IOAN. BERTACHINI FIRMANI
I. V. D. præstantiss.

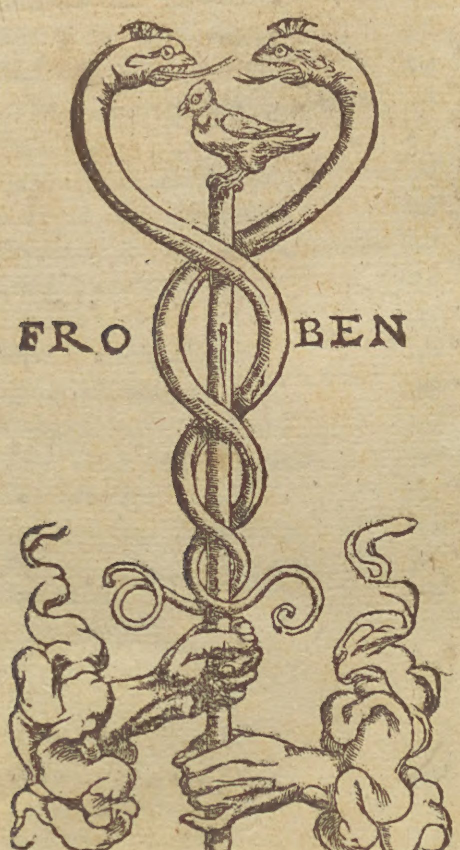
REPERTORIVM,

OLIM QVIDEM
IO. THIERRY LYNGONENSIS
IVRIVM INTERPRETIS CLArissimi opera locupletatum:

NVPER ETIAM
AEMILII MARIAE MANOLESSI I. V. D. excellentiss. studio magna parte auctum:

NVNC VERO
ab innumeris erroribus atque mendis doctiss. uirorum industria & labore ita repurgatum, ut iam nihil ferè in eo magnoperè Studiosi desiderare possint.

SECVNDA PARS.

BASILEAE
APVD AMBROSIVM ET AVRELIVM
FROBENIOS FRATRES.
M D LXXIII.

TABVLA VOCABVLORVM, QVAE IN HAC SECVNDA PARTE REPERTORII DO. IOANNIS BERTACHINI continentur.

Exceptio

Finis Tabulæ secundæ Partis.

REPERTORIVM DO. IOAN. BERTACHINI FIRMANI,

Iuris utriusq; Doctoris præstantissimi, olim auctum opera D. Ioan. Thierry Lyngonensis, Iurium interpretis celeberrimi,

Nunc verò industria diligentiaq; excellentiss. I. V. C. Aemilij Mariæ Manolessi adeò cumulatum, vt planè studiosus nil amplius desiderare queat.

Secunda pars.

De litera D.

DElphinus in regno Franciæ dicitur, qui mortuo eius patre, succedit in regno: & est primogenitus, qui etiam uiuente patre obtinet Delphinatũ, alijs liberis in dignitatibus constitutis. Et istud est intelligendum de consuetudine inducta, & obseruata, sciente & patiente superiore: ut refert Chasse.tit.des fiedz.§.vj. in consuetud. Burgun. per doctrinam. Soc.consi.clxv.de quo per Ioan.And.in addi.Spec.tit. de feud.in Rub.

Damna non ueniunt appellatione expensarum. Bal. in l. terminato.C.de fru.& li.expen. ult.col. Alexã.in l.j.de ali.iudi. & Bar.in l.j.ff.de ali.iud. mu.causa fac.& in l.j. §.fi.ff.si quis ius di.non ob.ubi dicit uerum, nisi in expensis ratione contumaciæ. Vide no.in c.in nostra.de iureiur.uide in Spec.de fru.& interes.§.vj.uer.in summa. & Alex. in d. §. fi.ubi uide omnino.

* Damnum qui in territorio suo passus est, ad damnum suũ sarciendum, unà cum alijs contribuere debet, si iure municipali sit cautum, ut comitatus, municipia, & uici teneãtur ad damna, quæ in ijs aliquis accepit. Bar.in l.ab omnibus. §. à Titio.ff.de leg.j. Aegidi. Bossius in tit.de captur. num.53. Aemilius Maria Manolessus.

* Damnum operarum amissarum ob hominem occisum, nõ possunt petere nisi ij, qui ijs operis erant alendi, ut uxor, & liberi. Ay.Cra.con.cxix.nu.6.Aemilius Maria Manolessus.

* Damnum ab alicuius inimicis alicui illatum, ab ipso datum censetur.l.si merces.§.culpæ.& ibi gl.Bart.& doct.ff. locati. l.pen.in primo.ff.solu.matri. & ibi Bar. idẽ in l.cotem.§.qui maximos.ff.de publican.Dec.consi.xxv.Carol.Rui. consil. xxiij.num.5.consil.lxv.num.2.& v.co.lxxxv.num.10. uol.j. Ioan. Ceph.consil. ccxvij. num. 14. consil. ccxviij.num.27. uol.ij.Aemilius Maria Manolessus.

* Damnũ, quod Reip. causa aliquis passus est, de publico est sarciẽdum. notatur in l.item si uerberatum. ff.de rei uendic. in l.Lucius.ff.de euictio.Ay. Crau.consil. xcv.num.7.uol.j. Aemilius Maria Manolessus.

* Damnum, quod orator, dum publica negocia gerit, est passus, siue res suas, siue Reipub. amiserit, sustinet, & patitur nõ ipse orator, etiamsi stipendium à Rep.accipit, sed ipsa Resp. Bartol.in l.si seruus comunis.§.quod uerò.ff.de furt. Alber. Ros.Bald.Raph.Fulg.in l.inter causas.§.non omnia.ff.mandati.Illustris.Card.Par.consi.clvj.num.30.31.32. Aemilius Maria Manolessus.

* Damnum quod conductor in bonis suis est passus, locator sarcire non debet.l.damnum.C.locati.Bar.in l. si merces. §. uis maior. ff.locati. Bald.in l.licet. C.locati. Imol.in c.propter sterilitatem.de loca.& cõdu.Laurẽ. Sylua.consi.xij.nu. 1.uol.j. Aemilius Maria Manolessus.

* Damnum, quod in fructibus pendentibus, uel in segetibus excisis, in paleis existentibus conductor passus est, sarcire locator debet. Paul.Cast.in l. ex conducto.§.si uis. ff. locati. Laurẽ. Sylua.consi.xij.nu.2.5.Aemilius Maria Manolessus.

† Damnum quotuplex sit.uide Felin.in c.P. & G.circa princ. de offic.deleg.]

Damnum dicitur deducto ualore soli domus cõbustæ, uel dirutæ, & deductis cæmentis, quæ supersunt. Bar.in l.facienda.ff.arbo.fur.cæsarum.

† Damnum dicitur diminutio patrimonij. l. damnum. ff. de dam.infec.Car.in cle.j.§.ciuitas.de pœnis.

† Adde text.concordantem in cap. si canonici.de offi.ordi.in vj. Et Barba.consil.xxviij. quem allegat Chasse. in consue. Burgun.ti. des iustices & droictz dicelles.§.vj.pro differen

* tia damni.& præiudicij. * Aym.Cra.consi.cxix.nu.6. uol.j. Aemilius Maria Manolessus.

Damnum non tenetur læsus remittere, sed rancorem. Card.in d.cle.j.§.ciuitas.iiij.q.de pœnis.

Damnorum & interesse remissio an comprehendat ius uendicandi, seu rei uendicationem utilem. per Alexã. in consil. clxvij.ij.parte, quòd non.

Damnum tacita uel expressa detractione illatum, debet emendari per cõtraria uerba. xliij. distin.si rector. in cle. religiosi. v.uer.quibus.de priuil.Car.in cle.fi.uer. quid si de pœnis.

Damnum dicitur deducto lucro.ff.pro socio.l.Mutius.ubi no.

† Damnum an sit idem quod pœna: & an appellatione damni ueniat furtum: & an appellatione damni ueniat fructus. omnia ponit Decius in c.ij.lectura.col.j.extrà, de constit.

Damni appellatione non uenit impensa.c.in nostra. de iureiu. & Bal.in l.j.C.unde ui. Quod est uerum in contractibus, in quibus debet fieri stricta interpretatio: secus tamen in iudicijs, ut quando in libello petitur damnum, secũdum Archi. iij.q.j.in primis autem. Item secus in ultimis uoluntatibus, secundum Lud. Pon. in sing. uer.damnũ.uer.nunquid. Itẽ,

Damni appellatione non uenit precium rei.l. j. & ibi Baldus. C.de ædil.actio.Baldus in addit. Spe.de interesse.§.j.

20 Damnum pati dicitur etiam is, cui aufertur commodum sibi prouenians ex publico, non si ex priuato. l. ij. §. merito. per Barto.ne quid in loco publi.l.Proculus.de dam.infec.& per Barth. Cep.de serui. urb. cap. vj. & infrà eod. post duos sequ. uer.

Damna ratione societatis obuenientia, sunt inter socios communicanda.l.cum duobus.§.quidam.& ibi gl.& Bar. ff. pro socio.l.socium.§.socius.& ibi gl.Bar.& doc.eo.tit.

Damna non ueniunt officio iudicis, quo expensæ.gl.& Bar.in l.j.ff.de ali.iu.mu.cau.fac.& ibi Alex.

Damnum est commodi amissio.l.ij.§.merito. ff. ne quid in lo. publi.

publi. Quod est uerum in mercatore cõsueto lucrari. l. ij. in fi.ff.de eo, quod cer.loco.

Damnum dari nõn dicitur ex eo, quòd quis tanquam possessor percipiat fructus ex re. Bal. in tit. de pa. Constan. §. possessiones.ij.col.

Damnum datum de uoluntate damnum passi, non est punibile. Bal. in l. transire.ix.col. C. de transac.

Damnum ab exercitu hostium datum in prædio unius tãtùm hominis, debet ex publico emendari. l. de usu. & ibi Bart. ff. de ua. & extraord. cog. uide in l. si pendentes. §. si cloacarij. ff. de usur.

† Damnum est delictum. do. Pet. Phil. Cor. in consil. lxxxij. in litera O. in iiij. parte.]

Damni dati accusatio si ex forma statuti sit publica, non competit fœminæ. Bal. in rubr. C. qui accus. non pos.

Damnum famæ præfertur damno pecuniario. l. si in duobus. de regu. iuris. & Alex. in l. iusiurandũ. §. procur. de iureiur.

Damnum probatum facit præsumi fraudem, quæ aliàs non præsumeretur. Bald. in l. si tutor. C. de interdict. matri. inter tu. & pupil.

Damnum præsumitur à uicino datum, sicut & furtum. Bart. in l. si ita. ff. de fun. instru. Quod est uerum, nisi uicinus sit bonę famæ: secundum Bal. not. in l. j. ad fi. C. locati.

20 Damnum de actione iniuriarum non consideratur: ut §. rupisse. & ibi Floria. ff. ad legẽ Aquil. quia datur actio iniuriarum, etiamsi damnum cesset: ut ibi. Sed

Damnum in actione iniuriarum an ueniat. uide Flo. in l. sed & si quæcunq;. §. iniuriam. & ibi not. ff. ad legem Aquil. & in l. qui seruum. de actio. & oblig. in l. item apud Labeonem. §. si quis seruo. & ibi Bar. ff. de iureiu. & in l. domini. C. eod. ti.

Damnum si datum est in re communi, possunt omnes socij diuersis libellis agere de damno dato. l. si ut re communi. & ibi Bar. ff. de noxali.

Damnum intolerabile contingens in fructibus, dicitur ultra dimidiam iusti precij. l. si merces. §. uis maior. & ibi Bart. ff. loca. & ĩ. uer. Sterilitas. uer. j.

Damnum magnum, uel paruum quod dicatur, est in arbitrio iudicis, secundum Bar. Cepo. in tract. de serui. urb. c. vj. arg. gl. Instit. de contrahen. emp. §. precium.

† Damnum graue, & grauissimum, quibus modis, & qualiter est considerandum. do. Bar. Soc. in cons. cclxvj. incip. In causa. uer. secundum quod obstat. circa finem. cum uer. sequ. in secunda parte.]

Damna quando inde proueniunt, unde auxilia sperantur, ad extremum malorum peruenitur. do. Bartol. Soc. in con. clx. incip. In præsenti. uer. sed in casu, nõ ibi: nõ ergo. in ij. parte.

Damnum datum qualiter consideretur. uide Flo. in l. si seruus. §. si oliuam. ff. ad legem Aquil.

Damnum datum in frumento, in herba, quomodo emẽdetur. no. in l. ait lex. & ibi Flor. ff. ad legem Aquil. & in l. inde Neratius. §. si infans. eo. tit. ꝙ habito respectu ad tempus præsens, nõ ad futurum. & uide Cy. in l. fi. C. eo. tit. & in Spec. de iniur. uer. quid si fine. & uersi. sequen. & ĩ. eod. tit. uer. xlij. & lxxxvij. † Et Bal. in l. absente. de usufru.]

Damnum datum personæ non emendatur secundum qualitates inhærentes personæ. Floria. in d. l. ait lex. & in d. §. rupisse. eodem titu.

30 Damnũ cum lucro quomodo compensetur, uide infrà uer. Lucrum. el j. uer. xxxij.

Damna peti possunt propter retardatam solutionem, non autem usuræ. Bal. in l. si pro mutua. C. si cer. petan.

Damni dati accusatio an sit publica, uel priuata. uide Baldum in l. aduersus. C. de fur. & no. in l. fi. ff. de priua. delic.

Damnis proprijs licitum est consulere clàm & furtiuè, secundum Inno. in c. quia pleriq;. de immu. eccle. Bal. in l. iiij. in fi. C. de obse. pa. præstan.

Damnũ dolo, uel ui illatum, probatur iuramento damnificati, uel si accessoriè undecunq; proueniat. Rota in deci. ccclxij. fuit dubitatum . in nouis. nec requiritur partis citatio ad tale iuramentum: quæ tamen requiritur, si taxatio rerum oblatarum fiat à iudice. Rota in deci. cccxx. licet. in nouis.

Damnificans alium dolo, uel lata culpa, tenetur ad emendam in foro conscientiæ: nõn si culpa leui, uel leuissima. Inno. in ca. sicut dignum. de homicidio. & Abb. in c. causam. iiij. col. de testi. & Alexan. in l. quod Nerua. pe. co. depositi. qui non allegat Abb. sed Bal. in l. pignus. x. col. C. de pig. actio. & In-

† noc. ubi suprà. † Et an quis teneatur de damno dato, cessante omni culpa. do. Pet. Phil. Cor. in consil. xij. incip. Licet. in litera L. in iiij. parte. Et quid de inferente damnum sine culpa, uide per eum in consil. cclxxxij. incip. In hac litera K. in iiij. parte, ubi quòd ad nihil tenetur.]

Damni emendandi ex forma statuti ex iuramento damnum passi æstimatio debet taxari per iudicem. Ang. & Alex. in l. uideamus. §. j. de in lit. iur.

Damnum emendandum ex forma instrumeuti habentis per statutum executionem paratam, si non est liquidum, debet prius per iudicem liquidari, quàm petatur executio instrumenti. Bartol. not. in l. proinde. §. notandum. in fi. ff. ad leg. Aquil. & Bal. in l. j. iiij. q. de leg. j. & ĩ. uerb. Guarentigiæ executio. uersi. xxviij. ubi plenius.

Damnum emendandũ est ex forma statuti demùm, si prius cõstet legitimè non per contumaciam esse datum: aliàs non. Ray. de For. in l. ij. §. item illud. in apostillis M. ad fi. ff. ad Syllan. & Bar. in l. cùm filius. in fi. de uerb. ob. & Bal. in l. si quando. C. unde ui.

Damnũ ex incendio emendandũ ex forma statuti per cõmune non debet emendari, nisi constet non esse casuale. Rayn. in d. l. ij. §. item illud. in d. apostil. ij. q. ad Syllania.

Damnum in fructibus datum emẽdandum per statutum, debet emendari usufructuario, non autem proprietario. Flo. in l. si fur. aliàs Iulianus. ff. de usufruct.

† Damnum esse datum, probandi onus cui incumbat. uide do. Pet. Phil. Corn. in consil. cclxxxij. in litera X, Y. & sequ. in iiij. parte.]

40 Damnum non probatur per iuramentum damnum passi, quando agitur contra uillam ad emendam damni ex forma statuti, secundũ Bar. in l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. & in l. si quando. C. unde ui. & ibi Bal. qui idem tenet in cap. conuenticulas. ultima columna. de pace iura. fir. Bartol. in l. j. ff. quando ex fal. tu. Ioan. Ang. in addi. Spec. tit. de rap. uer. sed pone. Quod uerum, etiamsi ex pacto conuenit, quòd probaretur iuramento. Cyn. in l. si quis in conscribendo. C. de pac. & Bar. in l. fi. de præto. stipu. & Pau. de Cast. in l. pactum inter hæredem. ff. de pac. nisi per statutum disponatur posse probari per iuramentum, secundum Baldum in l. cõtra negantem. C. ad legem Aquil. licet arg. contrà per glos. in rub. C. de decre. decu. lib. x. Item nisi cõtra uiolentum: quia per iuramentum probatur. Inno. in cap. fi. quod me. cau. Bal. in l. j. C. eodem titu. & not. in d. l. si quando. Item potest peti, quòd iudex uadat ad uidendum locum. Bald. in d. l. contra negantem.

Damnum probãdum est per testes, etiam domesticos, uel per coniecturas cum iuramento in supplementum probationis cõtra damnum dantem, uel uillam ex forma statuti obligatam, secũdum Bart. in l. si quando. C. unde ui. Valet etiã, stante statuto, quòd damnum probetur per testes: quia intelligitur, scilicet illatio damni, sed quantitas probari potest, ut suprà. Item tale statutum non intelligitur de hærede damnum passi, ut iuret. Bal. in l. ait prætor. in princ. ff. de iureiur. & Alex. in l. fi. §. fi. ff. ne quis eum.

Damnum cùm per iuramentum probatur, debet iurare quis quantum damni sit passus tempore damni illati. Bar. in l. iij. §. in hac. ff. cõmo. & ĩ. eod. uer. xxvij.

Damni illatio debet plenè probari, non per iuramentum damnificati, stante statuto, quòd credatur iuramento damnum passi: quia intelligitur, scilicet de quantitate damni, nõ de illatione damni. Bar. in l. diuus Traianus. de testa. mili. & in l. si quando. & ibi Bar. C. unde ui. l. ij. §. item illud. ff. ad Syllan. & ibi Ray. de For. in apostil. M. ad glos. in uer. locus. Et uide Bar. in l. solent. ff. de ali. lega. Et adde Alex. consi. xcv. iiij. parte. & infrà, uer. Statutum de damno dato. uersi. xxv. & quasi per totum. & ibi suppleas de materia damnorum. Sed Bald. in l. j. j. col. de reb. cre. dicit iuramento probari tam de damno, quàm de possessionis dominio, stante dicto statuto. Itẽ intelligitur, quòd damnum passus iuret, etiamsi sibi iuramẽtum non deferatur à parte, uel à iudice. infrà, Statutum de damno dato. uersi. xxxiiij.

† Damnum non esse datum, potest iudex ratione notorij declarare,

clarare, etiamsi de hoc non habuerit aliud iuramentum ab accusato: ut no. Bal. in l. contra negantem. in fi. C. ad legem Aquil. Istud uoluit Azo in Summa C. ad le. Aquil. Hoc dictum allegat Bald. in l. j. uer. quærit hîc Iaco. de Are. C. si adver. lib. & Fel. in c. euidentia. in prin. de accus. †

* Damnum & periculum ad eum spectat, cuius nomine negotium geritur, ad quem & cõmodum peruenit. l. secundũ naturam. ff. de regul. iur. Corn. consi. cclxxij. nu. 13. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

Damnum contingens tutori in trafico pecuniæ pupillaris, ad quem pertineat. Bar. in l. Titium. §. altero. ff. de admi. tut.

Damni dati actio datur domino: ut s. uer. Actio.

Damnum passus in hospitio, an agat contra cõmunitatem uigore statuti, quòd cõmunitas teneatur ad emendam damnum passis. Pau. de Cast. consi. cccxliij.

Damnum non datum qualiter probetur. Bald. in l. j. in fin. C. de re iudic.

Damnum in pignore contingens subitò, non est tutoris. l. Titium. §. Lucius. & ibi Bar. ff. de admi. tu.

Damnum ex mercantia unius fratris an sit cõmune alijs. Bald. in l. certum. ij. col. fam. ercisc.

50 Damnum datum per pecudes meas, an debeat à me emẽdari. in Sp. de iniur. & dam. da. uer. quid si sine immissione à se.

† Damnum si animal irrationale dederit, non tenetur aliqua pœna, ex quo caret sensu: pœna autem presupponit culpam aliquam, siue delictum, quę non cadit in animal irrationale, imò nec rationale, quod sensu caret. do. Barth. Soc. in cõ. lv. incip. Præstantissime. uer. xxx. principaliter. in j. parte.]

† Istud aliter obseruatur in consuet. Franciæ. & istud uidi in praxi de quadam porca, quæ puerum in cunis interfecerat.

† Damna dantes in pascuis prohibitis cum animalibus ecclesiæ, an accusari possint. Felin. in cap. nullus. in princ. de foro compe.]

Damnum ex sententia iniusta, uel banno, probatur solo iuramento. Arch. in cap. olim. de iniur. & dam. da. ubi etiam dicit, quòd

Damnum in actione, quod metus causa, & in actione de dolo, probatur solo iuramento, arg. in d. c. olim.

Damnum passus debet contribuere in emenda sibi fienda per uillam. Bal. in addi. Sp. de censi. uer. nota, quòd si uilla. & ibi Spe. §. nunc dicendum. uer. quid si damnum. Nico. de Neap. in l. amicissimus. §. Lucius. de excu. tu. Bart. & doc. in l. ab omnibus. §. ij. de leg. j. & Bart. consi. Cauetur statuto, quòd si damnum, &c. & Bal. in l. j. ff. ad leg. Rhod. de iact. ubi dicit, ꝙ debet de emenda deduci pars eius, cui fit emenda, & quam ipse alij solueret, qui damnum passus esset.

† Damnum passus agens ad damnum, & interesse, non tenetur exprimere in libello, quas res amiserat, etiam parte opponente: sed sufficit, quòd exprimantur in processu. Quod est perpetuò no. ut per do. Ias. post alios per eum ibi relatos in l. si quando. in ij. colum. uer. unum tamen perpetuò no. C. unde ui. †

Damnum in pignore contingens est creditoris. l. cùm igitur. ff. de pigno. acti. no. in l. quæ fortuitis. C. eo. tit. & Lud. Ponta. in sing. uer. damnum. uer. utrum damnum.

* Damnum ob iudicis absentiam sine suá culpa quis pati nõ debet. Maria. Soc. consil. cxxxij. nu. 4. 5. uol. ij. consil. civ. nu. 25. uol. iij. Aemilius Maria Manolessus.

† Damni quantitas potest probari per testes, si de damni illatione constet per instrumentum, stante statuto, quòd debitum debeat apparere per instrumentum, aliter peti non possit. Bart. in l. certi. §. quoniam. j. col. ff. si cer. pe. & ibi omnino per Alexan.

Damnum si ipse inferat, qui de damno noluit teneri, emendádum est per eũ, qui simpliciter tenetur de damno, quod infert. l. sed de damno, in fi. ff. locati.

† Adde, quòd damnum potest quis pati in bonis, licet non cõtingat in tota substátia, uel in maiori parte. Ita colligit Abb. per illum tex. in c. Apostolicæ. de dona. quod no. pro limitatione c. frequens. de rest. spo. lib. vj. Ioan. An. in c. fi. de dona. dicit, quòd licet quidam dixerint graue damnum consistere in tota substantia, uel in maiori parte, nihilominus dicit hoc esse arbitrarium: nam potest esse graue damnum citra maiorem partem substantiæ, ut probatur in d. cap. Apostolicæ. Non obst. d. c. frequens. quia loquitur in casu suo, scilicet, ut spoliatus possit repellere spoliatorem suum. nam non dicitur denudatus seu inermis ex particulari damno, sed graue damnum bene potest pati circa maiorem partẽ substantiæ. ita dicit Abb. in d. c. fi.

Damna data in guerris an possint per cõmunitates remitti in præiudicium damnum passorum subditorũ: dicemus infrà uer. Pax à quib. uer. ij. & iij. & uerbo, Pacis effectus. uer. iij.

Damnorum datorum licet sit certus & specialis iudex, tamen Potestas habens generalem iurisdictionem, potest in his se intromittere. j. uer. Iurisdictio. uer. clxxxviij.

60 Damnorum omnium promissio non ualet. infrà uer. Promissio. uersic. v.

Damnum forensi non debet emendari uigore statuti simplicis. infrà, Forensis agens. uer. iiij.

Damnum non uidetur remitti per pacem, seu per remissionẽ iniuriarum. Bal. & Alex. in l. si tibi. §. quædam. ff. de pact. etiá si precio sit facta, ut ibi, & infrà, Pax qualiter. uer. x.

Damnati plures erunt, quàm saluati. Car. in cle. j. in princ. xij. quæst. de sum. tri.

Damnum pati non dicitur, qui perdit spem lucri futuri. l. procul. de dam. infec. Alex. in l. iij. §. in fideiussorem. & l. sequ. ff. qui satis. cogan.

Damnum illatũ domino ex delicto serui, dicitur interesse intrinsecum. l. ut tantùm. §. his consequenter. ff. de ser. cor. per Bart. † Damnum regulariter adscribitur domino. do. Pet. Phil. Cor. in cons. cclxxxij. inci. In hac litera A. in iiij. parte.]

Damnum in uia communi distinguente territoria, debet emẽdari per utrumq; dominum territorij: sed uno soluente, alter liberatur. Bald. in l. pen. v. col. C. de condi. inser. scilicet pro rata territoriorũ, si unũ sit maius altero. in Spec. de rap. uer. sed pone.

Damnum in territorio alicuius illatum debet damnum passo uiatori emendari per dominum territorij, quo sciente illatum fuerit. glos. & Bart. in l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. secus, si ignoranter, secundùm glos. in §. quoniam uerò. in authen. ut nul. iud. Quod ultimum est uerum, nisi damnũ passus soluerit pedagium domino loci, quia tũc dominus, etiá ignorans, tenetur ad emendá damni, secũdum Arch. xxiiij. quæst. ulti. si quis peregrinos. & Bald. in cap. j. x. col. qui feu. da. pos. & in c. conuenticulas. iij. col. de pac. iura. fir. & Lud. Pon. in fin. uer. damnum. uer. quæro, utrum dominus. Item uerum, quòd tenetur dominus ad emendam, nisi damnum sit illatum de nocte, uel ab hostibus. Bal. in l. si quis non dicam rapere. v. col. C. de episc. & cle. & Bar. Ang. & doct. post glos. in l. ij. §. occisorum. ad Syllania. & glos. in auth. ut nul. iud. Item tenetur, si prohibere potuit, ne inferretur, & non prohibuit. Bart. & Flo. in l. j. §. summa. ff. de his, qui deie. uel effu. & in l. scientiam. in prin. ad legem Aquil. Item tenetur, si damnum sit illatum per subditos domini: secundum glos. in d. l. ne quid. Quod intellige, si erant deputati ad custodiá territorij, secundum Flo. in d. l. sciẽtiam. aliàs secus, argu. l. j C. ut nul. ex uica. lib. xj. & l. j. §. caupo. ff. fur. aduer. nau. cau. sta. secundum Flor. in d. l. scientiam. uide Bar. in d. l. ne quid. & Ang. in d. §. quoniam. & Lud. ubi suprà. Prædicta intellige, si de damno legitimè constet, non per iuramentum derobati tantùm, secundum Bar. & Bal. in l. si quádo. C. unde ui. l. j. & ibi Bar. ff. quando ex facto tu. & Bal. in d. c. conuenticulas. & s. eod. uer. xl. & xliij. Item intellige uera, quando damnum fuit illatum uiatori eunti per uiam rectam, nõ per uiá insolitam, ut per montes, uel syluas: quia sibi imputet quarè nõ iuit per uiam rectam, secundum Bar. in d. l. j. §. summa. & j. uer. Villa. uer. v. & sequenti.

† Damnum si populus teneatur emendare uni de populo. ille damnum passus contribuit pro rata ad emendádum. Feli in ca. accedentes. de præscrip. in ult. col. uersi. sexta conclu. ibi: simile est, quod nota.]

Damnum non dari, utilius est, quàm emendari datum. l. j. C. quádo li. uni. & Gul. de Cuneo in tractatu Securita. ij. col.

† Damnum illatum ab inimicis locatoris, uel uẽditoris, præsumitur uenisse culpa ipsius. do. Pet. Phil. Cor. in consi. xxij. incip. Videtur. in litera Et, in secunda parte.]

Damnum si inferatur ab inimico possessoris, uide Bart. in l. in his. in princ. ff. sol. ma. & in l. merces. §. culpæ. ff. loca. & ibi Bart.

Bar. dicit imputandum possessori, uel colono, ob cuius inimicitiam damnũ prouenit. & suprà, uer. Colonus. uer. xxiij.

70 Damnum dari potest impunè in rebus banniti de iure communi, licet in persona non possit offendi. Bart. in l. ut uim. j. col. ff. de iust. & iure. per glos. de pac. te. c. j. §. si quis alium. & de mili. uasal. in usi. feu. & per Alexã. in l. j. ff. de requi. re. ubi allegat gl. in c. j. hîc fi. lex Corn. uer. solutionẽ. & ibi per Bal. contra glos. Quod uerum eis uiuis, non mortuis. Alexã. ibi per l. diuus. de bo. dam. & tenet Salic. in l. qui sepulchra. C. de sepul. uio.

Damnum si sit iniuriose & dolose datum, potest criminaliter agi. gl. & Bald. in c. iniuria. ij. col. de pac. iur. fir. ubi dicit uerum, etiamsi sit datũ culpa lata, uel dolo: secus, si leuissima, pro qua non competit accusatio criminalis. Bal. in l. ea quę. iij. q. C. de cõdi. inde. dicit, quòd potest agi criminaliter pro damno dato uiolenter & clam, per Bal. & glos. sing. in l. fi. de priua. delic. & sic tunc est maleficium. quod no. & uide Bar. in l. respiciendum. in §. delinquunt. ff. de pœnis. & ibi Alex.

Damnũ, quod quis sentit sua culpa, sibi debet imputare. l. merces. §. culpæ. ff. loca. l. si fideiussor. ff. mandati. & Bal. in l. falsus. antepen. col. C. de fur.

Damnum passus potest petere per episcopum excõmunicari incertum auctorẽ damni, quicunq; fuerit, uel fur, uel alius malefactor, secundum Spec. tit. de offic. om. iu. §. ij. uer. porrò. ubi uide.

Damnum per executorem illatum tenetur emendare, qui elegit executorem. Spec. tit. de executor. uer. est autem.

Damnũ cùm datur de non corpore in non corpus, datur actio legis Aquiliæ. in Spec. de ac. seu peti. §. ij. uer. sed & ubi.

Damnum si est datum per quadrupedẽ, & agitur pro eo qualiter fiant interrogationes. in Spe. de inter. §. j.

Damnum qui certat euitare, potior est eo, qui certat lucrũ captare. in Spe. de in integ. restit. §. ij. uer. sed qualis. in Spe. de prob. §. iij. uer. sed pone.

Damnum passus si non est dominus, sed possessor rei in qua illatum est, an posit iurare, uigore statuti, quòd credatur iuramento domini possessionis: uide in Spec. de probat. §. iij. uer. sed pone.

Damnum qualiter probetur. in Spec. de proba. §. iij. ad fin.

80 Damna peti possunt, etiam secundum Canonistas. in Spe.

† de fru. & interesse. §. ij. in prin. † Et an, & quando damnum passus posit petere damnum sibi resarciri, uide do. Pe. Phil. Cor. in consi. cclxxxij. in litera V. & seq. in iiij. parte.]

Damni æstimatio reficitur obtinenti in causa. in Spe. de fruct. & interesse. §. v. ultra medium, ubi uide omnino.

Damnum datum si sit, quomodo pro eo formetur libellus. in Spe. de lib. concep. §. xiij. uer. sed nunquid. & seq.

Damnum dedisse dicitur, qui occasionẽ damni dedit. in Spec. de iud. §. iij. ad fi. & in tit. de iniur. & dam. da. §. ij.

† Et per do. Pet. Phil. Cor. in consi. xxxviij. inci. Quamuis. in litera Et, & seq. in ij. parte. uide omnino do. Barthol. Soc. in consil. clvj. incip. Pro fundamento confirmatur ista responsio. in ij. parte. ubi plenè quomodo, & qualiter limitetur, & intelligatur regula in c. fi. de iniurijs.]

Damni modici causa non receditur à iure. in Spec. de loca. §. vj. uer. ut autem. in fi.

Damnum passus qualiter protestetur syndico. s̃. Protestatio. uer. liiij.

Damnum si det famulus, & dominus soluat, quando repetat. s̃. Seruitium. uer. antepen.

† Damni dati tempus inspicitur. in Spec. de iniur. §. j. uer. in summa. & §. ij. uer. quandoq;. & uer. si autem.

† Adde, quòd si damnum datum fuerit in frumento existente in herba, tunc debet considerari quantum uendi potuisset frumentum tempore damni dati, secundum Iacob. de Are. Cy. & Pau. de Cast. in l. fi. C. ad l. Aquil. Flo. de sanct. Pet. in l. ait lex. & in l. inde Neratius. §. si infans. ff. ad legem Aquil. Ioan. And. in add. ad Spec. tit. de iniur. & damno dato. §. sequitur. uer. sed quomodo æstimabitur. Alber. de Rosa. ij. parte Statuto. quæst. lxxviij.

Damnum si sit illatum à turba coadunata, quæ actio competat. in Spe. de rap. uer. uerum.

Damnum si inferatur incendio, ruina, uel naufragio: uide in Spec. eod. tit. uer. cæterùm. & in tit. de incen. rui. & nau. ff.

90 Damnum inferre, & lucrũ non capere, nõ est idem. in Spec. de usu. in fi.

Damnũ æstimatur aliter, quàm iniuria. in Sp. de iniu. §. j. in fi.

Damnum quandoq; datur à non corpore in non corpus, & aliter diuersimodè: ut plenè per Sp. de iniur. & dam. dato. §. ij.

Damnum qualiter æstimetur. in Spec. eod. tit. & suprà eo. uer. lxxxvij. & xlij.

Damnum dantia animalia an possint capi per damnũ passum. in Spec. ubi s̃. & s̃. Animalia. uer. xviij.

Damni infecti cautio an appellationem patiatur. in Spe. de offic. omnium iud. §. ij. uer. sed an in eisdem.

Damni infecti cautio ponitur per Spec. tit. de satisda. §. v. uer. item est. & seq. tit. §. j. ff. de dam. infec. per totum. in Spec. de ope. no. nun. §. ij.

Damni infecti causa, & alię causæ desiderantes celeritatẽ, possunt expediri per magistratus municipales, & delegari, secundum do. Alex. in l. iubere. in fi. de iurisd. om. iud.

Damni infecti causa cùm agitur, qualiter fiãt interrogationes. uide in Spec. de interrog. §. j.

Damni infecti causa qualem libellum requirat. in Spe. de pig. §. ij. uer. cæterùm.

Damnatus dicitur à damno, quod est punio: & dicitur damnatus qui est sententiatus propriè quidem ad mortem, quæ est damnum principale: deinde uerò ad exilium, quod est mors ciuilis, qui propriè dicitur bannitus, uel proscriptus. Vnde Bar. in l. supplicij. ff. de bo. dam. dicit, quòd damnatus dicitur quis ad mortem. Sed proscriptus est, cui seruatur quidem uita, sed ciuitas, uel libertas amittitur: quod intellige propriè.

* Damnati ad mortem pœnæ serui efficiuntur, & nõ tantùm testamentum condere non possunt, postquam damnationis est in ipsos sententia lata, sed etiam ab ijs antea ritè facta testamenta irrita, infirma, nullius ponderis ac momenti fiunt. §. alio autem modo. Instituti. Quibus modis testam. infirmẽ. l. eius qui. §. j. & ibi Bar. & doc. ff. de testam. Fran. Curtin. in termin. con. c. nu. 1. uol. ij. glo. in l. j. §. exigit. ff. de bo. pos. sec. tab. Deci. in l. furiosum. nu. 18. C. qui testam. fac. pos. doct. in l. ij. & prẹsertim Alex. nu. 2. 8. 10. & Ias. nu. 2. C. eo. qui testam. facere pos. Corne. consil. cclxxviij. uol. iiij. Hip. Mar. consil. cxxxj. num. 35. & 45. Illustr. Card. Par. consil. xlvj. nu. 10. 11. 12. uol. iij. Marcus Mant. sing. cxliv. nu. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Damnatus ita, ut quo ad uiuat in carceribus, uel in triremibus sit, conficere non potest testamentũ. §. alio autẽ. Institu. quibus modis testam. infirmen. l. eiusq;. ff. de testamẽ. doct. in l. ij. ff. de publicis iudi. Abb. in rub. de testamen. l. si in metallum. ff. de his qui pro nõ scrip. haben. l. j. C. qui ad libertatem peruenire non poss. Hipp. Marsi. sing. dxlv. Aemilius Maria Manolessus.

† Damnatus ad mortem aufugiens peccat, & tenetur redire, & subire supplicium, aut misericordiam petere, secundum Theologos, ut refert Bar. in l. relegari. ff. de pœnis. Ioã. And. in c. pastoralis. §. notoriũ. de re iu. in vj. latè per Henr. Boich in cap. accedens. l. ij. extrà, ut lite non contest. Et istud intelligit Henricus de Ganda. in ix. quolibeto, quando aufugit cum uiolentia. Et idem tenet sanctus Tho. qui dicit etiam, quòd qui potest fugere, tenetur fugere. Tamen Syluester Prieratus in Sum. in prima parte, tenet contrariũ, dicens ꝙ patienter debet ferre, quòd fiat ius de suis excessibus.

* Damnari in criminalibus ex præsumptionibus nemo, ne si uiolentæ quidem sint, potest. Bald. in l. fi. C. de probation. Ang. in l. ij. ff. de furt. Imol. in l. fi. ff. de hæredi. institué. Matthesil. sing. cxxiij. Alex. consil. xv. uol. j. Ias. consil. cxlvij. uol. iiij. Hipp. Marsil. consil. xcvj. num. 11. consi. cxxxij. num. 3. uol. ij. Marian. Socin. consi. cxlviij. num. 36. uolum. ij. Aemilius Maria Manolessus.

Dare, est dominium transferre. l. ubi autem non apparet. §. fi. & ibi Bart. & doct. ff. de uerbo. oblig. l. clauibus. de cõtrahen. empt. l. si à substituto. §. j. per Bartol. de leg. j. & ibi glos. dicit, quòd quandoque ponitur pro tradere. Item pro restituere in libello cõtra finem. infrà, Libellus in criminalibus. uersic. xvij.

Dare, est alienare. in Spec. de loca. §. vj. uersi. viij. Item,

Dare quandoq; ponitur, pro confirmare. in Spe. de fur. uersic. de primc.

de primo. & infrà uerb. qui. & infrà eodem, uersic. xvj.

Dare in solutum, est soluere. Bal. in l. fi. C. ad leg. Fal. & no. in l. libera. C. de sen. Item est simile emptioni, & uenditioni. in Spec. de emp. & uend. §. vj. uer. sed pone. & ĭ. eod.

Dare & remittere, idem est. in Spec. de homi. uer. illud.

Dare simul, & confirmare inuicem contradicunt. in Spec. de instr. edi. §. ix. uer. item quod instrumentum continet. s̄. §. xj. uer. item oppono.

Dare, non est de natura contractus uenditionis, sed tradere. Bar. in l. exēpto. in princ. ff. de actio. emp. & ĭ. eo. uer. antep.

Dare etiam fur tenetur. ĭ. Fur. uer. xx.

Dandi obligatio quomodo intelligatur. ĭ. Obligatus. uer. xij.

Dare pecuniam pro precio rei, est argumentum emptionis. ĭ. uer. Precium. uer. vj.

Do, id est, trado, non dono: uide plenè per Alex. in l. cū quid. si certum peta. Quod uerum, nisi quando concernitur utilitas tantum recipientis. Ioan. de Imol. in l. si fundum certo. de uerb. oblig. & Sali. & Alex. in l. si donatione. C. de colla. & Ale. in l. si pecuniæ. ix. col. de cond. ob cau. per §. sic itaq;. Institut. de actio. & Alex. & in l. à Titio. de uerb. obl.

† Adde, quòd dare intelligitur, qui remittit. l. generaliter. ff. de calumnia. l. si mulier. ff. de condi. ob causam. Bartol. in l. Modestinus. ff. de solu. Petrus de Anch. in c. quanquam. de usuris. in vj. & in regu. peccatum. de regu. iuris. eod. lib. & in cap. statutum. §. assessorem. de rescriptis. eodem lib. Bald. in rub. C. de confess. & in c. j. in tit. an alius posit alienare feu: & glo. fin. & ibi Bald. in l. fi. C. de iu. dotium. & ibid. Bald. in l. creditori. C. de pact. & in l. si inter. C. de sol. & in l. tale pactum. in prin. & in l. contra iuris. ff. de pactis. & in l. illud. C. de sacrosanct. eccle. & in l. si mulier. post Bart. tit. præalleg. Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de don. §. j. uer. sed pone donationes. per Ioan. de Imo. in commento. c. cùm contingat. ad fi. de iur. Ang. in consi. incip. Pro parte negatiuā. quod cō silium retulit Roma. in d. l. Modestinus. facit l. si sponsus. §. circa. ff. de dona. inter uir. & uxo. tex. coniuncta gloss. j. & ibi Abb. in j. col. in c. j. ueniens. el j. de testi. uer. glo. j.]

Dare in instrumentis quādoq; propriè, quandoq; impropriè ponitur. in Spec. de emp. & uend. §. j. uer. primo autem.

Dare dicitur uerè, etiam qui dat per alium, non qui facit per alium. Bal. in l. j. iij. col. C. de ser. fugi.

Dari, id est, restitui. Bal. in l. subtracto. C. de fur. Itē facit substitutionem fideicommissariam. Bald. in l. precibus. xxj. col. C. de impu. & ali. substi.

Dedit, in contractu uenditionis impropriatur, id est, tradidit. Bart. & Flo. in l. si stipulatus. ff. de usur. & in l. ex empto. per Bart. in princ. de actio. emp. & Barto. in l. fin. ff. de condi. ob cau. & ĭ. eod. uersi. vij.

† Dedit, & tradidit, præsentia rei traditæ probant dominij translationem. Raph. Fulg. in consi. ij. in me.]

Dare quis non præsumitur, nisi expresse dicat. Barto. in l. Nesennius. ff. de excu. tu.

Dare est beatius, quàm accipere. cap. cùm Marthæ. de cele. mis. & Card. in clem. fin. §. pe. de ui. & honest. cle. ubi dicit uerum in paupere dante eleemosynam, non aliter. uide ibi. Item dare, est uirtuosius, quàm accipere. xlvij. dist. sicut. cap. j. de dona. Card. ubi suprà, & per Card. in cle. j. in princ. vj. q. de reg.

† Dans coactus non potest datum auferre datario. l. ij. & ibi Bald. in §. fin. de oper. libert. sed hîc pone. ĭ. uerbo, Datio. uersic. xv.]

Datio

Datio cohæredis extranei, an & quando tollat suitatem, uide ĭ. uer. Suitas. uer. x.

Datio cohæredis extranei licet regulariter tollat suitatem, nō tamen tollit suitatem necessarij hæredis. glo. est sing. secundum Bald. & Imo. in l. qui plures. ff. de uul. & pup. & ibi etiā doct. Moder.

Datio cohæredis extranei non impedit transmissionem. Bal. in l. iij. C. de hære. instit. & in l. iij. C. de iu. deli. sed tollit ius accrescendi. Bald. in l. quidam. eod. tit.

Datio in solutum, est uenditio. l. fi. ff. ex quib. cau. in posses. ea. l. litis. ff. pro empto. Bart. in l. j. §. cùm prædium. ff. de pigno. & in l. si pupillorum. §. si prætor. ff. de reb. cor. & Old. consi. ccxlviij. & Spec. in tit. de emp. & uen. §. vj. uersi. sed pone. Quod est uerum, nisi detur species pro specie. Bart. & doct. in l. libera. C. de sent. Item nisi in statuto. ĭ. eodem uersic. x.

† Vide latè Decium consi. xviij. col. ij. ubi ponit quid in statuto, &c. & eundem consilio clx. col. j. post medium. uersi.

* præterea.] * Illustr. Card. Par. consi. xj. num. 41. consi. 100. nume. 41. uol. j. consi. lxxxj. nume. 32. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Datio in solutū uenditioni similis est. l. litis. ff. pro empto. l. eleganter. in princ. & ibi Paul. Castr. ff. de pignora. action. Ioan. Cephal. consi. xcviij. num. 45. uol. j. l. fin. ff. quibus ex caus. in possesion. eatur. l. si prædium. in extr. C. de euictio. M. Antoni. Nat. consi. ccvij. nume. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Datio in solutum an tollat primam actionem re data euicta, uide in d. l. libera. & ibi Bart. & doct. & s̄. uer. Creditor recipiens. uer. xlix. nec ualet pro quantitate incerta. Bart. in d. l. à diuo. §. si pignora. de re iu. & Pau. consi. clxxxv. nec tollitur prima actio, etiam pręstita cautione de euictione. suprà, Creditor recipiens. uersi. lj.

Datio in solutum facta de nomine debitoris, dicitur cessio actionum utilium, non directarum, nisi dictum sit expressè. l. fi. & ibi Bald. C. quando fis. uel pri.

Datio in solutum, est solutio. s̄. uer. Dare. uer. iiij.

Datio in solutum ualet incommutabiliter, & non subiacet pacto legis commissorię. l. cùm dominam. & ibi Bal. C. de pig.

Datio in solutū in plus debito non ualet, & tota uitiatur. Bart. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de condi. inde. & ibi Alex. & Bald. in l. certi. §. quoniam. si cer. pe. & Romanus in l. j. §. pe. de uerb. oblig. & in l. si is, ad quem. de acquir. hær. Quod limita secundum Bald. in l. ordo. pen. q. C. de exe. rei iud. & tenet Alex. post Pau. de Cast. & Roma. in d. §. pe. & ibi quid de adiudicatione. & s̄. Adiudicatio. uersic. xiij. & potest rescindi ex beneficio l. ij. C. de rescin. uend. secundum Oldr. consi. xxxvij. Et quid si sit facta pro minori quantitate, quā debita, uide Bald. in l. ordo. & no. in l. à diuo. §. si pignora. de re iud. Item si res data in solutum à parte plus ualeat, nihil repetit: secus, si à iudice. Alex. & Pau. de Cast. in d. §. si cen-

† tū. & in d. §. si pignora. per utrumq;. † Vide omnino Raph. Fulg. in consi. cxcij. in fi. ij. col. & in consi. cxxxvij. per totū. in consi. lxxij. in ij. col.]

Datio in solutum est alienatio necessaria, & ideo stante statuto, quòd non alienetur in forensem, non potest dari in solutum forensi. Ioan. de Port. in l. cætera. §. hoc senatus. el j. de leg. j. contra Alber. de Rosa. in l. j. de fund. dot. & in l. peto. §. prædium. & ibi Rapha. de lega. ij. & per Alex. consi. lij. j. parte, an de ea intelligatur statutum prohibens alienari, consor te non requisito, quòd non impedit dationem in solutum. & per Alber. in tract. Statutorum, j. parte, q. lxxxviij. quę incipit, supposito statuto. Sed uide omnino in Spe. de emp. & uen. §. nunc dicendum restat. uer. sed pone. ubi arguit pro & contrà. & ibi Ioan. And. in addi. dicit fuisse iudicatum secundum diuersitatem uocabulorum. & ĭ. Statutum de con-

† tractib. in prin. † Istud sequitur Thasse. tit. des fiedz. §. viij. per l. ait prætor. §. permittitur. ff. de mino. in l. j. & ij. C. si ad. uer. solu. text. in §. admonendi. Instit. quib. alie. non lic. & ad hoc est tex. in l. quod si fortè. §. fin. cum l. seq. ff. de solutio.]

† Datio in solutum propriè & strictè non dicitur uenditio, & ideo statutum loquens de contractu uenditionis, nō habet locum in datione in solutum, ut concludit Spec. in titu. de emp. & uend. §. nunc dicendum est. de rescinden. uen. uer. sed pone, statutum est. Sequitur do. Deci. consi. xviij. incip. Viso puncto. in ij. col. uer. nec obstat. in j. uol.]

Datio in solutum an habeat effectum ante mensurationem rei datæ in solutum. Bartol. in consi. in q. domini Ciole de Camerino, &c.

Datio in solutum non reuocatur per pœnitentiam. l. successores. & ibi Bald. C. de sol.

Datio in solutum non requirit primum decretum. Bal. in l. aut nisi debitor. C. de solu.

Dationis in solutum tempus attenditur. l. pen. & ibi Baldus C. de solut.

Datio in solutum facta creditori non tollit actionem competentem debitori pro damnis præteritis. Bart. in l. eleganter. in fi. princ. ff. de pigno. act. & ibi Alex. qui allegat l. fi. ff. arbo. fur. cæsarum.

† Cautela

† Cautela no. pro dationibus in solutũ, quæ quotidie fiunt. nam quando aliquid datur in solutum, cautela est, ut semper apponatur pactum, quòd in quantum contingeret rem insolutum datam euinci, quòd habeatur insolutum datio pro non facta, & actio non intelligatur perempta, sed actio in eo iure permaneat, in quo erat ante dationem in solutum. Ita docet Bart. in l. si quis aliam. in princ. per glo. ibi. ff. de solu. & per gloss. in l. libera. ubi Angel. C. de senten. Et an reseruans in casu euictionis intelligatur reseruare etiam in casu rei non traditæ, uide Bald. in d. l. libera. in ij. col. uer. sed nunquid ille.]

Datio in solutum rei pro re fieri potest per iudicem. Bal. in l. j. C. de re permu.

Datio in solutum comprehenditur à statuto de uenditione. ĩ. uerbo, Statuta de contractibus. uersi. iiij. s̃. eodem uersic. x.

† Adde, an statutum prohibens rem communem alienari irrequisito socio, habeat locum in datione in solutum, uide Alex. j. uol. consi. lij. col. j. ubi dicit, quòd non habet locum in datione in solutum, quæ fit iudicialiter, & de mandato iudiciali: secus forsitan, si esset uoluntaria: per notata per Decium consi. xviij. & consi. clx.]

Datio in solutum de bonis minoris sine decreto fieri non potest. l. ueteri. §. fi. & ibi Bart. de prædijs mino.

20 Datio in solutum de rebus pro quantitate debita quando fit, creditor eligit rem meliorem. tex. & Bald. in authen. hoc si debitor. C. de sol. Quod uerum, nisi sit creditor ecclesiæ, qui debet recipere rem mediocrem. Bart. in authen. hoc ius porrectum. C. de sacrosanct. eccle. Sed cum fit datio partis fundi plus debita quantitate æstimati, an creditor eligat quam partem fundi uelit. Bart. in l. si ex falsis. C. de transactio. & s̃. uerb. Creditor inuitus. uer. ij. Secus in uenditione pignoris. ĩ. Debitor pignus. uer. penul. Item,

* Datio in solutum si pluris sit, quàm debitor debebat, omnino inutilis est. Bart. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de condict. indebit. Franc. Curti. minor consi. clxx. nume. 3. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Datio curatoris facta maiori tanquam minori, ualet, si sit facta causa cognita. plenè Bald. in l. ij. quando prouo. non est necesse. Ioan. de Por. in l. is, cui bonis. de uerb. obl. & s̃. uerbo, Curator prodigi. uer. iiij.

Datio curatoris facta non prodigo ut prodigo, an ualeat. Ioan. de Por. & doct. post Bar. in d. l. is, cui bonis. de uerb. oblig.

Datio tutoris in testamento imperfecto non ualet. Barto. in l. peto. §. mater. de leg. ij. contra glo. in l. qui à patre. de confir. tuto. uide in l. ij. de confir. tuto. & in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. de testa.

Datio in dotem facta sine fraude, non potest reuocari per creditores dotantis. l. ij. & ibi Bart. C. de reuo. his, quæ in frau. credit.

Datio tutoris, uel curatoris, in ecclesia fieri potest. Bald. in l. ij. C. de sacrosanct. eccle. Benedi. Capra in c. decet. de immu. eccle. & dixi in tract. de Episcopo, j. lib. ij. parte princ.

Datio iudicis non ualet, si tempore dationis mortuus est is, contra quem datur. ĩ. Rescriptum impugnatur. uer. xxxj.

Datio in solutum an transferat dominium, & possessionem. in Spec. de loca. §. vj. uer. lij. & lvij. & Bart. in l. legata. ff. de adi. leg. l. filiusfam. §. diuus. & ibi Ang. & Imol. de leg. j. & quod Bart. in l. j. de usuca. & l. ij. ff. de noua.

† Datiũ solui debet per dominum, non per nautam: & ideo datio non soluto, si res cadat in cõmissum, periculum est domini. Rapha. Cu. in consi. xxj. per totum.]

† Datium olim soluebatur pro parte, id est, dando decimam partem rei. Raph. Cu. in consi. v. in fi. prin.]

* Datium uel uectigal, quod est soluendum pro animantibus, quæ per ciuitatem transeunt, non est soluendum pro animalibus, quæ aufugerunt, & ingressa sunt ciuitatem. Pau. Cast. in l. fi. §. serui. ff. de publican. Hip. Mars. consi. xcix. num. 6. Roland. à Val. consi. lx. num. 13. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Datiarij præsumuntur temerarij, & extorquere ultra debitum. Rapha. Cu. in d. consi. v. circa medium.]

† Datio non soluto per nautam, an res cadat in commissum, si omittatur per discordiam ponderis. Raph. Cu. in d. consilio v.]

Datum filio simpliciter, computatur in legitimam. l. cũ filio. ad legem Fal. Bart. in l. j. §. si parens. ff. si quis à parente fue. ma. ubi dicit secus in donatione per l. si quando. §. generaliter. de inoffi. testa. & ĩ. uer. Legitima. el j. uersi. ij. xlj. & pe. Sed illud uerum intra decem annos: quia pòst præsumitur donatio ex cursu decennij cum coniunctione sanguinis. l. Procula. ff. de proba. Bar. post gloss. in l. libertis, quos. ff. de ali. lega. & ĩ. Donatio præsumitur. uer. ij.

Datum filio causa conditionis implendæ, computatur sibi in Trebellianicam. l. filium, quem. & ibi doct. & Bart. C. fa. erc.

Datum ob causam impossibilem repetitur. l. si militem. & ibi Bar. C. de cond. ob causam.

Datum filio cõtemplatione patris, dicitur profecticium. gl. & Bal. in l. cùm oportet. in prin. j. col. de bo. quæ lib.

Datum filio contemplatione patris tunc dicitur, quando patris, non filij, merita præcesserint, & filius est in potestate, nec aliter fuisset ei daturus, nisi patris respectu, & ad utilitatem patris. Bald. in l. cùm oportet. ij. col. de bo. quæ lib. & in l. cùm aliquis. C. de iure deli. & s̃. uerb. Contemplacione. uersi. unico. In dubio uerò dicitur fieri cõtemplatione eius cui datur. Bal. in l. iij. C. qui. ad lib. procla. non licet. per Bar.

† in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de uul. & pupil. † An & quando præsumatur datũ cõtemplatione patris, uide Fran. Aret. in l. sed si plures. §. in arrogato. in j. col. in iiij. no. quæ lex legitur sub l. si pater. eod. lib.]

Datum emancipato in premium emancipationis, non dicitur ob causam datum. Bal. in l. ut liberis. de colla.

Data filio in potestate an uideantur donata, & an conferantur fratribus, & quid de datis emancipato. Bal. in auth. ex testamento. C. de colla. ubi plenè. & ibi uide quid de datis ei in peculium, uel simpliciter.

Datum pro coitu cum uxore alterius, uel pro amicitia componenda, an possit repeti: uide in Specul. de litis contest. §. ij. uer. patet.

Datum ob causam, causa non secuta an possit repeti. in tit. ff. & C. de cond. ob causam.

Datum ecclesiæ ob causam de futuro, scilicet, ut aliquid faciat, non potest repeti ecclesia non faciente: sed contra eam debet agi ut faciat. c. uerum. de condi. appo. & Alexand. post doct. in l. si pecuniam. pen. colum. de cond. ob cau. & in l. fi. eod. tit.

Datum simpliciter an uideatur donatum, uel appositum. glo. Bar. doct. & Alex. in l. cùm quid. si cer. peta.

Datum ob indulgentiam consequendam, non potest repeti, si dans eam non consequatur, quia non sint concessæ indulgentiæ. Car. in cle. ij. §. j. vj. q. de pœnité. & remiss. sed prodest ut simplex eleemosyna, ut ibi.

Datum ob causam falso adiectam, nõ potest repeti. Alex. post glo. in l. j. ff. de cond. ob causam.

Datum ob plures causas non repetitur, altera non secuta. l. dedi. & ibi Alex. in prin. de cond. ob causam

Datum propter absolutionem potest repeti, si non est excommunicatus, prout credit. infrà uerb. Excommunicatus absoluitur.

Datiua minuitur, si fundus est factus deterior. Barto. in l. forma. §. j. ff. de censib. Item & propter chasma cõtingens in fundo. gloss. in l. omne territorium. C. de agri. & censi. lib. xj. & s̃. uer. Collecta. el j. & uer. xj. & xxviij.

Datiua pro possessionibus, uel rebus alibi sitis an solui debeat in loco originis. Bartol. in l. j. iiij. col. C. de mul. & in quo loco. lib. xj.

Datiua pro rebus dotalibus an absoluatur per maritum, uel uxorem. Bart. in l. j. C. de mul. & in quo loco.

Datiuarum materium uide s̃. uer. Collecta.

Datiuus casus æquipollet ablatiuo. Bald. in l. j. ult. col. C. de fur.

Dauid rex uixit annis septuaginta, regnauit in Ebron annos septem, & menses sex super tribu Iuda: sed annos uiginti tres in Hierusalem, secundum Iosephum: sepultus fuit cum tripudijs per filium Salomonem, & in eius sepulchro aperto per Hyrcanum pontificẽ post annos mille trecentos inuẽta sunt tria millia talentorum, quorũ pars data fuit Antiocho regi, qui Hierosolymam obsedit, ut urbis saluti consuleret, secundum Iosephum.

† Dauid

† Dauid regum pijssimus dicitur, in §.j. in princip. de conse. dist.j. Et pro plebe morti se obtulit.c.illud. de pœni. dist.iij. & in §.item peccato.uer. itē Dauid.j. quæst.iiij. Adde, quòd Vespasianus multum detulit regali prosapiæ Dauid: nam refert Eusebius tertio Ecclesiasticæ historiæ libro, in cap.x. quod incipit, Per idem tempus, quòd Vespasianus post excidia Hierosolymorum, omnes, qui ex familia Dauid superant apud Iudæos, uelut regalis prosapiæ uiros, iussit inquiri: unde etiam pro hac causa grauissima Iudæis persecutio exorta est à Tito filio Vespasiani.]

Dauid ter unctus. Card. in cle.j.ix.q.de priuil.

Dauid planxit mortem filij tribus diebus, & tribus noctibus, mortem scilicet Absalomi, licet sibi esset inimicus. Cyn. in l. propter insidias. C. qui accu. non pos.

De & Cum qualiter differant. Bald. in l. j. in fin. C. de ma. uin.

De, pro A, in l. si ut certo. §. si de me. commoda.

† Adde, quòd dictio De, & dictio Ex, propriè denotant causam propinquam & immediatam. Dictio uerò Ob, denotat causam remotam. Bart. in l.j. §. ex incendio. ff. de incen. rui. & nau. Ioan. And. & alij, in c. auditis. de procurat. & ibi Abb. & in c. qualiter. de elect. in uersi. ult. not. & in capit. inter dilectos. in iij. col. de fide instrum. per do. Anto. in c.j. de cle. pugnan. in duel. per Ioan. de Ana. in c. decætero. de homi. Pet. de Anchar. in c.j. eod. titu. & ff. de iust. & iu. in c. si propter tua debita. de rescrip. in vj. Bald. in l. de pecoribus. C. ad legem Aquil. & in l. cùm oportet. C. de bo. quæ lib. & in l. ex hoc iure. in l. iij. C. de act. empt. & uen. & in l. si de interpretatione. ff. de leg. & in l.j. ff. de coniung. cum eman. lib. & in l.j. C. sine censu, uel reliq. & in l. si unus. ff. de bo. author. iud. pos. Barb. in rubr. de const. & in rubr. de consue. in xij. col. & in rub. de proba. Impropriè denotant quandoq; causam remotam: & exponuntur pro Ob, & Propter. Old. consi. xlix. & Sal. in d.l. pecorib. & Abb. in c. si. de rer. permu.

De, iuncta materia denotat causam materialem, sed iuncta loco denotat causam naturalem. Bald. in l. ex arrali. C. de act. em. & doct. in l. à caligato. C. de nup. Item dicit separationē. l. ratio. §. fi. & ibi Alex. de act. emp. & Ioan. de Imo. plenè in l. ex duobus. in princ. de uerb. obl. post Cyn. & Bald. in l.j. si quis cau. & Bald. in d.l. à caligato. doct. in c. frequens. de resti. spo. in vj. item significat causam proximam & immediatam. Bart. in l.j. §. emancipatus. ff. de coniug. cum eman. lib. ubi etiam dicit, quòd Propter, significat causam remotam. & Bart. in l.j. §. si plures. iiij. col. ff. de exercito. quòd De, significat causam proximam & immediatam. & Bald. in l. pe. C. ad legem Aquil. Aliquando significat materiam. Bald. in l. pe. in fin. C. de cond. inser. Vide Archi. xiij. q.j. c.j. xxxv. dist. c.j. l.j. in princ. ff. depo. Old. in consi. xlix. Item auget, in Spe. de renun. §.j. Vide Bart. in l. non dubium. C. de legi. & Ale. in l.j. §. ex incēdio. de incend. rui. naufr. Bal. in l. ex hoc. de iusti. & iure. Pet. de Anch. in c. si propter. de rescrip. in vj.

Debet, dicit necessitatem. l. prætor. in princ. ff. de eden. l.j. §.j. ff. quod quisq; iu. Bar. in l. iij. C. de pign. in rep. Ang. & Pet. de Sun. in l.j. C. quomodo & quando iudex. in l. Mela. de ali. leg. Bald. in c.j. in fi. apud quem, uel quos controuer. in usi. feu. gloss. & doct. in c. proposuit. de app. Quod est uerum de propria significatione. glo. est in cle. attendentes. de statu regu. Item nisi quando quis habuit consilium sapientis, quo casu cùm dicitur consilio debere credi, non cogitur credere. Bart. in l. bonorum. ff. de bono. posse. Item quandoque secundum subiectam materiam, non dicit necessitatem: & tunc stat impropriè, quando dicit honestatē. gloss. est xxv. q.j. c.j. secundum Phi. in d.c. proposuit. de app. Item quandoque sapit honestatem. gloss. sing. & Card. in d. cle. attendentes.

Debet ponitur quandoq; pro potest, no. in l. obseruare. & ibi Bar. in prin. ff. de offic. proconsu. & leg. l. Plautius. de procu. l. sæpe. de offi. præsi. Bar. in l. iij. C. de pigno. in repe. Itē relatū ad creditorem nō importat necessitatē. Bal. in c. ij. apud quem, uel quos cōtrouer. feu. & Alex. de Imo. in d.l. sæpe.

† Adde Salic. idem tenentem in l. creditores. C. de pigno. ubi plenè per eum.]

† Debet uerbum, importat necessitatem. gl. est in cle. attendentes. in uerbo, debeant. de statu mon. uoluit. Barto. in l. creditores. C. de pigno. Abb. in c.j. de despon. impu. & in c. intelleximus. de iud. gloss. & Ioan. de Ana. & ibi Abb. in c. si uir sciens. de adul. gl. in c. xxv. q.j. uide Dom. de sancto Gemi. in c. non solum. in ij. de appel. lib. vj. & in c. appellatio. in iij. col. eo. tit. & lib. gl. & Abb. in c. proposui. de app. & idē Abb. in c. fi. de his, quæ fi. à prela. sine consen. capituli. & idē Abb. in c.j. de dolo & contu. in iij. col. tamen impropriatur secundum subiectam materiam: ut per Abb. in d.c.j. de despon. impu. & in d.c.j. xxv. q.j. & gloss. in d. c. si uir sciens. & Abb. in c. cùm locum. de spon.

Debet, & Potest, simul iuncta, important necessitatem. c.j. ut ecclesia. benefi. cle.j. cum gloss. de statu mona. Alex. consilio ccxxij. in fi. ij. parte.

Debet intelligitur, scilicet cū effectu exactionis. l. debitor. de uer. sig. Alex. in l. eum, qui. §. si mulier. de iureiu.

Debere non pōt dici mortuus, sed debuisse. j. Mors. uer. lxvij.

Debilitatio membri dicitur, quando eius officium aliqualiter impeditur: secundum Bart. in l. ij. in fi. ff. de pub. iud. per l. item Offilius. & ibi tenet Ang. ff. de ædil. edic. & per Bald. in l. iij. in fin. C. de ser. fug. Bart. in l.j. §. is autem. ff. ne quid in lo. pub. dicit debilitatē probari eo, quòd usus membri deterioratus est habito respectu ad tempus, quo magis clarè habuit exercitium. quod no. debilitare non dicitur, nisi in totum debilitet. secundum Bal. & Flo. in l. binas. de ser. urba. prædi.

† Adde, quòd debilitas Græcè ἀσθένεια dicitur: unde debilis, parum habilis.]

Debilitatio membri an sit pœna capitalis. per Bart. in l. ij. in fi. ff. de pub. iud.

Debilitatio digiti punit pœna statuti loquentis de debilitatione mēbri. Bal. in c.j. de no. for. fide. in usi. feudo. & in auth. sed nouo iure. C. de seruis fugiti. & j. uer. Mēbrū. uer. ij. Sed Ang. in d.l. itē Offilius. dicit cōtra, nisi de mente statuti posset aliud coniecturari: ut quòd abscindenti membrum abscindatur simile: quia digitus debet abscindi: secus uerò in debilitante membrum. Item statutū, quòd furi amputetur membrum, nō intelligitur de digito. Bal. ubi s. Sed de manu. j. uer. Membrum. uer. ij. & uer. Manus. uer. j.

Debilitans membrum alicuius, punitur pœna statuti de obtruncante. Flo. in l. binas. ff. de ser. urb. prædi. Itē dicit, quòd cæcans, licet oculum non extrahat, punitur pœna statuti de extrahente oculum.

Debitor propriè dicitur is, à quo inuito debitum potest peti, non autem cui competit exceptio non numeratæ pecuniæ, uel simi. l. si ex cautione. & ibi glo. & doct. C. de non num. pec. l. fideicommissa. §. si rem. de leg. iij. & Ioan. de Por. in l. si stipulatus fuerim. §. cùm stipulamur. ff. de uer. obl. & j. eod. uersi. cxlv.

Debitoris appellatione continetur etiam fideiussor. Alb. Bar. & Alex. & doct. in l.j. ff. si cer. pe. Ang. & doct. in l. Blanditus. C. de fideicom. in l. si res aliena. ad Treb. & in l. Stichum. §. quòd uulgo. ff. de sol. in l. v. §. si sortem. de uerb. oblig. in l. Romanus. de tut. & cur. dat. ab his. & Barth. Cęp. in l. creditores. x. q. ff. de uerbo. signi.

Debitoris appellatione uenit etiā debitor ex delicto. doct. in l.j. si cer. pet. & Barth. Cæp. in d.l. creditores. v. q. de uer. sig. Bar. consi. Statutū ciuitatis Tuderti, &c. moratoria pro debitis, intelligitur etiam pro pœnis. Ang. in l. sed ex parte. §.j. ff. quod cum eo. sed Bart. in consi. Statuto cauetur, quòd si quis fuerit citatus, dicit citatum ad se excusandum à delicto posse retineri pro alio delicto, licet statutum uetet retinere pro debito. Vide Alex. in l.j. ff. si cer. pet. & in l. fin. ff. ad Turpil. ubi dicit dictam moratoriam non extendi ad debita ex causa delicti.

Debitoris appellatione nō uenit debitor ex actione reali. Bal. & Ang. Are. Insti. de act. §.j. Barth. Cæp. in d.l. creditores. j. opp. de uer. sig. & per Alex. in d.l.j. si cer. pe. Quod est uerū, etiam in fauorabilib. ut quia sit legata liberatio omnib. debitoribus, nō intelligitur de possessore rei. Bal. in l. cùm necessitatem. C. de fideicō. & probatur singu. in d.l. Aurelius. §. Mæuia. de lib. leg. & Bar. in l. dominium. C. quod cum eo. dicit, quòd largo modo dicitur debitor, non propriè possessor rerum. & j. uerb. Generalis. uer. xiij. & xliij. & uerb. Legatum debitori. uer. pen.

Debitoris

Debitoris appellatione in statuto odioso nõ uenit is, qui mala fide præscripsit actionem creditori. Pau. de Cast. l. in hoc autem. in princ. ff. de ser. urb. præ. nec debitor in parua quãtitate ad effectum statuti, quòd capiatur propria authoritate. Bal. in auth. sed iam necesse. C. de do. ante nup. Lud. Pon. in l. j. si cer. pet. Barth. Cæp. in l. creditores. de uerb. signifi.

Debitoris appellatione comprehenditur hæres eius: uide per Bart. Ang. & doct. in l. postulante. in princ. ff. ad Trebel. & ĩ. uerb. Hæres debitoris. uer. vij. & viij. Sed Bart. aliter loquitur in l. si decesserit. ff. qui satis. cog. Vide Bal. in l. per diuersas. x. q. C. man. & doct. & Imo. in l. si quis legauerit. de leg. j.

† Per Franc. Are. in l. qui Romæ. §. Augerius. de uerb. ob. in fi. & uide do. Barth. Soc. in consi. ccxciij. in c. præsens. uer. cõprobatur etiam per tex. circa princ. ij. parte.]

* Debitor debitoris mei, meus esse debitor non uidetur. l. nã aduersus. C. si cer. pet. Roland. à Val. consi. j. num. 5. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor non dicitur qui debet aliquid causa conditionis implendæ, si statutum loquitur de debitore. Bart. in l. stabularios. in prin. ff. de stabu. Item debitor in diem, uel sub conditione, dicitur propriè debitor. s̃. uerb. Creditor. §. j. uersi. v. sed melius per Bart. & doct. in l. j. ff. si cer. pe. & in l. creditores. per Barth. Cæp. de uer. sig. & in l. debitor. eod. tit.

Debitor conuentus qualiter reprobet instrumentum, ex quo conuentus est. Bartol. in l. singularia. uersi. sumus expediti. ff. si cer. pe.

Debitor in subsidium potest prius excuti, si non opponat, & maximè si constet principalem non esse soluendo. l. fi. §. j. & ibi Bart. ff. si cer. pe.

Debitor, qui non potest præcise compelli ad tradendum, habet facultatem tradendi interesse, licet sit conuentus ad rem, uel ad factum, pro quo successit obligatio ad interesse. Barth. Vero. in l. j. iij. col. ff. de act. emp.

Debitor non potest testari de re propria in præiudicium creditoris: & sic de iure creditoris circa rem suam. l. j. & ibi Bal. in fin. C. debit. uen. pig. impe. non po. Bald. in l. prædia. C. de fideicom.

Debitores in solidum obligati duobus modis, liberantur à toto, scilicet per electionem unius ipsorum factam à creditore: item per diuisionẽ inter singulos, nec uno non soluente ratam suam alij possunt conueniri. Barto. in l. fin. §. j. ff. si cer. petat. & in l. inter eos. ff. de fideicom. tex. glo. & doct. in l. si creditores. C. de pactis.

Debitor per iracundiam lacerans instrumentum debiti, quo obligatus est, punitur extra ordinem arbitrio iudicis. Ioan. And. in c. accipimus. in Nouel. de fide instrum. & Bald. in l. j. C. eod. tit. ubi etiam dicit, quòd de debito tunc probatur cõtra eum iuramento creditoris.

Debitor an debeat credere procuratori, uel negotiorũ gestori creditoris interpellanti ipsum à solutione. gl. do. & Ioan. de Por. in l. si seruum. §. nunc uideamus. de uer. obl.

Debitor in mora an constituatur per interpellationem negotiorum gestoris, uel procuratoris, uel per litis contestationem factam ab eis. doct. & Ioan. de Por. in d. l. si seruum. §. nunc uideamus. de uerb. obl.

Debitor promittens rem, cuius non est dominus, debet præstare æstimationem, etiamsi uelit cauere de actione. gl. fin. & doct. in l. in hac. ff. de triti.

Debitor tradens rem deterioratam, an cõueniatur actione de dolo, uel ueteri actione contractus. glo. & doct. in l. elegan-ter. §. non solùm. ff. de dolo.

Debitor obligatus dare in fideiussorem certum hominem, tenetur creditori ad interesse, si ille homo nolit fideiubere. l. qui autem. §. sed & si quis. ff. de consti. pecu.

Debitor obligatus ad plures terminos in diuersis summis, non incidit in pœnam, si non soluat in primis terminis, dummodò soluat in ultimo termino: quia de primis potest purgare moram. l. si necessarias. §. si annua. cum gloss. ff. de pign. actio.

20 Debitor non cogitur recipere mutuò pecuniam sibi promissam gratis. l. Titius decem. & ibi Bartol. ff. quæ res pign. ob. pos. Secus, si fuerit sibi promissa sub usuris, & postea ipse nolit eam recipere: quia tunc cogitur, secundum Bart. ibi per no. in l. qui Romæ. in prin. de uer. obl.

Debitor in mora non constituitur per uerba creditoris, dicentis se indigere pecunia, quam sibi debet debitor: quia non dicitur tunc interpellari ad soluendum, per dicta uerba. Bartol. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si. ff. de acquir. hær. Item.

Debitor sponte satisdans uidetur debitum agnoscere: secus, si coactus. l. j. & ibi Bald. C. ut in pos. leg.

Debitor, cuius bona sunt obligata creditori, debet dare creditori instrumentum contra debitorem suum. Bar. in l. Aristo. in prin. ff. de iur. deli. per l. fi. ff. de bo. auth. iud. possid.

Debitor absens de proximo rediturus debet expectari, aliàs dabitur curator bonis, & agetur contra eum ordinariè ad ad diffinitiuam, & ad uenditionem, secundum Bart. & Bal. in l. ignorare. C. de restit. milit. & s̃. uer. Curator datur bonis. uersi. xxiiij.

Debitor interpellatus ad domum, uel absens, uidetur liberari à mora, si præsens de nouo non interpellatur à creditore. l. mora. ff. de usur. secundum lect. Raph. & Ioan. de Por. in l. semel. ff. sol. ma.

Debitor olim, præsumitur de præsenti debitor. Bart. in l. si minorem. ad fi. C. de resti. in integ. per glo. fina. in l. certum. ff. de confes.

Debitor statim sine nouo processu cogitur satisfacere fideiussori, qui soluit pro eo. l. cùm eorum. C. de sen. no. in l. si uendente. C. ubi cau. fis. & ĩ. uer. Fideiussor agit. uer. xiiij. & uer. Fideiussor repetit. uer. iij.

Debitor est seruus, & cliens creditoris. glo. in l. fideicommissa. §. si rem. de leg. iij. & in l. iij. C. de noua. Ioan. de Por. in l. alia. §. eleganter. sol. ma.

† Debitoris nomen non est ipsius debitoris, sed creditoris, & residet in personam creditoris. do. Barth. Soci. in consilio clxxj. inci. Diu profectò. uer. quinta ratio. circa medium. & in consi. clxxx. incipien. Diligenter. uer. secunda regula. cũ uersi. seq. in ij. parte.]

Debitor conuentus ad certam summam actione uniuersali, sit cautus, ut petat declarari à creditore, an agat pro resto, uel pro parte. Bald. Rapha. & doct. l. age cum Geminiano. C. de transact.

30 Debitor dans in fideiussorem hominem de proximo recessurum, non liberatur. Bald. Angel. & Imo. in l. si cùm dotẽ. §. si mulier. sol. mat. Quod uerum est, secundum Ioan. de Imo. ibi, nisi debitor fuerit creditor dicti fideiussoris. quod nota.

Debitor cogi potest ad contestandum litem. l. j. & authentic. offeratur. C. de litis contest. authen. qui semel. C. quomodo & quando index.

Debitor an agere posit contra creditorem, ut intra tempus ei statuendum petat. l. diffamari. C. de ingenu. & manumis.

Debitor tenetur etiam de fructibus marcescentibus ex negligentia sua. Io. de Por. in l. si seruum. §. j. in fin. ff. de uerb. obl.

Debitor ante moram creditoris tenetur de casu fortuito: sed post moram tenetur de culpa, etiamsi ipse per prius fuerit in mora. Bart. in l. qui decem. de sol. Ioan. de Por. in l. si seruum. §. sequitur. de uerb. oblig.

Debitor, qui testibus non recordatur, non potest petere actorem compelli ad edendum sibi instrumentum, ut in eo uideat nomina testium. Bald. in l. fi. de eden.

Debitor habens moratoriam à lege, uel ab homine, tenetur satisdare. l. uniuersa. C. de pre. Impe. offe. & plenè per Bald. & Ioan. de Por. in l. j. ff. sol. ma.

Debitor ex contractu stricti iuris an & quando debeat satisdare. glo. & doct. in l. si pecuniam. ff. de cond. ob causam. Io. de Por. in l. ij. v. col. ff. sol. ma.

Debitor non potest referre quæstionem dominij creditori agenti ad mutuum. l. non unde. C. si cert. petat.

Debitor an cogatur facere instrumentũ debiti creditori. Bart. & Ioan. de Por. in l. ij. §. j. in fin. sol. mat. & in l. si finita. §. eleganter. de dam. infec. glo. in l. si chirographis. de adm. tuto. in l. plures. de fide instru. in l. si pupillus. de noua. in l. sicut. de lib. cau. glo. in c. significauit. de testi. Bart. in l. iiij. §. nunc de effectu. de lib. lega. Ang. in l. omnibus. de iudi. & Bald. in d. l. plures. quòd sic. & in Spe. de instru. edi. §. postquam. uer. sed quid si solui. & Alex. in l. qui tabulas. ff. de fur. & in l. fullo. §. qui tabulas. eod. tit.

Debitor iurans non opponere exceptionem, potest excipere de termino

de termino sibi indulto à principe. Cyn.in l.fi.C.si cont.ius. & Pau.de Cast.in l.fin.qui satisd.cogant.

Debitorem esse,est onus graue.cle.ij.& ibi.Card.de magi.

40 Debitor confitens habuisse pecunias à bancho,talis uidetur confiteri habuisse à factore banchi. And.& Alexan.post glo.in l.lecta.si cer.pet.

Debitor an teneatur cedere actionem legis Aquiliæ creditori contra occisorem animalis debiti. Io. de Por.in l.si Stichus. in fi.ff.de uer.ob.& ibi Bart.

Debitor timens de periurio, potest recusare iuramentum.l. aliàs. & ibi Bart.ff. de iureiur.& Mar.in l.manifestè.eod.tit.

Debitor scribens creditori schedulam, & promittens se soluturum ei,an uideatur liberare fideiussorem. Paul. de Castr. consi. cccx.

Debitor negans apocham scriptam, uel subscriptam propria manu,an puniatur pœna. auth. contra qui propriam. C. de non nu.pec. Pau.de Cast.in consi.cccxxviij.

Debitor,cui non subuenitur in conseruatione famę,licet subueniatur in sorte recuperanda à procuratore, qui non facit dominum ratificare solutionem, non cogitur iurare.l.aliàs. in glo.mag.post medium.ff.de iureiu.

Debitor iurare nō potest, si in termino sibi dato ad iurandum actor probet contrarium.Bar.in l.admonendi.ff.de iureiur.

Debitor fideiussorem non inueniens liberatur,præstando iuratoriam cautionem.glo.in l.iij.§.sicubi.ff.si cui plus,quàm per legem Fal.no.in l.in omnibus.ff.de iud.& ibi doct.in l.si uerò.ff.qui satisd.cog. & Fran. de Alber.in consi. An captus pro suspecto,&c.& s̄.uerb. Cautio iuratoria.uersi.viij.& ibi per discursum.

50 Debitor non cogitur seruire creditori propter debitum.l. ob æs.& ibi Bald. & doct. cum authen.imò. ibi posita.C.de actio & oblig.

Debitor iniuriatus per creditorē,liberatur.l.si pœnæ.in princ. & ibi doct.de cond.inde.Quod est uerum ciuiliter tantùm, ut ibi.& s̄.uer.Creditor propria authoritate.uer.ix.

* Debitor coram iudice conuentus, non liberatur: qui inter principem suum, & eum, cui creditor est subiectus, bellum est exortum.Aym.Crau.consi.vj.num.87.& 97.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor conuentus coram iudice incompetenti, liberatur ciuiliter tantùm.glo.in d.l.si pœnæ.in princ.ff.de con.inde.& in l.in criminali.C.de iurisd.om.iud.

† Debitorem quem declarare, uel ipsum condemnare, à pari procedunt.do.Barth.Soci.in consi.cxxxiiij.incip.Visa.uer. postremo.circa medium,in j.parte.]

Debitor conuentus in plus,uel ante tempus, qualiter sit absoluendus. Inst.de act.§.temporales. Io. de Por. in l.eum,qui. §.qui ita.de uer.ob.

Debitor pro quo mulier intercessura est, & se principaliter obligatura, non liberatur per acceptilationem. Bal.in l.j.C.ad Velle.per l.quamuis.§.quoties.ff.eod.tit.

Debitor non liberatur per acceptilationem creditoris factam mulieri, quæ fideiussit pro eo.Bald.in l.senatus. C.ad Velleia.per l.quamuis.§. Marcellus.ff.eod.tit.

Debitor alicuius ex promissione non cogitur inuitus recipere à creditore id, quod promisit creditor ei soluere. no.in l. Titius. & ibi An.ff.quæ res pig.ob.pos.Vide in l.si pecuniā. si cer.pet.nisi creditoris intersit.l.qui Romæ.in prin. de uer. ob.secundum Ang.in d.l.Titius.

Debitor debet de honestate interpellari extra iudicium,antequam trahatur ad iudicium.l.quidam Iberus.ff.de ser.urba. præd. & ibi Pau.de Cast.& l.debitores.C.de pig.Quod uerum est, nisi quando esset cogendus per denunciationem Euangelicam: quo casu etiam de iuris rigore debet prius auisari de necessitate.not.in c.nouit.de iud. Pau. de Cast.in d.l.quidam Iberus. & Bald.in d. l. debitores. Vnde debitor non interpellatus prius extra iudicium,non debet condemnari in expensis,secundum Pau.de Cast.in d.l.quidam Iberus.& Gul.de Cuneo in l.edita.C.de eden.Ang.in d.l.debitores. Lud.Pon.in sing.uer.creditor.uersi.de honestate.ubi dicit in dubio præsumi interpellatum extra iudicium.& tenet Ang.in l.iij. C. de obsequi.& Spec.de renun.§.j.& Ang. Are.Inst.de act.§.sic itaq;.Item,

Debitor non tenetur reficere creditori sumptus instrumenti recollecti à notario, nisi fuerit in mora. Bald.in l.eos.§. super.C.de usur.

Debitor interpellatus ad soluendum,si respondet se pro tunc non habere pecuniam, sed uelle inuenire, uidetur confiteri debitum. Pau. de Cast.consi.ccc.arg.not. in l. & hoc modo. de leg. ij.

60 Debitor allegans pactum de non petendo, uidetur fateri debitum, nisi probet pactum. Flo. in §.si calicem.ad legem Aquil. & habetur in l.& si quidē. C.de excep.in l.non utiq;. eod.tit.& in l.j.C.de proba.

Debitor negans debet conueniri de iure, non exigi per uim.l. negantes.C.de act.& obl.

Debitor debet conueniri de iure,non uenditor,qui preciū recepit à debitore emente. l.eum.& ibi Bar. C.de act.& obl.

Debitor inuito creditore non potest obligationem suam in alium transferre, & facere alium pro se obligare.l. inter debitorem.iuncta l.pacto successoris.ff.de pact. secundū Pau. de Cast. ibi. † Debitor an possit in præiudicium creditoris confiteri,se prius cum alio contraxisse: uide Fran. Aret. in consi. lxxxvj.]

Debitor passus missionem ex decreto iudicis, debet probare de falsitate debiti,si uelit reuocare missionem. Pau.de Cast. in l.iustè.possidet.ff.de acquir.poss.

Debitor condemnatus in actione personali, & executionem passus in bonis, non auditur recuperare uolens bona accepta ex causa iudicati,nisi soluat debitum principali.Bart. post glo.in l.properandum.§.sin autem reus.C.de iud.per l. si pecuniam.in fin.ff.ut in pos.lega.

Debitor acquisitus per negotiorum gestorem potest liberari à domino, etiam ante cessionem actionis sibi factā per negotiorum gestorem,licet non posset dominus agere contra eum ante cessionem. Pau. de Cast. sing. in consi.lxxix.pen. col.ubi dicit Bart.sic consuluisse.

Debitor non constituitur pater, qui scribit filio se debere ei. Bart.in l.ij.§.fi.ff. de pec.leg.

Debitor cui est relicta liberatio, interim est obligatus naturaliter tantùm. gloss. & Barto.in l. si non sortem.§. adeò.ff. de cond.ind.& ĩ.eod.uer.100.

Debitor trahi potest ad diuersa iudicia, etiā pro eodem debito,nisi excipiat. l.is,à quo.& ibi doct.& Pet.de Sun.ff.de rei uen.& Inno.in c.cùm M.Ferrarien.de constit.

70 Debitor meus promittens alteri de mandato meo, censetur à me liberatus, nec mihi amplius est obligatus. Bal.in l. fi. C.de const.pec.per l.si debitor.ff.de solutio.

Debitor per acceptilationem liberatus à creditore prius confesso habuisse,& recepisse,præsumitur liberatus in fraudem aliorum creditorum.Bar.in l.j.ff.de his,quæ in frau.cred.

Debitor inuitus cogitur se obligare creditori creditoris sui, uolente creditore suo.l.ij. in princ.ff.sol.mat. Pau. de Cast. in l.si pater. C.de colla.Sed ibi Bald.dicit contrarium.Vide Bald.in l.si plures. C. de fide instru. & no.in l. idemque.§.si cui.ff.mandati.

Debitor obligatus sub pœna extrahere fideiussorem suum de obligatione certo tempore, liberatur, cauendo ei de indemnitate, & de defendendo eū aduersus creditorem,nolentem liberare fideiussorē.doct. & Bald. & Pau. de Cast.in l.si pater. C. de col.Facit quod no. Bal.& Ioan.de Imo.in l.usufructu.sol.mat. Bal.ubi s̄.dicit sufficere debitori offerre pignora fideiussori pro indemnitate.

Debitor interpellatus ab alio quàm creditore sine mandato creditoris, & sine cautione de rato, siue in iudicio,siue extra, non constituitur in mora. Bart.in l. si ex legati causa.de uer.obl. in l. quod te.si cer.pet.& Ioan. de Prato in l. qui absente.pen.col.de procurat.

Debitor interpellatus extra iudicium, per quæ uerba constituatur in mora.no.in l.eo modo.& l.hoc modo.de legat.j.Bar. & doct.in l.si ex legati causa.de uer.obl.Bart.& Angel.in l.si quis mihi bona.§. sed quid si. ff. de acq. hær. & in l. non solùm.§. morte. de op.noui nunc. Ioan. de Prato in l.qui absente.iiij.col.ff.de proc.

Debitor non est citandus, quando creditor propria authoritate capit tenutam,cùm potest fortè uigore pacti.arg.§.multis.Inst.de liber. secundum Ray.de For.in l.seruus bonorū. in glo.mag.ff. de bo.poss.

Debi-

Debitor stans in domo, excommunicari non potest, sed debet publicè citari ante domum, per c.fi.de do.& contu.Io.And. in c.Romana.de foro comp.in vj. in Nouel.in ij.col.

Debitor an debeat ponere se in discrimine perdendi id, quod ad creditorem mittere debet. not.in l.cùm hi.§.causæ.ff. de de transact.Bal.in l.liberti.v.col.C.de ope.lib.

Debitor etiam uendens hæreditatem debet conueniri à creditoribus, non emptor, & sic successor ex contractu.l.ij.& ibi Bald.C.de hær.uel act.uen.

80 Debitor obligatus stare dicto creditoris in probatione interesse, an & quomodo teneatur ei stare. Barto.in l.fin.ff.de præto.stip.in l. Theopompus.ff. de dote præle.Bald.& Pet. de Sun.in l.j.ij.col. C.de sen.quæ pro eo, quod inter. profe.

Debitores hæreditarij non possunt conueniri ab hæredibus intra tempora inuentarij. doct. & Pet.de Sun.in l.fin. C.de fruct. & lit.expen.

Debitor confiteri uidetur debitum, cùm petit terminum ad soluendum.l.fi.& ibi doct. & Bal. C.de re iudi.Item & cùm quomodocunq; debitum agnoscit. Bal.& Pet.de Sun.in d. l.fi.& l.ad solutionem. C.de re iud.

Debitor conueniri potest à creditote, etiam pendente appellatione interposita per fideiussorem suum conuentum, qui appellauit.l.creditor.in princ.cum glo.

Debitor factus clericus an euitet forum. not.in l. officiales. & ibi Bald.& in auth.causa, quæ. C. de episc.& cler. & s̄. uerb. Clericus declinat iudicem.uersi.xv. & seq.& ibi dixi, quòd euitat executionem, nón cognitionem.

Debitor factus clericus non gaudet beneficio statuti, uel præscriptione quinquennij. Ioan. And.in c.fin. de excep.lib.vj. in Nouel.

Debitor expendens præsumitur expendisse de pecunia sibi mutuata, ita quòd mutuans præfertur in ea.l.uentri.§.j.per Bart.ff.de priui.cre. & in l. Imperator.ad fi.de leg.ij. & Pau. de Cast.in l.fi.§.in computatione.C.de iure delib.& s̄.Creditor in hypotheca.uer.xxxvj.& seq.

Debitor conuentus si ex forma statuti debet respondere simpliciter, non potest respondere se non habuisse pecuniam ab eo, & si habuit, restituit: cùm tunc non dicatur simpliciter respondere: aliàs habeatur pro confesso, uigore statuti prædicti: per Bart.in l.j.§.si quis simpliciter.de uerb.obl.in l.de ætate.§.nihil.de interro.actio. & Pet. de Sun.in l. iubemus. C.de appel.

Debitor debet liberari per acceptilationem à creditore non habente instrumentum debiti, quod reddat ei cancellatū, stante statuto, quòd debitor non teneatur soluere, nisi creditor sibi restituat instrumentum debiti. Bart.& Angel.in l. hi.§.si ita.de leg.j. Bart.in l.qui tabulas.ff.de fur.doct.in d.l. dissolutæ.C.de cond.ex lege.

Debitor absolutus per sententiā iniustam tenetur in foro conscientiæ.Bal.in d.l.cùm quis.xj.col.C.de iuris & fac.igno.

90 Debitor an teneatur de interitu rei contingente intra tempus purgandi moram.Bar.in l.insulam.vij.q.ff.de uer.ob.& in l.sancimus.§.pen. C. de fideiuss. Bar.in l. qui ob rem.ff.de cond. ind. quòd res post moram perit periculo debitoris.

† Debitor mercatoris, si ei non soluit in termino, aut aliter est in mora, tenetur ad interesse lucri cessantis. do. Ma.So. in consi.ij. incip. Sequendo ordinem. uer. circa tertiam quæstionem.circa fi.in j.parte.]

Debitor an debeat colere fundum datum creditori in tenuatam ex primo decreto. Bart.in l.prætor ait.in prin.ff.de bo. author.iu.pos.

Debitor potest dari curator bonis, licet non personæ. Bart.in l.ij.§.quæritur.ff.de cur.bo.dan.j̄.eod.uer.cxxxiij.

Debitor an & quomodo præsumatur alienasse in fraudem creditoris.Bart.in l. si quis cum.ff.de his, quæ in fraud.credi.& in l.omnes.§. Lucius.eod.tit.

Debitor licet annuas præstationes non soluat, non intelligitur spoliare creditorem, nisi in animo suo disposuerit in futurum non soluere. Ioan. And. in cap.querelam.de elect.in Nouel.& ibi Innoc. & Bald.in c.j.de controuer.inter uas.& episcopum.in usi.feu.

Debitor potest recuperare tenutam bonorum datam creditori ex primo decreto intra triginta annos.in authen. de exhi. re.§.si uerò.& ibi Ang.pen. col.colla.v.

Debitor comparens ad reuocandum tenutam, non debet audiri, nisi satisdet. Ang.in auth.de exhi.reis. §. si uerò.pe. col in fi.colla.v.& doct.in auth.ei, qui.C.de bo.autho.iud.pos.

Debitor creditori potest cedere omne ius suum in pignore.l. cùm dominam.& ibi Bar.C.de pig.

Debitor unus ex plurib. unius creditoris potest esse testis ad probandum, quòd pecunia mutuata tota peruenit ad unū, scilicet ad correum debendi, licet ex hoc ipse commodum sentiat, scilicet ne in solidum conueniri possit per creditorem.Cy.in l.dictantibus. C.de testa.

Debitor ex una causa, conuentus ex alia causa non probata, an debeat absolui.j̄.uer. Iudicis potestas.uer.ccxxxvj.

100 Debitor non uidetur liberatus, licet grauatus sit hæres à testatore, ut liberet debitorem. Bald. in l.pactum.xviij.q.C. de col.per l. si non sortem.§.adeò.ff.de cond.inde. & s̄. eod. uersic.lxviij.

Debitor, pro quo mulier fideiusſit, nō liberatur à ueteri actione.l.si paternam.& ibi Bald.C.ad Vel.

Debitor confessans pactum nudum, etiam cum iuramento. non tenetur. Bal.sing.in l.fi.ij.col.C.de fideicom.

Debitor an possit excipere de gabella non soluta, stante statuto, quòd contractus non habeat executionem, de quo non sit soluta gabella. Ang.in auth.ut iud.fine quo.suffra.§.itaq;. colla.ij.& j̄.Gabella contractuum.uer.xij.

Debitor in fraudem creditoris non potest filiam dotare. l. fin. §.j.ff.de his, quæ in frau.cred.

Debitores hæreditarij pendente conditione fideicommissi, non tenentur cauere fideicommissario conditionali, sed hæres debet cauere de præstando fideicommisso.tex.& Bal.in l.cùm Archimedoram.C.ut in pos.leg.

Debitor tenetur restituere usuras creditori, qui accipit pecuniam sibi debitam de usuris. s̄. Creditor.el j.uersi.xxvj. & j̄. uerbo Vsuræ. uer.cxxiij.

Debitor offerens usuras creditori, qui dicit, Habeo pro receptis, sed dono tibi eas: non potest eas repetere, cùm reuerà sunt sibi restitutæ, non donatæ. Bald.in l.fin. C.de usur.& j̄. Vsura.uer.xvij.

Debitori fugienti cum re, an licitum sit rem auferre. Bal.in c.j. §.j.de pace iur.firman.

Debitor recessurus cogitur satisdare.l.pe. C.de ope.lib.& Bal. in c.j.§.j.de pace iur.firman.

110 Debitor in quinq; conuentus in decem, negans, & iurans, non est periurus.Bar.in l.si quis in totū.in prin.ff.de excep. rei iud.& in l.pupillus.§.uerbum.de uer.fig.sed Bal.in addi. Spe.de posi.uersi.qui negat.dicit, quòd

Debitor negans se debere decem pōt interrogari, si debet minorem summā: quia negans maiorem, non uidetur negare minorem, secundum Bal.ibi post Spe.& j̄.uerb.Positio multiplex.uer.unico.& uerb. Positionibus responsio. uer.iiij.

Debitor, cuius fideiussor sit pauper, non tenetur iterum fideiubere.Bar.in l.iij. in fi.ff.de fideiu.

Debitor alternatiuus quomodo condemnetur. j̄. Sententia qualiter.uer.xliiij.

Debitor excommunicatus sub conditione, si intra terminum non soluat, non incurrit excommunicationem, si creditor intra terminum quomodocunq; sibi existimat satisfactum. j̄.uerb. Excommunicatio.uer.lxxvj. & lxxxij.

* Debitoris bona, quæ ab ecclesia in emphyteusim debitor accepit, possint ne creditores ulla ratione ius suum obtinēdi causa uendicare.Iaco.Mandel.consi.xxviij.num.5.Æmilius Maria Manolessus.

Debitor, cui maritus mutuat pecuniam uxoris, est obligatus marito, non uxori.l.si maritus.& ibi Bald. C.de distra.pig.

Debitor an teneatur cedere fideiussori nondum conuento fideiussore à creditore.Cyn.in d.l.ij.de fideicom. & Bart.in l. fideiussoribus.ff.eod.tit.

Debitor an teneatur per hypothecam obligare omnia bona sua.Bart.in l.prætoriæ.la ij.ff.de præto.stipu.

Debitor conuentus ad depositum, si confiteatur mutuum uel cōmodatum, debet condemnari ex ui confessionis, non ui petitionis.Bal.in addi.Spe.de act.seu peti.uer.si ago.

Debitor, à quo pōt statim debitū peti, non potest cogi ad illud promittendum. Bart.in l.si quis accepto.ff.de cond.ob cau.

120 Debitor si neget, cui incūbat probatio. Pau.de Ca. cōsi.ix.

Debitor

Debitor heres institutus non potest debitum petere. l.si compensandi. C.de hære.insti. Quod uerum, si adiuit. l.Stichū. §.aditio.ff.de solut.

Debitores insolidum obligati tenentur insolidum, licet inter se conuenerint, quòd unus tantùm teneretur. Bal.in l.debitores. C.de pac. Vnde

Debitores inter se pacisci non possunt in præiudicium creditoris. Bal.in d.l.debitores. C.de pac.

Debitor habens instrumentum pacti de non petendo, an si illud restituat creditori, uideatur facere pactum de petendo. Bal.in auth.ad hæc. C.de Lat.lib.tol.

Debitor confessus debitum, non potest reconuenire actorem. Bal.in l.iij.C.qui.ad lib.procla.non licet.

Debitor præscribit contra cessionarium per decem annos, sicut contra creditorem. Bald.in l.per diuersas.x.quæstio. C. mandati.

Debitor sciens se teneri, an præscribere possit. Raph.Cuma.in consi.lxvij.in prin.

* Debitor post xxx annos cōueniri nullo modo potest. Abb. consi.lxxxix.col.cij.uol.j. Aret.con.lxiij. Alexand.consi.vj. uol.j.con.clj. uol.ij. Iacob.Mandel.cō.xxviij. Æmilius Maria Manolessus.

Debitores habentes annum ex forma statuti, non interpellantur per lapsum anni. Bal.in l.fi.§.fina. iij.colum. C. de iure dotium.

Debitor confessus recepisse, quod non recepit mutuo, an possit petere id sibi numerari, & an inuitus cogatur recipere. Bal.in l.si uoluntate.de dotis promiss.

Debitor renuncians exceptioni non numeratæ pecuniæ cum iuramento, non potest illam opponere.gl.Bar.& doc.in l.fi. C.de nō num.pec. Bal.& Ang.in l.j. C.de do.cau. nō nume. sed soluens potest repetere.Bar.in d.l.fi.

130 Debitor, cui restituitur per creditorem etiam unū instrumentum de pluribus eiusdem debiti, censetur liberatus: & si ipse illud reddat creditori, uidetur se in prima obligatione reponere. Bart.in l.Labeo.§.fi.ff.de pac.& j.uerbo, Liberatio.el j.uer.xxxvj.

Debitor diues potest recognoscere debitum ad excludēdum exceptionem non numeratæ pecuniæ, oppositam per suum fideiussorem creditori agenti: secus, si est pauper. Bald.sing. in l.tam mandatori.in ult.colum. C.de non nume.pecu.ubi etiam dicit, quòd

Debitor potest fateri contractum esse uerum, ad tollendū exceptionem usurarum oppositam per fideiussorem. Bal.in d. l.tam mandatori.ult.colum.

Debitor potest esse procurator. Angel. in authen. minoris. C. qui dā.tu.pos. Sed an curator bonorum, ibidem per Angel. & tenet Bar.in l.ij.§.quæritur.ff.de cur.bo.dan. & s.eo.uer. xcij.quòd sic.

Debitor, apud quem reperitur instrumentū debiti cancellatum, uel non cancellatū, an præsumatur liberatus. not. in l. Labeo.& ibi doc.ff.de pac.in l.si chirographū.ff.de prob.gl. & Bal.in auth.ad hæc.C.de Lat.libert.tol. Bar.in l.si de possessione. C. de probat. tenet quòd sic, si allegat se liberatum solutione, & nō sit persona domestica creditori: aliàs secus. Sed si allegat se liberatum pacto, probet: ut j.uer.Liberatio. el j.uer.xxxiiij.

Debitor producens instrumentum cancellatum, & non probans sibi redditum, an possit interrogari, ex qua causa fuit cancellatum.no.in l.age.C.de transac.& Bal.omnino in authen.ad hæc.C.de Lat.lib.tol.

Debitor habens dilationem, an uideatur absolutus à iuramēto.in Spec.de iureiu.uer.sed quid si is.

Debitor potest citari ad recognoscēdum scripturam priuatā. in auth.contra qui.& ibi Bal.C.de non nume.pec.

Debitor negans propriam scripturam, & debitum, si conuincatur, perdit omnem defensionem: secus, si debitum tantùm. Bal.in addi.Spec.de excep. uersic.quando quis negat. uide in authen.contra qui.propriam. & ibi Bal.& doc.C.de non num.pecu. ubi etiam uide quid si quis negat propriam scripturam publicam, uel alterius subscriptam à debitore, uel non.& quid si negat scripturam priuatam confectam de mutuo facto ante scripturam. Vbi Bald.dicit, quòd si negatur ipsa scriptura, punitur pœna.d.auth. Secus si negatur numeratio pecuniæ, secundum gl.ibidem. Item punitur officio iudicis sine libello, & litis contestatione, secundum Bal. ibi, & doct.& j.uer.Negans.uer.xvj.

Debitor passus tenutam ex primo decreto, potest inuitus cōgi recuperare tenutam, & cauere de iudicio sisti. l.j. §.quid ergo.ff.de uent.inspi. l.qui legatum.ut in pos.lega. Archi.in rubr. de dolo & contu. & doct. in c. quoniam.§. sunt & alij. ut lite non contest.

140 Debitor conuentus si in prima responsione cōfitetur debitum, non debet in expensis cōdemnari. auth.contra qui. in fi.& ibi Bal.C.de non num.pec.

Debitor, qui habuit quadrimestre, an patiatur primum & secundum decretum immediatè. Bal.in addi.Spec.de senten. uer.an qui habuit.

Debitor recipiens mutuum post litem cōtestatam, an debeat condemnari. Bal.in addi.Spec.de appel.uer.an mutuatio.

Debitor in centum non potest compellere debitorem suum ad liberādum alium debitorem, qui sit suus creditor in tantundem.l.rem.§.fin.ff.de cōpens. & Lud. Pon. sing. uer.debitor in centum.

Debitor, contra quem constat de promissione, & de numeratione eiusdem summæ, tenetur ad utrumque: quia præsumuntur diuersa debita. Bar.in l.planè.§.j.de leg.j.

Debitor dicitur, à quo inuito potest exigi. in Specul.de acto. uersic. item excipitur contra actorem, quòd nimis maturè. in fi.& s.eo.uer.j.

Debitorem non facit nuda ratio.in Spec. de confes.§.iij.uersi. quid si ex contractu.

Debitor, qui certat de lucro captādo, potior esse debet.in Spe. de prob.§.iij.uer.sed pone.

Debitor cuius nomen legatum est, si conueniatur ab hærede, an petat sibi caueri de indemnitate: & quid si soluat hæredi, an liberetur ab executore testamenti. Item,

Debitor hæreditarius tenetur hæredi directis actionibus, & executor utilibus. in Spe. de instru.edi.§.iiij.uer.item nunquid hæredes.& seq.

150 Debitor ex maleficio potest uinctus duci, nō occidi, si fugiat.in Spec.de accu.§.j.uer.hoc tamen.

Debitores plures an simul omnes eodē libello conueniantur, uel diuersis.in Spe.de libel.concep.§.fin.uer.eadem.

Debitoris nomen uenit in obligatione bonorum suorum. in Spec.de pig.uer.sed pone.

Debitoris bona quando intelligantur obligata creditori. in Spec.de obli.& sol.§.j.uer.ad primum.

Debitor hæres grauatus fideicommisso, non uidetur restituisse, nisi debitum restituerit. in Spec.de act.seu peti.§.ij.uersi. quid si hæres.

* Debitori si legatum creditor simpliciter reliquit in dubio eius, quod debet, soluendi causa reliquisse uidetur. authen. præterea. C.unde uir & uxor Bar.& alij, in l.si cùm dotem.§. si pater.ff.solut.mat. not.in l.si compensandi. C.de hære.instituen.in l.huiusmodi.§.cùm pater.ff.de legat.j. Iacob.Mādel.con.xvij.nu.6.Roland.à Val.con.lxv.nu.8.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Debitorū plurium materiam uide in Spec. de renunc. & conclu. uersic.sequitur. & seq. & tit.de duo.reis.ff.& C.& j.uer. Reus.per totum.

Debitorem inuitum retinens creditor, quomodo puniatur.in Spec.de pig.§.j.uer. item cùm ob æs.

Debitoris materiam supple j.in uer.seq.

Debitor sub conditione, uel in diem, suspectus capi potest ante diem, uel conditionis euentum. j.uer. Debitor suspectus.uer.xxiiij.Item,

Debitor in diem, uel sub conditione potest cogi dare pignus, etiam ante tempus, id est, ante diei, uel conditionis euentum, quando est suspectus. l. quæsitum. & ibi gloss.& Bart. ff. de pigno. ubi Bart. dicit uerum, si suspicio superuenerit post contractum: secus, si tempore contractus suberat suspicio: & creditor sciebat: quo casu agit, sicut quando suspicio superuenit post: secundum Bart.ibi, quod not.

Debitor in diem dicitur debitor largo modo, sed debitor sub conditione, non dicitur debitor, nisi largissimè: sed propriè debitor dicitur, qui purè debet. Alex.consi.ij. iiij.parte.& Ia. Bu.in l.j.ff.si cer.pe.

† Debitor ad aliquid intra certum tempus, uel diem certam, an teneatur postea: uide Angel. in consi. cxcix.

Debitor conditionalis non potest in mora constitui, pedente conditione, nisi rem debitam occidat. Bal. Imo. & Alex. in l. eum, qui ita. §. si hominem. de uer. ob.

Debitor in diem cogitur fisco creditori soluere ante diem ex causa necessitatis, immo cogitur tunc debitor debitoris fisci, facta tamē prius executione principalis debitoris. l. j. & ibi Bal. C. de condi. ex lege. l. iij. & ibi Bart. C. quando fiscus, uel priua. & j. Debitor fisci. uer. j.

Debitor ad diem, an cogatur soluere ante diem: & si soluat, an repetat. in l. stipulatio ista. §. inter incertam. de uer. ob.

Debitor in diem an possit soluere ante diem creditori inuito. s. uer. Creditor inuitus. uer. xxiij.

Debitor ante diem conuentus qualiter absoluatur. Insti. de actio. §. temporales. & Ioan. de Por. in l. eum, qui ita. §. qui ita. de uerbo. obli.

10 Debitor sub conditione soluens pupillo, etiam cum tutoris authoritate, non liberatur, nisi probet uersum in utilitatem pupilli. Casus est notabilis, secundum Angel. in l. Stichum. §. usumfructum. ff. de solutio. & infrà, Debitor pupilli. uersic. vj.

Debitor in diem promittens decem pro interesse, si non soluerit, non tenetur, nisi creditor probet interesse suum in decem. Bal. in l. si rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. & Alexand. consi. lxiij. ij. parte.

Debitor in diem potest soluere ante diem, si offerat usuras totius temporis creditori etiam inuito, uel si offerat alium debitorem æquè idoneum recepturum mutuum sub usuris. Alexand. post Bartol. & gloss. in l. qui Romæ. in princip. de uerbo. obli.

Debitor ex contractu conditionali debet cauere de soluendo in euentu conditionis. l. inter omnes. ij. responso. ff. qui satisd. cog. maximè si est pauper, uel suspectus: ut ibi, secundū doc. & Paul. de Castr. ibi tex. & doc. in l. omnibus. ff. de iudi. & j. eo. in iij. sequenti. uer.

Debitor conditionalis confessus an uideatur purè confessus, ut sic sit fundata actoris intentio. Ioan. And. in c. j. de confes. in vj. in Nouel.

Debitor conditionalis, uel annuus, non potest esse tutor pupilli. Bar. in auth. minoris. pe. col. C. qui da. tu. po. & j. Debitor pupilli. uer j.

Debitor in diem, uel sub conditione, cogitur satisdare idoneè de soluendo in tempore. l. in omnibus. & ibi Bartol. & docto. Angel. ff. de iudi. Bartol. Imol. & doct. in l. si finita. §. eleganter. ff. de damno infecto. & s. eodem. uersic. xiij. & capi potest, ut caueat, non ut soluat, si est suspectus. Bald. post Bart. in l. si debitori. de iud. Ange. in l. hæres absens. §. si quis tutelam. de iudi.

Debitores hæreditarij, pendente conditione, non tenentur cauere fideicommissario conditionali: sed hæres debet cauere ei de prēstādo fideicommissum. l. cùm Archimedoram. & ibi Bal. C. ut in poss. leg.

Debitor in diem, conuentus ante diem, an debeat opponere exceptionem. Bar. in l. eum, qui ita. §. cùm ita. de uer. obli. & no. in l. illa. & ibi Alex. eo. tit.

Debitori in diem conuento an duplicentur induciæ. Instit. de excep. §. hodie. Bar. in l. pecuniam. ff. si cer. pe. in l. grege. §. si sub conditione. & ibi. gl. ff. de pig. Item,

Debitor in diem, uel sub conditione, semper debet cauere. gl. Bar. & Bal. in l. quòd si in diem. §. fin autem. ff. de pet. hær. & j. uer. sequen.

Debitor fisci potest ex causa necessitatis cōueniri ante diem. j. uerbo, Debitor fisci. uer. j.

* Quod in diem debetur, debiti, si propriè loquamur, appellatione non uenit: secus, si hoc uerbum debitum minus propriè. Sed latè ampleq; sumamus. Doct. in l. j. ff. si cer. peta. Ioan. Cephal. con. xiiij. num. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Debiti appellatione, quod in diem debetur, non uenit, nisi sit adiectum, in diem. l. si ita scripsisset. & ibi Bald. & Imol. ff. de leg. ij. l. si stipulatus. §. cùm stipulamur. l. si à colono. ff. de uerbo. oblig. Alex. con. cvj. uol. v. Ioan. Cephal. con. xiiij. nu. 7. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Debiti appellatione, cùm quod uerè debetur uenire nō potest, uenit quod in diem. Bart. Socin. in l. quibus diebus. §. dominus. ff. de condit. & demon. l. si is cui. §. Flauius. & ibi Bart. & Ang. ff. de solutio. Angel. in §. sub conditione. in ext. Instit. de uerb. obl. Ioan. Ceph. con. xiiij. num. 9. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor soluens creditori potest repetere pignus à fideiussore. l. fideiussor. in princip. ff. de fideiussore.

Debitor soluens primo creditori, an succedat in ius illius in pignore. Bart. post gloss. in l. Aristo. ff. quæ res pignori obligari possunt.

† Debitor, qui habet multos creditores, potest soluere posteriori creditori in tēpore, licet in subsidiū creditor hypothecarius anteriori reuocare possit. Ang. in con. cclviij.]

Debitor ad soluendum condemnatus intra decem dies, potest intra terminum opponere exceptionem compensationis, & liquidare sibi debitum. Bart. in l. aufertur. §. qui compensationem. ff. de iure fisc. & Petr. de Sun. in l. in ea. & in l. fina. C. de compensat. contra Bald. dicta l. j. & Pau. de Castr. plenè in d. l. in ea. Bal. ibidem dicit contra Bart. quòd si nullum terminum habet ad soluendum, nullum etiam habet ad liquidandum: ut quia statutum dicit, quòd uiso instrumento statim fiat executio, secundum Bart. ubi suprà. Sed Bald. ibi dicit contrarium, quòd imò incontinenti potest probare, sed interim stabit in carcere, nisi statutum requirat solutionem: quo casu nullus terminus dari potest, uel debet, ad soluendum, nec ad probandum compensationem. & s. uerbo, Compensatio. uersic. iiij. & xxx. Et omnino uide Alex. consi. lxxiiij. cum seq. & seq. in iiij. parte. & in d. §. qui compensationem.

Debitor an soluere debeat hæredi, an uerò executoribus testamenti. in Spec. de instr. edi. §. nunc uerò aliqua. uersi. sed nunquid iste. & seq.

Debitor soluens non repetit, quamuis sit priuilegiatus, ne teneatur ultra, quàm facere possit. l. quod nomine. cum l. seq. & ibi Bar. ff. de condi. inde.

Debitor partem petitam soluere tenetur: sed potest uelle conueniri ad totum. Bart. in l. in commodato. §. duob. ff. cōmoda. & s. uer. Creditor agens. uer. j. & xlv.

Debitor confessus paratus soluere nō cogitur iudicium pati, scilicet pro parte confessata. in Spec. de reo. in fi.

Debitor soluendo partem debiti, an uideatur agnoscere totum. in Spec. de loca. §. vj. uer. xlij.

Debitor pro parte debiti non soluta, an incidat in pœnam totam. in Spec. de loca. §. vj. uer. lxxiiij. Item,

Debitor soluens partem an excusetur in totum à pœna. eod. tit. & §. uer. xxix. & j. uerbo, Emphyteuta soluere debet. uersicul. lij.

Debitor soluens partem, nihil dicitur soluisse. in Spec. de instrum. edi. §. xvj. uer. sed si omnia. ergo nōn liberatur. Vide in l. qui decem. & ibi Alex. de solu. & per Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de uer. obli.

Debitores plures pro rata soluere tenentur, si sunt soluendo. j. Rei plures. uer. iij. & xiij.

Debitor soluens non domino, an liberetur. gloss. & Bartol. in l. eius, qui. ff. si cer. peta. & no. in l. cùm quis. §. j. ff. de solu, & infrà.

Debitor soluens, si de solutione non potest probare per instrumentum, prout requirit statutum, iterum soluat, & quod primo soluit, repetat per condictionem fine causa. Bart. in l. Iulianus. v. colum. ff. de cond. indebiti. & quod per Bart. in l. j. §. & parui. ff. quod ui, aut clàm. uel testium dicta redigi faciat in formam instrumenti. Bald. in l. fi. C. de eden. penult. colum.

Debitor soluens alteri de mandato creditoris, liberatur. Bald. in l. nihil. C. de sol. ubi dicit etiam ei aliàs succurri ope exceptionis. & inuito. & ibi Bal. eo. tit. l. singularia. in fi. si cer. pe. l. solutū. §. solutam. de pigno. act. & j. Debitor cessus. uer. j.

Debitor obligatus soluere decem, uel dare fideiussorem, die Paschæ potest cogi soluere decem, nec liberatur dando, uel offerendo fideiussorem: secundum Bar. in l. quamuis. de pigno. act. uide l. promissor. §. constituto. & ibi Bart. de constitu. pecun.

Debitor

Debitor non soluens in primis terminis, si soluat in ultimo termino, non incidit in pœnam: quia de primis potest purgare moram. l. si necessarias. §. si annua. ff. de pignora. actio. Item,

Debitor soluens usuras, uel indebitum, plus afficitur, quàm si perderet oculum. gl. in l. j. de sol. & Bal. in l. indebitas. C. de usuris.

Debitor soluens alteri quàm creditori, eo inuito, non liberatur. Angel. & Imo. in l. quoties. §. fin. solu. matrim. facit l. qui hominem. §. si nullo. de sol. & s̄. & j̄.

Debitorem non esse soluendo, ut capi posit, quomodo debeat constare, quando allegatur notorium. Paul. de Castr. consi. xxxix.

Debitor non potest soluere uni creditori in præiudicium alterius prioris in tempore. Pau. de Cast. con. xliiij.

Debitor solutionem allegans debet probare. l. j. C. de proba. nisi habeat instrumentum quietationis, uel instrumentum debiti cancellatū. l. si chirographum. ff. eo. tit. secundū doct. & Pe. de Sun. in d. l. j. uide nota. in l. ij. ff. de pac.

Debitor solutionem allegaus nō uidetur fateri debitum. Bart. in l. j. C. de prob. & plenius in l. non utique. ff. de excep.

Debitor soluēs minori cum authoritate iudicis, liberatur. Bal. in l. ij. in fi. C. de in integ. rest.

Debitor soluens cessionario creditoris sui, etiam post reuocationem cessionis, liberatur, nisi fuerit sibi notificata reuocatio per publicum instrumentum. l. nomen. C. quæ res pignori obligari possunt. licet gloss. ibi aliter intelligat textum. Item,

Debitor non tenetur soluere creditori creditoris sui, nisi constet sibi de cessione per publicum instrumentum. d. l. nomen. secundum aliam lecturam. C. quæ res pig. obl. pos. & † j̄. uer. Cessionarius. uer. xxv. & xxxix. † Vide do. Pe. Philip. Cor. in consi. lxj. incip. Visa. in litera M. & O. in iij. parte. ubi plenè, an debitor debitoris soluere posit creditori creditoris. & uide j̄. eo. uer. cviij.]

Debitor soluens procuratori creditoris ante legatū liberationis sibi factum à creditore suo, non repetat solutum à procuratore. Bald. in l. qui post. C. de leg. per l. fideicommissa. §. si rem. de legat. iij. & Bar. Cep. in fin. uer. xcvij.

Debitor, cuius nomine soluit fideiussor, liberatur ipso iure: secus, si fideiussor nomine suo soluat, quia tūc ope exceptionis liberatur debitor. Bart. in l. Modestinus. ff. de sol. facit l. Papinianus. cum gl. ff. mandati.

Debitor mala fide soluens non creditori, non liberatur. Casus est notabilis in l. filiæ. in fi. secundum Bart. ibi. ff. de sol. & s̄. eo. uersic. xiij. secus, si bona fide. no. in l. si urbana. ff. de condi. indebi.

Debitor soluens si de solutione non potest probare, si iterum conueniatur à creditore, sit cautus, ut neget debitum: & si probetur, alleget solutionem. glos. & doct. in l. si quidem. C. de excep. Bal. in l. quinquaginta. ff. de proba. Vide etiam gl. Ioan. de Imo. & Gemi. in cap. cupientes. de elect. in vj. ubi dicunt debitorem adstrictum ad iurandum, posse iurare, se nihil debere, propter quod sit obligatus actori. Et uide Archidia. iiij. quæstio. j. nullus. uel iuret, quòd ipse restituit, si quid est sibi datum, secundum Ioan. de Imo. ubi suprà, licet Bald. ubi suprà, aliter loquatur. uide Barth. Cepo. in cautela cxlj. uel cedat iura sua alteri: deinde ipse testificetur in causa de solutione sibi facta, secundum Cyn. & doct. in l. omnibus. C. de testi. & Gul. de Cuneo, Bald. in l. & hæredi. §. uos autem. ff. de pac. Lanfran. in c. quoniam cōtra. uersic. testes. xiiij. char. de prob. & s̄. uerbo, Cedere. el ij. uersicul. v. Item,

Debitor soluens decem creditori, si perdidit instrumentum quietationis, & iterum conuentus ad decem, iterum soluit, & postea reperit instrumentum quietationis, quia tunc secunda sententia condemnatoria non potest retractari propter instrumentum nouiter repertum. c. suborta. in fi. de re iud. & ibi Abb. Sicu. plenè. & l. sub prætextu. de trans. agat contra creditorem. hoc modo, uidelicet, Tu creditor debebas mihi reddere instrumentum statim quod solui tibi, & non reddidisti, propter quod fui tibi condemnatus ad decem: & quia tanti mea interest mihi fuisse redditum instrumentum, ideo peto actione ex §. ex hoc edicto. in l. si quis ex argentarijs. de edendo. dicta decem, secundum Io. Andr. in addi. Spec. de instr. edi. §. postquam. uersi. quid si solui. in addi. item in hac materia ubi refert Hug. aliàs sic consuluisse de facto. Vide Ange. in l. si fine. §. cùm procurator. ff. rem ra. ha. Pau. de Cast. in l. Imperatores. ff. de re iud. & ibi doc. Moder. & per Spe. de execu. sen. §. fi. uersi. illud. & per Bal. in l. j. C. de cond. indebi. & Abb. in d. c. suborta.

Debitor soluturus debet ire ad domum creditoris, ut ei soluat. Bart. in l. item illa. ij. colum. ff. de constit. pec. & ibi Alexand. ubi plenè. & Bald. in l. fin. C. de condi. inser. & in l. acceptam. xiiij. q. & per totum. C. de usur. & uide omnino per Butr. & Imol. in c. significante. de pigno. & Bald. in l. j. C. de inst. & subst. pen. col. & per Alex. post Bar. plenius in l. cùm filius. §. fin. de uerb. oblig. & ibi Bal. & Ang. ubi etiam Ioan. de Imo. ponit quid si sunt diuersi fori. Quod uerum, si sit eiusdem fori, aliàs non. gloss. sing. in d. l. item illa. secundum Sal. in d. l. acceptam. iij. oppo. Quod uerum est, etiam in depositario, non in commodatario, qui debet ire ad domum commodantis, etiam diuersi fori. Sal. ibi. vj. col. per l. si mei. in fi. de commoda. quid de emphyteuta. j̄. Emphyteuta sol- † uens. uer. xviij. † Vide do. Pe. Phili. Cor. in con. lxx. incip. In hac. in litera I. in ij. parte.]

Debitor uolens purgare moram debet ire ad domum creditoris, & econtrà. Bart. in l. item illa. iiij. colum. ff. de const. pec. ubi uide qualiter constituatur in mora, qui obligatus est ad certam diem.

40 Debitor soluens famulo creditoris, de quo creditor confidere consueuit, liberatur, licet famulus fugiat cum re, uel pecunia. l. argentum. ff. commoda. & ibi Alex. Bar. in l. eum, qui. §. fin. eodem tit. Bal. in l. si is. C. de furt. Idem si soluat factori apothecæ. Casus est singu. secundum Dyn. in l. quod seruus. in fin. ff. de sol. Item qui mittit rem per aliquem inopem, non tenetur, si erat bonus, & legalis: secus, si malus, quia sibi imputet. Bar. in l. si suspectū. ff. de suspe. tu. & Alex. in d. l. argentum.

Debitor non soluens propter protestationem sibi factam à iudice, uel priuato, ne soluat, excusatur à pœna. Bart. in l. mulier. ff. de lege commissoria.

Debitor soluens alij, quàm creditori, liberatur ope exceptionis, si pecunia soluta uersa sit in utilitatem creditoris. l. si pater sine. & ibi gl. Bar. Bal. & doc. ff. solu. matr. & Bar. in l. non solum. in fi. post gl. eo. tit.

† Debitor, an & quando petere posit sibi reddi instrumentum, soluto debito: uide Fel. in c. accedens. el j. circa prin. ut lite non contest.]

Debitor soluens faciat sibi cassari instrumentum, per not. in l. nihil interest. C. de sol. & nota. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pactis.

Debitor probans solutionem liberatur, licet instrumentum non cassum productum sit contra eum. l. nihil interest. C. de sol. & no. in l. dissolutæ. C. de condic. ex lege.

Debitor soluens post publicatum processum liberatur. l. cùm res. ff. de iureiur. contra Bart. in l. mater. §. eadem. ff. de doli except. Quod uerum est, si ius actori superueniat: secus, si reo. doc. in l. cùm res. & tunc debitor soluens debet absolui ab obseruatione iudicij. gl. ibi uide Bal. in addi. Spec. de appellat. uer. an mutuatio.

Debitor duorum sicut potest soluere uni ex correis credendi: de quo Bart. in l. ex duobus. j. q. de duob. reis. & Angel. in authen. eodem titul. §. si uerò. colum. vij. ita potest constituere se soluturum uni eorum, & promittere, uel apocham facere, & conueniri non potest ab altero, secundum Ang. singulariter in l. sed & si filio. §. idem est. ff. de constitu. pecu. Sed an unus, id est, cui est facta promisio, teneatur alteri correo. no. in l. in leg. Falcid. hoc obseruandum. ad legem Falcid.

Debitor sociorum soluens alteri, quàm cui sit consignatum eius nomen in diuisione, liberatur. j̄. uerbo, Socius. uersicul. cxxxviij.

Debitor offerens rem creditori, si post rem recipit, tenetur de peculio. j̄. uer. Oblatio. el ij. uer. viij.

Debitor iurans soluere ad Pascha, intelligitur, scilicet nisi absoluatur à debito. c. sicut. de iureiuran. Sal. in l. fi. C. de non nume. pecu.

Debitor dicens se paratum soluere, debet habere dilationem iuris. Bal. no. in l. si debitor. ff. de iud.

Debitor constituens alium pro se soluturum, obligatur, & uidetur promittere se facturum, & curaturum, quòd alius soluet. Bald. singulariter in rub. C. de consti. pec. ult. col. per l. hoc autem. §. j. ff. eo. tit.

Debitor se offerens solutioni, liberatur à periculo contingente, si creditor sit in mora recipiendi. l. si opera. ff. de doli excep. l. qui decem. in prin. de sol. gl. in l. illud. ff. de peri. & cómo. rei uen.

Debitor mandans alteri, ut soluat pro ipso creditori ipsius, an sit liberatus. Alex. post Ang. in l. qui usumfructum. de uerb. obli. & aliquid per Bal. & Ang. in l. fi. C. de noua. Sali. in l. filius. C. ad Macedo. & in l. pro debito. post Bal. C. de bon. autho. iudi. pos. Ang. in l. sciendum. de ędil. edi. Ful. in l. si me & Titium. si certum peta. Pau. de Cast. consi. xlv. & ĩ. Nouatio. uer. v. & x.

Debitor solués falso procuratori, an liberetur. quòd nó. si sciéter, & non repetit. no. in l. si procuratori. & ibi Bar. & doc. ff. de cód. ob causam. & ĩ. uerbo, Solutio quibus. uer. iiij. & ix. Sed uide gl. & Bar. in l. licet. in fi. C. de proc.

Debitor soluens falso procuratori, quem credidit uerum ex iusta causa, liberatur. Bar. in d. l. si procuratori. ff. de cód. ob. cau. per l. cùm fundus. §. seruum. ff. si cer. peta. † Et do. Mar. Soc. in consi. xxxij. incip. Ex his, quæ superius. uer. & Fran. quòd ibi item soluens in j. parte.]

50 Debitor solués procuratori uero, an liberetur. gl. & Bart. in l. si procurator. in fi. ff. de condi. indeb.

Debitor soluens procuratori ad litem, non liberatur, nisi habeat mandatum ad recipiendum. l. hoc iure. ff. de sol. uel nisi sit in rem suam. Barto. in l. sed si tantùm. de pactis. & l. j. C. de excep. nec alteri procuratori, nisi ipse mutuasset. Bartol. in l. eum. §. qui sibi. de uerb. oblig.

Debitor soluens extra iudicium procuratori ad exigendum constituto, non liberatur: sed in iudicio sic. l. fideicommissa. §. si rem. & ibi not. de legat. iij. uide Bar. in l. nó solùm. ij. col. sol. ma. Bal. in l. falsus. ij. col. C. de fur. & ĩ. Procurator ad negocia. uer. xxix.

Debitor soluens aliud pro alio, liberatur ope exceptionis. glo. fin. in l. fi. §. cùm mihi. de uerb. obli. Item,

Debitor an, & quando possit soluere aliud pro alio, creditore inuito. no. in l. ij. & ibi doc. ff. si cer. pet. & s̃. uer. Creditor inuitus. uer. j. & ij. cum multis alijs sequentibus. Item,

Debitor in florenis potest soluere monetam, & econtrà. Bart. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. solu. mat. Item,

Debitor in re aliena uenali non cogitur restituere rem, sed liberatur soluendo precium. Bar. post gl. in l. non enim. ff. rerum amotarum.

Debitor ex pluribus causis soluens simpliciter aliquam parté, in quam causam uideatur soluere. nota. in l. j. cum gl. & Bartol. ff. de solutio. & in l. j. C. eod. tit. & in l. ubi. & in l. si ex pluribus. §. j. & ibi Bart. ff. eodem. & in l. fi. de eo, quod certo loco. & in Spec. de actio. seu peti. §. ij. uer. quid si ille. ubi ponit cuius sit electio. & de obli. & sol. §. ij. uer. quòd creditoris. & Io. And. in Spec. de pig. §. j. uersicu. pone, mutuasti. quòd est electio creditoris. per l. j. de sol. ubi tenet Barto. quòd est debitoris. Quod est uerum, si eligit quando soluit, non post ex interuallo, si præcessit limitata petitio, & causa, quia ad illam infertur solutio: dicit, quòd solutio cedit in causam antiquiorem. l. creditor. §. Velleianus. ff. de sol. uel in causam, de qua patet in libro recipientis, secundum Bartol. ibidem: uel in causam expressam à soluente. dicta l. §. cùm de sorte. Item in causam, in qua apparet, quòd est fideiussor. Paul. de Castr. in con. lxxix. Sed uide omnino in d. l. j. & s̃. uerbo, Creditor. † Vide domi. Petr. Phil. Cor. in consi. iij. incipien. Videtur. per totum. in iiij. parte. & in consi. ccxcv. incipien. Licet. per totum. in iiij. parte. ubi quid de debitore soluéte illi, cui ex duabus causis erat debitor, una antiquior altera, cui debito cedat solutio. & Rapha. Fulg. in consi. vij. in fin. ij. colum.]

Debitor potest creditori inuito soluere totum ex una causa. l. fi. ibi Bar. ff. quib. mod. pign. uel hypothe. sol. Item,

Debitor obligatus soluere in domicilio creditoris, tenetur ire ad domicilium eius, etiá mutatum post cótractum, etiamsi parum ultra grauaretur ex itinere: secus, si in nimis: quod relinquitur arbitrio iudicis. Bal. in l. acceptam. xiiij. quæst. C. de uris.

60 Debitor obligatus soluere in foro suo, non potest soluere in foro creditoris, si uel gratia creditoris, uel gratia utriusq; sic promisit: secus, si fauore suo tantùm. Bald. in l. acceptam. xij. quæst. C. de usuris.

Debitor fideiubens pro creditore suo, & soluens, non repetit ab eo, pro quo fideiussit: nec liberatur per pactum de non petendo factum ei, pro quo fideiussit. l. j. §. fi. cum gloss. ff. quarum rerum actio nó da. Paul. de Cast. in l. quod dictum. ff. de pactis.

Debitor, pro quo alius uoluit soluere creditori, liberatur, nec potest postea cóueniri à creditore nolente recipere ab alio tertio. Casus est notabilis, secundum Ang. & Paul. de Castr. in l. tale. §. post diuisionem. ff. de pac.

Debitor accipiens sub usuris ad certum tempus, an possit soluere ante tempus sortem. gl. & doc. in l. qui Romæ. in prin. ff. de uerb. obli.

Debitor paratus soluere usuras, cogitur soluere sortem. l. fin. in fi. C. de iure dotium.

† Debitor interdum simpliciter iurat soluere usuras: aliquádo autem iurat soluere, & nullam quæstionem mouere, uel absolutionem aliquam non petere: & de utroque casu, quæ remedia competát debitori, uide laté & pulchré per Fel. in c. j. in iij. col. uer. in gl. j. de iureiu.*

Debitor potest soluere creditori quandocunque, etiamsi promisit non soluere, nisi ad beneplacitum creditoris. gl. in l. fi. C. de pac. pig. Bart. in l. qui Romæ. in princ. ff. de uer. obl. & Paul. de Cast. in l. quia. in fi. ff. de pac.

Debitor confessus habet decem dies ad soluendum, & debet interim cauere de soluendo, aliàs carceratur. gloss. & Bar. & Alex. & doc. in l. si debitori. ff. de iud. & Barto. in l. fi. j. col. de exec. rei iudi. Idem in condemnato: quia nisi satisdet intra tempus, quod datur iudicatis, carceratur, secundum Bar. & Alex. in d. l. si debitori. Idem in constituente. s̃. uer. Constitutum. uersi. vj.

Debitor soluens indebitum coactus à iudice, quomodo repetat: nota. in l. fi. ff. quod metus causa. Bar. in l. à diuo. §. in uéditione. de re iudicata. Item,

Debitor tenetur de periculo contingente in itinere, quando portat ad domum creditoris, ut soluat. gl. in l. cùm hi. §. uult igitur. uer. eorum. ff. de transactio. Vide Angel. in l. item illa. in fi. de const. pec. & s̃. Colonus. uer. clxx.

Debitor protestatus à creditore creditoris sui, ne soluat creditori suo, tenetur nihilominus soluere creditori suo cauenti sibi de indemnitate, aliàs non. Innoc. in c. mandatum. de rescriptis. & in c. cùm M. Ferrariensis. de cóstit. Petr. de Sun. in l. is, à quo. de rei uen. Ange. in l. hæres cùm debuerat. ff. ad Treb. not. in l. fi. ff. de lege commiss.

70 Debitor soluendo esse dicitur, cuius fideiussor est soluendo. de iure do. l. mulier. de fideiuss. l. si plures. §. præterea. Bal. in auth. sed hodie. C. de act. & obli. non autem præsumitur esse soluendo is, cuius bona uenduntur ad petitionem creditoris. Bar. in l. tres tutores. ad fi. ff. de admi. tut.

Debitor meus promittens soluere alteri de mandato meo, liberatur à me. Bald. in l. fi. C. de constit. pec. per l. si debitor. ff. de sol.

Debitor hæres institutus non soluens infra terminum, an uideatur adire. s̃. uer. Aditio. uer. lxiiij.

Debitor cófessus habet ad soluendum terminum decem dierum de consuetudine. gloss. in l. si debitori. ff. de iu. & ibi docto. & in l. eum, qui. de uer. ob. & in l. si domus. §. in pecunia. & ibi Bar. de leg. j. in l. promissor. de consti. pecu. Sed debet cauere de soluendo in fi. termini. Bart. & doc. in d. l. si debitori. & ibi Alex. & s̃. eo. uer. lxv. & in Spec. de fideiuss. §. j. uer. qualiter ergo. in iiij. parte. & Abb. in c. quod ad consultationem. de re iudica. Item est uerum, etiamsi dicat se paratum soluere, secundum gloss. singulariter in d. l. si debitori. Et sic licet constet, quòd statim potest soluere. Cy. in l. j. §. exactio. C. de rei ux. actio. Bar. & Bal. in l. diuortio. §. interdum. solu. matr. & Pe. de Sun. in l. ij. C. de usur. rei iudi. Sed uerum est, si est præsens: absens uerò habet terminum arbitrio iudicis. Bald. in rubr. C. de constitu. pecu. iij. q. aliàs de iure habet qua-

bet quatuor menses.l.fi.C.de usur.rei iudica.& per Spec.de primo & secundo decreto. §.ix.uersic.sequitur.uidelicet,si non sit consuetudo.Bart.in d.l.si debitori. & Abbas in cap. quod ad consultationem.de re iudi. interim potest carcerari,ut satisdet,uel cedat bonis.Bart.& Alexand.in d.l.si debitori.in fin. Sed appellat à præcepto sibi facto confessus, secundum Spec. contra Odof. in Spec.de appel.§.in quibus. uer.sed nunquid hæc tria.& ĩ.uerbo,Præceptum.uer.xlviij. Item talis terminus quatuor mensium non datur appellanti,& deferenti,secundum Lud. Sed Alexand.ibi in l.j.§.qui præsens.de uerb.obl.per tex.& Bald.in l.quoniam nonnulli.C.de appel. Alexan.consi.lxxv.iiij.parte.gloss.in l.ij.C.de tempo.appella.& Bald.in l.ij.C.de usur.rei iudica. Item potest per iudicem breuiari. doc.& Pe.de Sun.in l.fi.de execu. rei iudica.Bart.in auth.qui semel.C.quomodo & quãdo iudex.Item nec quando appellatio est frustratoria. Bald.in d. l.ij.Alex.in d.consi.lxxv. Item nec in actione reali. ĩ.uerbo, Terminus ad soluendum. uersicu.iiij.quid in depositario.ĩ.

† Depositarius.uersic.cxlj.† Vide Felin.in d.cap.quod ad cõsultationem.de re iudi.]

Debitor soluens partem debiti,an repetat partem pignorum. no.in l.quandiu.C.de distra.pig.& l.si necessarias.§.si unus. ff.de pig.act.

Debitor usuras solutas potest repetere. Innoc.in c. cùm tu.de usuris. uel potest uendicare in subsidium rem emptam de usuris.in Spec.de usur.uersic.pone,usurarius.& ibi Bald. in additio. uer.j. Lapus in dec.lxxix. Barth.Cep.in l.Labeo.§. item si dominus.de uerb.signifi.Item,

Debitor iurans soluere usuras, debet soluere, sed solutas potest repetere. c. debitores. de iureiur. Bald. in l.fi.C.de non num.pec.

Debitor uxoris soluens marito non liberatur.l.cùm maritum. & ibi Bal.C.de sol.

† Debitor si usuras simpliciter soluere iuret,uel soluere,& nõ repetere,uel soluere,& nullam quęstionem mouere,uel aliquam absolutionem nõ petere, quibus remedijs ei succurratur:uide Fel.in c.j.in ij.col.uer.in glo.j. cum pluribus seq. usque ad uer.extra gl.de iureiur.]

Debitor dans pecuniam alteri, ut soluat creditori suo, non liberatur, sed recuperat ab eo, cui dedit. not.in l.cùm res.C. de don.

Debitor soluere recusans ad interpellationẽ creditoris, si postea sponte uelit soluere, præsumitur suspectus, quòd uelit soluere pecuniam reprobam.l.si reus paratus.& ibi Ioan.de Pra.ff.de procura.

80 Debitor soluens pro residuo, præsumitur antè soluisse totum,nisi creditor contrarium probet.glo.in l.si ex pluribus. ff.de sol.& doct. & Pau.de Castr.in l.ij.C.de hære.instituen. & ĩ.uerbo,Residuum.uersic.j.

Debitor ad soluendum petens terminum,uidetur fateri debitum.l.fin.& ibi doc.& Bald.C.de re iudicata.

Debitor soluens coniunctæ personæ creditoris sui, an liberetur. in Specul. de coniun.persona.uersic.item coniuncta.& in c.cùm maritum. & ibi Bald. C. de solu.& in l.siue autem. per Bald. ff. de negoc.gest. Vide Bart. & Alexand.in l.uero procuratori.ff.de sol.& in l.qui hominem.§.si gener. eodem tit.& Bald.in l.j. C. quib.res iudi.non nocet.quòd non,etiã filio,nisi cum mandato.l.filius.C.de pac.& ibi Bald.& tenet Barto. in l.non solùm. soluto matrimonio. & Bald.in l.cùm maritum. C. de solu.uel nisi cùm patri nõ quæritur ususfructus.Bar.in d.l.non solùm.nec patri.l.nec si fortè. & ibi Bar. ut leg.no.cauea.

Debitor soluere obligatus ad annum sub iuramento, non est periurus, si interim non soluat creditori condemnato in confiscatione bonorum,secundum Hostien.in ca.significauit.de censi.

Debitor soluens debitum præscriptum an repetat. Bald. in l. cùm quis.ix.colum.C.de iur.& fac.ignoran. quòd sic, si soluit per errorem facti,non iuris: sed ibi Bart. dicit simpliciter quod repetit. & per gloss. & Bartol. in l. fi.rem ra.hab.in Spec.de præscrip.

Debitor soluens procuratori constituto ad recipiendum in præsentia testium, non liberatur, nisi de mandato constet per instrumentum publicum. Bald. in l. falsus. xiij. colum. C.de fur.uersic.utrum autem mandatum.

Debitor soluens scienter procuratori reuocato, non liberatur:quia uidetur donare,& non repetit. Bartol. & doct.in l. dispensatorem. ff. de solu.l.cùm pater.§.Mæuio.& ibi Bart. de leg. ij. & suprà eod. uersicul.xlviij. & Bald. in l. falsus.C. de furtis.in xij.colum.uersic.tertiò quæro. Et quid si soluat procuratori falso legitimato per sententiam iudicis. Bald. in d.l.falsus.ultima char.C.de furtis. Item soluens procuratori post mortem domini,quam sciat soluens,an liberetur: & quid si ignoret in l.eius,qui.& ibi gloss. Bar.& doc.si certum peta.

Debitor soluens procuratori reuocato, liberatur, nisi sibi sit notificata reuocatio. Bart. in l. qui hominem.§.si Titium.ff. de sol.& per Bartol.in l.si non sortem.§.qui filio. de condic. inde.& in l.si procuratori.iij.col.de cond.ob causam.& Bal. in l.inuito. C.de sol.

Debitor soluens rem, quæ potest auocari creditori,an liberetur.Bar.in l.cùm quis.§.qui hominem.ff.de sol.

Debitor soluere obligatus certa die, an liberetur per acceptilationem, & incidat in pœnam, cùm naturaliter non soluerit.Bar.in l.solutionis. ff.de solu. sed bene incidit in pœnam dando pignus, uel fideiussorem, nisi sit obligatus satisdare. l.promissor.§.constituto. & ibi Ang. de const.pecu.& ĩ.uer. Solutio.el j.uer.iij.Item,

90 Debitor soluens uni de mandato plurium creditorum, liberatur: quia dicitur omnibus soluere.l.si secundum. & ibi Bald. C.mandati.

Debitor Titij, & fratris, pro quo Titius est stipulatus, soluens fratri Titij,liberatur,etiam non facta cesione à Titio fratri. ĩ.Stipulatio.uersic.clxxix.

Debitor non est in culpa, uel in mora, si non reperiatur creditor, qui recipiat solutionem. Alex.consil.clxxj.ij.parte.& l. pecuniæ. §. fin.& l.cùm quidam.§.si pupillo.de usuris.& l.si prędio.de in diẽ addict.Dy.in regula,cùm quis.in vj. Quod uerum, si protestetur, & offerat se paratum soluere. ĩ. Mora committitur.uer.xxxix.

Debitor soluens recusanti, si creditor remittat partem, ut reliquum recipiat, potest creditor condicere per condictionem ob turpem causam id,quod remisit. Ludo.& Alexand. in l.fi.ff.de condictio.ob turp.cauf. Bald.in l.si intra.de pac. quod nota contra banchariòs communis Firmi soluentes minus.

Debitor etiam ex guarentigia non soluit aliud pro alio,uidelicet æstimationem pro re,post litem contestatam.text.singu. secundum Bartol. & doct. in l. si quis stipulatus decem in melle.de sol.uide in l.si ita.eod.titu.& s. uer.Creditor inuitus.uer.penul.

Debitor credens non posse purgare moram, si soluit, an repetat.Bar.in l.si insulam.iij.q.de uer.obl.

Debitor non soluens annuas præstationes,non dicitur creditorem spoliare,nisi in animo suo disposuerit, in futurum nõ soluere. Ioan.Andr.in c.querelam. de electione.in Nouella. & ibi per Inn.& Bal.in c.j.de ali.feu.pater.

Debitor alimẽtorum an ad soluendum debeat ire ad domum creditoris:uide Ang.no.in auth.ut exactio.instan.§.fi.colla. vij.& not.in l.cùm hi. §. ultimo igitur. & §.ex causa.& ibi gl. ff.de transac.& ibi Ange.quòd sic.& Pe.de Anch.& Im.in c. indicãte.iij.char.de testa.Bart.in l.j.de ali.leg. Alex.in l.cùm filius.§.fi.ff.de uer.obl.

Debitor duorum in solidum cõuentus ab uno, debet soluere ei, qui contra ipsum fuit litem contestatus, non alteri secũdum Ang.no.in auth.de duob.re.in fin.col.vij.

Debitor plurium soluens uni, potest petere sibi caueri de indemnitate ne conueniatur ab alijs. Bal.in l.cùm seruum. C. de ser.fugi.& Alex.in l.pupillus.ff.de nouat.

* Debitor soluens tertio in stipulatione adiecto, ab eo quod debet liberatur. l. si quis stipulatus fuerit. in extre. l. cùm quis.in j.ff.de solution.§.si quis alij.& ibi notat.Inst.de inutil.stip.Mar.Soc.consi.cxxxj.num.14. uol.iij. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor tenetur soluere fideiussori usuras moderatas, stante statuto,quòd teneatur ei restituere usuras,quas soluit.Ang. sing.in auth.de iud.§.oportet.colla.ult.

Debitor soluere quando cogatur per denunciationem Euangelicam.

gelicam.infrà,uerb.Denunciatio.uersicul.lxviij.

Debitor soluens uni ex hæredibus, cui sunt prælegata nomina debitorum,liberatur ope exceptionis: ut l.j.& ibi Bald. C.de excep.

Debitor soluens executoribus testamenti habentibus mādatum ad exigendum, liberatur ope exceptionis, non ipso iure.l.j.& ibi Bal.C.de exceptionibus.

Debitor soluere non dicitur cedendo actionem contra alium creditori suo.Bal.in c.j.in fi.de beneficio frat.

Debitor soluere promittens intra decem dies, interpellatur à die,nisi dicatur, uel postea quandocunque placuerit creditori. Bald.in c.j. §.j. an ille, qui interfe.fra.domini sui. & in l. fi.§.fi.iij.col.C.de iure do. Bart. & Alex.in l.cùm stipulatus. in fi.principij.ff.de uer.obli.& ĩ.uer.dies.uer.lxiij.Alex.in l. quoties.de uer.obli.

Debitor solutionem per testes examinatos officio iudicis potest probare, etiamsi iurauit, & promisit non probare, nisi per instrumentum, quando instrumentum non habet. in Spec.de prob.§.nunc dicendum. uer.sed quid si debitor. & ibi Bal.in addi.uer.licet quis.& s̄.

Debitor iussus à creditore soluere alteri, an sit liberatus à creditore.Bald.in l.fi.ij.col.C.de noua. Bart. in l.singularia.ff.si cer. pe. ubi dicit, quòd non, nisi in libro suo scripserit se debitorem eius, cui soluere iussus est: quo casu liberatur ope exceptionis,secundum Bal.ubi s̄.& ĩ.eod.uer.cxij.

Debitor solués creditori creditoris sui,an sit liberatus. in l.solutum.§.solutam.& ibi Bald.C.de pig.act.& in l.solutam.de sol.ubi omnino per Alex. † Et per do.Pe.Phi.Cor.in consil. cclvij.incip.Præmitto.in litera G.in iij.parte.]

Debitor ex pluribus actionibus obligatus non potest per iudicem condemnari ex una actione,nisi prius creditor liberet eum ab alijs actionibus. casus singul.secundum Alex.in l.si pupillus.de noua.

110 Debitor soluere non potest alibi, quàm in loco destinatæ solutionis creditori inuito.l.is qui certo. & ibi Bar. ff.de eo, quod cer.loco.

Debitor rei indiuiduæ soluat eam uni ex creditorib. de mandato iudicis,& liberatur.l.si stipulatus.§.si laná. & ibi Bart. ff.de solu.

Debitor soluens negociorum gestori an liberetur. Bart.in l.filiæ.ff.de solu.& ĩ.Negociorum gestor.uer.v.

Debitor soluens coactus alteri, quàm creditori, liberatur.l. Paulus.§.fi.de leg.iij.l.liberto.§.Lucius.ff.de an.leg.Dyn.& Bart.in l.creditor.in princip. ff. de sol. Io.Pap.in Summa, in libello sequestri. uerbo,Audeat. & Paul. de Castr. consil. cclxxxvj.& in Spec.de solu.§.ij. & Bal. in l.fi.ij.colum.C.de nouat. & Bart.in l.singularia. si cer.pe.ubi contrà tenet,nisi se subscripserit debitorem in libro suo, scilicet eius cui soluere iussus est,ut tunc liberetur ope exceptionis,secundum Bald.ubi s̄. Et quid si facit alium pro ipso promittere,an liberetur.Bar.ibi.Alex.in l.qui usumfructum.de uerb.obliga. Adde ĩ.& Alex. quòd sic,in d.l.qui usumfructum.& Bart.in l.singularia. si cer.peta.& in l.pro debito.C.de bo.auth.iud. pos.& in l.si pupilli.§.ij.de solu.& in l. inter causas.§.abesse. ff.mandati.& ĩ.uerb. Debitor cessus. uersic.ij. Et an debeat probare de mandato sibi præsentato,licet de mandato constet.Paul.de Castr.in dicto consilio.† Adde Fran.Are.in l.si te bonis. C. de iure delibe. ubi de compulso soluere per tyrannidem.]Item,

Debitor soluere coactus dicitur, quando iudex sibi præcipit quòd soluat,& ipse iussus promittit,& postea soluit. Bart.& Nico.de Nea.in l.nouissimè.ff.quod fal.tut.autho.

Debitor soluens præsumitur nihil debere recipere à creditore,cui soluit. Bald. in l. si quidem. C.de transact.per l.si cùm dos.ff.rer.amo.uidelicet si sunt aliæ coniecturæ:aliàs secus, quia licet soluat,tamen potest ab eo petere,quod sibi debetur. dicta l.si cùm dos.& ibi Bar.& tenet Bal.& Bart.& doc. in d.l.si quidem.

Debitor repetit à cohærede id plus; quod alter cohæres cohæredi soluit pro pignore. Bart.in l.si pignori.in fi.ff.fam.ercisc. per l.si inter colonum.§.fi.ff.de pign.

Debitor usurarij soluens usuras habet hypothecam in bonis emptis ab usurario de pecunia usuraria ei restituenda. per Bal.in l.si tutor. C. de commu.ser.manumiss.& s̄.eod.

Debitor soluens an repetat, si est priuilegiatus ad non soluendum.Bal.in l.fi.C.de fruc.& lit.expen.

Debitor soluere debet de pecunia currenti tempore promissionis. Bald. singulariter in addi. Specul.de obli.& sol.uer. Obligatio legalis. & ibi Spec. §. nunc aliqua. uer.fin.& per Bald.in l.illud.in fi.C.de sac.san.eccles. Quod uerum,si fuit in mora:aliàs tempus promissionis inspicitur.Bar.in l.cùm certum.de aur.& argen. lega.uide in cap.cum canonicis. de censi.

120 Debitor cui potest soluere, uel non, supple ĩ.uerbo, Solutio quibus.per totum.

† Debitor iusto errore motus, si soluat non uero creditori,an liberetur.uide Fran.Are.in consi.xxxv.

Debitor agnoscens partem debiti, an cogatur soluere residuū. Bald.quòd sic,in l.cùm fidem.C.de non num.pecu.& Alex. in l.cùm de indebito.de probatio.

Debitor consentiens præcepto sibi facto à iudice de soluendo intra mensem sub pœna excommunicationis, est excommunicatus,elapso mense sine alia monitione, & non potest intra mensem appellare,ex quo consensit:secus,si non consensit,secundum Innoc.& Abb.sing.in c. P. & G.de offi.de-leg.quod nota perpetuò.

Debitor soluere obligatus annuatim ad certam diem,non potest purgare moram.l.fi.cum gloss. & ibi. Angel.C. de fideicommiss.

Debitor,qui soluere,uel facere non potest in tempore debito, excusatur, si facto iudicis non soluat, qui ei prohibeat, uel bonis interdicat:unde non incidit in pœnam.l. fi. ff.de lege commiss. Vnde secundum Bald. ibi cautela est pro debitore, qui nō potest soluere, quòd faciat sibi prohiberi sub pœna per iudicem, ne soluat. Vide in Pract. Pap. in libello sequestri. uersicul.audet. facit c. ueniens. de iureiu.& in l.Imperatores.ad municipa. gloss.in c.significasti.de censi. adde ĩ.uerbo,Emptor conuentus. uersicul.xiiij.& xxxvij. Idem est si ante tempus, quo debet soluere, confiscantur bona sua, quia excusatur, secundum Hostien.in dicto c. significauit.& infrà.

Debitor sortis, & pœnæ simul, an, & quando debeat soluere utrumque.gl.& doc.in l.v.§.fi.in fi. ff.de uerbo.oblig.& in l. fi.ff.de eo,quod cer.loco.& in l.apud.§.Labeonem.el j.ff.de do. excep.

Debitor soluere obligatus, dicitur non soluere, quando est in mora.Bal.in rub.C.de const.pec.in iiij.q.

Debitor soluere promittens pro alio, uidetur etiam filios hæredes obligare,licet eos expressè non obliget.l.j.& ibi Bald. C.de const.pecu.& s̄.uerbo,Hæres.

Debitor obligatus soluere certo loco certa die,potest post moram conueniri ubiq;.l.eum,qui. & ibi Bar.ff.de iudi.

Debitor obligatus soluere certo loco,non liberatur soluendo alibi,inuito creditore: sed obligatus soluere ubique, debet soluere in loco idoneo creditori. gl. & doc.in l.qui certo.ff. de cond.indebi.& ĩ.Solutio ubi.uer.pe.& s̄.eo. † Et per Fel. in c.j.de spon.in pe.col.in medio.]

130 Debitor obligatus soluere ubicunque, an debeat soluere ex eo quòd fuit citatus ad domum, uel debeat citari personaliter. Bal.& dominus meus Pet.de Sun.in l.ab eo.C.quomodo & quando iudex.

Debitor obligatus soluere quandocunq; à se petatur,sub pœna,an incidat in pœnam non soluens, cùm fuit petitum extra iudicium. Bald. & Petr. de Sun.in d. l.ab eo.adde ĩ.uerb. Petere.uersic.viij.circa fi.

Debitor obligatus soluere quandocunque, nunquam præscribit.ĩ.uer.Præscriptio contra quos.uersic.xxxv.

Debitores insolidum obligati ad soluendum,licet sint diuersi fori,possunt conueniri coram eodem iudice. Bald. in auth. hoc ita.C.de duob.reis.

Debitorum unus soluens totum, repetit partem à correo debendi.ĩ.uerb.Rei plures.uersic.x.

Debitor obligatus sub iuramento soluere certo tempore,non soluens non est periurus,si soluat incontinenti,post gl.sing. xxxij.q.j.apud misericordem iudicem.Lanfr.in c.quoniam contra falsam.uer.testes.xvj.char.de prob.

Debitor obligatus respondere,debet respondere,comparere, & soluere.Bal.in l.iij.C.de proc.

Debitor obligatus respondere in quolibet loco, soluere cogitur in quolibet loco. Bal. in dicta l. iij. & in l. eam, quam. post princ. in lectura antiqua. C. de fideicom. & uide Bald. in l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iudi. & per Innoc. in c. dilecti. de foro compet. Quod maxime uerum est, quia tali obligationi supposita est stipulatio, quæ uestit omnes partes contractus. l. duo societatem contraxerunt, ut grammaticam. ff. pro socio. cuius uirtute potest ubique conueniri, sicut si iuratum esset: quo casu non posset pœnitere, secundum Paul. de Ca. in d. l. si conuenerit. quem etiam uide in l. j. & ibi Lud. Pon. ff. de in ius uoc.

Debitor obligatus soluere, si quid recipit, ut soluat, turpiter accipit, & tenetur id restituere. l. si tutorem. & ibi Bald. & doct. ff. de tute. & ratio. distra.

Debitores in solidum obligati, an conueniantur insolidum. j. uerb. Rei plures. uer. iij.

140 Debitor obligatus soluere Firmi certo tempore, cùm sit Paduanus, potest eo tempore citari Firmi. Bald. in c. j. iiij. colum. de mili. uas. qui contu. est.

Debitor obligatus soluere mihi, an possit soluere hæredi meo. Bald. in l. pen. v. colum. de cond. inser.

Debitor promittens soluere pro alio, potest, antequam soluat, agere actione negotiorum gestorũ, ut cõseruetur indemnis, uel ut liberetur, non ut sibi soluatur. l. si mandato. & ibi Bar. in fi. ff. mandati. & per Bal. in l. si pro ea. C. eod. tit. Quod uerum est, si sit obligatus purè, non si sub conditione. Bart. ubi s. adde j. uerbo, Fideiussor agit. uer. xxij.

Debitor non soluens in termino prorogato simpliciter, an incurrat pœnam primæ obligationi appositam. j. uerb. Obligatus. uer. cxxxiij. & uerb. Pœna extenditur. uer. xx.

Debitor habens pecuniam solutioni paratã, non soluens committit culpam. in l. debitor. & ibi Bart. ff. de neg. gest.

Debitor promittens soluere creditori creditoris, tenetur soluere, etiamsi non sit debitor: sed solutum condicit à creditore putatiuo, pro quo promisit. l. si citra. & ibi Bald. C. de cond. indebi.

Debitor debet probare solutionem, licet creditor non neget. Bald. in addi. Specul. de locato. uer. non negare. per l. quinquaginta. ff. de prob.

Debitor, qui ad soluendum habuit quadrimestre, an patiatur immediatè primum & secundum decretum. Bald. in addi. Specul. de sent. uer. an qui habuit.

Debitor ad soluendum non accedens in termino, excusatur propter treugam, sicut propter guerram. Bald. in c. j. §. uasalli. de pa. Constant. & Lud. in singu. uerbo, Debitor. uer. eo. Lud.

Debitor habens duas quietationes unius tantùm debiti, potest repetere unam solutionem tanquam indebitam. Casus est singularis. in l. ne casu. C. de discus. li. x. secundum unam lecturam, quam fecit Bald. in l. seruo. §. si appellatio. de leg. j. secundum Lud. Pont. in fin. uerbo, Geminata. uer. quæro, quidam, &c.

150 Debitor soluere potest creditori, cui non posset donare, etiam ante tempus, si considerat interusurium illius temporis. l. si uir. §. si uir uxori. de dona. inter uirũ & uxorem. secundum Lud. in fin. uerbo, Solutio. uer. quæro, utrum. Item,

Debitor potest soluere in domicilio creditoris. Bald. post glo. in l. usuras. C. de sol. non alibi, quàm in loco promisso: ut ibi Bald.

Debitor non ualens soluere, si emptorem rerum suarum non reperiat, potest inuito creditori dare in solutum rem unam meliorem ad electionem creditoris: ut s. uerbo, Creditor inuitus. uer. ij. & j. Electio. el ij. uer. xvij.

Debitor, qui negauit debitum, & conuictus est, an possit postea allegare solutionem. in Specu. de except. & replica. §. iiij. uer. sed quid si debitor. & seq.

Debitores duo si sunt in solidum obligati, an solutio facta per unum liberet alium. in Spec. de sen. excom. §. vj. uer. quòd si sint. & j. uerb. Solutio à quibus. uersi. ij. & ix.

Debitor ad dandum non cogitur soluere, uel dare alteri, quàm cui promisit. l. j. & l. nec creditoris. C. de noua. nisi in dote. l. ij. in prin. ff. sol. ma. Sed

Debitor ad factum, si creditores omnes sunt concordes quòd uni præstet, debitor illi tenetur præstare factum. Alexand. post Angel. & Ioan. de Imo. in l. in stipulationib. §. j. de uerb. obl. adde s. eod.

Debitor si non soluat tempore statuto, uide in Spec. de instru. edit. §. iiij. uer. hoc autem.

Debitoris soluentis, uel non, materiam supple infrà, uer. seq. per totum.

Debitor in loco contractus forum sortitur, etiam quo ad hypothecam. glos. not. in authen. ut omnes obe. iudi. prouin. §. considerantes. uersicu. hypotheca. Bald. in l. ij. C. mandati.

† Debitorum nomine an ad illum locum pertineat exactio de iure, & de facto, ubi est collata solutio, & reperiatur debitor. do. Barthol. Socin. in consi. cj. incipien. Viso testa. uer. ij. ego promitto. cum uer. seq. in j. parte. ubi quòd debitorũ nomina, quæ incorporalissima sunt, cùm in certo scribuntur loco, eius loci bona dicuntur.

Debitor in loco, ubi multũ conuersatur, cõueniri potest, licet ibi domicilium non habeat. Bar. in l. sciens. C. ubi de cri. agi. oportet. Sed uide Io. de Imo. in c. ex parte B. de for. cõp. qui uidetur concludere communiter teneri contrariũ pro contractib. alibi celebratis, nisi conuersatus fuerit per decennium. adde j. e. sed Sicu. contrà in c. quòd clericis. e. tit.

Debitor promittens soluere Romæ, nõ est in mora, si creditor non facit eũ conuenire Romæ. Bal. in rub. C. de const. pec.

Debitor constituens Firmi se soluturum creditori forensi, nõ expresso loco solutionis, non potest ibi cõueniri, nisi sit Firmi habitans, uel mansurus. Bal. in rub. C. de const. pec.

Debitor promittens Firmi se soluturũ Venetijs, an possit conueniri Firmi. Bartol. in l. j. C. ubi conueni. qui cer. lo. da. promisit. & in l. quæro. ff. de sol. & in l. iij. de bo. autho. iudi. possi. Alexand. in d. l. quæro. quòd sic, si ibi habet domicilium, per † l. hæres absens. §. fi. cum gloss. de iud. † Et per Felin. in cap. fi. de foro compe. in x. col.]

Debitor promittens soluere simpliciter, in quo loco debeat soluere. per Barto. in l. item illa. de constit. pecu. & infrà, uer. Solutio. ubi per discursum, quòd in loco contractus, & in domo creditoris, si sit eiusdem fori. Bartol. ibi, iij. colum. per l. fin. de tritica. Quod intellige, si interpelletur, aliàs nõ. Alexand. in l. ita stipulatus. xj. colum. de uerb. ob. Adde Bar. in l. quod si Ephesi. & in l. fin. de eo, quod cer. lo. & j. Promisso. uer. lxxv.

Debitor promittens se posse conueniri Firmi, Anchonæ, Romæ, & ubique locorum inueniatur, potest opponere exceptionem fori, si conuenitur alibi, quàm ubi contraxit, licet pœna contractus promissa committatur: secus, si promittat se soluturum Firmi, Anchonæ, Romæ, & ubique locorum: secundum Bartol. not. in l. si quis in conscribendo. suprà, de pact. per tex. fin. in l. Titium & Mæuium. §. tutores. ff. de admi. tut. in Specul. de compe. iudi. ad. §. j. uer. sed quid si sit pactum. & per Bald. & doct. in l. si quis in conscribendo. & in l. j. C. commodati. ubi loquitur in simili. Barto. in d. §. tutores. dicit, quòd debitor promittens soluere ubicunque fuerit petitum, tenetur ratione contractus, ubicunque reperiatur: secus, si promisit uelle conueniri, ubicunque fuerit inuentus: quia huic conuentioni potest renunciare ante litis contestationem. Primo casu nõ potest trahi extra territorium, si extra non reperiatur personaliter, uel non sint sua bona: si uerò sint bona, potest conueniri, etiamsi ibi personaliter non inueniatur, secundum Bartol. quod no. & omnino per Alexand. in l. si conuenerit. x. fallentia. de iur. om. iud. Et potest iudex ubi sunt bona eius, exequi contra eum, & actorẽ mittere in possessionem bonorum, secundum gloss. & Bartol. in l. cùm unus. §. is, qui. ff. de bo. autho. iudi. pos. & glos. mag. in l. hæres absens. §. j. ff. de iud. Adde l. Lucius. j. & ibi Pau. de Cast. post Bar. ff. depositi.

Debitor citatus ad locum contractus, si neget se ibi non contraxisse, & sic ibi conueniri non posse, debet prius summatim cognosci, an ibi contraxerit, uel non, per Alex. & doct. post Bartol. in l. ij. ff. si quis in ius uoc. non ier.

Debitor promittens soluere, ubicunq; fuerit petitum, intelligitur, scilicet per simplicẽ libellum: nec requiritur litis contestatio. Bal. in l. ab eo. ij. colum. C. quomodo & quãdo iud. Alexand. in l. amplius. rem ra. haberi.

10 Debitor sortitus unum forum ratione contractus, potest alibi

alibi conueniri ex illo contractu, si ibi habeat forum alia ratione, & sic non potest declinare. ſ. uerb. Prorogatio.

Debitor promittens posse conueniri coram quocunque iudice, non potest declinare forum iudicis incompetentis: ac si promisisset soluere in quocunque loco. Rapha. in l. si conuenerit. de iur. om. iu. per c. dilecti. de foro compe. sed Alexan. de Imo. ibi tenet contrarium.

Debitor promittens uelle conueniri Romæ, Anchonæ, Firmi, Asculi non potest conueniri, nisi addatur, Et ubiq; locorum, uel ubicunq; fuerit inuentus: quia tunc potest ubiq; conueniri, ubi fuerit inuentus. Bartol. in l. iij. ij. col. ff. de eo, quod certo lo. ubi etiam dicit, quòd talis promissio intelligitur de toto in quolibet loco, ut aliquid operetur: non autem fit diuisio per loca pro rata, secundum Barto. Sed Ant. de But. tenet cõtrarium in cap. j. de iud. ubi dicit ideo esse addendum uerbum, In solidum.

Debitor promittens sistere certo loco, pôtest ibi remitti, & uocari, ut sistat: non si generaliter ubi uult creditor. Item si uno loco se obligauit, & in alio solutionem destinauit, ad locum contractus non fit remissio, sed ad locum solutionis destinatæ. Bal. in l. cùm Archimedorã. C. ut in pos. lega. Vide omnino Io. Papi. in Sum. uer. iudicem competentem. ubi dicit, an per hoc inducatur prorogatio: & ibidem dicit, quòd tũc electio est creditoris, in quo loco uelit conuenire debitorem, nec potest soluere Romæ, ubi contraxit, si alibi solutionem destinauerit in contractu Romę facto, inuito creditori, licet Roma sit communis patria, nisi soluat interesse propter locum. Angel. & Alex. in l. qui Romæ. in prin. de uer. ob.

Debitor promittens soluere Firmi, uel Anchonæ, potest, antequam conueniatur, soluere ubi uult: potest tamen conueniri ubi uult creditor. Bart. in l. ij. ij. co. ff. de eo, quod cer. lo.

Debitor si promittat soluere ubicunque fuerit inuentus, non potest conueniri, si fuerit inuentus in loco pestifero, uel in loco, ubi sit inuentus nauigans: secũdum Ang. in l. cùm res. in princ. de leg. j. ubi Io. de Imo. tenet contrarium sub dubio forte: sed Alexand. de Imo. in l. si conuenerit. de iurisd. om. † iud. tenet opi. Ang. ut ibi x. fallentia. † Et per Feli. in c. cùm R. canonicus. de offi. deleg. & per do. Ias. May. Instit. de act. §. plus. num. 23.

Debitoris promissio ad cautelã fiat hoc modo, uidelicet, Promitto soluere Firmi, Anchonæ, Romæ, Florẽtiæ, & ubicunque locorum inuentus fuero, in solidum, & quantumcunq; distantium, secundum But. singu. in cap. j. de iudi. in xxv. colu. per l. ij. §. si quis ita. ff. de eo, quod certo loco. & Barth. Cepo. in cautela cl. pro quo facit quod not. Bartol. in l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. in ij. colu. & in fi. & omnino per Bart. in l. si conuenerit. in fi. de iurisd. omn. iud. & Bal. in l. ij. §. sed & si quis. penul. col. C. communia de leg. & in l. si quis in conscribendo. iij. colum. C. de pac. & subdatur in instrumento, uidelicet etiamsi ibi nauigans fuero repertus, uel iudicis auctoritatem timuero, uel aduersarij potentiam, promittens etiam me ibi præsentare, licet ibi non fuero repertus, renũcians omnibus & singulis priuilegijs, legibus, proclamis, gratijs, & saluisconductis, factis, & fiendis, promittens etiam non impetrare gratiam, uel priuilegium aliquod, & omnia & singula attendere, & obseruare de iure, & de facto non cõtrauenire sub pœna, & iuramento, &c. secundum Bartho. Cep. in d. caute. cl. ubi plenè. & ſ. uerb. in clausula Contractuũ, in clausula Firmi, Anchonę, &c. & in claus. seq. & Alexand. in l. si conuenerit. de iuri. om. iud.

Debitor promittens soluere ubique locorum, potest conueniri tantùm in locis habitabilibus, puta in loco domicilij, non alibi, nisi specificè etiam de alijs dictum sit. glos. not. in l. qui certo. ff. de cond. indeb.

Debitor promittens soluere ubicunque placuerit creditori, non intelligitur de loco extra domicilium, quia nihil operatur. Bald. & Alexand. in d. l. si conuenerit. de iuris. om. iudi. ubi dicit secus, si dixit, Vbicunque uoluerit creditor: quo casu debet creditor eligere locum, si ibi inueniat debitorem, aliàs non: secundum Bald. fin. in rubr. C. de const. pecu. per † tex. nota in l. Lucius. ubi hoc tenet Alexan. de deposi. † Et adde Fran. Aret. in l. actione depositi. & do. Ias. May. Instit. de act. §. plus. num. 25.

Debitor promittens respondere de debito, intelligitur promittere soluere debitum: sed promittens respondere ubiq; locorum, intelligitur promittere posse conueniri ubiq;. Bal. & Alexand. post Pau. de Cast. in l. si conuenerit. de iuris. om. iud. & Bal. in l. eam. ij. colu. C. de fideicommis. & melius per Bald. & Alexand. in l. j. ff. de in ius uoc.

20 Debitor in loco destinatæ solutionis potest conueniri, etiam pro damnis & expensis, tanquam accessorijs contractus. c. dilecti. & ibi Abb. de for. compet. Alexan. in l. quæro. † de solu. † Et per Felin. in ca. fi. de fo. compe. in x. col. & per do. Iaso. May. Instit. de act. §. plus. num. 16.

Debitor, quem promisit creditor conuenire Firmi, potest alibi conueniri, si Firmi non inueniatur. Barto. in l. bonæ fidei. ff. de eo, quod cer. loco. & omnino per Alexan. in l. alio. de eo, quod certo loco.

Debitor promittens soluere in domicilio creditoris, debet ire ad domicilium nouũ, etiamsi grauetur plus in itinere, dummodò parum grauetur eundo ad nouũ domicilium, quàm ad antiquum, arbitrio iudicis. Bal. in l. acceptã. xiij. q. C. de usur. adde no. per Alex. in l. item illa. de consti. pecu.

Debitor promittens soluere in foro suo, non potest soluere in foro creditoris, si uel gratia creditoris, uel gratia utriusq; sic promisit: secus, si fauore suo tantùm. Bal. in d. l. acceptã. xij. q. de usur. & Alexand. in l. item illa. de consti. pecu.

Debitor uagabundus potest ubique conueniri. ſ. uerb. Debitor. el j. & ſ. uer. Vagabundus. uer. iiij.

Debitor certo loco obligatus potest ubiq; cõueniri post moram. l. eum qui. & ibi Bar. ff. de iudi. & plenius per Bartolum in l. j. ff. de eo, quod certo loco. & ſ. eodem.

Debitor in loco originis conueniri potest, si ibi reperitur, licet ibi non habitet, nec contraxerit. Bartol. in l. assumptio. §. j. in fi. ff. ad municip. Item in loco cõtractus, si ibi habet bona, etiamsi ibi non reperiatur: sed per literas cogi potest. Casus est no. in ca. Romana. §. contrahentes. de fo. compe. in vj. & Paul. de Castr. in l. j. ff. de eo, quod cer. loco. sed non in loco destinatæ solutionis, nisi ibi reperiatur. Angel. in d. l. j. C. de sol.

Debitor inuito creditore soluere nõ potest in alio loco, quàm in destinato. l. is qui certo. & ibi Bartol. ff. de eo, quod cer. loc. l. usuras. per Bald. & Alexan. in l. item illa. de consti. pec. Quod uerum, etiamsi Romæ contraxit: si alibi solutio fuit destinata, licet sit communis patria. Ang. & Alexan. in l. qui Romæ. in prin. de uerb. oblig.

Debitor banniti potest conueniri ubicunque inuenitur à creditore bannito. gloss. ord. in l. usuras. & ibi Bald. de sol. & Bartol. Cepo. in fin. uersi. cxxix. & ſ. eo. uer. antepe. & Alex. in l. alio. ff. de eo, quòd cer. loco.

Debitor mutans forum an possit conueniri in loco contractus, an uerò in loco primi fori. Bald. in addi. Spe. de compe. iudi. adi. uersi. translato domicilio.

30 Debitor mutans domicilium an possit conueniri in loco originis, si ibi non reperiatur. Sali. in consi. In Christi nomine, amen: quia fui interrogatus, &c.

Debitor mutans domicilium post contractum potest conueniri in loco, uel foro primo: si tamen citetur in foro, non si retinuit primum domicilium, aliàs non, nisi ratione contractus, si fuit ibi celebratus. Cardi. in cle. ij. §. denique. iij. q. de re iud. uide in Specul. de compe. iud. adi. §. j. uer. quid si debitor. uide omnino Bart. in l. ij. C. de iurisd. om. iud. ut ſ. Contrahens. uersi. xlij. & sequen.

Debitor certo loco promittens soluere certo tempore, præsumitur in dolo, si eo tempore absit à loco. Abb. in c. fi. de eo, qui mit. in pos. causa rei ser.

Debitor absens propter guerram extra forum suum, ubi conueniatur. in Speculat. de compe. iudi. adi. §. j. uer. quid si aliquis.

Debitor promittens soluere in certo loco, potest cõueniri ibi tam coram ordinario, quàm coram delegato. Innoc. & doc. in c. dilecti. de foro compe. Archi. contrà in c. statutum. de rescrip. in vj. Item potest non citari in eodem loco, si inde dolo recessit. Bal. in cap. j. iiij. col. de mili. uas.

Debitor in antiquo domicilio mutato non potest conueniri pro gestis. post Bald. in rub. C. si à non compe. iud.

Debitor obligatus soluere Firmi, cogitur promittere soluere alibi, si pòst creditor bannitur ex Firmo. Bald. in l. usuras. in princ.

in princip. C. de solu. & Barth. Cep. in fin. uer. cxxix. & s. eo. uer. xxviij.

Debitor uolens soluere in domicilio creditoris, auditur. Bald. post gl. in l. usuras. C. de solu.

Debitor in dubio uidetur promittere rem tradere in loco, ubi de iure petetur in iudicio. no. in l. uinum. cum gl. fi. & ibi Alexan. si cer. pe. & in l. fi. de tritico. in l. quod legatum. de iud. Bart. in l. item illa. iij. col. de constit. pec. Quod uerum, secundum Alexand. ubi suprà, quando omnino aliquid in genere promittitur, non si in specie, ut uinum Firmanum: quia Firmi tradi debet, per d. l. quod legatum. §. præterea. & l. ratio. §. fi. & ibi Ful. ff. de actio. empt.

Debitor pauper non potest excommunicari, nec interdici, sed carcerari, nisi cedat bonis. Innocen. in c. † pe. de offi. deleg. & Bald. in Marg. uer. Inopia. † Et per Feli. in c. ad aures. in fi.]

Debitor pauper carcerari debet in carcere, in quo stant debitores, non in quo stant noxij criminum. Ang. in l. nemo carcerem. C. de exact. tri. lib. x. sed in hoc consuetudo loci seruanda est. uide Ang. ibi dum dicit, quòd non potest mitti, nisi in carcere solito.

Debitor prius carcerari debet, quàm pati tenutam in bonis, cùm utrunque pati possit. Ange. in d. l. nemo carcerem. ubi uide omnino. Sed

Debitor carcerari non debet, qui est soluendo. gloss. in l. iij. §. neque tutores. ff. de suspect. tu. & suprà uerbo, Carceratio. uer. lxxix.

Debitor pauper cedens bonis an carceretur, stante statuto, quod debitor carceretur. Bald. in l. j. C. qui bo. ced. pos. Io. de Por. in l. alia. §. eleganter. ff. soluto mat.

Debitor pauper potest potius uelle stare in carcere, quàm fustigari. Bal. in l. quicunq;. pen. colum. C. de ser. fug. sed si malit fustigari, quàm soluere, non auditur. Bal. ibidem.

Debitorem esse pauperem, & non soluendo, quomodo debet constare. Pau. de Cast. consi. xxxix.

Debitor nolens cedere bonis, si offert creditori rem meliorem in solutum, non potest carcerari: aliàs sic, secundum Ioan. de Imo. in l. si filio. ff. sol. mat.

† Debitor si fuerit carceratus, & non habeat unde se alat, creditor, ad cuius instantiam est incarceratus, debet ei præbere alimenta: aliàs iudex poterit eum relaxare. do. Iaso. May. in l. si uictum. in j. col. uer. alibi habes gl. no. ff. de re iud. †

Debitor carceratus, à quo petitur debitũ, potest petere prius se relaxari, & ad libertatem restitui: argu. gloss. not. in c. cùm inter. de excep. & in l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de ui. ubi no.

10 Debitor cedens bonis, si celat aliqua bona, punitur in duplo. Bal. in l. qui bonis. C. qui bo. ced. pos.

Debitor bannitus habetur pro fugitiuo, & omni tempore capi potest. Bald. in d. l. qui bonis.

Debitores in hypothecaria tenentur in solidum, & carcerari potest quilibet, quamuis aliàs teneantur pro rata. Bald. in l. iij. C. de neg. gest.

Debitor pauper potest cedere bonis. in tit. C. qui bo. ce. po. nõ diues. l. iij. §. tutores. per gl. ff. de susp. tu. Bal. in l. j. C. qui bo. ce. pos. Sali. in l. cùm filij. eo. tit. Pau. de Cast. in l. procuratores. §. quid tamen. ff. de tributoria. Item nec debitor gabellarum. l. propter honorẽ. C. qui bo. ce. pos. Item nec qui dissipauit bona in fraudem creditorum. l. fi. in fi. ff. de his, quæ † in frau. credi. Bal. & Pet. de Su. in d. l. j. † Et hoc idem tenet domi. Ias. May. Instit. de actio. in §. item si quis. nu. 92. & nu. 94. & in uer. eum quoque. num. 26.] Item nec qui tempore contracti debiti erat pauper, & creditor sciebat. l. pe. de iur. do. secundum Bar. in l. alia. §. eleganter. solu. matri. Item nec qui tenetur ad factum personale. l. si quis curialis. & ibi Pau. de Cast. C. de epi. & cle. Cy. & doc. in d. l. j. & Pau. de Cast. in l. stipulatio ista. §. sin autem. de oper. no. nun. Bar. in l. is, qui. §. Sabi. eo. tit. glo. in l. ab eo. C. de act. & ob. Bal. in d. l. j. Item nec qui bona consumpsit meretricando, uel ludendo. Bald. ibi. Item nec debitor fisci. l. ij. C. de exac. tribu. lib. x. l. sacrilegij. ad legem Iul. pecu. Contrarium probatur. in l. ij. C. qui bo. ce. pos. gl. Instit. pro socio. §. pe. Pau. de Cast. & Sali. in d. l. ij. & Pe. de Su. in d. l. j. post Bal. & per Bar. in l. ex eo. ff. ad legem Iul. pec. Item nec quando consuetudo prohibet, uel nõ permittit cessionẽ. no. per gl. in l. ij. C. de pat. qui fil. distrax. Item nec, quando qui est pro crimine pecunialiter condẽnatus. l. quicunque. C. de ser. fugi. Itẽ nec, quando statutũ prohibet. Bartol. in l. Titio centum. §. ij. de condit. & demonst. Ioan. de Imo. in l. alia. §. eleganter. ff. sol. mat. Item nec quando pœna pecuniaria ex forma statuti est parti applicanda. gl. & But. in ca. cùm tu. de usur. no. in d. l. quicunq;. & in l. fin. de in ius uoc. Item nec hæres, qui non fecit inuentariũ. Bar. in d. §. eleganter. Item nec milites nostri temporis. Bald. in l. j. in fi. Item nec debitor, cuius creditor renunciauit beneficio carcerandi. l. fi. de diuor. Bal. & Pe. de Su. in l. j. Item nec pupillus, qui tantùm patitur secundum decretum. l. ij. ff. ex quibus cau. in pos. ea. Licet secus sit in adulto, qui potest cedere cum iuramẽto. Bal. & Pe. de Su. in d. l. j. Item nec quando statutum dicit, quòd instrumẽtum habeat executionem paratam. Bal. in d. l. j. & Ang. in l. nemo carcerẽ. C. de exact. tribu. lib. x. Sed Pau. de Cast. tenet contrarium in d. §. eleganter. Item quando debitor habet inducias quinquennales à creditoribus. gl. & doct. in l. fi. ubi uide omnino Bart. C. qui bo. ce. pos. Item nec debitor, qui ex priuilegio principis recuperat bona confiscata. tex. sing. in l. ij. in fi. C. de sen. pas. Item nec debitor clericus. in authen. ut deter. sit nu. cle. §. j. & ibi gl. singul. circa medium. Item nec qui per pactum renunciauit beneficio cessionis. doc. in c. Odoardus. de sol. Bald. & Moder. in d. §. eleganter. & doc. Bart. & Pe. de Su. in d. l. j. C. qui bo. cede. pos. Item nec debitor collectarũ. Bar. & Pet. de Su. in d. l. propter honorem. Item nec qui dolo uersatus est cum creditore. Pau. de Cast. consil. xliiij. Reliqua uide s. uerb. Cede bonis. per discursum.

Debitoris, qui cessit bonis, bona non possunt propria authoritate occupari. l. legis. & ibi Bart. C. qui bo. ced. pos.

Debitor filiusfamiliàs potest cedere bonis. l. cùm filij. & ibi Bartol. C. qui bo. ced. pos.

Debitor inops bonis cedens an teneatur ad onera realia, uel personalia, uel ad collectas. Bald. in l. j. ix. co. C. de sen. quæ pro eo, quod inter. profe. Bartol. in l. propter. C. qui bo. ced. po. s. uer. Cedens bonis. uers. pe. & suprà, uer. Collecta quibus. uer. lxxxvj.

Debitor pauper, qui luit in corpus, nõ tenetur amplius ad pœnam pecuniariam, si perueniat ad pinguiorem fortunam. Bald. in l. fi. ff. de in ius uo. Lud. in sing. uer. debitor, qui non † habet. † Et Paris de Puteo in tract. Synd. uer. licet.]

Debitor pauper potest cogi ad præstãdas operas, & seruire creditori, ut ei satisfaciat. gl. Bar. & Ang. in l. pro hærede. §. si quid tamen. ff. de acquir. hæred. Bal. in l. fi. C. de captiuis.

Debitor pauper nõ dicitur, cuius fideiussor est soluendo. l. mulier. ff. de iur. do. l. si plures. §. præterea. de fideiuss. Bald. in auth. sed hodie. C. de act. & oblig. non autem præsumitur esse soluendo is, cuius bona uenduntur ad petitionem creditorum. Bartol. in l. tres tutores. ad fi. ff. de admit. tu.

20 Debitor pauper in foro conscientiæ nõ tenetur ultra quàm facere possit. glos. & Abb. Sicul. in ca. cùm tu. de usur. Quod uerum est, etiam in usurario, ut ibi. Item in eius hærede, secundum Ioan. And. in cap. quanquam. eo. tit. lib. vj. Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. & ff. si cui plusquam per legem Fal. Idem in socio. l. uerum. in princ. ff. pro socio. Pet. de Vbal. in tract. Societa. xv. parte. & infrà uerbo, Socius. uersi. xxj. Idem in colono partiario, secundum Raph. Fulg. in l. si merces. uer. uis maior. ff. loca. & in d. tract. de socie. xj. parte. xij. col. Idem in filio obligato patri. arg. in l. si dubitetur. §. si filius. ff. de fideiuss. ubi uide omnino. Idem in emancipato obligato pro debitis antè contractis. l. ij. & in l. si ex alio. C. quod cum eo. & ibi Bald. & Ioan. de Pla. Instit. de actio. §. sunt præterea. nisi sit debitor ex delicto. l. sed si ex parte. §. quanquam. ff. quod cum eo. & gl. in d. l. ij. & l. si mulier. §. fi. & ibi Bart. re. amo. Itẽ nisi post multos annos cõueniretur. d. l. sed si ex parte. §. pe. Item nisi incontinenti post contracta debita facit se emancipari. l. j. §. j. & ibi Bar. ff. si quis te. li. secundũ Bar. Cep. in cau. xxvij. Idem in alijs personis numeratis in l. sunt qui. & seq. ff. de re iudi. & ibi per doc. Reliquos casus supple j. uer. Priuilegium quatenus. uer. vj. & vij. usque in fi.

Debitor dotis inops, scilicet maritus, nõ deducit, ne egeat. Bal. in l. ubi adhuc. viij. col. C. de iur. dot. & ibi glos. Secus in alijs personis, secundum Bal. in l. ij. C. quod cum eo. & Bart. in l.

uerum.ff.pro socio.& infrà,uer. Priuilegium quatenus.uer. vij.circa fi.

Debitor pauper, qui non tenetur ultra quàm facere poßit, nõ poteſt carcerari.gloſſ.in l.iij.§.tutores.ff.de suſp. tu. & Bald. & Lanfr.in l.dotis cauſa.in fi.ſoluto matr.

Debitor pauper nõ gaudet aduerſum creditorem pariter pauperem priuilegio,ne teneatur ultra quàm facere poteſt.Gu. de Cu.& Pau.de Caſt.in l.in traditionibus.§. ſi quis crediderit.ff.de pac.Bar.in l.maritum.ſol. mat. Bald. in l. præſes. C. de ſerui.& in l.ij.C.quod cum eo.ubi dicit uerum,niſi ſit priuilegiatus debitor propter mutationem ſtatus. Idem etiam in marito.ſ.Maritus conuenitur.uer.viij.poſt prin.ibi, item uerum,niſi uxor ſit pariter inops.

Debitor pauper hæres inſtitutus, inuentario non confecto, non tenetur ultra quàm facere poteſt,etiam in foro conſcientiæ. Ang.no.in l.j.§.hæc ſtipulatio.iij.colum. ff. ſi cui plus quàm per legem Fal.

Debitor ad dotem pauper non tenetur ultra, quàm facere poteſt,& carcerari non poteſt. gloſſ. & Bald. in l. liber. in fi. C. de poſtli.reuer.

Debitor pauper,qui non tenetur ultra quàm facere poteſt,debet cauere per iuramentũ de ſoluendo, cùm uenerit ad pinguiorem fortunam.Bald.in d.l.ij.in fi.C.quod cum eo.

Debitor inops ſi propter inopiam non poteſt ſatisfacere, non incurrit pœnam : quia ad impoſsibile nemo tenetur. Card. in cle.j.viij.no.de decimis.

Debitor pauper res ſibi dimiſſas ne egeat poteſt alienare, niſi in fraudem.Item niſi bona omnia ſint data in ſolutũ creditori, reſeruatis alimentis debitori in eis.Bald.in d.l.ij.C.quod cum eo.

Debitoris pauperis hæres non gaudet priuilegio, ne teneatur ultra quàm facere poteſt.Bald.in d.l.ij. & Bartol. in d.l. uerum.pro ſocio.

30 Debitor pauper habens magnam domum & precioſam, debet eam uẽdere,& creditori ſoluere,ſi ſine magna incommoditate fieri poteſt.Bald.in d.l.ij. ubi uide omnino. & infrà uerb.Priuilegium quatenus.uerſi.iiij.

Debitor pauper non poteſt recognoſcere debitum ad excludendum exceptionem non muneratæ pecuniæ,oppoſitam per fideiuſſorem : ſecus, ſi diues. Bald. in l. tam mandatori. ult.col.C.de non nu.pecu.

Debitor ad priuatum carcerem an poſsit ſe obligare.gl.in l.interdum.§.qui furem.de fur.& Bald.in addi.Specul. de obli. & ſol.uer.ij.

Debitor pauper ad pœnam obligatus luit in corpus. l. ſi quis, id quod.ff.de iur.om.iud.l.quicunque.C.de ſer. fugi. l. fi. de in ius uoc. l. qui ædes.de incen.rui. nau. c. finem litibus. de dolo & contu.Ang.Are.Inſtit.de acti. §. pœnales.uer.oppo. extra gloſſ. & gloſſ. in l.ſed ſi unius.§. ſi ſeruus.ff. de iniur.l. quòd ſi minor.§.ſi ſeruus.ff.de minor. Quod eſt uerũ, etiam ſi poſt paſſam pœnam in corpus, perueniat ad pinguiorem fortunam.Bald.& doc.in d.l.fi.ff.de in ius uoc. per d.l. ſed ſi unius. §. ſi ſeruus. & d.l. ſi minor. §. ſi ſeruus.xiiij.q.vj.cùm res.gl.in c.ſicut dignum.§.ſi eos.de homici.& gloſſ. in regula,peccatum.lib.vj. Angel. in d. l. ſi quis id, quod. & tex. & Bart.in l.pe.ff.ſi ex nox.cau.aga.& doc.in d.l. quicunq;. Sed in contrarium eſt d. ca. cùm res. ca. Odoardus. de ſolu.& l. is,quis bonis.ff.de ceſ. bono.Item uerum,ſi creditor hæc petat,cui debetur pœna, ſcilicet quòd debitor luat in corpus. d.uerſi.ſi ex patroni querela.& ibi doc.& Bald.& Alex.ff.de in ius uoc.& Bal.in l.quod ſi minor.§.ſi ſeruus. de minor. & Alexan.in d.l. ſi quis id.poſt Innoc.in ca. Odoardus. de ſol. Et ideo libertus non luit in corpus, inuito patrono, ſecundum Bal.& Alex.in d.l.fi.Item uerum, quòd fieri poteſt à iudice maleficiorum.d.l.fi.uer.à præfecto urbis. ſecundũ doc. & Ang.ibidem.Item uerum, niſi debitor procuret fuſtigari, uel aliter in corpus luere.Angel.in l.ſi ſeruus plurium.§. pe. de leg.j.dummodò caſtigatio ipſa non fuerit impoſita ad inſtantiam creditoris:quia tunc ceſſat omnis ſuſpicio. Barth. Cep.in caute.xv.Itèm uerum, etiamſi reus totam pœnã ſoluere poſsit, excepto uno denario.Bald.in l.cùm ſit.C.de ſepulchro uio.& Alexand.in d.l.ſi quis.Item nec eſt neceſſe dicere in libello,ſi non poteſt ſoluere, luat in corpus. Alexan. in l. j. de pœnis. poſt Cy.in l.j.xvij.q.C. de iniur. Item uerũ, etiam in pœna duplicata per negationem, quæ poteſt lui in corpus.Flor.in §.hæc actio.in fi.ff.ad l.Aquil.Secus, ſi pœna eſt ciuilis, quæ non poteſt lui in corpus. l. nemo carcerem. C.de exac.trib. lib. x. ſecundum Lud. Pon. in d.l. ſi quis id, quod.& ĩ.eo.Item uerum,etiamſi debitum ex parte ſoluentis ſit pœna, ex parte recipientis ſit intereſſe, ut refectio expenſarum.d.c.fi.& ibi doc.de do.& contu. & Phil. poſt gl.in c.reprehenſibilis.de appe.Item uerum, ſi ſit debitor ad pœnam: ſecus,ſi ex cauſa ciuili, l. ex contractu : quia tunc ſatis eſt,quòd bonis cedat.gloſſ. in regula,peccatum.lib. vj. & in ca.j.xiiij.q.vj.contra gloſſ.in d.cap.ſicut dignũ. & tenet Bal. in l.fin.§.& ſi præfatam.C.de iure deli. & Bald. in l.fi.ff.de in ius uoc. & Alexand. in d. l. ſi quis.Phil.in d.c. reprehenſibilis. de appel. Item uerum etiam in tutore. l. ob fœnus. & ibi Bart.ff.de admi.tut. Item niſi ſit pauper,& pœna pecuniaria ſit minima:quia non poteſt in corporalem ſubrogari, ſecundum Alex.in l.illicitas.§.fi.de offi.præſi.& Bald.in l.quicunque.iij.colum.per l.illicitas.ff.de offi. præſi. & no.in d.c. reprehenſibilis.in gl.fi.de appel.& ibi doc.& Phi. Item uerum in perſonis uilibus,non in alijs.Bart.fin.in l.j.§.fin. ff. de pœnis. Sali.in l.& ſi ſeuerior.iij.col.C.de infamibus.& Alexan. † in d.l.ſi quis. † Vide Feli.in c.quod ad cõſultationem. in fi. vij.col.de re iudi.& in ca.ad liberandã.de Iudæis.ibi no.tertiò. & Pari. de Puteo in tract. Syndi. in uer. licet dicatur. & do.Iaſ.May.Inſt.de act.§.pœnales.no.lxiij.cum ſeq.]

Debitor ſuſpectus dicitur, qui declaratus eſt per iudicẽ eſſe ſuſpectum.Bartol.in l.ſtipulatio.§. habet autem.ff.de ope.no.nunciat.

† Debitor ſi lite pendente efficiatur ſuſpectus de fuga, poteſt tamen,non obſtante pendentia litis,etiam propria authoritate capi.Iaſ.in l.ij.in v.colum.uer.quartò facit.ff.de iur.om. iud.& ibi an debitor ſuſpectus de fuga ſi capiatur authoritate iudicis incompetentis,poſsit opponere de incompetentia iudicis. †

Debitor ſuſpectus capi poteſt, etiam propria authoritate creditoris.l.iiij.§.ſi debitorem.& ibi Bart.ff. de his quæ in frau. cre.Bar.in l.fi.C.de ſer.Bal.in auth.imo. C. de act. & obli. & Alex.in l.ij.de iur.om.iud.ij. col.& in l. quæſitum. ff. de pig. † contra Dy.Inſtit.de act.in prin. † Vide Rapha.Cu.in conſ. clvj.in medio ult.col.& uide Ang.in conſi.cxxij.

Debitor bannitus,tãquam fugitiuus capi poteſt qualibet die, etiam feriata.Bald.in l.j.C.qui bo.ced.poſ.

† Singu. Debitor fugitiuus an capi poſsit die feriata, etiam in honorem Dei : uide Soci. in ſuo tract. fal. in regula lxxviij. incip.debitor fugitiuus, &c. Et adde, quòd ſi creditor allegat debitorem ſuum ſuſpectum de fuga, & ideo petit familiam à iudice pro illo debitore capiendo, debet ſummariè oſtendere iudici inſtrumentum publicum debiti. Ita dicit Matheſi.in tract. ſuo de Carcere : ut refert do.Iaſ.Inſtitu. de act.in prin.in xj.col.uerſi.ſed ulterius quæro. †

Debitor ſuſpectus iurare poteſt incontinenti orta ſuſpicione, dummodò prius doceatur de debito plenè, ſeu liquidè.l. j. C.de prædi.cur.libr.xj.& Bald.in l.conſentaneum. vj. colu. C.quomodo & quando iud.non autem ſemiplenè.Ange.in l.nemo carcerem.C.de exac.trib.lib.xj.& in l. ſi creditores. de priuil.cre.& in l.ſi arbitro.ff.qui ſatiſd.cog.& ibi doct.moder.uel ſaltem per iuramentum.ut ſeruat totus mundus, ſecundum Paul.de Caſtr.in conſilio xxxiij.& in conſ. xxxvij. In Chriſti nomine, amen. in cauſa capturæ. Alexand.in l. ſi fideiuſſor.§. fin.qui ſatiſd.cog.& infrà eo.uerſic.xix.gloſſ. & Angel. & doct.in l.ſi finita.in princip.de dam.infect.ſicut in primo decreto.Bartol.in l.ſi finita. §. Iulianus. de dam. infe. & in l.ij. C.ubi in rem act.l.cùm proponas.C.de bon. autho. iudi.poſſ. cauſa tamen ſuſpicionis non probatur iuramento. gloſſ. & doct.in l.apertiſsimi. C.de iud. & Alexand. in §. fi.in fin.& infrà e.uer.xviij.ubi uide omnino.& infrà, Suſpicio.uer.xj.Item ſi ſummariè probetur ſuſpicio per duos teſtes,etiam debitore non citato,ne inſtruatur ad fugam. Bal. in authen.ei qui.C.de bo.autho.iudi.poſ.& Paulus de Caſt. conſil.xxxvij.& xxxviij.& Bald.in l. conſentaneum. vj. colum.quomodo & quando iud.& per Bald.in l. ij. in princip. C.de ſer.fug.& Bal.& Alex.in l.ſi fideiuſſor. §. ſi ſatiſdatum. † qui ſatiſd. cog. † Et per Feli.in c.ij.de teſt. & in c. præterea. de ſponſ.in medio.j.col.& in ca.ij.de homi.& in c.parochianos.de

nos. de sent. excom. Quod uerum, si periculum sit in mora, ut ibi. Et idem dicunt in concessione sequestri contra suspectum: & facit quia potest procedi parte absente, quando periculum est in mora, licet aliàs requireretur partis præsentia. Io. de Imo. in cap. significauit. de test. Sufficit enim, quòd post fiat citatio, uel fides de debito, de quo cum constat, ualidatur captura, & relaxari non debet captus, secundum P. de Cast. in cons. xxxvij. In Christi nomine, amen. in causa capturæ. in fi. facit gl. & Ang. in l. si finita. in prin. ff. de dam. inf. & ibi Lud. Pon. & j. uer. Tenuta. uer. ix. & Io. de Imo. in d. l. si finita. & scripsi in tractatu de Episcopo. Sed suspectus iurari potest, etiamsi prius non citetur, secundum Bald. in l. creditor. la ij. ff. si cer. pet. & in tractatu Carcerum, iij. col. Item si doceatur de nouo ortam esse suspicionem, & sic conditionem esse mutatam. Bartol. in l. fi. C. de fer. Item si doceatur de idoneitate tempore contractus. Ang. in l. si ab arbitro. & ibi Alexand. ff. qui satisd. cog. ubi dicit secus, si creditor diu tacuit post ortam suspicionem. Idem etiam tenuit Pau. de Cast. in d. consi. & Barto. in l. iiij. §. si creditorem. de his, quæ in frau. cred. & in l. si creditores. ff. de priu. cred. Bald. in l. si mulier. ij. colu. C. de spon. Ange. in d. l. nemo carcerem. & in l. extat. quod met. cau. Quod uerum, etiamsi per statutū permittatur capturá debitoris: quia intelligitur, scilicet si suspicio superuenit post contractum, secundum Bar. in d. l. si mulier. & in l. si is, à quo. §. fi. ff. ut in po. leg. Bal. in auth. quod locum. C. de colla. Pau. de Ca. consi. xxix. & cons. xxxvij. Vnde Bald. in l. si pro ea. j. colu. C. manda. dicit, quòd statutum permittens capturam suspecti, intelligitur, si dilapidat taliter quòd sit timendum, non aliàs, ut si habet mille, dilapidat decem, non consideratur. Item debet considerari si tempore contractus erat suspectus, quia multum dilapidabat: secus, si parum. Vide ibi omnino: & per Alex. ubi s. Et adde, quòd hoc statutum de debitore suspecto intelligitur secundum ius commune, secundum Paul. de Cast. consi. xxxvij. Item si tempore contractus debitor erat pauper, sed creditor ignorabat: quia tunc tanquam suspectus potest capi: ut s. Bart. in l. quæsitum. ff. de pigno. & Alex. ubi s. Secus, si sciebat: quia sibi imputet, ut ibi no. Et facit in simili quod dicitur de socio rixoso tempore societatis contractæ. j. Societas diuidatur. uer. j. Item & uxor dotem non repetit, si uir erat pauper tempore datæ dotis. Bal. in l. ubi. v. colum. C. de iur.
† do. & j. Dos constante matrimo. uersi. viij. † Et quæ requirantur ad hoc, ut debitor suspectus capi possit, uide do. Pet. Phi. Cor. in cons. cxxxvj. incip. Visa. in litera D. in iiij. parte. & Rapha. Cu. in consi. clvij. per totum.

Debitoris suspecti suspicio cognosci potest, etiam post capturam. Bald. in addi. Specu. de cita. uer. citatio rei. & s. eo. uers. iiij. circa medium.

Debitor suspectus capi potest, etiam tempore feriato in honorem Dei. gloss. doct. & Bartol. in l. fi. C. de fer. Alex. in l. si fideiussor. §. si satisdatum. qui satis. cog. Quod intellige, scilicet ut cogatur cauere de iudicio sisti finitis ferijs: arg. l. si adulterium cum incestu. §. fi. ff. de adul. secundum Pau. de Ca. in l. j. in princ. ff. de fer. & Bar. in l. fin. & Paul. in d. consil. xx-
† xviij. † Et per Felin. in c. significauerunt. de iudi. in ult. col. & in c. ij. de homi. Item uerum, etiam in missione in possessionem contra contumacem, quæ dicto tempore feriato fieri potest, secundum gl. s. & Bartol. in l. ij. ff. de fer. Sed idem Bar. in l. omnes. C. de fer. dicit, quòd die feriata in honorem Dei non potest fieri executio instrumenti: sed in alijs ferijs sic: quod not. & j. Item an possit recommendari die festo ratione suspicionis, si est relaxandus, quia captura non ualeat. s. Carceratus. uer. lxxiiij. & cij.

Debitorem meum fugitiuum possum capere tempore treugę, & sufficiunt sola præparamenta ad fugam. Ias. in l. ij. in quinta col. uer. quartò facit. ff. de iurisd. om. iud. †

Debitor suspectus fugiens cum re debita creditori, potest capi, ut ducatur ad iudicem. Bald. in ca. ij. de pac. iura. fir. in usi. feu. in auth. imo. de act. & obli. & in addi. Specul. de renun. uer. pe. Bartol. in d. §. si debitorem.

Debitor suspectus, cui superuenit magna calamitas, capi potest, non si parua. Angel. in d. l. si ab arbitro. §. fi. ff. qui satisd. cogan.

Debitor suspectus pro magno debito capi potest, nō pro paruo. Bald. in auth. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & Alexand. in dicta l. si ab arbitro.

* Debitor, ut suspectus pro modica pecunia, capi, & in carcerem duci non potest. Bald. in auth. sed iam necesse. C. de donatio. ante nup. Lud. Rom. sing. xcvj. & cōs. cccxx. Hip. Mar. in l. furem. nu. 19. ff. ad l. Corn. de sicar. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor suspectus capi potest, si nil possidet: non si possidet domum saltem conductam. Bart. in l. hæres absens. §. si quis tutelam. ff. de iudi.

Debitor suspectus capi potest, nisi creditor tenutam acceperit in bonis debitoris. Bald. in addi. Specul. de execu. sen. uer. ij. Sed uide Bart. in l. consentaneum. C. quomodo & quando iudex. Item nisi tradiderit pignus sufficiens. secundum Bald. & Alex. in l. creditor. ff. si cer. peta.

Debitor suspectus, qui cessit bonis, non potest capi. Bald. in l. j. C. qui bo. ced. poss. Pet. de Ancha. in c. canonum statuta. xiiij. q. princip. uer. pone exemplum, cùm statutum. de constit. lib. vj. & j. Statutum. de iudicijs. uer. cclxxv.

10 Debitor suspectus capi non potest, si de certa debiti quantitate non constet. Bald. in auth. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & do. Maria. Soc. in consi. Omnipotens Deus adsit. circa prædictam. in fi. nisi ut satisdet, non ut soluat. Pau. de Cast. consi. xxviij.

Debitor suspectus, etiam pendente lite, uel appellatione à sententia contra eum lata capi potest propter nouam suspicionem etiam propria authoritate. gl. in l. fi. C. de fer. per l. postquam. §. Imperator. ff. ut le. no. ca. Ange. in d. l. nemo carcerē. de exac. tri. lib. x. ult. char. uer. item quæro, an lite.

Debitor suspectus non ritè captus, an sit relaxandus. Pau. de Cast. consi. xxxvij. & xxxviij. quòd non.

Debitor captus non debet relaxari solo consensu creditoris, sed etiam requiritur authoritas iudicis, qui fecit eum capi. doc. & Alex. in l. neq;. §. qui in ius. de in ius uoc.

Debitor suspectus, etiam tempore contractus, si dolo induxit creditorem ad contrahendum secum, potest capi. Paul. de Cast. in l. etiam. §. j. sol. matr. & Alexand. in d. l. si ab arbitro. qui satisd. cog.

Debitoris suspicio, uel quòd non sit soluendo, quomodo probetur. Pau. de Cast. cons. xxxix. & Alexand. in l. si fideiussor. §. fi. qui satis. cog. ubi dicit uerius esse, quòd non sufficit iuramentum ad probandum suspicionem, quia requiritur allegatio causæ suspicionis, quæ debet probari, scilicet quòd sit uagabundus, uel non possideat immobilia, secundū Bal. & Ang. in l. apertissimi. C. de iudi. & Bald. in l. ij. in prin. sol. ma. Et ideo malefacit iudex, si concedit capturam ad solum iuramentum creditoris, si non habet alias coniecturas. Ang. & Imola in l. qui bona. §. qui damni. de dam. infect. & Bal. in l. creditor. si cer. peta. & s. eo. uersi. iiij.

Debitoris suspicio potest probari, etiam iuramēto creditoris, scilicet quòd sit suspectus, & quod suspicio emerserit post contractum, & quòd sit debitor: nec requiritur citatio creditoris, secundum Pau. de Cast. in d. consi. xxxviij. & suprà
† eo. uer. iiij. † Vide Felin. in c. cùm inter. de excep. in princip. ix. colum.]

20 Debitor suspectus, etiam clericus capi potest, ut ducatur ad episcopum. Ioan. And. in cap. nullus. de pig. doct. & Bald. in c. cùm nō ab homine. de iud. Bal. in Mar. uer. clericus. uer. xviij. per Innoc. in ca. ut famæ. de senten. excom. cap. dilectus. de appel. c. ij. ne cle. uel uo.

Debitor suspectus capi potest, etiamsi sit factus inops casu fortuito, non culpa sua tantùm, scilicet ut satisdet, secundum Bald. in l. ubi adhuc. iiij. colum. C. de iure do.

Debitor suspectus capi potest, etiamsi de fuga timeatur ex solis coniecturis, licet non aliter. Bald. in l. consentaneum. vj. colum. C. quomodo & quando iudex. & in auth. ei, qui. C. de bo. auth. iudi. poss.

Debitor capi potest, etiam mortuo iudice, uel remoto, qui capturam eius suspecti commisit. Angel. in l. si per epistolam. in fin. ff. de acquiren. hæred. Bartol. in l. fundi. in fin. ff. de acquiren. possess.

Debitor suspectus capi potest, etiam ante diem, uel conditionis euentum. l. quæsitum. & ibi gl. & doc. ff. de pig. Bald. & Pe. de Sun. in l. j. C. de condict. ex leg. Sed Ange. dubitat in l.

Aristo.

Aristo.ff.de iure delibe.Tu dic uerum,ut caueat, non ut soluat.l.in omnibus.& ibi Bart.ff.de iudi.

† Debitor suspectus de fuga, si authoritate iudicis incompetentis capiatur,an possit opponere de incompetentia iudicis.Ias. latè in l.ij.in iij.col.uer.secunda conclusio.ff.de iurisd. om.iud. Et adde, quòd creditor habens pignus,non potest iurare debitorem suspectũ de fuga,& eum capi facere, cùm pignus in dubio præsumitur idoneum.ut est gl. in l.ij.in uer bo,redigere.C.de pigno.Ita not.dicit Bald.in l.creditor qui non idoneũ.uer.quæro,utrum in dubio.ff.si cer.peta. quam gl.dicit esse not.do.Ias.Institu.de actio.in princip.in xij.col. uer.item adde prædictis. †

Debitorem suspectum si iudex capi non faciat ad instantiam creditoris,non tenetur in syndicatu: licet, si uelit, possit capi facere. Quod est uerum,nisi sit in fuga, de qua præparata constet ex coniecturis, secundum Paul. de Castr. consil. xxxviij.

Debitor inops die feriata in honorem Dei capi nõ potest, nisi sit in fuga.Pau.de Cast.consi.xxxviij.& s̄.eo.uer.vj.

Debitor fugitiuus præsumitur,qui nõ possidet.gl.in l. fideiussor.ff.qui satisd.cog.& Paul.de Cast.consil. xxxviij. non qui habet domum conductam,qui ideo nõ potest capi,ut suspectus.s̄.uer.Captura.uer.xxix.

† Debitor fugiens,si sit clericus, potest capi à creditore laico sine incursu excommunicationis: ut no.Innocen.in ca.ut famæ.de senten.excom.refert & sequitur Hippo. Marsil. sing. xliij.incip. Debitor fugitiuus. †

Debitor capi non potest regulariter per creditorem.auth.imo. & ibi Bal.& doc.C.de act.& obli. Quod uerum, etiam ex pacto,secundum gl.& Bald.ibi.& j̄.uer. Pactum inter debitorem,& creditorem.uer.lij.nisi sit fugitiuus: ut s̄. uer. præce. & per Bar.omnino in l.fi.ff.ad legem Iul.pecu.

Debitor suspectus captus nõ debet relaxari iuratoria cautione.Fran.Alberg.in cons.An captus pro suspecto,&c. si satisdat de iudicio sisti.sic Ang.& Alex.in d.l.si ab arbitro.

30 Debitor suspectus possidens modica immobilia, an possit capi.Bald.in l.sciendum.de uer.obl.pe.col.

Debitor an possit capi.Inn.& Ant.de Butri.in c.ij.de pig.

Debitoris suspicio orta post contractum debitum, uel etiam antè,dummodò pòst innotuerit creditori, sufficit ad capturam.Paul.de Castr.consi.xxxviij. & Alexand. plenius in d.l. si ab arbitro.

Debitor suspectus ante obligationem ortam potest capi, etiamsi creditor sciebat prius esse suspectum, scilicet quando incidit in obligationem præter consensum creditoris,ut quando ex delicto, uel quasi contractu.Paul.de Castr. consil.xxxviij.

Debitori suspecto potest interdici alienatio. s̄. uer. Alienatio. uersi.clix.

Debitoris suspicio facit etiam hypothecariam occupari, secundum Bald.in l.pignoris.C.de pig.act.

Debitor suspectus capi potest etiam ab hærede intra tempora inuentarij, intra quæ aliàs conuenire non possit, sicut nec conueniri.Ang.in l.j.§.hæc stipulatio.xij. colu. ff. si cui plus quàm per leg.Fal.

Debitor suspectus non potest capi per procuratorem. l. Pomponius.in prin.ff.de procu.

Debitor captus per creditorem de mandato iudicis, si in captura est uulneratus,debet relaxari,& creditor debet puniri,non si per officialem: quia non debet relaxari, etiam uulneratus, nisi soluat, licet officialis puniatur de uulnere. Bal. † in auth.& omnino.penul.col.C.ne uxor pro mari. † Et per Fel.in ca. decætero.in fi.iiij.col.Card.de re iud.

Debitori suspecto prodest remissio satisdationis, nisi mutatis moribus,quia tunc non prodest,cùm debeat satisdare. & gl. & Bald.in l.penul.C.ut in pos.leg.

40 Debitor est suspectus,ne fiat non soluendo,quando subiacet usuris, uel quando est implicatus mercantijs periculosis per mare, uel per terram. Bartol. in l. ij. §. ne cogere. ff. sol. ma.

Debitor in subsidium potest prius excuti,si non opponat, maximè si constat principalem non esse soluendo.l. fi. §.j.& ibi Bartol.ff.si cer.pe.

Debitor capi non potest in ecclesia,etiam stante statuto, quòd capi possit,nisi sit Iudæus,secũdum Oldra.consilio, An fugiens ad ecclesiam.

Debitori suspectus capi potest, & detineri, quousq; satisdet.l. quoties.§.si satisdatum.ff.qui satisd. cog. & l.iiij.§. si debitorem.ff.de his,quæ in frau.cred.& Bald.in c.ij.de pac. iur. fir. in usi.feu.& s̄.eo.uer.vj.

Debitor suspectus non dicitur,qui habet multa mobilia, & satisdare nõ tenetur.l. quoties.§.si satisdatum.& ibi doc.ff.qui satisd.cog. Item,

Debitor habens magnum creditum,licet in bonis nihil possideat,non dicitur suspectus,nec cogitur satisdare.l. si quis stipulatus sit Stichum.in fi.ff.de uerb.oblig. Item,

Debitor mercator habens merces,licet nihil possideat, non dicitur suspectus.Ang.in l.nemo carcerẽ. ult. char.per l.si creditores.ff.de priui.credi.Item nec qui habet plures debitores diuites.Bald.& Imo.in l.facere.ff.sol.mat.& Alex. consi. xxxvij.ij.parte.

† Debitorem uerũ,si creditor faciat capi, uel detineri authoritate iudicis incompetentis,si scienter fecit, perdit ius crediti.Ita dicit Bald.C.in c.causam matrimonij.in fin.de offic. deleg. Istud dictum refert, & sequitur pro ualde no. dicens esse sin.Ias. in l.ij.in penul.col.uer. nota tamen diligenter.ff. de iurisd.om.iu. †

Debitor an capi possit ad instantiam hæredis creditoris, stante statuto, quòd capiatur ad instantiam creditoris. Bald. omnino in l.per diuersas.C.man.Ioan.de Imo.in l.si fic. §. fin. de leg.j.& j̄.uer.Hæres creditoris.uersi.fi.

Debitor an capi possit per iudicem incompetentem, qui cepit fideiussorem.Bald.& Pe.de Su.in l.cùm eorum.C.de sen.

† Singu. Debitori notificans, quòd aufugiat, quia creditor uult facere eum capi, si debitor aufugiat, nuncians tenetur creditori ad soluendum debitum,sicut eximens debitorem rectè captum de manibus familiæ, tenetur creditori ad soluendum debitum,tanquam si pro eo fideiussisset. Ita no. dixit.Petrus de Anchar.in consi. cccxl. secundum ordinem meum,incip.Viso themate prædicto. in uer. quarto pro hac parte. Quod dictum retulit, & secutus est Hippo. de Marsi. sing.cxxxvij.incip.In iure clarum est, &c. dicens esse menti tenendum,quia quotidie occurrit in facto. †

Debitor suspectus capi potest per iudicem incompetentem, ut præsentetur iudici competenti, non ut retineatur. Alex. in l.ij.ij.col.in fi.de iurisd.om.iud.ubi uide omnino, quòd exceptio incompetentiæ non obstat capturæ suspecti.

† Debitorem quamuis licitum sit capere propria authoritate, non tamen est licitum illum retinere ultra uiginti horas: aliàs si ultra retineatur, dicitur retinens committere priuatum carcerem.Ita Bar.per illum tex. in l. capite quinto. uer. ulterius no. ff. ad leg. Iul. de adul.Sequitur do.Ias. Instit. de act.in prin.in x.col.uer.item aduerte,quòd quamuis. †

Debitor habens paruam domum,capi potest,etiam stante statuto,quòd habens domum capi non possit.Ang.in auth. de hære.& Fal.§.his nobis.col.j.facit l. senatus. §. Marcello. de leg.Idem si habet paruum fundum.gl.in l. sciendum. qui satisd. cog.

Debitor capi non potest personaliter p delegatũ.Ang.in auth. de exhib.re.§.si uerò.j.col.colla.v.

Debitor captus iniustè, non potest recõmendari pro alio debito.Bar.in q.Lapus captus.& s̄. Captus.uer.pe.

Debitor captus ob unam causam, an possit commendari pro alia causa ciuili, uel criminali: per Bartol. in l. ij. ff. de custo.re.& in l. saccularij. ad legem Iul. Viscel. Angel.in l.nemo carcerem.C.de exact.trib.lib.x. & suprà uerbo,Captus. uer. xxxij. & uide ibidem in uer. xxx. cum sequentibus. usque in fi.

Debitor suspectus dicitur,qui est recessurus, & cogitur satisdare.l.penul.C.de oper.lib.secundum Bald.in cap.j.§.j. de pa. iur.fir.in usi.feu.

Debitor capiendus ad instantiam cessionarij debet citari,licet statutum dicat, quòd capi possit, etiam non citatus, ad instantiam creditori. Bald. in l. per diuersas. x. q.C. mandati. ubi idem dicit in hærede debitoris,quòd debet citari,ut discutiatur,an sit hæres: aliter capi non potest,secundum Bal. & s̄.uer. Citatio requiritur.uer.lxxxviij.& Alex. cõs. lxxvj. iiij. parte. & uide Bald. in l. si quis curialis. C. de epis.& cle.

arg.con.

arg. contrà, per Bal. in l. ubi. vij. colum. de iure do. & ĩ. Instrumenti executio. uer. x.

Debitor pendente lite an capi possit ad instantiam cessionarij. Bald. in l. per diuersas. xv. q. C. mand. Item condemnatus debet citari, antequam fiat executio in persona, uel bonis. Bald. in l. si filiofam. data. in fi. ff. sol. ma.

Debitor præsentans fideiussorem, quem scit de proximo falliturum, tenetur actione de dolo. Bald. & Angel. in l. si cùm dotem. §. si mulier. so. ma. Quod uerum, nisi ipse debeat habere tantundem ab illo fideiussore, secundum Ioan. de Imo. ibi. Item uerum, nisi inopia superuenerit post delegationem illius debitoris, seu post fideiusionem, uel post successionem: quia tunc indistinctè periculum est eius, cui delegatur, uel ceditur: ut ibi. & Bar. in l. prætoriæ. ff. de præto. stip. & Alex. in l. qui satisdare. ff. de fideius.

† Debitorem fugientem capere potest procurator creditoris, ut per Ias. Instit. de act. in prin. in xj. co. uer. aduertite etiam, * quòd nedũ creditor. * gl. unica, in l. j. C. ubi quis de curial. uel cohortal. l. refectionis gratia. & ibi Pau. de Cast. ff. cõmu. prædior. Hip. Mar. in l. lege Cornelia. num. 107. ff. ad l. Cor. de sicari. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor fugiens, si se telo tueatur à creditore uolente ipsum capere, potest impunè occidi. Alexand. in l. furem. ff. de sica. † & Bald. in l. sicut allegas. in fi. C. eo. tit. † Et per Felin. in c. * cætero. de re iud. in fi. iij. col. * notat. in l. ait prætor. §. si debitorẽ. ff. quæ in fraud. creditor. Bar. Salice. in l. si ut allegas. C. ad l. Cornel. de sicari. Hip. Marſ. in l. lege Cornelia. ff. ad l. Cornel. de sicari. nu. 106. Æmilius Maria Manolessus.

* Debitor aufugiens, si ui è procuratoris creditoris, qui eum comprehendere nititur, manibus conetur elabere, & eum interfecerit procurator, non est pœna legis Corneliæ de sicarijs plectendus. Hip. Mar. in l. lege Cornelia. nu. 107. ff. ad l. Corne. de sica. Æmilius Maria Manolessus.

Debitor potest se obligare ad priuatum carcerem creditoris. gl. no. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. secundum Bald. in addi. Specul. de obli. & sol. uer. ij.

Debitor an capi possit non præcedente contumacia Bald. in addi. Spec. de sen. uer. an possit quis capi.

Debitoris suspecti materiam supple s̃. uer. Captura. & uer. Carceratio. & ĩ. uerb. Suspicio. & uer. Statutum.

Debitoris capturam supple s̃. uer. Captura. & seq.

Debitor in domo capi non potest. l. pleriq;. & ibi doct. ff. de in ius uocan. De hac materia l. plerique. uide plenè per Ioan. And. in cap. Romana. §. contrahentes. de fo. compet. in vj. in Nouella. Quod est uerum, siue sit propria, ut ibi, siue conducta, uel gratis data. l. lex Cornelia. §. domũ. ff. de iniu. l. j. §. habitare. ff. de his, qui deie. uel effu. & Bartol. in l. qui domum. & in l. nec in ea. ff. de adul. Bart. & Pau. de † Cast. in d. l. pleriq;. & Pau. de Cast. consi. xlij. † Per Fel. in c. si. de fo. compe.] Item uerũ, siue domus sit mariti. l. j. §. si uir. & ibi doc. ff. ad Syllan. Sed in domo alienæ habitationis potest, nisi dominus prohiberet ingressum, per l. qui domum. de iniur. secundum Alexand. in d. l. pleriq;. & in l. sed etiam. & ĩ. eo. uer. seq. in fi. ibi, item si capiatur in aliena domo, &c. Item uerum in domo sibi data ex primo decreto. Bald. in authen. ei qui. C. de bo. autho. iudicis pos. Item in capana, uel cassina, uel tugurio habitationis: sed secus in capana bestiarum. Bald. in c. j. de duo. fra. de no. bene. inue. in usi. feu. & Bart. Cep. in tit. de ser. ur. xj. rub. per Alexan. in d. l. pleriq;. Item nec in stabulo iuncto cum domibus: aliàs secus. l. eo iure. §. stabula. & ibi gloss. ff. qui. mo. pi. ta. contraha. Item nec in barcha. l. pe. §. fi. & Alber. de Rosa. & doc. ff. de his qui deie. uel effu. sed uide Bald. in l. certi iuris. iij. col. C. loca. ubi dicit inuecta in nauim conductam nõ obligari pro pensione. quod not. & Lud. Pon. in l. j. §. domum. ff. ad Sylla. Item nec in eccle. C. de his, qui ad eccle. confu. in qua etiam uerbo citari quis non potest: secundum Angel. in l. pleriq;. & ibi per Alexan. de in ius uocan. per c. decet. de immu. eccl. in vj. Sed Bart. ibi tenet contrarium in citatione uerbali: ut in ecclesia fieri possit non citatio realis. & l. præsenti. in prin. & ibi Bar. C. de his qui ad eccle. confug. & Bal. in l. etiã. C. de execu. rei iud. Item nec in hospitali. ĩ. uer. Debitor tutus, uer. vij. & Alex. in d. l. pleriq;. Nec sub porticu ecclesiæ. Antoni. de Bu. in c. inter alia. de immu. eccl. Item nec sub porticu domus, nisi extra clausuram, uel in limine ostij à parte exteriori, secundum doc. & Pau. de Ca. in d. l. pleriq;. Sed uide Bart. in l. quis sit fugitiuus. §. si apud Marcellum. de ædil. edi. doc. in l. cætera. §. hoc senatusconsultum. el ij. de leg. j. Bartol. in l. meminisse. ff. de offi. proconsul. & leg. in l. præsenti. in prin. de his, qui ad eccle. confu. Item nec in ostio domus. l. cætera. §. hoc senatusconsultum. el ij. de leg. j. & ibi doc. & in d. l. plerique. Bar. in l. j. §. j. ff. de cloa. & in d. l. meminisse. & in d. l. pręsenti. uidelicet intra clausuram. Item nec in cœmiterio ecclesiæ. per c. decet. de immu. eccles. in Speculat. de iniur. §. j. & ibi Ioan. And. in addi. Et prædicta sunt uera, nisi satisdet, uel se cum creditore componat: uel si dicat se paratum soluere, uel si aditum ad se non præbeat: ut per Ioan. And. in c. Romana. de foro competen. lib. vj. in Nouella. in ij. col. ubi uide omnino. Item uerum, nisi prius fiat sibi præceptũ pœnale de comparendo, & sit contumax. Bartol. in l. sed eo. in fi. ff. ad leg. Iul. pec. & ibi Alex. & uide Barthol. Cep. in cau. ciij. ubi uide, & Pau. de Cast. in l. contumacia. de re iudi. & Ang. in d. l. plerique. & ibi Alexand. tenet idem. ubi dant pro cautela ad capiendum debitorem in domo. Lud. in l. iij. §. prætor. de dam. infec.

† Caute. Debitor ut possit extrahi de domo, ponit Cep. cau. lj. incip. regula est, quòd nemo. & Tho. Ferrar. caut. xxij. incipi. solennis doctor. Quibus adde Hippo. Marsil. sing. clxxxix. incip. tu audiuisti. aliàs l. plerique. & Bartol. in l. cum eo. circa. fi. ff. ad leg. Iul. pecu. & do. Ias. in l. plerique. in iij. colum. uer. undecimò fallit. ff. de in ius uo. & Pet. de Ancha. in c. lator. uer. si uerò in iudicio. de pigno. †

Debitor in domo propria, in qua non habitat, capi potest. Bartol. in l. nec in ea. ff. de adul. doct. moderni in l. pleriq;. Item in horto, ad quem non sit aditus à domo habitationis. argu. l. prædijs. de leg. iij. & l. Olympico. ff. de serui. urb. prædi. Item in domo uerbaliter tantùm. doc. in d. l. plerique. Item in domo, ut cogatur ad magistratum. l. non ex omnibus. C. de decur. lib. x. secundum Lud. Pon. in l. ij. ff. quod quisque iu. & Alexand. in d. l. pleriq;. Item pro causa criminali. doct. Ang. & Alexan. ibidem. Vnde cautela est, quòd procuretur debitorem designari ad aliquod officium publicum, cuius causa potest extrahi de domo, secundum Ludo. & Alexan. in d. l. pleriq;. Item in taberna, ut consuluerunt Sali. & Ioan. de Pra. & Barto. consi. Statuto cauetur, quòd pro maleficio. Pau. de Cast. consi. xlj. ubi dicit uerũ, nisi taberna sit sub domo habitationis, ex qua tamen non sit aditus ad tabernã. & Alex. in d. l. pleriq;. Item in theatro, balneo, & tẽtorio, secundum Pau. de Cast. in d. consi. Item in apotheca. doc. & Pau. de Cast. in d. l. pleriq;. ubi Car. & Bu. tenet contra Bart. Sed Ab. ibi distinguit, & refert opi. Bar. fuisse Hosti. & uide Abb. in ca. quod clericis. de fo. compe. in penul. col. Et ibi etiam dicit sing. quòd per statutũ etiam indirectè, non potest disponi, quòd mala fidei debitor præscribat. & in l. item apud Labeonem. §. item si ad stationem. ff. de ædi. edic. & in l. cætera. §. hoc senatusconsultũ. de leg. j. §. domum. ff. ad Syllan. Bartol. in d. consil. Statuto cauetur pro maleficio. & in d. l. meminisse. & Paul. de Cast. in d. consi. Item in uinea. Barto. in d. l. plerique. & in d. consi. Statuto cauetur, quòd pro maleficio. Sed an in molendino, uel furno, Bald. in l. certi iuris. C. loca. Item si capiatur in aliena domo, prohibente domino, datur actio iniuriarum, per l. qui in domum. ff. de iniur. secundum do. Pierphilip. in d. l. plerique. & Alexand. Item si debitor existens extra domum fugiat in domum, non potest de domo extrahi per officialem insequentem eum. Bal. & Alexand. in d. l. plerique. nisi prius fuisset captus extra, secundum Bald. in l. cunctos. viij. char. de sum. tri. & Alexand. in l. quod ait. ff. de adul.

Debitor malæ fidei non præscribit in actione personali. Bal. in auth. ad hoc. C. de usur. & in l. ij. C. de serui. & aqua. Ang. & doct. Moder. in l. sequitur. §. si uiam. contra Bart. & ibi. ff. de usuca. contra quem etiam tenent canonistæ in cap. fi. de præscrip. ubi Card. & But. tenent contra Bart. Sed Abb. ibi distinguit, & refert opi. Bar. fuisse Host. & uide Abb. in c. quòd clericis. de fo. compe. in penu. col. & ibi etiam dicit sing. quòd per statutum, etiam indirectè non potest disponi, quòd malæ fidei debitor pręscribat. & ipse Bar. in l. omnes populi. ubi uide, ff. de iusti. & iur. Bal. in cap. j. de lit. inter

lit. inter do. & fide. in usi. feu. & in ca. j. §. si quis. si de feu. fue. cont. j. & iiij. co. Ang. in l. j. de neg. gest. & in l. j. & ibi Bald. C. de præscrip. trigin. an. lo. de Pra. in l. quibus. §. dominus. de de condi. & demon. & per Paul. de Cast. consi. cclxxxvj. & præcedenti. & seq. & j. uer. Præscriptio à quibus. uer. vj. & uerbo, Præscriptio quomodo. uer. xxviij. & dicit Abb. ubi s. vj. col. post. Hosti. Alex. consi. lxxvj. iiij. parte, quòd debitor malæ fidei obligatus iuramento nullo tempore præscribit, & periurus fit: sed Alex. sing. & plenè tenet contra Bart. indistinctè dicens esse communem opinio. in consil. clxxxiiij. ij. parte, ubi uide omnino. & in consi. lxxx. iiij. parte, ubi ple-
† nè. & in consi. Callimachus, &c. ea parte. † Vide do. Rapha. in consi. cxlvij. per totum.]

Debitor in actione personali non dicitur malæ fidei possessor. Bald. in l. ij. §. fi. in fi. C. communia de leg.

Debitor malæ fidei soluens non creditori, non liberatur. Casus est sing. secundum Bart. in l. filiæ. in fi. ff. de solu. secus, si bona fide. no. in l. si urbana. ff. de condi. indeb.

† Debitor contra hypothecariam non præscribit, nisi spacio quadraginta annorũ. do. Bart. Soc. in consi. cclj. incip. Quoniam. uer. quinimò fortius. in ij. parte.]

Debitor cessus soluens cedenti, liberatur. in l. iij. & ibi doc. C. de noua. & per Fran. Padua. in j. constit. C. & s. Cedens. el ij. uer. xvij. & j. uer. Solutio quibus. uersic. xij. Sed uide no. per Bartol. in l. si mulier. §. ex asse. ff. de iur. do. Bartol. Bald. & Ang. in l. admonendi. ff. de iureiur. Lanfr. in cap. quoniam contra. uer. confessiones. de prob. xxxiij. col. ubi dicit uerũ, quando debitori in cessione non respondit, nec promisit: aliàs dicitur facta nouatio, secundum Bar. in l. singularia. ff. si cer. pe. & Ang. in l. fi. de noua.

Debitor faciens alium promittere creditori suo pro ipso, an sit liberatus. Bar. in l. singularia. ff. si cer. peta. & Alex. in l. qui usumfructum. de uerb. obl. & in l. si me. si cert. peta. quòd sic. etiam tenet Bartol. in d. l. qui usumfructum. & s. Debitor soluens. uer. cxxij. & xv.

Debitor mandans debitori suo, quòd soluat creditori, nõ liberatur, si debitor promittit, & non soluit. j. Nouatio. uer. v.

† Debitor, si ex forma statuti debeat ad petitionem creditoris capi absq; citatione aliqua, non poterit capi ad petitionem cessionarij. Ita cõcludit Iacobi. de sanct. Georg. in l. j. in viij. col. uer. sed ponamus. C. ne liceat. poten. allegat rationem, dicens, quòd hoc est, quia debitor de facto suo debet bene esse certus. cap. ab excommunicato. de rescrip. & l. fi. ff. pro suo. Sed quòd cessio sit alteri facta per creditorem, probabiliter ignorare potest ipse debitor, ideo debebit citari. Et ibi subdit, idem esse in hærede debitoris: quia antequam capiatur, debet primò discuti, an sit hæres, uel non. †

Debitor delegatus forensi, uel alteri prohibito acquirere, potest opponere exceptionem statuti de delegatione inualida contra creditorem, cui est delegatus. Bartol. sing. in l. si uir uxori. ff. de dona. inter uirũ & uxo. si tamen soluit ignoranter, liberatur, ut ibi.

Debitor obligatus creditori creditoris sui, si sciat se delegatũ, & soluat primo, non liberatur, etiãsi secundus, cui fuit delegatus, non notificauit ei, ne solueret primo creditori, secundum Bar. post gl. in l. nomen. C. quæ res pig. ob. pos.

Debitor delegatus quando conuenitur, non requiritur excussio. Bald. in l. nomen. C. quæ res pig. ob. pos.

† Debitor si facit fieri promissionem creditori ab eo, qui non est debitori obligatus, an dicatur delegatio, taliter quòd debitor delegans liberetur: & an liberetur, quando campsor simpliciter acceptauit literas cambij. & quæ sit cautela, ut liberetur: uide Fran. Are. in consi. ij.]

Debitor delegans creditori debitorem suum, liberatur, si creditor acceptauit: quia dicitur consentire, & soluere tunc dicitur delegans. l. inter causas. §. abesse. ff. mandati. secundum Bartol. no. in l. singularia. vij. col. ff. si cer. pe. no. in l. delegare. & ibi Ang. & Imo. ff. de noua. & in l. si Valerianus. de prę-to. stip. & Bald. in l. fi. C. de noua. & in d. l. singularia. & ibi Rap. & Io. Pe. & Mod. & j. uer. Nouatio. uer. x. & plenius per Alexan. in l. qui usumfructum. de uer. oblig. ubi dicit, quòd non potest reuocare mandatum de soluendo debito, si creditor acceptauit pro debitore eum, cui mandatum est quòd soluat, secundum Ioan. And. sing. in Specu. de depo. & Ang. in d. l. qui usumfructum. & Pau. de Cast. in l. si cùm Cornelius. de sol. & Bald. in l. fi. de noua. adde j. eo.

Debitor delegans an teneatur, si delegatus fugiat. Bartol. in d. l. singularia. vij. colum.

Debitor cessus soluens cessionario creditoris sui, etiam post reuocationem cessionis de ipso factam, liberatur, nisi fuerit sibi notificata reuocatio. l. nomen. C. quæ res pig. ob. pos. licet ibi glo. aliter exponat tex. Et intellige, quòd debet notificatio fieri per publicum instrumentum, ut ibi: aliàs enim non tenetur ei soluere, ibi secundum unam lect.

Debitor cessus non tenetur soluere cessionario, nisi constet de cessione facta per publicum instrumentum. l. nomen. C. quæ res pig. oblig. pos. secundum aliam lect. Sed uide Bart. in l. solutum. §. solutam. ff. de pig. actio. ubi ponit an, & quando liberatur ipso iure soluens creditori. Et per Bartol. in l. qui in alterius. ff. de re. iur. & in l. grege. §. cùm pignori. ff. de pigno. ubi dicit per d. l. nomen. quòd creditor, cui est cessus debitor per debitorem suum, protestans ei ne soluat cedenti, debet ei ostendere instrumentum cessionis, & debiti, aliàs frustra protestatur: & talis debitor potest soluere suo creditori cedenti: quod no. in practica. & infrà eod. uersic. xiij. Et adde not. per Bartol. in l. si cum emptore. C. de pac. ubi dicit uerum, nisi cessio sit ad commodum cessionarij: quo casu sufficit, quomodocunque sciat. & tenet Bartol. in d. l. nomen. & Salic. in l. j. xij. colum. C. de act. & oblig. ubi omnino uide, & per Specul. de procu. §. fin. ult. colu. ubi dicit requiri dictam formam denunciandi, si cessus petat exprimi causam cessionis: aliàs sufficit denunciatio simplex.

† Debitor creditori post cessionem, si non interuenit denunciatio cessionarij, an liberetur. Raph. Cuma. in consi. iiij. in ij. colum.]

Debitor cessus soluens cedenti an, & quando liberetur, & an possit repellere cedentem, si malit soluere cessionario. Bartol. & doc. in l. facta. §. si hæres. ff. ad Treb. & suprà, uer. Cedens. el ij. uersic. viij. ix. & xvij. & uer. Cessionarius. uer. xij. & xlj.

Debitor promittens alteri de mandato creditoris, liberatur à creditore. Bald. in l. fi. C. de constit. pe. per l. si debitor. de sol. & j. eo. uersic. xx.

Debitor cessus protestatus à cessionario, ne soluat cedenti, tenetur soluere cedenti, qui sibi caueat de indemnitate: aliàs non: secundum Innocen. in cap. mandatum. iiij. colum. de rescrip. & in cap. cùm M. Ferrariensis. de constitu. Petrus de Su. in l. is, à quo. in fi. ff. de rei uen. Ang. in l. hæres cùm. ff. ad Treb. no. in l. fi. ff. de lege commiss.

† Debitor si uigore statuti debeat personaliter capi ad petitionem creditoris, an poterit capi ad petitionem cessionarij. do. Tho. de Forma. disputauit istam quæstionem, & tenuit quòd sic. prout refert & sequitur Iacobi. de sanct. Georg. in l. j. in viij. colum. uer. quid si statuto cauetur. C. ne liceat poten. †

Debitor inuitus cogitur se obligare creditori creditoris sui uolente suo creditore. l. ij. in princip. ff. sol. mat. Pau. de Cast. in l. si pater. C. de coll. Sed ibi Baldus aliter loquitur, quem etiam uide in l. plures. C. de fide inst. & no. in l. idemque. §. si cui. ff. mandati. in l. j. C. de noua. & Alexand. in l. si non sortem. §. libertus. de condict. inde. & Ioan. de Imo. in d. l. ij. ubi Bartol. dicit uerius, quàm in d. §. libertus. per l. nec creditoris. C. de nouat. & per d. l. j. cum gloss. eo. tit. & Ioan. And. in Spe. de cess. act. §. j. in fi.

Debitor cessus de consensu suo, non potest allegare simulationem cessionis. Flor. in l. tria. §. fin. ff. de ser. rusti. prædi.

Debitor cedens actionem creditori, non dicitur soluere, uel sa-
† tisfacere. Bald. in cap. j. in fi. de benefi. fra. in usi. feu. † Et adde dominum Petrum Phil. Cor. in consilio ccxxxj. incipien. Videtur. in litera D. in secunda parte, ubi quandoque debitor liberatur cedendo actionẽ: qui ideo obligatus est, quia actionem habet.]

† Debitor cedendo nomen debitoris sui creditori, an dicatur liberatus. do. Pe. Phi. Cor. in consi. xxxviij. incip. Memini. per totum. in ij. parte.]

Debitor cessus an possit excipere contra creditorem de actionib. alteri cessis. Bal. in c. j. §. quid ergo. de inue. de re. al. fac.

Debitor cedere debet creditori nomen debitoris, etiã negantis de-

tis debitum, si nihil aliud habet in bonis. Bald. in l. etiam. iij. col. C. de execu. rei iudi.

Debitor cessus, uel delegatus si fugiat, uel fiat inops, cuius sit periculum. s. uer. Debitor suspectus. uer. xlvij.

20 Debitor iussus soluere alteri à creditore suo, liberatur ab eo. ut s. eo uer. xij. & per Bal. in l. fi. ij. col. C. de noua. Bart. in l. singularia. ff. si cer. pet. ubi dicit uerum, si ipse in libro suo scripserit se debitorem eius, cui soluere fuerit iussus, cum tunc liberetur ope exceptionis, secundum Bald. ibi: & per Ioan. And. in Spe. de deposito. in rub. in fi.

Debitor an teneatur cedere fideiussori nondum conuento à creditore. Cy. in l. ij. C. de fideiuss. & Bartol. in l. fideiussoribus. ff. eo. tit.

Debitor pupilli cessus per tutorem alteri, si soluat cessionario, an sit liberatus. tex. no. & Bart. in l. pupilli. ff. de sol. in prin.

Debitor cessus præscribit etiam contra cessionariũ, sicut contra cedentem, spacio decem annorum uigore statuti. Bal. in l. per diuersas. x. q. C. mandati.

Debitor cessus capiendus ad instantiam cessionarij, debet citari, etiam stante statuto, quòd debitor non citatus capiatur ad instantiam creditoris. Bald. in d. l. per diuersas. x. q. ubi idem dicit in hærede debitoris, quòd debet citari, ut discutiatur, an sit hæres: aliter non potest capi.

Debitor cessus pendente iudicio cum cedente, an possit capi ad instantiam cessionarij. Bald. in d. l. per diuersas. xv. q. C. mandati.

Debitor delegatus cum consensu suo, tenetur soluere ei, cui promisit, etiamsi non sit uerus debitor, sed solutum condicit à creditore putatiuo delegante, pro quo promisit. Casus est no. & ibi Bald. in l. si citra. C. de condict. inde.

Debitor in decem nõ potest compellere debitorem suum, qui sit creditor creditoris sui in tantundem, ad liberandũ eum. Casus no. in l. rem. §. fi. ff. de cõpens. & Lud. Pon. in sing. uer. Debitor in centum.

Debitor delegatus an prius conueniendus sit utili actione, quàm principalis. in Spe. de procu. §. fi. uer. quid si mihi.

Debitor cessus cùm conuenitur, qualiter formetur libellus. in Spe. de lib. concep. §. fin. uer. qualiter formetur.

Debitoris cessi materiam supple s. uer. Cessio.

Debitor pignus suum luere potest à creditore, etiamsi illud creditor aduocauerit per hypothecariã ab usucapiente. gl. no. & Bart. in l. j. §. cùm prædium. ff. de pig. Sed an possit in eo postea molestari ab usucapiente: ibi per gl. & Bart. & Cy. post gl. in l. usucapio. C. eo. tit.

Debitor pignus uenditum per creditorem an & quando possit recuperare, offerendo precium emptori. j. Emptor pignoris. uer. v. & j. eo. xv.

Debitor soluens primo creditori, an succedat in ius eius in pignore. Bar. post gl. in l. Aristo. ff. quæ res pig. obl. poss.

Debitor soluens creditori potest repetere pignus à fideiussore. no. in l. fideiussor. in princ. ff. de pig.

Debitor ad pignoris restitutionem potest quandocunq; conuenire creditorem, etiam post tempus, quod ad soluendum pignus est inter eos præfixum. l. j. & ij. C. de pig. act.

Debitor ante diem, uel conditionem, cogitur dare pignus, si est suspectus: ut uer. Debitor sub conditione. s. uers. ij.

Debitor de pignore testari non potest in præiudicium creditoris. l. j. & ibi Bal. in fi. C. debi. uendi. pig. impe. non po. Bal. in l. prædia. C. de fideiuss.

Debitor possidens rem hypothecatam creditori suo, potest simul & semel conueniri actione personali, & hypothecaria à creditore. Bald. in l. mulier. ff. qui po. in pig. ha. §. sed neque. in auth. de fideiuss.

Debitor unus ex pluribus quando conuenitur hypothecaria, non requiritur discussio aliorum sociorum. gloss. & Bartol. in d. l. mulier. ff. qui po. in pig. hab.

10 Debitor cogitur supplere debitori, quatenus sibi deficit ad pignus minus uenditum. Bal. in l. j. C. de pig. & ibi Bar.

Debitor pignus in solutum dare non potest creditori inuito. l. j. & Bald. C. de pig.

Debitor offerẽs solutionem debiti, recuperat pignus. l. si rem. §. fi. ff. de pig. act. Secus si uelit dare fideiussorem. l. quod si non soluere. eo. tit. l. fundus, qui. ff. de rescin. uen. & l. si residuum. C. de remis. pig. Bart. in d. §. fi. & in l. fi. eo. tit. & in l. acceptam. C. de usur. & in l. item. §. qui paratus. & in l. pen. ff. quibus mo. pig. sol. ubi dicitur uerum, nisi actum sit à principio, ut ibi. & tenet idem quod s. Ioan. de Imo. & l. si seruus communis. ff. de publi. iud.

Debitor pignoris uenditionem impedit protestando, & offerendo debitum, nõ protestando solummodò. l. ij. & ibi Bal. C. debi. uendi. pig. impe. non pos. de quo uide omnino Bart. in l. fi. ff. de distra. pig.

† Debitor meus obligans mihi pignori aliquam rem suam, & non tradat, si illam rem uendat sine mea licentia, committit furtum. Tex. est in l. si is, qui rem pignori. ff. de furtis. quem dicit sing. Iacobi. de san. Geor. in l. manifestissimi. §. sed cùm in secundam. C. eo. †

Debitor in testamento suo non potest prohibere pignus uendi. l. j. & ibi Bald. C. debi. uen. pig. impe. non pos. Bald. in l. prædia. C. de fideicommiss.

Debitor an pignus uenditum recuperet ab emptore. l. si creditor. ff. de distra. pig. in l. cùm uenderet. de pig. actio. quòd sic, si offerat precium ei. d. l. si creditor. nisi in casu l. Titus. eod. titul. Vide in l. fundus, qui. de rescin. uen. & uide in l. ij. & ibi Bald. C. si anti. cre. Item potest uendere pignus inuito creditore, si ei soluat, uel satisfaciat. auth. hoc si debitor. & ibi Bald. C. de pign.

Debitor pignorans rem alienam, ad quid teneatur. no. in l. qui debitor. ff. de pig. act. quòd ad interesse.

Debitor debet stare colono creditoris in pignore. l. in uenditione. §. j. & ij. ff. de bo. autho. iudi. pos. secundum Ioan. de Por. in l. si filio. §. fi. sol. mat.

Debitor non liberatur per uenditionem pignoris factam à creditore, nisi creditor precium receperit. l. quæsitum. in princip. & ibi Bartol. ff. de distra. pig. & l. fi. eo. tit. ubi Barto. dicit uerum, nisi & res emptori tradatur, quia debitor tunc demùm liberatur, cùm res traditur emptori, & precium soluitur creditori.

Debitor pignus auocare non potest à possessore, nisi prius ei precium restituat, quòd possessor per hypothecam conuentus soluerit creditori. l. si creditor. & ibi Bart. ff. quibus mo. pign. uel hypo. sol.

20 Debitor cuius bona sunt hypothecata creditori, debet ei dare instrumentũ cõtra debitorem suum. Bar. in l. Aristo. in prin. ff. de iure delib. per l. fi. ff. de bo. autho. iud. pos.

Debitor inuadens pignus possessum à creditore, incidit in pœnam. l. si quis in tantum. C. unde ui. secundum glos. Bartol. & doc. ibi.

Debitor cedens pignori, nõ liberat. l. j. & ibi Bart. C. de pign.

Debitor, pro quo alius soluit creditori, non potest pignus repetere, nisi soluenti reficiat id quod soluit pro eo. l. si creditor. & ibi Bartol. ff. de pig. act.

Debitor in sylua pignorata creditori, an possit incidere arbores. s. uer. Arbor. uer. xxiij.

Debitori agenti pignoraticia actione an & quando potest referri quæstio dominij per creditorem. no. in l. non unde. C. si cert. pet. & in l. si quis conductionis. C. loca. Bald. in l. creditoris. C. de pig. quòd non, sed bene potest dicere non esse pignus. ut ibi.

Debitor condemnatus an post adiudicationem pignoris factam creditori possit offerre, & pignus recuperare. in Spec. de execu. sen. §. vj. uer. item quòd si.

Debitor non auditur de possessione, quando creditor agens hypothecaria missus est ex primo decreto, & est paratus incontinenti probare hypothecam. Bartol. in l. iij. §. fi. ff. de acquir. pos.

Debitor, cuius pignus uenditum est per creditorem pro precio uiliori, potest agere contra creditorem ad residuum precij, & in subsidium contra emptorẽ ad pignus sibi restituendum, & si emptor participauit fraudem cum creditore. l. j. & ibi Bald. C. si uendi. pign. aga. & Bartol. in l. fina. ff. de distra. pig. nisi uendiderit creditor cum authoritate iudicis, per l. fin. C. de magi. conue.

Debitor pro quo est pignorata res mea apud creditorem, potest à me conueniri, ut luat pignus meum, si diu stetit apud creditorem. ut per Bartol. in l. si ut certo. §. nunc uidendum. ff. commodati. el ij. ubi uide omnino.

30 Debitor uolens uendere domum pignoratam creditori,

potest inuito creditore inducere emptorem, ut uideat eam, & ei cameras ostendere. Bart. in l. quamuis. ff. de pign. actio. & in l. à diuo. §. sed & illud. in fi. ff. de re iud.

Debitor decipiens creditorem in pignore, quomodo conueniatur, uide in l. si quis pignus. in princip. ff. de pign. act. & s. uer. Creditor in pignore. uers. 100.

Debitor potest conducere pignus à creditore, & illud precario tenere ab eo. l. cũ sorte. §. pignus. & ibi Bar. ff. de pig. act.

Debitor dans in pignus rem alienam, uel propriam alteri obligatam, tenetur crimine stellionatus, nisi pignus pro utroq; debito sufficiat. l. si quis pignus. §. sed & si quis. ff. de pig. act. Sed quomodo agant tunc creditores, gl. & Bart. in l. si debitor. ff. de pig. & suprà eo. uer. xvj. & xxxj.

Debitor nõ potest emere pignus à creditore. l. debitor. in prin. & ibi Bartol. ff. de pig. act. & in l. si tibi mandauero. §. si chorus. ff. mandati. & Cy. in l. j. C. si ser. ex. ubi etiam per Bald. & j. eo. uer. xlviij.

Debitor contrectans pignus, tenetur de furto. Bartol. in l. sed nec. in fi. ff. de condi. fur.

Debitor agens pignoraticia actione contra creditorem uel rei uendicatione ad pignus, debet probare de dominio suo, quando creditor negat esse pignus, & sic eneruat quæstionem pignoris. quod potest. l. neq; pignus. ff. de reg. iur. Secus, si ibi refertur quæstio dominij: ut quia creditor fatetur pignus, sed negat esse debitoris: qa hoc non potest: ideo debitor tunc nõ debet probare de dominio. Bal. in l. res creditoris. C. de pig. act. quod etiam uide. in l. ij. C. si cert. pet.

Debitor an neget de proprietate pignoris. in Specul. de actore. uer. item impediuntur. aliàs item eluditur.

Debitor pignorans rem duobus, non punitur pœna falsi, sicut uenditor. j. uer. Venditor tenetur. uer. lxxiij.

Debitor ad pignus non agit actione pignoraticia, nisi soluto debito. l. res. & l. pignoris. & ibi Baldus, C. de pig. act.

40 Debitor soluens partem debiti, an possit repetere partem pignoris. no. in l. quamdiu. C. de distr. pigno. & in l. si necessaria. §. si unus. ff. de pigno. actio.

Debitor tenetur de euictione pignoris uenditi per creditorem, cùm creditor non teneatur. gloss. & Bald. in l. j. C. credi. eui. pign. non deb.

Debitor agere debet prius contra creditorem, qui uendidit suum pignus dolose, in subsidium uerò agit contra emptorem. l. j. C. si uendi. pig. aga. Quod intellige, restituto precio emptori, secundum Bald. in l. fi. C. de resti. mi.

Debitor rem hypothecatam uni non potest alteri legare, uel donare. l. debitor. & ibi Bald. C. de pig.

Debitor restituitur in integrum aduersus uenditionẽ pignorum factam, ipso absente. l. si cum militaribus. & ibi Bald. C. de restit. mili. Quod uerum est, secundum gl. Bar. & Bal. ibi, nisi pignus fuerit uenditum ex conuentione.

Debitor fisci potest rem suam pignoratam, & uenditam per fiscum minori precio, quàm debuit, uendicare, si precium offerat. j. uer. Debitor fisci. uer. xx.

Debitor dando pignus uidetur renunciare exceptioni, qua tutus est. l. sed si pater. in prin. ff. ad Maced.

Debitor à uenditione pignoris an possit appellare. Barto. in l. fi. in fi. ff. de appel. reci. & C. de distr. pig. l. residuum. l. quamdiu. eo. tit. l. pe. C. de rescin. uen.

Debitor pignus redimere potest à creditore illud uẽdente ex pacto. Bald. in l. iij. C. de nau. fœn. per l. debitor. §. j. ff. de pig. actio. Quod est uerum, etiam per interpositam personã. Bal. in l. j. C. si cer. pet. ubi tamen dicit, quòd non dicitur propriè emptio. & s. eo. uer. xxxiiij.

Debitor dicitur uendere pignus, licet creditor uendat. Bald. in l. j. C. si ser. ext. in q. de pupillario creditore uendente: sed an quando iudex uendit. Bal. in l. ordo. C. de execu. rei iud.

50 Debitor an agat ad pignus actione pignoraticia. Bald. in c. j. de feu. da. in uic. legis commisso. & quæ sit forma libelli. j. Libellorum formæ.

Debitor tenutam recuperare potest ex primo decreto datam intra triginta annos. in auth. de exhi. re. §. si uerò. & ibi Ang. pen. col. coll. v. Sed

Debitor petens reuocari tenutã nõ auditur, nisi satisdet. Ang. in auth. de exhi. re. §. si uerò. doct. in auth. ei, qui. C. de bo. autho. iud. poss.

Debitor non agit hypothecaria actione antè, quàm soluat, uel debitum offerat, licet offerens ante sententiam rectè egisse uideatur. in Specul. de actore. uer. item excipitur contra actorem.

Debitor pignus precario nomine creditoris possidẽs, an trãsferat dominium in emptorem, si illud uendat. Bart. in l. Celsus. ff. de usucap. & Bal. in l. nulla. C. de rei uen.

Debitor in sylua pignorata an possit nauim facere. Barthol. Cep. in tracta. de serui. rust. c. de monte. iij. q. & suprà, Arbor. uer. xxiiij.

Debitor interitu pignoris liberatur. l. seruo. & l. si tibi. & ibi Bald. C. de pign.

Debitor offerens suo creditori debitum, potest repetere pignus etiam uenditum per contractum simulatum. l. ei, qui. & ibi Bald. in fi. C. de di. pig.

Debitor possidens pignus, nõ præsumitur illud alienasse. Bar. in l. sicut. §. superuacuum. ff. qui. mo. pig. sol.

Debitor an teneatur per hypothecã obligare omnia bona sua. Bart. in l. prætoriæ. la fi. ff. de præto. stip.

60 Debitor potest agere contra creditorem, ut uendat, quam rem uult ipse debitor de pluribus pignoratis. Bart. in l. creditoris. in prin. ff. de distra. pig. per l. quamuis. §. j. ff. de pig. acti. & C. qui po. in pig. ha. auth. nisi alias, item possessor. Et nisi debitor id petat, electio est creditoris. d. l. creditoris. & ibi Bart. quod no. Secus est in datione in solutum, secundũ Bald. in auth. hoc si debitor. C. de solu. nisi ecclesia sit debitrix. secundum Bar. in auth. hoc ius porrectum. de sac. sanc. eccle. & s. uerb. Creditor in hypotheca. uersicu. xxij.

Debitor petit à cohærede id plus, quod alter cohæres cohæredi soluit pro pignore. Bar. in l. si pignori. in fi. ff. fami. ercisc. per l. si inter colonum. §. fi. ff. de pig.

Debitor tutus exceptione doli soluens an repetat. Bart. Ang. & doct. in l. si quis cùm aliter. de uer. ob. gl. & Bartol. in l. qui se debere. ff. de condi. ob cau. & in l. ij. C. de rescind. uendi. quod no.

Debitor tutus exceptione potest implorare officium iudicis, ne molestetur. j. uer. Officium iudicis. el secundo. uersi. xlix. & j. eo. uer. v.

Debitor tutus exceptione fauorabili perpetua soluens repetit indebitè solutum. l. qui exceptionem. de condictio. indebi. Secus, si est tutus exceptione fauorabili temporali. l. quod nomine. eo. tit. sed tutus exceptione dubia fauorabili, quia præsumitur perpetua, repetit. l. sufficit. eo. tit. secundũ doct. & Bartol. ibi: & Cy. in d. l. quod nomine. tutus autem exceptione perpetua odiosa non repetit. d. l. qui exceptionem. & † ibi doct. eod. tit. † Adde Raph. Ful. in consi. cxxxv. in prin. iij. colum. ubi an dicatur debitum, ubi quis tutus est exceptione peremptoria, & perpetua.]

Debitor dicitur tutus exceptione, etiam ante, quàm liberetur ab hærede, qui grauatus est liberare debitorem. l. si creditoris. C. de fideiuss. gl. in l. si non sortem. §. adeò. ff. de condi. inde. secundum Pau. de Cast. in l. si intra. ff. de pac.

Debitor tutus exceptione potest implorare officium iudicis, ne molestetur. l. iiij. C. qui bo. ce. poss. Quod uerum est, etiamsi statutum impediat opponi exceptionem. Bartol. in l. j. §. j. ff. quod ui, aut clàm. in l. quæritur. ff. de in ius uocan. & Bartol. in l. planè. ff. de peti. hære. & j. uer. Officium iudicis. uersi. xlix. lviij. & seq.

Debitor tutus exceptione dando pignora, uidetur renũciare exceptioni. l. sed si pater. in princ. ff. ad Maced.

Debitor tutus est in hospitali, sicut in ecclesia. Bald. in l. si quis ad declinandam. §. in omnibus. C. de epi. & cle. in xv. col.

Debitor tutus præscriptione soluens debitum præscriptum, an repetat. Bal. in l. cùm quis. ix. co. C. de iur. & fac. ign.

Debitor cũ iuramento promittens nõ impetrare moratoriã, si impetrat, an sit periurus. Cy. & Sal. in l. fi. C. si contra ius.

30 Debitor tutus exceptione rei iudicatæ iniustè, an teneatur in foro conscientiæ. Bald. in l. cùm quis. ix. colum. C. de iur. & fac. ign.

† Debitor tutus ope exceptionis an dici possit, ꝓpriè debitor in diem, uel sub conditione. uide Fran. Are. consi. cvij.

Debitor tutus exceptione, si patitur se alteri delegare, uidetur exceptioni renunciare, & donare. l. si quis delegauerit. ff. de noua.

Debitor

Debitor tutus præscriptione, quo ad principale debitum, uel actionem realem, est etiam tutus, quo ad usuras & fructus. l. eos. & Bald. ibi. C. de usur.

Debitor tutus ut non cogatur soluere, si soluat, an repetat. Bal. in l. fi. C. de fruct. & lit. expen.

† Debitor protestatus intra biennium creditori non esse numeratam pecuniam, tutus est perpetuò exceptione non numeratæ pecuniæ. Raph. Fulg. in consi. clxiij. in fi. iij. col.]

Debitor ad factum obligatus non cogitur præcise ad faciendum, sed liberatur præstando interesse. l. si quis ab alio. ff. de re iud. & ibi Bartol. & doct. & plenius per Bartol. & Alexan. in l. stipulationes non diuiduntur. de uer. oblig. Quod uerum, etiamsi factum sit fauorabile, ut manumittere. gl. & Alex. in l. si pecuniam. §. si acceperit. de condi. cau. data. & plenius per Alexand. in l. stipulationes non diuiduntur. pe. char. de uerb. oblig. Item uerum, nisi ex guarentigia, secundum Bal. in l. j. C. de sen. quæ pro eo, quod inter. proferuntur. & dixi j. uer. Guarentigiæ executio. uer. vij. Item nisi quis ante sententiam non offerat interesse, post sententiam enim præcise cogitur. Bald. in c. si facta. in prin. si de feu. fue. controuer. in usi. feu. Item nisi debitor habeat facultatem rei tradendæ. Instit. de contrah. emp. §. j. & ff. de actio. emp. l. j. & tenet Bald. in d. c. si facta. Bald. in l. contractus. C. de fide instr. & in l. si traditio. de actio. emp. & plenius per Alexand. in d. l. stipulationes non diuiduntur. pen. colum. & infrà, Venditor tenetur. uer. lxxxviij. Item nisi sit uẽditor condemnatus per sententiam. Casus est not. & ibi doct. in l. qui restituere. ff. de rei uen. Item nisi in obligato ad seruitutem. Bartol. in l. stipulationes non diuiduntur. iij. q. de uer. obl. & Alexan. post gl. in l. sed si me putem. §. j. de condict. inde. Item nisi sit collator beneficij. Bald. in d. c. si facta. Item nisi factum fisco debeatur. l. fideicõmissaria. §. fin. de leg. iij. iuncta l. Respublica. C. ex qui. ca. ma. Item nisi factum sit iuratum à debitore. gl. sing. & doct. in l. si pecuniam. ff. de condi. ob. cau. & Alexand. plenius ibi: & in l. si conuenerit. in prin. de iurisd. om. iud. & in l. stipulationes non diuiduntur. de uer. ob. & probatur in c. fi. ne præla. ui. su. & Anto. & But. ibi, qui idem tenet post Innocen. in cap. ueniens. de iureiur. & Host. in cap. per tuas. de arbi. licet But. contrà, in c. j. de iud. uidelicet in terminis illius cap. uidelicet in pacto iurato de litigando coram cõpetenti iudice. Sed uerior prima opi. secundum Alexand. facit cap. ad nostram. j. de iureiu. Item nisi factum debeatur legis dispositione. l. istud. C. de excus. mun. lib. x. & tenet Bart. in l. si cum exceptione. §. sed & si quis. quod me. cau. Bald. in l. nec patronus. de ope. lib. Item nisi quis possideat rem alienam precario nomine domini. Bal. in d. l. j. C. de sen. quæ pro eo, quod interest, profe. & ibi Pe. de Su. & Moder. Item nisi sit electa industria personæ. Bar. in l. j. §. j. ff. de de ces. bo. & Ange. in l. fi. si quis in ius uoc. non ie. & Alexand. in l. j. de act. emp. ubi etiam dicit tunc interesse, non uenire in petitione, secũdum Ang. in d. l. fi. Item nisi quando debet quis respondere positionibus. l. j. §. sed quod rescriptum. & ibi Dy. & Ray. ff. de uent. inspi. & glo. in cap. ij. de confes. in vj. Item nisi quis debeat aliquod opus pium, secundum Bald. in d. l. j. Item nisi quis promiserit scribere libros legales, secundum Bal. in d. l. j. in antepe. col. & in l. si traditio. de actio. emp. nisi sit factus doctor. Bal. in d. l. patronus. Item, nisi quis sit debitor collectarum. Bal. in l. etiam. pen. col. C. de exe. rei iud. Item nisi sit debitor ad factũ ex testamento. l. fideicommissa. §. fi. & ibi Bar. de leg. iij. & in l. non dubium. §. fi. eo. tit. & Bart. in l. stipulationes non diuiduntur. de uer. ob. & Alex. in l. si ita stipulatus de uerb. obl. Item nisi in facto consistat utilitas publica, secundum Bald. in d. l. j. & in l. nec patronus. de ope. lib. Item nisi factum debeatur authoritate iudicis. Bald. in d. l. nec patronus. & in d. l. si traditio. j. q. C. de actio. emp. Item nisi obligato ad uendendum, si sibi precium offeratur. gloss. singu. in l. qui fundum. ff. de contrahen. emp. secundum Io. de Por. in l. fideiussor. §. meminisse. de leg. j. & j. uer. Obligatus. uers. xlix. Item nisi cũ do, ut facias, id est, ut manumittas, quia cogeris præcisè facere, si mea interest. Bald. in l. cum precibus. C. de re. permu. & Alexand. in l. stipulationes non diuiduntur. de uer. oblig. & in l. qui Romæ. §. Flauius. eo. tit. & Alex. in l. si pecuniam. §. sed si acceperit. de condi. cau. data. Item nisi in domino feudi. j. Dominus. uersi. xv. Item nisi in criminalibus, in quibus quis præcisè cogitur respõdere. s. negare, uel confiteri. Bal. in l. ea quæ. in fi. C. de condi. indebi. Item nisi in procuratore, quia ante datum libellum cõtra reum cauit de defendendo in causa reconuentionis, quia præcisè cogit defendere. Bart. in l. sed & hæ. §. præter. ff. de procu. Item nisi in iudicialibus, secundum Bar. in d. §. præter. & in l. filius. §. fi. eo. ti. Itẽ in facto, quod potest facilè expediri. Ang. & Rap. in l. stipulationes non diuiduntur. de uer. ob. post. Io. And. in Spe. de emp. & uen. §. sciendum. in addi. de emptore, &c. Ang. in l. in stipulationibus. §. operarum. eo. tit. sed Imo. & Lud. & Alex. in d. l. stipulationes. tenent contrà. Item nisi in procuratore, qui præcisè cogit defendere. §. d. preter. Quod uerum, secundum Bar. ibi, si reperitur extra domũ, sicut dominus. quod no. Item in quolibet procuratore, qui post litem contestatam præcisè cogitur iudicium agitare. Bar. in l. mutari. in prin. ff. de procur. Item in procuratore ad soluendum constituto, secundum Bart. in d. l. filius. §. fi. eo. tit. Item in procuratore, pro quo dominus satisdedit: quia tenet precisè iudicium suscipere. Bart. in d. l. filius. §. procuratorẽ. ubi dicit idem, quando acceptauit mandatũ. Item nisi ad iurandum de crimine, quia precise cogitur. l. Marcellus. in fi. ff. re. amo. aliàs non, secundũ Bal. in §. sed iuramento. in l. generaliter. C. de re. credi. & iureiu. Item nisi uenditor habeat rem, quam tradere debet, si est dominus, cogitur ad dandũ præcisè: si uerò nõ est dominus, cogitur ad tradendũ, si habet rem, aliàs ad interesse tenetur. Bal. in l. contractus. j. q. C. de fi. instru. & in l. si traditio. j. q. C. de act. emp. & j. uer. Venditor tenetur. uer. lxxxviij. Item nisi ad faciendum instrumentũ de cõtractu: quia cogitur præcisè. Bal. in l. plures. C. de fide instru. per l. sicut. C. de lib. causa. Item nisi quis teneatur ad pœnam, & mora purgari non possit. Bal. in l. j. x. colu. C. de his, quæ pœ. no. Item nisi quis teneatur subire iudicium pro alio. Cy. & Bal. in l. ij. C. de hær. uel act. uen. & no. in l. si mora. C. de euic. Itẽ nisi in tutore, & curatore, qui præcisè coguntur defendere. Bartol. in l. iij. & in l. inuitus. C. de procu. Sed quid in ratificatione. Bartol. in l. Pomponius. vij. colum. ff. de neg. gest. Item nisi promiserit aliquem sistere in iudicio: quia cogitur præcise. Pau. de Cast. & Alexand. in l. eum, pro quo. ff. de in ius uoc. sed ibi gloss. sentit contrarium, & quando interesse succedit in obligationibus facti, illud est in petitione. j. Interesse petitur. uer. j. & xxij.

Debitor plurium ad factũ cogitur uni tantùm soluere, uolentibus alijs: secus, in debitore ad dandum. s. Debitor soluens.

Debitor obligatus ad factum, potest etiam post moram conueniri ad illud, omissa actione ad interesse. l. ij. §. itẽ si ex facto. cum gl. de uerb. oblig. Alex. in l. si eum. in fi. princ. ff. si quis cau. Adde j. Obligatus. Adde Alexand. singulariter in d. l. ij. §. ex his. iij. colum. & Bartol. in l. stipulationes non diuiduntur. ix. q. eo. tit. Et si eo mortuo conueniatur unus hæredum ad illud interesse, non tenetur, nisi pro rata: secus, si conueniatur ad factum, quod potest, ut scilicet condemnetur ad interesse, quia tũc solidum tenetur præstare interesse. Alex. sing. in d. §. ex his. iij. colum.

Debitor ad factum alienum constituitur in mora per protestationem. uide omnino Alexand. post Bartol. in l. quod te. in fi. ff. si cer. pe.

Debitor obligatus ad factum, potest statim cõueniri ut faciat, uel inchoet: sed ad interesse non, nisi finito tempore, intra quod fieri debeat. not. in l. si ita stipulatus. & ibi Pau. de Ca. & Alex. in l. interdum. de uerb. oblig. Et si incipit facere ante litis contestationem, non cogitur ad litem contestandem super interesse. not. in l. si insulam. Sed Pau. de Cast. & Alex. ibi. ij. colum. de uerb. oblig. ubi etiam Paulus & Raph. dicunt idem, si offert se ad factum post petitionem ad interesse, tamen lit. conte.

Debitor obligatus ad factum, nunquam cogitur præcisè, quando potest excusari aliqua iusta de causa, secundum Bart. no. in l. filius. §. procuratorem. ff. de proc.

Debitoris ad factum obligati materiam supple j. uerbo, Obligatio. & uer. Obligatus. per discursum.

Debitor speciei debet eam præstare, qualiscunq; sit. sed debitor generis subalterni, puta ad decem uegetes de uiginti, potest præstare quas uult de uiginti, dummo-

dò prǽstet integras. l. pe. §. si dolia. & ibi Bar. ff. de actio. emp. Item si occidit ex causa iusta, nõ tenetur. l. qui insulam. & ibi doc. & Alexand. de uerb. ob.

Debitor speciei ante moram non tenetur de periculo, sed liberatur interitu rei. l. si ex legati causa. & ibi doc. & Alex. post Bart. de uerb. ob. not. in l. incendium. C. si cer. pet. Quod uerum est semper: ut ibi, & no. in l. si Stichum. de uerb. obli. & in l. quod te. ff. si cer. pe. & no. in l. fi. per Bald. C. de condi. inser.

Debitor speciei perditæ sine culpa sua, liberatur satisdando se eam restituturum, si unquam ad manus suas perueniat. Bar. in l. quod te mihi. ff. si certum pe. in fi. l. cum res. §. pe. de leg. j. & in l. seruo legato. eo. tit. Et si dolo desijt rem habere, non debet habere terminum ad rem reducendam, sed debet in continenti cogi ad soluendum æstimationem rei extantis: secus, si culpa. Quando autem res non extat, tenetur utroq; casu, si culpa fuit talis, ut ex natura obligationis ueniat, secundum Alex. post Pau. de Ca. sing. in l. quod te. si cer. pe.

Debitor speciei ex contractu bonæ fidei non tenetur de interitu tantùm naturali contingente post morá, si res fuisset eodem modo peritura apud creditorem: sed ex contractu stricti iuris tenetur indistinctè de interitu etiam non naturali post moram. Bal. sing. in l. nemo. §. si post. de uer. ob. ubi Ioá. de Imo. & Alexand. reprobant.

Debitor serui sciens esse alienum, tenetur de negligentia. l. si seruum. §. Stichum. & ibi Pau. de Ca. & Alex. de uer. ob.

Debitor expensas faciens in curando seruum, uel rem debitam, an repetat à creditore: uide per Bartol. & Ang. & Alex. in d. l. si seruum.

Debitor bonis ad diem ex causa onerosa, tenetur eo mortuo ante ad corium, & cornua. Bartol. & Alex. in l. si Stichus. de uer. oblig. & ibi uide quid si occidatur à creditore.

Debitor speciei tenetur de interitu speciei peréptæ intra tempus purgandi moram. l. scimus. in fi. & ibi Bar. C. de fideiuss. & Alex. in l. si ex legati. de uer. ob.

Debitor speciei liberatur, si ante moram res desijt esse in commercio. l. in illa stipulatione. & l. seq. & ibi. Alexand. de uerb. obl.

Debitor fundi non liberatur præstando fundum, detracto usufructu, uel econtrà. l. eum, qui ita. ij. & ibi Alexan. de uerb. ob. & l. si ita stipulatus fuero, si Titio. §. j. eo. tit.

Debitor uini Asculani debet illud tradere Asculi, nisi aliud actum sit. s. Debitor in loco contractus. uers. fi.

Debitor quantitatis, uel speciei, & sic alternatiuè soluens partem quantitatis, non uidetur eligere soluere quantitatem, sed potest uariare. Pau. de Cast. Raph. Lud. & Alexand. in l. j. in fi. de uerb. ob.

Debitor speciei, uel generis subalterni, debet portare ad domum creditoris: ut si teneatur ad decem salmas de tali uegete, uel horreo, secundum Bartol. in l. item illa. ad fi. ff. de constit. pecu.

Debitorum speciei unus non soluit partem alterius, & pro altero: quia neuter solutione partis liberatur. Bar. in l. si procuratorem. §. si ignorantes. ff. mandati. in l. eadem. de uer. ob.

Debitor speciei post moram tenetur etiam ad fructus, & interesse, si est in dolo: sed debitor quantitatis tenetur ad interesse lucri cessantis probandum iuramento actoris, siue contractus sit bonæ fidei, siue stricti iuris: si uerò est in culpa, tenetur ad interesse probandum per testes. glos. & doc. in l. nummis. ff. de in litem iur. Sed debitor obligatus ad factum, si est in dolo, tenetur ad interesse probandum iuraméto actoris. Bar. in l. actionibus. ff. de in litem iur. sed debitor ex contractu stricti iuris tenetur ad probandum iuramento, si aliter probari non possit, & fuit in dolo. gl. & doct. in l. actionibus. & in l. nummis. ff. de in litem iur.

Debitor speciei pluribus debitæ, liberatur ab omnibus interitu speciei. l. filius. §. fin. & ibi Bart. ff. de leg. j.

Debitor speciei peremptæ ab alio, an teneatur cedere actionem legis Aquiliæ creditori contra occisorem. Bar. & doc. in l. si Stichus. ff. de uer. ob.

Debitor speciei obligatus ad pecuniá propter speciem, soluendo speciem liberatur à solutione pecuniæ. Dy. in l. si fundũ. per fideicommissum. de leg. j. ubi casus. & in l. si uerò. §. fi. ff. sol. mat. & Lud. in sing. uer. debitor, qui propter.

Debitor generis soluendo debet cauere de euictioné. Bartol. in l. cùm quis. §. qui hominem. de so. per l. fi. ff. de condit. ob cau. secundũ Ioan. de Por. in l. si domus. §. de euic. de leg. j.

Debitor generis subalterni, puta ad decem uegetes uini de uiginti, quæ sunt in domo, potest præstare quas uult, dummodò præstet integras. l. pe. §. si dolia. & ibi Bart. ff. de act. emp. & s. uerbo proximo. uer. j.

Debitor generis subalterni tenetur portare ad domum creditoris. Bart. In l. item illa. in fi. ff. de constit. pecu. & s. uer. Debitor speciei. uer. xiij.

Debitor generis non liberatur interitu quantitatis. glo. & doc. in l. si ex legati causa. de uer. ob. & no. in l. incendium. C. si cer. pet. Quod uerum, nisi quando ad ipsum aliquid de genere peruenisset. l. utrum. ff. de pet. hær. l. Titius. & ibi Paul. de Cast. ff. de præscrip. uer. Ioan. de Por. in d. l. si ex legati causa. & Alexand. in fi.

Debitor generis liberatur soluendo quod minimum est in illo genere. l. fideiussor. & ibi Bartol. ff. manda. uide in l. legato generaliter. de leg. j.

Debitor generis liberatur per interitum, si creditor in se suscepit periculum: aliàs non. l. fi. & ibi Bal. C. de nau. fœno.

Debitor generis liberatur soluẽdo quamlibet speciem eiusdé generis. l. cùm is. §. qui hominem. & ibi Bar. ff. de cond. inde. & dicitur similis debitori alternatiuè: ut ibi, cum glos.

Debitor generis, uel quantitatis, non liberatur soluens translato dominio in creditorem. Bal. in l. j. C. si seruus extero.

Delinquens in rem tenetur, etiamsi res omnino perijsset apud creditorem. j. uer. Periculum. uer. viij.

Debitor generis non liberatur interitu generis, quia illud non potest perire. l. incendiũ. C. si cer. pe. l. si ex legati. & ibi doc. & Ang. & Alex. de uerb. ob. qui dicũt uerum, nisi genus debeatur pro specie certa, quia liberatur interitu speciei. l. quidam. §. si tibi. & l. filiusfami. §. fin. & l. Titiæ textores. §. fina. de leg. j. licet Raph. Fulg. contrà in l. quod te. si cer. peta. Et intellige, si genus, uel quantitas debita pro specie certa sit incerta, secus si certa. l. uir uxori. & ibi Bartol. & doc. præal. secundum Alexan. ubi s. & in l. quod te. si cer. pe. & j. §. proxi. uer. vij.

Debitor generis subalterni liberatur interitu eius. l. in naue. ff. locati. Alex. & doct. in l. si ex legati causa. de uer. ob.

Debitor ad fructus certi fundi, liberatur fructibus non natis, uel natis, & consumptis. Bartol. & Alex. l. inter stipulantem. §. sacram. de uer. ob. & per Bald. in c. j. de natu. feu.

Debitor generis offerẽs liberatur à duobus, scilicet à casu fortuito, & leuissima culpa. Bald. in l. acceptam. vj. q. C. de usuris. & in l. iusta. sol. ma. & Alex. in l. qui decem. de solu.

Debitor generis liberatur perempta re obligata. l. huiusmodi. §. si cui. & ibi Bar. ff. de leg. j.

Debitor quantitatis si conuenitur ad partem tantùm, cogitur soluere partem: sed uolens potest petere se conueniri ad totam. Bartol. in l. commodato. §. duobus. ff. commodati.

Debitor quãtitatis respectu speciei, liberatur interitu speciei. l. Titiæ textores. & ibi doc. de le. j. & ibi Bartol. & in l. cùm res. §. si Stichus. & in l. quidá. §. si tibi. eo. tit. Vide Bart. in l. si certos. de uer. obl. Ioan. de Por. in l. si nullo. §. quod ait. ff. sol. ma. & Alex. in l. quod te. si cer. pet. & in l. si ex legati causa. de uer. ob. & s. §. proximo. uer. x.

Debitor quantitatis respectu rei, liberat soluendo rem. l. si fundum per fideicommissum. & ibi Bart. de leg. j.

Debere uestem decem florenorum, uel debere decem florenos pro ueste, paria sunt. not. in l. in his. §. j. iũcto tex. & summario Bar. secundum Ioan. de Imo. ibi. sol. ma. & Bal. in l. j. in lect. antiqua. C. communia de leg.

Debitor quantitatis in specie, liberatur interitu quantitatis. l. si certos. & ibi Bartol. & Alexand. de uer. obl. nec potest soluere aliud, inuito creditore. Bald. & Alex. in l. cui fundus. §. j. si cer. pe. per gl. in l. j. §. j. e. tit.

Debitor massæ argenti certi ponderis, potest soluere, etiá inuito creditori, pecuniam argenteam, ære non contaminatam. Vnde non potest soluere quatrinos, uel sextinos, uel denarios rameos. Bartol. in l. j. ff. de aur. & arg. leg.

Debitor in centum florenis nõ potest soluere pecuniam ære contami-

contaminatam, ut quatrinos, & simil. sed debet soluere argenteam. Bar. in d. l. j. ff. de aur. & arg. leg.

Debitor quantitatis pro specie certa, quæ sit in solutione, & non in obligatione, liberatur eius interitu. l. electio. §. si is. & l. seq. §. pe. de noxal. Alex. in d. l. si ex legati.

† Debitor, quando quantitas debeatur respectu certæ rei, liberatur soluta specie. do. Petr. Phil. Cor. in consi. xlix. incip. Viso. in litera B. in iiij. parte.]

Debitor in libris decem Bononinorum, non potest soluere de Mutinensibus eiusdem ualoris, nisi cõsuetudo aliter se habeat. Alex. in l. Paulus. de sol. & ĵ. Legatum quantitatis. uersic. antepenult.

10 Debitor in centum libris denariorum ad pecuniam minutam, non potest soluere in auro, uel glossis. Bart. in l. j. §. j. de auro & argento legat. ubi dicit uerum de iure, nisi consuetudo seruet contrarium. & tenet Bar. in l. cùm centum. eod. ti. ubi etiam dicit, quòd si intra tempus promissionis & solutionis, fieri contingat mutuatio in monetis, debet inspici tempus solutionis, nisi fuisset mora commissa, secundũ Bar. ubi s̄. & ĵ. uer. Obligatio pœnalis. uer. v.

Debitor quantitatis an liberetur soluens translato dominio in creditorem. Bald. in l. j. C. si ser. extero.

Debitor pecuniæ liberatur interitu pecuniæ, si debitor obtulit creditori, qui recipere noluit. l. qui decem. in princip. ff. de sol. secundum Bart. post glo. in l. quidam æstimauerunt. ff. si cer. peta.

Debitor in florenis non potest soluere monetam, & econtrà nisi cõsuetudo sit in contrarium. Bart. in l. Paulus. ff. de solut. Vide de materia per Alex. in l. cùm quid. si cer. peta. & in d. l. Paulus.

Debitor ad dotem mutata moneta, ad quid tenetur. ĵ. Dos restituta. uer. xv. & seq.

Debitor in decem aureis potest soluere monetam argenteam de consuetudine. Bart. in l. diuortio. §. ob donationes. solut. ma. Vide omnino Bald. & Ioan. de Imo. in l. non amplius. §. bonorum. de legat. j.

Debitor in decem florenis aureis, si florenus decrescat, tenetur ad interesse. Alex. in l. nummis. ff. de in lit. iuran. per no. per Bar. in l. Paulus. iiij. col. de sol.

Debitor pecuniæ in specie, ut in sacculo, non potest soluere de alia moneta. Barto. in l. talis scriptura. de leg. j. Alex. in d. l. Paul. de sol.

Debitor in decem florenis an restituat florenos, quorum æstimatio mutata est: uide Bartol. in l. penul. §. fin. ff. solu. matrim. & in l. Paulus. ff. de sol. quòd si dedi centum libras in florenis, cum pacto, quòd reddantur in florenis sub eadem æstimatione, si florenus fiat deterior, debes mihi supplere. Bar. in d. §. Mæuia.

Debitor in decem florenis, non liberatur propter reprobationem florenorum. Bar. in l. quod te. ff. si cer. pet. omnino per Alex. in l. Paulus. de solu.

20 Debitor frumenti non potest soluere farinam creditori inuito. Bal. in l. j. iij. col. de fru. & lit. expen.

Debitor grani, uel rei tempore corruptibilis, non potest ante tempus soluere creditori inuito. Bal. in l. plures. in fin. C. de fide instru.

Debitor quantitatis, qui fecit pactum cum creditore de dando sibi terreno, uel alia specie, quam creditor accipere teneatur ex pacto, si patitur secum litem cõtestari super quãtitate, perdit facultatem dandi terrenum, uel speciem pro illa quantitate. Bartol. in l. item ueniunt. §. idem rectè. ff. de pet. hær.

Debitor in centum nõ potest compellere debitorem suum, ut liberet alium debitoré, qui sit suus creditor in tantundem. l. rem. §. fin. ff. de compensat.

Debitor in quantitate potest satisfacere de operis, unde si seruit creditor per tantum tempus, quod sufficiat, computantur seruitia cum quantitate, & liberatus est. Bald. in l. fin. C. de capti.

Debitor debitoris fisci cogitur soluere fisco. l. iij. C. quãdo fisc. uel priua. & no. in l. j. C. de cond. ex lege. Quod uerum est, facta discussione de principali. l. nõ prius C. quando fisc. uel priua. Item ante tempus ex causa. dicta l. j.

Debitor debitoris non conuenitur actione personali. l. hæredem. & ibi Bar. C. de hæred. act. ubi ponit formam libelli. & in Spec. de pig. §. v. uer. qualiter formetur.

Debitor debitoris an possit opponere plures exceptiones creditori creditoris sui, quàm posset creditor suus. Bal. in l. etiã. iiij. col. C. de execut. rei iud.

Debitor banniti soluens fisco liberatur. l. si maritus. & ibi doct. Bartol. & Ioan. de Imo. & Moder. ff. solu. matrim. & Bartol. & Imo. in l. Paulo Callimacho. §. fin. de leg. iij. & Bartol. & Alexand. in l. creditor. de solu. & in l. liberto. §. Lucius. ff. de an. leg. Bald. in l. ij. ult. colum. C. quod me. causa. Bald. & Pau. de Cast. in l. si te bonis. C. de iure delibe. & Pau. de Cast. in l. ij. in princ. ff. de iu. & in l. falsus. ulti. colum. C. de fur. in Specul. de obli. & sol. §. nunc aliqua. uer. pe. Sed quid debet probare. Bar. in l. creditor. de sol. Adde ĵ. Exititij. uer. xij. Et soluẽs iussu iudicis, præsumitur coactus soluisse. Alex. ubi s̄. allegata l. creditor.

Debitor duorum, quorum unus sit bannitus, non liberatur ab alio, etiamsi coactus soluit fisco. Bald. in l. falsus. ad fi. C. de fur. ubi dicit uerum, nisi socio præsenti fuerit facta protestatio.

Debitor banniti non debet soluere bannito. l. fi. §. fi. & ibi Bar. ff. de requir. re. nec liberatur soluens fisco, etiam per uim. ĵ. Exititij. uer. xij.

Debitor banniti excusatur à pœna, si tempore, quo creditori soluere debet, creditor est bannitus, uel excommunicatus: cui debitor soluere nõn tenetur. Bald. in l. j. vij. oppo. de his, quæ pœ. no. Vide plenius per Car. in cle. ij. §. rursus. in fi. de re. iu. ubi ponit, an excusetur à periurio.

Debitor fisci cogi potest, etiam ante tempus soluere ob necessitates fisco imminentes: quinimò etiam debitor debitoris fisci cogi potest. l. j. C. de cond. ex leg. ubi per doct. & Bald. in l. iij. & ibi Bartol. C. quando fisc. uel priua. Quod uerum, facta prius discussione principalis debitoris, ut ibi.

Debitor fisci an & quomodo cogatur soluere, & an carcerari possit. no. in l. nemo carcerem. & ibi doc. & Bart. & Ang. C. de exac. trib. lib. x.

Debitor fisci restitutus ad bona ex gratia non recuperat bona distracta, sed tantùm quæ sunt apud fiscum. Ioan. de Imo. in l. si marito. in princip. ff. solu. matrim. Ludouic. Pon. in l. sed si hac. §. liberos. ff. de in ius uocan. vij. colum. Et uide Bart. qui contrarium tenet in l. quęcunque. C. de fide instr. & iur. hast. fisc. lib. x. no. in l. fi. C. de repu. hær. Angel. in auth. de hæred. & Fal. §. fin autem. & ut cùm de appel. cog. §. si quis. & Bald. in tit. de pace Constan. §. priuilegia. & in c. j. vj. colum. hic fin. lex Conra. & in simili in authen. ingressi. in fin. C. de sac. san. eccle.

Debitor fisci restitutus ad bona an recuperet fructus bonorum tam distractorum, quàm aliorum existentium penes fiscum. Ang. in auth. de hær. & Falc. §. j. colum. j. & ĵ. uer. Restitutus. uer. xiij.

Debitor fisci restitutus ad gratiam & ad bona, tenetur satisfacere creditoribus suis antiquis. Bald. in l. si marito. in princ. ff. solu. matrim.

Debitor fisci bannitus non liberatur à creditoribus suis, sed fiscus eis debet satisfacere de bonis confiscatis. Pau. de Cast. in l. si te bonis. de iure delib.

Debitor creditoris banniti fit debitor fisco, & soluens fisco liberatur. s̄. uer. Debitor banniti. uer. j.

Debitor fisci non potest cogere procuratorem fisci, cui soluit, ad faciendum sibi instrumentum solutionis, si iam habuit apocham solutionis, & perdidit. tex. sing. secũdum Sal. in l. ne casu. C. de discu. lib. x. licet aliàs creditor compellatur: ut s̄. uer. Creditor recipiens. uer. cxviij. & xx.

Debitor fisci non potest fungi dignitate, nisi prius satisfaciat. l. rescripto. §. debitores. ff. de munerib. & honorib. Et hinc est inuentus usus libri, qui dicitur suspechio, ferè in omnibus ciuitatibus, in quo singuli debitores communis sunt descripti, & extracti ad officia repelluntur, nisi prius fisco satisfaciant.

* Et hoc etiam apud nos in usu est. Æmilius Maria Manolessus.

10 Debitor fisci non opponit compensationem, si ipse ex

alia causa est creditor fisci. l.j. C. de compens. nisi debitum & creditum ex eadem ratione procedat: ut ibi etiam per Bartol.

Debitor fisci soluens tyranno, an liberetur. per Bar.in tractatu de tyranno.vij.q.principali.

Debitor, cuius bona confiscantur pro parte, tenetur creditoribus pro parte tantùm, & pro alia tenetur fiscus: sed fideiussor tenetur ad totum.l.j.& ibi Bart.C.de fideius.

Debitor fisci soluens thesaurario, tenetur iterum soluere fisco in subsidium, si thesaurarius non sit soluendo, quando de tali solutione thesaurarius scripsit propria manu in libro: secus, si scripsit notarius thesaurarij, deputatus ad hoc, quia tunc debitor libararetur totaliter. Casus est notabilis, secũdum Bar.in l.fisco.C.de conue.fisc.debi.lib.x. Vide Cyn.& Petr. de Sun. in l.in contractibus.ult.col.C.de non nu.pec. & ibi Bald. in §. sed quoniam. post gl. dicit, quòd sit cautus soluens, quòd faciat apparere de uera numeratione: quia confessio officialis de recepto non nocet fisco, nisi ipse officialis sit soluendo.quod not.

Debitor fisci potest conueniri ante diem, uel conditionis euẽtum, si subsit causa necessitatis.l.j.& ibi. Bart. C.de cond.ex lege.& Alex.in l.pecuniam.ff.si cer.pet.

Debitor fisci summariè exigitur.l.hi, qui fisco.& ibi Bart.C.de iure fisc.lib.x.

Debitor bancharij, uel alterius officialis cõmunis, ex mutuo tenetur in quadruplum.l.j.& ibi Bar. C.de his qui ex publi. ratioci.lib.x.

Debitor fisci capi potest, sed non carcerari, nisi sit contumax. Bar.in l.cum eo.ad legem Iul.pec.& in l.nemo carcerem.C. de exacto.tribu.lib.x.

Debitor fisci solués an possit de solutione probare per testes. no.in l.ij.& ibi Bar.C.de conue.fis.debi.lib.x.& in l.iij.de fide instr.& iure hast.fi.

Debitor fisci soluens fisco, uel pupillo, sine debita solennitate, non liberatur: cùm non præsumatur uersum in utilitatem recipientis, nisi probetur. Bar.in l.j.in fi.C.de sol. & lib.deb. ciui.lib.xj. quod adde no.in l.ciuitas.ff.si cer.peta. & Inst.de author.tu.§.j.& ij.

20 Debitor fisci offerens fisco debitum, potest uendicare rem suam uenditam per fiscum pro minori precio, quàm ualuerit.l.si minori.& ibi gl.& Bart.C.de iure fisc.lib.x. Quod est uerum, etiamsi non fuit læsio in dimidia iusti precij.gloss.& Bar.ibi, in fine.

Debitor fisci cõdemnatus non appellat. l. abstinendum.& ibi doct.& Bar.in l.fi. C.quo.appel.non reci.

Debitor fisci debet soluerè exactori fiscali, qui est de præsenti tempore solutionis fiendę, non ei, qui fuit tempore promissionis, nisi ille, qui tunc erat, soluerit pro eo.l.susceptorem. la ij.& ibi Bar. C.de suc.& arca.li.xj.

Debitor fisci ad pœnam, si non sit soluendo, luit in corpus.l.si quis id, quod. ff.de iurisd.om.iud.l. quicunq;.C.de ser.fugi. & l.fin.ff.de in ius uocan. l. qui ædes. ff. de incen.rui.nau.c. finem litibus.& de dolo & contu. Ange. Are.Instit.de act.§. pœnales. uer.oppo.extra glo.& glo. in l.sed si unius.§.si seruus.ff.de minor. Quod uerum, etiamsi post passam pœnam corporalem superueniat ad pinguiorem fortunam. Bald.& doc.in l.fi.ff.de in ius uocan.per d.l.sed si unius.& d.§.si seruus.in l.quòd si minor. & glo.in c. sicut dignum.§.si eos.de homi.& in c.pactum.de reg.iur.in vj.Angel.in d.l.si quis id, quod.text.& Bar.in l.pe.ff.si ex nox.causa aga. & doc.in d.l. quicunque. uide tex. & doc. omnino in c. Odoardus. ff.de sol.& l.is, qui bonis.de ces.bon.in glo. Item uerum, si creditor hoc petat, scilicet quòd debitor luat in corpus. d.l.fi.de in ius uoc.& ibi doc.Item uerum, scilicet quòd id facere potest iudex maleficiorum. d.l.fi.secundum Ang.& doc. Item uerum, nisi debitor id procuret, secundum Ange.in l.si seruus plurium. §. pen. de leg.j.dummodò castigatio ipsa non fuerit imposita ad instãtiam creditoris, ut plenè dixi s̄.uerbo, Debitor pauper.uer.fin.

Debitor pupilli non potest esse eius tutor.in authen.minoris. C. qui da. tu. pò. nisi sit debitor in parua quantitate.glo.& doc.ibi.& Bald.in addi. Spec.de posi.uer. pone contra eum.& Ange. in auth.ut hi, qui perhi.j.colum. coll.vj.Lau.in l.in quorum.ff.de pigno.& j̄.uer.Tutor quis. uer.x.& seq.Bar.in l.si quis.§.j. ff. de pig.act.†Et quid si possidet rem pupilli, j̄.uer.Tutor quis.uersi.xlix. Et quid de socio bonorũ, uideas j̄. uer.Tutor quis. uer.pe.& uer. Socius. uer.lxix.†Et per Dy.in consi.lxij.

† Istud fallit in matre, & auia, ut dicit dominus meus Boerius in consuet.Bitur.tit.de cons.iur.stat.perso.§.vj.in gl.regulariter mulieri.

Debitor pupilli qualiter debeat soluere, ut liberetur plenissimè.text.& Bart.in l.ait prætor.§.permittitur.ff.de mino.uidelicet, quòd soluat iussu iudicis, non obstante exceptione minoritatis.& in l.sancimus. C.de admin.tut. glo.in l.iusiurandum.§.j.ff.de iureiuran. gloss.in l.contra iuris.in prin.ff. de pactis.

Debitor pupilli soluens potest tripliciter liberari, scilicet plenè, plenius, & plenissimè: ut ibi per glo.& doc.in l.j.C.si aduer.solu.ubi uide.

Debitor pupilli soluens tutori de mandato iudicis, liberatur plenissimè.l.sancimus.la j.C.de admin.tutorum.

Debitor pupilli in reditibus, uel pensionibus, soluens tutori, etiam sine decreto iudicis, liberatur. l. sancimus. la j. & ibi Bar.C.de adm.tut.

Debitor pupilli conditionalis soluens pupillo, etiam cum tutoris authoritate, non liberatur, nisi probet uersum in utilitatem pupilli. Casus est no.secundum Ang.in l.Stichum.§. usumfructum.ff.de sol.

Debitor pupilli soluens ei sine iuris solennitate, nõ liberatur, cùm non præsumatur uersum in utilitatem pupilli, nisi probetur.Bart.in l.j.in fi.de solu.& lib.deb.ciui.lib.xj.Bald.in l. quicunque.in prin.de bo.quæ lib. Si tamen soluat cùm decreto iudicis, præsumitur uersum in utilitatem creditoris, Bal.in c.j.v.col.qui feu.da.pos.

Debitor pupilli, soluens pupillo, debet procurare conuerti quod soluit in eius utilitatem: aliàs non rectè soluit, secundum Ang.in l.Stichum. §. usumfructum.ff.de sol.Io.de Pra. in l.qui hæredi.§.j. ij.col. ff.de cond. & demon.ubi idẽ dicit in debitore furiosi ecclesiæ, uel hospitalis.

Debitoris pupilli filius an possit esse tutor pupilli.Bart.in authen.minoris.in fi.C.qui da.tu.pos.

Debitor minoris etiam non interpellans, constituitur in mora.gl.sing.Institut.de actio.§.item mista.

Debitor pupilli conuentus à tutore, non potest petere edi sibi totum inuentarium, etiam si uelit arguere illud de falso. Bar.in l.tutor, qui.uer.nihil.de admi.tut. Quod uerũ, quando reus conuentus erat à tutore criminaliter: secus, si ciuiliter, secundum Alex.in l.j.§.j. ff. de edendo. & j̄. Inuentarij editio.uer.iij.

Debitor pupilli existens de territorio Firmi prætextu rerũ de Asculano territorio, potest cõueniri per tutorem Firmi territorij coram iudice illius territorij Firmani, licet alius sit tutor bonorum in territorio Asculano. l. tutore. §. hæres.ff. de admin.tut.& Alex.con.xcij.iiij.parte.

Debitor pupilli conuertens pecunias pupilli in sui utilitatem, tenetur ad usuras.l.j.C.de usuc.pup.

Debitor pupilli delegatus alteri per creditorem eius, si soluat creditori, cui est delegatus, an liberetur.tex.no.& Bart. in l. pupilli.in prin.ff.de sol.

Debitor ecclesiæ, etiã non interpellatus, constituitur in mora.in gl.no.Inst.de act.§.item mista. secundũ Lud.Pon.in sing.uer.minor.uer.fauore.

Debitor monachi soluens monacho, etiam sine consensu abbatis, liberatur, si ab eo acceperit, uel cum eo contraxit.Bar. Bald.in l.filios. C. de pac. Bartol. Paul.de Castr.in l.si unus. in prin.ff.de pact.Facit quod not.Bart.in l.filiæ.& in l.quod seruus.ff.de sol. uide Bart. in l.eum, qui.§.qui sibi.de uerbo. obligat.

Debitor ecclesiæ soluens falso prælato, an liberetur.Bald.in l. ij.xxv.col.C.de serui.& aqua.

Debitor ecclesiæ non tenetur soluere alicui ex duob. prelatis, donec quęstio pendet inter ipsos de beneficio.Bal.in l.cùm hic status.C.de ordi.cogni.§.viij.

Debitor ecclesiæ liberatur soluendo prælato, licet non sit uersum in utilitatem ecclesiæ.Innocen. in c.ex præsentium. de pigno. Bald.in authen. hoc ius porrectum.C.de sac.san.eccle. Quod uerum, nisi sit prælatus non legitimus: secus, si sit

debitor

debitor prælati. Innoc. in c. ex literis. de resti. spo. & Bal. super Inn. uer. Debitor. uer. j.

Debitor ecclesiæ soluens prælato sine titulo, non liberatur. Innocen. & doc. in c. nihil. de elec. & in c. ex literis. de rest. spol. & Bald. in Marga. uer. Debitores. uer. j. Bart. in tracta. de tyranno. vij. q.

Debitor ecclesiæ, uel hospitalis, debet, cùm soluit, procurare, quòd solutum conuertatur in utilitatem ecclesiæ. l. Stichū. §. usumfructum. & ibi Ang. ff. de solu. Io. de Pra. in l. qui hæredi. §. j. de condit. & demonst.

Debitor ecclesiæ soluens prælato existēti in possessione prælaturæ, an liberetur. Bal. in l. si mancipium. C. de rei uen.

Debitor ecclesiæ non cogitur soluere alicui ex duobus prælatis litigantibus de prælatura: ut s. eo. uer. iiij.

Debitum cui non obijcitur compēsatio, uidetur remitti. l. Procula. ff. de proba.

Debitum ex una causa potest per stipulationem, uel pactū nudum incontinenti appositum, conuerti in debitum ex alia causa. l. singularia. & ibi Pau. de Cast. & Bar. vj. & penul. col. & doc. ff. si cer. pet. & in l. certi condictio. §. fi. & ibi Alex. eo. tit. ubi dicit uerum, si conuersio erat possibilis de sui natura, secūdum Ang. per l. cùm ea. C. de transac. & Pau. de Cast. consi. ix. l. eo, quod. & ibi Bar. & l. si ex precio. & ibi Bar. C. si cer. pet. ubi etiam dicit, quòd propterea non dicitur instrumentum simulatum: quia obligationis substantia non deficit, licet obligatus ex una causa, puta mutui, transferat debitum in aliam causam, puta depositi. & Pau. de Castr. in d. consi. ix. ubi dicit, quòd tunc dicitur uerum depositum, licet uera numeratio non interuenerit. Bal. in rub. C. depositi. & Bar. in l. Lucius. ff. eo. tit. & j. uer. Depositum. uer. xv. & xxviij. & j. uer. Exceptio simulationis. uer. vij. x. & antepen.

† Adde Fran. Are. in l. qui negocia. ff. mandati.]

Debitum eiusdem quantitatis ex alio instrumento, quo unus tantùm obligatur, non præsumitur solutū, si sit aliud instrumentum de eadem summa, quo idem cum alio sint obligati, & ambo soluunt. Raph. Cuma. & Io. de Por. in l. triticum. ff. de uerb. oblig.

† Debitum soluere, & debitum satisfacere, qualiter differunt. do. Bartho. Socin. in cōsi. xciij. incip. Circa princip. præsentis. circa medium. j. col. in j. parte.

Debitum legatum sub conditione debitori, potest per hæredem peti, pendente conditione, si caueat de restituendo in euentum conditionis, si purè debebatur. l. purè. in princ. ff. de do. exce.

Debitum principalis non est necesse probari, quando fit executio in fideiussorem, sicut nec quando fit executio promissionis indemnitatis. Ange. & Lanfran. in l. sciendum. ff. de uerb. obl. sed Bart. post gl. tenet contrarium in l. ij. §. fi. ff. qui satisd. cog.

† Debitum non liquidum, an possit remitti à tutore. uide do. Philip. Deci. in consi. incip. Non patitur. in ult. col. uersi. sed his, & simi. in ij. uol. & uide cautelam, quam ad hoc posui s. uer. Aduocatus.*

Debitum respicit totum patrimonium, nisi certæ rei sit annexum. l. si fideicommissum. §. tractatum. & ibi Bartol. ff. de iud.

Debitum naturale potest deduci per bonæ fidei possessorem. Bar. in l. si quid possessor. §. sed & ipsi. ff. de pet. hær.

Debitum naturale solutum creditori hæreditario per bonę fidei possessorem hæreditatis, & non deductum, uel retentum ab eo in petitione hæreditatis, non potest repeti per ipsum à uero hærede. Bar. post glos. in d. l. si quid possessor. §. quod autem. ff. de pet. hær.

Debita contracta per unum ex fratribus socijs in hæreditate, non soluuntur de communi. l. ex parte. §. filius. & ibi Bar. ff. fam. ercif. & in Spec. de iud. §. iiij. & j. uer. Fratres socij. uersi. xij. l. omnes. pro soc. Bald. in l. certū. fam. ercisc. Cyn. in l. cùm te. si cer. pet. in tra. Soci. ix. parte. iiij. col. nisi probetur uersum in communi.

10 Debitum conditionale si petatur, libellus est ineptus. gl. in l. lij. C. de formul. Alex. in l. non potest. de iud.

† Debitum conditionale purificatum per euentum cōditionis, est aliud, quàm debitum purum. Fran. Arc. in l. qui liberis. in ij. col. uer. in gl. de uulg. & pupil.]

Debitum hæreditarium si in diuisione bonorum contingit uni tantùm hæredi, censeri debet unum respectu principij, & non plura: & ideo debet solui integrū, & non potest solui parte creditori inuito. Alexand. in l. quidam æstimauerunt. si certum peta. & Bartol. in l. si pignori. circa medium. famil. ercifcun.

Debitum, à quo quis est absolutus per sententiam iniustam, an sit soluendum. j. Executoris potestas.

Debitum non debet exigi armata manu, sed ciuiliter in iudicio. l. negantes. & ibi Bald. C. de actio. & ob. not. in l. extat. ff. quod met. cau. & in l. si penè. ff. de cond. indeb.

Debitum non perit, nisi instrumentum perdatur. l. j. C. de fide instru. Item nec si creditor lacerat instrumentum: quia potest probare debitum per testes, non tamen tunc potest deferri sibi iuramentum in supplemētum probationis, ex quo desijt habere probationes facto suo. Bald. in l. j. C. de fide instrumentorum.

Debitum probatur per testes, etiamsi dicunt confectum instrumentum, licet non appareat instrumentum. Bal. singulariter. in l. j. C. de fide instr.

Debitum naturale non præscribitur. Bald. in l. licet. iij. q. C. de iure delib.

Debitum naturale de iure ciuili licet peti non possit, tamen de iure canonico potest peti coram episcopo. Bartol. in l. si plenè. in princ. ff. de cond. indeb. Vide gloss. in l. quicunque. ff. de compen. & j. Denunciatio Euangelica. uer. lxviij. & j. eod. uersi. xlv.

Debitum usurarium non potest probari per unum testem, etiamsi statuto caueatur contrarium. Fede. de Sen. cōsil. xvij. & consi. xxviij. Bal. in l. solam. in fi. C. de testi. & Ang. Are. in libro Maleficio. uer. Fama. vj. col.

Debitum principale an probetur per instrumētum fideiussionis præstitæ pro eo. Flo. in l. si quis hominem. ff. ad legem Aquiliam. Iacob. Butriga. in l. optimam. C. de contrahen. & commit. stipul. quòd sic, si in eo sit mentio principalis de debito: aliàs secus. Et est speciale, quòd credatur instrumento faciente mentionem de alio.

20 Debitum probatur ex promissione, uel solutione usurarum. l. si pro dote. C. de do. promis. & l. cùm de in rem uerso. ff. de usuris.

Debita plura præsumuntur, si probatur per testes de promissione, & de numeratione alio tempore, uel confessione, licet sit eadem summa. Bartol. in l. planè. §. j. in fin. ff. de leg. Item,

Debitum præsumitur diuersum, quando apparet obligatio unius, & alterius, & sic duorum in decem, & solutio unius de decem. Ioan. de Por. post Bartol. in l. triticum. de uerbor. obliga. Item,

Debita an, & quando plura præsumantur, uel eadem ex identitate quantitatis. no. in d. l. triticum. & ibi omnino per Alexand. quòd diuersa. de uerbor. obliga. in l. Stichum. in fin. de nou. per Bartol. & in l. quinquaginta. de prob. in l. planè. §. j. de lega. j. & in l. cùm centum. de adi. lega. per Bartol. in d. l. triticum. & in l. qui bis. eod. titul. & Bald. in l. ne casu. C. de discus. lib. x. Adde omnino Alexand. in consil. ij. ij. colum. iiij. parte. gl. & doct. in l. ubi fideiussor. de solutione. Ange. & Imol. in l. planè. §. si eadē. de lega. j. quādo cōstant facta plura instrumēta diuersis temporibus, & per Bal. in l. Sempronius Proculo. de leg. ij. & in d. l. ne casu.

Debitum duobus non pręoccupatur per litis contestationem ab uno, siue sint socij, siue non. Bar. in l. fideicommissaria. §. plerunque. ff. de leg. iij.

Debitum probatum per testes, etiamsi dicunt fuisse cōfectum instrumentum, licet instrumentum non appareat. Bald. singulariter. in l. j. C. de fide instr. & s. eo. uer. xv.

Debiti remissio comprehendit liberationem pignoris. l. soluitur. ff. quib. mod. pign. uel hypothec. sol. & l. debitum. C. de remis. pig.

Debitum conditionale non potest solui creditori inuito ante conditionis euentum. l. item. §. qui paratus. & ibi Bar. ff. qui. mo. pig. sol.

Debitum annuum potest peti pro præsenti tempore, & futuro. Bart. in l. j. §. si socius. ff. de usur. & in l. j. ubi plenius. C. de sent. quæ pro eo, quod inter. profer.

Debitum annuum an, & quando dicatur contractum, an usque à principio, quando fit impositio castro, & diuisio posita per personas pro collectis soluendis singulis annis certo tempore, usq; ad nouam impositionem: sicut dicimus, quòd promissio annua est una pro omnibus annis: an & quando erat denunciatum consulibus, quòd imponeretur: & tunc quamuis imponendo, tamen quis tunc esset iam collectis destinatus.do.Barth. Soci.in consi.ccliij. incip.In præsenti. uer.ad tertiam.cum uers.seq.in ij.parte.]

Debiti receptio simplex inducit aditionē: secus, si fiat ex causa trāsactionis: quia tunc uidetur fieri ex propria negociatione.Bar.in l.Imperatores.§.debitor.ff.de pac.

30 Debitorum appellatione in legatis ueniunt etiam credita: ut si dicitur, Lego Titio omnia debita mea: intelligitur, id est, mihi debita. Bald. in rubric.C.de reb.cred.& iureiur. & ibi Bart.& Petr.de Sun. Pro quo est tex.no.in l.si seruus. §.qui margaritam.ibi: deducto omni debito.de leg.j. Idem in statuto, ut loquens de debitis præscribendis, intelligatur etiam de creditis, secundum Bald.& Pe.de Sun.in d.rubric. quod nota.

Debitum naturaliter & ciuiliter, sed indebitū ope exceptionis, solutum per errorem, an possit repeti.per Bart.in l.cùm quis.C.de iur.& fac.igno.

Debita satisfacta præsumuntur de pecunia ex uenditionib.redacta.Bar.in l.fi.§.& si præfatam.C.de iure delibe. per l.uētri.§.fi.ff.de priui.cre.

Debitum an probetur per instrumentum assumptum tutelæ, & inuentarij.per Pau.de Castr.consi.ccclxxij.

Debiti appellatione uenit exigibile tantùm, non aliud.Bald. in l.ij.C.de fideiuss.s.id quod cum effectu est debitum: quia qui promittit, quod debet, intelligitur scilicet cum effectu. §.si prior.& ibi Bar.in prin.ff.sol.ma.Item,

Debiti appellatione uenit etiam naturale tantùm, si aliud reperiri non potest: ut tenet Ioan.de Imol. in l.si fideiussor. in prin.de leg.j. & Bart.in l.si is, cui.§.Flauius.ff.de sol.doc.ibi. & Alex.& doc.Im.& Bald.in l.quibus.§.dominus.de cond. & demon.& Bal.in l.id, quod pauperibus. ix.col. C.de epis. & cle.& in l.ij. C.de fideius.facit l.fundus, qui.de fun.instru. & l.nominatim.de lib.& posth.Item,

Debitum præscriptum an ueniat appellatione debiti: uide ibidem per Bald. ubi s̄. uersic.proxim.& j̄.uerb. Hæres grauatus.uersi.lxxvj. & uer.Executorum testamēti potestas.uersic.iiij.& Alex.in d.§.Flauius.

Debitum præscriptum solutum per errorem potest repeti. l.si quis postquam.de fideiusso.Bartol.in l.cùm quis.ubi etiam per Bald.distinguentem.C.de iur.& fac.igno. Bar.post glo. in l.fi.ff.rem ha.hab.tenet idem quòd s̄.Spe.argu. pro & cōtrà, in titulo de præscri.in prin.uer.j.

Debitum dicitur tàm ex delicto quàm ciuile, ut debitor capi non possit, stante statuto, quòd ueniens ad se excusandum, non possit capi pro debito. Bartol. in consi.Statutum ciuitatis Tuderti,&c.Idem in moratoria pro debitis.Ange.in l. sed ex parte.§.j.quod cum eo.

Debitum in diem, uel sub conditione, non dicitur debitum de præsenti: & ideo non uenit in legato debiti, nisi exprimatur. l.si ita scripsisset. & ibi Bart.de le.ij. ar. contrarium in l.quæsitum.ff.de pig.uide fin.per Alex.in l.si stipulatus.§.cùm stipulamur.de uer.ob.& ibi doc.post Bar.

40 Debitum in plurib. terminis, debet præstari in fin.cuiuslibet termini.Bar.in l.si cui.in prin.de leg.j.

Debitum compensatur cum fructibus, nisi fructus fuerint cōsumpti: quia tunc compensatur cum precio eorum, si sit liquidum. Inno.in c.ad nostram. de iureiur.& Bald.in Marg. uer.Debitor.uer.ij.

Debitum præsumitur remissum debitori consanguineo post longum tempus.l.Procula.& ibi Bar.ff.de proba.gl.& Bart. in l.libertis. §.j.ff.de ali.lega.

Debitum solutū à pluribus socijs, debet repeti ab ultimo soluente: quia prima solutio fuit debita, secunda fuit indebita. l.cum duo.& ibi Bar.de condi.indeb.

Deberi non dicitur, quod potest perpetua exceptione defendi.l.quod si filij. §. si quid autem. & ibi Bartol. de constitut. pecun.

Debitum naturale tantùm potest peti inter mercatores, inter quos debet de æquitate procedi. Bald.in l.si pro ea.C.mandat. Ioan. de Pra. in l. quibus. §. dominus. ff. de cond. & demonstr.Item semper potest in foro conscientiæ per denunciationem Euangelicam, secundum Bar.in extrauag.ad reprimendum. uerbo, Denunciationem.in l.si pœnę.in prin. de cond.inde.& s̄.eo.uer.xvij. & j̄.uer. Denunciatio Euangelica.uer.lxviij.

Debitum probatur ex eo, quod est legatum in testamento creditori simul cum uno tantùm teste, si de eo aliter probari non potest. Bald.in l.j.viij.col.uersi.sed nunquid excu.C. de fur.

Debitum præcisè probari potest, etiam per instrumētum cancellatum.Bart.in l.qui tabulas.ff.de furtis.

Debitum nō dicitur, quod debetur causa conditionis implēdæ.Bar.in l.statuliberos.in prin.ff.de statulib.

Debitum ex guarētigia, dicitur debitū ex causa grauiori.Bart. in l.si quid.ff. de sol.ubi idem dicit in eo, propter quod non solutum incidit in excommunicationem.

† Debitum ubi non est liquidum, sufficit uerbalis oblatio ad euitationem solutionis precij, quando quis tenetur de euictione offerēdo fundum cum omni interesse, maximè si nō acceptetur.do.Barth.Soci.in con.cxcix.inci. In causa tacta. uer.unde inferendo.in ij.parte. & adde Fran. Are. in l.si seruus communis.de uulg.& pup.

† Debitum liquidum est species donationis. Tex. est in l. si quis delegauerit. ff. de noua. per quam no. ibi Bartol.quòd procurator habens generale mandatum non potest remittere exceptionem peremptoriam.Idem dicit Bar.& plenius in l.fin.ff.de his, quæ in frau.cre.ponit do.Iaso in l.pręses.in iiij.no.C.de transact.*

50 Debitum ciuile tantùm quare non potest deduci in constitutum.in l.j.§.debitum.de const.pec.

Debitum officio iudi. dicitur quasi debitum, & in quasi obligatione: non autē dicitur debitū, uel in obligatione. Alex. post glo.in l.si seruum.§.fin.de uerb.obl.per l.qui per collusionem.in fi.de ac.em.& in l.v.de annu.leg.per Bar.in l.fi.de iniu.Bal.in simili.in l.fi.C.de compen. Vnde secundū Alex. sustentatur libellus, quo dicitur, obligatum esse illum, qui tenetur officio iudicis.

Debitum paruum dicitur, inspecta conditione personæ, & facultatibus suis. Cyn. & Bald. in auth. sed iam necesse. C.de don.ante nup.

Debitum uniuersitatis quomodo soluatur. gl. in l.j. §.quibus. ff.quod cuius.uni.no. in Spe.de censi.uer.quid si aliqua.

Debitum ex contractu reali post moram uenit appellatione illicitorum, non aliter. Bald.in addi. Spec. de instr. edi.uer. nomine.

Debita an contineantur appellatione mobilium. in Spec.de fructi.& interesse.§.j.uer.secundò quæritur.

Debitum alteri uidetur abesse debitori.in Spe.de iud.§.ij.uer. porrò.in imposit.actoris.

† Debitum frustra petit, quod alij non impedit.do.Barth.Soci.in consi.cclxxxvj. incip.Visa protestatione. circa prin. in ij.parte.]

Debitum an constituatur, uel præsumatur ex tempore: & an præsumatur debitum, si non probatur. in Specul. de rest. §.ij.in fin.

Debitum causa cambij, qualem formam instrumenti requirit, uide in Spec.de fideius.in princ.

Debiti cuiuslibet forma sex habet capitula, de quibus in Spe. de obli.& sol.s̄.j.uer.no.

60 Debiti diuersæ formæ instrumentorum ponuntur in Spe. de obl.& sol.§.j.per totum.

Decanus dicitur, qui præest decem clericis. Archi. 50. dist.in capite.

† Decanus dicitur archipresbyter.50.dist.in capite.glos.xxv. dist.perlectis.& no.lx.dist.c.j.

† Adde, quòd decanus ecclesiæ collegiatæ, est dignitas, cùm sit caput collegij: & in nomen dignitatis sonat: de quo in c. post electionem. de concess. præb. & in c.inter uniuersas.de elec. Pro hoc facit tex.in l.non plures. C. de fac.san.eccle.& l.unica. C. de deca.unde legitur in Gene. quòd Moses consil. Iethri soceri sui constituit certos decanos, & centuriones, ad iudicandum populum Israeliticum. Sed honor siue

siue dignitas est in iudicãdo.c.ut debitus. de app. l.omnem honorem.C.quando prouo.non est necesse.ergo,&c.

Decanatus est dignitas, si sit in ciuitate, quia habet iurisdictionem, & primum locum in choro & capitulo: non si in rure.

† Rota in deci.ccciij.fuit dubitatum,&c.in nouis.† Et per Fel. in c.ex parte decani.de rescri.

Decani rurales an censeantur uicarij foranei: per Card.in c.ad hoc. de offi.archi.

Decedens quis dicitur, uide Bartol.in l.j.iij.quęst.principali,in princip. uersi.de tempore.C.de sac. san.eccles.

Decedere dicitur sine liberis, qui decedit cum filio de ordine mendicantium: ut concludit Bald. in l. cùm acutissimi. in ult.col.uersi.item nunquid frater minor.C.de fideicom. Et sequitur Soc.consi.xcij. incip. Circa primum.in iij.col.uer. præterea respondeo.in j.uol.*

* Decedens filia superstite, absque liberis decessisse non dicitur. l. non est sine liberis, cui uel unus filius, una'ue filia est.l.cognoscere. §. liberorum. ff.de uerbor.significa. Mari. Soci. consi.cxiiij. num.2.& 3.uolum.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Decedere absque hæredibus dicitur, qui sine liberis decessit, etiamsi extraneos hæredes instituerit.l.ex facto.§.fi.ff.ad S.C.Treb.Maria.Soc.con.lxxiij.nu.10.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Decedere in feudis sine hærede dicitur, qui sine liberis decessit. Dec.con.ccviij. Maria.Soc. con.lxxiij.num.25.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Decedentis materiam supple j.uer.Mors.

Decem duplicata, glo.in l.si fideiussor.de solut.And.Barba.in consi.quod est con.ultimum,in quarta parte consi.Alex.quòd non faciunt uiginti.

Deceptiones mutuæ inter emptorem,& uenditorem mutua cõpensatione tollũtur. l. si duorum.& ibi Barto.ff.de actio.empt.ubi uide.j.uer.Dolus.el j. uer.ij.& j.uer.decipi per totum,ubi supple.

Cautela in probando ualorem, quando quis dicit se deceptum ultra dimidiam iusti precij, ponit Bart. in l.j. §.si hæres.in ij.no.ff.ad Treb.& uide Tho.Ferra.caute.iiij. ubi tradit aliam cautelam, quòd deceptus, etiam citra dimidiam iusti precij, possit petere uel rescissionẽ cõtractus, uel supplementum iusti precij.& per Petr.Gerar.singu.xxij. incip. Rogo,ut nunquam obliuioni tradas.*

† Adde,quòd deceptio est corruptio scientię,secundum bea. Tho.j.ij.q.liiij.art.j.& dicitur Græcè ἀπάτη.

† Deceptionem,& fraudem omnia,quæ communiter insolita sunt fieri, arguit do. Barth. Soci.in con.cclxiij.incip.Copiæ.uer.ultimo addo.circa prin.in ij.parte.]

† Deceptio in precio consideratur semper secundum tempus contractus,non autem ante, uel postea. Angel.in consil.cccxj.

Decernimus, est uerbum noui iuris inductiuum.Cardin.in clemen.j.de causa pos. & proprie. c.decernimus.de iudi.& Cardin.in clem.ij.& ibi gl.de præbend.& in clem.j.j.q.de reb.eccle.non ali. & glo. & Card.in cle.eos.de regu.

† Et per Fel.in d.c.decernimus.in fi.]

† Decætero uerbum concernit. gloss. est in prooemio Cle.in uerbo,Decætero. in ca.licet canon. in uerbo,Decætero.de elect.eo.lib.& per Gemi. in ca.ij.de do.& contu. lib.vj. & in c.si Apostolica. de præben. eo.lib. uide gl.in c.unico.de postulat. præla.eo.lib.& facit bonus tex. coniunctus ibi no.in c. præterea.ne præla.uic.su. & ibi domi. Abb. in ij. nota. & Abb. in c. super specula. ne cler.uel monach. & in c.tuas.de spon.duo.

Decimæ sunt personales, prædiales, & mistæ. Personales dicuntur, quæ debentur ex artificio personarum.prædiales dicuntur, quæ debentur ex prædijs. Mixtæ uerò sunt, quæ debentur ex animalibus, quæ sunt inter personales & prædiales. per gloss. or. in cap.ad Apostolicæ.de deci. & ibi doct. & per Cardina.in clemen.xv.quæstio.eod.tit.

† Adde, quòd decima est portio una ex decem: & dicitur Græcè δεκάτη.

† Decimæ ex quibus,& à quibus solui debent, an,& quando religiosi non teneantur soluere decimas: quia sunt ex priuilegio exempti: & si locant colonis, siue partiarijs, siue pensionarijs, ad decimam tenentur pro eorum parte: uide do. Bartho.Socin.in con.cclxviij.incip.Eleganter,& subtiliter. per totum.in ij.parte.]

† Decimæ an sint de iure diuino, an positiuo, uide in additio. j.ad Feli.in c.causam. de præscrip. ubi cõcludit ipsas esse de iure diuino,contra Theologos.

* Decimas de iure diuino esse tradit M.Antonius Natta Iurisconsultus clarissimus,consi.cxxxvj. nu.6.uol.j.& est tex. in c. parochianos. in c. tua. & j.in c.tua nobis.in c.cùm non sit in homine. in c. in aliquibus. de decimis. in c.his ita.xiij. q.j.c.decimæ.c.in sacris.xvj.q.j. c.omnes decimæ.ea.cau. q. viij.Æmilius Maria Manolessus.

† Decimandi ius, quod debetur Deo, & eius ecclesijs in signum utilis dominij: ut in c.tua.de deci.est quid spirituale: ut in c. literas. de iura. calum. & in c.causam. de præscrip.& in c.fi.de rer.permu. Secus, si decima debeatur alio iure, uel assignatur de meris fructibus: ut in c.uestra.de loca.& in c. ut super. de re.eccle.non alie. & gl. & in d.c.fin. Nam in tali casu cùm sit quæstio facti, & non iuris, potest secularis cognoscere: arg. eorum, quæ no. in c. tuam. de ord. cogni. & Bartol. in l.Titia.ff.solu.matr. & in l.quoties.C.de iu.& in l. omni nouatione. C. de sac. san. eccle. & in l. ij. ff.de iur.om. iu. & in c. de prudentia. de dote post diuor.resti.& in c.cùm sit generale.de fo.comp.& in cle.dispendiosam. de iud.& in c.ad nostram. el ij. de iureiuran.& in c.post miserabilem. de usuris.cum simi.

Decimæ diuidi possunt per territoria, sicut iurisdictio, quia iurisdictioni æquiparantur.Bald.in c.pręterea ducatus.ij.col. in prin.de prohi.feu.ali.per Fede.in usi.feu.

Decima debetur ecclesiæ parochiali. cap.cùm contingat.& c. Apostolicæ.de deci.c.ex transmissa. de præscrip.non ecclesiæ baptismali: ut ibi no. & Cardin.in clemen.j. viij.q.eod. tit.& j. Nec capellis, nisi de iure speciali,uel consuetudine. Ioan.And.in addi.Spec.de deci.& Abb.in c.ad audientiam. j.de eccle. edi. ubi dicit deberi ecclesiæ, nisi capella habeat parochiam certam.

Decimæ præsumuntur esse illius ecclesiæ, in cuius parochia sunt, nisi probetur esse de parochia alterius.c.ij. de rest.spo. in vj.c.j.de præscri.eo.lib.c.pastoralis.de his, quæ fi.à pręla. & Abb.in c.ad audientiam.de eccle.ædifi.

Decimæ debent præstari in dubio ecclesiæ matrici, id est, ecclesiæ baptismali: ut plenè per Io. And.in ad.Spe.de deci.in addi.magna.& hoc anno iudicaui in ciuitate Cesenæ.

Decimæ sunt in bonis ecclesiæ.c.causa. de uer.signi.& in Spe. de deci.post princ.

Decimæ ad capellas an pertineant,& quãdo.doct.in c.ex trãsmissa.de præscr.& s.uer. Capella.uer.ij.vj.& xiij.

Decimarum appellatione ueniunt extraordinariæ, non ordinariæ, quando uenditor dicit fundum liberum ab omnibus decimis. Bald. singu. in l.fistulas.§.frumenta.ff.de contrah. emp.& Barth. Cep.in fi.uer.cvj.

Decima de fructibus hortorum an solui debeat, not. in c. ex parte. el j.de decimis. & Barth. Cep. in tracta. de Serui.titu. de horto.

10 Decimarum quarta pars debetur episcopo de iure communi.c.de quarta.de præsc.& potest pręscribi: ut ibi,& j. Quarta episcopalis.uer.xxx.

Decimarum præstatio non præscribitur. Bart. in l. comperit. C.de pręscri.trig.anno.† Vide Felin.remissiuè in c.causam. de præscrip.

Decima debetur de iure diuino. Numeri cxxiij. de decimis.c. j. Car.in cle.j.eo.tit.etiam papalis: ut ibi.

† Decima papalis habet nouam naturam ab alijs: ut ibi,& suprà proximè.

† Adde hîc, quòd decima papalis potius accedit collectæ, quàm tributo: & ideo debet solui potius in dioecesi ecclesiæ, quàm in dioecesi rerum. ut refert Bald.in l.neminem.C. de sac.san.eccle.

Decimæ debitæ sunt ecclesiæ. de decimis. tua nos. & c. parochiano.cle.ij.§.cupientes.de pœnis.

† Decimas soluere an tenear sacerdoti meo, quem scio esse simonia-

moniacum. Pe. de Anch. in c. tua nobis. in ult. col. uer. quartò quæro. de deci.*

Decimarum præstatio fieri debet etiam coactione per censuras ecclesiasticas. no. Cardin. in clemen. ij. ij. colum. de iudi. Quod uerum in decimis de iure diuino debitis, non de papalibus, ut ibi, q. xiij. Item uerum tam pro præteritis, quàm pro futuris decimis præstandis, potest committi monitio, & excommunicatio. Cardi. ubi suprà, & sequen. ubi etiam ponit formam eius, ut soluas intra terminum, aliàs ex nunc te excommunico, ut ibi: & debet apponi clausula, Si senseris te grauari, compareas: sed antequam literæ monitionis fiant, debet summatim iudex informare an possessiones, de quibus petitur decima, sint in parochia: ut ibi in q. xxij. Item,

Decimæ ueniunt appellatione obuentionum. Abb. Sicu. post gl. in c. ad audientiam. j. de eccl. ædifi.

Decimæ mensales an possint per prælatum concedi ad uitam. Car. in cle. j. xvj. q. de reb. eccl. non alien.

Decimas remittere non potest ecclesia alicui, sed præstationem, uel actum præstandi decimas sic, secūdum Car. in cle. fi. in prin. vj. q. de pœnis.

† Decimæ censusue partem princeps subditis remittere potest, & ualet remissio, etiam inuitis successoribus. Ioá. Ana. con. lxxxj. Dec. c. ōcclxxxix. Iac. Mandel. cō. lxvij. Æmilius Maria Manolessus.

† Super decimis an possit trāsigi, uel compromitti, uide Feli. in c. causam. col. iij. in princ. ex. de præscrip. Mille. in suo repertorio, uerbo Decimæ. §. decimarum ius.

Decimas non soluendi priuilegium potest papa cōcedere alicui laico, sed non in totum tollere ius decimarum. Car. ubi s. vij. quæst. † Et uide j. eo. uer. lxxij.

Decimæ nōn debentur de donationibus, nec de ultimis uoluntatibus, nec de contractibus onerosis lucrum continentibus, nec de immobilibus, etiam gratis acquisitis. Card. in cle. fi. in prin. ix. q. de pœnis.

Decimarum solutionem confessores debent monere. clem. fi. §. j. & ibi Cardi. de pœnis.

Decimæ sine mora soluantur. xvj. q. j. decimæ. de deci. c. cùm homines.

Decimas non soluens, non debet absolui per confessorem: quia est in notorio crimine, & continuè in peccato mortali, & in continua uoluntate peccandi. Card. in clemen. fi. §. j. in fin. de pœnis. ca. prohibemus. de decimis. de usuris. ca. cùm tu.

* Decimas qui non soluit ea in regione, in qua nec soluuntur à populo, nec sacerdotes in concionibus populum, ut soluat, admonent, reus peccati mortalis (ut nunc loquimur) non est. Illust. Card. Hostien. in c. à nobis. de decimis. M. Ant. Nat. consi. cxxxvj. num. 11. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Decima non debet solui de superfluis fructibus hospitalis: quia alijs pauperibus sunt reseruandi. Card. post gl. in cle. j. iij. q. de decimis.

Decima papalis pro ecclesijs posita debet solui in diœcesi, in qua sita est ecclesia, non in diœcesi, in qua bona ecclesiæ sita sunt, nisi sit imposita pro rebus. infrà, uerb. Ecclesia. uersicul. ccl.

Decima de terris religiosorum datis ad laborandum debet solui. in clem. j. & ibi Card. in q. xx. de decimis. cum glos. ex. colendas.

Decimarum transactio an fiat. j. Transactio super quibus. uersicul. xlviij.

Decimæ, id est fructus, inter spiritualia non computantur, sed ius decimandi sic. Cardina. post gloss. in clemen. ij. §. fina. de præben.

Decimas de nutrimentis animalium suorum non tenentur religiosi soluere. in c. ex parte. j. de decimis. & Card. in cle. j. iij. oppo. eo. tit.

80 Decima debet solui à colonis religiosorum priuilegiatorum in decimis non soluendis, si priuilegium est cōcessum personis, non si terris. gloss. & Card. in d. clemen. j. de decimis. quæst. xxij.

Decima debet solui per colonum religiosorum priuilegiatorum: ut suprà, uidelicet de parte coloni partiarij. Item si sit colonus censualis soluens censum certum pro fructibus retentis, non si sit censualis, id est, cui soluatur census pro cultura: quo casu tenetur ad decimas personales: ibi. q. xxiij. ubi etiam dicit, quòd

Decimæ prædiales non sunt soluendæ de censu per religiosos recipientes censum à colonis, nec per colonum solui debet decima de censu, scilicet prædialis. Car. ibi. xxiij. q.

Decimarum retentarum usuræ debentur. j. Vsuræ. uer. clvj.

Decimæ debētur uel ex priuilegio. c. dilecti. & seq. de decimis. uel ex præscriptione. c. de quarta. de præscrip. & c. accidentibus. de priuil. Car. in clem. j. in prin. de exces. præla. etiam religiosis. Car. in cle. fi. §. ad religiosos. de pœnis.

Decimæ deberi possunt exemptis. clemen. j. & ibi Cardina. de exces. præla.

Decimas solui religiosis impediēs prælatus, tenetur ad interesse. clem. j. & ibi Card. de decimis. & Car. in clem. j. iiij. q. de exces. præla.

Decimas soluens præmiatur, quia colligit fructus uberiores, conseruatur in sanitate, consequitur ueniam peccatorum, & uitam æternam. xvj. q. j. decimæ. Card. in clem. fi. in prin. de pœnis. iiij. q. Sed quomodo puniatur non soluens, uide j. eo. uer. xcix.

Decima an soluatur de fundo donato alicui exempto à decimis. j. uer. Donatarius. uer. xx.

Decima temporis, & omnium bonorū, debet præstari. de consecra. dist. v. quadragesima. cum gl.

40 Decima à decem. j. non debetur. gl. in d. c. quadragesima.

Decima de partu ancillæ non soluitur ab eo, qui iurauit soluere de omnibus animalibus. Card. in d. clemen. j. xvij. q. de decimis.

Decimæ dicuntur non solùm ipsa iura, sed etiam prouentus. gl. x. q. j. quia.

Decimalis causa est summaria. cle. ij. & ibi glo. & Card. de iud. Quod uerum, secundum eum ibi. q. xiij. nisi in papali. Item quando agitur inter duas ecclesias de iure decimandi: non si inter ecclesiam, & debitorem: ut q. xiiij. Item si est quęstio, an fundus sit in parochia: ut ibi. q. xxxvj.

Decimalis causa dicitur, etiam super proprietate decimarum: ut ibi in opp. in d. q. xiiij.

Decimæ non præscribuntur. c. causam, quæ. & ibi doct. & Hostien. de præscrip. Ioan. Andr. & Bart. in c. j. de censi. Fed. de Sen. consi. Laicus de prædio.

* Decimæ, tanto temporis spacio, cuius in contrarium memoria non extet, possunt à laicis præscribi. Illust. Card. Hostien. in Sum. de decimis. §. & utrū. Abb. & Feli. in c. causam quæ. de præscrip. And. Barb. con. xxxv. uol. ij. Illust. Card. Paris. con. cj. nu. 108. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Decimæ centum annorum spacio præscribūtur. Lud. Gozad. con. vij. num. 18. Æmilius Maria Manolessus.

Decimarum præscriptio ponitur per Paul. de Castr. consil. † cclxxxvij. ubi uide. † aliàs consi. ccxcj. incipien. In quæstione. & Felin. latè in d. cap. causam. ubi ponit, an quis possit præscribere libertatem non soluendi decimas, in j. colum. Et an super quota, uel tota: & quid in clericis, an possint præscribere, ut non soluant: uide de his, & tota materia præscriptionis decimarum, Fran. Bald. in suo tracta. Præscript. in v. parte, colum. xiij. uer. septimò igitur quæro. cum pluribus sequen.

† Decimarum pręscriptio in una parte agri an extendatur ad decimas alterius partis eiusdem fundi uel agri, hodie ad culturam redacti: uide Fel. remissiuè in c. causam. ult. col. uer. ult. dilatari. ibi: facit etiam ad dubium. de præscrip.]

Decimæ per statutum tolli, uel minui non possunt. Bal. in l. fi. C. sine cen. uel reli.

Decimas etiam Iudeus de terris suis soluere debet. c. de terris. & ibi doc. de deci. Item Saraceni. Oldrad. consi. xix.

Decimæ debent solui etiam de fructu molendini, quod macinat ad uentum, uel flatu uenti. c. ex transmissa. & ibi doc. de deci.

50 Decima de auro, uel argento, quod effoditur in fundo priuati, solui debet fisco, uel principi. l. cuncti. & ibi Bart. C. de metallari. lib. xj.

Decima ex paleis solui debet, sicut ex alijs fructibus. in Specul. de deci. §. j. uersicul. fin. not. in l. certo generi. ff. de ter. rusti.

rusti.prædior.facit l.cùm manu.§.j.de contrahend.empt. & Bald.in l.fi.iij.col.in lec.antiqua.C.de cond.inser. & Pet.de Vbal.in tract.de Socie.xij.col. in xj. parte. Item de fœno. c.
* peruenit.de decimis.Card.in clem.j.vj.q. de decimis.* Ay. Cra.con.xxj.nu.j.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Decima pro fructibus collectis, non pro his, qui colligi potuerunt, solui debet.Bald. in l.pe.vij.col.in lectu.antiqua.C.de condi.inser.

Decimæ qua actione petantur.c.tua.de decimis.

Decimę inter immobilia computantur.Bald.in c.j.de contro-uer. inter uas.& episcop.in usi.feud.

Decimarum compensatio non potest obijci.glo.singu.xvj.q.j. decimæ.secundum Lud.in fin.uer.Compensatio. uer. quæro,utrum.

Decimas possidens in aliena diœcesi non iuuatur sua quasi possessione,nisi de titulo doceat,uel priuilegio.c.si ad decimas.de rest.spo.in vj.secundum Bald.in l.uis eius. in fin.C. de prob.

Decimarum diuturna præstatio acquirit ius.gloss.& Bart.in l. cùm de in rem uerso.iij.colum.ff. de usur.no.in c. j. de præscrip.in vj.

Decima papalis dicitur potius collecta, quàm tributum. Bal. in l.neminem.C.de sacrosa.eccl.

† Decimæ omnium nemorum, & aliorum locorum quæ non sunt intra certam parochiam, spectant ad episcopū loci: ubi parochiæ non sunt limitatæ, decima prædialis indistinctè debetur episcopo: quia tota diœcesis est sibi parochia: ut in c.parochiano.de sepul.& in c.Apostolicæ.de don.Abb.in d. c.quoniam.ij.notabili.de decimis.

† Decima prædialis de iure communi non debetur episcopo, sed illi ecclesiæ, in cuius parochia sunt prædia: sed quarta decimarum debetur episcopo: ut in c. quoniam. de deci. & in c.conquerente.de off.ord.ualet tamen præscriptio contra episcopum respectu quartæ: ut in d.c.de quarta.de præscrip.Abb.in d.c.quoniam.

Decimæ fructuum in tantum debentur ecclesiæ parochiali, q ecclesia potest agere ad interesse pro decimis contra incendiarium, qui incendit fructus immaturos, etiam suos. Floria.in l.æquissimum.§.fructuariis ff.de usufru.

60 Decima præteriti temporis debet solui per antiquum possessorem, non per nouum emptorem fundi, ex quo decimæ debentur, secundum Bernard.in c.tuæ.de decimis. doct. in l.Imperatores.ff.de publica.Sed Fede.de Senis in consi.laicus de prædio,&c. dicit quòd electio est decimarij rectoris ecclesiæ, contra quem uelit agere.& Card.in clem.j.xj.q. de censi.& in c.pastoralis.xx.q.& ibi Abb.de decimis. & infrà, Possessor ecclesiæ.uer.penult.

Decima debet solui per possessorem rei, licet res sit sibi euicta facto suo. Bald.& Ioan.de Imo.in l.cùm mulier.la ij. ff. soluto matrimonio.

Decima soluitur de fructibus, nō deductis expensis. Bar. Bal. Imo.& Ioan.de Por.in l.fructus.ff.sol.matri. Bald. in l.j.in j. col.C.de fruct.& lit.expen.Quod est uerum in prędialibus, non in personalibus.l.si à patre.§.fi.ff.de pet.hęr.secundum Bal.in mar.uer.decimæ.uer.ij.& uer.fi.ubi dicit,quòd

Decimæ operarum præstari debent, deductis expensis.

Decimæ solui debent in ipso fundo, in quo fructus colliguntur.Bal.in l.j.penul.col.C.de fru.& lit.expen. & in l.finali,ij. col.de condi.inser.Item,

† Decimæ personales debentur in loco domicilij, sed prędiales in loco, ubi sunt prædia, nisi consuetudo aliud habeat: & an consuetudo ualeat, ut decimæ nō debeantur: tex.in c.fi. de parochi. uidetur prima fronte uelle, quòd sic. Sed doct. communiter ibi tenent oppositum: & intelligunt tex. quando consuetudo habet, ut prædiales debeantur in loco domicilij: sed quòd ex toto non debeantur, non ualet. Abb.in d.c.fi.de paroch.& latius in c.in quibus.de deci.

† Decima si à clerico parochiano petatur, uel aliud ius parochiale, potest parochianus excipere, quòd non exhibet sacramenta, sicut prius, & quòd eum priuauit, quantū ad exhibitionis possessionem. Facit text.in cap. nullus. ij. q. ij. & quod no.lxxxiij. dist. quisquis. & Lapus in sua allegatione lxxj. Abb.in c.cùm inter.de exce.in vj. col. & in c.fin. de parochia.in j.col.

† Si pro decimis soluendis clericus, cui pertinent, obligauit se parochianis ad dandum certum quid, ut bene soluerent, non ualet obligatio.facit c. decimas. xvj. q. vij. nec clericus debet aliquod seruitium impartiri pro decimis: ut in ca. de censi.ubi no.Abbas.

† Decima integra non est de iure episcopi, sed quarta decimarum: quia etiam decima debetur ecclesię parochiali: ut in c. cùm contingat. de deci. Ecclesia tamen parochialis debet soluere quartam decimæ episcopo: ut in c. ex parte. de censib.ubi not. Abb.facit c.de quarta.de præscr.& cap. conquerente. de offic. or. & uide Abb.in c. cùm olim. in iij. no.de censibus.

† Decimæ prædiales cessante consuetudine, debent solui ecclesiæ plebis, & non capellis constructis intra plebanatum. Examinat Ioan. And.in addi. Spec.in tit.de deci. Personales tamen decimæ debentur capellis: ut ibi Abb.in c.ad audientiam.el j.de eccl.ædi.

Decimæ portari debent ad domum, uel horreum eius, cui debentur.xvj.q.j.reuertimini.cum gl.& in Spec. de deci. in fi. & Barth. Cepo.de seruit.urba.c.lxxij.& Alexan.in l.item illa.de constitut.pecu.Lud.& Alex.post Ioan.de Imo.in l.stipulatio ista.§.inter cætera.de uerbo. oblig. alias in §. si quis dolum.ubi Ludo.allegat l.pro locis.C.de anno.& tribu.lib.
† x.† Vide Ia.in l.ij. col.xxxij.C.de iure emphy.
* Abb.in c. ex parte. il ij. num. v.de decim.Illust.Cardi.Paris. con.vj.nu.vj.Æmilius Maria Manolessus.

Decimas soluere non tenetur clericus, qui fructus amisit ex incursu hostium.Bal.in l.acceptam.in fi. C.de usur.

Decimas laicus præsumitur habuisse ante consilium factum prohibens eas dari laico: & hoc si laicus diutissimè habuit. Paul.con.cxxxvj.Ioan.And.& But.in c.cùm Apostolica.de his, quæ fiunt à præla.

Decimarum præstatio diuturna an acquirat ius.infrà, Præstatio. uer.xiiij.

Decimæ non censentur remissæ per papam religiosis, licet eis papa concesserit excommunicari non posse pro decimis nō solutis.Bal.in l.omnib.C.de uecti.& omis.

70 Decimę in feudum quomodo dentur.Bal.in c.j.de consue. rec. feu. in usi. feud. Paul. consilio cxxxvj. quòd sic, solitæ tantùm.

† Decimæ an possint uendi, uel in alium laicum per laicum transferri, uide textum, quòd non, in c.prohibemus. de decim.Angel.in uerbo, Decima.§.is.Felin.in c.quę in ecclesiarum.colum.xxix.de constitu.

Decimæ laico per papam ex priuilegio concedi possunt. cap. quàuis.de deci.lxiij.dist. Adrianus.& in c. in synodo. xcvij. dist. bene quidem. xxxiij.q. ij. §. uerum.Pau.consi.cxxxvj. not.in c.ij.de præb.in vj. per doct.in c.causam. de præscrip. Adde gl.x.q.j.quia.& omnino Car. in c. cleri. iiij.q.de decimis. Quod uerum, etiam in connexis: quia per laicos non possunt possideri, nisi eis ex priuilegio concedantur per papam.de iu.pa.c.de iure.& c.cùm dilectus.Item nec etiā pręscribi, secundum doc.in c.causam.de præscri.& s.eo.uer.xj.

† Decimæ possessæ per laicos à tanto tempore, etiam quòd non extet hominum memoria, an possint per eosdem laicos in alium laicū de consensu episcopi transferri. Decius con.cxxxj.col.fi.

† Decimæ prædiales an, & quando debentur: & an pontifex possit aliquos in totum à solutione decimarum eximere: an per eum possit in totum tolli, quòd de omnibus non soluantur. Vide do.Barth.Soc.in consi.ccxcvij.incip.Viso priuilegio.per totum.in ij.parte.]

Decimæ laico possunt concedi, quo ad commoditatem, non quo ad ius, quòd est quid spirituale.c.ij.de loca. c..ij.c. quāuis.& c.prohibemus.de deci.doc.in l.usufructu.ff.solu. ma. & in c.causam.de pręscr.xvj.q.j.de decimis.Laurē. de Fano in l.in quorum.v.col.ff.de pigno.

Decimæ laicis pauperibus in alimoniam concedi possunt per episcopum.s.uer.Laicus.uer.xxiiij.

Decima concessa à laico cum consensu diœcesani alij ecclesiæ, quàm cui pertinet, non confirmatur. ca. cùm Apostolica.de his, quæ fiunt à præla.& in Specu. de rescri.præsen.§. iiij.uer.sequitur uidere.& in §.ix.uer.item quod facta eis. & uer.item quod in eis.ubi ponit,an

Decimarum concesſio facta laico poſsit confirmari. uide ibi per Spec

† Decimarum certam quantitatem ex pluribus prædijs meis ſi conueni cum presbytero dare, deinde ſine facto meo amo ueantur certa prædia mihi, an teneat ad integram quantitatem. Alex. in l. cùm mulier. ff. ſolut. matr.

Decima tranſit ad emptorem fundi, niſi uenditor eam ſibi reſeruet in contractu, ſecundum do. Iac. de Areti. & Bene. de Plumbi. in l. ſi is, cui. in fin. ff. de ſta. lib. facit l. fundus, qui. de fun. inſtru. l. nominatim. de libe. & poſt. ſed Alb. de Roſ. tenet contrarium in l. Seiæ. §. Tyranne. de fun. inſtr. & in l. inter antiquam. C. de uſufr. & Bar. Cepo. in caute. clxxv. & per gl. in c. tua. de decimis.

† Decima an ſit ſoluenda de immobilibus, quę obueniunt titulo gratuito, puta donato, ſucceſsione, legato, uel aliter. Petr. de Anchar. & ibi gl. in c. paſtoralis. in ulti. colum. uer. quartò quæro. de deci.*

Decimarum perceptio qualiter probetur per teſtes, & an per teſtes ſingulares. in Spec. de teſte. §. vj. uerſic. item de tempore. & ſequen. §. xij. uer. quid ſi teſtis. & in tit. de inquiſi. §. j. uerſic. item ſi inducantur.

Decimarum cauſa pertinet ad iudicem eccleſiaſticum. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. uerſic. xvj non ad ſecularem, etiam per modum reconuentionis. in Spec. de reconuen. §. ij. uer. & trado. † Vide remiſsiuè Feli. in c. cauſam. in ult. col. uerſic. ultimò dilatari. facit enim ad q. de preſcr. ibi, an per iudicem ſecularem cognoſci poſsit.]

Decimas percipere poſſunt etiam Ciſterc ienſes ex priuilegio papæ. Old. conſi. cix.

80 Decimæ animaliũ quales, & quo tempore ſoluantur. Oldr. conſi. ccxxxv.

Decimæ noualium qualiter probentur, uel reprobentur. in Spec. de prob. §. j. uer. ult. quæritur.

Decimarum noualium ſoluendarum, uel non, priuilegium quandiu duret. in Specul. eo. tit. & §. uerſic. circa. l. nouale. & ſeq. uer. hoc etiam.

† Decima eſt ſoluenda non ſolùm de blado & uino, ſed de omni reditu & lucro perſonali. Abb. in c. peruenit. de deci. & in cap. j. eo. tit. & uide bonam glo. in c. cùm homines. eo. tit. & Abb. in c. non eſt. de deci. ubi quærit, an de omnibus ſit ſoluenda decima: ut de militia, uenatione, aucupatione, & piſcatione: & an decima talium ſit prædialis, aut perſonalis. & uide eundem in c. ex tranſmiſſa. eod. tit. in j. not.

Decimarum non ſoluendarum priuilegium eſt iuris publici authoritate, ſed priuati utilitate, cui poteſt renunciari. in Spec. de renun. & conclu. uer. cui autem.

Decimæ ſunt tributa egentium animarum. in Spe. de appel. §. ij. uer. iiij. & tit. de fer. §. ij. uerſ. item quid de cauſa decimarũ.

Decimarum cauſa an patiatur appellationem. in Spe. de appe. §. ij. uer. iij.

Decimarum cauſa eſt maior, quàm cauſa temporalis. in Spec. de reſcrip. præſen. §. ix. uer. item quod facta.

† Decimarum quæſtio an poſsit competenter tractari coram iudice ſeculari. Feder. quòd non, niſi ſit quæſtio facti tantùm, conſi. cxlv. aliàs cclij. incip. Nunquid quæſtio decimarum. & incip. Domino Andreæ uicario epiſcopi. Sequitur ſimpliciter Felin. in c. cauſam. colum. fi. uer. facit ad quęſtionem. extrà, de præſcri.

Decimæ debentur religioſis, non uicario per eos præpoſito in eccleſia parochiali ſubiecta eis. Car. in clemen. j. ix. q. de decimis. & poſſunt eis deberi, quando habent parochiam, uel populum. xvj. q. j. moderamine. & ſeq. Cardi. in clem. in fin. uerſi. ad religioſos. de pœnis.

Decimæ quibus caſibus non debeantur, niſi eccleſiæ parochiali. Car. in d. cle. j. ix. q.

† Decima ex negotiatione debet ſolui, cùm uenditur merces, & hoc ſecurius, ſecundum Innoc. tamen obſeruatur, ſecundum eum, quòd in fine anni fit ſolutio propter exiguitatem rerum: ar. in l. planè. ff. fam. erci. & in c. reuertimini. xvj. q. j. facit quod no. Abb. in c. cùm ſint homines. de deci. & fructus agri non poſſunt alienari ſine onere decimarum. Abb. in d. c. paſtoralis.

* Decimæ etiam de bonis feudalibus ſunt ſoluendæ. And. Iſer. & Afflict. in conſtit. regn. tit. de decim. l. quanto. Ill. Car. Pariſ. conſ. cj. nu. 29. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.

Decimæ de animalibus cui eccleſiæ debeantur, & de fructu pecudum. Car. ubi ſuprà, q. xv. & cui eccleſiæ de ouibus retentis in diuerſis paſcuis. in q. xvj. & in c. commiſſum. eo. tit.

90 Decimas ſoluere cogit iudex, etiam ex offic. Card. in cle. ij. xxiij. q. de iudi.

Decimæ non debentur clericis utentibus ueſtibus diuiſatis. Car. in cle. ij. vij. q. de ui. & hone. cleri.

Decima de illicitè acquiſitis non debetur. c. ex tranſmiſſa. de decimis. Car. in cle. j. in fi. de ſepul.

Decimas tenetur ſoluere etiam epiſcopus. Inn. in c. nouum. de decimis. Car. in cle. dudum. §. uerum. xix. q. de ſepul.

Decimæ futuræ in tranſactione cũ laico deduci non poſſunt, ſecundum Car. in cle. ij. v. q. de decimis. & j. Tranſactio ſuper quibus. uer. xlviij.

Decimarum collector non poteſt ſententiam ferre ſuper ornamentis diuini uſus, nec ea capere, nec diſtrahere pro decimis. Car. in cle. ij. ad fi. de decimis.

* Decimas qui non ſoluit, non propterea ſuum ius amiſit. Ill. Car. Par. con. vj. nu. xiij. uol. 4. Æmilius Maria Manoleſſus.

† Decimas non ſoluens incurrit peccatum præuaricati præcepti Dei. de decimis. à nobis. Item conuertitur ad decimũ chorum malorum ſpirituum. xvj. q. j. decimæ. Item de eo Deus non curat, & locuſtas nec plagas ab eo remouet. xvj. q. j. reuertimini. Item fiſcus accipit quod Chriſto nõ datur. xvj. quæſt. j. maiores. Gofred. in Summa de decimis. §. in ſumma. & Card. in clem. fin. in princ. iiij. q. de pœnis.

† Adde, quòd decima eſt integrè ſoluenda de omnibus undecunq;. tex. & ibi Abb. in c. ueniens. de tranſactio. & uide ca. commiſſum. c. peruenit. c. cùm homines. c. non eſt. c. tua nobis. c. cum aliquibus. & ibi doct. de deci. & do. Car. in c. paſtoralis. eo. tit.

Conclude hîc, quòd decimæ prædiales debentur à poſſeſſoribus percipientibus fructus. Inn. in c. cùm non ſit. extrà, de deci. Et pro hoc facit textus in c. ſi quis laicus. xvj. q. j.

* Abb. etiam in c. in aliquibus. & in c. de terris. de deci. & Ill. Car. Par. con. vj. nu. xij. uol. iiij. idem tradunt. Æmilius Maria Manoleſſus.

Decimæ reales integrę debentur non obſtante conſuetudine: quia debentur lege diuina, ſed decimæ perſonales debentur conſuetæ, licet minores: & tunc ſine peccato, à quo excuſat conſuetudo. Card. in cle. fi. in princ. v. q. de pœnis.

Decimę reales & perſonales debentur iure diuino. Car. in cle. fi. v. q. in prin. de pœnis. not. in c. in aliquibus. de decimis.

† Decimæ per laicum non præſcribuntur, nec poſsidentur: ſed per eccleſiaſticum ſic. in Spec. de præſcri. uer. item licet laicus.

† Ita concludunt Abb. & Fel. in c. cauſam. extrà, de præſcrip. Et do. Boerius in conſuet. Bitur. tit. de pręſcriptio. §. j. in gl. j.

† Decimas de quibus laicus fuit inueſtitus ante conſiliũ Lateranenſe, an alius laicus poſsit contra ipſum præſcribere: uide Feli. in c. cauſam. de præſcrip. in cj. col. uer. limita ſecundò prædicta.]

100 Decimæ conceſsio intelligitur. ſ. de pecunia uſuali, & currenti. c. ij. de decimis. & Alex. in l. eleganter. §. qui reprobos. de pig. actio.

Decima, uel eius fructus, an poſsint pignorari. in Spec. de pig. §. j. in fine.

Decimarum certi loci petitio an dicatur generalis. in Spec. de ſepul. uer. utrum is.

Decima bladi an poſsit peti in herba. in Spec. de deci.

Decimarum libelli qualiter concipiantur. in Specu. de decim. per totum.

* Decimæ prædiorum ſi ſuo tempore petitæ non fuerint, id eſt, cùm fructus colliguntur, amplius peti non poſſunt, niſi loci conſuetudo aliud uelit. Archi. in c. j. de deci. in vj. Rot. in antiq. tit. de decimis. de ci. c. j. Feli. in c. ſin autem. de reſcr. Ill. Car. Pariſ. con. xv. nu. 26. uol. j. cõ. xxv. nu. xxxv. Æmilius Maria Manoleſſus.

Decimarius poteſt ingredi fundum, ut recipiat decimas, etiã inuito domino: ut in Spe. eo. tit. uerſi. ſin. & Bar. Cepo. in tit. de ſer. ru. c. j.

Decimarius non dicitur poſsidere naturaliter. Inn. in c. in literis. ad fi. de reſti. ſpo.

Deci-

Decimarius cui decima debetur, potest petere à iudice, quòd prohibeat possessori, ne fructus de fundo amoueat. in Spec. de deci.uer.fin.

† Decimatus semel non debet iterum decimari. uide do.Bar. Soci.in consi.cccij.incip. Videbatur.uer.secundum corollarium.ibi.non enim debet in secunda parte.]

Decimarum materiam uide in con.Romana ecclesia, quod est post consilium Alex. de Imol.in iiij.parte.

† Decæterò, id est, in futurum. Card.in clem. j. xvij. q. de elec.& in cle.in plerisq;.xv.q.eo.tit.

† Adde, quòd hæc dictio Decæterò, trahitur ad futura, & non præterita, & noui operis editionem, & non ueteris declarationem denotat.glo.in cle.j. super uerbo, decæterò. de elec. & in cle.j.de usur. licet ibi constitutio comprehendat præterita.ca.licet.in uerbo, decæterò. de acc. c.j.de post.præla. li.vj.c.statutum.de rescri.eo.li.& uide gl.in proœ.vj.in uerbo, decæterò.& in proœ.cle.in uerbo, decæterò.& in c.licet canon.de elec.li.vj.Dom.de san.Gem.in c.ij. de do.& contu.eo.li.& in c.si Apostolica.de præb.eo.lib. & Arch.in cap. prouida.super uerbo, decæterò.de electio.eo.li.& tex. cum gl.in c.ij.de conces.preb.per Arch.in c.non solum.de reg.li. vj.& glo.xxxiij.q.iiij.dixit Sara.per Alb.de Ros.in suo Dict. in uerbo, decæterò.& uide Abb.in d.clem. unica, de usur.in apostil.

Decipi non debet quis authoritate legis.in Spec.de actore.uer.sed pone, quòd filius.

Deceptus à capitulo, cui restituit literas gratiæ, habet officiũ iudicis.in Spec.de offic.om.iu.§.ij.uersi.item agit.

Deceptio re ipsa dicitur ultra dimidiam iusti precij. in l. stipulatio hoc modo.v.col.de uer.oblig.

Deceptus renunciat iuri suo: & quid si sibi non seruetur promissio.in Spec.ubi suprà.

Deceptus non uidetur, qui sciuit.in Spec.de emp. & uen. §.v. uer.eo etiam modo.l.j.in fi.ff.de actio.empt.

Declaratio nullitatis per iudicem fieri non debet de necessitate, quando actus est ipso iure nullus.Bartol.in l.j.C.de thesaur.lib.x.

Declaratio nihil noui facit.Card.in cle.constitutionem.§.j.de elec.per l.hæredes.§. sed & si notam. de test. & ibi Bald. per no.in c.cùm dilecti.de accus. idem in c.j. de sum. tri.in vj.& † in l.hæredes.§.sed & si notã.de test.† Et Raph.Fulg.in cons. cxlviij.in fin.ubi dicit, quòd nihil noui inducit, sicut qui excutit grana è spicis.]

† Declaratio an, & quando dicatur fieri posse: & an, & quando res indigeat declaratione, uide Fran.Are.in con.lxxxiiij. * l.adeo.§.cùm quis.ff.de acq.rer.do.Io. Crot. co. 50. nu. 14. Ill.Cardi. Par. co.viij.nu.17.co.ix.nu.25.uol.j. co. v. nu. 98. uol.iij.Æmilius Maria Manolessus.

Declaratio non fit per specificationem circunstantiarũ.Card. ubi suprà.Item.

Declaratio criminum obiectorum in termino non potest fieri post terminum.Car.ubi s.iij.q.

Declaramus, non est uerbum inductiuum noui iuris. Card. in cle.si Romanus.in princip.de præb.& in cle.j.§.fin.in fin.de reb.eccl.non alie.

Declarare condemnandum, uel absoluendum, est absoluere, uel condemnare.in l.prætor in prin.ff.de iudi.

Declaratio requirit citationem.no.in c.reprehensibilis.de appel.& Lud.in l.is, cui bonis.de uerb.oblig.& Alex. in l. eius, qui.de iure fisc.& in l.Imperator.ad fin.eod. tit. per gloss.in cle.præsenti.de censib.

Declaratio appellationis ab interlocutoria fieri potest sine scriptis, licet appellatio non.Ioan.de Imo.in l. hæredes. §. j. de testa.

Declarare dicitur, etiam qui errorem corrigit, si error non uitiabat actum.no.Io.de Imo.in d.l.hæredes palàm.§.j.

10 Declarator habet præsumptionem pro se.j.uerbo, Præsumitur.uersic.xx.

* Declarandi cui est concessa facultas, si semel declarauerit, amplius declarare non potest.gl.in l.quicquid astringende. ff.de uerb.oblig.Alex.in consi.lv.uol.v.Io.Crot.co.xj.nu.31. Æmilius Maria Manolessus.

Declarationi alterius potest quis se committere.per Alexand. con.xlvij.j.parte.ubi plenè.

Declaratio facta à parte non potest uariari. infrà, Variatio. uer. xv.

Declaramus, extenditur ad præterita. Card. in cle.statutum.ij q.de elec.& Alex.in l.omnes populi.viij.col.de iusti.& iure & Bal.in l.non dubium.C.de legi.in prin.

Declaratio desertionis an fieri debeat per iudicem appellationis, quando appellatio est deserta.j.uerbo, Desertio.uer.xij. uer.Pronuncia.uer.antepe.

Declaratio potest reseruari usque ad sententiam.gl. & doct.in l.ubi pactum.C.de trans.

Declarare cogitur iudex, quando uertitur questio facti dubia, receptis probationibus, & indicijs: quæ si sunt plura pro & contrà, uel nulla, abstineat.Bal.in l.uoluntatis.in fi.C.de fideicommis.

Declaratio non est confirmatio, nec habet uim confirmationis.Bal.in l.j.C.de testa.manu.

Declaratio precij collata in uoluntatem tertij, non potest fieri, uenditore absente.Pet.de Bel. in l. si quis arbitratu. & ibi doc.de uer.obli. Cy.in l.fi.C.de contrahen.emp.Bar.in con. Talionus de Spoleto. Itẽ nec uenditore exbannito, & confiscatis eius bonis.Bar.in l.postquam.in prin.ff.ut leg.nom. caue.& s.uer. Arbitramentum.uersic. xv. de his plenius per Alex.in d.l.si quis arbitratu.

Declaratio sententiæ facta ad petitionem eius, cuius non interest, prodest etiam his quorum interest.Inno. in c. in nostra.de proc.Lud.Pon.in fin.uer.sententia est lata.

20 Declaratio sententiæ fieri potest per iudicem: ut j. Sententia incerta.uer xvij.

Declaratio pertinet ad eum, à cuius animo quid dependet. gl. Inst.de act.§.alie.& in c.significasti.de homi.

Declaratio fieri debet cum iuramento: per gloss. not. ubi s.& Bar.in l.pro hærede.in prin.ff.de acq.hær.Pau.consil.cxliij.

Declaratio non debet fieri cum solennitate requisita in ipso actu principali.l.hæredes palàm.§.j.& ibi Bar.Imol.& doct. ff.de testa.& j. eo.uersic.xxv.

Declarare non est iterum testificari.Bal.in l.fi.C.de test.

Declaratio testamenti dubij potest fieri coram duobus testibus.l.hæredes palàm. §.j.& ibi Bart.ff.de testa.& ibi Bartol. in l.j.C.de codicil.uidelicet per testatorem, ut ibi. sed an eo mortuo fiat per hæredẽ, not.in l.si quis à filio.§.j. & ibi Bar. ff.de legat.j.& in l.gerit.in fi.quæst.primæ principalis. ff. de acq.hær.uide Bal.in l.uoluntatis.C.de fideius.

Declaratio dicitur erroris correctio circa nomen alicuius, & non dicitur mutatio.Ang.in l.heredes palàm.§.si quid post. ff.de testa.

Declaratio totius dotis commissa Titio, eo non declarante, debet iudex adiri, qui declaret: sed partis tantùm, secus est: ut j.uer.Dos.el j.uer.lxxvj.

Declaratio temporis collata per sententiam in personam arbitri, uel partis, licet non fiat ab eo, qui sit morte præuentus, tamen ualet reseruatio.Cy.& Bal.in l.pe.C.de inst.& subst. sub cond.fac.Flori.in l.quicquid.ff.communia præd.& Ale. in l.triticum.de uer.obl.ubi secus dicit in declaratione precij non facta post reseruationem.s.Adiudicatio.uer.ix.

Declaratio damnorum, expensarum, & interesse, potest ex pacto fieri per partem.Bar.in l.fi.ff.de præto.stipu.& patitur reductionem ad arbitrium boni uiri.Bar.ibidem. & per Alex. consi.xlvij.j.parte.

30 Declaratio dominij, uel obligationis, est diffinitiua sententia.Bal.in addi.Spec.de sen.uer.sen.declaratoria.

Declaratio precij non potest ei committi, in quem non potest fieri compromissum.Paul.de Cast.consi.lxxiiij.

Declaratio per iudicem facta de uerbis ambiguis sententiæ, uel contractus, non potest mutari, corrigi, uel uariari: secundum Ang.no.in l.quod iussit.ff.de re iud.& in l.si quis intentione.de iud.per glo.fin.in l.quicquid.de uer.obli. & ibi per Alex.& j.& Bal.in l.serui electione.& in l.huiusmodi.§. Stichus.de lega.j.sed ibi Ang.firmat contrarium in parte, quæ non potest uariare. & idem tenet in d. l.si quis. secundum do.Phi.& in c.cùm cessante.decima limit. de appel. secus in iudice.ut ibi.

Declarationi alterius qui stare promittit, uidetur eum eligere, ut bonum uirum.Bal.in l.pen.ff.de arbi.

Declaratio post terminum fieri potest.Bal.in l.heredes palàm. §.sed

§.sed & si notam.ff.de testa. Alex.in l.ius ciuile.de iusti.& iu re.& melius per Alex.post Pau.de Cast.in l.si ita stipulatus. de uer.obligat.

Declarandi ius non præscribitur.Bal.in l.petens.iij.colum.C. de pactis.

† Caute. Si promitto soluere omne id,quod declaratum fuerit me esse debitorem,intelligitur,dum tamē declaratio fiat me uiuo , adeò quòd nihil operatur contra hæredes meos. Text. est singularis in l.qui Romæ.§.Augerius.ff.de uerbo. oblig.Quod doct. dicunt esse notandum pro mercatoribus Florentinis, qui se obligant ad soluendū omne illud, quod declaratum fuerit Titium esse debitorem. Nam cautela est, quòd talis declaratio fiat uiuo Titio: quia si post mortem,illi promissores non tenerentur. Quod est notandum: quia in hoc possent multi decipi, secundum do. Ias. in l. petens. in iiij.colum.uer.nota.tamen ex ista gl. C. de pactis. Refert, & sequitur Petr. Gerar.dicens perpetuò menti tenendū, sing. xxvij.incip.libero arbitrio. *

Declarandi sententiam ius an possit per iudicem reseruari. Pau.de Cast.consi.cccvij.

Declaratio personę commissa arbitrio alicuius,etiam post annum fieri potest.Bal.in l.ij.§.j.C.communia de leg.

Declaratio non parit actionem.Item,

Declaratio fieri potest, etiam post longum tempus.Bald.in l. uoluntatis. C. de fideicom. & in l. hæredes palàm. §. j. ff.de testa.quia ius declarandi non præscribitur.Bal.in l.petens. iij.col.C.de pactis.

† Declaratio libelli pertinet ad libellantem. Angel. in consil. clvij.ubi etiam,quòd libellus declaratur expositionibus.

40 Declaratio libelli semel facta non potest uariari. Bald. in l. fi.iiij.col.C.de fideic.& Ang.in l. si quis intentione. de iudi. per gl.fin.in l.quicquid adstringendæ.de uerb.obli.

Declaratio semel tantùm fieri potest. Ang.in consi.cclxxviij.

Declaratio rei petitæ debet fieri, secundum eius naturam, & qualitatem.l.si in rem.& ibi Bar.post gl.ff. de rei uen. & per signa eius,& ibi,etiam in actione ad exhibendum.l.iij.prin. ff.ad exhi.

Declaratio actus, qui potest diuerso iure censeri, pertinet ad eum,qui actum gerit,ut declaret quo animo fecerit.Bartol. in l.pro hærede. ff.de acq.hær.

Declaratio uerborum prætoris pertinet ad iudicem.l.j. de iure deli. Bar.in l.si quis à filio.§.j.de lega.j.

Declaratio fieri debet parte citata.supra uer. Citatio requiritur.uer.xxxij.Angel.in l.quod si nolit.§.si quid ita. de ædili. edict.quod laudum non requirit præsentiam partis.s. cùm sit declaratio:ut ibi.Vide Ang.in l.hæredes.§.si quid.de testa. & j. Qualitas.uer.iiij. & per Alex.plenius in l.si quis arbitratu.de uer.ob.& in l.ab executore.post Bar.ff. de appel.

Declaratio terminorum commissa alicui,non potest fieri de uno termino tantùm.Bar.in l.iij.in prin.ff.de annu.leg.

Declaratio incertorum malè ablatorum commissa per testatorem alicui, fieri potest, etiam hærede non requisito: quia ei creditur cum iuramento,nisi prætendat interesse. Bal.in l.captatorias.iij.q.C.de testa.mili.ubi uide omnino.

Declaratio in codicillis, quòd relictum factum filio intelligatur iure institutionis, non ualet.Bald. in l. non codicillum. C.de testa.

Declaratio uerborum dubiorum nisi fiat, uerba non operantur.Bal.in l.potuit.v.col.C.de iur.delib.

Declaratio requiritur, quando pœna ipso iure imponitur. Io. And.in c.cùm secundum.de hæreticis.in vj.Alex.in l.Imperator.de iure fisci.Adde Bald.in c.j.quib.mo.feu.ami. & per Bald. in l.si quis maior. C.de trans.& in auth.hoc amplius.j. col.C.de fideicom.& per Io.And.in c.cùm secundum, præallegato.Quod intellige,citata parte. Alex.ibidem per glos. in cle. præsenti. de censi. & infrà , Pœnæ petitio. sed potest appellari.s.Appellatio à declaratione.uer.j.& ij.

50 Declaratio si nō fiat,& pars opponat,non debet ultra procedi: sed si pars non opponat, & in processu non fiat circa probationes,non potest sequi condemnatio.Barto.in l.si in rem.ff.de rei uen.

Declarari non possunt per actorem dicta testium obscura.Bar. in l.Pomponius.§.si plures.ff.de rei uend.

Declarare an cogatur,quis obscuram intentionem suam, siue actor,siue reus. no.in l.si quis intentione ambigua. ff. de iu.

Declaratio sententiæ obscuræ fieri potest, etiam per iudicem executionis.Bald.in l. hac consultissima.iij.col.C. qui testa. face.pos.

† Declaratio cadit in dubijs, non in claris. l. si sic stipulatus. cum glo.doc.& ibi Alex.de uerb.obl. & infrà, uerbo,Interpretatio.uersic.vj.& xxxiij.& in l.si mihi,& tibi.§. fi. de uer. obl.† Et Ang.in consi.cclvj.]

Declaratio,quòd conditio non possit impleri, non est necessaria ad exactionem pœnæ in principio, sed sufficit fieri in processu.Alexand.contra Angel.in l.ita stipulatus. iij. colu. de uer.oblig.

Declaratio relationis nuncij non potest fieri per iudicem. j. Relatio.uer.xv.

Declaratio uoluntatis per epistolam,& inter absentes,fieri potest.l.j.in fin. cum l.seq.si mens. fal.mo.dix.l.si pater.§.si Sticho.de fideic.lib.l.si quis mihi bona.§ iussum. de acqu. hær. Alex.in l.si quis arbitratu.vj.col.de uerb.obl.Item,

Declaratio de uno ex plurib. legatarijs fienda per Titium ex dispositione testatoris,potest fieri parte non citata. l. unum ex familia.in princi.& §.j.& ij. de leg. ij. Alexand.ubi suprà. viij.colum.

† Declarandi ius non transmittitur ad hæredem extraneum. Bal.in l.liberti.v.col.C.de ope.lib.& in Mar.uer.Confessio. uer.ij.Item nec ad suum: quia non egreditur personam proferentis,qui debet declarare.Bar.in l. Pomponius. §. si plures. ff. de rei uen. quem etiam uide in l.si quis intentione.ff. de iudi.& in l. interstipulantem.§.j.ff.de uer.ob.& j.Ius de-

† clarandi.per totum.† Et Ang.in consi.cclxxiij.

† Adde,quòd ille,qui declarat, nihil de nouo agit. l. hæredes palàm.ff.de testa.& no.in c.cùm tu.de usur.Abb.in c.ex parte.de consuet.& Io.Andr.in proœ.Dec.super uerbo, declaramus. Ego adduco Domi.in c.j.de sum.tri.lib.vj.ubi dixit, datus fuit terminus ad producendum articulos in causa, quod poterunt articuli declarari post terminū: cùm ex declaratione nouum quid fieri non dicatur. Allegat Oldra. in consi.clxvj.& dicit illum tex.esse optimum ad hoc, quòd ille,qui declarat non dicitur nouum facere.& uide Bald. in j. const. C.in §.quib.quòd licet statutarij non possent addere ad antiqua statutā, possunt tamē declarare illa.& gl.xxxiiij. di.c.si quis uiduā.& ibi Domi.quòd qui nō potest articulare,potest antiquos articulos declarare.& Bal.in l.j. §. huius studij.ff.de iustitia.& iur. quòd si fuit datus terminus alicui ad articulandum,& facit articulos generales, quòd poterit illos post terminum declarare.Facit quod no. Bal.in rub.de re.permu.Statuto,inquit,cauetur,quòd de quolibet contractu soluatur gabella: quòd non debet solui de declaratione contractus.& uide eundē in l.j.post prin. C. de testa.manu. & in l.cùm in testamēto.in fi. C.de manu.testa.& Io.de Imo. in d.l.hæredes palàm.& uide Bald. in l.fin.C.de testi.in uer. quęro,nunquid testes,&c.quòd licet testes, qui iterato examinantur, debeant iterato iurare: ut est ibi gl. & ff. de dam. infe.l.si quis mihi bona.§.si quis stipulatus.quia in primo iuramento non est cogitatum de ista noua dispositione. Item quia in alia instantia, & corā alio iudice. item quia fides testis non est in eodem statu,nec eadē qualitas eius.ff.ad Carbo.l.iij.§.duæ causæ. Tamen secus dicit esse in testibus, qui in eadem causa recipiuntur ad declarationē eius, quod deposuerunt:quia declarare nō est de nouo testificari, sed demonstrare.d.l.hęredes palàm.§.sed & si notam.aliàs §.si uerò.Faciat quod uolunt Scribētes in l.j. §. si quis simpliciter. ff.de uer.ob.& do.Ant.in c.Iudæi.& de Iudæ.& Bal.in l.si ut proponis.la ij.C.de nup.& Ab.in c.cōsuluit.de Iudæ.& Ab. in c.pastoralis.in fi.de excep.ubi allegat Archid.xiij. q. ij. in summa.quòd licet post terminum pars non possit excipere, poterit tamen exceptionē prius positam declarare:quia qui declarat,&c.d.l.hæredes palàm.&c. cùm dilecti. de accu.& Inn.in c.per inquisitionē.de elec.Et cōfessio potest declarari, & non perimi:ut in d.c.cùm dilecti.& uide Bal.in contrarium in c.ea, quæ. de re iud. quòd inferior non potest de sententia confirmata per superiorem iudicare, nec declarare. Sed dic,ꝙ illo casu interpretatio,seu declaratio legis operatur idē quod ipsa lex. l.ita fidei.ff.de iure fis. Et eius est interpretari,cuius est cōdere.l.fi. C.de legi.c.inter alia.de sen.

excom-

excom. & c. cùm uenissent. cùm ibi notatis. de iud. & uide Barba.in repet.rub.de fide instru.in lxvij.col.

† Adde, quòd decretum est sententia; qua iudex contractum futurum iustum fore decernit, authoritatem suam interponendo, uel aliquem in possessionem mittendo, uel mittendum declarando.ff.de dam.inf.l.si finita.§.Iuli. & §. si fortè. & interponitur ante contractum. ff. de re. eo.l.magis puto. §.ne passim.& seq.gl.in c.j.in uerbo, tractatus.circa fi.de re. eccl.non alie.lib.vj.& per Alb.de Rosa.in suo Dictio.in uer. Decretum ubi de hoc. Et quot modis sumatur decretum, uide ibidem per eum.

Declinare forum dicitur clericus, qui captus repetitur per episcopum, secundum Ang.consi. Statuto cauetur Florentino.& s.uer. Clericus.uer.v.Bar.contrà, in l.ij. C.de acc. & in l. pen. §. ad crimen. de pub. iudi. Item qui in iudicio ostendit se clericum, licet uerbo nihil dicat, & exceptionem non opponat.Bal.in l.j.in fi.C.de nat.li.ubi uide omnino.& per Alex.in l.ab administratione. C.de leg.

Declinans forum non potest impunè offendi ex forma statuti, nisi fuerit pronunciatum super sua petitione: quia aliter non dicitur declinasse, secundum Bart.no.in l.eum.§.j.ff.de iur.pa.& Bald.in l.si quis in suo.§. legis. C. de inoffi. test. & Alex.in l.quamuis.de in ius uocan.

Declinans forum, etiam per procuratorem, incurrit pœnam. Bar.in l.iij.§.si procurator.ff.quod quisq; iur.

Declinare iurisdictionem non dicitur, qui excipit quod statutum non sentit de clericis, uel non ualet.Bald. in l.j. C.si ser. † se emi man. † Vide Ang.in consi.xlvij.& Signo.de Homod. in consi.lxxx.]

Declinare forum potest tertius pro interesse suo, ut pater pro filio, & abbas pro monacho: & non habet locum statutum contra declinantem forum.Bar.in l.ij.C.de acc. & in l.pen. §.ad crimen.de pub.iud.

Declinans forum non potest pœnitere. Bal. & Alex. in d. l. de die.§. tutor.qui satisd.cogan.

Declinare nolle si quis iuret, uide Alex. post gl.in l.si pecuniā. ff.de cond.ob causam.

Declinanti forum per contumaciam incumbit onus probandi.Bal.in l.gesta.C.de re iud.Alex.in l.iij.ff.de iud.

Declinans forum iudicis competentis, potest tanquam contumax condemnari.Bal.in l.ij.C. ubi quis de curiali. & debet cauere de comparēdo coram proprio iudice. infrà, Forus. uer.xliiij.

Declinasse forum non dicitur clericus, qui iussu patris, uel episcopi, per se, uel per alium declinat.Bald.in l.ab administratione.C.de leg.Si clericus declinat, an possit inquiri de iniuria ei illata.Bal.in auth.statuimus.in fi.de epi.& cler. Item priuatur commodis statutorum.Alex.plenè in d.l.ab administratione. C. de leg.

Declinanti forum dolus non patrocinatur. infrà uer. Dolus. uer. xxj.

Declinatio si non fiat, ualet sententia.ĩ.uer.Forus. uer. pen.

Decretalis epistola quid sit, uide glo. iij. dist.in summa. & ibi ponitur differentia inter canonē, decretalem epistolam, dogma, sanctionem, interdictū, & mandatum. Et de pragmatica sanctione quid sit, uide text. cum gloss.in cap.j.de re.permu. Abbas in ca. canonum statuta.in princip.de constit. Ego de pragmatica addo aliam glo. 100. distinct.c.j.& xxv.q.ij.rescripta siue sint.& gl. C.de no. Co. confir. in princip. Et an Decreti, seu Decretalium rubricæ possint allegari, & ex eis argumentari, Abb. in proœ. Greg. in v.col.uersic. & in eo. Et de differentia inter constitutionem decretalem, & epistolam, uide Abb.in proœm. Grego. in ij.col.in uersic.item nota ex hac particula. gl.&c.

Decretalium liber fuit compilatus anno Domini M. CCXXXII. secundū canonicos: ut legitur in libro, qui dicitur Fasciculus temporum. Sed

Decretorum liber compilatus fuit anno Domini M. CL. ut ibi, & gl.ij.q.vj.§.forma.& ĩ. uer. Rubrica.uer.xiij.

Decretum iudicis non ualidat donationem fraudulentam.Bald.in l.illud.pen.col. C. de sac.sanct. eccl.& ĩ.eo.uer.iiij.

† Decretum quib.modis sumatur, & an, & quando alienatio cum decreto fieri debeat ante, uel contemporaneè, uel post actum exigi debeat: uide do.Mar.Soc.in consi.xv.incip.Visis prædictis.uer.sed hîc aduertendū est.cū uer.seq.in j.par.]

Decretum requiritur in alienatione bonorum immobiliū minoris.l.j.& l.ob æs.per totum tit.C.de prædi.mi.& ff.de reb. eo.Pau.de Cast.consi.lxviij.& debet præcedere.not.in l.magis.§.non passim.de rebus eorum.nisi alienatio fiat per executores testamenti.infrà, Executoris potestas.per gl.& Salic.in l.prædium. C. quando decreto opus non est.& Salic. † in l.si quis ad declinandam.de episcopis & cleric. † Et an in tali alienatione decretum interponi possit per auditorem, uide dom.Petr.Phil.Corn.in consi.xcviij.incip.Videtur.in litera E.in j.parte.]

† Vide Decium consi.ccix.col.j.post princ.

Decretum iudicis an requiratur in contractu minorū habentium curatorem.gl.Bal.& doc.in l.iij.C.de in integ.rest.

Decretum in contractu minoris doloso non ualidat illum.l.ij. & ibi Bald.C.de fideiuss.mino.in l.ait prætor.§.permittitur. ff.de mino.& s.uer.j.

Decretum quod aliàs requiritur in alienationibus rerum minoris, uel prælati requiritur etiam in transactione & remissione debiti tempore remissionis, transactionis, uel compromissi, non tempore laudi.Bal. doc. & Franciscus de Padua in l.præses.C.de trans.

Decretum requiritur etiam in hypothecaria minoris uera, & expressa, nō in in tacita.Bal.& Ang.in l.si constante.in prin. ff.sol.ma.Item requiritur in hypotheca bonorum pupilli ultra authoritatem tutoris.l.j.cum gl.& ibi Bar.ff. quę res pig. obli.pos.l.fi.§.necessitatem.C.de adm.tut.

† Decretum facit præsumi actum minorū solennem. Decius consi.ccix.in prin. Adde, quòd præsumitur pro decreto iudicis, Decium consi.ccxxij.col.iiij.

* Pro decreto iudicis quanquam præsumatur, aduersus id tamen admittitur probatio. Claud. Seysel.in l. sciendum. in tex.ff.de uer.ob.Hieron.Cagn.in rub.C.qui admit. nu. lxv. Æmilius Maria Manolessus.

Decretum iudicis in tutela extenditur etiam ad bona alibi sita, nisi sit contradictio partis.Bart.in l.legitimos. ff. de legi. tu.ubi uide omnino. Sed an

Decretum in tutela interponatur sine citatione aliorum contutorum.Bar.in d.l.legitimos.

Decretum iudicis non impedit restitutionem in integrum.C. de præd.mi.l.siquidem.Bar.post gl.in l.ait prætor.§. permittitur.ff.de minori.no.in l.tutor.in prin.eo.tit.& Bar.in l.minor xxv.an.ex aspectu. ff. de min.ubi dicit uerum in decreto super alienatione permittenda: secus in decreto super ętate.Vide Pau.de Ca.con.100.Item etiā tenet gl.Pet. & Ab.in c.constitutus.de rest.in integ.ubi dicit, quòd decretum inducit præsumptionem iuris tantùm, non iuris, & de iure: & ideo admittitur probatio in contrarium.

Decretum quando interponitur in uenditione rerum minoris, non est necesse, quòd iudex taxet precium.Bar.post glo. in l.ait prætor.§.permittitur.ad fin.ff.de minori.

Decretum utriusque iudicis requiritur in tutela delata alicui, quando bona pupilli sunt in duob.territorijs.l.iurisperitos. §.cùm oriundus.& ibi doc.& Bar.ff.de excu.tu.Item,

Decretum utriusque iudicis ad cautelam adhibeatur in contractu minoris Firmani alienantis rem suam Anconę: secundum Cy.& Bal.in l.j.C.de contrah.em.doc.& Bar. in d.l.iurisperitos.in prin.ff.de excu.tu.& in l.magis.§.ne tamen. ff. de reb.eo.Ang.in l.j.C. ubi pet.tuto.Vel saltem adhibeatur decretum iudicis loci, in quo contrahitur, si utrumq; adhiberi non potest.Bal.in d.l.j.C. de contrah.em. ubi etiam dicit sufficere decretum cuiuslibet iudicis: sed immò requiritur decretum iudicis loci, in quo sunt res, quæ alienantur, secundum Nic.de Nea.in d.l.magis.§.illud.& in l.si prædiū. & ibi Bar.C.de præd.mi.& plenè dixi in tra. de Episc.iiij.li. sub rubrica de potestate episcopi circa res.Item,

† Decretum alternatiuum ualet.Tex.est fin.& ibi gl.in l.si pupillorum.in §.quid ergo.ff.de re.eo. secundum Nic.de Nea. in auth.de hæred.& Falci.in §.si quis autem. Quid autem in sententia alternatiua, uide Bal. Anto. Ioan.de Imol.& Barba.in c.cùm inter uos.de re iud.

Decretum utriusq; episcopi requiritur in alienatione rei ecclesiasticæ.Bar.in l.magis.§.ne tamen.ff.de re.eo. per c. pastoralis.

ftoralis.de priuile.ubi Ab.& dixi in d.tract.ubi s.& per Bal. in d.l.j.de contrah.emp.& in d.l.si prædium.& per Card. in cle.j.in prin.ult.q.de reb.eccl.non ali.& in clem.j.ix.q.de rerum per. quod uterq; episcopus authoratur permutationi beneficiorum suorum in duabus diœcesibus.

Decretum debet in ipso actu interuenire, non post, nec ante: ut in consil.Dy.per l.illud.§.decuriones.ff. quod cuius. uni. no.Inno.in c.dudū.de rebus eccl.non ali.l. obseruare.§. penul.de offi.procon.& le.Baldus & doc.in l.j.ad fi.C.qui admit.& in l.iiij.C.de bo.quæ lib.& in l.si decretum.C.de communi ser. ma. & in l. si uxorem. j. colum. C. de condi.in ser. gloss.in l.ait prætor.§.non solum.ff. de min. no. in l. licet.ff. de iudic.Sed imò potest ante contractum interponi. glo. in c.j.de rebus eccle.non alie.in vj. quo casu habetur pro licentia:ut j eo.uersic.cxx. in fi.& seq.

Decretum iudicis debet præcedere uenditionem rerum pupilli.Nic.de Neap.in l.magis.§.in primis.ff.de reb.eo.Item,

Decretum post factum interpositum habet uim confirmationis,si utile est,actum confirmari.Bal. in l. quicunque.de bo. quæ lib.

Decretum insinuationis potest interponi post donationem. Bar.in l.j.Modestinus.de sol.& Alex.in l.sciendum. x. colu. de uer.ob.Item,

Decretum iudicis etiam post contractū interponi potest, sed authoritas tutoris non.Baldus in l.cùm ipse. C. de contrah. emptio.& suprà uer.Authoritas.uer.xxv.

Decretum dicitur interlocutoria.Ang. in auth.de hære.& Fal. §.si quis autem.uer.decreto.col.j.gloss.& doct.in l.qualem. ff.de arbit.& gl.Instit.qui.ali.non licet.§. nunc admonendi. & per Innoc.in c.j.de re.eccl.non alie.Aliquando uerò dicitur diffinitiua.l.ne quicquam.§.ubi decretum.ff.de off.procon.& leg.l.itē.§.si decuriones.ff.quod cui.uni.no.& Rayn. † de For.in l.decreto.ff.de admin.tu.† Et Franc.Are. in l.si is, ad quem. de acquir. hæred. quòd dicitur interlocutoria, & uide Felinum in c.consultationibus.in fi.ij.colu. de off. deleg.ubi loquitur de secundo decreto. De quo tamen uide j. in uer.Decretum secundum.]

20 Decretum præsumitur ambitiosum.Bal. in l.quæcunq;. C. de bo.quæ libe.

Decretum perfunctorium,perlusorium,uel non ritè interpositū,licet rectè,nō ualet.Bal.in l.quęcunq;.C.de bo.quę.lib.

Decretum præsumitur esse de substantia.Bal.in l.fi.§.necessitatem.vij.col.C.de bo.quę lib.nisi in electione prælati.Car. in cle.j.§.ij.de iureiuran.per no.in cap.innotuit.de elec.

Decretū superioris non requiritur in contractu pupilli, uel abbatis,pro alio celebrato.Bal.in l.j.x.q.C.si ser.extero.

Decretum est superioris,& ad superiorem pertinet:consensus uerò ad inferiorem.Bal.in l.cùm ipse.C.de contrahen.emp. Inno.in c.dudum.ad fi.de reb.eccl.non ali.

Decretum superioris requiritur in alienatione rerum ecclesię. in c.dudum.de reb.ecclesi.non ali.Item,

Decretum superioris requiritur in alienatione rerum monasteriorum.Bald.in rubr.C.de rescind.uend.

Decretum superioris inducit præsumptionem iustæ petitionis.Bart.in l. Barbarius. iij. col. ff.de offi.præto.& ibi no.secundum tertiam lecturam.

Decreti interpositio non potest delegari.Bart.in l.j.iij.colu.ff. de off.eius,cui mand.est iur.

Decretum iudicis transit ad hæredem.Bart.in l.si decesserit.ff. qui satisd.cog.

30 Decretum sicut requiritur in contractu, ita & in distractu. Bal.in l.præses.C.de transact.

† Decretum interpositum non ritè, id est, non seruato iuris ordine,& in dubio,non ualet. l. meminerint. C. unde ui. & in l.fin. C.si per uim,uel alio modo.& no.in l.iustè possidet. ff.de acquir.pos.Sed si decretum interponitur ritè, sed non rectè, id est, iustè, seruata iustitia:& tunc quandoq; deficit decretum in iustitia, respectu petentis: & tunc non ualet. Quandoq; iustitia deficit ex parte conuenti,uel rei, in qua facta fuit missio,sed iustitia est ex parte agentis: & tunc decretum in se est ualidum,si is,qui illud obtinuit,possidet,& præscribit.Abb.in c.j.de re iudi.in uer.quęro quid in decreto. & pone exemplum ut ibi per eum. & uide eundem in c. præterea. de dila.

* Decretum interpositum à iudice ad quem hoc onus non spectat pro non apposito habetur.c.quod autem.de iure patron.c.Daibertum. j. q. vij.Ioan.Crot.co.v.nu.xxxj.Æmilius Maria Manolessus.

Decretum requiritur in compromisso tutoris super immobili pupilli facto.Bal.in d.l.præses.C. de transact. & Lanfran. in trac.de arbitro.iij.parte.j.col.ubi uide.

Decretum iudicis potest esse in pendenti.no. in l. mutus. §.is, qui.secundū unam lec.& ibi doc.& Ioan.de Pra.ff.de procu.

Decretum super transactione alimentorum potest interponi, etiam die feriata.in Spec.de fer.§.ij.uer.fi.& Pau.de Cast.in l.cùm hi.in prin.ff.de transact.Item,

Decretum tempore feriato propter messes super alienationibus rerum minoris,non potest interponi.Bal. & Sali.in l.actus.C.de feri.l.pe.& ibi.Alex.per Pau.de Ca.ff.eod.tit. per Spec.de fer.§.ij.in fi.& j.eo.uer.lxxiij.& Butri.in c.ij.eo. tit. Adde Ang.in l.j.ad fin.si cui plusquam per legem Falc.

Decretum iudicis an faciat cessare præsumptionem fraudis. Paul.de Cast.in consi.clxxv.& j.eo.uer.xxxviij.

Decretum non requiritur in alienatione rerum, quæ seruari non possunt: aliàs sic.l.j.per glo.& Bartol.C.si aduer. transactio.Item,

Decretum requiritur in quacunque alienatione rerum minoris.l.non solum.C.de prę.mi.nisi fiat de consensu patris,uel de licentia principis, uel de rebus, quæ usu consumuntur, uel de licentia testatoris:ut suprà uerbo,Bona minoris.uersicul. v.

* Decretum à iudice in alienatione rerum minorum interpositum, nullius est momenti,cùm eodem tempore est appositum,quo contractus celebratus.breuitas enim tēporis,causam cognitam non esse, ut est necessariò cognoscenda,demonstrat.Bar.in l.prolatam.C.de senten. & interlocut. om. iudi.Bal.in l.j.C.si adu.donatio.Angel.in §.tripli.Insti.de action.Anchar.consil.lxxxij.Ioan.Crot. consil.xxvj. num. x. Æmilius Maria Manolessus.

* Decretum maioris magistratus eam uim habet,ut cessare faciat suspicionem omnem,& pręsumptionem doli & metus, l.j.& ibi Bart.C.de pręd.decur.lib.x.Curti.min.consi.lxvij. colu. cxviij. Bald.in l.tutores.ff.de confir.tut.Mar.in singu. ccccxxxviij.Pet.Gerar.sing.lvij.Pari.consi.xcviij.uol.j.Rolan.à Val. consi. xxxiij. num. xviij. consil.xc.num.xij.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Decretum facit cessare actionem de dolo uel metu,& beneficium.l.ij. de rescin. uen. Bartol.in l.j. C.de prædi.curia.lib. xj.& in l.frater à fratre.ult.char.ff.de condi.inde.Bal.in l.iubemus.j.col.C.ad Treb.& in l.pacta nouissima. in princ.C. de pact. quòd dolus abesse præsumitur propter decretum: ut ibi,& Pau.de Cast.consi.clxxv.& suprà eo.uer.xxxv.& j. eod.uer.xlv.& plenius per And. Barba. in consil.j.Dei, &c. † quod est post consil.Alexan.lij.iiij.parte.† Et Bart. in l.j. de prædijs curia.]

Decretum præsumitur interpositum ex iusta causa,& solenniter.Bal.& Alexan.in l.fi.C.de præd.mi.& per Bal.in l. quæcunque.§.fin.de Publiciana.& Bal.in l.si præses.C. quomodo & quando iudex. quod etiam tenet Alex. in l. actor. rem ra.ha.Item,

40 Decretum requisitum ad confirmationem actus, si reperitur interpositū, præsumitur causa cognita,nisi contrarium probetur.Bal.in l.non aliter.de adop.per no.in l.j.C. de fide instru.& iure hastæ fis.lib.x.doct.in c.cùm dilectus.de consue.& quod per Bar.in l.j.C.de eden.& Alex.in l. actor. rem rat.ha.& j.eo.uersic.50.

Decretum cum causæ cognitione debet interponi.Bart.doct. & Paul.de Cast.in l.cùm hi.§.uult igitur.in prin.ff. de transact.l.sed si hac.§.pen.& ibi Bar.& Ale.ff.de in ius uoc.Quod est uerum,secundum Bart.ibi,nisi in his,quæ sunt uoluntariæ iurisdictionis.Item quid tunc debet iudex inquirere. in Spec.de procu.§.j.uer.quid ergo.& seq.

Decretum sine causæ cognitione interpositum est nullum.c.j. de rebus eccle.non alie.Fed.de Sen.consi.cxxxvij.& consil. xxxviij.Arch.xij.q.ij.in c.sine exceptione.l.j.§. hoc autem. ff. ne uis fi. ei. l. cum uerò.§.subuentum.ff.de fideicom.li.& Bartol.in l.j.C. de prædi.curi.lib.xj.in Specul.de procu.§.j. uer.quid ergo.& de emp.& uend.§.iiij. uer. hoc quoque. & seq.quia

feq.quia debet iudex ex certa scientia facere uel dispensare.
† l.bonorum.& ibi doct.& Alex.C.qui admitti. † Vide Fel.in c.ecclesia sanctæ Mariæ.circa medium.viij.col.de constit.

Decretum sine causę cognitione interpositum non habet uim citationis.Inno.in c.tua.de coha.cle.& mulie.Bart.in l.iij.ff. ubi pu.edu.deb.

Decreti causæ cognitio debet allegari,& probari. Paul. de Ca. in d.l.cùm hi.§.uult igitur.no.in d.l.j.& ibi Bar. C.de prædi. cur.lib.j.& plenè per Paul.de Castr.consil.lxxxix.gl.& Bar. in l.item si suspectus.ff.de procur.gl.in c. si quando.de rescr.

Decretum facit non rescindi uenditionem ex beneficio.l.ij.C. de rescind.uendit.j̄.Venditio rescinditur.uersi.viij.

Decreti interpositio est misti imperij.doc.& Alex.in l.iij.ff.de iurisdict.om.iudicum.

Decreti interpositio est delegabilis.Bar.& Alex.in d.l.iij.

Decretū iudicis requiritur in interpellatione minoris. Raph. in l.sed si ex stipulatu.de uerbo.obliga. Quod est uerum,secundum Alexand. ibi, quando in obligatione non interuenit decretum requisitum: aliàs secus:argum. eius, quod dicitur de consensu patris, qui non requiritur in executione, si fuit præstitus, in princ. aliàs sic, ut suprà, Consensus patris.uersic.xxv.

Decretum iudicis dicitur adiudicatio.s̄. Adiudicatio.uer.x.

50 Decretum cum causæ cognitione non præsumitur interpositum,nisi probetur per instrumentum.l.cùm hi.§.si prætor. & ibi Paul.de Castr.ff.de transact.& Bal.in Marg. uer.differunt.ubi dicit scriptum requiri: licet aliter loquatur Spec. tit.de empt.& uend.§. nunc dicendum.uer.& breuiter not. per doct.& Io.de Por.in l.sciendum.ff.de uerb.oblig.& omnino per Alex.in viij.col.& ibi Bald.in addi. Spec. de appel. xvj.col.Quod est uerum,nisi post longum tempus: quia pro decreto præsumitur,secundum Ang.in l.qui in aliena.§.j.ff. de acquir.hære.licet Bald.in l.quæcunq;.C.de bo.quæ libe. dicat simpliciter pro decreto pręsumi.& Spec.ubi s̄.Bald.tamen in l. si præses. quomodo & quando iudex.dicit decretum præsumi solenniter interpositum. & Alexand. in l. a-
† ctor.rem ra. hab. † Vide quod per Bald. in l. non dicitur. de adopt.]

Decretum causa cognita interpositum non probatur per assertionem notarij, secundum Paul. de Castr. in consil. ixxxix. ubi ponit practicam, scilicet quòd de causæ cognitione fiat aliud instrumentum,& in Spec.de procur.§.j. uer. sed quid si solum.& plenius per Alex.in d.l.sciendum.in ix.col. And. Barb.consil.Scripsit Ecclesiasticus.xiij.col.quod est post cō silium ciij. Alex.iiij.parte.dicit se aliàs allegasse in c.ecclesia sanctæ Mariæ. de constitut. Quoddam consilium. Abb. Sicu. quòd contractus minoris cum decreto iudicis non ualeret, tanquam sine causæ cognitione iudex statim uocatus ad contractum interposuit decretum. quod bene nota.

Decretum non pręsumitur interpositum. Bald.in Marg.uerb. Contractus.uer.iij.per l.quæcunq;.§.fi.de pub. uide Bar.in l.actor.ff.rem ra.hab.

Decretum in reuocatione curatoris ad litem constituti requiritur,sicut in creatione: argum.l.si ut proponis. C.de nup.& in auth.C.de diuor.secundum Io.de Pra.in l.si quis.§.unius. ff.de procur.

Decretum interpositum prætextu falsorum testium, uel probationum,est ipso iure nullum.l.cum uerò.§.subuentum.ff. de fideicommis.lib.Bar.in l.diuus.in prin.ff.de re iud.

Decretum ex falsa causa interpositū non ualet ipso iure.l.cùm uerò.§.subuentum.ff.de fideicom.lib.50.j.§.hęc uerba.ff.ne uis fi.ei Bart.in l.iustè.ff.de acquir.pos.& in l.si is,ad quem. ff.de acquir.hære.& l. si præses. & ibi Bart. C. de prædi. mi. & in l.Seiæ egressæ.ff.de tut.& cur.da.ab his & in l.qui testamento.ff.de excu.tut. & Paul.de Castr.in l.cùm hi.§.si prætor.ff.de transact.& Alex.consil.lj.iiij.parte.pen.col. & in §. duo fratres.ix.char.de uerb.oblig. Quod uerum est,etiamsi falsa causa non sit expressa,secundum Bart.in d.l.Seiæ.Item uerum,nisi sit plenè cognitum de illa causa.Ang.in l.si.de iu
† reiur.& Alex.in l.is,cui.de uerb.oblig. † Et per Fran.Are.in d.l.si is,ad quem.in iij.col.& in l.si putas.de peti.hære.& in l. certi.§.quoniam.si cer.peta.& omnino Feli.in c.licet.in xx. col.uer.fallit secundo.de proba. Et nunquid pro eo præsumatur, uide per eum in c.quoniam. de prob.post medium. xxj.col.in uer.quinimò.& do. Pet.Phil.Cor.in cōsil.cxxxij. incip.Fundata.in litera L.in ij.parte.]

Decretum ex falsa causa nō rescinditur fauore libertatis.l.j. & ibi Bar.C.de iure delibe. Item,

Decretum per errorem interpositum est nullum. not. ubi s̄.ij. prox.uersi.& Bar.in l.fi.ff.de iust.& iu.& in l.ij.in fi. per Pet. de Su.C.quomodo & quando iudex. Item,

Decretum dolo aduersarij obtentum,est ipso iure nullū. Bart. in d.l.j.ff.de iusti.& iure.

Decretum prætoris requisitum à statuto potest interponi,etiā ab eius officialibus.gloss.in l.& suum.§.adeò.uersi.prætoris partes.ff.de pact.

Decretum quando à statuto requiritur,non est necessaria citatio consanguineorum.Bal.in l.j.pen.col.C.qui admitti.

60 Decretum iudicis super parte,trahitur ad totum per ius accrescendi.Bald.in l.j.in prin.C.quando non pen.par.petentibus accrescunt.

Decretum iudicis ualidat gesta per personam non legitimam. Bal.in l.j.v.q.C.de testa.per l.ij.§.idem Pomponius.ff.quod falso.tu.au.&in l.si infanti.in fi.C.de iure deli.

Decretum per uim,uel metum extortum,est nullum.Bald.in l. sub prætextu.C.de hære.act.

Decretum iudicis comparatur præsumptioni: nec præsumitur extinctum,nisi probetur.Bal.in l.cùm te. C. de prob.uide Bal.in l.quæcunq;.§.fi.ff.de publi.

Decretum nunquam transit in rem iudicatam: quia semper potest probari contrariū.l.fundi.ff.de rei uend.& Bal.in Marg. uer. Contractus.uer.iij.

Decretum non ligat ignorantem.Bal.in Marg.uer.Decretum. uer.iij.& j̄.eo.uersi.lxxxj.

* Decretum alicuius gratia concessum, ita demùm, ut nostri loquuntur,ligat, si ille, cuius gratia est tributum, eo uti uolùerit.gl.in c.j.de concesio. præb. in vj. Dec.in l.pacta quæ contra.num.11.C.de pa. Iason in l. transactione. in ex̄. C. de transact.Phil.Perus.in c.dispendia.in j.de rescript.in vj.& in c.ut nostrum.col.iij. de appel. Lud. Gomes in reg. de trien. possessor.q.lxj.uerb.Primò,quòd decisio,&c. Æmilius Maria Manolessus.

Decretum an,& quando requiratur in uenditionibus bonorum, quæ fiunt per curatorem ad instantiam creditorum, no.in l.si quis instituatur.§.fi.ff.de hæred.instit.

Decretum debet interponi à iudice, qui sit competens in ipsa lite.l.cùm hi.§.transactiones.& ibi Bart. & Paul.de Castr.ff. de transact.Item à iudice,coram quo fuit cōtumax is, cuius res ob contumaciam distrahi debet.Bart.in l.magis puto.§. ne tamen.ff.de rebus eorum.

Decretum in inuentario tutoris requiritur.Bal. in l. si tutor.in prin.C.ex quib.cau.in integ.restit.non est neces. Item,

Decretum siue in principio,siue in fine inuentarij tutoris operatur.Bal.in l.si tu,& collega.C.de magi.conue.Sed

70 Decretum in inuentario hæredis non requiritur.Bal.in l.fi. §.cùm igitur.iiij.col.C.de iure delib.Vide Bald. in auth. sed cùm testator.C.ad legem Fal.& Ang.in l.j.§. hæc stipulatio. xij.col.ff.si cui plus quàm per legem Fal.

* Decretum iudice in loco superiori pro tribunali sedente,est interponendum.Corne.consil.xcviij.uol.j.Rol.à Val.consi. xcix.num.32.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Decretum dicitur de actis.Bal.in l.ij.j.col.C. ut lite pendente.

Decretum in actibus uoluntariæ iurisdictionis, sicut est datio tutoris, manumissio, emancipatio, legitimatio, adoptio, & similia,potest interponi, etiam iudice non sedente pro tribunali. Lanfr.in cle.sæpe.uer.de plano.de uerb.sign.& Bald.in l.actus.C.de ferijs.ubi dicit decretum in alienatione rerum minoris die feriata nōn interponi.& Paul.in l.pen.ff.eod.& s̄.eo.uer.xxxiiij.& in Spec.de fer.§.ij.ubi etiam dicit,quòd
† debet interponi à iudice sedente pro tribunali. † Et hoc idē tenet do.Pet.Phil.Cor.in consil.xcviij.incip.Videtur.in litera D.in j.parte.]

Decretum iudicis alternatiuum ualet, licet sententia non ualeat.l.si pupillus.§.si prętor.cum gl.ff.de rebus eorum.Alex. consil.lxxvij.iiij.parte.& gl.xj.q.iij.cum gl.

Decretum,etiam parte non citata,potest interponi. gl. sing. in l.si eum.§.pen.ff.de fideicom.libe.& Pe.de Sun.in l.ea.quæ.

C.quo.& quan.iudex.quod est uerum,nisi in transsumptione instrumentorũ.Bal.in auth.si quis in aliquo.C.de eden.

Decretum purè debet interponi,etiam super contractu conditionali.Dy.in l.& si conditionalis. ff. de autho.tut. & ĩ.eod. uer.cxlvij.

Decretum sine causa non ualet.l.hoc.enim.in prin.& ibi Dy.& doct.ff.de suspect.tuto.

Decretum in beneficijs quomodo prosit. Inno. in c.contingit. de dila.Bal.in Marg.uer.decretum.uersi.iiij.

Decretum idem est,quod iussus, prout residet in iudice. Item est missio actualis, prout residet in executore. Innoc. in c.j. de eo,qui mit.in pos.

80 Decretum priorum in reuocatione syndici requiritur,licet in creatione non requiratur.Bar.post gl.in l.illud.§.quod si actor.ff.quod.cuius.uni.no.& ĩ.eo.uer.xcvij.

Decretum papæ afficit ignorantes.c.si eo tempore.de elect.in vj.c.pen.de præben.in vj.& Paul. de Castr. consil.xxxij.ubi dicit uerum,quo ad auferendum potestatem,ut nihil possit statuere contra decretum.

Decretum potest seorsum ab authoritate tutoris interponi, & sic non simul.Bal.in l.cùm ipse.C.de contrahen.empt.

Decretum nullum non conualescit, sed quando potest elidi, conualescit impedimento.Bar.in l.is qui tres.in princ. ff.de † excu.tu. † Et an excuset,uide Feli.in c.illud.in iij.col.paulo post prin.de præscript.]

Decretum potest peti in omni contractu interponi.Bart.in l.si quis tres.C.de decu.lib.x. Item,

Decretum de necessitate requiritur in omni contractu alienationis immobilium:aliàs non ualet cõtractus,præterquam in donatione propter nuptias:ut auth.hodie. & ibi Bart.C. de prædi.cur.lib.x.Sed consuetudo contrarium seruat regulariter.Cogita.& ĩ.eod.uer.cj.

Decretum in insinuatione an requiratur.Bal.in l.illud.iiij.col. C.de sacrosan.eccles.

Decretum per notarium interponi non potest, etiam de consensu partium.Bald.post Gul.de Cu.in l.repetitá. C.de epis. & cle.

Decretum super bonis sitis extra territorium iudicis,an possit interponi.Bart.in l.cùm unus.§.is,qui.ff. de bo.autho.iudi. pos.& in l.propter litem.§.licet.ff.de excu.tut.& ĩ. Licentia. uer.lxxxj.

Decretum iudicis excommunicati est nullum. Bald. in l.j.iiij. col.in fi.C.de iur.& fac.igno.& in rubr.C. qui admitti. vj. q. ubi etiam dicit, quòd excommunicato iudici non currunt tempora utilia. Adde Bar.in l.actor.rem ra.hab.

90 Decretum cum clausula, Admitto,si, & inquantum decerno,ualet.Bal.in l.j.pen.col.C. qui admitti. & in l.edita. xxx. col.C.de eden.& Bar.in l.& si conditionalis.ff.de auth.tu.in l.si quando.in prin.de lega.j.in l.cũ propter.de leg. præstan. & in l.cum procuratore.de oper.no.nun.& ĩ.

Decretum iudicis non ualidat quietationem pupilli damnosam.Paul.de Castr.consil.cccvj.

Decretum interponi in alienatione rei minoris peti nõ potest per procuratorem tutoris,etiam ad hoc specialiter constitutum.Casus est singularis,secundum lect. cõmuniter approbatam in l.minorem.C.de prędi.mi.secundum Lud.Pon.in sing.uer.Procurator.& ĩ.uer.Procurator à quib uer.xxiij.

Decretum iudicis requiritur in diuisione,quam pupillus petit à socio rixoso.Bar.in l.inter pupillos.ff.de autho.præstan.

Decretum iudicis requiritur in alienatione, uel in diuisione fundi obligati ad alimenta.l.cùm hi.§.si uni. & ibi Bart.ff.de transact.

Decretum iudicis subreptitium non ualet. Bar.in l.Carbonianum.§.puberi.ff.ad Carbo.

Decretum iudicis super cõtractu simulato non ualet, ut super uẽditione,quæ reuerà erat donatio,& iudex ignorabat.Bal. in rubr.C.qui admitti.iij.col.

Decretum iudicis in constitutione syndici non requiritur de necessitate,licet tutius sit illud adhiberi.Bar.in l.nulli.ff.quod cuius.uni.no.gl.& Alex. post Bar.in l.actor. rem ra.hab. Bar. in l.municipio.ff.ut in pos.lega.& per Bal.in l.si ita. de communi ser.manu.& in l.omnes.ij.col.C.de epis.& cle. & adde Spec.de syndi.uer.in syndicatu.& in Marg.uer.Syndicus.in prin.Et omnino Bal.in l.si ut cautiones.iij.col.C.qui accus. non pos.& ĩ.uer.Syndicus à quibus.uersic.iij.& vj.& ibi per discursum.& in uerbo,Syndicus qualiter.uer.pe. & Bald.in addit.Spec.de his,qui ali.no.in iud.interue. uersi.j.ubi etiam dicit,quòd

Decretum requiritur in constitutione actoris,licet non requiratur in constitutione syndici, secundum Bald. in uer.ij.& Alexand.in l.illud.§.sed si ita.quod cuius.uni. no.ubi etiam dicit,quòd

Decretum non trahitur ad futura: & ideo facit actorem non dari ad lites futuras. suprà uerb. Actor. uer. lv. & melius in uer.lxv.

100 Decretum de facto interpositũ in contractu rescindendo, debet de facto reuocari.Bal.in rub.C.de rescin.uend.

Decretum potest de facto reuocari,si iudex reperit se deceptũ. Bal.in c.j.v.col.de mili.uasal.qui contu.est.in usi.feu.& Bar. & doct.in l.ij.ff.ubi pupil.edu.deb.

Decretum iudicis potest reuocari per eius successorẽ.l.quamuis.& ibi Bar.ff.de reb.eorum.

Decretũ iudicis non requiritur in donatione propter nuptias facta per minorem.l.j.C.si aduer.dot.auth.hodie. & ibi Bar. C.de prædi.cu.lib.x.& ĩ.eo.uersi.lxxxv.

Decretum iudicis,quod transiuit in cõtractum,non potest reuocari.l.quod semel.cum gl.& Bart. ff. de decre. ab or. fa. & Lud.Bol.consil.quod est ante consil.xlvij. Alex.de Im.ol.iij. parte. & in d.l.quod semel. & ibi uide quando transeat in contractum.

Decretum iudicis iniustè interpositum facit iudicem in syndicatu teneri.ĩ.Iudex punitur.uer.iiij.& cvj.

Decretum non requiritur in alienatione, quæ fiat propter authoritatẽ rei iudicatæ.l.sed si pecunia.§.j.& §. item quoniã. ff.de rebus eorum. Item,

Decretum hodie nõ requiritur, cùm iuramentum apponitur. gl.in auth.sacramenta.C.si aduer.uend.& Nicol.de Neap.in l.j.in prin.ff.de rebus eorum.

Decretum sine authoritate tutoris non sufficit. Nicol.de Neapol.post gl.in l.j.in prin.ff.de reb.eo.uide gl.in l.ob æs. C.de prædi.mi.

Decretum requiritur in alienatione facta per patrem tutorem filij.l.si pupillorum.§.si pater.ff.de reb.eo.Nicol. de Neap.in l.j.in prin.ff.eo.tit.

110 Decretũ in ecclesia potest interponi in tutela,& cura.Bald. in l.ij. C.de sacrosan.eccl.Alex.in l.iusiurandum.§. qui iusiurandum.de iureiuran.

Decretum iudicis requiritur in alienatione nuptiali facta de rebus stabilib.l.si prædia.C.de prædi. mi. Bar.in l.j.C.si aduer.dotem.l.lex,quæ tutores.& ibi Bart.C.de admi.tut.ubi etiam idem dicitur in dote.& in d.l.si prædia.per Bar. Vnde

Decretum iudicis requiritur in alienatione dotis: ut ibi, & infrà uerbo, Dos.

Decretum in alienatione emphyteusis facta à minore requiritur.l.etiam.C.de prædi.mi.

Decretum iudicis debet edi cum die & consule. Bal. in rub.C. de fide instr.ij.col.

Decretum propriè quod dicatur.Bal.in l.quæcunq;.in fi.C.de bo.quæ libe.& ibi gl.in l.fi.C.de transact.

Decretum non requiritur in acceptatione possessionis. Bal.in l.fistulas.§.fundum.ff.de acquir.poss.

Decretum etiam domi potest per iudicem ex causa interponi, ut quãdo cõtrahens est mulier,uel infirmus, & dicitur tunc nihilominus insinuata donatio.Bal.in l.generaliter.§.in omnibus.C.de reb.cred.

Decretum in curatore an requiratur. Bart. in l.actor. in fin.ff. rem ra.hab.

Decretum non requiritur in contractibus minorum,si sic se habeat consuetudo,& illos cõfirmet. Bal. in c.j.j.col. per quos fi.inuesti.in usi.feu.

120 Decretum superioris facit præsumi contractum esse celebratum in utilitatem ecclesiæ.per no.in l.j.C.de prædi.cur. lib.x.secundum Bald.in c.j.v.col. qui feud.da.pos.in usi.feu. Item,

Decretum iudicis facit præsumi omnia esse solenniter acta. in Spec.de empt. & uendi.§.j.uer.& breuiter scias. & ibi Bald. in addi.uer.nomen quod ubi est.Bald.in l. quæcunq;. §. fin. ff.de publ.Paulus de Castr.in consil.lxxxix.ubi uide. & per

Bal. in

Bal.in l.cùm hi.§.si prætor.ff.de transact.& gl.in l.j.C.de fide instr.& iure hastæ fis.lib.x.Vide Bal.in l.fi.C.de prædi.mi.& in l.si præses.quomodo,& quando iudex.& omnino per do. Alex.in l.sciendum.de uer.oblig.& per Bald.in c.j.v.col.qui feu.da.pos.not.in c.accepimus.de æta.& qua. Io. de Imol.in l.si quis cùm aliter.in fi.ff.de uerb.oblig.& no.in l.ab ea parte.§.fi.ff.de proba.quem tex.allegat But.in c.quod sicut.pe. char.de elect.ubi dicit,quòd quando iudex facit actum iudicialem,præsumitur solennitas,etiam extrinseca.Facit l.manumissio.per doct.de manu. uin. & dicit Innoc.in c.innotuit.de eo,qui fur.ordi.sus.quòd solennitas,etiam extrinseca,præsumitur in actibus iudicialibus, propter authoritatē iudicis.Item facit præsumi authoritatem tutoris. Alex.in d. l.sciendum.ix.col.Item uerum, si decretum in contractu sit interpositum,non si antè : quia tunc est pro licentia, & non facit præsumi solennitates interponendas in futuro contractu.Alex.in d.l.sciendum.x.col.Vnde

Decretum potest interponi ante contractum, & tunc habetur pro licentia,ut ibi.& gl.in c.j.de rebus eccles.non alie. in vj. & s̄.eod.uer.xiiij.

Decretum facit præsumi solennitatem, etiam extrinsecam, nō negatam,nisi opponatur,quòd non faciat præsumi: secundū Compo.Io.And.Butr.& doct.in c.cùm dilectus. de consue. Lud.Pon.in l.sciendum.de uerb.obli.& in l.si quis mihi bona.§.iussum.in fin.ff.de acquir.hær.& j̄.uer. Solennitas.uer. xxvij.& seq.

† Decretum iudicis in modum uoluntariæ iurisdictionis, si interpositum sit,præsumitur omnia solenniter acta.Et idem fortius in decreto,quod interponitur in modum cōtentiosæ iurisdictionis,quia cum maiori solennitate interponitur, & ita de uno ad aliud arguitur.do.Bart.Soci.in consil.clviij. incip.Visis.uer.confirmatur etiam,quia.in x.parte.]

Decretum in cōtractu tutoris,qui iurauit utilia facere, ualidat contractum,si tutor incidat in periurium.Bald.in c.j.§.j.iij. col.de feu.guar.in usi.feu.

Decretum super tutela eius,qui tutorem habere nō potest, an sit nullum.gl.& Bal.in l.si putas.C.de peti.hæred.

Decretum contra statutum,uel consuetudinem ecclesiæ,præsumitur surreptitium.Bal.in l.quicunq;.C.de bo.quæ libe.

Decretum super futuris non interponitur.Bald.in addi. Spec. de his,qui al.no.uer.ij.

Decretum præsumitur solenne. Bald.in addi. Spec. de appel. uer.& quando formatur.

Decretum etiam inter absentes potest interponi,no.in l.recusare.& ibi Bar.ff.ad Treb.

130 Decretum iudicis est nullum, quando ius deficit ex parte petentis.l.j.§.j.& ibi Bar.ff.de uent.in pos.mit.

Decretum non potest interponi per officiales castrorum, & uillarum in contractibus minorum,& in tutelis. Ang.fin.in auth.ut diffe.iudi.§. si tantum. col.ix.& j̄. Officiales castrorum.uer.j.

Decretū & Sententia,qualiter differant. Bart. in l. nequicquā. §.ubi decretum.ult.col.ff.de off.proconſ. & lega.in Spec.de rest.in integ.§.ij.in fi.

Decretum iudicis potest poni in principio, uel in fine instrumenti.Bald.in l.j.pen.co.C.qui admitti.& in l.si tu.de magi. conue.

Decretum interponendi consuetudo præscribitur, & seruanda est.Bal.in l.fi.§.necessitatem.vij.col.de bon.quæ libe.

Decretum iudicis super futuris interponi non potest.l.item.§. j.ff.quod cuiuſ.uni.no.& Innoc.in c.ij.de fi. instr. & Alex.in l.cùm in iudicio.§.socius.ff.de usur.

Decretum requiritur in transactione super lite de alimentis uendendis iussu testatoris.Gul.de Cu.& Bal. in l.cùm hi.in fi.prin.de transactio.& Alex.in l.si quis arbitratu. iiij. col.de uerb.oblig.

Decreti formam ponit Spec.de ele.§.j.uer.celebrata.

Decretum alternatiuum ualet, sed iudex facere non debet.l.si pupillorum.§.si prætor.uer.quid ergo.de rebus eorum.l.ubi autem.§.quid illud.de uerb.oblig.

Decretum super tutela matris non ualet, nisi in instrumento contineatur renunciatio nuptiarum,Velleiani, & omnium legum auxiliorum.Bal.in auth.ma.& auiæ. C. quando mul. tu.off.fun.pos.

140 Decretum non requiritur in alienatione minoris habentis licentiam alienandi à testatore.l.prædium. & ibi. Bal. C. quando decre.opus non est. Quod uerum, nisi testator fuisset minor,secundum Bald.ibi.

Decretum in diuisione bonorum maternorū requiritur. Bald. in l.generaliter.in fi.prin.C.de secund.nup.

Decretum iudicis requiritur in contractu filijfam.loco consensus patris furiosi,stante statuto, quòd filiusfam. contrahere non possit sine consensu patris.Bal.in l.si furiosi. C.de nup. & in rubr.C.de contrahen.emp.ad fi.Item si pater haberi nō potest:quo casu iudex supplet:sed debet fieri mentio in instrumento.Bar.& in l.iij.in fi.C.de rest.in integr. & infrà eo. uer.cxlv.

Decretum iudicis supplet pro authoritate in facto proprio. Bald.in l.si furiosi.in fi.C.de nup.

Decretum non requiritur,quando pupillus rem emptam nomine suo pro Titio, reuendit Titio. Bald. in l.j.x.q.C.si ser. extero.

Decretum iudicis supplet pro consensu propinquorum nolentium consentire contractui minoris,uel mulieris,stante statuto,quòd mulier,uel minor non possit cōtrahere sine consensu propinquorum.Secus, si statutum requirat cōsensum propinquorum,& decretum iudicis.Bal.in rubr.C.de contrahen.emp.xxiiij.q.& in l.si furiosi.C.de nuptijs.

Decretum iudicis nō supplet pro tutore, nisi quando tutor haberi nō potest.Bart.no.in l.iij.C.de rest.in integ.& in l.si infanti.in fi.s̄.de iure deli.quo casu iudex supplet. Et debet de hoc fieri mencio in instrumento,secundum Bart. ibi,& Bal. in l.bonorum.C.qui admitti.s̄.eo.uer.cxlj.

Decretum iudicis etiam per errorem occultum, tamen ualet. Bal.in l.j.C.de manu.uin.per l.actor.ff.rem ra.ha.

Decretum sub conditione potest interponi. Bal.in l.fi.in prin. C.de manu.testa.& ff.de fideicommis.liberta.l.iij. §. illud.& Bal.in l.fi.iiij.q.C.de edict.di.Adri.tol.& s̄.eo.uersi. lxxvj.& Alex.in l.cùm in iudicio.§.socius. ff.de usuris. Vide Alex.in l.ij.§.dubium.quando appe.sit.ubi dicit,quòd sententia decreti trahentis secum executionem sub conditione, non tenet,secundum Bald.in l.muto.§.si sub conditione.de tutel.

Decreta ad successorem transeunt.l.quamuis.de rebus eo.Bal. in addi.Spec.de arbit.uer.præceptum.

50 Decretum impossibile est nullum.Bal.in addi. Spec.de appella.uer.impossibile.

Decretum electionis non facit plenam probationem pro electo.Inno.in c.innotuit.de electione.& in c.nihil.eo.tit.Lud. Pon.in fin.uer.Decretum.uer.utrum electionis.

Decreta iudicum delusoria esse non debent.in Spec.de arbi.§. viij.uer.econtrà uidetur.& de emp.& uen.§.iiij.uer.quoq;.

Decreti interpositio an sit actus iudicialis.in Spec. de procur. §.j.uer.quid ergo.& seq.

Decretum perperam interpositum habetur pro non interposito.in Spec.de tuto.§.v.uer.quid si pupillo.

Decreta quæ,& quot requirantur in electione episcopi, & an probent.in Spec.de elect.§.j.uer.celebrata.& seq.& §.ij.uer. electione.& seq.iij.§.uer.tunc ergo.

Decretū iudicis debet aliquid operari.in Spec.de emp.& uen. §.iiij.uer.hic quoq;.& seq.

Decretum iudicis in alienatione rerum pupillorū requiritur, & quid operetur.in Spec.ubi s̄.

Decretum iudicis an patiatur appellationem. in Spec.de app. §.ij.uer.sed nunquid.& suprà, Appellatio à decreto iudicis. per totum.

† Decretum non dicitur nullum, licet ordo non fuerit seruatus,sed opus est appellatione.do.Bart. Soci.in consil. clviij. incip.Visis.uer.nec obstant.ij.parte.]

Decretum primum sine libello dari potest.Bart.in l.si finita.§.Iulianus.de dam.infect.in j. q. contra Spec.tit.de primo & secūdo decreto.& in tit.de eo, qui mit. in pos.cau.rei ser.uide Bart.in l.cùm proponas.C.de bo.authen.iudi.poss.

Decretum primum non interrumpit præscriptionem. gl. in c. sine possessione.de reg.iur.in vj.gl.& Bar.in l.is,qui Reipu. ff.ex qui cau.ma.Lud.Pon.in sing.uersi. decretum.uer.dicit lex.Sed Bal.contra in l.consentaneum. viij. col. uer. caue, si enim esset.C quo.& quan.iudex.

Decretum primum die feriata concedi non potest. gl. in l. ij. ff. de fer. & Bald. in c. j. vij. col. de mil. uas. qui contu. est. in usi. feu. Sed contrarium tenet Bal. in l. dies festos. C. de fer. Vide omnino Bald. in addi. Spec. tit. de primo, & secundo decre. uer. tenuta. & quod per Bal. in l. si pacta. j. col. C. de pact. & j. uer. tenuta. uer. j. Sed an executio eius, id est, missio. Bart. & Alex. in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun.

† Decretum primum, & secundum, an & quado dicantur nulla, & an, & quando iudex possit illa reuocare, uide do. Mari. Soci. in consil. xviij. incip. Prosequendo. uer. & posito. cum uer. se. & in uer. & sic etiam sequitur. in j. parte.]

Decretum primum an detur cotra eum, qui habuit quadrimestre ad soluendum. Bal. in addi. Spec. de sententia. uer. an, & qui habuit. ubi dicit quid de decreto ij.

† Decretum primum an requirat citationem peremptoriam. Alex. in l. si finita. §. Iulianus. col. iij. & iiij. ff. de dam. infecto. ubi dicit, quod sic, cum limitatione.

Decretum primum, & secundu reuocatur per creditorem uolente creditore, præstita cautione de iudicio sisti, secundum Archi. in rubr. de do. & contu. lib. vj. Archi. & Io. An. in rubr. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser. in vj. & Butr. in c. ij. de dolo & contu. & refert Lud. Pon. in sing. uer. Decretum. uer. reus. Quod est uerum, refectis expensis, etiam non necessarijs, factis per creditorem, tam de iure ciuili. Casus est not. in l. sed ultro. ff. de neg. gest. quam etiam de iure canonico, secundu Host. & Io. An. in c. cum uenissent. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser. secundu Lud. Pont. in sing. uerb. Decretum. uer. dicit text. in l. & c. † Vide do. Mari. Soci. in consi. s. allegato, in eodem loco.]

Decreti primi annus breuiari non potest per iudicem, nisi de consuetudine. Hostien. & Io. And. in c. cum uenissent. de eo, qui mit. in pos. secundum Lud. Pont. in sing. uerbo, Dilatio. uer. item quæro.

Decretum primum contra superficiarium contumacem an dari possit in totas ædes. Bart. in l. prætor ait. §. siue corporis. ff. de dam. infec. quod sic: secus in decreto secundo, ut ibide.

Decreti primi forma qualis sit, quando dandum est possessori. Bart. in l. si proprietarius. & in l. si finita. §. Iulianus. iij. q. de damno infecto.

† Decretum seu tenuta, uel immissio in possessionem, non seruata solennitate statuti, an ualeant. do. Pet. Phil. Cor. in consilio lij. incip. In hac. per totum. in iiij. parte.]

Decretum primum & secundum an habeat locum in iuribus incorporalibus, not. in l. si finita. §. si de uectigalibus. & ibi Bar. ff. de dam. infect.

10 Decretum primum in nomine debitoris potest habere locum. l. is, cui. §. si Titio pure. & ibi Bart. ff. ut in pos. leg.

Decretum primum datur contra præsentem in iudicio, & nolentem respondere, nec defendere l. quoties. §. prætor. ff. de noxali. Quod est uerum, si tacet: sed si expresse dicit, quod non uult defendere, in realibus statim transfertur possessio in actorem, quæ habet uim secundi decreti. Bart. in l. non solet. ff. de noxa. per illam legem, & l. inter duos. §. j. ff. de dam. infect. & ibi Iac. de Are. & doc. & i l. no alienu. de inter. actio.

Decretum primum, uel secundum, an transferat ius coloniæ, id est, colendi fundum datum in tenutam creditori, per Bar. in l. prætor ait. in princ. ff. de bon. autho. iud. pos. in Spec. de primo & sec. decre. §. v.

Decretum primum an perdatur, si creditor non intret possessionem, & per quantu tempus. Bart. in l. prætor. §. si. ff. de bo. au. iud. pos. quod per bienniu. per l. si. C. eo. tit. ubi etiam dicitur nouu processum requiri in primo decreto reassumendo. & ibi doct. & Petrus de Su. sed Angel. in l. unam. §. si quis metu. ff. de dam. infect. quod per quinquennium.

Decretum uni creditori concessum an prosit alteri. Bart. in l. cum unus. ff. de bo. au. iud. pos.

Decretu in una re datu, an prosit in alia. Bart. in d. l. cum unus. §. si propter. de bo. au. iu. pos.

Decretum dari debet in bonis facto inuentario. Bart. in l. si. ff. de bo. au. iud. pos.

Decretum primum an dari possit contra dominum ex contumacia procuratoris, uel tutoris, uel gestoris. Bar. in l. quamuis. ff. de dam. infec. & in l. si usufructuarius. ff. de noxa. quod sic. & ibi dicit secus in secundo decreto, & tenet Bart. in l. eum, qui. C. de procur. & in Spe. de primo & secundo decreto. §. iij. & de contumacia. §. iiij.

Decretum primum an dari possit contra patrem ex contumacia filij. Bar. in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dam. infect.

Decretum primum non potest dari pro debito, quod est certu de præsenti non posse exigi. Bart. in l. quo tempore. in prin. ff. de pec.

20 Decretum datum non facta probatione, non roboratur per confessionem postea sequentem. Bal. in l. ut debitum. C. de hære. actio. per l. si cum nulla. ff. de re iud.

† Decreti iniusti uirtute si quis possessionem ingreditur, potest accusari, & puniri de ui turbatiua. do. Maria. Soc. in consilio xviij. incip. Prosequendo. uersic. & de actionibus iudicialibus. circa medium. in prima parte. ubi etiam quid si sit obtentum.

† Decretum iniustum per actorem, licet error seu iniusticia non sit expressa, ex quo est ipso iure nullum, non est necessarium quod intentetur aliquod iudicium nullitatis: cum lex hoc faciat, non opus est hoc à iudice petere, sed sufficit in iudicium deducere ius suum.]

† Decretum interpositum in re possessa per alium, non citato possessore illius rei, cum sit nullum, qualiter intelligatur, & quo casu non est nullum, & an ingrediens incidat in pœna. do. Bar. Soci. in consil. clviij. incip. Visis. uer. post casus. cum duobus uer. seq. in ij. parte.]

Decretum primum datur contra reum absentem, etiam post litem contestatam. l. consentaneu. C. quo. & quan. iudex. Bar. post gl. in l. properandum. §. sin autem reus. C. de iud.

Decretum primum contra absentem, etiam non latitantem, datur, sed non decretum secundum l. ignorare. & ibi Bar. C. de resti. mili.

Decretum primum dari no potest, nisi prius constet iudici de contumacia. Bar. in l. multum. ff. de cond. & demon. Item de debito, saltem summariè. Bal. in addi. Spec. de pri. & sec. decreto. uer. j. gl. Bar. & doct. in l. cum proponas. C. de bo. auth. iud. pos. & Bart. in l. fideiussor. §. fin. in fin. ff. qui satis. cog. ubi idem dicit in secundo decreto. Item uerum etiam per iuramentum. Paul. de Castr. in consil. xxxviij. per l. cum proponas. & in auth. ibi posita præalleg. Item in secundo decreto. j. eo. uer. lj. lvij. & lxvij.

Decretum primum, uel secundum, an dari possit in re liuellaria. Bart. in l. quemadmodum. in fi. C. de agri. & censi. lib. xj. & in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infect. & in §. si de uectigalibus.

Decretum primum contra contumacem an, & quomodo detur. Bart. in l. si prius. de ope. no. nun. & in l. cum proponas. C. de bo. autho. iud. pos.

Decretum primu pro usufructu an dari possit. Bar. in l. si prius. vj. q. de ope. no. nun.

Decretum primum in actione præiudiciali an habeat locum. Bar. in l. si prius. vj. q. de ope. no. nun.

Decretum primum in interdicto uti possidetis, an habeat locum. Bart. in l. si prius. xij. q. de ope. no. nunc.

Decretum primum contra proprietarium dari potest ex contumacia usufructuarij. j. uerb. Tenuta. uersic. vij.

30 Decretum primum, uel secundum, quomodo diffiniatur. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infect.

Decretum primum non potest dari, nisi ad partis petitionem, de quo constet in actis, contra contumacem citatum trina citatione, uel peremptoriè ad instantiam creditoris. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infect. & in l. cum proponas. C. de bo. auth. iud. pos.

Decretum primum cotra minores indefensos, potest promulgari. Bal. in l. cum & minores. C. si aduer. rem iud. & per Bar. in l. fi. ff. de rest. in integ. j. & ij. col. no. in l. si minor. ff. de bo. au. iu. pos. & in l. si præses. C. quo. & quan. iud. Secus in secundo decreto, secundum Bar. ibi. Vide Bart. & Bal. omnino in l. j. C. qui legi. perso. & Bal. in l. sub prætextu. C. de hær. act.

Decreti primi & secundi tempore requiritur latitatio, alias missus no potest uendere. Bart. in l. ait prætor. §. si. ff. ex qui. cau. ma. & j. uer. Venditio quando fiat, uel non. uer. xv.

Decretum contra unum non nocet absentibus habentibus ius in re. l. in noxalibus. per Bartol. ff. de noxa. & infra. Missio uer. cxxiiij.

Decretum

Decretum secundũ quando sit interponendum, & intra quod tempus, & de modo exceptionis eius, eo. tit. §. ix.

Decretum secundum in quibus actionibus locum habeat, & quando sit necessarium. eo. tit. §. x.

Decretum secundum quo iure, uel qua actione petatur. eod. tit. §. ix.

Decreti secundi effectus ponit Spec. eo. tit. §. fi. uer. xij.

Decretum secundum cõtra contumacem latitantem interponitur. l. Fulcinius. §. possidere. ff. ex quibus cau. in pos. ea. Quod uerum est, nisi periculum esset in mora: quia tunc datur etiam contra non latitantem. Io. And. sing. in cap. consultationibus. de off. deleg. Bal. in c. j. de mil. uas. qui contu. est. Lud. in sing. uerbo, Decretum. uersic. nota quod secundum decretum. Item uerum, nisi in causa noxali. l. sed alio. §. si absens. & ibi Bart. ff. de noxa. ubi idem dicit in causa damni infecti. per l. si finita. §. si fortè. de dam. infect. & ibi Paul. de Ca. tenet idem.

Decretum secundum est sententia interlocutoria. glo. no. in l. præsenti. §. cùm autem. de his, qui ad ecclef. confu. Bald. in addi. Spec. de sentẽtia. uer. secundum decretum. & in l. cùm & minorem. C. si aduer. rem iud. & in l. si prẹses. & ibi Pet. de Su. C. quo. & quando iudex. Bart. in l. si finita. §. si fortè. de dam. infect. no. in l. si minor. de bo. au. iud. pos. Bart. in l. non uidetur. de iudi. in l. ij. de app. reci. Bald. in l. ij. de episc. audi. Innoc. in c. dilecto. de uerb. signifi. l. fi. §. illud. de tempo. app. sed habet uim diffinitiuæ, ut ibi. & Bald. in l. minorib. C. de his, qui ut indi. But. in c. si à nobis. de appel. & in c. peruenit. el ij. eo. tit. & do. de Ro. in dec. xvj. & lxxxiij. & Matthe. Ma- † thesi. in iiij. no. † Et per Fel. in c. consultationib. de off. deleg. in iij. col. Adde do. Pet. Phil. Cor. in consi. lxv. incip. Licet. in litera N. in j. parte. quòd decretum secundum, per quod fit uenditio bonorum debitoris, habet uim diffinitiuæ, licet sit interlocutoria.]

Decretum secundum an delegetur per gl. & doct. & Alex. in l. iubere. de uerborum oblig. quòd non, quo ad cognitionem contra Ang. ibi.

10 Decretum secundum in causa damni infecti habet locum. l. si finita. §. Iulianus. de dam. infect.

Decretum secundum tanquam interlocutoria potest reuocari per iudicẽ, si iniustè emanauit. Innoc. in c. dilecto. de uerbo. signific. & Bald. in l. non uidetur. la j. ff. de iud. secundum Lud. Pont. in fin. uerb. Decretum. uer. quæro, utrum.

Decretum secundum contra minorem dari potest. l. si minor. ff. de bo. autho. iud. pos. etiam contra indefensum: ut ibi secundum Bal. in l. cùm minorem. in prin. C. si aduer. rem iud. & docto. & Pet. de Su. in l. si prẹses. C. quo. & quando iudex. Bart. in l. j. C. qui legi. perso. uide Bart. in l. alienã. C. de procur. & in d. l. si minor. in l. fin. in prin. ff. de in integr. resti. ubi tenet Bart. in ij. col. quòd secundum non ualet, sed primum sic. Bal. in l. sub prætextu. C. de hæred. actio. dicit, quòd ex facto testatoris ualet in bonis testatoris, sed ex facto suo non: ut ibi per Bald. Adde no. in l. apud Iulianum. ff. ex quib. cau. † in pos. ea. † Et per Feli. in cap. consultationibus. de off. & po. iu. dele. in iij. col.]

Decretum secundum etiam lite contestata dari potest. l. cùm proponas. C. de bo. autho. iud. pos.

Decretum secundum quanto tempore post primum dari debeat, non reperitur iure cautum, sed est in arbitrio iudicis, secundum Spec. de pri. & se. dec. Paul. de Castr. in l. debitoribus. ff. de re iud. Bart. post gl. in l. cùm proponas. C. de bo. autho. iud. pos. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. vj. col. de dam. † infect. Vide Bart. in l. prætor. §. fi. ff. de bo. au. iu. pos. † Et Fel. in d. c. consultationibus. in medio. j. col.]

Decretum secundum an pariat actionem in factum, uel officium iudicis. Bald. in additio. Spec. de sententia. uer secundum decretum.

Decretum secundum an detur contra eum, qui habuit quadrimestre ad soluendum. Bald. in addi. Spec. de sententia. uer. an qui habuit.

Decretum secundum contra hẹreditatem iacentem interponi non potest. Bald. in rubr. C. de succes. edict. & plenius ĩ. Hæreditas iacens. uer. pen.

Decretum secundum ut non detur contra cõtumacem, requirendi sunt amici. Bart. in l. item ait prẹtor. in fi. ff. ex qui. cau. ma. Cyn. in l. cùm proponas. C. de bo. au. iud. pos. Bar. plenl in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infecto. & in l. ergo. ex quib. cau. maio. ubi dicit fiendum esse proclama, quod cõpareat quisquis uelit defendere talem contumacem. & tenet gl. in l. hoc autem. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & omnino per Paul. de Castr. in consil. 50. ubi idem dicit in primo decreto.

Decretum secundum ex causa iudicati concessum ex falsa causa, non uitiatur: sed concessum ex interlocutoria sic. Bal. in l. ex causa. ff. de publi.

20 Decretum secundum an requirat subhastationem. Bald. in addi. Spec. de sententia. uer. secundum decretum nõ potest. & Bal. in l. ordo. C. de execu. rei iud.

Decretum secundum contra non citatum non datur. Ang. in l. ij. C. quo. & quan. iud. Petrus de Su. in l. ea, quæ. eo. tit. Vide Bal. in l. ignorare. C. de restit. mil. & per trinam citationem: ut ĩ. eo. post seq. uersic.

Decretum secundum non debet dari festinanter. Bald. in l. si pacto, quo pœnam. j. col. C. de pact. & in l. ignorare. C. de restit. mil.

Decretum secundum non datur, nisi præcedat trina citatio. gl. & Ludo. Pont. in l. iij. §. si procurator. ff. si quis ius di. non obtemp.

Decretum secundum an habeat locum in iuribus incorporalibus. Bald. in l. si finita. §. si de uectigalibus. ff. de dam. infec.

Decretum secundum impediri potest per dominum rei possessæ à Titio debitore Caij: non autem potest primum decretum reuocari per eum, quia alius, scilicet Titius possidens passus est primum decretum, seu tenutam. Bal. in addi. Spec. de sententia. uer. si sententia.

Decretum secundum contra nolentem respondere an detur. Bar. in l. Fulcinius. §. quod autem. in fi. ex qui. cau. in pos. ea. & s. uer. Decretum primum. uer. xj.

Decretum secundum non rumpit locationem colono, secundum Bart. in l. in uenditione. §. j. ff. de bo. au. iud. pos.

Decretum secundum an transferat ius coloniæ, id est, ius colendi fundum datum creditori in tenutam, & adiudicatum. Bar. in l. prætor ait. in prin. ff. de bo. author. iud. poss.

Decretum secundum non datur contra eum, qui habet exceptionem declinatoriam. l. non uidetur. & ibi Bart. ff. de iudi. quia non dicitur latitare, qui non comparet: quia habet exceptionem declinatoriam: nam si esset præsens, non cogeretur iudicium subire, per l. uir bonus. ff. iud. solui. Bart. in d. l. non uidetur. Vnde

30 Decretum secundum non datur contra citatum priuilegio tutum non comparentem: quia non dicitur latitare: sed decretum primum sic, ut tædio affectus compareat, & priuilegium alleget. Bart. in d. l. non uidetur.

Decretum secundum non datur, nisi constet de debito plenè per testes, uel instrumenta. Bar. in l. cùm proponas. C. de bo. autho. iud. pos. & in l. cùm apud. §. sin autem. eod. tit.

Decretum secundum contra cõtumacem datum per iudicem incompetentem potest peti reuocari per eum, doct. de incõpetentia, nisi iudex pronunciauerit se incompetentem. s. uer. Contumax punitur. uer. xxxvij.

Decretum secundum an possit dari in re liuellaria. Bart. in l. quemadmodum. in fin. C. de agri. & censi. lib. xj. & in l. si finita. §. Iulianus. & §. si de uectigalibus. ff. de dam. infect.

Decretum secundum in actione reali an habeat locũ. gl. & Bar. in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infect. & in l. si prius. iiij. q. de ope. no. nuncia. & Innoc. quòd sic, in c. dilecto. de uerb. sign. & Bal. in Mar. uer. Decretum secundũ. uer. j. Sed Io. Papien. in Sum. sua, in libel. rei. uer. in termino. per l. ex diuerso. de rei uend. Vide Bal. in l. ij. j. col. C. ubi in rem actio. & in Spec. de pri. & se. decre. §. x. uer. hoc quoq;.

Decretum secundum contra fructuarium qualiter interponatur. Bar. in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dam. infect. & in l. quamuis. eo. ti. & in l. si cùm usufructuarius. si ex noxa. causa aga. & ibi Alex. & ibi casus quod forma est, quòd ei denegetur persecutio usufructus. & per Bart. in l. quamuis. de dam. infect. præalleg. & finitur morte usufructuarij. Alex. in d. l. si cùm usufructuarius.

Decretum secundum non datur contra dominum propter cõtumaciam usufructuarij. Paul. de Castr. in l. iij. si ex noxa. causa aga.

Decreti

Decreti secundi tempore requiritur latitatio, aliàs missus non potest uendere. Bart. in l. ait prætor. §. fi. ff. ex qui. cau. ma. & ſ. uerb. Missus. uer. xl. & uer. Venditio quando fiat, uel non. uer. xv. & ſ. uer. Decretum primum. uer. xxxiij.

40 Decretum secundum dari potest contra uasallos pro debitis domini. Bal. in l. liberti. in fi. C. de ope. lib.

Decretum secundum non datur legatario misso in possessionem legatorum. Bart. in l. is, cui. §. quæri poterit. ff. ut in pos. lega.

Decretum secundum in causa beneficiali, nec in fructibus ecclesiæ dari non potest. c. j. & ibi Io. And. in Nouel. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser. lib. vj.

Decretum secundum sine noua citatione dari non potest contra latitantem cōtumacē. Bar. in §. Iulianus. iiij. col. de dam. infect. in l. si finita.

Decretum secundum contra uniuersitatem an dari posit: uide in l. j. in fin. ff. quod cuius. uni. nom. & ibi Alex. post Bart. & per Bart. in l. si finita. §. Iulianus. viij. co. de dam. infecto. quòd sic.

Decretum secundum contra furiosum an dari posit. in l. Fulcinius. §. adeò. ff. ex quibus cau. in pos. ea.

Decretum secundum quomodo impediatur. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infect. in vj. col. & in Spec. de pri. & sec. decre. §. j. uer. porrò.

Decretum secundum in hypothecaria an habeat locum. Cy. in l. cùm proponas. xv. q. C. de bo. autho. iud. pos. gl. in l. si quis emptionis. de præscript. trig. an. & in l. iij. in fin. ff. de acquir. poss.

Decretum secundum dicitur continuatio eiusdem processus ad primum decretum. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infecto.

Decretum secundum non datur contra illum, qui fuit senator urbis Romæ, sed dari debet curator bonis eius uendendis. Bart. singulariter, & Nicol. de Neapol. in l. curator. ff. de cura. furio.

Decretum secundum datur pro mensura debiti, licet primum detur in omnibus bonis contra citatum cōtumacem. l. præsenti. §. cùm autem. & ibi Bart. C. de his, qui ad eccles. confu. & authen. ei, qui iurat. & ibi Bar. C. de bo. author. iudic. pos. ubi dicit dari primum pro quantitate debiti, & pro expensis: ut ibi.

Decretum secundum an infringatur per appellationem. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. & §. si fortè. de dam. infect. Bald. in Marg. uerbo, Ecclesia. uersic. ij. & ſ. uerbo, Appellatio à primo decreto. uer. j. quòd sic.

50 Decretum secundum, à quo est appellatum, an debeat iterū dari. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. vj. col. de dam. infect.

Decretum secundum quo iure petatur interponi. Bart. in d. §. Iulianus. vj. col.

Decretum secundum non requiritur, quando mulier mittitur in possessionem uentris nomine: sed curator datur, qui interim alat. in Spec. de primo & secundo decreto. §. x. uersic. utrum cùm mulier.

Decretum secundum in quibus casibus interponatur. Bart. in l. si finita. §. Iulianus. vij. col. de dam. infect.

Decretum secundum in actione ad exhibendum dari non potest. Bart. in d. §. Iulianus. vij. col.

Decretum secundum in actione ex empto an detur. Bart. in d. §. Iulianus. vij. col.

Decretum secundum in actione personali acquirit dominiū. gl. & doct. in l. iij. in fi. ff. de acquir. poss. Ioan. Papin. in Sum. in libe. rei uer. in termino. in fi. & ſ. uerbo, Dominium transfertur. uer. xj.

Decretum secundum contra hæreditatem iacentem, & bona defuncti datur hoc modo: quia datur curator bonis, q uendat, & satisfaciat creditoribus. Bart. in l. si quis instituatur. §. fi. ff. de hære. insti.

Decretum secundum non datur, nisi primum præcedat. gl. in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infect. Bar. in l. quamuis. §. unde. de bo. autho. iud. poss. & Paul. de Castr. in consil. 50.

Decretum secundum quos effectus habeat. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. in fi. de dam. infect. in Spec. de primo & secundo decreto. §. fi.

60 Decretum secundum an posit interponi cōtra emptorem rei alienatæ post primum decretum. Bar. in l. si quis missum. §. iudex. de dam. infect. quòd sic, si missus incumbat primo decreto, & possessioni: non aliàs, quia tunc debet agi hypothecaria.

Decretum secundum an posit impediri per tertium possessorem. in Spec. de pri. & secun. decr. §. iuxta. uer. quid si alius. & no. in l. à diuo Pio. §. si super reb. de re iud. per glo. & doct. & per Cy. & doct. in l. ob maritorum. C. ne uxor pro mari. quòd sic, nisi sit translata possessio in fraudem. l. j. per Cyn. C. de alie. iud. mu. cau. fac. uide Bart. in l. iij. C. de pig. & in addi. Spec. de pri. & sec. decre. uer. ij. per Bald. Item nisi possessor confiteatur dominium esse debitoris: quia tunc fieri potest misio, & executio: aliàs non. Bal. in d. l. ob maritorū.

† Vide ſ. in uer. Decretum primum. uersic. 50. ubi habes easdemmet remissiones.]

Decretum secundum dari non potest, nisi debitor prius legitimè fuerit citatus, aliàs non ualet. Bald. in additio. Spec. de pri. & secundo decre. uer. non ualet tenuta. & in Spec. §. iam de effectu. uer. quid si iudex.

Decretum secundum dari potest, & reuocari tempore feriato. Bal. in addi. Spec. de pri. & sec. decre. uerb. Tenuta.

Decretum secundum contra ecclesiam dari non potest alteri ecclesiæ. Innoc. in c. dilecto. de uerborum significationibus. & Bald. in Marg. uerb. Ecclesiæ. uersic. ij. Et si datur, potest appellari, secundum Baldum ibi post Innoc. & Abbatem antiquum.

Decretum secundum debet interponi specificatis rebus, super quibus interponitur, licet primum super omnibus bonis etiam generaliter posit interponi. l. j. & ibi Bal. C. de iure dominij impe.

Decretum secundum debet dari per iudicem imploratū, quando creditor missus ex primo decreto contra contumacem, non reperit emptorem bonorum. l. j. & ibi Bal. C. de iure dominij impe.

Decreto secundo renunciatur per receptionem debiti. l. ij. & ibi Bal. C. de iure do. impe.

Decrescat est uerbum directum in substitutionib. Bal. in l. fi. pen. col. C. de sac. san. eccles.

Decurio habitans in comitatu, uel in rure, cogit redire ad ciuitatem, secundum Bar. in l. j. ff. de decu.

† Decuriones hodie dicūtur illi, qui sunt de cōsilio. gl. & Bar. in rub. C. de decu. lib. x.

† Adde, quòd decurionatus simpliciter excusat à collectis, & alijs, secundum Bart. in l. si quis. §. hominem. ff. de mune. & honor.

* Decurio, cui duodecim liberi sunt, ab oneribus, quæ pro patrimonio præstātur, est immunis. l. si quis decurio. C. de decurio. lib. x. ubi Bald. Alberi. in l. ij. §. xvj. ff. de uac. muner. Rui. consil. cxxvij. uol. ij. Rol. à Val. consil. lij. num. ij. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Decurionum administrator uolens agere pro eis, non tenetur cauere de rato. Item,

Decurioni prælatus comparatur. in Spec. de actore. uersic. ad præsentis.

Decurio an posit esse aduocatus. in Spec. de aduocato. §. j. uer. item excipitur contra aduocatum, quòd est decurio.

Decurio an posit esse tabellio. in Spec. de instrum. edi. §. viij. uer. quid de liberto.

Decurio debet ali à Republica. in Sp. qui fil. sint legi. uer. quid de adoptiuo.

Decurio non potest torqueri, nisi pro crimine lęsæ maiestatis. l. decuriones. C. de quæstio. Quod uerum, etiamsi iam fuit decurio. Bald. in l. nihil. & ibi text. eo. tit.

Decuriones an posint condere statuta. Io. de Imol. in l. municipibus. de condi. & demon. Alex. in l. j. in prin. quod quisq. iuris. & ibi, an repræsentet populum.

Decuriones an posint donare. infrà, Donatio propter merita. uersic. xv.

* Decuriones, seu præsides Reipub. perpetuam immunitatem alicui concedere non possunt. l. j. C. de immunitate. ne conceda. lib. x. l. uacuatis. & ibi Bartol. & alij, præsertim Ioan. Plate. in extr. C. de decurion. lib. x. Bartol. in l. ij. ff. de iur. immunitat. Alexand. consil. cj. uolum. j. consil. xxx. consil. xxxiij. uol. v. Rui. consil. ccxvj. uolum. j. Laure.

Sylua.

Sylua.consil.lxxj.num.13.uolum.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Decuriones utilitatis publicæ causa perpetuam alicui concedere immunitatem possunt. Iason consi.cj.uol.iiij. Petrus Ant.in tract.de Muneribus, §.iiij.nu.122. Laur.Sylua.consil. lxxj.num.13.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Decuriones nouo ciui, qui ad habitandum in ciuitatem uenit, perpetuò immunitatem possunt concedere. Alex.consi. cj.uol.j.consil.xxx. consil. xxxiij. uol.v. Illustr. Card. Paris. consil.lxxxj.uol.j. Laur. Sylua. consil. lxxj. nume.13. uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Decuriones possunt unum ex se ipsis dare executorem, sicut fratres patroni possunt unum ex se ipsis præsentare. in Spec. de iure patro.uer.sed nunquid fratres. per l. magistratus.ff. de tut.& cura.da.ab his.

* Decuriones quæ à prædecessoribus acta gestaq; sunt, ignorare præsumuntur. And. Alciat.consil.cciij. num.30. Æmilius Maria Manolessus.

Dedicatio an faciat transire dominium. Bal.in l.si nondum.C.de fur. Bart. in auth.ingressi.ij. q.C. de sacrosanctis eccles.

Dedicatio quotuplex sit. Bal.in l.si nondum.C.de fur.

Dedicatio personæ & bonorum, cum reseruationibus, an fieri posit. Paul.de Castr.consil.cccv.& Bar.in auth. ingressi.iij. q.C.de sacrosan.eccles.

Dedicatio bonorum hospitali potest reuocari: & quæ donatio dicatur. Alex.consil.lxxxj.j.parte.quod causa mortis.

Dedicatio personæ cum bonis, uel dedicatio personæ & bonorum, quomodo intelligantur. per Bart. in auth. ingressi. C.de sacrosan.eccles.

Dedit, quomodo intelligatur: uide s.uer. Clausula in contractibus.uer.dedit.

Deducens in libello debet probare substantialia, sine quibus libellus esset defectiuus: non autem alia, quæ sunt de natura petitionis. Ioan.An.in c.ex parte.de priuil.& Bal.in Marg.uerb. Deducens.

Deducere in iudicio non uidetur actor, uel reus, quod non sentit.j.uer.Sentire.uer.unico.

Deductum an & quando principaliter in alio iudicio intentari posit. Fel.in c.suborta.col.ij.uer.sententia super principali.de re iud.

† Deduci an per malitiam non deductum in causa principali posit in causa appellationis. Fel.in c.inter monasterium.de re iud.in vj.col.in fi.in uer.non deductum.]

De facto, pluribus modis ponitur. Bald.in l.expulsos.C. de act.empt. Cyn.in l.j.C.quando ciuactio præiudi.cri.Bart.& doct.in l.stipulatio ista.in prin. de uerb.obl. & in extrauagan.ad reprimendum.uer.de facto. ubi dicit, quod exponitur, id est, manu regia. Sed Lap. in deci. ccxxviij. dicit, quòd importat omnem amplam potestatem, dummodò non fiat contra honestum, & cõtra ius, sed præter ius. Et tenet Lud.in sing.uer.Testis.uer.dicit statutum, &c. Et in dubio non comprehendit id, quod est contra naturam contractus. Bal.in d.l.expulsos. Item facit procedi posse sine solennitate iuris naturalis, & sic sine citatione, secundum Lud.in consil.ccxliiij.in fi.per cle.pastoralis.de re iud.& adde s.uer. De facto.in clausulis Compromissorum. Item nõ operatur, quòd iudex credat testibus sine causa deponentibus. Bald. in l.solam.C.de testi. Item sine processu, per Alexan.l.j. ff.de † infamibus.ubi plenè. † Et per Feli.in c.olim.de causa pos.in v.co. circa prin.& in c.ex tenore.in vj.co.uer.declara etiam. de rescript.

† Adde, quòd uerbum de facto, importat, hoc est, sine causæ cognitione, & probatione. ff. de his, qui no.infa.l.ictus fustium, & ibi not.in j.gloss.uel etiam de facto, si iuris rigor repugnet: ut ff.de mino.l.uerum.§.ex facto.super uer.reducere. Et uide Bart.consil.xcviij. incip. In quæstione prædicta primò uidendum est de potestate & bailia domini conseruatoris, & factum de facto tollitur de facto.gl.in l.j.ff.de feri.super uerb.Infirmabitur.& in d.l.uerum. in §.ex facto.in uerbo, reducere.& in l.minor.in prin.ff.de euict. & glo.in c.primates.ij.q.j.quam fecit sin.Bald.in c.accedens.el j.ut lite nõ contest. Bonus text.in c.graue.iuncta gl. fi.in uerbo, per teipsum relaxes.& ibi Abb.post Bald. Adde etiam, quòd sicut iudex est facilis in mittendo, ita facilis erit in reuocando.ff. si mu.uen.no.l.j.§.necessario.& quod not. Innoc.in c.quæ in lam.de elect.& Bal.in l.si pacto, quo pœnam.C.de pac. Lud. Rom.consil.incip. Circa articulum propositæ consultationis primò uidendum, an hæc immissio ex secundo decreto, &c. Et quid operentur ista uerba, De iure, & de facto, uide doct.& ibi Abb.in c.Quintauallis.de iureiur.in xvj.col.

Defectus causæ inducit repetitionem per cõdictionem ob causam, sicut defectus cõdictionis, uel modi. Tex.est sing.secundum Ioan.de Pra.in l.pen.ff. de condi. ob causam.

† Adde, quòd defectus Græcè dicitur ἔκλειψις.

* Deficere uerbum latè patet. Dec.consil. ccxxvij. And. Alciatus consil.dxliiij.nu.3. Æmilius Maria Manolessus.

* Defectus, ut nostri dicunt, ætatis, nõ efficit ut is, cui S.P. eo non obstante, beneficium concessit, beneficium capere nõ possit. Bellamer.in decis.Rot.decis.dccxxvij.tit.de præben. Æmilius Maria Manolessus.

Defectus alienos quibus casibus licet supplere. Inno.in c.quidam.de conces.præben.

Defectus modicus, puta literæ, uel tituli in scriptura, nõ uitiat: ut consuluit Io.An.secundum Card.& Abb.in c.ad audientiam.j.de rescript. Idem dicit Card. si una litera ponatur loco alterius, secundum Card.in c.ex parte.de fide instr.

Defectus iuris positiui supplentur per Imperatorem.j.uer.Imperator.uer.cxxxix.

Defectus tituli superueniens an interrumpat præscriptionem. Bart.in l.naturaliter.in prin.ff.de usucap.

Defectus fundamenti est maior, quàm medij, uel finis. Bald.in l.j.§.j.C.de cadu.tol.

Defectus colligitur ex præcedenti, & sequenti. Bart. in l.fi.§.j. C.de edi.diui Adri.tol.

Defectus in rescriptis quis uitiet. in Spec. de rescript. præsen. per totum.

Defectus ordinis, uel ætatis, uel scientiæ, qualiter deducatur in positionibus. in Spec.de posi.§.vij.uersi.fi.

Defendere quis cogitur etiam patriam suam.l.j.§.fin.& ibi Bart.ff.de iusti. & iure.

Defendere qui tenetur alium, etiam cum armis defendere debet, si opus est. Bart.in j. constitut. Digestorum. §. omnem. † iij.col. † Vide Fel.remissiuè tamen, in c.ego N.in iij.col.uer. in text.ibi:omnes.in fi.de iureiur.ubi an defendere promittens intelligatur obligatus defendere cum armis, si sit laicus, & an teneatur defendere de iure, uel de facto, an de iure tantùm.]

* Defendere alium, optimũ factum esse existimatur. l. seruus in ex.& ibi gl.ff.de seru.exportand. Illustr.Card.Par.consil. ij.nu.176.uol.iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Defendere promittens ad quid teneatur. j. Promitto. uer. liij. uerb.Promissio.uer.cxvj.

* Defendere qui aliquem debet, ab eo non offendendo multo magis cauere debet. l. si negotia. ff. mandati. l.altius. ff. si seruitus uindi.l.frater à fratre.& ibi Alex.Ioan.Bapt.Sancto Seuer.Iason, Soci.& Cag.nume.96. Æmilius Maria Manolessus.

Defendere qui promittit, & non defendit, tenetur ad interesse actione de dolo.l.si te Titio.& ibi Bar. ff. de dolo.& debet citari ut defendat. Bal.in l.si absentibus.C.de execu.tu.

Defendere rem quis non dicitur litigando, nisi dicat se possidere.l.sin autem.in prin.& ibi Bart.ff.de rei uend. Bar.in l.is qui se.eod.tit.j.uerb.Litigans.uer.viij.

Defendere qui promittit de iure, & de facto, ad quid teneatur. j.uerb.Promissio.uer.liij.

Defendere dicitur etiam impugnare.l.j.& ibi Bal. C.de test.nõ autem negare.l.si quidem.& ibi Bal.C.de exce.

Defendere se dicitur, qui non est contumax in substantialibus litis, uidelicet in probationibus. licet in sententia fuerit contumax, quia nouerit se fouere causam iniustam. Bal.in l.ingenuum.ff.de statu homi.

Defendere alium quis non cogitur, sed potest preciũ recipere, ut defendat.l.metum.§.sed licet.& ibi Bart.ff. quod me.cau. & in l.j.§.sed in eo.ff.ad Syllania.

10 Defendere qui potest, & non defendit, nõ dicitur opem uel fauorem præstare. Bal.in l.j.iiij.col.C.de ser.fugi.

Defendere

Defendere qui potest alium, ne occidatur, & non defendit, nõ tenetur, nisi aliàs sit particeps, uel conscius criminis. Bart. in † l.j.§.sed in eo.ff.ad Syllan.† Et per Feli. in c. quod te.de sent. excom. ubi plenè ad fi.j.col.in uer. extrema.gl.]

Defendere an cogatur pater, uel filius, tutor, curator, procurator & administrator. in Spec. de actore. uer. sed quæritur, utrum pater.

Defendere an possit uel cogatur prælatus capitulum. in Spec. de actore. uer. item obijcitur in prælato.& seq.

Defendere si quis potest rem, cuius ius emit lite pendente, ualet cessio sibi facta in re, nec presumitur simulata. in Spec. de cess. actio.§.j.uer. uerum.

Defendere dicitur etiam, qui opponit declinatoriã exceptionem, etiam ex persona iudicis. Abb. in c. cùm inter. de exce.

Defendens offensorem episcopi, uel clerici, incidit in excommunicationem, sicut offendens, etiamsi sit aduocatus, uel procurator, nisi defendat ignoráter, & sine dolo. no. in clem. j.& ibi Card. xiiij.q. de pœnis.

Defendere se minor non potest, ideoq; nec contumax esse potest. Spec. de contumacia. prope fi.

Defendere se an possit quis ex iure tertij. in Spe. de pet.& poss. §.j.uer. item nunquid.

Defendentis sine mandato responsio nõ nocet defenso. in Sp. deposi.§.vj.in fi.

Defendisse non uidetur, qui non defendit in totum. in Spe. de instr. edi.§.xvij.uer. sed si omnia.

Defendere quæ personæ prohibeantur. in Spec. de procur.§.j. uer. item quod Reipublicæ.& de accus. uer. diximus.& seq.

Defendi inuitus quis an possit. Item,

Defendere patrem an possit minor. in Spec. dè defen.

Defendere procurator reprobato eius mandato an possit in spiritualibus. in Spec. de excusatore.

* Defendere si in iudicio quis me cœpit, & causa cadat, quod ut causam meam tueretur, atq; defenderet insumpsit, petere potest. gloss. in l. ex parte. in j.ff. famil. erciscundæ. à qua sententia dissentit Bar. sin. lxxxiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Defendere non uidetur qui non usq; ad extremum in defendendo perstitit. l.ij. in ex.& ibi Doct. ff. si quis in ius uocat. non ier. Iac. Phil. Port. Imol. consi. clxxxvij. num. 6. Æmilius Maria Manolessus.

Defendere ecclesiam an possit minor pars capituli, & an constituere procuratorem. in Spec. de syndi.§.j.

† Defensionis natura est, quòd nulli denegetur, & etiam † Adde, quòd defensio Græcè dicitur ἀντίληψις.

Defensionis concessio comprehendit omne id, sine quo defensio fieri non potest. in Spec. de exce.§.fi.uer. item nomen.

† Defensio est licita omni iure. domi. Pet. Phil. Cor. in consil. cxxxiiij. litera B. in iij. parte.]

Defensiones uerius dicuntur solutio, acceptilatio, renunciatio, & similia, quàm exceptio. in Spec. de excep. §.j. uer. defensiones.

Defensionis terminus quando datur, uide in Spec. de accus.§. j.uer. porrò.

Defensio legitima reseruatur cuicunq;, etiam in alio iudicio.

Defensio una an possit omitti, ut ad aliam transeatur. in Spec. de inquisi.§.fi.

Defensio etiam in notorijs admittit. in Spe. de notorio cri.§.j.

Defensio quælibet continetur nomine exceptionis iuris, uel facti. in Spec. de empt.& uen.§.j.uer. primo autem.

Defensio matrimonij quibus & qualiter permittatur. in Spec. qui ma. accus. poss. uer. si uerò.

10 Defensioni petitæ si quis se ultrò offerat. in Spec. de actio. seu peti.§.ij.uer. item si quis.

Defensioni absentis an amici uel consanguinei sint citandi. in Spec. de cita.§.iiij. uer. sed nunquid sufficit.& uer. seq.

Defensio ut fiat, potest quis se facere hominẽ alterius. in Spec. de feu.§.ij.uer.v. in fi.

Defensionis appellatione non uenit negatio. Bald. in l. si quidem. C. de except. sed exceptio declinatoria sic. Abbas in c. cùm inter. de excep. sed omnis exceptio, nisi friuola. cle. sæpe.§.j.& ibi Car. de uerborũ signifi. Arch. qualiter. de accus. el ij.§. debet. exceptio, & defensio differunt, not. cap.j. de lit. contest. in vj.

Defensiones legitimæ admittendæ sunt in causis summarijs. cle. sæpe.§.j.& ibi Card.& gl. de uerb. sig.

Defendi inuitus potest. Bar. in l. solutionẽ. ff. de solu. ubi Alex. dicit uerum, si quis nolit se defendere, uel cõstituere procuratorem. Quod etiã tenet Innoc. in c. cùm super. & in c. pen. de re iud. Item uerum, si renunciauit liti, uel cõfiteatur: quia non potest inuitus defendi. Rapha. in l. sæpe. de re iud. Alex. ubi suprà.

† Defensio per testes probatur, etiamsi dicant, quòd aliter euadere non poterat ab aliqua personali iniuria: nec requiritur, quòd dicant, quòd aliter à morte euadere nõ poterat, secundum Bart. in l.j.C. unde ui.& in l. furem. ff. de sica.& Butr. in c. olim. de restitu. spo.& j̃. eod. uersic. xlij. circa medium. ibi: item ꝓbatur defensio eo ipso, &c.& optimè in uer. lj. & per Alex. in consil. cix.j. parte.]

Defensio probatur, etiamsi quis percutiat prius eum, qui uolebat ipsum percutere, & erat in actu percutiendi: quia tunc non debet quis expectare se percuti, sed potest prius percutere: quia dicitur ad sui defensionem fecisse. Bart. post gl. in l.j.C. unde ui.& per l.iij.§. si armata. ff. eo. tit.& Bart. in l.iiij. & in §. tabernarius. ad legem Aquil. & infrà eod. uer. xlij. circa prin.

Defensio probari potest etiam per testes domesticos, & familiares, uel fratrem. Bal. in l. parentes. C. de testi. & ibi Sali.& in Spec. de inquisi.§.ij.uer. sed nunquid eos. per not. in c. literas. de præscr. ubi frater fratrem purgat ab hæresi.& Alex. in addi. Bart. in l. maritus. de quæst.

Defensio potest probari per unum testem in causa principali, & per alium in causa appellationis. Bald. in addi. Spec. de appel. uer. casus talis.

20 Defensio probatur per testes dicentes, Scio quòd fecit ad defensionem, quia uidi. Bart. in consil. In nomine Domini, amen. factum tale proponitur, quidam Massidus.& Bald. in l. solam. ult. col. C. de testi. Quod est uerum, si dicant quòd fecit ad necessariam defensionẽ. Bal. in l.j.C. de confes.& Lud. Pont. in sing. uer. si sum accusatus. Item uerum, etiamsi testis sit coniunctus, uel frater. Bal. in d.l. parentes. per c. literas. de presump.& s̃. eo. uer. xviij.& per Alex. in d. consi. cix.j. parte.

Defensio dicitur, etiamsi reus fecisse se dicat ad ultionem: quia intelligitur, id est, ad defensam. Bar. in l. deuotũ. C. de meta. lib.xij.

Defensio pupilli prodest tutori in casu, per Bart. in l. post mortem.§.j.ff. quando ex facto tuto.

Defensio de facto quomodo intelligatur. Bart.& doct. in l. stipulatio ista. in prin. ff. de uer. oblig.

Defensio non potest allegari, quando respondetur inquisitioni, stante statuto, quòd debeat responderi simpliciter, licet possit probari in processu. Bald.& doct.& Pet. de Su. in l. iubemus. C. de appel. Sed Bald. in l.j.C. de ædil. actio. dicit ualere responsionem, quòd fecit ad sui defensionem, stante dicto statuto. Et addit ibi Bal. quòd iudice mandante cogitur exprimere modum defensionis.

Defensio rei confessi crimen licet non opponat ipse, debet per iudicem suscipi, inquiri, & fieri. Bart. in consil. A' domino Cyno de Bononia.& j̃. uer. Iudex ex officio. uer. xij.& melius in uerbo, Iudex maleficiorum. uer. xvj.

Defensio ipso iure competens principali, cõpetit etiam fideiussori suo: ut l. constitutionibus.& ibi Bald. C. de usuris.

Defensionis causa dicitur occidere is, qui est in periculo uitæ constitutus, nec dicitur facere ex proposito, uel animo deliberato. Bald. in l. ut uim. ff. de iustitia & iure.

Defensio contra uiolentiam est de iure naturali. j. dist. ius naturale. l. ut uim. de iusti.& iur. l.j. C. unde ui. Item in iudicio, etiam contra fiscum. l. facultas. C. de iure fisci. lib.x. Card. in cle.ij.§. cæterùm. de re iud. Card. no. in cle.j. xxij.q. de homicidio. dicit quòd est de iure gẽntium, per cle. pastoralis. de re iud.& l. ut uim. de iusti.& iure.

Defensio fit per consiliarios, & aduocatos. xj.q. ult. non sanè. Card. in cle.j.§.j. de exces. præla.

30 Defensionis uerbũ refertur tam ad actorem, quàm ad reũ. l.j. secundum gl.& Bald. C. de testi.& Alex. in l. planè. de pe. ti. hære. Item,

Defensio non dicit imploratio officij iudicis in notorijs. Alex. ibi s̃. proximè.

Defensio præpostera debet repelli.l. si quis aduocatus. & ibi Bald.C.de except.

Defensio potest allegari etiam per negantem delictum, ut quia dicit, Nego me occidisse, sed occidi ad mei defensioné. Bar. in l.cùm de indebito.de proba.contrarium tenet Bald. in l. & si quidem.C.de excep.

Defensio unius actionis diuidi non potest. l. omnium. & ibi Bart.ff.de procu. Quod uerum est, ut no.in l.si quis.§.unius. ff.eodem tit.

Defensio potest allegari post publicatum processum, licet in prima responsione negauerit simpliciter, nisi per statutum sit præfixus terminus ad respondendum: quo elapso, nó auditur uarians. Bald.in auth.contra qui propriam. C. de non nu.pecu.& Paul.de Castr.consil.xxxiij.

Defensio fieri potest, etiam non dato termino in causa capitali ad se defendendum. Bar.in l.unius.§.fi.ff.de quæst. & in l.in crimine.ff.de adult.& in extrauagan.ad reprimendum.uer. sine figura.

Defensioni terminus dari debet, aliàs non potest sequi códem natio.l.iij.§.ad diem.ff.de re mil. C.de temp. in integr. resti. per l.pen. Quod est uerum, etiamsi per statutum procédi potest sine iuris solennitate. Bart.in l.filius.ff. de dona. & in l.j. de testa.mili. Et primum dictum probatur etiam in l.j. cum gl.ff.de fur.Bald.& Innoc.in l.custodias.§.j.ff.de pub.iud.& ibi Alex.& Salic.in l.ij.C.de custo.re. Bart.in l.ij.ult.col.ff.si quis in ius uo.non ie.ubi dicitur, quód cótumax non potest in mulcta condemnari, nisi iterum citetur, & sibi terminus præfigatur ad se defendendum.

Defensio non debet alicui tolli.l.iij.§.si ad diem.ff.de re mil. C.de tempo.in integr.resti.per l.pen.c.cùm inter. de excep. Quod uerum, etiamsi procedi potest sine iuris solennitate. Bart.in d.l.filius.de dona.& in l.j.ff.de testa.mili.& s̃.uerbo, Clausula sine solennitate.uer.ij. in clausulis Rescriptorum. Item uerum, etiá per Imperatoré. j̃. Imperator.uer.cxxxix. & seq. Item nec per statutum, quádo defensio respicit negotium principale: secus, si apices iuris. Bald. in l.j. §. Offilius.

† de requir.re.& Alex.in l.custodias.de publ.iud. † Adde do. Soci.consil.clxiiij. incip. Visa bulla Bonifacij. uer. ex parte partis.in ij.parte.char.xxv.& per Feli.in c.ex parte.in ij.col. de off.& po.iud.delega.& in c.dilecti filij.de excep. in v.col. circa fi.& Bal.in l.ut uim.de iustitia & iure.]

† Adde, quód defensionem princeps tollere nó potest.cle.pastoralis.de re iud.Abb.in c.j.in prin.de rescrip. & in c.in causis.de re iud.ubi hoc sentit.& nec per legem, nec per principem potest tolli in criminibus, quantumcunq; quis sit excómunicatus, seu criminosus, per c.cùm inter. de exce. & ibi Abb.& plené in c.dilecti.eo.tit.in pen.col. & uide quód legitur & no.in c.fi.& in c.significauerunt.eo tit.

Defensio quomodo fiat, si reus ignoret diem non intentatum in inquisitione, uel accusatione facta sine die commissi criminis. Bart.in l.is, qui reus.ult.col.ff. de publ.iud. & j̃. uerb. Dies.uer.xxxiij.

40 Defensionibus renunciari non potest. Bart. in l.custodias. in fi.ff.de publ.iud.& in l.quidam sunt.ff.de pœnis.& in l.nó tantùm.ff.de appel.Bald.in auth.iubemus.C.de iudi.Quod est uerum, etiam cum iuramento, scilicet in causa status, uel personæ, secundum Bart.in l.pactum inter hęredem.in fi.ff. de pact.& ibi gl.sing.& Bal.in l.j.xxiiij.col. C.de confes.contra gl.in l.j.ff.de fur.Bald.quæ seruatur de cósuetudine, quæ est uera, si in renunciatione dicatur: quia inquisitus sciens se non habere aliquas defensiones, imò carere omni defensione sponte, & ex certa scientia, termino defensionis renunciauit, &c.Bald.in l.raptores. C. de episc. & cleri. & Ang.& Bald.in l.j.C.de furtis.Item uerum, si constat, reum nullam habere defensionem, quia sit insignis latro, secundum Ang. & Imol.in d.l.custodias.ff.de publ.iud.Item nec reo reperto in crimine flagranti.Bald.in l.ut uim.de iust.& iure.& Alex. in d.l.custodias.Item uerum est, quód defensionibus renunciari non potest, sed termino defensionis sic, intelligendo ut suprà, secundum Bal.in l.fin.ff.de fur.& Inno.in c.cùm olim abbas. de off. deleg.Item nec legitimę defensioni, per quam funditùs extinguitur terminus defensionis. Bald. in l. j. C. qui accus.non pos.Item uerum, nisi defensio sit de apicibus iuris, uel statutorum, & non de iure gentium: quia tunc potest ei renunciari, non expressè, sed tacitè, patiendo terminum labi, secundum gl.in l.si accusatoribus.C.de accus. Vide plenè per dom.Ang.Aret.in tractatu Maleficiorum.uersic.terminum ad defensionem. Item per Alex.in l. sed & si quis.§. quæsitum.ff.si quis cau.& in d.l.custodias.de publ. iud.& in

† l.j.§.fi.ff.de quæstio.† Per Fel.in c.cùm uenissent.de test.in ij.col.& in c.si diligenti.de fo. compe. & in c.cùm dilecti. de accus.in iij.col.circa fi.]

Defensionibus renuncians non uidetur fateri se defensiones non habere.Bald.in l.j.ij.col.C.qui admitti.nisi cum clausula, secundum Bald.in d.l.raptores.ut hîc.

Defensio præsumitur secundum affectionem defendentis erga defensum.gl.in l.ut uim.de iust. & iure. Item præsumitur & probatur statim, cùm probatur insultus.Bald.& Ang.in l. is, qui aggressorem.C.de sica.& Bal.& Flor.in l.j.§.cùm arietes.ff.si quadru.pau.fe.di.In dubio autem, quando duo reperiuntur, offensi, uel percussi, pręsumitur fuisse aggressor, qui consueuit esse rixosior, secundum Card. singulariter in cle. j. xxiiij. quæst.de homi.Item præsumit, probato quód prius fuit offensus, secundum Gandi.in tract.Malefic.in tit.de defen, à re.faci.uer.sed ponamus, tu es.Cy.no.in l.j. C.unde ui. uer.item quæritur. dicit, quód si primò percutiens fugit, & percussus insequitur, & occidat eum, tenetur mitiori pœna, quàm mortis. & Paul.de Cast.in consil.cxc.& j̃. isto eo.uer. sed Bar.in l.si ex plagis.§.tabernarius. dicit post multas opi. quód ueritas est, uidelicet, quando percutio te, antequá me percutias, dum es in actu percutiendi: & tunc in dubio uideor facere ad mei defensionem.pro quo est, quia in actu minandi mortem, licet occidere.j̃.uer.mine.uer.viij.quandoq; quis est prius percussus, & tunc nó licet repercutere, etiam incótinenti: quia hæc esset uindicta. Sed si non apparet quæ percussio pręcesserit, in dubio præsumitur contra eum, qui primò prouocauit. Et hoc etiam tenet Card. in cle.j.xxviij. q.de homicidio.Bald.ibi post gloss dicit, quód incontinenti percutiés percussorem præsumitur fecisse ad defensam. Sed Bar.post gloss.in d.l.j. C.unde ui.dicit, quód si percussus insequitur percussorem, uidetur facere ad uindictam: secus, si percutiés instaret, & uellet iterum percutere.Et sic qualitas factorum debet inspici.Et Cy.in d.l.j.& Paul.de Cast.consi. cxc.gloss.not.xxiij.q.j.c.j.dicit, quód si quis uim factam repellat repercutiendo, præsumitur ad defensam, non ad uindictam fecisse, si primus percussor uolebat iterum percutere, non aliàs. Et ibi etiam uide, an clericis offensis liceat repercutere.Idem si non instaret, quia percutiens præsumitur habere animum iterum percutiendi, secundum Salic.in d.l. is, qui aggressorem. C. de sica.& Bald.in d.l.ut uim. & in l.j. C.unde ui.ubi dicit, uerum in eadé rixa. Item probatur defensio eo ipso, quód constat ipsum fuisse arctatum, & fugere non potuisse, nec acclamare, nec aliter se iuuare. glo. ord. & Pet. de Anch. in cle.j. de homici. hoc probatur coniecturis. Sed in foro conscientiæ creditur sibi.glo.& Card.in cle.j.de homicidio. Sed Ang.in l.is, qui aggressorem. C. de sica.dicit ibi, & in l.præcedenti, probari non esse necessariam fugam, sed sufficere, quód erat in periculo constitutus, & quód nullo casu tenetur fugere, ut ibi probatur. Item probatur, eo q̃ fuit in discrimine uitæ constitutus, & saluo honore fugere non potuit.Bart.in l.scientiam.§.qui cùm aliter.ff.ad legem Aquil.& Bart.in l.j.C.unde ui.Ang.Aret. in tractatu Malefi. uer.defendo.ij.col.Flo.in l.quemadmodum. & l.nauis.ff.ad

† legem Aquil.† Bald.in l.filius.de condi.insti.] Et dicit Bart. in d.§.non sufficit dicere, quód ille est aggressus te, & tu percussisti eum: sed debet addi quód aliter te tueri nó poteras, nec ab eo euadere, nec repellere, nisi percutiendo.Ité si percussus occiderit percussorem instantem, & uolentem reiterare percussionem, non tenetur de occiso.Cy.in l.j. C. unde ui.& s̃ proximè.& per Alex.consil.cix.j.parte. Pau.de Cast. consil.cxc.& Bart.in d.l.j.uer.uidendú est ergo. & s̃.isto met uer.& uer.xij.Item probatur probando terrorem sibi fuisse prius illatum cum armis, scilicet ueniendo contra eum cum cultello nudo.gl.& Bart.in l.sed si quæcunq;. in prin.ff.ad legem Aquil.& Pet.de Anch.in dicta cle.j.de homi.& Bal.in l. j.ff.loca.& j̃.& s̃.isto eo.uer.Item probatur ex arbitrio iudicis.Bal.in addi.Spec.de homi.uer.an quis dicatur. Item etiá si fugere erat periculosum: quia tunc non tenetur fugere. & sibi

sibi non imputatur, quia non fugit. Bart. in l. si ob turpem. ff. de condi. ob tur. cau. Bal. in l. fi. C. eo. tit. Itē probando, quòd aduersarius ruit in ipsum animo uulnerandi, uel occidendi. Bal. in l. multis. C. de lib. cau. & s̄. eo. Item si aduersarius parabat se ad offendendum me, quia possum occidere ipsum, etiam antequam me aggrediatur. Bal. no. in l. in lege. ff. loca. & s̄. eo. uers. & uer. xvij. Et omnino per Bal. in l. j. C. unde ui. vj. col. uer. sed pone. & Alex. consil. lxxvj. j. parte. quem etiā
† uide consil. cix. eadem parte. † Et ad prædicta adde Fel. in c. dilecti filij. de excep. in pen. col. & uide omnino do. Pe. Phil. Cor. in consil. cxxxiiij. incip. In causa. per totū. in tertia parte. & in consil. cvij. incip. Visa. per totum. in consil. clxij. inc. In hac. per totum. in j. parte.]

Defensio si fiat cum excessu moderaminis inculpatæ tutelæ, punitur in solo excessu. Casus singularis, & ibi Angelus in l. adulterium cum incestu. §. Imperatoris. ff. de adult. facit l. Gracchus. C. de adult. de restitu. spolia. c. olim. el j. Io. An. singulariter in c. significasti. de pœnit. & remis. Bar. in l. sed & si. §. ait prætor. C. de iniur. Flor. in l. scientiam. §. qui cùm aliter. ad leg. Aquil. Ang. Aret. in tract. Malefic. uer. defendendo. & Bal. in l. ut uim. de iust. & iure. & in quodam consil. qui mortem. & omnino per Alex. consil. xxiiij. j. charta. ij. parte. & in consil. cxl. ij. parte. ubi plenè. & in consil. lxxvj. j. parte. Facit secundum Bald. in l. si familia. de iuris. om. iu. quòd percutiens cum alijs ad uindictam, tenetur de excessu, si ipse fuit percussus à solo, stante statuto, quòd liceat facere uindictā competentem. Et dic, quod est uerum, quando excessus est punibilis: aliàs secus. gl. in d. c. olim. Flor. & Ang. ubi s̄. Item uerum, siue modus excedatur in defensione propriæ personæ, siue coniunctæ. Bal. in l. raptores. C. de episc. & cle. Item uerum, nisi excedatur modus non ex proposito. Flor. in l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. Aquil. ubi dicit tūc excessum non puniri, per tex. ibi & gl. xxiij. q. j. in sum. Contrarium uidetur probari in l. sed si quæcunq;. §. j. ff. ad l. Aquil. & Pet. de Ancha. in cle. j. de homi. in iij. no. ubi tenet idem quòd s̄. Sed Bald. in d. l. ut uim. aliter loquitur in hoc. Item talis excessus ex arbitrio iudicis est puniendus. Bal. in c. j. de pa. ten. Ioan. An. in addi. Spec. in rub. de homi. Lud. Pont. in sing. uer. defensio. Vide Bal. in c. j. §. si quis uerò. de pace iura. firman. in usi. feu. in fi. Et uide ad prædicta Bald. in l. ut uim. de iusti. & iure. & in l. diuus. ff. de sica. & tenet Pet. de An. in cle. j. de homi. & But. in d. c. significasti. de homi. Præsumitur autem, ꝙ culpa, non dolo modum excesserit se defendens. Sali. in d. l.
† Gracchus. in q. de mortuo in tortura. † Et aliquid per Fel. in d. c. dilecti filij. eo. loco s̄. allegato.]

Defensio si fiat per oppositionem gladij, sine uibratione, contra insultantem, non tenetur insultatus. gl. fin. & Car. in cle. j. xxix. q. de homicidio.

Defensio rerum, & personæ permissa est. l. ut uim. ff. de iust. & iur. l. j. §. uim. de ui, & ui arma. gl. Inst. de iur. nat. §. quod uerò. Inst. de iust. & iur. §. his itaq;. l. j. & ibi glo. & doct. C. unde ui. de pa. tenē. §. j. in usi. feu. & Tulli. j. lib. de Offi. ibi: in prin. generi animantium, &c. Quod est uerum, etiamsi res sit iniustè possessa. gl. & doct. in d. l. j. Item uerum etiam in simplici detentatore. l. colonus. ff. de ui, & ui ar. Bal. & doct. in d. l. j. C. unde ui. Item uerum, si inferatur uis circa res: puta ædificando: quia tunc licet resistere propria authoritate. l. si uitē. §. qui ad ianuam. ff. quod ui, aut clàm. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de op. no. nun. Item uerum, si inferatur uis auferēdo, uel furādo. l. furē. & ibi gl. & doct. ff. de sic. l. iiij. ff. ad l. Aquil. non tamen licet occidere uel mutilare: aliàs cōmittitur irregularitas. Card. in cle. j. xxiiij. q. de homicidio. Item uerum, nisi inferatur à patre, cui filius non debet resistere. Flor. in d. §. qui cum aliter. & Bar. in d. l. ut uim. ij. col. ubi dicit idem in seruo cōtra dominū. & ī. eo. dicetur in fi. uer. Itē uerū, si inferatur uis turbando. l. iij. §. cùm igitur. & l. cùm fundum. & l. j. §. uim. ff. de ui, & ui arm. & Bar. in l. j. §. hæc autē interdictio. ij. col. ff. de iti. actuq; priua. Quod est uerū incōtinenti. gl. in d. §. cùm igitur. ubi Bar. dicit esse arbitrariū. Et tenet Bal. in d. l. ut uim. Ang. & Pet. de Su. in l. j. C. unde ui. Item uerum, siue uis personę inferatur iniuriosa, siue non: puta à demente, uel furioso. Bar. cōtra gl. in d. l. ut uim. & Bal. in l. j. antep. col. C. unde ui. Item uerum, nisi quādo quis iustè offenditur bannitus, qui cum ex forma statuti possit impunè offendi, nō potest impunè resistere offendenti. Bart. post gl. in d. l. ut uim. Flor. in l. j. §. cū arietes. ij. co. ff. si quadru. pau. fe. di. doct. & Pet. de Su. in d. l. j. C. unde ui. & Paul. de Castr. cōsil. cxcij. Quod uerum, maximè si statutū sit, ꝙ bannitus nō possit se defendere, quod nō ualet. Bar. in l. cùm mulier uiri. so. ma. & in l. facultas. C. de iure fis. lib. x. & per Bal. in l. oēs. C. si cōtra ius, uel uti. pub. licet Bar. contrariū senserit in d. l. ut uim. per Alex. & ī. uer. pe. Item uerū, nisi uis iustè inferatur à iudice, uel executore. l. qui restituere. ff. de rei uend. l. iussum. ff. ne uis fi. ei. Paul. de Castr. consil. cxcij. & ī. uer. Officialis executor. uer. j. & ij. Sed Bar. cōtrà in l. prohibitū. C. de iur. fis. lib. x. Vide per Innoc. in c. si quādo. de off. deleg. Tu dic, ꝙ si officialis iustè facit, nō potest ei impunè resisti: aliàs sic, siue ex officiū. d. l. prohibitū. siue in officio, etiamsi factū suū est recuperabile. l. j. §. fi. & l. ij. ff. ne quis eum. qui in ius uoc. secundū Lud. Pon. in l. j. x. col. ff. de re iudi. Vide Flo. in l. quemadmodum. §. magistratus. ff. ad legē Aquil. Item secundū Bart. in l. si seruus. C. de his qui ad eccle. confu. si officialis occidat aliquem resistentē, ne capiatur, nō tenetur, si licitè capi poterat: ut ibi no. Item uerū, etiamsi uis inferatur cōiunctæ personæ. gl. doct. & Bar. plenè in d. l. ut uim. Flor. in d. §. qui cùm aliter. doct. in d. l. j. unde ui. Sali. in l. j. C. de rap. uirg. quod uerum, siue cōiuncta persona mandet, siue nō. l. j. ij. & iij. C. de lib. causa. quo casu nō tenetur occidēs uiolentū. Bal. in l. raptores. C. de episc. & cler. quod nota. Irregularitas tamē cōtrahitur. gl. & Car. in clem. j. xxviij. q. de homicidio. Item uerum, etiamsi uis inferatur patriæ, cuius defensio cuilibet est permissa. l. j. §. fina. & ibi Bar. ff. de iust. & iur. Item uerum, etiamsi defendendo rem suā quis uiolentū occidat: quia non tenetur, quando perditio esset irrecuperabilis. Bar. in l. furē. ff. de sica. Itē uerū, si uis inferatur amico maxima amicitia cōiuncto. Bal. in d. l. ut uim. & Flor. in d. §. qui cùm aliter. doct. in d. l. j. unde ui. l. deuotū. & ibi Bart. C. de meta. lib. xij. Nam qui potest se defendere, potest etiā amicos conuocare ad se defendendū, ut & illi nō teneantur ad pœnā, si defendendo offendāt. Paul. de Castr. in l. refectionis. ff. cōmunia prædio. & Barth. Cep. in tractatu de Ser. urb. c. xxiij. Item uerū, si uis inferatur socio itineris. Bal. in d. l. ut uim. per l. item apud Labeonē. §. tenetur. ff. de iniur. & xxiij. q. iij. fortitudo. & c. non inferenda. de resti. spo. cùm olim. doct. l. j. & Flor. in d. §. qui cùm aliter. Item uerū, si uis inferatur socio cohabitationis, & uitæ. xxiij. q. iij. hac ratione. per totum. Ang. de Aret. in tra
† ctatu Maleficiorū. uersi. defendendo. pe. co. † Vide do. Pet. Philip. Cor. in consil. cvij. incip. Visa. in litera M. N. & O. in j. parte.] Item uerū, si uis inferatur extraneo. l. iij. & l. cùm fundus. de ui, & ui arma. Bar. & doct. in d. l. j. C. unde ui. Flo. in d. l. qui cùm aliter. Bar. in d. l. seruitutē. §. fi. ff. de fur. & in d. l. ut uim. Ang. Aret. ubi s̄. in prin. & Innoc. in c. si uerò. de sent. excom. & Bal. in Mar. uer. Defensio. ubi dicit uerū, nisi excedatur modus. Item uerum, si procedat acclamatio offensi dicentis, Accurrite, accurrite, uel mandatum ad defendendū, secundum Bar. in d. l. ut uim. & Ang. Are. ubi s̄. dicentes esse de cautela, licet de iure ciuili inuitus defendere non cogatur, secundū Ray. & Bart. in l. j. §. pen. ff. ad Sylla. de reg. iur. l. culpa caret. uide Bar. in d. l. ut uim. Sed in foro conscientiæ sic, secundum Ang. in d. §. pen. Item uerum, si incontinenti fiat defensio. Bart. & doct. in d. l. j. & in l. iiij. §. cùm igitur. de ui, & ui arma. uidelicet antequam procedatur ad extraneos actus. Bal. in l. cùm antiquitas. C. de testa. Item etiam clerico est permissa defensio suimet, & rerum suarum. gl. xxiij. q. j. in summa. no. in c. cum uoluntate. in fi. de sent. excom. secun-
† dum Flor. in d. §. qui cùm aliter. † Et per Fel. in c. si uerò. el j. de sent. excom. in fi.] Item fratribus Minoribus, & Prædicatoribus citra repercussionem, ut ī. uer. fratres religiosi. uer. pen. Item si inferatur uis à clerico, quia licet resistere ei cum moderamine, & resistens non est excommunicatus. Card. in cle. j. vj. q. de pœnis. Item licet impunè percutere clericū
† pro defensione. Card. ibi. vij. q. † Et per Feli. in c. si uerò. el j. ad fin. de sent. excom.] Item uerum, etiamsi inferatur uis clerico. gloss. & Innoc. in c. quantæ. de sent. excom. xc. distinct. præcipimus. iij. q. j. mihi. & c. seq. & tenet Flor. in l. in lege. §. quoties. ff. ad legem Aquil. Imò etiam clericus debet clericum defendere, aliàs punitur: ut d. c. nulli. & seq. Et dicitur ibi, quòd Christum crucifigere uidetur, qui Christum in

suis sacerdotibus per sequitur: nec dicitur sacerdos, sed schismaticus, quia non auxiliatur alteri, cùm offenditur. Non tamen est excommunicatus, qui clericum non defendit, cùm potest. gl. in c. quantæ. de sent. excom. & ibi per doct. Item uerum, si iniuria inferatur seruo, uel uasallo. l. sed si unius. §. seruus meus. ff. de iniur. & Flor. in d. §. qui cùm aliter. Item uerum, si uis inferatur filio. d. l. sed si unius. §. quod dictum. de iniur. Flor. ubi s. Innoc. in c. si uerò. de sent. excom. glo. in c. j. § j. de pa. tenen. Bald. in d. l. j. ubi dicit uerum, siue filius sit legitimus, siue non, secundum Ang. Aret. Flor. ubi s. Item si inferatur uis patri, potest etiam spurius filius impunè defendere. Bald. in l. cùm acutissimi. C. de fideiuss. & Alex. in d. l. ut uim. Item uerum, si uis inferatur patri, uel matri. Bald. in d. l. j. & Ang. Aret. ubi s. Item uerum, si inferatur uxori, uel marito. Bald. in d. l. j. Inno. in d. c. si uerò. Flor. in d. §. qui cùm aliter. & Ang. Aret. ubi s. Item uerum, si uis inferatur concubinæ, uel amasio. Bald. in d. l. j. Flor. in d. §. qui cùm aliter. & Ang. Aret. ubi s Item uerum, si inferatur famulo conducto. l. ij. de usu, & habita. uel contra, secundum Flor. & Are. ubi s. Item si inferatur monacho, secundũ Ang. ibidem. Item permissa est etiam animalib. l. j. §. cùm arietes. & ibi Flor. si qua. pau. fec. di. Item si uis inferatur etiam inimico meo. Bald. in l. ut uim. de iust. & iur. Item potest quis se defendere contra insultantem, uel percutientem. ut s. eod. uersi. xlij. & contra eius socium criminis & auxiliatorem, secundum Ang. singulariter in l. ij. C. de sic. & l. j. & ibi Bald. uersic. sextum est, an quis, &c. C. de rapt. uirgi. & l. raptores. C. de episc. & cler. & Ang. Aret. in tractatu Maleficiorum. uersic. se defendendo. uer. an maritus. Non tamen contra mediatorem. j. uerbo, Mediator. uer. ij.

Defensio propria non dicitur propter coniunctam personam. Card. in clem. j. xxviij. q. in fi. de homicidio.

Defendere alium an quis teneatur. in c. dilecto. de sen. excom. in vj. & c. quantæ. in antiquis. & plenè per Alex. post Bart. in l. j. §. sed licet. ff. quod metus cau. & text. not. iij. q. j. nulli. & seq.

Defendere dominum famulus tenetur. infrà, Famulus. uersic. xij.

Defendere quis adeò tenetur, quòd si potest, non defendens peccat. xxiij. q. iij. non inferenda. & c. fi. & c. quantæ. cum gl. & doct. de sent. excom. iij. q. j. nulli. & c. seq. Et si non potest aliter defendere, defendat clamore. l. ij. §. hoc autem. ad Sylan. & gl. in d. c. quantæ.

Defensionis causa licet pecuniam recipere. l. metum. §. sed licet. ff. quod metus causa. & gloss. in c. quantæ. de sentent. excom.

Defensio est permissa cum moderamine inculpatæ tutelæ. l. j. & ibi doct. C. unde ui. d. l. ut uim. de iust. & iure. d. §. qui cùm aliter. & ibi per Flor. ad leg. Aquil. Quod intellige, scilicet quando aliter se tueri non potuit, nisi cum iniuria personæ, uel rerum suarum, secundũ Bar. in l. furem. ff. de sica. & Ant. de But. in c. olim. de restitu. spolia. qui dicit per doct. Bart. in d. l. furem. quòd percussus cum pugno potest occidere gladio, si probet, quòd aliter euadere non poterat ab iniuria personali, id est, ab altero pugno, pro quo euitando, & pro qualibet personali iniuria licet occidere, secundum eos. Quod not. perpetuò. Et tenet Bald. in l. j. C. unde ui. & s. eo. uer. xvj. Quod facit quòd occidens pro euitanda mutilatione non est irregularis, licet poterit euadere mortem, secundum Card. in clem. j. xxij. q. de homicidio. procedit, præterquam in rustico, uel milite, quib. fuga esset dedecori, secundum Cyn. Dy. Bart. & Bald. & doct. in d. l. j. Ang. in l. si filius. de cond. instit. Flor. in d. §. qui cùm aliter. Ang. Aret. ubi s. & Bart. in d. l. ut uim. de iusti. & iur. in fin. ubi loquitur de Pisano & Florentino. Si tamen non fugiat, cùm possit, est irregularis, si occidit, uel mutilat. Bart. in clem. j. post gl. q. xxvj. de homicidio. Fugere tamen nemo tenetur: & si non fugit, sibi non est imputandum: præsertim si in fuga sit periculum: aliàs debet fugere, nisi sibi sit dedecus ex qualitate personæ, secundum Bald. in d. l. j. in fin. C. de cond. ob turp. cau. & in l. si ob turpem. per Bart. ff. eod. tit. & in d. l. j. C. unde ui. & s. eod. uersic. xlij. circa medium. ibi: item probatur defensio eo ipso, &c.

Defensio allegata licet non probetur, tamen inquisitus de homicidio, debet citra mortem condemnari. j. uerbo, Inquisitus. uer. ix.

Defensio nõ dicitur cum moderamine inculpatæ tutelæ, quando percussus cum bastono percutit cum roncha, uel simili. Cy. in l. j. j. q. C. unde ui. Quod uerum, nisi aliter euadere nõ possit. Cy. ibi. ij. q. Paul. de Castr. consil. cxc. Vide Bart. in d. l. j. Sed quando percutiens erat fortis, quòd plus poterat cũ pugno, quàm percussus cum bastono, uel ense, tunc licet sibi, id est percusso, etiam cum ense se tueri. gl. & Bart. in d. l. j. quod no. Adde s. eod. uer. lj. & omnino per Bal. ibi vj. col. & Alex. in consil. lxxxvj. j. parte. ubi dicit de percussione cum armis contra insultantem sine armis. † Et per Feli. in c. dilecti filij. de excep. in pen. col.]

Defensio cum moderamine permissa est, etiamsi per statutum prohibeatur defensio. Bart. in l. facultas. C. de iure fisc. lib. x. & Bald. in l. cùm mulier. ix. col. sol. mat. uide s. eod. & Alex. in l. ut uim. de iust. & iure.

Defensio etiam cum moderamine est prohibita de bannito, qui potest impunè offendi ex forma statuti. l. itẽ Mela. uersi. de se conqueri. ff. ad leg. Aquil. secundum Ioan. Petr. in l. j. §. ius gentium. ff. de iust. & iure.

† Defensionis materiã uide amplè per Hip. in l. j. col. v. & seq. de sic. ubi plura.

Defensor comparet sine mandato. l. exigendi. & ibi doc. C. procur.

† Et adde, quòd admittitur in omni genere causarum mundi, siue pecuniario, siue capitali, siue contineat pœnam supra relegationem, uel infra, ubicunq; absens potest damnari: ut dicit Chasse. in consue. Burg. ti. des droitz & apparte. agens mariez. §. v. per doctrinam Bart. in l. seruum quoq;. §. publicæ. & ibi gl. magistralis. ff. de procur.

Defensor post litem contestatam comparens debet cauere de defendendo, & iudicato soluendo. Bald. in d. l. exigendi. ij. not. C. de procur.

Defensor non admittitur, nisi satisdet iudicatum solui. l. filiusfamil. & Alex. qui satisd. cog. l. rectè. & ibi doct. ff. de iud. l. iij. §. rectè. ff. ex quib. cau. in pos. eatur. & Alex. in rubr. ff. in ius uoc. ut eant. Item de repræsentando in certo termino. Alex. ibidem.

Defensor idoneus non dicitur, nisi satisdet. l. qui proprio. §. qui alium. & ibi Bar. ff. de proc. & in l. exigendi. C. eo. tit.

Defensor debet satisdare iudicatum solui, sicut procurator. l. si filius. qui satisd. cog. l. minor. ff. de procu. Quod uerum, si uelit defendere in tota causa: non si in uno articulo tantùm. Inno. in c. ueniens. de accus. Io. de Pra. in l. seruum quoq;. §. publicæ. iiij. col. de procur. & plenius per Alex. in d. l. filiusfam. Quod uerum, etiamsi sit locuples, & possidet immobilia. gl. in l. & ideo. §. si filia. uersic. si pater. ff. rerum amot. Bar. in d. l. sciendum. §. tutores. ff. qui satisda. cog. per l. j. C. de satisda. Vide Bart. in l. non solùm. §. qui alieno. ff. de procur. Itẽ uerum, etiamsi sit pater pro filio, & econtrà. d. l. si filius. & ibi Bar. Item in causa ciuili allegans causas absentiæ non cauet iudicatum solui pro tota causa. Alex. ibi.

Defensor docens ex actis, non satisdat. Angel. & Alexand. d. l. si filius.

Defensor allegans causas absentiæ, non tenetur satisdare. glo. fin. in l. in eo. ff. de re. iur. & j. eod. uer. xxiij. & Alexan. in d. l. filiusfamil.

Defensor qui satisdedit habendus est loco domini. l. si Titius. per Bart. ff. de procur. ubi dicit uerum, etiam ante litis contestationem, ut ibi. & ideo constituit procuratorem, etiam ante litis cõtestationem, per Cy. in l. id quod. xiij. q. de episc. & cler. & j. Procurator à quibus. uer. x.

Defensor uti potest exceptionibus ex persona sua, quas defensus opponere non possit. Bart. in l. idemq;. §. generaliter. ff. mandati. & Bart. in l. j. in fin. C. ubi in rem act. Quod est, uerum, si est defensor ex necessitate, non si ex uoluntate. Bart. in l. minor. §. quoniam. ff. de procur. l. si parentes. C. de euict. non tamen potest uti priuilegio fori sui. l. uenditor. in princ. † & ibi Bart. ff. de iud. † Vide do. Pet. Phil. Cor. in consi. lxxix. incip. In hac. in litera X. in iiij. parte.]

† Defensor necessarius ex persona sua an possit mutare iudicem. do. Pet. Phil. Cor. in d. consil. lxxix. incip. In hac. in litera X. ea. iiij. parte.]

10 Defensor habet beneficium, ne teneatur, nisi quatenus facere potest. l. uerum. in prin. & ibi Bar. ff. pro socio. Pet. de Perusio in tract. de Socie. xv. parte, ij. col.

Defensoris partes sustinet, qui agit interdicto, ne uis fiat ei: sicut qui petit bannum cancellari, uel tenutam reuocari, licet ipse ad iudicium prouocauerit. Bart. in l. non cogendum. §. procuratori. ff. de procurato.

Defensor spontaneus potest etiam unam causam tantùm defendere. l. qui proprio. §. qui alium. & ibi Bar. ff. de procur.

Defensor patitur executionem sententiæ. l. Plautius. & ibi Bar. ff. de proc. in Spec. de exec. sen. §. iij. uersicu. quid si sententia. & de proc. §. j.

Defensor calumniosè defendens nō dicitur defendere, & contra ipsum committitur stipulatio de defendendo. l. fin. & ibi Bar. ff. de proc.

Defensores plures requiruntur, quando actiones sunt plures, non quando una. Bar. in l. omnium. in fin. ff. de proc.

Defensor rei debet cauere de rato, etiamsi nō habet mandatū. l. Pomponius. §. sed & is. & ibi Bar. ff. de procur.

Defensor alterius comparens pro interesse suo, non potest repelli exceptione, quòd dominus, uel principalis sit legalior ipso. Bar. in l. si actor. ff. de procur.

Defensor dicitur sine mandato, procurator uerò cum mandato. gl. & Bar. in rub. ff. de procur.

Defensor super uno articulo tantùm quis admittitur sine mandato, sicut super tota causa. Bart. in l. ij. C. de neg. gest.

20 Defensor pro minore admittitur etiam fœmina. l. ij. & ibi Bar. C. de neg. gest.

Defensor sine mandato in causa criminali potest allegare causas absentiæ necessarias, non tamen probabiles, nec uoluntarias. Inn. in c. ueniens. de accu. & Sali. in l. si reos. C. de accu. Ioan. de Pra. in l. seruum quoque. §. publicæ. iiij. col. ff. de procur. & Bart. in l. pen. §. ad crimen. de pub. iud. Quod uerum est, etiamsi statutum prohibet admitti procuratorem. Bar. in l. patri. ff. de mino. Et ita iudicaui apud Cesenam.

Defensor in causa criminali debet iurare de calumnia. in Spec. de iura cal. §. j. Ioan. de Pra. in l. seruum quoque. §. publicæ. de procu. iiij. col. Bart. & Ioan. de Pra. in l. Titius. & in l. non solùm. in prin. eod. tit. & ibi glo. ubi Bar. in ij. col. dicit, quòd si defensor animo nouandi non interuenit, qui animus in dubio non præsumitur in defensore sine mandato, iurat dominus. Idem tenet Bart. in l. ij. §. sin autem. in fin. C. de iura. cal. ubi plenius. & j. eo. uersic. xxxv. & liij.

Defensor in causa criminali allegans causas absentiæ, non debet satisdare de præsentando finitis causis absentiæ, secundum Ioan. And. sing. in add. Spec. in rub. tit. de defen. contra Ioan. de Pra. qui allegat Spec. in d. tit. §. j. sed nihil dicit Spec. sed Ioan. de Pra. in d. §. publicæ. iiij. col. non allegat Io. And. & malè.

Defensor allegans causas absentiæ, non debet cauere de rato. Bar. in l. si uerò. §. de uiro. sol. ma. & glo. in l. in eo. §. nemo. ff. de reg. iuris.

Defensor etiam ante litis contestationem reuocari nō potest. Bar. & Io. de Pra. in l. Titius. in prin. de procur. nisi causa cognita, secundum Bar. ibidem.

Defensor potest alium substituere, etiam ante litis contestationem. Dy. & Bar. & Io. de Pra. in d. l. Titius. de proc.

Defensor condemnatus an repetat sumptus litis. gloss. in l. ex parte. ff. fam. ercisc. Pe. in l. etiam. C. manda. gl. in l. liberto. §. litem. de nego. gest. Nic. de Neapo. in l. iij. §. fin. ff. de contrario iudi. tute. & per Bar. in l. si quis. §. in hac. ff. iud. sol. & in l. ij. C. de neg. gest.

Defensor allegans causas absentiæ, non impedit processum iudicis ad ulteriora. l. liberto. §. fi. & ibi Bar. ff. de nego. ge. & s. uer. Allegans. uer. iiij. & consului apud Cesenam.

Defensor inuito actore an admittatur. Bart. in l. solutionem. ff. de sol. & j. eo. uer. lj. & seq.

30 Defensor an debeat habere terminum ad denunciandum domino. Bal. in auth. qua in prouincia. ult. col. C. ubi de cri. agi. opor. & j. Terminus ad inquirendum. uer. ij. & melius in uerbo, Dilatio. el j. uersic. xiij. & uer. pen. & aliquid in uerb. Terminus currit. uer. xlij.

Defensor an, & quando habeat regressum contra dominum. Bar. in l. alia. in prin. ff. sol. mat.

Defensor in causa criminali non admittitur, nisi causa sit pecuniaria, & confiteatur, non aliàs, per l. qui seruum. ff. de interro. act. Bal. in addi. Spec. de proc. uersic. ad media. Ang. Are. in tractatu. Malefi. uer. mandati. iiij. col. & j. uer. Procurator in criminalib. uer. x. & xij. & Alex. in l. pen. de pub. iud.

Defensor uniuersitatis potest deferre iuramentum, si habet mandatum. l. iusiurandum. §. defensor. ff. de iureiur.

Defensor uniuersitatis habens mandatum ab uniuersitate, dicitur legitimus administrator, & æquiparatur tutori: sed habens mandatum ab his, qui gerunt Rempublicam, æquiparatur procuratori. Barto. in l. iusiurandum. §. defensor. ff. de iureiuran.

Defensor animo nouandi non præsumitur interuenire. Bar. in l. non solùm. in prin. ij. col. ff. de procu. nec cogitur suscipere iudicium animo nouandi. Ang. & Alexand. in rubr. ff. in ius uocati ut eant.

Defensor non tenetur cauere de rato, sed de iudicio sisti, & iudicatum solui. Obertus de Cremo. consil. Quidam egit hypothecaria, &c.

Defensor si non defendit ex causa, an & quando stipulatio de defendendo committatur contra eum. Bartol. in l. Titius. ff. de proc.

Defensor si interuenit, an fiat nouatio. Bart. in l. non solùm. in prin. ff. de proc.

Defensor nō dicitur idoneus, qui potest in integrum restitui. l. minor. & ibi Bar. ff. de proc.

40 Defensor legitimus dicitur etiam minor cum iuramento, si ab initio fuit admissus. Bar. in d. l. minor. ff. de proc.

Defensor repræsentat personam defensi, si est uoluntarius. l. minor. §. quoniam. & ibi Bart. ff. de procurat.

Defensoris confessio an præiudicet domino defenso. in l. certum. §. sed an ipsos. & ibi Bart. de confess. in Spec. eo. tit. uersic. iij. §. si uerò. & j. eod. uersic. lxv.

Defensor non cogitur iurare. l. iusiurandum. §. procurator. & ibi Bar. ff. de iureiuran. & ibi Ale. quod no. ad limitationem l. manifestæ. eod. tit.

Defensor an admittatur animo nouandi cum mandato, uel sine, inuito actore. Bar. in l. j. C. de sent.

Defensor quot modis dicatur. in Spec. de his, qui ali. no. in iud. inter. uer. Defensor.

Defensor, qui cauit iudicatum solui, si postea fiat procurator, debet iterum cauere, ut procurator iudicatum solui. Raph. & Alex. in l. Iulianus. ff. qui satis. cogan.

Defensor esse potest pater pro filio in criminali. Bald. in l. ij. C. de accu.

Defensor debet condemnari defensorio nomine. Innoc. in ca. cùm super. de re iud. Bar. in l. liberto. §. litem. ff. de ne. ge. & Bald. in Mar. uer. Sententia. uersic. xx. qui allegat Inno. in c. causam. qui fil. sint legi. Vide Bartol. in l. j. C. de sen. & j. uer. Sententia qualiter. uer. lxxvij. & uer. 100. in Spec. de sen. §. iij. uer. si autem. & Bar. in l. solutionem. in fi. de so. ubi etiam dicit eandem esse formam libelli.

Defensor soluere potest de bonis principalis. Ange. in l. Plautius. ff. de proc. & Alexan. in l. si procuratorem. §. si ignores. ff. mandati.

50 Defensor potest appellare, & si non appellat, sibi imputatur. l. liberto. §. fi. & ibi Bartol. ff. de ne. ge. & in l. inuitus. C. de proc.

Defensor liberat reum absentem, etiam inuito actore. l. liberto. §. fi. & ibi glo. ff. de neg. gest. Quod est uerum ab instantia iudicij, non à petitis, uel principali obligatione. l. si mandato. §. j. ff. mandati. Bart. in d. §. fi. & in l. non solùm. in prin. de proc. & in l. solutionem. de solution. & doct. in l. j. C. ubi in rem actio.

Defensor tripliciter potest comparere ad defensionē. Primò, animo nouandi, & liberandi debitorem, & tunc non admittitur, inuito actore. Secundo modo, tanquam simplex defensor cum satisdatione: & tunc inuito actore admittitur. l. soluendo. de neg. gest. & in d. l. solutionem. de solu. & tunc agitatur iudiciū defensorio nomine. Tertiò modo, si defensor petat dari libellum contra reum, ac si possideret rem petitam: & tunc non conceditur, nisi conuentus ab eo, à quo ille habet causam. per l. itē ueniūt. §. sed si rem. ff. de pet. hær. de noxa. l. de illo. de alien. iudicij mu. cau. fac. l. iij. in fi. Item

hæresis,

hæresis, in quo fit degradatio: ut in c. ad abolendam. & c. excommunicamus. eodem tit. de hære. & ibi doc. & But. Item nisi in falsatore literarum papæ. ca. ad falsariorum. de falsis. gl. in d. c. cùm non ab homine. & in d. c. ad abolendam. & ca. nouimus. præalleg. xj. q. j. si quis sacerdotū. Item nisi in coniuratione contra episcopum. glo. in d. c. si quis sacerdotum. Item nisi sortilegio. xxvj. q. vj. admoneat. secundum Angel. Aret. in tract. Malefi. uer. caput. & in Spe. de compe. iud. adi. §. j. uer. ij. Sed

Degradatio propter homicidium fieri non debet. But. in c. at si clerici. de iud. c. ij. & ibi Host. de homi. d. c. cùm non ab homine. contra gl. fi. in c. ij. qui cle. uel uo. Quod est uerum, nisi uerbaliter tantùm. d. c. cùm non ab homine. & ibi doct. & But. Item uerum in homicidio casuali. 50. di. clerico. & seq. Sed uide in c. si episcopus. & c. si quis uiduam. ea. di. & in c. j. cum gl. de homi. ij. q. vij. §. quia ergo. & glo. in d. c. j. & §. si uerò. & c. studeat. 50. di. per Bal. in l. cùm fratrem. C. ad Sylla. & dixi plenius in trac. de Episcopo, ul. par. ubi posui plenè materiam degradationis, & per ordinem. De qua etiam uide gl. in c. ad reprimendam. de of. or. & in iuribus præalleg.

Deieratio quibus modis fiat. Cardi. in cle. j. de iureiurando.

Deinceps, id est, in futurum. Card. in cle. j. §. j. statutum. iij. op. de ele. & gl. in cle. eos. de regular.

† Deinde, hæc dictio, quid importet, uide Franc. Aret. in l. minoribus. §. prius. in j. col. uersi. uerbum autem ante. & in l. si ita quis. in secundo not. de uulg. & pupil. & Signo. de Homo. in consil. cxv.

Delata, est uerbum commune, & generale, secundū Bal. in l. potuit. vij. q. C. de iure delib.

Delata hæreditas dicitur, quæ potest adiri. j. uerbo, Hæreditas delata. uer. j.

Delegans non tenetur de imperitia delegati. Bal. in rub. C. de pœna iud. qui malè iu. in prin. & in Mar. uer. testis. iij. col. & Innoc. in c. dilecto. de testi. quod tenetur & de iniustitia. & per Salic. in l. fi. C. de pœna iudi. qui malè † iud. & Alex. in l. ij. in princ. quod quisq; iuris. † Vide de hoc Ias. in rub. ff. de off. eius. col. ij. uer. & nota.

Delegans potest reuocare iurisdictionem delegatam. l. iudiciū solutur. ff. de iudi. Quod est uerum, nisi sit excommunicatus. Innoc. & Ioan. And. in l. licet undiq;. de off. deleg. doct. & Pe. de Su. in d. l. iudicium soluitur. Item uerum, siue re integra, siue non: siue lite contestata, siue non. gloss. & doct. & Bart. in d. l. iudicium. & in l. & quia. ff. de iur. om. iu. ubi dicit uerum, scilicet ut ad se reuocet, non ut alteri deleget, nisi ex causa: ut per Bart. in l. post litem. ff. de procur. & in l. à iudice. C. de iud.

Delegans non potest reuocare sententiam delegati. Raph. & Pet. de Su. in l. j. C. sent. rescin. non pos.

Delegans potest taxare expensas, quarum taxatio est reseruata per delegatū defunctum, qui condemnauit in expensis. Bar. in l. terminato. C. de fru. & li. expen. & in l. ab executione. ff. de app. & Io. Pap. in Sum. in lib. reali. uer. in expensis. & j. uer. Expensarum taxatio. uer. v. & ix.

Delegans exequitur sententiam delegati. l. à diuo. in princi. ff. de re iud. Bar. in l. iubere. de iurisd. omnium iud. l. præcipimus. §. in officijs. & ibi Bar. C. de appellatio. & infrà uerbo, Subdelegatus. uersic. j. Sed Bald. in l. properandum. §. fin autem reus. j. col. C. de iud. dicit, quòd exequitur officio iudicis ordinarij.

Delegans minuit suam iurisdictionem eo ipso, quòd delegatus acceptat. Innoc. in c. super quæstione. de offi. delegat. & Bal. in Marg. uerbo, delegatus. uersic. xv.

Delegans non potest esse testis in causa delegata. Inn. in c. dilecto. de testi. & Bald. in Mar. uer. testis. in iij. colu.

Delegans non priuatur iurisdictione, si delegatus est incapax. Bartol. in l. qui furere. ff. de statu homi. & in l. planè. in princ. de leg. ij.

Deleganti propter futuram absentiam, uel impedimentum suum, creditur, etiamsi aliter non constet. tenet Ale. in l. xx. col. de officio eius. ubi allegat multa.

Delegans potest alium subrogare loco delegati mortui. l. mortuo. ff. de iud.

Delegans debet declarare uerbum dubium rescripti. in Spec. de rescrip. præsenta. §. ix. uer. item quod est.

Delegatio quid sit, & de forma eius. in Specu. de obl. & so. §. ij.

Delegatio fit uolenti, & subdito. l. & si prætor. & ibi per Bart. ff. de off. eius, cui man. est iur.

Delegatio sine diffinitionis tempore facta censetur perpetua. l. iurisperitos. in prin. & ibi Ray. & Bar. ff. de excu. tut.

† Delegatio de iure ciuili potest fieri, etiā priuato: sed de iure canonico non, nisi habenti dignitatem. Imò sunt casus, ubi de iure canonico non potest fieri delegatio, nisi episcopo. Vide Ias. in rub. ff. de offi. eius. col. ij. uer. & pondera.

Delegatio de una causa tantùm fieri potest cum potestate subdelegandi. gl. & Bar. in l. solet. de iurisd. om. iud. & in l. more. eod. tit.

Delegatio facta non habenti iurisdictionem, an confirmetur, si iurisdictio superuenit. gl. & doct. in l. j. C. ubi de cri. agi o- † por. † Et Fel. in c. cùm ex officij. de præscrip. in xiiij. colu. uer. octaua conclusio.]

Delegatio per papam fieri non potest, nisi constituto in dignitate. j. Delegatus principis. uer. 50.

Delegatio an sit de actis. doc. in c. prudentiam. de offic. deleg. & ibi Imo. & glo. in l. acta. de re iud. & no. in c. quoniam contra. & ibi Ioan. And. & Ant. de Bu. de prob.

Delegatio cum clausula, Sine consilio sententia non feratur, fieri potest. s. uer. Commissio. uer. xliij.

Delegatio facta incapaci non priuat delegantem. Ale. de Imo. in l. qui furere. ff. de statu homi.

10 Delegatio ab episcopo existente extra diœcesim, non ualet. Ioan. And. in addi. Spec. de rescrip. præsenta. §. vj. uer. fi. contra Spec. ibi per c. nouit. de of. leg. facit l. fi. de offi. præfe. urb. & tenet Alex. in l. fi. de iur. om. iud.

Delegatio ad exequendum non uidetur etiam ad cognoscendum, nisi facta sit à principe. l. si non cognitio. & ibi Bart. C. si contra ius uel util. public.

Delegatio facta Titio & episcopo Firmano, expirat, si Titius succedat in episcopatu. Alexan. post Gul. de Cu. in l. de die. §. si fideiussor. in fin. ff. qui satisda. cog.

Delegatio facta episcopo an transeat ad eius uicarium, & econtrà, uide j. uer. Episcopus. & uer. Vicarius. uersi. lxxij. & j. eo. uer. xvij. & xlvj.

Delegatione finita morte delegati, uel aliter, causa redit ad legantem, non ad ordinarium. j. uer. Ordinarius. uer. xix.

Delegationis terminus currit à die acceptationis. glo. in c. de causis. de off. deleg.

Delegatio causæ intra terminum finiendæ continet duo, scilicet delegationem, & quod intra terminum finiatur. Bal. in l. j. viij. co. C. de his, quæ pœ. no. in Spec. de sententia. §. iiij.

Delegatio facta alicui sub nomine dignitatis transit ad successorem. Bar. & doct. in l. qui liberis. §. hæc uerba. ff. de uul. & pu. no. in c. quoniam abbas. & ibi per doct. de offic. deleg. & Bald. in l. fi. xvj. q. C. de hær. inst. Contrarium tenet Bal. in l. ij. §. sed & si quis. ij. col. C. communia de leg. & in l. si plures. penult. colum. de cond. inser. per c. statutum. de rescrip. in vj. Vide glo. in l. tale. §. fi. ff. de pact. & j. eo. uersic. xxvj. Primam partem tenet Rot. in deci. ccccxxxix. fuit determinatum, &c. in nouis. ubi dicit uerum, etiamsi re integra moriatur processor. Vide Cardin. in cle. ij. de rescript. v. & vj. q. de commissione facta uicario episcopi. Item si fiat à sede imperiali uel Apostolica, quia non finitur morte delegantis. infrà eod. uersicul. xxv. Item an transeat ad eius uicegerentem. suprà uerbo, Commissio. uersic. v. cum tribus uersic. præcedentibus, qui optimè faciunt ad ea, quæ hîc in princi. dicuntur.

† Delegatio facta alicui episcopo, uel canonico talis loci, censetur facta in illo loco, nisi in rescripto fiat mentio de habitatione ipsius delegati. Alibi Felin. in c. nonnulli. col. iij. uer. inquantum. de rescriptis.

Delegatio facta per Imperatorem uel papam de certa causa aufert iurisdictionem ordinario, ut cognoscere non possit, etiam post latam sententiam, per delegatum, quæ sit nulla: quia iurisdictio redit ad Imperatorem. Bald. in c. ad hoc. v. colum. de pa. iura. fir.

† Delegatio dicitur esse quædam sententia interlocutoria: & ideo si fiat alicui suspecto, potest appellari. Baldus in l. fin.

l.fin.& ibi Paul.ad finem.C.de sent.ex breui.recit.

Delegatio facta officiali intelligitur, scilicet principali uni uel pluribus paribus. glo. in clem.ij.de rescrip.

20 Delegatio causarum meri & misti imperij an, & quando fieri possit. uide s.uer. Causa meri & misti imperij. per totum. † j.eo.uersic.lxvj. & lxix.† Et omnino Fel.in c.quod sedes.circa prin.de off. ord. & in c.uno delegatorum.circa medium. iij.colum.de off.deleg.ubi plenè,quid de iure ciuili,& quid de iure canonico.]

Delegatio plurium causarum nominatim facta finitur, quo ad alias causas,licet in una tantùm sit facta citatio. Secus,si fuit generaliter facta de omnibus causis,quia perpetuatur, etiã per unam citationem tantùm factam in una causa.Bart. in l. & quia.ff.de iur.om.iud.

Delegatio cum clausula, quòd sententia feratur ultima die termini uel officij,fieri non potest.l.eum qui.& ibi Bart.de iur. om.iud.ubi etiam dicit,quòd si feratur sententia,ualet.

Delegatio cum clausula, Donec reuocetur,non finitur morte delegantis.Bar. in l. more.ult. colum. de iurisd.om.iud.per c.si delegatus.de offic.deleg.lib.vj.Item,

Delegatio finitur non solùm morte, sed etiam remotione delegantis.Bar.in l.& quia.de iur.om.iud.facit l. si per epistolam.ff.de acqui.hær.& de susp.tuto. non tamen excommunicatione delegantis, nec ob suspicionem porrectam contra delegantem,secundum Bar.ubi s.Item,

Delegatio finitur morte delegantis.l.& quia.& ibi glo.Bart.& doct.ff.de iuris.om.iud.gl.in l.uenditor. §.j.ff. de iud. etiam principis.Bar.in l.more.de iur. om. iu. & in Spec.de dele.§. vj.uer.item mortuo.& seq.& j.Delegatus principis.uer.iiij. Quod uerum,nisi ad incœpta. c. gratum. & c. licet.de offic. dele. Car.in cle.fi.ij.q. in op.de proc.Item uerum, nisi sit facta sub nomine sedis imperialis,uel Apostolicæ. Bal. Raph. & Alex.in d.l.& quia.iij. col.

Delegatio finitur morte delegati, si fuit facta sub nomine proprio : sed si sub nomine dignitatis,transit ad successorẽ. Bal. & Ang.& Imo.in l.maritum. ff.sol. mat.& no.in c. quoniam abb.de offi.dele.doct.& Bar.in l.qui liberis.§.hæc uerba.de uulg.& pu.& per Bart.in d.l.& quia.de iurisdictio.omnium iudi.Petr.de Su. in l.de eo. §. ædium.ff.de iud.& suprà eod. uer.xvij.

Delegatio finitur statim,quòd princeps delegans ob futuram absentiam reuertitur:quia ad ipsum iurisdictio statim reuertitur.Bar.in l.j.in prin.ff.de offic.eius, cui man. est iur.Imol. non statim , sed post paruum tempus, quo potuit reuersus componere suas sarcinulas.Ale.in d.l.j.xx.col.& xxiiij.post Cyn.ibi:per l.ab hostibus.§.sed quod simpliciter.ff. ex quibus causis ma.Item uerum,nisi delegatus redierit statim recessurus,quia statim nõ finitur delegatio. Alex. ibi post Cy. & Alb.de Ros.arg.l.iij.de diuor.ut ibi,col.xx.& xxiiij.

Delegatio facta episcopo an finiatur,si episcopus fiat archiepiscopus.Io.An.in addi.Spe.de offi.deleg. §. restat. Io.de Pra. in l.falsa.de condi.& demonst.s.uer.Commissio.

Delegatio non finitur acceptatione compromissi facti in delegatum.Inn.in c.innotuit.de arbi.Bald.in Marg. uer. delegatus.uer.xvij.

30 Delegatio finitur transactione.Bal.in addi. Specul.de dele. uer.finitur.& ibi Spec.

Delegatio præsumitur facta sub nomine proprio. l. cuius bonis.de cur.fur.l.antep.ff.de tutel.Bald.Ang.& Imo.in l.maritus.ff.sol.mat.

Delegatio præsumitur facta in loco solito.l.si locus.ff.de iud.

Delegatio etiam non subdito fieri potest , dum tamen causa pertineat ad iurisdictionem delegantis.Bar.in l.j.C.qui pro sua iur.ubi etiam dicit, quòd quo ad hoc, ut possit delegatus cogi,debet esse de iurisdictione delegantis.

Delegatio inferioris à principe potest probari , etiam per testes.Bald.in l.j.C.mandati.Vide in Spec.de prob.§. uidendum.post prin.& tex.& doct.in c. sicut. de re iu. sed delegatio facta à principe,non nisi per scripturam.j.uer. Scriptura de substantia.uer.ij.circa medium. ibi : item in delegatione facta à principe,&c.glo.in l.j.de man.prin.Inn. in c. cùm olim.de priui.j.eo.uer.lxxxvij.

Delegatio de causa fundi an, & quomodo intelligatur. Bal. in l.si de proprietate.C.si à non compe.iud.

Delegatio non probatur apud acta sine testib. facta. Bu. in c. quoniam contra.de prob.

Delegatio finitur,siue bene, siue malè delegatus fungatur officio suo.in Spe.de deleg.§.vij.uersi.item quòd functus.Item finitur lata sententia.c.in literis.de off.dele.& ibi Inno.sing. & doc.& Card.in cle.auditor.in prin.de rescrip.

Delegatio probatur per sigillum.Car.in cle.j. in prin. de proc. Inn.in c.quoniam contra.de prob.

Delegari potest causa alicui agitãda in loco,ubi moratur.Car. in cle.fi.§.fi.pe.q.de sent.excom.

Delegare,est iurisdictionis.l.iij.& ibi docto. & Alex.de iurisd. om.iud.

40 Delegatio in tempus successoris delegantis collata , non ualet.l.eum,qui.& ibi Alexan.de iur.om.iud.Vnde

Delegatio ab ordinario facta hoc modo, uidelicet quòd delegatus causam terminet ultima die officij , uel post finitũ officium delegantis,non ualet:secus,si fiat,quòd intra annum terminet,licet officium delegati duret minus anno: quia potest durante officio terminare, & si non terminet, durat delegatio si delegatus ante cepit uti iurisdictione. Alex.post gl. & Bar.in d.l.eum,qui.

Delegatio eidem iterũ fieri non potest,lata sententia per eundem delegatum.gl.no.in l.j.& doc.C.de sen.ex breui.reci.

Delegatio plurium iudicum uni contra eundem in diuersis causis fieri non potest.c.quia nonnulli.de rescrip.

Delegatio facta à iudice appellationis incõpetenti, non ualet, etiamsi partes litigent coram delegato,scientes non ualere delegationem.in Spe.de ap. §. nunc tractemus. uer. quid si de facto.

Delegatio facta uicario , uel uicegerenti , extenditur etiam ad eum,cuius uices gerit.cap.eam te.& ibi Innocen.de rescrip. & infrà uerbo , Episcopus. & uerbo , Vicarius. uersic.lxxij. Sed an econtrà.s.Commissio.uersic.v.

Delegatio facta plurib.intelligitur scilicet uel maiori parti eorum,si alij sint absentes.Bar.in l.rescriptum.in princip.ff.de pactis.

Delegatio absenti & ignoranti fieri potest.Bart.in l.cùm furiosus.ff.de iud.

Delegatio si fiat duobus alternatiuè.Bald.in l.pen.ij.co. C. de uer.sig.

50 Delegatio facta canonico expirat,si canonicus postea accipit uxorem.Bald.in l.prædia.ult.col.C.de fideiuss.

Delegatio causæ spiritualis non potest fieri laico , etiam simul † cum clerico.j. uerbo, Laicus. uer. lix. † Vide Ias.in rubr.de of.eius,cui manda.est iuris.col.fi.ubi nota.

Delegatio an dicatur interlocutoria. Bald. in l. fi.C.de sent.ex breui.reci.

Delegatio an fiat partibus absentibus,& inuitis.Bald. in l. fin. C.de sen.ex breui.reci.in Spec.de dele.§.ij.Et an fiat de consensu unius partis,uel utriusq;.in Spec.eo.§.j.circa princ.& in c.fi.de of.dele.per gl.& doct.in c.si pro debilitate.eo.tit.

Delegatio est stricti iuris.de off.deleg.capit.de causis. Paul. de Cast.con.xxiij.Bal.in l.non fine.C.de bo.quæ lib.

Delegatio an & quando præsumatur.Bald. in l.si arbiter.C.de sen.& inter.om.iud.

† Delegationis copia an post litem contestatam à delegato peti possit:uide Fel.in c.quoniam.in princ.pen.col. uer.septimò quæro.de prob.]

Delegatio facta monacho an & quando præsumatur. in Spec. de dele.§.excipitur.uer.nunquid eo monacho.& j.uer. Delegatus.el j.uer.lxxxv.

Delegatio facta tribus,quorum unus erat mortuus, an ualeat. Bal.in addi.Spec.de dele.§. si committitur.

Delegatio causæ simpliciter facta extenditur,etiam ad causam criminalem.Inno.in c.dispendiosam.de rescrip. Bal. in uer. causa.in addi.Spec.tit.de dele.& ibi Spec.

Delegatio cum clausula,Appellatione remota, à solo principe fieri potest,nõ ab inferiore , nisi quo ad interlocutoriam.gl. Bar.& Doc.in l.fi.C.de sen.s.uer.clausula, Appellatione remota. in clausulis Rescriptorum. & non tollitur recusatio. Bar.post gl.& doc.in l.fi. C. de sen.& Phil. in c.postremò. & ibi text.sing.de appel.Io.An.in c.super eo.el ij.eo.tit.& gl.& doct.in l.j.C.ne lice.tertiò prouoca.

60 Delegatio per delegantem non habentem iurisdictionem, confirmatur,

confirmatur, si iurisdictio superueniat deleganti. glo. & doc. in l. j. C. qui pro sua iur. Io. And. Imo. & Sicu. in c. cùm in officijs. de præscrip. † Vide Ias. in rub. ff. de off. eius, cui mand. est iurisdi. col. ij. uer. & an.

† Singu. Delegatio licet sit consumpta per mortem delegati, non tamen per hoc ordinarius potest se intromittere de illa causa, sed solus princeps, uel papa, qui semel delegauit. Ita not. Bal. in l. si ut proponis. in pen. col. uer. quæro papa. post Archi. per eum allegatum. C. quomodo & quando iud. ubi infert, quòd causa semel commissa in curia Romana, nõ exibit de curia, nisi papa deleget, uel remittat ad ordinarium, & idem tenet Sal. ibi. *

Delegatio generalis comprehendit causas meri imperij. per glo. & Alex. in l. j. xxv. co. ff. de offi. eius, nisi confiscandi ius. ut ibi. xxviij. col. & s. Confiscatio. uer. j.

Delegatio, & mandatum procuratoris, æquiparãtur. l. & quia. de iurisd. om. iud. & no. in c. cùm olim abbas. & ibi Inno. de off. deleg. & Ale. ubi s. xxvj. col. & Inn. in c. in nostra. de procu. & Alex. in l. more. & se. de iurisd. om. iud. ubi ponit plenè in quibus sint similia, & in quibus dissimilia.

Delegatio suspectis fieri non præsumitur ex certa scientia. no. in cap. cùm inter. de excep. Sed si fiat notoriè suspecto, cum clausula, Omni recusatione remota, uidetur tolli exceptio suspicionis, & recusari non potest. Inn. in c. ex transmissa. de fo. com. Host. in d. c. cùm inter. gl. in l. cùm apertissimi. C. de iud. Bar. in l. fi. C. de sen. & interlo. om. iud.

Delegatio plurium causarum si fiat per dominum temporalẽ, una tantùm inchoata, perpetuatur iurisdictio in omnib. secus, si per papam sit facta delegatio. Bal. in l. mandatum. iij. col. C. mandati.

Delegatio præsumitur ex sententia, in qua tenor eius est insertus, si antiqua est sententia, non si de recenti opponatur. & doct. & Innoc. in c. cùm in iure. de offic. dele. & j. uer. Tenor. uer. viij.

Delegatio fieri potest cum clausula, Appellatione remota. Sed

Delegatio fieri non potest cum clausula, Recusatione remota. in Spec. de recu. §. ij. & per gl. no. & Abb. in c. ad hæc. de rescri. Gem. in c. iudex ab Apostolica. de offi. deleg. in vj. gl. ij. q. vj. si quis in quacunq;. & plenè per do. Phi. in c. postremò.

† iij. col. de app. sed ibi in iiij. col. firmat contrarium. † Et per Fel. in c. cùm inter. de excep.

Delegatio de quibus causis fieri potest. in Spec. de delegat. §. iiij. de iurisd. om. iud. uersic. quæ autem meri. & seq. & infrà uerbo, Causa meri & misti imperij. per totum.

Delegationis & subdelegationis forma multiplex ponitur in Spec. de offi. deleg. §. uim. & de rescri. præsenta. §. iiij.

70 Delegatio facta pluribus an ualeat, si unus non sit uiuus, & an uno præsente & contradicente, possint alij sententiã ferre, & an eo absente. in Spec. eo. tit. & §. uer. quid si causa.

Delegatio impetrata contra prædecessorem an transeat ad successorem, uel hæredem. eo. §. uer. quid si impetraui.

Delegatione finita, an acta coram delegato facta ualeant. in Spec. ubi s. uer. sed nunquid omnia.

Delegatio si fiat cum clausula, quòd iudicet secundum consilium sapientis. in Spec. de arbi. §. viij. uersic. sed quid si dicatur. & suprà, uer. Clausula, consilium sapientis. & in clausula, secundum consilium, in clausulis Compromissorum.

Delegatio quam iurisdictionem comprehendat. in Specul. de iurisd. om. ind. in prin.

Delegatio iurisdictionis qualiter fiat. in Spec. eo. tit. uer. qualiter autem.

Delegatio comprehendit omnia, sine quibus causa non potest expediri. eod. tit. §. vj. uersic. quid si proponens.

Delegatio causæ proprietatis an intelligatur etiam de possessione, & econtrà, & quid in dubio. & j. uerbo, Possessorum. uer. xxxij. & seq.

Delegatio ad causas, non intelligitur ad futuras. Rot. in deci. ccccxvij. fuit dubitatum, &c. in nouis. Inno. contrà in c. cùm olim abbas. de offi. dele. & Alexand. in l. more. ij. colum. de jur. om. iud. per doct. in c. ad hæc. de rescrip. Sed an ad criminales. Car. in clem. xviij. q. de off. uica.

Delegatio meri imperij ex quibus causis fiat: uide suprà, Causa meri imperij. per totum.

80 Delegari possunt omnes causæ desiderantes celeritatem. Abb. & Alexand. in l. iubere. in fin. de iurisd. om. iud.

Delegari potest articulus causæ ei, cui causa non posset delegari. Bart. in l. more. & in l. solet. ff. de iurisd. om. iud. & Alex. consil. xxxj. iiij. parte.

Delegari non possunt specialiter, quę nec generaliter. l. j. & ibi Alex. ij. not. de offi. eius. & in l. ij. cum glo. eod. tit.

Delegatio, quòd decidat causam secundum leges, & consuetudinem, intelligitur scilicet potius secundum consuetudinẽ, quàm secundum leges. Bald. titu. de pa. Const. §. sententias quoque. in fin.

Delegatio de receptione testium qualiter fiat, à quo, & cui. in Spec. de teste. §. iij. uersic. scribet. & seq. & à notario fieri potest. ibidem. & §. ij. post principium.

Delegatio causæ per ordinariũ cum causæ cognitione an fieri possit. in Spec. de compe. iud. adi. §. j. uersic. sed nunquid ordinarius, & ex causa. l. prætor. & ibi doct. & Alex. de iuris. om. iu. & j. Ordinarius. uer. xx.

Delegationis tenor debet inseri in rescripto, seu schedula citationis. in Specul. de cita. §. v. uersic. uiso. & j. Delegatus. el j. uersic. cvij. & clxix. & s. uer. Citatio à delegato. uersic. j.

Delegationes & subdelegationes qualiter probentur. in Spec. de instr. edi. §. v. uer. fi. & §. viij. uersic. quid si habet sigillum, & s. eo. uer. xxxiiij. & in Spe. de sen. §. ix. uer. si autem. & uer. quid si dixit. Sed an per scripturam propriam delegati. Ang. & Alex. quòd sic, in l. sciendum, de uer. ob. post Bart.

Delegatio causæ, etiam de consensu partium, fieri non potest per eum, cui delegari non potest. in Spec. de ap. §. iiij. uersic. quid si appelletur. & seq. & uer. quid si de facto.

† Delegatio causę an possit fieri imperito literarum: uide pulchrè Iac. de san. Georg. in l. certi iuris. uer. sed est uidendum. C. de iud. *

Delegatio facta monacho non ualet, in qua idem prior dicebatur. in Spec. de ap. §. x. uer. quòd si causa.

90 Delegatio abolitionis an fieri possit. in Spec. de abolit. §. j. post princ.

Delegatio debitoris facta per creditorem alteri, non liberat debitorem, nisi quæratur delegato. l. si mulier. §. ex asse. & ibi Bart. ff. de iure dot.

Delegatio debitoris inuiti, licet ignorantis, fieri non potest. Vnde

Delegatio debitoris fieri non potest sine repetitione primi contractus, & requirit nouum contractum. l. j. C. de nouat. secundum Bald. in l. nominis. C. de hær. uend.

Delegatio debitoris potest reuocari, nisi sit accepta per creditorem. Alex. singu. in l. qui usumfructum. ad fin. de uerb. ob. & j. Mandatum reuocatur. uersic. xvij.

Delegationis debitorum materiam supple s. uer. Debitor delegatus. & j. uerbo, Nouatio. per totum.

Delegare debitorem creditori, est alium debitorem loco sui supponere. l. delegare. ff. de noua. & per Alex. in l. qui usumfructum. de uer. ob. Item est soluere. l. inter causas. §. abesse. ff. mandati.

Delegari possunt causa suspecti tutoris. l. cognitio. & ibi Bart. in prin. ff. de of. eius cui man. est iuris. Bar. in l. j. ad Turpil.

Delegari possunt assessori omnia acta per sententiam à prætore. cæsuper quæstionum. de of. dele. Bartol. in auth. ad hæc. C. de iu.

Delegatio non fit, nisi per stipulationem. l. delegare. de noua. & requirit delegatum esse debitorẽ delegantis, & ut possit delegari. l. quamuis. §. si mulier apud. Alex. cum glo. ad Vel. in l. qui usumfructum. de uerb. oblig.

Delegatus & uicarius, differunt: ut per Bar. in l. j. §. fi. in fin. ff. quis, & à quo appel. & Bart. in l. quicquam. §. ubi decretum. ff. de off. procon. & leg. ubi dicit uicarium absentis, uel mortui, dici ordinarium, non delegatum. & infrà, & per do. Alex. in rub. de off. eius. ubi loquitur de uicario, & uicegerenti.

† Delegatus & Vicarius quomodo differant, uide Ias. remissiuè post Alex. in rub. ff. de of. eius, cui, &c. ubi de uicegerente, & locum tenente, & similibus per Alexand.

Delegatus fungitur uice delegantis. l. solet. & ibi docto. & Alexand. de iurisd. om. iud. ubi infert ad plures effectus.

Delegati iurisdictio est odiosa, & restingenda. ca. j. de offic. de-
† leg. in vj. Alexand. in l. fin. ff. de iurisd. om. iud. † Vide dom. Pet. Phi.

Pet.Phi.Cor.in consi.clvij.inci.Viso.in litera A.in iij.part.]
Delegatus, etiam non subditus deleganti, esse potest.s.uerbo, Delegatio.el j.uer.xxxiij.
Delegato an debeantur sportulæ.j.uerb.Sportulæ.uersic.ij.& uer.Salarium.uer.lxxxviij.
Delegatus reseruare potest sibi in sententia taxationem expensarum.Bald.& Bart.in l.terminato. C. de fruc. & lit.expen.per Bar.in l.ij.in prin.ff.de ap.Et potest taxare, si est talis, cui competat ius exequendi sententiam suam: ut ibi per Bal.& Io.de Pap.in Summa, in libello reali.uer.in expensis.
Delegatus an restituat in integrum aduersus suam sententiam interlocutoriam.Bar.in l.cùm fideicommissum.in fin. ff. de confes.Bal.& Bar.quòd sic, in l.aduersus. C.si aduer.rem iudi.& Phi.in c.dilecti. x. q. de app.ubi dicit secus in diffinitiua, etiamsi est delegatus principis.Bart. in l. omnes.de rest. in integ. dicit restitutionis causam agi posse etiam corá delegato.per l.fi.C.ubi, & apud quem.Quod uerum, si sibi est commissa.Bar.in d. l. aduersus. Vide Alex. in l. ij. ff. de iur. om.iud.quòd delegatus nó cognoscit principaliter de causa rest.in integ.sed incidenter.& Ale.in l.more.de iur.om.iud.
Delegatus non potest personaliter capere obligatum sistere. Ang.in authen.de exhib.re.§.si uerò.j.col.collat.v.
Delegatus non potest facere capi personaliter debitorem alicuius.auth.ei qui.& ibi Bar.C.de bono.auth.iu.pos.Ang.in auth.de exhi.re.§.si uerò. col. v.Bart. & Bal. in l. consentaneum. iiij. colu. C. quomodo & quando iud. & in auth.hoc ita.C.de duo.re.ubi etiam dicit delegantem id facere debere ad instantiam delegati.Bar.post glo. in l.ij.in ij.in princi. ff.de iur.om.iud.ubi dicit, quòd delegatus principis potest citare re, non aliter.De quo uide omnino per Alex. in rubr. ff.de off.eius.& melius in d.l.ij.& in l.iubere cauere.eod.tit. Hoc uerum, nisi debitorem suspectum, secundum Lu.in d.l. ij.de iur.om.iu.ut ibi per do.Alex.ij.col. qui tantùm firmat contrarium in iudice incompetente.
† Delegatus an possit inuocare brachium seculare, & an possit incipere ab inuocatione brachij secularis: uide Paul.de Cast.in consi. mihi cccxxj.inci. Visis actis, & actitatis in captura Thomasij.in ij. colu. uer. quantum ad secundum.in j. uo.& Fel.in c.significasti.de off.deleg.*
† Adde hîc, quòd delegatus à principe executionem sententiæ suæ ordinario committere debet, si manu militari opus est, & ipse manu armata exequi non possit.Chas. in consue. Burgund.tit.des iustices & droictz, &c. in Rub. per doctri. Fel.in c.decæterò.extrà, de re iud.
10 Delegatus citat uerbaliter. Alex.in l.plerique. de in ius uoc.
† & in l.ij.de iur.om.iud.†Et Bar.in auth.de litigio.§.omnem uerò.in j.col.uer.iij.oppo.]
Delegatus non exequitur suam interlocutoriam, sed bene potest pronunciare exequendam.Ang.in authen.de exhi.re.§. fin.col.v.
† Delegatus non habet iurisdictionem, nec actu, nec habitu, nisi facta præsentatione rescripti. Glo. & Decius in c. cùm in iure peritus.de off.deleg.& melius in c.ut debitus.de appel.Et adeò hoc est uerum, quòd etiamsi delegato sit præfixum tempus ad iudicandum, tale tempus regulariter sibi non currit ante præsentationem rescripti: ut est tex. & ibi Panor.in ij.colu.in c.de causis.de off.deleg.Præpos.in c.super eo.el ij.col.si.de ap.
Delegatus ad cognoscendum in tali causa potest etiam decidere.Secus, si ad cognoscendum & referendum.Bald. ri.de pa.Constan.§. possessiones. ij. col. Secus in arbitro de procedendo per statutũ dato.j.Statutorũ extensio.uer.lv.& j.
Delegatus faciens litem suam an puniatur in loco, in quo malè iudicauit, per iudicem loci, an uerò per delegantem. Bal. in auth.qua in prouincia.v.col.C.ubi de cri.agi opor.
Delegatus potest cognoscere, licet contra rescriptum sit de falso oppositum.Bart.in l.idem fiet.in princ.ff.de test.tutel.
Delegatus de crimine suspecti tutoris cognoscere potest.l.cognitio.de off.eius, cui man.est iuris.& Bar.in l.j.in ult. colu. ff.ad Turpil.
Delegatus an possit supplere pro parte absente, uel pro præsente, sicut ordinarius.in Spec.de alleg.& dispu.§.satisdare. & ibi Bald.in addi.uersic.quando iudex.
Delegatus cum clausula, Appellatione remota, non tenetur deferre appellationi.Bal.in addi.Spec.de app.uer. clausula, Appellatione remota, &c.
Delegatus ad prouidendum alicui in certa ecclesia, nõ potest prouidere de illa ecclesia.Cardin.in cle.ij.§.j.ix.q.de æta.& quali.per ca.cùm olim.de præb.Adde omnino j. uer. Mandatum.el j.uer.xj.& uer.prouisio.uer.v.
Delegatus sub conditione, non potest procedere ante conditionis euentum: & ideo datus sub conditione, si intra terminum debitor non satisfaciat, non potest ante mensem prorogare terminum.Car.in clem.j.x.q.de concef.præb.
20 Delegatus an possit cognoscere de non iurisdictione delegantis.Bald.in l.si militaris.C.si à non compe.iudi.
† Delegati an possint esse clerici in causis laicorum, & quid erunt, uide Ias.in rub.ff.de off.eius cui, &c.col.ij.& fi.
Delegatus in iudicio retinendæ an cognoscat de iudicio recuperandæ, si nondum cœpto iudicio retinendę retinens fuit spoliatus possessione sua.per Archid.ij.q.j.in primis. Bal.in l.penul.C.si à non compe.iud.
Delegatus ante litis contestationem non potest absoluere ab obseruatione iudicij.Bald.in l.consentaneum.v. colum. C. quomodo & quando iudex. per text. sing. in l. si reus. ff. de procu.gl.in l.j.in prin.C.si à non compe.iud.l.ij.C.de iurisd. om.iud.Vide Inno.qui aliter loquitur in c.consuluit.de off. deleg.Item uide Alex.in d.l.si reus.post Bar.& Bald.in l.fancimus.ix.q.C.de iud.
† Delegati Apostolici an possint esse fratres mendicantes: uide Ias.in rub.ff.de off.eius, cui, &c.co.si.in fin.
Delegati iurisdictio nó est fundata ante litis contestationem. c.significante.& ibi doct.& Bald.de app.Item,
Delegati officium ante litis contestationem non potest implorari.tex.sing.cum glo.in l.si reus.ff.de procu.uidelicet ut faciat fieri depositum uel sequestrum: ut ibi. Et tenet Bald.& Phil.in d.c.significante. iij.colum.quod est uerum, nisi contra turbantem eius iurisdictionem, puta impediendo citatum coram delegato comparere: quia tunc eius officium contra talem impedientem potest implorari, licet lite non contestata.Tex.est in c.j.ut lite penden. & in cap.de causis. de offi.deleg.Item potest punire contumacem.c.tuæ. secundum Ioan.de Imo.ut lite non contesta. Sed melius facit dictum Inn.in c.sępe.de appel.ubi dicit delegati officio, etiam ante litis contestationem contumacem condemnari in expensis.Et tenet Innocen.in c.consuluit.in princ. de offi. delega.ubi dicit, quòd delegatus ante litis contestationem potest absoluere ab obseruatione iudicij. Et prædicta uera in delegato principis, & inferioris à principe.d.cap.de causis. secundum Innocen.in d.c.sæpe.& d.c.consuluit.secundum dom.Philip. in dicto c.significante.de app.& infrà eod.uer. xxxvij.& sequen.
Delegatus an possit esse testis.Inn.& doc. in c. dilecto. de test. quòd remouetur ab officio, si fuit impetratus in fraude testi†monij.Bar.in l.etiam.C.de testi.† Et per Fel.in d.c.dilecto.]
† Delegatus an possit exequi suam sententiam.uide Soci. in c.si quis contra.col.pe.de for.comp.
Delegatus primus non reuocatur in dubio per constitutioné secundi.c.uolentes.de offic. deleg. & infrà uerbo, Vicarius. uer. xxiiij.
Delegatus in causa falsi instrumenti potest cognoscere etiam de subreptione rescripti.Bald.in l.iure nostro.§.propter.de test. tut.
Delegatus cum clausula si repererit diffamatum de contentis in commissione, non potest recipere probationes de bona fama illius, nec debet admittere sine speciali mandato allegantem causas absentiæ illius.Rota in decis. cccclxxix. auditor, &c.in nouis.
Delegatus capituli non dicitur uicarius generalis. s. Capitulum.uer.xl.
30 Delegatus punitur per ordinarium, finito processu.nota.in c.fi.de rescrip.uel processu durante: dum tamen se non impediat de causa commissa: secundum Card.ibi, & in cle. ij. §.notarij.de hæret.
Delegatus an possit mittere in possessionem ex primo decreto.glo.Bar.& doct.in l.ij.ff.de iur.om.iud.in Spec.de deleg. §. v. uersic. potest etiam dare. quòd sic, causa custodiæ. Et omnino per dom. Alexand. in l. iubere. de iurisd. om. iud. ubi dicit

ubi dicit, quòd sic, nisi sit delegatus in causa realis actionis; etiam lite contestata, secundum Sal. ibi sing.

Delegati & ordinarij tribunal, idem est, & ideo causa corã uno facta uel cœpta, potest coram altero finiri. Bar. post glos. in l. ubi cœptum. ff. de iudicijs.

Delegatus à uicario episcopi potest prohiberi ab episcopo, nè iudicet. Bar. in l. iudicium soluitur. ff. de iudi.

Delegatus à potestate ciuitatis an possit prohiberi per gubernatorem prouinciæ, ne iudicet. Bartol. dubitat in d. l. iudicium soluitur.

Delegati iurisdictio non expirat per absolutionem ab obseruatione iudicij. Inno. in c. consuluit. de offic. deleg. Ioan. And. & doc. in c. examinata. de iud. in Sp. de offi. iud. §. deseruire. uer. quid si proponens. & Phil. in c. cùm cessante. xxiiij. q. de appel. Et ideo potest iterum agi coram eo, licet prius actor produxerit libellum ineptum, & succubuerit: ut ibi. & Car. in cle. fi. in fi. de appel.

† Delegati iurisdictio quando processum est usq; ad publicationem processus, ex quo rès non est integra, non expirat morte delegantis. do. Barth. Soc. in consi. clxix. incip. Circa princ. uersi. iij. & ult. ij. parte.]

Delegatus in causa ꝓpria quis esse potest. l. in priuatis. de iud. Bar. in l. qui iurisdictionem. ff. de iurisd. om. iud.

Delegatus potest ex officio implorato etiam ante litis contestationem reuocare innouata, lite pendente, etiam libello non oblato. glo. in clem. ij. ut lite pen. secundũ Host. & Phil. in c. significante. de appel. Item,

Delegatus nõ potest facere sequestrum. in Sp. de sequestro. & ibi Bu. & Panor. in c. pe. de seque. po. ubi simpliciter loquũtur. Sed dic uerum ante litis contestationem, secũdum Bal. in c. j. v. col. eod. tit. & Phil. in d. c. significante. & s̃. eo. uersic. xxiiij. nisi sit delegatus principis, qui etiam ante litis contestationem potest facere sequestrum & depositum. c. ij. de dolo & contu. & s̃. eo. uer. xxiiij.

† Delegatus quando possit cognoscere an sua sit iurisdictio. uide Feli. in ca. super literis. per clausulam, Ampliationes & limitationes. extrà, de rescrip. Item,

Delegatus ab ordinario potest mittere in possessionem, etiam ante litis contestationem. c. cùm uenissent. de eo, qui mit. in pos. causa rei seruan.

40 Delegatus non interponit decretum. Bald. in authen. sed cùm testator. penul. co. C. ad legem Falci. per l. ab ea parte. 43. ff. de proba.

* Delegatus ad delegantis se uoluntatẽ conformare debet, à quo dissentire nec debet, nec potest. Illust. Car. Par. consi. lj. nu. uol. iiij. Aemilius Maria Manolessus.

Delegatus potest ꝓcedere ut ordinarius, & ut delegatus. Bal. in l. j. ult. co. C. de fur.

Delegatus habet iurisdictionem, non solùm nationem. Bart. l. j. §. j. ff. de postu. per l. j. §. qui mandatum. ff. de offi. eius, cui man. est iurisd. & ĩ. eo. uer. clxxxv.

Delegatus non potest committere nuncio, quòd proroget terminum parti. Bald. in l. fi. C. de sen. ex breuic. reci.

Delegatus an possit excõmunicare. Bal. in l. nulli. C. de sen. & interlo. om. iud.

Delegatus potest dare curatorem liti. doct. & Bal. in l. fi. §. j. C. de admi. tu. c. si annum. de proc. in vj.

Delegatus cognoscit de non commissis, ut euitetur circuitus. Car. in cle. auditor. de rescript.

† Delegatus ad causam non potest interponere authoritatẽ instrumento exemplando, nisi specialiter sit ad hoc delegatus, etiamsi tale instrumentum pertineat ad causam. Fel. in ca. si instrumenta. in j. col. uer. nota secundò. de fi. instru.]

Delegatus potest facere sententiam contrariam sententię, quã tulit ut arbit. Arch. in c. si contra partem. iij. q. vij. Bald. in l. si creditoribus. C. communia de manu. & in l. j. & ibi Pet. de Su. C. de sen. ex breui. reci. Ang. & Pet. de Su. in l. si ut proponis. la j. C. quomodo & quãdo iu. Quod est uerum, si est delegatus ad uniuersitatem causarum: secus, si ad unam causam tantùm, secũdum Bal. in d. l. si ut proponis. Item uerum, nisi primã tulerit tanquam delegatus: quia iudex secundò iudicat, si est ordinarius, non si delegatus. Bar. in d. l. si ut proponis. la j. ij. oppo. C. quomodo & quando iudex. Item,

Delegatus, qui tulit sententiam nullam, nõ potest iterato sententiare ex eodem libello, nec etiam ex nouo. Bald. in addi. Spec. de sententia. uersic. delegatus. Bartol. in l. si ut proponis. la j. C. quomo. & quando iu. quòd iurisdictio finitur. uide omnino Alex. in rub. ff. de offic. eius. & Angel. in l. iudex postquam. ff. de re iu. Quod est uerum in delegato ad unam causam tantùm: secus, si ad uniuersitatem causarum. Bal. in l. si ut proponis. la j. iij. col. præalle. & Rota in dec. cccxxiiij. item fuit dubitatum, utrum auditor, &c. & in deci. cccxliiij. dubitatur. in nouis. ubi omnino uide. & Inno. in c. in literis. de offic. deleg. Philip. in cap. cùm causam. xiiij. colum. de appel. Inno. & doc. in cap. j. de re iud. Item si facit per errorem, potest iterum exequi, si error est probabilis. Inno. ubi s̃. qui secus dicit, si sit erratum in iure. Sed in hoc tenet contrariũ Hostien. qui tenet idem in utroq; casu, secũdum Ioan. And. ibi But. & Sicu. qui etiam dicit secus in executore gratiæ: quia semper errans in diffinitiua, si seruauit formam, iterum se non intromittit. & infrà uerbo, Sententiæ plures. uersic. xxxvij. & per Rotam in d. dec. cccxliij. ubi etiam uide, quid de ordinario.

Delegatus in causa proprietatis potest cognoscere etiam de causa possessionis, quæ ordinatur ad causam proprietatis. Bal. in addi. Spe. de sententia. uer. si iudex est delegatus.

50 Delegati simpliciter non intelliguntur habere iurisdictionem in solidum. not. in ca. prudentiam. de offic. deleg. in l. j. de offic. consu. per Bar. in l. potest. de re iud. glo. & doc. in c. fi. de re iudi. Adde s̃. uer. clausula, Vobis, uel alteri uestrûm. in clausulis Rescriptorum. & in Spec. de offic. delega. §. fin. & c. uno delegatorum. eodem tit. Quod est uerum, etiam ad uniuersitatem causarum: secundum doc. in d. c. fi. per tex. sing. cum glos. in c. ut officij. de hære. in vj. Car. in cle. j. xij. q. de appel. ubi etiam dicit, quòd potest separatim eorum iurisdictio suspendi, ut ibi.

† Sing. Delegati quando tres sunt cum clausula, Quòd si non omnes, &c. & duo unum pronuncient, & tertius aliud, licet sententia duorum teneat, & ueniat executioni demandanda, attamen illi duo nõ poterunt exequi, nisi uocato tertio, licet uerisimiliter sit discordaturus in executione, sicut in sententia discordauit. Glo. est aperta in cap. finali, de dolo & contu. lib. vj. quam ualde singularem & ordinariam appellat Iason in l. si uni. aliàs incipit, Pomponius. col. fin. uersic. sed aduerte. ff. de re iud. Et illam glos. facit sing. Ant. de Tremo. in addi. ad Vbertum de Bonacurso, in tit. quibus mod. cita. impu. con. *

Delegatus dubitans in rescripto, debet consulere delegantẽ. cap. inter alia. de senten. excom. cap. ij. de offic. deleg. c. cùm uenissent. de iud.

Delegatus non debet nimis properare ad sententiã, nec nimis tardare. gl. Host. & Io. An. in c. cum Bertoldus. de re iud.

Delegatus ad examinandum testes non potest alteri subdelegare. Inno. & doc. in c. cùm Bertoldus. de re iud. per c. fin. de offi. deleg. Quod est uerũ, si sit deputatus ab inferiore à principe, uel ab auditore papæ: secundum Rotam in deci. ccxlij. si auditor, &c. in nouis. secus si à papa, per cle. j. de offi. dele. Item secus, si sit delegatus ad scribendum attestationes, secundum Inno. ubi s̃. Sed ibi Host. Io. An. & But. dicunt contrarium, ꝙ nec tunc possit substituere sine cõsensu delegantis. Sicul. & Imol. in d. c. cũ Bertoldus. & ĩ. uer. Examinatio. uersic. xx.

Delegatus in citatiõe debet locũ apponere, in quo citatus debeat cõparere Bal. in l. ut perfectius. pe. col. C. de anna. exce.

Delegatus non potest exbannire aliquem. Bal. in l. cessante. j. col. C. quomodo & quando iud.

† Delegatus an possit absoluere ad cautelã: uide Abb. & Decium in c. ad præsentiam. de appel. ubi subdit Decius, quòd sic: sed secus, si sit delegatus ad absoluendum, quia non poterit ad cautelam, nisi in delegatione fuerit dictum.

Delegatus an teneatur denuò citare, quando ordinarius decurso peremptorio delegauit causam. Bal. in l. consentaneũ. ij. col. C. quomodo, & quando iud. & in l. per diuersas. C. mãdati. in Spe. de cit. §. fin. uer. item quæritur error, secundum Lud. Ponta. in sing. uer. Iudex ordinarius.

Delegatus infamis potest procedere, nisi contra ipsum opponatur. in Spe. de deleg. §. excipi potest. uer. sed nunquid infamis. & ibi Bal. in addi. uer. infamis.

Delegatus in causa appellationis an possit cognoscere de causa principali.gl.ord.ij.q.vj.in fi.Inno.Host.& But.& doct.& Phil.in ca.ut debitus.de appel.& Fed.de Senis.cōs.cxxxvij. quod incipit capitulum,ut debitus,&c. Gemini.in c.Romanam.in princ.de fo.compe.lib.vj.Ioan.And. in c.fi.de iud.& j.uer.Delegatus principis.uer.xj.

Delegatus ad certum tempus, nō potest intra tempus causam remittere ad delegantem, sed post tempus sic: imò nec potest post tempus etiam finire,nisi in ipsum sit facta prorogatio per partes:secundum Ioan.de Imol. & Philip. post Ioan. An.in c.intimasti. de appel. Vide Io.de Pra.in l.j. ff.de proc. & l.j.§.si iudex.ff.de iudi.in l.properandum. C.eo.tit.glo.in l.inter.de min.& c.super eo.in fi.de appel.in gl.& tex.in c.de causis.in prin.de offic.deleg.

60 Delegatus ad diem, non potest exequi post diem.Car.plenè in cle.j.xxxij.q.de decimis.

Delegatus an habeat plenam iurisdictionem.Bal.in addi.Spe. uer.nota q c. statutum.Bart.in l.j.§.fi.& ibi.no.q delegatus fungitur uice delegantis, & non habet propriam iurisdictionem.& s.eo.uer.ij.& j.eod.uer.lxiij.

Delegatus pronuncians super ineptitudine libelli, non desinit esse delegatus.Bald.in addi.Spec.de offic. deleg.uer.si iudex admisit.

Delegatus non habet iurisdictionem,etiamsi sit principis delegatus.Bart.in l.j.ff.de iud.& suprà eo. uersi.lxj. & uersi. xlij. ubi uidetur dici contrarium. Vide Alex.in l.j.§.fi.post Bart. de officio eius.in addi.Bar.& per glos.& Bar.in l.ait prætor. de re iudic.

Delegatus tenetur seruare ferias suas, non loci litigantiū. Innoc.& doc.in c.conquestus.de ferijs.

Delegatus nō potest exercere etiam uoluntariam iurisdictionem inter non subditos. Bald. in l. j. ulti. colum. C. de iure aur. annu.

Delegatorum iurisdictio expirat uno mortuo. cap. uno delegatorum. & ibi Abb. de offic. deleg. Idem in compromisso: ut ibi. Vnde

Delegatus & arbiter æquiparantur.d.ca. uno delegatorum.& ibi Abb.& Alex.in l.si debitori.ff.de iud.

Delegatus utitur clausula, Authoritate, qua fungor. in c.cùm in iure.& ibi Abb.de offic.deleg.

Delegati sententia non dicitur delegantis.j.Sententia delegati.uersic.iij.

70 Delegatus in causa sibi ordinaria an sit ordinarius, uel delegatus.Bal.in addi. Sp. tit. de deleg.uer.sed quid si cōmissio. glo.in ca.cum aliquibus.de rescrip.in vj.quę dicit, quòd est delegatus,etiamsi in delegatione sint uerba præceptiua.Itē uerū,si ex cōmissione dicitur,quòd authoritate nostra procedas:secundum Bar.& Alex.de Imol.in l.more.v.co.de iurisd.om.iudi. Secus,si accessoriè proferantur dicta uerba in confirmatione cum clausula, quòd cōmittens ratum habebit, quicquid eius authoritate factum fuerit, quia tunc erit ordinarius. Car.& Imo.in c. quoniam abbas.de offic.deleg. & Alex.ubi suprà.Vel aliquid addatur,uel detrahatur,quod aliàs posset tanquam ordinarius:aliàs dicitur ordinarius,& cōmissio dicitur tūc suscitatio iurisdictionis,secundū Lud. Pon.& Alex.post Angel.in l.j.§. si quis simpliciter. de uerb. oblig.& Abb.Sicu.in c.licet in corrigēdis.de offi.ordi.& ibi casus: & tūc fungitur uice delegantis in causa delegata,etiā in qua sit ordinarius.l.& si prætor.& ibi Bar.ff.de offic.eius, cui man.est iur.aliàs est l.ij.& si prætor. & ibi Angel. & uide Guil.de Cu. post glos.in l. sæpe. de re iud.& doct.mod.in d. cap.si quis simpliciter.doct. moder.in d. ca. cū aliquibus.in prin.dicūt,quòd si ordinarius procedit in causa, in qua suberat impedimentum aliquod statuti,uel consuetudinis,& illud sit sublatum à papa, dicitur ordinarius, & non delegatus:ut per Bened. Capram in princ. Item si ordinario committitur causa summariè cognoscenda, dicitur delegatus, etiamsi causa aliàs erat sua.Bald.sing.in Spec.de leg.ult.col. & Alex.in l.more.v.col.de iurisd. om.iu. Ang.in l.j.§. si quis simpliciter. de uerb. oblig. & ibi per Moder. & Alex.omni-

† no.† Et per Feli. in rub. de offic.& po.iud.delega. & in cap. cùm ex officij. de præscript.vij.col.uer.prima conclusio, & seq.ubi copiose.& no.ibi,an delegata potestas,& ordinaria, possint in eadem persona & causa simul concurrere & exerceri: & etiam quid si in rescripto dicatur, Talis cognoscat & referat, an possit condemnare, si id in supplicatione fuit petitum.ibidem,ante med.d.colum.uersic.quomodo autē. circa medium. uersic. ibi, ubi adde.& an tunc possit procedere ut delegatus, omissa ordinaria: & an electa una uia in procedendo,possit ad aliam redire:& quid si ex utraq; potestate processit, & ex qua potestate ipsa sententia regulatur. ibidem, in viij.colum. post medium.uer. ex ista cōclusione. Et quid si simpliciter procedant, ex qua uideatur processisse.ibi.col.xj.uersic.sexta conclusio.]

Delegatus subrogatus habet tantum tempus ad expeditionē causæ, quantum delegatus.l.si iudex. & ibi glos.& Bar.ff.de iud.Bal.in l.certum.viij.col.C.unde cognati.

Delegatus petitus à parte,præsente altera parte, non est dandus: secus,si altera pars est absens.l.obseruandum.& ibi gl. & Bart.ff.de iud.

Delegato mortuo instātia redit ad delegantem, qui eius loco potest alium subrogare.l.mortuo.ff.de iudic.

Delegatus debet iudicare,nec potest etiam remittere ad delegantem.l.pe.& ibi Bar.C.de pe.iud.

Delegatus dicitur pedaneus iudex, nisi sit delegatus principis.in Spec. de deleg.§. j. uer. omnino autem. & ibi Bald. in addi. uersic.j.

Delegatus est iudex competens, etiam ratione cōtractus.Bal. in addi.Spec.de deleg.§.contrahens.

Delegatus an possit punire impedientes exercitium delegatę iurisdictionis, qui non sunt nominati in literis. in Spec. de deleg.§.sequitur.uer.quid ergo.

† Vide Decium post Abbatem,& alios,in ca.j. col. xv. uer.in gl.fi.de offi.deleg.ubi ponit,q potest exercere suam iurisdictionem in quācunq; personā suam iurisdictionē impedientem, & potest nuncium falsum corā eo referentem punire, & quid contra collegam.col.xvj.in prin.Et quid de testibus falsum corā eo deponentibus. Dicit q non,in uersi.secundò limitatur.& ibi uer.quam aut.ponit,quam pœnam delegatus contra turbantes possit imponere.ibi,col.fin.An possit impedientem priuare beneficijs,uide ibi.

Delegatus an possit mulctare impedientem citatos corā ipso, ne compareant, cùm non fecerit in contemptum delegati, sed ex alia causa,puta inimicitię. Inn.in ca.j.de offi.deleg.& Bart.in princ.si quis ius di. non obt.quòd non. per l.ij.§.his datur.de iudic.nisi in casu l. ij. C. de spor. & per Alexan.in l. ij.de iurisd.om.iudic.& ibi in fin.quòd non,etiam pecuniariter.& infrà.

Delegatus etiam facta transactione pro parte potest pronunciare, quia non perdit iurisdictionem, sed offic.fic. Bald.in addi.Spec.de leg.uersic.finitur officium.

80 Delegatus in causa meri uel misti imperij ex causa absentiæ,licet regulariter non possit exequi, sed cognoscere tantùm, tamen in casu periculi imminentis potest exequi: ut quia haberet famosum latronem, quem non statim punire esset periculosum, ideo potest eum suspendere. Bart. sing. in l.j.in prin.ff.de offi.eius,cui man.est iurisd.in j.col.

Delegatus an sit quis in causa,in qua etiam potest esse,& est ordinarius, inspicitur ex actu pronunciandi: quia si pronunciat ut delegatus, est delegatus:si ut ordinarius, est ordinarius Bal.in l.si ut proponis.la j.C.quomodo & quando iud. Ang. in l.si prætor.ff.de offi.eius, cui man.est iurisd.

Delegatus impetrari debet ab utraq;.si utraq; pars est pręsens, aliàs per præsentem tantùm, si altera pars est absens. Et ita seruatur in curia Romana,secūdum Bar.in authē.offeratur. C.de lit.contest.

Delegatus extra prouinciam impetrari non potest, nisi quando timetur de aduersarij potentia. c. statutum. de except.in vj.l.j.C.quando Impe.inter pu.& uid.Bartol.in auth.qua in prouincia.C.ubi de cri.agi opor. Item nisi iudex prouinciæ sit negligens,secundum Bar.ibi,per §.j.in auth.ut dif.iud.

Delegatus iudicans officio suo functus dicitur,si iudicauit super toto,non si super parte tantùm. no.in c.cùm I.& ibi glo. & doct.de re iud.& no.in c.ex literis.de offi.deleg.

Delegatus nō potest esse simplex monachus,uel canonicus regularis,etiāsi gerat aliquod officiū intra claustrū, ut quia sit sacrista,prior,camerarius,custos:secus,si sit pręlatus,uel prior ecclesiæ.Bal.in addi.Spec. de dele.uer. simplici monacho.

Delegatus

Delegatus debet iudicare secũdum leges & statuta, & consuetudines fori delegantis. doc. in l. cũctos populos. C. de sum. tri. & fid. cath. & in c. ex literis. in fi. de rescrip. & Barth. Cep. in c. j. x. col. de cogn. feu. Ang. in l. si pretor. de offic. eius. Imò secundum statuta loci, ubi agitur, secundum doc. & But. in rub. de cõsue. Io. Cal. in q. Statuto ciuitatis, &c. & in c. cũ uenisset. de eo, qui mit. in pos. & in c. quòd clericis. de fo. compet. Bar. in l. j. in fi. ff. de iud. & in d. l. cunctos populos. Et ita seruatur de consue. & gl. xij. di. illud. j. di. consuetudo. & per Bald. in l. aduersus. C. si aduersus rem iud. & tenet Alex. in l. solum. de iurisd. om. iud.

Delegatus potest reuocari parte petente, & allegãte, quòd uelit eum producere in testem, cùm alium testem non habeat. c. dilecto. de testi. Bar. in l. j. §. si seruus. ff. de quæst. ubi Alex. dicit uerum singulariter, secundum. Inno. in d. c. dilecto. nisi iudex iuret se de causa illa nihil scire. Quod etiam tenet Abbas in d. c. dilecto. ubi dicit etiam, quòd

Delegatus potest reuocari, quem pars in fraudem, scilicet ne produceretur in testem, impetrauit in iudicem, etiamsi pars haberet plures alios testes, secundum Abb. ibi.

Delegatus potest euitare onus delegationis propter periculũ in sua familia cõtingens. Ang. & Pet. de Su. in l. si longius. in prin. ff. de iud.

90 Delegatus recusari potest post litem contestatam. doct. in l. & quia. de iurisd. om. iud. per l. iudicium soluitur, de iud. argum. contrà in l. si longius. & ibi Pet. de Su. eod. titu. etiamsi delegans sciuit eum partibus suspectum. infrà, uerb. Recusatio. uersic. xxvij.

Delegatus nõ potest reuocari ex persona delegantis. l. pretor. & ibi doc. & Alex. ff. de iurisd. om. iud.

Delegatus est suspectus, & recusari potest in causa, si sit cõsanguineus impetrantis, uel si fuit aduocatus in causa. c. postremo. & ibi doct. de appel. Secus, si sit aduocatus in alia causa pro ipso impetrante: secundum doc. & Philip. ibi infrà, uer. Iudex suspectus. in j. col. circa mediũ. ibi, item si iudex fuit aduocatus, &c. & ibi: item si delegatus fuit consanguineus, &c. & Bartol. in l. prætor. de iurisd. om. iudic. in Spec. de deleg. §. vij. uerb. recusatio. ubi etiam ponuntur aliæ causæ recusationis.

† Delegatus si iniustè uel iniquè procedat, processus est iure ipso nullus: quia non uidetur sibi mandatum, quòd iniustè uel iniquè procedat. do. Ias. in §. in bonæ fidei. in ij. col. uers. item facit. Instit. de actio. *

Delegatus per litis contestationem fit dominus litis. Barto. & doct. & Io. de Pra. in l. post litem. ff. de procur. & in l. si reus. eod. tit. & in l. iudicium. ff. de iudi. per Bar. in l. more. & in l. & quia. ff. de iurisd. om. iud. & in l. à iudice. C. de iudi. ubi dicit, quòd potest reuocari, etiam post litem contestatam. & glos. & Bart. in d. l. post litem. glos. & doc. in c. cùm Bertoldus. de re iudic. & c. cùm causam. de appell. Ioan. And. in ca. j. de proc. in vj.

† Delegatus ante litem contestatã an habeat officium in principali, & an posit absoluere ab obseruatione iudicij: uide Fel. in c. cùm te. in iij. col. uer. limita tertiò. de re iud.]

Delegatus ad excommunicandum nõ potest absoluere eum, quem excommunicauit. glos. in c. peruenit. vij. q. arg. xvij. q. j. si homo.

Delegatus exequi potest confessionem, licet ad hoc non sit actum. Innoc. in c. cùm super. de confes. Bal. in Mar. uer. confessio. uer. iiij.

Delegatus dicitur syndicus deputatus per populum ad syndicatum officialem. Bar. in l. fin. C. ubi, & apud quem. & Inno. in c. ut debitus. de appel.

Delegatus dicitur, qui habet iurisdictionẽ à iudice: sed uicegerens, qui habet à superiore. Bar. in l. ij. C. de offic. eius qui ui. alt. ge. & per Alex. in rub. de offi. eius. Item,

Delegatus dicitur, cui causa certa cõmittitur: sed ordinarius dicitur, cui committitur administratio certi territorij cum dictione. Bar. in l. fin. C. ubi, & apud quem.

Delegatus simpliciter per uerba, Cõmittimus causam, potest sententiare, sicut cognoscere. Bar. in l. j. C. si contra ius. & j. iuris eod. uer. cxviij.

100 Delegati si duo sunt, cum clausula, Si ambo non posint, alter exequatur: potest unus procedere, etiãsi ignoret alterum non posse. Bal. in l. falsus. ij. q. viij. col. C. de fur. Sed Bar. contrà in l. multum. ff. de con. & demon. uide s. clausula, Vobis, uel alteri uestrûm. in clausulis Rescriptorum.

Delegatus non potest exequi sententiam suam. Bar. in l. iubere cauere. in prin. ff. de iurisd. om. iud. & per do. Alex. in rub. de offi. eius, cui. & in l. ij. de iurisd. om. iud. & j. §. ij. uide in l. à diuo Pio. ff. de re iud.

† Delegatus an si per se uult exequi sententiã in habitu militari, posit: uide Feli. in c. significasti. statim post medium. j. col. de offi. deleg. & ibidem circa prin. d. c. ponit, an brachiũ seculare pro executione sententiæ suæ inuocare posit.]

Delegati officium finitur per sententiam. c. in literis. de offic. deleg. Secus in alio mandato, quod durat usquequò negotium finiatur. Inno. ibi singulariter, secundum Cardi. in cle. auditor. in princ. de rescrip.

Delegatus potest reuocare interlocutoriam suã, sicut ordinarius. c. cùm cessante. & ibi doct. de appel. & j. uer. Interlocutoria reuocatur. uer. xx.

Delegatus non potest auferre ius quæsitum alteri. glos. no. in c. si. uer. figura. de hær. lib. vj. Quod est uerum, nisi sit delegatus cum plenitudine potestatis expressæ. Bald. no. in l. ij. iij. char. uersi. item nota, quòd si papa. de serui. & aqua.

Delegatus ignorans mortem delegantis nulliter procedit in causa, cùm indistinctè soluatur delegatio morte delegantis. Bartol. in l. & quia. ult. col. ff. de iur. om. iud. uel etiam finito officio delegantis. glos. doct. & Bartol. §. iudices. in l. uenditor. de iudic.

Delegatus potest de partium consensu cognoscere, etiam post tempus in rescripto comprehensum. l. ij. §. si delegatus. ff. de iud. Item ante illud tempus, secundum Pet. de Su. ibi, & Inno. in c. de causis. de offi. deleg. Item extra locum de consensu partium expresso, nõ tacito, uel alterius tantûm. Rota in deci. ccclxxxiij. si iudex, & c. in nouis.

Delegatus citans debet ad citatum transmittere copiam delegationis. Inno. in c. pastoralis. de rescrip. & j. Bald. & Alex. & doct. in l. ij. ff. si quis in ius uo. non ie. doc. & Pet. de Su. in l. si quis ex aliena. de iud. & in leg. cùm furiosus. eod. titu. text. doc. & Barto. in auth. qui semel. C. quomodo & quando iu. Bart. in d. l. ij. ij. col. uer. sed iuxta hoc quæro. per c. præterea. de dila. per l. j. C. de superind. lib. x. & Paul. de Cast. consil. xlviij. Quod uerum est, si delegatus est persona uilis, & citat in longinquis partibus; aliàs uerò non tenetur mittere copiam rescripti. Inno. in c. cùm in iure. de offic. dele. & in Spe. de cita. §. iam de citatione. uer. sed pone. Lud. in l. sciẽdum. de uerb. obli. & But. in d. c. preterea. & aliquid per Bal. in auth. offeratur. iiij. col. C. de lit. contest.

Delegatus ad audiendum, uel cognoscendum in tali causa, per uerba, Audiat uel Cognoscat: intelligitur delegatus etiam ad sententiam ferendam. arg. l. de qua re. & ibi doct. & Pe. de Su. ff. de iud. & in l. & si non cognitio. C. si contra ius uel utilitatem pu. Bartol. & doct. in. l. à diuo. in princ. ff. de re iud. & in l. qui procuratorem. ff. de proc. ubi glos. tenet, quòd non. Spe. cõtrà in ti. de dele. uide Flor. in l. item sic. §. si haberet. ff. de ser. rust. præd. no. in c. ad hoc. & ibi Innoc. de offic. arch. & dixi s. eod. uer. xcix.

Delegatus in loco solito debet sentẽtiam ferre. l. si locus. & ibi doct. ff. de iudi. & infrà uerb. Sententia ubi. uersic. iij.

110 Delegatus super contractu potest cognoscere etiam de interesse proueniente ex contractu. Inno. in c. cũ olim abbas. de offi. dele. doc. & Pet. de Su. in l. solemus. ff. de iud. Item,

Delegatus super causa damni dati potest cognoscere etiam super proprietate rei, in qua damnũ est illatum. Innoc. in c. cũ olim abbas. de of. deleg. & Pet. de Su. in l. solemus. ff. de iud.

Delegatus incipit habere iurisdictionem in habitu tempore dati rescripti, sed in actu à die præsentati. doc. & Pet. de Su. in l. cùm furiosus. ff. de iudi. ubi per Ang. no. in c. super. eod. de appel. quòd ante præsentationem rescripti delegatus nõ dicitur habere iurisdictionem. & cap. pastoralis. de rescript. Innoc. in c. conquestus. de restit. spo. & quod per Barto. in l. multũ. de condi. & demonst. & do. de Rota. in deci. ccclvij. circa tertiũ dubium, &c. ubi etiam concluditur esse nullum processum interim factum. & in dec. cccxlvj. si unus. in nouis. ubi dicit eum non posse subdelegare ante præsentatam sibi cõmisionẽ. & Ioan. And. in c. cùm plures. de offi. deleg. lib. vj.

lib.vj.& in cap. tibi qui de rescrip. & ibi glos.& Archi. Item uerum, quando in rescripto dicitur, quod intra menses, uel annos, uel dies causa finiatur: quia tunc tempus præsentationis inspicitur: non si dicitur, quod causa finiatur usq; ad tale tempus: quia tunc à die dati rescripti currit, secundum
† doc.& Io.in c.super eo.de appel.& ſ.eo.uersi. cxx. † Et per Felin.in c.quoniam.de rescrip.]

Delegatus cui est commissa causa uniuersitatis, potest cogere uniuersitatem ad constituendum procuratorem. Inno.in c. Romana.de sen.Bal.in Marg.uer.Delegatus.uersi.iiij.

Delegatus cui inquisitio cōmissa est, debet inquirere de fama, nisi sibi inhibeatur. Innoc.in c.ex parte.de accus.& Bal. ubi suprà.uersi.vij. & fi.

Delegati præsentes, tertio absente malitiosè, nihil possunt facere sine illo. Inno.in c.causam.de offi.deleg. Bal.ubi suprà. uersi.xiij.Item tertio præsente, & tacente, non tenet sententia duorum: cùm omnes loqui debeant. Bartol. in l. item si unus.§.item si plures.in fin.ff.de arbi. Et quid si contradicit tertius, uel est absens.in Spe.de deleg.§.vj.uer.quid si causa.

Delegatus nō apponit clausulam, Non obstante, quæ cōuenit soli principi. Bald.in l.rescripta. C. de preci. Impera.offe.& suprà uer.clausula, Non obstan.uersic.xxvj.in clausulis Rescriptorum.

Delegato debet intra annum præsentari rescriptum.cap. plerumq;.de rescrip.Bald.in authen.qui semel.C.quomodo,& quando iud.

Delegatus cognoscit de exceptione opposita contra literas citatorias, & rescriptum suum continens delegationem, ut si dicitur impetratum tacita ueritate.Bar.in l.ij.ij.col.ff.si quis in ius uo.nō ie. Item uerum, si sit unum rescriptum tantùm de iurisdictione: secus, si plura: ut quia per unum sit concessa iurisdictio uni, & per alterum alteri: quia tunc ambo debent conueniri ad cognoscendum, quod scriptum sit ualidum: & si concordant, bene est: aliàs sunt eligendi arbitri iuris, à quibus potest appellare. Casus est not. & ibi Abb.in c. pastoralis.de rescript.& ibi Car. Fl.Item cognoscit de sua iurisdictione, an sit competens.l.præscriptione.C.si cōtra ius uel uti.pu.l.ij.ff.si quis in ius uo. non ie. c.super. de rescript. Bar.in l.non solùm.§.alienæ.ff.de procur.& in l.j.C. de procur.nisi de causa sit recepturus sportulas.glo.in l.de iure.ad muni. & ibi Alex. & Car.in cle.j.§.abbates. de exces.præla. Quod uerum de sportulis magnis: aliàs non.Alex.singulariter in l.ij.ff.si quis in ius uoc.non ie.& in l.de iure.s. allega
† ta.& Ioan.de Imol.in c.cæterùm.de iud. † Et per Fel.in c.super literis.de rescrip.in uer.an sua sit.]

Delegato non currit tempus ante præsentationem rescripti, sed post.Bald.in c.fin. de prohi.feu.alie.per Loth.per c.cùm super eo.de appel. Item,

120 Delegatus ante præsentatum sibi rescriptum non potest procedere, aliàs sibi potest impunè resisti. Ang.& Pe. de Su. in l.cùm furiosus. ff.de iud.per l.indultum.C. de iur.fi.lib.x. & domini de Rota in decis.ccclvij.circa tertium dubiū, &c. Quod uerum, parte opponente de rescripto non præsentato, quia non tenet processus, aliàs sic, secundum Bal.in l.nequicquam.§.ubi decretum. ff. de offic.proconf. & leg. Vide Bal.in l.falsus.ix.col. C. de fur.Innoc.in cap.uenerabilis.de censi.& in ca.prudentiam.de offi.deleg.& Bal.in Marg. uer. delegatus.uersi.ix.Inno.in ca.ex conquestione.de resti.spo. Archidia.in cap. is, qui.de procur. quia sua iurisdictio pendet ex præsentatione rescripti, secundum Bal. in d.l.falsus. quem etiam uide in l.mandatum.C.manda.& text.in ca.su-
† per eo. in fi. C. de appel. † Et per Feli.in ca.ecclesia.xiij.col. de constit. in uersic.x.& in ca.cùm ex officij. de præscrip.in antepen.col.] Item econtrà

Delegatus primus non reuocatur per secundum, nisi à tempore præsentati secundi rescripti.c.audita.de restit.spo.

Delegato ignoranti non acquiritur iurisdictio. xxiij. q. ult.ca. sæpe.& ibi glos.no.

Delegatus potest sibi eligere nuncium in causa. Bart. & Bal.in l.ij.C.de spor.

Delegatus facit præceptum de soluendo. glos. in l.si reus paratus.ff.de procur. Bald. tenet contrà in l. consentaneum. C. quomodo & quando iud. Lud. Pon. in singul. uer. Iudex. uer.utrum lex.

Delegatus non citat per edicta posita in loco publico. Bald.& Pet.de Su.in l.ij.& in auth.qui semel.C. quomodo & quando iud.& Bar.in l.sancimus.in fi.C.de iudi.& in l.consentaneum.Car.contrà in cle.j.ij.q. de offic.deleg.quòd per edictum & per nuncium citat,& per literas.

Delegatus potest citare per nuncium.doc.& Barto.in l.sancimus.C.de iud.& in d.l.consentaneum.Car.ubi suprà.

Delegatus habet maiorem iurisdictionem, quàm arbiter.Bar. in l.sancimus.in fin.C.de iud.

Delegatus non potest exequi transactionem partium. Innoc. in l.quoniam.de offi.deleg. & Bald.in Marg.uerbo,Delegatus. uersic.xij.

Delegatus ad excommunicandum non potest excommunicare, nisi sit ordinarius. Inno. in ca.cùm olim.de offic.deleg.& Bal.ubi suprà,uersic.xij.

130 Delegatus acceptans compromissum factum in se, non uidetur renunciare iurisdictioni suæ. Innoc. in c. innotuit. de arbi.& Bal.ubi s.uersic.xvij.

Delegatorum plurium sententiæ separatim latæ non ualent, sed simul sic. l. cùm magistratus. C. quando prouoc. non est necess.

Delegatus dari potest etiam, qui est notoriè suspectus, si non recusatur.c.postremo.& ibi doct.& Phil.de appel.

Delegatus ab excommunicato non potest exercere iurisdictionem.Archi.in c.j.in fi.de offi.uica.in vj.

Delegatus in causa iuris patronatus non potest conferre beneficium ad præsentationem unius ex patronis litigantib. Sicul.in c.super eo. ff.de offic.deleg.

Delegatus ad prouidendum de beneficio, potest prouidere etiam de curato,& tradere possessionem. Card.in cle.j.in fi.

Delegatus specialis potest ex causa prohiberi à legato generali.Abb.in c.fi.ij.col.de consue.

Delegatus à lege dicitur ordinarius.no.in l.j.& ibi Alexan. iij. no.ff.de officio eius,cui. Item,

Delegatus à lege ciuili dicitur delegatus à principe, non autē delegatus à lege prætoria: ideo primus potest subdelegare, secundus non. Alex.in l.j.iij. not.de officio eius. post Bart. in l.iiij.§.j.de dam.infec.

Delegatorum unus contra alium agere non potest. Bartol.in l. qui proprio.§. si duobus.in fin.ff.de procur.l. minor autem magistratus.in prin.ff.de mino.l.nā & magistratus.ff. de arbi.Inno.in ca.prudentiam.de offi.deleg.

140 Delegatus cum clausula, Appellatione remota, an possit recusari pro suspecto.gl.& Bar.& doct.& Pet. de Su.in l.fin. C.de sen.& l.j.C.ne li.in una causa tertiò prouo. s. Delegatio quid sit.uer.lviij.

Delegatus in causa proprietatis an possit cognoscere in causa possessionis,& ecōtrà,an in causa seruitutis uel usufructus. tex.Bal.& doc.in l.si de proprietate.C.si à non compe. iudi.

Delegatus tenetur defendere possessionem, quam ipse dedit intra annum.Innoc.in c.ex parte.de testi.Bald.in Marg.uer. Delegatus.uer.penul.

Delegatus inhabilis non detegens deleganti causam suæ inhabilitatis, punitur pœna capitis.Bald.in l.Cassius.ff. de senato.& ſ.uer.Officialis electio.uer.xj.

Delegatus an inquirat ex sola suspicione de crimine, maximè non facta prius summaria indagatione de fama. ſ. Ordinarius.uersic.j.

Delegatus non remouetur, licet delegans sit excōmunicatus, uel suspectus. Bart. in l.& quia.ulti.col. de iur.om.iu.& in l. prætor.eo.tit.& ca.is, qui.de procu.in vj.

Delegati sententia non ualet, si ignorauit se delegatum. Nico. de Neapo.in l.quæro.in princ.ff.de eo.qui pro tu.& Gul.de Cunio in l.obseruare.in fi.de offi.prætor.

Delegatus non dicitur, qui loco absentis uel mortui substitutus est.Bart.in l.nequicquam.§. ubi decretum.de offic.procon.& leg.

Delegati sententia est nulla, quando simpliciter processit, nō facta mentione delegantis. Feder.de Sen.consi.ij. Sed Lud. contrà,in sing.uer.Iudex.uer.iudicio ordinario.

Delegatus ad exequendum, non uidetur etiam ad cognoscendum, nisi sit delegatus principis. l. & si non cognitio. & ibi Bar.C.si contra ius uel uti.pub.& s.

150 Delegatus quis sit,& quis subdelegatus, & an executor. in Spe.

Spec. de deleg. §.j. & Alex. in rubrica, ff. de offi. eius.
Delegatus an dari possit partibus inuitis. eod. tit. §. ij.
Delegatus quis constitui possit, & quis non. eod. tit. §. iiij.
Delegatus quid potest facere, & de eius officio. eod. ti. §. v.
Delegati iurisdictio finitur uiginti duobus modis. in Spe. eodem tit. §. vj.
Delegatus papæ, uel executor, an possit implorare brachium seculare. Innoc. Hostien. & Ioan. And. in cap. significasti. de offi. deleg. & in Spe. eo. tit. uer. nota, quòd potest. & per doc. & in c. j. eo. tit. & Old. consi. lxxxix. quòd sic. & ĩ. §. ij. uer. xx.
* Delegatus principis, in causa delegata quocunq; ordinario maior & dignior esse existimatur. ca. sanè. de offi. dele. Illust Card. Host. & Goffr. in Sum. ti. de offi. deleg. & doct. in rub. l. j. §. qui mandatum. de offi. eius cui mandat. est iurisdict. Iacob. Phil. Por. Imol. consil. cl. num. 31. Aemilius Maria Manolessus.
Delegatus impetratus à procuratore an possit recusari à domino. in Spe. de rescrip. præsenta. §. viij. in fin.
Delegato debetur salarium. ĩ. uer. Salarium. uersic. lxxxviij.
Delegatus si ignorat mortem delegantis, an citet, uel procedat. Item,
Delegatus in diuersis articulis si citauit super uno tantùm ante mortem delegãtis, an sit eius iurisdictio in omnibus perpetuata: uel quid si citauit unum ex pluribus, contra quos fuit delegatus. eod. tit. & suprà, uer. item mortuo mandatore. & sequ.
160 Delegati acta an pereant cum eius iurisdictione finita per lapsum triennij, uel aliter. eod. §. uer. sed nunquid omnia, usque ad fin.
Delegatus quibus exceptionibus repellatur. eo. ti. §. viij.
Delegati iurisdictio quomodo perpetuetur. §. viij. uer. pone ergo. in tit. de delegato.
† Delegatus iudex quare suam sententiam interpretari non possit: uide Fran. Are. in l. ex facto. in ij. co. in iiij. no. ibi: quia ista ratio est. de uulg. & pup.]
Delegatus an possit corrigere, uel mutare suam sententiam. in Spe. de arbi. §. vij. uer. ut autem.
Delegatus an desinat esse iudex, statim quòd pronunciat.
Delegati iurisdictio quanto tempore duret. in Spec. de iurisd. om. iu. §. vj. uer. quid si proponens. & de accus. §. vj. in prin.
Delegato reuocato, an dicatur reuocata iurisdictio acquisita in aliqua re de partium consensu. in Spe. de compe. iud. adi. §. j. uer. sed nunquid ordi.
Delegati iurisdictio ex pacto fit indeclinabilis. e. §. uer. porrò.
Delegatorum unus citare non potest, si alij duo nõ citant, nec duo ex tribus, nec unus ex duobus. in Spe. de cita. §. j. uer. item quod erat. & uer. item quòd duo. & §. v. uer. hoc autẽ.
Delegatus qualiter citet. in Spe. de cita §. iiij. uer. utrum autẽ. & seq. & §. v. uer. porrò. & suprà eo. uer. cvij. & d. §. v. uer. uiso. quod debet tenorem rescripti inserere, & se præponere citatis, quia personam delegantis repræsentat, & maior est illis, quorum causa sibi commissa est. Item,
Delegatus honorandus est quasi delegans, secundum Spec. in d. uer. uiso.
170 Delegatus an puniat testem de falso. infrà uerb. Falsarius. uersic. viij.
Delegatus potest torquere testem in causa criminali, non ciuili: ut per Alex. in l. ij. & iij. post Rap. Ful. ff. de iuris. om. iu.
Delegatus an cogatur acceptare delegationem. in ca. prudentiam. §. j. & ibi Abb. de offi. deleg. quòd sic.
Delegatus tertius an duorum processum, uel sententiam ratificet. Item,
Delegati falsi sententia an possit ratificari per eum, cuius delegatum se esse asseruit.
Delegati duo qualiter citent tertium absentem. Item,
Delegati cùm sunt duo, uel tres, qualiter fiat citatio: & an citatus teneatur comparere. nõ facta sibi copia rescripti. Item,
Delegatus an excommunicet contumacem, uel nolentem obedire sibi. Item,
Delegatus quid faciat, si excommunicatus ab eo postea compareat, & allegat absentiæ causam iustam. Item,
Delegatus si excommunicat eum, de quo constat, quòd non est de sua iurisdictione, uel si excommunicat exemptum, quid iuris. eo. §. uer. hoc autem. & uer. seq. usq; ad fin.

180 Delegatus si ab eius sentẽtia appellatur, & ipse causam remittit ad delegantem. Item,
Delegatus si de causa cognouit, & peremptoriè citauit ad sententiam, & sententiæ prolationem alteri cõmisit, an subdelegatus debeat iterum citare. eod. tit. §. vj.
Delegati sigillo creditur in his, quæ sunt iurisdictionis. in Spe. de proba. §. iij. uer. ij.
Delegatus an habeat probare post litem contestatam suam cõmisionem, si pars petat, & quomodo. in Spe. de instrum. edi. §. v. uer. fi. & §. viij. uer. quid si habet sigillum.
† Delegatus an possit mandare executioni transactionẽ coram se factam: uide Felin. in ca. si quando. in ij. col. uersic. ca pio. gl. in uer. transactionem. de offi. deleg. †
Delegatus habet notionem iurisdictionis. de alleg. & dispu. §. vj. uer. sed quid si iudex. & s̃. eo. uer. xlij.
Delegatus an possit mulctare pecuniariter. in Spec. de sen. §. ij. uer. est & quarta. Alex. in rub. ff. de offi. eius. & in l. ij. de iurisd. om. iud. & ibi in fi. quòd non. & s̃.
Delegatus an habeat coertionem. Bar. & Alex. in l. iij. ff. de iurisd. om. iud. & l. iiij. eod. tit.
Delegatus cum clausula, quòd intra certũ tempus causam decidat: uide in Spec. de sententia. §. iiij. & in ca. de causis. in princ. de offi. deleg. & in ca. super eo. in fi. de appel.
Delegato non ostendenti mandatum, uel commissionem, an quis teneatur obedire. in Spec. de sen. §. vj. uer. porrò.
190 Delegatus an possit absoluere excõmunicatum à suo subdelegato, uel eius iurisdictionem ad se reuocare. eod. §. uer. sed pone.
Delegatus committendo uices suas simpliciter, in totum commisisse uidetur. eo. §. uer. sed pone, aliquis.
Delegati sententiæ an stetur, si non constet de delegatione: & qualiter fiat fides: & quid si mentiatur in nomine delegantis. eod. §. ix. uer. si autem. & uer. quid si dixit.
Delegati sententiam an exequatur ordinarius. in titu. de exe. sen. §. secundo. in prin. & §. vj. uer. v.
Delegatus post annum suam sententiam non potest exequi. eod. tit. §. iiij. in fin.
Delegatus si tulit sententiam, à qua est appellatum, an ordinarius reuocet attentata post iter arreptum. in Spec. de peregrin. in fi.

Delegatus ad causam unã, an possit cognoscere de alia. per Pau. de Cast. in consi. cccxj.
Delegatus ad causam, intelligitur etiam ad criminalem. Bald. in addi. in Spec. de leg. uersi. iij. & in cle. j. xviij. q. per Card. de offic. uica. ubi plenè. & in cap. j. in fi. de iur. cal.
Delegatus ad unam causam à capitulo constitutus, debet habere expensas de bonis ecclesiæ. Card. in cle. statutum. viij. quæst. de elect. & in Spec. de salar. §. j. uer. porrò.
Delegatus ad uniuersitatem causarum, potest citare realiter. Sal. & Alex. in l. ij. ff. de iurisd. om. iud.
Delegati ad uniuersitatem causarum iurisdictio finitur morte delegãtis, re integra omnino. Bar. in l. & quia. & ibi per Alexan. ix. col. de iurisd. om. iud. & ibi omnino uide in xj. col. ubi secundum doct. ibi cõmuniter tenetur uerum, si in una causa tantùm incœperit cognoscere.
Delegatus ad causas unius castri, dicitur delegatus ad uniuersitatem causarum, & potest subdelegare. Alex. in l. solet. & in l. seq. de iuris. om. iu. Item,
Delegatus ad omnes causas mutui uertentes in tali castro, dicitur ad uniuersitatem causarum. Sed
Delegatus ad omnes causas uertentes inter duos, non dicitur ad uniuersitatem causarum. Bald. & Ang. & Alexã. in l. prætor. de iurisd. om. iu. Bal. & Sal. in l. à iudice. C. de iudicijs.
Delegatus ad uniuersitatem causarũ æquiparatur ordinario. Bal. in l. si ut proponis. la j. ij. col. C. quomodo, & quãdo iud. gl. in c. cùm causam. de app. nisi quo ad appellationem: quia debet appellari ad delegantem, ut s̃. uer. Appellatio ad iudicem competentem. uer. xv. gl. & doct. in l. proponebatur. de iud. Et quomodo cognoscatur unus ab altero: per Bart. in l. more. de iurisd. om. iu. & melius per Alex. in l. prætor. eo. tit. Non tamen est ordinarius, sed habetur pro ordinario quo ad quid. Car. in cle. ij. pe. q. de rescript. & per Alex. in l. more. vij. col. de iuris. om. iu. Sed quomodo cognoscatur alter ab altero, uidelicet delegatus ad uniuersitatẽ causarum, & uicarius:

carius: per Bar. in l. j. in fin. quis, & à quo app. glos. & doct. in cle. ij. de rescrip. Imol. & Ioan. And. in cap. Romana. de offic. ord. in vj. Ang. in l. præcipimus. de app. Bald. in rub. de offic. deleg. viij. col. & in l. aliquando. de offic. procons.

10 Delegati ad uniuersitatem causarum missus excusat, non autem iussus delegati ad unam causam tantùm. Bar. in l. furti. §. qui iussus. ff. de infami.

Delegatus ad uniuersitatem causarum habet iurisdictioné: secus, si ad unam causam tantùm. Bald. in addi. Spe. de iurisd. om. iud. uersic. j.

Delegatus ad uniuersitatem causarum potest exequi suam sententiam. Angel. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. in repet. in pe. char. & Philip. in cap. cùm causam. xiiij. col. de appel.

Delegati ad uniuersitatem causarum iurisdictio est prorogabilis de persona ad personá. glos. in l. j. ff. de iudi. & Abb. Sicu. in cap. pen. & glos. de offic. deleg. & Philip. in cap. cùm causam. xiiij. col. de appel. & j. uerb. Prorogatio. uer. lxv.

† Delegatus an incidenter cognoscat de in integrum restitutione: uide do. Pet. Philip. Cor. in consil. cccxij. incip. Circa. in litera G. in iij. parte.]

Delegatus ad unam causam tantùm, potest cognoscere etiam super incidentibus ad illam. Bald. in l. fi. C. ubi, & apud qué. Item mittere in possessionem ex primo decreto. Ang. & Alexan. in l. iiij. de iurisd. om. iud. & Ang. in l. ij. eo. tit. & in l. j. in princ. si quis ius di. non obtemp.

Delegatus ad unam causam, potest pro suspecto recusari. c. suspicionis. ca. cum speciali. de offic. or. cap. secundò requiris. & ca. legitimam. de app. in vj. & in ca. iij. de foro compe. no. in l. fi. & in l. apertissimi. C. de iud. Sed

Delegatus ad uniuersitatem causarum non potest recusari, secundum glos. ubi suprà: licet Bal. ibi teneat contrarium.

Delegatus ad unam causam tantùm meam, in qua nó sit meus aduersarius, sed in alia, potest recusari. But. in cap. j. de iudi. glos. in c. cùm super. de offic. deleg. Lud. in sing. uer. Potest.

Delegatus ad unam causam tantùm potest post litem contestatam subdelegare totam causam. glos. & Bartol. in l. more. ff. de iurisd. om. iud.

Delegatus ad causas simpliciter, non potest subdelegare, etiá post litem contestatam. Bart. in l. à iudice. C. de iudi.

20 Delegatus ad causam intra mensem decidendam, si per cótumaciam excómunicat intra mensem, nó potest illum absoluere post mensem. c. de causis. de offic. deleg. Ioan. And. post. Hosti. in ca. quod ad consultationem. de re iudi.

Delegatus ad plures causas, potest unam subdelegare. l. cùm prætor. §. j. ff. de iud. glos. in c. cùm causam. de app. & ibi not. Bartol. in l. legatus. de offic. procons. & leg. doct. & Bart. in l. more. & l. solet. & l. & quia. de iurisd. om. iud. glo. in c. is, qui. in fin. de procur. in vj.

Delegatus ad unum articulum tantùm, non potest de alijs in cómissione contentis cognoscere, nisi prius expedito articulo grauaminis. Rota in deci. ccxlj. ordinauerút. in nouis.

Delegatus ad unam causam tantùm, potest unúm articulum illius causæ subdelegare. Bar. in d. l. more. iiij. col. ff. de iurisd. om. iud. per cle. j. de offic. deleg. & Barto. in l. solet. de iurisd. om. iud. Et intellige, quòd potest nudum ministerium tantùm committere, non causæ cognitionem articuli, secundú Rotam in decis. clxvij. delegatus, &c.

Delegatus an quis céseatur, uel ordinarius, qui præpositus est ad uniuersitatem causarum. Alexan. in l. more. vij. colum. de iurisd. om. iudi.

Delegatus principis potest cogere testes uacillátes, & torquere. Bald. in l. j. iij. col. C. si inter do. & & uas. lis oriatur.

Delegati principis specialia uide per Alex. in rub. ff. de of. eius.

† Delegatus principis an subdelegare possit. uide do. Barth. Soc. in consil. lx. incip. Viso. uer. circa quintam dubitationé. cum uer. seq. in j. parte.]

Delegatus principis non subdelegat reseruata principi. infrà, §. j. uersic. xj.

Delegati principis iurisdictio nó finitur morte principis, si delegatio fuit facta sub nomine sedis imperialis, uel Apostolicæ. Bal. Fulg. & Alex. in l. more. iij. col. ff. de iuris. om. iu. Vide in c. relatum. de offi. deleg. & eo. tit. in vj. ca. fi. §. officium.

Delegatus à lege an subdeleget. j. §. j. uer. ij.

Delegatus à uicario episcopi potest prohiberi ab episcopo, ne iudicet. Bar. in l. iudicium soluitur. ff. de iud.

Delegatus potestatis an possit prohiberi, ne iudicet per gubernatorem prouinciæ. Barto. dubitat in d. l. iudicium soluitur. ff. de iudic.

Delegatus papę potest ubiq; reddere ius. in Spe. de cópe. iudi. addi. §. uiso. uer. si auté. & ibi Bal. in addi. uerb. Delegatus.

Delegatus principis an restituatur in integrum aduersus suam sententiam diffinitiuam, uel interlocutoriam. s. uerb. Delegatus. el j. uersic. vij.

Delegatus principis, uel alterius, an possit ante litis contestationem absoluere ab instantia iudicij, uel aliter iurisdictionem exercere. s. uerb. Delegatus. el j. uersic. xxij. cum duob. seq. & xxxviij. & seq.

10 Delegatus papæ an possit facere statuta. Bal. in l. nulli. C. de senten. & interlo. om. iud.

Delegatus papæ potest, sicut papa, cognoscere de causa principali, omisso articulo appellationis sibi commisso. Innoc. & Ioan. And. in cap. cordi. de appel. & Phil. in c. ut debitus. ult. col. eod. tit.

Delegatus papæ habet eandem iurisdictionem, quam papa. c. sané. el ij. de offic. deleg.

Delegatus episcopi si recusetur suspectus, quis cognoscat de causa suspicionis. j. uerb. Suspicio. & comprehenditur in statuto de episcopo. Bal. in l. fi. ubi & apud quem in integ. resti. & ibi Paul. ubi Sal. contra. sed uide Alex. in l. solet. de iurisd. om. iud. qui tenet cum Sal.

Delegatus, etiam principis, non habet iurisdictionem. Bar. in l. j. ff. de iudic. & suprà uerb. Delegatus. el j. uersic. lxiij.

Delegatus principis potest dare tenutam, & corporalem possessionem de iure ciuili. c. pastoralis. §. præterea. & ibi Abb. de offic. ord. & j. eod. uersic. xxij. Sed

Delegatus inferioris à principe potest pronunciare esse dandam, licet de iure canonico etiam dare possit. Bald. in addi. Spec. de execu. sen. uerb. Delegatus.

Delegatus papæ an cogat arbitros electos ad cognoscendum de suspicione. gl. & doc. in l. Labeo. §. tractemus. ff. de arb.

Delegatus principis non dicitur pedaneus: aliàs sic. in Spe. de deleg. §. j. uer. omnis auté. & ibi Bald. in addi. uer. j. l. iij. §. si quis ad pedaneum. ff. ne quis eum. ut in tit. de peda. iudic. & Alexan. in rub. de offic. eius.

Delegatus inferioris à principe non potest committere receptionem testium: ut per Gar. in cle. j. iiij. q. de off. eius. licet secus sit in auditoribus cameræ, & papæ: secundum Spec. de deleg. §. j. uer. sed nunquid. & seq. & ibi Bald. in addi. uer. ij. & per doct. & omnino in c. cùm Bertholdus. de re iud. uidelicet de consensu partium, secundú Rotam in deci. cclxij. si auditor. in nouis. ubi etiá dicitur, quòd talis delegatus ab auditore non potest subdelegare, etiam de consensu partiú.

20 Delegatus papæ potest inuocare brachium seculare. Bal. in addi. Spe. de deleg. uer. delegatus an possit. Host. in c. j. de offic. arch. in cle. j. de pœnis. Bal. in Marg. uer. Delegatus. uer. viij. & Alex. in l. ij. de iurisd. om. iud. † Et Felin. in cap. significasti. de offi. & po. iud. deleg.]

Delegatus papæ an possit subdelegare causam laici alicui non constituto in dignitate ecclesiastica. Alexan. consil. lxxvij. ij. parte.

† Delegatus principis, uel papæ, potest subdelegare. l. à iudice. C. de iudi. Amplia & limita istam regulam pluribus modis: ut per domi. Ias. ibi, in iiij. colum. uersic. tertia principalis regula. †

Delegatus papæ potest mittere in possessionem, & excómunicare, quia habet merú imperium. ca. pastoralis. §. præterea. & ibi Abb. Sicu. de offi. ord. & j. eo. uer. xxxiij. lj. & liiij.

Delegatus papæ punitur per prælatum inferiorem, ut inquisitor hæresis à papa deputatus potest amoueri, & amotus puniri per prælatum. cle. ij. §. notarij. & ibi Car. de hæreti.

Delegatus, etiam principis, non interpretatur sententiam suá, sed ordinarius sic. glos. doct. & Ioan. de Imol. in l. ab executore. in princ. ff. de appell. & per Alex. in rub. de officio eius.

Delegatus principis potest subdelegare causas criminales meri imperij, scilicet unam, uel plures. l. j. & ibi Bar. C. qui pro sua iur. Bald. in addi. Sp. de deleg. uer. causæ. & in Spec. uer. item

item quod est delegatus in causa criminali.& ibi Ioan.And. in addi.no.in l.j.& iij. per Bar. ff.de iurisd.om.iud. & in l.ne quicquam.§.ubi decretum.ff.de offic. procósul. & leg. item & Alex.in d.rub.de officio eius.& in l.j.in iiij.col.eo.tit.

Delegatus principis, uel papæ, est maior quolibet ordinario in causa cómissa.xciij.dist.c.fin.xciiij.dist.c.j.& omnino per Alex.in rub.ff.de offic.eius.ca.pastoralis.§.j.de offic. ord. & † ca.sanè.quia.de offi.deleg.Alex.in l.ij.de iurisd.om.iud.† Et per Felin.in cap.consultationibus. de offi.& pot. iud.deleg. §.sanè.] ideo potest subdelegare, aliàs non.l.à iudice. C.de iud.doct. in l.j.& iij.de iurisd.om.iud. Bart.in l.fi.ff.de offic. eius,cui man.est iur.& in l.legatus.ff.de offi. proconf.& leg. per Card.in cle.j.de offic.deleg. Quod est uerum, si est delegatus per uerbum, Mando: non si per uerbum, Præcipio.gl. in l.sæpe.ff. de offic.præsid. Sed eius iurisdictio est debilior, quàm iurisdictio ordinarij. xij. q.ij. si episcopus. per Arch. Item plenius, & sing. per Alex. in rub.de offi.eius, cui man. † est iurisd.& in d.l.j.in addi. ad Bar.eod. tit. † Et per Felin.in c.si pro.de offi. & po.iudi.deleg.]

Delegatus principis, proconsulis, uel ad uniuersitatem causarum, potest subdelegare.Bar.in l.fi.ff.de offic. eius,cui man. est iur.& in l.legatus.de offi.proconf.& leg.& in l.more.iiij. col.& in l. solet. de iurisf.om.iud.& in l.à iudice. C.de iud.c. cùm causam.& ibi glo.de appel.

Delegatus papæ monachus potest subdelegare. Car. in cle. iij. pen. quæst.de procur.

Delegatus inferioris à principe potest unum articulum, etiá iurisdictionalem, subdelegare. Bart.in l.more.de iurisd.om. iud.uide Card.in cle.j.de offi.deleg. Bald.in l.à iudice.C.de iud.& do.minos de Rot. in decis.clxiij. ité quòd delegatus, &c. Sed doct.in cap.cùm Bertholdus. de re iudic. communiter tenent contrarium. Regulariter fallit: Primò, in delegato proconsulis, uel Legati de latere.no.in c.ij.de offic.leg. in vj. Secundò, in delegato ad uniuersitatem causarum: ut s. eod. uer. xliij. Tertiò, nisi sit datus cú potestate delegandi. Bart. ubi s. & Sicu. in d.c.cùm Bertholdus. Quartò, quando committit articulum non iurisdictionalem. Inno. ibidé. † Vide dom.Ias.May.plenè in d.l.à iudice. & ibi per do. Fran. de Aretin. & per Felin. in cap. super quæstionum. de offic. delega.]

30 Delegatus principis non potest subdelegare reseruata principi. But.& Imo.in c.sedes.de offi.ord.& Alex.in l. more.vj. col.de iurisd.om.iud. Item nec quando princeps commisit delegato, & non alteri. Alex.ibidem: & quid si cómisit conscientiæ: ibi, & suprà uer.ix.scientia.

Delegatus principis debet exequi suam sententiam intra annum, non post. Barto.in l.à diuo Pio. de re iud. per l.j.C.qui pro sua iur. & c.pastoralis. & c. significasti. de offic.deleg.& Ioan. Papi. in Sum. in lib. reali. uer. executioni mandari.& Bartol. in l.fi.C.de iud.qui dicit, quòd delegatus principis potest exequi sententiam.& s.eod.uersi.lj.& liiij.& omnino per Alex.in rub.ff.de officio eius.& suprà, & Alex.in l.ij.iij. † col.de iur.om.iud. † Et per Fel.in cap.significasti.de offic.& potest.iudi.deleg.]

Delegatus principis quando subdelegat, debet appellari ad ipsum à sententia subdelegati. Tex. sing. secundum Bart.in l.j.in fin. C.qui pro sua iuris.

Delegatus papæ non potest mittere in possessionem laicorú. Innoc.in c.significasti.de offi.deleg.Bal.in Marg.uerb. Delegatus.uersic.xj.uide in c. pastoralis.§. præterea. & ibi Abb. † de offi.ord. † Et per Felin.in d.c.significasti.]

Delegatus papæ cum potestate exequendi suam sententiam, non potest auferre per uim ré de manu códemnati ab ipso. Inno.in c.significantibus.de offi.deleg. & in c.cùm olim. de priuil.& in ca.ij.ut lite nó conte. Petrus de Su.in l.qui restituere.de rei uend.

Delegatus archiepiscopi, uel patriarchæ, non potest trahere ultra duas dietas. Inno.in c.ex parte.de rescrip.& in c. nonnulli.secundum Bald.ubi s.uersi.x.

Delegatus principis cuiusq; dignitatis potest ex causa recusari, tanquam suspectus.c.cùm olim.& ibi doct. & glo. de offi. deleg. Quod uerum, secundum doct.etiamsi est datus proprio motu, secundum do.Phil.in c.postremo.vj.q. de appel.

Delegatus papæ suspectus recusari potest, quando papa suspectum sciens delegauit. glos.in c.ad hæc.de rescript.not.in c. cùm olim.& ibi doct. & Abb.Sicu.de offi.deleg. & in c.cúm inter.de excep.

Delegatus inferioris à principe potest exercere uoluntariam iurisdictionem extra territorium.Bart.in l.j.ff.de offic.procons.& leg.

Delegatus principis, uel papæ, non potest cognoscere, nisi in loco insigni, ubi sit copia peritorum.ca.statutum.de rescrip. in vj. & potest cognoscere an sit locus insignis, uel non, si una pars opponat de loci idoneitate, secundum Ludo.Pon. sing.in uer.Iudex.uer. quando allegatur. contra Ioan. And. in d.cap.statutum. qui dicit eligendos esse arbitros, qui de hoc cognoscant.

40 Delegatus principis inter iudices obtinet locum supremum.in Spec.de deleg.& dicitur de maximis iudicibus, per do. Alexan.in d.rub.

Delegati principis officium, uel alterius, quid sit. in Spec. de iud.deleg.§.v.

* Delegatus Pontificis Maximi, uel Principis, pœna mulctare potest testem & alienigenam, qui coram se falsum protulit testimonium. Ioan. And. in addi. ad Spec. tit. de teste.§. j.uer.quid de delegato. Rolan.à Val. consil.xij.num.10.uol. ij.Aemilius Maria Manolessus.

Delegati principis de quibus iudicibus sint. in Spec.de iuris om.iu.uer.sunt & alij.& Alex.ubi s.quod de maximis.

Delegatus etiam ab alio quàm à principe potest post litem có testatam subdelegare.in Spec.de lib.concep.uer.fi.

Delegatus principis non potest subdelegare cú potestate subdelegandi. Abb.sing.in c.cùm Bertholdus.de re iudi.per gl. in c.super quæstionum.§.porrò.

Delegatus Apostolicus potest prælatos impediétes eius processum cohibere.de offic.deleg.c.j.glos.& Card.in cle.j. §.j. iiij.opp.de exces.præla.

Delegatus principis potest mulctare.per Alex. in rub. ff.de of † fic.eius,cui man.est iur.& in l.ij.ff.de iuris.om.iud. † Et plenè per Felin.in d.cap.de causis.de offic. & po. iud. deleg. in princ.v.col.]

Delegatus principis non potest citare realiter. Sali.in d.l.ij.de iurisd.om.iud.sed ibi Alex. tenet contrarium.

Delegatus inferioris à principe non potest per se compellere testes, nisi habeat specialem commissionem. Card.in cle.j. iiij.q.de offic.deleg.

Delegatus papæ non acceptans cómissionem, puniendus est, cap.prudentiam.§.fi.& ibi per Abb.de offic.deleg.

50 Delegatus papæ, etiam de latere, esse nó potest, nisi habeat dignitatem, non priuatus. no.in ca.statutum.de rescript.in vj.& in cle.ij.eod.tit.& Alex.in rub.ff.de offic.eius.

Delegatus principis potest mittere in possessionem ex secundo decreto, & sententiam suam exequi. glos.in l.si quis missum.post princ.ff.ne uis fi.ei.Bart.& doct.in l.à diuo Pio. in princ.ff.de re iud.per l.fin.C. de iud.& Alexan.in l.ij. de iur. om.iud.& suprà eo.uersic.xxxj.

Delegatus papæ citat ubiq;.Car.in cle.j.ij.q.de iudi.

Delegati principis subdelegatus non potest subdelegare. Alexan.in l.more.& in l.seq.de iurisd.om.iud.ij.col.

Delegatus ab ordinario, uel à principe, uel subdelegato principis, an exequatur suam sententiam, uel quis possit mittere in possessionem, & missum defendere. in Spec. de exec. sen.§.ij.in prin.& §.vj.uer.v.

Delegati principis processus non potest reuideri, uel cognosci per ordinarium, nisi per papam, uel principem.

Delegato papæ mortuo causa redit ad papam.eod.§.uersic. ut autem.& uer.sed pone.

Delegatus principis, uel alterius, si sentétiam proferat, ad qué appelletur.in Spec.de appel.§.iiij.uer. quid si appelletur. & uer.quid si de facto.

Delegatus subdelegat, partibus inuitis. in Spec. de deleg.§.ij. Contrarium no. Alex.in l.more. & l. seq.de iurisd.om.iud.

Delegatus à lege ciuili, uel canonica, potest subdelegare, non delegatus à lege prætoria: ut in casu l.j.ff.de dam.infe.gl.& Bar.in l.iiij.§.duas.eo.ti. Quod est singulare, secundú Ioan. de Imol.ibi,& Alex.in l.more.v.col. ff. de iurisd.om.iud.ubi idem dicit in delegato à statuto ciuitatis, uel barone, quod

dicitur ius prætorium, ſecundum do. Alex. ibi.

Delegatus à lege, dicitur delegatus principis. c. ab arbitris. cũ gloſ. de offic. deleg. in vj.

Delegatus quando, & cui poſsit ſubdelegare. in Spec. de iudi. † deleg. §. vj. † Et uide do. Pet. Phil. Cor. in conſil. xj. incip. In præſenti. in litera D. in iiij. parte.]

Delegatus ordinarij non ſubdelegat, ſicut nec ſubdelegatus principis. Rot. in deciſ. cclxij. ſi auditor. in nouis. & plenius per Card. in cle. xij. q. de offic. deleg. & per Alexá. in l. more. de iuriſd. om. iud.

Delegatus ordinarij non ſubdelegat, ſicuti nec ſubdelegatus principis. Rot. in deci. cclxij. ſi auditor. in nouis.

† Delegatus ordinarij ad certam cauſam deputatus, non poteſt articulum cauſę cognitionem requirentem, ſed nudum miniſterium tantùm cõmittere. Ita do. de Rota deciſ. clxiiij. in nouis, poſt Hoſtié. in c. ſuper quæſtionum. de offic. deleg. & Paul. in cle. Iudices. de offic. deleg.

Delegatus inferioris à principe an poſsit poſt litem conteſtatam ſubdelegare. in Spe. de lib. conce. uer. fin.

Delegatus poteſt ſubdelegare de conſuetudine. l. cùm prætor. §. j. & ibi Angel. ff. de iud. & Alexan. in l. more. viij. colum. de iuriſd. om. iud.

Delegatus inferioris à principe ſubdelegat in caſu cle. j. §. uerum. ſecundum Car. ibi. de hære.

10 Delegatus principis non delegat abſolutionem ab excommunicatione, nec officium prædicandi, nec ius prouidendi eccleſiæ de prælato. cap. is, cui. de offic. deleg. in vj. Alex. in rub. ff. de offic. eius.

Delegatus principis non ſubdelegat reſeruata principi, ut legitimatio, & ſimilia, etiam de iure canonico. Alexan. in l. j. iij. col. ff. de officio eius. Nec cauſam reſtitutionis in integrum. Alex. ibi, ad fin.

Delegatus cum clauſula, quòd ipſe expediat, & non alius: non poteſt ſubdelegare. Alexá. in l. j. ad fin. ff. de offic. eius. etiam de conſenſu partium. no. in c. fin. de offic. deleg. & Alex. ubi ſuprà, pen. char. ubi idem dicit, quando eſt electa induſtria perſonæ. & in l. more. de iuriſd. om. iud.

Delegatus principis recuſatus non ſubdelegat. Alex. in rub. ff. de offic. eius. c. iudex ad Apoſtolica. de offic. deleg. in vj. ſecus in ordinario. c. ſi contra. de fo. compe.

Delegatus principis non ſubdelegat cũ poteſtate ſubdelegandi. gloſ. ſing. in ca. ſuper quæſtionum. §. porrò. de offi. deleg. in Spec. eodem tit. §. ij. uer. ſed nunquid ſubdelegatus. Ioan. And. in cap. is, cui. de offic. deleg. in vj. in Nouel. & Alexá. in d. rub. de offic. eius. ſed ordinarius ſic. gloſ. in d. cap. is, cui. & Alexan. ubi ſuprà.

† Delegatus principis non poteſt ſubdelegare cum poteſtate ſubdelegandi. gloſ. ſing. in c. ſuper quæſtionum. §. porrò. in uerſic. transfert. de offic. deleg. ſuprà alleg. Quod limita, niſi ſubdelegaret, reſeruata ſibi aliqua iuriſdictione: quia tunc ualet licentia data de ſubdelegãdo: quia dando ſpeciale mãdatum cõmittendi, uidetur ipſe cõmittere: ſecus, ſi ſubdelegat in totum. Ita Panor. in c. cùm Bertholdus. in vij. col. uer. ſed dubium eſt. de re iud. Vide tamen pro illa gl. Archi. in c. quamuis. de offic. deleg. in vj. & Ioan. And. in c. is, cui. eod. tit. & lib. Et dicunt, quòd nulli ſubdelegato poteſt dari poteſtas ſubdelegandi, ne contingat ſubdelegatos tranſire in infinitum. Per quam rationem, cũm ſit generalis, fortè opi. Panor. non ſuſtineretur: ut per Fel. in d. §. porrò.]

Delegatus cardinalis legati ſubdelegat. Alexan. in l. more. & l. ſeq. in ij. col. de iur. om. iud. Abb. in c. cùm Bertholdus. de re iud. Ang. in l. cùm prætor. §. j. de iud. Bal. in l. à iudice. C. eo. † tit. & ſuprà uerb. Auditor. uer. j. † Et per Fel. in c. ij. de offic. & po. iud. deleg. §. quam uerò. eo. lib.]

Delegatus per uerbum, Iubeo, uel Præcipio, non ſubdelegat: ſecus, per uerbum, Mando. gl. fin. in l. ſæpe. ff. de offic. prę ſi. † & Alex. in l. & quia. pen. col. in fin. de iuriſd. om. iud. † Et per Fel. contrarium tenetur in c. ij. de offic. & po. iud. deleg. in j. limitatione.]

† Et per do. Iaſ. in l. omne uerbum. in j. no. C. cõmu. de leg. †

Delegatus affuturus de longinquo, poteſt ſubdelegare. Bar. in l. fin. §. fin. ff. de uaca. mu. & Bartol. in l. fin. C. de peda. iudi. & infrà eod. uerſic. xx.

Delegatus ad exequendum non poteſt alteri cõmittere executionem, etiam de conſenſu partium. in Spe. de deleg. uer. quando præceptum.

Delegatus electus ab una parte non poteſt committere electo ab altera parte. in Spec. de deleg. §. ſequitur. in princ. & ibi Bald. in addi. uer. electus.

20 Delegatus impeditus impedimento iuris, non poteſt alteri committere uices ſuas. Secus, ſi eſt impeditus impedimento facti. in Spec. de deleg. §. ſequitur. uer. uerum. & ibi Bald. in addi. uer. impeditus. Quod eſt uerum, ſi impedimentum eſt longum: aliàs ſecus. l. fi. ff. de leg. & Bart. in l. fin. C. de peda. iud. & ſ. eod. uer. xvij.

Delegatus committens uices ſuas alicui incapaci, non dicitur amiſiſſe iuriſdictionem. Bartol. Dy. in l. planè. in princ. ff. de leg. j. & in l. qui furere. de ſtatu homi. Innoc. in c. ſuper quæſtionum. de offic. deleg. & ſuprà uer. Delegans. el j. uer. viij.

Delegatus, qui totum ſubdelegat, nihil poteſt reuocare, etiam re integra. Innoc. in ca. ex literis. de offic. deleg. Bald. ubi ſuprà, uer. xiij. in Marg. uer. Delegatus. uide Abb. in c. uenerabili. de offic. deleg.

Delegatus non poteſt transferre commiſsionem ſibi factam, ſi commiſsio eſt perſonalis: ſecus, ſi realis. Inno. in c. dilectus. de pe. Bal. in Mar. uerbo, Delegatus. uer. vj. De hoc plenius in cle. j. ij. q. de offic. deleg. & in l. omnes populi. per Alex. in iiij. col. de iuſti. & iure.

Delegatus ſubdelegare poteſt, quando papa eſt uſus commiſſione, non præcepto. Bald. in Marg. uer. Forma. uer. iiij.

† Delegatus ab ordinario non poteſt ſubdelegare. l. à iudice. C. de iudi. Iſtam regulam pulchrè ampliat & limitat. do. Iaſ. ibi, & j. & ij. col. uide omnino per eum. †

Delegatus cum poteſtate ſubdelegandi poteſt ſubdelegare. gl. in cap. j. de procur. in vj. doct. & Bar. in l. more. iiij. col. & in l. ſolet. de iur. om. iu. & ibi glo. in ca. is, cui. de offic. deleg. in vj. & in cap. pen. de elect. eod. lib.

Delegatus cum poteſtate ſubdelegandi poteſt reuocare ſuum ſubdelegatum. tex. cum gl. in ca. is, qui. de procur. in vj.

Delegatus an & quando poſsit ſubdelegare: uide ſuprà uerbo, Delegatus ad cauſam. & uer. ſequ. per diſcurſum. & Car. in clem. j. ij. quæſt. de offic. deleg. & Alexan. in l. & quia. de iuriſd. om. iud.

Delegatus recuſatus an ſubdeleget. in Spe. de deleg. §. vj. uer. item per recuſationem. quòd ſic. Sed contrarium no. in ca. iudex. de offi. deleg. in vj. ubi dicitur etiam ſecus in ordinario recuſato, quia ſubdelegat, ut tenet Alexá. in l. prætor. de iuriſd. om. iud. & j̃. Iudex ordinarius. uer. xj.

† Deliberatio fit tacendo, non faciendo. Bal. in l. cum antiquioribus. j. col. C. de iur. deli.

† Adde, quòd deliberatio Græcè dicitur βόλευσις.

Deliberare, eſt medium inter adire, & repudiare. Bald. in l. potuit. vj. q. de iure deli.

Deliberandum eſt in dubijs. in Sp. de aduo. §. iij. uerſi. habito.

Deliberandum eſt poſt ſomnum, & ſtomacho ieiuno. in Spe. de pe. ſenten.

Deliberandi tempus an detur ad iurandũ de calumnia. in Sp. de iur. cal. in ſin.

Deliberatioem de benefaciendo faciens, & non proſequens, non peccat mortaliter: ſecus in uoto. gloſ. eſt ordin. xx. q. j. in princ.

Deliberandi materiam uide j̃. uer. Tempus. per diſcurſum.

† Delictum unum ob aliud non minuit pœnam. in Sp. de contumace. §. iiij. uer. ſed pone iudex.

† Adde, quòd delictum eſt boni deſertio: & dicitur Græcè πλημμέλεια, πταῖσμα.

† Delictum quando reperitur præparatorium ad alterum, ſecundum naturam actus, ut amplexus ad libidinem, attenditur ſolum actus principalis, & finalis: ſecus, quando reperitur præparatorium alterius, non ſecundum naturam actus, ſed contingenter. do. Bar. Soc. in conſi. lxij. incip. In præſenti. uer. ſed ſi diuerſis. circa fi. in j. parte.]

Delictum non dicitur, niſi quod pœnam meretur. Bal. & Alex. in l. j. in prin. ff. ne quis eum, qui in ius. uoca. ui. exi. & omnino per Bald. in d. l. decuriones. C. de infamibus. ubi ideo dicit inquiſitionem de eo non poſſe fundari.

† Delictum fieri poteſt per ſtatutum, quod aliàs non eſt delictum de ſe. l. fi. ff. de. decr, ab. ordi. faci.

† Adde hic singulariter, quòd ubi delictũ pluribus modis punitur, & diuersimodè, si sit pœna statutaria, nunquam ab ea discedi debet. Istud tenet Chass. in consuet. Burg. tit. des cōfiscations. §. j.

Delictum & Maleficium, differũt: ut per Bar. no. in l. aut facta. in princ. de pœnis.

Delicta paria mutua cōpensatione tolluntur. in Spec. de arbi. §. viij. uer. sed quid si uterq;. & tit. de accusatore. uer. quid si reo. l. uiro. & ibi doct. solu. ma. quod est uerum, nisi in crimine falsi: quia si actor & reus producunt falsa instrumenta, uterque punitur. Bal. in rub. C. de fi. instru. pen. char. uer. incidenter etiam quæro, &c.

Delinquens in uno, factus est omniũ reus. in Spec. de testa. §. j. uer. item quod in alijs.

Delicti iteratio circa eandem rem, uel aliam, an faciat pœnam iterari. Item,

Delictum unum an minuat pœnam ob aliud. in Spec. de contu. §. iiij. uer. sed pone, iudex.

10 Delictum non potest excusari prætextu ignorantiæ. in Spec. de constit. uer. fi.

Delictum iteratum plus punitur. xxv. quęst. ij. item nos. xxvij. quæst. j. peruenit. l. iij. §. si plures. de re mili. & de hæred. ad abolendam. §. illos. * glos. in l. quicunq;. C. de seruis fugit. Innoc. in c. nouit. de iudic. Tho. Gram. uot. ix. nu. 23. Aemilius Maria Manolessus.

* Delinquendi consuetudinem probat, qui idem crimen aliquem bis admisisse demonstrat. glo. in c. item nos. xxv. q. ij. Bald in l. iij. C. de episcop. aud. Ang. consil. xiiij. Tho. Gram. uot. ix. num. 22. Aemilius Maria Manolessus.

* Ei qui crimen non sæpius, sed semel tantùm admisit, mitiorem se præbere iudex potest, & ei etiam indulgere. l. si Possidonium. C. ex qui. cau. infa. irrog. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui nota. infa. l. in seruorum. §. pen. l. respiciendum. ff. de pœn. Thom. Gram. uot. xxiij. num. 24. Aemilius Maria Manolessus.

* Vir fortis & strenuus, ac bene de rep. meritus, si crimen admisit, ei pœna condonari potest. l. & si seuerior. C. de infami. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui notā. infam. l. ad bestias. ff. de pœ. & ibi Dy. Lud. Rom. in sing. ccccxlj. Nicol. de Neap. in l. hos accusare. §. pen. ff. de accusatio. Tho. Gram. consil. lxiij. num. 7. M. T. Cicero Act. vij. in Ver. in proœ. Nō possum dissimulare, iudices, timeo ne C. Verres propter hanc uirtutem eximiam in re militari, omnia quæ fecit impunè fecerit. Aemilius Maria Manolessus.

† Delictum cōmissum sine dolo, nō punitur pœna ordinaria delicti. Hippoly. in l. j. §. præterea. col. ij. ff. de sicar.

† Delicti futuri uenia nemini concedi potest. do. Bar. Soci. in consi. ccj. incip. Abundè. uer. secūdo habens opi. circa prin. in 2. parte.]

† Delinquens in fauorem, pręstare qualiter, & quibus modis dicatur: uide do. Barth. Soc. in consil. clxxxviij. incip. Visa. uersi. j. de fauore. cum quatuor uer. seq. in 2. parte.]

Delinquens & consentiens pari pœna puniuntur. c. quantæ. de sent. excom. Quod est uerum, secundum Abb. ibi, etiam quando pœna ipso iure imponitur, sed non in materia statuti simpliciter loquentis de delicto: secus, si etiam de consentiente, quandò consensus esset authorizabilis, quia tunc † & illum comprehenderet, secundum Abb. ibi. † Et per Fel. in c. j. de offi. deleg.]

† Delinquentis animus pręsumitur ex qualitate instrumenti proijciendo lanceas, & sagittas, præsumitur animus occidēdi: secus, si pugno, uel calce. l. j. §. diuus. ff. de sica. l. si non con uicij. C. de iniur. Ita dixit Petrus de Ancha. in cap. j. de præsumpt. & ibi Abb. Adde tex. sing. in l. omne delictũ. §. si quis cōmilitonem. ff. de re mi. ubi si quis habebat ensem, & percussit cum lapide, & secutũ est homicidium, quòd nō pręsumitur habuisse animum occidendi, & ideo punietur mitiori pœna. & per illum tex. ita in facto fuit iudicatum. Limita dictum Pet. & Abb. nisi considerata uirilitate percutientis, & debilitate percussi. Facit quod dixit Bal. in c. j. §. furtũ. de pace iura. firman. in usi. feu.

Delictis publicis est de publico prouidēdum, & obuiandum. cle. j. §. nos itaq;. & ibi Car. de iureiu.

Delictum publicum plus punitur. Cardin. in clem. j. in princ. ubi not. de uita. & ho. cle.

Delictum quid sit, & quid peccatum. no. de pœnit. di. j. §. peccatum. & de reg. iu. peccatum. in vj.

Delictum propriè est peccatum in committendo, licet quandoq; ponatur pro peccato in omittendo. Card. in clem. j. x. no. de testa. & tenet Archid. xxv. q. ij. ita nos.

Delictum publicum, uel priuatum, an patiatur agi ciuiliter & criminaliter. in Spec. de iniu. §. j. uer. sed quæritur.

Delictum & crimen, quomodo differant. glos. in l. j. C. si aduer. delic. & Ioan. And. in c. peccatum. de re. iur. in vj. & s. uerb. Crimen. uer. ij. & vij.

Delictum commissum in portu, debet puniri in ciuitate, cuius est portus. Bart. in l. Cæsar. ff. de pub. & Bar. Cepo. in tract. de ser. rusti. tit. de portu.

* Crimen in uia admissum ab ijs pœna est mulctandum, qui circumcirca iurisdictionem habent. l. j. cùm urbem. ff. de offic. præf. urb. l. pupillus. §. territorium. ff. de uerb. signifi. Bal. in l. si plures. C. de condi. inser. Pet. Iacob. in tit. de iurisdictio. libel. in extre. Guid. Pap. decis. dlxxvij. Bart. Veron. in tract. de uia. q. xviij. And Alciat. consil. ccc. num. 3. & 6. Aemilius Maria Manolessus.

Delictum in mari cōmissum puniri debet in loco terrestri uiciniori. Angel. in l. insulæ. de iud. & Bar. in trac. Tyberiad. & Bart. Cepo. tit. de serui. rust. tit. de mari.

Delictũ unius fratris non nocet alteri fratri in portione innocentis. Bald. in l. eam, quam, v. col. C. de fideius.

Delictum patris in crimine læsæ maiestatis nocet filijs masculis, ut repellantur ab omnium extraneorum successione. l. quisquis. §. filij. & ibi doc. & Salic. C. ad legem Iul. maie. sed filiabus fœminis nocet, quo ad successionem paternam, & etiam quo ad maternam, nisi in legitima. d. l. quisquis. uersi. ad filias. sed non quò ad successionem extraneorum omnimodam: ut ibi per Salic. & j. uer. Filia succedit. uer. x. uide. vj. q. j. quisquis.

* Crimen à filio, patre superstite, admissum, eius filio, quo ad aui bona, non obest. l. Gallus. §. & quid si tantum. & ibi. Maria. Soci. num. 11. ff. de liber. & posthu. Aemilius Maria Manolessus.

Delictum patris nocet filio in feudo. de consuet. feu. c. si uasallus culpam. si de feud. fue. contro. & cap. j. §. denique. quæ fue. pri. causa bene. ami. & cap. j. si uasal. feu. priuetur. contrà glos. in l. emancipatum. & ibi per Bart. de feu. & in l. adoptiuum. de in ius uoc. & ibi per Alexan. plenè, & in suo consil. xxiij. j. parte. Sed uide Bartol. & Alexan. in l. iij. de interdic. & releg. Cyn. Bald. & Bartol. in l. ij. C. de lib. & eorum lib. quæst. ulti. Bald. in l. fin. C. de lib. causa. & in l. lege. C. de legi. hęre. & in c. insuper. iij. colum. de prohib. feu. ali. per Fed. & in c. decedenti. iiij. colum. qui feu. da. po. & in cap. j. vj. col. quib. mo. feu. amit. & in cap. j. §. j. de suc. feu. & Bald. in d. l. adoptiuum. Dy. in regul. non debet. lib. vj. in Spec. de feu. §. nunc dicamus. uersic. j. Hostien. in Sum. de feu. quib. mo. feu. amit. in fin. & Pet. de Anchar. in regula, ea, quæ. lib. vj. & Ludo. Pon. in d. lege adoptiuum. & Paul. de Cast. in consil. clx. & seq. Dic non nocere, quando feudum est antiquum, de quo fuit inuestitus etiã auus. Si uerò incipit à patre suo: & tũc aut pater stipulatus est pro se, & filijs suis: & idem est: quia cùm sit ex contractu quæsitum ius filio, delictum patris non nocet filio: argum. l. fin. de pac. secus, si simpliciter: & tunc feudum transit ad filium. cap. cùm uerò Conradus. qui feu. da. po. Quod uerum est, si sit hæres patris: ut in tit. an agna. uel fil. & tunc delictum patris nocet filio de iure ciuili: de consuetudine uerò feudorum dic, quòd si delictum concernit personã domini, ut quia inconsulto domino alienauit, uel feloniã in dominum cōmisit, uel inuestituram nō petijt: & tunc nocet filio indistinctè. d. §. deniq;. Secus, si nō concernit personã domini: quia tunc aut fuit receptum pro se, & filijs: & indistinctè non nocet filio, secundũ Pet. & Cy. & ibi per Bart. & Bal. in d. l. ij. C. de lib. Aut simpliciter: quo casu transit ad descendentes in infinitũ, & nocet filijs, non autem agnatis, qui uenire poterant in defectum filiorũ. d. c. si uasallus culpam. & cap. j. si uasal. feud. priuetur. Ita dicit Paul. de Cast. in d. l. adoptiuum. & in dicto consil. clx. & melius in consil. clxj. ubi uide And. Barba. consil. illud afferam, &c. quod est post consil. xlvij. Alexan. de Imol. iiij. parte.

parte. Et adde secundum Bald. in l. qui se patris. viij. col. C. unde liberi. quòd delictũ patris nõ nocet filio, quandò pater delinquit uiuo auo: qa nepos ex eo succedit auo in feu- † dum, licet pater sit eo priuatus facto suo: & infrà eod. † Et uide Francis. Are. in l. pro hærede. §. quid si tamen. de acqui. hære. ad fi. j.]

Delictum matris an noceat filio. gl. in d. l. diui. de iure pa. & in l. emancipatum. §. fi. & ibi Bar. de senat. & Dy. in regula, non debet aliquis. in vj. & per Alex. de Imol. in l. adoptiuũ. §. patronum. ff. de in ius uoc.

Delictum patris nocet filio illegitimo, quia facit eum incapacem beneficij ecclesiastici, nisi dispensetur. cap. j. & ij. de fil. presby. in vj. & s̃. uer. Bastardus. uer. xlvj.

Delinquens an puniatur secundum statuta loci, ubi delinquit, uel secundum statuta loci originis. Bal. post Cy. in l. j. C. de sum. tri. & ibi Bart. in viij. q. Bar. in l. si cui. §. j. de accus. Paul. de Cast. in l. fi. ff. de iurisd. om. iud. Item,

Delinquens extra territorium an puniatur pœna statuti originis. Bar. in l. j. ix. q. C. de sum. trin. ubi etiã per Bal. quem etiã uide in l. ij. C. de eunuch. ubi dicit, quòd si incœpit delictum in territorio, & perfecit extra, punitur, ac si esset in territorio perfectum delictum. Item Fed. de Sen. consi. ij. Adde gl. & Car. in cle. j. §. j. vij. q. & seq. de fo. compe. Item pœna loci delicti habet locum, cùm punitur in loco domicilij. Car. in cle. ij. §. deniq;. ij. q. de re iud.

Delinquens extra territorium punitur ratione tractatus habiti in territorio. Bal. in l. ij. C. de eunu.

Delinquens ubi possit puniri. in l. j. & in authẽ. qua in prouincia. & ibi docto. C. ubi de crim. agi opor. in l. ij. per Bartol. de off. præsi.

Delicta leuia, uel atrocia, quæ dicantur. Bar. & Alexan. Ang. & doc. in l. leuia. de accus. in l. aut facta. de pœnis. in gl. in l. auxilium. de mino. & omnino per Alex. consi. ccij. ij. parte.

Delicta atrocia in clericis sunt, adulterium, homicidiũ, sacrilegiũ, falsum testimoniũ, & similia. 50. dist. si episcopus. lxxxj. dist. apostolus. & Car. in cle. j. de offic. ord. Itẽ uiolentia cum armis, dicitur delictum graue. glos. in l. iij. de ui, & ui arma. Alex. in l. leuia. Item omnis causa sufficiens ad exhæredandum. Bart. in l. solo. C. de libe. causa. & Alex. ubi s̃. Sed leuia dicuntur ex consuetudine, ut est Florentiæ, percussio manu uacua. Alex. post Ang. in dict. l. leuia. Sed Bar. in l. non solùm. §. si mãdato. de iniur. dicit percussionem in personam dici grauem iniuriam. Item nullum delictum sine dolo dicitur atrox. Ang. & Alex. d. l. leuia.

† Delictũ iudicat maius, uel minus, secundũ qualitatem pœnæ. Bar. in l. leuia. in prin. ff. de accus. Decius consil. lxv. col. j. & ij. Soci. consi. v. uol. ij.

Delictum patris nocet hæredi, ubicunq; potest per contractũ præiudicari hæredi. Bal. in l. j. x. q. ff. de rerum diui. & l. emãcipatum. §. j. de sen.

Delicta enormia solùm inducunt irregularitatem. Car. in cle. j. v. no. de offi. ord.

† Delictum dicitur esse maius ratione qualitatis personæ uel loci, in quem, uel in quo cõmittitur. Decius consil. lxv. col. ij. post prin. Soc. consi. v. uol. ij.

* Delictum noctu admissum grauiorem pœnam meretur. l. aut facta. §. locus. & ibi. Bar. ff. de pœn. c. sicut dignũ. de homic. uoluntario casuali. c. omnis utriusq; sexus. uer. circunstantias. & ibi. glos. Hostien. & Abb. de pœn. & rem. Iacob. Philip. Port. Imol. consil. lxxij. num. 10. Aemilius Maria Manolessus.

Delicta sunt ita punienda, ut alij sumant exemplum. cle. fin. §. quòd si. & ibi Car. de pœnis. xv. q. j. mulier. de offi. ord. irrefragabili. §. cæterùm. de exces. præla. tanta.

Delictum patris non nocet filijs natis, sed nascituris. l. ij. & ibi Bal. C. de lib. & eor. lib. s̃. eo. uer. xxij.

Delictum patris non nocet patri. not. in l. cùm filius. & ibi Bar. † de uerbo. obliga. † Et per Felin. in cap. uergentis. ad fin. de hæred.]

Delictum filij circa rem, in qua habet usumfructum, an noceat patri in usufructu. Franc. Tigri. consil. super quæstione. secundum Bar. v. q.

Delicta an aboleãtur tẽpore. in l. sed si unus. §. si ante. ff. de iniu. & in l. si cum exceptione. §. j. quod me. cau.

Delictum tutoris an noceat domino pupilli. doct. in l. iij. §. procurator. quod quisq; iur. & in l. j. si quis omi. causa te. & in l. j. §. si procurator. in fi. ff. si quis ius di. non obtem. & in l. Polla. per Bar. & Bal. C. de his, qui. ut indig. & in l. meminerint. C. unde ui. ubi dicitur, quòd

Delictum tutoris uel curatoris, occupantis propria authoritate, nõ nocet pupillo, uel minori. d. l. meminerint. & ibi Bal. C. unde ui. Item,

40 Delictum tutoris in administrando bona, an noceat pupillo: uide in d. l. Polla. C. de his, quib. ut indi. & ibi per doc.

Delictum in nõ faciendo, uel in omittendo, dicitur commissum & perfectum statim, quòd obligatus ad faciendum potuit facere, & non fecit. glos. no. & Bald. in l. j. C. de his, quibus, ut indi. & ibi Bart. contra Innoc. in cap. extirpandæ. de præben. uel quando intra terminum à iudice præfixum factum non est, quod fieri debuit. Innoc. in d. c. extirpandæ. Bald. & Paul. de Cast. in d. l. j. Bart. in l. inficiando. §. infans. de fur. Bal. in l. j. xv. col. C. qui accus. non pos. & in l. quicũq; pen. col. C. de seruis fugi. Bart. & Lud. Pon. in l. in cognitione. ff. ad Syllan. Ioan. de Pra. in l. hæc conditio. la j. in iij. col. de condi. & demon.

Delictum ignoranter cõmissum an, & quando puniatur. Paul. de Cast. in l. j. ff. de legi. Bald. in l. & si seuerior. ij. col. C. de infami. & Angel. Aret. in tracta. Malefic. uer. scienter, dolosè, & appensatè.

Delictum culpa, uel dolo, uel casu commissum, an & quomodo puniatur. Bar. in l. j. ff. de leg. adde j̃. uer. Incendium. uer. viij. xviij. & fi. & per discursum totius §.

Delicta nõn debẽt transire impunita. cle. ij. in princ. & ibi. Car. xiij. no. de senten. excom.

Delictum ciuium præiudicat ecclesiæ. xxv. q. ij. ita nos.

Delictum commissum ante statutum pœnale, uel ante legem conditam, an puniatur. xxxij. q. iij. dixit Sara. cum glo.

Delictum prætextu boni commissum, & ad finem boni, non est punibile. d. c. dixit Sara. cùm glo.

Delinquere quis non præsumitur ex actu, nisi ex eo consequa- † tur fauorem. j̃. uer. Interpretatio. uersic. xlvij. † Et per Felin. in c. j. de offic. & po. iudi. dele.]

* Delictum qui, ne committatur, prohibere potest, & nõ prohibet, pœna mulctãdus non est. canon. in c. non est sine culpa. de regul. in vj. Bartol. in l. culpa caret. ff. de reg. iur. Illust. Cardi. Par. consil. clv. num. 12. uolum. iiij. Aemilius Maria Manolessus.

† Delictum non præsumitur, nisi probetur. d o. Barth. Soc. in consil. cij. incip. In præsenti. circa prin. ij. col.]

Delictum iuramento non probatur, quando agitur criminaliter. l. iij. in prin. de iureiu. Alex. in l. fi. ff. de in lit. iuran.

50 Delictum an probetur per instrumentum. glos. in c. fi. de iureiu. in vj. & in c. cùm in ecclesijs. de maio. & obe. Old. consi. cxcviij. Alex. in l. prætor. de eden. per Bald. in l. ij. ff. de fer. & Inno. in c. statutum. de offic. deleg. doct. in c. super his. de accus. Bart. in l. senatus. ad Tertul. & in l. iij. §. item diuus. ff. de testi. ubi dicit, quòd non, nisi super his, quę pertinent ad adminicula delicti: ut q; sit uxor ea, de cuius adulterio quæritur, & similia. Bart. in l. fi. C. de proba. dicit, quòd probatur: sed in alia distinguit, quòd si delictum sit contrahendo, probatur per instrumentum, ut est falsitas, aliàs non, scilicet si extra contractum, etiamsi notarius rogetur de actu percutiendi. Item Bart. in l. ij. C. quorum appel. non reci. dicit delictum probari per instrumentum. Et ibi etiam, quòd contumacia probatur per instrumẽtum. & Alex. in d. l. senatus. in princ. Vide Bald. in d. l. fin. ult. col. ubi dicit, quòd regulariter delictum non probatur per instrumentum, nisi cõstet ex facie instrumenti, ut falsitas, si instrumentum est falsum. Item si directo non constat ex instrumento, sed extrinsecus non probatur delictum ex eo plenè, sed ex eo fit adminiculum quoddam: si uerò instrumentum est facti, uel fori, quia cõtinet confessionem delicti factam in foro, plenè probat: aliàs non. Sed Bal. in rub. C. de fi. instru. post Bar. in authẽ. si quis in aliquo. C. de eden. dicit, quòd per instrumentũ non ꝓbatur, q; Titius percussit, etiamsi notarius rogatur in ipso actu percutiendi, nisi quãdo notario esset cõmissa inspectio uulnerũ, qui uidet, & refert per instrumẽtũ, q; talis habebat tot uulnera. Sic Bal. dicit ibi in vij. co. & in d. l. fi. Sed idẽ Bal. in l.

in l.fin.§.cùm igitur.viij.col.C.de iure delib. tenet simpliciter, quòd delictum non probatur iuramento. Et uide Bald. in l.côtra negantem.C.ad legem Aquil.& Bal.in addi.Spec. de accus.uer.crimen,quod probatur. Item uiolentia probatur per instrumentum de consensu partium perfectum,Ioã. And.in regula,quod directò,in Mercur.in vj.Alexan.in l. in senatus.ad Turpil. Item conspiratio,uel coniuratio probatur instrumento.glos.in ca.ij.de uer.signi.in vj. Sed an delictum probetur per scripturam priuatam.Bart.in l.non intel
† ligitur.§.tacita.de iure fisc. † Et per Felin. in cap.cùm in ecclesijs.de maio.& obedien.in ca.j.de exceptio. ubi se remittit ad d.cap.cùm in ecclesijs.]

Delictum prælati non nocet ecclesiæ.Bal.in l.meminerint. C. unde ui.xvj.q.vj.si episcopum.& §.fin. Contrarium no.in c. ij.de do.& contu.& est glo.in c.ij.de ordi.cog. Vide no.in l. iubemus nullam. C. de sac.san.eccle.& Bal.in præludi. feu. ulti.col.& in c.j.qualiter do.proprie. priuetur. Item uide in regula,delictum.in vj. Card.in cle.j.v.opp. de resti.in integ. Car.in cle.ij.§.j.post glo.de hæreti.dicit, quòd nocet,si sit in omittendo,non si in committêdo. Item nocet, quatenus ad ecclesiam peruenit, ut per Car. in cle.j.§.cæterùm.de priui.
† post gl. † Et per Felin.in c.ad audientiam. de rescrip.in uer. limitaretur. & in c. ad Apostolicam. de simo. in fi.j.col. & in c.contingit.in fin.de senten.excom.& per dom. Franc.Are. in l.mulier §.nihil commune. de acquir.posses. in x. colum. post medium.]

* Delictum Antistitis ecclesiæ obesse non debet. c. si episcopum.xvj.quæst.vj.c.cùm uenerabilis.de except.c. delictum. de reg.iur.in vj.glos.in l. meminerint. in ext. C. unde ui. Illust.Cardin.Zaba. consil.cxxxiiij.num.2. Aemilius Maria Manolessus.

* Tenetur ecclesia ob crimen ab antistite commissum, si inde est locupletior facta. Illust.Card. Host.in c.cùm dilectus.de ord.cogn.Dy.& Ioan. And.in c.delictum. de reg.iur.in vj.il lust. Cardin.Zaba.consil.cxxxiiij.num.2. Aemilius Maria Manolessus.

* Tenetur ecclesia ob crimen ab antistite, & prius cum collegio communicata, de eiusq; sententia admissum.gl.iij.in c. cùm dilectus. de ordin. cogn.glos.in c.delictum.de reg.iur. in vj.Illust.Card.Zab.consil.cxxxiiij.nu.2. Aemilius Maria Manolessus.

† Delictum prælati in iudicialibus quando noceat ecclesiæ. Vide Fel.in c.ad audientiam.lo ij.col.xiiij.de rescrip.

Delictum prelati, dum uiuit, nocet ecclesiæ in feudo,non post mortem suam.doct.& Archi.in cap. uerum. de foro compe. & probatur in cap. si clericus. de cap. mo. & in cap.j.§. item si clericus. de cap. Contrà in usi.feu. & Card. in cle.ij.§.j.de hæreti.& tenet Card.in cle.j.vj.oppo.de pœnis. & in c. cùm uenissent.iiij. quæst.de instit. & plenius per Alexan. consil. xxiij.j.parte.Sed de commisso ante prælaturam,Bald.in ca. fi. de ca. Conradi.

Delictũ an, & quãdo priuet dominio ipso iure.Bal.in l.si quis in tantum.xij.col.C. unde ui.

Delictum emphyteutæ an noceat hæredibus in emphytheusi uel feudo.Bar.in l.j.in fi.ff.de interdi.& releg. & in l. ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.liber.Bal.in l.ij.de lib.& eorum liber.& in l.liberti. de ope.lib.& per And. Barba. consil.illud afferã.ulti.char.quod est post consil.xlvij.Alexan.iiij.parte.

Delictum uasalli an noceat successuris.glos.& Bald.in c. decedẽti.iiij.col.qui feu.da.pos.& in c.j.§. rursus.ij.col. qui. mo. feu.amit.& in l.ij.C.de lib.& eo.lib.

Delictum oppositum per uiam exceptionis, an possit puniri in eodem processu.no.in l.Lucius.ff.de infamibus.Barto.& doct.post glos.in l.ij.§.si publico.& ibi Alex.ff.de adul. glos. & doct.in c.j.except. Cyn. & doct.in l.ubi.C.de fal.Flo.in l. notandum.ff.ad legem Aquil. Bald.in addi. Spec.de instru. edi.uer.per exceptionem falsi. Angel.Aret.in tract.Malefic. uer.ad querelam.j.col. & Old.plenè in consi.lxxviij.ubi ponit iura multa.& in Spec.de excep.§.iiij.uer. præmittendũ. & per Cyn. & Salic. in l.si magnum.C.qui accus. non pos.& Bart.in l.qui accusare.de accusa.& ĩ.Exceptio criminis. uer sic.vj.& xij.

† Committens Delictum in ebrietate, licet non crederet delictum,an puniatur de ebrietate, & de alio delicto commisso:uide text.in cap.inebriauerunt Loth. xv.q.j.Pro cuius c. intellectu uide Abb.in c.sicut.in ij.col.de testi.& uide bonũ text.in l.omne delictum.§. qui se inebriauit. ff. de re mili. & in l.respiciendum . in fi.ff.de pe. ubi patet, quòd punitur de delicto cõmisso in ebrietate, sed pœna minuitur. Vnde pro homicidio non punitur pœna mortis. Quod bene notabis. Et satis hoc potest procedere in omni delicto, in quo uerè requiritur dolus,qui excluditur per ebrietatem.Facit l. j. ff. de sica. Et distingue ad materiam, prout no.Bar.in simili,in l.quod Nerua.ff.de po. & per do. Ant.in cap.cognoscentes. de consti.Abb.post glos.in cap.sicut.in ij.col.de testi.

Delictum per ignorantiam an puniatur. Salic. in l. senatus.C. de his, qui in test.sibi adscrib.Bar.in l.ult.de priua.delic.per Bald.in l.pignus.ulti.col.C.de pig.act.& Ioan.de Imo.in ca. ij.de constit.

† Delictũ aggrauatur ex circũstantijs.do.Barth.Soci.in con. clviij.incip.Presens.in iiij.col.uer.postremo delictum.cum §.seq.in ij.parte. Pro quo adde Franc. Are.in auth.sed nouo iure.C.de seruis fugi.

Delictum omne regulariter est priuatum: sed dicitur publicũ, uel quia cõmittitur in Deum,uel sacra, uel in magistratus, uel si offendatur uniuersitas hominum, nõ si certa persona. Bald.in rub.C.qui accus.non pos.

* Delicta grauissima, quæ clam admitti solent, non ita plana indicia desiderant,ut reus quæstioni subijci possit,ut alia leuiora.Innoc.in cap.j.de constit.Hip.Mar.consil.cxxj.nu.18. Roland. à Val. consil.vij.num.7.uolum.j. Aemilius Maria Manolessus.

† Singul. Delictum si constaret in omittendo, potest remitti per partem, etiam pœna fisco applicanda.glos.est ordinaria quæ non est alibi,in l.diuus Marcus.glos.sing.in fi.ff.ad Syllan.quam ita appellat Bald.in l. iuris gentium. §.si paciscar. in prima lect.ff.de pactis. Et illam dicebat singularem Dy. ibidem,ut refert Anto.Cor.in singularibus suis,in uer. Pœna.in ultimo. Et ab omnibus dicit reputari singularem clarissimus Iuriscon.do.Nico.Boer.Christianisimi Francorum regis in magno consilio consiliarius, in suis commentarijs ad Consuetudines Bitu. in tit.de iuris.omn.iudi.§.xvj.glos. ij.adde dom.Iason.in l.ij.in tertio no. de his,quibus ut indi- & And.Barb.consil.iij.in princ.ij.colum.uer.præterea infa-
† mia.in ij.uol. †

Delictum publicũ non dicitur,pro quo uenit imponenda pœna arbitraria.Bald.in c.j.§.iniuria.j.col.de pac. iur.fir. in usi. feu. Item si pecuniaria imponatur fisco applicanda, dicitur publicum,ut quilibet de populo admittatur ad accusandũ. Bal.in rub.C.qui accus.non pos.Sed ibi firmat contrarium, & malè,quia primum tenet Bar.in rub.de popu.act.& in l.j. in fin.de iure fisc.Item etiam,quãdo quilibet de populo potest accusare.Bar.in l.j.ff.de pub.iud.Item si est priuatũ,non fit publicum per alterationem pœnæ à statuto, etiamsi alteretur in corporalem. Paul.de Cast.& Alex. in l. cùm seruus. de condi.ob cau.Adde Bal.in l.reos. viij.col.de accus.in l.ij. in fi.C.qui testa.fa.pos.

† Delictum cõmissum per maiorem dicitur leuius. Et idem, quando quis est prouocatus, si aliter statutum nõ disponat. do.Bar.Soci.in dicto cõsilio clviij.in iiij.col.uer.nec aliquid operatur.eadem parte.]

Delictum publicum durat publicũ, etiamsi pœna eius per statutum alteretur, uel si restringatur ad certas personas habiles ad accusandum.Bal.in rub.C.qui accus.non pos.

Delictum publicum dicitur, offenso facta cõtra officialem publicum.Bald.in l.reus.ij.princ.iij. char.aliàs est lec.do.Ang. C.de accus.

Delictum non est portare perlas, uel margaritas, uel alias res prohibitas. Dy.in consilio, In ludo azardi. & Barth.Cep.in tract.de serui rust. tit.de aquæ haustu.ubi etiam dicit, quòd tale delictum non punitur in corpore. Et hoc nota pro statuto de delictis.

Delictum etiam per culpam commissum, excludit ab honoribus & dignitatibus.& Bal.in l.j. C.ubi sena.uel claris.

Delictum non punitur, nisi in ipso actu delinquens deprehendatur. Angel.Are.in tract. Malefic. uer. Vno stocho. & uer. Armatus.

Delictum unius fratris in communi castro cõmissum, an possit

sit ibi puniri per alium fratrem, cùm ambo sint domini. Bal. in cap.j.in fin. qualiter uas.iura. debe.fidel.not.in l. fin. ff.de reb.du.& ĩ.uer. Iurisdictio. uersi.xxv.& xxviij.& uer.Frater delinquens.uer.j.

Delictum filij an noceat patri in peculio.Bald.in l.executorẽ. vj.col.C.de execu.rei iud.

Delictum præsumitur factum tempore habili, & idoneo. Bart. in l.non solum. §. sed ut probari. de oper.no.nun.nõ autem tempore prohibito, ut sic in dubio non debeat tempore ag-
† grauari, nisi probetur: ut ibi per Bar. † Et per Franc. Aret.in l.si quis rem.de acqui.pos.]

Delictum an probetur per priuatam scripturam. Bar.in l. non intelligitur.§.tacita.ff.de iure fisc.

Delictum filiæ an noceat patri in dote. glos.doc. & Bald. in l.si dotem.C.de iur.dot.Angel. in l.dissentientibus. C. de repu. Alex.in l.quinque.de bo.dam.

70 Delictum turbationis solius non punitur pœna statuti punientis turbationem, & priuationem possessionis. in glos. sing.in l.mancipia.C.de ser.fugi. Sed ibi Bal. tenet contrarium. Vide Lud.in sing.uer. Delictum.uer.statutum.Et ego aliàs consului pro dicta gl. contra Bal. & ĩ.uer. Statutum de maleficijs.uer.lxij.ubi plenè.

Delictum quando facit aliquem priuari beneficio obtinendo, non facit priuari beneficio iam obtento. Bart.in l.si seruum. §.prætor ait.de acq.hære.

* Crimen in ecclesia admittens à iudice laico est pœna mulctãdus.l.si quis in hoc.C.de episc.& cleri.c.inter alia.de immunit.eccles.Bal.& Paul.in d.l.si quis in hoc.Salic.in l.fideli.C.de his qui ad eccle.Ang.in §.quia uerò.in auth.ut matr. & aui. Caccialup.in l. cunctos populos. nu.clxxxviij.C.de sum.trinit. Ancha.in c.postulasti.de fo.compe.Abb.& Soci. in c.sit generaliter.de foro compe.Alex.consil.cxj.uol.j. Roland. à Val. consil. xxiiij.num.5. uolum. ij. Aemilus Maria Manolessus.

Delinquens in ecclesia potest puniri, etiam per iudicem ecclesiasticum, de sacrilegio annexo crimini: sed per laicũ de crimine simplici. Sicu.in c.inter.& in c.fi.de immu.eccle.Adde ad legem si quis in hoc genus. de sacrosan. eccles.uerum, secundum legem iudicis laici.ut ĩ.eo.uer.lxxvij.

Delinquens in ecclesia non potest in ea capi per iudicem laicum, sed per ecclesiasticum, qui debet captum tradere iudici laico.authen. si quis ei.& ibi Cyn. C.de adul.& Alex.post Bar.in l.si cui.§.fi.de accusa

Delinquens in officio non perdit officium, nisi per sententiã priuetur.not.Bal.in l.si quis decurio.C.de fal.Item,

Delictum non impedit promotionem ad officium temporale, nisi condemnatus sit de illo.Bal.in dict.l.si quis decurio.

Delictum non præsumitur.l.merito.ff.pro soc.Bal.in l.moueor. C.si ser.expor.uene.

Delictum in ecclesia punitur à iudice laico, secundum statutũ laicorum.Bart.in l.j.pe.col. C.de sum.tri. & fide cat.uide l.si quis in hoc genus.C.de epi. & cler.& Car.in cle.ij.§. deniq;. ij.q.de re iud.per auth.si quis. C.de adul.

Delictum militare dicitur, uendere equos, & arma, cũ quibus promisit seruire.l.militibus.& ibi Bal.C.de testa.mil.

Delictum si per conspirationem committatur, per inquisitionem est procedendum.Bal.in l.j.C.de monopol.

Delictum eiusdem hominis non debet bis puniri.arg.l.pen.ff. nau.cau.sta.de accus.l.senatus.Barto.in l.iurisperitos.§.j. ff. de excu.tut.

Delictum in mari commissum in loco uicino duabus ciuitatibus, ab utraq; pariter distanti, potest puniri ubique seruata præuẽtione. Ang.in l.sanè.ff.de iniur. & Barth. Cep.in trac. de ser.ru.ti.de mari.

Delictum quale possit obijci instituto prouiso, uel electo. Innoc.in c.inter dilectos.de excep.

Delictum incestus spectat ad ecclesiam puniendum.Inno.in c. nouit.de iud.Bal.in Marg.uer.Crimen.uersi.v.

Delicta recipiunt augmentum propter iterationem. Innoc.in d.c.nouit.de iud.& Bal.ubi s̃.uer.vj.

Delictũ notoriũ punitur ex testib. super inquisitione generali receptis, nõ alia. Inno.in c.bone.de ele.& Bal. ubi s̃.uer.viij.

Delictum fratris in feudũ an noceat alijs fratribus.ĩ. uer. Feudum.uer.xc.[illegible]

Delictum non egreditur personam eius, contra quem commissum est.l.iij.& ibi Bar.ff.de his, quibus ut indi.

Delictum debet præcedere gratiã: aliàs gratia de eo non infunditur.Bal.in c.ij.de cap.qui cur.uen.& ĩ.uer. Gratia. uer.xij.

† Delicta si quis plura commiserit ex interuallo, & diuersis temporibus, quibus pœnis sit puniendus. do.Barth.Soc.in consil.lxiij.incip.In præsenti.uer.circa secũdam dubitationem. in j. parte.

Delicta dicuntur plura, si personæ, in quas commissa sunt, simul sunt plures, ut insultus: sed dicitur unum, quando commissa sunt circa res plurium simul, ut furtũ. per no.per Bart. in l.eum.§.idem respondet. & ibi text.& gl.ff.de fur.& in l.j. §.si ad plures.de sepul.uio.& ĩ.uerbo, Insultus.uersi.xv.Sed uide plenius, & omnino per Bal.in l.si familia.de iurisd.om. iud.ubi ponit multa exempla.Adde ĩ.uerb.Percutere.uersi.
† lv.& seq. † Et per Fran.Are.in l.unum.de testa.]

90 Delictum ecclesiasticum dicitur, quod principaliter pertinet ad forum ecclesiæ.in Spec.de compet. iudi.adi.uer.ij.& ibi Bald.in addi.uer.ij.& glos.in cap.nos inter.de pur.ca.Itẽ quòd principaliter cõcernit potestatem, & reuerentiã Dei. Ioan. An.in c.cùm clericus. de fo. compe. in vj. uel ubi crimen committitur in sacris seu in sacerdotibus, uel eorũ priuilegijs.& doc. & Bal.in authen. clericus. & ibi glos. not.C. de episcop.& cle. Item id, quod secundum leges est permissum: ut concubinatus, & usura, secũdum Arch. in c. cùm tu. de fo.compe.Bal.in Marg.uer. Papa. uer.xxj. dicit illud esse ecclesiasticum crimen, quod apud ecclesiam est delictum, non apud gentiles, ut concubinatus.

Delictũ uniuersitatis quomodo puniatur.in l.aut facta. & glo. Bar.& doc.ff.de pe.in §.fi.& ĩ.uersi. Vniuersitas.uer.xxiij.& Old.consil.lxiiij.

Delictum unius de uniuersitate non nocet alijs. Bar. in l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius uo. Sed

Delictum administratorum collegij an noceat collegio. Old. consil.lxv.

Delictum unius nõ nocet alteri, etiam ex præcepto testatoris. Casus fin.secundũ Bal.in l.paterf.testamẽto.ff.de hær.insti.

Delictum in faciendo est grauius, quàm in omittendo.glos.& Ray.de For.in l.iij.ff.ad Syllan.l.excipiũtur.eo.ti.in l. si mora.& in l.si constante.§. si maritus. & ibi no.ff. so.ma.no.in l. licet.§.si filius.& ibi Bar.ff.de pec.& glo.no.in l.lege Cor. ff. ad Syl.Sed Bar.no.contrariũ.in l.j.ff.de iur. pa. & per Alex. in l.si usus fructus.§.deniq;.de usufru.

Delinquens in terra sua aufugiens debet remitti ad iudicẽ loci, in quo deliquit, non ad rectorem prouinciæ, etiam dominum illius loci.Bal.in l.fin. C.si à non compe.iudi. Io. And. in ca.cùm æterni.de re iud.in vj.

Delinquens in exercitu puniri potest, sicut delinquens in territorio.Bar.in l.pupillus.§.territorium.ff.de uer.sign.

† Delicti commissi tempus, non condemnationis, attenditur.do.Bart.Soc.in consi.100.incip. In causa.circa fin.ij.col. in j.parte.

Delinquens in ecclesia, uel contra ecclesiam an sit tutus, si confugiat ad ecclesiam. in authen. ut lic. ma.& aui.§.quia uerò. Old.in consi.an fugiens ad ecclesiam. in fi. quòd non.in tit. de his, qui ad eccle. cõfugi. & Car.in cle.j.de pœni. & remiss. & in c.fin.iij.& iiij.q.de immu.eccle.

* Delinquens, si postquam crimen admisisset, clericus factus fuit, forum seculare non euitat, nisi antè Deo optimo Max. religionem uouisset.Bart.& alij, in l.cùm quædam. ff. de iurisd.om.iud.in l.j.ff.de pœ.Bal.in l.j.an ser. ex suo facto.Ioã. de Arnono sing.xxix.Aemilius Maria Manolessus.

Delinquens si fiat clericus post delictũ, coram quo iudice conueniatur.Barto.& Bald.in l.idem Vlpianus.§. sunt & alij.in utraq; lec.ff.de excu. tut. & sup.uer. Clericus declinat forũ. uer.xvij.cum duobus seq.& omnino per Alex.post Bar.in l. j.ff.de pœnis. Et quid si fiat alia persona ecclesiastica: uide Fel.de Sen.consil.ciij.& quod per Card.in c. perpendimus. de senten. excom.Item quid si ingrediatur religionem: dic quòd est exemptus, etiam intra annum probationis.Ang.&
† Alex.in d.l.j. † Et Old.consil.iiij.

100 Delinquens post peractam pœnitentiam, & indulgentiã impetratam, habetur pro non delinquente. l. imperialis. in princ.& ibi Bar.C.de nup.

Delinquens extra territorium, si incœpit in territorio, & perfecit extra, punitur, ac si esset perfectum in territorio. Bald. in l. ij. C. de eunuch.

Delinquens punitur, etiamsi uniuersitas soluit pœnam, uigore statuti. j. uer. Pœna committitur. uer. xciiij.

Delictum debitoris nocet fideiussori eius, licet reus non sit soluendo: sed non econtrà. not. Alexan. in l. iij. §. si is. quod quisq; iuris.

Delictum uxoris an noceat uiro in dote. Inn. in c. per uestras. de don. inter uir. & uxo.

Delictum notorium dicitur, de quo constat per testes, contra quos nihil opponatur, uel per sententiam, à qua non sit appellatum, uel per confessionem non impugnatam. Ant. de But. in c. cum speciali. §. j. de app. & Alex. in l. ab accusatione. §. nunciatores. ad Turpil.

Delinquendi materia debet præcidi. cle. j. & ibi Car. de test. in glo. de concess. præb. c. ij. & c. ne captandæ. in vj. ut ecclesiastica beneficia. c. j. in fin.

Delinquens punitur ad exemplum aliorum. cle. j. & ibi Card. xj. no. de testa. & ibi glo. & in c. clericos. de coha. cle. & muli. in glo. l. aut facta. de pœnis. in fi.

† Delinquens an mediante cõfiscatione res in fiscum alienari possit, quando talis res non potest alienari, præterquam in merum fauorem prohibiti. do. Bart. Soci. in consi. ccxlvj. incip. In causa. uer. secundo etiam ead. in ij. parte.]

Delinquens non sortitur forum pœnitentiale in loco delicti. j. uer. Forus. uersi. xx.

Delinquens extra territorium punitur ratione contractus habiti in territorio. Bald. in l. ij. C. de eunuch. † Vide do. Bart. Soci. in consi. ccxxxvij. incip. Difficultatem facere. uersi. ex quo suum. ibi, nam sunt. in ij. parte.]

110 Delinquens in uno loco, captus in alio, debet remitti ad alium. doct. & Pet. de Sun. contra glo. in l. hæres absens. iiij. col. & in l. j. ff. de iud. doc. in authen. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi opor. & j. uer. Remissio. uersi. xxix. in fi. & per discursum præcedentium uersiculorum.

Delinquens dicitur contrahere in loco delicti impropriè. l. omnem. cum glo. & ibi doct. ff. de iud.

Delinquens potest capi, ne interim offendatur à quocunque, imò etiam ligari. Inno. in c. si uerò. de sent. excom. & Bal. in Marg. uer. Captus.

Delinquens extra locum originis, gaudet beneficio statutorum loci originis. Bald. in Marg. uer. Cõditio. uer. fin. per l. penul. uersi. sunt quidam. ff. de uar. & extraord. cri.

Delinquens in parte, an & quando puniatur in totum. text. gl. & Ray. in l. si quis in graui. §. si quis tabulas. ff. ad Sylla.

Delinquentes non sunt digni misericordia. Bald. in auth. contra rogatus. in fi. C. ad Tre.

Delinquens extra territorium, an & quando possit puniri pœna sui domicilij. Baldus in l. ij. C. de eunuc. & in l. j. & ibi Bartol. C. de sum. trini. & fide catho. & suprà. Card. in cle. ij. §. deniq;. ij. quæst. de re iud. dicit, quòd pœna loci delicti. uide ibi plenè.

Delinquens extra territorium domini sui potest puniri pœna consueta reducta per dominum suum ex pœna iuris communis. Bald. in l. ij. C. de eunuch.

Delinquens in quibus locis possit puniri. in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi. opor. per Bart. in l. ij. ff. de of. præsid. quòd etiam in loco domicilij pro delicto alibi commisso. & Car. in cle. ij. §. deniq;. j. q. de re iud. & in §. rursus. per Car. j. opp. & glo. xvj. q. j. c. j.

* Delinquens extra patriam, in ea pœna affici potest. l. relegatorum. §. sed nos. §. si quis. ff. de interd. & relega. l. j. §. j. C. ubi de crimine agi oport. And. Alc. consi. cccxxiiij. num. j. Æmilius Maria Manolessus.

Delinquens non cogitur præcisè, nec sub pœna excommunicationis comparere in loco delicti. Innoc. & doct. in c. licet. de fo. compe.

† Delictorum materiam uide j. uerb. Maleficium. & s. uerbo, Crimen. per discursum.

† Ampla hic, quòd delicta carnalia sunt minus punibilia, cũ procedunt à natura, & difficilius sit abstinere. de quo per Lucam de Penna in l. mulieres. C. de incolis. lib. x. propterea dicebat ecclesiæ tubicinator, j. ad Corinth. vij. Propter fornicationem unusquisq; suam uxorem habeat, unaquęq; uirum suum.

† Delusio nõ debet interuenire in decretis iudicantiũ: in Spe. de arbi. viij. uer. econtrà uidetur.

† Adde, quòd delusio Græcè dicitur κατάπαιγμα: & sumitur pro irrisore. Vnde cuidam contingit illud distichon, quod illi, me existente Aurelijs, impugnabam:

Derides cunctos, sed tu rideris ubiq;:
Irrisor uersa nam uice lusus erit.

Delusorium esse non debet iudicium. in Spec. de compari. in termino. uersi. cæterùm.

Delusorium esse non debet prætoris imperium. in Spe. de sen. §. ij. uer. sed nunquid.

Demens quis dicatur. Bald. in authen. ex causa. xj. col. C. de lib. præte.

* Demens est, qui filios, à quibus nulla est iniuria læsus, exhæredes facit. §. j. Inst. de inof. testa. Bald. in authen. ex causa. c. de lib. præter. Maria. Soc. consi. lib. x. nu. 14. uol. iij. Cice. pro Sex. Rosc. Ame. Pater igitur amens, qui odisset eũ sine causa, quem procrearat. & rursus: Ex heredare pater filium cogitabat. Mitto quęrere, qua de causa: quęro, qui scias: tametsi te dicere, atq; enumerare causas omnes oportebat, & id erat certi accusatoris officium, qui tanti sceleris argueret, explicare omnia uitia, atq; peccata filij, quibus incensus parens potuerit animum inducere, ut naturam ipsam uinceret, ut amorem illum penitùs insitum eijceret ex animo, ut deniq; patrem esse sese obliuisceret, quæ sine magnis huius peccatis accidere potuisse non arbitror. Æmilius Maria Manolessus.

† Dæmon quomodo & qualiter secreta cordis cognoscere possit: uide Felin. remissiuè in c. nouit. in princ. de iud.]

Demonstratio falsa non tollit ueritatem. in Spec. de confes. §. iiij. uersi. quid ex certo.

Demonstratio falsa an & quando uitiet. in l. falsa. & in l. demõstratio. & ibi doct. & Bart. de condit. & dem. & in l. si quis in fundi uocabulo. de lega. j. not. in l. quidam testamento. eod. tit. & j. eod. per discursum.

Demonstratio falsa una nõ uitiat, si aliæ plures ueræ sunt. Bar. in l. demonstratio. vj. q. de condit. & dem. & in l. j. §. fin. de do. præle. Io. de Pra. in l. in testamento. de condi. & demon. Ang. Are. in tract. Malefi. uer. Caium Sempronij. & j. uerb. Falsa demonstratio. uersi. v.

Demonstratio falsa uitiat institutionem. l. quoties. in princ. de condi. institu. Vide in l. nemo. §. qui frater non est. eod. tit. & in l. neq; professio. C. de testa. & in l. si pater. C. de hære insti. & j. uer. Falsa demonstratio. uersi. ij.

Demonstratio nominis proprij singularis, & rari, per alia indicia non est necessaria. glo. in l. hac consultissima. C. qui testa. fa. pos. Bal. in d. l. demonstratio. & in l. j. ff. de lib. & posth. & Bart. in addi. Spe. de lib. concep. uer. accus. Titium. Ang. Are. in tract. Maleficiorũ. uer. Caium Sempronij. Quod est uerũ, nisi statuto caueatur, quòd demonstratio fieri debeat nominum, & iam ab auo patre, uel ultra per notarios in contractibus, secundum Ang. Imo. & Bal. in l. quoties. §. si quis. ff. de hæred. insti. & in d. l. j. & ibi doct. ff. de lib. & post. & Alex. consi. lxxix. iiij. parte. Item si nomen est ualde commune, debet fieri demonstratio per tot qualitates, quòd fiat certum, ut Ioannes Iacobus Michaelis de Brachis de Smirillo. Quod uerum, etiam in nominibus testium. Alex. consi. clij. ij. parte. & subdit ibi Bald. quòd non tenet sententia contra Titium, si sunt duo, & nõ constet, nisi quando alter esset incapax delicti: quia cõtra alterum est præsumptio. Item sufficit per nomen proprium, quando est unicum: ut s. eo. uer. in prin. & tenet Bald. in simili in l. in rem. ff. de rei uen. Item sufficit fieri aliter quàm per nomen proprium, dummodo constet, quòd de eo intelligitur, nisi requiratur per statutũ positio proprij nominis, secundum Ang. & Imo. in d. l. quoties. & in l. Gallus. §. fin. de lib. & post. & plenè per Card. in cle. j. vij. q. in opp. de ui. & ho. cle. quod sufficit per æquipollentiam & circumlocutiones specificas. Item fieri potest etiam per nomen matris, ut Ioannes Lucretiæ. l. iij. in prin. & ibi doct. & Bart. ff. de liber. & post. & in l. si rem. in fin. de rei uen. Item non fit per aduerbia adiuncta uerbis. Bar. in l. demonstratio.

monstratio. Item nec per participium. Item nec per relatiuum. Bart. & Ioan. de Pra. ibidem.

Demonstratio rei iam demonstratæ nō est necessaria. l. j. de in integ. resti. c. tua. de coha. cle. & mu. & c. illud. in princip. de cle. excom. mi. † Et do. Bart. Soci. in consi. lxxxix. incip. In causa. circa prin. prima parte.

† Demonstratio si sit uitiata cursu temporis, est probanda identitas. Bartolus in l. demonstratio. in fin. princ. ff. de condi. & demon.

Demonstratio est adiectio, per quam res, uel persona redditur certa. Bal. in rub. C. de institu. & substi. sub condi. factis.

Demonstratio fundi per qualitatem ualet potius, quàm per fines in tantū, quòd si sit error in finibus, sufficit ueritas qualitatis: ut si legatur prædium oliuetum in tali cōtrata iuxta tales: quia si in illa contrata non sit prædium oliuetum, sed in alia, illud debet. Ange. sing. in l. si quis in fundi. de leg. j. &

† Alex. consi. vij. iiij. parte. † Adde quę per Fel. habentur in c. significatur. aliàs c. scisscitatus. de rescrip. in uer. & do. Alex. & adde Franc. Are. in l. Titium. si cer. pe.

10. Demonstratio omissa in libello potest deduci in processu. Bar. in l. si rem. ad fi. ff. de rei uend.

Demonstratio fieri debet de hærede, etiam secūdo modo. Bar. in l. fi. ff. de bo. pos. secundum tab.

Demōstratio uillæ, uel castri, fieri debet, etiam per nomē ciuitatis, cui subest: ut cùm dicitur, Actum in castro Smirilli, comitatus Firmi. Et similiter in libello criminali. Bar. in l. Plautius. §. fi. ff. de cōd. & demon. & in l. si in rē. ff. de rei uen. & ibi Ang. qui etiam dicit in libello, quo petitur castrum, non requiri confines, nisi sit aliud castrum eiusdem nominis.

Demonstratio fundi debet fieri saltem per duo latera. l. forma. in prin. & ibi doct. ff. de censi. Quod est uerū, etiam de loco cōmissi criminis, nisi sit notorius: ut palatiū, quod cōfinari in libello nō est necesse. Bart. in l. demonstratio. vij. q. de cōdit. & demon. & j. uer. Libellus in criminalibus. uer. viij. Itē uerum, nisi illa duo latera conueniant alteri rei: quia plura sunt apponenda. l. patronus. §. Sempronio. de leg. ij. secundum Ioan. de Pra. in d. l. demonstratio. Item nisi cōstet de re aliter, quàm per confines: ut s. uer. Confines. uer. j. & xj. Itē fieri debet digito ad oculum, reo petente, si non potest esse certus ex demonstratione rei facta in libello: ut j. uer. Libellus incertus. uer. xxiij. Item in re mobili, quæ petitur, ut per signa sit declaranda. l. iij. in prin. ff. ad exhibendum. & j. uerbo, Signum. ubi melius.

Demonstrationis materiam supple s. uer. Confinatio. & j. uer. Falsa demonstratio. per totum.

Demùm, est dictio taxatiua. Franc. Are. in l. ex duobus. in j. col. in ij. no. de uulg. & pup.

Dena, id est, uiginti. l. ubi fideiussor. ff. de sol. l. cùm duo. de in di. addic. l. si quis testamento. in princip. de leg. j. Quod uerum etiam in pœnalibus. gloss. in l. fi. C. de præpo. agen. in re. lib. xij. & in auth. causa quæ fit cum monacho. C. de epis. & cle. in auth. de liti. C. ad exprimendas. & in prima constit. C. §. hæc aūt tria. cōtra gl. in l. qui textrini. C. de murileg. lib. xj. Vide Ioan. de Por. in l. si quis testamento. de legat. j. & Alex. in l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. de uer.

† oblig. † Et per Fran. Are. in l. si ita stipulatus. de uerb. oblig. & in l. si à furioso. §. si seruus. si cer. pe.]

Denarius dicitur decima pars argenti, qui decem ualebat, quem singuli offerebant Cæsari Imperatori, quando durante pace duodecim annis usq; ad ortū Christi Cæsar fecit totum orbē describi, ut sciret quot prouincias, quot ciuitates, quot castra, quot uillas, & quot homines haberet sub se: & quilibet homo solueret unum argenteum, qui decem ualebat: unde denarius dicitur, ut legitur in Legenda Sanctorum, in rub. de natiuitate Domini, in j. col. & Cardi. in cle. exiui. §. porrò. de uerb. signifi. ubi dicit, quod dicitur decima pars numi, & quod differt à pecunia. & j. uer. Pecunia.

† Denariorum appellatione omnis moneta compreheditur. Card. in cle. exiui. §. porrò. de uer. signifi.

† Adde, quòd licet denarius & pecunia sint diuersa: tamen unum pro alio accipitur, & promiscuè capiuntur: ut habetur in cle. exiui. §. porrò. & ibi Car. de uerb. signifi.

Denarius falsus non est denarius. gloss. no. in l. ij. C. de hære. & Alexand. in l. eleganter. §. qui reprobos. de pig. act. Item,

Denarius falsus non computatur in numero. d. §. qui reprobos. & ibi Alexan. qui infert ad quæstionem de ludentibus ad par & impar: de qua per Ioan. And. in Spec. de fal. & l. ludus. uersic. xxij.

Denique quomodo ponatur. docto. in l. ij. ff. soluto matrimonio.

† Denominatio fit à digniori, misto inter plura minus digna. Feli. in proœ. Decre. in uer. Gregorius episcopus. in prin.]

Dens non uenit appellatione armorum. Bart. in consi. Visis statutis. sub rub. de offendente. & supr. uer. Arma. uersi. xviij. Item,

Dentes non ueniunt appellatione membrorum. no. in l. cui dens. ff. de ædil. edict. Ang. in authen. ut nul. iud. §. quia uerò nos. & Ang. Are. in tract. Malef. uer. Membrum. & j. uerb. Membrum. uersi. ij.

Dentis defectus non facit hominem esse uitiosum. l. cui dens. ff. de ædil. edi. secundum Baldum in l. pen. vij. colum. C. de condi. inser.

Dens equo donato non est quærendus. glo. in cle. ij. de censi.

Denunciatio & accusatio, an & qualiter differāt. Bal. in l. edita. lxvij. col. C. de eden. ubi dicit, quòd denunciatio dicitur, quando denuncians se non subscribit ad pœnam talionis, nec concludit: sed accusatio sic.

Denunciatio facta seruo non constituit debitorem in mora, nisi certioratum. l. mora. ff. de usur. secundum lect. Raph. & Ioan. de Por. in l. semel. so. ma.

Denunciatio super dilapidatione quomodo fiat. in Specul. de accus. tit. ij.

Denunciatio quotuplex sit. Bald. in addi. Spec. de denunciat. uersi. triplex est. & j. eod. uer. lvij.

† Et not. quòd debet fieri in scriptis, & cum tenore instrumēti rei denunciatæ, de quo quidem instrumento debet fieri lectura, & dari copia. Et notent practici per tex. in cle. causam. de electio. quem Bartol. citat in l. grege. §. cum pignori. ff. de pign. & in l. qui in alterius. ff. de regu. iur. Soci. consi. xxiiij. in ix. col. Alex. consi. xcv. ij. uol.

Denunciatio potest fieri etiam per alium, quando obligatus est impeditus, uel si non audet, uel si est infamis, qui debet denunciare. Bald. in addi. Spec. de denun. uer. j. & in Spec. uer. quid si omnes. l. cùm à matrib. C. qui pe. tu. Item quando fit solum ad notificandum: secus, si fit ut aliquid fiat, uel non fiat per eum, cui fit notificatio. l. item ueniunt. §. petitā. & ibi Bar. ff. de peti. hær.

† Denunciare an possit papa, & an ipse alios denunciare teneatur. Fel. in c. nouit. circa medium. xij. col. de iud.]

* Denunciatio ab eo, qui ius denunciandi non habet facta, nullius est momenti. l. si maior. & ibi glo. C. de rescindend. Pau. Cast. sing. xlvj. Guid. Pap. sing. cij. Æmilius Maria Manolessus.

Denunciatio facit cessare actionem. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. Bal. in addi. Spec. de denun. uersi. ij.

* Denunciatio cum exigitur, ut ad aliquid agendum aliquis incitetur, non satis est eū scire, sed est denunciandum. l. denunciasse. post primum. ff. ad l. Iul. de adult. Bartol. in l. j. in extre. ff. de action. emp. Marian. Soc. in consi. iiij. num. 24. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Denunciatio non requirit libellum. in Spe. de denun. §. ij. uer. penul. & ibi Bal. in addi. uer. fi. & j. eo. uer. xlvij.

Denunciatio etiam extra iudiciū fieri potest, sicut in iudicio. Innoc. in c. sollicitudinem. de appel. Bal. in Marg. uerb. Denunciatio. uersi. j.

† Denunciatio extraiudicialis an & quando causet malam fidem, uide Fel. in c. ij. in ult. col. circa medium. uer. regulariter denunciatio. de præscrip. ubi etiam in tali denunciatione debeat allegari, & ostendi eam ibi, in uersic. fallit sexto. & ibi, de not. quòd in tali denunciatione. & in c. si diligenti. ante medium. iiij. col. uersic. ad illud quod denunciatio. eod. tit.]

Denunciatio litis motæ habenti causam lucratiuam, fieri debet ante litis contestationem: aliàs fieri non potest, quandoq; ante sententiam. Dy. & Bart. in l. qui concubinam. §. si hæres. de leg. ij.

10 De

10 Denunciatio facta per non habentem ius denunciandi, non constituit in mala fide.l. tutor.in princ. & ibi Bartol.ff. de mino.

Denunciatio constituit in mala fide, quando is, cui fit, sciat denunciantem habere ius denunciandi, aliàs secus. Nicol. & Neap. in l.si id. ff. quod fal.tu. author.

† Denunciare non potest usufructuarius domino, ubi sua nō interest. Sicut enim non ualet denunciatio, ubi de iure constat denuncianti ius non competere, ita & ubi aliàs notoriū est, ut quia aliàs fuit iudicatum inter istos super illa re. Dictū fuit Rof.in libel.suis in tit.de denun.& secutus est Spec. eod.tit.in §. sed nunquid uerum. prope fi. & Bart.in l.j.post princ.eod.tit.pro qua decisione est bonus text.in c. cùm ex iniuncto.in uer.super eod.Abb.in d.c.j. in iiij.col.

† Ædificans ante remissionem denunciationis nō solùm tenetur habere patientiam, ut ędificium destruatur, sed etiam debet expensis suis illud destrui. Et hæc pœna habet locum in ecclesia, ut ex facto prælati ædificantis nomine ecclesiæ post denunciationem teneatur ad impensam præstandam pro destructione operis, etiamsi fuerit alia ecclesia ædificata. Abb.in c.cùm ex iniuncto.in princ.de noui ope.nun.

† Denunciari potest nouum opus, etiam existenti in dignitate, seu magistratu, & debet destrui, etiā eo existente in magistratu, quando dignitas est perpetua: puta archiepiscopatus dignitas: secus, ubi esset temporalis, quia tunc propriè existenti in dignitate non fit nunciatio, sed quædam protestatio: & post finitum officium fit denunciatio, quæ tamen trahitur retrò ad diem protestationis. De quo dicendum, prout legitur & not.in l.v.§.si quis ipsi pretori.ff.de no.ope. nun.& uidetur tex.in c.cū ex iniuncto.eod.tit.Pro opi.Bar. in d.§.si quis.ut text. ille procedat in habente officium temporale, secus in habente perpetuum officium. ut in d.c.cùm ex iniuncto. & ibi Abbas in j.col.Ex quo infertur, quòd habens dignitatē ad uitam, potest conueniri etiam per subditum, durante dignitate, secundum Abb.ibi.

Denunciatio cessionis facta de debitore fieri debet cum tenore cessionis, aliàs non tenetur cessus credere cessionario. Bart.in l.grege.§. cū pignori.ff.de pig.& in l. qui in alterius. de re.iu.Quod uerum, si cessus petat exprimi causam cessionis: aliàs sufficit simplex denunciatio, secundum Spec.de procu.§.fin.uersi.in summa.& ibi uide omnino: & per Bart. in l.nomen.C.quæ res pig.obli.pos. & in l. fin. cum emptore.de pact. & per Salic.in l.j.xj.q. C. de act. & obl. & in l.iij. C.de noua. Sed Bart. in l.j. in prin.de ope.no. nun. reprobat Specul. ubi suprà. ut etiamsi non petatur, debeat causa exprimi, & denunciari cum copia cessionis, per d.l.nomen. in fine.

Denunciatio ad cautelam fieri debet.in princ.glo. in l. in concubinatu.ff. de concubi. & Nic.de Neap.in d.l.si id.ff.quod fal.tu.autho.

Denunciatio facta post contractum non constituit in mala fide.Nic.de Neap.in d.l.si id.per glo.in l.j.pro emptore.Bart. in l.si fundus.de rei uend.l.ait prætor.§.si quis.ff.de his quæ in frau.cre.Innoc.in c.dilectus.de ma.& obe. & j.uer. Malafides.uersi.xiiij.& xxiiij.Sed non probat excommunicationem.j.uerb.Excommunicatio.uersi.ij.

Caute.Denuncians debitori debitoris ne soluat, cautela est, ꝙ legati ei instrumentum debiti, uel copiam dimittat.Bart.in l.non solùm.§.morte.in viij.col.uersi. & ideo practica est.ff. de ope.no.nun. Fel.in c.cùm contingat.in vij.col.uer.octaua & ultima conclusio.de rescrip.†

Denunciatio excommunicationis potest ex causa iusta suspendi, non autem sententia.j. uerbo, Excommunicatio. uersic.xlvj.

Denunciatio excommunicationis notoriæ ipso iure illatæ fieri potest, etiam parte non citata: secus, si iudex uellet declarare factum, propter quod insurgit excommunicatio, secundum Hosti. & doct.& Phil.in cap.reprehensibilis. de appel.

Denunciatio litis motę de euictione sub qua forma fieri debeat, & per procuratorem quomodo fiat, & an procuret sine mandato. Bart.in l. qui absentem.C.de procu.& j.uerb. Venditor.de euict.per discursum.

Denunciatio litis motæ facta hæreditati iacenti an prosit emptori ad regressum de euictione. Paul. de Cast. in consilio ccclxxvj.

Denunciatio litis debet fieri per iudicem domino in iudicio nominato per colonum, uel possessorem conuentum. Bart. & doct.in l.ij. C.ubi in rem actio.

20 Denunciatio domi facta, præsumitur uenisse in notitiam. glo.& Bar.in l.si tutor.C.de pericu.tu.

Denunciatio litis motę de euictione fieri potest quandocunque ante sententiam.Bartol.in authen. & consequenter. C. de senten.

Denunciatio scienti fieri non debet de necessitate.l.j.in fin.ff. de act.emp.l. fin. de transact.l. emptor.de euict.& Bart.in l. nomen.C.quæ res pig.ob.pos.

Denunciatio trina requiritur per interuallum dierum, ut possit uendi pignus, de quo non uendendo actū fuit: ut l.si conuenerit.& ibi glo.& Bart.ff. de pig.act.

Denunciatio facta emptori antequā emat, ne rem emat, quia est denunciantis, constituit eum in mala fide, & facit eum teneri de fructibus perceptis tantùm.l. si fundus.& ibi Bar. C. de rei uen.

Denunciatio facta procuratori an constituat in mora. Bald. in l. j. §. pœna.ff. de lib. agno. & ibi etiam dicit, quòd fieri potest per procuratorem. uide in l.j.§.j.& ibi gloss. & Bart. eod. tit.

Denunciatio, est criminis delatio apud competentem iudicem sine inscriptione legitima, ad pœnam peragendam, & legitimè subeundam. Salic.in l.ea quidem.in prin. C.de accus.in Spec.de denun.§.j.

Denunciatio litis motæ contra emptorem fieri debet cuilibet hæredum uenditoris.l. in executione.§.insolidum.de uerb. obli.ubi etiam per Angel.Imo.& Alex. qui ponunt formam eius, qualiter sit facienda. & infrà uerbo, Emptor conuentus. in princ.

Denunciatio an, & qualiter probet.Bar.in l.diuus. ff. de custo. reo.in Spec.de accu.§.j.in fi.

Denunciatio maleficij in cōfinibus uillarum commissi debet fieri ab utroque syndico.Bal.in l.ij. C.ubi de cri.agi opor.

30 Denunciatio maleficiorum fieri debet in scriptis, cùm succedat loco libelli.Bald. in l.fi.pe.col.C.de neg.gest.in Spec. de accu.§.j.in fin. quod fit simpliciter, & sine iuramento calumniæ: & ei creditur, nisi contrarium probetur.

Denunciatio etiam damnorum datorum fieri debet, si syndico est facta protestatio.Bal.in addi.Spe.de accus.in fi.

Denunciationis prosecutio an requirat litis contestationem. & in Spec.de offic.omn.iud.§.ij. uer.in his ergo. Et an libellum.j.eod.uersi.xlvij.

Denunciatio an infames cōtra denunciatum testes admittat. in Spe.de teste.§.j.uer.item excipitur, quòd est infamis.

Denunciationem an pręcedere debeat charitatiua monitio. in Spe.de pote.iu. dele.uersi. si autem uult.& de denun.§.ij.de inquisi.§.j.uer.sed nunquid.

Denunciationes tres uel citationes sufficiunt, licet de peremptorio nihil dicatur.in Spec.de cita.§.iij.uer.sic ergo.& uer, alias autem.

Denunciatio criminis an faciat credi officialib. curiæ.in Spe. ubi s.§.iiij.uersi. nunquid creditur.

Denunciatio per publicas personas an probet. in Spe.de proba.§. iiij.uersi.vj.

Denunciationi custodis nocturni, an & quando, & quantum credatur, quid de custode passus, uel prædij.in Spec.de accus.§.j.in fi.

Denunciationes criminum superioribus sæpe fiunt. in Spec. de denun. in prin.

40 Denunciatio per quem fieri possit, an per procuratorem. eod.tit.§.fin.

Denunciatio si fiat, qualiter probetur.in eod.tit.§.iiij.

Denunciatio si præcedat, an impediat accusationem.

Denunciatio an admittatur post accusationem, uel inquisitionem.in Spec.de inqui.§.j.uer.item obijciat, quòd alias.

Denunciatio alicuius quando sufficiat ad inquisitionem. in Spec.de inquisi.§.iiij.uersi.cæterùm.

Denunciatio qualiter faciat puniri crimen.eod.§.

Denunciatio si fiat, an admittatur compositio. de lib.concep. §.x.uersi.quid si accusatus.

Denunciatio si fiat, an requiratur libellus. in tit. de lib.conce. §.x.uer.ij.& §.xv.uer. item si denunciatio. & uer.lx.& s.eo. uer.vij.& xxxij.

Denunciatio facta de opere construendo in aliquo loco, facit non posse postea opus destrui, si denunciatus non contradixit. in Spec. de restitut. spol. §.j. ad fin.

Denunciatio, ne quis emat rem talem, quia non est uolentis uendere, quid operetur, uel ne quis uendat. in Spe. de emp. & uen. §.j. uer. ult. nota.

Denunciatio litis motæ de euictione fienda emptori. & de eius materia ponitur eo d. tit. §.j.

50 Denunciatio impedimenti matrimonij qualiter fiat post banna edita in ecclesia. in Spec. de clan. despon.

Denunciatio falsa habetur pro non denunciatione. in Spe. de locato & conduc. §.vj. uer. cxij.

Denunciatio prægnantiæ fieri debet uiro per mulierem. in. frà, triginta dies post diuortium. in Specul. qui fil. sint legi. uersi. in illa.

Denunciatio contra matrimonium qualiter, & quando, & à quibus fiat. qui ma. accu. pos. §. fi.

Denunciatio criminis, uel excessus, qualiter fiat. in ti. de accu.

Denunciationis calumniosæ pœna ponitur in titul. de cal. liij. parte. & j. uerb. Denunciator. uersi. xx. & xxv.

Denunciatio est triplex, scilicet Euangelica, iudicialis, & canonica. in Spec. de denun. §. ij. Euangelica fit ad emendationem. Iudicialis est duplex, scilicet publica, ad quam tenetur iudex inquirere. Et priuata, quæ competit ratione interesse. Canonica fit ad pœnitentiam peragendam, quá iudex producit ad effectum, etiamsi denunciator nolit prosequi. Bal. in addi. eo. tit. uer. triplex. & ibi per Spec. plenè, & per Bar. in extrauag. ad reprimendum. uersi. per denunciationem. & doct. in c. nouit. de iu.

† Denunciatio Euangelica est aliquando ualde periculosa, maximè quando peccatum est omnino occultum. Nam si unus denunciat peccatorē occultum ecclesiæ, tenetur ei ad restitutionē famæ: & si nō pōt ei restituere, debet ei satisfacere de pecunia. Vide Fel. in c. nouit. de iud. circa fi. xiij. co.]

† Denunciatio Euangelica ubi timetur deterioratio denunciati, non est præcepti, imò eius omissio est meritoria. Fel. in d.c. & col. xj. in uersi. in glo. fin.]

Denunciatio Euangelica fit primò secreta ipsi debitori. Secundò cum uno teste. Tertiò fit ecclesiæ, & in iudicio. ij. q. j. si peccauerit. Bald. in auth. ad hæc. C. de usuris.

6 Denunciatio Euangelica secreta, probatur iuramento denunciantis: sed facta cum uno teste, probatur per illum testem, & iuramento denunciantis. Bal. in d. auth. ad hæc. ult. col. Ioan. And. in c. cùm in omni. de testi.

† Denunciatio Euangelica requirit, quòd agens probet non solùm suam electionem, sed etiam conuentum habere conscientiam læsam: quod est difficile. do. Pet. Phi. Cor. in consi. cxxxvij. incip. Placet mihi. in litera A. in ij. parte.]

Denunciatio Euangelica fit per nuncios, & per literas, maximè si aliter non potest haberi accessus ad eum, cui fieri debet. Item,

Denunciatio Euangelica potest fieri uniuersitati, & collegio, sicut certæ personæ. Bal. in d. auth. ad hæc. ult. col.

Denunciatio Euangelica fieri nō pōt, nisi prius debitor extra iudicium moneatur, requiratur, & auisetur, secundum Pau. de Cast. l. quidam Iberus. ff. de serui. ur. præd. per no. in c. nouit. de iud.

Denunciatio Euangelica fieri nō potest tutò exceptione Macedoniani, uel exceptione Velleiani. Bar. in extrauag. ad reprimendum. uer. denunciationem. doc. in d.c. nouit. de iud. & in c. quia pleriq;. de immu. eccle. doct. Moder. in c. fin. de præscriptio. Item quando statutū dicit præsumi falsum instrumentum, non insinuatum. Bar. ibidem.

Denunciatio Euangelica an habeat locū super usuris, de quibus fuit factum compromissum iuratum, & latum laudum, & emologatum. Alex. consi. xcij. ij. parte.

Denunciatio Euangelica fieri nō potest contra eum, qui uendit rem plus iusto precio, ut restituat illud plus, & si non est læsio ultra dimidiam iusti precij. Bald. in authen. ad hæc. pen. col. Item nec quando statutū dicit præsumi falsum instrumentum, non insinuatum. Bart. ibidem.

Denunciatio Euangelica contra aduocatum, uel medicum fieri non potest, qui nimis magnum salarium receperit: nec contra eorum hæredes, cùm propter consensum partis soluentis non debeat fieri restitutio. Bald. in d. authen. ad hæc. & Inno. in c. quia pleriq;. de immu. eccle. & quod per Inno. in c. cùm olim. de censi.

Denunciatio Euangelica sufficit ad consequendum interesse à debitore, qui denunciatus cogitur soluere per excommunicationem, aliàs non absoluetur, sicut etiam per missionem in possessionem. Et in ea debet libellus offerri, non tamen iuris ordo seruari: secundum Baldum in dicta authent. iij. col.

† Denunciare Euangelicè potest quilibet non criminosus: & ideo denuncianti obstat exceptio criminis, secundum gloss. in cap. nouit. de iud. Quod intellige, si perseuerat: secus, si non perseuerat, etiamsi ex crimine sit factus infamis. Card. Zabarel. ibi in penult. colum. uersi. quæro, quis possit Euangelicè. *

Denunciatio Euangelica potest fieri contra debitorem ex pacto nudo, si debitor sit clericus, uel subditus iurisdictioni episcopi, etiam quo ad temporalia, non in alijs, nisi denunciatus sciat, uel scire debeat se teneri, & sic sit in peccato nō soluendo: & sic est locus Euangelicæ denunciationi. Et idem si est debitor per stipulationem factam per nuncium, uel epistolam. Bald. in d. authen. ad hæc. & per Alex. in l. iuris. §. sed cùm nulla. de pac. quòd habeat locum uigore pacti nudi in facto ecclesiastico, & in terris imperij: uide Abb. in c. fi. vij. col. de præscri. & per Bald. in c. si quis per triginta. si de feu. fue. contro. ubi dicit, quòd præscribens scienter potest denunciari, non si ignoranter, secundum Abb. ibi: & in c. uigilanti. eod. tit.

Denunciatio Euangelica non habet locum, nisi contra detinentes aliena contra conscientiam. Abb. in c. j. de prob. ubi dicit hoc tenere Inno. in c. nouit. de iu. Item,

70 Denunciatio Euangelica nō habet locum cōtra exhibentē instrumenta. Sed ibi Butr. tenet contra. Vide ibi per Abb.

Denunciatio Euangelica non operatur, quando denunciatus dicit se non habere conscientiam læsam, & allegat causam probabilem: quia sibi sufficit, ut soluere non cogatur: aliàs sic, secundum Bal. ibidem in d. authen.

Denunciatio debitori fieri potest, etiamsi præscripsit debitū. Bal. in d. auth. ad hæc. de col. Sed doct. & Io. de Imo. tenent contrarium in c. fi. de præscrip. & ita aliàs consului. Vnde

Denunciatio Euangelica fieri potest debitori tuto præscriptione, etiam si statutum dicat, quòd post decem annos debitor molestari non possit. Bal. in d. authen. v. col. Sed idem Bald. tenet contrariū in c. si quis per triginta. si de feu. fue. contro. & doct. & Io. de Imo. in d.c. fi. de præscrip. & ibi omnino per Abb. vj. col. & seq.

Denunciatio Euangelica fieri nō potest pro pœna delicti præscripta, sed pro damno reficiendo, etiam præscripto. sic Bal. in d. authen. vj. col. Item,

Denunciatio Euangelica habet locum pro pœna conuentionali soluenda, uel pro pœna iudicis mandato posita, quatenus concernit interesse, non ultra. Bal. in d. auth. ad hæc. vj. col. C. de usu.

Denunciatio Euangelica fieri non potest contra eum, qui liberatus est præscriptione à redhibitoria, uel quanto minoris, nisi per fraudem sit liberatus. Bart. ibidem in d. authen. ad hæc. de usur.

Denunciatio Euangelica fieri nō potest contra pupillum doli capacem tutum præscriptione. Bald. ibidem.

Denunciatio Euangelica fieri potest contra heredem debitoris, secundum Bal. in d. authen. vij. col. per d.c. nouit.

Denunciatio fieri non potest contra hæredem ob Falcidiam deductam contra uoluntatem tacitam defuncti. Bald. in d. authen. ad hæc. de usur.

80 Denunciatio Euangelica fieri non potest contra absolutū per sententiam uel laudum iniustum, nisi constet de dolo suo, uel nisi ipse fateatur iniustitiam. Bal. ibidem.

† Denunciatio Euangelica an locum habeat, ubi sententia transiuit in rem iudicatam: uide Felin. in c. nouit. in iiij. col. uersi. quintò arguit. de iud.]

Denunciatio canonica dicitur quæ fit ad propulsandum iniuriam

iuriam uel delicta, ne committantur, uel ut commissa non augeantur, & in eis non perseueretur. not. in c. quemadmodum. de iureiu. secundum Inno. & ibi doct.

Denunciatio canonica alia dicitur priuata, scilicet quæ fit per canonicos, qui denunciant malum prælatum. Alia dicitur publica: scilicet qua denunciantur crimina de iure canonico denuncianda. Bal. in authen. ad hæc. ult. col. C. de usur.

Denunciatio de iure ciuili fit quandoq; ratione officij. l. ea. C. de accus. Quandoq; ratione pietatis: ut si potens opprimat pauperes: quo casu iudex ex officio debet cōtra opprimentem inquirere, porrecta sibi denūciatione, ne delicta in pauperes committantur: secundum Bald. in d. auth. ad hæc. ult. col. C. de usur.

† Denunciationem iudicialem casualiter tantùm, scilicet in defectum iusticiæ, uel si crimen de sui natura est ecclesiasticum, uel ratione pacis uel iuramenti, uel quando crimen est notorium, uel quandò non auditur in foro seculari, ut quia obligatio est naturalis tantùm, utpote quando ex iuris ciuilis obseruatione nutriretur peccatum, ut in obligatione naturali, quæ oritur ex consensu: uel cùm quis locupletaretur cum aliena iactura, an iudex ecclesiasticus debeat indistinctè admittere, & possit ad ecclesiam recurri. Abb. in d. c. nouit. in xij. col.

† Denunciatio an admittatur ad iudicem ecclesiasticū, quando uictor in causa cōfitetur sententiam iniustam. Dic quòd sic: quia talis sententia est retractanda. Celebre est dictum Inno. in c. quia pleriq;. de immu. eccle. & ibi Abb. refert. in ix. col. in uersi. tertia conclusio. & in c. j. de concess. præben. & in c. cùm contingat. in xix. col. de iureiu. & in c. cùm inter uos. in ij. col. de re iud. & in c. is, qui. de sponsa. Idem ubi notoriè constaret de iniustitia sententiæ, secundum Inno. in c. fraternitatis. de frigi. & malefi. in c. inter ceteras. de re iud. Abb. in d. c. nouit. in vij. col.

Denunciator etiam infamis esse potest. Angel. Are. in tract. Malefi. in uersi. ad denunciandū. ij. q. uer. ex quo no. ubi dicit uerum, quando deputatur inuitus, & ex publico: aliàs secus, ut ibi Bal. in addi. Spec. de denun. uersi. triplex.

Denunciatores maleficiorum constitui possunt à quolibet iudice uel uniuersitate habente merum imperium, & mixtū. l. j. §. quoties. ff. de offic. præfe. ur. l. diuus. ff. de cust. reo. non autem à minimis iudicibus, nec à delegatis. d. l. secundum Bart. in d. l. diuus. & Sal. in l. ea quidem. C. de accus. & Ang. Aret. ubi s. j. col.

† Denunciare an quilibet possit: & quid de criminoso, uide Fel. in c. nouit. in e. nouit. in medio. xij. col. uer. utrum quilibet. de iud.]

Denunciatores constitui possunt omnes, qui accusare possunt. Bart. l. diuus. de custo. reo. & ibi Alex. Sali. in l. ea quidem. C. de accus. & Angel. Aret. ubi suprà. Item & qui non potest accusare. Alexan. ibi per l. j. & ibi Bald. C. qui tut. esse non pos.

Denunciatori debet præmium statui, primò ex bonis malefactoris denunciati: secundò, ex bonis eius, ad cuius uindictam fit denunciatio: tertiò, ex bonis fisci. Bar. in l. lege Cornelia. in prin. ff. ad Syl. & j. Præmium. uersi. xiij.

Denunciator debet facere diligentem inquisitionem pro sciendo maleficio: aliàs tenetur. Baldus in l. j. C. ad Mace. & Alexan. in l. diuus. de cust. reo. & in l. si ideo. post Angel. qui ponit practicam inquisitionis & diligentiæ. C. de his quibus ut indig.

Denunciator non tenetur pro delictis non suo tempore commissis. argu. xxxv. q. vj. episcopus. & Alexan. in l. diuus. de custo. reo.

Denunciatores iurare debent, bene & legaliter exercere officium suum. Angel. in l. si uacantia. C. de bo. ua. lib. x. Quod est uerum in principio sui officij, nō autem quando denunciant singula maleficia, secundum Bal. in addi. Spe. de accu. uer. syndici. & Alex. in l. diuus. de cust. reo.

Denunciatores constituuntur ad finem, ne delicta remaneant impunita. l. congruit. de of. præsi. Sali. in d. l. ea quidem. C. de accu.

Denunciatoribus an & quando opponant exceptiones. Bart. in l. diuus. ff. de custo. reo. Ang. Are. ubi s.

10 Denunciator debet denunciare maleficia etiam non punibilia. l. fi. §. diuus. & ibi Bar. & Imo. de pub. iu. Bar. in d. l. diuus. de custo. reo. & in l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad Syl. & in l. j. §. ad denunciationem. ff. ad Turpi. Sal. in d. l. ea quidem. Lud. Pon. in d. §. si maritus. Sed Bald. contrà in l. ij. C. ut ne priua. Ang. Are. ubi s. Sed Ang. in d. l. ij. dicit dictum Bald. ibi procedere in delicto notoriè licito. & per Alex. in l. j. §. accusationem. ad Turpil.

Denunciator debet denunciare etiam delictum casuale. Bald. in l. data. C. qui accu. non po. & in addi. Spe. de accus. uersi. sed an tenetur. l. ab accusatione. & ibi Bar. ff. ad Turpil. & in l. j. §. diui. de publi. & in l. si quis in graui. & ibi Lud. ad Syllan. & in l. j. penul. col. ff. ad Turpil. & Angel. Aret. ubi s. ult. col. Item,

Denunciator non debet denunciare delicta commissa ad defensam. Bal. in d. l. data opera. C. qui accu. non po. & Angel. Are. ubi s. & Alex. in d. §. accusationem.

Denunciator tenetur denunciare solùm eos, quos posset accusare non quemlibet delinquentē. Bart. in d. l. diuus. sed Sal. contrà in d. l. ea quidem. & Aret. ubi s.

Denunciator excusatur, si non denunciauit homicidium, uel delictum quod ignorauit commissum esse. j. Syndicus denunciauit. uersi. iij.

Denunciator qui non denunciauit, non potest moram purgare. Ang. in l. si insulam. ij. col. ff. de uer. oblig. & per Bal. in l. cum ancillis. C. de incest. nup.

Denunciator præuentus ab offenso, uel à iudice inquirente, non punitur, nisi possit ei negligentia imputari. l. j. §. elegan ter. ff. de lib. agn. Bart. in d. l. diuus. de cu. reo. Bald. in l. sororem. & ibi Alex. C. ad Syllan. & Bald. in l. si ea. eod. tit. Lud. Pon. in l. pe. ff. eo. tit. Sali. in d. l. ea quidē. & Are. ubi s. in iiij. & in viij. col. & Bart. in d. l. j. §. sed si maritus. ad fin. sed tenetur fisco ad interesse, si præueniens minus bene denunciauit. Lud. in l. pen. præal. & Bar. & Alex. in d. l. diuus. & in d. l. sororem. ubi etiam dicit tunc teneri ad pœnam.

Denunciator non tenetur subscribere ad pœnam talionis. l. ea quidem. & ibi Sali. C. de accu. & Bar. in l. diuus. ff. de custo. reo. Ang. Are. ubi s. iiij. col. Quod est uerum, etiam in denūciatore blasphemiæ. Ang. in authen. quomodo oportet episcopos. §. fi. col. j.

Denunciator an debeat denunciare maleficia notoria. Cyn. doct. & Sal. in d. l. ea quidem. & Are. ubi s. in v. col. quòd sic. Item etiam non notoria.

Denunciator omittens denunciare unum ex pluribus malefactoribus, punitur, ac si maleficium non denunciasset. Bal. in l. minorib. in fin. C. de his, quib. ut indig. & ibi Sal. & Pau. & Alex. plenè. & j. Syndicus denunciat. uer. xvj.

20 Denunciatores debent probare quod denunciant. l. diuus. de cust. reo. l. ab accusatione. §. denunciatores. ff. ad Turp. non tamen de consuetudine, secundum quam nō tenentur probare, sed solùm nomina testium dare iudici debent, secundum Bald. in addi. Spec. de accu. uer. sed ne syndicus. & Sali. in d. l. ea quidē. Sed uide Bar. in d. l. diuus. & Are. ubi s. in vj. col. De iure autem non probantes, incidunt in Turpilianū. d. §. nunciatores. & ibi Bar. & in d. l. diuus. & Aret. ubi s. Inn. in c. cùm dilectus. de cal. dicit quòd punitur extraordinariè. & Bal. in Mar. uer. Denunciatio. uer. fin. sed condēnatur in expensis non probans. Car. in cle. sæpe. §. fi. v. q. de uerb. sig. & Bal. in l. sancimus. C. de iud.

Denunciator desistens incidit in Turpilianum. l. ab accusatione. §. nunciatores. & ibi Bar. & Alex. ad Turpil.

† Denunciator an computetur in numero testium. uide Fel. in c. in omni negotio. in princ. de test.]

Denunciator potest esse testis, quando iudex procedit per inquisitionem propter denunciationē, si desint alij testes: secus, si procedit super denunciatione, secundum Sal. in d. l. ea quidē. & Ang. Are. ubi s. licet Bart. in l. diuus. de cust. reo. simpliciter dicat, quòd sic. Vide Ang. & Imo. in l. qui bona. §. damni. de dam. infec. Bart. in l. j. §. cura. de off. præfe. ur. & ei debet credi ad inquirendum, non ad condemnandum. in Spec. de accu. §. j. in fi. dicit ei credi, donec contrariū probetur. & per Spec. de emp. & uend. §. v. uer. ultimò no. & Alex. in d. l. diuus. sequitur Sal. & no. in c. in omni. de testib.

Denunciatori ad denunciandum currit tempus statuti à die scien.

ſcien. Bal.in l.iij. C.de inceſt.nup.Item tenetur denunciare poſt terminum quandocunq; ſciat delictum.l.j. & ibi Bald. C.de fal.mo.& Bald.in l.j. C.de his,qui latro. ubi etiam uide,quando ſcire præſumatur. & per Bal. in l.j.§.occiſorum. ad Syl.Et niſi diligenter inquirat, tenetur: ut ſuprà eodem uerſi.v.Item currit ei tempus à die proteſtationis,non à die commiſsi criminis, ſi ſtatutum arctat eum ad denunciandum delicta proteſtata. Alex. in l.diuus. de custo.reo. poſt. Bald.in l.fi.C.de neg.ge.Et quid ſi ei non ſit appoſitum tempus ad denunciandum.in l.non dubium. & ibi Bar.& Alex. de cuſt. reo.

Denunciator denuncians non uerum, an teneatur. Bart. in l. athletas. ff.de fal. & in l.athletas.§.j.ff.de infa. Archidia.ubi ſuprà in vij.col.

Denunciator falſum denuncians punitur de falſo criminaliter & ciuiliter.Bald.in l.j.C.ſi aduer.lib.l.lege Cor.§.qui delatorem.& ibi Alex.poſt Bart.ff.de fal. & per Bart. in l.duobus.§.fina.ff.de iureiurand. & per Bart.in l.ab accuſatione. §.nunciatores.ff. ad Turpil. Quod eſt uerum,niſi ſtatutum figat pedem,dicens quòd credatur ei,& ulterius quæri non poſsit. Bald. in cap.j.j. colum. C. ſi inter do. & uaſ.lis ori.in uſi. feud.

† Denunciatori creditur, etiamſi falſum denunciat, ſtante ſtatuto,quòd ei credatur. Bald.in l.j. C.ſi aduer.lib. Quod eſt uerum,ſi iuſtè iurabit:aliàs ſecus, ſecundū Ang.in auth. de iud.§.oportet.in princip.col.vj.uide Bald.in l.ſi tutor.C. de peri.tu.& in l.j. C. de iureiu. Sed poteſt probari contrarium,arg.glo.l.iij. & ibi tenet Pau. de Caſt.ff.ſi ex noxa.cauſa aga.& Iac.But. & Bal.in l.j. C.de reb.cre.facit.l. cum precibus. de proba.

† Adde, quòd illi creditur in leuibus. aliàs non. Angel. in l. ea quidem. de accuſa. Felin.in cap. cùm dilectus. extrà, de fide inſtrum.

Denunciator minus, uel plus denuncians, ad inſtantiam alicuius,uel accepta pecunia, tenetur pœna falſi.l.lex Cornelia.§.fi.& ibi Bart.ff.de fal.Bald.in l.duobus.§.fin.ff.de iureiurand.Are.ubi ſ.ix.col.

Denunciatores utriuſq; territorij debent denunciare maleficium commiſſum in confinibus. Bal.in l.ij.C. ubi de cri.agi opor.Are.ubi ſ.viij.col.

Denunciator uoluntarius delicti debet habere præmium ſtatuti, nō ſi eſt neceſſarius,ſtante ſtatuto, quòd reuelans maleſactorē lucretur decem lib.Sal.in l.ea quidem. C.de accu. licet Spe.ſimpliciter teneat,quòd ſic.in ti. de denun.§.j.per l.cùm patronus.§.j.de bo.li.ſecundum Ang.Aret.ubi ſ.viij. col.Vide Bar.in l.ſi quis in graui.§.utrum.ff.ad Syl.& Alex. ſing.in l.diuus.de cuſt.reo.

30 Denunciator debet habere præmium ſtatuti loquentis de accuſatore.Io.An.in addi.Spe.de denun.Ale. poſt Ang.in l. diuus.de cuſt.reo. Alb. de Roſ.in tractatu Statutorū.ij.parte.per l.patronus.§. qui nomē.ff.de iu.pa. Aret.ubi ſ.ix.col. contra Lud.Pon.in l.iiij.§. utrum.ad Syl.

Denunciator non poteſt perſonaliter capere maleſactorem.l. j.& ibi Bar.C.de decu.& ſta.lib.xij.ſed in l.fi.C.de decu.lib. x.& in l.j.de cohorta. prin.lib.xij.dicit,quòd poteſt capere, ſed non carcerare.& Ang.Are.ubi ſ.ix.col.

Denunciator nō tenetur denunciare maleficium, quòd eſt fama,eſſe ab eo commiſſum,ſed reuerà non eſt. doct. & Bart. in l.cùm quidam.§.quod dicitur.ff.de acqui.hær. Contrariū tenet Bal.in ſimili.in l.j.in fi. C.in qui.cau.in integ.reſtit.nō eſt nec.& per Alex.in d.l.diuus.

† Denunciator ſyndicus ſi ſit infirmus, an per procuratorem maleficia denunciare teneatur: uide Fel.in c. cùm in iuuentute, de præſump.]

Denunciator nō tenetur iterum denunciare maleficiū, quod ipſemet prius tanquam priuatus denunciauerat iudici, uel quod alius priuatus.l.ſi quis hæres. & ibi Bald.& Imo.ff.de iniuſto teſta.& Alex.in d.l.diuus.

Denunciator finito officio ſuo non tenetur denunciare maleficium commiſſum tempore ſui officij, quod tunc ignorauit,licet poſtea ſciuerit,finito officio. Bal.in l. cum ancillis. C.de inceſt.nu.per l.j.§.occiſorum.ff.ad Syl.licet Lud.Pon. ibi dubitet,ſecundum Angel. Aret. ubi ſ. x. colum. Et ita conſultus ſecundo anno mei ſtudij reſpondi ſyndico caſtri Smirili,unde ſum oriundus. & Bald.in l.cùm ſecundum.de ædi. act.

Denunciator debet denunciare in ſcriptis. Bald.in l. fin. pen. colum.C.de neg.geſt.& Lanfr.in cap.quoniam. uerſic.ſententia.de prob.

Denunciator non tenetur ſeruare ſolennitates. l. libellorum. ff.de accuſ.quæ loquitur in accuſatore.Angel.in auth.quomodo opor.epiſcopos.§.fin.

Denuncianti,uel citanti, an ſit credendum. in Spec.de cita.§. iiij.circa prin.

Denunciator minus punitur, quàm calumniator. in Spec.de denun.§.ij.

Denunciator non punitur de calumnia, licet proceſſus ſit inceptus per uiam denunciationis.in Spe. de denun.§.ij

Denunciator an poſsit poſtmodum accuſare. in Spec. de inquiſi. §. iiij.

Denuncians prælatum an habeat expenſas ab eccleſia. eo.§.

40 Denunciator errans poteſt corrigere errorem ſuum. no.in c.præterea.de teſti.cog.Alex.in d.l.diuus.

Denunciator tenetur de exactiſsima diligentia. Baldus in l. ſi quis non dicam rapere.vij.col.C.de epiſc.& cler. & Alex. in l. diuus.

Denunciator coram quo iudice debeat denunciare. Bal.in l.j. C.de priua.carceri.

Denunciatoris materiam ſupple ĵ. uer. Syndicus denunciat. per totum.

Denunciatus de crimine an poſsit habere dignitates. Inn. in c.accedens.de accuſ. & in c. de accuſatione.de ſimonia.

† Denunciatus nolens à peccato deſiſtere eo ipſo, quòd ſe non corrigit,an ſit excommunicatus ipſo facto,& an aliqua excommunicatione opus ſit:uide Felin.in c.noui.de iud.in xiij.col.uer.dicit hîc do.Ant.

Dependens quid intelligatur,& quid connexum.Ale. conſi.cxcvj.in ij.parte.

De plano, quomodo exponatur. Bart.in l.quicquid.uer. de plano.ff.de of. procon.& lega. in Spec. de lit.conte.§.x.uer.xlij. & in clem. ſæpe. de uerborum ſignificat. & Bart.in extraua.ad reprimendum.uer. de plano. & ĵ. uerb.Clauſula. uer.de plano.in clauſulis Reſcriptorum. per totum. Nec tunc requiritur libellus. ſuprà dicta clauſula, De plano. uerſic. j. nec inſcriptio ad pœnam talionis.gloſſ. † Bart.& Alex.in l.leuia.ff. de accuſ.† Et per Felin.in c.olim. de accuſ. in princ. & Bald. in l.pupillus.§. de quo. Inſtitut. de action.]

Deponens pro altero, uidetur donare. l. etiamſi. & ibi Bar.C.de don.inter uirum & uxo.ubi Alex. dicit uerū in quocunq;. Et allegat Pau.de Caſt.in l. Publia. depoſiti. Item uerum, niſi in matre deponente pro filio.d.l. Publia.in princ.

† Deponens qui depoſitum facere habet, ad quid teneatur. do.Alex.de Imo.in conſi.xxiiij.in ul.col.in iiij. parte.]

Deponens agens non poteſt reconuenire. Bart. in authen. & conſequenter. C. de ſen. in Spec. de conuen.§.ij.uerſic.ſed quid ſi. & ĵ.uerbo, Depoſitum. uerſic.viij. ubi uidetur dici contrarium.

Deponentes pecuniā,ſi unus tantùm exigat partem ſuam per ſententiam, non tenetur eam communicare ſocijs ſuis: ſecus,ſi per uim.Item ſecus,ſi debitor eſt gratificatus.Item ſecus,ſi iam erant poſſeſſa bona.Item ſecus ubi uenit priuilegiatus. Item ſecus in priuilegio fiſci.Bald.in l.fin.C.depoſi. & ibi per Sali.

Deponens pecuniam apud banchum,uidetur tacitè mandare banchario,ut rationem conficiat, & in libro rationum ſcribat.Bald.in l.quædam.in princip.ff.de eden.

Deponens rem ſi repetit actione depoſiti, non debet probare de dominio: ſecus,ſi agat rei uendicatione.l. ita ut ſi furcum glo. ff. commodati. & Pau.de Caſt.conſi.xciiij.& cōſi. iij. & conſi.vj.

Deponens rem ſi inuadat eam,an puniatur.gloſſ.in l. ſi quis in tantam.C.unde ui.

Deponens pecuniam apud bancherium communiter fidatū, non tenetur de periculo: nec dicitur in culpa propter malam electionem, ſi poſtea bancherius fugiat.Bar.in l.ſi ſoluturus.

turus.de sol. & Bar. in l.fi.C.de pig.act.Bald.in l.acceptam. ix.q.C.de usur.per l.argentum.ff.commodati.Nec etiam iudex tenetur, cuius iussu depositum sit factũ apud talem, qui communiter reputabatur fidatus, secundum Bal.ibidẽ.Sed cautela est, quòd fiat depositum de mandato iudicis: aliàs tenetur deponens apud personam non idoneam, & in loco non tuto.Bal.in d.l.acceptam.x.quæst.

Deponens an possit pœnitere re integra, id est, antequam adversarius consentiat. Bal.in l.cùm apud.in fi.C.de communi ser.ma.& in l.acceptam.ij.col.C.de usur.ubi dicit esse casum fin. quòd sic: quia potest sibi restitui depositum, nisi creditor prohibuerit depositario, ne restituat debitori, quia ipse uelit recipere.

Deponens præfertur in re deposita, extante alijs creditoribus depositarij.l.si uenter.§.in bonis.ff. de priuile.cre. & Bal.in l.in rebus.j.col.C.de iure dotium.& in l.fi.C.deposi. Secus si ad numerum: quia pro rata quilibet admittitur, etiamsi unus sit prior altero, secundum Bald.in d.l.fi.in fin. nisi alius percipiebat usuras, alius non: quo casu alter alteri præferatur, secundum Bal.ibidem, & Sali.ubi etiam uide, quis præferatur ex pluribus deponentibus.

10 Deponens fardellum sigillatum apud alium, ad probandum res iurat in litem contra depositarium non restituentem, uel restituentem dissigillatum pro rebus in eo clausis. Bar. in l. in actionib.in ult.col.de in lit. iur.& in l.j.§.si cista. ff. depositi. & ibi Alex. Inn. in c.fi.quod met.causa.& j.uer. † Valisia.uer.unico. † Et per Fran.Aret.in §.si testator.]

Deponens in dubio tenetur ad expensas fiendas in re deposita.l.si in Asia.in prin.ff.deposi.

Deponens potest agere contra tertium depositarium, si sibi sit contra eum actio cessa.l.si is. & ibi Bar.ff.depositi.

Deponere, non dicitur soluere. Bar.in l.item. §.qui paratus.ff. quibus mo.pig.uel hypo.sol.

Deponens extra iudicium, eligit locũ ubi fiat depositum, sed in iudicio eligit iudex, quando de loco dubitatur, & similiter de persona, apud quam sit facilis creditori accessus. Bal. in l.acceptam.j.col. C.de usur.

Deponens uidetur consentire tacitè ex pacto, ut depositum restituatur creditori repetenti. Bald.in d.l. acceptam.j. col. C.de usur.

Deponi debet puer, de quo est quæstio. Bal.in l. deinde. §.fin. ff.de lib.exhib.Item,

Deponi debet filius, de quo est quæstio, pendente quæstione, & usq; ad tempus pubertatis apud matrem, quæ certa est.l. deniq;.§.pe.& ibi Bar.ff.de liber.exhibend.

Depositarius

Depositarius non tenetur de casu fortuito & leuissima culpa, nisi in quinq; casib. notatis. per glo.in l.j.§.sæpe.ff.depositi.

Depositarius an teneatur de dolo uel lata culpa.no.in l.j.§.sæpe.& ibi doct.post glo.ff.deposi.Bar.& Alex.& plenius in l. quod Nerua.eod.tit.& in l.j.C.eo.tit. quòd sic.glo.Inst. qui mo.re contra.ob.§. præterea.in l. si ut certo. §. nunc uidendum.ff.cõmodati. Adde casum l.iij.ff.nau.cau.sta. & ibi per Bart.& per Bal.in l.pignus. C.de pigno.act. & per Abb.in c. ij.de depo.Fran.Por.in l.ij.ff. de fideiusso. Bart.in l. & commodati. eod.tit. quòd sic.l.contractus.de reg.iur.l. quæ fortuitis.de pig. act. nisi habeat rẽ custodiendam arbitrio suo, quo casu non tenetur de interitu, si adhibuit illi parem custodiam, sicut in rebus suis. Bart.sing.in l.iiij.ff. de solu.ubi etiam per Alexan. qui tenet idem in l.si certo.§. nunc uiden dum. in prin.ff. commoda.& in l. quod Nerua. pen.col.deposi.Adde Bal.in l.j. C.de sol.l.in uenditione.§.j. cum gloss. de bo.au.iu.po.& Lud.Pon.in fin.uersi. depositarius.quòd tenetur de dolo. Item quando teneatur de periculo, & uide in l.si quis nec causam.& ibi Bar.ff.si cer.pe.

Depositarius allegans depositum esse deperditum, præsumitur in dolo, & debet probare.c.ij.& ibi Abb.de depo.

Depositarius nó tenetur præferre res depositas preciosiores proprijs etiam uilioribus, quando non potuit omnes saluare, nisi esset inter eas maxima disparitas, ut quia suæ essent uilissimæ, sed depositæ essent ualde preciosæ: quod est arbitrarium. Abb.no.in d.c.ij.de deposito.in prin.

Depositarius an debeat probare amissionem rei, uel casum. Abb.in d.c.ij.de deposi.

Depositarius perdens depositum, non tenetur satisdare domino de restituendo, si unquã ad ipsum peruenit. glo. & doct. in l.si pecuniã.§. item si quis dederit.ff. de cond. ob causam.

Depositarius uel eius hæres, uendens rem depositam, tanquam suam, ignoranter, tenentur ad precium receptum, & liberatur.l.j.§.fi.cum l.seq. & ibi Pau. de Cast.ff. depositi.& doct.in l. mater. C. de rei uend. & in l.si cùm seruum. in fin. ff.si cer. pet.Barth. Cepo.in l. Labeo. §. item si dominus.ff. de uerb. sig.

Depositarius cadens à possessione rei habet actionem in factum, uel officium iudicis ad recuperandum rem, quam amisit.Bart.in l.rem, quæ nobis.ff.de acqui.poss.

Depositarius non opponit cõpensationem deponenti.l. fi. C. de compen.l.si quis. & ibi Bart.& Bald.C. deposi.c.ij. & ibi Abb.de deposi.Quod est uerum, etiamsi depositum fuit cõfessatum, & sic re uera nõ factum.Pet.de Su.& Pau.de Cast. in consi.Viso puncto suprascripto,&c.

10 Depositarius an habeat actionem furti. Bart. in l.eum qui. §.j.ff.de furt.

Depositarius post litem contestatam tenetur actione depositi.de periculo rei.l. si in Asia.§.quemadmodum.& ibi Bar. ff.depositi.

Depositarius si habeat necesse expendere in re deposita, expendit sumptibus deponentis. l. si in Asia. in princ. & ibi Bart.ff.deposi. & habet retentionem. Sali.in l.si quis.C.eo. tit.& ibi glo.& Bal.

Depositarius liberatur interitu rei, si res fuisset eodem modo peritura penes deponentem.l.si plures.§.si ue.ff.depositi.& ibi Bart.

Depositarius potest conueniri rei uendicatione.l.officium. & & ibi Bart.& glo.ff.de rei uen.

Depositarius uestis non agit contra scindentem uestem, sed dominus.l.item Mela.§.eum cui.ad legem Aquil.

Depositarius tenetur restituere depositum in loco, in quo recepit illud, nec tenetur portare ad domum deponentis. Sali.in l.acceptam.iij.opp. C.de usur.ubi dicit secus in commodatario. uide ibi. Adde l. si in Asia. §. depositum, & ibi Bart.ff.deposi.

Depositarius si petat, quòd recipiatur depositum ab ipso, & illud offerens, an recuperet sumptus litis. Bald. quòd sic.in authen. dos data.C.de do.ante nupt. Ioan. de Im[illegible].& Alex. in l.si stipulatus.de solu. Quod uerum, nisi reus in prima citatione confiteatur. Bal.in authen.contra qui propiam. C. de non nu.pec.

Depositarius lucratus cum pecunia deposita, si restituit depositum, & lucrum, errore iuris, quia putauit se teneri etiam ad lucrum, non potest repetere: secus, si per errorem facti, quia putauit procuratorem suum ita promisisse. Bald.in l.j. x.quæst.C.pro soc.& Alex. in l.si non sortem.in fin. prin.de cond.indebiti.

Depositarius obligatus restituere Titio cum Seio, debet restituere utriq;, non uni tantùm.Bal.in l.pen.C.de uerb.sig.

20 Depositarius ecclesiæ restituens depositum debet curare cautè, ut depositum conuertatur in utilitatem ecclesię. Inn. in c.grauis.de deposito. & Bal.in authen. hoc ius porrectũ. de sac.san.ecc.ubi idem dicit in mutuo, & in uenditione rei ecclesiasticæ pro debito.

Depositarius debet restituere depositum deponenti, nisi creditor obtulerit se paratum recipere, & protestatus sit depositario, ne restituat deponenti, secundum Bal. fin.in l. acceptam.C.de usur.in ij.col.& ibi Bart.in fi.

Depositarius, etiamsi sit clericus, cogi potest per iudicẽ secularem ex officio executiuè implorato ad restitutionem depositi.Bal.in l.acceptam.j.col.C.de usur.

Depositarius eligit per iudicem.Bal.in d.l.acceptã.j.col. C.de usur.Itẽ tenetur iudex de mala electione depositarij, nisi elegerit talem, qui cõmuniter reputabatur cõfidatus. Bal.in d. l.acceptã.ix.q.& Bart.in d.l.si soluturus.ff.de sol. Item dicit Bal.in d.l.in x.q. ꝙ cautela est, fieri de mãdato iudicis: aliàs deponens in loco non tuto, uel apud personã non idoneã, tenetur de periculo.ut ibi.Item potest fieri apud ipsum iudicem.j. Sequestratio.uersi.xxxij.quia potest eligere seipsum in depositarium iudex.Raph.in l.si fideiussor.§.fi.qui satisd. cog.& Alex.in l.planè.quod cuius.uni nomi.

Depositarius officio iudicis executiuè cogitur restituere depositum sine libello & figura iudicij. Bal. in d.l. acceptam. j. col. Bal. contrà, & Sali. in l. si quis uel. C. depo.

Depositarius instrumentorum notarij exbanniti cogitur exhibere instrumenta, & protocollum. Bar. in l. j. §. si tabulæ. ff. de tab. exhib.

Depositarius restituens depositum de mandato iudicis, an liberetur. in l. fi. §. sin autē. & ibi Bal. & Pet. de Sun. C. de bon. autho. iud. poss. & Pau. de Cast. consi. xlij. quòd sic, per glo. l. nam & si fur. ff. si cer. pe. & l. bona fides. ff. depo. † Et Raph. Cu. in consi. clxxxv. per totum.

Depositarius an cōueniatur sine discussione principalis. Ang. in auth. de fideiuss. §. sed neq;. col. j.

Depositarius monachi restituens monacho, liberatur. Bal. in l. filius. C. de pac. quia potest referre quæstionem dominij. Bal. in l. j. quibus res iud. non noc. & in rub. C. deposi. ij. q. & plenius per Alex. consi. lxxxv. iiij. parte.

Depositarius iussus à deponente constituto in extremis dare depositū fratribus pro anima sua, an teneatur dare, si deponens reductus ad sanitatem reuocet mandatum: & prohibeat dare. Bar. in l. fin. ff. de solut. Bal. in l. mandatum. iij. col. C. mandati.

† Depositarius si ei fuit legata liberatio, ut non possit conueniri actione depositi, an possit conueniri rei uendicatione. uide dò. Alex. in consi. xlvij. in vij. col. in j. parte. & in consi. cij. in vj. colum. in ij. parte. ubi ponit, an possit conueniri ex alia causa.

30 Depositarius an possit restituere depositum bannito, & restituens an teneatur fisco. Bal. in rub. ad fin. C. deposi. quòd sic, si scienter restituit: secus, si probabiliter ignorauit. & per Sali. in l. si quis uel. eod. tit.

Depositarius an & quomodo debeat depositum restituere ante tempus, si nolit amplius depositum retinere. no. in l. ei, apud quem. §. si uelit. ff. depositi. & Bal. in rub. in fi. C. eo. ti. & Bar. in l. acceptam. in fi. C. de usur. ubi dicit, quòd si sit depositum, quia creditor non uult recipere, potest depositarius reddere deponenti antè, quàm ab eo petatur, pro quo est depositum. & ibi tenet Bald. in ij. col. j. uerbo, Depositum. uersi. xxxiiij.

Depositarius deponens apud tertium, an teneatur de periculo rei. not. in l. si is, apud quem. ff. depo. quia tenetur cedere deponenti actionem contra tertiū depositarium: ut ibi uide per Bar. Idem in depositario pecuniæ, qua perdita, liberatur cedendo actionem in casu. l. item uidendum. in princ. de petit. hæred.

Depositarius mutuans pecuniam sibi depositam alteri cū pacto, quòd ea sibi restitui debeat, quando deponens eam repetet, an possit cedere repetenti actionem suam contra illū cui mutuauit. no. in l. desiderium. C. depositi.

Depositarius an possit referre quæstionem dominij. Bart. in l. commodare. ff. commodati. Bar. & Bal. in l. si quis. C. depo. quòd non. & ibi omnino per Sali. etiam furi deponenti uel commodanti: ut ibi, & Alex. consi. lxxxv. iiij. parte.

Depositarius potest restituere depositum cui uult ex duobus contendentibus de hereditate exacta cautione ab eo, quòd defendetur ab altero. l. j. §. apud Iulianum. & ibi Bart. ff. depositi. aliàs debet restituere maiori parti hæredum. l. si plures. in prin. & ibi Bart. eod. tit.

Depositarius pecuniæ numeratæ tenetur ad usuras à tempore moræ. l. die. §. qui pecuniam. & ibi Bar. ff. depo. & l. ij. eod. tit. C. Secus est in deposito speciei, secundum Bal. ibi idem.

Depositarius non potest uti re deposita. l. certi condictio. §. fi. ff si cer. petat. & Bal. in l. incendium. C. eod. tit.

Depositarius conuertens depositum in sui usum, tenetur furti & depositi. l. iij. & ibi Bal. C. depositi. Idē in mandatario. j. uer. Mandatarius. uer. xxxij. Et dicit depositariū de furto teneri, si fecit animo furandi: aliàs nõ tenetur: ut ibi. & l. qui re. in princ. de fur. uide ff. depo. l. qui sacculum. Item nisi credat dominum non inuitum, in d.l. qui re.

Depositarius, in quem est translatum dominium pecuniæ depositæ ad numerum, uel in dubio, non facit furtum, si eam contrectat: secus, non translato dominio, scilicet quando est deposita in sacculo. Bal. in d.l. incendium. per l. penul. ff. de cond. ob cau.

40 Depositarius non potest restituere depositum sibi sequestro datum, nisi ex causa, & iudice interueniēte. Bal. in rub. C. depo. in fi. l. si apud. §. si uelit. ff. eod. tit.

Depositarius potest statim cogi ad restituendum depositum. l. si quis uel pecunias. & ibi Bald. C. depo. Sal. ibi. dicit, quòd Bal. tenet ibi requiri libellum, & ordinem iudiciarium. Sed Bald. in l. acceptam. j. col. C. de usur. dicit, quòd imò executiuè. Vide etiam j. eod. l. j. §. est autem. & ibi Bart. ff. eod. nisi causa de nouo emergat: ut ibi, & l. j. §. si deposuero. & ibi Bar. eod. tit. Item uerum summariè, & sine dilatione, etiamsi sibi sit facta protestatio in contrariū. d.l. si quis. & ibi Bald. scilicet extraiudicialiter, secundum Bal. in auth. sed iam cautum. eod. tit. Sic ergo nõ habet depositarius quadrimestre, secundum Bal. id d.l. pen. uersi. illico. C. depositi. & Alex. in l. j. §. si præsens. de uerb. ob. Sed uide Salic. in d.l. pen. qui refert Bald. tenere contrarium. † Et uide per Fel. in c. quærenti. de of. deleg.]

† Depositarius coactus soluere alicui, quid debeat facere, ut sit securus contra deponentē: uide Raph. Cu. in consi. cxlv. post prin.]

Depositarius habens hypothecam in bonis deponentis, non potest retinere depositū etiam pecuniæ pro hypotheca. l. si quis uel pecunias. & ibi Bal. C. depositi.

Depositarius probare potest per iuramentum, quòd sibi sit facta protestatio ab aliquo de deposito non restituendo, secundū Bar. in l. si quis uel pecunias. C. depo. Sed ibi Bal. tenet contrarium, & Lud. Pon. in sing. uerb. Depositum. uer. res tua. & in l. quoties. v. col. ff. qui satis. cog. Bald. in d.l. dicit, quòd potest probare per iuramentum, quòd ipse non procurauit sibi fieri protestationem, sed factum esse debet probare per scripturam.

Depositarius potest retinere sibi equum depositū pro sumptibus equo factis. gl. & Bal. in l. si quis uel pecunias. C. depo.

Depositarius deiectus de possessiõe an debeat restitui. in Spe. de peti. & poss. uer. sed nunquid depositarius. & uersi. seq. & glo. in l. & ideo. §. Neratius. ff. de cond. fur.

Depositarius an teneatur rei uendicatione deponenti ad restitutionem.

Depositarius conuentus si negat depositum, asserens commodatū, an actor probet. in Spec. de actio. seu peti. §. ij. uer. hoc quoq;. de peti. & pos. §. ij. uer. sed nunquid.

Depositarius an dicatur possidere rem depositam. in Spec. de de pet. & pos. §. ij. uer. sed nunquid.

Depositarius an succumbat, si actor probat commodatum. in Spec. de sen. §. v. uer. quid si lis.

Depositario quando uideatur concessus usus pecuniæ depositæ. in Specul. de libel. concep. §. xv. uersic. item non ualet, si aurum.

* Depositam qui penes se pecuniam mutuò alteri dedit, eius furtum committere uidetur. l. penult. in extrem. ff. de condic. ob causam. l. falsus. §. j. ff. de furti. Aymo Cra. consi. cvij. num. 7. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Deposita, qui penes se pecunia est usus, non propterea furtum commisit. gloss. in l. iij. uersic. obnoxium est. ibidem Salic. ff. depositi. Capel. Tholos. q. clxviij. Æmilius Maria Manolessus.

† **Depositum** dicitur contractus nominatus, sed pactum de deponēdo non. l. iuris gentiū. in prin. per Bart. ff. de pactis.

† Adde hîc, quòd depositum est, quod custodiendum alicui traditū est. l. j. ff. depo. & idem sentit beatus Tho. ij. ij. q. lxij. art. vj. & dicitur Græcè παρακαταθήκη.

Depositum factum in domo alicuius, ignorante domino domus, debet restitui deponenti, sicut si sciuisset illud dñs domus. l. j. §. fi. ff. nau. cau. sta. sed ibi gloss. tenet contrà, & no. in l. j. §. sic ista. ff. deposi. Idem si sciente & patiente, dummodo sit amicus, uel consanguineus. Cy. in l. inuitus. C. de procur. & ibi Bald. in iij. col. Io. An. in rub. de deposi. in addi. Spec. dicit contra: ut scholaris ponens librum in camera mea, nihil dicens, non agat depositi. Et melius per Alex. in l. si quis uxori. §. apud Labeonem. de furt. & infrà uerbo, Dominus.

* Depositum suscepisse, eiusq; custodiam recepisse communi I. C. sententia non uidetur, qui rem prudens & sciens

domi

domi suæ collocari est passus. Ioan. And. in addit. ad Spec. tit. de deposit. Cyn. & Bald. in l. inuitus. C. de procurat. Bal. in l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de procur. Paul. Cast. in l. j. in principio. ff. depositi. Alex. in l. quę dotis. ff. solut. matrim. Ioan. Fab. Areti. Ias. in §. sequens. Instit. de actionibus. M. Anton. Nat. consi. cxxxj. num. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Depositum, quod penes aliquem est, eius dolo malo abesse uidetur, & si fortuito casu id interesse, qui depositum accepit, affirmat, hoc planè clarè demostret, est necesse. Abbas in cap. bona fides. j. notab. deposi. Marc. Anton. Natta consilio cxxxj. numer. j. uolum. j. Æmilius Maria Manolessus.

Depositum debet reddi in dubio ei, cui ius disponit. Bart. in l. propter. C. depo.

Depositum instrumentum locationis debet reddi conductori, facta solutione. d. l. propter. & ibi Bal. C. depositi.

Depositi actio requirit ordinem iuris libellorum, & feriarum obseruatiã. tenet Bal. in l. si quis. C. depositi. Sed est summaria. ut ibi est tex. & Bar. & ibi per Salic.

Deposita in dubio uidetur pecunia tolerata apud mercatorẽ, siue in sacculo ei data fuerit, siue ad numerum. Bald. in l. incendium. C. si cer. pe. ubi etiam dicit Bal. quòd in dubio uidetur translatum dominium in depositarium: quia consuetum est, quòd reddatur, & detur ad numerum: & præsumitur, quòd consuetum est: secus, si in sacculo data sit: ut ibi, per Bal. qui dicit hoc utile esse ad multa, maximè quia translato domino potest depositarius uti pecunia, quam contrectando non facit furtum. & s. uer. Depositarius. uer. xxxix.

† Si depono pecuniam penes aliquem, & illam stipulor reddi cuicunq; portanti literas manu mea: si unus apportat literas meas, depositarius potest illi restituere: tamen illi non quæritur actio contra depositarium, ut contra ipsum agere possit, si pecuniam restituere nollet: ut no. Pe. Gerar. singu. lxxxvij. inci. no. quòd si quis dixerit.*

Depositi cõtractus inter uirũ & uxo. ualet. l. fi. ff. ut in pos. leg. Bal. in l. si uxorem. pe. col. C. de condi. inser.

* Depositi contractus, quibus nam casibus inter patrem & filium habeat locum, & quibus non. Bar. & doct. in l. frater à fratre. ff. de condic. indeb. & ibi Sancto Seuer. q. x. Hieron. Cagnol. num. 269. & Maria. Soc. min. con. xliij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Depositi ad depositum non admittitur compensatio. l. si quis. & ibi Bald. C. depo. sed reconuentio sic, ut ibi: non tamen liquidum differt propter nõ liquidum: sed reseruatur quod probari debet, secundum Bal. ibidem. Vide Bal. in authen. & consequenter. C. de sen. & in Spec. de conuen. §. ij. uersic. quid si. quòd depositarius non potest conueniri.

Depositum de parte debiti non releuat. Bal. in l. pe. ij. col. C. de cond. inser.

10 Depositi dominium est in aere, donec creditor consentiat: quo facto, est apud creditorem. Bald. in l. acceptam. viij. q. C. de usur.

Depositum ad cautelam fieri debet de mandato iudicis, quo ad locum, & quo ad personam: aliàs tenetur deponens in loco non tuto, uel apud personam non idoneam. Bald. in l. acceptam. x. q. C. de usuris.

Depositum procuratori non debet restitui, etiam extra iudicium, nisi petens ut procurator probet de mandato, etiamsi non opponatur de mandato. Bal. in rub. C. depo.

Depositum dicitur etiam quod factum est sub conditione eundi Romam. l. fin. & de eo non debet solui gabella, stante statuto, quòd de omni contractu soluatur gabella, nisi de contractu depositi. Bal. in rub. C. depo.

Depositum Titio restituendum, si aliud contigerit deponenti, non debet Titio restitui, nisi deponens sit mortuus: non si bannitus, uel aliud damnum passus. Bal. in rub. C. depo.

Depositum uerum dicitur, etiam sine numeratione. Paulus de Cast. consi. ix.

Depositum qua actione petatur per creditorem. glo. in l. acceptam. C. de usur.

* Depositi contractui quamplurima sunt priuilegia concessa, atq; tributa, & inter alia aduersus depositum compensationi locus non est. l. pen. & l. fi. C. depositi. c. j. & ij. deposit. l. bona fides. & ibi Fran. Curt. ff. depos. idem Curti. in l. mutuum damus. ff. si cer. pet. in l. j. num. 15. C. de edend. Hieron. Cag. in rub. ff. si cer. pe. nu. 64. 65. Iac. Phil. Porti. Imo. consi. cxxxij. num. 1. Æmilius Maria Manolessus.

* Depositi quanquam multa priuata præcipuaq; iura sunt, qui tamen depositi contractui innititur depositum probare debet. l. diuus Traianus. & ibi Bartol. ff. de testam. §. sanè. Inst. de milit. testa. Hieron. Cagn. in l. j. num. 16. C. de edend. Æmilius Maria Manolessus.

* Depositum si clericus accepit per iudicẽ secularem ex officio executiuè implorato, cogi potest ad id restituendum. l. acceptam. uerb. sacratissimas ædes. & ibi Bald. C. de usur. Dec. Thol. Dec. clxviij. num. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Depositum etiam ante tempus repeti potest. l. j. §. si deposuero. & ibi Bart. ff. depo.

Depositum potest uendicari, ut à possessore, non obstante pacto de nõ agendo actione depositi. Ang. & Alex. in l. si unus. §. illud. de pac.

Depositum præsumitur solutioni paratum, ne pręsumatur depositarius deliquisse non conseruando depositum. Paul. de Cast. & Alex. in l. singularia. in fi. si cer. pe.

20 Depositum si petatur, & probetur cõmodatum, an debeat reus condemnari. s. uer. Agens. uer. lxxvij.

Depositum expensarũ reficiendarum incertarũ fiat de aliqua quantitate, quæ uideatur deponenti, & pro residuo, si quid plus debebit refici, præstet fideiussor. Ang. & Imo. in l. iij. §. ait prætor. de re iu. & in l. prætor. §. si quis paratus. & ibi Lu. Pon. & Alex. de ope. no. nun. & in l. mora. sol. ma. & in l. si insulam. de uer. ob. & Angel. in l. si residuum. de distrac. pign. Alex. consi. xxiij. iiij. parte. & in consi. cvij. ea parte.

Depositũ etiam monacho reddi potest. Bart. in l. quod seruus. ff. depo. Bald. in rub. C. eod. tit. & in l. filius. C. de pac. Quod est uerum, scilicet sponte, non per exactionem iudicialem, secundum Bald. ibidem.

Depositum diuiduum potest, & debet restitui cuilibet hæredi deponenti pro parte: sed indiuiduum potest restitui uni, recepta cautione indemnitatis. l. j. §. si pecuniam. & ibi Bar. ff. depositi.

† Depositum naturale si intentatur, & probetur confessio, reus condemnari debet: secus est in mutuo. diuus Bar. Soc. in consi. clxxj. inci. Diu. uer. pręterea aliud est, quando. cum uersi. seq.]

Depositum pecuniæ in sacculo non probatur, nisi testes dicant de quantitate pecuniæ depositæ, quam uiderint numerari. Bar. in l. cùm seruus. ff. de condi. & demon. sed Bald. in l. incendium. C. si cer. pet. sentit contrarium, dum dicit, quòd si pecunia toleratur apud mercatorem, præsumitur deposita, etiamsi fuit data in sacculo, non ad numerum. uide ibi Salic. & doct. in l. cùm quid. si cer. pet.

Depositum debet dari periculo creditoris. l. cum apud. & ibi Bald. C. de communi ser. ma. Quod uerum, si consensit deposito. Bal. in l. acceptam. C. de usuris.

* Depositũ si à Cornelio aliquid Antonij nomine est, à Cornelio Antonio donatum non uidetur. l. etiam. & ibi glo. C. de donati. inter uir. & uxo. Pet. Rau. sing. cxxxj. quanquam aliud Pau. Cast. in l. Publia. in principio. ff. depositi. uelle uidetur. Æmilius Maria Manolessus.

Depositum dicitur etiam, quando quis rem aliquam alteri recommendat. Bartolus in l. Lucius. la j. ff. deposi. Bald. in l. si quis uel. in fin. C. eod. tit. ubi dicit tunc uenire dolum, & latam culpam.

Depositum furi est restituendũ. Bal. in rub. C. deposi. nisi bona furis sint confiscata, uel nisi dominus repetat rem furtiuam sibi restitui: ut ibi. uide l. bona fides. §. j. ff. eod. tit. Item domino rei furtiuæ, ut d. l. bona fides. §. j.

Depositum de eo, quod debetur ex alio contractu ualido, non potest dici simulatum, cùm omnis contractus possit deduci in depositum. l. Lucius Titius cũ haberet. & ibi Bar. ff. depo. & Bal. in rub. C. eod. tit. Bar. in l. si ex precio. C. si cer. pet. Pau. de Cast. consi. ix. & Salic. in l. si quis. C. depositi. ubi omnino uide qualiter intelligatur dici, quòd talis exceptio non prodest opponenti, sed obstat agenti.

Depositũ an possit interdici depositario. in auth. sed iam cautum. C. depo. Bar. in l. bona fides. ff. eo. dicit posse impediri per

per tertium restitutionẽ depositi per illum text. scilicet per sequestrum. uide in l. pen. C. eod. tit.

30 Depositum à commodato an, & quomodo differat. Bart. in l. ij. ff. si cer. pe.

Depositum restituendum Titio cum Seio, non debet restitui uni tantùm, sed utriq;. Bal. in l. cùm quidam. C. de uer. sig.

Depositum fieri debet iudici, uel cuicunq;, apud quem diligens paterfam. deposuisset. Bar. in l. soluturus. ff. de sol.

Depositum non debet restitui debitori sine consensu creditoris, uel iudicis. Bar. & Bal. Pau. de Cast. & Pet. de Su. in l. acceptam. C. de usur. Io. And. in ad. Spe. de deposito.

Depositum debet restitui in loco, ubi est, nisi alibi uelit deponens sibi restitui suis sumptibus. l. si in Asiam. §. depositum. & ibi Bart. ff. deposi.

Depositum debet restitui maiori parti hæredum. l. si plures. in prin. ff. depositi. & ibi Bart.

Depositum de re propria fieri non potest. l. cui in rem. & ibi Bart. ff. depo.

Depositum dicitur, quando quis res meas recipit me præsente. l. die sponsaliorum. in prin. ff. depositi.

Depositum inter duos certantes inuicem factum apud tertiũ, ut det uictori, debet peti per actionẽ præscriptis uerbis, per uictorem à depositario, siue uicerit, siue per ipsum non steterit, sed quia aduersarius noluit certare. l. si gratuitam. §. fi. & ibi Bart. & glo. ff. de præscrip. uerb.

Depositi restitutioni nullus debet cõtradicere, nec potest, nisi dominus. glo. & Bar. in l. officium. ff. de rei uen.

40 Depositum factum apud institorem obligat dominum, si ex eo percipitur commodum: ut in eo, quod fit ad cambiũ. glo. & Bald. in l. institoria. C. de instito.

Depositum probatur per stipulationem ex causa depositi: secundum Bald. in l. generaliter. ix. quæst. C. de non numerata pecunia.

Depositum non admittit exceptionem non numeratæ pecuniæ. l. in contractibus. §. sed quoniam. C. de non num. pe. nisi sit facta fraus de contractu ad contractum, quia mutuũ cantet sub nomine depositi. Bald. ibidem. & j. uerbo, Exceptio non nu. pe. uersi. xlvj.

Depositum si pro parte exigitur per unũ hæredem, altero negligente exigere alteram partem suam, non debet conferri cohæredi nihil exigenti. l. fin. & ibi Bal. C. depo. nisi species sint depositæ, puta duo equi, & unus recuperatur, quia debet communicari omnibus. Bald. ibidem.

Depositi instrumentum habet executionẽ paratam, sicut sententia. l. si quis. per Bar. C. depositi. uel si aliter sit notorium. scilicet per testes ad perpetuam rei memoriam receptos: ut ibi & Matth. Mathe. in no. uersi. vj.

Depositum debet restitui deponenti. l. bona fides. ff. depo. & Paul. de Cast. consi. xlij. uel alteri de mandato iudicis, secundum Pau. de Cast. in dicto consi. & quod per gloss. in l. nam & si fur. ff. si cer. pet.

Depositum fit etiam per uerb. Commendo. l. cum hæreditate. & ibi Bart. C. depo.

Depositum an probetur per testes, quorum unus dicit uidisse pecuniam deponi: alter dicit uidisse numerari, sed nescit causam. Pau. de Cast. consi. ccxij. quòd sic. & per doct. post glo. & Bart. in l. cùm quis. si cer. pe.

Depositum factum à pluribus, & pro parte exactũ per unum, an debeat communicari omnibus correis credendi. s. uerb. Deponens. uersi. iij.

Depositum si negatur, & probatur commodatum per confessionem partis. in Spe. de actio. seu peti. §. ij. uer. hoc quoq;.

Depositum cùm repetitur, qualiter fiant positiones. in Spe. de depo. §. v. uersi. in tertio.

Depositi instrumentum qualiter fiat. in Spe. de instr. edi. §. vij. uer. primatum. & tit. de deposito. §. j.

Depositum præsumitur ex simplici datione rei, uel pecuniæ in sacculo. Franc. de Cap. listæ post Raph. in l. cùm quid. si cer. pe. & in l. incendium. C. eod. tit. & per Bald. & Cyn. & Salic. & Paul. de Cast. consi. ccxij. sed Salic. ibi loquitur singulariter. & omnino per Ioan. And. in addi. Spec. in rub. de deposito.

Depositi libellus quomodo formetur. in Speculat. de deposi. §. ij.

Depositum pecuniæ in ædem sacram si fiat. in Spec. de emp. & uen. §. viij. & de loca. §. vj. uersi. xxxiiij.

Depositum si fiat in domum uicini ob incendium, uel naufragium. in Spec. de rapto. ad fi.

* Depositum ab eo, qui est deportatus, non ei, qui deportatus est, sed fisco tanquam domino rerum deportati est restituendum. l. bona fides, & ibi Ricar. Malumb. & Alber. ff. depositi. fac. l. sed & maritus. ff. solut. matrimon. l. tutelas. §. j. ff. de cap. dim. l. iij. ff. de bon. damn. cum simi. Æmilius Maria Manolessus.

Depositio testis cum qua die debet edi, si una die iurauit, & alia die deposuit. Baldus in l. ij. C. ut lit. pen.

† Adde, quòd deponens super fama debet reddere rationem sui dicti, etiam non interrogatus: ut tenet Inno. in c. cùm nõ oporteat. de prob. Et quamuis sint multi casus, in quibus testis tenetur reddere rationem sui dicti, tamen omnes cõprehenduntur sub illa regula, quòd testis qui deponit in his, quæ sunt perceptibilia iudicio intellectus, & non sensu corporeo, debet causam sui dicti enodare, etiam non interrogatus. Bartol. in tract. de test. Bald. in l. solam. C. de testib. Alex. consi. cxxxvj. in j. uol. Soci. cxliij. Et in suis commenta. consuet. Burg. titu. des iustices. §. ij. refert Chass. decem casus, in quibus testis tenetur reddere rationem sui dicti, quos etiam retulit ante eum dominus meus Ioan. Igneus in l. j. ff. de testibus.

Depositio testis super articulo impertinenti non ualet. Bald. in l. momentaneæ. C. qui legi. perso. Bartol. in l. si duo. ff. de iureiur.

Depositio testis super possessione qualiter intelligatur. glo. in l. stipulatio ista. §. hoc quoq; ff. de uer. ob.

Depositio testis super alio articulo, quàm sit interrogatus, non ualet: quia super eo non iuratus deponeret: nisi esset interrogatus & iuratus super tota causa. Bart. in d. l. si duo. ff. de iureiu.

Depositio testis super articulo admisso, qui admitti non debuit, an probet. Bar. in d. l. si duo. post glo.

Depositio testium dubia interpretatur contra producentem. Ioan. de Por. in l. sciendum. de uerb. ob. inter stipulantem. §. j. de uerb. ob. Nec potest interpretari per producentem. Bartol. in l. si quis intentione. de iu. Ioan. de Por. in d. §. j. uide in c. in præsentia. de proba. & j. uer. Testes deponunt. uersi. lxxj.

Depositio testium debet esse secreta, etiam notario successori, ante publicationem, licet non iudici. Bald. in l. ij. iij. col. C. de eden.

Depositiones testium contrariæ debent concordari per distinctionẽ, quantum fieri potest. Bart. in j. const. C. §. hæc quoq; tria. & ibi Bald. in §. quib. & Bar. in l. inter stipulantẽ. de uer. ob. & in l. ij. §. fi. ff. si cert. pet. & in c. cùm te. de testi.

Depositio testis per uerbum Promisit, non ualet, nisi dicatur, per stipulationem. glo. & doct. in l. j. C. de usuris.

10 Depositio testis per uerbum, Credo, an ualeat. doct. & Cy. in l. testium. C. de test. Bart. in l. ij. §. idem Labeo. ff. de aqua plu. arcen. & in l. j. ff. si cer. pe. Ange. in l. si uacantia. C. de bo. uac. lib. x. doct. in c. quoties. de testi. & s. uer. Credo. per discursum, à primo uer. usq; ad x. inclusiuè. & j. uer. Testes deponunt. uer. iij. & xxxiiij. & clix.

Depositio testis potest etiã in scriptis porrigi iudici, nisi esset timor, uel suspicio de eo: quia debet tunc uiua uoce deponere, ut inspiciatur quo uultu, & quo pallore loquatur. Bar. in l. Theopompus. in fi. de dote præle.

Depositio testis cum causa fieri debet, aliàs non ualet. l. solam. & ibi Bal. C. de testi. Ang. in auth. de testi. §. & licet. & j. uer. Testes deponunt. uer. xlv. & xlvij. & melius in uer. clxxxix. cum multis alijs præcedentibus. & seq. uer.

Depositio aduocati, uel procuratoris in causa, uel assessores, non ualet. etiam ad torturam. not. in c. ueniens. de testi. xv. q. iij. nemini. & do. Iac. Zoccus in c. ij. de arb. & j. uer. Testes qui esse possunt. uersi. xlix. & seq.

Depositionis testium materiam uide s. uerbo, Attestatio. & j. uer. Testes deponunt. per totum.

Depositus an sit infamis, & an possit esse procurator. in Spe. de proc. §. j. uer. Item & abbas.

Deposi-

Depositus an sit de foro seculari, & an uiuere debeat clericaliter. in Spe. de compe. iud. adi. §. j. uer. in quibusdam.
Depositio ut fiat, si quis citatur, & contumax est, qualiter contra eum procedatur. in Spec. de primo & secundo decre. §. ij. uer. quid si.
Depositionis exceptio contra iudicem omissa per eum, an possit postea opponi. in Spec. de except. & repli. §. ij. uersic. quid si iudex.
Depositio episcoporum quibus liceat. in Spec. de alle. & disp.
† §. iiij. uer. uel hoc uetus. † Et per Fel. in c. nõ potest. de re iu. in j. col. in fi. uer. secundum in quantum.]
† Depositio quid sit, & quid suspẽsio, & qualiter differant: & de multiplici specie suspẽsionis, & eius effectu, uide Deciũ remissiuè in c. at si clerici. col. iiij. notab. v. de iud.
Depositio clericorum est de rigore. eo. §. uer. & generaliter.
Depositionis sententia qualiter feratur. in Spe. de sententia. §. vj. uersi. nonunquam.
Depositus prælatus non potest ferre sententiam. in Spec. de sen. exc. §. j. uersi. si.
Depositus solenniter, à papa solo restituitur de misericordia. in Spe. de rest. in integ. §. ij. uer. in summa.
10 Depositionis forma ponitur in Spec. de acc. §. ij.
Depositio æquiparatur deportationi, & degradatio capitis diminutioni. Item,
Depositio per quot episcopos fiat, & per quot degradatio. in Spe. d. tit. §. ij. uer. item terminum. & seq.
Depositio clericorum, & eius materiam uide eod. tit. §. iiij.
Depositio ponitur pro suspensione, eo. §. iiij.
Deponi debet excommunicatus celebrans. Item,
* Deponendus est presbyter, qui eam, quam peccata sua apud se confitentẽ audiuit, corrupit. c. fin. xxx. q. j. Pet. Rebu. in reg. de dispensat. in gradu prohib. gl. v. num. 19. Æmilius Maria Manolessus.
Depositio an fieri possit ob contumaciam. eod. tit. §. v. uersic. porrò.
Depositus incorrigibilis qualiter petatur degradari, & tradi iudici laico. in Spec. de homi. prope prin.
Depositio potest delegari. xxiij. q. iiij. illud. ij. q. iij. sicut. Card. in cle. j. §. j. vj. q. de for. comp.
Depositionis materiam, & quare fiat, & quomodo, & à quibus, & de eius effectu, dixi plenè in tra. de Episcopo, iiij. lib.
† viij. parte. & s̄. uer. Degradatio. per totum. † Et pro quibus criminibus clerici deponantur. gloss. fin. in cap. Apostolos. lxxxj. dist.
† Deponi uterque potest, si duo contendunt de papatu, & ex hoc oriatur scandalum. Sali. in c. ij. de præscrip. in ij. colum. uersi. xxiiij.]

Deportatio non dicitur expulsio de ciuitate. Bart. in j. const. Digestorum. §. fi. in fi.
Deportatio cuius authoritate fiat. in Spe. de rela. §. iij. & j̄.
Deportationi comparatur depositio clerici. in Specul. de accus. §. ij.
Deportatione confirmatur donatio inter uirũ & uxorẽ, sicut morte. l. sed si mors. & ibi Bart. ff. de dona. inter uirũ & uxo.
* Deportatio tollit patriam potestatem. Bart. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Treb. §. cum autem. Inst. quib. mod. ius patr. potest. Æmilius Maria Manolessus.
Deportatio non extinguit matrimonium. Bart. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Treb. & l. j. C. de diuor.
Deportari quis non potest à præside. l. illicitas. §. qui uniuersas. ff. de of. præsi. Sed
Deportari quis potest à principe, uel eius delegato. Bald. in l. j. x. col. C. de hær. inst.
Deportatus & condemnatus in metallum, an differant. Bald. in l. j. xj. col. de sac. san. eccl. & in l. j. pen. col. C. de sum. tri. & fide catho.
Deportatus an possit acquirere. Bal. in l. ij. C. de bon. proscr.
Deportatus non agit, nec conuenitur suo nomine. in Spec. de actore. uer. item quòd est deportatus.
Deportatus non potest constituere procuratorem. in Spec. de proc. §. ij. in princ.
Deportatus dicitur, qui est bannitus in perpetuum, & habetur pro mortuo. in Spec. ubi s̄.
Deportatus non potest hæres institui, uel legatum capere. in Spe. de instr. edi. §. ij. uer. sunt autem. l. j. & ibi Bart. Bald. & doct. C. de hær. inst.
† Adde, quòd nepos ex eo institui potest. l. j. §. penu. ff. de bonor. poss. contra tab. sicut pater si habeat filium hæreticum, non potest eum instituere: per text. in l. cognouimus. C. de hæret. tamen potest nepotem instituere.
Deportatus habet hæredem ab intestato. Bal. in l. eam quam. viij. col. C. de fideicom. per glo. in l. ea sola. ff. de reg. iur.
Deportatus an dicatur incapax, uel indignus. glo. & Bal. in d. l. eam, quã. viij. col. quod habetur pro non scripto. & no. in l. j. C. de hær. inst.
Deportatus non potest impunè offendi. Bal. in l. j. xj. col. C. de hær. inst.
Deportatus potest se defendere in iudicio: & sic auditur ad se defendendum. Bart. contra gloss. in l. sed si hac. §. liberos. ff. de in ius uoc. per gl. Inst. de cap. dim. §. media. & c. intelleximus. de iud.
Deportatus an instituat à milite. in l. neq; enim. §. deportatos. de testa. mili. Bart. in l. interdum. quòd sic. ff. de cond. inde.
20 Deportatus an obligetur ciuiliter, & naturaliter. Bart. in l. quoties. ff. de noua.
Deportatio fieri potest substitutio uulgaris & compendiosa, quatenus comprehendit uulgarem. Bal. in l. ij. C. de hæred. instit. & j̄. uerb. Substitutio uulgaris. uer. xxvj.
Deportatus potest stare in ciuitate in casu. l. is, qui reus. in glo. mag. in fi. de pub. iud. secundum Ang. & Alex. in l. si decesserit. qui satisd. cog.
Deportato an possint reseruari bona per sententiam. gloss. & Alex. quòd sic. in l. si qua. §. quod eo tempore. ff. ex qui. cau. ma. & Bald. in l. ij. C. si pen. appel. mors inter. & in l. j. C. de fideius.
Deportatio hodie est pro pœna interdicti ignis & aquæ. gloss. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de libe. & posthum. & Alex. in l. j. ff. ad legem. Iul. pecul. nisi in casu: ut per Ang. & Imo. in dicto §.
Deportatus an possit torqueri, ut seruus. Bart. in l. diuus. §. fi. ff. de quæstio.
Deportatus nullo tempore præscribit. Bald. in tit. de pa. Constan. §. imperialis. uersi. eam semper. & Alex. in l. amissione. de cap. dim.
Deportatis totus orbis interdicitur, excepta insula. Bald. in l. j. ix. col. C. de hære. inst.
Deportatus, & bannitus nostri temporis sunt similes. glo. in §. relegati. Inst. qui. mo. ius pa. po. so. Bart. in l. illicitas. §. q uniuersas. ff. de of. præsi. & s̄. uerb. Bannitus. el j. uer. vij.
Deportatio & confinatio, an sint idem. no. per Bar. in l. Imperator. la ij. ff. de sta. ho. & in l. relegati. ff. de pœ. & s̄. uerb. Cõfinati. quòd sic. uersi. xix.
30 Deportatus an possit testari, & an hæres institui. not. in l. j. C. de hær. inst. & ibi doct. & Bald. & suprà eod. uer. xiiij. & j̄. eod. uer. pe.
* Deportatus & excommunicatus, ut nunc loquimur, non succedunt. Bartol. in l. si necem. §. si deportatus. ff. de bon. libert. & in l. j. §. filium. ff. de bon. posses. contra tab. Iacob. Philip. Porti. Imol. consi. xxiij. num. 10. consi. xlviij. num. 22. Æmilius Maria Manolessus.
† Deportatio an faciat deficere conditionem fideicommissi, cùm in conditionibus merum factum attendatur. uide do. Barth. Soc. in consi. clxxxij. inci. Licet filia fœmina. uersic. quinimò dixit. in ij. parte.]
Deportatus ostẽdens uexilla principis sine permissione, perdit ciuitatem & libertatem. l. ij. C. ut ne. priua.
Deportatus non potest testari ad pias causas. Bar. in l. j. ij. q. iij. C. de sacrosan. eccle.
Deportationis materiam supple j̄. uer. Relegati. per totum.

Deprehensus in crimine dicitur, qui conuictus est. l. j. & ibi Bar. C. de petit. bo. subla. lib. x.

Deputo, id est, lego: & sic legatũ importat. l. j. & ibi Bald. in iiij. col. C. com. de lega.
Deputati ad usum ecclesiasticum perpetuum, gaudent priuilegijs clericorum. Car. in cle. ij. xij. q. de præb.

Descendens præfertur ascendenti in successione intestati. l. quoties. C. ad Orfi. & in authen. de hær. quæ ab intest. deferun. §. j.

Descendentes intelliguntur in infinitum ex legitima consequentia. Bal.in c.j.quid sit inuestitura. Item per lineam masculinam,& fœmininam, in materia fauorabili & in pœnali. Gem.in c.statutum.ij. de hære.in vj. ubi infert, quòd legatũ iuris patronatus factum descendentibus, includit etiam fœminas,& omnino per Alex.consi.clix.ij.parte, ubi ponit an descendentium appellatione ueniant filiæ fœminæ, & descendentes ex ea.& per Alex.in l.liberorum. de uer.sign.

† Descendentium uerbum est naturale:non inuentum à lege ciuili, & an cõpetat spurijs,uide do. Bart. Soc.in consi.cclj. incip. Quoniam in præsenti.uer. sed ad hanc difficultatem. in fin. cum uersi.seq.in ij.parte.]

Descendentium appellatione etiam filiæ nuptæ continentur. Alex.in l.pe.de iurisd.om.iud.ubi etiam dicit,quòd dicuntur de agnatione,& de genere patris.l.j.de iure immuni.l.j.§.fi.

† de iniur.& infrà, Generatio. † Et per Felin.in c. super eod. de testi.]

† Descriptio, de qua habetur in l.facultas.C.de iur.fisc. lib.x.& per Bar.in l.fi.ff.de requi.reis.est propriè publicatio, seu incorporatio in patrimonio fisci:ut depingere arma fiscalia in possessionibus,& domibus aliorum.

† Descriptio semper potest & debet fieri,subsistente causa,ut non diminuatur,& probari possit. Corn. consil.clxvij. col. iij.uol.iiij.

Desertio non habet locũ,nisi in causa appellationis, non in causa nullitatis motæ de per se: secus, si sit mota simul cum appellatione. Bald.in Mar.uer. Terminus. uersi.ij.Vnde

Desertio appellationis inducit etiam desertionem nullitatis simul motæ: ut s̄.eod.in præcedenti uersic.& tenet Bald.in addi.Specul.de appel.uersic. statutum dicit, quòd in causa. Bart.& Ang.& Bald.in l.qui testamento.in prin.ff. de excu. tu.& Phi.in c.interposita.§.ille.iiij.q.de app.& Bar. & Alex. in l.si expressim.ff.eod.tit.per Inno.in c.sæpe.eo.tit.& Ioan. Pap.in Sum.uer. de app.à diffinitiua. uer. & in quantum sit aliqua. De hoc etiam per Bal.post glo.in l.j.ff.de fer. qui tenet quòd sic,secundũ Alex. ibi: & per Bal.in c. scimus quo tempore mil.& in l.pe. quando prouo. non est necess.& in l. tale.§.qui prouocauit. de pactis.in rep. xiij.q. & in l.j. C. de sen.ex breui.reci.& Sali.in l.fi.§.fi.C.de temp.appel. & Pet. de Anch.in cle.j. de dolo & contu.

Desertio excusatur paupertate.& s̄.uerb. Appellans.uer.xlvij. & uersi.cxxiij.

Desertio appellationis non inducitur per lapsum termini hominis,nisi de consensu utriusq; partis sit præfixus, secundũ not.in c.cùm sit.de app. & domini de Rota in decis. cccxxj. item si appellatur.

Desertio appellationis tollit iurisdictionem iudicis,ad quem, ne possit infirmare primã sententiam , quæ transiuit in rem iudicatam.glo.no.in cle.si absentem.de ap.

Desertionis executio est præiudicialis materię attentatorum, quia debet prius discuti de desertione opposita, quã de reuocatione attentatorum. Rota in decis. j. attentata, &c. in nouis.

Desertio an habet locum in reductione ad arbitrium boni uiri.j̄.Reductio.uer.xvj.

Desertio nullitatis non facit remanere sententiam.j̄.uer. Nullitas.uersi.xxxv.

Desertio appellationis in causa beneficiali non obstat , quin iudex appellationis possit de meritis causæ cognoscere.no. in c.constitutus. & ibi doct. & Phi.de app. & s̄. Appellatio deserta.

10 Desertio facit deserentem condemnari in expensis. Bal. in l.eos.§.apostolos.C.de app.

Desertio non inducitur per moram iudicis,maximè si constet de protestatione ei facta.j̄.uerb. Mora.el j.uer.xxxvj.

Desertionis pronuncia non est necessaria, sed executio fieri potest. infrà uerb. Executio.el j.uer. sed potest peti per appellatum,secundum Car.in cle.constitutionem. §. insuper. de elect.in j.q.glo.& Bart.contra in l.eos.in prin. C.de app. sed potest eam facere iudex appellationis. Rota decis. clvj. auditor.in nouis.

Desertio appellationis ab excommunicatione non nocet; quia de ea quæri potest quandocunque. cap. licet. de sent. excom.in vj.

Desertionis pronuncia dicitur interlocutoria,non diffinitiua. Bald.in authen.si quis litigantium.C.de episc.aud.& glo.in c.cùm dilectus.de electione. & j̄. Interlocutoria.el j.uersic. xxix. Quod uerum, si appellatio fit ab interlocutoria: aliàs est diffinitiua. Rota in decisi. ccccxxxv. fuit dubitatum. in nouis.

Desertio appellationis excusat iudicem appellationis à pœna statuti,quo cauetur, quòd intra mensem causam expedire teneatur,licet aliter non pronunciet. Bald.in addi.Spec.de app.uer.dicit statutum,quòd iudex.

Desertio appellationis ab interlocutoria non tollit ius appellandi à diffinitiua.Io.An.& doct.in c.cùm causa.de re iud.

Desertio appellationis inducit renunciationẽ. c. licet. de sent. excom.in vj.Bal.in auth.ei qui.C.de tem.app.

Desertio appellationis uictoris non nocet sibi,quin possit inhærere appellationi aduersarij uicti, quando uterque appellauit.Baldus in addi.Spec.de app.uersic. sed pone, petij à te decem.

Desertio appellationis probatur ex actis, in quibus constet non esse processum in causa appellationis. Bald. & Petr.de Sun.in l.si contra.C.de app.

20 Desertio appellationis per quos actus inducatur,& de eius materia uide s̄.uer. Appellatio deserta.per totum.

Desertio nullitatis fit eodem modo, quo appellationis. Alex. consi.lj.iiij.parte.

Desino. Non potest quis desinere qui non incœpit.l.Titio usus fructus.in prin. & ibi Bart.ff.de condi.& demon. Contrarium dicitur in l. iij. §. desinere. ff. usufru. quemadmodum caueat.& Alex.in l.inter stipulantem.§.sacram. de uerb. oblig.

Desinere uelle quomodo quis probetur.no.in l.quod ait.§.ait lex.ff.de diuor.

Desinere posse quando quis dicatur.Bar.in l.suus quoq;.§.fin. ff.de hær. instit.

Definit,quomodo ponitur:per Bar.de alueo.uer.nouus.

Desistere dicitur,qui non prosequitur negotium uel causam inchoatam. in Spec. de accu. §.v. ante medium.l.destitisse.ff.de iud.

Desistens à lite an habeatur pro confesso, & an incidat in Turpilianum,& an admittatur iterum ad accusandum. Bar.in l. si maritus.§.si negauerint.de adul.

Desistens ab actione ciuili nõ admittitur ad accusandũ criminaliter super eodẽ facto. Bar.in l.qui destitit.ff.ad Turp.

Desistens à lite criminali debet indistinctè condemnari in expensis.Bald. & Pet. de Su.in l.fi. C.de fru.& lit.expen.l.qui crimen. C. qui accu.non pos. & ibi doct. Sed in ciuili causa dic,ut not.in l.destitisse.ff.de iud. & Bal. in l. postquam liti. C.de pact. Bart.in d.l.destitisse.dicit,quòd non condemnatur in expensis qui destitit à lite, statim quòd nouit se iniustitiam fouere per productionem instrumenti , uel per aperturam testium,& infrà uerbo , Expensarum condemnatio.uersi. lvij.

Desistens uigore pronunciæ iudicis de non producendo,non incidit in Turpilianum. l. quærebatur. & ibi Alexand. post Bart.ff.ad Tur.

Desistens ab accusatione inepta, uel nulla, an incidat in Turpilianum.s̄.uer. Accusator.uer.v.

Desistens non dicitur succumbere.l.alia.& ibi Bal.& Sal.C.de his,quib.ut indig.& Alex.in l.destitisse.ff. de iud.

Destitisse non dicitur, qui in fraudem hæredis destitit. l. eum qui.& ibi Bar.ff.de inof.test.

Desistere ab accusatione dicitur actor,qui est cõtumax in termino sibi præfixo ad accusandum , uel prosequendum.glo. & Bar.in l. Papinianus.§. si quis.lo j.ff.de inof.test.& l.si ea. C.qui accu.non pos.l.Titia.ff.de accu.

Desistere ab accusatione quando liceat.s̄. uerb. Accusator.

Desponsatio fieri potest cum annulo alieno. l. si donatione. §. sponsus. ff. de don. inter ui. & uxo. & sæpius ibi Bart. dicit, quòd ipse allegauit in conuentu scholarium.

Desponsatio uxoris in quo digito fieri debet,uide s̄.uerb. Annulus.uersi.j.

Despon-

Desponsans uxorem alienam ignoranter, non punitur. Bald. in l. quicunque. pen. colum. C. de ser. fugi. & j. uerbo, Ignorans. uer. j.

Desuetudo an deroget iuri etiam canonico. Car. in c. j. de treuga & pace.

Destinatio an, & quādo inspiciatur. doc. & Bar. in l. cætera. §. fi. de leg. j.

Destinatio pecuniæ ad emptionem prędiorum quomodo ualeat. j. uer. Pecunia. uer. j.

† Destinatus ad clericatum an habeatur pro clerico: & quid in omni materia connumerari possit inter ea, ad quæ destinatur: uide latè Feli. in c. cùm adeò. in j. col. uer. destinato ad clerum. de rescrip.

Det, est uerbum obliquum: sed Do, est directum. j. uer. Do. uer. unico.

Detentator deiectus de possessione debet restitui. in Specu. de pet. & pos. uersic. sed nunquid depositarius. & sequen. gloss. in l. & ideo. §. Neratius. ff. de cond. fur.

Detentator licet possit suæ possessioni insistere, non tamen expulsus habet interdictū unde ui. Flo. in l. si precario. ff. cōmunia prædior. gl. in l. damni. §. pen. ff. de dam. infec. sed officium iudicis: ut ibi per Flo. & l. Aquilius. cum glo. ff. de do. Facit l. si coloni. de agri. & cen. lib. xj. & Flo. in l. loci. §. si seruus. in fi. ff. si ser. uen. & glo. in d. l. Aquilius.

Detentator cōuentus rei uendicatione qualiter patiatur executionem sententiæ. Bald. in auth. ei, qui. v. col. C. de bo. autho. iud. pos.

Detinere quandoque sumitur pro possidere. tex. glos. & Abb. in c. causam. de præscrip. ubi dicit quandoque econtrà. c. ij. xij. q. j.

Detentator non conuenitur rei uendicatione, si uerus possessor offert se liti: secundum Innoc. in c. cùm super. de re iud. in gl. Io. de Im. in l. sæpe. ult. char. de re iud. & Alex. in l. officium. ff. de rei uen.

Detentator si cōuenitur rei uendicatione, nominet uerū possessorem in iudicio. de quo omnino per Alex. in l. officium.

Detentator rei alienæ sibi commissæ ad arbitrium suum, non tenetur de culpa in ea commissa, licet aliàs teneatur. Bald. in l. j. ff. de sol.

Detentator prǽsumitur possessor. Inn. in c. cùm olim. de priuileg. Archi. vj. q. j. pontifices. glo. & Cy. in l. ob maritorum. C. ne uxor pro mari. Bal. in consi. In Christi nomine, Amē: qui detinet, &c. & Bal. in l. ij. xj. q. C. de serui. & aqua.

Detentatus dicitur is, cui est mandatum, ne discedat. l. quamquam. C. de excusa. tut. Bald. in addi. Spec. de appel. uer. detentus.

10 Detentatio habet uim traditionis. Bar. in l. cui usumfructū. in fin. ff. de usuf. leg.

Detentatio, id est, sola possessio facti sufficit in interdictis. Archid. xiiij. quæst. j. in summa. Flo. in l. sicuti. §. si quæratur. ff. si ser. uen.

Detinens uxorem alienam ignoranter, non punitur in pœna statuti. Bald. in l. quicunque. pe. colum. C. de ser. fug. & j. uer. Ignorans. uersi. j. & uer. Statutorum effectus. uer. lxxiiij. cū duob. sequentibus. & uer. lxxvj.

Detentatori non datur rei uendicatio, sed possessori. Sed Detentator conuenitur rei uendicatione. in Specul. de peti. & pos. §. j. uer. sed nunquid dicitur hîc. per Alexand. in l. officium. de rei uen. & s.

Detentator cadens à possessione habet officium iudicis ad recuperandum. Ang. in l. non tantùm. in prin. ubi uide omnino de pe. hær.

Deterioratio si fiat in re, uide in l. iij. §. j. ff. commodati.

Determinatio determinans plura, debet determinare uniformiter, & sub uno modo significandi. de app. c. secundò requiris. & Car. in cle. cōstitutionem. §. insuper. j. q. de elec. Bald. in l. in testamento. j. col. C. de test. mili. & in l. precib. xv. col. C. de impu. & alijs substit. Vide Bal. in l. ij. pe. col. C. eo. tit.

† Adde hîc dominum Iaso. in l. iam hoc iure. ff. de uulg. & pupil. substitut. qui dicit, quòd determinatio una respiciens plura determinabilia determinat ea æqualiter.

Determinare, id est, quæstiones decidere. in clemen. ij. in princip. de elec.

† Adde, quòd detractio est alienę famæ denigratio per occulta uerba, secundum bea. Tho. ij. ij. q. lxxiij. ar. iiij. & dicitur Græcè κακολογία, de qua etiam in c. homicidiorū. de pœnit. dist. j. & vj. q. j. in summa.

† Adde, quòd Deus, secundum Arist. in xij. Metaph. est animal sempiternum & optimum: tamen secundum bea. Tho. in j. par. in q. j. art. vij. non possumus scire quid sit Deus, & dicitur Græcè θεὸς. Et non est Deus remunerator nominum, sed aduerbiorum. nam non remunerat bonum quod fit, sed quod bene fit: sicut non remunerat bonum, quod Iudæi fecerunt, scilicet in morte Domini nostri Iesu: sed punit, quòd malè fecerunt. Quia Deus cor interrogat, nō manum. c. si quid inuenisti. xiiij. q. v. nec considerat quæ fiunt, sed quo animo fiunt. c. j. xv. q. vj. & ad hoc facit glo. in c. odi, & proieci. xxiiij. q. j. quæ arguit cōtra scholares nostros Aurelianenses, qui uadunt ad diuam Virginem boni nuncij, ut uideant dominas.

Detractionis materiam uide per Spe. tit. de accu. uer. item quòd est conspirator. & j. eod. per totum. De hoc Martialis:

Carpere uel noli nostra, uel ede tua.

Et ego aliàs in fin. tract. quem de Episcopo inscripsi ad cardinalem sanctæ Crucis, composui distichon, uidelicet:

Inuidus aut taceat nostri detractor honoris:
Aut aliud melius, si sciat, edat opus.

Detractio famæ alienæ fieri non debet. clementin. j. §. j. cum † gloss. & ibi Cardin. de priui. ubi plenè. † Et adde Bald. in j. const. C. num. 6.]

Detractor dicitur, qui falsum asserit, uel omnino occultū publicat. ij. q. vij. accusatio. & c. sunt nōnulli. iij. q. iiij. detractores. v. q. v. qui ambulat. xj. q. iij. in cūctis. & in c. inter uerba. & repellitur ab accusatione, & testimonio: ut d. c. detractores. & Inn. in c. cùm P. Manconella. de accu.

Detractores sunt homicidę. de pœ. dist. j. homicidiorū. cū glo.

Detractores peccant in Spiritum sanctum. gloss. in d. c. homicidiorum.

Detrahere, est uirtutem alterius negare malo zelo. d. gl.

† Detractans de seipso metu torturę, tenetur retractare & reuocare publicè in extremo, aliter est in periculoso statu. ita Panor. in c. ex parte. el ij. de sep. per illū tex. & per c. nō licet. xxiij. q. v. Et Feli. in c. j. de testi. cogen. Soc. in repe. c. ad audientiam. de hom. Et arc. Flo. in ij. par. tit. ij. c. ij. §. ij. Quod sequitur Prieras in sua syluestrina.

Deueniat, est uerbum commune in substitutione. Bal. in l. fin. C. de sacrosan. eccle. & Bar. in l. cogi. in prin. circa fin. uer. & per hoc semel. ff. ad Treb.

Deuoluatur, est uerbum commune in substitutionibus. Bal. in l. fi. pe. col. C. de sacros. eccles. Bar. in l. centurio. ulti. col. ff. de uul. & pu. & in l. ij. ff. de ali. & † ciba. lega. † Per Fel. in c. in præsentia. de prob.

Deuoluitur, est uerbum aptum ad contractus, & ultimas uoluntates. Bal. in l. si indebitam. C. de fideius.

Deus irascitur. c. si quis presbyterorū. de reb. eccle. non ali. & ibi gl. & doc. & Card. in cle. j. de cele. mis.

Deum in sola pietate æquiparamus. l. imperialis. & ibi gloss. C. de nup.

† Deus omnipotens est, & quare dicatur omnipotens, uide do. Barth. Soc. in consi. cij. incip. In præsenti. uer. cùm itaq;. & circa medium. iij. col. in j. parte.

† Deus est solus scrutator cordium. gloss. in l. j. ff. de interrogatorijs act.

Deus omnia fecit propter se, id est bonitatem suam, ut eis fruamur. Prouerb. xvj. c. Card. in clem. exiui. §. quamuis. de uerbo. signifi.

Deus quare sibi unicum filium genuerit. Card. in cle. j. in prin. iij. q. de sum. tri.

Deus an statim fuit uerus homo. Car. ibi. v. q. quòd sic.

Deus punit & præmiat. cle. dudum. §. j. & ibi Car. de sepul.

Deus supplet in punitione peccatoris, si confessor dignè non puniuit, nisi releuetur peccator per indulgētias ritè acquisitas. xxiij. q. v. quid ergo. de pœ. distinct. j. mēsuram. de pœ. & remi. quod in te.

Deus est laudandus. in clemen.j.de reliq. & uene.sanc.in prin. & ibi Card.

Deus non potest facere præterita non fuisse, id est, facta fuisse non facta. Cardin. in clemen.j. de immu. eccle. Vide Thom. de Aquino, prima par. q.xxv. artic.iij. & iiij. & infrà, Factum. uersic.lxiij.

Deus utitur iure communi. Bal. in l. iiij. C. ad legem Falcid.

Deus ex promissione obligatur: ut magister Sententiarum dicit, quem Bald. refert in l.j. in prin. ff. de pact. Similiter refert Dec. in consi.clxxxiiij. in princip. in j.uol. & Fran. Cur. con.lj. incip. Præsens consultatio. in xiij. colum. uer. nec obstat, si dicatur.

Deus potest hominem decipere. Bar. in l.j. §. non fuit. ff. de dolo, & in disputatione sua de quolibet.

Deus ligat in sententia excommunicationis. xj. q. iij. nemo episcoporum.

Deus non potest ueritatem remouere à ueritate. Bald. in l. ex his. in fi. C. de test. mil.

Deus uideri non potest in hac uita, & quare: per Car. plenè in cle. fi. §. iiij. de hær.

Deus offenditur ex fauore usuris præstito. clem.j. in princ. de usuris.

Deus est immutabilis. xxiij. q. iiij. cōmutabilis. glo. in c. si quis. de reb. eccle. non alienan.

Deus est ubique. Bal. in tractatu de Schismaticis. ix. colum. & theologi fatentur, quod uerum potentialiter tantùm, sed corporaliter est in cœlo tantùm, seu in hostia. Car. in cle.j. §. hæc est. de reliq. & uene. san. & ibi gl. Item,

Deus est in loco multipliciter: ut per Cardin. ubi suprà, quæstio. iiij.

Deus cor respicit, & non manum, id est, operationem. xiiij. q. v. si quid inuenisti. Car. in cle. exiui. §. quamuis. de uer. sign. Vnde uersus:

Non uox, sed uotum: non chordula musica, sed cor:
Non clamor, sed amor clamat in aure Dei.

ut per Gem. post gl. in c. decet. de immu. eccle. in vj.

Deus cognitor est occultorum. xxxij. q. ij. erubescant. c. nouit. de iud. cle. exiui. §. quamuis. de uerb. sig. c. à nobis. ij. de sent. excommun.

Deus contristatur de periurio. no. in auth. cui relictum. & ibi Bal. C. de indicta uidui. tollen. iiij. col.

Deus dicitur testis in contractu iurato, & in omni iuramento. Bald. in l. si quis maior. ix. colum. C. de transac. per tex. in authen. quib. mod. natu. effi. legi. §. quantum. col. ix. & Bald. in rub. C. de prob. ij. col.

† Deus est ipsa essentia bonitatis, ut dicit Dionysius de diuinis nominib. Refert Soc. in consi. cxix. incip. Præsupponitur. in ij. col. uer. unde dicit Apostolus. in iiij. uol.*

Dei nomen est inuocandum in principijs actuum, & quasi in proœ. Spe. uer. hęc ergo. & in proœmio Inst. C. & ff. & j. uerbo, Inuocatio. uer. ij.

Dei nomen in instrumentis est præponendum. in Specul. de instr. edi. §. ij. circa prin. & j. uerbo, Instrumentum qualiter fiat. uer. iij. & iiij.

Deum cōtemnere propter nummum salarij, uile est. in Spe. de aduo. §. ix. uer. item caueat, ne falsam.

Deus quos coniunxit, homo non separet. in Spec. de coniun. in prin. & j. uer. Matrimonium soluitur. uer. iiij.

Diabolus quandoque stat in aere, & offendit corpora, & bona nostra. Bald. in l. ij. §. j. C. communia de legatis. ubi etiam dicit, quòd defendimur per Angelos bonos nobis datos ad custodiam.

† Adde, quòd diabolus est dictio Græca, & dicitur Latinè Calumniator: & excedit acumine sensus quæcunque animalia. c. sciendum. xxvj. q. iiij.

† Diaboli potestatem super his inferioribus, & elementis, uide per Io. de Selua, in trac. de Benefic. in j. par. q. ij. col. iij. uersic. iiij.

Diabolus nocet Dei permissu propter peccata hominum. vij. q. ult. sciscitatis. xxvj. q. v. nec mirum. xxiij. q. j. quid culpator. clem. j. & ibi Car. in prin. de pœ.

† Diabolus est minister Dei. Text. est in c. nō solùm. xxiij. q. v.

Diabolicus non potest promoueri. j. Ordinare. uer. viij.

Diabolus dicitur sator malorum. clem. fin. de hære. & ibi Car. in princip. ponit, quot modis nuncupetur. & Archid. in c. ut officium. de hær. in vj.

† Diaconatus sufficit ad archidiaconatum. c. cùm in cunctis. §. inferiora. de elect. Car. in cle. j. xx. q. in fi. de off. uic.

† Adde, quòd diaconus est Græca dictio: & dicitur Latinè minister. c. cleros. xxj. dist.

Diaconus legit Euangelium. xcij. dist. in sancta. cum glo.

Diaconus potest baptizare, & confessionem audire in casu necessitatis, & absente rectore ecclesiæ, non aliàs. Cardi. in cle. j. j. q. de baptis.

† Diaconus an possit eligi in abbatem. glos. in c. tuam. de æta. & qualita.

Diaconus cùm legit Euangelium, debet uti stola in humeris. gl. xxiij. dist. Ecclesiastica.

Diadema propriè est corona imperialis, uel regia, de auro & gemmis. Sertum uerò fit de floribus. Corona uerò est circulus capitis de quolibet metallo. gl. in cle. j. §. nos itaque. de iureiu. & ibi Car. §. fi.

Dicere, est uerbum commune ad locutionē, & ad scripturam. Bal. in tractatu Schismatis, xvj. col.

Dicere quis uidetur quod mente cogitauit, non aliud. in Spe. de arbi. §. viij. uer. quid ergo si cum proprio. & tit. deposi. §. x. uer. sed pone.

Dicens aliud, quàm quod uult, non uidetur dixisse. ibidem.

Dicens unum quandoque quis uidetur dixi duo. d. §. x. uersic. sed pendente lite.

Dictans scienter instrumentum falsum, tenetur de falso. Bald. in l. iubemus. §. sanè. in fi. C. de sacrosanct. eccle. & Ang. in auth. de non alien. §. si uerò. col. ij. & j. uerb. Falsitas. uersic. xx. & Bart. in l. si quis obrepserit. ff. de fal. ubi Alex. contrà.

Dictio una ponitur quandoque pro alia, ut saluetur sensus. no. in l. eas causas. ff. de condition. & demonst. & Paul. de Cast. con. xxxix. & j. uer. Verba. uersi. j. & per dis-

† cursum totius uerbi. † Et Fran. Are. in l. qui liberis. de uulg. & pupil.]

Dictio Maximè, in sententia quid operetur. j. uer. Sententia.

Dictio imperfecta suppletur, ut syllaba ponatur pro dictione. Bal. in l. uerbum uolo. C. de fideicom.

Dictio taxatiua excludit generalitatē, nisi præcedat negatio; ut, non de solo pane uiuit homo. Bal. in l. j. C. de test.

Dictio taxatiua non excludit æquipollens. Paul. de Cast. consil. cccvj. Nec casus similes: nec ea, quæ ueniunt uigore uerborum, quibus adiungitur. cle. exiui. §. cùm autem. de uerb.

† sig. Alex. consi. cvij. j. parte. † Et per Fel. in c. cum causa. de re iud. in medio. pe. col.]

Dictio taxatiua posita in libello nocet agenti, licet sit creditor in maiori summa. Bar. in l. si cùm dos. in prin. ff. re. amo.

Dictio taxatiua in lege non excludit casus similes uirtute aliarum legum. l. ob æs. & ibi Bart. C. de prædi. mino. uel in statuto. ut j. eo. uer. x.

Dictio taxatiua apposita dolo, non excludit latam culpam. Sal. in l. j. C. deposi. Raph. Fulg. in l. in bonæ fidei. C. de reb. credi. & iureiur.

Dictio taxatiua posita in institutione scienter: excludit ius accrescendi. tex. singul. in l. Lucius. §. an habeat. ff. ad Trebellian.

10 Dictio taxatiua in statuto non excludit alium casum habētem eandem rationem. l. prætor. cum gloss. ff. de iud. glos. & doc. in l. illud. C. de sac. san. eccle. Bar. & doc. in l. si constante. ff. sol. ma. & j. uer. Extensio. uer. xliij.

Dictio taxatiua est exclusiua aliorum non expressorum. l. his solis. C. de reuocan. don. doct. & Bald. in l. j. C. de bon. poss. contra tab.

Dictio taxatiua nihil operatur, quando inducitur legum correctio. l. j. C. de bo. pos. contra tab. Bald. in l. j. C. si aduer. rem iudi. per Bartol. in expressione certæ quantitatis, etiam in promissione. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. ff. de interro. act. l. de ætate. §. si cùm enunciatiuè proferatur. l. rationes. C. de proba. Ita Pau. de Cast. consi. cccxv. j. col. & Alex. in d. §. si tibi. & in l. antepen. de in litem iuran.

Dictio taxatiua in dicto testis nihil operatur. j. Testis deponit. in l. si constante. ix. q. sol. mat.

Dictio taxatiua tantùm,& solum,an inducat negationem. Oldrad.consil.ccliij.

Dictio taxatiua non excludit personam hæredis. j. Promitto. uersic. xxxviij.

Dictio taxatiua subauditur.

Dictio taxatiua excludit personas extraneas, non personam hæredis, ut si quis promittit factum suum tantùm: quia intelligitur etiam promittere factum extranei. Bald.no.in l.fi. C.de act.emp.per l.stipulatio. §. sed si se.ubi Alex.in prin.ij. col.tenet contrarium.ff.de uer.ob. & est tex.cum glo.in cle. sæpe.de uerbor.si.& Lud.Pon.in quodam cõsi. & ideo non intelligitur exclusa persona hæredis, quæ est eadem cum defuncto: ut ibi,& infrà,Promitto.uer.xxxviij.Itẽ nec persona authoris sui, secundum Bar.in l.sed si seruus.ff.de condi.fur.& j.Promitto. uer. Itẽ nec per successores singulares. Alex.ibi.Prædicta sunt uera, nisi in statutis, in quibus nõ fit extensio ad personas similes expressis in eis,secundũ Bald. in l.illam. j.col.C. de coll. nisi ad personam hæredis, ut s. & tenent Bar.in l.postulante.ff.ad Treb.

Dictionis taxatiuæ materiam uide per Bar.in l.j. si quis ius di. non obtem. & in l. cùm ita legatum. de condi.|& demon. & in l.si quidem. C. de excep.& in l.si cum dos.rerum amotarum.& in l.rationes.post gl.C.de proba.& Bal.in l.si quis ex consensu.C.de episco.audi.

Dictio. Dictiones quæ sint, quę importent alternatiuam. Abb.in c.inter cæteras.de rescrip. qui dicit, quòd sunt,uel, aut,seu,siue. Istæ tamẽ dictiones in fauorabilibus, & in legatis stant copulatiuè: secus in non fauorabilibus,ut no Bart. in l.si quis legauerit. ff.de auro & ar.leg. & Abb.in d.c.inter cæteras.

† Dictio, Quasi, nõ est semper expressiua ueritatis,|sed diminuit aliquid de eius significato,cui adijcitur,ut in c.j. de po. præla. Quandoque tamen ęst expressiua ueritatis: de quo gl.in c.parochianos.de deci.& in c.prout. de do.& contum. no. Abb. in d.ca.parochianos.& in c.gratum.de of.del.& in cap.cùm ecclesia Sutrina. de causa pos. & proprie.& in cap. ad nostram.el iij.de iureiur.gloss.in l.j.ff.de transf.gloss.& ibi Abb.in cap.prout.de do.& contu.gl.in l.diuor. ff.solu.matr. & in l.in personam.§.qui pecuniam.in uerbo, Quasi fideiussor. ff. de pac. & gloss.in l. in facto. in uerbo, Quasi tripartitam.ff.de condi.& demonstr. tex.& ibi Abb.in cap.j. de postu.præl.in iij.nota.tex.& ibi Bart.in l.item Mela.§.si plures seruum. ff. ad legem Aquil. & in l. fideicommissa. §. quanquam.in uerbo, Quasi bono uiro.ff.de leg.iij.& Abb.in cap. quæsiuit.de uer.sig.

† Dictio,Fortè,seu Forsitan, aliquando stat dubitatiuè,& aliquando ponitur assertiuè:uide gloss.in cap.tuæ. de proc. & in cap.ij. de test. & in cap. admonere. xxxiij. quæstio. ij. & glo. in l.si duo. ff. de arbit.quæ dicit,quòd per uerbum Fortè,respondent sæpe periti,facit tex.in l.mutus.ff.de proc.& in l.j.§.fi.ff.de feri. & in l.j. §.j. ff. de rei uend. & in l. in commodato.§.sicut.ff.commod. & in l.Gallus. §.forsitan.per illum tex.ff.de lib.& posth.& in l.filiusfami.ff.de procu. & in l.si fortè.ff.de cast.pecu.& in l.in substitutione.ff.de uulg.& pup.Et ibi bellissimè dixit Angel. quòd si doctor consuluit per uerbum Fortè, cõsilium eius dicitur assertiuum, & non dubitatiuum. Secus quando uerbum Fortè,profertur in facto, & in his,quæ facti sunt: quia tunc ponitur dubitatiuè. & uide do. Cardin. in cap. j. de postu. ubi dixit, quòd uerbum Fortè,inducit philosophicum temperamentum.Et allegat dictum cap.tuæ.& cap.significasti.de foro competen. & ca. super literis. de rescrip. & uide eundem Cardin.in dicto cap.tuæ. ubi dicit, quòd uerbum Fortè,prolatum à iure,est assertiuum,& non inducit dubitationem.Et in Euangelio dicitur: Si cognouissetis me, forsitan & patrem meũ. & Abb. in cap.ij. ut lite non contest. in fi. & in c.fi.de iud.in c.cùm dilecta.de confir. uti.uel inuti.in iij.colum.& in c.ex parte. de spon.& in c.quoniam frequenter. §. in alijs. ut lite non contest.xv.col.

† Dictio, Quondam, uel similis, habet tollere qualitatem de præsenti,& ponere in præterito. Spec. in tit.de instr.edi.in §.restat.ad fin. Et hæc dictio,Quondam,& dictio Olim,designant etiam tria tempora, præsens, præteritum, & futurum, & etiam dictio,Dudum, ut no.in cap.cùm olim.el j.de off.delegat.& ibi gloss.& no.Abb.in cap. ex parte B.de foro competen.circa princ. & in c.cùm contra. de pigno. & in c. cùm simus.de regul.& glo.in l.j.§.hoc autem edictum. ff.de noui ope.nunc.& ibi Bar.& idem Bart.in l.eius,qui in prouinciam.ff.si cer.pe.& in l.insulam.ff.de uerbo.oblig. & in l. qui insulam.ff.de acquir.re.do.tex. & ibi Angel. in l.si arborem. in uerbo, Locus opacus quondam solis cepit esse plenus.ff.de serui.urba. prædi.do.Ant.in cap.inter dilectos. & in cap. ex parte. de fide instr. & in d. cap. ex parte B.de foro competen. & ibi Barb.& Card. in d.cap.cùm contra.& in c. ad petitionem.de accu. & do.Anto.in d.c.cùm olim.& doc. in cap.olim.de rescrip. & uide gl.in l.nec emptio. ff.de contrahen. emp. quæ dicit, Olim, Iamdudum, Quondam, tria tempora signant.Et per illam glo.consuluit Bart.prout ipse refert in d. §. hoc autem edictum. quòd si pater uiuit, & apponitur dictio, Quondam, quòd non uitiatur instrumentum: quia uerificantur etiam de præsenti. Et hoc uoluit Abb.in d.cap.cùm contra.& uide Moder.& ibi Alexand.de Imo.in d.§.hoc autem edictum. & Imo.in d.c.ex parte B. & in d. cap.cùm olim. & adde Innocen. in d. cap. cùm contra. quòd in dubio instrumentum,in quo dicitur, Titius quondam Sempronij uel Titius olim Sempronij, alio nõ apparente, uidetur affirmare, & probare Sempronium mortuũ. Et satis etiam fuit de mente eiusdem Ioan. de Imol.in dicto cap.cùm olim.ubi dicit, quòd de propriè significato ista dictio,Quondam,seu Olim,denotat præteritum. Et ita dixit, quòd communiter accipitur. Istud probat glo.in dicto c.j. §.hoc autem edictum. iuncto text. & uoluit Alberic.de Rosa.in Dictionar.suo,in uerbo Olim. & uide Iacob.Butr.in l. cùm aliquis.C.de iure delibe. & bene facit tex. in d.cap. ex parte B. in princip. iuncta l. optimam. C. de contrahen. & commit. stipula. facit text. in l. sub conditione, in uerbo Olim.ff.de solu.& in l.sed & milites.in §.quęsitum.ff.de excusa.tuto.Sed quid si in instrumento dicatur, Titius filius Sempronij: an uitietur instrumentum,si Sempronius esset mortuus,& in instrumẽto nõ esset dictio, Olim, uel Quondam:dic quòd non, secundum Anton.de Butri.in d.cap.ex parte.& probatur in d.l.eius,qui in prouincia.in glo.in uerbo,Defuncti.& ibi Bart.& Specul.in d.§.restat.uer.penulti. & plenius in §. instrumentum. uer. quid si ita. Et uide bonum textum in d. l. si insulã. ff.de acquir.rerũ dominio. ubi insula, quæ desijt esse insula, appellatur insula. Et uide ibi Bart. & Albe.in suo Dictionar.in uerbo,Quondam. Idẽ tenuit domi.Card. & Imo. in d.cap.cùm contra. & uide text. in l.si quis reum.§.item Iulianus.el j.cum gl. parua.ff.de lib. lega.& in l.diuortio.cum glo. parua. ff. de nego.gestis. & in l.uiro.cum gl.j.ff.solut.matrimo. & quod uoluit Bartol.in l. si cognatis.in fi.de rebus dub. Cuius dictũ sequitur Petr.de Anchara.in cap.iudicante.de testa.& quod uoluit Bart. in l. cùm acutissimi. in iij. colum. C. de fideicommiss. & refert Alexand. in d. §. hoc autem edictum. ibi: secundò nota ex text.Et adduco do.Barb.in repeti.cap. Raynaldus.de testa. in iiij.colum.ubi dicit ibi esse casum nouissimè ab eo inductum,quod non redditur falsum instrumentum, si mortuo patre dicatur Titius Sempronij.Nã ibi Pepo erat mortuus, ut apparet in uerbo,Pepone mortuo: & nihilominus dicitur Raynaldus Peponis filius. & sic ibi est tex. pro gl. in d.l. eius,qui in prouincia.cum alijs præallegatis.

† Dictio ex tunc,extremum tempus designat. ff. de condi. & demonstr.l.iiij.in fi.& in l.j.ff.de uul.& pupil.substi. gloss.in cle. j. in uerbo, Extunc. de iure patro.& in cap.quam sit.de ele.lib.vj.& glo.in cap.cùm M.in uerbo,Extunc. eo.tit.Angel.in l.j.C.de codi.& in l.Gallus.§.j.ff.de lib.& posth.Bald. in cap. j. de cle. qui arma depo. & in cap.j. de mili. uasal.qui contu.est. & in auth. contrà rogatus. C. ad Trebellian.& in l.quibus diebus. ff. de conditio.& demonstr. doct.in cap.finem litibus. de do. & contu. & in ca.fin.de foro competen. Bart.in l.post dotem.ff.solu.matrimo. Lu.Romanus consil. xxxiiij.aliàs cxxxj.Arch.& Domi.in cap.dudũ. de præben. lib.vj.Abb.in c.pastoralis.de excep.& in cap.personas. post gloss.& in cap.super eo.el ij.de appel.& gl.in clemen.unica. de concess. præben.

† Dictio, Etiam, implicat seu declarat, sed non auget de sui natura.no.in clem.j.de præbend. ad fin. Abb.in c.unico.de commo.

commo. in ij. no. & in cap. ex tuæ. de cle. non resi. & in cap. cùm sit Romana. de appel. probatur in cle. religiosus. ibi do. Car. de procu. ubi allegat l. quodcunq;. §. antepe. ff. de uerb. obl & l. j. C. qui admit. & cle. unicam. in §. in quibus. de supplen. negli. præla. facit l. etiam. C. de testibus. & l. etiam. ff. sol. ma. & Io. Cal. in tit. de præben. consi. iiij.

† Dictio, Infra, iuncta tempori, denotat diminutionem, & imperfectionem temporis: unde dicitur puella infra pubertatis annum constituta, quando adhuc non peruenit ad pubertatem. Abb. in cap. ex parte. de resti. spo. in princ. & in cap. cùm uirum. de reg. & in cap. j. de cle. coniu. quòd dictio Infra, quandoque excludit. Vnde dicitur quis infra subdiaconatum, quando adhuc non est promotus ad subdiaconatum. Quod inducit ad statuta punientia certa delicta commissa infra triginta annos, ut non comprehendant eos qui sunt in trigesimo anno, cùm statutum sit pœnale, & restringendum. Putat tamen contrarium de propria significatione uocabuli: sed largo modo potest sumi modo prædicto: ut ibi. Et hęc larga interpretatio est fienda ad pœnam euitãdam, per regulam, odia. de reg. iur. lib. vj. & l. cùm quidam. ff. de lib. & posthu. Et adduco Domi. in cap. si annum. §. si uerò. de iudi. libr. vj. quòd dictio Infra, potest denotare actum immediatè sequentem terminum, cui adiungitur, & actum multo tempore distantem. Quod dic esse notandum pro testibus concordandis, quòd si unus diceret actum factum infra domum: & alter diceret in camera domus, isti essent cõcordes de loco, dum dictio Infra, possit referri ad quamlibet partem inclusam termino addito. Et uide eundem Domi. in ca. pia. de excep. lib. vj. ubi dicit, quòd dilatio data per dictionem Infra, includit diem, in qua dilatio assignatur. Et adduco Bartol. in l. Gallus. §. idem credendum. uersicul. quæro quid si dixit, & infra. ff. de libe. & posthum. ubi dixit, quòd significatio unius dictionis est, quòd scribens intendit omittere aliqua, quæ erant in medio, & assumere aliquid, quod erat infra. Et allegat l. ij. ff. ad legem Aquil. & patet, secundum eum, in omnibus. Vnde illud quod omittitur per dictionem Infra, significatur, & illud quod omittitur. & ibi Ioan. de Ana. in capi. super eo. de usur. ut ibidem dicit, allegant Bartol. in dicta l. Gallus. in §. idem credendum.

† Dictio, Tantum, est taxatiua, & implicat in se negatiuam, respectu aliarum probationum: ut in cap. cùm ecclesia Sutrina. de causa pos. & proprie. & ibi Ioan. Andr. post Gof. in uerbo, Tantum. Vide casum ff. de adi. leg. l. iij. §. cùm Titio. & no. in l. rationes. in gloss. super uerbo, Quantitate. C. de prob. & in l. ob æs tantum. C. de prædi. mi. & in l. his solis. C. de reuo. don. & in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posth. & gloss. in l. iuris ordinem. C. de iurisd. om. iud. Bald. in l. j. C. de secun. nup. & in l. j. C. quando non peten. par. & in l. dominus. §. per fideicommissum. ff. de usur. & in cap. P. & G. ij. col. de offic. delega. Abb. in consilio suo lij in ij. col. in uersic. iij. multum stringere uidentur. & in cap. cùm inter. in fi. penult. colum. de re iud. & uide Abb. in cap. quia in tantum. de præb.

† Dictio, Præter, ubicunque ponitur inter res, quarum una non continetur sub regula, stat inclusiuè, ne frustra uideatur apposita: ut probatur in l. Seio. §. uxori. ff. de annu. leg. Secus, si una comprehenditur sub altera, ut ponitur inter genus & speciem, nisi aliud dicatur in odiosis: ut uidetur uelle Innoc. in ca. dudum. el ij. de ele. quasi tunc regulariter excludat. De cuius natura uide doct. in d. ca. dudum. & Archi. in ca. decet. ad fin. de immu. eccle. lib. vj. & Ioan. de Lig. & alios in cle. ij. de pe. per Paul. de Eleaza. Cardi. Barb. & alios in cle. j. de summa tri. & fide catho. Arc. in cap. Hebron. xiij. quæst. ij. Bart. in l. j. ff. de pig. act. & Bal. in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. & in d. l. Seio. §. uxori. per Bar. Cy. & Bal. in d. l. j. Abb. in cap. literas. de præsum. & in c. cùm ab omni. in uerbo, Præter. de uita & ho. cle. & in d. c. dudum. el ij. de ele. in vj. col.

† Dictio, Saltem, importat formam subsidiariam, & scribitur cum e. Abb. in c. quia propter. in j. col. de ele.

† Dictio, Penè, & dictio Ferè, diminuunt parum de significatio eias, cui adijciuntur. Abb. in cap. dudum. el j. de elect. in iij. colum.

† Dictio, Præsertim, propriè componitur comparatiuè, & sic implicat. glo. est sing. secundum do. Card. in c. per tuas. el j. in uerbo, Præsertim. de simo. Vide gloss. in cap. inter alia, de sen. excom. Car. & do. Barb. in ca. j. de excep. & in c. illud. de præsum. Et quid si dictio præsertim, seu præcipuè, apponatur in sententia, ubi una causa exprimitur falsa, toleratur. dicam j. in uerbo, Sententia.

† Dictio, Quodammodo, est impropriatiua. gl. & Abb. in ca. dudum. el ij. in ix. col. de ele.

† Dictio Copulatiua quando resoluatur in disiunctiuã, uide plenè per Abb. in c. ij. de rescrip. & ibi quid econtrà.

† Dictio, Præcisè, idem importat quod absolutè, & sine causæ cognitione: ut optimè innuitur in cap. ij. de rescrip. & uide bonam glo. in ca. contra Christianos, de hære. lib. vj. & dicebat Iaco. de Are. nota. uerbũ in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. quòd si ista dictio Præcisè, ponitur in statuto, habet uim clausulæ derogatoriæ ad illud statutum contrarium. ut non ualeat secundum contrarium, nisi fiat mentio de primo, ex quo in statuto dicitur, quòd hoc, quod ibi statuitur, sit expressum. & est not. uerbum, si esset uerum. Videtur tamen habere rationem in se, ut illud uerbum aliquid operetur. Quod est notandum pro rescriptis principum, in quibus sæpe ponitur hæc dictio præcisè, secundum Abb. in d. c. ij. de rescrip. post do. Card. Et adduco Bald. in d. ca. ij. in fi. ubi inducit illum tex. ad q. statutum disponit, quòd reformationes debeant præcisè seruari: quomodo debeat intelligi uerbum Præcisè. Dicit posse argui ex illo textu, quòd intelligitur sine causæ discussione. Sed hoc est falsum, secundum eum per illum tex. nam hæc dictio Præcisè, non excludit legitimas defensiones, ut in l. si stipulatus sum. ff. de uerbo. obli. Allegat Iac. de Are. ibi. Et dictio Præcisè, recipit determinationem legalem. l. ita pudor. C. de adul. & intelligitur uerbum Præcisè, id est, ad literam, prout iacet, & si opus est etiam manu militari. Item & remedio carceris. l. sacrilegij. §. fi. ff. ad l. Iul. pecu. l. qui restitu ere. ff. de rei uen. & quod not. in l. sed & hæ. §. prætor. ff. de procu. Et adduco eundem Bald. in cap. cùm M. de consti. ubi dixit, quòd uerba Præcisa papæ, recipiunt tacitam conditionem & interpretationem. Allegat d. l. si stipulatus. & idem Bald. in l. omnes populi: in ultima charta. ff. de iust. & iure. dixit, quòd malè statutum recipit determinationem laudabilem. Allegat d. l. si stipulatus sum. & uerbum Præcisum, secundum deriuatores est, ac si dictum sit, quòd illud statutum pręcedat omnia alia, quæ aliter disponeret. Item exponitur Præcisè, id est, necessariò. allegat l. sed & hæ. §. pretor. ff. de procu. Et adduco eundẽ Bald. in rub. de const. quòd ubi in statuto apponitur uerbum Præcisè, debet ad unguem seruari. allegat notata in cle. ne Romani. de ele. & tantum ualet dicere Præcisè, quantum omnimodè, & indistinctè. Allegat tex. in l. semper. in §. demonstratur. ff. de iure immu. Reuerà textus ibi utitur uerbo Abscisè. & glo. ibi dicit, uel Præcisè. Et adduco eundem Bald. in l. si causam. C. de execu. rei iud. in ij. colum. quòd uirtus horum uerborum, uidelicet quòd statutum sit præcisum, hoc est, quod adeò sit stricti iuris, id est firmatũ, ut nullo modo possit ab eo recedi. Allegat not. in l. placuit. C. de iud. & adduco eundem Bald. in l. exceptionem. C. de prob. in ulti. col. statutum disponit, quòd accusatus teneatur respondere præcisè accusationi, reseruatis tamen exceptionibus sibi: iste opponit exceptionem iudicis incompetentis, an talis exceptio admittatur ad contestationem litis impediendam? Respondet, quòd sic. per glo. in l. j. de seque. pos. & fruc. Facit quod uoluit Bald. in l. commissoriæ. C. de pac. inter emp. & uend. ubi dixit, statutum disponit, quòd iudex seruet formam statuti, prout iacet ad literam. quod intelligitur, saluo semper intellectu: quia litera occidit, spiritus autem uiuificat. Et idem Bald. in l. ij. C. de pa. qui fi. distra. dixit, Generale statutum disponit, quòd statuta debeãt seruare ad literam, quia tunc non fit extensio: quia litera dicitur, quæ oculis, non quæ solo intellectu percipitur. Et sic Bald. circa hunc passum reperitur uarius. do. And. Barb. in d. cap. ij. considerat, quòd inquantum Bald. colligit ex illo text. quòd si statutum dicat, quòd reformationes debeant seruari præcisè: quòd talia uerba recipiunt determinationem legalem iudicio suo, ipse non potest hoc colligere ex illo

illo text.& mouetur hac ratione: Potentior est prouisio facta per uiam statuti, quàm prouisio facta per uiam rescripti. Mirabile fuit dictum Innoc. in cap. quanto. de consue. retulit Bald. in l. j. ff. de constit. principum. Idem uoluit Sali. in l. fi. C. quæ sit lon. consue. & l. fi. C. si contra ius, uel utili. pub. & in l. j. C. de ser. reipu. má. Modo posito, quòd ita sit, quòd istud uerbum, Præcisè, appositum in rescripto concesso ad instantiam impetrantis, recipiat interpretationem iuris, ut intelligatur, si preces ueritate nitantur, nõ tamen idem erit in constitutione generali, quæ est pręceptum uirorum prudentum. l. j. de legib. & ex ista causa & generali disponitur. iiij. dist. erit autem lex. & ideo, secundum eum, non ualet ista argumentatio de illo tex. loquente rescripto impetrato ad importunitatem supplicantis: ut l. j. C. de peti. bono. sub. libr. x. ad constitutionem generalem: & per consequens, Bald. non bene loquitur, secundum eum. Quinimò tex. d. cap. ij. probat, quòd idem est dicere, præcisè, quod sine causæ cognitione: ut apparet ex illo tex. in uerbo, Non credimus ita præcisè. Et ita firmant doc. omnes ibi. & etiam facit tex. in d. cap. contra Christianos. Si ergo hoc militat in rescripto, ut excludatur causæ cognitio, non'ne multo fortius idem erit in constitutione præcisè intelligenda? Fatetur tamen, quòd si resultaret iniquitas, aut quòd aliquis efficeretur locupletior cum aliena iactura, quod tunc reciperet interpretationem legalem. arg. notatorum in l. ij. C. de condi. in ser. & in l. conuenticula. C. de episc. & cle. quod nota. in l. ita pudor. C. de adul. Et ita residet in hoc passu. Ego dicerem, quòd licet quælibet dispositio recipiat interpretationem à iure communi, ut in rescripto, per ca. causam, quę. de rescri. & l. falso. C. de diuer. rescri. & idem in statuto, ut in cap. cùm dilectus. de consue. & in l. si serui nostri. C. de noxa. & idem in priuilegio. l. si quando. C. de inoffi. testam. c. ecclesia nostra. de ele. & idem in indulgentia, ut in cap. dilecto. de uer. sig. tamen hoc est uerum in dubio: sed ubi in aliqua dispositione uerbum Pręcisè, apponitur, debet propriè intelligi, secundum naturam suam, id est, absolutè, & sine causæ cognitione. Nam à propria significatione uocabuli non est recedendum. l. ille, aut ille. §. cùm in uerbis. & l. non aliter. ff. de leg. iij. & cap. fi. de uer. sign. Et hoc secundum rationem recti sermonis, nisi materia subiecta aliud requireret: arg. l. si uno. ff. loca. Sed salua ratione recti sermonis, & maximè in statutis, uerba propriè accipienda sunt. l. iij. §. hæc uerba. ff. de neg. gest. l. j. §. si is, qui nauem. ff. de exerci. l. quicquid astringendæ. ff. de uerb. obli. cap. in nostra. de iniur. cum si. Et adduco ego Angel. de hoc uerbo Præcisè, in consi. suo liij. in fin. ubi dixit, quòd uerbum Præcisè, est remotiuum omnis obstaculi: sicut dicitur in obligationibus dandi per respectum obligationis faciendi, in quibus regulariter non tenetur quis ad factum præcisè: ut in l. stipulationes non diuiduntur. coniuncta l. ubi autem non apparet. in §. fi. de uerb. oblig. & ff. de re iud. l. si quis ab alio. in fi. in ulti. gloss.

† Dictio, Mox, statim, illicò, incontinenti, uerificantur in certo tempore, secundum arbitrium boni iudicis. Abb. in cap. quia propter. §. j. de elec. post gloss. ibi: & gl. & doc. in c. præterea. in uerbo, Incontinenti. de test. cog. & glo. in c. an sit. de appel. Abb. in c. j. de mutu. peti. per Ioan. And. & Host. in c. ueniens. lo ij. de testi. quòd quando præcipitur aliquid fieri incontinenti, relinquitur arbitrio iudicis. Et allegant gl. in d. c. an sit. & uide de uerb. obli. cõtinui actus. & ff. de adulte. quod lex ait. §. ulti. in fi. & C. de erro. aduo. l. ult. & xxxij. q. j. c. apud misericordem. Innocen. in cap. olim. lo j. de resti. spo. Bald. in l. j. C. de ope. lib. & quod no. in l. ij. §. item confestim. ff. ad Tertul. & quod not. in l. j. ff. ad leg. Falcid. & in l. quod dicimus. ff. de solu. & ff. de constitu. pec. l. promissor. & C. de iud. cum specialis. ff. de sta. lib. l. si peculium. §. fi. glo. in c. significasti. el ij. de homi. & in l. j. C. unde ui. & in c. si uerò. el j. de sen. excom. & in l. idem est. §. cùm igitur. ff. de ui, & ui ar. & in cap. cùm dilectus. in uerb. Incontinenti. id est, intra terminum constitutum. de or. cogni. & doc. in c. finem litibus. in uerbo, Incontinenti. de dolo & contu. & uide Petrũ de Ancha. in c. petitio. de homi. & uide Hosti. in d. c. significasti. el ij. quod dicitur incontinẽti fieri, antequam deueniatur ad alia negocia. Et uide Bar. in d. l. j. C. unde ui. & Bart. & Angel. in l. iij. §. cùm igitur. ff. de ui, & ui arma. ubi concludunt, quòd dicitur fieri incontinenti, secũdum quod commodè fieri potest, ex qualitate personarum, & rei. Et uide Abb. & Ana. in d. c. significasti. in xxij. colum. ubi Ana. plenè tangit. & uide Bald. in l. in bonæ fidei. & in l. petens. C. de pactis. habetur etiam in l. j. §. j. ff. de uerb. oblig. ubi inter alia Ioan. de Imo. allegat dictum Vgutio. j. dist. cap. ius naturale. ubi dixit, quòd uerbum Incontinenti, intelligitur secũdum qualitatem rei. refert Roma. in d. l. j. & Bal. in l. fin. C. de his, qui à non do. ma.

† Dictio, Vt potest, est expresiua ueritatis. Abb. in c. prout. de do. & contuma.

† Dictio, Iterum, significat actum geminatum: quandoque tamen exponitur, id est, quoties opus fuerit: & hoc ex natura actus, cui adijcitur. Nam uerba impropriantur, secundum naturam subiectæ materiæ. xj. quæst. iij. rogo. gloss. & Abb. in c. sua nobis. de appel. in ij. colum. Idem dico de uerbo, Quoties, quod restringitur secundum naturam subiectæ materię. De quo plenè per Card. & And. Barb. in ca. cognoscentes. de consti. & per do. Alex. post alios in l. si finita. ff. de dam. infec.

† Dictio, Vix, ex proprio significato uidetur importare difficultatem: ut probatur in cap. ij. coniuncta glo. super uerbo, Vix. de cogn. spi. li. vj. & ibi Archid. & Domi. facit l. uix certis annis. ff. de iud. & propriè significat difficultatem: impropriè uerò ponitur pro nunquam, ut in §. ecce. ij. q. j. & uide c. quæ ipsis. xxxviij. distinct. Abb. in c. cùm sint. in fi. de deci. Et idem dicas de uerbo Difficile, quod quandoq; importat difficultatem. gloss. fin. & ibi Abb. in d. c. cùm sint. & Gemi. in d. c. ij. Quandoque importat impossibilitatem, ut est glo. in c. principatus. j. q. j. Abb. in d. c. cùm sint. in fi. & uide Abb. in c. contracto. de cog. spi. & in c. uenerabilis. in ij. colum. de præben.

† Dictio, Sicut, stat casualiter, non conditionaliter, quando princeps confirmat ex certa scientia, & tunc etiam accipitur Sicut pro quia: sed si simpliciter cõfirmat non informatus de iure confirmato, accipitur conditionaliter, ut not. & exemplificat Abb. in cap. examinata. cum c. sequen. de confirma. uti. uel inuti. Et hæc dictio, Sicut, importat omnimodam significationem quandoque, ut uoluit Ant. de Butr. in cap. Pisanis. de resti. spo. quem refert And. Bar. in cap. inquisitionis. de accusa. Facit quod uoluit Bald. in l. edita. C. de eden. & quod habetur in c. personas. de appellat. & quod uoluit Rom. consil. ccxxx. & Barb. in c. fin. de iura. calum. Quandoque non importat omnimodam significationem, ut est gloss. in c. fin. de offic. archipresb. & uide gloss. in cap. uenerabilis. de confir. uti. uel inuti. & in priuilegijs ponitur causatiuè. glo. in c. quoniam abbas. de offic. delegat. & etiam in sententijs, ut ibi habetur. & uide glo. in c. priuilegia. xxx. dist. & uide Abb. in d. cap. inquisitionis. in iij. col. uer. & ideo dictio.

† Dictio, Vsque, quandoque ponitur exclusiuè, ut in l. filius. famil. §. j. de lega. j. & in l. j. §. j. & ibi no. ff. an per alium causæ appel. Quandoque stat inclusiuè: ut in l. ij. in princip. ff. de his, qui no. infa. De quo aliquid per Iaco. de Are. & Ray. in l. j. ff. ad legem Falcid. & ibi plenè per Alexand. & per gl. in l. id est. ff. de do. & per Cyn. & alios in l. à caligato. C. de nup. per Ia. Bu. in authen. quod ius. C. de proc. & ibi Sa. per Ioan. And. & alios post eum in cap. j. post glos. de or. ab episcopo, qui episcopatui renunciauit. & ibi per An. de Bu. per Pau. de Eleaza. in c. cùm dilectus. in prin. de fide instrumen. per Gul. de Cu. & Bart. in l. meminisse. ff. de offic. procons. & per Bar. plenè in l. patronus. §. j. de leg. iij. per Bald. in auth. hoc amplius. C. de fideicom. & in l. post duos. C. de aduo. diuer. iudi. & in l. fi. §. j. ff. de sena. per Alber. de Rosa. in Dictionar. suo, in uerbo Vsque. & no. in cap. cùm dilecti. de do. & contu. cum alijs concor.

† Dictio, Semper, inducit continuationem, ut in l. Caio. §. Imperator. ff. de alimen. & ciba. lega. Bart. Sal. & alij in l. j. ff. sol. ma. Quandoque recipit interpretationem miserabilem, dato interuallo. Abb. in procemio Gregorij. dixi s. in uerbo Continuo.

* Dictio, Vterque, est distributiua, & quod est agendum ab uno quoque, insolidum faciendum demonstrat. l. hoc articulo.

culo.ff.de hær.insti. gl.in l.creditor.§.si duobus.ff. mandati. l.si apud.& ibi Bal.C. de act. And. Alciat.consi.ccccxxij.nu. 4. Æmilius Maria Manolessus.

* Dictio, Alius, alia, aliud, idem in omnibus similibus dicendum, quod in ijs, de quibus est nominatim expressum, dictum est demonstrat. l.iij. & ibi gloss.& doct.præsertim dec. num.33. C.de serui.fugiti.idem in l.quicunque. in ij.lectu.in extre. C. qui.admit. Doct.in rubri.C.quando impera.inter pupil.& uidu.& alias miserabiles person. Ioan. Ceph. cōsi. cciiij.nu.49.& consi.cclxxviij.num.91.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Dictio, Omnes, nihil excludit, omniaq; complectitur. l.Iulianus.ff.de leg.iij. Dec.in l.omnia.in prin.in l.cer.cōdictio. ff.si cert.petat.& con.xj.nu.13. Ioan. Cephal. con.clxxij.nu. 9.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Dictio, Omnis, adeò latè patet, omniaque ita prorsus amplectitur, ut si testator, omnem rem, quam cum alio communem habet, legauerit, non suam tantùm, sed & socij partem legasse ad legatarium que pertinere uoluisse, uideatur. l.si ex toto.in prin.ff.de leg.j.Bart.& doct. in l. serui electione.§.fi.ff.de leg.j.Dec.con.lxix. Aym.Crau.con.lxxx.nu.15. uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Dictio, Omnia, negando prolata, & nulla, & minima excludit.gl.in c.statutum.uer.nullum.de rescript.in vj.gl.in c.nemo potest.in glos.ij.de regul.iur.in vj Domini.à Sanct.Geminia.in con.xxxv.col.j.in extre.Ay.Crau.con.ccxciiij.nu. 6.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Dictio, Imò, est dictio correctiua. Abb.in c.innotuit.in j.colum.circa finem.de elect.glo.in c.prædicator.xvj. q.j. no.in c.inter corporalia.de transla.præla.& in c.ij. ut lite non cōtestā.Bar.C.de nouo Codi.compo.in §.sequitur. uer.opponο, dicitur hic imò, ubi distinguit, quòd quandoque dictio Imò, adijcitur cum copulatiua, &, uel etiam: & tunc ponitur copulatiuè, uel implicatiuè: ut in l.iuris gentiū.§.quin. imò. ff. de pact. secundum unam lec. Quandoque ponitur simpliciter: & tunc aut profertur ab homine: & ponitur correctiuè, ut ff.de hæred.insti.l.si ita scriptum. & de manumis. testa. l. Stichus. Aut à lege: & tunc aut eadem est ratio, uel maior in præsenti causa in eo, quod adijcitur per dictionem Imò, & ponitur implicatiuè: ut in l.iubemus. §. œconomus. C. de sacrosan.eccle.& ibi etiam per Bar.de hac dictione Imò. Aut non est eadem ratio, & tunc ponitur correctiuè: ut in l. si uehenda.in princip.& in §.ij.ad legem Rhodiam.de iac.& in d.l.si ita scriptum. & in d.l.Stichus. & in c. quemadmodum.de iureiu.per doc. & in c.nisi cùm pridem. §. propter laborem. de renun. & in c.suspicionis. in prin.de of.dele. & Abb.in c.graue.in gl.j.de præb.

† Dictio, Maximè, ex suo proprio significato denotat idem in casu contrario, ut no.in c. cùm olim. de testi.& in c.auditis.de elec. Interdum dictio, Maximè, sumitur pro tantum, & sic impropriè.not.Abb.in c.cùm contingat.de foro competen. in princ. & in c. quoniam frequenter.§. porrò.ut lite non cōtestata.& in c.damnamus. de summa tri.& fide cath. in iij.col.uer.no.ibi: maximè.& uide bonam gl. in c.ad abolendam.de filijs presbyt.

† Dictiones, Quietè, & Syncerè. pro intellectu horum uerborum, uide gloss.& Abb.in c.sanctorum.de præscrip. Nam quietè possidet, qui non stimulatur in iudicio. syncerè uerò, qui habet bonam fidem. Ex quibus bene no. quòd qui patitur controuersiam, non dicitur illam rem quietè possidere, licet controuersia sit iudicialis. Quod facit ad intellectum iurium exigentium quietam possessionem. ad no. in c.commissa.de ele.lib.vj.

† Dictio, Circa, non comprehendit tempus determinatum à iure, sicut dictio & plus, & ultra: ut in l. hæc adiectio. ff. de uerb.sig. Abb.in c.fin.de despon.impu.

† Dictio, Iam, denotat perfectionem actus, & continuationem. Ita uoluit Bartol.in l. Celsus.ff.de usucap. & in l.j.ff.de aqua quoti.& æsti.& tex. in j.consti. Cod.& in uer.omnem iam constitutionem. & ibi Bald. facit l. properandum. §. si quidem.in uerbo, Iam. C.de iud. l. penulti. C.de suis & legi. & c. abbatem. de rescrip. Et in passione Dominica, Cùm iam sero factum esset, & iam omnia consummata. Et uide Bald. in c. abbate. de rescrip.ubi dicit, quòd dictio Iam, denotat tempus perfectum. Et idem dixit in d.j.consti. C. limitando, nisi adiungeretur futuro tempori, iam erunt decem anni: quia licet denotet tempus continuum, tamē non perfectum. Vide text in c.literis.de dila.& uide Bart.in d.l. Celsus.ubi dicit, quòd si testis deponit, quòd iam sunt decē anni, denotat tēpus continuum & perfectū. Et adduco Angel.in j.cōsti. Digestorum.in iij.col.ubi dicit, quòd Cyn.inducit illam literam ad quęstionem, an testis, qui dicit, quòd uidit aliquem possidere, iam sunt decem anni, probet decennalem præscriptionem completam. Et concludit, quòd sic: quia istud aduerbium iunctum cum præterito, denotat perfectionē temporis. Ad idem facit ff.iud.sol.l.iam tamē.

† Dictio, Per, denotat perfectionem, & augmentum. Archid. in c.si annum.de iud.lib.vj. & Ioan. And. in c.cum cōtumacia.de hære.lib.vj. & Bald.in rub. C.de exerci.& do. Abb.in c.si constiterit.in glos. in uerbo, Pernoctauerit.de accusa.& Domi.in c.j.de testib.lib.vj. ubi dixit per illam gloss.in uerbo, Per quos, quòd dictio Per, semper refertur ad personas principales actum gerentes: sed quandoq; refertur ad personas, quarum ministerio principales inducūtur ad actum faciendum. Quod facit ad saluandos testes, qui dicerent, quòd talis contractus fuit factus inter tales: & illi non fuissent principales, sed mediatores: quia dictum testis possit saluari, ut per illos factum fuerit, id est, eorum ministerio: ut uult gl.in d.c.j.in uerbo, Per quos.& Alex.de Imo.consi.cx. & Bald. in l. indicia. C. de rei uendi. & in l. falsus. C. de fur. doc.& ibi Abb.in c.licet causam.de probat.

† Dictio, seu uerbum Diutius, refertur ad arbitrium boni uiri.gl.in uerbo, Diutius.& ibi Abb.in c.j.de coniug.lepro.

† Dictio, Nullatenus, est canon latæ sententiæ. gloss. singu.in authen.si qua mulier. C.ad Velleia.quam reputauit singularem dominus Card.in c.super literis.de rescrip.& ibi Andr. Barba.allegat.& in repeti.c.testimonium.de testi.Facit glo. in cle.j. in uerbo, Nullatenus.de seque.pos.& fruc. & ibi per do. Anto.& ibi Abb.in apostil. & per Ioan.de Ana.in c.quia frustrà.de usur. Et adduco tex.in cap.constituimus. in uerbo, Nullatenus. iij. q.v. & uide Domi. in c.Romana. §.cùm autem.in iiij.nota.in fi.& in §. sententias. de appella. libr.vj. quòd ubi lex dicit, quòd iudex nullatenus faciat actum, non interueniente certa solennitate, si facit contrarium, non tenet. Et allegat gloss.in clemen.j. de seque. pos.& fruc. Et adduco glos.in cle.ut hi qui.in uer.concedatur.de æta.& qualita. & quod uoluit ibi Ioan. de Imo. post Paul. Eleaz. & do. Cardin. ubi post eos dicit per illam gloss. quòd per hæc uerba, Nullatenus, Nullo modo, & similes dictiones, est denegata potestas inferioribus dispensandi, uel statuendi cōtrarium. De qua gloss. fecit festum And. Barba. in c. testimonium. in xvij. colum. uide Angel.in l.si quæramus.ff.de testa.ubi allegat contra Bar. l.fi.in uerbo, ideoque hoc nullo modo fieri concedimus. C. de test. mili. & uide Ioan. de Imo.in d.l.si quæramus.ubi allegat glo.in d.cle.ut hi, qui.& idem uoluit in c. ij. de test. & uide Abb. de dictione, Nullo modo.in cle.ut hi, qui.in apostil.& in cap. qualiter & quando.el ij.de ac.dixi ad plenum in notabilibus meis, in uerbo, Nullatenus.

† Dictio, seu uerbum Frustrà, quandoque refertur ad id, quod tenet, sed eliditur per exceptionem, & solet ad materiam facere. l.j. §. ad crimen.ff.de pub.iud.ubi dicitur, quòd in criminali frustrà interuenit procurator: quasi per hoc uerbum necessariò non concludatur, processum esse nullum: & sic per hoc uerbum non inducitur nullitas literarū. Abb.in cap.quia frustrà.circa fi.de usur. & uide Alb. in Dictionar.suo, in uerbo Frustrà.

† Dictio, Alioquin, est dictio aduersatiua ad pręcedētia. Abb. in c.cùm super.in iij.col.de sen.& re iud.

† Dictio, Secus, idē importat quod circa.& dicitur quis stare secus, quando est casus contiguus. secius autem, ubi est aliquantulum remotus. Abb.in c.j.in j.col.de ui.& hone.cle.

† Dictio, Item, inducit repetitionem conditionis, quando legata fiunt eidem personæ. ff. de lega.iij. l.in repetendis. Et uide de ista dictione, Item, pulchrè per Iaco.de Bel.in auth. ut cùm de app. cogno. in q. iij. & de maiori parte istarū dictionum, uide plenè per Ol.suo consi.xlix.

† Dictio, Cęterùm, est coniunctio copulatiua diuersarum rerum,

rum,non autem dictionum,unde non ponitur in principio orationis.Et sic ubi reperitur de iuramento calumniæ, cæterùm.de test.cogend.cæterùm,intelligendum est,aliam orationem præcessisse : quæ decisa est, cui continuabitur. Quandoque ponitur aduersatiuè. s. de fide instru. inter dilectos.uer.cæterùm. Ita dixit Ant.de Bu.in repe.c.uestra.in iij.colum.de coha.cle.& muli.

Dictum postea,uidetur dictum in principio. Bald. in l.fi. xij.q.C.de hæred.inst.per l.penult. C. de insti.& substi.sub condi.fac.

Dicto alicuius si est standum iussu testatoris,non requiritur citatio partis.ut s.uer. Citatio requiritur.uer.cxxxv.

Dictum in una lege,non censetur dictum in alia. Bartol. in l.j. §.meminisse.ff.de uen.inspi.

Dictum præualet scripto, quando ille idem, qui dixit,scripsit. Bart.in l.quoties.§.j.ff.de hære.insti.

Dicto alicuius standū est iussu testatoris. Bal. in l. captatorias. iiij.q.C.de test.mili.& omnino per Alex.consi.xlvij.j.parte.

* Dicto unius partis fides præstari potest,cùm de damnis, & interesse,ut nunc loquimur,ambigitur,si id,ut ita fiat,altera pars consentiat.Bart.in l.iusiurandum quod ex conuentione.in prin.ff.de iureiur.in l.fin.ff.de prætor.stipulatio.Iason in l.admonendi.Petr.Rebuf.in iij.par.signatur.uer.Datum. num.17. Æmilius Maria Manolessus.

Dicto alicuius si quis stare promisit:uide s.uer.clausula,Dicto eius,&c.in clausulis Compromissorum.

Dicto aduersarij stari,etiam papa non potest iubere.iij.q.ij.indicas.Alex.in l.fi.ff.de præto.stip.

Dicto patris cum iuramento de ingratitudine filij, si sit facta conuentio standi. Alex.consi.cxxx.j.parte.

Dicto tutoris si standum sit iussu testatoris. Alexand. consilio liiij.ij.parte.

Dicta ex personis hominum pensantur.in Specu.de instr. edi. §.viij.uersi.quid si producitur.iuxta finem.

Dictum minus, & plus scriptum, quandoque præsumitur. in Spe.de loca.§.iij.uer.ad euidentiam.ad fi.

† Dictis,hoc participiū quid importet:uide do.Pet.Phil.Cor. in consi.ccxxx.incip.Quanquam.in litera S.in iij.parte.]

† Dies est duplex,scilicet naturalis, &artificialis. Naturalis est,qui ubiq; est uiginti quatuor horarum, continens etiam noctem.l.more Romano.ff.de fer.l.ita uulneratus.ad legem Aquil.& l.cùm hæres.§.Stichus. ff. de adul.gl. in l.ij.§.fi.de uerb.sign.& gloss.in auth.de here.& Fal.§. hinc

† nobis. † Et per Feli.in c.quia.de Iud.& Sara.in prin.] Artificialis habet duodecim horas.l.j.ff.de manu. non crescens, nec decrescens æstate,uel hyeme.gl.& Bart.Cep.in d.l. ij. §. fi.& Bene.de Plumbi.in d.l.j.de manumis.]

† Adde,quòd dies est quintuplex,scilicet naturalis, artificialis,emergens,cōuentionalis,& intercalaris : de qua latè per Chassa.in consue.Burgund.tit.des Iustices,&c.§.viij.

Dies dicitur, quando sol est super terram. gloss. & doct. in l. more.ff.de fer.l.j.& ibi Angel.C.de custo. re. l. Titius.§.Lucius.& ibi Bartol.de lib.& posthu.l.aut facta.§.tempus.ff.de

† pœn.cap.si perfodiens.& ibi doct.de homi. † Et per Felin. in d. cap. si perfodiens. & in cap. consuluit. de offi. deleg. in iij.colum.]

† Dies quando incipiat in omni materia, uide Feli.in c. consuluit.col.iij.de offi.dele.

Dies artificialis duodecim horarū incipit in hora xiij. d. l. j.ff. de ma.& gl.in d.§.hinc nobis.in auth.de hære.& Falci.

Dies naturalis incipit à media nocte.Archi.in cap. quod à patribus.lxxv.dist.no.in l. more. ff. de fer. & in c.consuluit. de offic.deleg.Barth. Cep.in l.ij.§.fi.de uerb.sign. Alexan. in l.

† j.si quis caut. Quod est uerum more Romano, ut ibi. † Et per Franc. Aret.in l.Pantonius.§.rei.in ultima colum.de acquir.hær.] Sed secundum Athenienses incipit ab occasu solis,secundum Babylones incipit ab ortu,secundum Arabes incipit à meridie, secundum computationē ecclesiasticam incipit à uespere.de conse.distin.iij.cap. de esu. lxxv. dist.c. quod à patribus. Archi.in c.pronunciandum.de conse. dist. iij. Quod est uerum, quo ad celebrationem diuini officij. c. ij.de fer.Item uerum,quo ad collationem ordinū.lxxv. dist. quod die. Archi. in d. c. quod à patribus.not.in c.literas. de de temp. ordi. Item uerum, quo ad aliam omnē canonicam computationem iuris fictione. d. c. quod à patribus.secundum Archi.in ca.fin.de sen.excom.in vj.& Pau.de Castro in d.l.more.& ibi Bart.dicit in prin. quòd quo ad officia & indulgentias,debet inspici ritus sanctæ Romanæ ecclesiæ:sed quo ad alia,mos Romanus. Vide Aul.Gel.li.iij. c. ij. Itē quo ad laudum proferendum : ut quando statutū prouidet pronunciari intra certos dies:quia intelligitur scilicet usque ad mediam noctem ultimi diei. Bald.in d.l.more.

Dies quo ad citati comparitionem, intelligitur scilicet usque ad mediam noctem.gl.& Bar.& melius per Alex.in d.l. more Romano.ff.de fer.Bald.in addi. Specul. de dila. uer. dilatio,quæ assignatur.

Dies incipit à mane usq; ad sero,quo ad iudicia.c.consuluit.de offic.dele.in auth.de iudi.§.sedebunt.cum gloss.in cap.ij. de fer.gl.& doct.Insti.de uerb.oblig.§.in diem.

Dies incipit post cœnam,quo ad esum carnium.de conse.dist. ij.de esu.gl.in c.ij.de fer.licet gl.contrà in d.cap.pronūciandum.de conse.distin.iij.

Dies incipit in ortu solis,quo ad obseruationem treugæ.c.j.de treu.& pac.

Dies incipit mane,quo ad operas præstandas.l.ij.in fi.ff.de an. lega. Bart. Cepo. in d.l.ij.§. fi. de uerb.sig. ubi dicit intelligi diem tunc usque ad sero,nisi consuetudo uel statutum sit in contrarium.Et ibi in ij.& iiij.quæst.

10 Dies incipit à media nocte,quo ad solutiones faciendas.gl. de consec. distinct. iij. pronunciandum. Archid.lxxv. quod à patribus.

Dies consideratur secundum consuetudines locorum. lxxxj. dist.utinam.gl.in c.ij.de fer.

† Dies computatur more Romano ad euitandam pœnā. Feli. in c.ecclesia sanctæ Mariæ.in xix.colum.uer. quinta declaratio est,quòd ubi.de constit.& ibi quando quis dicatur delinquere in die unius sancti,si delinquit de nocte. †

Dies dicitur ab Idibus, secundū Ioan. And. in data Sexti libri. uel dicitur à dian Græcè,quod Latinè dicitur claritas: ut in prin.Histo.schola.c.dixit Deus.& tenet do.Gemi.in ca. fin. §.in festiuitatibus.pen.col.de sen.excom.in vj.& Bart.Cep. in d.l.ij.§.fin.de uerb.signifi.

Dies pro anno ponitur quandoque.xxxiij. q. ij. hoc ipsum.gl. xxxiij.distin.tenere.

Dies in statutis intelligitur de artificiali : & non de naturali. Fede.de Senis singu cons.ccxlix.& Pau. de Cast.in d. l.more.ff.de fer.& j.eod.

Dies solutioni apposita non perimit obligationem.l. si mandato.§.Paulus.& ibi Bart.ff.mandati.

Dies inchoatæ inquisitionis,uel accusationis,si non appareat, an processus ualeat. Bartol. in extrauag. ad reprimendum. uer.inquisitionis.

Dies omissa in libello accusationis,an possit suppleri in probationibus.per Bart.in l.si præses.de pœnis. & Alex. post Bar. in l.j.§.idem scribit.ff.depositi.quòd non.& j.Tempus.

Dies debet poni in qualibet partita in libro rationum : aliàs non probat.Bald.in rubr.C.de fide instru.pe.char.uer. uiso. de scriptura. & no. in l. j. §. j. uer.rationes.ff.de eden.& in l. prætor.in prin.& ibi Alexand.eo.tit.ubi dicit uerū, nisi quo ad præiudicium scribentis,quia etiam sine die probat contra eum,secundum Ioan.And.in Spec.de instru.edi.§. nunc dicendum.in addi.in ij.col.

* Dies consensus non est enumerandus in uiginti diebus, de quibus in regul.cancellar.de infirmi.benefi. resignā. Petrus Rebuf.in commenta.ad illam reg.in gloss. x.nu.9. Æmilius Maria Manolessus.

20 Dies non semper limitat suū dispositū.Bal.in l.fi. C.de posthu.hære.insti.ubi dicit uerum in ultima uoluntate : secus in contractibus,per l.qui fundum.ff.de contrahen.emp.

Dies in lege condita non requiritur, nec in priuilegio Imperatoris clauso in corpore iuris. Bar.in j. const. Cod.§.quibus. sed in nouo clauso sic.ut ibi.

Dies in banno potest poni.Bal.in l.j.vij.col.C.de hære.inst.

Dies debet scribi, quando actus potest una die ualere, & non altera.Bald.in l.si quando.vj.q.C.de testi.per c.abbate sanè. de re iudi.in vj.

Dies in literis episcoporum an requiratur.not.in cap.post cessionem.de proba.

Dies & consul, in cancellationibus an requiratur. s. uer. Cancellatio. uer. antepen.

Dies & consul, in editione testamenti an ponatur. Bald. in l. ij. C. quemadmod. testa. ape. & infrà, uer. Editio qualiter. uers. xxj. & ibi uide etiam quid de editione aliorum instrumentorum.

Dies deficiens in instrumento publico nõ uitiat, si contractus de necessitate non requirit scripturam, aliàs sic. Bart. in cõs. Reperitur instrumentum, &c. Item,

Dies in instrumento publico semper requiritur. no. in l. generali. C. de tabul. li. x. & j. uer. Instrumentum qualiter. uer. iij. ubi plenè. & tenet Bal. in l. cùm tabernam. in prin. C. de pig. Item in scriptura directè cõfecta super tempore. Itẽ in mandato procuratoris temporalis, secundum Bald. ibidem. Sed uide in Spe. de instru. edi. §. ix. uer. quid ergo.

Dies in scriptura priuata quo ad probationem, non requiritur in præiudicium scribentis: secus ad præiudicium tertij, nisi quo ad probationem prioritatis temporis, secundum Baldum in d. l. cùm tabernam. in princip. Sed idem Bald. in rubri. C. de fide instru. ulti. char. tenet simpliciter non requiri diem. Vide Butr. in c. ij. de fi. instru. Inno. in c. fi. eo. tit.

30 Dies, & consul, in scriptura priuata non requiritur. Bar. in l. j. §. huius. ff. de iusti. & iur. & in proœ. Dige. & ibi Ale. Quod est uerum, quo ad probationem contra principalem, uel hæredem eius. l. cùm tabernam. §. idem quæsijt. & ibi Alexan. ff. de pigno. Alexan. in l. prætor. in prin. de eden. & j. Scriptura. Sed contra tertium sic, secundum Ioan. And. & Butr. & Host. in c. inter dilectos. de fide instr. & Ab. Sic. in c. ij. eo. tit. & Matth. Mathesi. in no. suis, uer. xlvj. & Bald. in §. quibus. in j. cõst. Cod. & Alex. conf. clx. iiij. parte. & Bal. & Pau. de Ca. in l. cùm antiquitas. C. de testa. Item in casu §. quantum. in auth. quib. mo. na. effi. legi. requiritur dies in scriptura priuata, secundum Ang. in l. j. §. editiones. ff. de eden. Item in casu auth. qui sine. & ibi Ang. C. de testa. secundum Alexand. in l. prætor. in prin. de eden. Vide etiam per Alex. consi. clxxxj. ij. parte. & in consil. cix. iiij. parte.

Dies in instrumento etiam de nocte facto debet poni. Inno. in c. consuluit. in fi. de offi. dele. & Bald. in l. fi. C. de his, qui. ut indig. Vide gloss. & Bal. in l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. & Bartol. in l. repetita. ff. de fide instru. in Specul. de solu. §. j. uersi. sed quid ecce. & per Bart. in l. si testium. de testa. Quod intellige de die præcedente noctem ipsam, si instrumentum fiat ante mediam noctem. Secus, si post mediam noctẽ, quia tunc dies sequens debet poni. Ioan. de Imo. in c. j. ut eccle. benefi. Ang. in l. in usucapionibus. ff. de usucap. Bart. Cep. in l. ij. §. fi. ff. de uer. sig. & Bald. in l. more. de fer. & ibi omnino per Alexand. Et subdit ibi, quòd si notarius ignoret horam, dicat Actum tali nocte inter talem diem, & talem, secũdum † Ang. ubi suprà. & in l. j. de manumis. † Vide Franc. Aret. in l. Pantonius. §. rei. de acqui. hæred.]

Dies omissus per errorem notarij in instrumento, an possit postea apponi. Bar. & Alex. quòd sic, in cõsi. Reperitur instrumentũ. Vide Bar. in l. Imperator. ff. de statu homi. & in l. si librarius. ff. de reg. iu. & j. uer. Error notarij. uer. iiij. & viij.

Dies criminis cõmissi debet poni in libello ad instantiam accusati, uel inquisiti, petentis ad sui defensionẽ, ut probet, quòd ea die accusatus, fuit alibi. s. uer. Accusator. uersi. xxx.

Dies homicidij cõmissi in conspectu populi, licet non probetur per testes, punitur homicida. j. uer. Homicida. uer. viij.

Dies regulariter non debet poni in libello criminali. l. libellorum. & ibi Bart. ff. de accu. nisi una die delictum esset, & alia die non. per no. per Bar. in l. non solum. §. sed & reprobari. ff. de oper. no. nun. Item nisi certa die pro delicto esset maior pœna. Bart. in d. l. libellorum. Item nisi petatur. ut s. proxi. uer. item uide plenius per Alex. & Bartol. in l. ij. §. si publico. de adul. ubi loquitur de inquisitione de falso.

Dies in delictis negatiuis an ponatur in libello. Bald. in l. j. C. de his, qui. ut indig.

Dies Ægyptiaci, id est, tiaci, nõ sunt seruãdi. xxvj. q. vij. nõ obseruetis. uide Bal. in l. cretionũ. C. de iure delib. hi dicti sunt, qa infelices fuerũt Ægyptij in his passib. quorũ duos tantũ notamꝰ in singulis mensib. ad memoriã, cũ plures fortè fuerint: ut in Historia scholastica sup. Exo. cap. abijt ergo. Sed an seruent ex dispositione statuti. Bart. in d. l. cretionum.

Dies legati quo ad transmissionem quando cedat, si est purũ: dic quòd à die mortis. Et idem si est in diem certum, nisi in casibus no. in §. in nouissimo. C. de cad. tol. Sed si est conditionale, uel sub die incerta, cedit ab euentu conditionis, uel diei, nisi dies sit omnino extitura in uita legatarij. Item nisi conditio tacitè insit: sed quo ad obligationem, cedit ab adita hæreditate: quantum uerò ad dominij translationem, si est purũ, cedit uerè ab adita, sed fictè cedit à morte, si est in diem, non transfertur dominum, nisi die eueniente: idem si sub conditione. Ita Bartol. in l. j. §. & cùm lex. C. de cadu. tollend.

Dies an sit expectanda. in l. in illa. & ibi Alexand. & doc. de uerb. oblig.

40 Dies in prima stipulatione adiecta non censetur in secunda repetita, quando secunda non est facta animo nouandi. no. in l. si dari. & ibi per Alex. in l. si diuortio. de uerb. ob. & Ioan. de Imo. post glos. in l. si sic. eo. titul. ubi dicitur, diem censeri repetitam in secunda obligatione nouãte. Vide Bartol. in l. si Stichus. §. nouata. de nouat.

Dies extensionis uel dictationis factæ à sapiente, an uerò dies contractus, uel testamenti extensi, debeat attendi. Bart. in l. illa institutio. de hære. instit. & j. eo. uersi. xlv.

Dies quando dicat appositus à principio obligationis, & quãdo post. Pau. de Cast. consi. xxxix.

Dies, qua ultimus actus scripturæ celebratur, inspici debet, ut dicatur actus illa die celebratus: ut si una die fiat scriptura, altera uerò die sigilletur. Bartol. in l. si testamentum. ff. de testa. Item,

Dies in instrumento debet poni ea, in qua instrumentum celebratur: aliàs falsum est instrumentum, nisi quando diceretur, quòd hodie Titius promisit decem Seio, quę recepit ab eo, iam est annus, quia tunc ualet instrumentum. Bartol. in l. repetita. ff. de fide instrum. Item,

Dies pacis conclusæ debet poni in instrumento pacis, quod intra mensem post fuit dictatum. Bald. in l. contractus. iij. co. C. de fi. instr. & per Bartol. in l. illa institutio. ff. de hære. inst. s. eod. uer. xlj.

Dies certa, uel incerta, quot, & quibus modis dicatur. Bal. in l. j. j. colum. C. ut actio. ab hæred. & contra hæred.

Dies legatorum quot, & quibus modis dicatur cedere. Bartol. in l. ij. ff. quan. di. le. ce. Bartol. in l. j. §. j. post Cyn. C. de cadu. tol. & in toto tit. quando di. le. ce. ff. & C.

Dies tutelæ testamentariæ, uel commissariæ, quando cedat. Bart. in l. si is, qui tres. in princ. ff. de excu. tuto.

Dies posita in principali, uidetur repetita in accessorio. l. fi. §. fin. ff. de uerb. obli. secundum Bartol. in l. licet Imperator. de leg. j.

Dies incertus habetur pro conditione. l. si pecunia. §. fi. & ibi Bartol. de leg. ij.

50 Dies ad implendam conditionẽ appositus cedit, adita hæreditate. l. si in diẽ. in prin. & ibi Bar. ff. de cõdi. & demon.

Dies intelligitur secundum subiectam materiam. l. si uno. in prin. ff. loca. l. si stipulatus. de usur. Sed propriè intelligitur dies, quando sol est super terram. l. more Romano. ff. de fer. c. consuluit. de offic. dele. Fed. de Senis consi. xliij. Bar. Cep. in l. ij. §. fin. ff. de uerb. sig. & s. eo. uersi. ij.

Dies bissextilis an computetur pro uno, uel duobus. gl. & Bar. in l. iij. §. sed utrum. ff. de mino.

Dies adiecta obligationi an & quando censeatur repetita in secunda obligatione nouante primam. Ioan. de Por. & doc. in l. qui sic. ff. de uerb. oblig.

Dies ad componendum sarcinulas non computatur in termino. l. ab hostib. §. sed quod simpliciter. & ibi doct. ex qui. cau. ma. & Alexand. in l. j. si quis cau. Et ideo non cõmittitur mora, nisi præcedat spacium tantùm arbitrio iudicis, quo fiat præparatio. j. Mora committitur.

Dies ad comparendũ debet dari, & non computatur in termino. l. j. secundũ unam lec. si quis cau. secundum Bal. & Alex. in d. l. j. & Bald. in auth. ei qui. C. de tempo. appel.

Dies Paschæ, quo quis promisit soluere, & ab inde in antea ad placitum creditoris, interpellat, ac si simpliciter esset promissum soluere die Paschæ. Casus sing. cum gl. secundum doc. Angel. & Alexand. in l. cùm stipulatus sim mihi à Proculo. de uerb. oblig. & Alexand. in l. quoties. eo. tit.

Dies

Et quintilia Mandosius in reg. cancel. reg.a 19. q.e 18. n.o 3. et in reg.a de infirmis resignan. q.e 36. D. Peres in l. 22. tit. 2. lib. de leon respon. 22. Ziria tn snam segz multi quos refert Ziria n.o 20. Moline. in Parisien. tit. 1. §. 4. Bernar. dias. in eq. quaedicit verione ind. l. 1. ff. sigs et magis coem co cons. 279. n.o 4. Sed quecu. Sard. interpretati sabe sequamur q faue est ei si cui termi. assignatus. glo. in c. de appellatio. Fit. 3. n.o 30. Castillo Gauri n.o 83. vo dia. Cornej. ubi potest pro concorda Mandosius ubi s. Dias. et Duenas. De Saccis preced. tractant selua. neficio. 3. p. q.e 40. Casaney in consi. gun. Rub. 1. 8. biefus in l. 2. ff. signif. pag. 29 Gracian. ref. 133

Dies Dominica est loco Sabbathi de consuetudine, non de præcepto. j. Sabbathum.

Die Dominica licitū est coquinare, & cibos præparare, quod nō licebat Sabbatho. Archidi. de cons. dist. iij. ieiunia. ad fin. ubi etiam uide.

60 Die festo an liceat operari, & quæ operæ sint licitæ. & infrà, uersi. Festum.

Dies appellationis non computatur in termino prosequendi. gl. & Card. in cle. sicut. de appella. & j. Terminus.

Dies notificationis receptę citationis non computatur in termino ad comparendum. iiij. q. v. quisquis. Card. in d. cle. sic. ut. j. q. & c. super eo. ij. tit. Bald. in l. si ea. pen. colum. qui accusa. non poss. Alexand. in l. j. si quis cau. & in l. Labeo. ad finem. de iureiuran.

† Adde, quòd istud habet locum in actibus extraiudicialibus: secus, in actibus iudicialibus: quia adhuc requiritur in talibus monitio. Et ita intelligit & limitat illam regulam Felin. in c. si autem. extrà, de rescrip.

† Dies interpellat pro homine. l. magnam. C. de contrahen. & commit. stipu. l. traiecticiæ. §. de illo. ff. de act. & ob. Quod est uerū, etiamsi est dies legalis & tacita. l. ij. C. de iure emphy. c. potuit. de loca. & gl. in l. mora. ff. solu. ma. & not. in l. quoties in diem. & seq. de uerb. ob. & in l. si ita essem abs te. eo. tit. & Alexan. in d. l. quoties. & in l. uinum. si cer. pe. & in l. si ita stipulatus. de uer. ob. & Bartol. in l. si stipulatus. ij. q. prin. eo. ti.
† Et per Felin. in c. licet Heli. de simo. in medio. ij. colum.] Item uerum, nisi dies sit posita gratia multiplicandæ obliga-
† tionis. Bart. in l. j. in fin. ff. de penu. leg. † Et Bald. in l. pecuniæ. §. usurarum. de usuris.] Item nisi sit apposita causa finiendæ obligationis: utputa, uolo teneri usque ad mensem, & non ultra. l. ex empto. §. denique. ff. de act. emp. gl. in §. fi. de eo. qui inter. fra. do. sui. in usi. feu. Item nisi dies esset nimis breuis. Bal. in l. si mihi & tibi. §. si quis seruos. de leg. j. & Bal. in ca. domino guerrā. & ad hoc hic fi. lex. & Alex. in d. l. quoties. de uer. ob. ubi plenè ponit hunc articulum cum dictis limitationibus, & per alia uerba, ad de casum sin. & Bartol. in l. cùm stipulatus sim mihi à Proculo. de uerb. ob. & Ang. & Imo. in l. si insulam. xxvj. colum. & in l. ita stipulatus. eo. tit. & s̄. Item nisi post diem ponatur dictio, & postea quandocunque: quia tunc dies non interpellat, cùm hominis interpellatio requiratur: ut s̄. uer. Debitor soluens. uer. ciiij. & j̄. uer. Obligatus. uersi. xij. & xiiij. Itē nisi quando quis debet decem purè, & creditor promisit non petere usque ad Pascha, quòd lapsus diei Paschæ non interpellat, nec in mora constituit. Bald. in c. ij. an ille, qui interfe. fra. do. sui. & Alex. in l. si unus. §. j. de pac. Itē adde quòd dies interpellat in annua stipulatione, non in legato annuo. Alex. in l. Stichum. §. stipulatio. de uerb. oblig. quid de die statuti. Cy. & Bald. in l. fi. §. j. C. de iure do. impe. adde infrà. Item hora, uer. iij. & j̄.
† eo. post duos seq. uer. † Et plenè per do. Socin. consi. cvij. incipi. Vt in quæstione. uer. sit ergo conclusum. in fi. in parte, car. clxxij. & aliquid per Felin. in c. P. & G. de of. deleg. & do. Fran. Are. in l. quemadmodum. de acquir. pos. in fi. & do. Pet. Phi. Cor. in consi. cxcvj. incip. Licet. in prin. in iij. parte. & in cons. xxvj. incip. In hac. in litera F. in j. parte. & Fran. Are. in l. uinum. si cer. pe.]

† Dies ubi est apposita, non requiritur monitio. c. potuit. de loca. l. optimam. C. de contrahen. & cōmit. stip. Quod amplia, & limita, ut per Felin. in c. licet Heli. in iij. colum. uer. secunda conclusio. de simo. †

* Dies non expressa tantùm, sed etiā tacita pro homine interpellat, & debitorem in mora constituit. l. magnam. C. de con trah. & commit. stipulat. l. ij. in extre. C. de iur. emphyteut. l. si mora. & ibi doc. ff. solut. matrimon. Roland. à Val. in cons. xcviij. num. 9. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Diei lapsus habet uim pacti de non petendo. Bal. in l. j. C. quan do dies leg. ced.

Dies compromissi habetur pro peremptorio asignato partibus ad probandum. gloss. & Bald. in l. si de meis. §. ex compromisso. ff. de arbi. ubi etiam dicit, quòd si non sit dies in compromisso, debet parti terminus probatorius dari: aliàs non potest dici non probasse.

Dies sicut interpellat pro homine, sic hora. Bal. in l. j. ij. colum. C. ne lice. in una cau. ter. prouo. uide in l. ratio. §. fin. ff. de action. emp. Adde dictum Bald. in l. si quando. ij. colum. C. de testi. & j̄. uer. Hora. uersi. iij.

+ Dies termini an computetur in termino. not. in l. j. & ibi Bart. & Alexand. & doct. ff. si quis cau. gloss. in cap. j. de resti. spo. in vj. per Bald. in authen. ei, qui. C. de bo. au. iudi. pos. doct. in ca. super eo. de app. & do. Angarus de Firmo, compatriota meus, in consilio, Nunquid dies termini, &c. & Specul. de cita. §. ij. uer. item nota, quòd si citatio. & ibi Bald. in addi. uer. dies. & in cons. Statuto cauetur, quòd si quis habuerit pacem. Item de his uide omnino permulta exempla pro & contra, per Car. in cle. sicut. j. q. de appe. & per Alex. in l. cùm
† bissextus. de uer. sig. & quod no. in l. anniculus. eod. tit. † Et per Feli. in cap. placuit. in j. col. de præscrip.]

Dies prima termini annalis, uel statutarij, uel compromissarij, computatur in termino: quia fit cōputatio de momento ad momentū. Bald. in l. ij. §. ij. in fi. C. communia de legatis.

Dies ultima cōprehenditur in termino ex ui dictionis Intra: ut si dicitur, Si intra decem dies, &c. Bartol. post gloss. in l. j. in prin. ff. de offi. præfe. ur. Item,

70 Dies impedimenti nō cōputatur in termino. l. quibus diebus. in prin. & ibi Bartol. de condit. & demon. Item,

+ Dies termini regulariter non computatur in termino, quia in dubio semper currit de momento ad momentum, nisi in casibus expressis in iure in contrarium. Ioan. And. & doct. in d. cap. super eo. de appel. & Card. in cle. sicut. j. q. eod. tit. & Alexand. plenè in l. j. ff. si quis cau. & in l. more. de fer. & per
† Bald. in l. terminato. iij. colum. C. de fru. & lit. expen. † Et per Fel. in d. c. placuit. de præscrip. in j. colum.

Dies una pro quiete debet dari in qualibet hebdomada itineranti, quæ non computatur in termino. gl. fin. in cap. cupientes. §. j. uer. commodè. de elect. in vj. & Ioan. de Imo. in l. continuus. §. cùm ita. de uerb. oblig. Alexan. de Imo. in l. j. si quis cau. Quod dicit uerum, etiamsi sit dictum, quòd dilatio sit continua, uel quòd continuatis diebus intelligatur. per glo. in c. quamuis. de offi. ordi. in vj.

Dies hodierna, qua promitto tibi soluere, an interpellet. Ang. & Alexand. in l. liber homo. §. decem. Ange. & Imo. in l. si insulam. xxvj. colum. eo. tit. Bald. in l. j. v. opp. C. quando dies leg. ced.

Dies coronationis Imperatoris dicitur ortus imperij. l. fi. C. de fer. & in Speculat. de rescrip. præsen. §. fi. uer. item quod obtentum.

Diebus illis, id est duobus. l. itē illa. §. j. de uerb. obl. glo. in l. eū, qui Calendis. eo. tit. Alex. in l. fine præfinito. de pœnis.

Dies non integra non computatur in termino. Bald. c. j. j. colu. quo tempo. miles. in usi. feu.

Dies posita in principio protocolli, censetur repetita in omnibus sequentibus: sed posita in fine, non censetur repetita in præcedentibus, nisi dicatur expressè. Bartol. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium. in xvj. colu. in repetitione uersi. quæro, an locus. & in xx. colum. in fi. uer. septimò dixi. ff. de eden. quòd uerum est, si liber est ligatus, uel si quinterni sunt connexi per signum, uel per sequentiam, uel continuationem scripturæ ad finem præcedentis quinterni, uel si aliter apparet, quòd fuisset unum uolumen. Secus, si post primum cum die & consule, sequeretur aliud, sine die, intermedijs pluribus chartis non scriptis. Item secus, si in alio incipit notarius scribere annos Domini, & sit intermissum spacium pro die. Item nisi sit posita dies per errorem. Item secus in filza. Ita Bartol. in d. §. si initium. Secus in libro rationum, quia in omni partita debet esse dies & consul: ut sup prà eo. uersi. xix. Vide Alex. omnino in d. §. Item dies instrumenti censetur in esse scripturæ factę in margine instrumenti. Bald. in rubr. ff. de fide instrum. v. colum. uer. hîc incidit quæstio. & in suo consi. in libro Sententiarum. Vide omnino Alexan. in d. §. ij. col. & in conf. clij. ij. parte. & adde quod no. Bal. in rub. ff. solu. matrim. Sed Alexan. in d. §. si initium, dicit sing. quòd si apparent duo uolumina rogituum notarij, & sermo præcedentis cōtinuetur alteri, censetur unum, & communis erit utrique indictio, & consul, sed non dies, secundum Alex. Item dies protocolli censetur repetitus in instrumento publico sine die confecto. in Spec. de instru. edi. §. instrumentum ergo. uer. quid ergo. & Alex. in d. §. si initium. & Anto. de But. in cap. ex literis. de fide instr. Idem in

testibus

testibus unius instrumenti censentur repetiti in instrumento sequenti. Bald. Angel. & Imo. in l. patris & filij. de uulg. & pup. & Alex. ubi s. Clausulæ uerò & renunciationes positæ in uno, non censentur repetitæ in alio. Bald. in l. circa. C. loca. nisi in secundo sit dictio, &c. Alex. ubi s.

Dies festiui sunt dies ocij & religionis. Arch. doc. & Ioan. And. in c. fi. de sent. excom. in vj.

80 Dies festiui qui dicantur, no. in c. fi. de fer. de conse. dist. iij. considerandum. & in Spe. de fer. §. j. Item,

Dies solennes ponuntur in cle. j. in fi. de iudi.

Dies feriati computantur in termino præfixo instantiæ ex forma statuti. in l. ij. §. fi. C. de temp. ap. Bald. in addi. Spe. de appel. uer. quando tempus. Item,

Dies feriati in utilitatem hominum an computentur in termino utili præfixo arbitris per statutum, si talibus ferijs est renunciatum per partes. Pau. de Cast. in consi. cciiij.

Dies litaniarum, seu rogationũ, sunt feriati tantùm de mane: usquequò fiunt litaniæ, non autem usque ad sero. Bald. & Ioan. Pet. de Perusio in l. in ius uocari. ff. de in ius uoc. arg. gl. ibi in uer. pontificem. Quod uerum, secundũ Bald. & ibi, si statutum refert se ad horam, non si ad diem.

Dies feriata an possit in termino assignari: per Innocen. in c. exposuit. de dilatio.

Dies sabbati feriata post uesperas ex forma statuti, dicitur feriata ad usum hominum potius, quàm in honorẽ Dei. Fran. de Albergo. in consi. Instrumenta guarentigia, &c.

Dies ultima termini, si sit feriata, an cadat in diem nõ feriatam proximam. in Specu. de dila. §. j. uer. sed pone, & de dila. cap. conquestus. & s. Citatio die feriata. uer. iiij. & melius in uerbo, Citatus. uer. liiij.

Dies tota causæ cedit citato. in Spe. de compa. in termino. uer. sit autem. & de dila. §. fi. uer. illud. de teste. §. viij. uer. quid. ergo. & suprà, uer. Citat⁹. uer. cxxiij. & uerbo, Citatio sine die. uersic. iiij. & uerbo, Citatio ad sententiam. uer. xvj.

Diei hora ultima an fieri possit, quod mandatur fieri certa die, & quid si fieri debet in tertiam diem, an ultima die fieri possit. Item,

Dies, qua quid fieri debet, si non sit apta ad illud, an possit fieri die sequenti. in Speculat. de dila. §. j. uer. sed pono, iudex. & uer. sequenti.

Dies cuiusq; mensis quot sint. in Specul. de instru. edi. §. ij. uer. post diem.

Dies dati ad appellandum quomodo computentur. Item,

90 Dies dati ad probandum exceptionem excommunicationis quomodo probentur. Item,

Die ultima an sufficiat fieri, quando quis promisit facere intra uel ante decem dies. in Speculat. de app. §. v. uer. sed nunquid dies.

Die statuta si non fiat quod fieri debet, sed post factum sit, acceptante eo, qui fieri mandauit. in Specul. de do. & contu. §. ij. uer. sanè. in fi.

Diei ultima parte solui potest, quãdo aliquid debetur in diem. in Spe. eod. tit. §. v. uer. sed quare.

Die eadem, licet diuersis horis, arbiter potest laudare: in quẽ factum sit cõpromissum de pluribus cum clausula, quòd simul de omnibus iudicet. in Spec. de arb. §. viij. uer. quid ergo, si de quibusdam. quia simul dicitur factũ quod eadẽ die fit, licet diuersis horis: ut ibi, & in l. operis. & ibi Bar. ff. loca. in l. fundus. §. si duo. ff. de pigno. & j. uer. Simul. uer. pe.

Dies anni quot sint, uide s. uer. Annus. uer. vij.

Dies cœptus an habeatur pro completo. not. in l. j. ff. si quis cau. gloss. & doc. in l. qua ætate. ff. de testa. in l. in omnibus. ff. de actio. & oblig. in l. iij. §. minorem. & ibi gl. & Bartol. ff. de mino. quod aut agitur de odio, aut de fauore. & in l. si cui legetur. in princip. de leg. j. & Bald. in l. liberti. vj. colu. C. de ope. lib. per l. ij. de annu. leg. dicit, quòd tota dies computatur, etiamsi quis de sero recedit, ut salarium sibi debeatur. Car. in cle. j. viij. no. de seq. pos. dicit, quòd dies ultima triennij cœpta sufficit in usucapione, per l. iij. & in l. usucapione. de diuer. & temp. præscri.

Dieta intelligitur de uiginti milliaribus. l. j. ff. si quis cau. & ibi doct.

† Adde, quòd dieta est duplex, scilicet uulgaris, & legalis. Vulgaris habetur secundum consuetudinem regionis. Legalis continet uiginti milliaria. gloss. in c. nonnulli. de rescript. in uer. ultra duas dietas.

Dietæ duæ dicuntur de trigintaquinque milliaribus. Barto. in d. l. j. ff. si quis cau.

Dieta intelligitur, quòd mensuratio fiat à continentibus ædificijs, non à porta: secundum Bartol. in d. l. j. Item, quòd fiat mensuratio per uiam magis usitatam, uel per aerem, si aliter fieri non potest. Bartol. ibidem. & j. uer. Distantia. uer. j. & † quid si una uia est longior altera. j. eo. uer. fi. † Et per Felin. in cap. olim. de exce. in ij. col.]

Dieta computatur à fine diœcesis domicilij. Ioan. And. in c. statutum. de rescrip. in vj. Rota in decisi. dcxliij. communiter † tenet Rota, &c. in anti. † Et an & quando fiat à loco domicilij principalis, uide Fel. in ca. ex parte B. ad fi. uer. Computatio dietæ. de foro compe.]

Dieta quomodo intelligatur, an secundum dispositionem legalem, uel secundũ cõsuetudinem regionis. gl. in c. nonnulli. in prin. de rescrip. & ibi doc. & in c. statutum. §. cùm uerò. per gl. & doc. eo. tit. in vj. & doc. in l. j. ff. si quis cau. & Barth. Cep. in l. in itinere. viij. q. de uer. signifi.

† Dieta per mare quomodo computetur. Felin. in cap. olim. in iij. col. uer. demùm scias. de excep. †

Dietam nimis longam facere, est culpa. Bald. in l. si tibi mandauero. ff. commodati.

Dietæ de quibus fit mentio, in ca. nonnulli, de rescrip. quomodo intelligantur. in Spe. de cita. §. j. circa prin.

Dietæ computatio in realibus fit à loco, in quo est res. in c. j. & ibi Card. de rescrip. in clemen.

Dieta quomodo fiat, si una uia sit longior altera. Host. & Ioan. And. in cap. olim. de except. But. & Imo. in c. nonnulli. de rescrip. Ioan. de Imol. in l. continuus. §. cùm ita. de uerb. oblig. † Bar. in l. Imperator. de app. † Vide Feli. in d. c. olim. in j. colum. in fi. in uersi. dum subdit Abb. & in ij. col. in medio. in uer. & ibi sunt plures uiæ. & ibidem paulo pòst, in uer. quòd stantibus pluribus. ubi, an attendatur uia usitatior.]

Diffamare est, uel in uulgo prędicare, uel coram iudice, etiam non in figura iudicij. Bal. in l. diffamari. in princip. C. de inge. manu. uel etiam coram paucis. Bal. ibidem.

† Adde, quòd diffamare est alicuius famam detrahendo maculare, & dicitur Græcè διαφημίζω.

Diffamationis copia debet dari inquisito. Ang. in l. si uacantia. C. de bo. uacan. lib. x.

Diffamans debet contrarijs uerbis reddere famam. & emendare damnum. s. uersi. xij.

Diffamari non debet ecclesia. cle. j. de offi. ordi. & ibi Car. post gl. quòd diffamatio est uitanda.

Diffamasse quis dicitur eum contra quẽ quis protulit aliquod uerbum iniuriosum cõtra ueritatem, dicendo ei, Fur, latro, & similia: intantum quòd accusans alium de diffamatione debet probare accusatum protulisse uerbum continens infamiam alicuius. Bartol. in l. turpis. de leg. j. & requiritur specificatio certi maleficij: nec sufficit dicere impio ribaldo, nisi dicat, fur uel latro, & similia, secundum Bartol. & Ioan. de Por. ibidẽ. uide Bal. Ang. in l. ij. & iij. de lib. & posth. & Ang. † Are. in Malefi. uer. uerba iniuriosa. † Et Felin. in ca. inquisitiones. de accu. in iij. col. in mag.]

Diffamans aliquẽ quomodo puniatur. no. in l. diffamari. doct. C. de ingenu. manu.

Diffamans qualiter cõueniatur à diffamato. in Spe. de nat. ex libero uen. uersic. in seruo. & uer. quarti dicunt.

Differentia inter priuilegium & confirmationem ponitur per Innoc. in ca. cùm inter. de re iu.

Differentia inter consuetudinem præcise arctantẽ, & eam quę arctat accusatiuè, ponitur in c. clericus. de cle. non resi.

Differentia inter manifestum, notoriũ, & publicã uocem, ponitur per Innoc. in c. tua. & c. sicut. de cohab. cle. & mulie.

Differentia inter contractum emphyteuticum, & censualem ponitur per Innoc. in c. [illegible] constitu.

Differentia inter decretum, authoritatem, & consensum, ponitur per Bald. in Marg. uerbo, Differunt.

Differentia inter emphyteusim, & libellum, & feudum, & precarium, ponitur infrà, eo. uerbo, Emphyteusis. el j. uer. ix. usque in fi.

Ut Alcia. in l. anni. de verbo. significa. refert Balby de praescrip. 4a p. q. 6. n. 6. et lege ita et quali. ubi [illegible] refert Sane [illegible] sequentes. [illegible] in temporalibus obligatio non finitur [illegible] die comple. [illegible] vero dies inceptus habetur pro completo ut tradit Parladorius per inst. rer. quotidia. c. 1. §. 1. n. 9. et 10.

Differentiæ Legum & Canonum Domini Gualuani Bononiensis, uiri diuini ac humani iuris consultissimi, quas diligens lector non minus necessarias, quam utiles comprobabit.

SEcundum canones ante sententiam potest appellari, secundum leges non, nisi in certis casibus.de appell.super eo. Et ut plus liqueat, dic quòd secundum canones potest appellari ante sententiam à grauamine, etiamsi non est expressum in iure, ubi proceditur sine clausula, appellatione remota. sed secundum leges solùm, ubi est expressum. Et sic intellige c.non solent. ij. q. vj. & uide de appell. pastoralis. super uerbo expresso. Iudex appellationis secundum leges non potest causam delegare: secus, secundum canones. de offi. delega.super quæstionum. §. intentionis. in gloss. in fi. c.de offi.ordi.pastoralis.& eod.tit.c.ut litigantes.lib.vj. Iudex coram eo facit lit.contestari, ut per se ferat sentẽtiam. medium tantùm committit secundum leges, secundum canones omnia committit, & principium tantùm, & finem tantùm: ut in eo.cap.super quæstionum.in gl.illud oportet.

† Secundum leges committit examinationem consiliarijs, secundum canones, cuicunque uult. ut in ca.pastoralis.supradicto.

† Secundum leges testis repellitur à testimonio, si est damnatus de aliquo, scilicet crimine: secundum canones repellitur, siue sit damnatus per sentẽtiam, siue aliàs prohibeatur. de testi.super eo.in gl.

† Secundum leges actio est proponenda, secundum cano.nõ. de iudi.c.dilecti.& dic ut ibi in gl.sic patet.

† Secundum leges locũ habet rigor legis.ut in l.si quis in tantam. C. unde ui.secundum cano.non: nisi in rebus ecclesiarum.de do.& contu.c.j.in gl.

† Secundum leges missus in possesionem propter contumaciam statim est uerus possessor, secundum canones mittitur in possesionem causa rei seruandæ.ut de do.& contum. c.j. in gloss.

† Secundum leges filius retinet tantùm unam Falcidiam: secundum cano.retinet duas, s.debitam iure naturę, & Trebellianicam.de test.Raynutius.in gl.retinebunt.

† Secundum leges testamentum non ualet, nisi habeat subscriptionem septem testium: secundum canones sufficit, si coram presbytero & alijs testibus duobus aut tribus fiat.ut de testa.c.cùm esses.

† Secundum leges si testator legauerit rem alienam, hæres cogitur soluere: secundum can.secus, de testa.filius.in gl.ij.

† Secundum leges nõ tenetur hæres de delicto defuncti, nisi inquantum ad ipsum peruenit de ipso delicto: secundũ can. tenetur, licet nil ad ipsum peruenit, etiam quamuis lis non fuerit contestata.de sepul.c.fi.

† Secundum leges qui non habent continuã causam ad præscribendum, requirunt duplicatum tempus: secundũ cano. secus, ut de cau.pos.& propriet.cũ ecclesia.in gl.circa prin.

† Secundum leges præsumitur, quòd mulier mecum habitãs sit mea uxor: secus, secundum cano.de præsump.c. illud. in gl.sed quæritur.

† Secundum leges iudex datus ut cognoscat de proprietate, non potest cognoscere de possessorio.C. si à non compe. iu. l. si proprietate. secundum cano. cognoscit etiam de illa. de causa pos.pastoralis.in gl.ij.& antepen.de sequestratio. c. ij. Et intellige, ut no.ibidem per Bar.uel dic, si hoc non placet, quòd priuatorũ consensus possunt constituere quem, aliàs aliquẽ iudicem qui præsit iurisdictioni: secundũ cano. non, nisi de consensu sui episcopi.de foro compe.c.significasti.

† Secundum leges qui offert se liti, condemnatur, ac si possideret, secundum canones non. ut lit. pen.cap.ecclesia.infrà, in gl.fi.

† Secundũ leges in causa appellationis noui testes super eisdem capitulis recipi possunt, secundum canones non.de testi.fraternitatem.in gl.pen.§.eo.tit.in cle.de testibus.

† Secundũ leges nõ admittit quis ad possessionem, nisi ex toto renũciauerit iudicio proprietatis, secundum canones secus.de testi.significauerunt.& de causa pos.pastoralis.

† Secundum leges bonum est aliquid facere ad ostensionem uirium: secus, secundum cano.de tornea.c.j.

† Secundum leges non possunt committi quæ sunt meri imperij, secus secundum can.de offi.ord.quod se. de app. in gl. pe.de rap.in archiepiscopatu.in gl.fin.

† Secundum leges possessor malæ fidei spacio trium uel quatuor annorum præscribit, secus, secundum can.de præscrip. uigilanti.in j.gl.de re iudi.possessor.lib.vj.

† Secundum leges instantia iudicij perit lapsu triennij: secus, secundum cano.de iudi.c.penul.

† Secundũ leges ad imperatorem nõ potest appellari, omisso medio: secundum canones secus.de app.si duobus.in gl.

† Secundum leges differentia est inter œconomum, procuratorem, & syndicum: secundum cano.omnes hi comprehenduntur sub procuratore.de procu.petitioni.in gl.iij.

† Secundum leges concipitur sententia in personam procuratoris: quandoque in personam domini, uel contra eum qui producit: secus, secundum cano.de proba.licet.in gl. pe. de. elec.querelam.in gl.iiij.

† Secundum leges, patre uolente, tenetur filia recipere maritum, nisi ei dare pater uoluerit turpem & moribus suis indignum: secus, secundum canones: quia secundum eos eam compellere non potest.de despon.imp.c.j.in gl.j.

† Secundum leges mulier admittitur in testimonium in causa criminali: secundum canones non. de uerb. sig. forus. in gl.hæc intellige.

† Secundum leges arrhæ dantur pro sponsalibus percipiendis: secundum canones non.de spon.gemmæ.in gl.fin.

† Secundum leges testes inuiti sunt cogendi: secundũ canones non, nisi sit timore partis aduersæ.ut si se odio gratia uel timore subtraxerit.de test.cog.c.super eo.in fi.& c.pe.

† Secundum leges si unus primò percusserit, & uulnerauerit, & alter occiderit, primus non tenetur nisi de percusione & uulnere: secundus tenetur de occisione: secus, secundum canones.de homi.significasti.ij.in gl.tandem.

† Secundum leges lata interlocutoria super exceptione poterit appellari: secundum cano. poterit appellatio differri usque ad euentum negocij principalis. de ap. in c. fi. in gloss. perem.in cle.

† Secundum leges in ordinarium non potest compromitti: secus, secundum cano.de arbi.cum tempore.ij.q.vj.§.quod. de arbi.in gl.ij.

† Secundum leges cùm agitur de computatione graduum in linea æquali, quoto gradu quis distat à stipite toto duplicato distant inter se, & sibi attinent: secundum canones simpliciter, & nõ duplicato, ut in arbore consanguinitatis.uer. nunc uidendum est.

† Secundum leges in linea æquali quot sunt personæ, dempto stipite, tot sunt gradus: secundum canones uerò quoto gradu remotior distat à communi stipite, distant inter se: ut in eadem arbore.uer.nunc uidendum est.

† Secundum leges affinitas contrahitur ex legitimis nuptijs: secundum canon. ex omni coitu: ut in arbore consanguinitatis.in princip.& idem est de consanguinitate.de prob.c. per tuas.

† Secundum leges non potest fieri denominatio siue denunciatio, nisi super quibusdam criminibus.ut no.in gl.iiij.c. ut nostrum. tit. ut ecclesiastica beneficia. secundum cano. super omnibus criminibus.ij. q. j. si peccauerit.de iudi.nouit. iiij.quæstione.iiij.§.aliquando. Et est lex de testi.c.fin.super uerbo, accusatore.uel sic: appellans frustratoriè punitur de duabus libris argenti in ciuilibus, secũdũ canones in expensis.ij.q.vj.omnimodo.in gl.j.& C.quorum appel.non reci.l. ab executore.& extra eo.reprehensibilis.

† Secundum leges non ualet citatio, nisi asignetur terminus. ff.de uerb.oblig.l.ita stipulatus.secũdũ Pet.de Bella Pertica: secundum canones secus.de app.cùm parati.in fi.

† Secundum leges non omnia crimina sunt publica: sed quæ publicam infamiam irrogant, sicut adulteria, homicidia, & similia: secundum canones omne crimen censetur publicũ. de collusione detegenda.c.j.in gl.pe.ij.q.ij.in l.omnibus. de iudi.nouit.

† Secundum leges mulier si intra tempus luctus nupserit, incurrit infamiam: secundũ canones non.de secun.nup.c.fi.

† Secundum

† Secundum leges causa religionis debent coniugia dissolui: secundum canones non.

† Secundum canones non possunt parentes denegare spurijs alimenta: secus, secundū leges. ut qui filij sint legi. per uenerabilem. in fi. & de eo qui duxit in ma. cùm haberet. in gl.

† Secundum leges infamis potest esse procurator: secundum canones non. de iura calu. imperator. in gl.

† Secundum leges usuræ permittuntur: secundum canones non. de usur. c. iij.

† Secundum leges raptor cum rapta matrimonium contrahere non potest: secūdum canones contrahere potest. de rap. c. ult. de hære. cùm secundum leges. glos. lib. vj.

† Stuprans uirginē relegatur & uerberatur, si tamen per uim hoc facit, capite punitur, secundum leges: secundum canones recipiet in uxorem eam, aut uerberetur, & postea detrudetur excommunicatus in monasterium. de adulterijs. c. secundo.

† Secundum leges concubinatus est licitus, secundum can. non. xxij. q. iiij. nemo. in gl. fi. de app. c. de priori.

† Secundum leges delegatus ab ordinario non potest sententiam executioni demandare: secus secundum cano. de fo. compe. si quis. in gl. pe.

† Secundum leges iurisdictio non perpetuatur, nisi per litis contestationem: secundum canones per solam citationem. de offi. deleg. gratum. & c. relatum.

† Secūdum leges arbiter qui cognouit de causis suspicionis, illa probata etiā cognoscit de causa principali: secus, secundum canones. de offi. deleg. suspicionis.

† Secundum leges mulier auditur cōtra alienationem rei dotalis, etiam iuratam: secundū canones non. de iureiur. contingat. in gl. ij.

† Secundum leges filius nō conqueritur de patre in causa criminali uel ciuili, nisi in castrensi peculio: secundum cano. conqueritur de utraq; ij. q. vij. queritur.

† Secundum leges ludere causa coniugij possumus, secundū canon. non. de exces. præla. cùm inter. in gl. iiij. & xliiij. dist. comessationes. & c. non debet.

† Secundum leges induciæ dilatoriæ xxx dierum dari debēt. iij. q. iij. offeratur. secundum canones est arbitrariū. de proc. c. dilectus. in gl. fi.

† Secundū leges delegatus habet sportulas, scilicet duos aureos in principio, & duos in fine, secūdū canones nihil dat. de rescri. statutum. lib. vj. de ui. & hone. cleri. cùm ab omni.

† Secundū leges fœmina nō potest arbitrari, secūdū canones potest. hoc uerum, si est consuetudo. de arbi. c. dilec. &c.

† Secundum leges episcopalis dignitas tantùm liberat à patria potestate: secundū canones tunc etiā subdiaconatus liberat. de æta. & qualita. iudiciorū. qui filij sint legiti. p uenerabilem. circa prin. de senten. excommu. cum uoluntate.

† Secundum leges hæres filius, non autem impubes hæreditate patris priuatus reseruatur sibi legitima portio. secundū cano. non reseruatur. de testam. si hæredes.

† Secundum leges mulier non potest esse procuratrix: secundum cano. potest. de confir. uti. uel inuti. cùm dilecta. in gl. sic agitur.

† Secūdum leges si tres sunt arbitri, & tertius legitimē requisitus si curauit interesse, alij non possunt diffinire: secundum canones secus. de arbi. c. fi. lib. vj.

† Secundum leges pœna mortis uel sanguinis infligitur, secundum can. non. de rap. cap. archiepiscopatu. & ibi textum inuenies, scilicet, morte moriantur. de fur. ca. j. & de homicid. c. j. Expone, moriantur, id est, excommunicentur. nec obst. uersi. de latronibus, quia mors alia spiritualis, ut in criminosis: alia ciuilis, ut contra singulares: alia affectualis: alia naturalis: alia æternalis. per archid. iiij. quæstio vij. placuit. Sed quid sit mors, & quomodo infligitur mors. Est enim mors alia acerba, alia matura, alia immatura, uide c. præsenti. de præben. secundum Archidiaco. & per Ioan. And. in Nouel. lib. vj. & de pœni. dist. ij. ualida. per Arch.

† Secundum canones absens ex iusta causa auditur & tractatur quicquid contra eum factum est: secundum leges uerò distinguēdum est, an ex causa necessaria & probabili simul, an ex causa necessaria tantùm, aut probabili tantùm. uide ij. q. vj. biduum. in gl. &c.

† Secundum leges extinguitur pronunciatum per appellationem, secundum canones suspenditur.

† Secundum leges posteriores reuocant primas leges: non sic in diuinis. de conse. dist. iiij. celebritatem. in glos. in legibus. sed non est propriè differentia, quo ad canones, imò idem. de const. c. j. lib. vj.

† Secundum leges non est infamis, qui mortale peccatū committit: secundum canones sic. in præal. cap. celebritatem. & hæc intellige, ut no. in c. omnes. & c. illi. vj. q. ij.

† Secundum leges si quis conuincatur, quòd occultè deposuit libellum famosum, decapitatur, & secundum canones uerberibus subijcitur. vj. q. j. in sum.

† Secundum leges impubes non iurat, quia non potest deierare. iij. q. iiij. testes. secundum canones potest. de delict. pue. c. j.

† Secundum canones longa & longissima præscriptio non differunt: sed bene secundum leges. de deci. dudum. in glos. apertè. xvj. quæstio. iiij. in sum. & sanè intellige per c. j. de præscrip. libr. vj. & quod no. de consue. cap. fi.

† Secundū canones quis obligat ex nudo pacto. xij. q. ij. quicunq; suffragio. de pac. cap. j. secus secundum leges.

† Secundum canones quis alteri stipulatur: secus, secundum leges. j. q. vij. quoties. uide contrarium gl. ibidem.

† Secundū canones, periuriū, furtū, & similia solo animo committuntur: secundum leges non. xxxij. q. ij. qui uiderit.

† Secundum leges bona hæreticorum deuoluuntur ad hæredes: secus, secundum canones. de hær. uergentis. in gl. pe.

† Secundum leges existentes in potestate patris nō obligantur aliquo uoto: secus, secūdum canones. xxxij. q. ij. mulier. Et de uotis scripturæ ibi hîc scripsi.

† Secundum leges non tenetur quis denunciare: secundum cano. sic. no. ar. ij. q. vij. quapropter. super gl. hîc habet. quod no. j. q. viij. ex his. de accu. ex parte.

† Secūdū leges adultera licitè occiditur per maritum: secus, secundum canon. nam sic amittit dotem uir. no. glos. xxxiij. q. ij. inter.

† Secundum leges qui præest collegio, compellitur agere uel iurare de calumnia. secundum canones non. de iura. cal. imperator. super gl. j. & adde de testi. præsentium. lib. vj.

† Secundū leges iudex incidenter potest cognoscere de causa maiori quàm cōpetit suæ iurisdictioni: secus, secundū canones, quo ad causas spirituales. de ordi. cog. c. pe. in gl. fi.

† Secundum leg. exceptio adulterij non prodest uxori, cùm accusatur ad pœnam ciuilem: secus, secundum cano. si agatur in foro ecclesiastico ad separationem thori. de ordi. cog. c. ij. in gl. pen. adde quod no. de procu. tut.

† Secundum leges mulier in paucis casibus admittitur ad accusandum: in multis uerò ad testimonium: secundum canones est aliud. no. q. iij. in sum.

† Secundū leges uenditor præcise non tenetur dare rem uenditā, sed sufficit quòd det interesse: secus secundū canones, quia præcisè, secundum Host. de fi. instr. cùm Ioan. in gl. j.

† Maxima, media, & minima capitis diminutio aliter accipiuntur, secundum leges, & aliter secundum cano. de accu. qualiter. de pig. ca. fi.

† Secundum leges interlocutoria quæ præcepit aliquid dari uel restitui, uel non dari, uel non restitui, reuocari nón potest, aliæ interlocutoriæ possunt reuocari ex causa. de app. cùm cessante.

† Secundum leges spurij non repelluntur à dignitatibus: secus secundum canon. de presby. c. ij. in gloss. antepe. lib. vj. uel uerbum secularibus additum dignitatibus tollit differentiam, unde potest aliam recipere. per not. per me de app. pastoralis. super gloss.

† Matrimonium non est inter seruos, sed contuberniū sic, secundum leges: secus secundum cano. de cōiugio ser. ca. j. de iudice deleg. alias differentias etiam recipere potes de his quæ no. de offi. deleg. super quæstionum. §. porrò. in gl.

† Secundum leges nunquam proceditur super crimen contra absentem lit. non contest. nisi contra apparitorem: secus secundum canones. no. de do. & contuma. ueritatis. in glos. hîc enim patet.

† Secundum leg. arbitrariū est tempus in personalibus actionibus, nec est necesse interuenire post decretum primum, uel

uel ante lit.contestatam: secundum canones aliter, si tenes opinionem Innoc.de qua ut lit.non contest.quoniã. in fine.

† Secundum leg.omnis periurus non est infamis, secundum cano.sic.de test.testamentũ.& c.quanto.in gl.fi.vj. q.j. quicunque. Ad hoc, quòd præscriptio longi temporis locum habeat, requiritur & sufficit bona fides tradẽtis & accipientis: secundũ canones, cum bona fide semper requiritur longissima temporis præscrip.de præscript.si diligenti.in gl. illud.de re iudi.abbate.in gl.iij.libro vj. Et potest etiam recipi alia, secundum canones. ex gl.prædicta de libello alternatiuo, quod nõ approbo: alij recipiunt etiam aliam de petitione generali ex superueniente causa.ut eo.cap.

† Secundum leges laicus in criminali potest laicum iudicem substituere: secus, secundum canones, secundũ opinionem Gul.de foro compe.si diligenti.iuxta fi.j.gl.

† Secundum leges in præscriptione habere conscientiam dubiam de bona fide dicitur habere bonam fidem: secus, secundum canon.de pri. si diligenti. in gl. ult. in fi. secundũ Host. super ipsa gl.

† Secundum leges iudex si defert causam, fingens se dubitare, ubi dubitandum non est, est infamis.& in xxx.libris auri punitur, sed secundum canones aliter punitur. de re iudic. c. j. lib.vj.& no.de appella.intimasti.super gl.

† Secundum leges clericus potest rem & patriam cum armis defendere: secundum cano.non.de homi. suscepimus. gl. j. c.significasti.iuxta fi.gl.& c.petitio. Et ista differẽtia est plus in personis quàm in rebus.

† Secundum leg. punitur qui dat causam abortioni, etiam si non erat fœtus uiuificatus: secundum canones secus.de homi.sicut.ij.in gl.j.

† Secundum leg.ad superiorẽ præcisè deuoluitur prouisio ecclesiæ, cùm patronus laicus præsentat indignum: secundũ can.non ita præcisè.de offic.ordi.cùm fas.in fin.gl.ij.

† Secundũ leg. legatus principis cũ mittitur ad prouinciam, debet uiuere de rebus fisci uel imperatoris, secundũ cano.legati papæ aliter recipiuntur.de offi.ord.inter.in gl.fi.

† Secundum leg.ordo non liberat à criminali fortuna: secus, secundum cano.lxiiij.dist.si seruus sciente.in gl.quidem.

† Secundum leges in debilitato solum consideratur membri impedimentum in usu: nõ defectus uel augmentum: secus secundum cano.de cor.uiti.c.ij.super gl.fi.

† Secundum cano. maritus accusans uxorem etiam de iure suo se inscribit.de procu.tut. secus secundum leges. hoc no. Bar.Brix.ij.q.viij.in publico.& per Host.de accu. super his. super gl.ij. Et potest una differentia haberi per ibi no. super gl.ij. hoc generale.& alia eodem tit.ad petitionem. in principio magnæ additionis.& alia in ca.qualiter.ij.de accu.ibidẽ est de capitis diminutione.

† Secundum leg.in libello accusatorio ponuntur nomina imperatoris & consulum: & secundum cano.loco illorum ponuntur nomina papæ & episcopi.ij. q. iiij. libellorum. & ibi no.gl.j.per Archi.

† Secundum leg.proponens plures actiones in libello, si sunt diuersæ, tunc certas de iure suo eligere debet: secus, secundum canon.secundum quos plures admittuntur.de electio. querelam.super gl.ij. Differentia sumitur per not.de adul.c. pen. super gloss. penul. Et de usu. cùm tu. in glos. licet. Alia per no.de sortile.ca.j. Item alia per no.de male.c.ij.in gloss.j. Alia per no. de exces. præla. clerici. in gloss. fi. Alia per no. vij.q.xj.sacrilegiũ. cap. quisquis. & de pen. fęlicis. in nouel. lib.vj. Alia per not.de iudi.c.fi.in nouel. Alia de pœnis. c. de sententia. Alia de sententia excommunicationis.c.iiij.super glos.nunquid. Alia per no.xvj.q.iij.placuit.in gl.iij. Alia per no.de senten.excõmu.si uerò turpiter. Alia per no. de spon. in præsentia.super glos.ij.alia per restitu.in integ. c.ij. super gl.& sic uidetur. Alia de hær.cap.extraneus.§.credentes. super uerbo, accedat.alia de pig.c.ij.in gl.ij.alia de dona.c.fi.& per no.iij.q.ult.alia de iure patr. nobis. super gl. non uidentur.alia p[illegible]o.de despõn.impu.puberes.super gl.ij.ad finẽ. & c.seq[illegible]super gloss. iij.alia de diuor.ca.j. de donatio. inter ui.& uxo.c.pen.super gl.penul.

† Has differentias inter legẽs & canones menti commendes, & licet plures aliæ possunt referri: tamẽ his ego Gualuanus contentus propter multos qui uno collyrio omnium oculos uolunt curare, semper pro solutione dicentes. Aliud est de iure cano. aliud de iure ciuili. uel aliud est de iure antiquo: & aliud de nouo.ut no.xxix.di.cap.fin. in glo. pen.uel aliud in ultimis uoluntatibus, ut not.de conces. præbẽ.cap. j.in gloss. communis.lib.vj. qui saltem recurrere possunt ad Speculat. de disputatio.& alle.§.post hoc.per to.& maximè doct.utriusq; iuris, uerius nullius, de quibus mirabilem modum illusionis audiui, quomodo per sophisticas rationes simplices & nouos scholares, subtilitatibus legalibus innitentes, arguere, omisso canonis textu, pollicentur, & nouo genere mercuria. quarta. & ualeant uideri rabi, ibi allegare satagunt tantummodo canones, ubi sunt periti in iure ciuili, & econuersò. Et ut sic scholares ipsi, quos à ueritatis uià auertunt, & ad fabulas conuertunt, semper sunt addiscentes, & nunquam ad ueritatem scientiæ peruenientes: ut xxvj. quæstione v. nec mirum, ubi hoc pacto in opinionibus, in quibus possunt & debent imitari canones, sunt legistæ: ut not. qui filij sint legitimi. per uenerabilem. uer. rationibus. Et qui innituntur æquitati regularis disciplinæ, legis rigori subijciuntur. de calum.cap. j. de re iudi. abbas.iuxta fi. li.vj. Obsecro igitur, & summè deprecor Dei & proximi dilectione, primiq; parentis amore, ut ista legentes, horũ quæ uera sunt, participes existant, præsentis opusculi collectionem diligant.de pœn.dist.ij.charitas. uer. proximos. & antequam intelligant, non comprehendant.xj.q.ix. eorum saltem: inuidiaq; diaboli uitium est.xxiij.q. iiij. quàm magnũ. Nec dicant, quòd habita una cõtraria gl. habeatur & alia, ac ipsius gl.solu. Quia hoc inueniũt in multis proculdubiò falsum fore. Recipiant ergo gratanter opusculũ, quod iustitię & libramini rationis subiectũ.vij.q.j.§.cùm ergo. uersi. formari.de senten.& re iudi.in cle.pastoralis.uer.uerum. Et satis sit, quod in paucis per laborem amicis consulitur. ff. de admi.tut.tutores.§.qui sunt.in fi.& C.de neg.gest.tutori. de homi.super rubro.in ult.opi.in nouel.per hos aũt, & in alio laboris scientia in hoc seculo acquiratur, ut regnum cœleste tribuatur: quod nobis præstare dignetur omnipotẽs Deus. Quoniam ex ipso sunt omnia: ipsi honor & gloria, in secula seculorum. Amen.

Difficile dicitur, quod sine licentia principis expediri non potest. l. apud Iulianum. §. si constat.& ibi Bartol.ff.de leg.j.

Difficile ad impetrandũ, quia requiratur noua lex fieri à communitate, reputatur impossibile. Bartol. in l. continuus.§. cùm quis.de uerb.oblig.

* Difficillimum est, iustum dolorem uincere, ac cohibere.l. si quis in graui.§.si maritus.ff.ad Syl.l.j.§.fi.ff.ad l. Cor. de sic. Doct.in l.Gracchus.C.ad l.Iuliã.de adulter. Alex.con.lxxvj. uol.j.co.cxl.uol.ij.Pari.con.cliij.uol.iiij.Maria.Soci.in cõs. xxxiij. uol. iij. Rol. à Val.con.xxxiij.nu.2.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Difficultas minima, aliàs nimia, dicitur impossibilitas.l. usufr. uenari.& ibi Flo.ff.de usufr.

Difficultas non impedit obligationem.l.continuus.§.illud.de uer.ob.per Bart.in l.quod te.ff.si cert.pe.in Spec.de accu. §. vj.uersi.item quæritur.& titu.de dolo & contu.§.vj.uer.cij. de feu.§.ij.uersic.xij.l.ij.§.si tamen.de uerb.ob.Bar.in l.item illa. de const. pe. nisi pœnalem: ut j. eo. post seq. uer. & per Fran.Aret.in d.§.illud.

Difficultas si imminet in facto, perinde est, ac si fieri non posset.in Spe.de oblig.& sol.§.iiij.ante uer.ad uberiorem. † Et per do.Fran.Are.in l.j.§.iusserim.de acq.pos.in prin.]

† Difficultas excusat à periurio, sicut à mora.Bartol.in l. Labeo. in fi.ff.de iureiur.& Bartol.& Bald.in l.quod te.si cer.pe. gl. sing.xxij.q.ij.beatus.per Bald.in c.fi.de al.feu.& in c.j.§.porrò.quæ sit prima causa. Sed an excuset à mora, uide Alexan. post Bartol.in l.quod te.si cer.pet.ubi etiam dicit de periurio.& in l.uinum.e.tit.& in l.ad diem.de uer. obl. quod non in obligatione dandi.

Difficultas probationis dicitur esse, quando res, quæ petit, nõ potest ad oculum demonstrari: quia non est, uel quia nõ apparet.Bar.in l.in actionibus.in ultima col.ff.de in lit.iuran.

† Difficultas & impossibilitas, sæpe parificantur: de quo pulchrè per Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ.de const.in xxxix. col.uer.secundum notabile est, quòd ecclesia. *

Difficultas excusat à pœna. Bald. in l. si pater. C. de col. Dy. in l. continuus. §. cùm quis. de uer. obli. l. si uehenda. ad leg. Rho. de iac. in lij. ff. si quis cau. Bart. in con. ccxxxvj. Martinus, &c. de iureiur. breui. Item incommoditas excusat. clemen. si. §. quod si. de pœnis. Item,

Difficultas excusat à pœna in obligationibus faciendi. Bartol. in l. quod te. si cer. pe. nisi in obligato ad alium præsentandū in iudicio. l. pen. C. de fideiuss. & ibi Bal. Quod uerū, nisi impediatur casu fortuito, puta mortis: ut ibi, ad fi. secundū Alex. in d. l. q^d te. pen. col. De materia uide per Alex. cō. xcij. j. parte, an difficultas excuset à pœna conuentionali.

Adde do. Mar. Soc. in consi. iij. incip. Circa præsentem. uer. xij. & ult. circa medium, in prima parte.

Diffida est quodammodo initium belli, quæ fieri debet, antequam Christianus Christianū offendat, nisi iuris, uel iudicis authoritas ad offendendum concessa sit. Hosti. & Ioan. And. in uer. diffidatus. in cap. j. de homi. lib. vj. in Nouel. & Bal. in auth. item nulla. C. de episcopis & cleric. & in l. ij. xxij. col. C. de serui. & in l. iiij. C. de obse. pa. præstan. & in l. fin. Alexand. de cap. Vnde

Diffidatio debet præcedere bellum. Ioan. And. in d. c. j. & Bald. in d. l. iiij. & in d. l. ij. xxiij. col.

Diffidatio intelligitur, etiam contra complices eius, qui diffidatur. Bald. in d. l. ij. xxij. col. Alexand. in d. l. finali.

Diffidatio finita treuga fieri debet de necessitate: aliàs primus erumpens in bellum, uel territorium alterius, dicitur latro. Bal. in tit. de pace Const. §. uasalli quo tempore. in fi.

Diffidare est licentiare quemlibet ad offendendum. Bald. in l. † iij. C. ad legem Fal. † Et Angel. in consil. xiiij.

Diffidæ tempus computatur intra tempora guerræ. infrà, uer. Tempus.

Diffidari debet bānitus, antequā possit impunè occidi, & moneri debet, antequā diffidetur. Flo. in l. si is, qui binas. in fin. ff. de usufr. & s. Bannitus offendi non potest. uer. j.

Diffinitio magis attenditur, quàm etymologia, si simul inuicem discordant. Bart. in l. j. ff. de test. & in l. j. §. j. de tutel. Pau. de Cast. in l. j. in prin. ff. de iusti. & iure.

Diffinimus, uerbum est inductiuum noui iuris. not. Card. in clem. j. in prin. ff. de seque. pos.

Diffinitio bona est, quæ conuertitur cum suo diffinito. l. j. §. dolum. per Bartol. ff. de dolo.

† Diffinitio cui competit, competit diffinitum. Feli. in c. que-
* relam. in prin. iij. col. de iureiur.] * l. j. & ibi. Bar. ff. de dolo. l. j. & ibi Bartol. ff. de testam. Dec. Rip. Aug. Bero. in rub. de iudici. Hierony. Cagnol. in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. Iacob. Philip. Por. Imo. in con. clxv. num. 5. Æmilius Maria Manolessus.

† Diffinitio ostendit quidditatem. Fran. Are. in l. minoribus. in ij. colum. uersic. secundò no. de uulg. & pupil.]

Diffinire quomodo intelligatur. in l. uerbum. Diffinimus. ff. de uerb. sign.

Digitus non dicitur membrum, sed membri pars, & officium. l. non sunt liberi. & ibi docto. & Barto. ff. de sta. hom. Bartol. Ioan. de Imol. in l. ij. ff. de publi. iud. not. in l. item Offilius. ff. de ædil. edi. Quod uerum est, si statuto caueatur, quòd furi amputetur membrum. Secus, si dicatur de membro debilitato, quia hoc ultimum habet locū etiam in digito. Bal. in c. j. de no. for. fide. in usib. feud. & in authen. sed nouo iure. j. col. C. de ser. fug. Vide Bar. & Ang. in d. l. itē Offilius. & in d. ij. no. in c. Thomas. de corpo. uiti. & ca. presbyterum. de cle. ægro. Ang. Are. in trac. Male. uer. Membrum. Addo Bald. in l. data. in xv. colum. magna. uer. & idem in eo.
† C. qui acc. non pos. & j. uer. Membrum. uer. ij. † Vide Pau. in l. si fugitiui. C. de ser. fugit. ubi dicit practicā articulandi.

† Digitus an sit membrum, uide latè & pulchrè per Felin. in c. cùm illorum. in penult. colum. uer. utrum digitus. de sen. excommun. *

Digiti debilitatio facta non facit irregularem. j. uer. Irregularitas. uer. xxiij.

* Digito carens, modò non sit pollex, uel index ad sacros ordines promoueri potest. c. qui partē. c. lator. lv. dist. c. fi. de corpor. uitiat. Petr. Rebuf. in ti. de dispensat. cum corpor. uitiat. num. 13. Æmilius Maria Manolessus.

Digitorum officia sunt distincta. Bald. in auth. sed nouo. C. de ser. fugit. quia digitus grossus dicitur pollex, à pollicendo: index ab indicando, medius, annularis, & auricularis.

† Dignitas conferri potest absenti: & ignoranti. argum. l. cùm furiosus. & ibi doc. & Pe. de Su. ff. de
† iudi. & in l. j. C. de digni. lib. xij. † Et per Fran. Are. in l. qui absenti. de acqui. pos.]

† Adde, quòd dignitas est administratio rerum ecclesiasticarum cum iurisdictione, secundum Archid. in cap. j. de consuetud. in vj. & dicitur Græcè ἀξιότης, ἀξία, ἀξίωμα, ἀξιοπρέπεια.

* Dignitate superior dux Marchioni est. Roland. à Val. con. j. num. 99. uo. j. Æmilius Maria Manolessus.

Dignitas prima uacat per impetrationem secundæ. c. de multa. de præb. Card. in cle. si plures. in prin. eo. tit. Item uacat prima & secunda per impetrationem tertiæ: ut ibi, q. penul. post glos. ubi etiam dicit restituendos esse fructus priorum, si tertia, etiam de facto impetretur.

† Dignitas una & eadem, plurib. à principio dari non potest: quia esset monstruosum, duo capita esse in eodem corpore: & si datur pluribus hæredibus, tunc plures hæredes habentur loco unius, & pro uno reputant. d. Bar. Soci. in cōs. clxv. incip. Visis. uer. ul. prædictam stante. post prin. in ij. parte.]

† Dignitates an in quacunque impetratione beneficiorum ueniant, & includantur, nisi extimantur. d. Bar. Soc. in cons. cclx. inci. In causa Manutensis. uer. iiij. principalis. cum uer. seq. in ij. parte.]

Dignitas non mutatur furore superueniēte. l. qui furere. & ibi Bartol. ff. de sta. homi.

Dignitas episcopalis filij, non patris, liberat à patria potestate, quo ad fauorem, non quo ad odium. Barto. in l. ij. in fin. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & j. uer. Patria potestas. uer. xij. & j. eodem. uer. xxxix.

Dignitas in masculo maior est, quàm in fœmina. Bartol. in l. ij. de senato.

† Dignitas duplex ubi in eadem persona concurrit, puta quia aliquis sit dux & comes, uel dux & marchio, attenditur maior dignitas, & ab ea denominatur, secundum Innoc. in c. solitæ. de maio. & obedi. Sequitur do. Ias. in l. imperium. in iij. col. in j. not. ff. de iuris. om. iud. *

Dignitates an peti possint, & data pecunia impetrari. Bartol. in l. Barbarius. prima colum. ff. de offic. prætor.

Dignitas non mutat domicilium. j. uer. Domiciliū. uersic. ij.

Dignitatem habens à principe, uel officium, præfertur alijs. in Specul. de cita. §. v. uer. porrò.

Dignitas designatur ex primo stallo in choro, uel capitulo. Rota in deci. cccclxlvij. fuit dubitatum. in nouis.

10 Dignitatis appellatione non uenit pontificalis: quia est culmen dignitatum. Card. in cle. j. de renun. qui dicit uerum, etiam in materia non restringibili: ut ibi probatur singulariter. Item nec episcopatus. c. dilectus. de conce. præben. c. ij. de præbend. in vj. & ibi per Gemi. Car. in cle. j. vij. no. de sequest. pos. Sed imò propriè dignitas est episcopatus: ut extra. c. inter. de transla. epis. Card. in cle. j. in prin. q. j. de præben. Item archiepiscopatus habens iurisdictionem, non aliàs, ibi ij. q. Item prioratus secularis collegiatus, non aliàs,
† ibi iij. q. Item archidiaconatus. s. Archidiaconus. † Et per Feli. in rub. de maio. & obe. in v. colum.]

† Dignitatis appellatione in materia odiosa non uenit episcopatus. Panor. in c. cum nostris. colum. ij. in iij. notabi. de concess. præb.

Dignitas de ecclesia si tollatur per capitulum authoritate episcopi. gl. in cle. ij. de reb. eccle. non alie.

Dignitates, uel officia, ueniunt appellatione locorum. Card. in clemen. ij. §. pe. in fi. & se. de of. deleg. c. quoniam abbas.

Dignitas maior non facit cessare minorem. gloss. in c. honoratus. lxxiiij. dist.

Dignitas superueniens nihil operatur in his, quæ iam erant ordinata. Bald. in l. procurator. C. de eden.

Dignitas, id est status. l. libertæ. & ibi Bald. C. de ope. liber.

Dignitas superueniēs liberat à præstatione operis seruilis. no. in l. nec patronus. per Bal. C. de ope. li. & ibi dicit de scriptore facto rectore studij, ut non teneatur ad scribendum.

Dignitates plures an quis simul habere possit. Bald. in j. const. C. §. hæc quæ. in fi. quòd sic, sine administratione tamen, & salario

salario duplicato: uel si non continent repugnantiam adinuicem, nec per exercitium unius impediatur alterius administratio, sed connexas sic: uel quando est specialiter prouisum à lege: ut ibi plenius per Bal. & ſ. uer. Officiū. el j. uer. ij. & lj.

Dignitates non debentur legitimato, etiam beneficiales. Bal. in l. eam, quam. xv. col. C. de fideicom.

* Dignitas prodesse, nō obesse debet. Rolan. à Val. in con. lxxxiij. nu. 8. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Dignitas auget commodum. l. si longius. in fi. ff. de iud.

Dignitas adhibita dignitati auget dignitatem. d. Bar. Socin. in consi. cxxviij. incip. Præstantissimi. uersic. primo. quia circa prin. in j. parte. & in con. cclxxxvij. incip. Circa primū. uersi. sed ad præmissa. circa medium. in ij. parte.]

* Dignitatibus, qui pluribus est decoratus, ei, qui paucioribus est ornatus, est præferendus. authen. itaque. C. commu. de successión. & ibi Bar. Alber. Bal. Ang. Salic. c. j. de treuga & pace. Iaco. Philip. Porti. Imo. con. clxxvij. num. 72. 80. 85. Æmilius Maria Manolessus.

Dignitas filij an perdatur propter delictum patris. in l. emancipato. ff. de sena. doc. in l. vj. ff. de in ius uo. Bald. in l. cum antiquiorib. vij. col. C. de iure deli. quòd calamitas patris non nocet ingenuitati filiorum.

Dignitas an transmittatur ad hæredes. Bald. in c. j. j. colum. de feud. marchi. in usib. feu.

Dignitates an uendi possint. Bald. in c. j. j. colum. de feu. marchi. in usi. feud.

Dignitas maxima non potest diuidi. Bal. in auth. hoc amplius. ij. colum. C. de fideicom.

Dignitas regia non moritur. Bald. in l. j. §. exceptio. C. de cadu. tollend.

Dignitates regales quæ sint. Baldus in c. j. ij. colum. de feud. marc. in usi. feud.

Dignitas matris nocet spurio. l. si qua illustris. & ibi Bald. C. ad Orfic.

Dignitas facit minus licere. l. eos. §. sup. & ibi Bal. C. de usur.

Dignitas non confertur ex perceptione salarij. Bartol. in l. Barbarius. iij. col. ff. de offi. præto.

Dignitas in puncto mortis conferri potest, ut militia. Barto. in l. j. ix. col. C. de dig. lib. xij. & ſ. Miles uer. iij.

30 Dignitas pupillo an possit conferri. ſ. uer. Pupillus. uer. clxvij. & no. in l. peculium. §. pupillum. quòd sic, per Ang.

Dignitas affectata non prodest ad priuilegia consequenda. l. uniuersi. & ibi Bartol. C. de leg. lib. x. Alex. in l. fi. §. simili modo. si quis cau. & ſ. Ambasiator. uer. xxiij.

Dignitas clericalis an inuito conferatur. Imo. & doc. in l. dotem. sol. ma. & no. in c. fi. de postul. præla. & Alexand. post Bartol. in l. fi. ff. de dec.

Dignitas, personatus, officium, & præbenda differunt. Card. in cle. ij. de iud. & plenius in cle. j. q. j. de præben. & not. Car. in cle. ij. §. j. in prin. de æta. & quali. & ſ. uer. de his. Sed quandoque promiscuè ponuntur, ut ibi per Card.

Dignitas est quædam præeminentia in gradu, cōpræhendens etiam personatum: sed propriè accipitur pro episcopatu & maioribus. Card. in d. clem. ij. §. j. in prin.

† Dignitatis nomen amittit quis propter crimen: ut in c. j. de pur. cano. & bonus tex. in l. j. C. ubi sena. uel clari. in uerbo reatus omnem honorem excludit, sicut propter monachatum amittit quis dignitatem. xxviij. q. ij. c. scripsit. & gl. in d. c. j. & glo. in d. c. ea quæ. de sta. mo. Et reperio Lud. Rom. in suo nota. xxxviij. incip. Nobilis. ubi quærit, utrum nobilis per ingressum religionis perdat nobilitatem, seu dignitatē. Et uidetur quòd sic: quia perdit ius comitatus: ut est glo. in d. c. scripsit. & facit gl. in c. præsens. xx. q. iij. quæ dicit, quòd statim desinit esse comes, quam citò fuit clericus. Quas gl. approbat Sp. in ti. de sta. mona. in §. j. uer. xj. & Bal. in l. Deo nobis. C. de epis. & cler. Et hoc cùm esset de facto inter dominos de Rota, in persona unius nobilis de Francia, qui in impetratione beneficij dixerat se nobilem, cùm esset monachus, fuit sibi obiectum de surreptione rescripti: aliqui domini allegabant monachum perdere nobilitatem, per gl. in d. c. j. & in d. c. ea, quæ. Tamen his non obstantibus, domini de Rota contrarium determinauerunt, & præcipua ratione, quia nobilitas est quoddam ius sanguinis, quod est incommutabile: ut in l. ius agnationis. ff. de pac. & in l. Deo nobis. C. de epis. & cle. facit l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. Item dato, quòd perderetur, papa non fuit deceptus ab impetrante, sed potius in iure, quia illud consistebat in iure. Et ita fuit decisum, & bene, secundū Roma. in præallega. loco. Et hæc opi. mihi placet: nam monachus non perdit iura suitatis, ut uolunt Moderni: & ibi Barba. in c. decætero. de testi. & allegant c. unicum. xix. q. j. Item monachus æquiparatur filiofa. Bart. in l. j. ff. de uulg. & pup. Abb. Inno. in c. in præsentia. de prob. ergo sic filius non perdit nobilitatē. Nec obstat gl. præallega. quia idcirco dicitur perdere nobilitatem, ex quo inter monachos non debet esse differentia, nec personarum acceptio: & repugnat statui monachali, quòd unus sit nobilior altero: & sic impeditur nobilitas respectu exercitij, & ad hoc uide quod in l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iu. Et adduco glos. in l. j. ff. de postu. quòd dignitas & authoritas est, quo ad Mundum: secus, quo ad Deum. c. nouit. de iudic. in auth. de mona. §. j.

Dignitas cognoscitur ex administratione. lxxx. dist. uolumus. & ex nomine prælationis, quam habet in ea institutus. de insti. cùm accessissent. de consuet. cùm olim. Item consuetudine. xij. dist. consuetudo. & Card. ubi ſ.

Dignitas ablata indigno debetur proximiori eius. Bald. in l. cùm antiquioribus. vij. col. C. de iure deli.

Dignius trahit ad se minus dignum. l. ij. in princip. & ibi Bald. C. communia de leg.

Dignitas si denegetur, non potest appellari. Bartol. in l. Babarius. iij. col. ff. de of. præt.

Dignitas filij liberat eum à patria potestate in fauorabilib. tantùm. Bal. in l. apud hostes. C. de suis & leg. & l. si maritus. C. de patr. pot. & ſ. eodem. uersi. iiij.

40 Dignitas licet liberet filium à patria potestate, tamen sola electio filij ad dignitatem non liberat. gl. & Barto. in l. ex eo. ff. de test. mili.

Dignitas ex sola electione, an quæratur. tex. doc. & Barto. in d. l. ex eo tempore. ff. de test. mili. Institu. qui mo. ius pa. po. sol. in §. si filius. Bart. in l. Publius. in prin. ff. de cond. & demon. dicit quòd quæritur per acceptationē, & omnino per Alex. in l. diem functo. ff. de asses.

Dignitas an sit patria potestas. Cyn. in l. fin. C. de sen. pas. gloss. Inst. de iniur. §. in summa. facit l. hodie. ff. de pœnis.

Dignitates ecclesiasticæ quomodo ordinentur. Innoc. in c. ad hæc. de of. or.

Dignitas est priuilegium ecclesiæ. Inn. & Abb. anti. in c. mistū. de rerum permu. & Bal. in Mar. uer. Dignitas. uer. fin.

Dignitas in ecclesia quæ dicat. Inn. in ca. de multa. de præben.

Dignior debet poni in loco altiori. xcv. dist. episcopus. Hosti. in Summa, post prin. gl. Institu. de bo. pos. §. aliam.

† Dignitati an, & quādo deferatur, uide Fel. in c. pastoralis. de of. deleg.]

Dignitas an sit, esse coquum principis. ſ. Coquus. uer. j.

Dignitas ex accidenti proueniens extenditur ad pronepotes. l. diuo Marco. C. de quæstio. & ultrà si ueniat ex origine. l. j. & ibi Bartol. C. de digni. j. colum. lib. xij.

Dignitas fœminabus an conferri possit. l. j. & ibi Bartol. ij. col. C. de digni. lib. xij.

50 Dignitas negotiantib. artes uilissimas conferri non potest. l. ne quis. & ibi Bartol. C. de dig. lib. xij.

Dignitas ecclesiastica, uel secularis, an petatur per rei uendicationem, uel quomodo. in Specul. de relig. do. uer. porrò. de comp. iud. adi. §. j. ad fi.

Dignitatem quærere, uel ad eam aspirare, peccatum est. xl. distin. qui primatum. contra no. in c. uenerabilem. de elec. & ibi omnino per Abb. Sicu. & per gloss. lxj. distin. quid proderit. Et hoc uerum, nisi dignitas per alium ita bene, sicut per episcopum, non exerceatur: quo casu peccat, qui eam respuit, secundum Abb.

Dignitatis ratione sortitur quis forum. in Speculat. de comp. iud. §. j. ad fin.

† Dignitas an & quando mutat personam, uide Fel. in c. quoniam abbas. quasi per totum commentum. de of. deleg.

Dignitatis suspensio uitiat rescriptum. Item,

Dignitatum duarum si quis unam exprimat, alteram taceat, quid iuris. & quid si alteram perdit tempore impetrationis alterius, & tacuit se habere. Item,

Dignitatem unam si quis nõ habebat tempore impetrationis alterius, sed tempore litis motæ. in Specul. de rescrip. præsen. §. v. uer. item quod si scripsit. & seq.

Dignus præsumitur quilibet, nisi appareat indignus. l. seruos. de manu. testa. l. cùm quidam. la ij. & ibi Bart. & Dyn. & Odofr. in apostil. de leg. ij.

Digniores non conueniuntur per clausulam generalem in rescripto contentam, ultra quàm sint illæ personæ, quæ exprimuntur in literis, nec super maioribus, nec dignioribus negotijs. Item,

Digniores personæ, & digniora negotia, quæ dicantur. in Spe. de rescrip. præsen. §. ix. in prin.

Dignitatem habens à principe, dignior reputatur. in Spec. de cita. §. v. uer. porrò.

Dignitas ecclesiastica, uel secularis, cum petitur, an habeat locum missio in possessionem causa rei seruandæ, in Spec. de cont. §. iij. uer. illud.

Dignitatem tolerare infami, est peccatum. in Specula. de posi. vij. uer. xix.

Dignitatis respectu uidetur facta commissio alicui facta in dignitate constituto potius, quàm respectu personæ, & ideo transit ad successorem, etiamsi nomen proprium fuerit expressum in Specul. de instru. edi. §. xiiij. uersicu. sed quid erit in prælato. & suprà uerbo, Commissio. uersic. iij. & uerbo,

† Delegatio quid sit. uer. xvj. & xxv. † Et per Feli. in c. quoniam abbas. de of. delega. & in c. debet. de simo. circa fi. ubi tenet, quòd secus, si apponatur uerbum sibi. Philipp. Vado de Pisis: quia tunc non transibit in successorem.]

Dignum minus est honestius cõprehendi sub digniori, quàm econtrà. in Spe. de alleg. & dispu. §. iiij. uer. ibi, masculinum.

† Dignius trahit ad se minus dignum. gloss. in c. quod in dubijs. de consecra. eccle. uel alta. Ias. in l. imperium in iij. col. in j. not. ff. de iurisd. om. iud. Alibi tamen gloss. in cap. super quæstionum. §. si uerò. de of. deleg. notat, quòd minus dignum trahit ad se magis dignum.*

Dignitatum libelli quomodo formentur. in Specul. de præb. & digni. per totum.

Dignitatis ratione debet utilitas augeri. in Specul. de sta. reg. uer. xxvj.

Dignus est, quem princeps elegit. xvij. q. iiij. si quis suadente. in fi. cum gl.

Dilapidatio facit prælatum suspectum, ut probata suspicione nõ possit alienare, nec rem in iudicium deducere. in Spe. de actore. uer. item quòd est tutor.

Dilapidationis suspectus spoliatus an petat restitutionem in integrum. in Spe. de peti. & pos. §. ij. iuxta prin.

Dilapidationis causa an fiat sine litis contestatione. in Specul. de accu. §. vj. uer. porrò.

Dilapidatio qualiter probetur. in Specul. de inquis. §. iij. uer. quid si reus.

Dilapidationis causa etiam contra absentem agi potest. Bal. in addi. Spe. de accu. uer. in causa dilapidationis.

Dilapidatori debet bonis interdici l. is, cui bonis. & ibi per gl. Bartol. & doct. de uerb. oblig. Bald. in l. ij. ad fi. C. de hær. uel actio. uend. quòd potest et fieri sequestrum bonorum, & alienatio prohiberi.

Dilapidator dicitur, etiam qui in suos usus conuertit. Bal. in c. j. §. sancimus. j. colu. quo tempore mil. & Ang. in l. si seruus. §. ait prætor. ff. de acq. hær. Archi. xj. q. j. res in litigio. Innoc. in c. si de seque. pos. & fruc. Archi. ij. q. vj. quoties. Bal. in l. si fideiussor. §. si. qui satisd. cog. Item qui committit delictum, quod facit bona confiscari, secundum Abb. in c. ex literis. de pignor. & Bal. in Mar. uer. Dilapidare. Item & qui incipit postea dilapidare. Sed dissipare dicitur, q taliter dissipat, quod fideiussor potest timere: aliàs non: ut si de mille dissipet decem. Bald. in l. si pro ea. j. col. C. manda.

Dilapidator quis esse non præsumitur. Bal. in l. fi. iiij. col. C. de edic. diui Adria. tollen.

Dilapidator debet cauere, etiamsi sibi testator remiserit cautionem, quando testator de tali dilapidatione cogitare non potuit: aliàs secus. Bald. in l. iubemus. j. col. C. ad Treb.

Dilapidatori dodrantis non est permissa alienatio quadrantis. gl. & Bald. in auth. contra rogatus. C. ad Treb.

Dilapidatoris materiam uide j. Prodigus.

Dilatio etiam ex æquitate, & miserationis causa concessa, constituit in mora. l. promissor Stichi. de const. pecunia.

Dilatio ad producendos testes data, nõ censetur data ad producendum instrumenta: nec econtrà. c. cùm dilectus. de fide instru. Bald. in d. l. si ex falsis. iij. colum. C. de transact. & in addit. Spe. de dila. uersicu. in dilationibus. argum. contra in l. j. ff. de fide instru. ubi per Alex. q data dilatione ad producendum instrumenta, intelligitur quòd non producatur post testificata, secundum Bald. in d. l. si ex falsis. Secus si sit simpliciter data ad probandum, secundum Pau. de Cast. in l. oratione. ubi etiam per Alex. ff. de fer. & in Spec. de dila. §. uidendum. uer. quid si data. & uersi. item no. Vide Ioan. Pap. in Sum. titul. de produ. instru. uersicu. exhibens, & producens, &c. Car. post gl. in clemen. sæpe. §. & quia. xij. q. de uer. signi. dicit, quòd in termino dato ad producendum testes possunt produci instrumenta, non tamen econtrà semper propter timorem subornationis. Et intellige, licere producere in termino prædicto instrumenta: quæ potuissent produci in termino exhibitionis actorum, & sic instrumenta facientia ad causam, non alia, secundum Card. ubi s. xiij. quæ. Et subdit post glos. ibi, in quæstione xiiij. quòd instrumenta produci non possunt post terminum datum ad exhibendũ omnia acta. Item nec post terminũ datum ad producendũ instrumẽta, ut in. q. xv. ubi plenè. & j. Instrumentum producitur. uer. j. post principiũ. ubi plenè.

† Adde, quòd eadem dilatio potest à principio præfigi ad producendum testes probatorios & reprobatorios. Abb. in cap. licet causam. col. ij. not. ij. de probationibus.

Dilatio ad producendum mandatum non est danda procuratori. per Bald. in l. j. C. de proc.

Dilatio ad soluendum sortem, extenditur etiam ad usuras. l. cùm soluendę. ff. de distra. pig. nisi quãdo debitor esset suspectus de fuga. l. quæsitum. cum gl. ff. de pig. secundum Lud. Pon. in sing. uer. dilatio, uer. quæro, utrum.

*. Dilatio non nisi petenti concedenda, nisi iudex

† Dilationẽ petens ad soluendum uidetur approbare sententiam, & renunciare appellationi. Quod etiam procedit, si talis dilatio sit petita à procuratore, & non à domino. Ita not. dixit Ægidius Bellamera in suis decisionibus. in xxix. char. sub rubr. de renunciatione. deci. cxxxvj. incip. Procurator, &c. Quod dictum refert & sequitur pro no. Feli. in ca. quod ad consultationem. in vj. colum. uer. limita etiam. de re iu. & Hippo. de Marsi. sing. clxxxvj. incipien. tu scis. *

An debeant fieri plures ꝓductiones sub una dilatione, an sub tribus dilationibus, Abb. in d. cap. in causis. in j. colu. Et an quarta productio debeat dari, seruata duntaxat solennitate. d. c. ultra tertiam. ibidem in iij. col. Et an ualeant attestationes, si detur quarta productio sine solẽnitate, ibidem in iiij. colum. Et de materia uide in d. c. ultra tertiam. ubi de hoc plenè, an istæ dilationes, scilicet prima, secunda, tertia, & quarta, debeant dari cum causæ cognitione, & quando incipiant currere istæ dilationes, uide Abb. in d. cap. ultra tertiam. in v. colum. Et quid si elegit sibi certum locum, an habebit magis quàm unam dilationem statutam pro illo loco. ibidem in d. cap. ultra tertiam. in vj. colu. Et ibi etiam, an in exceptionibus probandis sit locus quartæ dilationi. & uide Lap. tua allegatione lxxxviij. aliàs lxxxvj.

† Dilatio an sit danda ei, qui interrogatur, utrum aliquid credat, quia statim, saltem præsumptiue, potest suam conscientiam informare. Hosti. & Ioan. And. in c. quosdam. de præsump. Et an dilationum materiam debeat iudex amputare. Dic quòd sic. C. de temp. ap. l. ij. in prin. & quandocunq; ei uidetur, potest ab excipiente dilationem petente, uel aliud proponente quod suspectum habeat, exigere sacramẽtum, quod hoc malitiose non proponit. de dol. & contu. cùm dilecti. §. fin. & not. in c. finẽ. eo. ti. uel omnino denegare, quod petitur. de do. & contu. prout. nam qui refugit iudicium, apparet eum de iusticia diffisum. vj. q. j. Christianus. iij. q. ix. decreuimus. not. Host. in c. nullus. de præsum. Et de istis dilationibus dicam j. in uerbo, Terminus.

Dilationes iudiciales & legales currunt minori ipso iure, sed datur restitutio in integrum. l. ait prætor. §. fi. & ibi Bartol. ff. de mino.

Dilatio-

Dilationes nouæ dandæ sunt, quando causa in cōsistorio principis uentilatur. l. in offerendis. & ibi Bart. C. de app.

Dilationem minorem recipiens sponte, quæ de iure sibi dari debebat, uidetur renūciare iuri suo. c. quod ad consultationem. & ibi doc. de re iu.

Dilatio noua dari debet, quę datur iudicatis, quando reus condemnatus ad aliquid per secundam sentētiam executiuam, uel tempore executionis, condemnatur in aliqua ultra id, quod uenit in prima sententia. l. si cùm excom. §. quatenus. & ibi Bart. in iij. co. ff. quod me. causa.

Dilatio data reo ad iurandum, intelligitur etiam data actori ad probandum per instrumenta, uel testes. Bart. in l. admonendi. ff. de iureiu. † Vide Dy. in reg. non licet. & quod ego Benedictus Vadus legum doc. ibi dixi in apostil.]

10 Dilatio dari debet utriq; parti de iurib. suis, quādo reus opponit exceptiones. doc. & Pe. de Su. in l. qui prior. ff. de iudi.

Dilatio ad habendum aduocatus dari debet. Innoc. in c. j. ut lite non contestata. Bald. in Mar. uer. Dilatio. uersic. j.

Dilatio legis uel statuti, assignata per iudicem, dicitur legalis, non iudicialis. Bartol. in l. si arrogator. in fi. ff. de adop.

Dilatio debet dari mandatario cōuento de crimine, ut instruatur de defensionibus à mandante. Bartol. in authen. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi opor. Item procuratori conuento ex contractu. Bartol. ibidem.

Dilatio ad denūciandum principali, uel socio suo, dari debet, ei qui conuenitur pro alio. Bar. in d. auth. qua in prouincia.

Dilatio fideiussori conuento debet dari ad denunciandum domino, ut instruatur defensionibus suis. Barto. in d. auth. qua in prouincia.

Dilatio debet dari laboratori, ut denunciet domino. Bartol. in d. authen. qua in prouincia. & j. e. uer. penult.

† Dilatio data uni parti semper prodest alteri. Felin. in c. prudentiam. de mu. peti. post prin.]

Dilatio est communis utrique parti, etiamsi alteri tantùm concessa sit. l. petendæ. C. de temp. in integ. resti. pe. in tantum, quòd etiam post sententiam conditionalem potest utraque pars probare, uidelicet una pars probare potest, quòd sententia ualeat, & altera, quòd non ualeat. Bartol. in l. admonendi. ij. colum. de iureiur. Item,

Dilationi non potest reus, cui data est, renunciare, inuito actore uolente ea uti. Bart. in l. si arrogator. ff. de adop. & in d. l. petendę. C. de temp. in integ. rest. & infrà eo. uer. xxx. Quod uerum, si res non est integra: ut quia actor produxit articulos, uel fecit citari testes: aliàs secus. Bartol. in d. l. petendæ. Addo idem esse in actore. s. Actor. uer. lvj.

Dilatio actori ad deliberandum dari non debet, quia debuit uenire instructus. Bartol. in l. fi. ultim. colum. ff. de fer. per l. si quando. C. de testi.

20 Dilatio defensoria non est danda reo reperto in flagranti crimine. j. Terminus ad opponendum. uersi. ij.

Dilatio ex causa tolli potest per iudicem. j. uer. Terminus intelligitur. uer. ij.

Dilationes in causa executionis an, & quando dentur. Bald. in addi. Spe. de sen. uer. an in causa.

Dilatio taxata ad certū tempus, non differtur in diem sequentem. l. ij. in fi. C. de temp. ab. aliàs secus. Bal. in addi. Spec. de dila. uer. j. ubi plenè.

Dilatio ad probandum extra curiam, an possit dari in curia. in Spe. de dila. uer. illud. quoq;. §. j.

Dilatio ad probandū non requirit publicationē testiū. in Spe. de dila. uer. quid si. j. & ibi Bal. in addi. uer. dilatio.

Dilatio præsenti non potest dari, altera parte absente, & nō citata, secundū quosdam. Sed Spe. contrà, tit. de dila. §. nunc dicamus. uer. sed pone reo. & ibi Bald. in addi. uer. an parte absente. & per Bal. in l. j. in fi. C. de tēp. appel. & in l. nec quicquā. §. ubi decretū. de of. procō. & leg. in ij. col. Ang. & Lud. in l. fi. ff. de fer. & per Ant. de Butr. in c. licet causam. in iiij. col. de prob. Alex. in l. Labeo. ff. de iureiuran. & per Bal. in l. eos. §. apostolos. de app. & in l. j. de sent. ex breui. reci.

† Dilatio data absenti non currit, nisi à die notificationis: ut no. Bartol. in l. Labeo. per illum tex. ff. de iureiur. Sequitur do. Ias. in l. fi. in vij. colu. uer. successiuè quærunt. ff. de const. princip. *

Dilatio à lege taxata non potest taxari à iudice, nisi cum causa, secundum Abb. in c. j. de testi. sed non taxata potest taxari per iudicem, secundum Bald. ubi s. uer. v.

Dilatio anni, uel mensis, si datur, biduum anni bissextilis computatur pro una die: secus, si datur dilatio plurium dierum: quia tale biduum computatur pro duabus diebus. Barto. in l. iij. §. minorem. ff. de minor.

Dilatio ad comparendum protenditur usque ad mediam noctem: secus si est concessa ad sententiam. Bald. in addi. Spe. de dila. uersic. dilatio, quæ assignatur. & Bartol. post gloss. in l. more Romano. ff. de fer.

30 Dilatio est communis, etiamsi detur per restitutionem in integrum, nisi altera pars didicerit testificata. in Spe. de dila. uer. in summa. no. Quod est uerum, etiamsi is, cui est principaliter indulta, renunciet dilationi, ut ibi, uer. quòd si reus. Quod intellige, si dilatio innitatur iuri communi: secus, si restitutioni in integrum, secundum Bald. ibidem, uer. dilatio est communis. Sed arg. contrarium in l. si iudex circumuento. ff. de mino. secundum Lanfran. in ca. quoniam cōtra. uer. dilationes. iij. colum. de proba. & Bartol. tenet contra Spec. in l. si post. §. hi quoq;. de bon. pos. cōtra tab. ubi dicit, dilationi dandæ non posse reum renunciare in præiudicium actoris: secus autē datæ, cum beneficio restitutionis in integrū, per d. l. si iudex circumuento. quo casu dicit posse renunciari. Vide Bart. in l. si arrogator. ff. de adop. qui tenet non posse renunciari. Vide Bartol. in l. amicissimos. §. Lucius. de excu. tut. & in l. si iudex. quòd potest renunciare reus inuito actore. & omnino per Bartol. in l. petendæ. C. de temp. in inte. rest. pe. s. eod. uer. xviij.

Dilatio data reo ad probandum, intelligitur etiam data actori ad probandum replicationes directo contrarias: aliàs non. infrà, uer. Terminus ad probandum, uel proponendum. uer. xxxvij.

† Dilatio omnis probatoria censetur peremptoria, ita quòd non apparente impedimento, non debet dari dilatio. Abbas in c. licet causam. colum. ij. notab. iij. de proba. an etiam quando procedit summariè. Claud. de Seisel. in l. decem. ff. de uer. ob. in l. si constante. col. viij. ff. sol. ma. quòd sic.

Dilatio potest assignari, etiā iudice procedente in causis summarijs, quæ non requirunt sessionem. in Specu. de dila. §. fi. uer. sed cum procedente. & ibi Bald. in addi. uer. fi.

Dilatio principali concessa, extenditur ad fideiussorem. l. fi. §. fi. C. de usur. rei iu. & ibi Bartol. Cy. & Bartol. in l. quoties. C. de preci. Impe. offe. & in l. cùm filius. §. j. per Bartol. ff. de uer. obl.

† Dilatio dicitur esse pars precij. do. Mar. Soc. in consil. xj. incip. Visis. uer. præterea taciturnitas. in fin. in j. parte.]

Dilatio legis æquiparatur dilationi iudicis statutæ causa cognita. Bald. in l. si quis seruo. C. de fur.

Dilationes ad probandum in causa ciuili dantur duæ tantùm: sed in causa capitali dantur duę accusatori, tres reo. l. fi. & ibi Bartol. & Ang. ff. de fer.

Dilatio ad audiendum sententiam dari non potest, nisi utraq; parte præsente. gl. singularis in l. properandum. § sin autem utraq;. C. de iud. secundū Raph. Ful. in rub. C. quo. & quando iu. Bal. in d. §. fin autem. uer. ul. no. s. e. uer. xxvj.

Dilatio ad probandum finita tollit dilationem ad iurandum. in Spe. de dila. §. fi. uer. item quid si est datus. & Pet. de Su. in l. in contractibus. C. de non numerata pecunia.

Dilatio ad producendum testes ante publicationem processus non productos, peti potest etiam post conclusum in causa, si constet de impedimento. Innoc. in c. cùm uenisset. de testi. Pau. de Cast. in l. oratione. ff. de fer. idē si probationes superuenerūt post conclusum in causa. Pau. de Ca. ibidē. uide doc. in ca. ultra tertiam. de testi. ubi dicunt cōpetere restitutionem in integrum in casu prædicto. & uide Petr. de Su. in authen. qui semel. iij. col. C. quo. & quando iudex.

† Dilatio quando datur ad aliquid faciendum, an requiratur sententia uel denunciatio. dom. Alex. de Imo. in cons. xxiiij. in ij. col. in iiij. parte.]

Dilatio absenti concessa debet sibi intimari per iudicem. Bal. in l. j. in fi. C. de temp. app. Bartol. in l. Labeo. ff. de iureiurando. ubi dicit, quòd per nuncium debet à iudice notificari. Et idem tenet ibi Alexan. qui subdit, quòd currit à die notificationis. per l. ij. C. ubi in rem actio. & glos. in clem. j. de app. & gloss.

gloss. iiij. q. v. quisquis. quæ etiam dicit, quòd dies notificationis non computatur in termino. & tenet Bal. in l. si ea. C. qui accu. non pos. & in l. j. si quis cau. & s. uer. Dies. uer. lxij. & per Alex. consi. xxxiiij. prima parte.

40 Dilatio ad probandum dari non debet ei, qui probauit, & acta perdidit, etiamsi probetur impedimentum, uel perditio. Inn. singulariter in c. prudentiam. de of. dele. & Lanfr. in c. quoniam contra. uerb. dilationes. de proba. Sed Alex. post Bartol. contrà, in l. si ita stipulatus. & l. seq. de uer. ob. quod debet dari alius totus integer terminus ad probandum per eosdem testes, quando in fine primi termini acta perierunt. quod etiam tenet Bald. in l. j. C. de temp. app. & in l. fi. antep. colum. C. de fer. & in l. sed & si per prætorem. §. sed cùm feriæ. ex qui. cau. ma. & Bartol. in l. admonendi. uer. sed licet lex. de iureiur.

† Caute. Dilationem petens ad producendum testes, quos dicit habere in partibus ualde remotis, licet debeat sibi concedi dilatio. §. & quoniam. in auth. de testi. tamen petens dilationem debet deponere pecuniam pro expensis ipsorum testium, si calumniosè inueniatur petijsse: ut est gl. solennis in c. statutum. §. fi. de rescrip. lib. vj. Et ideo cautela est not. quòd si iudex dubitaret, quòd iste peteret dilationem animo calumniandi, & causa differendi negotium, quòd faciat ei unum præceptum pœnale, quòd nisi reperiatur uerum, quòd per tales testes possit intentionẽ suam probare, quòd mulctabit eum in tanta quantitate pecuniæ: quo casu forsitan metu mulctę cessabit à calumnia. Ita pulchrè docet Pet. de Ancha. in c. constitutus. in ij. opp. de fideiuss. quem ibi refert & sequitur Imo. in ultim. col. uer. alia cautela esse potest, dicens in practica not. dignũ. Referunt, & approbando magnificiũt Alex. in ul. col. uer. & quid si suspiciatur. & do. Ias. in fi. pe. col. uer. inter alia. not. ff. si quis ius dicen. nõ ob. Hác, & aliam nota. cautelá uide per Thom. Fer. caute. xlvj. incip. sæpissimè. quam tamen non uideram, cùm uolui hanc cautelam hìc inserere. & ultra eum uide Panor. post Hostien. in c. nullus. in fi. de præsum. & ibi etiam Fel. circa fi. *

Dilatio comprehendit etiam dies feriatos. l. siue pars. in fi. C. de dila. & Lanfran. ubi s. contra Sal. in l. j. C. e. tit. Quod uerum, si sit data à iudice: secus, si à statuto, secundum Bald. in d. l. siue. in fi. & in l. ij. C. de ædil. actio. Item,

† Dilationes datas à iure cum ministerio hominis, si iudex sine causa abbreuiat, an sufficiat partis contradictio. Et dic, quòd non, sed opus est appellatiõe. Et sic intelligitur, quod no. Innoc. in c. j. de dilat. Si autem iudex sine causa moderatur dilationem à iure datam sine hominis ministerio, ut in quadrimestri: & tunc satis est contradicere, se non sponte recipere: ut in l. iiij. §. hoc in iudici. de re iu. Ego, quo ad primũ dictum, quòd opus sit appellare, allego eundem Abb. in c. ex parte. Adde in xj. col. de testi. in c. præterea. eod. tit. & in d. c. ad petitionem. Pe. de Anch. in c. fi. de eo, qui fur. ordi. re. & in q. sua incip. C. laicus. Ioan. de Imo. in l. j. ff. de leg. ij. ubi refert Pe. de Anch. in d. sua q. tenentem contra Bart. in d. l. j. qui fuit sibijpsi contrarius. nam in l. si qua pœna. per glo. ibi. ff. de uer. sig. tenuit appellationem fiendam esse: licet etiam Innoc. uariauerit in c. statutum. de rescrip. lib. vj. & uide Bal. in l. admonendi. ff. de iureiur. ubi tenet communem opi. Et uide Pet. de Anch. in c. fi. de transf. & Innoc. in c. fi. de feri. & plenissimè per An. Barb. in c. j. de dila. ubi dicit esse text. rotundum de hoc. Et aliquid per eundem. in d. c. ex parte. & in d. c. quod ad consultationem. & uide gloss. Ioan. de Ana. & Abb. in c. super his. de accu.

Dilatio in dubio intelligitur continua, non utilis. gl. no. in rub. ff. de diuer. & temp. præscrip. secundum Bal. in l. j. C. de fer. not. in l. in pecuniarijs. & ibi glo. & Bal. ff. eo. Quod est uerũ, siue præfigatur ante litis contestationem, siue post, secundum Bart. ibi in iij. col. & in Spe. de dila. §. j. Item uerum, nisi præfigatur à statuto: quia est utilis in dubio, secundũ Bal. in l. ij. C. de ædil. actio. & in l. siue pars. in fi. C. de dilat. Item uerum, nisi dies feriati absorbeant dilationem pro maiori parte, uel in totum, secundum Hosti. in c. licet causam. de proba. & Lanfran. in d. c. quoniam contra. uer. dilationes. v. col. eo. titu. Sed uide omnino Bald. in l. quando. C. de testi. Item uerum, nisi dies dilationis sint feriati, secundum Bald. in l. si quando. & suprà proximè. Vnde dicit ibi Bald. quod si in sabbato Oliuarum dantur quindecim dies ad probandum, quia quindecim dies sequentes sunt feriati, dilatio incipit currere pòst. quod no.

Dilatio maior actori absenti debet dari, quàm reo. in auth. qui semel. C. quom. & quando iu. Quod uerũ, quando quis uult procedere contra actorem ad liquidationem negotij, & ad diffinitiuam: secus, si ad absolutionem ab obseruatione iudicij, si negotium non est liquidatum. l. properandum. §. & si quidem. & ibi Bart. C. de iudi. aliàs maior dari potest reo, quàm actori. Alexand. in l. sicut. §. sed si quæratur. si ser. uendi. per l. petendæ. C. de temp. in inte. resti. pe.

Dilatio data potest per iudicem reuocari incontinenti, uel ex interuallo, si partium non intersit cum causa, uel sine. But. in c. significante. de app. & Ang. de Vbal. in l. siue pars. C. de dila. Quod est uerum, nisi sit data de consensu partium: quia nõ potest altera parte inuita reuocari per iudicem. qua pendente, conquiescit officium iudicis: ut d. l. siue pars. & d. c. significante. Item,

Dilatio data sine causæ cognitione, potest per iudicem reuocari. Innoc. in c. querelam. de elec. Bartol. in l. quod iussit. de re iud. Bal. in l. si pacto. C. de pac. Abb. in c. significante. de appel. & Alex. consi. xlij. in fi. iiij. parte. Secus, si est data causa cognita, & de consensu partium, secundum Hosti. Imol. & Ioan. And. & Ab. in d. c. & s. proximè. Item,

Dilatio data si reuocatur, omni casu potest appellari. & ualet reuocatio, si non appellatur, secundum Ioan. de Imol. & Philipp. in d. c. significante. de appel. Inn. in c. sacro. in fi. de sent. excom. gl. in c. ex eo. de ele. in vj.

Dilatio mihi non currit, donec pendet dilatio aduersarij. not. per Bald. in l. si cùm ipse. ff. de excu. tuto. Vnde

Dilatio ad probandum non currit actori, donec reus respondeat positionibus & articulis. Bald. in d. l. si cùm ipse. ubi dicit cautius esse, quòd iudex pronunciet interim non currere terminum: quia aliàs currit simul utrique. & tenet Bal. in l. j. C. de iuramento calumniæ.

Dilatio dari non debet, si infra eam ius actoris esset periturũ: arg. l. ij. §. omnes. & ibi Pe. de Su. ff. de iud. & no. in l. quoties. C. de preci. Impe. offe.

50 Dilatio concessa semper intelligitur cum dictione, Postea. Bar. sing. in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. j. col. ff. ex quib. cau. ma. Quod est uerum, si datur à iudice, secundum do. Alex. de Vinc. in c. potuit. ix. colum. de loca. & quod per Bal. in c. j. ij. col. de noua forma fide. in usi. feu.

Dilatio finita cẽsetur, finita causa dilationis, adeò quòd potest ad ulteriora procedi, nõ obstante pendentia dilationis. Bartol. in l. si quis hæres. ff. de acquir. hær. & in l. ij. in fi. ff. de re iud. & in l. siue pars. C. de dila. & in l. à filia. §. fina. ff. ad Treb. facit l. iij. §. si Stichus. de sta. libe. l. liberto. §. fin. & ibi Bartol. ff. de annu. leg. & Abb. in c. potuit. de loca. Quod uerum, si est satisfactum dilationi, aliàs non. Sed si est certum nõ posse intra dilationem, & quòd pars nimium se arctauit, iudex non debet expectare ulterius. gloss. ordin. in uersicu. decem diebus. in capit. ubi periculum. in princip. de elect. in vj. uide in capit. commissa. eodem titul. & tenet Bald. in d. l. siue pars. & j. uersic. Dilatio pendens. uer. antepenul. † Et per Franci. Aret. in d. l. si quis hæres.]

Dilatio super uno capitulo pendens non impedit processum super alio diuerso & separato. Bartol. & Bal. in l. generaliter. §. is de præsentibus. ad fin. C. de rebus. cred. Bartol. & doct. in l. siue pars. C. de dilatio.

† Dilatio an disputatione pendente currat, uide Felin. in c. licet. circa medium. xiiij. colum. uer. limita quartodecimò. de prob.]

Dilatio computatur de momento ad momentum, quando iudex eam cõfert, uel quando iudex refert eam à lege assignatam, si uerba legis respiciant momentum temporis: aliàs non. Bal. in l. si quando. C. de testi. Bartol. in l. j. ff. si quis cau. & ibi Alexand. de Imol. & gloss. ordi. in c. frequens. de restit. spo. Bald. in l. ij. §. sed & si quis. in fi. C. communia de lega. dicit computari de momento ad momentum in compromissis, & in terminis statutorum. Sed Bald. contrà in repetitione l. j. ff. si quis cau. ubi dicit, quòd dies cõpromissi non computatur in termino compromissi statutarij. Quod etiam tenet ibi Iacob. de Are. & Bart.

Dilatio quæ excedit tempus instantiæ, dari non debet actori, sed reo sic: & data reo est communis etiam actori. l. petendæ. & ibi docto. & Bart. C. de tem. in integ. resti. pe. Item & tunc debet dari actori, quando fuit disputatum super libello, uel mandato tantùm, quòd instantia modicum superest. Bart. ibi.

Dilatio concessa instantiæ, debet intelligi etiam data ad probandum. Bart. in l. admonendi. ff. de iureiur.

Dilatio ad soluendum dari potest debitori à procuratore ad exigendum. Bal. in l. non absunt. C. de noua.

† Dilationem habens ad soluendum, an teneatur satisdare de soluendo in termino. Feli. in c. quod ad consultationem. in vij. col. in medio. uer. regulariter. de re iud.]

† Dilatio termini seu temporis, quando incipit currere ad solutionem precij per arbitros declarandi, an à die cõtractus uel arbitramenti: uide do. Petr. Phil. Cor. in con. ccxliiij. incip. Licet. per totum. in j. parte.]

† Dilatio apposita in solutione sortis, an intelligatur adiectæ assignationi pignoris. uide dominum Antonium de Prato ueteri in consi. xliiij. inter consil. domini Alexand. de Imol. in iiij. parte.]

Dilatio ad actum nullum, est nulla, & processum non impedit. Bar. in l. cùm pater. §. curatoris. de lega. ij.

Dilatio ad probandũ non debet dari nisi petenti. l. j. & ibi Bartolus, C. de dilatio. sed etiam nõ petenti dari potest ex causa ex officio iudicis, ut si pars sit negligens in probando, secundum Bar. ibidem.

Dilatio legalis non confunditur cum dilatione conuentionali. Bal. in l. fi. C. de repud. hær.

60 Dilatio legalis nemini debet esse damnosa. l. cùm Syl. & ibi Bal. C. ad Syl.

Dilatio quæ dari non debuit, data non ualet. l. non cogendum. §. fin. C. de proc. l. hæc stipulatio. §. diuus. ut leg. nomi. ca. Pau. de Castr. in l. fin. ff. de fer. ubi refert Bartol. sic consuluisse. & in Spec. de dilatio. §. finali, uer. item quid si datus. Bartolus in con. Super petitione cuiusdam, &c. Bald. in l. final. §. & hic quidam. C. de iure deli. uide in l. j. & ibi Bart. C. de dila. & Alexand. consi. xliij. in fin. iiij. parte, ubi dicit data posse reuocari.

† Dilatio, quoties dubitatur, quòd ex quadã improbitate petatur, poterit exigi à petente sacramentum, quòd malitiosè non petit. Fel. in c. nullus. in fi. j. col. de præsum.

Dilatio ad probandum currit factis responsionib. ad positiones. Bal. in l. fi. ff. de fer. Quod uerum est, quando dilatio fuit data post factas positiones, secundum Pau. de Cast. ibi.

Dilatio ad probandum cum comminatione mulctandi, si non probet, dari non potest, quando suspicatur iudex de calumnia petentis eam. Petrus de Ancharano in c. constitutus. de fideicommissis. & ibi Ioan. de Imo. & Alex. in l. j. in prin. ff. si quis ius di. non obtem.

Dilatio quomodò intelligatur, & an concludat die, qua statuitur ei de uarijs modis concedendi eam, uide doc. & Alex. in l. j. in prin. ff. si quis cau.

Dilatio ad ponendum dari non debet, pendente termino ad deliberandum, an uelit cedere, uel contendere. Bar. & Pau. de Cast. in l. j. ff. de fer.

Dilatio ad producendum instrumentum edendum, quod est in loco remoto, dari non debet. Pau. de Cast. in l. prætor. §. fi. ff. de eden. doct. & Pe. de Sun. in l. argentum. ff. de iud.

Dilatio dari debet ad reditum aduocati, si unus est in causa: secus, si sunt plures, uel esse possunt, nisi absens sit doctior. doct. & Pet. de Sun. in l. nõ idcirco. ff. de iud. Bal. in l. illo. C. de iudi. Bart. in l. sed si unius. §. penult. ff. de iniur. & in l. fi. §. fi. ff. de uaca. mu. Et intellige, si est de longinquo affuturus. Bart. in l. ait prætor. §. fi. ff. ex quib. cau. ma. Vide Innoc. in c. j. ut lite non contest. de dila. c. præterea. in Spec. eod. tit. uer. circa aduocatorum. & Cyn. in l. j. C. de dila. Sed Barto. in l. si lõgius. in prin. ff. de iud. dicit, quòd si aduocatus est absens, uel impeditus breui impedimento, debet dari dilatio parti: secus, si longo, quia aliũ sibi quærere debet.

† Dilatio an, & quãdo detur propter absentiam aduocati, uide Fel. in c. j. in prin. ut lit. non contest.]

Dilatio data à iudice incompetenti non arctat. Ang. & Petr. de Sun. in l. pars literarum. ff. de iud.

Dilatio non datur impeditis facto iudicis, uel aduersarij. l. si cùm ipse. & ibi do. Bal. de excu. tut.

70 Dilatio ad producendum testes fortè de longinquo loco, facit sententiam ferri posse, etiã post terminum statuti præfixum liti: non si terminus est præfixus iurisdictioni, & pars contradicit. Bal. & Dy. singulariter in l. si cùm ipse. de excu. tut. not. per Bal. in l. properãdum. in princ. C. de iudi. & j. Instantia causæ principalis. uer. xvj.

Dilatio nõ debet dari ad id, de quo ante litẽ motã potuit esse instructus. l. si quando. & ibi Bart. C. de dila. puta ad producendum mandatum, uel libellum.

Dilatio in causis fiscalibus dari debet. l. in causis. C. de dila.

Dilatio non petitur coram eo, à quo petitur consilium. l. cùm à nobis. C. de dila. iij. q. iij. causam.

Dilatio ad probandum data actori, absente reo, an prosit reo. Spec. de dila. §. nunc uideamus. uer. sed pone, ecce. Fede. de Senis consi. Talis casus est ad petitionem actoris, &c.

Dilatio ad plures actus simul non debet dari. Fed. de Senis in d. consi. in fin. Casus talis est ad petitionem actoris, &c. in Spec. de dila. §. v. de delibera. & Fede. in alio consilio, Casus talis est, quidam fuit citatus: sed dari potest. Spec. ibi. & c. ij. de testi. cog. & glos. in cle. sæpe. uer. post actionem. de uerb. signi. & Alex. in l. qui ante Calendas. de uerb. obl.

Dilatio ad defensionem faciendam debet dari notario cassando de matricula, ex forma statuti simpliciter loquẽtis. Ioan. de Pra. in l. ad rem mobilẽ. ff. de procu. & Bar. & Pet. de Sun. in l. j. C. quo. & quan. iu. ubi loquuntur in simili.

Dilationi ad opponendum contra instrumenta, uel sentẽtiam datæ & finitæ potest opponi exceptio nullitatis. Bald. in l. j. iij. col. C. de iur. & fac. igno.

Dilatione finita potest quis expectari de iudicis benignitate. Bal. in l. j. C. quo. & quan. iudex.

Dilatio ad probandum expirat, si non petatur, testes intra eam citatos contumaces grauari. Bald. & Ioan. de Pra. l. quibus diebus. in prin. ff. de condi. & demonstr.

80 Dilatio danda est, cùm petitur restitutio in integrum. in Spec. de of. omnium iudicum. §. iij. ad fi. de restitutio. in integr. §. iiij. uer. j.

Dilatio assignanda est ad omnes dilatorias proponendas, & qualiter moderetur à iudice. in Spec. de of. om. iudic. §. vj. uer. ante lit. contest.

Dilatio an signetur causa cognita, in causis ciuilibus, uel in criminalib. eo. tit. §. fi. uer. ij. & j. uerbo, Dilatio noua. uer. xvij. cum multis alijs sequen.

Dilationes sunt dandæ in causa, etiam in qua lis non contestetur. gl. Car. & doct. in cle. sæpe. xxij. q. de uer. sig.

Dilatio certa esse debet, uel per numerationem dierum, uel ad certum tempus, uidelicet ad decem dies, uel ad diem lunæ. Car. in cle. sæpe. §. & quia. de uerb. sig.

Dilatio legalis an confundatur cum conuentionali. Bal. in l. fi. C. de rep. hær.

Dilationes maiores dantur in causis criminalib. quàm in ciuilib. † Item,

Dilatio an detur in his quæ non requirunt causæ plenam cognitionem. in Spec. eo. tit. §. fi. uer. vij.

Dilationes frustratoriæ dandæ non sunt, nec petendæ. in Spe. de aduoca. §. ix. uer. caueant etiam.

Dilationum species sunt triginta octo. in Spec. de dila. §. j. per totum. † Et Lanfran. in c. quoniam contra. in uer. dilationes. in prin. de prob.]

90 Dilatio octo dierum ad probandum exceptionem excommunicationis, ponitur in Spec. eo. tit. §. j.

Dilationes ex quacunque causa petitæ, per quem concedantur. eo. tit. §. ij.

Dilationes quando & qualiter concedantur. eo. tit. §. iij.

Dilationes quibus & quoties concedantur, & qualiter. eod. titul. §. fin.

Dilatio si datur, nihil aufertur. in Spe. de iura. calu. §. j.

Dilatio ad respondendum non datur in causis, in quibus iuratur de calu. eo. tit. & §. ad fi.

Dilatione superuacua nemo est onerandus. in Specul. de posi. §. viij. uer. & no.

Dilationes quæ dentur accusato in causa criminali. in Spe. de accu. §. j. uer. cùm autem. & uer. in summa.

Dilatio ad denunciandum domino an detur procuratori, uel defensori absentis, ut ueniat, & iuret de calu. in Spec. de iura. calu. §. iij. uer. quid ergo.

Dilatio an detur procuratori ad consulendum dominum de ueritate rei melius informatum. in Spec. de po. §. vj. uer. in summa. & s. eo. uer. xiiij. & seq.

Dilatio pendens super uno capitulo, non impedit processum super alio diuerso, & separato. docto. & Bar. in l. siue pars. C. de dila. & Bart. & Bald. in l. generaliter. §. his de præsentibus. C. de reb. cred. & iureiu. & s. proximo uerbo, uer. lij.

Dilatione pendente dilatio noua assignari non potest, nec duæ simul, nisi sint contiguæ. in Spec. de dila. uersic. dilatoriæ. not. in l. siue pars. C. eod. tit. Bartol. contrà in l. quamdiu. in prin. ad fi. ff. de acq. hær. quòd sic: sed incipit secunda, finita prima, non antè. Et intellige super eodem: nam super diuersis capitulis sic, in Spe. ubi s. uer. sed pone. & ibi Bald. in addi. uer. una dilatione, &c. Do. Abb. & Phili. in c. significante. de appella. dicunt, quòd dilatio ad alium actum successiuè explicandum, dari potest, pendente prima dilatione. Facit quod no. Bart. in l. ij. ff. de re iud. Bald. in l. fi. C. qui admit. Butri. in c. ij. de dil. Bartol. & doct. in d. l. siue pars. ubi † uide. & j. eo. uer. prox. & vj. in prin. † Et per Fran. Are. in d. l. quamdiu. in iiij. colum.]

Dilatio ad ponendum decem dierum, & aliorum decem dierum ad probandum simul dari non potest: quia fortè positiones erunt confessatæ, & sic frustrà daretur secunda dilatio ad probandū. c. j. de cōfes. lib. vj. Sed si ad diuersos actus darentur, secus: ut si una daretur ad producendum testes, successiuè dari posset alia ad producēdum instrumenta, secundum Abb. & Phil. in d. c. significante. de ap. & ibi Imo. & Bart. & Bal. & doc. in d. l. siue pars. Nec mirū est, quia nō dicitur innouari dilatione pendente, ex quo simul plures dātur, & ad actus successiuos. Inn. in c. consuluit. de of. dele.

† Caute. Dilatione pendente data ad soluendum, potest condemnatus ciuiliter uel criminaliter, capi personaliter, ad finem, ut satisdet, quòd in tempore statuto soluet. Ita notabiliter tenet Ange. & ibi dat not. cautelā pro iudice maleficiorum, in l. si debitori. uer. & pro decisione huius glo. ff. de iudi. & sequitur do. Ias. in l. ij in fi. ff. de re iud.* Item,

Dilatio quandoque datur alteri infra dilationem datam uni. Bar. in l. quamdiu. ff. de acq. hær. facit gl. not. in l. j. C. de suc. edic. quæ dicit, quòd

Dilatione pendente data primis in gradu, possunt interrogari sequentes. glo. in d. l. j. C. de suc. edic. Item,

Dilatione pendente nihil est innouandum. d. l. siue pars. & d. c. significante. de app. Quod est uerum, nisi detur noua dilatio super alio articulo non concernente primā, puta ad probandum per instrumēta, licet pendeat data ad probandum per testes. l. generaliter. §. nullo. C. de reb. cre. Bald. in d. l. siue pars. & Abb. Sicul. in d. c. significante. & s. eod. uersic. iij. Item uerum, nisi causa primæ dilationis sit finita. l. à filia. §. alumno. ff. ad Treb. & s. eod. uer. Dilatio. el j. uer. lj. Item nisi sit reuocata consensu partium. gloss. & Bald. in d. l. siue pars. Innoc. gloss. & doc. Bald. in d. ca. significante. & s. eod. uer. Item nisi ex causa suspicionis innouaretur. l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de his, quæ in frau. cre. & Bald. in d. l. siue pars. & facit gloss. in l. quæsitum. ff. de pig. Item nisi innouaretur in fauorem eius, cui dilatio data est. l. si quis instituatur. & ibi Ioan. de Imol. de hæredi. institu. l. iij. §. duæ causæ. ff. ad Carb. secundum Bald. in l. quod fauore. in princ. C. de legi. Item nisi innouaretur per alteram partem. Innoc. & doc. in d. c. significante. Item nisi de consensu partium innouetur, secundum Butri. in d. c. significante. Sed Bald. contrà in l. cùm antea. penult. colum. in fi. C. de arbi. Item nisi pro tuitione dilationis. Bartol. in l. si quis seruo. C. de fur. Item nisi committatur interim aliquid fieri. cap. cùm olim. el ij. de priui. secundum But. in d. c. significante. Item nisi cognitor tolerabiliter ignoret dilationem, ubi erat cognitio commissa de facto ei, qui dilationem concessit, de qua nihil cōstet, & postea aduocatur sibi cognitio, & alteri committitur. no. in c. si duobus. de appel. & in clemen. j. eod. tit. Item nisi innouetur ratione confessionis factæ à parte in iudicio. clem. appellanti. de appella. not. in l. j. de confes. Item nisi dilatio sit nulla sine causæ cognitione data. l. j. C. de dila. l. oratione. ff. de fer. iuncta l. cùm hi. §. si prætor. ff. de transact. glossa, & Bartol. in l. cùm pater. §. curatoris. de leg. ij. quia ualet processus factus, pendente dilatione nulla: ut ibi, & suprà eodē & proximo uerbo, uersi. lvij. Item nisi manifestè cōstet, dilationem esse calumniosè petitam, per nota. per glossam in l. fi. ff. de fer. l. qui cùm maior. §. si patris. ff. de bon. quæ libe. Innocen. in cap. tum ex literis. de restitut. in integr. ubi tenet, quòd restitutio in integrum impedit executionem sententiæ, nisi sit malitiosè petita. Item nisi noua detur dilatio, quæ incœpit currere finita prima. l. quàm diu. & ibi Bartol. ff. de acquirend. hæred. Lapus in deci. lxxxij. Bart. in l. j. in fi. ff. ad Turpil. Bartol. & Bald. in d. l. siue pars. docto. & Paul. de Castr. in l. fi. C. de repu. hæred. Item nisi fiat actus ad executionem dilationis datæ. l. non ex omnibus. ff. de arb. secundum Bald. in c. ij. de dila. Item nisi innouetur per eum, cui data est dilatio. c. cùm dilectus. & ibi docto. de accusa. Item nisi pendente dilatione contra ius aliquod innouetur: quia potest iudex resistere, & reuocare innouata, non obstante dilatione, secundum Imol. Abba. & Phi. in d. cap. significante. Item nisi in emergentibus nouiter, pendente dilatione, quia iudicis officium non conquiescit. Innocen. in ca. significante. de appellat. in gloss. audiebant. uersic. alij dicunt. & fortè melius. † Item nisi in præscriptione cautionis ex causa. ut per Bald. in l. in omnibus. de iud.]

Dilatione pendente innouata non ualent. not. Alex. post gl. in l. j. ff. de fer. & j.

Dilatione pendente, iudicis officium adeò conquiescit, per l. siue pars. C. de dila. & c. significante. de appel. quòd interim processus factus est nullus, secundum doct. & Bald. in d. c. significante. & in d. l. siue pars. & in l. pen. circa fi. C. de arbi. ubi dicit post Cyn. quòd etiam ratificari non posset cōsensu partium. & s. proximo.

Dilatio noua danda est, quæ datur iudicatis, quando reus condemnatur ad aliquid per secundam sententiam executiuam, uel tempore executionis condemnatur in aliquo ultra id, quod uenit in prima sententia. l. si cum exceptione. §. quatenus. & ibi Bart. in iiij. col. ff. quod met. caus.

† Dilatio unius mensis si est data alicui ad probandum, & in fine mensis acta probatoria casu perierunt, debet dari alius mensis: ut no. Bart. in l. si ita stipulatus essem. in fi. ff. de uerb. obl. Et cum Bart. transeunt omnes indifferenter, secundum dominum Ias. ibi, in fi.*

Dilationes nouę dandæ sunt, quādo causa in consistorio principis agitur. l. in offerendis. & ibi Bar. C. de appel.

Dilatio secunda ad probandum non datur elapsa prima, nisi ex causa impedimenti. Innoc. in c. in causis. de testi. & Bald. in Marg. uer. Dilatio. uer. iij. & Bald. in addi. Spec. de proba. in prin. & in Spec. in prin. ubi dicunt, impedimento probato in prima dari secundam. Quod uerum, scilicet per testes, non per iuramentum, quando prima fuit peremptoria. Inn. in d. c. in causis. Bal. in Mar. uer. Iudex. uer. antep. & j. eo. uer. xix. & uer. xxij.

Dilatio secunda data sine causæ cognitione, non ualet. Bart. & Alex. post Bal. & Ang. in l. fi. ij. q. ff. de fer. & in l. j. C. de dilat. nec ualet gesta in ea, si prima fuit perfecta, scilicet trium, sex, uel nouem mensium, secundum Bar. ibi. in d. l. j.

Dilatio secūda debet dari ei, qui iurauit se ignorasse primam, licet fuerit intimatio facta domi. Bald. sing. in l. ij. §. penult. si quis cau. & Alex. in l. de pupillo. §. nunciationem. de ope. noui nun. & j. Ignorantia.

Dilatio quarta non datur, quando aliæ fuerunt peremptoriæ. Bal. in Marga. uer. Dilatio. uer. iij.

Dilatio quarta qualiter denegetur. Innocen. in c. significauit. de testi.

Dilatio prima non potest excedere tres menses, sed breuiari potest arbitrio iudicis: & ita seruatur. Bart. in l. fi. ij. col. ff. de fer. & l. j. C. de dila.

Dilatio noua dari non debet, sed tempus suppleri, quando per iudicem stetit, quòd testium examinatio facta non fuerit. Bal. in auth. at qui semel. in fin. C. de prob. Item,

10 Dilatio secunda dari non debet impedito facto iudicis, sed rei, de-

rei, debet prima restitui. l. sed & si per prætorem. §. si feriæ. ex quib. cau. maio. & Alexand. in l. fin. ff. de fer. adde s. Dilatio. j. uer. lxix.

Dilatio secunda licet dari non debeat, debet tamen prorogari prima. Ang. Paul. & Alex. in l. fi. ff. de fer. ubi dicit uerum ex causa leuiori. Sed ibi Rapha. dicit, quòd immo causa requiritur. & j. Prorogatio termini. uer. iiij.

Dilatio secunda an sit danda ex causa impedimenti, quia feriæ superuenerint in prima. Salicet. post Bald. in l. j. C. de adulter.

Dilatio secunda non datur ex impedimento ex facto tertij: quia datur actio contra impedientem: & ideo debet specificè allegari, & probari impedimentum aliter, quàm per iuramentum. Bart. in consi. Ex facto proprio ex causa pecuniaria, &c. & Alex. in l. fi. ff. de fer.

Dilatio ad producendum testes ultramarinos petita debet dari, si petens iussu iudicis deponat salarium pro sumptibus illorum: aliàs non. glo. in cap. statutum. §. fi. de rescrip. in vj. & j. Remissoria. uersi. unico.

Dilationes duæ tantùm dantur in causa capitali, in qua nō imponitur pœna sanguinis, sicut in ciuili causa: sed de cōsuetudine dantur, sicut in criminalib. Ang. in l. fi. ff. de fer.

Dilationes tres reo, & duę accusatori dantur in causa damnorum datorum, sicut in criminali. Lanfran. in c. quoniam cōtra. uersic. dilationes. ij. col. de proba.

Dilatio secunda & tertia datur in causis ciuilibus, probato impedimento primæ: sed in causis criminalibus dantur omnes, etiam non allegato, nec probato impedimento. Bar. & Bal. Ang. & doc. in d. l. fin. ff. de fer. & Lanfr. ubi s.

† Dilatio tantùm datur in causis pecuniarijs. l. fin. ff. de ferijs. Istam regulam amplia & limita, ut pulchrè per Ias. ibi in tertio no. Aduerte tamen, quòd quamuis reo in causis pecuniarijs non possint dari plures dilationes numero, quàm actori, possunt tamen dari longiores ipsi reo, quàm actori, ut per do. Ias. ibi in iiij. col. in v. no.*

Dilatio etiam prima dari non potest sine causæ cognitione. l. j. & l. à procedente. C. de dila. Quod est uerum, nisi causa nullam requirat causæ cognitionem, & agatur de modico præiudicio: quia tunc dari potest etiam à iudice non sedente, secundum Io. de Imo. in c. præterea. de dila. & Lanfr. in d. c. quoniam contra. de proba.

Dilatio secunda dari non debet, nisi constet de impedimento in prima. l. in oratione. ff. de fer. Bald. in l. fi. §. cùm igitur. iiij. col. de iur. deli. & s. eo. uer. iij.

20 Dilatio secundà dari non debet, nisi cum magna causæ cognitione, licet prima cum leui dari possit. Bald. in consi. In Christi nomine, Amē: super eo, quod reuocatur, &c. Quod est uerum, etiam in causis summarijs, secundum Bart. in cōsil. Super petitione. & Bar. & doc. in l. fi. ff. de fer. Vnde

Dilatio prima cum leui causæ cognitione datur. ut s. proxi. scilicet considerata loci distantia. l. j. C. de dil. Item considerata probatione, an releuet probantem, id est, an articulus faciat ad causam, secundum Paul. de Castr. in l. fi. ff. de fer. Item si non petatur euidenter per calumniam. Item si apertè petatur. Bald. in l. j. C. ut quæ desunt aduo. part. Pau. de Cast. in d. l. oratione. & in l. fi. ff. de fer. & Ang. in d. l. fin. & Lanfr. ubi s. Sed prorogatio fit etiam sine causæ cognitione. j. Prorogatio termini. uersic. iiij. & j. Dilatio breuiatur. uersicul. vij.

Dilatio secunda debet dari cum causæ cognitione. l. oratione. & ibi Bart. & doct. ff. de fer. & Bart. in l. j. §. fi. ff. de iure delib. scilicet consideratis his, quæ s. proxi. uersic. dicta sunt circa primam dilationem. Item si constet de impedimento in prima, & de absentia aduocati saltem per iuramentum, secundum Spec. tit. de dilatio. & per Ia. de Are. & Cy. & doc. in l. j. C. eod. tit. Sed iure canonico probatur impedimentum in secunda uel tertia, etiam per iuramentum, secundū Bald. in l. j. C. de dila. Sed uide omnino Alexand. in l. fina. ff. de fer. ubi dicit, quòd iuramentum non sufficit, sed debet specificè probari impedimentum: quod tamen non sufficit, si contingit facto tertij: ut s. eodem. Quod dixi de iure canonico, probatur per tex. in ca. quia propter. §. illud. de elec. & cap. fin. iiij. quæst. v. & l. scire. §. sufficit. ff. de excu. tut. & Fede. de Senis in consilio, Vtrùm secunda dilatio. Angel. in l. fi. ff. de fer. & Petr. de Sun. in l. interdum. ff. de iud. quod intellige, nisi prima dilatio fuerit peremptoria: quia tunc iuramentum non probaret impedimentum in prima, ut s. eod. uersic. iij. & tenet Bald. in Marga. uerbo, Dilatio. uersic. fin. & in Marg. uer. Iudex. uer. antepenul. licet impedimentum contingens in secunda, uel in tertia dilatione, probandum sit per probationes legitimas, secundum Spec. singul. in tit. de dila. §. uidendum. uersi. in summa. & Petr. de Sun. ubi s. Et quod dixi s. de probatione per iuramentum, intellige uerum, si desit alia probatio, & iurans sit persona, & fide digna: aliàs enim non sufficit iuramentum in probatione impedimenti, etiam primæ dilationis: secundum Bartol. in l. ij. §. prædiximus. ff. si quis cau. & in d. l. fi. ff. de fer. ubi etiam Angel. & Bald. Pau. de Castr. in d. l. oratione. & Lanfran. ubi s. Vide Bald. in d. l. j. C. eod. tit. & Bartol. in consi. Super petitione cuiusdam, &c. Item intellige uerum etiam bis, & non pluries admitti probationem impedimenti per iuramentum. l. fin. in fi. ff. de bo. auth. iud. pos. & tenet Ang. in d. l. fi. ff. de fer. & Ludo. Pont. in rubrica. ff. de arbi. † Vide do. Alex. de Imo. in consi. cvij. in ult. col. in fi. in j. parte. Et quæ cognitio debeat præcedere, uide per eum in consi. xlj. in iij. col. in ij. parte.] Item,

Dilatio secunda debet dari causa cognita: ut s. proxi. uer. Sed secus, si prima prorogari petatur, secūdum Ang. in d. l. fi. de fer. in Spec. de dila. §. nunc dicamus. uersic. & hæc sunt in ar. Bal. in l. j. in fi. C. quom. & quan. iud. Pau. de Cast. in l. j. C. de dil. & Barth. Cep. in caut. xxxj.

Dilatio secunda si data est sine causæ cognitione, an ualeant acta facta in ea. Bar. in l. j. §. fi. cum l. seq. ff. de iure delib. & in l. ij. ff. de re iud. & s. eo. uer. iiij. Alex. in l. fi. de fer. dicit Bald. ibi tenere, quòd dilatio de facto concessa ualet. Vide omnino ibi per But. in c. ultra tertiam. de test.

Dilatio secunda datur, licet in prima quis produxerit testes, & fecerit eos citari in prima die dilationis, & in secūda die nihil fecerit, sed tamen tertia die fecit eos grauari, secūdum Bal. in d. l. j. C. de dila.

Dilatio secūda debet esse tanta, quanta fuit prima. l. iij. in prin. & ibi Bart. ff. de an. leg. Vide omnino Alexand. in l. fi. ff. de fer. Item,

Dilationes censentur repetitæ in secunda citatione fienda ex forma statuti, ut tanta dilatio intercedat in secunda citatione, quanta fuit in prima, secundum Bart. in l. iij. in prin. ff. de an. leg.

Dilatio secunda non datur ad probandum exceptionem excommunicationis. Ang. & Alex. in l. fi. ff. de fer. & Ang. in l. si quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. Inno. in c. prudentiam. de of. dele. † Et per Fran. Aret. in l. quamdiu. de acq. hær. pe. col.] & Ang. ubi s. dicit etiam, quòd

Dilatio secunda non datur ad probandum exceptionem merè dilatoriam, non obstante causa impedimenti, secundum Alex. in fin.

30 Dilatio secunda dari an debeat, stante statuto, quòd una dilatio detur. Bal. & Alex. in l. fin. ff. de fer. quòd non.

Dilatio secunda debet dari ad id tantùm, in quo probando fuit impeditus in prima, puta ad producendum testem, licet alios producere debuerit: sed solùm fuit impeditus producere unum tantùm. l. admonendi. uer. quibus solis. & ibi Iaco. & Bart. in ij. colum. ff. de iureiur. & Lanfr. ubi suprà. ar. contrà per Bart. in l. maritus. ff. loca. & j. uer. Operarius. uersic. xxiiij. & uer. Tempus. uersic. xx. Alexand. in l. admonendi. iij. not. dicit sing. idem quod Bartol. & allegat etiam Bartol. in l. fi. ff. de fer. & But. in cap. ultra tertiam. de testi. & Pau. de Castr. in leg. si ita stipulatus essem abs te. de uerbor. obligat. & Bald. in l. fina. ff. de fer. in lect. antiqua. qui dicit, quòd admissus in secunda dilatione ad alias probationes, ualebunt, si fuit admissus per iudicem, & à parte aduersa, non aliàs, secundum domi. Alexand. ibi, qui subdit secundum Salic. in l. j. C. de dila. quòd etiam testes ignorati, & omnis probatio ignorata potest in secunda dilatione fieri, licet data sit solùm ꝑ testibus, quos in prima non potuit producere: & subdit præsumi fuisse ignoratam, secundum Bal. adde s. Dilatio j. uer. xxxviij.

Dilatio secunda debet dari secundum quantitatem primi impedimenti, quod contingit in prima, puta duorum dierū. si impedi-

impedimentum in prima durauit per duos dies, secundum Bar. & Ang. in l. fi. ff. de fer. & Lanfr. ubi s.

Dilatio noua debet dari, quando fit additio ad libellum, secũdum Ang. sing. in l. j. §. si stipulanti. de uerb. obli. in Spec. de lib. concep. §. viij. uer. sed & si. & seq. Item,

Dilatio noua debet dari, quando fit cumulatio. Bart. in l. edita. C. de eden. ubi dicit uerum, si id, quod additur, non est modicum, & leue. aliàs secus, per gloss. ibi, & c. literæ. de dila. Vide Ioan. Pap. in summa sua, in libello reali. uer. saluo iure addendi, &c.

Dilatio secunda debet dari, si ius aduersarij non sit factum deterius, sed omnia integra sunt, ut si reus haberet testes ad reprobandum probata in secunda dilatione, sicut in prima esset probatum: aliàs non, secundum Bartol. in l. fi. in ij. col. ff. de fer.

Dilationes etiam quatuor dari possunt in causis pecuniarijs. l. fi. & ibi doc. & Ang. ff. de fer.

Dilatio noua in causa appellationis dari debet. Paul. de Castr. in l. fin. ff. de fer. Itẽ debet suppleri, si breuior data fuit, quàm debuerit. Innoc. in cap. ultra tertiam. de testi. Quod uerum, nisi iudex ex causa abbreuiauerit, secundum Bar. & Paul. de Cast. in d. l. fi. ff. de fer.

Dilatio noua dari debet, nisi ius aduersarij sit factum deterius. in Spec. de dila. §. nunc uideamus. uers. sed nunquid. & Bar. in d. l. fin.

Dilatio noua dari debet etiam non impedito in prima, quãdo ex forma statuti plures dãdæ sunt pro secũda & tertia. Paul. de Cast. in d. l. fi. ff. de fer. & ibi omnino Alex.

40 Dilatio secunda dari non debet, nisi constet de impedimẽto in prima, quãdo iudex dixit, Do tibi decem dies pro prima dilatione. Bart. & Paul. de Castr. in d. l. fina. ff. de fer. & s. eo. uersic. iij. xix. & xxij.

Dilatio secunda data ualet, etiamsi unica tantũm dari debuit. Bal. in d. l. fin. §. & hæc quidem. C. de iur. delib. uide no. in l. j. & ibi per Bart. C. de dila. & s. eo. uer. xxx.

Dilatio unica sufficit ad exhibendum acta in causa summaria. glo. & Card. in cle. sæpe. §. & quia. de uerbor. signifi. & ibi in iij. oppo.

Dilatio una sufficit ad probandũ omnes exceptiones, nec pro qualibet exceptione dari debet una dilatio. c. pastoralis. de excep. Bar. & Alexand. in l. fi. ff. de fer.

Dilatio noua probatoria debet dari per successorem iudicis, si tempore præcessoris non erat præclusa uia ad probandum, quia non erat conclusum in causa. Alexand. in l. edictum. ff. de iudi.

Dilatio legalis, quæ est in actione de dote, non censetur repetita in actione de dote. iuxta l. j. de dote præle. Bart. doct. & Alex. in l. si diuortio. de uer. obl.

Dilatio quarta dari potest de benignitate iudicis. l. & post edictum. & ibi doct. ff. de iudi. maximè si aliæ sunt datæ à iudice incompetenti, secundum docto. & Ang. in l. edictum. de iudi. non tamen quinta & sexta. gloss. & Ang. in l. fi. ff. de fer. sed Cyn. in l. j. C. de dila. Hostien. & doc. in c. in causis. de testi. & Alexãder in l. finali prealleg. tenet contrariũ. ubi uide

† omnino. † Et per Fel. in d. c. in causis.]

Dilatio peremptoria intelligitur in dubio quælibet dilatio. c. pia. de excep. c. frequens. de restit. spo. in vj. Bald. in l. in contractibus. in prin. C. de non num. pecu. l. j. & ibi Bald. C. de dila. ubi dicit uerum in probatoria, non in dilatoria, etiamsi non sit dictum, quòd sit peremptoria, secundum Bar. in l. fi. in princi. ff. de fer. & in d. l. j. & in l. ij. C. quo. & quan. iud. glo. in c. j. de dolo & contu. in vj. Pet. de Sun. in l. ad peremptorium. de iud. & ibi per do. Pau. de Cast. in l. oratione. de fer. in Spec. de dila. §. fi. uersi. quid si data. & tenet cum Bart. Cardin. in clem. j. xij. quæst. de excep. & ibi gloss.

† Et per Fel. in c. pastoralis. de excep.]

Dilatio intelligitur peremptoria, si datur pro prima, ut sic non uel: t iudex dare secundam, nisi cum magna causæ cognitione, secundum Bartol. in d. l. fi. j. q. ff. de fer. & ibi per Alexand. & Bart. in consi. Ex facto proprio, quòd ex causa pecuniaria, &c.

Dilatio expectatiua de se nunquam est peremptoria: secundum Bart. & Angel. in l. fin. C. de dila. Quod est uerum, nisi sit data præsenti, & intelligenti, & consentienti. Item nisi sit data absenti, qui respondeat nolle uenire: secundum Ange. singulariter in d. l. fin. de fer. Item nisi detur absenti, casu quo potest iudex supplere pro absente. l. fi. & ibi gloss. C. de temp. app. Item nisi data absenti sit sibi intimata personaliter: secus, si ad domum. Bald. in authen. ei, qui. C. de temp. app. & Alexand. in d. l. fin. quia tunc dicitur peremptoria: uel debet esse trina, secundum Bal. ibi. & Lanfran. in c. quoniam cõtra. uer. dilationes. iij. colum. de proba. Item nec ad allegandum. in authen. iubemus. C. de iud. & doc. & Pet. de Sun. in d. l. ij. C. quomo. & quan. iudex.

† Dilatio probatoria an & quando dicatur peremptoria, uide Felin. in c. licet. in fi. ij. colum. uer. ex prædictis. de probatio. & in c. ultra tertiam. in ij. colum. uersic. nota quartò. de test. & in c. pastoralis. circa princip. in uer. dum dicit Abb. de excep.]

Dilatio ad comparendum intelligitur peremptoria. Innocen. in cap. ad petitionem. de accu. Ioan. And. in clemen. j. de hæred. contra gloss. l. præsenti. C. de his qui ad ecclesi. confu. & in l. consentaneum. C. quomodo & quando iudex. Bart. in l. ij. eod. tit. & in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infec. Item j. eodem. uersi. xj.

Dilatio ad deliberandum intelligitur peremptoria. in authen. offeratur. C. de iud. Item,

Dilatio, etiam in actibus extraiudicialibus, dicitur peremptoria. gl. in clem. j. de hære. Innoc. in cũm nobis. de elec. Pet. de Sun. in l. ad peremptorium. ad fi. ff. de iud.

Dilatio peremptoria intelligitur, nisi probetur iustum impedimentum. Bald. in c. j. §. fin. de prohi. feud. alie. per Loth. in usib. feud.

Dilatio ad laudandum non est peremptoria, nisi dicatur. Bart. in l. ij. C. quo. & quan. iud.

Dilationes omnes post litem contestatam sunt peremptoriæ, licet non dicatur, sicut dilationes ad probandum ante litis cõtestationẽ. Bart. in l. fi. iij. q. ff. de fer. & Car. in cle. j. §. sanè. de fo. comp. ubi idem dicit ante litis contestationẽ. in Spec. de dila. §. j. Quod uerũ in causa ciuili, quando statutũ mandat unicam tantùm dari: secus in criminali. Bald. in addi. Spec. de dila. uer. post litem. & in Spec. uer. termini autem. & j. Terminus ad probandum uel producendum. uer. pe.

10 Dilatio peremptoria data de consensu partium prorogatur ex causa. Bart. in l. j. C. sen. rescin. non pos.

Dilatio ad comparendum dicitur peremptoria, etiamsi non dicatur, quando est data à iudice: sed data per nuncium, uel per epistolam, uel per edictũ, est peremptoria, si est triplex, non si una, nisi dicatur. Barto. in l. ij. C. quomodo & quando iudex. & j.

Dilatio unica pro omnibus assignari non potest, quando ex forma statuti assignari debent plures. Bald. in l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. & in l. si tutor. C. in quib. cau. in integ. resti. non est neces. & in c. j. ij. colum. de mil. uas. qui contu. est in usib. feud.

Dilatio peremptoria breuis patitur appellationem: aliàs non. Ioan. And. in cap. j. de dila. per Bart. in l. ij. ff. de re iud. & Bal. in l. ij. C. de episc. au. Idem si sit nimis longa. Bald. in l. j. C. de dila. & in d. l. ij. de epis. aud.

Dilatio ad proponendum exceptiones dilatorias, intelligitur peremptoria, etiamsi nõ sit dictum. in Spec. de dila. §. j. uersi. & not. Sed ad peremptorias potest dari peremptoria, causa cognita, non sine. Car. in cle. j. xiiij. q. de excep.

Dilatio ad agendum secundum leg. diffamari. intelligitur peremptoria. Alex. in d. l. fi. ff. de fer. post Angel.

Dilationis peremptoriæ materiam supple j. uer. Terminus. el j. uer. xxix.

Dilatio breuiatur à iudice ex causa cognita in casibus à iure permissis, non aliàs. cap. quod ad consultationem. & ibi docto. de re iud. Idem quando prorogatur, ut ibi.

Dilatio breuiata à iudice sine causa, parte inuita, & contradicente, licet non appellante, suppletur à iure. docto. in capit. quod ad consultationem. de re iudi. & ibi Sicu. qui dicit uerum in dilatione data à iure, non in danda à iudice, quæ nõ suppletur, nisi appelletur, secundum Innoc. in c. ad petitionem. de accus. Vide per Bart. in l. ij. ff. de re iud. & Phili. in c. cùm sit Romana. iij. col. de appel.

Dilatio-

Dilationes breuiantur, non auferuntur, quando instantia est breuis. in Spec. de dila. uer. sed pone, quòd causa. & ibi Bal. in addi. uersic. ubi tempus.

Dilatio prima non potest excedere tres menses, sed breuiari debet arbitrio iudicis. & ita seruatur. Bart. in l. fi. ij. col. ff. de fer. & no. in l. j. C. de dila.

Dilatio data per iudicem de consensu partium, nō potest breuiari, uel tolli, inuita una parte. capit. significante. de appel. Quod est uerum, nisi subsit causa, secudum Abb. ibi, & Philip. in c. cùm cessante. de appel.

Dilatio peremptoria data consensu partium, potest prorogari, subsistente causa. Bart. in l. j. in fi. C. sen. rescin. non pos. & s. uerbo, Dilatio peremptoria. uer. x. & j. eo. uer. x.

Dilatio potest ex causa prorogari per iudicem. l. interdum. & ibi Bartol. ff. de iudi. gloss. & docto. in l. fin. & ibi Angel. ff. de fer. in Specul. de dila. §. nunc uideamus. uersic. & sub hoc. in argum. Quod uerum, etiam sine causæ cognitione. in Spec. eod. tit. §. nunc aliqua. & Io. de Pra. in l. fin. ff. de fer. Bald. in l. j. C. quo. & quan. iudex. Paul. de Castr. in l. j. C. de dila. & in con. ciiij. & j. Prorogatio termini. uer. iiij. etiam ex officio: ut ibi.

Dilationes non debent absorbere instantiam. j. uer. Instantia. el j. uer. xvj.

Dilatio breuior ex causa dari potest, nec tunc debet à iudice suppleri. Bar. & Pau. de Cast. in l. fi. ff. de fer.

10 Dilatio data de consensu partium, non potest per iudicem prorogari, nisi ex causa. Bar. in l. j. in fi. C. sen. rescin. non pos. Bu. in c. ij. de dila. & ibi Ioan. de Im. & s. eo. uer. vij.

Dilationes licet in iure sint taxatæ, possunt tamen prorogari, uel minui arbitrio iudicis: & nisi moderentur, cùm causa subest, potest appellari. in Specul. de cita. §. ij. in fin. & §. vj. in fin.

Dilatio ad proponendum exceptiones dilatorias, uel peremptorias, an prorogari possit. in Spec. de dila. §. iij.

Dilationum materia est amputanda. in Spe. de excep. & repli. §. ij. uer. cæterùm.

Dilatio ad producendum instrumenta, quæ est usque ad litis conclusionem in causa, per cap. cùm dilectus. de fide instru. potest breuiari per iudicem, sicut dilatio ad opponendum exceptiones dilatorias, quæ est usque ad litis contestationem. per l. ita demùm. C. de procu. secundum Pau. de Castr. in l. oratione. ad fi. ff. de fer. Item dilatio quatuor mensium data iudicatis in actionibus personalibus, potest minui, uel prorogari à iudice. l. ij. & ibi docto. & Bartol. ff. de re iud. c. quod ad consultationem. & ibi doc. de re iudi. Card. in clemen. j. de uita & hone. cleri. & j. istomet. uer. ibi, item dilatio ad exequendum. Item, tempus anni, uel centum dierum datum ad deliberandum. gl. in rub. C. de suc. edic. Sed contrarium not. in l. j. §. largius. ff. eod. tit. l. j. & ij. & ibi Bar. ff. de iure deli. Bar. in l. si quis instituatur. §. sed si bonorū. de hęre. instit. & in l. quamdiu. & ibi glo. & Bar. ff. de acqui. hære. Vide Bal. quòd potest breuiari, in auth. offeratur. C. de lit. con. Idem tenet Bal. in l. si curatoris. de iure deli. & in auth. de ex hi. re. §. illud quoque. col. v. Item dilatio ad probandum spoliationem. Archi. & Ioan. Andr. in cap. j. de resti. spo. lib. vj. in Nouel. Item dilatio ad exequendum iudicata. d. l. ij. & l. iiij. §. condemnatū. ff. de re iud. & d. cap. quod ad consultationem. eod. tit. Item dilatio decem dierum ad appellandum, causa tamen cognita. Bart. in d. l. ij. de re iud. contra gloss. in ca. cùm sit Romana. de appel. Quod uerum est per indirectum, ut quia partes intra terminum decem dierum transigant. Bart. in auth. ei, qui. C. de temp. app. Pe. de Sun. in authen. si tamen. eod. tit. But. in c. Romana. & in c. ex ratione. de app. Lanfr. in c. quoniam contra. uersic. sententias. in materia appellationis. uer. quęro, nunquid tempus. Item etiam directè: secundum Pau. de Cast. in l. ij. ff. de re iud. Sed Bald. contra in Mar. uerb. Dilatio. uer. v. Itē dilatio ad opponendum exceptiones peremptorias. Bartol. in d. l. ij. & Dyn. in regula, indultum. in vj. Cyn. in l. iudices. C. de iud. capit. pastoralis. de excep. Item dilatio ad agendum causa cognita. l. Titia. de accu. l. si ea. C. qui accu. non pos. l. diffamari. C. de inge. ma. l. si eo tempore. de remis. pig. Bar. in d. l. ij. Item dilatio ad petendum restitutionem in integrum. l. intra utile. secundum unam lect. ff. de mino. l. petendę. in fi. C. de temp. in integ. restit. peten. Item dilatio ad adeundum hæreditatem. d. l. si quis instituatur. de hær. insti. l. quādiu. de acquir. hær. l. j. in fin. & l. seq. de iure deli. l. fi. §. penul. eod. tit. & Bartol. in d. l. ij. Item quando est consuetudo fori, in authen. qui semel. & ibi Bartol. C. quomodo & quando iudex. & in d. l. ij. & Butrig. & Imo. in ca. j. de dila. Item quando iurisdictio erat modico tempore duratura. Innocen. in cap. de causis. de offi. deleg. & Bart. in d. l. ij. Item si causa est parua, secundum Barto. in d. l. ij. Item si intra dilationes magna expensa requireretur. Bartol. in d. l. ij. Item in causa alimentorum. Bart. in d. l. ij. Item si data est ad sententent iam audiendam, secundum Bar. ibidem. Nam regulariter longa dilatio dari debet ad sententiam, quando iudex non plene examinauit negocium: sed post allegationes auditas, & iura, partibus præsentibus, unica sufficit peremptoria, & breuis dilatio, secundum Bartol. in l. ad peremptorium. ff. de iud. Item dilatio annalis data matri ad petendum tutorem, secundum Bald. in l. iiij. C. ad Tertul. Item dilatio legis data ministerio iudicis etiam prohibita prorogari. Bartol. in d. l. ij. & Iac. de Are. in l. j. C. de dila. & Bar. in auth. offeratur. C. de lit. conte. & Cardi. in clem. j. vj. no. de uita & honest. cleri. Item quando proceditur sola facti ueritate inspecta. Rota in deci. xcix. omnes. in nouis.

Dilatio banni taxata per statutum non potest breuiari, uel prorogari à iudice. Bald. & Pau. de Cast. in l. fi. §. & hoc quidem. C. de iure delibe. Item nec dilatio quatuor annorum ad petendum restitutionem in integrum. l. per hanc. de tēp. app. secundum Barto. in d. l. ij. ff. de re iud. Item nec data ad confectionem inuentarij. Bald. in l. fi. §. cùm igitur. iiij. col. C. de iure delibe. & Bart. in d. l. ij. Item nec data ad accusandum. in l. adulterij. C. de adul. & Bar. in d. l. ij. Item nec si data est à lege, uel statuto. Bar. ibidem. & Bald. in l. ij. C. de usu. rei iudic. & in l. j. C. si aduer. deli. Vide omnino Bald. in authen. iubemus. C. de iud. & in l. fina. §. & hoc quidem. C. de iure delibe. & Angel. in l. fin. ff. de fer. Sed Bald. in l. quòd si nolit. §. fina. ff. de ædil. edic. dicit not. quòd tempus legale potest prorogari, si est appositum fauore partis: secus, si iurisdictioni ordinariæ, secundum Richard. in q. statuto caueтur, quòd iudex, qui dicit, secundum Bald. ibi, quòd tempus à statuto præfixum instantiæ, uel iurisdictioni, non potest prorogari. & infrà, uer. Instantia. el j. uersicul. xvj. Vide Bald. in l. petendæ. de temp. in integ. resti. pe. Item secus in tempore instantiæ causæ principalis, uel etiam causæ appellationis. infrà, uer. Iudex. Item secus, si dilatio sit data ad soluendum. glo. docto. & Petr. de Sun. in l. fina. C. de execu. rei iud. Et ideo terminus decem dierum per statutum præfixus ad soluendum pœnam, aliàs amputetur ei manus, nō potest per iudicem breuiari. Bald. sing. in Mar. uer. Dilatio. uersic. penul. Item secus, si est data ad præsentandum apostolos. Bald. in l. eos. C. de appellat. & Bartol. in l. j. ff. de lib. dimi. Item secus, si sit data dilatio de consensu utriusque partis: quia non breuiatur, uel prorogatur, nisi de consensu partium, secundum Bald. in l. dicere. §. nunc uidendum. ff. de arbitr. per l. si cùm dies. in princip. ff. de arbitr. Item nec quando dilatio datur à iure ad aliquid fiendum, puta quòd fiant tres monitiones ad incurrendum pœnam. gloss. in clemen. j. de uita & honesta. cleri. & glo. in c. j. §. monitiones. de mil. uas. qui contum. est. in usi. feu. nisi sint in potestate iudicis, an post terminum pœnam imponat, uel non. c. constitutionem. de sen. exc. in vj. & Lud. Pon. in sing. uer. Iudex. uer. attende. Item nec dilatio data ad prosequendum appellationem. in auth. ei qui. C. de tempo. appel. & Bal. in d. l. ij. & tenet Ange. ff. de re iud. nisi esset de consensu partium, secundum Paul. de Cast. ibi contra Bart. in d. l. ij. & tenet Ange. & Bald. in auth. ei qui. & per glo. in c. cùm sit. de appel. Veritas est, quòd dilatio anni, uel biennij, data ad prosequendum appellationem, potest breuiari per appellantem. cap. abbate. & cap. sępe. de appel. Item etiam per iudicem à quo. d. capit. abbate. & in cap. cùm sit. eod. titul. de appel. Sed an possit prorogari, not. in d. cap. cùm sit. & in cap. personas. & ibi doc. eod. tit. Et talis dilatio currit à die interpositæ appellationis, & non à die sententiæ. glo. ordi. in cle. sicut. de appellat. Non tamen potest talis dilatio abbreuiari per appellatum. not. in dicto capit. abbate. & ibi Abb. Sicu. docto. &

Phi. &

Phi. & domi. de Rota in deci. cciiij. Item quòd appellatus. & in Spec. de appel. §. qualiter. uer. hoc autem. docto. & Phili. in c. sæpe. de appel. Item nec dilatio annalis ad implendam uoluntatem testatoris, per auth. hoc amplius. C. de fideicô.
† secundum Pau. de Cast. in con. clxv. & j. eo. uer. pe. † Et per Feli. in c. personas. de app.

Dilatio statuti an possit prorogari consensu partium. Bald. in tit. de pace Constan. §. in causis. & in l. properãdum. in prin. C. de iud. Et an uigore arbitrij. j. uer. Terminus ad appellãdum. uersi. antepenul.

Dilatio annalis data hæredi ad implendum uoluntatem defuncti, potest prorogari. Bal. in auth. hoc amplius. j. opp. C. de fideic. non autem breuiari: ut s. eo. uer. xv. in fi.

Dilationum materiam supple j. uer. Terminus. & j. Prorogatio termini. per totum.

Diligere quis debet se prius, quàm alium. l. præses. C. de serui. & aqua. & s. uer. Charitas. uer. j.

Diligere quis debet proximum suum, sicut seipsum. in Spec. de renunc. §. ij. & ibi uide quomodo intelligatur.
† Adde, quòd dilectio Dei dicitur perfecta, quando ipsum diligimus ex toto corde, & anima, & totis uiribus. c. si quis semel. §. charitas. de pœnit. dist. ij. & dicitur Græcè ἀγάπη.

Diligens non dicitur, qui facit contra formam pacti. Bald. in l. si is. C. de fur. per l. eum, qui. §. fin. ff. commod.

* Diligens, si quod non debebat alicui soluit, & indebitum repetat, se nihil debuisse planum facere debet. diligẽs enim, nauus & attentus paterfamiliâs indebitũ non soluisse præsumitur. l. cùm de indebito. ff. de probatio. Lud. Gomes in reg. de triennal. possession. post xxix. q. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligens & nauus filiusfamiliâs non ex parentis bonis, sed ex suis acquisiuisse, quicquid habet, præsumitur. gl. in l. cùm oportet. in principio. C. de bonis quæ liber. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentia si aliquis & labore suo pascua & paludes meliores reddiderit, nec à fisco, nec ab alio est expellẽdus, nec ulla ei sunt onera imponenda. l. fi. C. de alluuionib. & palud. Ludo. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentiam si cohæres adhibuit, ut is, qui depositam à defuncto pecuniam acceperat, partem suam sibi redderet, alijsque ius suum persequi negligentibus, si non soluendo factus qui partem suam abstulit, ea cum alijs diuidere non est cogendus. l. fin. C. deposit. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentia creditor usus, ut quod sibi defunctus debebat, ab hærede exigeret, si exegit, & postea hæres unde alijs satisfaceret, non habuit, quod exegit, cum alijs communicare nõ tenetur. l. si pupillus. ff. de his quæ in frau. cred. Lud. Gomes ubi s. quod & de socio tradit Cic. in Orat. pro Q. Roscio Comœd. Lite contestata, iudicio damni iniuria constituto, tu sine me cum Flauio decidisti. utrũ pro dimidia parte? an pro tota societate? planius dicam, utrum pro me? an pro me, & pro te? Pro me? potui: exemplo multorum licitum est: iure fecerunt multi: nihil in ea re tibi iniuriæ feci: pete tu tuum, exige, & aufer, quod debetur: suam quisque partẽ iuris possideat, & persequatur. At enim tuum negocium gessisti bene: gere & tu tuũ bene. Magno tuam dimidiam partem decidisti. magno & tu tuam partẽ decide HS. CCCIↃↃↃ tu abstulisti: si sit hoc uerò. HS. CCCIↃↃↃ tu quoque aufer, &c. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentia si sua aliquid hæres acquisiuit, non connumeratur inter defuncti bona, nec in legatario reconuerti utilitatem potest. l. si hæres. in principio. ff. ad leg. Fal. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentiam & studium si is qui res commodatas accepit, homo nauus adhibuit, ut res suas, quæ pluris erant quàm commodatæ, potius quàm commodatas seruaret, culpæ obnoxius non est. l. si ut certo. §. quod uerò. ff. commodati. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentia si sua emptor domum, uel rem alteri obligatam, quam emit, meliorem reddidit, & ab eo postea per hypothecariam euincatur, primam æstimationem præstando liberatur. l. ij. in extre. & ibi Bart. C. de prædi. nauiculario. lib. xij. Lud. Gom. ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentia & impensa sua, si in feudo aliquod uasallus ædificium construxerit, & postea sine hæredib. qui feudum capere possint, decesserit dominus, aut ædificiũ tolli permittere debet, aut quanti, id est, hæredibus numerare. §. uasallus. hîc finitur lex. in usibus feud. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligẽs colonus, si, ut fundum meliorem redderet, aliquid impendit, inde abire non est cogendus, nisi prius quod impendit, ei fuerit persolutum. l. colonus. ff. loca. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentiam si in domo uendita custodienda eam uenditor adhibuit, quam frugi, naui & diligentes homines adhibere consueuerunt, etiamsi ante traditionem incendio perierit, damnum non ad ipsum uenditorem diligenter suo munere & officio functũ, sed ad emptorem spectat. l. si uendita. ff. de pericul. & com. rei uẽdit. Ias. in l. domus. ff. de leg. j. Soci. in reg. clxxviij. Ludo. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligentia si opera & studio suo ex socijs aliquis domũ uel fundũ communem recuperauit, & ei socius intra quatuor menses non satisfecerit, totius rei dominus efficitur. l. si fratres. §. idem respondit. ff. pro socio. l. iiij. C. de ædific. priuat. Lud. Gom. ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

* Diligens si unus tantùm ex toto capitulo sit, pro omnibus unus ille est, potestasque, quæ penes omnes esse consueuit, penes unum illum est. Illust. Cardi. Abb. in c. olim. de testib. Lud. Gomes ubi s. Æmilius Maria Manolessus.

Diligens tenetur de culpa leui. Bald. contra Cyn. in l. si constante. §. si maritus. soluto matrimonio. & Alexád. in l. quod Nerua. ff. depositi.

Diligentia quomodo probetur. uide Bar. in consi. Charissime domine, isti nostri amicissimi, &c. in tracta. de testibus. uer. lata culpa. & in l. de pupillo. §. si quis ipsi. pen. col. de ope. noui. nunciat.

Diligens in uno an præsumatur diligens in alio. Bart. in l. fi. C. de his, qui à non do. manu. sunt.

Diligentiam si quis habet in rebus alienis, sicut in proprijs, nõ imputatur ei. in Spec. de pign. §. j. uer. & no. Vide omnino Bald. in l. pignus. vij. col. C. de pig. act.

Diligentia non debet alicui nocere. in Spec. de arbitro. §. viij. uersi. quid si sit pœna.

Diligẽter & bene, intelligitur, scilicet arbitrio boni uiri. s. uer. clausula Contractus. in clausula, Bene & diligenter.

Diligentia est mater omnium uirtutum. in Spec. de aduo. §. v. uer. commẽdet autem. & §. ix. uer. item cautus sit antiquus. Item est mater omnium artium. cle. ij. §. j. & ibi Card. de sepul. Sic negligentia est nouerca eruditionis. lxxxiij. dist. nihil. secundum Cardinalem ibi.
† Adde, quòd diligentia, secundum Tho. ij. ij. q. liiij. artic. j. est idem quod solicitudo: & ideo requiritur in omni uirtute: & dicitur Græcè ἀκρίβεια, ἐπιμέλεια.

Diminutio pœnæ nõ fit auxiliatori, sicut principali, si causa in eo nõ subest, licet ex forma statuti pari pœna sint puniendi. Bar. in l. posthumus. ff. de ali. leg.
† Adde, quòd Grecè dicitur diminutio ἐλάττωσις: & est maioris quantitatis in minorem mutatio.

Diminui dicitur, quod usucapitur. l. deperditũ. ff. de pet. hære.

Diminui non potest, quod solidum præstari debet. Bal. in l. si. qua. C. ad Tertul.

Diminutio non potest importari per inducta ad augmentum, & econtrà. Bart. in l. legata inutiliter. in prin. de leg. j. in l. in sacris. & ibi Ang. C. de proxi. sa. scri. li. xij. Bald. in authen. ex causa. pe. col. C. de lib. præte. & Paul. de Cast. in consi. vij. & j. uer. Pœna. & Card. in cle. exiui. §. deinde. & ibi not. de uerbor. significa.
† Diminutio quid sit: uide Angel. in consil. cclxx. ubi etiam diminutio non inuenitur in totali mutatione, imò differũt in substantia & natura.]
† Diminutio patrimonij aliquo casu non præsumitur, nisi probetur per asserentem diminutionem eius. Ange. in consil. cclxxiij.]

Dimidia pars dimidiæ totius uidetur legata, quando est legata dimidia pars rei, in qua testator habet

habet dimidiam dimidiæ. Bar. in l. serui. §. fi. de leg. j. & infrà uer. Legatum fundi. uer. vij. & liij. † Et per Franc. Areti. in d. §. fin.]

Dimidium plus toto, dicebat Hesiodus, secundum Aul. Gel. lib. xvij. c. ij.

Dimidia ususfructus debetur usufructuario, si alteri est legata proprietas rei. l. si alij. ff. de usufru. leg.

Diœcesis, id est, diuisio. vij. q. j. episcopi. Car. in d. §. sanè. in cle. ij. pe. q. de elec.

Diœcesis, id est, territorium. gl. & Angel. in authen. quomodo oportet episcopos. §. non aliter. colla. j.

Diœcesis appellatione districtus, uel territorium non uenit. Car. in cle. ij. §. sanè. de elec. sed aliter loquitur ibi in v. q. ubi uide. Alex. in l. pupillus. de uerb. sig. per c. ij. de constitu. in † vj. quòd sic. † Et quid ueniat, uide Felin. in c. Rodulphus. v. col. uer. tertia conclu. de rescrip.]

Diœcesis tota dicitur parochia episcopi. ĵ. uerb. Parochianus. uer. xij.

Diœcesanus dicitur, is qui habet domicilium in diœcesi. gl. in c. statutum. §. nullus. de rescrip. in vj.

Diœcesanorum appellatione non continentur, qui sunt de ciuitate. Bar. in consil. Ciuitati Camerini, &c. & per Cardin. in d. §. sanè.

Diœcesis appellatione uenit diœcesis originis, uel domicilij, quando quis habet plures diœceses. l. quæ conditio. §. fin. ff. de condi. & demon. c. statutum. §. cùm uerò. de rescrip. in vj. secundum Lud. Pont. in sing. uer. Diœcesis. uer. ubi aliquis.

Diœcesanus quis dicatur: uide infrà uer. Episcopus. el primo. uer. iij.

Diœcesanus dicitur etiam archiepiscopus in sua diœcesi, non in prouincia. Car. in cle. j. §. j. j. quęstione. de sup. negli. pręla.

10 Diœcesani an ueniant appellatione Bononiensium. Alex. quòd sic, in l. ij. de uer. signifi.

Diœcesis certa pars potest præscribi contra episcopum per prælatum inferiorem ab episcopo. c. auditis. de præscrip. & ibi Abb. uide aliter in c. j. de præscrip. in v. char. in cle. ij. §. ut illud. de re. iu.

Diœcesanus dicitur episcopus, & alij superiores. gl. & Card. in cle. j. §. uolumus. de fo. compe. xj. q. j. de personis. Car. in cle. j. viij. q. de sup. neg. præla. & in §. j. in j. quæst.

Diœcesis appellatione an ueniat ciuitas, & econtrà. Car. in d. §. sanè. vij. & viij. q. & in cle. j. vj. no. de renun. quòd sic, per c. j. de offi. ord. & omnino per Gemi. in c. fœlicis. §. fin. de pœnis. in vj. & Alex. in l. ij. de uerb. signifi. quòd non. per c. Rodulphus. de rescrip. gl. in c. accepimus. de æta. & quali. & in † c. fi. de præben. † Et per Feli. in d. c. Rodulphus. & per Fran. Are. in l. illud dubitari. de acq. hær. circa prin. j. co.]

Diœcesani dicuntur parochiani ecclesiæ cathedralis. no. Car. in cle. causam. §. j. de elec. in iiij. no.

Diœcesis dicitur quasi diuisio, qua diuiduntur fines episcopatuum. x. q. iij. unio. Car. in cle. dudum. §. extrà, de sepul. in j. q. Et differt à ciuitate, & prouincia.

Diœcesanus & Ordinarius, differunt: quia

Diœcesani appellatione non uenit ordinarius, nisi quo ad ea quæ competunt ei iure ordinario. glo. sing. & Card. in cle. j. de iure patro. in v. q.

† Diœcesani appellatione an intelligatur solùm de episcopo: uide Fel. in c. cùm olim. in prin. de præscri. †

Diœcesis præscribitur per ciuitates & castra. Bal. in l. j. xvj. col. C. de emancip. lib.

Diœceses fuerunt distinctæ tempore Dionysij. gl. in c. prouinciæ. xcix. dist. & xiij. q. j. c. j. & ibi no. dixi in tract. de Episcopo, in præludi. ij. col.

Diœcesis ponitur quandoque pro parochia. gl. in c. j. xiij. q. j. & lxxx. distin. c. j. cum gl.

Directè quæ non conceduntur, quandoq; per obliquum conceduntur. in Specu. de posi. §. vij. uer. uerumtamen.

Directè quæ non conceduntur, quandoque per consequentiam conceduntur. in Spec. de feu. §. ij. uer. xxxj.

Discere prohibita est culpa, sicut docere. l. culpa. C. de malefi. & math.

Discipulus debet obedire magistro, sicut filius patri. gl. in l. libertus. ff. de obsequijs. & Bart. in l. omnes populi. vj. q. j. principali. ff. de iust. & iur.

† Discipulus an possit esse testis pro magistro. uide Angel. in consil. j.]

Discipulus debet excusare sententiam magistri. Bal. in l. discere. in prin. ff. de arbi.

Discipulus an obliget magistrũ. ĵ. uer. Magister. uer. vj. & xix.

Discipulus an possit uerberari à magistro. ĵ. uer. Magister. uer. xij. cum tribus seq. & xxj. & seq.

† Disciplina regularis dicitur, quæ continetur in regula. clem. j. §. si quis. de statu mona. secundum Car.

† Adde, quòd disciplina est pars potentialis iustitiæ, contenta sub humanitate, secundum bea. Tho. ij. ij. q. lxxx. ar. iij. & dicitur Græcè *μάθημα*.

Disciplina non debet contemni, aliàs religio naufragatur. cle. ij. in prin. & ibi Car. de statu mona.

Discordia debet euitari per iudicem inter partes, tam in causa ciuili, quàm in causa criminali, adeò quòd iudex potest ex hac causa compellere partes ad componendum, ut scilicet, quando partes diu litigauerunt, & quæstio est multùm dubia. nam tunc etiam iudex secularis potest compellere partes ad componendum, uel ad compromittendum: & negligentiam ipsius poterit iudex ecclesiasticus supplere, excommunicando partes, nisi ueniant ad concordiam. Bonus est tex. in c. placuit. xc. dist. Causa autem legitima cessante, potest, & debet iudex hortari ad componendum, non autem compellere. Sic intellige cap. studendum. xc. dist. Abb. in c. cùm inter R. in fi. de elect. & in c. fi. de ma. & obe. & in c. j. de treu. & pace. Et quòd iudex possit terminare causam concordia, uel iustitia, uide text. in c. j. de mut. peti. & in c. causam quæ. de testi. & in c. querelam. de simo. & quòd legitur & not. in l. æquissimum. ff. de usufru. & in l. j. §. post operis. ff. de ope. no. nunc.

Discordia diuersitatem cordium significat. gl. in cle. j. §. j. de iureiuran.

Discordijs est obuiandum celeriter. d. cle. & d. §. & ibi Car. & c. suscepimus. de homicidio.

† Discordia generari solet propter inæqualitatem, inter coniunctos maximè. Raph. Ful. in consil. xv. in fi.]

Discordia est periculosa. cle. dudum. §. ab olim. & ibi Card. de sepul. Vnde Sallustius: Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur.

* Discordia non difficillimè persæpe inter fratres oritur, inter quos summa concordia, summusq; consensus esse deberet. Rolan. à Val. consi. lxxviij. nu. xij. uolu. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Discordia concordatur per distinctionem temporum. de pœn. dist. j. periculosæ. & ĵ. Testium impugnatio.

† Adde, quòd ubi discordia fuerit inter partes, quæ eligere habent, uel aliquid simul facere, iudex se intromittere debet eligendo, aut aliàs actum faciendo. Iason in l. fin. C. de iudi. Panor. in c. tuæ. de cler. non residen. & est discordia ita acerbior intimo odio, & corde concepta, secundum Cic. lib. iiij. Tuscula. q. & dicitur Græcè *διαφωνία*.

† Adde, quòd discretio est custos & moderatrix uirtutum, secundum bea. Tho. iij. Sen. dist. xxxiij. q. ij. artic. v. & dicitur Græcè *διάκρισις*.

† Discretio est mater omnium uirtutum, in Spe. de aduocato. §. v. uersi. commendat autem. cle. pastoralis. §. uerum. & ibi Car. de re iud.

Discretionis ætas est duodecim annorum in fœmina, & quatuordecim in masculo. gl. in cle. eos. de reg.

Discretio & iudicium, sunt idem. l. cùm prætor. §. j. cum glo. ff. de iudi. & importat arbitrium boni uiri. Alex. in con. xxxiij. † in j. parte. † Et Paris de Puteo in tracta. Syndi. in c. de offic. syndi.]

Discretioni alicuius si committatur, uide in c. statutum. de rescrip. in vj. Ioan. Andr. in c. j. de iur. calum. in Nouel. in vj. & Bald. in l. fi. C. de iu. do. impe. quòd intelligitur commissum arbitrio boni uiri. & s̄. clausula præcedenti, & quinque seq. in clausulis Compromissorum.

Discussio est bonorum debitoris usque ad pœnam facta diligens inquisitio, secundum Iacob. de Areti. in tracta. Discussionum. Item est indagatio, si reus est soluen-

ſoluendo. Bald. in authen. præſente. C. de fideiuſ.

Diſcuſsio bonorũ ſine libello fieri poteſt. Bald. in l. ij. C. quan. fiſ. uel priua. & Bene. de Barzis in tract. Diſcuſ. ij. q. prin.

Diſcuſsio fieri debet citato fideiuſſore, uel tertio poſſeſſore. Bal. in d. l. ij. C. quãdo fiſ. uel pri. & in l. fi. ff. ſi cer. pet. per l. in executione. de uerb. oblig. Bart. & Ioan. de Por. & Alexand. in l. decem. de uerb. oblig. & Bene. ubi ſ. j. q. ſed Alex. contra in l. fi. C. de edict. di. Adri. tol.

Diſcuſsio de bonis hęredis grauati fideicommiſſo, qui alienauit in caſibus permiſsis, fieri debet antequam conueniantur poſſeſſores. Ang. ſing. in auth. de reſti. colla. viij.

Diſcuſsio requirit duo iudicia. Bald. in l. licet. ff. ſi quis omiſ. cau. te. uidelicet primum, in quo fiat diſcuſsio principalis: ſecundum quod agatur contra fideiuſſorem. Bal. & Ang. in l. à diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iud. Licet etiam unum ſufficiat, quando eſt notorium, principalē non eſſe ſoluendo, ſecundum Ang. per gloſſ. ſing. in l. niſi hoc actum. ff. de pac. & in d. l. licet. & Bald. in l. ij. C. communi diui. & Barth. Cep. in cau. ciij. & Bene. de Barz. iij. q. in tract. Diſcu.

Diſcuſsio ſi non fiat, ualet proceſſus, ſi non opponatur exceptio diſcuſsionis omiſſæ. Bar. in l. ij. C. communi diui. in authen. præſente. C. de fideiuſſ. in l. ſi mancipiũ. de euic. Bar. in auth. hoc ſi debitor. C. de pig. & in l. edita. C. de eden. l. hos accuſare. §. lege Iulia. ff. de accu. l. pen. §. ad crimen. de pub. iudi. Bal. in authen. contrà rogatus. in fin. C. ad Tre. concludit ualere proceſſum. & Bar. in l. prolatam. in prin. C. de ſen. quòd ualet ſententia contra fideiuſſorem, uel poſſeſſorem conuentum prius, quàm principalem. Sed Bal. in d. l. ij. aliter loquitur. & Iac. de Aret. in tract. Diſcuſ. uer. ſed nunquid ualet ſentẽtia. Ang. in auth. de fideiuſſ. §. ſed neq; Io. de Por. in l. decem. de uerb. obl. & uide omnino Bene. de Barz. ubi ſuprà, iiij. q. principali. ubi concordat opi. Et uide Bal. in l. j. C. ſi quid in frau. patr. ubi dicit uerum, niſi ante litis conteſtationem ſit oppoſita exceptio præpoſterationis, per not. in l. ij. C. communi diui. Item per Alex. conſi. xxxj. iiij. parte. † & in l. fi. in princ. ſi cer. pet. † Vide do. Pet. Phil. Corn. conſil. xlvj. in litera L. la ij. in ij. parte.]

Diſcuſsio omiſſa ante litis conteſtationem poteſt fieri poſt, ſi aduerſarius non excipit: aliàs non. Bal. in d. auth. contrà rogatus. in fi. C. ad Treb. Bene. ubi ſ. v. q. prin. Iac. de Aret. in d. † tract. Diſcuſ. uer. ſed quid ſi eſt. † Vide omnino dom. Maria. Soci. in conſil. xxiiij. incip. Viſis. uer. quoniam imò. in j. parte. ubi tenet, quòd ſi agens diſcuſsionem poſt litem conteſtatam non fecerit, uel probationem de inopia principalis debitoris, ſuccumbere debet, quia ligatum eſt exercitium agentis. quod eſt ſingulare.] Item,

Diſcuſsio fieri poteſt, pendente iudicio, & prodeſt, ac ſi facta eſſet ante litem motam, ſecundum Alb. Galleti. in Marga. & Iac. in l. prolatam. in lect. noua. C. de ſentent. facit authen. præſente. C. de fideiuſ. ſecundum Bal. in l. ſi rem. §. fin. ff. de pig. act. qui allegat iura prædicta. Et facit ſecundum Bal. ibi, quòd poſt exceptionem poteſt reus offerre ad ualidandum exceptionem, per l. ſi maior. C. de tranſact. & quod no. C. de ſen. l. cùm eorum. & per Iacob. in l. ſi cùm procurator. de re iudi. & de nõ num. pecu. l. tam mandatori. de act. empt. l. j. in fi. gl. mag. Item,

Diſcuſsionis omiſſæ exceptio omiſſa ante litis conteſtationẽ poteſt opponi in quacunque parte iudicij. Bart. in conſilio, Quæro, ſi tertius. Ioan. de Por. in l. decem. ad fin. de uer. obl. & ibi Pau. de Caſt. & infrà, uer. Exceptio quando. uer. lvij. & per Bart. in authen. hoc ſi debiror. de pig. & in l. exceptionem. C. de proba. Imò etiam poſt ſententiam Bald. & Paul. de Caſt. in l. fi. ff. ſi cer. pet. & ibi per Alexan. & Ioan. de Por. ubi ſuprà. Valet tamen ſententia contra fideiuſſorem, tali exceptione omiſſa, ſecundum Angel. & Pet. de Su. in l. prolatam. C. de ſen. Ang. in §. ſed neque. in authen. de fideiuſ. Iacob. de Aret. in tract. Diſcu. uer. ſed nunquid ualet ſententia. Bar. in l. ſi mancipium. §. ſi communi. ff. de eui. & Bene. de Barz. ubi ſuprà. uer. iiij. & in vj. q. & per Alexan. in conſi. xxxj. iiij. parte. & ſeq. ubi in conſil. xxij. dicit exceptionem † diſcuſsionis non poſſe opponi in cauſa appellationis. † Et per Fran. Aret. in d. l. decem. in vj. col.]

10 Diſcuſsio fieri debet, etiamſi ſummatim ſit facta fides iudici de debito, ſicut quãdo petitur reſtitutio in integrũ. no. in l. nam & poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiur. uel ſicut quãdo quis iuratur ſuſpectus. no. in l. arbitro. & ibi doct. & Bar. qui ſatiſda. cogan. & in l. nemo carcerem. C. de exact. tribu. li. xj. facit. l. j. ff. quorum bonorum. ſecundum Bene. de Barz. v. j. quæſtio. princ. & Bald. in l. ij. in fin. C. quando fiſc. uel priua.

Diſcuſsionem eſſe factam non debet de neceſsitate pronunciari per iudicem. Bartol. in l. perſecutione. & in auth. hoc ſi debitor. C. de pig. Ang. in auth. de fideiuſ. §. ſed neque. & plenè per Alexand. in l. fin. in princ. ſi cer. pet. ubi tenet contrà, ſecundum communem opi. Bar. licet Alexand. ipſi contradicat in l. ita ſtipulatus. la grande. iiij. col. de uerb. oblig. Bal. in l. pen. §. j. C. ad Treb. dicit, quòd diſcuſsio de hærede fieri debet: & utile eſt, quòd iudex interloquatur factam eſſe. Sed Bart. in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. fi. ff. de iureiur. dicit, quòd non ſufficit relatio nuncij, niſi pronuncietur ſuper diſcuſſione. Item tenet Bartol. in l. ſtipulatio iſta. §. hoc autem. de dam. infec. & uide Bar. in l. decem. de uer. obli. & in l. à diuo. l. in uenditione. ff. de re iud. Bald. in authen. ſed hodie. C. de acti. & oblig. dicit requiri, quando poſt diſcuſsionem requiritur factum hominis: aliàs ſemper poſſet opponi, quòd nõ eſſet facta legitimè. Sed pronunciatione facta tenet proceſſus, etiamſi ſit erratum in diſcuſsione. Secus, ubi factum hominis non requiritur, ſed legis, ſecundum Bald. ibi, & in d. l. ij. C. quando fiſc. uel priua. ubi uide. Et ſubdit Bal. in d. l. ij. quòd à ſententia prædicta non poteſt appellari, cùm poſsit † contrarium probari. & ĩ. eo. uerſi. xvj. † Et per do. Fran. Aret. in l. exitus. de acquiren. poſ. & per do. Pet. Phi. Corn. in conſi. cix. in j. parte. in litera A. & B. Franc. Aret. in l. ſi ego. ſi cer. peta. & per dom. Iaſo. May. Inſtitu. de actio. §. item ſi quis. num. lxxxiij.]

Diſcuſsio regulariter fieri non debet, quando ſunt plures inſolidum obligati, & ex eadem cauſa. l. inter eos. ff. de fideiuſ. l. ſi creditores. C. de pact. Bar. in l. j. C. quo quiſq; prdi conue. li. xj. & in l. ij. de duo. re. Fallit primò, quando quis conuenitur, ut fideiuſ. in auth. præſente. de fideiuſ. Quod an habeat locum in patre qui conuenitur ut fideiuſſor filij, no. in l. j. & ibi Bar. C. ne fi. pro pat. ubi etiam poſt Bal. tenet Pet. de Su. quòd ſic. Bar. in l. libertus. §. filium. ff. ad muni. dicit patrem poſſe prius conueniri, etiam non facta diſcuſsione de filio. Sed uide Io. de Por. poſt Bar. in l. ſi ſeruum. §. pe. de uerb. ob. & in l. cùm filius. eo. tit. & ibi Ale. Quod eſt uerum, niſi cùm pater conſenſit tutelæ filio delatæ, pro quo uidetur fideiubere: ſed debet prius fieri diſcuſsio de filio. Bald. in l. j. C. de conue. fiſ. debi. lib. x. & Alex. con. xxxj. iiij. parte. & ĩ. eo. uer. iij. xviij. fallentia. & ĩ. uerbo, Pater fideiuſſor. uer. xj. & uerb. Pater pro filio tenetur. uer. lxij. Item an habeat locum in nomine debitoris conceſſo creditori, ut ſi conueniatur ab alio creditore, cui ceſsio facta eſt, poſsit opponere exceptionẽ diſcuſsionis, uide Bal. in l. hęredem. C. de hære. actio. & Bar. in l. ſi conuenerit. in prin. la j. ff. de pig. act. dicit, quòd tutius eſt fieri diſcuſsionem, ſecundũ Cyn. in l. nomen. C. quæ res pig. ob. poſ. Cy. & Pe. de Su. in l. ij. C. quando fiſ. uel pri. Bar. tamen in l. grege. § cùm pignori. in fin. ff. de pig. dicit, quòd non requiritur diſcuſsio, ſecundum Cyn. in d. l. nomen. Dicit tamen tutius eſſe fieri, quando agitur contra debitorem delegatum. Secundò fallit, quando agitur contra tertiũ poſſeſſorem. in authen. de fideiuſ. §. ſed neq; l. proſecutione. & Bart. ibi, & auth. hoc ſi debitor. C. de pig. Tertiò, quando agitur contra debitorem debitoris. d. l. ij. C. quando fiſ. uel pri. & ſ. eod. niſi ille ſit conſtitutus procurator in rem ſuam, ſecundum Bal. in d. l. ij. ij. q. Quartò, quando duobus eſt facta commiſsio eiuſdem actus, ſed uni generaliter, alteri ſpecialiter: quia prius debet diſcuſsio fieri contra eum, cui facta eſt commiſsio ſpecialis, ſecundum Bal. in d. l. ij. per tex. ſing. in l. quoniam Augerio. C. de conue. fiſ. debi. li. x. & ibi omnino per Bart. & ĩ. eo. in xxiij. fallen. Quintò fallit in debitore fiſcali, qui ſoluit officiali deputato ad exigendum, licet ſolenniter non ſoluerit, quia tunc nõ liberatur, ſed poteſt conueniri à fiſco, facta tamen prius excuſsione de illo officiali, cui ſoluit. Tex. eſt ſing. in d. l. ij. C. de conue. fiſ. debit. lib. x. & Bal. in d. l. ij. in ij. col. uer. de uno quæro. C. qñ fiſ. uel priua. in iij. col. Sextò, in debitore fiſcali, licet non condemnato, dummodo ſit liquidum, & debitor debitoris confiteatur debitum. Bal. in d. l. ij. quando fiſ. uel pri. ubi ait ſecus in priuato,

uato, in quo requiritur condemnatio, discussio, & cõfessio debitorum debitoris. Et uide omnino Bal. in l. iij. eo. tit. Septimò, in debitore fisci. l. non prius. C. quando fis. uel pri. Quod est uerum, etiamsi est creditor ex causa delicti, secundum Bal. ibi. ubi plenè. Octauò, in eo, qui promisit indemnitatẽ, qui quamuis renunciauerit beneficio ordinis, & beneficio de fideiussorib. tamen coueniri nõ potest, nisi prius fiat discusio de principali. Bart. in l. j. C. de conue. fis. debi. lib. x. & in l. quæro. in prin. ff. locati. & Lud. Pon. in consi. ut refert do. Bal. modernus. in l. cùm filius. de uerb. ob. & plenius per Alex. in cõsi. xxxj. iiij. parte. & in l. fi. in prin. fi cert. peta. Nonò, debet prius fieri discusio, an filius adire uelit, quàm pater adeat hæreditatem filio delatam. Bald. in l. j. vj. q. xvij. col. C. qui admit. Decimò, debet prius discusio bonorum fieri, quàm persona capiatur, etiam stante statuto, q. debitor capi posit: quia intelligitur, scilicet facta prius discusione bonorum: per gloss. in l. iij. §. tutores. ff. de suspect. tut. & Lud. Pon. consil. ccxxxvij. Spectabilis S. domini collateralis. in iiij. col. † Et per Felin. in c. quod ad consultationem. de re iudi. in vij. col.] Vndecimò, fieri debet discusio principalis per fiscum antè, quàm agat contra debitorem debitoris sui ante tempus, propter necesitatem imminentem, quod potest. l. j. & ibi Bald. C. de condi. ex lege. Duodecimò, debet fieri discusio mulieris, quæ animo nouandi fideiusit recepto præmio pro fideiusione à debitore, non obstante denominatione: qua non reperta, soluendo crediter agere potest contra debitorem antiquum actione ueteri. Casus est fin. secundum Bald. in l. antiquæ. §. sed si minus. C. ad Velleia. Decimotertiò, quando plures sunt in eadem causa principaliter in solidum obligati, sed ad unum eorum peruenit pecunia, propter quã contracta fit obligatio: quia ille prius debet discuti. l. unde quæritur. ff. commoda. Vide Bar. in l. ex duob. ff. de duo. re. l. cùm in plures. §. instrumenta. ff. loca. & infrà, uer. Rei. uer. xx. & uer. Fideiussor conuenitur. uer. xxvj. & lxxx. & tenet Alexan. in l. si ut certo. §. si duobus. ff. commo. Decimoquartò, quando mulier uult agere ad dotem contra possessorem: quia prius debet discuti maritus. gl. & Bald. in l. ubi adhuc. viij. col. C. de iure do. Decimoquintò, quando debitor uult agere contra emptorem pignoris uenditi pro uiliori precio, quia debet prius discuti creditor, qui uendidit, si est soluendo residuum precij. l. j. & ibi Bar. Bal. & doc. C. si uen. pig. aga. ubi etiã dicit Bald. post Bart. quòd si erratur in discusione, non uitiatur processus. Decimosextò, quando agitur actione personali contra correum pariter obligatum, uel hypothecaria contra tertium possessorem. Bart. in l. ij. C. quo quisque ordi. conuẽ. lib. x. & Bene. de Barz. ubi suprà. & Bar. in l. rem alienam. ultima col. ff. de pig. act. Vide Bald. in authen. sed hodie. C. de actio. & obliga. & suprà istomet uer. in ij. fallen. Bald. in l. ij. §. sed & si quis. j. col. C. communia de le. dicit, quòd non facta discusione, quando agitur hypothecaria coram arbitris, tertius possessor condemnatus per laudum potest petere reductionem ad arbitrium boni uiri. Decimoseptimò, quando commissio fit pluribus, uel alteri tantùm, debet prius discusio de alijs fieri, ad hoc, ut unus tantùm posit expedire. Bartol. no. in l. si fundum. §. his uerbis. de leg. j. & suprà, uer. Commisio. & suprà eo. Decimooctauò de filio fieri debet antè, quàm pater legitimus fideiussor eius conueniatur, nisi negotium principaliter ad patrem pertineat. Bartol. in l. tria onera. ff. de excu. tu. in j. lect. Sed ibi Nico. de Nea. in lec. Bar. dicit aliter, quòd fieri non debet discusio de filio, quando pater obligatus conuenitur pro munere suscepto per filiũ: & hoc quando pater intercesit pro filio apud fiscum. Et ibi uide gloss. no. & suprà isto eo. uer. in j. fallen. Vide omnino Alexan. consil. xxxj. iiij. parte. Idem Alexan. in l. cùm filius. de uerb. obli. dicit, quòd quando pater de peculio tenetur pro filio, non requiritur discusio de filio. l. iij. §. sed utrum. & ibi no. de minori. l. j. de peculio. & Alexand. in rub. ff. iudi. sol. & Bald. in l. j. C. ne fili. pro patre. Sali. in l. si filius. eod. tit. Hoc fallit, quando pater tenetur insolidum, quia etiam iure Digestorum non potest conueniri, nisi excusso filio. Bart. & Alex. in d. l. cùm filius. ubi limitat uerum, nisi pater iusserit filium obligari: quia tunc pater censetur principalis, non fideiussor, ideo non habet beneficium fideiussoribus indultũ.

Bar. in l. si seruus. §. an filius. de uerb. oblig. & in l. si libertus. §. filius. ad municipa. & s. eo. uer. circa principium. in j. fallen. Decimononò, antequam agatur reuocatoria ad bona alienata in fraudem, scilicet ut discutiatur an remanserint tot bona, quæ sufficiant ad legitimam. Bald. in l. j. C. si quid in frau. pa. & in auth. contrà rogatus. j. col. C. ad Treb. Bar. in l. nomen. C. quæ res. pig. obl. pos. dicit, quòd fieri debet etiã in reuocatorijs actionibus, sicut in hypothecaria. Vigesimò, fieri debet discusio de bonis uiri prius, quàm per uxorem conueniantur debitores uiri, quorũ nomina sunt obligata pro dote. Bal. in l. iij. C. de hære. act. ubi dicit uerum, nisi in instrumẽto sint mandatę directè, uel nisi expresimsint cessæ actiones, ut ibidem. Vigesimoprimò, quando uxor uult agere contra possessores rerum mariti sibi obligatarum pro dote, si constet maritum constituisse se tenere bona precariò nomine uxoris, secundum Bal. in l. ubi adhuc. viij. col. C. de iure do. post gloss. ibi, & Barto. in l. si constante. ij. q. iij. prin. ff. sol. ma. Sed etiam uide Ia. But. in authen. hoc si debitor. C. de pig. Bart. in l. quoties. C. quo. quisque ordi. conue. lib. xj. Bal. & Ang. in l. fi. C. de acqui. pos. & Bald. in reperto. uer. excusio. Ang. & Imo. in l. exitus. de acqui. pos. & in l. ij. §. hac actione, ui bo. rap. Flo. in d. authen. Ang. Are. in §. item si quis in fraudem. Instit. de act. no. in cap. cùm uenissent. de causa pos. & propriet. Vigesimosecundò, fieri debet discusio, etiamsi fideiussor promisit sub iuramento seruare promissa, secundum Bened. de Barz. in d. tract. xvij. q. princ. Vigesimotertiò, fieri debet super hypothecaria speciali prius, quàm agatur generali contra possessores. l. ij. & ibi Bal. C. de pig. Vigesimoquartò, fieri debet in casu l. j. C. de decu. lib. x. Vigesimoquintò, in casu l. decem. de uerb. oblig. Vigesimosextò, in casu l. fin. §. fi. ff. si cer. pet. Sed an opponatur, si post litem motam contra fideiussorem, principalis sit effectus soluendo. Bald. quòd non, in l. fi. ubi plenè per Alex. si cer. pet. & ibi tenet Paul. de Cast. Pet. & Cyn. in auth. præsente. ix. q. de fideiuss. & Bal. in l. peremptorias. in ulti. col. C. sen. rescin. non pos. & Sali. in auth. hoc si debitor. de pig. Lud. in l. stipulatio. in prin. de ope. no. nun. tenet contrarium: sed dicit utramq; opinionem teneri posse. †Et an, & quando discusio necessaria sit, uide do. Maria. Soci. in consi. xxiiij. incip. Visis uer. quartò uidetur probari. cum uer. seq. in j. parte. & uide do. Ias. May. Insti. de act. §. item si quis. nu. 67. & Franc. Aret. in l. exitus. de acqui. pos.]

Discusio an requiratur de filio, pro quo pater ex forma statuti tenetur. Bal. in l. j. C. ne fil. pro patre. & j. uerb. Pater fideiussor. uer. xj. & uer. pater pro filio. uer. xxxj. Item an quando debitor cõstituit se precario nomine posidere bona sua pro creditore, deinde alienat aliqua ex dictis bonis, & creditor uelit alienata reuocare à tertio possessore remedio l. fin. C. de acquir. posses. Bald. & Ang. ibi Flo. in authen. hoc si debitor. de pig. Vide Bald. in l. j. C. de his, quæ in frau. cre. & in c. j. de controuer. inter do. & emphy. in usi. feu. Ang. in l. exitus. de acquir. pos. Bart. in l. iij. C. de pig. & plenius per Benedi. de Barz. in tract. Discusio. xiiij. q. prin. & Barth. Cep. in caute. lxiij. ubi uide. Item an fiat, quando quis fideiusit in rem suam. Io. de Imo. in l. inter eos. ff. de fideiuss. & Bene. ubi s. ult. q. Item an fiat prius, quàm agatur contra depositarium uel commodatarium principalis debitoris. Angel. in authen. de fideiuss. §. sed neq;. Item an in hypotheca tam expressa, quàm tacita, in d. §. sed neq;. & in l. Moschis. ff. de iure fis. & Bal. in addi. Specul. de procu. uer. nomen hypothecatum. Item an fiat de alijs emptoribus rei hypothecatæ. in dicto tract. Discusi. uer. sed pone, quòd sunt. Item an fiat de socio, uel correo absente, si alter præsens sit excussus antè, quàm conueniatur fideiussor, uel possessor. Bartol. in l. quoties. C. quo quisque ordi. conue. lib. x. & Barthol. Cepo. in caute. lxiij.

Discusio non requiritur, quando agitur actione reali. Bald. in l. ij. C. de his, quæ in frau. cred. & Bene. ubi s. in xiij. q. nisi in casu authen. contrà rogatus. C. ad Treb. ubi Bald. in j. col. dicit esse speciale. Item nec quando bona principalis sunt confiscata. Bar. in l. fin. ff. si cer. pe. & ibi omnino per Alex. & Bened. de Barzis in xxj. q. Item nec quando petitur legatum certæ rei, dummodò res reperiatur, secundum Bald. in l. j. iij. colum. C. com. de leg. Item nec agendo contra fideiussorem

iussorem iudicatum solui, quia fuit condemnatus unà cum principali.l.j.ff.iud.solui.secundum Bal.in l.cùm eorum.C. de sen.Item nec si fideiussor, uel alius quis, est obligatus per guarentigiam unà cum principali. Cy.in l.j.C.de confes.qui dicit guarentigiam habere uim sententiæ.& j. uer. guarentigia.el j.uersic.iiij. & uersi.guarentigia infringitur.uer.xvj. ubi uidetur arg. contrà. Item nec quando constat notoriè, principalem non esse soluendo, fortè per confessionem aduersarij.gl.doct.& Bar.in l.fi.si cer.pet.& ibi per Alexand. & in l.decem.de uerb. oblig. glo. & Angel.in l.nisi hoc actum. ff. de pact. in auth. de fideiuss.§.sed neque.& Paul.de Castr. consil.xxxix. & Alex.in l. Marcellus.in fi.de fideius.& suprà
† eo. † Adde do.Bart.Socin.in consil. lv. incip. Præstantissime.uer.secundò principaliter.circa fi.in j.parte.ubi quando quis tenetur in subsidium alterius, eo existente non soluendo, nunquam potest prius conueniri, nisi fiat discussio bonorum eius, in cuius subsidium tenetur, nisi aliqua iusta de causa appareat notoriè inexigibilis.& do.Pet.Phil.Corn.in consi.xlvj.in litera Et, in ij.parte.] Item nec quando fideiussor constituit se principalem debitorem.in Spec. de fideius. §.j & Bar.in l.is, qui actionis.ff.de fideius.no.in l.hæredi.§.fi.
† ff.de pac.† Vide Alex.in l.dictantib.C.de testa. Abb.in c.ij j. col. gl. j. extrà, de fideiuss. uer.secundum beneficium est. Et per Bar.in consi. Quæro, si tertius. qui dicit post gl. in auth. de fideius.quæ incipit, nota differentiam. quòd hodie cum non fiat nouatio, censetur ut fideius.unde prius debet conueniri principalis. Sed Alex.de Imo.con.xxxj.iiij.parte. fin. dicit, quòd non requiritur discussio, quando quis se principaliter obligat pro alio simul, & eodē tempore: secus, si post ex interuallo, nisi dicat, quòd animo nouandi se obligat.per gl.in auth.de fideius.Pe.Cy.& Ray.in auth.præsente. eo. tit. & melius per Alex.in l.ubi.§.illud.de uer.ob.& s̄.Fideiussor conuenitur.uer.xxxvj. Quid in constitutore: gl.tenet, quòd habet locum. §. si quis igitur. in auth. de fideius. secundum Alex.in rub.ff. iudi.sol.ubi etiam dicit, quòd fideiussor iudicatum solui habet beneficium discussionis.Bar.in l.fi. C. de usur.rei iudi.contra Bald.in l.cùm eorum.C.de sen. & adde s̄.eo.uer.post principium, ibi: item nec agendo contra fideiussorem, &c. Item nec quando est renunciatum beneficio ordinis, & beneficio de fideius.nota. in auth.præsente.C.de fideius.nisi quando quis promisit indemnitatem: quo casu renunciatio beneficij de fideiussoribus non operatur, secundum Bart.in l.j.C.de conue.fis.debi.lib.x.& tenet Bart.in l. quæro.in prin.ff.locati.& s̄.eodem uer.xij. in octaua fallen. & per Alexand.in d.consil.xxxj.& in l.fi.ff.si cer.pet.& si renunciauit, adhuc non fit discussio, quando creditor ignorauit intercessionem: ut infrà eod. Item nec quando is, qui promisit pro alio, erat campsor.Bar.in l.frustrà.C.de nō nu. pec.per glo.fin.in auth.de fideius.§.argentariorum.& tenet Bal.in l.fin.C.ad legem Falci.Item nec quando debitor non possidet bona, & est absens de longinquo, nec est de proximo reuersurus, uel est dubium, an debeat reuerti.Ia.de Are. in trac.Discus.uer.fi.Ang.in d.§.sed neque. facit gl. Insti. de oblig.quæ ex deli.na.§.j.secundum Bene.ubi s̄.ix. q. princ. Item nec quando fiscus est principalis debitor, nisi de facili possit discussio fieri, secundū Bal.in c.super.de re iudi.Item nec quando fideiussor negat se fideiussisse, quia si conuincatur de mendacio, perdit beneficium discussionis, & cedendarum.Bald.in authen.contra qui propriam. C. de non nu. pec.& Ange.in l.si dubitetur.ff.de fideius.Item nec quando quis renunciauit omni legum auxilio.Bald.in l.j.iiij.col. de conue.fis.debi.li.x.& Alex. consil. xxxj. iiij. parte. Item nec quando quis promisit cum iuramento se facturum, & curaturum pro alio.Bal.sing.in c.ex rescripto.de iureiur.& Ale. in d.consi.& in d.l.fi.si cer.pe.Item nec quando quis promisit pro carcerato.Ioan.And.in addi.Spec.tit.de renun. Item nec quando agitur hypothecaria contra tertiū possessorem simul, & insolidum obligatū, & principaliter.gl.sing.& Bar. in l.mulier.ff.qui po.in pi.ha.uel quando talis possessor erat unus ex debitoribus: quia potest conueniri hypothecaria, non facta discussione de alijs: ut ibi.& Bart. in l. si creditor. §.quæritur.ff.de distra.pig.& Bald.in auth.sed hodie. C. de actio.& oblig.Ludo.Pon.in consil.ccccxxxix. & Bart. Cep. in fin.uer.cij.Item nec in causis summarijs.Bart. in extraua.

† ad reprimendum. uer. summariæ. † Alex. in l. si constante. col.viij.ff.sol.ma.& in l.decem.ff.de uerb.obl.tenet contrarium.† Adde do.Maria.Soci.in consi.xxiiij.incip.Visis.uer. insuper de iure communi.in j.parte.ubi ponit, quòd discussio est de apicibus iuris. Vnde si ex forma statuti fit, quòd procedi debeat summariè de plano, sine strepitu, & figura iudicij, non est necessaria.] Item nec quando agitur contra debitorē cessum.Bal.in l.iij.C.de hære.actio.& Paul.de Ca. in l.si conuenerit.ff.de pig.actio.Sed Bar.ibi dicit, quòd tutius est, quòd fiat, secundum Cy.in l.nomen.C.quæ res pig. oblig.pos.& in Spec.de procura.§.fi.& suprà eo.uersi.xij.circa principium, ibi: Item an habeat locum in nomine debitoris, &c.Item nec quando principalis est in loco tuto & inexpugnabili, uel si est tyrannus.Ale.post Bart.in l.fi.ff.si cer. pet.glo.& Bal.& Alex.post Ang.in l.ij.§. si quis. ff. qui satisda.cogan.contra Bal.in l.j.C.de or.iudic. aliàs de ordi.cog. De quo etiam per Ioan.de Imo.& Alex.in l.decem.de uerb. oblig.ubi etiam uide per Alex.an idem sit, quando principalis est rixosus, uel cauillosus. Item nec in causis mercatorū, in quibus agitur de æquitate, ex forma statuti, secundū Bal. in apostil.in l.si mancipium.in fi.ff.de euict.& refert do.Bene.de Bar.ubi suprà, xviij.q.Item nec quando est obligatum nomen debitoris.Bal.in l.nomen.C.quæ res.pig.oblig.pos. Item nec requiritur discussio contra possessores, quando agitur ad interesse contra alienantem causa mutandi iudicij, si interesse est liquidum, ut quia possessor præscripsit, uel est absens in longinquis partibus, uel non reperitur, ita, quòd euidenter est difficilis discussio, quia tunc sine ea agi potest ad interesse contra alienantem, aliàs non.doct.& Bart. post gl. in l.j. ff. de alie.iudi.mu.cau.fac.Item nec quando pignus est obligatum pro naturali obligatione tantùm. Item nec quando præscriptum est personali, & cessat hypothecaria. Bal.in auth.sed nouo iure.C.de act.& oblig.Item nec de hærede debitoris mortui interpellato ad soluendum per creditorem.Bal.in l.pen.ix.col.C.de condi.inser. Item nec quando fideiussor intercedit animo donandi.l.deniq;.§.fi.ff.man dati.secundum Ang.in l.deniq;.ff.de acqui.pos.Item quando lite pendente possessor rem alienat.gl.in auth.hoc si debitor.C.de pig.& ibi Ang.facit l.j.ij.& fin.cum auth.ibi posita. C.de litigiosis.Itē nec in pignore prætorio.l.si quis missum. ff.ne uis fiat.Item nec quando contra discussionem replicatur de eo, quod non requirit altiorem indaginem: per not.in l.à diuo.§.si super rebus.de re iudi.Vide Bar.in l.fi.ff. de glā. leg.Item nec in criminalibus fideiussor habet beneficiū discussionis.Bald.in l. ij. §. si quis.ff.qui satis. cog.per no.in l.si quis rem.de custo.reo.& Bene.ubi s̄.xvij.q.princ. Item nec in pignore prætorio.Alex.in l.j.ff.de pig.act.Item nec quando creditor ignorauit intercessionem. Alex. in l. sed si ego. ff.ad Velleianum.ubi dicit uerum, etiamsi statutum requirat eam fieri, non obstante renunciatione.

† Discussio, ubi delegatio bonorum fuit facta per instrumentum guarentigiatum, uel per instrumentum publicū, quod habet executionem paratam, an sit necessaria: uide do. Maria.Soci.in consi.xxiiij.incip.Visis.uer. & tamen si non opponitur.circa medium.in j.parte.

Discussio bonorum mobilium fit, quia iudex statuat terminū reo ad ostendendum mobilia, aliàs capientur immobilia, uel credetur nuncijs referentibus mobilia nō inueniri. Bar. in l.à diuo. §. in uenditione. de re iudi. ubi etiam ponit non esse irritum quod factum est, si post capta immobilia pars ostendat mobilia, nisi creditor fuerit in dolo.

Discussionem esse factam, debet constare per sententiam.Bar. in l.à diuo.§.in uenditione.ff. de re iudi. & in l. stipulatio.§. hoc autem.ff.de dam.infe.Bald.in auth.sed hodie. C. de act. & obl.& in auth.præsente.C.de fideius.& s̄.eo.uersi.xj. Vel debet constare ex actis.Bal.in l.j.C.de his, quæ in fraud.cre. Vel ex assertione uicinorum.Bald.in d.l.j.& in l.ij.post glo. C.quando fis.uel pri.Vel ex relatione nuncij, secundū Bald. in d.§.in uenditione.& Bal.in d.authen.sed hodie. & in d. l. ij.& Bene.ubi suprà.x.q.dum tamen sententia subsequatur, aliàs non. Bar.in l.sed & si possessori.§.j.de iureiu.& s̄.d.uer. Nec potest ab ea appellari.Bal.in l.ij.C.quando fis. uel priu. & Alexand.in l.fin.ff.de appel.reci. Vel quia hostiatim mendicat.Bald.in d.authen.sed hodie. Vel si datur terminus ad proban-

probandum res, & nulla exhibetur, secundum Bald. ibidem, & infrà.

† Discussionis exceptiones quando opponi debent, uide do. Maria. Soci. in consil. xxiiij. incip. Visis. uer. quartò uidetur proba. cum uer. seq. in j. parte.]

Discussionis exceptio an competat ciui, qui fideiussit pro forensi, stante statuto, quòd si ciuis intercedat pro forensi, fiat discussio. Dic quòd sic, si probetur, creditorē sciuisse ipsum intercessisse. Bart. in l. si ego. in fi. ff. ad Velleia.

Discussio bonorum cùm fiat, res inutiles pro nihilo reputantur. Bal. in auth. sed hodie. in fi. C. de acti. & ob. per l. si inutiles. ff. ut in pos. leg.

Discussio cùm fiat, si reperiantur aliqua bona esse in fraudem alienata, debet expectari, donec sit actum reuocatoria, antequam contra fideiussorem ueniatur. l. bona. §. j. ff. de iur. fisc. & Bartol. in l. à diuo. §. si rem. ff. de re iud. & quod per Bal. & doct. in l. j. C. si uen. pig. aga. licet Ang. contrà in l. si quis missum. §. fin. ff. de dam. infec. & Bened. ubi s̄. x. q. uide Bal. in l. j. C. si quid in fraud. pa. & Alex. in l. fi. si cer. pet. & s̄.

20 Discussio in reali quomodo fiat. Bar. in l. si ex duobus. ff. de duobus re. Bal. in auth. sed hodie. C. de actio. & oblig.

† Discussio personalis, uel bonorum debitoris, an sit fienda per agentem reuocatoria donationis, ita quòd impediatur litis ingressus, & per consequens petitio compromissi fiendi ex forma statutorum: uide do. Pe. Phil. Cor. in consi. xlvj. incip. In causa. per totum. in ij. parte.]

Discussio de omnibus bonis, præterquam de litigiosis, fieri debet. Ang. in auth. de fideiusso. §. sed neque. per l. præsenti. §. cùm autem. C. de his, qui ad eccle. confu. l. quod nisi. de oper. lib. & in l. Mæuia. ff. de man. testa. & contrarium probatur in l. sed & hæ. §. non solùm. ff. de procura. Sed opi. Angeli uera est, si sit allegatū, bona esse in alieno territorio: nisi esset multum de longinquo. Et est casus de opi. Ang. in l. fin. & ibi Bar. C. de princ. agen. in re. lib. xij. ubi dicitur, quòd possidens in alieno territorio debet satisdare. Sed dic uerum, secundum Angel. ubi suprà, si bona sunt in loco, ubi sine difficultate fieri potest discussio, non aliàs.

Discussio an probet negatiuam. j̄. Negatiua. uer. xxiiij.

Discussio probat negatiuam, quòd quis decesserit sine filijs. Alex. consi. xxix. ij. parte. & j̄. Negatiua. uer. xiij.

Discussio an requiratur antè, quàm capiatur promittens pro creditore creditoris sui. Alex. consi. clviij. iiij. parte.

† Singu. Discussio nedum in bonis principalis debitoris, sed etiam in bonis fideiussoris requiritur, ad hoc, ut ad carcerationem principalis debitoris possit perueniri, cùm & fideiussoris facultates, quo ad effectū solutionis eius debiti, pro quo fideiussit, facultatibus ipsius debitoris aggregatæ censeantur. Tex. est in l. si plures. §. præterea si quæratur. ff. de fideiuss. quem tex. ad hoc propositum allegauit, & dixit esse no. Ludo. Ro. in consil. cccxx. incip. Hæc istorum quinque captura. in prin. & similiter allegat illum tex. ad hoc pro ualde no. Hipp. de Marsil. sing. iij. incip. adhoc. †

Discussio an uitietur, si sit erratum in ordine. Bart. quòd non. in l. à diuo. §. si in uenditione. ff. de re iud. l. j. & ibi Bart. C. si uen. pig. aga. Benedi. ubi s̄. q. xv. & Bal. in auth. sed hodie. C. de act. & obl. quòd non, si pronunciatur, eam esse legitimè factam, & non appellatur, quod secunda tenet. Barto. in d. §. in uenditione.

Discussoris relationi standum est. Bald. in l. ij. C. de usur. & fru. leg. & Bar. in auth. hoc si debitor. C. de pig. & transfert onus probandi contrarium in aduersarium. per gl. in l. cùm de lege. de probat. & Bart. in l. si constante. j. q. j. principali. solu. ma. & in l. decem. de uerb. oblig. & in l. fin. §. licentiam. C. de iure deli. Ang. in l. mutum. §. j. de acquir. hær. & Alex. in con. xxxiij. iiij. parte.

Discussor cùm datur, uel cùm fiat, debet iudex monere partes, ut adsint cum eo excussioni, ne fraus aliqua committatur: non tamen peremptoriè moneri debent. Bal. in l. aduersus. C. de usur. & fruc. leg.

Discussionis exceptio datur etiam fideiussori fisci. gl. sing. in l. sententia. C. de fideiusso. & Bart. Cep. in sing. uersi. xl.

Discussio quando fit pro aliquo debito de bonis alicuius, fieri debet editio instrumenti, in quo apparet debitum, per notarium. Bar. in l. fi. in fi. ff. ad legem Fal.

30 Discussio quando agitur, coram arbitro fieri debet, sicut coram iudice. Bal. in l. ij. §. j. C. com. de le. & plenius per Bene. in tract. Discus. xvj. q.

Discussionis exceptio non opposita per partem, an possit opponi per iudicem. Dic quòd non, secundum Bened. ubi suprà, in xx. q.

Discussio semel facta, an sit iterum facienda de bonis postea superuenientibus. per do. Bened. ubi s̄. q. antepen. & Iac. de Aret. ibi. uer. an autem facta. & uer. seq. & Bar. Cepo. in sing. uer. cxlviij. quòd non, si iudicium est cœptum contra possessorem. per l. in pupillo. ff. de sol.

Discussione facta per nuncium, fieri debet relatio, & deinde debet super ea pronunciari. Bart. in l. exitus. ff. de acquiren. pos. Bar. in l. ij. C. quomodo fis. uel pri. s̄. eo. uer. xvj.

Discussio de bonis, quæ quis habet in fortellicia, uel arce, an fiat. Ang. in auth. de fideiusso. §. sed neque.

Discussio fieri debet præmisso proclamate, si quis uelit contradicere. Angel. in d. authen. de fideius. §. sed neque. col. j. Item.

Discussionis forma est, quòd primo iudex committat nuncio, quòd inquirat & referat: secundò, quòd iudex examinet uicinos: secundum Bal. in l. ij. C. quando fis. uel pri. Sed Bar. in l. persecutione. & in auth. hoc si debitor. C. de pign. dicit, q̄ debet mitti nuncius publicus, cui credatur. Sed cautius est, quòd mittantur duo nuncij: ut ibi per Bart. Et uide de forma discussionis. Ang. in authen. de fideius. §. sed neque. in fi. col. j. & Iac. de Are. in trac. Discu. uer. quomodo & qualiter. per Bar. in l. à diuo. §. in uenditione. de re iudi. Bal. in l. fi. ff. si cer. pe. & Pe. de Su. in l. fi. C. de act. & ob. Io. de Por. in l. decē. ff. de uer. obl. adde Bart. in l. duobus. §. ubi duo. de duo. reis,

† Et per dom. Ias. May. Institutio. de act. §. item si quis. num. lxxxvj.]

Discussionis exceptio si non sit opposita, an solutum possit repeti. j̄. Solutum. uer. ix.

Discussionis exceptio si non sit opposita per fideiussorem. gl. in l. si mancipium. §. si communi. ff. de euictio.

Discussio iurium non fit, nisi partibus uocatis. suprà, Causæ cognitio.

40 Discussio in hæreditate quomodo fiat. glo. & doc. in l. sancimus. C. ad Trebel.

Discussionis factæ an sit facienda fides ante litis contestationem. per Iac. de Are. ubi suprà. uer. item quæritur, an de hac.

Discussio fit arbitrio iudicis, an quòd manu militari auferatur res, an quòd iuret, si quid habeat debitor, officiali cogente. Bartol. in l. præsenti. §. quod autem. C. de his, qui ad ecclesconfu.

Discussio personarum fieri debet, sicut bonorum, scilicet an quis reperiatur. Bart. in l. si tamen. de leg. ij. Vide etiam per Bar. in l. duobus. in fi. ff. de duobus reis.

Discutias, est uerbum iurisdictionale, sicut uerbum, Cognoscas. Card. in cle. j. xj. q. de offic. deleg.

Disiunctio in libellis quandoque admittitur. in Spec. de libe. concep. §. ij. iuxta prin. & j̄. Libellorum formæ. uer. cxxviij. & cxlj. & suprà, uerb. Alternatiua. uer. fin.

Disiunctiua dicit incertitudinem. in Spec. de posi. §. vij. uer. xj. ad fi. & uer. illud.

Disiunctiua facit, ut sufficiat alteram partem esse uerā. in Spec. de sala. §. iij. uer. sed pone. †Et Dy. in reg. locupletari. de reg. iur. in vj. & do. Bart. Soci. consi. lij. incip. Vt ueram. in princ. iiij. colum. in j. parte. ubi etiam, quòd quando ponitur inter personas, inter quas ordinata cadit affectio testatoris, nunquam resoluitur in coniunctam, imò stat in propria natura & uirtute.] c. v. l. cū pater, 77. §. pen. de leg. 2.

Disiunctiuæ si quid debetur, sufficit alteram impleri. in Spec. de cita. §. iij. uer. quid si tres.

Disiunctiuæ materiam supple s̄. uer. Alternatiua. per totum.

Dispendium quis habere non debet, quando debetur præmium. in Spec. de inquisi. §. fin. circa princ.

Dispendium salutis æternæ facit iuramentum seruari. j̄. uer. Iuramentum seruandum. uer. lix.

Dispendium, dicitur damnū. cle. dispendiosam. & ibi Card. de iudi. ubi etiam dicit, q̄ compendium dicitur breue, & utile.

Dispensatio quid sit, & quotuplex: & de eius materia uide in Spec. de leg. §. ix. & seq. & tit. de dispens. & ʃ. eo. & tit. de sententia. uer. porrò. ij. quæst. iij. quod est relaxatio iuris. & ʃ. eo. uer. iij.

† Adde, quòd dispensatio est actus iurisdictionalis, ut refert Ant. de Bu. in c. at si clerici. §. de adulterijs. extrà, de iudi. Et dicunt Pet. de Ancha. & Gemi. in cap. cùm ex eo. de elec. in vj. quod est iurisdictionis. de quo per Lud. Ro. con. cccxxv. in fi. & dicitur Græcè Διοίκησις.

† Dispensatio dicitur iuris relaxatio. Decius in c. at si clerici. §. de adulterijs. col. ij. in prin. extrà, de iudi.

Dispensatio est de genere prohibitorum, nisi sit expresse permissa. doct. & archi. in c. at si clerici. de iudi. in gl. arg. contrà.

Dispensatio est rigoris mitigatio, uel pœnalitatis moderatio, facta per habentem authoritatem ex publica authoritate, uel utilitate, uel alia rationabili æquitate, quam lex ciuilis indulgentiam uocat. Bal. in addi. Spec. de dispen. uer. j. & in Spec. §. j. Item est relaxatio iuris. ij. q. vij. §. iij. & s. eo. uer. j.

Dispensatio, rigor, & æquitas, qualiter differant. in Spec. de dispen. uer. no. & ibi Bal. in addi. uer. ij.

† Dispensatio est stricti iuris, & odiosa, quo ad illos, cum quibus dispensatur: sed quo ad illum, cui conceditur potestas dispensandi, est largè interpretanda: ut no. Panor. in c. fi. in ij. col. uer. uel secundum Io. And. de simo. & sequitur do. Ias.

* in l. si ita scriptum. in prin. ad fi. ff. de lib. & post. * c. pen. de filijs presbyter. Bart. Soci. in l. falsa. §. sed si cui. ff. de condit. & demonstratio. Rolan. à Val. consi. lxj. nu. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Dispensatio hominis propriè est in libero arbitrio superioris: quæ dicitur gratia, si fiat cum causa, aliàs est iniuria, licet infringi non possit per querelam. Bal. ubi suprà, uer. iij.

† Dispensatio inferiorum sine causæ cognitione non ualet. Deci. post Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. col. xj. in fin. de iudi.

Dispensatio super matrimonio an extendatur ad dotem. Bart. in l. si seruum. ff. de iure do. & Bal. in auth. ex cõplexu. C. de incest. nup.

Dispensatio super matrimonio per papam an & quando ualeat. l. j. & ibi Bal. C. si nup. ex rescripto pe. Bal. in l. cùm quis. C. de natu. liber.

Dispensatio super spiritualibus contra spiritualia non ualet: uidelicet, quod monachus ad ieiunia, uel similia non teneatur. Archi. in cap. j. de reli. do. lib. vj. & Bal. in l. j. ad fi. C. si ser. extero.

Dispensatio expresse facta, potest probari per testes & instrumenta. Bald. in addi. Spe. de dispen. uer. nunquid superior.

10 Dispensatio circa plura beneficia, an, & quando ualeat. in Spec. de dispen. §. uidendum. & in c. de multa. de præben. & s. uer. Clericus beneficiatus. uer. xxxiiij. & s. Beneficiũ. uer. lxxiij. & dixi in tract. de Episcopo, iiij. lib. ij. parte prin.

† Adde, quòd papa dispensando quem ad duo incompatibilia sine causa utitur plenitudine potestatis: quod facere non debet, secundum Feli. in c. postulasti. extrà, de rescrip.

Dispensatio debet fieri cum causa, aliàs non ualet. c. innotuit. de elec. Imò peccat, qui sine causa dispensat, secundum Innoc. in c. diuersis. de cle. coniug. c. ueniens. de fil. presby. & Pau. de Ca. consi. cxvij. & s. uer. Causa in dispensatione. uer.

* unico. & non ualet cum causa falsa. Old. consi. cclx. * c. requiritis. §. rigor. j. q. vij. Alex. consi. clxxxviij. uol. ij. c. de mulcta. de præben. c. cùm ad monasterium. de statu monachor. Fra. Cur. mai. consi. xvj. col. ix. con. lxv. col. vij. Lud. Gozad. con. vj. nu. xxv. Roland. à Val. consi. lxj. num. xxv. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Dispensatio sine causa facta, dissipatio potius, quàm dispensatio ducenda est. Ioan. Monach. in c. j. de æta. & quali. in vj. Curti. mai. consi. xvj. & xvij. Bart. Soci. consi. ccxlvj. col. iiij. uer. circa ij. & consil. cclj. col. xiij. uer. non omitto. uol. ij. Illust. Card. Paris. consi. xij. nu. ccx. uol. ij. Roland à Val. consi. lxj. nu. xxvj. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Dispensatio contra ius, licet sit stricti iuris, & stricta sit fienda interpretatio, tamen extenditur ad necessaria consecutiua, seu dependentia ex eo, super quo est dispensatum. glo. est no. in ca. quia intantum. quam Panor. ibi multum no. de præb. Et illam gl. similiter dicit esse no. do. Ia. in l. fi. in vij. co. uer. aduerte tamen, quòd dispensatus. ff. de consti. prin. †

Dispensatio ad duo beneficia curata impetranda extenditur etiam ad impetrata ante dispensationem. Paul. de Ca. in l. & militibus. C. de testa. mili. & no. in l. si iam facta. de condi. & demonstr.

† Dispensandi potestas in beneficijs concessa alicui intelligitur de simplici beneficio, & non de cura, nisi expresse dicatur. Deci. suo consi. xcvj. col. vij.

Dispensatio inordinata potest reuocari, sed interim non impedit beneficij retentionem. Inno. in c. diuersis. de cle. coniug. Bal. in Marg. uerbo, Dispensatio.

† Dispensatio trahitur ad ea, quæ ueniunt in consequentiam ad dispensationem. do. Bar. Soci. in consi. ccvj. incip. Quæstio præsentis. uer. adduco etiam. circa fi. in ij. parte.]

† Dispensatio an & quando latissimè interpretatur: uide Fel. in c. postulasti. xj. col. uer. circa tertiam. cum seq. de rescrip.]

† Dispensatio an & quando strictè interpretetur, uide Feli. in c. causam. xj. co. uer. limita hanc declarationem. de rescrip.]

† Dispensat quotidie papa inter consanguineos propter bonum pacis futurum, & sic scandalum uitandum: & est sufficiens causa, ut in c. quia circa. de consang. & affi. & est tex. in c. ij. de fil. presby. Et idem est dicendum in qualibet gratia, seu priuilegio: ut no. in c. ad audientiam. de rescrip. & Abb. in d. c. quia circa.

† Dispensare potest papa cum homicida: de facili tamen dispensare non debet: potest tamen, si uult, iuxta no. in c. proposuit. de conces. præb. Nam Paulus apostolus fuit homicida, & tamen postea ministrauit, & assumptus fuit in apostolatum. no. Abb. in c. sicut dignum. de homi. super gl.

† Dispensatus ad titulum, non censetur dispensatus circa administrationẽ temporaliũ. Fel. in c. edoceri. co. ij. de rescrip.

Dispensatio circa unum defectum non porrigitur ad alium defectum. l. cùm propter. de lega. præstan. per Bart. gl. xij. dist.

* nos consuetudinem. ubi dicitur, quòd * Ias. in l. j. §. substitue re, col. ij. ff. de uulg. & pupil. Roma. consi. clxxvj. Io. Cephal. consi. ccxxxv. nu. 16. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Dispensatio in qua mentio facta non est, spurium ex monacha, & ex eo qui uxorem in matrimonio habebat, natũ, nullius est momenti. Dec. consi. cccxxxviij. co. dlxxix. Rip. in l. ex facto. §. si quis rogatus. colu. j. ff. ad S. C. Trebel. Roland. à Val. consilio lxxxix. num. xlv. uolum. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Dispensatio si affinitatis sit nomine concessa, & duplex sit affinitas, nullius momenti dispensatio est. Io. gl. in Arbore affinita. Aluisi. de Albert. fin. clxj. Æmilius Maria Manolessus.

† Dispensatus ad sacros ordines, & etiam ad sacerdotium, nõ intelligitur dispensatus ab beneficium curatum. Ita uoluerunt Io. Mona. Archi. Io. Andr. Pet. de Ancha. Do. de sancto Gemi. in c. j. de fi. presby. lib. vj. Idem uoluit Dominicus in c. ij. eo. ti. & li. & in c. licet canon. in princ. de elec. li. vj. Old. consi. ccxv. incip. Puncta breuia. in iiij. col. do. Anto. in c. literas. de fi. presby. Compost. in c. cùm in cunctis. §. inferiora. de ele. Spec. in tit. de legato. §. fi. in uer. quid si dispensatũ. Fel. in c. postulasti. in xviij. col. de rescri. & uide gl. in cle. generalem. de æta. & quali. & do. Ab. in c. pro illorum. de preb. ubi tenet hanc partem. gl. & Abb. in cle. ut hi, qui. de æta. & quali. Contrarium uidetur sentire Io. Card. in consi. j. de fil. presby. allegans Inn. in c. fi. eo. tit. Sed dicas dictum eorum procedere in beneficio simplici. Nec obstat c. accepimus. de æta. & quali. ubi approbatus ad ordinem, uidetur approbatus ad beneficium ordinis consecutiuum, quia secundũ do. Anto. ibi illud est uerum in minori, uel simili: sed in maiori, uel separato non. Et consultus, seu requisitus, ut consulere, nolui: quia communis opinio est, ut non uideatur dispensatus, per rationes allegatas in præallegatis locis.

* Dispensatus ad simplicia, quo ad alia, dispensatus non censetur. c. j. & ibi doct. de fil. presby. Illust. Card. Parisi. consilio cxxxvj. nu. 22. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Dispensatus ad unum ordinem non potest ad alium promoueri superiorem. 24. di. lec. j. q. v. c. j. & j. q. vij. saluberrimum.

Dispensatio cum inhabili inducitur per clausulam, nõ obstante tali lege, positam in rescripto. glo. in c. j. de constit. in vj. & in c. ei, cui. de præben. in vj.

† Dispensatio episcopi cum illegitimo non extenditur ad cathedralem

cathedralem prębendam. Ita in Rot. deci. cxxvj. in nouis. de quo per Old. in quæstionibus suis.

Dispensatio an tacitè inducatur, quãdo superior recipit incapacẽ. j. uerb. Imperator. uersi. cxxj. & uerb. Papa. uer. lj. lxxx. & cxx. & cxxv.

* Dispensatio præsupponit ueritatem in contrarium. Bald. in l. ij. C. de iu. aure annu. Aluisi. Albert. sing. clxxix. Æmilius Maria Manolessus.

Dispensatio ad duas dignitates per papam facta, nõ operatur, quòd in neutra residentia non fiat. Card. in cle. j. in prin. pe. col. de præb. Item,

20 Dispensatio ad duas dignitates cum clausula, quòd residẽs in una faciat in altera deseruiri, ualet, etiamsi in altera nõ faciat deseruiri, sed potest priuari. Card. ubi s.

Dispensatio & legitimatio, differunt. per doct. in c. per uenerabilem. qui fil. sint leg. & j. Legitimatio. el j. uer. antepe.

Dispensatio non uidetur fieri de inhabili, cui papa mãdat prouideri de beneficio, nisi constet de præcisa uoluntate papæ. Card. in cle. si Rom. de præb. & j.

Dispensatio non inducitur per clausulam, Supplentes omnes defectus de plenitudine potestatis. s. uer. clausula, Supplentes omnes defectus de plenitudine potestatis. in clausulis Rescriptorum.

Dispensatio non cadit in defectum iuris naturalis. Bal. in l. bonorũ. & ibi Alex. C. qui admit. Inno. in c. sciscitatus. de rescr.

† Dispensatio est stricti iuris. Bald. in l. j. C. de indi. uidui. tol.

† Et per Feli. in ca. causam quæ. de re iud. in ij. col. in medio. & Io. And. in c. cùm ex eo. de elect. in vj. in Nouel.]

† Dispensatio qualiter extendatur, & de eius materia uide latè Fel. in c. postulasti. col. xiij. de rescr.

† Dispensationis causa quando dicatur fauorabilis ad hoc, ut extendatur, uide Feli. in c. postulasti. col. xiiij. de rescri. Dec. consil. lxxvj.

Dispensatio contra statutum, non seruata solennitate statuti, loquentis de dispensando, ualet. Bald. in l. humanum. C. de legi. Vide Bal. in l. Barbarius. ij. charta. ff. de off. prætor.

† Dispensatio circa plura beneficia curata, uel plures personatus, tollit irregularitatem. Bal. in addi. Spe. de dispen. uer. habens plura. & in Spec. uer. hoc etiam sciendum.

† Adde hìc unum singularissimum. Et notent illud domini Theologi, quòd dispensatus per Papam circa pluralitatem beneficiorum suæ causæ, licet tutus sit, quo ad ecclesiam militantem, non tamen quo ad triumphantem: & sic non ualet dispensatio, quo ad Deum. Notat Hosti. in c. dudum. lo ij. de ele. & pulchrè potest adduci gl. in c. non est de dolo. & gl. in c. quanto. de iureiur. Et opinionem Hosti. approbat Io. An. post Beatum Tho. Abb. in c. de multa. de præb. Et istud aliàs fuit decisum in academia Parisiensi in solenni disputatione in collegio Sorbonico. Quod utinam hìc obseruarẽt in praxi, qui obseruare se dicunt in actu.

* Dispensationem ætatis concessam nomine nõ præsumitur, nec is, cùm quo est dispensatum, si minor sit, ad sacros ordines promoueri potest, nisi ætatis in dispẽsatione mentio facta apertè sit. Oldr. in consil. cccxxviij. Mar. Mant. sing. xxj. nu. 8. Æmilius Maria Manolessus.

Dispensatio an inducatur eo ipso, quòd superior scienter aliquid facit. Spec. in tit. de dispen. §. qualiter. uer. dicunt autẽ. & uer. nunquid. & ibi Bal. in addi. uer. nunquid superior. & Bald. & Alex. in l. bonorum. C. qui admit. ubi dicit, quòd factum iudicis, uel superioris temerarium, non potest dici dispensatio, nec etiam factum superioris, quod potest referri ad ius commune: uide Bar. & doc. in l. quidam cõsulebat. de re iud. & j. uer. Papa. uer. lj. lxxx. & cxxv. & per discursum. & uer. Imperator. uer. cxxj.

Dispensatio, quòd potestas nõ tenetur ducere doctorem, operatur, ut si ducat, non teneatur ille doctor ostendere suũ priuilegium doctoratus, quod aliàs ostendere teneretur ex forma statuti. Bart. & Bal. & Ang. in l. administrãtes. ff. de excu. tuto. Item operatur, quòd Potestas debeat habere salarium pro doctore, ut ibi. Sed uidi prouideri contrarium per capitula electionis, ut mihi contingit in prætura Phanestri.

30 Dispensatio super matrimonio illegitimè contracto inter gradus prohibitos facta per Papam, nõ trahitur ad filios natos, uel conceptos ex eis ante dispensationẽ, si scienter coniuges contraxerunt matrimonium: secus, si ignorãter. Bart. in l. eum, qui aliàs l. Paulus. ff. de sta. ho. uide in cap. ij. qui fil. sint leg. ubi ponitur, quid si alter ignorauit. & tenet Bald. in l. ex libera. C. de suis & leg.

† Dispensatio super id, quod est plus, comprehendit id, quod est minus, & antecedẽs necessarium ad actum, super quo dispensatur, ut per plura exempla probat Felin. in c. postulasti. col. xvj. de rescript.

Dispensatus ad beneficium est ita tuẽdus in possessione, sicut beneficiatus de iure cõmuni. Bal. in l. liberos. C. de collatio.

Dispensatio fit difficilius cum habente unum beneficium pingue, quàm cum habente plura parua. Bart. in l. si is, qui tres. §. fi. in fi. ff. de excu. tut.

Dispẽsatio super statu, habet se pariter ad fauores, & odia. Bal. & doct. in l. cùm ex oratione. de excu. tut.

Dispensatio ad futura an trahat. Bal. in l. si quis seruo. C. de fur.

† Dispensatio obtinendi beneficium extenditur ad primum & unicum beneficiũ tantùm. domi. de Rota decis. cccxxxix. in nouis.

Dispensatio obtinendi beneficij extenditur ad beneficium primum, & unicum tantùm. Item,

Dispensatus ad beneficiũ non potest illud permutare, nisi hoc sibi specialiter cõcedatur. Rot. in dec. ccccxxij. aliàs ccclxij. si illegitimus. in nouis.

Dispensatio fieri potest, etiam parte non citata. Innoc. & Ioan. And. in c. ueniens. de fil. presby.

Dispensatio cum illegitimo prius dispensato super defectu ad beneficium curatum: ad pluralitatem beneficiorum, non ualet, non facta mentione de prima dispensatione. in cap. ij. de presby. in vj.

Dispensatio lite pendente an ualeat. in Spec. de dispen. uer. sed nunc. & no. in l. qui autem. ff. si quis cau.

40 Dispensatio super pluralitate inducitur per clausulam, Nõ obstante. in Spec. de dispen. uer. quid si papa. & ibi Bald. in addi. uer. antepen.

† Dispensatio super pluralitate beneficiorum non ualet, si fuit tacitum, quòd illa prius tenebat illicitè recipiendo fructus. Fel. in c. postulasti. col. xxj. in fi. de rescriptis.

Dispensationis effectus uide in Spec. eo. ti. §. postremò dispensatio continet gratiam. c. fi. de transact.

Dispensatus ad matrimonium, an inuitus cogatur contrahere. Lud. Pon. in sing. uer. matrimoniũ. uer. domin9 noster papa.

Dispensatio semel facta reuocari non potest contraria uoluntate dispẽsantis, nisi sit papa, uel Imperator. gl. in c. cùm ex eo. de elect. in vj. & Lud. in sing. uer. an dispensatio. Sed ab episcopo reuocatur facta à uicario. Paul. consil. cxvij.

* Dispensatio ab inferiori principe facta, sine causa, pręsertim si res non sit in integro, reuocari nõ potest. c. ex tua. de filijs presbyter. c. decet. de reg. iur. in vj. c. cùm ex eo. §. porrò. & in eo. c. gl. in uer. septenniũ. & Domi. & Phil. Fran. de election. in vj. doct. in c. pen. & fi. de clericis non residenti. Io. And. in addit. ad Spec. in rub. de sequestra. pos. Old. in con. ccj. Lud. Rom. sing. dxxiij. Dec. c. at si clerici. §. de adult. uer. & ad hoc facit de iudici. Æmilius Maria Manolessus.

Dispensatio requiritur, quando pœna est perpetua, nõ autem absolutio. s. uer. Absolutio. el ij. uer. xviij.

† Dispensatio licet cum certa persona est odiosa, tamen potestas dispensandi est fauorabilis. d. Barth. Soci. in consil. cclx. incip. In causa Manutensis. uer. secundum quod uidebatur obstare. circa fi. in ij. parte.]

Dispensatio unde habuit originẽ, qualiter fiat, & quot sunt genera eius, & quomodo diffiniatur, & quando fiat. in Spec. de leg. §. ix. & seq. ubi ponitur materia dispensationum. & s. eo. per discursum. & in Spec. de sententia. §. vj. uersi. postremò. & seq. usq; ad fi.

Dispensatio papæ an impediat accusationẽ. in Spe. de accus. §. j. & de aboli. §. j. uer. porrò. & seq.

† Dispensare an possit papa sine causa contra ius positiuum. uide remissiuè Feli. in c. postulasti. colum. ix. in fin. extrà, de rescriptis.

Dispensatio papæ, quòd periurus, uel in peccato mortali constitutus, possit esse testis, uel ordinari in sacris, ualet. in Spe. de teste. §. j. uersi. sed quæritur. & j. uerb. Periurus. uer. lxiiij. & uerb. Papa. uersi. cxxxiiij.

Dispensatio papæ super matrimonio an, & quando ualeat. no. in l. j. per Bal. C. si nup. ex rescripto pe. Bal. in l. cùm quis. C. de natura. lib. gl. ord. & doct. in c. literas. de restit. spo.

† Dispensare non potest papa cum bigamo, ut promoueatur ad sacros ordines: ex causa tamen hoc facere tenetur, licet hoc sit cõtra Apostolum, xxxiiij. dist. lector. & communiter tamẽ tenetur, quòd potest, in c. ij. de biga. no. Abb. in c. proposuit. de conces. præb. in iiij. col.

† Dispensare licet posset papa contra uniuersale statutum ecclesiæ, ut in c. non debet. de consangui. & affi. nõ tamen hoc potest, si decoloratur status ecclesiæ ex tali dispensatione, seu limitatione. Et sic intelligitur gl. c. proposuit. de conces. præben. & c. literas. de resti. spo. facit q. vij. c. si illa. not. Abb. in d. c. proposuit. in iiij. col.

Dispensare non potest papa in gradu inter ascendentes, & descendentes, potest tamen dispensare in collateralib. in linea inæquali, non autem in linea æquali, utputa, ut patruus possit ducere neptẽ, qui sunt in secundo gradu in linea inæquali: sed cum filijs duorum fratrum potest dispensare, qui sunt in æquali. Ita no. in ca. literas. de rest. spo. ubi uide rationem. & in c. gaudemus. de diuor.

Dispensatio papæ, quòd possit alienari res prohibita in me, nõ habet locum, ut possit alienari alteri, postquam ego egi redhibitoria, & res ad ecclesiam reuersa est. Bald. in l. ij. C. de ædil. act.

Dispensatio papæ ualet cum illegitimis, quo ad curiam, & quo ad ordinem sacrum: non tamen per alium fieri potest. in Sp. de dispen. §. fi. uer. curia. & ibi Bal. in addi. uer. cum illegitimè natis. & Rosel. de legi. ij. lib. in prin. † Adde, quòd simplex dispensatio papæ cum illegitimo, ut possit promoueri ad beneficia, non habilitat eum ad canonicatus, nisi diceret, Ad quæcunq; beneficia. Fel. in c. postulasti. colum. viij. circa prin. de rescr. & latius col. xiiij. cum seq.

Dispensatio papæ super matrimonio illegitimo non extenditur ad filios antè natos, uel conceptos: ut s. j. uerb. uer. xxx.

† Dispensare potest papa ex causa circa dispositionem ueteris & noui Testamenti, & etiam contra præcepta moralia affirmatiua, ut est hoc præceptum, Sabbata sanctifices: ut in c. licet. de feri. & ueritate inspecta, potius papa interpretatur, quàm relaxat quod ex causa potest, iuxta not. per Inno. in c. quæ in ecclesiarum. de constit. & in c. fi. de consue. & Bart. in l. fi. C. si cõtra ius uel uti. pub. facit quod not. in c. cùm ad monasterium. de sta. mona. & Innoc. in c. quod super his. de uoto. Abb. in d. c. licet. & in c. literis. de restit. spo. in vj. col. & in c. super eo. de usur. & Abb. in c. fi. de diuor. Caue: nam durũ, quòd homo Deum arguat.

Dispensatio per papam solum fieri potest contra canonẽ Apostolicum cum presbytero, qui fecit fornicationem. lxxxij. di. de presbytero. in Spec. de dispen. §. nunc breuiter. & de lega. §. nunc ostendendum. Item in decimis non soluendis. c. ex parte. & c. à nobis. de deci. Item, quòd celebrentur diuina in ecclesia interdicta. doct. pòst glo. in c. ad hæc. de app. Item circa gradus consanguinitatis & affinitatis. c. quia circa. in gl. de consan. & affi. nisi in casibus. per gl. in c. literas. de resti. spo. & c. non debet. eod. tit. xxxv. q. iij. c. quædam. & c. quod scripsi. & in Spec. de leg. §. nunc ostendendum. uer. lj. & uer. lxxv. etiam pro matrimonio patrui, & neptis ex magna causa, ut quia sit magnus princeps. Abb. in c. per uenerabilem. qui fil. sint leg. etiamsi sit iam contractum: quo casu non tollitur pœna iam cõmissa: & ideo requiritur absolutio ab excommunicatione, nisi expressè etiam pœna tollatur. Card. in cle. j. ix. q. de consang. & affi. Et adde, quòd idem Abb. in d. c. literas. tenet de patruo & nepte, idẽ quod s. ut papa non dispenset, nisi ex causa, ut quia sit magnus princeps. & adde j. eo. Item faciendo subdiaconũ diebus Dominicis. de temp. ord. c. j. & c. decætero. Item concedendo prebendas & ecclesias non uacantes. de præb. c. dilectus. & c. dilecto. Item priuando dominum re sua. ix. q. iij. cuncta. & c. per principalẽ. Item episcopos depositos restituendo. ij. q. vj. uideo. de off. deleg. c. quod translationem. Item quòd laicus habeat ius eligendi in ecclesia collegiata. gl. in c. nobis. de iure pa. Item cõmittendo causam appellationis. de off. deleg. c. super quæstionum. in gl. Item deponendo episcopos. de off. dele. c. qđ translationem. de transla. c. cùm ex illo. Item cum omnibus irregularibus. Innoc. in c. cùm idem. de re iud. & j. uerb. Papa. uer. cclij. & gl. in c. cùm medicinalis. de sent. excom. Item cum Christianis portantibus arma ad Saracenos, ut ea portent pro redemptione captiuorum. de Iudæis. c. significauit. cum gl. Item diuidendo unum episcopatum in duos. xvj. q. j. præcipimus. de off. dele. quod translationem. Item cum clericis recipientibus eleemosynas, & oblationes ab hęreticis, & eis cõferunt sacramenta. de hær. cap. excommunicamus. in gl. in §. sanè. Item uniendo duos episcopatus, uel alterum alteri subijciendo. de off. deleg. quod translationẽ. in fi. xvj. q. j. turpis qualitas. Item determinando dubia articulorum fidei Christianæ. xxiiij. q. ij. quoties. Item cum simoniaco, simonia commissa eo sciente, uel ratum habente, siue in ordine, siue in beneficio simonia commissa sit. de simo. cap. per tuas. de renun. c. post translationem. in gl. j. q. j. ergo simonia cos. † Et per Fel. in c. de simonia. de simo.] Item contra canones, qui inducunt pœnitentiam, uel satisfactionem in enormibus criminibus, sicut est homicidiũ, & simonia in beneficio curato, uel in ordine. 50. dist. miror. xij. q. j. uiro. Item in interpretando Euangelium. xxiij. q. iij. quos Deus. & d. c. post translationem. in fin. Non tamen contra Euangelium. xxvj. dist. deinde. xiiij. dist. sicut. c. cùm Marthæ. de cele. miss. Item committendo laico causas speciales. xxxij. dist. uerum. de arbitr. c. contingit. Item cum excommunicato, qui scienter recepit ordines sacros. de sent. excom. pro illorum. Item de eo, qui furtiuè ordines suscepit. c. ueniens. in glo. scilicet cum eo, qui scienter furtiuè suscepit ordines sacros. Item cũ his, qui audientes Philosophiam, uel Leges, non sunt reuersi ad claustrum intra duos menses. ne cleri. uel uo. non magno. in fin. Sed an cum constituto in sacris, ut contrahat matrimonium, Card. in cle. ij. vij. q. de æta. & quali. Et an cum uoto continentiæ: ibidem, quòd sic ex causa. Item cum eo, qui suspensus recepit beneficium ecclesiasticum. de æta. & quali. c. cùm bonæ. in gloss. ij. q. iij. si quis. Item cum eo, qui à schismatico ordines recepit. de schisma. in c. fin. in glo. Item cum eo, qui in contemptum clauium ecclesiæ prophanauit diuina. de cle. excom. mi. c. clericus. cum gloss. Item cum filio sacerdotis, uel alio illegitimè nato. de fil. presby. cap. dilectus. & cap. fin. Item in ætate, & ordine cum electo ad episcopatum. de æta. & quali. ca. à multis. cum gloss. Item cum eo, qui una die ad tres ordines sacros, uel una die ad unum, alia ad alium, continuato ieiunio, fuit promotus, & cum promouente. de temp. ord. c. literas. & c. dilectos. Item super defectu natalium cum electo in episcopum. de elect. c. innotuit. Item cum homicida. 50. distinct. miror. & Gof. de iud. c. at si clerici. in glo. Quod tamen non est uerum in laico. cap. j. de homi. li. vj. Item in uoto ultramarino, utputa emisso pro succursu terræ Sanctæ. de uoto. c. ex multa. in gl. & Card. in cle. ij. §. j. iij. not. de pœn. & remis. ubi in ix. q. dicit idem in uoto continentiæ, in quo solus papa dispensat ex causa. & Card. in c. j. de uoto. Et idem, quòd existens in sacris cõtrahat matrimonium. Car. ubi s. Item in æta. & quali. contra conciliũ, de ele. c. cùm in cunctis. & c. cùm dilecti. in glo. Item contra aliud Lateranense concilium, de concess. præben. c. nulla. de præb. c. dilectis. in gl. Item in iuramento. xv. q. vj. authoritate. de iureiur. c. quanto. in gl. de conces. præb. c. proposuit. in gl. de elect. c. uenerabilis. in fi. Item contra omne concilium, & statutum: quia omnibus præest. de elect. ca. significasti. & c. licet eo. ti. & j. papa. uer. cxcviij. Et est super ius. d. c. proposuit. de conces. præb. Item legitimando spurios. c. per uenerabilem. qui fil. sint legi. Item quòd monachus fiat canonicus regularis. j. dist. quorundam. Item absoluendo, & ligando in terris, quos uult ligari, uel absolui in cœlis. xxiiij. q. j. c. quodcunq;. & c. manet. Item confirmando, & tollendo omnes defectus ex certa sciẽtia. de confir. uti. uel inut. c. j. & no. c. cùm uenissent. de inst. Item confirmando, & cõsecrando, & coronando Imperatorem. de elect. c. uenerabilem. Item deponẽdo Imperatorem coronatũ. xv. q. vj. alius. de re iudi. in vj. ad Apostolicę. Item in alijs casib. no. per Bal. in l. rescripta. C. de preci. Imper. offe. ubi uide. & Sp. de dispen. §. nũc breuiter. & j. uer. Papa. uersi. cxlviij. per discursum. & plenius in §. nunc ostendendũ. per Spec. eod. tit. Item nec, ꝙ quis nõ teneatur confiteri peccata homini, id est, sacerdoti. j. uerb. Papa. uer. ccxvij. Item nec contra ius diuinum. j. uer. Papa. uer. cxxxj. & seq.

† & seq.& uer.clxij.† Casus reseruatos papæ, posuit Archiepi. Flor.in iij.parte suæ Summæ.tit.xxij.q.vij.

Dispensatio per papam in quibus fieri non potest: in Sp. ubi s.

Dispensatio papæ ualet cum promoto ad episcopatum, quòd retineat beneficium spectans ad præsentationem laici. Rot. deci.cccxxxiij.supposito facto,&c.in nouis.

10 Dispensatio papæ in uoto sine causa non ualet, & dispensatus non est tutus, si facta est ad instantiã uouentis. c.non est. de uoto.& ibi Car.in cle.ij.§.j.xj.q.per Car.de pœni.& remi.

† Vide Fel.in c.quæ in ecclesiarum.circa medium.xxj. col. de constit.ubi an,& quando dispensatis à papa super iuramento, uel uoto, opponi possit, quòd dispensatio fuerit sine causa.]

† Adde, quòd dispensare potest papa ex magna causa contra uotum religionis. Ita concludit Innoc.in c.cùm ad monasterium.in gl.fi. quem ferè omnes Canonistæ sequuntur.& ibi Abb.in vj.col.ibi in gl.fin. ubi ponit exemplum magnæ causę, si aliquis rex infidelis uellet redire ad fidem cum toto suo regno, si posset ducere monialem, filiam fortè alicuius regis, in uxorem: nam credendum est hoc esse Deo charius, quàm continentia unius hominis, cùm pro conseruatione rationalis creaturæ corpus suũ exposuit morti. Nec est uerũ, istum cum quo dispẽsatur, peccare, imò magis meretur obtemperando ex causa uicario Iesu Christi, & seipsum offerendo in holocaustum. nam ipsum matrimoniũ est de iure diuino: & in usu matrimonij castitas: ut dicit tex.no.in c. Nicæna.xxij. dist. Abb.in d.c.cùm ad monasterium.& in c.j.in gl.fin. post Host.& communiter Canonistæ, de uo.& uo.redem.

Dispensatio de retinendis duobus beneficijs curatis, intelligitur de primis impetrandis. c.non potest.§.j.de præb.in vj.& Alex.consil.xv.iiij.parte.

Dispensatio papę super matrimonio prohibito lege diuina, nõ trahitur retrò, ut faciat legitimos natos ex eo ante dispensationem: sed secus, si fiat super contracto matrimonio contra legem humanam. Abb.Sicul.in c.literas.de resti.spo.

† Dispensare an possit papa cum clerico in sacris super uoto continentiæ, uide Fel.in c.si quando.ad fi.ij.col.ibi: intellige nisi papa,&c.de rescript.]

† Si dispensat papa cum iam coniunctis in gradu canonica lege prohibito, & in dispensatione dicitur, quòd is, cum quo dispensatur, tempore contractus matrimonij ignorabat impedimentum, & si fortè matrimoniũ disiungeretur, grauia scandala possent indę oriri, cùm causa talis fuit expressa, qua non subsistente, concedens aliter non fuisset cõcessurus, falsa causa tunc concessionem seu dispensationem uitiat: ut in l.j.ff.de nata.resti.cùm in tali dispensatione fiat iuris cõmunis relaxatio, nihil debet falsum exprimi, nec uerum taceri. ff.de in ius uoc.l. libertus aduersus patronum. c. dudum.de elect.& de deci.c.ex multiplici.& no.de rescr.c.super literis. Ita bellissimè concludit Old.consil.cclvj.ubi etiam tenet, quòd impetrans dispensationẽ habet causam dispensationis probare ueram esse. C.de his, qui ue.æta.impe.l.ij. † Vbicunque dispensat papa contra ius diuinum sine causa, nec papa est tutus, nec ille, cum quo dispẽsat, est tutus, quo ad Deum. Et est ratio, quia papa tenetur defendere ius diuinum, usque ad animam, & sanguinem.xxv.q.j.sunt quidam. Et idem in absolutione à iuramento sine causa, ut no. Innoc.in c.cùm inter.de renun.& gl.in c.quanto.de iureiur.& Innoc.in c.cùm ad monasteriũ.de statu mo.& Arch.in c. Florentinũ. lxxxv. dist. Idem in uoto: ut est gl.in c.non est.de uo. Abb.in c.scripturæ.de uoto.in ij.col.

† Dispensare an possit papa licitè ex causa contra ius, & contra quatuor concilia, & contra Apostolũ, dum tamen nil statuat contra fidem.& dicitur quòd sic.xxv.q.j.sunt quidam. xxxiiij.q.ij. lector.lxxxij distin.presbyter. Nec obst.c.sicut. xv.dist. quia loquit in articulis fidei.no.gl.fi.in c.post transactionem.de renun. Anima ergo papæ in manica sua: ut ibi Io.And.& uide Innoc.in c.super eo.de biga. Ego totus horresco, dum hæc execranda lego.

Dispensatio legati ad alienandum ualet, licet quis iurauerit nõ alienare sine licentia episcopi. Quod tamen uerum, si in eo episcopatu tantùm gerat legationẽ, aliàs secus. in addi. Sp.de dispen.per Bal.uer.q iurauit.

Dispensatio uenit in generali mandato legati in casibus nõ generaliter reseruatis.ij.q.v.quæ dicta.& c.fi.de transact.

Dispensatio per legatum in quibus casibus fiat, uel non. in Spec.ul.de dispen.§.cõsequenter.& ĩ.uer. Legatus de latere. per discursum.

† Dispensare non potest legatus contra constitutiones concilij.Fel.in c.nonnulli.col.iiij.in fine, de rescr. Si tamẽ legatus habet potestatem legitimandi non coniunctos in tertio gradu ex utraque linea. Fel.in c.postulasti.col.xv. de rescr. uersic. considera secundò.

Dispensatio patriarchæ quibus casibus ualeat. in Spe. de dispen.§.sunt quoque.& ĩ.uerb.Patriarcha.per discursum.

Dispensatio episcopi quibus casibus ualeat.in Spe. de dispen.§.nũc de episcoporum. ubi plenè.& in tract. meo de Episcopo, in iiij.lib.ij. partis prin. pe.q.& gl.50.di.miror.& Card.in cle.j.§.j.de reli.domibus.

† Dispensare in quibus casibus potest episcopus, & in quibus non, uide latè Decium in c.at si clerici.§.de adulterijs.co.iij. cum plurib. seq.de iud.ubi de materia amplè, & in incestu, & an in schismatico, uide Dec.ibidem, col.x.& xj.

Dispensatio permissa episcopo in casibus expresßis, ab ipso solo fieri potest sine capitulo.gl.in c.cùm ex eo.de elect.in vj.

Dispensare non potest episcopus cum abbatissa corrupta, sed solus papa. Card.in cle.ij.§.statuimus.de statu mona.

Dispensare non potest episcopus super ætate uicarij. Card.in cle.j.xxxviij.q.Nec cum minore ad prioratum conuentualem. Card.in cle.j.§.cæterùm.de sta.mona.

Dispensare non potest episcopus super pluribus beneficijs curatis, sed super simplicibus sic. Item nec super plurib. dignitatibus, uel præbendis in eadem ecclesia, nec super duobus canonicatibus, sed super uno, & altari in eadem ecclesia sic. Abb.in c.literas.de conceß.præb.& in c. de multa. de præb. & Card.in cle.j.xxiij.q.de off.uica.

† Dispẽsare potest quasi semper episcopus in beneficijs. Dec. in c.at si clerici.§.de adulterijs.col.xij.uersi.ij. Abbas de iud. Non dispensat tamen contra constitutionem cõcilij. Feli.in c.nonnulli.col.iiij.de rescr. Dec.suo consil.clj.in proœ. habito in concilio generali Mediolani.col.j.

Dispensare potest episcopus cum uicario perpetuò. Card. ubi s.xxv.q.

Dispensare non potest episcopus in delictis enormibus. Card. in cle.j.pen.q.de off.ord.

Dispensat episcopus cum ordinato extra tempora, nõ cum ordinato infra ætatem. Card.in cle.fi.de æta.& quali.

Dispensatio episcopi cum inhabili non ualet in casu cle. j. §. si qui.de sta.mo.& Card.ibi.

20 Dispensatio episcopi non habilitat ad episcopatum. Arch. in c.at si clerici.de iud.

Dispensatio per episcopum, uel alium inferiorem à papa, non ualet, nisi in casibus permisßis, & causa cognita. c.at si clerici.de iud.per Bart.& doct.& Imol.& Bal.in l.Barbarius.col. ij.ff.de off.præto. Innoc.in c.ueniens.de fil.presbyt.

Dispensatio episcopi cum illegitimo nõ facit eum habilem ad præbendam ecclesiæ cathedralis. Rota in deci. cxxxix. uoluerunt domini,&c.in nouis. † Fel.in c.postulasti.col.viij. in prin.de rescr.

Dispensandi potestas competens episcopo, nõ competit eius uicario. Paul.de Cast.consil.cxvij.

Dispensatio episcopi cum ignobili eligendo in canonicũ, non ualet, stante constitutione, quòd ignobilis nõ posßit esse canonicus. Arch.in c.licet ca nõ. de elect.in vj. nisi ex iusta causa, secundum Io.de Lig.in c.at si clerici.de iud. & domini de Rota tenent idem in deci.nouis, secundum Lud.Pon.in fin. uerb.Dispensatio.uer.pone, in ecclesia.

Dispensatio episcopalis cum postulatis nõ ualet.c. fi.de postu. præla.per Innoc.& Bal.tenet in Mar.uer. Episcopus.uer.iij.

Dispensationis forma, quæ est cum electo ad beneficium per simoniã ignoranter.in Spe.de sent.§.vj.uer.si aũt episcopus.

Dispensatio per inferiores episcopo non est permissa, nisi in casibus expresßis in iure. Card. in cle.j.xxvj.q.de off.uic.uide Card.in cle.j.§.si quid.ij. oppo. de priuil.

† Dispensandi potestatem non habent regulariter inferiores episcopis, nisi in casibus à iure expresßis. Dec.in c.at si clerici.§.de adulteris.col.xij.de iud.

† Dispen-

† Dispensare possunt episcopi & superiores in uoto, non autē prælati inferiores. probat text. iuncta suprascriptione in c.j. de uo. & uo. redem. quod singulariter not. ꝑ quo facit quod no. Innoc. in c.ij. de eo, qui fur. or. rece. quē sequuntur doct. in c.fi. de postu. præla. & facit text. in cle.ij. de priui. licet Hostien. dicat ibi, quòd ille text. non probat dictum Innoc. sed potius contra, quia licet loquatur de episcopo, nō dicit hoc pendere ab arbitrio suo, sed ab eius arbitrio, qui pręsidet. Fatetur tamē, quòd dictum in se est uerum, & seruatur de consuetudine, & minimè sunt mutanda, & c. ff. de legi. l. minimè. Abb. ibidem dicit, quòd ubicunq; inferior pręlatus haberet de iure speciali ius episcopale in personis, quòd tunc posset dispensare in uoto, sicut episcopus, quia talis potest exercere iura episcopalia. Pro hoc glo. not. in cle.j. de rebus eccles. non alie. & per Innoc. in c. statuimus. de ma. & obe. Latius per Abb. in c. significasti. de fo. cōpe. & tunc litera illius tex. stabit propriè, ut quilibet præsidens, scilicet habens iurisdictionem episcopalem, possit dispensare in uoto.

Dispensatio abbatis in quibus casibus ualeat, uel non. in Spec. de dispen. §. sunt quoq;. uer. abbas. & s̄. uerbo, Abbas. uer. lxxj. & uersic. xlviij. & in casu cle. j. §. si qui. de priuil.

† Dispensare potest abbas, quando irregularitas fuit contracta ante ingressum religionis, secundum Innoc. Hostien. & cōmuniter doct. intelligunt indistinctè, per text. in d.c. cùm illorum. indistinctè loquentem. Sed dicit Hostien. quòd iste casus non est extendendus ad alios casus, quasi uelit dicere, quòd licet abbas hoc casu dispenset cum monacho irregulari, non tamen poterit dispensare in alijs casibus, nisi hoc sit iure expressum, quod placet Abb. in d.c. cùm illorum. in v. col. argum. eorum quæ ipse dixit in c. monachi. eo. tit. & facit regula, in argumentum, & regula, quæ à iure communi. de reg. iu. lib. vj.

Dispensatio abbatis cū monacho, quòd stet semper extra claustrum, uel quòd conuersus stet extra monasterium, non ualet. Hostien. & doct. in c. ex rescripto. de iureiur. & in c. insinuante. qui cle. uel uo. Archi. in c. præsente. de off. ord. in vj. xviij. q. ij. abbates.

Dispensatio capituli in quibus casibus fieri possit, uel non. in Spec. de dispen. §. sunt quoq;. uer. capitulum. & s̄. uer. Capitulum. per discursum.

Dispensatio principis in quib. casibus fieri possit, uel non. in Spec. de dispen. §. sunt quoq;. uer. princeps. & j̄. uer. Imperator. per discursum.

† Dispensare potest princeps ex sola uoluntate contra ius positiuum. not. Innoc. in c. cùm ad monasteriū. de sta. mo. Abb. in c. cùm ex literis. de in integ. restit. De quo uide quod ipse not. in c. de multa. de præben. Et illud dictum Innoc. refert Ant. de But. in c.j. de consti. & Abb. in c. proposuit. in v. col. de conces. præben.

Dispositio circa rem propriam cuilibet est permissa. l. in re mandata. C. mandati. & in Spec. de instrum. edi. §. xij. uer. quid si quis iurauerit.

† Dispositio hominis, uel legis, uel statuti, quando non apparet, an sit pura, an conditionalis, qualiter in dubio intelligat̃. Theo. Bart. & ibi Ias. in l. cùm mota. col. vj. C. de transact.

Dispositio non habet locum, quando uerba non conueniunt, secundum Bal. in l.j. iij. col. C. si quis omi. cau. te. per l. seruū. §. non dixit prætor. ff. de acquir. hæred.

† Dispositio, cui qualitas demonstratiuè conuenit, conuenire debet. do. Barth. Soci. in consil. ccl. incipiente, In causa Bononiensi. uer. sed ad hanc. circa medium. in ij. parte.]

† Dispositio odiosa, & stricta, quæ loquitur de persona, nō habet locum in uniuersitate. do. Barth. Soci. in consil. cclxxv. inc. In causa. uer. cōfirmantur. ibi: nam dicimus. in ij. parte.]

† Dispositio exorbitans, & pœnalis, & regulariter restringenda, an possit extendi fauore Reipublicæ: uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. cxcij. incip. Viso. in litera D. in iij. parte.]

Dispositio intelligitur ordine successiuo, quādo fit mentio plurium personarum sub nomine appellatiuo, inter quas cadit prælatio. Bald. in l.fi. C. de uer. sig.

† Dispositio legis non recipit moram, sed intelligitur, scilicet quamprimùm potest. Bal. in l. precibus. viij. col. C. de impu. & alijs substi.

† Adde, quòd dispositio l. cùm acutissimi. & l. cùm auus. ff. de condi. & demon. habet locum in persona ualde dilecta testatoris: ut decidit singulariter And. Siculus in repe. l. cùm acutissimi. C. de fideicom. in xiiij. col. quem sequitur Ias. in l. exigendi. C. de procur. quamuis tamen se non firmet. Et adde etiam, quòd dispositio c. cùm non ab homine. ex. de iud. nō habet locum in homicidio horribili, ut est parricidium. ita Pet. de Anch. consil. cclvij. & per Fel. in c.j. de cōstit. Et istud tangit dominus meus Boerius in cōsuetu. Bitur. tit. de iuris. om. iud. §. xxiiij. in gl. an Iudex, &c.

Dispositio non ualet, quando in ea ponitur aliquid, quod est contra naturam rei, super qua disponitur. l. si fundus. §. usufructus. & ibi Bart. ff. si usufr. peta.

Dispositio in casu ficto non trahitur ad ueritatem. Ioan. An. in Nouel. in c. sciant cuncti. de elec. in vj. uide Bar. in l. si seruus. C. de fur. & Alex. in l. iij. §. licet uerba. de neg. gest.

Dispositio de uxore, habet locum etiam in marito. Bar. in l.j. ff. quod me. cau. per l. fi. C. de indi. uid. tol.

† Dispositio facta de liberis, & parentibus, non habet locum in fratribus transuersalibus. Dec. consil. ccxxj. col. fi.

Dispositio in uno correlatiuorum, habet locum in altero. l. fin. de indi. uid. tol. & ibi Bart. & in l. si ab eo. C. de legi. hære. & in l.j. in fin. ff. quod me. cau. & in l.j. C. de cupressis. lib. xij. & Bal. in l. iij. in fi. C. de sac. san. eccles. & Bart. in l. fi. ff. de accep. & Bal. in rub. C. de rebus credi. in ij. col. uersi. secundò quæro. & in l.j. in j. col. uer. & nota, quòd licet. C. de cōmuni serma. in l. si quis seruo. in ij. col. C. de fur. & j̄. uerb. Statutū extenditur. uer. lxxxiij. & s̄. uerb. Correlatiuum. uer. iij. & uer. Pœna extenditur. uer. vij.

† Et per Fel. in c. fi. de Iudæis. in prin.

Dispositio conuentionalis operatur ultra ius commune, & consuetudinem. gloss. sing. in l. si cum militaribus. C. de restitut. milit.

10 Dispositio cōuentionalis est potentior, quàm legalis. j̄. uer. Factum. uersi. xc. & uer. Pacti effectus. uer. xj. & seq. & s̄. uer. Actus. uer. xij.

† Dispositio testatoris semper interpretatur in benigniorem partem. Soci. consil. xxiij. col. vij. uol. j. ubi subdit, quòd secundum illam est iudicandum, etiamsi rigorosa uideatur fortior.

† Dispositio testatoris intelligi debet, ut conformetur iuri cōmuni. Soc. consil. xxiij. col. vj. in fi. uol. j.

† Dispositio testatoris facta in plurali numero de filiabus, habet locum in una. Decius consil. 50.

Dispositio generalis sequens derogat speciali præcedenti. l. Mæuius. §. eum, qui. & ibi Bart. ff. de leg. ij. uide in l. Titia. §. Lucius. eo. tit. & s̄. uerb. Clausula. el j. uer. xvj.

* Dispositionem generalis legis, statuti, iudicis, uel testatoris, restringit ratio, qua ad ita statuendum fuisse statuentes impulsos conijcere possumus. Bald. in auth. ingressi. col. j. C. de sacrosan. eccles. Ias. in l. non dubium. col. vij. uer. adde etiam. C. de legib. c. suggestum. & ibi doc. & alij de app. Aymo Cra. consil. iij. nu. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Dispositio sequens intelligitur sub conditione, scilicet, si contra prohibitionem factum fuerit, quando præcesit dispositio prohibitiua, ut ueto res alienari quas uolo ad Titiū pertinere: quia intelligitur, scilicet si alienātur. l. pater. §. filiam. & ibi Bart. ff. de leg. iij.

Dispositio an & quando trahatur ad futura. per Card. cle. fi. de rescript.

Dispositio comprehendit omnem modum reformandi beneficium. Card. in cle. j. ij. col. de suppl. negli. præla.

Dispositio de rectore curato, habet locū in uicario perpetuo. Card. in cle. j. xxv. q. de off. uica.

Dispositio pœnalis nō trahitur ad casum fictum. Abb. in c. gratiæ. de præben. Alex. in l. iij. §. hæc uerba. de neg. gest. ubi etiam uide quid econtrà.

† Dispositio pœnalis & odiosa an extendat̃ ad casum impro-
† prium: posui j̄. in uerb. Lex. †

Dispositioni Titij, si quis committat ultimam uoluntatem suā, an dicatur Titius hęres. j̄. uer. Institutio. uer. xcv.

Dispositio circa personas non extenditur ad forenses. Bart. in l. cunctos populos. vij. q. uer. sed dubitatur. C. de sum. tri. & fide catholi.

* Dispositio

* Dispositio generalis, legis, uel constitutionis, quæ etiam episcopos comprehendit, non comprehendit Illustriss. S.R.E. Card. Ioan. And. in c.j. de schismaticis. in vj. Lud. Gomes in prooem. regula. cancellari. q.iiij. uer. in primis igitur. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositio, quæ circa animarum est salutem occupata, omnes, etiam principes cõprehendit. Io. Monach. in extrauag. Bonifacij. VIII. quæ est j. in ordine, ti. de sent. excom. Illust. Card. Præposi. in c. non licet. in prin. dist. x. Fel. in c. quod super his. col. iiij. de fide instrum. Lud. Gomes in prooem. reg. cancellari. q. iiij. uerb. Primus est, quando constitutio. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositio, quæ in beneficio uacante loquitur, locum sibi in uacaturo non uendicat. c. constitutus. & ibi notatur c. ex tenore. c. fi. de concession. præbend. Fel. in c. in nostra. xxxvij. correla. col. ij. in extre. de rescript. Lud. Gomes in reg. de impetratio. Ben. Vacan. per obitu. Fami. Car. q. iij. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositio, quæ de feudis pertractat, & in ecclesiasticis beneficijs locum habet. Deci. consi. lxxvj. Lud. Gomes in præfation. origini. regul. de annali. & in regul. de triennali possession. q. iiij. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositio, quæ de personis simpliciter loquitur, non collegium, uel capitulum comprehendit. Lud. Rom. consil. ccccxxxvj. quod tamen interdum cessat. Lud. Gomes in reg. de annal. possession. q. xij. Æmilius Maria Manolessus.
† Dispositio contractuum collata ad aliquem actum, seu contractum, restringitur, & limitatur secundum contenta in illo contractu, etiam dato, quod amplius dispositum sit inter contrahentes, quàm in contractu relato contineretur. Dec. in pulchro casu consil. lxiij. col. iiij. cum seq.

Dispositio legalis magis æquiparatur ultimæ uoluntati, quàm contractui. Bart. post gl. in l. j. C. de his, qui. ut ind. & Alex. in l. ita stipulatus. v. col. de uerb. oblig.

† Dispositio interpretatur ex consuetudine loquendi ipsius disponentis. do. Pet. Phil. Cor. in consil. ccxliij. incip. In hac. in litera H. in iiij. parte.]

Dispositio debet largè interpretari, quantumcunq; pœnalis sit, si aliter non posset habere effectum. Abb. in c. bonæ memoriæ. el j. in ij. col. de postu. præla. uer. & depositio.

* Dispositio testamenti uno in casu facta, ad alium ex præsumpta defuncti mente transferenda est, nisi extensio huiusmodi de persona in personam facienda esset, nisi persona illa, ad quam facienda extensio est, aliquo modo sub uerbis & mente defuncti posset comprehendi, propter aliquam, ut ita dicam, ei inhærentem qualitatẽ. l. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & posthumis. l. fi. C. de posthu. hære. instituen. l. si quis ita. §. pe. ff. de test. tutel. gl. in l. scimus. in prin. ff. de liber. & posthu. Aret. in l. Gallus. §. & quid si tantũ. ff. eo. de liber. & posthu. Fran. Curti. min. consil. cxxj. num. 14. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositio una, si alterius faciat mentionem, altera illa dispositio non probatur, nisi fuerit & ipsa producta. §. & hoc insuper. in auth. ut sponsalitia largit. auth. si quis in aliquo documento. C. de eden. Fran. Curt. min. consil. cxxiiij. num. 5. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositum, quod in uno ex casibus æquiparatis est, id & in alio decretum uidetur. gl. cõmuni doctorũ opinione sententiaq; probata, in l. si quis seruo persuaserit. C. de furt. Franc. Curt. min. cõs. cxxiiij. n. 17. uo. ij. Æmili⁹ Maria Manolessus.
* Dispositum quod in fratre est, idem & in patruo constitutũ uidetᵣ à statuto, qđ fratrẽ patruumq; æquiparat. Fran. Curt. min. consil. cl. nu. 17. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositio, quæ pœnam salutis animæ causa imponit, nõ coarctanda, sed amplianda est. gl. in c. sciãt cuncti. de election. in vj. Guliel. Cas. in decisi. suis. Rot. tit. de cõstitutioni. decis. v. nu. 10. Æmilius Maria Manolessus.
* Dispositum, quod ad tempus est, post illud nõ est extendendũ. c. de causis. de off. delegat. l. si unus. §. si cui reo. ff. de pact. l. statuliberum. §. Stichum. & ibi. not. Paul. Castr. & alij. ff. de leg. ij. Lud. Rom. consil. ccccxvij. Barth. Soc. consi. xix. col. fi. uol. j. Deci. consil. ccvviij. Hieronym. Cagnol. in l. j. nu. 56. ff. de off. eius cui. Æmilius Maria Manolessus.

Disponentis mentem colligimus ex qualitate personarũ: nam in dispositione cuiuscunq; scripturæ, seu cuiuscunq; dispositionis tria sunt attendenda: primò scilicet persona loquẽs, & illius, qui loquitur, & uis locutionis. not. Abb. in c. solitæ. de ma. & obe. in j. col.

† Dispositio generalis debet referri ad species non prouisas: ut in l. sanctio legum. ff. de pœ. no. Abb. in c. intimauit. de appel. in j. col.

† Dispositio si tendit in fauorem fidei in materia pœnali, uerbum generale intelligitur largo modo. Abb. in c. ij. de diuor.

Disputatio fieri non debet de apicibus iuris, ubi de bona fide agitur. in Spec. de aduo. §. vj uer. uel ita sunt nonnulli. l. Quintus. & ibi Bart. ff. mandati. & uer. æquitas. uer. vij.

Disputatio est pertinacib. relinquenda: quia curiosus dicitur, qui disputat faciliter de his, de quibus non expedit. in Spec.

† ubi s. uer. uel sic. si disputant. † Adde Bald. in l. si possessor. §. quanquam. de ser. & per Felin. in cap. quanto. de præsumpt. circa prin. j. col. & do. Iason May. Institutio. de actioni. §. sic itaq;. num. 9.]

† Disputare de sacrà Scriptura an liceat: uide latè per Ioan. de Turre Crema. in c. quis nesciat. dist. ix. †

† Disputando metus ueritas aperitur. l. munerum. §. mista. ff. de muneribus & hono. Sylua nupt. in prin. col. j.

Disputatio quid sit, & de eius materia, uide in Spec. de disput. & alle. §. j.

Disputationes quo tempore, & in qua parte litis fiant. in Spec. eo. tit. & s. uer. Allegationes. uersic. xxxv. & lxxiij.

Disputationes quoties fiant. eod. tit. §. v. uer. & nota.

Disputans de his, de quibus non est doctus, ridendus est. eod. §. in fin.

Dissensus circa accessoria contractus nõ uitiat. l. si in emptione. in prin. & ibi Bart. ff. de contrah. emp. sed uitiat stipulationem. l. inter stipulantem. §. si Stichum. & ibi Alex. post Bart. de uerb. oblig.

Dissensus partis utriusq; requiritur ad resolutionẽ contractus. l. ab emptione. ff. de pact.

Dissensus inducit desolationẽ gentis. in Spec. de aduoca. §. iij.

Dissentit quis facilè ex pronitate naturæ. in prooem. Spec. uer. sanè. & de arbit. §. viij. uer. hoc quoq; notandum.

Dissimulatio habetur loco prohibitionis. Spec. de loca. §. vj. uer. sextò quæritur.

Dissimulatione sola remittitᵣ iniuria. Spec. de iniur. post. prin. & j. uerb. Iniuria. uer. xl.

Dissipator dicitur alienare. gl. in l. Imperator. §. fi. de leg. ij. Bal. in c. j. §. rursus. qui. mo. feu. amit. in usi. feud.

Dissipare dicitur, qui taliter dissipat, quòd fideiussor eius timere possit, non aliter, puta si de mille consumit decẽ. Bald. singu. in l. si pro ea. C. mandati. j. col.

Dissipatoris materiam uide j. uerb. Prodigus. & s. uerb. Dilapidator. per totum.

Distantia itineris debet mensurari per directum, nõ per obliquum. l. non solùm. §. annus. & ibi doct. & Bald. ff. de excu. tut. Bart. in tract. Tyber. in xx. figura. l. ij. & ibi Bart. C. de arb. lib. xij. & in l. pen. & fi. & ibi Bart. C. de naui. lib. xj. & in l. in itinere. per Bart. de uerb. sign. ubi etiã per Barth. Cep. Paul. de Castr. in l. j. in fi. & ibi per Alex. ff. si quis cau. & s. uer. Dieta. uer. iij. & per Bart. & doct. in l. cõtinuus. §. cùm ita. de uerb. obl. & in Spec. de cita. §. j. uer. j. Et quid si una uia est longior alia. s. dieta. uer. vj. nisi ex causa necessitatis. Bal. in c. j. §. firmiter. de prohi. feud. alie. per Fede. Vide omnino Alex. consil. xxj. iiij. parte. nisi ex causa necessitatis.

† Bald. in c. j. §. firmiter. de prohi. feu. alie. per Feder. † Et per Fel. in c. olim. de except. in ij. col.]

Distantia quomodo probetur. Bart. in l. continuus. §. cùm ita. ff. de uer. obl.

Distinctio temporum concordat scripturas contrarias. l. apud antiquos. & ibi Bart. & Bal. C. de fur.

Distinctio non debet fieri per nos, ubi ius non distinguit. in Spec. de iud. deleg. §. fi. uer. sed nunquid. Item,

Distinctio concordat contrarietates iurium. in Specul. de dispu. & alleg. §. ij. iij. & iiij. Bartol. in l. omnes populi. in fi. ij. q. iiij. princ.

Distractus non uenit appellatione contractus. Bald. in l. fi. in prin. C. si tu. uel. cur. & in consil. In Dei * nomine, amen. ille dicitur, &c. * Fran. Cur. Minor. con. cxxj. num. 3. Æmilius Maria Manolessus.

Distractus est eiusdem naturæ, cuius est contractus. Bart. in l. * & ideo. ff. de cond. fur. * l. ab emptione. ff. de pactis. Pet. Gerar. in sing. iiij. nu. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Distractus ualidatur iuramento, sicut contractus. Bar. in auth. sacramenta. C. si aduer. uend.

Distractus est bonæ fidei, sicut contractus. Bar. in l. ab emptione. ff. de pac. Bal. in l. j. j. q. C. quando liceat ab emp. disce.

Distractus requirit eandem solennitatem, quam contractus. j. uer. Reuocatio. uer. xxxviij.

Distribuo, est uerbum directum in substitutione. Bal. in l. fi. pen. col. C. de sac. san. eccles. sed Bart. contrà in l. centurio. ff. de uulgar. & pupil. Tu dic uerum, quòd dicit Bart. de uer. distribuantur, quia est obliquum, si est simpliciter prolatum: secus, si cum adiuncto, scilicet per fideicommissarios, seu executores: quia tunc est directum: ut ibi per Bart. in uersic. sed quid si testator dixit, quandocunque, &c. & in uersic. quid si testator dixit. & melius per Bart. in l. fundi Trebatiani. in fi. ff. de usufruct. lega. dum loquitur de uerbo, Dentur, quod idem est. Sed Bart. in l. precibus. uersi. procedo ulterius, &c. C. de impu. & ali. substit. dicit, quòd substitutio per uerbum Distribuatur, etiam dato executore in testamento, dicitur fideicommissaria. & infrà uerbo, Do. uersic. unico.

Distributio hominum æqualiter per diuersa prædia fieri debet. in Spec. de causa poss. & propri. §. iiij. uer. sed si tuum.

Distributiones quotidianæ nō ueniunt appellatione fructuū. † j. uerbo, Fructus. el j. uer. vij. † Vide de his distributionibus quotidianis text. in c. j. de cler. nō residen. & ibi Gem. & pulchrè Dec. con. cclxxx. per totum.

Distributiones quotidianæ non computantur in summa fructuum impetrati beneficij. Old. consil. cxviij. & s. Fructus. el j. uer. vij. & Rota in decis. cxxxviij. quando impetratur. in nouis.

Distributiones quotidianæ debentur etiam infirmo pro tempore infirmitatis, licet non seruierit ecclesiæ. Arch. in c. consuetudinem. de cle. nō resi. in vj. & j. uer. Salarium. uer. lxxv. & melius in uerbo, Famulus. uer. iij.

Distributiones quotidianæ, quæ fiunt inter pauperes pro anima, fieri debent seruato ordine dignitatum, ut plus detur sacerdoti, quàm diacono: plus monacho, quàm cōuerso: plus pauperi, quàm diuiti, & si. secundum Flor. in l. sed & si quid. §. mancipiorum. ff. de usufr.

Distributiones quotidianæ fiendæ inter plures, non fiunt secundū corpora plus, uel minus indigentia pro uictu. c. cùm accessissent. de con. secundum Flor. in l. si partem fundi. & ibi Bal. & Ang. ff. de ser. rust. præd. Inn. in c. cùm M. de const. dicit fieri secundum cōsuetudinem, secundum Barth. Cep. in tract. de Ser. rust. tit. de aquæductu.

Distributiones non dantur canonico expectanti non sacro. Card. in clem. ij. §. j. xvj. q. de æta. & quali.

Distributiones ex consuetudine dari non possunt interessentibus diuinis officijs una hora tantùm, uel certis horis pro omnibus septem horis. Car. ubi s. xvij. quæst. Et an, & quando in eis habeat locum consuetudo. ibi. xviij. q. & præcedenti. Et an ius accrescendi. ibi. xxj. q. & seq.

Distributionum dimidia subtracta canonico non debet ei reddi, si altera non sufficiat. ibi. xx. quæstione.

10 Distributionum dimidiam habens debet interesse omnib. horis. in d. §. xxiij. q. ubi plenè.

Distributiones dantur interessentibus certis horis in diuinis. not. Card. in clem. ij. §. ij. de æta. & quali. & ibi not. Et dantur † etiam prælato absenti ex causa ecclesiæ: ut ibi. ix. q. † Vide Fel. in c. cùm olim. de re iud.]

Distributionum appellatione ueniunt emolumenta, quæ dantur interessentibus diuinis officijs. Card. in clem. ij. §. j. xv. q. de æta. & quali. Sed non anniuersaria: ut ibi.

Distributiones quotidianæ non computantur in summa fructuū impetrati beneficij. Old. consil. cxviij. & s. Fructus. el j. uer. vij. & Rota in deci. cxxxvij. quādo impetratur. in nouis.

Distributiones bonorum commissæ alicui ut fiant inter pauperes, fieri debent arbitrio boni uiri. Bart. in l. iij. in prin. ff. de an. leg.

Distributio fienda in bonis inter pauperes, non potest fieri in unum tantùm. Bart. in l. j. ff. de op. legat. & j. Numerus. uer. v.

* Distributionem bonorum suorum, si alicui testator secundum eius conscientiam mandauerit, eius distributionis rationes petere potest episcopus. Oldr. cō. lxj. in extrem. Domi. in c. statutum. §. assessorem. col. ij. de rescr. Mar. Ant. Nat. con. cxv. nu. 7. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Distributor bonorum constitutus à testatore, uidetur hæres grauatus dare pro anima testatoris. Bald. in l. precibus. xx. col. C. de impu. & al. sub. per c. cùm tibi. de testa.

Distributiones quotidianæ non comprehendunt panem & uinum, sed pecunias, & alias, secundum cōsuetudinem. Arch. in c. consuetudinem. de cle. non resi. in vj.

Distributiua non habet propriam uim specialis dinumerationis. gl. & Bald. Ioan. de Por. in l. Stichum. §. stipulatio. de uerbo. obl. & in l. scire debemus. §. j. eod. tit.

Distributiuorum materiam uide per Bart. in l. qui filiabus. §. j. de leg. j. & Bald. in l. fi. C. de impu. & ali. sub.

Districtè positum in constitutione, facit committi peccatum mortale, si non seruetur. cle. j. & ibi Car. de immu. eccles. & in cle. j. §. pen. de exces. præla.

Districtio & censura, licet quandoq; sumantur ut synonyma, & idem importantia, impropriè tamen appellatione censuræ ecclesiasticæ ueniunt ea, quæ habentur. in c. quærenti. de uerbo. signifi. & propriè censura concernit animam, & sic est pœna spiritualis: districtio uerò potest sumi pro pœna temporali. Abb. in c. nuncios. de deci. facit quod ipse no. in d. c. quærenti.

Districtus, id est, homines subditi, uel iurisdictio, uel territorium. Bal. in c. j. §. fi. in fi. quibus mo. feu. amit. in usi. feud.

Districtus quis dicatur. per Innoc. in c. cùm ad sedem. de resti. spo. & in c. ubi periculum. §. porrò. de elec. in vj. ubi uide per doct. & Ang. in l. fi. de iur. om. iud. & Card. in cle. ij. §. sanè. de † ele. † Et per Fel. in c. Rodulphus. de rescript. in uersic. Distri † ctio.] † Vide de districtu no. Aret. consil. lxxvij. co. ij. ubi dicit se nunquam uidisse declaratum, prout facit ibi.

Districtus idem est, quod territoriū: ut in cle. ne Romani. de elect. Et territorium dicitur à terrendo. l. pupillus. §. territorium. ff. de uer. sig. Abb. in c. licet causam. de proba. Adde Bald. in l. ij. C. quemad. testa. ap. & l. fi. C. de testa. & in rubr. ff. de re. diui. & in c. accedens. el ij. ut lite non contestata. & in c. ex literis. de proba. & in d. c. licet & uide no. in c. ij. de constit. lib. vj. & in c. ubi periculum. §. porrò. de elect. lib. vj. & in d. cle. ne Romani. & gl. & doct. in c. licet. de feri. & in d. l. pupillus. §. territorium. & plenè per And. Barb. in d. c. licet causam. & in d. c. licet. de ferijs. ubi dicit, quòd districtus est uulgare Thuscorum, Lombardorum & Siculorum, secundum Goffre. in d. c. licet. & dicitur respectu maris, sed territorium respectu terræ. Propriè tamen sub districtu comprehenditur mare, & terra: ut probatur in d. §. territorium. & uoluit Bald. in d. c. licet causam. Allegat quod uoluit gl. in §. rursus. Inst. de act. & in l. j. C. ubi de pos. agi opor. De hoc tamen est gl. in terminis in d. c. licet. de ferijs. Et adduco Ang. in l. insulæ. ff. de iud. ubi dixit, quòd quidam piratæ intulerunt damnum territorio Pisano, & reduxerunt se ad quandam partem insulę maris Pisani, quos Galeoti Pisani ceperunt: illi opponebant, quòd non ceperunt eos in territorio Pisano: replicabatur quòd ceperunt eos in districtu Pisano: & dicit, quòd capti fuerunt decapitati in ciuitate Pisana, per casum in l. j. C. de clas. lib. xj. facit d. c. ubi periculū. §. porrò. & quod uoluit ibi Domi. & quod uoluit Io. And. in c. fi. de off. dele. lib. vj. in uerbo, Districtualibus. ubi dicit, q̄ appellatione districtualium ueniunt clerici & laici: quia in aliquib. casib. clerici distinguūtur à laicis. c. princeps. xxiij. q. v. & uide Bal. in c. Rodulph. de resc. ubi dicit, q̄ districtus est loci spaciū extra limina ciuitatis iurisdictione informatum in unū corpus nō redactū. Diœcesis uerò est baptismalis ecclesiæ territoriū, uel gubernatio: & dicitur quasi decisio, & separatio: quia separat unum territorium ab alio.

Districtus

Distrectus appellatione nõ uenit diœcesis.s̃. Diœcesis.nec recommendati,sed confœderati sic.Alex.in l.ij.de uer.sig.

Districtus est longior comitatu strictè sumpto:quia

Districtus est, quod actualiter à ciuitate distringitur. Card. in cle.ij.§.sanè.vj.q.de elect.uide Alex.in l.ij.de uerb.sig.

Districtuales non dicuntur de ciuitate, uel comitatu. Card. in cle.ij.§.sanè.de elect.

Districtus dicitur etiam in mari spacium aquarũ,iurisdictione uallatum,sicut territoriũ in terra.Bal.in rubr. quæ sint rega. in usi.feu.& j̃.eod.uersic.ix.

Districtus est ultra comitatum, & nõ uenit appellatione urbis. Bar.in l.j.§.cùm urbem.ff.de off.præfe.urb.

Districtualium appellatione etiam clerici continentur. doc.& Io.And.in c.fi.de off.dele.in vj.& in c.dilecti.de fo. comp.facit c.accedens. el ij. ut lite non cont. Item etiam qui sunt in mari.Bal.in l.j.C.de sent.ex breui.reci.& Barth.Cep.de serui.rusti.tit.de mari.in fi.& s̃.eod.uersi.vij.non tamen recom-
† mendati.Card.in d.§.sanè.vj.q. †Et per Feli.in d.c.Rodulphus.in uer.districtus.]

Districtus,& diœcesis,sunt diuersa.Sed

* Districtus,& diœcesis uerbum latius patet,quàm territoriũ. gl in c.ne Romani.uer.diœcesim.& ibi Pet.Anchar.& Imol. in clem.de electioni.Bar.in l.j.§.cùm urbẽ.in princ.ff.de off. præf.urb.Bald.in c.licet causam.col.ij.de probation.Ang.in l.fi.ff.de iurisd.omn.iud.M.Anton.Nat.con.cccxxxix.nu.4. uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

* Districtus,uel diœcesis appellatione nequaquã ciuitas uenit,cùm in odiosis sumus.c.fin.de præben.c.quamuis.§.j.de præben.in vj.gl.in c.j.de rer. permu.in vj.gl.Ant.But. Imol. & Abb.in c.Rodulph.de rescript.Ab.in c.j.de off.ord. Illust. Card.Zaba.in c.ne Romani.§.sanè.q.vj.de elect.in clem.M. An.Nat.con.cccxxxix.nu.5.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Districtus,& territorium,sunt idem. Card.in cle.ij.§. sanè.v.q. de elect.sed in cle.pastoralis.§.ut illud.de re iud.dicit, quòd omnia pro eodem sumuntur,id est,pro uniuersitate agrorũ, intra fines cuiusuis loci existentium,& obtinet ius imperandi:uide Ang.& Alex.in l.fi.de iur.om.iud.

† Dic,quòd districtus,secundum Fran.de Aret.consil. lxxvij. incipiente,Et ratio scribendi est dominium uel territorium accedẽs ciuitati in subiectionem ultra fines simul cum ciuitate statutos,intra quos quicquid est, uocatur territorium, secundũ Bal.in l.j.§.cùm urbem.ff.de off. præf.urb. Et Alex. in l.fi.ff.de iurisd.om.iud.dicit,quòd sumitur duob. modis. Primò in quantum distinguitur à iurisdictione, & honore in eodem loco,dum sumitur ad differentiam localem ciuitatis & eius comitatus ex isto modo cõmuniter accepti : ut in cle.ne Romani.§.sanè.de elect. & ibi Paul. de Eleaz.& Pet. Anch.

Districtum habet Imperator solus de iure cõmuni, non reges, uel comites.Car.in cle.ij.§.ut illud.j.q.de re iud.

Districtus,& fortia,seu de fortia & districtu causę dicuntur populi,quos dominus,uel ciuitas superior potest terrere,ut Pistoria, Pratum,Aretium,quæ sunt de fortia, & districtu Florentiæ.Io.An.in c.ut animarum.§.statuto.de constitu. in vj. & Alex.in l.pupillus.§.territorium.de uer.sig.

Disuestitura qualiter fiat.Bald.in c.j.§.fi.ad fi.per quos fiat inuestit.in usi.feu.

Diu dicitur decenniũ.l.possideri.§.si seruus.ff.de acq. poss. l.sicut.§.Aristo.ff.qui,& à qui.glo.Instit.de iur.na.§.ex
† nõ scripto.† Et p Fran.Aret.in d.l.iij.§.si seruus.] Quandoq; pro anno ponitur.l.j.§.quib.de suc.edi. Quandoq; pro quatuor annis.l.quamuis.C.de usur. Quandoq; pro biennio.l. cùm domini.ff.loca. Vide gl.xx.q.j.c.j. Quandoq; est in arbi. iudicis. Cy.in l.j.C.ubi causa status.& ibi gl.& Bald.& tenet Bald. in l.si pro ea.x.q. C. mandati.& in l. cùm res. ij. col. de prob. ut ꝙ author meus ante traditionẽ diu possedit,ut dicatur uacuam possessionem tradidisse. Item in dictione, Aliquandiu,id est,arbitrio iudicis.Bal.in l.pe. C.commodati.

Diuturnitas decem annorum, nisi agatur principaliter de interesse tertij,quo casu intelligitur de triginta annis.Alex.de Imol.singu.in l.sciendum.uer.item fallit, secundum Ang.de uer.obl.per gl.& Io.de Imol. in c.peruenit. de emp.& uend. & Alex.consil.j.iiij.parte.& consil.xvj.iiij.parte.

* Diuturna canonis solutio, indicium facit ad dominij præsumpti probationẽ.Iacob.de Are.& Bal.in l.iudicia.C.de rei uend.Rom.con.cxxvij. Mat. Afflict.dec.xxiij.num..3. Laur. Sylua.con.lvij.nu.43.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Diuturnitas temporis facit præsumi cõsensum.l. si filius. & ibi Bald.C.de pet.hær.l.qui in aliena.§.j.& Bar.Ang. & doct.ff. de acquir.hære.Quod uerũ,nisi agatur de præiudicio graui. Bar.in q.quædã mulier habens amplum.in fi.& tenet Alex. consil.xciiij.xij.iiij.parte.Item uerum, si constet de scientia eius,cuius autoritas uel consensus requiritur, secundũ doc. ubi s̃.& Alex.consil.xvj.iiij.parte.Item facit præsumi solennitatem etiam extrinsecam,secundum Ang.in d.§.j.Item facit præsumi ratihabitionem.doct.in l.j.C. qui admit. & Bal. in l.ij.C.de legi.hære.Item facit pręsumi consensum propinquorum requisitum in contractibus per statutum, secundũ Ang.in d.§.j.& in l.sciendum.ubi per Alex. Item facit præsumi iustam causam in impositione census: & ideo ualet libellus,Peto censum,olim iusta causa impositum:licet causa nõ exprimatur. Abbas in ca.peruenit.de censi. & Bald. in d.l.ij. Item facit præsumi licentiam in contractu filij. Bald. in l. si filius.C.de peti.hæredi.Item facit præsumi prælati constitutionem,uel electionem esse legitimè factam. Angel.in d.§.j. Item facit præsumi omnia solenniter acta.Innoc.in c.bonæ. de elect.Quod est uerum,nisi constet defectus ex inspectione scripturæ, secundum Innoc. in c. proposuisti. de proba. Paul.de Castr.in consil.xlviij.& Bart.in l.hi,qui.C.de appel. Item quòd notarius fuerit is, qui confecit instrumentum antiquum.Bal.in authen.quas actiones.in fin.C.de sac.san. eccles.Item facit præsumi promissionem.j̃. uerbo, Promissio.uersic.antepen.Adde in Spec.de feu.§.fin.ante uer.si autem.Sed an,& quãdo facit præsumi titulum,Bart.in q.quædam mulier habens amplum patrimonium. ad fin. Item stipulationem,& eius causam.j̃. Stipulatio.uersic.clix.Item titulum cõstituti.s̃. Constitutum.uer.ij. Item titulum in præstatione annua.j̃.Præstatio.uer.j. & ibi per discursum. Item exemptionem.j̃.uerb. Exemptio.uer.antepen. Item emancipationem.infrà, Emancipatio. uersic. xxiij. Item authoritatem episcopi in fundatione eccles. Archid. de conse. distinct.j.nemo.Card.in cap.requisisti.de testa. & infrà, Capella.uersic.xv.

Diutina patientia tutoris facit præsumi aditionem pupilli solennem.Bar.in l.gerit.in fi.ff.de acquir.hære.

Diuturnitas facit ualere sententiam, etiamsi de actis non constet.Innoc.in c.cùm in iure.de off.delega.Bar.in l.admonendi.x.col.ff. de iureiur. & j̃. Sententia præsumitur. uer.j. in j. col.in fi.ibi.Item pro sententia antiqua præsumitur,&c.

Diuturna patientia patris facit pręsumi cõsensum eius,aditionem,&agnitionem bonorum possessionis.Bald.in l.ij.C.de legi.hære.

Diuturnitas temporis inducit fideicommissi remissionẽ, si interuenit redditio rationũ.l.Procula.& ibi Bar.ff.de prob.

Diuturnitas possessionis facit præsumi insinuationem donationis.Bald.in l.ij.C.de leg.hęre.

Diuturnitas decem annorum nõ facit præsumi solennitatem, quãdo agitur principaliter de damno tertij, quia requiritur diuturnitas triginta annorum:ut s̃.eo.quod est singulare.

10 Diuturnitas decem annorum non facit præsumi authoritatem iudicis.Bald.in l.ij.C.de legi.hæred.Alex.consi.xvj.iiij. parte.Sed an licentia papæ,in alienatione rei ecclesiæ, Alex. in consil.lxxvij.j.parte.

* Diuturnitate temporis purgata censentur omnia uitia, quæ quod actum est,infirmum ac inutile reddere posse uiderentur.ca.peruenit.de empt.& uend. Ancha. con.cxxxv.Deci. con.ccccix.Io.Cephal.consil.xlvij.nu.13.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Diuturnitas,etiã mille annorũ,nõ facit pręsumi mandatũ.Bal. in l.ij.C.si ex fal.instr.& in l.j.C.de re.al.nõ alie.& Alex.con. j.iiij.parte.& in l.sciendũ.vj.col.de uerb.oblig. sed mandatũ custodię sic,si custodia sit facta per longũ tempus.j̃. Manda-
† tum qualiter.† Et per Fel.in c.sicut.de re iud.in xviij.col.]

Diuturnitas præstationis annuæ an inducat obligationem ad futurum.in l.si certis annis.C.de pact.& in l. cùm de in rem uerso.ff.de usur.& j̃.uerb.Rusticus.uer.xxxv.& seq.& uerb. Præstatio.uer.v.

Diuturnitas possessionis pro diuiso an præsumi faciat diuisionem bonorum: uide j. uerb. Diuisio. uersic. xiij.

Diuersitas literarum arguit falsitatem. cap. cùm olim. de priuil. Item & diuersitatem temporũ in scribendo. Bal. in l. nostram. ij. col. C. de test.

Diuersitas quando uitiet stipulationem. Bar. & Alex. in l. j. §. fi. de uer. obl.

Diuersitas nominũ quid importet. j. uerb. Nomen. el j. uer. xvj.

Diuersitas temporum reddit testes singulares, sed eos excusari facit à præsumpta falsitate. Bart. in l. apud antiquos. C. de fur. & j. uerb. Testium impugnatio. uer. iij. * Bal. con. xxxix. col. ij. uol. iij. Pet. Anch. con. lxiij. col. ij. cxlvij. co. j. Paul. de Castr. con. cxxxvij. in extre. consil. clv. propè fi. uol. ij. Aymo Cra. con. ix. nu. 17. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Diuersitas temporum, uel personarum, arguit diuersitatem factorum. l. si non sortem. §. libertus. ff. de cōdictio. inde. & ibi Bar. nisi sit modica. l. plerięq;. & ibi Bar. ff. de iur. dot.

Diuersitas personarum arguit pluralitatem debitorum. Raph. Cuma. & Io. de Por. in l. triticum. de uerbo. oblig. & s. Debitum. uer. xxiij.

Diuersitas legũ quomodo cognoscatur. Bal. in l. ij. C. de proba. & in l. si quis non dicam rapere. in fi. C. de episc. & cler.

Diuersitas non præsumitur. Bald. in l. in testamento. C. de test. mil. in iij. col.

Diuersitas rationis facit reddi diuersum ius. in Spe. de teste. §. j. uer. quid ergo, si dicitur. ad fi.

Diuersitas personarum diuersam exigit medicinam. in Spec. de loca. §. iij. uer. ad euidentiam.

Diues præsumitur ignorare uerum precium bonorũ suorum. Bal. in l. ij. vj. quæstio. C. de rescin. uend.

† Adde, quòd diues dicitur, quasi Deus: quia qui diues est, quasi Deus nullo indigere uidetur, ut refert Varro de lingua Latina: & dicitur Græcè, πλοῦτος.

Diues non præsumitur, nisi probetur. l. fin. ff. de li. agn. l. si fideiussor. §. qui pro rei. ff. qui satisd. cog. Odofr. in l. cùm quidã. de leg. ij. in apost. & j. uerbo, Paupertas. uer. xvij. & xxix. in auth. de hære. & Falc. §. hinc nobis. j. col. & melius per Sal. in l. actor. C. de proba. Sed an ꝑ uicinos. Alex. in l. j. si cer. peta.

Diues non præsumitur ex præterito in præsenti. Bar. in l. in cō firmando. in prin. ff. de confir. tut.

* Diues si in testamento paupertatis suę dimidium alicui se legare dixerit, dimidiam hæreditatem reliquisse uidetur. l. Lucius. §. hæredum. & ibi Bart. ff. ad S. C. Treb. Bald. in rub. C. de uerb. signif. Fran. Crem. in singũ. xxiiij. Catel. Cot. in memorabil. in uersic. paupertate legata. Æmilius Maria Manolessus.

* Diuitiæ, uel paupertas sunt per allegantem probandæ. gl. in l. si uerò. §. qui pro rei. ff. qui satisd. cog. & ibi etiam Ang. Bal. in l. non prius. in prin. C. quan. fis. uel priu. & in c. fina. col. j. de præsum. Ang. cō. cclxxij. col fi. M. Ant. Nat. co. ccxxxviij. nu. 7. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Diuitiæ cùm fugaces, caducæ & transitoriæ sint, eodem in statu perseuerare non pręsumuntur. l. in confirmando. & ibi Bar. ff. de confirma. tut. M. Ant. Natta con. ccclviij. nu. 8. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Diues punitur acrius, quàm pauper. Bald. in l. uerò. C. de sum. tri. & fi. catho.

Diues non tenetur satisdare. in Spe. de instrum. edi. §. xiiij. uer. quid si hæres. l. sciendũ. ff. qui satis. cog. & omnino per Alex. in l. j. eo. tit. ubi contrà. Paul. de Castr. dicit, quòd satisdatio prætoria, ut de damno infecto, & similes, debet præstari etiã ab eo, qui est manifestè diues.

Diues uel pauper quis dicatur. in Spec. de accus. uersi. item excipitur. & j. Pauper. uersic. iij. & sequenti.

Diuitiæ faciunt præsumi pro diuite potius, quàm pro paupere. in Spec. de accus. uer. item excipitur. de instru. edi. §. xiiij. uer. quid si hæres.

† Diuitiæ exaltant hominem: & sic non sunt reprobatæ. Feli. in c. ij. super eo. in prin. ij. co. de testi.]

† Diuitias bono ordine, & bona conscientia licitum est appetere. Fel. in d. c. & loco paulo pòst. ubi etiam quid si sint sine maiorib. ubi in uer. fallit.]

† Diuinatio prohibita est à Deo. † Adde, quòd diuinatio est usurpatio prænunciandi futuros euentus, secundum bea. Tho. ij. ij. quęstio. xcv. art. j. & dicitur Græcè μαντεία, μάντευμα.

Diuinatores non sunt cōsulendi. l. nemo. & ibi Sali. C. de mal. & math.

† Diuinare non est in potestate nostra: unde annunciare quæ futura sunt, solius Dei est. do. Mar. Soc. in consil. vj. inc. Prędicta consultatio. uer. ad cuius clariorem mediũ. in j. parte.]

Diuinatorem qui consuluit, comparatur homicidę, & cuilibet criminoso. in Spec. de accus. uer. item quòd est homicida.

Diuinare quis non tenetur. in Spec. de excep. §. ij. uer. quid si probatur.

Diuinare per inspectionem iecoris animaliũ, non licet sub pœna capitis. l. ij. C. de sacrifi. paga.

Diuisa unius non potest ab alio usurpari. Ioan. de Pra. in l. procuratorem absentem. ff. de procu. Sed Bal. contrà in l. j. C. quæ res uendi non poss.

Diuisa in uestibus, & caligis est prohibita clericis. cle. ij. & ibi Card. post gl. de ui. & hon. cle.

Diuisam si non portet famulus, uel officialis Potestatis, nō punitur offendens eum in pœnam statuti loquentis de offendente famulũ Potestatis: quia intelligitur si portet diuisam, per quam cognoscatur esse famulus. Flor. in l. si putator. ff. ad legem Aquil. & j. uer. Famulus. uer. viij.

Diuidatur, hoc uerbum in testamento patris positũ, an importet restitutionẽ. Alex. cō. cxxiij. j. par.

† Diuisio nō uenit appellatione alienationis. l. si pro fundo. & l. siue apud acta. C. de transaction. secundum Bald. in l. j. C. si aduer. transactio. ubi etiam dicit Bald. quòd diuisio est species alienationis: sed idem Bal. in c. j. iiij. col. de prohi. feu. ali. ꝑ Fede. dicit, quòd diuisio est alienatio: sed nihil allegat.

† Concordat dictum Cyn. in lib. C. communi diuidun. ubi dicit post gl. in l. pen. §. si pater. ff. pro socio. quòd diuisio habet uim emptionis. Bald. in Rub. C. eo. & in l. si dominus. §. fi. ff. de legat. j. & dicitur Græcè diuido, διαιρέω.

† Dic tamẽ, quòd censetur quædam species alienationis. Decius con. lxxxvij. col. fi.

† Diuisio facta inter fratres dicitur transactio quædam. Raph. Ful. in con. cxx. in prin.]

Diuisio facit emptionem. l. j. C. communia utri. iud. & ibi dicit Bar. quòd diuisio est similis emptioni. in Spec. de feud. §. ij. uer. xxxj. & seq. † Et uide do. Pet. Phil. Cor. in con. xlij. inci. Videtur. in litera B. in iiij. parte, quòd diuisio est quædam transmutatio, habens uim emptionis.]

† Diuisionis titulus præbet iustam causam præscribēdi. Dec. con. lxxix. in fine.

Diuisio hæreditatis debet fieri partibus præsentibus. Bar. in l. ij. in fi. C. quando, & qui. quar. pars de. lib. x. ubi etiam dicit Bart. quòd is, qui facit partem de rebus mobilibus, tenetur respondere pro quanto res illas æstimat.

Diuisio per minorem facta sine decreto, an, & quando ualeat. Bald. in l. j. C. si aduer. transact. & j. eod. in iiij. uer. seq. & uer. cxxxix. quod no.

Diuisio inter plures minores ualet, l. inter pupillos. ff. de autho. tut. secundum Bal. in l. j. C. si aduer. transact.

Diuisio ualet quando maior prouocat minorem ad diuisionẽ. Bal. in l. j. C. si aduer. transact. Vide omnino Bar. ff. de pact. in l. diuisiones. §. fi. C. communi diui. & ibi Bal. & Bar. in l. inter pupillos. ff. de autho. præstan.

Diuisio per pupillum fieri non potest, nec peti. l. fi. & ibi doct. & Bald. C. communi di. Quod est uerum, nisi ei expediat, ut quia habeat socium rixosum, uel aliter sua intersit: ut ibi, & l. si pupillorum. ff. de reb. eorum. & ibi Bart. & in l. iubemus. C. de sac. san. eccles. Idem tenet Bart. in l. quod dicitur. ff. de tutel. & gloss. & Angel. in l. ij. C. de fun. do. Petr. de Peru. in tracta. Soci. xj. parte. iij. col. & Paul. de Castr. in consil. clxj. in penul. colum. & Bart. in l. inter pupillos. ff. de autho. præstand. ubi dicit tunc posse peti per pupillum, & decretum requiri. Quod etiam tenet Bart. in l. si conuenerit. ff. pro socio. Vnde

Diuisio cum minore sine decreto iudicis non tenet. Bar. in d. l. inter pupillos. & Bal. in consil. Diuisio facta à prin. &c. Item diuisio inter pupillos fieri potest, si eis expedit. d. l. si pupillorum. & ibi Nic. de Neap.

Diuisio

Diuisio totius debiti in ratas liberat singulos ab obligatione in solidum. Bar. in l. fi. §. j. ff. si cert. pet. l. si creditores. cum gl. C. de pact. Vide Bar. in l. inter eos. de fideiuss. in Spec. de iud. §. iiij. uersi. potest esse. & ĩ. eo. uer. xj.

10 Diuisionis instrumentum publicum quomodo fiat. in Spe. de iu. §. iiij. uer. porrò.

Diuisio an noceat creditorib. communibus, qui possint agere cõtra quemlibet in solidum. in Spec. de iud. §. iiij. uer. potest esse, &c. & s̃. prox. uer. ix. & ĩ. eo. uer. cxxj.

Diuisio si recusetur ab uno sociorũ, uide in Spec. ubi s̃. d. §. iiij.

Diuisio inter fratres præsumitur, si unus diu possedit altero sciente, & patiente. Item si ambo diu possederũt pro diuiso. Bald. & Ang. in l. si certis annis. C. de pact. gl. Bart. & Bald. & doct. in l. si maior. C. communi diui. Bart. in l. cùm de in rem uerso. iij. col. ff. de usur. Bald. in l. j. vij. q. C. qui admit. Franc. Por. in tract. de duo. fra. ij. parte, lxxviij. q. & Pet. de Peru. in tract. de Socie. xj. parte, xvij. q. Ang. in l. seruitutes. ff. de seruit. Paul. de Castr. in consil. xcj. Barth. Cepo. de serui. urb. c. xix. Io. And. in addi. Spec. de iud. §. iiij. uer. porrò. Bald. in l. j. C. de fideicom. Bar. in l. fi. ff. de usuca. pro do. & in q. mulier habens amplum patrimoniũ. & omnino per Alex. con. xcij. ij. parte. Quod est uerum, si partes possessæ diu pro diuisis sunt æquales, aliàs non, secundum Bald. in d. l. si maior. Item tunc fructus interim percepti non ueniunt in collationem, secundum Bald. in d. l. j. vij. quæst. C. qui admit. per l. itaq. p soc. & l. pen. communi diuid.

Diuisio præsumptiuè probatur: ut s̃. prox. uersi. & dicit uerum Paul. de Castr. in con. xcj. in bonis mobilibus. Nam

Diuisio immobilium debet probari per instrumenta publica, secundum Paul. de Castr. ubi s̃. Sed doct. communiter ubi suprà, loquuntur indistinctè.

Diuisio in parte nõ ualet, quando fuit petita in totum. l. in hoc † iudicio. ff. fam. erc. secundum Bald. in l. ij. C. de re iu. † Adde, quòd diuisio potest probari per testes. Dec. consil. lxxj.

Diuisio territorij empti à cõmuni pro ædificando castro, qualiter fiat inter ciues. Bal. in l. omnium. C. de uecti. & com.

Diuisio taliter fieri debet, quòd quilibet in re cõmuni partem habeat. l. item Labeo. §. j. ff. fam. erc. & in l. potest hæres. de lega. Bald. in l. nulla. C. de iure do. Item,

Diuisio per partes fieri debet, etiamsi una pars sit melior altera. per no. per Bal. in l. si ex falsis. uer. & facit ad q. C. de transf.

* Diuisionem prohibere testator potest. gl. in l. fi. C. commu. diuid. Amanel. de claris Aquis, sing. lxij. Æmilius Maria Manolessus.

20 Diuisio prohiberi potest inter filios à testatore. Bart. in l. Quintus. de annu. lega. ubi dicit uerum ad decem annos. Itẽ ad triginta annos. ĩ. uer. Hæres prohibitus. uer. iiij. Item simpliciter. Bart. in l. si conuenerit. ff. pro soci. & ĩ. uerbo, Testator, ubi melius. & Alex. contrà in l. si non sorte. §. si centum. de cond. indebi. uidelicet quòd potest fieri ex causa, nõ obstante iussu testatoris de stando in communione. Bart. in l. quidam. §. usqueadeò. de admi. tut. & ĩ. Fratres diuidentes. uer. vj. Item cum iuramento. Old. con. ccxl.

Diuisio bonorum maternorum inter filios fieri debet cum authoritate patris, & decreto iudicis. Bal. in l. generaliter. in fi. prin. C. de secun. nup.

Diuisio erronea potest reuocari. l. si filia. in prin. ff. fa. erc. no. in l. seruum. C. eo. tit.

Diuisio semel facta potest iterum fieri. Bar. in l. si testamento. §. quod si duo fideiussores. ff. de fideiuss. & ibi not.

Diuisio pecuniæ destinatæ ad emptionem prædiorum, debet fieri cum solennitate statuti, loquentis de diuisione bonorũ mobilium. Bal. & Ang. in l. cætera. §. fi. ff. de le. j.

Diuidi inter hæredes non potest quicquid non diuiditur per legem duodecim tab. Bal. in l. iij. ad fi. C. de fideiuss. per l. hæredes. §. idem iuris. ff. fam. erc.

Diuisio debitorum fieri debet inter hæredes, & fideicõmissarium pro rata. l. j. & ij. & ibi Bal. C. ad Treb.

Diuisio est contractus innominatus. l. diuisionis. ff. de pact. secundum Bald. in rub. C. de rer. permut. & Alex. in l. iuris gentium. in prin. de pactis.

Diuisione hæreditatis facta inter hæredes, an possit unus negare alterum esse hæredem, & auocare partem ab eo: & an tunc incurrat in pœnam cõtractus diuisionis, & an pœnam positam in testamento de se inuicem non molestando. Paul. de Castr. in consil. ccxxviij.

Diuisio hæreditatis cum hærede putatiuo an præiudicet substituto. Paul. de Castr. con. ccxxviij. no. in l. si post diuisionẽ. & ibi Bart. C. de iur. & fac. igno. quod no.

30 Diuisio nauis, equi, & similium indiuisibiliũ, debet fieri per socios, non per medium cuiuslibet rei indiuisibilis, sed cum precio dando per eum, cui res remanet, secundum Flor. in l. usufructuarius uenari. ff. de usufr. & ĩ. eo. uer. xxxiiij. & Iac. But. in l. nam & si fur. §. fi. ff. si cer. pet. Item,

Diuisio debet fieri de omnibus, quæ commodè fieri possunt. Paul. de Castr. in consil. xcij.

Diuisio nõ impedit uariationem. not. in l. seruitus. §. j. & ibi per Flor. uer. cæterùm. ff. quemad. ser. amit.

Diuisio facta à iudice incompetenti, potest ualidari consensu partium. l. etiam. & ibi Bar. & Bal. C. communia utri. iud.

Diuisio rei, quæ commodè diuidi non potest, fieri debet adiudicando uni totam rem, qui precium eius soluat socio. l. j. & ibi Bar. & Bal. C. communi diui. & Bal. in l. ad officium. eod. tit. Paul. de Castr. in consil. xcij. & s̃. eod. uer. xxx. & ĩ. uersic. lxxx. & xcj. Quod uerum, etiamsi nõ petitum sit sic fieri, sed tantũ diuidi. Alex. fin. in l. si idẽ. §. fi. de iur. om. iud. Vnde ualet libellus, Peto diuidi, licet res commodè diuidi non possit: quia uidetur etiam petitum, quod est de natura diuisionis, uidelicet quòd fiat adiudicatio rei alteri pro precio. per l. cùm eorum. & ibi Bar. C. de sent. & interl. om. iud. adde ĩ.

Diuisio inter fratres inducit renunciationẽ fideicommissi nõ ignorati, si constet de scientia tenoris testamẽti, aliàs secus. Bartol. in l. tres fratres. ff. de pact. & in l. sub prætextu. C. de transact. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. & ibi Bart. & doct. ff. de uerb. oblig.

† Diuisio hæreditatis facta cum iuramento, an impediat petitionem fideicommissi: uide do. Pet. Phil. in consil. cl. incip. I. per totum. iij. parte.]

† Diuisione facta inter plures fratres cum clausulis consuetis, an censeatur remissum fideicommissum conditionale: uide Raph. Fulg. in consil. xlj. post medium. v. col. ubi pulchrè.]

Diuisio hęreditatis fieri potest inter filios à patre uiuo. l. si filia. † §. si pater. ff. fa. erc. l. quoties. C. eo. tit. † Vide Soc. consi. iiij. col. ij. uersi. quod autem. ubi tenet, quòd non ualet.

Diuisio fieri debet pro quantitate locorum. in Spe. de rap. uer. sed pone.

Diuisio si cõmodè fieri non potest, & in usu rei partes non concordẽt, debet fieri diuisio per usum rei alternis temporibus, ut in aqua, & iurisdictione. Ang. in l. ij. §. ex his. & ibi Alex. in iiij. col. ff. de uerb. obl. per l. Lucio. de aqua quoti. & æsti. & Innoc. in c. prudentiam. de off. deleg. & gloss. xvj. q. iij. licet. & Abb. in c. fin. in prin. de re iud. & ĩ. Iurisdictio. uer. xxviij. & xxxiiij.

Diuisio bonorum facta inter filios à patre uiuo operatur institutionem eorum. gl. sing. & docto. in d. l. quoties. C. fam. erc. Quod est uerum, si pater cuicunq; legitimam assignet in diuisione. l. parentib. & ibi Bart. C. de inoff. test. Item intellige, salua Falc. l. quoties. C. fam. erc.

† Adde hîc singulariter, quòd diuisio feudi debet fieri de consensu omnium, & uno recusante diuisionem, impeditur diuisio. Panor. consil. lxxxij. & dicit esse text. ad hoc singularem in §. præterea ducatus. in uerbo, si consortes uolunt. de prohib. feu. alie. per Fed. colla. x. Et licet regulariter diuisio rerũ feudalium prohibeatur, quando feudum habet annexam dignitatem, ut est tex. expressus in dicto §. præterea ducatus. Tamen istud non habet locum, quando cõsuetudo alicuius loci se in contrarium habet. Ita Bal. & Aluar. in dicto §. præterea. Hostien. Zaba. & alij in c. licet. extrà, de uoto. Vnde in Italia, & in certis partibus Germaniæ de eorum consuetudine permittitur diuisio. De quo per Ang. consil. cclxxxvj. Et Soc. istud attestatur consil. clxv. Oldr. consil. ccxxxvij. Secus autem fit in Francia, quia primogenitus semper succedit in principali feudo, & principali dignitate, & cęteris dantur inferiores dignitates.

40 Diuisio nominum quomodo fiat. no. in l. planè. ff. fam. erc. & in l. cùm pater. §. hęreditatẽ. de leg. ij. l. ea, quæ. & ibi Bald. C. fa. erc. Bar. in d. l. ea, quæ. dicit quòd non diuiduntur, sed assignantur: & ideo non ueniunt in iudicio fam. erc.

Diuisio plurium bonorum,& hæreditatum,peti potest uno libello.l.bona.& ibi Bar.& Bal.C.fam.erc.

Diuisio hæreditatis æqualiter fieri debet inter filios & filias.l.inter filios.C.fam.erc.

Diuisio sine scriptura ualet.l.non ideo.& ibi Bart.C.familię erciscundę.l.pactum,quòd bona.C.de pact.l.instrumentis.C.de fide instrum.& l.iudicia. C.de rei uen.l. proprietatis. de prob.& Bal.in d.l.non ideo.

Diuisio obligat socios de euictione alterum alteri.l. si familiæ.& ibi Bar.C.fam.erc.l.si fratres.C.communia utri.iu. Quod uerum,nisi sciens res alienas,uel alteri obligatas, acceperit: quia tunc de euictione quis non tenetur, nisi promiserit, secundum Bart.in l.si fratres.& ibi casus.Item uerum,siue fiat à partibus,siue à iudice: secus,si à patre uiuente, secundum Bald.in d.l.si familiæ.& in l.cùm alienam.C.de leg. Bar.in l.cum pater.§.euictis.de leg.ij.uide per Franc.Por.in tract.de duo.fra.ij.parte.lxxj.q.& uide plenius per Alex.in l.qui Romæ.§.duo fratres.de uerb.obl.& in vj.char.& in ult.colum.

† Vide do.Pet.Phil.Cor.in consil.xv.incip.Licet.in litera B.in iiij.parte.]

Diuisione bonorum facta inter fratres, quorum unus habeat unum prædium liberum,& alter habet prędium emphyteuticum,qui moriatur relicta filia,si filiæ euincatur emphyteuticum ab ecclesia, non habet locum euictio contra patruū, nisi sit expressa stipulatio de euictione in tali casu.Bart.sing. post gl.in d.l.si familiæ.la j.C.fam.erc.

† Diuisio feudi an fieri possit,& quomodo:per Bal.in l.si familiæ.la ij.pe.col.C.fa.er.& ibi per Bart.post gl.& doct.

Diuisio inter fratres per iudicem fieri debet,secundum uoluntatem patris defuncti.l.filij.& ibi Bar.C.fam.erc.

Diuisio uniuersalis testatoris uenit in fideicommisso. Bal. in l.cùm uirum.in ij.co.C.de fideicom.per l.quid ergo. de leg.j.

Diuisio uasallorum fieri debet cum gleba. Bal. in l.pe.j.col.de cond.inser.

50 Diuisio rei communis inter tres, uel quatuor facta inter duos tantùm,non ualet,& potest contrauenire impunè.l.cohæredibus.C.fam.erc.& Paul.de Castr.in consil. xcij.& infrà eo.uer.lv.

Diuisionem iudex facit, si partes discordant. Paul. de Castr. consil.xcij.

Diuisio aquæ fieri non potest.s̄.uerbo,Aqua.uersic.ix.

Diuisio fundi communis non extenditur ad uenam repertam in fundo per unū ex socijs,qui in ea diu fodit. Pau.de Castr. in consil.cciij.

Diuisio nudo pacto facta non parit actionem, nec transfert dominium, nisi sit secuta traditio.l. si diuisionem.& ibi Bald. C.fam.erc.

Diuisio facta inter præsentes non præiudicat absenti. l.cohæredibus.& ibi Bal.C.fam.erc.& Paul.de Cast.in consil.xcij.

† & s̄.eo.uer.50.† Et per do.Barth. Soci.in consil.cxcv.incip. Circa primum.uer.circa secundum.cum uer.seq.in ij.parte. ubi etiam,an quis ex socijs habentibus rem cōmunem possit prouocare & cōpellere alterum ad diuisionem.& ibi nota plures casus cōsiderandos circa diuisionem rei cōmunis.

Diuisionis libellus contra absentem quomodo concipiatur. Bal.in l.cohæredib.C.fam.erc.& Pet.de Peru. in tract.Soci. xj.parte.xxv.col.

Diuisio precij ex re communi uendita redacti fieri debet communiter.l.in familia.& ibi Bal.C.fam.erc.

Diuisio inæqualiter fieri debet pro uirilibus inter fratres,quibus pater assignauit certa bona inæqualiter.l. in cognitione.& ibi doct.C.fam.erc. Item,

Diuisio inæqualiter pro uirilib.fieri debet de legato relicto hęredibus Titij,quando alter eorum est hæres in re certa. Bal. in l.liberti.xv.col. C.de ope.lib.per l.iiij.C.de inoff.test.

60 Diuisio patris inter filios ualet, etiam non solennis: secus inter extraneos.l.inter omnes.& ibi doct.& Bal.C.fam.erc. uide in auth.quod sine.& ibi Bal.C.de test.

Diuisionis libellus quomodo formetur.Bar.& Bal. in l.ad officium.C.communi diui.& in l.j.eo.ti.& s̄.Libellus in uniuersalibus.uer.x.

Diuisio an inducatur ex perceptione partis ab altero ex debitorib.Bart.& doct.in l.si ex toto.de le.j.& in l.si creditores. C.de pact.& s̄.eo.uer.ix.

Diuisio testatoris habet uim prælegati: sed diuisio facta à partibus,uel à iudice, habet uim permutationis. Bart.in l.cùm pater.§.euictis.in fi.de leg.ij.sed Bar.in l.solet.ff.de ali.leg.dicit diuisionem testatoris & iudicis,æquiparari:per l.ij.ff.de adm.tut.& l.si seruus.ff.man.l.non est.de pig.act.

Diuisio communis rei facta inter socios,quorum unus constituit alteri pignus in eadem re pro indiuiso,nō tollit pignus, sed illud remanet in qualibet parte pro indiuiso. l. creditor. §.fi.& ibi Bar.ff.qui po.in pig.ha.Nec potest peti diuisio,donec durat pignus.l.si quis.§.idem Iulianus.cōmuni diuid.

Diuisio inter hæredes debitoris non impedit uenditionem pignorum.l.arbiter.& ibi Bart.ff.de distr.pigno.

Diuisio inter socios non tollit ius reale uni competens pro indiuiso,sed personale sic.l.si consentit.§.si illud. & ibi Bart.ff. qui.mo.pig.so.& in l.qui Romæ.§.duo fratres. de uer.obl.l. si quis.§.sed si fundus.& ibi Bar.ff.fam.erc.

Diuisionis forma inter fratres ponitur.in Spec.de iud.§.iiij.& per Innoc.in c.audita.de rest.spo.

Diuisibilis est quælibet res in plures partes.l.si cui.& ibi Bart. ff.de serui.ubi etiam dicit sic tenere philosophos.

Diuidi non debet quod est ualde modicum.Bal.in §.si quis de manso.in c.j.de controuer.inuest.

70 Diuisionis beneficium an peti possit post sententiam.Bald. in l.exceptionem.vj.col. C.de probat.& Alex.in l.bona.§.cum qui.de iure fisc.

† Diuisa nunquam censentur bona spiritualia inter episcopū & capitulum, licet bona temporalia aliquando sint diuisa. Fel.in c.edoceri.col.ij.in prin.ex̄.de rescr. ubi dicit,quòd de cōsuetudine bene posset induci etiam spiritualium diuisio.

Diuisio debet fieri per maiorem natu,ut minor optet, & eligat partem,& hoc de consuetudine,nō de iure communi,secundum quod debet fieri diuisio sorte.l.in tribus.& ibi Bald. ff. de iud.l.ij.§.j.C.communia de leg.& hoc ut seruetur æqualitas,secundum Bald.in l.si maior.C.communi di.per l.ij.C. quando,& qui.quar.pars deb.lib.x.Sed pro cōsuetudine facit,quia minor,& ecclesia æquiparantur.c.j.de in integ.rest. sed ecclesię de iure datur electio.c.j.de paro.ergo & minori, secundum doct.& Ludo.Pont.in sing.uer.diuisio. Et in hoc

† fundatur statutum Firmanum. † Et per do.Ias.May.Institu. de accus.§.quædam.nu.58.Addo do.Pet.Phil.Cor.in consi. cccxxxiiij.incip. Licet. per totum. in j. parte. ubi an diuisio facta secundū formam statuti Senarum, ut quia maior natu fecit partes,reddit electionem fratribus,an tractari possit.]

Diuisio quandoq; fit sorte.l.ij.C.quādo,& qui. quar. pars deb. lib.x.& l.ij.§.j.& ibi Bal.C.communia de leg.& l.j. C.de his, qui se defe.& in Spec.de iu.§.iiij.uer.& scias.& gl.in l.si legatus.in fi.ff.ad Treb.& gl.iiij.q.iij.si testes.in gl. magna. per c. sors.xxvj.q.ij.Quandoq; ex partis maioritate contingit electio.C.de meta.& epide.l.ij.lib.xij. ubi patet, quòd dominꝰ eligit tanquam maior. Quandoq; ex loci contiguitate.l.quicunq;.la ij.C.de om.agro deser.lib.xj. Quandoq; priuato cō tingit,si diuidat cum fisco.l.edicto.in prin.& l.eius. §. senatus.ff.de iur.fis.l.j.& ibi Bar.C.de his,qui se defe.lib.x.& uide per Fran.Porc.in tract.de duo.fra.ij.parte, xvij. q.& Pet. de Peru.in trac.de Soc.xj.parte,xij.q.& Bal.in l.iubemus.in prin.C.de sac.san.ecclesi. Item,

Diuisio debet fieri à masculo,ut fœmina eligat partē.Bar.in l.j. C.de his,qui se defe.lib.x.ubi Bar.dicit uerum in casibus, in quib.de iure id cōcessum est ei in priuilegiū: ut in casu d.l.j. non aliàs.sic ergo ibi est speciale in præmium delationis.

Diuisio debet fieri per socium,cuius pars est minor in re communi,quia habens partem maiorem,debet eligere. Bal. in l. ij.§.si duobus.in fi.C.communia de leg.& Pet. de Peru.ubi s̄.xij.q.per l.ij.C.de math.& s̄.eo.uer.lxxij.Sed in hoc statutum Firmanum disponit contrariū,ut scripsi super eo quod debet seruari. Et per illud cessant disceptationes circa formam diuisionis factæ inter doct. ut tenet in terminis Lud. Pon.in consil. quo ad primum propositum consultationis. in fi.& Pet.de Vbal.xj.parte.xij.q.in tractatu Societatis.

Diuisio si fiat sorte,nō potest appellari.Bal.sing. in l.fi. in prin. C.communia de legat.nisi sit in ea lęsio enormis:secundum Bal.sing.in l.maiorib. C. communia utri. iud. nec potest in integrum restitutio peti per minorem.Bal sing.in l.ait prætor.§.planè.ff.de mino.

Diuidi

Diuidi debent post mortem, quæ in uita non fuerunt diuisa.l. quæ pater.& ibi Bart.ff.fam.erc.

Diuisio cùm fiat,& res uni sociorum obuenit, quæ sit pignorata penes alium extraneum, per cohæredes est luenda.l. si pater.& ibi Bar.ff.fam.erc.

Diuisio si fiat pendente iudicio familiæ erciscundæ, iudicium euanescit.l. arbitrio.& ibi Bar.ff.fam.erc.quæ est lex finalis.

Diuisio emphyteusis debet fieri æqualiter inter hæredes inæqualiter institutos in bonis testatoris. Bart.in l.si tibi.§.si pactus.ff.de pactis.

80 Diuisio rei ut fiat habilius, potest uni res dari, & cogi per arbitratorem, ut qui habet rem, soluat precium alteri: non tamen per arbitrum, uel per iudicem: sed non potest poni manus ad aliam rem, de qua non fit quæstio, secundum doct.& Bart.in l. Aquiliana.ff.de transaction.per l.arbor.§.uestib.ff. communi diuidun. Sed Bart. tenet idem indistinctè in rub. ff.sol.ma.& s̃.eo.uer.xxx.& xxxiiij adde j̃.eo.uer.xcj.

Diuisio rerum ecclesiasticarum per prælatos colonis laborandarum diuisim fieri potest.l. Caius.§.prædijs. de lega.ij.Bal. in l.iubemus.in prin.C.de fac.san.ecclef.

Diuisio rerum ecclesiasticarum uoluntaria fieri nõ potest, sed necessaria, sic, scilicet quando prælatus prouocatur ad diuisionem.Bal.in l.iubemus.in prin.C.de sacrosan.ecc.& Lau. de Fa.in rub.de reb.ecclef.non alie.in vj.xiiij.q.

Diuisio rerum ecclesiasticarũ cõmunium cum alia ecclesia fieri potest, non cum priuato, nisi intersit ecclesiæ diuidi.Bald. in l.iubemus.in prin.C.de sac.san.ecclef.ubi plenè.

Diuisio fructuum rerum ecclesiæ fieri potest.Bald.in d.l.iubemus.in prin.& in l.fi.C.communi diui.& Ang.in l.ij.de fun. dotali.

Diuisio rerum ecclesiæ communium requirit solennitatem iuris requisitã in alienationib.rerũ ecclesiæ.xij.q.ij.sine exceptione.secundũ Bald.in d.l.iubemus.in prin.de sacrof.eccl.

Diuisio fieri potest,& debet, quando socius est rixosus.l.si conuenerit.& ibi Bar.ff.pro soc.Bald. in d.l. iubemus.in prin.& in l.ij.C.quando,& qui.quarta pars deb.& in l. fi.C.communi diui.& Ang.in l.ij. de fun.do.& Pet.de Peru.in tract. Soc. xj.parte.iij.col.& Paul.de Castr.consil.clxj.pe.col.

Diuisio fructuũ etiam per minores indistinctè fieri potest, secundum Rapha.in l.inter minores.C.de prædi.mi.Io.Andr. in addi.Spec.de cur.in prin.Lau.de Fa.in rub.de reb. ecclef. non alie. in vj.xiiij.q.

* Diuisio cùm est à testatore prohibita, intelligitur quo ad dominium, non quo ad fructus,& ius utendi,& fruendi.Bal.in l.fi.C.communi diuidun. Illustr. Card. Paris.con.lxix.nu.17. uol.ij.Rolan.à Val.cõ.lxxx.nu.33.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Diuisio fieri potest etiã inter prohibitos alienare. l. cùm pater. §.hæreditatem.de lega.ij.Paul.de Castr.in l.cùm hi.§. si uni. ff.de transactio. quia illa non tollit fideicommissum: ut ibi. Vide Bart.in l.quidã decedẽs.§. usq;.de admin.tut.ubi dicit ꝙ sic ex causa, uel si omnes uelint, uel si pupillo expediat.

† Diuisio ubicunq; non est prohibita, cõceditur etiam aduersario inuito: quia nemo stare cogitur in communione.dom. Barth.Soc.in consil.clxv.incip. Visis.uer.ij.dato, quòd prædicta.in fin.in ij.parte.]

* Diuisio feudi inferioris à comitatu, non cõceditur tantùm, si consortes omnes in diuidendo cõsenserint. §. item si duo. quib.mod.feud.am.Calder.con.xij.Abb.co.lxxx.uol.j. Fel. in c.quæ in ecclesiarũ.col.pe.de constitutio.& in c.prudentiam.col.ij.de off.deleg.Marf.Sing.ix.Lud.Gozad.con.lxij. sed etiamsi aliqui dissentiant, secun.communem opin.Alex. col.vij.in prin.uol.v. Ias. in l. stipulationes non diuiduntur. col.xx.ff.de uerb.obl.Curt.maior con.lxix.Rui.con.xxxiiij. nu.9.uol.j.Dec.in d.c.prudentiam.num.16. Curti.minor in tract.Feud.part.iiij.q.xxx. Alber.Brun.con.xciij.in extrem. Rolan.à Val.latè con.lxxx.à nu.40.usq; ad 50.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Diuisio fieri potest, etiamsi fiat pactum de nunquam diuidendo.l.in hoc iudicio.§.si conueniat.& ibi Bar.& Alex.ff.communi.di.Pet.de Perus.in tract. Socie.xj.parte. in Spec.de loca.§.vj.uersi.xxxix.& de feud.§.ij.uer.iij. † Et omnino do. Barth.Soc.in con.ccxlviij.incip.In q.uertenti. uer. circa secundum.cum seq. in ij.parte. ubi plenè, an,& quando fieri possit diuisio, quando est appositũ pactũ, ꝙ nullo modo, uel aliquo tempore, uel in perpetuum, uel alijs diuersis pactis diuidi possit.]

90 Diuisio castri communis an fieri possit, non obstante pacto iurato, de nõ diuidẽdo in perpetuũ. Alex.con.xviij.ij.parte.

* Diuisio facta firma est, etiamsi inter se prius conuenissent, se nunquam diuisuros, conuentionemq; iurisiurandi religione confirmassent, periurij tamen rei sunt. Æmilius Maria Manolessus.

Diuisio quando fieri non potest commodè, debet iudex arbitrio suo rem æstimare, etiam nullam partium interrogando, uel licitando, uel interrogãdo partes, pro quanto precio uelint rem habere. Bar.in l.ad officium.C.communi di.adde s̃. eo.uer.lxxx.Bar.in l.cum Aquiliana.de transact.

Diuisio cùm fit inter fratres, si alter est condemnatus, uel pro condemnato habitus, quia si debitor ex guarentigia cuiusdã tertij ratione fundi potest sibi retinere tantam pecuniam de communi, quæ sufficiat sibi: aliàs uerò non retinet eam, sed recipit à fratre cautionem de indemnitate pro obligatione ad fundum, qua tenetur alteri tertio,& fundus est diuidendus. Ang.fin.in l.frater à fratre.iij.col.ff.de cond.inde.

Diuisio per prodigũ an peti & fieri possit. not.in l.ex castrensi. in fi.ff.de castren.pecu.

Diuisio contra ecclesiam,& maritum potest peti.l.fi.& ibi Bal. C.communi di.

Diuisio per ecclesiam fieri potest. Bart. in l. pupillorum. ff. de reb.eorum.

Diuisio parochiæ an & quãdo fieri possit.j̃.Parochia.uer.xiiij. & seq.

Diuisio episcopatus an fieri possit.j̃. uer. Papa.uersic.lxxxij.

Diuisio per prælatum ecclesiæ peti non potest, nisi ex causa: ut quia habeat sociũ rixosum.Bart.in l.iubemus.C. de sac. san. eccle.Item nisi de fructibus: ut ibi per Bar.& j̃.uer. Ecclesia. uer.clxxviij.& cclx.

Diuisio fundi in proprietatem & usumfructum quomodo intelligat.in l.si alij.ff.de usufr.leg.& Bal.in l.fi.C.cõmuni di.

100 Diuisio est similis permutationi.no.in l.j.per gl.& Bald.C. † cõmunia utri.iud.Bart.in l.diuisionis.ff.de pact. † Vide do. Pet.Phil.Corn.in consil.cviij.incip.in prin.in iij. parte: ubi dicit, quòd est quædam permutatio.]

Diuisio iudicis an transferat dominium.Bal.in l.j.C.communia utri.iud.

Diuisio cõtinens læsionem ultra dimidiam iusti precij, potest rescindi.l.maioribus.& ibi Bart.& Bald.C. communia utri. iud. Quod est uerum, etiamsi forte fuit facta.Bal.ibidẽ, nisi sit facta per iudicẽ,& transierit in rem iudicatã. Bal.ibidẽ.& Pet.de Su.in tract.Soc.xj.parte, xviij.q.& j̃.eo.uer.cxxxviij.

Diuisio continens læsionem ultra dimidiam, dicitur donatio: secus, si citra.Bal.in rub.C.de contrah.em.xij.q.

† Diuisio facta cum excessiua læsione, licet sit iurata,& cum refutatione ad cognita an rescindatur, si læsus ignorauit cõsortem institutum in re certa, uel exhæredatum cum clausula, quòd plus petere nõ possit: uide do.Pet.Phil.Cor.in cõsi. cxxxiij.incip.In hac.per totum.in iiij.parte.]

Diuisio fructuum inter laboratores habentes filios dispares, quomodo fiat.Bal.in l.si patruus.ult.col.C. communia utri. iud.& in l.si patrono.de neg.gest.& in l.j.xj.q.C. ꝓ soc. Bar. in consil. Cucciarel. Franc. Por. in tract.de duo. fra.ij parte. lxvj.q.& Pet.de Peruf.in tract. Soc.iiij.parte, x.col. & j̃.uer. Fratres socij.uer.xxij.Et quid si alter tantùm habet filios, ibidem.uer.pen.& j̃.eo.uer.cxxiiij.

Diuisio cadit, ubi est communio, non aliàs.l. sed si fortè. & ibi Bar.& Nic.de Neap.ff.de reb.eorum.

Diuisio feudorum an fieri possit.j̃.uerbo, Feudum. uer. xlviij. & s̃.eo.uer.lxvj.& in Spec.de feu.§.ij.uer.xxxj.

Diuisio facta per patrem in uita sua inter filios, acceptata per eos cum iuramento, an impediatur per substitutionem postea factam per patrem.Bald.in c.item sacramenta. v.col.de pact.iur.fir.in usi.feu.& j̃.eo.uer.cxix.

Diuisio quomodo fiat, si unus posuit pecuniam, alter operam: Bar.in tract.de duo.fra.Bal.in l.si patruus. C. cõmunia utri. iud.Fran.Por.in trac.de duo.fra.ij.parte.lviij.q. Pe.de Peru. in tract.de Soc.iiij.parte.in prin.& Bal.in auth.ex testamento.vij.co.de coll.& in l.cũ oportet.in prin.iiij.col.de bo.quę

lib. & in l.j.j.q. pro soc. quòd lucrum est commune. Item de damno. Bar. in d.l.j. Et quid si dicto casu sit pactum de lucro communiter diuidẽdo, & quod damnum sit unius tantùm. Bal. in l.j.ix.q.C. pro socio. ubi plenè. Vide etiã Pet. de Peru. † ubi s̄. in iij. col. uersic. ex hoc infertur. † Per dom. Ias. May. Instit. de accus. §. si quis. nu. 45.] Item,

Diuisio quomodo fiat, si quilibet sociorum posuit pecuniã & operam, & unus plus quàm alter: uide Bal. in l.j.iiij.q.&v.C. pro socio. & in ix.q. Et quid si capitale tantùm est saluũ. ibidem in tract. Societ. iiij. parte, j.q. uer. iuxta prædicta.

110 Diuisio in iuribus competentibus pluribus in solidum nõ cadit. l. familiæ. & ibi Bal. C. communia utri. iud.

Diuisio societatis peti & fieri potest, etiã post triginta annos, nisi alter tantùm possederit. Bal. in l. fina. C. si. re. & per gl. & doct. in l. fina. C. communi di. no. in l.j.§. ad hæc. & ibi Cyn. Bart. & doct. C. de anna. excep. ubi dicit Bal. in iiij. col. quòd socius, qui stetit longo tempore in communione, nõ potest amplius ad diuisionẽ prouocari: uide Pet. de Perus. in tract. Societ. xiij. parte. in fi. item j̄. eo. uer. clv.

Diuisio feudi potest peti usq; ad quadraginta annos. Bal. in ca. item sciendum. de notis feudorum. Item,

Diuisio hæreditatis non tollitur spacio longi temporis. Bal. in l. licet. j.q. C. de iure del. & s̄. uerbo, Additio. uer. xxxviij. & xciij.

† Diuisio an possit prohiberi hæredib. per testatorem. posui in uer. Testator.*

Diuisio ritè facta præsumitur ex possessione diutina pro diuiso. Bald. in consil. Diuisio facta, &c. per gloss. in l. pen. C. communi diuid.

Diuisio tutelæ debet fieri uno uolente, alijs contutoribus inuitis. Bar. in l. si plures. §. fina. ff. de admin. tut.

Diuisio iurisdictionis quomodo fiat. j̄. uerbo, Iurisdictio. uer. † xxviij. & xxxiiij. † Et adde do. Pet. Phil. Cor. in con. ccxliiij. incip. Circa. in litera Y. in iij. parte. ubi dicit, quòd diuisio nõ cadit in iurisdictione, quæ in solidum competit.]

Diuisio gratia uberioris culturę, non facit fundos esse diuisos. l. Caius. §. Titius. & ibi Bar. de legat. secundo.

Diuisio regni facta per patrem regem inter filios acceptantes & iurantes ratum habere, non tollitur per substitutiones postea factas à patre. Bal. in c. item sacramenta. v. col. de pa. iuramen. firman. in usi feud.

120 Diuisio regni fieri potest per patrem de uoluntate filiorũ. j̄. uerb. Rex. uer. xx. & uer. Pater testatur. uer. xlj.

Diuisio facta cum proprietario non præiudicat usufructuario. l. is, qui fundum. & ibi Bar. ff. de usufr. lega. nec creditori habenti hypothecam in re communi ab altero socio constitutam. l. iij. §. fi. & ibi Bart. ff. qui pot. in pig. hab. & j̄. uer. Pignus † soluitur. uer. x. & uer. Hypotheca. uer. lxxvij. & seq. † Et per Ias. May. Instit. de act. §. quædam. nu. 9.]

Diuisio rei, in qua tertius habet ius, an noceat tertio, uel remaneat ei ius saluum in parte, quæ obuenit debitori. Bart. in l. is, qui fundum. ff. de usufr. legat.

Diuisio æqualiter faciẽda inter fratres iussu testatoris, quomodo fiat. Bar. in l. cùm pater. §. dulcissimis. de leg. ij. & in l. Lucius. in prin. ff. ad Trebel.

Diuisio fructuum quomodo fiat, si unus socius cœpto laboritio recessit, & seruiuit extraneo patrono. Petr. de Perus. in tract. Socie. iiij. parte. uersi. quæro, quid si unus ex illis.

Diuisionis beneficium non habet locum inter plures simul in solidũ obligatos ex negotiationib. Bal. in rub. C. de instito.

Diuisio fundi ad alimenta relicti fieri non potest sine authoritate iudicis. l. cùm hi. §. si uni. & ibi Bar. ff. de transact.

Diuisio fieri non potest infra tempus, de quo pactum est de nõ diuidẽdo, etiamsi res interim uendatur: quia emptor debet stare pacto de non diuidendo intra certum tempus. l. in hoc iudicio. §. si inter socios. ff. commu. diuid.

Diuisionis titulus, an excludat petitionem hæreditatis. Alex. allegat Bal. in l. Pomponius. ff. de rei uend. & no. in l.j.C. cõmu. utriusq; iud.

Diuisorium iudicium an dicatur possessorium. Bald. in l. post sententiam. C. de sent.

130 Diuisio bonorum permissa ingresso, post ingressum dicitur testamentum, & ultima uoluntas. Bar. post gl. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccles.

Diuisio prouinciarũ est de iure gentium. Bart. in l. ex hoc iure. j. col. ff. de iusti. & iure.

Diuisio non dicitur contractus nominatus, nec innominatus, sed est nomẽ generis. Bar. in l. diuisionis. ff. de pact. Item nec est contractus, nec distractus. l. iubemus. C. de sacrosan. eccl. Alex. in l. ab emptione. de pact. & s̄. Contractus. j. uer. viij. in fi. Bal. in l. si diuisionem. C. fam. erc. dicit esse distractum.

† Diuisionis contractus reputat̃ bonę fidei. do. Pet. Phil. Cor. in con. ccxlviij. incip. Pręsuppositis. in litera B. in iiij. parte.]

Diuisio inter fratres an tollat ius accrescendi. Bal. in l.j. pe. col. C. quando non pet. part. & Bal. in addi. Spec. de loc. uer. ius accrescendi. ibi: sed quid si uni.

Diuisio fundo cõmuni an unus possit ire per partem alterius. no. in l. uia. §. quicunq;. ff. de serui. rust. prædi. Pet. de Peru. in tract. Soc. xj. parte. uersi. quæro, duo habebant, &c.

Diuisa domo non potest unus transire per partem alterius, nisi sit actum expressim. Bar. Bal. & Flor. in d. §. quicunq;. & Pet. de Peru. ubi s̄. & l. cùm essent. in prin. eo. ti. ubi dicitur, quòd diuisionis tempore potest agi, quòd fundus contingens uni fratri, uel socio, seruiat fundo cõtingenti alteri. & per Barth. Cepo. in tract. de ser. urb. c. xxxviij. & Alex. in d. §. ubi dicit no. quòd tempore diuisionis nõ uideatur actum, quòd quis habeat aditum per partem alterius.

Diuisio domus cum curte quomodo fiat. Pet. de Peru. in tract. Socie. xj. parte. xxiij. q. & Bald. in simili. in l. quod conclaue. ff. de dam. inf.

Diuisio massaritiarum societatis fit pro rata, quam quilibet sociorum habet in societate. Bal. in l.j. xij. q. C. pro socio. & Pe. de Peru. in tract. Societa. xxxj. q.

Diuisio debet iterum fieri, si unus socius allegat se deceptum. C. de colla. l. si soror. l. tres fratres. & ibi docto. ff. de pact. & l. qui Romę. §. duo fratres. de uerb. obl. & l. si filia. in prin. ff. fa. erc. no. in l. seruum. eo. tit.

Diuisio emphyteusis fieri potest inter fratres, qui diuidendo non cadunt à iure suo. Fran. Por. in tract. de duo. fra. ij. parte, xcv. q. ubi tenet, quòd sic. per c. imperialem. §. præterea. de prohi. feu. ali. per Fed. in usib. feu. gl. in l. si familiæ. C. fa. er. & in l. communi diuidundo. ff. cõmuni di. Bal. in consil. Diuisio facta à prin. &c. Quod uerum est, nisi fiat à minorib. uel curatorib. quia tũc requirit authoritatem iudicis. l. Lucius. ff. fam. erc. nisi quo ad agriculturam, & fructuum perceptionem: ut ibi, secundum do. Fran. ubi s̄. & uide in Spe. de loca. §. vj. uer. lxxij. uide j̄. uerb. Emphyteuta diuidit. uer. j.

140 Diuisio lucri facti cum bobus communibus, fieri debet æqualiter. Bald. in c.j. ij. co. de beneficio fratris. ubi etiã ponit, an tunc habeatur ratio operarum.

Diuisorium iudicium agitaturus quid debeat considerare. in Spec. de accus. seu peti. §. ij. uer. qualiter autem.

Diuisor, distributor, & dispensator, an sint idem. in Spec. de instrum. edi. §. xiiij. uer. porrò. & uersic. & an distributor.

Diuisio cum petitur, quilibet possessor præsumitur. d. Ang. in l. & ideo. in fi. prin. ff. de cond. fur.

Diuidendæ societatis materiam uide per Alex. consil. xlvij. j. parte.

Diuisio firmatur traditione, uel stipulatione, non pacto solo. l. diuisionis. de pact. l. si diuisionem. & ibi Bal. C. fam. erc. ubi etiam dicit in ea non esse locum pœnitentiæ. & ibi Salice. & j̄. uerb. Pœnitentia in contractu. uer. xxj.

Diuisionis parochiarum, & possessionum, & hæreditatum materiam uide in Spec. de iud. §. iiij. uer. de diuisione.

Diuisio an possit peti per quemlibet. Item,

Diuisio indiuiduorum fieri non potest. Item,

Diuisionis tempore an alter teneatur ad æs alienum alterius socij, ut illud de communibus persoluatur: & quid de doto recepta per alterum. Item,

Diuisionis tempore quid ueniat in ea. in Sp. ubi s̄. d. §. iiij. uer. de diuisione. & seq. usq; ad fi. §. & j̄. uer. Fratres socij. & uerb. seq. per discursum.

Diuisio non fit de incorporalib. in Specu. de præscript. uer. sed pone, miles. & per Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. in j. ij. iij. opp.

Diuidere an quis cogatur rem communem cum alijs. in Spec. de cle. coniug. uer. quid si clericus.

Diuisio non fit, quando res desijt esse communis. Item,

Diuisionis

Diuifionis iudicium utile quando habeat locum. in Specu. de loc. §. vj. uer. lxx.

Diuifio impeditur præfcriptione. in Spec. de feu. §. ij. uerfi. iij. & s̄. eo. uer. cxiij.

Diuifio operæ an fieri pofsit. in Spec. de feu. §. ij. uer. ix.

Diuidi non poteft comitatus, ducatus, & marchionatus. in Spec. de feu. §. ij. uer. xxix.

Diuifio uafallorum an fieri pofsit: & an

Diuifio feudi, aliàs fundi, fieri pofsit per dominos eius. in Spe. ubi s̄. uer. xxxj. & s̄. eo. uer. cv. Et quid de feudo iurifdictionis. eo. uer. & feq.

Diuifio feruitutum non fit, nec ftipulationum, fed ufufructus fic. d. uer. & feq. ubi uide Spec.

Diuortium cùm petitur per mulierem, ex eo quod dicatur uir prius cum altera matrimonium contraxiffe, quomodo formetur libellus. in Spec. de fpon. & ma. §. iiij. uer. fi uerò.

† Adde, quòd diuortium propriè dicitur inter carnaliter commifcentes, uel commifceri appetētes: & dicitur lingua Græca διχόνοια, ἀποπεμπή, ἀποτροπή, & fit dupliciter. Primò quo ad fubftantiam uinculi matrimonialis, ut quando feparatur matrimonium propter impedimentum perpetuum. Secundò fit, quo ad thorum, & mutuam feruitutem, ut propter adulterium coniugum. ita Panor. in Rub. de diuor.

Diuortium primum Romæ fecit Spurius Caruilius Ruga, anno quingentefimo undecimo poft Vrbem conditā, ex caufa fterilitatis. fecundum Aul. Gel. li. xvj. c. ult. & lib. iiij. c. iij.

† Et per Bal. in l. diuortio. de neg. geft. in fi. j. col.

† Diuortium eft triplex, inter maritum, & uxorem, fcilicet temerarium, caufatum, ut propter fauorē, & ignominiofum, ut propter adulterium. Primo cafu uxor, quæ temerariè diuertit, fibi imputet: quia licet dotem nō perdat, tamen non debet ali extra domum uiri, in qua debet operari. Secundo cafu debet ali ex reditibus dotis. Tertio cafu perdit dotem, non ipfo facto, fed per fententiam. Ifta funt uerba Bald. in c. ex parte. iij. co. de confuetu. Ioan. Lup. in repe. rub. de dona. inter uir. & uxor. col. lxj. uerfic. ad prædictorum, &c.

Diuortij temporalis & perpetui materiam uide in Speculat. de diuor.

Diuortium ex quibus caufis fiat, & quomodo libelli formentur per eum. Item,

Diuortium fi toleretur ab ecclefia per errorem.

Diuortium cum promulgatur, quod iuramentum præftetur inter coniuges. in Spec. eo. tit. per totum.

Diuortium de iure canonico fieri non poteft. c. gaudemus. de diuort. nifi propter fornicationem. Barr. in l. rerum amotarum quidem. ff. rerum amot. Vide omnino per Bal. in l. ij. C. de fecund. nup. Et poteft apponi pœna, etiā ut de facto non fiat. Paul. de Caft. in l. fi ita ftipulatus. de uerborum obliga. fecundum Alex.

Diuortij materiam fupple, ut in tit. C. de repu. & ff. de diuor. & infrà, uer. Matrimonium foluitur. per difcurfum.

Do, eft uerbum obliquum in fubftitutionibus. Bal. in l. fin. pen. col. C. de fac. fan. eccl. & rub. C. de impu. & ali. fub. Quod eft uerum, fi eft prolatum à teftatore in tertia perfona, Det, non fi in prima, quia eft directum. Bar. in l. fi ita legatum. in prin. de le. j. & s̄. uer. Diftribuo. uer. unico.

Do, id eft, dono. s̄. uer. Dare.

Docens prohibita eft in culpa, ficut difcens, & econtrà. l. culpa. C. de male. & mat.

Doctrina propriè eft doctorum, & prædicatorum, pofitio uerò philofophorum, & altercantium. Car. in clem. j. §. porrò. de fum. tri.

Docens malam doctrinam, & audiens, puniendus eft. in Spec. de excep. & repli. §. iiij. uer. item nota.

Doceri ab hofte fas eft. in Spec. de prob. §. ij. uer. fi. uide no. in l. nimis graue. C. de tefti.

Documentum dicitur inftrumentum, à docendo. in Spec. de inftr. edi. §. j. in prin. in aùth. fi quis in aliquo. C. de eden. Itē teftis. c. peruenit. de tefti. cog.

Doctor debet appellari dominus. gl. in l. j. in prin. ff. fi certum pet. & in l. fecundum. & ibi Bald. C. de contrahend. & commit. ftip. l. fancimus. ibi dominus Vlpianus. C. ad Trebe. Quandoque appellatur antecefforum magifter. Item præceptor. Item facerdos. Item iurifperitus. Item pater iuris. Item celfior. Car. in cle. ij. iij. q. de magiftr. † Vide plenius, & no. Felin. in rub. de magiftr. in ij. colu. & ibi ad ij. de act.]

Doctoratus non eft propriè dignitas, & ideo poteft conferri etiam infami, & excommunicato. Bal. in j. conftit. C. §. ideoque. Bar. ibi contrà. Vide Bart. in prima conftitut. Digeftorum. & ibi per Alexand. & in l. ex eo tempore. ff. de tefta. mil. & in clemen. j. de magi. & infrà eod. uer. xcij, & omnino per Alex. confi. cxiiij. j. parte: fed non fpurio. Card. in proœ. cle. Secus dicit. de legitimato. & Car. in cle. j. de magi. quòd illegitimus non poteft doctorari: fed de ufu non feruatur. † Et per Fel. in c. fuper eo. de tefti. & in c. quāto. de magi. & Fran. Are. in l. ad perfonas. de iud.]

† Doctoratus eft dignitas: ut not. Bart. in prima conftitut. C. iiiij. colum. uerfic. quæro circa hæc, utrum doctoratus. ubi allegat text. in c. quanto. de magift. ubi Panor. hoc tenet: & eft communis opi. fecundum Io. de Ana. ibi refert do. Decius in confi. clxj. incip. Pro domino Præpofito. in colum. j. uer. tertiò confiderandum. in j. uol. Adde, & uide Panor. in c. propofuifti. ad fi. de prob. & Fel. in d. c. quanto.*

† Adde Cardin. in clemen. ij. extrà, de magiftr. & Iafon. in l. fi quis in confcribendo. C. de pactis. ubi idem tenent, quòd doctoratus fit dignitas. & dicitur Græcè διδάσκαλος.

† Doctor femel approbatus, poftea fi reperitur indoctus, & imperitus, poteft reprobari. Idem de alio cuiufcunque profefsionis: ut in l. grammaticos. C. de profef. & medi. libro x. Abb. in c. cùm fecundum Apoftolum. de præb. in iij. colu. in gl. in uerbo, proponere. & in c. j. de magi. in fi. & in c. de illis. in gl. fi. de defpon. impub. & facit l. ut gradatim. §. reprobari. ff. de mu. & ho. & uide Abb. in c. cùm uenerabilis. in ulti. colu. de exce. An femel approbatus pofsit reprobari: & an fcholaris approbatus in rectorem ftudij, pofsit reprobari in examine.

Doctor antequam adipifcatur gradum doctoratus, debet ter examinari. Primò, à doctoribus præfentantibus: ut in l. nemini. C. de aduo. diuer. iudi. Secundò, à doctoribus in priuato examine. Tertiò, in publico: ut in l. magiftros. C. de profef. & medi. libro x. & probatur in l. unica. C. de athletis. ubi debet reportare trinam uictoriam in bello, antequam ad militiam quis promoueatur. & fic not. Bart. in d. l. unica. & Archid. in c. de quibufdam. xxxvij. di. & Abb. in c. cùm fecundum Apoftolum. de præb. in v. co. † Perfonæ literatæ æquiparantur nobilibus. Et fic debet ecclefia honorare perfonas literatas non folùm uerbo, fed etiam facto: ut fubueniendo eis pinguius de reditibus ecclefiæ præ alijs minus literatis: ut colligitur ex capit. de multa. de præbend. in fin. Et hoc ideo, quia fcientia prodeft nedum habenti, fed etiam toti uniuerfali ecclefiæ: nam orbis fine literis regi non poteft: ut in auth. habita. C. ne fi. pro pat. Et alibi dicitur, quòd ecclefia uniuerfalis ualde ad fui regimen indiget uiris literatis: ut in c. cùm ex eo. de ele. li. vj. & dixit Io. Mon. in c. fuper eo. de hær. lib. vj. quòd ecclefia indiget uiris literatis, & non afinis ferratis. no. Abb. in c. de multa. de præbend. in ij. col. uer. nota in uer. circa fublimen. Per fcientiam namque iuris illuminatur mundus, & ad obediendum Deo, & miniftris uita fubiectorum informatur: ut no. in c. fuper fpecula. de magift. & in d. cap. cùm ex eo. Abb. in cap. licet nobis. de præbend.

† Doctoratus eft dignitas: ut eft pulcher tex. fecundū unum intellectum. in cap. quanto. de magift. fentit Bar. in l. fi. C. de Iudæ. & in l. omnes. C. de decu. lib. x. Et uide per eundem in proœ. Digeftorū: licet aliud fentiat in l. ex eo. ff. de teft. mil. nifi legerit per uiginti annos. l. unica. C. de profef. qui in urbe Conftan. li. xij. Sed dic concordando, quòd eo ipfo, ꝗ incipit legere, affumit quandam dignitatem: ut in auth. habita. C. ne fi. pro pa. fed poft continuationem lecturæ per uiginti annos adipifcitur maiorem: ut in d. l. unica. Sed hæc ultima ratio concludit in doctore legente: fed in non legente poffet dubitari. Bar. tamen in d. l. omnes. fentit quòd idem, dum dicit, & in d. l. fi. C. de Iudæ. quòd Iudæi nō poffunt doctorari: quia doctoratus eft dignitas. Et poffet dici, ꝗ licet non legat, confequitur tamen poteftatē legendi per doctoratū, & efficitur magifter faltē habitu. Abb. in c. propofuifti.

in fi. de proba. & uide eundem in c. quanto. de magi. & in c. pe. de ui. & ho. cle. & in c. Iudæi. & in c. super e. el j. de testi. & in c. j. de Iud. & Bar. in l. j. C. de nouo C. compo. & Io. de An. in d. c. quanto. Et adduco Pet. de Anch. in c. j. de sum. trin. & fide catho. lib. vj. ubi tenet, quòd sit dignitas. per d. c. quanto. Et subdit, quòd doctor habet iurisdictionem in scholares: ut in auth. habita. C. ne fi. pro pa. Sed habere iurisdictionem, est dignitas: patet ex eo, quia aliàs repellerentur infames. l. quod ait prætor. ff. de infami. & c. cùm sup abbatia. de of. dele. Et allegat quod uoluit Gul. de Cun. in l. nō possunt. ff. de legi. And. Barba. in d. c. proposuisti. dicit, quòd dictum c. quanto. loquitur in magistro scholarium, & non facit ad hoc. Ipse allegat text. hoc probantem in auth. ut lice. ma. & auiæ. in §. dudum. in uer. dignitatis, aut studij. colla. ix. Sed iudicio meo, optimè facit c. quanto. quia licet loquatur in magistris scholarium, uendicat sibi locum in doctoribus, qui dicuntur magistri. Allego text. in procem. Digestorum in §. his ergo. in uersic. uel ipsi magistri legum.

† Doctoratus priuilegio non gaudet, qui approbatur à doctoribus corruptis. Arch. in c. de quibusdam. xxxvij. distin. Abb. in c. proposuisti. in vij. col. de proba.

† Ad promouendum aliquem ad dignitatem magisterij, seu doctoratus, sex requiruntur. Primò, peritia docendi. Secundò, facundia dicendi. Tertiò, subtilitas interpretandi. Quartò, copia dicendi, seu dictorum. Et hęc colliguntur ex l. una. C. de profes. qui in urbe Constan. lib. xij. Quintò, morum excellentia: ut in l. magistros. C. de profes. & medi. lib. x. & ibi Bart. Sextò, uirtus fortitudinis, ut sciat resistere aduersus uim fortunæ: ut in l. reddat. C. eo. & ibi Bar. & ideo pauci dignè attingunt dignitatem doctoratus: ut dixit Bar. post Cy. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. Abb. in c. proposuisti. in ult. col. de proba. & in c. j. in fi. de magi.

† Doctoris causa & scholarium est priuilegiata, sicut causa doctis: ut not. Bar. l. j. ff. sol. mat. Tamen potior uidetur causa doctorum & scholarium: quia in eis fauor publicus uersatur in communi: qui replet terram sapientibus: & etiam in particulari, cùm quilibet possit eos audire, & addiscere. quod nō est in dote. Abb. in c. fi. de iud. in fi.

Doctor debet ter approbari. Primò per iuramentum, & præsentationem promotorum: arg. l. nemini. C. de aduo. di. iud. Secundò, per examen coram septem doctoribus ad minus. l. si quis. C. de profes. & medi. lib. x. De hoc plenius per Abb. in c. proposuisti. de proba. & Car. in cle. ij. ij. q. de magist. qui omnes debent esse cōcordes: nec sufficit maior pars. not. gl. doc. & Sicu. in c. non potest. de re iudi. Tertiò, per decretum superioris, puta episcopi: argu. l. j. C. de athle. lib. x. Bart. in l. magistros. C. de profes. & medi. lib. x. & not. in cle. j. & ij. de magi. cuius scientia si sit nota, non debet examinari, uel leuius. glo. & Car. in cle. j. §. ij. de iureiur.

* Qui in iurisconsultorum numerum cooptari optat, si eum iuris peritum esse inter omnes constat, nō est examini subijciendus. Innoc. in c. cùm in cunctis. de electioni. Abb. in c. constitutus. il ij. de appellationibus. Ioan. Anan. in rubr. de magistris. prope fin. Hip. Mar. in rub. C. de probationi. num. 223. Æmilius Maria Manolessus.

Doctor inuestitur per annulum, etiam alienum. l. si donationes. §. sponsus. ff. de donat. inter uir. & uxor. Item & per bire tum. Bald. in c. j. v. colum. quid sit inuesti. in usi. feu. quod fit in signum coronæ pro uictoria in priuato examine habita. Bar. in l. athletæ. ff. de excu. tut.

Doctoratus insignia sunt, cathedra, biretum, liber, annulus, osculum, benedictio. Car. in clem. ij. post gl. de magist.

† Doctor dicitur habere dignitatem. Decius consilio lxv. colum. ij.

Doctor propriè dicitur, quòd actu legat, & is tantùm gaudet priuilegijs, non alij, qui nō legunt, uel legere desierunt. Car. in proœ. Cle. nec quando negociatur: ut ibidem.

Doctorari potest etiam minor, & in quacunque ætate constitutus. Car. ibidem: sed in cle. ij. ij. q. de magi. dicit quòd esse debet ætatis requisitæ ad postulandum, scilicet annorum

* septendecim. l. j. §. initium. & ibi per Alexand. de postul.* & ego anno Domini M.D.LXIII. quinquennium iam octauo Mensis die Conceptionis Dom. Mariæ Virginis dicato, Natali ipso meo, in I. C. fui ordinem ab Amplissimo Patauinorum I. C. collegio cooptatus. Æmilius Maria Manolessus.

Doctores & literatæ personæ nobilibus æquiparantur, ut ait Panor. in c. de multa. extrà, de præbendis. in uer. circa sublimes. Et eas honorat ecclesia non solùm uerbo, sed etiam facto. de quo amplè in addi. ad Butriga. in l. hæc quæ. C. de emendan. Iust. C. colu. vj. & per Phil. Fran. in c. cùm ex eo. de elec. in vj.

Doctor debet esse talis, qui sciat & possit docere, & sic debet esse ualidior lingua. cle. j. & ibi Car. de magi.

10 Doctorum scientia mundus illuminatur. c. cùm ex iniuncto. de hęret. c. j. de reliq. & uene. san. in vj. gl. in c. cùm ex eo. de ele. in vj.

† Doctorum authoritas allegatur pro lege, ubi lex deficit. An. Barb. in cō. xxxvj. in xviij. col. uer. item satis uidetur expressa. in ij. uol. Fran. Cur. in con. lxxix. in ult. col. uer. nec etiam obstant.*

Doctor potest uti cathedra. xl. dist. multi. ij. q. vj. §. his ita. C. de of. di. iudi. sciant. Car. in cle. ij. §. j. de sepul.

Doctor etiam qui legit tribus annis interpolatim, debet admitti, non obstante statuto, quòd debeat legisse trib. annis continuis. gl. & Sali. fin. in l. j. C. si manci. ita fue. alie.

Doctus fit quis discendo & legendo. no. Car. in clem. j. in prin. de magist.

Doctor & Magister, differunt. j. uer. Magister. uer. j.

Doctoratio dicitur principium. clemen. ij. & ibi Cardinal. de magist.

Doctoratus non est impediendus, quia interest Reipublicæ habere doctores. ca. cùm ex eo. de elec. in vj. Car. not. in cle. ij. de magist.

Doctorandi ius competit ex priuilegio, uel cōsuetudine. Car. in d. cle. ij.

Doctoris priuilegia ponit Cardin. in clemen. ij. iiij. quæstio. de magistr.

Doctoribus debetur salarium pro examine, etiamsi reprobetur à doctoratu examinatus. Car. in d. cle. ij. vj. q.

† Doctorum priuilegia centū & triginta ponunt Lud. & Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro patre. Aliqua ponit Galiaula in repe. l. centurio. ff. de uul. & pup.

20 Doctores pro doctoratu non committunt simoniam, sed crimen concussionis. Car. ubi s. q. vj.

Doctor egens licitè recipit salarium à scholarib. Cardi. ubi suprà, q. viij.

Doctoratus si conferatur à suspenso. gl. & Car. in cle. ij. §. j. iij. q. de magistris.

Doctoratus non imprimit characterem. gl. & Car. ibidem.

Doctorandi ius ad quem deuoluatur, suspenso habente illud. gl. & Car. ubi suprà. q. v.

Doctorandi ius potest competere etiam inferioribus à papa. Car. post gl. sing. in d. §. j. v. q.

Doctor antiquior non debet dedignari sequi opinionem doctoris iunioris. l. si seruum. §. sequitur. & ibi Alex. & doct. de uerb. obl.

Doctor medicinæ, uel artium, dicitur habere dignitatem. Bar. in l. omnes. C. de cupres. lib. x. & glo. in l. Iulia. j. ad legem Iul. de ui publica. & Alex. consi. xciiij. j. parte.

Doctor præsumitur, qui diu fuit habitus, & reputatus pro doctore. Bal. & Pet. de Su. in l. etiam. C. de appel.

Doctor ignorans potest reprobari, etiā post recepta insignia. Barto. in l. grammaticos. C. de profes. & medi. lib. x. & suprà eod. uer. Approbatus. uersic. antepen.

30 Doctor confinatus non potest esse de collegio, nisi restitutus iterum matriculetur. Bar. in l. j. C. de his, qui in exil. dati sunt. & in l. qui ad tempus. ff. de decu.

Doctor iuuenis non debet præcedere seniorem. Bar. in l. tyrones. C. de tyro. lib. xij. Vnde,

† Doctor antiquior debet alijs præcedere. ut ibi. & Bart. in l. j. ff. de alb. scri. & in l. j. ff. de obse. à li. pa. præ. nisi iunior sit excellentior: ut plenè per Alexand. in l. j. de alb. scri. & in l. cùm quid. si cer. pe. Idem in eius consilio, ut infrà uer. Opinio. uer. xxix.

† Et per Fel. in c. clerici. de iud. in ij. co. in rub. de maio. & obe. in j. col. & in rub. de magi. in ij. col. ibi. iij. de doc. & in c. quanto. de mag. circa prin.]

† Adde

† Adde hic, secundum Panor. in c. clerici. de iudicijs, quòd inter doctores debet præcedere Theologus, postea Canonista, deinde Legista, & in fine Medicus. Vnde refert Ber. de Bastis in suo Rosario, quòd antiquitùs fuit disceptatio inter Legistam & medicum quis eorum præcedere deberet. Tandem à quodam sapiente fuit decisum, quòd sicut latro, quando ducitur ad patibulũ, præcedit lictorẽ, siue tortorẽ: sic Legista medicum præcedere debet. Nam Diogenes appellat medicos lictores publicos, quorum errata terra tegit: malos autem aduocatos fures & latrones.

Doctor natu maior debet præcedere alijs eodem tempore graduatis, uel qui digniores titulos habuit. Bar. in l. j. ff. de obse. à li. pa. præ. uide etiam Bar. in l. ij. §. prius. ff. de uul. & pu.

Doctor antiquior potest collegium conuocare. Bar. in l. j. ff. de albo. scri.

Doctor non potest legere per substitutũ. Bar. in l. j. C. de manci. & colo. patri. lib. xj. & l. penul. de uari. cogni. Vide in Spe. de aduoc. §. j. uer. sed pone, abbas. & de salar. §. fi. ad fi. & Bar. in l. j. C. de præpo. agen. in re. lib. xij. Quod uerum est, nisi in casu necessitatis: secundum Bal. in l. j. §. ne autem. C. de cad. tol. Item nisi sit antiquus. Bar. in l. in metallum. ff. de pœnis. Item nisi ex causa necessitatis: ut suprà & tenet Ang. in l. fi. de exc. tu. & ibi Bal. aliàs sibi salarium non debetur: ut ibi. & infrà, uer. Salarium. uersic. xxxiiij. per Alexan. in l. nemo. de duob. reis. Item nisi sit consuetudo. infrà eo. uer. cxiij.

† Doctor etiam cum iuramento non potest sine sui superioris licentia se obligare ad legendum alibi: ut no. Panor. in c. uenientes in ij. colu. uer. nota id, ad quod quotidie. de iureiur. Istud refert, & sequitur do. Ias. dicens esse notandum, quia sæpe occurrit in l. fin. in ij. col. uer. ix. facit ff. qui satis. cog.*

Doctor ad legendum deputatus nõ potest aduocare, aliàs priuatur salario & matricula. Bal. singulariter in l. placet. C. de epis. & cleri.

Doctor legens est infamis, si facit intrare famulos, ut uideatur habere maiorem numerum auditorum. Bar. in l. j. in prin. C. de stud. lib. ur. lib. xj.

Doctor ad legendum publicè deputatus perdit salarium, si legit priuatim: & legendo publicè malè facit, si retinet multa quæ priuatim doceat. Bart. in l. j. C. de stud. lib. urb. lib. xj.

Doctor ignorans non debet habere salarium, etiamsi habeat scholares, qui audiunt eum. Bartol. in l. j. C. de annonis ciui. libro x.

40 Doctor debet habere salarium pro rata temporis, quo legit, non pro toto tempore. Bal. in l. j. j. co. C. de leg. Vide Bar. in l. j. §. diuus. de uar. cogni. per Alex. in l. diem functo. de asses. imò nihil debet habere, secundum Bal. in l. etiam. de legat. j. nisi fuerit impeditus causa Reipublicæ. Bar. in l. Iulianus. §. fin. ff. ex quibus cau. ma. In artibus uerò mechanicis debet habere salariũ pro rata temporis & laboris, non aliàs: secundum Bal. in l. j. iij. colu. uer. idem dicunt doc. C. de suffrag. Item,

Doctor pro anno salariatus absens causa Reipublicæ, debet habere salarium, etiam pro tempore absentiæ. Bar. in l. Iulianus. §. eum quoque. ff. ex quib. cau. maio. Et ita iudicaui in ciuitate Phani.

Doctor legens per principem uocatus, & recedit post receptã collectam, potest eam retinere, nec debet restituere. Bart. in l. idem Vlpianus. §. sunt & alij. de excu. tut.

Doctor mutuans scholari, ut ipsum audiat in scholis, dicitur facere usurã, secundum Dy. in l. si seruus. §. Aufidius. de leg. j. sed ibi Bal. tenet contrarium. † Vide Fel. in c. prohibeas. circa prin. de magi. qui dicit, quòd communis conclusio est, ꝙ non sit usura.]

Doctoratus non præscribitur. Bald. in l. j. v. col. C. de eman. lib.

Doctor intra octo annos præsumitur lucrari sumptus studij. Ang. in l. quòd si artificem. ff. de rei uend.

Doctor priuatus doctoratu propter delictum, non potest iterum doctorari. Bal. in l. ij. in fi. C. de lib. & eorum lib.

Doctor legens non dicitur aduocare, si mittat ad iudicem schedulam continentem quid iuris in tali causa. Bar. in l. Paulus. ff. de leg.

Doctor legens debet habere salarium, & sumptus, non tamen à scholaribus, sed à superioribus. cle. j. & ibi Card. de magi.

Doctores legentes sunt eligendi per eos, à quibus salaria recipiunt. plenè per Card. in d. cle. j. §. j. in fi. de magi.

50 Doctor conductus per Potestatem dispensatum, ut non teneatur ducere doctorem, non debet ostendere priuilegium doctoratus, quod aliàs ex forma statuti teneretur ostendere. Bar. Bal. & Ang. in l. administrantes. ff. de exc. tut. ubi etiã dicit Bal. quòd

Doctor debet facere fidem doctoratus per originale, non per priuilegium transumptatum: secundum Bal. in d. l. administrantes. de excu. tu.

Doctor salariatus ex publico non potest aduocare contra fiscum. l. ij. & ibi Bal. C. de aduo. di. iud.

Doctoratus non liberat à patria potestate. l. si maritus. & ibi doct. C. de patria pote.

Doctor inuitus cogitur consulere. gl. in l. ij. C. de proximis sacro. scrin. lib. xij.

† Doctor, qui malè consuluit, an possit consilium emendare, & sic uariare: uide do. Iaso. in l. si ex toto. §. si ita legatum. in ulti. col. uer. quartò adde. ff. de lega. j.*

Doctor salariatus ut publicè legat, debet habere domum ex publico. l. ij. §. Caius. ff. de orig. iu. Lu. Pō. in fin. uer. Doctor salariatus.

Doctor recusans accipere salarium tempore debito, non potest illud amplius petere. l. fortissimi. C. de ero. mil. anno. libro xij.

Doctor minor in causa propria allegans non restituitur in integrum, si minus bene allegauit, & læsus sit. Bal. in l. j. C. qui, & aduer. quos. Bar. in l. sed & reprobari. in princip. ff. de excusat. tut.

Doctore mortuo an restituantur salaria habita. in Spec. de salar. §. fin. & infrà, uer. Salarium. uersic. xj. & lxxvij.

60 Doctor rogans scholares, ut intrent ad ipsum audiendum, debet priuari lectura. gloss. not. Institu. de suspect. tutorib. §. pen.

Doctor legum non potest creari à papa, secundum do. Io. Canem Instit. de iure natu. §. constat. in fi. & no. in cle. j. de magi. sed contrarium seruatur quandoque.

† Doctor tenetur consultantibus consulere. do. Pet. Phi. Cor. in consi. cl. incip. Viso. in litera A. in iij. parte.]

Doctor consulens secunda uice super eodem facto, non est infamis, licet consulat contrarium, quia statur ult. consil. Bal. in l. de tutela. C. de in integ. rest. mi.

Doctor prohibitus aduocare, potest impunè cõsulere. do. Bal. & Ang. in l. j. §. pueritiam. ff. de postul.

Doctor qualiter sit laudandus. in Specul. de aduoca. §. hoc dicendum. uer. commodet autem.

Doctor intelligitur reconductus pro eodem salario. Bald. in l. etiam. in fi. C. de iur. dot.

Doctor dicitur illustris, si legit aliquo tempore. Bar. in j. const. Digest. iij. col. & in j. const. C. §. hoc quoque. per l. medicos. C. de profess. & medi. libr. x. uide Alexand. in l. j. de offic. eius.

† Adde, quòd doctor plebeius, si est scientior, præfertur doctori nobili minus docto. Secus, si sunt æquiualentes: quia tunc duo uincula potentiora sunt uno. c. j. de treuga & pace. auth. itaq;. C. comm. de succes. no. Bal. in l. nemini. de aduo. diuer. iu. quẽ refert do. Barb. in extrauag. Federici III. uolentes. & in c. j. de donatio. Et nota, quòd doctor est egregia persona. no. gl. in l. ad egregias. ff. de iureiur. facit l. medicos. C. de profes. & medi. lib. x. idem dicit glo. illa de familia doctoris, quæ gaudet eodem priuilegio: ut no. doc. in cap. si qui testium. de testibus.

† Doctores duo si electi sunt consultores, & dent contraria consilia, iudex eligit adhærendo cui uult, secundum Bart. & Moder. in l. duo iudices. ad fi. ff. de re iudi. per Bal. in l. j. in ij. colum. uersi. sextò quæritur. ff. de offic. consul. dom. Iaso. in l. fin. in tertio not. C. de iud.*

Doctor conductus ad legendum pro anno, an transmittat totum salarium ad hæredes. Alex. in l. diem functo. de asses.

Doctor consulens doctorem, non excusatur de iniquo consilio. Bart. in l. in bonorum. ff. de bo. pos. & in l. si conuenerit. de re iud. & Alex. in l. iuris. C. qui admitti.

Doctorandus debet iurare ante doctoratum, non pòst. cle. ij. cum gl. & Car. de magist.

70 Doctoratus expensa quanta possit esse ad plus. in dicta clemen.

clemen.ij.quo ad duo millia turonensium.

Doctoratus expensa debet esse maior in notabilibus personis, quàm in alijs.d.cle.ij.& ibi Card.

Doctor legēs in ius uocari nō potest à scholari suo sine uenia. Bar.post glo.in l.si libertus.ff.de in ius uoc. ubi omnino uide.& in l.generaliter.& ibi Alex.ubi plenè.

Doctor creari non potest minor septemdecim annis.Bart.in l. j.§.pueritiam.ff.de postu.sed maior sic:& habet iurisdictionem in scholaribus, secundum Bart. ibi per auth.habita.C. ne fil.pro pa.& Angel. in d.§.contra Zab.in procẽ.cle.quem etiam uide in cle.ij.de magist.ij.q.

Doctor potest degradari, sicut miles,& clericus.Bart. in l. ij. §. ignominiæ causa.ff.de infami.

Doctor legens per totum annum, pro quo fuit conductus, debet habere totum salarium, etiamsi ante annum fuit cassus, & cassatio sibi non fuit notificata.Bald.in l.pecuniam.C.de cond.ob causam.ubi etiam dicit, quòd

Doctor pro anno conductus non potest sine causa iusta cassari ante annum: & si cassatur, debet habere totum salarium. Bal.in d.l.pecuniam.de cond.ob causam.

Doctores conducti pro certo salario non diminuendo per gabellam, licet patiantur à gabellarijs detractionem gabellæ pro salario, tamen recuperant à communitate, quatenus est eis de salario pro gabella detractum.Bart.in l.socer. §. idem quærit.ff.de dote præleg.

Doctor recedens ante tempus, pro quo fuit conductus ad legendum, nō debet habere salarium, etiam pro tempore quo legit.Bal.in l.ædem.C.locati.

Doctor uolens poni in loco digniori, debet poni in loco uiliori. xc. distinct.præcipimus.

80 Doctor dicitur habere iurisdictionem ordinariam in scholares.Bal.in auth.habita.ult.col.C.ne fil. pro pat. & Alex.in l.prætor.ff.de iud.per §.pen.in procẽ. Digestorum.& potest delegare, secundum Alex.ubi s.& Alex.ibi in d.§.pe.

Doctor legens in domo sua, non tenetur de perditione librorum.Bal.in d.auth.habita.ult.col.

† Doctores & magistri, ubi per suas glossas matrimonium separant, nec assignant casum in iure expressum, si reperitur unus doctor, uel magister matrimonium sustinens, illius opinio est sequenda: & ubi doctores sunt uarij, sequenda est opinio humanior, id est: rationabilior & æquior: si sit utraq; rationabilis, sequendum est plurimorum iudicium, secundum Host. quem refert ibi Abb.in c.ij.de cogna.spiri.

Doctor consulens non debet se subscribere consilio alterius, nisi illud prius legerit. Bal.in l.fi.C.plus ualere, quod agitur.

Doctor iurans non legere, nisi habeat domos pro primo & secundo anno, si habet domos primo anno tantùm, non potest legere sine periurio.Bal.in l.si quis hæredem.C. de inst. & subst.

Doctor utriusq; scientiæ debet habere libros utriusque scientiæ, quando fuit factum sibi legatum librorum legum, si in legibus doctorabitur,& medicinæ, si in medicina. Bald. fin. in l.ij.§.si duobus.C.communia de leg.

Doctor legum creatus per simoniam non dicitur doctor.Bart. in l.athletæ.ff.de excu.tu.

Doctorari debet prius, qui est dignior, non qui est antiquior. Bal.in l.ij.§.prius.ff.de uulg.& pupil. per l.honores.in prin. de decur.

Doctor legens debet scire quid doceat.in j.const.Digest.§.sed cùm nos.& ibi Bar.

Doctor ut fiat, requiruntur multa, uidelicet morum honestas, facundia, subtilitas, examinatio, approbatio à septem doctoribus,& studium quinque annorum in studio generali, iuramentum de sufficientia, & legitimitas, licet de usu etiam illegitimitas non obstet.Car.in cle.ij.ij.q.de magi.

† Doctores legum petere possunt, quòd constituatur eis salarium.do.Bart.Soc.in con.cxcvj.inci. Circa præsentem.uer. bene facit.tex.in fi.ij.parte.]

Doctor perdit memoriam in consulendo, uel legendo, si ei debitum salarium non soluatur. Vnde uersus:

Muneris infundas oleum, fuge nomen auari:
Sic ægræ menti poterit medicina parari. Secundum Cardi. in cle.j.§.o excellentissimum.de reli.& uene.san.

90 Doctor debet præferri militi in actu doctorib.condecenti, non in actu militari. Item in alijs actib. indifferentibus, secundum do.Signor.de Mediolano in consil.In nomine Domini, amen: utrum doctor in signum honoris, &c. uide in l. in ciuilib.C.de off.uic.l.fi.de testa.mil.† Et per Feli. in rubr. de maio.& obed.& in c.quanto.de magistris. ad fi.ibi, tertia conclusio.]

Doctor impeditus, uel non, uocem suam alteri de collegio potest committere.Io.de Im.& Gem.in c.si quis iusto. de elec. in vj.& Bal.& Phil.in c.constitutus.de app.

Doctorari non potest infamis, uel apostata, uel Iudæus.Bar.in j.const.C.§.hæc quæ necessariò.sed ibi Bal.contrà, & supra eod.uer.ij.

Doctores faciunt collegiū, & non subiacent uniuersitati scholarium, nisi iurent obedire eorum rectori, uel nisi ex consuetudine.Bal.in auth.habita.ij.q.C.ne fil.pro pa.

Doctores non possunt condere nouum statutum, per quod magis grauentur doctorandi.Bal.in auth.habita.iiij. q. in ij. col. in fin. uer. sed quid in collegio.C.ne fil.pro pa.quod tamen non seruauit aliàs sacrum collegium Paduanum tempore meo.

Doctorandus potest approbari per solum cancellariū studij, quando collegium dolo uersatur contra eum, si ipse cancellarius habet rei peritiam: nisi ex forma statuti requiratur certus numerus doctorum in approbando.Bal.in auth.habita. v.q.C.ne fil.pro pa.

Doctor absens cum licentia tempore uacationum, debet habere salarium, aliàs non.Bal.in d.auth.habita.v.col.

Doctoris socius est priuilegiatus, sicut doctor. Bald. in addi. Spec.tit.de magist.

Doctor consulens utrique parti, est infamis.l.athletę.§.pen.ff. de infa.

100 Doctor non tenetur ad collectas.Bart.in l.medicos. C. de profes.& medi.lib.x.

Doctor potest arma portare impunè, & ab officialibus scrutari non potest.Bar.in d.l.medicos.

Doctor capi non potest personaliter.Bartol.in d.l.medicos.& Alex.in l.iij.ff.de fur.ubi idem dicit in filio & uxore.

Doctor non cogitur inuitus uti insignijs doctoratus.Bart.in l. j.C.de honorat.uehi.lib.xj.

Doctor dicitur nobilis.l.iudices.& ibi Bar.C.de dign. lib. xij. † Et per Feli.in c.quantæ.in prin.]

Doctor dicitur comes, si legit per uiginti annos.l. j. C. de profes.qui in urb.Constan.lib.xj.& Bartol.& Paul. de Cast.in j. consti.Cod.§. hæc quæ. nec tunc perdit priores dignitates per talem superuenientem.l.falsa.§.j.ff.de condi. & demon. secundum Bart.in l.Alexandrinis.C.de decur.lib.x.& Pau. de Cast.in l.nullam iuris.ff.de legi.

Doctor amisso priuilegio doctoratus potest probare de doctoratu per testes, qui interfuerunt in publico examine, non in priuato: secundum Bal.doc.& Pet.de Su.in l.si solennibus. C.de fide instru.

Doctor potest exequi sententiam latam contra scholarem in bonis sitis in loco. Alex.in l.iubere.iiij.col.ff.de iur.om.iud. Ioan.An.in Spec.de exec.sen.§.ij.uer. quid in sententia docto.& per Bald.in l.episcopale.C. de episcopali audi.& in c. significasti. de foro compe.

Doctorandi potestas an competat episcopo ex priuilegio, uel de iure communi.Abb.post Card.in c.uerum.de foro compe.& gl.in cle.ij.de magist.& Hosti.in Sum.eo.ti.Et an competat capitulo, uacante sede.s.Capitulum.

Doctor debet esse scientiæ sufficientis, licet non eminentis.gl. & ibi no.Cardin.in cle.j. in princ. de magi.xxxvij.di.qui de mensa.

110 Doctor debet habere multitudinem librorum, non scholaris.Card.in cle.j.de magist. xvij. no.

Doctoratus est honor & onus.cle.ij.& ibi Car.de mag.

Doctoratus petitur sine peccato ab eo, qui est dignus, aliàs nō. gl.& Car.in d.cle.ij.de magist.

Doctoratus in ecclesia fieri potest. Gemini. in c. decet. de immuni.eccle.in sexto.

Doctor non restituitur in integrum circa professionem. gl. in l.professio.C.de mune.patri.lib.x.& Alexand. in l.ciuitas.si cert.pet.

Doctor potest legere per substitutum de consuetudine, quæ censetur

censetur repetita in eius conductione. Bart. & Alexand. in l.nemo.de duobus reis. & Abb. Sicu. in cap. cùm M.j. colu. de constit.

Doctor legens salariatus ex publico,dicitur ciuis. suprà,uerb. Ciuis. uer.xxix.

Doctoratus ab Imperatore præfertur antiquiori prius doctorato à quocunque alio. Ludo. in l. si uerò. §. de uiro. xxxix. sal.so.ma.& Alex.in l.j.de albo scrib.

† Doctoratus à papa uel Imperatore cum rigore examinis debet præcedere quoscunque doctores, qui sunt per collegia doctorati:aliàs secus:do.Ias.in l.si quis maior.in ul. col.uer. & aduerte.C.de transf.de quo latius per Feli.in c.per tuas.in ij.col.uer.per istum tex.de maio.& obe.†

Doctores optimi dicuntur hi, qui ex communi reputatione sunt habiti pro optimis in regione.Ang.& Alex.in l.stipulationum.de uerb.obl.

Doctor in cuius domo liber est à scholari dimissus, & perditus,non tenetur ad emendationem.Bald.in auth.habita. ad fi.C.ne fil.pro pat. Alexan. in l.si quis uxori.§.apud Labeonem.de fur.

120 Doctor, etiam non conductus, legens debet habere salarium:stante statuto, quòd doctor legens habeat centum libras pro salario.Bal.in l.pecuniam.C.de condi.ob cau. Ale. in l.quod semel.ff.de decre.ab ordi.faci.

Doctor qui non est,si se doctorem appellat,punitur pœna extraordinaria: sed si exercet actus doctoreos, tenetur pœna falsi.l.eos. §. qui se pro milite.& ibi doct. & Alex. post Bart. ff.de fal.& l.si quis.C.de aquædu.lib. xj. Adde Bal.in l.data.

† xxij.colum.C. qui acc. non pos.† Et per Feli.in c.quoniam. in j.col.statim post medium.de magi.]

Doctor an habeat forum in loco,ubi legit.per Bar. in l. municeps.ad municipal.

Doctor Legista debet præferri Canonistæ in causa ciuili, non in causa spirituali,quo ad consilium,non quo ad honorem. Ioan.And. & Bu.in c.cleri.de iud.& c.à nobis.ibi,iura canonica, & ciuilia. arguendo ab ordine literæ.& c.inter alia. in

† prin.de immu.ecc.† Et ibi in d.c.clerici.uide per Feli.]

Doctor torqueri non potest,nisi prius degradetur. l. fin. C. de

† mal.& math.ibi dignitate exuit.† Et per Fel.in rubr.de magistris.ad fi.& Raph.Ful.in consil.clxxij.in fin.]

Doctor non potest facere donationes concubinæ.Host.tit. de dona.§.& cui.uer.excipe.

Doctor non tenetur ultra quàm facere posit.glo.in l.miles.ff. de re iud.

Doctori pauperi ut discat,cogit prætor alimenta præstari. l.ij. §.primus diuus.ff.de ori.iu.

Doctor non tenetur pro delicto,exemplo militis ueterani.gl. in l.desertorem.§.pœnam.ff.de re mil.

Doctori legenti cogitur quis locare domum. Gul. de Cu. in l. decernimus.C.de epis.& cleri.

130 Doctori pro iniuria illata competit actio popularis. Bal.in l.j.§.publicum.ff.de iust.& iur.

Doctoris filij præferuntur alijs,& gratis sunt doctorandi. glo. in l.iubemus.de aduo.di.iud.sed non est in usu.

† Doctoris filius naturalis non gaudet priuilegio paterno. Raph.Ful.in consi.cliij.in prin.ult.col.

Doctor notarius non cogitur instrumenta conficere:& si conficit,non gaudet priuilegio doctorum. gl. in l. uniuersos.C. de decu.lib.x.l.ij.C.de tab.eo.lib.l.si quis decurio. C.de fal.

Doctori debet principis ianua patere.l.sciant.de officio diuer. iudicum.

Doctoris filios,etiam papę subditos,legitimat Imperator.Bal. in auth.habita.iij.col.C.ne fil.pro pa.

Doctor uti potest uehiculo,sicut princeps.l.j.C.de hono.uehi. lib.ix.

Doctor appellatur amicus principis in singulis.l.ex diui.C.loca.l.secundum responsum.C.de contrahen.& commit. stip.

Doctor in iure debet loqui in scriptis, non in uoce. l. quoties. C.de dignita.lib.xij.

Doctori domus in publicū debet asignari ad consulendum.l. ij.§.fuit post eos.ff.de ori.iur.

Doctor habet iurisdictionem in scholari non clerico. in auth. habita.C.ne fil.pro pa.& sic est iudex in causa scholaris: ut ibi per Bal.in viij.col.

140 Doctor debet pater appellari in literis præsidis,& iudicis. l.ij.C.de off.di.iud.

Doctori soli creditur de peritia sui scholaris.l.nemini.C.de aduoca.di.iud.Bar.in l.non aliter.eo.tit. & in j.consti.Digest. §.omnem.ult.col.ubi etiam dicit,an

Doctor promotor doctorandi debeat iurare in manibus episcopi de peritia scholaris,quem promouet ad examen. Bar. in d.§.omnem.in j.consti.Digest.

Doctori creditur de uita scholaris sui.xij.quæst.j.c.j.Bald. in l. nemini.C.de aduoca.diuer.iud.ubi etiam dicit, quòd non est suspectus testis in causa sui scholaris.

Doctor est executor contra exercentes ludos prohibitos: ut no.in procemio Digestorum.

Doctoris interpretatio est probabilis. gloss. in cle.j. de postu. præla.

Doctoris opinio excusat litigantem ab expensis. Car. Zaba.in cle.ij.de magist.doc.in c.ut debitus.de appel. Bald. in auth. generaliter.C.de episco.& cle. Quod est uerum, si sit de peritioribus:aliàs excusatur quis à dolo,nō à temeritate. Ang. sing.in l.plagij.C.de pla.& Alex.in l.iuris ignorantia. C.qui admitti.

† Doctorum opinio diuersa facit rem dubiam: & an probet iustam causam.Raph.Fulg.in consil. cxcj.in ult. col.]

Doctor non tenetur ad onera,nec ad præstantias. Fran.de Alber.in consil.In Dei nomine,amen. Punctus talis est,an magister Cichinus,&c.tex.& Bart. in l.sed & reprobari. §. amplius.ff.de excu.tu.ubi dicitur, quòd recipit excusationem à muneribus,si legat Romę,uel Bononię,uel in alijs studijs approbatis per Imperatorē expressē uel tacitē,scilicet consentiendo ibi legi:aliàs secus,ut ibi per Bart. post gloss. Sed Bald.ibi dicit,quòd doctor singularis scientiæ,ubicunq; legat,est immunis in patria sua,cùm sit decus patriæ,ubicunque sit:in alijs uerò ibi gaudent ubi legunt.

Doctor habet authoritatem interpretandi dubia iuris.Bart.in l.j.C.de legibus.per l.j.C.de professorib.qui in ur. Constan. lib.xj.

Doctori creditur de consuetudine, quam allegat, licet aliter non probetur.Bartol.in l.de quibus.ff.de legi.probatur per gloss.in l.dos à patre.C.so.ma.& in l.illam.C.de col.

150 Doctor forensis non potest capi pro repressalijs.Item,

Doctor non tenetur ad gabellam, nec etiam euntes ad ipsum uisitandum.Bal.in auth.habita.ne fil.pro pat.

Doctoris iuramento creditur an deferat res causa negociationis.glo.in cle.si.de censi.& Bald.in d.auth.

Doctor gradatim,non per saltus, debet promoueri: aliàs non gaudet priuilegijs.l.nemo.C.de aduoc.di.iud.

Doctor iniurians parentes,etiam uerbaliter, non gaudet priuilegijs.gl.in l.j.ff.de obseq.

Doctorari non potest, qui non studuit per quinque annos. in j.consti.Cod.§.quibus.per Bart.in l.petitiones. de aduo.di. iud.& Card.in cle.ij.ij.q.de magist. nisi ingenium suppleret ætatem.gl.in c.tūm ex literis.de restit.in integ.

Doctor gaudet priuilegijs,si moribus alios excellat. Bart. in l. magistros.C.de profes.& medi.lib.x.

Doctor,qui non studuit in locis approbatis,non gaudet priuilegijs.nota.in c.tuæ.de cle.non resi.Bal.in addi. Spe.de magi. Cardina. in clem. ij.ij. q. de magi.ubi dicit de studijs generalibus.

Doctor gaudet de priuilegijs, si fuit examinatus, & approbatus,saltem à septem doctoribus concorditer,& nemine discrepante in tam paruo numero,secundum gl. & doc. & Ab. in c.non potest. de re iud. Quod est uerum, si sit eminentis scientiæ,contra Gandulphum,per l.si quis.de profes.& medi.lib.x.

Doctor legum potest se excusare ab onere ambasiatæ. Bald.in l.sed & reprobari.in prin.de excu.tut.

160 Doctor spurius non gaudet priuilegijs,secundum Lau. in clem.ij. de magist. sed ibi Cardina. Zaba. dicit non seruari in usu.

† Et per Felin. in c.quanto.de magist.circa princ.ibi, secunda conclusio.]

Doctor Iudæus non gaudet priuilegijs.per l.fin. C.de Iudæis. & c.cùm sit.extrà,eo.tit.

Doctor cuiuslibet artis liberatoriæ gaudet priuilegijs. glo. in proœ.

proœ. Digest. §. pen. & Bald. in auth. habita. C. ne fil. pro pa. Doctorum materiam supple ĩ. uer. Magister. per discursum.

Documenta quæ dicantur. Cardin. in clem. sæpe. §. & quia. viij. quæ. de uerb. sig. & suprà, Acta. uer. xxxv.

Dolor iustus excusat à delicto. l. Gracchus. cum glo. C. de adul. & facit mitigari pœnam. l. si adulterium. uer. si Imperatores. de adult. Abb. in c. olim. de rescrip. & in c. dilecti. ulti. col. de excep. & in c. cùm te. de re iud. & in Spe. de accu. §. j. uer. quid si te uocaui.

† Adde tex. concordantem in l. medicos. C. de profes. & med. libro x.

* Dolor etiam innocentes culpæ, quam nunquam admiserunt, affines se prędicare compellit. l. in criminibus. in prin. & §. si quis ultrò. §. de quæstio. Hip. Marsil. in d. l. in criminibus. nu. 31. Æmilius Maria Manolessus.

† Adde, quòd dolor est passio animæ in appetitu sensitiuo uel intellectiuo, secundum bea. Tho. q. ij. q. xxxv. artic. j. & dicitur Græcè ἄλγος.

Dolus æstimatur contra dolosum. l. si cùm fundum. §. fi. ff. de contrahen. emp.

† Adde, quòd dolus est executio astutiæ, qua excogitatæ fuerunt uiæ nõ bonæ ad exequendum aliquem finem bonum uel malum, secundũ bea. Tho. ij. ij. q. art. iiij. & dicitur Gręcè δόλος.

Dolus est malitia prorumpens in damnũ alterius: secundum Bal. in l. quæ fortuitis. iij. col. C. de pig. act.

† Dolus, seu fraus, præsumitur ex coniecturis. c. ij. de renun. li. vj. l. dolum. C. de dolo. facit tex. no. in l. filiæ meæ ęgræ. ff. sol. mat. per quem tex. dicit Bal. in c. in præsentia. de proba. inquantum ille tex. dicit, quòd obtulit se & sua monasterio, quòd si ille laborabat in extremis, & assumpsit habitum religionis offerendo se & sua, utrum excludatur substitutus, & per consequens euanescat fideicommissum. & decidit, quòd non: quia uidetur fecisse in fraudem ad excludendum substitutum. Et facit quod uoluit idem Bald. in l. filiæ. ubi dicit, quòd dictum c. ij. emanauit de utero illius legis, & inducit ad q. de eo, qui renunciauit beneficio in fraudem expectantis. Et adduco, quod uoluit idem Bal. in auth. nisi rogati. C. ad Treb. ubi dicit, quidam erat ætate grandæuus, & renunciauit beneficium cuidam suo coniuncto. decìdit, quòd nõ præiudicat expectanti. & allegat dictam l. filiæ. & idem Bal. in c. j. §. porrò. in tit. quæ fuit prima causa beneficij amit. in usi. feu. dicit, quidam habebat feudum, & ex eo quia non habebat filios, tale feudum erat transiturum in agnatos, modò iste uasallus alienauit feudum: quod præsumitur, quòd illa alienatio facta fuerit in fraudem cognatorũ, ut feudum transiret ad agnatos. Et dicit de hoc uideri casum in d. l. filiæ. & adduco Angel. in l. nuper. C. de natu. libe. quidam habebat filios uiuentes ex primo patrimonio, & retinebat unicam concubinam in domo, dum esset infirmus, & in extremo uitæ constitutus desponsauit illam concubinam, ut per tale matrimonium legitimarentur illi naturales, iuxta ea quæ habentur in c. innotuit. de elec. & per consequens, efficerentur æquales in hæreditate paterna filijs primi matrimonij. decìdit ibi Angel. quòd licet huiusmodi legitimatio ualeat, & teneat, non tamen præiudicat filijs primi matrimonij: quia uidetur facta in fraudem, per d. l. filiæ. Et adduco quòd habetur in c. sicut. de reg. & ibi do. Pe. de Ancha. quidam erat constitutus in extremis, & desperatus erat de uita, fecit uocari quosdam religiosos, & in manibus eorum obtulit se & sua, & assumpsit habitum religionis, & substitutio facta in testamento erat concepta, quod si institutus decederet sine liberis, quòd substituebat Sempronium, quòd isto casu monasterium non habetur loco liberorum: quia talis oblatio & assumptio habitus facta in fraudem illius substituti, ut euanescat fideicommissum, non ualet. Et adduco consilium domini Pet. de Anch. in ordine cccxciij. quidam pater habebat filiam habentem multa bona, & cùm ueniret ad mortem illa filia, & esset in extremis, eam emancipauit ad hunc finem, ut faceret filia testamentum, & instituit eum quem uoluit pater, & grauauit institutũ de restituendo patri, quòd huiusmodi emancipatio uidetur facta in fraudem, cùm eam non emancipauit, quando in optima constituta erat ualetudine: & ideo illa fraus non poterit patri fraudulosо prodesse. Facit cap. sedes Apostolica. & c. ex tenore. de rescrip. & tex. in l. cùm pater. §. Titio fratri. ff. de leg. ij. Et adduco ulterius quod uoluit idem Pet. de Ancha. in consilio cccxxj. ubi etiam in hac materia bellissimè consuluit: & adduco Lud. Roma. in l. ab hostibus. §. si uir uxorem. ff. so. ma. ubi dicit, quòd si maritus debet lucrari dotem de morte uxoris, & ipse dedit causam morti, uel quia adhibuit malum medicum, uel nullum medicum adhibuit, & mortua est uxor, quòd non lucrabitur dotem. Et ibi hoc uoluit Barto. & Bal. & alij. Et subdit Lud. Roma. ibi super gl. quòd eo casu, quo quis ob negligentiam alterius debet prosequi lucrum, cùm ipse dederit causam negligentiæ, non consequitur lucrum, allegat cap. postulasti. de conces. præben. & d. l. filię. & ibi Ioan. de Imol. refert doctrinam Bal. de eo, qui constitutus in infirmitate renunciauit beneficio, ut uideatur facta renunciatio illa in fraudem expectantis. Sed ipse temperat hoc modo, quando illa infirmitas est grauis: aliàs secus. Et dicit hoc probari per tex. à contrario sensu. in d. l. filiæ. facit tex. in c. si episcopus. xviij. dis. in uerbo, excepta graui infirmitate. & tex. in c. in præsentia. de proba. ibi in feruore infirmitatis. & gl. in l. ob quæ uitia. ff. de ædil. edi. singula. secundum Angel. ibi. & tex. in l. quæsitũ. ff. de re iudic. & in l. item apud Labeonem. §. quæstionem. ff. de iniur. Facit elegans dictum Bal. in l. si prędium. C. de ædi. act. & l. leuia. & quod uoluit ibi Bar. ff. de accusa. Et adduco And. Barb. in solenni sua repetitione. ca. in præsentia. in xxx. col. de prob. quòd si constitutus in extremis assumit habitum religionis, & profiteatur ad hoc, ut fideicommissum euanescat, & substitutus excludatur, quòd non præiudicatur substituto: quia præsumitur illam professionem fecisse in fraudem illius: & ideo dispositio c. in præsentia. non debet sibi opitulari. Facit simile, quod dixit Innoc. in c. cùm in officijs. de testa. quod no. pro limitatione d. c. in præsentia. & uide ad prædicta quod no. do. & ibi Pet. de Anch. in d. c. ij. de renun. lib. vj.

† Dolus est falsa asseueratio scienter facta cum intentione fallendi. do. Bar. Soci. in consi. clix. inci. In præsenti. uer. ij. principaliter. post med. & in con. clx. incip. Memini. uer. ij. quod fortius ibi dolus. in ij. parte.]

† Dolus uelatus est minor, quàm dolus expressus. do. Bartol. Soc. in consi. cxviij. incip. Visis. uer. circa primam. ibi: nam sicut. in j. parte.]

† Dolus bonus, & dolus malus reperitur. do. Pet. Phil. Corn. in consi. lij. inci. In hac. in litera L. in ij. parte.]

† Dolus bonus omnino obligat dolosum. do. Pe. Phil. Cor. in consi. viij. in litera E. in iij. parte.]

Dolus cum dolo compensatur. l. domum. in fine. ff. de contrahen. emp. l. fina. §. pe. ff. de eo, per quem fac. er. l. si duo. & ibi Bar. ff. de dolo. Quod est uerum in ciuilibus, non in criminalibus ad præiudicium fisci: secundũ Bal. in Mar. uer. dolus. ad fi. & in l. j. ult. col. C. unde ui. ubi dicit secus in maleficijs. Quod dixi de ciuilibus, intellige, nisi falsa probatio contra dolosum actorẽ admisceatur, ut si actor producit falsum instrumentum debiti, & reus falsum instrumentum solutionis, uterque punitur. Bald. in rub. C. de fide instrũ. pe. char. uer. incidenter etiam quæro. & Alex. in l. si ambo, de comp. † in Spe. de emp. & uend. §. vj. uer. quid si uendo. † Et per Bal. in l. ut uim. ad fi. de iusti. & iur.] Item uerum est, si doli sint circa diuersa. l. quemadmodum. §. si seruus. de noxal. & Ale. in l. si non fuerit. de iureiur. Item nisi, ut ĩ. eo. uer. xxvij. † Vide do. Bar. Soci. in consi. clxvij. inci. In primis. uer. confirmatur, quia etiam. in ij. parte.]

Dolus quando dicatur dare causam contractui, uel incidere in contractu, declarat Petrus de Anch. in c. cùm dilecti. in ulti. col. uer. restat modò. de emp. & uen.

Dolus dans causam renunciationi, non uitiat. Bal. in l. pen. C. de dolo. Item,

Dolus uitiat contractum. l. eleganter. ff. de dolo. l. si dolo. C. de rescin. uen. Quod est uerum, nisi pars læsa uelit stare contractui. d. l. eleganter. & l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. Bar. in l. in causæ. la ij. ff. de minor. gl. in l. iuris gentium. §. prætor ait. de pac. & ibi Bal. & Ale. qui idem tenet in d. l. eleganter. Vide Bar. in l. sub prætextu. C. de transac. Item uerum in contractu bonę fidei ipso iure. Bar. in d. l. in causę. la ij. sed

la ij. sed in alijs cōtractibus ope exceptionis, nō ipso iure. l. dolo. & ibi Bald. C. de inutil. stip. Vide glos. & Bartol. in d. l. eleganter. Item uerum, si dolus excedit formam mandati, quia ipso iure reddit actum nullum, aliàs ope exceptionis. Bald. in rubr. C. de instito. in fin. per l. creditor. §. Lucius. ff. mandati. sed non cogitur læsus stare contractui, nec illum implere. l. qui nondum. & ibi Bald. C. de hære. uen. Item potest læsus eligere an uelit contractum approbare, uel improbare: & similiter dolosus hoc petere potest, ut pars approbet, uel improbet. Bald. in l. dolum. C. de peri. & cō. rei. uen. & Bar. in d. §. si quis. & Alex. ubi suprà. Item uide in Spec. de do. & contu. §. j. Item,

Dolus uitiat stipulationem. l. si quis cùm aliter. & ibi doct. ff. de uerb. oblig. non tamen uitiat stipulationem contractus, licet uitiet contractum: secundum Io. de Por. ibi. per l. dolo. C. de inuti. stipu. & ibi Ludo. & Alexan. qui dicit non uitiare, si est incidens.

Dolus in contractu dotis uitiat ipso iure. l. si cùm dotem. §. si mulier. & ibi Imol. sol. ma. & Alex. in l. elegāter. de dolo. Sed

Dolus in contractu matrimonij an uitiet illud. Bald. in l. cùm Archimedoram. C. ut in pos. leg.

Dolus dans causam testamento, an rescindat illud. Bald. in l. si frater. C. qui test. fa. pos. & infrà, Testamentum nullum. uers. xlviij. & per Bal. in l. j. C. si quis ali. te. prohi. quòd sic.

10 Dolus in statuendo, uel sententiando, non reddit actū nullum. no. in l. ij. secundū Ang. & Alex. ff. quod quisque iur.

Dolus non debet remanere impunitus. not. Cardin. in clem. j. de foro compe.

Dolus reddit arbitrium nullum. l. si in lege. in princ. & ibi Bar. ff. loca. Sed Bal. in rub. C. de instito. in fi. dicit, quòd arbitramentum iniquum est aliquod, donec rescindatur.

Dolus dans causam transactioni an uitiet eam. no. in l. ij. C. de trans. in l. in summa. de condi. inde. Bar. & Bald. in l. sub prætextu. C. de transact.

Dolus uitiat distractum. glos. & Bal. in l. de tutela. in fi. C. de in integ. restitu. mi. & in l. j. in princ. C. quando liceat ab empt. disced. Bar. in l. & ideo. ff. de condi. furt.

Dolus bonus non uitiat testamentum, ut quando testatori uolenti instituere fratrem personam turpem, suadeo quòd frater est mortuus, & quòd me instituat: sed dolus malus uitiat ipso iure. Bal. in l. j. ult. col. C. si quis ali. te. prohi.

Dolus proxenetæ non reddit contractum nullum, sicut dolus partis. Bal. singul. in l. ij. iij. opp. in iij. so. C. de fideiuss. mino. Bald. in l. multum. C. si quis alteri, uel sibi. Alex. in l. eleganter. de dolo.

Dolus requiritur in utroq; facto præcedenti posito: ut quia dicitur in statuto, Si quis intrauerit domum, & acceperit rem dolosè, &c. nam requiritur dolus in intrando domum, & in accipiendo rem. l. j. & ibi Bar. ff. de seruo corrup.

† Dolus præponderat culpæ. do. Bart. Soci. in consil. clxviij. incip. In primis. uer. non permissis. uer. obstat. in princ. in ij. parte.]

Dolus sine uoluntate non dicitur. Bald. in l. quæ fortuitis. in princ. C. de pig. act.

† Dolus, qui non nocet, non punitur. do. Bar. Soc. in con. ciij. incip. In facto. uer. tertio hanc. opin. in j. parte.]

Dolus & malitia sunt idem. Bald. in d. l. quæ fortuitis. in princ. de pign. act.

20 Dolus dans causam rei, tollit essentiam. Bald. in tract. Schisma. v. colum.

Dolus uelatus cōmittitur sine ui simulando. l. ea. quæ. §. fin. ff. de contrahen. emp. Item in faciendo clam, scilicet in furando, & retinendo quod non debet. l. si quis mancipijs. §. Proculus. ff. de insti. sed qui cōmittitur cū ui, dicitur dolus apertus. Bal. in l. quæ fortuitis. iij. col. C. de pig.

Dolus declinanti forum non debet patrocinari. Bald. in l. ij. §. sed & si quis. ulti. co. C. communia de leg. per tex. fin. in l. de rebus. ff. de arbi.

Dolus, qui caderet in constantissimum uirum, uel prudentissimum, excusat, sicut metus, aliàs non. Bald. in rub. C. de rescin. uen. Inno. in cap. cùm dilectus. quod met. cau. & Alex. in l. eleganter. de dolo. etiamsi sit iuratus: ut ibi. & Bald. in Mar. uerb. Metus.

† Dolus & metus æquiparantur, quo ad rescissionem cōtractus. do. Pet. Phil. Cor. in consil. cclxxxviij. incip. Viso. in litera Y. in iij. parte.]

Dolus tutoris nocet pupillo. l. Polla. & ibi Bald. C. de his, qui. ut ind. uidelicet in amissione bonorum, & sic in pœna pecuniaria: secūdum Bal. ibi. Item uerum, quatenus pupillus est locupletatus cum aliena iactura. l. si dolo. si quis omis. cau. test. secundum Bald. in authen. ad hoc. vj. col. C. de usur. & j. eod. uersic. xxxix.

Dolus requiritur ut quis sit indignus. Bald. in l. alia. C. de his, qui. ut indig. ad finem.

Dolus præsumptus non dicitur lata culpa, sed latior. Alex. in l. ij. in princ. quod quisque iur. per Bal. in l. quod Nerua. & ibi Alex. quòd est latissima, uel idem quod lata. iiij. q. depositi. & Bal. in l. pignus. C. de pig. actio.

Dolus cum dolo non compensatur, quando secundus dolus non debet attendi: aliàs sic, ut in casu l. si quis ad se fundum. C. ad legem Iul. de ui. Dy. & Imol. in l. de uiro. sol. ma.

Dolus cum dolo an compensetur ipso iure. Ioan. de Imol. in d. l. de uiro.

Dolus re ipsa quomodo probetur. Alex. post Bart. in l. metum. ff. quod met. cau.

† Dolus re ipsa impropriè dicitur dolus. do. Pet. Phil. Cor. in consil. clxxxj. incip. Visa. in litera F. in iij. parte.]

† Dolus re ipsa resultat, ubi est disproportio collata inter contrahentes hincinde. do. Pet. Phil. Corn. in consil. cclxxxiij. incip. Pars. in litera H. in iiij. parte.]

30 Dolus præsumitur in præsente, non obuiante delicto, cùm potest. Abb. Sicu. in c. quantę. per tex. ibi, de senten. excom. facit xxiij. q. iij. qui potest. & cap. præcedenti.

Dolus non est in eo, qui utitur facultate sibi concessa à testatore. Bald. in l. j. pen. col. C. si quis omis. cau. test.

Dolus hæredis non facientis inuentarium, non nocet fideicōmissario facienti inuentarium. Bald. in authen. sed cùm testator. C. ad leg. Fal.

Dolus magis nocet, quā cōsensus. l. si fine. & ibi Bal. C. ad Vell.

Dolus scienti non infertur. l. uenditor. & ibi Bald. C. de rescin. uen. l. cùm donationis. & ibi Bar. C. de transact. nec uolenti: ut ibi. & l. in summa. ff. de cōdictio. ob causam. & l. quæritur. §. si uenditor. ff. de ædili. edi. Alber. in l. j. C. eod. tit. l. j. in fi. ff. de act. empt. in Spec. de restit. in integ. §. ij. uer. sed nunquid econtrà. de dolo & contu. §. j.

Dolus non impedit præscriptionem libertatis. l. harū. §. si quęritur. & ibi Flo. ff. si serui. uen.

Dolus unius socij nocet alteri socio, licet sit paratus regressus socio contra socium dolosum. Flor. post Bar. in l. si de communi. ff. si seruitus uen.

Dolus & culpa, consideratur in legatis & fideicōmissis. l. si seruus. §. cùm quid. & ibi Bar. de leg. j.

Dolus allegatus debet probari, & qualiter. uide Ioan. de Por. in l. si quis cùm aliter. de uerb. oblig. not. in l. quoties. §. qui dolum. ff. de proba. & per Barto. in l. si quis ex argentarijs. §. pen. ff. de eden. glos. in l. si quis fundum. §. Imperator. ff. locati. & infrà eod. uersic. xliij.

Dolus tutoris, uel procuratoris, uel administratoris, uel prælati, an noceat pupillo, uel domino. Bartol. & doc. in l. iij. §. si procurator. ff. quod quisque iur. & in l. si dolo. & ibi Bartol. si quis omi. cau. test. & in l. dolus. & ibi Bartol. ff. quando ex fact. tut. & in l. meminerint. & ibi Bald. C. unde ui. Bartol. in l. j. §. si seruus. ff. de tri. & in l. sed ex dolo. §. item si. ff. de dol. quòd dominus tenetur ex dolo procuratoris, quatenus ad eum peruenit. & s. eod. uersic. xxiiij.

40 Dolus tutoris uendentis, uitiat contractum ipso iure, si emptor participauit de dolo, aliàs non. l. iij. & ibi Bald. C. si ad. uer. uend. Alexan. in l. eleganter. de dolo.

Dolus procuratoris in beneficialibus nō nocet domino, licet negligentia noceat. Inno. in c. cùm olim. de cau. pos. & proprieta. & Bald. in Marg. uer. Dolus. uer. ij.

Dolus requiritur in spoliatione incorporalium iuriū, sicut corporalium rerū. Flor. in l. si sic cōstituta. ff. quē ad. serui. amit.

Dolus debet probari per allegantem. glo. in l. cùm ita. §. fin. de leg. ij. quoties. §. qui dolo. ff. de prob. l. si quis domum. §. Imperator. ff. loca. & suprà eod. uersic. xxxviij. in Spec. de pig. §. j. uer. sed quis probabit.

† Et Raph. Fulg. in consil. cxxvij. in ult. col.]

Dolus uenit in actione pignoraticia.l. is, cui.§. quæri poterit. & ibi Bar.ff.ut in poss.le.l.si cùm uenderetur.§.fi. & ibi Bar. ff.de pigno.actio.

Dolus uidetur abesse, iusta causa interueniente. no.in c.fin.& ibi Bal.de prohib.feud.alien.per Lothar.

Doli exceptio debet opponi per reum, etiamsi constet de dolo.Bar.post glos.in l.si unus.§.pactus.ix.col.ff.de pac.

Dolus futurus remitti non potest, sed præteritus sic.l.si unus. §.igitur nuda.& ibi Bar.ff.de pact.in Spec.de arbi.§.vij.uer. quid si expressum. nisi sit præsumptus etiam in futurũ:quia remitti potest,secundum doct.ibi,& Paul.de Cast.ibi,& no. in l.Aurelius.§.Caius.& ibi Bar.ff.de liber.leg. & in l.si quis cùm aliter.per Bartol.de uerb.oblig.& in l.tres fratres.ff.de pac.& in l.quidam decedens.ff.de admi.tut.l. in commodato.& ibi Bar.ff.commod.in princ.Bal.in l.j.in fi. C. de usufr.
† per d.§.igitur nuda. † Vide Dy. in regul.contractus.in fin. de regul.iur.in vj.cum remissionibus. ibi per Benedictum Vadum Forosemproniensem datis in suis apostillis. & uide Franc.Areti.in l.in commodato.de commo.& do. Pet. Phil. Corn.in consil.ccxl.incip. Præsuppositis. in litera E. in iiij. parte.Et Raph.Fulg.in consil.iij.in j.col.]

Dolus præsumptus potest remitti tacitè,secundum Bald.in d. l.j.Alex.in d.§.illud.post Bar.dicit

Dolum expressum posse remitti, non tacitum. uide etiam plenè in consil.Fran.Crem.præfatos tutores,&c.quod est post consilium lj.Alex.iiij.parte.

† Dolus per liberationem, & quietationem, quantumcunq; generalem inter uiuos, contra dolosum administratorem tam tutorem, quàm alium administratorem, an, & quando intelligatur ei remissus.& do.Bart.Soc.in consil.clix. incip. In præsenti.uer.ex quibus infero ad propositum . & in consil. cxc. incip. Memini. uer. postremo . cum uer. sequen. in ij. parte.

50 Dolus futurus non potest uideri remissus, ne detur materia delinquendi. no.in l.si cùm antea. C. de arbi.& ibi Cy.& Bal.& sing.per Bal.in l.fin.C.de contrahen.empt.

Dolus præteritus non uidetur remitti in testamento,sed in cõtractibus sic:sed futurus non uidetur remitti in contractibus,uel statuto.Bal.in l.cùm necessitatẽ.C.de fideicom.

Doli appellatione uenit etiam lata culpa.l.eũ, qui.§.is ad quẽ. ff.de furt.no.in l.in actionibus.de in lit. iuran. & suprà uer. Culpa lata.per discursum.& maximè in uer.xx.ubi plenè.

Dolus proprius nõ potest allegari ad suum cõmodum.l. transactione.& ibi Bar.C.de transac.

Dolus principalis perpetuat obligationem contra fideiussorem.Paul.de Cast.consil.xl.

Dolus consistit in animi qualitate,non in precio.l.dolus.& ibi Bal.C.de rescin.uend.

Doli exceptio inter coniunctos non habet locum.glo.in l.j.C. de sicar.doc.Mod.& Lud.Pon.in l.j.ff.in ius uoc.ut eant.

Dolus non uidetur remissus, legata liberatione.l. Aurelius.§. Caius.ff.de lib.legat.& ibi Bar.

Dolus ex coniecturis probatur. glos. in c. fin. de renun.in vj.l. quoties.§.qui dolo. de prob. l.dol. C.de dolo.Paul.de Cast. consil.lxxx.& Bar.in l.fi.C.de prob. ubi dicit uerum, si sunt coniecturæ indubitatæ, ita quòd animum iudicis reddant
† certum.in Spec.de expen.§.fin.uer.tu autem. † Et per Feli. in cap.si autem.de rescript.

Dolus in coadunatione gentis requiritur, ut coadunatio puniatur.Bar.in l.prætor.§.si quis aduentu.ff.ui bon.rap.

Dolus tertij an rescindat contractum. Bart.in l. inter stipulantem.in fi.princ.de uerb.oblig.l.eleganter.in princ. cum glo. & Barto.ff.de do.Bald.in l.j.iij.col.C.si quis ali.test. prohib. quòd non nocet,nisi sit causa acquisitionis mihi,quia nocet talis dolus tertij.

† Adde, quòd dolus dans causam contractui bonæ fidei,licet annullet contractum ex defectu consensus ipso iure, ut no. Ioan.And.post glos.cap.cùm dilecti. de empt. & uend. & gl. in l.ij.C.de rescin.uen.& Bart.in l.elegáter.ff.de dolo.secus, si dolus dedit causam contractui stricti iuris: quia iudicatur strictè : de hac materia Contractuum uide glos. not.in cap. cùm uenerabilis.de excep.in d.ca.cùm dilecti.in iij. colum. in princ.Et nota,quòd licet contractus ratione doli sit nullus, potest tamen deceptus, si uult, stare illi contractui, nec dolus prodest doloso:nam nullitas causatur in fauorem dolum passi,cùm iura subueniunt deceptis, & non deceptoribus.in cap.cùm uniuersorum.de rer. permu. Et hoc uerum est,nisi contractus sit à lege prohibitus,ut not.glos.in l.à diuo Pio.ff.de re iud.& Abbas in d.ca.cùm dilecti. de empt.& uendi.in iiij.colum.

60 Dolus tertij quomodo possit promitti.Bar.in l.inter stipulantem.in princ.de uerb.oblig.

Dolus,etiam fictus, & præsumptus infamat.Bald.in l. si tutor. C.de interdict.ma.inter tut.& pupil.

Dolus eius, in cuius fauorem prouisum est, facit cessare prouisionem.l.& prima.§.uerba.& ibi Bar.ff.ad Velleia.

Dolus excluditur, quando committitur in liberam uoluntatem.l.creditor.§.Lucius.& ibi Bar. ff.man.l.fideicommissa. §.si sic.de lega.j.

Doli exceptio obstat ei, qui sine causa, uel causa non expressa, stipulatus est. in Spe.de feud.§.ij.uer.iiij.

Dolus non debet patrocinari doloso.l. uerum.§.hoc quoq;.ff. pro soc.& gl.in l.Titio.in princ.ff.ad mun.Bal.in l. si in fraudem.C.de leg.in Spec.de arb.§.viij.uer.quid ergo,si se.& de ces.act.§.j.uer.ex præmissis.

Dolus commissus in perdendo facit perdere beneficium : secus,si committatur in nõ acquirendo.l.nemo. §. illud.& ibi Bartol.ff. pro socio.

Dolus uenit appellatione maleficij, etiam in statutis.Dy.doc. & Bal.in l.j.§.nunc tractemus.ff.de tut.& rat.distra. & infrà uer.Maleficium.uer.iij.& uer.Statutum.de male.uersi.lj. & Alexan.in l.j.§.fi.si quis ius dic.non ob.quòd quilibet dolus malus est delictum.& l.iij.in princ.de cri.stel.& Alexá.in l.si quis.si cer.pe.& in l.j.cum glos.ff. de fideius. & Alexan. in l. quod Nerua.ff.depo.quod est crimen. & l. omne delictum.
† de re mili.& j.eo.uersic.xcviij. † Et uide do.Ias.May.Inst.de actio.§.item si quis.num.107.]

Dolus debet abesse ab officiali habente plenum arbitrium ex forma statuti.Flo.in l.locum.§.ex eo.ff.de usufr.

70 Dolosi excipientis melior est conditio, quàm dolosi agentis.Inno.in cap.intelleximus.de adult. Quod intellige circa idem, non circa diuersa.Innoc.ibi : unde non soluens gabellam agens ex eo contractu, ad pœnam repellitur ab aduersario, qui similiter non soluit gabellam eiusdem cõtractus: sed in diuersis contractib.non habet locũ,ꝙ is qui nõ soluit in uno,nõ soluit in alio,nisi statutũ dicat,ꝙ nullo modo audiatur,in pari tamẽ potest excipi ab eo qui erit in simili delicto, ideo dictum est,Ad pœnam, quia secus est ad interesse. Nam quando reus tractat de lucro, & actor de damno, obstat replicatio doli contra reum.no.per Iac. de Are.in l.cùm mulier.ff.sol.ma.ita tenet Bald.in Mar.uer.Dolus.uer.pe.& j.Gabella contractuum.uer.xij.

Dolus in spiritualibus rescinditur per officium iudicis. Abb. Sicu.c.cùm inter.de renun.

Dolus,& lata culpa æquiparantur.l.quod Nerua.& ibi doct.& Alexan.ff.depo.l.in actionibus.ff.de in lit. iur. sed non semper. Vnde,

Dolus si in libello deducatur,& probatur lata culpa,non sufficit, sed debet ferri absolutoria, nec tunc æquiparantur dolus, & lata culpa.glos.not.in l.illud.uer.in hoc iudicio.ff.de lib.cau. & Bal.in l.ij.C.de prob.& Bart.in consil. secundum Lud.Pon.in sing.uer.dolus.& lata.& j. & Alexan.in l. quod Nerua.ad fin.ff.deposi.& j.

Dolus,& fraus an differant.glos.& Bar. in l.iuris gẽtium.§.sed si fraudádi.ff.de pac.Bal.in l.quæ fortuitis.iij.col.C. de pig.
† act. † Et per Fel.in c.si autem.de rescrip.]

Dolus,& lata culpa,ueniunt in actione negotiorum gestorũ.l. iij.§.interdum.& ibi Bar.ff.de neg.gest.

Dolus & lata culpa, ueniunt in actione tutelæ. l. quicquid.cũ glos.Cy.& Bart. C.arbi.tut.

Dolus non uidetur remissus per ratihabitionẽ.Bart.in l.Pomponius.viij.colum.& ibi tex.de neg.gest.in uer.cæterùm.& uer.sed superius. Item,

Dolus non uidetur remissus per generalem remissionẽ. j. uer. Generalis.uer.xlv.

Doli exceptio an tollatur per actionẽ doli.j. uerbo, Exceptio doli.uer.ij.& penul.

80 Dolus uerus, & dolus præsumptus, quomodo differant, & quomodo

quomodo cognoscantur. Barto. in l. quod Nerua. & ibi Alex post Bart. in q. iiij. depositi. & Bal. in l. si constante. §. si maritus. sol. mat. & Paul. de Cast. in l. ubi. de eden.
Dolus in periurio requiritur. xxij. q. ij. §. item opponitur. l. qui iurasse. in princ. de iureiur. Alex. in l. fi. qui satisd. cog.
Dolus an cadat in uniuersitate, & quomodo: uide j. uerb. Vniuersitas. uersi. xlv. in Spe. de dona. uer. quid si aliquis.
Dolus per plures cõmissus facit omnes teneri in solidum: sed unius solutio liberat alios. l. si plures. & ibi Bart. & l. eleganter. ff. de do.
Dolus etiam in arbitrarijs cõmitti potest. Ioan. And. in c. cùm æterni. de re iud. lib. vj. in Nouel.
Dolus requiritur in receptatore. l. quicunq;. per Bald. in princ. C. de seruis fugit.
Dolo caret errans. Bald. in l. etiam. C. de furt.
Dolus in alienante rẽ, causa mutandi iudicij probatur eo ipso, quòd rem alienauit sub pacto de re sibi retrò restituẽda, uel quando accepit prædium, uel aliam rem pro eadem, secundum Bartol. in l. item si res. §. idemq; fieri. ff. de alie. iud. muta. cau. fac.
Dolus expressus dicitur, qui ex actis deprehenditur. Bal. in l. j. vij. co. uer. & hoc facit ad q. C. de his quæ pœnæ nomi.
Dolus in arbitrio intelligitur crassa & supina falsitas. Bal. in l. iubemus. in fi. prin. C. ad Treb.
90 Dolus uulpi non imputatur, quia est sibi naturalis. Bal. in l. quæ fortuitis. ad fi. C. de pigno. actio.
Dolus tutoris põt puniri ciuiliter. l. iiij. & ibi Bar. C. si aduer. li.
Dolus an sit crimen. gl. & Bar. in l. j. ff. de fideiuss. tu. l. j. §. non tãtùm. ff. depo. l. non exigit. ff. de dolo.
Dolus in pœnis corporalibus requiritur. Bald. in l. quicunq;. vij. col. C. de ser. fugit. Pau. de Cast. consil. cxc. & consi. cxcij. & j. eo. post seq. uer. & xcix. & seq. Item quando dolus de iure communi requiritur ad cõmissionem pœnæ, sufficit culpa lata. Ant. de But. in c. ij. de constit. & Alex. in l. quòd Nerua. iiij. col. ff. depo. & in l. j. si quis testamen. lib.
Dolus in pacto parit exceptionẽ doli. l. cùm postea. & ibi doc. C. de pactis.
Dolus in homicidio requiritur, ut sit locus pœnæ mortis. l. in l. Corn. ff. de sicar.
Dolus uenditoris non prodest emptori. l. sicut. & ibi per Bart. ff. de actio. empt. l. dolum. C. de peri. & cõmo. rei uendi. nec nocet emptori: ut ibidem.
Dolus committitur per creditorem, quãdo scit debitorem nõ habere pecuniam, & petit: cùm uerò scit habere, non petit. glos. in l. si & per emptorem. in fi. ff. de actio empti.
Dolus in statuto simpliciter disponente in delictis non requiritur, nec debet subaudiri, etiamsi pœna sit grauis, sed sufficit lata culpa. Bal. in l. quæ fortuitis. pe. col. Bal. & Sal. in l. si serui. C. de noxa. Bald. in l. in actionibus. de in lit. iuran. & in l. j. & ibi Ang. C. de legibus. & Sal. in l. plagij. C. de plag. But. in c. ij. de consti. Car. in cap. lator. de homic. & Alex. plenius in l. j. ff. si quis testam. lib. Sed de hoc uide omnino Bar. in l. j. §. j. ff. si quis test. lib. & ibi omnino sing. per Alexan. de Imol. post Bar. & Bal. & Alex. in l. iij. §. quòd prætor. ff. ne quis eũ. ubi dicit idem. & Bald. in l. data opera. C. qui accus. non pos. & in l. quicunq;. vij. col. C. de ser. fug. Bar. in l. iustè possidet. ff. de acquir. pos. Pau. de Cast. in l. j. in fi. ff. de legi. & in consi. cxc. & consi. cxcij. no. in l. in actionibus. ff. de in lit. iuran. ubi per Alex. & j. uer. Turbare. uersi. xij. & uer. Statutum de maleficijs. uersic. lj. & suprà, Culpa lata. uersic. xx.
Dolus requiritur ad commissionem pœnæ in casu cle. j. de priuileg. secundum Cardi. ibi. q. xxxix. ubi dicit, quòd religiosus ignoranter ministrans sacramentum eucharistiæ sine licentia, non incidit in pœnam.
100 Dolus in statuto de furto requiritur, & subauditur: quia in furto semper dolus inest. Secus est in statuto puniente amouentẽ rem alterius: quia intelligitur, etiamsi sine dolo amouit. Bartol. in l. si mulier. §. j. rer. amot. Alexan. in l. j. si quis test. lib.
Dolus in furto & homicidio semper inest. Bal. in l. j. C. de confes. & Alex. in d. l. j. si quis test. lib.
Dolum non dicitur facere, qui eum excludit. in Spec. de arbi. §. viij. uer. sed & si.
Dolus probatur per euidentiam facti. in Spec. de teste. §. qualiter autem. uer. sed quomodo.
Dolum facit, qui petit quod restituturus est. in Spec. de salar. §. iij. uer. sed pone. & j. uer. Exceptio doli. in multis uersic. per discursum.
† Doli actio competit ad rescindendum, quãdo liberatio fuerit dolosè extorta. do. Bar. Soc. in consil. cxlix. incip. In præsenti. uer. j. quia ex quo. in ij. parte.]
Doli actio quando competat. in Spec. de act. seu pet. §. ij. uer. uerum. & uer. sed & ubi. & suprà uerbo, Actio doli. per discursum. & infrà.
Dolo desinens possidere, quomodo conueniatur. in Spec. de cess. act. §. j. uer. Ad hoc. & sequen. & infrà uerb. Possessor cõuenitur. uersi. lij. & lx. & uerb. Reus. uersi. lxxij.
Dolus ab initio adhibitus obest. in Spec. de rescript. præsen. §. vj. uer. quid si impetrans.
Dolo non caret, qui non paret magistratui. in Spec. de cita. §. iiij. uer. quid si tres.
110 Dolosus lædens est infamis. in Specul. de contumac. §. j. iuxta princip.
Doli exceptionem opponens reus, sciens se obligatum, fateri uidetur intentionẽ actoris, nisi doceat de dolo: sed hoc non cedit in dote per dolum promissa, ubi nulla oritur obligatio. in Spec. de excep. & replic. §. iiij. uer. tu ergo.
Dolus partium cohiberi debet à iudice. Item,
Dolus iudicis præiudicans parti debet puniri. eod. §. uer. sed quid si iudex.
Doli replicatio an detur contra exceptionem doli. eo. tit. §. fi. uer. sed nunquid contra except.
Doli actio datur contra dolosum. in Spec. de satisd. §. ij. iiij. uer. sed adhuc. & quando, & qualiter. in tit. de dolo & contu. §. j.
Dolosus habetur pro possessore: quia paria sunt, possidere, & dolo desijsse possidere. in Spec. de inter. §. ij. uer. quid ergo. & seq. & de cler. coniug. uer. quid si clericus.
Doli actio an perpetuetur per litis contestationem. in Spec. de lit. contest. uer. si iuxta.
Doli exceptioni an possit renunciari. in Spec. de renun. & cõclu. uer. item exceptio doli.
Dolus non restituitur. in Spec. de restit. in integ. §. iij. ad fin.
120 Dolo dedisse non uidetur, qui dedit, ut litem effugeret. in Spec. de inquisi. §. iiij. uer. quid si pendente.
Doli libellus qualiter formetur, & quanto tempore duret iudicium in actione de dolo, & eius materia. in Spec. de dolo & contu. §. j. per totum. & j. uer. antep.
Dolus post litem contestatã admissus, spectat ad officium iudicis. in Spec. de iniur. uer. sed opponuntur.
Dolus in uenditione si intercessit, quomodo formetur libellus. in Spec. de empt. & uen. §. vj. uer. quid si uendo. & uer. si autem dolus.
Dolum esse semel commissum, sufficit. in Spec. de dolo. & contu. §. vj. uersic. xcix.
Dolus punitur pœna extraordinaria, id est, arbitraria, si est uerus, non si præsumptus. Cyn. in l. j. C. de crimi. stel. Alex. in l. omne delictum. §. contumaciam. de re milit.

Dolus est, accedere contra alium ad enormia. Bal. in l. quæ fortuitis. iij. col. C. de pig. act. Item nõ seruare promissionem, uel nõ parere præcepto iudicis. l. qui restituere. de rei uend. Bald. in l. j. ix. colum. C. de senten. quæ pro eo, quod interest, profer. uer. mercator.
Dolus est, obscurè loqui, ut non intelligatur. Bald. in l. fi. xiiij. q. C. de hæred. instit.
Dolus est, non parere conditioni, cùm possit. Bald. in l. pupillorum. in fin. C. de repud. hæred.
Dolus est, procurare malis artibus se hæredem institui ab alio. Bald. in l. j. in fin. C. si quis ali. test. prohib.
Dolus est malitia damnosa alteri. Bal. in l. quæ fortuitis. iij. col. C. de pig. actio.
Dolus est bonus, qui committitur aduersus hostes per priuatum, non per ducem belli. l. j. §. non fuit. & ibi Bart. ff. de dol.
Dolus est bonus, persuadere se institui à fratre uolente instituere turpẽ personam, etiamsi ei suadeat, quòd mortuus est ille frater turpis persona. Bal. in l. j. C. si quis ali. testa. prohi.
Dolus est lucrari cum aliena iactura. l. si quis mancipijs. §. Proculus. ff. de insti. secũdum Bal. in l. Macedoniani. C. ad Mac. & in authen. ad hæc. vij. col. C. de usur.

Dolus est abscondita mentis machinatio.l. fin. & ibi Bald. C. de litigios.

10 Dolus est in fideiussore non appellante à sententia contra ipsum lata, de cuius iniustitia sibi constet ex facto proprio. Bal.in l.si pro ea.j.col.C.mandati.

Dolus est impetus in iudice.l.lex Iul.§.fi.ff.ad leg.Iuliá repetū.

Dolus est, non prouidere contra prouidenda.Bald.in l.solam. C. de testib.

Dolus uerus, & dolus præsumptus, & lata culpa, quomodo differant.uide Bart. in l.quod Nerua.deposi.iiij.q. & ibi per Alexan.& Bald.in l.pignus.C.de pig.act. Angel.in l. si quis id, quod.§.doli.de iurisd.om.iud.Salic.in l.cùm nulla.C. de pig.act.& Doct.in c.ij.de consti. & in c.bona fides depositi.

Dolus est, non restituere quod restitui debet.l. si procuratoré. §.dolo.ff.manda.

Dolus est, nō reuerti, cùm posit.l.cùm hic.§.dolum. ff. ex quibus cau.maio.

Dolus non est iusta simulatio, quę fit ad defensionem alterius. l.j.§.dolum.& ibi Bar.ff.de dolo.

Dolus non est omittere, quia non consistit in non faciendo. Flo.in l.si usus fructus.§.cùm igitur.ff.de usufruct.

Dolus in principio adhibitus nocet. infrà, Principium.uer.vj.

Dolus quibus modis committatur, supple suprà, uerb.Dolus. el j.per discursum.

Dolus præsumitur ex uiolentia.l.iiij. ff. si quis eum, qui in ius uoc.est, ui exi.

Dolus præsumitur in testibus singularibus, ut in testibus Susannnæ.Bal.in l.iurisiurandi.C.de testi.

Dolus in præceptore non præsumitur. Bald. in l.testium.pen. col.C.de testi.per l.item quæritur.§.Iulianus.ff.locati.

Dolus præsumitur in reddente ualisam dissigillatam, quę fuit deposita sigillata.Ludo.& Alexan.in l.in actionibus.ff.de in litem iuran.

Dolus non præsumitur regulariter.l.dolum.& ibi doc. & Bar. C.de dolo.l.merito.ff.pro socio.

* Hinc est, quòd qui dolum allegat, eū probare tenetur. Aemilius Maria Manolessus.

* Dolus non præsumitur in eo, qui id, quod licebat, agendo modum excessit, pro eo tamen, quo excessit, nō subterfugit pœnam.Salic.in l.Gracchus.C.de adulter. Ancha.in ca.j.de homicidi.in clem. Alexā.consil.ij.col.v.consil.cxix.col. iiij. uol.vij.Hipp.Mar.in pract.§.quoniam.nu.67.68. Aemilius Maria Manolessus.

Dolus pręsumitur in eo, qui desijt possidere, nisi probet, quòd sine dolo desijt.Barto. in l.si rem meam.ff.de except.rei iud. & §. uersic.xj.

Dolus præcedens præsumitur perseuerare, etiam quando nō est coniunctus cum actu.gl.& Cyn.in l.si contra.C. de nup. Bald.in l.j.in fin.C.si quis ali.te.prohi.

† Dolus in mulieribus, & minoribus, ex enormi læsione docetur.do.Barto.Soci.in consil.ccxiiij.incip.In causa. uersic. quartò respondeo, quòd ista.circa princ.in ij.parte.]

Dolus præsumitur, ubi apparet læsio enormis.Bar.& Alexan. in l.fin.ff.de præto.stipul. Paul.de Cast. consil.lxviij.glos.in l.eum postea.C.de pac.l.si superstite.C.de dolo.Bal.in l.iubemus.in fin.prin.C. ad Treb.argum.in l.omnes.§.Lucius. ff.de his, quæ in frau.cre.& in l. patronus. de proba.& Alex. in §.arbitrorum.pro socio. post Bart.& in suo consil.xlvij. j. parte.ubi plenè.Quod est uerum, nisi contrarium probetur. gl.in l.non est uerisimile. ff.quod met. causa.gl.in c.qui fidé. de spon.l.qui chirographum. de leg. iij. in l. si chirographū. de prob.Lanfranc.in tract.de Arbitro.vij.parte xvij. q. in fi. Bal.in consil.In Christi nomine, amen.statutum, quod prohibet in fin. † Et Raph. Fulg.in consil.lx.in ult.col.] Ludo. Pon.in rubr.ff.de arbi. uersic. item an in dubio.pe.char. ubi refert Fed.de Sen.in consil.quòd

Dolus in arbitratore non pręsumitur, nisi ex qualitate facti aliter præsumi posit, ut quia in magna quantitate grauauerit partem.d.l.omnes. §. Lucius.ff. de his, quæ in frau.cred. Bald.idem tenet in l.iij.C.de do. promis. & in l.j. viij.co. de his, quę pœ.no.& in rub.C.de pœ.iud.qui malè iudi. & in §. item sacramenta. iij. col. de pace iu.fir.in usi.feu. ubi allegat Bart.in l.fin.ff.de præto.stip.ubi uide.& per Bart.in l. societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio. & in l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. Anto.de But.in ca.finem.de do.& contu.& in cap. Quintauallis.de iureiu.Paul.de Cast.in cons.ccxiiij.& Lud. Pon.in d.rubr.ff.de arb. uel si iuberet dari res preciosiores, secundum Ang.in l.ij.ff.de peti.hære. per l. cùm in secunda. ff.de peculio.& Alex.in §.arbitrorum.post Barto.& plenius per Alex.cons.xlvij.j.parte.

10 Dolus præsumitur propter clandestinitatem, & in factis occultis.Bald.in l.error.iiij.colum.C.de iur. & fac.igno.l.fi.de ritu nup.l.j.C.de interd.ma.inter.

† Dolus ex perspicuis indicijs, & ex enormi læsione pręsumitur, & probatur.do.Pet.Phil.Corn.in consi.cxl.incip.Latissimè.in litera F.in ij.parte. & in consil.cxvj.incip.Circa.in litera O.in j.parte. & uide per eum in consi.clxxxix. incip.In pręsenti.in litera O.in d.j.parte.& in consil.ccxlv.incip.Videtur.in litera M.in d.ij.parte.& in consi.xj.incip. In pręsenti.in litera E.& in consil.lxxij.incip. Pro decisio.in litera E. in iij.parte.]

Dolus præsumitur in possessore, qui desijt possidere post datū libellum, uel postquá actor dicit se daturum, secundū Dyn. in regula, pro possessore.lib.vj.gl.in l.Fulcinius.§. quisquis. ff.ex qui.cau.in poss.eat.Bar. in l.qui petitorio. in fine prin. ff.de rei uen.& Pet.de Sun.in l.sin autem.§.possidere. eo.ti. & §.eo.uersic.vj.

Dolus præsumitur in eo, qui loquitur id quod moueat, uel mouere debet uerisimiliter animum uulgi.glo.in l.nemo. C.de sum.trin.& fi.cathol.

† Adde, quòd si quis inuitatur ad seruiendum Deo, licet uerbis allectiuis, seu blandis, non potest dici dolosè inductus, quia dolus est machinatio fraudis, tẽdens ad deceptionem alterius.l.j.ff.de do.& glos.in c.scienti.de reg.iu.lib.vj. Abb. in cap.in nostra. in iij.col.in primis uerbis. de sepul. & facit tex.in ca.constituit.xx. q.iij. ubi ponitur casus singularis, quòd si religiosi auiditate patrimonij alicuius inducant eū ad religionē, licet teneat ingressus, priuantur tamen religiosi patrimonio illius. Abb. in d. c.in nostra. in iij.col.in gl.in uerbo, nisi dolo.& illum tex.allegauit idem Abb.in c. in pręsentia.de proba.in iij.colum.

Dolus pręsumitur in absente, qui tenetur aliquid facere, & abest.Item in citato personaliter postea se absentante. Item in debitore obligato ad soluendum certo loco & tempore, si ibi non sit præsens.Abb.in c.fi.de eo.qui mit.in pos.

Dolus præsumitur, si inimicitia præcessit delictum, ut incendium. Bal. in l.data.j.col. C.qui accus. non po.per l. capitalium.§.qui ob inimicitias.de pœnis.

Dolus præsumitur in eo qui non fecit id, ad quod scire debebat, uel sciebat se teneri. Bart. in l. tutor qui repertorium. ij. col.in fi.ff.de admi.tut.l.dolus.& ibi Bar.ff.mādati.& l.procuratorem.§.dolo.eod.tit.& Alex.in l.ubi.ff.de eden.

Dolus præsumitur in eo qui dimittit ex testamento, & eligit uiam succedendi ex substitutione. Bar.in l.Iulia.aliàs l.nulli.ff.si quis omi.causa testa.

Dolus præsumitur in eo qui scit factum, & facit cōtra ius.Bar. in l.propter ueneni.§.neptis. ff. ad Syllan. maximè quando agitur de acquirendo, ut ibi.

Dolus præsumitur in prohibitis, & in his, quæ cadunt in delictum.not.in l.j.C.de fal.& Ioan. Papi.in Summa, in libello fal.uerbo, Prouocauit.in fin. Item in l.j. de fica. C. & Angel. in l.si uacantia.de bon.uac.lib.x.& Alex.in l.j.si quis testa.

20 Dolus præsumitur in his, quæ sunt de genere prohibitorū. Bald.in l.dolum.C.de dolo.& ibi doc. & no. in l.si non conuitij.C.de iniur.no.in l.j.C.de fal.& suprà proximè.

Dolus præsumitur ex nimia cautela.Bal. in l.testamentum.C. de test.

Dolus non præsumitur in homicidio commisso in personam consanguinei, uel affinis, uel patris, uel amici.l.j.C.de fica, & ibi glos.& doc. & Bald.in d.l.fi.xx.opp. C. de hære.instit. Quod uerum est, secundum Salic. in d.l.j. & glos.ibi: si aliæ coniecturæ accedant, aliàs sola consang.non sufficit.

Dolus præsumptus infamat. Bald. in l. si tutor.C. de interdic. mat.inter tuto.& pupil.

Dolus præsumitur contra quemlibet occupantem, etiam uacuam possesionem, nisi incontinenti probet se esse dominum.Bald.in addi.Spec.de resti.spo.uer.nota quod contra. per text.in l.fin.C. unde ui. & in add. Spec. de test.uer.præsumitur

sumitur dolus.facit l.si ex stipulatione.de acqui.poss.

Dolus uel culpa præsumitur in delicto ex qualitate instrumē-ti percussorij.Inno.in cap.significasti.de homi.l.j.§.sed si clava.& ibi Iac.de Are.ff.de sica.in Spec.de proba.§.fi.uer.unde quidam.& Bal.in l.solam.C.de testi.

Dolus presumitur ratione qualitatis personæ percutientis, & ex qualitate instrumenti, quo percutit.l.j.cum gl.C.de fur. l.deniq;.loca.Item,

Dolus præsumitur ex festina morte,si aliud non appareat,scilicet qualitas instrumēti percussorij.l.item Mela.§.si plures. ff.ad legem Aquil.l.deniq;.§.idem Iulianus.ff.loca.& Bald. in Marga.uerb.Dolus.uersic.j.

Dolus præsumitur in debitore transferente possessionem suā in alium.Bal.in l.siue.§.fi.ff.de pecul.

Dolus præsumitur in literis iustitiæ, uel paruæ gratiæ,non in magna.Innocen.in cap.j.de fal.& Bald.in Marga.uerbo,Dolus.uersic.iij.

Dolus præsumitur in renunciationibus mulierum, si asserant se læsas enormiter.glos.in l.cùm postea.de pac.& Bal.ubi suprà.d.uer.iij.

30 Dolus præsumitur in eo, qui non edit iudice mandante. l. non potest dolo.ff.de regul.iur.& Alexan.in l.ubi.in princ. ff.de eden.

Dolus præsumitur in adulto maiore octodecim annis: ut infrà,Mala fides.

Dolus non præsumitur, ubi est præsentia consanguineorum. Bar.in l.fi.in prin.ff.de restit.in integ.Bar.& Bal.in l.transactionem.C.de transac.Bal.in l.Polla.C.de his, quibus ut indig.& in l.j.C.si quis ali.te.prohi.& Bart.in l.frater à fratre. ult.char.ff.de condi.inde.Ludo.Pon.in l.j.§.fuit quæsitum. ff.ad Treb.& suprà uerb.Consanguinei.uer.xviij.

Dolus præsumitur in eo qui dicit mendacium,si sentiat lucrū, non aliter.l.eleganter.§.idem Pomponius.& ibi Bart.ff.de dolo.l.nec exemplum.C.de fal.Bal.in l.falsus.C.de furt.

Dolus non præsumitur ex sola falsa assertione alicuius.glos.& doc.in l.Iulianus.§.j.ff.de actio.empt.

Dolus in arbitro presumitur,quando nullam probationem recepit apud acta, etiamsi ex forma compromissi nō arctetur ad acta conficienda:quia intelligitur de actis iudiciorū,non de probatorijs: secundum Bar.in l.societatem.§.arbitrorū. ff.pro soc.& But.in consil.Videtur primò non admittenda. uer.nunc descendo ad secundū.& Fran.de Albe.in l.si quis arbitratur.in fi.repeti.de uerb.oblig.quem refert But.in d. consil.ubi etiam dicit tunc dari reductionem.

Dolus non præsumitur in arbitro, qui laudauit ex consilio sapientis.Flo.in l.regula.§.sed & iuris.ff.de iur.& fact.igno.in l.bonorum.& ibi Bar.ff.de bo.posses.

Dolus præsumitur in eo,qui tenetur scire.Bal.in l.quicunq;.j. col.C.de ser.fugi.

Dolus præsumitur in receptatore.j.uerb.Receptator.uer.iij.

40 Dolus per quos actus præsumatur, uide no.in l.dolus.C. de rescin.uen.& suprà uer.præceden.

Domesticus est peste efficacior ad nocēdum.l.j.& ibi Bar.in princ.ff.ad Syllania.

Domestici,& Seruientes,& Vasalli,differunt.Card.in cle.j.in princ.xj.col.de except.præla.

Domesticorum appellatione ueniunt serui, liberti,famuli.l.respiciendum.§.furta.ff.de pœnis.glos.in l.lecta.in princ.ff.si cert.pet.& in l.præsenti.§.sicubi.C.de his,qui ad eccles.confu.Bar.in l.j.in prin.ff.ad Syllan.ubi dicit,quòd ueniūt omnes de familia.& glo.Instit.de testa.§.in testibus.glo.& doc. in l.etiam.& ibi Salic.C.de testi.& per Inno.& glos.in c.in literis.eod.ti.Vide etiam in cap.j.de uerb.sig.in vj.& infrà.Et de multiplici specie domesticorum uide per Archid.in c.licet.de priuil.in vj.Item uir,uxor, & sponsa.glo.& Bal.in d.l. etiam.& ibi Sali.& Bar.& gl.in §.in testibus.Insti.de testa.& in Spe.de testi.§.j.uer.item excipitur, quòd est domesticus.

† Item uir & sponsus,secundum Bar.† Vide Angelum in cōs. cxxviij.ubi, quòd domestici sunt socer, nurus, & gener, & uir,& uxor.] Item,

Domesticus,id est, agnatus.Bar.in l.j.in prin.ff.ad Syl. Item,

Domestici non dicuntur,nisi stent in domo.Bar.in l.respiciendum.§.furta.ff.de pœnis. Item,

Domestici dicuntur omnes habitantes in eadem domo, & familia.Bar.in d.l.etiam.C.de testi.

Domestici factum non obligat dominum.j.uerb.Dominus. uersic.xxij.

Domestici possunt aliquem prohibere, ne intret domū, sicut potest dominus.j.uer.Prohibitio.el j.uersi.viij.& uer.Familiaris.uer.antep.

Domesticus præsumitur esse de familia.Bal.in l.consentaneū. in pe.glos.C.quomodo & quando iud.Alex.in l.pronunciatio.§.familiæ.ff.de uerb.sig.

10 Domestico meo iniuriato ego dicor iniuriatus.infrà,Iniuria.uersic.xxvij.

Domestici an gaudeant priuilegijs dominorum.in c.tuarum. de priuil.& Car.in cle.j.in prin.xj.& xij.no.de excep.præla.

Domestici quondam episcopi, & expulsi de domo,possunt esse testes cōtra episcopum.Item & qui fuit carceratus ab eo.

† Item & qui cum eo litigauit.Old.consil.cxlv.† Et per Feli. in cap.in literis.de testi.circa.fi.]

Domestici dicuntur, quasi domus status eos contingat,intelligendo per domum omnes præsidentes, & omnes subiacentes,uel seruitores.Bal.in l.etiam.C.de test. Item,

Domestici qui dicantur.in Spec.de aduo.§.vj.uer.sed si iste.& in tit.de teste.§.j.uer.item excipitur, quòd est domesticus.

† Et uide do.Mari.Soci.in consil.xvij.incip.Supradicta.uer. quoniam edictum.ibi:& quamuis.in j.parte.& Raph.Cu.in consil.xxvij.in princ.]

Domestica persona si facit instrumentum,est suspectū.in Spe. de instru.edi.§.ix.uer.item quòd est domesticus.

Domestici tenentur iudicare bona subhastanda emptoribus. Bal.in l.ordo.C.de execu.rei iud.

Domesticus pro domestico torqueri non debet.Bartol.in l.j. in princ.ff.de quæstio.

Domesticus præsumitur scire de domestico.l.consensus.§.super seruis.C.de repu.& Bal.in l.quicūq;.j.col.C.de ser.fugi.

Domesticus cōtinetur sub nomine monasterij.Inno.in ca.uolentes.de priuil.& Bal.in Marg.uer.Domesticus.

† Domesticus remotus absq; fraude à seruitio, potest esse testis pro domino.Ang.in consil.cclxxiiij.]

20 Domestici testes esse non possunt contra patremfa.cuius domestici sunt.glos.& Sali.in l.etiam.C.de testi.Sed econtrà paterfami.pro domesticis testis esse potest ex qualitate personæ,si quæstio est inter domesticos.Sali.in d.l.etiam.

Domesticus nō tenetur pro domestico inuadente rem alicuius.Bald.in c.insuper.de prohib.feu.al.per Fed.j.col.per ca. cùm ad sedem.de resti.spol.

Domestici censentur posidere rem iure familiaritatis,nō iure proprio.Vnde si res est patrisfa.licet probetur omnes de domo possedisse,tamen dicitur uera possesio patrisfam.cuius est dominium, alij uerò dicuntur possedisse iure familiaritatis.l.qui iure.& ibi Bart.Ang.Innoc.Paul.de Cast.& Lud. Pon.ff.de acquir.posses.& Bar.in l.si mulier.ff.quibus mod. ususfru.amit.

Domestici nō possunt esse testes.l.etiam.C.de testi.Quod est uerum in causis criminalibus, siue sint domestici propiè,ut pater,filius,seruus:siue impropriè,ut familiares,siue improprijsimè,ut coloni,& laboratores,liberti,mercenarij,secūdū gl.xiiij.q j.in summa.gl.Insti.de testa.§.in testibus.doct. Albe.& Salic.& Pet.de Su.in d.l.etiam.C.de testi.nisi in crimine læsæ maiestatis.secundum doc.& Pet.de Su.ibidem. Item uerum, etiam in causis ciuilibus.d.l.etiam.nisi desierint esse domestici tempore testimonij ferendi, id est,iurāmenti ad testificandū: ut in famulo recedēte, secundū doc. Bar.Bal.& Sal.in d.l.etiā.& Bar.in l.j.§.itē.ff.de quęst.& in l. unius.§.pe.eo.ti.Itē uerum,nisi in factis quæ nō nisi per domesticos probari possunt.l.consensus.& ibi Bal.C.de repu. & in l.si quis in hoc.& in l.id quod.de epi.& cle.Bal.in l.parentes.C.de testi.ubi idem dicit in uxore & fratre.& quod per Bart.in l.si quis ex argentarijs.§.penul.de eden.& in l.si quādo.unde ui.& in l.in illa.de uerb.oblig.& Fede.de Sen. consi.cxix.nulli dubium.Bal.in authen.quas actiones.de sacro san.eccles.& quòd res erant de domo effracta ante furtum cōmissum.in Spec.de fur.in fin.uel quòd uir percussit uxorem,secundum Alex.consil.xcvj.iiij.parte.ubi plenè.& tenet Bal.in l.fi.§.licentiam.C.de iur.delib.ubi dicit idem in familiaribus.& tenet Bart.in l.in tantum.§.uniuersitatis.

ff.de rer.diui.cap. ueniens.de testi.& ca. etsi Christus.de iureiur.in fi.ca.peruenit.de testi.xiiij.q.ij.quàquam.l. lex quę. & ibi Bal.C.de admi.tut.in Spec.de teste.§.j.uer.item quòd est domesticus.in Spe.de inquisi.§.j.uer. hoc etiam no.& in tit.de fur.ad finem.Sed quòd aliter quàm per eos ueritas nõ possit haberi, debet probari per eũ, qui probauit per domesticos:secundum But.Inno.& Domi.in c.delictorum.de te. cog.Item intelligitur in his, quæ solita sunt solùm pertractari inter domesticos, non aliter:quia sic esset in potestate iudicis inquirentis allegare carentiam testium fide dignorũ, & recipere minus idoneos testes, secundum do.Io.Fran.de Peru. in consil. Visis,ac perlectis scripturis, &c. qui allegat. Ant.de But.in consi.Videtur primò non admittenda.in fin. cuius uerba sunt hæc : uidelicet, Non obstant iura, quæ dicunt testes recipi posse, ubi alia non habetur probatio, quia loquuntur in actibus, in quibus habitu & actu, attento communi cursu, testes alij non habentur,ut quia cõmuniter geruntur,alijs exclusis, sed ubi actus attento cõmuni cursu sic se exhibeat, quòd de eo alij testes possunt haberi,licet fortè nõ habeantur actu, nõ recipiuntur testes nõ integri ad plenã fidẽ, aliàs semper testes adhiberentur, & probarent non integri, quia pars allegaret se alios testes non habere. Pro hoc gl.ij.c.iij.de proba. non tamen probant fornicationem, quæ solet secretò fieri.c.in literis. & ibi tenet Abb. in princ. de testi.ubi dicit uerũ ad effectum separandi tori. Sed quomodo probetur,nõ posse haberi alias probationes,uide omnino Alex. consi.clxxv.ij.parte. Item nisi ad probandũ subtractionem de rebus hæreditarijs factam post confectũ inuentariũ per hæredem,quia admittuntur uxor,serui, & domestici eius.Bal.in authen.sed cùm testator.C. ad leg.Fal.& Alex.in l.fin.§.licentia.C.de iure deli.ubi dicit notari,quòd domestici possunt probare de quantitate patrimonij. Item nisi ad probandum, quòd quis uoluerit uxorem necare,uel alia delicta domestica,secundum Salic.in l.fin.C. de sica.Itẽ nisi in probandis supellectilibus.d.l.lex, quæ tutores. & ibi Bar.Bal.& Ang.C.de admi.tut. Item nisi ad probandum infirmitatem alicuius domestici. Bar.in l.quæsitum.in fi.ff.de re iud. Item nisi refectis antiquis deficientibus alijs probationibus.Bal.in c.uasallus.ad finem.si de feu.fue.contro.inter do.& uas.ubi idem dicit de uxore. per l.ij. C.quando, & quibus quar.pars de. Item nisi sint domestici episcoporum, quia etiam in causa criminali admittuntur.Bal.in addi.Spe. de inquisi. uer. episcopus. dum tamẽ sint personæ graues & honestæ,secundum doct.Bal.& Bar. qui dicunt esse in arbitrio iudicis,in d.l.etiam. Item nisi in æstimatione rerum derobatarum probanda.Bar.in l.si quando.ult.col.C.unde ui. uidelicet accedente etiam iuramento derobati, ut ibi,aliàs enim domestici faciunt indicium.Bal.in Marg.uersi.Testis. iij.col.per tex.sing.in d.l.si quando. Item nisi ad probãdum innocentiam,& sic defensionem, uidelicet quòd Titius occiderit ad sui defensionem.in Spec. de inquisi.§.j.uersic.sed nũquid reus.& Bal.& Sali.in l. parentes.C.de testi. & Alex. de Imo.in addi.Bar.in l.maritus.de quæst.c. literas. de præsum.& j.uer.Testes qui esse possunt.uersi.xxiiij.Item nisi ad probandum ea, quæ in naui fuerunt perdita,uel in domo,& simul contra dominum domus, uel nauis. Bar.in l.quoties. C.de naufr.li.xj.& Bart.in l.fin.§.licentiam. C. de iur.delib. Item nisi ad probandum pro muto, & interpretãdum signa eius.Bar.in l.mutum.in princ.ff.de acquir.hęre.Item nisi in instrumentis.doc. & Sali.in d.l.etiam. & Lanfr.in c.quoniã cõtra.uer.testes.xiij.char.de prob.ubi nihil allegat.Vide rationem,quia cessat suspicio, ex quo placuit partibus. Faciũt no.per Bal.in l.instrumenta.in fin.C.de prob.& Bal. & doc. in d.l.etiam.& ibi Pet.de Su. Sed an in testamentis, no.in l. quæ testamento.in princ.ff.de testa.& Salice.in l.j.C.de testa. Item nisi contra domesticum . in Spec. de teste. §. j. uer. quid si aduersarius. & Salic.ubi suprà. Item nisi producatur in fauorem ecclesiæ domestici clericorum. glos. xxix.dist.c. ij.xiiij.q.j.in summa. Item nisi sit pariter domesticus ei, contra quem producitur, & ei, pro quo producitur.l. nõ solùm. de ritu nup.& doc.in d.l.etiam. & ibi Salic.post gl.& Pet.de Sun.dicunt uerum,si ratione domesticitatis tantùm repellebatur : secus, si ratione reuerentiæ . uide omnino Bald. in l. instrumenta. in fine. C. de proba. & in d.l.etiam. dum dicit admittit testimonium domesticorum, quando inter eos est quæstio.Bal.& Phil.in c.postremò.de app.& infrà uerb.Testes,qui.uersic.lvj.& lxvj.& s.uer. Coniuncta persona.uers. xxxv.& xlij.Item uerum,nisi domesticus deponat pro & cõtrà,quia probat, cùm eius dictum non possit pro parte tantùm acceptari. doct. Salic. & Pet. de Sun. in d.l.etiam.Item nisi testi domestico accedat alius contestis idoneus. Ang.in consil.j.per l. si quis ex argentarijs.§.j. & ibi Bal. de eden. & Lud.in l.j.§.si stipulanti.de uerb. oblig. post Bal.in l.j.C.de testa.& Alex.consi.ciij.iiij.parte. Item nisi sint plures domestici,quia plenè probant : unus uerò facit indicium.Bartol. sing.in l.ij.in princ.ff.de excu. tut. Sed imò etiam tres domestici non probant.j. Testium impugnatio. uersi. lxxxij. & j. uerb.Familiaris.uersi.ix.Et prædicta uera,etiamsi nõ opponatur per partem, quia nihilominus domestici repelluntur, secundum doct.Nico.de Mat. Bal.& Pet.de Sun. in d.l.etiã. sed Spec.& Io. And.in addi. Spe. de teste.§.j.uer. quid si uidit testem. dicunt cõtrarium , quòd statur eius dicto, si pars uidit eum contra se produci,& tacuit,nisi dictum sit falsum, † secũdum Ioan.And.ibidem. † Ad quam materiam adde do. Soci.consi.xvij.incip. Supradicta causæ positio.uer.ibi:uerum prædictis non obstantibus.& ibi,nec obstat.cum uersi. seq.in j.parte.char.xxvij.& per Felin. in c. quoties.extrà, de testibus.per do.Soci. ibi habetur, an & quando testis domesticus sit idoneus,& in quibus admittatur.& per Felin.in ca. in literis.de test.in iij.fal.] Item,

Domestici scholarium,artificũ, & officialium,puta famuli,nõ sunt testes idonei.Bal.in d.l.etiam

† Domesticus pro domestico testificari potest, si est mistum commodum cum incõmodo ipsius domestici, pro quo debet ferri testimonium, secundum Pet. de Ancha.in c. super eo.circa medium.de testi. & ibi dicit hanc esse rationẽ,quare ibi mater testificatur pro filia in casu paritatis. Sequitur Felin.in cap.in literis.in fi. eod.tit. Et quis dicatur domesticus testis, & an admittatur in criminalibus, uide pulchrè per Raph.Cuma.consil.xxvij.incip.Cum adeò plenè. †

Domesticus tempore testimonij non potest esse testis de eo, quòd uidit ante tempus testimonij. Bart.in l.j.§. si seruus.ff. de quæstio.quod nota.sed ibi Bar.aliter distinguit,quòd potest,si id non contingat facto domini, & tenet Abb. in c.in literis. de testi.Et aduerte, quòd tunc debet articulari, quòd testis erat domesticus tempore iuramenti, secundum Ang. in con.j. & doc. in d.l. etiam.& j. Testes deponunt.uer xiij.

Domicilium si mutatur, potest in eo reus conueniri. Casus est fin.secundum Bar.in l.ij. C. de iur.om.iudi.uide in l.cùm quædã.ff.eo.tit.per doct.& Alex. & per Bal.in rub.C.si à non compe.iud.

Domicilium non mutatur per dignitatem, sed nouum acquiritur.l.senatores.& ibi Bar.ff.de senato.

Domicilium in prouincia non facit prouincialem. Bart.in l.in lege.de uerb.signifi.

† Domicilia duo concurrunt, naturale scilicet & accidentale:& sic potius naturale,quàm accidentale attendi debet.d. Bart.Soc.in consi.cclxxxviij.incip. Circa primã.uer.primò quia.in ij.parte.]

† Domicilium simpliciter dicendo,Anglicus potius significat,quàm si dixisset de Anglicis,cùm magis significat originem.do.Bar.Soc.in d.consi.cclxxxviij.circa medium.j.col. ea parte.ij.]

† Domicilium ut quis sortiatur, quæ requirantur.Felin.in ca. dilectus.ij.col.viij.uer.cùm domicilium.de rescrip.

* Domicilium per beneficium nanciscimur.cap.dilectus.il ij. de rescript.& ibi Felin. Canonist. in cap.ex hære.de priuile. Pet.Rebuf.Dispensã.de no.residend.num.74. Aemilius Maria Manolessus.

Domicilium propriè dicitur, ubi quis habet larẽ. de maio. & obed.omnes. Card.in cle.j.§.terra.de pœnis.Vnde

Domicilij appellatione uenit propriè locus habitationis, non locus originis:ut ibi.& est gl.sing.in c.statutum.§.cùm autẽ de rescrip.in vj. secundum Alex.in l.pen. de iur. om.iudi.& in l.assumptio.§.filius.ad municip.& Inno.in c.fi. de foro cõpe. † Et per Felin.in c.j.de spon.in fi.& in c.super.de senten, exc.in ij.co.circa me.]

Domicilium non mutant sponsalia.l.ea quæ. ij. & ibi per glos. ad

ad municip. Alex. in l. pe. ff. de iur. om. iud.

Domicilium est potissimũ in iurisdictione. Bald. in rub. C. si à non compe. iud. & Alex. in d. §. filius. & ideo eius iudex habet maiorem potestatem, ut ibi.

Domicilium non perdit bannitus ad sui incõmodum. Alex. in d. l. eius, qui. §. Celsus. ad municip. per l. Papi. exuli. de min. & l. ad cognitionem. ex qui. cau. in possess. ea.

Domicilium non facit sola possessio domus. l. libertus. §. sola. ff. ad municipa.

10 Domicilium originis non potest mutari, nec perditur mutatione. l. senatores. ff. de senato. nisi propter matrimoniũ. Bartol. in l. cùm quædam. in princ. & ibi Alexan. & doct. ff. de iur. om. iud. & in d. l. senatores. Etsi secundo nubat uxor, perdit domicilium primi uiri, & acquirit aliud secundi uiri, ut per Alex. ibi per c. uidua. adde ĩ. uerb. Origo. uersi. ij. & ix.

† Et per Felin. in ca. postulatus. de foro compe. & in cap. dilectus filius. de rescrip. ubi uide nonnullas remissiones ibidẽ positas. & per do. Benedi. Vadum Forosempronienisem in suis apostillis.]

Domicilium testatoris an obliget hæredem. no. in l. hæres absens. ff. de iudi. l. si fidecõmissarium. & ibi Bar. ff. de iud.

Domicilium originis an dicatur mutari, quando quis uadit ad habitandum ad alium locum in prouincia, uel extra. ĩ. uerb. Origo. uersic. ix.

Domicilium etiam per mortem quis acquirit perpetuũ. Bald. in authen. omnes. C. communia de suc.

Domicilium potest habere pupillus. Bar. in l. j. ff. de tut. & cur. da. ab his, scilicet re ipsa: ut ibi, & ĩ. eod. uersi. xxj.

Domicilium potest transferri pro libito uoluntatis. Barto. in l. idem Vlpianus. §. sunt & alij. ff. de exc. tu. in secũda lect. per l. libertus. §. j. ff. ad muni. & Bar. & Alexan. in l. assumptio. in

† prin. eod. ti. & Bal. in rub. C. si à non compe. iud. † Vide Raphael. Cu. in consil. cxlvj. in fin.]

Domiciliũ mutari præsumitur ex eo, quòd quis recedit ex loco cum rebus. Bar. in l. assumptio. §. j. ad munici. & in l. domicilium. eo. tit. Innoc. in ca. iij. de renun. & Alex. in d. l. assumptio. §. fi. & per Bal. in rub. C. si à non compe. iudi.

* Domicilium per decẽnium acquiritur. l. lex Cornelia. §. j. & ibi Bar. & Alber. ff. de iniur. l. ij. & ibi glo. C. de in col. lib. x. l. nihil. ff. de cap. & postlim. reuers. Iacob. Phil. Porti. Imo. cõsi. xxj. num. 69. Aemilius Maria Manolessus.

* Domicilium in loco, in quo aliquis mansit acquisisse nõ existimatur, quem animum in patriam redeundi habuisse dicitur. Bar. in l. quæsitum. in princ. ff. de leg. iij. Bald. & Salic. in auth. habita. C. ne filius pro patr. Alex. in l. si filius. ff. si certũ petat. Felin. in cap. dilectus. il ij. nu. 2. de rescrip. Ang. consil. xxvij. Iacobus Phil. Por. Imo. consi. xxj. num. 70. Aemilius Maria Manolessus.

Domicilium potest mutari re & uerbo: & dicitur mutari re, quando quis recedit cum familia, & rebus: sed si recedit relicta familia, & rebus, non dicitur mutare domicilium: quia præsumitur habere animum redeundi. Bar. in l. prędia. §. affi. de fun. instru. & in l. domicilium. ff. ad municip.

† Domiciliũ potest quis sibi, ubi uult constituere. do. Pe. Phil. Cor. consi. lxxxvij. incip. Visis. in litera C. in iij. parte.]

Domicilium an trãseat ad filios. not. in l. libertus. §. patris. ff. ad municip. & ibi Bartol. & in l. j. ff. de tut. & cur. da. ab his. quod nota.

Domiciliũ præsumitur in loco originis, nisi probetur esse mutatum. Bal. in l. fin. ij. col. C. si à non compe. iud. & Alex. in l. assump. §. filius. ff. ad municip.

20 Domicilium quot, & quibus modis perdatur. Bal. in rubri. C. si à non compe. iudi.

Domicilium pupillus habere potest, scilicet re ipsa, uidelicet ubi habet maiorem partem fortunarum, non quod paternũ ad ipsum transeat. Bartol. in l. j. ff. de tu. & cur. da. ab his. uide Bar. in l. placet. ff. ad municip. Item,

Domicilium sibi pupillus non potest constituere, per Bartol. in l. j. C. ubi pet. tu. & in l. j. de tu. & cu. da. ab his. & in l. placet. ad municip.

Domicilium habens in loco statuti comprehenditur à statuto legitimante. Bar. in l. j. ff. de tut. & cur. da. ab his.

Domicilium quis non sortitur habens stationem, uel fundum causa mercantiarum. Ang. in l. hæres absens. §. j. & ibi no. ff. de iudi. sed habens capellam sic. Ang. ibi.

† Domiciliũ an & quando clericus dicatur habere in loco beneficij. Fel. plenè in cap. dilectus. ij. col. ij. de rescrip. cum col. sequ. ubi per octo conclusiones examinat, an, & quando, & ubi clericus dicatur habere domicilium: & quando disputatur de materia spectante ad certum beneficium, uel ratione certi beneficij, an detur electio actori conuenire clericũ beneficiatũ in loco illius beneficij, an in loco domicilij, quod fortè est alibi. uide ibidem. col. vij. uer. oriebatur.

Domicilium contrahitur per decem annos. gl. in l. lex Cornelia. §. domum. ff. de iniur. & ibi Bart. & doc. gl. in l. j. C. de incol. Cy. in l. j. C. ubi sena. uel cla. Ang. in l. hæres. §. j. iiij. col. ff. de iu. & ĩ. uerb. Forus. uer. xxiij. xxvj. & xxxj. Quod uerum est, secundum Bar. in l. quæsitum. in princ. de leg. tertio. nisi quis habeat animum recedendi: quia tunc etiam per mille annos habitans non cõtrahit domicilium, ut scholaris. Sed Alex. in l. cùm filius. si cert. peta. dicit etiam in scholare post decem annos præsumi animum non recedendi, per l. ij. C. de incol. lib. x. Vide ĩ. Scholaris. uersi. xj. uide omnino ĩ. uer. Habitatio. uer. xvj. ubi de materia.

† Adde, quòd ille dicitur domicilium constituisse, qui per decem aut uiginti annos in aliquo loco mansit. glos. in dicta l. ij. C. de incol. lib. x. Panor. in c. quod clericus. de foro compe. Felin. in cap. dilectus filius. el ij. extrà, de rescript. Soci. in c. fi. extrà, de foro compe.

† Domicilium patris dicitur esse domicilium filij. Rapha. Cu. in consi. clxxvj. in fi. ij. col.]

Domicilium cõtinetur appellatione domus. in Spe. de iniur. §. j. uer. pone in statuto.

Domicilium facit sortiri forum. Item,

Domicilium habens non dicitur uagabundus. Item,

Domicilium seruus habere non potest. in Spec. de competẽ. iudi. §. j. uersi. xl. & seq. & §. ij. & de citatio. §. j.

* Domicilium iudicis opportunus esse locus dicitur ad appellandum, apostolosq; intra præfinitum tempus petendos. Guliel. Cas. in decision. suis. Rot. tit. de appellatio. dec. viij. num. 2. Aemilius Maria Manolessus.

30 Domicilia plura an quis habere possit. d. §. ij. & de cit. §. j. uer. quid si partes. de præscrip. uer. quando aliquis.

† De domicilio ubicunq; fit mẽtio, intelligitur de domicilio ratione habitationis, secundum gl. in c. statutum. §. cùm uerò. in uer. unam dietam. ad fi. de rescrip. in vj. quam pro sing. ponderat ibi Domi. †

Domicilium qui nullum habet, habetur pro absente. Item,

Domicilium nullum esse potest alicui. not. in c. dilectus. de fo. compe. & Alex. in l. assumptio. §. fi. ad municip. Bal. in c. dilectus. ij. de rescript.

Domicilium in pluribus locis an quis habere possit. in Spec. de præscrip. uer. quando aliquis. * Statutum, quod eo in loco est, in quo quis fortunarum suarum domicilium habet, inspiciendum est, quo ad ea bona, quæ in loco domicilij cõstituta sunt. Bar. in l. cunctos populos. col. xj. C. de sacrosan. ecclesi. & ibi doct. Lud. Gozad. consil. xxxv. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

Domicilium uiri sequitur uxor. in Spe. de feu. §. ij. uer. xx. & ĩ. uerb. Vxor. el j. uersi. xlj.

Dominium est triplex, scilicet directũ, & utile. no. in l. j. ff. si ager uecti. uide Bar. in l. si quis. §. differentia. ff. de acquir. pos. Bal. in l. proprietatis. C. de proba. & in l. in rebus. C. de iure dotium. Item quasi dominium: ut per Barto. in l. minor. §. j. ff. de euic. & in rub. ff. de publi. & ĩ.

† uer. † Et per Franc. Aret. in d. §. differentia.]

Dominium utile dicitur quædam seruitus. l. si tibi homo. §. fin. ff. de lega. j. Item dicitur quidam usufructus. l. j. §. quod ait. ff. de superfic.

Dominium fictum quando est in legatario à die mortis, per l. à Titio. ff. de fur. non prodest ad acquirendum aliquid ipsi legatario ex ipsa re legata. gl. in l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. & infrà, Fructus legati. uer. iij.

Dominium plenum constituitur ex nuda proprietate, & usufructu. l. rectè dicimus. de uerb. sig. Bart. in l. Mæuius. §. fundo. ij. col. de leg. ij. & in l. iiij. ff. de usufruct.

Dominium uel quasi, quãdo deducitur in libello, & probatur præscriptio, debet sequi condemnatio, licet ex præscri-

ptione resultet utile dominium, non quasi dominium.Bar. post glos.in l.minor.§.j.ff.de eui.

Dominia rerum quo iure sunt distincta & introducta. Bart.in l.ex hoc iure.j.col.ff.de iusti.& iu.

Dominium & iurisdictio æquiparantur. Bar.in l.qui furere.ff. de statu homi.

Dominium sine rei uendicatione esse non potest. Cy. in l.j.C. de ali.iu.mu. causa fac.Bal.in l.per diuersas.xj.q.C. mandati.nec econtrà.l.j.in princ. ff. de eden. secundum Bal.ubi suprà. Item quæritur sine rei uendicatione. in Spec. de teste. §.ij.uer.quid ergo.

Dominio præscripto dicitur præscripta rei uendicatio. l. usucapio.C.de pig.Bal.in l.per diuersas.xj.q.mandati.

10 Dominium est causa rei uendicationis. Bald.in l.per diuersas.xj. quæst. C. mandati. non econtrà. ut ibi per Bald. & ĩ. eod.uersic.xiiij.

Dominium superueniens uenditori rei alienæ, non facit rem posse euinci per uenditorem, etiamsi fuit fiscus. Bal.in l.j.ij. col.C.de hære.uel.act.uen.

† Dominium est ius de re corporali liberè disponendi, nisi lege prohibeatur.do.Bar.Soc.in consil.clxxvj.incip.Præsens. uer.octa.& ult.in ij.parte.]

Dominium dicitur ius in re, sed obligatio dicitur ius ad rem. Bal.in l. errore.C.ad legem Fal.

Dominium omne feudatario concedi potest ex pacto. Bal. in l.pen.ij.col.C.de condi.inser.

Dominium est duplex, scilicet operans in rei uendicatione, & cooperans in seruitutibus. Primum debet plenè probari: secundum sufficit probari præsumptiuè. Vnde in seruitutib. probata contestatione seruitutis, probatur dominium rei, cui seruitus debetur.Bal.in l.cùm res.in fin. C.de proba.& ĩ. uerb. Possesio iurium.uersi.xij.

Dominium feudi directum est apud dominum: sed utile est apud feudatarium.ĩ.uerb.Feudatarius.uer.lxij.

Dominium unum eneruat aliud.Bal.in l.matrē.C.de proba.

Dominium, cuius sit ante ratihabitionem secutā.Bart.in l.qui mihi.de dona.

Dominium directum, & utile parum differunt in substantia. Bal.in l.precibus.xiiij.col.C.de impub.& ali.substi.

Dominium directum, & utile, non concurrunt in eod.l.debitor.& l.ex asse. ff. ad Treb.l.ex legato. C. de leg.l.si ut certo. §.si duobus.cum gl.ff.cōmodati.in Spe.de loca.§.j.uer.xlv. uide omnino Alex.in l.j.ff.de Publiciana.

20 Dominium directum, & utile, qualiter dicantur.glo.in l.ex legato.C.de lega.

Dominium directum uenit appellatione proprietatis. Bal. & Pet.de Su.in l.pe. C.si à non compe.iudi.

Dominium directum quādo acquiratur per præscriptionem, uide Iacobum de San. Geor. in l.traditionibus.in j. col.uer. cōcludite.C. de pac.ubi ponit quatuor notab. limitatiōes.†

Dominij appellatione uenit directum.l.j.ff. si ager uecti. Item utile, quando in libello fit mentio de dominio. Gul. & Bar. in l.j.C.de usufru.& Alex.plenius in d. l. j. si ager uectigalis. & melius in consi.ccj.ij.parte.

Dominij exceptio an, & quando potest referri. Bar.in l.si alienam.ff.sol.ma.& s̃.uerb.Colonus.uersic.lij.& ĩ.uerb.Exceptio dominij.per discursum.

Dominij appellatione in statuto non uenit id quod hæres habet ante aditionem.Bar.in l.hæres.ff.de acqui.hære.

Dominium superueniens emphyteutæ in re emphytheutica legata per ipsum alteri, an prosit legatario.Bart. & doc.in l. seruum filij.in prin.de lega.j.

Dominium utile quotuplex sit, & quomodo perdatur.Bart.in l.si quis.§.differentia.de acqui.pos.

Dominium superueniens post litem contestatā agenti rei uēdicatione sufficit.gl.no.in l.si rem.§.fi.ff.de pigno.act.

Dominium per genitiuum casum an importetur. Bar. & doc. in rub.ff.de ope.no.nun.Bar.in l.j.§.potestatis.ff.de pec.no. in l.ij.ff.de reli.& sumpt.fu.Bald.in l.pen.C. si à non compe. iudi. † Et uide Ias.May.in d.rub.]

† Dominij ius per pronomē suus, sua, suū, denotatur. do.Bar. Soci.in consi.xcij. incip.Circa princ.huius uer.ij.hæc.circa princ.in j.parte.]

Dominium non debet probari, quando agitur possessorio iudicio. Cyn.in l.si cùm res.C.si res ali. pign. da.sit. & ibi Ray. Bal.Ang.contra Bal.in l.rem alienam.ff.de pig.act.

30 Dominium debitoris debet probari fuisse tempore contractus, quando agitur hypothecaria. Bal. in consil. In Dei nomine, amen, tres articuli.

Dominij exceptio an obstet agenti interdicto uti posidetis. Bar.in l.si de ui.de iud.& ĩ. Exceptio dominij.uersic.xviij.

Dominij exceptio non obstat propter mēdacium possessoris negantis se posidere, quando actor petit possesionem negatam à reo: quia reus non potest dicere, quòd non est dominus.Bar.in l.fi.ff.de rei uendi.

Dominium acquisitum dicitur de iure gentium, licet modus requirendi sit de iure ciuili: & ideo tolli non potest per principis priuilegium, secundum Bal.in l.j.ad fin.C. de iure au. annu.& infrà, Dominium perditur.uersic.xj.

Dominium est ius reale, nec est infixum osibus, sicut actio. Bal.in l.fi.C.de lega.

† Dominium est ius competens personæ separatum ab ipsa re, & nō est qualitas alterius rei, sed qualitas cohærens personæ.do. Bart.Soc.in consil.clxxvj.incip. Præsens.uer.viij. & ult.circa fin.in ij.parte.]

Dominium uel quasi potest intentari. in Spec.de act.seu peti. §.ij.uer.quid autem.

Dominij ratione datur domino rei uendicatio. in Spec. de libel.concep.§.xv.uer.nunquid debet.

Dominium directum facit dominum, sed

Dominium utile facit quasi dominum. Item,

Dominium emphyteutę quale sit.in Spec.de loca.& condu.§. vj.uersi.xlv.

40 Dominium directum habens an præferatur in agendo habenti utile.eo.§.uer.hoc.& seq.per duas col.

Dominij probatio est difficilis.in Spec.ubi suprà.

Dominio directo pactum factum non nocet inutile. eodem §. uersic.lxxvij.

Dominium facit præsumi census, & pensiones esse causa dominij.eod.§.uersi.lxxxvj.

Dominij quæstio referri potest per eum, qui habet causam ab actore agente actione in rem.in Spe. de oblig. & sol.§.j.uer. sed pone.

Dominium apud plures in solidum esse non potest. l. si ut certo.§.si duobus.ff.cōmo.& in Spe.de feu.§.ij.uer. & econtrà. & uer.xij.& ĩ.uer.Dominus.uer.clxxxviij.nisi sit connexū, id est, apud personas coniunctas, & connexas. Bar.& Io.de Por.fin.in l.non solùm.sol.ma. Item nisi sit cōmutabile.Bal. in l.si pluribus.de leg.j.Ioan.de Por.in d.l.non solùm.

Dominium transfertur ex sentētia, secuta traditione, si is, contra quē fuit lata sententia, erat dominus: aliàs usucapiendi conditio, nō autem sine traditione.gl.fin.Insti.de offi.iud.§.fi.& in ca.j.eod.ti. Quod uerum super actione personali, secundum Angel. & omnes.l.sunt & aliæ.ff.de pub. & glos. ubi suprà & infrà. Sed super reali, † uide in l. Pomponius.§.si iussu.ff. de acquir.posses. † Et per Felin. in cap. cùm uenerabilis. de except. in xj. colum. ubi plenè.] Item,

* Dominium & possesio per constitutum in alium transfertur.no.in l.quod in eo.ff.de acqui.posses. Iason in l.quoties. C.de re.uendica. Bartol.in l.ab emptione.in extr.ff.de pact. l.certè.§.j.§.Iulianus.ff. de precario. Alex. consil.xxxv.col. j.consil.lxxxv.col.j.uolu.vj.Car. Rui.consil. cxliij.num.5.& seq. uolu.j.consil.xlvj.num.13. uolu.iiij.consil. lxxv.uolu.v. nu.6.Illustr.Card.Par.consil.cxxviij.nu.11. cum seq. uolu.j. consil.lxxxiij.num.30.uolu.iij.Rolan.à Val.consil.iiij. num. 7.& 25.colum.lj.num.13.consil.lxj.num.45.uol.ij.Aemilius Maria Manolessus.

* Dominium & possesio per constitutum in absentem non transfertur, nisi postquam ratum ille, quod est actū, habuerit.l.si ego.ff.de nego.gest.Rolan.à Val.consi.iiij.nu.10. uol. ij.Aemilius Maria Manolessus.

Dominium transfertur ex sola sententia sine traditione in iudicijs uniuersalibus, finium regundorum, cōmuni diuidundo, & familiæ ercifcundæ.Bar.& Ang.in l.& ideo.in prin. ff. de cōdi.fur.& in Sp.de offi.om.iud.§.vj.ar.§.fi.Insti. de offi. iud.& Bar.in l.j.ff.de offi.procur.Cęs.Vide plenius per Bar. in l.ex hoc iure.ff. de iustit.& iure.& in l.sed si.§. j. ff. de reb. eorum.

eorum.& ibi Nic.de Nea.quòd nisi secuta traditione.Et per Bal.in l.j.C.cõmunia utri. iudic. Sed si diuisio fuit erronea, nõ transit.Bal.in l.j.cum solis.ff.de usuca.sed Ludoui.Pont. contrà tenet in fin.uer.quæro, utrũ in diuisione,&c.ubi uide omnino. Item uide omnino Angel.in l.sunt & aliæ. ff.de † pub.& infrà eo.uersic. xij. † Et per Feli.uide in d.c.cùm uenerabilis.circa prin.xij.col.]

* Dominium uerum ficta traditione transfertur. l. clauibus. ff.de contrahen.emp. Dec.consi.ccxxvj.col.j.con.ccxxxix. col.iiij.consil.ccxlvij.col.j.Ias.consil.xcij.col.ij.uol.j.Carol. Rui.consil.xxxix.in princ.uol.iiij. consil. cxlviij.nu.j.uol.j. Rolan.à Vall.consil.iiij.num.8 .uolum. ij. Aemilius Maria Manolessus.

* Dominium sententia sola,nisi traditio accesserit, non transfertur, siue sententia sit rei corporalis, siue iuris incorporalis rei corporali adhærentis, siue sit sentẽtia iudicis, siue adiudicatio arbitri.l.sciendum.§.qui fundum. ff. qui satis dare cogã.l.nõ est mirũ.in extr.ff.de pignor.actio. gl. in §.fi.Insti. de offi.iud.Inno.& alij,in c.cum nostris.de concess. præben. Bar.& alij.in l.ex hoc iure.ff.de iust.& iur. Bal.in l. traditionibus.col.fi.C.de pac.& in l.j.in extre.C.cõmu. utriusq.iudi. & in l.fi.in extre.C.cõmu.de lega.Ang.in l. qui restituere.ff. de rei iudic.& in l.iij.§.j.ff.de publican.Ludo.Romanus in l. Pomponius.§.si iussu.ff.de acqu.posses.Alex.consil.j.col. ij. uol.v.Dec.dlxiiij.col.ij.M.Ant.Nat. consil. ccccluj.num.12. uol.ij.Aemilius Maria Manolessus

† Dominium in quatuor casibus transfertur sine traditione. dom.Pet.Phil.Cor.in consil.xvj.incip.Viso.in litera C. la ij. ij.parte.]

Dominium sine possessione non transit ex titulo singulari,sed ex uniuersali sic.l.si ager.& ibi Bar.ff.de rei uen.Bar.in l.traditionibus.C.de pactis.ubi etiam per doc.& Bal.an,& quãdo dominium sine possessione transeat:& per gl.& l.sunt et aliæ.ff.de pub.& ĩ.eod.in duobus seq.uer.& uer. cxxvj. & l. † si sorori.& ibi Alex.C.de iure delib. † Vide Ias.in l.si socius. ff.si cert.pet.

Dominium transfertur in hæredem uniuersalem, in quẽ præsumitur continuatum.l.siue possidetis.& ibi Bal. Quod uerum per aditionem.l.cùm hæredes.ff.de acqui.posses.l.si sorori.& ibi Alex.C.de iure delibe.

Dominium in uniuersalibus licet transferatur sine traditione, tamen fallit,quãdo uenditur hæreditas.l.qui tibi.& ibi. doc. & Salic.C.de hære.uel act.uen.

Dominium non transfertur ex donatione, uel uenditione omnium bonorum,sine traditione. gl.& Bart.in l.j.ff.pro dote. Bal.in l.nulla.C.de iur.dot.gl.& Angel.in l.hæreditas.C. de pac.cõuen.l.qui tibi.& ibi Bal. C.de his, qui à non domino. Ang.in l.j.ff.de pig.Bar.in l.j.§.in societate. ff.pro soci.Alex. in l.stipulatio hoc modo.ix.col.de uerb.oblig.

Dominium usufructus transfertur in usufructuarium ex sola præstatione cautionis de utendo & fruendo arbitrio boni uiri.glos.& doc.in l. ex diuerso. ff. de rei uen. & in l. uti frui. §.sicut.ff.si usufruc.pet.& in l.si homo.& ibi Bar.ff.de usuc. & in l.hac edictali. C.de sec.nup. Cy. & Bar.aliter dicunt in l.uxori.de usufru.leg. dum quærit, an usufructuarius faciat fructus suos ante satisdationem:uide ĩ. uer. Vsufructuarius fruitur.uer.xix.

Dominium rerum, quæ usu consumuntur, transfertur in usufructuarium.l.fi.de usufruct.ea.re.quæ usu.consu.Alex.in l. ubi.§.illud.de uerb.oblig.

† Dominiũ rerum capituli an sit concessum capitulo,uel prælato,quo ad proprietatem,an uerò quo ad administrationẽ. uide omnino Feli.in c.cõstitutus.col.xj.uer.dominium.extrà,de rescript.

Dominium rei legatæ transit non uerè in legatarium à morte testatori.l.à Titio.ff.de fur.l.legatum.de leg.ij.uide tex.Bar. & doc.in l.si tibi homo.§.cũ seruus.de leg.j. quod à die mortis. Quod uerum,quando legatur res certa:secus,si incerta, quia alternatiuè: quo casu trãsit dominium facta electione. l.apud Aufidium.de opt.le.l.huiusmodi. §. Stichum.de leg. j.glos. doc.& Pet.de Su.in l.si in rem.ff.de rei uen.Bar.in l.si quando.§. hæres. de leg.j. Item uerum, quando legatur res testatoris : secus , si hæredis.gl.& Bart.in l.Papinianus.ff.de serui.& ibi Flor.Bart.in l.si hæredis seruus.de leg.j.Est casus in l.si quis inquilinum.§.j.eod.ti.secundum Pau. de Cast.in d.l. Papinianus. contra glos. in l. ij. C.cõmunia de leg.& tenet Bart.in d.l.à Titio:& in d.l.si hæredis seruus.& glo. Bar. & Ang.in l.hæreditatem.§.fi.ff.ad legem Fal.& Ang.in d.l.si hæredis.& in l. Paulus.§.idem.ad legem Fal. & Bal.in d.l. ij. ij.col.C.cõmunia de leg.& in l.prædium.C.de fideicom. gl. in l.j.C.mandati.& Bal.in l.j.v.col.C.communia de leg. ubi dicit uerum, nisi legatarius sit in possessione tempore legati. per l. quædam. ff. de rei uend. quo casu etiam rei hæredis legatæ transit dominium. Et uide in l.Titius.ff.de act.emp. & Ang.in l.huius.§.si seruus.de leg.j.l.sed si damnum.§.creditor.ff.de pac. quinetiam hæres adeundo uidetur consentire legato facto de re sua, secundum Bal. in d.l.j.v.col.Item uerũ,quando legatur res expressè:secus, si tacitè,quia tunc non transit dominium. l. seruũ filij.§.j.& ibi doc. de leg.j.l. emptor.§.ancilla.& ibi Bar.de rei uen.in l.binas.ff.de ser.urba.prædio.& Bart.Cep.de ser.urb.consi.xxxviij. Bar.in d.l. seruum filij.§.fi.& in d.l.à Titio.de fur.& Flo.in d.l.Papinianus.de ser. Item uerum,nisi quando res legatur pluribus in solidum.gl.& doct.in l.si pluribus.de leg.j.& Bal.in cap.j. in prin.de suc.feu. Item uerum, nisi testator uoluerit dominiũ sine possessione nõ transferri. Bal. in l.ij.C.ut in posses.leg. non tamen transit possessio.ĩ. Possessio transfertur,uel transit.uersic.xj. Item uerum, quòd transit fictè à die mortis, nõ uerè : quia transit ab aditione hæreditatis.d.l. à Titio.& l.si tibi homo. §.cùm seruus . & ibi gl.& Bar.de leg.j.Item uerũ, si legatum sit purum,non si in diem,uel sub cõditione : quia tunc transit eueniente die,uel conditione, non antè.l.Sempronius Attalus.ff.de usufruct.leg.Bald.in l.j.in princ.C.de cadu.tol.quia interim est hæredis. Barto.in l.omnia.ff.si cer. pe.& in l.si seruus.de condi. fur. Item uerum, quod transit à die mortis incœptiuè,nõ completiuè, quia ante aditionem non potest peti legatum. Bald. in l.j. j.colum.C.communia de leg. Item uerum , quòd transit rectà uia per agnitionẽ legati, sicut in hæredem , per aditionem hæreditatis.not.in l. legatum.de leg.ij. Item uerum , quòd transit ipso iure in legatarium,licet res legata possit reuocari per creditores,tanquam eis obligata.Bald.in l.si uniuersæ.C.de lega. Item uerum,etiamsi legetur actio realis ad rem , cui transfertur dominium rei,ad quam datur actio realis. Bald.in l.per diuersas.xviij.q.C.manda. & in l.j.ij.col. C. de fal.cau.adiect.leg. dum dicit,quòd

10 Dominium alienæ rei legatæ per non dominum transit rectà uia in legatarium, finita præscriptione , si testator possidebat, non si hæres cœperit possidere,uiuo testatore, & illud superueniens cedit legatario. Alex.post glos.Bal.& Angel.in l.j.§.& hæc actio.ff.de eo,per quem.fac.erit.

† Et quid in legato, uel fideicommisso particulari, & in fideicommisso uniuersali , & de ratione diuersitatis. Ias. in l.fi.in v.no.C.de sacro.eccles.†

Dominium rei legatæ possessæ per legatarij debitorem, transit per legatum liberationis factum possessori, contra quem competebat rei uendicatio, secundum Bar.in d.l.j.ij.col.de fal.cau.adiect.leg. Item per aditionem legati inutilis.Bal.in l.non dubium.C.de testa.

Dominium fictum quæsitum legatario à tempore mortis.non prodest legatario ad acquirendum aliquid interim ex legato.glos.in l.j.§.in nouissimo.C.de cad.tol.

Dominium transferri potest à lege sine traditione.Bald.in l.j. in princ.C commu.de lega.

Dominium transfertur per uenditionem. etiam metu factam. l.mulier.ff.quod met.cau.Barto.& Bald.in l.si ui, uel metu. C. eod. titu.

Dominium ex contractu inutili transfertur,si non sit omnino inutilis.gl.& doc.in l.cõtractus. C.de fide instru.de quo per gl.& Bar.ubi suprà.& Bar.in l.j.§.si uir.de acquir.poss.& gl. & Bar.in l.non dubium. C.de legi.& in l.multum. C.si quis alteri,uel sibi.Bal.& Pe.de Su.li.j.C.de suffra. ubi dicit Bal. quòd si contractus peccat in causa intrinseca, ut quia contrahens non potest consentire uel res non est in cõmercio, non transit dominiũ ex eo. Secus,si in causa extrinseca:puta propter dolum patris. Vide Bald. in l.ij. C. de condi. ob tur. cau.& Bart.in l. eleganter. in fin.princ.ff. de dolo. quod trãsfertur ex cõtractu inutili, & ex qualibet causa putatiua,

† Vide

† Vide do.Pet.Phil.Corn.in consil.ccxxij.incip.In hac.in litera L.in iiij.parte.] Vnde

Dominium transfertur ex qualibet causa putatiua, secundum Bartol. ibi.

Dominium transfertur per traditionem factam ex legato inutili.Bal.in l.non dubium.C.de testamen.Item,

Dominium transfertur ex traditione facta, antequam perficiatur instrumentũ.gl.Bar.& doc.in l.cõtractus.C.de fi.instru.

Dominium transfertur ex secundo decreto, quando is, contra quem interponitur, est dominus rei, aliàs non.no.in l.ij.per glos.doc.& Bar.ff.si ex noxa.cau.aga.aliàs enim transfertur usucapiendi conditio, ut ibi.& Bar.in l.prætoris.de damno infec.in l.damni.§.si fortè.eo.ti.l.fi.& ibi Bald.C.de iure do.impe.gl.& Bar.in l.sed si res.ff.cõmuni diui.gl.in l.iij.in fi.ff. de acqui.pos. Ratio est, quia uidetur dominus, dum patitur secundum decretum in re, habere eam pro derelicta: ergo fit creditoris occupantis.gl.sing.in d.l.prætoris. & ibi doct.

† Adde Bal.in l.sed si pecunia.de re.eo.]

20 Dominium ex sententia sola super petitione hæreditatis transfertur. Bald.in l.ij.ff.de Publicia. Alex.in l.ex hoc iure. ff.de iusti.& iure.

Dominium per sentẽtiam iudicis transfertur. l. Iulianus.& ibi Bart.in vij.col.ff.de condi.inde.glos.Inst.de offic.iud. in fin. doct.& Bart.& Alex.in l.Pomponius.§.si iussu.ff. de acquir. poss.Lud.Pon.in rub.ff.de re.iud.in fi.gl. & doc.& Bar. in l. ex hoc iure.de iusti. & iur.Bal.in l.j.C. communia utri.iu.& per Bart.in l.exceptio.ff.de excep.rei iu.& suprà eod.uer.ij. Quod uerum est de sententia iusta, nõ de iniusta, per quam transfertur sola usucapiendi conditio. Innoc.in c.cùm dilecti.de elec.doc. & Pet. de Su. in l.ex diuerso. ff. de rei uendi. no.in l.Iulianus.de cond. indeb.Item uerũ in sententia condemnatoria, secuta traditione possessionis, nõ in absolutoria.Innoc.in c.cum nostris.de concess. præb.& Bald.in Mar. uer.Dominiũ. Quod uerum in incorporalib.in quibus non requiritur deiectio, sed sola condemnatio sufficit, quæ transiuerit in rem iudicatam: ut cùm quis priuatur titulo benefi cij.Inno.ibi, & Bal.in l.quoties.C.de rei uen.& in l.j.in fi.cõmunia utri.iud.& l.traditionib.in fi.de pac.& ſ.§.j.& ſ.proximè. Item uerum in sentẽtia iudicis super reali actione: quia si ex causa iudicati res tradatur, transit dominiũ statim: non super personali, quia non transit dominiũ, nisi tradatur possessio rei: aliàs sic.Bar.in l.sunt & aliæ.§.ait prætor.ff.de publi. Vide ibi Ang.omnino, & uide omnino Bar.in l. sed si. §. j.ff.de reb.eo. Item uerum in corporalibus, in quib.per sententiam, secuta traditione possessionis, transit dominium: sed in incorporalib. per solam sententiam transit ius. Bal.in l.j.C.cõmunia utri.iu.& Ang.in d.l.sunt & aliæ.& in l.qui restituere.de rei uen.& Inno.in c.cum nostris. de cõcess.præb. & ſ.prox.uer.Item uerum in diffinitiua, non in interlocutoria.Bal.in d.l.j.in fi. Sed an per sententiam arbitri, dic quòd non, per Inno.& doc.in ca.Raynal. de test.secundum Bal.in l.fi.§.fi.C.cõmunia de leg. & Alex.in d.l.ex hoc iure.qui refert.Innoc.ubi ſ.tenere quòd sic.& Bal.ubi ſ.quòd non.

Dominium in ecclesiã sine traditione transfertur ex sola destinatione.l.fin.& ibi doc.C.de sac.san.eccles. Bald.in authen. ingressi.ij.q.eod.tit.Bald.in l.si nondum.C. de fur.in Spec. de stat.reg.uersic.xlvj. Quod est uerum, etiam precio nõ soluto.Bal.& Bar.contra gl.in d.l.fi.& Bald.in l.si ancillam.C. de ac.empti. nisi contraxerit per procuratorem. Angel.in l. j.§.per procuratorem.ff.de acquiren. poss. Item nisi in permutatione. Bald.in l.j.C.de rerũ perm. Item non possessio. c.ij.de consue. per doct.& c.pastoralis. & ibi Abb.de priuil. secundum do. Mat.Mathesil.no.xliij. Item nec quasi dominium, quo ad effectum Publicianæ.in Spec.de loca.§. nunc aliqua.uer.lviij.Bal.in l.quoties.C.de rei uen. & in l.siue autem.§.si duobus.de publi.doc.in c.ij.de consue. Alex.consi. xciij.iiij.parte.

† Dominium rei donatæ ecclesię, ciuitati uel redemptioni captiuorum, an trãseat ipso iure absq; traditione, uide do. Ias. in l.fi.in iij. no.C.de sac.san.eccles.*

† Dominiũ utile non quæritur sine traditione.domi.Pet.Phil. Corne. in consil. clxxiij. incipi. In præsenti. in litera P. in ij. parte.]

Dominium bonorum ingressi transit in monasterium sine traditione.glos.no.xix.q.ulti.c.si quà. doct. & Bart. in authen. si qua mulier.C.de sac.sanc.eccles.Ang.in l.hæreditas.C.de pac.conuen.Bart.in l.qui uniuersas.§.aut si is, qui.ff.de acq. pos.& in l.si adoptauero.ff.de precario.Item,

Dominium in ecclesiam transfertur per confessionem aduersarij confitentis rem esse ecclesiæ. Barto.in l.cùm falsa.C.de iur. & fac. igno. ubi etiam idem dicit sin. si quis confiteatur se tenere nomine ecclesiæ: quia per talem fictam traditionẽ dominium transfertur in ecclesiam.

Dominium transit ipso iure per oblationem precij factam obligato reuendere, uel uendere.Ioan.de Por.in l.si fideiussor. §.meminisse.de lega.j. & est casus in l. Labeo scribit, si mihi bibliothecam.ff.de contrahen. emptione. non tamen possessio transfertur.l.cum duobus.§.idem respondit socius, qui. pro socio.uide per Alex.consi.x.j.parte.

Dominium transfertur per transactionem. Bar.in l.si pro fundo.C.de trans.quia facit de indebito debitũ.l.ij.C. de cond. inde.& Paul.de Cast.consil.lxviij.infrà, Transactionis effectus.uersic.xx.

Dominium legati repudiati remanet apud hęredem à die aditæ hæreditatis.not.in l.proinde.& ibi Alex. si cer.pe. & in l. seruum filij.§.j.de leg.j.

Dominium transit in emptorem, cui uendidit hæres grauatus ad uendendum, etiam precio non soluto, & re non tradita. Paul.de Cast.in l.cùm hi.in princ.ff.de transac. Bal.in l.j.pe. col.uer. sed nunquid in legato.C.cõmunia. de lega. quo casũ etiam per solam oblationem precij factam hæredi transit dominium rei uendendæ. Dy. & Bartol.in l.uxorem.§. agri plagam.ff.de leg.iij.& in l.si fideiussor.§.meminisse. in j.q.ff. de leg.j.Item,

Dominium per oblationem pecuniæ factam creditori cõsentienti oblationi, & deposito, trãsfertur: secus, si creditor nõ consentiat: quia tunc dominium depositi remanet in aere. Bal.in l.acceptam.viij.q.C.de usur.

30 Dominium transit in donatariũ inter uiuos, uel causa mortis possidentem res donatas: aliàs nõ, nisi per traditionem. glos.not.in l.cùm de in rem uerso. ff. de usur.l.ij. & ibi Bald. C.si quis alteri, uel sibi. Angel.in authen.de hære. & Fal. §.j. pen.col.Bal.in l.ij.ij.opp.C.de cond.ob cau.& in l. & si mortis.C.ad legem Fal.& in l.ij.de publi.& ibi Alex. post Barto. & Alexan.in l.à Titio.de fur. quod à die mortis transit in donatarium causa mortis, sine traditione.uide Alex.post Bart. in l.j.de dona.cau.mor. Item retransfertur per solam pœnitentiam donantis causa mortis.infrà, Donatio causa mortis.uersic.xxiiij.

Dominium translatum in donatarium retransfertur in donantem, si donatarius non impleat pro parte sua.l.j.C. de dona. quæ sub modo.ubi casus sing.& doct.

Dominium in pupillum transfertur sine traditione, sicut in ecclesiam.Bal.Ang.& Pet.de Su.in l.siue.§.si duobus.ff.de publi.per no.in c.ij.de consue.

Dominium transfertur ex solutione æstimationis.l.eius rei.ff. de rei uend. Quod est uerum, etiam sine cessione, secundũ doc.& Pet.de Su.ibi: si modò res est apud soluentem, domino sciente: aliàs non ut ibi, cum l.seq.cum gl.& ibi Alex.dicit non transferri dominium in soluentem litis æstimationem, tunc non possidentem, etiamsi fiat ei cessio, per glo.in l.planè.fa.ercis.

Dominium inter socios transfertur, etiam sine traditione rerum immobilium.l.j.§.in societate, cum glo.ff.pro socio.l.ij. ff.pro socio. Bart.in l.j.ff.pro dote.Bald.in l.nulla. C. de iur. dot.& in l.hæreditas.C.de pac.conuen.& ibi gl.& Ang.Bal. in l.qui tibi.C.de hęre.uel ac.uen.& in l.j.ff.de usuc.pro dote.Quod est uerum in rebus quæsitis, non in quærendis.gl. sing.in d.l.ij.ff.pro socio. & Pet.de Vbald.in tract.de Socie. v.parte, j.col.ubi uide.& in Spec.de confes.§.iij.uer.quid de contractu societatum.

Dominium transit per ratificationem. l. si ego. de nego. gestis scilicet ex contractu negotiorum gestoris. Bartol. in l. qui mihi.ff.de dona.glos.& doct.in l. si procurator.de condi.inde. [Et cuius sit ante ratihabitionem, ibidem quod est tradentis, & idem in l.communis seruus.§.j. de acquir. possess. & Innoc.& Abb.in cap.accedens. de præben. Item uerum, etiam per coniunctam personam, ut non acquirat, nisi ratũ habeatur.

habeatur. Bartol. in d. l. qui mihi.

Dominium utile transit, & quæritur per præscriptionē. in authen. nisi tricennale. C. de bo. mater. Bald. in l. aduersus. C. de rei. uen. gloſ. Insti. de uſuc. §. j. doct. in l. ex hoc iure. de iusti. & iu. Bar. in l. Sticho. de uſufru. leg. gloſ. & Bar. in l. j. cùm prælium. de pig. quòd

Dominium ex uſucapione quæritur. l. uſucapio. de uſucap. & infrà, uerbo, Dominium probatur. uerſic. j. in j. co. circa medium ibi: item niſi ex uſucapione, &c. & in Spe. de pręſcrip. in princip.

Dominium fructuū non tranſit in percipiētem eos ex fundo alieno. Bal. in l. ex nominis. C. de hære. uel actio. uen.

Dominium transfertur in falſum procuratorem exigentem. Bald. in l. falſus. v. col. C. de fur.

40 Dominiū ipſo iure retransfertur, pacto non ſeruato. l. mortis. de dona. cau. mor. Bal. in l. j. ij. & iij. opp. de condi. ob cau. per l. j. C. de dona. quæ ſub modo. & quod no. in l. ſi quis maior. C. de tranſact. & Alex. conſil. xcij. j. parte.

Dominium utile transfertur etiā ex locatione ad longum tempus. ĩ. Locatio. uer. lxix.

Dominium rerum quęritur ex traditione clauium. l. clauibus. de contrahen. emp. Inno. in cap. ij. de fide inſtrum.

Dominium quæritur ex dedicatione operæ. c. ex parte. de cōſue. Bal. in l. ſi nondum. C. de fur.

Dominium tranſit in dominum ſoli locatorem, ſi colonus ædificat: & ſic per locationem ſoli ad ædificandum. Quod intellige de domino ædificij. l. redemptores. & ibi Barto. ff. de rei uen. & ſuprà uer. Colonus. uer. cxlv.

Dominium transfertur in ementem, etiam cùm pecunia aliena. l. mancipia. & ibi Bar. C. ſi quis alteri, uel ſibi.

Dominium transfertur etiam in ementem nomine alieno, ſi ementi fiat traditio: aliàs quæritur ei, pro quo emitur, ſi ei fiat traditio, aliàs ſecus. no. in l. ſi filij. & ibi Bal. C. de don. inter ui. & ux. & in l. multū. & ibi Bar. C. ſi quis alteri, uel ſibi.

Dominium quæritur ex inſtrumento emptionis factæ nomine ſuo, licet de pecunia alterius. l. ad probationem. la j. & ibi Bart. C. de proba.

Dominium transfertur ex traditione rei factæ, etiam antequā contractus compleatur, ſi traditio fit reſpectu futurę cauſę: ut quia ſit habita fides de cauſa: aliàs non. per l. iij. ff. de pig. act. Bald. in l. contractus. ij. q. de fi. inſtru. & idem dicit in iij. q. quòd ſufficit ad uſucapiendum: propter titulum pro ſuo generalem.

Dominium transfertur per ſolutionem precij in emptorē, uel quando precium habetur pro ſoluto. l. quod uendidi. de cōtrahen. emp. in princ. & ibi Pau. de Caſt. conſil. cxxx. Bar. in l. cùm proponas. C. de dolo. ubi etiam dicit in contractibus innominatis, per gl. ibi & Bart. in l. ij. C. de re. permu. gloſ. & Bar. in l. j. in fi. ff. eod. ti. Quod uerum eſt, ſoluto toto precio: quia non tranſit pro parte, ſi pars precij ſoluta eſt. Bart. in l. fiſtulas. §. qui fundum. ff. de contrahen. emp. & infrà eo. uer. lxxvj. & cxxiiij. & Alex. conſil. lxxiij. ij. parte.

† Dominium rei uenditæ ſub conditione transfertur in emptorem, ſi interim habeat rem. do. Pet. Phil. Corn. in conſil. lxxiiij. incip. Præmitto. in litera G. in iiij. parte.]

50 Dominium an transferatur ſoluta mercede, uel habita pro ſoluta. gloſ. in l. ij. C. de re. permut. & in l. cùm proponas. C. de dolo. & in l. ſi ſeruus. §. quod uendidi. in princ. ff. de contrahen. empt. & in d. l. cùm proponas. in fi. dum dicit hoc uerum, etiam in contractibus innominatis. & Bart. in d. l. ij. & in l. ſi ſeruus. §. locaui. ff. de fur.

Dominium tranſit in ciuitatem ſine traditione. l. fi. & ibi doc. & Bartol. C. de ſacr. ſanct. eccleſ. & Barto. in l. traditionibus. C. de pac.

Dominium paraphernalium tranſit in maritum. l. ſi ego. §. dotis. ff. de iu. dotium.

Dominium retranſit ipſo iure, ſoluto matrimonio, in uxorem, ſcilicet dotalium. Bald. in l. iij. C. de iu. dot. no. in l. in rebus. eod. ti. & in l. dotis actio. ſo. ma. Bar. in l. j. ff. de fund. dot. ubi dicit hoc uerum hodie. quia ſecus olim. & in l. in rebus. per Bar. in l. ſi dotis. C. de iure dot. Item non tamen poteſt uxor propria authoritate ſine iudice ingredi poſſeſsionem bonorum. l. dotis. ſol. ma. ſecundum Salic. in l. ij. iiij. quæſt. ad fin. C. de iure dot.

Dominium retranſit in uxorem, conſtante matrimonio, quando dos ſibi reſtituitur propter uergentiam uiri ad inopiam. Bart. in l. ſi conſtante. in princ. ij. q. iiij. principalis. ff. ſol. ma. & ibi doct. Mod. & Bald. in l. ubi adhuc. C. de iure do. Sed illud uerum, ſi uerba aſsignationis patiantur, aliàs non, in dubio, niſi uxori reſtituantur res propriæ in dotē datæ ſecundum Imol. & Ang. in d. l. ſi conſtante. in princ. in gloſ. fin. ubi dicit uerum, ſiue agatur perſonali, ſiue hypothecaria, ſiue reali, per no. in l. ſi filio. eod. tit. uide glo. & doct. in d. l. ubi. in fin. & ſuprà, Aſsignare. uerſic. v. & ſeq.

Dominium transfertur ex permiſsione, quam quis facit alteri de utenda re permittentis, ut ſua. Angel. in authen. de reſti. in princ. colum. viij.

Dominium transfertur ex diuiſione iudicis, ſi tradens erat dominus: aliàs uſucapiendi conditio. Bald. in l. j. C. communia utri. iud.

Dominium transfertur in fideicommiſſarium ſine reſtitutione certis caſibus. gloſ. & doct. in l. j. §. de illo. ff. ad Treb. gloſ. in l. unum. §. ſi duos. de leg. ij. text. gloſ. doct. Bar. & Bal. in l. pen. §. fin. C. ad Treb. ſed non facta reſtitutione extra illos caſus, ſecus eſt. Bald. in l. ij. §. ſed quia noſtra. C. com. de leg. niſi in eccleſiam. d. l. fin. de ſac. ſanc. eccleſ. & Bart. in quæſt. filium adultum, &c.

Dominium retransfertur ſine traditione titulo reſciſſo, quando fuit tranſlatum per titulum ſine traditione. Bal. in l. j. C. ſi quid in frau. pa. & in l. j. de inoffi. don. Ang. de Perigl. in gl. in l. commiſſa. ff. de publi.

Dominium retransfertur in uenditorem poſt terminum præfixum emptori ad ſolutionem precij, non precio ſoluto in termino. glo. & Bald. in l. inciuile. C. de rei uen.

60 Dominium transfertur per aſsignationē rei emptæ. l. quod ſi neq;. §. fi. ff. de peri. & cōmo. rei uend. & Lud. Pon. in ſing. uer. dominiū. uer. quæro, utrum per ſignaturā. quod eſt uerum, niſi in uegete uini. l. j. §. ſi dolum. ff. de peri. & commo. rei uend. & Bald. in rub. C. eod. tit. Io. de Pra. in l. ſi procuratorem. de proc.

Dominium rei communis transfertur in ſocium reficientem rem communem diruptam, ſi ſibi alter ſocius intra quatuor menſes non reſtituat ſumptus refectionis pro parte ſua. infrà uerbo, Societas. el j. uer. antepen.

Dominium utile transfertur ex contractu precarij liuelli feudi & ſuperficiei. Bal. in rub. C. de iure emphy. in prin. Item,

Dominium utile transfertur ex contractu emphyteuſis. Bald. in l. j. j. opp. C. de iure emphy. & Pau. de Caſt. in conſil. clxj.

Dominium directum & utile, transfertur per cōceſsionem in allodium: ſed utile tantùm trāsfertur in feudatariū, etiamſi feudum ſit francum. Pau. de Caſt. conſil. clxj.

Dominium retransfertur ipſo iure in pacto legis cōmiſſoriæ. gloſ. & Bald. in l. traditionibus. C. de pac. Bald. in l. ij. C. de ędi. ac. in l. j. poſt Dyn. ff. de dona. & omnino per Alex. conſ. x. j. parte. & ibi etiam, quid de pacto de retrouendendo. † Et do. Pet. Phil. Corn. in conſil. xc. incip. In litera G. in iij. parte. & uide ĩ. eod. in uerſic. cxlviij.]

Dominium retransfertur ipſo iure in pacto addictionis in diē. † Bartol. in l. j. ff. de dona. † Et do. Pet. Philip. Corn. in ſuprà alleg. conſi.]

Dominium tranſit ipſo iure in pacto apprehēdendi rem propria authoritate. Bald. in l. traditionibus. C. de pac.

Dominium transfertur in beneficialibus per ſolum titulum, uel inueſtiturā, etiam ſine traditione. cap. ex ore. de his, quę fi. à ma. par. ca. propoſuit. de conceſ. præben. c. cùm inter. de elect. c. Raynaldus. de teſta. & Car. in cle. ij. §. j. viij. q. de ætа. & qual. per ca. j. de reg. iur. in vj. Et dicit uerum, niſi in prouiſis in curia, qui ſtatim nō adminiſtrant, niſi confectis ſuper eo literis Apoſtolicis, per extrauag. iniunctæ.

Dominium transfertur per cōſuetudinem & per ſtatutum. c. ex parte. de conſue. Bal. in l. ſi. iiij. col. C. de ſacr. ſanc. eccleſ. & Ang. in l. ſi uacantia. in lectura. C. de bo. uac. lib. x.

70 Dominium ex permutatione nō transfertur pro parte ſua, niſi etiam ſibi tradatur, nō habita fide de re ſibi tradenda, ſicut in uenditione dicitur. Pet. & Cy. & Bart. poſt gloſ. C. de rer. permu. in l. cum precibus. & per gl. in l. cùm proponas. C. de dolo. contra gloſ. in l. ij. de rerum permu.

Dominium transfertur in donatariū, quando donans reſerua-

uit

uit sibi usumfructum.l.quisquis.C.de dona. Quòd uerũ est, quo ad præiudicium contrahentium, non tertij, secundum Inno.in c.cùm dilectus. de fi.inst.& Pe.de Su.in l. quædam. ff.de rei uend. Item uerum, si tempore donationis & reseruationis donans posſidet: aliàs non, secundum Ang.in d.l. quisquis.& Lanfranc.in c.quoniam contra.uer.testes.uersi. tertiò uenit probanda possessio.de proba.& ſ.eo.uer. lxxvj. & uersic.clxvj.

Dominium transfertur per cõstitutionem precarij factam ab eo, qui posſideat.glo.& doc.in l.ab emptione.ff.de pac.Bal. in l.j.ij.q.C.quando lic.ab empt.di.Ang.in l.quamuis.de acquir.pos. Vide Bal.in l.j.C.pro donato.& Bar.in l.quædam. de rei uend.Bald.in rub. C. de contrahen.empt.xvj.q.per l. quod meo.ff.de acquir.pos. Quod uerum, etiã nomine procuratoris: quia domino quæritur dominium & possessio ficta.Bar.in l.si is, qui pro emptore. pen.col. ff. de usuc.& in l. certæ.§.j.ff. de precario. Vide Bartol. in l. ab emptione.§.j. ff.de pact.Item nisi ad præiudicium tertij.Bald.in l. emptione.C. plus ual.quod agi. & Innoc.in c. cùm dilectus. de fide instru.uel à notario recipiente contractum pro alio. Bal. in l.si quis emancipatum.C.de don. & Alex. in l. si pupillus. rẽ pupil.sal.fore.

Dominium transfertur per cessionem iurium factam emptori constituto procuratori in rem suam. Bart.& Pet.de Su.in l.si ager.ff.de rei uen. Item,

Dominium transfertur per cessionem rei uendicationis. Bal. in l.lite. C. de litig. Sed an transferatur directũ uel utile, no. in l.j.in princ.ff.de eden.& Bald.in d.l. lite. & in l.j.viij.q. C. de ac.& obl.& ſ.Cessio.uersic.cxxij.

Dominium transfertur per depositionem pecuniæ ad numerum apud banchum, uel mercatorem.Bald.in l.incendium. C.si cer.pe.secus si in sacculo.ut ibi per Bar.& doc.

† Dominium sicut ex contractu uenditionis secuta traditione transfertur, ita ex promissione de uendendo. Ex quo infertur corollarium, quòd qui dominus ex tali traditione efficitur, lucratur fructus.do.Barth.Soc.in consi.lxx. incip.In præsenti.per totum.in ij.parte.]

Dominium transfertur per uenditionem rei, quando emptor est in possessione, sciente uenditore. l.quædã. & ibi Ang.& Pet. de Su. ff.de rei uen.in Spec.de sta.regu.uersic. xlvj.Vel quãdo uenditio celebratur in ipsa re, quæ uenditur.d.l.quędam.& ibi docto. Quod est uerum, si uenditor est dominus, uel si posſidet: aliàs non.Bal.in l.alienum.C.de fur.Item & tunc etiã possessio transfertur simul cum dominio.d.l. quędam.per doct.& in d.l.alienum. item uerum, si precium soluatur, non aliàs.Bart.in d.l.quædam.Item uerum, si uẽditor sciat, secundum Ang.ibi. Item uerum, etiã in donatione simpliciter.Bar.in d.l.quædam. Item,

Dominium & possessio transit per conductionem in emptorem, uel donatarium, si uenditor, uel donator conducit rem ipsam.d.l.quædam.& ibi Bart.& doct.

Dominium transfertur per retentionem rei in pignus obligatæ factam ab emptore.gl.in l.j.in fin.ff.de reb.eo.

Dominium transfertur per inuestituram. Dy.in c.j. de reg.iu. in vj.l.j.in fin.& seq.ff.si ager uecti. l. j.§. quod autem.de superfi. Alexan.consil.xciij.iiij.parte.non tamen uerbalẽ. Bal. in c.j.ij.col.de controuer. inuesti.no.in c. ex parte.de cõsue. nisi quo ad præiudicium tertij. Inno. singul. in cap. cùm dilectus.de fide instru.& Pet.de Su.in d.l.quædam.& Paul.de Cast.consil.clvj.

80 Dominium transfertur per donationem filio factam de re, quæ est penes filium. Angel.in authen.de hære.& Falc.pen. col.& Bal.in l.si mortis.C.ad legem Falc.

Dominium transfertur ipso iure in uenditorem statim, quòd emptor non implet pro parte sua. l. cùm te. C. de pact. inter emp.& uen.uide Bal.in rub.C.de contrahen. emp.xx.q.ubi omnino.& per Alex.consil.xcij.j.parte.ubi plenè, quòd dominium non transfertur ipso iure in uenditorem, rescisso contractu uenditionis ex dispositione legis, uel statuti, uel ex dispositione.l.si quis maior.C.de transf.

Dominium in emptorem pignoris transfertur ex uenditione facta per creditorem, licet creditor uendens non sit dominus.doc.in l.qui creditor.& ibi Bald.& tex.C.de distra.pig. & Pet.de Su.& doct.in l.si liberam.C.quod cũ eo. Bal.in l.j. C.si pignus.pig.da.fit. Quod est uerum, etiamsi debitor dominus uendat alteri, secundum Bal.in l.si debitor.C.de dist. pig. Quod est uerum, secuta traditione possessionis pignoris: aliàs per creditoris uenditionem non transfertur dominium.l.qui prædium.cum l.seq.eo.tit.

Dominium transfertur per electionem confirmatam, non aliter. Innoc. in cap. ex parte. de arbi.& Bald. in Marg.uerbo, Electio.uersic.ij.

Dominium transfertur per iudicem uendentem rem datam in causam iudicati ex primo decreto. Bald.in l.j.in fi. C.si in causa iudi.pig.captum sit.

Dominium in emptorem arborum extantium transfertur per earum à solo separationem, non ante. l. Quintus.& ibi Bar. ff.de act.empt.

Dominium transfertur ex immisſione in possessionẽ naturaliter.Bar.in l.si fundus.ff.de fund.dotali.

Dominium trãsfertur per adiudicationem alteri sociorum factam in diuisione.Bal.in l.non epistolis. C.de prob.per §. fi. Inst.de of.iud.& in l.& ideo.de cond.fur.ſ.eo.uer.xxxiiij.

Dominiũ ex permutatione quæ fit, retransfertur, scilicet quia traditur ex una parte, licet alter promittat tradere.gl.& Bal. in l.ij.C.de re.permut.& Bar.post.gl.in l.j.ff.eo.

Dominium domus hæretici transit ipso iure in ecclesiam. Angel.in authen.de eccles.tit.§.iubemus.col.ix.Bart.in l.Imperator.de iure fisci.

90 Dominium transfertur per traditionem possessionis, uel quasi ueræ, non uacuæ, secundum Bar.in d.l.traditionibus. per l.si fundum.de fun.do.l.traditionibus.præal. Bal.in l.ea lege.j.col. C. de cond. ob cau.ubi dicit, quòd in contractib. non transfertur dominiũ, nisi mediante traditione, uel quasi, idem tenet Bal.in l.si creditoris.in fi. C.de fideius.

Dominium transit in fiscum ipso iure.l. j. §. cùm autem. & ibi. Bal.C.de cad.tol.& per Bar. in l.Imperator.ff.de iure fisci.

Dominium potest trãsferri ad diem, & sub conditione. Bart. in l.iiij.ij.col.ff.de serui.no.in l.pen.C.de leg.

Dominium transfertur, uel acquiritur multis modis: scilicet usucapione, aditione, legato, monachatione, arrogatione, & alijs multis legum dispositionibus. Bar. in l.in rem.de rei uen.in Spec.de actio. & peti.§.ij.uer.si autem.de resti. in integ.§.j.uersic.sed nota.

Dominium sine traditione ipso iure transit in gabellariũ propter gabellam non solutam, non tamen possessio rerũ, quæ ceciderunt in commissum.l.commissa. in prin. & ibi glos.& Bar.& doct.ff.de pub.& ideo requiritur factum hominis, scilicet, quòd expellatur de possessione, secundum Bald.in l.si quis in tantam.xiij.col.C.unde ui.

Dominium ipso iure propter delictum quibus casibus transeat.uide per Bar.in l.Imperator.ff.de iure fisci.

Dominium non transfertur sine traditione possessionis, titulo rescisso, quãdo fuit translatum per titulum & traditionẽ possessionis, secundum Bal.in l.j. C. de inoffi.don. & Ang. de Perigl.in d.l.cõmissa.de publi.& per Bald.in l.j.C.si quid in frau.pa.& per Alex.in l.ab.emptione.de pact. & in consil. xcij.j.parte.]

Dominium translatum intelligitur per uerbum, Accepisse.l. de eo.§.j.ad exhibendum.Alex.in l.si ita stipulatus.§. Chrysogonus.iij.charta.de uerborum obliga.

Dominium est indiuisibile, sicut res, super qua est.Car.in cle. fi.j.q.de præb.

Dominium pecuniæ in sacculo traditæ procuratori non transfertur: secus, si ad numerum traditur.glos. Fulg.& Alex.in l. eius.qui.si cer.pet.

100 Dominium non transfertur per solutionẽ factam simplici procuratori.l.si ego.de neg.gest.per Alex. in d.l.eius,qui.

Dominium ex sola dimisſione non transfertur. Paul. de Cast. consil.lxxij.

Dominium non transfertur per traditionem factam à procuratore reuocato ignorãte reuocationem.l.ij.§.sed & si quis. de doli except.& Paul.de Cast.consil.lv.

Dominiũ non transfertur reo conuento rei uendicatione absoluta, quia actor de suo dominio non probauit.no. in l.si superatus.& ibi Bar.ff.de pig.& in l. exceptio. de exce. rei iud. uide Bar.in l.Pomponius.§.si iussu. de acquir.pos.& ſ.uerb. Sententiæ effectus.uer.clxix.

ne.no.in l. si adoptauero.ff. de preca. Ang.in l.hæreditas.& in l.hac lege.C.de pac.con.

Dominium in emptorem hæreditatis non transfertur, nisi facta traditione.l. qui tibi.& ibi doct. de hær.uel act.uen.

Dominium in emptorem non transfertur,nisi secuta traditione possessionis.l. qui prædium.& l.seq.& ibi Bal.C.de distr. pigno.l.si ancillam.& ibi Bal. C. de ac.emp.l. cùm res.& ibi Bald. C. de prob.in Spec. de ac. seu pe.§.ij.uer.si autem uelit.ubi dicit quatuor requiri. & s. uer. clausula,dedit,& tradidit. in clausulis Contractuũ, & clausula seq. Quod est uerum,nisi in ecclesiam, etiam precio non soluto, secundum Bal.in l.si ancillam.prealle. Quod est uerum,etiamsi possessio uacua non tradatur,quæ non requirit ad dominij translationem: cùm etiam,si per alium occupata sit, & tradatur, sufficiat:sed uacua requirit, ut præsumatur translatũ.Bald. in d.l.cùm res.& prob. quem uide in d.l.qui prædium. & in l.si fundum. de fun. do. non ex solo titulo emptionis. Paul. consi.cxxx.l.si agere.de rei uen.

Dominium rei legatæ duobus disiunctim, casu quo debetur utriq; in solidum,antequam petatur,est hæredis,nec translatum est in legatarium.l. si plurib.de leg.j.

Dominium in legato alternatiuo non est legatarij ante electionem.Bar.in l.si pluribus.de leg.j.& Bal.in l.conuenticula.de episcopis & cle.Alex.in l.si in rem. de leg.iij.

Dominium quæritur domino ex pacto legis commissoriæ, uel addictionis in diem procuratoris. gloss. & doct. contra Bart.in l.j.C. per quas perso.no. acqui. & Alexand.in l. stipulatio. §. si stipuler.de uerb. oblig. † Vide suprà eodem in uersi.lxv.

Dominium an transferatur per donationem in solutũ. suprà, uerb.Datio.

150 Dominium acquiritur statim per constitutionem procuratoris ad adeundum hęreditatem,non per generalem procuratorem. Abb.Sicu.no.in c.accedens.ubi plenè.

Dominium absenti per procuratoré quæritur, sicut & possessio, sine cessione:sed non actio personalis, uel possessio.l.& si post.& ibi Bar.ff.de acqui.pos.non per negotiorum gestorem.l. qui mihi. & ibi Bart. de donation. & Abb.in c.accedens.in fi. de præben.

Dominium in alternatiua non transfertur ante electionem.l. in rem.j.de rei uen. Bald. in l. conuenticula.iiij. colum. de episc.& cler. Alexand.in l. si non fortem.§. fin. in apostil.de cond. indeb.

Dominium transfertur ante mensurationem. infrà uerbo, Mensura.

Dominium rei prohibitæ alienari in contractu, si alienatur contra prohibitionem,transfertur, nisi prohibens alienari reseruauerit sibi ius in ipsa re in casu quo alienetur. Bartol. in l.filius.§.diui.iiij.col.de lega.j.& in l.si creditor.§. fi.ff.de dist.pig.& in l.nemo.ff.de pac.Bart. & Bal.in l.ea lege.C.de cond.ob causam.no. in authen.res, quæ. C.communia de leg. & per Alexan.consi.x.j. parte. Bald.in d.l.ea lege.v.col. etiam subdit nõ impediri per prohibitionem alienandi factam ab arbitro in sententia. Et tenet gloss. & Innoc.in cap. Raynaldus. de testa. sed per præceptum iudicis sic: ut ibi, per Bart.contra Inno.ubi s. & est gloss.in l.prospexit.ff.qui, & à qui.pro opi.Bar.est tex.in l.si sciens.& ibi Bar.ff.de con trah.em. † Adde Fran. Are.in l.si ita quis.§.ea lege. de uerb. ob.in princ.j.colum.& Raph.Cum.in consi.ccx.per totum. ubi pulchre.]

Dominij translatio impeditur per prohibitionem à iudice factam de non alienando. Vide omnino Bald. in d. l. ea lege. ult.col.C.de cond.ob causam.Item impeditur per statutum disponens non posse alienari in forensem:ut ibidẽ.& Alex. in l.ij.§.finali.ff.de actio.emp.Item per statutum, quòd locatores non possint uendere, nisi conductoribus requisitis, quia ex contractu locationis non transfertur dominium,nisi facta denunciatione conductori. Alex.post Bart. in l.cum lege.ff.de fideius. & in l.si ita quis.§.ea lege. de uer. ob.& in l.uniuersa.de preci.Impera.offer.

Dominium rei alienatæ in fraudem transit in accipientem. Bal.in l.j. C.si quid in frau.pa.& glo.& Dy.in §.item si quis. Inst.de act.& ĩ.Titulus.

Dominium utile sine traditione cedi non potest,sed actio utilis sic.l.ex asse.ff.ad Treb.Bal.in c.j.§.j.de inuesti.de re al.fa. in usi.feud.

Dominium sine causa traditionis regulariter non transfertur. l.nunquam nuda.de acquiren.re.do. Ioan. de Por.in l.triticum.de uer.ob.in Spe.de procu.§.j.in princip.

160 Dominium liberum non transfertur ab eo, qui illud non habet liberum,sed tale quale habet. Bald.in l.fin.§.sed quia. in fi.C.communia de leg.

Dominij acquisitio fit, etiam sine uacua possessione,cũ etiam detentatio asinina sufficiat. Bal.in l.si fundum.de fun.do.& ibi post glo.sentit Bar.dum dicit de inductione.

Dominium nuda traditione non transfertur. in Spec.de posi. §.vij.uer.xv. & de confes.§.iij. uer.porrò. de teste.§.ij.uersi. quid ergo.Item,

Dominiũ quandoq; transfertur nuda traditione sine scriptura,quandoq; non.in Spe. de salar.§.iij.uer.illud autem.

Dominium rei concessæ, reseruato eius usufructu, an transferatur.in Spe.de confes.§.iij.uer. quid si confiteor. & suprà eod.uersi.lxj.

Dominium an,& quando transferatur in contractib. in Spec. de emp.& uen.§.j.uer.illud autem. & uer. ad euidentiam.& uer.sed & si plures.uer. fi. & uer.hoc quoq; notandũ. & uer. plerumq;.& s.iij. uer.sed nunquid potest.

Dominium etiam per extraneum acquiri potest, & transfertur.in Spe.de loc.§.vj.uer.lxvj.

Dominium non acquiritur per procuratorem generalem, sed specialem. Innoc. in c.accedens. de præb.Item nec per negotiorum gestorem:ut ibi fin.in fi.no.Abb.Sic.qui idem dicit de possessione. Vide in l.qui mihi.de don.& ibi Bart. & doct.

Dominium perditur utile, si dominus utiliter non cõtradicit domino directo alienanti, qui aliàs non fuisset alienaturus, nisi dominus utilis consensisset: aliàs secus. l. apud Celsum. §. quæsitum. cum gloss. ff. de do.exce.

Dominium non perditur ex eo,quòd quis habeat rem pro derelicta.in Spec.de confes.§.iij.uersi.porrò.

Dominium in incorporalibus perditur per solam sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam, nec requiritur eiectio de possessione beneficij,quo quis priuatus est per sententiam. Innoc.in c.cum nostris. de concess. præb. Bald.in Mar. uer. Dominium. & in l.quoties. C. de rei uen. & in l.j. in fin. C. communia utri.iud.& in l.traditionibus.in fin. C. de pac.& Ange.in l.ex hoc iure.ff.de iust.& iure.& Alex. in l.sciendũ. §.si fundum.in fi.qui satis.cog.

Dominium utile ex pręscriptione occidit dominium directũ. Alex.in l.si ædes.§.libertas.de serui.urb.prædio.

Dominium an perdatur ipso iure,si res in catasto communis non ponatur: uel si testamentum non insinuetur, prout statutum requirit. Alexand. in l. his consequenter. §. sed an.ff.fa.er.

Dominium rei non potest per principem auferri domino sine causa.licet actio sic.gloss.no.in l.quoties.C.de preci.Imper.of. Vide Bartol.in j.const.C.§.omnem.ij.colum. Bald. in l.j.j.colum. C. de hære.uel ac.uend. quod absurdum est, quem priuari dominio rei suæ sine causa. & infrà uer. Imperator. uersic.xxiiij.& xxvj. & Bald.in l.j.ad fin. C. de iure aur.anu. Item,

Dominium utile non potest auferri per priuilegium principis,uel rescriptum, sicut nec directum. Paul.de Cast.consi. clvj.ad fin.

Dominium potest ex causa per statutum auferri alicui. Bart. in l.si secundũ. C.de iure Reipub.lib.xj.& in l. omnes populi.de iusti.& iu.& do.Car.in c.quæ in ecclesiarum.de consti. & in cle.j.j.q.de usuris.

Dominium utile quomodo perdatur. Bar.in l.si quis.vj.§.differentia.ff.de acquiren.poss.& s.eod.uer.j.& vij.

10 Dominium bonorum an, & quando perdatur ipso iure propter delictum.Bartol.in l.Imperator.ff.de iu.fis.& in l.commissa.de public.

Dominiũ non præsumitur renunciari ex lapsu temporis. Inn. in c.accedens.de priui.& Bal.in Mar.uer.Statutum. uer.vj.

Dominium solo consensu non admittitur. Bart.in l.inter officium.ff.de rei uen.

Domi-

Dominium unum eneruatur per aliud. Bald. in l. matrem. C. de prob.

Dominium nudo uerbo non perditur. l. cùm falsam. C. de iur. & fac. ign. Bald. in l. generaliter. xij. quæst. in fin. C. de non nu. pecun.

Dominium perditur præscriptione. j. uerb. Præscriptionis effectus. uersi. xx.

Dominium an perdatur, quando quis conducit rem propriã. not. in l. si rem aliquam. & ibi Bar. ff. de acquiren. poss. & in l. non solet. & ibi glo. & Bar. ff. loca. quòd

Dominium non mutatur per locationem: ut d. l. non solet. & Bar. in l. manumissiones. in fi. ff. de iusti. & iure.

Dominium non abdicatur à me, si tu es incapax, cui quæritur à me. Bart. in l. qui furere. ff. de sta. hom. Item,

Dominium non recedit à nobis, nisi quæratur ei, cui intendimus quæri, licet possessio recedat, etiamsi alteri non quæratur. Bart. in l. si ego. ff. de nego. gest. Vnde,

Dominium pecuniæ solutæ negotiorum gestori non quæritur creditori ante ratificationem suam, sed interim est debitoris soluentis. l. si ego hac mente. de neg. gest. & ibi Bart. & Bal. in l. qui mihi. ff. de do. quòd

Dominium non quæritur per gestorem, nisi ratihabitione secuta. & s. eod. uer. j. uer. xxxv.

Dominium rei communis quomodo probetur. j. Socius. per discursum.

Dominium probatur multis modis: uide omnino in Spec. de loc. §. vj. uersi. lvj. & seq. & uersic. cxlviij. Primò ex eo quod quis uendidit, & tradidit, & precium recepit uenditor, & quòd uenditor erat dominus. glo. & Bart. in l. cùm res. C. de prob. ubi etiam per Bald. Non autem per solum titulum emptionis, per Alex. consi. ccj. ij. parte. ubi plenè. & in consi. x. & xj. iiij. parte. Vide Alexan. in l. j. ff. de usuc. Secus est in quasi dominio, quod probatur ex titulo habili ad translationem dominij quæsito à non domino, cum traditione uacuæ possessionis, secundum Alexan. in d. consi. & j. eod. uersic. xviij. & uer. Publiciana. uersi. xiij. & suprà uer. Agens. Item per contractum emphyteuticum, id est, quòd illa res fuit data in emphyteusim per talem, qui canonem recepit ab emphyteuta, secundum Bald. no. in l. j. ad fin. in lect. antiqua. C. de fideicom. & in l. j. j. oppo. C. de iure emp. dum dicit per emphyteusim quæri dominium utile. no. in c. inter dilectos. in fi. de fi. instru. & Ioan. Pap. in Sum. in tit. de capitulis. uer. fructus. & in Spec. de loca. §. vj. uer. hoc. & seq. Dy. & Bart. in l. legata inutiliter. de leg. j. secundum Alex. de Imo. consi. xij. iiij. parte. dicunt per instrumentum locationis in emphyteusim nõ probari dominiũ, quo ad conductorem, per l. ad probationem. de proba. Item si testes dicunt se uidisse Titium posidere pro domino decem annis. Bald. in l. ij. ad fin. & in l. proprietatis. C. de prob. & Ang. in authen. de testi. §. & licet. Sed Pau. de Cast. aliter loquitur in consi. cccij. Item probatur aliquando per iuramentum: puta in causis damnorum datorum, stante statuto, quòd stetur iuramento damnum passi: quia intelligitur tam de damno, quam de dominio, si dominij quæstio oriatur. Bald. & doct. in l. j. C. de re. credi. & Bart. in l. iij. de ali. & cib. leg. & Pau. de Cast. in l. cùm hi. in princ. ff. de transf. Item præsumptiuè, scilicet probato, quòd res fuit patris mei. Bar. in l. j. C. ad exhib. & in l. proprietatis. & in l. siue. C. de prob. Item probatur per præscriptionem. authen. nisi tricennale. & ibi Bald. & doct. C. de bo. ma. & Bar. in l. j. C. de usufr. in Spec. de resti. in integ. §. j. uer. sed nota. Quod uerum est de utili dominio, non de directo, uel quasi. Bart. in l. minor. §. j. ad fi. ff. de euic. nisi statuto dicatur, quòd ex præscriptione quæratur dominium: quia intelligitur etiam directum, ut statutum aliquid operetur ultra ius commune. Bar. in l. ij. ff. de usuc. † Et per Fel. in rub. de præscrip. in j. col.] Item nisi ex usucapione fauorabili: quia ex ea acquiritur dominium directum: sed ex præscriptione decem uel uiginti annorum quæritur utile, ex præscriptione uerò triginta annorũ merè odiosa, acquiritur exceptio tantùm, secundum Bal. in l. fin. xvj. opp. post Bart. ibi. C. de edi. di. Adri. tol. & Bar. post glo. in l. traditionibus. C. de pac. Et quando acquiritur dominium exceptione præscriptionis, impetit processum. Bald. in d. authen. nisi tricennale. in fi. post gloss. Item uerum est, quòd quæritur utile ex præscriptione habente bonã fidem. c. ad aures. & ibi Abb. Sicu. de præscrip. glo. Bart. & Ang. in l. si quis emptionis. de præscrip. trig. an. Dy. in regula, possessor. in vj. Bart. in l. j. ad fin. ff. de aqua. plu. arc. Item quare etiam directum. Innoc. in c. cæterum. de iudi. glo. xvj. q. iij. in summa. & in regula, sine possessione. in vj. Archi. in c. j. de præscrip. in vj. d. c. ad aures. secundum Abb. & Pet. de Peru. in c. uigilanti. eod. tit. & j. Item probatur ex eo, quòd tempore acquisitionis res erat in bonis nullius. Bart. in l. rem, quæ nobis. ff. de acq. pos. ubi ponit modum probandi rem fuisse in bonis nullius. & in l. rem alienam. iij. col. ff. de pig. act. & Pau. de Cast. consi. xciij. Quod uerum, nisi aduersarius probet contrarium, scilicet quòd erat in bonis alicuius, secundum Pau. ibi, post Bart. ubi s. Item probatur ex possessione tanta, quæ sufficiat ad præscriptionem cum titulo, & bona fide, quando agitur de dominio principaliter: secus, si possessio non sufficit ad præscriptionem. Bart. in l. pe. de cond. inst. Ioan. And. in c. illud. de præsumptio. & Pau. de Cast. in consi. cxiiij. Item probatur dominium de præsenti per dominium de præterito. not. in l. siue possidetis. & ibi doct. C. de proba. c. præterea. de transf. Bald. in l. ex persona. ult. col. de probat. Ioan. And. in addi. Spec. de proba. §. uidendum. uersi. xiij. in Spec. de prẽsump. §. j. Ludo. Pon. in consi. lxxx. quod incipit, In Christi nomine, amen: uisis ac procuratis actis, &c. & j. eod. uersic. xvij. Item præsumitur ex traditione pecuniæ mutuatæ esse apud mutuantem. l. nam & si fur. ff. si cer. pe. Flo. in l. sicuti. §. si quęratur. ff. si cer. pet. Item probatur dominium per solutionem collectarum. Ang. in l. iij. in fin. C. de natura. lib. & s. Collecta. el j. uersic. xxxj. Item probatur per instrumentũ. l. proprietatis. & ibi glo. & doct. C. de prob. Quod intellige cum alijs requisitis ad acquisitionem dominij: ut ibi. Item per testes, qui uiderint emi, & posideri diu cum titulo, secundum Bald. in d. l. proprietatis. Item per testes, qui dicunt, quòd talis emit, & precium soluit, & habuit uacuam possessionẽ rei ab eo, qui erat dominus. d. l. cùm res. & ibi Bal. & Bar. de prob. Et hoc uerum ad obtinendum in iudicio rei uendicationis: nam secus est in Publiciana, in qua non requiritur precij numeratio ad obtinendum. Bald. in d. l. cùm res. & ibi doct. & l. de precio. ff. de publi. & Alex. in l. j. eod. tit. † Et quòd ita per testes, sicut per instrumenta, probetur dominium, uide Franc. Aret. in l. doce ancillam. C. de rei uendi.] Item probatur, quòd sit publica uox, & fama, quòd res erat patris mei, quam pater meus emerat: quia licet de instrumento emptionis non constet, tamen probata fama, & probato quòd pater meus dicebat se emisse, & probata possessione per me, quæ sufficiat ad præscriptionem, resultat probatio dominij. gloss. in l. Titio fundus. ff. de condi. & demon. quæ dicit iustam credulitatẽ induci ex dicto unius nobilis uiri. Ita Bart. in l. Celsus. ff. de usuca. & Bald. in l. indicia. C. de rei uendi. Lanf. in cap. quoniam contra. uerbo, Testes. uer. circa premissa. de prob. Sed Rota tenet contrarium in deci. cccxxxiiij. si uendico. Item probatur dominium antiquum per famam publicam, si de fama sit factus articulus specialis, quia generalis non sufficit, secundum Butr. sing. quem refert Host. in cap. inter dilectos. de fide. instrum. & do. Salustius in repertorio, uer. fama. Et ita practicatur Florentiæ, & de facto obtinui. fama enim quandoq; sufficit ad dominij probationem. Bart. in l. pen. in fi. prin. ff. de cond. instit. per not. in l. iij. C. de proba. & in l. at qui natura. §. cum me. de neg. gestis. ubi per Bart. post glo. qui dicit uerum esse sic. quia iustus error dat causam usucapioni, sicut uerus titulus. Et ideo si quis non posset probare titulum uerè, sufficit probare per publicam famam. Quod etiam tenet Bart. in d. l. Celsus. & Bald. in d. l. proprietatis. dum dicit, quòd per famã inducitur iusta causa credendi: & sic titulus putatiuus, qui sufficit ad præscriptionem, per quã probatur dominium. quod not. Et quòd dominium antiquum probetur per famam publicam, tenet etiam gl. & alij doct. in d. l. proprietatis. & Flo. in l. item Mela. §. legis. ff. ad leg. Aquil. & Innoc. in c. ueniens. de uerbo. sign. & j. uer. Fama. uersi. lij. & lv. Et dic uerum in dominio antiquo, secundum Alex. plenè consi. j. iiij. parte. Bald. in d. l. proprietatis. & in l. cùm super. de rei uendi. Innoc. & doct. in cap. ueniens. de testi. j. & in c. qui per nouale. de uerbo. signi. &

† gni. & infrà, uer. Fama. uersi. lxiij. † Adde Fran. Are. in l. is, ad quem. de acq. hær.] Item probatur ex annua perceptione fructuum. l. litib. C. de agri. & censi. lib. xj. & Bart. in l. Titia. ff. de sol. Bald. in l. ij. in fin. C. de prob. & in authen. quas actiones. ult. col. C. de sacrosan. eccl. & infrà istomet uer. in fin. ij. col. ibi: item probatur per catastum, & solutionem, &c. infrà uerb. Dominus. uersic. cxxxv. Item probatur ex possessione, quando dominium deducitur in causa incidenter, non si principaliter. Innoc. in c. illud. de præsump. & Butr. in c. cùm ad sedem. de rest. spo. Ioan. de Imo. in c. ex literis. de proba. & Bald. in d. l. ij. in fin. C. de probatio. Pau. de Cast. consi. xciiij. Flo. in l. item Mela. §. legis. ad legem Aqui. & in l. sicuti. §. si quæratur. ff. si ser. uen. & ibi glo. & Bart. qui tenet idem in l. apud Trebatium. in fin. ff. de aqua plu. arcend. & in l. rem alienam. iij. colum. ff. de pigno. act. quòd sufficit probare de possessione debitoris, & ex ea probatur dominium: quia principaliter non agitur de dominio in hypothecaria. Et tenet Paul. de Cast. consi. vj. consi. cccxx. & consi. xciiij. quod etiam tenet Ange. in l. si Titio. de pignor. Et intellige de possessione titulata, secundum Bald. in Marga. uerbo, quæstio. & Bald. in l. indicia. C. de rei uen. & in l. non ignorat. qui accu. non pos. & Alexan. consi. x. iiij. parte. Item intellige, si allegetur. Bartol. & Alexand. in l. rem alienam. de pig. actio. & Bald. in l. etiam. ij. col. C. de execu. rei iudi. & Salic. in l. certi. C. locati. Item probatur per indicia. l. indicia. & ibi doct. C. de rei uen. Item probatur dominium præsumptiuè, scilicet ex possessione: ut, si quis compareat ad impediendum executionem sententiæ: allegans enim rem esse suã, præsumitur dominus, si possideat rem ipsam, in quam sit facta missio, uel executio. Bald. in l. ob maritorum. C. ne uxor pro mari. & in l. indicia. C. de rei uendica. & Bart. in l. j. C. de priuil. fis. & per Bart. in l. ij. & ibi Salic. C. quan. fis. uel priui. & not. in l. siue possidetis. & in l. ij. per Bart. & gloss. C. de proba. & in l. cùm res. eod. tit. & ibi Bald. quòd dominium præsumitur ex possessione rei, non ex quasi possessione iuris. Sed Bartol. contrà in l. magis puto. §. j. ff. de reb. eorum. Idem quod suprà, tenet Bart. in l. quidam in suo. post gloss. ff. de condi. instit. & in l. apud Trebatium. in fin. ff. de aqua plu. arg. & infrà uerbo, Possessor. el j. uersi. j. & xxij. Quod est uerum, si possessio est de præsenti, secundum Bald. in l. j. C. de ser. fu. & Flo. in d. §. legis. ad leg. Aquil. ubi multa allegat. Item uerũ ex qualitate rei: ut quia sunt uestes muliebres, quæ præsumuntur esse mulieris allegantis esse suas. Aliàs enim bona uxoris præsumuntur esse uiri, propter præeminentiam, quando per uirum possidentur, nisi uxor contrarium probet, etiam per priuatam scripturam. Bald. in d. l. ij. C. ne uxor pro mari. Vnde uxor non dicitur possidere iure familiaritatis, licet bona sint uxoris: ut ibi. & j. uerb. Maritus. el j. uersi. xxx. Item præsumitur res esse rei conuenti rei uendicatione possidentis, si actor non probet de dominio suo, adeò quòd debet reus absolui. l. ij. & ibi Bal. C. de probation. Quod uerum, secundum Bal. ibi, si reus possidet cum titulo: & sic sua possessio est indubitata, & plena, & iustificata per uerum titulum coniunctorum. Bald. ibi quem etiam uide in l. cùm res. eod. tit. & infrà uerbo, Possessor. Bart. uerò & Alex. in l. si à furioso. si cert. pet. dicunt, quòd allegans se dominum, eo quòd prius habuit possessionem, uidetur habere fundatam intentionem, & probasse de dominio, quia præsumitur dominus: quia quod de alterius bonis non apparet fuisse, debet esse eius, qui primò occupauit. l. iij. de acquirend. re. do. & idem Bart. in l. si duo. in fin. prin. uti possi. Sed contrà tenet Bart. in l. rem, quæ nobis. de acqui. pos. & in l. rem alienam. de pig. actio. & Bald. in l. j. ff. de rer. diui. & in rubrica, extrà, de præscri. & in c. cùm causam. de proba. per Bald. & aliquid per Bart. in l. ij. ff. de usuc. Alex. ubi s. concordat, ut opi. Bart. in dicta l. si à furioso. procedat, quando reus habet ab authore causam, seu titulum, de cuius natura sit transferri dominiũ, aliàs procedat opi. cõtraria. & uide Pau. de Cast. consi. xciij. Item probatur per accatastationem rei alienæ, sciente, uel præsente domino, & nõ contradicente. Bart. in l. quod quis. ff. de acquiren. rerum domi. per l. censualis. C. de donatio. & Bald. in l. solennibus. in princip. C. de rei uendicatio. & Bart. in l. iura. C. de omni agro deser. lib. xj. & Alex. consi. x. iiij. parte, & in consi. xj. eadem parte, & suprà uer. Catastũ. uersi. iiij. Item probatur per signaturam rei emptæ. l. quòd si neque. §. fin. ff. de peri. & commo. rei uendi. & suprà uerbo, Dominium transfertur. uersic. lx. Item probatur per catastum, & solutionem collectarum, uel census pro rata, sciente & patiente socio, qui emit pro se, & fecit eam accatastari sibi & fratri suo. Bart. in l. rura. C. de omni agro deser. lib. xj. l. censualis. de donation. l. solennibus. C. de rei uendi. Paul. de Cast. in l. scriniarios. C. de testam. mili. Lud. in sing. uerb. Dominium. uer. quidam emit. & Pet. de Peru. in consilio, Factũ sic proponitur, apparet in catasto, &c. & Lud. in consilio, Cùm isti fratres, &c. Pet. de Peru. in tract. Societa. iij. parte. xij. col. & in xvj. col. Item probatur per locationem, si colonus diu laborauit. Bald. in l. ad probationem. C. locati. & locans habeat titulum: ut ibi, & Alex. in consilio xij. iiij. parte, & infrà isto uersic. ibi. Item per locationem, &c. Item probatur ex eo, quòd quis gerat se pro domino possidendo, & fructuando ut dominus. l. litibus. C. de agri. & censi. lib. xj. glo. in l. penul. de condi. institu. l. fœminæ. in fin. C. de sec. nup. secundum Bald. in l. siue possidetis. C. de proba. & in l. ij. in fin. eodem tit. Pau. de Cast. in consilio cccxx. Bart. in l. Titia. de solu. & suprà, & infrà. Item per locationem rei cum receptione pensionis pro ea, si probetur titulus concedentis, secundum Ray. in apo. in l. quidam in suo. & c. inter dilectos. & ibi Abb. in fin. de fide instrum. & suprà eodem uer. ibi, item probatur per locationem. Ioan. Pap. in sum. in tit. de capitulis. uer. fructus. & Bald. in d. l. indicia. & in d. l. solennibus. & infrà uersi. vij. & Barto. in l. ad probationem. C. locati. & Alex. consi. x. iiij. parte. quòd non probatur possessio, uel dominium quo ad tertium, per solam locationẽ, nisi incidenter. uide ibi omnino, & in consilio sequenti. ubi plenius, & melius in consilio xij. Item ex diuturna possessione præsumitur dominium, secundum Ang. in l. qui aliena. §. j. ff. de acquirend. hæredita. & suprà eodem. Scias tamen, quòd titulus emptionis non præsumitur ex longa possessio. gloss. & Bart. in l. si maior. ff. communi diui. & l. nullo. de rei uendicatio. Item probatur dominium rei ex seruitute in re. Bald. in l. cùm res. in fin. C. de proba. & infrà, Possessio iurium. uer. xij. Item probatur per possessionem triginta annorum, etiam in reali. Raph. in d. l. quidam in suo. per l. si quis. §. sed hic super illis. C. de præscr. trigin. annor.

† Vide do. Pet. Philip. Cor. in consi. lxxxvij. inci. Visis. in litera L. & in consi. clxxij. inci. Visa in litera M. in iij. parte.]

† Vide Alexand. in l. rem, quæ nobis. consi. vj. in fin. de acqui. pos. Item,

Dominium quomodo probetur, uide suprà plenè, & ibi Bart. plenè in d. l. quidam in suo. C. de condi. instit. & in l. rem, quæ nobis. de acqui. pos. & in l. rem alienam. de pigno. actio. & in l. j. in repe. C. de ali. iud. & in l. ij. ff. de usuca. & in l. ad probationem. & ibi Bald. C. loca. & Flo. in l. sicuti. §. si quæratur. si ser. uend. Paul. de Cast. consi. xciij. xciiij. cccxx. & consi. ccccxxxij. & j. eod. per totum. & in Spec. de loca. §. vj. uersi. lvj. ubi plenè. uer. seq.

Dominium probatur ex solutione annua longa census rei alienæ, sciente & patiente domino rei. glo. not. in l. solennibus. C. de rei uend. ubi Bald. contrà. & Alex. post Salic. in l. cùm de in rem uerso. de usuris.

† Dominium probatur per solutionem census, uel canonis. Hippol. in rubr. C. de prob. colum. liij. Qualiter hoc intelligatur, & qualiter debeat probari dominium, uide Bened. in repe. c. Raynutius. fol. 154. col. iij. cum seq. de test. ubi latè & notabiliter.

Dominium per testes quomodo probetur. Paul. in d. consilio cccxx. & consi. cccxxxij. & s. eod. uersic. j. post principium. ibi: item si testes dicunt se uidisse, &c.

Dominium non probatur ex simplici possessione, nec quod utebatur, & possidebat ut dominus. Paulus de Castr. consilio cccxx.

Dominium uenditoris non probatur per emptionem, quia emptor non uidetur fateri uenditorem esse dominum. infrà, Emptor j.

Dominium non probatur per instrumentum locationis factæ alteri, nisi etiam probetur titulus, & quod sibi fuit soluta pensio. Paul. de Cast. consi. cccxcj. l. ad probationem. & ibi Barto.

Barto.C.locati.& s.eod.uersi.j.iuxta fi.ibi:item per locatio nem, &c. & Alex.in d.consi.xij. Bart.in l.non ab re.C.unde ui.dicit dominium præsumi qui locauit. & per Alex. consi. x.ij. parte, & consi.xij.

Dominium non probatur, si dicit testis, Vidi Titium esse dominum. Bart.in l.j. C.de nau.Tyberi.l.xj.& Ang.in authen. de testi.§. & licet.in j. col.uersic. unum tamen scias. col.vij. Pau.de Cast.consi.clxxxj.incipiente, Visis allegationibus. ubi loquitur notabiliter.Bald.in Marg.uer. Testis.xvij.col. Inn. & doct.in c.cùm causam.de testi. Bart.in l.j.iiij.colum. in fi.uer.item oppo.ratio testis. ff.si cer.pe. & Bald.in l.cùm res.in prin.C.de proba.dum dicit dominium non posse probari per testes, nisi deponant de facto aliquo, ex quo resultet dominium, secundum Bald.ibi in iij.notabili, post Spec. & Inno. Bald.in l.solam.de testi.j.col.& j.eod.uer.xviij.ad-do j. Testes deponunt.uer.lxxiiij. Nec si dicit bona esse Titij, nisi reddat causam scientiæ, etiã non interrogatus.j. Te-
† stis deponit.uersi.clxxxix. † Et per Fran.Are.in l. doce ancillam. C. de rei uend. quia potest probari ista per testes, sicut per instrumenta.]

Dominium non probatur per castatum. Barto. & Bald. in l. si pater.C.de ac.emp.uide Bald.in l.solennibus.C.de rei uen. & Alex. consi.x.iiij. parte. ubi dicit uerum, nisi in præiudi-
† cium consentientis descriptioni in catasto. † Et dom. Bart. Soc.in consi.lxxxix.inci.In causa.uersi.tertiò etiam ponderandum.in j.parte.]

10 Dominium non probatur ex solo titulo, sine possessione.l. seruum.& ibi Bart.C.de rei uend.

Dominium non probatur ex sola possessione sua, uel authoris sui, etiam longa. Pau. de Cast. consi.xciiij. ubi dicit esse de hoc communem opi. contra Bald.in l.cùm res.C.de proba. uidelicet quãdo agitur rei uendicatione, & sic de dominio
† prin.ut s.eod.uer.v. Et do.Pet.Phil. Cor.in consi.clxv.inci. Pro facto.in litera B.in iij.parte.]

Dominium non probatur ex clausula instrumenti, Actum in domo Titij. Angel. in authen. ut sponsa.largi.§.& hoc insuper.ult.colum.& glo. & doct.in l.optimam. C. de contra.& comit. stipu. in l. prædijs.§.fin. de lega.iij. in l. cùm aliquis. C.de iure delibe.& ubique per doct. & per Alexand.consi. xij.ij.parte. & ibi dicit dici antiquum instrumentum post annos centum.

Dominium non probatur per perceptionem annuæ pensionis. Innoc.in c. cùm Bertoldus.de re iud. Bald.in Mar.uer. Dominium.uersi.secundò no.in d.l.solennibus.& ibi Bart. C.de rei uen.

Dominium non probatur per assertionem longæ possessionis, nec per famam in possessorijs.Bald.in Mar. uer. Matrimonium.uersi.ij.

Dominium non probatur per luitionem pignorum factam ab extraneo.l.res.& ibi Bald.C.de pig.

† Dominium non probatur per famam, aut per reputationem, uel possessionem: ideo per ueras causas probari oportet.Ita do. de Rota. decis.cccxxx.in nouis.de quo per Alex. de Imo.in consi.lxxj. in j.uol.in fi.col.& consi.j.in iiij.uol.& in consi.x.& xj.eod.uol.

† Dominium fama in antiquis satis probat. glo. & Angel. in authen.at qui natura.§. cùm me absente.ff. de neg.gest.Bal. in authen.quas actiones in extre.C.de sacrosan.eccle.Bald. & Salic.in l.proprietatis.C.de proba.Ang.in l.Titius.ff.qui. mod.pign.uel hypot.solu.in l.quidam in suo.ff.de cond.in-stit. Alexand. consi. cxvj.uol.v.consi.cj.dub.iiij.uolum.vij. Aret. consi.xxxvij. Mar. Ant. Nat.consi.ccclxxviij. num.6. uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Dominium non probatur per instrumentum, in quo est concessum sibi omne ius, quod habet concedens, nisi aliter probetur de iure concedentis, cùm in cõcessione subaudiatur clausula, Si quod habet. Dy. & Bal.in l.si sic.§.si mihi.in fin. de leg.j.Bart.in l.cùm res.C.de prob. & suprà eod. in princ. huius uersi.& s. Clausula contractus.in clausula, Vendit o-
* mne ius,&c. * Spec.in tit.locati.§.nunc aliqua.uer.lij.& ibi Ioan.And.Ioan.Crot.consi.xxxiiij.num.11. Æmilius Maria Manolessus.

* Dominium sola inuestitura non probatur, nisi eum qui inuestituram concessit, dominium eius rei, quam concessit, fuisse, inuestiturææq; concedendæ ius habuisse demonstretur.l.& quæ nondum.§.quod dicitur. ff. de pign.l. cùm res. C.quæ res pignor.obliga.possunt. Pau.Cast. consi.cxxxiij. uol.ij.Mar.Ant.Na.consi.cccxcvj. num.6.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Dominium probatione tituli, etiamsi ad titulum possessionem accessisse demonstraretur, non probatur.glo.in l.cùm res. C.de prob.& ibi. Cyn.Bart.ac alij. Paul. Castr.consilio ccccvj.uol.j. Mar.Ant. Nat.consi.cccxcvj.num.5.uolum.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Dominium probatum esse uidetur, quotiescunq; planum iudicibus factum est, longo aliquo tempore eius rei, qua de agitur, fructus percepisse.Bar.in l.cùm res.C.de prob.Abb. in c.cùm contingat. de decimis. Hier. Cagn.in l.j. num.131. ff.si cert.pet.Æmilius Maria Manolessus.

† Dominia antiqua, de quorum principijs non extat memoria, probatur per famam antiquam: & hoc maximè procedit in dominijs regum, ciuitatum, & cõmunitatum: ut no. Bal.in l.proprietatis.uer.item fama cooperatur.C.de prob. Allegat ad hoc gloss.in l. at qui natura.§. cùm me absente.ff. de neg.gest. sequitur An. Barb.consi.xviij.incip. Præclarã scriptum est,&c.in antep.col.uer.& si dicatur.in ij.uol. Subdens ibi, quòd dicitur factum antiquum excedens memoriam hominum: quod est, quando excedit quadraginta annos, secundum Ant.in c.ueniens.de testi. *

* Domum alicuius esse, non probatur, quia diu arma ei sunt affixa.Ioan.Plat.in l.stigmata. C. de fabricen. lib.xj. Hiero. Cagnol.in l.j.num.177.ff.si cer.pet. Æmilius Maria Manolessus.

Dominium præsumitur in præsenti ex præterito. l. siue. & ibi Bald. C.de probatio. & Bald.in l.non ignorabit. C.ad exhiben.& s.eod.uersic.j.col.circa medium.ibi: item probatur dominium de præsenti,&c. & sic si constet de principio dominij, aliàs non.Bald.ibi in j.op.in d.l.siue.per l.ex persona. eod.tit.Sed Bald.in l.uis eius. C.de prob.dicit, quòd dominium ex præterito præsumitur in præsenti. & adde s.eod. dicto uersi.j.in Spec.de obl.& sol.§.j.uer. sed pone.& de loca.§.vj.uersi.lxvj.

Dominium per testes non potest probari per uisum, sed per causas facti.Bal.in l.solam. C. de testi.& s.eod.uersi.viij. Et cum ratione, etiamsi nõ interrogentur de ea. Bal.ibi, quem etiam uide in rub.C.si ex fal.instru.

Dominium probatur, scilicet utile, eo, quòd quis probat titulum, id est quod emit ab eo qui possidebat, & soluit preciũ. Bald.in l.cùm res.C.de proba.& Alex.in l.j.ff.de usuca.uide melius s.eod.uersi.j.in prin.

Dominium probatur non solùm per titulum, sed etiã per traditionem uacuæ possessionis. Alex. consi.x.iiij. parte. post docto.in l.cùm res.C.de proba.in & l.Celsus.de usuc.Bald. in l.nam & postea.§.si petitor.de iureiu. & Ioan.An.in Spe. de causa pos.& propriet.§. nũc uidendum. uer.de hoc est.& Alex.consi.xj.ea.parte.

Dominium uenditoris non probatur ex eo, quòd emptor cõfitetur se emisse à Titio.glo.in l.j.ff.de publi. & Alex.in l.Iulianus.de condic.indebiti.Item,

Dominium permutantis non probatur ex confessione partis confitentis se permutasse cum Titio.Alex.in l.Iul.de condi. inde.& in Spec.de exc.§.uiso.uer.& papa.

Dominium non debet probari, quando agitur possessorio iudicio. Cy.in l.si cùm res. C.si res ali.pig.da.sit. & ibi Raym. Bal.& Ang.contra Bart.in l.rem alienam.ff.de pig.ac.

Dominus castri non potest uasallos, uel castrum alienare, inuitis subditis.Bal.in c.j.§.j.quo tempore mil.& in l.debitores. C. de pac.facit l.inuitus.ff.de fideic. lib.Pau.de Cast.in l.ex hoc iure.ff.de iust.& iu. Alexand.de Vinc.in c.ad quęstiones.in vj. notabili. de rer.permut. & in c.potuit.in gloss.ij.de loc.& Bald.in l.in testamento. C. ad l. Fal.& j. uer. Vasallorum alienatio.uer.ij.& iij. Item nec eis irrequisitis, secundum doct. ubi s.& Host.& doct.in c. dilecti.de maio.& obedien. & Bald.in d.l.in testamento.

† Et per Fel.in d.c.dilecti. & do. Iason May. Inst. de ac.§.item Seruiana.num.105.]

Dominus feudi post præstitum iuramentum fidelitatis à uasallo, cogitur pręcise immittere uasallum in uacuam posses-

sionem feudi.c. si facta. & ibi Bald.si de.feu.fue.contro.

† Dominus feudi habet iurisdictionẽ ordinariam,quæ à lege sibi conceditur.Decius in c.cæterùm.in prin.de iud.

Dominus feudi an teneatur iterum inuestire uasallum, si possessio feudi redierit ad dominum, post traditionem factam uasallo. Bal.in d.c.si facta. si de feu.contro.

Dominus feudi priuatur proprietate in omnibus casibus, in quibus uasallus priuatur feudo.Bal.in c.j.vj.col.quib.mod. feu.amit.in usi.feu.

Dominus feudi potest obligare proprietatem sine præiudicio feudatarij. Bald. in l.ij. C. de usufr.& in c.j.ij.col. de prohi. feu.al.per Fed.& in l.in testamento. C.ad leg. Fal.Bald.in d. c.j.dicit,quòd non potest sine consensu dicti uasalli,nisi pro tanto precio, ut non sit spes luitionis.per l. qui habebat. de legat.iij. Item,

Dominus feudi an possit hypothecare,locare,uel uendere feudum sine consensu uasalli.c.j.§.j.cum glo.& Bal.quo tempore mil.& in d.c.j.de prohi.feu.alie.per Fed.

Dominus feudi non potest uendere rem uasalli,etiam ex causa.Bal.in l.non solùm.in princ.C.de bo.quæ lib.

Dominus castri succedit hominibus suis mortuis ab intestato sine filijs. Bal.in l.j.C.de hær.decu.

Dominus directò an præferatur domino utiliter.glo.in l.ij.C. de nouatio.

10 Dominus potest propria authoritate demoliri ędificium in suo solo factum.Flo.in l.j.§.j.in fin.ff.de serui.rust.præd.& j. uer.Edificium.uer.lxxvij.ubi plenius.

Dominus non potest uasallum tradere inimico suo, etiamsi deliquerit: quia tenetur eum etiam iniustè defendere: secundum Baldum in l.conuenticulas.j.colum. de pace iura. fir.in usi. feu.

Dominus feudi alienati per plures manus debet reuocare, non uasallus. Bald.in cap.super.v.colum.de prohib.feu.ali. per Fed.

Dominus præsumitur quilibet possessor in iudicio diuisionis. Ang.in l.& ideo.ff.de cond.fur.in fi.

† Dominus significat illum qui habet aliquam superioritatem. do. Pet.Phi. Cor. in consi.cxxix. incip. Visis. in litera A.in iij.parte.]

Dominus non tenetur de facto suarum gentium, nisi eis præstiterit auxilium.not. Car.in cle.ij. iij.col. de re iud.

Dominus feudi, qui uasallum inuestiuit,cogi potest præcise ad inducendum uasallum, in possessionem feudi, nec liberatur soluendo interesse. Bald.in cap.j. de contro.inuest. Lud.& Alexand.in l.stipulationes non diuiduntur. pe. col. de uerb.ob.

Dominus feudi est iudex in causa inter uasallos, non inter se & uasallos uertente: quia tunc pares curiæ,id est, alij uasalli cum iuramento cognoscunt. Item papa, quando dominus non recognoscit superiorem, & uasalli magis fauent superiori, uel quando iustitia deficit. Bald.in c.fin.j.col.de prohi.feu.ali.per Fed. & ibi etiam dicit, quòd dominus est iudex ordinarius uasalli: ut ibi,in ij.col.per c. si clericus.de fo.comp.& j. Card.in clem.ij.§.denique.viij.q.de re iud.dicit,quòd ipse dominus nõ cognoscit,sed ordinarius, quando uasallus negat ius domino: per not.in cap. cæterùm.de iud.& infrà, Iudex quis. uersi.viij. Vide omnino Alex.in l. de iure. ad muni. quòd non est iudex si recognoscat superiorem,aliàs sic.

Dominus feudi recusans inuestire uasallum, an, & quomodo cogatur.Bal.in c.j.§.fin.per quos fia.inue.

Dominus castri non potest expellere mercatores forenses sine causa,& eis bona auferre. Bal.in c.j.de forma fideli.

† Dominus castri an possit imponere pœnam subditis animalibus intrantibus possessionem domini. Decius consi. cxcix.col.ij.

20 Dominus feudi potest castrũ custodire,inuito uasallo, tempore guerræ,uel necessitatis. Bald.in c.j.§.quid ergo.de inuesti.de re ali.fac.in usi.feu.clausula x.

† Concordat huic decisioni Ioan. Sanxon in consuet. Burg. tit.des chastelennies. art.j.in fin.

Dominus feudi an possit facere gratiam filio feudatarij,inuitis agnatis, scilicet quòd repudiet hæreditatem, & accipiat feudum.glo. & Bal.in c.j.ix.col.an agna.uel filius.

Dominus feudi non seruans pactum uasallo,an incidat in pœnam promissam per uasallum ipsi domino,si nõ soluit omni anno,&c.Bal.in c.j.qualiter do.pro.priue.

Dominus pro delicto famuli tenetur,quatenus ad ipsum peruenit immediatè,non aliter. De hoc per glo.& Car. in cle.j. §.porrò.de statu mon. de testi. in literis.de uerb.sig.sic ut.in vj. & per Abb.in c.j. de resti.spo. Barto.in l.j.§.familiæ.ff.de ui,& ui arma.Vel nisi dominus sciat,& non prohibeat:quia uidetur ratificare. Vel nisi famulus faciat de uoluntate,uel mandato domini. Flo. in l.is,cuius.in fi.ff.si ser.uen.l.si colonus.in fin. de aqua plu.arcen.& l. prece.§. idem Iulianus. & l. licet gratis.in fin. nau.cau.sta. Vel nisi statuto caueatur dominum teneri pro famulo : quia tunc tenetur etiam de commissis antè.Bart.in l.Titius.ff.de testa.mil.ubi dicit uerum,si simpliciter statutum dicat, dominum teneri pro delicto famuli : secus, si dicit teneri pro delicto commisso à famulo:quia intelligitur de commisso tempore, quo est famulus,secundum Barto. Sed an pro damno dato,j.eod.uersic. clxiij. Item tenetur pro famulis delinquentibus in officio, ad quod deputati sunt per dominum. Bart.in l.j. §. familia.

† de publica. † Et per Felin.in c.nulli.de accu. in princ.uersi. nota primò.]

† Dominus an & quando possit uerberare famulum,& quando puniatur uerberando. Alex.consi.xxxv.uol.iij.

† Dominus tenetur de delicto subditorum,quando neglexit eos ad satisfactionem cogere. Fel.in c.postulasti.in iij.uersi. ex istis.de fo.com.]

Dominus soluens pro damno illato à famulo alteri : repetit à famulo, uel retinet ei mercedem, nisi iussu domini famulus deliquerit:quia tunc dominus tenetur. Ita tenet Spe.tit. de iniur.& dam.da.§.fi.uer.pe.in sum.

Dominus præsentando famulos delinquentes in officio publico liberatur:non si in officio priuato. Bart.in l.j.§.familiæ. de pub. & Abb. Sicul.in c.licet.de resti.spolia.ubi plenè de hoc articulo.

Dominus pro famulo eximente non tenetur pro suo.sic l.fi.in prin.per Alex.post Bal.ff.ne quis eum qui in ius.

† Dominus simpliciter recipiens famulum tenetur tantùm ad alimentum:uide Alex.in l.pen.§.j.ff.sol.ma.

Domini terrarum habent fiscalia iura in terris suis ex contractu uel priuilegio principis, non aliàs. Bald.in l.j. in fin.C. de hær.uend.

† Domini temporalis habentur loco principis. do. Pet. Phi. Cor.in consi.clxxviij.incip. Visa.in litera A.in iij.parte.]

Dominus sciens uitium rei emptæ per procuratorem, an possit agere redhibitoria. Bal.in l.fin.C.de ædi.actio.

Dominus cõstituens procuratorem ad recipiendum mutuũ, quomodo teneatur, si procurator recepit mutuũ, ad quod obligauit se,& quendam alium fecit obligari insolidum,uel pro rata.Pau.de Cast.consi.ccxviij.

30 Dominus habetur pro contumace, non pro confesso,quando procurator in iudicio interrogatus respondet se nescire, & debet condemnari in expensis. Bal.in addi.Spe.de proc. uer.si procurator respondet. & Bal.in Mar.uer.Procurator. Inno.in c. pertractandum.de iur.cal.& j.Procurator qualiter.uersi.50.& j.

Dominus feudi potest cõmittere causam feudalem inter uasallos alteri, qui tamen commissarius non potest domino aliquid adiudicare. Rota in deci.ccj.si dominus.in nouis.

Dominus feudi non habet iurisdictionem in personam uasalli,sed quandam superioritatem. Card.in cle.ij.§. deniq;.de re iud.scilicet respectu rei.ut ibi iiij.q.

Dominus potest uendicare rem suam per alium uenditam, etiamsi emptor ignorauit rem esse alienam. l.j. & ibi Bald. C.de bo.ma.

Dominus feudi non potest immutare formam antiquam feudi in præiudicium feudatarij, nec illud auferre uni, & dare alteri.Bal.in l.j.pen.col.C.quan.non pe.par.

Dominus citatus ad respondendum est contumax, mittendo procuratorem ad excipiendum. Bal.in addi.Spec. de proc. uersi.qui opponit.

Dominus negligentiam procuratoris potest recuperare.l.dominus.C.de appel. & Bald.in addi. Spec.eod.tit.uersic.negligentiam.

Domi-

Dominus recipiens instrumenta à suo procuratore, debet ei facere instrumentum de receptis. Bal. in l. fin. C. de pac. conuen. & Alex. in l. qui tabulas. ff. de fur.

Dominus rei uenditæ per procuratorẽ quatenus teneatur de euictione. Bar. in l. si procurator Cæsaris. ff. de iure fisci.

Dominus reuocabiliter potest præscribere, ac si non esset dominus. Bar. in l. in libello. §. si quis seruum. in fi. ff. de capti.

40 Dominus emphyteusis an teneatur edere instrumentum emphyteutæ. in Spe. de loc. §. vj. uersi. lxiij.

Dominus potest uendere emphyteusim, & ius suum, emphyteuta non requisito. Bald. in addi. Spec. de loc. uer. dominus potest. & j. uer. Emphyteusis.

Dominus emphyteusis requisitus ab emphyteuta uolẽte uendere, si dicit, Nolo emere, non est amplius expectandus: secus, si dicit, Volo deliberare. Bald. in addi. Spec. de loc. uer. dominus, qui dicit. & in Spe. §. vj. uer. 100. & uer. seq.

† Dominus alicuius rei aliquis esse potest multipliciter. uide Sign. consi. lxx. col. ij. in prin.

Dominus reuocans statim procuratorem, tenetur ei actione de dolo. Bart. in l. quidam debitor. ff. de dolo.

Dominus an possit punire seruum de crimine. Bart. in l. j. ad fi. ff. de his, qui sunt sui, uel ali. iur. & ibi uide, an possit carcerari. & uide in l. si percussor. ad Syl. in l. si seruum. de uer. obl. & in l. si quis fortè. §. si quos. ff. de pœnis.

Dominus promittens ratificare gesta procuratoris, non potest pro parte reprobare, & pro parte approbare. Bart. in l. quæ omnia. uer. planè. de proc.

Dominus tanquam melius informatus, & legalior procuratore suo simplici, tenetur ad respondendum de ueritate, non quando procurator est in rem suam, quia non tenetur dominus comparere, nisi probetur, quòd sit legalior. Bart. in l. si actor. in fi. ff. de proc.

Dominus excusatur à contumacia propter infirmitatem uel mortem procuratoris: sed non propter stultitiam, uel ignauiam. Bal. in addi. Spec. tit. de contumacia. §. excusatur. Bar. in l. fin. ff. de restit. in integr.

Dominus tenetur respondere positionibus negatis per procuratorem, si dicatur melius nouisse factum. Bald. in addit. Spe. de iur. calum. uersi. etiam postquam. & j. uerb. Positionibus responsio. uersi. xvij.

Dominus monitus debet respondere positionibus, uel procuratorem mittere cum speciali mandato ad sic respondendũ, & contumax ante responsionem non potest appellare. Bal. in addi. Spe. de posi. uersi. qui non uult.

50 Dominus debet iurare per se, & non per procuratorem. c. j. de iud. in vj. nisi constituerit specialiter procuratorẽ ad iurandum. glo. ibi. quo casu non cogitur iurare, nisi sit persona iustior, quàm procurator, uel melius informatus. gloss. no. ibi: quia ipse cogitur iurare tanquam legalior, etiamsi procurator iurauerit. Innoc. in cap. fin. de iura calum. Bald. in Mar. uersic. procurator. & infrà uerbo, Procurator iurat. uersic. xj.

Dominus rerum scriptarum in catasto tenetur ad datias, uel collectas, & non alius. Bart. in l. hi penes. C. de agri. & censi. lib. xj.

Dominus pro famulo non tenetur ad collectam impositam ratione possessionum. Bartol. in dicta l. hi penes. de agri. & censi. lib. xj.

Dominus feudi non tenetur ad datias, uel tributa, quando respondetur sibi de fructibus, licet de pecunia sic à colono suo. glo. & Bart. in l. j. C. de anno. & tribu. lib. x.

Dominus ratum habens incidit inquantum plus ex forma statuti, propter negationem procuratoris, sicut si principaliter negasset. Ang. in authen. de trien. & semis. §. si etiam.

Dominus an possit appellare, si eius procurator non appellauit. Bal. in l. ab eo. C. quo. & quan. iudex.

Domini indiuiduorum possunt quilibet agere, & cõueniri in solidum. l. loci corpus. §. si fundus. per Bar. ff. si ser. uendi.

Dominus præsumitur, qui locauit. Bartol. in l. non ab re. C. unde ui.

Dominus esto, in substitutione, est uerbum directum. Bald. in l. fi. §. pe. C. de sac. san. eccle.

Dominus non succurrens uasallo perdit ius uasallagij. Bal. in l. ij. C. de infan. expo.

Dominus castri potest legare castrum subditis suis. doct. in l. senatus. §. fi. de leg. j.

60 Dominus territorij promittens reficere damnum derobato, quod probauit derobatus, sub pœna duplici non tenetur, si damnum probetur solum per iuramentum derobati. Bald. in l. conuenticulas. iij. colum. & seq. de pace iur. fir. in l. si quando. in fin. & ibi Barto. C. unde ui. & Barto. in l. j. ff. quan. ex fac. tut. & j. uerb. Iuramentum in supplementum. uersi. xviij. in ij. col.

† Dominus certi loci non potest iudicando, uel statuendo, ulcisci offensas factas suis subditis extra territorium, licet non offendens habeat ibi bona. Fel. in c. postulasti. in princ. ij. col. uer. j. conclusio. de fo. comp.]

Dominus potest cogere uasallum ad ostendendum sibi feudũ, de quo seruitium debet præstari. Bald. in c. insuper. ult. col. de prohib. feud. ali. per Fed. in c. uasallus. si de feu. fu. cõtro. in usi. feud.

† Adde etiam notabiliter, quòd dominus potest cogere uasallum, ut det ei instrumentum: de quo per Bald. in l. instrumenta. C. de fideiuss. Iason in l. ij. C. de iure emphyteu. & in l. si legatum. ff. de edendo.

Dominus non cogitur restituere uasallo feudum, quod ipse dominus recuperauit à possessore præscribente contra uasallum. Baldus in cap. fin. iiij. colum. de prohi. feud. ali. per Fed. ubi etiam dicit, quòd dominus auocat etiam fructus feudi à possessore.

Dominus an obligetur ex contractu procuratoris reuocati, nondum facta notificatione. Bart. in consi. Factum tale est, Pet. de Ponte.

Dominus pro subdito testis esse non potest. Flo. in l. idonei. ff. de testi. per c. causam quæ. de offic. delega.

Dominus non potest piscari, nec uenari in loco, usufructuario inuito. Flo. in l. item si fundi. §. aucupiorum. ff. de usufr.

Dominus possidens rem occupatam à seruo, non præsumitur mandasse ei occupationẽ. Bal. in l. j. C. de epis. & cler.

Dominus promittens ratificare omnia gesta procuratoris, nõ potest partem ratificare, partem non. Bar. & doct. & Ioan. de Pra. in l. quæ omnia. §. si aduersarius. ff. de proc.

Dominus non tenetur respondere positionibus post litem cõtestatam cum procuratore. Bar. & Ioan. de Prat. in l. si actor. iiij. col. ff. de proc. doct. in l. fin. C. eod. tit. j. uer. Positionibus responsio. uersi. xliij.

70 Dominus an, & quando teneatur ex promissione procuratoris, data de iudicato soluen. doct. & Io. de Pra. in l. in causæ. §. ex parte. iij. & iiij. col. ff. de procurato.

Dominus soli, in quo sit ædificata ecclesia, fit patronus ecclesiæ. Flor. in l. qui domum. ff. ad l. Aquil. Archi. xij. quæst. ij. apostolicos.

Dominus territorij an teneatur de delicto commisso in territorio suo. Flor. in l. in lege. §. quoties. ff. ad legem Aquil. & j. uerbo, Comes. uersic. xiiij. & plenius per Alexan. post Bart. † in l. ne quid. de incen. rui. nau. † Et per Fel. in c. postulatus. de fo. compe. in ij. col. & Paris de Pu. in tract. Syndi. in uersi. Robaria.]

Dominus mittens procuratorem inhabilem, est contumax, nec debet amplius citari, nisi dixerit se impeditum personaliter comparere, & non posse. Bartol. in l. si finita. §. Iulianus de dam. infect. & in l. cùm filius. §. in hac. de uerbor. obli. & in l. iiij. in princ. ff. de re iu. Bartol. Paul. de Castr. & Ioan. de Pra. in l. j. ff. de proc. & Bart. in l. j. §. si nemo. ff. quod cuiusq. uni. nom. & suprà uerb. Citatus. uersi. xxxix. & seq. & uerb. Contumax. el ij. uersi. iiij. vij. & xiiij. & suprà eod. uer. xlix. Bart. in l. ij. §. defendi. ex quib. cau. in poss. ea. Alex. in l. si actor. de procur.

Dominus pro facto domestici sui non tenetur. c. cũ ad sedem. de resti. spo. Alex. in l. ne quid. ff. de incen. rui. nau.

Dominus an teneatur pro delicto famuli commisso in re, cuius custodia spectabat ad dominum. Alex. in d. l. ne quid. de incen. rui. nauf.

† Adde, quòd dominus potest repetere subditum suũ ab alio detentum. interest enim sua, ne uioletur eius iurisdictio. Item potestas repetit subditum suũ, ut possit munera personalia subire. l. de iure. ff. ad mun. & uide gl. in l. j. §. per hãc. ff. de rei uend. & dominus repetit ascriptitium suum. c. ij. de

 Iudæ.

Iudæ. Creditor tamen non repetit debitorem suum ab alio detentum: de quo uide glo. in c. authoritate. de priuil. lib. vj. Abb. in c. dilecti. de app. circa prin.

Dominus territorij tenetur resistere derobatoribus, & latronibus. Bal. in l. fi. C. de cap. Lud. in l. j. §. j. de publica. Alex. in l. ne quid. de incen. rui. nau.

Dominus potest purgare moram procuratoris. Bart. in l. cùm filius. §. in hac. de uerb. obliga. Ioan. de Pra. in l. j. vj. col. ff. de proc. † Et Ang. in consi. cclxxvj.

Dominus fundi per quem fluit formula molendini, debet pati ligna poni, & lapides in fundo pro reparatione clusæ. Flo. in l. refectionis. ff. communia præd. non pro noui molendini constructione, secundum Barth. Cep. de serui. urb. c. lvij. Bart. in l. quo minus. vij. q. ff. de fluminibus. & j. uerbo, Molendinum. uersi. xxij.

Dominus potest propria authoritate auferre feudum uasallo, si habeat iurisdictionem: aliàs debet querelam proponere coram superiore. Bald. in c. ad hoc. in fin. de pace iur. fir. & j. eodem, uersi. clxxij.

80 Dominus non tenetur inuestire legatarium de feudo legato per uasallum, etiamsi legatum sit ecclesiæ. Bald. in c. j. ij. col. de prohi. feu. ali. per Fed.

Dominus feudi consentiens clericatui uasalli sui, non uidetur sibi præiudicare, quo ad seruitia, quæ debet ei præstare uasallus. Bald in l. quisquis. ad fi. C. de episc. & cle.

Dominus feudi prelatus recipiens substitutũ uasalli, non idoneum ad seruitia pro uasallo, non præiudicat ecclesiæ. Bald. in c. firmiter. de prohi. feud. ali. per Fed.

Dominus feudi non conquestus de felonia cùm potuerit, nõ potest uasalli filijs imputare eam, nisi sit talis, per quam uasallus feudum amisisset. Bald. in c. insuper. iij. col. de prohib. feu. ali. per Fed.

Dominus sciens alium gerere negotia sua, uidetur mandare, & ex cõtractibus ei obligatur, etiam ad pacta ignorata. Pau. de Cast. in consi. cclxj.

Dominus inuito procuratore non potest iudicium assumere, sed uolente sic. l. quæ omnia. in prin. ff. de proc. Bar. in l. j. C. de sen. sed Bart. in l. ante litem secundum Ioan. de Pra. ibi. in iiij. col. dicit posse dominum comparere in iudicio post litem contestatam per procuratorem, & omnia acta facere, nisi procurator contradicat. Idem Bart. in l. mutari. eod. tit. dicit, quòd dominus, & nouus procurator post litem contestatam non potest in iudicio interuenire, nisi omnia acta renouentur, secundum gloss. ibi, & ibi per Bartol. uide an tunc acta ualeant. per Bartol. in l. procuratoribus. C. eodem tit. Sed

Dominus potest iudicium principale suscipere, quando cognoscitur de suspicione procuratoris: quia procurator ipse non potest agere. Bartol. post gloss. in l. quæ omnia. §. j. ff. de procur.

Dominus non debet citari ad aliquem actum post litem contestatam cum procuratore: & citatus tunc contumax condemnari non potest, quia non tenetur comparere. Bald. in l. procuratoribus. C. de proc. & in l. j. C. de sen. & in l. mutari. ad fin. ff. de proc. ubi dicit non ualere actum, ad quem sit citatus dominus, cùm debuerit citari procurator. Quod uerum, nisi procurator sit infirmus, uel absens: quia tunc dominus ad causam potest citari, secundum do. Dominicum in c. seq. §. j. eod. tit. in vj. Item,

Dominus non dicitur uerus contumax, si citatus ad causam, in qua debet citari procurator, dixit, Nolo uenire, quia non cogitur comparere, sed potest uolens. Bar. in l. fi. col. fi. ff. de rest. in integ.

Dominus non potest citari ad uidendum iuramenta testium in causa, in qua procurator contestatus est litem. Bal. in l. si quando. pe. col. C. de testi.

Dominus an & quando sit citandus prima uice ad causam. s. Citatio requiritur. per discursum.

90 Dominus potest prosequi appellationem à domino interpositam. l. dominus. C. de appel.

Dominus rei furatę an possit impunè propria authoritate auferre furi rem furatam. no. glo. & doct. in l. si quis in tantam. C. unde ui.

Dominus quandoq; appellatur ratione honoris, non ratione superioritatis. glo. & Bar. in l. cùm quis. §. Seiam. de le. iij.

Dominus feudi potest testari de feudo pro animo, sed uasallus non. Bal. in c. ad hoc. vj. col. de pace iur. fir. uide in c. j. de suc. feu. & j. uer. Vasallus alienat. uer. xxj.

Dominus emphyteusis potest legare eam in preiudicium emphyteutæ. Bald. in c. ad hoc. vij. col. de pace iur. fir. ubi dicit, quòd si contra facit, tenetur ad interesse, uel ad aliud feudum æquale.

Dominus dicitur contumax, si procurator eius non compareat. Bart. in l. iiij. in fi. prin. ff. de re iudi. & in l. cũ filius. §. in hac. de uerb. obl. & in l. si procurator. §. si tutores. ff. manda. in l. j. §. si procurator. & ibi doct. & Bar. & Fran. ff. si quis ius di. non obtemp. & condemnandus est in expensis. Inn. in c. constitutus. de proc.

Dominus an possit interpretari uerba procuratoris. Bald. in l. idẽ Pomponius. §. si plures. ff. de rei uen. Bartho. Cep. in ru. ff. de uerb. sig. vj. q. ult. principalis.

Dominus animalium deprehensorum in damno dato debet reficere sumptus factos eis per damnum passum per officialem, qui ea posuit in hospitio. Flo. in l. quemadmodum. §. magistratus. j. col. ff. ad legem Aquil.

Dominus potest capere famulum fugientem. Bart. in l. fi. C. de lib. ho. exhib. & Bartho. Cep. in l. Marcellus. ff. de uer. sig.

Dominus potest esse fideiussor procuratoris sui, si possidet immobilia. Ioan. de Pra. & doct. in l. qui proprio. in princ. ff. de proc.

100 Dominus liberat debitorem etiam ante cessam sibi actionem per procuratorem, qui stipulatus fuit à debitore. Bart. in l. apud Celsum. §. mandaui. ff. de doli excep. in l. mulier bona. §. fi. ff. de iure do. Pau. de Cast. in l. cùm procuratorio. in fi. prin. ff. de ope. no. nun.

Dominus feudi non potest puniri per iudicem ecclesiasticũ. j. uer. Feudum. uer. xlj.

Dominus terrarum est lex uiua in terris suis, & testamentum suum pro lege seruandum est. Bald. in l. precib. C. de impu. & al. sub. in xiij. oppo.

Dominus feudi promittens uacuam, uel plenam possessionem, tenetur ad fructus feudatario. Bald. in l. pe. ij. colum. C. de cond. inser.

Dominus an teneatur ad restitutionem mutui facti suo castaldo pro fructibus colligendis. Bald. in l. fi. col. j. C. quod cum eo. & j. Mutuum. uersi. lvij.

Dominus rei quæ uendi potest ipso inuito, puta per creditorem, uel per fiscum, potest eam emere. Bartol. in l. iij. C. de nau. fœnore.

Dominus & procurator generalis, obligantur ex facto procuratoris generalis, sed ex facto procuratoris specialis obligatur tantùm dominus, non procurator. Bart. in l. si ab alio. ff. de instito.

Dominus proponens aliquem in certo loco, uidetur permittere cum eo contrahi. l. sed si de quo. in prin. & ibi Bartol. ff. de instito.

Dominus potest puniri ex negligentia procuratoris sui in expensis, uel in tenuta bonorum. Bartol. in l. si procurator. ff. de cond. inde.

Dominus non tenetur de culpa commissa per familiam suam. l. si uendita. de peri. & commo. rei uen.

110 Dominus per sententiam factus an iterum agat cõtra possessorem, ad quem res reuertatur ex ui sententiæ. Bart. in l. sed & si possessori. post princ. ff. de iureiur.

Dominus præsumitur ignorare gesta per procuratorem. glo. no. in l. si res obligata. de leg. j.

Dominus uendicans rem suam, an & quando debeat reficere precium emptori. no. in l. seruus cuiusdam. de cond. inde. l. inciuile. C. de fur. in l. si mancipium. de rei uen.

Dominus an obligetur ex contractu procuratoris. in l. Iulianus. §. si procurator. ff. de actio. em. in l. procurator, qui pro euictione. ff. de procur. in l. si pupilli. §. j. de neg. gest. & ibi gloss. & doct. & tenet Bal. in l. si mutuã. C. de instito. ubi tenet idem, quòd sic, scilicet utili actione, si procurator habuit mandatum ad contrahendum. † Et uide do. Bart. Soc. in consi. cxxv. inci. Visa. uer. secundum fundamentum. circa prin. in j. parte.

Dominus soluens uigore contractus per falsum procurato-

rem celebrati, uidetur approbare dictum contractũ.l. contra.& ibi Bal.C.de condi.inde.

Dominus comparens sponte in iudicio, intelligitur reuocare procuratorem suum: secus si necessariò. Bald. in l. fideicommissa.§.si rem.de leg.iij. Item uerum, si comparet ante litis contestationem cum procuratore. l. ante litem contestatam. & ibi doct.ff.de procu.c.si quem.eod.tit.in vj. Item uerum,nisi dixerit circa reuocationem procuratoris, uel ex alijs coniecturis aliud constet.d.c.si quem. Pau. de Cast. & Ioan. de Pra. in d.l. ante litem. Sed Pet.de Sun. in d.l.ij. C. de bo.autho.iud.pos. & Bald. ibi dicunt indistinctè domini comparitionem non reuocare procuratorem. Vide in l. Paulus. ff. de procu. & infrà uerbo, Procurator reuocatur. uersic. vij.

Dominus feudi inueniens res,uel animalia in fundo suo quid faciat.j.uer.Inuenire.uersi.vij.& seq.

† Dominus potest subditis imponere pro operis subsidium charitatiuum in casu necessitatis. Baldus in l.j.in fin. C.de ope.libe.

† Adde etiam, quòd secundum ordinationes regias Franciæ dominus potest imponere subditis, quòd tempore guerræ conferat in munitionibus: quamuis Lucas de Penna in l.j. C.ne rustic.ad ullum obseq. deuo. teneat, ꝙ dominus non potest subditos cogere ad seipsos armandum ad capiendũ latrones,nec acta iustitiæ exequendum.

Dominus potest uasallis mandare, ut alteri seruiant in operis domino præstandis. Bald.in l.j.in fi. C.de ope.lib.& j.uerb. Vasallus serui. uersi.xiij.

Dominus inuitans famulam, uel subditam suam ad tripudia, malè facit.Bal.in l.quod ex liberta.C.de ope.liber.

120 Dominus onera realia recusare nõ potest, licet res possint ab eo auferri.l.si quis seruum. & ibi Bar.ff.de noxa.

Dominus conuentus ex contractu procuratoris,potest etiam agere & petere ex eo sine cessione. Bald.in l.mutuam.in fi. C. de institu.

Dominus uolens uendere domum suam locatam uel pignoratam alteri, potest eam ostendere emptori, etiam inuito creditore, uel conductore. Bartolus in l. quamuis. ff. de pig. actio.

Dominus tenetur de facto eius,quem proposuit ad negotiandum.l.j.in princ.& ibi Bar.ff.de exercito.Item

Dominus obligatur ex contractu factoris sui, si pro domino expressit se contrahere,aliàs nõ, nisi sit uersum in usum domini.l.j.§.non autem. & ibi Bar.ff.de exercito.& in l.si quis seruo. & ibi Bald.C.quod cum eo.ubi idem dicit, si dominus ratificat,quia tenetur.

† Dominus in mutuo facto seruo ut obliget, necesse est probare pecuniam mutuatam uersam esse in eius utilitatem. d. Mari.Soci.in consi.xj.incip. Visis.uersi. est ergò aduertendum.circa princ.in j.parte.]

Dominus potest repetere uestimenta à famulo recedente ante tempus,nisi dederit æstimata.Item potest propria authoritate eum spoliare. Bart.Bald. & Imo.& in l.in his.§.seruis. ff. so. matr.

Dominus permittens uasallo, uel emphyteutæ alienationem rei emphyteuticę,uel feudalis,uidetur ei remittere ius suũ, & precium donare. Bal. & Ioan.de Imo.in l. dotalem seruũ. in ij.no.ff.so.matr.

Dominus consentiens falso procuratori , an uideatur dare mandatum,& ratificare quę gerit.Bald.in l.licet.vij.colum. C.de procu.

Dominus an possit habere ratam sententiam latam pro falso procuratore. Bal.in d.l.licet.ult.col.de proc.

Dominus pignoris tenetur stare colono, cui creditor pignus locauit.l. in uenditione.§.j. & ij.ff. de bo.author.iu.pos. Io. de Por.in l.si filio. §.fi.ff.so.ma.

Dominus non cogitur ad diuisionem emphyteusis ab hæredibus emphyteutæ. gloss. not. in l.communi diuidundo.in prin.ff.communi diui. Bart.in l.si fraudati.ff.de publica.no. in l.si necessarias.§.si unus.ff.de pig.acti.

130 Dominus nõ tenetur criminaliter pro delicto administratoris.Bal.in Margar.uersi. delictum.uersi.ij.

Domini appellatione uenit etiam usufructuarius impropriè. Bar.in auth.hoc locum.in repe. C. de secund.nup.mul.non propriè, secundũ Bar.in l.j.in prin.ff.ad Sylla.& in l.in uenditione.ff.de bo.autho.iu.pos. gloss. in l. proprietatis. C. de proba. quod dominus dicitur ratione usufructus. Bartho. Cep.de serui.tit. de usufru. & Alex.in l.sed & si possessori.§. item si iurauero de iureiu.& uide omnino Alexan. consilio cxxix.ij. parte. & in consi.v.iiij. parte. & in l.qui usum fructum.ff.si usufruct.pe. † Et nunquid sit dominus,uide do. Iason.Insti.de ac.§.æquè.num.50

Domini appellatione propriè non uenit emphyteuta.Bald.in rub.ff.de contrahen. emp.xj. q. per gloss.in l. cùm manu. §. nemo. ff.eod.tit. Item nec bonæ fidei possessor. Bart.in d.l. j.ad Sylla. Vide in l.quoties.§.j.de noxa.in l.magis.§.j.ff.de rebus eor. & in l.si quis suus.de lega.iij. Vide Alexan.consi. cxxix.ij.parte. quòd uenit etiam possessor,secundum communem usum loquendi, qui habet locum etiam in statutis. & j.Possessor.j.& j.

Domini appellatione non uenit hæres hæreditate iacente. Bart.in l.hæres.ff.de acq.hære.

Domini appellatio in libello intelligitur secundum subiectam materiam.Baldus in l.proprietatis. C.de proba. & infrà eodem.

Dominus præsumitur ex annua fructuum perceptione. l. litibus. C.de agri.& censi.lib.xj.& Bartol.in l. Titia.ff.de sol.& suprà uerbo, Dominium probatur. uersic. j. in ij. colum. post principium, ibi : item probatur ex annua fructuum perceptione.

Dominus uacans cõtinuè in reuocatione procuratoris ad negotia, obligatur ex eius contractibus, ac si nunquam reuocasset.l.sed si pupilli.uer.sed si alias.cum gl.ff. de institu.& j. uerb.Procurator ad negotia.uer.penul.

Dominus an teneatur ad expensas infirmitatis famulo. Bart. in l. si cùm dotem. §. sin autem in sæuissimo. quod tenetur ad modicas tantùm.

Dominus feudi debet consentire in alienatione feudi, quæ fit per uasallum,nec sufficit consensus uasalli.Bal.in c.insuper. ult.col.de prohi.feu.ali.per Fed.

140 Dominus patiens alienationem sic facere, uidetur eum institorem constituere.l.quicquam.in prin.ff.de instito.

Dominus duorum seruorum an obligetur pro uno recipiente mutuum ab altero seruo. Bart.in l.frater à fratre.x.col.ff. de condi.inde.

Dominus an obligetur ex persona serui delinquentis. Bart.in in d.l.frater à fratre.x.col.de condi.inde.

Dominus non tenetur reficere procuratori damna casualia.l. inter causas.§.non omnia.& ibi Bart.ff.mandati.

Dominus tenetur de dolo procuratoris,quatenus ad eum peruenit.l.sed ex dolo.§.item si.& ibi Bar.ff.de dolo.

† Dominus recipiens pedagium,uel uectigal,tenetur locum illum iuxta posse suum saluare in persona, & rebus soluentium,alioquin si inuenit in defectu, ad emendationem prędictorum tenetur. Fel.in l.postulasti.de fo.competen.in iij. col.uer.ex istis.circa prin.uer.]

Dominus domus, in qua sit res aliena reposita per dominum rei,non tenetur ad emendationem rei prædictæ, de qua tamen custodienda dominus domus non promiserit. Cy. & Bald.in l.inuitus. C. de procu.& l.si ego.in fi.ff. de iure dot. Ioan.And.in addi. Spec.de posi.in rub.per l.si quis uxori.§. apud Labeonem.de fur.ubi hoc tenet Alex.& Bald.in auth. habita.in fi. C.ne fil.pro patre.& in l.certi. & ibi Cy.C.loca. & Bal.in l.filius.§.inuitus.ff. de proc. nisi ratio coniunctionis sanguinis inducat tacitum consensum. Lud. Pon. in l. quæ dotis.in fin.solu.matri.quod tamen procedit per d.l. si ego.secundum Alex.Et prædicta uera, nisi in nauta,caupone,& stabulario.l.j.§.recepit.ff.nau.cau.sta.ubi est speciale. & j.Depositum.uer.ij.

Dominus pro facto familiæ tenetur,ut pro uno facto tantùm, si fecit communicato consilio cum familia, aliàs non.l. si familia.& ibi Alex.ff. de iurisd. omnium iudicum.

Domini possessionum in statuto intelliguntur etiam domini rerum, licet non possideant. Bart.in l.locorum.in fin. C.de omni agro deser.lib.xj.

Domini appellatione uenit etiam possessor: quia dicitur dominus possessionis etiam in statuto. Bal.in l.j.ff. de relig. & in Spec. de proba.§.uidendum.uer.sed pone,statutum.ubi loquitur

loquitur de credendo iuramento domini possessionis. & Alexan.consi.cxxix.ij.parte.& ĩ. Statutum de damno dato. Ant.de But.in c.j.de postu.præla.

Domini appellatione uenit quilibet ex duob. dominis unius castri.Bar.in l.j.§.domini.ff.ad Syllania.Item,

150 Domini appellatione uenit etiam filius domini.l.j.§.domini.el ij.& ibi Bar.ff.ad Syllania. quod no.pro statuto de dãnis datis.Item,

Dominus partis habetur pro domino.glo. & Bart.in l.cætera. §.item quæri potest.ff. de lega.ij.& l.serui.§.fin.eod.tit.l.j.§. domino.ad Syllania.

Dominus domus dirutæ, si est pauper, & reficere non potest, cogitur uendere, & si non potest iusto precio uendere, petere potest à fisco sibi dari, quantum sufficit ad reficiendum eam.ĩ.uer.Domus.uer.ij.

Dominus famuli proijcientis turpitudinem ex fenestra, tenetur in duplum deturpato.l.j.in princ.ff. de his, qui deie. uel effu. & Bartho. Cepo.de serui. urb. ca. lxviij. ubi dicit uerum, si proiecit in locum, per quem solitum erat homines transire, aliàs non. per d.l.j.§.summa.& l.si putator.ff. ad legem Aquil.

Dominus territorij habet fundatam intentionem, quo ad res sitas intra limites territorij. s̃.uer. Ciuitas.

† Dominus districtus an sit dominus bonorum intra limites existentium.uide Fel. in c.si diligenti.post prin.j.col.uer.ad illud, quod dicitur.de præscrip.]

Dominus pro facto sui seruitoris hominis liberi non tenetur. l.apud antiquos. C. de fur.& in cap. cùm ad sedem.de resti. spo.& ĩ.eod.

Dominus fundi qua actione prohibeat cauari uenas in fundo suo.Pau.de Cast.consi.clxxvij.

Dominus directo an agat contra expellentem emphyteutam, uel uasallum, de emphyteusi, uel feudo, nõ obstante sibi exceptione competenti domino utiliter, scilicet emphyteutæ, uel uasallo. glo. & Bar.in l.indebiti.§.fi.de condi.inde.

Dominus, cuius res per alium uendita est ipso inscio, habet rei uendicationem contra emptorem, nec tenetur precium offerre, re extante, sed re consumpta, uel præscripta habeat ratam uenditionem, & agat actione negotiorum gestorum contra uenditorem ad precium.l.mater.& ibi doct.C.de rei uen.Bart.in l.si eum.ff.si cer.pet.Quod uerum in re sua, non in re sibi obligata, quia ratificatio non sufficit ad precij repetitionem.l. uenditor ex hæreditate. & ibi Bar.ff. de hær.uel act.uen.Bal.in d.l.mater. & Barth.Cep.in l.Labeo.§.item si dominus.de uerb.sig.

Dominus, cuius pecunia sit ab altero mutuata nomine suo, potest habere ratum, ut actio sibi quæratur, siue stet, siue sit consumpta, uel si nolit habere ratum, potest extantem uendicare, aliàs ea consumpta agat contra mutuantem.Bart.in l.eius, qui. iiij.q.iiij. partis.ff.si cer.pet.

160 Dominus obligatur ex contractu serui, etiam sine mandato.l.fundus.§.seruum.si cer.pet.& ĩ.eod.uer.clxvij.

Dominus an possit appellare, si procurator cõtumax sit excõmunicatus, uel condemnatus. in Spec. de contuma. §. fin. uer.utrum propter.& seq.

Dominus feudi non seruans fidem uasallo priuatur dominio directo, quod applicatur uasallo. ĩ. uer. Vasallus priuatur. uersi. xxx.

Dominus non tenetur ex contractu factoris, nisi uersum sit in eius utilitatem, uel nisi ratum habeat.l. si quis seruo. & ibi Bal.C.quod cum eo.

Dominus an teneatur de damno dato per famulum. not.s̃.eo. uer.xxij.& in l. apud antiquos. C. de fur.in l.si seruus.§.serui autem.& ibi Flor.ff.ad leg.Aquil.

Dominus soluens pœnã pro famulo repetit. in Spe. de iniur. & dam.da.uer.in summa.& ibi Bal.in addi.uer.si.

Dominus an & quando obligetur ex fideiussione serui de peculio, uel de proprio. glo. doct.& Fran. Por.in l.qui satisdare.ff.de fideius.

Dominus serui furtiui uenditi per furem potest eum uendicare à quocunq; possessore, & tenetur peculiotenus de contractu serui, uel si habeat ratum, acquirit sibi, ut possit condicere res emptas à seruo.l.si fundus.§. seruũ. ff. si cer. peta. & s̃. Item,

Dominus ratificans cõtractum serui tenetur insolidum: aliàs tenetur peculiotenus.l. si fundus.§. seruum. & ibi Bartol.si cer. peta.

Dominus ciuiliter est, qui tantùm animo possidet.sed

170 Dominus naturaliter est, qui possessionem corporalem habet.l. si in emptione.§.omnium.ff. de contrahen.emp.

† Dominus potest seruum corrigere. l. j. C. de emen.ser. Instit. de his qui sunt sui, uel ali.iur.§. sed hoc tempore. & ibi gloss. & tenet Gui. & Bartol. in l. percussor. ff. ad Syllan. & l. respiciendum. §. furta. de pœnis. Baldus in l.filius. C. de pat. pote.

† Adde tamen, quòd dominus malè tractans seruum suum, priuatur eo, sicut iudex perperam officium suum exercens. Iason in addi. ad Porcum, Instit. de his qui sunt sui uel alie. iur.in addit.Et pro hoc facit tex.in l.si.ff. si quis à paren.fue. manu. ubi pater malè tractans filium cogitur illum emancipare. Et tex. in c.ea quæ.extrà, de censi. ubi si collectarius malè tractauerit collectam ecclesiæ, priuatur suo officio, & in c.literas.extrà, de resti.spo. ubi si maritus malè tractauerit uxorem, fit separatio habitationis & thori.Et istud tenet Chassa.in consuetu.Burg.tit.des droitz & appar.agens maries.§.vj.in fi.

Dominus appellat à sententia lata ex contumacia procuratoris à die latæ sententiæ, non à die scientiæ.doct.in c.j.ut lite non contest. gloss.ij.q.vj. biduum.contra Compo. in c.j.de elect.in vj.& s̃. Contumacia procuratoris. † Vide Ang. in consi. cccix.

Dominus contra uasallum potest esse iudex in causa propria, si est in quasi possessione uasallagij. Bald. in addi. Spec. de feu.uer.contra uasallum. Hoc uerum est, si habet iurisdictionem: aliàs debet adire iudicem, coram quo querelam proponat.Bal.in c.ad hæc.in fi.de pac.iur.fir.in usi. feu. & s̃.eo. uersi.lxxvij.

Dominus si iurauit de calumnia, & postea constituit procuratorem ad sic faciendum, uel ad sic respondendum, facit ut procurator releuetur, nec teneatur iurare de calumnia. Innoc.in cap.j. de iuramen.calum. & Bald.in Mar.uer.Dominus.uersi.j.

Dominus mandatum procuratoris nudo uerbo reuocat intra triduum.Inno.in c. scriptum.de elect.Bald.in Mar.uer.Dominus.uersi.ij.

Dominus castri potest agere pro iniuria facta subditis suis, sed non potest facere remissionem de insultu, & damno subditorum. Inno.in cap.dilectus.de app. Bald.in Mar.uer. Dominus. uer.fin.in c.iniuriarum.j.col. de pace iur.fir. ubi dicit, quòd dominus nõ agit, quando iniuria bursalis est facta subditis, aliàs sic. & per Oldrad.consi. ccv. Rota in deci. cccxcj.præpositus.in nouis. dicit, quòd

Dominus potest agere pro iniuria, & damno dato subditis, quo ad interesse suum tantùm, non pro interesse eorum, nec pro turbationibus & commodis eorum priuatis, per Card.in clem.j.in princ.de reli.& uene.sanc. & gloss.in cap. accedentibus. de priuile. & Alexand. in l.j.§.fin.ff.de iudi.

† Et per Felin. in cap. auditis. de præscrip. circa medium.xj. quæst.& in c. ex parte.post prin.uer.not. ibi etiam cum seq. de accus.]

Dominus potest appellare pro iniuria illata subdito.s̃.Appellatio per quem.

Dominus qui cõcessit alteri ius in re, potest agere rei uendicatione contra tertium possessorem, nõ contra eum cuius ius concessit.ĩ.uer.Rei uendicatio.uersi.ij.Item,

180 Dominus agere potest contra tertium, nõ obstante, quòd alius præscripserit rem contra ipsum dominũ. l. si quis emptionis.§.si uerò nullum. C.de præscrip.trigin.anno. Alex. in l.indebiti.§.fi.ff.de condi.indebi.

Dominus repressalias concedere potest in fauorem subditorum, & bellum mouere. Baldus in Mar. uerb. Dominus. uersi.fi.in fi.

Dominus rei conuenti si nominetur in iudicio, uide in Spec. de actio.seu peti.§.iij.circa prin.

Dominus potest rem ad ipsum reuersam post longa tempora retinere. in Spec.de rescrip.præsen.§.ix.uersi.item quòd obtentis.

Dominus si denuncietur à subditis de crimine notorio & famoso,

modo, uel quòd subditos grauet plus solito. in Spec. de denun. §. ij. uer. quid si homines. & de proprieta. §. j. uer. si uero dominus. & de cen. §. ij. uer. sæpe.

Dominus qualiter formet libellum contra uasallum, uel subditum recusantem sibi obedire. Item,

Dominus quando possit suos homines talliare. in Spec. de off. ordi. & de maio. & obe. uer. eodem modo.

Dominus pro colonis, uel rusticis suis an agere possit. in Spe. de causa poss. & proprieta. uer. si autem coloni. in §. ij.

Domino qualiter promittat & iuret quis seruire. in Specul. de locato. §. iiij. uer. si uero quis.

Dominis duobus quis seruire non potest. in Spec. de feu. §. ij. uer. & econtrà. & uer. xij. & s. uer. Dominium. el j. uer. fi.

190 Domini præceptum an excuset subditum suum. in Spec. de feu. §. ij. uer. xv. in l. iuste. de acquir. pos. & infrà, Præceptum. uer. xc.

Dominus quid iuris habet in homine suo. in Spec. de feu. §. ij. uer. xvj.

Domini uita non est à seruo præferenda uitæ suæ. in dicto uersic. xvj.

Dominus qualiter petat uasallum. in Spec. de conuer.

Dominus qualiter agat contra uasallos negantes prestare que debent. in Spec. de nat. ex lib. uen.

Dominorum materiam supple j. uer. Superior. & uer. Subditus. per totum.

† Domus Grecum uidetur: illi enim Δῶμα, ατος, τὸ, tectū appellant. Propriè autē, secundum leges, domum nostram dicimus, ubi sedes & tabulas habemus, familiariumq; rerum constitutionē. l. in lege censoria. ff. de uer. sig. Et nota, quòd domus unius familiæ habitaculum est, sicut unius populi urbs, secundū Isido. & Papien. Et Archid. in c. omnibus. xxiiij. q. j. & notatur in l. j. §. j. & §. domus. C. si quacun. præd. pot. Item aliquando domus sumitur pro domicilio. l. j. §. domum. ff. de aleato. Et intellige siue propria siue conducta, siue gratuita. §. domum. Institu. de iniur. & in l. j. §. habitare. ff. de his, qui deiecerunt uel effud. Luc. de Pena in l. ij. C. de metal. lib. xij.

† Domus debet esse cuique tutum refugium. l. plerique. & ibi doc. ff. de in ius uocan. Quod est uerū, etiamsi sit conducta, uel gratis data. l. lex Cornelia. §. domum. ff. de iniu. l. j. §. habitare. de his qui deie. uel effu. & suprà, uerb. Debitor in domo. uer. j.

† Adde, quòd ex ea quis extrahi nō debet: unde si familia insequeretur sicarium, & eum non apprehenderet in uia, si ingrediatur domum suam, nō debet ex ea extrahi, secundum Ias. in l. pleriq;. ff. de in ius uocan. Et idem retulit ibidem dominus meus Alex. Guibertus, quamuis Bal. sibi contrarius tenuerit contrariū in repetit. l. cunctos populus. C. de sum. tri. & fide catho.

† Domus in iure sumitur uarijs modis. do. Pet. Phil. Corn. in consil. lxv. incip. Pro diuisione. in litera G. in j. parte. & in consil. cxcviij. incip. In proposita. in litera B. in iij. parte. in consi. xlj. incip. Videtur. in litera A. & D. in iiij. parte.]

Domus appellatione uenit etiam ostium eius. Barto. in l. j. §. j. ff. de cloa. & in l. meminisse. de offi. procon. & leg. in l. præsenti. in prin. C. de his, qui ad eccle. confu. Barth. Cep. tit. de serui. urb. c. xlviij. & tit. de cloa. not. in l. cætera. §. hoc senatus. el ij. de leg. j. & Bartol. in l. j. §. habitare. de his qui deie. uel effu.

Domus appellatione uenit scala. l. fistulam. in fin. & ibi Bald. & doct. ff. de ser. urba. prædi. Quod uerum est in interiori, non exteriori. Vnde delictum commissum in scala exteriori, non dicitur commissum in domo, secundum Bald. & Flor. ibi, & Bartho. Cep. de serui. c. xliiij. Item,

Domus appellatione uenit hortus. l. Olympico. & ibi doct. ff. de serui. urb. prædi. l. prædijs. §. qui domum. de leg. iij. doct. in cap. Raynutius. de testa. gloss. in l. statuæ. de uerborum signific. xij. quæst. iij. religiosum. & infrà uerbo, Hortus. Item,

Domus appellatione uenit area ad eius usum comparata. d. l. prædij. §. fin. & l. testatrix. ff. si ser. uen. Item area, super qua domus est ædificata. not. in l. si fundum. §. qui fundum. & ibi doct. de leg. j. & j. uerb. Edificium. uersi. j. Item claustrū, uel curtile commune cū uicino. j. uer. Percutere. uer. xlviij. Item pars inferior, ut apotheca: ut per Alexan. plene, consi. ccxxij. ij. parte.

Domus appellatione uenit porticus. infrà uerbo, Porticus. uersic. iiij. & Bartho. Cep. de serui. urb. c. xliij. Bald. in l. cætera. §. hoc senatus. de leg. j. quòd statutum de reperto extra domum de nocte, non habet locum in reperto in porticu. Item,

Domus appellatione an ueniat balneum, iudicatur ex aditu. l. prædijs. §. balneas. de leg. iij. Item,

Domus appellatio includit etiam habitationem. Paulus de Cast. consilio ccij. per not. in l. cùm antiquitas. C. de usufruct. Item,

Domus appellatione an ueniat murus siccus, uide j. uer. Murus. uersic. v. Item an puteus. in Spec. de empt. & uen. §. ij. uer. ad euidentiam.

10 Domus appellatione an ueniat apotheca, uel taberna. Paul. de Cast. consi. xliiij. incipiente, Viso puncto suprascripto. & suprà, uerbo, Apotheca. uer. pen. & uer. Debitor in domo. uersic. ij. quod no. & Bart. in consi. Statuto cauetur, quòd pro maleficio. doct. & Bart. & Alexan. in l. plerique. de in ius uo. & in l. lex Cornelia. §. domum. de iniur. & infrà uerbo, Taberna. uersi. j.

† Domus donatio, uel uenditio, an includat apothecam, que erat subtus domum posita. uide signanter Petr. de Ancha. consi. ccxcj. secundum ordinem meum, incip. Super pluribus articulis, dubia super quibus, &c. & do. Ias. in l. fin. in iij. col. uer. prædictis adde. ff. de consti. prin. †

Domus appellatione non uenit domuncula. l. senatus. §. Marcellus. de leg. j. Ange. in auth. de hære. & Fal. §. hinc nobis. s. Debitor in domo. uer. j. † Et do. Pet. Phi. Cor. in consi. ccvj. incip. Viso. in litera M. in iij. parte.]

Domus appellatione non uenit omne ædificium. Bart. in l. j. §. deinde. ff. de cloac. Idem tenet Flo. in l. quidam Iberus. ff. de ser. urb. præ. ubi secus dicit appellatione ædium. & Paul. de Cast. consi. xlv. incipiente, Viso puncto suprascripto.

† Et an ueniat fortalitium, uide do. Pet. Phil. in d. consi. In litera L. ead. iij. parte.]

Domus propria dicitur, quæ est ad habitandū deputata. Pau. de Cast. consi. xlv. inci. Viso puncto suprascripto.

Domus appellatione an ueniat hospitium. Flo. in l. j. §. habitare. ff. de his qui deie. uel effu. Item,

Domus appellatione an ueniat stabulū. not. in l. iiij. §. j. ff. qui. mo. pig. ta. contra. Item j. uer. Stabulum. per totum.

Domus appellatione uenit etiam domus conducta. l. lex Cornelia. §. domum. de iniur. l. j. §. habitare. de his qui deie. uel effu. & docto. in l. plerique. de in ius uoc. & suprà eodem uersi. j. Item,

Domus appellatione an ueniat caupona. Bal. in c. j. §. j. de fra. de no. bene. inue. Item Alex. in d. l. plerique. † Et do. Petr. Philip. Cor. in consilio ccvj. incip. Viso. in litera N. in iij. parte.] Item,

Domus appellatione an ueniat domus communis. Bal. in l. j. C. qui test. fa. pos. & s. uer. Debitor in domo. uersi. j. Et quid de domo patris uel matris. Bart. doct. & Alexan. in l. j. C. qui testa. face. pos. Bald. Ang. in l. j. §. domus. ad Sylla. & Alex. in l. j. ff. de cloac.

Domus episcopi, uel clerici, iuxta ecclesiam, per triginta passus est priuilegiata, sicut ecclesia. Oldr. consi. lv. xvij. q. iiij. quisquis inuentus. ubi etiam dicit glo: quòd

20 Domus nulla, nisi clerici, esse potest intra ambitū ecclesiæ.

Domus rem secretam denotat. vj. q. j. ex merito.

Domus dicitur de bonis immobilibus. l. lex quæ tutores. §. ante omnia. in fi. ibi: ergo & domus, & cetera omnia immobilia. C. de admi. tu. Sed contrarium probatur in l. quidam decedens. §. usq; adeò. ff. eod. tit. ibi: uel ne uestis, uel ne domus, uel aliæ res periculo subiectæ. ibi enim ponit domus inter mobilia. Item & quia dictio, alie res periculo subiecte, implicat similia, ergo domus posita ante dictionem aliæ, est periculo subiecta, ergo mobilis. Cogita, quia solutio difficilis est: sed imò facilis, si rectè consideras illa iura.

Domus conducta an diruatur propter ludum in ea retentum, stante statuto, quòd domus ludentis diruatur. Ang. in auth. de eccle. tit. §. si quis autem. col. ix. ubi tenet, quòd non, quãdo dominus ignorauit. & Pau. de Cast. consi. xlj. Item nec domus

domus uiduæ, uel pupilli, arg. l. j. C. de fal. mo. & ibi Cy. in fi. Item nec domus propria, quãdo dominus ignorauit. arg. no. per Sali. in l. j. in fi. C. quãdo Impe. inter pu. & ui. & Ang. Are. in tract. Maleficiorum. uer. mettetor. de mal. dati. & j. uer. Ludus. uer. antepenul. ubi plenè.

Domus fit deterior per obscurationem luminum. l. æquissimum. §. item Nerua. ff. de usufruc.

Domus propter humiam lucem est melior, nisi in ea uendantur panni, quia tunc modica lux est utilior. Flor. in l. æquissimum. §. item Nerua. ff. de usufru.

Domus usufructuaria potest per hæredem obscurari, etiam in præiudicium usufructuarij. l. si is, qui binas. ff. de usufruct. & omnino per Barh. Cep. de ser. ur. c. lxij. Sed

Domus legata nõ potest obscurari in totum per hæredem, sed in parte sic. l. binas ædes. & ibi Flo. ff. de serui. ur. prædi.

Domus posita in extremitate fundi, non uenit in legato fundi sub eius appellatione, imò legato fundo remanet aditus per fundum hæredi ad dictam domum: sicut prius. l. testatrix. & ibi Flo. in prin. ff. si ser. uendi. Secus, si est in medio fundi. Bal. in l. j. j. col. C. communia de leg. per glo. in l. uxori usumfructum uillæ. ff. de usufru. leg. & j. uerb. Legatum fundi. uersi. xxxv.

Domus ut destruatur, legari non potest. l. filiusfam. §. ædes. de leg. j.

30 Domus hæretici ipso iure transit in dominium ecclesiæ, in auth. de eccle. tit. §. iubemus. & ibi Ang. col. ix.

Domus accedit fundo. l. fundi. ff. quibus mo. usufruct. amit. Baldus in cap. j. §. econtrariò. de inuesti. de re alie. fac. in usi. feud.

Domus propter incendium destructa pro euasione uiciniæ, debet refici sumptibus uiciniæ de consuetudine, non de iure. Bart. in l. si alius. §. est & alia. ff. quod ui aut clàm. & in l. j. in prin. ff. ad legem Rhod. de iac. Flor. in l. si locus. §. j. ff. quemadmo. seru. amit. Sed Bald. in l. si laborante. ad legem Rhod. de iac. dicit, quòd de iure debet emendari communiter per omnes uicinos. arg. tex. ibi, nisi sit domus clerici: ut s. uerb. Clericus. & uide Flo. in l. si quis fumo. §. quod dicitur. ad l. Aquil. & Petr. de Peru. in tract. Socie. viij. parte. xvij. q. ij. j. uer. Incendium. uersi. x. & in Spec. de reo. & uer. item quod

† uidit. † Vide Ang. in consi. cxcvij.] † Vide Hippo. in l. j. col. xv. ff. ad leg. Cor. de sicar.

Domus consistit ex parietibus, tecto & area. l. solum. de rei uend. Bar. in l. j. §. deinde. ff. de cloac.

† Domum, seu parietem suum cuilibet licitũ est altiare, usq; ad cælum: ut habetur in l. altius. C. de serui. & aqua. Quod tamen limita tribus not. modis, ut per Hippo. Marsi. sing. ccliiij. incip. Cuilibet licitum est. †

Domus moribunda ponitur in Spec. de do. & contu. §. vj. uer. item si res.

Domus solitæ habitationis quæ dicatur. in Spe. de compe. iu. adit. uersic. sed nunquid sufficit. & in clem. causam. de elect. infrà. uerb. Habitatio. uersic. j. & ibi per discursum. & suprà

† uerb. Citatio ad domum. uersi. xv. † Et Bald. in l. prætor. de his, qui deie.]

Domus habitationis patris dicitur etiam habitatio filij. Bald. in l. illud. C. communia de lega.

† Domus habitationis non dicitur, ubi quis ad tempus moratur. do. Pet. Phil. Cor. in consi. cclxxiiij. incip. Videtur. in litera P. in ij. parte.]

Domus confiscanda debet etiam cum supellectilibus confiscari. Bald. in l. iij. in ij. colum. uersic. unde si statuto cauet. C. de inces. nup. Sed Bart. contrà in l. fin. ff. de supel. leg. Item contra tenet Bald. in domo, in qua luditur. l. iij. in ij. colum. uer. & prædicta faciunt. C. de nau. fœn. ubi dicit uerum, nisi massaritiæ sint aptæ ad ludum: ut scamna, secundum Bald. ibidem, & j. uerb. Statutum. & j. uerb. Publicatio bonorum. uersi. xj.

† Domus quando uenditur alicui, ea, quæ sunt in domo posita, ut perpetuò ibi sint, licet nõ sint affixa, cedunt emptori. Quod est ualde notandũ, ut per do. Ias. in l. fin. in iij. col. uer. quid inter priuatos. ff. de constit. princ. & ibi an domo legata, uel donata, uel uendita, intelligatur uenditus hortus. †

Domus testatoris, in qua est relicta habitatio uxori, potest uendi per hæredes in prȩiudiciũ habitationis uxoris, dummodò ei prouideatur de alia æquè idonea: in Spec. qui fil. sint legi. uer. item quid si in præmisso. & ibi Bal. in addi. uer. pen. & in l. fundi Trebatiani. de usufru. leg. & in l. nihil. in princ. de leg. j. l. liberto. in princ. de annu. leg. facit l. si quis domum. in princ. ff. loc. Vide Bart. in l. Titia. §. fin. de leg. ij. arg. contra. in l. Aquilius. ff. de dona. & j. uer. Filius. & per Bald. in l. fin. C. de indic. uidu. Et si domus per hæredẽ mutetur uoluntariè, non tenetur mulier eum sequi: secus, si necessitate, arg. l. si quis domum. §. j. loca. secundum Spec. qui fi. sint legi. uer. sed quid si hoc casu. Sed si habitatio est simpliciter relicta, potest præstari etiam extra domum testatoris. Bald. in l. si domus. de leg. j. in prin. & in l. libertis. §. Lucius. de ali. leg. & ibi Bart.

Domus bona, & tuta requiritur, maximè tempore hyemis. l. prætoris. §. Neratius. & ibi Flor. ff. de ser. ru. prædi. aliàs l. ueluti. Et ibi Bald.

40 Domus legata non debetur, si tota destructa reficiatur: secus, si partim. l. si ita. §. si domus. & ibi Bartol. de leg. j. uide in l. seruum filij. §. si areȩ. eod. titul. & infrà, Legatum fundi. uersi. xxxiiij.

† Domus plures se tenentes simul, an dicantur una domus, uel plures. Rapha. Cu. in consi. lx. post me.]

Domus simpliciter legata debetur, quæ placet hæredi, si testator habet plures domos: sed si nullam habet, nulla debetur. l. si domus. in prin. & ibi doct. de leg. j. Item debetur ea domus, quæ est in ciuitate testatoris. l. quæ conditio. §. fin. de conditio. & demon. Ioan. de Por. in dicta l. si domus. in

† princ. † Vide do. Iason May. in repe. l. j. num. 8. C. de sacrosan. eccle.]

Domo legata, uidetur legatum etiam horrearium, & penus non remota à domo: secus, si sunt remota, & per se locari solita. glo. & Bart. in l. uxori. in prin. de leg. iij. uide in l. granaria. de act. emp.

Domo locata cedunt omnia, quæ cedunt ea uendita. l. ueteres. ff. de act. emp. glo. in l. creditor. §. fi. eod. tit.

Domo uendita, comprehenditur etiam fouea à grano facta pro usu domus ante domum in uia publica, si dominus ea utebatur cum domo, non si locabat, secundum dominum Diony. in consi. In Dei nomine, amen. Petrus uendidit Martino. Et an puteus in Spe. de emp. & uen. §. j. uer. ad euidentiam.

Domus an dirui possit in pœnam contumaciæ. infrà, Contumax punitur.

Domus solita habitari in ciuitate, non domus de præsenti habitata in rure, intelligitur donata, uel legata, quando quis donat, uel legat domum, quam inhabitat. Bald. sing. in l. j. de statu hom. & Alexand. in l. j. §. habitare. de his, qui deie. uel effu.

Domus ecclesiæ diruta debet refici per rectorem ecclesiæ. s. uerb. Clericus alienat. uersi. xxix.

Domo uendita, comprehenditur etiam molendinum. j. uerb. Molendinum. uersi. xxix.

Domus aliena an possit rimari, & inspici pro furto inueniendo. infrà, uerb. Furtum. uersi. 50. & j. eod. uersi. xciiij. & melius in uersi. lvj.

50 Domus dari debet stipendiarijs ad habitandum. l. ij. C. de meta. & epid. & ibi Bart. lib. xij.

Domus diruta, si refici non possit per dominum inopem, fiscus ei tenetur dare quantum sufficit ad refectionem, si uendi nõ potest alteri pro iusto precio, aliàs cogitur uendere pro iusto precio. Spec. sing. in tit. de satisd. §. hoc quoque. & Lud. Pon. in sing. uer. cccxxxvj. nota, quòd in plurib. locis. Bartho. Cep. de ser. ur. c. lix.

* Domus in tres partes diuidenda est, cùm militi in ea constitutum hospitium est, quarum prim. dominus. ij. miles eligit, tertia ad dominum spectat. nisi miles illustris sit: quo casu ad ipsum domus dimidia, ad dominum altera dimidia pertinet. l. ij. C. de meta. lib. xij. glo. in l. iij. §. eos milites. uer. quos. ff. de muner. & honor. Rolan. à Val. consi. lxvj. num. 1. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Singula. Domum si dedi ecclesiæ, ut me alat, domo perempta, tenetur tamen alere, ut not. Bald. in l. j. col. fi. uer. denuò quæro, dedi ecclesiæ. C. de iure emphy. Quod dictum pro ualde nota. refert, & sequitur Fran. Crem. no. j. Allegat rationem

tionem dicens, quòd hoc est, quia translato domino, periculum est emptoris, siue acceptatoris, nō autem ipsius dantis. l. Lucius. ff. de euic. l. necessariò. ff. de pericu. & commo. rei uendi. & sic domus perit periculo ecclesiæ, in quam trāslatum est plenum dominium. Vnde secus in re data in emphyteusim. Adde tu Petrū de Anchar. ubi de hoc dicto facit festum, in ca. potuit. in v. colum. uers. & prædicta inducit ad quæst. de loca. †

Domus locata potest aperiri per locatorem, & bona in ea posita describi, quando conductor se absentauit, & pensionem soluere cessauit. l. cùm domini. ff. locati. Quod est uerum, si locata est per quinquennium, & cessauit per biennium. Bal. in l. ædem. C. locati. Item uerum, nisi conductor fuerit uisus de sero, & de mane non appareat: quia potest statim aperiri. Bar. in d. l. cùm domini. secundum Alex. & ibi Bal. in l. certi. in prin. C. locati.

Domus preciosa dicitur quodammodò sterilis: quia precium eius non correspondet reditibus. Bal. in l. fi. §. sin autem legata. C. de bo. quæ libe.

Domus diuersorum dominorum si habeat unam clausuram, & unum introitum. uide Bart. in l. quis sit fugitiuus. §. apud Marcellum. ff. de ædil. edi.

Domum potest quis derelinquere, si uelit, ne cogatur ad eius refectionem. l. Pomponius. §. is autem. & ibi. Bart. ff. de negoc. gestis.

Domus aliena perquiri potest ex officio iudicis pro reperiendo furto, si subest suspicio, etiam nō citato domino domus. l. ij. & ibi Bal. C. de ser. fug.

Domus destructa potest refici usque ad pristinum statum altitudinis, & latitudinis, in quo erat ante ruinam, non obstante seruitute debita, ne luminibus officiatur. l. si testamento. & ibi Bar. ff. de ser. urb. prædi.

† Domum suam quis potest cooperire dimissa altitudine solita similium ædificiorum ciuitatis: & si de hoc uertatur cōtrouersia, dandus est arbiter, qui hoc habeat dirimere. do. Bar. Soci. in cons. cxlj. incip. Considerata. uer. his tamē non obstantibus. circa fi. in j. parte.]

Domus à uicino potest obscurari, nisi seruitus sit constituta. l. cum eo. & ibi Bar. ff. de serui. urb. prædi.

Domus locata, uel pignorata, uendenda potest ostēdi per dominum emptori, inuito conductore, uel creditore. Bar. in l. quamuis. ff. de pig. act. Bart. in l. à diuo. §. sed & illud. in fi. ff. de re iud. Quod uerum est, præstita prius sibi cautione de restituenda, uel quòd sibi de precio satisfiet. Bart. in l. sicut. §. illud. in fi. ff. qui. mo. pig. uel hypo. sol. & in d. §. sed & illud. in fi. & s̄. Creditor. in pignore. uer. lxvj.

60 Domus intelligitur locata pro pensione solita. Bald. in l. etiam. in fi. C. de iure dot.

Domus, quæ à parte ante est de una contrata, & à parte post est de alia contrata, & ab utraque habet ostium, debet esse de ea contrata, in cuius parte sunt bona pro maiori parte, uel quantitate. Ray. de For. in l. generali. §. uxori. de usufru. leg. Sed Bar. in l. prædijs. §. qui domum, dicit quòd censetur de illa parochia, in qua habet aditum: sed si habet utrinque, cedit ei, in quā magis in usu est aditus.

Domus habitationis dicitur domus mansionis, nō peregrinationis. Bal. in l. ea, quæ. in fi. C. quom. & quan. iud.

Domus debitoris fisci non potest dirui. l. cætera. §. hoc senatusconsultum. el j. & ibi doc. & Ang. de leg. j.

Domus in qua depinguntur arma principis, uel communis, debet confiscari. l. j. C. ut ne priua. ti. su. præd. uel al. impo. secundum Ioan. de Pra. in l. si procuratorem absentem. xj. col. ff. de procur.

Domus locari potest etiam meretricibus ad prostibulū exercendum. l. ancillarum. in fi. ff. de peti. hæred.

Domus cum curte quomodo diuidatur: uide s̄. uerbo, Diuisio. uersi. cxxxvj.

Domus, quæ stat prope murum ciuitatis, uel castri, debet dirui, quia ex ea posset dari aditus inimicis. l. ædificia, quæ uulgo. ff. de operib. publi. Bartol. in l. fi. ff. eod. tit. sed non est in usu.

Domus homicidæ diruenda ex forma statuti, debet dirui, etiamsi alteri sit pignorata. Ia. de Are. & Ange. contra Bart. & Bald. in l. j. ff. ad Syllan. Et quid si sit uxori pro dote hypothecata. Ang. ibidem. Item quid si sit locata alteri. Bart. in simili in l. plerique. de in ius uoc. Item non diruitur in præiudicium usufructuarij ex delicto proprietarij. Bal. & Alex. in l. iij. §. si filius. quod quisque iur. & per Bal. in c. j. §. rursus. de contro. inuesti. & Angel. in authen. bona damnatorum. C. de bo. damna. & quod not. in Specul. de sta. mo. uer. quintò quæritur.

Domo legata quid comprehendatur, an eius instrumenta, & suppellectiles. in l. fin. ff. de sup. leg. Flo. in l. sed & si quid. §. proprietatis. ff. de usufru. quòd instrumenta non ueniunt, nisi affixa, non alia, nisi sint legata instructa, uel nisi consuetudo aliter se habeat: ut ibi, & j̄. uer. Instrumenta fundi. uersic. penul. in fi. uide in l. fundi. de act. emp. Item,

70 Domo uendita, non ueniunt affixa. Bald. in l. j. C. de uerbor. signifi.

Domus in qua sit legatum onus redituum alicui, potest uendi, uel alienari per hæredem. l. nihil. in princip. & ibi Bar. de lega. j.

Domus per officialem nō potest discooperiri pro pignore faciendo de tegulis tecti. Bar. in l. nutu. §. fi. de leg. iij.

Domus pro artifice fabricanda ex promissione debetur fabricari talis, quæ sit apta artifici, & secundum eius qualitatem. Lud. in l. si insulam. de uerb. oblig. & Alex. in l. qui insulam. eo. tit. aliàs intelligitur de mediocri. ut ibi per do. Io. de Imo. & Alex.

Domus suæ quilibet est rex. xxiij. q. iiij. duo. Abb. post Io. And. in c. uenerabilem. de elec. & j̄. uer. Rex.

Domus cedit cum omnibus pertinentijs suis. l. prædijs. §. qui domum. & ibi Bar. de leg. iij.

Domus pignorata si comburatur & reficiatur, cedit pignori, & potest uendi uigore pacti de uendendo pignore. l. fin. ff. de pigno.

Domus contingua ecclesię cuius est, nō potest locari per procuratorem generalem ad locādum prædia, & domos ecclesiæ. Lapus sing. in decisio. xij. & Lud. Pon. in sing. uer. habet quis generale, &c.

Domus appellatione uenit familia descendens ab uno stipite, maximè in Thuscia. Bar. in l. j. in fi. princ. ff. ad Sylla. uide Bart. in l. pronūciatio. de uerb. signi. in l. fin. C. eo. tit. & in d. l. j. §. domini. el ij. & in d. l. j. §. fi. & in l. tutelas. ff. de capit. dimi. ubi etiam dicit, quòd domus quandoque ponitur pro habitantibus in ea, quandoque pro familia. Et ibi plenè uide an comprehendat bastardos: & suprà uer. Bastardi. uersicul. vj. & suprà eod. Item comprehendit etiam gastaldos, & factores. Lud. & Alexand. post gloss. in l. lecta. si cer. peta.

† Vide do. Petr. Phi. Corn. in consil. ccxvj. incip. Viso. per totum. in ij. parte.]

† Domus in iure quandoque pro agnatione ponitur. do. Pet. Phi. Cor. in con. xxvj. inci. uer. In litera A. in iiij. parte.]

Domus ad hospitale fiendum relicta, si uēdatur, & altera ematur, empta succedit ad onus hospitalis. Bart. in l. placet. ff. de lib. & posthu. facit l. filiæ. §. Titia. de condi. & demonstra. & quod per Barto. in l. Stichum qui meus erit. de leg. j. in q. de grano legato. & Bar. in l. si ita. in fi. de auro & argen. leg. & in l. si seruus. §. qui quinque. de leg. j. Item talis domus potest uendi pro dote uxori restituenda. Bal. in l. j. in fi. C. si aduer. uen. pig. & Pau. de Cast. cons. xj.

80 Domus destinata ad ecclesiam construendam, non dicitur ecclesia. Bal. in l. si nondum. C. de fur.

Domus non fit ex sola destinatione patrisfa. sicut fundus. l. si quis duas. §. si quis domum. communia prædi. secundū Io. de Por. in l. ita stipulatus. la grande. de uerb. ob. & Bart. in l. quod in rerum. §. si quis post. & ibi tex. de leg. j.

Domus pupilli non potest alienari. l. lex quę tutores. C. de administra. tuto.

Domus an possit destrui, ut ciuitas fiat magis decora. Ludouic. Pontan. in singu. uer. Officium. & j̄. uer. Officialis uiarum. uersic. j.

Domus uicini potest destrui propria authoritate, si incēdium imminet. Et,

Domo uicini destructa ad euitandum incendium, omnes uicini debent contribuere. in Spec. de actore. uer. item quod uidit papa. & j̄. uer. Incendium. uer. x. & uer. Vicinus. uersi. xviij. & s̄. eo. uer. xxxij.

Domum reuocandi ius, & quibus competat. in Spec. de reo. §. † j. uer. item delegati. & seq. † Et per Fel. plenè in c. fi. de foro competenti.]

Domum ædificans in præiudicium alterius, quomodo conueniatur. in Spec. de actio. seu peti. §. ij. uer. fi.

Domus destructa, & refecta non est eadem: secus, in naui dissoluta, salua carina. doc. & Alex. post Bar. in l. inter stipulantem. §. sacram. de uerb. oblig. gl. in l. qui usumfructum. ff. de † usufructu. † Et per Fel. in c. consuluit. de Iudæ.]

Domus faciendæ stipulatio non ualet, si non est dictum, in quo loco fieri debeat. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. uersic. quid si sit.

90 Domos plures habens, ubi citandus sit. in Spec. de cita. §. iiij. uer. quo facto. & s̃. Citatio ad domum. uer. xv. & de accusa. §. j. uer. sed nunquid sufficit.

Domum rei an quis intret ad citandum, reo inuito. in Spec. de cita. §. iiij. uer. sed an reo.

Domum qui reuocat, qualiter caueat. in Spe. de satisd. §. ij. uer. illud quoque.

Domus uicini si minatur ruinam, alteri danda est cautio damni infecti. titul. de damno infec. ff. per totum. & suprà, uerb. Damni infecti. per totum. & uer. Citatio de damno infecto. per totum.

Domum alienam domino inuito an liceat intrare aliquo casu. in Spec. de instrum. edi. §. sextò ponam instrumenta.

Domus cùm petitur sola, uel quando cum rebus in ea existentibus, qualiter formetur libellus. in Spec. de libel. concep. §. xv. uer. si autem. & seq.

Domus si sit facta in area conducta per conductorem, qualiter agatur contra eum. in Spe. de proprie. §. j. uer. est utilis.

Domum habens prope aream uicini, an possit prohibere ædificantem in area, in qua non fuit ędificatum per triginta annos. Item,

Domum habens an possit facere pontem in ea super uia publica. in Spec. de propriet. §. ij. uer. sed pone, habuisti. & seq. & j̃. uer. Pons. uer. vj. cum alijs seq.

Domum habens, si promisit fenestram nō facere in muro domus, an ea uendita emptor possit fenestram facere. in Spec. de emptione & uenditione. §. j. uersic. sed pone. & j̃. uer. Pactum extenditur. uer. xvj. quòd sic.

Domum quando locatur pro certa pensione, quomodo cōficiatur instrumentum. in Spe. de loca. §. j. circa princ.

Domus superficiaria quæ dicatur. in d. §. j. uersic. si uerò quis. in fin.

Domus locata habet inuecta sibi hypothecata pro pensione, & damno in domo facto. in Spe. de loca. §. v. uer. porrò. & s̃. uerbo, Bona inuecta. uer. j. ubi plenè.

Domus uiri & uxoris una est. in Spe. de feu. §. ij. uersi. xx. & in † tit. qui fil. sint leg. uer. sed pone, non cogitur. † Et do. Barth. Soci. in cōsi. cclxxxvj. incip. Visa. uer. secunda ratio est. circa medium. in ij. parte.]

Domus, quam quis uult habere pro derelicta, debet refici. in Spe. de censi. §. ij. uer. quid si uniuersitas.

Domus appellatione continetur & domicilium. in Spe. de iniur. §. j. uer pone, in statuto.

Domus quandoque ponitur pro substantia, uel patrimonio. l. j. C. de inge. manumis. & l. j. C. ne lice. po. Alexand. in l. lecta. si cer. peta.

Donatio dicitur exceptionum remissio, quando aliud remedium agendi non competit. Bal. in l. uenditrici. in fin. C. de re. ali. non ali. not. in l. si quis delegauerit. ff. de nouatio.

Donatio fieri dicitur à me tibi, si mando uolenti donare mihi, quod donet tibi. l. ideoque. ff. de dona. inter uir. & uxo. non autem, si mando testatori uolenti legare mihi, quòd leget tibi. l. sed si uir. §. quòd legatarius. eo. tit. Sed Lud. Pon. in singu. uer. Donatio. uer. dicit. l. ideoque.

Donatio à spoliato non præsumitur facta sponte. cap. solicitæ. de restitu. spo. cap. super hoc. de renuncia. Paul. de Castr. consi. lxxij.

Donatio personalis dicitur, quæ facta est personæ: si uerò est facta loco, dicitur realis, secundum Abb. anti. in c. cùm uenissent. de insti. & Bal. in Mar. uer. donatio. uer. fi.

† Donatio quæ est in spe, cadit etiam in iure. do. Barth. Soc. in consi. clxxxix. incip. Viso testamento. uer. ergo dictus Ioan. in ij. parte.]

Donatio facta ambasiatoribus cui debeatur, inspicitur cuius contemplatione facta sit, secundum Flor. in l. si serui. ff. de usufru. & per Bar. Ioan. de Imo. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de uul. & pu. & Bal. & Bar. Alex. in l. socium. §. socius. ff. pro socio. & Bar. & Ioan. de Pra. in l. qui proprio. §. procurator. ff. de procu. Hostien. ibi, & glo. Dy. Bart. & Bald. Imo. & doct. in l. si uerò. in prin. sol. ma. & Cy. in l. manifestissimi. C. de fur. ubi Bal. in §. pe. dicit, quòd in dubio non debet restitui domino mittenti: sed retinenda est ab eis. Vide Io. And. † in c. collatione. de appel. li. vj. in Nouella. † Et per Fran. Are. in d. l. si pater. §. in arrogato. de uul. & pup.]

Donatio uera non dicitur per clausulam in instrumento uenditionis poni consuetam, Et si quid plus ualet, donat emptori. Bar. in l. si tibi decem, in prin. ff. de pac. nisi sit læsio ultra dimidiam iusti precij. Bald. in rub. C. de contrahen. emptio. xij. col. ubi idem dicit in diuisione.

Donatio hodie nudo pacto perficitur, si in eo causa exprimatur: secus, si simpliciter promittatur sine causa. Bart. in d. l. si tibi. ff. de pac. in fin. princip. & Bald. in l. fi. in fi. C. si cer. peta. dum dicit, quòd

Donatio præsumitur, quando fit promissio sine causa, & stipulatio interuenit: non si pactum, uel confessio. Bald. in d. l. fi. Item,

10 Donatio hodie nudo pacto perficitur. gl. & Bal. in l. si donationes. C. de contrahen. emp. l. si quis argentum. §. pe. C. de dona. Quod uerum est, etiamsi sit conditionalis. glo. sing. & Alex. in l. si quis eum. de iureiur.

† Donatio est actus perfectus, & irreuocabilis. domi. Barth. Socin. in consi. ccxxvj. incip. Quæstio. in uersic. xxx. loco. in ij. parte.]

† Donationis conuentio parit actionem ad agēdum, licet regula sit in contrarium. do. Bar. Soci. in consi. clxxxix. incip. Viso. uer. secundum, quod speciale est. in ij. parte.]

Donatio in mandato generali non uenit. l. filiusfa. ff. de dona.

Donatio absenti facta sine nuncio, uel epistola, quam nullus recipit pro absente, nulla est. l. absenti. de dona. Bal. in l. cùm uirum. j. colum. C. de fideicomm. per l. illud. C. de sacrosan. eccle. & per Alexand. consi. cviij. iiij. parte. & in l. à Titio. de uerbo. obligat. nisi fiat pio loco, secundum Bald. in d. l. illud. ij. colum. & Pau. de Cast. consi. liiij. uel pauperibus in testa- † mento, non in contractu. gl. & Bar. ibidem. † Et domi. Petr. Phil. Cor. in consi. ccliiij. Licet. in litera A. in iij. parte.]

† Limita in dote, quia acquiritur actio mulieri absenti super dote data per tertios, dato quòd sit absens. uide Deciū no. consi. xxxv. col. j. in prin. ubi nota tam in patre, quàm in extraneo promittente dotem absenti. Item limita in donatione tacita, quæ non requirit præsentiam, per notata per Bar. in d. l. ij. C. de pactis. in fi. & Dec. ubi s̃.

Donatio propriè non dicitur, in qua precium, uel modus interuenit. Bart. in l. si tibi pecuniam. ff. si cer. peta. & Alexand. in l. iurisgētium. in princ. de pac. & in d. l. si tibi. ubi infert ad statutum de donatione. & ibi Pau. de Cast. & Bar. in l. j. ff. de dona. & ibi Imo. & Bart. in l. filiusfa. ubi etiam Ioan. de Imo. eodem tit. & Bald. & Rapha. in l. ut liberis. C. de col. & Bald. in auth. eò decursum. C. de dona. ante nup. & j̃. Statutum de contractibus.

Donatio etiam perficitur traditione, uerbis, & nudo cōsensu. gl. & Bal. in l. si donationes. C. de contrahen. emp.

Donatio non dicitur fieri per uerba, Donabo tibi, quia importat promissio de donando. Ioan. de Imo. in l. ædibus. §. j. ff. de dona. & Alex. in l. iurisgentium. in princ. ff. de pac. per glo. xxj. distinct. in nouo.

† Donare nō dicitur, qui soluit scienter cum fraude. no. Alex. in l. eleganter. §. qui reprobos. de pig. actio.

† Adde, quòd donatio dicitur rei licitæ nullo iure cogente, mera liberalitate facta collatio, secundum Hosti. & dicitur Græcè δωρεά.

† Adde, quòd donare est perdere, ut secundum Chass. in titul. des enfans de plusieurs lictz. §. vj. in consuet. Burg. per leg. filiusfamiliās. ff. de dona. nec donare, & sic suum iactare nemo præsumitur. l. cùm de indebito. §. fin. ff. de probat. per gl. in l. solent. §. fin. ff. de offi. procon. & lega.

Donatio

Donatio est contractus nominatus. Alexád.in l.fi.ff.de condi. ob causam.& in l.iurisgentium.de pac. Quod uerum est, nisi cadat in aliud pactum: quia tunc dicitur innominatus,& habet locum pœnitentia,quo ad deducta in pactum.Barto. no.in l.Aristo.de dona.& Alex.in l.qui Romæ.§. Flauius.de uerb.oblig.

20 Donatio ob causam non dicitur propriè donatio. Ludo. & Alexand.post Bartol.in l.fi.ff.de conditio.ob causam. † Vide domi.Pe.Philip.Cor.in consi.xlv.incipien.Licet. per totum. in iiij. parte. ubi an dicatur propriè donatio,ita quòd comprehendatur in statuto de donationibus nõ faciendis sine certa solennitate: & an causa non secuta talis donatio reuocari possit.]

Donatio rei communis facta per unum socium, altero consentiente,an ualeat. Bald. in Marg.uer.Concedens.uer.fi.& j̄.Socius.

Donatio fructus uillæ facta uni, an ualeat, si postea alteri donetur proprietas uillæ.Pau.de Cast.consi.cxx.

Donatio generalis an comprehẽdat ea, quæ sunt alteri specialiter donata.Pau.de Cast.consi.cxx.

Donatio secunda facta à donatario in uita donanti ualet: sed non dicitur facta à primo donante, sed ab ipso donatario. Pau.de Cast.consi.cj.

Donatio dicitur contractus. l. si donationis. & ibi Bald. C. quod met.cau. Paul.de Castr. consil.100. & Bald. in l.fin.C. de litigato. ubi infert ad statutum de gabella pro contractu soluenda,& per Bald.in l.contractus.ij.colum. C.de fide instrumen. & ibi gloss. & Salic.post Bald.in l.fi.§.si quis.C.de præscript.trig.anno. quod est contractus, & iuramento firmatur,quando fit à minore. Quod est uerum impropriè,secundum Bart.in l.si donationis. & Bald. in auth. sacramenta.uer.ulterius quæritur. C.si aduer.uen.& in d.l.cõtractus. & ibi Sali.

Donatio, quæ incipit à traditione, est contractus nominatus. l.Aristo.de do.Bartol.in l.iuris gentium. in princi.ff.de pac. dicit,quòd donatio est contractus nominatus: secus,in pacto de donando. Sed Bald. in l.ij. in fin.C.de dona.ob causam. dicit, quòd est contractus nominatus, & semper fuit, sed olim fuit fragilior,quàm hodie.& Bald.in rub. C.de rer. permuta.idem Bart.in d.l.ij.dicit,quòd donatio simplex est contractus nominatus olim, & hodie: sed donatio ob cau-
† sam est contractus nominatus.†Et Bald.in tracta.de Pac.in xij.& xiij.col.& Fran.Are.in l.fi. de condi.ob causam. & Ias. May.Insti.de actio.§.in personam.num.59.

Donatio est contractus stricti iuris. l. eum, qui donationis. ff. de donatio.Bar.in l.in ædibus.§.j.eo.tit.

Donatio inualida an ualeat,saltẽ in uim pacti.Bar.in l.si quando.de leg.j.

Donatio simulata dicitur figurata, & quasi depicta. l.ab Anastasio.& ibi Bal.C.mandati.

30 Donatio in testamento fieri potest. gloss. & Bartol. in l.hæredes palàm.§.fina.ff.de testamen. Flor. in l.in lege.§.si quis testamentum. ad legem Aquil. Quod est uerum,si sit pura, non si conditionalis: ut si reuocabo testamentum, ex nunc dono. Bald. in l. cùm antiquitas. C. de testa.ubi etiam dicit idem in uenditione.Item,
† Donationis appellatione permissiuè non uenit donatio causa mortis,sed appellatione donationis prohibitiuè. Vide Bald. in c.j. in princ. colum.iiij.& v.de prohib.feud.alie. per Fede.

Donatio,quæ fit,ne testamentum mutetur,non ualet.Dyn.in consi.x. Quæstio talis est, Titius,&c. & Bald.in l.cùm antiquitas.C.de testa.

Donatio rerum pertinentium ad donantem,ualet,& comprehendit nomina debitorum.Gui.Cyn.& Bald.in l.j. ff.de sta. hom.Barth.Cep.in l.pecuniæ.x.q.de uerb.signifi.

Donatio est triplex, scilicet mera inter uiuos, & mera causa mortis,& mista.Bal.in addi.Spec.de instru.edi.§.si quis dona. & gl. Bar.in l.legatum.de leg.ij. ubi dicit aliam esse,quæ dicitur legatum, ut ibi.Item alia est remuneratoria, alia ob causam,secundum Bar.ibi.& j̄.uer.seq.

Donatio non tollit ius hypothecæ creditoribus. l. si quidem ante. & ibi Bartol. C.de donatio. inter uir. & uxor.& j̄.eod. uersic.xlj.

Donum non petitum gratius est.unde uersus:

Gratius est donum,quod uenit ante preces.

Secundum Card.in cle.ij.§.j. de censi. de simo.ca.& si quæstiones.

Donatio facta domino castri in loco meticuloso,ut in arce,uel castro,an dicatur metu facta. Alex.consi.clvj.ij.parte.

Donatio quot modis fiat.per Bartol.in l.ij.§.si uxor. ff. de donatio. inter uir. & uxor. & infrà in deductione donationis habetur.

Donatio facta in domo coram iudice,dicitur facta in iudicio. Bal.& Pe.de Sun.in l.generaliter.§.fi.de reb.cre.& iureiu.& Pau.de Cast.in l.fi.in fi.ff.de iusti.& iure.

Donatio fieri non potest etiam per procuratorem cum libera. no.in l.contra iuris.ff.de pac.docto.& Pet.de Sun.in l.fi.§.fi. C.de tempo.appella. Bart.in l. procurator,cui libera.in fi.ff. de procur.

† In donatione dubia debemus recurrere ad coniecturatam mentem disponẽtis. Non ergo fauore donationis debemus ampliare materiam contra mentem donatoris. facit l. semper in stipulationibus.ff.de reg.iur.& in regula,in obscuris. eo.tit.lib.vj. Abb.in c.cùm dilecti.de dona.

† In donatione, quam facit laicus ecclesiæ, potest apponere pactum de soluendo certã pensionem hæredibus, uel quòd res donata incidat in commissum,si pacta non obseruentur. facit quod legitur & no.in cap.uerum.de condi.appo. Abb. in d.cap.cùm dilecti.

† Donatio iuris spiritualis facta laico intantum est nulla, quòd nec etiam sufficientem titulum præscribendi tribuit: ut in capit.dudum.de deci. Et quia ratio recipiens talem titulum credens eum ualere, errat in iure: qui quidem error non prodest in usucapione: ut in l. nunquam. ff. de usucapio. Licet ergo habeant bonam fidem, cum tali titulo non præscribit.Facit tex.cum gl.in c.Apostolicæ.de dona.Abb. in c.dudum.circa prin.de deci.

Donatio non uenit in fideicommissum,nisi dictum sit expressim,uel nisi sit testamento confirmata.Bald. post Dyn.in l.si in donationibus. C. ad legem Falcid. Bart.in l.Marcellus.§. quidam.ad Treb.no.in l.cùm uirum. & ibi Bald.in lec.anti. ult.col.& in lec.noua. j. col. C.de fideicom.& ibi glo.ordi.& no.in l.sequens quæstio.de leg.ij.

Donatio refutata habetur pro non facta. Pau.de Cast.cõsi.xj.

Donatio nondum quæsita minori potest per eum repudiari, uel alienari sine solennitate statuti. Pau.de Cast.consi.xj.

40 Donare uidetur, qui soluit scienter ex falso testamento. Itẽ qui scienter transigit super falso. Item qui sciens causam nõ subesse, causam coloratam apponit in promissione, quam facit alteri.Bal.in l.si ueritas.C.de fideicom.

Donatio dicitur perfecta etiam sine traditione. Insti.de dona. §.aliæ.C.eod.titul. l. si quis argentum.nisi fieret in fraudem creditorum. Bart.in l.j. C.de iure fisci. lib.x.& s̄.eod.uersic. xxxj.Item nisi fiat filio, quia non dicitur perfecta sine traditione, & non confirmatur morte. Bald. in authen. ex testamento.vj.colum.quem etiam uide in l.ij. C. de inoffi.dona. & in l.& si mortis.C.ad legem Falcid.quòd facta causa mortis filio suo ualet statim: sed simplex non nisi cum traditione sit facta pro meritis notorijs,uel expressis, uide Cy. in l. j. C. de donatio. ante nup. & j̄. uer. Donatio inter patrem. uer.j.& lxj.

Donatio fit per acceptilationem,non per aliam simplicẽ confessionem.Bar.in l.si ex pluribus.de solu. per l. mortis causa capio.§.fi.ff.de do.cau.mor.

Donatio inualida ex forma statuti propter solennitatem non seruatam potest probari per testes, licet non per instrumẽtum. Paul.de Castr.consil.xcix. & j̄.uer.Instrumentum.el j. uersi. xij.

Donatio ob merita ultra mensuram meritorum non ualet. j̄. uer.Donatio remuneratoria.uer.viij.

Donatio abbatis an ualeat.Inn.in c.cùm in officij. de testa.

† Donatio inter monachum & abbatem firmata iuramento an ualeat,uide j̄.in uer.Donatio à prælato.uer.iij.]

Donatio an dicatur perfecta per uerba, Dono tibi fundum, & tu respondes,Placet. Barto.in l.absenti.de dona.in princip. quòd sic,si uterq; est præsens,non si absens: sed donatarius audita donatione sibi facta acceptat,ut ibi per Bar.

Donatio præsumitur facta contemplatione eius, cui fit. Bald. in l.iij. C. qui ad lib. procla. non licet.

Donatio si fiat duobus, scilicet uni primo, & alteri secundo, prima, præualet: per Alex. consi. lix. iiij. parte. & consi. xiij. j. parte. ubi dicit uerũ, si primo fuit facta traditio, per l. quoties. C. de rei uend.

Donatio est res utilis & ingeniosa, quia acquirit amicos. cle. j. §. nos. & ibi Card. de reli. & uene. san. & Ouidius:

Crede mihi, res est ingeniosa, dare.

xlv. distinct. qui sincera.

50 Donatio sine causa est dilapidatio. l. ab agnato. & l. fi. de cura. fur. Alex. in l. j. in prin. de uer. ob.

Donatio usurarum facta usurario non ualet. Bald. in l. ab Anastasio. C. mand.

Donatio morte confirmata trahitur retrò, quo ad fructus & partum. gloss. & Angel. in l. j. C. de donatio. in augu. & ab augu. fac.

Donatio non præsumitur facta præsenti ex uerbis instrumenti, præsenti, & recipienti, &c. Paul. de Cast. sing. in l. illud. C. de sac. san. eccle. & s. uer. clausula præsenti. in clausulis Cõtractuum. & j. uer. Præsentia. uersi. xx. & xxiij. & uer. Instrumentum.

Donatio cõfirmatur morte, etiamsi donans occidatur ab alio, nõ si à donatario. l. si tibi res. & ibi Bal. C. de dona. ante nup. & in l. fi. C. de donatio. inter uir. & uxor.

† Donatio à uulnerato ad mortem in præsentia septem testium facta per ista uerba, siate rogati, como io dono a mia madre tutti li mei beni, non facta mentione unicæ suæ filiæ, & ipsa matre absente, an, & pro qua rata ualeat: uide do. Petr. Philip. Corn. in consil. ccliij. incip. Licet per totum. in iij. parte.]

Donatio dissoluitur solo dissensu, sicut solo consensu perficitur: & quid si donator constituat se precariò possidere. Bal. in l. in uenditione. iij. q. C. quando lic. ab emp. disced. & j. in uer. Precarium. uer. xxxvij.

Donatio non tollit ius hypothecę creditoribus. l. si quidem. & ibi Bar. C. de dona. inter uir. & uxor.

Donatio propriè dicitur, quæ incipit à traditione. Pau. de Castro consi. cxl.

Donatio dicitur renunciatio iuris principalis, non autem renunciatio iuris hypothecæ, uel pignoris. Bald. in l. etiam. C. ad Velle. & ibi no. in l. qui obligauit. ff. de dona.

Donatio confirmata morte donatoris sapit naturam ultimæ uoluntatis. l. filiæ cuius. ff. fami. erc. & Bal. tenet in l. ij. v. oppo. C. de condi. ob cau.

60 Donatio simplex habet uim delicti, ideo non confertur. Bald. in l. si donatione. in prin. C. de colla. Quod uerum per suum suo, nisi donator dixerit, uel nisi inæqualitas sequeretur, ut quia unus confert donationem propter nuptias, uel dotem, & alter non cõfert donationem simplicem. Bal. in l. emancipati. ult. col. C. de colla. per l. illud. §. fi. eo. tit.

Donationem recipiens pro alio ignorante, tenetur actione negociorum gestorum, ad restituendum domum, sed pro sciente tenetur actione depositi. l. fideiussor. §. fin. & ibi glo. & Bar. ff. de neg. gest.

Donatio fundi ad usum transmittitur ad hæredem, secundum Bal. no. in l. ij. C. de inoffi. dona.

Donandi animus non pręsumitur in emente pro alio, si ementi fit traditio: secus, si ei, pro quo est emptum. l. si filij. & ibi Bar. C. de dona. inter ui. & uxo.

Donatio præcedens facit præsumi aliam subsequentem. l. id quod. §. si cui. & ibi Bar. ff. mandati. & in l. si uerò non remunerandi. §. idem Papinianus. & ibi Bar. eo. tit.

Donatio facta certæ personæ requirit consensum utriusque partis: sed secus est, si est facta incertæ personæ: ut quando res habetur pro derelicta, uidetur donari occupanti. Bar. in l. quod seruus. in fi. ff. de stip. seruo. uel quando promittitur dos pro muliere incerta: quia tunc cẽsetur donatio. Paul. de Cast. & Alex. in l. à Titio. de uerb. oblig. & j.

Donatio ad usum, uel pro alimentis facta de fundo, an comprehendat proprietatem. Bartol. in l. ij. ad fin. C. de inoffic. do. Innoc. in c. pastoralis. de priuil. Bart. in l. donationes. §. species. de dona. quòd sic. Quod uerum, secundum Bal. ubi s. nisi donetur in alimentis tantùm. Item nisi donetur extraneo: ut ibi. uide Bar. in l. iiij. in fi. prin. ff. de ali. leg.

Donatio dicitur, quando res habetur pro derelicta. glo. & Bar. & ibi plenius per Alexand. in l. j. ff. si ex noxa. causa agatur. & in l. quod seruus. ff. de stipu. ser. & ibi Angel. Imo. & Alex. Quod uerum impropriè, secundum Alex. in d. l. j. ubi dicit non requiri insinuationem, nisi constet de fraude, ut quia coniunctus occupet, uel statim occupatur, postquam res est habita pro derelicta. Idem de insinuatione tenet Alex. in d. l. quod seruus. ubi etiam dicit, an tunc sit soluenda gabella, tanquam de donatione. De quo per Bal. in l. contractus. de fide instru. Item subdit, quòd re integra habet locum pœnitentia. l. ij. cum glo. C. qui bo. ce. pos.

Donatio sub modo cum pacto, quòd donator possit propria authoritate reingredi possessionem rei donatæ, si modus non impleatur, non ualet. Innocen. in cap. uerum. de foro competen. licet ibi Arch. & doc. contrà, per c. cùm dilectus. de proba.

Donatio an ueniat appellatione uenditionis. in l. uoluntas. & ibi doct. & Bald. C. de fideicommis. & Bartol. in l. filius. §. diui. de leg. j. & j. Venditio. in princ. & tex. quòd non. in cap. j. de his, quæ fi. à præl. & ibi Abb. dicit uerum, quando habetur mentio precij, & ex communi usu loquendi, & in odiosis: aliàs secus.

70 Donatio dicitur etiam collatio beneficij ecclesiastici facta per episcopum. Arch. in cap. fin. de off. uica. in vj.

Donatio ususfructus si fiat, quomodo concipiatur instrumentum. in Spe. de emp. & uend. §. j. uer. sed si usufructu.

Donatio redituum intelligitur de possessionibus, quas habet donans, nisi aliter sit expressum. in Spec. de loca. & conduc. §. vj. uer. lxxvj.

Donatio rei emphyteuticæ an fieri possit per emphyteutam, domino non requisito. in Spe. ubi s. eo. §. uer. clxxx. & j. uer. Emphyteusis. Bal. & Imo. in l. usufructu. ff. so. ma.

Donatio fit sine precio. in Spe. ubi s. & uer. seq. Item,

Donatio dicitur etiam dare in dotem. in Spe. ubi s. & uer. seq. & j. Dos. j. & j. §. prox.

† Donationis appellatione an ueniat legatum, & fideicommissum, uide do. Pe. Phi. Cor. in consil. ccliij. incip. Licet. in litera C. & D. in iij. parte.]

Donatio à testatore facta dicitur legatum. in Spe. ubi s. & l. legatum. de leg. ij. & habet uim legati in tit. de dona.

Donatio si fiat pluribus, & unus repudiat, an eius pars accrescat alijs. Item,

Donatio à sola donantis potestate dependet. Item,

Donatio sola nuda uoluntate uidetur tolli. Item,

80 Donatio non dicitur debiti solutio. in Spe. de dona.

Donationis pacto oritur actio. in Spe. de sta. reg. uer. xlvj.

Donatio perfecta non recipit conditionem. in Spe. qui fil. sint legiti. uer. sed nunquid.

Donatio an obliget ad antidora. j. uer. Nobilitas. uer. iiij.

Donationis appellatione non continetur remuneratio. Bart. in j. const. Digestorum. & in l. Aquilius. de dona. & omnino per Alex. in l. iuris gentium. §. quinimò. de pactis.

Donatio rei litigiosæ facta ignoranti, ualet, & obligat donantem, saltem ad æstimationem rei. l. fin. C. de litigio.

Donatio instrumenti expressa arguit donationem rei cõtentæ in illo, non autem simplex traditio instrumenti. Alexãd. post Bar. in l. ij. ff. de pac. & per Ioan. de Imo. post Butri. in c. ecclesia. ij. ut lite non contest.

Donatio annua transitoria ad hæredes est. l. sancimus. §. fin. C. de dona. & Alex. in l. Stichum. §. stipulatio. de uer. oblig.

Donatio facta fisco absenti nõ ualet, si nemo stipulatur, uel recipit eam pro fisco. Bald. in l. decernimus: ad fi. in addi. C. de sac. san. eccle. & Alex. in l. j. in prin. de iure fisci.

Donatio magistratuum fieri non potest. l. quod contra. ff. ad l. Iul. repe. Alex. in l. iuris gentium. §. prætor. ff. de pact.

90 Donatio facta uni sociorum, non communicatur alteri. j. Socius.

Donatio de omni eo, quod quis habet in certo territorio, non comprehẽdit actiones personales. Bar. in l. j. ff. de sta. homi. Alex. consi. xcij. iiij. parte.

Donatio rei prohibitæ alienari fauore publicæ utilitatis non obligat donatarium, nec ad rem, nec ad precium. l. j. de contrac. iud. Sed secus in ꝓhibita alienari ex alia causa, quia ualet do-

let donatio in odium donantis, quo ad precium, si fiat ignoranti: secus, si scienti. l. fin. C. de litigio. secundum Lud. Pon. in sing. uer. dona. uer. quæro de quadam.

Donatio facta à muliere, licet prohibita fideiubere, ualet. Bal. in l. uoluntas. j. col. C. de fideicom.

Donatio rei alienæ non est propriè donatio, quo ad dominium, sed quo ad titulum sic. Bald. in l. post mortem. in fi. C. de fideicom. & non tenet. Abb. in cap. quòd autem. de iure pa. sed debet insinuari, quando donans tenetur de euictione. & Bald. ibi.

Donatio non uidetur prohibita, quando est prohibita uenditio, secundum Bald. in l. uoluntas. C. de fideicommis. in j. & ult. colum.

Donatio an requirat scripturam. l. sancimus. & in l. si quis argentum. C. de dona. quòd sic, si fiat ultra trecentos solidos, ut ibi.

Donatio per me facta amico meo postea instituto hærede per me unà cum filio meo, non confertur filio meo. Bald. in l. emancipati. C. de collatio.

Donatio clerici facta meretrici, non ualet. Bar. in l. affectionis. ff. de do. Bar. Bald. Ang. & doc. in l. ij. C. de do. inter uir. & uxor. Bar. in l. miles. de re iud. Sed

Donatio facta concubinæ ualet, uel amasiæ, ut ibi, & l. si prædia. & ibi Bar. ff. eo. tit.

Donatio incertæ personæ certificandæ ex certo euentu, quandoque præsumpta inducitur. l. qua ratione. §. fina. de acquiren. re. do. doct. & Alexand. in l. à Titio. ubi Paul. de Castr. de uerb. obl

Donationis materiam supple j. per uer. seq.

Donatio præsumitur in multis casibus exceptuatis, de quibus j. quia

Donatio non præsumitur regulariter. l. Campanus. ff. de ope. liber. l. cùm de indebito. ff. de probatio. & in Specul. de dona. & de procu. in princip. fallit primò, nisi fiat à consanguineo, etiam tacitè, scilicet non petendo à consanguineo debitum per longum tempus. l. Procula. ff. de proba. l. si seruus communis. §. fi. ff. de donation. inter uir. & uxor. gl. in l. cùm proponas. C. de pact. & ibi Bald. in l. j. C. ad Velleia. & in l. licet. j. quæst. C. de iur. delibe. Bar. post glo. in l. libertis, quos. §. j. de ali. leg. & l. quæ dotis. & ibi doc. ff. solu. mat. & ibi glo. & in l. qui patitur. ff. mandati. & in l. utrum. ff. de dona. inter uir. & uxo. & Pau. de Cast. cons. clvij. ubi dicit uerum, etiam in materia feudali post annum. Secundò, nisi sit mutua & reciproca. l. si uerò non remunerandi. §. deinde. ff. manda. gloss. & doc. in l. quæ dotis. solu. matrimo. Bald. in l. ij. C. de iur. dot. Tertiò, nisi fiat pauperi nobili, uel diuiti. gloss. in l. uxori. §. fi. de leg. iij. & Bald. in l. j. C. ad Velleia. Quartò, nisi fiat de modica quantitate. gloss. in l. cùm quid. si cer. peta. ubi plenè de hoc articulo per doct. & Alexand. Quintò, nisi diu debitum non petatur. d. gloss. in d. l. quæ dotis. & in d. l. Procula. Sextò, quando alius titulus non subest. l. penult. de conditio. ob tur. cau. facit gloss. in l. dispensatorem. de solu. Et ideo Bald. in l. j. C. ad Trebel. dicit, quòd non præsumitur donatio, si alia etiam leuis coniectura subest. Septimò, ratione consuetudinis, ut in iocalibus datis sponsæ: ut l. cùm plures. §. cùm tutor. de admi. tuto. secundum Bald. in d. l. ij. C. de iure dot. ubi ponit casus prædictos. & Bar. in d. l. cùm quid. & in d. l. quæ dotis. Octauò, si datur sine causa, & stipulatio interuenit, non si pactum, uel confessio. Bald. in l. fina. C. si cert. petat. & Bart. in l. nuda. ff. de dona. Nonò, si quis scienter soluat indebitum: quo casu uidetur donare. Secus, si per errorem. l. j. & ibi Bald. j. no. C. de condi. indeb. de reg. iu. l. qui per errorem. Et ibi dicit Bald. esse aliter dicendum de eo, qui scienter expendit falsam monetam: quia non uidetur donare. Adde Fran. Are. in l. si procurator. de cond. ob causam.] Decimò, si mater stipuletur pro filijs. Bart. in d. l. quæ dotis. ubi dicit secus in patre. Et plenius dic ut j. uer. Mater. el j. uersicul. x. & uerbo, Mater agit. uer. v. & uer. Pater contrahit. per discursum. Vndecimò, si accedat in dante ratio sanguinis, cum cursu decennij. gloss. & Bart. in l. libertis, quos. ff. de alimen. lega. Duodecimò, si præcedant merita condigna. Bald. in c. si cautio. de fide instrumen. & in d. l. ij. C. de iure dot. Pau. de Cast. in l. traditionib. C. de pact. Decimotertiò, si fiat à diuite, in quo ratione diuitiarum datio præsumitur liberalitas, sicut ratione dignitatis & nobilitatis, secundum Bald. in l. j. C. ad Velle. & s. eodem, in tertia fallentia. Decimoquartò, si coniunctus contrahat nomine coniuncti: quia uidetur donare ei pro quo contrahit. doc. & Imo. in d. l. quæ dotis. Vide Bart. in l. mulier. §. Paul. ff. de iure dot. Quod est uerum, nisi stipuletur de mandato eius. l. si mandato. in princip. & ibi Bartol. ff. mandati. Decimoquintò, si mando uolenti donare mihi quòd donet tibi, quia uideor donare tibi. l. ideoque. ff. de dona. inter uir. & uxo. & s. uer. Donatio. el j. uer. ij. ubi dixi. Secus in uolente legare, per l. sed si uir. §. quod legatarius. eo. tit. Item si pater dotans stipulatur restitui dotē filiæ. Pau. de Cast. consi. cxxij. †Prædicta uide per Fel. in c. si cautio. de fide instru. & do. Soci. in consi. cclxiiij. incip. Visis instrumento donationis. uersic. circa primam difficultatem. cum uer. seq. in ij. parte, charta. clxviij. & in consi. xciij. incip. Circa prin. uersi. circa quartam dubitationem. cum tribus uersic. seq. in j. parte char. clix. & quid per Feli. in c. nouit. de iudi.] Adde Decium consi. clxxvij. in princip. quòd donatio non præsumitur, & quòd potius debet capi præsumptio, per quam actus redditur inutilis ad excludendam præsumptionem donationis: uide Ias. in l. si procuratori falso. ff. de condi. ob cau. col. iij. uer. ij. nota.

Donatio rei communis facta uxori per maritum scientibus & tacentibus fratribus donantis, ualet in eorum præiudicium, & ipsi ratione affinitatis consentiendo præsumuntur donare. l. si seruus communis. §. fin. ff. de dona. inter uir. & uxor.

Donatio tacita præsumitur, & resultat in filium ex stipulatione patris stipulantis sibi in uno casu, & filio in alio casu. Bald. in l. j. ad fin. C. per quas perso. no. acqui. per l. Publia. ff. depositi.

Donatio facta consanguineo non præsumitur causa remunerationis. l. Aquilius. ff. de dona.

Donatio præsumitur in eo qui scienter soluit ex falso testamēto, & in eo, qui trāsigit scienter super falso, & in eo, qui causam coloratam apponit in promissione, secundum Bald. in l. si ueritas. C. de fideicom.

Donatio præsumitur facta contemplatione eius cui fit. Bal. in l. iij. C. qui. ad lib. procla. non licet.

Donatio facta creditori à debitore, an uideatur facta animo compensandi. Alex. consi. xij. ij. parte.

Donatio præsumitur, quando dos ab extraneo promittitur, nisi is sibi reddi stipuletur. no. in l. j. §. accedit. C. de rei uxor. act. in l. si extraneus. & ibi Alexād. in l. si donaturus. de condi. ob causam. ubi dicit idem, si matrimonium non sequatur: quia non præsumitur donatio. & s. uer. proxi. Item uerum, etiamsi promittitur pro muliere incerta. j. Dos promittitur.

† Donatio an præsumatur, si unus frater donat de communi filiam, uel sororem suam, alijs fratribus scientibus, & patientibus. Soc. consi. v. colum. iiij. uersicul. circa secundam, uolum. iiij.

10 Donatio allegata non probatur ex longa quasi possessione. j. Titulus.

Donatio præsumitur inter uiuos, quando mulier patitur alteri stipulari sibi dotem, soluto matrimonio. Bald. in l. ij. C. de iur. do. no. in l. Seia. ff. de dote præleg. Quod uerum, nisi cōiuncta persona mulieris adhibeatur ad stipulandum: quia tunc animus donandi in ea non præsumitur. l. idemque. §. si cui. & ibi Bar. ff. mandati. & in l. quæ dotis. so. ma.

Donatio non præsumitur facta præsenti, licet instrumentum dicat, præsenti & recipienti. Pau. de Cast. in l. illud. C. de sac. san. eccles.

Donatio in dubio non præsumitur, quando potest capi alius sensus. l. si cùm aurū. ff. de sol. l. cùm de indebito. ff. de proba. Et ideo si tu petis à me, quòd ego donem tibi talem rem, & dico, non tantùm istud, sed quicquid tibi placet, nō intelligitur, quòd tibi donauerim dictam rem per dictam responsionem: ut no. Bald. in c. cùm uenissent. circa fi. de insti. & sequitur Fel. in c. cum iuramento. in ij. no. de homi.†

Donatio non præsumitur ex deposito facto per aliū pro alio. l. donationes. §. pe. de dona. & j. proximè.

Donatio non præsumitur ex deposito facto per uirum pro uxore,

uxore,& econtrà.l. etiamsi. & ibi Bar. C. de dona.inter uir. & uxo.nec per uerba, Reddes Titio, uel eius nomine depono:uel Titij sunt:secundum gl. ibi, quam Bar.dicit esse sing. Item nec ex deposito rei meæ facto nomine alterius, per d.l. etiam. quam sic extendit ibi Alexan.in apostillis. & gloss. & Paul. de Castr. in l. Publia depositi. secus, si per matrem d.l. ubi a.in prin.

Donandi animus non præsumitur in emente pro alio, si emen ti fit traditio:secus, si tradatur ei, pro quo est facta emptio. l. si filij.& ibi Bart.C.de dona.inter uir.& uxo.

Donatio inter coniuges præsumitur, quando maritus consumit bona uxoris, ea sciente & patiente, aliàs non.l.de his. & ibi Bart.C.de dona.inter uir.& uxo.

Donatio sequens præsumitur ex alia præcedenti.l.idemq;.§.si cui.& ibi Bart.ff.manda.l.si uerò non remunerandi.§. idem Papinianus.& ibi Bar.eo.tit.

Donatio an præsumatur inter patrem & filium in dubio no.in l.ad eum.§.j.ff.de do.Bal.in l.filię, cuius.C.fami.ercis.& in l. filium, quem.eo.tit.& j.uer.Donatio inter patrem & filium. uer.lvij.& sequenti.

Donatio an præsumatur, quando quis emit pro alio de pecunia sua.Bartol.in l.quæ dotis.iiij.colum.& ibi doct.ff.soluto matrimonio.

Donatio an præsumatur ex pacto, quòd si filia moriatur sine filijs, dos reuertatur ad dotantem. Oldra.consi.cxxx j.

Donatio reuocatur multis modis, uidelicet per supernascentiam filiorum donatori. l.si unquam. & ibi doc.C.de reuo.do. Bald.in l. cùm acutissimi. C.de fideicommis. & probatur secundum Pau. de Castr.in l. tale pactum.§.fin.ff.de pact. Quod uerum, etiamsi fuit iurata. Bartol. in l. Titia.§.Imperator. in fi.de leg.ij.& Alexand.consil. lvj.Oldra.consil.ccxxxij. Item uerum, etiamsi sit renunciatum.d.l.si unquam. secundum Oldra. consil.clxxxiij.in fin. item uerum, etiamsi fuit donata res minima. Bald. in l.j. penult.colum.C.de inoffic.donatio. & Bart.in d.§.Imperator. & Alexand. in d. consi. ubi etiam dicit uerum, nisi talis res sit donata filio uel pio loco: quo casu non reuocatur in totum, sed usque ad legitimam, quæ debetur filijs supernascentibus, secundum Bartol.ibi, & Bald.in d.l.j.ult.colum. Vide etiam Bald.in authen. si qua mulier.ij.colum.C.de sacrosan.eccle. Sed an reuocetur per ipsum patrē donantem, Bald.in d.l.j.x.colum.& in l.si totas.eod.tit.Item an reuocetur per legitimationem spurij superuenientem. Bald. in l. † j.ult.colum.de inoffi.donat.† Item do.Bartho.Soci.in consil.ccvij. incip.Quæstio. per totum. in ij.parte.] an reuocetur per ingressum in monasterium, quod est loco filij. Bald. in authen. nisi rogati. ult. colum.C.ad Trebellia.& in auth. si qua mulier. iij. col. de sac. san. eccle.quòd non. Item non reuocatur, si expressum sit non reuocari propter superuenientiam filiorum. l. qui iure. de testa.mili.secundum Bald. in l.j.in fin.C.de inoffi.do.& tenet Bald.in addi.Spec.de instru.edi.§.porrò.uersi.donatio autem firma. ubi dicit, quòd tunc non cessat querela. Bar. uerò aliter loquitur in l.Titia. §.Imperator. uer. utrum lex, si unquam. ff.de leg.ij. Sed an prædicta locum habeant in uenditione, j.uer. Venditio rescinditur.uersi.x. Item reuocatur donatio simplex, non donatio ob causam.Item nec donatio ob merita. Item nec donatio circa dimidiam bonorum, secundum Alex. in consil. xxxix.& consi.lvj.& consi.lix.iiij.parte.Item nec propter filios spurios, sed propter naturales tantùm sic.Item nec propter filios adoptiuos, in d.consi.in iiij.dubio.

Donatio reuocata per supernascentiam filiorum an reconualescat morte eorum. Bald. in d.l.j. C.de inoffi. dona.Pau.de Cast.in l.ij.& iij.C.de posthu.hęre.insti.Bar.in l.Titia.§.Imperator.pe.q.de leg.ij.quòd non.

† Donatio an, & quando per susceptionem liberorum dicatur reuocata, & quando dicatur remuneratoria, & quando pura, & qualiter probetur, uide do.Bar.Soc. cons.ccxcv.incip. In causa consil. uer. circa secundam diffi. cum seq. in ij. parte.uide do.Pet.Phil.Corn.in consil.iiij.incip.Dubia.per totum.in iij.parte.]

Donatio facta uni filio per patrem, an reuocetur per natiuitatem aliorum filiorum in totum. gloss. & docto. in l.si unquam.C.de reuo.do. Bald. in l.si totas. C.de inoffi.do.Bart. in l.Titia. §. Imperator. uer.quæro, dixi.de leg.ij.quòd usq; ad legitimam. Item,

† Donatio non reuocatur prætextu enormis lęsionis, cùm in ea non consideretur, quæ ex liberalitate procedit. Decius consi.clxxx.col.ij.in prin.

Donatio, etiam ad piam causam facta, reuocatur per natiuitatem filij, uel posthumi. Bal.in auth. si qua mulier. ij.col.s.de sa.san.eccle.& s.eo.uer.j.

Donatio ante deportationē facta potest reuocari per deportatum.l.res uxori.per Bar. C.de dona.inter ui.& uxo.

Donatio reuocatur, si donans rem donatam alteri hypothecat, uel pignus dat. l.si maritus.la ij. C.de dona.inter uirum & uxor. l. cùm hic status. §. si maritus. & ibi Bart.ff.eod.tit. Bart.in l.rem legatam.de alimen.leg. ubi dicit uerum, si fiat pignoratio eiusdem rei, non si fiat generalis obligatio omnium bonorum; quia per eam nō reuocatur donatio certæ rei. Vnde primo casu non confirmatur morte facta uxori, ex quo reuocatur, secundum Bar.ibi. j.Donatio inter uirum.uer.xj.& xvij.Item,

Donatio reuocatur, si donans alienet rem donatam. Bald. in l. Stichum, qui meus erit.de leg.j.& Dy.consuluit.& facit l.fideicommissa.§.si rem.de lega.iij. Sed contrarium probatur in l.possessionem.& ibi Bar.C.de dona.

Donatio causa mortis reuocatur per conualescentiam donatoris.j.uer.Donatio causa mortis.uer.xlj.

Donatio ante matrimonium facta non reuocatur, licet matrimonium non sequatur.Bal.in l.si filię.C.de dona. ante nup. & in l.si præsidi.eo.tit.

10 Donatio reuocatur ob ingratitudinem.l. fina. de reuo.dona.l.propter.de dona. nisi sit remuneratoria. l.si pater. §.j.ff. eo.& Alex.in consil xlij.iiij.parte.uel nisi ob causam.j. Donatio ob causam.uer.pe.ad hoc.l.metum.§.sed licet.ff.quod metus causa.

† Donatio facta ecclesiæ non reuocatur propter ingratitudinem prælati. Io. Lup.in repe. rub. de don. inter uir. & uxo. colum.cliiij.

Donatio, quæ potest reuocari per donatorem ad pręiudicium tertij, non potest reuocari per eius hæredem. doct.& Alex. post Bartol. in l. qui Romæ. §. Flauius. de uerbor.oblig.

Donatio pia facta ab infirmo collata post mortem, potest reuocari.j.Donatio causa mortis.uer.xlj.

Donatio facta per patrem filio, potest reuocari per patrem. Bal.in auth.si quas ruinas.C.de sac.san.eccl. vj.colu.uer.iuxta hoc.Sed Ang.contrà, l.pe.§.filium.ff.pro hęrede.& Ale. in l.frater à fratre.ad fin.de condi.inde.& infrà, Donatio inter patrem & filium.uersi.xlix.

Donatio gratia amicitię, uel consanguinitatis facta, non reuocatur, finita amicitia, uel consanguinitate. Bald.in l.si mater tua.C.de dona.ante nup.

† Donatio facta ea contemplatione, quia intendit donans ingredi religionem, si non intret, censetur resoluta.Dec.consi. lxxxvj.col.iiij. post prin.

Donatio reuocatur nudo dissensu, sicut contrahitur nudo consensu.ut suprà uer.Donatio.el j.uer.lv.

Donatio inter socerum, & generum, ualet, nec reuocatur pœnitentia. l. si te in uacuam.C. de donat.inter uirum & uxor. l.cùm hic status.ff.eo.tit.l.iij. & l.si constante.C.eo.tit.

Donatio inter coniuges non reuocatur morte ciuili.l. fi. & ibi doct.C.de dona.inter uirum & uxor.

Donatio perfecta non reuocatur morte, sed spes numerationis sic.l.si quidem.& ibi Bal.C.de actio.& obliga.

Donatio omnium bonorum facta per patrem filio reseruata legitima, an reuocetur, si legitima postea pereat casu fortuito.Angel. in authen.de immens. dona. iiij. colum. colla.vij.

† An firmetur iuramento. Pau. consi. lxxij. lxxxij. & xc. in ij. uol.in nouis, tenet quòd non. Contrarium tenet Are.consi. liiij.& Panorm.consi.xvij.uol.j. Contrarium tamen tenuit idem Abbas.ij.uol.consi.xlviij.

20 Donatio facta per debitorem fisci, an reuocetur per fiscum. in l.j.& ibi Bart.C.de iure fisc.lib.x. Ang. in auth. de trien.& semis.§.illud.col.iij.

Donatio iurata an possit reuocari per hęredem donantis, tanquam inofficiosa. Bal.quòd sic, in l.j.vj.col. C.de inoffic.donа.& j.uer.Hæres contrauenit.uersi.j.

† Dona-

† Donatio an & quando uirtute l. si unquam. C. de reuo. do. reuocari possit, & quando non: & an dictæ l. si unquã. renũciari possit: uide do. Bartho. Soc. in consi. cxlvij. incip. Visa. uer. circa tertiam & ult. q. cum seq. usq; ad fi. in j. parte.]

Donatio ualida facta extraneo an reuocetur per filium donatoris, quando pater suus residuum dissipauit. Bal. in l. j. viij. colum. C. de inof. don.

Donatio inualida, quia in fraudem filij facta, an reuocetur, si pater postea acquisiuit tantum, quod sufficit filio pro legitima. Bald. in d. l. j. viij. colum. C. de inoff. dona. Angel. in authen. eo. titul. colla. vij. v. colum. Bartol. in l. Titia. §. Imperator. de leg. ij.

Donatio inofficiosa an possit per filium reuocari uiuo patre, uel mortuo. Bald. in d. l. j. ix. colum. & Angel. in authen. eo. tit. iiij. col.

† Donatio, quæ fit in testamento alicui præsenti, & recipienti, & acceptanti, quando dicatur inter uiuos. Ioan. Faber in §. j. Instit. de leg. Et an sit reuocabilis: & quando in testamento dicitur, Item do. no. Titio præsenti, & recipienti talem fundum, an donatio sit irreuocabilis. Angel. Aret. in §. j. Instit. de leg.

Donatio facta alicui, ut post eius mortem uadat ad ecclesiam, licet in spe sit quæsitum ius ecclesiæ, tamen potest reuocari mutuo consensu donantis & donatarij, licet ecclesiæ præiudicetur. l. si quis. ff. de ser. expor. per Bart. & Ioan. de Imo. qui sequitur Bart. cõtra quem tenet Pau. de Cast. §. Flauius: ubi omnino per Ioã. de Por. qui allegat multas concor. in l. qui Romæ. §. Flauius. de uerbo. obliga. & Bartol. & Alex. ibi plenius. uide doc. in l. quoties. C. de dona. quæ sub modo. & Bald. in l. cùm à socero. C. de iure do. Sed contrà tenet Ioan. And. in addi. Spe. de instru. edi. §. nunc uerò aliqua. in addi. super superiora, &c. & Pau. de Cast. consi. clix. xv. col. & Bal. in l. si constante. in fi. C. de dona. ante nup. & plenius per do. Alexand. in d. §. Flauius. ubi dicit posse reuocari, nisi alius, uel notarius pro ecclesia stipulatus sit. Et tenet Bald. in d. l. cum à socero. & Rapha. Cu. in d. §. Flauius. Vide Sal. in l. j. C. si manci. ita fue. alie. Ioan. de Imo. in c. potuit. ul. char. de loca. Pau. de Cast. in l. insulam. §. fin. so. ma. & in l. si pecuniam. de condi. ob causam. Vide omnino per Alexand. in l. sed si hac. §. prostituta. de in ius uoc. & ibi Raph. & Lud. & Pau. de Cast. & Alex. consi. lxxxviij. iiij. parte.

Donatio causa mortis an uideatur reuocata per aliam donationem antè uel pòst factam. in l. uxori suæ. de dona. inter uirum & uxorem.

Donatio mera non potest reuocari. l. cùm ancillam. & ibi Bar. & Bal. C. de condi. ob causam. l. iij. ff. de condi. ob causam. l. ij. & ibi Bal. C. eod. tit. ubi loquit de actione ob causam, quia pœnitentia non habet locum in ea, secundum communem opi. in l. Aristo. de dona. & ibi Bar. & doc. post gloss. in l. fi. de condi. ob causam. & Alex. in l. qui Romę. §. Flauius. de uerb. ob. & j. uer. Pœnitentia in contractibus. Et intellige uerum, nisi donatio cadat in aliud pactum. Bart. in d. l. Aristo.

† Donatio non reuocatur prætextu ingratitudinis, si est actũ, quòd non reuocetur propter ingratitudinem, & est iuratũ: ut no. do. Mat. Ant. Baue. in suo tracta. de uirtute Iuramenti. in xxxviij. casu. †

Donatio non uidetur reuocata, nisi etiam possessio rei donatæ auocetur. l. cùm hic status. §. si maritus. & ibi Bartol. ff. de don. inter uirum & uxo.

Donatio uni filiorum facta reuocatur, quatenus est immoderata. l. pe. & ibi Bar. C. de inoffi. dona.

30 Donatio an reuocetur, si donatarius non alat donatorem. glos. & Cy. in l. fi. C. de reuocan. do. & Ab. in c. propter. & ibi Imo. de dona.

Donatio dotis facta per mulierem, quæ ex forma statuti tenebatur relinquere dotem fratri, non ualet, & reuocari potest. j. §. proximo.

Donatio per principem facta de rebus Imperij, potest reuocari per eius successorem, si sit læsio enormis in ea, non aliter, secundum Ioan. Pap. in Summa, in tit. de exc. contra instrumenta. uer. alijs rationibus & causis. in Spe. de instru. edi. §. xj. uer. quid si Imperator. & uer. præce.

Donatio an reuocetur in totum, uel quatenus est inofficiosa. Bar. & Bald. & doc. in l. j. C. de inoffi. dona. & l. si mater. e. tit. Bart. in l. Titia. §. Imperator. de leg. ij. Ang. in auth. de immẽdo. iij. colum. coll. vij. Ab. in cap. Raynaldus. de testa. Bal. in Mar. uer. Donatio. uer. pen. quòd quatenus est inofficiosa. Facit quod habetur in c. ad Apostolicæ. de dona. ubi uide omnino per Ab. quòd donatio supra modum reuocatur usque ad debitum modum.

Donatio quatenus reuocatur, si tempore testamenti erat unus filius testatori, & postea alij nati sunt. Bald. in l. j. vj. col. C. de inoffi. dona.

Donatio facta per filiumfam. an possit reuocari per eius patrẽ, inuito filio. Bart. in l. si cùm filius. ff. de dona.

Donatio facta metu periculi reuocatur, cessante periculo. Bar. in l. iij. ff. de dona. causa mortis.

Donatio causa mortis per quem possit reuocari. Bart. in l. qui ex precio. ff. de dona. causa mor.

† Donatio quæ fit in testamento præsenti & acceptanti, an reuocari possit. Roma. consil. clxxj. ubi concludit reuocari per aliam ultimam uoluntatem, & tamen idem contrarium consuluit consil. ccxcij. incip. præsupposito. ubi tenet non reuocari. Et quando fit secundum testamentum, uide Alex. consi. xxv. uo. iij.

Donatio iocaliũ facta sponsæ per sponsum, an sit reuocabilis. Ang. in cõs. In Christi nomine, amen: in primis duobus, &c.

Donatio per patrem facta potest reuocari per filium in legitima fraudatum, usq; ad supplementum legitimæ. Bar. in l. Titia. §. imperator. j. q. de leg. ij.

40 Donatio inofficiosa, etiam iurata per patrem, potest reuocari per filium. Bart. in d. l. Titia. §. Imperator.

Donatio facta per patrem monasterio, potest reuocari per filium supernascentem, usque ad legitimam tantùm, uel totaliter, si uelit monasterium. Bartol. in l. Titia. §. Imperator. de le. ij. per tex. xvij. q. iij. ca. fi. gl. in l. si quis ad declinandam. C. de epi. & cle. Bald. in l. j. ult. colum. C. de inoffi. dona. & s. eo. uer. j.

Donatio inofficiosa an reuocetur ipso iure, uel per querelam. gloss. & Barto. in d. l. Titia. §. Imperator. & doc. in d. l. j. de inoffi. dona.

Donatio ultima inofficiosa an faciat primam non inofficiosam reuocari. gloss. in l. Titia. §. Imperator. de le. ij. & in d. l. j. de inoffi. dona.

Donatio facta monasterio an possit reuocari ob ingratitudinẽ monachorum. in Spe. de dona. uer. quid si aliquis baro.

Donatio an uideatur reuocari, si donãs negat donasse. in Spe. de dona. uer. item pone, pater. in §. fi.

Donatio facta ecclesię per ingressum monasterij, potest reuocari ante professionem, nisi sit facta purè & simpliciter. Bal. in Mar. uer. Donatio. uer. j. Innocen. in c. quod ad te. de cle. coniug.

Donatio non reuocatur, licet donatarius nihil in testamento relinquat donatori. Bald. in l. si maiores. C. de transac.

Donatio inter uiuos facta in testamento, an possit reuocari. Oldr. consi. cxiiij.

Donatio causa mortis facta per filiumfam. cum consensu patris, reuocatur sola uoluntate patris. Gul. de Cug. & Ang. in l. non statim. ff. de pecu.

50 Donatio an uideatur reuocata ex eo, quòd donans in testamento fateatur se nemini donasse. Item,

Donatio facta cum pacto, ne possit reuocari propter ingratitudinem, an reuocetur ob ingratitudinem, nõ obstante pacto. in Spe. de dona. Bald. in l. fi. iiij. col. in j. q. C. de pac. & in l. fi. uer. extrà quæro. C. de bo. lib. quòd sic. & j. Pactum donãti. uer. j. Sed quid si est iuratum: Ioan. And. aliàs Io. de Imo. ibi, & in c. quemadmodum. de iureiu. & per Alex. cõsi. xxix. iiij. parte. quòd non, sed potest accusare donator donatorem de crimine in eum cõmisso, ut puniatur. j. Donator. Alex. planè in l. stipulatio hoc modo. antepen. co. de uerb. obl. & tenet contra Bar. & Bal. ubi s. scilicet cum iuramento.

Donatio in fraudem an præsumatur quæ fit à marito sororis uxoris suæ, id est, à cognato. Pau. de Cast. consi. lxiij.

† Donatio simulata an, & quãdo, & ex quibus dijudicari debeat. uide do. Bar. Soci. in consi. cclxiiij. incip. Visis. uer. circa primam. cum uer. seq. in ij. parte.

Donatio in fraudem fisci uel aliorũ creditorũ, etiam insinuata, non

ta,non ualet.Bald.in l.illud.pe.colum.C.de sac.sanct. eccle. Quod est uerum,etiam traditione secuta.l.j.& ibi.Barto.C. de iure fisc.lib.x.

Donatio in fraudem facta præsumitur, quando donans retinet continuam possessionem.Bald.in l.illud.C.de sacrosan. ecclesi.Bartol.in l.sicut.§.superuacuum.qui mo.pig.sol.Bar. in l.post contractũ.ff.de dona.& Barth.Cep.in tract.de Cõtracti.simul.in xxiiij.præsum.Quod uerũ est, nisi ex alia causa remanserit in possessione, uidelicet ex precario, secundum Bald.in l.j.C.de donat.an.nup. contra Barth. Cep. ubi suprà. qui tenet contrà, per not. per Bartol. in l. quod meo. de acquir.pos.& in l.ab emptione.ff.de pac.But.& doc. in c. cùm uenissent.de resti.spo.Bartol.in cons. Martinus de Eugubio,&c.ubi tenet,quod

Donatio non præsumitur fictitia, si donans possideat precario nomine donatarij,secundum Bartol.in d. consi. Sed in hoc statutum Firmanum prouidet contrarium. Sed donatio omnium bonorum fraudulenta præsumitur, eo quòd donãs retineat possessionem.Rota in decisi.cccxxxj.in nouis.inci. Item extra Rotam.aliàs ccccclxxxvj.

Donatio omnium bonorum in fraudem facta præsumitur.l.omnes.§.Lucius.& ibi doc. Dy. & Bartol. de his,quæ in frau. cre. Quod est uerum, maximè si fiat coniunctæ personæ, & antequam delictum committatur à donatore.Ang.in l.fi.C. de dona.inter ui.& uxo.Bald.in addi.Spe.de dona.uer.item pone,quòd si aliquis.

Donatio in fraudem præsumitur ex reseruatione usufructus in re donata.l.quisquis.C.de dona.

Donatio de multis rebus particulariter præsumitur in fraudẽ fieri.Bal.in addi.Spec.de do.uer.si.& in l.j.C. si quid in frau. pa.Ang.in l.fi.C.de do.inter ui.& ux.

Donatio in fraudẽ præsumit,si fiat cõiunctæ personæ, alia causa non subsistente.C.de dona.l.data.& l.pe.ff.de bo.lib.

Donatio in fraudem præsumitur, si donans fructus percipiat, & domino de eis non respondeat,id est, donatario. Bald. in addi.Spe.de alleg.& dispu.uer.præsumitur fraus.

10 Donatio clàm,& occulta, præsumitur in fraudem,arg.l. fin. ff.de ritu nup.l.non existimo. de admi.tu.& Bart.in d.l. post contractum.de dona.

Donatio in fraudem,&

Donatio ficta, an differant. Ro. in d. decisi. ccccclxxxvj. extra Rotam.in nouis.

Donatio in fraudem eius,cui ex forma statuti donans, ut mulier tenebatur relinquere,puta uiro,uel fratri,potest reuocari,etiamsi sit facta propter merita.Alex.consi.lv.j.parte.

Donatio in fraudem præsumitur, si paulo pòst sequatur delictum. l. si uentri. ff. de priui.credi.Cy.in l. si quis post. C.de bo.dam.Bart.in d.l.si uentri. & in l. post contractum. de dona.Bal.in addi.Spe.de do.uer.ex uicinitate.& in Spe.

Donatio in fraudem præsumitur fieri, si fiat sub conditione, si bona donantis contigerit confiscari.l.fi.de stipu.ser.l. summa.de pecu.& Bart.in l.post contractum.de dona.

Donatio causa mortis per maritum facta uxori cum traditione,licet maritus ut administrator penes se retineat, nõ præsumitur in fraudem.Bald.in l.executorem. xiiij. colu. C. de execu.rei iud.

Donatio per patrem filio emancipato facta non præsumitur in fraudem.Bald.in addi.Spe.de do.uer.si pater.

Donatio in fraudem an,& quando præsumatur,& quando nõ: uide Bartol. plenè in d. l. post contractum. & in l. omnes. §. Lucius.de his,quæ in frau.cre.& in l.fi. de præto. stip. Bald. in auth.sed iam necesse.C.de do.ante nup.& in addi.Spe.de donatio.uer.penult.Barthol.Cep.in tract.de cõtract. simul.

† xxiiij.præsum.& s.& j.eo.usq; ad fi. † Et do.Bart.Socin.in consi.cviij.incip.In hac.circa medium.vj.col.in j.parte.]

Donatio in fraudem facta præsumitur inter uiuos.Bald. in l. j. C.si quid in frau.pat.

20 Donatio per prælatum facta suo promotori, uel alteri benefactori, præsumitur simulata, & simoniaca. Bald. in l.ab Anastasio.C.mandati.

Donatio per ecclesiam spurio testatoris,qui donauit ecclesiæ, non ualet tanquam in fraudem facta, si fuit facta reasignatio bonorum: secus,si fuit facta intuitu pietatis,non si causa remunerationis: quia ualet in dubio, uidelicet nisi sit facta celeriter, id est, statim post donationem factam ecclesiæ à patre spurij: uel nisi esset immoderata.Bald.in l.eam, quam. in xiiij.col.C.de fideicom.

Donatio in fraudem filij facta per patrem an reuocetur, si pater posteà tantum acquisiuit, quod sufficit ad legitimam eius.Bald.in l.j.viij.co.C.de inoff.dona.Ang.in authen.e.tit. col.vij.v.col.

Donationem in fraudem factam allegans debet probare.Speculat.de do.

Donationis fraudulentæ præsumptio an excludatur per iuramentum donatoris. in Specul. de suc. ab intest.§.fi. uer. sed nunquid donationes.

Donatio omnium bonorum,præsentium & futurorum, sine aliqua reseruatione,non ualet.l. stipulatio hoc modo.& ibi doc.de uer.obli.per Bart.& Alex.post Bar. qui idem tenet in l.cum duobus.§.idem respondet. pro soc. & in l.fi.C.de pac.nisi causa mortis:quia tunc tacitè uidetur facta reseruatio usufructus,secundum Pau. de Cast. consi.

† xcix. † Adde Fran.Are.in l.si pupillus.in princip.de acquir. hær.]Item nisi fiat ecclesię.Bar.in d.l.fi.& Bal.in auth.si qua mulier.ul.col.C.de sac.san.eccle.no.in c.in pręsentia. & ibi Abb.de prob.& in l.si quis argentum.§.si quis uniuersitatis. C.de don. & Bal.in l.j.in lec.antiqua.ff. pro soc.& in c. j. antep.colu.de prob.Sed contrariũ tenet Pet.de Anch. in cõsi. xcix.De primo dubio.& Angel.in consil.clxxxj. In Dei nomine,& suæ matris:uisis instrumẽtis.& Ludou.in l.stipulatio.præalle.& in authen. similiter. ad legem Fal. & Alex. de Imo.in d.l.stipulatio.ubi in x.col.& seq.firmat ultimam opi.

† Vide dom.Ias.May.in auth.ingressi.C.de sac.san. eccle.nu. 18. ubi tenet,quòd ualet.]Item nisi facta sit ab opifice,secundum gl.ibi.Bartol.in d.l.stipulatio hoc modo. Sed uenditio omnium bonorum ualet.Bartol.in d.l.fin.& Alexand.ubi s. & j.uer. Venditio rescinditur.uer.x. sed ualet reseruatis futuris bonis.Pau.de Cast.con.cxliiij.

† Donatio omnium bonorum,præsentium & futurorũ,quare non ualeat: uide do.Pe.Phil.Cor.in con.lx. incip. Quanquam.in litera P.in ij.parte.]

Donatio omnium bonorum, etiam futurorum, an ualeat,saltem quo ad præsentia. Bald. post Bartol. in l. fin. C. de pac. quod non : sed ibi Salice. contrà, & Alex. in d. l. stipulatio. sed ibi Ioan.de Imo.& in rub.de test.tenet contrà.

Donatio omnium bonorum simpliciter facta non comprehendit futura, & ualet.Pe.in l.fin.C.quę res pigno.ob.pos.Bald. in l.fin.C.de pac. & ibi Bartol. per text. fin. in l. fin.§.j.de legat.ij.Ang.in l.j.in fi. ff. de pig.doc.Moder. in d.l. stipulatio hoc modo.de uer. ob. ubi etiam per Alex.doc. & Bartol. & Bal.in auth.sed cùm testator. ad legẽ Fal. & in l.iubemus.de sacro san.eccl.per Bal.

Donatio hæreditatis dicitur omnium bonorum, præsentium & futurorum,& non ualet.Bart.& doc.in l.fi. C.de pac.contrà tenet ipse Bartol.in l.quæsitum.§.j. de le. j. & ibi Bald.& tenet Ang.& Pau.de Cast. in l. pœnales. in prin. ad legẽ Fal. Pau.de Cast.in l.licet.C.de pac.uide Ale. in l. stipulatio hoc modo.de uer.ob.

Donatio dimidiæ hæreditatis an ualeat, & an comprehendat futura.Bal.in d.l.fi. C.de pac.quòd sic. Sed contrà tenet Pe. de Anch.& Io.de Imo. in rub. de test.& Alex. in l. stipulatio hoc modo.vij.còl.de uer.obl.

Donatio hæreditatis uiuentis donatoris ualet,quamuis sit facta per uerbũ,Hæreditas,quę non dicitur uiuentis,nec propterea uitiatur.Bart.& doc.in l.quęsitum.§.si seruus. de leg. j.& per Alex.in l.stipulatio hoc modo.de uer.ob.

Donatio omnium bonorum non præsumitur in fraudem, eo quòd donans remanet in possessione.Rota in deci.cxxxj.in nouis.Item extra Rotam,&c.aliàs in deci.ccccclxxxvj.

Donatio de mille debitis donatori post mortẽ suam, non insinuata,non ualet supra quinquaginta.Pau.de Cast.con.c.j.

Donatio generalis an comprehendat ea,quę sunt alteri specialiter donata.Pau.de Cast.con.cxx.

10 Donatio omnium bonorum, etiam futurorum, non ualet. d.l.stipulatio hoc modo.de uer.obl. ubi plenè per Bartol. & doc.& Alex. qui allegat multas concord. in vij. colum.post Bar.licet ibi per pulchras rationes in viij.col.arguat in contrarium.& Pau.consi.liiij.Quod est uerum, etiamsi sit dictũ, quòd

quòd tot sint donationes, quot sunt res donatæ, secundum Angel. in authen. de immen. don. colla. vij. in iiij. col. Vide in Specul. de don. & no. in l. scire. de uer. obl. Item uerum, si traditio accedat: quia tunc donator priuatur testamẽti factione, non aliter, secundum Bald. in authen. sed cùm testator. j. col. C. ad legem Fal.

Donatio omnium bonorum intelligitur, deducto ære alieno. l. mulier bona. de iure do. Alex. in l. stipulatio hoc modo. x. col. de uer. obl.

Donatio omnium bonorum, præsentium & futurorum, cum reseruatione fructuum, de quibus possit disponere in uita, non ualet cum simplici reseruatione fructuum, nisi sint adeò pauci, quòd ad uictum uix sufficiant. Alex. post Pau. de Castr. in l. stipulatio hoc modo. xj. col. de uer. obl. Bartol. in

† cons. pater filio emancipato. † Vide do. Pe. Phi. Cor. con. clxxvj. inci. In præsenti. per totum. in ij. parte.]

Donatio omnium bonorum post mortem ualet: quia intelligitur scilicet præsentium, & habet effectum post mortem, non antè. Cy. in l. fin. C. de pac. Alexand. post Lud. in l. stipulatio hoc modo. vij. colum. & se. de uer. ob. contra Sali. in d. l. fi. Quod dicit uerum Alex. si fuit actum, quòd esset donatio inter uiuos, uel quòd non posset reuocari: aliàs intelligitur donatio causa mortis, propter uerbum, Post mortem.

† Vide do. Barth. Socin. in consi. ccxxxv. incip. Visa. uer. adduco etiam Pau. de Cast. in ij. parte, quòd donatio inter uiuos, præsentium & futurorum, non ualet.]

Donatio omnium bonorum, præsentium & futurorum, post mortem cum iuramento de non contraueniendo, censetur causa mortis, & ualet, ne reddatur actus nullus, quid si non esset, censeretur inter uiuos propter pactum de non ueniendo contra Alex. ubi s. Pau. de Cast. con. lxxxviij. uel lxxxix.

Donatio omnium bonorum in testamento facta sub conditione, si testamentum mutabitur, non ualet. Bar. & omnes doc. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. de uer. ob.

† Donatio omnium bonorum non præsumitur fraudulenta, ex eo, quòd donans postea possederit, secundum do. de Rota decis. ccccclxxxiiij. in nouis.

Donatio omnium bonorum sub conditione, uel pacto, quòd donator alatur perpetuò, donec uiuat, à donatario, an sit usuraria. j. Donatio pia. uersic. xxiij.

Donatio plurium rerum reciproca post mortem collata, ualet. Alber. de Rosa. no. in l. fi. C. de pactis.

Donatio omnium rerum mearum, scilicet donantis non comprehendit nomina debitorum, nec actiones contra eos. Bal. in l. j. ff. de sta. ho. Vide Bart. in l. Quintus. §. argento. de aur. & argen. leg. Dyn. & Barth. Cep. in l. nominis, & rei. de uer. sign. Barth. Cep. in l. pecuniæ. ix. q. eo. tit. Bart. in d. l. j. de sta. homi. Sed

Donatio rerum pertinentium ad donantem ualet, & comprehendit nomina debitorũ. Gul. Cy. Bal. in d. l. j. ff. de sta. hom. & Barth. Cep. in l. pecuniæ. x. q. de uer. sig.

20 Donatio plurium rerum singulariter enumeratarum dicitur multiplex, & non una, sed quot sunt res: secus, si sub generali uocabulo. in Specul. de instrumen. edi. §. porrò. uersi. optimum. & ibi Bald. in addi. uer. si quis. & in Specu. de donatio. & l. scire. de uerb. oblig.

Donatio facta p nomina totæ, uel quotæ, assimilat potius institutioni, quàm legato. Bal. in l. si cùm uel in utero. de test. mil.

Donatio hæreditatis uiuẽtis ualet, quia exponitur hæreditas, id est, bona. Bart. Ang. & doc. in l. quæsitum. §. si mihi seruus. de leg. j. & suprà eo.

Donatio plurium rerum ualet pro parte tantùm, pro qua fuit acceptata, & non pro alijs rebus, etiam præsentibus, & coram donatario constitutis per donantem. Bartol. contra gl. in l. j. & ij. ff. de acquir. hær.

Donatio omnium bonorum facta filio per patrem reseruata legitima, an reuocetur, si legitima pereat casu fortuito. Ang. in authen. de immen. dona. iiij. co. col. vij.

Donatio dodrantis nouem unciarum facta, ualet, nec reuocatur, quando pater donans postea filium instituit in tribus uncijs, & multa legata fecit: quia legata non ualent, ut sit salua legitima filio in ea instituto. Bartol. post gloss. in l. j. C. de inoffic. donat.

Donatio omnium iurium futurorum, uel iurium, quæ habet donans, non comprehendit ius patronatus. Bald. in l. fi. pe col. C. de edi. di. Adri. tol.

Donatio plurium rerum simul facta, an dicatur tot, quot sunt res. in Spe. de don. no. in l. scire. de uer. ob.

Donatio cum iuramento facta à minore, ualet: quia dicitur cõtractus. Bal. in l. cùm notissimi. §. si quis. C. de præscrip. trig. an.

Donatio facta contra iuramentum de donando, ualet. Paul. de Cast. con. liiij. & j. contrà.

Donatio causa mortis cum iuramento de non reuocando, dicitur inter uiuos. Pau. de Cast. consil. xcvj. xcix. & cj.

Donatio cum iuramento non insinuata, non ualet. j. uer. Donatio insinuata. uer. xvij. Pau. de Castr. consi. xcviij. & ciij. Bald. in l. illud. de sacrosanct. eccles.

Donatio cũ iuramento facta ualet, quæ aliàs non ualeret. Bar. & Bal. in auth. sacramenta. C. si aduer. uen. Quod uerũ est, etiàsi fuit simplex ab initio. Bal. in l. iij. C. pro don. nisi prius fuerit iuratum de non donando. per gl. in c. licet. in fi. de iureiu. in vj. Bar. in l. si quis ꝓ eo. de fideiuss. Vide Pau. de Cast. in consil. liiij. & j. Iuramentum seruandum. uersic. lx.

Donatio iurata inter patrem & filium, ualet. Bal. in l. iij. C. pro don. Raph. contrà in consil. De supradicto instrumento fit quæstio. ubi dicit non reperiri iure cautum.

Donatio iurata inofficiosa an possit reuocari per hæredem iurantis. Bald. quòd sic, in l. j. vj. colum. C. de inoffici. dona. & j. uerbo, Hæres contrauenit. uersi. xij. & Bartol. in l. Titia. §. imperator. de leg. ij.

Donatio iurata non præsumitur in fraudem. in Specul. de suc. ab intest. §. fi. uer. sed nunquid donationes.

Donatio iurata facta hæredibus Titij uiuentis, ualet, & debetur hæredibus institutis in secundo testamento cõdito per Titium post donationem. Card. in clem. j. §. fin. iiij. q. in opp. de iureiu. ubi dicit uerum, nisi constet de affectione donantis ad primos hæredes.

Donationis cum iuramento materiam supple j. uerbo, Iuramentum obseruandum. per totum. & melius in uerbo, Iuramenti effectus. per discursum. & præcipuè in uersic. xcij. & uersicu. sequen. per discursum.

† Donatio insinuari debet, quę excedit summam quingentorum aureorum. l. si quis. C. de don. in Spe. de instr. edi. §. xv. per totum. & l. sancimus. C. de don.

† Adde singulariter, quòd hodie donatio usq; ad octingentos ducatos sine insinuatione ualet. Angel. in l. sancimus. C. de don. Ias. dicit ita se obtinuisse in l. ij. §. ex his. ff. de uer. obl.

Donatio supra quingẽta facta pluribus, debet insinuari. Ioan. An. in addi. Spe. §. j. in addi. Imò plus dicit Barth. Cep. in fin. uer. cxliij. Lud. Pon. in fin. uer. Donatio. uer. quidam. Quod uerũ, etiamsi fiat pactũ, quòd non insinuet. Cyn. in l. si quis. C. de donat. Bart. in l. nemo potest. ij. col. de leg. j. Itẽ nisi fiat à principe. d. l. sancimus. C. de don. & ibi doc. & Bar. uel nisi ad piam causam: ut ibi, & j. eod. proxi. uersic.

Donatio facta ecclesiæ, uel pio loco, uel ciuitati, etiam suprà quingenta, non requirit insinuationem. Bart. contra Bal. in l. illud. de sac. san. eccle. d. l. sancimus. & ibi doc. Pau. de Cast. con. xxx. gl. in auth. de non ali. §. sancimus. col. j. & j. Donatio pia. uer. ix. & per Abb. in c. relatum. j. de test.

† Donationẽ factam clerico irritat defectus insinuationis requisitæ à statuto. Quod intellige sanè, quando fit donatio ipsi clerico intuitu ipsius: sed si fieret ecclesiæ, non uitiaretur donatio ex defectu insinuationis: ut no. Feli. dicens ita cõmuniter teneri in c. ecclesia sanctæ Mariæ. in xxxvij. col. uer. quartus casus est, quando. de const. & ibi subdit, quòd donatio facta ecclesiæ non requisito consensu propinquorum, aliàs necessariò ualet. *

Donatio ultra quingenta non insinuata, an ualeat in quingentis. l. si quis pro redemptione. de dona. Ioan. And. in Spec. de instru. edi. §. porrò. & Bal. in l. illud. de sac. san. eccle. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. xij. col. de uerb. obl. Bal. in l. sancimus. C. de donat. Paul. de Cast. consi. cj. & consi. 100. quòd sic. Idem Alexand. in l. iusiurandum. §. ait prætor. de iureiur.

† l. cùm de indebito. §. j. de proba. † Vide do. Barth. Socin. in consil. xlviij. incip. Præsenti. uer. circa secundum. in j. parte. ubi, quòd in ipso excessu tantùm non ualet. Et adde eum in consil. lxvij. inci. Circa primũ. circa prin. ij. uer. itẽ uidetur in consi.

consi. lxviij. incip. Frustra. uer. sed præuisis. circa fi.j.parte. De quo etiam uide Fran.Are.in l.Iulianus.§.qui fundum.in ij.colum.de uerb.obl.]

Donatio insinuanda ex forma statuti à centum libris supra, ualet à centum libris infra non insinuata, licet abinde supra sit nulla, secundum Bald. in d.l. sancimus. C. de dona.& quod tenet Ab.in c.ad Apostolicæ.de don.

Donatio causa mortis non requirit insinuationem. l. fi. & ibi doc.& Bald.C.de don.causa mor.& j.Insinuatio de quibus. uer.xviij.

Donatio remuneratoria non requirit insinuationem. l. Aquilius.& ibi Bar.& in l.si pater.§.fi.ff.de dona.Bal.in l.illud. C. de sacrosan.eccle.& in addi.Spe.de don.uer.in eo quod.ubi dicit uerum, si merita erant obligatoria. Gul.de Cu.in l.si tibi.ff.si cer.pe.Vide Bald.in l.si donatione.ij.colu. C. de colla.& Cyn.in l.ut liber.eod.tit.& j.eo.uer.xxj. & omnino per Alex.in l.iuris gent.§.quinimò.de pac.post Bartol.ibi, & in con.xlij.iiij.parte.& in l.si donatione.de colla.

† Donatio ultra quingentos aureos legales, quatenus quantitas donata commensuratur cum onere opposito, talis non indiget insinuatione: quia non dicitur simplex donatio, sed ob causam.do.Barth.Socin.in consi.xlviij.incip.In præsenti.uer.secundò aduertendum.in j.parte.]

Donatio supra quingenta cum clausula, quòd tot sint actus donandi, quot sunt centenaria, non debet insinuari: secus, si est clausula, quòd tot sint donationes, quot summæ.Bal.in l.j.j. col.C.quando di.leg.ced.in Spe.de do.& Pau.de Cast. con. 100.in prin.uide in c.ad Apostolicæ.de do.

Donatio de mille debitis donatori post mortē suā supra quingenta, non ualet, non insinuata. Pa.de Ca.cōs.cj.& s̄.eodē.

10 Donatio non insinuata intra terminum statuti ualet ipso iure, sed obstat exceptio. Bald.in l.j.§.fin autem.C.de cad.tol. Bar.in l.ij.C.de can.fru. urb.Ro.& in l.cùm lex.de fideiu. & in l.si ita.§.ea lege.de uerbo.obli.Bal.in l.uniuersa.C.de preci.Impe. off. dicit uerum, nisi statutum ultra procedat eam annullando.

Donatio supra quingenta non insinuata, an possit per principem confirmari post mortem donatoris in præiudicium uenientium ab intestato.Pau.de Cast.consi.cv.

Donatio facta ecclesiæ Romanæ, etiam sine insinuatione, ualet. Bald. & Alexand. in procœ. Digestorum. authen. item à priuatis. & ibi Bald. C. de do. & Bald. in l.filio, quem pater. & ibi Ang.ff.de lib.& posthu.& Bald. in prin. & Ang.& Bal. in l.si certarū.de test.mil.per gl.in cle.j.de iureiu. & in Spec. de instr.edi.§.nunc autem.uer.fi.

Donatio insinuata per iudicem rogatū de ipsa donatione, an ualeat.Alex.con.clvj.ij.parte.

Donatio insinuata facta per prodigum notorium, etiam cui non sit interdictum bonis, ualet, si est licita: non si illicita, ut facta meretrici.Alex.post Pau.de Cast.in l.is, cui. de uerbo. oblig.& s̄.Contractus prodigi.uer.j.

Donatio non insinuata si rescinditur, an pignus resoluatur de re donata datum creditori per donatarium.Bar.tenet, quòd non, in l.si res.ff.quib.mod.pign. uel hypo. so. Bald. contrà, in l.ij.xiij.q.C.de rescind.uend.

Donatio ficta debet insinuari, sicut uera: ut quando extraneus dotat, quia præsumitur donare, debet fieri insinuatio.l. fi. in prin.& ibi Bar.C. de iure do. Item & quando soluitur indebitum.Bar.ibidem, & in l.j.ff.de cond.inde. & in l. j. de don. & j̄.uer.Insinuatio de quib.fiat.uer.xj.& xij.

Donatio non insinuata intra terminum statuti, etiam iuramento non firmatur, & ideo potest conueniri tam per donatorē, quàm per eius hæredem.Fed.de Sen.consi.ccliiij.Causa talis est, statuto cauetur.& do. Ant.de Pisauro, in consi.Omnipotentis & ineffabilis Dei, &c.& Alex.in l. post mortem. de ado.& per Alex.plenius cōs.clvj.ij. parte. & in cons. lxxxiij. iiij.parte.& in l.cùm de indebito.§.sed hoc.de proba. & in l. si quis pro eo.de fideiuss.& per Alex.in consi.xij.j.parte.& in consi.cxxv.ea.parte.doc.Cano. communiter tenent cōtrarium. in c.cùm contingat.de iureiu.& Pau.de Cast.cons.xcviij.& consi.ciij.per Bald.in l.illud. C. de sac.sanc.eccle.& j. uers.Iuramenti effectus.uer.xcij.Et adde omnino no.p Bal. in l.fi.C.de peri.& commo.rei uendi.& in l.cùm à matre. de rei uendi.& in l.cùm profitearis.C.de reuo.dona.

Donatio non insinuata facta per minorem sine authoritate curatoris, an ualeat, stante statuto, quòd minor possit contrahere, & mercari, ac si esset maior.Pau.de Cast. quòd non, in consi. 100.

Donatio dicitur insinuata, & ualet: etiamsi fiat in domo donatoris, & ibi iudex decretum interposuerit, cùm donator est infirmus, uel mulier.Bald.fin.in l.generaliter.§.in omnibus. C.de re.cred.

20 Donatio facta filio emancipato, an debeat insinuari.Bald. in l.illud.iiij.colum.de sac.san.eccle.& in l.si mortis.C. ad legem Fal.& in addi.Spe.de do.uersi.ij.Pau.de Cast.consi.cxx.quòd non, usque ad legitimam. † Et Bal. in l. cùm quis. ff.de condict.ob cau.]

† Donatio facta causa studiorum, nō censetur pia, adeò quòd sine insinuatione ualeat, sicut ualēt donationes factæ ex causa pietatis. Ita tenet Rapha. Cu. in consi. mihi xxviij. incip. De fundo dato in præmium emancipationis conferendo. refert & sequitur do.Ias. in l.j. in j. lec.in pe.col.uer. adde tamen.C.de sac.san.eccle.

Donatio ob merita an debeat insinuari.Bald.in l.illud.v.colu. C.de sac.sanct.eccl.& in addi.Spe. de do. uer.ij.& s̄. eo.uer. vij.& uer.Donatio remuneratoria.uer.j.

Donatio incipiens à traditione, an debeat insinuari. Bartol. in l. Modestinus.ff.de don.

Donatio iurata non insinuata non ualet.Bald.in l.illud. v. col. de sacrosan.eccle. Cano. contrà in c. cùm contingat. de iureiu. Et est communis opi. secundū Alex.in l. cùm de indebito.§.sed hoc.de prob.in cō.lxxxiij.iiij.parte. & in l. si quis pro eo.ff.de fideiu. & j̄.uer.Iuramenti effectus.uer.xcij.& s̄. e.uer.xvij.& Alex.con.xij.j.parte.& con.cxxv.ea.parte. Vide Pau.de Cast.con.xcviij.& con.ciij.& j̄.uer.Iuramenti effectus.d. uer. & Capra.& Sicu.in d.c.cùm contingat.& s̄.& † Alex.consi.clvj.ij.parte. † Vide do.Bart.Soci.in cō.lxxvij. in c.In præsenti.circa medium.v.co.in j.parte.]

Donatio simulata facta coram iudice non dicitur insinuata. quia iudex nesciuit quid ageretur.Bald.& do. in rub. C. qui admi.in iij.co.

Donatio insinuari potest etiā ex interuallo, dūmodo intra terminū: aliàs nō ualet.Bal.in l.cùm multæ.de don.ante nup.

Donatio propter nuptias potest insinuari quandocunq;, constante matrimonio.Bal.in d.l.cùm multæ.de don.ante nup.

Donatio facta à iudice potest insinuari coram ipso.Bartol.in l. si consul. de adop.

Donatio debet insinuari, etiā facto pacto ne insinuetur, quòd non ualet.Old.consi.clxxiij.

Donatio facta à rege an debeat insinuari.Old.consi.ccxxx.

30 Donatio de sexcentis facta duobus, non debet insinuari: quia non fit accumulatio hoc casu: quia in singulis personis erit donatio trecentorum: quia uerum, nisi essent correi: ut quia quis promisit duob.in solidum donare sexcenta. Bald. & Pau.de Cast.& Alex.in l.si plures.de pac.post Bartol. in l. reos.in prin.de duob.re.& s̄.

Donatio plurium rerum, excedentium summam quingentorum, debet insinuari.l.sancimus.§.si quis autē.de don.Bart. in l.Modestinus.de don.Alex. in d.l. si plures. de pac. Andr. Barb.contrà, in consi.ult.in iiij.parte consi.Alex.

Donatio an sit insinuanda, quādo fratres faciunt pactū de inuicem succedendo, cum clausula, quòd ex nūc censeatur pars decedentis donata superstitibus.Alex.con.xxxiij.ij.parte.

Donatio non insinuata an confirmetur morte. Alexand. con. clvj.secunda parte. Item,

Donatio an insinuetur ad instantiam donantis tantùm, uel donatarij tantùm. Alex.consi.præallegato clvj.

Donatio conditionalis potest insinuari quandoq; ante conditionem.Bal.in l.cùm multæ.in fi. C. de do. ante nup. sed de necessitate non debet insinuari. Angel. in auth. de resti. fideic.§.j.co.ix.

Donatio facta in contractu uenditionis per uerba, Et si quid plus ualet, donat emptori: requirit insinuationē, sicut quando fit principaliter donatio, secundum Lud. Pon. in l. ij. in princip.iiij.char.de uerb.ob. per l. cùm hic status.§. pe. uer. idem respō.de don. inter ui. & ux. & l. si quis donationis. C. de cōtrah.emp.Pe.de Anch.& Io.de Imo.in c. cùm causa. de emp.& uend.& Alexan.in l.si quis cùm aliter. de uerb. obli.

contra

contra Io. Cal. in con. ij. tit. de emp. & uend. adde Bal. in rub. C. de contrah. emp. xij. q.

Donatio propter nuptias non debet insinuari uigore statuti de donationibus insinuandis. Bald. in auth. dotem cursu. in fi. C. de do. ante nup. & Pau. de Cast. cõsi. cxxx. Bar. in l. cùm multæ. in prin. C. e. tit. Sed tex. est in contrarium, & ibi Bart. in l. fi. §. similique modo. C. de iure dot. Item,

Donatio ob causam non debet insinuari. Bald. & Ang. ubi s. & j. e. uer. xl. & seq.

Donatio rerum mariti facta per maritum & uxorem alicui dicitur facta à marito, & eius nomine debet insinuari. Bald. in l. si liqueat. C. de inoff. dona.

Donatio ob causam de præterito, non debet insinuari. † Et Fran. Are. in l. si tibi. si cer. pet.] Sed

Donatio ob causam de futuro debet insinuari. Paul. de Cast. con. ciij.

Donatio facta filio per patrem in præmium emancipationis, non debet insinuari usque ad legitimam, sed abinde, suprà sic. Bald. in addi. Speculat. de don. uer. in eo quod. in Specul. uer. quid si pater emancipans. Cy. in l. ut liberis. in fi. C. de colla. Bald. in l. illud. de sac. san. eccl. & in l. si mortis. C. ad legem Fal. Item,

Donatio per filium patri facta in præmiũ emancipationis incontinenti, id est, tempore emancipationis, insinuari non debet, sed post facta ex interuallo sic. Bald. in l. si uiua. C. de bo. mater.

Donatio rei alienæ quando insinuetur. suprà, Donatio. el j. uer. cxiij.

Donationis insinuandæ materiam supple j. uer. Insinuatio de quibus fiat. per discursum.

Donatio inter patrem & filiũ quibus casibus ualeat incontinenti. Bald. in l. cùm oportet. §. j. C. de bonis, quæ libe. gl. ord. l. ij. C. de inof. dona. Ang. in auth. de immen. dona. vij. col. & Ange. in l. ij. ff. pro dona. & Alex. plenè post Bar. in l. frater à fratre. ul. col. ff. de cond. inde. & j. e. per discursum, quòd propter merita, quæ probantur, ualet statim: aliàs non, nisi morte confirmetur. infrà. † Et Fran. Are. in l. si pater. C. de inoffi. don. & do. Bartol. Soc. in con. lxviij. incip. Frustrà. uer. sed præmissis. circa medium. in j. parte.] † Vide Ias. in l. pacta, quæ contra. colum. ij. in princip. C. de pac. & in l. frater à fratre. co. pe. ff. de cond. indeb. Dec. con. cxvj. in prin.

Donatio inter patrem & filium hodie ualet. Bartol. in authen. unde si parens. C. de inoff. testa. post gl. ibi. & Ioan. And. in c. fi. in prin. uer. gl. iij. &c. de don. inter uir. & uxo.

Donatio inter patrem & filium, firmatur iuramento, si est facta filio ut benemerito, uel extraneo. Pau. de Cast. con. ciij. Bal. in l. iij. C. pro don. Raph. contrà, cons. De supradicto instrumento. Idem, quòd non ualet, tenet Pau. in d. cons. ciij. uidelicet, si facta sit filio ut filio. Sed Abb. tenet cum Bald. in c. cùm contingat. de iureiur. ult. col. & ibi Capra ad fi. repe. tenet cũ Bal. & Ab. post Io. An. in Sp. de test. uer. ponè filius. in fi. ubi dicit contractũ patris cum filio firmari iuramento. contrariũ tenet Pet. Phi. Cor. in auth. sacraméta. C. si aduer. uen. Sed pro Io. An. Bal. & Abb. ubi s. est c. cum iuramento. de hom. secundum Alex. in l. frater à fratre. de cond. inde. Idem, scilicet quòd ualeat, tenet Bal. in l. ij. xviij. char. in repe. ff. de iureiurand. & in l. si donatione. C. de col. & Alex. plenè in d. l. si donatio. † Et uide do. Pe. Phi. Cor. in cõ. ccxxxviij. incip. Quanquam. in litera S. & sequen. in j. parte. & do. Pe. Phi. Cor. in con. ix. inci. In hac litera B. in ij. parte.]

† Donatio inter patrem & filiũ confirmatur emancipatione. Io. Lup. in repe. rub. de don. inter uir. & uxo. col. clxxxj.

Donatio inter patrem & filium, non ualet. l. iubemus. §. j. per Bald. C. ad Treb.

Donatio ususfructus aduenticiorum facta filio per patrem, ualet. Item intelligitur annua. Bal. in auth. excipitur. in fi. C. de bo. quæ lib. Adde per Bar. in l. cùm quidã. de an leg. & Alex. in l. si seruitus. §. futuro. de ser. urb. præd.

Donatio alicuius diurni facta filio à patre ualet. Item,

Donatio dotis, uel donatio propter nuptias facta filio à patre, ualet. † Vide Alex. in l. si cùm dotem. §. dies. ff. so. ma. & Ias. in l. si extraneus. col. iij. ff. de condi. ob cau. Item,

Donatio ob merita facta filio à patre, ualet, sicut facta extraneo. Bald. in l. cùm oportet. §. j. C. de bo. quæ libe. in §. ne autem. de cad. tol. & Barto. in l. frater à fratre. pen. col. de cond. indeb. & ibi Alex. Bart. in l. in quarta. ad legem Fal. † Adde do. Barthol. Socin. in con. ccxv. incip. Visa. uer. confirmo etiam. circa medium, in ij. parte, quòd donatio inter patrem & filium ob merita ualet, quatenus merita sunt æquiualentia, & non abinde. suprà.]

Donatio facta filio an insinuetur. in Speculat. de don. uersicu. quid si pater.

Donatio facta filio, ut ueniat ad murum: uel

Donatio facta nurui, idem est. Old. con. cx.

Donatio librorum facta filio studenti per patrem, nõ ualet statim: sed confirmatur per filij doctoratum. Bal. in l. cùm oportet. §. j. C. de bo. quæ lib. & j. eo. uer. xix. & xxxv.

Donatio facta per matrem filio uulgo quæsito, an ualeat. in l. cùm pater. §. mater. & ibi Bartol. de le. ij. Inst. ad Orfi. §. nouisimè. in l. si qua illustris. C. e. ti.

Donatio facta per patrem filio emancipato omnium bonorũ præsentium & futurorum, reseruato sibi omni usufructu in uita sua, non ualet. Bartol. in consil. In Dei nomine, amen: punctus talis est, pater emancipato filio, &c.

Donatio facta spurio per patrem, non ualet. l. j. & ibi doc. & Bartol. C. de natu. lib.

Donatio uera propriè dicitur, quando mater dat filio in peculium. Bald. in l. cùm uirum. iij. colum. C. de fideiu. per tex. sing. in l. donationes. §. species. ff. de don.

Donatio tacita resultat in filiũ ex stipulatione patris stipulantis sibi in uno casu, & filio in alio casu. Bald. in l. j. ad fi. C. per quas personas no. acqui. per l. Publia. ff. depositi.

Donatio simplex facta filio per patrem, an uideatur facta pro peculio, & an conferatur fratribus. Francis. Tig. in cons. Pater donauit. Vide Bald. in l. filiæ. iij. colum. C. famil. ercis. & in authen. ex testamento. C. de col. quòd in peculium uideatur facta. Vide Bald. in l. emancipati. ult. co. e. tit. & in l. cùm uirum. ij. col. C. de fidei. Old. con. clj. dicit, quòd communis est opi. quòd non conferatur.

Donatio facta filio causa studiorum, ualet. Bald. in l. j. pen. col. ff. sol. mat. gloss. in l. ij. C. de inoff. dona. Bald. in l. cùm oportet. §. j. C. de bo. quæ lib. & Angel. in l. j. ubi Ioan. de Imo. tenet contrà, secundum Alex. in l. frater à fratre. de cond. inde. & j. e. uer. xxxv. & lxiiij. † Vide quæ ego Benedictus dixi in apostil. ad Bald. in l. j.]

Donatio facta filio per patrem an uideatur aduenticia, uel profectitia. Bartol. in authen. unde si parens. C. de inof. test. Sed uide melius infrà, eo. uer. xxxj. Item per Alexand. con. cxlij. ij. parte.

† Donatio facta filio, & liberis nascituris, an ualeat respectu liberorum. Deci. con. ccxvj. in prima colum.

Donatio facta filio emancipato nõ computatur in legitimam, nisi fuerit dictum expressè. Bartol. in l. quando. §. & generaliter. de inoff. test. Sed uide melius j. eo. uer. lxxij. & melius in uer. lxxvj. Item,

Donatio facta filio in potestate imputatur in legitimam, & nõ in Trebellianicam. Bald. in l. iubemus. iiij. col. C. ad Treb. & j. dicetur uer. xliij. Item,

Donatio propter nuptias, imputatur filio in legitimam, non in Trebellianicam. Bald. in d. l. iubemus. iiij. col. ad Treb.

† Donatio inter uiuos facta per patrẽ filio, an imputetur filio in legitimã: uide Ias. quòd non, cum tribus limitationib. in l. si quando. §. & generaliter. col. j. & ij. C. de inof. test.

Donatio patris facta uni filio, an reuocetur in totũ per superuenientiam filiorum. s. uer. Donatio reuocatur. uer. j. & iij.

Donatio præsumitur facta filio emancipato, si possedit uiuo patre. Bal. in l. siue. j. col. C. de prob.

Donatio facta filio in peculium uenit in fideicommisso: secus, si ut aduenticiũ propter merita. Bal. in l. cum uirũ. ij. col. C. de fideicommis. Vide Bal. in l. iubemus. ij. col. C. ad Treb.

Donatio facta filiæ, & hæredibus filiæ, euanescit in persona filiorũ filiæ, si filia moritur ante donatorẽ: unde nõ ualet. Bal. no. in consi. In Christi nomine, duo puncta notabilia sunt.

Donatio facta filio à patre an sit propriè contractus. Bald. in l. filiæ cuius. iij. col. C. fa. er.

Donatio facta filio per patrem cõfirmatur morte patris, & ualet retrò, ut non uideatur fuisse in bonis patris tẽpore mortis pa-

tis patris, sed in bonis filij, & non est conferenda fratrib. Bal. in l. si donatione. ult. colu. C. de collat. nisi sit reuocata ante mortem. Ioan. And. in addi. Spec. de do. inter uirum & uxo. in rubr. Ang. contrà in l. donationes. C. de don. inter ui. & uxo. in uer. no. fin. &c. ubi dicit ibi probari fin. quòd

30 Donatio facta per patrem filio benemerito, si merita non probentur, non confirmatur morte. per tex. ibi: nec postea confirmatur. uide Bartol. in l. frater à fratre. ul. col. de cond. inde. ubi contra. Item dicit ibi Angel. quòd ex ea non transfertur in filiū etiam possessio, per casum fin. in l. emptor. ff. de aqua plu. arcen.

† Vide tu omnino do. Barth. Soc. con. xcj. incip. Visa. uer. sed dicit quispiam. cum uer. seq. in j. parte. & in consi. cclxxiiij. incip. Præstantissime doctor. in prin. j. uer. in ij. parte. & do. Pet. Phi. Cor. in con. lxxix. incip. Licet. per totum. & in con. cxliiij. incip. Licet. per totum. & in con. clxxxv. incip. Tria. in litera D. in ij. parte.]

† Donatio facta per patrem filio in potestate ob merita filij, an & quando ualeat: uide pulchrè do. Ias. in l. si donatione. in iiij. col. uer. nota tamen diligenter. C. de col.*

† Donatio facta filio emancipato, an debeat conferri. Dec. con. lix.

Donatio facta filio per patrem, uidetur facta ob merita. Barto. in l. tutor. §. quæ tutorib. ij. lec. de excu. tu. & gl. no. in l. si donatione. in fi. C. de colla.

Donatio facta filio propter merita, quæ probentur, non confertur, secundum Nic. de Neap. & Bald. in l. si donatione. ul. col. C. de colla.

Donatio causa mortis facta per filiumfam. patri uel fratri in potestate patris constituto, fieri non potest, etiam cum consensu patris. Bal. in l. si uxorem. j. co. C. de condi. infer. & j̄. e. uer. xxxix. & xl.

Donatio facta per filium patri ualet indistinctè. Bart. in l. frater à fratre. in fi. ff. de cond. indeb.

Donatio facta filio doctorando à patre pro doctoratu, ualet, & quæritur filio in peculio quasi castrensi. Barto. in l. fin. in fin. C. de silentiari. & dec. libr. xij. Bal. in l. fori. in prin. C. de aduo. diuer. iud. Vide gl. in l. ij. C. de inof. do. † Vide Fran. Are. in l. placet. de acq. hær. in fi. ij. co.]

Donatio facta filio emancipato an debeat insinuari. s̄. uer. Donatio insinuatur.

Donatio aduenticiorum per filiumfam. in prӕiudicium patris facta, an ualeat. Pau. de Cast. con. cxxv. & an reconualescat mortuo patre, ibidem.

† Donatio aduenticiorum, in quib. nullus usufructus patri acquiritur, potest fieri sine consensu patris. Ita cōcludit Pa. de Cast. in con. ccclxxxj. secundū ordinem meum, inci. Primò uidendum est, qualis. in j. col. uer. ij. quæritur.*

Donatio pro alimentis per patrem filio, ualet. Gu. de Cu. in l. peculium. ff. de pac. Imò intelligitur etiam donata proprietas. l. donationes. §. species. & ibi Bartol. ff. de don. nisi sit facta pro alimentis tantùm, uel extraneo. Bald. in l. ij. C. de inof. don.

Donatio causa mortis facta per filium patri cum consensu & authoritate patris, an ualeat. gl. & doc. in l. j. §. sed si author. ff. de auth. tut. & in l. j. §. fuit quæsitum. ad Treb. & ibi doc. & Ang. quòd sic. Bal. contrà in l. bonorum. C. qui admit. Vide Bar. in l. senium. C. qui testa. fac. pos. facit l. fi. C. de impo. luc. descri. lib. x. Bald. in simili, in l. cùm scimus. in princip. C. de inoff. testa. dicit ualere, si interueniat authoritas iudicis. Bartol. in l. si furiosi. C. de nup. Item uerum, si consensus patris interueniat tempore donationis, non pòst. Bald. fin. in l. si uxorem. C. de cond. inser. & s̄. uer. Authoritas. uer. lxix.

† Vide Pe. Philipp. Cor. in con. cxxix. incip. Videtur. in litera A. in ij. parte.]

40 Donatio facta per patrem filiæ ingressæ monasterium an computetur in partem suam, & an conferatur. Bal. & doc. in l. illam. C. de colla. Bal. in l. quoniā nouella. C. de inoff. test. Bartol. in l. j. §. si parens. ff. si quis à pa. fue. manu. quod computatur in eius legitimā, etiamsi pater ponat super altari ecclesiæ, quam filia ingreditur. & Bal. ubi s̄. tenet idem.

Donatio per fratrem fratri, uel sorori factam cum consensu patris, an ualeat. j̄. uer. Pater filio consentit. uer. xj.

Donatio facta filiofam. an uideatur facta patri. in l. si filiofamil. & ibi Bart. ff. de donatio. causa mortis. & in l. filiof. de cond. & demonst. & in l. fin. C. de usufruct. Bald. in l. iij. C. quibus ad lib. proclam. non licet.

Donatio rei alienæ per patrem filio facta, an ualeat. Bald. in l. fina. C. pro don. ubi dicit, an confirmetur morte.

Donatio usufructus per patrem filio facta an ualeat. Bal. in l. cùm oportet. §. cùm autem. de bon. quæ libe. & in l. prima. §. ne autem. de cadu. tol. & s̄. eo. uer. v.

Donatio facta filio à patre secuta traditione cum morte patris, ualet. Bald. in l. frater à fratre. in ult. colum. uer. sexto quæro. de cond. inde. Ioan. And. in addi. Spe. de test. §. hæc materia. uer. pone, filius. & Bal. in authen. ex testamento. vj. col. C. de coll. & in l. filiæ. iij. co. C. fa. er. & in l. ij. ij. co. C. de cond. ob cau. per l. ij. C. si quis alteri, uel sibi. Cy. in l. j. C. de don. ante nup. Bart. in l. donationes. §. patre. de don. Ange. contrà in l. donationes. C. de don. inter ui. & uxo. & s̄. eo. uer. xxix. Et dic uerum, si fiat traditio: aliàs non. Bald. in d. authen. ex testamento. & in l. ij. de inoffi. do. & in l. si morte. C. ad legem Fal. & Cy. ubi s̄. & Alexand. in l. Papinianus. de dona. inter ui. & uxo.

Donatio emancipationis tempore facta dicitur, etiam quæ fit ante emancipationem, uel pòst incontinenti. Bal. in l. j. ult. col. C. de ope. lib. uide Bal. in l. ut liberis. C. de collatio.

Donatio inter ascendentes & descendentes præsumitur inter uiuos. Bal. in l. ij. C. de iure dotium.

Donatio per patrem facta filio, potest reuocari, & fieri alteri filio. Bald. in auth. si quas ruinas. vj. col. de sacrosan. eccl. uer. iuxta hoc. l. donationes, quas parentes. C. de do. inter ui. & uxo. Alex. con. lxxxviij. iiij. parte. sed contrà j̄. e. uer. lxvj.

Donatio patris cum traditione facta, id est, cum constitutione precarij, an confirmetur morte. gl. in l. ij. de reuocan. don.

50 Donatio patris facta filio postea instituto in legitima, an reuocetur per secundam donationem patris factam alijs filijs de eadem re. Angel. in authen. de immensis don. iiij. colum. coll. vij.

Donatio simplex facta filio in potestate, an conferatur. Item, Donatio facta filio emancipato, an conferatur. Bald. & doct. in authen. ex testamento. C. de colla. & s̄. e. uersi. xviij. † Vide domi. Bartho. Soc. in con. xcj. incip. Visa. uer. tertio. & ult. in j. parte.]

Donatio omnium bonorum facta filio per patrem reseruata legitima, an reuocetur, si legitima postea pereat casu fortuito. Ang. in auth. de immen. dona. iiij. col. coll. vij.

Donatio ualida per patrem facta extraneo an reuocetur per filium, quando pater suus residuum dissipauit. Bal. in l. j. viij. col. C. de inof. do. & s̄. uer. Donatio reuocatur. uer. xxij.

Donatio simplex facta filio in potestate, habet uim relicti, sed non quo ad insinuationem. Bald. in auth. ex testamento. iij. col. C. de coll. ubi idem Bal. in v. co. dicit, quòd

Donatio facta filio per patrem ex mera liberalitate, habet uim relicti: & debet morte confirmari: per l. filiæ cuius. fam. ercis. secundum Bal. in d. authen. ex testamento.

Donatio uidetur facta per patrem filio, quando pater nomine filij mutuat, uel deponit pecuniam: quia quæritur obligatio filio, & ideo morte patris debet cōfirmari, sicut alia expressa donatio. Bal. in d. auth. ex testamento. vj. colum.

Donatio an resultet ex emptione patris facta nomine filij. Bal. in d. auth. ex testamento. v. col. & j̄. uer. Pater contrahit. uer. v. Item si pater dotans stipulatur dotem restitui filiæ, uel patitur eam sibi stipulari, secundū Pau. de Cast. con. cxxij. Bar. in l. post dotem. iiij. quæstio. & in l. si cùm dotem. in prin. so. ma. Item confirmatur emancipatione, uel alio modo, quo filius fiat sui iuris. Bal. in dicta l. ij. de inoff. dona. Alexan. in l. Papinianus. ff. de don. inter uirum & uxo. ubi uide.

Donatio facta filio emancipato ualet statim, nec requirit confirmationem per mortem, sicut facta filio in potestate. Bald. in d. auth. ex testamento. vj. col. per l. iij. C. de inoff. do. † Et do. Bar. Soc. in con. clxxxix. incip. Viso testamento. uer. donatio autem inter patrem & filium. in ij. parte.

Donatio facta filio monacho an dicatur pia. Bald. in auth. similiter. C. ad legem Fal.

60 Donatio per patrem filio sine traditione an ualeat. Bal. in l. si mortis. C. ad legem Fal. quòd sic, si sit facta causa mortis: aliàs non, nisi sit facta ob merita expressa, uel notoria. Vide in l. ij.

in l.ij.& ibi Bald. C. si quis alteri, uel sibi.& in auth.ex testamento.vj.col.C.de coll.quòd non cōfirmatur morte, & est inutilis.& per Ange.in authen.de immen.dona.& suprà eodem. uer. xlv.& Alexand.in l. Papinianus.ff. de dona.inter uir.& uxorē.& Bald.in l.cùm de in rem uerso.de usur.quòd requiritur traditio.& Bald.in l.j.C.de inoffic. donat. & Angel.in l. ij. C. pro donato.& per domi. Alexand.in l.si donatione.C.de collatio.

Donatio facta filio, an computetur sibi in Trebellianicam.l.sequens quæstio. de leg. ij. Bald. in l. iubemus.j. colum.C. ad Trebel.quòd sic.

Donatio facta filio an ueniat in fideicom.uniuersali.Bal.quòd non,in l.iubemus.C.ad Treb.& s̄.eo.uer.xxij.

Donatio ex causa dotis consistit inter patrem & filium. l. Pomponius.& ibi.Bart. ff. fam. er.& per Alex.in l. frater à fratre. de cond.indeb.Item ex causa legitimæ. Alex.ibi,& j̄.eo. uer. lxxiij.non ex causa paraphernaliū.Alex.ibi,& Lud.in l. placet.ff.de acq.hęr.Item ex causa studij:ut suprà eo.uer.xxxv. Item filio eunti in castra.l.miles.& l.castrense.de castren. pecu.& l.j.C.eo.tit.lib.xij.Item emācipato.l.pen.§.pe.pro suo. Item hodie ex causa aduenticia,ut ob merita.s̄.eod.uer. lxj. Angel.in l.ij.ff.de donat.& ibi per Bartol.ubi dicunt eam dictis casibus confirmari morte donantis,secundum Alex. in d.l.frater à fratre.Item,

Donatio inter patrem & filium in casib.prędictis,in quibus de iure ualet, non potest per pœnitentiam reuocari. Ang. in l. pe.§.filiū.ff.pro hærede.per l.j.de his, qui sine manu. ad lib. & Alex.in d.l.frater à fratre.ad fi. contra Bal. in auth. si quas ruinas.in vj.col.de sac. san.eccles.& s̄.e.uer.xl.

Donatio facta per patrem filio, si reuocetur per patrem bannitum,an applicetur fisco.Bal.in l.pe.x.col.C.de exe.rei iud.

Donatio in piam causam censetur facta, quando pater soluit pro redemptione filij captiui,& non imputatur in legitimā. Gul.Bald.& Alex.in l.frater à fratre.in fi. de cond. indebi.& Bal.post Bar.in l.cum duobus.§. Papinianus. ff.pro soc.& j̄. Pater expendit.uer.vij.

70 Donatio facta filio,& recusata, an possit per patrē acceptari.Bal.sing.in l.cùm non solùm.ij.col.C. de bo.quæ liber.

Donatio facta à patre rege filijs, etiam non emancipatis, ualet,si exprimatur, quod authoritate regia donat, secundum † Bal. in §. item sacramenta. v. col. de pac. iur. fir. † Vide do Bar.Soc.in ȩon.lxviij.incip.Frustra.uer.sed præmissis.circa medium. in j. parte.ubi idem tenet.]

Donatio facta uni ex filijs,reuocatur, quatenus est immoderata.l.pen.& ibi Bar.C.de inoff.don.

Donatio facta filio non computatur ei in legitimam, nisi sit expressè dictum.l. si quando.§. & generaliter. C. de inoff. test. Bar.in l.j.§.si parens.ff.si quis à pa. fu. ma. & in l. iiij.ad legē Fal.ubi dicit, donationem ob merita factam filio in potestate ualere statim, & non imputari in legitimam: secus, in ea, quę morte confirmatur.Sed Bal.contrà in l.iubemus. j. col. C.ad Treb.Vide Pau.de Ca. con. cxxij.& con. ciij. ubi dicit uideri factam, ut in legitimam imputetur, si exprimatur. & † uide per Alex. consil. cxlij. † ij.parte. Item & j̄.e. uer.lxxv. Et Bal.in l.peto.de leg.ij.] Vnde

Donatio ex causa legitimæ,& pro ea fieri potest à patre. Bald. in l.cùm oportet.§.non autem. ad fin. C. de bon. quæ liber. & Alex.in l.Pomponius.fam.ercis.

Donatio facta per patrem filio legitimato,[non computatur in legitimam,etiamsi pater hoc in testamento disponat. Alex. in consil.viij.ij.parte.

Donatio facta filio,quæ confirmatur morte, imputatur in legitimam.Alex.con.xxx.iiij.parte.

Donatio facta filio emancipato imputatur in legitimam.Bald. in l.sancimus. §. illud. C.de inof. test.Sed contrarium tenet in l.illud.C.de coll.& Bar.in l.si quando.§.& generaliter. C. de inoff. test. Vide Bart.in l. peto. in prin. de leg.ij.& in l. in quartam.ad legem Fal.& in l.j.§.si parens.ff.si quis à pa. fuc. ma.ubi.ut s̄.prox.uer.diximus.& s̄.eo.uer.xxj.

Donatio per filiumfa.an & quando ualeat. Bart. in l. si cùm filius.ff.de dona.& j̄.uer.Filiusfa.don.per discursum.

Donatio per filiumfam.an possit reuocari per patrem. Bartol. in d.l.si cùm filius.

Donatio an præsumatur inter patrem, & filium in dubio. no. ff.de do.l.ad eum.§.j.Bal.in l.filiæ cuius. & in l. filium quem C.famil. ercis.

Donatio per filiumfam. facta,permittente patre, cuius morte confirmetur.Bartol.in l.qui ex precio.in fin.ff. de don. causa mortis.

80 Donatio per patrem filio facta confirmatur per emancipationem.l.donationes. §. pater. ff. de dona.Bartol.in l.j.ff. pro donato.

Donatio facta filio per patrem in testamēto an probetur, meritis aliter non probatis.Bart.in l.j.in fi.ff.de dona.

Donatio facta per patrem potest per filium in legitima fraudatum reuocari,usque ad supplementum legitimæ. Bartol. in l.Titia.§.Imperator.j.q.de leg.ij.

Donatio facta filio à patre pro parte sua,computatur ei in legitimam.Bart.in l.peto.in prin.de le.ij.facit l.etiam.§.pe.ff. de bo.lib.& s̄.e.uer.lxxj.& Bart.in l.si quando.§.& generaliter. C.de inof.test.& Bal.in l.scimus.§.illud.eo.tit.

Donatio facta filio per patrem in præmium emancipationis, an debeat insinuari.s̄.uer.Donatio insinuatur.uer.xlij.

Donatio facta filio monacho an dicatur ad piam causam. Bal. quòd sic,in authen.similiter.C.ad legem Falc.

Donatio facta filio in præmium emancipationis, non excludit eum à successione,sed debet fratribus conferri. Bald. in addi.Sp.de reg.uer.donatio.sed uide plenius p Bal. in auth. ex testamento.iiij.col.C.de colla.no.in l.ut liberis.e.tit.

Donatio facta per auū nepoti ex filio spurio, an ualeat.in Spe. de suc.ab intest.§.fi.uer.sed nunquid donationes.Item,

Donatio an fieri possit per patrem filio spurio,uel alteri, quem instituere prohibitus sit.eo.§.uer.sed cùm dicatur.

Donatio facta filiæ simplex,uel ob merita,non imputatur nepti in legitimam.Pau.con.cxxij.

† † Donatio inter coniuges de re aliena,ualet. Bartol. in l.j.§.si uir.ff.de acqui.poss.† Vide Nic.Boer. in commen.consue.Bitur. in rubr. de consue.mat. & de acqui.in prin.

Donatio inter uirum & uxo.an possit probari aliter,quàm per instrumentum.Pau.de Cast.con.xcvj.& in con.xcix.

Donatio inter coniuges cum pacto de reuocando, si maritus moriatur ante uxorem,an dicatur causa mortis.Pau. de Ca. con.xcvij.& con.xcix.

Donatio inter coniuges,quæ morte confirmatur, an annulletur per statutum generale,annullans donationes inter coniuges.Pau.de Cast.quòd sic,consi.xcvij.

Donatio causa mortis inter cōiuges de omnibus bonis,ualet: quia dicitur facta cum reseruatione usus fructus, & cū clausula,quòd non possit reuocari: an confirmetur morte, si nō pręcessit traditio.Pa.de Ca.quòd sic,in con.xcix.l.si cùm. in † fi.cum leg.seq.ff.de don. inter ui.& uxo. † Dec. con. cxcvj. quòd donatio causa mortis nō est prohibita inter cōiuges.

Donatio inter coniuges facta post consummatum matrimonium,non ualet:sed confirmatur morte donantis, & reuocatur tacitè facto diuortio.gl.in l.ij. C. de dote cau. non nu. per l.& ideo.§.j.ff.de do.inter ui.& ux.& j̄.e.uer.vij.

† Adde, quòd donatio mutua inter coniuges, non extantibus liberis,in comitatu Niuernensi ualet.Et in ducatu Borboniensi uir & uxor possunt sibi inuicem donare mobilia acquisita,quæ donatio ualebit in uita donatarij, non autem transit ad eius hæredes.

Donatio inter coniuges sine traditione uera uel ficta,non confirmatur morte.l.Papinianus.ff.de do.inter ui.& uxo.& alibi Alex.& Bar.in consi.Martinus de Eugubio.Pau. de Cast. con.ciij.incip.Notandum est,quòd pręfatū.in ul.col. & cōs. cvij.inci.Circa bona. nisi sit facta cum confessione de recepto,quæ habetur pro traditione.Bar.in d.l.& cons.& in l. ij. C.de dote cau.non nu.uel nisi aliud interueniat, quod loco traditionis habeatur.Ba.ubi s̄.& j̄.e.uer.50.

† Donatio uiri facta uxori,si excedat quingentos aureos, an confirmetur morte,uide Soci.in l.si inter uirum. in prin. ff. de reb.dub.Ioan.Lup.in repe.rubr. de do. inter uir. & uxo. col.xxxij.circa finem.

Donatio inter coniuges non ualet post matrimonium cōsummatum, ante sic. Azo sin.in rub. de dona. inter ui. & uxo. in fi.& Ioan.de Imo. in l. si socer. §. Lucius.v. colum.sol.ma.& in l.cùm spōsus.in prin.& ibi Bar.ff.de pub.per Pa.de Cast. con.

con.cxxj.& s.eo.uer.v.& j.uer. antep. & omnino per Alex. in l.si spõsus.§.si uxor.ff.de do.inter ui.& uxor. uide in l. cũ inter.& ibi Bar.C.de do.ante nup.& l.Seia.ff.e. tit. & Bal.in d.l.cùm inter. & ideo Io. de Imo.ubi s.dicit, quòd in partib. Lombardiæ, in quibus uir, antequam ducat uxorem ad domum suam, si eam cognoscat in domo patris, non ualet donatio, secundum Alex. ubi s. & uide Ioan. de Imo.in l.Mæuia.sol.mat.ubi aliter loquitur.& tex.in l.pe.§.j.ff. de do. inter uir.& uxo.& Bald.in l.j.§.j.C.pro dote.

Donatio inter coniuges inter uiuos, etiã collata in tempus soluti matrimonij, cùm uidua erit, nõ ualet. l. ubi ita donatur. ff.de do.cau.mor.secundum Ioan.de Imo.in l.si socer.§.Lucius.ff.sol.ma.& Bal.in l.eam, quam.pen.col.C.de fideic.

10 Donatio rei communis inter fratres facta uxori per maritum suum, scientibus & tacentibus fratribus mariti donantis, ualet in eorum præiudiciũ, cùm ratione affinitatis præsumatur donare tacendo.l.si seruus communis.§.fi.ff.de do. inter uirum & uxo.

Donatio morte non confirmatur, si ante mortem sit reuocata. Ioan.And.in addi.Spe.in rub.de do.inter uir.& uxo.

Donatio inter coniuges confirmatur morte, etiamsi simul moriantur.l.si inter.& ibi Bart. ff. de re.du. Et si unus moriatur Firmi, alter Anconæ, & ignoretur quis primò decesserit, melior est conditio possidentis: secundum Bar. ibi. & uide in l. cùm hic status.§.si ambo.de do.inter ui. & uxo. uel si donãs præmoriat, nõ aliter.Pa.de Ca.con.cxvj.p l.ij.C.de dote cauta non nume.& l.donationes.de dona.inter uir.& uxo.

Donatio inter coniuges cum iuramento facta, ualet.Bar.in l.si quis pro eo.in fi.prin.ff.de fideiuss.& in l.Seius.in ij. co. uer. quæro quid in donatione. ad legem Fal. Contrarium tenet Bart. in l. j. ff. de do.inter ui.& uxo.& Pau.de Cast.in consi. lxiij. ubi dicit hanc esse communem opi. quòd non firmetur iuramento. Sed idem Paul.tenet primã opi.in con.xcix. & uide in con.suo. xcvj. & per Bartho. Cep. in cau. ccxcvij. Car.in cle.j.§.fin.v.q. de iureiur. dicit non ualere, cùm non sit iure cautum.& quod c.ij.de pac.in vj. & c. cùm cõtingat. de iureiu.non debent extendi, quia deuiant à iure cõmuni: sed quod in dubio non debet ueniri contra tale iuramentum sine superioris authoritate.per c.uenerabilem.de elec.

† Vide Ias.in l.pacta quæ contra.C. de pactis. col. j. Et ista est cõmunis opi.Io.Lup.in repet.rub.de don. inter uir. & uxo. col.xlvj.Dec. con. ccxl. & Nicol.Boer.in commen. consue. Bitur.in rub.de consue.mat.in prin.fo.94.

† Istud non procedit secundum consue. Burgundionum in eorũ partibus, ut habetur, in tit.des droictz & appar. agens mariez.§.vij.

† Donatio inter uirum & uxorem firmatur iuramento, ut est magis communis opi.secundum Alex.in con.cl. inci. Visis, & consideratis.in j. colu.uer. istam partem in terminis.in ij. uol. Vide do.Phil.Dec.in con. xl.incip.Et diligenter.post prin. ubi, quòd licet talis donatio confirmetur iuramento, habet tacitam conditionem, si uxor donataria superuiuat post mortẽ mariti donantis.& ad eundem Dec. in con. ccij. incip.Vt præsens.in j.uol.*

Donatio inter coniuges reciproca ualet.Barth. Cep. in d.cau. ccxcvij.ubi plenè.Bal.in l.si pater puellæ.C.de inof.test.

Donatio facta sponsæ à coniunctis sponsi, & econtrà, cui acquiratur.Bartol.Bald.& Imo. in l. sed si plures. §. in arrogato.ff.de adopt.& j.eodem.uer.xxxj.

Donatio iocaliũ facta sponsæ per sponsum, an sit reuocabilis. Ang.in cõs.In Christi nomine, amen: in primis duobus, &c.

Donatio iocalium facta uxori per uirum, reuocatur per pignorationem de eis postea factam per uirum: l. si maritus. la ij. C.de don.inter ui.& uxor. Quod uerum est, si specialiter pignorentur: secus, si generaliter.Bartol.& Ang. ibi per l. cùm hic status.§.si maritus.& ibi Bartol. ff. e. tit. & Bart.in l.rem legatam.ff.de adi.leg.

Donatio facta per maritum sorori uxoris suæ, an ualeat, uel in fraudem præsumatur, ut donataria solùm accommodet nomen pro uxore.Pau.de Cast.consi.lxiij.

Donatio inter coniuges, ut alter distribuat in piam causam, ualet.Flo.in l.mulier.ad legem Aquil.Item,

20 Donatio facta uiro per uxorem pro dote filiæ uiri, ualet.l.siue uxor.& ibi Bartol.ff.de donat.inter uir.& uxo.

Donatio inter coniuges an confirmetur, secuta cõdemnatione ad mortem, & morte contra donatorem. in l. res uxoris. † & ibi gloss. & Bartol. C. de do. inter uirum & uxo. † Vide hanc materiam latissimè, & per plures quæstiones examinatam per Ioan.Lup.in repe.rub.de do. inter uir. & uxo. colu. clxvij.cum pluribus seq.

Donatio inter coniuges an confirmetur morte donantis, etiã quo ad fructus antè perceptos, ut talis cõfirmatio trahatur retrò, & fructus pertineant ad donatarium. Bart. in l. ij. §. si uxor.ff.de do.inter ui.& uxo. dicit, quòd nõ trahitur retrò. Caue tamẽ, quia ibi nihil dicit de fructib. & in l. si is seruus. dicit contrarium, e.tit.Vide in l.si fructus.C.eo.tit.Bar. in l. nec utilem. in ij. colum. ad fi. uer. item uideo donatio. ff.ex quibus cau.maio.dicit retrotrahi confirmationẽ, etiam quo ad fructus. Addo Ang.idem tenentem in l.fi.C. de do. inter ui.& uxo.& infrà, uer. Fructus donationis propter nuptias. uer.ij.

Donatio tacita inducitur per confessionem de dote recepta factam à marito, constante matrimonio. gl. doc. & Lud.Pon. in l.si diuortio.sol.ma.

Donatio tacita inducta per cõfessionem uiri de dote recepta, non censetur reuocata, licet maritus in testamento confiteatur confessionem suam fuisse falsam. Ioan. And. in addi. Spec.de do.inter.ui. & ux. & Lud. Pon.in fin. uer. dos. uer. dixi.in l.si diuortio.

Donatio inter coniuges confirmatur morte, etiamsi donator sine hærede decessit. Item etiamsi hæreditas non adeatur: quia sola morte confirmatur, & sine aditione.l. j. & ibi doc. & Bart. C.de do.inter uir.& ux.

† Donatio facta ab uxore marito, ut maritetur filia, ualet: ut no.Bar.in l.siue uxor.ff.de dona.inter uir.& uxo. refert & sequitur pro singulari Franc.Cre.no.iiij.*

Donatio facta cõcubinæ, ualet.l.si prædia.& ibi.Bar.ff.de don. inter ui.& uxo.non tamen à clerico.Bar.Bal. & Ang. in l. ij. C.eo.ti.& Bar.in l.affectionis.ff.de do.inter ui.& uxo.

† Idem tenet Barb. in l.diuortio. ff. de uer. obl. & Pet. Ancha. con.ccxlv.

Donatio facta marito ab uxore, non ualet sine cõsensu patris. Item non confirmatur morte uxoris, nisi etiam pater eius, qui consensit, similiter moriatur.no.in l.iij.& ibi Bald.C.de do.inter uir.& uxo. licet secundum Angel. ibi sufficiat patrem perseuerare in consensu præstito usque ad mortem, quod nota.

Donatio facta sponsæ in dubio, cùm non constet, an sit sponsa per uerba de præsenti, uel de futuro, qualis præsumatur.tex. & Bal.in l.cùm ante.C.de do.ante nup.

Donatio inter spõsos ualet, & sufficit ad Publicianã, & ad præscriptionem.l.cùm sponsus.in prin. & ibi Bar. ff. de publ. & † j.eo.uer.lxv. † Vide quomodo ualeat donatio inter spõsum & sponsam, & an si non sequatur matrimonium, repetantur donata, an uerò competat actio: & quando stat per unum, & quando per utrũq;. Et de materia uide Io.Lup.in repe.rubr. de do.inter ui.& uxo.col.viij.in fin.cum seq. post Ang. Are. in §.est & aliud.Instit.de donatio. Et ibi, quando fit ex mera liberalitate, uel cõtemplatione matrimonij. De materia huius donationis propter nuptias, & cuius sit effectus, & quando habeat locum, uide Io.Lup.ubi s.col.xxiij.usq; ad xl.

30 Donatio facta sponsæ à sponso an restituatur hæredibus sponsi mortui.Bald.fin.in auth.ex testamento.viij.co.C.de coll.& j.uer.Iocalia.uer.ij.

Donata sponsæ à consanguineis suis tempore nuptiarum, sunt sua, soluto matrimonio. Sed facta donatio à consanguineis sponsi, cedit sponso, & eius hæredibus, secundum Bart. nisi consuetudo aliter se habeat, secundum Bal.in l.cùm te.C.de dona.ante nup.& in l.ij.C.de iure dotium. ubi dicit præsumi donationem factam secundum consuetudinem loci: per l.cùm plures. §. cùm tutor. ff.de admi.tut. & Bald.in consil. An iocalia.& in consilio, Super Ioan.super Laurentij, &c.& domi.Maria.Socin.in consi.Annulus quo desponsatur, &c. Ioan.de Imo.in l.si ex asse.§.ad substitutos. de uulga. & pupilla.Bartol.in consilio, An quæ dantur sponsæ.& Bart. in l. sed si plures. §. in arrogato. de uulgari & pupillari. & in l. si ut certo.§.interdum.ff.commoda.Ang.in consilio: In Christi nomine, amen: in primis duobus, &c. ubi tenet, quòd

sunt

sunt uxoris, etiam donata à consanguineis uiri, non à uiro suo.& j.uer.Iocalia.uer.ij.

Donatio ante matrimonium facta non reuocatur, licet matrimonium non sequatur.Bald.in l.si filiæ.C. de do. ante nup. & in l.si præsidi.eod.tit.

Donatio facta sponsæ cum osculo, an repetatur. Bald. in l. si à sponso.C.de do.ante.nup.

Donatio inter sponsos an ualeat.in l. si à sponso. de dona. ante
† nup.& in l.cùm ueterum.eo.tit.& j.eo.uer.fin. † Vide domi.Bart.Soc.in consilio cxxiij.incipien.Suprascript.per totum.in j.parte.ubi plenè, an ualeat donatio facta sponsæ de præsenti, adhuc etiam non ductæ ad domum uiri per sponsum. Et quid, si est facta in domo sponsi, uel in domo sponsæ,uel in uia: & quid de consuetudine super ea disponente contra ius commune.]

Donatio inter coniuges ob merita non ualet, & morte nõ confirmatur,meritis aliter non probatis. Angel. sing. in l. si donatione.C.de coll.post gl.ibi singu. secundum Bart. Cepol. in sing.uersi.cxlix.Sed illis probatis sic: quia est remuneratoria.Alex.in l.j.ff. de do.& in l.cùm sponsus.§. si uxor. ff. de don.inter uir.& uxo.

Donatio inter soceros,uel inter socerum & nurum, uel socerum & generum,an ualeat.in l.nec inter eas. C. de do. inter ui.& uxo.& in l.si te.& in l.si constante.& in l.iij.eo.tit.quòd sic,& pœnitentia non reuocatur ibidem. Et an firmetur iuramento.Alex.consi.clvj.ij.parte.

Donatio inter uirum & uxorem non ualidatur per diuortium non iure factum.l.siue uxor.& ibi Bartol.ff. de do. inter uir. & uxo.

† Donatio facta per maritum uxori,licet firmetur iuramento, habet tamen tacitam conditionẽ,si uxor superuiuat.l. à marito.C.e.tit.Dec.con.ccxl.

Donatio rei,in qua uir habet partem,non ualet facta uxori.l. si fundus communis.& ibi Bar.ff.de do.inter ui.& ux.

Donatio rei emptæ de pecunia uxoris,an ualeat.in l. uxor marito.& ibi Bartol.ff.de donat.inter uir.& uxor.

40 Donatio inter uirũ & uxorem confirmatur morte donantis.l.j.C.de do.inter uir.& ux.

Donatio inter coniuges putatiuos non ualet, sicut nec inter ueros.l.si ex uoluntate.& ibi Bartol.C.de do. inter ui. & ux. & j.e.uer.pen.

† Cautelã no.ut donatio inter coniuges ualeat, tradit Cepol. cau.cxij.incip. Donatio inter uirum & uxorem.& illam cautelam sequitur pro ualde notabili, licet de Cep. nullam faciat mentionem, Hipp. de Mars. singu. 50. incipien.Donatio inter uirum. uide per te: & adde quod suprà proximè posui.*

Donatio facta per socerum genero post mortem filiæ, ualet. l.iij.& ibi Bar.C.de do.inter ui.& uxo.

Donatio facta per socerum genero, uiuente filia, non confirmatur morte soceri,filia superuiuente,sed demùm morte filiæ suæ uxoris.l.si ut proponis.& ibi Bar.C.de do. inter uir. & uxo.& omnino per Old.con.ccxliiij.

Donandi animus inter coniuges quando præsumatur. Alex. post Bartol.in l.quæ dotis.ij.col.ff.solu.ma.

† Donatio reciproca inter coniuges in eo, quòd est inæqualis,est propria donatio.dom.Barth. Soci. in cons.ccxv.inci. Visa.uer.confirmo.circa med.uer.in ij.parte.

Donatio fructuum inter coniuges non ualet.l.si fructus. C. de do.inter ui.& uxo.

Donatio annua inter coniuges ualet,traditione secuta: sed ex ea non datur petitio.l.sicut.C.de don.inter uir.& uxo.

Donatio aduenticiorum uxoris facta uiro, reuocatur per pignorationem eorum.Bartol.in l.si maritus.la ij.C.de do.inter ui.& uxo.

Donatio inter coniuges non transfert dominium. l. à marito. & ibi Bart.C.de donation.inter uir.& uxor.

Donatio nõ præsumitur ex deposito facta per uirũ pro uxore, uel econtrà.l.etiamsi.& ibi Bart.C.de do.inter ui.& ux.

50 Donatio inter coniuges simplex,id est, facta simplici promissione, non confirmatur morte.l. Papinia. ff. de do.inter ui. & ux. nisi interuenerit traditio uera, uel ficta: ut confessio de recepto, secundum Bart. ibi:& per Bar. in l. quod de suo.quæ est l.ij.C.de dote cau. non nu. in cons. Martinus de Eugubio,&c. Pau. de Cast.in con.cj.quòd inci.In ista donatione.in ult. col. & consi.ciij. incip. Notandũ est,quòd præfatum.& con.cvij.incipiente,Circa bona.& consi.cviij.inci. Dicta donatio sine dubio.ubi dicit,quòd

Donatio inter coniuges sine traditione facta non confirmatur morte,ut donataria habeat retentionem,secundum Pau.de Castr.in d.consil.cviij.& s.e.uer.vij.

Donatio inter coniuges quare requirat traditionem. Paul. de Cast.in dicto con.ciiij.aliàs cviij.

Donatio facta per uirum uxori de domo,in qua simul cum uiro habitauit,an dicatur facta cũ traditione, si post donationem uxor habitauit simul cum uiro, & remansit in ea post mortem uiri. Pau. de Cast.in cons.cviij. inci. Dicta donatio. ubi etiam dicit, an uxor mortuo uiro possit capere possessionem propia authoritate.& uide Pau. ibidem.

Donatio inter cõiuges sine traditione facta cũ clausula, quòd si hæres non soluit, ex nunc legat. non confirmatur morte, sed ualet in uim legati. Pau. de Cast.con. cviij. incip. Dicta donatio.

Donatio inter coniuges facta non cõfiscatur,licet donans ponatur in banno,& bona confiscentur.Bal.in l.res.& ibi Bar. C.de donat.inter uir.& uxo.

Donatio uxori facta præsumitur in signum pudicitiæ.text.fin. secundum Bal.in d.l.fi.C.de don.inter uir.& uxo.

† Donatio inter uirum & uxorem licet regulariter uirib. non subsistat, illud procedit, quando uir aliquid donat de proprio patrimonio,propter quod uidetur pauperior effici: secus, quando renunciat sibi lucrum quærendum, per quam renũciationem tale lucrum remanet in persona uxoris. do. Bar.Soci.in con.clxix.inci. Viso testamento. uer. ad secundam rationem.in ij. parte.]

Donatio inter coniuges non finitur,nec reuocatur morte ciuili.l.fin.& ibi doc.C.de don.inter uir.& uxo.Sed

Donatio inter coniuges confirmatur deportatione, sicut morte.l.sed si mors.& ibi Bar.& Bal.ff.de don. inter uirũ & uxo. non autem banno,uel exilio uiri.Bar.& ibi Alex. & Bal.in l. pe.C.de exec.rei iud.Adde l.res uxoris.& ibi Bar.& doc.C. de do.inter uir.& uxo.

Donatio facta per uirum uxori, si reuocetur per eum postea bannitum,non applicatur fisco. Bald. in l.pe. C. de exec.rei
† iud.x. colum. Alexand. in l.sed si mors.præalle. † Et ibi etiam uide Bald.]

90 Donatio causa mortis à uiro uxori fieri potest de omnib. bonis,licet postea fiat confiscatio contra uirum. j. Donatio causa mortis.uer.lix.

Donatio facta uxori,ut redeat in matrimoniũ, ualet.l. uir mulieri.de don.inter ui.& uxo. Alexand.in l.si ita stipulatus. de uer.obl.

Donatio non præsumitur ex emptione uiri facta nomine uxoris,si non fiat traditio uxori:aliàs sic.l.si filij. & ibi Bal. C. de don.inter ui.& uxo.uide in l.multum.C.si quis alteri, uel sibi.& j.uer.Emptio.uer.xxj.

Donatio rerum mariti facta per uirum & uxorem alicui dicitur facta à marito,& eius nomine debet insinuari.Bald. in l. si liqueat.C.de inoff.don.

Donatio inter coniuges patitur Falcidiam.l.cùm hic status. in princip.& ibi Bart.ff.de don.inter uir.& uxo.

Donatio inter cõiuges dat causam præscribendi.l. inter. & ibi per Bartol. ff. de dona. inter uir.& uxo.no. in l.j.ff. pro don. Dy.in regula, ꝓ possessore.in vj.& in l.cùm sponsus.in prin. & ibi Bartol.ff.de publi.

Donatio inter cõiuges nõ pręsumitur ex uerbis, Reddes uxori hanc rem:uel,Depono pro uxore:uel, Hęc sunt bona uxoris.gl.fin.Bal.& doc.in l.etiam si.C.de do.inter ui.& uxo.

Donatio inter coniuges præsumitur, quando maritus consumit bona uxoris,ea sciente,& patiente,aliàs non.l.de his. & ibi Bart.C.de do.inter uir.& uxo.

Donatio inter coniuges est prohibita, etiam ante consummatum matrimonium. Pau. de Castr. con. cxxj. uide in l. cùm ueterum.& ibi Bart.C.de dona.ante nup.l.Seia.ff.eod.titul.
† Adde domi. Barth. Socin. in con. lxviij. incip. Frustra.circa princip.in j.parte.ubi,quòd omnis donatio, quæ fit ratione contracti matrimonij,dicitur prohibita:& hinc est, quòd socer non potest donare nurui.]

Donatio facta uxori putatiuæ, non confirmatur morte. l. cùm hic status. §. si quis sponsam. in fi. ff. de dona. inter uir. & uxo. Bald. in l. eam, quam. ix. col. C. de fideic. l. si ex uoluntate & ibi Bart. C. de don. inter uir. & uxo.

Donatio inter sponsos habet tacitam conditionem. Sp. de do. inter ui. & uxo. & de dote post diuor. restit. §. j. Bald. in l. ij. C. de bo. quæ lib.

Donatio propter nuptias sine decreto facta per minorem, ualet. l. j. C. si aduer. do. Nic. de Neap. in l. j. in prin. ff. de reb. eo. Quod uerum est de rebus, quæ seruari non possunt: sed de stabilib. secus, quia requirit decretum. Bar. in d. l. j. si aduer. dona. per l. si prædia. C. de præd. mi.

Donatio propter nuptias an possit alienari per uirum, cõstante matrimonio. in auth. siue à me. C. ad Vel. & j. e. uer. vj.

Donatio pro matrimonio inualido an possit repeti. Bald. in rub. ff. so. ma. & ibi etiam loquitur de arris.

Donatio propter nuptias de rebus mobilibus, quę seruari non possunt, an ualeat. s. e. uer. j.

Donatio ante nuptias debetur, licet dos sit promissa, & non soluta. auth. dos data. C. de do. ante nup.

Donatio propter nuptias dicitur dotalicium uxoris. c. ex parte B. cum gl. in prin. de fo. comp. & in c. plerunq;. cum gl. de do. inter uir. & uxo.

Donatio propter nuptias quæritur filiæ nuptæ sibimet, quo ad proprietatem: & patri suo, quo ad usumfructum. Bal. in l. j. C. de bon. quæ lib. & mortua ipsa filia transmittitur ad eius filios, nec marito eorũ patri acquiritur usufructus. no. per Bald. in l. quod scitis. C. e. tit.

Donatio propter nuptias acquiri potest uxori in uita mariti, scilicet ex pacto, & tunc transmittitur ad filios: nec pater filiorum, id est, maritus eius, acquirit usumfructum. Bald. in l. quod scitis. C. de bo. quæ lib.

† Cautela est, ut semper fiat donatio propter nuptias ipsi mulieri, ut mulier illam lucrari possit, propter adulterium mariti. Panor. in c. fi. col. fi. uer. sed tu diceres. de dona. inter ui. & uxo. Et adde Cepol. caut. lxij. ubi tradit aliam cautelam, quòd coniuges ante matrimonium faciant pacta inæqualia ratione, de qua ibi per eum. Vide tamen Panor. in d. c. fi. in pen. col. uer. ult. quæritur.*

Donatio ante nuptias sine traditione, an ualeat. gl. & Bald. in l. j. C. de don. ante nup. Alexand. in l. Papinianus. ff. de do. inter uir. & uxo.

10 Donatio ante matrimonium facta, non reuocatur, licet matrimonium consequatur. Bal. in l. si filiæ. C. de do. ante nup. & in l. si præsidi. e. tit.

Donatio propter nuptias potest insinuari quandocunq;, constante matrimonio. Bald. in l. cum milite. ad fi. C. de do. ante nuptias.

Donatio propter nuptias non est insinuanda uigore statuti de donationib. insinuandis. Bal. in auth. eò decursum est. in fi. C. de donatio. ante nu. contrarium not. in l. fi. §. similique modo. & ibi Bar. C. de iur. do. Vide Bart. in l. cùm multæ. in prin. C. de do. ante nup. & Pau. de Cast. in con. ciij. Vnde

Donatio propter nuptias non uenit appellatione donationis. ut ibi per Bald. & Bart. nec pactum de lucrando dotem. Bald. ubi suprà.

Donatio propter nuptias soluto matrimonio reuertitur ad donantem, sicut dos ad dotantem. l. ij. & ibi Bald. C. de bo. quæ lib.

Donatio propter nuptias lucrata per uxorem ex pacto liberorum, an sit uxoris, uel filiorum. not. in authen. de nupt. §. soluto. in princ. & in l. Beblius. de pac. dota. Bart. in l. si constante. in princ. ff. sol. matrimo. per Bald. in auth. sed & si quis. v. col. C. de secund. nup.

Donatio propter nuptias alienari, uel obligari non potest per uirum, etiam cum consensu uxoris, nisi seruata forma. auth. siue à me. C. ad Velle. secundum Bald. ibi.

Donationis propter nuptias dominium solu. matrim. ipso iure reuertitur ad uirum & ad uxorem, non facto pacto de lucrando. glos. & Bal. in auth. siue à me. C. ad Vel. Sed ibi dicit Bal. uerum, quandiu dos soluitur mulieri, non aliter.

Donatio propter nuptias debetur, etiamsi monasterium ingrediatur, sicut legatum dotis, uel pro dote. Bal. in auth. nisi rogati. in fi. C. ad Treb.

Donatio propter nuptias danda est uxori, sicut dos uiro, & tantundem, & transit in dominium uxoris, non tamen eius fructus cedunt ei, cõstante matrimonio. Bal. in auth. siue à me. C. ad Vel. uide gl. ord. Inst. de do. §. est & aliud. in Spe. de do. inter ui. & ux. & de dote post diuor. resti. §. j.

20 Donatio quælibet ob nuptias an dicatur propter nuptias. Pau. de Cast. con. ciij. in Specul. ubi s. §. iiij. ubi ponit qualiter repetatur.

Donatio propter nuptias habet tacitam stipulationem, si matrimonium subsequatur, sicut dos. Bald. in l. ij. C. de bo. quæ liber.

Donatio propter nuptias cõfertur inter liberos. l. ut liberis. & ibi doc. & Bal. C. de colla.

Donatio propter nuptias imputatur in legitimã. Pau. de Cast. con. cxxij. & Bald. in l. iubemus. iiij. col. C. ad Treb. non in Trebellianicam. Bald. ibidem.

Donatio propter nuptias est obligata uxori pro dote in subsidium, si aliunde dotem recuperare non potest. Ang. in auth. de non eli. sec. nu. §. fi. co. j.

Donatio propter nuptias an sol. mat. constitui debeat uxori ꝓ eius lucro, si ante, uel constante matrimonio constituta non fuit. Ang. in auth. de æquali. do. §. j. iij. col. coll. vij.

Donatio propter nuptias an debeat constitui, uel augeri, constante matrimonio, si tũc dos cõstituatur uel augeatur. Ang. in auth. de æquali. do. §. j. iij. col. coll. vij.

Donatio propter nuptias non potest alienari per uirum, etiam de consensu uxoris. auth. siue à me. C. ad Vel. nisi uxor iuret. c. licet. de iureiur. in vj. secundum Angel. in auth. de æquali. do. §. j. iij. col.

Donatio inter uiuos dicitur, & præsumitur, etiamsi fiat in articulo mortis, dummodò non habeat mentio mortis in ea: aliàs dicitur causa mortis, nisi sit dictum, quòd sit inter uiuos, uel quod reuocari non possit. per l. ubi ita donatur. de do. causa mor. Vide per Alex. con. xiiij. j. parte. Bart. in l. fin. C. de pac. Bal. in l. j. si quid in frau. pat. & in l. si mortis. C. ad legem Fal. gloss. & Bald. in l. fi. C. de don. causa mor. Pau. de Cast. con. xcix. gl. Bald. & doc. in l. quæ dotis. sol. ma. gl. in l. dotis. §. Titia. de dona. causa mortis. in l. Seia. §. sed si pro dote. eod. tit. gloss. Instit. de dona. §. j. & per Bartol. & Pau. de Castro in l. nam & si cùm moriar. ff. de condi. inde. & Alexand. consil. lix. iiij. parte. & in l. stipulatio hoc modo. xj. colum. de uerb. oblig. & in viij. colum. ubi dicit uerum, ne aliàs esset inualida: quia, ut ualeat, censetur causa mortis propter mentionem mortis, non obstante pacto de non contraueniendo, uel uerbis inter uiuos, secundum Alexand. ubi suprà, post Paul. de Castr. in d. consi. xcix. Esset autem inualida, si censeretur inter uiuos per uerba: Dono † omnia bona præsentia, & futura. † Et per Dyn. in consi. xliiij. & in consil. xlix. & in con. vij. uide Bal. in l. cùm quis. de condit. ob cau. ubi ponit, quòd si fiat pactum in donatione causa mortis, quòd non possit reuocari, an dicatur donatio inter uiuos: & quid, si quis promittat non uenire contra in donatione causa mortis, an erit donatio inter uiuos, & in dubio: an donatio dicatur causa mortis, uel inter uiuos. & quid sit donatio inter uiuos, & quid causa mortis: uide dominum Barth. Soci. in consi. liij. incipien. In præsenti. uer. circa j. q. cum uer. seq. & uer. cõfirmatur. in j. parte.] Et per Bal. in l. ij. C. de iure dot. ubi dicit, quòd

Donatio inter uiuos præsumitur, quando mulier patitur alterum stipulari sibi dotem, soluto matrimonio. Bald. in d. l. ij. no. in l. Seia. ff. de do. pręleg. Quod est uerum, nisi coniuncta persona mulieris adhibeatur ad stipulandum: quo casu non præsumitur animus donandi in ea. l. idemque. §. si cui. & ibi Bar. ff. mandati. & Bar. & doc. in d. l. quæ dotis. sol. ma.

Donatio inter uiuos præsumitur, quæ fit inter ascendentes & descendentes. Bal. in l. ij. C. de iur. dot.

Donatio inter uiuos dicitur etiam facta causa mortis cum iuramento de non reuocando. Pau. de Cast. consi. xcvj. & cj.

Donatio inter uiuos causa mortis, quomodo intelligatur. Bar. in l. ubi ita donatur. de donation. causa mortis.

Donatio inter uiuos, cuius effectus est collatus post mortem, an dicatur reuocata per legatum factum eidem donatario cum clausula, quòd plus petere nõ possit, & sic donatio cõpensetur cum legato. Pau. de Cast. con. lxiij.

Donatio

Donatio in fraudem præsumitur inter uiuos. Bald. in l. prima. C. si quid in frau. pa.

Donatio inter uiuos facta in testamento an possit reuocari. Old. in con. cxiiij.

Donatio inter uiuos potest fieri per filiumfa. in testamento, & conferri in tempus mortis, licet testamentum non ualeat. Pau. de Cast. con. cxxv. etiam ad piam causam, ut ibi.

Donatio inter uiuos, etiam pacto nudo fieri potest, sicut donatio causa mortis. gl. in l. cùm pater. §. Mæuio. de leg. ij. & in l. ij. C. de iure do. & Bald. in l. si quidem. in fi. C. de ac. & obl. Pau. de Cast. in con. xcix.

Donatio inter uiuos facit res donatas non esse in patrimonio donantis, sed sunt donatarij: & ideo non uenit in testamento, sed hæreditate donantis. Flo. in l. quoties. §. uniuersorum. ff. de usufru. Bald. in l. ij. ult. col. C. de inoffi. don. Bal. in l. si donatione. ul. col. C. de colla. per l. donationes. C. de do. inter ui. & uxo. Et ita iudicaui in ardua quæstione inter hæredes Matthæi Sancti de Firmo.

Donatio præsumitur inter uiuos, quando in ea fit mentio hæredum. Bal. in l. ij. C. de iure do. Alex. con. lix. iiij. parte.

† Caute. Adde tu Soci. con. liij. incip. In præsenti consultatione. in ij. col. uer. postremò etiam hæc quæstio. in j. uol. & do. Ias. in l. non omnis. in iij. co. uer. secundò infero. ff. si cer. pe. & Tho. Ferra. cau. xxx. incip. Scitur uulgo. ubi tradit cautelas ad illaqueandum donantem causa mortis, ut non possit ipsam donationem reuocare. Caueas tamen animam tuam illaqueare, si talib. remedijs & similib. utaris ad malum.*

Donatio inter uiuos, uel ob merita, non computatur in legitimam. Pau. de Cast. in con. cxxxij. † Secus, si ex pacto. & per Bald. in l. si mortis. de inoffi. test. uide do. Barth. Soc. in cons. xciij. circa primum. uer. confirmatur. xxj. ibi: sed clarum. in j. parte. ubi dicit, quòd donatio facta inter uiuos, quæ ualet in uita, non computatur in partem legitimæ debitam, nisi hoc fuerit expressum.]

† Donatio inter uiuos, uel causa mortis, ex quibus coniecturis comprehendatur, uide do. Pe. Phi. Cor. in cons. cxxv. per totum. in j. parte.]

† Donatio an dicatur inter uiuos, uel causa mortis, si donator apponat hanc conditionem, cum questo, che ne uolo essere patron in fin che io uiuo. ita quòd per institutionem hæredis postea factam in testamento reuocetur. do. Pe. Phi. Cor. in con. ccxiij. inci. In hac. per totum. in j. parte.]

Donationis inter uiuos formam ponit Spe. in tit. de dona.

Donatio causa mortis qualiter cõcipiatur, & de eius forma, uide in Spe. tit. de don.

Donatio causa mortis fieri nõ potest per filiumfa. testari prohibitum. l. tam is. ff. de don. causa mor. in Spe. de instru. edi. §. xij. uer. quid si filius. & doc. in l. senium. C. qui test. fa. pos. & j. uer. Filiusfa. donat. uer. j. & pen.

Donatio causa mortis non requirit insinuationem. l. fin. & ibi doc. & Bald. C. de do. causa. mor. & in Spe. de instr. edi. §. xv. † & j. uer. Insinuatio de quibus fiat. uersic. xviij. † Vide Deci. con. cxvj. in prin.

Donatio causa mortis est contractus stricti iuris, habens per omnia naturam contractus bonæ fidei. l. Seia. ff. de don. causa mor. Item,

Donatio causa mortis sicut contractus, ualet coram testibus non uidentibus donatorem propter cortinam, licet secus in testamento. Alex. in l. si non speciali. C. de test. Item,

Donatio causa mortis dicitur magis contractus, quàm ultima uoluntas. glos. in l. ij. in prin. ff. de do. præle. Bar. Bal. & Ioan. de Im. in l. qui in potestate. ff. de test. & ideo debet fieri cum solennitate requisita à statuto in contractibus. j. Statutum de contractibus. uersi. lvij. in iij. col. post prin. ibi. Item intelligitur etiam de donatione causa mortis, secundum Bal. contrà in l. j. ij. colum. C. de secund. nup. Vide Bald. in l. licet. C. de pac. & in l. j. in fi. C. quando non pe. par. & in l. senium. C. qui test. fa. pos. Bar. uerò in l. ij. de leg. j. dicit esse ultimã uoluntatem. & tenet Spec. de instru. edi. §. xv. item. j. eod. uer. xlv. Item per Alex. in l. ij. in prin. de uerb. obli. & in l. impossibilis. eo. tit. † Et per Fran. Are. in l. sciendũ. de leg. j. & Bal. omnino in l. cùm quis. de condi. ob causam. & do. Pet. Phil. Cor. in con. cxxix. incip. Videtur. in litera B. in ij parte.]

Donatio causa mortis æquiparatur legato. l. fin. & ibi Bald. C. de don. causa mor. uide no. in l. fi. C. de cond. & in Specul. de dona. uer. donatari9. ubi ideo dicit, quòd donatarius causa mor. agit in rem, sicut legatarius. Item donatio causa mortis post celebrationem accedit naturæ legatorum. l. Marcellus. §. j. † ff. de donat. cau. mor. † Vide do. Pe. Phi. Cor. in cõ. ccxliiij. incip. Videtur. in litera G. in iiij. parte.]

Donatio causa mortis dicitur contractus, quo ad modum uel formam, non quo ad personam. nam contractus cum authoritate tutoris cadit in pupillum: sed donatio causa mortis non: ut l. j. in princip. & ibi Bartol. & docto. ff. de tutel. & ra. distr. ubi not. quòd

Donatio causa mortis non potest fieri à pupillo, etiam cum authoritate tutoris. d. l. j. in prin. de tut. & ra. dist. & est tex. sin. secundum Imo. in l. ij. de le. j. & Alexand. in l. si frater. C. qui test. fa. poss.

10 Donatio causa mortis ualet coram duobus testibus, stante statuto, quòd in testamentis sufficiant duo testes. Bald. in l. fi. C. de test. Sed Bart. contrà in l. ij. de le. j. Item,

Donatio causa mortis non comprehenditur in statuto de ultimis uoluntatibus, secundum Bald. in l. hac consultissima. iiij. col. C. qui test. fac. pos. sed cõdicillus sic: ut ibi, & j. Statutum de ultimis uoluntatibus. uer. cxxiij.

Donatio causa mortis an ueniat in licentia de testando. j. uer. Licentia. uer. xlj.

Donatio causa mortis an patiatur cautionem Mutianã. s. uer. Cautio Mutiana. uer. v.

Donatio causa mortis rumpitur rupto testamento, si ex testamento dependet, aliàs nõ. Bar. in l. sed si mortis. in prin. ff. de † leg. præstan. † Declara, & limita ut per Decium con. cxcvj.

Donatio causa mortis intelligitur deducto ære alieno, secundum Baldum in l. si uniuersæ. C. de leg. per l. j. §. j. ff. si quid in frau. pat.

Donatio causa mortis facta ab adulto sine curatore, ualet, nec rescinditur beneficio restitutionis in integrum per eius hæredem. not. in l. Aurelius. §. Caius. ff. de li. leg. Bar. & doc. in l. j. in prin. de tut. & ra. distr.

Donatio causa mortis facit, quòd donatarius non possit dicere testamentũ nullum. l. si uerò. §. sed si mortis. ff. de bo. quæ liber. & Lud. Pon. in fin. uer. Donatio. uer. accipiens.

Donatio causa mortis cum iuramento de non reuocando, dicitur inter uiuos. Pau. de Castr. con. xcvj. xcix. & cj. Angel. in consi. Domina Antonia de Florentia, &c. & Bal. in l. si quis. C. de cond. ob causam. Alex. con. lix. iiij. parte. quem etiam uide in l. stipulatio hoc modo. de uer. obl.

Donatio causa mortis facta irreuocabiliter, dicitur inter uiuos. Pau. de Cast. con. xcix. & Bart. in l. j. §. fi. de his, quib. ut ind. sed Ang. contrà in l. ubi ita donatur. de don. causa mor. ubi dicit, quòd dicitur causa mortis, quando donatur causa mortis, ut habeat perpetuò. Quod uerum est, etiamsi fiat in testamento causa mortis donatio, cũ pacto de non reuocando. Pau. de Cast. con. cj. xcvij. & xcix.

† Donatio, quando stipulatio est collata post mortem, an, & quando, & in quibus casibus censeatur causa mortis, uel inter uiuos, & quid hoc casu de eius reuocatiõe: uide do. Bar. Soc. in con. cxxxviij. incip. Multum eleganter. uer. sed contra hanc conclu. cum uer. sequen. j. parte.]

20 Donatio causa mortis de usufructu facta per usufructuarium proprietario, ualet propter utilitatem fructus medij temporis, quo uiuit donans. Casus est sin. secundum Bal. in l. iij. §. fi. de leg. iij. & de forma instrumenti. in Spe. de emp. & uen. §. j. uer. sed si usufr.

Donatio causa mortis fit, quando in ea fit expresim mentio mortis: aliàs non. l. Seia. ff. de donat. causa mor. Bartol. in l. fin. C. de pac. Bald. in l. si mortis. C. ad legem Fal. & in l. j. C. si quid in frau. pa. in l. fina. post gloss. C. de don. causa mor. & s. Donatio inter uiuos. uer. j. & Pau. de Castr. con. xcix. gloss. Bal. & doc. in l. quæ dotis. sol. ma. Inst. de don. §. j. per Bal. in l. ij. C. de iur. dot. & per Alex. con. lix. iiij. parte. & in cõ. xiiij. j. parte. & in con. lxxxj. ea. parte.

Donationis causa mortis appellatiõe in statuto nõ uenit mortis causa capio. Bal. in l. ij. C. de iure dot. & s. Capio. uer. fi.

Donatio causa mortis sub conditione impossibili, ualet. doc. Pe. de Anch. Ioan. de Imo. Lud. & Alex. in l. impossibilis. de uer. ob. per l. quæ sub cõditione. §. hoc edictũ. uer. & in mor-

tis.de cond.inst.ubi etiam Angel.tenet idem,& Imo. in l. illud.de don.ca.mor.& Bal.& Ang.in l.j.de cond.inst.

Donatio causa mortis si reuocata sit per pœnitentiam, dominium retransfertur in donatorem. l. si mortis causa donata. & l.seq.de don.cau.mor.Alexand.in l.qui Romæ.§.Flauius. de uer.obl.

Donatio causa mortis reuocatur per alienationem rei donatæ sine necessitate,& uoluntariè factam à donatore,sicut legatum.Dyn.& Alexand.& Bald.sing. in l. Stichum, qui meus erit.de lega.j.& Alexand.de Imo.in l. non omnis. si cer. petat.ubi idem dicit, si superueniant inimicitiæ inter donantem & donatarium causa mortis, sicut in legato dicitur. in l. iij.de adi.le.& in l.fideicommissa.§.si rem.de le.iij.Alexand. in l.iij.C.de leg.

Donatio causa mortis hodie perficitur nudo consensu, sicut donatio inter uiuos.gloss. in l.cùm pater.§.hæreditatem. aliàs §. Mæuio.de le.ij.& Pau.de Cast.in consi.cxix.Item A-

† lexand.in l.qui Romæ.§. Flauius. de uerbo. oblig. † Et per Franc.Are.in l.sciendum.de legat.j.do.Barth.Socin. in con. cxxv.incip.Visa.uer.nec primo obstat.cū uer.seq. in ij. parte.ubi dicit,quòd licet donatio causa mortis ut ualeret, soleat fieri per stipulationem, tamen hodie nudo pacto fieri potest:& an si non ualeat in uim donationis inter uiuos,ualeat in uim donationis causa mortis,& qualiter, & quando. & uide domi.Pet.Philip.Cor.in consi.ccxxvij.incipien. Viso.in litera C.in iiij.part.]

Donatio causa mortis, etiā sine traditione, hodie ualet. Paul.

† de Cast.consi.xcix.in Specul.de instrum.edi.§.xv. † Et per Fran.Are.in d.l.sciendum.]

Donatio causa mortis de iure cōmuni requirit numerū quinque testium.l.fi.C. de don. causa mor.& l.fin. C. de codicillis.nisi inter liberos.ibidem.& s̄.e.uer.vj.x. & seq. uer. ix. in Spec.de instr.edi.§.xv.& j̄.e.uer.lx.

Donatio causa mortis fieri non potest à muliere prohibita donare per statutum.Bald.in c.j.vj.colum.de prohi.feu.ali.per Fed.ubi dicit,quòd in statuto prohibitiuo comprehēditur, non in decisiuo.

30 Donatio causa mortis non requirit aditionem hæreditatis ad eius ualiditatem:quia ualet,etiam non adita hæreditate, licet in legato secus sit.in gl.in l.filiæ.C.fa.er.Ang.in l.circa. §.sicuti.ff.ad leg.Fal.Bart.in l.mortis.de do.cau.mor Bal. in l.j.C.de dona.cau.mor.& Alexan.in l.qui Romæ.§.Flauius. de uer.ob.in Spe.de instru.edi.§.xv.Sed ad eius petitionem sic,quia peti non potest ante aditionem. Bal. in l.cùm uirū. C.de fideicom.& in d.l.j.& in l.j.§.si mortis. C. ad legē Falc. Vide Bal.in l.eam,quam.vj.col.in lec.antiqua. C. de fideic. & Bar.in l.j.C.de do.inter uirum & ux.sed facta absenti con firmatur aditione.Bald.in d.l.j.

Donatio causa mortis potest peti à curatore hæreditatis iacentis.Bald.in l.cùm uirum.j.col. C.de fideicom.

Donatio causa mortis,etiam reuocata,ualet.l.j. ff. qui sine ma. ad lib.perue.secundū Ang.in l.circa.§. sicuti.ff. ad l. Fal. ubi dicit uerum, donatore sine hærede mortuo. & j̄. e. uer.lviij. ubi plenius.

Donatio causa mortis an debeatur filio donatarij grauati de restituendo alteri,an uerò substituto.in l.j.& ibi Bald.C. de do.cau.mortis.

Donatio causa mortis facta per maritum uxori cum traditione,ualet,& in fraudem non præsumitur,licet maritus ut administrator retineat penes se res donatas. Bald. in l. executorem.xiiij.colu.C.de execu.rei iudi.

† Adde, quòd de consuetudine Burgundiæ maritus & uxor non possunt sibi facere donationem, constante matrimonio. de quo in tit. des droictz & apparte nances agens mariez.§.vij.

Donatio causa mortis facta per filium fam. patri, uel fratri sub potestate patris constituto,fieri non potest, etiam cum con sensu patris: secundum Bald. in l. si uxorem.j. colum. C.de cond.infer.Item,

Donatio causa mortis facta per filium patri cum consensu & authoritate patris,an ualeat.glo.& doc.in l.j.§. sed si author. ff.de auth.præst.in l.j.§.fuit quæsitum. & ibi Ang. & Imo. ff. ad Trebel. ubi doc. & Ang. quòd sic.Bal.in l.senium.§.fi. C. qui testa. fa. poss. facit l. fi. C. de impo.lucra.descrip.lib.xij.

Quod uerum, si interueniat authoritas iudicis. Bald. in l. si furiosi.in fin. C.de nup. Item uide per Alex.consi. cvj.j.parte.quod non potest. Item uerum,si consensus patris interuenit tempore donationis,non post.Bald.sing.in l. si uxorem. de condi.infer.& s̄.uer.Authoritas.uer.lxix.Bal. in l. bonorum.C.qui admitti.simpliciter dicit eam non ualere, & per Ioan.And.in Spe.de instr.edi.§.porrò.in addi.Petr.de Ceruit.& per Bal.in l.frater à fratre.in fi.de condi.inde. per Bal. & Salic.in l.j.C.unde uir & uxor.Pau. de Cast.in l.qui in potestate.ff. de testa. & per Abb. in c. cùm in ueteri. de elec. & cum sola uoluntate patris reuocatur.Gul.& Ange. in l. non statim.& ibi no.ff.de pecu.

† Cautela,ut donatio causa mortis facta per filium,patre consentiente,non possit per ipsum patrem reuocari,tradit Bar. in l.j.uer.si uerò.in fi.de dona.*

Donatio causa mortis non dicitur pactum de inuicem succedendo.l.licet inter.& ibi Bald.& doc.C.de pac. Item,

Donatione causa mortis non potest dari hæreditas.d.l.licet.& ibi Bald.

Donatio causa mortis dicitur dedicatio bonorum facta hospitali post mortem ab infirmo, & reuocari potest. Alex. in con.lxxxj.j.parte.

40 Donatio causa mortis licet ualeat hæreditate non adita, & sola morte confirmetur,tamen reuocari non potest,nisi adita hæreditate.Ang.in l.senium.§.fin.C.qui testa.fa.pos.

† Donatio causa mortis an reuocetur per clausulam appositam in testamento, uidelicet cassans, irritans, & annullans omne aliud testamentum. Idem uide per do.Pe.Phi.Cor.in consi.clviij.incip.Videtur.in litera M.& N.in iiij.parte.]

Donatio causa mortis reuocatur per conualescentiam donatoris.Bart.in l.j.iij. q. iij. principa. C. de sa.san. ec.per l. non omnis.ff.si cer.pe.& ibi p Alex.qui plenius ponit in l.si. post

† Bal.C.de posthu.hær.insti.& in con.lxxxj.j.parte. † Et per Fran.Are.in d.l.fi.& in d.l.non omnis.Et quod datur, & habet locum condictio ob causam, etiam ad fructus, uide per eum in l.si hæres.de condi. ob cau.

Donatio causa mortis facta per adultum, requirit iuramentum,non autem testamentum. Bald. in c. item sacramenta. iiij.col.de pace iur.fir.

Donatio causa mortis inter cōiuges fieri potest.ff.de dona.inter ui.& uxo.l.si cū.in fi. & l.seq.& Paul.de Cast.con.xcix.

Donatio causa mortis soluta in uita donātis,potest reuocari & repeti à donatario,etiam cum fructib.ante reuocationē perceptis.l.cùm quis.C.de cond.ob causam.& l.uideamus.§. fi. de usufr.Idem in legato, quod ei æquiparatur. Bal. in rubr. C.si quis omis.causa test.& in l.fi.C.de usu.& fruc.leg.

Donatio causa mortis in quibus conueniat,uel differat cum legato.glo.& docto.in l.senium.§.fina.C.qui test. fa. pos. & in l.ij.& in l.Stichum,qui meus erit.de lega.j. l. fin. & ibi Bald. C.de don.cau.mor. quòd æquiparatur legato, & non debet insinuari.Barto. in l.cùm hi.in prin.de transf. ꝙ donata causa mortis uidentur in ultima uoluntate relicta.& s̄.e.uer.vj.

Donatio causa mortis est bonæ fidei.gloss. sing.in l.Seia. ff. de don.causa mor.

Donatio causa mortis facta ab usurario de omnibus bonis,ualet,licet testamentum eius non ualeat.Bal.in l.executorem. ij.& iiij.col. C.de execu.rei iudi.& Pau.con.cccLxxxiiij. incipien. Ad primum quæsitum respondetur. addo do. Alex. in l.discretis.in j.col.C.qui test.fa.pos.

Donatio causa mortis æquiparatur mortis causa capioni, secundum Bal.in l.pe.C.ad legem Fal.

Donatio causa mortis fieri potest,etiam tempore sanitatis, nō solùm in articulo mortis.Bal.in l.fi.C.de don.causa mor.

† Donatio causa mortis recipit finalem & omnimodam confirmationem in uita.do.Pe.Phi.Cor.in consi.cclxxxix.inci. Circa.in litera T.in iiij.parte.]

50 Donatio causa mortis an dicatur fieri per uerba,Vtere bonis meis post mortem meam.in l.licet.C.de pac.

Donatio causa mortis nō transmittitur ad hæredē, si donatarius prius moritur,quàm donator, uel prius quàm existat conditio donationi adiecta.Bald. in l.ij. C.de iure dot.l.si uir & uxor.& ibi Bar.de do.inter uir.& uxo.Alex.cō.lix.iiij.parte.

Donatio causa mortis præsumitur, quādo testator simpliciter tradit rem, quā legauit in testamēto.Bal.in l.ij.C.de iure dotiū.

Donatio

Donatio causa mortis absenti fieri non potest. l.inter mortis. C.de dona.cau.mor.per glo.Cyn.& doc.in l.j.C.eod.tit.sed sustinetur in uim fideicommissi. l. cùm pater. §. eorum. de leg.ij.l.miles ad sororem. eod.tit. sed confirmatur aditione. Bald.in d.l.j.

† Singu. Donatio causa mortis non potest fieri absenti, ut concludit Bald. in l. ij. in princip. uersic.reuoco hoc in dubium.ff.de pac.subdens, quòd donatio causa mortis, prout est in fiendo, magis accedit contractui, quàm ultimæ uoluntati. Allegat gloss.quàm dicit singularem, in l.ij.ff.de dote præleg. Et ideo infert, quòd illa clausula, Si non ualet iure testaméti, ualeat saltem in uim donationis causa mortis, nihil operetur, quando donatarius est absens. Quod est bene menti tenendum, secundum eum, quem refert & sequitur Iacobus de san.Geor.ibi.in j.lec.*

Donatio ut habeat locum post mortem, an dicatur de futura succesione. Old.consi.cxxxix.adde no.in l.licet. C.de pac. ubi per Bald.

Donatio causa mortis non reuocatur pœnitentia donatarij, cui fortè fuit onus iniunctum. gl. not. in l.cùm pater.§.mater.de legat.ij.& in l.si cui. ff. de don.causa mor.& Alex.in l. non omnis.si cer.pet.

Donatio causa mortis reuocatur morte ciuili.gl.Bald.& Ang. in l.fi. C. de don.inter ui.& uxo.

† Adde Bartol.in l.post contractum. ff. de dona. & Chassa. in consuetu. Burgun. tit. des droictz & appartenances a gens mariez. §.vj. ubi alleg. Carolũ Ruinum in repeti. §. & quid si tantùm.

Donatio causa mortis confirmatur morte, siue interuenerit traditio, siue non, & recta uia transfert dominium à die mortis in donatarium.tex.sing.in l.ij.ff.de publi. Bal. in l.ij. C.si quis alteri, uel sibi. no.in l.j. C.de do.caus.mor. & quod per Bal.in l.ij.C.de cond.ob cau.ij.opp.Pau. de Cast. in cõsi.xcix.in fin.&

Donatio causa mortis an reuocetur per pœnitentiam. gloss. Bartol.& docto.in l.si aliena. ff.de do.caus.mor.& Alexand. consil. lxxxij. j. parte. & l. qui mortis. de do. caus. mor. & l. non omnis. si certum petat. & Alexand.consil.lxxxviij. iiij. parte. & in d.l.non omnis. ubi dicit sing.eam reuocari pœnitentia, nisi donans sine hærede decedat, secundum Ang. sing.in q. Altensis miles. & in l. circa. §.si cui.ad legem Falcid.& in l.ij.de leg.ij. & in l. qui Romæ.§.Flauius.de uerbo. obligat. ubi dicit esse casum inauditum. & ibi Alexand.ad

† fin.s̃.eod.uersic.lv.& xxxij. † Et per Franc.Are.duo uerba. in l.sciendum. de lega.j. in j.colum. & in l. non omnis.& uide do.Pe.Philip. Cor.in consi.cxxv.incip.Licet. in litera E. in j. parte.]

Donatio causa mortis fieri potest uxori à marito de omnibus bonis, licet maritus postea condemnetur in confiscatione bonorum.Bald.in l.executorem. xiiij.colum.de execu.rei iudica. & potest reuocari etiam à marito existente in banno. Bald. ibidem per l. sed si mors. de dona. inter uir.& uxo.& s̃.Donatio in fraudem.uer.xvj.& suprà, Donatio inter coniuges.uer.lx.

60 Donatio causa mortis coram iudice facta, ualet, etiam corá duobus testibus.Bal.in l.pacta nouissima.C.de pac.in prin. & s̃.eod.uersic.xxviij.

Donatio morte donatoris confirmata sapit naturam ultimæ uoluntatis.l.filiæ cuius.C.fam.ercis.Bald.in l.ij.ij. oppo.C. de cond.ob causam.

Donatio causa mortis facta incapaci non ualet. gloss. no. in l. quod conditionis.de do.cau.mor.& ibi Bar.& Bal.in l.pen. C.ad legem Falcid.

Donatio causa mortis an uideatur reuocata per aliam dispositionem antè, uel pòst factam, in l.uxori suæ.ff.de dona. inter uir.& uxo.

Donatio causa mortis non dicitur cõditionalis propter mentionem mortis.Bald.in l.post mortem.in ult.col.C.de fideicom.per l.senatus.ff.de dona.causa mor.Sed

Donatio causa mortis habet tacitam cõditionem, si ex tali infirmitate moriatur. Bal.in l.fi.C.de posthum.hæred.institu. per l.senatus.ff.de dona.cau.mor.

Donatio causa mortis qua actione petatur.Bart.in l.j.ff.de dona. causa mor.

Donatio causa mortis an confirmetur morte filij. Bart.in l.qui ex precio.ff.de dona.causa mor.

Donatio causa mortis per quem possit reuocari. Bart. in l.qui ex precio.ff.de dona.causa mor.

Donatio pia facta ecclesiæ per ingressum in monasterium, potest reuocari ab eo ante professionem, cùm deficiat fundamentum: secus, si sit facta simpliciter. Bald.in Marg.uerbo, Donatio.uer.j.& Innoc.in c.quod ad te. de cle.coniug.

Donatio facta monasterio nondum constructo, non ualet. ca. abbate sanè.de re iudi.lib.vj.secundum Flor.in l.si seruitus. §. futuro. ff. de ser. urb. prædior.& ibi Bald.& Bart.in l.seruos. C. de adi.leg. ubi dicit secus in legato. & Abb.in c.nos quidem.de testa.

† Donationes factæ ecclesiæ excedentes summam quingentorum aureorum, hodie de iure canonico tenent. Ita Hostien.& Ioan.And.in cap.fi.de solu.facit tex.in ca. qui opes. xvj.quæst.iiij.& in cle.fin.de deci.nam leges Imperatorum super insinuationibus fiendis non potuerunt ecclesiæ præiudicare.nota in c. ecclesia sanctæ Mariæ. & in c.quæ in ecclesiarum.extrà, de constit.Panormi.in c.fi.extrà, de sol.per Bar.in l.j.C.de sum.tri.

Donatio facta ecclesiæ per uxorem, præsente uiro, ualet. Bal. in l.si constante.§.pe.sol.mat.

Donatio inter coniuges facta, ut alter distribuat in piam causam, ualet. Flo.in l.mulier.ff.ad legem Aquil.

Donatio pia dicitur, quando uxor donat uiro pro dote filiæ.l. siue uxor.& ibi Bar.ff.de dona.inter uir.& uxo.

Donatio facta ecclesiæ rumpitur agnatione posthumi. Bal. in auth.si qua mulier.ij.col. C.de sa.san.ecclesijs.

Donatio pia quæ dicatur. Bald. in l. illud. in princip. C.de sacrosan.eccle.

Donatio fratri, uel amico, uel diuiti facta, non dicitur pia, etiamsi sit expressè dictum in ea. Bald. in d. l. illud. de sacrosan.eccle.post gloss.ibi, nisi sint pauperes: ut ibi. & Vin. Palio.in consi. In hac hæsitatione. quod est post consilium cv. Alex.iiij.parte.

Donatio pia facta ecclesiæ, uel ciuitati, non debet insinuari etiam supra quingenta. Bar. licet Bald. contrà in d.l.illud.de sac.san.eccle.& Pau.de Cast.in consi.xxx.gl.in auth.de non alie.§.sancimus.uide l.sancimus. §.exceptis. C. de dona. omnino per Abb.in c. relatum. j. de testa.Item si fiat ecclesiæ Romanæ.s̃.Donatio insinuatur.uer.iij.

10 Donatio pia non subiacet solennitatibus iuris communis. l.j.C.de sac. san. eccles. ubi per Bartol.& no.in c.cùm esses. de testa. & c. relatum. eod. tit. Item nec solennitatibus statutorum. Bald. sing. in l. generali. C. de sac.san.eccle. Paul. de Castr.consil.xxx.& consil.cccij. & Bald.in l.nulli.de episcop.& cler.

Donatio facta pauperibus absentibus, etiamsi nullus recipiat pro eis, ualet, si fiat in ultima uoluntate, quia dicat testator, Dono centum pauperibus: sed inter uiuos facta ualet, si cõstat, quòd uoluerit celebrare cõtractum donationis. Quod uerum in dubio. Bart.post gloss.in l.illud.C.de sacrosan.eccle.& ibi Bart. & doct.

Donatio facta filiæ ingressæ monasterium à patre, an ueniat in collatione bonorum. Bald. & doct. in l.illam.C.de colla. & in l. quoniam nouella. C. de inoffic.testa. Et an computetur in legitimam. Bald. ubi s̃.& Bart.in l.j.§.si parens. ff. si quis à paren.fu.ma.quòd computetur in eius legitimam, etiamsi pater ponat super altari ecclesiæ, quàm ingrediatur filia.quod etiam tenet Bal.ubi s̃.

Donatio pia an reuocetur per legitimationem spurij. Bal.in l. j.xij.col.C.de inoffi.dona.

Donatio facta clerico, uel episcopo, an quæratur sibi, uel ecclesiæ suæ.Bald.in titul. de pace Constant. §. hic quod nos. uersicul. ecclesijs uel episcopis. & j̃.uer. Legatum ecclesiæ. uersic.xxiij.

Donatio pia ualet, etiam de omnibus bonis.s̃.Donatio omnium bonorum.uer.j.

Donatio pia etiam absenti fieri potest. Bal. in l.illud. de sa.san. eccle.& Pau.de Cast.in consi.liiij.

Donatio pia de iocalibus, uel alijs aduenticijs, fieri potest per filiamfa.uiduam, siue consensu patris. Pau.con.cxxv.

Donatio pia facta tumultuario mentis impulsu, ualet, & reuocari non potest. xvij. q. iiij. sunt qui opes.
Donatio pro ornamentis altaris, &
20 Donatio pro libris ecclesiasticis, parificantur. ca. nimis. el j. & ibi Abb. de exces. præla.
Donatio quæ dicatur dedicatio bonorum hospitali, & an possit reuocari. Alexand. consi. lxxxj. j. parte. quòd sic, tanquam donatio causa mortis, ex quo facta est per infirmum collata post mortem.
Donatio facta pauperib. in testaměto sub conditione, si testamentum mutabitur, an ualeat mutato testamento. Bald. in c. j. §. ij. de feu. da. in vj. leg. commis.
Donatio omnium bonorum facta ecclesiæ cum pacto, quòd ecclesia præstet alimenta donatori, donec uiuat, dicitur usuraria, si alimentorum quantitas uerisimiliter ascendat ad quantitatem donationis, uel ultra, aliàs non. Paul. de Castr. † & Alexand. in l. item quia. §. fi. ff. de pact. † Vide do. Ias. May. in l. cunctos. C. de sum. tri. num. 80. & in eiusdem l. repe. nu. 30. & sequen.]
Donatio facta monasterio, reuocatur propter filios super nascentes donatori usque ad legitimam tantùm, uel totaliter, si uelit ecclesia. Bart. in l. Titia. §. Imperator. de leg. ij. xvij. q. iij. c. fin. gl. in l. si quis ad declinandam. de epi. & cleri. Bal. in l. j. ult. col. C. de inoffi. dona.
Donatio facta monasterio an reuocetur propter ingratitudinem monachorum. in Spec. de dona. uer. quid si aliquis baro. & de eius forma, in Spec. de instru. edi. §. xv. & tit. de dona. & tit. de regul.
Donatio facta filio monacho dicitur pia. Bald. in auth. similiter. C. ad legem Fal.

Donatio propter merita, seu remuneratoria, non requirit insinuationem. l. Aquilius. ff. de dona. Bald. in l. illud. de sac. san. eccle. & in l. si donatione. ij. col. C. de coll. Cyn. in l. ut liberis. eo. tit. & Bal. in addi. Spec. de dona. uer. in eo. ubi dicit uerum, si merita erant obligatoria, secundum Guil. de Cu. in l. si tibi. ff. si cer. pet.
† Adde, quòd ad hoc, quòd donatio dicatur remuneratoria, tria copulatiuè requirũtur: uidelicet quòd merita, pro quibus fit, uerè appareant, quòd sint æqualia rei donatæ, & quòd non sint obsequialia. Ias. in l. si donatione. C. de dona. de quo etiam latè per Chassa. in tit. des successions. §. v. in consuetu. Burgun. Et hæc donatio potest fieri inter uirum & uxorem: ut idem refert in tit. des droitz & appar. agens mariez. §. vij.
Donatio propter merita ualet tantùm pro mensura seruitiorum. Ioan. And. in rub. Spe. de reb. eccle. non ali. Alex. consi. lv. j. parte. & ꝟ. eo. uer. viij.
† Donatio remuneratoria non continetur appellatione donationis. Bar. in j. constitu. Digestorum, & in l. per diuersas. C. manda. in l. j. & in l. filiusfam. ff. de dona. & Alex. con. xlij. iiij. parte. ubi infert ad statutum de donatione.
† Adde, quòd donatio est remuneratiua propter nobilitatem compensandam cum dote, si nobilis nubit plebeio: nam tunc potest sibi constituere dotem animo donandi. Abb. in cap. fin. de dona. inter uir. & uxo. & in cap. de adul. in fin. & in ca. cùm in ecclesiæ corpore. in ij. & iij. colum. de simo. & in ca. super eo. el ij. in ij. colum. de test. & Bart. in l. si uoluntate. C. de do. promis. & in l. si diuortio. ff. de uerbor. obligat. & in l. si ita stipulatus. §. si tibi nupsero. ff. eo. & glo. ord. in d. l. si uoluntate. ubi per Bald. & Ang. & Salic. in l. ij. C. de do. cau. non numera. Bald. in l. j. in fin. C. de dona. ante nup. Angel. in consil. suo v. incip. And. Ioan. & in l. j. ff. solu. matrimo. & Ioan. de Imo. in rubr. eo. tit. & Lud. Rom. consil. cccxlvj. inci. Consultatio præsens tres habet, &c. in x. col. & per Modern. & ibi Barba. & Alex. in d. l. si diuortio. in v. col. dixi ad plenum in repetitione mea ca. grandi. de sup. negli. præla. lib. vj. in ix. col. & x. col.
† Donatio ob merita quatenus quantitatem meritorum excedit, dicitur simplex donatio. do. Barth. Soci. in con. xlviij. incip. In presenti. circa medium. iij. col. in j. parte. uide etiam Fran. Are. in l. Iulianus. §. qui fundum. in ij. col. de uerb. obli. & do. Bar. Soc. in consi. ccxv. incip. Visa. uer. cõfirmo etiam. circa medium. in ij. parte.]
Donatio remuneratoria non præsumitur, quæ fit consanguineo. l. Aquilius. ff. de donatio.
Donatio propter merita facta per patrem filio non confertur, si merita probentur. Nico. de Neapo. secundum Bald. in l. si donatione. C. de col. ult. col.
Donatio propter merita dicitur, si meritum uel seruitium fit insigne. gl. xij. q. ij. si quis. Alex. consi. lv. j. parte.
Donatio facta filio per patrem uidetur facta ob merita. Bal. in l. tutor. §. quæ tutoribus. in ij. lec. de excu. tuto. glo. in l. si donatione. in fin. C. de colla. sed Alex. ibi dicit uerum, si merita præcedant: aliàs præsumitur facta propter affectum.
Donatio propter merita non ualet ultra mensuram meritorũ, quia rescinditur beneficio l. ij. C. de rescin. uend. secundum Ioan. de Imo. ibi: & Ludo. Pon. in l. si donatione. C. de col. & omnino per Alex. ibi, & in consi. lv. j. parte.
Donatio facta filio propter merita, & propter affectionem, nõ tenet à principio, quia præsumitur facta ut filio, non ut extraneo. per Alexand. in d. l. si donatione. C. de col. & Pau. de Cast. consi. ciij.
10 Donatio propter merita an ualeat, meritis aliter non probatis. Bar. in l. si fortè. de castren. pecu. quòd si fiat ab eo, qui posset liberè donare, nullis præcedentibus meritis, præsumuntur merita ex illis uerbis, aliàs non, ut quando donatur uxori propter merita. & per Bart. in l. frater à fratre. ult. col. de cõdi. indeb. uide Bal. omnino in l. si donatione. C. de col. ubi singu. loquitur. & dic, quòd
Donatio præsumitur propter merita. uide ibi. Item,
Donatio propter merita an ualeat, si aliter merita non probentur. uide etiam per Bar. & Bal. in l. per diuersas. C. mandati. ubi reprehendit opi. Bart. ibi, quòd clausula, Propter merita, &c. aliquid operetur, & non debeat de instrumento remoueri, sicut Barto. dicit se pluries fecisse fieri, secundum opi. Bart. tenet Alex. consi. xliij. iiij. parte. & melius per Alexand. in l. si donatione. de colla. ꝟ. uer. Merita. uer. pen. & fin. & Bald. in l. ij. C. ne li. pot. quòd merita non sunt probanda. Alex. in d. l. si donatione. contra Bald. dicit etiam cum iuramento non ualere, si merita nõ probentur, & per ipsum cõsi. lv. j. parte.
Donatio propter merita inter coniuges nõ confirmatur morte, meritis aliter non probatis. Ang. sing. & Alex. & Ful. in l. si donatione. de colla. post gloss. ibi Bartho. Cep. in sing. uer. cxlix. sed contra ibi Alex.
Donatio propter merita & seruitia collata ecclesiæ, non ualet per prælatum, etiam cum consensu capituli. Ioan. And. in addi. Spec. de reb. eccle. non alie. & Alex. consi. xlij. iiij. parte. nisi constet de illis. ꝟ. eo. uer. antepen.
Donatio facta à decurionibus in præiudicium Reipu. non ualet. l. ij. C. de decre. decurio. lib. x. nisi propter merita. Bart. & Alexãd. in princ. in l. ambitiosa. ff. decre. ab ordi. fa. ij. colum. per l. diuus. de bo. dam. & l. tutor. secundum dignitatem. de administra. tuto. & Alexand. consi. xlij. iiij. parte. facit quod no. Bart. in l. j. ff. de iusti. & iu. & in l. si liberum. de plagia. & quod per Bal. in l. præses. C. de transac.
Donatio remuneratoria non potest reuocari propter ingratitudinem. ꝟ. Donatio reuocatur. uer. x.
Donatio propter merita apparentia aliter, quàm per confessionem donantis, fieri potest per prælatum, etiam in præiudicium successoris. xij. q. ij. quicunque suffragio. xvj. q. vj. illud. & Alexand. in consil. lvj. in j. parte. consi. xlij. iiij. parte. & ꝟ.
Donatio propter merita fieri potest filio à patre. Bald. in l. cùm oportet. §. j. C. de bo. quæ lib. authen. unde si parens. per gl. & Bar. & doc. C. de inoffi. test. & doc. & Alex. in l. si donatione. de col. ubi dicit uerum, nisi in meritis obsequiosis: quia illa non requirunt remunerationem, cum ex necessitate debeantur.
Donatio facta filio propter merita, non computatur in legitimam. Pau. de Cast. consi. cxxij.

Donatio inofficiosa reuocatur eatenus, quatenus est inofficiosa, secundum Abb. antiquum in cap. Raynaldus. de testa. Quod uerum, siue sit inofficiosa re & consilio, siue re tantùm. Item siue sit facta liberis, siue extraneis, secũdum Iaco. But. in auth. unde si parens. C. de inoffi. testa. & Bal. in Marg. uer. donatio. uer. pen. uide Bar. in l. Titia. §. Imperator. de legat. ij. & in l. j. C. de inoffi. dona.

Donatio

Donatio supra modum concessum facta reuocatur, quatenus est supra modum, & non in totum. Abb. post gl. in c. ad Apostolicæ. de dona. ubi uide.

Donatio inofficiosa an possit per filium reuocari uiuo patre, uel mortuo. Bar. in d. §. Imperator. & Bal. in d. l. j. ix. col. Ang. in auth. de immen. do. col. vij.

Donatio dodrantis, id est, nouem unciarum, ualet, nec reuocatur, quãdo pater donans instituat filium in tribus uncijs, & multa legata fecit, quia legata non ualent, ut filio sit salua legitima. Bar. post gl. in d. l. j. C. de inoffi. dona.

Donationes si plures à principio inualidæ factæ sunt, & eodem tempore confirmatæ, puta per mortem, reuocantur pro rata: sed si fuerint ualidæ, reuocatur solum ultima, quæ fuit inofficiosa. post gl. in d. l. j. in fi. C. de inoffi. dona. & j. eo. uer. penult.

Donatio facta uni filiorum immoderatè, reuocatur, quatenus est immoderata. l. pen. & ibi Bar. C. de inoffi. dona.

Donatio inofficiosa, etiam iurata per patrem, potest à filio reuocari. Bar. in l. Titia. §. Imperator. de legat. ij.

Donatio inofficiosa an reuocetur ipso iure, uel per querelam. † Bar. & gl. in d. l. Titio. §. Imperator. † Et qualiter per filios & parentes reuocetur: uide do. Bar. Soci. in consil. cviij. incip. In hac. circa fi. iiij. col. in j. parte.]

Donatio ultima inofficiosa an faciat primam nõ inofficiosam reuocari. gl. & Bar. in d. §. Imperator. & in d. l. j.

Donationis inofficiosæ materiam supple s. uerbo, Donatio. el j.

Donatio ob causam non debet insinuari. s. uerbo, Donatio insinuari. uersicul. xxxviij. xl. & sequen. † Et uide do. Pet. Philip. Cor. in consi. xlv. in litera M. & N. in iiij. parte.]

Donatio ob causam, & donatio simplex, quomodo differunt. Oldrad. in consi. v. aliàs consi. 50. Titius, &c. ubi etiam dicit, quòd

Donatio ob causam dicitur, quæ continet causam, licet etiam fiat per uerba apta ad donationẽ simplicem, secũdum Alex. consi. xxxix. iiij. parte. in iij. dubio.

† Donatio simpliciter donat hospitali, & corã eis testibus, eadem die uisa illa donatione hospitalis se obligauerit ad dãdum singulis annis certum quid, nõ dicitur pura, sed ob causam ex illa uicinitate actuum: igitur uidetur esse locus l. j. C. de donatio. quæ sub modo. do. Bar. Soci. in con. cxxxv. inci. Suprascrip. uer. postremo. circa medium, in j. parte.]

† Donatio si post donationem sub istis uerbis, purè, & simpliciter factam, donatarius promittit incontinenti donanti ob donationem prædictam annuatim soluere quantitatem uini & olei. Itẽ an donatio præsumatur ob causam, ita quòd dicta causa nõ secuta possit reuocari: uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. cccl. incip. In hac. per totum. in j. parte.]

Donatio ob causam an reuocetur causa ingratitudinis. gl. fi. in uer. inueniatur. C. de reuo. dona. Alex. in d. c. consi.

Donatio ob causam an reuocetur, causa non secuta. no. in l. iij. uer. quanquam. ff. de condi. ob cau. & in l. j. & ibi Bal. C. eo. tit. quòd sic. & in l. cùm ancillam. & ibi Barto. C. eo. Spec. de obli. & sol. §. v. & an propter liberos supernascentes. per Alex. consi. xxxix. iiij. parte. quòd non.

Donatio castri cum territorio, comprehendit loca sylvestria, & flumina. Bald. in ca. j. de cap. qui curi. uen. & suprà, Concessio. uersic. lij. Item intelligitur cum tota munitione, & ærario armorum. Bald. in c. j. §. si quis de manso. de controuer. inuestit. Barth. Cep. de ser. rusti. tit. de fluminibus.

† Donationi alicuius rei quis consentiens an uideatur concedere ius, quod habet in re. Abb. in ca. pastoralis. de donat. & facit tex. in l. si domus. §. fin. ff. de lega. j. l. seruum filij. in prin. & ibi per Angel. in l. si sic. in §. fin. & ibi per Bart. & in l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. eod. tit. & in l. res donatas. ff. de ędili. edic. & in l. cùm alienam. & in l. uxor patrui. C. de lega. & Bar. per illum text. in l. fi. C. de loca. prædi. fisc. lib. xj. & Bald. in rubr. C. de contrahen. emptio. in vj. quæst. & in l. cùm alienam. in princi. & in l. si quis emptionis. in §. j. C. de præscript. trigin. anno. & ibi etiam hoc uoluit Ang. quod de natura contractus est, ut illud ius, quod quis habet, censeatur esse translatum.

Donatio insulæ uel fundi uiginti iugerum, ualet in totum, etiamsi sit quindecim iugerum, si fuerit confinata. Old. consil. cxcvj.

Donatio fructus uillæ si fiat uni, & proprietas alteri: uide Paulum de Cast. consi. cij. & in l. si alij. de usufruc. leg.

Donatio castri, uel uillæ, an comprehendat merum & mistum imperium. Pau. de Cast. con. cxxxij.

Donatio castri intelligitur cum omnibus suis pertinentijs. s. uer. Castrum. uer. xv. ubi plenè. & uer. Concessio. uer. xj.

† Donatio castri an comprehendat nemora, & pascua, & omnia alia pertinentia ad castrum. uide do. Pe. Phili. Corn. in con. cccxxj. inci. In hac. litera M. N. O. & seq. in iiij. parte.

Donatio à principe facta filięfami. fœminę, dicitur quasi castrense peculium. tex. sing. secundum Bal. in l. fi. in prin. C. de bo. quæ libe.

Donatio à principe facta filiofa. est eius præcipua, in qua patri non quęritur usus fructus. l. cùm multa. & ibi Bald. C. de bo. quæ lib. Bal. in l. cùm oportet. ult. col. eod. tit. glo. in authen. excipitur. eo. tit.

Donatio à rege, uel principe facta ecclesiæ priuatæ, non tenet, & potest reuocari per ipsum donantem, & per eius successorem, quando ex ea regnum enormiter læditur. Pau. de Castr. consi. xxij. in Spec. de instru. edi. §. nunc autem. in fin. Ioan. Andr. in addi. Spe. de iur. om. iudi. Ioã. Pap. in Summa, de excep. contra instrumenta. uer. alijs rationibus.

Donatio facta à principe ambasiatoribus, cui acquiratur. s. uer. Donatio. el j. uer. v.

Donatio facta ecclesiæ Romanæ per Imperatorem Constantinum, ualuit. l. penult. uersicul. his offerre nostra. C. de bo. quæ libe. secundum Bald. ibi. eod. c. j. circa fin. de iureiuran. & Ioan. Andr. in Spec. de iur. omn. iudic. §. j. in addi. uidisti duas opin. uer. habeo consilium Dyn. ubi etiam dicit, quòd illa comprehendit etiam merum imperium terrarum donatarum. & per Alexand. in rubri. de uerbor. obliga. in princip. Pau. de Castr. consi. lxxij. pro qua est tex. secundum Abba. in c. per uenerabilem. qui fil. sint legi. & in c. fundamentum. de elec. in vj. uide Bald. & doc. in j. constit. C. & in addi. Spec. de instrum. edi. uer. papæ. & Imperatori. & ibi Specul. uersi. fi. Bartol. & Alexand. in j. consti. Digestorum. & in l. omnibus. ff. ad Trebellia. & in l. j. in princip. & §. j. post gloss. ff. de offic. præsid. & Alexand. in l. legatarijs. eod. tit. Bald. in prælu. feu. xij. colum. per Innocen. in cap. quod in dubijs. & c. fin. de rer. permu. & c. fi. de restit. in integrum. Card. plenè in cle. Romani. uer. porrò. de iureiuran. & in c. translato. de constit. & in cle. j. de summa tri. & Alexand. in rubr. de uerb. oblig. & Alex. post Bart. in l. prohibere. §. planè. quod ui, aut clàm. & Bald. in c. j. si de feu. fue. contro. & per Bart. in l. j. §. differentia. de acquiren. poss. Ludo. in l. is, qui hęres. in prin. de acquiren. hære. doc. in cap. ex ore. de his, quæ fi. à maio. parte capituli. & in c. ex insinuatione. de simo. per Bald. in l. Barbarius. ad fi. de offic. prætor. uerba dictæ donationis, & priuilegij sunt lxvj. dist. Constantinus. eius uerò confirmatio ponitur lxiij. distin. ego Ludouicus. ubi etiam dicit glo. quòd illa reuocari non potest per Imperatorem.

Donatio facta ecclesiæ Romanæ de prouincia Romandiolæ & Bononia, per Rodulphum regem Alemaniæ, ualet, licet nõdum fuerit coronatus. in Spe. de rescrip. præsen. §. fi. uer. item quod obtentum. & ibi Bar. in addi. uer. Donatio.

Donatio facta per principem uxori suæ, ualet statim. l. donationes. & ibi Bar. C. de don. inter uir. & uxo.

Donatio à patre rege filijs, etiam non emancipatis, ualet, si exprimatur, quòd donet pater ex regia authoritate. Bald. in §. item sacramenta. uer. ccl. de pa. iur. fir. in usi. feu.

Donatio facta ecclesiæ Romanæ, etiam sine insinuatione, ualet: s. Donatio insinuatur. uer. iij.

Donatio prouinciarũ ecclesiæ Romanæ facta, facit eas esse de populo Romano. Alex. post Bar. in l. hostes. ff. de capti.

† Donatio facta cõmunitati, & Reipublicæ, sine causa, an ualeat: uide do. Bar. Soci. in consi. xcvj. incip. uer. circa ij. cum uer. seq. in j. parte.]

Donatio per minorem, etiam cum decreto iudicis, fieri non potest. l. fi. §. fin autem. C. si maior fac. in v. lib. C. & Pau. in consi. 100. quod est uerum, nisi sit remuneratoria, quæ cum decreto ualet, etiam de re immobili. xxij. q. ij. per

q.ij.per munerationem.&c. quicunq; suffragio.l.si unus libertus.ff. si quid in frau.pa. maximè si est cõsuetudo. gl.in l. si ante.ff.so.mat.secundum Lud.Pon.in sing. uer. Donatio. uer. minor.

Donatio facta per minorem non insinuata, & sine authoritate curatoris, an ualeat, stante statuto, quòd minor possit cõtrahere, & mercari, ac si esset maior. Pau.de Cast.consi.100. quòd non.

† Donatio facta per minorem xxv an. ingrediendo monasterium sine decreto iudicis, & sine authoritate curatoris, an ualeat: uide do.Bar.Soci.in consi.lxij.incip.In præsenti.uer. secunda conclusio.in j.parte.]

† Donatio facta à minore xxv an. cum iuramento, an ualeat, & an data restitutio in integrũ.do.Bar.Soci.in cõsi.cclxxix. incip.Visa.uer.circa prin.non insistendo.in j.parte. & uide Dy.in consi.v.]

† Donatio facta per filiam minorem patri, iuramento firmata, cum præsentia amicorum, & cum insinuatione patris procuratoris, an ualeat, & an præsumatur extorta, & ex quibus, & qualiter rescindatur: & quid si in instrumẽto cõtinetur, quòd non dolo, metu, itẽ & quòd fuerit artificiata: uide do. Bar. Soci.in consil.cclxiij. incip.Cupio.j. uer. circa tertium aduertendum.cum uer.seq.in ij.parte.]

Donatio à prælato cum consensu capituli, uel sine, an ualeat: & quãdo, & quid si fiat capitulo. in Spe. de his, quæ fiunt à præla.si.consen.cap.uer.fi.& dixi in trac. de Episcopo, iiij.lib.in princi. & j.uer. Prælatus alienat.per dis

Donatio ab abbate facta, an ualeat. Innoc.in c.cùm in officijs. de testa.& s.uer. Abbas.

Donatio per emphyteutam sine cõsensu domini, an ualeat.in Spec. de loca.§.vj. uer.cviij. & j.eod.& uer.Emphyteuta donat.per discursum.& j.proximè.

Donatio rei emphyteuticæ in præiudicium domini non tenet, nisi donetur commoditas. Bald.& Ioan.de Imo.in l. usufructu.ff.solu.matrimon.Item nisi donetur, saluo iure domini.Bald.in tit.de pace Constan.§.libellariæ.& c.j.§.donare.qualiter olim feu.po.ali. & in c.j.§.fi.quæ sit pri.causa bene.ami.& in l.fi. C. de iure emphy.aliàs irrequisito domino non ualet donatio. glo. doc. in c.potuit.de loca.& ibi Innocen.& Ioan.And.in addi. Spec. de loca.§.nunc aliqua.uersi. cvij.& in Spec.in tit.de emp. & uen. §.nunc dicendum.uer. sed pone, statutum.& Zab.in d.cap.potuit.d.l.fi. & ibi Bart. & in l.si domus.§.fin.de legat.j.& in l.in conuentionalibus. de uerbo.sig. Bart. & Bald.in l.uniuersas.C.ne rei domi.uel temp.Bart.in l.omnimodo.de impen.in re.do.fac. Sal. in d. l.fi.j.q.Alexand.de Vinc. in d.cap.potuit.xj.charta. de loca. & j.uer.Emphyteuta donat.uersi.ij. & omnino uide Angel. Are.Insti.loca.§.adeò.ubi refert omnes opi.doc.& dicit cõmunẽ esse opin.quòd possit fieri donatio sine consensu domini, siue sit ecclesiastica, siue priuata emphyteusis.

Donator omnium bonorum, præsentium & futurorum, potest testari, nisi tradiderit possessionem bonorum: ut per Bald. in authen. sed cùm testator. j. col. C.ad legem Fal.Bar.in l.stipulatio hoc modo.de uerbo. oblig.& in l.cum duobus.§.idem.pro socio.

† Donator omnium bonorum, præsentium & futurorum, reseruato solo usufructu, an teneatur cauere de utẽdo, & fruendo, &c. uide Cor.consil.cclxvij. uolum.iiij. & Soc.in l.omnes.ff.de excep.

Donator potest in donatione pacisci, quòd donatio nõ reuocetur per natiuitatem filiorũ. Bal.in l.j.ad fi.C.de inoffi.dona.Sed uide omnino Bal.in addi.de instru.edi.§.porrò.uer. donatio autem firma.ubi dicit tunc non cessare querelam.

† Donatio licet quæsita per filium quæratur patri, quo ad usumfructũ, potest opponere, quòd patri non quæratur, nec ei acquiritur. do.Barth.Soci.in consi.cxcviij. incip. In aspectu.uer.ij.ista conclusio.in ij.parte.]

Donans quod sibi debet Titius, uidetur donare actionem contra Titium.Bartol.in l.si seruus.§.cùm seruus.in fi. ff. de stipu.ser.

Donator non potest agere contra donatarium, ut ipsum alimentet.glo.& Bart.in l.in condemnatione.ff.de reg.iur.sed Cy.in l.fi.C.de reuo.dona.dicit quòd

Donatorem debet alere donatarius, si sit factus inops donator.Cyn.in d.l.fi.ideo cautius est expressè dici in instrumẽto donationis.

Donator non potest amplius disponere de re donata, nec inter uiuos, nec in ultima uoluntate. Bal.in l.si ante matrimonium.C.de dona.ante nup.

Donator si moriatur, nõ facta reuocatione, præsumitur in uoluntate perseuerare.Bal.in l.iij.C.de don.inter uir.& uxo.

Donans fructus agri, nõ deducit expensas. Bal.in l.j. pen. col. C.de fruc.& lit.expen.

† Donans medietatem omnium bonorum suorum, an possit unam rem insolidum alienare.Guido Papæ decis.dcij.

Donator an & quando teneatur de euictione donatario. in l. Aristo.§.Labeo.de dona.in l.ij. C.de euic.& ibi Bal.& quod per Bart.in l.Iulianus.§.j.de uerbo.oblig. & in l.si pro te.§.j.

† ff.de euic.† Vide do.Pe.Phil.Cor.in con.xlj.inc.Quãquam. per totum.in ij.parte.

† Donatio in traditione rei donatæ, quãdo apponit pactum, quòd donatarius satisfaciat creditori ipsius donatoris, an, & quando ex tali pacto quæratur actio sine cessione creditori contra donatarium. do.Bar.Soci.in consil.ccxxxvj. incip.Placet.per totum.in ij.parte.]

10 Donans rem alienam, & tradens, si cauit de euictione, liberatus est à prima actione, licet dominium non transtulerit. Ioan.de Imo.in l.Aristo.§.Labeo.ff.de dona. & Alex. in l. fi. §.fi.de uerb.obl.

Donator non tenetur ultra quàm facere possit. l. inter eos.in fi.ff.de fideicom.secundum Io.de Por.in l.rei.§.socero.solu. matr.Quod uerum, nisi donauerit ob causam.Ang.in l.sunt autem.de re iud.

Donans rem, quæ non est in commercio, an, & quando teneatur saltem in æstimatione.s.Donatio rei prohibitæ.

Donator potest reuocare factam donationem donatario in præiudicium substituti.Io.de Por. & Bart.in l.qui Romæ.§. Flauius.de uerb.obli.& in l.si quis. de seruis expor. & j.uer. Donatarius.uersi.xxiiij. Sed contrarium tenet Ioan. Andr. in addi. Spec.de instru.edi. §.nunc uerò aliqua.in addi.quæ incipit, per superiora.quam sequitur Pau.de Cast. in consil. clix.xv.col.ubi uide omnino.

Donans rem emphyteuticam perdit ius suum, nisi donet cõmoditatem.Bal.& Imo.in l.usufructu.ff.solu.mat.

Donans instrumenta emptionis uidetur donare res emptas.l. j.& ibi Barto.C.de dona.facit l.Caius.de leg.ij.

Donator licet ex pacto non possit reuocare donationem ex causa ingratitudinis, potest tamen accusare donatarium, ut puniatur pœna criminis, propter quod fuit ingratus in donatorẽ.Io.And.in addi.Spec. de do.§.j. uer.quid si actum.& Alex.consi.xxxix.ad fi.iiij.parte.

Donator non potest esse testis pro donatario, etiamsi non teneatur de euictione. Pe.Cy. & Bal.in l.omnibus.C.de testi. Gul.de Cu.Bal.in l.& hæredi.§.uos autem.ff.de pac. Lanfr. in capit. quoniam contra. uer. testis.uer.sequitur uidere.de proba.& s.uer. Cedere.el ij.uer.v.& omnino per Abb. in ca.

† insuper.de testi.quod no.†Et aliquid per Feli.in ca.insuper. de testi.in vj.col.circa fi.]

Donans iurisdictionem non dicitur ea uti, si donatarius ea nõ utitur: aliàs sic.Flor.in l.non utitur.ff.de usufruct.

† Donans uidetur donare ius, quod habet in rebus donantis, & prout illas habet.Deci.con.clxxxvij.col.ij.in fine.

Donans bona ecclesiæ cum pacto, quòd ecclesia teneatur ad onera pro illis, aliàs possint propria authoritate capi, non potest ea capere sine authoritate iudicis ecclesię, aliàs committit sacrilegium.xij.q.ij.nulli.secundum Flor.contra Bar. in l.caueri.ff.communia prædio. & Innocen.in cap.uerum. de foro compe.

20 Donans ciuitatem uidetur donare ius, quod habet in ea, etiam minimam iurisdictionem, si magnam non habeat. Bal. in l.monumenta.C.de leg.

Donator licet post donationem possideat, nõ præsumitur donatio fictitia, si possidet precario nomine donatarij.Bart.in consi.Martinus de Eugubio.

Donator non potest opponere de contractus simulatione, id est, quòd donatio fuerit simulata, sed alius extraneus sic. Bar.in consi.Martinus de Eugubio, in fi.sed j.eo.contra.

Donator

Donator potest repetere donata, si donatarius nō im plet pro parte sua.l.j.C.de dona. quæ sub modo. & in tit. C.de reuo. dona. & habet tria remedia, scilicet actionem præscriptis uerbis, condictionem ob causam, & utilem in rem. d.l.j. & Bal.in l.si donationes.C.de contrahen.emp.

Donator potest retinere de bonis donatis tantùm, quòd uiuat.glo.in l. in condẽnatione. de reg.iur. & in l.si quis argẽtum.§.sed in his omnibus.C.de donat. Quod uerum est, nisi sit opifex: quia tunc sibi nihil retinet. gloss.in d.l.si quis.§. si quis uniuersitatem.& Bartol.in sing. uer.Donatio. & in l. stipulatio hoc modo.de uerb.obli. Et adde dictum Bald.in c.j.in princ. de nauti. fœn.quod illa gloss.in l.in condemnatione.est singularis,licet aliqui eam reprobent, quòd donatarius habet priuilegiũ, ne teneatur ultra quàm facere possit donatori pro alimentis, si donator retineat sibi de bonis donantis:non enim petit,sed retinet:ut in glo.& Alex.in d. l.in condemnatione.

Donator an teneatur ad fructus.Bart.in l.Nesennius.§.fundũ. de re iudicata.

Donator potest obligare rem donatam non traditam. l.quod sæpe.§.si res.ff.de contrahen.emp.l.pen. §.Lucius.de dona. facit l.quoties.de rei uend.Bar.in l.j.C.de iure fis.lib.x.Item non potest pignorare rem donatam.l. quæ prædium. & ibi Bal.C.si res ali.pig.da.sit.

Donator reuocans donationem ex causa ingratitudinis, non dicitur habere in ea causam lucratiuam. Bar.in l. j.de impo. lucra.descrip.

Donator negans se donasse, an uideatur reuocare donationẽ. in Spec.de dona.uer.item pone,pater.

Donans rem in proprietatem, uel ad utilẽ dominium, an possit recipere censum ab ipsa ecclesia donataria. Innocen. in cap.j. de dona. ubi loquitur de donante ecclesiæ à se constructæ.

Donans se & sua alicui ordini ecclesiastico,est uerè regularis, si portat habitum, secundum Abb.antiq. in cap.j.de testa.& Bal.in Margar.uer.Donans.uer.iij.

Donans,& hæres eius, potest uenire contra donationem non insinuatam intra terminũ statuti,licet iuratam.Fede.de Senis consi.ccliij.casus talis est, Statuto cauetur, &c.& s.Donatio insinuari debet.uer.xvij.

Donatoris confessio an probet merita præcessisse. j. uerbo, Merita. uer.si.

Donans rem in piam causam, uel potentiori, quia dubitat de controuersia,tenetur ad interesse ex edicto de alienatione iudic.mutandi causa facta,secũdum Bar.in l.ij.§.j.ff.eo.tit.

Donatarius an debeat etiam fructus restituere, quando donatio reuocatur. in l. si mortis causa fundus.ff.de dona.causa mor.& in l.cùm quis causa mortis. de condi.ob causam.

Donatarij unius repudiantis portio an accrescat alijs. in Spe. de donationibus.

Donatarius petit sibi tradi possessionem intra triginta annos. Bal.in l.illud.ult.col.C.de sa.san.eccle.

Donatarius si conueniatur hypothecaria à creditoribus donatoris,uide in l.j. & ibi Bart. C.de iure fisc.libr.x.& in l.de rebus.& ibi Bartol. Bald.& doc. C. de dona. ante nup. quia creditoribus incumbit probatio, quòd res fuerit prius obligata eis,quàm donata illi. d.l.de rebus. nisi fiscus agat hypothecaria: quia tunc donatario incumbit probatio, quòd sibi prius res fuerit donata, quàm fisco hypotheca. casus sing.secundum Bar.in d.l.j.de iure fis.& tenet Bar.in l.quæ. §.quod dicitur.de pig.

Donatarius causa mortis potest grauari de restituendo. l. ei, cui.ff.de dona.causa mor.l.j.C.eo.tit.l.iij.in prin.& ibi Bart. de leg.iij.Ioan.de Por.in l.qui Romæ.§.Flauius.de uerb.ob. & j.uer. Substitutio quibus fiat.uer.x.

Donatarius possidet ciuiliter per precarium donatoris. Bart. in consi.Martinus de Eugubio.

Donatarius an teneatur alere donatorem.gl.in l.in cõdemnatione. ff. de reg.iur.& in l.si.C.de reuo.don. Cyn.in l.j.C.de iure emphy.Bar.in l.obligamur.de ac.& ob.& s.uer.Donator.uer.iiij.v.& xxiiij.dic quòd sic.

Donatarius an debeat probare merita præcessisse.Bald.in l.ij. in fi.C.ne lice.po.& j.Merita.uer.iij.

Donatarius causa mortis lucratur fructus statim, etiam ante mortẽ donantis.Casus fin.secundũ Bal.in l.iij.§.fi.de le.iij.

10 Donatarius inter uiuos lucratur fructus perceptos, etiam ante confirmatam donationem morte donantis. Ang.in l.j. C.de dona.in Aug.& ab Aug.fac.

Donatarius nõ dicitur ingratus, licet donatori nihil relinquat in suo testamento.Bal.in l.si maioris.C.de transac.

Donatarius acceptando legatum sibi factum cum clausula, quòd plus petere non possit,an uideatur renunciare donationi.Pau.de Cast.consi.lxiij.

Donatarius non implens pactum in donatione positum, tenetur condictione ob causam.l.ij. & ibi doc.& Bartol. C.de cond.ob cau.

Donatarius cum clausula, Pleno iure, non potest fructus ecclesiæ cõuertere in suos usus: etiamsi habeat concessionẽ à papa.Inn.in c.pastoralis.de dona.& in c.pastoralis.de priui. & doc.mod.in c.cùm inter.de re iudi.

Donatarius tenetur donatori ad alimenta, quatenus facere potest,scilicet retinendo, non autem petendo, id est, si donator retineat sibi pro alimentis, non autem potest petere alimenta.Bald.sing.in c.j.in fi.princip.de natu.feu.& s.Donator.uer.xxiij.& Alex. in l.in condemnatione. de reg. iur. ubi glos.not. Sed an reuocetur donatio nõ alendo. Albe.de Imo.in cap.propter. de dona. & Cyn. post.gloss.in l.fi.C.de reuo.dona.

Donatarius non potest per testes ad æternam memoriam examinatos probare, quòd res uendita Titio fuit antè donata sibi,& sic obtinere contra emptorem. Bart.in l.si mater.§.fi. ff. de excep. rei iudic. quia quibus non nocet sententia,nec probationes:ut ibi.

Donatarius hæres institutus potest repudiare hæreditatem, nec propterea tanquam ingratus priuatur donatione. in auth.de immen.dona.in prin.secundum Ang.col.vij.

Donatarius non est obligatus dare annuum donanti, si res donata reuertatur ad donantem.l.Titia. ff.de an.leg. l.Stichum.§.Titia.eo.tit. Quod uerum,nisi donans ipsi rei adiecerit conditionem, per quam uelit euitare quid turpe, quia reuertitur ad donantem cum qualitate sua. l.si conuenerit. §.si fundus.de pig.act. l.debitorem. C.de pig.Ludo.in sing. uer.donatio.uer.ego declaro.

Donatarius primus præfertur secundo. Alexand. consil. lix. iiij.parte.

20 Donatarius exemptus à decimis, non tenetur ad decimas pro fundo sibi donato, de quo donator soluere consueuit decimas.Geminia.in cap.j.§.j.de iure pa.in vj.

Donatarius causa mortis non potest dicere testamentũ nullum.l.si uerò.§.sed si mortis.ff.de bon.quæ lib.

Donatarius an possit obligare rem. Innoc.in cap.pastoralis. de priuileg.

Donatarius an teneatur ad onera rei legatæ.in l. hæreditatem. de dona.quòd sic.

† Donatarius si expẽdit aliquid pro luitione pignoris, an habeat regressum contra donantem. do.Pet.Phil. Cor.in cõsi. xlij.in litera C.in iij.parte.]

Donatarius potest repudiare hæreditatem in præiudicium substituti,cui debebat restitui post mortem donatarij. Bart. in l.si quis. ff. de ser.export. & in l. qui Romæ. §. Flauius.de uerb.oblig.

Donatarius occupans propria authoritate rem sibi donatam, nõ traditã,mortuo donatore,dicitur prædo,quoad alia,non tamen,ut possit conueniri petitione hæreditatis.Bar.in §.si quis sciens.in l.etiam.ff.de peti.hære.

† Donatarius tenetur naturaliter donatori ad remunerandũ. l.sed si lege.§.consuluit.de peti.hæred.per Bart.

† Adde,quòd donatarius omnium bonorum tenetur ad debita, cùm donatio omnium bonorum intelligatur deducto ære alieno.gl.& doc.in l.æris alieni. C.de donat.

Donatario datur condictio ex lege.Bald.in l.& si mortis. C.ad legem Fal.per l.cùm pater.§.Mæuio.de leg.ij.

Donatarius domus tenetur alere donatorem, domo destructa,uel exusta. Bald.in l.j. C.de iure emphyteu.quando donatio ei facta est cum conditione alendi: ut ibi.& Bar.Cep. in sing.uersi.j.

Donatarius malè facit, si donat alteri rem sibi donatam, quia uidetur

uidetur à se abdicare memoriam donatoris. Card. in cle. ij. §.o excellentissimum. de reliq. & uene. sanc.

Donec habet in se tẽporum reuolutionem, & intercapedinem: non tamen inducit conditionem perpetuò extensiuam. Old. doc. & Barto. in l. Titius. de excus. tut. Item importat modum. Flo. in l. iiij. in prin. ff. de serui. Item facit conditionem. Bald. in l. j. in prin. C. de leg. Item conditionem extensiuam. Bar. in l. ambiguitates. C. de usuf. Item est temporis limitatiua. Card. in cle. ij. §. j. de æta. & qualita. † Et Aret. in l. quod meo. de acqui. pos. & in l. si quis posthumum. §. si filium. de lib. & posthu. ubi plenius. & in l. si id, quod. §. quod autem. de acquir. pos. & Bald. in consi. xcix. ij. uol. & Bal. in l. sed addes. ff. locati. & cõdu. & Signo. de Homo. in consi. xcvij.

† Donec, quid significet. Bart. & Ioan. de Por. in l. centesimis. de uerb. obl. Bald. in l. fi. vj. q. C. de contra. emp. & Bar. in l. j. † de cond. & demon. & in l. fin. de solu. † Et per Fran. Aret. in d. l. quod meo.]

† Dic, ꝙ ista dictio est temporis limitatiua, de qua per Chasse. in consuetu. Burgund. tit. des enfans de plusieurs lictz. §. v.

Dormiens an perdat possessionem. Bar. in l. si id, quod. in prin. de acqui. pos. & in l. si de ea. eo. tit. & in l. furtum. §. fundi. ff. de usucap.

Dormiens dicitur carere uoce, ex quo non intelligit quid loquatur. Bar. in l. sancimus. in prin. C. ad Treb.

Dormiens inter miseros ponendus est. Bald. in l. penult. C. de testa. mili.

Dormienti an currat tempus. Bal. in l. quãdiu. C. qui admitti.

Dormienti si offendat alium, licet resistere cum moderamine inculpatæ tutelæ. Bart. in l. ut uim. de iusti. & iu. ij. col.

Dormiens pro homicidio, qua pœna puniatur. Flor. in §. si fornicarius. ff. ad legem Aquil.

Dormiens an & quando teneantur de delicto commisso. Bartol. in l. pe. ff. de peric. Flo. in d. §. si fornicarius. ad leg. Aquil. in l. qui occidit. §. in hac. eod. tit. Ang. Are. in tract. Male. uer. scienter. ult. colum. Car. cle. j. vj. q. de homi. dicit eum teneri, si est in culpa: quia sciebat hoc sibi euenire: & ideo debuit dormire solus.

Dormienti clerico auferens zonam, uel aliud, quod retineat clericus, non incidit in excommunicationem. Car. in cle. j. in prin. vij. q. de pœnis.

Dormiuit puer æstu, & itinere fessus, in specu annis quinquagintaseptem, & experrectus credens diem posteram, miratus est mutationem rerum, & locorum. Plinius lib. vij. c. lij. Idem legitur inter Vitas sanctorum, de septem iuuenibus tempore Decij Imperatoris, qui quingentis annis dormierunt.

Dormiens non tenetur de homicidio, uel mutilatione. clem. j. de homi.

Dormiens æquiparatur furioso. c. maiores. in fi. de bap. glos. & Car. in cle. j. vj. q. de homi.

Dormiens non baptizatur, sicut nec furiosus: sed infans sic. d. c. maiores. & Car. ubi s. vij. q.

Dormiens non dicitur peccare. gl. vj. dist. testamentum.

Dos dicitur ius uniuersale. docto. & Bartol. in rubric. solu. matrim. & in l. si cùm dotem. §. fin. solu. matrim. & in l. fructus. eod. tit. ij. q. & in l. j. iij. col. de pecu. Bald. in l. j. C. de bo. mater. & in auth. ei, qui. de bo. auth. iudi. poss. & in l. cùm in fundo. §. si fundus. de iure do. Angel. in l. fi. C. de sen. quæ sine cer. quanti. profer. Butr. in c. Raynutius. de testa. ij. colum. & in c. cum tuis. de usur. gloss. in l. quod dicitur. de impen. in re. do. fac. & in l. edita. C. de eden. & ibi doc. & in l. j. † ff. eod. tit. & j. † Et Bar. Soci. in d. rubr. & in consi. clxxx. incip. Diligenter. uer. confirmabam. ibi: nam dos. in ij. parte. & do. Pe. Phi. Cor. in cõsi. xlvij. incip. In hac. in litera B. & in consi. cij. incip. Visis. in litera I. & R. in ij. parte. ubi, quòd est quid uniuersale, quod potest per se recipere augmentum, & diminutionem, & non est quota hæreditatis.]

Dotis appellatione intelligitur uera dos. l. fin. & ibi Bart. C. de fal. cau. adie. lega.

† Dos dicitur patrimoniũ uxoris. do. Pe. Phi. Cor. in cõs. xxvj. incip. Hæc consultatio. in litera H. in ij. parte. Et an censeatur patrimonium mulieris, uiuente marito, uide per eum in consil. cxxvij. incip. Quamuis. in prin. in iij. parte. & in consil. cccviij. incip. Videtur. in litera E. eadem parte.

Dotalis res propriè est, quæ inæstimata datur: sed impropriè, si æstimata. Bal. in l. in rebus. iij. col. C. de iure dotium.

Dos dicitur, etiã quæ datur filiæ ingressæ monasteriũ. Bar. in l. Titio centum. §. Titio genero. in fi. C. de condi. & demon.

Dos pro ingressu monasterij dari non potest. c. non satis. de simo. Bartol. in consil. Narensis quidam. & in l. si ita quis. §. is, cui. de leg. ij.

Dotans tenetur de euictione, si incœptum sit à promissione, non si à traditione. l. j. & ibi Bar. C. de iure dotium.

Dotis priuilegia ponuntur. in l. j. ff. so. ma. & ibi Bal. & doct. & in l. j. C. de priui. do. & j. eod. per discursum.

Dotis priuilegia non extenduntur ad bona paraphernalia. s. uer. Bona paraphernalia. uer. pe.

Dos probatur etiam ex eo quod tẽpore diuisionis facta cum fratribus uiri, suus uir eam extraxit ante partem, iuxta l. si filia. §. hoc amplius. ff. fam. ercis. secundum Bart. qui sic consuluit. & Ioan. de Pra. in l. quibus diebus. §. qui dotalem. de condi. & demonstr.

10 Dotis etiam restituendæ causa est priuilegiata. Card. in cle. ij. xxx. q. de iud.

Dos est in dominio uxoris. l. in rebus. §. j. de iure do. l. doce ancillam. C. de rei uen. Sed cõstante matrimonio, est in bonis mariti, secundum Bart. ubi s. scilicet quo ad onus reale. Bar. in l. neque. ff. de impen. in re. do. fac. & j. eo. uer. xviij.

Dos dicitur titulus onerosus, quo ad maritum: sed dicitur lucratiuus, quo ad uxorem. l. omnes. & l. sequen. de ac. & ob. Bar. in l. Mæuia. §. si fundus. solu. matrimon. & in l. cùm quidam. C. de iure do. & in l. pro onerib. eo. tit. & Bar. in l. ignoti. C. de reuo. his, quæ in frau. cre. Alexand. consi. lvj. iiij. parte. & in l. si donaturus. §. si quis. de condi. ob cau. & Ioan. de Imo. in l. fructus. solu. matrimon. Bar. in l. j. ff. pro dote. & in l. si fraudator. §. j. ff. de his, quæ in frau. cre. Quod est uerum, tam constante matrimonio, quàm soluto. gloss. no. in l. si donaturus. in fin. ff. de condi. ob causam, nisi data sit ab extraneo. l. j. §. extraneum. C. de rei uxo. act. & Angel. in authen. de tri. & semi. §. illud quoque. Bartol. in l. fi. §. si à socero. de his, quæ in frau. cred. & in suo consi. Dominicus Blasij. & in l. fi. §. j. C. de iure do. & in l. Mæuius. §. duobus. de lega. ij. no. † in l. ex promissione. de act. & obl. † Et per Fran. Are. in l. si quis pro eo. ff. mandati. & do. Ias. May. Inst. de act. §. item si quis. num. 30.]

Dos in fraudem creditorum dari non potest, sed data reuocatur, non si sine fraude data est. l. ij. & ibi Bar. C. de his, quæ in frau. credi.

Dos in fundo cum fructibus data, nõ intelligitur deductis expensis. Ioan. de Imo. in l. fructus. in fi. ff. so. mat. arg. l. fructus. de rei uend. uide Bald. in d. l. fructus. so. ma.

† Dotis fructus percepti ante matrimonium augent dotem. ff. solu. ma. si ante nuptias: ideo peti possunt iure actionis de dote. C. de sen. quæ sine cer. quanti. l. fi. & ibi Bal. de hoc uide glo. no. in cap. salubriter. de usuris.

† Matrimonio constante nullam habet actionem uxor super dote, sed maritus tantùm. C. de iure dot. l. ubi. no. Host. in c. cùm contingat. de iureiur. in princ.

† Dos debet esse libera, sicut matrimonium, cùm ipsa dos sit accessoria ad matrimonium: ut glo. in l. si mulier. §. si dos. ff. quod me. causa. Abb. in c. abbas. quod me. causa.

† Dotem constituere possunt curatores pro minoribus puellis maritandis, licet ipsi curatores sint dementes, uel furiosi. l. tam dementis. C. de episco. audien. Et idem si pater puellæ est demens, uel furiosus, possunt ipsi curatores cõstituere dotem filiabus ipsius dementis. no. Abb. in c. Raynutius. de testa. in iij. col.

† Pro dote debet maritus satisdare, si uergat ad inopiam, ut est casus nota. in c. per nostras. de dona. inter uirum & uxor. & ibi Abbas.

† Dotis lucrum non est merum lucrum, nec cõfunditur, quia est aduenticium. Bal. in l. si donaturus. in §. si quis indebitũ. ff. de condi. ob causam.

† Dotem extenuant fructus percepti per mulierem ex rebus uiri obligatis pro dote, non tamen cõpensantur cum quantitate, nisi sint consumpti: ut in l. diuortio. §. ob donationes. ff. solu. matr.

† Dos

† Dos recipit augmentum, quia est quoddam uniuersale. l. si ante nuptias. ff. sol. mat.
† Stuprans uirginem, tenetur dotare eam. Vnde non solùm tenetur eam ducere sine dote, & ex proprijs bonis alere, iuxta no. in c. per tuas. de do. post di. resti. sed etiam tenetur sibi constituere certam dotem, ut sic soluto matrimonio aliquo casu dos illa sic constituta redeat ad mulierem, & lucrifacit eam propter delictum uiri. Ab. in d. c. j. de adult.
† Ad dotem constituendam inspicitur consuetudo regionis, quæ uariatur secundum dignitatem puellæ, & facultates ipsius. Abb. in d. c. j. de adul. in j. col.
† Dos maior requiritur post deflorationem, cùm uirginitas sit secunda dos. Abb. in d. c. j. in j. col.
Dos est duplex, scilicet naturalis, & ciuilis, cui natura cooperatur. Item ciuilis tantùm, scilicet putatiua, & ficticia. Dyn. in regula, locupletari. in vj. Bald. in l. j. iiij. col. sol. mat.
Dos data in rebus, & in pecunia, in dubio præsumitur data in pecunia, quatenus exigit qualitas personę, & similiter in rebus. Bar. sing. in l. quæritur. §. lana. de leg. iij.
† Singu. Dos data à patre usurario filiæ suæ, non potest post mortē usurarij repeti à creditoribus ipsius usurarij ab ipsa filia, seu à marito: & hoc quando quantitas est data in dotē. Si autem esset datus fundus extortus ex usuris, tunc non potuisset dari in dotem, nisi cum sua causa: & ideo maritus tunc poterit conueniri, tanquam quilibet possessor. Quod est singulare dictum, secundū Ange. in l. Lucius Titius. uer. & ideo. ff. quibus mo. pig. uel hypo. so. ponit latè Fede. de Senis in consil. lxiij. incip. Quidam usurarius nihil habens in bonis, nisi, &c. Istud dictū refert pro singu. Hippol. de Marsi. sing. lxvij. dicens esse menti tenendum, quia modernis temporibus sæpe constituuntur dotes filiabus ex usuris, & rapinis, & quandoq; etiam ex bonis turpiori modo quęsitis.*
† Dotis constitutio probatur per uerba enunciatiua. Dec. cō. cxxxv. col. ij. uer. ij. ius quæsitum filiæ. text. in l. ij. C. de dot. promis. Adde aliud speciale in dotem, quòd ex pacto de dote danda inter tertios, acquiritur actio filię. Dec. cō. xxxv. in prin. Item si aliquis dat dotem pro filia, ipsa uidetur dedisse, ut dicit textus in l. ex morte. §. fin. ff. de pact. conuen. Dec. consil. xxxv. circa princ.
Dos non uenit in generali obligatione bonorum facta per maritum, uel uxorem alteri. Cy. Dy. Bal. & doc. in l. si constante. §. si maritus. ff. sol. mat.
Dos dicitur esse in bonis mariti, quo ad onus personale impositum pro rebus. Bart. in l. neq;. ff. de impen. in re. do. fac. uide no. in l. doce. C. de rei uend. & s. eo. uer. xj. & infrà, eo. uer. antepe.
Dos data mulieri non maturæ, est priuilegiata, sicut dos data mulieri maturæ. Bal. in l. fi. pen. col. C. qui po. in pig. hab.
20 Dos an probetur per confessionem de recepta dote factam à uiro in testamento. s. Confessio de recepto. uer. ij. & uer. Confessio mariti de dote recepta, per discursum.
Dotis causa est priuilegiata, ut dilationes breuientur, non tamen quòd instantia minus duret: quia hoc esset odium. glo. ij. & in l. j. ff. sol. mat.
Dos non uenit in diuisione societatis, sed debet ante omnia detrahi per eum, qui sustinet onera matrimonij. l. actione. §. fi. & ibi Bar. cum l. sequen. pro soc. l. filia. §. hoc amplius. fam. ercisc. l. ij. C. eod. tit. Bald. in l. si patruus. C. communia utri. iudi. in Spec. de socie. aliàs, de iud. §. iiij. uer. quid si communione. & ibi Bald. in addi. uer. an si unus. & Petr. de Vbal. in tract. Socie. ix. parte, ult. quæst. Bald. in consil. In Christi nomine, amen. proponitur, quòd duo erant fratres. ubi dicit uerum, siue probetur uersa in communi, siue non, quando frater maior natu administrauit bona: nam præsumitur etiam recepisse dotem suo fratri minori datam, secundū do. Pet. ibi. & j. eo. uersi. lxxj.
Dos congrua dicitur, inspecta quantitate patrimonij, numero liberorum, & qualitate coniugum. Bald. in authen. res, quæ. iij. colum. C. communia de leg. & infrà eo. uer. liij. & lvij. uidelicet inspecto tempore dotationis: ut ibi no. & Alexan.
† consi. xxxviij. parte. † Et do. Pet. Phil. Corn. in cons. xlv. incip. In litera T. in ij. parte.] † Vide tex. in l. quæro. ff. de iure dot. Dec. consi. xxvj. colum. j. Adde quæ dicatur dos competens, Decium consi. clxxx. & latè consil. clxxxj. colum. ij. ubi dicit, quòd debet commensurari secundum quantitatem legitimæ: uide ibi latè. & Bald. in l. fi. C. de dot. promis.
† Dos congrua non debet arbitrari minus legitima. do. Petr. Phil. Cor. in cons. cxcv. incip. Circa. in litera Et, & sequen. in j. parte. & in consi. iij. incip. In præsenti. in litera A. & in con. 100. incip. Non caret. per totum. in iij. parte. Et an possit esse minus legitima, stante statuto, quòd filia sit contenta dote. Vide per eum in consi. lxxvij. incip. Licet. per totum. & in consi. xcj. incip. Quoniam. per totum. & in consi. cvlj. incip. In hac. per totum. in ij. parte. & usque ad quantitatē dos congrua arbitrari debeat. uide per eum in consi. ccxc. incip. Ardua. in litera Con. & Re. & seq. in iij. parte. & in consi. j. inci. Circa. in litera L. & M. in iiij. parte. in consi. cclviij. incipien. Quanquam multa. §. eadem. in iiij. parte. Et do. Bar. Socin. in consi. clxxxij. inci. Licet. uer. secundum est. in ij. parte.]
Dotis causa est fauorabilior, quàm causa alimentorum, uel saltem æquè fauorabilis. Bald. in l. legatum. C. de cond. inser. ubi uide. & j. eo. uer. cxij. & seq.
Dos non dicitur contractus mercantiæ: unde statutū de mercantia, non habet locū in dote. Bar. & doc. moder. in l. ij. in fi. ff. ubi pup. edu. deb. & in l. legat. seruis. in fi. prin. ff. de leg. iij.
Dotale prædium dicitur id, quod ex causa dotis est in dominio uiri. l. dotale. & ibi doct. & Bartol. cum glo. ff. de fun. do. uide in Spec. de do. post diuor. resti. §. ij.
Dos dicitur quasi patrimonium filiæ. l. Pomponius Philadelphus. ff. famil. erciscun. not. in l. iij. §. sed utrum. in fi. ff. de mino. glo. in l. Lucius Titius. quibus mo. pig. so. Bald. in l. satis. C. qui. mo. pig. ta. contra. ubi dicit, quòd est proprium patrimonium mulieris, quando uir non est soluendo. & in l. si dotem. de fal. causa adiec. leg. & in l. quod scitis. pen. colum. de bo. quæ lib. uide Pau. de Cast. consil. cxxiij. in Spec. de instr. edi. §. xiij. uersi. sed super. de emp. & uend. §. iij. in l. quamuis. de iure dot.
Dos an præsumatur peruenisse tota ad patrem, uel ad filium, uel pro parte ad utrunque, si per instrumentum constet, solutam esse patri, & filio, cuius uxor est. per Bal. in l. si cùm dotem. §. transgrediamur. sol. mat. ubi dicit præsumi peruenisse pro dimidia ad utrumque: & ideo mortuo patre non potest filius repetere, nisi dimidiam. Quod etiam tenet ibi Io. de Imo. & Bal. in l. si constante. in princ. & ibi Cy. eo. tit. Lu. Pon. in d. §. transgrediamur. dicit, quòd licet pecunia peruenerit ad unum tantùm, tamen uterq; remanet obligatus pro dimidia, per l. si non singulari. C. si cer. pet. Item dicit ibi Lu. quòd licet dos peruenerit ad unum solum, tamen potest alter, qui nihil recepit, conueniri, licet tempore, quo conuenitur, potest implorare officium iudicis, ut eius sumptib. actio dirigatur contra alium, ad quē tota peruenit, per l. cùm plures. §. uestimenta. ff. loca. & tenet Bar. in l. iij. §. fin. de duo. re. in ult. col. sed si filius est mercator, & industriosus, & pater nō, uel contra, pręsumitur tota peruenisse ad industriosum: & si uterque sit paris qualitatis, præsumitur ad eum peruenisse, ad quem pertinet onus matrimonij, puta ad patrem, arguendo à communiter accidentibus, secundum Bal. post Cy. in d. §. transgrediamur. & ibi Ang. & Lud. Pon. sequuntur per l. inde quæritur. sol. ma. si tamen filius recipit dotem iussu patris, uterq; tenetur insolidum. Bald. & Lud. ubi s.
Dos data, uel promissa, præsumitur animo compensandi. l. uxorem. §. pater naturalis. & ibi Bar. de leg. iij. & Paul. de Ca. consil. cxx.
30 Dotis causa agi potest tempore feriato. Bald. Ange. & Mod. in l. j. ff. sol. mat.
† Dotis causa an summaria sit, ita quòd sine strepitu & figura iudicij agitari possit: uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. clj. incip. Circa. in litera G.]
Dos constitui debet, & dari à patre filiæ. l. Pomponius. famil. ercisc. & erit ea præcipua, etiamsi postea instituatur hæres cum alijs filijs, ut ibi, non tamen possunt ei assignari bona paraphernalia. Alex. ibi.
Dos profectitia ex quibus constituatur. gl. & Bald. in l. auia. C. de iure dotium.
Dotis fauore probat plenè instrumentum inter alias personas confectum: ut j. uer. Instrumentum probat. uersi. xviij.
Dos quando datur à marito, præsumitur simulata. gloss. in l. si uoluntate. C. de do. promis. nec promissa à marito potest

peti ab uxore, nec eius hæredibus, sol. matrimonio. ibidem. & per Ioan. de Por. in l. diuortio. in fi. solu. matr. nisi maritus sit ignobilis, & uxor nobilis: quia dotando uidetur facere in recompensationem nobilitatis. glo. Bart. & doct. in d. l. si uoluntate.

Dos datur pro oneribus matrimonij. l. dotis fructus. & l. pro oneribus. de iure dotium. Item fuit inuenta, & prima ratione, scilicet ut mulieres facilius inuenirent uiros. glo. in l. obligamur. §. lege. de actio. & oblig. & Alexan. consil. xlviij. iiij. parte. † Et Dom. Mari. Soci. in cons. ix. incip. Prosequendo. uersic. xvj. & in cons. xxv. inci. do. Fran. uer. ij. hoc probatur. in j. parte.]

Dos prius data debet prius extrahi de patrimonio in diuisione. Bald. in l. assiduis. iij. colum. C. qui po. in pig. hab.

Dos habet priuilegium hypothecæ, ut in bonis futuris præferatur alijs creditoribus. Bald. in l. fi. pen. colum. C. qui po. in pig. hab.

Dotis priuilegia transeunt ad filios, nō ad hæredes extraneos. Bal. in l. fin. C. qui poti. in pig. hab.

Dos an euinci possit marito. in l. quamuis. ff. de iure dot. & in l. j. C. eo. tit.

40 Dos est priuilegiata, etiam in agmento suo. Angel. in auth. de æquali do. §. aliud quoque. colla. vij. Quod uerum est in augmento uero, non in præsumptiuo, scilicet quod apparet per instrumentum, secundum Ang. ibi: in ulti. colu. & Pau. consi. cccxcv. inci. Quanquam multa copiosè. & suprà, Augmentum. uersi. x. & fin.

Dos filiæfamil. testantis ex forma statuti, an sit præcipua filij sui, uel communicanda, etiam eius cohæredi extraneo. Bal. in l. fi. v. col. C. communia utri. iudi.

Dotans potest tempore promissionis stipulari sibi, etiam non tẽpore traditionis. l. ex morte. p gl. & Bar. C. de pac. conuen.

Dos uxoris sterilis est priuilegiata, sicut fœminę fœcundę. Bal. in l. assiduis. ij. col. C. qui po. in pig. hab. & doct. in l. j. ff. solu. matrimonio.

Dos à quo tempore habeat priuilegia sua. Bald. in d. l. assiduis. iiij. col. qui po. in pig. hab.

Dotis constitutio ultra facultates non ualet. l. siue generalis. & ibi Bar. ff. de iure dot. doct. in l. j. C. si aduer. do.

Dos an ueniat in fideicommisso, ad quod tenetur filia dotata, & quæ sit hæres instituta. Bald. quòd non. in auth. res, quæ. iij. col. C. communia de leg. & est tex. in l. à filia. in prin. & ibi Bart. ff. ad Treb. & in l. Lucius. §. filiam. per Bar. eo. tit. ubi dicit, quòd non, quando mulier grauatur: secus si ipsa grauat alium. Pau. de Cast. cons. ciij. dicit, quòd uenit, quatenus est ultra legitimam: uide plenius Ioan. And. in Spec. de instru. edi. §. xiij. uer. sed super forma. ante uer. ueruntamen. per Bar. in d. l. Lucius. §. maritus. & Bald. in l. cùm uirum. iij. col. C. de fideicom. & in l. iubemus. j. col. C. ad Treb. Quid si dos est legata uxori hæredi uiri. in l. qui uxori. & ibi Bartol. de aur. & arg. leg. Et omnino per Alexan. consi. xxxij. iiij. parte. ubi loquitur de prælegato pro augmento dotis facto filiæ, an ueniat in fideicommisso: quòd sic. Et idem tenet ibi, quando dos est debita uxori à testatore: non si à patre est data, uel promissa: quia tunc dicitur æs alienum, & ideo non uenit in fideicommisso, per d. l. à filia.

Dos data filiæ per patrem præsumitur de bonis aui uiuentis patris ipsius dotantis. Alex. consi. xxx. iiij. parte.

Dotalium rerum dicitur donatio propter nuptias. c. plerunq;. cum gl. de dona. inter uirum & uxo. in c. ex parte B. cum gl. de foro compe.

Dos an minuatur propter sumptus factos in eius exactione. gl. & doct. in l. j. ff. de impen. tex. & Bar. in l. Mæuio. ff. fin. de leg. ij. Bal. in l. j. C. de bo. mater. & in l. iij. C. de fal. cau. adiec. lega. Item,

30 Dos an minuatur in expensis necessarijs. in l. quod dicitur. de impens. do. in l. si is. §. quod dicitur. de iure dot. in l. j. §. sed nec ob impensas. C. de rei uxo. actio.

Dos reuersa ad patrem quomodo diuidatur cum alijs bonis. tex. no. in l. ff. C. communia utri. iudi. & dicitur de patrimonio patris. Pau. cons. cxxiij.

Dos maxima dicitur de centum libris auri. in authen. de nupt. §. hic itaque. & ibi Ang. Item,

Dos magna uel parua dicitur, secundum qualitatem personarum. gloss. & Bald. in authen. quod locum. C. de coll. Item,

Dos parua dicitur, quæ non sufficit ad uictum, & uestitum: aliàs dicitur magna, quæ sufficit. Bald. in authen. præterea. in fin. C. unde uir & uxor. aliàs est in arbitrio boni uiri. Bal. ibidem per authen. quod locum. de colla.

Dos non confunditur aditione hæreditatis relictæ per uirum uxori. j. uer. Vxor.

Dos arbitranda per tertium debet arbitrari per iudicem, tertio non arbitrante. Bald. in l. fi. C. de sen. quæ sine cer. quan. profe. & Alex. in l. si quis arbitratu. v. colum. de uerbo. oblig. quòd fauore dotis receditur à persona pro declaratione facienda. l. iij. C. de do. promiss. l. cùm post. §. gener. de iure dot. Bartol. in l. j. ff. solu. matr. ubi dicit idem in alimentis. Addo glo. & Bald. in l. fin. C. de contrahen. emp. & infrà, uer. Dos promissa. uer. j. & iiij. Pau. consi. cxxiij. ubi dicit uerum, si tota dos incerta fuit promissa arbitrio Titij: sed si fuit promissa dos certa, scilicet mille, & plus arbitrio Titij, Titio non arbitrante, promissio de pluri non ualet, nec tunc itur ad iudicem: ut ibi.

Dos debet dare filiæ secundum facultates patrimonij dotantis, & secundum conditionem personarum, scilicet dotantis & mariti. l. quæro. ff. de iur. do. l. filiæ. & ibi Bar. de leg. iij.

† Limita in patre dotante, quia tunc non considerantur facultates patris. Deci. consi. xxvj. col. j. Adde, quòd dos & legitima non succedent loco alimentorum. Bal. in l. fin. C. de dot. promis. Vnde

Dos dari debet filiæ exclusæ per formam statuti propter masculum à successione, uidelicet modo prædicto arbitrio iudicis. Bartol. in d. l. filiæ. & Ange. in auth. de restit. & ea quæ pa. in fi. prin. non tamen minor, quàm legitima. Alex. consil. lxix. j. parte. & j. uer. Filia dotata. uer. xlix.

Dos dicitur abesse, eo quòd quis sustinet onera matrimonij. l. Iulia. & ibi Bart. ff. mandati.

60 Dos est adeò priuilegiata, ut in dubio pro ea sit iudicandū. in Spec. de teste. §. postquam. uer. sed quid si. Item pro causa pia. infrà uer. Sententia in causa. ecclesiæ. uersic. x. † Et uide dom. Bartol. Soci. in consil. ccxliiij. incip. Viso. uer. tertia ratio est. circa fi. in ij. parte.]

† Dos etiam metu constituta ualet, cùm ius fingat stipulationem dotis semper in matrimonio interuenisse: ut in l. si mulier. §. si dos. ff. quod me. causa & in l. unica. C. de rei ux. act. Abb. in c. cùm locum. de spon. in fi.

† Dotem licitè constituit maritus uxori ex propria substantia, quando fit ante contractū matrimonij, post contractum tamen non ualet: ut not. in c. & si necesse. de dona. inter uir. & uxor. & ibi Abb.

† Dotem si constituit extraneus, & fuit stipulatus dotem sibi reddi soluto matrimonio, reuertitur dos, non ad mulierem, sed ad illum extraneum: ut in l. unica. §. accedit. de rei uxo. ac. Abb. in c. fi. de do. inter uir. & uxor.

† Dotis causa. & doctorum, & scholarium concurrit in priuilegijs. no. Bar. in l. j. ff. solu. mat. tamen potior uidetur causa doctorum, & scholarium: quia in eis fauor publicus uersatur in communi, quia replet terram sapientibus: & etiam in particulari, cùm quilibet potest eos audire, & addiscere: quod non est in dote. Abb. in c. fi. de iud. in fi.

† Dos assignari debet hospitali, sicut ecclesiæ. notat Inno. in c. cùm ad sedem. de resti. spo. gl. in c. cùm sicut. de consecra. eccle. uel alta. & Ab. in c. cùm ad sedem. in prin.

Dos, & causa pia, æquiparantur. Bart. in l. ij. §. Titio. de don. & in l. si ego. in prin. §. j. de iure dot. & Bald. in l. j. in fi. C. de act. & oblig. & in l. mandatum. iiij. col. C. manda. & Alexan. in l. cùm is. §. si mulier. de cond. indeb. † Et do. Petr. Phil. Cor. in consi. 50. incip. Videtur. in litera M. & in cons. clj. incip. Circa. per totum. in j. parte.]

Dos sine matrimonio non dicitur. l. fin. C. de dona. ante nupt. Bald. in l. pactum. xx. q. C. de colla. in Specul. de positi. §. vij. uersi. xv. † Et dom. Pet. Phi. Corn. in consi. ccxc. inci. Ardua. in litera B. in iij. parte. Quod intellige, scilicet præsenti, uel præterito, secundum dom. Bart. Soci. in consil. cxxj. incipi. Viso. circa fi. iij. colum. & in consi. cxlvij. incip. Visa. uer. sed his non obstantibus. circa medium. in j. parte. & in consilio xliiij. incip. In causa uertente. uer. capiendo etiam secundam. ibi, nam ex quo. ea. parte j.]

Dos de-

Dos debetur filiæ, etiam nolenti nubere, stante statuto, quòd filia sit contenta dote, & dotetur. Bal. in l. pactum. xx. quæst. C. de coll.

Dos an extenuetur per fructus perceptos ab uxore post mortem uiri de bonis uiri, in quibus ex testamento relicta est usufructuaria. Paul. de Cast. consi. ccclxxxv.

Dos succedit loco legitimæ. l. quoniã nouella. C. de inoffic. te-
† stam. † Et dom. Pet. Phil. Corn. in consi. 100. incip. Non caret. per totum. in iij. parte. & dom. Bart. Soci. in consi. ccvij. In causa dominæ Annæ. uer. quinimò etiam probata. in ij. parte.]

Dos an succedat loco legitimæ, stante statuto, quòd filia dotata non succedat. Pau. de Cast. consi. cix. incip. Super eo, de quo quæritur. quòd non, illo casu. & in cons. sequenti, quod incipit, Respondendo breuiter. & in consi. cxj. incip. Super primo quæsito, in ij. col. & consi. cxxj. incip. Si dicta Cornelia. & consi. cxxxiij. quod incip. Licet ista domina. ulti. colu. Addo Bald. & Cy. in l. sancimus. C. de nup. Item,

Dos an possit constitui supra legitimam, stante dicto statuto. per Alex. consi. vij. in ij. parte.

Dos an sit pia causa. ĩ. eod. & ĩ. Legatum pium. & suprà eod. uersic. xlj.

Dos data nepti per patruum, an intelligatur de bonis patrui dotantis, an uerò de bonis patris dotatæ. Pau. de Cast. consilio cxviij.

70 Dos per iudicem constitui potest, absente patre puellæ. l. profectitia. in prin. ff. de iure do. Bar. in l. j. iiij. colum. ff. solu. matri. Et hinc sumptum est statutum Cæsenæ.

Dos unius fratris an debeat tẽpore diuisionis detrahi de com muni patrimonio. no. in l. si. filia. §. hoc amplius. famil. ercis. in Spec. de iudi. §. iiij. uersi. quid si communione. & ibi Bal. in addi. uer. an si unus. & in l. si patruus. C. communia utri. iudi. & in consi. Duo fratres. & idem Bald. in consi. In Christi nomine, amen: proponitur, quòd duo erant fratres. Petr. de Vbal. in tracta. de Socie. ix. parte, ulti. quæstio. quod de communi debet detrahi ante diuisionem. Quod est uerum, si præsumptiuè peruenit ad alterum fratrẽ, qui faciebat negotia domus: ut ibi, & s. eo. uer. xxij. ubi plenè.

Dotis declaratio etiam mulieri committi potest. Bald. in l. fin. C. de sen. quæ sine cer. quan. profe.

Dos an dicatur esse in commercio. Bal. in l. iij. C. de iure dot. & in l. cùm alienam. C. de leg. doc. in l. dotalem. de test. mil.

Dos si cõstituatur in fundo, intelligitur scilicet pro iure. quod constituens habet in eo, si certificauit recipientem de qualitate rei, & iuris sui: aliàs intelligitur scilicet pro iure proprio, & libero. Bald. sing. in rubr. C. de contrahen. empt. vj. quæst.

Dotis contractus dicitur nominatus. Bald. in rubr. C. de rer. permutatione.

Dos dissipata an iterum danda sit filiæ. infrà, uer. Filia dotata. uersic. xxij.

Dos data per uxorem uiro requirit donationem propter nuptias dari uxori à uiro. authen. siue à me. & ibi. Bald. C. ad Vell. ubi etiam dicit, quòd æqualitas seruanda est inter utramque in quantitate, & pactis de lucrando, & in dominio, sed non quo ad lucrum fructuum. in Spec. de dona. inter uirum & uxorem.

Dos inofficiosa reuocatur, quatenus est data in fraudem filiorum. scilicet legitimæ. l. j. & ibi doct. & Bar. C. de inoffi. do.

Dotis contractus factus metu est ipso iure nullus. l. si mulier. §. si dos. & ibi Bart. ff. quod metus causa. & suprà, uer. Contractus meticulosus. uersicu. v. & uerbo, Contractus dotis. uersic. j.

80 Dos data uxori à marito an dicatur donatio. & an possit reuocari, & an repeti soluto matrimonio. Cyn. Bartol. & Bal. in l. si uoluntate. C. de dot. promis. Ia. de Aret. in l. j. C. de dona. ante nuptias.

Dos per statutum debita intelligitur, scilicet si nubat. & Paul. de Cast. consi. cxxix.

Dotem non recipere, non est in potestate mariti. not. Ang. in l. j. ff. qui pot. in pig. hab.

Dotis instrumentum præsumitur prius, quàm instrumentum fisci. Bal. in l. ad exactionem. C. de do. prom. & in l. dotis. C. de iure dot. & Alex. in l. etiam quæ. §. quod dicitur. de pig.

Dotis causa, & causa studij, æquiparantur, & utraque dicitur pia. Bar. & Ang. in l. j. ff. soluto matrimo. Guil. de Cu. in l. sed Iulianus. §. quod dicitur. ad Mace. Alex. in l. ita stipulatus. la grande. xij. col. de uerb. oblig.

Dos licet sit multum priuilegiata. l. j. ubi doct. ff. soluto matri. tamen hæreditas non potest per pactum dari, etiam in causam dotis: quia fauorabilior est causa liberi arbitrij in testatore, quàm sit causa dotis. Ias. post Bald. & Sali. in l. pactum quod dotali. in fi. C. de pac. *

Dos filiæ ingratæ data auferri non potest à patre, licet non data dari non debuerit. l. fi. & ibi Bald. C. de dot. promis.

Dos filiæ an sit obligata creditoribus patris usurarij pro restitutione usurarum. Bal. in l. rem, quàm. in fi. C. de iure dot.

Dotis contractus est iuris gentium. l. tutelas. §. fi. & ibi Bart. ff. de capi. dimi.

Dotium fructus communicantur inter fratres stantes in communione. l. fundus. & ibi Bartol. in princ. ff. fami. ercis.

Dotalia non præsumuntur bona filiæ tradita pro eius sustentatione. l. tertia. & ibi Bald. C. ne uxor pro mari.

90 Dos est iusta causa alienationis bonorum, quæ sunt prohibita alienari. Bartol. in l. j. C. si aduer. dot. per l. prædia. C. de prẹd. minor. & not. in authen. res, quæ. C. communia de leg. & Pau. consi. xiij. Spec. contrà, de emp. & uend. §. iij.

Dotis priuilegia an & quæ transeant ad successorem uxoris, quibus competat actio dotis. per Bart. in l. j. ff. soluto matri. & in l. si dote. & ibi Dy. eo. tit. & in l. post dotem. penult. col. eod. tit. ubi ponit, an ad patrem uxoris repetentẽm dotem, sed an ad cessionarium filiæ in dote. Bal. in d. l. post dotem.

Dos facit uerba enunciatiua inducere ueram probationem fauore dotis, & plenam. l. ij. de dot. promis. uel saltem semiplenam. Bartol. in consil. Titius & Seius. secundum Ludo. in sing. uer. Dos. uer. fauore dotis.

Dos dari potest, etiam de bonis alienari prohibitis per testatorem. Pau. de Cast. consil. xiij. in authen. res, quę. & ibi doc. & Bald. C. communia de leg. & suprà uer. Dona. el j. uersic. lxix.

Dotem datam uxori à uiro quomodo probetur. Pau. in consilio clxxj.

Dos data, uel

Dotata filia non præsumitur, nisi probetur. Bald. in auth. res quę. ij. co. C. communia de leg. & in l. iij. C. de fal. causa adie. leg. Quod uerum, si apparet promissa: aliàs non præsumitur indotata, maximè si diu stetit cùm uiro, qui non præsumitur duxisse uxorem indotatam, secundũ Bald. sing. in suo paruo consi. pro. N. diutius, &c. aliàs incipit, Titius promisit, &c. & per l. cùm quidam. §. j. de usur. & probatur in l. si. ff. de his, quæ in frau. credi. contra in l. mulier. la ultima. ff. de iure dotium.

Dos consolidatur in filiam morte patris. Bald. in l. maximum. vj. col. de lib. præte. l. j. §. uideamus. de rei uxo. act.

Dotans mulierem, & stipulans restitui eam soluto matrimo. sibi, aut mulieri superstiti, si ipse, antequam mulier moriatur, uidetur donare. Bald. sing. in l. pe. ad fin. de uerb. signifi. per l. j. §. accedit. C. de rei uxo. act. Et si stipulatur sibi reddi soluto matrimonio, non potest repetere in casu uergentiæ uiri ad inopiam: sed uxor tunc agit. infrà, Maritus uergens. uersic. ix.

Dos etiam filiæ sterili dari potest de bonis fideicommisso subiectis. Bald. in auth. res. quæ. ij. col. C. communia de leg.

100 Dos, & legitima, parificantur, nisi quia dos sub conditione legitimæ purè debetur. consil. cxxix. per Paul. de Castr. consi. ccxxxiij. & suprà uer. Argumentum. uer. xxxiij.

Dos futura, seu constituenda, habet priuiligia, sicut dos constituta. Bal. in l. sicut. in fi. C. de act. & obli. per l. si ego. §. j. ff. de iure dotium.

Dos de bonis fidei commissarij dari potest, etiam per hæredẽ extraneum filiæ suæ. Bald. in authen. res, quæ. ij. colum. C. communia de leg.

Dotis rei duo constitui possunt, licet fideiussor non detur. l. fi. in fi. & ibi Barto. C. de dote cau. non nume. & Bald. in addi. Spec. de dona. inter uirum & uxor. uersi. ij.

Dos pro primo matrimonio data, præsumitur in secundo matrimonio repetita, licet de ea non sit facta mentio in contractu secundi matrimonij. Bart. in l. cùm de in rem uerso.

pen.col.ff. de usur. per l. dotem. ff. de iure dot. & l. pen. §. uxor. solu. mat. l. diuus. & ibi Barto. de iure dot. Quod est uerum, etiã si data fuit pro primo matrimonio inualido: quia in eius ualidatione censetur tacitè repetita. l. si serua. & ibi Bar. ff. eo. tit. Item,

Dos filiæ data à patre in primo matrimonio, debet ei dari etiam in secundo, non minor. in authen. sed quamuis. C. de rei uxo. act. Bart. in l. si socius pro filia. in fi. ff. pro soc. ubi dicit uerum, etiam de iure Digestorum: ut ibi. & tenet Bart. in l. post dotem. solu. mat. & Bald. in authen. res, quæ. iij. colu. C. communia de leg. Item uerum, etiam pro matrimonio spirituali, scilicet si monasterium ingrediatur. Ioan. Andr. in addi. Specul. tit. qui fil. sint leg. §. in hoc. in addi. quæ incipit, Martinus de Fano. & Lu. Pon. in fin. uer. dos. uer. dicit. auth. sed quamuis, &c. Item uerum, scilicet eadem, uel tantundẽ.

† doc. ubi suprà, Pau. consi. cxxiij. † Vide do. Pet. Phil. Cor. in consil. cij. incip. Visis. per totum. in ij. parte. ubi an per secundam dotis promissionem uideatur recessum à prima promissione dotis, seu an per secundam donationem recedatur à prima: & an secunda dotis promissio augeat, uel minuat primam.]

Dos probatur eo, quòd uxor contra creditores producit duo instrumenta, scilicet unum factum tempore nuptiarum, alterum factum diu pòst. Io. And. in addi. Spec. de dona. inter uirum & uxor. §. fin. uer. si uir. ubi dicit probari per primum instrumentum tantummodo.

Dotis appellatione uenit etiam precium eius. Bartol. in consi. Domina P.

Dos est quoddam ius continens, quod à muliere, uel eius patre, marito, uel eius patri traditum est, uel pro tradito habitum, propter onera matrimonij sustinenda. Bart. in rubr. ff.

† sol. mat. in ult. col. † Do. Bar. Soci. in consi. lviij. incip. Casus legis municipalis. uer. v. circa fi. in j. parte.]

Dos an transeat ad hæredes patris, etiam extraneos, cum suo onere. Bar. in l. post dotem. x. col. sol. mat.

110 Dotandi onus an transeat ad hæredem extraneum. Dyn. & Bar. in l. insulam. in princ. ff. sol. mat. & Bart. in l. post dotem. eo. tit. Dy. in l. si marito. eo. tit. & in l. sicut. §. fi. ff. quibus mo. pig. so. quòd sic.

Dos stipulata per uirum debet peti ab eo, uel eius hęrede, non à muliere. l. si pro te. & ibi Bal. C. de dot. promis.

Dotis, & alimentorum causa, par est in fauore. Bar. in l. legatũ. C. de condi. infer. Cy. in l. nõ omni. C. de admi. tut. imò dos habet maiorem fauorem: ut ibi, & s̃. eo. uer. xxiiij. Item

Dos, & alimenta, æquiparantur. glo. in l. ob æs. C. de præd. mi. & tenet Alex. in l. cùm is. §. si mulier. de condi. & demon. & Bar. in l. ij. §. Titio. de do. & Bald. in l. sicut. ad fin. C. de act. & obli. & in l. mandatum. iij. col. C. manda. & Bar. in l. si ego. in prin. & §. j. de iure dot. Quod est uerum, secundum Ale. ubi s̃. quando utrunq; legatur pauperi: aliàs enim dos non dicitur pia causa. Licet Bald. in l. j. xvj. col. de sac. san. eccle. dicat simpliciter dotis relictum esse ad piam causam. & in d. §. si mulier. ubi infert legatum pro uirginibus maritandis dici pium, & non pati Falcidiam. Item Bart. in l. j. sol. mat. æqui-

† parat dotem, & alimenta. † Et per Fran. Aret. in l. si certis. C. de pact.]

Dos an sit in bonis patris. in Spec. de instrum. edi. §. cxiij. uer. sed nuper. & omnino per Paul. de Cast. consi. cxxiij.

Dos ob adulterium uxoris non perditur, si etiam uir fuit adulter. Paul. de Cast. consi. cxxvj. & s̃. Adulterium. uer. xxxix. aliàs incipit, Titius promisit, &c.

Dotalem fundum dicitur mulier naturaliter possidere. Item,

Dotis causa perpetua est. l. j. ff. solu. mat. & in Spec. de empt. & uen. §. iij.

Dotalis fundi fructus arborum non sunt mariti, licet sit dominus fundi dotalis. in Spec. de locatio. §. j. uersic. illud autem. ubi dicit uerum, nisi sint ceduæ.

Dos de re emphyteutica an constitui possit filiæ per emphyteutam sine consensu domini. Item,

120 Dotatio est donatio. in Spec. de loca. §. vj. uersi. cxj. & seq. & j̃. Emphyteusis in dotem. per totum. Quod est uerum, si sit facta ab extraneo, nisi is stipuletur sibi reddi, uel matrimonium non sequatur. infrà, Donatio præsumitur. uersicu. viij.

Doti si præiudicetur dolo, uel negligentia mariti, an uir teneatur. in Spec. ubi suprà.

Dotis augmentum si fiat, quomodo formetur instrumentum. in Spec. de dote post diuor. resti. §. ij.

Dotata filia si facit quietationem bonorum paternorum & maternorum, uide in Spe. ubi s̃. & j̃. uer. Filia dotata. uersi. xiiij. & uersi. lxvj. & uer. Quietatio. uersic. xij.

Dotandi onus pertinet ad patrem. l. fin. C. de dot. promis. & j̃. uer. Pater. Sed an ad auum, suprà uer. Auus. uer. ij. & iij. An ad matrem, infrà uer. Mater donare. per discursum. An ad fratrem, j̃. uer. Frater dotat. uer. j. per discursum. & an ad hæredem obligati ad dotandum, infrà, Hæres conuenitur. uersic. xv. & xix.

Dotis dominium an sit penes uirum, uel uxorem. in Specu. de act. seu peti. §. ij. uer. hic quoque. & de loca. §. vj. uer. cxj. & seq. in l. doce. C. de rei uendi. in Specu. de loca. §. j. uer. illud. & suprà eo. uer. xviij. de emp. & uen. §. iij. uer. sed pone uxo. & ibi Ioan. And. in addi. ubi sing.

Dotalis causa super fundo dotali mota contra uirum, dicitur causa uxoris, & ad eam pertinet. l. de die. §. j. & ibi gl. & Ale. qui satisd. cog. in tantum, quòd sententia lata contra uirum, nocet uxori scienti, etiam soluto matrimonio, secundum Alex. ibi: & per Bar. & doct. in l. sæpe. de re iud.

Dotatio est prohibita, quando & alienatio. in Spec. de emp. & uen. §. iij. contrarium no. in auth. res, quæ. C. communia de lega. & s̃. eo. uer. xciij. ubi uide.

Dos putatiua

non potest alienari. gl. fin. in l. dotalem. §. dotalem. uer. hæredis. ff. de fun. dota. secundum Pet. de Su. in l. j. C. de cond. ob cau. facit l. si cùm dotem. §. fi. sol. mat. & Alex. in l. interdum. ff. de fundo dotali. & dicitur ciuilis tantùm. Bal. in l. j. ff. soluto matrimonio. iiij. colum.

Dos putatiua habet priuilegia ueræ dotis, & hypothecæ, in bonis uiri. l. si cùm dotem. §. fi. & doc. sol. mat. Bal. & Pet. de Su. in l. j. C. de condi. ob cau. Et ideo

Dotis putatiuæ instrumentum habet executionem paratam,

† sicut ueræ. Bald. in d. l. j. de condict. ob causam. † Vide Feli. contrà in c. j. de sponsa. in xiij. colum. post princ. uer. secundò limita.]

Dos putatiua perditur ob adulterium, s̃. uerbo, Adulterium. uersi. xxxviij. & xliij.

Dos putatiua debetur marito ex pacto, uel statuto, si dotans fuit in dolo. glo. sing. in l. pen. ff. quod falso tuto. autho. Petr. de Su. in d. l. j. C. de condictio. ob causam.

Dos promissa

ad arbitrium alterius contrahentis, ualet, quo non arbitrante, debet dari arbitrio boni uiri: & peti potest etiam contracto matrimonio per actionem in factum. l. quoties. de præscrip. uerb. Quod uerum est, secundum personarũ conditionem. l. cùm post. §. gener. & l. quæro. ff. de iure do. & dixi suprà, uer. Dos. el j. uer. xxiij. & lvj. Sed quid si pars dotis est certa, pars incerta, s̃. uer. Dos. el j. d. uers. v.

Dos promissa arbitrio mariti non potest peti, si ante arbitrium latum moriatur: secus, si arbitrio promittentis. Ioan. de Por. in l. si quis arbitratu. de uerb. oblig. & infrà.

Dotis promissor post biennium tenetur ad usuras, & fructus. l. fi. C. de iure dotium.

Dotis promissio incertæ facta à patre, intelligitur pro qualitate personæ. l. quæro. de iure dot. Sed facta ab extraneo uenit arbitrio iudicis declaranda. Ioan. de Por. in l. ita stipulatus. de uerb. obli. & in l. si quis arbitratu. eod. tit. & in l. si cui annum. de an. leg. Quod uerum, etiamsi res incerta promittatur, secundum Bald. moder. in l. j. solut. matr. l. cùm post. §. gener. de iure dot. l. j. & iij. C. de do. promis. Bart. in q. quædam mulier. Item uerum, etiamsi tota dos incerta promittatur: quia intelligitur arbitrio boni uiri. Sed si pars est certa, & pars non, uide suprà, uer. Dos. el j. uersi. lj. Item uerum, etiamsi promittatur pro incerta muliere. l. à Titio. in princ. & ibi doc. & Alex. de uerb. obliga. ubi etiam dicit post Paul. de Cast. quòd uidetur facta animo donandi.

Dotis promissio ad uoluntatẽ promittentis ualet. Io. de Por. in l. centesimis. de uerb. oblig. & debetur etiam eo mortuo, quia moriens dicitur uelle. Bart. in l. post dotem. v. lectu. so. ma. Alex. in l. si ita stipulatus. ij. de uerb. oblig.

Dotis tan-

Dotis tantæ,uel maioris,promissio facta uxori à uiro, an præsumatur scienter, uel ignoranter. Bald. in l. generaliter. de non nu. pec.

Dotis confessatæ promissio facta per uirum an obliget. Bal. in l.pe.§.mulier.ff.sol.mat.

Dos promissa,& soluta per negotiorum gestorem potest repeti,cùm in ea non præsumatur animus donandi. Bald. fin. in l.cùm post.§.j.ff.de admi.tu.& suprà,uer.Animus.uer. xvij. & uer.Administrator.uer.lxxviij.& seq.

Dos promissa pro filia marito,debet peti per filiá,non per maritum. Item debet uendicari ab utroque, quando agitur ad eam per tertium. Dy. in l. seruo legato. §. si testator. in apostil.ff.de leg.j.sed ibi gl. & Ioan. de Imo. tenet contrà per l.si pro te.de dot.promi.ubi casus.& gl.& doct.Secus in legato. d.§.si testator.

10 Dotis confessatæ promissio facta per uirum an obliget.Bal. in l.pe.§.mulier.ff.sol.mat.

Dos promissa intelligitur sub conditione, si matrimonium sequatur.l.quod Seruius.ff.de condi.ob cau.l.fin.C. de donante nup.l.item quia.ff.de pact.l.stipulatus.per Bar.ff.de iure dotium.† Et do.Pet.Phil.Cor.in con.xlviij.incip.De pluribus.in litera O.& seq.in ij.parte.]

Dos tempore promissionis potest stipulari à promittente, non tempore traditionis.l.ex morte.per glo.& Bartol.C.de pac.conuen.

Dotis promissio intelligitur pro matrimonio prima uice contracto,ne debeat expectari secundum matrimonium. Bart. in l.si sponsalibus.ff.de iure dot.& l.dotis.eo.tit.

Dos promissa, soluto matrimonio peti non potest per uirum, qui esset eam restituturus. Ang.in authen.de nup. §. petens. coll. iiij. Quod uerum est,nisi quatenus ex ea lucraretur per pactum,uel statutum.Bar.no.in l.ex diuerso.in prin.ff.solu. ma.Item uerum, quòd non potest peti à promittente, sed à tertio possessore sic.l.socer.§.Lucius.so.ma.& ibi doc.

Dos promissa in bonis an possit dari in æstimatione, uel pecunia.Bal.in l.nullus.C.de iure dotium.

Dos promissa, etiam nudo pacto, peti potest in curia episcopi.Bal.in l.j.C.de dot.promi.Ioan.And.post Innoc.& Host. in c. de prudentia. de dote post diuor. de quo per Alexan.in l.sciendum.j.col.de uerb.ob.

Dos promissa arbitrio boni uiri potest peti.Bal.in l.j.C.de do. promis.

Dos promitti potest arbitrio mariti, & censetur promissa arbitrio boni uiri.l.iij.& ibi Bald.C. de dot.promis.Vide Barto. in l.j.iij.colum.ff.sol.mat.& in d.l.iij.quod uidetur promissa arbitrio boni uiri, inspecta quantitate patrimonij, & qualitate personarum.& suprà, scilicet tota, non par:ut suprà eo. uersic. j.

Dos promissa à patre de bonis patris & filiæ, de quibus bonis debeatur.not.in l.fi.C.de do.promis.& ibi Bal.& doct.

20 Dos promissa non debet dari filiæ ingratæ,cui data non potest auferri.Bal.in l.fi.C.de do.promis.

Dos promissa filię, quę promisit indemnitatem patri,de cuius bonis sit soluenda,an de bonis patris,uel filiæ.Bal. in d.l.fi. in fi.C.de do.promis.

Dos promissa debet solui intra biennium à die contracti matrimonij:aliàs mora fit.l.fi.§.fi.C.de iure do.Lud.in fin. uer. Dos.uer.quæro quando dicatur.& Pau.de Ca.consi.cxxvj. inci.Viso dicto libello.in pen.col.Quod est uerum in extraneo,ut ibi: secus in patre,uel uxore : quia est in mora statim contracto matrimonio.Pau.ibi:per l.de diuisione.solu.mat. & ibi Bart.& infrà eo.uersi.xxx.& ibi uide,an requiratur interpellatio.& per Alex.consi.xlviij.iiij.parte.

Dos promissa filiæ, cui pater postea legauit pro dote,an debeatur.s.uer.Filia agit.uer.xxv.

Dotis promissio est conditionalis.gl.& Alex.in l.item quia.ff. de pact.

Dos non promissa an possit peti.infrà,Filia nupta.uersi.vij.

Dos per secundam stipulationem promissa non habet dilationem legalem repetitam.s.Dilatio noua.uersi.pen.

Dos si petatur,an sit probandum matrimonium.Bald.in l.j.ad fi.C.de priui.dot.

Dotis promissio ultra qualitates non ualet.l.siue generalis. & ibi Bal.ff.de iure do.no.in l.j.C.si aduer.do.

Dos promissa si nõ petatur intra decem annos per uirum,non possunt peti alimenta dotis non solutæ.Bald. in consilio,In Christi nomine, amen. post biennium à die ductæ puellæ, &c.& in consi.Titius promisit dotem,&c.j.uer. Vsuræ.uer. cliij.iuncto uer.præced.& seq.Item,

30 Dotis non solutæ usuræ à quo tempore peti possint.Barto. & Bald.in l.fi.§.fi.ult.col.C.de iure dot.& Bart.in l.de diuisione.solu.mat.ubi dicit,quòd ab uxore statim,ab extraneo uerò post biennium.Et Pau.de Cast.consi.cxxvj.inci. Viso dicto libello.in pen.col.& suprà eo.uersic.xxij.Et an requiratur interpellatio,per Bart.in d.l.de diuisione.& Alexand. d.consil.xlviij.

Dos promissa intra quantum tempus peti debeat post consummatum matrimonium. Bald.in consi. Titius promisit. & in consi.Franciscus habuit. & in l. fi. cum authen.ibi posita.C. de dote cau.non nu.& in auth.si minor.C.de tempo.in inte. resti.pe.& j.uer. Mora committitur.uer.xxx.

Dos promissa per extraneum, & soluta per patrem filiæ, tanquam fideiussorem extranei promittentis, repeti non potest.l.profectitia.§.si uerò pater quasi.ff.de iure dot.Ludou. Ponta.in sing.uer.Dos.uer.extraneus.

Dotis promissio per dolum facta non parit actionem.in Spec. de excep.& repli. §. iiij.uer.tu ergo.

Dotis promissæ materiam supple infrà uerbo, Promissio. per discursum.

Dos legata

non confertur.Bart. in l. huiusmodi.§.cùm pater. de leg.j. Bald. in l.filia legatorum.C. de lega.

Dotis legatũ factum in testamento imperfecto ualidatur per triennalem usurarum præstationem.Bar.in l.cùm de in rem uerso.ij.col.ff.de usur.

Dos consistens in re æstimata, si legatur uxori res ipsa, debetur res actione ex testamento:sed æstimatio debetur actione de dote.l.Lucius Locusta.& ibi Bart.in prin.de leg.ij.uide in l.ij.§.fi.ff.de dote prælegata.

Dos legari potest filiæ de bonis fideico.sicut posset dari de eis, patre uiuente.Bar.in l.à filia.in princ.ff.ad Treb.

Dos relinqui potest filię in testamento patri iure institutionis. glo.ordi.& doc.in l.iij.§.sed utrum. ff. de mino.in Specu.de instr.edi.§.xiiij.uer.uerum.& uer.sed Fede.

Dos legata uxori per maritum, qui eam dotanti socero restituere promisit,semel tantùm debetur ab hæredibus mariti, nisi bis præstari uoluisse doceatur testator. l. penulti. ff. de do. præle.

Dos legata uidetur, quando uxori legatur quicquid ad maritum peruenit ex ipsa uxore.l.fi.j.respon.ff.de dote præleg.

Dos si legatur uxori ab uno hæredum per uirum, an debeatur ab eo tantùm.in l.cùm ab uno.de leg.ij.

Dos legata filiæ an debeatur eidem postea dotatæ à patre. infrà uer.Filia agit.uer.xxv.

10 Dos legata uxori à marito debetur, non obstante pacto de lucro dotis facto inter eos: quia ei uidetur renunciatum.l.j. in prin.ff.de dote præleg.

Dotis legatum an debeatur,si deficit conditio nuptiarum.in l. legatum.& ibi Bal.de condi.inser.

† Dos legata seu promissa, an habeat tacitam conditionem, scilicet si sequatur matrimonium:uide do.Petr.Phil. Corn. in consi.xl.incip.Circa.in litera H.in ij.parte, & in consilio xxxij.incip.Licet.in litera H.in iiij.parte.]

Dos an possit legari.infrà,uer.Legatum dotis. per discursum.

Dotis legatum,uel promissio, an operetur commodum præsentationis,id est,quòd de præsenti soluatur.Bar. in l.ij.§.fi. ff.si cer.pe.no.in l.j.ff.de dote pręleg.in l.si non designatam. & ibi Bald.C.de fal.causa adiec.leg.Ioan.de Por.in l.si diuortio.de uerb.oblig.& infrà,uer.Legatum dotis.uersic.xxviij.

Dos legata filiæ facit eam dici dotatam.glo.& Bartol.in l. cùm plures.§.pen.ff.de admi. tu.l.non est. de ritu nup. Quod est uerum, etiamsi fiat ei relictum simpliciter,quia intelligitu pro dote. l. quod autem. & ibi Bartolus, ff. de iure dotium. Vnde

Dotis causa legatum intelligitur,quod factum est uirgini. d. l. quod autem.& ibi Bar.de iure dotium.

Dos legata uxori à marito uenit in fideicommisso, & debet ab uxore grauata fideicommisso,quia sit hæres instituta, restitui fidei-

stitui fideicommissario, nisi probetur per aliud instrumentum, uel aliter, dotis numeratio. l. qui uxori. & ibi Bart. ff. de auro & argen. leg. Pau. de Cast. in consil. lxxviij. & Barthol. Cepo. in cap. Raynutius. de testa. adde suprà, uer. Dos. el j. uersic. xlvj.

Dos si legatur à marito alicui, debetur in æstimationem, ne fiat in præiudiciũ uxori. Bartol. in l. dotalem. ff. de testa. mil. quem etiam uide in l. cùm lex. ff. de fideiuss.

Dos legata uidetur à uiro ex uerbis, Lego decem uxori ultra, uel supra dotem, uel propter dotem. Bart. in l. cùm ita. & in l. Seia. ff. de dot. pręleg.

Dos legata filiæ sub conditione, quòd reuertatur ad hæredes donantis, si filia præmoriatur uiro sine filijs, an transeat in uirum cum tali onere, stante statuto de lucro dotis. Paul. de Cast. in consi. ccxxxiij.

20 Dos legata filiæ cùm nubet, an possit per filiam non nuptam morientem relinqui matri, uel alteri. Paul. de Ca. consil. ccxxxj.

Dos legata filię pro tempore nuptiarum, & interim deponenda ad lucrum, si non fuit deposita, an filia petat eius lucrum, quatenus excessisset alimenta, si fuisset deposita. per Paul. de Cast. consi. ccxxxvj.

Dos legata uxori potest peti per hæredes eius, licet non fuerit petita per uxorem. Paul. de Cast. consi. ccxl.

Dotis legatum factum à patre debet deduci ante omnia, tanquam æs alienum. Bartol. in l. ij. §. si sponsalib. de priuilegijs creditorum.

Dos legata, etiam pro matrimonio inualido, debetur. Bald. in l. filia legatorum. C. de leg.

Dotis legatum an transmittatur. Alb. de Ros. in q. episcopus Pergamensis. Paul. de Cast. consilio xxxj. & infrà, uer. Legatum dotis. uer. j.

Dos si legetur à uiro confitente se recepisse, quam tamen non recepit: uide in Spec. de instrum. edi. §. xj. uer. item oppone contra confirmationem. & suprà uerb. Confessio de recepto. & j. Legatum dotis. uersi. xxvij. & lxj.

Dotis legatæ materiam supple, infrà uerb. Legatum dotis. per totum.

Dos confessata seu acceptilata, debet restitui, sicut soluta. l. penult. §. si uir. & ibi Bartol. ff. solu. matri.

Dos confessata an sit restituenda, si aliter non constet de ea. s. uer. Confessio de recepto. ubi etiam supple de hac materia. & infrà.

Dos confessata non numerata, non potest repeti. l. j. & ibi Bar. C. de dote cau. non nu.

Dos confessata non habet priuilegium hypothecæ expressæ. glo. Bald. & doct. in l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. no. in l. si quis post hac. in prin. C. de bon. dam. & in l. j. C. de do. cau. non nu. Bald. Ang. Ioan. de Por. doct. & Pau. de Cast. in l. j. ff. sol. mat. Ang. contrà in consi. Factum sic se habet: Titius, & Seius. aliàs incipit, Pũctus talis est, super Simõ. in auth. sed iam necesse. de do. ante nupt. Bal. in l. j. C. de priuile. do. & in l. generaliter. j. quæstio. de non num. pec. Ang. in authen. de æqual. dot. coll. vij. ij. col. ubi uide & Alex. in l. si ita. §. Chrysogonus. ij. charta. de uerb. obl. † Et per do. Ias. May. Institu. de act. §. fuerat. num. 82.]

Dos confessata si non constet de numeratione, quomodo repetatur. Bald. in l. fin. vij. colum. & sequent. C. communia utri. iud.

Dotis confessio de recepto an præiudicet. in Spec. de conf. §. ij. uersi. xvj. & §. iij. uer. quid autem. & suprà. uer. Confessio de recepto. uersi. ij. & in Spec. de instr. edi. §. xj. uer. item oppone contra confirmatorem. & suprà, Confessio mariti. per discursum. & maximè in uersi. xij.

† Dotis confessio inter uirum & uxorem est prohibita. dom. Petr. Phil. Corn. in consil. clxiij. incip. In causa. per totum. in j. parte.]

Dos confessata per maritum, antequam fuerit ei promissa, an soluto matrimonio sit ei restituenda uigore confessionis. Bal. in l. legem. C. de pactis.

Dotis receptæ confessio facta per uirum prodest ei cui facta est. Bart. in l. si uoluntate. C. de dot. promiss.

Dos confessata per maritum & patrẽ eius, ad quem præsumatur peruenisse, & per quem sit restituenda. suprà, uerb. Confessio mariti.

10 Dotis receptæ confessio facta animo donandi, confirmatur morte. l. ij. & ibi Bart. C. de dote cau. non nu.

Dotis confessatæ materiam supple suprà uer. Confessio mariti. & uer. Confessio de recepto. per discursum.

Dos lucrata per maritum propter filios an sit mariti, uel filiorum. Bald. in authen. sed & si quis. v. colum. C. de secun. nup. & in l. dos à patre. C. de solu. mat. ubi dicit, quòd dos uadit ad filios, ut hęredes matris: & ideo si filij decedant ante aditam matris hæreditatem, reuertitur dos iure hæreditario ad hæredes matris: ut ibi. Quod est uerum, siue ex pacto retineatur dos propter filios, siue ex consuetudine, uel statuto, secundum Bal. ibi contra Iac. de Bel. qui secus dicit, si ex pacto, per l. inter socerũ. §. j. de pac. dot. Sed secus est, si ex pacto transit ad filios, ut filios, non ut hæredes: per dictum Bartol. in l. quod dicitur. de uer. obl. & infrà uerbo, Stipulatio. uer. lxx. Idem Bald. in l. dotem. C. de fal. causa. adiec. leg. dicit, quòd dos tunc debetur patri filiorum mortuorum, & non dotanti, uel auo materno: uide ibi, & per Bald. in l. illam. iij. col. C. de coll. quòd succedit in dotem matris filius, ut hæres, per l. Beblius. de pac. dot. & tenet Bar. in l. si cùm dotem. in prin. sol. mat. per d. l. Beblius. & in auth. de nup. §. soluto. in prin. uide per Bar. in l. si constante. in prin. ix. q. ij. principalis. sol. mat. Vide Iac. Bu. docto. & Bal. in d. l. dos à patre. Bartol. in d. ix. q. dicit, quòd dicta dos est patris, etiamsi dissipet: succurritur filijs contra emptores mortuo patre, ut ibi.

Dotis lucrum factum per patrem an computetur in legitima in bonis aui materni. Iac. Bu. con. Quæritur, an dos. & Bald. in l. quoniam nouella. C. de inof. test.

† Dos, quam lucratur maritus uxore præcedente, an locum habeat in sponsa, quæ alimentatur à socero obligato ad alimentandum: uide do. Pe. Phi. Corn. in consi. cxlix. incip. Licet. per totum. in j. parte.]

Dotis lucri materiam supple infrà uerbo, Lucrum dotis. per totum.

Dos materna per patrem filijs non restituta, statim mortua matre, uidetur adita per patrem nomine filiorum: & ideo transmittitur ad ipsorum hæredes, & non debet restitui consanguineis matris. Bal. in l. si certis annis. pe. co. C. de pac. & j. uer. Maritus adit. uer. unico.

Dos matris debetur filio instituto pro parte in bonis patris, & iussus amplius non petere in bonis patris: secundum Bart. in l. iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. contra Bald. in l. liberti. C. eod. tit. in l. si adulta. C. de hæ. act.

Dos à matre data præsumitur donata, & non computatur in legitimam. glo. in l. iij. §. sed utrum. de mino.

Dos materna debetur filiæ etiam dotatæ à patre & exclusæ per statutum, quòd plus non petat, etiam cum fructibus perceptis, & percipiendis post mortem patris. Pau. de Ca. consi. cviij. in tertio & quarto dubio. & infrà, Filia dotata. uer. pen. Pau. consi. cccxxvij.

Dos matris non computatur in legitimam filijs succedentibus auo materno, secundum Bald. in l. illam. C. de collat. & in l. quoniam nouella. C. de inofficio. testam. & in suo consilio, In nomine Domini, amen: quidam nomine Ni. & Pau. de Castr. consilio lx. & cxxij. & consilio ccxlviij. Iac. Bu. in consil. Quæritur, an dos. contra Bart. in consil. Arnaldus. aliàs, Gilbertus. & in consi. Guiscardus. & in l. in quartam. ad legem Fal. uide Fran. Tig. in consi. Quod dotes, &c. & Fran. Por. in trac. de suc. ab intest. lxxvij. colum. & Moder. in d. l. illam. & in d. l. in quartam. & omnino per Paul. de Cast. in d. consilijs. Sed stipulata filiæ reddi non computatur, secundum omnes. & Bar. in d. l. in quartam. uer. sed si poneremus. & Pau. de Ca. d. consi. cxxij. & omnino per Alex. consi. xxij. iiij. parte. ubi omnino. & dicit ibi, quòd dos data per patrem stipulata reddi filię spectat ad filios filiæ, ut hæredes matris: & non computatur in legitimam in bonis aui materni, secundum Bar. in l. post dotem. ult. col. solu. mat. † Vide Alex. consi. xxiiij. in prin. Visis dubijs. uol. j. ubi ponit, quando pater est stipulatus, reddi filiæ, & filia præcedit, quòd tunc talis dos nõ imputatur nepotibus aui materni: ut ibi per eum. Deci. con. lxxxj. col. pe.

† Dos materna non computatur in legitima nepoti, secundũ communem opin. Raph. Cu. in consil. x. per totum. & consi. lxxxvj. per totum.]

Dotes maternæ sunt præcipuæ filiorum ex diuersis matribus natorum, etiamsi à patre eorum sint iussi æqualiter succedere, uel diuidere bona inter se. Bar. in l. cùm pater. §. dulcissimis. de leg. ij.

Dos matris, quę secundo nupsit, an diuidatur inter filios primi matrimonij, & filios secundi, stante statuto, quòd uir lucretur dotem. Paul. de Cast. con. ccxxxv. cclxv. cclxvij. cclxviij. & cclxix. & ĩ. uerb. Statutum de lucro dotis.

Dos matris restituenda filiæ, an compensetur cum legato sibi facto à patre ultra dotem competentem. Paul. de Castr. consilio cviij.

Dos computatur in legitimam. l. quoniam nouella. C. de inoff. testa. & ibi doc. & Bald. in l. iubemus. C. ad Treb. & in auth. res, quæ. C. communia de leg. in Spec. de instrum. edi. §. xiij. uersic. sed super. & Bart. in l. Titio centum. §. Titio genero. de cond. & demonst. & Paul. de Castr. consil. cvj. & consil. cviij. ubi dicit uerum, nisi filia sit exclusa per statutũ, dum tamen statutum non uelit ei dari legitimam. De quo etiam per Paul. de Castr. consil. cxxix. & d. consil. cvj. & per Cyn. & Bald. in l. sancimus. C. de nupt. nisi debeatur per statutum. ĩ. eod. uersic. viij. † Vide dom. Bart. Soci. in consil. clxxxvij. incip. Circa. j. q. uer. secunda conclusio. cum uer. seq. in ij. parte.]

Dos in Trebellianicam non computatur filiæ institutæ, & grauatæ fideicommisso. Bald. in d. l. iubemus. ad Trebel. in l. pater filiam. ad legem Falc. Bald. in auth. res quæ. communia de leg.

Dos non computatur in legitimam, quando ex forma statuti danda est, secundum Paul. de Castr. in consil. cvj. & ĩ. eo. uer. v. per Cy. & Bal. in l. sancimus. C. de nup.

Dos matris an computetur in legitimam in bonis aui materni. s̃. uer. Dos materna. uer. v.

† Dos data filiæ an imputetur in legitimam debitam nepti in bonis aui materni. Vide Alex. consil. xxiiij. uolum. j. Pic. omnino in repe. l. in quartam. col. lxxxij. uer. non quęritur. cum xiiij. col. seq. ff. ad legem Falc. Dec. con. lxxxj. co. pe. uer. successiuè.

Dos data filiæ de bonis fideicommisso subiectis, an imputetur patri in suam legitimam, & an in Trebellianicam sibi debitas in bonis illis. Pau. de Castr. con. ccxxiij.

Dos an computetur filiæ in legitimam. uide etiam in Spec. de instrum. edi. §. xiij. uersic. sed frater. & s̃. eod. uersic. j. Bart. in l. Titio centũ. §. Titio genero. de condi. & demonstr. & Paul. de Castr. in consil. cvij. ubi dicit, quòd nõ computatur ei exclusæ per statutum, nisi statutum uelit ei dari legitimam. & in consil. cxcix. & cvj.

Dos data sorori utrinq; coniunctæ, uiuo, uel mortuo patre, ab eius fratre, an imputetur in partem fratris dotãtis: dic, quòd non, si sit data uiuo patre: secus, si mortuo, nisi alij fratres cõsenserint expressè, uel etiam tacitè: ut quia essent adeò socij, quòd hoc sibi liceret per expressa capitula societatis. Bald. in auth. ex testamento. pen. col. de coll. uide per Alex. con. cxxxiij. ij. parte.

Dos neptis profecta ab auo paterno, imputatur ei in legitimã: & sic confertur, sicut dos materna. Bald. in l. illam. ult. col. C. de coll. & melius per Alex. con. iij. iiij. parte.

Dos à matre data nõ computatur filiæ in legitimam, quia præsumitur donata. s̃. Dos materna. uersic. iij.

Dos per filiam non exacta computatur sibi in partem. authen. quod locũ. & ibi Bal. C. de coll. & adde ĩ. uer. Dos imputat.

Dos imputatur nepti in legitimam in bonis aui, à quo fuit dotata per Alex. consil. xxiiij. j. parte. & Bald. in l. illam. ult. col. C. de col. & an ei in bonis patris. Alex. plenè in con. xxx. iiij. parte.

Dos data nepti ex filio per auum, an computetur filio in legitimam. Alex. sing. in d. consil. xxx. iiij. parte. † Vide Alex. con. xxvj. uol. j. ubi dicit, quòd filius succedens matri, nõ tenetur cõferre dotem datam nepti, hoc est filiæ filij. Pic. in repe. l. in quartam. col. xcvij. uer. quærit Ang.

Dos data filiæ unius fratris, uiuente patre utriusq; fratris, non imputatur in partẽ patris dotatæ. Casus sing. in l. pater filiæ. de euict. secundum lect. glos. sed melius probatur in l. dedit. de coll. bonorum. secundũ Lud. Pon. in sing. uerb. Dos. uer. unus. Sed uide Bald. in l. si patruus. iiij. col. C. cõmunia utri. iud. & in l. fin. C. de do. promis. & in addi. Spec. de socie. aliàs de iud. §. iiij. uersic. quid si unus ex fratribus. & ibi Spec. uer. si unus frater. & Pet. de Peru. in consi. lxvj. Quoniam iamdudum consului, &c. & in tract. de socie. vj. parte. ix. q. & in iij. parte. xv. colum. & in tract. de duo. fra. per dom. Fran. Por. ij. parte. q. lxxviij. & in q. lij. Vide etiam per Bald. in authen. ex testamento. penul. colum. C. de colla. & infrà uerbo, Fratres socij. uer. iiij. & per Alex. con. cliij. ij. parte. & consil. cxxxiij. Item,

Dos data filiæ fratris socij de consensu alterius fratris, censetur data de communi, & patri non imputatur, nisi frater consentiens sit minor. Paul. consil. cxxviij.

Dos bastardæ filiæ data imputatur in legitimam. Bald. in l. humanitatis. C. de natu. lib. Fede. in auth. res, quæ communia. de leg. dicit ei non deberi legitimam. & ĩ. uerb. Legitima. el j. uer. lv.

Dos data filiæ unius fratris, uel socij mortuo patre, an imputetur in partem patris: uide in legibus prææalle. s̃. eod. uer. iij. & in l. si socius pro filia. ff. pro socio. quòd sic. Bald. in auth. ex testamento. pen. col. C. de coll. & ĩ. uer. Fratres socij. uer. iiij. & omnino per Alex. in consil. An dos. & consil. lxviij. in iiij. parte. ubi allegat multa consilia alia ad idem.

Dotis imputandæ materiam supple s̃. uerb. Dos computetur. per totum.

Dos confertur. in auth. ex testamento. & ibi doct. C. de coll. & ĩ. eod. per discursum.

Dos legata non confertur. l. huiusmodi. §. cùm pater. & Bart. de leg. j. & Bald. in l. legatorum. C. de lega.

Dos data nepti per auum an conferatur. gl. ord. in l. dedit. ff. de coll. Bal. in auth. ex testamento. pe. co. C. de coll. quòd non. & per Bal. in l. illam. in fi. eo. tit. & ĩ. eo. uer. xix.

Dos sororis uiduæ an cõferatur cum sorore nupta cohærede. Bald. in l. fin. ij. col. C. communia utri. iud.

Dos sororis dotatæ confertur soli sorori, nõ etiam patruo, nisi & ipse aliud conferat neptib. Bal. in l. illam. in fi. C. de colla.

Dos stipulata filiæ, & hæredibus, non confertur fratribus, nisi prius remittant stipulationem. gl. in l. j. §. fi. de coll. dot.

Dos neptis an conferatur patruo cohæredi suo. Bald. in l. fi. iij. col. C. communia utri. iud. & in l. illam. ult. col. C. de coll.

Dos data nepti ex filio an conferatur per patrem filiæ dotatæ ab auia succedente matri. Alex. con. xxvj. j. parte.

Dos data nepti ab auo confertur. Bald. in d. l. illam. ult. col. C. de coll. & s̃. eo. uer. iij.

Dos quomodo conferat, omnino per Bal. in l. dotis. & in auth. quod locum. & in auth. ex testamento. de colla.

Dos sororis confertur fratri instituto in re certa, quæ non sufficiat ad legitimam, si soror est hæres uniuersalis: aliàs non, ut si debet esse contenta dote: quia dos tunc non cõfertur. Bal. in auth. ex testamento. pe. co. de coll.

Dos conferri debet inter liberos quoscunq;. l. ut liberis. & ibi doct. & Bald. C. de coll.

Dos sorori data à fratre, non confertur fratri. Bal. in l. j. in prin. C. de legi. hære.

† Dotes illæ sunt conferendæ, quæ fuerunt datæ ab eo, de cuius bonis agitur. do. Barth. Soci. in consil. lxvj. incip. Viso. uersic. secunda conclusio. in j. parte.]

Dos, constante matrimonio, dicitur propriè, & etiam ante matrimonium, secundum uulgarem usum loquendi. l. Titio centũ. §. Titio genero. de condi. & demon. Item sol. mat. antequam sit restituta mulieri, secundum Pau. de Cast. in rubr. C. sol. matr. quemad. dos pet. l. j. & ibi Bald. C. unde uir & uxor. non autem postquam est restituta uxori: quia tunc non dicitur amplius dos: adeò quòd est alienabilis, & perdit nomen, ius, & priuilegia dotis. Bald. in l. j. C. fine censu, uel reliquis. & infrà eod. contrarium not. in l. etiam dirupto. de fun. dota. infrà uerbo, Dos, soluto matrimonio. uersic. ij.

Dos, constante matrimonio, uergente uiro ad inopiam, nõ potest cedi. suprà uerb. Actio dotis.

Dos debet reddi uxori expulsæ sine causa. ĩ. uerb. Maritus alere. uer. xiij.

Dos,constante matrimonio,debet uxori restitui, cõfiscatis bonis mariti:quia de eis debet extrahi, & confiscata non intelligitur. gl.Bart.& Bald.doct.in l.ij.in prin. ff. sol.matri.& est casus in c.ex literis.de pign.

Dos,constante matrimonio, an possit restitui mulieri. j. Dos restituta.uer.viij.

Dos rei immobilis potest repeti à uiro abutente, ut detur administratio uxori.Bald.in auth.quod locũ.vj.quęst.de coll. Quod est uerum,secundum Bal.ibi in vij.quæst.etiamsi fuit factum pactum de non repetenda dote à dissipante, per l.ij. ff.de pact.dota.

Dos sequestrari potest uiro malè utenti ea.Bart.in l.si cùm dotem.§.sin autem in sæuissimo. soluto mat.secus,si malè utatur bonis suis,quia dos debet restitui.Bar.ibi.

Dos,constante matrimonio, potest repeti per uxorem à uiro paupere.l.si constante.in prin.ff.sol.matr.l.ubi adhuc. C. de iure dot.Quod est uerum,nisi uir fuisset pauper tempore dotis datæ,quia sibi imputet uxor,secundum Dy. & doct. ibi. Sed Bar.cõtrà ibidem,& in l.si is,à quo.ff.ut in pos. & sequitur.Bal.in auth.quod locum.C.de coll.Sed idem Bal. tenet contra Bar.in l.ubi adhuc.v.col.C.de iure dot.& j.uer. Vxor agit.uer.xl.

Dos, cõstante matrimonio, an possit augeri, uel minui de consensu partium.in auth.de nup.§.de augmentis.coll.iiij.Pau. de Cast.consil.cix.quòd sic.per auth.sed iam necesse. de do. ante nupt.

10 Dos,cõstante matrimonio,perdita ob adulterium,an reuertatur ad patrem.gl.& Bald.in l.si dotem.C.de iure dot.Ang. in l.dissentientibus.C.de repu.

Dos,constante matrimonio,potest repeti ex causa inopię uiri, etiamsi fuit stipulata soluto matrimonio restitui à uiro, & ab alio correo debendi.Paul.de Cast.consil.cxxxiij. & Bar. in l.si constante.soluto matrimonio.

Dos ex causa inopię potest repeti,licet fuerit uxor sibi restitui stipulata,solut.mat.Paul.in d.con.cxxvj.incipiente, Viso dicto libello.

Dos restituta uxori in causa inopiæ, si pereat sine culpa uxoris,potest iterum repeti in bonis uiri,secundum Ang.sing.in l.si noxali.§.est autem.ff.de pec.& s̄.uerb.Dominium transfertur.uer.liiij.& uersi.Assignare.uer.xj.

Dotis instrumentum habens executionem paratam ex forma statuti,an intelligatur etiam, quando petitur dos,constante matrimonio,propter inopiam.infrà uerbo,Instrumenti executio.uer.ix.

Dos uxori,constante matrimonio,restituta, an sit in dominio eius.Bar.in l.si constante.ij.q.iiij.prin.sol.ma.

Dotis,constante matrimonio,restitutæ ex causa uergentiæ ad inopiam,fructus cedũt uiro pro oneribus matrimonij.l.ubi adhuc.& ibi Bar.C.de iu.do. Item,

Dos,constante matrimonio, restituta uxori propter inopiam uiri,nõ eximitur ab oneribus matrimonij, sed causat ueram & propriam restitutionem.Lud.Pont.in consil. cccc xxxiiij. circa primum,&c.

Dos pro matrimonio prohibito an repetatur.j. Dos. sol. matr. uersic.iiij.

Dotis fructus,constante matrimonio,communicantur fratribus socijs.l.fundus.in prin.& ibi Bart.ff.fam.erc.

20 Dos,constante matrimonio, potest reddi uxori à uiro uolente ex causis,de quibus in l.mutus.§.manente. & ibi gl.ff. de iure dot.& ibi gl.& doc.uide Bar.in l.uir uxori. §.mulier. ad Vell.Cy.C.si const.matri.dos sol.fue.per Bar.in l.quamuis.sol.matr.nõ ex alijs causis,nisi conuerteretur dos in utilitatem mariti.Bart.in l.fi.ff.de iur.do.

Dos,constante matrimonio,constitui non potest,nisi per modum augmenti.Ioan.And.in addi.Spe.de do.inter uirum & uxo.§.fi.uer.quid si uir.in fi.Paul.de Castr.consil.cix.

Dos,constante matrimonio,habet omnia bona mariti sibi hypothecata tacitè:sed uxor potest huic hypothecę renunciare.in Spec.de renun.& conclu.uersic.item beneficium. & s̄. uerb.Bona mariti.uersic.j. & per discursum. & j.uerb.Vxor hypothe.uer.j.per totum.

Dos,soluto matrimonio,debet diuidi inter filios utriusque matrimonij æqualiter ex forma statuti de dote diuidenda æqualiter, licet sit solutum matrimonium : quia adhuc dicitur dos,& uerificantur uerba statuti in ea. Bal. in l.j. C. unde uir & uxor. & suprà uerbo,Dos,constante matrimonio uersic.j. Vnde

Dotis appellatione in statuto uenit etiam dos,soluto matrimonio.j.uerb.Statutum de ultimis uoluntatibus.uer.xc.

Dos, soluto matrimonio, restituta,non dicitur dos. Bal.in l.ij. in prin.sol.matr.Ioan.de Por.in rub.eod.tit.vj.col.per l.cùm in fundo.§.quod si acciderit.de iure do.Bal.in l.j. C.sine censu,uel reli.contrarium not. in l. etiam dirupto. de fund.dot. secundum Barth.Cep.in fin.uer.cxj.& s̄.uerb.Dos,constante.uersic.j.sed Bald.& Paul.in l.j.C.unde uir.& Paul.in rub. ea.sol.matr.dicunt, quòd statutum de non testando de dote † intelligitur etiam sol.matrim. † Et per do.Barth. Soci.in d. rubr.sol.matr.in uer.quarta conclusio.Et an,& quando amplius non dicatur dos,nec habeat priuilegia dotis, uide per eum in consil.clvij.incip. Visa.uersic.j. quando. cum uersic. seq.in j.parte.]

Dos data ob matrimoniũ prohibitum potest repeti,in l.auunculo.de cond. sine cã.gl.in l.j. ff.de condi.ob causam.gl.Inst. de nup.§.pe.text.gl.Bart.Bald. & doct.in l.j. C. de condi.ob causam.nisi scienter sit contractum matrimonium: quo casu facit dotem fisco deberi incestus,secundum Bald. ibi per text.in auth.de incestis nup.in prin.& Bart. in d.l.j. Secus,si bona fide:quia repetitur per condictionem ob causam.d.l.j. & ibi Bald.& doct.C.de condi.ob causam.& per Bal.in rub. ff.sol.matr.ubi etiam ponit de arra,& de donatione propter nuptias datis pro matrimonio illicito.

Dos,soluto matrimonio,repeti non potest per uxorem uigore instrumenti quietationis,quod habuit à marito,si non appa ret aliud instrumentum solutionis factæ marito, stante statuto,quòd instrumenta mandentur executioni:quia intelligitur tale statutum de instrumento legibili,non de eo quod tacitè resultat ex instrumento quietationis apparente, quia legi non potest,secundum Bar.in l.j.in prin.ff.de his,quæ in te.delen.sed debet peti per libellum uia ordinaria, non uia executiua.Bart.in d.l.j.§.fin.

Dos,soluto matrimonio,ad quem reuertatur. in l. dos à patre. C.sol.ma.& ibi gl.& doct.in l.j.§.sileat. de rei uxo. act. & ibi Bart.& plenius per Bar.in l.post dotem.v.q.sol.matr.ubi tenet,quòd ad patrem dotantem contra opin. Mart. quinimò dicit ibi Bart.quòd consuetudo,secundum Mar. non habet locum,quando uir primò decedit: sed quando uxor, uide j. eo.prox.uer.& in l.ij.& ibi Bal. C.de bo.quæ lib. & Paul. de Castr.consil.cxxiij.& Bar.in l.si dotali.& in d. l. post dotem. solut.mat.& in l.j.de dote præle.& per Alex.consil.cxv.j.parte.Item dicta opi.Mar.habet locum ab intestato, non ex testamento,nec in emancipato.Bald.in l.hæreditarijs.ad si. C. de hære.act. Itẽ uide in Spec. de dona.inter uir. & uxo.& de dot.post diuor.resti.§.j.& per Paul.con.lx.in prin.Et quid si filia ingreditur monasterium.j.eo.uersic.xiij.

† Dos, soluto matrimonio, an reddatur patri uel filiæ, uide dom.Pet.Phil.Cor.in consil.cxc.incip.Pro diuisione.in litera B.in ij.parte.& consil. cxxxviij. incip. Viso. in litera A. & seq.usq; ad literam D.in iij.parte.]

Dos, soluto matrimonio, reuertitur ad dotantem,quando uir primò decessit,secundò mulier:secus,si uxor prius decesserit,superstitibus filijs.per l.dos à patre.C.sol.mat. Ita Bar.in l.post dotem.v.q. antepen.col.ff.eo.tit.in l.si dotali.eo.tit.& in l.j.de dot.præle.Sed Bal.contrà in l.fi.vij.col. C. communia utri.iud.Bal.in l.si dotem. C. de fal.cau.adiect.le.dicit,q dos debet restitui uxori,etiamsi filiæ supersunt,mortuo filio in matrimonio:nec tunc habet locum pactum lucri : ut ibi. uide Paul.de Castr.consil.cxxv.

Dos,soluto matrimonio,non est aui dotantis, quando filia sua decessit in secũdo matrimonio sine filijs: sed est filiorum ex primo matrimonio,cõtra Bar.in l.post dotem. sol.ma.cuius opi.communis est ibi contra Bald.& tenet Bal. in l.senium. uer.sed an filia.C.qui te.fac.po.secundum Bal.not.in l.fi.iij. col. C.communia utri. iudic. licet ibi dicat probari contrarium sing. uide Bart. in l.cùm uir.de cond.& demon.quod est dotantis:& intelligitur statutum de liberis eiusdem matrimonij.

Dos,soluto matrimonio,an sit filiorum,uel aui dotantis, quando incontinenti post uirum decessit uxor.Bal. in l.fi.vij.col. C.com-

C.communia utri.iud.& s̄.eod.uer.vj.& seq. & per Bar.in l. post dotem.vij.col.ff.soluto matrimo. quod est aui.& Paul. de Castr.con.cxxv.

10 Dos,soluto matrimonio,an reuertatur ad dotantem, uel ad hæredes uiri,quando primò decessit uxor, deinde maritus, & postea filij incontinenti.Bart.Bald.& doct.in l.si cùm dotem.ff.sol.ma.Bald.in l.si dotem.C.de fal.causa adiect. lega.
† & j̄.† Vide do.Pet. Phil. Cor.in consil.cccxxiij.incip. Licet. in litera D.in iij.parte.]

Dos,soluto matrimonio,extantibus filijs debet esse apud patrem eorum,etiam prodigum,cui dandus est curator, uel iudicis officio prouideri debet,ne dissipet.aliàs eis succurritur contra emptores mortuo patre. Bar. in l.si constante.ix. q. ij. principa.sol.mat.& ibi Imol.sed Bart. post glo.in l.ij.§. quòd si in patris.dicit,quòd debet filijs restitui.

Dos,soluto matrimonio,etiã cum liberis potest repeti per patrem,qui filiam dotauit,etiam filia uidua inuita uolẽte stare cum filijs,& ali ab eis.Paul.de Castr.con.cxxiij.

Dos data de bonis fideicommissi,sol.matrimonio,an reuertatur ad fideicommissarium. Bal.in auth.res,quæ.iij.col.C.cõmunia de leg.quòd sic,contra gl.ibi.j̄.eod.uer.xviij. Et quid si soluitur matrimonium per ingressum monasterij. Bal.ibidem,in pen.col.

Dos ad patrẽ reuersa,an,& quomodo diuidatur cum alijs bonis.in l.fi.C.communia utri.iud.

† Dos recuperata per patrem dicitur esse in patrimonio patris,& idem iudicatur de ipsa,quod de alijs rebus patris:nec tenetur illam eandẽ dare in dotem secundo marito : sed sufficit,quòd det tantundem, uel æquiualentem : ut concludit Paul.de Castr.in con.xj.incip. Viso dicto libello. in j.uol.in ij.col.uer.in casu igitur nostro.*

Dos, soluto matrimonio, an repetatur per hæredes dotantis, uel ꝑ hęredes dotatę.Bal.in l.fi.iiij.col.C.cõmunia utri.iud.

Dos an possit repeti per uxorem lata sententia super diuortio, si uxor uelit alteri nubere.Paul.de Castr.in con.cclxiij.

Dos,soluto matrimonio,an reuertatur ad patrem, si filia decedat superstitibus filijs uiuo patre.Paul.de Castr. in consi.lx. quòd non.

† Dos profectitia,de qua in l.profectitia. ff. de iu.do.an mortua muliere, apud filios uel auum maternum remanere debeat,uide do.Mar.Soc.in con.ix.incip.Prosequendo.per totum.in j.parte.]

Dos de bonis subiectis restitutioni debet restitui fideicommissario.Bald.in auth.res,quæ.iij.col.in lect.antiq.C.communia de leg.sed ibi Bar.contrà tenet, uiuente muliere dotata: uide Ang.in auth de restit.colla.viij.& s̄.eo.uer.xiij.

Dos intra quantum tempus sit restituẽda.j̄. Dos restituta.uer. ij.per discursum.

20 Dos non agnita per maritum, soluto matrimonio, an mortuis filijs reuertatur ad dotantem. Bal. in auth.sed & si quis. in fi.C.de sec.nup.

Dos,soluto matrimonio,repeti potest ex instrumento, quo dicitur,maritum recepisse centum in dotem inter pecuniam, & alias res, licet in instrumento nõ dicatur,quæ res fuerint. Bart.in l.cùm quæritur.§.lana.de le.iij.Bal.in l.si uoluntate. C.de dot.promiss.

Dos stipulata restitui casu, quo matrimonium soluatur morte mulieris sine filijs,an soluto matrimonio superstitib.filijs sit filiorum.Bal.in l.quod scitis.pe.col.C.de bo.quæ lib.

Dotis stipulatio in omnem casum restituendę de iure communi intelligitur,secundum opi.Mar.de qua in l.dos à patre.C. so.ma.Bal.in l.ij.C.de bo.quæ lib.

Dos uxori à uiro data,an solu.matr. possit repeti. Cyn.doct.& Bald.in l.si uoluntate.C.de do.promiss. Iac. de Aret. in l.j.C. de do.ante nup.

Dos data per patrem filiæ spuriæ an reuersa ad patrem possit auferri per uenientes ab intestato:dic,quòd sic,de iure ciuili,non de iure canonico.per c.cùm haberet. de eo, qui dux. in ux.Bar.in l. Mæuius.§.duob.antep.col.de le.ij.

Dos,soluto matrimonio,an transmittatur à filijs, qui decesserint,non adita hæreditate matris.doct.& Bald.in l.dos à patre.C.sol.matr.

Dos,soluto matrimonio,quando repetitur, quomodo formetur libellus.in Spec.de dote post diuor.resti.§.iiij.

Dos data nepti reuertitur ad patrem etiam exhæredatũ. l. dedit.ff.de coll.do.gl.in l.& nihil.de in rem uerso.

Dos filiæfam.testantis ex forma statuti an sit pręcipua filij sui, uel sit communicanda etiam ius cohæredi extraneo. Bal.in l.fi.v.col.C.communia utri.iud.

30 Dos,soluto matrimonio,debet uxori restitui, etiamsi extẽt liberi,non obstante pacto cõtrario.l.ij.ff.de pact. do.l. iij.C. eo.tit.Paul.de Castr.consil.cxxiij.

Dos,soluto matrimonio,morte uiri transit in monasterium,in quod filia uiuo patre ingreditur, nec ad patrem eius reuertitur.Alex.consil.cxxxix.ij.parte.

Dos,soluto matrimonio,ad patrem reuersa an sit præcipua illius filij,pro quo data fuit extraneis institutis : sed institutis alijs filijs debet redire ad eum, pro quo data fuit, quatenus apud alios filios ex his causis datum perseuerat. Casus est sing.secundum Bart.in l.fi.C.communia utri.iud. & Bar.in l.post dotem.ff.sol.ma.

Dos an transeat ad hæredes patris, etiam extraneos, cum onere suo.Bar.in l. post dotem.x.col.ff.sol.matr.

Dos restituta non dicitur dos:ut s̄.uerbo,Dos,cõstante matrimonio.uer.j.& uer.Dos sol.matr.uer.iij.

Dos intra annum debet restitui,& nõ statim,si est mobilis: sed immobilis statim.l.j.§.exactio. C.de rei uxo.actio.Et sic statim quod dixi de mobili,uerum est,nisi res mobilis, puta pecunia sit subrogata loco rei immobilis,scilicet fundi,ex quo sit redacta:quia tunc sicut de immobili iudicandũ est.l. cùm in fundo.§.si fundus.ff.de iure do.secundum Lud. in singu. uerbo,Dos.uer.dicit.l.j.§.exactio. Item uerum,etiamsi quis diues sit,qui restituere debet, quia gaudet termino annali, secundum Bart.in l.diuortio.§. interdum. solu.matrim.contra Cy.in d.§.exactio. Sed uide Bald.& doct. in d.§.interdũ. & j̄.uerb. Maritus conuenitur.uer. xliij.Sed fructus eius statim debentur.d.l.j.§.cùm autem.& ibi Bart.& j̄.uer.iiij. † Et
† do.Ias.May.Instit.de actio.§.fuerat.nu.23.& plu.seq.

Dos acceptilata debet restitui,sicut soluta.l.pen.§. si uir. & ibi Bart.ff.sol.mat.

Dos immobilis licet statim sit restituenda.d.§.exactio. etiamsi pars fructuum uiro debeatur,tamen secus est,si fructus sunt maturi : quia nõ statim,sed quousq; fiat separatio fructuum, retinetur fundus.d.l.diuortio.§.interdum.per Bald.& Imo. sol.matr.

Dos mobilis intra annũ restitui debet.d.§. exactio. etiamsi pacto breuietur terminus, quia non potest. l. iurisgentium. §. quinimò.uersic. utputa.ff.de pact. quid si prorogetur. Ioan. de Por.in l.ij.sol.matr.

Dotis mobilis fructus intra annum,an cedat mulieri, ut hæredibus uiri,gl.& Dy.in l.si mulier.§.rerum. ff. rerũ amot.Bal. & Imol.in l.diuortio.§.non solùm.sol.mat.per doct.in l.si cõstante.§.quoties.eo.tit.& in d.§.exactio.

Dos debet restitui mulieri, si maritus est exbannitus, & bona confiscata.cap.ex literis.de pig.gl.Bart.& Ioan. de Por.post
† Bald.& doct.in l.ij.ff.solut.matrimo.in prin.† Bald.in d.l.ij. & quod ibi fuit dictum per do. Benedictũ Forosempronien sem in suis apostillis.]

Dos restitui potest,constante matrimonio,si expedit. gl.in l.fi. ff.de iure dot.& ibi Bart.& per Bald.in l.si æstimatis. in fi.ff. sol.matr.

Dos restituta filio à patre de mandato nurus, non potest repeti per eam à socero restituendæ. Bart. in l. sanè. ff. de iure dot.

10 Dos data filiæ spuriæ,& stipulata patri dotanti in casu restitutionis,debet restitui patri uigore stipulationis,non uigore successionis:quia tunc maritus præfertur patri naturali in ea ab intestato,secundum Abb.Sic.in cons.Casus proponitur in puncto, sed Laurentius,&c.

Dotis restituendæ promissio si fiat,uide j̄.Promissio.

Dotis restituendę causa est summaria,& priuilegiata,sicut causa matrimonialis.Card.in clem.ij.xxx.q.de iud.

Dos debet uxori sine causa iusta expulsæ restitui.j̄.Maritus alere.uer.xiiij.

Dotem restitui potest pater fideiubere pro filio.j̄.Pater fideiussor.uer.viij.

Dos in florenis data, si floreni minorentur, cuius sit periculũ, textus not.& Alexan.& Bal.in l.res in dote. de iure dotium. & per

& per Cyn. in l. minorum. C. in quib. cau. in integ. resti. Gul. in l. uinum. si cer. pe. Dy. in l. uxorem. §. j. de leg. iij. & ȷ̄. Florenus. uer. j. † Vide do. Barth. Soc. in con. ccxciij. inc. Pro fundamento. per totum, in secunda parte.

Dos debet restitui in eadem moneta, in qua fuit data, licet sit uariata in materia, uel forma: sed si durat eadem, sed uariatus sit ualor, tempus moræ inspicitur, secundum Bar. no. in l. res in dote. ff. de iure dot. Adde no. in l. Paul. ff. de solutio.

Dos restitui debet spoliato, antequam cogatur defendere matrimonium. Hostien. in c. accedens. ut lite non cōtest. Bal. in Marg. uer. dos. uer. j.

Dos restituenda per grauatum fideicommisso, etiamsi dedit fideiussorem de dote restituēda, & obligauit bona sua, debet restitui de bonis subiectis restitutioni, consumpta dote, & dissipatis bonis per ipsum grauatum, & sic fideicommissum diminuit. Paul. de Castr. in con. xiij. & xiiij. & gl. no. in l. fi. C. de pac. conuen. & Paul. de Castr. consil. cxxviij. & Lud. Pon. in sing. uer. Dos. uer. pro restitutionis. & s̄. uerb. Bona fideicommisso subiecta. uersic. j. & per discursum.

Dos restitui debet matri à filio, si potest: aliàs nō potest pro ea filius carcerari. gl. & Bal. in l. liber. C. de capt. & postli. reuer.

20 Dos intra quantū tempus sit restituenda. in Spe. de except. & repli. §. ij. circa prin. & s̄. eo. uersic. ij. & sequentibus, in tit. qui fil. sint legi. uersi. sed nunquid uxor.

Dotis restitutio an impediatur per exceptionem adulterij cōmissi à muliere repetente. in Spec. de except. & repli. §. iiij. uer. item quæritur.

Dotis restitutio an impediatur per exceptionem spoliationis factæ de rebus uiri à muliere. in Spec. de peti. & pos. §. j. uer. quid si matrimonio.

Dotis restituendæ fideiussor an dari possit. in Spec. de dote post diuor. resti. §. ij. & ȷ̄. Fideiussor dotis. per totum. Et an pignus, ȷ̄. uerb. Pignus constituitur. uer. vij.

Dotis restitutio si fiat, quomodo concipiatur instrumentum. in Spec. ubi s̄. d. §. ij.

Dotis restituendæ materiam supple suprà uerbo, Dos, constante matrimonio. & uerbo, Dos, soluto matrimonio. per discursum.

Dotis actio competit filiæ, id est uxori, non marito, quando filiæ fuit promissa. secundum Dy. in apostí. in l. seruo legato. §. si testator. de leg. j.

† Dotis dandæ actio non est uxoris. do. Pet. Phil. Cor. in con. cxij. inci. Viso. in litera B. in j. parte. uide eum in consil. j. inc. Pro decisione. in litera A. la ij. in ij. parte. ubi tantùm quòd dotis actio competit uiro, & eius hæredibus, non uxori, nec eius hæredibus. & uide eum in con. cccxviij. incip. Videtur. in litera B. in iij. parte. & in consil. cliij. incip. In hac. per totum. in ij. parte.]

Dotis actio, soluto matrimonio, competit dotatę, quando dos fuit data ab extraneo, & stipulata sibi, aut cuicunq; de iure competit. Bart. in l. Caius. solu. mat. & in l. uxorem. §. testamento. de leg. iij.

Dotis actio datur contra quemlibet hęredem in solidum, licet aliàs non teneretur, nisi pro hęreditaria portione. gl. sing. secundum doct. moder. & Bartol. & Angel. in l. cùm uno. ff. de leg. iij.

Dotis actio, constante matrimonio, potest cedi in casu inopię. Bald. in auth. quod locum. ix. q. de coll. Bald. contrà in l. j. ul. col. C. de priuil. do.

Dos cùm petitur à uiro, an debeat probari matrimonium. Bal. in l. j. ult. q. C. de priuil. dot.

Dotis actio nō datur in casu uergentiæ uiri ad inopiam ei, qui dotem sibi reddi stipulatus est, soluto matrimonio, sed datur uxori dotatæ dicto casu: quia talis casus tanquam omissus in pacto, remanet in dispositione iuris communis. Lud. Raph. & Alex. in l. si extraneus. de cond. ob causam. post Bart. in l. si constante. v. & vij. q. ij. prin. sol. ma.

Dotis actio, constante matrimonio, in casu inopiæ uiri, competit filiæ, etiam sine consensu patris. tex. fin. in auth. quod locum. C. de coll. & ibi doc. & Bal. plenè, & ȷ̄. eo. uer. xj.

Dotis actio transmittitur ad hæredes uxoris mortuæ, constante matrimonio. l. j. & ibi Bar. C. de rei uxo. actio.

Dos, quā dat pater pro filia, si est stipulata à patre, actio est patris. Bar. in l. fina. C. communia utri. iud.

Dotis actio an & quando competit filiæ, & quando patri. doc. & Bar. post gl. in l. post dotem. sol. ma. & in l. ij. eod. tit. & in l. Caius. eo. tit. Bar. in l. uxorem. §. ex testamento. de lega. iij. & in l. auia. C. de iure dot. quod quæritur patri, si eam sibi stipuletur, aliàs non. sed in extraneo dotante solum pactum sufficit. & per Paul. de Castr. con. cxxiij.

Dotis actio an detur filiæ repetenti sine consensu patris. Spec. de actore, uersic. item si filia. & s̄. eo. uer. vij.

Dotis actio an & quando, constante matrimonio, detur filiæ, seu uxori contra possessorem. in Spec. ubi s̄.

Dotis actio an detur filiæ ad fundum, quem pater est consecutus pro dote filię restituta, & alienatus fuit à patre. Spec. ubi suprà, post d. uer. item si filia.

Dotis actio realis ad fundum dotalem an competat uxori. in Spec. de act. seu peti. §. ij. uer. hoc quoq;.

Dotis rescriptum mulieri qualiter cōcedatur. in Spec. de rescr. præsenta. §. iiij. uer. item mulier.

Dotis actio an, patre moriente, reuertatur ad filiam. in Spec. de instr. edi. xiij. col. uer. sed super.

Dotis actio quando patri competit repetenti dotem pro filia, quomodo formetur libellus. in Spec. de lib. concep. §. iij. in fin.

Dotis actio si ad repetendum ante tempus à iure statutum intentetur, an habeat locum pœna de plus petitionibus. Spe. de plus peti.

Dotis actio realis an detur uiro, uel mulieri. in Spec. de emp. & uen. §. iij.

20 Dotis actio, soluto matrimonio, intra quantum tempus detur uxori ad repetendū. in Spec. qui fil. sint leg. uer. sed nunquid uxor. de excep. & repli. §. ij. & s̄. Dos restituta. uer. ij.

Dotis actio licet sit communis patri & filiæ, tamen solus pater agit, nisi filia contradicat ex causa iusta. l. ij. §. quòd si in patris. cum gl. & doct. in l. si cùm dotem. §. eo autem. so. ma. & Paul. de Castr. con. cxxvj. incip. Viso dicto libello.

Dos, uel eius actio cōsolidatur in filiam morte patris uel emancipatione. Pau. in d. con. cxxvj. l. j. §. uideamus. C. de rei uxo. actio. Bal. in l. maximum. vj. col. de lib. præte. Et an per filiæ ingressum in monasteriū consolidetur actio in patrem. Alc. con. cxxxix. ij. parte.

Dotis actio an quæratur filijs filiæ ex pacto, quòd si filia moriatur sine filijs, dos reuertatur ad dotantem. Old. con. cxxxij.

Dotis actio an sit nata constante matrimonio. tex. in l. cùm notissimi. §. illud. de præscr. trig. annorum. † Vide do. Pet. Phil. Cor. in con. lj. incip. Licet. in litera R. in ij. parte. & adde do. Mar. Soc. in con. ix. inci. Prosequendo. uer. ij. probatur. in fi. in j. parte. quòd dotis actio ante mortem non nascitur.]

† Dotis actio tollitur spacio triginta annorum. dom. Pet. Phi. Cor. in con. lvj. incip. In hac. in litera C. in iiij. parte. & uide eum in con. xlij. incip. Licet. in litera F. in iiij. parte.]

Dotis actio cùm intentatur, an sit declarandus libellus incertus. in Spec. de lib. concep. §. v. uer. quid si in libello.

Dotis actionis materiam supple. s̄. uer. Dos. so. ma. & uer. Dos constante ma. & s̄. uerb. Actio dotis. per discursum.

Dotis exceptio non numeratę an potest opponi. ȷ̄. uer. Exceptio dotis. per totum.

Dos alienari non potest regulariter. in tit. de fun. do. & ȷ̄. eo. per discursum.

Dos putatiua non potest alienari. s̄. uerb. Dos putatiua. uer. j.

Dos rei mobilis an possit alienari. doct. & Bart. in auth. siue à me. C. ad Vell. l. j. & ibi. Ioan. de Por. & doc. ff. so. ma. quòd sic seruatur forma auth. aliàs non: ut ibi per Bar. & doct.

Dos alienata per uirum de consensu uxoris filięfam. potest per patrem uxoris uendicari, non per ipsam, etiā mortuo patre. Bart. in l. ij. §. fi. in prin. ff. so. ma.

Dos alienari nō potest mista ratione mulieris, & dotantis. Bal. in l. fundus. in prin. ff. de fun. dot.

Dos an possit legari. ȷ̄. uerb. Legatum dotis. per discursum.

Dos potest alienari in utilitatem uxoris, etiam inuitæ. l. ita constante. §. fi. de iure do. Paul. de Castr. consil. xvj.

Dos sicut nō potest alienari, ita nec res uxori pro dote data, & restituta, constante matrimonio, propter inopiam uiri. Sali. post gl. in l. ubi adhuc. ij. q. C. de iure dot.

Dotis alienatio non ualet, etiam cum iuramento. l. non dubiū. C. de leg. Bart. in l. omnes populi. ij. q. iij. principalis. vij. col. de iusti.

de iusti.& iur.& in l.si quis pro eo.de fideiuss.& in l.cùm lex. eo.tit.& in l.dotalem.de testa.mi.& in l.j.ff.so.ma. Sed Bart. contrà in l.qui superstitis.de acquir.hær. & s̄. uerb.Alienatio.uer.cv.& xx.Vide Bald.in l.fin.§.filijs.C. de bo.quæ lib. ubi dicit ualere, nisi iuramentum sit dolo extortum.& in Spec.de empt.& uen.§.iij.uer.sed nunquid potest.& uersic. uerum.quod de iure canonico ualet. per c. licet. de iureiur. in vj.non de iure ciuili.l.lex Iul.de fun.do.& l.non dubium. C.de legib.

10 Dos sicut alienari non potest,l.j.§.& cùm lex.& ibi Bart.C. de rei ux.actio.ita nec præscribi.l.si fundum.& ibi Bar.ff. de fun.do.gl.in l.alienationis uerbum.de uerb. signi. not.in l.j. de fun.do.nisi spacio longissimi temporis, secundum Imol. Bald.post But.in c.cùm non liceat.de præscr.Item nisi præscriptio esset cœpta,antequā fuisset dos.d.l.si fundum.cum gl.Bald.in l.j.C.de ser.fugi.per d.l.si fundum.& per Bald.in l.j.iij.col.C.de anna.except.ubi uide.& per l.in rebus. C. de iu.dot.

Dotis prescriptio non interrumpitur per titulum dotis superuenientem, cœpta præscriptione, secundum Bald. in d.l. si fundum. Item,

Dotalis fundus æstimatus potest alienari,& præscribi.l.fi.cùm gl.ff.de iure dot.Adde not.per Bart. in l. filiusfam.§. diui.de leg.j.ad fi.gl.& doct.in l.ij.C.de usuc.pro empt.ubi non potest præscribi,quod prohibitum est alienari.& per Paul. de Castr.consil.cxvj.doct.& Imol.in d.c.cùm nō liceat.& j̄.eo. uer.xxxiiij.& in l.ita constante.ff.de iur.do.

Dos potest alienari,& restitui,constante matrimonio, si expedit.gl.no.in l.fina.ff.de iur.do.& ibi Bart.in l. si æstimatis.& ibi Bald.ff.sol.matrimo. Item,

Dos si legatur à uiro extraneæ personæ,debetur in æstimatione,ut uxori non fiat præiudicium. Bart. in l. dotalem.ff. de test.mil.quem etiam uide in l.cùm lex.ff.de fideiuss.

Dos an dicatur esse in commercio. Bald. in l.iij. C. de iu.do.& no.per Bal.in l.cùm alienam.C.de leg.& doct.in l. dotalem. ff.de test.mil.

Dos permutari potest, constante matrimonio, si expedit. l. ita constante.ff.de iure dotium.facit gl.& Bart.in l.fi.ff.eo.tit.& quod per Bart.& Bald. in l.si æstimatis. ff. so.ma. & Bald. in auth.res,quæ.in fin.C.communia de leg.quòd sic,si fiat melior eius conditio.& in Spec.de emp.& uend.§.iij.uer. item pone,uir.

Dos dissipata an iterum danda sit filiæ.j̄.uerb.Filia dotata.uer. xij.

Dotis alienatio si facta sit,uel

Dotis repetitæ à patre loco,si fundus datus est, & per patrem fundus sit alienatus,an filia,nō hæres patris, possit agere ad fundum.in Spec.de actore.uersic.item filia.& seq.

Dotalis fundus,si sit alienatus ab uxore de consensu uiri, & de euictione,uxor se,& bona sua obligauit, & uir sub pœna ꝓmisit non contrauenire, an possit ab ipso uiro uendicari : ꝗ sic.& an pœna committatur cōtra eum,quòd non.& an mulier de euictione teneatur:sic,si sciuit.& an possit talis alienatio confirmari:quòd sic. Item,

20 Dotalis fundus an sit alienatus per uirum,qui alium in cambium dedit,an possit uendicari à uiro pœnitente. in Spe.de emp.& uen.§.iij.uer. sed pone, uxor.& seq.uer: item pone, uir.uide gl.& Bal.in l.si prædium.C.de iure dotium.

Dotalis fundi dominium nō transit in emptorem,etiamsi alienatio facta sit cum iuramento. Bart. in l.qui superstitis.in fi. de acquir.hæred.in fin.& s̄.eod.uersic.ix. Quod uerum de iure ciuili,ut ibi:non de iure canonico. in Spec. de empt.& uen.§.iij.uer.uerum.

Dotis non alienandæ priuilegium transit ad hæredes.j̄.uerbo, Priuilegium extenditur.uersic.xxxix.& lxxj.

Dotalis fundus si sit pmutatus,fit dotalis,qui eius loco datur.

Dotalis fundus si de consensu uxoris datur in dotem à uiro filię,repeti potest ab ea per uxorem,uiro uergente ad inopiā. Item à uiro dicente contra ius factum esse. Item,

Dotis datio est prohibita,quando & alienatio. Item,

Dotalis fundus ad piam causam dari potest de communi consensu coniugum. Item,

Dotalis fundus in quibus casibus potest dari ad piam causam de communi uoluntate coniugum. Item,

Dotalis fundus quibus casibus potest alienari. in Spec. ubi s̄. de empt.& uen.§.iij.uer.sed pone,uxor.cum seq. col.& uer. quid ergo,si uir.

† Dotalis fundus an soluto matrimonio censeatur dotalis, & an alienari possit:uide do.Bart.Socin.in con.cxxj.incip. Visa.circa fi.iij.col.cum seq.in j.parte.]

Dotalis fundus an alienetur.in Spec.de loc.§.vj. uersic. cxj.& s̄.uerb.præced.& s̄.uerb.Alienatio.uer.cv.xx.& xxx.& per discursum.& j̄.uerb. Fundus. uer. xxx. cum alijs seq. usq; in finem.

30 Dotalis fundus si alienetur à uiro, & euincatur emptori, an uir teneatur de euictione.in Spec.de empt.& uen.§.iij.uer. item pone,uir.ibi.sed in casu præmisso,&c.

† Sing.Dotalis fundus dicitur etiam datus in dotem æstimatus,si maritus non est soluendo,nec potest alienari,nec obligari per maritum.Istud est dictum aureum Bal. in l.interest. uer.quæro hîc,quando.C. de usufr. Quod dictum ualde extollit & sequitur Franc. Crem.not.xviij.incip. Habebis millies istud dictum.*

Dotalis fundus non potest alienari,etiam cum consensu uxoris,quæ iurauerit tempore contracti matrimonij, non consentire unquam alienationi dotis,per c.eam te.de iureiu.gl. in c.licet.eo.tit.in Spec.de empt.& uen.§.iij.uer.quid ergo, si uir.in fin.ubi dat cautelam patri maritanti filiam, ut faciat eam sic iurare tempore nuptiarum.& in cau. ccxxxiij.& ibi

† Bald.in addi.uer.quando alienatur. † Et Bar.in auth.ut immobilia bona.§.& inuito.in fi.]

Dotalis fundi alienatio potest cōfirmari. C. de dona.l.constante.ff.de usucap.l.cùm uir.in Spec.de empt.& uend.§.iij.uer. sed nunquid potest.

Dotalis fundus æstimatus potest alienari. l. ita constante. de iur.dot.& gl.in fin.ff.eo.tit.secundum Bart. consil.Domina Pet.s̄.eo.uer.xij.

Dotalis fundus inæstimatus potest alienari, si uxor simul cum uiro recipiat precium : quia uidetur illud loco dotis recipere,secundum Bart.in d.consil.Domina Pe.per gl.in l.fi.& in l.ita constante.ff.de iure do.uel si uxor confiteatur precium esse uersum in sui utilitatem,secundum Ang.in auth.ut nulli iud.§.ut illud.collat.ix.& suprà uerbo, Alienatio.& in cau.ccxxxj.& seq.ubi notaui plenè.uide j̄.uerbo,Fundus dotalis.uer.xxx.

Dotalis fundi alienatio facta per uxorem de consensu uiri ualet,non à uiro de consensu uxoris. Bald. in l.j.& ibi Bart. ff. sol.ma.Cy.in l.si prædium.C.de iure dot.& suprà uerb.Alienatio.uer.lxxij.& infrà uerbo, Fundus dotalis.uer.xxxvj. Sed Bart.contra Cyn.in l.si æstimatis.sol.ma.quòd non potest alienari per uxorem,etiam de consensu uiri: sed ibi Bal. dicit posse,si expediat doti:uide Bald.& Alex.in l.cùm lex. de fideicom.& in l.dotalem.de testa.mil.& Bal.in d.l.si prædium.ij.q.nec à uiro de cōsensu uxoris,nisi expediat ei.Bar. in l.fi.ff.de iu.do.l.j.§.& cùm lex.C.de rei uxo.actio.nec potest hypothecari,ut ibi.

Dotalis fundus potest permutari etiā cum uiro, sicut cum tertio.Bald.in addi.Spec.de do.inter ui.uersi.fundus.

Dotalis fundus etiam à uidua non potest alienari.l.etiam dirupto.ff.de fun.do.& Barth.Cepo.in fin.uer.xj.

Dotalis fundus non patitur missionē pro debito uiri, uel uxoris,uel utriusq;.Bal.in l.ij.in fi.C.ne uxor pro mari.

40 Dotalis fundus filiæ datus si euincat̄, debet defendi ab hærede,si uxor eademq; filia abstinuit ab hæreditate paterna.l. creditor.§.prædium.& ibi Bart.ff.de act.empt.

DOS confiscatur data pro matrimonio scienter cōtracto in gradu prohibito.Bald.in l.j.C.de cond.ob causam. per text. in authent. de incest. nupt. in princip.& Bartol. in d.l.j.& ibi doct. uide Bald. in l. qui contra. C. de incest. nupt.

Dos non uenit in confiscatione bonorum uiri:quia per fiscum debet restitui uxori,quatenus ad eum peruenit. l. si marito. in prin.& ibi Bart.ff.soluto ma. Item,

Dos mulieri debet restitui uiro exbannito.gl. Bar.Bal.& doct. in l.ij.in prin.ff.so.mat.& c.ex literis.de pig.

Dos adulteræ debet diuidi uiriliter inter uirum secundum, & filios primi matrimonij,nec confiscatur.Bal.in l.hac edictali.i j.col.C.de secun.nup.

Dos

Dos in confiscatione bonorum patris non uenit. Ang. in auth. de æqual. do. §. quia uerò. coll. vij.

Dos an & quando possit publicari propter delictum uxoris. gl. & Bar. in l. quinq; legib. ff. de bo. dam. Bald. in l. j. C. de bo. quæ lib. quòd non, constante matrimonio. & Lud. Pon. in l. de die. §. qui mulierem. iij. col. ff. qui satisd. cog. ubi ponit casus, in quib. potest publicari.

Dos uiduæ fornicantis debetur hæredibus uiri. Paul. de Castr. consil. cxix.

Dos propter bannum non perditur. Bald. in auth. res, quæ. iij. col. C. communia de lega.

Dos an patiatur executionem. uide infrà uerbo, Executio. el j. uersic. j.

Dos propter adulteriũ filiæ perdita, an reuertatur ad patrem. gl. Bald. & doct. in l. si dotem. C. de iure do. Ang. in l. dissentientibus. C. de repu.

† Dotalitium, siue dotarium termini consuetudinarium dicitur quidam usufructus, quem mulier habet mortuo uiro, in media parte bonorũ antiquorum mariti. Et est diffinitio Chass. quam ponit in titul. des droictz & appar. agens mariez. §. vj. per text. in c. plerunq;. extrà, de dona. inter uir. & uxo. de quo etiam in ca. ex parte. de fo. compet.

† Dotalitium, id est, donatio propter nuptias, uel res patronales, id est, ultra dotem datæ: ut no. per Bar. & alios in c. ex parte. de fo. compe. & in c. nuper. de dona. inter uirum & uxorem.

Dragma dicitur octaua pars unciæ, quæ constat ex trib. scrupulis, & decem & octo siliquis, secundum Isidorum. gl. est in l. ij. C. de metal. lib. xj. secundum Aul. Gel. lib. j. c. viij. dicit dragmarum decem millia esse numi nostratis denariũm decem millia.

Dragma dicitur nummus certæ quantitatis, cum imagine regis. Arch. xxiij. q. ult. tributum.

Dragma, atis, est quarta pars stateris. Item,

Dragma, atis, dicitur genus carminis. Sed

Dragma sine g, dicitur canticum Persarum. Sed

Didragma, est denarius ualens duos nummos usuales. Arch. xj. q. j. magnum. secundum Barth. Cep. in l. in itinere. pe. col. de uerb. sig. qui tamen errauit in quota, dum allegauit Arch. xj. q. j. magnum. in quo capitulo Arch. solùm dicit, quòd didragma dicitur denarius ualens duos nummos usuales, & stater ualet duo dragmata. de quo infrà, uerb. Statera. uer. ij. & ponit uersum,

Dat nummos didragma duos, stater id duplicabit.

Dubietas ex præfationibus declaratur. l. Titia. §. idem respondit. de uer. obl. not. in l. cùm quid. ff. si cer. peta. Item ex uicinis scripturis. Item ex consuetudine patrisfam. uel testatoris, uel contrahentis. l. hæredes palàm. §. j. de testa. Quod est uerum, etiam in scriptura dubia, quæ declaratur ex præcedentibus & sequentib. Bart. in l. Marcellus. in prin. ff. ad Treb. per l. qui filiabus. in prin. & in l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j.

Dubitare, errare, ignorare, quid differant. gl. in rub. ff. de iur. & fac. igno. & in l. de statu. ff. de testa. Bald. in l. j. iij. col. de fal. cau. adiect. leg. & l. fi. C. de condi. indeb.

Dubitatio oritur ex forma contraria. Bart. in l. is potest. x. col. ff. de acquir. hære.

Dubia res fit per negationem. C. qui. ad liber. procla. nõ li. l. iij. & l. post rem. & ibi Bart. C. de transact. ubi dicit uerum, nisi probationes in contrarium sint manifestæ. Item per uerbũ. Non credo. Bald. in d. l. iij.

Dubitans de statu suo, non potest testari, ut j. uerb. Testamentum à quib. uer. ix.

Dubito, est uerbum inducens confessionem in respondente in termino sibi dato ad deliberatè respondendum. Bal. in c. si uasallus. si de feu. fue. cõtro. & j. uerb. Terminus ad respondendum. uer. vij.

Dubitans ignoranti non æquiparatur: & ideo si quando contrahit cum alio, dubitauit de eius conditione, sibi imputet. Bal. in c. j. §. personam. per quos fiat inue. in usi. feu. uide in l. manifestissimi. §. fin autẽ nesciens. & ibi doct. & Bart. & Bal. C. de fur. no. in l. quamdiu. C. qui admit. & ibi doct. & Franc. Pad. Lud. in sing. uer. interrogatio. Item,

Dubium seu ambiguum refertur ad intellectum, & mentem: & ubi lex est dubia, excusatur quis à iuris ignorantia: ut est tex. in l. regula. ff. de iur. & fac. igno. & uide gl. in c. unico. de postu. præla. li. vj. in uerbo, decætero. Abb. in c. fin. de consti.

† Super dubio rescriptorum Apostolicorum ordinarius loci nullam habet iurisdictionem, sed solum cognoscit ad effectum requirendi, cui debeat obedire. Abb. in c. cùm contingat. de rescript.

† Dubitantes in minimis reprehendendi sunt, & maximè iurisperiti: ut in c. cùm in iure peritus. de electio. & in c. cùm in iure peritus. de offic. dele. facit l. quod Labeo. ff. ad Carbo. & in l. j. ff. ad mu. Abb. in c. & si quæstiones. de simo.

† Dubietas in fide est, quę habet in se firmitatẽ animi, & quandam pertinaciam, ut quia perseuerat in illa dubitatione: secus, si incidat in cogitationem uel dubitationem ex primis motibus. Abb. in c. j. de hæret.

† Vbi contractus est dubius, an scilicet contineat in se peccatũ, uel non, debemus potius abstinere à tali contractu: quia in dubio debemus capere partẽ magis tutam animę, etiamsi illa pars uideatur durior: ut no. gl. in c. unico. de solu. text. & ibi Abb. in c. iuuenis. de spon. & text. in cle. exiui de paradiso. de uerb. sig. facit quod legitur & no. in c. significasti. & in c. ad audientiam. de homi. & in c. illud. de cle. excommu. mini. Abb. in c. in ciuitate. de usur. in j. col.

† Dubia uerba accipiunt intellectum à præcedentibus & sequentibus: ut in l. si seruus plurium. §. fin. & in l. quę filiab. ff. de leg. primo. Consideranda est ergo præfatio, seu exordiũ cuiusq; dispositionis. Abb. in c. ex multa. in §. ij. ibi: à superiore. de uoto. Pro hoc bonus text. & ibi Bald. in l. fin. ff. de hæred. instit. & in l. cùm pater. §. dulcissimis. ff. de leg. iij. & in l. regula. in uerbo, licet initium constitutionem demonstrat. ff. de iure & fac. igno. & ibi Bart. & Bald. & bonus text. in l. j. in uerbo, à primordio tituli posterior formatur euentus. C. de imponen. lucra. descrip. lib. xj. & uide Bar. in l. cùm hi. in prin. ff. de transact. & do. Card. & Ioan. de Imol. in cap. pen. de cler. coniuga. Bart. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ord. fac. & in consil. incip. Fuit quidam institutus. Pet. de Ancha. consil. ccclxxxix. incip. Præmitto. circa medium. & in consi. ccxxij incip. Discutiendum est primo. in j. col. Abb. in c. ad aures. in iiij. col. de immu. eccles. & not. in l. fin. §. cui dulcia. ff. de ui. triti. & oleo leg. Abb. in cap. quia clerici. de iure patro.

† Dubia uerba prolata debent intelligi, secundum communẽ opinionem, non secundum singularem, no. Bar. in l. Labeo. ff. de supel. lega. & ideo erat iudex, qui in decisione causarũ sequitur singularem opinionem doct. & non communem tangit Abb. in c. ut debitus. de appel. Item uerba non debent intelligi sophisticè, etiamsi communiter sic intelligerentur: sed sunt referenda ad sensum hominis bene sensati, ut colligitur ex text. c. ex literis. de sponsa. & ibi Abb. circa princ. & uerba sophistica interpretantur in foro iudiciali secundum ius, cùm sit recurrendum ad rectum sensum uerborum: sed in foro animæ, etiamsi quis iuret, interpretantur secundum intentionem iurantis. Abb. in d. c. ex literis. circa fin. & uerba, in quacunq; dispositione interpretantur secundum communem usum loquendi. Bar. in l. Labeo. ff. de supel. lega. in l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de le. iij. in l. j. C. de iura cal. in procemio Digestorũ. Iac. But. in l. j. ff. de fide instr. per Io. An. & alios in c. fundamenta. de ele. li. vj. per Canonistas. & ibi Abb. in d. c. ex literis. & per eundem Ab. in c. per tuas. de prob. dixi plenè infrà in uerbo, Nepos.

Dubitans & ignorans, æquiparantur, quo ad repetitionem indebiti tantùm, non quo ad alia. l. fina. & ibi Bart. C. de cond. indeb. l. ij. in prin. ff. si quis ordo in bo. pos. serue. Alexan. in l. quandiu. C. qui admitti.

Dubitatio est animi passio, cum præcisa ignorantia extremorum. Bald. in rub. C. de prob. ij. col.

10 Dubia uerba, & non intelligibilia, habentur pro non expressis, nisi declarentur de his, quæ pro non scri. ha. l. ij. Card. in cle. sæpe. in prin. de uer. signi.

Dubitanti & ignoranti nõ currit tempus. d. l. quamdiu. C. qui admi. ubi Alex. dicit uerum, nisi dubitans posset de facili certiorari: quia tunc currit. Vnde

Dubitans,

Dubitans, qui potest de facili certiorari, habetur pro sciente, per not. per gloss. in l. locus. de acquir. possess. & text. in l. regula. §. sed facti. ff. de iur. & fac. igno.

Dubitare nemo debet de fide catholica. c. j. de hæret.

† Dubius in fide habetur pro hæretico. quod declara quatuor modis, ut per Fel. in c. j. de hæret.*

Dubitans non potest hæreditatem acceptare. Bal. in l. cùm antiquiorib. j. col. C. de iure delib.

Dubium superueniens nō impedit aditionem factam, sed fiendam. Bart. in l. j. §. necessario. ff. si uen. no. mu.

Dubium, seu dubitatio super iure est, quando factum ponitur pro constanti: sed super facto est, quando factum non ponitur pro constanti. glo. & doct. Pet. de Sun. in l. eum, quem temerè. §. j. ff. de iud.

† Dubium dicitur id, quod potest pluribus modis intelligi. dom. Pet. Philip. Cor. in con. xxx. incip. Videtur. in litera B. in iij. parte.]

† Dubium dicitur, ubi sunt consilia, & doctorum opiniones hincinde. dom. Petr. Philip. Cor. in consil. lxxj. incip. Quòd non ualeat. in iij. parte. in litera E. uide Rapha. Cu. in consil. cliiij. in fin.

† Dubium probabile iuris æquiparatur errori facti. dom. Pet. Phil. Cor. in consil. x. incip. Præsupposita. in litera E. in iiij. parte.]

† Dubium nō est, ubi reperitur casus legis. do. Pet. Phil. Cor. in consil. cix. incip. Viso. in litera L. in j. parte.]

Dubietas partium litigantium super iurisdictione iudicis, an reddat prorogationem nullam, sicut error. Angel. in l. fi. ff. de iurisd. om. iud. & Pet. de Sun. in l. ij. ij. col. ff. de iud.

Dubietas sententiæ latæ in causa principali, an possit declarari in causa appellationis. Bald. in l. idem Pomponius. §. si plures. de rei uen.

Dubitans sibi inferri uim, potest implorare officium iudicis, ne uis ei inferatur. Bar. in l. fi. ff. quod met. causa.

Dubitans non uidetur donare, sicut nec nesciens. Bald. in l. fi. C. de cond. inser.

20 Dubitans nō potest eligere. Bal. in l. manifestissimi. in prin. C. de furtis.

Dubium de mandato procuratoris dicitur, quando apparet mandatum per literas, uel instrumentum, de cuius fide fortè dubitatur: uel si probatur per unū testem, uel per alia indicia. Bart. & doct. & Bart. in l. non solùm. §. qui alieno. ff. de proc. & in l. j. C. eod. tit. uel si deficit in literis nomen mittentis literas mandati. Cy. in rub. ff. de proc. in addi.

† Dubium aliquid dicitur fieri propter opiniones doctorum. Socin. in consil. cxv. incip. Circa primam quæstionem. in iij. col. uer. unum non omitto. in j. uol. Adde, quòd ubi est casus legis, ibi nulla potest esse dubitatio. l. illam. & ibi do. Ias. in j. not. C. de colla.*

Dubitans, an faciat rem dubiam. Bal. in l. iij. C. qui. ad libe. procla. non licet.

Dubitanti parcitur, sicut erranti. Bal. in l. leges. laij. C. de legibus. not. in l. manifestissimi. §. sin autem nesciens. C. de fur.

† Et plenè per Fel. in c. per tuas de simo. circa prin.]

Dubitatio facit opponi posse exceptionem omissam, secundū Bal. in d. l. manifestissimi. §. sin autem. de fur.

Dubitatio eius, de quo est casus legis, uana est. l. quod Labeo. ff. ad Carb. l. Domitius. de testa. Bal. in l. ancillæ. C. de furtis.

Dubitans de mandato suo quod facit, est ipso iure nullum. j. uer. Gesta. uer. xxxix.

Dubitans offendi ab aliquo, potest petere famulos à iudice, & custodes suis sumptibus. Bar. in l. factum. ff. de rerum diui.

Dubitans potest licitè possidere, & uti possessione. l. si prius. de ope. noui nun. Bart. in l. Barbarius. xij. col. de off. præto. in repeti.

30 Dubitans si iurat contra ueritatem, est periurus. j. uerb. Periurus.

Dubius in fide non potest esse testis. j. uerb. Testes qui.

Dubium non dicitur id, de quo est regula, licet sint aliqui casus speciales, nisi de eis fiat mentio specialis. Bart. in l. quoties. ff. si quis cautio.

Dubitatio circa spiritualia debet dirimi per episcopum. l. omni. & ibi Bar. C. de sac. san. eccle. c. tuam. qui fil. sint le. c. lator. C. de ord. co. c. si iudex laicus. de sent. excom. in vj.

Dubium sit sit, quod est utilius accipitur. in Spec. de arb. §. viij. uer. sed quid si arbiter.

Dubitationis tollendæ causa sæpe in contractibus, & alijs plura tolerantur. in d. uer. quid ergo. secundum præmissa.

Dubium si est, debet iudici obtemperari. in Spec. de aduo. uer. sed nunquid cogi.

Dubitanti debet dari terminus ad deliberandum. j. uerb. Terminus ad respondendum. uer. iij.

Dubitatio aliqua cadit etiam in indubitabili. in Spec. de aduo. §. vij. uer. item caueat.

Dubitantis testis dictum non ualet: quia

40 Dubitans pro ignorante habetur. in Spec. de teste. §. j. uers. item quòd sunt uarij. uide gl. in l. de ætate. §. nihil. & in l. qui interrogantur. de inter. actio.

† Dubitans de quæstione indubitabili, an & quando sit reprehendendus. Fel. in c. & si quæstiones. in prin. de simo.]

Dubitata, & indubitata actio ponitur. in Spec. de cess. act. §. j. uer. si autem. & seq.

† Dubia causa instrumenti an per solam negationem reddatur, ita quòd compromitti possit: uide do. Petr. Phil. Cor. in con. ccxc. incip. Quod fuerit. in litera Q. in j. parte.]

Dubium fieri per negationem quomodo intelligetur. eo. tit. & §. uer. sed opponitur. & de satisda. §. iij. uersi. sed qualiter.

† Dubium si est, qua mente aliquid sit factum inter uiuos, declaratur ex uerbis prolatis in ultima uoluntate. Textus est cum gl. in l. uxori. §. fi. ff. de le. iij. & ibi Bar. dicit, quòd est nouus casus. Et illum tex. dicit esse not. do. Ias. in l. qui filiabus. in j. col. ff. de leg. j.*

Dubitare, est medium inter credere, & non credere.

Dubitare an, & quādo quis possit, qui interrogatur ut respondeat. in Spec. ubi s. §. j. uersic. sed nunquid.

Dubium quādo est, recurritur ad arbitrium iudicis, qui debet sequi æquitatem in dubio. Item,

Dubia positio non debet admitti. Item,

Dubietas oritur ex multis. eo. tit. §. vij. uer. & no. & uersi. iij.

Dubia in meliorem partem debemus interpretari. in Spec. de præsumpt. §. ij. in prin.

Dubium si est, non est à iure recedendum. in Spec. de appel. §. iiij. uer. sed quid si quis.

Dubium si sit, accipitur quod est minimum. s. in Spec. de locato & conduc. §. vj.

Duellum

Duellum an & quando, & à quo potest indici. in Spec. de accus. §. vj. uer. quid si. & seq. & an sit licitū. Alex. post Bar. in l. ex hoc. de iusti. & iure.

Duellum quibus casibus permittatur, etiam de iure canonico. Bal. in c. j. viij. col. de pace tenen. in usi. feu. ubi est casus. & c. ex tuarum. de pur. can. c. j. & ij. de pur. cano.

† Duellum nō permittitur. uide gl. in rub. C. de gladiat. penit. tol. lib. xj. & dicit gl. in c. j. de purg. uulg. quòd fuit inuentum arte diabolica. Plura de materia duelli ponit Ias. in l. ex hoc iure. col. iiij. in fi. cum seq. ff. de iust. & iure.

Duello uictor quid possit facere in uictum. Bal. in l. j. C. de deditit. libertate.

Duello captus, & seruatus, est seruus pœnæ, & testari potest: sed morientes in eo, secus. Alex. in d. l. ex hoc iure.

Duello nō debet interesse clericus, qui est irregularis, si faueat alteri ex partibus. Card. in clem. j. §. porrò. de stat. monach.

Duellum re integra de communi consensu partium an possit reuocari. Bald. in c. j. viij. col. de pace tenen.

Duellum an sit prosequendum, quousq; alter succumbat, si prima die nullus fuit superatus. Bald. in c. j. ix. colum. de pace tenen.

Duellum non dicitur illicitum, quod permittit consuetudo generalis. Bald. in l. his penes. C. depositi.

Duellum quando ex consuetudine prouinciæ debet acceptari, impedit executionem mortis in prouocato ad duellum condemnando ad mortem pro crimine aliquo. Bart. in l. Imperator. la ij. ff. de statu hom. ubi dicit Gul. de Cun. tenere contrarium.

† Duellum in Vngaria consuetudo est, generaliter quòd admittatur. Sig. de Homod. in consil. xcvj. ubi etiam ponit q. quandam, stante dicta consuetudine, quæ talis est, facto euenit inter A. & B. duellum extitit ordinatū, hoc addito, quòd qui uincit alium, quoddam castrum sanctæ Mariæ habeat:

contingit, quòd in ipsa pugna A. proijcit per terram B. demùm dictus B. asserit se uictum fore, & eodem momento occidit A. quæritur quid iuris. ubi etiam tenet, quòd duellum & iudicium, æquiparantur.]

Dudum quomodo ponatur. gl. Bald. in l. nec emptio. ff. de cōtrahend. empt. in §. j. & not. in l. dudum. C. eod. tit. & importat tempus præteritum, præsens, & futurū, sicut olim, & quondam. Card. in cle. j. §. j. de iureiur. Bart. in l. j. §. j. de oper. noui nun.

Dulia est honor, qui debetur creaturis, & sanctis: sed hyperdulia debetur Deo, quasi superdulia. Idem & latria debetur Deo: quæ si fiat creaturę, dicitur idololatria, secundum Gemi. post gl. in capitulo, si canonici. §. fina. de off. ord. in vj.

Dum, an faciat cōditionem. gl. & Bart. quòd sic, in l. si quis ita. de conditio. & demonstr. & in l. iiij. §. uxores. de legatis. iij. l. qui concubinam. eod. tit. doct. in l. si decem cùm petiero. & in l. centesimis. & in l. eum, qui ita. §. qui ita. de uerb. oblig. & Bart. in l. j. iiij. col. de cond. & demon. & Franc. † de Capitib. listæ in consil. Factū sic se habet, &c. † Vide Ang. in consil. cxxiiij.]

Dummodo, importat modum. Bart. in l. quib. diebus. §. fi. de condi. & demonst.

† Et per Franc. Aret. in l. si ita quis. in §. Seia cauit. de uerb. oblig. in ij. colum. dom. Petr. Philip. Cor. in consil. xx. incip. Videtur. in litera A. & in consil. cxxx. incip. Viso. in litera E. in iij. parte.]

Dum tamen, est dictio exceptiua, & falsificat regulam. Ang. in consil. cclxxxix.

Duntaxat positum in statuto, non inducit correctionem alterius statuti, ut quia uno statuto caueatur, quòd pro certo crimine imponatur pœna centum lib. & alio statuto caueatur, quòd pro eodem delicto imponatur pœna lx. lib. duntaxat, uel solummodo. Bartol. in l. iij. §. Titio. de adi. lega. De qua dictione uide in l. & siquidem. C. de transact. & in l. ob æs. C. de prædi. minorum. in l. contra. de re iud. in l. serui nomine. de usucap. & Bart. in l. j. in prin. ff. si quis ius di. non obt. & ibi Alex. Item est dictio limitatiua, & aliorum exclusiua. Card. in clem. j. §. nos. de sum. tri. & suprà uerbo, Dictio. per discursum. Item est restrictiua, & sonat idem quod dictio tantū. Card. in cle. j. in prin. de seque. posse.

Duo dicuntur multi. gl. Inst. de iure perso. §. fina.

Duo in solidum esse domini uel possessores non possunt. l. si ut certo. §. si duobus. & ibi gloss. & doct. ff. commodati. l. iij. §. ex contrario. de acquir. pos. gloss. Bal. in l. j. C. uti possi.

Duo uincula magis stringunt quàm unum. Instit. de nupt. §. affinitatis. auth. itaq;. & ibi. Bart. C. communia de suc. & infrà † Pluralitas. uersic. x. † Et per do. Ias. May. Instit. de actioni. §. in personam. nu. 50.]

Duo specialia in priuilegio non sunt intelligenda, ut in priuilegio instituendi spurios: quia intelligitur coram octo testib. ī. uerb. Priuilegium testandi. uersi. iij.

Duo specialia circa idem non concurrunt. l. j. gl. Bar. & doct. C. de dot. promis. Old. consil. lxxix.

Duo uocabula ad determinationem eiusdem uerbi uniformiter operantur. l. fi. & ibi Bar. C. de sent.

Duo ad unam præbendam an eligi possint. Ioan. An. in Nouel. post Innocen. in c. maioribus. de præbend. & Bald. in c. præterea ducatus. ij. col. de prohib. feu. alie. per Fed. in usib. feu. quòd non.

Duo quibus casibus simul admittantur. Innoc. in c. abbate. de re iudic.

Duo si copulatiuè requirantur ad unum actum, non sufficit unum tantùm accedere. l. si hæredi plures. ff. de condi. instit. & in c. ubi periculū. §. cæterùm. de elect. in vj. ubi in electione requiritur libertas & uoluntas. & gl. xxxiij. q. v. notificasti. Barth. Cepo. in rub. de test. xxiij. col. gl. & do. in l. mancipia. C. de ser. fu. & dixi in tract. de Episcopo, ij. lib. cle. in plerisq;. & ibi gl. & doct. de elect.

Duplicatio pœnæ fienda ex forma statuti pro delicto commisso ad domum, fieri non debet pro delicto commisso ad stationem, uel apothecā. Bart. in consi. Statuto cauetur, quòd pro maleficio. & infrà uer. Statutum de maleficijs. uer. xiiij. & uer. lxxij. Item nec pro commisso ad tabernam, nec ad uineam. Bart. in d. consil. Item nec pro commisso in flumine uigore statuti loquentis de uia publica: sed secus pro commisso in ponte fluminis. Bald. sing. in l. fi. ff. de ser. rust. præd.

Duplicatio pœnæ debet fieri cum qualitatibus suis. Bart. in l. j. in fin. si famil. fur. fe. di. & Bart. in l. sanctio. de pœnis. & ibi Alexand.

Duplicatio pœnæ non debet excedere quadruplum simpli. Bal. in l. j. ult. col. C. de sent. quæ pro eo, quod inter. profe. & Bart. & Alex. in l. sanctio. ff. de pœnis.

Duplicatio pœnæ arbitrariæ, id est, solitæ, fieri debet. Bar. in d. l. sanctio.

Duplicatio pœnæ fieri non debet pro delicto commisso in nocte sequenti post festum beatæ Mariæ, stante statuto, quòd pro delicto commisso in festo beatæ Mariæ duplicetur pœna, secundum Fed. de Sen. & consil. Statutum tale est, si aliquis commiserit.

Duplicari non debet pœna falsi uigore statuti duplicantis pœnam pro delicto commisso in palatio. Bart. in consil. Tudertinus quidam, &c. & Alex. in l. sanctio. de pœnis.

Duplicatio legatorum extenditur ad legata quantitatum, non specierum. l. Lucius. §. impuberem. & ibi Bart. de leg. ij.

Duplicatio an fiat toties, quot sunt qualitates, stante statuto, quòd pœnæ duplicentur pro delictis de nocte commissis, & in platea, in festo Paschæ. Bart. in l. aut facta. §. locus. ff. de pœnis. & in l. fideicommissa. §. si quis decem. de lega. iij. ubi dicit, quòd bis tantùm, dummodo quadruplum non excedat. & in l. Lucius. §. impuberem. de leg. ij. Bald. in l. contra negantem. C. ad l. Aquil. Bart. in l. si cum exceptione. §. quadruplatur. ff. quod met. caus. & in l. sanctio. ff. de pœnis. & in consil. Tudertinus, &c. & Iac. de Bel. in consil. Cauetur statuto ciuitatis, quòd quicunq;. quòd non. & Flor. in §. hæc actio. ad l. Aquil. & Ang. Aret. in tract. Malefic. uer. in plateam. & ī. uerbo, Statutum.

Duplicatio pœnæ consistentis in specie, non habet locum, ut in amputatione manus. Bart. in l. Lucius. §. impuberem. de le. ij. & in l. Mæuius. §. duob. pen. col. eod. tit. & in l. sanctio. de pœnis. & in l. fideicommissa. §. si quis decem. de leg. iij. in l. uulgaris. in fin. ff. de fur. Bald. in l. j. ult. col. C. de sent. quæ pro eo, quod inter. profe. Bald. Rapha. & Imol. in l. ex facto. §. j. de uulg. & pup. Item nec quando dicit statutū, quòd animal perdatur, cum quo bladum extrahitur: quia non debet bis animal perdi, si cum eodem asino bis extrahitur bladum ab eadē persona: secus, si à diuersis, quia una tenetur ad animal, altera ad precium eius, secundum Bar. in d. §. duob. ult. colum.

* Duplici pœna pro eodem nemo est crimine mulctandus. l. senatus. ff. de accus. c. at si clerici. §. j. de iudici. Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his. qui notan. infami. Gram. col. lxiij. nu. 6. Io. Cephal. con. cciiij. nu. 45. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

10 Duplicatio temporis adiecti in banno, uel confinatione, an fiat. Bart. in l. in se natus. §. fina. ff. ad Turpil.

Duplicatio pœnæ contra auxiliatorem fieri non debet, si causa duplicandi nō militat in eo, sicut in principali delinquente: licet statuto caueatur pari pœna esse puniendos, auxiliatorem & principalem. Bart. in l. libertis. §. posthumis. ff. de ali. leg. sicut nec diminutio pœnæ fieri debet causā cōfessionis rei principalis, si auxiliator negauerit, secundum Bart. ibidem. & ī. in uerbo, Pœna alteratur. uer. iiij. & s̄. uerb. Auxilium. uer. vij. & uerb. Mandans. uer. lxj.

Duplicatio pœnæ criminalis per negationem fieri non debet de iure communi. Bart. in l. ea, quæ. iiij. q. C. de condi. inde. Item nec in actione petitionis hæreditatis, nec si agatur certi condictione ex statuto, sed in actione in factum sic. Bal. ibi in v. & vj. q. Item nec quando quis negat totum ratione partis. Bald. ibidem, ix. q.

Duplicationum materiam uide in Spec. de except. & repli. §. fi. in prin. & per Alex. in l. sanctio. de pœnis.

Duplicibus uerbis uti licet interdum, & prodest. in Spec. de aduo. §. iiij. in prin. & §. vij. uersic. item cautus.

† Duplicatio quadraginta annorum in præscribente libertatem ser-

tem seruitutis discontinuæ contra ecclesiam, an fiat. Feli.in c.de quarta.in xij.col.circa fin.uer. utrum præscribenda. de præscript.]

† Duplicatio seruitutis discontinuæ an fiat solùm in seruitutibus prędialibus.uide Fel.in d.c.in xij.co.in prin.in uer.tertiò,quia.in fi.uer.]

† Duplicatio non fit in eo,quod cōsideratur ut species. Fran. Aret.in l.ex facto.in §.iterum quæro.in co. fin.in uer.ex isto etiam text.de uul.& pup.]

Duplici offici quis fungi non potest in eadem causa. in Spec. de iur.ca.§.iij.uer.quid si aliquid.& tit.de dispu. & allegat.§. vj.uer.porrò.

Duplicium iudiciorum materiam uide in Spe. de iura.calum. §.iij.uersic.nota,quòd possit.§.vij.uersic.xx.

Duplicatio pœnæ fieri debet contra insultantem filium ad domum patris uigore statuti de insultante ad domum propriam.Bal.in l.j.§.domini.el ij.ff.ad Syl.& ibi doct.moder.

Duplex pœna locum habet cōtra eum, qui simul & semel projicit aquam putridam in pectus, & in faciem, uel si percutit in facie,& in pectus simul & semel.Bald.in l.quicunq;.C.de ser.fugi.

Duplicatio pœnæ habet locum etiam in pecuniaria, in cuius defectum est corporalis.ĩ.uer.Pœna corporalis.

20 Duplicatio contra negantem non fit,quando agitur ex statuto pro damno dato.Bal.& Alex.in l.certi cōdictio.in prin. si cer.pe.nec quando ipso iure imponitur. Bart. in l.id quod seruo.de pec.leg.& Bal.in l.ea,quæ.ij.col. C. de cond. inde. Alex.in l.eum,qui.in prin.de iureiur.

Dupli pœna promissa in instrumento,uel contractu,nec exprimitur simplum,intelligitur de precio cōuento, non de æstimatione bonitatis rei, quæ maior sit, quàm precium expressum.

Duplicis stipulationis materiā.uide in Spec.de empt. & uend. §.j.uer.sed quid in instrumento.

Duplici pœna puniri quis non debet. in Spec. de expen.§.iij. uer.quid si talis.

Dupli materiam supple ĩ.uer.Pœna alteratur.per totum.

Duratio non dicitur uersum, quod non durat uersum. Item non dicitur tradita uia,quæ non durat. in Spec.de dolo & contu.§.vj.uersic.cxxx. Item non dicitur satisdatum,nisi duret cautum.in Spec.de fideicom.§.j.uer.sed qualiter.Item non durans non uidetur factum. in Spec. de arbit.§.fi.uer.sed pone,arbiter.

Dux quis dicitur,no.in tit.quis dica.dux,march.co.in usib. feud.

Dux an sit dignior episcopo,uel econtrà. in Spec. de rescript. præsen.§.ix.uer.sed nunquid.

Duces sunt de medijs iudicibus,& dicūtur spectabiles.in Spe. de iurisd.om.iud.uer.medij.

† Duces nostri temporis in suo ducatu tantam habent potestatem,quātam habet Imperator in uniuerso. Vide Alb.Bru. con.iij.col.ij.uersic.& præmitto.Deci.con.cxcj.co.ij.

Dux an possit auferre rem uni, & dare alteri, sicut Imperator. Bal.in l.qui se patris.C.unde liberi.in lect.antiq. & ĩ.in uer. Imperator.uersic.xxiij.quòd non,nisi ex causa iusta, uel causa publicæ utilitatis.

Dux belli an concedat ciuitatem alicui capiendam in bello.s̃. uerb.Concessio.uer.xxxvij.

Dux belli debet prædam diuidere inter suos milites.xxiij.q.v. dicat.cum gl.ord.& ĩ.uer.Præda.& s̃.Bellum.

Dux belli non potest donare castella, uel possessiones prædatas in bello,quia sunt superiores bellum mouētis:sed mobilia sic.d.c.dicat.cum gl.& Ant.de But.in c.olim.de rest.spol. & j.dist.ius militare.& c.ius gentium.cum glo. & Alex. post Bart.in l.fi.ff.de cap.

Dux exercitus an possit confinare aliquem existentem in territorio alieno.Bal.in l.iij.de off.præsi.

† Ducatus dicitur regio,cui dux dominatur, & pro primiceriatu accipitur.l.ij.C.de dome.& protect.lib.xij.etiam dicitur ducis dignitas,& imperium.

† Ducere,uerbum prolatum per Imperatorem,prohibentem uxores ducere quasdā personas prohibitas, quid significat. uide do.Barth.Soci.in consil.ccxxij.incip.Circa finem.uer. confirmantur præmissa.in ij.parte.]

De litera E.

EBrietas prius fuit in Noe, quàm in alijs:quia ipse prior uineam plantauit, & uinū bibit. xxv. q.j. sexto die. item Loth,xv.q.j.inebriauerunt.Prior uerò Staphilus aquam uino admiscuit, ut ebrietatem uitaret, secundum Plinium de Naturali histor.lib.vij.c.lvj. Sed uitandam esse ebrietatem, plenè docet idem Plinius lib.xiiij.cap.xxij. ubi uide omnino.& dicitur Græcè μέθη.

Ebrius dispumat in libidinem facilius. Item,

Ebrio dominatur libido,ut furor.xxxv.dist. uenter.Car.in cle. j.in prin.de sta.mo.

* Ebrietas stipulationem ab ebrio factam prorsus inutilem reddit.gl.in c.unusquisq;.xxij.q.iiij.Lud.Rom.in l.j.in prin. ff.de uerb.obl.& ibi Fran.Aret. & Lancilot. Galiaul.nu.69. Iac.Niger.nu.60.Æmilius Maria Manolessus.

Ebrij contractus an ualeat.in l.dolum.§.insidijs.de dolo.gloss. xxij.q.iiij.unusquisq;.quòd ebrij promissio non ualet.

Ebrius pro delicto non potest puniri corporaliter.Sal.in l.j.C. de sica.Ale.post Bar.ĩ l.respiciēdū.§.delinquūt.ff.de pœnis.

Ebrietas est leuis culpa.gl.in l.fi.§.fi.C.de repud. Item est peccatum mortale,nisi sit rara.xxv.dist.§.ea demùm. & Abb.in c.si constiterit.de accus. Sed Car. in cle.j.in prin.de homici. dicit esse ueniale,per §.criminis.xxv.dist. Item est culpa.xv. quæst.j.inebriauerunt.

Ebrietas facit delictum mitius puniri,uide xv.quæst.j. inebriauerunt.& c.sanè.Bar.in l.respiciendum.§.delinquunt.ff. de pœnis.& in l.aut facta.in prin.eod.tit.& in l.diuus. ff. de off. præsi.Ang.Aret.in tract.Malefic.uersic.scienter & dolosè. & Sali.in l.j.in fi.C.de sica.Card.in cle.j.de homic.viij.q.

Ebrietas excusat à pœna in casu.l.j.C. si quis impera. mal. secundum Ang.ibi.

Ebrietas excusat ab irregularitate.cle.j.& ibi.Car.de homi.

10 Ebrietas nimia delictum attenuat,non in totum:secus,si est parua ebrietas,quæ non excusat à pœna.Bal.in l.data opera. C.qui accus.non pos.facit l.omne delictum.§.pen.de re mil. & Ang.Aret.ubi s.

Ebrietas refertur ad superfluitatem potius, & est immoderatus usus uini. & duo sunt effectus ebrietatis:nam inducit mentis exilium,& prouocat libidinem. Et ob hanc ultimam causam olim patres abstinebāt ab usu carnium & uini.xxxvj.dist.ab exordio.& c.ante omnia. ubi dicitur,quòd ebrietas est fomes omnium malorum. Abb.in c. à crapula.de uita & hone.cleri.

† Propter ebrietatem miles secularis remouetur ab omni militia.l.omne delictum.§.qui se.ff.de re mili.Pœna autem antiquorum canonum pro ebrietate erat:quia clericus ebriosus triginta diebus à canone suspendebatur, aut corporali supplicio supponebatur. ut in ca.uult.xxxv.dist. Sed hodie non imponitur tanta pœna: ut patet in d.c.à crapula.& ibi Abb.in j.col.ult.no.

† Ebrietas assidua,est peccatum mortale. ut in §. aliàs ea demùm.x. dist. nam frequenter quis inebriatur, qui scienter & uoluntariè inebriatur. Abb.in d.c.à crapula.& in ca.j. de reli.& uene.san.in prin.ubi dicit etiam,quòd uix ebriosi decedunt sine peccato.uide gl.in l.unica.C.de rei uxo.ac.

† Ebrietatis delictum non est priuatione beneficij dignum:& si ebrietas est rarò peccatum ueniale,& non mortale,ut in d. §.aliàs ea demùm.Abb.in c.si constiterit.de accus.in ij.no.

Ebrietatis calore accensus an excusetur à pœna blasphemiæ. Abb.antiquus tenuit,quòd sic.in c.fi.de male.quod satis placet.doct.ibi & Abb.arg.l. omne delictum. §. qui se. ubi text. no.ff.de re mi.& optimè facit in ar.l.si adulterium.§.Imperatores.ff.de adul.& xv.q.j.inebriauerunt.Abb.in d.c.fi. † Et per Fel.in c.ex literis.de iureiur.]

Ebrietas in clerico facit eum suspēdi,& deponi.xxxv.dist. episcopus.nisi unica sit,propter quam nō potest clericus deponi,uel suspendi,ut tenet Spec.de accus.§.ij.uer.& no.Item facit eum priuari beneficio,si celebrauit non facta digestione. c.si constiterit,& ibi Abb.de accus.

† Adde etiam, quòd ebriosi nõ debent ad officia eligi, cùm tales delirantes & insani dici possent. de quo multa per And. Barb. in l. j. ff. de uerb. obl. & per Ioan. Sanxon in consue. Turo. tit. des droictz. de faultraige & peage. art. ult.

Ebrietas in clerico quomodo puniatur, uide in d. c. episcopus. & in c. fi. xxxv. q. j. & in c. ante omnia. quòd à communione submoueri debet triginta diebus, aut ictibus fustigari. & dixi in tractatu de Episcopo, iiij. lib. j. parte principali. pe. q & in ult. parte, in materia degradationis.

* Ebrietas, ne quis in sacerdotem eligatur, impedimento est. ij. ad Timoth. c. iij. Petr. Rebuf. in reg. de clericis ad sacros ordin. mal. promot. gl. iiij. nu. 8. Æmilius Maria Manolessus.

† Ebrij materiam uide per Lud. Pon. in l. j. de uer. obl. † Et omnino do. Barth. Cepo. in l. j. §. idem Iulianus. de ædil. edict. in iiij. col. ubi nonnulla ad materiam accumulauit.

Ecclesia est thronus Dei, secundum Spec. in procemio. in prin. & est dictio Græca.

Ecclesia dicitur circuitus murorum, quo ad indulgentias consequendas. Card. in clem. j. §. fi. de reli. & uene. san.

Ecclesia uenit appellatione pauperum. Bal. in l. omnes. in prin. C. de episc. & cle. & in l. si quis ad declinandum. in prin. v. col. eod. tit.

Ecclesia quot modis dicatur. Bald. in Mar. uersic. Mortuo. uer. j. & in c. cùm clerici. & ibi Sicu. de uerbo. sign. post gloss. ord. alia est. vij. quæst. j. scire. in fi. ne præl. ui. su. & infrà eo. uersic. † xxviij. & uersic. ccxcj. & seq. † Vide dom. Ias. May. in repe. l. † primæ. C. de sac. san. eccles. in prin. † Adde gl. in c. cùm clerici. ex. de uerb. signi. ubi amplè ponit quot modis capiatur hoc uerbum Ecclesia. & in c. fi. ne præla. uices suas.

Ecclesia dicitur mater nostra: item caput, & cardo: item domina: item filia. Card. in cle. j. de summa tri. j. col. in fi.

† Ecclesia Dei uiris literatis permaximè indiget, ut dicit glo. in uerbo, Literatis, in extrauag. Ioannis. XXII. execrabilis. sub tit. de præb. & alibi dicit Pet. de Anch. in c. cùm ex eo. de elect. lib. vj. quòd ecclesia Dei summè indiget uiris literatis, non porcis, uel asinis deferratis.*

Ecclesia secularis non potest fieri regularis, inuitis clericis. no. Card. in clem. ij. in prin. de reb. eccles. non alie.

Ecclesia per episcopum sine capitulo non potest dari loco indigenti & inopi. Card. in cle. ij. in prin. de reb. eccles. non alie.

Ecclesia in causa dubia debet obtinere. j. Sententia in causa ecclesiæ. uer. x.

Ecclesiæ appellatione uenit collectio fidelium. de conse. dist. j. ecclesia. Card. in cle. j. vj. q.

† Ecclesia qualiter cognoscat ab oratorio. Dec. consil. cxlviij. in prin.

10 Ecclesiastica dignitas, & præbenda, differunt: quia ponuntur ut diuersa. clem. ij. secundum Card. ibi, de reb. eccle. non alien.

Ecclesia potest dari loco religioso, & quibus modis. in cle. ij. & ibi Card. de reb. eccles. non alie.

Ecclesia si donatur religiosis, cedit in usus eorum, & defectus ministrorum eius suppletur per illos, & pars redituum cedit in usus eorum. Card. in clem. ij. in prin. xj. quæst. de reb. eccl. non alie. Et quid si donatur collegio, dignitati, uel præbendæ. ibidem. q. xij.

Ecclesia an priuetur fundo propter feloniam prælati. j. uer. Episcopus circa res, & bona ecclesiæ. uersic. 100. & seq.

Ecclesia, quæ de iure communi subest ecclesiæ Romanę & episcopo, intelligitur esse exempta ab episcopo, si in rescripto appareat, q fit subiecta papæ. c. si papa. de priuilegijs. Barth. Cepo. in rub. ff. de uer. sig. xvij. col.

Ecclesia emphyteuta non soluens canonem, cadit à iure suo, sicut priuatus. Bal. in l. placet. C. de sac. san. eccles. in Spec. de † loc. §. vj. uer. xv. & j. eo. uer. ccxxv. † Vide do. Ias. May. in d. l. placet. nu. 42. in eiusdem repe. nu. 33.]

Ecclesia tenetur ad tributa. l. placet. & ibi Bal. & doct. C. de sac. san. eccles. Quod uerum, scilicet ad ordinaria tantùm, etiam hodie. l. de his. C. de epis. & cler. xj. q. j. si tributum. Quod uerum, secundum Bart. ibi, scilicet ad onera realia, non ad ea, quæ imponuntur personis pro rebus, ut collectæ: ut s. uer. Collecta quib. personis. uer. xx. & xxvij. & Bar. in d. l. de his. & in auth. item prædium. C. de sac. san. eccl. Item,

† Vide do. Ias. May. in d. l. placet. nu. 47. & se. & in eiusdē. repe. nu. 34. & 38. cum duob. seq. ubi etiam quid si statutum disponat, quòd omnia prædia sunt tributaria, & prædium ad ecclesiam perueniret.]

† Singu. Ecclesiam notoriè tenens iniustè, non debet citari, sed ab episcopo potest spoliari de facto, sicut de facto se ingessit. Ita dicit Panor. in c. quia clerici. in ult. no. de iu. patro. Quod dictum exclamat Fed. dicens in æternū no. in c. qualiter & quando. j. in x. col. per illam glo. infertur de accus. Refert etiam, & sequitur pro sing. Hip. de Mar. sing. cxcv. incip. nemo priuandus.

Ecclesia tenetur ad præstantias. Bar. in l. munerum. §. patrimoniorum. ff. de mune. & hono. Item,

Ecclesia tenetur ad gabellam portæ pro plaustro. Bal. in tit. de pace Constan. §. nos Romanorum. in iij. q.

Ecclesia ad mutuum factum prælato suo non tenetur, nisi uersum sit in utilitatem ecclesiæ perpetuam. not. in l. ciuitatis. ff. si cer. pe. Bal. in auth. hoc ius porrectum. j. co. C. de sac. san. eccles. & Bald. in Marg. uer. ecclesia. uer. iiij. Inno. & Abb. in c. peruenit. de fideius. & in c. j. de sol. & Ang. in auth. de alie. & emphy. §. hoc etiam. vj. col. coll. ix. gl. Ang. in l. si in rem. C. quando ex facto tu.

20 Ecclesia exempta debet episcopo reuerētiam. Io. And. in c. cùm uenerabilis. de censi. Io. de Imol. in l. alia. §. eleganter. ff. so. ma. facit c. pastoralis. de dona. l. fi. C. de bo. lib.

Ecclesia quando dicitur haberi pro derelicta. Inn. in c. ex tuæ. de cle. non resi.

Ecclesiæ appellatione uenit monasteriū, & omnis locus pius. Io. An. & ibi doc. in c. j. in prin. de resti. in inte. in vj. in Noue. Quod est uerū largè, nō propriè. Abb. in c. ij. de cōsue. Item uerum in fauorabilibus tantùm. Card. in cle. ij. q. iij. de iud.

Ecclesia succedens in re, quam quis potest propria authoritate occupare ex licentia sibi concessa, potest eādem propria authoritate occupare, sicut poterat suus antecessor. Bar. in l. fi. §. fi. ff. ut in pos. leg. & in l. creditores. C. de pig.

Ecclesia debet esse cultrix & auctrix iustitiæ. Bald. in l. ea lege. vj. quęst. x. col. C. de condi. ob causam. & in l. acceptam. in fi. C. de usur. & est text. in c. si clientulus. §. si diuersum. de ali. † feu. x. col. & Paul. de Castr. consil. clxxij. † Et per Fel. in c. in præsentia. de prob. in col. xxij.

Ecclesia non potest esse nulla, & nunquam moritur. xxiiij. q. j. prudentia.

Ecclesia est unica. clem. j. in prin. & ibi Car. de sent. excom.

Ecclesiæ collegiatæ materiam uide per Alex. consil. lviij. iiij. parte. & consil. præcedenti.

Ecclesia apud Iudæos dicitur synagoga. gl. & Abb. in c. Iudæi. de Iudæis. ubi etiā dicit, q Mesquita dicit apud Saracenos.

Ecclesia Romana debet tributum Imperatori. xj. q. j. si tributū. & c. seq. & xxiij. q. ult. tributum. & ibi Arch.

30 Ecclesia in tantum tenetur ad tributa, quòd eius possessiones sunt obligatæ pro eis, & possunt per imperatorem uendicari. xj. q. j. si tributum. cum gl.

Ecclesia uiolata debet reconciliari sumptibus eius, qui uiolauit. Card. in clem. j. xiij. q. de cele. mis. sed in dubio, id est, si non constet quis uiolauerit: uel si constat, & non est soluendo, tenentur parochiani: qui si non sint soluendo, debet episcopus reconciliare gratis, secundum Card. ibi. xiiij. q. & ui† de melius j. eod. uer. cxxxj. † Et per Fel. in c. accedentes. de præscript. in fin.]

Ecclesia uiolata, censetur etiam uiolatum cœmiterium, tan connexum. Arch. in c. si quis. iij. col. xviij. q. iiij.

Ecclesia reconciliatur per episcopum cum aqua benedicta. in d. c. si quis.

† Ecclesia, quæ petit restitutionem in integrum contra laicū, an possit illam petere coram iudice ecclesiastico, uide dom. Maria. Soci. in consil. xviij. incip. Prosequendo. uer. iterum quia ecclesię. in j. parte.]

Ecclesia cùm petit restitutionem in integrum, an possit plures causas læsionis prosequi. j. Restitutio qualiter. uer. xliij.

Ecclesia parochialis ædificatur sine præiudicio ecclesiæ baptismalis. c. ad audientiam. de eccles. ædi. Card. in cle. j. viij. q. de decimis.

Ecclesia debet restitui aduersus appellationem non prosecutā intra biennium, quia ipso iure nō seruatur illæsa. no. in c. ex ratione. de app. Card. in cle. j. viij. q. de rest. in integrum.

Ecclesia

Ecclesia restituitur aduersus lapsum instantiæ in subsidium, si non sit soluendo is, cuius negligentia perijt, secundum Car. in clem.j.x.q.de rest.in inte. Vnde

Ecclesia agit ad interesse contra eum, cuius negligentia perijt instantia, ut ibi, sicut minor, per l.properandum.§.fin.C. de iud.& Card.ibi.

Ecclesia restituitur aduersus tempus annale, intra quod rescriptum non fuit præsentatum. Card.in cle.j.xiij.q. de restit.in integr.

40 Ecclesia non restituitur ad terminum opponendi dilatorias. Car.in clem.j.xv.q.de restit.in integ.

Ecclesia plebanata potest habere sub se plures capellas. c. cùm olim.& ibi Io. And.& doct.de præscript. Ioan. And. in rubr. † de deci.& in his habet ius patronatus à iure: ut j. eod. † Et qualiter, uide Abb.in c.ex parte.de rescript.num.1.& seq.

Ecclesia restituitur in integrũ aduersus læsionem ante sententiam, puta aduersus probationes omissas, etiam non probata læsione.in Spec.de restit. in integ. §.ij. uersi.illud.& seq. Sed Bart.Paul.de Castr.Ibbus,& Ioan.de Perus. contra in l. nam & postea.§.si minor.ff.de iureiurã. & gl.Paul.de Liaza. & Card.Zaba.in cle.j.xx.quęst.de restitu.in integ.Item non si lęsio est post sententiam, uel per eam, uel per contractum: quia debet probare læsionem. Card.ibi.

Ecclesia restituitur in integrum aduersus probationes omissas.c.cùm uenissent.& c.auditis.de restit.in integ.& plenius in Spec.ubi s.d.§.ij.uersi.illud.& uersi.seq. Item potest agere cõtra procuratorem, cuius dolo, uel negligentia læsa est. gl.& Abb.in d.c.cùm uenissent.

Ecclesia restituitur in integrum aduersus confessionem prælati.c.ij.de resti.in integ.lib.vj.Item j.eo.uersi.lxvj.

Ecclesia restituitur in integrum aduersus sententiam & contractum.c.j.de restit.in inte.in vj. Quod uerum, etiamsi contractus fuerit iuramento firmatus per suum rectorem. gl. & doct.in d.c.j.& Bald.in l.generaliter.in princ.C.de re.cre.& in c.j.§.item sacramenta.iij.col.de pace iura. fir. & ubiq; dicit secus esse in minore, & replicat, ut non restituantur aduersus contractum iuratum.& adde j.uer.iij.xlj. Item,

Ecclesia rstituitur in integrum intra quadriennium.c.j.de rest. in integr.lib.vj.& Bart.in l.Respublica. C. ex qui cau.maio. Quod est uerum, etiam aduersus læsionem minoris temporis, licet in minore secus sit, secundum Bart. in l.ab hostib.§ sed quod simpliciter.ult.col.ff.ex qui. cau. ma.ubi etiam dicit sibi currere tempus à die læsionis. & j.uerbo, Restitutio in integr.quando detur & petatur.uer.iij.& xxiiij. Item uerum, etiam aduersus præscriptionem. Bart. in auth. quas actiones.C.de sac.san.eccle.& Paul.in cle.j.de restit.in integ. Item uerum, si probet lęsionem.cle.j.& ibi Card. de restit.in integr.Item etiam ob negligentiam prælati, uel capituli: ut † ibi, in vj.q. † Vide Fel.in c.cùm uenerabilis.de excep.in v. col.in prin.in uersi.dum solenniter concludit. ubi etiam, an tale quadriennium sit utile à principio, & quando incipiat, & quando currat: ibidem, in pe.col.uersi.limita septem modis.ubi etiam, an si ecclesia sit enormiter læsa, currat præscriptio.& ibi etiam post prin.d.uer.ibi: pro tanto. Lud. an post quadriennium restitui posśit contra laudum emologatum, quando enormisśimè læderetur, & an quãdo post quadriennium restitui posśit.uide ibi in char.pen.ad fi.]

Ecclesia licet tertiò non appellet, tamen in integrum restituitur.Bal.& Pet.de Su.in l.j.C.ne li.ter.prouo. sed non aduersus sententiam latam contra ipsam, secundum Bal. ibi in ul. col.ubi uide.

Ecclesia non seruans uoluntatem defuncti, an restituatur in integrum aduersus pœnam incursam. Bal. tenet quòd non, in l.j.viij.quæst.vj.col.de his, quæ pœ.no.

Ecclesia restituitur ad instar minoris.in Spec.de restit. in inte. §.ij.& j.eo.uer.lxviij.

50 Ecclesia Romana an habeat iurisdictionem spiritualem, & temporalem. Old.con.cxviij.ubi plenè.

Ecclesia potest esse patrona suimet.per Abb.in ca. significasti. de iure pat.

Ecclesia collegiata potest dici conuentualis. Abb.in ca.nobis. de iure pa. & omnino per Alex. consil. lviij.& præcedenti. iiij.parte. Et ibi uide, quòd collegiata habitu dicitur ecclesia, cuius collegium desijt morte, uel priuatione, & retinet priuilegia collegij.uide gl.xvj. quæstio.ult.& hoc diximus, & gl.in c.statutum.de elect.in vj.

Ecclesia collegiata probatur ex actu gesto per prælatum eius, & socios.Fed.de Sen.in consil.lxj. uacante quodam prioratu,&c.& in consil.qđ est ante consiliũ lviij. Alex.iiij.parte.

Ecclesia collegiata an posśit esse patronata.in d.c.nobis.de iure pa.& in c. sacrosan.de elec.& in consi. Viso puncto. quod est ante consil. lviij. Alex.de Imol.iiij. parte.ubi dicitur uerum, etiam de consuetudine, quæ non ualet. & in d. consil. lviij.in prin.ubi plenè, quòd sic, scilicet cum patrono ecclesiæ, non laico.

Ecclesia collegiata quę dicatur. Abb.sing.in d.c.nobis. & ibi etiam dicit, quando dicitur esse in quasi possesśione iuris collegij.& per quos actus.& Card.in cle.statutum.iiij.q. de ele. quòd collegiata dicitur, ubi est collegium simul uiuentium, uel ex priuilegio: & quòd potest fieri collegiata per præscriptionem, uel per episcopum, uocatis his quorum interest. Card.ubi s. Item,

† Ecclesia collegiata qualiter cognoscatur, uide gl.& ibi Abb. in c.nobis.in uerbo, in conuentuali.de iure patro.

Ecclesia fieri potest collegiata inuito patrono, scilicet per episcopum, sed sine præiudicio patroni. Card.ibidem.

Ecclesia contra ecclesiam an restituatur in integrum.Bal.in authen.item sibi.C.de sac.san.ecclesi. Item,

Ecclesia restituitur aduersus præscriptionem contra aliam ecclesiam intra quadriennium.Ang.in auth.ut eccl. Ro.colla. ij.& Bald.post gl.in authen.quas actiones.de sac.san.ecclesi.

† Vide do.Bar.Soci.in consil.cclxvj.inci.In causa.uer.postremo.ibi, ad secundum dico.in ij.parte.uide in eo.in uer.lxv.]

Ecclesia restituitur aduersus inuentarium non cõfectum, sicut minor.Ang.in auth.ut cùm de app.cog.§.si unum.col.viij.

Ecclesia nõ restituitur aduersus sententiam super possessorio, sicut nec appellatio.Ang.in c.j.de resti.in inte.li.vj.in Noue. post Gof.in summa, eo.tit.in ix.q.& no.in c.ij.eo.tit.

† Ecclesia an & quando tam iudicio petitorio, quàm possessorio excludatur præscriptione quadraginta annorũ. uide do. Bar.Soci.in consil.cclxvj.incip.In causa.uer.postremo.cum uer.seq.in ij.parte.]

Ecclesia restituitur aduersus solutionem factam abbati, si pecunia soluta non sit uersa in eius utilitatem.Paul. de Cast.con. j.Innoc.in c.grauis.depositi.

Ecclesia opponens contra rescriptum, si nõ admittatur, potest petere restitutionem in integrum.Ioan.An. in c.j.de resti.in integ.in vj.in Nouel.ij.col.

Ecclesia an restituatur in integrum aduersus præscriptionem statuti.Bal.in l.si mater.C.ne de statu defun.

Ecclesia restituitur aduersus renũciationem litis factam à suo prælato.Bal.post gl.in l.postquam liti.iij.col.C.de pact.

Ecclesia restituitur aduersus quascunq; præscriptiones. gloss. Bart.& doct.in auth.quas actiones.de sac. san. ecclesi. Quod uerum intra quadriennium, secundum Bart.ibi,& suprà eodem, uersi.lviij.non tamen contra præscriptionem quadraginta annorum.gl.in cle.j.de rest.in integ.sed ibi uide Card. in ix.q.ubi tenet contrà: sed contra usucapionem sic, Card. ibi.q.xj.

Ecclesia non restituitur contra confesśionem, nisi probato errore: quo probato, etiam post sententiã restitui potest.Bald. in addi.Spec.de restit.in integ. uer. ecclesia non restituitur. & Spec.eo.tit.§.j.uer.sed nunquid ecclesia. Card.in cle.j.xj. q.eo.tit.iuxta distinctionẽ, de qua ibi, in q.xx. ubi uide omnino.& s.eo.uer.xlix.

Ecclesia restitutionis beneficio impetrato renunciare potest, non autem impetrando.Bald.in addi.Spec.de restit.in inte. uer.minor,& ecclesia possunt.

Ecclesia, quo ad restitutionem in integrum acquirendam, censetur iure minoris.in Spec.de restit.in integ.§.intra quod.& ibi Bal.in addi.uer.ecclesia censetur.& s.eo.uersi.xlix.

Ecclesia nõ restituit ad opponenda crimina, uel defectus.Bal. in addi.Spec.de rest.in inte.uer.iij.Car.in cle.j.xiiij.q.eo.tit.

† Et Fel.in c.licet in beato.de accus.in j.col.ad fi.uer.in eã.gl.]

† Ecclesia in perpetuum restituitur aduersus enormem lęsionem,& ad restitutionem in integrum petendam, manifestã læsionem requirit.do. Pet. Phil. Corn.in consil.clxxxj.inci. Visis.per totum.in ij.parte.]

† Ecclesia an restituatur, si non seruat uoluntatem defuncti. uide Fran. Aret. in consil. lxvij.]

90 Ecclesia litigans & succumbens, restituitur in integrum, ut habeatur pro transacto, quando fuit habitus tractatus de transactione faciēda, lite durante, si facta nō fuit transactio. Bar. in l. si ex causa. §. nunc uidendum. ff. de mino.

Ecclesia quando est onerata debitis, clericus diues debet præferri pauperi in beneficio. Ita Panor. in c. constitutis. ij. in iij. col. uer. ex quo. ad quęst. de app. & firmat Fel. in c. cùm adeò. in pen. col. uer. nobilitas. de rescript.*

Ecclesia maior debet habere quadraginta passus cœmiterij in circuitu. Sed

Ecclesia minor debet habere triginta passus. xvij. q. iiij. sicut antiquitùs. c. diffiniuit. & c. quisquis. & Old. in consil. lv. ubi etiam dicit, quòd

Ecclesia est priuilegiata per triginta passus circumcirca, & domus eius in dicto circuitu ædificatę. d. c. quisquis. scilicet domus clerici: nam aliorum domus esse non possunt intra ambitum ecclesiæ. gl. ibi. † Vide Fel. in c. cùm pro causis. de sen. excom. uer. no. quòd uiolans prope ecclesiam.]

Ecclesia an restituatur in integrum, ne teneatur ad expēsas ex contumacia procuratoris. Inno. in c. j. ut lite non contest.

Ecclesia destructa reædificata retinet sibi priora priuilegia, etiam indulgentiarum. Inno. in c. abbate. in fi. de sent. excom. & doct. in l. inter stipulantem. §. sacram. de uerb. obli. Quod est uerum, nisi fuit destructa de facto: secus, si de iure, secundum Inno. in c. cùm ex iniuncto. de ope. no. nun. gl. & Bar. & Flo. in l. seruitutibus. §. si sublatum. de ser. ur. prædi. Item nisi sit destructa superioris authoritate, & sine spe refectionis. doct. & Alex. in d. §. sacram. ubi etiam dicit, quòd si sit destructa, & in alium locum translata authoritate superioris, retinet priuilegia priora. gl. no. in c. priuilegiū. de reg. iur. in vj. & Inno. in c. ij. de ope. no. nun.

† Ecclesiam dirutam si quis ædificare uelit, licentia episcopi requiritur: secus autem in reficiendo. Fel. in c. cùm accessissent. in ult. col. in uer. hæc & si. de consti.]

Ecclesia succedit suo rectori decedenti intestato. gl. in c. fin. de off. ord. in vj. & plenius in c. relatum. de testam. & in auth. de eccles. tit. §. si quis autem episcopus. col. ix. Et dic, quòd sic, deficientibus alijs consanguineis clerici: quia ecclesia succedit in bonis patrimonialibus. Bar. in l. si quis filio. §. eius qui. ff. de iniu. testa. no. in auth. si quis presbyteros. C. de episc. & cle. Bald. in l. j. §. his itaq;. in fin. C. de cadu. tol. & infrà eod. uersi. clxxx.

Ecclesia subdita alteri ecclesiæ, uel monasterio, uide Ant. de But. in c. de monasterijs. de præben. & in cap. conquerente. de off. ord.

Ecclesia restituitur ad producēdum testes nouos post didicita testificata, etiam quando primi sunt reiecti propter excommunicationem. j. Restitutio ad probandum. uer. ij.

† Ecclesia an aduersus aditionem hæreditatis restitutionem in integrum petere possit: uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. lxj. incip. Licet. in litera F. in iiij. parte.]

Ecclesia petens se restitui in integrum qualiter petat. j. uer. Restitutio qualiter. uersi. xlj. & xliiij. & quasi per totum.

80 Ecclesijs nouus census imponi non potest per prælatos, etiam pro seipsis. Card. no. in cle. j. §. j. ix. no. de exces. præla.

Ecclesia destructa an perdat priuilegia. gl. xvj. q. vij. & hoc dicimus. & gl. in c. priuilegium. de re iud. in vj. & in c. statutum. de ele. in vj. Inno. in c. iij. de ope. noui nun. & in c. abbate. de uerb. signifi. & Bart. in l. fi. de col. illi. & Bal. de pac. Constan. §. nos Romanorum. & in auth. habita. ne fil. pro pa. & Alex. in d. §. sacram. de uerb. oblig.

Ecclesia non potest construi in re, quæ subiacet restitutioni, ut concludit Bart. in l. si locus. in fi. ff. de relig. & sumpti. fune.*

Ecclesiæ ciuitatis interdictæ possunt agere ad interesse contra eum, qui fuit causa interdicti, quo tēpore damnificatæ sunt in oblationibus non factis tempore interdicti. gl. & doct. in c. ij. in fi. de off. ord. in vj.

Ecclesia cogitur cedere bonis. in auth. ut deter. sit nu. cle. §. j. secundum doct. & Pet. de Su. in l. stipendia. C. de except. rei iud. & doct. in l. j. C. qui bo. ce. pos. & Lud. uer. cessio. in fi.

Ecclesia debet precium restituere, cuius administrator nō est soluendo ei, cum quo contraxit. gl. & Bal. in auth. qui res. & ibi Bar. & doct. C. de sacrosan. eccl. & Bart. in l. iubemus. §. j. eo. tit. Quod est uerum, si ecclesia facta est locupletior, secundum Bart. in d. auth. qui res. Item,

Ecclesia tenetur restituere rem, quam accepit ex causa permutationis factæ, non seruata solennitate iuris. Bart. in d. auth. qui res. de sac. san. eccles.

Ecclesia an teneatur restituere precium emptori rei ecclesiasticæ euictæ, quæ fuerat alienata sine iuris solennitate. Bart. & Bald. in l. iubemus. §. sanè. el j. de sac. san. eccles. Lau. de Fano in rubr. de reb. eccles. non alien. in vj. & j. uerbo, Precium. uersi. viij.

Ecclesia non iudicat de his, quæ foris sunt. ij. q. j. multi. nisi in casu c. constituit. secundum gl. ibi. xvij. quæstio. iiij.

Ecclesia an iudicet de occultis. in cle. j. §. j. & ibi Car. de usuris.

Ecclesiæ de mensa dicuntur illæ, quæ sunt ita unitæ, quòd non habent rectorem perpetuum. gl. & Card. in cle. j. §. pręsentatos. iiij. q. de exces. præla. non autem ecclesia spectans ad monachos, & pleno iure, quo ad institutionem & destitutionē. † & ibi per gl. & Car. vj. q. † Vide do. Ias. May. in auth. qui rem. C. de sac. san. eccles. nu. 48.]

90 Ecclesiæ monachorum sunt, quæ ad eos pertinent, quo ad temporalia, ut quæ supersunt ad sustentationem, conuertāt in suos usus. Card. ubi s. q. ult. per c. extirpandæ. de præb. & c. pastoralis. de priuil.

Ecclesiasticum dicitur, quod authoritate episcopi est deputatum ad usum ecclesiasticum. Card. in cle. ij. xij. q. de præb. per c. ad hoc. de eccles. ædi.

† Ecclesia non dicitur, sed basilica, si non est consecrata, sed post consecrationem assumit nomen ecclesiæ: sicut electus in episcopum, quę post consecrationem assumit nomen episcopi: ut est bona gl. cum text. quem tenebis menti, de reli. domi. c. j. Abb. in rub. de consec. eccl. uel alta. Et quòd appellatione episcopi non uenit nondum consecratus, uide gl. in cle. ij. super uerbo, pontificum. de cele. missa. & gl. in cle. j. in uerbo, quemuis pontificem. de pœnis. doct. & ibi Abb. in c. tam literis. in uerbo, consecrandis. de test. in uerbo à prælatione. ubi per illum tex. colligitur, quòd licet aliquis electus & confirmatus uocetur prælatus, tamen dicetur episcopus. & uide Abb. in c. tua. de his, quæ fi. à præla. ubi per Abb. in primo notabili. & adduco Bal. in l. si nondum. C. de fur. ubi dicit, quòd appellatione episcopi non uenit electus, confirmatus, nondum consecratus, adeò quòd licet ciuitas debeat priuari episcopatu, si occidat episcopus, ut in c. ita nos. xxv. q. ij. non tamen uendicabit sibi locum dispositio illius c. in electo cōfirmato, nondū consecrato. facit l. bene à Zenone. in uersi. ex tempore ualitura, ex quo nutu diuino imperiales suscepimus insulas. C. de quadri. pręscrip. Facit quod uoluit Bald. in d. l. administrantes. ff. de excus. tuto. & in l. sed & reprobari. ff. eo. & in auth. habita. C. ne fi. pro pat. & doct. in c. meminimus. de accu. & do. Barb. in proœ. Cle. ubi tangitur, an appellatione abbatis ueniat non benedictus. tetigit Bal. in l. j. ff. sol. mat. tangitur in c. eam te. de rescript. & in c. inter monasterium. de re iud. & nota casum, coniuncta gl. in cle. j. de fo. compet.

Ecclesia cathedralis dicitur parochia episcopi. Card. in cle. dudum. §. uerum. xix. q. de sepul.

Ecclesia potest retractare sententiam contra se latam ob instrumenta de nouo reperta, usq; ad trienniū. l. j. C. de sent. aduer. fisc. lat. quod est uerum ipso iure, licet gl. dicat, petita restitutione in integrum, secundum Io. de Imol. & Abb. in ca. inter monasterium. de re iud. contra gl. ubi s. & contra Ioan. And. ibidem. & in c. cùm Bertoldus. eo. tit.

Ecclesia ex contractibus suis non habet tacitam hypothecam, nisi in uno casu. Bal. in l. fi. in iij. col. uer. ulterius quæro hîc, utrum ciuitas. C. de sacrosan. eccle. Ias. in §. fuerat. in xiij. col. uer. item circa illud. Instit. de actio.*

Ecclesia an remittat iniuriam factam clerico. Innoc. in c. nō dubium. de sent. excommu. & j. uerbo, Iniuria. uersi. lxix.

Ecclesia non probatur esse mea ex possessione longi temporis. Bal. in Marg. uer. Matrimonium.

Ecclesia dicitur filius legitimus sacerdotis, & excludit substitutum, quando quis substituitur filio clerico sub conditione, si decesserit sine filijs. Bart. in l. hæredibus. §. Titius. ff. ad Trebel.

Ecclesia

Ecclesia potest uendi per parochianum. Bart. in l.j. §. huius. ff. de iusti. & iure.

Ecclesia sita in fundo, non uenit in donatione fundi, etiamsi ad eam non sit aditus, nisi per fundum. Bal. in l.fi. pen. col. C. de edic. di. Adria. tol. & s. uer. Capella. uer. viij.

† Ecclesiæ appellatione non uenit semper corpus inanimatum ipsius ecclesiæ, sed quandoq; capitulum ecclesiæ, quandoq; successor: & de uarijs significationibus uide bonã gl. in c. querelã. ne præla. ui. suas. Ab. in c. relatum. el ij. de testa.

Ecclesia debet esse libera cum suo aditu. Bal. in l. fin. pe. col. C. de edic. diui Adri. tol.

† Ecclesia libera nunquam recipit seruitutem, sed serua bene potest effici libera. Feli. in c. uerum. in iiij. col. uer. iiij. declaratio. in fi. de fo. compe.]

100 Ecclesia non potest construi in fundo, uel domo fideicommissarij. Bar. in l. si locus. ff. de relig.

Ecclesia præscribit contra ecclesiam, etiam cum mala fide, per triennium. c. j. & ibi doc. de præscri. uide in c. sanctorum. & in c. de quarta. & in c. si. per doc. eo. tit.

Ecclesiæ datur restitutio aduersus præscriptionem quadraginta annorum: ut est communis opinio, secundum do. Philip. Dec. post alios per eum relatos ibi in consi. xxix. inci. & pro tenui. in j. colu. uer. præterea sicut ecclesiæ. in j. uol. & idem concludit in consi. xxxvj. in penul. col. uer. iij. & ultimo. eo. uol. & ibi subdit, quòd restitutio, quæ cõpetit ecclesię, pariter competit hospitali.*

Ecclesia contra laicum præscribit spacio triginta annorum cum bona fide sine titulo: sed cum titulo præscribit spacio decem annorum inter præsentes, & uiginti inter absentes. doc. Io. de Imo. Ab. & Capra in c. sanctorum. & in c. de quarta. de pręscri. & in c. illud. eo. tit. & no. in c. j. eo. tit. in vj. & Io. And. in Merc. in regula, qui ad agendum. gl. in authen. quas actiones. de sac. san. eccle. & in auth. de eccle. ti. §. pro temporalibus. Host. in Summa, de præscri. §. quæ exigantur. uer. nunquid ergo. Quod uerum in rebus stabilibus, quia in rebus mobilibus ecclesia præscribit triennio, si concurrat titulus, & bona fides, sicut priuatus. Ioan. de Imo. in d. c. illud. † per gl. xvj. q. iij. in sum. † Et per Feli. in d. c. sanctorum.]

Ecclesia an possit præscribi. j. Præscriptio de quibus. uer. lxx. & per discursum.

† Fundans ecclesiam, uel faciens eam consecrari, obligatur ad dotem competentem illi dandam, quemadmodũ pater carnalis obligatur ad dotem competentem filiæ dandam. l. fin. C. de do. promi. ita & qui fecit ecclesiam consecrari, uel construi: quia quodammodo censetur pater, cùm deduxerit ecclesiam de non esse ad esse. Abb. in ca. cùm sicut. de consec. eccle. uel alta. in prin.

† Ecclesia, seu cœmiterium quando fuit consecrata, seu consecratum, per notoriè excommunicatum, an debeat reconciliari, uide Ab. post Ioan. An. in c. consuluisti. de conse. ec. uel alta. ibidem, quòd ea, quæ consistunt in consecrationibus, non debent exercitari per fideles, si gesta sunt per notoriè excommunicatum, ante reconciliationem. Fallit in corpore Christi, & in alijs sacramentis, quæ sunt uerissima in se, nec indigent reconciliatione, licet excommunicatus cõfecerit.

Ecclesia parochialis fit authoritate superioris, non eo, quòd parochiani unius accedant ad habitandum sub aliqua ecclesia, quę ideo nõ fit parochialis, nec prima, de qua recedunt, desinit esse parochialis. no. in cap. ij. & iiij. de parochia. & in consi. Viso puncto, &c. quod est ante consi. lviij. Alexan. iiij. parte.]

† Ecclesia parochialis qualiter cognoscitur, & quæ sint iura parochialis ecclesiæ: uide Roman. consil. ccclvj.

Ecclesia potest noua construi in parochia, si alia uetus ecclesia distat à parochia. capit. ad audientiam. primo de ecclesi. ædific.

Ecclesia non potest construi intra parochiam alterius ecclesię, nisi ex causa d. c. ad audientiam. & ibi Abb. ubi dicitur causa esse, quando ecclesia parochialis est remota à parochia, ut tempore pluuioso non possit populus ad ecclesiam accedere sine periculo: ut ibi in text. uel quando populus est magnus, & ecclesia breuis: sed Abb. ibi.

Ecclesia non habens parochiam potest præscribere iura parochialia. Car. no. in cle. ij. §. fi. de reli. do.

Ecclesia Romana, etiam post centum annos, potest uti prælatione, & suprema potestate contra inferiorem, nec patitur præscriptionem in prædictis. glo. & doct. in c. cùm nobis. de præscrip. Inno. in c. bonæ. el ij. de postu. præla.

Ecclesia sancti Ioannis Lateranensis de urbe Romana gaudet priuilegio ecclesiæ Romanæ in præscriptionibus, quia non patitur minorem pręscriptionem, quàm centum annorum. Io. And. post Archi. in c. ij. de præscrip. in vj. & d. Balio. in ca. cùm nobis. eod. tit. in anti. Car. in cle. ij. §. irritum. v. quęstio. de elec. & j. eo. uersi. ccxiiij.

† Ecclesiæ Romanæ res illæ dicuntur, quæ ad ecclesiam Lateranensem spectant. Felin. in c. ad audientiam. pen. col. uer. considera: ibi, nec de istis. de præscript.]

Ecclesia non dicitur domus ad ecclesiam destinata. Bald. in l. si nondum. C. de fur.

110 Ecclesiæ hæres instituta non tenetur facere inuentarium: sed potest hæreditatem dimittere, etiam sine restitutione in integrum. Bal. in l. fi. v. col. in prin. C. de iure deli. uide Bald. in authen. sicut alienatio. C. de sac. san. eccle. & tenet Ang. in authen. de ali. & emphy. . . si uerò quidam. licet Angel. contrà in auth. de hęre. & Fal. §. fi. & tenet Bar. in l. j. iij. q. iiij. principalis. de sac. san. eccle. ubi dicit idem in pauperibus institutis, uel clerico instituto contemplatione ecclesiæ, ut non teneantur ad onera ultra uires, etiamsi non fecerint inuentarium. Idem tenet Bart. in ecclesia, & ecclesiastica persona, in l. fi. §. fi. C. de iure deli. Sed Bart. in auth. sed cùm testator. C. ad legem Fal. arguit pro, & contra, & non decidit. & infrà eo. uersi. cclxxxj. uide glo. in c. j. de test. & Abb. in c. j. de solu. quòd non tenetur ultra uires. contra d. glo. adde j. uer. Paupertas. uer. xxxvij.

Ecclesia non potest fieri collegiata inuitis patronis. Bald. in l. si quis presbyter. C. de epis. & cleri.

Ecclesia debet intentare Publicianam intra tempora priuatis præfixa. Bar. in l. si finita. §. si de uectigalibus. ff. de dam. infec. secundum Bald. & Pet. de Su. in rub. ff. de rei uen. & Bal. in l. j. iij. col. C. de anna. excep. ubi allegat Bar. in d. l. §. si qua. uide Pet. de Su. in l. siue. §. si duobus. ff. de Publicia.

Ecclesia potest petere restitutionem in integrum aduersus laudum enormiter eam lædens, etiamsi tale laudum fuit emologatum, & etiam elapso quadriennio, & etiamsi prædecessor prælati iurauerat in compromisso non contrauenire laudo. Ita concludit Lud. Ro. in consil. ccclxix. incip. Circa primum propositæ consultationis, quòd dictum pro ualde no. refert, & sequitur Feli. in c. placuit. in pen. col. uersi. & adde, quòd sicut ignorantia. de præscrip.*

Ecclesia, cuius rector non implet intra annum uoluntatem defuncti, an priuetur hæreditate. Bald. in auth. hoc amplius. j. q. in lec. anti. C. de fideicom.

Ecclesia ad quas expensas teneatur contribuere episcopo. Bal. in l. si quis ad declinandam. §. in omnibus. iij. col. C. de episc. & cler.

Ecclesia præscribit contra episcopum. c. de quarta. de præscri. Bal. in l. si quis. §. in omnibus. vj. colu. C. de epis. & cle.

Ecclesia cathedralis creditrix unius sacerdotis pro censu pręfertur in omnibus alijs creditoribus eiusdem, si episcopus sciuit, & contradixit alijs, ne contraherent, uel etiamsi ignorauit: secus, si sciuit, & non contradixit. Io. An. in c. eam te. de æta. & quali. Ludou. Pon. in sing. uerb. unus presbyter. & infrà.

Ecclesia curata non dicitur, quę habet curam nomine & habitu, non re & actu. Bart. in l. si is, qui tres. §. eum, qui. ff. excu. tuto. & Abb. in c. de multa. ad fi. de præ. & ibi Inno. & Card. in cle. j. xxj. q. de offi. uica. ubi plenè. & tenet, quòd ecclesia curata dicitur, si sit actu & habitu curata, non si habitu tantùm: & quòd una non uacat per assecutionem alterius curatæ habitu tantùm. uide ibi omnino. Sed contrarium uide in consi. Viso puncto. ij. col. quod est ante consi. lviij. Alex. iiij. parte. ubi tamẽ nihil allegat. & Alex. ipse in con. lviij. pręallegato dicit, quòd c. de multa. de præben. habet locum etiam in ecclesia curata habitu tantùm, & non actu, secundũ Inn. in d. c. de multa. & in Spe. de leg. §. uidendum. uer. quod quęritur, quod beneficium. sed habens parochiam dicitur curata, licet ibi nulli sint curati. Inno. in c. de multa. de prębe. Bal. in Marg. uer. ecclesia. uersi. xvj. Item quæ de iure curam habet

habet, non quæ de facto tantùm. Cardin. in clem. j. xv. q. de offic. uica.

Ecclesia potest perpetuò, etiam post biennium opponere exceptionē non numeratæ pecuniæ. Bal. in auth. hoc ius porrectum. v. col. C. de sac. san. eccle. & infrà, Exceptio non nu. pec. uersic. xxx.

120 Ecclesia litigans per procuratorem patitur executionem expensarum, si litigauit procurator de his, quæ habuit in mandato, aliàs non. Io. And. in c. j. ad fi. ut lite non contest.

† Ecclesia si eius procurator non appellauerit, uel aliqua acta approbauerit in eius præiudicium, detecto præiudicio, & detecta iustitia, quandocunque potest coram superiore retractari. do. Bart. Soci. in consil. xlv. incip. Visa. uer. secundò concludendum. circa. fi. j. parte.]

Ecclesia potest infeudare regalia, quæ habet à principe. Bal. in c. ad hoc. vj. col. de pace iura. fir.

Ecclesia probat dominium rei suæ per contractum emphyteuticum, secundum Bal. in l. j. ad fi. C. de fideiuss. in lec. antiqua.

Ecclesia ędificata in solo alieno non cedit solo, sed solum cedit ecclesiæ. glo. xij. q. ij. Apostolicos. & Flo. in l. qui domum. ff. ad legem Aquil.

Ecclesia occupans bona clerici defuncti tanquam sua, cùm nō sint, non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui. sed econtrà sic. Innoc. in c. cùm in officijs. de testa. Bald. in auth. licentia. C. de epis. & cle. uide Bald. in l. cùm ipse. C. de contrahen. emp.

Ecclesia per uim expulsa de possessione nunquam perdit dominium, uel ius suum. Bal. post glo. in l. si quis in tantam. iij. col. C. unde ui. uide Bal. in l. malè agitur. in fi. C. de præscri. triginta anno.

Ecclesia cogitur uendere frumentum tempore caristiæ pro iusto precio, non pro uiliori. Bartol. in l. j. in fi. C. ut nemi. li. in emp. spec. se excu. lib. x.

Ecclesia prohibita à testatore alienare rem legatam, nō potest eam alienare, etiam ex necessitate. in auth. de alie. & emphy. col. ix. & do. Nico. de Sanctis de Bononia, in l. filiusfa. §. diui. de leg. j. & Bart. Cep. in cau. xxv. & ĩ. uer. Prohibitus alienare. uersi. xliij. in fi. & ĩ. eo. uer. ccclxij.

Ecclesia non potest conferri alicui, pendente lite super ea. c. ij. ut lite pend. in vj.

Ecclesia emens, & non soluens precium, acquirit dominium, etiam sine traditione, & præfertur alteri ecclesiæ postea ementi, & soluenti precium, & possessionem acquirenti. Bar. in l. fi. C. de sacrosan. eccle. & ibi Bald. & infrà uer. Emptor primus præfertur. uer. j. ubi plenè.

130 Ecclesia Romana militans potest licitè bellum facere contra paganos, qui tenet occupatam terram Sanctam, scilicet Hierusalem promissam Abrahæ, & semini eius. Item contra Turcas, quia non possumus aliter ire ad paganos. Bartol. in l. j. C. de pa.

Ecclesia pleno iure subiecta dicitur, quando est subiecta, quo ad spiritualia, & quo ad temporalia. c. cùm inter. & ibi Inno. Sicu. & doc. de re iudi.

Ecclesia polluta est reconcilianda per episcopum sumptibus eius, qui polluit, uel causam dedit pollutioni, arg. de offic. ordi. si canonicis. penul. col. in vj. uel sumptibus ecclesiæ & parochianorum. de eccle. ædifi. c. j. uel si non sunt soluendo, sumptibus episcopi. x. q. iij. cauendum. j. q. ij. placuit. auth. de manda. prin. §. si tibi. de quo per Card. in cle. j. §. j. iiij. q. de exces. præla. & in cap. proposuisti. v. q. de conse. ec. uel altaris. & s. eo. uer. xxxj. † Et per Felin. in cap. accedens. de præscrip. in fi.]

Ecclesia quomodo dicitur spectare pleno iure ad abbatem. Inno. in c. cùm inter. de re iudi.

Ecclesia obligata ad solutionem duorum annuatim, si soluit unum tantùm, non præscribit contra aliud, quod non soluit. Flo. in l. una est. ff. de ser. urb. prædi.

Ecclesia præfertur fisco in successione ad bona clerici. Bal. in l. si quis presbyter. C. de episc. & cle. & in l. j. C. de hære. decur. in auth. de eccl. tit. §. interdicimus. & in auth. ut cùm de app. cog. §. si uerò filij.

Ecclesia repetit à fisco emphyteusim confiscatam. Bald. in l. si quis presbyter. C. de episco. & cle. Quod uerum est intra biduum. Bal. in auth. nisi rogati. iij. col. ad Treb.

Ecclesia an succedat in hæreditate clerici relicta fratri ipsius clerici grauato de restituendo filio bastardo ipsius clerici testantis. Bal. in d. l. si quis presbyter. de epis. & cle.

† Ecclesia an, & quando succedere debeat prælato in bonis suis. uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. lxxix. incip. In hac. in litera G. in iiij. parte.]

Ecclesia habet hypothecam in contractibus suis. Bald. in l. fin. iiij. col. C. de sacrosan. eccle. & in authen. si quas ruinas. eo. tit. vj. col.

Ecclesia dicitur de territorio, in quo sita est. Bald. in l. si quis in hoc genus. de epis. & cle. etiamsi est exempta. Paul. de Cast. consi. cxxxij. & Ioan. And. in c. fin. de offi. dele. in vj. Old. in consi. Quæro est. & ĩ.

140 Ecclesia an teneatur resarcire expensas & melioramenta, finita emphyteusi. Ioan. de Por. in l. senatus. §. Marcellus. de lega. j.

Ecclesia unita alteri an teneatur ad onera ecclesiæ, cui est unita. Bar. in l. j. C. de metropo. Beri. lib. xj.

Ecclesia unita an gaudeat priuilegijs ecclesiæ, cui est unita. gl. in c. j. ne sede ua. & in c. recolentes. de statu mona.

Ecclesiæ dicuntur de uniuersitate ædificiorum. l. j. §. ius publicum. ff. de iusti. & iu. l. pupillus. §. territorium. de uerb. obligat. Oldr. in consil. xxxj. Paul. de Cast. in consil. ccxcvj. & consi. cxxx j.

Ecclesiæ unitæ bona an possint alienari pro utilitate alterius ecclesiæ, cui est unita. Bal. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccle.

Ecclesia Romana habet iurisdictionem in spiritualib. & tēporalibus immediatè in insula Sardiniæ. c. si diligenti. de præscrip. & in insula Siciliæ. c. mandata. de præsum. in cle. pastoralis. de re iudi. ubi etiam dicitur de toto regno Siciliæ. & in c. Apostolicæ. eo. tit. in vj. Item in alijs prouincijs, de quibus in c. tibi domino. & in c. ego Ludouicus. lxij. dist. c. Constantinus. xcvij. dist. de elec. in vj. c. fundamēta. & in auth. ut ecc. Ro. cen. an. gau. spa. & ibi gl. & in Spec. de rescrip. præsen. §. j. uer. idem quòd obtentum.

Ecclesia debet admitti, si prælatus eius non admittatur per iudicem. Ioan. And. in c. j. ij. col. de restit. in inte. li. vj. in Nouel. & ibi Archi. & no. in c. contingit. de transact. in c. querelam. de simo. xvij. q. ult. questi sunt.

Ecclesia non utens rescripto intra annum, non restituitur. Archid. & Io. And. in c. j. in fi. de resti. in inte. lib. vj. in Nouel.

Ecclesia dicitur omnis locus pius, & monasterium. no. in c. ij. & ibi Ioan. And. in Nouel. de restit. in integ. in vj.

Ecclesia non perdit proprietatem feudi propter delictum prælati commissum in uasallum. Bal. in c. uno committente. si de feu. fue. controuer. in c. j. qualiter do. pro. pri. in usi. feu.

150 Ecclesia proprietaria an perdat proprietatem propter delictum pręlati, sicut perderet feudum, si esset feudataria. Bal. in c. fi de capi. Conra. in usi. feu.

Ecclesia proprietaria an perdat proprietatē propter delictum prælati commissum ante prælaturam. Bald. in c. fin. de capi. Conra. in usi. feu.

Ecclesia dicitur contrahere, quando ecclesiæ prelatus ritè contrahit, secundum Bal. in c. j. qui suc. dic.

Ecclesia uendens non tenetur soluere notario mercedem pro contractu, uel instrumento, sed emptor. Angel. in authent. de alienatio. & emphyteu. §. & hoc etiam. in ij. colum. ix collatio.

Ecclesia substituta habet iuris restitutionem. Bald. in l. fin. ij. q. C. de edi. di. Adri. tol. & ĩ. Pauper. uersic. xiiij.

Ecclesia non curata, etiamsi sit prioratus, potest conferri minori septem annis. Fre. de Senis consil. cxxvij. Casus talis est, quædam est canonica, &c.

Ecclesia, cui data est domus pro alimentis datarij, tenetur alere, etiamsi domus sit diruta, uel combusta. Bald. in l. j. C. de iure emphy.

Ecclesia non potest incastellari. x. q. j. sanctorum.

Ecclesia non succedit in aliquod turpe lucrum. cap. ex transmissa. de deci. & ĩ. eo. in uer. clxxviij.

Ecclesia potest uendicare acquisita de bonis ecclesię. xij. q. iiij. sacerdotes. ij. q. ult. fixum. ar. ea. causa. q. ij. Apostolicos. in fi. no. in c. inquirendum. de pec. cle. Archi. in c. statutum. §. assessorem. de præscri. in sexto.

160 Ecclesia habet fiscum, id est, prælati ecclesiæ habent fiscũ. no. Car. in cle. ij. §. j. de hære.

Ecclesia succedens domino emphyteusis priuato, an utatur iure suo, an iure priuati contra emphyteutam non soluentem canonem, omnino per Salic. in l. ij. xxv. q. C. de iure emphyteutico.

Ecclesiæ, etiam absenti, quæritur ius ex uoto, ut petere possit quod uouens promisit. no. Abb. Sicu. in cap. ex parte. de censibus.

Ecclesia ædificata de fructibus ecclesiasticis est subijcienda per episcopum illi ecclesiæ, de cuius fructib. est constructa. xij. q. ij. Apostolicos. cum gl.

Ecclesiæ officium est corrigere malefacta in præiudicium animarum. cle. fi. §. ix. & ibi Car. de hære. c. nouit. de iud.

Ecclesia episcopalis debet seruare ea, quæ seruat ecclesia metropolitana. de postu. præla. c. j. xij. di. de his. uer. abbatibus. & Card. in clem. j. in prin. de sen. excom. xviij. no. & no. in c. cùm olim. de censi.

Ecclesia baptismalis dicitur matrix propter regenerationem, quæ fit in baptismo. per gl. & Card. in clem. j. de baptis. & in clem. j. §. j. de priuilegijs. quandoque parochialis. d. §. j. cum glo. & Card.

Ecclesia matrix potest subesse religiosis. glo. in cle. j. & ibi. Car. de sen. excom.

Ecclesia secularis curata, in qua competit ius patronatus monasterio, si uacat per mortem clerici præsentati, per monasterium potest impetrari. Rota in deci. ccccl xxij. supposito, &c. in nouis.

Ecclesia qualiter agat ad reuocationem rei suæ alienatæ sine solennitate. Pau. de Cast. in consi. 50. in Spec. de rebus eccl. non ali. in prin. & in tit. de his, quæ fi. à præla.

170 Ecclesia cadit à iure suo propter inuasionem prælati, uel abbatis, factam communicato consilio cleri. aliàs non. Bar. & doct. post glo. in l. si quis in tantam. C. unde ui.

Ecclesia præscribit contra ecclesiã etiam in foro conscientiæ, & non tenetur ei restituere, etiam habita notitia, quòd res præscripta sit alterius ecclesiæ. no. in c. illud. & ibi doct. & in c. ad aures. de præscript.

Ecclesia cathedralis dicitur matrix. gl. & Cardin. in cle. j. §. j. de priuile. no. in c. j. & in c. ex transmissa. de præscrip. Et potest sumi dupliciter, scilicet, pro baptismali, & pro cathedrali. Car. in cle. ij. §. irritum. iij. q. de elec. Quandoque tamen cathedralis ponitur pro matrice, seu indifferẽter. cle. j. in prin. & ibi Car. j. opp. de sen. excom. sunt tamen idem. in ca. fi. de offi. archipresbyteri. Plus tamen importat ecclesia cathedralis, quàm matrix. d. cle. j. in prin. licet cathedralis quandoque dicatur matrix, ut no. in d. c. fi. & xxj. q. ij. sicut. & d. uer. si uenerabili. secundum Car. ubi s. & gl. declarat quæ dicatur matrix, & quare.

Ecclesia matrix non cathedralis non habet ius in capellis, nisi habeat ex priuilegio, uel concessione, secundum Car. Zab. in c. ex transmissa. de præscri.

† Ecclesia habens sub se capellas, largo sumpto uocabulo matrix respectu capellarum dici potest. Abb. cap. ex parte. de rescri. nu. 3.]

Ecclesia parochialis habet ius funerandi. c. j. & c. in nostra. de sepul. c. ex transmissa. de præscrip.

Ecclesia conuentualis quæ dicatur. Pet. de Ancha. in c. nobis. in ult. col. uer. uenio ad quæstiones. de iure patro.*

Ecclesia parochialis etiam baptismalis, dicitur matrix, & potest pertinere ad ius monachorum. no. in c. ex transmissa. de præscri. & c. de monachis. de præben. in cap. in Lateranensi. eodem titulo.

† Ecclesia parochialis unita monasterio, tanquam uicaria, debetur impetranti. Ita in Rot. deci. ccccl xx. in nouis.

Ecclesia non debet locupletari cum aliena iactura: & ideo si rector ecclesiæ de pecunia Titij emit pro ecclesia, debet Titio cedere iura in re empta. Bal. in l. j. xj. q. C. si ser. extero.

† Ecclesia parochialis & hospitalarij possunt præscribere iura aliarum ecclesiarum. Ita do. de Ro. dec. x. in antiquis. in cle. quia contingit. de re. iu. do. cap. religiosi. de priuilegijs. not. in c. cùm personæ. eod. tit. lib. vj.

† Ecclesia non dicitur locupletari cum aliena iactura, quando lucratur melioramenta facta per emphyteutam, excluso hærede extraneo: quæ sit ratio, uide Rapha. Fulgo. in consi. ix. in ult. col.]

† Ecclesia inhonestis lucris, neque cum alterius iactura locupletari non debet. Rapha. Fulg. in consi. vij. in iij. col.]

Ecclesia parochialis potest agere ad ueram æstimationem decimarum contra eum, qui combussit fructus immaturos, etiam suos. Flo. in l. æquissimum. §. fructuarius. ff. de usufruc.

Ecclesia uendens tenetur dare offerenti iustũ precium, etiamsi alius offerat plus. Angel. in authen. de ali. & emphy. §. hoc etiam. iiij. colu. colla. ix. & Ludoui. Pon. in fin. uer. uenditio. uer. tu scis.

Ecclesia an & quando possit prouocare, & prouocari ad diuisionem. Bal. in l. fi. C. communi diui. Bar. in l. iubemus. & ibi doc. C. de sac. san. eccle. glo. & doc. in l. ij. C. de fun. do. & ibi Ang. & Pet. de Vbal. in tract. de Socie. xj. parte. iij. col. & suprà uer. Diuisio. uer. lxxxj. cum quinque uer. seq. & infrà eod. uer. cclx.

180 Ecclesia potest facere diuisionem rei communis cum alio. Bart. in l. in pupillorum. in princ. ff. de rebus eorum.

Ecclesia succedit clerico, non extantibus propinquis. Bald. in l. j. §. his itaq;. in fi. C. de cad. tollen. & suprà eo. uer. lxxv.

Ecclesiæ curatæ uniri possunt. Ange. in authen. ut deter. sit nu. cler. in fi. col. j.

Ecclesiasticæ personæ digniores sunt laicis. gloss. lxx. distinct. monachus.

Ecclesia metropolitana non dicitur matrix singularum ciuitatum. gloss. & Cardin. in clemen. j. in princ. xiiij. q. de senten. excom.

Ecclesia non potest excommunicari. gloss. vij. quæst. j. sicut uir.

Ecclesiam Romanam debent Imperator, & alij principes Christiani tueri. infrà, Principes. uer. antepe.

Ecclesia non execratur per remotionem reliquiarum. infrà, Reliquiæ. uer. antepen.

Ecclesia emens ius patronatus sui, remanet libera. j. Patronus ecclesiæ. uersi. xliij. Idem si patronus uendat alteri, ibidem uersic. cxix.

Ecclesia an possit dari in præbendam per episcopum sine consensu patroni, & an possit fieri collegiata. infrà, Præbenda. uer. xxviij.

190 Ecclesia cathedralis dicitur maior. c. cum canonicis. & ibi Abb. de cen.

Ecclesia dicitur uiduari, uel uacare, per mortem prælati immediati, non autem mediati. Innocen. in cap. olim. el j. de restit. spol. Card. in cle. fi. ij. q. in op. de procur.

Ecclesia inferiori uacante, non currit præscriptio contra eam, licet pro ea agere possit episcopus, quia caret suo proprio & immediato defensore. Ita Innoc. in c. olim causam. de resti. spo. refert, & sequitur Panor. ubi de hoc facit festum, in c. cùm deputati. in pen. col. uer. & facit illud not. dictum, de iudic. & in c. j. in j. col. uer. gl. fi. de præscri.*

Ecclesia curata potest accedere ecclesiæ simplici, & non curatæ, & sequitur eius naturam. cle. ij. & ibi Card. in princip. de præbend.

Ecclesia præsumitur libera, & non patronata, nisi probetur patronata per confessionem, uel consuetudinem præsentandi in ea per plures actus. no. Abb. Sicu. in ca. querelam. de ele. ubi not. cum gloss. & ibi plenè per eum.

Ecclesia an uendicet res emptas ex pecunia sua. Bald. in l. si ut proponis. C. de rei uen. glo. in l. uxor marito. ff. de dona. inter uirum & uxo. & dicit quòd sic, si est empta per clericum rectorem expressè, uel tacitè, scilicet per interpositam personã, ut ibi: sed si per alium est empta, habet rem obligatam pro precio. Vide Bald. in l. iij. C. si quis alteri, uel sibi. & in l. cùm ipse. C. de contrahen. emp. & j. eo. uer. cclxj.

Ecclesia Romana potest perdere iurisdictionem temporalem per præscriptionem centum annorum. Bal. in l. ij. vj. q. C. de serui. xij. col.

Ecclesia non potest locare ultra triginta annos. Angel. in au-

† then. de alie. emphyteu. §. si uero aliquis. collat. ix. Adde do. Iason. May. in authent. in rem. C. de sacrosanct. eccles. nume. xlvij.]

Ecclesia in quibus bonis succedat clerico. Ang. in auth. de eccle. tit. §. interdicimus. colla. ix.

Ecclesię quomodo succedant clerico, si plures erant sub unius gubernatione. Dic quòd omnes pro rata redituum. Angel. in auth. de ec. tit. §. interdicimus.

Ecclesia habetur loco pupilli, est pro pupillo, & minori. Barto. in l. in pupillorum. in prin. ff. de reb. eorum.

200 Ecclesia potest permutare. auth. item inuicem. C. de sacro san. eccle. Bar. in d. l. in pupillorum. in prin. de reb. eorum.

Ecclesiæ uacantis custodia ad quem pertineat. s. uer. Custodia. uersic. x.

Ecclesiæ nauis potest accipi ad portandum res pro utilitate communi. l. iubemus nullam. & ibi Bar. C. de sac. san. eccle.

† Ecclesia habet fundatam intentionem suam de iure communi super omnibus bonis possessis à prælato defuncto. Vnde omnia præsumuntur esse ecclesiæ, nisi probetur ex aduerso, illa esse patrimonialia: si tamen hæres prælati sit in possessione, & dubitatur, an illa bona habuit prælatus ante prælationem, uel post, est defendendus in sua possessione, donec contrarium probetur per ecclesiam. Abb. in c. j. de testa. & in repe. c. cùm esses. eo. tit. facit quod no. in c. j. & in c. iij. de pecu. cleri. ubi per do. And. Barbat.

† Ecclesia potest inducere legem ciuilem, quæ pro ipsa facit: sed eam contra se recipere non tenetur. Innoc. in c. nouit. de iudi. Host. Ioan. de Imola, & Barba. in c. fi. de sol.

Ecclesia non excusatur à muneribus iniunctis pro expeditio-† ne principis. l. neminē. & ibi Bar. C. de sa. san. eccl. † A quib. autem muneribus sit immunis, & à quibus non, uide dom. Iaso. May. in l. placet. eo. tit. nu. 20. & num. 35. & nu. 46. & in eiusdem l. repe. nu. 22. & nu. 27. & seq. & nu. 57.]

Ecclesia, cui est factum legatum, ut emat fundum, non potest emptum reuendere, sed debet perpetuò habere, secundum Bald. in l. fi. C. de pac. inter empt. & uend. & per l. Titio centum. iij. respon. de conditio. & demon.

Ecclesia substituta ratificans alienationē rerum sibi restituendarum per fideicommissarium alienatarum per hæredem grauatum, sibi non præiudicat, sed priuatus sic, qui tamen consequitur precium ex fideicommisso. Bal. in authen. res, quæ. in fi. C. communia. de leg.

Ecclesia accipiens feudum an debeat iurare fidelitatem. Bald. in prælu. feu. pen. col.

Ecclesia non priuatur iure suo ex eo quod prælatus eius incidat in l. si quis in tantam. C. unde ui. sed tenetur ad dimidiā pœnæ, uel æstimationem rei ipse prælatus. Bald. fin. in pręlud. feu. in fi.

Ecclesia fundari non debet, nisi dotetur. de consec. ecclesiæ. cùm sicut. de conse. dist. j. nemo. in authen. ut nemo fabri. ora. do. colla. v. & in auth. ut deter. sit nu. cle. §. j. Quod uerū, nisi ex necessitate fundata sit, & dotari non possit. Ab. Sicu. post Host. in c. ad audientiam. j. de eccle. ædi. Item nec consecrari, ut ibi. & xvj. q. ulti. pie. j. q. ij. placuit. j. q. iij. si quis præbendas. Car. in cle. j. xiij. q. de ui. & ho. cle. quòd authoritas præsumitur post longum tempus. suprà, uer. Capella. uersic. xv.

Ecclesia non potest fundari sine licentia episcopi. c. nemo. de conse. dist. j. & Sicu. in c. iij. de iure pa.

210 Ecclesia debet habere bona. cle. in plerisque. & ibi Cardina. de ap.

Ecclesia agere potest pro subditis oppresis. Car. not. in clem. j. §. fin. de iureiur.

Ecclesiæ plures curatæ teneri possunt per unum habentem unum hospitale, cui sunt annexæ ecclesiæ curatæ. Car. in cle. ij. de præben. Quod uerum, si hospitale est religiosum: alias non. ibi. §. fi.

Ecclesiæ patriarchales in orbe sunt quatuor. Item in urbe sunt quatuor. Car. in cle. ij. §. irritum. v. quæst. de elec.

Ecclesia Lateranensis sub basilica Saluatoris, quæ dicitur Sancta sanctorum, fuit constructa à Constantino Imperatore, qui eam censuit esse maiorem in orbe, & matrem omnium ecclesiarum. Car. ubi suprà, etiam dicit, quòd

Ecclesia Lateranensis sola gaudet præscriptione centum annorum: per c. cùm nobis. de præscrip. & suprà eod. uer. cviij.

Ecclesia immediatè subiecta quomodo dicatur. Bald. in cap. j. iiij. col. qui feu. da. pos.

Ecclesia non potest dare rem ad perpetuum libellum, sed priuatus sic. Bal. in c. j. ij. col. de feu. ali.

Ecclesia ex difficultate conueniendi non dicitur idonea persona, in quam fieri possit alienatio. & sic nec idoneus fideiussor. Bald. in c. j. ij. col. de feu. ali. per Bal. in Mar. uer. ecclesia. uer. vj. post Innoc.

Ecclesia est tutissimum refugium. Bal. in c. j. ij. col. de feu. alie. & C. de his, qui ad eccle. confu. Quod est uerum, nisi pro delictis. in authen. de man. prin. §. neque autem. in glo. secundum Bart. in consilio, Statutum de ciuitate Tuderti, &c. de quo in c. inter alia. & ibi doc. de immu. eccle. & per Ange. de Aret. in tracta. Malefi. uer. quod fama. in materia capturæ. & uer. in scalis sancti Petronij. Vera conclusio est, secundum Abb. in d. c. inter. & gl. in c. sicut antiquitùs. xvij. q. iiij. quòd tuta est ecclesia pro omnibus delictis, nisi pro fure manifesto & publico, & pro nocturno depopulatore agrorum. d. c. inter alia. & pro homicidio in ecclesia commisso, per c. fi. eo. tit. secundum Ab. & ibi Ab. dicit uerum, si occidit in ecclesia animo se tuendi ab ecclesia: qui animus in dubio præsumitur, nisi ex coniecturis contrarium constet: ut quod in ecclesia ex noua causa prouenerint ad uerba, & rixam, & inter eos non erat prius inimicitia. Adde quartum casum, scilicet pro sacrilegio, uel furto in ecclesia facto, ut non sit tutus in ecclesia, quam læsit. xvij. q. iiij. ad episcopos. & gl. in c. frater. ea. q. quæ tamen hoc non firmat per d. c. inter alia. Item nisi delictum fiat in ecclesia, uel contra ecclesiam. s. uer. Delinquens. uersi. lxxij. lxxiij. & lxxvij. Item nec Iudæis. j. uer. Iudæus. uer. ij. Sed Christianis sic, nisi in casibus ibi no. per gl. & doc. l. ij. C. de his, qui ad eccle. confu. Item uerum, quo ad citationem realem, non quo ad uerbalem, quæ in ecclesia fieri potest. l. præsenti. in prin. eo. tit. Et si capiatur, debet relaxari: ut ibi per Bar. & Sicu. in d. c. inter alia. Item uerum, etiam in finibus ecclesię. d. l. præsenti. & ibi Bar. & suprà, uer. Citatio uerbalis. uer. j. Item nec pro debitis, stante statuto, quòd debitor capiatur. Old. consi. liiij. Sed an excommunicato confugiēti, ne pro delicto capiatur. Host. in Summa de sen. excom. §. à quibus. uer. quid ergo. Sed quid si captus extrà ducatur per ecclesiam. s. Confugiens. uer. iij. in fi. Item nec clericus homicida cōfugiens in ecclesia potest inde extrahi per episcopum, ut ponatur in carcere perpetuo durissimo, uel in gabia, ubi uerisimiliter intra paucos dies possit mori. Car. in cle. j. vij. quæst. de pœni. & remis.

220 Ecclesiarum immunitas non uiolatur, eo quòd quis uolens de ecclesia extrahatur. Car. in cle. j. de pœn. & remis. & in c. fi. de immu. ec.

Ecclesiarum rectoribus debet dimitti quantum sufficiat ad uictum & sustentationem. no. Car. post glo. in cle. j. §. præsentatos. xij. no. de exces. præla. uide de præben. in c. extirpandæ. & c. de monachis.

Ecclesia cathedralis non potest fundari sine authoritate papę, sed alia ecclesia sic, quòd authoritas episcopi sufficit. Ioan. Faber. Insti. de rerum diui. §. religiosum. & Alex. in l. j. ff. de relig. & sump. fune.

† Ecclesia cathedralis nō uenit in literis, nisi exprimatur. Fel. in c. nostra. xxxix. corol. de præscri. pulchrè declarando ca. quamuis. de præben. in vj.]

Ecclesia sancti Petri de Roma condita fuit à Constantino Imperatore, ut esset caput aliarum ecclesiarum. xij. q. j. futura. cum gloss.

Ecclesiæ inferiores an teneantur obseruare de necessitate consuetudines ecclesiæ Romanæ, uide latè per Ioan. de Turre Cre. in c. nolite. xj. dist.*

Ecclesia dicitur commissa rectori instituto de ea, uel etiā commendatario. no. Abb. in c. j. de sol. Item,

Ecclesia dicitur serua rectoris. cle. fi. & ibi Car. de procu.

Ecclesia libellaria, uel emphyteutica, an cadat propter canonem non solutum. Bald. in c. iij. de feu. ali. in Spec. de loca. §. vj. uersi. xv. no. in l. placet. & ibi C. de sacrosan. eccle.

Ecclesia an possideat conuersum. Item,

Ecclesia an debeat habere ratum, quando conuersus suus aliquid acquirit. Bartol. in l. cùm hæredes. §. item quæro. ff. de acquir. pos.

Ecclesia acquirit etiam per suum rectorem putatiuum. Bal. in l. eam, quam. iij. col. C. de fideicom.

230 Ecclesia loco filij non habetur in his, quæ non transmittuntur ad hæredem extraneum, ut in feudo. Vnde

Ecclesia

Ecclesia nō succedit in feudo, mortuo feudatario. Bal. in auth. nisi rogati. iiij. col. C. ad Tre. ubi Bal. dicit uerum, nisi in feudum francum. Item,

Ecclesia loco filij non habetur, quando succedit in rebus certis: sed demùm quando succedit in bonorum uniuersitate. Bal. in authen. nisi rogati. iiij. col. C. ad Treb.

Ecclesia Romana propriè dicitur augusta. Bald. in l. fi. in prin. & ibi tex. C. de bo. quæ lib.

Ecclesia, uel capella, non debet ædificari in loco contra conuentionem contrahentium. l. fi. C. de pac. inter emp. & uen. sed si ædificetur, ualet: agitur tamen ad interesse. gloss. & Bald. ibi.

† Ecclesia si pacificatur & gubernetur ab alio, quàm ab episcopo, an & quando ualeat: uide Feli. in c. uerum. in iiij. col. uer. iij. declaratio. de fo. compe.]

Ecclesia fundari non potest, nisi episcopus primum lapidem figat, cruce adhibita: & si secus fiat, potest destrui propria authoritate ædificantis. j. uer. Hospitale. uer. xxxix.

Ecclesia depingi potest, non obstante prohibitione alicuius. Bar. in l. j. ff. ne quid in loco sacro.

Ecclesia eligit an uelit pecuniam, uel rem emptam de pecunia sua. gl. & Bald. in l. si tutor. C. de commu. ser. ma. & s̄. eod. uer. cxciij.

Ecclesia uniuersitati æquiparatur. Bald. in l. si ita. in fi. C. de communi ser. manu.

Ecclesia accipiens feudum, etiam à rustico, tenetur ad omnia, ad quæ tenentur feudatarij. Bal. in l. fi. ad fi. C. sine censu, uel reli. & sic de iurisdictione domini laici. ibidem.

240 Ecclesia, cuius nomine prælatus emit pro alio, an debeat reuendere illi, pro quo emit, licet instrumentum cantet in personam ecclesiæ. Bal. in l. j. ult. col. si seruus extero.

Ecclesia, in qua est sepultus excommunicatus minori excommunicatione, non indiget reconciliatione. Car. in cle. j. xij. quæst. de sepul.

Ecclesia nō tenetur alere patronum suum, nisi habeat fructus superfluos. doct. & Angel. in l. competens. C. de alen. à paren. lib. & j̄. uer. Patronus ecclesiæ. uer. xxxvj.

Ecclesiæ debentur equi ducti ad sepulturam militis in ea sepulti. j̄. uerb. Equus. uer. xxiij.

Ecclesia parochialis, uel curata, nō dicitur ex eo, quòd habeat sepulturas. Archid. in c. j. de sepul. in vj. & Host. de cle. non resi. c. quia nonnulli. Item nec ius baptizandi, secundum do. Pet. de Bono. post Hostien. in clem. j. de bap. & Fre. de Senis consil. cxxx. casus talis est, Quidam habens beneficium curatum. Innoc. tenet contrà in ca. de multa. de præben. & ibi Ioan. Cal. uide in Spec. de legato. §. uidendum. uer. sed quęritur quod beneficium dicatur habere curam animarum.

Ecclesia quare tolerat usuras Iudæis. Paul. de Castr. consilio ccclxxviij.

Ecclesia & Ciuitas, æquiparantur. l. fi. & ibi. Bart. C. de sac. san. † eccle. in Spec. de resti. in inte. §. iiij. uer. hoc idem. † Et uide j̄. eo. in uer. xxx. & lxxviij.]

Ecclesia una potest pręscribere decimas alterius ecclesiæ. c. ad aures. & ibi doc. de præscrip.

Ecclesia quamuis hodie gaudeat præscriptione quadraginta annorum, tamē istud est singulariter uerum in rebus immobilibus, quæ sunt ueri dominij ecclesiæ, de quo per Angel. & Imo. in l. usucapione. ff. de usuca. per Butri. in l. ut inter. in addi. C. de sac. san. eccle. circa finem.

Ecclesia potest eximi à iurisdictione episcopi per præscriptionem, sicut per priuilegium papæ. c. auditis. & ibi docto. & c. cùm non liceat. de præscri.

Ecclesia subiecta an debeat ire ad superiorem pro litanijs cantandis. s̄. uer. Clericus. el j. uer. lxj.

250 Ecclesia cathedralis potest esse sine clero & populo Christiano. cle. in plerisq;. & ibi per Car. de elec.

Ecclesia sita in una diœcesi, si possidet in alia diœcesi bona stabilia, debet soluere onera ecclesiæ imposita, & decimas, in diœcesi ubi sita est: sed onera realia uel rebus imposita debet soluere in diœcesi ubi bona sita sunt. Card. in cle. j. §. sanè. ulti. quæst. de iure patro.

Ecclesia dicitur parochianorum. clem. j. §. j. & ibi Cardin. de priuileg.

Ecclesia potest per episcopum alteri ecclesiæ subijci. gloss. xij. quæstio. ij. Apostolicos. argu. c. ij. sicut unire. de exces. pręla. & infrà, Episcopus in spiritualibus. uersic. cxxxix.

Ecclesia cathedralis dicitur ob honorem episcopalis cathedrę, cuius occasione recipitur cathedraticum. x. q. iij. illud. de offi. ordi. conquerente. de dona. pastoralis. Cardi. cle. causam. §. j. de elec. Item,

Ecclesia habens episcopum. Cardi. in clem. in plerisque. iiij. q. eod. tit.

Ecclesia occupata ab hostibus nō desinit esse sacra. Car. in cle. in plerisque. ij. q. de elec.

Ecclesia etiam non consecrata, in qua celebrantur diuina officia, gaudet immunitatibus & priuilegijs ecclesiarum. de immu. eccle. c. j. de conse. eccle. c. fin. Card. in cle. j. iiij. quæst. de sepul. & in v. q. ubi plenius.

Ecclesia secularis potest esse subiecta abbati ex priuilegio papæ, uel ex præscriptione c. auditis. de præscrip. & ibi doc. c. de monachis. de præben. Item,

Ecclesia collegiata potest pertinere ad abbatem. c. cùm olim. & c. ex transmissa. de præscri.

260 Ecclesia faciens sibi relinqui à testatore ea, quæ relicturus erat filio, quomodo teneatur. Angel. in l. pupillorum. C. de admi. tut.

Ecclesia potest socium rixosum prouocare ad diuisionem: aliàs non. per Angel. in l. ij. C. de fun. dota. cum gloss. & Bart. in l. iubemus. in prin. C. de sac. san. eccl. s̄. Diuisio. uersi. xcix. Item potest aliam ecclesiam sociam prouocare ad diuisionem. Bald. in l. fin. C. communi diui. & suprà eod. uersic. clxxiij.

Ecclesia, de cuius bonis prælatus emit sibi, & hæredibus, debet conseruari indemnis: aliàs potest in subsidium uendicare rem emptam de sua pecunia à quocunque possessore. Bal. in l. cùm ipse. C. de contrahen. emp.

Ecclesia, & imperium fraternizant. in authen. quomodo opor. episcopos. in princ. Bald. in l. fi. in fin. C. de quadri. præscrip.

† Et do. Ias. May. in repe. l. j. C. de sac. san. eccle. nu. 22.]

Ecclesia una an possit habere plures prælatos, uel rectores. in c. cùm non ignores. de præben. & dixi in tractatu de Episcopo, ij. lib.

Ecclesia an possit uendicare rem alienam, pro qua alius, ut emphyteuta, soluit censum certo tempore. in Specu. de loca. §. vj. uersic. liij. & ibi Bal. in addi. uer. si teneo rem.

Ecclesia uniuersalis non potest errare. xiiij. quæstio. j. c. j. cum glo. & c. à recta. sed particularis sic. c. à nobis. el ij. de sen. excom. no. in c. licet ex suscepto. de fo. compe.

† Ecclesia an in canonizatione sanctorum errare possit: uide Felin. in cap. uenerabilis. de testi. in j. colum. in uer. & solet dubitari.]

† Ecclesia an errare possit in ligando, & non ligando, in absoluendo, & non absoluendo, uide Felin. in c. à nobis. de sent. excommu. in prin. in uer. nota etiam casum.]

Ecclesiæ damnum est, si nuncius eius fugiat cum pecunia mutuata ipsi ecclesiæ. Bal. in authen. hoc ius porrectum. in fi. C. de sacrosan. eccle.

Ecclesia dicens fundum emphyteuticum ad se reuersum propter canonem non solutum, potest cogi declarare qualis, & quantus sit fundus. Bal. & Phi. in c. significantib. de appel.

Ecclesia collegiata, & etiam secularis, potest subijci, etiam pleno iure, monasterio, & ecclesiæ regulari. c. cùm inter. & ibi doc. de re iudi. c. de monachis. de præben. xvj. q. ij. uisis.

270 Ecclesia succedens priuato, qua præscriptione utatur. gl. & Bar. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. in fi. quod utitur suo iure pro futuro tempore.

Ecclesia, quæ recipit aliquid ut faceret, cogitur: non autē reddere receptum. j̄. uer. Datum. uer. x.

Ecclesia uniuersalis est una. c. j. §. una. de sum. tri. & cle. j. §. fi. de exces. præla. extra quam nullus saluari potest. ibidem, in gl. & xxiiij. q. quando uetus.

Ecclesia quælibet est, & præsumitur libera, nisi probetur subiecta iuri patronatus. Inno. in c. cùm uenerabilis. de except. sed subest episcopo diœcesano. x. quæst j. regenda. & j̄. eod. uersi. cccv. & s̄. eo. uer. cxcij.

Ecclesia uiduatur morte episcopi, uel prælati. c. quia propter. de electio. xxxiiij. dist. uidua. non autem morte canonici. gl. in d. c. quia propter.

Ecclesia

Ecclesia agens contra emphyteutā quot modis probet de dominio suo. in Spec. de loca. §. vj. uersic. lvj. & sequen.

Ecclesia non tenetur recipere canonem ab emphyteuta, nisi de anno in annum. in Spec. de locatio. §. vj. uersic. xxxiij. & ibi Bald. in addi. uer. ecclesia non cogitur.

Ecclesia an præferatur emphyteutæ, uel contrà, in uendicando rem. in Specul. de loc. §. vj. uer. lj. & ibi Bald. in addi. uer. quis præferatur.

Ecclesia priuatur feudo propter delictum prælati, dum uiuit prælatus: sed eo mortuo reintegratur in feudo. doct. & Archid. in c. uerum. de foro compe. & suprà, Delictum. uer. lij.

Ecclesia non dicitur possideri per eum, cui debentur fructus uacationis primi anni, sed per prælatum eius. Ioan. Andr. in cap. si propter tua. de præscrip. in vj. Flo. in l. si quis ita. ff. de usufruct.

280 Ecclesia fratrum Minorum sancti Francisci est capax relictorum, & institui potest. Bar. in tract. Minorica. & in l. ciuitatibus. in prin. de leg. j. sed Ang. contrà in auth. de eccle. tit. §, si quis autem. col. ix. Vide Bar. in l. seruos. ff. de ali. & ciba. leg. & Bal. in auth. ingressi. xj. col. C. de sacrosan. eccle.

Ecclesia potest habere procuratorem, sicut fiscus & princeps. Bal. in l. j. xxx. oppo. C. qui admitti.

Ecclesia hæres instituta non tenetur ultra uires hæreditarias, etiamsi adeat sine beneficio legis, & inuentarij. Bal. in auth. sicut alienatio. C. de sacrosan. eccle.

Ecclesia tenetur ad onera fiscalia. authen. sicut alienatio. & ibi Bal. C. de sacrosan. eccle. & s. eo. uer. xxx.

Ecclesia utitur iure communi in casib. expressis. Bal. in l. & in
† legatis. C. ad legem Falci. † Vide do. Iaso. in auth. si qua mulier. de sac. san. eccle. nu. 51. & in l. j. eo. tit. nu. 18. & nu. 22.]

Ecclesiam diruptam clericus, non parochiani, reficere debet. x. q. j. discernimus. xij. q. ij. quatuor. & ibi Archid. gl. xvj. q. j. si monachus. gl. Inn. & doc. in c. de his. de eccle. ædi. Alber. de Rosa. in l. ad instructionem. de sac. san. eccle. Barth. Cep. de ser. urba. c. lix.

Ecclesia contra ecclesiam an sit priuilegiata. Bartol. in authen. quas actiones. C. de sac. san. eccle.

Ecclesia habens annexum hospitale, potest conferri uigore literarum papæ de prouidendo. gl. & Card. in cle. ij. xvj. quæstio. de præben. Sed quid si sint unita simul, & non constet, quòd sit principale. ibi, q. xvij.

Ecclesiam non consecratam uiolare, non est sacrilegium. Archi. xvij. q. iiij. si quis. iiij.

Ecclesia parochialis non desinit esse parochialis, uel curata, recedentibus parochianis. Cardina. in cle. in plerisque. j. quęstio. de electio. & in c. de multa. de præben.

290 Ecclesia cathedralis an desinat esse cathedralis, recedentibus parochianis. Card. in d. cle. Et quid si expellitur clerus, & populus. Card. ibi. ij. quæstio. quòd sic.

Ecclesia non fit dignior ratione opum, uel maioris populi. Car. in d. cle. iij. q.

Ecclesia tribus modis capitur. Primo, pro uniuersis ecclesijs Christianorum. Secundo, pro uniuersis ministris ecclesiarum omnium. Tertio, pro uniuersa congregatione fideliū. Bal. in Marg. uer. Ecclesia. uer. j. Item,

Ecclesia Romana dicitur tribus modis. Primo enim pro papa. Secundo, pro iurisdictione temporali. Tertio, pro ecclesia cathedrali Lateranensi, secundum Bald. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. uide Archid. in c. j. de præscri. lib. vj. & in c. fundamenta. de elect. eo. lib.

Ecclesia non prohibet emere, uel acquirere, stante statuto, quòd forensis non possit emere. Bartol. in l. fin. C. de exact. trib. lib. x.

Ecclesia libera iugum non patitur. Bal. in l. omnem ad fi. C. ad
† Tertul. † Et uide suprà eodem. in uersi. xcix.

Ecclesia tenetur seruare pacta, sicut laicus, etiamsi obligatur laico. Bal. in l. fi. C. sine censu, uel reli.

Ecclesia non tenetur conferre ad refectionem murorum ciuitatis. gloss. Bartol. & doct. in l. ad instructionem. C. de sa. san. eccles. Sed

Ecclesia tenetur conferre ad refectionem uiæ ante ecclesiam, uel domum suam, non tamen ad onus impositum personæ pro rebus, ut pro faciendo uiam, uel pontem. in authent. item nulla. C. de episcop. & clericis. Bartol. in d. l. ad instructionem. Vide omnino Barth. Cepo. de seruit. urba. ca. lix. & Card. in c. aduersus. de immu. eccle. & in clem. j. eodem titu.
† Vide dom. Iason. May. in l. placet. C. de sacrosan. eccle. num. 37. & num. 39. & num. 40. & dom. Petrum Philip. Corne. in consilio lxxij. incip. In hac. in litera O. in iiij. parte.]

Ecclesia debet soluere, quando prædia sunt tributoria. Bart. in d. l. ad instructionem. & in l. placet. de sacrosan. eccle. & suprà eo. uersic. vj. & uersic. iij. & sequen. Item,

Ecclesia hodie non tenetur ad reparationem itinerum, & uiarum, contra Iaco. Butrig. & Bartol. in l. ad instructiones. C. de sacrosanct. ecclesi. de quo in additio. ad Butrig. in l. item nulla. C. de episc. & cleri. Et ibidem ratio ponitur.

300 Ecclesia non tenetur ad collectas pro possessionibus post ea quæsitis, stante statuto, quòd de omnibus possessionibus soluatur gabella. Bald. in Marg. uer. Ecclesia. uersic. j. iij. colum. uersic. sed quid de statutis. in l. placet. & ibi Barto. de sacrosan. eccle. & Bald. in l. omnes. de episco. & cler. & in tit. de pact. Constan. §. nos Romanorum. in iij. colum. Barto. in l. fin. C. de exact. tribu. lib. x. & in l. incola. & ibi gloss. ff. ad municip. & in l. rescripto. §. sciendum. ff. de mune. & oner. & in consil. Punctus quæstionis breuiter talis est, si aliqua possessio. & Angel. in authen. de eccle. tit. §. j. colum. ix. Pau. de Cast. in l. inter debitorem. ff. de pact. Sed uenditor bene tenetur, ut dicit Bald. in authen. sed periculum. C. sine censu, uel reli. Et prædicta uera, etiamsi dicit statutum, quòd omnia prædia sint tributaria. Bald. in Marg. uer. Ecclesia. uer. j. iij. colum. ubi tenet contra Bart. in d. l. rescripto. §. fin. & in l. neminem. in fin. C. de sacrosan. eccle. & in auth. item nulla. de episco. & cler. ubi dicit Bart. collectas imponi non posse, nisi prædia sint tributaria. Sed idem Bald. in l. fin. C. sine censu uel reli. dicit dictum statutum ualere contra forenses, & contra ecclesias. uide Baldum in l. ordine. §. sola. ff. ad municip.
† Adde tamen, quòd laicus possidens dictas possessiones, etiam ab ecclesia, non gaudet eo priuilegio: ut tenet Angel. consi. ccvj. Contrarium tamen tenet. Bald. in l. j. C. de iure emphyteu. ubi dicit, quòd emphyteuta tenetur soluere collectas & tributa, nisi sit colonus priuilegiati. facit quod notat Bartol. in l. priuatæ. C. de excusat. muner. lib. x. ubi dicit, quòd emphyteuta ecclesiæ non tenetur subire munera collectarum.
† Et per Franci. Areti. in d. l. placet. ubi etiam per dom. Iason. May. num. 50.]

Ecclesiam an liget solennitas statuti adiecta contractui, si sine magna difficultate est obseruabilis, puta, quòd minor non contrahat sine proximioribus, uel nulla sit uenditio, non præcedente proclamate: uide Felin. in cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitutio. in xxxix. colum. uerb. cæterùm ad subtiliorem.*

Ecclesia tenetur ad tributa realia. Bartol. in authen. item prædium. & in l. placet. & in l. de his. C. de sacrosan. eccle. Quod uerum, etiamsi est ecclesia forensis, quæ possideat in loco, ubi collecta imponitur pro rebus, non si pro personis. Car. in cle. j. ad fi. de immu. ecclesia.

Ecclesiæ colonus adstringi potest ad collectas, ad quas tenetur ecclesia. Bald. in authen. sed periculum. in fi. C. sine censu uel reli.

Ecclesia nō debet iterum consecrari ex refectione tecti. suprà, uer. Consecratio. uersi. v.

Ecclesia regularis quælibet non est collegiata, ut simplices prioratus religiosi. Cardin. in clemen. ij. iij. quæst. de æta. & qualit.

Ecclesiæ collegiatæ signa sunt, sigillum, tractatus, arca communis, refectorium ecclesiæ, dormitorium. Card. in clem. ij. iiij. q. de ætate & qualit. ubi dicit, quòd prædicta non sunt necessaria coniunctim.

Ecclesia transit ad monachos cum onere suo, & sic tenetur ad onera. Card. in cle. j. vj. & viij. q. de censi.

Ecclesia in ciuitate construenda iussu testatoris, an in burgis eius construi possit. Ioan. Andr. in Speculat. de instru. edi. §. nunc uerò aliqua. uer. quid si testator. in antepenultima charta.

Ecclesia an, & quomodo petat executionem instrumenti post decem annos, stante statuto, quòd executio instrumenti post decem

post decem annos peti non possit, & alio, quòd instrumēta mandētur executioni de facto. Bal. in Marg. uerb. Ecclesia. uer. j. ij. col. uer. sed pone, quòd cōfessionata. ubi dicit, quòd ecclesia debet agere post decem annos uia ordinaria, non uia executiua. Ego credo contrarium, quia statutum laicorum non ligat clericos: ut suprà uerbo, Clericus agit. uer. xj. xv. xvj. & infrà, uerbo, Statutum de iudicijs. uersic. lxxxj. & uerb. Statutorum effectus. uer. xlvij. ubi melius.

Ecclesia hęres in re certa habens cohæredem uniuersalem, qui moriatur, non succedit in uniuersum per ius accrescendi, quādo alteri est legatum, plusquam ecclesiæ relictum sit, ne minus dilectus testatori in plus succedat. Bald. in l. quoties. C. de hæred. instit. & Barba. consi. Spectabilis.

310 Ecclesia semper uiuere intelligitur. Bal. in l. j. §. in primo. in fi. C. de cad. tol. sed Bar. in l. hæreditas ex die. de hęred. insti. dicit præsumi, quòd extinguatur post triginta annos, imò nunquam moritur. in Spec. de arb. §. v. uer. quid si prælatus. & de peti. & pos. §. j. uer. sed pone.

† Ecclesia habet dominium sine traditione. ita Bart. & Alex. iunctis addi. ad But. in l. ut inter. C. de sac. san. eccles. Sed nō habet possessionem, quæ sine traditione regulariter nō acquiritur. l. deniq; quibus cau. maio. & in l. cùm hæredes. ff. de acquir. possess. Panor. in c. ij. extrà. de consuetu.

Ecclesia uendens non potest dicere contractum nullum, si forma sit seruata: & si dicit nullum, libellus est ineptus, super quo debet pronunciari contra agentem, saluo iure iterum agendi per iudicem à quo, uel saltem per iudicem ad quem. Bald. in l. ij. xiiij. q. C. de rescin. uen.

Ecclesia an possit alienare titulo remunerationis. Bar. in l. iubemus. in princ. C. de sacro sanc. eccles. & suprà, Alienatio. uersic. xcvij.

Ecclesia concedens feudum in emphyteusim, potest agere rei uendicatione contra emphyteutam ad feudum. Bart. in l. legata. ff. de adi. lega.

Ecclesia uniuersalis, & Christus dicuntur possidere, destructa ecclesia, uel mortuo pręlato. Paul. de Cas. in l. j. §. fi. de acqui. pos. & ibi Bar. & Bal. in l. sicut. §. j. ad fi. ff. quod cuius. uniuer. no. Bal. in l. fi. ij. col. C. de edicto di. Adri. tol.

Ecclesia contra ecclesiam non potest petere secundum decretum. Innoc. in c. dilecto. de uerb. sign. & Bald. in Marg. uerb. Ecclesia. uersic. ij.

Ecclesia quælibet subest episcopo, in cuius diœcesi sita est. x. q. j. regenda. de reli. do. c. de xenodochijs. xvj. q. ij. in sum. & c. sanè. & ca. fin. vij. q. j. episcopus. de priui. ca. cùm & plantare. §. in ecclesijs. Paul. de Cast. consil. clxj. ij. col. † Et quid si paciscatur, quòd gubernetur ab alio, quàm ab episcopo, an & quando ualeat: uide suprà eod. in uersi. ccxxxv.]

Ecclesiæ uiolatores sunt ipso iure excommunicati. xviij. quæstio. iiij. omnes. in glos. Alias pœnas uide infrà, Violentia. uersic. xv.

Ecclesia consecrari non debet cupiditate quæstus, & lucri. de conse. di. j. si quis basilicam.

Ecclesia Romana nunquam moritur. xxiiij. q. j. pudenda. Car. † in cle. ij. §. irritū. iiij. q. j. de elec. † Adde do. Mari. Soci. in cōsil. xxxij. incip. Ex his. uer. quartò probatur. in j. parte.]

320 Ecclesia & beneficium, differunt. Car. in cle. causam. §. j. de elec. & in cle. fi. de procur. in prin.

Ecclesia non tenetur ad pœnam promissam in contractu temporali, secundū Abb. anti. in c. ij. de precario. & Bal. in Marg. uerb. Ecclesia. uer. iij.

Ecclesia uacans potest conferri loco, non personæ, secundum Abb. anti. in c. consulta. de dona. & Bald. in Marg. uerb. Ecclesia. uersic. v.

Ecclesia parochialis debet habere quartā tā de relictis, quàm de omnibus oblationibus, ut de cereis, & candelis, & alijs, quæ altari offeruntur, ubi cadauer sepelitur, secundū Abb. in cap. in nostra. de sepul. & Bald. in Marg. uerbo, Ecclesia. uersic. vij.

Ecclesia dicitur parochialis, inspecto habitu, nō inspecto actu tantùm. Innoc. & Abb. anti. in cap. de multa. de præbē. Bal. ubi suprà, uer. viij. Vide in ca. fin. de parochia. & Bald. in l. si quis. §. in omnibus. xvij. col. de episc. & cle. in uer. nunc breuiter. & omnino uide in consi. Viso pūcto, &c. quod est ante consi. lviij. Alex. iiij. parte.

Ecclesia qualiter teneatur ex contractu prælati, uel procuratoris. Innoc. in ca. in archiepiscopatu. de rapto.

Ecclesiæ hospitalium non sunt exemptæ. Innoc. in cap. ad hęc. de priuil. & Bal. in Mar. uerb. Ecclesia. uersic. x.

Ecclesiarum exemptio quod ius auferat episcopo. Bal. ubi suprà, uersic. xj. Item,

Ecclesia exempta non potest per episcopum excommunicari. cap. ij. de restitu. in integ. de priuil. cap. ex parte. & Bald. ubi suprà.

Ecclesia uendens etiam rem alienam sine solennitate à iure requisita, potest rem uendicare ab emptore per conditionem. authen. qui res. C. de sacro san. eccles. secundum Bart. in l. si alienam. ff. so. mat. nec repellitur exceptione dominij, quòd res non sit sua: ut ibi per Bar. qui idem dicit in minore.

330 Ecclesiæ nondum constructæ legari potest, non tamē donari, nec per contractum acquiri. Bar. in l. seruos. ff. de ali. lega. & j. uerb. Legatum ecclesiæ. uer. lij. Sed Bart. in l. si seruitus. §. futuro. ff. de ser. urb. præd. dicit ibi probari ualere institutionem de ecclesia construenda. & remittit se ad d. l. seruos. argu. contra, secundū eum, in c. abbate. de re iudi. in vj. ubi monasterio nondū cōstructo, nō potest donari, nec priuilegia concedi possunt. Flor. in l. si seruitus. §. futuro. de ser. urb. præd. no. in c. cùm olim. de cōsuet. & in c. ad audientiā. de eccles. ædi. in vj.

Ecclesia hæres instituta post mortem Titij, non dicitur statim hæres, quamuis sit certum, Titium moriturum. Bar. in l. hęreditas ex die. ff. de hære. insti.

† Ecclesia instituta hæres an spurio donare possit. Fran. Are. in l. si is. in v. col. uer. ubi autem ecclesia. de uulg. & pupil.]

Ecclesia excludit matrem pupilli, cui pupillo fuit ipsa ecclesia substituta. j. uerb. Mater pupilli an succedat. uersic. xxxv.

Ecclesia si est substituta, filius naturalis eam nō excludit. Istud est singulare dictum Bald. in cap. in præsentia. in penul. col. de proba. Et dicit hoc procedere, etiamsi talis filius naturalis esset legitimatus ab imperatore: & hoc propter dignitatē ecclesiæ. Quod dictum refert & sequitur Felin. in d. cap. in præsentia. in ix. col. uer. fallit primò, nisi substituta. *

Ecclesia an habeatur pro filio. Bartol. in l. si ita quis. §. ex lege. de uerborum obligatio. & infrà, uer. filiorum appellatione, uersic. decimonono. & uerb. Prohibitio.

Ecclesia est maior Imperatore. Bald. in l. eam, quam. xj. col. C. de fideicommis. & dixi in tractatu de Episcopo, iiij. lib. j. parte. xiiij. q. ubi plenè.

Ecclesiæ partes dicuntur capellæ contiguæ, & cœmiteriū, ad effectum uacationis beneficij. Rot. in deci. cc. habens gratiam. in nouis.

Ecclesia parochialis unita monasterio tanquam uicaria debetur impetranti, licet sub nomine ecclesiæ fuerit impetrata. Rot. in deci. cccclxiiij. supposito. in nouis.

Ecclesia parochialis pertinens ad monasterium, dicitur uacare, & potest impetrari mortuo clerico seculari præsentato per monachos episcopo. Rot. in deci. cccclxxij. supposito. in nouis.

Ecclesia potest uendere bona sua, si faciat conditionem suam meliorem. Bal. in auth. res, quę. ad fi. C. cōmunia de lega. per cap. ut super. de rebus eccle. non alie.

Ecclesia recipiens donationē ab alia ecclesia in proprios usus: uel in plenum ius, quod ius sibi acquirat. Inno. in c. pastoralis. de priuileg.

340 Ecclesia unita alteri ecclesiæ, quod ius acquirat. Inno. in c. pastoralis. de priuileg.

Ecclesia donata an possit impetrare separationem bonorum. Innoc. in cap. pastoralis. de priuile. not. in l. ait prætor. in fin. ff. de minori.

Ecclesia non ligatur iuramento prælati sui. Inno. in c. mulier. de seq. excom. & Bal. in Marg. uer. eccles. uer. xiiij. & in l. generaliter. in prin. C. de rebus cre. & in cap. item sacramenta. iiij. col. de pace iur. fir. in usi. feu. ubi dicit secus in fisco, uel Republica. & minore.

† Ecclesia non eget absolutione iuramenti syndici, & prælati. do. Pet. Phil. Corn. in consil. xlv. incip. In hac. in litera H. & seq. in ij. parte.]

Ecclesia aliquando est exempta, & parochiani non. Innoc. in cap. ueniens. de uerb. sig. Bal. in Marg. uer. ecclesia. uer. xv.

Ecclesia habens collegium debet habere prælatum perpetuũ, in qua prælatus habet ius episcopale. Innocen. in cap. cùm uenerabilis. de except. & Bald. in Marga. uerbo, Ecclesia. uersic. xvij.

Ecclesiam titulatam quis habere potest, & plures in cōmẽdã. Inno. in c. cùm te. de æta. & qua. Bal. ubi s. uer. antepen.

Ecclesia est priuilegiata intus & extra per triginta pedes. xvij. q. iiij. sicut antiquitùs. cùm gl. & no. in l. præsenti. & ibi Bart. C. de his, qui ad eccle. confu. Flo. in l. quidam Iberus. in fi. in prin. ff. de ser. urb. prædi. Ang. Are. in tract. Malefi. uer. in scalis. Ludo. in sing. uer. dicit statutũ, quòd uulnerans. & suprà, uerb. Cœmiterium. uer. iij. Sed Io. And. in cap. fi. de immun. eccles. & Bal. in c. iniuria. iiij. col. de pa. iur. fir. dicit, quòd nõ dicitur percussus in ecclesia is, quẽ alius traxit per mantellum de ecclesia, & percussit extra ecclesiam.

† Adde hîc, an ecclesię, monasteria, pia loca, & hospitalia, gaudeant eodem priuilegio: uide Abb. in c. ij. de consuet. & ibi plenissimè per Barba. & Abb. in ca. fi. de test. & Ioan. And. in c. j. & ij. de in integ. rest. lib. vj. & in ca. grandi. de sup. neglig. præla. eo. li. & ibi Ioan. de Fantu. & alios, & per doc. in l. omnia priuilegia. C. de epi. & cle. Host. in cap. conquestus. de foro compe. Abb. in c. accedentibus. de priuile. Scribentes in c. de quarta. de præscript. Bal. in authen. licentia. C. de episc. & cle. Ang. in auth. de alie. & emph. §. si nunc quidam. Bal. in l. si quis ad declinandam. C. de episc. & cle. Arch. xvij. q. iiij. c. diffiniuit. & Bal. in auth. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. Inno. in c. cùm ad sedem. de resti. spo. & ibi Abb. & uide eundem Abb. in c. cùm si. generale. de fo. compe. Pet. de Ancha. in cle. dispendiosam. de iudi. & in cle. j. de in integ. rest. & in cle. causam. de elec. Paul. in d. cle. dispendiosam. & in d. cle. constitutionem. Lap. in c. j. §. hæc autem. de elec. li. vj. Domi. de san. Gemi. in d. c. grandi. & in c. sciant cuncti. & in c. generali. de ele. li. vj. Et super hoc distinguas hoc modo. Aut materia, in qua profertur, est proportionabilis alteri eorum, & tunc id comprehenditur, cui proportionatur. Vnde appellatione monasterij comprehenditur ecclesia secularis tantùm, ut est casus secundum intellectum gl. in ca. nemini. xvj. q. vij. & no. gl. pe. in cle. j. de elec. & sic econuersò appellatione ecclesiæ comprehenditur monasterium tantùm. ut est tex. de censi. quanto. Aut materia est æqualiter proportionabilis: & tunc aut profertur in materia stricta: & appellatione ecclesiarũ nõ includuntur monasteria: quia de propria significatione uocabuli unum differt ab altero: & ideo monasteriorum appellatione in materia stricta non cōprehenduntur ecclesiæ seculares: ut no. gl. in d. cle. j. in uerbo, monasterijs: quia propriè sumendo monasteriũ non includit secularem ecclesiam: ut no. Archid. x. q. ij. c. j. Et sic appellatione ecclesiarum non comprehenduntur monasteria. Et ita posset intelligi tex. in d. c. grandi. & d. c. ij. de cōsuet. & de elec. ca. sciant cuncti. Aut profertur in materia larga, & tunc appellatione ecclesiarum comprehenduntur etiam monasteria. Et ita possent intelligi iura, quæ allegat Ioan. And. in cap. Ioannes. de regu. & in d. c. grandi. ubi ita distinxit Domi. de sancto Gemi. post alios.

Ecclesia militans non iudicat de occultis cordium. de pœnit. dist. j. agite. Vide Ioan. de Lig. in trac. de sen. excõ. in j. chart.

Ecclesia & pauperes, æquiparantur. Bald. in l. penult. §. fin. C. ad Trebellia.

Ecclesia semel consecrata non potest iterũ consecrari, nisi fuerint exusta, uel sanguine, uel fornicatione respersa, etiã inter uirum & uxorem. lxviij. dist. ecclesijs. cũ gl. dixi. in tract. de Episcopo, iij. lib. in materia Consecrationis.

350 Ecclesiæ quęritur possessio ipso iure, & sine traditione. ca. ex parte. de consue. Bal. in l. pen. §. fi. C. ad Treb. in l. fin. & in auth. ingressi. iij. col. C. de sac. san. eccles. Vide Bart. eod. tit. in authen. si qua mulier. penult. colum. Innoc. in cap. in pręsentia. de proba. Bald. in Marg. uerbo, Possessio. uersic. viij. in l. traditionibus. C. de pac. per doc. & j. uerb. Possessio acquiritur. uersi. xxx.

Ecclesia utens beneficio statuti circa testamenta, uel aliter loquente, ligatur eo in omnibus, & per omnia. Bal. in l. & in legatis. C. ad l. Fal. s. uer. Clericus conuenitur. uer. xj. & infrà, uer. Statutorum effectus. uer. xlvij.

Ecclesia tenetur, finita emphyteusi, restituere pro melioramẽtis sumptus in ea factos, ne diruatur ædificium, scilicet quatenus redigi potest ex ædificio diruto, & non quantum ualet ædificium. Bald. in auth. excipitur. C. de bo. quæ lib. & in consil. suo.

Singul. Ecclesia si concederet rem in emphyteusim, non seruatis debitis solennitatibus, de quibus in auth. perpetua. & in auth. si quas ruinas. C. de sac. san. eccle. & in ca. ut super. extrà, de rebus eccles. non ali. tamen emphyteuta semper maneret adstrictus ad canonem soluendum, ac si cōtractus emphyteuticus tenuisset. Text. est. §. si uerò. quem Ang. ibi in princ. no. ad hoc. in auth. de alie. col. ij. Istud dictũ sequitur, & exclamat do. Ias. dicens esse perpetuò notandum, in l. ij. in iiij. col. uer. unum tamen. C. de iure emphy. *

Ecclesia cognoscit de qualibet oppressione pauperum, & de sacrilegio, etiam in dubio. Inno. in c. cùm sit generale. de foro compe. Bal. in Mar. uerb. Ecclesia. uersi. fin.

Ecclesia læsa ex contractu cũ laico celebrato restituitur in integrum per iudicem ecclesiasticum. Inno. in c. cùm sit generale. de foro compe. per cap. j. de rest. in integ. & cap. penul. de rebus non ali. & Lud. in sing. uer. ecclesia. dicit.

* Ecclesia cùm in re singulari succedit, colono locationem ab antecessore factam præstare non tenetur. Iacob. Mand. Alba. con. cviij. Ioan. Cephal. con. ccliiij. cclv. uol. ij. Aemilius Maria Manolessus.

Ecclesia Romana dicitur ecclesia sancti Petri. Archi. in c. j. de præscrip. in vj. & in c. fundamenta. de elect. eo. tit. Bal. in authen. quas actiones. C. de sac. san. eccles. ubi plenè. in nu. 24.

Ecclesia mandat annuatim fieri rogationes & litanias ante festum Ascensionis. xxviij. dist. quando presbyteri.

Ecclesia cathedralis debet esse principium & finis litaniarum, seu rogationum annalium. d. c. quando presbyteri.

Ecclesia parochialis inferior potest constituere procuratorẽ de iure canonico, sine consensu episcopi. Inno. in c. Imperatorem. de iura. cal. contra gl. ibi. Quod uerum est, nisi in causis arduis. Inno. ibi per cap. requisisti. de test. & But. in c. edoceri. de rescrip. secus, de iure ciuili. l. omnes. §. nihilominus. C. de episco. & cleri. secundũ Lud. in sing. uerb. Ecclesia uerò. quæro nunquid ecclesiæ.

Ecclesia nõ cogitur dare in solutum creditori rem meliorem, sed mediocrem: licet secus sit in priuato. Barto. in auth. hoc ius porrectum. de sac. san. eccle. & j. uerbo, Electio à quibus fiat. uer. xviij. suprà, Creditor ecclesiæ. uer. antepen. & uerb. Creditor inuitus. uer. xxxvj.

360 Ecclesia, & corpus Christi, æquiparantur, quo ad priuilegium liberandi confugientes. Archi. xiij. q. ij. quæsitum. cōtra gl. ibi. & j. uerb. Fugiens. uersi. xviij. cum seq.

Ecclesia curata potest esse de mensa abbatis, & ad eum spectat cura eius. clem. j. §. præsentatos. & ibi Cardin. de exces. pręla. Vnde,

Ecclesia curata quandoque potest esse sine proprio prælato. Cardi. ibidem.

Ecclesia locari potest, quo ad fructus. d. §. præsentatos. & ibi gl. & Card. in viij. no. ubi dicit uerum, etiam laicis.

Ecclesia legataria prohibita alienari, non potest, etiam ex causa necessitatis alienare. infrà, Legatum ecclesiæ. uer. 50. & suprà eod. uersi. cxvj.

Ecclesiæ rector ædificans capellam in ecclesia, acquirit patronatum ecclesiæ, non sibi, nec suis in capella. xij. q. ij. Apostolicos. cũ gl. secundum Abb. in c. ad audientiã. j. de eccle. ędi.

Ecclesię fundatores, etiã plures, fiunt patroni æqualiter, etiãsi dotent eam inæqualiter, dum tamen sufficienter inter omnes: aliàs compelli possunt. Abb. Sicul. in d. c. ad audientiã. & suprà, Capella. & infrà, Ius patronatus. uer. xxxij.

† Ecclesiarum fundatoribus quatenus fauor adhibeatur, uide Felin. in tract. quando lit. apo. not. pa. eccle. in vj. col. uer. corroborari.]

Ecclesia non potest construi pro monasterio per abbatem in præiudicium iurium episcopi. Inno. in c. in Lateranensi. de præben. & Abb Sicul. in c. ad audientiam. de eccle. ædi.

Ecclesia & Ciuitas, ęquiparantur. l. fi. C. de sac. san. eccle. & ibi Bar. Alex. consi. lx. j. parte.

† Ecclesia æquiparatur Reipublicæ. domi. Pet. Philip. Cor. in consil. xlv. incip. In hac. in litera B. & seq. in ij. parte. & uide s. eod. in uersi. ccxlv.]

Ecclesia non patitur in ea fieri spectacula & ludos. ca. cùm decorem. de uita & hone. cler. sed repræsentationes passionis Christi sic, & similes, secundum glos. ordi. & doc. ibi.

370 Ecclesiæ causa non dicitur causa prælati, & ideo prælatus potest in ea testificari. Item,

Ecclesiæ rerum prælatus nõ dicitur dominus, sed procurator.

Ecclesiæ causa an cognoscatur per iudicem sui prælati cõsanguineum. in Spe. de iud. deleg. §. vij. uer. quid si prælatus.

Ecclesiarum correctio, consecratio, & reconciliatio sunt meri imperij, & competit solis episcopis. in Spec. de iur. om. iud. uersi. secundum canones.

Ecclesiarum damnis occurrere pertinet ad officium iudicis. in Spec. de offi. iudi. §. ij. uer. j.

Ecclesiæ œconomus potest propria authoritate rem immobilem ecclesiæ permutatam cum principe occupare pro ecclesia, si eam princeps transtulit in priuatam. in Spe. de actore. uer. item quod uult. ibi: nono cum ecclesia.

Ecclesiæ rector post dimissam ecclesiam an possit repetere fructus sibi abreptos à prędone, tempore sui regiminis. in Spe. de actore. uer. item tutor. & infrà, uerbo, Fructus beneficij. uersic. xxv.

Ecclesiam an, & quando prælatus defendat cum consensu sui capituli, uel sine, & an unus canonicus, & an alij administratores. in Spec. ubi suprà, uer. item si unus. & seq.

Ecclesia uacans an possit defendi per episcopum, uel superiorem. eod. tit. uer. item episcopus.

Ecclesiarum rerum defensor quandoque dicitur castaldus, quandoq; uicedominus, quandoq; aduocatus, quãdoq; iudex. in Spe. de his, qui in iud. ali. no. interue.

380 Ecclesiæ unicus rector potest constituere procuratorem, qui iuret de calumnia in causa ecclesiæ. in Spec. de procur. §. ij. uer. item quod constitutus.

Ecclesiæ prælatus an possit aduocare pro se, uel parentib. suis, contra ecclesiam, uel econtrà. Item,

Ecclesiam rector debet diligere magis, quàm consanguineos: quia ecclesia eum domino sociauit. in Sp. de aduo. §. j. uersi. sed nunquid clericus.

Ecclesia cum pertinentijs si petatur, quomodo formetur libellus. in Spe. de actio. seu peti. §. ij. circa princ. & infrà eodem. uersic. cccxcv.

Ecclesiæ coloni, serui uel rustici an, & quomodo sint de foro ecclesiastico. Item,

Ecclesię rerum conductores an possint renunciare priuilegio fori ecclesiastici. in Spec. de compe. iud. §. j. uersi. xxvij.

Ecclesia fundatrix alterius ecclesiæ, uel capellæ intra ipsam, uel intra suam parochiam, acquirit ius patronatus. Casus sing. & ibi Abb. post gl. in c. ad audientiam. primo. de eccle. ædi. quod uerum, si contribuat ei de bonis suis, secundum Abba. Sicu. in fin. uersi. sed dubitatur. viij. q. ubi dicit, quòd si capella per laicum ædificatur in ecclesia, & per laicum dotatur, ecclesia acquirit patronatum capellæ ad præsentandum, quia patronatum acquirit propter solum, in quo capella construitur. Et ita respondi plebano de Tollentino, camerario episcopatus Firmi. & est glos. not. xij. q. ij. Apostolicos. quam Abb. allegat.

Ecclesia potest aliã ecclesiam construere intra limites suæ parochiæ, & ei seruire per capellanũ suũ, si sit uicina sibi: aliàs ei debet ponere perpetuum uicarium. Abb. in d. cap. ad audientiam.

Ecclesia obligatur ex facto prælati intrusi. c. j. de schismaticis. Car. in cle. j. §. terra. de pœnis.

Ecclesia domina emphyteusis potest agere contra tertiũ possessorem per actionem in rem. s. Actio in rem.

390 Ecclesiæ non debet nocere delictum personæ. in Spec. de rescript. præsenta. §. iiij. uer. circa materiam. & suprà, Delictum. uersic. lj.

Ecclesia si sit in controuersia, an fiat missio ex contumacia in Spe. de contuma. §. iij. uer. illud.

Ecclesia passa missionem in possessionem ex contumacia, an post annum restituatur in integrum aduersus eam. in Spec. de pri. & sec. decre. §. v. uer. quid si minor.

† Ecclesiæ contractus illatus nunquã obstat, quo minus fiat sibi reintegratio possessionis. Quod est singulare, secũdum do. Maria. Soc. in consil. xxix. incip. Viso. uer. uerum, prędictis non obstantibus. ibi: & si apud. in j. parte.]

Ecclesiæ nomine agens an debeat eam reconuentam defendere, & an debeat de rato cauere. in Spec. de recon. §. ij. uersic. sed pone.

Ecclesiæ uacantis rerum possessio non dicitur uacua: quia Ecclesia, etiam uacans, nunquam moritur. in Spec. de peti. & pos. §. j. uer. sed pone uacante. & suprà eodem. uersic. cccix. & cccxviij.

Ecclesia si fundetur, & dotetur ab Imperatore, an eius successor possit reuocare. in Spec. de instru. edi. §. xj. ad fi.

Ecclesiæ appellatione capitulum cõtinetur. in Spec. de instru. edi. §. xiiij. uer. item circa. Item quilibet locus pius, & hospitale, & monasterium. Ioan. And. in cap. ij. per Ioan. And. in Nouel. de restit. in integ. in vj.

Ecclesia cum pertinentijs si petatur, quomodo formetur sententia, & quid si petatur cum subditis suis. in Spec. de senté. §. v. uer. item. debet esse.

Ecclesia an restituatur ad appellandum. Item,

400 Ecclesia an restituatur contra præscriptionem decursam, uel exceptiones omissas. Item,

Ecclesia quam præscriptionem patiatur. in Spec. de rest. in integ. §. ij. uer. item super eodem. & seq. & uer. hoc auté. & suprà eod. uer. lxvj.

Ecclesia iure minoris debet semper illęsa seruari. eo. §. uer. porrò. † Et Raph. Fulg. in con. vij. in ult. col.]

Ecclesia quibus temporibus seruetur illæsa ipso iure, & an ea tempora currant. eod. §. uer. ut autem.

Ecclesia an teneatur contribuere ad refectionem muri ciuitatis: uide do. Ias. in prima lect. in l. placet. in pen. col. uer. ij. & fortius. C. de sac. san. eccle.*

Ecclesiæ status cùm inquiritur, an requiratur libellus, uel litis contestatio. in Spec. de inquisi. §. iij. uer. sed certè.

Ecclesiæ rector, uel syndicus agens, an formet libellum nomine ecclesiæ. Item,

Ecclesia est in prælato, & econtrà prælatus in ecclesia. in Spe. de libel. concept. §. xiij. uer. si uerò prælatus. & in §. xv. uer. item non ualet.

Ecclesia dicitur res inanimata. in Spec. ubi suprà. §. xiij. uer. cõtra syndicum.

Ecclesia contra episcopũ, uel iura episcopalia in ecclesia qualiter petatur per abbatem. in Spec. de offi. ordi.

Ecclesiarum possessiones sunt immunes à tallijs personarum secularium. in Spe. de coniug. in prin.

410 Ecclesia cum petitur collata sibi à superiore ex iure deuoluto, quomodo formetur libellus. in Spe. de conces. præbẽ.

Ecclesiæ bona si submittantur regibus. in Spe. de rebus eccle. non alie. in fi.

Ecclesiarũ res an possint alienari sine iuris solennitatibus. in Spe. de dolo & contu. §. vj. uersi. vj. & suprà, uerb. Alenatio. uer. xliiij. & uer. Bona ecclesiæ. uer. j. & per discursum.

Ecclesiæ res, quæ peruenerit ad monasterium, an possit retineri per illud. §. eod. uer. cxx.

Ecclesiæ cedit quicquid rector eius acquirit: & ideo

Ecclesiæ successor potest uendicare alienata per prędecessorem, etiam acquisita per eum. in Spe. de pecu. cleri.

Ecclesiæ parochiali an & quando debeatur canonica portio. in Spe. de sepul. & Bald. in l. si quis. §. in omnibus. de epi. & cle. & infrà, uerb. Quarta parochialis.

Ecclesia an possit peti per patronum clericum, uel laicum.

Ecclesia cum suis pertinentijs per quem possit uendicari. in Spe. de reli. domi.

Ecclesiæ quomodo petantur per abbates, & alios inferiores prælatos. in Spe. de cap. mona.

420 Ecclesiarum immunitates plures uide in Spec. de immu. eccles. & ti. de cleri. coniuga. & in uerb. Immunitas.

Ecclesiarum reparationes qui teneantur facere. in Spe. de eccle. ædi. in prin.

† Adde hîc, quòd domus ecclesiarum gaudent immunitate ecclesię, nec seculares iudices possunt nec debent in eis iurisdictionem exercere. cap. j. de immu. eccle. & ibi Panor.

Ecclesia quę dicatur habere curam simplicem. in Spe. ne cler. uel mo.

Ecclesiastica libertas dicitur offendi, quando fit contra uniuersas ecclesias, non quando contra

tra unam tantùm. Inno. in c. nouerint. de sen. excom. de quo plenè ibi per Inno. Old. & Cy. in authen. cassa. C. de sac. san. eccle. & Bal. in Mar. uer. Ecclesia. uer. j. in prin. Item quando clerici efficiuntur timidiores. Bar. in l. j. §. quæ onerandæ. ff. quarum rerum act. non da. Bal. in tract. Schismatis. ix. col. & Bar. in auth. cassa. C. de sac. san. eccl. ubi dicit nõ ualere statutũ, ꝙ occidens clericũ puniatur in decẽ. Item per statutũ, ꝙ ecclesiæ non audiantur super decimis, secundũ Bal. in Marga. uer. Ecclesia. uer. j. in j. col. ibi: si uerò facit. Item per statutum, quòd clerici nõ audiantur post decem annos. Bal. ibidem. Item per statutum, quòd clerici non possunt declinare forum laici. Bal. ibidem. Item per statuta facta contra priuilegia competentia soli ecclesię Romanę. Bal. in uer. & ideo. Item per statuta, quæ sunt contra priuilegia concessa personis ecclesiasticis, uel ecclesijs per papam, uel principẽ. Bart. in d. auth. cassa. Item per statutum, quòd clericus declinans forum laici sit extra protectionem communis: ut per Bald. in Mar. uerb. Ecclesia. uer. j. j. uol. & in auth. cassa. de sac. san. eccle. & in authen. statuimus. C. de epi. & cle. uide per Alex. consil. ccx. & seq. in ij. parte. & ĩ. Statuta super quibus. uersi. xj. xxij. xxxvj. per discursum.

† Ecclesiasticæ personę non sunt deterioris cõditionis, quàm illæ existentes in seculo. do. Bart. Soci. in consil. ccxlj. incip. Circa primam. uer. præterea. in casu prædicto. in ij. parte.]

Ecclesiastica ministeria uendi non possunt. c. ad nostram. & c. nemo. de simonia.

Ecclesiasticæ personæ dicuntur etiam eremitæ. no. ca. ij. de fo. comp. gl. xvj. q. j. qui uerè. xiiij. dist. nulla. Sed cõtrà, ĩ. uerb. Eremita. uer. j. Item hi, qui sunt de tertio ordine sancti Fran. Bart. in l. j. ff. de pœnis. & in l. semper. de iure immu. Bal. in l. officiales. in fi. C. de epi. & cle. Pau. de Liaza. & Ioan. de Lig. in c. cum eo. de sen. excõmu. & Butr. in c. ij. de fo. compe. sed Fre. de Se. tenet contrarium in consil. cxxiij. Ioan de Lig. in consi. Tria puncta. Lud. Pon. in fin. uerb. Ecclesiastica persona. Item conuersæ fœminę. gl. in cle. j. de reli. do. Bar. in l. placet. C. de sac. san. eccle. ubi dicit uerum impropriè, non propriè. Secus in masculis conuersis, secundum Franc. Areti. in consi. In dubium reuocatur. Item & professi monasterij. ĩ. † uerb. Oblatus ecclesiæ. uer. viij. † Et per Fel. in d. c. ij. de foro competenti.]

† Ecclesiasticæ res sui natura sunt prohibitæ alienari, nisi certis solennitatibus interuenientibus. do. Bar. Soci. in consil. lxxxvj. inci. In causa cõmunitatis. uer. iij. & ult. post mediũ, in j. parte. Pro quo uide etiam quæ habentur per Franc. de Cur. in ij. parte sui tract. Feu. in fin. iij. q. prin.]

Edictum adstringit, sicut citatio. Bald. in l. testamenta. C. de testa. per c. cùm in tua. qui ma. accus. pos. & c. fi. de elec. in vj.

Edicto, quo quis non utitur pro se, non tenetur uti contra se. l. planè. & ibi Bar. ff. quod fal. tu. autho.

Edictum citatoriũ debet figi in ianua ciuitatis clausa per nuncium intrare prohibitum. Bal. in l. etiam. vj. col. C. de execu. rei iudic.

Edictũ generale sufficit, quando ignoratur certa persona, quę citari debeat. Inno. in c. per uenerabilem. qui fil. sint legi. & Bal. in Mar. uerb. Edictum. in authẽ. si omnes. & ibi Bal. C. si ut se ab hæredi. absti. & infrà, uerb. Proclama. uersi. iij. & suprà uerb. Citatio generalis. uersic. xiiij.

Edicta debent affigi non solùm in ecclesia cathedrali, sed etiã in alijs. c. cùm in tua. de his, qui ma. accus. pos. Item in locis magis frequentatis. Bald. in l. mandatum. iiij. q. C. mandati. per tex. fin. in l. iubemus. C. de defen. ciui.

Edictum diui Adriani licet detur hæredi ad adipiscendã possessionem bonorum hæreditariorum, tamen prodest etiam possessori ad retinendum, & se tuendum. Bald. in l. j. C. ad Carbonia.

Edictum circumducitur ex contumacia actoris citantis non comparentis, quo casu quando circumducitur, non requiritur noua citatio, cùm sufficiat constare de contumacia: sed bene requiritur noua citatio in absolutione fienda ab instãtia iudicij. Bar. in l. & post edictum. in fi. prin. ff. de iudic.

Edicta iudicum, uel prætorum, delusoria esse non debent. in Spec. de arbi. §. viij. uersi. sed quid si arbiter. in tit. de aduo. §. vj. uersic. porrò.

Edicimus, uerbum est noui iuris inductiuum. Card. in cle. j. j. q. de rebus eccles. non alie. post gl.

Edicti diui Adriani materiam uide in Spe. de offi. om. iudic. §. ix. uer. sed an. & C. de edi. di. Adri. tol.

Edictum de in ius uocando, in quibus casibus habeat locum. in Spec. de actore. uer. sed nunquid edictum. & de dolo. §. ij. uer. sed & uocatis.

Edicta de accusando, de postulando, de matrimonio contrahẽdo, de procuratoribus, de testibus, sunt prohibitoria, scilicet ꝙ quilibet admittatur, nisi reperiatur prohibitus à iure. in Sp. de accu. in prin. & ti. de aduo. §. j. uer. quid si quatuor.

Edicta prętorum quando faciant agi ex eis. in Spe. de acti. seu pet. §. ij. uer. porrò.

Edicti de albo prætoris corrupto materiam uide in Spec. eod. tit. §. v. uer. nunc dicamus.

Edicti de alie. iud. mu. cau. fac. materiam uide in Spec. de ces. acti. §. j. uer. ij. & uer. ut autem. & seq. & de compe. iud. adi. §. fin. de satisda. §. fin. uersic. uerum quia.

Edicti citatorij materiam uide in Spe. de cita. §. iiij. uer. & no.

Edicti circumductio ponitur in Spec. de contu. §. j. in princ. & uer. sequen.

Edicti Carboniani materia ponitur in Spe. de pri. & sec. decre. §. iij. uer. hic autem. & in §. x. uersic. ad quem.

Edicti, Ne uis fiat ei, materiam uide in Spe. eo. tit. §. v. uersic. in reali. & uer. & no. & seq. & tit. de eo, qui mit. in pos.

Edictum diui Adriani an requirat libellum. in Spec. de lib. concept. §. x. uersi. xxviij. & doc. in l. fi. C. de edi. di. Adri. tol. & ĩ. uerb. Libellus necessarius. uer. xciiij.

Edicti uerba licet desint, tamen sententia habet locum. in Spe. de dolo. §. ij. circa princ.

Edictũ, Si quis ius dicenti nõ obtemperauit, quando habeat locũ, & qualiter in eo formetur libellus. in d. §. ij. uer. sanè.

Edictum, Si quis in ius uocatus non ierit. Item,

Edictum, In ius uocatus ut eat, uel satisdet, ponũtur in d. §. ij. uer. uerum. & seq. & ff. eod. tit.

Edictum, Ne quis eum, qui in ius uocatus est, ui eximat.

Edictum de eo, per quem factum est, quo minus in ius uocatus non eat, ponitur eod. tit. §. v. uer. item sæpe. & uer. seq. & ff. eod. titu.

Edictum, de bonis authoritate iudi. pos. Item,

Edictum, Si mulier uentris nomine. in Spec. de eo, qui mit. in pos. causa rei ser. per totum.

Edictum de edendo ponitur in Spe. de instru. edi. in princ.

Edictum ædilitium ponitur in Spec. de empt. & uend. §. vj. uer. quid si uenditor. & uer. est & actio.

Edictum, Si quis omissa causa testamenti, ponitur in Spec. de test. §. j. uer. item plerumq;.

Edictum diui Marci ab interdicto, Quorum legatorum, qualiter differat. eod. tit. §. ij. uer. sed in quo.

Edicti diui Adriani & Carboniani, & similium libelli quomodo formentur. eod. tit. §. iiij. uer. expeditis. & seq.

Edictum de mortuo inferendo, ponitur in Spec. de sepul. uer. est & actio.

Edictũ de liberali causa, & per quod subuenitur emptori eius, qui passus est se uendi ad precium participandum, ponitur in Spe. de na. ex lib. uentre. uer. sciendum.

Edictum de calumniatoribus ponitur in Spec. de calum.

Edictum, cuius dolo damnum est illatum in turba, ponitur in Spec. de rapto. uer. uerum.

Edictum de incendio, rui. naufra. ponitur eod. tit. uer. sequ. & ff. eod. tit. per totum. & eod. tit. uer. cæterùm.

Edictum, Si quis testamento lib. esse ius. fue. eo. ti. uersi. porrò.

Edictum de his, qui deie. uel effu. Item,

Edictum, Ne quid quis habeat positum sub grunda. in Spe. de iniur. & dam. dato. §. ij. uer. quòd si te. & seq. & uer. ad hoc.

Edificium dicitur etiam solum, super quo ædificatum est. l. si fundum. §. qui fundum. de leg. j. Itẽ dicitur ex eo, quod tabulis clauditur. Arch. xliiij. di. nullus.

Edificare cuilibet in re propria liberè usq; ad cælum, licitum est. do. Bar. Soc. in con. cxlj. incip. Considerata facti. uer. his tamen non obstantibus. & do. Bart. Soci. in consil. xv. incip. Prosequendo. uer. capio primã. q. j. j. parte. & do. Bar. in cõs. clxx. incip. Prosequendo. uer. præterea non. ea. parte j.]

* Modò id non faciat, magis ut uicino incommodet, quàm

ut

ut sibi commodet.leg.altius.l.si tibi in extrem. C. de seruit. l.Proculus.ff. de dam.infect.l.j.§. denique Marcellus.l.si in meo fundo. ff.de aqua. plu.arcend. Aym.Cra. consil.xciiij. num.2.uol.j. Aemilius Maria Manolessus.

Edificiorum refectio pertinet ad curam iudicis.l.præses.& ibi Bar.ff.de offic.præsi.

Edificare quis non cogitur in suo solo, nisi obstet seruitus constituta.l.in area.aliàs.l.Imperator.ff.de serui.urb.præd.

Edificium euincitur cum solo uendito. Bal. in l. si controuersia.C.de euic.

Edificium in area legata postea factum cedit legatario.l.seruũ. filij.§.si areæ.& ibi Bar.de leg.j.& in l.si areæ.de leg.j.

Edificium legatum si postea ruat, & de nouo reficiatur, non cedit legatario.Bar.in d.l.seruum.§.si areæ.in fi.de leg.j.

Edificium factum in præiudicium uicini scientis,& patientis, non debet tolli eo uolente.gl.in l.Mæuiana.C.de ędi. priua.

Edificium factum in re emphyteutica per emphytheutam tolli non potest, inuito domino. Paul. de Castr. in l.seruitutes prædiorum.ff.de serui.& Flo.in l.sed & si quid. in fi.princ.ff. de usufruct.& Ioan.de Por.in l.senatus.§. Marcellus.de leg. j.& in Spec.de loca.§.vj.uersic.lx.& Bald.in authen.excipitur.C.de bon. quæ lib.& j. uerbo, Emphyteuta expendens. uer.ij.unde non cedit solo.

Edificium regulariter cedit solo. Inst.de re. di.§.cùm autem in suo. Quod uerum,nisi sit illicitum, secundum Bal.in l.fideicõmissa.§.si quis illicitè.de le.iij.Item uerum,nisi ędificium sit ecclesia. Flor.in l.qui domũ.ff.ad legem Aqui. & gl.xij.q. ij.Apostolicos.& Alex.in l.j.§.nunciatio.de op.noui.nun.& melius. §. nunc uideamus. Item si non sit ecclesia, sed aliud factum de pecunia ecclesiæ per rectorem eius in solo proprio:quia ædificationi cedit solum, secundum d.gl.& Alex. in d.§.nunc uideamus.ubi fin.de intellectu d.gl. Item uerũ, etiamsi sit murus factus sine calce: quia cedit solo.l. si precario.ff.cõmunia prædi.ubi dicit Flo. & Bar.& doc.quòd talis murus uenit etiam in uenditione domus. Item uerum, nisi in aqua,cui cedit solum,secundum Bar.in tit. de alluuio.Itẽ uerum,etiamsi sit lignum terræ affixum, quia cedit solo,nõ aliter.l.cuius horreum.cum gl.& l.si s.de acqui.re.do.& per Barth.Cep.de ser.urba.c.clxxij. Item uerum, nisi sit facta ab emphyteuta, in re emphyteutica. Paul.de Cast.in d.l.seruitutes prædiorum. de serui.& Flo.in l.sed & si quid. de usufr. & suprà, proxi. uer. Vide de materia in l.ij.& ibi doc.& in l. si sciens C. de rei uend.Itẽ nisi fiat in mari: quia est ædificantis,& non cedit aquis,uel mari.Bal.in rub.ff.de re.di.& Bar. Cep.tit.de ser.ru.tit.de mari.& suprà eod. post Bar.in tit.de alluui.Alex.ubi suprà,etiam qui dicit cõtra Lud. Pon.quod ei non potest imponi pensio annua fisco soluenda. Item nisi ædificans haberet aliquod ius in solo,propter quod nõ pręsumitur animus donandi.l.senatus.§.Marcellus.de lega.primo.& ibi doc.& Alex.ibi, & in d.§.nunc uideamus. & ibi dicit idem, quando ædificans esset persona prohibita donare ei,in cuius solo ædificat. glos.in l.si uxor filio. de do.inter uirum & uxor.

† Vide ad materiam quæ habetur per do. Soc. in con.cxxxix. incip. Sublato. uer. præterea si ex pacto.ibi: & hoc patet.in j. parte.]

10 Edificium dirutum an,& intra quantum tempus reficiatur. Bal.in rub. ff. de re.di.text.& Ang.in l.fi.ff.de usuc.& Bar.in l.quo minus.ff.de fluminibus.& j.uerb.Molendinũ.uer.xij.

† Adde,quòd cuilibet licitum est ædificare, siue sit castrum, siue fortalitium, siue ciuitas,cum ædificia sint de iure gentiũ. l.ex hoc iure.ff.de iusti. & iur.istud tamen fallit, quãdo quis uellet ædificare ad æmulationẽ principis : per tex.in l.opus nouum.& ibi Bart.ff.de no.ope. nun. gl.in l. prouincias. C. de ædi.priua. Inno.in c. Pisanis.de rest.spol. Ang.in l.cũ eo. ff.de ser.urb.pręd.faciunt quæ notant Cy.& Sali.in l. altius. C.de seruit. & aqua.Io.de Imo. in l.si meo fundo. ff.de aqua plu.arc.ubi loquitur de eo,qui uult eleuare domum, ut uideat pulchram uicini uxorem, uel moniales. Item illud fallit,quando quis uellet ædificare castrum, uel fortalitium in limitibus Imperij,per tex.in l. quicunq; castellorũ. de fund. limitrophi.tex..in l.loca sana.§.muros.ff.de rer.diuis.Itẽ fallit,quando consuetudo est in contrarium,ut in regno Franciæ, in quo uasalli in pluribus locis non possunt ædificare castra, in quibus sint potestas leuans, & turres sine licentia dominorum habentium omnimodam iurisdictionem : ut refert Chass.in consuet.Bur.tit.des forestz.§.ix.

† Adde,quòd cui prohibetur noua constructio alicuius ędificij, non uidetur prohibita antiqui ædificij reformatio. Quod facit pro constitutione quorũdam locorum, qua cauetur,ut non liceat alicui priuata castra de nouo erigere: nunquid liceat antiqua ruinam minantia, uel corrupta, reformare. Est dicendum,quòd sic, ut probatur in cap.consuluit. de Iudæ. Ad hoc quod habetur in l.j. §. si quis ædificatum. ff. de noui ope.nun. dummodo noua reparatio non amittat antiquam formam : ut si fiat ædificium preciosum, uel amplius. Nam ubicunq; mutatur pristina forma, uidetur nouum ædificiũ, & cadit sub prohibitione noui ædificij: ut singulariter probatur.in d.c.consuluit. Sed quid si antiquum ædificium funditùs corruat,nunquid licitum sit de nouo ædificari in loco ubi fuit antiquum. Et uidetur quòd non: quia uidetur omnino nouum ędificium,ex quo funditùs destructum est. Ad hoc quod legitur & not.in l. inter stipulatem.§.sacram.ff.de uerb.oblig. facit bona glos.in simili in c. iij. de iure patro.& quod ibi no.Abb.in d.c.consuluit. Adde Bald.in l.si ut proponis.el ij.C.de nup.ubi dicit,statuto cauetur,quòd nõ possit fieri fortalicium aliquod,inconsulto Romano pontifice: quoddam fortalicium fuit destructum tempore guerræ: superuenit filius,& refecit illud castrum. Dicit Bald.ibi,quòd nõ potest,inconsulto papa. Et hoc modo intelligas Scribẽtes in l. j. §. si quis simpliciter.ff.de uerb.oblig. quod si actus est annihilatus,& reficitur, nõ soluetur noua gabella. quia debet intelligi, quando in totum non est annihilatus. Facit gl. xviij.q.ij.de monachis.& quod not. Host. in Summa, in tit. de eccle.ædi.in fin.& gl.& doc.in cle.fin. de rescrip. In contrarium facit quod no. Ang.in authen.de non alie. in §.hoc itaq;.ad fin.colla.ij. ubi dicit, quòd si domus emphyteutica comburitur, uel aliquo casu fortuito destruitur, quòd non dicatur in totum destructa propter solum, quod remanet: & ideo periculum spectat ad emphyteutã, & tenetur illam reficere, & soluere pro solo illud, quod tenebatur soluere pro toto ædificio: ex quo dicto uidetur posse dici, secũdum Io.de Ana.in d.c.consuluit, quòd si synagoga comburatur, possit refici propter aream quæ remanet, & non dicatur de nouo refici. Quod dictum Ang. non credo uerum, pet id, quod not. Bart.& alij in l.j. C.de iure emphy. & per not.per doc.in c.potuit. de loc.

Edificium si nocet uiæ publicę, agi potest ut tollatur.l.j.§.quis in suo.ff.ne quid in loco publico.

Edificium interrumpit præscriptionem, quæ sine possessione non procedit.Bal.in l.ij.in fi.C. de rei uend.

Edificium in loco publico factum non debet deuastari,sed debet annua pensione grauari. Bart.in l.ij.§. si quis nemine. ff. ne quid in loco publico.

Edificium interrumpit possessionem. Bal.in l.ij.C. de rei uẽd.

Edificium factum à patre in fundo unius filij aduẽticio, cuius sit.Bald.in authen. excipitur.C.de bon. quæ lib.quod cedit fundo,refectis sumptibus pro parte alijs filijs.

Edificium siccum sine calce & cæmento an cedat solo. Alex.quod sic, in l.j.§.si quis.in addit.ff.ne quid in loco publ.& in l.j.§. nunc uideamus.ff.de ope.noui nunc.in fine.per textũ in l.si precario.iuncta gl.ij.ff.cõmu.præd. Et de domo ligneis cõfecta,nõ affixa solo,uide in l.Titius.ff. de acquir.re.domi.& in l.granariũ.ff.de ac.emp.Gl.in §.cùm in suo.Inst.de rer.di.

Edificanti in loco publico potest imponi annua pensio soluenda fisco.l.ij.§. si quis nemine.ne quid in loco pub. non tamẽ ædificanti in mari,uel litore. Alex.contra Lud.in l.j.§.nunc uideamus.in addi.de ope no.nunc.

† Edificari aliquid, uel construi in loco publico de permissu principis an liceat, quod alteri noceat. uide do. Pet.Philip. Cor.in consil.ccvij.incip.Viso.in litera E.in iiij.parte.]

* Edificans prope prædium alterius siue rusticum, siue urbanum, duos pedes distantes à parte areæ, siue prædij quod possidet uicinus relinquere debet. l.fin.ff.finiũ.regun.& ita in terminis latè eleganterq; respondit illustris & excellentissimus I.C. M. Ant.Nat. consil.cclxxvij.uol.ij. Aemilius Maria Manolessus.

Edificans iuxta ædificium priuatum,seu publicum,quod spacium

cium relinquere debeat, uide Pet. Phi. Cor. in con. cclxxxij. incip. In hac. in litera B. in iiij. parte.]

* Edificare in solo suo non licet. si ædificium, quod molitur, uiam publicam deteriorē reddit. l. ij. §. idem Labeo scribit, si quis in suo. ff. ne quis in loco pub. Aym. Crau. con. xciiij. nu. 1. uol. j. Aemylius Maria Manolessus.

* Edificare aliquis in solo suo non potest in uicini aream aliquod immittendo, nisi seruitutis iure id ei facere liceat. l. refectionis. §. fi. ff. cōmu. prædi. l. j. & ibi Ang. ff. de seruitu. urban. prædio. Bar. Soc. consi. cxlj. col. vj. uol. j. Aym. Cra. con. xciiij. nu. j. uol. j. Aemylius Maria Manolessus.

Edificium in ripa fluminis fieri non potest, quando per illud impeditur nauigatio ad arrestam, uel aliter. Bal. in rub. ff. de rerum diui. & Bart. Cep. ti. de ripa. in tract. de ser. ur. & infrà eod. uersic. xxj.

† Edificatio in muro communi episcopi an fieri possit, uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. lxxviij. incip. In hac. per totum. in iiij. parte.]

20 Edificantem dicitur impedire etiam qui in uia prohibet lapides, uel ligna portari pro ædificio. l. j. & ibi Flor. ff. de mor. inferen. & in §. ædificare. ea. l. & Barth. Cep. de seruit. urb. con. lxxix.

Edificium in ripa fluminis inuito uicino fieri non potest. Bar. in l. quo minus. vij. q. ff. de fluminibus. Barthol. Cep. in trac. de ser. ru. tit. de ripa. & in ti. de fluminibus.

Edificium sub stillicidio an & quando fieri possit. Barth. Cep. de ser. urb. consil. xxxviij.

Edificium in uia uicinali fieri non potest sine licentia superioris. l. ij. in prin. ff. ne quid in loco publico. & Bar. Cep. de ser. ur b. clxxv.

Edificium fieri non potest in præiudicium areæ uicini, ut quia uētus ad aream impediretur. Text. sing. secundū Bar. & ibi Bald. in l. cùm talis. §. cum autem. C. de ser. & infrà, uer. Vicinus. uersi. xxviij. & suprà, Area. uersic. iij.

Edificium contra formam pacti factum nō ualet, & debet demoliri. Bal. in l. fi. C. de pac. inter empt. & uend.

Edificium in solo communi factum fit commune, sed ædificij sumptus refici debent ædificanti bona fide. l. si in area. & ibi Bar. C. de rei uen.

Edificio sublato restituitur area usufructuario. l. si in area. & ibi glos. & doct. & Floria. ff. de usufruct.

Edificium uicini, quod inclinat supra meum, debet tolli, pro quo datur actio negatoria. l. si quando. in prin. ff. si serui. uē.

Edificandi priuilegiū concessum alicui à principe, intelligitur scilicet sine præiudicio uicini, & ut eius lumē non obscuretur: secundum Bar. Cep. de serui. urb. consil. xxxix. & in Sp. de causa pos. & proprie. §. iij. uer. quid ergo.

30 Edificans in alieno solo scienter, & mala fide, perdit partem rei suæ, scilicet ædificium, & dicitur delinquere. Instit. de re. diui. §. ex diuerso. & tenet Bart. in l. rem. §. sed si alias. §. si quis rei. ff. de rei uend. Item,

Edificans bona fide repetit sumptus ædificij per exceptionē doli, si actor sibi non permittat deductionem eorum. l. sin autem. §. in repetita. & ibi Bar. ff. de rei uend. & ibi uide in §. fi. & infrà eod. uersic. lvij.

Edificans refectionem non repetit, sed ædificium cedit rei: secus, si de nouo ædificat: quia sibi cedit ædificium. l. si quis. & ibi Bar. ff. de rei uen.

Edificans ex causa conditionis transfert dominium ædificij in dominum soli. l. redemptores. & ibi Bar. C. de rei uen.

Edificans in domo conducta repetit: quia non uidetur donare. l. habitator. & ibi Bar. ff. de rei uendi.

Edificans non præsumitur facere animo nocendi uicino. glos. Bar. in l. fluminum. §. fi. ff. de dam. infec. Bart. in l. j. §. deniq;. de aqua plu. arcen. & omnino per Barto. Cep. de serui. urb. consil. xxxix. & s̄. uerb. Animus. uer. xxvj.

Edificium debens seruitutem, si diruatur, & reficiatur de nouo, similiter debet seruitutem. l. si testamento. & ibi Flo. ff. de serui. urb. præd. & in l. seruitutes. si sublatum. eo. tit.

Edificium à testatore prohibitum altius tolli, nō potest altius tolli, quando de nouo reædificatur. Flo. in l. si testamento. ff. de ser. urb. præd.

Edificans in alieno solo ad sui commodum permissu domini, si per dominum prohibeatur perficere opus cœptum, agit actione de dolo contra impedientem. l. si cùm mihi. & ibi Bar. ff. de dolo.

Edificans animo nocendi uicino, prohibetur actione de dolo. ibidem.

40 Edificium in alieno solo factū, potest tolli propria authoritate ædificantis. l. si in area aliena. in fi. ff. de rei uen. & per Barto. in l. quo minus. vij. q. de fluminibus. & plenius, & fin. per Alex. post Bar. in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun. Quod uerum, dummodo solum non fiat deterius. eodem tit. l. fundo. & d. l. si in area. in fi. Vide in l. habitator. ff. eo. tit. & in l. ij. C. eo. tit. no. in l. sed & addes. §. si inquilinus. & l. pen. & l. do minus. §. j. ff. loca gl. Inst. de rer. di. §. certè. Bart. in l. j. §. j. ff. de superficieb. j̄. uerb. Emphyteuta expendens. uer. ij. Vide Bar. in l. Iul. ff. de rei uend. in l. sine hærede. §. interposito. de admin. tu. in fi. ubi dicit idē, nisi pristina rei facies mutetur.

Edificium debet tolli sumptibus ædificantis illicitè, sed non sumptibus ementis rem, in qua sit ædificatum: quia tunc tolli debet sumptib. uicini petentis tolli, & emptor debet pati. in Sp. de ces. ac. §. j. uer. ut autem. Vnde

Edificans debet opus tollere suo sumptu, nisi rem alienauerit: ut ibi per Spec.

Edificari non potest in loco publico sine licentia principis. in Spe. de causa pos. & propri. §. iij. uer. tertium. nec iuxta palatium principis. glos. xij. quæst. j. nulla. nec iuxta domos ecclesiæ. ibidem.

Edificare non licet ad æmulationem ciuitatis. suprà uerbo, Castellum.

Edificare quis in solo proprio an possit prohiberi. Spec. tit. de confe. & neg. uer. sed pone. habuisti. & adde j̄. eod. uersic. lij. & sequen.

Edificans ecclesiam, si ei donet aliquid in proprietatē, uel ad utile dominium, an possit ab ea recipere censum. per Inno. in c. j. de don.

Edificium super alieno solo factum an possit destrui propria authoritate domini soli. Barto. & doc. in l. sed si intra. de ser. urb. præd. & ibi Flo. & in l. quemadmodū. ad legem. Aquil. in §. j. & Pet. de Vbal. in trac. de socie. vj. parte. vj. q. uer. utrū autē. & omnino in Spe. de actore. uer. item qui uult. ubi ponit multos casus no. per Bart. in l. si uitem. §. si ad ianuam. ff. quod ui aut clàm. & in l. j. §. interdictum. ff. uti possi. & in l. ossa. ff. de reli. & per Bald. in l. j. C. de interdict. & in l. ij. §. fin. C. communia de leg. per Flor. in l. j. §. j. ff. de serui. urb. præd. ubi tenet, quòd sic regulariter. & j̄. eodem. in duobus uer. seq. Bar. Cep. de serui. urb. c. xxx. per Alex. post. Bart. in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun. † Vbi per Ias. May. num. 3.]

Edificium factū in solo à me possesso, potest tolli per me, propria authoritate, nisi fauore religionis. l. ossa. & ibi Bar. ff. de reli. ergo ecclesia tolli non potest. Alex. in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun.

Edificium factum super solo alieno ex concessione domini soli, potest tolli ꝓpria eius authoritate. l. si precario. & ibi Flo. ff. communia præd.

50 Edificia in loco publico facta quis destruat. Barth. Cep. de serui. urb. consil. xxx.

Edificium pendens supra tectum meum, non possum tollere propria authoritate. l. si seruus. §. protectum. ff. ad legē Aqui. uide Bal. in l. j. in fi. C. de interdic. & Alex. in l. j. §. nunciatio. de ope. nou. nun. ubi dicit uerum, nisi in ramis, qui pendentes possunt propria authoritate incìdi post protestationē. l. j. & ibi Bar. ff. de arbo. cæden.

Edificium fieri non potest in præiudicium uici certis casibus, ut quia hæres domum legatam non potest curare in præiudicium legatarij in totum. l. binas. & ibi Bar. ff. de serui. urb. præ. & Barth. Cep. de serui. urb. con. xxxix. Item prope areā alienam, ne uentus auferatur. l. fi. de serui. & suprà eod. uers. xxiiij. Item ne noceat segetibus uicini. d. l. fin. C. de serui. & glos. ff. de seruitu. ru. præd. & Bar. Cep. de ser. urb. cō. xxxix. in ix. fal. Item ad æmulationē, puta præcidendo uenas aquarum, ne ueniant ad fontem uicini, uel fundum eius. l. pe. de aqua. plu. arcen. Ang. in l. cum eo. de seruitu. urb. præ. d. l. j. §. deniq;. de aqua plu. arcen. Vide contrà, j̄. uer. Vena. uer. iiij. Itē ad æmulationē Reipublicæ. C. de met. li. xij. l. quicunq;. de fun. limi. lib. x. glos. in l. prouinciam. C. de ædi. priua. Innoc. in c. Pisanis. de resti. spo. & Ang. ubi suprà. Item si legitimum

timum spacium non intermittatur. l. seruitutes. de ser. urb. præd. in §. si seruitus. & §. fi. fini. reg. l. Mæuiana. C. de ædifi. priua. ubi dicit Ang. posse ædificari à latere, non intermisso spacio: secus à fronte. Vide omnino de prædictis Pet. de Vbal. in trac. de Societate, vj. parte, vj. q. ad fin. Itẽ nec iuxta scholas ædificari potest. Bart. Ce. de serui. urb. con. xxxix. x. uer. Ang. in l. qui luminibus. de ser. urb. præd. ꝙ potest quis in horto suo fabricare, spacio intermisso legitimo, & obscurare fenestras uicini.

† Edificare an liceat in re cõmuni, uel etiam in propria, quod non noceat uicino, uide dominum Pet. Phil. Cor. in consil. clxxxiiij. incip. In hac. in litera F. G. & seq. in j. parte. & in cõsil. cclxxxij. incip. In hac. in litera C. in iiij. parte.]

Edificare quis potest in suo solo, etiam cum alieno incommodo. l. altius. C. de serui. & Barth. Cep. de seruitu. urb. consil. xij. & cap. seq.

Edificium præparatum an possit impediri ne fiat, & quo iure. in Spe. de ac. seu peti. §. ij. in fi.

Edificium si minetur ruinam, quid sit agendum contra dominum eius. in Spe. de satisda. §. fin. uersic. circa hoc quæritur. & ff. de dam. infec. per totum.

Edificium sine fundamento fieri non potest. in Spec. de libe. oblatio. circa princ.

Edificanti bona fide in solo alieno, ædificio euicto, an detur actio, uel exceptio pro expensis factis in ædificando. in Sp. de excep. §. iij. uer. sed pone, ædificaui. & s̃. eod. uer. xxxj.

Edificia probãt aliquid. in Spe. de prob. §. j. uersi. quid si nõ est.

Edificans condemnatus ad ædificium alteri restituendum, an si non opposuit exceptionem pro expensis in primo iudicio, possit opponere in iudicio executiuo. in Spec. de exec. sent. §. fi. quid si bona.

60 Edificium de nouo facere, uel reficere, quãdo quis dicatur. in Spec. de expensis. §. j. uersi. si autem.

Edificare prohibitus nõ põt dirutum reficere. j̃. Refect. uer. iij.

Edificans in solo alieno, an repetat expensas. eod. tit. & §. j. & uer. seq. & s̃. eod. uer. lvij.

Edificij causa parata, cæmenta, lapides, uel ligna, non continẽtur appellatione mobilium. in Spe. de fruc. §. j. uer. in quãto.

Edificium in flumine publico si fiat, uel in præiudicium molẽdini alterius. in Spec. de causa posses. & propri. §. iij. uersic. vj. & sequen.

Edificium super area an fiat per dominum areæ, iuxta domũ uicini. Item,

Edificans debet seruare formam antiqui ædificij. in Spec. de proprie. §. iij. uer. sed pone.

Edificio meo si tignum immittatur, qualiter agam. in Spec. de ædi. uer. & quia.

Edilitiæ actiones dicuntur, quia fuerunt editæ ab ædilibus, id est, ab illis officialibus Romanis, qui erãt super rebus ædilibus, & comestibilibus, & statuebãt, ne res morbosæ uendantur: & finaliter ediderunt illas duas actiones. una, quę appellatur redhibitoria, & alia appellatur, quãto minoris: de quib. actionibus uide per Abb. in ca. iniustũ. de re. permu. Imò ædiles erãt, qui tũ sacras, tũ priuatas procurabant ædes: quorum itẽ officio spectabat, ludos exhibere publicos, totãq; urbẽ tueri, ut scilicet & cloacę, & aquæductus, & ædificia quæque publica, mũda integraq; existerẽt, & reliqua multa, de quib. uide Bud. Quare nõ à reb. esui aptis, ut hic linguæ Romanę omnino inscius temerè balbutit: uerùm quòd ædium, & ædificiorum curæ intenderent, ædiles dicti sunt.

Editio de quibus fiat, uide infrà uer. seq.

Editio actorum etiam numis ab una parte redemptorum, fieri debet, accepta competenti mercede, si originalia sunt perdita. Innoc. in ca. j. de proba. Bal. in Mar. uer. Acta. uer. pe. Bar. in l. fi. C. de eden. ubi dicit reum cogi edere actori instrumẽtum, etiam suis sumptibus recollectum, si sit originale, uel si sint acta iudicij, uel rationes tutoris, curatoris, uel gestoris non aliàs. quod uerum est, secundum Innoc. ubi suprà tam ad petitionem actoris, quàm notarij. Item uerum, si iudici uideatur. ibidem. & Bar. in l. j. ff. de eden. §. j.

Edi debet unica solùm actio. in Spec. de propri. §. iij. uer. sed opponitur.

Editio priuilegiorum fieri debet, scilicet in particula tantùm, quæ facit ad causam. Abb. in cap. cùm contingat. de fide instru. Item,

Editio legati tantùm, non totius testamenti, fieri debet legatario. Ia. de Are. in l. fi. C. de pre. Imper. offe. & ibi doct. & Cy. Bar. qui dicit idem in quolibet instrumento. & glos. in cap. ecclesiam. la ij. de elect. quæ dicit uerum, si capitula instrumenti sunt separata. & Bart. in l. argentarius. §. edi. & ibi no. ff. de eden. Item uerum, etiam in clausula declaratiua particulæ, ut edi debeat cum particula, secundum Bar. in l. qui filiabus. in prin. de l. j. † Vide Ang. in consi. clxiiij.] Item,

Editio particulæ inuẽtarij fieri debet. Bal. in Marg. uer. instrumentum. uer. fi. Item,

Editio instrumenti debet fieri de particula tantùm, de qua est quæstio. Bar. Bal. & doc. in l. fi. C. de preci. Impe. offe. l. argẽtarius. §. j. & ibi Bar. ff. de edẽ. Bar. & Bal. in l. ij. C. queãd. test. aper. ubi Bar. dicit uerum, etiã sine die & consule, quæ tamẽ particula nõ facit fidem, secundũ Bar. in l. j. §. fi. ff. de eden.

† Et do. Ias. May. in rub. de noui ope. nun. num. 24. & num. 25. ubi etiam de statuto.] Item,

Editio instrumenti, quod allegatur falsum, fieri debet de toto, non de particula tantùm, secũdum Abb. in c. cùm contigat. de fide instru. & Bal. in Mar. uersi. Instrumentũ. uer. fi. Quod est uerum, nisi sit inuẽtarium, quod etiam allegatur falsum, non debet totum edi. Bar. in l. tutor, qui repertorium. uer. nihil. ff. de admi. tut. Ang. cõtrà, in l. j. de ali. pupil. præstan. & ibi Bald. Sed uide Alexan. in l. j. §. j. ut ibi Alexã. de eden. & j̃. §. j. uersic. ij.

Editio institutionis & substitutionis fieri debet substituto pupillari, non autem de substitutione tantùm. Bart. in l. ut bonorum. ff. de bono. posses. secundum tabul.

10 Edi debet copia excõmunicationis ei, ad cuius instantiam quis est excõmunicatus in curia episcopi. Bart. in l. j. & ibi Alex. in §. j. ff. de eden. uide Bald. in l. fi. C. eod. tit.

Editio libri rationum fieri debet. Bald. in l. j. iij. col. C. de eden. Quod uerum est, etiam ab usurario. cle. j. §. pen. de usur. & j̃. eo. uer. xxv. Quod uerum, si prius doceatur, saltẽ summariẽ, quòd si usurarius. Car. in cle. j. §. j. de usur. Bal. in l. ij. C. de cõdi. ex leg. & Bar. & Bal. in d. l. j. ubi dicunt uerũ, etiam in hærede usurarij, nisi quando apud eum non remansit. Bal. in l. fi. C. de fide instru. & gl. in d. cle. remansisse uerò non præsumitur apud hæredem. infrà, Hæres usurarij. uer. ij. & fi. Item uerum etiam à nauta, caupone, stabulario, gabellario, uel publicano. Bald. in d. l. ij. C. de condictio. ex lege. Item uerum, etiã ab hærede mercatoris. Bar. & Bal. in d. l. j. C. de eden. Itẽ uerum, etiam à tutore. Bar. post gl. in l. fi. §. j. ff. de li. leg. & in l. cùm seruus. & ibi Io. de Pra. de condi. & demon. Item uerum, etiã à stationario. Bar. in l. quædã. §. numularios. ff. de eden. Item uerum, etiam à procuratore & proxeneta: ut per Bal. in l. j. iiij. co. C. de eden. & j̃. uer. Liber rationum. uersi. j. Item uerum, ab artifice conficiente librum de consuetudine ꝓtrafico artis suæ, scilicet de æquitate, si ipse eo utatur, aliàs non, secundũ Ang. & Alex. fin. in l. argentarius. in prin. de eden. uide Car. in cle. j. §. j. v. opp. de usuris. † Et per Feli. in c. j. extrà, de prob.]

Editio instrumẽti apud acta producti debet fieri toties, quoties pars uelit. j̃. Instrumentum productum. uersi. xv.

Editio si non fiat mandato iudicis, præsumitur dolus: ut s̃. uer. Dolus præsumitur. uersic. xxix.

Editio fieri debet de tota ratione, non de toto libro continente plures rationes. l. argentarius. §. edi. & ibi Alex. ff. de edẽ. † Et per Feli. in cap. contingit. de fide instru.

Edi debet etiam tagliola. Bar. in l. non solùm. §. sed ut probari, ff. de ope. no. nun.

Editio rationum hæredi fieri debet, nec arguit aditionẽ. l. Aristo. & ibi Bar. ff. de acq. hær.

Editio instrumentorum fieri non debet in causa, in qua procedi debet sine strepitu, & figura iudicij. Bart. in extrauag. ad reprimendum. uersi. sine figura.

Editio actorum fieri debet per notarium de mandato iudicis. Bal. in l. ij. C. de eden.

Editio actorum fieri debet partibus à notario. d. l. ij. & ibi Bal. C. de eden. Quod uerum est, præstita ei mercede. Bal. ibi. & l. argentarius. in prin. ff. eod. tit. Item uerum toties, quoties

partes uolunt sibi edi. Pau.de Cast. in l.ueluti.§.hæc uox.ff. eod.tit.Item uerum,siue sint acta ciuilia, siue criminalia.d.l. ij.& ibi Bal.& doc. Item uerum, cum die & consule.doct.in d.l.ij.& Alex.in l.j.§.j.ff.eo.tit.

20 Editio instrumẽti perditi fit bis, probata perditione per iuramentum: sed probata aliter, fit toties,quoties.per Alexã. post Bal.in l.ueluti.§.hæc uox.de eden.

Editio sententiæ fieri debet cum die & consule: uide Bald.in l.ij.C.ut lite pen.

Editio positionũ an fieri debeat. Bal.in d.l.ij.C.ut lite penden.

Editio fieri debet de originali communi: aliàs autem fit de copia.Bal.in l.procurator.ff.de eden.sed Bar. ibi dicit etiã originale esse edendum,si sit necesse.

Editio instrumentorum productorum in iudicio, & registratorũ,fieri non debet,nisi allegetur falsitas. Inno.in c.quoniã contra.de proba.Bal.in Marg.uer.Instrumentum.uer.v.

Editio rationũ fieri debet ab usurario, uel mercatore: quia uidetur tacito mandato consueto scripsisse.Bar.in l.quædam. in prin.ff.de eden. ubi dicit uerum,etiam hodie.& Bart.in l. edita.ij.col.& in l.j.pen.co.de eden.per glo.in l.fi.C.de pac. conuen.Bar.in l.j.C.de eden.in auth.de tabel.§.nos autem. Bal.in l.ij.C. de cond.ex lege.& s̃.eo.uersic.xj. Item uerum, etiamsi desijt fœnerari.infrà,Vsurarius.uer.xlv.

Editio instrumenti solutionis debet fieri reo per actorem, nõ tamen

Editio diei obligationis ad fundandam præscriptionem. Bal. in l.instrumenta. C.de fideius.& in l.edita.in repe.Perusina. xviij.col. C.de eden.& Alex.in l.j.in prin.pen col.ff.eo.tit.

Editio nisi fiat,appellari potest.c.G.perpetuus. de fide instru.

Editio sententiæ si non fiat ab eo, pro quo lata est,cùm dicitur nulla, quam impugnans non possit producere, quia eã non habeat,potest iudex pronunciare nullam,si quando apparebit.Bar.in l.j.§.edenda.ff.de eden.Bald.in l.ij.C. ut lite pen. Inno.in c.G.perpetuus.de fide instru.& suprà uerbo, Appellans.uersic.vij.& seq.

30 Editio transactionis fieri debet per notarios creditoribus hæreditarijs de mandato iudicis. Bartol. in l. controuersia. in fin.ff.de trans.

Editio instrumenti debiti debet fieri debitori debitoris per creditorẽ protestantem, ne soluat.l. nomẽ.secũdum unam lec.& ibi doc.C.quæ res pig.ob.po.Bar.in l.quæ in alterius. ff.de re iud.& in l.grege.§.cum pignori.ff.de pigno.

Editio instrumentorum debet fieri emptori per uenditorem, scilicet ad probandum de iuribus rei emptæ,quando expedit emptori uolenti docere de iure uenditoris, fortè in causa euictionis.l. Titius hæres.& ibi Bar.& l.creditor.in prin. ff.de ac.emp.

Editio instrumẽtorum debet fieri domino per emphyteutam priuatũ iure suo.Raph. Fulg.in l.Titius hæres.ff.de ac.emp. ubi dicit se triduo quæsiuisse,& nõ reperisse meliorem text. quàm ibi. Item,

Editio instrumenti emphyteusis, uel renouationis,fieri debet domino per emphyteutam, maximè ut sciatur, an sit finita emphyteusis, uel non. Bald.in addi. Spec.de loca.uer. not. quòd incerta. Quòd uerũ,nisi fuerit emphyteuta per triginta annos,qui non tenetur edere,secundùm Ang.in l.prætor ait.§.j.ff.de edendo. Gul. de Cu. & Angel. in l. malè agitur. C.de præscript.triginta an.& in l. competit.eod.tit.Bald.& Io.de Pra.in d.l.prætor.§.j.& j̃. uerbo, Emphyteuta conuenitur.uersic.v.

Editio per dominum emphyteutæ an fieri debet. in Spec. de loc.§.vj.uersic.clxiij.

Editio confinium fieri debet emphyteutæ per dominum.Bal. in l.fin.j.q.C.de eden.

Editio fieri debet de calculo,uel saldo rationum.Pau.de Cast. in l.si quis ex argentarijs. uersic.sed quod.ff.de eden.& omnino per Alex.in consil.iij.ij.parte.

Editio instrumẽtorum in iudicijs duplicibus fieri debet. Bal. in l.instrumenta.C.de fideius.

Editio instrumenti debet fieri domino per feudatarium.Bald. in l.instrumẽta.C.de fideius.per gl. in l.ij. C. quando & quibus quarta pars debe.lib.x.

40 Editio instrumentorum, de quibus fit mentio in libello, fieri debet ante litis contestationẽ,ut reus deliberet, an cedat,uel contendat. Inno.in c.j.de prob. & j̃.Editio quando. uer.fi.ubi plenè.

Editio inuentarij fieri debet ab hærede allegante bona nõ sufficere.cap.cùm Ioãnes.de fide inst.Bal.in l.fi.j.q. C.de eden. Bar.in l.controuersia.in fi.ff.de trans.item à tutore.j̃.Inuentarij editio. uer.pen.

Editio positionum fieri debet.suprà uerb.Copia.uer.xl.

Editio rationum defuncti potest peti ad deliberandum de aditione hæreditatis.infrà,uerb.lib.priuati.uer.iij.

Editio appellationis fieri debet ab appellante,non ab appellato.Car.in cle.constitutionem.§.insuper.vj.q.de elec.

Editio banni, & aliarum scripturarum tendentium ad uindictam,fieri debet cuicunq;.Bald.in rub. C. de fide instru.iiij. col.& Alex.in l.j.§.j.ff. de eden.& infrà, §.fin.& Abb.in ca.j. de proba.& Alex.in l.ij.§. diuus.de iure fisci.ubi etiam dicit fieri sine testibus.

Editio protestationis fieri debet ei contra quem facta est. Bal. in l.fi.C.de eden.antepe.col.

Editio testamenti pupillaris uiuo pupillo peti non potest. glo. & Bar.in l.j.C.de tab.exhi.per l.ij.§.planè.de uul.& pup.

Editio de nominibus testium fieri non debet, cùm timeatur subornatio.Gul.de Cu.post glos.in l.j.§.editiones.& ibi omnino per Alex.ff.de eden. Bal.in l.fi.x.col.C.eod.tit.plenius per Bal.in l.edita.xxxvij.col.in addi.Spe. de instru.edi.uer. dupliciter no.in l.non ex omnibus de arbi.

Editio instrumentorum an & quando fieri debeat.Bal.& doc. in l.fi.C.de eden.Bar.in l.j.§.j.ff.eod.& in Sp.de instru.edi.

50 Edi debet copia testamẽti filio præterito. Bal.in l.fi. antep. col.C.de eden. Sed an exhæredato, & an legitimo.Bald.in in l.penul.C.quemad.test.ape.& j̃.Testamẽtum exhibetur. uersic.penult.

Editio protocolli semper debet fieri partibus. Bal.in addi.Sp. de instru.edi.uer.primũ.& in Spec.uer.ex præmissis. Quod uerum est, scilicet in ea particula tantùm, quæ facit ad causam.c.cùm contingat.de fide instru.Spe.ubi suprà,uer.quid si produco.& Bal.ubi s̃.Bar.in l.Aristo. ff. de iure delib.& in l.argentarius.§.j.ff.de eden.& s̃ eo.uer.v.& vij.

Editio qualiter fiat, dicetur infrà uer.seq.& s̃.uersi.præce. per discursum.& Abb.in c.j.de proba.

Editio an fiat de toto instrumento, uel de particula tantùm,faciente ad causam.uide s̃.uersic.præced.uer.viij.v.vij.& fi.

Editio actorũ debet fieri cum die & consule, siue acta sint iudicialia, siue extraiudicialia, ut tutela, cura,decreta iudicum. Inno.in c.j. & ibi Abb.de prob.& Bal. in Mar. uer. acta.uer. fi.Bal.in rub.C.de fide instru.ij.col.in l.ij.de eden. & Bar. in l.j.§.j.ff.eod.tit.& ibi per Alex.

Editio instrumenti mandati debet fieri cum die & consule, etiamsi factum sit extra iudiciũ. Inno. in c.j.de prob. Archi. de proc.in vj.ca.j. Bal.in Mar.uer. acta.uer.fi.& in l.ij.C. de eden.Bar.in l.extra.ff.eo.tit.& ibi Bal.& Ang.

Editio cum die & consule fieri debet de omnibus instrumentis,per quem fundatur persona in iudicio.Innoc.in d.c.j.de proba.in d.uer.fi.& in d.l.ij.

Editio regulariter fieri debet sine die & cõsule.l.j.§.editiones. ff.de eden. Quod uerum est,nisi ueritas aliter apparere non possit, uel nisi pars offerat se probaturum contrarium.glos. & doc.ibidem, & Bar.in l.ij.§.diem.ff.quemad.test.aperi.& Bal.in l.iij.C.eod.tit.Item nisi in actis & instrumentis mandatorum:ut s̃.in uer.præced.uersi.iij. Item nisi partis intersit propter mutationem monetæ mutuatę,secundum Alex. post Ang.in l.j.§.editiones.ff.de eden.nisi ut j̃.eod.Item nisi cùm quis promisit soluere hinc ad sex menses:quia non potest constare de die solutionis,nisi fiat editio cum die instrumenti.d.§.editiones.& ibi doc.& Alex.

Editione facta sine die & consule, non potest fieri positio de die & consule.j̃.uerb.Positio de quibus.uersi.xiij.

Editio sine die & consule debet fieri ad fundandam uel iuuandam actoris intentionem, in casibus à iure ad id permissis. Alex.post Cy.& Gul.de Cu.in l.j.§.j.ff. de eden.

Editionem fieri potest iudex mandare cum præcepto, quod nisi edatur instrumentum edendum non habeat uires pro non edente, & quòd eo uti non possit. Bart.& Alex.in l.j.§. edenda.ff.de eden.& in l.ij.C.eo.tit.& ibi Alex.

10 Editio ab usurario petitur fieri.per clem.j.de usuris. ut per Card.

Card.ibi.in §.j.iiij.q.qui tamen præcisè non cogitur.glos.si. ubi.& Car.vij.q.

Editio fit officio iudicis,& cum causa.Bal.in l.j.col.j.C.de edē. l.ij.eo.ti.Bal.& doc.in l.j.§.officio.ff.de tute.& ra.di.Et si iudici non paretur,datur actio in factum. Bart.in l.si quis.§.ex hoc.de eden.& in l.quædam.eod.ti.& in l.j.C.eo.ti.& infrà eod.tribus proximis uersi.

Editio ut fiat, datur officium iudicis contra notarium, & eius hæredem,etiam singulari successori. Bald.in l.instrumenta. C.de fideius.Item contra campsorem.Bald.ibidem. Bart.in l.j.C.de eden.

Editionem si iudex facere denegat,uel sibi facere,dicitur partem grauare.Inno.in c.interposita.de appellatio.

Editio si non fiat, agitur ad interesse, etiam contra iudicem.l. argentarius.§.fi.& ibi Bar.ff.de eden.Itē contra partem non exhibentem.l.iij.de tab.exhiben.

Editio debet fieri iterum, quando prior fuit defectiua, secundum Bal.in l.fi.antepen.col.C.de eden.& infrà,uerb.Notarius edit.uer.xviij.& xxiiij.& j.eo.uersi.xxx.

Editionis libellus quomodo formetur.in Spe.de instru.edi.

Editio libelli fit sumptibus actoris. Car. in cle. sæpe. xvij.q.de uerb.sig.per gl.in §.uerum.& in cle.ij.de appel.

Editio instrumentorum fieri debet cum die & consule. Bar.in l.j.§.j.ff.de eden.Sed

Editio instrumetorum alienorum fit sine die & consule, nisi pars uelit redarguere de falso. Bartol. ibidem: ubi dicit hoc uerum,si sibi iuramentū deferatur, qui iuret se credere posse redarguere de falso circa diem & consulem,& tunc debet se subscribere ad pœnam talionis. Bar.ibidem,ubi dicit aliter non fieri editionem cùm die & consule. Vide omnino per Alex. & omnino per Spec. de instru. edi.§.nunc uidendum.uer.facienda.& infrà, Instrumentum improbatur.uer. xj.Vide Bal.in l.cùm quidam.iij.& iiij.not.C. de fide instru. qui dicit uerum in casu illius legis, non aliter:& quòd tunc debet fieri editio cum die & consule,nec cogitur opponens de falso dicere, in qua parte uult arguere de falso, & quod debet se subscribere ad pœnam talionis in casu d. l. fin.non aliàs.Contrà Bar. qui loquitur indistinctè. Vide Bar.in l.publicati.C.de test.Item uerum,si uolens reprobare,prosequatur suam iniuriam,non si alterius. Bar.sing.in l.tutor,qui repertoriū.in princ. de admini.tut.& Alex.post Paul.de Cast. in d.l.j.§.j.de eden.& s.Copia.uer.xxiij.

20 Editio si petitur,ut deliberet,fieri debet sine die & consule, nisi cùm deliberare non posset sine die & consule: quia tūc sibi datur,sed si ad intētionem fundandam petitur ab actore, non fit editio, sed ad iuuandum sic,uel ad replicationem fundandam. Item reo ad exceptionem fundādam: ut ibi.& Alex.in d.l.j.§.j.de eden.& ibi in fi.& j.eo.& Ang.in l.j.§.editiones.de edendo.

Editio ut fiat an procedatur summariè. Bald.in l.j.in fin. C.de eden.Bartol.in l.procur. eodem tit. dicit semper sine causæ cognitione fiendam esse omnium actorum uel instrumentorum copiam.

Editio testamenti fieri debet cum die & consule hæredi scripto,& legatarijs,non exhæredato,nec legitimis,nisi de mādato iudicis.Bal.in l.pen.C.quemad.test.aper.

Editio actorum fieri debet de mandato iudicis. Bald.in l.ij.C. de eden.

Editio actorum fieri debet, quæ facta sunt contra absentem,refectis expensis.Bal.in l.ij.ij.col.C. de eden.

Editio priuilegiorum qualiter fiat. in Spec. de instrum.edi. §. vj.uer.porrò.

Editio quo iure petatur,plenè per Abb.in c.j.de proba.& doc. in l.j.§.j.ff.de eden.& in l.fi.C.eo.tit.& s.eo.uer.xj.

Editio à notario debet fieri cum die & consule: & idem ab hærede notarij. Ang.& Alex.in l.j.§.j.ff.de eden.

Editio actorum fit sumptibus petentis. s. uer.Copia.uer.xvij.

Editio fit dando copiam instrumentorum productorum, non autem ipsa originalia, quæ debent remanere apud notariū actorum.gl.& doc.in l.ij.ff.de eden.& ibi Alex.in fi.& l. eos. §.super.& ibi gl.& Bar.C.de adop.c.cùm personę. de priuil. in vj.& c.quoniam contra.de prob.

30 Editio instrumenti per notarium sæpius fieri debet. Bal. in addi.Spe.de instru.edi. uersic.an notarius.l.fin.& ibi Bar.ff. de bo.autho.iudi.pos.& suprà eod.uer.xv.

Editio sententiæ an fieri debeat cum die & consule. Bal.in l.ij. C.ut lite pen.& not.in l.ij.C.de eden.

Editio attestationū cum qua die fiat, si una die iurauerint testes,altera deposuerint. Cal.in l.ij.C.ut lit.pen.

Editio instrumentorum, & aliorum productorum in iudicio, fieri potest, etiam post litem contestatam.Bart.post gl.in l.j. §.edenda.ff.de eden.

Editio transactionis debet fieri per notarium creditoribus hereditarijs de mandato iudicis. Bar.in l.controuersia. in fi.ff. de transact.

Editio protocolli,uel publici instrumenti; fieri debet cum die & consule notario, ut possit edere alteri, si ipse amisit originale.Iac.But.& Bal.in l.fi.x.col.C.de eden.

Editio si fieri non potest propter difficultatem producēdi de loco ad locum,ut quia sint in archiuo publico,uel sit periculum itineris, debet iudex mittere ad locum sufficiētes personas,quæ uideant originale, & referant eius effectū. Bart. in l.prætor.§.fin.ff.de eden.

Editio cùm petitur,debet iurari de calumnia.l.si quis ex argētarijs.§.exigitur.ff.de eden.

Editio requirit subscriptionem fieri ab edente, nisi cùm fit ad finem deliberandi,an uelit cedere,uel contendere.l.fi.& ibi doc.& Alex.post Bar.ff.de eden.

Editio ut fiat,datur officium iudicis patri, uel domino,contra seruum, uel filium argentarium. in Spec. de offic. uica.§.ij. uer.sed an.

40 Editio instrumētorum,qualiter fiat, & de positionibus ad eam. in Spec. de posi. §. vij. uer. xiiij. & de instrum.edi.§.v. per totum.

Edidisse non uidetur, qui in totum non edidit. in Spec. de instru.edi.§.xvij.uer.sed si omnia.

Editio qualiter petatur.in Spe.de instru.edi.per totū.& suprà.

Editio quando fiat,uide infrà prox.uersic.

Editio debet fieri sępius,si prior fuit defectiua.suprà,uer.proxi.uersic.xv.

Edere an & quādo, & quibus casibus oporteat, & quo tempore,& qua forma, & quando non: uide copiose, & not.Felin. in cap.j.in iiij.colum.circa fin.in uersic.ult. no.cum plu.seq. de proba.]

Editio instrumenti producti ante litis contestationem ad instructionem iudicis,non debet edi ante litis contestationē, sed post, in termino probatorio. Spec. fin. de instru. edi. §. nunc dicamus. uer. sed pone appellans. & Bald. in l.j.§.j. & Alex.ibi in §.edenda.ff.de eden.& Ioan.And.in cap.Romana.§.si uerò.de appel.vj.

Editio productorum in iudicio etiam post litem contestatam fieri potest.glos.& Bar.in l.j.§.edenda.ff. de eden.

Editio fieri debet notario, qui perdidit protocollum. Bal.in l. fi.x.col.C.de edendo.

Editio instrumentorum hæredi à creditoribus fieri debet intra tempora inuentarij conficiendi.l.Aristo.& ibi. Bar.allegat l.non solùm.ff.de iure deliberandi.

Editio instrumentorum de debitis fieri debet per notarium, quando fit discussio bonorum. Bartol. in l. fin. §. fin. ff. ad leg.Falcid.

Editio instrumentorum, uel scripturæ authenticæ, de quibus fit mētio in libello, fieri debet ante litis contestationem ad deliberandum,an reus cedat uel contendat, aliàs non tenetur reus respondere libello.Inno.& doct.in cap.j.de proba. & do. de Rota. in decis.ij.aliàs. xxxvj. si in libello. in nouis. ubi dicitur uerum, si est in promptu.Bartol.in l.edita.C.de eden. dicit quòd si in libello fit mentio de instrumento per modum assertionis pro bonis, ut, Titius uendit mihi fundum pro decem, & de hoc patet publico instrumento manu talis: & tunc reus potest esse certus ex ipso libello: quia non fit mentio instrumenti ad finem, ut limitet,sed ut probet:& tunc nō debet edi.Si uerò fiat mentio limitatiuè, Titius uendidit mihi pro tanto,prout patet publico instrumēto,cōfecto à tali: & tunc sic reus nō debet esse instructus ex illo,quia ad eum nō pertinet, & debet edi ante litis cōtestationē. & ita loquitur Inno. Sed si reus pōt esse instructus de tali instrumēto, ut quādo legatarius petit legatū, ꝑut patet

tali

tali instrumento: tunc quia apud hæredem debet esse testamentum, non debet edi ante litis contestationem, sed producetur in termino probatorio, secundum Bar. Sed Abb. in c.j. de proba. reprobat hanc limitationem, ut indistinctè sit uerum dictum Inno. & uide Bal. in addi. Spe. de instru. edi. uer. ille, qui. & uer. dupliciter. Et dic uerum, si instrumenta sunt in promptu, secundum Inno. in d.c.j. do. de Rot. in deci. xxxiij. & Bar. in l. postquam. §. si dies. ff. ut le. no. ca. & in l. ij. ff. de eden. Bal. in l.j. C. eod. ti. & in l. fi. C. de preci. Impera. offe. & in l. ij. C. de edendo. & Fed. de Senis in consil. clv. quod probatur iuramento, scilicet non esse in promptu, secundũ doct. in d.c.j. & in Spe. de instru. edi. §. nunc dicamus. & Io. Papien. in Sum. in tit. de peti. copiæ. uer. cum anno. & ibi dicit uerum, nisi in instrumento cessionis, & de appellatione, quæ post litem contestatam produci possunt. Sed dic uerũ, quãdo ex cessione agitur utili actione: secus, si directa: quia tunc debet ante litis contestationem edi. ut uerb. s. Cessionarius. uer. xxxix. Item uerum, si instrumentum est asserentis: secus, si alterius. Item secus, si est tale, quod pars debet habere apud se, uel habere præsumatur. l. ij. & ibi Bart. ff. de edẽ. Inno. in d.c.j. Bal. in Marg. uerb. Notarius. uer. xij. Bart. in l. postquam. §. si dies. ut lega. nom. caue.

Editio à quo, & cui fiat, dixi suprà uersi. j. & sequ. & infra proxi. uer.

Editio libri à magistro non fit discipulo. gl. & Alex. in l. argentarius. in prin. de eden.

Editio fit etiam tertio, cuius interest. Bar. & doc. in l. j. §. editiones. ff. de eden. quod interesse probatur iuramento. Ang. & Io. Pet. de Peru. in l. prętor. ff. eod. tit. Abb. in c.j. de prob. ubi dicit uerum, nisi contra fiscum petatur edi à tertio: uide etiã Alex. & Paul. in l. quædam. de eden.

Editio banni, & scripturarum omnium, quæ tendunt ad uindictam, fieri debet cuilibet: quia cuiuscunque largo modo interest. Sed

Editio instrumentorum tutelæ & inuentarij, non fit eis, quorum non interest. Bald. in rub. C. de fid. instru. ij. col. ubi etiã dicit, quòd talis editio fit sine testibus. & s. Copia. uer. xxij.

Editio debet fieri à sequestratione scripturarum notarij, si notarij uel hæredis copia haberi non possit. s. uerb. Sequester.

Editio excommunicationis fit ei, ad cuius instantiam emanauit. Bar. in l. j. §. j. ff. de eden. & per Bal. in l. fi. C. eo. Abb. in d. cap. j. de prob.

Editio debet fieri à tutore, curatore, usurario, hæredeq; eius, à proxeneta, à procuratore, stationario, & mercatore. s. uer. j. per discursum.

Edere debet hæres conuentus legatario actori testamentũ primo, quando procolla notarij peruenerunt ad hæredem, uel quando testamẽtum originale scriptum manu testatoris sit apud hæredem, uel quando legatario sine culpa sua perijt probandi ius, uel facultas. Item & quando legatarius edi petit ad suam intentionem per hæredem confessatam coadiuuandam. Alex. fin. in l. ij. ff. de eden.

10 Edere debet notarius accusandus de falso instrumentũ cuilibet uiolenti illud arguere de falso, secundum Bal. & Alex. in l. nec quisquam. ff. de eden. unde

Editio fit à reo in criminalibus: ut ibi.

Editio testamenti fit hæredi scripto, & legatarijs, non exhæredatis, nec legitimis, nisi de mandato iudicis. Bal. in l. pen. C. quemadmo. test. aper.

Edi debet scriptura habẽti interesse, aliàs iuratur in litẽ. j. Exhibitio. uer. xiiij.

Editio debet fieri ab eo, qui teneretur facere instrumentũ. Bal. in l. plures. C. de fideinstrum.

Editio à notario fieri non debet, nisi mandato iudicis. Bald. in l. ij. C. de eden. & suprà uerbo, Editio qualiter. uer. xj.

Editio actorum factorum contra absentem, fieri debet ei reuerso, refectis tamen expensis. Bal. in l. ij. C. de eden.

Editio instrumentorum fieri debet etiam ab hærede, uel successore notarij. l. quædam. §. nihil. & ibi Bar. ff. de eden.

Editio actorum primæ causæ fieri debet iudici ad quem à iudice à quo, uel ab appellato. glo. & Bar. in l. ij. C. de eden.

Editio per emphyteutam, uel feudatarium domino, & econtrà an fiat. s. uerb. Editio de quibus fiat. uer. xxxiij. cũ duobus seq. & uersi. xxxix.

20 Editio instrumentorũ ab hærede fieri debet, nisi iuret se nõ habere. Bal. in c. uasallus. j. ad fin. si de feu. fuerit contro.

Edere non tenetur legatarius petens legatum hæredi, licet de testamento faciat mentionem in libello. l. si legatum. & ibi doct. & Alex. ff. de eden. sed codicillos sic. Bal. Ang. & Alex. in d. l. si legatum.

Editio librorum filij debet fieri etiam à patre, qui posuit filiũ ad aliquod officium. Paul. de Cast. & Alexan. in l. prætor. §. j. de eden.

Edere actori an cogatur reus ex officio iudicis. Abb. in ca. j. de proba. quod sic. post Inno. ibi, si magna æquitas moueat: ut quia originalia sint perdita.

† Edere scripturas actor, & reus quilibet in iudicio familiæ erciscundæ tenetur ad fundandam intentionem alterius. do. Bar. Soc. in con. clxij. incip. Considerata. uer. secunda ratio. cum uersi. seq. in ij. parte. & Fran. Are. in l. j. C. de eden.

Editio an fiat fisco in causa criminali ad fundandam intentionem. Alexan. consi. redemptoris, &c. uisa facti. post consil. cxxxj. j. parte.

Editio actori à reo regulariter fieri non debet. l. qui accusare. C. de eden. nisi fauore fisci. l. nec quisquã. ff. eo. & Abb. in c. j. de prob. non tamen emptori gabellarum fiscalium, secundũ Alex. contra Bal. in d. l. nec quisquam. per no. in l. licitatio. §. fi. de pub. Item nisi ratione officij, quod habet reus, ut quia sit hæres notarij. l. argentarius. in prin. & l. quædam. §. nihil. & ibi Bar. ff. eo. ti. Itẽ nisi reus conueniatur, ut quilibet possessor. l. prętor. §. sed si seruus. ff. eo. ti. Itẽ nisi reus ipsis instrumentis utatur. gl. in l. j. in fi. eo. ti. Item nisi reus sit usurarius. cle. j. de usur. Bar. Bal. in l. j. C. de eden. Bald. in l. quædam. in princ. ff. eo. Ang. in l. j. §. edenda. eo. tit. ubi idem dicit in hærede eius, qui præsumitur habere librum apud se, & tenetur edere: dicit uerũ, etiamsi desijt exercere usuras. Bar. & Alex. in l. prætor. §. etiam. eo. tit. & j. Vsurarius. uersi. xlv. Item uerum, nisi usurarius restituerit usuras, quia non tenetur edere. Bald. in rub. C. de usuris. ij. q. & Alex. in d. §. is etiam. Item nisi reus exerceat artẽ, & consuetus sit scribere data, & accepta. Iac. Butr. & Bar. in l. j. C. eo. ti. Quod uerũ, si liberũ retineatur in publico: secus, si clã: uel nisi sit memoriale, quod retineatur in capsa, secundum Ioannem Pe. in d. l. fi. eod. tit. Item nisi in foro conscientię, ratione peccati euitandi. Abb. in ca. j. de prob. post Ant. de But. & Io. Pet. in d. l. fi. Itẽ nisi de protocollo, ut fiat comparatio literarum ad publicũ instrumentum. Bal. ibidem, nisi ad intentionem coadiuuandam. Bal. Bart. & doct. & ibi Bart. in l. qui concubinam. §. ij. & in l. prædij. §. Titia. de lega. iij. Item nisi ad replicandum, quãdo reo fit editio ad excipiendum. Bal. in d. l. fin. iiij. q. §. fin. ff. ad legem Fal. ubi reus edit actori ad replicandum, uel replicationem fundandam. Item nisi sit usurus certis instrumẽtis, de quibus in iudicio fecerit mentionem. doct. in d. l. fi. & l. j. C. eo. tit. & gl. in l. j. ff. eo. tit. Item nisi ex natura præcedentis cõtractus. l. quædam. in prin. eod. ti. & in l. si procur. in prin. ff. mandati. Itẽ nisi ex natura quasi contractus præcedentis. l. j. §. officio. de tu. & ra. di. Item nisi scriptura facta fuerit de mandato petentis sibi edi. Bal. & Franc. in d. l. fin. Itẽ nisi ad probandũ errorẽ calculi. Ang. in l. j. C. de erro. cal. Fran. in d. l. fi. Itẽ nisi in causa matrimoniali, & in causa ecclesię, & in causa dotis, & in causa pia, in quib. omnibus reus tenetur edere actori, secundũ Abb. 50. dist. ca. j. ubi plenè: quæ uera dicit esse, si notarij copia haberi nõ potest: aliàs ipse adeundus pro instrumentis, & non reus, nõ in criminali. ibidem.

Editio fieri non debet, nisi petatur. Alexan. in §. duo fratres. xj. charta. de uerb. signifi.

Editio reo ab actore ad iuuandam & declarandam replicationem fieri debet. Bartol. & docto. in d. l. fin. licet ibi Raph. & Franc. contrà, nisi de nominibus testium, uel notarij. l. non ex omnibus. ff. de arbitr. Bald. in d. l. fin. iij. quæst. glo. & Bartol. in l. j. §. j. eod. titu. Item nisi de instrumento excommunicationis, uel exceptions criminosę. Bald. ibidem. & Bartol. in d. §. j. Item,

Editio instrumenti solutionis fieri debet reo, non tamen diei obligationis, ad fundandam pręscriptionem. Bal. in l. instrumenta. C. de fideiuss.

Editio sententię fieri debet ab appellato. s. uerb. Appellans.

30 Editio debet fieri à notario cuicunq; creditori misso in tenutam

nutam bonorum debitoris, uel habenti hypothecam in eis. Bar. in l. fi. de bo. author. iudi. pos. & in l. si quis. §. pertinere. ff. de eden. per Bar. in l. ij. in princ. ff. de iure deli. & infrà, Notarius edit.

Editio debet fieri etiam à tertio, habente acta facientia ad causam. Bart. in l. ij. C. de eden. & ibi Alex. in l. prætor. in prin. ff. eod. Alex. in d. l. prætor. dicit post gl. in l. in fraudem. §. neq;. de iure fisc. quòd tertius uolens potest edere litigantibus, sed nō cogitur edere instrumēta, sed acta iudicij sic. & Alex. in l. quædam. in prin. de eden.

Editio fieri debet etiam per patrem, uel dominum. Bart. in l. fi. ff. de eden. & l. prætor. in princ. eo. ti. & s. eo. uer. xix.

Editionis effectus est, ut instrumentū probet etiam contra edentem, licet præcedat protestatio, quatenus prosit edenti. Bart. in l. j. C. ut quæ desi. aduo. Paul. in l. j. §. editiones. de eden. in Spe. de instru. edi. §. uidendum. uer. quid si aliquis. & uer. quid si producitur. Quod uerum, si fit editio iudici in iudicio, nō si in camera, quæ etiam sine protestatione contra eum probat. Paul. ibidem. Vide Cardi. in cle. j. v. quæst. de usuris. & j. Instrumētum producitur. uersi. xxiij. & xxxiij.

Editio rationum facta hæredi non arguit aditionem. l. Aristo. & ibi Bar. de acq. hære.

Editio quam probationem faciat. Bal. in l. j. C. de eden.

Editio si non fiat, non potest uti instrumento non edito. Bald. in l. j. C. de fur.

Editio si recusetur, resultat confessio. Bartol. in l. si prius. de ope. no. nun.

Editio si non fiat, agitur ad interesse: ut s. Hoc uerum, nisi potuisset aliter probare. j. Notarius edit. uersic. xxxiij. & in l. si quis. §. ex hoc. de eden. Item instrumētorum uires eneruantur. Bal. in l. si quando. C. de testi. & in l. fi. C. qui admit. & in Marg. uersi. Instrumentum. iij. q. ix. charta.

† Aedium appellatione uenit etiam tinctorium pannorum. Flo. in l. si quis fumo. ff. ad leg. Aqui.]

† Aedes, & domus, differunt, quia omne ædificium dicitur domus. Sed ædes dicūtur omne ædificium. Bar. in l. j. §. deinde. ff. de cloa. ubi uide appellatione ædium quid contineatur, quia omne ædificium. & tenet do. Flor. in l. quidam Iberus. ff. de ser. urb. præd. ubi etiam dicit, quòd uenit porticus. & Paul. de Cast. in consil. xlj. quòd uenit domus. non econtrà. Item torcular. Bar. in l. qui ædes. ff. de incen. rui. naufra. Sed tex. in l. si domus. in prin. de leg. j. promiscuè utitur uerbo, Domus, & uerbo Aedes.

Effectus magis, quàm uerba attenditur. Innoc. in cap. primo. de biga. & Baldus in Marga. uersic. Effectus.

Effectus magis inspicitur, quàm modus. l. iij. & ibi Bald. C. de inst. & subst. l. quoties. §. si quis nomen. & ibi Io. de Imol. ff. de hære. inst. Item quàm origo. Bal. in l. humanitatis. iij. oppo. C. de impu. & ali. subst.

* Effectus potius, quàm modus considerandus est. cap. quia tantum. de simoni. c. certum. de reg. iur. in vj. Bar. Bald. Pau. de Cast. in fraus. ff. de legibus. l. Doct. in l. non dubiū. C. de legibus. Iacob. Philip. Port. Imol. consil. cj. nu. 28. Aemilius Maria Manolessus.

* Effectus plerumq; perpēditur, modus uerò negligitur. l. iij. C. de inst. l. fraus. & ibi. Dy. Bar. & Bald. ff. de legibus. l. mulier. ff. ad S. C. Treb. Doc. in ca. quanto. de priuile. glo. & Archid. in ca. pleriq; xiiij. q. iij. Iacob. Phil. Port. Imo. consi. xxj. nu. 60. Aemilius Maria Manolessus.

* Effectum potius, quàm modum lex considerat. ca. in tantū. de simoni. Dyn. in cap. fin. de reg. iur. in vj. doct. in l. fraus. ff. de legibus. l. iij. in extre. C. de natur. lib. Iac. Phil. Port. Imol. co. j. num. 12. co. vij. num. 34. co. clv. num. 5. Aemilius Maria Manolessus.

Effectus cessat cessante causa. c. cùm cessante. de app. in Spec. de resti. in integ. §. ij. uer. sed cum.

Effectus cessat, cessante una de plurib. causis inductis ad productionē ipsius effectus. in auth. de instru. cau. & fide. §. fin. uer. ex utroq;. & in §. sed & si quis. & §. si uerò nullus. Bal. in l. j. ff. de condi. inde. in uer. do tibi talem. Sed contrà j. uerb. Ratio legis. uer. xx. & s. uer. Causa finalis. uer. pe. & per Bar. in l. generaliter. de episc. & cle. & Bar. in l. liberorum. de infamibus. & in extrauaganti, ad reprimendū. uer. nec ex eorū.

† Effectus quilibet ampliatur & restringitur à sua causa finali: do. Bar. Soc. in con. clxv. incip. Visis. uer. secundò probatur quilibet. in ij. parte.]

Effectus debet attendi in condemnationibus. in Sp. de ex. sen. §. ij. uer. quid ergo.

† Effectus rerum ex causis colligitur. Socin. consil. xxiiij. col. iiij. in fi. uol. j.

Effectus in uerbis est subaudiēdus. in Sp. de app. §. x. iuxta. fin.

Effectus, etiam modicus, quādoq; facit omitti, quod aliàs fieri nō deberet. in Sp. de lib. ob. §. x. uer. sed nunquid dandus.

Effectus inspicitur. in Spec. de calum. ad fi.

* Duo inter se contraria, & diuersa una, & eadem res efficere non debet. l. Lucius. la j. l. de sponsaliorum. §. fin. ff. depositi. Maria. Soci. in rub. ff. de uerb. oblig. num. 217. Aemilius Maria Manolessus.

† Effectus, quando lex uel statutum disponit de causa nihil dicendo de effectu, uidetur disponere de effectu inseparabili immediato, non de mediato. Barthol. Cepol. in consil. ij. in ij. colum.]

Effusio sanguinis quæ dicatur. Inno. & glo. in cap. cùm illorū. de sent. excom. & ibi glo. xvj. q. j. reuertimini. quod dicitur magna, non parua: ut ibi. & Ang. Are. in tract. Male. uer. Sanguis. & j. uer. Statutū de sanguine. & uer. Sanguis. uer. j.

† Adde, quòd effusio sanguinis nō semper est enormis percussio: nam quandoq; multum sanguinis procedit ex leui percussione: puta, percussio est facta in naso: nam de facili exit multum sanguinis. Consideremus ergo mentem constitutionis, & non corticem. j. q. j. Marcion. sicut potest esse enormis læsio sine effusione sanguinis: ut no. in c. unico. de conse. eccl. uel alta. lib. vj. Abb. in c. cùm illorū. post gl. in uerbo, effusionis. de sen. exc. tamen de sui natura denotat uerbum effusionis abundantiam. xvj. q. j. reuertimini. Ita dixit glos. fin. in d. c. cùm illorum. in uerbo, effusionem. quam alibi dixit Lud. Ro. esse pro statutis summopere notandam.

Effundo, uerbum est denotans largitatem. Card. in cle. ij. §. fin. de elect. † Et per Feli. in d. c. cùm illorum. in fi. iij. col.

Egere. Nota, quòd iudex in condemnando debet aduertere, ne reus egeat. in Spe. de offi. om. iud. §. v. de beneficio ꝙ quis teneatur, quatenus facere possit: ne egeat, cui competat: & an ei possit renunciari: uide in Spec. de renun. & conclu. uer. item beneficium. & infrà uerbo, Priuilegium quatenus facere potest. per totum. & suprà, uerb. Debitor pauper. per discursum.

Egregiæ personæ dicuntur, Episcopus, Doctor, & personæ in dignitate constitutę. l. ad egregias. & ibi glos. & doct. ff. de iureiur. Item clericus, presbyter, & diaconus, ad quos debet mitti iuramētum ad domum. in Spec. de teste. §. iiij. uer. quid de presbytero. xxj. di. cleros. doct. post glos. in d. l. ad egregias. Item senes, & familia doctorum. not. in l. ad egregias. Item auditores Rotæ, secundum eos, in deci. lxxxvij. Item aduocati. Bar. in l. j. C. de aduo. di. iud. Item pauper, & uerecundus. in ca. si qui testiū. de testi. secundū do. Rotę, & Lud. Pon. in sing. uer. nunquid priuilegio. Item infirmi & debiles. d. c. si quis testium. ubi dicitur de senibus.

Egregiæ personæ non coguntur ire ad iudicem, sed eis debet notarius mitti ad domum, qui iuramentū deferat. l. ad egregias. & ibi Bar. ff. de iniur. ubi Bar. subdit, quòd debet iudex partem monere, ut adsit dominus partis ad uidendum iuramentum, nisi sit mulier, quæ etiam parte absente, potest iurare: ut ibi per Bart. quod not. & Alexan. qui refert Abb.

† Sicul. in cap. si qui testium. de testi. aliter tenentem. † Et per Feli. in c. si qui testium. de te.

† Istud tenet Lud. Ro. notabili cccxcix.

Egregiæ personæ nō possunt renunciare priuilegio. l. ad egregias. ut in cap. ij. uer. cæterùm. de iud. Ioan. de Pra. & do. in d. l. ad egregias. Cy. in l. nec honore. de episc. & cle. Ludo. in sing. uerb. Renunciari non potest.

† Et per Fel. in c. si qui testium. de test.]

Egregiæ personæ ad testificandum debent ire ad iudicē si causa est criminalis, nec tunc debet eis mitti ad domum. quia d. l. ad egregias. non habet locum, cùm in criminalibus examinatio non cōmittatur. Ioan. And. & But. & Host. in cap. significauit.

significauit. de offic. ordi. & est glos. not. in cap. j. de test. co. uide glos. iij. quæst. ix. testes. no. in cap. cùm causa. de testi. in c. constitutus. de procur. Io. And. in ca. Romana. §. cótrahentes. de re iu. in l. iij. §. diuus. ff. de test. Lud. in sing. uerb. egregia. uersi. de persona. & Alex. in d. l. ad egregias. † Et per Fel. in c. qui si testium. de testa.]

Electio non cadit in iurisdictione necessaria, sicut nec repudiatio. Bal. in l. j. in fi. C. de fur. Innoc. in ca. cùm ex officij. de præscrip.

Electio facta per præparatorium factum. Bartol. in l. fin. C. de codicillis.

Electio cadit inter plura. Bal. in l. j. v. col. C. de fur.

Electio habet uim repudiationis, & cætera consumit. Bal. in l. j. v. col. C. de fur. per l. is, qui Stichum. de procur.

Electionis beneficium non tollitur facultate erroneæ solutionis. l. si quis seruum. & ibi Bald. C. de cond. indeb.

Electio bis fieri potest, nó pluries. Bart. in l. eum, qui certarum. iij. co. ff. de uerb. oblig. Io. de Por. in l. si insulam. eo. tit. & in l. quicquid astringendæ. eo. tit. Io. de Pra. in l. si is, qui. in fi. ff. de procur. l. huiusmodi. §. Stichum. de leg. j. uersic. Variatio. uer. v. & per discursum. Item,

Electio, quæ trahit secum executionem, uariari nó potest. per l. apud Aufidium. & ibi Bar. de opt. le. & in l. si is, cui. de lega. ij. ubi dicit uerum, siue executio sit iuris, siue facti. & ī. uerb. Electio semel facta.

Electio, maximè summi pótificis, debet fieri sine mora. in cle. ij. & ibi Car. de elec.

Electionis appellatione nó uenit prouisio, uel postulatio. cle. ij. & ibi. Card. de iudi. & melius in cle. j. §. j. de præben. & ibi no. de mandato ad prouidendum alicui de aliqua dignitate in ecclesia certa, quod non habet locum in dignitate unica, † & principali illius ecclesiæ. † Et per Feli. in c. in nostra. de resc. collora. xxxij. in fi.]

Eligendi iuris priuatio est pœna. Cardi. in clem. j. in princ. de iure patron.

Electionis causa qualiter sit summaria, & quádo. s̄. Causa summaria. per discursum.

Electio ut ualeat, quinq; requiruntur, scilicet causa ualida, habilitas, eligentis deliberatio, habilitas electi, & actus eligendi, secundum Bartol. post glos. in l. serui electione. in princ. de legat. j.

Electio geminata ualet. Bal. in tract. Schismat. in xviij. col.

Electio commissa ad tempus, non potest fieri post tempus, uel ante. l. cùm pater. §. à filia. & ibi Bar. de leg. ij.

Electio mala est in culpa. in Spe. de executore. uersi. est autem. de salar. §. iiij. uer. quid si reus. l. ij. si men. fal. mo. di. Bartol. in l. si soluturus. de sol. & glos. ordin. in l. uideamus. in princip. locati.

Electio à quibus fiat, uide infrà uer. seq.

Electio à semetipso de seipso, non ualet. l. planè. & ibi doc. post glo. ff. quod cuiusl. uni. no. l. si mandauero. §. si tibi. & ibi Bar. ff. mandati. l. non uerè. ex quibus cau. ma. & l. miles. §. j. & l. si cui. §. j. & Alber. de Ros. in opere Statutorú. quæst. clxxiij. Quod est uerum, nisi pluribus cópetat electio: quia potest unus eligere se simul cum alijs seipsum coeligentibus, non si uni tantùm. Barto. & Alex. in l. si consul. in fin. ff. de adopt. & in d. l. planè. & dixi in tracta. de Episcopo, j. lib. iij. parte principali. glos. & Sicu. in d. c. consuluit. de iure pa. & in ca. per uestras. eod. tit.

† Adde tamen, quòd Ioan. XXII. seipsum in papá eligit, ut refert Ant. in Chron. Et est electio consulta affectatio eorum, quæ in nobis sunt, secundum Arist. lib. iij. Ethicorum, & dicitur Græcè αἵρεσις.

Electio ad superiorem deuoluta fieri debet ab eo cum eisdem qualitatibus, cum quibus fieri debet à principio. gl. in cle. quia regulares. uer. Monasterium. de sup. neg. prela. Io. And. in regula, contra eum. in Mercu. in vj.

Electio est rei, an opponat exceptionem in scriptis, uel sine. l. scire. §. scire. & ibi Nic. de Neap. ff. de exc. tu. ubi dicit esse sin.

Electio est debitoris, quando debetur genus. glos. in l. comprehensum. de contrahen. emp. no. in l. plerumq;. in fi. ff. de iure dotium. & sic

Electio in alternatiuis rerú est debitoris. d. l. plerumq;. & in l. si quis seruum. & ibi Bal. C. de cond. inde. & ī. eo. uer. xvj.

Electio est petitoris, quando promissio facta est generalis indefinitiua. Bar. & Flo. in l. si cui. ff. de seruitu.

Electio in alternatiuis remediorum est creditoris. Bar. in l. ubi pactum. C. de transf. l. quod in hæredem. §. eligere. ff. de tributoria. Iac. & Bal. in l. j. C. si ser. extero. Idem Bald. in c. ad hæc. pen. col. de pa. iur. fir. dicit, quòd

Electio in alternatiuis præstationibus est debitoris, ut ibi, nisi fauore ultimæ uoluntatis. per l. Lucio. de leg. ij. Sed

Electio in alternatiua petitionis est actoris. d. l. quod in hæredem. §. eligere. de tributoria. secundum Bal. in d. §. ad hæc.

Electio in alternatiua implorandæ iurisdictionis est actoris; nisi ratione priuilegij, puta scholastici. authen. habita. C. ne fil. pro pa. Bal. in d. c. ad hæc. pen. col.

Electio, an quis agat, uel excipiat, est eius, cui agere, uel excipere conceditur. Bald. in d. §. ad hæc. per l. Præscriptio. §. si pacto. ff. de pac.

Electio quando cadit inter obsequia, est ius dicentis. ff. de oper. liber. l. cùm patronus. Bal. in d. c. ad hæc.

Electio inter obsequium, & aliam pecuniariam persecutioné, est debitoris, nisi propter necessitatem domini. no. in l. j. C. de oper. lib. secundum Bal. in d. §. ad hæc. pen. col.

Electio est debitoris in alternatiua, quæ cadit inter duo, quorum utrunq; est in obligatione, & solutione: secus, si apponatur ad cautelam creditoris. l. quamuis. & ibi Alexan. post Bar. ff. de pig. ac.

Electio in alternatiuis rerum est debitoris. Sed

Electio in alternatiuis actionum est creditoris. Bart. in l. j. iij. col. ff. de ac. empt. & s̄. eo. uer. vj.

Electio est creditoris an uelit dari sibi in solutum rem melioré pro quantitate sibi debita. authen. nisi debitor. & ibi Bal. C. de sol. & Bar. in l. iij. ul. q. ij. principalis. C. de pignorib. & in l. Moschis. de iure fisci. & Alex. post Bart. in l. ij. §. j. si cer. pe. nisi sit creditor ecclesiæ, qui non eligit, sed cogitur recipere rem mediocrem, secúdum Bar. in auth. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. & Ang. in auth. de alien. & emphy. §. hoc etiam. col. ix. Item nisi sit minoris. l. magis. §. ne passim. ff. de re. eorum. secundú Lud. Pon. in fin. uer. debitor. uer. habes. quia non debet res utilior uendi. Item nisi in uenditione pignorum: quia creditor eligit, quòd uelit de pluribus uendi, nisi debitor petat: quia tunc ipse eligit. l. creditores. in prin. & ibi Bar. omninò. ff. de distr. pig. Sed Ang. in l. ij. in fi. ff. qui po. in pig. ha. dicit, quòd electio est creditoris habentis hypothecam generalém, dummodo nó eligat rem meliorem, cùm mediocrem debeat eligere, ex qua sibi possit satisfieri, per gl. in l. quamuis. C. de dis. pig. Vide Bart. in l. alio. de ali. leg. & quod no. in l. pe. quando decre. opus non est. sed quid si totus fundus est æstimatus ad instantiam creditoris, cui decem tantùm debentur, an electio sit creditoris, in qua parte fundi uelit. Bart. in l. si ex falsis. C. de transac. Item. nisi sit uxor, cui pro restitutione dotis non debet dari fundus preciosior, secundum Bal. in d. auth. nisi. C. ad Treb.

† Adde, quòd ubicunq; eliguntur simpliciter plures ad consulendum, uel consentiendum, siue aliquod officium, etiá extra iudicium exercédum, ualet, quicquid facit maior pars, dúmodo minor pars nó contemnatur. Sed quid si fuisset dictum, quòd eligerent cum consilio & consensu trium, nunquid potuissent eligere aliqué ex his tribus? Abb. post Hostien. in d. c. cùm in ueteri. in iij. col. uer. nota singulariter. de ele. ubi infert ad quæstionem ex forma statuti, ꝙ mulier nó possit contrahere sine consensu duorum propinquorú, contingit quòd mulier aliqua bona uni ex propinquis cum cósensu alterius propinqui, núquid sit satisfactum statuto. Et quid si statutú dicat, filium nó posse litigare sine cósensu patris, & pater & filius simul litigant, an uideatur pater cósentire. Abb. in d. c. cùm in ueteri. in iiij. & v. col. Facit ad prædicta quod no. Bart. in l. cùm pater. in §. libertis. ff. de lega. ij. & Bald. in l. fi. C. ad Maced. & in l. si filius. C. de peti. hære. & Io. And. in reg. qui tacet. in Mercu. facit l. si mandauero. §. si tibi. ff. manda. & quod uoluit Bald. in l. is, cui. C. de furt. ubi si dedi pecuniá tibi, ut illam dares cui uelles, non poteris donare tibi. Refert, & sequitur Barba. in repe. l. sciendum. in vij. col. de uerb. obli. facit quod uoluit Archi. in c. ij. de cóst. lib. vj. & quod uoluit Cy. in auth. quibuscunq; modis. C. de episc.

epiſ.& cle.quem ſequitur ibi Bald.& Abb.in c.j. de rapto.in fin.& uide quod no.doct.in cap. cùm in iure peritus.de ele. & ibi Abb. ſuper gloſſ.j.facit quod legitur & nota. in c. fi.de inſtit.& in c.debitum.de bapti. & in cap.per ueſtras.de iure pat. cum ſi.

Electio eſt actoris in alternatiua locorum. Bart.in l.non utiq;. ff.de eo, quod certo loco.ibi omnino.

20 Electio in alternatiua perſonarum,quibus debetur,eſt debitoris.l.iij.§.& Iul.& ibi Bar.in fi.ff.de eo,quod certo loco.

Eligendi ius ceſsionario an competat. Bart.in l.ſi ſic. §. ſi quis ita.de leg.j.

Electio in legatarium an tranſeat. in l. ſi ſic. §. ſi quis ita. & ibi doct.& Ioan.de Por.de leg.j.

Electio eſt hæredis, quando duo ſunt Titij, ſi legatum factum eſt Titio.l.ſi quis ſeruum.§.ſi inter duos. & ibi Bart.ff. de leg. ij.

Electio an ſit creditoris, contra quem ex pluribus poſſeſſoribus rerum hypothecatarum agat hypothecaria. per Bart.in l.j.C.ſi unus ex pluribus credi. in fi.& in Spe. de obli.& ſol. §.j.uer. item an debitor meus.& per Bal.in fi.in authen.res, quæ.ad fi. C.communia de leg.

* Electio,ſi prætori & ciuitati,uel epiſcopo & capitulo ſit demandata, tantam in eligendo facultatem,tantamque poteſtatem ſolus epiſcopus habet,quantam uniuerſum Capitulum:& ſic de ſingulis. Angel. & Imol.in l.liber homo.§. Titius.ff. de hære.inſtituend. Alex.in l.ſi pater filio.ff.de uulg. Ioan.Crot.conſi.xxxij.num.22.conſi.cxxvj.num.13. Æmilius Maria Manoleſſus.

Electio magiſtrorum uel doctorum, uel aduocatorum, fieri debet ab illis,à quibus ſalaria eis dantur,niſi cõſuetudo aliter ſe habeat.Card.plenè in cle.j.§.j.ad fi.de magiſt.

Electio tripliciter fieri poteſt,ſcilicet de iure,& de facto,quando fit à perſonis idoneis.Item de facto tantùm,quando fit à perſonis reprobatis, uel ſuſpenſis. Item nec de iure,nec de facto, quando fit à perſonis ad eligendum non deputatis. glo.& doct.in cle. quocirca.de elect.

Electio ad hæredes an tranſeat.Item,

Electio an committi poſsit ſimplici procuratori, & an procuratori in rem ſuam, & an procuratori generali. doct. Bart. & Ioan. de Por. in l.ſi ſtipulatus fuerim. in princ.ff.de uerb. ob.& ĩ.eod.uer.xlviij.& lv.

† Electio mali hominis, qui tamen aliàs eccleſiæ poteſt eſſe proficuus,an electioni boni præferri poſsit. Felin.in c.cùm adeò.iij.col.uer.nobilitas. de reſcrip.]

Electio malefacta an noceat eligenti, ut iterum non poſsit eligere.in l.cùm indebitum. in fin.de cond.inde.quòd ſic,arg. cõtrà in l.quod in hæredem.§.j.de ff.trib. Vide omnino Bal. in l.ij.ff.de op.lega. & in l.ſerui electione.in fi.prin.de legat. j.& ibi Alex. qui etiam tenet in l. qui per ſalutem.de iureiu. & per Bart. in l.cùm quidam.l.ij.de leg.ij. ubi dicit Bar.per text.ibi,quòd eligens malè,priuatur iure eligendi: ſed in d. l.ij.§.j. de op. legat. dicit, quòd ſi electio non ualet ratione electionis incongrua, non conſumitur ius eligendi, pro l.ſi tibi.§.unius.eod.tit. ubi dicit Bart.quòd ſi electio peccat in forma, poteſt iterum eligi, quia poteſt mutari uoluntas: & ideo ſi duobus executoribus eſt commiſſa electio pauperum,ſi unus primò elegit, poteſt uariare, donec ſecundus eligat: quia ſimul eligere debent, ſecundum Bart. in d.l.ij. §.j.dicit,quòd ſi electio peccat in forma,non ualet indiſtinctè,perinde eſt,ac ſi non eſſet facta,non habita diſtinctione, an ſcienter,uel ignoranter. Vide Bart. in l.qui per ſalutem. ff.de iureiu.& no.in c.quia propter.de elect. per Cy.in l.fin. C.de contrahen.emp.Bald.in l.poſt aditam.C.de impub.& al.ſub.dicit, quòd ſufficit elegiſſe, ut functus ſit officio eligendi, per c.ſi commiſſarius de elect.in vj. Item Bart.in l.ſi is,cui.de leg.ij. dicit, quòd ius eligendi perditur,ſi quis petat, uel recipiat unam rem de duabus alternatiuè debitis.& ĩ.uer. Variatio.uerſi.ix.Item,

* Electionem inutiliter primo factam, non eſſe impedimento,quo minus electio poſtea ritè fieri poſsit,arg.c.non præſtat.de re.iur.in vj.tradit. Ioan.Crot.in conſi.lxxxij.num.9. Æmilius Maria Manoleſſus.

Electio ſi competat patri, non poteſt iterum fieri, & uariari: ſecus,ſi iudici:ut quia declarauit uerba ſententiæ dubia,uel

contractus.ſuprà,uerb.Declaratio.uerſi.xxxij.

Electio an & quando ſit legatarij. gloſſ. & Bart.in l. Lucio.de leg.ij. & in l.qui duos.de legat.j. & in l.ſi ſeruus.§.cũ homo. & in l.legato generali.& ibi Bart.de le.j. & ĩ.eod.uer.xxxvj. cum multis alijs ſeq.per diſcurſum.

Electio papæ à cardinalibus fieri debet.c.ubi periculum. & in c.licet.de elect.in vj.& cle.ij.eod.tit. & ibi per Car.plenè.& ibi etiam uide,an à duobus tantùm.

† Caute. Quando dubitatur, an aliqui debeant intereſſe electioni, & tempus inſtat, ita quòd commodè non poteſt recipi probatio, an de iure hoc eis competat, cautela eſt, ut admitti debeant cum proteſtatione, ut eorum uoces ualeant, ſi, & inquantum appareat poſtmodum eos debuiſſe intereſſe.c. Cumana.de elect.& in c.in Geneſi.eod.tit. Non enim nocet electioni aliàs legitimæ, ſi nõ habentes uocem fuerint admiſsi cum alijs.Ita not. dicit Panor.in d.c.Cumana.in j.col.uerſi.ſextò no.cautelam & practicam optimam. quod eſt no.pro electione ſummi põtificis,uel rectoris ſcholarium,ut ſi dubitatur,an aliqui cardinales poſſent dare uocem,uel aliquis ſcholaris, ne differatur electio,poſſent admitti cum dicta proteſtatione. *

Electio eſt actoris in cauſa ſummaria, an petat uerbo, uel in ſcriptis.glo.& Car.in cle.ſæpe.§.j.xiij.q.de uerb.ſign.

Electio iudicis,uel rectoris,debet fieri à populo, & confirmari à ſuperiore.ĩ.Electio confirmatur.uerſi.xj.

Electio Poteſtatis à communitatibus fieri non poteſt contra prohibitionem præſidis prouinciæ. Bar.conſi. Capitaneus patrimonij,&c.& ĩ.Statutum à quib.uer.lxviij.

Electio transfertur in legatarium poſt moram hæredis.l. ſtatu liberum.§.Stichum.de leg.ij.

Electio eſt hæredis in alternatiuis ſummarum,uel temporum. l.ſi ita.§.ſi ita.de le.ij. & in l.ſi Titio.de uſufru. leg.

Electio eſt legatarij, ſi teſtator de certo non ſenſit, ſecundum Bar.in l.ij.in prin.ff.de op.leg.

Electio etiam de optimo eſt legatarij,cui eſt legata optio.Bar. in d.l.ij.in prin.de opt.leg.

Electio à legatario poſt terminum fieri non poteſt. l. cùm optio.ff.de opt.leg. ſecundum Bartol.in l. ſi tibi.in princ.eodem titulo.

Electio eſt hæredis, quando quantitas ſimpliciter eſt legata. l.cùm certum. & ibi Bart.ff.de uino, tritico,& oleo legat.

Electio eſt legatarij in legato generali.gloſſ.& Bart.in l.hominem.ff.de adi.leg.

Electio canonicorum ad præbendas non diſtinctas non deuoluitur ad epiſcopum ex mora capituli, ſecundum Innoc. in c.cùm in eccleſiam.de elect. Bald.in Mar.uer.præbenda. uerſic. j.

Electio ſi fiat ab his, quibus de iure competit,excluſo alio,qui erat in quaſi poſſeſsione iuris eligendi,an ualeat. Inno.in c. in literis.de reſt.ſpo. & ibi Ioan.And.in Nouel.

Electio actionis eſt legatarij, an uelit agere ex teſtamento, uel rei uendicatione, uel hypothecaria.l. cùm filius.§.uarijs.de leg.ij.Bar.in l.legato generaliter.de leg.j.

Eligendi ius ad hæredes an tranſeat.l. illud. & ibi Barto. quòd non. ff. de opt. leg. Vide Bartol. in l. hæredibus.in princ.ff. de adm. tu.

Eligendi ius ex contractu conceſſum tranſit in ſucceſſorem, niſi ut miniſtro conceſſum fuerit.Bal.in l.iij.§.ſed & ſi quis. iij.col.C.communia de leg.

Electio per procuratorem facta conſumit ius eligendi, ſicut facta per dominum.l. ſi is,qui. & ibi Bart.ff.de proc.& infrà eod.uerſi.lv.

Electio commiſſa tertio per teſtatorem,ſi nõ fiat intra annum, deuoluitur ad legatarium.Caſus ſing. ſecundum Bart. in l. iij.§.ſed & ſi quis. C.communia de leg.

50 Electio fieri poteſt etiam ab his, qui conſueti ſunt eligere. gloſſ.& doct. in c. cùm in eccleſijs. de præb.in vj.per c.cùm eccleſia.de cauſa poſ.& propri.

Electio eſt creditoris, an agat actione perſonali, uel hypothecaria.l.eſt in arbitrio. & ibi Bal.C.de ac.& oblig.

Electio eſt illius,ad quem uerba alternatiua diriguntur. Bart. in l. quicunq;. C. de ſer.fug. & in l.j.§.j. ff. de effra.Ioan.de Imo.in l.iij.ff.de pub.iud.

Electio per quem dicatur fieri, quando quis eligit eum, quem

Titius nominabit, an per eligentem, an per nominantem. gloss. & Bart. in l. institutio talis. ff. de condi. inst. & ibi etiam dicit, quòd de iure tunc fieri debent duo instrumenta, unũ de electione, alterum de nominatione.

Electio facta per capitulum, non requisito eo, qui debuit admitti, potest per illum postea admissum in altera electione peti cassari officio iudicis. Flor. in l. seruitute. ff. quemad. ser. ami.

Electio per procuratorem fieri potest. Bart. in l. si stipulatus ita fuerit. ff. de uer. ob. Raph. Ful. & Franc. de Cap. listę in l. j. iiij. regu. C. qui admi. Quod est uerũ, si postea ratificetur. l. si is qui. & ibi Ioan. de Pra. ff. de proc.

Electio facta etiam per unum, alijs absentibus, & non comparentibus hora deputata, ualet. Inno. in c. cùm nobis. de elec. Tancre. in Sum. ult. par. uersic. xv. quæritur. Barth. Cep. in cau. cxxxix. & ĩ. uer. Ratificatio. uersi. lxvij.

Electio pauperum per executores an fiat citato hærede. Baldus in l. iij. §. sed & si quis. ij. colum. C. communia de leg. in lec. antiqua.

Electio in pœnis alternatiuis est iudicis. l. quod si minor. §. si seruus. ff. de minori. gloss. in c. sicut. de Iudæis. doct. in c. inter cæteras. de rescrip. Bartol. & Bald. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. & in l. quicunque. in v. & vj. col. C. eod. tit. & ibi Bar. per Bart. in l. j. §. expilatores. ff. de effr. & expil. Ioan. de Imo. in l. ij. ff. de publ. iud. Bald. in authen. sed nouo iure. C. de seruis fugi. Bart. in l. Lucio. in fin. de leg. ij. ubi dicit uerum, quando uerba diriguntur ad iudicem, non si ad partem.

† Quod refert & sequitur Franc. Aret. in l. iusiurandum. §. ait prætor. de iureiur.] Item in dubio est rei, non iudicis. Bart. in d. l. j. §. expilatores. in fin. & dicit Bald. in d. l. quicunque. Quòd si dicitur statuto, quòd reus decapitetur, uel suspendatur, non est electio rei, sed iudicis: secus, si dicitur quòd extrahatur oculus, uel amputetur manus, quia est electio rei: sed in arbitrijs est electio iudicis: ut idem Bald. in d. l. si fugitiui. dicit etiam, quòd si eligit iudex, requiritur causæ cognitio, non si pars. Item dicit ibi, quòd si iudex habeat alternatiuam potestatem in pœnis, ut quod imponat pœnam talem, uel aliam, intelligitur, scilicet similem, & debet cauere, ne sit nimis gratiosus in arbitrando. Quod etiã tenet Bald. ibi in vij. col. ubi dicit, quòd debet inclinare in mitiorem partem, sed non debet esse nimis gratiosus.

† Vide Fel. in d. c. sicut. de Iudæis. in ij. col. ibi in glo. fi.

Electio est iudicis in ambiguis. Barto. in l. si duas. in prin. ff. de excu. tut. per l. in ambiguis. de reg. iu. & l. nõ puto. ff. de iure fisci. Item,

60 Electio mortis morituro dari nõ potest per iudicem, cùm ad ipsum pertineat. Bartol. in l. j. C. qui ad lib. perue. non pos. Sed gloss. in l. aut damnum. §. sed animanti. ff. de pœnis. tenet contra. & Angel. Aret. in tract. Male. uersi. amputetur. pen. colum. & Baldus in l. quicunque una. C. de ser. fugi. & in l. data opera. j. colum. C. qui accus. non pos. quod iudex potest pœnam mortis permutare in aliud genus mortis.

Electio syndici facta per decuriones, iuxta l. procuratores. C. de decur. lib. x. debet ratificari per potestatem ciuitatis, qui non fuit præsens. Dy. in l. obligari. §. tutor. ff. de author. tu. sed non seruatur.

Electio facienda per plures an debeat fieri simul, uel dietim per singulos. Bald. in l. ij. §. j. ij. col. in lect. anti. C. communia de leg. & Bart. in l. si tibi. §. unius. de opt. leg. quòd non, imò si fiat primo per unum, potest uariari, donec alius eligat. gloss. in c. quanquam. de ele. in vj. dicit, quòd separatim fieri potest. c. bona. eod. tit. Bart. contrà in l. omnes populi. iij. q. ij. principalis. de iust. & iur. per c. in Genesi. de elect. & Sic. in c. iij. in fi. de iureiur.

Electio per possessorem iuris eligendi facta, ualet, si confirmetur per superiorem, nec cassatur, si eligens priuetur. Bald. in l. ij. pen. col. C. de serui. & aqua. ubi tenet, quòd non tenet electio, nisi uiolentus possessor sit pronunciatus habere ius eligendi.

Electio transit in successorem, tanquam appenditium obligationis. Bald. in c. j. §. rursus. de controuer. inue. in usi. feu. & s. eod. uersi. xlvij.

Electio deuoluitur ad superiorem, canonicis discordantibus in eligendo. Bart. in l. in uenditione. §. fin. ff. de bonis autho. iud. pos.

Electio collata alicui cùm morietur, fieri potest, eo uiuente. l. unum. §. ergo. & ibi Bal. de leg. ij.

Electio collata alicui simpliciter, potest fieri, etiam in ultima uoluntate. d. l. unum. §. si de Falcidia. & ibi Bar. de leg. ij.

Electio spectat ad unum, qui solus capax reperitur in bussula, uel sacculo, de quo electionarij sorte extrahuntur, nec debet tunc fieri extractio de sacculo. Bart. in l. si tibi. §. j. ff. de opt. lega.

Electio in legatis est legatarij, si unus est. l. qui duos. de leg. j. sed si sunt plures, est eius, qui primò nominatus est. Bar. ibi: uide etiam in l. planè. §. si ita. de leg. j.

70 Electio refutata per electum, ad quem deuoluatur. Bart. in l. vj. ff. de uaca. mune. quòd ad superiorem.

Electio Imperatoris deuoluitur ad papam, si electionarij negligant, uel discordent. Inn. in c. cùm M. de consti. Bal. in l. fi. C. de quadri. præscr. & ĩ. uer. Electionarius. uersi. j.

Electio ad superiorem deuoluitur in casu negligentiæ. in Spe. de elect. §. fin. & ibi Bal. in addi. uer. fina. Vide Bart. in l. cùm quidam. la ij. de leg. ij. ubi dicit, quòd

Electio pauperum concessa Titio, si intra annum non fiat à Titio, non deuoluitur ad episcopum post annum, sed executio sic. & tenet Barto. in l. ij. §. sed si quis. in fin. C. communia. de leg. & in l. executorem. C. de exec. rei iud. & Butr. in c. nos quidem. de test. Sed Bal. contrà in l. id quod pauperibus. C. de episc. & cle. in l. captatorias. de test. mil. & in l. illa institutio. de hær. inst. & Fran. in l. quamdiu. §. qui admi. Vide Pau. de Cast. consi. xlv. qui sequitur Bald. dicentem uerum esse, nisi ad piam causam.

Electio inter res cuius est, no. in l. Lucio. de lega. iij. & Dy. Inst. de act. §. huic. Cyn. in l. cùm quidam. C. de uerb. sig.

Electio in alternatiuis rerum cadit, non in alternatiuis personarum. no. in l. cùm quidam. & ibi per Bal. C. de uer. sig.

Electio commissa duobus alternatiuè, scilicet Titio, aut Scio, quomodo intelligatur. Baldus in l. pe. ij. colum. C. de uerborum sign.

Electio per ciuitatem fieri potest de persona incerta, scilicet de ea, super qua sors ceciderit, nõ autem per personam priuatam, habentem ius eligendi. Bart. in l. quidam. in fin. prin. ff. de re. dub.

Electio in repetendo cuius sit. Bartol. in l. planè. ff. de condi. indebi.

Electio est liberti, quem uelit patronum. l. Titius. & ibi Bart. ff. de ac. emp.

80 Electio si fiat, põt pater dare uocẽ pro filio, & frater pro fratre. l. illud. & ibi Bar. in prin. ff. q̃d cuiusq; uniuersi. nomine.

Electio sine mandato facta ratificari non potest. Bald. in l. uxorem. ij. col. C. de cond. inser.

Electio episcopi ad quem spectet. suprà uerb. Canonicus. uer. lxxvij. & ĩ. uerb. Electionarij. uersi. ij. & uersi. Electio ad officium. uersi. v.

Electioni si q̃s interfit per triginta uel quadraginta annos, præscribitur iuri eligendi. Flo. in l. seruitutes. xviij. col. ff. de serui. uide etiam Bal. in l. ij. iij. col. C. eod. tit. quòd sic, per quadraginta annos.

Electio est actoris, ubi uelit conuenire debitorem, qui in pluribus locis promisit soluere, secundum Ioan. Pap. in Sum. in ij. lib. uer. nec fuisse iudicem competentem.

Electio facta à duobus, quorum alter non habeat ius eligendi, non ualet. Bar. in l. j. in prin. quod fal. tu. authore.

Electio est iudicis, an contumacem mulctet, uel contra eum utatur remedijs iuris communis. s. Contumax punitur. uersi. lxix

Electio est actoris, quando reus habet plures iudices. l. ij. §. j. ff. de eo quod certo loco. Bart. in l. si per procuratorem. in fi. ff. de iurisd. om. iud.

Electio papæ de consuetudine pertinet ad solos cardinales. Bald. in Marg. uer. Electio. uersi. vj.

Electio papæ, non seruata forma c. ubi periculum. de elect. in vj. non ualet. nisi fiat à duabus partibus cardinalium, per c. licet. eo. tit. secundum Car. in cle. ij. vij. q. de elect.

† Electio papæ an uitietur pro illiteraturæ defectu. uide Fel. in c. si quando. in pen. col. in uer. dum glo. hic. de rescrip.]

90 Electio

90 Electio compromissa in certam personam, ualet, & habetur ac si facta esset à compromittentibus. Innoc. in c. causam. de elect. Bald. ubi s. uersi. vij. c. si compromissarius. eod. tit. in vj. Unde

Electio compromissa in alium debet fieri nomine cõpromissarij, non nomine committentis. Bal. ubi s. uer. xiij. Inno. in c. cùm in causis. de elect. in Spec. eod. tit. §. j.

Eligendi ius laico in ecclesia collegiata competere nõ potest. c. sacro sancta. de elect. Quod est uerum, secundum glò. ibi, nisi ex ui fundationis & priuilegij sibi indulti à principio tempore fundationis. per c. nobis. de iure patro.

Electio unius ex plurib. legatarijs debet fieri ab hęrede quàm primùm potest: aliàs tenetur hæres omnibus legatarijs, sed potest moram purgare usq; ad litis contestationem factam ab uno. l. si quis Titio. §. fi. & ibi Bart. de leg. ij. Item amplius fieri non potest, si credens unum esse legatum, præstauit aliud legatario. l. si is, cui. de leg. ij.

Eligendi ius competens legatario in legato alternatiuo, perditur, si legatarius credens unum tantùm sibi legatũ petijt illud. l. si is, cui. j. respon. & ibi Bart. de leg. ij.

Electio executorum per testatorem committi non potest alicui. Ioan. And. in c. j. de proc. lib. vj. in Nouel. & Bald. in l. ut in epistola. ad fi. C. de fideic.

Electio fieri non potest, quando unus ex electoribus recedit, etiam cum licentia. Innoc. in c. consideremus. de elect. Bald. in Mar. uer. Electio. uersi. xij.

Electio collata in aliquem sine temporis præfinitione, durat anno. l. fin. §. sed & si quis. uer. Nesennius. C. communia de leg. uide Bar. in l. cùm quidam. de leg. ij.

Electio pauperum institutorum potest conferri in arbitrium tertij. Bart. in l. illa institutio. de hær. inst. & in l. captatoriæ. de leg. j. & in l. cùm quidam. la ij. de legat. ij. & ibi tex. & Bar. ubi etiam dicit Bar. quòd potest fieri per guardianũ de fratribus suis, quando est ei commissa electio.

Electio unius actionis inducit renunciationem alterius. in Spec. de arbi. §. viij. uersi. quid si compromittitur. de instru. edi. §. xiiij. uer. ex his. de accu. seu pet. §. ij. uer. notandum. & sequen. nisi actio electa sit præscripta: quia potest redire ad aliam non præscriptam. Bald. in l. si prædium. C. de ædil. act. iij. col. & Alexand. in l. quod in hæredem. §. eligere. de tributoria.

100 Electio à maiori parte facta, ualet. Item,

Electio fieri potest ab his, qui sunt in quasi possessione iuris eligendi. in Spec. de pos. §. v. uersi. in quinta. & dixi plenè in tract. de Episc. iij. parte. j. lib.

† Electioni contra electionem à maiori parte factam, etiam in ecclesia regulari, possunt se opponere aliqui, licet sint regulares: & in hoc possunt religiosi esse in iudicio sine consensu maioris partis capituli, licet ecclesia uacet, quia interest cuilibet de ecclesia habere bonum prelatum, & ut ecclesiæ legitimè de pastore consulatur: uide do. Abb. in c. cùm causam. in princ. de elect. & ibi uide, quòd unus solus potest se opponere, & debent habere expensas ab ecclesia, ex quo regularis est.

† Electio facta in ecclesia regulari de non professo, hodie est ipso iure nulla, & requiritur hodie, ut non solùm eligendus in prælatum sit professus, sed debet esse expressè professus: unde non sufficit tacita professio, nisi fieret electio ad ecclesiam cathedralem regularem. nam in tali ecclesia potest eligi in episcopum etiam non professus, puta nouitius, uel clericus secularis. Vide do. Abb. in c. cùm causam. de elect.

Electio prælati in ecclesia nõ potest fieri à clericis secularibus monasteriorum. Innoc. in c. cùm causam. de elect. Bald. in Mar. uerb. Clericus. uer. xxiij.

Electio prælati à laicis an fieri possit. in Spec. de instru. edi. §. vij. uersi. quid ergo.

Electio à quibus possit. uide plenè in tracta. meo de Episcopo, primo libro, iij. parte principali. per totum. & an ab excommunicato, j. Excommunicatus.

Electio personæ an ualeat: uide infrà proximo uersiculo.

Electio suimet an ualeat. suprà uerbo, Electio à quibus. uersiculo ij.

Electio episcopi ualet, nisi postea oriatur quæstio status contra electum. Inno. in c. super his. de accu. Butr. in c. si ex causa. de elect. Lud. in sing. uer. Electio. uer. uitiatur.

Electio debet fieri de eodem, de quo fieri debebat, antequam ius eligendi deuolueretur ad alium ex negligentia. Io. And. in c. publicato. de elect.

Electio commissa intelligitur, scilicet de idoneo. Bald. in auth. habita. pen. col. C. ne fil. pro pa. per l. ut gradatim. C. de mu. & honori.

Electio turpis non præiudicat eligenti. Bal. in l. reprehendenda. C. de insti. & substi. sub condi. fac.

† Eligens indignum credens dignum, an teneatur. Fel. in c. si uerò. el ij. de senten. excommu. ante fi. uer. & ad. iij. q.]

Electio de uno correorum debendi facta à creditore, an liberet alios. no. in l. liberum. & in l. reos. C. de fideius. & in l. fin. §. planè. & ibi gl. & doct. de eo, per quem fac. er. gl. in l. fi. ff. si cer. pet. & in l. decẽ. de uerb. oblig. & in l. si fundus. §. eleganter. ff. de leg. commi. & in l. in causæ. ff. de proc. Dy. in regula, quod semel. in vj. Item,

Electio de uno debitore ex pluribus in solidum obligatis præiudicat creditori, ut si electus non sit soluendo totum, non possit creditor alios conuenire, secundum Bar. in l. fi. §. j. ff. si cer. pe. Vide Bar. in l. inter eos. ff. de fideius. textus & doct. in l. si creditores. C. de pactis.

Electio unius ex pluribus hæredibus obligatis ad præstandũ legatum, an & quando prosit alijs, si electus non soluat. no. in l. si ex toto. §. j. de leg. j.

10 Electio de inhabili non potest fieri per habentem arbitriũ eligendi, licet inhabilis potuerit eligi per concedentẽ. Bar. in l. quanquam. ff. de ritu nup.

Electio hæretici, uel schismatici, non dicatur canonica. Bal. in tractatu Schisma. xiij. col.

Electio filij ad dignitatem non liberat eum à patria potestate. gl. in l. ex eo tempore. ff. de testa. mi. infrà, uerb. Patria potestas. uersi. xiij.

Electio pauperum facta per aliquem de mandato testatoris, potest uariari. Angel. in l. sed si alio. §. si quis sub conditione. ff. ad Trebel. & Bartol. in l. unum ex familia. in princ. de lega. ij. not. in l. cùm pater. §. hæreditatem. & §. à filia. eod. titu. aliàs contrà, secundum gloss. in l. quicquid astringendæ. de uerbo. obliga. Et dic, quòd uariatur, quando unus primò eligit, donec secundus eligat. Bar. in l. si tibi. §. unius. de opt. leg.

Electio pauperum facta uiuo hærede per executorem testamenti, ualet, si eligens perseueret in illa uoluntate usque ad mortem hæredis. & post Angel. in l. ex facto. §. si quis rogatus. el ij. ff. ad Trebel.

Electio prælati facta à canonicis, non potest uariari, uel reuocari. Inno. in c. cùm inter. de elect. Pet. de Sun. in l. hi, qui ad ciuilia. C. de appel. Bar. in l. absenti. in fi. ff. de dona.

Electio pauperum non parit actionem, uel ius electis l. unum ex familia. in prin. contra Bar. de leg. ij.

Electio de absente fieri potest. Bar. in l. unum. §. j. ff. de leg. ij. & Bal. in l. fi. iij. q. de cõtrahen. emp. per c. si compromissarius. de elect. in vj. Bal. in l. ut perfectus. de an. exc. Inno. in c. quia propter. de elect. c. nouit. eod. tit.

Electio mala depositarij nõ fidati, an & quãdo sit in culpa. Bar. in l. si soluturus. de solu. l. ij. ff. si mens. fal. mod. di. s. uer. Electio. el j. uersi. fi.

Electio de excommunicato an ualeat. j. uerb. Excommunicatus spiritualium incapax. uersi. ix. & xvj. cum seq.

20 Electio episcopi inimici illius ciuitatis, uel populi, facta per papam, potest infringi causa uitandi scandali. Inno. in c. super his. de accusa.

Electio de pauperibus incapacibus facta scienter per executores testamenti, non ualet, & priuat eos iure iterum eligendi: secus, si facta sit ignoranter. Bart. in l. ij. §. data. in prin. ff. de opt. leg. not. in c. cùm in cunctis. de elect. & in authen. de sanc. epis. §. si quis autem contra præfatam. col. ix. & j. uerb. Electionarij. uer. viij. & xxiij.

Electio de persona incerta fieri potest per uniuersitatem, puta de eo, super qua sors ceciderit, non per priuatam personam habentem ius eligendi. Bart. in l. quidam. in fin. principij. ff. de re. du.

Electio de uno, qui habeat simile nomen alteri, non ualet, nisi appareat

appareat de quo senserint eligentes, quorum declarationi standum est. per capi. cùm dilectus. de electio. Bar. in l. quidam. in fi. de rebus dubijs.

Electio requirit habilitatem in electo tam tempore, quo imbussulatur, quàm etiam tempore, quo extrahitur de bussula. Bald. in rubr. C. de condict. ob tur. cau. per l. fratres. ff. de pœn. Sed Alexand. in l. denique. §. si quis. in fin. de minori. dicit, quòd sufficit, esse habilem tempore, ex quo trahitur de bussula, licet fuerit inhabilis tempore imbussulationis.

Electio minoris nō ualet, etiamsi pendente lite fiat maior ipse electus: quia tempus electionis inspicitur. Bart. in l. ij. in fi. princ. ff. de excu. tut.

Electio minoris, & incapacis propter ætatem, ad officia, uel beneficia, est nulla ipso iure. Bald. in addi. Spec. de appel. uer. cuius ætas, sed potest confirmari causa cognita errore non expresso. Bal. ibidem. in glo. in c. cùm nobis. de elect. ad fi. dixi in ij. li. de Episcopo. † Vide Fel. in c. ex insinuatione. in princ. j. col. uer. nota ibi. de simo. ubi an minor quatuordecim ann. in canonicum eligi possit.]

Electio fieri debet de magis idoneo, præmisso tamen eo, cuius interest. Inno. in c. cùm olim. de testi. Bal. in Marg. uer. Electio. uer. item idoneior. Sed

† Adde hìc, quòd si maior pars eligit scienter indignum, potest illicò fieri electio à minori parte, non expectata cassatione, uel sententia declaratoria nullitatis præelectionis. Satis enim est, ualiditatem secundę electionis ipso iure nullam, & potestatem fuisse ad minorem partem deuolutam. Facit pro hoc c. bonæ. el ij. de elect. & regula, non præstet impedimentum: de regu. iur. lib. vj. Abb. in dicto cap. concongregato. ubi nota casum, in quo ualet electio facta à minori parte capituli: & ibidem, ubi electiones duæ sunt factæ eodem contextu, id est, quia eodem scrutinio illicò subsecutæ sunt, debet confirmari electio facta à minori parte, si maior pars elegit indignum ignoranter, secundum Innocen. Sed an hoc sit uerum, uide Abb. in dicto cap. congregato. in ij. & in iij. col. Vide an in casu §. scriptū. de elect. electio facta à minori parte debeat confirmari: & nunquid indistinctè ualeat electio minoris partis, maiori scienter eligente indignum: & nunquid minor pars prætendens ius deuolutionis ex electione maioris partis facta scienter de indigno possit procedere ad electionem ex primo scrutinio, in quo sunt reducta uota omnium de capitulo, an uerò teneatur facere nouum scrutiniū, & omnia de nouo inchoare. Abb. in d. c. congregato. in iij. & iiij. col.

Electio commissa alicui si fiat de digno, non uitiatur, licet potuerit geri de digniori. gloss. & Bartol. in l. cùm quidam. de leg. ij. Item,

Electio pauperum commissa alicui, non debet fieri de pauperioribus, sed sufficit de pauperib. Bar. in l. unum ex familia. §. j. in fi. ff. de leg. ij.

Electio secundi fieri non potest, quando de nullitate primi non est cognitum. Inno. in c. consideremus. de elect. c. constitutis. & ibi doct. de appel. Bald. in Marg. uer. Electio. uer. vij. & j. uerb. prox. uersi. x.

Electio spurij non ualidatur per confirmationem sobolis. Host. in cap. innotuit. de elect. Baldus in Marg. uerbo, Legitimatus.

Electio ad officium non arctat inuitum, nisi acceptetur. Bal. in rub. C. de fide instru. iij. col.

Eligere rectorem in ecclesia, dicitur seruitus ecclesiæ, pro quo iure oritur actio confessoria patronis. Bal. in l. cùm res. ult. col. C. de proba.

Eligere, est fructus iuris eligendi. Fel. in c. cùm olim. in ij. col. uer. unde dicit Inno. de maio. & obe.

Electio ad prælaturam nō uitiatur, licet populus clamet, Fiat, fiat. Bal. in tract. Schisma. xij. col. Item,

Electio prælati facta à rumore populi, non ualet. Bal. in l. omnem. C. ad Tert. ad fi. gl. in c. ij. de elect. c. Osius. de elect.

Electio episcopi fit per canonicos solos, uel per eos, cum consensu totius cleri. si est consuetudo. cap. cùm ecclesia. de causa pos. & propriet. in cap. j. de elect. not. in c. constitutus. de appel.

Electioni Priorum iam factæ non præiudicatur, si postea aliquid reformatur circa officium Priorum, uel si numerus eorum breuiatur. l. comperimus. & ibi Bartol. C. de proxi. sac. scri. lib. xij.

Electio prælati potest fieri, etiam non citatis absentibus, si est consuetudo. glo. in c. cùm in ecclesijs. de præben. lib. vj.

Electio ad officium facta de secundo an expiret per acceptationem primi electi. Dy. doct. & Bald. quòd sic. & Pau. de Cast. in l. post aditam. C. de impu. & alijs substi. & ibi per Alexan. Bart. & Ioan. de Pra. in l. cùm sub hac. de condi. & demon. Bald. in l. si legata. C. de leg. Bar. in l. quamdiu. §. j. de acqui. hæred. post Dy. tenet quòd si secundus moritur primo deliberante, admittit tertius. & ibi Dy. Imo. & Bart. in l. tutorib. de test. tu. Vide Pet. de Ancha. & Imo. in c. tuæ. de præben. Ang. & Imo. in l. quidam testamento Proculum. ff. de uulg. & pup. Sed Bart. in d. l. cùm sub hac. dicit, quòd si secundus fuit electus, non acceptante primo, per acceptationem primi expirat electio secundi. Sed si fuit electus secundus, non ueniente primo, quod in dubio præsumitur, non expirat, nisi secundus ueniat. Item,

Electio secundi ad officium post primum electū, incipit currere statim finito officio primi electi quomodocunq;: & sic etiam ante lapsum temporis primi electi fortè mortui, uel refutantis. Lud. Pon. in fin. C. qui admitti. Sed ibi Alexand. contrà.

10 Electio secunda ualet etiam non cassata prima, quæ sit nulla. cap. constitutis in præsentia. de appel. in cap. considerauimus. & c. auditis. de elect. & s̄ uerbo, Electio personæ. uersi. pen.

Electio ad officium debet notificari electo. l. ij. & ibi Bart. in fi. C. de decur. lib. x. in Spec. de electio. §. j. xv. col.

Electio officialium à quibus & qualiter fiat. Bart. in l. ij. C. de decur. lib. x.

Electio ad prælaturam facta clàm, non ualet ipso iure. c. quia propter. & ibi glo. de elect.

Electio papæ nulla ex defectu in materia substantiali, uel forma, ut in origine, non conualescit per tacitum consensum in obseruatione. Bal. in l. ij. §. j. ad fin. C. communia. de lega. c. innotuit. de elect. Item nec per coronationem. Bald. in l. si mulier. C. ad Velle. & in l. sancimus. §. sed quid de homini. de Lati. lib. tol. uide Dy. in l. ij. ff. de excu. tut. Sed idem Bal. tenet contrà in tract. Schisma. xv. col.

Electio ad prælaturā non expirat morte papæ præuenti morte antè, quàm fecerit electo bullas electionis. Bal. in l. humanum. in fi. C. de legi. & j. uer. Gemma. uersi. iij.

Electio officialis non seruata forma solita, est nulla, secundum Bart. in l. actuarios. C. de nume. & actua. lib. xij.

Electio Potestatis uel prælati facta per metum, est nulla. Bald. in l. ij. §. sed & si quis. ult. col. C. cōmunia. de lega. & in tract. Schisma. ij. col. Quod uerum est, si metus fuit causa finalis, secundum Bal. in d. §. ubi uide. & c. bonæ. & ibi glo. & doct. de elect. & tenet Alex. consi. xlv. iiij. parte.

Electio ad prælaturam requirit consensum & libertatem eligentium. Bal. in tract. Schisma. ij. col.

Electio prælati in terra tyranni, an & quando ualeat. Baldus quòd sic. in authen. decernimus. C. de sacro san. eccle. in fin. & in Mar. uer. Tyrannus. & per Inno. in c. cùm ex iniuncto. de ope. no. nun.

20 Electio per accusationem, nō per exceptiones, infringitur. Bar. in l. rescripto. §. si is. ff. de mune. & hono.

Electionis ad prælaturam tempus currit, etiam pendente cōpromisso. c. si compromissarius. de elect. in vj. & gloss. in cle. quandiu. de appel.

Electio papæ debet fieri in terra, uel ciuitate uicina mari, in quo præcessor decesserit. Ioan. And. cap. ubi periculum. de elect. in vj. Angel. in l. sanè. de iniur. Barth. Cep. tit. de serui. rusti. tit. de mari.

Electio duorum ad unam præbendam an ualeat. Inn. in c. maioribus. de præben. & j. uer. Præbenda. uersi. xxxv.

Electio papæ quæ specialia habeat. Inno. & Host. in c. licet. de electio. & Bal. in Marg. uerb. Electio. uersi. vj.

Electio canonica non requirit dispensationem. Innoc. in cap. cùm te. de cle. peregri. & Bald. in Marg. uerb. Electio. uersi. antepe.

Electio est fructus industrialis quasi possessionis eligendi. Innoc.

Innoc. in c. in literis. de resti. spo. Bald. in l. ij. ult. colum. de serui. & aqua.

Electio ad prælaturam quas dilationes habeat. in Spe. de dila. §. j. uersi. electoriæ. & seq.

Electionis ad prælaturam materiam uide plenè in tract. meo de Episcopo, in j. ij. & iij. lib.

Electio qualiter & quando fiat, uide infrà uersiculo sequenti.

* Electio, beneficiorumq; collatio purè est facienda. l. actus. & ibi. in extr. Dec. ff. de regul. iur. cap. actus. & ibi Dy. Ant. Butr. & Abb. de regul. iur. in vj. Dec. in c. cùm M. nume. 25. de constitutio. Iacob. Phil. Port. Imo. consi. xxiiij. num. 12. Æmilius Maria Manolessus.

Electio episcopi facta non seruata solennitate constitutionis synodalis circa citationes, ualet. Ioan. And. no. in addi. Spe. de elect. ad fin.

† Electio an fieri possit post sententiam latam super crimine contra prælatum: uide Fel. in c. qualiter & quando. de accu. in §. fi. in fi. viij. col. uer. ulterius tangit.]

Electio episcopi nō potest scribi per notarium laicum. in Spe. de instrumen. edi. §. vij. uersi. quid ergo. & per doctores in c. quia propter. de elect.

Electio non ualidatur per consensum episcopi ex interuallo, quando in ipso actu debuit episcopus authorari. Bald. in l. quæcunq;. in fi. de bo. quæ lib.

Electio prælati fieri potest, etiam non citatis absentibus, si est consuetudo. glo. in c. cùm in ecclesijs. de præben. in vj. Vnde dicitur ibi, quòd

Electio potest cassari, etiam ad instantiam unius, etiam si non sit legitimè facta. d. c. cùm in ecclesijs. & in Spe. de elect. §. j. uer. Inno. ubi plenè.

Electio facta per capitulum non requisito eo, qui debuit interesse, potest per ipsum postea admissum in alia electione peti cassari iudicis officio. Flo. in l. seruitute. ff. quemad. ser. ami.

Electio debet notificari electo. l. ij. & ibi Bar. de decur. lib. x. & omninò in Spe. de elect. xv. col.

Electio potestatis, & officialium, qua forma fiat, & à quibus. Bar. in d. l. ij. C. de decur. lib. x.

10 Electio facta ab uno nomine plurium per uerba singularis numeri, ualet. c. cùm ab uno. de senten. & re iudi. in vj. & in Spe. de elec. §. j. uer. & nota. & per totum.

Electio syndici & officialium, non seruata solennitate consueta, non ualet. Bartol. in l. actuarios. C. de nume. & actuar. lib. xij. Barto. in l. si constat. C. de appel. Bald. in Marg. uerb. contractus. uersi. iij.

Electio fit per uerbum Eligo, solum: sed non uitiatur, si addatur aliud uerbum. Bart. in l. unum ex familia. in princ. ff. de leg. ij.

Electio cantoris in ecclesia qualis esse debeat, uide per Oldr. consi. cxlvj.

Electio facta ad impulsum aliorum, non ualet. glo. xvij. q. iiij. sunt qui opes.

Electio abbatissæ qualiter fiat. in cap. indemnitatibus. de electio. in vj.

Electio episcopi ualet, quamuis non dicatur, In episcopū eligimus: quia subauditur nomen dignitatis, de qua fit electio. glo. in l. quod autem. ff. de iure dot. in fi.

Electio episcopi non ualet, nisi omnes adsint tempore electionis in scrutinio secreto: nec sufficit quòd absentes postea ratificent. Bald. in l. si uxorem. ij. col. C. de condi. inser. nō. in c. in causis. de elect. j. Ratificatio. uersi. xlviij.

Electionis ad prælaturam forma ponitur per Bald. in l. j. antepen. col. C. qui admitti. in c. ecclesia nostra. & c. in Genesi. de elect. & in Spec. eod. tit. per totum. dixi plenè in tract. de Episcopo, iij. lib.

Electio episcopi requirit citationem omnium, nisi eorum, qui sine periculo uenire non possunt. Bald. in d. l. j. antepen. col. C. qui admitti. contrà in c. quod sicut. §. si autem. de ele. glo. in c. cum ecclesijs. de præben. in vj. & gloss. in c. cùm inter uniuersas. de elect.

20 Electio debet fieri uia ordinaria. Innoc. in c. gratum. de postul. præla. & in cap. j. eod. tit. & Baldus in Marg. uerbo, Electio. uersic. v.

Electio canonica an requirat decretum. Inn. & Host. in c. innotuit. de elect. & in Spe. eo. tit. §. j. & j. eo. uersi. xxiiij.

† Electio facta de nocte an teneat. Fel. in c. consuluit. in medio. vij. col. de offi. dele.

† Electio dicitur nulla ex defectu potestatis, si fuit facta ab aliquibus, qui nō faciebant maiorem partem capituli: nam capitulum non consistit penes maiorem partem: ideo non potest dici electio facta à capitulo, nec talis electio potest per subsequentem consensum ualidari: quia electio debet fieri in communi, & collegaliter, non autē singulariter. consensus aūt particularis superueniens non potest ualidare: quinimò si omnes de capitulo præstarent singulariter, non per hoc resultaret communis electio: sicut quando actus pertinet ad aliquos, ut singulares, quia tunc ex consensu superuenienti prima dispositio ualidatur, cùm nō habeant collegaliter consentire. Vide do. Abb. in cap. auditis. in v. col. de elect.

Electio commissa alteri debet fieri nomine commissarij, non nomine committentis. Inn. in c. cùm in causis. de elect. Bal. ubi s. uersi. xiij. in Spec. eod. tit. §. j.

Electio canonica non requirit dispensationem. Inno. in c. cùm te. de cle. peregri. Bal. ubi s. uer. antep.

Electio an probetur per decretum. Inno. in c. innotuit. & in c. nihil. de elect. quod nota.

Electio non importatur per uerba, Volo eligere: nisi dato termino alicui ad deliberandum quid uelit eligere. Item nisi fiat ad interrogationem alterius. Bart. in l. serui electione. in prin. de leg. j. Idem Car. in l. apud Aufidium. de opti. leg. dicit, quòd uerbum, Eligere uolo, non importat electionem: sed uerbum, Volo solum sic, etiam sine uerbo, Eligere.

Electionis causa an possit tractari diebus feriatis. in Spec. de fer. §. ij. uer. quid de causis.

Electio episcopi cùm fit, debet considerari quis sit melior, quis dignior, & quis præstantior: & debet fieri collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum. in Spec. de elect. §. j. & de iudi. de leg. uersic. quartum. & s. uerb. Collatio in electione. uersi. unico.

Electio circa substantialia sua potest dispensari à superiore, & de eis potest proprio motu inquiri ab eo. in Spec. de dispu. ta. & alleg. §. vj. uer. breuiter. Item,

Electio cùm fit, inquiritur, etiam nulla infamia præcedente. in Spe. de inquisi. §. iij. uer. in summa.

30 Electio papæ per inseparationem fieri potest à cardinalibus, etiam intra decem dies ante ingressum conclauis. Car. in cle. ij. vij. q. de elect.

Electio Imperatoris facta per maiorem partem electionariorum, præualet. nota. in capitul. uenerabilem. & ibi Abb. de elect.

Electio si non ualet ratione formæ non seruatæ, debet iterum fieri de eodem. Car. in cle. j. in prin. de iure patr.

Electio prælati non ualet, etiam concordia superueniente: secus in electione papæ, & monialium. Card. in cle. quod circa. v. q. de elect.

Electio si fiat contra consuetudinem ecclesiæ, qualiter formetur libellus. in Spe. de consue. in prin.

Electio facta per metum, est ipso iure nulla: quia licet sit ibi consensus, non est tamen liber: ut not. gl. iiij. in c. bonæ. el j. de ele. & facit text. in cap. dilectissimi. viij. q. ij. & in c. in nomine domini. xxiij. dist. & melius in c. ubi periculum. in §. cæterùm. de elect. lib. vj. ubi dicit text. quòd cessat electio, ubi admittitur libertas eligendi. & uide glo. ij. & ibi Abb. in §. quisquis. de elect. Limita tamen, secundum eundem in c. licet. eod. tit.

Electio cùm fit, qui sint citandi, & ubi, & de quo loco. in Spec. de elect. §. j.

Electionis scrutinium qualiter fiat, & qualiter instrumenta celebrentur. in Spe. eod. tit. §. j. per totum.

Electio per uiam inspirationis uel quasi, quomodo fiat, uide in Spe. de elect. §. iij. per totum. & omninò per Oldr. consi. clv. ubi ponit formam.

† Electio, quòd secundum formam traditam per c. quia propter. de elect. sit fienda, an, & quando dispositio illius c. sibi locum uendicet. uide do. Bart. Soc. in consi. ix. incip. Viso. uer. circa tertium dubium. cum uer. seq. in j. parte.]

Electio canonicorum ad prębendas quomodo fiat, & an solus consensus sufficiat. in Spe. de elect. §. iij. ad fi.

Electio confirmatur per superiorem: ut plenè posui in tracta. de Episcopo, iij. lib. iij. parte prin. in Spec. de elect. §. j.

† Adde, quòd electi possunt immediatè administrare in spiritualibus & temporalibus ante confirmationem habitam, duobus tamē concurrentibus. Primò, quòd electio eorum sit celebrata in concordia, scilicet nemine discrepante: ut no. glo. in cle. ne Romani. de elect. & in c. cupientes. in §. ad hoc. in glo. super uerbo, concordem. eod. tit. lib. vj. Secundò requiritur, quòd electi sint ualde remoti, utputa ultra Italiā constituti. Abb. in c. nihil. in uer. itaq;. de elect. ubi dicit illū textum habere locum in electionibus abbatum & episcoporum, ibi, in uer. nota ultimò.

Electio cōfirmari potest, nisi petatur alterius electionem cassari. in Spec. de elect. & ibi Bal. in addi. uersi. penul.

Electio non uitiatur, si ante confirmationem moriantur omnes, uel aliquis electionarius, & eius loco aliquis supponatur. doct. & Pet. de Sun. in l. proponebatur. ff. de iudi. & Bar. in l. si ita. §. si domus. de leg. j.

Electionis cōfirmatio debet fieri à causa cognita, & citata parte. c. fin. de elect. lib. vj. sed potest fieri sine strepitu, & figura iudicij. cle. dispendiosam. de iudi. ubi Car. in ij. opp. dicit uerum contra absentem, & contra pręsentem requiritur ordo iudicij. Et subdit, quòd si sit aduersarius, debet lis contestari. aliàs non. per Innoc. in c. cùm olim. de dolo. & in c. super his. de accusati.

Electionis confirmatio potest fieri, etiam in ecclesia, uel palatio episcopi, ab banchum iuris, uel etiam in camera, si episcopus eligat pro tribus, licet sit tutius in loco solito fieri, secundum Ioan. de Imo. & Phi. in c. qua fronte. de app. non tamen potest fieri in domo laicorum, sed facta ualet, secundum doct. Host. Inno. Bal. & Phil. ibidem.

Electio contra ius publicum confirmari non potest. Bald. in l. omnem. ad fi. C. ad Tertul.

† Electionis confirmatio non debet impendi sine inquisitione seu cognitione. Abb. in c. in his. de elect. & ibi imponitur pœna confirmantis electionem factam de indigno.

† Ex sola electione an quis possit consequi ius absq; aliqua confirmatione, & an ualeat consuetudo, uel saltem in minoribus dignitatibus electus consequatur plenum ius ex sola electione: uide Bald. in auth. habita. C. ne fil. pro pa. & Bart. in c. cùm in iure peritus. in iiij. not. de electione.

Electio inualida an ualidetur per confirmationem superioris. Baldus & doct. & Petr. de Sun. in l. nominationes. C. de appel. & Bartol. in l. si constat. ff. eod. tit. Bald. in l. quæcunque. de bo. quæ lib. c. auditis. de elect. quod no. ī. eo. uer. xij. & seq. & uersi. xxj. † Et per Felin. in c. prælatorum. de accus. circa prin.]

Electio confirmari potest antè, quàm fiat, sicut iam facta. Bald. in l. fine initio. de codicil.

Electio facienda per patronos potest confirmari per episcopum antè, quàm fiat. Bal. in d. l. fine initio. C. de codi.

Electio facta per possessorem iuris eligendi confirmari potest per superiorem, & ualet. Baldus in l. ij. pen. colum. C. de seruit.

Electio rectoris populi debet fieri à populo, sed debet confirmari à superiore. in auth. de defens. ciui. §. interim. aliàs §. iusiurandum. secundum Alex. in l. j. ad fin. ff. de iur. om. iud.

Electio papæ peccans in forma, non potest confirmari tacito cǫnsensu. Bald. in l. fin. C. de leg. Alexand. in l. si consistat. de appel.

Electio meticulosa non potest confirmari. Bal. in l. j. de his, qui per metum iudi. & Alex. in l. si constat. de appel.

Electio Imperatoris debet approbari, non autem confirmari per papam. c. uenerabilem. & ibi doct. & Abb. de elect.

Electio facta à maiori parte capituli confirmari debet, si tamē sit facta à maiori parte duarum partium præsentium. clem. exiui. §. demùm. & ibi Car. de uerb. signifi.

Electio spontanea non uitiatur per meticulosam confirmationem. Bal. in l. cùm te. C. de pigno. Item,

Electio non uitiatur per confirmationem inutilem, nisi iudex adijceret causam ex uitio electionis. Bald. in l. quidam. §. sed cùm ueteres. C. de neces. hære. in stit. text. & doct. in c. ad probandum. de re iudi. no. in cap. si confirmationem. de elect. in vj.

Electio non dicitur cassata per cassationem confirmationis. cap. si confirmationem. de elect. in vj. nisi cassetur propter uitium electionis. gloss. ibi & in c. ad probandum. de re iud. Baldus in l. quidam. §. sed cùm ueteres. Cod. de neces. ser. † hære. insti. † Et per Felin. in capitul. sicut tuis. de simo. circa princ.]

Electionis confirmatio acquirit possessionem iuris eligendi, & sufficit prima confirmatio in contradictorio iudicio. Inn. in c. cùm uenissent. de in integr. restitu. & Bal. in Marg. uer. Electio. uersi. j. Item,

Electio non transfert dominium prælaturæ, nisi confirmetur. Innoc. in cap. ex parte. de arbi. & Bart. in Mar. uerb. Electio. uersi. ij.

Electio prælatorum nulla quacunq; ratione, ualidatur per cōfirmationem factam in contradictorio iudicio. Bal. in addi. Spec. de appel. uer per diffinitiuam. sed uide omnino Card. in cle. j. xxiiij. q. de elect.

Electio nondum confirmata potest renunciari in manibus eligentis. c. cùm uenissent. de rest. in integ. Bal. in Marg. uerb. Electio. uersi. fi.

Electionis confirmatio cùm petitur, qualiter fiant positiones ad defendendum, eam esse canonicam. in Spe. de posi. §. v. uersi. quando petit suam electionem. & uersi. in quinto. Et si denegetur, potest adiri superior, etiam sine appellatione. s̄. uerb. Confirmatio. uersi. xl.

Electionis confirmatio qualiter petatur. in Spec. de elect. §. j. Et an ualeat libellus, Peto talem electionē legitimè, & secundum consuetudinem factam. in Spec. de causa pos. & propriet. §. sequitur.

Electionis effectus plures sunt: ut infrà proxim. uersic. & s̄. uer. præced.

Electio loci facta uariari non potest. l. si cui. & ibi Bart. & doct. ff. de serui. & ī. uer. Variatio. uersi. ij.

Electio habet uim repudiationis, &c. consuluit Bald. in l. j. C. de fur.

Electio non tribuit dignitatem, nisi inuestitura subsequatur. l. ex eo tempore. & ibi Bart. ff. de testa. mil. sed Bart. in l. priuatorum. C. de iur. om. iudic. dicit electum habere iurisdictionem, etiamsi non ingrediatur officium.

Electio decani facta per capitulum cum consensu episcopi, ad quem confirmatio pertinebat, transfert ius ad rem, non in re. Rot. in deci. ccccxciij. cum ad capitulum. in nouis.

Electio in alternatiuis facit electum esse in obligatione, ut illud debeat peti. l. si quis stipulatus. & ibi Alexan. de uerb. oblig.

Electio monachi in abbatē sui monasterij à minori parte, tribuit ius electo, nō si sit electus ad aliud monasterium. Old. consi. ciij. not. in c. quorundam. §. circa. de elect. in vj.

Electio filijfa. ad dignitatem non liberat eum à patria potestate. glo. in l. ex eo. de test. mili. ī. uer. Patria potestas. uersi. xiij.

† Electio quantum iuris conferat, uide Fel. in c. super his. de acc. post prin. uer. nota ulterius. circa medium. uer.

Electio non quærit ius electo, nisi post literarum præsentationem. Bald. in l. sancimus. C. de consul. & non spar. lib. xij. & ideo antè reuocari potest. l. absenti. & ibi Barto. ff. de do. & Ang. in authentic. de col. & al. cap. §. prohibemus. uide gloss. in l. cùm Bertoldus. de re iud. & Ioan. And. in cap. ij. de postul. præla. Bald. in l. ij. §. fin. C. communia. de leg. dicit, quòd

Electio ad beneficiū acquirit ius electo, si sit canonica: sed non exercitium administrationis, nisi sequatur confirmatio. Car. in cle. j. §. nos itaq;. xx. no. de iureiu.

Electio acquirit ius electo tam in incorporali, quàm corporali: ut ibi. quod uerum est ad hoc, ut reuocari nō possit: aliàs secus, secundū Bart. in l. sed & reprobari. in prin. ff. de excu. tu. & per Abb. in c. nobis. de iure pa. quod acquirit. & dicit secus in præsentatione. Sed Abb. Sicu. in cap. accedens. de præben. dicit, quòd si communitas, uel papa eligit, potest uariari etiam antè, quàm absens acceptet: secus, si eligit is, qui deputatus est ad eligendum: quia si eligit absentem, functus est officio suo, & uariare non potest.

Electio

Electio pauperum non parit actionem electis. l. unum ex familia. in prin. per Bart. de leg. ij.
Electio hypothecariæ non tollit primam actionem personalem. l. aduersus. & ibi Bald. C. de act. & oblig.
Electio minoris pœnæ præiudicat in maiori. Bald. in l. quamuis. la ij. C. de usur.
Electio iuris incompetentis non inducit renunciationem iuris competentis, quod ignorabat sibi competere. Bart. in l. mater decedens. de inoffic. testa. nec iuris, quod sciebat sibi competere: ut ibi per Bart. & in l. Clodius. ff. de acquir. hære.
Electio non acquirit ius eligendi, nisi confirmetur, saltem semel, in contradictorio iudicio. Inno. in cap. cùm uenissent. de in integ. restit. Bald. in Marg. uer. Electio. uersi. j. & infrà, Præsentatio.
Electio non transfert dominium prælaturæ, nisi confirmetur. Innoc. in cap. ex parte. de arbi. & Bal. in Marg. uer. electio. uersic. ij.
Electio etiam nulla ex defectu ordinis, non reddit electum infamem. Hostien. in cap. cùm post. de elect. Bal. ubi suprà, uersic. xv.
Electio est fructus industrialis possessionis eligendi. Innoc. in cap. in literis. de restit. spo. Bald. in l. ij. ult. char. C. de serui. & aqua.
Electionis ad prælaturam effectus plures posui plenè in tract. de Episcopo. iiij. lib. per totum.
Electionarij Imperatoris sunt certi, uidelicet archiepiscopus Coloniensis, qui est cancellarius totius Italiæ, & qui Imperatori electo potest dare ad ministrationem totius Imperij. Archiepiscopus Treuerensis, qui est cancellarius Galliæ. Archiepiscopus Maguntinen. qui est cancellarius Germaniæ. Marchio Brandeburgensis, qui est præpositus cameræ Imperatoris. Dux Saxoniæ, qui est portator ensis Imperatoris, qui tamē non interuenit electioni, nisi alijs discordantibus. Ita Bald. in Marg. uer. Annus. ubi dicit prædictos fuisse deputatos electioni Imperatoris, Anno Domini M. IIII. Vide melius per glo. & doct. in c. ad Apostolicæ. de re iud. in vj. Vide Bald. in tit. de pace Constan. §. in ciuitate. iij. col. & Bart. in l. j. C. de leg. quod hodie per principes Alemaniȩ debet eligi Imperator.
† Adde, quòd in hac electione etiam ueniunt rex Boëmiæ, & Comes Palatinus: de quibus notatur in cap. uenerabilem, extrà, de elect. De his etiam uide Card. in cle. j. in prin. de iureiur. ubi dicit in fi. quòd eis negligentibus intra tempus à papa præfigendum, papa eligit. per c. uenerabilem. de elect. & gloss. in d. cap. ad Apostolicæ. de iureiur. in vj. & per Abb. in cap. uenerabilem. Item eligunt ut collegium, non ut singuli. Abb. ibi. Item maior præualet in electione, ut ibi, &
† possunt uariare. ibidem. † Et do. Pet. Phil. Corn. in consi. j. incip. In præsenti. in litera A. in iij. parte.]
Electionarij episcoporum sunt canonici. s. uer. Electio à quibus. uersi. lxxxij. dixi plenè in tract. de Episcopo, j. li. iij. parte principali.
Electionarij papæ sunt Cardinales. in cap. ubi periculum. de elect. in vj. s. uer. Cardinalis.
Electionarij uocati possunt de benignitate expectari. Abbas antiq. in cap. cùm nobis. de elect. & Baldus in Marg. uer. Vocati.
Electionarij possunt eligere mortuo prælato, licet diu steterint, quòd non elegerint, quia ecclesia non uacauit. Flori. in l. iter sepulchro. ff. quemad. ser. amit. & in l. arboribus. §. de illo. ff. de usufruct. & quod per Bartol. in l. in filijs. C. de decur. lib. x.
Electionarius non potest eligere seipsum. gloss. & Bartol. in l. planè. ff. quod cuiusuni. no. ubi dic uerum, si sibi soli commissa est electio, non si sibi, & alijs. & tenet Bart. in l. si consul. in fin. ff. de adop. Mar. Sil. in l. si mandauero. §. si tibi. ff. mandati. viij. q. j. qui episcopatum. cap. cùm in iure. de elect. c. fi. de insti. sed bene potest consentire electioni de se factæ ab alijs, etiamsi ipse prius alium elegerit. doct. & Io. And. in d. c. cùm in iure. Barth. Cep. in cau. clxxvij. & s. Electio à quibus. uersic. ij. & per gloss. & Sic. in c. consuluit. de iure patro.
Eligens præsumitur scire qualitates electi. Innoc. in c. cùm inter. de elect. Bal. in Mar. uer. electio. uer. ix. Bar. in l. si patronus. ff. de confir. tu. ubi etiam dicit, quòd
Eligens indignum priuatur iure eligendi, ex quo scienter præsumitur elegisse: ut ibi per Bart. & dixi plenè in tract. de Episcopo, lib. j. & ij. Item,
Eligens bigamum, etiam scienter, non priuatur iure eligendi. c. cùm in cunctis. de elect. doct. in c. tam literis. de testi.
Eligendi potestate quot modis quis priuetur ipso iure: uide Pet. de Anch. post Ioan. And. in c. gratum. uer. quærit. Ioan. And. de postu. præla.*
10 Eligens indignum est suspensus per triennium à beneficijs, quæ obtinet ab ista ecclesia, quam læsit eligendo. c. si copromissarius. §. penul. de elect. in vj. Idem de impugnante electionem, & non probante. d. c. fin. Car. in cle. j. in prin. de pœnis.
Electionarius habens potestatem eligendi sibi commissam, debet eligere nomine suo, non nomine committentis. Inn. in c. cùm in causis. de elect. Bald. in Marg. uer. Electio. uer. Electores. in Spec. de elect. §. j.
Eligens deterius, non dicitur grauari, ex quo habuit potestatem eligēdi. Ang. in auth. de al. & emphy. §. si uerò quidam. in fi. coll. ix.
Eligens uiam incompetentem an possit redire ad competentem. no. in l. Clodius. de acqui. hære. in l. fi. C. de codi.
Eligens uiam malam, debet redire ad bonam. Bald. in l. reprehendenda. C. de insti. & substi.
Eligens personam, contra quam non potest agere, potest redire ad personā, contra quam potest agere. l. creditor. & ibi Bart. ff. de condi. indebi.
Eligens an possit uariare. j. uer. Variatio. uersi. v. & per discursum. Et quid si eligit absentem: ibi. & s. Electionis effectus. uersi. xj.
Eligens in casu l. fi. C. de testi. non potest uariare. Bal. ibi.
Electionarij an & quando possint iterum eligere. Innoc. in c. j. de re iudi.
Electionarij debent interesse electioni, nec possunt postea ratificare. Bald. in l. si uxorem. C. de condi. inser. no. in cap. in causis. de elect.
20 Eligens unam uiam, uidetur renunciare alteri uiæ contrariȩ. Bald. in l. non codicillum. C. de test. l. post diem. de lege. commiss.
Eligens ius incompetens, cùm ignoret sibi competere ius cōpetens, non uidetur renunciare iuri competenti ignorato. Bart. in l. mater decedens. de inof. testa. l. legitima. & ibi Bar. ff. de pet. hære. nec iuri, quod sciebat sibi competere: ut ibi per Bart. in d. l. mater. & in l. Clodius. de acqui. hære. nec ei, quod competere sibi dubitabat. Bar. singu. in l. manifestissimi. §. j. C. de furt.
Eligens clausulam mitiorem, uidetur renunciare grauiori. l. quamuis. la ij. & ibi Bald. C. de usur.
Eligens indignum an priuetur iure eligendi. l. cùm quidam. la ij. & ibi Bar. de leg. ij. uide Bar. in l. ij. §. j. ff. de opt. le. quòd sic, si scienter elegit, non si ignoranter. dixi in tract. de Episcopo, j. lib. iij. partis. & j. eod. uersi. fin. * c. cùm in cunctis. §. fin. c. cùm Vintoniensis. de election. §. gratiam. de postulat. præla. c. ne pro defectu. de election. §. j. uersi. si uerò qui debent. & ibi glo. in uer. competit. & §. si quis oratorij domū. in authen. de sanctis. episco. gloss. in cap. cùm uos. in uer. minus idoneȩ. & ibi Abb. de offici. ordi. Imo. in l. cùm quidam. in not. ff. de leg. ij. M. Ant. Nat. consi. ccxliiij. num. 4. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.
† Eligentes indignum an pro illa uice perdant, nedum potestatem eligendi, sed postulandi. Fel. in c. cùm olim. in j. col. in princi. de maiori. & obedien.]
* Eligens indignum, prudens ac sciens elegisse existimatur, l. si patronus. & ibi Bart. ff. de confirma. tutor. nec enim aliquis est, qui ignotum, & non sibi amicitia ac familiaritate coniunctum eligat. M. Ant. Nat. consi. ccxliiij. num. 5. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.
Electionarij absentes nolentes interesse electioni, possunt per superiorem priuari uoce eligendi, uel suspendi, per c. ex literis. de consti. Bald. in l. j. ult. col. C. quando non pe. par. ubi loquitur de rectore studij.
Electionarijs nolentib. eligere, debet terminus dari ad eligendum.

dum. Bald. in l. manifestissimi. in prin. C. de fur. & ibi etiam dicit, quid si intra terminum non eligant.

Eligens non potest grauare electum de restituendo alteri. l. si unum. §. sed si fundum. de leg. ij.

Eligens indignum priuatur uoce sua, si electio fuit perfecta: aliàs secus. c. perpetuæ. de elect. in vj. Quod uerum, nisi eligens contempserit appellationem aduersarij: quo casu perdit uocem suam, etiamsi electio non fuerit perfecta, & effectum non habuerit. doct. & Phil. in c. constitutis in præsentia. & per illum tex. de appel.

Electus non ritè, non est infamis. Inno. in c. cùm post. de elect. & Bal. in Marg. uer. elect. uersi. xv.

Electus clericus à collegio non habet ius excommunicandi, nisi authoritate episcopi. Inn. & Host. in c. cùm archidiaconus. de offi. uica. & Bal. in Marg. uer. Electio. uer. pen.

Electus potest renunciare in manibus eligentium ante confirmationem. c. cùm uenissent. de in integ. resti. Bald. in Marg. Electio. uer. fi. Quod est uerum, etiam postquam consensit. gloss. in uer. renunciasse. in fi. in c. constitutus. & ibi Phil. de app. uide glo. ord. in c. si electio. de elect. in vj.

Electus nō potest renunciare beneficio, nisi in manibus superioris. c. admonet. & c. quod in dubijs. de renun.

Electus episcopus debet prius confirmari, quàm consecrari: aliàs non ualet consecratio. glo. in c. prouida. de elect. in vj. per c. olim. de dolo & contu.

Electus episcopus debet intra tres menses post acceptationē petere confirmationem. c. quàm sit. de elect. in vj. in Spec. de dila. §. j. uer. sunt & aliæ.

Electus confirmatus, non obstante exceptione, uel appellatione extraiudiciali, debet consequi possessionem. c. constitutis. el ij. & ibi doct. de appel.

† Adde hîc, quòd si probationes receptæ contra electum clarè contra eum non concludant, an debeat fieri pro eo, an contrà, interpretatio. Abb. in d. c. dudum. in ix. col. in uersi. extra glo. ubi allegat c. in præsentia. cum ibi nota. de proba. & allegat notabile dictum Bart. in l. ij. ff. de duobus reis. ubi notanter dicit, quòd uerbum, Violenter, potest intelligi actiuè & passiuè. & in dubio intelligitur passiuè. Quod facit, quòd si quis accusatur, quòd cognouerit Bertam uiolenter, intelligitur quòd sibi fuit illata uiolentia. Ego adduco eundem Bar. hoc dicentem in l. filiusfamiliâs. la j. ff. de test. & in l. si uxor. §. si quis uxorem. in fi. ff. ad legem Iul. de adul. Et miror, quòd nec Abb. nec Barb. in c. quia V. de iud. allegauerint Bar. in illis duobus locis, sed tantùm in d. l. ij. Facit ad prædicta quod plenè not. Abb. in c. auditis. de præscrip. & quod uoluit Cy. in l. ij. C. de pro. & Bar. in l. denunciasse. ff. de adulter. & plenius dicam in uerbo, Qualitas.

† Electo quæ exceptio obstet, uide Felin. in cap. super his. de accusa. in viij. col. uersic. quarta conclusio. ubi etiam qui admittatur ad opponendum contra electionis formam, uel personam electi. ibidem, in vj. col. uersic. prima conclusio. cum seq.]

Electus ad officium, pendente lite contra electionem mota, non potest officium gerere, nisi prius incœperit. in Spec. de censi. §. ij. uer. pone.

Electus sine solennitate statuti an possit salua conscientia retinere sibi beneficium, ad quod est electus. Innoc. in c. quod si quidem. de elect. in v.

10 Electus ad certam præbendam, si eam non petat, an admittatur ad aliam primò uacaturam. doct. in cap. relatum. de præben.

Electus si petat confirmatiouem, & non obtineat. s. Episcopus confirmatur.

Electus habet sex menses ad obtinendum consecrationem. 100. dist. quoniam. de transla. c. ij. §. sed neq;. Car. in cle. ij. §. statuimus. de statu monach.

Electus per papam præsumitur idoneus, & examinari non debet. j. uer. Idoneus.

Electus episcopus dispensat solùm in pœnam, quā potest imponere. Arch. in c. at si clerici. de iudi.

Electus ad officium, cogitur illud acceptare, nisi appellet. Bald. in addi. Specu. de appel. uersi. ad priores. l. hi, qui. & l. nominatione. C. de appel. Innoc. & Abb. in c. j. de his, quæ fiunt à ma. par. ca.

Electus ad duo officia incompatibilia retinet illud, ad quod fuit primò electus: & si non constet de ordine, eliget qui cōtulit: & si non constet quis primò elegit de duobus electoribus, eliget maior eligens, uel eliget electus, uel secundum alios, neutra electio ualet. in Spe. de censi. & ibi Bal. in addi. uersi. quod si quis electus. no. in l. si duas. de excusa. tut.

Electus ad officia communis recusans potest poni in banno, & carcere. Bald. in l. ij. C. de suspe. tu. & j. Officium publicū. el j. uersi. xij. & j. eod. uersi. xxxvj. & lj.

Electus in diuersis locis pro eodem tempore quid faciet. Bar. in l. libertus. §. cum simul. ff. ad municip.

Electus à malæ fidei possessore an facit fructus suos. Inno. in c. in literis. de resti. spo.

20 Electus non potest grauari ab eligente. l. unum. §. sed si fundum. de leg. ij. & ibi Bar. ubi dicit Bart. quòd electus in pauperē ab executore testamenti potest grauari restituere post mortem suam alteri rem ab ipso eligente.

Electorum habentium pares uoces præfertur, qui est electus à digniori. Bart. in l. testium. in princ. ff. de testi.

Electus ad iurisdictionem per metum, dicitur tyrannus. Bald. in tract. Schisma. v. col.

Electus, contra cuius electionem opponitur, debet gerere officium, si incipit ante oppositionem, aliàs non. in Specu. de censi. §. nunc dicendum. uer. sed pone T.

Electus ad plura officia habet electionem quod eorū uelit gerere. l. eius quidem. & ibi Bar. in fi. C. qui mili. pos. lib. xij. uide in Spec. de censi. §. ij. uer. quid si quis.

Electus ad officium cogi potest officio iudicis. l. si quis magis. & ibi Bart. ff. de mune. & hon. & ibi Alex. & j. uer. Officium. el j. uer. ij. & j. eod. uersi. xxxix. & lj.

Electus qua actione petat officium uel beneficium. Ioan. And. in c. quod cunctis. de præben. in glo. mag.

Electus in delegatum ab una parte, nō potest committere uices suas electo ab altera. in Spec. de lega. §. sequitur. uersi. in prin. & ibi Bald. in addi. uer. electus.

Electus si uenire non potest, etiam iusto impedimento detentus, non expectatur. Bal. in c. j. viij. col. de mi. uas. qui contu. est. in usibus feud. per c. cùm inter uniuersas. de elect.

Electus nondum cōfirmatus, an habeat iurisdictionem & administrationē. Bar. in extrauag. ad reprimendum. uer. regibus. & in l. ex eo tempore. de test. mil. quòd sic. Ant. Rose. in † tract. legiti. ij. lib. x. col. † Et per Fel. in c. sicut tuis. de simo. in princ.]

30 Electus ad regnum uel imperium, potest statim administrare, etiam ante confirmationem. c. ne pro defectu. de elect. & Bar. in l. eo tempore. de test. mil. sed contrà no. in c. qualiter. & c. nihil. & ibi gloss. in c. cùm in cunctis. de elect. & c. cùm iampridem. de præben. Quod uerum est, nisi sit extra Italiam. d. c. nihil. Item nisi res tempore perituras alienet, & alia ecclesiæ utilia faciat. gloss. est in d. c. qualiter. aliàs priuatur, ut ibi.

Electus ad papatum habet plenitudinē potestatis ex sola electione. Bal. in trac. Schisma. xiij. col. & j. uer. Papa. uer. cxix.

Electus an possit reuocari, ante quam acceptet. Bar. in l. absenti. ff. de don. Pet. de Sun. in l. hi, qui ad ciuilia. in fi. C. de app. Ang. in auth. de col. & al. cap. §. prohibemus. col. ix. qd' no. Inno. in c. cùm inter. de elect. & in c. transmissa. eo. tit. Dy. & doct. in l. si ita. §. si domus. de le. j. & Angel. in consi. ccxxix. Quod est uerum, etiamsi ignoret se electum. glo. in uer. contraxit. in c. si. de procu. in vj. per c. ex publicato. & c. cùm inter. de elect. Contrarium tenet Bart. in l. ex eo tempore. ff. de testa. mili. ubi etiam dicit, quòd

Electus indignus non confirmatus potest reuocari.

† Electo an incumbat onus probandi se fuisse bene electum. Vide Felin. in c. super his. de accu. in fi. viij. col. uersi. sexta & ultima conclusio.]

† Electus an teneatur dicere defectus suos. Felin. in c. sciscitatus. in iiij. col. uer. non se excusat. de rescrip.

Electus episcopus, uel abbas, non potest renunciare sine consensu superioris. Bald. & Pet. de Sun. in l. si ad scribatum. C. de appel. Item,

Electus ad episcopatum potest renunciare ante confirmationem, non post. c. ij. de transla. Ioan. And. in c. j. ut lit. pen. lib. vj. in Nouel.

Electus

Electus ad officium publicũ adeò cogitur illud acceptare, nisi habeat iustam causam.l.hi, qui ad ciuilia. C. de appel.l.munerum.§.defensores.ff.de mune.& ho.quòd de domo inuitus extrahi potest.l.ex omnib.& ibi Barto. C.de decu.lib.x. Item punitur pœna decem librarum auri. in auth. de defen. ciui.§.si qua. Item bona sua dantur possidenda pro tempore officij eius, qui in locum suum est subrogatus, & cogitur nihilominus duplicato tempore illud subire.l. si ad magistratum. C. de decu.lib.x. doct.& Petr.de Sun.in d.l.hi, qui ad ciuilia.

Electus ad dignitatem ecclesiasticam, iniustè se excusans, peccat mortaliter, si alius æquè sibi idoneus non reperitur. Archi. & Ioan. And. in c.si electio. de electio.lib.vj.in Nouella. & Pet. de Sun.in dicta l. hi, qui ad ciuilia. de appellationibus.

Electi ad prioratum habentur pro prioribus etiam in statutis. ȷ̃.Statutorum extensio.uersi.lxxij.

Electus ad officium non potest aliud acceptare, donec primũ gerit.l. nimirum. & ibi Bart. C. de decu.lib.x.facit §. qui in potestate.ij.responso.Instit.de excu.tut.

40 Electus, an & quando appel.glo.ord.in rub.C.de excu.tut. Insti.eo.tit.§. quo enim.doc.in l.si ad scribatum. & ibi doct. & in l.hi, qui ad ciuilia.& in l.nominationes. C.de appel.

Electus potest petere confirmationem officio iudicis, & debet dare libellum, si habet aduersarium. Ioan.And. in c.j.ut lite pen.in vj.in Nouel.

Electus potest petere confirmationem impunè, nec tenetur l. Iuli.de ambitu.c.cupientes. de elec.in vj.Bar.in l.Barbarius. ij.col.ff. de offic.præto. de elect.publicato.& c.dudum.ij.& Car.in cle.j.uer.quem etiam.de concess.præben.

Electus successor non facit desinere prædecessorem. glo. in l. ex eo tempore.ff.de testa.mil.

Electus primo debet præferri in possessione alijs post nominatis in electione.Bal.in l.j. C.de edi.di.Adri.tol.

Electus ad episcopatum non dicitur episcopus. Bal.in l.si nõdum.C.de fur.ubi dicit, quòd non dicitur occidisse episcopum, qui occidit electum.& ȷ̃. uerbo, Episcopus consecrat. uersi.xl.& per Bar.in l.j.in princ.ff. de pœnis. facit l.fi. & ibi

† Bald.si ex nox. causa agatur. † Et per Fel.in c. meminimus. de accusa.]

Electus dicitur, qui à prioribus, uel similibus est nominatus, quando uniuersitas eligit eum, quem priores nominabant. Bar.in l.unum.§. si de facili.de leg.ij.

Electus inhabilis, & factus habilis, non potest confirmari.Dy. in l.ij.§.j.in prin.ff.de excu.tut.

Electus refutans potest acceptare, si eligentes in eadem uolũtate persistant.glo.in c.licet.in fi.de procur.in vj.

Electus ad prælaturam potest se defendere sumptibus prælaturæ.ȷ̃.uer.Prælatus.

50 Electus ad beneficiũ ecclesiasticum non cogit acceptare.l. si quenquam.C.de epi.& cle.facit c.gesta.lxxvj.dist.

Electus ad officium publicum cogitur acceptare, nisi excusetur iustè.l.hi, qui ad ciuilia. C. de appel. Ioan. de Imol. in l. dotē.sol.mat. Inn.in c.j.de his, quæ fi.à ma.par. cap.& s̃.eo. uersi.xvij.xxv.& xxvj. Quod est uerum, si electio fuit facta à maiori parte capituli, uel concilij.l. quod maior.ff.ad municip.no. in c. quia propter.de elec. & in c.j. de his, quæ fi.à maio.parte capitu.l. Imperator.§.fi.ff. de decur. aliàs secus. c.auditis.& d.c.quia propter.d.l.quod maior. & Io. de Imo. in d.l.dotem.solu.matr.& ibi glo. & Bar.& doct.

Electus præsumitur notus eligendi. Barto. in l.patronus.ff.de confir.tut.

Electus forma non seruata, debet iterum eligi, nec potest alius eligi. Compostellanus refert Innoc. IIII. ista sustinuisse in publico consistorio. Card.in cle.j.in prin.iiij.no.de iure pa. & habetur in c.publicato.de elect.

Electus de consuetudine Romanæ ecclesiæ non confirmatur, nisi interfuerint electioni duę partes eligentium.Inno.in c. nihil.de consue. Bal.in Marga. uer. Consuetudo.uer.pen.l. nulli.cum glo.ff.quod cuius.uni.no.

Electus ad onus debet certificari de onere sibi iniuncto. Bart. in l.scire.§.oportet.el j. ff. de excu.tu. & in ij.lect.quæ est aliàs Nico.de Neap.

Electus inuestiri potest ante confirmationem. c.cùm olim. & ibi doct.de re iudi.& c.transmissam.de elect.

† Electus dicitur habere ius ad rem, non in re. Felin. in cap. super his.de accu.post prin. uer. nota ulterius.ibi: circa medium uer.]

† Electi an & quando ueniant appellatione prælatorum, & quomodo & qualiter comprehendantur confirmati in dispositionibus solummodo loquentibus de prælatis. Fel. in c.eam te.in prin.de præscrip.

Electus ad dignitatem ecclesiasticam, uel secularem, si non admittatur, qualiter agat.in Spec. de primo & secundo decre. §.x.uersi.quid si clericus.

Electus si conueniatur, quòd contra consuetudinem est electus, qualiter formentur libelli.in Spec.de consuet.in prin. & qualiter formetur sententia: uide in titu. de causa pos.& propriet.§.sequitur.

Electus ante consecrationem an possit concedere indulgentias.in Spe.de pœni.& remis.

60 Electus confirmatus, uel non: consecratus, uel non, quid possit facere: uide quod plenè dixi in tracta. de Episcopo. iij.lib.ij.& iij.parte ult.

Electi materiam supple ȷ̃. uerb. Episcopus. & uerb. Prælatus. & plenè dixi in tract.de Episc.j.ij.iij.& iiij.lib.

Eleemosyna ualet in redemptione peccatorum. xiij. q.ij. animæ defunctorum. de pœn.dist.j. mendacia uestra.Bar.in l.j.iij.q.vj.prin.C.de sacro san.eccl. Car.in cle.j.§.ideo.de reliq.& uene.sanct.

† Adde, quòd eleemosyna est opus, in quo datur aliquid indigenti ex compassione propter Deum, secundum Theologos in iiij. Sen. dist.xv. & bea. Tho.ij.ij.q.xxxij.arti.j. Et est dictio Gręca, quæ Latinè interpretatur misericordia. Et est triplex, scilicet corporalis: secunda spiritualis, ut iniurias remittere: tertia, delinquentes corrigere.c.sunt tria genera.xlv.dist.

Eleemosyna de bonis alienis non potest fieri. cap. ex transmissa.de deci. Pau.de Cast. consi.lxxij.xiiij.quæst.v.per totum.& Abb.in cap.olim innouamus.de censi. ubi dicit, eleemosynam fieri non posse de extortis iniustè per gabella-

† rios. † Vide Felin.in c.debitores.circa fin.de iureiur.]

* Iacob.Phili.Port.Imo.consi.xxvij.num.9. Æmilius Maria Manolessus.

Eleemosyna facta in statu peccati mortalis non prodest ad salutem.j. quæst.j. non est. sed ad mitigandum Deum: ut ibi per Arch.

† Eleemosyna. & opera misericordiæ, an sint de præcepto: uide Fel.in c.j.iij.col.in fi.j.dist.]

Eleemosynarum quæstores sunt mittendi pro ecclesia paupere.Car.in cle.ij.iij.oppo.de pœni.& remis.

Eleemosyna non dicitur, quæ fit de rapinis.j.q.j. non est. glo. in cle.ij.de censi.

Eleemosyna debet fieri de fragmentis mensæ prælatorũ. cle. ij.§.j.de censi. xlvj. dist. nõ cogantur: uidelicet in loco ipso, non extra. Car.ibi.

Eleemosyna debet fieri omnibus petentibus etiam ex communicato, nisi securitate ibi iustitiam negligat: & hoc si omnibus fieri potest, aliàs debet fieri potius fideli, quàm infideli: & potius captiuis, quàm alijs: coniunctis, quàm extraneis: senibus, quàm iuuenibus: infirmis, quàm sanis: nobili, quàm ignobili. Item de iustè quæsitis, & sine pompa. Card. plenè in clem.j. §. ideoque. de reliq. & uene. san. nec meretrici, ut consentiat in coitu. Card. ibi. nec mendicantibus ualidis.ibidem.

† Eleemosynam dans, uel sustinens martyrium ad pompam, peccat, ita quòd non meretur, sed demeretur. gloss.est j.q.j. c.uide quantum.Ad idem facit textus cum gloss. in c.odi.& proieci.xxiij.q.j.ubi gl. arguit contra scholares, non ut audiant missam & diuina, sed ut uideant domicellas. & facit c. relegentes.xxiiij.q.v. Abb.in c.j.glo.ij.de collu.deteg.

Eleemosynam quis prius debet facere sibi, quàm alteri.l.præses.de serui.& aqua.& not.in c.j.de sacra unct.

Eleemosynam an facere possit condemnatus ad mortem. s̃. Condemnatus.uersi.lviij.

Eleemosyna de malè quæsitis dari nõ debet.sed de bene quæsitis.iiij.q.v.eleemosyna.Arch.j.q.j.non est.ubi uide de quibus illicitis lucris fiat, uel non.

Eleemosynæ datio per hæredem an inducat aditionem hæreditatis. Bar. in l. gerit. viij. col. ff. de acqui. hær. & j. uerbo, Hęres adit. uersi. xxx.

Eleemosyna dari debet personis uel ecclesiæ, quib. dari consueuit. l. priuilegia. C. de sacro. san. eccle. Quod est uerum, etiamsi statuto caueatur, quòd non detur, uel quòd detur alteri ecclesiæ, uel alijs personis: quia tale statutum non ualet. Bart. ibi in fin. per c. ad Apostolicam. de simo. Ioan. And. in addi. Spec. de edi. instru. §. nunc uerò aliqua. & Lud. Pon. in sing. uer. statutum. uer. pone, quòd populus. & s. uer. consuetudo tollitur. uer. pen. Cõtrarium no. j. uer. Statutorum correctio. uersi. xxxix.

Eleemosynam diues inuitus facere cogitur. in Spec. de loca. §. nunc uerò aliqua. uer. lxviij. ubi plenè.

Eleemosyna de bonis uiri per uxorem fieri potest moderatè, nisi uir prohibeat, & secundum consuetudinem. Bart. in l. j. ff. re. amo. Flor. in l. mulier. ff. ad legem Aquil. & Car. in cle.

† ij. §. pe. de ui. & ho. cle. xxxiiij. q. v. quod deo. † Adde Ioan. Lup. in repe. rub. de dona. inter uirum & uxo. col. xcij. ubi latè. uer. ex istis.

† Eleemosynam facere non potest prohibitus alienare. Bald. in l. si sponsus. §. concessa. de dona. inter ui. & uxo.] arg. cap. donare. qualiter olim feu. pot. ali. ut ibi in apostil. & Baldus ante uer. quæro hic in emphyteusi, nisi monachus det moriturο fame, etiam prohibente abbate. j. uerb. Monachus. el. j. uersi. lxix.

Eleemosynam quando facit monachus. j. uer. Monachus. el j. d. uersi. lxix.

Eleemosynam non potest facere abbas de bonis ecclesiæ, inuitis monachis. cle. ij. & ibi gloss. & Card. de censi.

† A publico peccatore non debet sacerdos recipere eleemosynam, ne uideatur ipsum fouere in delicto suo. Potest tamen hoc esse speciale in rectore, sed generaliter de alijs peccatoribus uide bonam glo. in c. ex transmissa. de deci. & ibi per Abb. in glo. in uerbo, licitè acquisitis. in fi. & uide gloss. xiiij. q. v. in summa. Abb. in c. ij. de rap. in j. col.

† Adde tamen, quòd eleemosynam facere de bonis mariti potest uxor moderatè, secundum consuetudinem domus. no. Barto. in l. j. ff. re amo. facit l. uel uniuersorum. ff. de pig. act. l. j. ff. quod cum eo. quæ iura concludunt, quòd potest facere eleemosynam pro anima mariti, & etiam potest pro anima propria, uiro tamen permittente: ut no. Bart. in l. si sponsus. ff. de don. inter uirum & uxor. & est glo. in c. manifestum. xxxiij. q. v.

Eleemosynæ materiam uide de pœ. di. j. miror. & c. meditina. & seq. lxxviij. dist. fratre. & c. non satis. de decimis. transmissa. Card. in cle. j. §. ideo quod. de reli. & uene. san. & Host. in Sum. de pœnis. §. si quis.

† **Elusio** euitanda est. Fel. no. in c. Rodulph. in ij. col. uer. & ob elusionem. de præscrip.]

* Elusorium actum, quis facere non censetur. l. si prætor. ff. de iudic. l. fin. ff. ne quid in loco pub. l. §. exceptiones. ff. quarũ. rer. act. non dat. l. cũ alijs. in ext. C. de curat. furio. l. fin. §. nõ autem. C. de bon. quæ liber. Aymo Cra. consi. xxiij. num. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Emancipatio est libertatis concesio. l. si uiua. & ibi Bald. C. de bo. mat. l. cùm oportet. §. cũ autem. & ibi Bal. C. de bo. quæ lib.

† Adde Card. in cle. j. de exces. prę la. Et debet fieri in scriptis. l. emancipatione. C. de fid. instr. Et potest fieri coram magistratu, ut tenet Spec. in tit. de iuris. om. iu. glo. in l. magistratuum. ff. de adop. Et potest fieri ad unum actum tantùm: ut tenet Bart. & Iason in l. j. §. hæc autem. ff. ad Treb. quamuis contrarium eius, quod ibi tenuit, referat in l. frater à fratre. ff. de condi. indebi. Hodie tamen practicatur, quòd potest fieri ad unum actum, & ego aliàs habui Lugduni in praxi coram domino de Borbonen.

Emancipare, est liberare: emancipari uerò, est præsentare. Car. in cle. j. in prin. xv. no. de exces. præla.

Emancipationis formam ponit Spe. in tit. de natis ex lib. uen. & Insti. de emancip. lib. uide in additio.

Emancipatio fit de filio, non de extraneo. Bald. in l. ut liberis. C. de colla. not. in l. quidam cùm filium. de uerb. oblig.

† Emancipatio facta de clerico per patrem coram iudice laico, qui est iudex patris, ualet. ita in Rota decisi. clxxviiij. in nouis.

Emancipationis præmium debetur patri. l. si una. & ibi Bald. C. bon. ma. & in l. cùm oportet. §. cùm autem. C. de bon. quę li. & Alex. in l. utrum. de uerbo. ob. ubi arguit contra instrumenta emancipationum, in quibus dicitur, quòd pater donat filio in præmium emancipationis.

Emancipationis causa datum non dicitur ob causam datum. Bald. in l. ut liberis. C. de colla.

Emancipatio est actus iudiciarius, cui potest opponi exceptio simulationis. Bal. in l. ij. C. plus ualere quod agitur.

Emancipationis conditio impletur etiam per mortem naturalem, uel deportationem patris. l. iij. & ibi Bald. C. de insti. & subst.

Emancipatio si fiat cum clausula, donauit in præmium emancipationis: uide Bartol. in l. cùm oportet. §. pen. C. de bo. quæ libe.

10 Emancipatio non concernit lineam maternam. l. ubi auiarum. C. de suis & legi.

Emancipatio non rumpit testamentum. Baldus in l. fin. C. de insti. & subst.

Emancipatio non minuit dignitates uel honores. Bal. in auth. in succesione. C. de suis & legi.

Emancipatio non rescinditur per restitutionem in integrum. Bal. in l. cùm oportet. §. cùm autem. C. de bo. quæ liber.

Emancipatio patitur exceptionem simulationis. j. uerb. Exceptio simulationis. uer. pen.

Emancipatio est de actis, & requirit testes. Bald. in add. Spec. de instrum. edi. uer. emancipatio. l. post mortem. §. fin. ff. de adop.

Emancipatio quando fiat in fraudem occultè. uide Ia. de Are. in l. si filio. ff. sol. ma. Item quo casu præsumatur in fraudem. Bar. in l. j. §. is quoq;. ff. de col. bono.

Emancipatio an tollat agnationem. Bald. in authen. in succesione. C. de suis & legi. Institu. de legi. agna. succes. §. fi. cum glo. in l. quæ filius. de adop. & in l. legitimis. ff. unde cogna. gloss. in l. qui se patris. C. unde liberi. Bar. in l. j. §. diui. el ij. ff. ad Syllan. no. in l. tutelas. de capi. di. Ant. Rosel. in tracta. de Succes. ab intesta. xcix. col. in fi.

Emancipatio superueniens an faciat deficere substitutionem pupillarem. Bald. in l. in testamento. x. quæst. C. de test. mili. quòd sic.

Emancipare dicitur statum mutare. Alex. post Bart. in l. Stichum. §. usus fructus. de solut.

20 Emancipatio an & quando fieri debeat in scriptis. in l. in emancipatione. C. de fide instrum. in l. ij. C. de eman. lib. quòd sic. aliàs non ualet: sed potest probari per testes, secundum doct. ibi

Emancipatio inualida ualidatur cursu decem annorum. l. post mortem. ff. de adop. l. ij. & ibi Bar. C. si aduer. rem iudic.

† Emancipatio fit ad commodum & utilitatem filij, legitimatio uerò ad onus, quia redigit eum in patriam potestatem. do. Bart. Soci. in consi. ccxcv. inci. In causa filiorum. uer. postremo. circa medium. in ij. parte.]

Emancipatio prodest filio emancipato, quia facit illum læsum posse restitui. d. l. ij. & ibi Bal. C. si aduer. rem iudi.

Emancipatio cum reseruatione usus fructus quærendorũ per

† filium, cũ fiat, uide j. uer. Vsusfr. † Et emancipato filio quid intelligatur patri reseruatum, uide do. Pet. Phi. Cor. in cõsi. incip. Plura. in litera G. in iij. parte.]

Emancipatio per procuratores fieri non potest. Bart. in l. nequaquam. ff. de exc. tu. & in l. post mortẽ. §. fi. de adop. & in l. Gallus. §. forsan. de lib. & posthu. no. in l. iubemus. circa medium. ibi: precibus à se ipso oblatis. C. de eman. lib.

Emancipatio an faciat locum substitutioni uulgari. Barto. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de lib. & posthu. & j. uer. Substitutio uulgaris. uersi. xxij.

Emancipatio non præsumitur. l. ij. & ibi Bald. C. de pa. po. nisi allegetur & probetur cursus uiginti annorum, quibus stetit seorsum à patre, & negotiatus, secundum Bal. in l. post morte. de adop. & And. Barb. in consi. Clementissimi Dei. quod est ultimum. in iij. parte consi. Alex. de Imo.

Emancipatio an possit fieri, quo ad quid tantùm, puta quo ad factionem testamenti. Baldus in l. j. §. in filij. ff. ad Treb. ubi

ubi non decidit. Bald.tenet, quòd non,in l.senium. C. qui testa.fa.pos.

Emancipari an petat filius à patre grauato emancipare filium. no.in l.cogi.§.si pater filio.& ibi Bart.ff.ad Treb.& in l.quãuis.per gloss.& Bald.C.de fideicom.in Spe. de offi.om.iud. §.ij.uersi.item imploratur.

30 Emancipatio cum reseruatione operarum filij emancipati præstandarum, patri fieri non potest.Bal.in rubr.C.de ope. liberto.

Emancipationis tempore dicitur donatũ,quod ante uel post emancipationem incontinenti donatur. Bald.in l.j.ult.col. C.de ope.lib.& in l.ut liberis. C. de colla.

Emancipare filium pater inuitus an cogatur. in l. filiusfam.§. secundum uulgarem. de leg.j. & in l. si cui.de condi. & demon.& in auth.quibus mo.na.effi.sui.§.& generaliter. Pau. de Cast.consi.lxj.l.non potest.de adopt. & econtrà,ut ibi.j. eod.uersi.xxxvij. † Vide do.Iason May. in auth. si qua mulier.C.de sacrosan.eccle.num.68.]

Emancipatio nõ attenditur in successione fœminarum. l.ubi. C.de suis & legiti.

Emancipationi cogitur filius consentire ex causa: ut quia sit nimis molestus patri. Bald. post Bartol.in l. nec auus. C.de eman.lib. aliàs non. Bald.in l.ut liberis.de coll.per authen. quibus mo.na.effi.sui.§.generaliter. Bald.in l. quamuis. C. de fideicom.l.nec auus.C.de emancip.lib.& suprà eod.uer. xxxiij.& infrà eod.uer.pe.& per Alex.in l.utrum.de uerbo. obligatio.& ibi Ioan.de Imo. post Bart.in l.quidam cùm filium.eod.tit.

Emancipatio filij clerici per patrem coram iudice laico, qui est iudex patris, ualet. Rota in decisi.clxxxj. emancipatio. in nouis.

Emancipatio est actus uoluntariæ iurisdictionis. & j. eodem uersic.xxxviij.

Emancipatio coram quo magistratu fieri possit. in Spe. de iurisd.om.iudi.uer.ad huius.ibi:porrò.

† Emancipatio facta coram notario tanquam iudice chartulario,an ualeat, uide do. Pet. Phil.Cor. in consi.ccxxxviij. incip. Visa.in prin.usq; ad literã F.in consi.cclix. inci. Viso. in prin.in iij.parte.]

Emancipare filium in quibus casibus cogatur pater.in Spe.de acto.uersi. item,quòd est filiusfa.& de adul.uer. item quòd.

Emancipatio est uoluntariæ iurisdictionis,quæ potest fieri omni tempore, etiam feriato.in Spe.de fer.§.ij.uer.porrò.

40 Emancipatio ut fiat,aliquid dari potest.Item,

Emancipatio debet esse uoluntaria. in Spec. de offi. ord. uer. reus uerò. & quòd precio fieri possit,tenet Bal.in l. licet.C. de lib.cau.& Alex.in l.utrum.de uerb.obli.

Emancipatione soluitur arrogatio, & quid si fiat sine causa. Item,

Emancipari an possit inuitus. in Specul. de pig.§.ij. uerb. Arrogator.

Emancipationis & patrię potestatis differentia sublata est hodie,quo ad successionem. in Spec. de succes.ab inte.uer.ratione.& j.uer.emancipatos.uer.ij. & per discursum.

Emancipatus filius an possit stare in iudicio contra patrem.in Spec. de actore. uersic.item quòd est filiusfam.

Emancipatus an succedat æqualiter cum suis,& qualiter petat hæreditatem. in Spec. de iudic.§.j.uer. est & alia.quòd sunt exæquati hodie: sed dic ut j.eod.uersic.xij.xxxij.& xxxiiij. cum multis alijs seq. usq; in finem.

Emancipatus sine causa à patre arrogatore, quid habeat in bonis arrogatoris.in Spe. de pig.§.ij.uer.arrogator.

Emancipato si pater donet, an insinuatio requirat.in Spec.de dona.uer.quid si tempore.

Emancipatus potest testari. in Specul. de testa.§.ij. uersic.alia quoque.

Emancipatus pauper an petat alimenta à patre,si tempore emancipationis habuit partem suam, & promisit amplius non petere.Et,

Emancipati an sint alendi à patre. in Spe. qui fil. sint legi.uer. quid si is.& seq.& j.eod.uer.xlvj.

Emancipato non tenetur pater aliquid dare de suo. Bald.in l. quamuis.C.de fideicom.

Emancipatus si habuit legitimã,& renunciauit cum iuramento,non potest postea aliud petere,etiamsi patris opes auctæ sint. Bald.ibi etiam, quid de filio in potestate.j. Filius præteritus.uersi.v.sicut etiam dicitur,quòd

10 Emancipatus nõ tenetur patri facto inopi restituere quod habuit ab eo.Bal.in d.l.quamuis.

† Emancipatus an si renunciet emancipationi, reintret sub patria potestate,uide do. Pet. Phil. Cor. in cõsi.ccxxviij.incip.Quod dictus.in litera F.in iiij.parte.]

Emancipatus si possidet uiuo patre, pręsumitur ei facta donatio.Bal.in l.siue possidetis.j.col. C.de proba.

Emancipato succedit pater in usufr. sed frater in proprietate. l.de emancipatis. & ibi Baldus C.de legi.hæ. sed hodie secus est: quia exæquati sunt emancipati, & sui: unde simul succedent, per authen. defuncto. C. ad Tertul. secundum Bald.ibi.

Emancipatus post annum transmittit ius deliberandi ut agnatus:sed suus transmittit ut legitimus. Bald.in l.licet.pen.q. C.de iure delib.

Emancipatus exhæredatus cũ causa habet necesse petere bonorum possessionem causa litis agnoscendæ, quam debet petere intra annũ, aliàs est exclusus ab omni remedio querelæ.Bald.in l.certum.pe.col. C.unde cognati.

Emancipato an præsumatur facta donatio à patre ex simplici datione. Baldus in authen. ex testamento.iiij.& vj. colum. C. de coll.

Emancipatus prodigus potest habere curatorem,cuius authoritate potest renunciare successioni paternæ, uiuo patre: uel cum iuramento, si non habet curatorem. Bal.in l.pactũ. vij.q. C.de colla.no.in l.cui bonis. de uerb.oblig.

Emancipati non conferunt quæsita post mortem.l.nec emancipati.& ibi Bal. C.de colla.

Emancipati non habent peculium. Bald.in l. ut liberis.j. col. C.de colla.

Emancipati conferunt data eis ex causa emancipationis. l. ut liberis.& ibi doct.& l.illud.per Bal.C.de colla.

20 Emancipatus non imputat sibi in legitimam, quod datum sibi est ex causa emancipationis. Baldus in l. illud. de colla. & quid si pater in testamento uelit id computari. Ioan.And.in addi. Spec. de instru. edi.§.xiij.uer. sed super. in j. addi.

Emancipatus succedit patri etiam de iure ciuili. l. meminimus.& ibi Bald. C. de legi.hære.l.j. & ibi Bart. C.communia de succes.

Emancipatus an conferat bona sua suis, & an emancipatis. in l.emancipati.& ibi Bald.ult.col.C.de colla.

Emancipatus præteritus tenetur præstare legata omnib. Bal. in auth.ex causa.vij.col.C.de lib.præte.

Emancipatus an succedat in emphyteusim. in Spe. de locato. §.vj.uersi.aliquando quis recipit. & Sali.in l.ij.xiiij.q. C.de iure emphy. Alex.de Vin.in c.potuit.iiij.q.de locato.

Emancipatus minor potest habere quemlibet extraneum curatorem, etiamsi habeat patrem. Angel.in l. amicissimos.§. Lucius.ff.de excu.tut.

Emancipatus non est suus,etiam hodie, sed similis suo, Bald. † in l.meminimus.C.de legi.hær. † Et in l.si proponas.de in-offi.test. An de iure nouissimo sit suus,uide Fran. Are.in l.si filius, qui patri.in vj.col. uer.extra gloss.ibi: relinquitur.& in l.cùm ex filio.in iij.col.uersi.in ea.glo.ibi: nec querelam. de uulg.& uide j.in uersi.xxxij.]

Emancipatus corrigi non potest à patre. Bal. & doct. in l.si filius.C.de pat.pot.Item,

Emancipatus non potest à patre includi in uinculis,nisi sit furiosus.Bal.in l.pe.C.de obse.pa.præst.

Emancipatus an succedat in feudum. Bal. quòd sic,in auth.in successione. C. de suis & legiti.

30 Emancipatus non dicitur agnatus. Bar.in l.j.§.diui. el ij.ff. ad Syllan.Bal.in auth.in successione. C. de suis & legi.l.tutelas. de cap.di. Anto. Ros.in tract. de succes.ab intest.xxx. col.& s.Agnatio.uersi.xiiij.

Emancipatus potest præteriri. est glo.fin.in auth.de hę.& Fal. §.exhæredatos.col.j. Io.de Imo.& Io.de Por.in l. cùm ex filio.de uulg.& pup.

Emancipatus,& suus,hodie sunt exæquati,per l.meminimus. & ibi

& ibi Bar. & doct. C. de legi. hær. ubi per Bal. in l. j. & ibi Bar. C. communia de succes. per Bald. in authen. in successione. C. de suis & leg. Quod est uerum, in successione ab intestato: ut j. eod. uersic. xxxviij. non in successione contra testamentum. glo. in l. qui se patris. C. unde liberi. in auth. ex causa. & ibi Bal. in vj. col. C. de libe. præte. Unde

Emancipatus præteritus cum causa habet bonorum possessionem contra tabulas intra annum, sed sine causa habet ius dicendi nullum: suus uerò præteritus cum causa, uel sine, habet ius dicendi nullum. Bart. in l. filio præterito. ff. de iniusto testa. Bald. in l. certum. pen. col. C. unde cogna. not. in authen. de hær. & Fal. §. exhæredatos. per Dy. in l. Gallus. de li. & posthu. & per Bart. ibi in §. & quid si tantũ. & in l. filius. ff. de mino. in authen. ex causa. C. de lib. præte. ubi idem dicit, & ibi Bald. in vj. col. quòd præteritus, etiam hodie, non dicit nullum. Item,

Emancipatus suo est exæquatus hodie in tutelis. Bart. in l. ij. ff. de legi. tu. & in l. ij. C. eo. tit. Item,

Emancipatus hodie est exæquatus suo in collatione. Bal. in l. si emancipati. iiij. oppo. C. de collat. sed ibi Bart. tenet contrarium. Item,

Emancipatus non est exæquatus suo, quo ad transmissionẽ: quia suus transmittit non aditam, sed emancipatus non. l. si fratris. & ibi Bal. C. de iure delib. & j. eod. uer. xlix.

Emancipatus excludit cognatos, stante statuto, quòd agnati excludant cognatos. Bal. in l. fi. C. de emanci. lib. & in l. meminimus. in lect. antiqua. C. de legit. hæred. & omnino per Ant. de Rose. in tract. de suc. ab inte. xxix. col.

Emancipatus ab intestato non succedit simul cum suo: quia in hoc hodie non sunt exæquati, secundum Albe. de Rosa. & Ang. de Vbal. in rub. C. qui admitti. pen. col. & suprà eod. uersi. xxxij.

† Emancipatus nepos an contra tabulas & querelam intentare possit: uide Fran. Are. in l. cùm ex filio. in iij. col. uersi. in ead. glo. ibi, nec querelam. de uulg. & pupil.]

Emancipatus dicitur de familia, & ideo potest uendicare res in familia relictas, alienari prohibitas extra familiam. l. peto. §. fin. de leg. ij. Bart. contrà. in l. j. §. de matris. ff. ad Syl. ubi dicit, quòd

40 Emancipatus non dicitur de familia patris.

Emancipatus non acquirit usumfructum patri in aduenticijs. Insti. per quas personas no. acqui. secundum Alb. de Ros. & Ang. de Vbal. in rubr. C. qui admit. penul. col.

Emancipatus potest patrem in ius uocare uenia impetrata, non aliàs. l. ij. C. de in ius uo. Alb. de Ros. & Angel. de Vbal. in rubr. C. qui admit. pen. colum. & Bald. in l. quamuis. C. de fideicom.

Emancipatus arrogatus ab aliquo non succedit patri naturali emancipati, durante arrogatione. Bald. in l. pe. ult. colum. C. de adoptio.

Emancipatus an habeat beneficium. l. fin. C. de repu. hær. ut hæreditatem semel repudiatam possit adire. gl. & Bart. in l. nonnunquam. de coll. bo. quòd sic. Bart. & doct. in d. l. fin. ubi Bald. dicit, quòd potest pœnitere usque ad annum, re integra.

Emancipatus ab auo non potest auo mortuo reuocari per patrem suum in potestatem ex causa ingratitudinis. Bart. in l. qui liberatus. ff. de adoptio.

Emancipato nõ debetur legitima, sed alimenta sic. Bal. in l. j. v. col. C. quando non pe. par. pe. accre. & s̄. eod. uer. vij.

Emancipatus filius succedit patruo. l. meminimus. & ibi Bald. C. de legi. hære.

Emancipatus, si non est mercator, non potest carcerari. Bal. in l. si ex alio. C. quod cum eo.

Emancipatus transmittit hæreditatem non agnitã ad descendentes, non ad extraneos. text. sing. secundum Bar. in l. j. C. de his, qui ante aper. tabu. & s̄. eod. uersi. xxxvj.

50 Emancipatus emens fundum de residuo fructuum fundi sibi dati per patrem pro alimentis, acquirit sibi, non patri: sed si est in potestate, acquirit patri, tanquam profecticium. Bal. in l. cùm oportet. in prin. C. de bo. quæ lib.

Emancipatus minor nõ restituitur in integrũ aduersus emancipationem: quia non dicit̃ lęsus, ex quo est factus liber. Cy. & Bal. in l. cùm oportet. §. cùm autem. C. de bo. quæ liber.

Emancipati filij an prosint patri ad excusationem tutelæ. in l. amicissimos. §. Lucius. de excu. tut.

Emenda, id est, satisfactio. clem. j. de deci. & ibi Card. ubi etiam dicit, quòd quandoque ponitur pro pœna delicti: per cap. cùm dilectus. de offic. ordi. & quòd quandoque dicitur iusticiaria. capitul. recolentes. de statu monach.

† Adde secundum Chasse. in consue. Burgun. tit. des iustices & droictz dicelles. §. vij. quòd emenda non est uerbum iuris, sed introductum per consuetudinem: & sumitur apud Gallos pro pœnis pecuniarijs: & dicitur fructus iurisdictionis, sicut mulcta, & pœna. Bart. in l. fi. ff. sol. mat. Bald. in l. j. C. de fru. & lit. expen. Iacobi. de san. Geor. in tractatu Feudo. in uer. Marchio. Et potest iudex ad emendam condemnare blasphemantes Deum in sede sua, uel iniuriam proferentes. gloss. in c. Deus omnipotens. in uer. iudices. ij. q. ij. & in l. j. C. qui, & aduers. quos.

Emenda fit restituendo usurpatum, uel æquiualens. Card. cle. j. de decimis. ubi dicit uerum, etiam non habita ratione, ne egeat: & quòd non incurritur pœna, si subsit inopia impediens emendam.

Emendare sententiã potest causa expressa propter errorem iudex appellationis. Bal. in l. generaliter. §. sed iuramento. C. de reb. cre.

Emendatio damnorum datorum tempore guerræ potest per statutum permitti, & tolli. Bal. in Marg. uer. guerra.

Emendatio damni debet fieri per uillam usufructuario, & non proprietario, quando damnũ est illatum in fructibus. Flor. in l. si fur. aliàs l. Iulian. ff. de usuf. & suprà uerbo, Damnum. uersi. xxxix.

Emendatus non præsumitur aliquis, nisi probetur eo modo, qui ponitur in c. testimonium. de testi. & Petr. de Anch. in consi. xxx. Item uerum, nisi post triennium. in auth. de mona. §. ij. & j. uer. semel. uer. ij.

Emendatio libelli formalis admittitur quandoq; usq; ad sententiam diffinitiuam, dummodò reus ab illa instantia absoluatur. l. libellorum. de accu. l. j. ff. si men. fal. mo. dix.

Emendatio circa qualitatem actionis propositæ potest fieri quandoq; usq; ad sententiam. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. Sed

Emendatio circa rem ipsam, uel quantitatem petitam principaliter, admittitur usque ad id tempus, ad quod admittitur mutatio. l. non potest. & l. de qua re. ff. de iudi. Item & accessoriè, si emersit ante litis contestationem: secus, si pòst, secundum Ioan. Pap. in Sum. in lib. rei uen. uer. non adstringens, &c.

Emendatio libelli potest fieri post litem contestatam de consensu partium. Bald. in authen. hodie. in fin. C. de iure. cal. Item,

Emendatio libelli fieri potest ante litis contestationem, refectis expensis. Bald. in l. edita. iij. col. C. de eden. & Specul. tit. de libel. conce. §. viij. uersic. sed & si aduersario. & titul. de expen. uersic. xxx. Angel. in authen. de litigiosis. §. omnem uerò. coll. viij. ubi dicit hodie non emendari ante litis contestationem. † Et per Franc. Aret. in l. eum, qui. de iureiur.]

Emendatio libelli quomodo dicatur. Bar. & Bald. & doct. in l. edita. C. de eden.

Emendatio libelli obscura & inepta uitiat, uel superflua. Bald. in l. edita. v. col. C. de eden.

Emendandus libellus si restituatur producenti per notarium actorum, malè facit notarius. Bald. in l. cõtractus. in vj. col. C. de fide instru.

Emendans libellum nõ tenetur soluere gabellam nouam, nec nouas sportulas, si primò soluit in porrectione libelli ex forma statuti. Bar. in l. edita. j. char. C. de eden.

Emendatio libelli in causa appellationis fieri non potest. Bal. in addi. Spe. de appel. uer. an libellus.

Emendatio à crimine quomodo probetur. in Spec. de teste. §. j. uer. item quod est.

Emendatio libelli non potest fieri, quando quis uult proponere actionem famosam, postquam primo proposuit non famosam. Bart. in l. edita. in fi. C. de eden.

Emendatio libelli ante litis contestationem minuendo, uel detra-

detrahendo fieri potest. Item addendo, si additio cadat sub actione instituta. Item post litem contestatam etiam minuendo, dummodo fiat animo renunciandi in totum ei quod minuitur: non addendo circa rem petitam, sed addendo de fructibus sic. Item ante litis contestationem, & post, addendo & minuendo circa qualitatem fieri potest emendatio, si non mutatur actio, nec factum. alias secus. Item circa obscuritatem etiam usq; ad sententiam fieri potest. Ita dicit do. meus do. Fran. de Capi. listæ. post doc. in l. edita. uer. aggrediamur. & ibi Bald. in xij. col. & seq. uer. ex prædictis. C. de eden.

Emendans an, & quando puniatur in expensis. Bald. in l. edita. xv. colum. C. de eden. vij. oppo. Abb. & doc. in ca. pastoralis. de causa poss. & propriet. Bartol. in d. l. edita. ulti. char. dicit quòd sic demùm, si reus est damnificatus, non aliter. Item uerum officio iudicis. Bar. ibidem. Item uerum, etiam si sit minor, uel mulier, quia eius curator uel tutor cogitur expensas reficere. Bar. ibi. ad fin. & j. uer. Expensarum condemnatio. uer. lxxxiij.

Emendationis materiam supple j. uer. Libellus emendatur. per totum.

† Emendatio an per sacerdotem pœnitentialiter confitentem probetur. Felin. in cap. j. in j. colum. de excep. in uer. per sacerdotem.]

† Eminens scientia quæ dicatur: dic secundum Innocen. & Abb. in c. cùm in cunctis. de electio. quòd eminens scientia dicitur illa, per quam quis scit difficillimas quæstiones explicare, & diffinire in promptu sine reuolutione librorum: mediocris uerò dicitur, per quam difficiles quæstiones deciduntur, cum reuolutione tamen librorum: sufficiens autem est legitima, requisita secundum qualitatem officij, seu beneficij.

Emologatio, id est, laudatio. gl. in l. ne in arbitris. §. fi. ff. de arbitris.

Emologatio laudi fieri debet post laudum, non ante. l. cùm antea. & ibi Bal. C. de arbi. & ibi Bart. & tenet Bal. in addi. Spe. de loca. uer. de emologatione.

Emologatio laudi, quod est nullum, nihil operatur: quia laudum nullum, etiam emologatum à partibus, non ualet. Bal. in tit. de pace Constan. §. sententiæ quoq;. ubi dicit laudum non emologari, super quo non præcedit compromissum. & Alberi. in l. antepe. ff. de iudi. & c. examinata. de confir. utili uel inutili. & Alex. in l. licet. §. si seruus. ff. de peculio.

Emologatio facit, quòd laudum mereatur executioné. j. Sententia arbitri.

Emologatio non tollit beneficium reductionis, si enormis sit læsio in laudo, secundum Lanfran. post Dyn. in tractatu de Arbitrio. vij. parte, xiiij. quæst. uersic. sed quid si in compromisso.

Emologatio non inducitur ex uerbis notarij lata, data, & promulgata sententia partibus præsentibus, & non contradicentibus. Bart. & Bald. in l. ne in arbitris. in fin. C. de arbi. & Lanfran. ubi suprà in j. parte. uersic. emologatio. Secus, si dicitur in ea, Partibus præsentibus, & consentientibus. Bal. in addi. Specul. de arbitrio. uer. de emologatione. Item ex clausula, Toties, quoties, &c. Cardin. in cle. quamdiu. de appellationibus.

Emologatio in contractu locum non habet. Bald. in d. uersic. item nec in arbitramento. Bald. ibidem. sed in arbitro mero sic: scilicet quando compromissum factum est nudo pacto sine pœna. l. penul. C. de arbi. non quando cum pœna. Bald. in d. uer. ibi: sed in mero. Item cessat emologatio in arbitrio mero, quando pœna est in compromisso sine clausula, Rato manente pacto: secus, si sit dicta clausula & pœna. Bald. ibi. & in Spec. uersic. quicquid ergo. Item emologatio locum habet, quando compromissum factum est per stipulationem sine pœna, licet aliqui contradicant, secundum Bald. ibidem. Sed si compromittitur per stipulationem cum pœna, & cum clausula, habet locum emologatio, sicut in pacto dictum est. Bald. ubi suprà, & Bart. in d. l. cùm antea. & in l. si duo rei. in prin. ff. de arbit.

Emolumentum præstandum est obsequioso. in Spec. de salario. §. iiij. uer. quid si clericus.

Emolumentum propriè est lucrum molendini, sed impropriè dicitur omnis commoditas. Card. in cle. statutum. in princ. de elect.

† Emolumentorum appellatio generalissima est. Raph. Cu. in consi. clxij. post prin.]

† Et adde, quòd emolumentum acceptans non potest recusare onus annexum. l. neminem. & ibi Bar. ff. de leg. ij. l. quoniam. & ibi Bal. C. de natu. liber.

Emphyteusis dicitur ad annuam præstationem frumenti. Bald. in l. liberti. penult. col. C. de ope. lib. Item dicitur ab emphono malè, uocabulo Græco, quod est melioratio. Cardin. & Imo. in cap. potuit. de locati.

† Barbari, huius neglecta sententia, dicunt emphyteusim insitionem, seu plantationem significare, ab ἐμφυτεύω, quod est insero, siue planto: φυτὸν enim planta est. Inde apud Iurisconsf. Fundus in emphyteusim dari dicitur, id est, in plantationé. Quod item ad orthographiá attinet, ut emphyteusis, non emphyteosis, dicatur, Græci sermonis ratio exigit.

Emphyteusis quid sit. Card. Zab. in c. potuit. in ij. col. uer. quęro itaque. de loca.*

Emphyteusis dicitur etiá locatio in perpetuum pro uno numo annuatim soluẽdo. Bal. in rub. C. de iure emph. & Alex. de Vin. in c. potuit. ix. charta. de loca.

Emphyteusis etiam pro uno numo, uel uilissima pensione, dari potest. Bal. in §. donare. qua. olim fue. po. ali.

Emphyteusis dicitur locatio. Bald. in l. ij. iij. q. C. de rescin. uen. Sed Bald. in l. j. j. q. C. de hære. insti. & in l. j. C. de iure emphyt. dicit, quòd non est nec uenditio, nec locatio. & Spec. de emp. & uen. §. nunc dicendum. in uerbo, Quid de concessione: sed libellus ualet, quo dicitur, Titius locauit in emphyteusim. Ioan. Andr. in addi. Spec. de loca. §. v. in prin. Idem Bald. in d. l. j. de iure emphy. ponit differentias. & j. eo. uersi. ix. & per discursum.

Emphyteusis dicitur, etiamsi uendatur fundus in emphyteusim. Bald. in rubr. C. de iure emphyt. & Alexand. in d. c. potuit. x. charta.

Emphyteusis subiacet beneficio. l. ij. C. de rescind. uend. iij. q. contra Spec. tit. de empt. & uend. §. nunc uidendum. §. sed nunquid. sed aliter tenet in tit. de loca. §. vj. uersic. lxx. cum quo tenet Paul. de Castr. in l. si quis cùm aliter. & ibi Ludo. Pon. ff. de uerb. oblig.

† Emphyteusis concessio an debeat in scriptis constare, & an dispositio. l. iterum quæritur. §. qui impleto. procedat in contractu emhyteutico: uide do. Barth. Soci. in cõsi. clxix. incip. Circa primum. uer. primo, quia ut narratur. in ij. parte. ubi etiam propriè compelli poterit ad faciendum instrumentum, dum constet de transactione uel processu, uirtute cuius debet fieri concessio.]

Emphyteusis concessio qualiter fiat, & eius instrumentum. in Spec. de emp. & uen. v. j. ij. forma. † Et uide do. Ias. May. in l. j. C. de iure emphy. in q. j.]

Emphyteusis, est cõtractus medius inter locationem, & uenditionem. gl. doc. & Alex. in d. c. potuit. de locato.

Emphyteusis differt à locatione. Primò, quia locatio consistit etiam in rebus mobilibus, sed emphyteusis in immobilibus tantùm. gloss. & doc. in d. cap. potuit. Secundò, quia in emphyteutam transit utile dominium, & possessio naturalis. l. j. & ij. ff. si ager uec. uel emph. pe. l. si ut certo. §. si duobus. ff. commodati. in l. iij. §. ex contrario. ff. de acqui. pos. in Spec. de loca. §. vj. uer. xlv. & uersi. seq. sed in conductore secus est. l. j. C. de usucap. transfor. l. non solùm. ff. locati. l. qui rem. C. eod. tit. Tertiò, emphyteuta non soluens canonem intra terminum, cadit à iure suo: secus in conductore. l. ij. C. de iure emphy. Quartò, secundum quosdam, quia conductor rem sibi locatam alteri locet. l. nemo. C. loca. sed emphyteuta non. Sed hæc opin. reprobatur: quia etiam emphyteuta locat ad modicum tempus. in Specul. ubi suprà. uer. cxxiiij. Cyn. in l. ij. C. de iure emphy. Bald. in authen. nisi rogati. C. ad Trebell. Insti. loca. §. adeò. per gloss. Quintò, quia emphyteusis est perpetua, sed locatio temporalis. l. j. C. de iure emphyt. & in d. §. adeò. Sextò, quia ex contractu emphyteutico oritur condictio ex l. j. C. de iure emph. Sed ex locato oritur actio ex locato, quæ datur locatori, & actio ex conducto, quæ datur conductori. ff. & C. loca. per totum.

Septimò, quia conductori propter sterilitatem remittitur pensio.l.excepto. C. loca.l.ex conducto.§.j.ff.eo.tit. Secus est in emphyteuta: ut no.in l.j.& ibi Bar. & Bald. C.de iure emphy. & j. uerb. Emphyteuta deteriorans.uersic.ij. & iiij. & uerbo, Emphyteuta soluens.uersi.vij. Octauò, quia pro emphyteusi soluitur modica pensio, sed in locatione soluitur iuxta collectionem fructuum rei locatæ: imò si locator esset læsus infra dimidiam illius pensionis, qua consueuerit res locari, posset petere contractum rescindi, secundum doct.in l.ij. C. de rescind.uendi. & in c.cùm causa. de empt. & uendi.Ioan.And.in addi.Specul.de emp.& uend. §.nunc dicendum. uersic.sed nunquid. & sic emphyteusis pro uno numo ualet, sed non locatio.l. si quis conduxerit.ff.loca.& Ioan.And.in addi.Spe.de loca. §.vj.uer.quartò quæritur. & quod per Bart.in l.si quis ante.ff.de acquiren.possessio.Nonò, quia locator potest rem locatam reuocare ante tempus ex causa necessitatis sibi incumbentis. l. ædem. C. loca.sed in emphyteuta secus, secundum Ioan.Andr. ubi suprà. & j. uer.Emphyteuta.el j.uer.xix.Decimò, quia conductor non potest rem conductam pignorare. l. fin. C. si res alie.pig.da. sit.sed emphyteuta potest.l.tutor.§.fin.ff.de pig.actio. Ioan. And. ubi s. Specu. in uersic.cxxij.gloss.& doct.in d.cap.potuit. Vndecimò, quia emphyteuta tenetur domum reficere.in authen.si quas ruinas. C.de sacrosan.eccle. conductor uerò non tenetur. l. ex conducto. in princip. ff. loca. Duodecimò, quia conductor accipit suas meliorationes, finita locatione. l. sed addes. §. si inquilinus. ff. loca. secus est in emphyteuta.l.ij. C.de iure emph. secundum Mar.de Fa.in l. fi. eod.tit. Ioan. Andr. in addi. ubi suprà, uer.quartò quæritur. & j. Emphyteusis finita. uer.xj.& xiij.quia in locatione pensio est in pecunia tantùm, sed in emphyteusi potest in qualibet re consistere canon.gloss.Insti.locati.§.adeò.Alex.
† consi.xcviij. iiij.parte. † Et an sit species locationis & conductionis, uide do.Pet.Phili.Cor.in consil.cclxxxv. litera I. in iij.parte.]

10 Emphyteusis differt ab emptione. Primò, quia emptor acquirit dominium directum & utile, sed emphyteuta utile tantùm.s.uersic.proxi.ibi. Secundò, quia uenditione perfecta omne periculũ pertinet ad emptorem.l.j. ff. de peric. & commo.rei uen. Insti.de emp. & uend.§. cùm autem. sed in emphyteusi secus est: quia periculum particulare pertinet ad emphyteutam, sed totale pertinet ad dominum, scilicet quando res perit in totum. l.j. ad fin. C.de iure emphy. Institu. loca. §. adeò. Tertiò, quia licet emptor non soluat precium, prætor hoc uendito non resoluitur, sed uenditor agit ad precium. l. non idcirco.de contrahen. emp.sed emphyteuta cessans à solutione canonis cadit à iure suo.in authen. qui rem. C. de sacrosan.eccle. x.q.ij. qui rem.c.potuit. de loca.l.ij. C.de iu.emp. Quartò, quia emptor potest alienare rem emptam sine consensu uenditoris. Secus, in emphyteuta. l. fin. de iure emphy. Quintò, quia in emptione soluitur unicum precium: sed in emphyteusi soluitur canon singulis annis.Ad quod uide Bar.in quęst.publicanus. ubi exponit, an emptori reditus lacus Perusini fiat remissio propter sterilitatem.Et dubium facit, quia dubitatur, an sit locatio, uel emptio. Vide prædicta per do. Alex.in d.cap. potuit.uer.uidimus aliquas.

Emphyteusis differt ab utroque contractu, scilicet uenditionis, & locationis. Primò, ratione originis: quia contractus emphyteuticus est inuẽtus de iure ciuili.l.j.de iure emphy. & d.§. adeò. illi uerò de iure gentium. l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iur.Insti.de iure nat.§.ex hoc.in glo.ubique.Secundò, quia hic est stricti iuris: illi uerò sunt bonę fidei.Instit.de ac. §.actionum.glo.in c.cùm uenerabilis.de exce. Tertiò, quia in emphyteusi potest solui canon in alio, quàm in pecunia numerata.glo.in d.§.adeò.& no.in d.l.j.sed in illis precium, uel pensio debet solui in pecunia. Insti. de contrahen. emp. §.item precium.& l.ij. §.j.ff.eo.tit.& Insti.loca.in prin.Insti. mandati.§.fin. Quartò, quia hic de necessitate requirit scripturam, illi non.l.j.& fi. C.de iur.emph.& glo.in d.§.adeò.& in d.l.j.& in cap.j.de censi.in vj.in glo.mag.in Spe.de instru. edi.§.restat.uersic.sed quid si unus ex testibus. licet in tit.de loca.§.vj.uer.v.dicat contrariũ.& Bar.in d.l.j. & Bu.& Abb. in d.c.potuit.ubi Car.Zaba.tenet primam opi.Ioan.And.in addi.Spec.de loca.in vj.d.uer.v.Ioan.And.& Pet.de Ancha. in d.c.potuit. & ibi Ioan. de Imo. & Cy.Bald.& Sali.in d.l.j. iij.opp. Et hæc opi.est communis, secundum Ioan.de Imo. & do.Alex.in d.c.potuit.vij.charta.

Emphyteusis à liuello differt. Primò, quia emphyteusis dicitur concessio, usque in tertiam generationem, uel in perpetuum: liuellum uerò dicitur concessio ad triginta annos ad renouandum pro certa annua pensione. Azo in Summa C. loca.ij.col.Bar.in l.j.C.de iure emphy.Cy.in l.j.ij.q. C.loca. contra gl.in authen.ingressi.de sacrosan.eccle. Vel emphyteusis dicitur propriè, quando concessio fit ab eo, qui habet directum dominium: liuellum uerò etiam ab emphyteuta, uel feudatario fieri potest pro annua pensione concedendo.Bar.in l.si finita. §. si de uectigalibus.de dam.infec.& Alexand.consi.xciiij.iiij.parte. sed secundum communem usum loquendi liuellum capitur pro emphyteusi.Bart. ibi,& in l.j. C.de iure emph.& Alexand.consil.xcviij. iiij.parte.licet Imo.in c.fi.de preca.dicat liuellum esse, quando concessio fit à uasallo pro annua pensione. Sed uide Bald.in cap.j. §.aut si liuellariæ.quib.mod.feu.amit. & c.j. ij.colum.de ali. feu. & in rubr. C. de iure emph. & plenius per Alex.in cap. potuit. x. charta. de loca. Alex.in consi. lxxj.iiij.parte.Hilarius,&c. dicit communem esse opin.quòd liuellum intelligitur emphyteusis perpetua,& sic nõ ecclesia, & tunc idem sunt. Item in quib. differant, uide omnino Paul.de Castr.in
† consi.cxxxvj.& Bartol.in d.l.j. † Vide do.Barthol.Soci. in cons.xxix.incip.In causa.in princip.iiij.col. ubi tenet, quòd emphyteuticus contractus non differt à datione ad liuellum de nouennio in nouennium. Et hoc idem tenet in cõsil.clvij. incip. Non inutilis. uer.quibus iam declaratis. ibi: nam si dicamus. in ij.parte. ubi etiam, quòd non differt, licet emphyteusis concessio sit, quando fit à domino: liuellarius uerò contractus est, quando concessio fit à uasallo emphyteuta. Et uide Raph.Fulg.in consil.vij.in fi.iiij.col.& Angel. omnino in consi. clxxxiiij. ubi quid sine.& in consi. Differant.& ibi etiam, quòd unum ponitur pro alio, & abutimur istis uocabulis.

Emphyteusis à precario differt, quia per emphyteusim transit dominium utile, sed per precarij constitutionem non, nisi possessio naturalis, & ciuilis, si exprimatur, aliàs nulla possessio transit, si dicatur quòd nulla transeat: si uerò simpliciter fiat, transit possessio naturalis, & penes concedentem remanet ciuilis.gl.in l.& habet.§.cùm quis.ff.de precario.& in c.j.de precario.& ibi gl.& Bart.in l.interdum. ff.de acqui. pos.Item precarium non potest concedi in perpetuum, nec ad certum tempus: aliàs potest reuocari per concedentem. l.cùm precario.ff.de precario.gloss.xj.q.j. precariæ. secus in emphyt.no.in d.l.j.C.de iu.emphy.& in d.§.adeò.Item emphyteusis consistit in rebus immobilibus tantùm: sed precarium potest contrahi etiam in rebus mobilibus.l.ij.iij. & iiij.ff.de precario. Vide Alexan.in d.c.potuit.ix.char.uer.in quo autem differant.sed quandoq; in re mobili est emphyteusis.j.uer.Emphyteusis qualiter.uer.ij.

Emphyteusis à precario in quo differt. Bal. in cap.j. §.aut si liuellariæ.qui.mo.feu.ami. Bald.in rub.C.de iure emp.Bu.& doc.in cap.j.de preca. Alex.in d.cap.potuit.ix.char.de loca. & j.uer.Precario.per discursum.

Emphyteusis dicitur esse in bonis.Pau.de Cast.in l.sciendum. qui satisda.cog.& in l.ij. ff. quod quisque iur.& s.Bonorum appellatione.uer.j. ante fi. ibi: sed an emphyteusis,&c.ergo falsum dicit testis, quòd non habet in bonis, qui habet emphyteusim.Pau.ibi.

Emphyteusis à superficie differt: quia emphyteusis esse potest sine ædificio in solo puro: sed superficies est ædificium in solo alieno.Item & de superficie potest concedi emphyteusis, secundum do. Alexand. in d.c.potuit. x.char. uer.in quo autem.

Emphyteusis à feudo differt.Primò, quia illa est de iure ciuili. l.ex hoc iure.de iusti. & iu. Insti. de iure natu.§.ex hoc iure, per glo.illud uerò est de consuetudine.in tit.de his, qui feu.da.pos. Secundò, quia feudum datur gratis, non pro censu, licet pro seruitio: emphyteusis uerò pro pensione, non pro seruitio.Bal.in addi.Spec.de loca.uer.feudum datur.& no. in c.j.in fi.de feu.da.in vj.leg.commi.& in cap.j.in prin.qui. mo.feu.

mo.feu.amit. & in Specul.de loc.§.vj.uer.quartò quæritur. Tertiò, q̃a uasallus iurat: ut in c.j. de for.fid. & in c.j.de no. for. fi. emphyteuta non, cùm iure cautum nõ reperiatur, secundum Barth.Cep. in c.j.ulti.char.in iij.differentia.de cogni.feu. Quartò, quia uasallus tenetur ad homagium & fidelitatem.cap.j.de for.fide. & c.j.de no.for.fide.sed emphyteuta tenetur ad canonem. Inst.de locat.§.adeò.l.ij.in fi.& l.seq.si ager uecti,uel emp.pe.in l.ij.C.de iure emphy. Quintò,quia emphyteuta non soluens per triennium laico,cadit iure suo.d.l.ij.& per biennium ecclesiæ. d.c.potuit.sed feudatarius non satisfaciens,non cadit. in Spe.de loc.§.vj.uer. lxxv. Quod uerum,nisi pro pensione tantùm detur:secus,si pro fidelitate & pensione: quia non soluens tunc priuatur. Car.Zab.in d.c.potuit.& Barth.Cepo.in c.j.ulti.char.quinta differentia, de cogni. feu. Sextò, quia de feudo inuestiri potest quis per procuratorem specialem.cap.j.§.fi.per quos fi.inue.quod fieri nõ potest in emphyteusi perpetua,in qua solus dominus inuestitur.l. fi. C. de iure emphy. Septimò, secundum quosdam,si uasallus alienat irrequisito domino, feudum reuertitur ad agnatos uasalli,domino excluso. glo. Iaco.de Bel.& doc.in c.j.de suc.feu.§.hoc quoque. emphyteusis uerò reuertitur ad dominum.l.fin. C.de iure emphy. Octauò, quia feudum non potest donari indistinctè. §.donare. qualiter olim feud.alie. po.emphyteusis uerò,etiam à fisco concessa,potest donari saluo iure canonis domino.l.j. C.de fun.pat.lib.xij. gl.& Bald. d.§.donare.& in c.j.§.denique.quæ fuc.pri.caus.bene.ami. gl.in l. fi.C.de iure emphy. ubi Bart.tenet contrarium. Sed uide Bar.Bald.Ang.& Imo. Rapha.& doc.in l.si domus.§.fi.de legat.j. Cy.Bal.& Sali.in d.l.fin. & Alex. in d.c.potuit. xij.char. Nonò,quia emphyteusis potest pignorari. l. fi.C. de iure emph.Institut.loca.§. adeò.l.tutor.§.fi.& l.seq.de pig.ac.l.lex.uectigalis.ff.de pig. doc.& Alex.in d.ca. potuit. feudum uerò non potest.c.j.de prohi.feu.ali.per Fed. Decimò, quia quando uasallus deliquit in dominum,ipse,& sui descendentes in infinitum priuantur: collaterales uerò usque ad quartum gradum admittuntur.c.j.& ibi Bald.si uas.feu.pri.& in c.si uasallus culpam.si de feu.fue.contro.quod non habet locum in emphyteusi, cùm hæc successio confundat ordinem iuris ciuilis, cùm incipiat à posteriori.Bald.in d.c.j.si uas.feu.pri. Vndecimò, quia feudum perditur multis ex causis,in toto ti.qui. mo.feu.amit. & in tit. quæ sit pri.causa ben.amit. ex quibus omnibus emphyteusis non amittitur. Duodecimò, quia si uasallus feudum alienet, & recuperet ipsum etiam incontinenti,ipsum perdit. in c.j.quid iuris,si uas.post ali.feu. & ibi glo.mag. in fi.hodie uerò secus, cùm statim post acquisitionem sit domino apertum. cap.j.§. hic.de suc. feu.& ibi Iaco. Aluaro.licet idem teneat contrarium,& malè,in cap.j.quid iuris,si uasal.feu.pri. nisi remisisset de cõsensu dominorum. quod tamen secus est in emphyteuta, si intra duos menses recuperat. c.potuit. & ibi doc.& Ioan.And.in Nouel.de loca.Bal.in conclu.feu.ti. de prohi.feu.ali.per Fed. Decimotertiò, quia emphyteuta potest in suo testamento disponere de emphyteusi.l.in conuentionalibus. & ibi Bart.de uerbor.obligat. quòd non licet feudatario de feudo.c.j.de suc. feu.c.j.iiij.col. an agn. uel fil. Decimoquartò, quia fœminæ non succedunt in feudum, nisi in inuestitura dictum sit.c.j. §. hic autem. de his qui feu. da. pos. c.j. §.filia.de suc.feu.uel nisi à domino redemerit precio, uel gratia. c.j.quemad.feu. ad fi.perdu.sed in emphyteusi succedunt fœminæ indistinctè.c.ij.& ibi Bald.si de feu.fue.contro.& in authen. de non ali.§.emphyteusim.& Lud.in fin.uer.fœmina.non succedit in feudũ.no.per doc.& Alex.in d.c.potuit. Decimoquintò, quia emphyteusis in dotem dari potest, feudum non,in Spec.de loc.§.vj.uer.ccxcij.cap.j.§. donare. qualiter ol.feu. po.ali. doc. in l. usufructus.ff.solu.matri. Alex.in c.potuit. iiij.q.de loc. Decimosextò, quia in feudum non succedunt muti, surdi, & aliter imperfecti.c.j.an mut.uel aliter imperfe.sed in emphyteusim sic, secundum Lud.Pon.in sing.uer. clxxviij.hodie fœmina. & Bald.in ti. de pac. Constan.xxvj. colum.Barth.Cep.in c.j.in fi.de cogn.feu. Vltimò, quia emphyteusis requirit scripturam, sed feudum probatur etiam per testes. Bal.in rub. C.de cond.ex lege.ult.col. † Vide do. Ias.May.in l.j. C.de iure emph.in col.xj.uer.v.& ult.]

Emphyteusis à feudo qualiter cognoscatur.Bald.in addi.Spe. de loc.uer.feudum.

Emphyteusis & feudum, æquiparantur, nisi in his quæ sunt contra regulas iuris communis: ut per doc. in c.j. de feu.& Alex.con.lxxxvij.iiij.parte.

20 Emphyteusis concordat cum feudo. Primò,quia neutrum consistit in re mobili. De emphyteusi patet in l.ij.C.de iure emphy.& in l.j.si ager.uec.& Inst.loc.§.adeò. De fundo patet per glo.in c.j.si uas.ab ali.fue.inter. Secundò, quia in feudo fit duplex inuestitura,scilicet propria & impropria. Propria est,quæ incipit à traditione possessionis titulo inuestituræ. Impropria, quæ fit mediante aliquo signo, puta ense, baculo, hasta,uel annulo, positis in manu uasalli loco inuestituræ.c.quid sit inuesti. sicque omni casu probatur, quòd uerba tradentis ad hæc apta omni casu sunt necessaria, nec sufficit nuda traditio. cap.j.quib.mo.feu.const.potest.arg.l. nunquam nuda.de acq. re.do. Imò, quod magis est,quo ad ius acquirendi feudum,non sufficit,nisi sequatur realis traditio possessionis, ad quam dominus est compellendus præcisè, nec liberatur præstans interesse. cap. si. facta.si de feu.fue.contro.c.j.de no.for.fid.c.j.in fi.de controuer.inuesti.& hoc uidetur conuenire cum contractu emphyteutico. l.fin.C.de iu.emph. Tertiò, quia sicut feudum non alienatur sine consensu domini.c.j.de prohi.feu.alie.per Loth. c.j. de prohi.feu.ali.per Fed.sic nec emphyteusis. l. fin.C.de iure emph.& Alexand. consl.lxxxvij. iiij.parte. Quartò, quia iura feudalia, quæ uolunt id, quod dicitur, quòd uasallus alienans cadit à iure suo, intelliguntur in uasallo scienter alienante:secus, si ignoranter.c.j.in fin. de conten.inter do. & empt.feu. ca.si uasallus feudum. si de feu. fue. contro.habent locum etiam in emphyteuta alienante,ut distinguatur an fuerit sciens uel ignorans.Bald.in d.c.j.& in d.c. si uasallus.Iaco.Aluaro.& Barth.Cep.in c.j.de cog.feu.prima char. iiij.concor.& est casus.in d.c.j.in fin.ibi: idem in omnibus alijs alienationibus. Et quod dixi de ignorantia, intellige, scilicet facti. glos.Bald.& doct.in d.ca.j.de conten.inter do. & emp. Quintò, quia sicut feudũ simpliciter receptũ intelligitur,scilicet pro se,& filijs suis masculis:l cet in inuestitura non sit facta mentio de hærede.c.j.de duob.fratri. à capi. inue.& gloss.in cap.j. quib. mo.feu.consti.po.ita etiam emphyteusis, secũdum Bald. in d.c.j.& Alexand.consl.lxxxvij. iiij.parte.j.§.proxi. Sextò,quia sicut filius non potest regulariter succedere in feudo, nisi acceptet hæreditatem patris.cap.j.& ibi Iaco. de Aluaro. an agna. uel fil.defun. ita etiam filius emphyteutæ, nisi acceptet hæreditatem patris, non succedit in emphyteusim. in authentic. de non alie.§. emphyteusim. & Bart. in l.ut iurisiurandi. §. si liberti. ff. de oper.lib.de quo per Bartol. Bald.& doct. in authen. si quas ruinas.de sacrosan. eccle.in auth. unde si parens.de inoffic. test.Iac.de Alua.in c.j.uer.quintò quæro.cum gloss. v. præal. Septimò,quia nec in feudo,nec in emphyteusi habet locum dispositio l.ij.C.de rescind.uend.& in Spec. de emp.& uend. §.nunc dicendum. uersic.quid de concessione. Sed quòd non habeat locum in feudo, casus est sing. cum gloss. in cap.ad nostram.de reb.eccl.non alie.Ludo.Pon.sing.in l. si quis cùm aliter.de uerbor.obliga.quod tamen,secundum quosdam, secus est in emphyteusi. d. c.ad nostram. & tenet Spec.in d.c.§.vj.uer.xc.& Paul.de Castr.in d.l.ij.& Lud.ubi s.viij.colum.in princ.de uerbor.obliga.& Barth.Cep.in c.j. de cogni.feu.pe.char.in fin.& in c.j.xj.differentia.eod.tit. & Pet.de Sun.in l.ij.uer.aduerte.C.de rescind.uend. Octauò, quia sicut licentia alienandi feudum intelligitur cum clausulis secundum naturam feudi, uidelicet cum consensu domini,ita & licentia alienandi emphyteusim,secundum Alexand.in consil.lxxxvij.& seq.iiij.parte. Nonò, quia feudum pro se, & filijs masculis, sicut per unum ex filijs in extraneum alienari nõ potest,quo ad partem suam.c.j. de ali.feu. pa.ita & emphyteusis. doc. & Bartol. in l.si mihi & Titio.de uerb.oblig.Alex.d.consi.

Emphyteusis est genus alienationis.in Spe.de loca.§.ij.

Emphyteusis stipulata pro se & hæredibus intelligitur pro liberis.in Spec.de testa.§.j.ad fi. Item non intelligitur de extraneis. Bald. in l.liberti.ult.colum.C.de ope.li.& in l.fi.ij.col.de hære. inst.per Barto.in l. Gallus.

Gallus.§.etiam.de lib.& posthu. ubi uide an intelligatur de hæredibus primi gradus tantùm,& sic de filijs. Bald.in d.l. fi.dicit, quòd intelligitur usque in tertiam generationem in emphyteusi ecclesiæ, per auth.de non ali. §.emphyteusis.& in l.antiquitas. per Bald. C. de usufruc. Item Bald. in l.si in personam. in fi. C. de fideicom.tenet,quòd intelligitur pro hæredibus, uel descendentibus in infinitum, & uno repudiante, ad proximiorem in gradu deuoluatur. Item intelligitur pro hæredibus descēdentibus.Alexand.plenè in con. cxviij. ij.parte.

† Emphyteusis pro se, & alijs de domo sua ipse nominatus præfertur, & postea ueniūt alij de domo ordine successiuo. Bal.in l.cùm ita.§.in fideicom.ff.de leg.ij.]

Emphyteusis pro se,& hæredibus masculis, debetur filijs, etiā non hæredibus.Bald.in l.Caius.ff.solu.mat.Sed ibi Ioan.de Imo.tenet contrà,in j.col. Sed opi.Bal.tenet Bartho.Cepo. in sing.uer.xij.Item per Alexand.in l.quod dicitur.de uerb. obliga.in vj.char.

Emphyteusis pro se, & hæredibus, an debeatur filijs non hæredibus. Bald. in l.filiusfa.§.cùm quis de lega.j. & in l.ut iurisiurandi.§. si liberi. de ope.lib.per Bart.uide Bald.& Imo. in l.Caius.solu.ma.Ioan.de Imo.& Alex.in c.potuit.vj.q.de loc.Bal.in ca.j.an agna.uel fil.& in l.liberti.C.de ope.libe.& l.nepotes. C. de suis & legi. & in l.iij.C.de fideic. & in l.j.C. de iure emph. per Bart.in l.Caius.§.etiam si.de lib.& posth. in l.ex facto.§. fi. ff.ad Trebell.Salic.in l.ij.xx.q.de iure emphy.Pau.de Cast.in l.tale.§.fina.ff.de pact.glo.in l.etiam.sol. ma. Anto.Rose.in tracta.de succes.ab intest.xxviij.col.Item per Pau.consil.cxxxv. & per Alexan. in l.quod dicitur.& in consi.ix.ij.parte.

Emphyteusis pro se, filijs & hæredibus, an debeatur filijs non hæredibus.s.prox.uer. & Bald.in l.j.de iure emphy. Pau.de Cast.in consi.ccxxxv.quòd non. & Alex. in l.sed si hac.§.liberos.ff.de in ius uoc. & in l. quod dicitur.de uerb.obl.& j. & an extraneis hæredibus, per Alex.consi.lvj. ij.parte.& in consi.lxxj.iiij.parte.quòd sic.

Emphyteusis pro se & liberis stipulata per patrem ab ecclesia, intelligitur pro filijs ut filijs,non ut hæredibus.Sed

Emphyteusis pro se,& liberis hęredibus,intelligitur pro filijs, si sunt hęredes,& non aliter.ut plenè per Alex. in l.quidam. §.nihil.de eden.& plenius in l.quod dicitur.de uerbor.obli. vj.char.& in d.consil.ix.

Emphyteusis pro se, & hæredibus legitimis, & naturalibus, quomodo intelligatur.Alex.d.consi.lvj.ij.parte.

Emphyteusis pro se, filijs & hæredibus, an debeatur hæredi extraneo cohæredi filij stipulantis. Alex. plenè in d.l.quod dicitur.penult.colum. & in vj.charta. de uerbor.oblig.post Bald.in l.j. C.de iure emph.& in l.Caius.solu.matrimo. Vide do. Barth. Soc. in consi.xlv.incip.Capiendo.circa princip. ij.colum. in j.parte. quòd si emphyteusis concedatur pro se, & hæredibus, non ueniunt extranei, nisi dicatur, quibuscunque hæredibus: quia tunc ueniunt,ac si expressè mentio facta fuisset:imò tunc transit ad legatarium.De quo etiam uide Bald. in l. etiam filios. solu. matrimo. & do. Pet. Philipp.Corn.in consi.xiij.incipi.In præsenti. in litera B.in iij.parte.]

Emphyteusis pro se & hæredibus, an debeatur legatarijs. in Spec.de loca.§.vj.uer.cxij.& uide j.uer.Hæres.uers.ix.& in consi.s.alleg.

10 Emphyteusis pro se, & filijs hæredibus, an debeatur hæredibus institutis in re certa. Bart. in l.iurisiurandi.§. si liberi. de ope.lib. Bald. in l.liberti. ulti.col.C.eo.tit.& pen.colum. uersic. sed aliud in contractu, quod no. & per Bald.in auth. si quas ruinas.v.colum. C. de sac.san.eccel.in Spec.de loca. §.vj.uers.lxxviij.Alex. in c.potuit.vj.q.de loca.& Sal.in l.ij. xij.q.uersic.sed iuxta hoc.& plenius per Alexand.in l.quædam.§.nihil. de eden. & Bart.in consil. Dominus amatæ. & consil.suo,quæstio ista habet duo puncta.& Bald.in l.j.xlix. q.ff.de re.di.& per Ang. in l.Gallus. §. etiam. de lib.& posthum. & per Bald. in d. §.nihil.& per Alexand.in l.quod dicitur.de uerbo.obliga.antepe.char.Sed legatum hęredibus Titij debetur,etiam hæredi in re certa.Bal.in d.l.liberti.uer. sed quid si quidam.

Emphyteusis pro se, & hæredibus proprij corporis, debetur descendentibus in infinitum. Bal.in prælu. feu. x.col.Cyn. in l.j.j.q. C.de pactis.

Emphyteusis pro se, & hæredibus, usque ad tertiam generationem stipulata à Caio, quæritur Caio, si Titius nolit ratificare cum omnibus qualitatibus & conditionibus, quibus quæsita fuit Titio: & ideo finitur in tertia generatione Titij,non Caij. Bald.in l.multum. iiij.colum. C.si quis alteri,uel sibi. & Bart. in l.fundum. ff. de act.empti. & infrà, Fideicommissum.

Emphyteusis pro se & filijs,intelligitur pro legitimis,non pro legitimatis. Bartol.in l.fi. C.de his,qui uen. æta.imp. & per Alexand.in l. quod dicitur. penul. chart. de uerbor.obliga. post Barto.& doct.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ad Trebel. & plenius per Alexand.consil.cxxviij.j.parte.Sed an sit eadem, uel diuersa in persona sua, & filiorū, uide Ang.& Pau. de Cast.in l.apud Iulianum.§.si quis alicui.de lega.j.& j.Renunciatio.

Emphyteusis pro se & filijs an intelligatur pro bastardis, & an pro adoptiuis. Dyn. post gloss. in l. Lucius. §.Damæ.de lega.ij.in Specul.de loca.uersic.lxvij.& sequen.Ioan.Andr.& doct.in c.in præsentia.de prob.de adoptiuis.dicit Dy.quòd non:in l.si ita quis.§.his,cui.de lega.ij.Barto.in l.ex facto.§. si quis rogatus. ad Trebel. Bald. in l.generaliter.§.cùm autem. C. de institu. & substit.sub condi.fa. Alexand.in l.adoptiuum.ff.de in ius uoc. & in l.quod dicitur. in penul.char. de uerbo.obliga.

Emphyteusis pro se, & filijs, etiam spurijs, debetur spurio uigore pacti. Bald.in l.ij.C.de iure emphy.& j.uer.Pactum de succedendo.uer.xv.& uer.Pactum domini,& emphyteutæ. uer.fi.& uer.Spurius.uer.xxij.

Emphyteusis pro se,& filijs,uidetur quæsita filijs ut filijs, non filijs ut hæredibus. Bartol.in l.si tibi.§.si pactus. ff.de pac.& ideo debetur filijs etiam non hæredibus, ut ibi. & Pau. de Cast.in consi.clix. & Bald.in l.liberti.vj.col. C.de ope.lib.& in auth.si quas ruinas. de sac.san.eccl. & in auth.unde si parens.in fi.de inof.test.& in l.iij.C.de fideicom.& ideo debet diuidi uiriliter inter eos. Bald.ibidem. & uide omnino Alexand. in l. sed si hac. §. liberos:de in ius uoc.& in l.quod dicitur.de uerb.ob. & in con.lxxj.iiij.parte,ubi refert Bart.in d. §. si pactus. tenet contrarium. † Et per Fran. Are. in d.l. quod dicitur.in antepen.col.]

Emphyteusis stipulata per duos fratres pro se,& filijs,intelligitur stipulata à quolibet pro se,& pro filijs eius,non pro filijs fratris.c.j.de duo.fra.à capi.inue.Bal.in l.j.§.j.in pen.col. C.de cad.tol.Idem in feudo.d.c.j.& ibi Bal.& in l.cùm acutissimi. C.de fideicom.& j.Feudum.uer.lxvj.

Emphyteusis stipulata per matrem pro se,& filijs,quæritur filijs.Bar.in l.quod dicitur.de uerb.obli. & ibi Alex. iiij.char. Alex.in l.stipulatio ista.§.si stipuler.eo.tit.

Emphyteusis pro se, & suis hæredibus, si sit concessa ab ecclesia,intelligitur pro suis eo modo,quo iure sui capiunt : ut in §.sui.Inst.de hære.quali.& dif. Sed si sit priuati, intelligitur pro omnibus hæredibus, etiam extraneis. Ioan.de Imo. & Alex.in d.l.quod dicitur.ult.char. de uer.oblig. ubi plenius per Alexand.qui post Imo. dicit,quòd tunc transit etiam ad nepotem ex filia,& emancipatum,non ultra nepotem. Sed concludit communem opi. esse, quòd transeat ad hęredes, etiam extraneos,si sit talis, quæ de sui natura sit transitoria: aliàs ad solos descendentes.

20 Emphyteusis pro se, & filijs masculis, non debetur nepoti ex filia.j.Nepos ex filia.uer.xx.

Emphyteusis pro se, & descendentibus ex uirili sexu, non debetur nepoti ex filia.Bald.& Im.in l.Gallus.§.nunc de lege. † de lib.& posth.Alex.in l.libellorum. de uerb.sig.†Vnde do. Mari.Soci.in cons.xxv. inc.do.Franc.uer.secundo præsupposito.circa medium,in j.parte.]

Emphyteusis pro se, & filijs, an renuncietur in præiudicium filiorum.j.uer.Feudum.uersic.xxv.& xxxj.

Emphyteusis pro se,& filijs,stipulata per uxorem & uirum,an debeatur filio alterius matrimonij. Bald. in auth. qui rem. de sacrosan.eccl.in Spe.de loca.§.vj. uer.cxlix. & ibi Io.An. in addi. Alex.in c.potuit.viij.q.uer.ex ista.de loca.

† Emphyteusim si maritus accipit pro se, & uxore, & eorum liberis,si uxor habet ratum,utrique acquiritur pro dimidia, ut de-

ut decidit Spec.in tit.de locat. §.nunc aliqua.uersic.cxlviij. & sequitur do.Decius in consi.lxviij.in j.colum.in j.uol. Et secundum istam decisionem, secundum eum, consuluit Alexand.in consi.cxxix.incip.Viso processu.in prin.in ij.uol. Et an maritus renunciando illi emphyteusi posſit præiudicare uxori,uide Deci.in præalleg.consi.in ij.col. uersic.non obstant allegata. ubi concludit quòd non, cùm non posſit maritus præiudicare uxori in iure quæsito.l.seruus dotalis. l.fi.ff.sol.mat.*

Emphyteusis pro se,& filijs,an debeatur filijs, & post mortem patris mortis causa.Bar.quòd sic,in l.mortis causa.ff.de dona.causa mortis.

Emphyteusis pro se, &uno filio, an imputetur ei in legitimam,& an conferatur..Bald. in l.omni modo.§.quæ nuper. C.de inoffi. test. & adde ĩ. eo.uer. Emphyteusis imputatur. uer.penult.

Emphyteusis pro se,& filijs,an debeatur monasterio,quòd reputatur filius. Bald.in auth.nisi rogati.uer.quæro,nunquid in contractu emphyteutico. C.ad Treb.in Spe.de loca.§.vj. uer.cliij.& uers.seq.& ibi Bal. in addi.uer.si recepi.

Emphyteusis pro se & filijs, an transeat ad emancipatum. s̃. uer.Emancipatus. uer.xxiiij.

† Adde,quòd emphyteusis facta pro se, ac filijs suis, an comprehendat filias, uide Arch. in c. si quis suadente diabolo. xvij.q. iiij. ubi refert Guido.de Su.tenuisse,quòd non: quia in contractibus masculinum genus non concipit fœmininum. Quod dictum Arch.allegat Bald.in l.Gallus.ff.de lib. & posth. & Lud.Ro. consil.cccv.incip.Visa facti serie.& Io. de Imo.consi.incipien.In casu præmisso.& idem Io.de Imo. in c.potuit.de loca. & ibi do. Barb. ubi adducit Raynerium de Forli. & Angel. in l. tres fratres. ff.de pactis. & Ioan.de Imol.& Mod.in l.quod dicitur.in xix.colum.ff.de uerb.obli. & in l.si ita scriptum.ff.de leg.ij.& plenè per Alex.de Imo.in l.sed si hac.§.liberos. ff. de in ius uocan. aliquid per Bald.in l.ij.in ij.colum.C.de iure emph. Pet.de Anch.in cle.j.de baptis. Bald. in repetitione l. in suis. ff. de lib.& posth.& Bald. & Imo.in l.cùm auus.ff.de condi.& demon. & Anto.in c.in quibusdam.de pœ. & Sali.in d.l.ij. C.de iure emph.in xxj.q. licet idem Sal. in discursu in d. l. ij. in xvij. q. cum sequenti, diceret contrarium: sed contra eum est communis opi. secus,si fuisset facta pro se & liberis,ut dicunt doct.in prealle. iuribus,& Pe.de Anch.consi.cxxiiij. incip.Visis,& diligenter ruminatis.& consi.ccccxxxiiij.incip.Posset ista domina. Et ita consuluit apud Ariminum, & obtinuit. Et ad prædicta uide consilium Alexandri, incipiens, Super eo, de quo quæritur.in ordine lxj.in j.uol.

Emphyteusis pro se & filijs,debetur filijs,etiamsi de eis non sit facta mentio in inuestitura. Bal.in c.j.ad fi.qui.mo.feu.consti.po.in usibus feu.

Emphyteusis pro se,& filijs fratris,debetur pro dimidia tãtùm filijs fratris, si emphyteutæ supersint filij sui.Bal.in l.cùm acutissimi.in fin. C.de fideicom.

30 Emphyteusis primò concessa Titio, & filijs, si mortuo Titio iterum concedatur filijs,non præiudicatur antiquę formæ concessionis: & ideo non tollitur ius accrescendi per nouam concessionem, uel renouationem factam filijs, sed ut prius censendum est. Bal.in l.j.penul.col.C.quando non pet.partes.

Emphyteusis pro se & filijs,an debeatur nepotibus ex filijs. in Spec.de loca.§.vj.uersic.clxvj. Sali. in l.ij.xxj.q.de iure emphy.Alexan.in cap.potuit.v.q.uersi. ex prædictis.de loca.& Alex.quòd non,in consil.cxxviij.j.parte. & ĩ. uer. Filiorum appellatione.uer.xx.& xxij.

Emphyteusis pro se & filijs, potest à patre stipulante renũciari in præiudicium filiorum. Bartol.& doc.in l.qui Romæ.§. Flauius.de uerbor. obliga. Alex. in d.cap.potuit.xv.charta. de loca. Item per Alexand. plenius in consil.lxxxvij. & seq. iiij.parte.

Emphyteusis pro se, & uno filio, ualet pro se inuita, & pro filio, post mortem stipulantis potest alteri filio asſignari per patrem, & reuocari à filio in potestate, cui sit stipulata: secus,si sit emancipatus,quia ab eo non potest reuocari,ut alteri concedatur. Item secus, si patri & filio sit concessa, & quæsita beneficio concedentis, non si ex re patris. Bald.in l.j.in fin.C.per quas perso.no.acqui.

Emphyteusis pro se,& filijs ex suo corpore natis,debetur etiã nepoti ex filia.Bald.in c.j.§.filia. de suc.feu.Alex.in l.liberorum.de uerb.sig.

Emphyteusis pro se,& descendentibus ex se natis,aliàs reuertatur, debet reuerti, etiamsi filius decesserit sine filijs.Bald. post Cy.in auth.sed & si quis.vj.col.C.de secun.nup.& Alexand.in l.libellorum.de uerbo.sign.

Emphyteusis in dubio uidetur recepta pro se, & descendentibus masculis,sicut feudum.Bald.in c.j. ad fi. quib.mod.feu. consti.po.Alexan.in l.sed si hac.§.liberos.de in ius uoc.& in consi.lxxxvij.iij.parte.& s̃.§.j.& plenius per Alex.in l.quod dicitur.de uerb.obl.ult.char.uer.tenet contrà.

Emphyteusis pro se, & liberis masculis, non debetur nepoti ex filia.Bald.Angel.& Alex.in d.§.liberos. & ĩ.Nepos ex filia.uer.xx.

Emphyteusis pro se & filijs,non potest legari uni ex filijs. Bar. in l.ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope.lib.qui loquitur aliter in l.quod dicitur.de uerbor.obliga. & in l. Gallus.§.j.de lib. & posthum.& in l.in conuentionalibus.de uerbo.significa. ubi dicit uerum in emphyteusi ecclesiæ.& in l.j.§.penult. ff. de superfi. Sed Imo.in l.quod dicitur.prealle. & in d.ca.potuit.tenet,quòd sic.& Bald.in authen.si quas ruinas.de sac. san.eccl.in vj.colum. & in c.j.qui feu.da.po. & Spec.d.§.vj. uersi.lxxviij. & Alexand.in d.c.potuit.xv.char. uer.quartus casus.ubi dicit,quòd opinio Bartol.uerior est. & Sali.in l.fi. C. de iure emphy. Pau. de Castr. tenet cum Spec. in consil. clxvj.v.col.& plenius per An.Barb. in consil.Illud afferam. quod est post consil. xlvij. Alex.iiij.parte. ulti.charta. quòd potest,si sit nouum,non si antiquum.& per Alexand.consil. lxx.iiij.parte.

Emphyteusis pro se & filijs, an posſit legari extraneis in præiudicium filiorum.Ioan.de Imo.& Alex.de Vin. in d.ca.potuit.xv.char. Bald. in l. qui se patris.ix.colum. C.unde liberi.in Specul.ubi suprà,uersic.lxxviij. Salic. d.l.fin.quod per Barto.in l.quod dicitur.& in l.qui Romæ.§.Flauius.de uerbor.obliga.& Ang.in l.apud Iulianum.§.si quis alicui.de lega.j.quòd non.& Bart.consi.Quæstio ista habet duo dubia. & Fede.de Sen.consil.ccxxviij. Factum tale est,duo fratres. Ang.in l.item uidendum.§. nunc uideamus. de pet. hæred. Bald.in c.j.v.colum.de prohi.feu.ali.per Fed.Lud.Pon.in l. j. xij. q. C. quando non pe. par. Quod uerum est,nisi pater acquisiuisset eam ex pecunia sua,non ex liberalitate concedentis. Bald.sing.in l.j. C. per quas perso.no.acqui. Lau.de Fano.Inst.de leg.ag.suc.§.cæterùm.xv.col.& per Alex.con. lxxxviij. & præcedenti. iiij.parte. ubi etiam dicit, an posſit alienari per unum ex fratribus,mortuo patre, in preiudiciũ aliorum.Alex.in d.consilio.

40 Emphyteusis pro se,& filijs, uel descendentibus,nõ transit ad extraneos.Sali.in l.fi.& in l.ij.xvij.& xx.q. de iure emph. Alex.in ca.potuit.xv.charta.de locato.

Emphyteusis pro se,& filijs,& nepotibus, nõ potest legari nepotibus,extantib.filijs,& sic in ulteriori gradu.[Salic. in l.ij. xvij.q.de iure emph.Bart.in l.Gallus. §.j. de li. & post.in l.si Titio.& in l.quod dicitur.de uer.obl.Cy.in l.liberti.de ope. lib.Alex.in c.potuit.xv.char.de locato.

Emphyteusis pro se, filijs & nepotibus,usque ad quadraginta annos,an reuertatur statim,quando emphyteuta decesſit sine filijs & hæredib.an uerò elapsis quadraginta annis.in Spec. de loc.vj.uersi.cxlv. & ibi Ioan.And. in addi.qui tenet contrarium.Vide Alex.de Vin.in d.c.potuit vj.q.prin. de locato. Specul. ibi tenet reuerti post quadraginta annos. Ioan. And.contrà.

Emphyteusis pro se, & filijs, & nepotibus, non transit ad nepotes ex fratre, qui propriè non dicuntur nepotes, nisi desint nepotes ex filio. Bald. in §.similiter.qui.mo.feu.amit.& Dy.in cons.In Christi nomine,Amẽ: diligenter cõsiderata. Bal.& Imo.in l.si dotali.so.ma. & in l.j.C.de suc.edi.Cy.in l. si instituta.§.de inof.C.de inoffic.testa.Item nec ad nepotes ex filia,si fuit dictum pro nepotibus masculis. Bal.in auth.si

† quas ruinas.in fin. C.de sac.san.eccl.†Et Fran.de Are.in iiij. parte sui trac.Feu.in xxv.q.]

Emphyteusis pro se,filijs & nepotibus,debetur ordine successiuo.doc.Bart.& Ange.in l.Gallus.§.quidam rectè.de lib.& posth.

posth. licet Ioan. de Im. ibi contrarium teneat. Vide Bartol. in l. si Titio. & in l. quod dicitur. de uer. oblig. & in l. iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. & per Bald. in l. si personam. C. de fideicom. & in l. fin. C. de impu. & ali. substit. & in l. liberti. vj. colum. de ope. lib. Salic. in l. ij. C. de iure emph. xvij. q. Io. de Imo. & Alex. in c. potuit. xv. charta. de locat. & ibi dicunt uerum post Barto. in d. §. si liberi. si est consuetudo, uel statutum, quòd stantibus masculis fœmina non succedat. Vide ibi, & Alex. con. lxxxviij. iiij. parte. & in d. l. quod dicitur. v. char. pe. col. Item quid in fideicommisso. ↄ. Fideicommissum expirat. uer. x.

† Emphyteusim si quis accipit pro se, filijs & nepotibus usque in tertiam generationem, an dictio usque, ponatur inclusiuè, ita ut comprehendantur pronepotes ipsius, aut exclusiuè, quòd non comprehendantur, nisi nepotes, & non pronepotes: & quid sit generatio, & à quo incipiat, uide do. Maria. Soc. in consi. xxv. incipien. Do. Fran. uer. quare assumo. cum uer. seq. in j. parte.]

Emphyteusis pro se, filijs & nepotibus mortuis filijs debetur nepoti ex eo filio, qui eam habuit uiuens, & non alijs, secũdum Ang. contra Ioan. de Im. in l. Gallus. §. quidam rectè. de lib. & posth. Item,

Emphyteusis pro se, filijs, & nepotib. debetur eis, etiam non hæredib. in Spec. de loca. §. vj. uer. cliiij. Bald. in l. Caius. sol. mat. Alex. in d. cap. potuit. per Bald. in l. ij. C. de suis & legi. & Bart. in d. l. Gallus. §. quidam. & in d. §. si liberi. & s̄. eo. Itẽ uer. ij. cum duobus seq.

† Emphyteusim si quis accepit pro se, & suis descendentibus hæredib. seu successoribus, an ad illam admittetur filius institutus à patre in re certa: uide pulchrè Iac. de san. Geor. in l. quędam. §. nihil interest. in ij. colum. uer. & hæc faciunt ad quæstionem quotidianam. ff. de eden.

Emphyteusis pro se, filijs & nepotibus, debetur etiam nepotibus posthumis post mortem aui conceptis, & natis, secundum Barto. in l. quod dicitur. de uerb. obli. & in l. item prætor. de suis & leg. & Anto. Rose. in tracta. de succe. ab intest. xxx. col. & ↄ. uer. Nepos. el j. uer. xxxix. Vide omnino Alex. in d. l. quod dicitur.

Emphyteusis pro se, & filijs, & nepotibus, nõ potest legari nepotibus, extantibus filijs, & sic ulteriori gradu. Salic. in l. ij. xvij. q. de iure emph. Bar. in l. Gallus. §. j. de lib. & posth. & in l. si Titio. & in l. quod dicitur. de uer. obl. & Pe. & Cy. in l. liberti. de oper. lib. Alex. in c. potuit. xv. charta. de locato.

Emphyteusis pro se, filijs & successoribus, non debetur legatarijs, qui sunt successores particulares, nec hæredi instituto in re certa, sed hæredi uniuersali. Pau. de Cast. & ibi Alex. in l. quædam. §. is autem. ff. de eden. in Specul. de loca. §. vj. uersic. lxxviij. Alex. in ca. potuit. vj. q. uide Bart. in d. l. ut iurisiurandi. §. si liberi. Quod uerum, nisi dictum sit, pro se, filijs hæredibus, & successoribus, uel pro se & hæredibus, & successoribus quibuscunque, secundum Alexand. in d. vj. q. & Alex. ubi s̄. & in l. stipulatio. §. hi, qui. de uer. ob. & Bal. fin. in c. j. vj. col. uer. sed quid si concessum. de prohi. feu. alie. per Fre. per c. is autem. & aliàs consului. Adde Bald. in l. emptorem. ult. col. C. loca. & in l. liberti. x. col. de oper. lib. & plenius per Alex. in l. quod dicitur. ult. char. de uer. obli. & l. in conuentionalibus. de uerbo. signifi. & Ioan. de Imo. in consil. Quidam Antonius de sancta. & per Alexand. consi. xliiij. ij. parte. Item debetur etiam extraneis. Salic. in d. l. ij. de iure emphy. Quod est uerum, si sit transibilis ad extraneos: aliàs secus. doc. in d. l. liberti. de ope. lib. doc. in l. in annalib. C. de leg. & in l. Gallus. §. j. & Alexan. in d. vj. q. & per Alex. in d. l.

† quod dicitur. ulti. char. & in d. consi. xliiij. † Et quos includat, uide Fran. Are. in l. quod dicitur. de uerbor. obliga. in vj. colum. & do. Barth. Socin. in consi. cclxxv. incip. In causa fratris Andreæ. uersic. confirmatur, quia ultra uerbum: in ij. parte. quod intelligitur de hæredibus de iure ciuili, & de successoribus de iure prætorio. & uide etiam eum in consil. cclxix. incip. In causa, quæ uertitur. uer. tertiò confirmatur. ea parte ij.]

50 Emphyteusis pro se, & filijs masculis, & fœminis, debetur ordine successiuo, ut post masculos admittantur fœminæ. Bart. in consi. Ista quæstio habet duo dubia. & in l. hæredes mei. §. cũm ita. ff. ad Treb. & in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de oper. libe. ubi concludit, quòd non, sed simul succedunt, nisi consuetudo, uel statutum sit in contrarium in successione emphyteusis, uel nisi sit statutum, quòd stantibus masculis fœmina non succedat. quia intelligitur etiam in emphyteusi ordine successiuo. Quod etiam tenet Bald. in l. quoties. C. de suis & legi. Imol. & Alexand. in c. potuit. ij. char. contra Sali. in l. ij. xvij. q. de iure emph. Vide distinctionem Bal. in l. liberti. xij. col. C. de ope. lib. & per Alex. in con. cxxvij. j. parte, quod est in iiij. parte, con. xiiij. & in l. quod dicitur. ul. char. de uer. obl.

Emphyteusis pro se, & filijs masculis, cum fœminis, debetur pariter omnibus, & non ordine successiuo. Barto. in l. Gallus. §. quidam. de liberis & posthu. in d. §. si liberi. Bal. in l. j. §. ubi autem. C. de cad. tol. & in l. fi. iiij. colum. uersic. & faciat ad testamentum. C. de impu. & ali. sub. & in l. quoties. de suis & legi. Salic. in l. ij. xvij. q. de iure emphyt. ubi tenet contra Barto. Sed uide Ioan. de Imo. & Alexand. in c. potuit. uersic. ex his succedit tertia quæstio. de locato. & Bald. in d. l. liberti. viij. colum. ubi dicit utrique pariter deberi, licet in feudo secus sit, quia debetur ordine successiuo. Adde no. per Bal. in l. fi. C. de uerb. sig. qui dicit, quòd ubi fit mentio personarum, inter quas cadit prælatio, semper dispositio intelligitur ordine successiuo. & tenet Bald. in l. fi. C. de impub. & Bar. in d. §. quidam rectè.

† Emphyteusis stipulata pro se, & descendentibus masculis & fœminis, an filia admittatur, stante statuto exclusiuo fœminarum: uide do. Pet. Phil. Cor. in con. cxlv. incip. Ad euidentiam. in litera Q. j. parte.]

Emphyteusis pro se, & stirpe sua, debetur descẽdentibus. Bal. in l. si quis in suo. §. legis. C. de inoffic. testam.

Emphyteusis in tertiam generationẽ concessa, quo modo incipiat, & quomodo finiatur. Ang. in auth. de non ali. §. emphyteusim. col. ij. in Spec. de loc. §. vj. uer. clv. Bald. in auth. si quas ruinas. C. de sacrosc. eccl. & in auth. defuncto. ij. col. C. ad Tertul. & in suo consi. Concessa est alicui emphyteusis. Alex. in c. potuit. x. q. de loc. & ↄ. eo. per discursum.

Emphyteusis in quartam generationem concessa finitur in abnepote eius, qui recipit, & antè non. Angel. in authen. de rest. fideicom. ult. colum. & Alex. plenius in l. quod dicitur. pe. char. de uer. obl.

Emphyteusis pro se, & Titio, suisq; posteris, usque in tertiam generationẽ, si Titius nõ habet ratum, nihilominus finitur finita tertia generatione Titij, & non morte stipulantis. Bal. in l. multum. C. si quis alteri, uel sibi. ubi dicit, quòd Bar. sic. de facto consuluit. Adde simile s̄. eod. uersic. vij. & quod in Spec. ubi s̄. §. vj. uers. cxlv. & ibi Ioan. Andr. in addi. & ↄ. uer. Vsusfructus finitur. uer. v. & xxvj. & Bar. in l. fundum. de ac. emp. & ↄ. uerbo, Fideiussor.

Emphyteusis pro se & filijs usque ad tertiam generationem, intelligitur quòd si unus ex filijs moriatur sine filio, pars eius accrescat fratri, & non reuertatur ad dominum. Bartol. in l. si mihi & Titio. de uerbor. obliga. & ibi docto. & Alexand. plenè. & Pau. de Castr. consil. cçxxxiiij. & per Salic. in l. ij. xxiij. q. C. de iure emphy. & Alexand. in l. quod dicitur. penul. char. de uerbor. obliga. ubi plenè. & ibi ponit, quid si concedatur usque ad tertiam generationem, uel usque ad ipsius tertiam generationem.

Emphyteusis pro se, & alio, cuicunq; uelit cedere emphyteuta, potest alienari, etiam domino non requisito. Flo. fin. in l. tria prædia. §. & quemadmodum. ff. de ser. rust. præd.

Emphyteusis pro me, & fratre absente, an si frater nolit acceptare, accrescat mihi pars eius. Bal. in l. j. antepen. colum. C. quando non pe. par.

Emphyteusis pro se, & filijs, & descendentibus, an accrescat alteri fratri pars fratris mortui post patrem stipulatorẽ. Bal. in l. j. antep. col. C. quando non pe. par. pe. accres.

60 Emphyteusis pro se, & liberis, an debeatur nepotibus ex filijs. Bar. in l. liberorum. de uerb. sig. & Alex. in c. potuit. de loc. v. q. ult. colum.

Emphyteusis pro se, & Titio, acquiritur Titio sine cessione, uel traditione. Bald. in addi. Spec. de loca. uersic. tradita, & in Spec. ibi. §. vj. uer. clxix. antep. col. Item sine ratihabitione Titij, in tantum quod finitur morte Titij, & ex persona Titij, ac si Titius ipse recepisset. Bar. in l. si quis usufructus. de usu-

de usufru. leg. per l. fundum cùm mihi. de ac. emp. sed Bald. in auth. si quas. pe. col. de sac. san. eccl. dicit, quòd censetur unica tota in persona uiri, si uxor nolit ratificare.

Emphyteusis concessa duobus fratribus ad uitam eorum tantùm, cum pacto, quòd ipsis mortuis reuertatur ad ecclesiã, uno mortuo accrescit alteri sine noua possessione. Bald. in addi. Spe. de loca. uersi. si emphyteusis est cõcessa. & per Sal. in l. ij. xxiij. q. & seq. de iure emph. & Bart. & Alex. in l. si mihi & Titio. de uer. obl. & s.

Emphyteusis in tertiam personam quomodo intelligatur. in Spe. de loca. §. vj. uersicu. porrò. & uersi. seq. & Alexand. in l. quod dicitur. pe. charta. de uerbo. oblig.

Emphyteusis simpliciter concessa Titio, intelligitur etiam pro suis filijs & nepotibus, & præsumitur concessa in tertiã personam, scilicet pro se, filijs & nepotib. in auth. de non ali. §. emphyteusis. & §. quia uerò Leonis. & §. ut neq; in auth. de functo. C. ad Tertul. per Bal. & in auth. si quas ruinas. de sac. san. eccl. But. in c. præsentia. de proba. gl. & Bal. in c. primo. qui. mo. feu. constitui poss. Bal. in c. j. de duo fratri. à capi. in. ue. & s. uerb. Emphyteusis. el j. uer. penul. circa medium. & s. eod. uer. xxxvj. & s. uerb. Emphyteusis concordat cũ fundo. uer. quintò quia, &c. sed imò ad secundam. d. §. emphyteusim. Alex. ubi s. ij. q. in d. c. potuit. & Alex. plenè in l. quod dicitur. de uer. obl.

Emphyteusis concessa in perpetuũ, transit ad omnem hæredẽ, etiam extraneum, secundum Pau. consi. cxxxvij. Sed

Emphyteusis concessa in tertiam generationem, intelligitur etiam pro nepotibus concessa, nec comprehenditur persona Titij stipulantis. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. ecclesia potest. & uer. nomine tertiæ. & ibi Spe. uer. clv. Vide Bald. in l. si auia. C. de dona. & in consi. Concessa est alicui emphyteusis, &c. & s. e. uer. lxiiij. Plenius, & omnino per Car. in cle. j. de pœnis. & Bald. in consi. Considerandum est, &c. quod est post consi. lv. Alex. de Imo. in iiij. parte. & plenius per Alex. in l. quod dicitur. j. char. de uerbor. oblig. & Bal. in auth. defuncto. ad Tertul. & in suo consi. Concessa est alicui emphyteusis. Ang. in auth. de nõ alie. §. emphyteusim. Alex. de Vincen. in c. potuit. x. q. de loca.

Emphyteusis, etiam in tertiam generationem concessa, durat perpetuò, quando res est facta fertilior opera emphyteutæ. Bart. in l. quicunq;. C. de omni agro deser. lib. xj.

Emphyteusis concessa nepotibus, an debeatur per capita, uel per stirpes. Bal. in l. nepotes. de suis & leg. Bar. in l. Gallus. §. quidam. de lib. & post. Ant. Ros. in trac. consi. xxviij. col.

Emphyteusis cõcessa in tertium gradum, uel in tertiam generationem, idem est. Spe. de loca. §. vj. uer. clv. & ibi Bald. uer. nomine tertiæ. & Alex. in l. quod dicitur. pe. charta.

70 Emphyteusis concessa duob. cũ pacto, quòd altero moriente, deuoluat ad alterũ pars eius, intelligitur deuoluta, etiãsi alter cum hærede moriatur. in Spe. de loc. §. vj. uer. lxxv.

Emphyteusis pro se, & filijs, intelligitur etiã pro fœminis. Itẽ,

Emphyteusis pro se, & liberis, intelligitur etiam pro fœminis, ut plenè per Alex. post Bal. in l. sed si hac. §. liberos. de in ius uoc. & in l. quod dicitur. de uer. obl. ult. char. & in cons. lxvj. j. parte. & Ioan. de Imo. in repetitione c. potuit. in fi. de loca. & And. Barb. in consi. Spectabilis, &c. quod est post consil. xlvj. Alex. de Imo. in iiij. parte, & Bartol. in l. iurisiurandi. §. si liberi. de oper. lib.

Emphyteusis pro se & filijs, uel descendentibus, non transit ad extraneos. Salic. in l. fin. & in l. ij. xvij. q. & xx. q. de iure emphy. & Alex. in c. potuit. xv. charta. de locato.

Emphyteusis concessa de tali fundo usq; ad uineam, non comprehendit uineam. Bald. in auth. hoc amplius. ult. col. de fideic. ubi etiam dicit, quòd intelligitur de uinea tẽpore contractus, non de ea, quæ quondam fuit uinea, & nunc nõ est. & j. uer. Vsque. uer. unico.

† Emphyteusis accepta à marito & uxore, pro se, & eorum filijs, transit ad filios primi & secundi matrimonij. Fran. Are. in l. cohæredi. in §. qui discretas. in ij. colum. uersic. pro ista conclusione. de uul. & pup.]

Emphyteusis ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos, sed solùm ad descendentes. gl. Bart. Bal. Ang. Imo. & Ioan. de Por. in l. etiam. so. ma. & plenius per Alex. con. lxxix. iiij. parte. utrum emphyteusis, &c. & in l. quod dicitur. pe. char. de uerb. obl. Bald. in l. j. C. de iure emphy. ubi dicit uerum, nisi actum sit expressum, quòd etiam ad extraneos transeat. & tenet Bald. in l. etiam. præal- leg. per §. primum, in auth. de ali. & emph. Vide Pau. de Cast. consi. cxxxiiij. & consi. cxxxvij. & j. uer. Emphyteusis transit. uersic. ij. & melius in uerbo, Emphyteusis confiscatur. uer. j. nisi ex pacto, statuto, uel cõsuetudine. Pau. in d. cõ. cxxxiiij.

† & cxxxvij. † Et quod per do. Fran. Are. in l. quod dicitur. in v. colum. de uer. ob. in uer. secundò principaliter. & ibi habetur per do. Bened. de Vadis Forosemproniensem in suis apostillis. Vide Bal. in l. j. si ager uec. & Fran. Are. in l. si filius, qui patri. in vij. colum. uer. tu autem aduerte. de uul. & pup.

† Adde Decium consi. clxxj. in prin. quid si fuerit concessa, & quibus dederit, an trãseant ad extraneos. Cur. iunior, quòd sic, suo consi. iiij. post trac. Feudorum. colum. ij. Vide Dec. consi. clxxj. colum. j. in fi. & col. seq. ubi ponit, an transeat ad legitimatum, quando fuit facta concessio pro se, & hæredibus, & quibus dederit.

* Emphyteusis ecclesiastica ad descendentes spectat. And. Alciat. cõ. xxix. nu. 2. Æmilius Maria Manolessus.

† Emphyteusis ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos, ut est magis communis opin. secũdum Iac. de san. Geor. in l. quædam. §. nihil interest. in ij. col. uer. fallit tamen. ff. de eden. *

Emphyteusis ecclesiastica an dari possit consanguineis prælati. Bald. & Bartol. in auth. quibuscunque. C. de sacr. san. eccl. quod non perpetua, sed ad tertiam generationem. & j. uer. Episcopus. circa bona. uersic. lxv. ubi melius. & per Alexan. in l. quod dicitur. de uer. ob.

Emphyteusis ecclesiastica dari potest ad imperpetuum, id est, donec sint descendentes in infinitum. Bald. & doc. in d. l. etiam. so. ma. Ang. & ibi gl. & gl. in auth. si quas ruinas. de sac. san. eccle. & Inst. loca. §. adeò. Io. de Imo. & Alex. in d. c. potuit. xj. q. de loca. gl. & doc. in c. in præsentia. de proba. & ibi Ioan. And. in Spe. de loca. §. vj. uer. vij. & uer. cxiij. & uersic. cxv. & Ioan. And. in addi. d. uer. cxiij. Bald. in l. fi. C. de hær. inst. & in auth. defuncto. ad Tertu. & in auth. si quas ruinas. de sac. san. eccl. Cy. in l. liberti. de oper. li. Bar. in l. quod dicit. de uerb. obl. & in l. si tibi. §. si peccatũ. de pac. & in l. si finita. §. si de uectigalib. de dam. infec. & in d. l. etiã. & in auth. perpetua. de sac. sanct. eccle. & j. eodem. uer. xij. & Paul. con. cxxxvij. & Alex. in d. l. quod dicitur. ubi plenius in vj. charta.

* Emphyteusim ecclesiasticam linea emphyteutæ extincta ecclesia eius hæredibus eisdem conditionibus concedere debet, communi doct. sententia. Bart. & doct. in l. si mihi & Titio. ff. de uerb. obl. l. j. §. permittit. ff. de aqu. quotid. & æsti. Dec. con. cxxxj. Lud. Gozad. con. lxxxvj. num. 23. And. Alc. con. xxix. num. 4. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteusis ecclesiastica potest de consuetudine stipulari, etiam hæredibus extraneis. Bal. in l. j. C. de iure emphy. & in l. etiam. so. ma.

Emphyteusis ecclesiastica cõcessa pluribus, potest alienari inter ipsos. Bart. in l. si domus. §. final. de lega. j. & j. uerbo, Emphyteusis alienatio. uersicu. iiij.

Emphyteusis monasterij transit ad fœminas, etiã uolentes nubere extraneo, qui tamẽ uelit esse subditus monasterij. Bar. in l. murileguli. C. de murilegulis. lib. xj.

Emphyteusis ecclesiastica reuersa ad ecclesiam an possit alienari sine solennitate. Pau. de Cast. con. cxxxiiij. & clx.

Emphyteusis ecclesiastica in quibus rebus constitui possit. Pau. de Cast. con. cxxxvj. quod in reb. dari solitis in emphyteusim, & non mensalibus.

Emphyteusis ecclesiastica in perpetuum intelligitur, scilicet in tertiam generationem. Abb. sin. in proœ. C. uer. perpetui.

† & Barth. Cep. in fin. uer. cxx. & Paul. con. cxxxvij. † Et do. Soci. con. cclxvj. incip. In causa, quæ uertitur. uer. secundò præmissa cõfirmantur. cum uer. seq. in ij. parte. char. clxxvij. ubi quid significat perpetuum in emphyteusim, & an sub eo includantur hæredes extranei, & quando & qualiter.]

† In emphyteusi ecclesiastica acquisita pro se, & filijs suis, an ueniant naturales etiã legitimati: uide omnino do. Ias. post Bal. & alios ibi per eum allegatos in l. generaliter. §. cùm autem. in pe. col. uer. ultim. diligenter signa, quia quotidianũ. C. de institu. & substi. *

* Emphyteusis ecclesiastica alicui pro se, & liberis tributa, si ut priuilegium, uel dignitas est concessa, nō transit ad filios naturales legitimatos, aliàs secus. Bald. in c. quæ in ecclesiarum. de constitution. Imo. in l. quod dicitur. ff. de uer. oblig. Ias. in l. ij. q. xx. C. de iur. emphy. Petr. Anch. con. ccxlj. Alex. consil. xciiij. co. cxx. uol. j. Alciat. in termin. con. xvij. & con. lxxxix. Dec. con. clxxj. Fra. Curt. minor con. iiij. Dec. Neap. ccclxxxvj. Æmilius Maria Manolessus.

10 Emphyteusis ecclesiastica pro minori canone, quā solito, non potest concedi. Bar. in auth. qui rem. de sac. san. eccle.

Emphyteusis ecclesiastica concessa usque in quartam generationem non ualet, etiam in tertiá: secus, si sit concessa in tertiam & quartam generationem. Io. de Im. & Alex. in l. quod dicitur. ad fi. de uerbo. oblig. & j. uer. Locatio. uersi. xliiij. ubi plenius post Bar. in auth. qui rem. de sac. san. eccl. & Bald. in auth. si quas. eo. tit. † Et per Fran. Are. in d. l. quod dicitur. in ult. col. in uer. ultimo loco.]

Emphyteusis ecclesiastica pro omnibus descendētibus in infinitum concedi potest expresſim, non pro hæredibus extraneis in infinitum: & in dubio non egreditur tertiam personam. Bald. in authen. defuncto. j. col. C. ad Tertul. & plenius Alex. con. ix. iij. col.

Emphyteusis ecclesiastica non transit ad bastardos, etiam legitimatos. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. emphyteusis ecclesiæ. Adde Alex. in l. ex facto. §. si quis rogatus. xij. col. ff. ad Trebel. Dec. suo consi. clxxj. col. j. uer. ulterius. Adde unū, quòd si emphyteusis finita debeat reuocari descendētibus, an requiratur, quòd illi tales descendentes sint hæredes eius, in cuius persona fuit finita emphyteusis. uide Dec. suo con. lxxviij. ubi amplè.

Emphyteusis ecclesiastica an requirat plures tractatus, quàm unum. in Spe. de loca. uer. porrò. & uersic. seq. in §. vj.

Emphyteusis ecclesiastica an possit transferri in ecclesiam, & quomodo. in Specul. de loca. §. vj. uersic. cxvj. & ibi Bald. in addi. uer. an emphyteusis possit. Bald. in auth. nisi rogati. iij. col. ad Trebel. & Barto. in l. si finita. §. si qua. de dam. infec. & per Bald. in auth. ingressi. de sacrosan. eccle. & j. uer. Emphyteusis transit. uer. xj.

Emphyteusis ecclesiastica de casarenis cum pacto, quòd construatur domus, & post certum tempus reuertatur ad ecclesiam, ualet. Bar. in l. iubemus. & §. sanè. de sacrosan. eccl.

Emphyteusis ecclesiastica de re ruinosa, uel sterili, pro quanta pensione possit concedi. Bar. & doc. in authen. perpetua. C. de sac. san. eccl. & in auth. qui rem. eo. ti. & ibi dicit posse concedi cum diminutione sextæ partis pensionis, si plus nō inuenitur: aliàs secus, ut det restitutio in integrū, p c. j. de rest. in integ. Itē tunc in perpetuū potest concedi. d. auth. si quas ruinas. de sacrosan. eccl. Alex. in consi. ix. iiij. col. ij. parte.

Emphyteusis ecclesiastica præscripta quatenus intelligat̃ præscripta. j. uer. Emphyteusis præscribitur. uer. vj.

Emphyteusis ecclesiastica de re consueta dari in emphyteusim, potest iterum dari sine solennitatibus iuris: aliàs secus. Bartol. in auth. qui rem. C. de sac. san. eccl. & Alex. con. ix. & seq. iij. parte. sed de re insolita dari secus est, quia requiritur solennitas in alienationibus rerū ecclesiæ requisita. & Bald. in l. etiam. in prin. sol. mat. Azo in Sum. de sacrosan. eccles. & no. in c. ij. de feu.

20 Emphyteusis ecclesiastica consueta dari ad tertiam generationem masculinam, non potest dari ad eandem masculinā, & fœminiam. Bar. in d. auth. qui rem. de sacros. eccl.

Emphyteusis ecclesiastica consueta dari ad tempus, non potest dari in perpetuum. Bar. in auth. qui rem. de sacrosan. eccle. & data in perpetuum non tenet, etiam ad tempus, ut ibi. Bal. contrà in auth. si quas. eo. tit.

Emphyteusis ecclesiastica an debeat reuocari, finita tertia generatione. Bar. in l. j. §. permittitur. de aqua quot. & æsti. l. j. de priuil. cred. l. si mihi & Titio. de uerb. obl. Bal. in add. Spe. de loc. ix. col. Ioan. de Imo. in c. ij. vij. colu. de feu. & Imo. & Card. Zab. in c. pe. de postu. præla. Ang. in d. §. permittitur. But. in c. potuit. de loc. Sic. in c. j. de post. præl. & Imol. in d. l. si mihi. Ale. de Vinc. in d. c. potuit. ij. q. de loca. & j. uer. Emphyteusis finita. uersic. vij. ubi plenius.

Emphyteusis ecclesiastica concessa Titio, & hæredib. intelligitur de liberis. s. uer. Emphyteusis stipulata. uer. j.

Emphyteusis ecclesiasticæ forma instrumenti ponitur in Spe. de loc. §. ij.

Emphyteusis ecclesiasticæ possesio qualiter petat̃ p emphyteutā ab ecclesia. in Sp. de loc. §. v. uer. in primis septē formis.

Emphyteusis ecclesiastica potest dari cum pacto non cadendi ob canonē non solutū, sed ꝙ soluatur. Bar. in l. fundi. de fun. pa. li. xj. & in l. ij. iij. q. de iu. emp. Bal. in addi. Spe. de loc. uer. an ualeat. Pau. de Ca. con. cxxxvij. & Sal. in l. ij. præallegata. & j. Pactum domini & emphyteutæ. uer. viij. & seq.

Emphyteusis ecclesiastica transit ad uxorem, si actū sit expresse. in auth. de non alie. §. emphyteusim. & in authen. de al. & emp. §. j. glos. fin. in l. etiam. sol. mat. & plenius per Alex. con. clxxxviij. ij. parte.

Emphyteusis ecclesiastica an computetur in legitima. j. Emphyteusis computatur. uer. j. & pe.

Emphyteusis perpetua an dari possit: & si detur, quomodo intelligitur. suprà, uer. Emphyteusis ecclesiastica. uer. ix. & xxj. & uer. Emphyteusis stipulata. uer. lxvj. & lxvij.

Emphyteusis perpetua an transeat ad hæredes extraneos. Bal. & doc. in authen. si quas ruinas. de sacrosan. eccles. & in l. etiam. sol. mat.

Emphyteusis perpetua nō potest auferri emphyteutæ, etiamsi dominus alteri dare possit eam pro maiori canone. Bar. in l. ij. & in l. quicunq;. C. de fund. patri. lib. xj.

Emphyteusis præsumitur perpetua, si emphyteuta possedit triginta annis, etiāsi non constet de forma concesſionis. Gul. de Cu. in l. malè agitur. C. de præscrip. trig. an. in Spe. de loc. §. vj. uer. cxlij. Ange. in l. qui in aliena. §. j. de acq. hær. Vide Ang. in auth. de non alie. §. emphyteusim. & in l. qui luminibus. de ser. urba. præd. ubi tenet idem.

Emphyteusis perpetua dari non potest consanguineis prælati, sed ad secundam, uel tertiam generationē. Bar. in auth. quibuscunq;. C. de sacros. eccl. & s. uer. præcedenti. uer. ij.

Emphyteusis qualiter concedatur, uide j. uer. seq. & s. uer. Emphyteusis. el j. per discursum.

Emphyteusis in rebus immobilibus consistit. gloss. & doct. & Alexand. in cap. potuit. de loc. & ibi in rep. in ix. char. uer. in quo autem differant. Item quandoq; in re mobili. in Spe. de prohi. §. primo. uer. est & alia utilis.

Emphyteusis simpliciter concessa intelligitur, scilicet secundum consuetudinem eius. Bald. in auth. si quas ruinas. j. co. C. de sac. san. eccl. Angel. in l. qui luminib. de ser. ur. præ. per l. si finita. in prin. de da. infe. Item intelligitur, scilicet pro se, & filijs masculis, secundum Alex. in l. sed si hac. §. liberos. de in ius uo. & Bal. in c. j. in fi. qui. mo. feu. cōst. potest. & omnino per Alex. de Imo. in l. quod dicitur. de uer. obl.

Emphyteusis non potest dari, nisi in rebus aliàs consuetis dari in emphyteusim. Sed

Emphyteusis an possit cōcedi in rebus, in quib. aliàs constituta fuit, & finita. Bar. in l. si uacantia. C. de bo. uac. lib. x. Inno. & Ioan. de Imo. in c. cùm super. de reb. eccl. non ali.

Emphyteusis etiam pro uno numo constitui potest, loco canonis. Bar. & Bal. in auth. qui rem. de sac. san. eccl. Io. An. in addi. Spe. de loca. uer. sed quartò quæritur. in §. vij. Alex. in c. potuit. ix. charta. de loc. sed locatio non, sed uenditio sic. l. si quis conductionis. C. de contrahen. empt. l. res bona. ff. eo. tit. Bar. in l. non ideo. de hær. inst. Bal. in l. usufr. sol. ma.

Emphyteusis ecclesiastica pro minori canone, quàm solito, nō potest concedi. s. uer. Emphyteusis ecclesiastica. uer. x.

Emphyteusis pro iusto canone data, quomodo intelligatur. Ang. in auth. de ali. §. quia uerò. in fi. col. ij.

Emphyteusis conceditur etiam per uerba, Loco, uel Vendo tibi ad emphyteusim. Bal. in rub. C. de iure emph. Card. & Io. de Imo. in d. c. potuit. & Alex. cons. xcviij. iiij parte.

10 Emphyteusis conceditur cum pacto non cadendi. s. Emphyteusis ecclesiastica. uer. antep.

Emphyteusis reuocatio intelligitur secundum naturā primæ concesſionis. j. Reuocatio. uer. xj.

Emphyteusis si concedatur duobus insolidum, ui de Bald. in l. j. xj. q. C. quando non pe. partes.

Emphyteusis fundi potest cōstitui, etiam reseruato fructu certæ arboris. Bald. in l. diuortio. §. si fundus. sol. ma. & Alex. in l. certo generi. de serui. urb. prædi.

Emphyteusis concessa de omnibus rebus aliàs datis Titio in emphyteusim, quomodo intelligatur, si non constet de concessione facta Titio. in Spec. de locato. §. vj. uer. lxxvj. & ibi Bald. in addi. uer. ecclesia concessit.

Emphyteusis olìueti intelligitur etiam de solo, & durat etiam siccato olìueto in area, uel solo. Item,

Emphyteusis potest concedi etiam in solis arboribus quæ durat, quatenus durant arbores, non in nouis plantatis, sed in nouis pullulantibus ex ueteribus siccatis. Flo. fin. in l. procul. in fi. prin. ff. de usuf. & Bal. in l. j. in fi. C. de iure emph.

Emphyteusis ecclesiastica pro quanta pensione concedi potest de re sterili, uel ruinosa. s̄. uer. Emphyteusis ecclesiastica. uer. xvij.

Emphyteutica dicitur effecta res, quæ semel fuit data in emphyteusim. Bartol. in l. j. in fi. C. de impon. lucra. descrip. lib. x. & Pau. consi. cxxxvj.

Emphyteusis usque ad uineam, an comprehendat uineam. suprà, uer. Emphyteusis stipulata. uer. fi.

20 Emphyteusis ecclesiastica qualiter concedi debeat. suprà, uer. Emphyteusis ecclesiastica. per discursum.

Emphyteusi non statur cum pactis contra naturam eius. Pau. de Cast. con. cxl.

Emphyteusis qualiter. & quibus modis concedatur. s̄. uer. Emphyteusis stipulata. per totum.

Emphyteusis quandoq; fieri potest cum pacto de renouando: ut j. uer. Pactum. & Alex. con. xcviij. iiij. parte.

Emphyteusis accrescit in parte morientis superstiti, quando duo eam quæsiuerunt ad uitam ipsorum, nec requiritur noua apprehensio. Bal. in addi. Spe. de loc. uer. si emphyteusis est concessa. uide Salic. in l. ij. xxiiij. q. de iure emphy.

† Emphyteusis si inter duos stipulata sit, an sit locus iuri accrescendi, uel altero decedente, pars decedentis reuertatur ad ecclesiam: uide do. Pet. Philip. Cor. in consi. cclxxxv. incip. Viso. per totum. in iij. parte.]

Emphyteusis concessa duobus reuertitur ad ecclesiam pro parte nō soluentis canonem, nec habet locum ius accrescendi. Bar. & doc. in l. si fraudati. §. j. ff. de publica. & ibi doc. & Spe. de lo. §. vj. uer. lxxj. Bal. in l. j. §. in primo. in iiij. col. C. de cad. tol. & in addi. Spe. de loc. uer. si duob. & j̄. Idem, si reuertatur ob deteriorationem ab uno factam. Bal. in d. §. in primo.

* Emphyteusis ecclesiasticæ pars, cùm defuncto altero superstiti nō accrescat, nisi sit paterna, multo minus eam accrescere est dicendum, cùm in emphyteusis contractu expresse dictum est, præmorientis partem ad ecclesiā peruenire. Doc. in l. re coniuncti. ff. de le. iij. in l. si mihi & Titio. ff. de uer. obl. Bal. in l. j. C. quād. non petēt. part. Dec. cō. cclxiij. An. Alciat. in terminis. cō. xvj. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteusis pro me & fratre absente quæsita, si frater nolit partem suam, an accrescat mihi. Bald. in l. j. ante pen. col. C. quando nō pe. par. Bart. & Alex. in l. si mihi, & Titio. de uer. oblig. & j̄. uerbo, Ius accrescendi. uer. xviij.

Emphyteusis pro se, filijs, & descendentibus, an accrescat alteri fratri pars fratris mortui post patrem stipulatorem. Bal. in d. l. j. antep. col. Sal. in l. ij. xxiiij. q. de iure emph.

Emphyteusis accrescens per ius accrescendi debet renouari per dominum ei, cui accrescit. Bald. in d. l. j. xj. q.

Emphyteusis an patiatur ius accrescendi. j̄. uer. Ius accrescendi. uer. xxviij.

Emphyteusis, etiam diuisa inter fratres, subiacet iuri accrescendi. j̄. ius accrescendi. uer. xlij.

Emphyteusis meliorata transit etiam ad hæredes extraneos, nec finitur cum tertia generatione. Bar. in l. quicunque. C. de omni agro deser. lib. xij. cui cōcedant melioramēta. j̄. uer. seq. & s̄. uer. Emphyteusis differt à locatione. in fi. & j̄. uer. Emphyteusis transit. uer. iij.

Emphyteusis meliorata per emphyteutam, non potest ei auferri. Bald. in l. cùm fundus. C. de solutio.

† Emphyteusis ecclesiasticæ melioramenta facta, & uendita per emphyteutam an sint emptori confirmanda ab ecclesia solita renouare emptoribus. uide do. Pe. Phi. Cor. in cō. ccl. incip. In hac. per totum. in tertia parte.]

Emphyteusis meliorata, & finita, qualiter censeatur. Bal. Ang. & Ioan. de Por. in l. senatus. §. Marcellus. de leg. j. de superfic. Bald. in l. fi. §. fi. C. communia de lega. & in c. domino guerram. §. si uasallus. hic fi. lex. Cor. incip. consue. regni. & j̄. uer. Emphyteuta expendens. per discursum.

Emphyteusis meliorata non finitur per meliorationem. Bald. in auth. excipitur. C. de bo. quæ libe.

Emphyteusis non computatur in legitimam debitam iure naturæ, nec in Falcidiā, nec in Trebellianicam. per Alex. con. viij. iij. parte. & in consi. lxx. iiij. parte. & in con. lxiij. j. parte. quòd sic pro rata pecuniæ expensæ per patrem in acquisitione illius. Item,

Emphyteusis non uenit in fideicommisso uniuersali. Ang. & doc. post Bar. qualiter loquitur in l. si patroni. in prin. ff. ad Treb. Bald. in l. cùm uirum. iiij. q. in lec. antiqua. C. de fideicommiss. & in lec. antiqua. C. de fideicom. & in lec. noua. in ulti. colum. ad fin. quòd

Emphyteusis ecclesiastica uenit in fideicōmisso de liberis ad liberos, non ad extraneos: sed

Emphyteusis laici, etiam Imperatoris, uenit in fideicom. Bald. in d. l. cùm uirum. in fi. de fideicom.

Emphyteusis pro se, & uno filio quæsita, an imputetur ei in legitimam. Bald. in l. omnimodo. §. quæ nuper. C. de inof. test. ubi etiam dicit, an conferatur.

Emphyteusis debet inter filios, etiam inæqualiter institutos, æqualiter diuidi. Bart. in l. si tibi. §. si pactus. ff. de pact. Vide Bal. in l. liberti. de oper. lib. & in authen. si quas ruinas. C. de sacrosan. ec. & in l. quoniam nouella. C. de inof. test. Quod est uerum, si est stipulata pro se, & filijs, non adiecto hæredibus: secundum Bal. in l. iij. C. de fideicom.

Emphyteusis finita ex quibus causis renouet. Bald. in aut. si quas ruinas. C. de sacros. ecclesijs.

Emphyteusis finita, & reuersa ad dominum, nō intelligitur tacitè renouari. Bal. in l. j. pe. col. C. quando non pe. par.

Emphyteusis, quæ finitur morte legantis, si legetur, non tenetur hæres legatario ad aliquid. Dy. & Bar. in l. quod in rerū. §. j. de leg. j. Bal. in l. uxor. C. de legat.

Emphyteusis finita ex defectu personarum, uel lineæ, reuertitur ipso iure, non per sententiam. Pau. de Cast. cons. cxxxiij. Quod dicit uerum, quo ad emphyteusim, sed quo ad possessorem requiritur sententia.

Emphyteusis finita lapsu temporis non censetur tacitè renouata eidem retinenti post tempus. Bald. in l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loca. & ibi Alex. & Alex. con. xvj. iiij. parte. & tenet Bal. in l. j. xj. q. C. quando non pe. par.

Emphyteusis cum pacto dato, quòd omni anno emphyteuta soluat decem tali ecclesiæ, an reuertatur cum eodem pacto. Ang. Lud. in l. sed si hac. §. prostituta. de in ius uoc.

Emphyteusis finita cum tertia generatione, debet potius confirmari, & cōcedi iterum descendentibus eius, in cuius persona fuit finita, & sic illis de quarta generatione, quā extraneis. Bar. in l. j. §. permittitur. ff. de aqua quoti. & æsti. ubi omnino per Alexan. in pe. col. in l. j. de priui. credi. in l. si mihi & Titio. de uer. ob. & Bal. in addi. Spe. de loc. uer. emphyteusis debet potius. & Bal. in c. j. quemadmod. feu. ad fil. perti. & Pet. de Anch. consi. clxij. & clxvj. & cxj. Ludo. Pon. in consi. xxij. secundum Ioan. de Imo. & in c. pe. de postu. præla. & in c. si mihi. tenet cōtrà. Quod est uerum, nisi sit pauper, miles, uel mulier, secundum Io. And. & Imo. in c. potuit. de locato. Secus in inquilino, uel colono. j̄. uer. Locator. uer. xxij. nō tamen debet concedi agnatis, uel propinquis eius, cuius persona fuit finita: secūdū Bar. ubi s̄. & Bal. q. loquūtur de descēdentib. non proximiorib. Et ita consuluit de facto d. Ant. de Gradaria, qui refert Pe. de Anc. in cons. Plenè, & subtiliter consultū repeti, &c. Et ego sic cōsultus respondi apud Cæsenam. Item uerū, secundū Alex. ubi s̄. in emphyteusi priuati, non in ecclesiastica. per c. ex parte. de feu. Item uerū, quando petēs se renouari esset institutus hæres ab eo, in cuius p̄sona finiuit emphyteusis. Io. de Imo. in cōs. Pe. de Præanoli. & Alex. ubi suprà, ubi secus dicit, si extraneus esset hæres illius, quia ille præferretur, licet nō esset de quarta generatione. Itē uerū, nisi emphyteusis finita esset alteri cōcessa prius, quàm petita per illos de quarta generatione. Lud. Pont. in cons. lxx. Sed hic Alex. ubi suprà, non approbat. Item nisi esset finita propter non solutum canonem, per c. j. si uas. feu. pri. & Ludo. con. ccxij. & Alexand. ubi suprà. Item uerum, si

quarta

quarta generatio petat intra annũ se renouari. Lud. in cons. lxx. & in l. prætor. §. fin. in addi. de ope. no. nunc. & in consil.
† xxij. Sed id Alexand. approbat, ubi s̃. pe. col. † Adde Fran. de Cur. in ij. parte sui trac. Feud. in xv. q.

Emphyteusis promissa renouari, finita non potest alteri conce di, aliàs sic. Bal. in l. ne cui. C. locati.

Emphyteusis finitur, si domus emphyteutica comburatur, nisi emphyteuta uelit eam reficere, & tenere emphyteusim. Bal. in l. j. C. de iure emph. Quod est uerũ, nisi sit combusta culpa emphyteutæ: quia tũc nõ finitur, si dominus uelit, sed tenet emphyteuta reficere, uel saltem ad interesse. Bal. ibidem.

Emphyteusis oliueti an finiatur, si arbores pereant. s̃. uer. Emphyteusis qualiter concedatur. uer. xv. & sequen.

Emphyteusis finita reuertitur ad dominũ cum omnibus commodis & incommodis, ædificijs, & affixis, non cum his, quę moueri possunt. Bal. in addi. Specul. de loca. uer. in contractu emphyteutico. & uersi. an emphyteuta possit suum. & in l. domum. de rei uen. & Specul. ibi. uer. cxix. Pau. de Cast. in l. serui. ff. de serui. & infrà, Emphyteuta expendens. uer. ij. & per discursum.

Emphyteusis finitæ exceptio potest opponi, etiam per tertiũ. Bald. in addi. Spe. de loca. uer. si emphyteuta cadit.

Emphyteusis finitæ materiam supple j̃. uer. seq.

Emphyteusis reuertitur ad dominum, si emphyteuta uenit contra contractum, quia non soluit canonem, uel alienauit, domino non requisito. Bartol. in l. j. ff. de interdic. & rele. Bald. in l. j. §. in primo. iiij. colum. C. de cad. tol.

Emphyteusis reuersa ad dominum, intelligitur tacitè renouari. Bald. in l. j. pen. colum. quando non pe. per.

Emphyteusis an reuertatur cum eodem pacto, cũ quo fuit data. Ang. in l. sed si hac. §. prostituta. de in ius uocand. & ibi Alexand. plenè post Ang. Pau. de Cast. quòd sic.

Emphyteusis reuertitur ipso iure, ut suprà, uer. proxi. uer. iiij.
† Vide do. Pe. Phi. Cor. in consi. cxv. incip. Licet. in litera D. in j. parte.]

Emphyteusis clerici condemnati de hæresi per episcopum, reuertitur ad dominum. Old. consi. xvij.

Emphyteusis propter canonẽ nõ solutũ reuertitur ad proprietarium castri, non ad usufructuarium. Old. cons. ccxxxix.

Emphyteusis reuersa ad dominum, & retenta per annum, efficitur de mensa. Bar. in l. si uacantia. C. de bo. uac. li. x. & Car. in c. ij. de feu. c. ut super. de reb. eccle. non alie.

Emphyteusis ecclesiastica reuersa ad ecclesiam, an possit alienari sine solẽnitate iuris. Pau. de Cast. cõ. cxxxiiij. & cõ. cxl.

Emphyteusis pupillo concessa reuertitur ad dominum propter canonem non solutum à tutore. l. si tutoris. & ibi Bart. C. de adm. tut.

10 Emphyteusis pignorata reuertitur ad dominum, propter canonem non solutũ, etiam in pręiudicium creditoris, quia resoluitur pignus. Bal. in l. ij. xiij. q. de rescind. uend.

Emphyteusis concessa duob. reuertitur pro parte non soluentis canonem, ad dominum, uel ecclesiam. Bart. in l. fraudati. §. j. de publica. Bal. in l. j. §. j. de cad. tol. & in addi. Spe. de loc. uer. si duob. & tũc non habet locum ius accrescendi, ut ibi. & Alex. in d. l. si mihi & Titio. vij. col. de uer. obl.

Emphyteusis tota reuertitur ad dominum, si unus ex hęredib. emphyteutę nõ soluat canonẽ. Bar. & Bal. Ang. in l. si necessarias. §. si unus. de pig. act. & in l. fraudati. §. j. de publica. gl. in l. cõmuni diuid. ff. cõmuni diuid. gl. & Ang. in l. si seruus. §. si plurium. ff. si quis cau. Ioan. de Por. in l. v. §. Cato. & §. finali. & ibi Alex. de uerbo. obl. & Lanfr. in trac. de arb. vij. parte. xj. q. & Bald. in l. legatarius. de le. j. & in l. continuus. de in ius uoc. Fed. de Senis cons. ccxxviij. Factum tale est, duo fratres. & Bald. in l. j. §. j. iiij. col. de ca. tol. & per Io. de Imo. in c. potuit. uer. & ex prædictis potest. de loc. qui dicit, quòd non reuertitur, si unus soluit totũ, sed soluens potest à socio repetere partem canonis soluti. Specul. de loc. uer. vj. uer. lxxj. & uersic. lxxiij. ubi dicit omnes priuari, si alter soluat pro parte tantùm, alter non: sed alter, qui soluit, agere potest ad interesse contra non soluentem, cuius facto priuatus est iure suo, & hoc iudicio familiæ erciscundæ: sed in uer. lxxiij. dicit simpliciter omnes priuari. & j̃. e. uer. pe. & fin.

Emphyteusis deteriorata in parte, quòd per unũ ex pluribus emphyteusis, reuertitur ad dominũ, non autem accrescit alteri, secundum Bal. in l. j. §. in primo. iij. col. C. de cad. tol.

Emphyteusis reuertitur ad dominum cum cõmodis & incommodis, & affixis. s̃. uer. Emphyteusis finita. uer. antep.

Emphyteusis pro se & filijs, & nepotibus ad centũ annos concessa, an reuertatur, deficientibus nepotibus ante centum annos. s̃. uer. Emphyteusis stipulata. uer. xlj.

Emphyteusis an reuertatur ad dominum propter canonẽ non solutum à patre, an ad filios & nepotes, quibus fuit stipulata. in Spe. de loca. §. vj. uer. cxliiij. & Alex. post Bart. in l. j. ff. de interdic. & releg. & in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dam. infe. & Bald. in l. ij. C. de liber. & eorum libe. ubi dicit, quòd reuertitur ad dominum, exclusis agnatis: uide Salic. in l. ij. xxij. q. C. de iure emph. & Ale. in c. potuit. ix. q. de loc.
† ubi uide. & per Salic. in l. ij. xxij. q. de iure emph. † Et Bald. in l. adoptiuum. §. patronam. in fi. de in ius uocan.]

Emphyteusis fundi concessa duobus pro canone duorum denariorum pro quolibet anno, non reuertitur, si unus tantùm soluat primo anno duos denarios, & secũdo anno duos alios denarios simpliciter, non expresso, quòd soluat pro tali anno: quia talis solutio habetur, ac si pro primo anno soluti essent quatuor denarij, & sic pro utroque emphyteuta, sicq; socij fauore iungitur solutio secũdi anni cũ solutione primi, secundũ Bar. fin. in l. fraudati. §. j. ff. de publica. Quod uerum, secundum Ang. de Perig. ibi, nisi solutiones sint factæ expresim pro tali anno, ut sentit Bald. in l. solennibus. C. de rei uen. ubi dicit idem in feudatario.

Emphyteusis trãsit ad hæredes de natura sua, & transmittitur. gloss. in l. indebiti. §. fina. C. de
† condi. indeb. † Vide dom. Petr. Phi. Cor. in consi. 100. incipien. Visa. in litera A. in iiij. parte.]

Emphyteusis ecclesiastica an transeat ad hæredes extraneos. s̃. uer. Emphyteusis ecclesiastica. uer. j. & j̃. Emphyteusis cõfiscatur. uer. j.

Emphyteusis meliorata an transeat ad hæredes extraneos. s̃. uerb. Emphyteusis meliorata. uersi. j.

Emphyteusis an debeatur hæredi instituto in re certa. Bartol. quòd sic, in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de oper. lib. Bal. ponit in l. liberti. ult. col. C. de ope. lib. & in pe. colu. quòd non, in auth. si quas. v. col. de sacr. san. eccle. in Spec. de loc. uer. lxxvij. & Alex. in c. potuit. vj. col. C. de locato.

Emphyteusis perpetua an transeat ad hæredem extraneum. s̃. Emphyteusis perpetua. uer. ij.

Emphyteusis præscripta an transeat ad hæredes præscribentis. Bald. in l. liberti. pe. col. C. de ope. lib. & j̃. Emphyteusis præscripta. uer. ij.

Emphyteusis monasterij an transeat ad fœminas, etiam uolentes nubere extraneo, qui uelit esse subditus monasterij. dic quòd sic. Bar. in l. murileguli. C. de murileg. lib. xj. Itẽ in dubio transit ad descendẽtes masculos. Bal. in c. j. quib. mo. feu. const. po. & Alex. in l. sed si hac. §. liberos. de in ius uoc.

Emphyteusis transit ad monasterium, licet feudum non. Bald. in c. j. de eo, qui ar. bel. depo. in usi. feu. & s̃. Emphyteusis stipulata. uer. xxvj.

Emphyteusis ecclesiæ nõ transit ad bastardos, etiam legitimatos. Bal. in addi. Spe. de loca. uersi. emphyteusis ecclesiæ. & per Alexand. con. cxxviij. j. parte.

Emphyteusis transit ad filios æqualiter, etiam dispariter institutos. Bar. in l. si tibi. §. si pactus. ff. de pac. Vide Bal. in auth. si quas. de sa. san. ec. & in l. liberto. C. de oper. lib. & in l. quoniã nouella. de inoffi. testa. & in l. iij. C. de fidecom. ubi dicit uerũ, si sit stipulata pro se, & filijs, nõ adiecto hæredib. & Pau. cons. cxxxv. uide Ang. & doct. in l. Gallus. §. etiam si. de libe. & posth. & Alex. in l. quod dicitur. vj. char. de uer. obl.

Emphyteusis ecclesiastica an & quomodo transferri possit in ecclesiam. in Spe. de loc. uer. cxvj. & ibi Bald. in addi. uer. an emphyteusis possit. & Bald. in auth. nisi rogati. ij. col. C. ad Treb. uide etiã Bald. in auth. ingresi. C. de sa. san. ec. & Bart. in l. si finita. §. si qua. de dam. inf. Item,

Emphyteusis ingresi an trãseat ad monasteriũ. in Spe. de loc. §. vj. uer. cxix. & Bald. in auth. ingresi. vij. colu. de sacrosan. ec. quòd sic. sed potest dominus reuocare, si uult. per §. j. in auth. de al. & emp. & p Bal. in auth. nisi rogati. iij. col. ad Tre. uide Bar. in l. si ita. §. ea lege. de uer. ob. Vide Bal. in c. si clericus. ad

tus.ad fin.ſi de feudo fu.contro.& liuellum,& precarium,& uſumfructum retinet. Et ſi ingreſſus moritur ante tempus, in quod fuit cõceſſa emphyteuſis, reuertitur ad dominum, ſecundum quoſdam: imò remanet monaſterio, donec finiatur tempore ſuo. Flo. in l. an uſusfructus.in fi.ff. de uſufr. Et ſi dictum eſt in inſtrumento emphyteuſis, quòd nõ tranſeat † in monaſterium, non tranſit. Bar. in d.authen.ingreſsi. † Et per Feli.in cap.in præſentia.de prob.Rot.xxiiij.col.]

Emphyteuſis priuati conceſſa pro annua penſione, uel mercede, non tranſit ad nepotes, nec hæredes extraneos. Alexan. in l.quod dicitur.in v.charta.de uerbo.obl.

Emphyteuſis an ueniat in fideicõmiſſum. Ale.cõſ.cxj. j. parte.

Emphyteuſis an tranſeat ad filium, qui renunciauit hæreditati.j̃.Filius ſuccedit.uer.xvij.

Emphyteuſis an, & ad quos tranſeat, ſupple s̃. uer. Emphyteuſis ſtipulata.per totum. Item recipit ſucceſsionem ſecundũ inſtrumentum & inueſtituram. Pau.conſi.cxxxv.

Emphyteuſis præſcripta an duret ultra tertiam generationem in infinitum. Bald.in cap. j. de feu.da.in uic.le.commiſ.in uſi.feu.

Emphyteuſis præſcripta an tranſeat ad hæredes præſcribentis. Bald.in l.liberti.pe.col.C.de ope.lib.

Emphyteuſis præſcribitur contra tertium.not.in l.cùm ſponſus.§.in uectigalibus.ff.de publica.

Emphyteuſis poteſt præſcribi, quando emphyteuta ſoluit totum canonem, ut ſic ſocius priuetur parte ſua, & tota ſit alterius ſoluentis totum canonem, & totam rem poſsidentis. Cy.in l.comperit.C.de præſcri.trig.an.& ibi Ray.in addi.ad Cy.qui allegat pro caſu l. litib. de agri. & cen.lib.xj. no.in l. ij.ſecunda q.ul.gl.mag.& ibi Cy.in x.q. C.de iure emph.

† Emphyteuſis inualidè cõceſſa, & poſſeſſa per recipientem, per quadraginta annos, an præſcribitur, ita quòd ualidetur: uide do.P.Phi.Cor.in con.ccvj. incip. licet. litera M. & ſeq. in j.parte.]

Emphyteuſis præſcripta prẽſumitur eſſe prẽſcripta in tertia & ultima generatione. Bal.in l.ij.j.co.in fi. C.de iur.emph.& in c.j.§.quidam obligauit.de feu. da. in uic.l. commi. ubi dicit ſe ſic conſuluiſſe Cy.in l.comperit. x.q. de præſcrip.xxx.an. Sali.in d.l.ij.xxiiij.q.no.in c.ſi quis per triginta.ſi de feu. fu. contro.in uſi.feu. Alex.in c.potuit.xx.char.de locato.

Emphyteuſis eccleſiaſtica præſcripta cenſetur uſq; ad ſecundam generationem.doc.in authen. perpetua. C. de ſac. ſan. eccle.Alex.in cap.potuit.ij.q.de locato.

Emphyteuſis uendita iure proprio nõ poteſt præſcribi per emptorem, etiam mille annis. Bal.in addi.Spe.de loc. uer. utrũ emphyteuta.& l.malè agitur. C.de quadrien.præſcrip.

Emphyteuſis an præſumatur ex ſolutione canonis. Angel. in auth.de non al.§.emphyteuſim.col.ij.& in l. qui in aliena. §. j.de acq.hær.gloſſ.mag.in l.ij.de iu.emph.

Emphyteuſis præſcriptæ materiã ſupple j̃.uerbo, Præſcriptio.

Emphyteuſis confiſcatur, niſi ſit eccleſiaſtica, quæ nõ uenit in confiſcatione generali. Bal.fin. in l.j.C.de bo.lib. Vide Bald.in l. ſi quis presbyter. de epi. & cle.& in addi.Spe.de loc.uer.an emphyteuſis. & ibi Sp. uer. neque.& plenè per Card.cle.ij.§.j.vij.q. de hæreticis. & per Alexand.in l.eum.de interdic.& releg.per Bal. in l. antiquitas. C. de uſufru. & per Alex.con. lxx. utrum emphyteuſis. iiij. parte.ubi dicit eſſe communem opin.quòd emphyteuſis eccleſiaſtica non tranſit ad hæredem extraneum, & ideo non uenit in confiſcatione generali bonorũ. Idem dicit in emphyteuſi priuati conceſſa cum pacto ne tranſeat ad hæredem extraneum. Et uide Bar.& Lud.in l.ſi finita.§.ſi de uectigalibus.de dam.infec.& ibi Ang.doc.& Imo.& Alex.in c. potuit.xj.q.de loca.Ang.Are.in trac.Maleficiorum.uer.Publicanus.in fin. Item à fiſco uendicatur per dominum intra biennium.Bal.in auth.niſi rogati.ad Treb.

Et aliquid per Fel.in cap.uergentis.de hæret.& per do. Soc. conſi.cclxix.incip. In cauſa, quæ ueritur. uer. quinquageſimoſecundo confirmatur.cum uerſi.ſeq.in ij.parte.Car. clxxvj.ubi plenè, ſi bona emphyteutica ſint eccleſię, an, & quãdo confiſcantur, & qualiter, & an effectualiter, uel mero iure, uel reſeruato iure eccleſiæ.

Emphyteuſis non uenit in generali confiſcatione bonorum. Bald. Angel. & Imo. in l. inſulam. ſolut.mat.Bald.contrà in authen.niſi rogati.iij.colum.C.ad Trebel.uer.ſed quomodo poteſt eſſe.& s̃.Confiſcatio.uer.xv.

Emphyteuſis profana clerici hæretici confiſcati applicatur eccleſiæ. Card.in clem.ij.§.j.vij.q.de hæretic.

Emphyteuſis ſi legatur uni ex filijs, uel extraneo, an ualeat legatum.s̃. uer. Emphyteuſis ſtipulata.uer.xxxix.cum præcedenti.

Emphyteuſis quando prælegatur uni ex filijs emphyteutæ, an ſolus teneatur ad canonem. Ioan.And.in addi.Specul.de loc.§.vj.uer.lxxviij.

Emphyteuſis Reipublicæ, uel Cæſaris, an poſsit legari. Alex. con.ix.ij.parte.

Emphyteuſis an poſsit legari nepoti, ſtante filio, ſi utraq; fuit ſtipulata.s̃.Emphyteuſis ſtipulata.uer.xlj.

Emphyteuſis ſi legetur, quomodo debeatur, ſi proprietas ſuperuenit leganti. Bartol.in l.ſeruum filij.in princip.de leg.j. Bald.in l.uxor. C.de legatis.

Emphyteuſis eccleſiæ non uenit in fideicommiſſo. per Alex. con.lxxxiiij.iiij.parte.

Emphyteuſis non poteſt legari per dominum in præiudicium emphyteutæ. Bal.in c.ad hæc.vij. col. de pace iura. firm. ubi dicit poſt gl.quòd ſi contrà fiat, tenetur dominus emphyteutæ ad æqualem emphyteuſim, uel ad intereſſe.

Emphyteuſis quando legatur, finitur morte legantis: uide per Bart.in l.quod in rerum.§.j.de lega.j.& Bald.in l.uxor.C.de leg.quòd ad nihil tenetur legatario hæres.

Emphyteuſis uſusfructus poteſt legari, uel concedi per emphyteutam ſine conſenſu domini. infrà, Emphyteuta alienat.uer.antep.

Emphyteuſis an ueniat in fideicommiſſo uniuerſali.s̃.Emphyteuſis computatur.uer.ij

Emphyteuſis poteſt in teſtamento relinqui: ut j̃. uer. Emphyteuta teſtatur.uer.j.& ij.uide omnino Alexan.con.ix.ij.parte.& con.cxx.j.parte.

Emphyteuſis melioramenta an poſsint legari. s̃. uer. Emphyteuta teſtatur.uer.fi.

Emphyteuſis alienatio, uel uẽditio, ualet, quando emptor uult onus ſubire, etiam inuito domino. Bar.in l.murileguli.C.de murileg.li.xj.

† Emphyteuſis uendita tranſit in emptorem cum his conditionibus, oneribus, & qualitatibus quibus erat penes ipſum uenditorem. do.Mar.Soc.in con.xxv.inci.Do.Fran.uer. ſupereſt nunc.in j.parte.]

Emphyteuſis, etiam requiſito domino, & cum eius cõſenſu alienata per unum ex fratribus, reuertitur ad fratrem ſuperſtitem, ſicut ſi non eſſet alienata: quia non tenet alienatio in fratrum præiudicium, ſed tantùm tenet in uita alienantis. Alex.con.lxxxvij.iiij.parte.c.j.de ali.feu. pater.

Emphyteuſis alienari poteſt in conſanguineum, ſicut feudum, j̃.uer.Feudum.uer.xxxij.

Emphyteuſis conceſſa duobus, uel patri, & filijs, poteſt inuicem inter eos alienari, etiam domino non requiſito. Bart.in l.j.C.de impo.luc.deſc.li.x. & in l.ſi domus. §. fin. de legat.j. & l.pater.§.xv.licet ſecus ſit in hæreditate prohibita alienari.l.uoluntas.C.de fideic.l.pater. §. xv. de leg.iij.l. cùm hi.§. inter.& ibi doc.& Pau.de Caſt.de tranſ.Bal.in d.l.uoluntas. ij.col.dicit poſſe infeudari, etiã extraneo, ſine conſenſu domini, non tamen alienari, etiam inter ipſos: & ſi eſt paterna, poteſt uendi ſocio, ſine conſenſu domini, non ſi quæſita per ambos: ſed an per alterum in præiudicium alterius, con. lxxxviij.iiij.parte.quòd non.& conſilio præcedenti.

Emphyteuſis pro ſe, & hẽredibus, nõ poteſt alienari titulo ſingulari in alium, quàm hæredem, ſine ſolẽnitate.l.fi. C. de iu. emph.Io.de Imo. in l. quòd dicitur. pen. colum. de uer. ob. Alex.in l.quædam.§.nihil intereſt.de eden. uide in Spe. de loc.§.vj.uer.cxiiij.& Salic.in l.ij.xx.q.de iure emph.

Emphyteuſis in eccleſiam alienari non poteſt, etiamſi dominus directo noluit eam acquirere, niſi ut eam alteri concedat, ſed non ut ſibi retineat. Spec.de loca.§.vj. uer. cxviij. & ibi Ioan.And.& Io.de Imo.in c.potuit.xvij.col. de loc. & Alexand.conſi.lxxj.Hilarius,&c.iiij.parte.

Emphyteuſis alienata poteſt ꝑ dominũ uendicari ab emptore per actionem in rem.in Spe.de loc.§.vj.uerſi.lvj.uer.xlviij.

Emphyteuſis alienandæ licentia intelligitur, ſcilicet ſecundũ naturam

naturam ipsius, uidelicet domino requisito, & cum consensu fratrum habentium interesse futuræ successionis. Alex. con. lxxxvij. & seq. iiij. parte, & con. clxxij. iiij. par. & ĩ. Emphyteuta alienat.

Emphyteusis alienari non potest per minorem sine decreto. l. etiam. C. de prædi. mi.

Emphyteuticum ius uendi, uel alteri alienari non potest. Bar. in l. j. C. ne rei do. uel tem. sed donari sic, ut ibi.

Emphyteusis pro se, & alio, cui uelit concedere emphyteuta, uendi, & alienari potest, etiam domino inscio. Flo. sing. in l. tria onera. §. & quemadmodum. ff. de ser. ru. præd.

Emphyteusis ad filios delata potest per unum ex eis dari cuicunque de illa prole pro portione sua. Bald. in adddi. Spec. de loc. uer. potest unus.

Emphyteusis in quas personas non possit alienari. glos. & doc. in c. potuit. de locato.

Emphyteusis concessa cũ pacto, quod alteri concedi non possit, nisi minori, uel æquali, an si per emphyteutam concedat minori, uel æquali, titulo uenditionis, an possit per emptorem alienari in potentiorem. in Spe. de loc. §. vj. uer. cxvij. ꝙ sic. & ibi Ioan. And. in addi. & omnino per Alex. in c. potuit. uer. sed quid si dominus. de loc. & ideo cautela est, secundũ Io. An. quòd dicatur in prima concessione, ut per quoscũq; gradus in potentiorem alienari non possit. quod nota.

Emphyteusis alienatio an, & quãdo ualeat. ĩ. uerb. Emphyteuta alienat. per totum. & adde consilium Alexand. lxxxvij. iiij. parte, Viso themate.

Emphyteusis in hypotheca generali non uenit, secundum Pa. de Cast. cons. cxxxiij. Sed Ang. tenet contrà in auth. de resti. & ea, quæ. in prin. col. iiij. ubi dicit, an sit uerum, si sit finitura in tertiam generationem.

Emphyteusis uenit in generali hypotheca pro dote. Bar. in l. si constante. iij. q. iij. principalis. ff. so. mat. & ĩ. Emphyteuta pignorat. per totum. & melius ĩ. uerb. proxi. uer. ij.

Emphyteusis in dotem data de consensu domini, an, soluto matrimonio, restituatur uxori, uel hæredibus, sine consensu domini. Bart. & doc. in l. usufructu. in fi. ff. so. ma. & idem dicit in feudo.

† Emphyteusim si quis acceperit pro se, filijs & nepotibus, usque in tertiam generationem, an iste primus emphyteuta concedens in dotem filiæ suæ cum licentia superioris per filios istius filiæ post eius mortem, poterit alienare, & quis potior erit in ea, an dicti alienantes, an nepotes dicti primi emphyteutę, an uerò emptor, uel ecclesia: uide do. Mari. Socin. in con. xxv. incip. Dominus Fran. uer. assumo tũc, quòd. cum seq. usq; ad fi. in j. parte.

Emphyteusis mariti dicitur obligata, etiam pro dote, sicut reliqua bona. Io. And. in Spe. de loca. §. vj. uersicu. cix. & Bartol. in l. si constante. iij. q. iij. principalis. so. mat.

Emphyteusis in dotem dari an possit, & an in donationẽ propter nuptias. ĩ. uer. Emphyteuta donat. per totum. & per Alexand. con. clxxij. ij. parte.

Emphyteusis in solutum pro debito emphyteutæ potest dari creditori, quo ad commoditatem tantum: & sic in dubio data præsumitur. Ioan. de Imo. in l. usufructu. ff. so. ma. Quod uerum, saluo canone. Bald. in ca. j. de prohi. feu. ali. per Fre. ubi dicit secus in feudo.

Emphyteusis in tenutam ex primo & secundo decreto accipi potest pro debito emphyteutæ obligatione personali. Bart. in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dam. infecto. & in l. quemadmodũ. C. de agri. & cẽsi. lib. xj. & dicit Bart. in §. præallegato, idem in feudo. & quòd feudatarius passus tenutam in feudo debeat præstare seruitia domino, non creditor, uide omnino in Spe. de primo & secundo decreto. §. j. uer. & idem in uasallo.

Emphyteusis materiam supple ĩ. uer. Emphyteuta per totum.

† Emphyteusis & usufructuarius æquiparantur. glo. in l. prima. C. de iure emph. † Et do. Bar. Soci. in con. clxvij. incip. Non utilis, sed necessaria. uer. postremo. in ij. parte.]

Emphyteuta quis sit. Alex. con. vj. ij. parte.

Emphyteuta uenit appellatione usufructuarij in statuto, si materia patiatur. Pau. de Cast. in l. j. in prin. ff. ad Treb. & Barth. Cepo. tit. de serui. C. de usufru.

Emphyteuta dicitur habere possessionem naturalem. Bartol. in l. si ut certo. §. si duobus. in fi. ff. commodati. sed dominus ciuilem. Bar. in l. j. j. q. C. de iure emph. Bar. in l. si quis in tantam. unde ui. & Spe. de loc. uer. xlv. & seq. & ibi Bal. uer. Emphyteuta acquirit. l. iij. §. ex contrario. de acquiren. pos. & Alex. in l. sciendum. §. possessor. qui satis. cog. & sic uenit appellatione possessoris: ut ibi per Bald. & Alex.

Emphyteuta dicitur habere dominium rei. l. possessoris. & ibi per Bartol. C. de fun. pa. lib. xj. Quod uerum de utili. secundum Bald. in rub. C. de iure emphy. & non dicitur dominus propriè. uer. ix.

Emphyteuta potest turbari à domino impunè. Barto. in l. j. j. q. C. de iure emphy. non autem ab alio: sed tunc agit ad pœnã. l. si quis in tantam. C. unde ui. Bar. post gl. ibi.

Emphyteuta si possideat precariò nomine domini. Bartol. in l. interdum. §. fi. ff. de acq. poss.

Emphyteuta dicitur procurator domini in re emphyteutica. ff. usufru. quemad. ca. l. j. in fi. de ope. no. nũ. Sed non potest præiudicare domino ignoranti litigando. l. hoc amplius. in fi. cum l. seq. ff. de dam. inf. l. si noxale. ff. de noxa. Bar. in l. de die. §. quidam. qui satis. cogan.

Emphyteuta non dicitur dominus propriè. Bald. in rub. C. de contrahen. emp. xj. q. per glos. ord. in l. cùm manu sata. §. nemo. ff. e. tit.

10 Emphyteuta an lucretur thesaurum repertum in fundo emphyteutico. in Spe. de loca. §. vj. uersi. cxxxij.

Emphyteuta succedẽs domino desinit esse emphyteuta, & incipit esse dominus directò. Ang. in l. si hæres. la ij. ff. ad Treb.

Emphyteuta non cogitur emere iura domini. Bartol. in l. possessores. C. de fun. pa. lib. xj.

Emphyteuta tenetur facere recognitionẽ domino de emphyteusi. l. plures. & ibi Bal. & doc. C. de fide instru.

Emphyteuta non tenetur dare domum emphyteuticam domino in casu necessitatis. Ioan. And. in addi. Specul. de loca. §. vj. uersicu. quartò quæritur. & Alexand. in cap. potuit. eo. tit. in ix. differentia. secus in conductore. s. uerbo, Conductor. uer. xcix. l. ædem. C. locati.

Emphyteuta recognoscens ab ecclesia omnia bona sua, an uideatur donare ecclesiæ etiam bona filiorũ aliunde quæsita. Bal. in addi. Sp. de loca. uer. ecclesia concessit. ibi: sed quid.

Emphyteuta faciens sibi dare rem per uim in emphyteusim ab ecclesia: quomodo puniatur. in auth. de non ali. §. his solis.

Emphyteuta negans possessionem domino, dicitur malè uti, & potest expelli. Bald. in addi. Speculat. de loc. uersic. si emphyteuta negauit. & ibi Specul. uer. lxv. nisi re integra pœniteat. Bald. ibidem.

† Emphyteuta si negat aliqua bona esse emphyteutica, cui incumbat onus probandi, an domino, uel emphyteutæ, quòd illa sint emphyteutica, uel non sint emphyteutica. uide not. & copiosè d. Barthol. Soc. in consi. clxvij. incip. Nũc inutilis. uer. circa quartam quæstionem. in fi. cum iiij. uer. seq. in ij. parte.]

Emphyteuta nõ potest inuito domino rem dimittere. in Spec. de loc. §. vj. uer. cxxviij.

Emphyteuta non potest recuperare per actionem utilem rem emphyteuticam contra ipsum præscriptam per tertiũ, quã dominus recuperauit ab ipso domino. Bald. in c. j. §. præterea. l. ultimo. de prohi. feu. ali. & Alexand. in l. qui proprio. §. procurator. ff. de proc.

Emphyteuta agit ad pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui. quãdo turbatur in possessione fundi emphyteutici ab extraneo: non si à domino. Bart. post gl. ibi, & in l. ij. q. prima. C. de iure emph. Sed qualiter formet libellum, uide ĩ. e. uer. antepen.

Emphyteuta, qui diu non soluit canonem, an agat rei uendicatione contra possessorem, qui soluit canonem, uel repellitur exceptione canonis non soluti, uel præscriptionis. Bal. in l. solẽnib. C. de rei uend. quòd excluditur dicta exceptione, etiamsi possessor sit refirmatus in emphyteusi, nec refert à quo fuerit solutus canon: ut ibi. & ĩ. e. uer. j.

† Adde, quòd res emphyteutica propter canonem per triennium non solutum redit ad dominum: requiritur tamen, ut dominus declaret uoluntatem suam: quia si purgaret moram, antequam dominus declaret uoluntatem suam, dominus non

nus non posset etiā expellere. Ita Chas. in consue. Burgund. tit. des mainsmortes. §. xxij.

Emphyteuta potest nunciare nouum opus. Bartol. in l. j. §. fi. ff. de ope. no. nun.

Emphyteuta agit utili actione pro seruitute. l. ei, qui. & ibi Bar. ff. de seruit.

Emphyteuta præfertur domino in agendo. Bald. in l. j. j. col. C. de iure emph. Spe. de actore. uer. item impediuntur.

Emphyteuta agens contra tertium possessorem, an repellatur exceptione canonis soluti. Bald. in addi. Spe. de locato. uer. si emphyteuta cecidit. & Bart. in l. ij. C. de iure emph. Bal. in l. solennib. de rei uend. & s̄. eo. uer. ij. & j̄. uer. Exceptio. de iure tertij. uer. iij. & antep.

Emphyteuta, cui debetur una uia, an ea destructa, habeat aliā. in Spe. de loc. §. vj. uer. cxxx.

Emphyteuta nō habet utilē actionē in rem ex solo titulo, sine traditione. Bal. ubi s̄. in addi. uer. Emphyteuta non habet.

Emphyteutæ agenti an præiudicet confessio, ꝙ teneat rem in emphyteusim. in Spe. de confes. §. iiij. uer. quid si confiteor.

Emphyteuta agit iudicio finium regundorum. in Spe. de iudici. §. iiij. uer. j.

Emphyteutæ datur utilis rei uendicatio. in Spe. de proprie. §. j. uer. est & alia utilis. de loca. §. v. uer. & not. & §. vj.

Emphyteuta spoliatus qualiter formet libellum. in Spe. de restit. spo. §. j. ante. uer. pro iurisdictione.

Emphyteuta qualiter agat contra ecclesiam, uel dominum, ad tradendum sibi possessionem rei emphyteuticæ. Item,

Emphyteutæ an fuerit possessio tradita, uel non, qualiter agat contra tertium possessorem. in Spec. de loca. §. v. uer. in primis septem formis.

Emphyteuta conuenitur ut respondeat, an fundus, quē possidet, sit emphyteuticus, & qualis. & si dicit, quòd non, tunc actoris est declarare libellum. doc. & Phi. in c. significantibus. de appel.

Emphyteuta tenetur ostendere fundum, uel domum uolenti emere proprietatem à domino. in Specul. de locat. §. vj. uersicu. clxxiij. in addi. Ioan. And.

Emphyteuta liberatur ope exceptionis, re in totū perempta, non pro parte. in Spe. de loca. §. vj. uersic. cxxxiiij.

Emphyteuta an posit conueniri rei uendicatione à domino. Dyn. & Bartol. in l. legata. ff. de adimen. lega.

† Emphyteuta potest expelli, & cadit à iure suo per deteriorationem fundi, sicut per non solutionem canonis. Spe. in tit. de locato. §. nunc aliqua. uersicu. lxxxiiij. De quo per Bar. & cæteros in l. diuortio. §. si fundum. ff. so. ma. De quo per Cy. & Bal. in auth. qui rem. C. de sacrosf. eccl.

Emphyteuta à domino conuenitur ad edendum instrumentum emphyteusis, uel renouationis. Bal. in addi. Spe. de loc. §. vj. uer. nota, quòd incerta. & maximè ut sciatur, an sit finita, uel non. Bald. ibidem. & Spe. in uer. cxliiij. l. Titius. & ibi Raph. ff. de contrah. em. & s̄. Editio. el j. uer. xxxiiij.

Emphyteuta conuentus à domino ad soluendum, non dicitur celeriter soluere, uel satisfacere. Bald. in addit. Spe. de locat. uersicu. emphyteuta non dicitur.

† Adde idem dicendum de uasallo, si feudum non negatur. gl. in c. j. §. illud. de prohib. feu. alien. per Fed. col. x. & in l. ij. C. quando & quib. quarta pars. lib. x. Lud. Ro. con. clxiij. incipiente, Constituto curiæ, &c. in ul. co.

Emphyteuta conuenitur, ut recognitionem faciat domino. l. plures. & ibi Bald. C. de fid. instr.

Emphyteuta an pluries conueniatur ad pœnam, propter clausulam, Rato manente pacto. Bal. l. ij. iij. col. C. de iure emph. & ibi Bar. quòd tenetur ad pœnam, & potest deijci.

Emphyteuta an conueniatur ad pœnam pro canone non soluto, quatenus pœna excedat canonem. Bald. in d. l. ij. iiij. col. C. de iure emph.

10 Emphyteuta expulsus an conueniatur ad canonem. j̄. uerb. Emphyteuta expulsus.

Emphyteuta non potest conueniri, uel cogi ad emendum iura domini. Bart. in l. possessores. C. de fun. pa. lib. xj.

Emphyteuta ecclesię ad onera, uel collectas pro reb. impositas non conuenitur. Bar. in l. priuatę. C. de excu. mune. lib. x. sed alius emphyteuta sic. Bal. in l. j. C. de iure emph. s̄. uer. Collecta quib. & per Alex. in con. xxxiiij. iij. parte.

Emphyteuta conuentus an liberetur nominando dominum in iudicio. in Speculat. de pri. & sec. decre. §. iij. uer. sed nunquid est.

Emphyteuta conuento, si dominus uelit in se iudicium suscipere, actor uerò non uult, quid erit, & an inuito actore dominus posit defendere. eo. §. uer. quid si feudatario.

Emphyteuta si nolit soluere, qualiter contra eum libellus formetur. in Spe. de loc. uer. in primis.

Emphyteuta an & quando cōueniatur, uide plenius j̄. uer. Emphyteuta soluens. per totum.

Emphyteuta præsumitur, qui diu tenuit emphyteusim, & soluit canonem quadraginta annis. not. in l. cùm de in rem uers. ff. de usur. & gloss. in l. ij. C. de iure emphy. Angel. in l. qui in aliena. §. j. de acquiren. hæred. Item an per decem annos tantùm. Bartol. in l. litib. C. de agri. & censi. lib. xj. & Bald. in l. j. C. de fideicomm. & in l. j. in ij. colum. ff. de rerum diui. & Alexan. con. xciiij. iiij. parte. quòd sic.

Emphyteuta præsumitur renouatus, qui per quadraginta annos soluit canonem, & possedit rem, licet instrumentum nō habeat. in Specul. de loc. §. vj. uersi. lxiiij. & uer. cxlij. facit l. fi. & l. ius emphyteuticarium. C. de fun. pa. lib. x. & Bald. in l. si certis. C. de pac. si quis soluit censum per decem annos, sciente & patiente emphyteuta, nō quærit sibi dominium, nec præscribit. Bal. in l. solennib. C. de rei uen.

Emphyteuta præsumitur soluisse omni tempore canonem, ex eo quòd probet soluisse tribus annis proximè præcedentib. tex. fin. secundum Bart. in l. quicunq;. C. de apo. pub. Rota in deci. cccvij. lex, quicunq;. in nouis. glo. & doc. in l. ij. C. de iur. emph. & ibi Bar. & tenet Bal. post Cyn. in l. ij. C. de dot. promis. ubi Bald. dicit uerum, nisi sit facta unica solutio pro trib. annis. Item uerum, si probatur uera solutio per tres annos, nō ficta per confessionem partis, secundū Cy. & Bal. in d. l. ij. de do. promis. & Bar. Cep. in singu. uer. lxxiij. Itē secus in obligato ex contractu, uel testamento ad annuam præstationem. Bal. sing. in d. l. quicunq;. quod est quotidianum.

† Singu. Adde Pet. de Anch. post Ioan. And. in c. literę. in fi. de dila. & latius per do. Ia. in d. l. ij. C. de iu. emp. in lv. col. uer. in ea. gl. ibi, ut infrà, de apo. pu. & ibi. not. subdit, quòd conclusio gl. d. l. ij. & l. quicunq;. C. de apo. publi. habet etiam locum in simplici colono, uel conductore, ut probando se soluisse tribus annis proximè præteritis, præsumatur soluisse toto tempore retrò, cùm sit eadem ratio, quæ in emphyteuta. Et ita, secundum eum, tenet Ang. in §. scire autem. ad fi. in auth. de non alie. & Bal. in d. c. literæ. ad fi. & uide Pe. de Ancha. in c. potuit. in pe. col. uer. xiiij. quæro. de loca. *

Emphyteuta præsumitur uendere nomine proprio, non domini. Bart. & Bald. in l. mater. in fi. C. de rei uendi.

Emphyteuta præsumitur ex annua præstatione canonis, licet amiserit instrumenta emphyteusis. Bald. in l. si certis. quinta col. C. de pac. & in l. j. iiij. col. C. de fideicom.

Emphyteuta præscribit ius emphyteuticum, non rem ipsam, uel dominium eius, soluendo canonem per triginta annos. Bar. in l. comperit. C. de præscrip. † trig. ann. Item, † Et per Bal. in l. agri. si ager uectig.]

Emphyteuta non soluens canonem, præscribit liberationem contra dominum. Bar. in d. l. comperit.

Emphyteuta soluens unum de duobus, & aliud non, per tantū tempus, ex quo inducatur præscriptio, non præscribit contra aliud solutum. Flor. in l. una est uia. ff. de ser. ru. præ.

Emphyteuta contra dominum nullo tempore præscribit. l. malè agitur. C. de præscrip. tri. an. Bart. in auth. perpetua. C. de sacrosan. eccl. & in d. l. malè. & in l. cùm notisimi. §. fi. & ibi no. eo. ti. Bal. in l. neq;. C. de usufru. Quod uerum est in proprietate, quia ius canonis præscribit præstationem quadraginta annorum. gloss. mag. in fi. l. ij. C. de iure emphy. Ange. in l. qui in aliena. ff. de acquir. hære. & Bal. in d. l. cùm notissimi. §. in his. in Spe. de loca. §. vj. uer. xliij. & ibi Bald. in addi. uersi. emphyteuta per mille annos. & glos. in d. l. malè. s̄. uer. Emphyteusis præscripta. uer. penul.

Emphyteuta obligatus annuatim ad decem, si soluat quinque per triginta annos, an præscribat. in Spe. de loca. §. vj. uersi. xlij. & ibi Bald. in addi. uer. si debens. & Bartol. in l. si prius. ff. de aqua plu. arcen.

Emphyteuta renouatus per dominum successorem in emphyteusi, cum clausula, Saluo iure domini, si per antea cecidit à iure suo, nihil sibi prodest renouatio. Ioann. de Pra. in l. nec conditio. §. si sic. de condi. & demon.

Emphyteuta renouatus debet edere instrumentum renouationis domino. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. no. quòd in certa. & maximè ut sciatur, an sit finita, uel non. Bald. ibidem. & Spe. eo. tit. uersi. cxliij. l. Titius. & ibi Rapha. Ful. de contrahen. emptio.

Emphyteuta non petens renouationem, cadit à iure suo. Bald. in auth. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. Alex. in c. potuit. vij. charta. de loca.

Emphyteuta refirmatus in emphyteusi per dominũ, & descriptus in libro, non admittitur in præiudicium primi emphyteutæ. Bald. in l. solennibus. C. de rei uen. Idem in feudatario. in l. j. pen. col. per Bald. C. quando non pet. par.

Emphyteuta expendens, an repetat expensas factas in re emphyteutica. Bartol. & doct. in l. emptor. ff. de rei uend. & l. j. de superfi. gloss. & doct. in authen. qui rem. de sacrosan. eccles. Ioan. de Por. in l. senatus. §. Marcellus. de leg. j. & ibi Bald. Angel. & doc. Barto. in l. colonus. in princip. ff. loca. quod repetit utiles, si finitur ob canonem non solutum, scilicet colonus, non emphyteuta. & Pau. de Cast. in l. seruitutes prædiorum. ff. de seruitu. & dicit etiam Barto. ubi suprà, & d. l. colonus. quòd emphyteuta eiectus non repetet melioramenta, siue sit emphyteuta ecclesiæ, siue priuati, ut ibi: secus in colono simplici, qui repetit. Et hic dicit Bartol. uerum, quando instrumento apponitur clausula, Ad meliorandum: aliàs secus. Bald. in l. j. C. de iure emphyteu. dicit eum non repetere melioramenta: sed priuatus casu, non culpa sua, potest repetere melioramenta. Bald. in l. ij. C. de rei uen. uide no. in l. ij. C. de iure emphyteu. & infrà eo. uersicu. v. & x. Paul. consil. cxxxvij. per Bald. in rub. C. de iure emphy. & quod per Bartol. in l. j. ff. de superfi.

Emphyteuta ædificans an repetat ædificium ab ipso factum. Pau. de Cast. in l. seruitutes. ff. de seruit. in Spe. de loca. uersi. cxix. & ibi. C. de rei uen. & in addi. ubi suprà, uer. in contractu emphyteutico. Flor. in l. sed & si quid. in princip. de usufruct. & ibi per Bald. quòd non. Vide Bal. in authen. excipitur. C. de bo. quæ lib. & per Bar. in l. j. §. j. de superfi. & in l. colonus. ff. loca. & infrà eo. uer. fi. & Pau. consi. cxxxviij. & Bal. in l. in fundo. de rei uendi. quòd non potest inuito domino illud tollere. & in c. domino guerram. §. si uasallus. hic finit lex, deinde incipiunt consue. reg.

Emphyteuta an possit ędificium suum alienare sine solennitate iuris. no. in l. fi. C. de iure emph.

Emphyteuta, qui meliorauit emphyteusim, si dominus procurat eum repellere, repetit melioramenta omnia. Flo. in l. sed & si quid. in princ. ff. de usufru. l. ij. & ibi Bartol. C. de loca. prædi. ci. lib. xij. & j. eodem.

Emphyteuta lucratur melioramenta, finita emphyteusi, nisi sit finita culpa sua, quia tunc ea perdit. Bal. in l. ij. C. de iure emphyteu. & in capit. j. hic fi. lex Corn. in usi. feu. Vide Bald. & Ang. in l. senatus. §. Marcellus. de le. j. & ibi. Ioan. de Por. plenè, & per Bald. in l. ij. §. fi. C. communia. de leg. & in authen. excipitur. C. de bo. quæ lib. & Barto. in l. j. in princ. ff. de superfi. & s. eo. uersic. j. & j. eo. uersi. x. & Pau. consil. cxxxvij. & in Specul. de loca. §. vj. uersi. xxvj.

Emphyteuta potest melioramenta sua legare alteri. Barto. in l. quicunque. C. de omni ag. deser. lib. xj. gloss. in authen. qui rem. de sacrosan. eccl. Ioan. de Por. & doc. in l. senatus. §. Marcellus. de leg. j. Alex. in c. potuit. de locato.

Emphyteuta ad quas expensas teneatur. Ioannes de Por. in l. senatus. §. Marcellus. de lega. j. ubi dicit teneri ad paruas, nõ ad magnas. Bar. in l. j. C. de iure emphyt.

Emphyteutæ melioranti fundum non potest fundus melioratus auferri, nec canõ augeri. Bal. in l. cùm fundus. C. de solu. & Bart. in l. j. C. de iure emphy. & in l. quicunq;. de omni ag. deser. Bal. in l. fin. C. de alluuio.

Emphyteuta obligatus meliorare ex forma statuti, uel contractus, liberatur etiam ex parua melioratione. Ioan. de Por. in l. senatus. §. Marcellus. de leg. j.

Emphyteuta priuatus emphyteusi propter canonem non solutum, & sic sua culpa, non lucratur melioramenta. Ang. in authen. de ali. & emphyt. §. si uerò quis. col. ix. & Bald. in rubri. & in l. j. C. de iure emphy. & in l. ij. §. fin. C. communia de leg. & in auth. qui rem. de sac. san. eccl. & in l. senatus. §. Marcellus. & Imo. ibi, & doc. de leg. j. & ibi Angel. & Bartol. in l. quicunq;. de omni agr. deser. lib. xj. & suprà eo. uer. j. & Pau. consi. cxxxvij.

Emphyteuta lucratur ea tantùm de melioramentis, quæ possunt asportari. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. in contractu emphyteutico. uide Bal. in auth. excipitur. C. de bo. quæ li.

Emphyteuta gaudet beneficio alluuionis & fertilitatis, & alterius casus fortuiti prosperi, & tenetur ad pensionem pro augmento solito, & non cogitato. in Spe. de loca. §. vj. uersi. cxxxj. & ibi Bald. in addi. uer. emphyteuta gaudet. uide Bart. † in l. j. C. de iure emphy. & Spe. ubi suprà, uer. cxxxvj. † Vide do. Pet. Phi. Cor. in consi. xv. incip. Licet. per totum. in iiij. parte. ubi plenè, an emphyteusis incrementum factum per alluuionem in re emphyteutica quæratur domino, uel emphyteutæ, & an pro dicto incremento emphyteuta alium canonem soluere teneatur. ibi in litera H.]

Emphyteuta an lucretur thesaurum repertũ in fundo emphyteutico: uide in Spe. ubi s. uer. cxxxij. quòd sic, pro dimidia.

Emphyteuta an possit uendere melioramenta sua. Bar. in l. j. de superfi. & in l. in conuentionib. de uer. ob. & Ioan. de Por. in l. senatus. de leg. j. Bart. in l. quicunque. C. de omni ag. deser. lib. xj. per do. Alex. in c. potuit. de loca. quòd sic.

Emphyteutæ meliorantis materiam uide j. uersi. proximo.

Emphyteuta inuito non potest dominus ædificium tollere, si antè fuit prohibitus, aliàs sic. l. hæres in fundo. de usuf. leg. Flor. in l. sed & si quid. in fi. prin. ff. de usufru.

Emphyteuta deteriorans rem emphyteuticam cadit à iure suo. Dy. Bartol. Bald. & doc. in l. diuortio. §. si fundum. so. ma. tex. fin. in l. eleganter. in fi. de pig. actio. Nico. Mat. in l. j. C. de iure emph. & in authen. qui rem. & ibi Bal. de sacrosan. eccles. no. Instit. de loca. §. adeò. Quod uerum, nisi in parua quantitate deterioraret. Bald. in auth. qui rem. de sacrosan. eccle.

* Emphyteuta si in quibusdam meliorem rem emphyteuticã reddiderit, & in alijs deteriorem, iure suo cadit, nec quicquã ei prodest, quòd in quibusdam melioré eam reddidit: auth. qui rem. & ibi Iason C. de iure emphy. Picus in l. Titia. §. Titia cùm nuberet. num. 115. ff. de leg. j. Iason in consi. xvij. dub. ij. uolu. j. Rola. à Val. consil. xlix. numer. 16. uolu. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Emphyteutæ leuissimæ culpæ nomine ius suum adimendum non est. gloss. in s. scire auté. in auth. de no. aliena. Bald. in l. iij col. am. pen. C. locati. Ias. in auth. qui rem. & in l. ij. q. xlij. C. de iur. emphyt. Paul. Picus in l. Titia. §. Titia. num. 121. ff. de leg. j. Alexan. consi. cxviij. col. iij. uer. ij. respondeo. uol. v. Roland. à Val. consi. xlix. num. 22. uolu. ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Emphyteuta, qui rem emphyteuticam deteriorem facit, magis peccat, quàm qui alienat. do. Pet. Phil. Corne. in consi. lxvij. incip. Dominus. in litera Q. in ij. parte.]

† Emphyteuta priuati an teneatur ad tributa, & alia onera, uide Ias. in l. ij. col. ij. C. de iure emphyt. Et an teneatur stratam publicam ante domum emphyteuticam reficere.

Emphyteuta tenetur reficere domum emphyteuticam dirutã uel combustam, & tenetur soluere nihilominus canonem. Ang. fin. in authen. de non al. §. lex itaque. pro quo facit l. si grege. in fi. de lega j. licet arg. contrà per gl. in l. inter quos. §. damni. de dam. infec. quòd non soluitur canon pro domo non habitata metu ruinæ, item nec pro re perempta. Ioann. And. in Speculat. de loca. §. vj. uer. xiij. quo casu si in totum pereat, liberatur, non si pro parte. l. j. in fi. C. de iure emphy. & in Spe. ubi suprà. uer. cxxxxiiij. ubi dicit, etiam iure liberari ope exceptionis, nõ ipso iure. & Card. in cle. j. xv. q. de sen. excommu. & Alexand. consi. cxij. j. parte. licet Bal. aliter dicat in l. j. C. de iure emphy. & Alberi. de Ros. in auth. * si quas ruinas. de sacrosan. eccle. ubi ponit an. * Iason in l. j. C. de iur. emph. sequitur And. Alcia. consil. c. lxv. in extrem. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta teneatur reficere molendina emphyteutica diruta.

ruta. Albe. ibi. & quod per Bar. in l. hoc iure. §. si aquam. de aqua quoti. & æsti. * l. j. C. de iur. emphy. M. Anto. Nat. cons. xiij. num. 5. uolu. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Emphyteuta ecclesię, uel priuati, ad hoc, ut possit expelli propter deteriorationem, tria copulatiuè requiruntur: ut declarat do. Iason post Bal. in authen. qui rem. in ij. col. uer. restat dubium. C. de sacrosan. *

Emphyteutæ non fit remissio ob sterilitatem rei, secundum Bar. in l. quicunq;. la j. C. de fun. patr. li. xj. & in authen. perpetua. de sacrosan. eccle. & in d. l. j. de iure emphy. ubi omnino per Sali. & ibi Bal. & in Spe. de loca. §. vj. uersi. cxxxvij. & ibi Ioan. And. in addi. & omnino per Alexand. consil. vj. ij. parte. & in l. si merces. §. uis maior. ff. loca. & Ang. in authen. de non al. §. lex itaq;. col. ij. sed propter guerram sic. Ia. de Are. Cy. & Bar. & Sal. in l. j. & ibi Bal. de iure emphy. & in l. interdum. §. j. ff. de acqui. pos. Iac. de Bel. post gloss. & ibi. Ang. in authen. de non ali. §. quia uerò. col. ij. & glos. in auth. si quas ruinas. de sacrosanct. eccles. & Pau. Arzoni. in consil. uerum emphyteutam. contra Iac. Bu. Guid. de Su. & Richar. Mal. in d. l. j. uide Bald. in tit. de pac. Constan. §. uasalli, qui tempore. & Pet. de Anch. Ioan. de Imo. & Capra in cap. potuit. de loca. & melius per Alexand. consi. xxvij. iiij. parte. & j. Emphyteuta soluens. & aliquid per Alexand. consil. xcviij. iiij. parte. in fi. Item propter diffidam guerræ. Ioan. de Pra. sing. in l. qui proprio. §. item queritur. ff. de procur. Item tẽpore treugæ, per no. per Bald. in tit. de pac. Constan. §. uasalli, qui tempore. in princip.

Emphyteuta tenetur de casu fortuito. Ang. in authen. de non alie. §. lex itaq;. & §. quia uerò. not. in l. j. ad fi. de iure emphy. & Insti. loca. §. adeò.

Emphyteuta an possit extirpare syluã, & plantare uineã, domino inuito. Bal. quòd sic, in l. j. ad fi. C. de iure emphy. Sed

Emphyteuta domũ non potest destruere, ut aream faciat. Bal. in d. l. j. ad fi. C. de iure emph. & per Bart. Cep. in trac. de serui. tit. de monte. v. q.

† Emphyteuta non potest incidere arbores, nisi cæduas, non quæ sunt in fructu. Bald. in addi. Specul. de loca. uer. an colonus. & Bart. post Dy. in l. diuortio. §. si fundus. ff. solu. mat. quòd non potest incidere fructiferas. Quod etiam tenet Alexand. in l. in fraudem. §. conductor. de iure fisci. ubi dicit uerum, nisi sint plantatæ ab eo. Vide omnino Bartho. Cep. de ser. rustic. de monte. viij. q. & in uer. & ibi etiam dicit, an tunc cadat à iure suo. Item,

* Emphyteutæ sunt arbores ceduæ, ac fructiferæ etiam exiccatę. Pau. Castren. & Iason in l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matrimo. And. Alcia. in l. sylua. ff. de uerb. signifi. Bar. Cep. in rub. de seruit. rust. præ. tit. de montibus. col. pen. Alex. consi. cxviij. num. 4. uolu. v. Laur. Sylua. consi. lxxvj. num. 4. uolu. ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Adde, quòd si propter hoc fundus efficiatur deterior, priuatur re emphyteutica. Bald. in l. cùm eiusdem. ff. de ædil. edict.

Emphyteuta plurium rerum si malè utatur una, priuatur iure suo in omnibus. Bal. fin. in l. cùm eiusdem. ff. de ædil. edic.

10 Emphyteuta fundi non tenetur ad pensionem, uel canonẽ, si fundus ab aquis sit submersus. Alex. consi. cxij. j. parte.

Emphyteuta an possit imponere seruitutem fundo emphyteutico. Bald. in l. iij. C. de serui. & infrà, Seruitus constituitur. ubi plenè.

Emphyteuta non potest extirpare syluam, uel uineam, ne forma rei mutetur. Sed

Emphyteuta potest domum de nouo construere in area emphyteutica. Flo. in l. hactenus. §. Cassius. de usufruct. uide Bald. in l. j. C. de iure emphy. Bartho. Cepo. de serui. rust. tit. de monte. v. & in viij. quæst. ubi pleuè.

Emphyteuta alienat, domino requisito, nõ aliàs. l. fin. & ibi doct. C. de iure emphy. Bar. in l. penul. ff. de pac. aliàs priuatur. Paul. de Castro consil. cxxxiij.

† Et do. Pet. Phili. Corne. in consi. xxiiij. inci. Ad euidentiam. in litera E. in ij. parte.]

† Emphyteuta uendens partem rei emphyteuticæ, irrequisito domino, priuatur tantummodo illa parte, & non tota emphyteusi: uide Ias. in l. si prius. col. ix. circa fin. ff. de ope. noui nun. Vide Bal. in §. aut si liuellario. in j. col. in tit. quib. mod. feu. amit. & eundem in §. si uerò. uel totum. per illum textũ, qualit. olim feu. pot. alien. * Iason in l. fi. q. xiij. C. de iure emphy. Maria. Soci. in l. filiusfamiliàs. §. diui. num. 221. ff. de leg. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Emphyteusis in ecclesiam, tanquam in potentiorem alienari non potest. Ant. de Alex. in l. ij. in addit. ad Bart. C. de iure emphy. Alex. consi. cxx. uol. j. Thom. Gram. consi. ij. nu. 14. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta uendere potest domino non requisito, cum clausula, Saluo iure domini. Bal. in cap. j. §. donare. ult. col. qualiter feu. ol. po. al. & in addi. Spe. de loca. uer. nunquam. & in tit. de pa. Const. §. liuellariæ. xxv. col. & in l. fi. C. de iure emphy. Iac. Aluar. in c. j. antepen. col. in fi. de prohi. feu. al. p Fre. Quod uerum est, nisi fiat traditio: quia tunc nõ sufficit clausula prædicta, nisi addatur clausula, Nec aliter, nec alio modo. Bal. in c. j. §. fi. j. col. quæ fu. pri. causa bene. ami. & Barth. Cepo. in cautela xlv. licet Bald. contradicat in l. j. xvj. quæstio. C. de his, quæ pœ. nomi. uel cum clausula, Saluo honore domini: secundum quosdam. quod tamen reprobat fin. Host. secundum Ioan. And. in ca. eam te. de iureiur. & Lud. in sing. uer. cccxciiij. tu habes. quòd si uasallus, &c. uel cum clausula, Si, & inquantũ de iure possum, & nõ aliter: etiamsi sequatur traditio, secũdum Iac. Ardizo de Verona, in Sum. qui mod. feu. amit. sub rubrica, si uendit sub conditione. Vide Bald. in l. ij. in fin. C. de epis. audi. Quod uerum, secundũ Bald. in cap. j. §. hoc quoque. pen. col. de suc. feu. nisi quando captio domini posset interuenire per corporalem traditionem, puta castri, quod uix dominus posset recuperare, quia dolus est in traditione, qui dicitur purgari per amissionem iuris. Et ita dicit ibi se aliàs cõsuluisse, & tenet Iac. de Aluar. in c. j. pen. col. de prohibi. feu. alie. per Fe. & Bartho. Cep. cautela xlvj. uel si uendat sub conditione. l. si quis locuples. in fi. ff. de ma. test. l. v. in prin. ff. qui, & à qui. Bal. in d. §. hoc quoque. pen. col. & Ia. Aluar. in d. cap. j. & Bar. Cep. in cautela. xlvij. uel si sit clausula, Vendo tibi, nisi dominus remeauerit, aliàs sit inempta. Bartol. in d. l. si quis locuples. in fin. & Bar. Cep. cautela xlix. uel si uendat fructus, etiam pro longo tempore. Barho. Cep. cautela 50. quamuis ibi uideatur dubitare casu quo uenderet pro longo tempore. Item potest uendere, domino non requisito, si accepit eam pro se, uel alio, cuicunq; uelit eam concedere. Flo. in l. tria onera. §. fi. ff. de ser. ru. præ. † An talis clausula habeat ipsum releuare à pœna caducitatis, quando facta est traditio. Dec. quòd non. consi. clx. Et quando fuit dictũ, Si domino placuerit, uel, saluo honore domini, & quando fuit adiecta clausula. Et non aliter, nec alio modo. Vide ibi, an protestatio de redimendo habeat illum releuare. Dec. quòd non, consil. clx. in fin. dubio. Quando ignorantia excuset, & præsumatur. Dec. consi. clx. colu. fin. & consi. clxiiij. col. ij. in fin.

* Emphyteutam, ita emphyteusim uendentem, si domino placuerit, ius suum nõ ammittere, tradunt Albe. & alij, in l. fin. C. de iur. emph. Ias. & Marian. Soci. in rub. ff. solut. matri. nu. 18. Ioan. Ceph. consi. ccxxiij. num. 41. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteutæ possunt inuicem alienare emphyteusim, scilicet unus alteri partem suam. l. imperialem. §. præterea. de prohi. feu. ali. per Fre. Barto. in l. cùm hi. §. si uni. ff. de transac. uidelicet seruata forma. l. fi. C. de iure emphy. Bald. post gloss. in l. dudum. de contrah. emp. & Bald. in l. uoluntas. C. de fideicomm. Quod uerum, etiamsi sit ecclesiæ. Bart. in l. si domus. §. fi. de lega. j.

* Emphyteutæ plures emphyteusim non tantùm inter se diuidere, sed etiam alio quocunq; titulo alienare possunt. Bart. in l. si dominus. §. fi. ff. de leg. j. in l. ij. & ibi Ang. C. de imponend. lucr. descript. lib. x. Bar. in l. qui Rom. §. duo fratres. in extr. & ibi Pau. de Cast. Alex. Ia. qui cõmunẽ eam affirmat. & Mar. Soci. nu. 136. 137. ff. de uerbo. oblig. Bar. consi. lviij. Cald. consi. x. tit. locat. Fed. Senen. consil. ccxxviij. Rui. consi. cxiij. num. j. uol. j. Iacob. Phil. Por. Imol. cons. cxlv. nu. 18. Æmilius Maria Manolessus.

* Emphyteusim etiam ecclesiæ, & ecclesia certiore non facta, diuidere fratres inter se possunt. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. x. & ibi doct. ac Maria. Socin. num. 132. ff. de uerbo. obligatio. Æmilius Maria Manolessus.

* Emphyteuta si se non alienaturos polliciti sunt, hęc promissio intelligenda est, quo ad extraneos, non quo ad seipsos. Barth. Salice. in l. ea lege. col. penul. C. de condictio. ob causam. Ioan. Ceph. consi. cclvij. nu. 10. uol. ij.

† Emphyteutæ si concessio plurib. facta sit, ad hoc, ut rem emphyteuticam uendere possit, an censeatur facta cuilibet in solidum, uel unicuiq; pro sua uirili: uide do. Pet. Phili. Cor. in consil. cccxx. incip. Videtur. per totum. in ij. parte.]

Emphyteuta fœmina alienans sine consensu propinquorum contra formam statuti, non cadit à iure suo: quia contractus tunc est nullus. Bald. in l. ij. C. de episc. aud. facit dictum Bart. in l. filium. §. si quis. de leg. præst. & in l. non putauit. §. non quæuis. de bono. poss. contra tab.

Emphyteuta licet nō possit uendere, domino nō requisito, potest tamen donare. ĩ. uer. Emphyteutæ donatā. uer. j. & pe.

* Emphyteuta emphyteuticam rem donare, ac cum alio permutare, nullo ea de re cum domino uerbo facto, impunè potest. l. fin. C. de prædi. decurio. lib. x. Marian. Socin. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 134. ff. de uerbo. obligat. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta fisci potest uendere, etiam domino non requisito. l. j. & ibi Bar. C. de fund. pa. lib. xj.

Emphyteuta alienans cum clausula, Si, & inquantum de iure debeo, uel possum, an incidat in pœnam. Bald. in capit. j. §. hoc quoq;. de suc. feu. & in l. fin. C. de ingen. man.

* Emphyteuta rem irrequisito domino uendens, nisi eam tradiderit, iure suo non cadit. Bart. Salic. Iason & alij, in l. fin. C. de iur. emphy. & hanc communem esse Doct. opinionem, affirmat Maria. Soc. in l. filiusfamiliâs. §. diui. num. 87. ff. de leg. j. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta uendens incidit in pœnam, etiam ante traditionem secutam. Ioan. de Por. in l. si domus. §. fi. de leg. j. ubi tamen refert Spe. tenere contrarium. tit. de iu. emph. uer. xcv. & in §. vj. & Alber. de Ros. in l. fi. C. de iure emphy. Vnde

Emphyteuta uendens domino irrequisito, si tradat, incidit in pœnam: secus, si non tradat, secundum Specul. d. uer. xcv. & Albe. ubi s. & Sali. in l. fi. ult. col. de iur. emphy. contra Ioan. de Por. in l. si domus. §. fi. de leg. j. & adde Bald. in §. aut si liuellario. quibus mo. feu. amit. & ĩ. Pœna inualida. uersi. iiij. circa fi. & per Alex. consi. clxxij. ij. parte.

10 Emphyteuta an transferat in alium ius suum, domino non requisito. glo. Inst. loca. §. adeò. Cyn. in l. ij. C. de iure emph. Bar. in l. j. §. pe. C. de superfi. Bal. in authen. nisi rogati. C. ad Treb. in Spe. de loca. §. vj. uer. cxxv. & Ioan. de Por. in d. l. si domus. §. fi. de leg. j. Alex. consi. cxiiij. iiij. parte.

Emphyteuta uendens, irrequisito domino, sine solennitate iuris, an priuetur. Bal. quòd non, in l. ij. j. col. C. de episc. audi.

Emphyteuta uendens domino non requisito, si postea redimat, an euitet pœnam. in tit. si uasal. post alie. feu. id recu. in usi. feu. & Bar. in l. sequitur. §. item Labeo. de usu. Bened. de Plumbino in l. quidam in testamento. & in l. rogo. de fideicommiss. lib. Pau. de Cast. in l. ab emptione. ff. de pac. Bartol. in l. j. §. si rem. ff. depositi. & in l. si quis libellos. C. de app. & in l. si à me tibi. & ibi Ang. ff. ad legem Fal. quòd non dicitur possidere eodem iure, quo prius possidebat. Bald. post glos. in c. j. de prohi. feu. ali. per Fede. dicit eum puniri. & Alexan.

† in l. si insulam. de uerbo. obligatio. † Et per Francisc. Aret. in l. j. §. hanc actionem. ff. depositi.]

* Emphyteuta si rem emphyteuticam ea cōditione uendidit, ut redimere, si libuerit, possit, à iure suo nō cadit. Iason in l. iij. num. 135. C. de iur. emphy. Iacob. Phil. Port. Imo. cons. liij. nu. 9. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta uendens non tenetur soluere canonem, sed emptor, aliàs reuertitur ad ecclesiam, si neuter soluat, nec refert quis soluat. xj. quæst. j. qui rem. in Spe. de loca. §. vj. uer. nonò quæritur. no. cap. potuit. de locato.

Emphyteuta uendens tenetur de euictione: quia debet præstare se esse emphyteutam in casu euictionis. Bar. in l. si rem. de acquir. pos. & in l. si quis domum. §. j. ff. locati.

Emphyteuta non potest uendere iure proprio. in Spe. de empti. & uen. §. j. in j. & ij. forma.

Emphyteuta promittens uendere, domino nō requisito, non tradendo, an cadat à iure suo. per Alexand. consil. clxxij. ij. parte. ubi uide, an

Emphyteuta habens licentiā uendendi à domino emphyteutico, an possit uendere, domino non requisito. de quo etiam in consi. lxxxvij. & sequen. iiij. parte. quòd non. & ĩ. eo. uer. xxvij.

Emphyteuta alienat melioramenta de per se, sine consensu domini. in Spe. de loca. §. vj. uer. cxix.

Emphyteuta potest dare in emphyteusim alteri cum consensu domini, non sine. in Speculat. de loca. §. vj. uersi. cxxv. & sequen. & ĩ. §. ij.

20 Emphyteuta non potest dare in feudum rem emphyteuticam sine consensu domini. in Spe. de loc. §. vj. uer. cxxix.

Emphyteuta non potest alienare in potentiorem, secundū Io. And. in c. potuit. de loca. qui dicit non reperiri textum hoc dicentem, secundum do. Alex. consi. lxxxvj. iiij. parte.

Emphyteuta alienans rem ignoranter, an teneatur conuertere precium in aliam rem loco primæ rei uenditæ. ĩ. uer. Feudatarius. uer. iiij.

Emphyteuta rei propriæ an possit uendere, irrequisito domino putatiuo. Bar. in l. si aliquam rem. de acqui. pos. ubi dicit, quòd si uendit, potest ecclesia domina putatiua uendicare ab emptore, si concessio emphyteusis facta fuit ab ecclesia domino uero, tanquam de re ecclesiæ, non aliàs.

Emphyteuta alienans scienter cadit à iure suo: secus, si ignoranter. textus fin. secundum Bald. in c. j. in fi. de contro. inter domi. & empto. in usib. feu.

Emphyteuta emphyteutæ debet requirere consensum primi domini, non autem emphyteutæ, à quo ipse habet ius: quia ius principale residet apud dominum. Bal. l. iij. C. ad Mace. & in Spe. de loca. §. vij. uer. cxxvj.

Emphyteuta præsumitur uendere nomine proprio, nō aūt nomine domini. Bar. & Bal. in l. mater. in fi. de rei uend. Itē potest uendere commoditatem rei. Bal. in l. fin. de iure emph.

* Emphyteuta si rem emphyteuticā uendiderit, neq; emphyteuticam eam esse in uenditione expresserit, iure suo cadit. Barth. Cep. co. viij. col. pen. in extre. Aym. Cra. con. cxij. nu. xj. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta uendens ex pacto, nihilominus debet dominum requirere. Bald. in addi. Specul. de locato. uer. pactum, quod emphyteuta. & ibi Speculat. uersi. xciij. & Flor. in l. si stipulatus. ff. de usur. ubi dicit pactum de alienando intelligi, secundum naturam cōtractus, scilicet domino requisito. Sed Ludo. Pont. in sing. uer. Emphyteuta non potest. tenet contrarium. Primum tenet Alexand. consil. clxxij. ij. parte. & consil. lxxxviij. iiij. parte. s. Emphyteusis alienatur. uers. viij. & ĩ. Licentia. uer. xiij.

* Emphyteusis, si sit ita concessa, ut alienari possit, poterit emphyteuta, etiam domino non requisito alienare. Carol. Rui. con. lxxxj. nu. 5. uol. j. con. xxxvij. num. 14. uol. iij. Soci. con. xlix. in extr. uol. j. Ioan. Ceph. con. cxcj. nu. 21. con. cclvij. nu. 31. uolum. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta uolens uendere, an, & quando debeat dominum expectare ad emendum. in Spe. de loca. §. vj. uer. 100. & uer. seq. & ibi Bal. in addi. uer. Dominus, qui dicit.

Emphyteuta si uendat de facto, uide in l. Pōponius. ff. qui. mo. usus f. amit. & in Spe. de præscrip. uer. pone, colonus.

Emphyteuta potest exponere rem uenalem, domino non requisito, sed uendere non potest, secundum Abb. & Alexan. in c. potuit. de locato.

Emphyteuta alienans, domino irrequisito, priuatur, si dominus uelit. Salic. in l. fin. C. de iure emphyt. Alex. cōsi. lxxxvij. iiij. parte.

Emphyteuta potest concedere, uel legare usumfructum alteri. Bald. singu. in l. j. in princip. ff. quib. mo. usus fruct. amit. & Alexand. consi. cxx. in fi. j. parte. ubi dicit uerum, sine consensu domini.

Emphyteuta si uendat cum consensu domini tacito, an possit dominus uariare, ut faciat emphyteutam priuari. Alex. cōsi. xciiij. iiij. parte.

* Emphyteuta si rem emphyteuticam alienauit, diuturnoque eam tempore emptor, sine ulla controuersia possedit, consentiente & permittente domino, alienatio esse præsumitur facta. Felin. in c. sicut. col. xij. de re. iudicat. Maria. Soci. in l. sciendum. nu. 47. ff. de uer. ob. Alex. cō. iij. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Emphyteuta uendens simpliciter, non expresso, quòd sit emphyteuta, censetur uendere iura proprietatis, & priuatur iure suo. Alexand. in c. potuit. ij. q. de loca. per l. fi. C. de iure emphyt. & consuluit Bartol. ut ipse dicit in l. usufructu. sol. matr. ubi Bald. tenet contrarium. & doc. Mod. facit l. j. C. si pig. pig. da. sit. per gl. & Io. And. in d. c. potuit. uide in Spec. de pri. & sec. decre. §. j. uer. & idem in uasallo. & de exec. sen. §. sequitur. uer. quid si habet tantum feudum.

Emphyteuta donat rem emphyteuticam, saluo iure canonis. Ioan. de Imo. in l. usufructu. ff. sol. mat. Item saluo iure domini. Bald. in titul. de pace Constan. §. liuellariæ. & in c. j. §. donare. qualiter ol. feu. po. al. in ca. j. §. fina. quæ sit prima causa bene. ami. & in l. fi. C. de iure emphy. potest tamē donare, uel legare emphyteuta fisci, uel Reipublicæ, etiam sine requisitione domini. Bart. in l. fi. C. de iure emphy. & in l. si domus. §. fi. de leg. j. & in l. j. uer. pe. de superficie. & in l. si patroni. in princ. ad Treb. & Alexand. consi. lxxj. iiij. parte. Hilarius, &c. ubi etiam dicit, quòd si donatarius talis non soluat domino canonem, potest à domino cōueniri rei uendicatione. † Vide do. Mari. Soci. in cōs. xxv. incip. Do. Fran. uers. quamuis enim apud. in j. parte.]

Emphyteuta non potest donare rem, sed commoditatem eius sic. Bal. & Imo. in l. usufructu. so. ma. Et si donat rem, cadit à iure suo, ut ibidem. Vnde non potest donare rem in præiudicium domini, sed commoditatem ad præiudicium suum sic, ut ibidem.

Emphyteuta non potest rem domino irrequisito donare. glo. & doc. & Zaba. in d. c. potuit. & ibi Ioan. Andr. & Alex. Bart. in l. fi. C. de iure emphy. & Bar. in l. omnino. C. de impen. in re. do. fac. Ioan. And. in addi. Spe. de loca. §. vj. uer. cvij. & ibi Specul. in titul. de contrahen. emp. & uendi. §. nunc dicendum. uer. sed pone, statutum. & Bartol. in l. si domus. §. fi. de leg. j. & in l. in conuentionalibus. de uerb. sign. Bart. & Bald. in l. uniuersas. C. ne rei do. uel tem. Salic. in d. l. fi. j. q. de iure emphy. nec ualet donatio sine clausula, Saluo iure domini. Bal. in d. §. donare. & s̄. uer. Donatio per emphyteutam. per per totū. Alex. in d. cōsilio, Hilarius. refert cōmunē opi. esse in cōtrarium, scilicet quòd emphyteuta donet domino nō requisito. Et idem tenet Angel. Aret. Insti. de loca. §. adeò.

Emphyteuta an possit donare propter nuptias. Bald. in c. j. §. donare. qualiter ol. feu. pot. al. in usi. feu.

Emphyteuta si dat bona æstimata in dotem, tunc censetur uendidisse, & requiritur consensus domini. Dec. consi. clx. col. j. post medium. Allegat Imo. in c. potuit. de locato.

Emphyteuta locat seu affictat commoditatem rei ad modicum tempus. Bald. in l. usufructu. ff. so. ma. in fi.

Emphyteuta an possit locare ad longum tempus. in Spe. de loca. §. vj. uer. cxxij. & uer. seq.

Emphyteuta non potest alteri dare in emphyteusim rem emphyteuticam, nisi domino requisito, uel nisi ad modicū tempus, scilicet triginta annorum. Bal. in authen. nisi rogati. iij. col. C. ad Treb. & j̄. eo. uer. fi. & in Sp. de loca. §. vj. uer. cxxv. & Alex. consi. xciiij. iiij. parte.

Emphyteuta sicut non potest uendere, domino irrequisito, ita non potest ad longum tempus locare: quia de natura talis locationis est, quòd dominium transferatur: ut concludit Alex. in cons. cxix. incip. uisis narratis. in fi. iij. col. Et ibi subdit, quòd locatio ad uitam alicuius, dicitur ad longum tempus. Sequit do. Decius in consi. cciiij. Circa mediū. in j. uol.

Emphyteuta an cōstituat seruitutem in re emphyteutica. Bal. in l. & in prouinciali. C. de seruitu. & aqua. & in cap. j. §. quid ergo. de inue. de re. al. fac. quòd non, nisi pro tempore suo. gl. & Flo. in l. iij. ff. de serui. quòd sic. & Flor. in l. is, cui. §. si hæres. ff. quemad. serui. amit. Item dat in usumfructū sine consensu domini. Bald. in l. j. §. item in fundo. qui. mo. usufr. ami. Bar. Cep. in d. uer. lxxxix.

Emphyteuta potest locare in quinquennium rem emphyteuticam. Ioan. de Por. in l. si filio. §. fi. sol. mat.

Emphyteuta transigit an cum consensu domini, uel sine. Bald. in c. j. de contro. inter uasall. & ag. in usi. feu.

Emphyteuta an cōpromittat de re emphyteutica. s̄. uer. Compromissum per quos fieri possit. uersi. xviij.

Emphyteuta an permutet sine consensu domini. in Spe. de loca. uers. cxxj. in vj. §. Ioan. And. doc. & Alex. in cap. potuit. de loca. in v. q. & de forma instrumenti. in Spe. eo. tit. §. ij.

Emphyteuta pignorat emphyteusim, saluo iure domini. glo. & doc. & Alexand. in c. potuit. de loca. & ibi Ioan. de Imo. & Alexand. consi. clxxij. ij. parte. & in l. in quorum. ff. de pig. gl. & doc. in l. fi. C. de iure emphy. Spec. ubi s̄. uer. cxxij. dicit posse, & si uelit, potest dominum requirere, ut mutuet sibi tantam pecuniam: quòd si facit, dominus est præferendus. Vide Barth. Cep. in c. j. ult. char. de cogni. feu. Bar. in l. tutor. §. fin. de pig. act. ubi etiam dicit, quòd tunc finitur emphyteusis. & per Alex. in d. consil. Et potest creditor soluere canonem pro fundo emphyteutico pignorato. l. lex. uectigal. per Bar. ff. de pign.

Emphyteuta pignorans emphyteusim creditori, si non soluat canonem, priuatur, etiam in præiudicium creditoris. Bald. in l. ij. q. xiij. C. de rescin. uen.

Emphyteuta in dotem an possit dare emphyteusim. Dic quòd sic, secundum Ioan. And. in c. potuit. de loca. & ibi Alexand. de euic. iiij. q & Ioan. de Imo. ibidem. & in Spe. eo. §. uer. cix. & seq. Salic. in l. fi. C. de iure emphy. doc. & Ioan. de Imo. in l. usufructu. so. ma. & doc. & Ioan. de Por. in l. si domus. §. fi. de leg. j. per Alex. cons. clxxij. ij. colum. Host. in Sum. de iure emphy. §. fi. uer. nunquid res emphyteutica. & Bald. in ca. j. quando mari. suc. uxo. in usi. feu. & suprà, uer. Emphyteusis in dotem. uer. xxix. quid de feudo. infrà, Feudum. † Vide do. Mari. Soci. in consi. xxv. inci. Do. Fran. uer. quamuis enim apud. in j. parte. ubi etiam an donari, & an legari.]

Emphyteuta an possit dare emphyteusim in donationē propter nuptias. Bald. in c. j. §. donare. qualiter ol. feu. po. al. in usi. feu.

Emphyteuta diuidit emphyteusim cū socio, domino nō requisito. Bar. in l. & ideo. de cōd. fur. & in l. pater. §. xv. de le. ij. & in l. si dom⁹. §. fi. de leg. j. Pau. de Cast. in l. cùm hi. §. si uni. & ibi Bartol. ff. de transac. per l. imperialem. §. præterea. de prohibi. feu. al. & Bal. in consi. Diuisio facta à prin. no. in c. ex insinuatione. de iure patro. gl. in c. illud. eod. tit. & s̄. Diuisio. uer. cxxxix.

Emphyteutæ diuidentes inter se, succedunt in eam, etiam diuisam per ius accrescendi. j̄. Ius accrescendi. uer. xlij.

Emphyteutæ diuidentes an teneantur soluere domino laudemium. Bartol. ubi s̄.

† Emphyteusis si in diuisione tota ad unū deuenit, an eo mortuo alter, uel filij alterius petere possint pro eorum rata, uide do. Pe. Phi. Cor. in consi. fi. incip. Videtur. in litera P. in ij. parte.]

Emphyteusis uenit in iudicio familiæ ercisc undæ, & petitione hæreditatis. l. item ueniunt. §. uidendum. l. seq. de pe. hær. nisi ecclesiastica. Alex. consi. lxxxiiij. iiij. parte. & Bartol. ibi post Cy. & doc. Item dicunt uerum, si emphyteusis est recepta pro se, & filijs, & hæredibus: secundum Bar. l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de oper. liber. secūdū Alex. in d. consi. ubi omnino. & per Bar. & Imo. in l. si patroni. in prin. ad Treb.

Emphyteuta testatur de re emphyteutica. l. in cōuentionalibus. & ibi doc. de uer. sig. & Iac. Aluaro. in c. j. iiij. colu. an ag. uel fil. & Bart. in l. uniuersas. & ibi Bald. C. ne rei do. uel tem. Bartol. in l. fi. C. de iure emphy. dicit quòd non potest legare. Vide Bal. in l. usufructu. ff. so. mat. & in addi. Spe. de loca. uer. utrū emphyteuta. dicit, ꝙ opinio Bar. est uera, si legat iure proprio, non si iure emphyteutico. uide Bar. Io. de Por. & doc. in l. si domus. §. fi. de leg. j. Alex. in c. potuit. vj. q. de loc. Bar. Cepo. in c. j. de cog. feu. ult. char. no. in l. uxor. C. de lega. Salic. in d. l. fi. & in Specu. ubi s̄. uer. cxx. & cxxiij. & j̄. eo. uer. seq. sed in domino secus est. Bald. in c. ad hoc. vij. col. de pace iur. fir. in usi. feu. Alex. consi. ix. ij. parte. dicit quòd potest legare, nisi aliud actum sit. & consi. cxx. j. parte.

Emphyteuta potest legare rem emphyteuticam uni ex filijs, secundum Bart. in l. iurisiurandi. §. si liberi. de oper. lib. & in consi. Ista quæstio habet duo dubia. uersi. præterea posito, quòd pater. & per Bal. in authen. si quas ruinas. de sacrosan. eccles. Vide Bartol. in l. j. §. pen. de superfi. & in l. si domus. §. fi. de leg. j. & Ioan. de Imol. tenet idem in c. potuit. de loca.

in l. quod dicitur. de uer ob. & §. uer. Emphyteusis stipulata. uersi. xxxviij. & omnino per Alexand. consi. ix. ij. parte. & plenius per And. Barb. consi. illud afferam. ulti. charta. quod est post consi. xlvij. Alex. de Imo. iiij. parte. & per Alex. cons. Hilarius. in j. parte. consi. cij.

Emphyteuta legans emphyteusim, si postea fiat proprietarius, uide Bartol. in l. seruum filij. in prin. de leg. j. in l. uxor. C. de leg.

Emphyteuta potest legare melioramenta sua. Bar. in l. quicunque. C. de omni agro deser. lib. xj. gl. & doc. in authen. rem. de sac. san. eccle. Ioan. de Por. & doc. in l. senatus. §. Marcellus. de leg. j. Alex. in ca. potuit. de locato.

Emphyteuta colono stare tenetur, etiamsi sit ecclesię, aliàs eũ repellẽs priuatur iure suo. Bar. in l. cognouim⁹. C. de mãcip. & colo. patri. li. xj. & Bal. in l. j. C. de iure emphy. Idem in emphyteuta fisci. Bart. ibidẽ. & Ludo. in fin. uer. Emphyteuta. uer. fiscus.

Emphyteuta soluere debet canonem intra biennium, si sit ecclesiæ: sed intra triennium, si sit priuati. l. fi. & ibi doc. C. de iure emph. c. potuit. de loca. Bar. in auth. qui rem. de sac. san. eccl. gl. in l. quæro. ff. locati.

† Adde, quòd emphyteuta si cessat per biennium soluere, cadit à iure suo, auth. qui rem. C. de sacros. eccl. c. potuit. extrà, de locato.

Emphyteuta soluere recusans ecclesiæ canonem, potest excommunicari. Innoc. in c. significasti. de cens. & Bal. in Mar. uer. Denegans.

Emphyteuta creditor domini sui, si non soluit canonem intra terminum, non cadit à iure suo, quia potest compensare. gl. & doc. in l. si constat. C. de cõpen. in Spe. de loca. uer. lxxix. & ibi Bald. in addi. uer. Emphyteuta non cadit. Abb. anti. in c. bona fides. de possess. & Baldus in Margarita. uer. Emphyteuta. uer. j.

† Emphyteuta cessans soluere debitum canonem per sex annos si dominus accipiat pensionẽ pro tribus primis annis, potest expelli, siue recipiat pro tribus primis annis, siue pro tribus ultimis, secundũ dispositionẽ l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loca. do. Barth. Socin. in consi. clxvij. incipien. Non inutilis. uer. ij. ea conclusio. cum uer. seq. in ij. parte.]

Emphyteuta uolens soluere canonem pro futuris temporibus, domino inuito, non auditur. in Spe. de loc. §. vj. uer. xxxij. & seq. & Bald. plenè in l. plures. in fi. de fid. instru. no. in l. stipulatio ista. §. inter certam. de uerb. obl. Ioan. de Pra. in l. j. de condi. & demon. Bald. in addi. Specul. de loca. uer. potest solui. post Specul. in uer. fi. dicit, quòd potest soluere etiam pro quadraginta annis, domino uolente: uide Bald. in l. ij. ultim. colum. C. de iure emphyteutico. Idem plenè per Alexand. in l. qui Romæ. in princip. iij. col. de uerb. oblig.

Emphyteuta potest, etiã domino inuito, soluere canonẽ pro multis annis futuris, si ei facit in instrumẽtũ, quo recognoscat eũ in dominũ pro toto tempore, pro quo uult soluere. Bar. in l. eũ qui. ff. de ann. lega. uide in Spe. de loca. §. ij. & per Bald. in l. si quis argentum. de dona. & in l. filiusfa. §. diuus. de lega. j. & Alex. in l. stipulatio ista. §. si quis dolum. de uer. oblig. & in d. l. qui Romæ. in prin. iij. col.

Emphyteuta tenetur soluere canonem, etiam pro domo diruta, quam debet reficere. suprà, uer. Emphyteuta deteriorãs. uer. ij.

Emphyteuta tenetur soluere canonem, si contingit sterilitas in re emphyteutica. §. Emphyteuta deteriorans. uer. iiij.

Emphyteuta, pro quo alius non possessor sine mandato offert, & soluit canonem, cadit à iure suo: quia ipse debet soluere. Bald. & Pet. de Sun. in l. acceptam. in fin. C. de usur. Sed Bal. contrà in addi. Spe. de loca. uer. si possessor. Flori. & Bald. in l. arboribus. §. quid tamen. de usufru. & in l. lex uectigal. de pigno. Bald. in l. solennibus. C. de rei uen. & est casus in l. certa. §. si cum eo. ff. de cens. & Ludo. in sing. uer. Emphyteuta, qui. & Flor. in l. uia. quemadmod. ser. amitt. Gul. de Cu. in l. quæ utiliter. §. si Titius. de nego. gest.

† Emphyteuta permutando an incidat in commissum: & an possit sine consensu domini: uide latè Dec. consilio clxv. in j. dubio.

† Emphyteuta, qui intra biennium domino non soluit canonem, liberatur à pœna: quia nõ potest deijci de emphyteusi, si soluit domino petenti post biennium. Ioan. Andr. fin. in addi. Specul. de loca. §. fi. uer. cum quæritur. Lanfran. in tractatu de arbit. vij. parte, xj. q. in fi. & per Bartol. in l. ij. C. de iure emphy. & infrà eo. uersi. lxviij. & Pau. consil. cxxxvij. & tenet Salic. in l. commissoriæ. in fi. C. de pact. inter empto. & uendi.

† Adde, quòd emphyteuta ecclesię non soluens canonem singulis annis, licet non possit expelli, nisi elapso biennio, ut in cap. potuit. de loca. tamen si iuraret soluere singulis annis pensionem, & non solueret, elapso anno potest expelli. Quod singulariter no. ad limitationem dicti c. potuit. Ita dicit Bald. in c. querelam. de iureiur. Et licet quibusdam uideatur hoc non probari ex illo tex. iudicio meo probatur ibi: nam papa ibi non considerauit biennium, sed iuramentum, cuius transgressorem uult remoueri, & priuari iure emphyteutico. Nam fuit ibi contingentia facti, & non iuris mysterium, quod cessauit per biennium. Item si ibi consideraretur biennium, ibi fuisset quæstio de indubitabili, contra l. quod Labeo. ff. ad Carbo. & in c. cùm in iure peritus. de offi. deleg. cùm de biennio iure cautum sit: ut in d. c. potuit. Adde eundem Bald. in c. literæ. de dila. Quod dictum Bald. refert, & sequitur do. Barba. in d. c. potuit. & do. Alexand. de Imol. in consil. cxxvj. incipiente, Non puto id, de quo quæritur, &c. in j. uol. Reperio tamen quosdam moderniores in l. ij. C. de iure emphyt. impugnantes hoc dictum Bald. quia, secundum eos, iuramentum appositum in quolibet contractu debet intelligi secundum naturam illius contractus: ut est bonus textus in l. fin. C. de nõ nu. pe. quia respondeo, illud procedere in dubio, & ubi à iure aliud non disponitur, sed in casu nostro dictum Bald. probatur in d. c. querelam. ergo, &c. & sic non recedas ab opinione Bal.

10 Emphyteuta an præsumatur soluisse omni tempore canonem, si cõstet de solutione triennali. §. uer. Emphyteuta pręsumitur. uers. iij.

Emphyteuta ecclesiæ interpellatus ad solutionem canonis, nõ soluens intra sex menses, cadit à iure suo, licet aliàs non interpellatus haberet biennium. Bar. & Ang. sing. in l. locorũ. C. de om. ag. deser. lib. xj.

Emphyteuta soluens unum de duobus, & aliud non, per tempus, quod sufficit ad præscriptionem, non pręscribit contra aliud non solutum. Flori. in l. una est uia. de serui. rusti. pręd. adde no. in Spe. de loca. §. vij. uer. xlij.

Emphyteuta soluens pœnam, an cadat à iure suo. Bartol. in l. cùm pater. §. libertis. de leg. ij. & in l. ij. ulti. colum. post gloss. C. de iure emphy. quòd etiam soluta pœna potest deijci. & j. eo. uer. xvij.

Emphyteuta ecclesiæ, quæ successit in emphyteusi, & bonis priuati, habet biennium ad soluendum, postquàm ipsa ecclesia successit: aliàs habet triennium, uidelicet re nõ integra, ut sing. tenet Salic. in l. ij. xxv. q. de iure emphyt. ubi omnino uideas.

† Si rem in emphyteusim concederet ecclesia, nõ seruatis debitis solennitatibus, de quibus in auth. perpetua. & in auth. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. & in c. ut super. de rebus eccle. non alie. quòd tamen emphyteuta ita teneretur soluere canonem ipsi ecclesiæ, sicut si emphyteusis concessa fuisset debita solennitate seruata. quod est perpetuò no. ut per do. Iaso. in l. ij. in iiij. col. uer. unum tamen circa istud. C. de iure emphy. *

† Emphyteuta priuati an possit celeri satisfactione morã purgare: uide Iaso. referentẽ tres opi. in l. j. col. xxiiij. cum quatuor seq. C. de iure emphy. Dec. consi. clx. in fine.

Emphyteuta non soluens canonem intra bienniũ, potest purgare moram. c. potuit. de locato. Quod uerum est, nisi dominus statim lapso biennio fuerit protestatus, quòd non intendit eum amplius habere pro emphyteuta: quia tunc non potest purgare, nisi soluat celeriter. Barth. Cepo. in cautela cxxvj. Item uerum, nisi intra modicum tempus, uidelicet intra mensem, secundũ doct. & Abb. in d. cap. potuit. ut intra decẽ dies, uel ex arbitrio iudicis. Bal. in Marga. uer. Emphyteuta. uer. ij. uel intra diem unam, secundum consuetudinẽ antiquarum ecclesiarum quarundam. Bal. in auth. qui rem. de sacrosan. eccle. Item uerum, nisi fuerit iuratum, quod impedit moræ purgationem. Bald. ubi s. & Alex. in d. c. potuit.

& j.

& ſ. uer. Mora purgatur. uer. lxvj. & per Salice. l. ij. C. de iure emphy.

Emphyteuta ſoluens poſt terminum intra duos mēſes, an audiatur: uide Abba. in c. ij. de frig. & malefi.

Emphyteuta priuatur emphyteuſi propter canonem non ſolutum, etiamſi uelit ſoluere pœnam, & retinere emphyteuſim uirtute clauſulæ, Rato manente pacto. Bartol. in l. cùm pater. §. libertis. de leg. ij. pen. colum. C. de iure emphy. poſt gloſſ. ibi communiter approbatam: ubi idem dicit de clauſula, Toties pœna committatur, quoties fuerit contra factum: quia utroque caſu dicit poſſe reijci emphyteutam, qui non ſoluit canonem, etiamſi uelit pœnam ſoluere. & Bar. in d. l. ij. tenet idem, quòd tenetur ad pœnam, & poteſt deijci. Vide ibi per Sali. xj. q. & ſequen. & in Spec. ubi ſ. uer. xxxv. & doct. in d. c. potuit.

† Emphyteutica res non cadit in commiſſum per ceſſationem ſolutionis cenſus, ſi dominus debet tantundem emphyteutæ. Ita dicit Ioan. Fab. in §. in bonæ fidei. Inſt. de acti. Iſtud dictum refert, & ſequitur do. Iaſon dicens eſſe quotidianum ibi, in pe. col. uerſi. & per hoc dicit. ubi allegat plures concor. doct.*

† Emphyteuta an liberetur, ſi uelit renunciare emphyteuſi. Benedict. quòd non, in repet. c. Raynutius. fol. 165. col. iiij. in prin.

Emphyteuta ſoluturus canonem, debet ire ad domum domini, niſi dominus ſit alterius fori: quo caſu ſufficit, quòd ultima die termini emphyteuta in domo ſua proteſtetur ſe eſſe paratum ſoluere canonem, ſi eſſet pręſens dominus, qui reciperet, & hoc ſcribi faciat. Bart. in l. itē illa. iij. col. ff. de conſti. pecu. & Sal. in l. fi. C. de condi. inſer. & in l. acceptam. xij. q. C. de uſur. ubi dicit contrarium, quando ſolui debet quid minimum: quia debet debitor ire ad forum creditoris, ne creditor plus expendat in itinere, quàm ſit recepturus pro canone. Innoc. in cap. ſignificante. de pig. & Salic. in l. acceptam. vij. colum. de uſur. & Alexād. in d. l. item illa. Sed Bal. in l. ſi à te. C. de pac. inter empto. & uendi. dicit, quòd prælato uel domino latitante, quia noluit recipere canonem, oportet proteſtari, & deponere in loco obligationis, per textum ibi.

Emphyteuta obligatus etiam ad unum numum pro canone, ſi nō ſoluit, cadit à iure ſuo. Bal. in auth. qui rem. C. de ſacroſ. eccle. Quod uerum, etiamſi ſoluit per errorem, & deficit in uno numo tantū, ut ibi. & Bal. in rub. C. de contrahen. emp. x. q. per tex. & gl. in l. res bona fide. ff. eo. tit. uide Bal. in l. hęredem. C. de loca. & Old. conſi. xxix. Vnde

20 Emphyteuta ſoluens per errorem minus debito, priuatur. & in Specul. de arbi. §. fina. uerſi. quid ſi plures. & uerſi. ſeq. & in tit. de loca. §. nunc aliqua. uerſi. xxx. & ibi Ioan. And. & Bald. in l. pro hæreditarijs. C. de hæ. actio. contra Ludo. in l. ij. ad Syllan.

Emphyteuta ſi ſoluit partē canonis, deinde in alia parte ceſſauit per triennium, an in totū expelli poterit à re emphyteutica: uide Iaſ. in l. ij. in xvj. q. C. de iure emphy.

Emphyteuta præſumitur, qui ſoluit canonē quadraginta annis. ſ. uer. Emphyteuta præſumitur. uerſi. j.

Emphyteuta non poſsidens rem, non tenetur ſoluere canonem, ſi propter guerras impediatur. ſuprà, Emphyteuta deteriorat. ubi idem dixit, quando non habitat metu ruinæ imminentis, uel quando res perijt. Adde conſi. Pau. de Caſt. ccxiij. Item,

Emphyteutæ etiam non fructuanti non fit remiſsio, ſed conductori ad longum tempus ſic. Alex. conſi. xxxvij. iiij. parte. poſt Cy. & Bal. in l. j. C. de iure emphy. Pe. de Anch. & Ioan. de Imo. in c. potuit. de loca. Ang. in auth. de non alie. §. quia uerò Leonis.

Emphyteuta ſi uagetur per orbem, licet canon ſit ſolutus domino, debet per triennium expectari: quo non reuertente, poteſt dominus rem uendicare. in Spec. de loca. §. vj. uerſic. clxiij. & per Bald. in authen. qui rem. C. de ſacroſan. eccle. in fine.

Emphyteuta ignoranter non ſoluens canonem, reſtituitur in integrum. gl. in l. ij. C. de iure emphy. Flori. in l. ſi quis alia. §. tempus. ff. quemadmo. ſerui. amit.

Emphyteuta, qui diu ſtetit in carcere, relaxatus debet ſoluere canonem pro medio tempore captiuitatis. Bar. in l. liber. C. de poſtli. reuer.

Emphyteuta ſoluēs canonem pro parte tantùm, licet partem ſoluens, partem non, ſed ceſſet, priuatur iure ſuo in totum. Dy. in l. etiam ſi partis. de leg. j. ubi dicit uerum, ſi res eſt indiuiſibilis: aliàs priuatur pro parte tantùm. Vide in Spe. de loca. §. vj. uer. lxxiiij. & uer. xxix. ſ. eo. uer. lij.

Emphyteuta an poteſt dimittere emphyteuſim, ut non ſoluat canonem. Bartol. in l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar. Item poteſt renunciare in præiudicium domini. Flor. in l. ſi abſente. de uſufru.

Emphyteuta renūcians emphyteuſim, an teneatur ſoluere canonem. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. ſed an emphyteuta.

30 Emphyteuta non poteſt, inuito domino, dimittere emphyteuſim. l. ij. uerſic. ſi uoluerit. & ibi Bald. C. de iure emphy. & in Spec. de loca. §. vj. uerſi. cxxviij. & ibi Ioan. Andr. in addi. Flo. in l. cùm fructuarius. de uſufru. Inno. in c. quæ in eccleſiarum. de conſti.

Emphyteuta non ſoluens canonem, & ideo priuatus iure ſuo, perdit melioramenta ſua. ſ. Emphyteutą meliorans, uel expendens. uer. j. & Pau. de Caſt. conſi. cxxxvij.

Emphyteuta tenetur ſoluere canonem, etiamſi contractus nō tenuit. Ang. in auth. de non alie. §. ſi uerò. col. ij.

Emphyteuta eccleſiæ non cadit à iure ſuo; niſi eccleſia uelit. auth. qui rem. & ibi Bar. C. de ſac. ſan. eccl. & Bar. plenè. Sali. in l. ij. de iure emphy. Ang. in authen. de non ali. §. ſi uerò. & Bartol. in addi. Spec. de loca. uer. emphyteuta cadit. poſt Spec. ibi. Idem in emphyteuta priuati. Barto. in l. ſi ager uectigalis. Quod uerum, ſiue cadat propter canonem non ſolutum, ſiue quia alienauit, domino nō requiſito. Sali. in l. fi. C. de iur. emph. Ioan. de Imo. in c. fi. de reſcri. xxiiij. col. & Alex. conſi. lxxxvij. iiij. parte. & ſi noluit eum cecidiſſe, nō poteſt pœnitere. Alex. conſi. xciiij. iiij. parte.

Emphyteuta non ſoluens canonem, priuatur iure ſuo, an ipſo iure, uel per ſententiam. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. ſi emphyteuta cecidit. Pau. con. cxxxiij. quòd per ſententiam.

Emphyteuta non ſoluens canonem, an perdat fructus rei cum re ipſa. Angel. in authen. de non alie. §. ſi uerò. col. ij. Bald. in l. ſi pater. C. de uſufru. no. in l. ſi defuncto. ff. eo. tit. ubi dicit, quòd ſic. & Bald. in addi. Spec. de loca. uer. pactum cum emphyteuta.

† Et per Feli. in c. iiij. de præſcrip. in x. colum. in princ. in uer. poſtremo. in fi. uer. ibi. ſimile no. Spec. char. cclxiij. Et addē do. Bartho. Soci. in conſil. cclxvij. incip. Non inutilis. uer. poſtremò prædictam. in ij. parte. quod emphyteuta cadens à iure ſuo propter non ſolutionem canonis tanto tempore, ita quòd non poteſt mora purgari, tamen omnino poſsidēs tenetur reſtituere omnes fructus à tēpore, quo res incidit in cōmiſſum, ſicut uſufructuarius tenetur reſtituere fructus perceptos à tempore finiti fructus.]

Emphyteuta, qui diu non ſoluit canonem, an agat rei uendicatione contra poſſeſſorem, qui bene ſoluit, an uerò repellatur exceptione canonis non ſoluti, uel pręſcriptione. Bal. in l. ſolennibus. C. de rei uend. quòd non excluditur exceptione canonis non ſoluti, etiamſi poſſeſſor fuit refirmatus in emphyteuſi: nec refert à quo ſit ſolutus canon, ſecūdum Bal. & ſ. uer. Exceptio canonis non ſoluti. uer. j.

Emphyteuta ſoluens intra terminum ex re propria in ſignum ſubiectionis, non cadit à iure ſuo, licet nō ſoluerit cenſum. Innoc. in c. conſtitutus. de religi. do. Bald. in tit. de pace Cōſtan. §. item ſocietatem. ij. colum. in fi. no. in l. fundum. C. de fun. pa. li. xj.

Emphyteuta ſoluturus canonem, ſi portans illum derobatur in itinere, an liberatur. Bald. in l. fi. in ulti. colum. C. de conditio. inſer.

Emphyteuta non ſoluens penſionem domino, præſcribit liberationem: ſed

40 Emphyteuta ſoluens per triginta annos, pręſcribit ius emphyteuticum, non rem ipſam, uel dominium eius. Bart. in l. comperit. C. de præſcri. triginta anno.

Emphyteuta an poſsit ſoluere canonem in prin. anni. Bar. in l. ſtatuli. §. quòd ſi ſeruus. ff. de ſtatuli. Bal. in l. plures apochis. C. de fide inſtru. quòd non. & Ludo. Pon. in fi. uer. Emphyteuta non poteſt.

Emphyteuta non soluens canonem, præiudicat filijs, & nepotibus, quibus in contractu fuit quæsita: secus, si aliter delinquat. Bar. in l. j. in fi. ff. de interdi. & releg. Lud. in l. j. §. patronum. de in ius uoc. per Sali. in l. ij. xxij. q. de iure emph.

Emphyteuta non soluens canonem domino, potest expelli à domino propria authoritate. Bald. in l. ij. C. de iure emphy. Pau. de Castr. & Alexand. in l. colonus. ff. loca. post Barto. in authen. qui rem. de sacrosan. eccle. Quod est uerum, etiamsi dominus promisit eum expellere. Item uerum, etiamsi uelit soluere pœnam. Bald. ibidem, in iij. col. ubi uide omnino per Bart. & ibi per Salice. in iiij. quæst. Sed Card. contrà, in cle. j. vj. quæst. de pœ. & no. in l. non est singulis. de regu. iur. & gloss. in l. ij. ff. si ager. nec. & Car. in cap. potuit. de loca. Et ita dicit communiter teneri. Sali. ubi suprà, tenet, posse dominum propria authoritate expellere emphyteutam non resistentem: aliàs secus, quia requiritur sententia contra resistentem, nisi sit pactum, quòd propria authoritate possit dominus ingredi, eo non soluente, secundum Salic. ibi singu. v. quęstio. potest tamen dominus nolens expellere propria authoritate eum turbare in possessione naturali ratione suæ ciuilis, & rem ingredi, & tædio afficere emphyteutam, qui non potest conqueri, ex quo uitiosè possidet à domino. Bart. in d. l. ij. & ibi. Sali. iiij. q. † Et uide omnino do. Bart. Soci. in consi. clxij. incip. Non inutilis. uer. confirmantur præmissa. uer. circa primum. cum seq. in ij. parte. ubi etiã de colono perpetuo. uide do. Pet. Philip. Cor. in consi. clxv. incip. Circa. in litera X. in ij. parte. ubi ponit an, & quando propria authoritate expelli possit.]

Emphyteuta pro canone non soluto an teneatur ad pœnam, quatenus pœna excedit canonem. Bald. in l. ij. iiij. col. C. de iure emphy.

Emphyteuta expulsus an teneatur soluere canonem pro tempore præterito. authen. qui rem. de sacrosan. eccle. & Salic. in d. l. ij. xxij. q. in fin. Barto. in d. l. ij. ij. colum. & ibi Bald. iiij. colum. de iure emphy. Gul. de Cu. & Angel. in l. sed si lege. §. prostituta. de in ius uoc. Ludo. Pon. in sing. uer. Donatio. uer. ego declaro. ubi tenet, quòd non. Quod est uerũ in emphyteuta priuati: secus, in emphyteuta ecclesię. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. emphyteuta ecclesiæ.

Emphyteuta debet probare, se soluisse canonem, nisi tertius excipiat: quia tũc is probare debet. Bar. in l. ij. C. de iure emphy. & ibi uide gl. & Bal. in v. col. & in l. in cõtractibus. §. super. C. de non nu. pecu. per Sali. in d. l. ij. viij. q.

Caute. Qualiter emphyteuta possit probare solutionem, tradit Fran. Crem. no. lxxviij. inci. Tu scis, quòd es emphyteuta. Et adde Cepol. cau. cxxxv. inci. Tu scis, quòd emphyteuta. ubi ponit aliam cautelam ad hoc, ut emphyteuta nõ soluens canonem non admittatur ad purgandum moram.*

Emphyteuta non soluens canonem, quia dominus decessit sine hærede, quia non fuit in culpa, ex quo non erat cui solueret, nõ cadit à iure suo. Alexand. consi. clxxj. ij. parte, post Bal. in l. ij. in fi. de iure emphy. & Alexand. consi. xl. iiij. parte, quod est idem.

Emphyteuta probat soluisse canonem per inspectionem libri emphyteutæ. Bald. in d. l. ij. v. col. de iure emphy. Vide Bald. in addi. Spe. de posi. uer. fi. Item per testes, uel instrumenta, uel per ueram solutionẽ tribus proximis annis factam, non tamen uno contextu, uel fictè. Bar. in d. l. ij. s̃. eo. uersic. x. & ibidem Bal. uide ibi Sali.

Emphyteuta dans in emphyteusim rem emphyteuticam, alteri nõ soluenti canonem, an possit expelli per dominum. gl. & Bal. in d. l. ij. v. col. C. de iure emph. & ibi Sali. q. xiij.

50 Emphyteuta quo tempore debeat soluere canonem. Bald. in l. ij. ultima col. C. de iure emphy. & ibi Bart. in prin. & ibi Sali. xv. q.

Emphyteuta non soluẽs canonem, excusatur, si dominus decessit sine herede. Bal. in l. ij. in fi. C. de iure emphy.

Emphyteuta soluens partem canonis, non totum, domino recipienti, non incidit in pœnam, à qua uidetur recedi per receptionem partis. Bald. in l. pe. iij. col. C. de condi. inser. sed in l. cũm allegas. vij. oppo. C. de usur. dicit, quòd propter unum numum nõ solutum cadit à iure suo, per l. ij. C. de iure emphyt. nec tunc dominũ usurum committere, quòd propter unum numum pœnalẽ lucretur totam rem: ut ibi per Bal. & s̃. eo. uer. xix. & xxvij. & in Spe. de loca. §. vj. uer. lxxj.
† Et adde Bal. in l. communi. communi diuid.]

Emphyteuta, qui nescitur an sit emphyteuta, an uerò merus conductor, cadit, & expelli potest, si cesset soluere per biennium. Bal. in addi. Spe. de loca. uer. si nescitur.

Emphyteuta conuentus ad soluendum, non dicitur celeriter satisfacere. Bald. in addi. in Spec. de loca. uer. emphyteuta non dicitur.

Emphyteuta debet declarare rem, pro qua soluit canonẽ. Bal. ubi s̃. uer. nota, quòd incerta.

Emphyteuta non soluens canonẽ, cadit, si dominus uelit. Bar. in l. ij. C. de iure emphyt. & in l. j. ff. si ag. uecti. & Bal. in addi. Spe. de loca. uersi. emphyteuta cadit.

Emphyteuticam pensionem soluere potest creditor pro fundo emphyteutico sibi obligato, ita quòd per eius solutionem duret emphyteusis. Textus est in l. uectigali. in uersi. tam debitor, quàm creditor. ff. de pigno. & ibi illum tex. ad hoc not. Bar. & Ang. quem tex. ad hoc dicit esse no. do. Ias. in l. ij. C. de iure emphy. in xxiiij. q. Et ibi subdit, an solutio canonis facta per tertium omnino extraneum, psit uero emphyteutæ, qui per triennium & amplius cessauerat soluere, ita ut non cadat à iure emphyteutico.*

Emphyteuta minor nõ soluens an cadat. not. in l. si damnum. C. de admini. tut. & in Spe. de loca. §. vj. uersi. xiiij.

Emphyteuta, qui cecidit à iure suo, soluens canonem post triennium, uidetur admitti iterum ad emphyteusim. Bald. in addi. Spec. de loca. uer. emphyteuta ecclesiæ. Paul. de Castr. consi. cxxxvij. Idem tenet Dyn. & Bart. in l. Mæuius. §. duobus. j. q. de leg. ij. gloss. & Cy. in l. ij. iiij. q. & ibi Bar. ij. q. C. de iure emphy. & ibi per Sali. xvij. q. Quod est uerum, si dominus recipiat scienter: secus, si ignoranter. Alexand. consil. xciiij. iiij. parte. & Spe. d. §. vj. uersi. xxiiij. Item secus, si dominus recipiens protestetur contrarium. in Spec. de loca. §. vj. uersi. xxiij. xxv. xxxviij. & ibi Bald. in addi. uer. recipiendo. Sed idem Bald. in l. cui fundus. §. fi. de lege commis. dicit aliter, uidelicet quòd si dominus recipit canonem cum ptestatione, talis protestatio inter contraria nihil operatur. Bald. uerò, secundum Alex. in l. ij. in prin. si quis caut. dicit, quòd talis protestatio releuat, & non potest dominũ pœnitere, si iam uoluit non cecidisse emphyteutam. Alex. d. cons. xciiij. † Vide do. Pet. Philip. Cor. in consi. cxvij. incip. Trita. in litera K. L. & seq. j. parte.]

Emphyteuta ecclesiæ non soluens canonem, an cadat à iure suo, sicut emphyteuta prophanus. not. in Spe. ubi s̃. uer. xv. & no. in l. placet. & ibi Bald. C. de sacrosan. eccle. & quid de minore. in Spe. ibi, & uer. seq.

60 Emphyteuta non soluens canonem, an cadat ab emphyteusi, si in contractu sit adiecta pœna alia, quàm iuris communis. in Spe. ubi s̃. uersi. xxxv. Bald. quòd sic, in l. ij. iij. col. C. de iure emphy. ubi plenè.

Singu. Emphyteuta si iurauit soluere canonem, si non soluit propter periurium, priuatur iure emphyteutico, nec tunc expectatur biennium, uel triennium. Et ideo sis cautus, quòd in instrumento ipsius emphyteusis, quando promisit annuatim ad tale tempus tibi soluere tantam pensionem, facias postea ei deferri iuramentum, quòd omnia & singula ipse emphyteuta attendet, & obseruabit, & in aliquo non contraueniet: quo casu si postea cessabit tantummodo per unum annum, quòd pensionem non soluat, poteris ipsum statim propter periurium priuare iure suo. Ita not. Bald. in cap. querelam. per tex. & gloss. ibi de iureiu. Quod ibi sequitur Felin. in penul. colum. uer. subdit etiam Bald. hîc dicens esse dictum aureum: quod dictum similiter refert & sequitur, dicens ipsum singulare do. Iaso. in l. ij. in xvj. colum. uersic. ix. quæro, quid in eo. C. de iure emphy. & idem tenet Iason in l. si quis maior. in iij. colum. uer. nota bene, quia. C. de transact.*

Emphyteuta soluens primo anno pœnam conuentionalem, ob canonem non solutum, si iterum secundo anno cessat à solutione canonis, an cadat ab emphyteusi, tanquam steterit per biennium, computato primo anno, de quo aliter punitus est. in Spe. de loca. uersi. xxxix. & ibi Bald. in addi. uer. si pro primo.

Emphyteuta soluens omni anno decem, si soluat quinque per

triginta

triginta annos, an præscribat. in Specul. de loca. uersic. xlij. & ibi Bald. in addi. uer. si debens. Bart. in l. si prius. de aqua plu. arcenda.

Emphyteutæ omnes obligati omni anno ad unum bouem, uel ad certas operas domino præstandas in dubio tenêtur omnes ad unum bouem, non autem quilibet ipsorum. Dy. & Bar. in l. si pluribus. in fi. prin. de leg. ij.

Emphyteuta non soluens an expellatur per iudicē cum libello, uel de plano. Bal. in addi. Spec. de loca. uer. si dominus. & gl. & Bar. in l. ij. ij. q. de iure emphy.

Emphyteuta rei propriæ soluendo censum pro re propria, an sibi præiudicet in dominio rei, ut uideatur eam donare ei, cui soluit censum. in Spe. de loca. uer. lij. & ibi Bald. in addi. uer. an quis soluendo.

Emphyteuta pignorans emphyteusim creditori, si non soluit canonem, priuatur emphyteusi, etiam in præiudicium creditoris. Bal. in l. ij. xiij. q. C. de rescin. uendi.

Emphyteuta propter canonem non solutum non priuatur ipso iure, sed per sententiam. Pau. de Cast. consi. cxxxiij. Bar. in authen. qui rem. C. de sacrosan. eccle. per Sali. in l. ij. iij. q. quòd ipso iure. Quod uerum, si dominus uelit. s̄. eod. uersic. xxxiiij.

Emphyteutæ an currat tempus soluendi canonem ante possessionem ademptam. Paul. de Cast. consi. cciij.

Emphyteuta emphyteutæ an teneatur primo domino soluere canonem. Bal. in l. prædia. ij. col. C. de fideicom.

70 Emphyteuta si cessauit soluere canonē sex annis, si soluat pro tribus, ꝓ quibus annis uideatur soluere, an pro primis tribus. in Spec. de loca. §. vj. uer. xxviij. & seq.

Emphyteuta debet probare se soluisse canonem per quinque testes. Sali. sing. in l. ij. viij. q. ad fi. de iure emphy. uel per instrumentum, uel per confessionem partis, uel quòd tribus annis soluerit proximioribus: ut ibi.

Emphyteutæ hæres, qui nō soluit canonem intra duos annos, restituitur in integrum. Bar. in l. ij. in fin. C. si aduer. uen. pig. & in l. ij. in fi. C. de iure emphy.

Emphyteuta soluens post triennium intra duos mēses, an audiatur. Abb. in c. ij. in fi. de frigi. & malefic.

Emphyteuta non soluens canonem intra triennium, cadit à iure suo, si etiam habeat rescriptum papæ, quòd non cadat, licet non soluerit. Bald. sing. in l. si à te. C. de pac. inter emp. & uen. & Barth. Cepo. in fin. uer. cv.

Emphyteuta soluēs per errorem minus, quàm debeat, an priuetur. s̄. eo. uer. xx.

Emphyteuta cessans à solutione canonis per triginta annos, an postea possit peti canon. Item,

Emphyteuta si domino inscio uendidit, & tradidit fundum emphyteuticum, sed soluit canonem, sicut prius, & emptor fundum possedit triginta annis, si emphyteuta cessat in solutione canonis, an emptor conueniatur à domino rei uendicatione. in Spec. de præscrip. uer. quid ergo, si colonus. & seq. Adde, quòd actio in rem datur domino cōtra possessorem emphyteusis, non contra emphyteutam. in Spec. de loca. §. vj. uersi. xlviij. & uer. lvj.

Emphyteuta qui non soluit, qualiter conueniatur, & de forma libelli contra eum. in Spe. de posit. §. v.

Emphyteuta expulsus per tertium an possit defendi. per do. Bart. & docto. & Paul. de Castr. in l. indebiti. §. si numi. de condi. inde. Flo. in l. loca. §. competit. si ser. uen. quòd sic. & non repellitur exceptione iuris tertij talis dominus. & tenet Bartho. Cepo. in c. j. xxv. differentia, de cogni. feu.

† Emphyteuta expulsus propter cessationem solutionis, an etiam cadat à iure luendi, uel fraudādi. Iason in l. ij. col. ij. C. de iure emphy.

Emphyteuta an & quando possit expelli, uide suprà, uer. emphyteuta soluere per totum. † Et quibus actionibus, & remedijs breuioribus, & magis summarijs possunt per dominum expelli, uide do. Bartho. Soci. in consil. clxvij. inci. non inutilis. uersi. circa tertiam quæstionem principalem. cum uer. sequen. in ij. parte. ubi an & quando. ubi etiam, an ad repellendum requiratur libellus solennis, aut qualis petitio, ibi: uiam autem. cum sequen. & an & quando pro eius expulsione impetrando officium iudicis requiratur citatio. Et coram quo. ibi, uer. secundò, an in tali. cum uersic. sequen.]

Emphyteuta expelli non potest ab emptore proprietatis. Bal. in addi. Spec. de loca. uer. quia emphyteuta. & in l. j. j. col. C. de iure emph. dum dicit, quòd successor proprietatis tenetur stare emphyteutæ.

Sing. Emphyteutica res euelli non potest ab emphyteuta perpetuo, licet alius offerat meliorem conditionem. Ita not. Bar. in l. iij. per illum tex. C. de fun. patri. lib. xj. Istud dictum exclamat & sequitur pro ualde not. do. Iason in l. j. in j. not. C. de iure emphy.*

Emphyteuta negans possessionem domino, dicitur eam interuertere, & malè uti, & potest expelli à domino. s̄. uerbo, Emphyteuta. el j. uer. antepe.

Emphyteuta an expellatur per iudicem de plano, uel cum libello, & quomodo. Bar. in l. ij. ij. q. C. de iure emphy. post gl. ibi, & Bal. in addi. Spe. de loca. uer. si dominus.

Emphyteuta non potest de facto expelli propria authoritate domini, si habet aliquid iuridicum quod alleget, & culpa sua non esset liquida. & Bal. in c. ad hæc. in fi. de pace iur. fir. in usib. feu.

Emptio & permutatio qualiter differant. Bart. in l. j. & ij. C. de rerum permu. & j̄. uer. Permutatio. uer. v. &

† per discursum. † Et do. Pet. Philip. Cor. in consi. cccix. incip. Circa. in litera M. in iij. parte.]

† Emere quibus casibus quis cogatur. Bartol. in l. j. C. de Lati. libert. tollen.

† Adde hîc, quòd quis regulariter de iure communi cogi nō potest uendere, aut emere, nisi ad uotum suum. Ratione tamen consanguinitatis & coniunctionis lex communis uult, quòd potius uendatur propinquis, quàm extraneis, & hoc iusto precio. l. ad officium. & ibi Bald. C. communi diuidun. Sali. in l. dudum. C. de contrahen. emp. Bal. in l. ij. C. de rescind. uen. Lud. Rom. in l. j. ff. de in ius uocan. & dicitur Græcè emptio ἀγορασία.

Emptionum instrumenta qualiter fiant. gl. in ca. pen. de pecu. cle. & j̄. eo. uer. lxiiij.

Emptio pro uno nummo tantùm ualet. Bar. in l. nō ideo. C. de hære. instit. & j̄. uer. Venditio qualiter. uer. iij.

Emptio bonorum hæreditariorum facta per eum, qui abstinuit, an inducat reuocationē abstentionis. j̄. uerbo, Hæres suus. uer. antepe. & uerbo, Hæres repudiat. uer. xxiij.

Emptio fieri potest per procuratorem. Item per negociorum gestorē, qui sit coniuncta persona: item per nuncium. Bald. in l. multum. C. si quis alteri, uel sibi.

Emptio pecuniarum montis Florentiæ, uel Venetiarum, an sit licita.

Emptio annui reditus an sit licita. Pau. de Cast. cō. ccclxxxiiij. & j̄. eo. uer. xxxvij. & seq.

Emptio per tutorem uel curatorē an præsumatur de pecunijs pupilli, uel minoris. Pau. de Cast. consi. ccclxxj.

10 Emptio fructuum non ualet, si die præcedente erant grandinati, & emptor ignorabat. Bald. in d. l. ij. C. de contrahen. emptio.

Emptio fructuum dicitur propriè locatio. Bald. in d. l. ij. C. de contrahen. emp.

Emptionis nomen comprehendit etiam uenditionem. Raph. & Alex. in l. j. de uerb. oblig.

* Emptione, aut uenditione prohibita, omnis alienationis species, siue contractus, quo dominium in alium transfertur, prohibitus esse censetur. Bart. Doct. ac inter alios Rip. in l. filiusfamiliâs. nu. 109. in §. diui. ff. de lega. j. gloss. & Guliel. in l. ij. C. de usucapion. pro empt. in l. uoluntas. C. de fideicom. c. nulli. de reb. eccles. nō aliena. l. fi. C. de rebus alie. non aliena. Iacob. Philip. Port. Imol. consil. xxxviij. num. 17. Æmilius Maria Manolessus.

Emptionis appellatione uenit omnis contractus, per quem alienatio introducitur. l. statuli. à cæteris. §. sequitur. ff. de statuli. & in cap. j. de controuer. inter do. & uasa. de benefi. no. in l. ij. ff. pro emptore. Quod uerum, nisi in legato, rerum emptarum per testatorem, in quo non comprehēditur donatio, uel permutatio. l. item legato. §. item interest. de lega. iij. Ludo. in fin. uer. emptio. Sed an permutatio. j̄. Permutatio. uersi. iij. & j̄. uerbo, Venditio. el j. uer. iij.

Emptionis & uenditionis appellatione quid ueniat, uide pulchrè do. Fabia. de Mon. san. Sa. in suo tracta. de emptione & uen. in ij. q. prin. & quę ueniant in emptione & uenditione, & de ipsius natura & effectu, uide eundem in vj. q. prin.*

† Emptionis & uenditionis contractus quomodo cognoscatur, uide do. Alex. de Imo. in consi. iij. ij. colum. in j. parte. & in consi. pe. ij. col. & in d. consi. iij. Habes etiam, quid si solutiones sint diuisæ per tempora, an tunc dicatur contractus emptionis & uenditionis.]

Emptio præsumitur, ubicunque fit mentio precij, uel æstimationis. Bald. in l. ex conuentione. C. de pac. l. cùm dotem. C. de iure do. per Bald. non tamen nisi constet de uer. emit, uel uendidit. in Spec. de cess. actio. §. ij. uer. & nota.

Emptio fit gratia emptoris, & uenditoris. in Spe. de appel. §. j. uersi. sed nunquid emptor.

Emptio probatur, etiamsi testes de quantitate precij non recordantur, nisi in ecclesia, uel minore. Bal. sing. in l. j. C. de rebus al. non al. & Ludo. Pont. in consi. lxxx. In Christi nomine, amen. uisis ac procuratis actis. in iij. col. Bal. tamen contrà in l. j. ff. de pericu. & commo. rei uen. Pe. & Cy. in l. j. C. de contrah. & commit. stipul. Tu dic, quòd prima opinio procedit, quando agitur de uenditione: secus, si de precio principaliter: quia tunc procedit secũda opinio, secundũ Raph. in d. l. j. de contrahen. & commi. stip. & Ioan. de Por. in l. sciẽdum. de uer. obli. & ibi Alex. Sed Pau. de Cast. in l. j. C. de rei uen. dicit emptionem probatam, sed precium declarãdum esse officio iudicis. Alexan. in rub. de contrahen. emp. & d. l. sciendum. v. colum. ubi plenius. & in consi. xviij. j. parte. & ĩ. uer. Testium impugnatio. uersi. xxxiij. Bald. in l. solam. C. de testi. dicit, quòd debet testis deponere, si interrogatur de precio de re, de pactis, & de omni materia emptionis. Item probatur, etiamsi testis non dicit quid erat facturus uenditor de precio. Bal. in d. l. solam. & nõ dicitur probata uenditio, uel emptio per famam, nisi de certo precio sit dictum, secundum Alex. in con. xix. iiij. parte. nec per instrumẽtum. ĩ. uer. Instrumentum probat. uer. xxxiiij. & seq.

† Emptio ex quibus præsumatur, & ad eius probationẽ quæ requirantur, uide do. Bar. Socin. in consi. ccviij. incip. Visis actis. uersi. secundò possunt deducere. cum uer. seq. usq; ad uer. ex quibus concluditur. in ij. parte.]

Emptio præsumitur simulata, si fiat pro alio, & ei non fiat traditio: quo casu ei non quæritur dominium, sed ementi. Bar. in l. multum. C. si quis alteri, uel sibi. & l. pupillus. §. fi. & ibi no. ff. de auth. præst. uide doc. & Bald. in l. si filij. C. de dona. inter uir. & uxo.

Emptio à patre facta nomine spurij an ualeat. Pe. & Cyn. in l. filiæ. C. fami. er. Bald. in l. j. C. de nat. libe. & ibi Bart. quòd præsumitur in fraudem.

Emptio non præsumitur facta pro eo, cuius pecunia est soluta in præsentiam, si instrumentum cantat in personam alterius. l. ad probationem. la j. & ibi Bald. C. de prob. no. in l. iij. C. si quis alteri uel sibi. quòd numerans precium sibi nõ quærit dominium, nisi nomen emptoris fuerit simulatum. & ĩ. uer. Frater requirit. uer. xv. & facit ĩ. uerbo, Instrumentum probat. uer. xij.

† Emptio facta per maritum administrantẽ bona uxoris, tanquam hæredem patris uxoris suæ, an intelligatur facta nomine uxoris: uide do. Pe. Philip. Corn. in consi. cxxix. incip. Ad euidentiam. in litera M. N. & seq. in iiij. parte.]

20 Emptio facta per maritum pro se, & uxore sua, ualet. gloss. & Bald. in l. scripturæ. C. de fide instru. uide in l. si filij. & ibi Bald. C. de dona. inter uir. & uxo. no. in l. multum. C. si quis alteri, uel sibi. Item per instrumentum ipsum saltem probatur, quòd maritus emit partem, licet de altera parte uxoris sit suspicio. Bal. in d. l. scripturæ. in fi.

Emptio per maritum nomine uxoris acquirit ipsi uiro, & hæredibus suis. Bald. in consil. Instrumentum receptum. l. multum. & ibi Bald. & Bart. C. si quis alteri, uel sibi. & l. cùm propria. eod. titul. ubi dicit, quòd tunc uxori, cuius nomine cantat instrumentum, debet restituere rem cum fructibus uiro taxandis per iudicem. & doct. ibidem. Quod uerum, etiamsi uxor sit absens: quo casu non tenet contractus, sed traditio ex eo facta transfert dominium. d. l. multum. & ibi Bald. & doc.

Emptio ad uendendum pro precio cariori uictualia, non est licita: & plenè per Abb. in c. j. ne cle. uel mo.

Emere, & comparare differunt. s. uer. Comparare. uer. j.

Emptio per monachum unius monasterij detentum ab alio monasterio, de cuius pecunia facta præsumitur. Ange. Ludo. Pau. de Cast. & Alex. post Bald. in l. cui fundum. §. seruũ. si cer. pet. & Bart. in l. si communis. ff. de stip. ser. & ĩ. Monachus acquirit. uer. v.

Emptio per uxorem facta de pecunia uiri, acquirit sibi: sed pecunia potest repeti per hæredem uiri, non tamen res uendicari. l. j. & ibi Bal. & l. multum. C. si quis alteri, uel sibi.

Emptio pascuorum facta simpliciter à prioribus populi, non adiecto, quòd ius pascendi sit commune omnibus, intelligitur quòd sit proprium communis, non singulorum. Bart. in l. testatrix. §. plures. ff. si ser. uen.

Emptio & uẽditio sunt correlatiua, quarum una permissa, uel prohibita, censetur & reliqua. Pau. de Cast. consi. xix.

Emptio si fiat per procuratorẽ nomine suo. Bald. in rubr. C. de contrahen. emp. xv. q.

Emptio per patrem nomine filij non sufficit, nisi sequatur traditio. l. j. & per Bar. C. si quis alteri, uel sibi.

30 Emptio cum pecunia aliena cui profit. no. in l. multum. & ibi doc. & Bar. C. si quis alteri, uel sibi. & in Spec. de emp. & uen. §. iij. uer. hoc autem scias.

Emptio de pecunia tertij pro ecclesia, si fiat per rectorẽ ecclesiæ interpositum ad emendum pro tertio, debet ecclesia remittere iura rei illi tertio. Bal. in l. j. xj. q. C. si ser. extero.

Emptio iurium emphyteutæ, feudatarij, & usufructuarij, uel superficiarij, facta per possessorem, ualet, scilicet quo ad cõmoditatem fructuum, & cessionem actionum ad acquirendum defensionem contra proprietarium. Bald. post gl. in l. per diuersas. ij. col. C. mandati.

Emptio est de iure gentium. Bald. in rub. C. de contrahen. emptio. j. q. Quod est uerum, etiamsi emphyteusis, uel feudum ematur. Bald. ij. q. Sed quid si emancipantur loca publica. Bald. ibi. in iij. q.

Emptio dicitur, quãdo datur quantitas pro specie partis precij. Bal. in prælud. feu. & Alex. post Bart. in l. si in emptione. in prin. de contrahen. emptio.

Emptio rei furtiuæ non ualet, si emptor sciat. Bald. in rubr. C. de contrahen. emptio. v. q. per text. no. ff. eo. tit. in l. si in emptione. §. item si emptor.

Emptio etiam dicitur per hæc uerba, Liber meus, quem uolo tibi uendere, ualet decem: & tu respondes, Placet, sed non habeo pecuniam: dabo tibi uestem, quæ ualet decem, secũdum Ia. But. & Bal. in l. j. in prin. C. de rerum permu. non per uerba, Volo emere. gl. & doc. in l. in uendentis. C. de contrahen. emp. Alex. in l. j. §. si quis ita. de uerb. oblig.

Emptio annui reditus ad uitam an ualeat, uel sit usuraria. Bald. in ca. j. ad fin. si de feu. uas. ab al. fue. inter. & in l. si ea. de usur. & Pau. de Castr. in consil. xix. & in consi. ccclxxxiiij. & s. eo. uer. viij. Item per Abb. in c. in ciuitate. & in c. conquestus. de usuris.

Emptio annui reditus non dicitur usuraria, si in regione multum frequentatur. Bald. in l. j. xj. col. C. de his, quæ pœ. nomi. aliàs sic, secundum Bald. in l. si ea. de usur. ubi dicit, quòd in arbitrio iudicis est ex qualitate personæ, & ætate. per ca. nauiganti. de usur. uide per Pau. de Cast. in con. xix. & in cõ. † ccclxxxiiij. s. eo. uersic. viij. & s. proximo uer. † Vide Rapha. Cuma. in consi. clxxxj. per totum.]

Emptio facta per unum ex fratribus, uel socijs communiter uiuentibus, uel agentibus, præsumitur facta de pecunijs, uel bonis communibus, & debet alteri fratri communicari. Bal. in l. cùm oportet. in prin. C. de bo. quæ lib. Vide omnino Bal. in l. j. C. si quis alteri, uel sibi. quod quæritur ementi ipso iure, sed debet actione pro socio fratri communicari. Vide in l. Titium. §. altero. ff. de admini. tu. & per Alex. consil. lxxviij. ij. parte. & consil. xxij. iiij. parte. & ĩ. Frater acquirit. & Alex. consi. xxxvj. iiij. parte. ubi melius. & in l. cũ duobus. §. Papinianus. de negoc. gest. & tex. no. in ca. si duo. de duo. fratri. de no. bene inue. & no. in ca. auditis. de pręscrip. & per Alex. consi. xlix. j. parte.

40 Emptio per filium de residuis fructuum fundi sibi concessi à patre pro alimentis, quærit patri, nisi filius sit emancipatus.

patus. Bald. in l. cùm oportet. in princip. ij. colum. C. de bon. quæ lib. & ĩ. uer. Filius acquirit. uersic. xj. & uer. Res empta. uer. antepe.

Emptio per minorem facta cum authoritate curatoris, præsumitur facta cum decreto iudicis, si constet de diuturna possessione minoris. Angel. fin. in l. qui in aliena. uer. j. ff. de acqui. hære.

Emptio pro minori precio cum pacto de reuendendo, an sit usuraria. Card. in clem. j. §. fi. xviij. quæst. de usuris. quòd sic, iure poli, non iure fori. & s̃. Contractus usurarius. & infrà, Pactum de reuendendo. & glo. fin. & Abb. in c. conquestus. de usuris.

Emptio non ualet ab eo, qui sciebat uenditorem esse consumpturum precium. l. fi. ff. quarum rerum actio non detur.

Emptio ad incautum ualet, etiam facta oblatione precij ex interuallo post incantationem. Bart. in l. si tempora. j. q. C. de fide instru. & iure hastæ fis. lib. x.

Singu. Emptio an præsumatur, ubicunque est precium, posui in uer. Precium. *

Emptio liberi hominis inter ignorãtes ualet. l. liberi. cum gl. ff. de contrahen. emp. Institut. de inutil. stipu. in prin.

Emptio eorum, quæ non sunt in commercio, non ualet. l. multum. & ibi doc. ff. de uer. obl.

Emptio & cõductio quid differant. gl. in l. j. §. j. ff. de superfi. & ibi Bartol.

Emptio per prælatos facta de pecunia ecclesiæ, nomine proprio, uel tertij, non autem nomine ecclesiæ, ualet in utilitatem ecclesiæ. Item,

Emptio facta per uxorem de pecunia mariti nomine uxoris, ualet in utilitatem mariti. gl. in l. uxor marito. de dona. inter uirum & uxor. Petr. de Sun. in d. l. ad probationem. la j. C. de proba. & Bal. in l. si ut proponis. C. de rei uen. & in l. mancipia. C. si quis alteri, uel sibi. Innoc. in c. cùm in officijs. de testa. & s̃. uer. Clericus acquirit. uer. iij.

50 Emptio per tutorem facta à pupillo, an ualeat. Bart. in l. pupillus. §. fin. ff. de auth. præstan. in l. tutores. eo. tit.

Emptio per interpositam personam facta presumitur fraudulenta. l. si is qui bonis. & ibi Bar. de acqui. heredi.

Emptio præsumitur facta de pecunia peruẽta ad manus emẽtis. Bar. in l. Imperator. §. fi. ad fi. ff. de leg. ij. & in l. fi. §. fi. C. ad Mace. per l. fi. C. de pigno.

Empta non dicuntur recepta in dotem æstimata, & sic non cedunt legato emptorum. l. quæsitum. §. cùm uir. & ibi Bar. de leg. iij.

Emptio rei suæ non ualet. l. si in emptione. §. rei suæ. ff. de contrahen. emp. Quod est uerum, siue sit sua, ratione dominij, siue ratione possessionis. Bartol. ibi, quod uerum, nisi res sit confiscata, uel in commissum inciderit. & Bald. in l. ij. C. de nau. fœno. Item nisi debitor emat pignus à creditore. Bal. in l. j. C. si ser. exter. Sed non dicitur propriè emptio. Bald. ibidem. Itẽ nisi aliquo remedio euinci possit ab eo. l. cùm res. & ibi Bal. C. de contrahen. emp.

* Emptori rei suæ precium omnino restituendum est, siue sciens, siue ignorans rem suam esse emerit. l. seruum. ff. de condict. indebiti. gloss. & Doct. in l. suę rei. ff. de contrahen. emptio. Ioan. Cephal. consi. cxcviij. num. 4. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Emptio prohibita per statutũ, ualet, si statutum ultra non procedit annullãdo actum. l. quod ait. in prin. ff. de diuorti. Sed ibi firmat contrarium. & in l. prætor ait. in princ. ff. de oper. noui nun. per Bar. & s̃. uer. Actus. uer. xxxij.

* Emere, qui aliquo in loco prohibitus est pignori accipere, non intelligitur esse prohibitus. l. in quorum. ff. de pignor. l. legata. in extre. & ibi Bartol. ff. de supel. legat. Bar. in l. rem legatam. in extre. ff. de adim. lega. Bald. in l. ij. in extre. & in l. uoluntas. num. 9. C. de fideicom. Ang. & Imo. in l. si tibi. ff. de leg. j. Iacob. Phil. Porti. Imol. consi. lxj. num. 20. Æmilius Maria Manolessus.

Emptio præsumitur fieri nomine proprio in dubio. Bart. in l. Imperator. in fi. de leg. ij. per l. magis. de solutio. Barto. in l. si patruus. C. communia utri. iud.

* Emptio & uenditio ita fieri potest, ut duorum arbitrio precium remittatur. l. si merces. in princip. & ibi Pau. Castren. & Barto. ff. locati. Iacob. Philip. Portius Imo. consi. cxxxiij. num. 5. Æmilius Maria Manolessus.

Emptio pro precio declarando per Titium, mortuo Titio ante precium declaratum, non ualet. Bald. in l. ij. §. sed si quis. iiij. colum. C. communia de leg. per l. fin. C. de contrahen. emptio. † Et nunquid pro substantia & ualiditate contractus emptionis, seu uenditionis, precium debeat esse certum: uide domi. Al[...]nd. de Imo. in consi. xviij. in ij. colum. in j. parte. & in consi. cxxvij. per totum. maximè in ij. colum. in ij. parte. ubi ponit, quot requirantur ad perficiendum contractum emptionis, seu uenditionis. Et quid si contractus emptionis ponatur in arbitrium unius ex contrahentibus, an ualeat, & dicatur esse perfectus: uide per eum in consi. xviij. in j. col.]

Emptio resoluitur, quando emptor recipit precium solutum, & uenditor rem traditam recipit. gl. in l j. in fi. C. quando liceat ab emp. disc. & ibi casus, uer. retrò similis actus, &c.

Emptio dicitur una de pluribus rebus emptis uno precio. l. & si. & ibi Bar. ff. de act. emp.

60 Emptio ad uitam facta an ualeat, & an sit usuraria. Bal. in l. si pater. C. de inoffic. testa. & s̃. eo. uer. xxxviij.

Emptio, si placebit, ualet, nec dicitur conditionalis. l. j. ff. de in diem addic. & l. iij. ff. de contrahen. empt.

Emptio an & quando rescindatur propter læsionem in precio. in l. ij. C. de rescin. uend. & ĩ. uer. Venditio rescinditur. per discursum. & præcipuè in uer. xxv. & in Spec. de emp. & uend. §. vj.

Emptio si fiat per aliquem à marito, uxore non consentiente, uel fortè ex interuallo cõsentiente, uide in Spe. de renunc. & conclu. uer. sed pone, emi. & uer. seq.

Emptionis contractui potest pœna apponi. Item,

Emptionis instrumentum qualiter concipiatur, & qualiter libelli. in Spe. de emp. & uendi. §. j. & s̃. eo. uer. iij.

Emptio rei confinatæ intelligitur etiam de his, quæ rei accedunt. eo. tit. & §. fama secunda.

Emptio cum introitibus & exitibus, & cum omnibus, quæ habet infra se, & supra se, qualiter intelligatur. eod. §. j. ij. forma.

Emptio cum omni iure, quomodo intelligatur, uel cum omni actione. Item,

Emptio sine precio esse non potest. eo. §. in dicta forma ij. ibi plenè.

70 Emptionis equi, uel similium, instrumenta fiunt: ut in Spe. eo. tit. & §. iij. & iiij. forma. uer. si uerò.

Emptionis libri instrumentum quomodo fiat. eo. tit. & §. in v. forma. uer. porrò.

† Emptio scripta in margine libri notarij, si habeat sua essentialia, non minus ualet, quàm scripta in corpore libri. Ang. in consi. clxij.]

Emptionis fœni, uel fructuum instrumentum, quomodo concipiatur. in Spe. ubi s̃. in vj. forma.

Emptionis fructuum futurorum promissorum dari ad certum tempus instrumentum, quomodo concipiatur. eo. §. in vij. forma.

Emptionis ususfructus ad plures annos instrumentum quomodo fiat. eo. §. in viij. forma.

Emptionis actus, & itineris instrumentum quomodo fiat. eo. §. in ix. forma. uer. cæterùm. & seq.

Emptionis tignorum in pariete mittendorum instrumentum quomodo fiat. Item,

Emptionis solius proprietatis, uel solius dominij, uel partis rei pro indiuiso, uel pro diuiso, uel si fiant pluribus à pluribus instrumenta qualiter concipiantur. eo. §. xij. forma. uer. ad hæc. & seq. usque ad fi. §. j.

Emptio à duobus in solidum fieri nõ potest per eundem emptorem. eo. §. in forma xv. uer. sed si plures.

Emptio à quo procuratore fieri possit, & an teneatur de euictione procurator uendens. eod. §. in forma xix. uersi. quod si res.

80 Emptio si fiat per procuratorem facta ei traditione, dominium quæritur domino. Item,

Emptio rei alienæ ualet. eo. §. uer. plerunque.

Emptio si fiat ad mensuram, & postea inueniatur plus, uel minus precium minui, uel augeri debet: nec in mensura accedunt litora, uiæ publicæ, uel nemus publicum. eo. §. uer. fi.

† Emptio

† Emptio solo consensu inuenitur. do. Pet. Phili. Cor. in con. xxiiij. inci. Circa. in prin. in iiij. parte.]

Emptio si requirat consensum personarum aliquarum, & diuersarum: uide in Spe. eo. tit. §. iij. per totum.

Emptionibus si securitates apponantur. eo. tit. §. ij.

Emptionum rerum minoris, uel eccle[...] plures formę ponũtur. eo. tit. §. iiij. per totum.

Emptionum libelli & positiones ponuntur. eo. tit. §. v.

Emptio quãdo ualeat, & q̃d requiratur. eo. §. in positionibus.

Emptionis rescisio siue ob uitium rei, siue propter lęsionem in precio, siue propter dolum, uel propter simulationem, uel propter metum, uel propter protestationes factas emptoribus de non emendo, uel uenditoribus ne uendant. eo. tit. §. vj. per totum.

Emi non possunt homines ut reuendantur. l. j. & ibi. Bald. C. de epis. aud.

90 Emptio per socium facta parum ante diuisionem inter eos inuitum, non uidetur facta pro societate. infrà, uer. Frater acquirit.

† Emptio rei communis pro parte sua ratione alterius partis, quæ emitur, ualet. Fran. Aret. in l. sed si plures. in §. nemo. in ulti. no. de uul. & pup.]

Emptio eiusdem rei si fiat bis ab eodem, secũda non ualet, nisi pro diuerso precio facta sit. Pau. de Cast. in l. qui bis. de uer. obli. Alex. in l. singularia. viij. col. si cer. pet.

Emptio & uenditio requirit precium: testes deponentes super ea non probant, nisi deponant de certo precio. Quod est menti tenendum, ut per Hippo. de Mar. sing. xxxviij. incip. Emptio & uenditio.*

Emptioni similis est datio in solutũ. in Spec. eo. tit. & §. vj. uer. sed pone. & s̃. Datio. uer. iiij. * l. eleganter. in prin. & ibi Bar. & Paul. Cast. ff. de pignor. acti. Iacob. Philip. Porti. Imo. con. ccvj. num. 6. Æmilius Maria Manolessus.

Emptio si à statuto permittatur propinquioribus uenditoris. eo. §. & uer. sed pone.

Emptio ancillæ cum pacto, ne prostituatur, si fiat, uide eo. §. uer. cæterùm.

Emptionis instrumento uenditor si falsos fines apponat. eo. §. uer. item si mensor.

Emptionis contractus, quando pariat actionem præscriptis uerbis. eo. tit. §. fi. per totum.

Emptionis euictio ponitur eo. tit. §. fi. & j̃. uer. Euictio.

Emptionis materiam supple j̃. uer. Emptor. & uer. Venditio. per totum.

Emptioni lacus cedunt & naues. j̃. Emptor lucratur. uer. iiij.

Emptor à conductore qualiter differat. Barto. in l. j. §. j. ff. de superfi.

Ementes simul unã rem, dicuntur socij in ea. l. nihil. & ibi Bar. ff. communi diuidundo.

Emptor dicitur nudus minister. Bal. in l. si tuis. C. de ope. pub.

Emptori ementi pro precio cariori succurritur. Alex. in l. item si precio. §. j. ff. locati.

Emptor litis non dicitur, quando quis emit pro tanto, quantũ ualet. Bal. in l. per diuersas. xij. q. C. mandati.

Emptor in dubio præsumitur emere ratione dominij, non ratione possessionis. j̃. uer. Emptor præsumitur. uer. xj.

Emptor nõ gaudet immunitatibus, & priuilegijs uenditoris. in Spec. de immu. eccle. uer. fi. Dyn. & Bar. in l. licitatio. §. fi. ff. de publi. Bald. in addi. Spec. de deci. uer. fi. nisi emerit à fisco. Bal. in l. j. C. si aduer. fis.

Emptor allegans se dominum ex contractu emptionis, debet quatuor probare in contractu interuenisse, de quibus in Specu. de act. seu. peti. §. ij. uersic. si autem ualet contractus emptionis, quia nuda traditio, id est, non titulata, non sufficit. Item precij numeratio, uel promissio, uel satisfactio. Item traditio rei. Item quòd uenditor fuerit dominus. ut ibi plenè per Spec.

Emptor & uenditor sunt correlatiua. suprà uerbo, Emptio. uersic. xxvij.

Emens non uidetur confiteri uenditorem esse dominum. glo. & Ang. sing. in l. j. in uer. à non dominis. ff. de Publiciana. & Alex. consi. xlij. iiij. parte.

Emptor pręsumitur in mala fide, si emit per collusionem. gl. & doct. in c. si diligenti. de præscrip. Item,

† Adde hîc, quomodo intelligatur illud uerbum, De facto, quando emptori obligatur uenditor per contractum ad defendendum de iure, & de facto. uide Abb. in d. cap. fin. in ij. colum. ubi dicit, quando lis mouetur de facto, & non de iure: non autem debet intelligi de uiolentia extraiudiciali, quia illa non uenit secundum naturam contractus: ut no. in l. fi. C. de euic. & per Barto. in l. stipulatio ista. de uerb. oblig. Ego dico, quòd uerbũ de facto, importat aliquando, hoc est sine causæ cognitione, & probatione. ff. de his, quæ no. infa. in l. ictus fustium. & ibi notatur in prima gloss. uel etiam de facto, si iuris rigor repugnat. ut ff. de mino. §. de facto. & ibi not. in gl. super uerbo, Reducere. Et ad hoc adduco Bar. cõsil. xcviij. incip. In quæst. prædicta primò uidendum: domini conseruatores, &c. sed in casu Abbatis ipse rectè loquitur. Et pro eo facit quod no. gloss. in c. pro illorum. in uerbo, Contradictores compescendo. de præbendis. & gloss. in l. si seruum. §. præter. ff. de acqui. hære. de qua facit festum Bal. in l. j. C. de his, quę pœnæ nomine. Et adduco quod uoluit idem Bal. in l. j. C. de usufru. & Ioan. de Imo. in l. paterfamiliâs. ff. de hære. insti. & quod no. in c. ij. de restitu. spo. & in c. audita. eo. tit. ubi per do. Abbatem.

Emens à prodigo, uel ab eo, cui bonis est interdictum, præsumitur in mala fide, si sciat uẽditorem statim consumpturũ. gl. & Imo. & Sicul. in c. si diligenti. de pręscrip. no. in l. si quis cùm sciret. & ibi Bar. Imo. & doc. de uer. ob.

Emens à socio ludente secum, est in mala fidè, non si ludat cũ alio, secundum Imo. & Sicul. in d. c. si diligenti. & Bar. in d. l. si quis cùm sciret. de uer. ob.

Emens res ecclesiarum sine solẽnitatibus iuris, præsumitur in mala fide, secundum Abb. sic. in d. ca. si diligenti. de pręscri. facit ca. secundum. de reb. eccle. non ali. in vj.

Emens à fure an præsumatur sciens, uel ignorans. gl. & Bar. in l. inciuilem. C. de furtis.

Emptor præsumitur intrasse possessionem de licentia uenditoris, maximè si uenditor sciuit, & non contradixit. Paul. de Cast. in l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos.

Emptor præsumitur possidere ex titulo præambulo emptionis. gl. & doc. in l. quædam. ff. de rei uen. ubi per Bart. & plenius per Pet. de Sun. ibi, & per Bar. in l. cùm solus. ff. de usuca. & in Spe. de loca. uer. viij. in §. vj.

Emens rem alienam an pręsumatur sciens, uel ignorãs. Bal. in rub. de inuest. de re. alie. fac. in prin. & in l. non ex eo. C. de euict. quod pręsumitur ignorans, etiamsi sibi prospexit stipulando de dupla: sed ignorantia eius nõ nocet domino uendicanti, quia potest uendicare rem, etiamsi emptor ignorauit alienam esse. l. j. & ibi Bal. de bonis maternis.

Emptor præsumitur emisse de pecunia, quæ ad eum peruenit ante emptionem. Bar. in l. Imperator. §. fin. de leg. ij. & per l. fi. C. de pig.

Emptor uini pręsumit̃ in se suscepisse periculũ: quia sic est cõsuetudo tabernariorum. Bal. in l. sicut. C. de actio. empt.

Emptor præsumitur emisse ratione dominij, nisi expressè emat, ratione possessionis. l. si in emptione. §. rei suæ. & ibi Bar. ff. de contrahen. emp. & per Bart. in l. si rem aliquam. de acqui. poss.

Emens nomine suo, & alterius, præsumitur de suo pecuniam soluere uenditori pro precio. l. j. C. pro socio. & per Bart. in l. Titium. §. altero. ff. de adminis. tuto. & not. in l. si patruus. & ibi per Bal. C. communia utrius. iudic. Ludo. in sing. uersic. emens rem.

Emens pro quo pręsumatur emisse. j̃. uer. proxi. uer. ij.

Emens de sua pecunia pro alio an pręsumatur donare. doct. & Bar. in l. quæ dotis. iiij. col. ff. sol. ma.

Emens pro alio an uideatur ei donare. s̃. uersic. proxi. tex. Bald. & Angel. in l. si filij. C. de dona. inter uirum & uxor.

Emens simpliciter præsumitur emisse pro mandatore, si probatur mandatum ad emendum. Barto. in l. qui in aliena. §. si is, qui. ff. de acqui. hære. Bald. in l. si literas. C. mandati. Lud. in consi. In Christi nomine, Amen. uisis ac procuratis actis. & Flor. in l. sed & si quis. §. si duos. ff. de usufruct. Et ideo quando est contentio inter procuratorem & dominum, semper factũ per procuratorem præsumitur factum uigore pręcedentis mandati, nec requiritur quòd expressè fecerit, ut pro-

ut procurator.Bar.in l.item si pupilli.§. item si procuratori. ff.de ne.ge.ul.col.Item,

Emens simpliciter habens mandatum ad emendum, cogitur tradere mandatori rem emptam, quam sibi retinere non potest.Bar.& Ang.in d.§.si is,qui.Quod est uerum,siue emerit simpliciter, præcedente tamen mandato ad emendum,ut supra:siue emerit pro eo,à quo habet mandatum. Bartol. & Lud.in d.§.& Bal.in d.l.si literas.

Emens pro alio,à quo habet mandatum, de domini mandantis pecunia quærit actionem ex empto domino:si uero simpliciter emit,non quærit actionem, nisi cedat eam domino. Bartol. in l. Iulianus.§.si procurator.ff.de action.emp. & ibi Alex. & Bald.in l.cùm per eos.C. si quis alteri, uel sibi. & in l.si mutuam.C.de exercitoria.Angel.in l. possessor. §. fin. de acqui. pos.

† Emens quis nomine alicuius,præcedente mandato,uel nō, quibus actionib.contra eum agi possit, & an cogatur ad factum ad condemnandum,& tradendum, aut tantùm ad interesse.d.Bar.Soci.in consi.ccxxviij.incip.In causa Gabrielis.uer.ex qua conclusione.cum uer.seq.in ij.parte.]

Emens pro alio,à quo habet mandatum,præsumitur emisse de pecunia mandantis.Bar.in l.is,qui suus.§.unde quæritur.ff. de manumis. Quod credo uerum, si constet de numeratione ei facta per mandatorem:aliàs secus.Cogita.Item,

Emens monachus pro monasterio,si habuit mandatum ab alio ad emendum,cogitur ei reuendere. Bart. in d.l.is, qui.§. fi.ff.de manumis.

† Caute pro emente rem furtiuam,uel ui raptam,ut non perdat precium,tradit Cepol.caute.x.incip.Si quis.*

Emens pro domino,à quo habuit mandatum, potest repetere precium ab eo,quicquid plus expendit.l.si uerò non remunerandi.& ibi Bar.ff.mandati.in §.si mihi.Sed imò

Emens rem pro domino pluri precio, quàm habuerit in mandato,licet iusto,nō repetit plus quàm expendit.Bal.post gl. ordinariam in l.fi.C.de neg.gest.sed potest retinere rem emptam,etiam pro illo pluri,pro quo habet retentionem, licet non habeat actionem. Bald. fin. in l.qui aliena.§.libertos.ff. de neg.gest.

Emens pro se,licet soluat precium de aliena pecunia, fit dominus.l.mancipia.& ibi Bar.C.si quis alteri,uel sibi.

Emens cum pecunia ecclesiæ mutuata quærit sibi,aliàs ecclesiæ.Bald.in l.etiam.C.de fideiusso.sed emens feudum acquirit sibi.infrà,uerb.Feudum.uersic.lvij.

Ementis pro alio materiam supple ĵ.uer. Fratres soc.j. per discursum.& uerbo,Frater acquirit.

Emptor ad mensuram non tenetur de periculo chasmatis contingente ante mensurationem.l.si in uenditione.§.j.ff.de pericu.& com.rei uen.

Emptor ad mensuram tenetur ad precium minus pro rata. l. qui libertatis.§.fin.de euic.uide in l.si seruus. §. si modos. & ibi Bartol.ff. de act.empti.Paul.consil.ccclxxv.& ad minus. Bald.in rub.C.de contrahen.emp.xxij.q.& infrà, Venditio comprehendit.uer.xj.

Emptor fundi ad mensuram debet sibi mensurare partem sterilem,sicut fertilem.Bal.in l.sicut periculum. in fi. C. de act. emp.per gl.in l.qui libertatis.§.fi.ff.de euictio.

Emptor quando dicatur emisse ad mensuram.ĵ.uerbo,Venditio qualiter fiat.uer.xlj.

Emptor usurarius dicitur, qui emit fructus in herba.ĵ. uer.Emptor fructuum.uer.primo.

Emens scienter rem minus,quàm ualeat, ab emptore ignorante,illicitè lucratur. Abb.in c.j.ne clerici uel mona.gl. x. q. ij. hoc ius.no.in c.j.de em.& uend.

Emptor an aliquo modo teneatur ad usuras.Bartho.Socin. in con.cix.incip. Non potuissent.per totum.]

Emens imprætita dicitur usurarius, ut consuluit dominus meus dominus Io.de Pra.ĵ.uer.Imprætita.uer.j.& ij.

Emens fundum ad certū tempus cum pacto,quòd finito tempore sit uenditoris,dicitur usurarius, quia interim lucratur fructus.Bald.in rub.C.de usur.in fine.

† Emptor, qui ratione moræ teneretur ad usuras,à principio promittit certum quid singulis annis, donec solueret se distribui nulla data dilatione ad soluendum,an contractus sit licitus: uide dom. Barthol. Soci. in consilio clxxvj. incip. Præsenti. uer. quarta difficultas. in ij. parte.]

Emptoris usurarij materiam supple.ĵ.uer.Usura.

Emptor lucratur fructus interim perceptos, quādo emit cum pacto de retrouendendo.glo. in c.conquestus.de usur.uide ibi docto.& per Bal.in l.emptione.C.plus ualere quod agitur.& Ludo.in sing.uerbo, Usura.uer.solet queri.Quod est uerum,nisi fuerit in mora reuendendi:quia tenetur ad fructus post moram.l.ij.& ibi Bal. C.de pact. inter emp.& uen.& omnino per Bar. Rapha. & Alex. in l. qui Romæ.in prin.de uer. ob. ubi loquuntur de fructibus pendentibus tempore reuenditionis.

Emens cum pacto,quòd res non exeat de manib.suis,lucratur hoc: quia potest rem locare, cùm per locationem non perdat dominium.Bar.in l.manumissiones.in fi.de iust.& iu.& Bald.in l.fi.C.de rebus.ali.non alie.

Emptor non lucratur fructus ex contractu nullo.Bar.in l.j. C. de fid.inst.& iure hast.fis.li.x.in l.j.in fi.C.de præd.cur.eo.li. & Barth. Cep. in tract. de contractatu simul. in primo casu principali.

† Emptor an & quando faciat fructus suos, si uenditor est in mora,& quando uenditor dicatur in mora, & quid de æquitate,uide do.Bar.Soci.in consil.170. incip. In præsenti. uer. ex qua conclusione. cum uiginti uer. seq. Item uers. secundum principale.cum seq.in ij.parte.]

† Emptor aquæ lacus Perusini an in ripis & portu dicti lacus piscari posit cum retibus uocatis tramachiæ,non obstante banno lato per locum tenentem:uide do.Pet.Phil. Corn.in con.ccxj.incip.Videtur.per totum.in iiij.parte.]

Emens fructum lacus debet habere etiam naues piscatoris in lacu existentes.Bald.in l.ij.C.de uerb.sig. & ĵ. Emptor fructuum.uer.ij.

Emptor gabellarum lucratur etiam pœnas transgressorum.ĵ. uer.Emptor gabellarum.uer.j.

Emptor bonæ fidei lucratur,& facit lanam suam. l. sequitur.§. lanam.ff.de usuc.

Emens fundum reseruato iure coloni, debet habere etiam omnes fructus, si colonus non sit in fundo. ĵ.uer.Reseruatio. uersic.vj.

Emptor non lucratur pœnam, quàm uenditor lucratus est ab extraneo.Bal.in l.j.C.de peric.& com.rei uen.

Emptor actionis utilis in rem, an lucretur dominium sine traditione.gl.& Bal.in l.ex nominis.C.de hær.uel act.uen.

Emptor lucratur fructus pro rata precij soluti.Bartol.in l.fistulas.§.qui fundum.ff.de contrahen.emp.per l.fin. ff.de fund. dota.& ibi Bart.in l.Iulianus.§. offerri.ff.de act.emp.& Bal. in l.si traditio.xj.q.C.eo.tit.

Emptor non lucratur fructus rei emptæ sub conditione perceptos,conditione pendente.l.necessariò.§. si pendente. ff. de peric. & commo. rei uend. Quod uerum est, nisi in casu deficientis conditionis emptor perdat precium: quia tunc eos lucratur in recompensatione perditi precij.text.sing.in l.si fundus.§.sed quod ait.de lege commis.

Emptor retrouendens ex pacto an lucretur fructus antè perceptos.suprà proximo uerbo,uer.primo.

† Emens pacto de reuendendo,si iurauit reuendere,an ad reuendendum præcisè cogi possit,an uerò liberetur soluendo interesse.dom.Pet.Philip.Corn.in con.cclvj.incip.Primus. per totum.in iiij.parte.]

Emptor obligatus reuendere an teneatur,si interim rem alteri obligat,& postea reuendit. Bartol.in l.in die.ff.de aqua pluuia arcen.

Emens ab uno cum pacto de retrouendendo intra annum, si decedat uenditor, superstitibus duobus hæredibus, quorum unus uelit redimere partem suam tantùm, & offert partem precij, tenetur ei reuendere partem:secus, si unus uult redimere totum,licet totum precium offerat,nec constat de uoluntate socij,quòd non uelit redimere:quia tunc non auditur ad totum. Secus, si socius repudiauit uelle redimere, secundum Osbertū de Cremona,sing.in l.si legato.§. si Stichus. ff. de manu. test. cuius uerba punctualiter uide infrà uerb. Obligatus reuendere.uersic.cxxvj. Et ita iudicaui Senis in ardua quæstione Achillis.Item,

* Emptor,qui se retrouenditurū pollicitus est, pro parte tantùm retrouendere cogi non potest.Bart. & Paul. de Cast.in l.cui

l.cui usufructus.ff.de usufr.leg.in l.si quis aliam.ff. de solution. Dec.in l. eius qui. §. quas uerò.co. j. post med.ff. si cerpe.Bar.con.cxcv.Bal.con.cxxxiij.uol.j.Alex.con.cxliij.uo. vj.Soci.con.xvj.uol.iij.Aym.Cra.con.cxcj. uol. j. num.iiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Emptor, si promiserit retrouendere ijs, quib. uenditor retro uendere debebat, ad retrouendendum ab ijs compelli non potest, nisi emptioni suæ interfuerint, hocque sibi stipulati sint.l.ij.C.de hær.uel act.uend.Aym.Cra.con.xij.nu.vj.uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Emens rem à duobus cum pacto de retrouendendo intra certum tempus, non tenetur retrouendere partem uni tantùm uolenti redimere partem suam.Bar. & doc. & Pau. de Cast. in l.si quis aliam.de solut.& in l.qui usumfructum.de usufructu leg.& in consi.Angelottus.&c.Bal.in l.ij.in fi.C. de pac. inter emp.& uen.& Fran. de Capilist. in l.j. in fine.C.quando non peten.par.& infrà, uer. Obligatus.d.uer. cxxvj. † Et domi.Barth.Soci.in cons.cc. incip. Quando ex forma. uer. secundò dicit utilitatem.in ij.parte.]

Emens cum pacto de retrouendendo, non potest uendere alteri sine consensu eius, cui debet retrouendi.l.in diem.& ibi Bar.ff.de in diem addi.

Emens syluã cum pacto de retrouendendo, non potest syluam extirpare, uel incidere.per Barth.Cep.in tra.de seru.ru.c.de monte.vj.q.

Emptor obligatus reuendere uenditori, debet reuendere etiã eius hæredi uolenti reemere.Bal.in l.ij.C.de pac.inter emp. & uen.& tenetur ad fructus tempore moræ.Bal.ibidem.

Emptor restituens instrumentum emptionis uenditori, non uidetur recedere ab emptione. Ant. de But. in c. ecclesia.ij. ut lite nõ contest.& Alex.in l.ij.ff. de pac. ubi uide omnino.

Emptor præscribit, si emit à colono bona fide, quamuis colonus non possit præscribere. suprà, uer. Colonus.uers.xj.cum duobus præcedentibus.

Emptor bonæ fidei non præscribit, si uenditor fuit in mala fide. Sed an habeat Publicianã, no.in l.ancillæ. v. op. per Bal. C.de fur.no. in auth.malæ fidei.de præscrip. trigin.an. uide tex.& Bartol. in l.eum qui.§.prætor.ff. de pub.& infrà, uer. Mala fides. uers. xliij. & uer. Publiciana. uer. xiiij. & suprà, uer.proximo,& infrà eo.uer.proxi.uer.viij.Item,

† Emptor quilibet malæ fidei tenetur ad fructuum restitutionem, nec potest præscribere.do.Maria.Soc.in cons.xxij. sequendo ordinem. uer. quartò ad prædicta. circa medium. cum uer.seq.in con.xxix.incip. Viso quodam instrumento. uer.tertiò principaliter.circa fi.cum uer.seq.in j.parte.]

Emens à possessore sine titulo,& bona fide, nõ præscribit, cùm possessor uendens præsumatur uiolentus.l.cũ quærebatur. C.unde ui.& glo.Inst. de usuc. §. quod autem ad eas.in uer. longa possessione.& s.eo.prox.uer.

Emptor, cui est facta traditio à non domino ex contractu imperfecto, licet non possit usucapere titulo pro emptore, tamen potest usucapere titulo pro suo.Bal.in l.contractus.iij. q.& ibi doct.& Pet.de Su.C.de fide instru.per l.j.& ij.ff. pro suo.& l.ij.§.j.ff.pro dote.

Emens à prælato non legitimo, incipit præscribere tempore successoris legitimi, non antè.Bart.in l.qui fundum. §. si tutor.ff.pro emptore.& Bart.in c.ij.de præscrip.

Emens ab ecclesia sine solennitate, non præscribit.Lau.de Fano, in rub.de re.eccl.non alie.in xvij.q.in ij.col.lib.vj. † Vide do.Maria.Soci.d.consi.xxix.eo.uer. tertiò principaliter. circa fi.cum uer.seq.usq; ad fi.con. ubi no.an emptor emens res ecclesię, uel minoris, sine debitis solennitatibus requisitis, præscribat saltem titulo putatiuo, & an & quando teneatur ad fructus perceptos.

Emens ab hostibus rem prius furatam per latrones, etiam quę ad hostium manus peruenit, non potest usucapere, sed debet domino restituere: quia propter uitium furtiuitatis non fuit effecta hostium: ergo nec emptoris.l.latrones. ff. de captiuis,& tenet Bal.in l.hostes.la ij.C.de postli.reuer. ubi dicit, animalia per hostes accepta,& recuperata ab amicis, debere gratis restitui dominis.quod not.tempore guerræ. Et ita iudicaui in prætura Cassiæ contra dominos Rochetæ.

Emens rem alienam à non domino sciente, an & quando præscribat.Bar.omnino in l.emptor fundi.ff.pro emptore.

Emens à procuratore an præscribat.in l.qui fundum.§.procurator.& ibi Bar.ff.pro emptore.

Emens feudum à uasallo ignoranter, an præscribat.Bal. in c.j. de feu.non ha.pro na.feudi.in usi.feu.

10 Emens pignus à domino, id est, à debitore, præscribit hypothecam contra creditores pignoris longo tempore.Bald. in auth.malæ fidei.C.de longi tempo.præscrip.

Emptor, qui præscribit rem emptã, debet se tueri præscriptione contra euincentem: aliàs non agit de euictione.l.si obligata.& ibi Bal.C.de euic.

Emens à non domino, si præscribat, dicitur rem habere titulo oneroso, scilicet emptionis, non lucratiuo, scilicet præscriptionis.l.indebiti.§.si numi.de condi.indeb.

Emens à fisco, etiam non domino, non potest molestari: sed dominus agat contra fiscum intra quadriennium.l. bene à Zenone.C.de quadri.præscrip.

Emens à furioso, uel ab alio, cui est bonis interdictum, non præscribit, nec habet Publicianam: sed si emit rem alterius ab eis, præscribit,& habet Publicianam contra omnes, non contra uendentem.Ang.in l.eum qui.in prin.ff.de publ.Vide l.ij.§.si à furioso.ff.pro emptore.

Emptor an præscribat rem sibi uenditam per metum, & quomodo.in l.iij.& ibi doc.& Bar.C.quod me.cau.

Emens ab executore testamenti an præscripserit, uel non debet inspici, si probet per coniecturas, uel famam, ad minus quòd uenditor erat executor: quia tunc dicitur bona fide emisse,& præscribit: aliàs præsumitur in mala fide,& nõ pręscribit.Bal.ibidem in l.j.C.de re.ali.non ali.& si emit in casu non permisso, quærit usucapiendi conditionem.Bal. in l. si. C.de uxo.mil.

Emptor malæ fidei non præscribit.l. si ea. C.si quis ignor.rem mino.

Emens à bonæ fidei possessore non tenetur rei uendicatione, si præscribit, aliàs secus.l.aduersus.& ibi Bar.C.de rei uen.

Emptor emphyteusis iure proprio emphyteutę, etiam per mille annos non præscribit.Bal.in addi.Spec.de loc.uer.utrum emphyteuta.

Emens à colono an præscribat.Bar.in l.cùm solus. de usuc. gl. & Bar.in l.cùm nemo.C.de acquiren.possess.

Emptor in possessionem rei emptæ non potest ingredi propria authoritate sine licentia uenditoris.l. si ex stipulatione.& ibi doc.de acqui.pos.Paul.de Cast.consil. cxxx.etiãsi soluit collectas.l.si pater. C.de ac.empt.l.ij.cum gl. & l.nec.C.de acqui.pos.

Emptor præsumitur intrasse in possessionem rei emptæ cum licentia uenditoris, maximè si uenditor sciuit, & non contradixit.Pau.de Cast.in d.l.si ex stipulatione.

Emptor uolens ingredi possessionem potest expellere colonum sibi resistentem.l.cùm fundus.§.emptorem.& ibi glo. & Bart.de ui,& ui ar.& suprà, Colonus.uer.xxviij.facit etiã uersic.xxxix.eodem uerbo.

Emptor, cui non sit tradita possessio, non auditur, si petat reuocari tenutam alteri datam, ipso non citato, quia non fuit citandus, ex quo non possidebat.Bald.fin.post Iac.But.in l. manifestissimi.in prin.C.de furtis.

Emptor possidere præsumitur ex titulo emptionis.suprà, uer. Emptor præsumitur.uer.vij.

Emens à grauato per fideicommissum postea ingresso monasterium, an possit possidere saltem uiuente ingresso. Bal. in con. In nomine Domini, amen: uiso dicto puncto, dic quòd per ingressum.

Emptor fructuum pendentium non potest propria authoritate capere possessionem eorum,& eos colligere. s. uer. Emptor fructuum.uer.xj.

Emptor nõ potest propria authoritate intrare possessionem, quando constitutus est procurator uel executor ad mittendum, secundum Bar.in l.fundi.ff.de acqui.pos.

Emptor propria authoritate intrans possessionem, an teneatur de ui turbatiua.doc.post gl.in d.l.si ex stipulatione.& gl. in l.ij.& in l.nec etiam.C.eo.tit. in Spec. de emp.& uend.§. nunc dicendum.uer. fin. ubi dicit, quòd non, etiamsi faciat contra protestationem accusatoris, nisi sciuerit illum possidere.Bal.ibi in addi.uer.antep.

Emptor habens plura instrumenta emptionum eiusdem rei factarum

factarum diuersis temporibus, dicitur ex utroque rem possidere. Bar. & Alex. in l. singularia. viij. col. si cer. pet. ubi dicit uerum, si secunda uenditio est facta pro diuerso precio, non si pro eodem: quia tunc non ualet, secundum Paul. de Cast. in l. qui bis. de uer. obl.

Emptor primus præfertur secundo, quando primus erat persona priuilegiata, scilicet ecclesia, etiamsi secundo sit facta traditio. glo. & doct. & Pet. de Sun. in l. ij. §. si duobus. ff. de pub. gl. not. & Bart. in l. fi. C. de sac. san. eccl. Io. And. in c. quia continebatur: de his, quæ fiu. à præla. Item uerum, etiamsi secundus emptor sit ecclesia, uel alia persona priuilegiata, secundum gl. Bar. & Bal. in d. l. fi. in vj. q. & Bar. & Pet. de Sun. in d. §. si duobus. Item si primus emptor sit pupillus. Bal. Ang. & Pe. de Sun. in d. §. si duobus. Item quando primus sigillauit rem emptam. Io. de Pra. in l. si procuratorem. xj. col. de proc. per l. quòd si neque. de peri. & commo. rei uen. nisi in casu l. j. §. si dolium. ff. eod. tit. uidelicet quando emptor sigillauit dolium uini. Item quando uenditor constituit se posside re precario nomine dicti emptoris primi, per gl. in l. ab emptione. ff. de pac. & in l. quædam. de rei uen. secundum Bal. no. in ru. C. de contrahen. emp. in xvj. q. ubi distinguit, quòd si est solutum precium, uel habita fides de precio, & uenditor possidet, præfertur primus, pro quo uenditor constituit se precariò possidere: secus, si uenditor non possidebat. Item secus, si non sit adhibita fides de precio. Et dicemus ĩ. uerbo, Precarium. uer. ix. & Alex. in d. §. si duobus. Item quando uenditor primo emptori obligasset omnia bona sua: quia tunc res empta cedit in hypotheca simul cum alijs bonis, & ideo non potest alteri uendi, secundum Bal. not. in rub. C. de his, quæ in frau. cre. Item nec secundus emptor est in mala fide: quia sciebat rem esse prius alteri uenditam. Bald. in d. rubr. C. de reuo. his, quæ in frau. cred. & no. in l. si ea res. §. fi. ff. de act. emp. †Vide do. Ias. May. Inst. de ac. §. item si quis. nu. 16. ubi ponit limitationem ad d. l. quoties. & ad d. §. si duobus.] Item & quando primus emptor habet titulum onerosum, secundus uerò habet lucratiuum. Bal. in d. l. ij. C. de reuo. his, quæ in frau. cre. & Alex. ubi suprà. Item quando quis emit à clerico, in quo propter uariationem reprobatam præfertur primus, secundum Ioan. de Imol. in d. cap. quia continebatur. & Petr. de Sun. in d. §. si duobus. Item quando primo tradita est res à nõ domino. d. §. si duobus. & d. l. si ea res. §. fi. Item quando primus emit à domino, secundus uerò à non domino, quamuis secundo sit facta traditio: per not. in glo. in l. in accessionibus. in fi. ff. de diuer. & temp. præscrip. & gl. in d. §. si duobus. & in d. l. si ea. §. fi. Quod uerum, nisi non dominus habuerit facultatem distrahendi à domino. doct. & Pe. de Su. in d. §. si duobus. not. in l. si à Titio. de rei uen. & ibi doc. Pe. de Sun. Item quando primo fuit facta traditio, intelligendo utroque casu uenditorem esse dominũ. l. quoties. C. de rei uendi. De quo uide omnino per Pau. de Cast. consil. cclxxiij. in concessione uerò beneficij ecclesiastici is præfertur, qui habet uerum titulum, non cui est facta traditio prius. no. Abb. in c. suggestum. de iure patro.

Emptor hæreditatis primus prefertur secundo. Sal. in l. qui tibi. in fi. de hær. uel ac. uen.

Emens à fure, uel alio habente cum uitio, non prefertur primo emptori. Bal. in l. ij. C. de furtis. & Ale. in d. §. si duobus. quid in cessione facta duobus. Bal. in l. iij. C. de noua. Item,

Emptor primus uendens alteri, cui sit res euicta, ad quid teneatur. Alex. consl. lxij. ij. parte.

† Cautela pro emptore ad hoc, ut in eum transferatur omnis possessio, est, quòd notarius in instrumento nõ adijciat uerbum Precario, sed simpliciter dicat, Quam rem uenditã dictus uenditor constituit se nomine ipsius emptoris possidere, tradit Ang. de Are. in §. actionum. in materia constituti. uer. aduertas tamen, quòd aliqui notarij. Institu. de actio. dicens, quòd notarij in instrumẽtis quando dicunt, Et constituit se possidere: addunt, & precario nomine: credunt prodesse emptori, & ualde nocent. Refert, & sequitur dom. Ias. in l. ab emptione. in antep. col. uer. secundò modo concordat. ff. de pac. & simpliciter sequitur domi. Thomas Ferra. cau. xlviij. incip. Si quis uendit.*

Emptori primo non incumbit onus probandi prioré emptionem Bald. in l. matrem. C. de proba. & Alex. in l. & quę nondum. §. quod dicitur. de pigno.

Emptori prius pręsumitur facta traditio, cui constat factam esse: & præsumitur ei prius facta, qui prius emit. Bald. in l. & si quidem. de publi. Item,

Emptori primo præsumitur facta traditio, si precium prius soluerit: & ideo præfertur secundo. Bald. singulariter in c. si facta. si de feu. fu. contro. inter do. & agn. & Lu. in fin. uer. Venditio. uer. vj. l. quoties. & infrà uer. Vẽditio rescinditur. uer. xxiiij. & Alex. in d. §. si duob. & plenius in l. j. C. de edic. di. Adr. & Ange. in d. §. si duobus. de publi. Cyn. in d. l. quoties. Bal. in l. post sententiam. C. de sen. & in q. accusatus de ui turbatiua. ul. char.

Emens pignus à creditore, licet non domino, prefertur ementi illud à debitore, licet domino, si prius emerit, & tradita sit possessio. Bal. in l. si debitor. C. de pi. quod no. & Alex. in d. §. si duobus.

Emptor primò comparens ad subhastationem, uel incantationem, præfertur alijs, etiam par precium offerentibus: sed omnibus simul comparentibus præfertur is, cui iudex gratificatur. Bal. sing. in l. fi. in fi. C. de man. testa. & Pet. de Sun. in d. §. si duobus. de Publicia. vij. q.

Emptor feudi, uel alterius rei prohibitæ uendi, non agit de euictione contra uenditorem, etiamsi sibi sit promissa euictio. l. ij. §. fi. & per Bal. C. communia de lega. & ĩ. Euictio. uer. xiiij.

Emptor feudi bona fide, si non uult repetere precium, potest agere ad interesse. Bald. in c. j. §. domum. de prohi. feudi alie. per Fed.

Emens feudum à uasallo restituens illud domino, an agat de euictione contra uenditorem. Bald. in c. primo. in fi. de controue. inter do. & uasal. in usi. feud.

Emptori feudi datur iuramentum, quando est lis inter uasallum & emptorem, & uasallus deficit in probationibus. ca. si contestatio. & ibi Bal. de capita. qui cu. uen. in usi. feu.

Emens feudum à uasallo ignoranter, an præscribat illud. Bald. in c. j. de feu. non haben. propri. na. feu.

Emens ab emphyteuta, & soluens canonem domino, si nõ petijt intra annum inuestituram, an cadat à iure suo, stante decreto, quòd non petens inuestituram intra annum cadat. per Alex. consi. xiiij. ij. parte.

Emptor emphyteusis an teneatur soluere canonem. Dyn. in l. apud Iulianum. §. hæres. de leg. j. & ĩ. eo. uer. fi.

Emptor emphyteusis cum pacto de soluendo canonem intra terminum, alias res incidat in commissum, perdit rem, si deficit in solutione, etiam unius numi. Bald. in rubr. C. de contrahen. emp. x. q. per tex. cum gl. in l. res bona fide. ff. eod. tit. & s̃. uerbo, Emphyteuta soluens. uer. xix.

Emptor emphyteusis iure proprio ab emphyteu. uenditæ, etiã per mille annos non pręscribit. Bal. in addi. Spec. de loc. uer. utrum emphyteuta. & l. malè agitur. C. de quadr. præscri.

Emptor emphyteusis ecclesiasticæ an teneatur soluere canonem, sicut emphyteuta tenebatur, antequã uendidisset. Dy. in l. apud Iulianum. §. hæres. de le. j. & in Specul. de loc. §. vj. uer. ix. quæritur quis istorum. & no. in c. potuit. de loc. x. q. j. qui rem. quòd sic: non tamen refert à quo soluatur canon: qui si à neutro soluatur, post biennium reuertitur res ad ecclesiam, secundum Spec. ubi suprà.

Emptor rei furtiuæ an teneatur Publiciana. Bal. in l. in ciuilem. C. de furtis.

Emptor rei alienæ tenetur furti. l. si liberam. C. quod cum eo. & Alex. in l. rem alienam. ff. de contrah. emp. ubi idem dicit in uendente. † Raph. Fulg. in consi. clxxv. in ij. parte.]

Emens rem furtiuam à fure, debet eam restituere domino, etiam precio sibi non restituto. l. inciuilem. C. de fur. & ibi doc. Quod uerum, nisi emerit à latrunculis, uel hostib. l. mulier in opus. ff. de ca. Item nisi fuerit protestatus se emere nomine illius, cuius interest. Host. in Sum. ti. de pœnis. §. fin. uer. quid si emat rẽ. & Barth. Ce. in cau. xxiiij. adde casum l. latrones. ff. de capti. & ĩ. uer. præda. uer. j. Adde aliũ de Hebræo habente pignus furtiuum scholaris. ĩ. Priuilegium extenditur. uer. xl.

Emptor rei furtiuæ potest conueniri etiam à possessore, cui fuit res furata. gl. in l. si coloni. C. de agri. & cen. lib. xj. & Bal. in l.

in l.inciuilem.C.de fur.& not.in l.manifestissimi.§.sed cùm in secunda.eo.tit.& in l.& ideo.§.Neratius.ff.de cond.furtiua.& ibi gl.& tenet gl.& Bar.in d.l.inciuilem.

Emptor repetit precium rei emptæ à domino rei uenditæ, si precium fuit in domini usum conuersum.l.si precium.& ibi do.& Bar.C.de proc.

* Emptor rei furto subtractæ, criminis suspicione non caret. l.inciuilem.& ibi Bal.C.de fur.Iacob.Philip.Por.Imol.con. ccvj.nu.2.Æmilius Maria Manolessus.

Emens à fure an præsumatur sciens,uel ignorans.gl.& Bartol. in l.inciuilem.C.de fur.sed ab alio præsumitur in bona fide. Bal.in rub.de inuestit.de re alie fac.

* Emptor rei furtiuę,furtiuam eam non ignorans esse,eadem pœna qua fur tenetur.l.inciuilem.& ibi gl.& doct.C.de fur. Ang.in tra.Malefi.uer.& cœlestem uestem.uer.quòd si quis emit.Hip.Mar.in l.si in rixa.nu.50.ff.ad l.Corneliá. de sicar. & in l.is qui cum telo. nu.3.C.eo.& con.xxx.col.j.con.xlvij. nu.7.col.liij.nu.21. Roland.à Val.con.xlij.nu.3.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Emens à fure conuentus ad rei restitutionem,non tenetur authorem in iudicio nominare,nisi ex urbanitate.l.inciuilem. & ibi Bar.C.de fur.

† Emptores rerum deprædatarũ in libello,an sint tuti in conscientia: uide Fel. in c. quæ in ecclesiarum.in ix. col.in uer. secundò no.de const.]

Emptor iuris patronatus agit de euictione tam possessionis,quàm proprietatis.Bal.in l.j.in fi. C. de peri. & com.rei uen.

Emens actionem utilem in rem, an fiat dominus sine traditione.glo.& Bal.in l.ex nominis.C.de hære. uel ac.uen.

Emptor nominis tenetur ad precium, etiam debitore cessante.Bal.in l.si ea.C.de usuris.

Emptor nominis debitoris hypothecati alteri tenetur de periculo.l.periculum.& ibi glo.& Bar.ff.de pign.

Emens ius fideicommissi à fideicommissario, quamuis non possit agere ad fideicommissum contra hæredem,potest tamen agere ad interesse,ut hæres restituat fideicommissario. Bal.fin.in l.pe.C.ad Treb.& Fran.de Ca.list.in l.j. quarta regula. C.qui admitti.& j.uerbo,Emptor hæreditatis.uer.x.

Emptor animalium acceptorũ per hostes & recuperatorum ab amicis, debent gratis restitui dominis. Bal.in l.hostes.la ij.C.de ca.& postli. reuer.& s.uer.Emptor præscribit.uersi.vij.& s.uerbo,Animal.uer.xvj.

Emens equum retrogradum,agit quanto minoris.in Spec.de emp.& uen.§.vj.uer.dicto.de act.

Emptor equi debet habere frenum,& sellam eius. Bartol. in l. eum qui.§.non solùm.de fur.tex.gl.& doc.in l.ædiles aiunt. in prin.ff.de ædil.edic.

Emptor equi non tenetur, si equus datus nuncio per uenditorem reprehendatur in itinere,& pereat. Bald. in l. pen. ff.de act. empt. nisi nuncius esset emptoris, uel nisi actum esset, quod per ipsum nuncium equus mitteretur, secundum do. Phil.in c.significante.de appel.

Emens uaccam prægnantem, uel cum partu, & fundum cum fructibus pendentibus, dicitur habere titulum in partu & in fructibus.Bal.in l.ancillæ.iiij.col.C.de furtis.

Emptor equi accipiens illum experiendum per octo dies, si currat ad pallium,& uincat,uel aliter lucretur cum equo,tenetur domino,id est,uenditori restituere lucrum,etiamsi emere uelit.l.apud Labeonem.in prin.ff.de præscrip. uerb.

Emptor equi,uel animalis,quomodo faciat instrumentũ concipi.in Spe.de emp.& uen.§.j.in iij.& iiij.forma.uer.si uerò.

Emptor animalium an agat actione redhibitoria.s.uerb. Animal.uer.j.& uerbo,Bos.& in Spec.de emp.& uen.§.vj.

Emptor hæreditatis, uel uniuersitatis non agit ad sumptus,nec de euictione.l.j.C.de euic. & ibi doc.

* Emptoris hęreditatis,est & commodum & incommodum, quod ex ea proficiscitur.l.ij.§.non solùm.§.sicuti.ff.de hęre. uel actio.uendit.Ioan.Crot.consi.lxxv.nu.31.Æmilius Maria Manolessus.

Emptor hæreditatis an & quomodo teneatur ad debita uenditoris.gl.Bar.& Io.de Pra.in l.si actor.ij.col.ff.de proc.Item etiam ad ea,quæ soluit hæres uendens creditoribus, uel legatarijs.Alex.contra Pau.de Cast.l.ij.C.de leg.

† Emptor hæreditatis, cui assignati sunt nonnulli debitores hæreditarij, cùm nonnulli mortui essent tempore contractus,an habeat regressum aliquem contra uenditorem propter talem assertionem.Raph.Cu.in con.liij.per totum.

Emptor hæreditatis an,& quando possit comparere pro uenditore.Iac.But.& Ioan.de Pra.in l.si actor.iij. col.ff.de proc.

Emptor hæreditatis à fisco conueniendus est à creditorib.hęreditarijs fauore fisci,non fiscus.l.j.& ibi Bal. C. de hær. uel ac.uen.secus,si emat ab alio.Bal.ibi,j.opp.& l.ij. & ibi Bald. eo.tit.& l.ij.& ibi doc.C.de leg.

* Emptor hæreditatis,cùm actiones hæreditariæ ita sint hæredi affixæ,ut ab eo nec pacto,nec contractu diuelli possint hæreditarijs creditoribus respondere, nec iudicium ab ijs aduersus se intentatum subire, suscipereq; compellitur.l.pacto successorum. l. ij. & ibi Doc. C.de pact.l.ij.C.de hæred. uel actio.uend.l.ij.§.si uenditor.ff.eo. l. hæreditaté.ff.de do. Ioan.Crot.con.lxxv.nu.32. Æmilius Maria Manolessus.

Emptor hæreditatis non potest conueniri à creditoribus, etiamsi sit factum pactum inter ipsum, & hæredem uendentem in contrarium, quod iudicium est agitandũ contra hæredem,non contra successoré ex contractu d.l.ij.& ibi Bald. C.de hære.uel ac.uend.

† De hoc uide regulam & fallentiam & Iaso.in l.ij.C.de pac.

† Emptor hæreditatis non cogitur inuitus respondere creditoribus hęreditarijs. Quod limita trib.modis,ut per Iacobi. de san.Geor.in l.ij.in j.not.C.de pact.

Emens hęreditatem à fisco agit petitione hæreditatis.l.ei,qui. & ibi Bar.ff.de pet.hær.

Emens à fisco bona banniti debet cassato banno bona restituere ei,qui fuit bannitus.Bartol. in l.quæcunq;. C. de fide instrum.& iure hast.fis.lib.x. Quod uerum est,restituto eis precio per fiscum.Angel.in l.senatus.ff.ad Sylla.& j.uerbo, Restitutus.uersic.j.ubi plenè.

Emptor hæreditatis dicitur procurator in rem suam. Bal.in l. pe.§.j.C.ad Treb.

Emens rem hæreditariam ab hærede hypothecatam creditoribus,an conueniatur à creditoribus actione hypothecaria. suprà uer.clausula,dictus A.

† Caute.pro emente ab hærede res hæreditarias,est, ut faciat apponere in instrumẽto emptionis ista uerba, scilicet quòd talis hæres ut hæres cum beneficio inuentarij pro satisfaciendo creditoribus hæreditarijs & legatarijs, uendidit sibi talem rem hæreditariam,& exburset pecuniam ipsi hæredi præsentibus creditoribus & legatarijs, & recipientibus dictam pecuniam ab hærede : & ita scribatur in instrumento uenditionis, siue solutionis pecuniæ factæ per emptoré: & tunc erit securus ipse emptor, quod non poterit conueniri à creditoribus hæreditarijs, uel legatarijs: ut per Paul. de Castr. in l. fina. §. licentia creditoribus. in fin. C. de iure delib. *

10 Emens hæreditatem à fideicommissario, an petat eam sibi restitui ab hærede obligato ad restituendum : & an cogatur hæredem adire,& restituere sibi. Ang. tenet quòd non : sed debet petere eam restitui fideicommissario ad suam utilitatem.l.apud Iulianũ.§.utrũ.ff.ad Treb.per tex.fin.in l.si mulier.§.ex asse.de iure do.Bal.in l.pe.in prin.j.col.C.ad Treb. & Fran.de Cap.list.in l.j. quarta regula.C.qui admitti.Sed

Emens hæreditatem ab hærede an teneatur restituere fideicommissario.Bal.in d.l.pen.§.cùm autem.ad Treb.

Emptor hæreditatis,etiam pro minori precio, potest mouere actiones hæreditarias,etiam supra precium, secundũ Bald. in l.per diuersas.iiij.q.C.mandati.

Emptor hæreditatis an teneatur petere hæreditaté.gl. & doct. in l.ij.C.de pet.hær.

Emptor hæreditatis de qua speratur quæstio, an possit conueniri à legatarijs.Bal.in l.fi.pen.col.de pet.hæred.

Emens rem hæredis grauati fideicommisso,tenetur fideicommissario in subsidium,si uenditor non sit soluendo. l. planè. §.j.& ibi Bar.la ij.de leg.j.

Emptor hęreditatis tenetur reddere uenditori collectas ab eo solutas pro hæreditate.Bal. in l. uenditor. §. si quid publici. ff.de hær.uel ac.uen.

Emptor hæreditatis non agit de euictione rei singularis, nec ad sumptus litis factos in causa euictionis, nisi ex pacto cõtrarium

trarium factum sit.l.j.& ibi Bald.C. de euic.ubi etiam dicit, quòd debet suo sumptu & periculo res prosequi.

Emptoris hæreditatis materiam supple j.uerb.Hæreditas.per discursum.

Emptor primus hæreditatis præfertur secundo: quia in iurib. prior in tempore potior est in iure.Sal.in l. qui tibi.in fin.C. de hær.uel ac.uen.sed ibi tex.probat contrarium,dum dicit dari actionem ad interesse uenditorem primo emptori.

Emptor litis non dicitur, quando quis emit pro tanto, quantum ualet. Bald. in l. per diuersas. xij. q.C. mandati.

Emptor gabellarum, uel pedagij, uidetur etiam emisse pœnas transgressorum,& fraudantium. Cyn. in addi.in l.creditor.§.j.ff.de ac.emp.& Bald. in c.ij.de feu.cogni.& j.uer. Gabellarum locatio.uer.xxj.& Bald.in l.si quis. C.de uectig.

Emptor gabellarum an ex causa teneatur ante tempus soluere fisco precium,j.uer.Gabellarum locatio.uer.xvij.

Emptori pedagij an fiat remissio precij propter guerram. Bar. in l.cotem.§.qui maximos.ff.de publica.& in l.licet.iij.q.C. loca.quòd non.Bal.in addi.Spec.de loca.uer.j. & infrà uerbo,Gabellarum locatio.uer.xxvj.& seq.& Bar.in simili in l. forma.§.j.ff.de censi.Et an propter pestem.Bal. ibi suprà. & j.uer.Gabellarum locatio.uer.xxviij.†Vide Fel.in c.significauit.de Iudæis.ubi refert Pet.de Anch.in consi.lxxxiiij.incip. Præmissa facta. quòd emptor gabellarum si excusatur à tributo consueto propter guerram,excusabitur etiam propter treugam:quia est eadem ratio.]

Emptor gabellarum tenetur pro anno sequenti reemere gabellas,si anno præcedenti,quo eas habuit, lucratus est ex earũ reditu,& alius emptor non inueniatur.l.cotem.§.qui maximos.de publicanis.

Emptor pedagij tenetur ad precium, etiamsi pauci transierint per territorium, & per consequens parum fructauit pedagium.Bald.in l.si ea.C.de usur. quia cogitare debuit paucos esse transituros. Idem est, si fuit guerra, non tamen culpa fisci uendentis pedagium:quia tunc precium defalcatur.Bal. ibi ulti.colum.

Emptor gabellarum,uel lacus, agit ad interesse contra uenditorem non patientem ipsum fructare de plenitudine potestatis.Bal.in c.ad hæc.vij.col.de pac.iur.fir.in usi feu.

Emptoris pedagij materiam uide infrà,uer. Gabella.& uerbo, Pedagium. per totũ. Et an teneatur stare pacto uenditoris. infrà uerbo,Pactum.

Emptor fructuum herbæ, & sic ante tempus, pro uiliori precio,quàm ualebunt tempore,quo erunt maturi,dicitur usurarius.doc.in c.nauiganti.& in c.in ciuitate. de usuris.Bal.in rub.C.de usur.iij.q. ubi dicit uerum esse, si præsens numeratio precij sit causa damni uenditoris:secus, si sola conuentio interueniat:uel secus, si pro iusto precio emerit.Bal.ibidem.& infrà uer.Fructus futuri. uer. antepe. & omnino per Car.in cle.j.xj.q.de usur.ubi secus dicit in emente eos ad uitam,ut ibi.x.q.

Emens fructum lacus à communi debet habere etiam scaphas piscatorias.Bal.in l.ij.C.de uer.sig.

Emptor fructuum unius anni an, & quando teneatur de periculo.Bar.in l.cotem.§.fi.de publi.

Emptor dimidiæ ficuum debet habere dimidiam ad naturam, propter communẽ usum loquendi.Iac.Bu.in l.nam & si fur. §.fi.si cer.pet.Alex.in l.singularia.v.col.eo.tit.

Emere fructus ad tempus,&

Emere usumfructum ad tempus,differunt. Car. in cle.j.§.fi.de reb.eccle.non alie.

Emere fructus dicitur arrendare.Car.ibidem.

Emptor fructuum ad tempus non tenetur stare colono, sed emptor usus fructus ad tempus sic.Car.ubi suprà,ij.q.

Emens fructus lacus, uel fluminis, debet habere etiam naues piscatorias.Bal.in l.ij.C.de uer.sig.

10 Emptor fructuum unius anni an uideatur emere corpora fructuum,uel ius fructuum.Bar.in l.pen.& in l.fundi Trebatiani. de usufru. leg. quòd primo casu non tenet emptio, si fructus non nascantur: secundo casu sic,per l.nec emptio.de contrahen. emptio.& Bar.in l.si merces.§.uis maior.ff.locati.& in l.si iactũ.de ac.emp.& j.uer. Vẽditio de quib.uer.xix.

Emptor fructuum,etiam pendentium,non potest propria authoritate capere fructus.l.qui pendentem. ff. de contrahen. emptio.Barthol.Cepol.in tracta. de ser. ru.ti.de usufru.Flo. in l.j.de usufr.

Emens fructus unius fundi pro toto tempore uitæ suæ pro du centis,si uiuat tantum quod recipiat fructus supra ducenta, non tenetur etiam in foro conscientiæ,illud plus restituere: quia potuisset mori in primo anno.arg.l.si ea.C.de usur. ubi per Bald.Paul.de Cast.& Pet.de Sun.& doc.moder.

Emens fructus,reditus & prouentus certi prædij pro certis an nis,potest colligere etiam fructus immaturos,si sunt in usu. Flor.& doc.moder.in l.si absente.§.j.ff.de usur.

Emptores lacus Perusini si multum lucrantur.Bal.in l.pen. C. de sol.& l.cotem.§.qui maximos.de publica. & si impedian tur à communi Perusij uendente, & de facto auferente, agunt ad interesse contra commune.Bal.de pace iur.fir. §. ad hæc.vj.col.& suprà §.prox.uer.pe.

Emptor fructuum pendentium habens licentiam colligendi eos propria authoritate, non propterea quærit sibi seruitutem in fundo.Flo.in l.ut pomum.in prin.ff.de serui.

Emens fructus futuros certi fundi,debet habere primos, non secundos,quando bis nascuntur in anno.Cyn. Bal. & Io.de Imo.in l.diuortio.§.quod in anno.sol.mat.& ibi Alex. & infrà, uer.Fructus futuri. uer. primo. Quod uerum, si fundus fructat bis in anno ex diuersa cultura:secus,si ex eadẽ, quia tunc debet habere primos & secundos, secundum Flo.in l. defuncta.§.fin.ff.de usufr.uide etiam Alexan.in l.dotis.ff.de iure dotium.

Emens fructus beneficij intelligitur emisse ordinarios, nõ extraordinarios, argu. l. Seio.§.medico.de an. leg. secundum Old. Bald. & Ang. in d. l. diuortio. §. quod in anno. soluto matrimonio.

Emptor uini,uel grani,si sit in mora mensurandi,sibi imputet: quia potest uenditor alteri uendere.l.j.§.licet autem.uerbo, aut uendere.& ibi.Bal.fin.ff.de peri.& com.rei uen.

Emptori fructuum futurorum an fiat remissio propter sterilitatem.Bar.in l.cotem.§.qui maximos.de publi.& in q.publicanus,&c.Bal.in l.licet.v.q.C.loca.quòd sic. & Barth. Cep. de serui.rust.tit.de usufru.& j.eo.uer.xxiij.

20 Emptor fructuum ecclesiæ non habet immunitatem.infrà, Gabella per quos soluitur.uer.xv.

Emptor fructuum ad certum tempus non potest post tempus retinere fundum pro interesse suo,si uenditor non sit passus eum colligere fructus,sed agat ad interesse,sed intra tempus potest agere ad retinendum naturalem possessionem. Car. in cle.j.§.fin.iij.q.de reb.eccle.non alie.

Emptor fructuum molendini an teneatur ad refectionem mo lendini.Bar.in l.cotem.§.qui maximos.ff.de publica.

Emptori fructuum clusij Perusini an remittatur merces ob ste rilitatem.Bar.in l.j.C.de iure emphyteutico.& in q.publica nus.& in d.§.qui maximos.

Emptori fructuum an fiat remissio propter malos fructus.Bal. in l.licet.vij.q.C.locati.

Emptor fructuum pro quinquennio si non soluit precium pro rata temporis,an possit expelli.Bart. in l.ædem. C.locati.

Emptor annuæ præceptionis an dicatur possidere.Barto. in l. cotem.§.qui maximos.de publica.

Emptor uini per quæ uerba dicatur suscipere in se periculum. Bal.in l.sicut periculum.C.de actio.empt.Sed

Emptor uini in dubio præsumitur in se suscepisse periculum: quia consuetudo est,quòd ita faciant tabernarij ementes uinum:& ideo de periculo tenetur.Bald.in d.l.sicut periculũ. C.de actione empti.

Emens frumentum pro suo uictu, si mutat propositum, & reuendat frumentum emptum,non incidit in pœnam statuti: quia attenditur primum bonum propositum, quod præsumitur in dubio,scilicet quod emerit pro suo uictu.Bar. not. in l.cætera.§.fin.ff.de lega.j.

Emens uinum in genere, non tenetur portare ad domum suis sumptibus,sed uenditoris:secus,si emerit decem salmas uini de tali dolio.Barto.singu.in l.item illa.in fin.ff.de constit. pe.& ibi per Alex.in fi.princ.

Emens granum tempore fertilitatis, ut uendat illud cariori precio tempore caristiæ, an peccet. Innoc. in c.multa.& ibi

Abb.plenè, ne cle. uel mo.& dic quòd sic.Text.est no.xiiij. q.iiij.c.quicunque.& ĩ.Vsura.uer.xlviij.

Emens fructus futuros, quomodo incipiat instrumentum. in Spec.de emp.& uen.§.j.in vj.& vij.forma, & viij.forma, ubi plenè.

Emptor pignoris emens à debitore sit cautus, ut soluat precium creditori: & faciat sibi cedi iura. Bal. in l.fi.C.de hær. uel act.uen.

Emens rē alteri hypothecatā, si eam meliorauit, potest ipsam retinere pro se,& soluere habenti hypothecam, quantum erat ei hypothecata.Bar.no.in l.ij.de pręd.& omni.re.naui.li. xj. & ibi Angel. & tenet Alexand. in l. si fundus. §. si res. ff. de pign.

Emptor rei hypothecatæ conuentus actione hypothecaria à creditorib. uendentis, non potest illis referre quæstionem dominij,& dicere,quòd uendens non fuit dominus.Angel. in l.j.ff.de publica.Ioan.de Prat.in l.qui proprio.§.item quæ ritur.ff.de procurato.

Emptor pignoris est tutus,si illud emit à priore creditore,non si emit à debitore:quia potest conueniri hypotheca.à secundo creditore sibi offerente precium solutum.l. cùm prior.& ibi Bar.ff.de distract.pig.

Emptor pignoris non tenetur pignus reddere debitori offerenti sibi precium, nisi sit fideiussor eius, qui pignus emit, tunc tenetur reddere offerenti.l. fideiussor.& l.cùm seruus. §.si secundus. ff. de dist. pig. Item nisi emptor promiserit ex pacto pignus reddere debitori, pro quo creditor uendens fuerit stipulatus:uel nisi simpliciter promiserit creditori, ut liceret recuperare pignus: quia debet tunc reddere debitori facta sibi prius cessione à creditore contra emptorē. Item nisi debitor esset minor, quia per restitutionē in integrum agit contra emptorem ad pignus,si precium offerret.l.si creditor.in prin.& ibi Bar.ff.de dist.pig.

Emptor pignoris potest ex pacto succedere in locum primi creditoris uendentis,ut sic præferatur in pignore empto alijs creditoribus, sicut præferebatur primus creditor, qui uendit.l. qui à debitore.& ibi Barto.ff.qui pot.in pign. hab. Quod est uerum, etiamsi talis emptor sit primus creditor: quia succedit in locum suimet, & potest rem emptam à debitore retinere contra quoscunq; alios creditores, secundum gl.& Bar.ibi,& ĩ.eo.uer.xiiij.

Emens pignus à creditore pro uiliori precio,tenetur in subsidium debitori ad rei restitutionem,quando uendens, scilicet creditor,non est soluendo residuū precij.l.ij.& ibi Bald. C.si uen.pig.aga.l.si uxor.& ibi Bal.eo.tit.

Emens pignus solenniter non conuenitur, sed creditor malè uendens.l.fi.& ibi Bal.C.si uen.pig.aga.

Emptor nominis hypothecati alteri tenetur de periculo. l. periculum.& ibi gl.& Bar.ff.de pig.

10 Emens pignus à creditore non solenniter, an audiatur uolens supplere iustum precium domino,id est,debitori.gl.& doc.in l.pe.C.si uen.pig.aga.

Emptor rei hypothecatæ alteri an succedat in ius primi creditoris absq; alio pacto,si ex precio rei fuit satisfactum primo creditori,& sic non possit conueniri hypothecaria à secundo. Paul. de Castr. consilio ccclxviij. & infrà, uersi. xiiij. & antepen.

Emens rem hypothecatam alteri quomodo agat.ĩ. uerb. Emptor agit.uer.j.

Emptor non acquirit proprietatem pignoris empti, nisi sit traditum.l.qui prædium.& l.seq.& ibi Bal.C.de distra.pig.

Emens pignus à priore creditore, tutus est, ut à secundo creditore conueniri non possit hypothecaria.l.j.& ibi Bal.C. si anti.cre.

Emens pignus à domino pignoris,id est,à debitore,præscribit hypothecaria contra debitores longo tempore.Bal.in auth. malæ fidei.C.de longi tempo.præscrip.

Emens rem debitoris pignoratam,efficitur dominus,si debitor erat dominus: aliàs agit de euictione contra eum, non contra debitorem, cuius causa fuit res uendita. l. si ob causam.& ibi Bal.C.de euic.

Emens rem hypothecatam, potest conueniri hypothecaria, si uendens precium dissipauit.Bal.in l.fi.§.& si præfatam.ult. co.C.de iure deli.ubi dicit sec9 esse,si de precio sit satisfactū priori creditori:quia non potest conueniri hypothecaria à priore creditore.Bal.ibidem.

Emens rem alteri hypothecatam potest agere contra creditorem,ut rem liberet, si alia bona debitoris sufficiant creditori.Bar.in l.ex prædijs.in fin.C.de euictio.

Emptoris pignoris materiam supple infrà,uerb. Pignus.

Emptor agit non de euictione, sed ad quantum interest, rem emptam nō esse alteri hypothecatam. Ang. post Bar.in l.j.§.si hæres.ff.ad Treb.

Emptor hæres uenditoris an agat de euictione contra eum. glo.Cyn.& Ang.in l.cùm emptor. ff. ad legem Falc.not.in l. diei.§.si is,qui.& ibi Bar.ff.de euictio.

Emptor hæres uenditoris an possit sibi ipsi euincere rem emptam,quia sit sua,& eam emerit ignoranter.Angel. in l.cùm emptor.ff.ad legem Fal.

Emptor quomodo agat de euictione.glo.in l.j.C.de euictio.& † ibi per doctores.† Et quomodo,& qualiter re euicta ab emptore contra uenditorem agi possit, cui non fuit denunciata lis,uide do.Alex.de Imo.in consil. lxvij. per totum.in iij. parte.

Emptor uniuersitatis non agit ad sumptus,nec de euictione.l. j.C.de euictio.

Emens ab executore testamenti potest cogere hęredem ad ratificandum.Bal.in auth.si captiui.ulti.col.C.de epis.& cler.

Emens ius fideicommissi quomodo agat.s̃. uerbo, Emptor actionis,uel iuris.uer.fi.

Emptor non potest agere actione ex empto ad tradendum sibi possessionem:sed debet agere rei uendicatione,uel interdicto uti possidetis,quando uenditor constituit se possidere nomine emptoris.Bar.fin.in l.ab emptione.ff. de pac. secus,si precario nomine.Paul.de Cast.ibi in fin.

Emptor rei furtiuæ ad quid agat. s̃. Emptor rei furtiuæ. uer. antepen.

10 Emptor dubitans de uenditore, quòd sit malæ uitæ, potest eum cogere ad sibi tradendum rem uenditam, & debet deponere pecuniam apud tertiū: ut si fortè sibi euincatur res, sit tutus de precio.Io.de Pra. in l.si reus.in fin.ff.de proc.per no. per Bart. in l.si cum Cornelius. de sol.uel potest soluere uni creditori anteriori, & facere sibi cedi iura, secundum Barth.Cep.in cau.cccxviij.

Emens hęreditatem à fisco agit petitione hæreditatis.l.ei, qui. & ibi Bar.ff.de pet.hær.

Emptor delinquens circa rem,non potest agere de euictione. gl.fin.doc.& Pet.de Sun.in l.Iulianus.aliàs,l.si hominem.ff. de rei uen.

Emptor non agit ad fructus ex contractu nullo.Barto.in l.j.C. de fide instrum.& iure hast.fis.lib.x.& l.j.in fin. C. de prædi. cu.eo.lib.& Barth.Cepo. in tractatu de contractu simula.in primo casu princ.

Emptor potest expellere colonum sibi resistentem. suprà,uer. † Colonus.uer.xxviij. † Nam ei stare non tenetur: ut per do. Pet.Phil.Cor.in consi.cxliiij. incip. Licet. in litera D. in iij. parte.uide ĩ.eo.in uer.Emptor conuentus.uer.xxxv.

Emptor agit actione de dolo contra eum, qui rem emptā ualde commendauit animo decipiendi.l.quod uenditor. & ibi Bar.ff.de dolo.

Emptor an petat reuocari tenutam.s̃.uer.Emptor in possessionem.uer.iiij.

Emptor petens rem emptam, non tenetur in libello offerre precium,sed tunc demùm si excipiat uenditor de precio nō soluto.Bal.in l.j.in fi.C.de his, quæ sub mo.qui dicit, quòd §.offerri.in l.Iulianus.de ac.empt.sic debet intelligi.Bald.in l.ij.xv.q.C.de resc.uen.dicit in processu posse offeri, & libellum ualere etiam sine oblatione.& Bal.in l.j.iiij.col.C.de usur.& fru.lega.& in l.si traditio.iij.q.C.de ac. empt.ubi dicit actionem dari, etiam precio non soluto, licet obstet exceptio precij non soluti. & tenet Lu. Pon. contra Rapha. Ful. in l.filiæ licet. C.de colla.& Bal.in l.j.C.ne lice.tertiò prouo. & Bart.in l.si duo.§.si quis iurauerit.de iureiur.& Ange.in l. iuris gentium.in princ.ff.de pac.& Rapha Cu.in l.eum,qui ita.§.qui ita.de uerb.obli.& Alex. de Im.in d.§.offerri.in addi.ad Bar.Sed si iudex uidet precium non esse solutum, potest uenditore reo non opponente,mandare emptori agenti quòd soluat preciū,licet ad illud non sit actum in iudicio.

l.si pater.

l.si pater.in fi.C.de ac.emp. secundũ Bal.ibi.Sed Sali.& Ful. ibi contrà:sed ꝓ Bal.facit,quod no.Bar.in d.§.qui ita.Vnde potest iudex in sententia dicere,Condemnamus uenditorẽ ad tradendum rem emptori soluenti precium,nõ aliter: secundum Bar.sing.in d.§.qui ita.ita Alex.de Imo.ubi s̃.Alex. in l.quæro.§.inter locatorem.ff.loca.tenet, quòd non ualet libellus,in quo non offertur precium:secundum Rap.in d.l. filiæ.Item nec tenetur illud offerre,uel soluere uenditori nõ fide digno.Bal.fin.in l.si soluturus.de sol. sed liberatur illud deponendo,secundum Bar.ibi:sed gl.in d.§.offerri.tenet,ꝙ debet illud dare emptori. & hoc tenet Azo in Sum. de ac. em.& ꝑ Fel.de omnib.prædictis.in c.in tantũ.ad fi.de simo.

Emptor cadens à possessione, qua actione agat contra uenditorem,ad quem res reuersa est.gl.fin.in auth.sacramenta.C. si aduer.uen.& Bart.in l.ab emptione. ff. de pac. ubi dicit agendum esse rei uendicatione, uel Publiciana, & dicetur j̃. eo.uer.xlv.nisi ceciderit culpa sua.Bal.post Cyn. in l.si controuersia.de euict.

Emptor rei alienæ præscriptæ per ipsum habet Publicianam contra possessorem, etiam stante statuto, quòd præscriptio non currat ignoranti.Bal.in l.ancillæ.ij.col.C.de furtis.

20 Emptor habens obligatum uenditorẽ pro euictione, & omnibus damnis, & sumptibus,non potest ab eo petere sumptus,quos fecisset in aduocato,si ipse non fuisset aduocatus Dy.in l.pe.§.alumno.de leg.iij.no.in simili,in l.fi.per Bar.C. de fru.& li.expen.& j̃.uerbo, Expensarum litis petitio. uer. xxxij.

Emptor agere potest contra fideiussorem non citatum in processu euictionis,nec tenetur ei notificare litẽ motã,sed sufficit notificasse uẽditori.l.authore.& ibi gl.& doc.C.de euic.

Emptor potest agere de euictione contra uenditorem,uel uendicare rem ab euincente, qui obtinuit in causa euictionis cõtra uenditorem.Ioan.de Pra.sing.in l.qui absente.vij. col.de procur.

Emptor ex cõtractu à lege reprobato re sibi euicta,potest precium repetere, si illud fuerit stipulatus in causa euictionis. Bart.in l.j.in fi.C.in qui.cau.colo.censi.li.xj.aliàs illud perdit in l.j.in fi.C.de præscript.trig.an.l.iubemus.§. sanè.de sacrosan.eccl.Bal.in l.ij.§.fi.C.communia de leg.

Emptor non potest prius agere ad duplum nomine euictionis cõtra uenditorem,nisi res sit ab ipso euicta, & abdicata: nec sufficit esse latam sententiam contra ipsum ad restituendum.l.iiij.uer.abest.de ac.emp.& l.euicta.§.fi. & l. habere licere.& l.si seruus.§.j.ff.de euict.& Barth. Cepo. in cau.clj.& j̃.uerb.Venditor.& j̃.eod.uer.lxxvj.

Emptor potest agere actione ex empto contra uenditorem, ut sibi res libera tradatur,quãdo res est alteri obligata.Item potest excipere contra eum de dolo, quando precium petit.l. ex prædijs.& ibi doc.C.de euic.

Emptor habet regressum de euictione contra uenditorem ad interesse, quando conuenitur à creditore uendente hypothecariam, si offerat ei precium. l. cùm tibi. & ibi Bald. C. de euict.

Emptor aduocatus succumbens in causa euictionis, non repetit sumptus litis à uenditore. Bart. in l. quòd si domus loca. Quod uerum, nisi uenditor sit ei obligatus ad omnes sumptus litis.& ex.Bald.in l.fi.C.de fru.& li.expen. & s̃.eo.uer. xx.& j̃.uerb.Expensæ litis.uer.xxij.Vide in Spec.de expen. uersic.quid si ab emptore.& ibi Bal.uer.an emptor.

Emptor feudi an agat de euictione.s̃.uer.Emptor feudi.uer.j.

Emptor non agit de euictione,quando facto suo res est sibi euicta.l.tenetur.§.si tibi.& ibi Bar.ff.de ac.emp.

Emens rem pro pluri precio,quàm habuerit in mandato, licet iusto,non repetit plus,quàm expendit. Bal.in l.fi. C.de neg. gest.sed potest retinere rem emptam, etiã pro illo pluri, pro quo licet non habeat actionem,habet retentionem. Bal.fin. in l.qui aliena.§.libertos.ff.eod.tit.& s̃.uerb. Emptor præsumitur.uer.antepen.

Emptor gabellarum an agat ad pœnas fraudantium.s̃.uer.Emptor gabellarum.uer.j.

Emptor an agat de euictione ante sententiam latam contra ipsum ad restituẽdum rem emptam.in l.si seruum.& in l.emptorem.§.j.& ibi Bart.& Alex.ff.de ac.emp.quòd non,cùm sentẽtia requiratur,nisi sit notorium, quòd foueat iniustam causam.glo.in l.cùm quæstio. C. de euic.per l.emptorem.in prin.de ac.emp.& Bart.in l.utiq;.de rei uen. & in l.at qui natura.§.j.de neg.gest.ubi dicit sententiam non esse necessariam,sed emptorem grauari: quia agens de euictione, debet probare rem esse euincentis: tamen uenditor potest ostendere contrarium,uel adducere legitimam probationem, secundum Bart.ibi, in §.cùm me absente. ubi etiam subdit, ꝙ positionibus de dominio euincentis non est cogendus emptor respõdere.& per Alex.in l.stipulatio.§.si quis fortè.pe. col.de uer.ob.Item dicit ibi Bar.in fi.quòd etiam ante litem motam de euictione potest emptor agere ex empto contra uenditorem,qui scienter uendidit rem alienam. per l. si seruus,quem.§.fi.de ac.emp.& ibi Bar.in l.si seruum.in prin.ff. de contrah.em. Item ad instantiam emptoris, qui est reus in causa euictionis,debet ferri sententia, etiamsi actor euincẽs nolit:quia interest emptoris ferri, propter euictionis stipu-

† lationem.Bar.post gl.in d.l.utiq;.& j̃.eo.uer.cxv. † Vide do. Alex.de Imol.in consil.xl.in j.& ij.col.iij.parte.]

Emens in subhastatione cum authoritate iudicis pro maiori precio ultra dimidiam iusti,an dicatur læsus,& an agat condictione ex lege.ij. C. de rescin.uen.uide Bal.in d.l.ij.& per Bar.& doc.in l.si quis cùm aliter.de uer.obl.& ibi per Alex.

Emptor non agit de euictione contra uenditorem, si euincenti detulerit iuramentum,& euincens iurauerit rem esse suã. Bar.in l.manifesta.de iureiur.

Emens à fisco an agat de euictione.gl.Bald.& doc.in l.fin. C.si aduer.fis.& j̃.eo.uer.lv.

Emptor scienter deceptus, non habet actionem ex contractu. Bart.in l.cum lex.ij.q.ff.de fideiuss.Io.de Por.in l.si id,quod. de uerb.obl.

† Emptor si sciebat rem nõ posse uendi, an uenditor, qui rem uenditam de iure repetere potest, teneatur nihilominus de euictione,uel ad pœnam : uide do. Alex. de Imol. in consil. cxiij.in ij.col.in iij.parte.]

Emptor agere potest,ut sibi fiat promissio duplæ. de euict. gl. no.in l.rem alienam.de contrah.emp.

Emptor fundi cum omnibus iuribus eius non uidetur emisse ius exigendi pedagij competens uenditori in fundo,nec iurisdictionem domino competentem in fundo, in quo sunt erectæ furcæ: & ideo non potest prohibere uenditori exactionem pedagij in fundo,sed debet locare domos in eo cõditas pro exigendo pedagio, recepta tamen pensione: nec potest furcas amouere, sed debet pati dominum uenditorẽ in eo suspendere latrones, & iurisdictionem exercere, ut prius.Bald.sing.in l.à procuratore. C. man. Sed cautela est, quòd expressim ematur cum fundo ius pedagij, & iurisdictio fundo cohærens.

Emptor debet intra sexaginta dies refutare uenditori rem emptam,aliàs non agit post,nisi aliud tempus fuerit præfixum à partibus.l.quod si nolit.§.si quis.de ædil.edi.

40 Emptor an,& quare possit expellere colonum.Bar.in l.j.§. † quod autem.ff.de superfi.† Vide s̃.eo.in uer.xiij.]

Emptor uendens alteri rem an & quãdo re euicta secundo emptori,agat statim de euictione contra uenditorẽ suum. Bar. in l.si pro re.§.si pro euictione.de euictio.

Emptor,cui sit facta uenditio cum clausula,Vendidit,& tradidit rem liberam & expeditã,licet re euicta non possit agere de euictione,quia non denunciauit litem sibi motam uenditori,potest tamen agere actione prima ex cõtractu emptionis ad interesse,propterea quòd res non sit sibi tradita libera,sed hypothecata alteri, qui eam per hypothecariam auocauit.gloss.not.in l.ex prædijs.C. de euict. per l. creditor. §. prædium.de act.emp.& ibi Cy. & tenet Bal.in l.j.ad fi. C.de peric.& commo.rei uen.uer. quartò quæro. & probatur per not.per Bart. in l. qui concubinam. §. si hæres.de le.iij.& l.si domus.§.de euictione.de le.j. l. Iulianus. §. qui fundum. de uerb.oblig.l.etiam.de solu. per Dy. in l.huiusmodi.§.ædes. de le.j.per Cy.in l.exhibitionis.C.ad exhi.l.iij.§.si redditur. ff.commodati.l.eleganter.§.non solùm.cum gloss. ff.de dolo.secundum do.Ant. de Syluestris de Pisauro, in consil.Antonius Zabarini.& Benedict.de Barzis in consil.cj. subscripto.quod incipit,Substantia litis loquendo. quod & in terminis alle.Iac.Bu.in l.si tibi.C.de euic.& Ant. de But.in Repertorio iuris ciuilis,uerbo Emptor.

Emptor cui sit res tradita alteri hypothecata, agit contra uenditorem tradentem ad interesse, ad precium, & ad interesse quanti minus ualet res propter onus hypothecæ. Ang. not. in l.j.§.si hæres.ff.ad Tre.no.per Bar.in l.cùm stipulatus sim mihi à Proculo.de uerb.obl.& per d.§.si hæres. Quod uerũ, etiamsi res erat hypothecata sub cõditione, quæ adhuc pen deret.d.§.si seruus.& l.si seruus.in prin.de cond.fur.propter quod deciditur quæstio Bal. indecisa in l. si ex prædijs.uer. sed pone, quòd uendo. C.de euict. & Alex. consil. Fortificatur prædicta conclusio.

Emptor potest petere contra uenditorem, quòd res sibi uendita, & alteri hypothecata, liberetur, etiamsi non fuerit facta denunciatio litis motæ.gl.in l.qui Romę.C.de euic.& quod per Io.And.in addi. Spec. de empt. & uend.§.j.in addi.quia iste.§.& quod per Bald.in l.ex conuentione.in fi. C.de pact. & Alex.in d.consil.& s̄.eo.

Emptor, qui cecidit à possessione rei emptæ, quę est reuersa ad uerum dominum, an agat Publiciana. Bart. in l.sed si lege.§. fi.in ult.col.ff.de pet.hær.& s̄.eo.uer.xviij.

Emptor factus procurator in rem suam per clausulã, Qui uenditor cessit omne ius, & omnem actionẽ, quod, & quam habet in dicta re, dicto emptori, quæ facit procuratorẽ in rem suam, potest agere rei uendicatione.& s̄.uer.clausula, Cedit emptori omnia iura, &c.in clausulis Contractuum.

Emptori debet precium restitui, quando agitur redhibitoria, uel contractus rescinditur.Bald.in l.ij.§.fi. C.communia de leg.& probatur in l.j.C.de reputat. quæ fi.in iud.l.emptorẽ. §.ibidem.de ac.emp.& per Bal.in c.j.§.notandum.qui feud. da.pos.& in l.geri.§.si ita.de le.j.

Emptor fructuum an petat sibi remitti precium ob sterilitatẽ. s̄.uer.Emptor fructuum.uer.xix.

Emptor hæreditatis pro minori an agat actionibus hæreditarijs in totum.s̄.uer.Emptor hæreditatis.uer.xij.

50 Emens scienter rem fideicommisso subiectã, euicta re repetit precium, sed non agit de euictione, etiam sibi promissa.in l.ij.§.emptor.& ibi doct.Bar.C. communia de leg.in l.si fundum sciens.& ibi Bald. C.de euictio.l.emptorem.§.ibidem. de ac.emp.Bal.post gl.in l.non dubitatur.C.de euict.

Emens scienter rem alienam precium nõ repetit, si de euictione non agit, sed agit ex capite rei non defensæ ad interesse, secundũ Bal.ibi:& in l.si status.in fi.C.de euic.Vide Bald.& Bar.in l.si fundus.C.eo.tit.ubi dicit idem quod in d.l.Et dic secundum gl.ibi, quòd sciens agit de euictione, si stipulatus est, aliàs non. Vide in d.l.ij.§.fi.communia de leg. Item uide Alex.consil.lv.iiij.parte.

Emens scienter rem fideicommisso subiectam, perdit melioramenta.d.l.ij.§.emptor.& ibi Bald. nisi fuerit in bona fide: ut ibi per tex.& Bal.uide Paul.de Castr.in consil.x.& ibi etiam dicit, an teneatur ad fructus perceptos, & quomodo conueniatur.Paul.ibidem.

Emens an teneatur credere protestanti, ne emat.gl.& Bal.in l. si fundum.C.de rei uendi.

Emens rem litigiosam si cadat à possessione, non potest eam recuperare: quia sibi obstat uitium litigiosi. Ang. in auth.de litig.col.iij.coll.viij.

Emens à fisco rem alienã sciẽter, licet sibi caueat de euictione, & stipulet à uenditoribus, nõ habentib.mandatũ speciale ad promittendũ de euictione, si sibi euincatur, non agit de euictione.Bal.in l.si fundum sciens.C.de euictio.

Emptor denuncians litem motam hæreditati iacenti, an agat de euictione.Paul.de Castr.in consil.ccclxxvj.

Emens ad mensuram an agat ad diminutionẽ precij, si fundus sit minoris mensuræ.Paul.consil.ccclxxv.

Emptor quando potest recuperare sumptus ab euincente, nõ potest habere regressum contra authorem suum, nisi author fuerit sciens.l.Titius.& ibi Bar.ff.de act.empt.

Emens rem sacram, uel aliam, quæ non sit in commercio, ignoranter, agit ad interesse contra uenditorem.Bal.in rub.C.de rescindenda uen.per l.liberi.ff.eo.tit.

60 Emptor an & quando agat contra uenditorem ad sumptus litis factos in causa euictionis.gl.& Bald.in d.l.j. C.de euict. Et dic, quòd quando obtinuit, nõ repetit sumptus, nisi promissos.gl.& Bald.in l.si status.eo.tit. sed in Spec. de empt.& uend.§.j.uer.quid si instrumento.Sed Bart.contrà in l.petitor.de lib.leg.& in l.uenditores.de uerb.obl. & ibi Angel.& Imol.contrà tenet etiam Bal. in l.cum testamẽto.C.de testa. ma.ubi etiam dicit Bal.post gl.quòd lite pendente super euictione, non tenetur emptor ad sumptus litis uenditori. & j̄. uerb.Expensæ quæ, & quales.uer.vj.& j̄.uerb. Venditor de euictione.uer.xcviij.Io.de Pra.in l.qui absentem. de procu. & ibi gl.& doct.Bar.& Bal.& Ang.ibi sequuntur Bar.contra d.gl.in d.l.j.ubi etiam Bar.tenet contra illam.& Io.de Imol. in c.fi.de contrah.emp.quòd emptor sumptus litis recuperat à uenditore, etiamsi in lite obtinuit, si tamen eos non recuperauit ab euincente.Et dicit Paul.de Castr.& Alex.in d. l.uenditores.quòd emptor repetit tantum expensas in exhibendis testibus, & recolligendis instrumentis factas, & sic expensas necessarias ad instructionem causæ, non autem factas in scripturis exceptionũ, nec expensas gabellæ soluendæ de lite ex forma statuti.Itẽ nec recuperat expensas, quas culpa sua omisit recuperare ab euincente, qui non petit in expensis condemnari, quia sibi imputet, secundum Paul.& Alex.ubi s̄.per tex.sing.in l.id quod.§.j.de ac.empt.& not.in l.si super.C.de euict. Quod uerum dicunt, quando emptori fuissent promissæ à uenditore.Item uerum, nisi fuerit in culpa: tunc enim uenditor ad expensas litis nõ tenetur. Ang.in d.l.qui absentem.Alex.post Paul.& Raph.in d.l.uenditores. per l.emptorem.§.Cassius.de ac.emp.& l.si procurator rem ra.ha. Item nec recuperat sumptus litis euicta possessione tantùm, & non proprietate, quando promisit uenditor reficere sumptus litis mouendæ de euictione rei: quia tunc euicta possessione non dicitur euicta res, secundum Bald. in l.j. de peri.& commo. rei uen.secus, si ꝓmisit sumptus litis mouendæ simpliciter.Et ita intelligitur opi. Bart.& aliorum in d.l.uenditores.secundum Alex.ibi. † Vide Ioan. de Ana.in consil.xxxj.& in addi.domi.Lud.Bolog.]

Emptor non comparens ad sententiam in causa euictionis, nõ agit de euictione contra uenditorem, etiamsi denunciauit litem sibi motam.gl.& Bal.in c.j.ad fi.si de feu.uasal. ab alie. fue.interpel.Bald.in l.j.C.de peri.& commo.rei uen.Barth. Cepo.in sing.lxxxj.& Alex. in l.uenditores. de uer.oblig.& Bart.in l.si ancillam.pro soc. Quod est uerum, nisi sententia contra ipsum lata fuerit iusta.Item nisi fuerit absens ex causa iusta.gl.no.in l.ij.ff.de contrario iud.tu. secundum Bal.in d.c.j.& j̄.eo.uersic.xciiij.

Emens equum potest agere, ut sibi detur frenum & sella.s̄.uerbo, Emptor animalis.uer.lij.

Emptor donans rem sibi uenditam, & euictam donatario, an agat de euictione.Bar.in l.Iulianus.§.qui fundũ.de uer.obl.

Emptor libri mendosi agit redhibitoria actione ad precium. Bal.in l.fi.j.col.C.de ædil.ac.Sed quomodo concipiat libellum, uide in Spec.de emp.& uen.§.j.in v.forma.uer.porrò.

Emptor, qui præscripsit rem, non agit contra uenditorem de euictione, si se nõ defendit cum exceptione præscriptionis. l.si obligata.& ibi Bal.C.de euictio.

Emens fundum, reseruato iure coloni, agit ad omnes fructus, si colonus non sit in fundo.j̄.uer. Reseruatio. uersic. vj. & s̄. uer.Emptor lucratur.uer.vij.

Emptor agit ex empto actione pro euictione, quando res est sibi euicta per restitutionem in integrũ.l.minor. & ibi Bart. ff.de euict.

Emptor an agat de euictione partis, quando res sibi pro parte tantùm euincitur.Bal.in l.j.C.de euict.Bart.in l.j.ff.eo.tit.& in l.naue.eo.tit.quòd sic.

Emens rem debitoris fit dominus, si debitor erat dominus, aliàs agit de euictione contra eum, non contra creditorem, ad cuius instantiam uendita fuit res. l.si ob causam. & ibi Bald.C.de euict.

70 Emptor potest petere rem, etiam quando ipse non tenetur dare precium uenditori: quia nõn soluit gabellam. Bart. in l. bona fides.ff.de ac.emp. Sed Bald. in l.fi.C.de peric.& com. rei uen.& ibi Sali.dicunt contrarium.

Emptor agens ad precium in actione redhibitoria, debet creditori offerre rem.Bald.in l.fi.C.de ædil.act. per l. ædiles.§. fi.ff.eo.tit.

Emptor non potest agere actione redhibitoria contra uenditorem nolentem ei facere instrumentum uenditionis. Bal. in l.fi.C.de ædil.act.& in l.ex mille.§.j.ff.eo.tit.

Emptor

Emptor potest renunciare expressim actioni redhibitoriæ, sed renunciádo generaliter, sibi nō nocet. Bal. in l. fi. C. de ædil. ac. per l. quæritur. §. si uenditor. ff. eo. tit.

Emptor expulsus si agat interdicto unde ui, uel rei uendicatione, & succumbat, an agat de euictione. Bald. in l. fin. C. de ac. empt.

Emens ab executoribus testamenti non agit de euictione contra executores uendentes, & promittentes, sed contra hæredes testatoris. Bar. in l. aliæ. in fi. ff. de ali. & ciba. leg.

Emptor non agit de euictione antè, quàm res sibi euincatur. l. si seruū. in prin. & ibi Bart. ff. de contrah. emp. sed agit actione ex empto propter dolum, etiā antè quàm euincat, quando uenditor uendidit rem alienā scienter. l. seruū. §. si sciens. & ibi Bart. ff. de ac. emp. & ibi Alex. & Bart. in l. atqui. §. cùm me absente. in fi. de neg. gest. & Bald. in l. libera. ult. col. C. de sent. nec tunc tenetur denunciare uenditori litem motam. Bart. in d. §. cùm me. & Bald. in l. j. v. opp. de peri. & commo. rei uen. Alex. in d. §. si sciens.

Emens à fisco non agit redhibitoria contra fiscum: sed emens à ciuitate sic. Bal. in l. fi. C. de ædi. ac.

Emptor habet actionem ex contractu, si sex interuenerint, ut per Bald. in l. dolum. C. de peri. & com. rei uen. quod debet sex consequi à uenditore, scilicet quòd habeat actionem ex contractu: quòd habeat traditionē: quòd non patiatur deceptionem: quòd habeat dominium rei uel usucapiendi conditionem: quòd res careat uitio, & quòd propter euictionē non patiatur damnum.

† Emptor quomodo & quando si fecit compromissum, de euictione agere possit, uide domi. Alex. de Imol. in consil. iiij. per totum. in iij. parte.]

Emptor compromittens uoluntariè de causa euictionis non agit de euictione ad duplum cōtra uenditorem. l. si dictum. §. si cōpromisero. de euict. Quod uerum, nisi compromittat in uenditorem. in Spec. de arbit. §. pen. uer. septimò, pone. & Ang. in d. §. si compromisero. & Barth. Cep. in sing. uer. xxj. Sed compromittens ex necessitate statuti citato uenditore, agit de euictione. Bar. & Bal. in l. j. C. de peric. & commo. rei uendi. & Bart. in d. §. si compromisero. & in l. fin. C. de iud. & Lanfr. in c. quoniam contra. uer. recusationes. de probat. & s̄. uerb. Cōpromissum per quos. uer. xx. & omnino per Alex. in d. §. si compromisero. secundum gl. & Ang. in d. §. si compromisero, dicunt simpliciter emptorem, etiam compromittentem, agere ad precium, si habeat, secundum Lanfr. in tractatu de arb. vij. parte. xxxv. q. & in iij. parte. vij. q. uide Bald. & Ang. in l. libera. C. de sen. & Barth. Cep. in cautela. clxxxj. Item,

80 Emptor prorogans iurisdictionem iudicis non sui, & succumbens in causa euictionis, non agit de euictione: per glo. in d. §. si compromisero. & ibi Bart. & j̄. uenditor de euictione. uer. xlvij.

Emptor non agit ad pœnam, quam uenditor lucratus est. Bal. in l. j. C. de peri. & commo. rei uend. & j̄. eo. uer. xc.

Emptor an agat de euictione possessionis, cùm dominium nō sit euictum. Bal. in rub. C. de peri. & com. rei uen. & s̄. eo. uer. lx. & j̄. uerb. Venditor de euictione. uer. xvij. & seq. & in l. j. eo. tit. & aliquid per Alex. in l. ratio. in prin. post Bar. ff. de ac. emp. & in l. uenditores. de uer. obli.

Emptor iuris patronatus agit de euictione tam possessionis, quàm proprietatis. Bald. in d. l. j. in fi. C. de peri. & commo. rei uen.

Emptor, qui renunciauit actioni de euictione per pactū, potest nihilominus agere quo ad precium, re sibi euicta. l. emptorem. §. qui autem. uer. ibidem. de ac. emp. & Alex. in l. stipulatio ista. in prin. de uerb. obli. Quod est uerum, quando est factum pactum, quòd non teneatur de euictione in genere, à quocunq; euincatur: secus, si à certa persona. l. qui libertatē. in prin. ff. de euict. Item nisi pactum sit inter mutuò uendentem & ementem. gl. in l. si familiæ. C. fam. erc. & Lud. Pont. in uer. Euictio. uer. uendere. & Bal. in l. non dubitatur. C. de euict. & tenet Alex. in d. §. qui autem. Item uerum, si sine causa expressa renunciauit actioni de euictione: sed si cum causa, non potest agere ad precium. Bald. in l. j. ij. q. C. de peri. & commo. rei uen. per d. l. qui libertatem. in prin. Item uerum, nisi dictum sit in pacto. Nec ad precium teneatur: quia ad illud non agit emptor: ut per Alex. plenè in d. §. qui autē. post gl. & Bart. Item uerum, nisi dictum pactum fiat in diuisione, scilicet quòd non teneatur de euictione: quia intelligitur, quòd nec ad preciū teneatur re euicta. Alex. ibi per gl. sing. in d. l. si familiæ. Item idem in creditore uendente pignus, utibi.

Emens à fisco agit de euictione etiamsi in causa succumbit per sententiam iniustam. l. ij. §. si generi. & ibi gl. de admi. re. ad ciui. perti. Secus, si emerit à priuato. l. si per imprudentiam. de euict. & c. fi. de emp. & uen. uide gl. & Bal. & docto. in l. fi. C. si aduer. fiscum.

Emptor, qui successit uenditori, an agat de euictione, uel ecōtrà. no. in l. diei. §. si is, qui. ff. de euict. & ibi Bart.

Emens fundum dotalem ab uxore sine consensu uiri, an agat ad interesse contra eam. gl. & Bal. in l. si prædium. C. de iure dotium.

Emptor qui à cōtractu recessit, an pœniteat, & agat ex contractu. Bal. quòd sic intra modicū tempus. in l. ij. vij. q. C. quando lic. ab emp. disce.

Emptor cedit, & petit commodum rei superuenientis, etiamsi precium nolit supplere, ut quia seruitus sit finita, uel æstimatio creuit, uel si fructus accessit, uel actio. Bal. in rub. in fin. & in l. j. C. de peri. & commo. rei uen. & s̄. uer. Alluuio. uer. vij. non tamē pœnam compromissi lucratam à uenditore. Bal. in d. l. j. j. q. & s̄. eo. uer. lxxxj.

90 Emens à pupillo agens ad rem, debet probare, quòd emit cum authoritate tutoris, aliàs succumbit. gl. xxxj. q. ij. Lotharius. & per Io. And. in ca. ut circa. de elect. & Mathesil. in not. uersic. xiij. sed ar. contrà, quia

Emens à prælato sine consensu capituli, & agens ad rem, obtinet, si contra instrumentū suum non opponatur de defectu consensus capituli. Io. And. Compos. & But. in c. cùm dilectus. de consuet.

Emens alteri uendēs, ad quid teneatur re euicta à secundo emptore. Alex. consil. lxiij. ij. parte.

Emptor non comparens ad sententiam in causa euictionis, licet denunciauerit uenditori litem sibi motam, non potest agere de euictione, etiamsi uenditor comparuit. Bald. in l. j. ult. col. de peri. & com. rei uen. & in c. j. ad fin. si de feu. uasal. fue. ab ali. interpel. & s̄. eo. uer. lxj.

Emptor qui succubuit in redhibitoria, potest agere quanto minoris. Bal. in l. fi. C. de ædil. act.

Emptor agens quanto minoris, pro uno uitio, potest in libello protestari saluum sibi fieri ius pro alijs uitijs, si qua de nouo apparebunt, & sic postea agere poterit pro alijs uitijs. Bal. in l. fi. C. de ædil. actio.

Emptor potest petere rem emptam, & usuras precij, si fortè illud accipit ab alio sub usuris. Bal. in l. si traditio. iiij. q. C. de ac. emp. per l. Lucius Titius. ff. eo.

† Emptor an damna & interesse à uenditore petere possit, quando in contractu est apposita pœna: uide Io. de Ana. in consil. xxxj. & in addi. do. Lud. Bolo.]

Emptor agit contra uenditorem ad demoliendum turrim factam in domo reseruata, quando uendit castrum. Bal. in l. fi. C. de pac. inter emp. & uen.

Emens à pluribus debet agere redhibitoria contra omnes, uel quemlibet insolidum, uel contra eum tantùm, qui habet maiorem partem: uel si omnes sunt socij pro rata æquali: sed si unus habet minorem partem, non potest, nisi pro sua parte, conueniri, secundum Bald. in l. fi. C. de ædil. act.

Emptor non potest agere de euictione contra authorē authoris sui. Bal. in l. j. ij. col. C. communia de lega.

100 Emptor an petat fructus, uel pēsiones perceptas ex re empta nō sibi tradita. Bal. in l. si traditio. C. de ac. emp. l. fructus. eod. tit. no. in l. Iulianus. §. ii fructus. eo. ti. quòd extantes sic. uide tamen ibi.

Emptor agens ad rem, potest ad precium, etiam non petitū, cōdemnari officio iudicis. Bal. no. in l. si pater. C. de ac. emp.

Emptor etiam soluens datias, uel collectas, pro re empta, cuius possessionem non est adeptus, nō fit dominus, nec agere potest tanquam dominus. l. si pater. & ibi Bald. & doct. C. de ac. emp.

Emptor, qui fuit in mora soluendi precium, nō petit rem cum fructibus. l. Lucius Titius. & ibi Bart. de ac. emp.

Emptor

Emptor gabellarum, uel lacus, agit ad interesse contra communitatem uendentem, si non patiatur, uel impediatur percipere fructum ex eis. s. uer. Emptor gabellarum. uer. pen.

Emptor agit ad fructus pro rata precij soluti. Bart. in l. fistulas. §. qui fundũ. de contrah. emp. per l. fi. ff. de fun. do. & ibi Bar. & Bal. in l. Iulianus. §. offerri. & ibi Alex. post Bar. de ac. emp. & Bal. in l. si traditio. xj. q. eod. tit. licet an tot, quot uenditor percipit, licet ipse emptor pauciores percepisset. Bar. in l. rẽ. §. si emptor. ff. de ac. emp.

Emens arbores extantes, non potest eas nondum separatas à solo uendicare: sed agat actione ex empto. l. Quintus. & ibi Bar. ff. de ac. emp.

Emens à domino non posside̅te, sit cautus, ut nõ petat se declarari uenditorem fuisse domini, & rem sibi agenti restitui: quia ex eo, quod ipse nunquam possedit, non habuit dominium. Ang. sing. in l. j. ff. pro emptore. & Alex. in l. planè. ff. fam. erc. uide Bar. in l. qui stipendia. C. de proc.

Emptor tenetur prosequi suam appellationem. Bald. in addi. Spec. de app. uer. emptor. & Bar. in l. inuitos. C. de proc. ubi dicit uerum, si sententia contra ipsum lata fuit iniusta: aliàs secus, per gl. in l. Herennius. §. Caia. ff. de euic. quia tunc debet appellare & prosequi, si fuit iniustè grauatus. Item uerũ, nisi aliud actum sit in instrumento: ut ibi tenet Spec. in d. §. j. de app. uer. sed nunquid emptor. Sed appellare non tenetur à sententia lata, præsente uenditore, secundum Io. And. ibi, in addi. quia tunc uenditor præsens debet appellare. gl. in l. emptor. C. de euict. Alex. in l. si per imprudentiam. ff. eo. tit. & in d. §. Caia. & in l. exceptione. ff. de fideius.

Emptor ignorans seruitutem deberi à re empta alteri, & non certioratus à uenditore, agit contra eum ad interesse, si res seruitutem debeat. l. j. §. j. & ibi Bart. ff. de ac. emp. ubi etiam uide per Bar. formam libelli.

110 Emptor agit ad interesse contra uenditorem, qui non notificauit emptori defectum rei emptæ, quæ propter illum minus uenderetur in futurũ: Gul. de Cu. in l. fraus. & in l. cõtra legẽ. ff. de legi. l. si uina. uer. planè. ff. de peric. & com. rei uen. per Bal. in l. ij. C. eo. tit. & per Bar. in l. quæro. ff. de ac. emp.

Emptor non agit ad fructus rei perceptos, conditione pendente. l. necessariò. §. si pendẽte. ff. de peric. & commo. rei uend. Quod uerũ, nisi in casu deficientis conditionis emptor perdat precium: quia eos lucratur in cõpensatione. l. si fundus. §. sed quod ait. ff. de lege commis.

Emptori agenti obstant exceptiones, quæ obstarent uenditori. ĩ. uerb. Exceptio. el j. uer. clxxix.

Emptor non potest agere ex empto prius, quàm offerat preciũ uenditori, uel soluat. in Spec. de actore. uer. item repellitur uenditor. l. Iulianus. §. offerri. de ac. emp.

Emptor non agit contra uenditorem prius, quàm res empta per sententiam sit euicta: nisi sit emptor bonæ fidei, qui agit ex empto contra uenditorem alienæ rei, etiam antè, quàm res euincatur ab eo. in Specu. de actore. uer. item repellitur uenditor. & s. eod. uer. xxxij. & lxxxvj. per l. seruus, quem. §. fi. de ac. emp.

Emptor agens ex empto, potest in ea actione uti secundo decreto. Item,

Emptor an petat se fieri dominum à uenditore. in Spec. de primo & sec. decre. §. x. uersic. sed nunquid in actione.

Emptor, qui in iudicio euictionis uoluit iurare de calumnia, sciens rem emptam esse euincentis, si succumbat, an agat de euictione. in Spec. de iura cal. §. v. uersi. quid si emptor.

Emptor qualiter agat contra uenditorem, & exhibeat instrumenta rei emptæ. in Spec. de instru. edi. §. vj. in fin. † Et qua actione contra eum agat, uide Io. de Imol. in consil. ciij.]

Emens rem morbosam, uel uitiosam ignoranter, quomodo agat. in Spec. de renun. & conclu. uersi. sunt. & seq.

120 Emptor habet actionem ex empto ad rem petendam. in toto tit. ff. & C. de ac. empt. in Specu. de sent. excom. §. fin. uer. item pone.

Emens scienter à uendente in fraudem creditorum, uel

Emens contra legum interdicta. Item,

Emens à fisco non solenniter, an agat, & ad quid. in Spe. de fructi. §. j. uer. si uerò.

Emptor si agat ad rem actione ex empto, an cõsequatur etiam interesse. in Spec. de iniur. uer. sed opponere.

Emptor quando agat contra uenditorem ad fideiussorem sibi præstandum. Item,

Emptor quando, & ad quantum agat de euictione. Item,

Emptor quid debeat consequi de iure à uenditore. in Spec. de emp. & uen. §. j. in j. forma.

Emptor agit contra uenditorem, ut præstet omnia, quæ dixit adesse tempore uenditionis. eo. §. ij. forma.

Emens à procuratore an agat de euictione. eo. §. in xix. forma. uer. quòd si res.

130 Emptor quis uocetur superficiarius. eod. tit. & §. uer. plerunq;.

Emptores agentes quomodo formẽt libellos, & positiones in actionibus empti. eo. tit. §. v.

Emptor quando agat pręscriptis uerbis nata ex actione ex empto. eo. tit. §. fi. per totum.

Emptor conuentus iudicio euictionis debet ostendere uenditori libelli, & citationis copiam, mota sibi lite de euictione: aliàs non potest agere de euictione contra eum. Bart. in l. non solùm. §. morte. vij. col. uer. tertiò principaliter est uidendum. de ope. no. nun. Bal. Ang. & doct. in l. liberá. C. de sent. & interlo. dicunt de consuetudine non seruari. & Bal. in c. j. si de feu. fuerit contro. inter do. & uasa. Io. de Pra. in l. qui absentem. de procur. & Bar. Bald. in l. empti. C. de euict. & Ang. idẽ dicit in l. emptor fundi. eo. tit. & Alex. plenius in l. in executione. §. in solidum. de uerb. obl. & Pet. de Anch. in cle. j. de exces. præla. Ioan. Pa. in secundo libello. uerb. Protestans. in fi. & Bal. in l. si cùm quæstio. de euictio. Item debet eum requirere, ut adsit liti: quia sola notificatio litis motę non sufficit. Bar. in l. j. C. de peri. & com. rei uen. & in §. morte. & in l. emptor.

† Emptor, qui nõ ostendit instrumenta, an dicatur esse in culpa, adeo quòd non possit agere de euictione contra uenditorem. uide Io. de Imol. in con. xxviij. in fi. & in addi.]

Emptor potest denunciare litem sibi motam de euictione usq; ad sententiam. Bar. in auth. & consequenter. C. de sen.

Emptor potest cedere liti sibi motæ de euictione, nec tenetur expectare sentẽtiam contra se, si est notorium, quòd foueat iniustitiã: quo casu potest agere de euictione contra uenditorem, non autem quando lis esset dubia. d. l. si cùm quęstio. & ibi Bald. post gl. C. de euict. & Bar. in l. utiq;. ff. de rei uen. quẽ uide in l. atqui natura. §. cum me absente. de ne. ge. uide in l. emptorẽ. in prin. §. j. & ibi Bar. de ac. emp. ubi dicitur, ꝙ

Emptor non defendens rem in causa euictionis, quádo est notoriũ, quòd res est euincentis, nihilominus agat contra uenditorem. dicta l. emptorẽ. & ibi Bar.

† Emptori ius denunciandi remitti potest in causa euictionis, & ei remisso iure denunciandi, uel appellandi, uel appellationem prosequendi, non censetur remissum ius de nullitate querelandi. Ang. in consil. clxx.]

Emptor an teneatur appellare, & prosequi. s. uer. Emptor agit. uer. cix.

Emptor allegans se denunciasse uenditori litem sibi motam, debet probare: aliàs succumbit agens de euictione contra uenditorem. l. empti. & ibi Bal. in fi. C. de euictio.

Emptor mota sibi lite super re empta non tenetur soluere precium, nisi detur sibi fideiussor de euictione, etiam pro alijs. l. si post perfectam. C. de euictio. l. pen. §. ante. ff. de peric. & cõmo. rei uen. & ibi Bar. & no. in l. curabit. de ac. emp. & Bal. in l. j. C. de bonis mater.

Emptor non soluens precium propter litem sibi motam de euictione, tenetur ad usuras precij, si fuit sibi datus fideiussor, non aliàs. Item,

10 Emptori, qui de euictione conuenitur, uel cõueniri potest, debet dari fideiussor. Bald. in l. j. C. de bonis mater. & ĩ. uerb. Fideiussor de euictione. uersic. ix. & in Specu. de emptio. & uen. §. j. in prima forma. Item,

Emptori debet dari fideiussor generalis, etiamsi una lis tantũ de euictione sit mota. ĩ. uerb. Fideiussor de euictione. uer. ix. Item,

Emptor conuentus de euictione si conueniatur ad precium & excipiat de lite sibi mota, debet iurare de calumnia, quòd ipse non supposuit illum litigatorem in fraudem. Ang. in l. pe. §. stipulatio duplæ. ff. de præto. stipu. Barth. Cepo. cautela cxxxiiij. Bar. & Bal. in d. l. si post perfectam. ubi etiá dicit, quòd

quòd de tali iuramento hodie non curatur, propter contemptum religionis. & Bart. in l. non idcirco. C. de contrahen. empt. ubi dicit, quòd uenditor sit cautus, ut non tradat rem, nisi recipiat precium: & si tradit, & emptori sit mota lis de euictione, & probari potest de dolo emptoris, quòd submiserit litigatorem, expectare litis euentum, non prodest sibi fraus: sed si non potest probari, defertur iuramentum probationis: & si emptor iurat se non submisisse, debet uenditor expectare litis euẽtum, uel satisdare, nisi lis esset calumniosa: nec debet satisdare simpliciter, sed defendendo aduersus agentem. Item ante factum est altera cautela, secundum Bal. ibidem, quòd uenditor stipuletur, quòd non teneatur satisdare, etiamsi lis de euictione moueatur.

Emptor tenetur denunciare, etiam pupillo uenditori, litem sibi motam, aliàs non agit de euictione. l. si dictũ. §. fi. ff. de euict. Alex. post gl. & doct. in l. sed si ex stipulatu. de uer. oblig.

Emptor tenetur denunciare litem motam cuilibet hæredum uenditoris. s. Denunciatio. uer. xxvij.

Emptor si non potest soluere precium uenditori, sit cautus ut petat ab eo satisdationem: quæ si non præstetur, nõ tenetur soluere precium. Ang. in l. ij. §. stipulatio duplæ. de prætor. sti. & Barth. Cepo. in caute. lviij. Item faciat sibi illud sequestrari per tertium creditorẽ uenditoris, uel alium: quia euitabit pœnam, etiamsi iurauit soluere: nisi constet, quòd opera sua hoc factum est, ne dolus suus sibi patrocinetur. Bal. in l. fi. de lege cõmissoria. uide omnino Bal. in l. qui legati. C. ut in pos. leg. & j. eo. uer. xxxix.

Emẽs à fure, an possit conueniri Publiciana. Bald. in l. inciuilem. C. de furtis.

Emens à fure conuentus ad rei restitutionem, an teneatur authorẽ in iudicio nominare. s. uer. Emptor rei furtiuæ. uer. fi.

Emens à fisco, uel à communi, tenetur soluere gabellas. Bal. in l. j. C. de nauicu. lib. xj. & l. licitatio. §. fi. & ibi Bar. ff. de publ. licet fiscus, uel commune non teneatur. Bart. in d. l. licitatio. §. fiscus. & in consil. Statuto ciuitatis Eugubij, &c. & j. uerb. Gabella per quos. uer. xvj.

Emens prędia rusticorum, an teneatur ad collectas, secundum æstimum ciuium, uel rusticorum. Bar. in d. l. ij. C. de prędi. & omnibus re. naui. lib. xj. & s. uerb. Collecta qualiter.

Emens officium, uel scriptoriam, tenetur ad omnia onera, ad quæ tenebat uenditor. Bar. in l. fi. C. de collegi. lib. xj. & j. eo.

20 Emptor conuentus de euictione, potest cũ iuramento probare, quòd sciuit euincentem esse dominum: & excusatur, si non notificauit uenditori litem sibi motam, & aget contra uenditorem de euictione: quod aliàs nõ possit. gl. in l. at qui natura. §. cùm me absente. ff. de neg. gest. Io. de Pra. in l. qui absentem. v. col. ff. de proc.

Emens fictè in fraudem fisci, potest conueniri ad duplum. Bar. no. in l. qui in contractibus. C. de iure fis. lib. x.

Emptor hæreditatis quando, & ad quid possit conueniri. s. uerb. Emptor hæreditatis. per discursum.

Emptor uendens alteri an teneatur de euictione suo emptori, an uerò suus primus uenditor. tex. cum gl. in l. si seruũ emero. & in l. si pro re. §. j. & in l. minor. §. j. ff. de euict. & Bar. in d. l. si pro re. §. cum gl.

Emptor conuentus iudicio euictionis, debet denunciare uenditori litem sibi motam, aliàs non agit de euictione. not. in l. uenditor. & ibi doct. ff. de iud. in l. uenditores. de uerb. obl. gl. in l. emptorem. §. j. ff. de euict. Bart. in l. at qui. §. cùm me. de neg. gest. & s. eo. uer. j. & ij. Quod uerum, si missa ei sit copia libelli, & citationis. s. eo. uer. j. Item uerum tempore habili: quo uenditor possit sibi occurrere. Bart. in l. aut qui aliter. in prin. & ibi gl. ff. quod ui, aut clàm. Sed uide in l. si rem. §. quolibet tempore. de euict. & gl. in l. emptorem. §. j. de ac. empt. Item uerum est ad domum. Ang. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. & ibi omnino per Alex. de ope. no. nun. Item uerum est, etiam absenti reuerso, secundum Bart. in d. §. si quis ipsi. ij. col. ubi omnino per Alex. post Bald. & Ang. aliàs uerò suis amicis, & coniunctis. l. j. §. pro tutelæ. de eo, qui pro tut. & ibi Bald. & l. qui autem. in prin. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & Bald. in l. si permutationis. in fin. C. de euict. uide Bart. in l. si dictum. §. si pręsente. ff. de euict. Sed absenti extra territoriũ non tenetur denunciare. Bart. in l. si ancillam. ff. pro suo. nisi per eum fieret, quo minus sibi denuncietur. per l. si ideo. §. fi. de euict. sed tunc debet protestari, quòd non stat per ipsum, quin denunciet. Bart. in d. §. si quis ipsi. ij. col. Bald. uerò in l. cum successores. in fin. C. de euic. dicit, quòd emptor debet facere quicquid potest ad denunciandum, licet non inueniatur uenditor, cui denuncietur: sed Bart. in d. §. si præsente. dicit, quòd emptor uadat ad domum uenditoris: & si non inueniat, quærat eum ubi est: & si uicini nesciant, sufficit: & ideo scribantur dicta eorum. quod no. & uide per gl. in l. aut qui aliter. §. j. quod ui, aut clàm. & per Alex. in d. §. si quis ipsi. Item,

Emptor cõuentus potest denunciare litem sibi motam, etiam in causa appellationis, si omnia sunt actori integra, ut quia testes habet, & nihil deperijt. gl. in d. l. si rem. §. quolibet tempore. de euict. per l. iij. ff. de optima leg.

Emptor potest conueniri actione communi diuid. à socio uenditoris: & tunc cõuentus agit de euictione contra uenditorem. l. si mancipium. §. si communi. ff. de euictio. & ibi gl. & Bart. in l. ij. C. com. diuid. Quod est uerum, nisi opponatur exceptio, quòd prius agi debuerit rei uendicatione, secundum gl. & Bar. ubi s.

Emens bona bannitorum à fisco cogitur eis restitutis ad gratiam restituere. Bart. in l. quæcunq;. C. de fide instru. & iure hast. fis. lib. x. Quod uerum est, restituto eis precio per fiscũ, secundum Ang. in l. senatus. ff. ad Syl. & j. uerbo, Restitutus. uer. j. ubi plenè. & s. uerb. Bannitus liberatur. uer. vij.

Emptor, qui noluit implere contractum, potest conueniri, nisi purget moram intra modicũ tempus, ut impleat, & arrham non perdat. Bal. in l. ij. vij. q. quando lic. ab emp. disc.

Emens à fisco, an & quando teneatur ad collectas. Bart. in l. fi. C. de fide instr. & iure hast. fis. lib. xj.

30 Emens ab executoribus testamenti sine solennitate, non tenetur restituere hæredi res emptas, nisi refundatur sibi precium conuersum in hæredis utilitatem. Bald. in l. fin. C. de uxor. mili.

Emens à fisco statim est securus. Instit. de usucap. §. pen. & fin. & j. eo. uersic. xxx.

Emptor conuentus de euictione nõ patitur executionem sententiæ. j. uer. Executio sententiæ.

Emens à fisco nõ potest cõueniri à domino rei. Instit. de usuca. §. pen. & l. omnes. C. de quadrien. præscri. Quod est uerum, quando fiscus uendit ut propriam: secus, si ut alienam. l. j. & ibi Bar. C. de præscr. trig. annorum.

Emptor conueniri potest ad usuras precij non soluti, si sibi sit facta traditio rei. l. ij. C. de usur. Quod uerũ, siue intersit uenditoris, siue non, precium sibi non esse solutum. gl. ibi, & in l. Iulianus. §. idem Papinianus. & ibi Alex. & §. ex uendito. ff. de act. emp. l. curabit. per gl. & Bal. eo. tit. gl. in c. cõquestus. de usur. contra Iac. But. in d. §. idem Papinianus. secundum Pet. de Su. in d. l. ij. uide Bar. in l. uinum. §. præterea lex dicit. ff. si cert. petat. & Lud. Pon. in consil. xciij. & j. eo. uer. cvj. & per Alex. in d. l. Iulianus. §. offerri. & in d. §. idem Papinian9. & per Bar. in d. l. insulam. §. usuras. solu. mat. & l. at qui natura. §. non tantùm. de neg. gest.

Emens à fisco potest conueniri, ut stet colono. Bal. in l. cognouimus. C. de municip. & colo. lib. xj. & in l. fin. §. Triphonino. ff. de iure fis. & j. prox. uer.

Emptor nõ tenetur stare colono, nec emptori fructuum. l. emptorem. & ibi doct. C. loc. l. qui fundum. ff. eo. tit. doct. in l. fi. §. fin. ff. de contrah. empt. plenius in Spec. de loca. §. j. uersic. sed pone. & ibi Io. And. in addit. Quod uerum, nisi bona locatoris uendentis essent obligata conductori: quia tunc emptor debet stare colono. Bart. in l. qui fundum. ff. loca. & in l. filio. §. fi. sol. matr. Bart. & Bal. in d. l. emptorẽ. & Bart. in l. j. §. qđ ait. de superfi. uide per Flor. in lege arbores. §. quicquid. ff. de usufructu. Item uerum, nisi emerit à fisco. Bar. in d. l. cognouimus. & in l. fi. §. fi. de iure fisci. Bal. in d. l. emptorem. & ibi gl. no. quæ dicit id esse fauore fisci, scilicet ne fiscus teneatur colono ad interesse: alius enim uenditor, qui prius locasset, teneretur colono ad interesse: ut probatur in l. qui fundum. ff. loca. & sentit gl. in d. l. emptorem. dum dicit speciale in emente à fisco, ne fiscus teneatur colono: ergo in contrarium est ius commune in alijs. & tenet Ioan. Andr. in addi. Spec. de loca. §. j. uersic. sed pone text. & Bart. in l. si merces. §. j. ff. loca. Item uerum, nisi colonus, uel conductor

conduxerit

conduxerit ad decem annos, & ultra: quia tunc sibi est quæsitum ius in re, id est, utile dominium: & ideo non potest expelli per emptorem. Bart. sing. in d. l. qui fundum. & Bald. in d. l. emptorem. Item uerum, etiamsi sit pactum: ut per Sali. post gl. in d. l. emptorem. † Et adde do. Pet. Phil. Cor. in consil. cxliij. incip. Licet. in litera D. in iij. parte. & uide s. Emptor agit. uer. cxlij. Vide omnino Rapha. Cu. consil. xx. post prin.]

Emptor tenetur ad pœnam impositã uenditori prohibito uendere. l. j. & ibi Bar. C. de cupres. lib. xj.

Emptor conuentus ad precium, si non habet quod soluat, sit cautus, ut excipiat contra uenditorem, quòd rem liberam non tradidit, ex eo quia est obligatus pro dote uxoris, uel alijs creditoribus, quia donec discutiatur, uel donec res libera tradatur, non tenetur ad precium. Bald. in l. qui rem. & l. ex prędijs. C. de euictio.

Emptor, cui res non est euicta per creditorem uenditoris habentem hypothecam in re, potest soluere debitori precium, etiam ante sententiam. Bal. in l. cùm tibi. & ibi Bal. C. de eui. & sic liberatur soluendo debitũ creditori. & ibi Bar. & Ang. in l. in his. C. de prædi. & omni. rebus nauicul. lib. xj. & Alex. in l. si fundus. §. si res. ff. de pigno. & quòd Bart. in l. inter stipulantem. §. sacram. de uerb. oblig. & s. §. ij. uersi. xxvj.

Emptor conuentus hypothecaria à creditore uenditoris, potest ei offerre precium, & habet regressum contra uenditorẽ ad interesse. d. l. cùm tibi. & ibi Bal. C. de euictio.

Emens ab hæretico, tenetur bona empta restituere inquisitori, restituto tamẽ sibi precio. Bar. in l. iij. ff. de his, quę in fraucredi. Vide Bal. in l. ij. §. fi. C. cõmunia de leg. & j. uer. Inquisitor. uer. xviij. sed deducit melioramenta. ibidem, uer. xxij.

Emens ab emphyteuta an teneatur ad canonem soluendũ ecclesiæ, an uerò ipse emphyteuta uendens. Dy. in l. apud Iulianum. §. hæres cogitur. de leg. j.

Emens rem hæreditariam ab hærede hypothecata creditoribus, an possit conueniri à creditoribus actione hypothecaria. s. uer. clausula, dictus A.

Emptor an teneatur de periculo rei emptę. in l. quod sæpe. §. in his. de contrah. emp. Bal. in rub. C. de per. & comm. rei uend. & j. eo. per discursum. & per Bal. in l. si ea. C. de usuris. & Bal. in l. j. C. de iure emphy.

Emptor tenetur de periculo rei uenditæ, & habet commodum ex ea. l. uenditor. §. solet. ff. de hær. uel act. uen. & ibi per Bal. & s. §. proxi. uersi. xc. Item,

Emptor tenetur de periculo contingente in re, pendente conditione. l. quod si pendente. ff. de peri. & com. rei uend. Bart. in l. si merces. §. uis maior. ij. col. in prin. ff. locati. Item,

Emptor accipiens rem, ut ostendat eam peritioribus, non tenetur de casu fortuito contingente in ea, dum haberet eam alteri ostendendam. l. si gratuitam. §. si cùm mihi uestimenta. de præscript. uerb. l. apud Labeonem. §. fi. eo. tit. sed de dolo & culpa sic: ut ibidem. Item,

Emptor accipiens rem ad experiendum intra certos dies, cum pacto, quòd nisi placuerit, pro singulis diebus soluat uenditori certũ quid dietim: si emptio est perfecta, tenetur de periculo interim contingente in re, & sic ad precium: si nondũ est perfecta, tenetur tantùm ad mercedem pro singulis diebus. Casus est no. in l. apud Labeonem. §. item apud Labeonem. ff. de præscript. uer.

Emptor fundi obligati ad affictum alteri tenetur ad præstationem dicti affícti. Dy. in l. neq; stipẽdium. ff. de imp. in re. do. fac. l. hactenus. de usufruct. l. quęro. de usufru. leg. quod not. in l. fi. ff. de contrahen. empt. & in l. nihil. in prin. & ibi Bar. ff. de lega. j.

30 Emptoris rei communis, uel societatis, tenetur stare societati. Ioan. de Por. in l. si filio. §. fi. so. mat. per l. idemq;. §. fin. ff. pro socio.

Emptor in causa euictionis debet condemnari in fructibus & expensis, & non uenditor, qui defendit. do. & Pet. de Sun. in l. uenditor. ff. de rei uend.

Emptor rei, in qua uenditor fecit opus aliquod in præiudiciũ uicini, non tenetur opus tollere sumptibus suis, sed uicini: licet uenditor ipse, qui opus fecit, teneretur. in Spec. de ces. act. §. j. uer. ut autem.

Emptor conuentus de euictione non tenetur respondere positionibus de dominio euincentis, sed respondens incidit in captionem: quia si negat, cogitur deierare: si affirmat, præiudicat sibi: quia contra uenditorem suum non poterit probare, ex quo ipse fuit confessus rem esse euincentis. Bar. in l. at qui natura. §. cùm me absente. ff. de neg. gestis. ubi dicit Bar. quòd potest emptor dicere, Ego non uolo respondere, sed uolo quòd fiant probationes de dominio, per quas possim conuincere authorem meum. Idem Bart. in l. ij. in fi. prin. C. de iura. ca. dicit, quòd potest confiteri rem esse euincentis. per l. quoties. §. sicut. ff. de admini. tuto.

Emptor conuentus non opponens aliquam exceptionẽ metu pœnę, excusatur, nec potest ei imputari, ut quia statuto prohibeatur talis exceptio opponi. Bar. in d. l. at qui. §. cùm me. de neg. gest. Item,

Emptori conuento opponenti exceptionem declinatoriã contra personam iudicis, non imputatur, sicut nec fideiussori. Bar. in d. l. at qui. §. cùm me. de neg. gest.

Emptoris est periculum incendij. l. pen. & ibi Bal. C. de pericu. & commo. rei uend.

Emptor an teneatur ad onera, ad quæ uenditor tenebatur. in l. fin. §. fin. ff. de contrahen. empt. text. gloss. & Bart. in l. nil. in prin. de leg. j. Bart. in l. Lucia. de ali. leg. & in l. Caius. de aur. & arg.

Emptor enormis debitoris hypothecati alteri tenetur de periculo. l. periculum. & ibi gl. & Bart. ff. de pig.

Emptor tenetur ad precium rei, licet peremptæ apud uenditorem. l. fi. & ibi Bal. C. de pericu. & commo. rei uendi.

60 Emens bona confiscata, perpetuò tutus est in illis. l. bene à Zenone. C. de quadri. præscript. l. ij. C. de reb. eo. alias l. j. de uen. rei fisca. lib. x. Quod est uerum, si fiscus uendidit bona fide, & cum subhastationibus. Bald. in l. j. C. de hære. uel actio. uend.

Emptor conuentus habet defensiones uenditori competentes, etiamsi contra eum non habeat regressum de euictione, ut quia emerit scienter rem alienam. l. emptori. & ibi Bald. C. de euiction.

Emptor laicus ex persona uenditoris clerici non declinat forum laici euincentis, sicut nec uenditor clericus traheret ad se laicum euincentem, sed ligaretur foro laici, cùm laicum emptorem defenderet. Bal. sing. in l. emptori. C. de euictio.

Emptor si cognoscat uitium in re empta, non potest ad preciũ conueniri. gl. Instit. de susp. tut. §. pe.

Emens à procuratore habente mandatum ad uendendum, si soluit ei precium, an teneatur iterum ad illud, uel liberetur. Bar. in l. filiæ. de solu. quòd liberatur.

Emens partem castri, ab uno ex tribus socijs, fit dominus, quo ad subditos, nõ quo ad socios: & ideo potest pro delicto puniri à socijs. Bal. sing. in l. cùm ex oratione. ad finem. ff. de excu. tutor. licet Bar. contrà in l. inter tutores. in fi. de admini. tuto. & j. uerb. Socius. uersic. cxlvij.

Emens res ecclesiasticas, uel prohibitas, perdit precium. l. iubemus. §. sanè. & ibi Bald. de sac. san. eccles. l. j. in fine. C. de pręscript. trig. an. Quod uerum, nisi reseruauerit sibi ius ad precium. Bart. in d. l. j. §. fin. C. in qui. cau. colono. cen. lib. xj. & s. uerb. Emptor feudi. uer. j. & ij. & s. Emptor agit. uer. xxiij. per Bar. in l. quemadmodum. de agri. & cen. lib. eod. & infrà eo. uersi. xcix.

Emptores gabellarum an ex causa conueniantur ad precium ante tempus. j. uerb. Gabellarum locatio. uer. xvij.

Emptor, qui contra legem mercatur, perdit precium. Bald. in l. ij. §. fi. C. communia de lega. & s. eo. uersi. lxvj.

Emptor emens ab altero primo emptore conuentus de euictione, non potest, nec debet denunciare primo uenditori litem sibi motam, nisi sit procurator in rem suam, uel nisi cessis sibi actionibus ab eo, qui sibi uendidit. l. si res, quam à Titio. ff. de euict. & Bald. in l. cùm successores. C. de euict. uide Bar. omnino in d. l. si res. & in l. si pro re. §. pro euictione. eo. tit. & ibi Alex. & in l. si rem. eo. tit. & Bald. in l. j. in fi. C. de iure dot. & Bart. in l. Iulianus. de uerb. oblig. & tenet Bal. in l. j. C. de rer. permu.

Emptor, contra quem agitur de euictione per nouum emptorem, an contra primum uenditorem agere possit, si hoc dictum non fuit: uide Ioan. de Ana. in consil. xxxj. & in addi. do. Lud. Bo.

70 Emptor supplens iustum precium an possit se tueri, quando emit pro minori: quo casu contractus non ualuit. Bal. in l.j. in fi. qui suc. di. per gl. in l. pe. C. si uen. pig. agatur. & s. uer. Emptor pignoris. uer. x.

Emptores res obligatas ad collectas ementes tenentur ad eas pro rata, non in solidum. l. apud. C. de debitori. ciui. lib. x. secundum Bald. in c.j. §. similiter. ij. col. de controuer. inuestit. in usibus feud.

Emptor potest opponere exceptionem ex persona uenditoris, contra quem sit habiturus regressum, si exceptio est rei cohærens, quæ non detur priuilegio personæ. l. sed si lege. §. fi. & ibi Bar. ff. de peti. hære. s. eo. uer. lx. Item,

Emptor potest opponere exceptionem ex persona uenditoris, qui obligauit se defensioni. l. sed si lege. §. fin. per Bart. in fine. ff. de petitio. hære.

Emptor rerum ecclesiæ, uel pupilli, bona fide credens esse uenditoris, tenetur restituere res & incrementa. Ang. in auth. de non alie. rebus eccles. §. quia uerò. col. ij.

Emptor animalium uel rerum, quas latrones uendentes acceperunt ab hostibus, tenetur restituere. l. latrones. ff. de cap. Bal. in l. hostes. eod. tit.

Emptor nō tenetur stare pacto uenditoris. j. uer. Pactum inter emptorem & uenditorem. uer. antepen.

Emens rem alienam post denunciatiōe sibi factam, ne emat, quomodo teneatur. in l. si fundum. & ibi Bal. C. de rei uend. ubi etiam uide, an & quando teneatur credere protestanti. & plenè in Spec. de empt. & uen. §. pen. in fi. ubi ponit, an de ui turbatiua teneatur.

Emens rem hæredis grauati fideicommisso, tenetur fideicommissario in subsidium, si uenditor non sit soluendo. l. planè. la ij. §. j. & Bar. de leg. j.

Emens res singulas alicuius particulariter, non tenetur ad debita eius, stante statuto, quòd emens bona alicuius teneatur ad debita eius: quia intelligitur, si emat omnia simul. Bar. in l. si peculium. ff. de pecu. leg.

80 Emptor hæreditatis tenetur reddere collectas uēditori per eum solutas. Bal. in l. uenditor. §. si quid publici. ff. de hæred. uel act. uendi.

Emptor potest opponere exceptionem, quæ superuenit uenditori, etiā post cōtractū. l. illicitæ. & ibi Bar. ff. de reb. eorū.

Emens nomina debitorum, tenetur ad precium, etiā debitoribus cessantibus. Bal. in l. si ea. C. de usuris.

Emptor, qui præscripsit rem, conuentus de euictione, debet se tueri exceptione præscriptionis, aliàs non agit contra uenditorem. l. si obligatam. & ibi Bal. C. de euictio.

Emptor conuentus de euictione, an debeat requirere uenditorem scientem, ut liti assistat. in l. empti. & ibi Bal. C. de euicti. Bart. in l. ij. §. uoluntate. ff. sol. matr. & in l. j. C. de peric. & commo. rei uen. Bar. in l. emptor. C. de euic. & Bart. in l. j. §. j. ff. de ac. emp. quòd sic. Sed Bar. post gl. in d. l. emptor. contra gl. ibi. & no. in l. qui absentem. & ibi Bar. ff. de procu. ubi etiā dicit, non sufficere quòd denunciet, nisi requirat, quòd liti assistat. Quod etiam Bar. in l. j. C. de peri. & commo. rei uen. & j. uerb. Venditor de euictione. uersi. xxxvij. & plenius per

† Ang. & Alex. in l. in executione. §. in solidū. de uer. obl. † Et per Franc. Aret. in l. cùm ex causa. de uerb. obli. in ij. col. post medi. in uerb. & quia. & per Fel. in cap. j. in ult. col. in prin. in uer. contra ista. de iud. & uide s. eo. uersi. xxv.]

Emptor fundi ad mensuram, non tenetur de periculo chasmatis. s. uer. Emptor ad mensuram.

Emptor incipit teneri ad collectas à tempore, quo fructus percipit, etiam ante traditionem sibi factam. l. fructus. & ibi Bal. C. de actio. empt.

Emens ab executore testamenti confesso recepisse precium, tutus est à legatarijs, etiamsi eis executor non satisfecit de precio. Bar. in l. alio. de ali. & ciba.

Emptor non soluens totum precium ad terminum præfixum, si ex pacto contractus annullatur, cōueniri potest ad fructus simul cum fundo, nisi eos retinet ad compensationem partis precij soluti. l. cui fundus. & ibi Bal. ff. de lege commis. uide gl. in l. contractus. in fi. C. de fide instrum.

† Emptor non tenetur, nisi pro collectis impositis uenditori pro re empta, licet uēditor teneatur ad alias pro alijs rebus. & Bar. & Bal. in l. ij. C. sine censu, uel reli.

† Adde, quòd emptor soluit gabellam, quando non fit redhibitio, eo quòd dominium in eum transferatur, & percipiat fructus: ut testatur Chass. in tit. des droictz & apparte. §. vj. per tex. in l. debet. §. fi. ff. de ædil. edicto.

90 Emptor si non est soluendus collectas fundi empti, tenetur uenditor. in auth. sed periculum. & ibi Bart. & Bald. C. sine censu, uel reli.

Emptor non tenetur de dolo uenditoris. l. dolum. & ibi Bal. C. de peri. & commo. rei uendi.

Emptor conueniri potest ad reficiendum collectas solutas per uenditorem post uenditionem. Bal. in l. ij. C. pro so. & in l. si negotium. C. de neg. gest. & in l. ea conditione. C. de rescin. uend.

Emptor hypothecaria conueniri potest, si uendens precium dissipauit. Bald. in l. fin. §. si præfatam. ult. col. de iure deliber. ubi dicit esse secus, si est de precio satisfactum priori creditori, quia non potest conueniri hypothecaria à secundo: ut ibi per Bald.

Emptor tenetur supplere precium pro illo pluri, quo est fundus emptus pro decem iugeribus, si fundus sit quindecim iugerum. Bald. in rub. C. de contrahen. empt. xxij. q. ubi dicit uerum, si precium formatur à mensura: secus si à rei totalitate.

Emptor conueniendus est ad collectas pro re empta, non uenditor. Bal. in l. licet. C. de iure dot. s. uerbo, Collecta quibus. uersic. liiij.

Emptor per uim occupans fructus in fundo stantes, tenetur ui bonorum raptorum. Bald. in l. ij. C. de act. empt. & infrà eo. uersic. cij.

Emptor rei ecclesiasticæ conueniri potest ad rem, nisi fecerit constare uenditionem sibi factam fuisse pro debito ecclesię. Innoc. in c. grauis. de deposito. & Bal. in auth. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccles. Item,

Emens à prælato rem ecclesiæ sine solennitatibus iuris, debet probare precium uersum in utilitatē ecclesiæ: secus, si emit cum solennitatibus. gl. no. in c. cùm causa. de re iud. no. in c. grauis. de depo. & in c. j. de re eccl. non ali. in vj. uide Abb. in c. cùm causa. in fi. de re iudi. quòd teneatur reddere rem, & precium.

Emptor prædij potest conueniri ad decimas præteriti temporis, non solutas per uenditorem: quia electio est sacerdotis, contra quē uelit agere. Fed. de Sen. in consil. Laicus de prædio suo. & s. uerb. Decima. uersic. lx. & Abb. in c. proposuit. de decimis.

100 Emptor conuentus de euictione, non tenetur denunciare litem sibi motam, quando constat, uenditorem non potuisse defendere, quia fouisset causam iniustam, uel aliter, adeò quòd omnino fuisset condemnatus, etiamsi denunciasset. Iac. de Aren. sing. in l. si fundo tradito. uer. sed cùm possit. de euictio. & Raph. Ful. refert se sic consuluisse in l. emptorem. in prin. de act. em. & Io. de Pra. in l. qui absentem. v. col. ff. de procur. in l. si cùm quæstio. C. de euic. Bal. in l. j. C. de peri. & commo. rei uend. sed gl. & Bart. contrà in d. l. emptorem. & Alex. in consil. Fortificatur prædicta conclusio, &c. sequitur opi. Rapha. cum quo etiam transit Lud. Pon. in l. non solùm. §. morte. de oper. no. nun. & Benedi. de Barzis in consi. Substantialiter loquendo, &c. ad fi.

Emptor non soluens precium intra terminum, an teneatur ad damna & interesse, uel excusetur, quia fundus erat minoris mensuræ. Paul. de Cast. in consil. ccclxxv. & s. uersi. Emptor ad mensuram. uersic. ij.

Emptor occupans fructus separatos in fundo extantes debet eos restituere: quos si per uim occupat. tenetur ui bonorum raptorum. l. ij. & ibi Bal. C. de act. em. & s. eo. uer. xcvj.

Emptor conuentus de euictione potest negare uenditorem fuisse dominū. Ang. in l. j. ff. de publ. & s. uerb. Creditor agens. uer. xxxviij. & xl.

Emisse cōfessus rem à Titio, non declarato precio, an cogatur ad precium soluendum. uer. Confessus. uersic. xxvj.

Emptor ædificans contra pactum cogitur demoliri. Bal. in l. fi. C. de pac. inter emp. & uend.

Emptor tenet ad usuras precij non soluti. l. curabit. & ibi Bald. & doct. C. de act. emp. gloss. in l. fructus. eo. tit. & in l. ult. §. ex uendito. ff. eo. tit. & gl. in l. petens. C. de pact. & Alex. in d. l. Iulianus.

Iulianus.§.offerri.& in §.idem Papinianus. Quod est uerũ, etiam de iure canonico, secundum Bald. in d.l.curabit.& gl. in c.conquestus. de usuris. imò potest reconueniri ad dictũ precium cum usuris, si agit ad rem cum fructibus. Bald. ubi s̃.uerb. Et dic, ut per Paul. de Castr. in consil.cclxxv. Item uerum, si sibi sit facta traditio rei: ut s̃. eo. uersic. xxxiiij. ubi plenius. & dictæ usuræ sunt loco interesse. gl. in d.c. conquestus. Item secus, si sit factum pactum de uendendo: quia pro precio non soluto usuræ non debentur: ut tenet Alex. plenè in d.§.offerri.& idem dicit in pensione ex re promissa uendi: quia in precium computatur facta uenditione, secundũ Alex. † Vide do. Pet. Phil. Cor. in consil.cxiij. incip. Visis. in litera D. & E. in iij. parte.]

Emptor reuendere recusans, an & quando conueniatur. s̃. uer. Emptor cum pacto de retrouendendo. per discursum. & an ad fructus, ibi.

Emptor uini an debeat illud suis sumptibus portare. s̃. uerbo, Emptor fructuum. uer. antepen.

Emens à bonæ fidei possessore potest cõueniri rei uendicatione, nisi præscripserit. l. aduersus. & ibi Bar. C. de rei uend.

110 Emptor liberatur uolens dare precium commune, non interesse singulare. Bar. in l.j. ult. col. ff. de actio. emp.

Emptor precisè cogitur soluere precium. Bart. post glo. in l.j. in prin. ff. de act. emp. Ratio est, quia cogitur facere preciũ uenditoris, cùm sit debitor precij in genere. gl. & Bal. in l. ex empto. in prin. ff. de act. emp.

Emptor expellens colonũ an teneatur ei reficere sumptus seminationis. in Spec. de loca. §.j. uer. sed pone. & ibi Bald. in addi. uer. si colonus.

Emptor conuentus ad precium potest excipere de re sibi non tradita. l. qui pendentem. ff. de ac. emp. gl. in l. Iulianus. §. offerri. de ac. emp. sicùt si agit ad rem, repellitẽ exceptione precij non soluti. d.§. offerri. & gl. in d.l. qui pendentem. text. & Bal. in l. ex prędijs. C. de euict. Quod uerum, etiamsi pro parte solutum sit. d.§. offerri. & ibi Bar. Item uerum, etiamsi excipiens sit excommunicatus. Io. And. in c. cùm inter. de excep. facit c. si uerò. de sent. excom. & s̃. eo. uersic. cxv.

Emptore conuento an possit uenditor in se iudicium transferre, inuito actore euincente. in Specul. de defen. uersic. sed pone.

Emptor conuentus ad precium, & condemnatus an possit in executione sententiæ opponere de re sibi non tradita. in Spe. de excep. §. iij. uer. sed pone, petij. & de sent. excommu. §. fi. uer. item pone.

Emptore cõuicto, potest appellare uenditor: & econtrà. in Sp. de appel. §.j. in prin.

Emens rem uitiosam, si postea certificatur de eius uitio, nõ potest alteri uendere, aliàs tenetur. Paul. de Castr. in l. si te bonis. per gloss. ibi. C. de iure deli. Quod uerum, si tacuerit uitium: ut ibi.

Emptor emens rem, quæ ex forma statuti fuit uendenda coniunctis uenditoris, debuit inuestigare de cõiunctis: aliàs tenetur, nec sufficit allegare ignorantiam. gl. in c. innotuit. de elect. Et ita consului.

Enormis lęsio dicitur supra sextam partem. l. unde si Neruæ. ff. pro socio. Bart. in l. societatem. §. arbitrorum eo. tit. uel ex arbitrio iudicis. inspecta qualitate causæ, & personarum. gl. Instit. de contrah. emp. §. precium. Ray. in repetitione l. si libertus. de oper. libe. Bald. in l.j. C. si aduer. uen. pig. & Bald. in c. Quintauallis. & ibi doct. de iureiur. gl. in auth. de hære. & Falc. §. si uerò absunt. Sed Bal. in l. ij. §. sed & si quis. iiij. col. C. communia de leg. tenet, quòd enormis læsio dicitur, quando laudum læditin mediocritate: quo casu dicitur euidenter iniquũ, & rescinditur in totum, non autem usq; ad mediocritatẽ. Lęsio uerò patet ex eo, quòd probatio nulla facta est, ut per But. in consi. Videtur primò non admittendum. uer. nunc descendo ad secundum. Item uide plenius per Alex. in l. si quis arbitratu. ult. col. de uerb. obl.

† Et per Fel. in c. cùm illorum. de sent. excom. in iiij. col. uer. in ea. gl. ibi relinquitur.]

Enormis lęsio in contractu empti & uenditi dicitur ultra dimidiam iusti precij in emptore, & circa in uenditore: quod dicitur iustum arbitrio uulgi, uel distractoris. l. ij. & ibi Bal. in prin. C. de rescin. uendi.

† Eo amplius, quid importet: ui de Bart. in l. lecta. ff. si certũ pe. † Et ibidẽ Fran. Are. in iij. no.]

† Eo nomine. de hac dictione uide Franciscum Aretinum in l. si de certa. C. de transact. ubi etiam de dictis nominibus, de quibus s̃.]

Eodem tempore factum, qualiter intelligatur. Bal. in l.j.j. col. C. de oper. libe. & in ul. col. ubi dicit intelligi, etiamsi fiat antè uel pòst incontinenti, & immediatè. Item intelligitur eodẽ tempore, licet unus post alium fuerit in loco, dummodo simul. Bar. in l. quid ergo. §. quid ait. ff. de infa.

Eodem die in loco factum, dicitur uno contextu factum, secundum Bal. in l.j. ult. col. C. de oper. lib.

Eo ipso, id est, sine sententia. Car. in clem. j. de electio.

Eos, est dictio relatiua. Franc. Areti. in l. qui plures. in ij. col. uersic. not. iiij. & in l. cohæredi. in §. ex his. in ij. not. de uulg. & pup. ubi etiam, quòd eos inuicẽ substituo, &c. quando præcessit institutio hæredum, in dubio refert se ad nomẽ appellatiuum hæredis, & non ad nomen proprium.]

Επιληψία Græcè, dicitur apprehensio Latinè, quia mentem apprehendit, & pariter corpus possidet: & fit ex humore melancholico exuperante, & ad cerebrũ cõuerso. Arch. xxxiij. dist. maritum. ubi etiam dicit, q̃ dicitur passio caduca, producens spumam in ore. & dicitur esse duobus modis, ut ibi.

Episcopus dicitur Græcè, Latinè uerò superintendens, curam scilicet subditorum gerens, quasi speculator in ecclesia positus ad speculandum mores subditorum: ut xxj. dist. cleros. Azo in summa, C. de epis. & cle. & ibi glo. in rub. & in auth. eod. tit. & dixi in tract. de Episcopo, in præludijs. Vnde

† Adde, quòd episcopus est triplex, scilicet originis, domicilij, & beneficij. glo. in extrauag. Ioan. XXII. de præb. in uer. commoriantur. Concordat bea. Tho. ij. ij. q. clxxxv. artic. j.

Episcopus est nomen operis, nõ honoris. vij. q.j. qui episcopatum. & Azo in Sum. de episc. & cle. in Spec. de instru. edit. §. xiiij. uer. de episcopo, in fi.

Episcopus dicitur diœcesanus in tota diœcesi. ca. cùm olim. & ibi doct. de prǽsc. c. cùm episcopus. de off. ord. in vj. gl. in cle. j. de ui. & hone. cle. nec alius ordinarius dicitur diœcesan9: ut ibi. & in c. ordinarij. de off. ordi. in vj. sed alij prælati inferiores sunt aliquando ordinarij, non diœcesani. Card. in cle. j. viij. q. de supplen. negli. præla.

Episcopus dicitur caput diœcesis suæ, cuius membra dicũtur subditi. no. in c. cùm non liceat. de præscript. Quod uerum, etiamsi sunt canonici, & in dignitate positi. doct. ibi. & ideo

Episcopo debet præstari honor, & reuerentia à canonicis & prælatis diœcesis. doct. in d.c. cùm non liceat. de præscript.

Episcopi domus sita prope ecclesiam per triginta passus est priuilegiata, sicut ecclesia. Old. consil. lv.

Episcopus dicitur præses ciuitatis. not. in l. illicitas. §. qui uniuersas. ff. de off. præsid. & Bal. in l. siue pars. in fi. C. de dila.

Episcopus dicitur esse de maioribus magistratib. ciuitatis. Bal. in d.l. siue pars. in fine. de dilat.

Episcopus dicitur pater pauperum. Bald. in l. precib. xx. col. C. de impub. & ali. subst.

10 Episcopus dicitur persona illustris. Bart. in l. omnes populi. iij. q.j. in prin. in fi. ff. de iusti. & iur. Bal. contrà in l. ad similitudinem. C. de epis. & cler. Item potest dici serenissimus. gl. & Car. in cle. in plerisq;. de ele. † Vide Ang. in cons. cclxxv.]

Episcopi occisor debet grauissimè puniri. clem. j. §. quæ omnia. de pœnis. etiam per principes laicos. Car. ibi.

Episcopi appellatione an comprehendatur non consecratus. s̃. uerb. Episcopus consecratur. uer. xxxix.

Episcopi sunt perfectiores fratribus religiosis, propter officiũ regendi, ex quo maior fructus prouenit. Car. in cle. exiui. §. proinde. j. q. de uerb. signi.

Episcopus est maior Potestate ciuitatis. s̃. uerbo, Potestas. el ij. uersic. vj.

† Episcopus est Cardinali dignior. Dec. in ca. ad præsentiam. in fi. de appellat. quòd, quo ad dignitatem est maior, sed non quo ad officium & administrationẽ: & ideo cardinalis præcedit episcopum: ut ibi per eum.

Episcopus non habet fiscum, & ideo si contrahit cum aliquo, non

non habet in bonis tacitam hypothecam,sicut fiscus.Bal.in rub.C.de priui.fisci.† Vide Ioan.Lup.in repet.rub.de dona. inter uirum & uxor.col.lxxij.De quo uide plenius per Fel. in c.irrefragabili.§.cæterùm.col.pe.in xlix. conclu.de offic. ord.ubi concludit contrarium.

Episcopus non debet esse mendax.§.uer. Mendaciũ.uer.xviij.

Episcopus debet canones seruare:non uiolare. cle.j. de æta.& quali.ix.q.iij.cùm simus.Car.in d.cle.j.viij.q.& si uiolat semel tantùm,non deponitur:secus si pluries: ut ibi.ix.q. Sed quomodo puniatur:gl.in c.generali.de ele.in vj.

Episcopus debet sepeliri in ecclesia cathedrali, tanquã in propria parochia,nisi alibi sepulturam elegerit.Card.in cle.dudum.§.uerum.q.xix.de sepul.

Episcopus debet potius comparere coram rege, quàm coram archiepiscopo.§.uer.Rex.uer.lxxiiij.

20 Episcopatus an sit ordo.Car.in clem.in plerisq;.xj.q.de ele. † Et per Ioan.And.in nouel.in c.cum aliquibus.de rescript.in vj.Fel.in c.sicut pro certo.post prin.de simo.uer.& per hunc text.]

Episcopo mortuo,iurisdictio deuoluitur ad ecclesiã collegiatam.not.Card.in cle.statutum.in prin.de electio.

Episcopatus non est dignitas.§.uer. Dignitas.uersi.x.

† Adde hîc,quòd episcopalis dignitas liberat quẽ à patria potestate.in auth.sed hodie episcopalis. C.de episc.& cle.quod est intelligendum,quo ad sui fauorem,& cõmodum, secundũ Bal.in l.apud hostes.C.de suis & le.Et istud tenuit subtilis & honorandus dominus & præceptor meus Pyrrhus do ctor Aurelia.in consu.Aurelinensium Titio. quibus mo.ius pat.pot.sol.in fi. Et Io.Sanxon in consu. Turo.tit. des bailz. art.j.& in tit.de emancipationibus.art.unico.Et idem est dicendum, quando quis effectus est religiosus per ingressum religionis,secundum Bal.in l.sacrosanctæ.C.de epis.& cler. & per Chasse.tit.des enfans de plusieurs lictz.§.iij.in cõsuet. Burg.ubi allegat Ias.in l.patre furioso. ff. de his qui sunt sui uel alie.iu.

Episcopi officialis principalis dicitur habere dignitatem. not. Car.in cle.ij.de rescri.sed contrà: quia episcopatus nõ est dignitas.§.uer.Dignitas p.uer.x.

Episcopus si sit comes,& facit aliquid ut comes,debet sigillare ut episcopus.doct.in c.inter dilectos.de fide instr. Alex.in l. j.§.si quis.in fi.de ap.

Episcopi subsunt regibus.gl.xxxiij.q.viij.tributum.

Episcopatus potest diuidi in duos,& uniri possunt duo.glo.in c.sicut unire. de exces.præla.

Episcopus est dominus temporalium & spiritualium.in auth. ut diffe.iud.§.j.& Alex.in l.ij.de uerb.significa.

† Episcopus quando possit imponere pœnam pecuniariã applicandam mẽsæ suæ,uide Fel.in c.irrefragabili.§.cæterùm. col.j.cum seq.de off.ord.

Episcoporum appellatione an ueniat electus:uide Felin.in ca. meminimus.circa prin.uer.& nota,quòd ualeret consuetudo.de accusa.]

Episcopatus non uenit appellatione beneficij. §. Beneficium. uersi.xcviij.

Episcopalia onera dicuntur procuratio, & cathedraticum. de off.ord.conquerente.& c.dilectus. Card. in cle.j. in prin.iij. q.de iure patro.

30 Episcopalium iurium appellatione non ueniunt procurationes legatorum. Card.in cle.j.v.no.de censi.post gl.ibi,sed procurationes archiepiscoporum sic,ibi.q.vij.

Episcopalia onera solui debẽt ab his, q percipiũt fructus ecclesię uniuersaliter,nõ particulariter.no.Car.in cle.j.de censi.

Episcopus dicitur persona egregia.gl.& doct.in l.ad egregias. ff.de iureiur.& dicitur Dei legatus, & sanctissimus. cle.j.§. pen.de pœnis.& ibi etiã dicitur,quòd episcopi sunt fratres, & coëpiscopi papæ,& columnæ ecclesiæ Romanæ.

Episcopus primus fuit Iacobus Iustus.lxvj.dist.porrò.

Episcopi loco Apostolorum successerunt. lxviij.dist.quorum. xxj.dist.in nouo.xij.q.j.audientes.gl.lxvj.dist.porrò.

† Episcopus debet esse clemens, seruare regulam Apostolicã. do.Pet.Phil.Corn.in consil.cccxxv.inci.Quantum.in litera A.in iiij.parte.]

† Episcopus debet facere obseruari pias & bonas consuetudines.do.Pet.Phil.Corn.in consil.cclxxvj.inci.Circa.in litera C.& D.in iiij.parte.de quo etiam uide Fel.in c.ad Apostolicam.circa prin.de simo.]

Episcopi appellatione uenit dux,marchio,rex,comes. in Spe. de rescri.præsen.§.fi.uer.sed nunquid expresso.

Episcopus dicitur tutor ultimarum uoluntatum,& non debet pati laicos se intromittere in spiritualib. Bal.in l.si testamentum.C.de test.

Episcopus dicitur minister rerum ecclesiasticarum. gl. in rub. C.de epis.& cle.

Episcopus metropolitanus dicitur, qui habet numerum plurium ciuitatum.in auth.quomodo oportet.de sac. san. eccl. & §.uer. Metropolitanus.uersi.iij.vj.q.vij.scitote.& xxj.dist. cleros.Bar.in l.j.C.de metropoli.Beryto.lib.xj.

Episcopus est ordinarius totius diœcesis, ad quem potest appellari.c.Romana.§.j.de appel.in vj.xj.q.j.de persona.

40 Episcopi appellatione uenit presbyter, & alij inferiores. xciij.dist.legimus. in fin.& in Spe.de instrum. edi.§.vj.uer. lxxvij.quid de præpositis.

Episcopus uenit appellatione sacerdotis. xxj. dist. cleros. lxv. dist.omnium. nisi in materia pœnali, uel odiosa, secundum doct.& Abb.in c.nõ potest.de re iud.& in rub.de uita & hone.cler.& per Abb.in c.si sacerdos.de off.ord.Item appellatione pontificum.Car.in cle.si.de cele.mis.

† Episcopus non comprehenditur in generali concessione. do.Pet.Phil.Corn.in consil.ccliij.inci. Viso.in litera C.in iij. parte.]

Episcopus dicitur caput clerici,sicut Potestas dicitur caput ciuitatis,uel laicorum.Bar.in l.nulli.ff.quod cu.uni.nomi.

Episcoporum materiam in unum collegi, de qua tractatum cõposui, quem inscripsi reuerendissimo domino Old. Neapo. Card.domino meo singularissimo,cuius ordo est,uidelicet quòd dictus tractatus habet quatuor libros principales: in quorum primo tractatur de causa efficienti. In secundo de causa materiali.In tertio de causa formali. In quarto de causa finali.In primo libro sunt tres partes principales,quarum prima est,quãdo sit eligendus episcopus:in qua sunt septendecim quæstiones.In secunda continentur quinq; quęstiones,ubi sit eligendus episcopus. In tertia uerò per sexaginta quæstiones continentur,à quibus sit eligendus. In secundo libro per septuaginta quæstiones tractatur quis eligi debet & potest episcopus,uel non.In tertio libro continentur tres partes principales.In prima tractatur per quinquaginta septem quæstiones, qualiter eligatur episcopus. In secunda, qualiter confirmetur.In tertia,qualiter consecretur.Secunda pars per quinq; quęstiões.In prima parte sui tracta.quando confirmetur episcopus.In secunda uerò,ubi cõfirmetur. In tertia,per quatuor quæstiones ponitur, à quo confirmetur. In quarta,per uigintitres quæstiones, quis possit confirmari,uel non.In quinta, per uigintisex quæstiones,qualiter fiat confirmatio.In sexta, per uiginti quæstiones ponit effectus cõfirmationis episcopi.tertia pars tertij libri principalis tractans de cõsecratione episcopi, diuisa est in sex. In prima ponitur per septẽ quæstiones, quando consecretur episcopus. In secunda,per quatuor quæstiones,ubi consecretur.In tertia,per undecim quæstiones,à quibus consecretur. In quarta,per sex,quis cõsecretur,uel non.In quinta, per tres quæstiones,qualiter consecretur.In sexta uerò per nouem quæstiones ponitur effectus consecrationis. Quartus liber de causa finali tractans, diuisus est in octo partes principales. In prima ponitur de uita episcopi, per octodecim quæstiones. In secunda ponitur potestas episcopi in spiritualibus, per quinquaginta quęstiones.In tertia ponitur potestas episcopi in temporalibus circa personas, per uiginti quæstiones.In quarta ponitur authoritas episcopi circa res,per sexagintatres quæstiones. In quinta authoritas eius circa iudicia,per quinquaginta quæstiones.In sexta ponitur authoritas episcopi circa testamenta defunctorum, per quæstiones quadragintaquatuor.In septima ponitur de uicario episcopi,& eius officio,per quæstiões trigintaduas. In octaua parte ponit de episcopi degradatione,seu depositione,quæ continet quatuor partes.In prima per undecim quæstiones posui,à quibus fiat depositio.In secunda posui, ex quibus causis fiat.In tertia per tres quęstiones,qualiter fiat degradatio. In quarta uerò per duodecim quæstiones, posui effectũ depositionis.

positionis. Sicq; plenè per sexcẽtas uigintinouem quæstiones quàm copiosè disputatas absolui omnem materiã Episcoporum, in qualibet quæstione subdens omnia, quę accessoriè dici possunt in qualibet materia quęstionis propositę, tam de iure canonico, quàm ciuili: adeò quòd quęlibet quęstio dici possit repertoriũ articuli: totusq; tractatus Repertorium uideatur Iuris canonici, maximè circa materiã Episcopi, & clericorum. Pro quo opere sit laus & gloria summo Deo, & uirgini matri eius, per infinita secula. Amen.

Episcopus quis esse, uel creari possit, uel non, dixi plenè in ij. lib. de Episcopo, per totum. & ĩ.

Episcopus esse potest etiam filiusfam. qui ad cõmodum suum dicitur esse in potestate patris, non quo ad odium. Bald. in l. apud hostes. C. de suis & leg. & Bar. in l. ij. in fin. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & Paul. de Castr. in l. omnes populi. de iust. & iure. Lu. in sing uerbo, Statutũ. uer. quæro, nunquid. & ideo non perdit successionem patris: ut ibi per doct. & s̃. uerb. Dignitas. uer. iiij. & xxxix. ĩ. eo. uersi. xix.

Episcopus creari potest, etiam qui est in minoribus ordinibus constitutus: & sic etiam subdiaconus. c. à multis. secundum Sicu. & doct. in c. cùm olim. in glo. ij. de re iud. facit c. cùm in cunctis. §. inferior. de elect. & c. licet canon. eod. tit. in vj. & ĩ. eo. uer. xxv. & Car. in cle. fi. de æta. & quali.

Episcopus creari nõ potest minor triginta annis. c. cùm in cunctis. & ibi gl. & doct. de elect. & c. licet canon. per gl. eo. tit. in vj. ubi dicitur secus in alijs clericis: sed de iure ciuili debet esse ætatis trigintaquinq; annorum. in auth. de epis. & cleri. §. hoc quoq; decre. & §. clericos. & ibi glo. & per Old. consil. xiiij. Sed prælatus inferior, & abbas debet esse uigintiquinque annorum: sed abbatissa, & priorissa annorum triginta, canonicus uerò annorum quatuordecim, secundum Card. plenè in d. cle. fi.

Episcopus creari non potest qui sit illegitimè natus. c. cùm in † cunctis. de ele. & ĩ. eo. uer. xiiij. & lij. † Ioan. And. in nouella, in fin. c. j. de fil. presbyt. lib. vj. in glo. antepen. uidetur tenere contrà.]

Episcopus nõ potest esse illiteratus, sed debet esse scientiatus. c. cùm in cunctis. de elect. & ca. congregato. eod. tit. c. fin. de æta. & qualit. aliàs potest priuari, etiamsi est promotus. d. c. fin. & glo. in d. c. cùm in cunctis. Et intellige, quòd debet esse instructus tam in literis sacris, quàm in secularibus. Item sufficit esse sufficientis scientiæ, licet non eminentis. glo. in d. c. cõgregato. per c. cùm nobis olim. de elect. xxxvj. dist. qui ecclesiasticis. & §. ecce. in fi. per totum. lj. dis. c. ult. per gl. in cle. j. de æta. & qua.

Episcopus ignorans literas, est in peccato. Card. in d. cle. j. v. q. Item debet esse doctus in utroq; Testamento, quod significatur per mitram cornutam. Arch. xlv. dist. disciplina.

Episcopus debet quasi inuitus promoueri, non autẽ data opera. l. si quenquam. & ibi Bal. C. de epis. & clericis. nec per pecuniam, uel simoniam: ut ibi, & ĩ. eo. uersi. xxiij.

Episcopus debet eligi unus de capitulo, qui magis idoneus uideatur, potius quàm extraneus. Dy. in l. diuus Marcus. ff. de tut. & cur. datis ab his.

10 Episcopus ciuitatis submersæ an creari possit per papam inscium de submersione. Bald. in tit. de pac. Constan. §. nos Romanorum. ij. col.

Episcopus ciuitati destructæ dari potest. Bald. in tit. de pace Constan. vj. col.

Episcopus dari non potest, qui sit suspectus populo. Inno. in c. super his. de accus. & in c. nisi cùm pridem. de renun. quòd debet renunciare, uel permutare.

Episcopus nullatenensis an sit, id est, sine episcopatu. Bal. in l. j. C. de iure imm. qui tol. & in l. cũ in adoptiuis. C. de adopt. tex. in cle. in plerisq;. de electio. quod esse non potest, si clerus & populus Christianus desinit: secus, si unum tantùm, ut ibi per gl. uide lxx. dist. sanctorum.

Episcopus eligi debet, qui sit bonę uitæ, literatus, in sacris constitutus, legitimè natus, prudẽs, docilis, castus, temperatus, sobrius, cautus, humilis, affabilis, misericors, in lege Dei instructus, prouidus, hospitalis, maturus, morigeratus, ut non possit reprehendi. lxj. dist. episcopum non oportet. c. cùm in cunctis. de elect. c. nisi cùm pridem. §. ne pro defectu. de renun. lib. vj. c. fi. xxxvij. & xxxviij. dist. per totum. lxxxvj. dist. fratrem. & c. constitutus. el ij. de ap. xxij. dist. qui episcopos. ix. q. j. oportet. xxv. dist. nunc autem. in Spe. de elect. §. j. uer. celebrata. & uer. & etiam potest. in auth. quomodo oportet episcopos. §. j. & §. hoc à Deo. & gl. & Car. post tex. in clem. j. de concess. præben.

Episcopus eligi nõ potest, qui sit excommunicatus. in Spe. de lib. concep. §. fi. ad fi. c. postulasti. de cler. excom. mi. c. per inquisitionem. & c. illa de elect. c. constitutus. de appel. c. cùm dilectus. de consue. c. si fortè. de elect. in vj. per gl. & Car. plenè in cle. ij. xviij. q. de æta. & qual. Quod uerum dicit, si est suspensus ab officio, uel beneficio: secus si à pane, uel uino, uel à uoce.

Episcopus eligi non potest, qui sit suspensus. ca. illa. de elect. c. cùm dilectus. & ibi gl. de consue.

Episcopus concubinarius eligi non potest. xxxiij. dist. c. fin. & c. maritum. xxxiiij. distin. curandum. & per c. præcipimus. xxx. q. v. quibus.

Episcopus eligi nõ potest, qui meretricẽ duxit uxorem. xxxiij. dist. maritum.

Episcopus eligi potest filiusfa. in auth. sed dignitas. C. de epis. & cle. in auth. constitutio, quæ. de digni. §. illud. gl. in c. indecorum. de æta. & qua. Bal. in l. sacrosanctæ. de epis. & cler. in l. si maritus. de patria po. Bart. in l. patre. & in l. ij. de his, qui sunt sui, uel ali. iur. & s̃. eo. uer. ij.

Episcopus nõ potest elegi inuitus. lxxiiij. dist. c. ubi. & c. honoratus. & c. gesta. Bald. in l. nec emere. C. de iure deli. & in l. si ad scribatum. C. de ap. doct. in c. fi. de postu. præla. c. omnis. vij. q. j. in auth. quomodo oportet epis. §. sed etiam.

Episcopus eligi non potest is, qui prius promisit aliquid cum iuramento electoribus. de elect. c. per inquisitionem. per gl. & doct. viij. q. iij. c. j. & ij. gl. in c. uenerabilem. de elect. uide Bald. in l. ab Anastasio. C. mandati.

Episcopus eligi non debet, qui electus prosiliret in superbiam. xlviij. dist. c. j. lxiij. dist. Valentinianus.

Episcopus per simoniam nõ potest eligi. c. per inquisitionem. & ibi gl. de elect. viij. q. j. Moyses. viij. q. ij. c. j. l. si quenquã. de epis. & cle. lj. dist. c. fi.

Episcopus eligi non debet per fauorem alicuius. viij. q. iij. ca. j. lxiij. dist. omnis electio. xvj. q. vij. si quis deinceps.

Episcopus eligi potest, etiam qui sit constitutus in minoribus ordinib. sacris. xxviij. dist. §. ecce. cũ gl. lxxij. dist. ca. j. de æta. & quali. c. cùm in cunctis. §. inferiora. & c. dudum. de elect. & c. licet canon. eo. tit. in vj. Bal. in Marg. uerb. Clericus. uer. xxvj. & s̃. eo. uer. iij. Car. in cle. ij. de æta. & qua.

Episcopus eligi non potest laicus, sed postulari potest. lxj. dist. c. j. & gl. in c. literas. lxiij. dist. c. innotuit. de elect. nisi sit bonę uitæ, quæ transcendat uitam clericalem. lxj. dist. §. his authoritatibus.

Episcopus eligi debet unus de capitulo idoneus, aliàs extra capitulum eligi potest. c. ne pro defectu. & c. cùm inter canonicos. de elect. c. in causis. eo. ti. & s̃. eo. uer. ix. xj. dist. nullus. & tenet gl. xvj. q. iiij. si quis suadente.

Episcopus remouetur ratione scandali, etiamsi sit idoneus. ĩ. uerb. Prælatus. el j. uersi. xxxvij.

Episcopus eligi non potest, qui habet alium episcopatum, sed potest postulari. c. j. de postu. præla.

30 Episcopus eligi non potest, qui habet plura beneficia, quæ tamen tunc uacant, accepto episcopatu. c. dudum. de elect. c. non potest. de præb. in vj. Inno. in c. in nostra. de rescri. Io. de Imol. in c. ex literis. de proba. per c. cũ in cunctis. de elect. uide in c. de multa. de præb. & c. sicut. de exces. præla. Card. plenè in cle. in plerisq;. §. fi. iij. q. de ele. ubi dicit uerum; adepta pacifica possessione episcopatus, & facta consecratione. Et omnino Oldr. consil. xiiij. etiam spectantia ad præsentationem laicorum, nisi dispensetur per papam, secundum Rotam in dec. cccxxxiiij. supposito, &c. in nouis.

Episcopus creari potest, etiã qui habet filios. glo. xxviij. dist. de Syracusanæ. quæ dicit uerum, si longa præcessit continentia, p c. prius q̃. ea. dist. viij. q. j. Moyses. xij. q. j. sint manifestę. xij. q. j. episcop⁹, qui. auth. quomodo oportet episcopos. §. j.

Episcopus eligi non potest, qui sit mancus corpore. de corpo. uiti. c. j. ij. iij. & pen. lv. dist. qui partem. c. si quis à medicis. & c. si Euangelica. de cler. ægro. c. ij. de cler. pug. in duel. c. ij. in Spe. de corpo. uitia. nisi sit parum mancus. Bal. in l. cui dens. de ædilit.

de ædilit.edict.nec qui ſibi abſcidit membrum ex indignatione,uel metu,non ſi ex neceſsitate.xxxiij.diſt.maritum.

Epiſcopus eligi non poteſt cæcus.lv. diſtinct.c. fin.xlix.diſt.c. hinc etenim. in Spe. de diſpen.§. iuxta. uerſi. item in ueteri Teſtamento.

Epiſcopus eligi non poteſt bigamus.lj.diſt.c.fi.xxvj.diſt.c.j.& xxiiij.diſt.c.fi.de biga.c.j.ij.iij.& iiij.xxiij.diſt.maritum.& c. laici.in Spe.de big.gl.contra xxiiij.diſt. lector. per c.nuper. de big.50.diſt.ſi quis uiduam.uide xxviij.q.iij.c.fi.

Epiſcopus eligi poteſt etiam abſens,etiā non citatus. lxiij.diſt. ſacrorum.Bal.in l.fi.iij.q.C.de contrah.em. l. ut perfectius. de anna.exce.c.innotuit.de elect.

Epiſcopus eligi poteſt religioſus diſparis cultus.cle. j. §. fin.de elect.non tamen in diſcordia.c.quorundam.de elect.in vj.

Epiſcopus eligi poteſt quandocunq;, etiam qui ſit in peccato mortali. ca. ſicut. de iureiurand.ca.perpetuæ. de elect.in vj. lxxxj.diſtinct.ca.j.lj.diſtinct.ca.fin.lxj.diſt. bene nouit.xxv. diſt. c.j.gl.ij.q.vij.ipſi.

Epiſcopus eligi non poteſt uſurarius.xlvij.diſt.de Petro.

Epiſcopus poteſt eligi piurus,ſi pœniteat.gl.lxxxv. diſt.ruſticus.& in c.ſi fortè.de elect.in vj.lj.diſt.c.fi.

40 Epiſcopus non pōt creari apoſtata,niſi papa ſit ſciens.Bart. in l.Barbarius.x.col.de off.præto.

Epiſcopus eligi nō poteſt homicida.lxj.diſt.c.fi.50. diſt. ſi quis uiduam.uerſi.ſimiliter.lv. diſt.c. fi.lxxxj. diſt.c.j.in c.fina.de tempo.ord.Bar.in d.l.Barbarius.

Epiſcopus non poteſt creari mendicans.c.quorundā.de elect. in vj.quod uerum in diſcordia:ut ibi.

Epiſcopus ordinari non poteſt,nec eſſe, qui non bibit uinum. gl.ij.q.vij.ipſi Apoſtoli.

Epiſcopus de ordine mendicantium,ſi renunciat epiſcopatū, non poteſt tranſire ad nō mendicantes. Car.in cle.j.in prin. in q.ix.de regu.

Epiſcopus eligi non poteſt, qui non poteſt eligere. per Car. in cle.ij.xviij.q.de æta.& qua.

Epiſcopus creari non poteſt,qui ſit monachus rector eccleſiæ parochialis,uidelicet in diſcordia.& gl.& doct. in c.quorundam. de elect.in vj.Sed

Epiſcopus poteſt creari monachus ſimplex.ca.nullus religioſus.de elect.in vj.xvj.q.j.nos aūt.viij. q.j.in ſcripturis.xviij. q.j.c.j.gl. vij. q.j.hoc nequaquā. Quod uerum,niſi prius fuerit epiſcopus,deinde monachus.d.c.hoc nequaquam.niſi in caſibus,de quibus in c.poſt tranſlationē.de renun. Item uerum,ſecundum gl.in d.c.nullus.etiamſi nō ſit profeſſus: ſed nouitius.Item uerum,niſi ſuperior aſſentiat ei atteſtanti.gl. in d.c.nullus.& c.religioſus.& c.quàm ſit.& d. c. quorundā. eod.tit.in vj.

Epiſcopus eligi poteſt abbas, unius monaſterij.ca.ſi abbatem. de elect.in vj.c.cùm in ueteri.eod.tit.

Epiſcopus eligi non pōt,qui ſit inimicus hoſpitalitatis. lxxxv. diſt.c.j.lj.diſt.c.fi.xlij.diſt. §.j.xviij.q.j.quoniam qui.

50 Epiſcopus quis eligi nō poteſt ad clamorē populi.c. Oſius. & ibi gl. de elect.lxxix.diſt.ſi quis.per Bald.in l. ij. §. ſed & ſi quis.C.cōmunia de leg.& in l.omnem.ad Tertul.& in tract. Schiſmatis.

Epiſcopus non poteſt eligi ſchiſmaticus,niſi ſit ad fidem reuerſus.c.quia diligentia. de elect.xij. diſt. nos conſuetudinem. ubi dicitur uerum cum diſpenſatione.

Epiſcopus eligi non poteſt,qui ſit illegitimè natus. c.cū in cunctis.c.ſuper eo.c.cùm nobis.c.innotuit.de elect. in Spec. de libel.concep.§.fina.in fi.& s̃.eo. uerſi. xxvij.niſi diſpenſetur cum eo.d.c.innotuit.ca.ij.de corp.uiti. ſed poſtulari poteſt. ibidem,& c.fi.de poſtu.præla.

Epiſcopus non poteſt creari, qui non eſt habilis tempore electionis.c.bonæ.de æta.& quali.ca.poſtulaſti. de cle. excom. gl.in c.dudum.de elect.

Epiſcopus eligitur, etiam extra diœceſim, ſi in diœceſi non ſit idoneus.lxiij.diſt.ſacrorum.lxj. diſt. nullus. & s̃. qui tamen non poteſt tranſire ad epiſcopatum ſine licentia ſuperioris. c.fina.de poſtu.prælat.per gl.vij.q.j.eos.de renun.c. admonet.lxiij.diſt.literas.cum gl.

Epiſcopi non ualet electio,ſi fiat de eo, de cuius ſtatu dubitatur ex pòſt facto.Inno.in c.ſuper his.de accuſ. But. in c. ſi ex cauſa.de elect.

Epiſcopus debet eligi,qui ſit idoneus, quando cōmiſſa eſt electio.Bal.in auth.habita.pe.col.C.ne fil.pro pat.Quod uerū, etiamſi inhabilis potuerit eligi per committentem,ſecundū Bar.in l.quanquam.ff.de ritu nup.

Epiſcopus eligi poteſt,qui ſit idoneus,licet magis idoneus potuerit eligi.gl.& Bar.in l.cùm quidam.de lega.ij.lxiij.diſtin. metropolitano.xxv. diſt. §. nunc autē.c.cùm inter.& c.cùm dilectus.de elect.gl.in c.licet.viij.q.j.de elect.c.eccleſia.c.dudum.el j.c.fi.de off.cuſto.

Epiſcopus promoueri non poteſt epilepticus, nec dæmoniacus,nec furioſus.xxxiij.diſt.maritum.

Epiſcopus ſi eligatur aliquis conſuetus uenari, & opponatur contra eum,debet confirmari : quia præſumitur ſolitus uenari pro cauſa recreationis, niſi aliud ex cōiecturis conſtet. Arch.ſing.lxxxvj.diſt.qui uenatoribus.

60 Epiſcopus non poteſt eligi aliquis ſub nomine proprio tantùm,non expreſſò cognomine,uel non facta alia demonſtratione nominis,niſi conſtet de quo ſenſerint eligentes: quorum declarationi ſtandum eſt.c.dilectus.de elect. Bart. in l. quidam.de rebus dub. Item niſi ſit unus tantùm uocatus dicto nomine.no.per Bar.in l.ſi in rem.ff.de rei uen. & in l.demōſtratio.de condi.& demon.in l.j.de lib.& poſthu. & Bal. in l.hac conſultiſsima.C.qui teſta.face.poſ.& in additio.Sp. de libel.conce.uer.accuſo Titiū.& ibi Spe.Item ſi unus tantùm ex pluribus eiuſdem nominis ſit capax. Bald. in d.l.hac conſultiſsima.

Epiſcopus non eligitur,qui ſit epilepticus.c.cùm inter canonicos.de elect.xxxiij.diſt.maritū.c.clerici.& c.cū inter. Quod uerum, etiamſi ſemel tantùm ceciderit ex tali morbo ante electionem.gl.in c. cùm inter. uide vij.q.j.c.j.& ca.illud.vij. q.ij.ca.ij.

Epiſcopus non poteſt eligi,qui ſit dæmoniacus.xxxiij.diſt.maritum.c.cùm inter.& c.clerici.

Epiſcopus non poteſt creari canonicus, qui ſcienter elegit indignum ad epiſcopatum.c.p inquiſitionem.de elect.

Epiſcop9 eligi poteſt,qui ſit clericus ſecularis. c. cùm cauſam. & ibi gl.& doct.de ele.

Epiſcopatu qui dignus eſt,non poteſt creari archiepiſcopus,ſi archiepiſcopatu eſt indignus.xxiiij.diſtinct. lector. xij. diſt. nos conſuetudinem.xv.q.iij.qui admiſerit. c.ſi quis presbyter.& c.hi,qui.gl.c.cùm reſcriptum.de elect.

Epiſcopus non poteſt eligi, qui antè conſenſit electioni de ſe fiendæ.c.cùm poſt.de elect.

Epiſcopus non poteſt eligi hiſtrio.xxxiij.diſtinct.maritum.gl. lxxxvj.diſt.donare.

Epiſcopus de qualibet natione poteſt eligi,ſi ſit fidelis. Bal. in tractatu Schiſmatis.xiij.col.

Epiſcopus non poteſt eligi,etiam eccleſia habente alium epiſcopum.lxxx.diſtin.in illis.& c.ſeq.xiij.q.j.c.j.xxj.q.ij.ſicut. vij.q.j.in apibus.

70 Epiſcopus eligitur etiā eremita.gl.xvj.q.j.qui uerè. ca.cùm monaſterium.de elect.

Epiſcopus non poteſt eligi ambitioſus.j.q.j.nullus itaq;.j.q.vj. ſicut.l.ſi quenquā.de epiſ.& cler.viij.q.j. qui epiſcopatum.p Abb.in c.per ueſtras.de iure pa. & Car. in cle.in pleriſq;.vij. q.de elect.iij.q. an deſiderans dignitatem, uel epiſcopatum, peccet.

Epiſcopus non poteſt eligi, qui epiſcopatum renunciauit.vij. q.j.ambitionis.c.non oportet.& c.epiſcopus. c.epiſcopū.& c.ꝓpter.& p totum.niſi in caſibus,quos ponit gl. in c.ambitionis.& plenè dixi in tractatu de epiſcopo.ij.lib.ult.q.

Epiſcopus eligi poteſt etiam homo ſimplex, id eſt, purus : & ſimplex,id eſt,indiſcretus.per Card.in cle.ij.j.oppo. de pœnitent.& remiſ.

Epiſcopus à quibus eligatur,dixi in tractatu de Epiſcopo,tertia parte primi libri.& j.

Epiſcopo infirmo,uel decrepito,& inutili, poteſt alius poſtulari per capitulum.Bar.in l.poſt ſuſceptam.de exc.tut.

Epiſcopus eligebaẗ olim,per papam.xxij.diſt.c.j.gl.in c.quanquam.de elect.in vj.poſtea per canonicos.ut c.cùm eccleſia. de cauſa poſ.ſed hodie idem,niſi ſpecialiter in iure uel conſuetudine concedatur inferioribus.de off.ord.duo.de clerico ægro.c.j.in vj.ſecundum Card.poſt Lau.in clem. in pleriſq;.viij.q.de elect.ubi etiam dicit,quòd etiam per patriar-

cham poteſt fieri prouiſio de epiſcopo,ex priuilegio ſpeciali,uel conſuetudine,uel de iure communi in defectum collegij: quo exiſtente,eius negligentiam nõ ſupplet ſuperior. Item prima inſtitutio epiſcopatus ſpectat ad papã.de conſe. diſt.de locorum.Card.in cle.in pleriſq;.de elect.

Epiſcopus eligitur à canonicis.c.in Geneſi. c.eccleſia. la ij.ca. Cumana.c.cùm in ueteri.ca.congregato.& ca.bonæ.el ij.de elect.cùm eccleſia.de cauſa poſ.& propri. ca.conſtitutus. de appel.in Spe.de elect.§.j.

Epiſcopus an eligatur à clero ſimul cum canonicis: dic quòd nõ,niſi ex cõſuetudine.c.cùm eccleſia.de cauſa po.& propr. c.j.c.Cumana.de elect.c.conſtitutis.de appel.gl.in c.cùm in eccleſijs.de præb.in ſexto.

Epiſcopus non eligitur à canonico pupillo.c.ex eo.de elect.in vj.Ioan.And.in addi.Spe.eod.tit.§.j.& in Spe.uer.an pueri. ca.ij.de æta.& qualita.Bal.& Pau.de Caſtr.in l.fi.C.de teſta. mili.& Car.ibi in d.clem.ut hi,qui.xiij.quæ.dicit ualere electionem, ſi modò eſt in ſacris tempore electionis, qui erat non ſacer tempore,quo uacauit eccleſia, ſi nullus ex canonicis ſit in ſacris,prælatus expedit, ſicut & quando nulli ſunt canonici:ut ibi.xv.q.poſt gl. Sed in q. ſeq.dicit contrarium, ut expectentur. uide ibi omnino. Sed ſi ex eis unus tantùm eſt in ſacris,poteſt eligere, alijs non expectatis. Card. ibi. in xiij.q.

Epiſcopus non eligitur à canonico in ſacris non conſtituto. Ang.in auth.de ali.& emphy.§.hic etiam.in cle.ut hi.de æta. & qua.

Epiſcopus non eligitur à conuerſo.Ang.in authen. de alien.& emphy.§.hic etiam.c.ex eo.de electio.in vj. Fed. conſil.cvij. & ſi Chriſtus. de iureiur.doct.in c.cùm olim. de arb. in Spe. de ſyndi.§.j.uer.quid ſi conuerſis.

Epiſcopus debet eligi etiam à canonicis ſupernumerarijs, licet non habeant præbendam. Inno.in c. cùm M.de conſtit. Bal.in Mar.uerb. Canonicus.uerſi.ij.

10 Epiſcopus eligitur,etiam ab abſentibus cõmittentibus uocem alteri præſenti.c.ſcriptum.c.quia propter.& c.cùm nobis.& c.congregato.de elect.Io.And.in addi. Spe.eo. tit.§.j. in addi.ſolet.non per literas.c.ſi quis iuſto.eo.tit.in vj.

Epiſcopus poteſt eligi per arbitros à capitulo electos. c. cũ in cauſis.c.cùm dilectus.c.cùm in iure.c.cauſam. c.cùm in ueteri.c.quia propter.de electio.in vj. c. ſi compromiſſarius.c. ſicut.& c.poſt tranſlationẽ.de renun.in Spe.de electio.§.ij.

Epiſcopus eligitur per papam,uel ſuperiorem,canonicis negligentibus.c.bonæ.el j.de elect.ne pro defectu.eod.ti.in Spe. eo.tit.§.fi.in fi.& ibi Bal.in addi.uerſi.fi.& omnino per Car. in clem.ij.xvj.q.de æta.& qua.

Epiſcopus eligitur à capitulo,etiamſi longiſsimo tempore ſtetit,quòd non elegit,quia eccleſia non uacauit. Flor. in l. iter ſepulchro.quemadmodum ſeruitus amittat.& in l.arborib. de uſufr.Bar.in l.in filijs.C.de decurionib.lib.x.

Epiſcopus à ſeipſo eligi non poteſt. ca.cùm in iure.& ibi doct. & gl.de elect.viij.q.j.qui epiſcopatum. & in ca.in ſcripturis. xxiiij.q.j.didicimus.de iure patro.per ueſtras.ca.fi.de inſtit. gloſſ.in ca.bonæ.de elect.l.planè.per gloſſ. & Barto.ff.quod cuiuſ. uni. no. in l.ſi mandauero.§.ſi tibi.ff.manda. Quod uerum,ſi ſibi ſoli commiſſa ſit: ſecus,ſi ſibi, & alijs, ſecundum Bart.ubi s.

Epiſcopus non poteſt priuare canonicos iure eligendi epiſcopum, faciendo conſtitutionem contrariam. Card. in cle. ij. vij.q.de elect.

Epiſcopus an eligatur à canonicis,qui ſcienter elegerunt indignum. Dic quòd non.c.quanquã.de elect.in vj. c.ne pro defectu.eo.tit.uide in c.perpetuæ.eo.tit.in vj.& in c.ſi compromiſſarius.

Epiſcopus eligi non poteſt ab extraneo, capitulo tacente. in Spe.de ele.§.j.uer.publicatione.& ibi Io.An.in addi. & uer. omnibus.

Epiſcopus ab uno de tribus commiſſarijs eligi nõ poteſt, ſi alij nolint.in Spe de elect.§.j.uerſi.ſed quid ſi omnis.

Epiſcopus à canonico excommunicato nõ poteſt eligi,niſi fuerit à capitulo deputatus ad eligendum.in Spe.ubi s. uer.porrò ſi is.gl.& doct.in c.perpetuæ.de ele.in vj.& in ca.illa.eod. tit. Item,

20 Epiſcopus non poteſt eligi à minori parte capituli, ſi maior pars eſt excommunicata.gl.in c.fi.ix.q.j.Item,

Epiſcopus non poteſt eligi à capitulo,ſi unus tantùm ſit excõmunicatus,per c.ad probandum. de iudi.& ca.cùm ſuper.de off.delega.uide gl.ord.ix.q.j.c.fi.

Epiſcopus eligi debet ab omnibus canonicis ſimul, non à ſingulis.Bart.in l.ſi tibi. §.unus.de opt.leg.c.in Geneſi.& c.bonæ.de elect.& doct.in c.quanquam.eo.tit.in vj.

Epiſcopus à ſuperiori poteſt eligi, canonicis diſcordantibus. Bar.in l.in uenditione.§.fi.de bon.autho.iud.poſ.

Epiſcopus à canonicis non poteſt eligi,quando papa reſeruauit ſibi prouiſionem de epiſcopo,inhibuit,& decreuit. ca. ſi eo tempore.de ele.in vj.c.cùm Vintonienſis.eo.tit.Inno.Io. And.in c.inter dilectos.de exceſſ.præla. Phil. in c.ut noſtrũ. de appel.

Epiſcopus eligi non poteſt à canonicis, etiam exiſtentibus in peccato mortali.c.perpetuæ.cum gl.de elect.in vj.

Epiſcopus eligi poteſt iterum à capitulo, ſi electus renunciauit,uel mortuus ſit,uel electio fuit uitioſa. ca. ſi electio.cum gl.de elect.in vj.

Epiſcopus poteſt eligi à præceſſore uiuente. viij. quæſt. j. epiſcopo.& c.ſeq.& c.Apoſtolica.& §.his omnibus.

Epiſcopus eligitur à canonicis,etiam ſine cõſenſu patriarchæ. c.cùm terra.de elect.

Epiſcopus non eligitur à canonicis ſuſpenſis, uel interdictis. c.cùm inter R.& ibi gl.de elect.& gl.in c.j.de poſtu.præla.& in c.fi.xj.q.j.& in c.cùm dilectus.de conſue.& in ca.cùm bonæ.de æta.& qua.& in Spe.de lib.concep.§.fi.ad fi.

30 Epiſcopus non poteſt eligi ab hæreticis, uel infidelibus.ix. q.j.c.ult.

Epiſcopus poteſt eligi etiam ab uno canonico, alijs ad certam horam citatis non comparentibus.Inno.in c.cùm nobis.de electio.& Barth.Cep.in cautela cxxxix. Tancre.in ſumma, ult.parte.xv.q. in fi.Quid ſi terminus eſt prorogatus uel breuiatus à minori parte. Oldr.conſil.cxxij.

Epiſcopus poteſt eligi,etiam à uiolento quaſi poſſeſſore iuris eligendi,ſed poteſt caſſari electio.Inno. in c. in literis.de reſtitut.ſpo.Bal.in l.ij.C.de ſeruit.pen.col.

Epiſcopus eligi non poteſt à falſo procuratore.Bald.in l.ij.antepen.col.C.de ſeruit.

Epiſcopus alius à canonicis non poteſt eligi,ſi electus ſit alter ab alijs ex patientia canonicorum.Flor.in l.ſi ſic conſtituta. ff.quemad.ſerui.amit.Inno.in c.querelam.de electio.

Epiſcopus eligi poteſt etiam à canonico, cui eſt lis mota de canonicatu.Inno.in c.conſultationibus.de iure patro.Bald.in l.ij.pen.col.de ſerui.

Epiſcopus eligi poteſt, etiamſi in capitulo ſit filius, uel frater, & dent ei uoces ſimul cum alijs.l.illud.& ibi Bar. ff.quod cuiuſ.uni.nom.

Epiſcopus non poteſt eligi à canonicis, ſi unus, qui debuerit intereſſe,receſsit etiam cum licentia. Inno. in c.conſideraui mus.de elect.Bald.in Marg.uerb. Electio.uer.xij.Idem ſi fiat electio,uno contempto.gl.in c.quia propter. de elect.per c. auditis.& c.eccleſiã ueſtra.eod.tit.

Epiſcopus non poteſt eligi à duobus, quorum alter nõ habeat ius eligendi.Bart.in l.ij.ff.quod fal.tu.au.per ca.Meſſana.de elect.ſed nec ab uno procuratore alterius ad dandum uocẽ, ſi priuatus ſit uoce ſua.Car.in cle.ij.xj. q.de æta.& qualit.ualet tamen electio,ut ibi.xij.q.

* Epiſcopus à capitulo & canonicis,ſede ob mortem S. P.uacante,non eſt eligendus:ſed futurus Pontifex eſt expectandus.Illuſtr.Card.Pariſ.conſil.xix.num.xix.uol.iiij.Æmilius Maria Manoleſſus.

Epiſcopus qualiter eligatur, dixi in tract.de Epiſcopo, tertio lib.per totum.& in Spe.de ele.§.j. per totum.

Epiſcopus eligitur cum ſcrutinio. in Sp.ubi s.& c. quia ꝓpter. eo.tit.& c.quod ſicut.eo.tit.c.qua fronte.de appel.

Epiſcopus eligitur facta collatione numeri ad numerum,meriti ad meritum,& zeli ad zelum. d.c.quia propter.& c.in Geneſi.de elect.Spe.d.§.j.uer.his igitur.

Epiſcopus eligitur cum ſubſcriptione canonicorum in ſcrutinio.in Spe.ubi s.uer. & huic inſtrumento. ubi omnino per Ioan.And.

Epiſcopi electio debet publicari in ſcriptis. in Spe. ubi s.uerſi. quo

quo facto.& c.quia propter.& c.cùm dilectus.de elect.uidelicet bis:primò coram capitulo.c.causis.c.cùm inter.eodem titul.secundò coram clero & populo, pulsata campana. ibidem.& cap.licet.viij.q.j.

Episcopi electione facta, & publicata, cantari debet hymnus, Te deum laudamus.in Spec.ubi s.uer.consequenter.

Episcopi electio facta non seruata forma constitutionis synodalis,ualet.Io.And.in addi.Spec.de electio.in rubr.

Episcopus eligi non potest,populo acclamante.cap. Osius. de electio.lxxix.distin.si quis.& suprà,uer.Episcopus quis esse potest.uer.50.

Episcopus electus debet inthronizari ad altare in sede episcopali.c.ecclesia uestra.de elec. Specul.eod.tit.§.j.uer.consequenter.& ibi Ioan. And. in addi.& Ioan.Andr.ca.qualiter. eod.titulo.

10 Episcopi electio per quæ uerba fiat. in ca.j. de postu.præ.in vj.& Barto. in l. apud Aufidium. de op.lega.& in l.serui electione.in prin.de leg.j.

Episcopi electio facta per papam,an requirat bullas.xxv.quæ. ij.institutionis.Bal.in l.humanum.in fi.C.de legib. Io.And. post Arch.in proœ.vj.lib.Bal. in Mar.uerbo, Gratia. & in c. j.per quos fiat inuesti.& in l.falsus.C.de fur. & Rot. in deci. xxij.in antiq.xcvij.dist.nobilissimus.

Episcopus per metum eligi non potest.Bald.in tractatu Schismatis.& in l.ij.§.sed si quis.C.communia de leg.

Episcopo electo debet electio præsentari.Bar. in l.ij. C. de decu.lib.x.in Spec.de elec.§.j.uer.celebrata.c.quàm sit. eo.tit.

Episcopus debet electionem sibi præsentatam acceptare, uel respuere.c.cùm inter canonicos.de elect.cum glo.uidelicet intra mensem.in Specu.ubi s.§.j. uersic.uel sic.& glo.in d.c. cùm inter.

Episcopus non potest eligi,si in scrutinio non intersint omnes canonici,etiamsi postea fiat ratificatio. no.in c.auditis.de elect.Bal.in l.si uxorem.de condi.inser.

Episcopi electio commissa non fit nomine committentium, sed nomine commissarij.in Spec.d.§.j. & Inno. in c.in causis.de elect.

Episcopi electio canonica non requirit dispensationem.Inno. in c.cùm te.de cle.peregri.Bal.in Mar.in uerbo,Electio.uer. penulti.

Episcopi electio non potest scribi per nuncium laicum. Inno. in c.quia propter.de elec.Spec.de instru.edi.§.vij. uer. quid ergo,si tabellio.uide ibi Ioan.And.in addi.

Episcopi electio fieri debet cum inuocatione nominis Domini nostri Iesu Christi. capit.cùm terra.& cap.cùm inter uniuersas.de electio.glò.in c.quod sicut.eod.tit.& cap.cùm ecclesia.de caus.pos.& proprie.

20 Episcopi electio non debet fieri per iram. c.auditis.ibi,prorupit.de elect.

Episcopus non debet eligi clàm.c.quia propter.§.fin.cum glo. de elect.

Episcopi electio ne fiat, non impeditur per appellationem. c. cùm inter uniuersas.& c.quia propter.cum gl. de electio. in Spe.de appel.§.ij. Sed potest appellari,si non fiat canonicè. d.c.quia propter.& c.cùm nobis.eo.tit.

Episcopi electio fieri debet sumptibus electi. ca. ut prætéritæ. cum gl.de elec.Bal.in l.j.C.de bo.mater.

Episcopus electus debet iurare multa, de quibus in ca. quanquam.cum gl.xxiij.dis.& c. ego. de iureiur.& nisi iuret,non potest administrare.Car.in clem.j.§.porrò. de iureiuran.

Episcopi electio facta sine collatione non ualet. cap. Cumana. cum gl.de elect.

piscopus potest cum licentia papę renunciare episcopatum. c.ij. de transla. & de reg. licet.

piscopus electus si pendente lite impetrat beneficium curatum, uidetur liti renunciare de episcopatu.Car.in cle.gratię.xiij.q.de rescri.

Episcopi electio nō seruata forma mandati ad eligendum dati facta,non ualet.c.cùm in ueteri.de elect.not.in ca.cùm olim.de arbi.Ioan.And.in c.j.ne sede uac.in vj.& in c.ex parte.de constit.uide in Spe.de instru.edit.§.nunc uerò aliqua. uer.sed quid si dicit sic.& Ioan.And.in addi.

Episcopus potest eligi per inspirationem à Deo factam canonicis.in Spec.de elect.§.fi.c.quia propter.eo.tit.quæ tamen impeditur per contradictionem unius tantùm ;ut ibi. Item electio papæ.s.uer.Electio qualiter.

30 Episcopus potest eligi etiam per quasi inspirationem, quando canonici non simul consentiunt,& nominant,sed separatim, præcedente tractatu: quo casu fit compromissum in aliquos,qui eligant uice omnium.cap.in Genesi.de electio. & Speculat.eodem tit.§.fin.uer.si autem. ubi etiam uide formam decreti.

Episcopus electus quęrit possessionem episcopatus per installationem in sede episcopali.Inn. in c. in literis.de restit.spo. Bal.in l.ij. C.de serui.nisi consuetudo aliter se habeat: ut ibi.

Episcopus electus non habet necesse quærere corporalē possessionem bonorum ecclesiæ,quia ipso iure fit possessor.Inno.in c.in officijs.de testa.Bart.& doc.in l. cùm hæredes. de acqui.posses.& in l.j.§.fi.& ibi Pau.de Cast.eo.tit.

Episcopus electus debet benedicere eo modo,quo infrà dicetur.in uer.Episcopus.consecratus.& Old. consil. ccxlv. ubi omnino.

Episcopus confirmatur intra tres menses post electionem acceptatam.c.quàm sit.de elect.in vj.in † Spec.de dila.§.j.uersic.sunt & aliæ induciæ.† Et 100. dist. c. quoniam.& glo.in c. ne pro defectu. & in c. cùm in cunctis. de elec.aliàs ipso iure priuatur episcopatu.d.c. quoniam. in fi.di.& tenet gl.in c.licet canon. de ele.in vj. Quod intellige, nisi sit legitimè impeditus: quia tunc sibi nō currit tempus, ut dictis iuribus.& d.c.quoniam.lxxv.di.xxviij. dist. de Syracusanæ.& d.c.ne pro defectu.]

Episcopus debet prius confirmari, quàm consecrari. c. prouida.de electio.in vj. & cap. cùm olim.de dolo & contum.

Episcopus potest confirmari etiam post mortem eligentium. Bart.in l.si ita.§.si domus.de leg.j.doct.& Pet.de Sun.l.proponebatur.ff.de iudi.

Episcopus confirmari potest antè,quàm eligatur.Bald. in l. ex placito.C.de re.permu.& in l.siue initio.C.de codicil.

Episcopi confirmatio non potest prius peti, quàm petatur alterius electi cassatio.in Spec.de elect.§.j.& ibi Bald.in addi. uer.pe.no.in c.congregato.& ibi gl.eo.tit.

Episcopi confirmatio fieri potest ubique, etiam in ecclesia, in palatio,apud tribunal,in camera,secundum Ioan.de Imo.& Phi.in c.qua fronte.de ap.& per Bal.in l.si ut proponis.là ij. ff.quomodo & quando iudex. & in domo laicorum facta tenet,licet fieri non debeat.Hosti.& Bald.doct.& Phil. in d.c. qua fronte.

Episcopi electio confirmari potest,etiam per archiepiscopum, etiam non consecratum.gl.in c.quoniam.100.dist.nostri. de elect.& c.cùm ex illo.de transla.Item,

Episcopus confirmari potest per capitulum, secundum d. glo. in c.quoniam.arg.c.ad abolendam.de hære.& cap. nulla.de conces.præben.uide.xxiiij.dist.presbyteri.de conces.præb. c.quia diuersitatem.Quod intellige de capitulo ecclesię metropolitanæ,non de capitulo ecclesiæ electi.Item,

Episcopus potest confirmari per papā,in d.c.quia diuersitatē.

10 Episcopus confirmatus per papam potest conueniri coram inferiori à papa,si contra personam agatur de simonia, non si contra confirmationem.Inn. & doct. in c. decætero. de re iud.& Bal.in Marg.uer.confirmatio.uer.v.

Episcopus electus post abiuratum schisma, potest confirmari per legatum de latere dispensatiuè.c.quia diligentia. de ele. & Specu.de legat.§.iiij.uersic.electionem quoque.uide xij. dist.nos consuetudinem.Item,

Episcopi electio quęlibet potest confirmari per legatum de latere.in Spec.ubi s.uer.sed quid dices.& ibi Io.And.

Episcopi confirmatio ut fiat,qualiter fiant positiones.in Spec. de posi.§. v.uer. in quinto quoque exemplo.

Episcopus confirmari debet, etiam qui fuit præsumptiuè electus,id est,qui diu stetit in quasi possessione pręlaturę.Ang. in l.qui in aliena.§.j.ff.de acquir.hære.

Episcopus confirmari debet,etiam qui fuit quondam schismaticus,si non fuit ordinatus à schismatico,& fuit canonicè electus.c.quia diligentia.de elect.Quod uerum, scilicet cum dispensatione , secundum glo.ibi per cap. nos consuetudinem.xij.dist.

Episcopus debet cōfirmari,ēt qui fuit prius, aliàs fuit electus, & electio fuit cassata, si iterum sit electus ad eandem, uel

aliam ecclesiam,nisi prima electio fuerit cassata uitio personæ.c.super eo.cum glo. de elect.

Episcopus inutiliter electus indignus non potest confirmari. & c.nihil.& c.cùm nobis.cum glo.de electio. Quod uerum, etiamsi postea fiat habilis, secundum Dy. in l.ij. §.j.in prin. ff.de excu.tut.

Episcopus indignus si confirmetur, punitur confirmans, qui sine inquisitione qualitatum electi confirmauit,quia perdit ius confirmandi pro illa uice : sed si scienter confirmauerit indignum,debet deponi.gl.in d.c.nihil.c.tantis.lxxxj.dist.

Episcopus minor triginta annis potest confirmari, dummodo consecratio reseruetur in ætate legitima.gl.& doc.in c.cùm nobis.de elec.Item uerum,causa cognita, & errore non expresso.Bal.in addi.Spec.de appel.uer.cuius ætas.† Et intellige,quòd cum episcopo minore solus papa dispensat.gl.est in c.cùm dilectus.de consue.ubi etiam per doc.]

20 Episcopus per arbitros electus confirmari debet.in Specu. de elect.§.ij.uer.electione.

Episcopi confirmatio cùm petitur per procuratorem, debet portari electio,& decretum,& si dispensatio requiritur, debet habere procurator speciale mandatum.in Specu. ubi s. uer.licet autem.

Episcopi confirmatio cùm petitur, sunt mittendi ad superiorem,qui sint bene informati de qualitatibus electi. c. innotuit.& in c.nihil.de elec.& Spec.ubi s.

Episcopus per inspirationem electus non indiget confirmatione,quando constat de inspiratione:secus in dubio.Spe. ubi s.§. fi.† Quia quæ spiritu Dei aguntur,sub lege non sunt.ca. nisi cùm pridem.§.uerum.de renun.In dubio tamẽ,non debet confirmari:quia fragilitas humana non facilè discernit, an sit uera inspiratio, cùm quandoque uirtus nobis apparens, non sit uirtus apud Deum. de pœni. dist. ij. citius. xlj. dist.sæpe.de hær.c.excommunicamus.uer.quia uerò. facit, quòd & miracula fieri per malos homines quandoque contingit.j.q.j.teneamus.de rel.& uene.sanc.c.j.]

Episcopus per quasi inspirationem electus debet confirmari. in Spec.de elec.§.fi.uer.si autem.

Episcopus electus per uerba,Eligo postulandum,uel,postulo eligendum,non est confirmandus.gl.& doc.in c.j. de postu. præla.in vj.

Episcopus electus sine dispensatione, non est confirmandus. Bald.in Marg.uer.confirmatio.uer.ij. & Io. Pap.in Summa, de excep.contra instrumenta.uer.altius confirmatorium.

Episcopus non debet confirmari,si duę partes capituli non interfuerunt electioni. Bal.in Mar.uer.consuetudo.uer.pe.

Episcopus electus à uiolento possessore iuris eligendi, potest confirmari.Bal.in l.ij.pen.col.C.de seruit.& Inn.in c. in literis.de resti.spo.

Episcopus electus à bonæ fidei possessore post litis contestationem de canonia potest confirmari.Inn.in c.consultationibus.de iure patrona.Bal.in l.ij.C.de seruit.

30 Episcopus bastardus potest confirmari dispensatiuè. glo.in c.innotuit.de elect.c.nisi cùm pridem.de renun.

Episcopus per simoniam electus potest confirmari.Bar.in d.l. Barbarius.v.col.de offi.præto.

Episcopus electus qui erat irregularis, potest confirmari. Bar. in d.l.Barbarius.

Episcopus electus,qui erat excommunicatus,potest confirmari.Inn.in c.post electionem.de concef.præb.Bart. contrà in d.l.Barbarius.

Episcoporum is debet confirmari,qui maioribus meritis adiuuatur,& plurium assensu comprobatur. c. quoniam.de iure pa.lxiij.di.si fortè.cum gl.sed cęteris paribus, locus est gratificationi.gl.& doct.in c.quia propter.& in c.uenerabilem. de elect.

Episcopus electus petens se confirmari,nõ uidetur renunciare gratiæ impetratæ de altero beneficio.Card.in cle.gratiæ. xv.q.de rescrip.

Episcoporum electorum,quorum unus semper fuit bonus,alter uerò fuit malus,sed est de præsenti bonus,confirmari debet,qui semper fuit bonus.Arc.xij. di. nos consuetudinem. gl.tenet contrarium.50.dist.fidelior.

Episcopus electus,qui fuit apostata,potest confirmari per papam scienter.Bart.in d.l.Barbarius.j.col.

Episcopi confirmatio petitur officio iudicis.doc.& Io. And.in c.j.ut lite pend.in vj.in Nouella.Bal.in l.si quis sepulchrum. de religio.Quod uerum,si electio facta fuit in concordia. in Spec.de offi.iud.§.ij.uersi.item quando petitur.tit.de elect. §.j.uer.celebrata.& uer.liquet igitur.

Episcopi confirmatio non requirit libellum, si desit contradictor:aliàs sic.in Specul. de libel. concep.§.x.uersi.vj.& uer. xxxij.Io.And.in c.j.in Nouella.ut lite pen.in vj.Formã uerò libelli ponit Spec.de elec.§.j.uersic.celebrata. & uer. liquet igitur.& sufficit dicere,Peto electionẽ de me factam confirmari.Inno.in c. cùm ecclesia. de causa posses. & propriet. & Bar.in Mar.uer.Petitio.uer. vij.

40 Episcopi confirmatio non requirit litis contestationem. cle.sæpe.de re iud.cle.dispendiosam.de iudi. doc. contra gl. in c.ad probandum.de re iud.

Episcopi confirmatio cùm petitur, etiamsi libellus sit nullus, dari debet terminus probatorius. Bald. in l. ij. xiiij. q. C. de serui.

Episcopi confirmatio cùm petitur,debet poni edictum generale in ecclesia cathedrali cum termino ad opponendum.c. si.de elec.in vj.

Episcopi confirmatio cùm petitur, debet inquisitio prius fieri de persona electi ex officio superioris.c.postquam.de elect. Item de ualiditate electionis.c.cùm nobis.eo.tit.in Spec.de alleg.& dispu.§.fi.uer.breuiter.xxiiij.di. episcopi. & in Spe. de inqui.§.iij.uer.in summa.nisi electus sit notus.gl.in c. de Petro.xlvij.dist.& gl.xviij.dist.c.nullus. xcvj. dist. ualde. de præsum.mandata.Item,

Episcopi confirmatio requirit inquisitionem fieri in loco, in quo sit conuersatus is,qui confirmationẽ petit.c.postquam. & c.scriptum.de elec.xxiij. distin. illud. xxiiij.q.j.pudenda. Item debet fieri ab illis,qui notum habent electum. xxxvij. distin.c.fi.de reg.iur.c.pe.gl.in c.innotuit.& in ca.scriptum. de elec.Item fieri debet per confirmatorem.xxiiij.dist. episcopi.ubi uide.Item debet fieri cum temperamento,non rigidè.glo.in c. quando.xxiij.dist.

Episcopi confirmatio fieri debet citatis his, quorum interest, & causa cognita,non aliter.Inno. in c. confirmationibus.de confir.uti.uel inuti.ca.fin.de elect.in vj. Paul.de Cast. consilio lj.

Episcopus confirmari potest sine strepitu,& figura iudicij.cle. dispendiosam.de iudi.

Episcopus immediatè subiectus papæ debet ire personaliter ad papam pro confirmatione,si commodè potest,aliàs non, si sit extra Italiam.ca. nihil. §. fin. cum glo.de elect.quo casu mittat procuratores bene instructos:ut ibi.

Episcopi confirmatio cùm petitur per procuratorẽ, debet concipi in personam electi.gl.in c.querelam.de elc.

Episcopi confirmationis causa finitur,morte eius interim contingente. docto. & Bartol. in l. si pater. C. si pen. app. mors interue.

50 Episcopus per errorem confirmatus debet remoueri.arg.l. si per errorem.de iur.om.iud.

Episcopus non canonicè confirmatus non remouetur,si communis error fuerit pro eo.Inno.in c.nihil.de elec.& Bald.in Marg.uerb.Episcopus.uer.iij.

Episcopi confirmatio facta per metum,non ualet.Bal.in l.cùm te.C.de pig.

Episcopus semel confirmatus,potest iterum confirmari. gl. in c.fi.iij.q.iiij.xj.q.iij.prædecessores.

Episcopus semel confirmatus, debet consequi possesionem, non obstante exceptione,uel appellatione contra confirmationem.c.constitutus.el ij.de appellatio.

Episcopus,contra quem opponitur ne confirmetur, defendit se sumptibus prælaturæ.Angel.& Paul.de Cast.in l.fin.§.in computatione. C. de iure deli. Innoc. in c. ut præteritæ. de electio.

Episcopi confirmatio potest impediri per quemlibet opponentem.c.nullum in ecclesijs.de præb.in vj.& in Specul.de elect.§.j.uer.fin.Innoc.xxiij. dist. qui episcopus.cum glo.& c. illud.

Episcopi confirmatio potest impediri per eum , qui non fuit requisitus in electione. Flo. in l. seruitute. ff. quemadmo. ser.amit.

Episcopi

Epiſcopi confirmatio ſi ſit impedita exceptione alicuius, non poteſt excipiens pœnitere. cap. ab eo. cum gloſſ. de electio. in vj.

Epiſcopus electus non debet appellari epiſcopus, antequam confirmetur, & conſecretur. ca. ij. de transla. præla. c. niſi. de author. & uſu pa. Bald. in l. ſi nondum. C. de fur.

60 Epiſcopi confirmatio habet uim ſententiæ diffinitiuæ, ſi eſt facta citatis citandis, & cauſa cognita: aliàs interlocutoriæ. gl. in c. fi. de elec. in vj. Bal. in addi. Spec. de app. uer. per diffinitiuam. per But. Imo. Phil. in c. conſtitutus. de app. Io. And. in c. auaritiæ. de elect. in vj.

Epiſcopus electus non confirmatus non poteſt adminiſtrare bona. c. qualiter. cum gl. c. cùm in cunctis. c. noſti. & c. nihil. de elect. c. auaritiæ. eo. tit. in vj. c. cùm iam dudum. de præb. Bald. in l. ſi tutor. C. in quib. cau. in integ. reſti. non eſt. Ioan. And. in addit. Spec. de elec. §. j. uer. conſequenter. in addi. M. ad fin. Quod uerum, niſi electus in concordia ſit ualde longinquus à curia Romana, id eſt, extra Italiam. d. c. nihil. cum glo. & omnino per Old. conſi. ix. uide gl. in c. uerum. de foro compet. Item uerum, ſi ſit papæ immediatè ſubiectus. glo. in d. c. nihil. Item uerum, etiam in ſpiritualibus. Item uerum, etiam in ſuffraganeo. d. gl. Item uerum, niſi alienet res tempore perituras. gl. in d. c. qualiter. uidelicet diſpenſatiuè: ut ibi. & gl. in d. c. noſti.

Epiſcopus non confirmatus poteſt facere quæ ſunt utilia eccleſiæ, etiamſi ſit intruſus. c. nihil. cum glo. de elec. non tamen inutilia. Bal. in c. j. qui ſuc. di. & Inn. in c. peruenit. de ar. ubi dicit transferri dominium prælaturę ex confirmatione.

Epiſcopus confirmatus habet plenam adminiſtrationem, & ius coniugale cũ eccleſia. c. inter corporalia. de transla. pręla. & gl. in d. c. noſti. de elect. & Bal. ubi ſ. etiam ante inſtallationem, quæ non eſt de ſubſtantia. Car. in cle. ſi plures. in fi. de præb. Innoc. in c. cùm ſuper. & ibi Cardi. de cauſa poſ. & proprie.

Epiſcopus confirmatus antequam conſecretur, poteſt omnia quæ ſunt iuriſdictionis, iudicare, conſecrare, corrigere, iuramenta uaſallorum recipere, confirmare, inueſtire, beneficia conferre. d. c. noſti. de elec. c. j. de transla. glo. in c. tranſmiſſam. de elect. Item poteſt iurare indemnitatem eccleſiæ pro rebus eius. viij. q. ij. c. fin. xxviij. diſ. de Syracuſanæ. cum glo. ſed non poteſt exercere ea, quę ſunt ordinis, ſcilicet ordinare, chriſmare, deponere, benedicere, conſecrare. glo. in d. c. tranſmiſſam. per c. ſicut. & §. præterea. eo. titu. & in c. inter corporalia. de transla. uide Car. in cle. j. v. q. de foro cõpe.

† Epiſcopi appellatione, an & quando in iuriſdictionalibus ueniat confirmatus: uide Fel. in c. eam te. in iij. colu. uer. reſtringitur. de reſcrip.]

Epiſcopi confirmatio prodeſt canonicis electoribus, quia acquirit eis quaſi poſſeſſionem iuris eligendi. Innoc. in c. cùm ueniſſent. de reſti. in inte. Bal. in Mar. uer. Electio. uer. j. in l. ij. C. de ſeruit. & in c. uaſallus. quid ſit inueſti. Innoc. in c. in literis. de reſti. ſpol. docto. in c. cùm eccleſia. de cauſa poſ. & propriet.

Epiſcopi confirmatio prodeſt electo: ut ſ. ij. uer.

Epiſcopi confirmatio ſi reuocetur per ſententiam, non nocet electoribus. Inn. in c. querelam. de electio. quod uerum, niſi ſit diſcuſſum de iure eorum. Bal. in l. ſi ſine. C. ad Velleianũ.

Epiſcopi confirmatio non tribuit ius, quando diſpenſatio requiſita defuit. Bal. in Mar. uer. confirmatio. uerſic. ij.

Epiſcopi confirmatio obtenta in forma communi tribuit ius præſcribendi. Abb. anti. in c. dudum. de elec. Innoc. in c. j. de deci. Bal. in Mar. uer. Electio. uerſi. fi. in Spec. de leg. §. nunc dicendum. uer. xj. de appel. c. j. de præben. dilectus.

70 Epiſcopus confirmari debet, non obſtante exceptione oppoſita, contra eum quòd ſit uenator. ſ. Epiſcopus quis.

Epiſcopi confirmatio ſi eſt inutilis, an electio uitietur: dic ꝙ non, niſi in caſſatione confirmationis inſeratur cauſa, ſcilicet ex uitio electionis. c. ad probandum. de re iudi. gl. in ca. ſi confirmatione. de elec. in vj. & Bal. in l. quidam. §. ſed cùm ueteres. C. de neceſ. ſer. hære. inſti.

Epiſcopus confirmationem petens non tenetur crimine ambitus. c. cupientes. de ele. in vj. Bar. in l. Barbarius. ij. colum. de offi. præto.

Epiſcopi confirmatio non ualidat eius electionem inualidam, ratione perſonæ electi, ratione uerò eligentium ſic. Idem ſi ratione formæ. Innoc. in c. nihil. de elect. & Bar. & Bal. & Pe. de Su. in l. nominationes. C. de appe. Bart. in l. ſi conſtat. eo. tit. uide Bal. in l. quęcunq;. C. de bo. quę lib. & in addi. Spec. de app. uer. per differentiam. & in tit. de elec. uer. cuius ętas. & Ioan. And. in c. ſi. de electio. in vj. in Nouella.

Epiſcopi confirmatio ritè facta perficit prælaturã. c. tranſmiſſam. de electio. Bal. in l. ij. xx. col. C. de ſeruit.

Epiſcopus confirmatus poteſt concedere indulgentias. Hoſti. in Sum. de pœ. & remiſ. §. ſi quis. uer. ſed nunquid. & in Spe. eo. ti. uer. ſed nunquid. uide glo. in c. accedentibus. de exceſ. prælat. & ibi doc. & tenet Car. in cle. j. §. fi. in fi. de reli. & uene. ſan. & in cle. j. §. j. de priui. ubi etiam dicit idem, ſi ipſe nõ ſacerdos committat epiſcopo ſacerdoti. & dicit Spec. ubi ſ. uer. porrò. quod poteſt concedere pro quinque, decem, uiginti, triginta, & quadraginta diebus, & uſque ad certũ tempus, per c. cùm ex eo. eod. tit. Item in aliquibus uigilijs & feſtis, uel de ueſpere ad ueſperas, & inter octauas, uel in tota quadrageſima. & uide in c. fi. de offi. lega.

Epiſcopus confirmatus, non tamen conſecratus, non cognoſcit de cauſa criminali minorum clericorum. c. tranſmiſſam. per gl. & ibi doc. de elect. ſed de crimine per uiam exceptionis oppoſito poteſt cognoſcere, ſecundum d. gl.

Epiſcopus conſecratur poſt confirmationem, non antè. cap. prouida. de electio. in vj.

† Adde, quòd epiſcopus dici nõ poteſt electus, etiã confirmatus, ſi non eſt conſecratus, ſed appellatur electus: quia conſecratio confert nomen & dignitatem epiſcopalem: ut in c. tua. de his, quæ fi. à præl. Ego adduco gl. in c. j. de reli. domi. quæ belliſsimè dicit, quòd tunc electus in epiſcopum aſſumit nomen epiſcopi, quando eſt conſecratus. Hoc uolunt docto. in ca. tam literis. in uerbo, conſecrandus. de teſti. ubi do. Ab. per illum tex. colligit hoc in uerbo à prælatione. facit l. bene à Zenone. in uerbo, eo tempore ualitura, ex quo nutu diuino imperiales ſuſcepimus inſulas. C. de quadri. pręſcri. Facit quod uoluit Bal. in l. adminiſtrantes. ff. de excuſa. tut. & in l. ſed & reprobari. C. eod. Bart. & Bald. in auth. habita. C. ne fil. pro pa. & uide Barba. in proœ. cle. Facit in ſimili, quod not. doc. in c. meminimus. de accuſ. & c. inter monaſterium. de re iudi. & Bal. in l. j. ff. ſolu. matri. & uide glo. in cle. j. de pœ. in uerbo, quemuis pontificem. & Abb. in c. cùm Apoſtolica. in fi. de his, quæ fiunt à pręla. ſine conſen. cap. Et adduco Bal. in l. ſi nondum. C. de fur. ubi dicit, quòd appellatione epiſcopi non uenit electus, confirmatus, nondum conſecratus, adeò quòd licet ciuitas debeat priuari epiſcopatu, ſi occidatur epiſcopus, ut in c. ita nos. xxv. q. ij. tamen non uendicabit ſibi locum diſpoſitio illius. c. in electo, confirmato, nondum conſecrato. Quod ſingulariter tene menti in practica: & uide Domi.

Epiſcopus conſecrari debet intra tres menſes poſt confirmationem. 100. di. quoniam quidam. lxxv. diſ. quoniam. gl. in c. cùm in cunctis. & c. ne pro defectu. de elec. niſi ſit legitimè impeditus, ſecundum d. gl. no. xxviij. di. de Syracuſanæ.

Epiſcopi conſecratio differtur propter pallium metropolitano non traditum ex mora ſua. 100. diſt. quoniam quidã. cum gl. & gl. in c. ſuffraganeis. de elect.

Epiſcopus conſecratus ante ſuſceptum palliũ non poteſt exercere iura epiſcopalia, nec conſecrare, nec ſynodum celebrare. gl. in c. quoniam. per c. quod ſicut. & c. ſignificaſti. de appel. & c. pallium. 100. diſt.

† Epiſcopus antè quàm ſit conſecratus, in epiſcopum promotus, dici non poteſt. Abb. in c. eam te. de reſcrip. nu. 1.] * Et quanquam uerè non dicatur epiſcopus, & ſacras uirgines benedicere, ad ſacerdotijq; dignitatem aliquem promouere, uel ſacro chriſmate inungere non poſsit, poteſt tamen iudicare, excommunicare, corrigere, à uaſallis iuramenta recipere, confirmare, inueſtire, beneficia conferre. atq; alia huiuſmodi. c. noſti. c. tranſmiſſam. ubi docto. de electionibus. Bertach. in tract. de Epiſcop. iiij. part. ij. principal. q. vij. viij. & xix. Ioan. Cepha. conſil. ij. num. 18. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Epiſcopũ interficientibus, ſi ſit grauis pœna propoſita, intelligendum eſt, eos tantùm in huiuſmodi pœnam incidere, qui in epiſcopum conſecratum ſacrilegas uiolentasque manus

manus immittunt. Fel. in c. eam te. nume. 1. de rescript. Ioan. Cephal. consilio ij. nume. xix. uolum. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Episcopus electus & confirmatus, adhuc dici non potest, si consecratus non sit: & quid de prouiso per papam: & quid in eo operetur consecratio. Abb. in d. cap. eam te. numero 2. & 3.]

Episcopus consecrari debet inter solennia missarum, scilicet inter Epistolam & Euangelium. cap. quod sicut. §. super eo. de elect.

Episcopus consecrandus est die Dominica. lj. dist. ca. fin. lxxv. dist. c. quod die. uidelicet hora tertiarum. lxxv. dist. c. Christus. & c. ordinationes. secundum glo. in c. fin. lj. dist.

Episcopus ieiunus debet consecrari. xxvj. dist. in prin. Item & ab episcopis ieiunis. ea dis. quod à patrib. gl. in c. sacramenta. de conse. dist. j.

Episcopus metropolitanus consecrandus est in ecclesia metropolitana. lj. dist. c. fi. cum gl. xvj. di. c. j. Item ubi est papa, si papa sibi præscripsit ius consecrandi. xxiiij. q. j. pudenda. & gl. in d. c. fin.

Episcopus debet in ecclesia consecrari, non extra. d. c. quod sicut. §. super eo. de ele. sed an in alia ecclesia, quàm in qua papa mandauerit. And. de Iser. in c. j. quo temp. miles.

10 Episcopus per papam creatus, est per papã consecrandus, uel per eius commissarium, non per inferiores. gl. in ca. si eo tempore. de elec. in vj.

Episcopus electus per capitulum potest consecrari per metropolitanum. c. inter corporalia. de translat. lxiiij. distinct. ca. ij. & iij.

Episcopus potest consecrari per suffraganeum de mandato metropolitani. c. suffraganeis. de elect.

Episcopus metropolitanus potest consecrari à suffraganeis suis. lj. dist. c. fi. lvj. dist. c. j.

Episcopus metropolitanus consecratur requisitis episcopis uicinæ prouinciæ, si desunt episcopi propriæ prouinciæ. lv. dist. si fortè. vij. q. j. pontifices. gl. 100. di. c. quoniam quidam. in Spec. de prob. §. iij. uer. x. ibi: & generaliter scias.

Episcopus quando consecrandus est per metropolitanum, sunt requirendi episcopi prouinciæ. lxv. distinc. non debet. Spec. ubi s.

Episcopus debet consecrari per metropolitanum simul cum episcopis prouinciæ. lxij. dist. nulla ratio. lxiiij. distin. extra. & c. quia. lxv. dist. c. j. ij. & iij.

Episcopi consecratio cœpta per unum, potest per alium compleri, si is, qui inchoauit, sit morbo impeditus. xxiij. dist. quorundam. gl. viij. q. j. nihil.

Episcopi consecratio requirit tres episcopos. lxvj. dist. porrò. lxiiij. di. episcopi. & c. comprouinciales. lxv. dist. in princ. & c. j. lxviij. dist. quod autem. lxxx. dist. episcopi. non in castellis. c. fraternitatem. lj. dist. c. fina. scilicet comprouinciales si sunt. d. cap. comprouinciales. & cap. ordinationes. & d. c. episcopi. quorum absentes possunt consentire per literas. d. cap. episcopi. & cap. ordinationes. lxiiij. distin. cap. j. ij. & iij. lxv. distinct.

Episcopus inuitus an consecretur. s. Consecratio.

Episcopi consecratio requirit consensum primatis, si primas sit in prouincia. lxv. distinct. si autem. & cap. de persona. qui si nolit consentire, sufficit archiepiscopus. glo. in dicto §. si autem.

20 Episcopus suffraganeus primatis potest per primatem consecrari, papa inconsulto. gl. in d. §. si autem.

Episcopi consecratio requirit consensum populi. 72. di. nulla. cum gl. viij. q. j. licet. sed non propterea uitiatur, si desit consensus populi, secundum. d. gl. quæ etiam dicit sufficere tacitum consensum, id est, non dissensum. per cap. si seruus. liiij. distinct.

Episcopus non potest consecrari à schismaticis, hæreticis, uel excommunicatis. j. q. vij. Daibertum. ix. q. j. c. j.

Episcopus potest ire ad papam pro consecratione, si metropolitanus differat eum consecrare. ij. q. ij. nunc uerò.

Episcopus metropolitanus debet consecrari per suffraganeos suos de consensu populi. lxiij. dist. metropolitano.

Episcopus consecrari non debet, nisi prius examinetur. xxiij. dist. qui episcopus. cum gl. & gl. xlvij. dist. de Petro.

Episcopus non legitimè electus consecrari non debet. lxij. dis. nullus. cum gl. j. q. j. si qui episcopi. Bal. in c. j. qui feu. da. pos. Ioan. And. in cap. licet. de transla. Bal. in l. directis. C. de manum. testam. & j. eodem. uer. xlij.

Episcopus an consecretur ante adeptam possessionem ecclesiæ. doct. & Inn. in c. statutum. de appel.

Episcopus, qui fuit hæreticus, iterum consecrandus est. j. q. ult. Daibertum. non tamen iterum baptizandus. gl. & Bald. in l. nihil. de manu. uindi.

Episcopus schismaticus nõ est consecrandus, nec potest alios consecrare. xxiiij. q. j. pudenda.

30 Episcopi consecratio non potest iterari. lxviij. dist. in summa. & c. j.

Episcopi consecrationis forma est posita. lxv. dist. ordinationes. cum gl. & c. episcopus. xxiij. dist. cum gl. & §. sicut autẽ. & c. ecclesiastica.

Episcopus cùm consecratur, quid debeat iurare. in c. ego. de iureiurand. in Spec. de lega. §. j. uersic. honorandus.

Episcopi consecratio fit secundum consuetudinem. xxiiij. q. j. pudenda. c. nihil. in fi. cum gl. de elec.

Episcopus consecratus dicitur habere ecclesiam pleno iure. c. super his. de accus. gl. in c. cùm in cunctis. de electio.

Episcopus ante consecrationẽ dicitur maritus ecclesiæ, quam renunciare non potest sine licentia papæ. gl. in c. cùm in cunctis. de elect. per c. inter corporalia. de transla.

Episcopus consecratus potest sua prima beneficia conferre, non antè. c. cùm in cunctis. cum gl. de elect.

Episcopus consecratus non potest repelli, nisi per accusationem. cap. super his. & cap. qualiter. de accu. & glo. in d. cap. cùm in cunctis.

Episcopus non consecratus quid possit facere in ecclesia. s. uer. Episcopus confirmatus. uer. lxvj.

Episcopus metropolitanus consecratus non dicitur archiepiscopus ante susceptum pallium, nec potest exercere iura spiritualia episcopalia. glo. in c. quoniam quidem. 100. distin. & in c. pallium. per glo. de electio. cap. sicut. §. præterea. & in Specul. de rescrip. præsenta. §. ratione autem causæ. uer. item quod obiectum est. Car. in cle. j. §. nos. ij. oppo. de iureiuran. Adde no. per Car. in cle. j. vj. q. de pœnis. ubi dicit, quòd offendens episcopum electum, nondum consecratum, nõ punitur pœnis. d. cle. secundum. in gl. ibi. & no. in gl. iiij. in cle. ij. de cele. missa. Item nec electos papa uocat fratres de crimine falsi. c. quam graui. licet quo ad iurisdictionalia, & uinculum fingatur episcopus. c. ij. de transla. secundum Car. ubi s. Facit dictum Bal. in l. si nondum. C. de furtis. quòd non dicitur occidisse, qui occidit electum non consecratum, arg. contrà, quia dicitur offendisse scholarem matriculatum, si de proximo erat matriculandus, & punitur pœna statuti de offendente scholarem matriculatum. Ange. in l. ex ea. de re. mi. Ale. in l. si quis. de iur. om. iud. De materia ante consecrationem uide plenè Car. in cle. fin. de cele. mis. & de re iud. c. inter. Car. in cle. j. §. ij. ij. opp. de iureiur. Idem in archiepiscopo ante susceptum pallium: ut ibi idem dicit in Imperatore non coronato. & sup. prox. uer.

40 Episcopus non dicitur, antequam consecretur: sed antè dicitur electus. c. ij. de transla. c. nisi. de author. & usu pal. † Et

† Fel. in c. meminimus. in prin. uer. not. primò. de accu. ubi etiam quid de archiepiscopo.]

Episcopi consecratio non ualet, si electio fuit inualida. lxij. dis. nullus. j. q. j. si qui episcopi. Bald. in c. primo. qui feu. da. pos. Io. An. in c. licet. de trans. & s. eo. uer. xxvij.

Episcopus dum consecratur, non potest acolithum ordinare. c. quod sicut. §. super eo. de elect.

Episcopus consecratus si consecrat clericum inhabilem ad ordines sacros, perdit ius conferendi illum ordinem, nõ alios, etiam maiores. j. q. j. si qui episcopi. cap. literas. de tem. or. Quod uerum, secundum glo. ibi. si scienter ordinauit illum inhabilem notoriè.

Episcopi

uita qualis esse debet, dicetur infrà, eod. per totum.

Episcopus prima uice intrare debet in ciuitatem suæ diœcesis honorificè, & cum processionibus, sicut Christus intrauit in Ierusalem. in Spec. de leg. §. j. circa prin.

Episcopo intranti ciuitatem debet cum clero obuiare etiam collegium

collegium monachorum processionaliter. Bald. in l. fin. C. de bonis libertorum.

Episcopus iturus ad diœcesim non debet de curia recedere sine licentia papæ. Ioan. And. in c. ecclesia. el ij. de elect.

Episcopus debet uacare lectioni sacrarum Scripturarum, & eas docere subditis: item & orationi. Item debet secum habere presbyteros, diaconos, & bonos clericos. ij. q. vij. episcopi. xxxvj. dist. c. si.

Episcopus debet ecclesiam suam instruere, & prudenter ministrare, & monere, ut à uitijs abstineat populus. vij. q. j. ca. sicut. uer. episcopum.

Episcopus docens in templo debet loqui prudenter. viij. quæ. j. oportet.

† Episcopus an familiares amatores habere possit. uide Feli. in c. significasti. circa princ. ij. col. de of. dele.

Episcopus debet secum tenere familiares honestos, & bonæ uitæ. ij. q. vij. peruenit.

† Episcopus & omnes prælati, an de facto, seu delicto familiæ suæ teneatur. Felin. in cap. nulli. de ac. in j. colum. uer. secundò nota.]

Episcopus debet æqualiter omnes subditos subleuare & fouere. viij. q. j. clemens.

10 Episcopus debet pacem procurare inter subditos, & amouere discordias. xc. dist. studium. c. placuit. & c. prælatum.

Episcopus debet residere in ecclesia sua, saltem in festo Natalium, Epiphanię, Paschę, & Pentecostes, aliàs à communione suspenditur triennio. vij. q. j. si quis in clero.

Episcopus debet residere in sua ecclesia cathedrali, id est, in loco, ubi est ecclesia, non in eccle. de cons. di. iij. episcopus si. xij. di. episcopus uilem.

Episcopus dieb. festiuis debet interesse diuinis in sua ecclesia. de conse. dist. iij. episcopus.

Episcopus non debet uagari per diœcesim, nisi causa uisitationis. vij. q. j. placuit. & si monitus non reuertatur, debet recludi in monasterio. si per sex menses abfuit. ea. quæ. peruenit. cum glo.

Episcopus potest causa pestis, uel guerræ deserere propriam sedem, & alibi stare in diœcesi. vj. q. j. temporis. & §. episcopalium.

† Episcopus cedens episcopatui, an admittat omnem administrationem, ordinem & dignitatem: & an si sibi concedatur de nouo, quòd in dicto loco possit pontificalia exercere, dicatur noua concessio, uel dicatur ad pristina iura reintegrari: uide do. Bar. Soc. in consi. clxix. incip. In causa Manutensis. in uer. quibus præmissis. cum uer. seq. in ij. parte.]

Episcopus præsente legato de latere in diœcesi non potest crucem præ se ferre, quam ferre aliàs potest ex dignitate episcopatus. c. antiqua. de priuil. in Spec. de lega. §. sequitur. uersi. hoc etiam.

Episcopus non potest cum mulieribus conuersari. l. eum qui. de epis. & cle. lxxxj. dist. cùm oportet. ca. in omnibus. & seq. in Spec. de denun. §. secundo. uersic. sed qualiter. etiam cum consanguineis nimia conuersatione. xxxij. di. interdicit. & c. hospitiolum. lxxxj. dist. legitur. xxxiiij. dist. c. primo. de coha. cle. & mu. in c. primo. & c. à nobis. Spe. ubi s. nisi cum matre, sorore & amita. & ibi: & Ang. in auth. quomodo op. epi.

Episcopus non potest hodie habere uxorem. lxxxj. dis. si quis. & c. cùm olim. olim uerò sic, ad seruitiũ, non ad concubitũ. dist. xxj. omnino. uide in c. j. & ij. de cler. coniu. & per totũ.

Episcopus habens concubinam non gaudet priuilegijs clericorum, & maximè priuilegio. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. Io. And. in c. j. de cle. coniug. in vj.

20 Episcopus ludere non potest. authen. interdicimus. de episco. & cle. xxxv. dist. episcopus. & c. clerici. de uita & ho. cle.

Episcopus nõ debet interesse ludis, & spectaculis histrionum. c. clerici. de ui. & ho. cle. de cons. dist. v. nõ oportet. xxxiiij. dist. presbyteri.

Episcopus non debet esse histrio, uel mimus. xxxiij. dist. maritum. gl. in c. donare. lxxxvj. di. glo. in c. si iudex. de sen. exc. in vj. Ang. in auth. de monach.

Episcopus in conuiuijs suis debet prohibere fieri ludos, & cantilenas cãtari, plausus & risus incõditos fieri, & laruas adesse. de cons. dist. v. nullus presbyterorum. xxij. q. j. clericorũ.

Episcopus debet in principio mensæ suæ facere benedictionem, & in fine gratiarum actionem. xliij. dist. non liceat.

Episcopus inter epulandum debet uti lectionibus sacrarum Scripturarum. xliiij. dist. pro reuerentia.

Episcopi prandium fieri debet hora tertiarum, non antè. dicto c. non liceat. xliiij. dist.

Episcopus nõ debet uti epulis nimis lautis. xxxv. dis. ecclesiæ.

Episcopus non debet inuigilare conuiuijs. xliiij. dist. multis. & c. seq. maximè ex symbolo. ea. dist. non oportet.

Episcopus debet habere uilem mensę supellectilem, & uictum pauperem. xlv. dist. episcopus. cum gl. quæ dicit de consuetudine non seruari.

30 Episcopus debet corripi, si lasciuit in uestibus fulgidis. xxj. q. iij. omnis iactantia. cum glo. & c. præcipimus. quæ glo. dicit uerum, si facit ad uoluptatem: aliàs non. Item debet uti uestibus desuper clausis, non tamẽ de pannis rubeis, uel uiridibus. d. c. clerici. de ui. & ho. cle. Item non debet uti uestibus laicorum, nec sine proprio habitu debet ire extra domum. xxj. q. iiij. episcopi. c. sine ornatu. & seq. Item,

Episcopus non potest laruari, uel mascarari. per c. cùm decorẽ. de ui. & ho. cleri. l. mimæ. C. de epis. aud. & auth. de san. epis. §. fi. col. ix. in cle. ij. iij. q. de ui. & ho. cleri. de conse. dist. ulti. fucare. Imò

Episcopus debet laruas ad se uenientes expellere. de cõsecra. dist. v. nullus.

Episcopus monachus nõ potest uti rocheto. c. clericus. de uita & hone. cle.

Episcopus nõn potest interesse causæ sanguinis. c. clericus. ne cleri. uel mo. c. sententiam. eo. tit. c. ex literis. de exces. prel. c. in archiepiscopatu. de rapto. c. conquestus. de foro comp. in Spec. de iur. om. iud. §. fi. uer. nota, quòd episcopus. Vnde

Episcopus committit alteri causas sanguinis, secundum Spec. ubi suprà. Bal. in l. j. C. ubi de cri. agi oportet. ubi dicitur uerum, scilicet generaliter: imò etiam specialiter, secundũ Io. And. in addi. Spec. ibidẽ no. in c. si. ne cle. uel mo. in vj. Item,

Episcopus fit irregularis, si authoratur in causa sanguinis, etiã uertente coram suo uicario: non si interfuit ex curiositate, in Spec. de dispen. §. iiij. uersi. sed quid de iudice. & prece. & uer. quid si episcopus. Vel si iudici interroganti quid fiat de tali criminoso, respondet quòd faciat eum mori. Vel si dicit, malum esse, si euaserit: non si dicit, quòd iustitiã faciat, uel consulat iurisperitos. d. uer. quid si episcopus. docto. in d. c. sententiam.

Episcopus ex quibus causis fiat irregularis. in Spec. de dispen. §. iiij. per totum.

Episcopi debent sibi inuicem auxiliari aduersus offensores eorum, alias puniuntur. xc. dist. pręcipimus. j. q. j. nulli. & c. seq.

Episcopi debent supplere defectũ episcopi, uicini, mortui, uel infirmi. vij. q. j. pontifices. gl. xc. dist. præcipimus.

40 Episcoporum alter debet alterum honorare, scilicet maiorem & digniorem. C. de off. magi. l. nemo. Host. in Sum. post princ. c. si fortè. de elec. in vj. ij. q. vij. puto. Bald. in c. j. de cle. qui inuesti. feu. in Spe. de cita. §. iiij. uer. porrò si sunt plures. lxxx. dist. in illis. in fi. xxj. dist. in nouo. sed cæteris paribus præferri debet qui prior est, uel cuius episcopatus est dignior, & qui magis laborauit pro ecclesia Dei. xvij. dist. §. fi. de maio. & obe. c. j. lxxiiij. di. episcoporũ. lxxv. di. c. fi. & Spe. in dicto uer. porrò. uel is, de quo prius fit mentio in literis papæ. xliij. dist. sit rector. & Spec. ubi suprà.

Episcopus cardinali præferri debet. ij. q. vij. quanquam. sed nõ seruatur.

Episcopus non potest arma mouere. xxiij. q. viij. in princ. nisi contra hostes fidei. ea. q. c. igitur. & ca. pridem. Item nisi pro tuitione ecclesię. xxiij. q. fortitudo. & gl. xxiij. q. viij. quicunque. xxiij. q. iij. Maximianus. & gl. in d. c. igitur. uide xxxvj. dis. c. si. Item gl. xxiij. q. j. c. j.

Episcopus non potest bellum mouere, ut recuperet castrum sibi ablatum. Bal. in l. ij. xxiiij. col. C. de serui. Sed contrariũ credo, per no. suprà proxi. uersic. & not. xxiij. quæstio. viij. §. his ita. c. igitur. & c. hortatu. sed proditoriè potest recuperare. Bald. ibidem.

Episcopus militare prohibetur, xxiij. q. viij. reprehensibile. Itẽ,

Episcopus potest facere sibi dari insolutum castrum proditoriè ablatum pro suo sibi occupato. Bald. ubi suprà. & Inn. in c. olim. de resti. spo. item,

Episcopus

Episcopus habens iurisdictionem temporalem potest indicere bellum. Inno. in c. quod in dubijs. de preb. nec tunc fit irregularis, licet homo moriatur in dicto bello, nisi ipse cōmittat homicidiū. Bald. in Mar. uer. Episcopus. uer. xxiiij. xxiiij. q. v. de occidendis. & gl. xxiij. q. ij. Maximianus.

Episcopus potest esse legatus principis laici. ca. cùm parati. de appel. Vnde

Episcopus debet obedire principi laico: ut per Bald. in tit. de pac. Constan. §. in ciuitate. in princip. & glo. xxiij. q. viij. reprehensibile. xviij. dist. si episcopus. Sed

Episcopus non potest ire ad principem sine consilio metropolitani, & episcoporū comprouincialium. xxiij. q. viij. si quis episcopus.

Episcopus debet obedire potius papę, quàm principi. dicit gl. in d. c. reprehensibile. xxiij. q. viij.

Episcopus potest esse consiliarius principis. authen. habita. ne fi. pro parte.

Episcopo debet potius, quàm principi clericus obedire, nisi habeat ab eo fundum. c. cùm parati. per doc. de ap. & c. cùm non ab homine. de iud.

Episcopus potest homagium præstare principi. ca. antiqua. de priui. & in Spec. de feu. §. ij. circa prin.

Episcopus potest excommunicare principalem laicum suæ diœcesis. gl. xj. q. iij. si autē. & gl. in c. omnes. de maio. & obe. & gl. xcvj. di. duo sunt. xviij. distinct. quoniam quidem. lxiij. dist. c. Valentinianus. c. dilecto. de sen. exc. in vj.

Episcopo est parendum. xj. q. iiij. si quis uerò. aliàs Deus offenditur. ea. q. quicunq;. & c. absit. c. omnes. de ma. & obedien. xj. q. iij. si autem.

Episcopus potest principem iudicare, non econtrà. capit. Imperator. in fi. xcvj. distin. xj. di. c. in sacerdotibus.

Episcopus debet cum principe mitius agere, quàm cum alijs. c. de rebus. xij. q. ij. & gl. ubi suprà.

Episcopus debet charitatiuè agere cum clericis. cle. j. in fin. & ibi. Car. de exces. præla.

Episcopus potest esse delegatus iudicis laici. c. in archiepiscopatu. de rap. & doc. in c. ij. de iudi.

60 Episcopus administrans bona principis laici, non potest ab eo carcerari pro ratione reddenda. gl. & docto. in c. dilectis. de ap. nisi sit suspectus de fuga. Innocen. in c. ut famę. de senten. excommu. Ioan. And. in c. nullus. de pign. in c. cùm non ab homine. de iud.

Episcopus potest esse tutor, si uelit, sed nō cogitur. lxxxvj. dist. peruenit. Ang. in l. ij. de legi. tu. Bar. in l. legitimos. §. fi. eo. tit. uide in Spe. de tuto. §. generaliter. uer. itē opponitur, quòd in episcopis. lxxxviij. di. neque apud. xxj. q. iij. Cyprianus. de epi. & cler. l. generaliter. in auth. eo. tit. §. Deo autem amabiles. lxxx. dist. episcopus guber.

Episcopus non potest negociari, uel mercari. ca. fi. de ui. & honesta. cleri. xiiij. q. iiij. c. quanquam. de censi. in vj.

Episcopus non potest uersari in negotijs secularibus, nisi quatenus expediat ecclesiæ. xj. q. j. c. te quidem. xxiij. q. fi. sæpe. & c. his, à quibus.

Episcopus non potest esse fideiussor. c. te quidem. xj. q. j. c. clericus. de fideius. nisi in causa necessitatis. lxxxvj. dist. nō satis. secundum d. glo. Item nisi pro ecclesia. in auth. de san. epi. §. alium. co. ix. & glo. in l. curialis. C. loca. Itē nisi inter se uicissim fideiubeant. l. omnes. §. in hac. de epis. & cle. Item nisi fideiubens renunciet priuilegio, secundum d. gl. uide in c. pe. & fi. de fideius. Item nisi iudicatum solui, non de iudicio sisti. Bar. in l. iij. ff. de fideius. Item non pro gabellarijs. Angel. in d. §. alium.

Episcopus non potest esse procurator, uel aduocatus litium. c. te quidem. & ibi gl. xj. q. j. xvij. q. v. denique. xv. quæstio. ij. c. j. & in l. placet. & in l. repetita. de epi. & cle. & in c. j. & per totum. de postula. nisi pro ecclesia. c. constitutis in præsentia. & ibi doc. de ap. cle. religiosus. de proc.

Episcopus potest esse artifex. xvj. q. j. nos. in gl.

Episcopus tenetur suscipere legationē sibi delatā. iij. q. j. nulli.

Episcopus potest eligere sibi sepulturam, etiam extra suam ecclesiam cathedralem. Abb. in ca. ad Apostolicæ. de don. ubi idem dicit in clerico & uxore.

Episcopus in spiritualibus quam authoritatem habeat, j. dicemus.

Episcopus potest absoluere, & ligare animas à peccatis: ut xxxiij. q. prima. quodcunque. & c. manet. xxxiij. q. ij. legatis. 50. dist. considerandum. Math. xvj. ca. Quod uerum, nisi de peccato in Spiritū sanctum, quod est irremissibile, etiam in alio seculo. de pœni. dist. v. potest. & ibi gl. tex. & glo. xxv. di. qualis. Bar. in l. qui ea mente. de fur. Quod intellige de finali impœnitentia & obstinatione. xciij. di. diaconi sunt. in fi. de pœ. dist. vij. in fi. & d. c. legatus. Item uerum in uita peccatoris, non post mortem. xxiij. q. ij. in summa. & c. j. & ij. de senten. excommu. c. à nobis. lo secundo. & glo. xxvj. q. vj. si aliquis. Item uerum, etiam in articulo mortis. xxiij. q. vj. cognouimus. c. de his. & ca. is, qui. & per totū. & c. si presbyter. nisi in raptore. ca. super eo. de rap. & glo. in d. c. si presbyter. Item,

† Adde, quòd episcopus non debet in tantum attenuare uitā carcerati, quòd propter attenuitatem uitæ, uel asperitatem carceris, uerisimiliter moriatur, aliàs non euaderet pœnam irregularitatis: nam uita carcerati debet reseruari, licet sit misera: ut in c. nouimus. de uerb. sig. & in c. à nobis. de apo. & utrobique per Abba. & uide eundē in c. qualiter, & quando. el ij. de accu. post do. Anto. & in c. ad audientiam. de cri. fal. facit quod habetur per Io. de Lig. in cle. j. de pœ. & remis.

Episcopus imponit pœnam ex arbitrio pœnitentibus in extremo uitæ. xxvj. q. vij. tempora. & seq. & c. pœnitentibus.

Episcopo qui, & quot casus sint reseruati ad absoluendum pœnitentes: uide gl. ord. in c. ij. de pœ. & re. in vj. Host. in Summa eo. tit. §. ij. & in Spec. de dispen. & de pœni. & remis. & in c. si episcopus. de pœn. & remis. in vj. & Archi. de pœni. di. vj. cap. ultim. Vnde uersus:

Qui facit incestum, deflorans, aut homicida,
Sacrilegus, percussor, uel sodomita,
Transgressor uoti, periurus, sortilegúsque,
Et mentita fides, faciens incendia, prolis oppressor,
Blasphemus, hæreticus, & omnis adulter.
10 *Pontificem super his semper detentus adibit.* secundum Card. in cle. dudum. §. ac deinde. vij. q. de sepul. ubi etiam dicit, quòd casus papæ soli reseruati ponuntur per Hosti. de renun. c. nisi. §. propter. & Spec. de dispen. & in tit. de pœnit. & remis. & per Car. omnino in cle. j. xj. no. de priuil.

Episcopus absoluit à iuramento contractus, sed non de facili. c. si uerò. & ibi But. de iureiur. & s. uer. Absolutio. uer. vj.

Episcopus potest obseruare à iuramento, uide undecim casus remissiuè per Fel. in c. constitutus. co. x. uer. quando autem. extrà, de rescrip.

Episcopus ratione iuramenti potest etiam cognoscere de prauitate, uel simulatione contractus. Bald. in l. ordinarij. de rei uen. & Pet. de Su. in l. si de ui. ff. de iudi. Ioan. de Pra. in l. qui proprio. §. item quæritur. de procura. & Alex. in l. si quis pro eo. ff. de fideius.

Episcopus est iudex, etiam inter laicos, ratione iuramenti contractus, ut ibi: & tenet Bal. in auth. sacramenta. si aduer. uen. in l. j. & in l. liberti. de ope. liber. & in l. j. C. de reb. credi. & in c. item sacramenta. de pa. iur. fir. in usib. feu. & in addi. Spec. de compe. iudi. adi. uer. iuramentum. Alex. de Vin. in c. potuit. de loca. Ioan. And. in c. fi. de foro compe. lib. vj. in Nouella. in c. nouit. de iudi. Quod uerū est in episcopo loci, in quo instrumentum cum iuramento confectū est. Bal. in l. in contractibus. §. in omni. de non nu. pec. Item uerum inter contrahentes, non inter hæredes. Bal. in dicta auth. sacramenta. & Ioan. And. ubi s. Item uerum, etiam in causa feudi. Bald. in d. l. liberti. ult. col. Item,

Episcopus potest esse iudex inter laicos ratione peccati. c. nouit. de iud. c. ij. de excep. in vj. c. mulieres. de iureiur. eo. li. & per Bal. in auth. ad hæc. C. de usuris. Item,

Episcopus potest cognoscere inter laicos ultra casus prædictos, scilicet quando habet dominiū temporale. c. ueniens. de iureiur. c. fin. ne cle. uel mon. Item & de causis matrimonialibus decimarum, & spiritualibus. de ordi. cog. tuam. qui fil. sint legi. ca. causam. de deci. c. quoniam. Item de criminibus ecclesiasticis. c. cùm sit. de foro comp. c. fin. eod. tit. in vj. Item de causa sibi delegata per laicum. c. in archiepiscopatu. de rapto. Bald. in auth. si quis liti. de episco. aud. Item in causa reconuentionis. iij. q. viij. cuius in agendo. Itē inter laicos familiares episcopi. lx. di. iudicatū. Itē si iudex laic⁹ negligat co-

gat cognoscere.de foro compe. c. ex transmissa.& c.licet ex suscepto.xxiij.q.v.administratores.& gl.ord.in.c.fin. de excep.in vj.& Bal.in l.in cõtractibus.§. in omni. de nõ nume. pecu. Item in causa dotis in defectum iudicis laicĩ.Bald.ibidem, & in c.fin.de iudi.in vj.c.iij.de do.inter.uirum & uxo. Io.de Pra.in l.filius.de procur.Item de causa rusticorum ecclesiæ.d.c.iudicatum.de app.c.si duobus. Item cõtra raptorẽ,uel furem rerũ ecclesiasticarum. c.fi.de fo.comp.xxiiij.q. iij.si quis de.Item si iudex laicus est suspectus. in auth.ut dif fe.iud.§.j.& pe.& glo.ordi.q.j.in summa. Item & de delicto laici commisso contra clericum, uel monachum, siue absoluendo,siue condemnando se intromittat iudex laicus: quia potest.Bal.in consil.In Christi nomine,amen.facta est inquisitio.in fin.per c.fin.cum glos.de excep.in vj.Item de conuẽticula laicorum.c.cõuenticulas.& ibi Bal.de pa.iura. fir. Itẽ facit solui dotem, etiam ex pacto nudo promissam. Bal.in l. j.C.de dot.promis. Host. Ioan.And.post Inno.in ca. de prudentia.de don.inter ui.& uxo. Itẽ & in crimine ecclesiastico potest episcopus indicere purgationem. Innocẽ.in cap.nos inter.de pur.cano. Bald.in Marg. uer. Episcopus.uersi.xxv. Item si laicus delinquat circa spiritualia, ut quia conferat sacramenta in casibus prohibitis, uidelicet si baptizet,uel cõfessiones audiat: secundum Card.in clem.j.j. quæst.in opp. de baptiz.

Episcopus quolibet anno debet uisitare diœcesim, uel etiam pluries, prout expedit,per se,uel aliũ.ca.si episcopus. cũ gl. de offi.ord.in vj.x.q.j.episcopum.Bald.in l.j.§.ne autem. C. de cad.tol.x.q.j.placuit.& in c.j.de censi. Et quid debeat facere,quando uisitat,uide in c.placuit.

Episcopus non potest renunciare iuri uisitandi, licet procurationi sibi debitæ pro uisitatione sic.Flo.in l.Labeo.ff.quemadmo.ser.ami.Inno.in c.cùm ex officij.de præscrip.

Episcopo negligẽte potest fieri uisitatio per archiepiscopum. ca.j.& fi. de censi.in vj.doc.in d. c. cùm ex officij. ubi etiam dicitur,quòd

Episcopo præfertur archiepiscopus in officio uisitandi: ut ibi, & Host.in c.ad aures.de temp.ord.

Episcopo non uisitanti an debeatur procuratio, uide Felin.in cap.cùm ex officij. de præscript. in ij. colum. uer. considera secundò.]

20 Episcopus debet benedicere aquam,cruces,& uestimenta, & calices ecclesiarum.de conse.distin.j.uestimenta.Card.in clem.ij.§.statuimus.de statu.mona.

Episcopus potest absoluere ab omnibus casibus tãgentib.inferiores, uidelicet excõmunicatione,nisi inueniatur prohibitus.de sen.excõ. nuper.Car.in cle.j.§.j.de reli.domi.

Episcopus potest absoluere excõmunicatos, etiã exemptos, in diœcesi delinquentes, etiamsi habeant priuilegiũ, quòd ratione delicti non subiaceant foro episcopi. Card. in d.§.j. vij. quæst.

Episcopus excommunicatus potest alteri committere sui absolutionem. Car.in cle.j.§.j.viij.q.de relig.do.

Episcopus habet potestatem conferendi omnia beneficia diœcesis propriæ.de hæreticis.c.cùm ex iniuncto. Car. in cle.j. xiij.q.ut lite penden.& in c.cùm ecclesia.de elec.

Episcopus habet iurisdictionem in diœcesi.Card.in clem.ij.§. ut illud.q.j.de re iud.

† Episcopus faciens actum iure deuoluto, si ita non sit actus, non ualet, licet alio iure potuisset fieri. Deci. consil. cxxix. colum.iij.

Episcopus non potest donare mensæ suæ, & cap.glo.& Card. in cle.ij.§.j.de rebus ecclesiæ non alie.

Episcopus impediẽs solui decimas monachis, tenetur ad interesse. de deci.clem.j.& ibi Card. in cle. j. in princ.q.iiij.de exces.præla.

Episcopus uisitans non potest propria authoritate rumpere ostia domorum,& intrare causa hospitandi: sed potest propria authoritate repellere resistentes sibi.Inno. & doc.in ca. j.de immu.eccle.Flo.in l.j.§.j.ff.de serui.urb.prædi. Bartho. Cep.de ser.urb.consil.xxx.& Card.not.in cle.ij.xiij.not.de censi.ubi etiam dic, q si contrà facit,est excõmunicatus.

Episcopus accedens extra diœcesim ad uisitandum, uel chrismandum,debet habere sumptus à diœcesano. glo.& doc.in c.si episcopus.de offi.ord.in vj.xij.q.ij.charitatem.cum gl.

30 Episcopo uisitanti debẽtur sumptus moderati.x. q.iij.illud.

Episcopus priusquam consecretur, potest facere benedictionem simplicem,uidelicet cum signo crucis,ut faciunt alij sacerdotes.c.j.de consecra.dist.j.& ca.seq.xxv.dist.§.ecce.sed pòst potest facere benedictionẽ solennem cum uerbis, Sit nomẽ Domini benedictum, &c. de conse.dist.j. ministrare. cum glo.de conse.dist.v.cõuenit.Car.in cle.ij. §. statuimus. ix.q.de stat.mon.

Episcopus iurans non tenetur tangere librum manibus.de iuramen.calum.c. fin.de sanctis.episc.§.nulli.xj.q.j.non flagitatur.uersic.nec honore.Spec.de iur.calum.§.penul.uersic. item nota, quòd cùm episcopus. Quod uerum, nisi episcopus reuertatur ab hæresi,uel schismate.j.q.vij.quoties.Item nisi absoluatur ab excõmunicatione, uel suspẽsione. de sen. exc.c.uenerabili.Itẽ nisi in causa ꝓpria, nisi de iudicio sisti, & iudicato soluẽdo promittat.l.cũ clericis. de episc. & cler. Io.And.in add. Sp.ubi suprà.Item nisi in causa ecclesiæ ciuili, in qua iurare debet per procuratorem, non per se: secus in spirituali.arg.cap.j.& pe. de iura.cal.v.q.iiij. quia episcopus.ix.q.iij.cùm scimus. Sed Spec. ubi suprà, firmat practicam,de qua in d.c.fi.de iura.cal.quòd indistinctè iuret, proposito sibi libro Euangeliorum. Sed cùm iurat fidelitatem, debet sacra tangere.gl.in clem.j.de iureiur.uide glo.in c.dudum.de elect.

Episcopus non benedicat populo interdicto, sed nec est irregularis,si benedicat.c.is, qui.& seq.de sent.exc.in vj.Car.in in clem.ij.vj.q.de priuil.

Episcopo celebranti in ecclesia exempta diœcesis, debentur oblationes.infrà,uer.Oblationes,quę fiunt in ecclesijs.&c. uersic.iiij.

Episcopi baculus significat custodiã, quã habet ut pastor. Sed

Episcopi mitra cornuta significat disciplinam utriusq; Testamenti, scilicet noui & ueteris, in quibus debet esse peritus episcopus.Arch.xlv.di.disciplina.in fin.

Episcopus accedens ad altare debet deponere mitram, & baculum pastoralem: quia agens causam populi corã Deo debet stare mitis: sed conuersus ad populum debet reassumere ea, quasi minans populo. Archid. post gl.xlv.di.disciplina.in fin.

Episcopus non potest celebrans in ecclesia exempta concedere indulgentias. Hosti.in ca.accedentibus. de exces. præla. Car.in cle.fi.§.fi.de priuilegijs. ubi tenet contrarium de licẽtia exemptorum.de pœn.& remis. quod autem.ubi uide: & dic ibi etiam, non posse episcopũ facere indulgentias pronunciari per prædicatorem in loco exempto.

Episcopus potest authorari in donatione decimarum feudalium ab ea facta per laicũ ecclesiæ,uel capitulo.Card.in cle. ij.§.j.de reb.eccle.non ali.post glo.ibi.

40 Episcopus potest authorari capitulo tollendi dignitatem de ecclesia.gl.& Car.in d.§.j.

Episcopus potest absoluere ab excõmunicatione monachũ, etiam exemptum,si abbas consentit,aliàs non. Car. in cle.j. §.præfatæ.in fi.de stat.mo.

Episcopus iurans tactis scripturis, cùm non debet, peccat uenialiter.xxij.q.iiij.illicitum. Adde secundum Card. in c.fin. de iur.ca.& in cle.constitutionem.xviij.q.de elec.quòd iurans de calumnia non tangit scripturas.aliàs sic.

Episcopus scribens alicui ut canonico, potest postea negare eum esse canonicum.Bal.in l.iubemus.in fi.C. de lib.causa.

Episcopi litigantis cum abbate de iure episcopali, probatio præualet, si probata est possessio hincinde.Innocẽ. Sicu.& Imol.in c.auditis.de præscrip.

Episcopo petenti ecclesiam sitam in sua diœcesi,non incumbit probatio,sed possessori.in Spec.de proba.§.j.uer.ij.& ualet eius libellus, Peto ecclesiam sitã in mea diœcesi. in Spe. de libel.concep.§.xv.uer.si autem episcopus.

Episcopo debetur reuerentia à canonicis.c.cùm non liceat.& ibi doc.& Sicu.de præscript. Item,

Episcopus debet honorare canonicos, & presbyteros suos. xcv.di.episcopus in quolibet.Quod uerum in domo: sed in ecclesia debet stare superior eis, & in itinere debet præcedere.ea.di.non oportet.& cap.esto subiectus.Item,

Episcopus debet honorare laicum, appellando eum fratrem, non filium. glos. in d.c.esto subiectus. viij. q.j. quod autem.

Item & socium, secundum d. glo. per cap. cauendū. x. quæst. iij. Item,

Episcopus debet à laico appellari pater, uel dominus, non frater. c. cùm clerici. de uerb. sig: c. grauem. de exces. præla.

50 Episcopo furioso debet capitulum dare coadiutorem, qui administret spiritualia, & reliqua. ca. j. §. j. de cle. ægro. in vj. Item si episcopus sit senex, inutilis, uel infirmus perpetuo morbo: & si recuset, papa est consulendus. d. c. j. §. si autem. vij. q. j. scripsit. c. præsentium. & c. pontifices, quòd non potest deponi talis episcopus: uide vij. q. j. petisti.

Episcopo mortuo, cui datus est coadiutor, administratio deuoluitur ad capitulum. Bart. in l. solet. de tute. Ang. in. l. j. C. qui pe. tuto.

Episcopo infirmo, uel prorsus inutili, potest alius prelatus postulari. Bar. in l. post susceptam. de excusa. tuto.

Episcopus si præsentiam iniunxit alicui, non potest illam inferior minuere. cap. cùm inferior. de maio. & obe. in Spec. de pœ. & remiss. uer. fi.

† Potest tamen ex causa de nouo superueniente sacerdos parochialis diminuere suo parochiano pœnitentiam sibi iniunctam à suo episcopo: ut dicit glo. in c. latorem. xxxij. q. ij. quam dicit singularem And. Bart. in con. xxxvj. in xvj. col. uer. & ideo sing. dixit Baldus in ij. uol. & ibi subdit, quod episcopus ex causa superueniente potest diminuere pœnitentiā iniunctam suo parochiano à papa.

Episcopus potest constitutiones facere in sua diœcesi. c. ut animarum. de const. in vj. c. ij. de ma. & obe. Bart. in l. j. ff. quod quisq; iur. & in l. omnes populi. iiij. q. j. prin. de iusti. & iure. Quod uerum cum consensu capituli. gl. & doct. ubi. s. Item uerum, nisi sint ambitiosi, & irrationabiles. Bal. in l. nulli. C. de sent. Item nisi ad alterandum uoluntates defunctorum. Bald. in l. uoluntatis. de fideicom. sed ad imponendum pœnas executoribus testatoris sic. Bal. in l. j. ult. q. C. de his, quę pœ. no. Item uerum, etiam cum adiectione pœnæ spiritualis. Bal. in l. si quis seruo. C. de furt. Item uerum etiam in episcopo putatiuo, scilicet donec remoueatur. Bar. in l. Barbarius. xj. col. de offi. præto. ubi etiam dicit secus in processibus factis coram eo. Item uerum etiam ad inducendum faciliorem modum probandi contra usurarios, quàm sit de iure communi. Bal. in l. eos. §. super. C. de usu. & suprà. uerbo, Constitutio. uer. liiij. & lvj. Item nisi in præiudicium subditorum. Inno. in c. fi. de offi. deleg. Io. And. in c. fi. de app. in vj. in Nouel. iij. col. Pau. de Cast. consi. cxlvij.

† Episcopus potest facere statutum in pertinentibus ad spiritualitatem, uel dependentibus ab eis, quo ligantur clerici, & laici, & etiam in temporalibus inter clericos. Ang. in consil. lxiiij.]

† Adde hic, quòd episcopus non potest statuere contra ius cōmune: ut no. gl. in c. cùm dilectus. de consue. facit c. quod super his. de maiori. & obe. Ioan. And. in c. fi. de offi. archipresby. & in c. fi. de app. lib. vj. Quod uerum, quando ius cōmune est productum in esse, & per illum est alteri ius quæsitū: ut uoluit Abb. in d. c. cùm dilectus. potest tamen episcopus statuere adiuuando ius commune, scilicet apponendo pœnam, ubi non est apposita, uel aggrauando appositam: ut ibi no. Abb. in c. innotuit. de eo, qui fur. or. recep. Pro quo dicto est gl. in cle. ne Romani. in uerbo, tolli. de elec. & tex. in d. c. innotuit. & in c. ut animarum periculis. de const. lib. vj. Reperio tamen Bald. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. limitantem hoc, quòd ex noua & emergenti causa potest episcopus disponere contra ius commune: argu. l. si hominem. ff. man. Refert & sequitur Abb. in c. fi. de consue. & in c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. & in c. licet. de offic. ordi. & do. Barb. in cap. j. de const. in xlvij. co. facit quod uoluit Abb. in cap. à nobis. de sen. excom. & in c. cùm accessissent. de cōsti. & Fed. de Senis. con. vij. & consil. xxvij.

† Episcopus non potest statuere, quo minus ecclesiarum administratores possint locando facere conditionem ecclesię meliorem. do. Bar. Soc. in con. cclxxij. incip. Non prosequēdo. uer. confirmatur præmissa. in ij. parte.]

Episcopus potest ex causa minuere pœnitentiam iniunctam à papa. gl. fin. xxvj. q. vij. tempora. arg. l. hominem. C. man. uide glo. in c. cùm P. de accus. & in c. ij. de sacril. & Car. in cle. j. §. si qui. de priuil. & omnino per Car. in cle. j. §. j. xij. q. de pœ. & remi. & j. Pœnitētia. quòd potest episcopus minuere, uel mutare iniunctam à sacerdote, non econtrà, nisi in casu necessitatis, uel ex causa.

† Vide Deci. in c. at si clerici. §. de adulterijs. co. iij. in fine, cum princ. seq. de iud.

Episcopus potest conferre beneficia consanguineis, sicut extraneis. Car. in cle. j. §. abbates. j. q. de exces. præla.

Episcopus in aliena diœcesi potest uti potificalibus sine exercitio. gl. & Car. in cle. ij. §. j. vj. q. de priuil. ubi dicit uerū, nisi in his, quæ sapiunt superioritatem: ubi uide.

Episcopus non ligatur constitutionibus suis. Bald. in authen. quibuscunq;. de sac. san. eccl. & in l. digna. de legi. & in l. cùm ipse. de contrahend. empt. Vide Bald. in l. uoluntatis. in lec. antiqua. iiij. col. C. de fideic. & in l. sancimus. §. similis. de Latina lib. tol. & in §. ad hæc. de pa. iur. fir. Item,

Episcopus non potest iniustè priuare clericos beneficijs. not. Car. in cle. j. §. abbates. de exces. præla.

60 Episcopus potest iniuenire sacramenta. Item potest religioso dare licentiam ministrandi. ead. glos. & Car. in cle. j. xx. q. de priuileg.

Episcopus de cōsensu fundatoris ecclesiæ potest in fundatione ecclesiam illam alteri subijcere. no. Card. in cle. ij. in prin. xj. no. de reli. do.

Episcopo non debetur procuratio pro reconciliatione ecclesiæ uiolatæ. Car. in cle. j. xiiij. q. in fi. de celeb. mis. nisi sit consuetum. ibi. q. xv. in fi. sed pro consecratione ecclesiæ, uel altaris sic: ut ibi. quæst. xv.

Episcopus receptans furem incidit in excōmunicationem uigore constitutionis, quòd furans sit excōmunicatus: & hoc indirectè, propter participationē. Bal. in d. §. ad hæc. vj. col. & in d. l. digna. de legi. & Io. An. j. q. Bononiensis episcopus. licet Arch. in c. j. de consti. in vj. dicat eum ligari etiam directè: sed ibi Io. And. reprobat. & Bal. ubi s. Item,

Episcopus faciens contra constitutionem suam imponentem pœnam excōmunicationis, non incurrit pœnam excōmunicationis, secundum Bar. in l. Lucius. §. Titius. ff. de fideic. liber. Host. de sen. excō. §. quid ualeat. & Cy. in d. l. cùm ipse. de contrahen. emp. Sed Cyn. ipse tenet contrarium in auth. quibuscunq;. de sac. sanc. eccl. Ioan. And. in regula, cui licet. in vj. tenet idem. Vide plenè per Io. de Ligna. in trac. de sen. exc. iij. char. uer. sed circa hoc consueuit dubitari.

Episcopus incurrens excommunicationem etiam minorem ex participatione, non potest seipsum absoluere. Bal. in d. l. cùm ipse. de contrahen. emp.

Episcopus potest excommunicare scientes furtum, & non reuelantes, sed non potest excommunicare scientes furtum. Bar. & Bal. in l. in ciuilem. C. de furtis.

Episcopus potest excommunicare extra diœcesim subditum suum. gl. ix. q. ij. episcopum. xj. q. iij. si episcopus. & c. si quis presbyter. & c. si quis uerò. Hosti. in c. j. de rapto. Ioā. de Lig. in tractatu de sen. exc. vij. parte. uer. consequenter queritur, nunquid superior. Inno. in c. fi. de fo. comp. Paul. de Cast. in l. fi. de iuris. om. iud.

Episcopus potest excōmunicare & absoluere subditos. c. cùm in ecclesijs. de ma. & obed. Sed an absoluat extra diœcesim. Car. in cle. j. ij. q. de foro compe. quòd non, nisi de consensu diœcesani.

Episcopus præscribit contra libertatem ecclesię inferioris exemptæ per quadraginta annos, licet non ad præiudiciū ecclesiæ Romanæ. doct. Sicul. & Bald. in cap. ad audientiam. de præscript.

70 Episcopus prælaturam nullo tempore præscribit. Bal. in l. j. C. de emanci. lib.

Episcopus potest iurisdictionem suam totam abdicare à se, & alteri concedere, & ecclesiā, scilicet per sententiam, qua cōuincatur, nō aliter. c. cùm inter. & ibi doc. & Sicu. de re iud.

Episcopus possidens decimas in sua diœcesi, non iuuatur quasi possessione, nisi doceat de titulo, uel priuilegio. c. si ad decimas. de rest. spol. in vj. Bal. in l. uis eius. C. de proba.

Episcopus dicens aliquam ecclesiam, uel personam esse suam, potest conueniri negatoria. Bal. in l. ij. C. de serui. iiij. q.

Episcopus non potest cōferre beneficium ecclesiasticū, quod uacauit in curia Romana. Bar. in l. j. ff. de testa. tu.

Episcopus uiolans interdictum, est ipso iure suspensus ab officio,

ficio,& iurisdictione,nec poteſt excõmunicare, & eius ſententia eſt nulla.cap.tanta.de exc.præla.

Epiſcopus extra diœceſim an utatur proprijs inſignijs, id eſt, mitra & baculo, & pallio, ſi eſt archiepiſcopus. Car. in cle.j. j.q.de fo.compe.quòd non,ſine licentia papæ:poteſt tamen cantare miſſam,& prædicare de conſenſu diœceſani : ut ibi uide Car.in cle.ij.§.pe.de priuil.

Epiſcopus debet inquirere de hæreſi.infrà,uerb.Hæreſis.

Epiſcopus audiens miſſam à malè ordinato, non uidetur cum eo diſpenſare.Car.in cle.fi.§.fi.in fi.de ſen.exc.poſt gl.ibi.

Epiſcopus debet eſſe ſolicitus ad cultum diuinũ. vij. q.j. quia frater.de conſt.ex parte.clem.j.§.j.& ibi Car.de celeb.miſ.

80 Epiſcopus ex poteſtate ſibi à papa conceſſa poteſt concedere indulgentias ad certum numerum.Card. in cle.j.§.fin. pen.q.de reli.& uen.ſan.

Epiſcopus abſoluit excommunicatos in caſu cle.j. de conſan. &affi.ſecundum Car.ibi,pe.q.

Epiſcopus non abſoluit irregulares. Card.in d.cle.j.pe.q.no. in c.iij.de cle.excommu.mini.

Epiſcopus non gaudet priuilegijs à ſe conceſsis. infrà uerbo, Indulgentiæ.

Epiſcopus nõ poteſt pro ſe retinere beneficia uacantia,ſed debet alijs conferre.c.fi.de inſtit.c.relatum.de præben. ſcilicet cum conſenſu capituli,licet ſecus ſit in papa,& legato.c.j.& ij.de offi.leg.in vj.& Lau.in rub.de reb.eccle.non alie. in vj. Sed Bal.in Marg. uerb. epiſcopus.uer.ij. dicit epiſcopũ cõferre ſine conſenſu capituli : ſecus in prælatis inferioribus, ſecundum Inno.in c.cùm ſatis.de of.arch.Item,

Epiſcopus ſolus in eccleſijs minoribus habet ius inſtituendi, & deſtituendi. Inno. in ca.nouit.de his, quæ fi.à prælatis,& Bald. ubi ſuprà.

Epiſcopus promouens ſcienter excõmunicatum ad ordines ſacros, nõ uidetur cum eo diſpenſare. Inno.in c. cùm ſuper, de offi.deleg.& Io.Papi.in Summa,in ſecundo lib.uerſi.nec fuiſſe iudicem competentem.Item,

Epiſcopus ſcienter aliquid faciens,nõ uidetur diſpenſare.Bal. in addi.Spec.de diſpen.§.qualiter. uer.nunquid ſuperior.& in Spe.uer.dicunt autem.& uerſi.nunquid.

† Epiſcopus an poſsit reſtituere poſt diſpoſitionem , item an poſsit reſtituere ad famam, item an poſsit diſpenſare ſine capitulo.Dec.in ca. at ſi clerici. §. de adulterijs. colum. xij. & ſeq.de iud.

Epiſcopus non poteſt inſtituere aliquem in beneficio patronato intra tempora præſentandi, etiamſi patronus nullũ præſentet intra tempus.c.aliud.de iure patro.& domini de Rota in deci.ccclvij.& in deci.cccix. Item , quòd permutatio, tenet Sicul.in c.cùm Bertoldus.de re iud.Et ſi reſtituat,poteſt pręſentans,id eſt,patronus, & pręſentatus petere illum remoueri , etiamſi inſtitutus eſt idoneus , & præſentatus ſit idoneus : aliàs patronus eſſet priuatus iure præſentandi: & epiſcopus poteſt alium inſtituere. Car.no.in cle.j.§. præſentatos.v.no.& in ij.q.de exceſ.præla.

Epiſcopus tenetur confirmare rectorem præſentatum à patronis,ſi reperiat eſſe idoneum.xvj.q.vij.monaſteriũ.& ca. decernimus. & Inno.& doct.in c.cùm Bertoldus.de re iud. Itẽ non poteſt eum repellere pro libito ſuo.Car.in cle.dudum. §.ſi idem.vj.q.de ſepul.per ca. paſtoralis.de iure pat. & cle.j. §.ij.& ibi Car. de exceſ.præla. ubi etiam dicit,quòd tenetur reiecto præſentato de alio beneficio prouidere.

90 Epiſcopus poteſt inſtituere rectorem in beneficio nõ præſentatum à patrono,ſi ad epiſcopum ſit deuolutum ius inſtituendi ex delicto patroni, qui indignum præſentauit, ſecundum Abb.Sicul.in d.c.cùm Bertoldus. de re iud.per c. cùm uos.de offi.ord.uel ex negligentia patroni.ca.j.ij.& iij.& ca. eam.te.de iur.pa. Item,

Epiſcopus poteſt inſtituere rectorem poſt elapſum patronis tempus præſentandi,ſi patronus præſentauit indignum: ut ſuprà proxi.uerſi.niſi tempus ſuperſit patrono iterum præſentãdi: quod poteſt.d.c.cùm uos.per Inno.& Bal. in Marg. uer.Patronus.uer.j.facit c.cùm in cunctis.de elec.uide Angel.in auth.de epiſc.& cleri.§.ſi quis orat.

Epiſcopus habet ſex menſes ad inſtruendũ in beneficio poſt tempus patronis præfixum: quod ſemeſtre currit à die finiti temporis patroni,non à die ſcientiæ epiſcopi pręſentis in diœceſi. Rota in deciſi.cclxvij. quæ incipit, ſi propter.Item habet unicum ſemeſtre epiſcopus ad eligendũ, etiamſi ſit legatus natus.Rota in dec.cccxvj.fuit dubitatũ, &c.in nouis.

Epiſcopus lite pendente de patronatu eccleſiæ poteſt inſtituere rectorem in ea ſine præiudicio obtenturi in cauſa pro alia uice.ca. quoniam.& ca. cùm propter . & ibi doct. de iure patron.

Epiſcopus non confirmans præſentatum à patrono,ſed alium eligens, deponi debet.gl.xxj.q.ij.c.j.xvj.q.vij. decernimus. & debet ei prouidere de alio beneficio. Card.in cle.j.§.præſentatos.iiij.no.de exceſ.præla.

Epiſcopus lite pendente inter ipſum & patronũ eccleſiæ, poteſt interim dare œconomum,qui fructus conſeruet,& recipiat.c.cùm uos.de of.ord.gl.in c.eam te.de iure patro.

Epiſcopus ſolutionem decimarum prohibens tenetur interdicto unde ui,& debet reuocare prohibitionẽ.Inno.in c.querelam.de elec.Flo.in l.ſeruitutes.quemad.ſerui.am.Io.And. in ca. conquerente.de reſt.ſpol.in Nouella.

Epiſcopus non diſpenſat cum corrupta, ut eligatur in abbatiſſam.Car.in cle.ij.§.ſtatuimus.xj.q. de ſtatu mona.

Epiſcopus non ingerit ſe de iuriſdictione prælatorum inferiorum , niſi eis negligentibus. cle.j.§. ne igitur. & ibi Card.de cele.miſ.

Epiſcopi non conferunt beneficia de menſa religioſorum. cle. j.§.præſentatos.& ibi Car.ix.not.de exceſ.præla. & de præben.in vj.c.cùm de beneficio.

100 Epiſcopus habet poteſtatem in beneficijs exemptorũ in caſu cle.j.de ſupplenda neglig. præla. ſecundum Card. ibi: ſed aliàs

Epiſcopus nõ poteſt ſe intromittere in exemptis. Car. ibi.iiij. opp.per c.quod ſicut.eod.tit.de præb.c.cùm ſingula.in fi.in vj.ſed hoc iure antiquo,ſecundum Car.ſ.ubi uide omnino.

† Epiſcopus an poſsit unam eccleſiam ſuæ diœceſis in totum eximere.Dec.conſil.clij.per totum.ubi amplè,quòd ſic,intercedente conſenſu totius capituli: aliàs ſecus.Item,

Epiſcopis ſubſunt omnia beneficia inferiora. xvj. q. viij. omnes.x.q.j.& ij.per totum.Car.ubi ſ.

Epiſcopus dum ſacra miniſtrat, nõ poteſt in ius uocari.in Sp. de reo.uer.item epiſcopus.

† Epiſcopus uſurario licentiam dare non poteſt,ut teſtamentum faciat ad pias cauſas contra formam c. quanquam. de uſuris.li.vj.Franc.Are. in l.ex duob.in §.etiam. in ij.col.uer. confirmatur iſta concluſio.de uul.& pup.]

Epiſcopus poteſt abſoluere excommunicatum proprio motu.Bald.in l.ſi pacto.j.col.C.de pac.ubi dicit uerũ,etiam nemine citato:ſecus tamen, ſi fuit excommunicatus ad inſtantiam alterius.

Epiſcopus poteſt abſoluere ab omni excommunicatione lata à iure,non ſi per ſententiam alterius: quia debet tunc abſoluere excommunicatus,uel eius ſuperior. Hoc uerum,ſi eius copia poteſt haberi, uel niſi in articulo mortis. Cardi.in d. clem.j.§.j.vij.q.& in Spe.tit.ij.§.nunc oſtendendum. uerſic. xxv. Inno.in ca.prudentiam. de offic.deleg.& Bald.in Mar. uerſic. Abſolutio.uerſi.ix. Arch.in c.ij.de ſenten.excommu. in vj.& doct.in c.nuper.eod.tit.in antiq. ubi etiam idem dicitur, niſi ſit abſolutio reſeruata papæ. Vide in ca.tua. & ibi doct.eod.tit.& tenet Card. in clem.j.§.j.iiij.q.& ſeq. de reb. eccleſ.nõ alie.Item poteſt relaxare pœnam conſilij prouincialis:ibi.q.vj.Item abſoluit à pœnis.clem.j.de re. eccleſ.nõ alie.ut ibi per Card.

Epiſcopus perdit ius clerico eccleſiæ exemptæ, ſicut eccleſię, Inno.in c.recipimus.de priuil. Bald. in marga. uer. eccleſia. uerſic.xj.

Epiſcopus non poteſt concedere licentiam celebrandi diuina in loco interdicto. gloſ. & doct.in c. ad hæc. de appel.Imò ſi uiolat interdictum,eſt ipſo iure ſuſpenſus ab officio:nec poteſt excommunicare.ca.tanta.de exceſ.præla.

Epiſcopus poteſt ſibi celebrari facere diuina tempore interdicti.ca.quoniam epiſcopus.& ibi Ioan.And.in Nouel.de priuil. Item,

Epiſcopus poteſt tempore interdicti celebrare diuina ianuis clauſis , niſi ipſe fuerit cauſa interdicti. ca. quod nonnullis. de priuileg.

110 Epiſcopus poteſt tempore interdicti conficere chriſma die cœnæ.

cœnæ.c.quoniam.de sent.excom.in vj. Sed an possit facere benedictionem.suprà eod. uer.xxvij.

Episcopus solus sine capitulo non potest in ecclesia nouam di gnitatē creare. Comp.Innoc.& Hosti.in c.cùm accessissent. de consue.nisi de mandato papæ. Bal. in c.cùm olim.eo.tit.

† Episcopi & capituli potestas in augēdo, seu creando nouas præbendas, uel dignitates, qualis esse debeat. Feli.in c.cùm accessissent.circa medium.iiij.col.de const.]

Episcopo subsunt monasteria diœcesis, quo ad legem iurisdictionalem, id est, quo ad canonicam subiectionem, obedientiam, reuerentiam, institutionem, correctionē, reformationem, iurisdictionem, pœnitētiam, & omnium sacramentorum collationem.c. cōquerente.uer.nos autem.de offi.ord. c.dilectus.eod.ti.xv.q.j.peruenit.& c.interdicimus.xviij.q. ij.hoc tantum.& per totum.xij.di.de his.c.cùm personæ.de priui. Item quo ad uisitationem. xviij. q.ij. monasteria.Itē quo ad decimas non soluendas monachis sine consensu episcopi,& quo ad ecclesias eis non dandas.xvj.q.vij.decimas. Item quo ad translationem monasterij de loco ad locum. xvj.q.ult.si quis uult.Item,

Episcopo subsunt ecclesiæ, & capellæ monasteriorum.50.dist. accedens.xviij.q.ij.hoc tantum.xvj.q.j.interdicimus.

Episcopus habet de iure cōmuni fundatam intentionem curam subiectionem omnium ecclesiarum, & beneficiorum in sua diœcesi existentium. Dec.latè consil.cxxj.in princ.& consil.clij.in prin.

Episcopus potest corrigere monachos delinquentes, abbate negligente, non aliàs.c.quāto. de offi.ord.c.j. de statu mon. nisi ex consuetudine.c.non est.de consue.in vj.

Episcopus sine capitulo non potest cōferre beneficia.c. ea noscitur.de his,quæ fi.à præla.& ibi per.doct.nec ordinare clericos.xxiiij.dist.episcopus sine.

Episcopus an possit inferioribus concedere potestatem conferendi beneficia.Inno.in ca. constitutus.de concess. præbē.

Episcopus cōfert beneficia, etiam præsente legato, & exercet iurisdictionem contentiosam,quam solus papa præsens potest lædere,non legatus. Car.in cle.j.v.no.ut lite pen.

Episcopus confert beneficia etiam filio legitimo, uel nepoti, Abb.post gl.in c.quia clerici.de iure patro

Episcopus non impedit se de exemptis.c.graue.de offi.ord.

120 Episcopus an habeat potestatem in hospitalibus, sicut in ecclesijs,& an procurationem ab eis uisitatis. Card.in cle.ij. in prin.q.xij.de rel.do.& in q.xiiij. ubi plenè.

Episcopi licentia requiritur in fundatione monasterij.xviij.q. ij.quidam.& §.monasterium.c.de monachis.& c.seq.de cōse.dist.ij.nemo. Quod uerum est: quando de nouo construitur, non quando reparatur. glo. in d.c. de monachis. xvj. q. ult.si quis.de Iudæis.c.Iudæi.

Episcopo nō subsunt monasteria, quo ad legem diœcesanam, uidelicet quo ad exactionem cathedraticam, quo ad tertiā, uel quartam decimarum, & quo ad hospitium. xvj.q.j. pro utilitate.x.q.iij.inter cætera.secus in capellis monachorū.c. conquerente.de offi.ord.xv.q.iij.statuendū.nisi monasteria sint exempta cum capellis.gl.or.in d.c.dilectus. de offi. ord.

Episcopo debentur seruitia antiqua à monasterijs.xviij.q.ult. seruitium.Item & census ordinatus. xviij.q.ij. Eleutherius. gl.or.x.q.j.in prin.

Episcopus reuocare nō potest,quæ concessit monasterio. xij. q.ult.quia Ioannes. secus in cura cōcessa monacho. Bald.in Mar.uerb. Episcopus.uersi.xxiij.

Episcopo si non uelit subesse abbas,non debet habere iura episcopalia ab eo, uel alio.xviij.q.ij.abbatibus.

Episcopus non potest in monasterio publicè missam celebrare,nisi de licentia abbatis.xviij.q.ij. abbas.& seq. & c.luminosa.vij.q.j.pōtifices.uide gl.& Car.in cle.ij.§.j. de priuil. ꝙ potest in loco exempto celebrare in pōtificalibus: & an extra suam diœcesim, uide ibi per gl.non potest tamen coram se facere celebrari in pontificalibus in loco exempto. glos. & Card.ibi.q.vij.

Episcopus ubi utatur pontificalibus.Car.ubi suprà.viij.q.

Episcopi licentia requiritur, quādo abbas uult monasterium linquere.xviij.q.ij.abbas.uel quando alius prælatus prælaturam suam.de renun.c.admonet. xvj.quæst. fi.ca.fi. lxxj.d. cap.j.& ij.

† Episcopus an possit deputare monachum in suum cubicularium uel camerarium, inuito abbate.Fel.in ca.cùm I.& A. de re iud.circa fi.in uersi.ult.dum.]

Episcopi excōmunicatio, etiam iniusta, timenda est.xj. q.iij. sententia.&c.episcopus.§.si ergo.& §.cùm autem.& c. quibus episcopi.de sen.excom. gl.ord.de offi.ord.in vj.c.j. & in c.j.quod metus causa.Bal.in addi. Spec. de app.uer.si appellans. Quod uerum,nisi contineat errorē intolerabilem.glo. in d.c.sententia. per c.per tuas. de sen.excom. Item nisi lata sit pro indebitis exactionibus.d.gl.per c.cùm ad quorundā. de exces.præla.Sed

130 Episcopus non debet ex causa leui, uel iniusta excommunicare sacerdotes: aliàs debet suspendi per episcopus uicinos usq; ad synodum.xj.q.iij.episcopi.si sacerdotali.Item,

Episcopus alium iniustè excōmunicans, uidetur seipsum excōmunicare.xxiiij.q.iij.comparauimus.Item,

Episcopus iniustè excōmunicans qua pœna puniatur. xxiiij. q. iij. de illicita. c. episcopi si sacerdotali. xj. q.iij.quia debet abstinere à communione, quamdiu uideatur superiori.d.c. de illicita.hodie debet arceri ab ingressu ecclesiæ.c.sacro.de sen.excom.& ſ. Excommunicatio.uer.xvj.

Episcopus non nisi generali uicario suo potest dare licentiam conferendi beneficia uacatura.ſ.uerb.Licentia.uersic.lxxij. & Old.consil.lxxvij.

Episcopus an possit in totum eximere ecclesiam, quando de cōsuetudine requiritur sciētia superioris. Old.in cōs.clxxij.

Episcopus supplet negligentiam fundatoris, secundum Card. in cle.ij.§.j.de reli.do.

Episcopi licētia requiritur, ut clericus forensis celebret in sua diœcesi.xvj.q.j.cunctis.& ibi per gl.uide vij.q.j. episcopi.& ca.nullus primas.ix.q.ij.nisi priuatim:ut c.fi. de cleric.pere. secundum d.glo.

Episcopus promouens indignum scienter,uel ei conferens beneficiū, peccat mortaliter. Card.in cle.j.x.q. de æta. & qua. ubi etiam dicit eum teneri ad interesse ecclesiæ, cui prouidet de indigno.quod nota.

Episcopus non potest ecclesiam dare loco inopi.suprà,Ecclesia.uersic.vij.

Episcopus non potest sine consensu capituli transferre ius ecclesiasticum.Car.in cle.ij.in princ.de reb.eccle.non ali. ij.q.

140 Episcopus sine consensu capituli non potest conferre ecclesias, etiam de consuetudine, nisi sit tanti temporis,quod non sit memoria in contrarium. Car. in cle.ij.in prin.q. viij. de reb.eccle.non alie.ubi idem dicit de alienatione.

Episcopus an possit diuidere parochiam. infrà, uerbo, Parochia.uersic.xiij.

Episcopus admittens in sua diœcesi clericum peregrinū, non habentem literas testimoniales,punitur.xxj.q.ij.c.j.cum gl.

Episcopi consensus requiritur, quando archidiaconus,uel archipresbyter,uel decanus confert alicui curam animarum, uel præbendas ecclesiæ. xvj. quæst. vij. nullus. & ibi glos. ordi. quia

Episcopus debet conferre prębendas, & curam animarum,secundum dictam gl.& c.inuentum.ea.q.& j.q.iij.c.iij.x.q.j.c. ij.& ca.regenda.xij.q.j.præcipimus.& c.uendentes. xij.q.ij. quisquis.

Episcopus unam ecclesiam potest alteri subijcere. de excess. præla.c.sicut.& glos.xviij.q.ij.abbas.& glos.xij.q.ij. Apostolicos. Item,

Episcopus potest unire ecclesias diœcesis suę.c.sicut.de excęs. præla. Sed

Episcopus non potest res unius ecclesiæ dare alteri.c.j.de reb. eccle.non ali.

Episcopus diœcesanus potest, & debet consecrare ecclesiā in sua diœcesi subditam, & sitam, etiam ab alio episcopo constructam,& similiter unio,& institutio.glo.in c.sicut.de excess.præla.per c.si quis episcoporum.xvj.q.v.

Episcopus potest locare laico cōmoditatem decimarum.glos. j.q.iij.peruenit.Bal.& Imol.in l.usufructu.sol.ma.no. in c.ij. de loca.& c.causam.de præscri.ca.ij.c.quāuis. & c. prohibemus.de decimis.& ſ.uerbo, Decimæ.uersi.lxxij.& seq.

150 Episcopus potest cōcedere decimas pauperi in alimoniā. x.q.j.ca.pe.& fi.doct.in c.causam.de præscrip.

Episcopo debetur quarta pars de decimis.ca. iiij. de præscrip.

Episcopus

Episcopus dum celebrat, si cadit ex morbo, potest alius pro eo missam cœptam perficere. vij. q. j. c. pe. & fin. c. illud. & c. nihil. xxv. dist. ca. j.

Episcopus sine causa non potest dimittere missam inchoatam imperfectã, sed ex causa sic, ut quia cadit ex morbo, uel quia uideat puerum morientem sine baptismo: aliàs est excõmunicatus. vij. q. j. cap. nihil. de conse. dist. j. c. nullus episcopus. cum glos.

Episcopus non potest celebrare missam sine præsentia, saltem trium diaconorum, & aliorum presbyterorum, & ministrorum. de conse. dist. j. episcopus Deo. & c. iubemus.

Episcopus metropolitanus dicitur superior, & ordinarius in prouincia. viij. q. vij. per singulas.

† Sing. Episcopus ex causa superueniente nouiter potest statuere contra ius canonicum. Ita dicit Bal. in l. omnes populi. in iij. col. uersi. sed hîc dubitabatur, an episcopi. ff. de iusti. & iure. Istud dictum Bal. pro ualde no. & sing. sequitur And. Barb. in consil. xxxvj. in xvj. col. uer. & ideo sing. dicit Bald. in ij. uol. & similiter sequitur do. Ias. dicens esse ualde singulare in d. l. omnes populi. in j. lec. in ult. col. uer. item conclu dit Bartol. *

Episcopi inferior potest præscribere sibi ius interdicendi, excõmunicandi & absoluendi in ecclesia seculari, & quo ad clericos sibi non subditos. c. cùm olim. & ibi doct. & Sicul. Adde Abb. in c. quanto. de consue. quòd non acquirit ex cõsuetudine ea, quæ sunt ordinis episcopalis.

Episcopus potest habere ius patronatus in aliena diœcesi, & sibi præsentare etiam forensem idoneum. per Abb. in c. significasti. de iure patro.

Episcopo est reseruata potestas dispensandi malè ablata incerta. ĩ. uerb. Episcopus execu. uersi. xxx.

Episcopus potest denunciare excõmunicatum laicum clerici offensorem, donec satisfaciat clerico de iniuria. infrà, Excõmunicatus denunciatur. uersic. ij.

160 Episcopus metropolitanus non potest inconsulto episcopo suffraganeo intromittere se de causis subditorum eius. ix. q. iij. conquestus. nisi in casibus exceptis. ca. pastoralis. de offic. ord.

Episcopi possunt corrigere metropolitanum suum. ix. q. iij. sal uo. xiij. dist. Solonitanæ. xj. q. vij. præsumunt, scilicet cum charitate: ut ibi, & glos. in c. si autem. ix. q. iij.

Episcopo recusante ordinare clericũ, potest metropolitanus ordinare. ix. q. iij. cùm scimus.

Episcopus metropolitanus non potest absoluere excõmunicatum à suo episcopo suffraganeo. ix. q. iij. nullus primas. cũ gl. nisi eo recusante. ca. qua fronte. de app. uide in c. uenerabilibus. de senten. excom. in vj.

Episcopus potest absoluere excõmunicatum ab archidiaco. gl. in d. c. nullus primas. uide gl. xxv. dist. perlectis.

Episcopi suffraganei subsunt metropolitano, etiam quo ad ordinem psallendi, & cantandi in ecclesia. xxij. dist. de his.

Episcopi suffraganei nõ possunt à populis erigere aliquid præter solitum, nec à presbyteris parochialibus. x. q. iij. quia cognouimus. c. cauendum. & c. inter cætera. & c. relatum.

Episcopo cogitur subditus parére, cogente metropolita no, qui eum absoluerit. ca. ad reprimendam. de offi. ord.

Episcopi sententiam notoriè iniustam potest metropolitanus corrigere. c. solicitudinem. de app.

Episcopus potest eximi à iurisdictione metropolitani per papam. xij. quæst. j.

170 Episcopus potest sine cõsensu metropolitani ordinare clericos suæ diœcesis, & de causis cognoscere. ix. q. iij. per singulas. lo secundo. Item potest subditos anathematizare. gl. ibi. licet olim secus. x. q. iij. nemo episcoporum.

Episcopus debet ordinare ecclesias sibi subditas. lxxij. dist. sanctorum. glo. & doct. in c. sicut. de exces. præla. Quod uerum, etiamsi fundator laicus contrarium disposuerit. x. q. j. ca. j. ij. iij. & iiij.

Episcopus excommunicatus potest conferre sacros ordines, licet sit extra gremium ecclesiæ, sicut & hæreticus. ix. q. j. ab excommunicatis. & c. ordinationes.

Episcopus quibus causis possit dispensare: uide plenè in Spe. de dispen. §. nunc de episcoporum. per totum. & dixi plenè in tractatu de Episcopo, iiij. lib. ij. parte. penul. q. Item in uotis ultramarinis. ca. j. & c. ex multa. de uoto. Car. in cle. ij. §. j. de pœniten. & remis.

Episcopus in quibus possit dispensare, & circa quas personas. Decius latè in c. at si clerici. §. de adulterijs. extrà, de iud. ubi ponit de incestu, de adulterio, de sortilegio, in eo qui in sacris contraxit matrimonium, & in alijs pluribus.

Episcopus dispẽsat cum illegitimo ad ordines minores, & ad beneficia sine cura: in alijs requiritur dispensatio papæ. c. j. de filijs presby. in vj.

Episcopus dispensat cũ studente assecuto ecclesiam parochialem, ut intra septennium non teneatur promoueri ad sacerdotiũ. c. ex eo. cum gl. de elect. in vj. nec potest reuocare dispensationem, nisi ex causa, ut ibi per gl.

Episcopus dispensat circa canones pœnitentiales, & illos potest pro suo arbitrio moderari. Decius post glo. & Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. col. iij. extrà, de iudic.

Episcoporũ priuilegia posui plenè s̃. d. tractatu, ea. j. par. ult. q.

Episcopus circa personas quam potestatem habeat, dicemus ĩ. eod.

Episcopus debet esse solicitus in puniendis delictis enormibus. de pœnis. quod in dubijs. cle. j. & ibi Card. de offic. ord. & in viij. notab.

Episcopus negligens in puniẽdis criminibus uidetur promittere impunitatem. clem. j. de celebrati. mis. Car. ubi s̃. & peccat mortaliter. d. cle. j. de offi. ord. & ibi Card. ix. no. & debet punire clericos delinquentes in diœcesi, etiam forenses, ut ibi, in viij. nor. quia eius officiũ est corrigere. ut ibi. in xj. not.

Episcopo si est commissa correctio, an superior possit procedere. Car. in cle. j. iiij. q. de offi. ordi.

Episcopus non intromittit se de iurisdictione prælatorum minorum. Car. post gl. in cle. ij. §. j. de reli. domibus.

Episcopus non potest punire religiosos non seruantes interdicta ecclesiastica. Car. in cle. j. in prin. ix. q. de sen. excom.

Episcopo mandanti seruari interdictum, debet potius obediri, quàm capitulo mandanti contrarium. Car. ubi s̃. xviij. q.

Episcopus concedens licentiam studendi clericis precio, peccat mortaliter, sed non dicitur committere simoniam, licet turpe sit lucrum. Car. in cle. j. §. qui autem. de statu mona.

Episcopi soli exequuntur canones circa correctionem clericorum. cle. j. & ibi Car. de ui. & hon. cle.

10 Episcopus repetit suos clericos detentos per alium. c. dilectis. de app. & c. si iudex laicus. & ibi. gl. de sen. excom. in vj. Quod uerũ, etiam inuitos. Bal. & Pet. de Sun. in l. j. ff. de rei uendi. & Bar. in l. præcepit. de cano. præstan. lib. x. Item nisi sint facti monachi. xix. q. j. c. j. xix. q. ij. c. j.

Episcopus potest clericũ carcerare. Bal. in auth. causa, quæ. de epi. & cle. nisi uelit fideiubere. c. si clericus. de sen. excom. gl. † in c. si episcopus. de offic. ord. in vj. † Et quæ requirantur ad ad hoc, ut possit capere, & incarcerare clericũ, uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. ccxxv. in litera C. & D. in iiij. parte. ubi etiam quòd ad eum pertinet corrigere excessus.]

Episcopus habet merum imperiũ. Auth. causa, quæ. & ibi Bal. de epi. & cle. & punit fraudes artium. Io. An. in c. j. de empt. & uen. & ibi Abbas.

Episcopus non fit irregularis, si clericus moriatur in carcere. Bal. in l. j. C. qui ad lib. perue. non po. & in l. pe. ad leg. Aquil. nisi posuerit eum in loco arcto, in quo de facili potuit mori.

Episcopus nõ potest inijcere manus contra clericum. lxxxvj. dist. non liceat. sed neq; de epis. & cle. & gl. in c. cum episcopus, de offic. ord. in vj. si habeat alium, per quem faciat capi, uel uerberari: aliàs sic. gl. in d. c. non liceat.

Episcopus potest citare suum subditum repertum in curia papæ. Abb. in c. meminimus. de appel. Quod uerum, etiam realiter faciendo eum capi, secundo doct. Bal. & Phil. ibi. Item uerum etiam extra Romam, ubicunq; sit papa, per capitulum secundum de appel. in vj. Philip. ubi suprà. Innoc. in c. ego. de iureiur.

Episcopus potest ordinare clericum suum etiam in curia papæ. Abb. antiq. in c. in omnibus. de app. Bal. in Marg. uer. episcopus. uersi. pen. Sed an cogat eum ordinari ab alio episcopo. Car. in cle. j. vj. q. de fo. compe.

Episcopus sine capitulo non potest corrigere clericos suos. c. nouit. de his, quæ fi. à præla. c. j. de exces. præla. nisi consuetudo sit in contrarium. & ibi, & c. non est. de consue. in vj. & tex.

tex. & gl. ord. in c. irrefragabili. de offi. ordi.

Episcopus potest corrigere etiam monachos de cõsuetudine. c. non est. de consuet. in vj.

Episcopus non potest sine capitulo causas diffinire. xv. q. vij. episcopus.

20 Episcopus, qui non potest corrigere clericũ, non potest corrigere populum. viij. q. j. quid autem.

Episcopus potest inuestire sine capitulo. Bal. in l. pe. ad Treb. & in Mar. uer. prælatus. uer. fi.

Episcopus sine capitulo quid possit facere. not. lxxv. distin. si quis. xij. q. ij. sine. c. alienationes. & c. nos. xv. q. ij. episcopus. & c. nullus. & in tit. de his, quæ fi. à præla. sed in quibus casibus requirat consensum capituli, uide Abb. in c. j. & in c. nouit. eod. tit.

† Episcopus an possit dispensare contra constitutionem concilij, uide Dec. quòd non, in ca. at si clerici. §. de adulterijs. col. iiij. de iud. cum prin. seq. & col. vij. uersi. quartò fallit. ubi dicit, quòd etiam legatus de latere non potest, nisi ex causa magna. uide ibi latè.

† Episcopus an dispensare possit cum muliere notoriè corrupta, & per matrimonium, ut inter uirgines consecretur. Felin. in c. at si clerici. §. de adulterijs. in fi. ult. col. in fin. in uer. item not. de iud.]

Episcopus cum infami dispensat. gl. 50. dist. domino sancto. ij. q. ij. §. hic autem. gl. xv. q. viij. hi, qui. in Spec. de sen. præla. §. id autem. Io. de Imol. in c. cùm te. de re iud. Quod est uerum accessoriè, secundum Abb. Sicu. ibi. † In d. c. cùm te. in prin.

† vij. col.] † Vide Deci. in cap. at si clerici. §. de adulterijs. col. xiij. uersi. successiuè. extrà, de iud.

Episcopus dispensans cum adultero, uidetur etiam infamiam

† remittere. c. at si clerici. §. in adulterijs. de iudi. † Et ibi uide Felin. in princ.]

Episcopo repetenti hominem tanquã clericũ, creditur de clericatu. per Bal. in l. si qua per calumniam. C. de epi. & cle.

† Episcopus an cum incestuoso dispensare possit. & in c. at si clerici. de adulterijs. in iij. colum. in medio. in uersic. episcopus. de iud.]

Episcopus debet cognoscere de quæstione clericatus incidenti coram iudice seculari. Bald. in l. si qua per calumniam. de epi. & cleri. & no. in ca. si iudex. de sen. excom. in vj.

Episcopus non potest imponere clericis onera insolita. cle. ij. & ibi Cardi. de censi.

Episcopi officium est, punire transgressorem canonum. clem. ij. §. locorum. & ibi Card. de pœnis. xviij. dist. per totum. de æta. & qua. cle. j.

Episcopi nihil possunt contra priuilegiatos. cle. j. §. nonnulli. & ibi Car. de exces. præla.

Episcopus debet charitatiuè tractare subditos. Cardi. in cle. j. ad fi. & ibi no. de exces. præla.

30 Episcopus an procedat contra monachos retinentes quartam ecclesijs parochialibus. Car. in cle. j. iij. q. de offi. ord.

Episcopus potest mittere clericum in exiliũ. de iud. c. cùm nõ ab homine. de iur. calu. c. j. in fi. 50. dist. accedens. de pœnis. in vj. c. felicis. Car. in cle. j. pen. q. de offi. ord. Item,

Episcopus potest subijcere clericos uerberib. Card. ubi suprà, xxiij. q. v. circuncelliones. de pœnis. licet. xlv. dist. cùm beatus. xxiij. q. v. si quos. v. q. j. c. j.

Episcopus non potest corrigere clericos subiectos exemptis. xvj. q. ij. c. j. Car. in cle. j. §. j. de exces. præla.

Episcopus capiens exemptos, est excommunicatus. de sentẽ. excom. in vj. c. si clericos. & Car. ubi s.

Episcopus præcipere potest subditis sub uirtute obedientiæ. Car. in cle. ij. §. deniq;. vj. q. de re iud.

Episcopus succedit in gubernio scholarũ collegij, mortuo rectore collegij testamentario. Pau. de Cast. in consi. cxliij.

Episcopus agit pro iniuria illata suo clerico, uel uicario. Inno. & doct. in c. dilectis. de appel. c. contingit. de senten. excom. Ioan. And. in c. ad Apostolicæ. de re iud. in vj. in Nouella. & Bald. in Mar. uerb. Clericus. uersic. xj. Quod uerum est, si iniuria fuit facta in contumeliam episcopi, aliàs non. Bar. in l.

† j. §. fi. ff. de iniurijs. ubi etiam per Alex. † Et per Feli. in d. ca. contingit.]

Episcopus potest remittere iniuriam illatam clerico, scilicet cum consensu capituli. Bal. in l. præses. C. de transact.

Episcopus non remittit sine capitulo, etiam sibi illatam iniuriam. c. non dubium. de sen. excom. nec illatam sibi, & capitulo. Io. And. in Nouel. in c. cùm cõsideres. Bal. in c. j. vj. col. qui feu. da. pos. sed illatam ecclesię sic, quatenus suã propriã concernit. Inno. in c. olim. de iniur. & dam. da. Card. in cle. j. de fo. compe. in vj. no. dicit eum posse remittere iniuriã sibi factam, quatenus concernit personam suam, non quatenus ecclesiam: & quòd potest punire iniuriantem, quatenus cõcernit ecclesiam, nõ personam. & ibi gl. & j. uerb. Pax à qui-

† bus. uer. xxij. † Et per Feli. in c. contingit. de sen. excom.]

40 Episcopus potest sequestrare cadauer usurarij, donec caueatur de usuris restituendis. Ang. in auth. ut defun. nõ iniur. à credi. colla. v.

Episcopus potest punire clericum forensem pro delicto cõmisso in sua diœcesi. Bal. in auth. qua in prouincia. C. ubi de criagi oportet. in c. Romana. §. contrahentes. de fo. compe. in vj. cum gl. ca. j. de rapto. c. postulasti. de fo. comp. Item Card. in cle. j. de offi. ord.

Episcopus potest condemnare clericum delinquentem in sua diœcesi, licet sit forensis, sed executio pertinet ad episcopũ, in cuius diœcesi beneficiũ habeat. d. c. postulasti. & ibi doct. & Imol. de fo. compe.

Episcopus exequitur sententiam latam per laicum iudicẽ contra clericum reconuentum, uidelicet ad literas iudicis laici. Ioan. de Imo. in d. c. postulasti. de foro compe. & ibi Abbas, & Ioan. And. in c. j. de mut. pet.

Episcopus debet potius uerberaliter, quàm realiter corrigere clericos. xlv. dist. in summa. c. j. ij. & iij. & ca. episcopum.

Episcopus non debet incipere à correctione. lxxxvj. distin. si quid uerò.

Episcopus potest excommunicare subditum alterius episcopi ob prędam factam in sua diœcesi, uel alibi, si in suam diœcesim sit portata per eum. vj. q. iij. c. fi. c. j. de rapto.

Episcopus potest punire exemptum in sua diœcesi delinquentem. d. c. Romana. §. contrahentes. de foro compe. in vj. ca. j. iij. q. vj. de hære. c. ad abolendam. de priuile. tuarum. in fi. xj. q. iij. priuilegium. Vide omnino per glos. vj. quæst. iij. c. fi. & Card. plenè in clem. j. iij. quæst. de offic. ord. & glos. & Card. in cle. j. de ui. & ho. cle. quòd potest punire exemptum in loco non exempto.

Episcopus non potest punire exemptos, sibi resistentes, sed recurrat ad superiorem, ut eos cogat ad parendum. Car. in cle. ij. §. fi. in fi. de priuileg.

Episcopus ponens clericum in gabbia, uel durissimo carcere, est homicida, & irregularis. Laud. & Cardi. in cle. j. vij. q. de pœni. & remis.

Episcopus solus sine capitulo potest requirere clericũ absentẽ ad residendum, & eum spoliare. s. Clericus absens. uer. v.

Episcopus non potest facere exactiones insolitas à clero. cle. j. §. j. & ibi Car. de exces. præla. & ibi glos.

Episcopus non potest imponere nouum censum pro ipso, sed pro alijs sic. Car. in d. §. j. not. post glos. de exces. præla. per c. cùm clerici. eod. tit.

Episcopus debet parere sentẽtijs executorijs Apostolicis etiã iniustis, non autem debet earũ executioni assistere, sed ipse debet exequi. de offic. dele. si quando. & c. pastoralis. §. quia uerò. & Card. in cle. j. x. not. de exces. præla.

Episcopus negligens in corrigendo peccat, & punitur. not. in cle. j. & ibi Car. de ui. & ho. clericorum.

Episcopus debet tueri implorantes auxilium suum, & ecclesiæ, scilicet uiduas & pupillos. lxxxvij. dist. ca. j. 88. dist. c. j.

Episcopus non per se, sed per alium debet agere curam orphanorum & uiduarũ. lxxxviij. dist. episcopus gubernationẽ.

Episcopus debet refutare bona opprimentium pupillos & uiduas. xc. dist. eorum.

Episcopus potest corrigere monachos. s. uerbo, Episcopus in spiritualibus. uersic. cviij.

Episcopus non potest transigere de clerico suo uel conuerso, sine decreto. Bal. in l. si hæredes. C. de test. manu.

60 Episcopus non potest dare in obsides clericos suos, nisi cũ authoritate papæ. c. ex rescripto. de iureiur. xxviij. q. viij. c. & pridem. cum glos.

Episcopus an clericis secularibus uel religiosis duriorem, uel strictionẽ uitã indicere possit: uide Fel. in c. iij. in prin. de ap-

Episcopus

Episcopus circa res, & bona ecclesię, quam potestatem habeat, dicetur ĩ.eod.

Episcopus cum familia sua debet ali de bonis ecclesiæ. xij.q.j. illi autem, qui.xvj.q.j.quoniam quicquid. j. q.ij.clericos.& c.pastor.in Spe.qui fil.sint le.uer.econtrà. Quod uerum est, si bona patrimonialia sibi non sufficiant: aliàs debet de illis uiuere.dicto cap.pastor.

Episcopus non lucratur fructus beneficij, nisi quatenus sufficiant pro eius uictu. Bal. in auth. excipitur.de bo.quæ libe. xliiij.dist.in prin.uer.sacerdos.

Episcopus cõputat fructus cum sumptibus factis in rebus ecclesiæ.Bal.in d.auth.excipitur.in fi.

Episcopus debet superfluos fructus à uictu pauperibus erogare.xxij.q.iiij.sicut non sunt.uide Io.And.in c.ij.de præscrip. & in c.ij.de dona.

Episcopus debet prouidere generaliter pauperibus, & infirmis.lxxxij.dist.c.j.in prin. & lxxxviij.dist.c.j. & ij.nõ ei, qui potest laborare.v.q.v.non omnis.

Episcopus qui patitur pauperem esurire, dicitur homicida. lxxxiij.dist.c.j.in prin.l.necare.& ibi Bart.de lib.agno.

Episcopus debet dare pauperibus, non uni tantùm, lxxxvj.di. §. in ipsa.

Episcopus non dicitur, qui pauperibus non subuenit. lxvj.di. c. fratrem.

10 Episcopus debet potius prouidere pauperibus, quàm parẽtibus.xij.q.ij.gloria.

Episcopus non debet de bonis ecclesiæ dare uenatoribus, histrionibus & cantatoribus. lxxxvj.dist.donare.cum gl. & c. cum uenatoribus.

Episcopus an possit præiudicare ecclesiæ. Bar.& Bal.in l.iubemus.in fi.C.de sac.san.eccle.gl.& Bar.in l. si quis in tantam. C.unde ui.& in l.meminerint. eod. tit. per Bal.quem etiam uide in c.firmiter. in fi.de prohi. feu.ali.per Freder.ubi dicit in acquirendis feudis præiudicare ecclesiæ per episcopum, maximè in pœnis quærendis, nisi uertatur magnum præiudiciũ ecclesiæ.& adde s̃.uerbo, Delictum.uer.lj.& seq.

† Episcopus uel prælatus uolens alienare bona ecclesiæ, etiã ex causa remunerationis, illud nõ potest facere, nisi obseruata solennitate.ca.j.extrà, de his, quæ fiunt à præla. sine consen.cap.& ibi Pan.& in c.nouit.eo.ti.& in c.nulli.de reb.eccles.non alien.& in auth. hoc ius porrectum.& ibi Bal.C.de sac.san.eccles.

† Episcopi cõsensus, ubi ecclesia grauatur enormiter propter eius pręiudicium, & successorum, non debet attendi. domi. Barth.Soc.in consil.cclx.incip.In causa Manutensis.uersic. ex quibus infero.in ij.parte.]

Episcopus nõ potest impedire de fructibus religiosorum, etiã subiectorum.not.Card.in cle.j.§.præsentatos.xj.not.de exces.præla.

Episcopus inuadens cũ armis bona religiosorum, tenetur de ui publica & interdicto. gl.& Card.in d.§. præsentatos.xiij. not.nec debet ea deluere. ibidem.

Episcopus an donet mensæ suæ, &c. s̃.§.proximo.

Episcopus potest donare capitulo rẽ mensæ: ut plenè per Car. in cle.j.§.j.vj.q.de reb.eccle.non alie.

Episcopus non habet ius in bonis hospitalis ædificati per aliquem ante hæresim, postea confiscatis ob hæresim, si ea inquisitores præscripserunt. Car.in cle.j.§.sanè.de hæret.

Episcopus potest cogere diuites ad alendum pauperes, scilicet per denunciationem ecclesiæ factam, non eos cogendo ad instantiam pauperis petentis sibi dari. gl. xlvij. dist.sicut hi.j.q.vij.exigunt.in gl.xij.q.ij. dulcissimus.in Sp.de instru. edi.§.nunc uerò aliqua.uer.lxiiij.

Episcopus debet in iure suæ ecclesiæ conseruare omnia, quæ fuerint de bonis ecclesiæ, uel fructibus, uel agris eius, uel de oblationibus.xij.quæst.j.episcopi.de rebus. §. si ergo. uide Arch.Ioan. And.& doct. in ca. statutum.§.assessorem.de rescript.in vj.

20 Episcopus potest testari de fructibus ecclesiæ, & eos relinquere seruitoribus pro mercede, sed non coniunctis, etiam pro benemeritis.in Spe.de sta.mo.uersi.lviij.sed coniunctis pauperib. dare potest liberè. Abbas antiq.in c.ad exhibẽdũ. de coha.cle.& muli.& Bal.in Marg.uerb. Clericus.uer. xvj. x.q.ij. episcopus. xij.q.j.ex his. non diuitibus, quibus dare præsumitur ex instinctu carnis.gl.ibi.& Bar.in l.tutor petitus.§.j.de excusat. tut.

Episcopus non potest testari, scilicet de bonis ecclesiæ.c.cùm in officijs.& ibi doct.& gl.& Io.And.de test.xij.q.j. sint manifestæ.xij.q.v.nulli dubium.c.obitum.& c.fixum.ubi dicitur uerum de acquisitis post acquisitam ecclesiam. Vide in Spe.de sta.mon.uersi.xxiij.& in auth.de eccles.tit.§.interdicimus.in auth.licẽtiã.de epi.& cle.& ibi doct.in c.quia nos. de testa.xij.q.iij.quicũq;.in c.ij.& ibi gl.ord.de succes.ab intest.& c.j.eod.tit.& c.j.de pec.cle.sed de fructibus sic.s̃.proxi.uer.& in c.relatũ.el ij.de testa. xij. q. ij.hæc huius placiti. c.charitatẽ.& c.quicunq; suffragio.de sac.san.eccles.l. iubemus nulli.& l.uicissitudinem.

Episcopus cùm acquirat ecclesiæ, nõ potest alteri dare, & datum successor aufert.in Spe.de pecu.cle.in prin.

Episcopi bona præsumuntur esse ecclesiæ, nisi contrariũ probetur. Arch.in d.c.statutum.§.assessorem. de rescript. in vj. Inno.in c.cùm in officij. de test.c.j.ij.& iij.de pecu.cle. Host. in Summa, eod.tit.§.fi.Bald. in l. si quis presbyter.de epi.& cle.in auth. licentiam.eod.tit.& gl.in l.etiam. de dona.inter uirum & uxo.in Sp.de testa.mo.uer.lviij.xij.q.iiij.ca.j. Bar. in l.facultas.C.de iur.fis. lib.x. Bald.in c.j. de lit.inter do. & feu.nisi sint acquisita ex opera sua. Inno.ubi s̃. Item etiamsi sunt feudalia.Bald.in c.j.de cle.qui inuesti.feu.

Episcopi bona post mortẽ qualiter diuidantur.gl. ordi. in c. ij. de pecu.cleri.xij.q.iij.sacerdotes. Ang.in d.§.interdicimus.

Episcopus non potest applicare ecclesiam mensæ suæ. Car. in cle.j.de rescriptis.xx.q.

Episcopus tenetur ad decimas.Inno.in c.nouũ genus.de decimis.Car.in cle.dudum.§.uerum. xix.q.de sepul.

Episcopus nõ potest occupare bona beneficiorum uacantiũ, sed debet ea restituere successori in beneficio, non obstante cõsuetudine contraria. Card. in cle.j.§. abbates. in fi.de exces.præla.

Episcopus non debet grauare monasteria, ponendo ibi homines, uel animalia. Cardi.in cle.j.§.præsentatos.& ibi Car.de exces.præla.

Episcopi diœcesani possunt absoluere à sententia cõcilij prouincialis. Card.in clem.j.§.quod etiam interdictis.in fin.de senten.excom.

30 Episcopi bona transportata per eius coniunctos ad domos eorum, præsumuntur esse ecclesiæ. Iac.But.in authen.licentiam.C.de epi.& cle.Barth.Cæp.in c.j.de testa.

Episcopus monachus non potest testari. Bald. in addi.Spe.de statu mo.uersi.cui quæret.& ibi Spe.uersi.xxiij.

Episcopo in extremis laborante, non licet alicui auferre bona de eius domo. xij.q.ij.hæc huiusmodi. & c. de laicis. Quod uerum, etiam ut non liceat metropolitano. ea.q. non liceat, sed bona debent per clericos describi, nõ subtrahi: aliàs datur actio furti. xij.q.ult.sicubi.

Episcopo intestato succedit ecclesia.xij.q.ult.c.fi. & c.j. de succes.ab intest.gl.ord.in c.ij.eod.tit. Quod uerum est etiam in patrimonialibus, non extantibus legitimis. xij.q.j. manifesta.uide glo.ubi suprà.

Episcopus patiens præscribi res ecclesiæ, tenetur ecclesiam conseruare indemnem. glo.xvj.q.iiij. placuit. el ij.xij.q.iiij. quicunq;. cum gl.xij.q.ij.monemus. gl.in l.quicquid. C.arbi.tu.Sicu.in c.auditis.de pręscrip.adeò quòd bona propria sunt obligata ecclesiæ.glos.in c.ex literis. de pig. Bald.in l.si quis presbyter.de epis.& cleri.

Episcopus si malè agit, tenetur ecclesiæ ad interesse.gl.Barto. Ang.& doct. in l.non est ignotum. C. de admi.tu.ubi etiam dicunt eum condemnatum in causa ecclesiæ pati executionem in bonis proprijs pro expensis, si malè egit.

Episcopus potest renunciare præscriptioni, etiam in præiudicium ecclesiæ præscribentis, scilicet cum consensu capituli.c.ueniens.& ibi gl.& doct.de præscrip.& infrà, uerb.Prælatus alienat.uersi. xxij.

Episcopus non potest solus renunciare iura ecclesiæ.cap.ij.de dona.c.accedẽtibus.de exces.præla. nisi parum læderet ecclesiæ.c.cæterùm.de dona.xij.q.ij.terrulas.c.bona.d.ca.ueniens.de præscrip.no.in c.ij.de his, quæ fi.à præla. Item nisi ex causa, puta ut indignatio superioris uitetur.Inno.& doc. & Io.And.in d.c.ueniens.licet Inno.contrà, Item nisi renũ-

ciandò redeat ad ius commune, secūdum Inno. & Sicul. ibi & Fed. de Sen. consi. cij.

Episcopus renuncians liti pro ecclesia restituitur in integrū. gl. & Bal. in l. postquam liti. C. de pactis.

Episcopus non potest renunciare appellationi in præiudiciū ecclesiæ. Bal. & Pet. de Sun. in l. fi. §. fi. C. de temp. app. per c. ij. de dona. nisi tacitè, scilicet nō prosequendo: ut ibi. & not. ij. quæst. vj. biduum. c. sæpe. de app. glos. & doct. in c. j. ut lite non contest.

40 Episcopus possidens rem ecclesiæ suæ legatā, debet illam restituere, nisi probet factum legatum intuitu suo, nō respectu ecclesiæ. c. requisisti. de testam. xij. q. iiij. pōtifices. in Sp. de proba. §. j. uer. secundum l. annua. §. à Titia. & ibi Bart. ff. de an. lega. l. iij. ea. & ibi Bal. de compensa.

Episcopus institutus hæres contemplatione ecclesiæ, non tenetur conficere inuentarium, nec tenetur in solidum, eo nō cōfecto: secus, si instituatur respectu sui, uel sanguinis. Bart. in l. j. iiij. quæst. quartæ princ. C. de sac. sanc. eccles. & in l. fin. §. fin. C. de iure delib. & in authen. sed cùm testator. ad legem Falcid.

Episcopus potest repudiare legatum factum ecclesiæ, uel sibi respectu ecclesiæ. Fede. de Senis consi. Casus talis est, res ali qua immobilis. Lapus in deci. xxvj. Lau. de Fan. in rubr. de reb. eccles. non alie. in vj. ij. q. prin. Sed Bal. contrà, quòd nō potest repudiare, etiam non agnitum, sicut nec tutor: per l. magis. §. fundum. de re. eo. in l. contra iuris. §. si curator. ff. de pa. uide Bald. in l. pupillorum. C. de repudian. hære. & in c. j. vij. col. qui feu. da. po. quòd non potest repudiare, cùm dicatur factum ad usum pauperum. uide Barthol. Cæp. in sing. uersic. cxxx.

Episcopus dispensans, uel suspectus, ne dissipet bona ecclesię, potest remoueri. c. licet Heli. de simo. de testibus. c. constitutis. de acc. c. qualiter. el ij. ca. inquisitionis. iij. q. ij. quia ea. in Sp. de instru. edi. §. iij. uer. quid si executor est suspectus. sed non remouetur ab administratione, pendente causa suspicionis, d. c. licet Heli. & c. uenerabili. de offi. deleg. sed ei debet dari adiunctus. Bar. in l. quod si fortè. §. sunt quędam. de solu. si alienat contra formam legis, remouetur ab admini-

† stratione. l. iubemus. §. j. & ibi Bart. C. de sac. san. eccles. † Et per Feli. in d. c. licet Heli.]

Episcopus debet facere inuentarium de rebus ecclesiæ. xxviij. dist. de Syracusanæ. xij. q. j. manifesta. in Spe. de instru. edi. §. fi. uersi. prælatus. & uersi. xiiij. sed an teneatur conficere inuentarium. Item,

Episcopus executor testatoris tenetur cōficere inuentarium, etiam corā iudice laico. Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. xv. col. ff. si cui plus, quàm per legem Falc.

Episcopus non potest in præiudicium ecclesiæ recipere canonē post tempus ab emphyteuta, qui cecidit ab emphyteusi, quia non soluit intra tempus. Quod uerum, nisi capitulum postea ratificet solutionem factam episcopo. c. pastoralis. de his quæ fi. à pręlà. sed Spė. de loca. §. vj. uer. xxvij. tenet contrà per l. aduersus. & ibi Bal. tenet idem. C. de usuris. & Bal. in addi. Spe. eod. tit. uersi. si prælatus. nec potest recipere minorem canonem. Bal. in d. l. aduersus.

Episcopus an possit uasallo remittere feloniam. Bald. in c. j. vj. col. qui feu. da. pos.

Episcopi gesta faciunt ecclesiam suam dici esse in quasi possessione iuris episcopalis. Bal. in l. ij. xvj. col. C. de seruit.

Episcopus potest inquirere pro legatis pijs factis pauperibus. Bar. & Ang. in l. si uacantia. uer. præsens. de bo. ua. lib. x.

50 Episcopus an possit locare possessionem suorum canonicorum per Bal. in l. emptorem. C. locati.

Episcopus creatus Cardinalis potest administrare, ut episcopus, & non desinit esse episcopus, nisi postquam consensit. Car. in cle. j. vj. q. ut lite pendente.

Episcopus non potest prohibere notarijs confectionē instrumentorum pro religiosis exemptis. cle. j. §. j. & ibi Cardi. de exces. præla.

Episcopus sine decreto non potest transigere de rebus ecclesiæ, nisi habeat plenam administrationem. Bal. in l. quoties. C. de fideicom. Item si apud ipsum remanet res ex causa trāsactionis, non si tradat rem. Barto. in l. nulli. ff. de transactio. Bald. in l. præses. C. de transact. dicit posse transigere de rebus non incorporatis, id est, quæ non sunt de mensa, etiam sine decreto. & Hostien. in ca. ut super. de rebus eccles. non aliena. uide Innoc. & doct. in ca. decætero. de transactio.

Episcopi authoritas requiritur in transactione rectoris ecclesiæ de bonis ecclesiæ facta. Innoc. in ca. ueniens. de transact. & Bal. in Marg. uer. Rector. uer. j.

Episcopus potest remittere quartam sibi debitam de relictis pijs. Bal. in l. præses. C. de transac.

Episcopus non potest sine consensu capituli donare quartam decimarum. glos. & doct. & Hosti. in ca. de quarta. de præscript. glos. iiij. quæst. iij. cap. j. xij. cap. fin. & cap. pastoralis. de dona.

Episcopo debetur quarta episcopalis de relictis pijs. x. quęst. j. de his. & c. antiquos xij. q. ij. uobis. & c. Vulteranæ. c. concesso. & c. quatuor. c. de redditibus. & c. cognouimus. xvj. q. j. constitutus. & c. ad hæc. de offi. ord. c. conquerente. de testa. c. officij. & ca. requisisti. ca. fi. de suc. ab intest. d. ca. de quarta. de præscript.

Episcopo debetur quarta legatorum piorum ex lege iurisdictionis. Inno. in c. j. de sta. mona. uidelicet, in compensaione oneris sui pro ecclesia tolerati. Innò. ibi.

Episcopo quarta canonica an & quando debeatur, uide Bald. in l. si quis ad declinandā. §. in omnibus. de epi. & cle. & plenè in tractatu de quarta episcopali, per do. Pet. Peru. infrà, uerb. quarta episcopalis. & per discursum. doc. & in c. requisisti. de testa. in cle. dudum. de sepul.

60 Episcopus potest inuestire de feudo antiquo. Bald. in Mar. uer. Prælatus. uer. fi. & in l. pe. C. ad Velleia. & in c. j. qui suc. di. non de feudo nouo sine consensu capituli. Paul. de Cast. in consi. clx. uide Bald. in c. ij. qui feu. da. po. in usi. feu. & per Bal. in l. pen. C. ad Treb.

Episcopus potest dare in emphyteusim cum pacto, quòd non soluens canonem non cadat à iure suo. Barto. in l. fundi. C. de fun. patri. lib. xj. & in l. j. iij. quęst. de iure emphy. & Bal. in addi. Spec. de loca. uersic. an ualeat. Paul. de Castr. consil. cxxxvij.

Episcopus antiquam emphyteusim finitam per tertiam lineā tenetur concedere posteris, seu filijs, uel descendentibus emphyteutæ. Bar. in l. j. §. permittitur. ff. de aqua quoti. & æsti. & in l. j. de priuil. cre. in l. si mihi & Titio. de uerb. oblig. & Bal. in addi. Spe. de loca. uer. Emphyteusis debet potius. Quod uerum, nisi descendens sit pauper, miles, uel mulier. Io. de Imo. post Io. And. in c. potuit. de loca. non tamen agnatis, secundum Pet. de Anch. in consi. Plenè & subtiliter consultum reperi, &c.

Episcopus non potest auferre colono fundum ecclesię melioratum, & alteri locare. Paul. de Castr. consi. lxj.

Episcopus non potest emphyteutæ, uel colono augere pēsionem pro fundo eius industria meliorato. Bal. in l. fi. C. de alluuio. Bal. in l. quicunq;. de om. agro deserto.

Episcopus nō potest cōsanguineis suis dare in emphyteusim fundum in perpetuum, sed ad tempus, scilicet usq; ad tertiā generationem, uel secundum consuetudinem. Car. in cle. j. §. abbates. de exces. præla. & j. eo. uer. antepe. Bar. in authē. quibuscunq;. C. de sac. san. eccle. Vide Bal. in c. j. qui feu. da. po. & in c. j. si inter do. & uasal. lis. oria. & s̄. uerb. Emphyteusis ècclesiastica. uersi. j. & uer. Emphyteusis perpetua. uersic. fin. nec potest eis dare pecunias. Bal. in d. auth. nec potest in præiudicium ecclesiæ concedere bona ecclesiæ consanguineis, sed sine præiudicio sic: & ideo potest eis infeudare, uel in emphyteusim dare solitam dari alijs in feudum, uel emphyteusim, secundum Card. in d. §. abbates. j. q. ubi idem dicit, quòd potest eis beneficia conferre, sicut extraneis.

Episcopus non potest adijcere contractui emphyteutico pacta contra naturam eius. Paul. de Cast. consil. clx.

Episcopus an & quando concedat in emphyteusim. s̄. uerbo, Emphyteusis ecclesiastica. per discursum.

Episcopus potest agere pro rebus ecclesiæ sibi subiectæ, scilicet nomine ecclesiæ, non suo. Bal. & Bart. & doct. in l. sancimus. C. de sac. san. eccle. Item pro iniuria, & damno dato ecclesiæ. Inno. in c. cùm olim. de restit. spol. Quod uerum, si ecclesia uacat. in Spec. de actore. uer. & quilibet episcopus. & Bar. & Bal. ubi s̄. Item nisi episcopus sit suspectus de dilapidatione, Spe. ubi s̄. uer. in summa notandum.

Episcopus

Episcopus agit pro suo capitulo cum cautione rati, etiamsi bona sunt diuisa. Bal. in Marg. uerb. Prælatus. uer. v. Inno. post gl. in c. edoceri. de rescrip.

70 Episcopus debet agere per procuratorem, non per se. xiiij. q. j. c. j. cum gl. v. q. iij. c. fi.

Episcopus debet inquirere contra detentores pro rebus ecclesiasticis. Inno. in c. ad nostram. el ij. de iureiur. Bal. in l. sancimus. C. de sac. san. eccle. & in l. in ciuilem. C. de furt.

Episcopus concedens castrum cum iuribus, non uidetur concedere iura spiritualia. Innoc. in ca. ex literis. de iure pa. & s. uerbo, Concessio. uersi. xj. & uerb. Concedo. uersi. xix.

Episcopus non potest relictum unum pium ad certum usum couertere in alium usum etiam pium. Bal. in l. si quis ad declinádam. §. in omnibus. C. de epi. & cle. Bal. in l. j. C. de his, quæ pœ. no. Pau. de Cast. in consi. xvj. cle. quia contingit. de reli. domibus.

Episcopus potest taxare precia rerum, ne fiat caristia. Bal. in l. j. C. de episc. audi.

Episcopus bene potest alienare molendina ecclesiæ. Ang. in l. non solùm. de peti. hære. quia sunt in periculo continuò diluuionis aquarum: ut ibi. Facit l. lex, quæ tutores. §. fi. C. de admini. tu. Idem puto in zardinis melaranciorum, quę sunt in continuo periculo frigoris, ut in regione nostra.

Episcopus nõ potest repudiare quæsita ecclesiæ suæ, sed quærenda sic. c. delictum personæ. de re. iur. in vj.

Episcopus potest alienare bona immobilia ecclesiæ pro emendis bobus causa laboritij. Ang. in auth. de nõ alie. §. si enim.

Episcopus emphyteuta non soluens canonẽ domino, an præiudicet ecclesiæ. s. Emphyteusis.

Episcopus potest ex causa dare uni ecclesiæ res alterius ecclesiæ, etiam inuito rectore ecclesiæ. de reli. do. c. constitutus. Car. in cle. j. xj. q. de sup. negli. præla.

80 Episcopus uendens non potest habere fidem de precio, secundum Bal. in l. inciuile. C. de rei uen.

Episcopus intrusus etiam cum authoritate superioris, non potest alienare. Bald. in l. si is, qui. ff. de eo, qui pro tuto. & j. eo. uersic. xcix.

Episcopus cogit ad obseruantiam contractus non solennis, si contractus est utilis ecclesiæ. Innocen. in ca. j. de his, quæ fi. à præla. facit gl. in c. j. ne sede ua. l. cùm hi. §. eam. de transact. Lau. de Fan. in rub. de reb. eccle. non alie. in vj.

† Episcopus, cui ecclesia subest, authorizabit in alienatione prædij in alia diœcesi siti. Felin. in c. postulasti. de fo. compe. in ult. col. uer. & isti adde.

Episcopi authoritas requiritur in alienatione rerum ecclesiæ facta per capitulum, uel inferiorem. xix. q. ij. nullam. Bal. in l. quæcunq;. C. de bo. quæ li. xvij. q. iiij. in uenditionibus. & xij. q. ij. placuit. & c. abbatibus. & ca. pastoralis. de priuile. in Spe. de empt. & uendi. §. nunc dicendum restat. ad fin. de re. permut. §. j. uer. cæterùm. & s. Alienatio. uer. xliiij.

Episcopi authoritas requiritur, eius scilicet qui est superior immediatus illius ecclesiæ, cuius res alienatur. Bar. in auth. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. nisi accedat authoritas papæ. Bal. in l. illud. C. quando decre. opus non est.

Episcopi authoritas in alienationibus rerum ecclesiæ an, & quando requiratur. s. uerb. Alienatio. per discursum.

Episcopus nõ potest alienare res capituli, uel ecclesiæ preciosas, sine consensu capituli. c. j. de his, quæ fi. à pręla. in Spec. eod. tit. in prin. xij. q. ij. sine exceptione.

Episcopus ex quibus causis possit alienare bona ecclesiæ. glo. ord. xij. quęst. ij. in sum. & c. monemus. & s. Clericus alienat. uersic. v.

Episcopus non potest alienare uigore generalis licentiæ sibi concessæ per papam. c. ij. de reb. eccles. non alie. in vj. c. ij. de præben. eod. li. gl. in cle. j. de offi. ord. Bar. in l. pupillorum. §. si prætor. ff. de reb. eorum.

Episcopus alienans in casu prohibito, an rescisso cõtractu debeat preciũ restituere. Ioan. de Imo. & doct. in c. si quis presbyterorum. de rebus eccles. non alie.

90 Episcopus potest mutuare pecunias ecclesiæ sine consensu superioris. Bal. in l. etiam. C. de fideicom. uel alienare sine solennitate, secundum glo. in summa. xij. quæst. ij. xcvj. dist. bene. sed peccat mortaliter mutuádo. Arch. & Ioan. Fan. xij. q. ij. qui Christi.

Episcopus emens cum pecunia ecclesiæ acquirit ecclesię. per Bald. in l. etiam. C. de fideicom. uide Bald. in c. ecclesia. ut lite pend.

Episcopus iurans non alienare bona ecclesię, potest ea donare capitulo. Bal. in l. uoluntas. in lec. antiq. C. de fideicom. & in l. dudum. de cõtrah. emp. imò etiam uni canonico: ibi dem.

† Et per Fran. Are. in ij. parte sui tract. Feu. in viij. q. princ.] Itẽ potest fructus ecclesię uẽdere ad decem, uel uiginti annos. Archi. & Ioan. Fan. in d. ca. abbatibus. xij. q. ij. & Lau. in rub. de reb. eccles. non alie. vj. q. Item potest tunc alienare bona feudalia, uel emphyteutica. Bal. in auth. hoc ius porrectum. de sac. san. eccle. per c. ut super. de reb. eccles. non alie.

Episcopus iurans non alienare bona ecclesię, inconsulto papa, potest alienare de bonis non mensalibus. j. uerb. Iuramẽti effectus. uersi. cxxx. & uerbo, Iurans. uersic. xviij. & xlv. & melius in uerbo, Prælatus alienat. uer. v.

† Episcopus in casu necessitatis alienare potest, nõ obstante iuramento de consulendo papa. Feli. in c. querelã. in medio ult. col. de iureiu.]

Episcopus dicitur procurator ecclesię, non dominus. xij. q. j. c. fi. xxj. q. vij. quod autem. no. in c. cùm nobis. de elect. c. fraternitatem. de don. Vnde

Episcopus non potest donare bona ecclesiæ. d. c. fraternitatẽ. & c. cæterùm. de dona.

Episcopus an administret. supple j. uerbo, Prælatus administrat. per totum.

Episcopus alienans, non seruata forma, potest propria autoritate capere possessionem rei alienatæ. in auth. ut decætero permut. non fi. §. decętero. & s. Clericus alienat. uersic. xx. & xxxiiij.

Episcopi intrusi contractus non ualent. xij. q. ij. alienationes. & Bald. in l. si is, qui. ff. de eo, qui pro tuto. Sed uide Bar. in l. Barbarius. x. col. de offic. præto. & in l. iusiurandum, quod ex conuentione. §. j. de iureiur. & in l. quoties. de acqui. her. Inno. & doc. in c. nihil. de elec.

100 Episcopus cogit usurarium ad restitutionem usurarum ei remissarum, ut soluat pauperibus. Bald. in authen. habita. C. ne fil. pro pa.

Episcopus feudarius cõmittens feloniam perdit feudum in uita sua tantùm. doct. post Archid. in ca. uerum. de fo. compe. & s. uerbo, Delictum. uer. lij. Item,

Episcopus non præstans quòd debet pro feudo, perdit feudũ in uita tantùm. Bal. in c. j. §. fi. de cap. Conra.

Episcopus an habeatur loco filij, ut excludat substitutũ. Bald quòd sic, in authen. nisi rogati. ad fin. C. ad Treb. & j. uerbo, Monasterium succedit. uersic. xxiiij. & s. uerbo, Ecclesia. uersic. ccxxxj.

Episcopus non potest exigere à subditis aliquid ultra solitum. xvj. q. j. nulli episcoporum. & c. prædicatur.

Episcopus nõ potest quicquam minuere de iure ecclesiæ. xvj. q. j. constitutum.

Episcopus debet habere œconomum in ecclesia, qui administret. xvj. q. vij. quoniam in quibusdam. & eum eligit. ix. q. iij. cùm scimus. l. omnes. C. de epis. & cle. nisi cõsuetudo sit, quòd eligatur à capitulo. c. cùm causam. de elec.

Episcopus successor non tenetur stare locationi ad centũ annos. Bald. in c. j. uer. consuetudo. qui feu. da. po. Vide Dy. & Barto. in l. codicillis. §. instituto. de lega. ij. Io. de Imol. in l. si filios. §. fin. so. ma. glos. in clem. j. de reb. eccles. non alie. & j. uerbo, Successor in beneficio. uersic. v. & xj. nec minori. uide Bal. in l. iubemus. de sac. san. eccle. & in l. j. §. cumq; ex stipulatu. de rei uxo. actio.

Episcopus non potest locare res ecclesiæ, nisi ad modicum tẽpus. doc. & Imol. in l. si filio. §. fi. ff. so. ma. in cle. ij. de reb. eccl. non alie. Bald. in l. iubemus. de sac. san. eccles. & in authen. quibuscunq;. eo. ti. & in addi. Sp. de loc. uer. locatio. ad xxix. annos. Nec ad uitam suam uel cõductoris. cle. j. de reb. eccl. non alie. & Imol. ubi s. sed ad quinquennium sic, ut ibi per Bal. in d. §. fi. non tamen. quòd finito uno quinquennio incipiat aliud, secundum Lapum in deci. xij. & But. in c. ad Apostolicæ. de don. & j Locatio. uer. xxxj. & xxxvj.

Episcopus non potest ad uitam concedere rẽ pro modicą pensione, cum pacto, quòd recipiens in futurum teneatur eam restituere ecclesiæ. Old. in con. ccxxiij. & Lau. de Fan. ubi s.

110 Episcopus successor potest reuocare locationem, etiam utilem, licet non seruata forma factam. Inno. & Host. in ca. cùm uos. de his, quæ fi. à præla.

Episcopus debet stare infeudationi factæ per præcessorē. Archi. xxv. q. ij. decessoris. Bal. in c. j. qui feu. da. po. uide Bal. in c. j. qui suc. di.

Episcopi mortui bona successori debentur, solutis prius debitis factis pro necessitate ecclesiæ. Old. consil. cclix.

Episcopus si moriatur intra modicum tempus locationis à se factæ, uide in c. fi. ne præla. ui. suas. & gl. in cle. j. de reb. eccl. non alie.

Episcopus ex opera sua acquirit sibi, & non ecclesiæ. Innoc. in c. cùm in officijs. de testa.

Episcopus præsumitur posidere nomine ecclesiæ. Bal. in auh. licentiā. C. de episc. & cle. Inno. in c. cùm in officijs. de testa.

Episcopus potest alienare sine consensu capituli, etiam in casu licito, si sit consuetudo tanti temporis, quòd non sit memoria in contrariū. Car. in cle. ij. in prin. viij. q. de reb. eccle. non alie. ubi etiam gl.

Episcopus non tenetur inuestire de feudo illum, cui possessor promisit die cedente. Bal. in c. j. quid iuris sit, si alius inuestiatur de feu. Item,

Episcopus potest reuocare infeudationem non legitimè factā à præcessore. Bal. in d. c. j.

Episcopus succedit legato facto præcessori sub nomine dignitatis, nisi sit factum à uicario episcopi. Bart. in l. quod principi. de leg. ij.

120 Episcopus successor tenetur ad funeralia præcessoris, & ad sumptus infirmitatis eius. xij. q. j. illi aūt, qui. xvj. q. j. quoniā quicquid. j. q. ij. clericos. uide xij. q. ij. bonæ rei. & c. ad Apostolicæ. de dona. & ibi doct. & omnino per Pet. de Peru. in tract. canonicæ parochi. c. xiij.

Episcopus, cuius ecclesia instituta est hæres cum onere fideicommissi, potest restituere sine capitulo. Bald. in l. pe. C. ad Treb. etiam soli prælato alterius ecclesiæ: ut ibidem.

Episcopus non potest prouocare ad diuisionem bonorum cōmunium, sed prouocari. Bar. & Bal. in l. iubemus. de sac. san. eccl. & gl. & doct. in l. ij. C. de fun. do. nisi expediat ecclesiæ. Bar. ubi s̄. & Ang. in d. l. ij. Item uerū in bonis immobilibus. Secus, in fructibus. Car. ibidem. Item nisi bona sint communia cum alia ecclesia. Bal. in l. fi. com. diui.

Episcopus etiam palàm, & bona fide, non potest emere bona ecclesiæ suæ. Cyn. in auth. quibuscunq;. C. de sac. san. eccles. etiam cum authoritate superioris. ibi. & Bald. in l. cùm ipse. C. de contrahen. emp.

Episcopus nomine suo in bonis ecclesiæ dicitur habere naturalem possessionē tantùm, sed nomine ecclesiæ naturalem & ciuilem. Innoc. in c. in literis. de resti. spo. Flo. in l. seruitutes. v. col. de serui. Bal. in l. ij. xix. col. C. eod. tit.

Episcopus præsumitur facere nomine suo, non cum consensu capituli. Bart. in l. actor. rem. ra. ha. uide no. in c. ea noscitur. de his quæ fi. à præla.

Episcopus non excusatur ignorantia iuris. Inno. in ca. constitutus. de app. Bal. in Marg. Beneficium. uersi. iiij.

Episcopus potest dare de bonis ecclesiæ ad uitā pro bene meritis. xvj. q. j. possessiones.

Episcopus non potest committere curam rerum ecclesiasticarum, uel officiorum laico. lxxxix. di. iudicatum. & maximè propinquis: ut ibi, & §. propinquis. & c. decenter.

Episcopus non potest dare de bonis ecclesiæ consanguineis, nisi pro sustentatione. x. q. ij. episcopus. nec pecunias. Bald. in auth. quibuscunq;. C. de sac. san. eccle.

130 Episcopus obligatur per procuratorem constitutum à se ad recipiendum mutuum pro ecclesia. Bald. in auth. hoc ius porrectum. vj. col. de sac. eccle.

Episcopus potest agere pro quarta sibi debita ex legatis pijs, scilicet contra executores testamentarios pro legatis nondum solutis, sed pro solutis agit contra legatarios. Pe. de Peru. in consi. Cùm quæritur, an ante annum. Host. & Io. And. in c. de his. de sepul.

Episcopus circa iudicia qualiter se habeat, dicetur ī. eo. & s̄. eodem.

Episcopus agens pro ecclesia sua, repellitur exceptione, quòd non est legitimè confirmatus, uel electus. 43. dist. in mandatis. xxiij. q. iij. tres personas. vij. q. j. Nouatianus. & c. factus. xlij. dist. ca. j. & ij. xij. q. ij. alienationes. de elect. c. qualiter. c. per inquisitionem. c. nosti. & c. bonæ. vij. q. iij. talia. in Spec. de actore. §. j. uer. item contra prælatum. Item,

Episcopus agens nomine ecclesię, debet probare se esse episcopum & canonicè institutū: nec sufficit quasi possessio prælaturæ. Secus, si agit nomine suo. Bal. in l. ij. xx. col. C. de serui. uidelicet ante litis contestationem. & Spe. ubi suprà. uide Inno. in c. in literis. de restitu. spo. glos. & doct. in l. ij. C. de eo, qui pro tuto.

Episcopus ex possessione præsumitur, quando lis nō est cum eo de prælatura, uel ecclesia, sed si de alia re agat, tanquā episcopus. Bald. in addi. Spe. de arbitris. uer. sed quid si cōpromittitur causa diuisionis. Angel. in l. qui in aliena. §. j. de acqui. hære. & ī. Prælatus agit. uer. xj.

Episcopus agens admittitur cum cautione rati, quādo de eius prælatura dubitatur. Ang. in l. tutores. C. de admi. tuto.

Episcopus agens cōtra quem sit opposita exceptio de prælatura, debet probare se esse episcopū per bullas, uel literas electionis. in Spe. de elect. §. j. Item per ordinis collationem. ij. q. j. legum. gl. ij. q. vj. in sum. Sicul. in c. bonæ. el ij. de elec. Itē ex cōmuni possessione diuturna. Ang. in l. qui in aliena. §. j. de acquir. hæred. Itē per cōmunem opinionem. Sp. de proba. §. j. uersi. qualiter autem aliquis. non per præscriptionē. Bal. in l. j. iiij. col. de emanci. libe.

Episcopus in causa ecclesiæ potest procuratorem constituere ante litis contestationē, & post. in Sp. de proc. §. ij. uer. item quòd fuit constitutus. & ibi Bald. in addi. uer. pater ante lit. contest. Bar. in l. j. de bo. mat. in l. nec ciuitatis. de procur. gl. ord. v. q. iij. c. fin. Bar. in l. j. ff. de procur. c. petitio. eod. tit. sed actorem facit cū authoritate superioris. gl. in l. item. §. actor. quod cuiusc. uni. no. & ī.

Episcopus læsus à populo, quia sit captus, uel carceratus, uel bannitus, uel percussus, agit actione iniuriarum ad interesse & damnum, nec cogitur remittere illud, sed solum rancorem. Car. in cle. j. §. ciuitas. ubi no. de pœnis. nec aliter populus interdictus ipso iure liberatur ab interdicto, ut ibi, nisi satisfaciat ei. ibidem.

Episcopi suffraganei possunt examinare literas Apostolicas quæstorum, etiam per archiepiscopum examinatas. Car. in clem. ij. ij. opp. de pœni. & remissio.

10 Episcopus nō potest expellere de possessione beneficij clericū etiā ipso iure priuatum, nisi per sententiā priuatus sit. c. licet. ij. de præben. in vj. Salic. in l. ij. iiij. quæst. in fin. C. de iure emphy.

Episcopus habet carcerem communem inquisitori contra hæreticos. cle. j. §. sanè. de hæret. non cōmunem sibi, & Apostolo. ibi per Card.

Episcopus notificans statutum capituli, non uidetur illud cōfirmare. suprà, uerb. Confirmatio. uersi. lxxvij.

Episcopus potest esse procurator capituli. c. præsentium. de testi. Ioan. de Pra. & in l. licet. §. is, cui. ff. de procur.

Episcopus solus potest reuocare procuratorem constitutum ab ipso, & à capitulo. Bar. in l. si per epistolā. de acqui. hered.

Episcopus suffraganeus potest esse testis in causa archiepiscopi, & pro eo. Abb. post gl. in ca. accedens. ut lite nō contest.

Episcopo expulso creditur. infrà, Expulsores. in his, de quibus in cle. j. §. sanè. & ibi Car. de fo. comp. nō in alijs non expressis: ut ibi per Card. quæst. ij.

Episcopus potest esse testis in causa ecclesiæ suæ. c. insuper. de testibus. quod uerum, si agatur causa per procuratorem, nō si per episcopum. c. fi. de iuram. cal. in Sp. de testi. §. j. uer. sed nunquid rector. Io. And. in c. præsentium. de testi. in vj. & uide in c. insuper. & c. cùm nuncius. eo. tit. in anti. Pro contractu uerò per ipsum celebrato pro ecclesia potest esse testis. Arch. in c. fin. de testi. in vj. & Sp. ubi s̄. uerb. sed pone, quòd administrator. & ibi Ioan. And. in add. & Pau. de Liaza. in c. cùm nuncius. de testi. & per doct. ubi s̄. Item & quando bona episcopi & ecclesiæ sunt distincta. Bald. in l. parentes. C. de testi. † Et per Feli. in d. c. insuper. de testa.]

Episcopus cogitur esse testis in defectum aliorū, & ei soli creditur. Abb. in c. cùm nuncius. in fin. de testi. & in c. sicut de præb. xj. q. j. quicunq;. † Et per Felin. in c. cùm nuncius. de test. circa fi.]

Episcopus

Episcopus potest punire de iniuria sibi illata, quatenus cõcernit ecclesiam, non quatenus personam. Car. in cle. j. de foro compe. post glo. in vj. no. sed plenius loquitur in xix. q. & j. eod. uersi. lix.

20 Episcopus potest esse iudex in causa ecclesiæ suæ. doc. Bar. & Bal. in l. j. C. ne quis in sua causa. & Bar. in l. & est receptũ. de iur. om. iud. c. si clericus laicum. in fi. de fo. compe. in Sp. de arbitro. §. sequitur. uersi. sed nunquid abbas. & tenet Sicul. & Balio. in c. cùm olim. de præscrip. Io. de Imo. in c. cùm uenissent. de iudi. & in Spe. de legato. §. superest. uersi. quid si prælatus. Vide Host. in Sum. de sentẽ. & re iudi. §. quis debet. uer. sed nunquid potest episcopus. Io. And. in c. uenerabili. de censi. ante fi. gl. mag. Sed * c. si quis erga. ij. q. vij. gl. in ca. cùm uenissent. de iud. And. Alciat. consil. clxj. num. xvij. Aemilius Maria Manolessus.

Episcopus potest recusari suspectus iudex in causa ecclesiæ suæ, secundũ cõmunem opi. glo. & doct. in cap. cùm super. de offic. deleg. & in d. c. cùm uenissent. & Cy. & Pet. in d. l. j. Io. And. But. Imo. & Sicu. in c. insinuante. de offi. deleg. Phil. in c. postremò. de appel. item no. ij. q. vij. si quis erga. & ca. j. de præben. lib. vj. * Abb. & alij, in c. cùm uenissent. de iudi. l. apertissimi. & ibi Bal. C. de iudi. And. Alci. consil. clxj. nu. 20. Aemilius Maria Manolessus.

† Episcopi uicarius, uel delegatus, si recusatur ut suspectus, adiri debet eius episcopus, qui de causa suspicionis cognoscat: non autem tunc eliguntur arbitri iuris, qui de causa suspicionis cognoscant. cap. si contra unum. ad fin. de offi. deleg. in vj. do. Ias. in l. apertissimi. in iij. col. uersic. aduerte tamen. C. de iudi. *

Episcopus potest esse iudex in causa sui officialis conuenti coram eo. Bal. in addi. Spe. de comp. iud. adi. uer. officialis. nõ tamen dicitur iudex in causa propria episcopus, qui cognoscit de iniuria, uel causa ecclesiæ. Inno. in cap. irrefragabili. de offic. ord.

Episcopus potest esse arbiter de causa ecclesiæ: item & arbitrator. But. & doc. in c. cùm olim. de præscrip. in Spe. de arbitr. §. sequitur. uersic. sed nunquid abbas. & ibi Ioan. And. in addi. & in c. insuper. de testi.

Episcopus potest esse iudex de his, quæ ipse fecit simul cũ canonicis, quando erat canonicus. Bar. in l. j. §. solent. ff. quando app. sit. Bar. in c. cùm in literis. de iureiur. Inno. in c. irrefragabili. de offi. ord. & in c. postulasti. de concess. præb.

Episcopus non potest iudicare secundum conscientiam suam, sed secundum acta. Bald. in c. sacramentum. de consue. recti feu. Io. And. in Nouel. post Inno. in c. uenerabili. de censi. licet Bal. in l. eam, quam. iij. col. de fideicom. dicat contrariũ.

Episcopus non potest pœnas sibi applicare. cap. ij. cum glo. de pœnis. & ibi doct. & Abb. nisi in casu, j. uerbo, Pœna applicatur. uersic. xvij.

Episcopus existens extra diœcesim, nõ potest causam delegare. Spec. tit. de rescripti præsenta. §. vj. in fine. Sed Ioan. And. ibi in addi. tenet contrarium, per cap. nouit. de offi. deleg. & * Card. in cle. de foro compe. in prin. * cum Spec. sentit. Nepos Montalban. in tracta. de exceptioni. §. licet ad regimen. num. xvj. adducit. text. in l. fin. ff. de offi. præfe. urb. l. iij. ff. de offic. præt. l. fin. ff. de iurisdi. om. iud. Aemilius Maria Manolessus.

Episcopus delegando causam uidetur eam à suo uicario abdicare, per no. per Innoc. in cap. Romana. de app. secundũ do. Phil. in c. dilecti. cap. ij. q. eod. tit.

Episcopus condemnatus criminosus non potest in sententia sibi pœnas applicare. Bal. in authẽ. bona. C. de bo. dam. Angel. in authen. ut nulli iud. §. ut autem. & Bald. in l. ij. de epi. aud. & Ioan. And. in c. irrefragabili. & in c. dilectos. de offic. ordi. in Nouel. Itẽ nec inquisitor hæresis: ut j. uerbo, Inquisitor. uersi. v.

30 Episcopus est iudex in causa scholarium studij. in authẽ. habita. C. ne fil. pro pa. Quod uerum, secundum Bal. ibi, quando scholaris conuenitur, non quando agit. Item uerũ in causa ciuili, non in criminali. Item uerum simul cum rectore studij, & Potestate ciuitatis, quibus tamẽ maior censetur. Bal. ibidem.

† Episcopus an dũ existit in scholis, præcedat rectorem. Sali. in proœ. Decreta. in uerb. Gregorius episcopus. circa prin.]

Episcopi officium transit etiam ad eius successorem. Bald. in l. fin. xxxj. q. C. de hære. insti. c. quoniam abbas. de offi. deleg. suprà uerb. Compromissum finitur. uersic. iij. & uerb. Delegatio. uersic. xvj. & xxv.

Episcopus agens pro rebus ecclesiæ, non tenetur soluere decimam uigore statuti. Bal. in authen. sed hodie. C. de episco. & cle. Contrarium tenet Bal. in l. cum clericis. eo. tit. Sed Bal. tenet opi. Bar. in l. nulli. eo. tit. Vide Pau. de Cast. cõ. ccxcvj.

Episcopus laico iudice suspecto est adeundus in causa. C. de iudi. auth. si uerò. l. apertissimi. eo. ti. in Sp. de recu. §. ij. in prin.

Episcopus sine mandato potest appellare pro populo, uel subdito. c. dilectis. de appel. in Spec. eod. tit. §. j. uersi. pen. & ibi Bal. in addi. uer. episcopus, & quilibet.

Episcopus agens ad iura spiritualia quomodo concipiat libellum. in Spe. de offi. ord. uer. episcopus. & de reli. do. & de paro. uer. quid si sit.

Episcopali sede uacante, quod geritur contra ecclesiam, nõ ualet. de rest. in integ. c. j. xij. q. ij. si qua de reb. de iureiu. c. sicut. in Spec. de sede uac. uer. & nota. ubi etiam dicit, tunc posse procuratorem constitui ad causas & negotia.

Episcopus agens, si reconuenitur, tanquam episcopus debet respondere. in Sp. de actore. uer. item cõtra prælatũ. sed nõ respõdens non remouetur. in Sp. de reo. uer. & nũquid erit.

Episcopus tenetur defendere ecclesiam suam. c. pe. de iura cal. in Spe. de resti. in integ. §. ij. uer. sed nunquid prælatus. Sed

Episcopus potest licitè dimittere iura pauperum, & ecclesiæ, si non potest eas sine lite recuperare. ca. nihil. & ibi doct. de præscrip. Sed ibi dicũt Inno. & Abbas, quod peccat, si est negligens, nisi uerisimiliter speret ad tempus posse sine lite recuperare, secundum Abb. ibi. & uide plenius j. uerb. Prælatus alienat. uersi. xxij. ubi posui. an

40 Episcopus teneatur contra cõscientiam tueri res ecclesiæ, & iura eius, & an possit præscribere pro ecclesia contra cõscientiam.

Episcopus pro tuenda ecclesia debet mortem pati. gl. xxiij. q. viij. conuenior. Quod uerum, si ecclesia fouet causam iustã, aliàs nõ tenetur eam tueri. uide in c. nihil. per Inno. & Abb. de præscrip. & j. eod. uersi. xlv.

Episcopus debet patrocinari in causis ecclesiæ suæ. glos. iij. quæst. j. nulli.

Episcopus tenetur defendere ecclesiam uacantem. in Spec. de actore. uer. item episcopus. not. in cap. cùm dilectus. de succ. ab intesta.

Episcopus iniustè exigens pro ecclesia peccat. xiiij. quæst. ij. quod debetur.

Episcopus non debet malam causam ecclesiæ fouere. gl. xiiij. q. ij. c. j. gl. But. Inno. & doct. in c. fin. de præscri. glos. in c. bonæ. el ij. de postul. præ. & in c. generalis. liiij. dist.

Episcopus non debet propria authoritate occupare ecclesias ab alio detentas. xvj. q. placuit.

Episcopus conuentus si nolit causam agere per se, constituat procuratorem seu actorem, uel syndicum. glo. & Bar. in authen. sed hodie. C. de epi. & cle.

Episcopus non potest exercere iurisdictionem in aliena diœcesi. Car. in cle. j. vij. q. de fo. comp. nisi in casu illius cle.

Episcopus inter clericos cognoscit summariè. Cardi. in cle. j. xxvj. q. in fin. de consang. & affi. xj. q. j. si quis cum clerico. in auth. ut clerici apud proprios episcopos.

50 Episcopus citari non potest, dum sacra colit. Franc. de Pa. post doct. & Bar. in l. ij. ff. de in ius uoc.

Episcopus repetens malè alienata, non potest reconueniri. in Sp. de reconuen. & doct. in c. j. de mut. peti.

Episcopus potest propria authoritate ingredi possessionẽ rei ecclesiasticæ alienatæ, non solenniter, in auth. ut decæterò permu. non fiant. §. decæterò. colum. v.

Episcopus sine mandato potest petere pro ecclesia restitutionem in integrum. in Spe. de rest. in integ. §. ij. uer. prælatus.

Episcopus petit restitutionem in integrũ pro ecclesia. in Spe. de rest. in integ. §. ij. uer. sed nunquid prælatus.

Episcopi iuramentum super contractu non impedit restitutionem in integrũ pro ecclesia. c. j. cum glo. & doct. de resti. in integ. in vj. Io. And. in ca. grauis. de depo. in Nouel. Bal. in l. generaliter. de rebus cred. & iureiur. & in §. itẽ sacramẽta. iij. col. de pace iura. fir.

Episcopi

Episcopi licentia requiritur in prorogatione iurisdictionis, quam facit clericus, scilicet expressam, non tacitam. Pau. de Cast. in l. j. ff. si quis in ius uo. non ie. not. in ca. dilecto. & ibi per Inno. de offi. archi. c. significasti. & c. Romana. de fo. cõp. gl. & Bar. in l. j. ff. de iudi. Bal. in Marg. uerbo, Clericus. uer. xxj. & ĩ. eod. uer. cxc.

Episcopus potest interpretari statuta, & alia dubia occurrentia coram eo in causis. xvj. dist. nec licuit. c. inter alia. de sen. exc. Bar. Cep. in rub. de uerb. sig. ult. parte. iiij. q. prin.

Episcopus cum capitulo, non fine potest priuare canonicum non residentem, citatum tamen & per sententiam. Old. con sil. cxciiij.

Episcopus potest agere pro iniuria, & damno illato ecclesiæ, argu. in cap. cùm olim. de rest. spo. & suprà eo. uersi. xix.

60 Episcopus non potest statutũ facere, quod de delictis procedatur, iuris ordine non seruato. Card. sing. in cle. j. ix. q. de of. or.

Episcopus an condat statutum contra ornatus mulierum. Ioã. And. in regula ea, quæ. in Mercurialibus.

† Episcopus an possit statuere contra ius cõmune: uide Fran. Are. in l. ex duobus. in §. etiã. in ij. col. uersic. cõfirmatur ista conclusio. de uulg. & pup.]

† Episcopus non potest facere statutum, quòd tollatur solennitas iudicialis requisita à iure. Franc. Are. in d. l. ex duobus. §. etiam. in d. ij. col. & uersi.]

Episcopus potest inquirere contra ludentes, & blasphemos, aut alearum lusus. C. de aleato. & Alexã. in l. ij. §. si publico. de adulte.

Episcopi uicarius potest cognoscere, non punire de criminibus. Item,

Episcopus tenetur de relicto uicarij sui. infrà, uerb. Vicarius. uersic. lxvij.

Episcopo inferior prælatus an corrigat clericos. Car. in cle. j. xiiij. no. in oppo. de offi. ord.

Episcopus non potest exercere iurisdictionem contentiosam in locis exemptis. cle. fi. in fi. de priuileg. & Cardi. vj. quæst. iij. scriptum.

Episcopi iurisdictio est firmior, quàm uicarij sui: nisi in casibus not. cap. ij. de of. uica. & ĩ. uerbo, Vicarius. uersic. xlix. & per discursum.

Episcopus prohibere potest, ne delegatus sui uicarij procedat in causa. Bar. post gl. in l. iudicium soluitur. de iudi.

Episcopus cogitur punire clericum cõdemnatum de crimine à iudice laico, antequã fieret clericus. Bar. in l. cùm quædã. de iur. om. iud. Cyn. in l. properandum. §. sin autem. de iudi. Innoc. in cap. j. de off. ord. & ĩ. eod. uersi. xcvij.

70 Episcopus non tenetur exequi sententiã iudicis laici. Bal. in l. j. C. de execu. rei iudi.

Episcopus potest uenire contra compositionẽ de crimine factam cum criminoso à uicario suo. Pau. de Cast. consi. cxvij. Item potest uenire contra factũ suum iniustè factum. ibidẽ.

Episcopus tanquam superior tenetur exequi sententiam archidiaconi. in Sp. de exec. sen. §. nunc uidendũ. uer. ut autẽ.

Episcopus potest agere pro obediẽtia sua sibi præstãda. Inno. in c. edoceri. de rescri. & Bal. in Marg. uer. Prælatus. uer. vj.

Episcopus potest cognoscere de causa delegata suo uicario, sub nomine dignitatis tantùm, non sub nomine proprio, & dignitatis: quia cognoscit episcopus uicario mortuo, uel remoto, sed non econtrà. Inno. in c. cùm te. de præscrip. Vide in Spec. de leg. §. fi. uer. quid si causa. & Phil. in c. dilecti. v. q. de app. Card. in cle. ij. ix. q. de rescript. dicit episcopum non posse cognoscere, etiamsi est commissa uicario sub nomine dignitatis.

Episcopus potest ad se auocare causam uertentem coram suo uicario, non tamen causam uertentem coram alio ordinario inferiori, ut archidiacono, & similibus. cap. pen. de foro compe. Archi. xj. q. j. de persona. Io. de Imo. in ca. pastoralis. de offi. ord. Phil. in ca. nostrum. de app.

† Episcopus tenetur pro delicto uicarij, & officialis sui. Ita in Rota decis. cclxxviij. in nouis. Quod est uerum, nisi quam cito sciuerit, purgauerit eius delictum. l. fi. ut lite non contest. nota. in c. cùm quis. de sen. excom. in vj.

Episcopus potest ex toto reuocare uicarium suum. clem. ij. de rescript. & cle. fi. de proc. in glo.

† Episcopus tenetur ad restitutionem damnorum, & iniuriarum per suum officialem, uel uicarium iniustè datorum. Ita do. de Bisgneto in tit. de offi. uica. cap. j.

Episcopus si agat ad iura episcopalia contra abbatem, ueniũt in iudicio tã iura, quæ debet abbas, & monasterium, quàm iura, quæ debẽt laici. Bal. in l. si ex multis. C. de anna. excep.

Episcopus potest prohibere laico, ne procedat contra clericũ, qui falsum deposuit testimonium coram ipso laico. Bal. in l. j. C. quomodo & quando iudex. doc. & gl. in l. nullum. C. de testib. Ang. in l. si uacãtia. uer. vj. de bo. uac. li. x. Fred. de Senis consil. lxxxviij. uide But. in c. uerum. de fo. compe. Non tamen potest prohibere iudici laico, ne procedat in causa ciuili, in qua clericus producit falsos testes, de quo clericus sit accusatus coram episcopo. Alex. plenè in l. iudicium soluitur. ff. de iudi. ubi dicit, quòd excõmnnicatio episcopi contra laicum lata dicto casu esset nulla. † Vide do. Barth. Soc. omnino in consi. cccxxxxvij. incip. Difficultatem facere. uer. comprobatur. in ij. parte.]

Episcopus potest prohibere laico, ne exequatur testamentum incestuosi institutionem continens. Bal. in l. consulta. C. de testa. Item ne exequatur testamentum usurarij. Bal. ibidem. Item ne procedat in causa clerici litigantis coram laico. Innoc. in c. cõtingit. de sen. exc. Bal. in l. j. ff. de rei ué. & in Mar. uer. Iudex. uersi. lxxix. Prædicta uera, parte citata. s̃. Citatio requiritur. uer. cxx.

80 Episcopus non potest prohibere quæstores archiepiscopi quærentes elemosynas per prouinciam. Card. in clem. ij. in prin. ij. q. de pœ. & re.

† Episcopus an archiepiscopũ delinquentẽ in sua diœcesi punire possit: uide Fel. in c. cùm inferior. in prin. de ma. & obe.]

Episcopus non potest iudicare de literis Apostolicis, sed eas notoriè nullas & defectuosas potest pronunciare, nõ obstare, & contrarium facere. Card. in d. cle. ij. in fi. prin.

Episcopus non tenetur de imperitia uicarij sui. Bal. in rub. C. de pœna iudi. Sali. in l. fi. C. eo. tit. Alex. in l. ij. in prin. quod quisq; iuris.

Episcopo inferior quandoq; habet iurisdictionem episcopalẽ. cle. j. §. fi. & ibi Car. de fo. compe.

Episcopus in aliena diœcesi, etiam de consensu diœcesani, nõ trahit suos extra casum cle. j. de fo. compe. secundum Card. ibi. ij. opp. adde per Alex. in l. fi. ff. de iurisf. om. iud.

Episcopus potest tenere tribunal in loco diœcesis, etiã exempto. Car. in cle. j. x. q. post gl. ibi. Quod uerum, etiam inuitis exemptis, secundum gl. ibi, & Car. in q. xj.

Episcopus potest repetere clericũ suum. Bal. in l. j. de rei uend.

Episcopus restituit in integrum aduersus sententiam sui uicarij. doct. & Phil. in cap. dilecti. ix. q. de appel. & Abb. in ca. ex literis. vj. col. de resti. in integ. Angel. in repertorio. uer. uicarius. Item,

Episcopus restituit in integrum aduersus sententiam suam. c. pe. de rest. in integ. & doc. in c. cùm Bertoldus. de re iudi.

Episcopi, & uicarij sui, unum, & idem tribunal est. ca. ij. de consuetu. in vj. Vnde

90 Episcopo suspenso, uel excommunicato, etiam eius uicarius censetur suspensus, uel excommunicatus. gl. & doct. in c. j. de of. uic. in vj. Item,

Episcopi recusatio afficit etiam eius officiales, secundũ Imol. in c. insinuante. de offi. deleg. Item,

Episcopus dicitur facere quod eius uicarius facit. gl. in c. j. de capel. mo. in vj. Item,

Episcopus potest cognoscere de nullitate sentẽtiæ uicarij sui, & econtrà. Bald. in d. ca. dilecti. & ibi Phil. xj. q.

Episcopus potest reuocare interlocutoriam sui uicarij. Bal. in d. cap. dilecti. & ibi Phil. xij. quæst. & glo. in ca. ij. de consue. in vj. uidelicet quando uicarius posset, non aliter, secundũ Philip. ibidem.

Episcopus potest reuocare admissionem appellationis factã per uicarium omni casu, quo posset ipse, & econtra. Phil. in d. c. dilecti. xiij. q. de app.

Episcopus potest sibi eligere tribunal in quocunq; loco diœcesis. c. cùm episcopus. de of. ord. in vj. & Bal. in l. testamenta. C. de testa. ca. qua fronte. de app. Quod uerum, siue in ecclesia, siue in palatio, siue in camera. doct. in d. c. cùm episcopus. uidelicet si eligat pro loco iuridico. doct. & Archi. ibi. non

non tamẽ in domibus laicorum, ſi cauſa eſt ſpiritualis. doct. Hoſt. & Inno. in d.c. qua fronte. & ibi Bald.

Epiſcopus eſt iudex reductionis à laudo lato per clericum & laicum. Bald. & Pet. de Sun. in l. præcipimus. C. de appel. & Lanfr. de arb. vij. parte. xliiij. q. uel quando laudum eſt iuratum. not. in c. cùm C. laicus. de for. com. in vj. & in c. uenerabilem. de elect. But. & Capra in c. Quintauallis. de iureiur. uel ſi laudum ſit de matrimonio, uel re ſpirituali. d.c. Quintauallis. & ibi doct. uel ſi nutriat peccatum euidens. c. nouit. de iudi. c. ij. de arbi. uel ſi pro parte eccleſiæ petatur reductio. c. cùm ſit. de for. com. & doct. & Capra, ubi ſ.

Epiſcopus obſeruare debet & exequi ſententiam iudicis laici. Inn. in c. j. de of. ord. & Bald. in Marg. uer. Iudex. uer. xxj. Sed Bald. in l. j. C. de exec. rei iud. dicit, quòd non tenetur exequi, quod uerũ eſt, ſcilicet cogente iudice laico, ſed contrà ſic. Inno. in d.c. j. & ſ. eod. uer. lxix. & ſeq.

Epiſcopus expulſus ſi iudicat extra diœceſim ſuam inter non ſubditos, præiudicat diœceſano ſcienti, & patienti: non ſi iudicat inter ſubditos. Car. in d. cle. j. §. fin.

100 Epiſcopus non exercet iuriſdictionem in laicos ſubditos ratione delicti, uel contractus. in cle. j. §. j. v. q. de fo. com. Poteſt tamen excommunicare. ĩ. Excommunicatio. uerſi. vij. & uer. Subditus. uerſic. xlv. Sed an abſoluere. ſ. Abſolutoria. uerſi. xlviij.

Epiſcopus exercet extra diœceſim etiam cauſas meri & miſti imperij. glo. & Car. in cle. j. vj. q. de fo. comp.

Epiſcopus exercens iuriſdictionẽ extra diœceſim, debet ſeruare conſtitutiones propriæ diœceſis. glo. & Card. in d. §. j. q. vij. niſi in pœnis imponendis. glo. & ibi Car. viij. q.

Epiſcopus poteſt punire ſubditos delinquẽtes in diœceſi aliena, in qua ipſe reſidet. Car. in cle. j. §. j. ix. q. de fo. comp. Sed qua pœna, gl. j. uer. omnimodam.

Epiſcopi uicini ſibi inuicem ſuffragantur. Card. in cle. j. §. eorundem. & ibi caſus de fo. comp. etiam ſupplendo pro epiſcopo mortuo ibidem, & etiam non requiſiti denunciant: ut ibi. iiij. q. Et ſi non denunciant, puniuntur per ſuperiorẽ, ut tranſgreſſores canonum, non per epiſcopum expulſum: ut ibi, in fi. poſt gloſſ.

Epiſcopus, cui papa commiſit caſum ipſi epiſcopo reſeruatũ, dicitur delegatus, ſi cõmiſſio eſt facta perſonæ: ſed ſi dignitati, dicitur ordinarius. in Spe. de leg. §. finitur. uer. pone ergo. & ibi Bal. in addi. uer. legatus eſt.

Epiſcopi conſenſus non requiritur, quando agit clericus uel canonicus, qui poſſunt habere proprium. cap. ex literis. de proba. in Spec. de actore. §. j. uerſic. ſed nunquid abbas monachus. & in uer. quid de clericis. uide glo. in cle. j. de rebus eccle. non alie. & per Io. de Imo. in d.c. ex literis.

Epiſcopi conſenſus non requiritur in compromiſſo clerici. Bal. in l. j. §. & poſt operis. de ope. no. nun. in apoſtil.

Epiſcopi conſenſus requiritur in prorogatione iuriſdictionis facta à clerico. ſ. eod. uerſi. lvj. Sed

† Epiſcopus cum conſenſu non poteſt addicere nouam formam electioni, ſeu ſolennitatem, ſi omittatur, quòd electio ſit nulla. Fran. in l. ex duobus. in §. etiam. in ij. col. uer. confirmatur iſta concluſio. de uul. & pup.]

Epiſcopus non poteſt cogere clericum ad prorogandum iuriſdictionem laici. glo. & doct. in c. ſignificaſti. de fo. com.

110 Epiſcopus an agat ſine conſenſu capituli, not. in c. edoceri. & ibi doct. de reſcri. in c. cauſam. de iud. & Card. in cle. j. viij. no. de reb. eccl. non alie. in Spe. de accu. uer. item ſi unus. & ſeq. in Spe. de actore. uerſic. item obijcitur prælato agenti. ubi omnino quòd ſic, niſi alius ſit inſtitutus. Item,

Epiſcopus non poteſt ſine conſenſu capituli tractare cauſas arduas. Spe. ubi ſ. & Rota in deci. ccccclxix. confeſſio. in nouis. & ĩ. Prælatus agit. uer. ſecundo. † Vide do. Iaſon. May. in l. placet. C. de ſac. ſan. eccleſi. num. 29. & in eiuſdem repe. nu. 25. ubi etiam, quid ſi inter prælatum & capitulum eſſent bona ſeparata & diſcreta. ibidem. num. 30.]

Epiſcopus ſi non appellat, poteſt capitulũ appellare ſine mandato. in Spe. de app. §. j. uerſi. fi.

Epiſcopi conſenſus requiritur, quando capitulum ait. c. cauſam, quæ. de iudi. no. in c. edoceri. de reſcrip. in Spec. de actore. §. ſequitur uidere, an capitulum, quia.

Epiſcopus dicitur caput eccleſiæ. vij. q. j. ſcire. Sed

Epiſcopus, quando agit cum capitulo, non requiritur eius cõſenſus. d.c. edoceri. & Bal. in l. ſi ita. de communi ſeruo ma. c. ſignificante. & ibi doct. de appella.

Epiſcopus conuentus de crimine poteſt ſe defendere, & probare per familiares ſuos. Bald. in addi. Spec. de inquiſi. uer. epiſcopus. poſt Spec. ibi. & doct. & Bart. & Bald. in l. etiam. C. de teſt.

Epiſcopus eſt iudex totius collegij, in quo ſint etiam laici. Bal. in addi. Spe. de app. uer. magis dubium. & per Bar. in l. cùm ſenatus. ff. de reb. dub. & in l. fi. ff. de colle. illicit.

Epiſcopus non poteſt trahi ad forum iudicis ſecularis. xj. q. j. c. j. & c. continua. Nec coram principe. xxj. q. v. c. fi. ſiue pro cauſa ciuili, ſiue criminali. xj. q. j. nullus, etiamſi eſt depoſitus. ea. q. cap. ij.

Epiſcopus accuſans clericum debet ſe ſubſcribere ad pœnam talionis. per Old. in conſi. xlvj.

120 Epiſcopus conuentus, ſi recuſat reſpondere pro eccleſia, non remouetur ab adminiſtratione: licet ſecus ſit in tutore. in Spe. de reo. uer. item tutor. & ſeq.

Epiſcopus expulſus petere debet reſtitutionem iurium epiſcopalium nomine ſuo, ſed reſtitutionem rerum debet petere nomine non ſuo, ſed eccleſiæ. Bald. in l. ij. xviij. col. C. de ſerui. poſt Inn. in c. in literis. de reſti. ſpo. Item officio iudicis petit ſe reſtitui ad poſſeſsionem prælaturæ. Bald. ibidem. Item petit prelaturam nomine ſuo, ſed res nomine eccleſiæ. Inno. ubi ſ.

Epiſcopus exercens iuriſdictionem inter ſuos extra diœceſim, cenſetur ordinarius, non delegatus. glo. & Car. in cle. j. §. j. xj. q. de foro comp. Nec tenet petere à diœceſano, quòd citet ſubditos: quia nec ille poſſet, ut ibi in §. uolumus. xj. q. Sed poteſt puniri à diœceſano de delicto commiſſo in diœceſi: ut ibi quæſt. xiij. non tamen corrigi ab eo de proceſſu contra ſubditos acto: ut ibi quæſt. xij. ſed delinquens in territorio prælati inferioris epiſcopi punitur à prælato: ut ibi, in fin.

Epiſcopus non poteſt corrigere laicos criminoſos, niſi in criminalibus eccleſiaſticis. Inn. in c. nos inter. de purga. cano. uide per Car. in cle. j. in fin. de offi. ord.

Epiſcopus ſine conſenſu capituli non tractat cauſas criminales. xv. quæſt. vij. epiſcopus. de his, quæ fi. à præla. nouit. & c. ea noſcitur. Card. in clem. j. xviij. q. de offic. uica. † Vide Fel. in c. irrefragabili. ult. col. de of. ordi. in uer. uentilatione cauſarum.]

Epiſcopus ſi poteſt per alium exercere iuriſdictionem in diœceſi ſua, de qua eſt expulſus, an poſsit ipſe exercere in aliena diœceſi. Car. in cle. j. xiiij. q. de foro comp.

Epiſcopus expulſus exercet iuriſdictionẽ contra expulſores extra diœceſim. cle. j. & ibi doct. de foro comp. regulariter tamen non exercet iuriſdictionẽ extra diœceſim, ſed delegat. Card. ibi poſt gloſſ. in prin. & ibi. in §. j. ij. q. quando epiſcopus in laicos procedat extra diœceſim. & Alex. in l. fi. in fin. in prin. de iur. om. iud. & infrà, Subſtitutus. uerſi. xlv. & ſequen.

Epiſcopus executor teſtamentorũ eſſe debet poſt annum, intra quem teſtamentarius non ſit executus. l. nulli. & ibi doct. & Bald. C. de epiſ. & cle. c. nos quidem. de teſta. & ibi doct.

† Epiſcopus, uel executor teſtamentarius, an habeatur pro ſcripto in teſtamento: uide Fran. Are. in l. qui liberis. §. hæc uerba. in vj. col. uer. ult. de uulg. & pup.]

† Epiſcopus eſt legitimus executor teſtamenti. Fran. Are. in l. centurio. in xvj. colum. uer. utrum. cùm enim uocatur. de uul. & pup.]

Epiſcopus debet eſſe fautor teſtamentorum. d. l. nulli. & Bald. in l. j. ult. q. ij. de his, quæ pœ. nomi.

Epiſcopus exequitur intra annum, ſi teſtamentarius ſit impeditus de iure, uel de facto. in Spe. de inſtru. edi. §. nunc uerò aliqua. uer. xl. & ibi Bal. in addi. uer. ubi executor. Bal. in l. ij. §. ſed & ſi quis. C. cõmunia de leg. uidelicet cum forma tradita executori teſtamentario, puta de conſilio guardiani. Bal. in l. fi. C. ſi manci. ita fu. alie.

Epiſcopus non exequitur poſt annum, ſi teſtator de alio prouidit. Bal. in auth. licet. de epiſ. & cle. & in l. j. de cad. tol. in l. ſi fundum. §. Stichum. & ibi Raph. de leg. j.

Episcopus potest exequendi officium ad se deuolutum post annum alteri committere. Bald.in d.l.ij.§.sed & si quis.cõmunia de leg.in lect.anti.& in l.j.de bo.mater. Ioan.And.in addi. Spec. de instrum.edi.§.nunc uerò.uersi.lxxxj.in addi. uer. quærit etiam Nicol.

Episcopus potest loco priuati officio exequendi culpa sua alium subrogare ad piam causam tantùm. Bald.in auth. hoc amplius.j.col.C.de fideicom.

Episcopus cogit executorem emendare quod malè gessit. c. tua.de testa.in Spe. ubi s.uer.lv.

Episcopus potest remouere executorem suspectũ, etiam nemine accusante: & ei interdicere officium, ne exequatur: Spe.ubi s.Sed an statim quod malè gerit, uide Bald. in d.§. sed & si quis.in lect.antiqua.

Episcopus succedit executori inhabili ad pias causas, secundũ Ioan.And.in addi.Spe.ubi s.uer.lxxvj.

10 Episcopus debet distribuere bona relicta pauperibus. l. si quis ad declinandam. & ibi doct.& Bart. C.de epis. & cle. Inno.in c.cùm tibi.de testa. Bald. in Marga. uerbo, Testator. uer.iij.

Episcopus loci, in quo rapinæ factæ sunt, uel usuræ extortæ debet distribuere, non alius. Bal. in l.j. C.de bo.autho.iudi. pos.& in c.iniuria.ij.col. de pa.iura.fir. scilicet inter pauperes alendos uel redimendos, etiã filios prædonum inopes, si episcopo uideatur: ut ibi.

Episcopus, etiam à testatore prohibitus exequi in testamento, potest exequi, alio executore non dato. Ang. in auth.de eccl.tit.§. si quis autem pro. col.ix.nisi hæres præuenerit episcopum in exequendo.Bald.in l.nulli.ij.col.de epi.& cle. Item,

Episcopus potest uendere bona testatoris stabilia, etiam prohibita uendi à testatore.Bald.post Bart.in l.si quis ad declinandam.ij. col.de epis.& cle. Quod uerum, si desunt nomina debitorum, & bona mobilia, secundum Nic.de Nea.in l. magis puto.§. in primis.ff. de re.eo. Bald.in l.fin.§. si autem legata. C.de bo.quæ lib.& Bart.in l.alio.de ali.& ciba.lega. sed non potest episcopus plus de bonis uendere, quã oporteat.d.§.si autem.& ibi Bald.

Episcopus distributor bonorum habet actiones hæreditarias, sicut hæres, & executor. Bartol. in d.l. si quis ad declinandam. Item,

Episcopus executor ut distribuat, debet mitti in possessionẽ bonorum. Bart. in d.l.si quis ad declinandam. uidelicet ex beneficio l.fin.de edic.di. Adri.tol. secundum Bart.ibi in ij. col.uide per Inno.in c.cùm tibi.de testa.Item & eius procurator.Bald.ubi s.

Episcopus cogit ex officio ad soluendum legata pia facta fratribus. Bald.in l.j. C. de fideicom.& in l.eam, quam.iij.col. eod.tit.& Bar.in l.solent.ff. de adi.leg.

Episcopus cogit executorem testamentarium ad uendendũ, & distribuendum in piam causam. in Spec. ubi s.uer.lvij.& lix. Bald. in l. id, quod pauperibus. de epis.& cler.ubi dicit uerum, etiam usq; ad quadraginta annos.per §.pro temporalibus.in auth.de eccle.tit.col.ix.Item uerum, etiamsi executor sit religiosus exemptus.Bart.in l.interdum.§.senator. ff. de iudi. Item uerum, etiam per sententiam excommunicationis, suspensionis, uel interdicti.c. quærenti. de uerb. sig.c.ij. de pœnis. de sent.excom. in vj.c. cùm medicinalis. de offi. deleg. c. sanè. & c. pastoralis. uel aliter arbitrio episcopi mulcta indicta, uel per carcerationem, uel pignoribus captis.in Spe.ubi suprà,uer.lxviij.ubi etiam dicit Ioan. And.in addi. quòd durante contumacia executoris, potest episcopus exequi.

Episcopus cogit iterum solui legatum solutum per hæredem uiuum, quod solui iussit testator post mortem hẹredis.Bar. in l.cùm pater.§.à filia.de leg.ij.sed Bal.contrà, in l.post mortem.de fideicom.

Episcopus cogit executores testamentarios discordes ad concordiam termino eis præfixo: quo elapso, ipse exequitur. Bald.in l.id, quod pauperibus. uer.tertiò quæro.in v.col.de epis.& cle.Quod uerum in relictis pijs tantùm, non in alijs. Bal.in l.ij.§.j.C.communia de leg.Sed & potest tunc episcopus gratificari cui uelit. Bald.in addi.Spe.de instru.edi.uer. inter executores. & ibi Spec. uer. quid si per plures. & uer. sed quid erit. & Bal. in uer.si executores.eod.tit. qui tamen aliter loquitur in l.uiduæ.C.de nuptijs.

20 Episcopus corrigit, si testamentarius executor malè arbitratur in exequendo. Bal.in addi.Spe.de instru.edi.uer.executor si malè.& ibi Spec.uer.quid si malè.& quod per Bald. in l.ij.§.j.C.communia de lega.

Episcopus potest subrogare alium, si executor testamentarius sit insufficiens. Angel.in authen.de eccl.tit.§. si quis ædificium.

Episcopus potest declarare post annum, si is, cui testator commisit declarationem, intra annum non declarauit personas, quibus aliquid dandum erat; uel usuræ restituendæ erant. Bald. in l.ij.§. sed & si quis.iiij.colum. C. communia de leg. & in tractatu quartæ episcopalis.c.ix. pen. col. & infrà eod. uersi.xxix.

Episcopus tenetur curare, ne fraus committatur per executores, nec etiam ipse exequens debet fraudem committere, nec sibi aliquid applicare. Bartol. & Flo. in l. altius.ff. si ser. uen.

Episcopus potest emere de bonis expositis uenalib. per ipsum exequentem testamenta, scilicet palam, & bona fide. Ioan. And.in addi.Spe.ubi s.uer.sed quid erit.

Episcopus in testamento dare potest executorẽ tam ad piam causam, quàm ad profanam. Spe.ubi suprà, uer.lxxxviij.de episcopo autem.Item est legitimus executor. Card. in cle.j. j.quęst.de testa.Item uerum, etiam in relictis profanis.Car. ibi.iij.q.

Episcopus executor debet conficere inuentarium coram iudice laico. Ang. in l.j.§.hæc stipulatio.ff. si cui plus, quã per leg.Fal.xv.col.& Spec.ubi s.uer.lviij.uer.lxxxv.

Episcopus executor allegans ius exequendi ad se deuolutum, quia executor testamentarius intra annum nõ sit executus, debet probare.Bal.& doct.in l.fi.ff.ubi pu.edu.deb.

Episcopus non potest hæreditatem distribuendam inter pauperes, dare etiam spurio testatoris pro alimentis. Bal.in d.l. id, quod pen.col.uer. quæro ulterius.C.de epi.& cler.

Episcopus post annum non potest eligere pauperes intra annum non electos, per habentem ex testamento ius eligendi.Bart.in l.cùm quidam.la ij. de lega.ij.& in l.executorem. C.de execu.rei iudi.& Butr.in c.nos quidem.de testa. Vide tamen Bald. in l. captatorias. & in l. illa institutio. de hære. inst.& in l. id, quod. de episc. & cler. & per Paul. de Cast.in consi. clxv. in fin. & Fran.de Cap. list.in l. quamdiu. C. qui admi.Sed Pet.in tractatu quartæ episcopalis.cap.ix.pe.col. tenet contrà.

30 Episcopus est executor ad distribuendum malè ablata incerta, si non constet is, cui fuerit ablatum. Bal.in auth.alearum usus. C.de aleato.& plenius per Card.in cle.dudum.§. si uerò.xj.q.de sepul.

Episcopus debet citari ad confectionem inuentarij per hæredem fiendam, quando testamentũ continet legata pia.Ang. in auth.de hære.& Fal.§.si uerò expressim.

Episcopus quare sit executor testamentorum. glo. & Card. in cle.j.ix.q.de testa.

Episcopus potest monere executores testamenti ad exequendum, ut sic eos negligentes priuet officio.no. Bald. & Alex. in l.j.ff.de fer.

Episcopus uidens hæredes non exequi, potest eis interdicere bona cum fructibus. c.si hæredes.de test.scilicet post annum, non antè.glo.ibi, & in authen.de eccle.tit.§.si quis ædificantem. quia

Episcopus debet esse fautor testatoris. Bald.in l.j. ult.q. C. de his, quæ pœ.no. & in l.nulli.de episco.cle.Item defensor testatoris. dicto cap. si hæredes. & ibi gloss. & l. hæreditas.§. si defuncto. de pet. hær. gloss. in cap. nos quidem. de testa. Item tutor ultimarũ uoluntatum.Bald.in l.si testamentum. C.de testa.

Episcopus non potest esse executor testamenti usurarij, non præstita cautione facti. Bal. in l.executorẽ.iij.col.de execu. rei iu.ubi etiam dicit, quòd

Episcopus non potest usurario dare licentiam testandi, cautione non præstita, secundum Bal.in d.l.executorem.

Episcopus cogit ad restitutionem usurarum, etiam socium usurarij.Bal.in l.j.xv.q.C.pro socio.

Episco-

Epiſcopus poteſt diſtribuere inter pauperes bona peregrini mortui inteſtati.auth.omnes.C.communia de ſucceſ.

40 Epiſcopus quid faciat, ſi unus de trib. uel quatuor executoribus teſtamentarijs ſit mortuus: uide in c.fin. de teſta.in vj.& Bart. in l.qui proprio.§.ſi duob.ff.de procu. & Bal.in l. nulli.ult.col. C.de epiſc.& cle.in Spe. ubi ſ.uer. quid ſi ſunt plures.& ibi Ioan.And.in addi.

Epiſcopus an exequatur executoribus abſentibus. Bal.in c.ſi facta.ſi de feu.fuer.controuer.

Epiſcopus executor cogit filios teſtatoris ſoluere pro anima relictum arbitrio eorum,etiam incertum.in Spe.ubi ſupra, uer. xxvj. & ibi Ioan. And.in addi. Bald.in l.nulli.ij. col.de epiſ.& cler.

Epiſcopus cogit ad agendum hæredes,ut ſoluant pauperibus & legatarijs. Spe.ubi ſ. uer.xxxix.

Epiſcopus cogit executores teſtamentorum ad reddendum ſibi rationem.Bald.in addi.Spec.de inſtru.edi.uerſi. omnis executor.& in l.id, quod pauperibus. & in l. nulli. de epiſc. & cler.& ibi Spe.uer.xlviij.

Epiſcopus ſucceſſor etiam in officio executoriè deuolutæ ad epiſcopum prædeceſſorem. Spec.ubi ſ.uer. ſed quid erit in prælato.

Epiſcopus executor diſtributor bonorum poteſt & de bonis diſtribuendis dare eccleſiæ ſuæ, ſi habet conſocium: non ſi ſit ſolus.Ioan.And.in addi.ubi ſ.uer.ſed quid erit.

Epiſcopo executore mortuo, non ſuccedit capitulum in officio exequendi. Spec. & Ioan. And. ubi ſ.uer.item circa legitimos.Ioan.And.in c.Ioannes.de teſta.in Nouel.Nec epiſcopo infirmo,uel abſente.ibidem.Nec archiepiſcopus.ibidem. ſed in officio compellendi executores ſic. Ioan. And. ibidem.

Epiſcopus originis defuncti non exequitur, ſi incepit epiſcopus loci,in quo deceſsit teſtator, ſed quilibet eorum admittitur.in Spe.ubi ſ.uer.quid ſi epiſcopus,in cuius. & l. nulli. C.de epi.& cle.& ibi per Bald.

Epiſcopus loci uicini mari, in quo quis deceſsit, exequi dedet teſtamentum defuncti, ſi mare regitur per illam ciuitatem, non aliter: quia tunc epiſcopus uicinioris loci debet exequi.Ioan.And.in addi.Spe. ubi ſ.uer. quid ſi epiſcopus, in cuius.ubi dicit uerum in his, quæ in mari ſecum habet teſtator.

50 Epiſcopus ſi mandat executori, quòd exequatur in tribus terminis, & executor eſt contumax in primo termino, priuatur officio exequendi intra annũ.Bal.in l.iij.C.de proc.

Epiſcopus dicens ſe perdidiſſe memoriale ſibi datum ad exequendum continens ſummam,& perſonas,quibus ſit diſtribuendum, non poteſt exequi tanquam in caſu incerto,niſi coniecturæ ſuadeant,& quid & quibus ſit reſtituendũ. Bal. in d.l.id,quod.xij.q.C.de epiſc.& cler.

Epiſcopus executor teſtamentorũ diſtribuendo pro alimentis pauperum debet uni tantum dare, quantum alteri: ſed ueſtes debet dare pro conditione perſonarum. Barth.Cep. de ſerui.ruſti.tit.de aquædu.iij.q.prin.

Epiſcopo præfertur executor teſtamentarius, etiam datus ad reſtituenda bona malè ablata incerta. Bal.in l.nulli.de epiſ. & cle.Ioan.And.in c.ſi.de teſta.in vj.in Nouella.

† Caute. not. Executor ad cauſas ſi non exequitur legata intra annum, regulariter poteſtas exequendi deuoluitur ad epiſcopatum:ut l.nulli. C.de epiſc.& cle. Sed ut epiſcopus nunquam poſsit ſe intromittere de legatis tuis, ſeu relictis ad pias cauſas,etiam poſt annum,ſi uolueris,quia fortè non confidis de epiſcopo, cautela eſt, ut in negligentiam primi executoris expreſſe prouideas de alio, & ſucceſsiuè de alijs executoribus, & ita in teſtamento tuo, uel codicillis dicas, Relinquo talem, puta Titium executorem meum,& uolo, quòd exequatur intra annum omnia legata mea: quod ſi non fecerit,tunc uolo,quòd Seius faciat prædictam executionem.Et ſic poteſt alios plures ſubſtituere de anno in annum.Nam ſi Titius primus executor non adimpleuerit uoluntatem defuncti, deuoluetur ius exequendi ad ſecundum executorem:& ſic de alijs ſurrogatis dicendum eſt. Et iſtam notabilem cautelam ponit Bald. quẽ ſequuntur Imo. & Flo.in l.ſi fundum ſub conditione.§. Stichum.ff. de leg.j. Et iſtam cautelam ſimiliter refert, & ſequitur do. Iaſon ibi in ult. colum. uerſic. ultimò per illum text. dicens remedium eſſe utile: quia multoties epiſcopi relicta ad pias cauſas malè diſpenſant, & conuertunt in proprios uſus, & ſuperfluos.*

Epiſcopus exequi poteſt abſente, uel inuito hærede. Bald. in d.l.nulli.& Dy. in l.legatũ.de uſuf.le. uidelicet arbitrio ſuo, ſi teſtator ſummam non declarauit, ſed debet inſpici qualitas perſonæ, & quantitas bonorum.Bal.ibi.& in Spe.ubi ſ. uer.xxvj.& ibi Ioan.And.in ad.

Epiſcopus debet pro anima teſtatoris diſtribuere, ſi conſtat, quòd fuerit Chriſtianus.Bald.in l.nulli.

Epiſcopo ſi executor renunciat officium, poteſt præmittere re integra,non aliter.Bald.in l.deleri.de fideicom.lib.& in l.ij. §.ſed & ſi quis.iij.q.C.communia de leg.

Epiſcopus non poteſt dare pauperibus fundum, quem teſtator iuſsit uendi,& precium dari pauperibus: niſi emptorem non reperiat. Bald.in l.uoluntas. ad fin. C. de fideic.in lect.antiqua.

Epiſcopus poteſt dare fraternitatibus legatum factũ ad pium uſum.Bal.in d.l.id,quod.xxj.q.de epi.& cle.

Epiſcopus diſtribuit legatum in genere factum pauperib.Bal. in l.ſi quis ad declinandam.in prin.de epiſ.& cler.

60 Epiſcopus pro pauperibus ſubſtitutis pupillo excludit matrem pupilli. Bart.in l.centurio. de uul. & pu.Bal.contrà in d.l.ſi quis ad declinandam.quẽ uide in l.precib.C.de impu. & ali.ſubſt.

Epiſcopus, ad quem deuolutum eſt officium exequendi propter negligentiam executoris teſtamentarij, debet ſeruare terminum ſtatutum executori ad exequendum. Bal. in l. ſi. C.ſi manci.ita fue.alie.

† Epiſcopus an ſuppleat negligentiam executoris uerbalis, uide Fel. in c.ſi quis contra. de fo.comp. circa prin.in uerb. Epiſcopus.]

Epiſcopus deponitur per papam, uel eius commiſſarium.ix.q.iij. per principalem.j.q.j. per principalem.v.q.iiij.§. quòd uerò.iij. q.viij. cuius in agendo.iij. q.vj.quamuis. & c.dudum.v.q.iiij.duodecim.& tenet Abb. in c. non poteſt. de re iu. in Spec. de legato. §. nunc oſtendendum.uer.xvij.

Epiſcopus an ſit deponendus, uel non, debet agitari in publica ſynodo.v.q.iiij.nullus epiſcopus.

Epiſcopi depoſitio tractatur per duodecim epiſcopos, dummodo ſententia reſeruetur papæ,ſi ſit conſecratus.iij.q.viij. c.ſi.ij.q.v.nullam. glo. & doct.in c.non poteſt. de re iudi. in Spec. de accuſ.§.iiij.uerſi.illud.aliàs ſex epiſcopi ſufficiunt. xxiij.di.illud.cum glo. & Sicul.& Bal.in d.c.non poteſt.ſcilicet prouinciales:aliàs per uicinos.lxv.di.ſi fortè.

Epiſcopus poteſt deponi per legatum,accedentibus alijs epiſcopis. Spe.in d.uerſi.xvij.ubi idem dicit in patriarcha.

Epiſcopus cùm degradatur, uel deponitur, non ualet ſententia epiſcoporum, niſi omnes ſint concordes.in Spec.de accuſ. §. iiij. uerſi. ſed nunquid. & requiritur ſententia etiam contra notoriè criminoſum. Bald. in l.cùm fratrem. C. de his. quibus ut indig.

Epiſcopus debet deponi cum cauſa,non ſine cauſa.c. non poteſt. & ibi doct. de re iud.Item,

Epiſcopus deponitur propter crimina enormia. c. nouimus. de uer.ſig.c.tua. de pœnis. Item propter hæreſim.c.ad abolendam.de hære. & ibi doct. Item propter falſitatem in literis papæ commiſſam.c.ad falſariorum.de cri.falſi.Item propter coniurationem contra epiſcopum.xj. q.j. ſi quis ſacerdotem.& ſeq. Item propter ſortilegium.xvj. q.vj. admoneant.in Spe.de comp.iud. ad. §.j.uerſi.in quibuſdam. Item ſi ſit incantator.d. c.admoneant. Item ſi conſultat incantatores,uel magos.xxvj.q.v.ſi quis epiſcopus. Item ſi ſit incorrigibilis.c.cùm non ab homine.de iudi. Spec.ubi ſ.d.uer.in quibuſdam. glo.in c. ad reprimendam. ff. de offi.ordina.ſed non pro prima contumacia.gloſſ.lxxxj.di.c.j.Item propter homicidium. c.ſi quis uiduam. & c. ſi epiſcopus. 50.diſt.c.j. de homi. Etiamſi propter iram ſit cõmiſſum, licet animus occidendi defuerit.50.di.§.ſi uerò.& c.ſtudeat. nõ ſi per caſum. ea. di. clerico. uidelicet ſi factum ſit ante baptiſmum, dicto,facto,auxilio, uel iuſſu.d.c. ſi quis.ſed nõ ſi epiſcopus promiſit,uel ſoluit decem Titio,ne ipſum accuſet de homicidio.

cidio. Bal. in c. iniuria. de pa. iur. fir. Ioan. And. in c. j. de accu. in vj. in Nouella. Item uerum per sententiam, non ipso iure, etiamsi homicidium sit notorium. Bald. in l. cùm fratrem. C. ad Syl. Item propter falsum testimonium, uel falsitatem in charta commissam. c. si episcopus. 50. dist. v. q. vj. presbyteri. xix. dist. in memoriam. Item propter ebrietatem, si non abstineat. xxxv. di. episcopus. non tamen propter unicam. Spe. de accusa. §. ij. uersi. & not. Item propter ludum, ut ibidem. Item, si episcopum non iure electum superior consecrat: quia tunc uterq; deponitur. lxij. dist. nullus. Item, si cõsecrat indignum. 50. dist. ex pœnitentibus. lj. dist. aliquantos. Item qui confirmat indignum. lxxxj. dist. tantis. glo. in c. nihil. de elect. Item, si confirmat uel promouet inuitum. d. c. nihil. per gloss. lxxxiiij. dist. ubi. Item, si frequentat tabernas. xliiij. dist. nulli. & c. penul. de ui. & ho. cle. Item, si usuras exerceat. lxxvij. dist. episcopus. & c. si quis. & c. quoniã. Itẽ qui usus est regio fauore, uel seculari potestate, ad obtinendum episcopatũ. lxiij. dist. omnis electio. xvj. q. vij. si quis deinceps. Item qui consentit fornicationes clericis suis. lxxxiij. dist. si quis episcopus. Item qui in aliena diœcesi cõsecrat altaria, uel ordinat clericos, nisi rogatus à metropolitano, & episcopis prouinciæ. ix. q. ij. c. j. ij. & seq. vij. q. j. episcopus in diœcesi. Item qui quærit promoueri loco uiuentis. vij. q. j. eum, qui. iij. q. ij. audiuimus. ij. q. j. in primis. Item qui communicat excõmunicatis. xj. q. iij. Theugualdum. & c. qui cõmunicauit. Item & propter sui simplicitatem. xviij. q. ij. si quis abbas. lxxiiij. dist. episcoporum. Item propter negligentiam. lxxxj. dist. dictum. & Car. in cle. j. vij. q. de eta. & qua. ubi dicit idem. & propter dolum. Item pro crimine notorio. xxx. q. j. c. fi. & glo. Item pro crimine capitali. 50. di. si quis episcopus. Item pro criminibus tantũ, à iure expressis, non pro alijs. gloss. ord. c. in eum. xv. q. viij. lxxxj. dist. c. j. de tem. or. c. ex tenore. & c. fi. & c. sicut. de elect. Item qui monialem cognoscit carnaliter. xviij. q. j. si quis episcopus. Itẽ qui cognoscit carnaliter filiam spiritualem. c. si quis sacerdos. xxx. q. j. Item qui confessionem reuelat. de pœ. dist. vj. sacerdos. iij. q. vij. c. fi. cum gloss. s. uer. confessio sacramentalis. uer. xlij. nisi de consensu confitentis. Ioan. And. in c. cõsanguinei de re iud. Item qui quærit timeri potius uerberibus quàm uerbis. xlv. dist episcopum. & c. j. ij. & iij. Item qui assumit curas, & negotia secularia. lxxxviij. dist. episcopus autem. & c. prælatũ. xxj. q. iij. in sum. c. j. ij. & iij. Item qui clericos ordinat per simoniam. j. q. j. si episcopus & c. sicut episcopum. j. q. ij. c. ex multis. ij. q. iij. Item si non seruat constitutiones concilij, uel ecclesiæ Romanæ, si tamen credat fieri potuisse. iiij. distin. §. fin. Secus, si non credat, quia punitur ut hæreticus. xix. dist. nulli fas. glo. in c. generali. de elec. in vj. glo. ij. q. vij. sacerdotes. vj. dist. §. hoc. Itẽ propter transgressionem canonum, sed non propter primam. xxiiij. q. iij. de illicita. j. q. ult. c. pe. lxxiiij. dist. honoratus. Card. in cle. j. ix. q. de æta. & qua. quia non debet episcopus canones uiolare, quorum obseruantia ei incumbit. d. cle. j. & xj. q. iij. cũ scimus. & Car. ubi s. iij. q. Item si palàm alienet res ecclesiæ cathedralis, uel alterius rectorem habentis, non si clã. Arch. xij. q. ij. monemus. per c. fi. iij. q. ult. glo. in c. si quis presbyterorum. de reb. eccl. non alie. x. q. ij. si quis episcopus. cũ glo. xij. q. ij. Vulteranæ. & c. abbatib. xvij. q. iij. c. j. & c. nullus. xiiij. q. iiij. c. j. de reb. eccl. non alie. c. nulli. l. iubemus. §. œconomus. de sacr. san. eccle. Quod uerum, nisi celeriter fiat restitutio ecclesiæ. d. c. si quis presbyterorum. cum gloss. quæ dicit uerum, scilicet quã primum ab ecclesia interpelletur. Vide ibi doct. Item uerum, nisi alienetur res parua, uel sterilis. glo. in c. j. xvij. q. iiij. xij. q. ij. terrulas. Item nisi alienatio sit necessariò fienda celeriter, ut consensus episcopi, uel superioris non possit haberi de facili. Pau. in cle. j. de for. com. & Lau. de Fan. in rub. de reb. eccl. non alie. in vj. xxix. q.

Episcopi degradatio fit uerbaliter, scilicet per sententię prolationem. in Spe. de accu. §. j. uer. & nota, quòd quando. cuius formam ponit eod. tit. & §. uer. item quæritur.

Episcopi degradatio actualiter fit per subtractionem insigniũ sacerdotalium, uel episcopalium, ut ponitur in c. ij. de pœnis. in vj. & Spec. ubi suprà, §. ij. uer. degradatur. & uer. item non est ius.

10 Episcopi depositionis causa requiris duos, uel tres testes, si sit simplex episcopus: secus, si sit cardinalis, cõtra quem septuaginta duo requiruntur. ij. q. iij. c. nullam. & c. præsul. & Spec. de teste. §. restat. de numero. Sed

Episcopi purgatio requirit duodecim testes. vij. q. v. omnibus. & Spec. ubi s. j. & ij. col. & sufficiunt testes de collegio. in Spec. de teste. §. j. uersi. sed nunquid in causa.

Episcopus degradatus tradi debet puniendus, iudici seculari. c. nouimus. de uerb. sig. c. ij. de pœnis. in vj. Bald. in l. j. C. an seruus ex facto suo. & c. cùm non ab homine. de iudi. & traditus dicitur factus de foro laici, ut ibi; non antè. c. at si clerici. in fin. de iudi. unde debet uiuere clericaliter, & horas dicere. lxxxj. dist. dictum. & Spe. de com. iud. ad. §. j. uersic. in quibusdam.

Episcopum degradatum percutiens incidit in canonẽ si quis suadente. xvij. q. iiij. gloss. & doct. in c. ij. de pœnis. in vj. uide glo. 50. dist. accedens. liiij. dist. c. ij. lxxxj. dist. dictum.

Episcopus degradatus non potest conficere corpus Christi. glo. in d. c. ij. de pœnis. in vj. uide gloss. de cle. excommu. mi. c. ij. ix. q. j. in summa. sed depositus sic. glo. j. q. j. nos. & gl. ix. q. j. c. j. uide ibi doct.

Episcopus confessus promisisse decem, ne accusetur de homicidio, nõ potest deponi, si cõfessio fuit facta ante institutam accusationem. Ioan. And. in c. j. de acc. in vj. in Nouella. per Alex. in l. eius, qui. de iure fisci. & per Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iur. fir.

Episcopus suspenditur ipso iure in casu cle. j. uersi. pen. secundum Car. ibi, de hær.

Episcopi degradatio non remouet characteres de anima. suprà uerbo, Degradatio. uersi. x. & sequenti: ubi etiam uide an iterum sit consecrandus si restituatur, & an recuperet bona. & in Specul. de dispensa. §. nunc. de episcoporum. uersi. lxv.

Episcopus depositus repetit sumptus, quos fecit in ecclesia ante depositionem, uel in rebus ecclesię. Dy. & Nic. de Nea. in l. à tutela. de contra. iud. tut.

Episcopus depositus appellat ad papam. ij. q. v. omnes episcopi. c. ad Romanam. & seq. iij. q. vj. accusatus.

Episcopus accusari põt à subditis suis, ut deponatur. ij. q. vij. si q̃s. & §. ex his. & c. Paulus. & c. lator. & seq. c. quapropter. & c. si quid. Quod uerum, nisi à criminosis. ij. q. ij. præsumunt uidelicet facta prius examinatione de eis. ead. q. quia clericos.

Episcopus accusatus ut deponatur, pendente lite, non potest ministrare diuina. ij. q. iij. presbyter si à plebe. & Franc. de Cap. list. in l. reum. C. de proc.

Episcopus antequam deponatur, an possit infeudare. Bald. in c. j. quid iuris sit, si uasal. post alie.

Episcopo deposito, & restituto per papam, nondum præsentatis literis restitutionis capitulo, an ualeat electio de altero facta. gl. quòd non, in c. innotuit. de ele. not. viij. q. fi. c. fin.

Episcopo deposito propter delictum reuertitur iurisdictio ad papam, non ad archiepiscopum. Host. & Ioan. And. post gl. & doct. in c. ueniens. de præscrip.

Episcopus depositus non potest aliquid declarare super contractib. à se initis tempore prælaturę. Bald. in c. j. qui suc. te. & Io. And. in c. ex parte. de uer. sig. in Nouella.

Episcopus potest priuari prælatura & reb. propter delictum, & personaliter puniri. Barto. in l. j. §. item solent. de of. præf. † ur. no. in c. ij. de pœ. in vj. † Et an sine causa per papam priuari possit, uide Fel. in c. quæ in ecclesiarum. in vj. ij. col. de cõst. ubi etiam an papa omnes episcopos priuare possit.

20 Episcopi depositi gesta ignorantis depositionẽ sui, ualent. Bal. in l. falsus. xj. col. C. de fur. & Bartol. in l. Barbarius. xiij. col. ff. de of. prætoris.

Epistola semper loquitur, & repræsentat personam mittentis. Bar. in l. nuda. ff. de don. t. o. in l. si procuratorem. & ibi Ioan. de Pra. uer. uelut præsentis. ff. de proc. facit l. Arriani. C. de hær.

Epistola nisi præsentetur, nõ habet effectum, nec obligat mittentem. l. qui absenti. in prin. de acqui. poss. Bal. in rub. C. de do. promis.

* Ioan. Cephal. consi. cclxxij. num. 88. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Epistola lecta obligat legentem, & tacentem, ad contenta in ea. l. si

Epistola quã fit et faciat sine aliis consiliis stipe in responsis de ... responso 12. pag. 112.

ea.l.si filiusf.& ibi Pau.de Cast.C.ad Mace.Bart. in l.Titius. in fin.ff.de const.pec. Quod est uerum ratione coniunctionis.Bal.in d.l.si filius.ergo aliàs secus:ut ibi.

† Epistola habens sigillum authenticum plenè probat: ut dicit Bar.in l.nuda ratio.in fi.ff.de dona.Intellige uerũ, quando talis epistola fuit acceptata per eum,ad quem destinatur: secus, si expressè contradixisset. Ita limitat Lud. Ro. in d.l. nuda ratio.in ulti.col.& do.Ias.in l.admonendi.in repeti. in iiij. col.uer. Item inquantum concludit.Bar.ff.de iureiur.& ibi uide not.cautelam ad extorquendum confessionem,uel consensum alicuius, mediante receptione literarum.*

Epistola non probat consanguinitatem. l. non epistolis. & ibi Bal.C.de prob.

Epistola an & quando probet, Bald. ibidem, in d. l. non epistolis.

† Epistola an faciat ius,uide Fel.in c. j. ad fin.iiij. col.in uer.in tex.ibi: epistolæ.de prob.

† Epistola an requirat nomen scribentis,& an cognomen.uide Fel.in c.scripta.in v.col. circa prin. in uer. quæ omnia. & uer.ibi intellige.de fid.instr.]

† Epistola sigillo non authentico munita, an contra, uel pro scribente probetur,an pro tertio,uel contra:uide Fel.in d.c. scripta.in ix.col.uer.xxx.generaliter.de fide instr.]

Epistola qua quis confitetur se debitorem in decem ex causa depositi,uel simili,& plus & minus,prout in libello rationũ apparet,probat in decem, quando liber rationum non apparet.Bald.in rub.C.depo.tex.& Bartol.in l.Publia.§.fin.ff. eodem tit.

Epistola inducit obligationem inter absentes. l. Titius. & ibi Bar.ff.de consti. pec. Item etiam inter præsentes : ut si præsens præsenti det literas,uel schedulam:ut ibi per Bar.

Epistola officialis probat.Bar.in l.congruit.de of.præsi.& in l. epistola.ff.de pac.& in l.si procuratorem.ff.de proc.& j.uer. literæ.uer.lxxx.

Epistola dicitur priuata scriptura, & probat plenè , si eam scribens confiteatur.l.Publia.ff.depo. in fi.uel si negetur, & habeat sigillum debitoris.gl.in l.ij.de reb.eccl.non alie.Inn. in c.ij.de fide instr.in Spec.de proba.§.fi.uer.x.uel si coadiuuatur comparatione literarum.docto.in l. in bonæ fidei.C. de rebus cred.Inno.in d.c.ij.uide per Bart.in l.admonendi. ff.de iureiur.& in l.nuda. ff. de dona. & in auth. & si contractus. C.de fide instr.Io. de Pra.in l.si procuratorem.j.col. de procu.Lan.in c.quoniam contra. uer. instrumenta. de proba.† Et per Felin.in d.c.ij.de fide instr.& per Fran. Aret.in l. Publia.ff.depositi.]

10 Epistola faciens mentionem de promissione , intelligitur scilicet per stipulationem,& sic præsentiam.l.j.& ibi gl.Bal. & Ang.C.de contrah.& commit.stipu.

Epistolam scribens præsenti fatuus est.Ange.in l.j. C. de contrahen.& com.stipula.

† Epistola transmissa ab eo, qui habet potestatem legis condendæ, habet uim legis.ut uoluit Angel. per illum text.in l. item ueniunt.§.cæterùm.uersi.& ex his habes,quòd epistola.ff.de pet.hæred.Et de hoc est etiam casus.in l.j.in uer.per epistolam.ff.de const.prin.ponit Soc.con.xliiij.inci.In præsenti consultatione.in ij.col.uer.confirmatur.in j.uol.*

Epistola diui Adriani,de qua in l.fin.C. de consti. pec. & in l.si dubitetur.ff.de fideiuss.& Institu.eod.ti.§.si plures. indulget pluribus in solidũ confideiussoribus obligatis beneficium diuisionis inter ipsos , id est , quòd unus pro parte tantùm conueniatur, non insolidum : ut ibi : & quòd unus soluens totum, petat sibi cedi actionem contra fideiussorem à creditore,cui soluit.ibidem.& tenet Angel.in auth. de duobus re.col.vij.& Bal.in addi.Spec.de renun.& conclu.uer. quot sunt beneficia.& Bal.in l.fideiussor. & l.seq. C. de fideiuss. & infrà,uerb.Renunciatio beneficiorum.uersi.xvj. cum duobus seq. & uer. vj. & in uerbo, Renunciare.el j.uer.xxv.& j. eod. uer.antepe.& fi.

Epistolæ diui Adriani auxilium implorans an dabit libellum. in Spec.de of.om.iud.§.iij.

Epistolæ diui Adriani beneficium ponitur in Spec.de act.uer. item repellitur creditor.& j.eo.uersic.fin.

Epistola an probet sine mandato. in Spec. de procur.§.iij.uer. sed quid in mandato .

Epistolæ diui Adriani beneficium & exceptio,& renunciatio, uide in Spe.de renun.& conclu.uersi.no.& seq.

Equa cum partu possessa per aliũ qualiter repetatur. Bart. in l.de usu.ff.de uar.cog.in Spec. de offi.om.iud.§.ij. uersi. item implorat.de causa pos.§. iiij.

Equa uenit in legato equorum.j.uersi.Equus.uersi.ix.

Equa uendita an etiam eius pullus uideatur uenditus. Bart.in l. si ut certo. §. usq; adeò. ff. commo.& j. Partus. uersi. xiiij. xx. xxvj.

* Et pullum uenditum uideri, est glo.& ibi uidetur, text.in l. cùm pater. in principio.ff.fam.ercifcund. Amanel.de Clar. Aq.sing.clxij. Æmilius Maria Manolessus.

Equæ materiam supple j.uer.Equus.per discursum.

Aequè, quid hæc dictio importet , uide Bald. in l. interdum.in princ.de hær.institu.]

Aequalitas inter patres & inter filios debet seruari. Bal. in authen. ex testamento. j. colum. C. de colla. Item,

Aequalitas seruanda est inter filios cuiuscunque qualitatis.l. ut liberis.& ibi Baldus,C.de coll.l.fin.C.communia.utriusiudi. potest tamen dare uni filiæ pro dote plus , quàm alteri. infrà, Pater dotat. uersi. penul. † Vide Decium consilio cxxij. in fi.

Aequalitas inter filios ut seruetur, est interpretanda uoluntas testatoris.l. cùm pater.§. pater pluribus. de leg.ij. Alex.consi. lxxxj.iiij.parte.

Aequalis non est omnium gloria,uel scientia. in Spe.de aduo. §.iiij.uer.hoc autem.

* Aequalitatis seruandæ causa de uno casu ad alium extensio fit.§. illud. Inst.pro socio.l. fin. C. de fruct. & lit. expen. Anch.consi.cccl.col.j. Aymo Cra. consi. xxxiiij.nu.8. uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Aequalitatis seruandæ causa fi.compendiosa substitutio in æqualibus facta fideicommissaria censetur, etiamsi inutilis propterea esset. Corn. consi.clxxx.col.j. in extre. uol.j. Aymo Cra. consi.cxliij. num.16.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Aequalitas est seruanda in iudicijs. in Spec. de dil.§.iiij.uersi. sed nunquid termini. † Et Dy. in re. in iudicijs non est. de. reg.iu.in vj.] † Vide textũ in l.fin. C.de fruct.& lit.expens.

Aequa dicitur lex pœnalis pro utilitate communi. Bald. in l.si quis seruo. C. de furtis.

Aequaliter cùm quid fieri debet,arbitrio boni uiri fieri debet. Bart.in l.iij.in prin.ff.de annu.leg.Et adde dicta per Bartol. in l.cùm pater.§.dulcissimis.de leg.ij.& in l.Lucius.in prin. ff.ad Trebel.

* Æqualitas pactorum fidem bonam contrahentium arguit, ut inæqualitas malam.l.non solum.§.de uno. ff.de rit.nup.l. sed & milites.post princip.ff.de excus.tutor.Bald.in l.j.q.ix. C.pro soci.Ias.in l.fi.n.99.C.de iur.emphy. Dec.in l. si pascenda.colum.ij.C.de pact.Pau.Castren.cõ.lv.uol.ij. Rom. con.ccxxxviij.uol.j.post med.Abb.consi.lxxviij.uol.j.Dec. cõ.cxvj.col.j.in extre.con.cxxiij.cõ.ij.circa med.cõ.cccviij. col.ij.in extre.Aym.Crau.consi.cxlv.nu.13.co.cxcv.num.5. uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Aequalitatem si non seruet statutum,sed leuius uni alteri grauius onus imponat, non sine causa id tanquam inductum ac iniquum accusare homines possunt.l.j.l.qui grauatos C. de censi.& censitor.lib.xj. Bart. in l.omnes populos. ulti.q. iiij.q.prin.ff.de iust.& iur. & in l.fin.ff.de appellat.recipiendi.Iason in l.j. col.j. ff. de legib. in l.j. in principio. colum.ij. ff.quod qui.iur.Aymo Crau.consi.ccccv. nu.5.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Aequinoctium quoties & quando quolibet anno fiat. gl.ord.in l.j. §.æstatẽ.ff.de aqua quot.& æstiua.

Aequiparare in statutis , quomodo intelligatur. per Bart.in l.j. j.colum. de leg.j.ut quòd nobiles æquiparentur popularibus , intelligitur,scilicet quòd nobiles habeant ex persona popularium:sed secus, in uerb. Exæquare. quia intelligitur, quòd quicquid unus habet plus, quàm alter, habeat alter, secundum Bar.

† Adde,quòd per legem antiquam æquiparatam, si statutum in uno corrigat aliquid, intelligitur etiam corrigere in alio, etiam

etiam in materia pœnali, per tex. in c. si postquam. de elect. in vj. & ibi glo. Panorm. in c. de multa. de præben. Iason in l. transigere. C. de transactio. & in §. ex maleficijs. Institu. de act. col. x.

Aequiparatio habet locũ, quo ad alia, quæ erant tempore factæ æquiparationis, non quæ facta sunt postea. glo. not. in l. absens. de iudi. Pau. de Cast. consi. cclij.

Aequiparatio plurium facta à iure, operatur, ut dispositio facta in uno, habeat locum in alio. gloss. fin. secundum Pet. de Anch. in c. si postquam. §. fi. de elect. in vj. facit glo. in cle. abbates. de rescrip. & in c. ij. de confessis. in vj. & l. quod fer-

† uo. C. de furtis. † Et per Iason May. Inst. de accu. §. ex maleficijs. num. 39.]

Aequipollens semper subauditur, & sufficit. Bar. in l. ab emptione. ult. col. C. de pactis.

Aequipollens non excluditur per dictionem taxatiuam. Pau. de Cast. consi. ccxcvj.

Aequipollentium est eadem disciplina. l. si mater. cum gloss. & Bar. C. de inst. & subst. sub condi. fac. & idem iudicium cle. exiui. §. cùm autem. & ibi Card. de uer. sig. de consan. tua. de iud. c. j. l. fi. ff. manda. de uerb. sig. in his.

Aequipollentium quod fiat nõ refert. l. fideicommissa. §. si cui. & ibi Bart. de leg. iij. l. mulier. in prin. ff. ad Trebel. l. iij. & ibi Bar. & Bal. de insti. & substi. in Spe. de sen. §. vj. uersi. & not. de donatio. uersi. item pone.

Aequipollens in stipulatione deduci potest, ut tres solidi pro triginta sex denarijs. l. si sub una. & ibi Bart. ff. de uerb. obli. & in l. extrinsecus. eod. tit. ubi etiam Alexan. & Alexan. in l. j. §. fin. de uerb. oblig. Item in sententia, secundum Bald. in addi. Spe. de arbitro. uer. xxv. ubi loquitur de sententijs diuersorum iudicum in æquipollentibus latis. Item in testibus, quorum unus dicit de decem florenis, alter de quadraginta libris, quæ sunt tantundem. Bald. in c. bonæ. de elect. & Bald. in Spec. de arbi. uersi. xv. & Alex. de Imo. in l. iij. §. ideoq;. ff. de testi. & in l. j. §. fin. de uer. obl. ubi dicit uerum, nisi testes fuerint interrogati de formalitate uerborũ, quo casu non sufficit deponere per æquipollens. Ant. de Butrio in c. nihil. de uerb. sig. & in c. cùm ecclesia. §. nos igitur. de causa poss. & propriet.

*† Equipollentia non sufficit, quando interuenit iuramentum. do. Marc. Anton. Baue. in suo tract. de uirtute iuramenti. in xlj. casu. *

Aequipollens comprehenditur à statuto. Bart. in l. nemini. de aduoca. diuer. iudi.

Aequipollentia uerba sufficiunt in replicationibus argumentorum. Abb. Siculus in c. abbate. in fin. de uerb. sign.

Aequipollentia uerba simul multiplicari possunt, uel synonyma, ut promitto, spondeo, polliceor. not. Car. in cle. j. §. nos. xxxv. not. de iureiur. & in §. cæterùm.

Aequitas potius, quàm rigor, debet seruari à iudice. in Spe. de of. om. iu. §. vj. uer. item si. & uer. generaliter. & in Spec. de posit. §. vij. uersic. ueruntamen. & uer. & no. in l. si placuit. C. de iudi. Quod est uerũ, si sit scripta: secus, si non scripta, & rigor est scriptus. doct. & Bald. ibi. Item uerum, nisi ęquitas sit scripta in genere, & rigor sit scriptus in specie. Bal. ibi. & Bart. in l. nam natura. ff. de con. in-

† de. Item. Spec. de loc. §. vj. uer. xcvj. † Vide Fel. in c. cùm illorum. de sen. exc. in ij. col. in med. ibi in gloss. in uer. rigorẽ. Et an & quando præferatur, & quid sit æquitas, & quid rigor, uide Fel. in c. ij. in princ. de re iu. & Ioan. And. remissiuè in c. cupientes. in j. col. de elect. in vj. in Nouella. Et adde, quòd æquitas facit, quòd contra habentem æquitatem non datur officium iudicis. ut do. Pet. Phi. Cor. in consi. lix. incip. Placet. in prin. in iij. parte. Et an, & quando præferatur rigori. per Fel. in c. ex parte. el ij. statim post medium. j. col. de offic. delega. remissiuè tamen. & per Fran. in l. si seruum. §. sequitur. de uerb. obli. ubi plenè. & no. & per Bald. in l. j. de iusti. & iur. in uer. tertiò opponitur. & Bal. in l. diuus. de rest. in integ. & per Fran. Are. in d. l. placuit.]

Aequitati non scriptæ præfertur lex scripta. l. j. & ibi Bart. C. de legib. nisi in his, quæ sunt in arbitrio iudicis. Bartol. ibidem. Item,

Aequitas præfertur rigori contractus. l. ij. & ibi Bald. C. de rescin. uen.

Aequitas est, attendere potius sensum, quàm uerba. Bald. in l. etiam. C. de iure dotium.

Aequitas est rerum conuenientia, quæ in paribus causis pia iura desiderat, & omnia bene æquiparat. Bald. in c. ad hæc. vij. col. de pa. iur. fir.

Aequitas dicitur uno modo, prout distinguitur contra iniquitatem, & dolum. Secundo modo, prout distinguitur inter rigores, & iuris regulas. Tertio modo dicitur ipsa mens, & ratio legis. Quarto modo dicitur ius & iustitia. Quinto modo dicitur temperantia, siue æqualitas. Baldus in d. cap. ad hæc. vij. colum. de pa. iur. fin. Item dicitur quædam facti conuenientia. Sed ius dicitur rigor iuris scripti. Bart. in l. j. in fi. C. de legi.

Aequitas inter mercatores seruanda est, non autem ordo & solennitates iuris. Bartol. in l. fideiussor. §. quædam. ff. mandati. & in l. Quintus. eod. titu. Bald. in l. si pro ea. ult. colum. C. eod. tit.

Aequitas, id est, æqualitas. l. fi. C. de fru. & lit. expen. Bald. in l. omnium. C. de uecti.

Aequitas non scripta trahitur ad æquitatem non scriptam, ex identitate rationis. Bal. in l. iij. C. de insti. & substi.

Aequitas de iure canonico producit actionẽ. c. j. de pac. in vj. Alex. in l. Quintus. ff. mandati.

Aequitas est fundamentum interpretandi. Item,

Aequitas propriè dicitur, quæ semper una & eadem permanet. Item,

Aequitas alia est disposita, alia disponenda. Bald. in l. si defunctus. C. de suis & legi.

Aequitas facit idem ius disponi. in Spec. de proba. §. j. uer. & not. & tit. de loc. §. vj. uer. lij.

Aequitatis materiã supple s. uer. clausula, De ęquitate. in clausulis Rescriptorum. & in clausula, secundum æquitatem. in clausulis Compromissorum.

Aequitas simulata duplex est iniquitas. Ioan. And. in c. ut circa. in fi. de elect. in vj. in Nouella.]

† Aequum dicitur, cuius contrariũ est absurdũ. l. si quis seruo. C. de fur. æquũ arbitriũ dicitur, quod est æquum in se, & alium. Bald. in l. precibus. xvj. col. C. de impu. & ali. substi.

Equus calcitrosus dicitur uitiosus. l. bouẽ. ff. de ædil. edic. in princ. ubi glo. dicit pro eo non agi redhibitoria, sed quando minoris. Vide in l. ob quæ uitia. §. anima. uersi. unde quidam. eod. tit.

Equus retrogradus dicitur uitiosus, & potest redhiberi. Bald. in l. j. C. de ædi. act.

Equus castratus non dicitur uitiosus, & redhiberi non potest. Bal. in d. l. j. de ædi. act.

* Equi, & alia animantia, sese mouentia mobilibus bonis alicui legatis, ad legatarium spectant. l. mouentium. & ibi glo. & doct. ff. de uerb. signifi. glo. in l. à diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iudic. Spe. in tit. de fructibus, & interes. Deci. in termi. consi. ccclxxxj. uisis his. Illust. Card. Paris. consilio lxvij. Præsens. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Equum in pascuis oberrantem capiens, & domum ducens, non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui. Petr. de Bel. Per. ibi num. 27. arg. l. iij. §. Nerua. ff. de acq. pos. Æmilius Maria Manolessus.

Equus in pascuis acceptus à non domino, credente suum esse, cũ sit alienus, potest uendicari à domino equi: sed actione furtiua repetitur, quando à sciente nõ esse suum fuit acceptus. glo. no. & Bart. in l. si quis in tantam. C. unde ui. immo tenetur occupans ad pœnã illius legis, nisi esset equus habitus pro derelicto. Bar. ibidem.

Equus in pascuis à lupo occisus an cedat periculo conductoris, uel locatoris. gloss. in l. si negotia. ff. de nego. gest. in Spec. de loca. §. v. uersic. quid si locauit. & infrà, uerb. Famulus. uersi. xxiiij.

Equus currens ad pallium sine equitante, debet habere pallium. per l. j. §. quæsitum. de aqua quot. & æsti. & l. qui fundum. uer. quæritur. & ibi Bald. ff. quemad. ser. amit. & arg. in l. si in duobus. in princ. quemad. test. ape. & ibi Ioan. de Imo. & Ang. & Alex. in l. cùm primus. de uer. obli. sed Bart. post Dy. tenet contra. in l. iij. §. ceterùm. de acq. pos. ubi uide omnino. & ibi per doct. & Alex. & Pau. de Cast. & per Flo. in d. l. qui

l. qui fundum. in fi. qui dicit, quòd in dubio debetur equo, cuius uelocitas præmiatur. Sed uerba statuti in hoc dicit esse aduertenda. & per Ang. in l. j. in prin. de acqui. pos. Cy. & doct. in l. Gallus. §. eius. de lib. & posthu. & in l. ij. de cond. & demon. Ang. in l. eum, qui. ad Tre. & Ioan. de Imo. in l. hoc † articulo. & in l. duo socij. de hær. inst. † Et per Aret. in d. l. j. de acq. pos. in §. itē acquirimus. in fin. & ibi do. Iason May.]

* Equus ad metam ante alios, sessore deiecto, perueniens, præmium obtinere debet, cùm uirtuti equi propositum sit. Cy. in l. Gallus. §. si eius. ff. de lib. & post. Bart. in l. j. §. quæsitum. ff. de aq. quo. & æsti. Alb. in j. const. ff. Bald. in l. qui fundum. ff. quemad. ser. amit. Sal. in l. non dubium. col. iij. C. de legib. Ang. & Imo. in l. cùm seruus. ff. de uer. obl. Imo. in l. ij. ff. de cond. & demon. in l. duo socij. ff. de hær. instituen. in l. si in duob. §. j. & ibi Bald. ff. quem. test. aperiant. Ang. Are. in §. proximus. co. ij. Inst. de leg. agnat. succes. Ant. Cor. in trac. de Braui. q. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Equi pariter currentes ad pallium an habeant præmium simul pro rata, uel quilibet in solidum, uel iterum currant ipsi soli, uel cū alijs. per Bar. & doct. in l. iij. §. cæterùm. de acq. pos. Ioan. de Por. Bal. & doct. in l. ex duobus. de uul. & pup. Ang. & Imo. in l. eum, qui. ad Treb. & in l. si quis in fundi. §. fin. de leg. j. Bartho. Cep. in l. Labeo. §. rem. de uer. sig. no. in l. nec utilem. ff. ex quib. cau. ma. Dy. in l. si fuerit. & in l. qui duos. de re. du. Bart. in l. hoc articulo. de hær. insti. & in j. const. C. Dy. & Ang. in l. qui filiab. §. j. de leg. j. & j. uerb. Pallium. uer. † fin. & Bal. in procemio ff. ueteris. §. discipuli. † Et per Fran. Aret. in d. §. j. & per Felin. in c. capitulum. de rescrip. in uer. de duobus.]

Equus in bello uulneratus, & postea mortuus in ciuitate ex illo uulnere, dicitur mortuus in bello, & debet emendari tanquam mortuus in bello, uigore statuti. Flo. in l. ait lex. uer. item facit ad legem Aquil. uide Bald. in Marg. uer. commendans. & Bart. in l. bello. de excus. tut. & in l. non tantùm. §. inquilini. eod. tit. & Nico. de Neap. & Bald. in d. l. bello. & Bar. in l. item Mela. §. si plures. in fin. ff. ad legem Aqui. & per Bar. & Alex. in l. j. §. j. ff. de incendio, rui. nau. Bal. in c. j. qui. mo. feu. amit. & in l. j. C. de nundinis. & in l. damni. §. damni. §. Sabini. de damno infe. Itē de iure cōmuni debet emendari, si gratis fuit ductus, non si mercede. Gul. de Cu. in l. si laborante. ad leg. Rhodiam, de iac. Ale. post Bal. in l. legatis. de leg. iij. & Alex. in d. l. laborante.

Equi cardinalium quibus uestibus utantur. gloss. in c. compagis. xciij. dist.

10 Equus emptus de tedditibus ecclesiæ, est ecclesiæ. s̄. Clericus acquirit. uersi. iiij.

Equus recuperatus per unum hæredem, est communis hæredum, quando de duobus equis depositis unus interijt. Bal. in l. superuacuum. C. depositi.

Equus conductus cōductori ablatus in itinere, quando debet emendari per eum. in consi. Thomas accepit unum equū.

Equus recognoscitur per stigmata, uel signa. Bart. in l. stigmata. C. de Fabricen. lib. xj.

Equitans dicitur ire, non agere: & ideo potest ire per fundum alterius iure seruitutis, licet pedester ire non posset, & equū manu ducere. l. qui sellam. in prin. cum gl. ibi Flo. & doct. ff. de ser. rust. prædiorum.

Equus nō uenit appellatione supellectilis, uel massaritiarum. l. j. & ibi Bar. ff. de supell. leg.

Equum non habens tempore guerræ, si non uadit ad bellum, tenetur ad pœnam banni, si habere debeat facto bannio, quòd habens equum uadat ad bellum. Bart. in l. si uxori. §. j. de aur. & arg. leg.

Equus unus si percutiat equū alterius facto tertij, quis teneatur. no. in l. eleganter. §. quadrupes. & ibi Bar. ff. de dolo.

Equus curatus per mareschalchum potest retineri pro mercede, & pro sumptibus ei, factis. Bal. in l. fi. C. commodati.

* Equum alienum qui aluit, si eo usus est, expensas petere nō potest: sin minus, potest. l. j. & ibi Bald. C. de infan. expo. Nic. Boer. decis. ccxviij. nu. 8. Æmilius Maria Manolessus.

Equi appellatione etiam equa continetur. in l. seruis legatis. §. pe. de leg. iij.

20 Equus armatus quomodo intelligatur. Bal. in l. j. C. de uer. sig. Flo. in l. actus. de usufru.

Equus in dubio præsumitur bulsus, & debet redhiberi, quando duo testes probant esse bulsum, & alij duo probant non bulsum. Bal. in auth. omnes. in fi. C. communia. de lega. Vide omnino Alex. consi. cxlviij. ij. parte. quod præferuntur marescalchi artis periti.

Equum esse mortuum in itinere, probatur per scripturam cū iuramento. Bal. in rub. C. de fid. instr. in tertia regu. & s̄. uer. Ambasiator. uer. ij. & j̄. uer. Mors. uer. lxxix. & uer. Iuramentum in supplementum probationis. uer. vij. Item per testes examinatos à iudice loci mortis, etiam parte non citata. j̄. Mors. d. uer. lxxix.

Equi ducti ad sepulturam militis debent remanere ecclesiæ pro sepultura. Bal. in l. sancimus. C. de Lati. li. tollen. iij. col. Sed uidi pacisci cōtrarium: sed de his, & armis tanquam de funeralibus, debetur quarta, secundum Car. in cle. dudum. §. uerum. v. q. de sepul.

Equa si parit masculum & fœminā, quid iuris facto pacto inter emptorem & uenditorem de partu fœminæ tantum. Bartol. in l. si extraneus. de condi. ob cau. Lud. Pon. in l. ij. in prin. iiij. col. de uerb. obl. & Alex. in d. l. si extraneus. & j̄. uer. Mistum. uersi. iiij.

Equi currentes ad pallium debent seruare terminos cursus. Bald. in l. in tantum. uer. uniuersitatis. de rerum diui.

Equus si uiolenter currat per plateam, non tenetur dominus currens ad pœnam statuti. Bart. in l. fin. §. si propter necessitatem. ff. de publica.

Equus si proijcit se in aquam, & calcaribus perculsus exeat, & currat, obuiantemq́; offendat, non tenetur equitans, nisi scierit uitium equi. c. significasti. j. de homicidio.

* Equum commodatum ad iter si qui commodato accepit, negligenter curauit, & inde obijt equus, commodato accipiens tenetur, & si dominus famulum, ut equum curaret, cum eo misisset. gloss. & Alb. in l. pen. ff. usufr. quem. cau. Bart. Bologni. in authen. habita. C. ne fil. pro patr. num. 287. Æmilius Maria Manolessus.

Equus commodatus si offenditur sine culpa commodatarij, non tenetur commodatarius. l. fi. & ibi Flo. ad leg. Aquil.

Equus uenditus si mittatur per nuncium ad emptorem, & in itinere deprehendatur, & pereat, cuius sit periculum. s̄. uer. Emptor animalium. uersi. iiij.

30 Equus empt9 à clerico de bonis ecclesiæ, est ecclesię. Arch. in c. statutum. §. assessorem. de rescrip. in vj.

Equum possessor quo iure cogatur restituere. in l. de usu. ff. de ua. & extraor. cog. & suprà, uerb. Equa. uersic. j. in Spec. de offic. omnium iu. §. ij. uersi. item implorat. de causa pos. & propriet. §. iiij. & ante uer. porrò. & de propriet. §. j. uersi. cæterùm.

Equus pignoratus si locatur alteri à creditore, computatur in sortem lucrum ex eo factum, scilicet ultra sumptus equo factos. Bal. in l. ij. C. de pac. pig.

Equus conductus si ducatur ad bellum, & moriatur, non debet emendari per conductorem, si eum conduxit expressim, ut ad bellum duceret, nisi ex pacto aliud actum sit. Inn. in c. sicut Ioannes. de iureiur. & Bal. in Marg. uer. cōducens. uer. j. & in uer. Commendans.

Equus conductus si moriatur, an debeat emendari: & quid, si erat infirmus. in consi. In nomine Domini, amen. Ioannes locauit, &c. & Bald. in addi. Spec. de locato. uer. conductor Ronceni, &c.

† Equus conductus, si casu, uel morte naturali moriatur, cuius erit damnum: uide Felin. in c. auditis. xvj. col. circa prin. uer. & inquantum incidenter dicunt. de præscr.]

Equus magagnatus an possit restitui locatori. Bald. in addi. Spe. de loc. uer. an locator.

Equus an debeat emendari per conductorem, qui eum restituit famulo locatoris, & qui aufugit cum equo. Bald. in l. ex diui. C. locati.

Equus percussus fuste, uel lapide, non calcaribus, à conductore, debet emendari, si sit deterioratus. Bart. in l. j. C. de cursu publico. lib. xij.

* Ego in uer. cōductor. in addi. Æmilius Maria Manolessus.

Equus an soluat passagium, sicut equitans. in l. cùm plures. §. uehiculum. ff. locati.

Equus, cui sit imposita ualisia, & propterea sit deterioratus, an debeat

an debeat emendari per conductorem domino. per Flo. in §.rupisse. ad leg. Aquil.& no. in cap. qui mulas.ff.loca. & s. uer. Conductorem.uer.xj. ubi notabilitèr deciditur, quòd sic.& j̄.Valisia.uersi.unico.

40 Equum meum forensis ducens per ciuitatem meam, si conueniatur rei uendicatione, quam satisdationem præstet. in Spe.de satisda.§.ij.circa princ.ubi etiam dicit, quid si equus ad alium locum ducatur lite contestata, uide ibi.

Equitans an uideatur sedere, & an possit sententiam proferre. in Spe.de sentẽtia.§.viij.uer. & sunt.& j̄.uer. Sententia ubi. uer.fi.& uer. Sententia qualiter.uer.xvj.

Equus si petatur, quomodo formetur libellus. in Spe.de propriet.§.j.uer.cæterùm.

Equus uenditus si moritur intra triduum, ad quem spectet periculum.s̄.Animal.uer.v.

* Equus uenditus si intra triduum moriatur, & ei cor macilentum, ac putredine corrosum reperiatur uenditionis tempore, infirmus præsumitur, atq; ita ædilitio edicto locus erit. Spec.tit.de emptio.& uend.§.nunc dicendum.Angel.in l.sciendum.in ext.ff.de uerbo.oblig.Iason in l.lecta.ff.si cer. petat. Alciat.in tract.de præsump.præs.xxvj.num.11. Æmilius Maria Manolessus.

† Equorum socij si uendant equos morbosos, an unus teneatur pro alio: uide Franc. Cre. ibi not.clxv.incipien. Emi à pluribus mercatoribus,&c.

Equorum uitia multa uide per Spe.in tit. de emp. & uen.§.vj. & de equorum redhibitione, ibidem.

Equi locati ad æquitandum instrumentum quomodo fiat. in Spec.de loca.§.iiij.in j.forma.

* Equum si extra prouinciam iniussu regis, uel proregis extrahere non liceat.ut l.officiũ.§.j.ff.de re mili.l.j. C.de greg. domi.li.xj.& ibi Alc.iter faciens, & cum equis in prouinciã ueniens, cum eisdem equis impunè, & sine iussu pariter de prouincia exire potest.l.si quis post hanc. & ibi glo.Io. Fab. Alber. & Ang. C. de ædi:fi.priua. Nicol. Boer.dec.clxxviij. num.12. Æmilius Maria Manolessus.

† Equum si gentes alicuius exercitus auferunt, si postea ad manus alterius eum reperiam, recuperabo, probata uiolentia, licet nõ probato nomine inuasoris: uide Fel.in c.significantibus.in iiij.col.in uer.habes. post prin.uer.de lib.obl.]

* Equum de alterius manu ui extorquens, id sibi licere credens, excusatur. Ang.in l.prętor.§.hac actione.ff.de ui bon. rapt.Hip. Mars.consi.lxxvij. num.22.uol.2. Æmilius Maria Manolessus.

Equi materiam supple s̄. uerb. Equa. & uerb. Conductor per discursum.

† **Eremita** dicitur persona ecclesiastica.gloss. & doct.in l.ij.ff.de in ius uocan. Gloss.xvj.q.j. qui uerè. xciij.dist.c.nulla. Inn.in c.cùm monasterium. de elect. Car. contrà in cle.ij.xj.q.de præb.& q.xij. ubi plenè. Sed Car.in

† cle.penul.q.ij.de senten. excom. tenet primum. † Et plenè per Fel.in c.ij.de foro compet.in ij.col.uersi.eremitæ.

Adde hîc, an eremita possit habere proprium, & dic quòd sic: ut in §.econtrà.coniuncta gloss.xix.q.iij. nec profitetur aliquam regulam, sed stat in nemore, cuius uita commendabilis est: ut est bonus text.in c. qui uerè.xvj. q.j. & ibi gl. & eremita est religiosa persona, & tenet seruare & promittere continentiam, secundum Innoc.in cap. cùm monasterium. de elect.ubi allegat §.ecce quod.xxvij. q.j. gloss. tamen. in d. §. ecce. ponit opinionem contrariam, si sit religiosa persona. Hanc partem tenet Abb.in d.cap.cùm monasterium. quòd non gaudeat priuilegio ecclesiastico, respectu fori, uel personæ. Et quanquam dicit Innoc. quòd debeat seruare, & promittere continentiam, hoc iure non probatur. Vnde non probatur iure, quam uitam debet ducere eremita. de quo gloss. in d. c. qui uerè.quæ dicit inter cætera, quòd sunt sicut locustæ sine rege. Ita concludit Abb.in d.c. cùm monasterium. & uide eundem plenè in cap.ij. de foro compe. An eremitæ gaudeant priuilegio clericorum, uide glo.in c.nulla ratione.xciij.dist.in d.c.qui uerè.Inno.in d.c. cùm monasteriũ. Arch.in c.unico. de exceptio.præla. Gul. de monte Laudu. & Zenze.& Pet.de Acha. & Car. & Ioan. de Lig.in cle.per literas.de præb.

† Eremita debet sub episcopo conueniri.Item,

† Eremita non potest offendi, sicut nec clericus, aliâs pœna

† excommunicationis incurritur.c.ij. de foro cõpeten.† De his uide amplè Soci.in c.j.col.iij.in fin. cum seq.ex. de foro competen.uersi.viij.declaratio.

† Eremita non ligatur uoto castitatis: sed potest contrahere matrimonium. glo. in c.ex parte.de cler.coniug.secundum Lud.in sing.uerb.Eremita.Item,

† Eremita non ligatur uoto paupertatis, sed potest habere proprium.ix.q.ij.econtrà. Paul.doct. & glo.in c.cùm mona

* sterium.de elect. Dixi in tract.de Episcopo,ij.lib.* Inno.in d.c. cùm monasterium.c.ecce.xxvij.q.ij. Io. And. in c. uno. de exces.prælat.in glo.pen.Pau.del Bene.sing.xj. Æmilius Maria Manolessus.

* Eremita fieri potest religiosus, antistite consentiente.Ioan. And. in c. uno. de exces. prælat. in gloss. pen. Pau. del Ben. sing.xj.Æmilius Maria Manolessus.

† Eremita dicitur ciuis loci, in quo commoratur, quia propter religionem de loco recedere non potest.Bald.in l.adoptionem.ij.col.C.de adopt.

† Eremita prohibitus exire claustrum non debet citari, sed prælatus eius pro eo.Bart.in l.ij.ff.de in ius uocando.

† Eremita potest citari.xix.q.iij.econtrà Paul.

† **Eremodicium** aliter contrahitur in causa criminali, in qua desertio est pœna: aliter in causa ciuili, in qua sola instantia perimitur. Inno.in c.

† licet.de accus. Vide per Alex.in l.si maritus. de adulter. † Et quid sit, uide Lanfr. in tracta. de Arbit. & Baldum in l.j. de iureiur.

† Eremodicium est, dum reus ideo damnatur, quòd in iudicio non comparuit: quasi dissolutum iudicium sit, & desertum, reo absente. ἔρημος enim solitudo Græcè dicitur.

Ergasteria dicuntur loca deserta, uel horti in ciuitatib. glo. in authen. de man.pri.§.titulos. coll.iiij. sed Arc. xliiij.dist. in c. nulli. dicit esse apothecas, & stationes ad operandum: ut j̄. uer. Taberna.

Errans non consentit. l. si per errorem. de iuris. omnium iudi. in Spec. de posi.§.viij. uersic. sed pone, confessus de sententia.§.viij. uersi.pe. de loc.§.j. uersi.lxxiiij. & de coniu.seruo. in prin. Quod limita secundum Alexan. in

† d.l. si per errorẽ. † Et per do. Fran. Aret.in l.j.§.fin.ff.de acqui.posses.]

* Errans in rationibus omissis: & aliquid omittens, & aliud bis ponens, non est in dolo. Illust. Car. Par.consi.cl.num.2. uer.si ipse.D.Alber.uol.4. Æmilius Maria Manolessus.

Errans caret dolo. Bald.in l.etiam. C.de furtis.

* Errans in iure longissimo tempore, præscribit communi doctorum sententia. Ang.& Imol.in l.nunquam.ff.de usuc. Roma.consi.cxxiij.circa principium Ioan. Ant. Rub. Alex. consi.lxxv. nu.4. Æmilius Maria Manolessus.

* Errans in iure, cùm lex ijs, quæ agit, resistit, in dolo esse existimatur. c. qui contra.de reg.iu.in vj.l.quemadmodum. C. de agri.& censi.lib.xj. Bart.in l.sed si lege.§.scire.ff.de petit. hær. Abb.in c.consultationibus. de iure patr. Felin. in c. de quarta. de præscriptio. Alex.consi. lxxiij. col.fi. uol.ij. Cur. consi.lxxj.col.v. Alc.de pręsump.præs.xxx.num.3.Æmilius Maria Manolessus.

* Errans in iure naturali, uel quasi in dolo existimatur, nec ei subuenitur, etiamsi esset rusticus. Angel. Raph. Imol.in l.ex consensu.§.fi.ff.de appe.l.uenia. C.de in ius uoc.& ibi Iason Dec.& Cur. Alex.de præsump. præs.xxx.num.4. Æmilius Maria Manolessus.

Errans non dicitur ratificare. Bal.in l.j.xix.op. C.qui admit.

Errans in iure non restituitur in integrum, nisi ex causa iustissima.Bart.in l.sciendum.§.j.de repar. & in l.cùm fideicommissum.ff.de confes.

errans in iure, & in facto simul, debet censeri possessor bonæ fidei.Bal.in l.uenditioni. C.de usucapio.pro emptore.

Erranti si facit contra ius, non per dolum, subuenitur. Bart.in l.qui testamento.ff.de excu.tuto.

Errantem qui non corrigit, peccat uenialiter. Bal. in l.iiij.in fi. C.de reb.cre.

Errare, est unum pro alio putare. in Spe.de arb.§.viij.uer.quid ergò, cùm propon.

Errantis confessio. nulla est. in Spec. de posi.§.viij. uersic. sed pone,

pone, confessus. supra uerbo, Confessio erronea. uersic.j. vj. & ix.

Errans in iure potest se corrigere, nec sibi præiudicat. in Spec. de dispu. & alleg. §.v. uer. pe.

Errantis materiam supple s. uer. Error. per totum.

Errans, & dubitans, æquiparantur. l. fin. C. de condict. indebi. Alex. in l. si per errorem. de iurisd. omni. iudicum.

Error excludit consensum. l. si per errorem. ff. de iu. om. iud. in Spec. de posi. §. viij. uersi. sed pone, confessus de sententia. §. viij. uersi. pen. de loca. §. vj. uer. lxxiiij. & de † coniu. seruo. † Et per Iason. May. Insti. de accus. §. item si quid. num. 55.]

Adde, quòd error Græcè dicitur πλάνη.

Error impedit prorogationem. l. si per errorem. ff. de iu. om. iudi. & l. ij. in prin. ff. de iudi. & c. significantibus. de offi. de leg. Istam regulam ampliat, & limitat pluribus not. modis do. Iason in d. l. si per errorem. in ij. col. in j. no. †

Error est contrarius consensui: ut ibidem. Quod limita multis modis, secundum Alex. in d. l. si per errorem.

Error facit consentientem haberi pro contradicente. Bar. in l. error. in fi. C. ad leg. Fal.

Error reddit iuramentum inualidum. Baldus in cap. item sacramenta. ij. colum. de pa. iur. fir. ar. l. si filius. in princ. ff. fam. er. l. fin. C. plus uale. quod agitur. l. fin. C. de non nu. pe. Pau. consi. cxxix.

Error probatur per duos testes. Bald. in l. generaliter. ij. col. de non nu. pe. per l. ij. & per l. damus. de condi. inde. Bal. & Bar. in l. errorem. C. de test. Ray. & For. in l. quoties. §. j. de hære. inst. Vel per septem. l. cùm proponebatur. & ibi Ray. de l. ij. scilicet per tot, per quot falsitas. ibi. & Bald. in Mar. Citatio. uer. xxxvij. uel per tot, quot in testaméto requiruntur. Bal. in l. fin. de fideiuss. per d. l. cùm proponebatur. ubi uide omnino per Bart. post gloss. & uide Alex. consi. ccxiiij. ij. parte. ubi dicit uerum, etiam ubi requiritur scriptura.

Error testamenti an probetur per duos testes. Alexand. consi. cxl. j. parte.

* Error legitimo testium numero, cùm de ultima uoluntate tractamus, probandus est. l. cùm proponebatur. & ibi gloss. in uersi. quæreretur. ff. de lega. ij. Dyn. in sing. ccxxxv. Maria. Soc. in rub. ff. de acqui. pos. num. 128. Æmilius Maria Manolessus.

Error domini potest ex causa reuocari per procuratorem. l. si hominem. ff. manda. & ibi Alexan. & Bald. in l. error. xv. col. C. de iur. & fac. ign.

Error iustus habetur pro titulo, quo ad præscriptionem, non quo ad excludendum petitionem hæreditatis. Bart. in l. Iulianus. in prin. ff. ex quibus caus. ma. & in l. j. ff. quorũ bon. Bal. in l. fi. xv. op. C. de edi. diui Adri. tol.

10 Error est applicatio animi ad falsum. Bald. in l. quidã. ix. col. C. de iure deliberan. uide in Spec. de confess. §. ij.

Error an, & quando probetur per iuramentum. Bal. in l. error. pe. col. C. de iur. & facti igno. Et dic, quòd sic, si errans est fide dignus. Bal. in l. fi. C. si quis ign. rem mi. sine decre.

Errori subuenitur, non malitiæ. Bart. Ang. & doct. in l. qui testamento. in prin. ff. de excu. tut.

Error parit titulum pro suo, & habetur pro tit. Bald. in l. fi. xv. opp. C. de edi. diui Adr. tol.

Error scripturæ probatur probando, quòd aliter fuit dictum quàm sit scriptum. Bar. in l. quoties. §. j. ff. de hæred. inst.

Erroris correctio circa nomen dicitur declaratio, non mutatio, & ideo fieri potest. l. hæredes palàm. §. si quid post. & ibi Angel. ff. de testa.

Error excusat à pœna statuti non ponentem res in æstimo cõmunis. Bal. in l. quandiu. C. qui admit.

Error probari non potest post conclusum in causa. Archid. & Ioan. And. in Nouella, in c. ij. de resti. in integ. lib. vj.

Error iustus excusat à pœna dupli, quæ crescit per negationẽ. Bal. in l. ea, quæ. j. quæstio. C. de condictione indeb. per l. ij. §. fi. ff. de iure fis. & per c. j. in fi. de elect.

Error excusat à pœna priuata. Bald. in auth. & omnino. in fi. C. ne uxor pro mari. per glo. in auth. habita. C. ne fi. pro pa.

20 Error & ignorantia differunt: quia error nõ currit cum ueritate, sed ignorantia habet se pariter ad uerum, & falsum, & cum utraq; permiscetur. Bald. in l. falsus. viij. col. C. de fur. in j. q. & uide in Spec. de posi. §. vij. uer. xij. ubi etiam dicit de titubantia.

Eronea descriptio in numero ciuium nõ nocet ueritati. Bal. & Imo. in l. quoties. uersi. sed si cum. ff. de peti. hære. & j. uer. Matricula. uersi. iiij. & seq.

Error, cui non resistitur, approbatur. lxxxij. dist. error. gloss. & in prin. glo. in cle. j. de usur. & lxxxvj. dist. facientis.

Erroris exceptio tollitur per clausulam, Sciens se ad prædicta non teneri. Bar. in l. ij. §. fi. ff. si quis cau.

Error iustus ex quibus causis oriatur. Bartol. in l. Celsus. ff. de usucap.

Error principis an, & quando faciat ius. Bart. in l. iij. §. sed de his. ff. de suppellec. leg.

Error iudicis an & quando noceat. Bald. in l. error. pen. col. C. de iuris & facti igno.

Error populi an impediat consuetudinem. gloss. & doct. in l. ij. C. quæ sit lon. consue. & in l. quod uerò. de legi. & in l. de quibus. & ibi glo. fi. eod. tit. & Canon. in c. fi. de consue.

Error est, sequi subtilitates iuris, & æquitatem omittere. Petr. & Alex. in l. si seruum. §. sequitur. de uerbo. obli.

Error iurantis excusat à periurio. Bald. in authen. nisi rogati. pe. col. C. ad Trebel.

30 Error iniustus an causet bonam fidem. Pau. de Cast. consi. clxxxvj. & lxxxvj. & in consi. lxxij.

Error iustus excusat à mala fide. Pau. de Cast. in consi. v.

Error litigantium facit ius. in Spec. de rescrip. præsen. §. iij. uersi. pen.

Error si probetur, non præiudicat ignoranti. in Spec. de posi. §. viij. in prin. & uer. sed pone, confessus.

* Error in actu geminato non præsumitur. glo. in c. ex literis. de diuort. Bald. in l. nec damnosa. C. de preci. Impera. offer. Dec. consi. clxxxv. Bartho. Soc. consi. ccxxviij. uol. ij. Tho. Gram. consi. xcix. num. 2. Mat. Matthesil. sing. xxxvj. num. 6. Alex. in l. j. C. de erro. calcu. Barba. consi. xiiij. xvij. xxxviij. lij. lix. lxx. uol. ij. Lud. Ro. in l. si uerò. §. de uiro. ff. solu. matri. Albe. Brun. in tract. de reb. dub. §. & primo hic. nu. 11. Æmilius Maria Manolessus.

Erroris correctio est exceptionis propositio. in Spec. de confes. §. iiij. uersi. pe.

Error ueritatem non uitiat. in Specul. de alleg. & dispu. §. v. uersi. pen.

Error præsumitur, nisi scientia probetur. Bart. in l. ij. §. fin. in fin. ff. si quis cau. Item Alexand. in d. l. sed & si quis. §. fin. ff. si quis cautio. dicit non præsumi ex clausula. Ex certa scientia posita in contractu. & per Alexand. post Bart. in l. fin. §. j. de cond. inde. & Bald. in l. mater. C. de rei uen. & s. clausula, Ex certa scientia. uersi. xj. in clausulis Rescriptorum.

Error non præsumitur, nisi probetur per allegantem. Bar. in l. non fatetur. ult. col. ff. de confess. & in l. an inutilis. de exceptioni. & in l. sed si lege. §. scire. ff. de petitione hæreditatis. ubi etiam Angelus dicit, quòd error iuris probatur, quando allegans errorem suum erat iuris ignarus, & consuluit peritiores, quibus tenebatur credere: & tenet Bal. in l. j. in j. † col. C. de fal. causa adiect. lega. † Et per Bal. in l. cùm proponebatur. de leg. ij.]

Error debet allegari tam in facto proprio, quàm in alieno. Bal. in l. quicunq; j. col. C. de seruis fugi. l. si adulterium cum incestu. §. fin. & ibi Bart. de adult. & j.

Error non præsumitur probando rem aliter se habere. l. si post diuisionem. & ibi Bart. C. de iuris & facti igno. Bart. contrà in l. sed si me putem. de condi. inde.

Error debet allegari, aliàs non præsumitur, nec cadit super nõ intentatis. Bal. in addi. Spe. de restit. spo. uer. qui longo tempore. & Alex. in l. si quis, cùm aliter. pen. col. de uer. obliga. & glo. in cle. appellanti. de ap. & Bart. no. in l. si adulterium. §. fratres. de adul. ubi textus.

Error præsumitur in factis antiquis. glo. fin. secundum Bar. in c. j. §. si uerò. iij. col. de feu. guar.

Error in notario præsumitur potius, quàm dolus, nisi constet dolus. Bald. in l. ij. C. de erro. aduo. Bart. in l. quoties. §. sed si in corpore. de hære. iustitu. & Pet. de Sun. in l. cùm precibus. C. de prob. & Alex. in l. si quis obrepserit. de fal. & per Bald. in l. j. ix. col. C. de confes. & j. Notarius errans. uersi. iij.

Item

Item error presumitur potius, quàm dolus in his, in quibus ignorantia est tolerabilis. Bald. in l. penult. ubi casus no. C. de his, qui testa. sibi adscri. maximè in notario, qui sit persona dignissima. l. ij. per Bald. C. de fals. ut aliter probetur dictum, quàm sit scriptum. Bart. ibidem.

Error instrumenti præsumitur à notario in his, quæ dependent à notario, ut si est error in indictione: aliàs præsumitur à partibus, quando pertinet ad earum officium: ut si est error in confinibus, uel in nomine. Bald. in l. errorem. j. col. C. de testam.

Error præsumitur in uenditione pro minus dimidia iusti precij. in Spe. de empti. & uend. §. dicto autem. uer. sed nónne. & ibi Ioan. And. in addi. Spec. Ioan. de Por. in l. si quis cùm aliter. in fi. de uer. obliga.

10 Error testamenti in scripturis potest probari etiam per testes. j. Testamentum probatur. uersi. vij.

Error debet allegari in specie causa expressa, non in genere, quando quis deliberatè respondit. Bald. in l. error. pen. col. C. de iur. & fac. igno.

Error in responsione positioni debet allegari per reuocantem. Bar. in l. post legatum. in prin. de his, quib. ut indig.

Error debet allegari. uide j. uer. Ignorantia facti. & l. si adulterium cum incestu. §. idem Pollioni. & ibi Alex. de adul.

Error uidetur allegari per exceptionem de errore presumpto. Bart. & Alex. in §. idem Pollioni. & quod per Bart. in l. j. iiij. col. de excep.

Error præsumitur in testatore relinquente filio putatiuo, & uitiat institutionem, quo ad partem eius, qui non est filius, non quo ad partem cohæredis, nec quo ad substitutionem. Bald. in l. si pater. C. de hæredi. inst. uide per Bart. in l. quoties. in prin. ff. eod. tit.

Error communis præsumitur, antequam per sententiam declaretur. j. uer. Error communis. uersi. ij.

Error non præsumitur, nisi constet expressim. in Spec. de pri. & sec. decre. §. ij. uer. sed pone.

Error si probetur, non nocet ignoranti. in Specul. de posit. §. viij. in prin.

Error communis habetur pro ueritate. l. j. & ibi doct. de testa. & l. ij. C. de sen. ex peric. rec. & in l. Barbarius. & ibi Bartol. ff. de offic. præsi. Quod uerum, si sit in possessione, uel quasi, is de quo est error, secundum Abb. in cap. consultationibus. de iure patro. & omnino per Cardin. in clem. j. §. j. xiij. q. de regula. Sed aliter, & plenius loquitur † Alexand. consi. cxxxviij. j. parte. † Adde Franc. Aret. in l. j. C. de testa.]

Error communis præsumitur antè, quàm per sententiam declaretur, puta quòd iudex, uel notarius sit infamis: & sic eorum gesta ualent ante sententiam contra eos latam propter communem errorem, qui post latam sententiam non præsumatur, ex qua resultat notorium, secundum Bal. in auth. habita. viij. col. C. ne filius pro pat. per textum si. in authen. de tabel. §. pe.

† Adde hîc singulariter, quòd error cõmunis licet faciat ius, ut in l. Barbarius. ff. de offic. præto. & iij. q. vij. §. tria. uer. uerum. solus tamen error communis, absque possesione, non est sufficiens, ut actus gestus à non possessore ualeat: ut in c. consultationibus. de iure patro. & illa regula, quòd error communis facit ius, intelligitur, si est circa totale fundamentum iurisdictionis, ut quia putabatur episcopus, seu potestas, qui non est: tunc tenent gesta iurisdictionalia, propter communem errorem, & utilitatem plurimorum: ut in d. l. Barbarius. & in l. j. C. de test. Si uerò error contingit respectu unius personæ tantùm, & talis error non facit ualere gesta: ut in l. si per errorẽ. ff. de iurisd. om. iud. quia hoc casu non uersatur utilitas plurimorum: ut no. Abb. in c. cùm dilectus. de rescrip. in v. col. & in d. c. consultationibus. Preterea prædicta regula non procedit, quòd error communis faciat ius, quando à principio impedimentum erat patens, taciturnitas partium non potest inducere ualiditatem processus, etiamsi non excipiatur: ut in l. ij. C. de senten. & in d. uersi. uerum facit c. ad probandum. de re iudicata. Abb. in cap. scisscitatus. de rescrip. in v. col. Tertiò, communis error facit ius in dependentibus à iurisdictione: secus in dependentibus ab ordine, seu in sacramentalibus: in his enim attenditur ueritas, & non opinio. Abb. in cap. Apostolica. de presby. non bapti. facit quod not. gloss. in c. dudum. el ij. de elect. & quod notatur in c. nihil. & in c. quod sicut. eod. tit. Quartò limita secundum Bart. in l. actuariorum. C. de numula. & actua. lib. xij. dictum regulam procedere, quando aliquis est electus solenniter: secus, si non est electus, secundum formam debitam: quia tunc gesta per eum non ualent. Et dicit ibi ita debere intelligi l. Barbarius. & refert Gul. de Cu. ita tenuisse in dicta l. Barbarius. & idem uoluit Bart. in l. de quibus. ff. de legi. facit quod uoluit Bald. in l. ij. C. de manumiss. uindi. ubi quidam notarius est priuatus officio notariatus. & in loco, ubi est priuatus, est manifesta eius priuatio, sed in alio loco nescitur, & ibi conficit instrumenta: dicit, quòd sunt ipso iure nulla. Non obstat d. l. Barbarius. quia habet locum in prætore constituto à principe, & durat prætor. Et allegat Bart. in præallegatis locis. & uide Spec. & Ioan. And. in titu. de instrum. edi. in §. restat. uersi. quid si is. & uersi. ex præmissis. & in titu. de proba. §. j. uersic. illud autem. ubi idem tenent per text. in l. Herennius. ubi uoluit Bartol. de decurio. de quo per Innoc. in c. j. de fide inst. ubi per alios, & Guido de Suza. in l. decernimus. C. de sacro. sanc. eccle. per Iac. de Bel. in disputatione incip. Cauetur aliquo iure. quam ponit post leg. ij. C. quomodo & quando iud. Paul. de Leaz. in c. cùm dilectus. de fide instr. per do. Ant. in d. c. consultationibus. per Imo. in l. testium. C. de testi. per Bald. in l. ij. C. de seruit. & aqua. & in l. non ignorat. C. qui accu. non pos. per Ioan. Fab. in §. cùm aliquis. Inst. de testam. per Ant. in authen. de tabe. §. pe. Bal. Sali. & Angel. in l. j. C. de testa. ubi limitant esse uerum, nisi interuenisset decretum, uel creatio superioris: quo casu licet non esset tabellio, tamen hoc casu ualent gesta per eum. Et respondent ad dictam l. j. quia illa non facit ad propositum, secundum eos: quia loquitur in actu testificandi, qui est permissus à iure communi, cùm omnes liberi à natura nascantur: & per consequens, in tali actu non requiritur decretum. Limitatur etiam dicta regula, quòd sententia ab infame excommunicato, uel seruo, ratione communis erroris ualidatur, nisi illi, inter quos est lata sententia, sciant illum communem errorem esse falsum: quia tunc nõ ualidatur ratione communis erroris. Ita singulariter not. Io. Cal. in c. ad probandum. de re iudicata. quẽ refert Ant. in d. c. scisscitatus. Ratio est, quia ratione comperta, cedit opinio ueritati. c. consuetudo. viij. di.

Error communis in spiritualibus nihil operatur, nisi in contentiosis. Arch. xj. q. iij. c. j. & Bald. in l. ij. C. de sent. & inter. om. iud.

Error communis, puta quòd sic agebat, sic contrahebat, non præiudicat fauori pupilli. in Spe. de tu. §. v. uersi. quid si pupillus. in fine.

Error communis, de quo in l. Barbarius. in quibus locum habeat, & quot concurrere debeant, uide Barth. Soci. in consi. lx. inci. Circa quatuor dubi. in j. parte.]

† Error communis an prosit scienti huiusmodi errorem. uide Fel. in c. ad probandum. de re iudi. post medium. iij. col. uer. secundò ex isto dicto.]

Error iuris potest corrigi. in Spec. de dispu. & alle. §. v. uer. pe. & j. eod.

Error iuris an excuset. in Spec. de confes. §. ij. uer. iij. §. iiij. uer. si sit. & j. eod. per discursum.

Error iuris in faciente credente se ad id teneri, an excuset, ut possit contraueniri. Pau. de Cast. in consi. cxxxiiij.

Error iuris impedit repetitionem Falcidiæ solutæ, non autem error facti. l. j. & ibi gloss. & doct. ff. de cond. inde. l. error. ad leg. Fal.

Error iuris quomodo probetur. Barto. in l. si adulterium cum incestu. §. fin. ff. de adul. & in l. non fatetur. ff. de confess. & Bald. in l. uenditioni. C. pro empto. & Bald. in l. iij. C. si quis rem mino. ignor.

Error iuris, uel facti, non nocet possessori in lucrandis fructibus. Bald. in l. ij. xx. col. C. de serui. & aqua. Bald. in l. j. C. de his, qui ut indig. Bart. & Alex. plenè post glo. in l. sed si lege. §. scire. ff. de pet. hære. & gloss. in l. si fur. §. j. ff. de usuca. & j. & uide j. Fructus lucratur. & omnino per Alex. consi. xx. iiij. parte. & consi. cij. ead. parte.

Error

Error iuris excusat à dolo. Pau. de Cast. consi.cxlvij.per gl.in l.j.ff.si quis ius dic. non obtem.in fi. glo.mag.l.ij.§. si publicanus.ui bo.raptor.l.j.de abi.Car.in cle.j.in prin.de sepul.& omnino per Alex.in l.si quis id,quod.de iur.om.iudi. Quod uerum,nisi in iurisperito.l.finali.& ibi Ang. & Alex.ff.quod quisq; iur.Item,

Error iuris habetur pro dolo in iurisperito. d.l.ij. & ibi Angel. Sed Pau.& Sali.& Alex. ibi dicunt haberi pro lata culpa.

Error iuris naturalis excusat à uero dolo & pœna.do. & Alex. in d.l.si quis id quod.

20 Error iuris an impediat acquisitionem fructuum. Alexan. plenè in l.sed si lege.§.scire.de peti.hære.post glo. ibi & glo. & Bald.in l.ij.C.si quis rem mi.igno. & per Barto.in l.quod Nerua.x.col.depositi.& per Bald.in l.j.ult.col.C.de usufru. & Abb.in c.dilecto.de præbend.Adde Bal.in l.ij.penul.col. C.de serui. & s̄.

Error iuris nocet tantùm post litem contestatam, non ante. Dy.in regu.ignorantia.in vj. Bart.in l.ij. de confes. Sali.in l. error.C.de iu.& fac.ign. & Alex.in l.si per errorem.ubi plenè de iurisd.om.iud.

* Error iuris uictum ab expensis non excusat. gloss. & doct. in cap.finem litib. de do. & contu.Abb.consi.lxxviij.in ext. uol.1. Aymo Cra. consi.clxxxviij.num.11. nec à uitio nullit. Pau.Cast.consi.ccccxliij.uol.2.Cra.d.num.11. Æmilius Maria Manolessus.

Error iuris in iudice dicitur lata culpa.Bal.in rubr.C.de pœna iudi.qui ma.iud.not.in l.ij.ff.quod quisq; iur. Sed

Error iuris in alijs personis an sit lata culpa, Bartol.plenè in l. quod Nerua.vij. col.ff. depositi. & in l.de ætate.§.qui iusto. de interro.act. quòd sic.no.in l.librorum. §. notanter. ff. de infamibus.in glo.sing.Car.in cle.j.in prin.de sepul.

Error iuris habetur pro titulo, ubi cadit titulus. Bal.in l.nihil. in fin. C. de usuca.pro hære.& in l.fi.xj.oppo. C.de edi.diui Adria.tol.quòd error iustus habetur pro titulo.

Error iuris non inducit malam fidem.l.sed si lege.§.scire.& ibi Bar.ff.de pet.hære.&Pau. de Cast.in consi.xvij. imò excusat à mala fide, & prodest ad præscribendum. per Paul. de Cast.in consi.xlviij.& per glo.& doct.in c.de quarta.de præscrip.& per Pau.de Cast.in consi.lxxij.ult.col.& cõsi.cxlvij. in fi.uide per Alex.consi.cij.iiij.parte.& s̄.proximè.

Error iuris non nocet, quando agitur de damno uitando.glo. Bart.& doct.in l. Labeo.ff. de aqua plu.arc. & Bartho. Cep. de seruitut.rust.tit.de pascuis.

* Error iuris infirmam diuisionem reddit, uerbi gratia,si frater utrinque coniunctus fratris defuncti, cum uterino tantùm hæreditatem diuidat eum iure ad defuncti hæreditatem, uocari existimans. Bald. consi.ccclxxxvj. uol.j. Iason consi.lxxxvij.uol.j. Aymo Crau. consi.clxxxviij. nume.10. Æmilius Maria Manolessus.

Error iuris impedit usucapionem, & præscriptionem longi temporis.l.nunquam.ff.de usuc.Item præscriptionem temporis longissimi. glo. in c. Apostolicæ. de dona. Archi.in c. quia cogno.xj.q.iij.& cle.ij.de re.ali. non alie. & ibi doct. & Pau.de Liaz. & Ioan.de Ligna. & per doct. in c.fin. de præscri.& per Alexan.consi.cij.iiij.parte.& s̄.proximè. † Et per

* Fel.latè.in c.de quarta. de præscri.in medio.xij.col.] * Rui. consi.cl.num.15. uol.iiij. Pet. Gerard.sing.xviij.Ill. Car.Parisien. consi.xxvij. num.125.126. uol.j. communis tum sententia, quo ad longi temporis præscriptionem in contrarium est.c.peruenit. & ibi Imol.de emp. & uendit. & in c.fi. de præscrip. But. in c.cura.de iure patro. Angel.& Imo.in l. nunquam.ff.de usucapio.Pau.Cast.& Fran.Alc.in l.Celsus. ff.de usuc.num.23.24.Bald.consi.dxj.uol.v.Pau.Cast.consi. xliv.uol.ij.Ro.consi.cxxj.Rui.consi.ccxvij.nu.12.uol.j. Rube.Alex.consi.lxxv.co.cliv. M.Ant.Nat.consi.xcviij.nu.18. uol.j.Aymo Cra.consi.xxvij.num.3.Æmilius Maria Manolessus.

Error iuris non inducit prorogationem iurisdictionis prorogati.l.ij.ff.de iudic.l.si per errorem.ff. de iuris.om.iu. Quod est uerũ,quando iudex est talis,cui partes nullatenus subijciuntur:aliàs secus,secundum Inno. in c. ad petitionem.de accus.& Lud.Pon.in sing.uerb.Error iuris.

Error iuris est lata culpa. Bart.in l.de ætate.§. qui iusto. de inter.ac.& s̄.eod.uer.xij.&seq.

20 Error iuris non causat bonam fidem, quando præscribens retineret uigore tituli,qui sit contra præcepta iuris.l.quemadmodum. C.de agricol. & censi. & Barto.in l.sed si lege.§. scire.de pet.hære.& Alex. cõsi.cij.iiij.par.* Paris.cõsi.xxvij. num.135.136.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

† Error iuris ad præscriptionem non prodest.do.Bar.Soci.in consi.lxiiij.incip. In causa.uer. accedat. circa mediũ.& uer. præterea quòd ibi,tamen quando.in j.parte.]

† Error iuris non prodest mulieri,nedum in lucris,sed nec in quasi lucris:secus, quando esset probabilis,quia tunc sufficit.do. Barth. Soci. in d.consi. lxiiij. & uer. præterea. circa prin.ead.j.parte.]

† Error dubij iuris æquiparatur errori facti.do.Pet.Phi.Cor. in consi.cxlviij.incip. In præsenti. in litera G.in ij. parte. & in consi. ccxlvj. incip. Circa. in litera L. in iiij. parte. ubi q error multum dubij æquiparatur probabili errori facti. & Fel.in c.de qua. circa finem.viij. col.in uersi. limita utiliter. de præscrip.

Erroris iuris materiam supple infrà uerbo, Ignorantia iuris, per totum.

Error facti cadit etiam in sapiente. Bal.in authen.ex causa. xj.col.C.de liber.præte.

Error facti quomodo probetur. Bart. in l.error. C.de iu. & facti igno.in l. non fatetur.ff.de confes. & in l.de ætate. §. qui iusto. ff. de interrog. act. ubi dicitur, quòd probatur probando rem aliter se habere.Et ibi ponitur practica per Bart. quomodo debet fieri cùm notario,& iudice in reuocatione erroris.

Error facti est, omittere exceptionem, etiam dilatoriam: aliàs soluere indebitum. gloss. in l. error. de iuris & facti ignor.

Error facti non impedit repetitionem Falcidiæ. s̄. uerb. Error iuris. uersi.iiij.

Error facti, uel iuris, an excuset. in Specul. de confess. §. ij. uersic. iij.

Error facti non impedit fructuum acquisitionẽ, sicut nec error iuris. Bal.in l.ij.x.col. C.de seru.glo.& Bar.in l.sed si lege.§.scire.de petit.hære.& per Bal.in l.j. C.de his quibus ut indig.& omnino per Alex.in d.§.scire.

Error facti parit condictionem indebiti.l.error. & ibi Bald.C. ad legem Fal.

Erroris facti materiam supple infrà uerbo, Ignorantia facti, per totum.

Error notarij non uitiat scriptũ.l. errore. & ibi Bal. & doct. C.de testa.& Bald.in l.ambiguitates. C. de testam.& per Bar.in l.Imperator.ff.de sta. homi.

Error notarij præsumitur potius, quàm dolus. suprà uerbo, * Error præsumitur.uer.viij. * l. iubemus. & ibi doct. C. de testa.Bart.Soc.consi.xcviij.num.10.uol.iij.Mari.Soc.consi. xlv.nu.4.uol.iij.Anch.consi.cclxxxvij. Raph.consi.cxxxv. Alex.consi.xl.uol.j.consi.xxvij.consi.lxx.uol.ij. Aret.consi. xlvij.Dec.consi.clxxv.Felin. in c.ex literis.de fide instrum. Hip. Mar.in rubr. ff. de fideius.num.66. in l.j.num.71. C. ad l.Cor. de sica.Alciat.de præsump.præs.xiij.nu.10.Par.Pute. in tract.de Syndi.§.appellatio.num.4. Æmilius Maria Manolessus.

Error notarij circa indictionem non uitiat instrumentũ. Bal. in j.consti. C.§.summa.uersi. si uerò. Bart. in l. nominatim. ff.de condi.& demon.& in l.si librarius.de reg.iur. Sed Bar. in l. admonendi.vij. colum. de iureiur. dicit, quòd si notarius est mortuus, probat semiplenè instrumentum, continens errorem in indictione. Si uerò notarius uiuit, nihil probat, & tenetur parti ad interesse,si non tradit instrumentum perfectè: ut ibi. & infrà uerbo,Notarius errans. uersi.xxiiij.

* Error notarij in indictione non obest: & ab ipso corrigi potest.Dyn.Bartol.in l.si librarius.ff. de regulis iuris. & ibi Guliel. Mayne. num.30. & Dec. plenè num.5. Maria. Soci. consi. cxxvij. num.24. uol. iij. nisi datum parti iam instrumentum fuisset.tunc enim pars ad iudicem uocanda,& coram ea corrigendi facultas à iudice impetranda.Barth.Soc. consi.xcviij. nu.9.10. uol.iij. Cagn. in d.l.si librarius. nu.18. Æmilius Maria Manolessus.

Error notarij circa indictionem an possit corrigi per notarium.

rium.Bald.in ij.consti. C.§.ex præcepto.in fine.& in tracta. de tabellio.xiiij.q.& infrà, uer. Notarius errans.uer.xxx.& xxxij. & Bald.in l.fin. C.de edendo. Bart.in l.Imperator.de stat.homi.& ibi Alex.in l.si librarius.de regu.iur.

Error notarij circa diem in instrumento positam falsam, quia ponatur una dies pro alia,nõ uitiat:secus,si omittatur. Bal. in l.ij.C.de fal.causa adie. leg.

* Error notarij in die apposita instrumento est adeò lata culpa:ut non præsumatur: Dy.& Bart.in l.si librarius.ff.de regulis iuris. & ibi Dec. Ac Cagnol. Bald. in l. Imperator.ff. de statu hom. Rui. consi.lx. uol.4. Æmilius Maria Manolessus.

Error notarij in annis Domini est latissima culpa. Bald.in ij. constit.C.§.ex præcepto.in fin.& Bart.in l.si librarius.præallegata.Item & dolus.ut ibi.

† Error testis, & notarij, an dicatur lata culpa · uide Fel.in c. ex literis. de fide instrumento.in prin.ij.col.]

Error notarij probatur, probando, quòd aliter fuit dictum, quàm sit scriptum. Bart.in l.quoties.§.j.ff. de hære. institu. & per Bartol.in l.Titia.§.j.de uerb.oblig.ĩ.eo.uer.antepe.& per Bald.in l.nec exemplum.de proba.

Error notarij in instrumento an & quando possit corrigi per notarium. Bal. in tit.de pa.Constan.§.pacta.& in j.const.C. §.ex præcepto.Bar.in l.Imperator.ff.de stat.ho.& per Alex. ibi.& Bald.in l.fi.iiij.q.C.de eden.& Alex.consi.cv.ij.parte. Bart. in l. de ætate. §. qui iusto.de interro.acti. & Bald.in l. ambiguitates.in §. C. de testam.quòd sic statim,si est bonæ famæ:aliàs non.& per Bart. & Alex.in l.si librarius.ff.de re. iuris.& ut corrigatur commissus in instrumento sumpto de protocollo,& parti reddito,potest petere notarius sibi reddi illud sumptum ad corrigendum cũ authoritate iudicis. Alex. in l.si quis. §. prætor. de eden. & ibi Pau. de Cast. & ĩ. Notarius errans.uer.xxvj.

Error notarij omittentis formam statuti in instrumentis, uitiat actum: ut si bannum non registrauerit in libro communis, ut debet, ex forma statuti. Bald.in l.ambiguitates. C. de test.

10 Error in nomine proprio cõtrahentis cõmissus à notario, an uitiet contractum. Bald.in c.j. §. notandum. qui feu.da poss.Bart.in l.j.ff.de pigno.acti.

Error notarij in denunciatione non nocet syndico. Bald.in l. error. C.de aduo.diu.iud.

Error notarij in instrumento an possit ex interuallo corrigi. Alex.consi.xlviij.

Error notarij si constet in diuisione loci, temporis & consulis, in instrumento potest corrigi. Card.in d. cle. & per Alex.in d.l.si librarius.

Error probatur per præsentes. Bart. & Alex.in d.l.si librarius. Ioan.de Imo.in l.cùm proponeretur.de legat.ij.Item per assertionem dicentis se errasse in gestis per se, siue sit testator, siue pars contrahens.Ioan. de Imo.ibi,& Bal.& tenet Alex. in d.l.si librarius.Item ipso facto.Bald.in l.etiam.C.commi. uel epi.& Alex.ubi s.

Error notarij commissus in instrumento probatur,probando aliter esse dictum,quàm scriptum.Bartol.in l.quoties.§.sed hæc.de hęre.insti.& in §.tantundem.ea.l.ubi dicit.Bar.pręsumi errorem,quando in tractatu contractus uel testamenti unum dicit,& reperitur aliud scriptum.Idem dicit in ead. l.§.sed cùm primum.& Bar.ponit,& Alex.in l.si librarius.ff. de regu.iur. Item dic,quòd probari debet plenè: aliàs non potest corrigi, secundum Bald. in l.fi.pe.col. C.de eden.per l.cùm proponeretur. de le.ij. Item s.eo.uer.vij. & per Alex. consi.cv.ij.parte.

Error notarij corrigitur ad instantiam partis læsæ.Item potest correctio peti à notario pro interesse suo.Bald.in l.fi.pe.col. C.de eden.

* Error notarij maiorem uim quàm defuncti uoluntas habere non potest, nec hæredi nocere debet.l.errore. & ibi not. Bart.& alij,ac præsertim Alex.C.de testa. Bar. & doct.in l.si librarius.ff.de reg.iu.Bar.Soc.consi.lj.num.6.uol.iij. Æmilius Maria Manolessus.

* Error notarij partibus obesse nõ debet.l.errore. & ibi doct. C.de testam.l.fi.& ibi Bar. C.de fideiusso.Barth. Soc.consi. cxx.num.2. uol.iij. Cur.consi.iij. Dec. consi. cccccl. num.4. Cag.in l. si librarius. num.15.ff. de reg.iur. Æmilius Maria Manolessus.

* Error notarij legatario non nocet. Iason & alij. in l.errore. C.de testa. Chassan. consi.lij.nu.18.Mar.Soc.consi.lxxj.nu. 20.uol.iij.Æmilius Maria Manolessus.

Error notarij in scriptura probatur ex præcedentibus & sequentibus.Bar.in l.error.C.de testa.

Error iudicis an & quando noceat. Bald.in l.error. in pen. col.C.de iur.& fact.igno.& ĩ.uer.Sententia erronea. per discursum.& ĩ.eod.per discursum.

Error iudicis in taxatione expensarum potest corrigi. Innoc. in c.super eo.quod me.cau. & Bald.in Mar.uer.Appellatio. uersi.xxxv.

* Error in iudicis delegati persona inutilem reddit sententiam.glo.in c.ex literis.in ext.de offic.delegati.Spe.in tit.de senten.§.quoniam.uersi.quid si dixerit se delegatum. Card. Host. Ioan.And.Bald. Card.Zab.Imol.Card.Abb.& alij,& Fel.præsertim in c. cùm ex officij.de offic.deleg.Lud.Rom. in l.ij.ff.de uer.obli.in consi.ccccxliiij.sing.xiiij.Alex.consi. ccxiij.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Error iudicis credentis se delegatum, an uitiet eius sententiam. infrà uerb. Sententia delegati.uer.antep.& infrà eod. uersi. pen.

Error principis an faciat ius. Bartol. in l. ij. §. sed de his. ff. de supell. leg.

* Errorem suum iudex,& nullo petente, reuocare ac corrigere debet. c. qualiter & quando.il j.de accusat. Bald.in l.j.C. de accusatio. Hip. Marl.consi.lxxvj.num.33.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Error iudicis in diffinitiua sententia non potest reuocari, etiã de consensu partium. Bald.in addi. Spe.de sententia.uer.& nota,quòd error.per l.si diuersa.C.de transact.

Error iuris in iudice est lata culpa. suprà uerbo, Error iuris. uersi. xij.

Error iudicis habetur pro ueritate. l. seruo. §. cùm prætor. ff. ad Trebel.

Error iudicis in decreto,an uitiet.gl.Bar.Ioan.de Por.& doct. in l.is,cui bonis.de uer.ob.

Error expressus iudicis in sententia uitiat eam ipso iure. Sed Error tacitus uitiat ope exceptionis.l.ex diuerso.§. fi. cùm gl. ff.solu.mat. & ibi Ioan.de Imo. Inno.contrà in c.cùm ex officij.de præscript. Bart.in l.scire.uer. consequens. de excus. tut. dicit ibi esse casum sing.in mundo,quòd sententia contra ius litigatoris expresso errore est nulla, ipso iure fauore minoris ætatis.& ĩ.uerb.Sententia erronea.uer.j.& in Spe. de senten.§.viij.uer.item nulla est.

* Errore iudicis nulla est sententia. l.j.§.j.ff. quæ senten. sine appel.rescin. Bart.in l.j. C.de erro.calc. Caro.Rui.consi.cvj. num.8.uol.iiij.Æmilius Maria Manolessus.

Error iudicis in uno capitulo sententiæ, an uitiet sententiam in totum.Bart.in l.ij.C.de re iudi.

Error iudicis credentis se esse iudicem, cùm non sit, uitiat acta,& processum.l. sed si de sua. de acquir. hære.l. quæro de eo,qui pro tuto. Secus, si error sit circa qualitatem iurisdictionis.l.ij.§.conuenire.& ibi Pet. de Sun. ff. de iudi. Inno. in cap. ex officio. de rescrip. in Specul. de compe.iu.ad §.j. uersi.j.Item,

Error iudicis impedit litis contestationem. glo.fi. & Angel.in d.§.conuenire.de iudi.

Error in nomine proprio, uel appellatiuo, an & quando uitiet. no.in l.si quis in fundi. de lega.j. & in l. in uenditionibus.de contrahen.emp.in l.si in nomine.& ibi Bald. C.de testa tex.& Bald.in l.si Fortidianum. C.de lega.& Bal. in l.non ideo.C.de hære.insti.& Insti. de leg.§. si quis in nomine.& ĩ.eo. per discursum.in Spe.de libel.concep.§.xv.& † Old.consi.156.† Et per Fel.in c. significantibus. de rescrip. & Fran. Are.in l. si me.de acq.poss. & Bald.in l.j.de ori.iu.& latè in d.l.si quis in fundi.per Fran.Arc. & in d.l.si in nomine.& Bal.in l.quoties. de his,quæ in test.delen.in fi.

† Error in nomine proprio rei legatæ, non uitiat legatum, quando constat de corpore.l.si quis in fundi.ff. de leg.j. Ratio est, quia propria nomina reperta sunt ad cognoscenda ea quibus imponuntur,& ideo si constat de qua re testator disposuit,talis error non debet uitiare istam rationem. Formaliter

maliter assignat tex.in §.si quis in nomine.Inst.de leg. Nam quando constat de corpore, expressio proprij nominis censetur esse superflua. l. j. in fin. ff. de dote prælegata. ponit domi. Iaso. in dicta l. si quis in fundi. in j. not. ubi dicit, quòd ista ratio cessat in errore nominis appellatiui,& sic in nominibus appellatiuis generum, quæ non sunt inuenta, † ut cognoscamus indiuidua.†

Error in nomine proprio loquentis uitiat. l. fin.& ibi Bald.in prin.& Bar.C.de hære.inst.gl.in c.significāte.de rescri.Sed

Error in nomine proprio tertiæ personæ non uitiat: ut ibi per Bar.& doc.& Alex.in l.si in nomine.de uer.obl.

Error in nomine appellatiuo rei præsentis non uitiat: ut si dico, Promittis mihi hunc bouem, cùm sit equus: quia ualet stipulatio.Bart.in l.quæ extrinsecus.ff.de uerbor.oblig.ubi etiam per Alexand.qui tenet idem post Ang.in d.l.si quis in fundi.

Error in nomine adiectiuo parificatur errori in nomine proprio.gl.& Bar.in l.si quis in fundi uocabulo.in prin.de leg.j. † & in l.qui quartā.in fi.prin.eo.tit.† Vide do.Barth.Soci.in l. qui habebat.in ij.col.uer.eo.iiij.de reb.dub.]

Error in nomine proprio non uitiat, si alia demonstratio per nomen officij,uel dignitatis sit uera.Bar.in l.qui habebat.ff. † de re.du.†Et per Feli.in c.significante.de rescrip.]

† Error nominis, uel cognominis, nō uitiat commissionem, si per circunstantias potest de persona constare. Ita in Rota dec.cxxxiij.in nouis.

Error non uitiat,quando constare potest per consuetudinem errantis, qui sic fuerit solitus nominare, uel etiam per consuetudinem uulgi.Bal.in l.si in nomine.in fi.C.de testa.

Error in nomine proprio quare non uitiet,sed in nomine appellatiuo.uide Bal.in d.l.si Fortidianum.C.de leg.

Error in qualitate personę non excusat delinquentem in dolo malo.& ibi Bal.ff.de seruo corrupto.

10 Error in nomine denuncianti nō uitiat, nec facit syndicum denunciantē puniri. Bal.in l.ij.C.de erro.aduoc.& per Bal. in l.errores.C.de aduoc.diuer.iudi.

Error in nomine denominati non uitiat, ut si procuratorē appello syndicum.Bar.in l.insulam.ff.de præscri.uer.

Error in nomine contrahentis adhibitus per notarium, an uitiet.s̄.uer.Error notarij.uer.x.

Error in nomine inquisiti non uitiat, si constat de nomine dignitatis.Bar.in l.qui habebat.ff.de re.dub.

Error in nomine proprio testatoris loquentis, uitiat.l.fi.& ibi Bal.C.de hære.inst.

Error in nomine proprio filij hæredis instituti,uitiat. Bal.in d. l.fi.j.oppo.C.de hęred.insti.per l.si in nomine.C.de testam. Sed contrarium probatur in d.l.si in nomine.secundū Bart. ibi.Primum sequitur Alex.in l.si in nomine.de uerb.ob.ubi dicit uerū, nisi filius esset absente patre editus,& nutritus.& tenet Alex.in d.l.si.

Error in nomine actionis in libello,non uitiat,secundum Inn. in c.examinata.de iudi. Quod uerum de iure canonico,nō de iure ciuili.Innocen.in c.dilecti. eod.tit.& Bal.in Marga. uerbo,Actor.uer.j.

Error in nomine contractus non uitiat. l. insulam. & ibi Bartol.ff.de præscri.uerb. Vnde non ruit libellus,in quo narratur cōtractus innominatus, & proponitur actio ex empto. Bart.ibi.

Error in pronomine non nocet.in Spe.de iud.deleg.§.v. uersi. quid si episcopus.

† Error in nomine proprio, uel pronomine, uel cognomine non uitiat,si de corpore constat.l.si in nomine.C.de testam. Et ista regula,secūdum gl. ibi, generaliter procedit in omni materia. Limita tamē prædictam regulam pluribus modis, ut per do.Ias.ibi. & per Soc.in suo tract.Fallen.in reg.c.xix. † incip.Error in nomine,&c. †

Error in nomine citati an uitiet.in Spe.de cita.§.j. uersic. item excipitur,quòd citatio.

20 Error in nomine nō nocet,quando cōstat de corpore Spe. de libel.concep.§.xv.uersic.quòd si hominem.

Error in calculo non erranti.l.fin.§.cùm antea. C.de temp.appella.l.quamuis. de condi. & demon.l.si cui.& l.si sub cōditione.& l.cùm seruus.eo.tit.l.j. & ibi per doct. & Bald.C.de errore calculi.

Error in calculo modicus non uitiat. l.quamuis.ff.de condit.& demon. Bal.in l.omnem. C.ad Tertul.& in l.pe.vj.col.C. de condi.inser. facit lex cui dens. de ædil.edicto.alias sic.d. l.fi.§.cùm antea.de tempo.app. Vnde

† Error calculi nō remittitur, quādo super eo emanauit summa.do.Pet.Phi. Cor.in consi.lxij. inci. Quanquam.in litera A.in iiij.parte.]

Error in solutione gabellę modicus non uitiat. Bal.in d.l.quāuis.de condi. & demon. Sed contrarium tenet Bal. in addi. Spec. de appel.uersi.sed pone,dicit statutum,quòd ille,qui.& Flo.in l.res bona. de contrahen.empt. uide Bal.in l.j.C.si aduer.rem iudi.Item uide Alexan.in l.in executione.§.item si ita.de uerbo.oblig.

Error paruus nō imputatur officialibus in syndicatu,sed bona fides eorum est consideranda.Bal.in d.l.quamuis.Item,

Error paruus in solutione pœnæ cōmissus non facit esse locū pœnæ corporali conditionalis.s̄.Bannitus.el j.uer.xxxiij.

Error in calculo temporis nocet erranti.l.fi.uer.cùm nobis.& ibi doc.C.de temp.app.

Error in calculo potest allegari, ut iterum calculetur ratio.l.j.& ibi Bar.C.de err.cal.

Error calculi primo negati an possit negari. Pau.de Cast.consil.xxxiiij.

Error calculi usque ad quantum tempus possit reuocari. tex.& gloss.& doc. in l.calculi. ff. de admi.rer.ad ciui.pertinentium.Item,

30 Error calculi an possit allegari in causa appellationis. Paul. de Cast.in d.consi.xxxiiij.

Error in mandato an impediat translationem dominij, ut prosit, uel obsit erranti, qui mandet rem suā transferri in alium,quam tamen ignoret suam. in l.eius,qui in prouincia.§.qui uerò.si cer. pet. & in l.si consensum.§. fi. ff.de contrahen.empt.& ibi gl. & doc. & in l.iij. §.subtilius.de condi.ob cau.Bartol.ibi per Alexand.in l.j.ff.de offic.procu. Cæsaris.& dic quòd sic.d. §.subtilius. Quod est uerum,nisi traditio fiat authoritate iudicis.l. Pomponius.§. si iussu.ff.de acqui.pos. Item nisi fiat authoritate arbitri iuris,per l. cùm specialis.C.de iudi.Item nisi fiat translatio à lege.l.si is,cui.de leg. ij.& ibi Bart. & Alex.in d.l.j.& j̄. Item nisi fauore liberationis.l.si ego.in prin. & ibi Bart.plenè.ff. si cer.pe. item nisi sit error ex parte recipientis.l.regula.§. qui ignorauit. de iuris & fac.igno.l.eius, qui.si cer.pet. & ibi Alex. Item nisi sit error in causa.per totum.Item uerū,quando dominium transfertur ex uoluntate tradentis:secus,si ex legis dispositione. d.l.si is,cui. & ibi Bart. & uide plenè per Bart.in l.j.de offic. procu.Cæsaris. an & quādo error impediat dominij translationem.& j̄.

Error in confinibus rei uenditæ non nocet.glo. & Bart.in l.cū seruo.§.fi.& ibi doct.ff.de contrahen.emp.& Bar.in l.si quis in fundi uocabulo.de leg.j.ubi post glo.no.dicit, quòd si cōfinia concordant, uel qualitas rei cum re,de qua agitur, illud magis inspicitur,quàm uocabulum. Vide etiam Barto. in l.demonstratio.de cond.& demon.in princ.& s̄.uer. De-† monstratio.uer.ix. Item, † Et per Felin.in c.significante.de rescrip.in uer.& dum Alex.]

Error in confinibus rei per notarium commissus, uel eorum omissio,si constet de re aliter,non uitiat instrumentum.per l.pe. C. de inst.& substi. sub condi.fac. secundum Bart.in l. cùm pater.§.fi.de legat.ij.& in l. libellorū.de accus.& in d.l. cum seruo.§.fi.de contrahen.emp.per Pet. de Sun. in l. si in rem.de rei uendi.& adde s̄.uer.Confines.uer.xj.

Error in confinibus rei legatæ non uitiat.l.patronus.§.fi.& ibi doct.Ray.de For.de lega.iij.glo.in l.cum seruo.§.fi. de contrahen.emp.l.si quis in fundi uocabulo.de leg.j.

Error circa territorium non uitiat, si de re constet. doct. Ray. in d.l.patronus.§.fin.& ibi not.de leg.iij. nisi in rescriptis.c. significante. de rescrip. ubi error in nomine diœcesis uitiat rescriptum.

Error in qualitate personæ non excusat delinquentem.l. dolo malo.& ibi Bal.ff.de seruo corrupto.

Error in aditione,uel in repudiatione,an impediat.l.is qui putat.& ibi Bar.de acquir.hęre.in l.si quis extraneus.§.si quis. eod.tit.& ibi Bart.in l.si is,ad quem.in l.sed si de sua.in prin.& l.qui se pupillum.eod.tit.

Error in discussione non uitiat processum: ut si refert nuncius minus esse in bonis, & fit adiudicatio, quia ualet. Bar. & Bal. in l. j. C. si uen. pig. aga. & s. uer. Discussio. uer. xxv.

Error in prorogando iurisdictionem, uitiat eam. Sed

40 Error in nõ allegando priuilegiũ fori non impedit prorogationem. Alex. in l. si conuenerit. ad fi. de iur. omn. iudi. per gl. no. in l. ij. §. j. uer. consensus. ff. de iud.

Error in persona non impedit quasi contractum. l. item si cùm putaui. de neg. gest. Alex. in l. j. de officio procura. Cæsar. & not. in l. si is, qui. §. si liberto. ff. commodati.

Error in causa, seu specie contractus, an uitiet processum. tex. Bar. & doct. in l. si ego pecuniam. ff. si cer. peta.

Error in qualitate personę an impediat dominij translationẽ. Bal. in d. l. si fundus. §. seruum. iij. opp. ff. si cer. peta.

Error in substantia personæ an impediat dominij translationem. Bar. in d. l. seruum. ij. oppo.

Error in facto alieno excusatur, lege finali. in fi. ff. pro suo. & j. uerbo, Ignorantia facti. uersi. penultimo.

Error in promissione non uitiat. Sed

Error in solutione uitiat, & impedit liberationẽ. l. si cùm aurũ. de solu. Io. de Por. in l. si id, quod aurum. de uer. obli.

Error in origine non uitiat. Bald. in l. ij. §. j. ad fi. C. communia de leg. ubi dicit uerum, si fuit cõsensus in obseruatione. per l. ij. de supel. lega. & in d. l. ij. §. ij. vj. col. per Bal.

Error in iuramento uitiat. Bal. in c. item sacramenta. de pa. iur. fir. ij. col. arg. l. si filius. in prin. fa. er. l. fi. C. plus ual. quod agi. l. fi. C. de non nu. pec.

50 Error in supplicatione non nocet supplicanti. Item,

Error in appellatione non nocet appellanti. Item,

Error in libello non nocet libellanti. Item,

Error in restitutione in integ. petita, non nocet petenti. Item,

Error in confessione non nocet confesso. l. errores. & ibi Bald. & Bar. C. de error. aduo. Bal. in l. j. C. de fal. causa adiec. leg.

Error in causa principali commissus potest probari, & reuocari in causa appellationis. Bald. in l. fin. C. de erro. aduo. & ibi Bart. & tenet Bald. in l. edita. xxxvij. colum. C. de eden. glo. & Bar. in l. creditor. §. iussus. de appel. in Spe. de confes. §. iiij. uersic. pe. Quod uerum in diffinitiua, non in interlocutoria. Bald. in l. j. C. de lit. contesta. & per gl. in c. Romana. §. fin autem. de ap. in vj. & Bald. in l. error. v. col. C. de iur. & fact. igno. & Alex. in d. §. iussus.

Error in æstimatione pignoris adiudicandi creditori pro certa quantitate non uitiat. l. si non sortem. §. si centum. & l. in summa. §. in frumento. ff. de condict. indeb.

Error in subscriptione non nocet subscribẽti. l. Titius Seij. de rescin. uend. l. fin. & ibi Bald. C. plus uale. quo agi. quòd subscribens se scripturæ non lectæ non obligatur.

Error iustus in scribente habetur pro titulo, quo ad præscriptionem, non ad excludendũ petitionem hæreditatis. Bar. in l. Iulianus. in princ. ff. ex quib. cau. ma. & in l. j. ff. quorum bo. Bal. in l. fi. xv. opp. C. de edi. di. Adri. tol.

Error in uerbis enunciatiuis impedit dispositionem. l. cùm testamentum. & ibi Bar. cum l. seq. C. de iu. & fac. igno.

60 Error in institutione uitiat, & facit quòd habeantur pro institutis uenientes ab intestato, quos uerisimiliter, id est, proximiores testator instituisset, nisi errasset. Bald. in l. eam, quam. j. colum. C. de fideicom. sed non uitiat legata simpliciter facta, quia ea debentur à uenientibus ab intestato, nisi sit nominatim relicta ab hærede extraneo. Bald. in d. l. vj. column.

Error in præsidente impedit usucapiendi conditionem. l. clauib. ff. de contrahen. emp.

Error in contractu probatur, probãdo, quòd fuit sic actum, & in scriptura est omissum. Bar. in l. Titia. §. j. de uer. obl. s. uerbo, Error notarij. uer. antepe.

Error coram arbitro an noceat, & an possit reuocari. Bart. in l. non fatetur. ff. de confes.

Error in guarentigia potest reuocari. Bart. in l. nõ fatetur. in fi. ff. de confes. & in l. error. C. de iu. & fac. igno. quod potest reuocari eo modo, quo confessio facta est in iudicio.

Error in confessione quomodo reuocetur. Bart. in l. non fatetur. ff. de confes. & in l. de ætate. §. ex causa. & §. qui iusto. de interr. act. ubi dicitur ꝓbari, probãdo rem aliter se habere. Et ibi uide practicã per Bart. quomodo debet fieri cum notario, & iudice pro reuocatione erroris: uide etiam Lanfr. in c. quoniam contrà. uer. confessiones. de proba.

Error in inuentario an possit corrigi. j. uerbo, Inuẽtarium hæredis qualiter fieri debeat. uer. pen.

Error cohæredum impedit translationem dominij. l. seruum. & ibi Bar. C. fam. er.

Error in libello post litem cõtestatam non potest corrigi. Bal. in l. edita. C. de eden. & in l. ex his. ul. col. C. de fideius.

Error in constitutione hypothecæ non prodest ad rescindendum hypothecam. Bal. in l. si ueritas. C. de fideicom.

70 Error parit titulum pro suo, & habetur pro titulo. Bald. in l. fi. xv. opp. C. de edic. di. Adri. tol.

Error in ti. non excludit petitionem hæreditatis. Bal. ibidem.

Error in incorporalibus, etiam supinus, & iniustus, sufficit, nisi in præscribenda iurisdictione. Bal. ibidem. xv. oppo.

Error in corpore uitiat institutionem & legatum. l. quoties. in prin. & ibi Bar. ff. de hær. inst.

Error in quantitate continua, uel discreta, nõ uitiat. l. quoties. §. j. & ibi Bar. de hær. inst.

Error in supplicatione tantum operatur, quantum error in stipulatione. Bald. in c. j. §. notandum. qui feu. da. pos. gl. in l. si librarius. de reg. iur.

Error in titulo non impedit præscriptionem. Bal. in l. fi. xj. col. C. de edi. di. Adr. tollen. & Bar. in l. j. ff. quorum bo. Bald. in l. nulla. C. de rei uen. & in l. Celsus. de usucap.

Error in diuisione non nocet. l. si filia. in prin. ff. fam. ercis. l. seruum. C. eo. tit. nisi fiat diuisio cum hærede putatiuo. l. si post diuisionem. & ibi Bar. C. de iur. & fac. igno.

Error in appellando pro alio an noceat. in Spe. de appel. §. iiij. uer. sed quid si per errorem.

Error iustus quis dicatur, ut excuset appellantem ab expẽsis. in Spe. de expen. §. v. in prin. & §. vj. uer. ex præmissis.

80 Error in proprio patrimonio quandoque cadit. in Spec. de loca. §. vj. uer. lxv.

Error in matrimonio an uitiet. in Spec. de coniug. seruo. & j. uerbo, Matrimonij impedimenta. uer. ij.

Error in libello appellationis an possit corrigi. Item,

Error in confessione, uel positione in causa principali, an corrigatur in causa appellationis. Bald. in l. edita. xxxvij. col. C. de eden.

† Error in facto proprio quando sit tolerabilis, & quando nõ, in facto alieno: uide Iaso. in l. error. col. pen. C. de iur. & facti ignoran.

Error in æstimatione litis faciens solui minus, quàm debeatur ex forma statuti, an noceat. Bal. quòd non, in addi. Spec. de appel. uers. sed pone, dicit statutum, quòd ille, qui. & Bar. in l. fi. in fi. C. de app. & s. uer. Bannitus liberatur. uer. xvj. & j. uerbo, Statutum.

Error uitiat exhæredationem. l. si posthumus. §. fin. & ibi doc. & Bald. C. de lib. & posth.

Error in gestis uniuersitatis an possit probari per illos de uniuersitate, & quomodo. Bar. in l. si librari9. in fi. ff. de reg. iur.

Error in diuturna præstatione potest allegari, & probari, licet præsumptio iuris tantùm sit in contrarium. Bald. in l. ij. C. de do. promis.

Error in præscriptione an & quando toleretur. Bald. in l. super longi. C. de lon. temp. præscri.

Error iustus causat usucapionem, sicut uerus titulus. l. Celsus. ff. de usucap. & Bart. in l. at qui natura. §. cùm me absente. de neg. gest. & ideo sufficit probatio per famam publicam publicam, secundum Bar. ubi s.

90 Error in libello expressus an uitiet sententiam. Bald. in l. ij. C. de re iudic.

Error in solutione capitum solidorum fienda ex forma statuti in causa appellationis, an uitiet appellationem. Bal. in addi. Spe. de app. uer. sed pone, dicit statutum.

Error in quãtitate mercedis, uel pẽsionis si interueniat, statur uoluntati recipere debentis. l. si decem. & ibi Bar. ff. loca.

Error in cancellatione an uitiet. infrà, uer. Cancellatio. uersicul. iij.

Error in matriculatione non matriculandi an uitiet. j. uerbo, Matricula. uer. viij.

Error in materia stipulationem non uitiat. l. si id, quod aurum. & ibi doc. & Alexand. de uerb. obl. ubi idem dicit in legato, secun-

secũdum Cyn. in l. si quis in fundi uocabulo. in prin. de leg. j. ubi dicit, quòd si testator legat massam auream, quam putauit æream, potest hęres retinere aduersus legatariũ, quanti pluris ualet illa massa.

Error in materia reddit contractum bonæ fidei nullum. glo. & Alex. in d. l. si id, quod aurum: nisi in casu l. primæ. & ibi gl. ff. de pig. act. Item alio casu, secundum Alex. ibi.

Error in transactione expressus an uitiet. Bart. in l. j. C. de erro. calculi.

Error causæ an uitiet pactum. in l. si cùm te. & ibi Bartol. ff. de pactis.

Error in facto proprio toleratur, quando quis certat de damno uitando. l. sed si me putem. in princip. ff. de condictio. indeb. ubi etiam dicit præsumi tunc, probando rem aliter se habere.

100 Error in rescripto circa substantialia uitiat rescriptum. Innoc. in c. super literis. de rescri. Secus, si sit circa qualitates, uel accidentalia. Host. & Bal. in Mar. uerbo, Error. uer. j. Sed circa nomen eius, contra quem impetratur rescriptum, nõ uitiat, si per circunstantias potest constare. Rota in decisio. cxxxvj. error nominis. in nouis. Vide omnino decis. ccxcij. licet in nouis. quæ tendit ad idem.

Error in actis commissus à procuratore, potest reuocari usque ad finem causæ, si probetur. Inn. in c. pe. de confes. & Bal. in Marg. uer. Error. uer. ij.

Error appellantis à sententia pro se lata non nocet. l. Titiæ amicæ. de auro & arg. leg. Bald. in l. præses. C. de sen. Lu. in fin. uer. Error. uer. Appellans.

Error in causa non obligatoria non inducit repetitionem. l. in summa. §. id quoque. & ibi Bar. de condi. indeb.

Error in facto proprio potest allegari, non in alieno. Bald. in l. quicunque. j. col. C. de ser. fug.

† Error in litera, puta quia debuisset scribere sine D, & scripsit cum D, an uitiet in libello, & in rescripto. Vide do. Barthol. Soci. in consi. cxlvj. incip. Viso. uer. præterea ex prædictis. in j. parte.

Error in syllaba an uitiet. no. in l. qui habebat. de ma. testa.

† Et per Fran. Are. in l. si in nomine. C. de testa.]

Error in positionibus an possit reuocari per sententiam. Bald. in l. error. iij. col. C. de iur. & fac. ign. Bart. in l. post legatum. §. his uerò. ff. de his, qui. ut indig. & j. uerbo, Positio mutatur. uersi. iij. Item,

Error in responsione ad positionem si probetur, potest reuocari, scilicet cõfitendo uerum esse quod aduersarius posuit, licet id fuerit primò negatũ. Bar. in l. post legatum. §. his uerò. de his, qui. ut indi. Vide Pe. de Sun. in l. fi. C. si ex fal. instr. & j. uer. Responsio. uer. xxij. & sequenti.

Error in responsione eius, qui habuit terminum ad deliberatè respondendum, non potest allegari. Bald. in l. errore. pe. col. C. de iur. & fac. igno. Barth. Cep. in caute. cxlviij. Ang. Are. fin. Insti. de act. §. si minus. gl. sing. in c. ex literis. de diuor. & Bal. post gl. in l. si quidem. C. de excep.

Error in iudicio commissus an potest reuocari post sententiam. Bar. & Bal. in l. error. v. col. C. de iur. & fac. igno. & Bar. in l. j. C. de confes. quòd non, ut ibi. Item,

Error, in quem quis incidit assertione partis, potest reuocari post sententiam, & per restitutionem in integrum. Bar. in l. j. ff. quando actio de pecu. est anna. & in l. ij. ff. de confes. Item,

110 Error in confessione spontanea non potest reuocari post sententiam. Sed

Error in respõsione ad positionem potest reuocari, etiam post sententiam, per restitutionem in integrum. Bar. in d. l. error. & s. uer. Confessio. el ij. uersi. xlj.

Error litigantium facit ius. in Specul. de rescript. præsen. §. iij. uer. penult.

Error in nomine eius, per quem uacat beneficium, uitiat prouisionem de dicto beneficio factam, sed non uitiat acceptationem. Rota in decisio. cclxxij. licet impetrans, &c. in nouis.

Error uitiat indulgentias. Oldrad. consil. clxxvij. aliàs, lxvj. Cardinal. in clemen. ij. §. j. v. quæst. de pœ. & re. & j. Indulgentia.

Error in actu requirente scripturam non uitiat, probato errore per testes. Alex. consi. ccxiiij. ij. par. ubi idem dicit in errore circa sententiam scriptam. Item,

Error in bulleta gabellarum non facit res incidere in commissum. Alex. in d. con. ccxiiij.

Esca est nomen generale, & comprehẽdit etiam uasa aquaria, quibus aqua datur ad abluendum non uasa potoria, quibus aqua retinetur ad potandum. Bar. in l. in argento. §. fin. ff. de auro & argen. leg. l. pediculis. §. argento. & ibi Bar. eo. tit. & j. uer. Vasa. uer. iij.

Esse in loco dicitur etiam, qui habet animum redeundi. l. quæsitum. §. Papinian. & ibi Bart. ff. de fun. instr.

Esse in loco quis, uel res dicitur, quãdo casualiter adest. l. quæsitum. §. fi. & ibi Bar. & l. si ita. de legat. iij.

Esse dicitur res, ubi perpetuò debet esse, non ubi est ad tempus. l. ex facto. & ibi Bartol. ff. de hær. inst. in l. si fundus. & l. quæsitum. de leg. iij. l. si chorus. §. his uerbis. & ibi Bar. eo. ti. & l. qui Romæ. eo. ti.

Esse facit prorogationem fieri posse: quia quod non est, nõ potest prorogari. in Spe. de dila. §. iij. uersi. & sunt.

† Est, uel esse, ista uerba ueritatem important. Signo. de Homod. in con. lxxxviij.]

Aestas an & quando incipiat. in l. j. §. æstatem. & ibi gloss. de aqua quo. & æsti. Bar. in l. ij. §. æstas. ff. ne quid in loco pub.

Æstatis calores an excusent citatum non comparentem. Spe. de cita. §. j. uer. item quòd ualetudine.

Estimatio rei legatę duobus insolidum, debetur uni eorum, cùm alteri debeatur res ipsa. l. qui duos. §. fi. & ibi Bar. de leg. ij.

† Adde, quòd æstimatio idem est, quod taxatio, prout in subiecta materia: ut si tradatur res æstimata, hoc addito quòd reddatur æstimatio, & non res, ex hoc uerè significatur emptio, & uenditio. l. quoties. ff. de iur. do. Sed ubi res datur æstimata hoc pacto, quòd res reddatur, & æstimatio, tunc nõ est emptio, sed significatur quod re perempta uel diminuta attendatur æstimatio facta. l. si inter. C. de iure dotium.

Estimatio rei legatæ debetur hæredi legatarij mortui: quia cui res legatur, etiam eius æstimatio uidetur legata, & hæredi debetur. l. mortuo. §. si Titio. & ibi Bar. & doct. post glo. de leg. ij.

Estimatio rei legatæ cuius non est commercium, an debeatur. in l. mortuo. §. Labeo. de legat. ij. Bald. in l. cùm alienam. iij. col. C. de leg.

Estimatio rei legatæ ab hærede deterioratæ debet fieri secundum tempus legati facti, nõ secundum tempus, quo res est deterior facta. l. Mæuius. §. in fundo. de leg. ij.

Estimatio rei legatæ, quę pręstari non potest sine delicto legatarij, debetur legatario ab hærede. l. fideicommissa. §. si seruo. & ibi Bar. de leg. iij.

Estimatio rei legatæ non debetur, quando legatum non ualet ratione rei legatæ. l. apud Iulianum. §. fina. de leg. j. Bart. in l. fideicommissa. §. si uerò. de legat. iij. uide Bar. in l. nutu. §. fin. eo. tit.

Estimatio rei legatę fratrib. Minoribus sancti Francisci, an debeatur. j. Legatum quibus personis. uer. v. & uerbo, Legatum ecclesiæ. uer. vij.

Estimatio debetur ab hærede pro re, quam grauatus est emere pro altero, si non emat. l. patronus. in prin. & ibi Bar. de leg. iij. uide in l. qui concubinam. §. fi. eo. tit.

Estimatio rei legatæ debetur hæredi legatarij, si res est alienata per hæredem. l. si quis inquilinos. §. j. de leg. j.

10 Estimatio legati debetur legatario prohibito acquirere ex forma statuti. Bar. in l. filiusf. §. quid si alicui. de leg. j. & Bal. in l. cùm seruus. §. fi. eo. tit.

Estimatio fructuum legatorum solui potest legatario pro ipsis fructibus. l. fundi Trebatiani. & ibi Bar. de usuf. leg.

Estimatio per iuramentũ non probatur, quãdo agitur de pœna corporali: ut per Bar. & Alex. in l. fi. ff. de in lit. iur.

Estimatio dotis debetur uxori actione de dote: sed res debetur ex testamento, quando uxori uir legauit rem dotalem ęstimatam. l. Lucius Locusta. & ibi Bar. in prin. de leg. ij. uide in l. j. §. fi. ff. de dote præle.

Estimatio dotis an fiat secũdum tempus, quo datur. Soc. pulchrè in

chrè in consi.lx. secundum ordinem meum, incip. In causa dominę.in iij.uol.*

Estimatio rei debitæ an possit peti in libello.Bar.in l.si concubinam.§.non solùm.rerum amo.doc.& Sali.in l.uinum.ff.si cer.pet.Bar.in l.iij.& in l.in re furtiua.ff.de cód.fur. ubi plenè.& Bal.in l.fin.C.de cond.infer.per Bart.C.unde ui.& l.si seruus.§.fi.& ibi per Alex.de uer.ob.& ĵ.Libellorum formę.uer.xxiiij.& cxx.in fi.& clxxxiij.

† Estimatio rei qualiter fiat, & quid si fiat æstimatio diuersa: uide Feli.in c.cùm causa. ad fin. uer.item adde, quòd ubi.de testib.]

Estimatio rei, & res, idem est. l. si ita fideiussorem. ff. de fideiusso.

Estimatio testatoris circa augmétum, uel diminutionem Falcidiæ, nihil operatur. l. si fundum. §. si libertus. de legat. j. Item,

Estimatio testatoris nihil operatur,licet res legata ualeat plus, uel minus: quia res debetur qualis est.d.§. si libertus.& ibi doct.& Bar. in l.cùm pater.§.pater filio.& ibi Bart.de leg.ij. Vide gl. & Bart.in l.fina.§.j.de leg.ij.& l.quod de bonis.§.fi. & ibi Bart.ad legem Fal.

Estimatio rerum dotalium facit maritum teneri de periculo rerum.l.si æstimatis.ff.solu.matr.& Bald.in l.ex conuentione.C.de pac.& ĵ.eod.uersi.xl.

Estimatio rerú debet poni in inuentario tutoris.l.fi. & ibi Bal. C.de magi.conue.

20 Estimatio debetur pro legato rei dotalis. Bald.in l.iij. C.de iure do.doc.& Bar.in l.dotalé.ff.de test.mil. & in l. apud Iulianum.§.fi.de leg.j.Bal.in l.cùm alienam.C.de leg.

Estimatio rerum furatarum,uel raptarum,probatur iuramento damnum passi.Innoc.in c.fin.quod metus causa.l.si quádo.& ibi doct.C.unde ui.Bald.in l.si res.C.de ordi.cog.glo. Institu.de uerbor. obliga. §. penult. Item etiam per testes, etiam domesticos & familiares. Bartol.in d.l.si quando.ult. colum. Quod uerum est, quando agitur contra ipsum derobantem:secus,si contra uillam,uel alium. Bartol.in l.j.ff. quando ex facto tut. docto.in d.l. si quando. & in d.cap.fin. quod metus cau.Bart.in d.l.si quando.in fin.& in l.ne quid. de incend.rui.nau. Item uerum, nisi quando agitur ad pœnam criminaliter pro furto: quo casu debet plenè probari, etiam stante statuto, quòd pœna furto imponatur, secundú æstimationem rei furatæ:secundum Bar.singulariter.in l.fi. ff.de in lit.iur.

Estimatio rerum derobatarú in itinere,quas quis portabat cótra deuetum,non debetur fisco.Bal.in l.j.C.de uectig.

Estimatio fieri debet à peritis in arte.Ang.in auth.de non alie. §.quod autem.

Estimatio rei,quæ non est in obligatione, in qua est res, debetur officio iudicis.gl.in l.uinum,si certum pet.aliàs debetur iure actionis.Bar.ibi.uer.opp.de l.in hac.

Estimatiō rei qualiter petatur.in Spe.de obl.& sol.§.iij.

Estimatio rei debitæ solui potest,etiam post sententiam.l.Titiæ.de auro & arg.leg.

Estimatio est secundum quod interest agentis. l.prætor ait. §. pen.de bo.autho.iudi.pos.

Estimatio succedit loco rei in uniuersalibus,non in particularibus.Vnde

Estimatio fructuum dotis non extantium potest peti.gl.Bald. Ang.& Imo.in l.diuortio.§.ob donationes.sol.ma.Item,

30 Estimatio fructuum perceptorú ab his,qui licitè percipere potuerút,ut maritus,tutor,creditor, & similes,solui potest, si fructus non extant:quia ea non crescit,nec decrescit. Bar. in d. §. ob donationes.in fi.& ĵ.uer.Fructus consumpti.uer. fi.& uerbo,Fructuum petitio.uer.ij.ubi melius.

† Estimatio in contractu societatis quando faciat emptioné. Soc.con.xxiiij.col.xj.uol.j.Item,

Estimatio debetur à possessore fundi pro fructibus perceptis præterito tempore, qui seruari non potuerunt. Bart.in l.is, cui.§.qui seruandorum.ut in pos.lega.

Estimatio interesse quanti plurimi, crescit usque ad sententiam. glo. Iac.But.Ange.& doc.& Ray.in l.in hac.de tritica. Ray.in l.uinum.si cer.pet.contra Bar.in l.iiij.§.j. ff. commodati.ubi plenè.

Estimationem rei soluens an acquirat dominium sine cessione actionis. Dyn. in regula, pro possessore. iiij.& vj.q.in vj. Bart.in l.in depositi. ff.de re iudi.gloss.& Bar.in l.j.in fi.ff.de cond.sine causa.

Estimatio an sit in obligatione,quando legatum non debetur. Bar.in l.certè.§.item quæri.de leg.j. Adde casum in l.si quis inquilinos.in prin.& ibi Bar.eo.tit.quod

Estimatio rei inseparabilis ab alia legatæ debetur, licet res non debeatur. ut ibi: & infrà, uerb. Precium. uersic.xix.& infrà eod.

Estimationem bonorum paraphernalium,quę sunt cósumpta ad usum communem mariti & uxoris,qualiter petat uxor. Fran.Crem.sing.cxlj.incip.Si paraphernalia.*

Estimatio pro pondere auri solui potest,etiam post condemnationem, licet aurum sit in obligatione, & petitione.l.Titio amicæ.& ibi Bar.ff.de auro & arg.legato.

Estimatio usufructus quomodo fiat. infrà, uer. Vsusfructus. el j.uer.xj.

Estimatio uestis prohibitæ legata an debeatur.Bar.in l.quamuis.in fi.de auro & arg.leg.

Estimatio inter socios facit periculum esse commune.Bal.in l. j.C.commodati.

40 Estimatio an & quando faciat transire periculum, & ad quid obliget.Bartol.in l.si ut certo.§.nunc uidendum. & ibi Alexand.ff.commodati.& in l.quæro.§.fina.& ibi Bartol.ff. locati.in l.j. ff. de æstimatoria. Bald. in l.j.C.commodati. & in l.ex conuentione. C.de pac.in l.si æstimatis.solu.matr. & s.eo.uer.xviij.

Estimatio rei debet fieri secundum quantitatem redituum. l.si quos.& ibi Bart.C.de rei uend.& Bald.in l.ij.eo.tit.& ĵ.Valor.uersic.ix.

Estimatio debet fieri de tota re, prout tota ualet,non per partes.l.Mæuius.§.fin.& ibi Bar.ff.fam.ercis.Adde dictum Bar. in l.si ex falsis.ad fi.C.de trans.& gl.& Bart.in l.j.C.communi diuidundo.

Estimatio bonorum an probetur per uerba testatoris.Paul.de Cast.consi.ccclxv.

Estimatio fundi non debet fieri secundum mensuram, sed secundum bonitatem.Bar.in l.si ex falsis.C.de trans.l.si quos. & ibi Bar.de rescin.uend.& Bald.in l.ij.eo.tit.

Estimatio si fiat à iudice. Bartol. in l. creditores. in repeti. C. de pigno.

Estimatio,id est,arbitrium. Bald. in l.uoluntatis. iij.colum.C. de fideicom.

Estimatio an faciat desinere fundum esse dotalem. Bart.in l.si æstimatis.solu.matr.

Estimatio an faciat recipientem teneri de casu fortuito: uide pulchrè do.Ias.in l.j.in ij.col.uer.circa secundum.ff.de æstima.actio.*

Estimatio alternatiuè legata cum re debetur, licet alienetur per testatoré. gl.& Bar. in l.Lucius.ij. oppo.de leg.ij.& Bal. in l.iij.iij.q.C.de lega.

Estimatio facta tempore diuisionis nó facit emptionem. l.seruos.& ibi Bar.ff.fam.er.Item,

50 Estimatio certa in dote facit emptionem. l.j. & ibi gloss. & doct. C.de iure dotium. l.si inter.& l.quoties. & ibi Bart.eo. tit.Sed quare,uide Bald.in l.cùm dotem.in princip.eod.tit. & in l.si propter.& ibi Bartol. ff.rerum amota. Contrarium no. in l. quæsitum. §. cùm uir. ff. de lega.iij. Vide plenè per Bartol.in l.si ut certo. §. nunc uidendum. ad fin. ff.commodati. & in l. cùm fundum. & ibi Bart. loca. & Bald. in l.j.iij. q. C. commodati. ubi dicit, quòd æstimatio facit emptionem in contractibus, in quibus naturaliter ex natura contractus dominium transfertur,non aliàs.& Sal.in l.j.C. pro socio. Vide ibi Bald.plenè,& in l.si pascenda. C.de pac.& in l.j.viij.q.C.pro soc. Item in Spec.de loca.§.iij.in prima forma.de don.inter uirú.§.aj.uer.&nota. † Vide Dy.in consil. j.& do.in cósil.lvij.inci. Stantibus suprà scriptis. uers. tertius casus.in j.parte,char.cj.& in consi.ix. incip.Prosequédo ordiné.uer.octauò ex illis. & uer.xij.circa medium.in j.parte, char.cj.& in consi.cclxxxix. incip.Difficultas non parua.in prin.ibi:ex quo in casu nostro.cum uer. seq. usque ad fin.in ij.par.char.ccx. & Fran.Are.in consi.lxxxiij.& in l.ex conuentione.C.de pac. † Vide Ias.in l.ex conuentione.in princip. C.de pac.ubi ponit quatuor limitationes.Io.Lup.in ca. per ue-

per uestras.colum.xxxiij.de don.inter uirum & uxo.
Estimatio rei dotalis, uel alterius rei, in dubio facit emptionem.l.j.cum glo.l.quoties.& l.si inter. C. de iu.do.l.ex conuentione.ubi do.Iason in primo not.limitat istam regulam quatuor modis.C.de pac. Adde Socin.in suo trac.Fallen.in regu.cxlj.incip.æstimatio.*
Estimatio boni dati in soccidam non facit emptionem. Bald. in d.l.si pascenda. C. de pac. & in addi.Specul. de loca. uer. Æstimatio. sed facit transire periculum in recipientem.l.
† quæro.§.fin.& ibi Bart.ff.locati. † Vide Ias.in l.ex conuentione.uersi.tertio limita. C.de pac. Io.Lup.in c.per uestras. col.xxx.de dona. inter ui.& uxo. Corne.in repeti.l.si pascẽda.C.de pactis.
Estimatio non dicitur interesse,nec econtrà.Bald.in l.j.§.considerandum. de tute. & ratio. di. Sed idem Bald.tenet contrarium in l.j. C. de his,qui à non do. ma. sunt.& in additio.
† Spec.de interesse.uer.j.in fin. † Vide Dyn.in reg. mora de reg.iur.in vj.]
† Estimatio ex cursu & uarietate temporũ uariatur. do.Mari. Soc. in consil.xxiiij. incip.Visis. uer. & ideo uidemus.circa medium.in j.parte.]
Estimatio cùm debetur, quod tempus inspiciatur. in l.hominem. ff. mandati. & in l.in hac.§.fina.de tritica.& ibi Angel. quod tempus,quo debetur:& locus,in quo debetur res,inspicitur. & not.in l.uinũ.si cer.peta.& l.quoties. & ibi doct. & Alex.de uerbo.oblig.
† Estimatio floreni si ex tempore post obligationem contractam uariatur circa bonitatem extrinsecam, ex quo attenditur tempus solutionis, an sit de loco, arguendo de tempore ad locũ solutionis:uide do.Barth.Soci.in consi.cxlvij. incip.Circa primum.uer.iiij.in ij.parte.
Estimatio animalium datorum in feudum simul, cum fundo, & mortuorum,an debeantur domino,finito feudo. Bald.in c.ij.in fi.de cog.feu.in usib.feud.
Estimatio rei an posit peti, si sententia sit lata super re. Bal.in addi.Spec.de oblig.& sol.§.sequitur. uersi.quid si petij uinũ. & Bar.in l.Titio.de auro & arg.leg.
Estimatio rei debet fieri secundum quod communiter uenderetur,non secundum affectionem. Bart.& Flo.in l.illud.§.si seruum.ad legem Aquil.
Estimatio animalium non prima facta tempore contractus soccidæ, sed secunda, quæ fieri debet tempore mortis, debet inspici,ut sit salua conscientia:quia animalia cursu temporis fiunt minoris æstimationis:secundum Sal. sing.in l.j. in fin.C.pro socio.
Estimatio rei furtiuæ debet poni in inquisitione. ĩ.uerbo, Valor.uer.xxj.
Estimatio, etiam non petita principaliter, debetur pro re non extante.Bal.in addi.Spe.de sen.uersi.si res.
60 Estimatio possessionis est alia, quàm proprietatis. l. si mulier.§.qui possessionem.& ibi Bar.ff.quod met.causa.
Estimatio litis soluta per iudicẽ læso, dicitur mera pœna, quo ad ipsam iudicem.Bal.in l.mancipia.C.de ser.fug.
Estimatio litis facta in processu in principio,nõ probat in medio,nisi aliter constet de ea.Bar.& Petr.de Sun.in l.fi.§.fi.C. de appel.ubi infert ad solutionem gabellæ.
Estimatio litis est similis emptioni.l.si ut certo.§.j.& ibi Bar.ff. commodati.
Estimationem litis soluens an,& quando teneatur de euictione.Bartol.in l.iij.ff.pro emptore.Dyn.in regula, pro possessore. lib.vj.
Estimatio rei, & res simul, utraque potest peti, & qualiter. in Spe.de act.seu peti.§.ij.
Estimatio interesse quandoq; facit mitti in possessionẽ.Item,
Estimatio possessionis peti potest.Item,
Estimationem non recipiunt spiritualia. in Spec. de primo & secundo decreto.§.iij.uer.quid si agitur. uersi.sed quæritur. & uer.in summa.& ĩ.eo.post seq.uer.
Estimatio bonorum absentis, cùm agitur contra curatorẽ bonis datum,fieri debet.eo.tit.§.viij.uersi.his pactis.
70 Estimationẽ non recipit causa spiritualis,uel libertatis,uel subiectionis.in Spe.de satisda.§.iiij.uer.summa.
Estimationis rei materiam,& quando peti potest.in Specu.de fruc.& interesse.& de plus peti.ad fi.

Estimatio,uel res alternatiuè an peti posit.in Spe.de lib. concep.§.xiij.uer.item & tali.& uersi.item nota.& §.xvj.
Estimatio in contractu cõmodati qualiter poni posit. in Spe. de commodato.circa prin.
Estimationis petendæ formam,uel rei debitæ,uide in Specul. de loca.§.v.uer.fin.& Bartol.& Alexand.in l.cùm seruus.de cond. ob causam. & in l. stipulationes non diuiduntur. de uerbo.obliga.
Estimatio quo iure petatur:& an
Estimatio posit in sententia deduci, quando res est petita. Item,
Estimatoriæ actionis materiam uide in Spe. de obliga. & solu. §.iiij.uersi.ad huiusmodi.& Bar.& Alex.ubi s̃. & uer.Libellus in reali.per discursum.
Estimationem legati soluens hæres an liberetur. in Spe. de testa.§.j.uer.An hæres.
Estimatio dotalis rei si non fiat, dicitur propriè res dotalis : si uerò fiat, tunc æstimatio dicitur res. in Spec.de dona.inter uirum & uxor.§.iij.uersi.porrò.
80 Estimatio in actione iniuriarum qualiter fiat. in Spe.de iniu.§.j.uersi.in hac.& seq.& Ro.in deci.ccccxxxviij.ad æstimationem. in nouis. quòd consideratis qualitatibus iudex potest augere uel minuere taxationem.ij.q.j.in primis.iij.q. iij. quod fieri. Spe.ubi s̃.Inst.eo.ti.§.datur.Car.in cle.j.§.ciuitas.de pœnis.& ĩ.uer.Iniuria.uer.ix.
Estimatio summæ beneficij impetrati, secundum quod tempus & locum fiat.Old.con.clxviij.
Estimatio succedit in obligatione, quando res debita est perempta,sed nescitur.Bart.in l.si constante.§.si uxor. solu.ma. & Alex.in l.in re furtiua.ff.de condi.fur.l.cùm res. §.pen.de legat.j.& per Bar. in l.cùm seruus.de cond.ob causam. in gl. & Imo.in l.rei.§.j.sol.ma.
Estimatio iniuriæ,uel cõtumelię,& damni,diuersa est.in Spe. de iniu.§.j.& inquantum.ibidem.& ĩ.uer.Iniuria.uer.j.
Estimatio damni qualiter fiat,& in quantum. in Spe.de accus. §.j.uer.sed pone.
Estimationis materiam supple ĩ. uer.Estimatores.uerbo,Precium.& uerb.Valor.per totum.
Estimatores debent esse duo ad minus. Angel.in auth. de non alie.§.quod autem.
Estimatores debent iurare. Ang.in authen. de non ali.§.quod autem. & ibi Bartol. in l. si uacantia. de bo. uaca. lib.x.l.hac edictali.§.his illud.& ibi Barto.de secund.nup.& in j. const. Digestorum.§.omnem.per Barth. Veronen.siue de consensu partium.ĩ.eo.uer.pe.& v.
† Estimatores quod super æstimatione rei alienandæ referũt, prius iurati esse debent. Fe. in c. cùm causa. de re iudi. in iij. col.uer.dum dicant,& possunt exemplificari.]
Estimatores non debent æstimare in precium, nisi uiderint rem quam æstimaturi sunt.Bald.in l.ij.penult.colum. C. de rescin. uend. ut quod fuerit uinea, uel terra culta:ut ibi,& ĩ. prox. uer.
Estimatores debent æstimare secundum tempus contractus, non secundum tempus præsens.Bald.in l.ij.pe.col.C.de rescind.uend.& Flori.in l.si seruum.ad legem Aquil.
Estimatores eligi debent à partibus. Bart. in d.l. hac edictali.§. his illud. de secund. nup. Item possunt eligi à iudice super ualore rei cum iuramento æstimando ex qualitate fructuũ, scilicet partibus discordantibus,non aliter. Bal.in d. l.ij.pe. col.de rescin.uend.
Estimatores per iudicem mitti possunt ad æstimandum etiam post publicatas attestationes. d.l. hac edictali.§.mobilium. & Bal. in d.l.ij. de rescin.uend. pe.col. Lanfr.in c.quoniam contra.uer.testes.uer.sed dubitatur de huiusmodi.de prob. Flo.in l.si seruum.ad legem Aqui.
Estimatoribus discordantibus debet tertius eligi. Bald. in d.l. ij. penult.col.
Estimatoribus tribus æstimantibus diuersimodè: quia unus in decem, alius in quindecim, alius in uiginti, debent omnes summæ coaceruari, & iudex debet æstimare in tertia parte totius summæ,& sic in quindecim.Sal.sing.in l.hac edictali.§.his illud.C.de sec.nup.& Alexan.in l.si fundum. ff. manda.per illum tex. Adde Bal. in l.j.vj.q. C.si seruus extero.& gl.in l.cùm in eo.ff.de pac.

Estimatores debent poni, qui sint artis periti, & eligi. Bar. in d. l. ij. ult. col. de rescin. uend.

10 Estimatores uariantes inter se tenentur de falso. Bar. in l. testator. §. qui indiuisam. de leg. ij.

Estimatores malè æstimantes tenentur ad interesse. l. j. & ibi Bar. C. de discus. lib. x.

Estimatorum mala æstimatio potest corrigi à iudice, adhibitis alijs æstimatoribus. Barto. in l. arbitro. & ibi Alex. qui satisd. cog. Lau. de Fano. Institut. de rerum diuis. §. præterea. uel sine alijs æstimatoribus. ubi s.

Estimatoribus iuramentum non potest remitti de consensu partium. glo. in cap. fraternitatis. de frig. & mal. quia est credulitatis: secus, si esset ueritatis. cap. tuis. de testib.

Estimatores missi per iudicem possunt referre, etiam parte absente, licet missi non possint parte absente. Bart. in l. Theopompus. de dote præle. & in l. qui bona. de dam. infect. & in l. susceptores. C. de susce. & arcar.

† Estimatores electi ad æstimandũ domum postquam erit facta, an possint partem æstimare antè, quàm sit perfecta: uide do. Petr. Philipp. Corn. in consil. clx. incip. Viso. per totum. j. parte.]

Estimum nouum communis non habet effectum, nisi sit notificatum comitatiuis. Bart. in l. j. C. de apochis pub. lib. x.

Estimum communis non potest sine causa diminui à dominis fundorum iam diu positorum in æstimo. Bar. in l. j. C. de colla. dona. uel rel. lib. x.

Estimum debet diminui, si fundus per alluuionem decreuit. l. forma. §. primo. & ibi Barto. ff. de censi. & quod per Bald. in l. acceptam. in fin. C. de usuris. & in l. etiam. C. de execu. rei iudi. Gul. & per alios in l. quòd si maritus. §. j. de const. pec. Alex. in l. Titio. ad municip.

Estimum fieri non potest, nisi citetur syndici uillarum uel castrorum obligatorum ad illud. Bar. in d. l. susceptores. de susce. & arca. lib. x.

Estimum communis non probat dominium rerum æstimo descriptarum. Bald. & doct. in l. si pater. C. de act. empt. ubi dicit idem de possessione. supra, uerb. Catastum. uersic. iiij.

† Vide quod per do. Fran. Are. in l. in illa. in fi. uit. col. de uerb. obli. & in l. rem. in fi. iij. col. eo. tit. & do. Barth. Soci. in consi. lxxxix. incip. In causa. uers. tertiò etiam ponderandum. in j. parte. & Lanfran. in rub. de cau. pos. & propriet.]

Estimum communis facit præsumi ualorem bonorum. Bar. in l. hi, qui. C. de prædi. nauic. lib. xj. Vide Bald. in l. ij. C. de rescin. uend.

Estimo qui non ponit rem per errorem, excusatur à pœna statuti. Bal. in l. quandiu. C. qui admitti.

Estimum communis factum pro imponendis collectis debet inspici etiã de bonis mobilibus. Bald. in l. etiam. C. de exec. rei iudi. & do. Bal. Modernus in l. iiij. §. actor. ff. de re iud.

Estimum patris prodest filio etiam emancipato, non alijs familiaribus. Bartol. in l. j. §. domini. el ij. ff. ad Syll. Bald. in addi. Spec. de censi. uersic. in æstimo. Addo gloss. in l. ij. C. qui æta. lib. x.

10 Estimũ patris prodest filijs. Bald. in l. ij. ult. col. uer. item nota, quòd dictio. C. de lib. & eorum lib. & in l. fin. in fine. C. de impub. & ali. subst. & Barto. in d. l. j. §. domini. el ij. ad Syllan. & Bald. ubique allegat glo. singularem in d. l. ij. C. qui ętate. Alexand. in d. l. fin. in fin. & Bald. l. prætor. §. sed si filius. in lect. antiqua, de edendo. & in l. j. §. illud. Cod. communia de manu. & in cap. filius. de cap. qui cur. uend. & per Alexand. consil. xlviij. j. parte. Addo Bald. in l. diximus. §. fin. ff. de excu. tut. & in l. non plures. C. de sacros. eccle. & do. Alexan. in consi. lix. quod incipit, Super hæsitatione. & Bal. in l. sciendum. in prin. ul. col. ff. qui satisd. cog. & ibi omnino uide do.

† Iaso. May. cum alijs concor. ibidem per eum signatis. † Vide per Fran. Are. in l. militem. C. de procurat. & Felin. in c. j. in j. col. circa princ. uer. nota ex eisdem uerbis. de magis ubi infertur ad multa notata, prout ibi uide per eum. & uide eum in ca. ij. circa prin. j. col. de præsump.]

Estimum patris mortui non diuisum inter filios, habetur pro diuiso, non pro integro. Bar. in l. qui fundum. §. cohæres. ad legem Fal. & in l. tria onera. la j. & la ij. ff. de excus. tut. quod nota ad multa.

Estimum defuncti & hæredis, non debet unum censeri, sed duo, ut sic non uniantur ambo, licet unius tantùm ambo sint effecta unum per successionem. Bar. in l. qui fundum. §. cohæres. ad fi. ff. ad legem Fal.

Estimo cõmunis sunt allegãda etiã bona, de qb. pendeat lis. Io. An. fin. in Spe. de interroga. quæ fi. in iud. §. j. in addi. olim.

Estimo creditoris non tenetur creditor ponere pignus. s. uer. Creditor pignus.

Estimo mariti non computantur bona uxoris, etiam dotalia, quo ad onus collectarum. in Spec. de censi. in fi. & ibi Bald. in addi. uer. in æstimo.

Estimum facit forẽses allibratos teneri ad collectas pro rebus proprijs impositas. Bald. in l. etiam. ultima col. C. de execu. rei iudi. & s. uer. Collecta quibus. uer. iij.

Estimum obligat ad collectas impositas per æs & libram, etiam illum, qui non possidet, dummodo in æstimo suo res reperiatur accatastata. Ang. singulariter in l. fin. C. sine cen. uel reli:

Estimo communis qui non describi facit bona sua, potest intra quinquennium à fisco ei lis moueri. Bal. in l. ij. C. de uectigal. Bart. in l. commissa. ff. de publica. & s. uer. Fiscus agit. uersi. xxxj. sed non nisi præcedente accusatione. Bald. in l. j. C. ubi sena. uel clarissimi.

Estimi materiam supple ut s. uer. Catastum. per totum.

Aestiuales sunt calceamenta de corio, quibus in æstate utimur, & optima sunt apud sanctum Seuerinum, quæ nos dicemus stiuai. glo. in clem. j. §. in uestib. de sta. monach.

Et aliquando copulatiuè ponitur. l. hæredi. §. Caio. de fund. instru. l. cùm uterque. ff. ne quis eum, qui in ius uoca. est ui exi. Aliquando ponitur pro etiam: ut s. uerbo, Copula. uersic. j. & ij.

Et, inter duo, quorum unum de necessitate inest alteri, facit ea resolui, ut unum sit adiectiuũ alterius, ut placitus & consensus, id est, placitus consensus. Bar. in l. j. ff. de pact.

Et, cùm inter personas posita, pariter operantur, & copulant. l. Titiæ textores. §. nihil. de leg. j.

Et cætera, uide s. uerbo, Cætera. uer. j. Bar. in l. Gallus. §. idem. de lib. & posth.

Etiam, implicat. clem. j. & ibi Cardi. de test. & de const. c. cùm omnes. & in clem. ij. §. j. per glo. & Card. de hære. de uerbor. obliga. l. quodcunque. §. si ita. & de aqua plu. ar. l. supra iter. §. officium. per Bar. in l. j. & ibi Bart. C. etiam per procu. causam re. in integ. & per Bart. in l. suus quoque. de hære. insti. Card. in clem. iij. de procu. in cle. j. §. fi. de sup. negli. præla. & in clem. j. de sequest. posses. Item implicat, & extendit. Card. in clem. j. §. fi. de re iudi.

† Adde Fran. Are. in l. continuus. §. illud. de uerbor. obligat. in princ. iij. colum. & per do. Petr. Philip. Corn. in consi. iiij. incip. Quatuor. in prin. & in cons. lxviij. incip. Antequam. in litera K. in iij. parte.]

Et reliqua, & infrà, quomodo ponantur. Barto. in l. Gallus. §. idem. de lib. & posth.

Et si, id est, quamuis. cle. ij. in prin. & ibi Card. de rescrip.

Aetas quotuplex sit. glo. in l. hæreditatem. ff. ad legẽ Falcid. Cy. & doct. in l. si infanti. C. de iure deli.

† Et per do. Pet. Philip. Corn. in consi. cxxxvj. incip. Licet. in litera B. in ij. parte. & Fran. Are. in l. gerit. in fi. vij. colum. de acq. hæred. & in l. si pacto. C. de pactis. & in l. pecuniam. ff. si cer. peta. & in l. si duo. §. si quis. de iureiurand. in fin. & in l. si procuratori. de cond. ob causam.]

Et Florin. in l. inuiti. ff. de testi. Aul. Ge. lib. ix. c. xxviij.

† Et uide Felin. se remittentem in c. cùm exemplum. de offic. deleg. in fin.]

† Adde declarationem huius, uidelicet, quòd sex sunt hominis ætates. Prima dicitur Infantia, quæ extenditur usque ad septẽnium, tam in masculo, quàm fœmina. l. si infanti. & ibi gl. C. de iure deli. & ibi Ale. & in c. j. de despons. impub. li. vj. Secunda dicitur Pueritia, quæ durat usq; ad duodecimum in fœminis, & xiiij. in masculis. gl. in c. si pater. de test. in vj. & in c. pueri. xij. q. v. Ioan. And. in rubr. extrà, de delict. puero. Tertia dicitur Adolescentia, quæ durat usque ad xxv annũ. l. j. in fi. ff. de min. Quarta dicitur Iuuentus, & durat usq; ad quinquagesimũ annum. in c. iuuenis. extrà, de spons. in l.

non

non aliter.ff.de lega.iij. Quinta est Senectus, quæ durat usque ad lxx.per tex.in c. j. & ij. de renuncia. in vj. & habetur de ea in dicta l. non aliter. Sexta dicitur Decrepitas. l. fina. C.de sacrosan. eccle. quæ est centum annorum, post quem terminum nemo præsumitur communiter uiuere.

Aetas octodecim annorum est apta ad bellum.gloss.sing.in c.j. de pa.iur.fir.& dicitur plena.Bald.ibi.j.col.

Aetas iusta,id est perfecta.l.cùm filio.& ibi Bar.de leg.iij.

Aetas legitima intelligitur, scilicet uigintiquinque annorum. l.fi.& ibi Bartol.de his,qui ue.æta. impe. l. cum filio. §. fi. de leg.ij.gl.Inst.de fideiuss.tu.§.fi.nisi quo ad matrimoniũ:quia intelligitur duodecim annorum in fœmina, & quatuordecim in masculo.l.quod Seruius.& ibi Alex.de cond.ob causam.& ĩ.e.uer.pen. † Vide do.Pe.Phi.Cor.in cons.cviij. incip.In præsenti.in litera C.in iij.parte.]

Aetas legitima in materia beneficiali non intelligitur xxv annorum.Bal.in l.cùm te.C.de proba.

Aetas prima durat usque ad septem annos,secunda post.l. fi. §. si autem.& ibi Bal.C.de bo.quæ lib.

Aetatis beneficium tollitur iuramento,quod suppleat ætatẽ.ĩ. uerbo,Iuramenti effectus.uersi.iiij.x.xlj.xcv.& clj.

Aetas non attenditur in ordine iudicij. ĩ. uer. Ordo iudicij. uer.antep.

Aetatis causa non requirit libellum, uel litis contestationem. Bartol.in l.de ætate.ij.q.ff.de min.

10 Aetatis causa requirit citationem partis,si est certa,aliàs requirit proclama.Bar.in d.l.de ætate.ij.q.

Aetatis ius nõ potest cedi.Inst.de usu.§.finaliter. Bal. in l. cùm antiquiorib.pe.col.C.de iure delib.

Aetatis sententia facit ius,quo ad omnes, non super sexu. Bal. in l.fina.in fin.C.de suis & legit.& ĩ.e.uer.xxj.

Aetati parcitur.l.post legatum. §. ætati. ff. de his, qui,ut indig. Bal.in l.Polla.C.e.tit.

Aetatis priuilegium non finitur cum ætate.ĩ.uer. Priuilegium finitur.uer.xxx.

Aetas præsumitur legitima tempore contractus.Bal.in l.si minorem. C.de in inte.resti.& in addi.Spe. de arbi. §. minor. & gl.& doct.in c.in præsentia.de proba.Item in eo qui comparet in iudicio.Bal.in d.uer.minor non habens.l.ab ea. in fin. ff.de prob.l.j.& ibi Bald. C. si quis ign. rem min. sine decre. doc.& Pe.de Sun.in l.cùm te.C.de prob.nisi ætas minor allegetur ad iustificationem alicuius actas, puta dationis tutelæ:quia minor præsumitur tunc,secundũ Bal. in d. l. cùm te.& d.l. de ætate. ff. de mino. ubi uide. Item nisi ex aspectu appareat minor:quia & tunc minor præsumitur, nisi probetur maior.d.l.de ætate.cũ gl.uide Bar.in l.j.in fi.ff. de excep. Item si opponitur contra procuratorẽ,quòd est minor, præsumitur maior, nisi opponens probet esse minorem. doc. & Pet.de Su.in d.l.cùm te.

Aetas non præsumitur ex præterito minor,sed maior.gl. Bart. & Bal.in l.si minorem.C.de in integr.restit.minorum.Bart. in l.j. in fin. ff. de excep. & in l. de ætate. iij. q. ff. de mino.& Bald.in d.l.cùm te.de probatio.& gloss.in l.certum.§.j.& ibi Bartol.ff.de confess.

Aetas debet probari per eum, qui se fundat in ea. d. l. si minorem.& ibi gl.Bar.& Bal.C.de in integ.restit.Pau.consi.cxlij. incip.Visis & cõsideratis omnib.l.cùm te.& ibi Bar.& doct. C.de proba.Bart.in l.j.in fi.ff.de excep.in l.eadem oratione. ff.de fer.& in d.l.de ætate.& ubiq; dicit iudicem esse adeundum,qui pronunciet super ætate. † Et per Fran.Are. in d.l. si minorem.] Bartol.in d.l.de ætate.iij.q.dicit,quòd

Aetas debet probari per eum, in quem iudex ex aspectu transtulit onus ꝓbandi: aliàs debet probari ꝑ eũ, qui se fundat in ætate maiori,uel minori,siue agendo,siue excipiendo.Et uide Bal.in d.l.cùm te.de prob.& ꝑ Io.de Imo.in l.iij.§. duę. ad Treb.& Bal.in l.data opera.xv.col.qui accu.nõ pos.& gl. lxx.dist.presbyter. & in Spe. de actore. uersic. quid ergo. & plenius per do. Alex.in l.de ætate.de minoribus.

Aetatis probatio sufficit sine pronuncia iudicis. Bar. in d. l. de ætate.iiij.q.de minorib.

20 Aetatis probatio in una causa facta, an probet in alijs causis separatis.Item,

Aetatis sententia an faciat ius.Bartol.in d.l.de ætate.iiij. q. pe. col.& s̃.eo.uer.xij.

Aetatis minoris probatio non semper ualet, sed maioris sic. Bartol.in l.spadonem.§.qui absolutus.& ibi Nico.de Neap. ff.de exc.tut.

Aetas minor an sit probanda plenariè. Bald. in d. l. cùm te. C. de prob.

Aetas non probata in prima causa restitutionis,potest probari in secunda.l.fina.& ibi Bart.ff.si mi.se maio.dix.

Aetas probatur per instrumentum matrimonij, nõ autem per instrumentum dotis promissę pro matrimonio iam contracto,sed pro contrahendo sic præsumptiuè.Bal.in addi. Spe. de rest.in inte.uer.per instrumẽtum matrimonij.uer. fi. Sed Bald.in l.neque natales.iij.col.de prob.dicit probari per instrumentum matrimonij inter personas graues & honestas, per locum à communiter accidentib. Cõmuniter enim accidit, quòd primò cõtrahatur matrimonium per consensum, deinde copula:ut ĩ.uer.Natales.uer. antep. & Alexand. in l. de ætate.in prin.de minori. Item probatur extraordinarijs modis, priuatis scripturis,indicijs, & domestico testimonio.Bal.in add.Spe.de iacto.uersic.j.Item debet probari dilucidis & necessarijs probationibus.Bal.in d. l. si minorem. de in integ.resti.Innoc.in cap.in præsentia.de proba. l. ij. & ibi Bal.C.de his,qui uen.æta.impe. Item probatur per scripturam natiuitatis,& alijs legitimis modis.l.ij.cum gl. & ibi Bal.& Bar.in prin.de excu.tu. Item uide in Spe.de prob.§.j. uer.restat.& §.iij.uer.iiij.v.& pe. Itẽ per proclama generale, quod probat etiam contra non citatos. Bald. in d. l. neq;. & Alex.in l.fi.de decre.ob ordine faci.

Aetas qualiter probetur, uide Pau.de Castr.in consil.cxxxvij. Item,

Aetas an probetur alio modo quàm tradito à statuto. Paul.in con.cxxxix. quòd sic,scilicet modis à iure traditis.

Aetas minor non potest probari,nec allegari ab eo,qui iurauit se maiorem.Pau.de Cast.consi.cxxxix.

Aetas probatur per uerisimilia. Bal. in l.cùm te.C.de proba.& Alex.in l.de ætate.de minori.

30 Aetas non probatur per scripturã alterius, quàm patris.per Bal.in rub.de fide instr.iiij.col.& per Alex.in d.l.de ætate.

Aetas septem annorum perfecta sufficit ad beneficia sine cura obtinenda,sicut ad sacros ordines,nisi beneficium requirat ordines sacros ex priuilegio, uel consuetudine,uel alia causa.ĩ.uerbo,Infans.uersi.xviij.

Aetas clericorum quæ sit.s̃.Clericus.in prin.

Aetas discretionis ad profitendũ religionẽ,est duodecim annorũ in fœmina,& nouẽ in masculo, & debet esset perfecta, gl.in cle.eos.de regula.nec in ea malitia supplet,ut ibi.

Aetas minor an probetur ex donatione curatoris facta in causa alterius tertij.Alex.consi.xxj.j.parte.

Aetas probatur per testes dicentes, quòd natus est tempore, quo Imperator uel Rex uenit in Italiã, à quo tempore circa sunt decem anni:& simil.secundum Mar. de Fano, in l.etiã. de prob.& Bar.in d.l.ætate.iiij.col.ff.de minorib.

Aetas non probatur per testes dicentes, quòd habet decẽ annos,uel circa.doc.in c.fi.de despon.impu.& ibi Butri.

Aetas probatur ex indicio aspectus iudicis.l.minor xxv anno. ex aspectu.de minori.ubi dicit Bartol. quòd potest probari contrarium. Quod est uerum, etiam in ætate senili,ut probari possit ex aspectu.Bart.in l.j.C.de mendi.uali.lib.xj. uide in Spec.de actore.uersic.si ergo. Sed contrarium potest probari,ĩ.uer.Sententia retractatur.uer.xlvj. † Et per Fran. Are.in l.sed & si.de acq.hær.in ij.col.]

Aetas potest ex aspectu probari,etiam à testibus.Bart.in l.ij.§. si dubitetur. ff. quemadmo.test.aperi. & Pau. de Cast.in cõsil.cxxxviij.Vide Bartol.in d.l.minor xxv annis,ex aspectu. & in d.l. de ætate.de mino.ubi tenet contrarium in iiij.colũ. & consil.In quæstione uertente inter dominum Simonem, &c.& Bal.in l.solam.ulti.col.C.de testi.Sed dic uerum de aspectu ab omnibus cognoscibili:aliàs à iudice, uel eis, quibus iudex comittat,per aspectum probatur, ut ibi per Bart. Et dic uerum de ætate minoris,non maioris,uel paris ætate testis.Bald.in l.de tutela.de restit.in integ.Item uerum,etiã si testis interrogatus quis est aspectus tanti temporis, dixit nescire.Bart.in d.l.de ætate.& Pau.ubi s̃.

Aetas non potest probari per procuratorem ex aspectu.Bal.in l.j.C.etiam per procu.

Aetas etiam per matrem probari potest. l. etiam. de proba. sed non plene. Bartol. post gl. in l. ij. de except. Item per nutricē. Bald. in d. l. de tutela.

Aetas probatur etiam per coniunctos. l. de tutela. & ibi Bald. & l. si minorem. C. de in integ. rest. mi. Pau. de Cast. in consil. cxxxviij. & Bartol. in d. l. de ætate. ij. q. & ibi per Alexand. & Bald. in l. testium. ultim. colum. C. de testi. & Pau. in d. consi. ubi dicit non esse omni exceptione maiores, sed eorum fidem attenuari, licet probent. Vnde si ex aduerso testes non sint coniuncti, præferuntur coniunctis. & tenet Bartol. in † d. l. minor xxv annis ex aspectu. in fi. † Et per Franc. in d. l. si minorem.]

Aetas probari potest per cōpatrem, qui baptizauit. Barto. in d. consi. in quæstione uertente inter dominum Simonem.

Aetas potest probari per uicinos. Item per obstetrices, dicentes, quòd uiderunt eum nasci tali tempore, & quòd erat notorium, quòd tales tali tempore non habebant filiū, sed tūc incipit esse publicum & notoriū, quòd tales habuerunt filiū talem. Bart. in d. l. de ætate. ij. q. princ. & ibi Alex. ff. de mino. Bal. contrà de uicinis, in l. conuenticula. de epis. & cler. ubi uide Pau. in d. con. In obstetricibus tenet idem. Idem dicit Bar. ibi, etiāsi obstetrix nō deponat de anno millesimo, quo natus est, sed de uicino: uide omnino Alex. in l. j. vij. colu. & seq. ff. si cer. pe. uide Bald. in l. de tutela. C. de resti. in integ. & in l. data opera. xiiij. col. C. qui accu. non pos.

Aetas probatur per testes dicentes uidisse talem uiuere à decem annis citra, & de præsenti uiuit. Bar. in d. ij. q. prin.

Aetas probatur per testes dicentes se recordari de die natiuitatis Titij. Bald. in l. ij. C. de temp. appell. & Alexand. in d. l. de ætate.

Aetas iudicis qualis esse debeat. in Sp. de iud. deleg. §. viij. uer. item quod minor.

Aetas testis qualis esse debeat. j. uer. Testis, qui. uersicu. vij.

Aetatis ueniam qui impetrauit, an possit agere per procuratorem. in Specul. de procu. §. ij. uer. item masculus. & uer. item quod impetrauit.

Aetas executoris qualis esse debeat. j. uer. Executor testamenti quis dari possit. uer. xvij.

50 Aetatis ueniæ impetratio tollit beneficium restitutionis in integrum in his, quæ postea gesta sunt. in Spe. de in integrū restitutione. §. secundo. uersi. cæterùm.

Aetatis minoris beneficio an possit minor renunciare. in Spe. de resti. in integ. §. iij. uersic. sed nunquid minor.

Aetatis defectum patiens si obtinuit beneficiū, quomodo contra eum formetur libellus. in Spe. de æta. & quali.

Aetas pubertatis, & matrimonij, quæ sit. in Spe. de despon. impu. in prin. & Insti. de nuptijs.

Aetatis materiam supple j. uerb. Minor. uersi. Infans. & uerb. Pupillus. & uer. Senex. per discursum. Vbi singulares uidebis decisiones.

Aeternum & perpetuum, differunt. gloss. in l. eum debere. ff. de seruitu. urb. prædio. quia ęternum erat à principio, perpetuum uerò secus.

Ethnici dicūtur excōmunicati, quasi digni monte Ethna Siciliæ, ubi est os inferni, & ignis continuus. dixi † s. Excommunicatus. el j. uersic. xiiij. † Imò Ethnici, Gentiles dicuntur, à Græca uoce ἔθνος, quæ gentem significat.

Etymologia est resolutio uocis in proprium effectum rei, quæ demonstratur. l. tugurij. de uerborum significat. Bald. in capitu. si quis de manso. ulti. colu. de controuer. inuest.

Etymologiæ argumentū ualet. s. uer. Argumentum. uersi. viij.

Euacuatio, est uerbum uniuersale. Bal. in auth. ex causa. iij. col. C. de libe. præte.

Euangelium, id est, liber Euangeliorum, debet tangi per iurantes manibus. glos. in c. item sacramenta. de pa. iur. sir. Bald. in authen. sacramenta. C. si aduers. uend. & j. uer. Iurans. uersicu. iij. iiij. & uerbo, Iuramentum qualiter. uersic. xv.

† Adde, quòd Euangelium est dictio Greca, & est idem, quod bona denunciatio. Et illud Papa interpretari potest. c. quis Deus. xxvij. q. ij.

Euangeliū dat perfectionem credentibus. in Spe. in proœ.

Euangelium potest etiam in causis allegari, ut dicit gl. in auth. ut iud. sine quoquo suffra. quam gl. dicit singu. And. Barba. consi. iij. incip. Clementissimi, &c. & quidem uiso puncto, † &c. in iiij. col. uer. & si quispiam dixerit. in ij. uol. †

Euangelium est in sensu & medulla, non in superficie uerborum. Item est in radice, non in folijs uerborum. j. q. j. Marcio. † Et Iason May. in l. non dubium. C. de le. nu. 6.

Euangelijs non debetur maior reuerentia, quàm ipsi Deo, seu fidei suæ. Fel. in c. querelam. in prin. iij. col. de iureiu.

Eucharistia debet dari infirmo, etiam non confesso, si per ipsum non stętit, quin confiteretur peccata sua. xxxvj. q. vj. his qui in tempore. hoc purgat uenialia, non mortalia. de consec. dist. ij. cùm omne. Card. in cle. j. §. hoc est. de reli. & uene. sanct.

† Adde, quòd Eucharistia est dictio Græca, & est idē qđ bona gratia. c. multi. j. q. j. gl. in clem. j. de priui. in uer. Eucharistię.

Eucharistia potest dari in puncto mortis, etiam excommunicato per papam. j. uer. Excommunicatus spiritualium capax. uer. xviij.

Eucharistia conficitur etiam à sacerdote iniquo. j. q. j. inter catholicam. & cap. seq. Item ab hæretico. Item à deposito, secundū glossam. in cap. nos dicimus. j. q. j. & gl. ix. q. j. c. j. in fi. mag. sed ibi Bar. contrà, & docto. Sed an à degradato. uide s. uerb. Degradatio. uer. xij. & gl. no. & docto. in c. ij. de pœn. in vj. & in c. j. xj. q. j. & in ca. ij. de cle. excom. mini. & dixi in tractatu de Episcopo, iiij. libr. ulti. parte.

Eucharistia etiam à laico conferri potest in puncto mortis, si deficiat sacerdos. de consecra. distin. iiij. sanctum.

† Eucharistiam in causa necessitatis constituto in peccato tangere licitum est. Feli. in c. querelam. circa fi. de iureiur.

Eucharistia non potest impediri per papam. j. Papa.

Eucharistiam quare Christus instituit post cœnam. Cardin. in clemen. j. §. ij. de reli. & uene. sanctorum.

Eucharistia quolibet mense debet sumi à monachis. cle. j. §. sanè. & ibi Car. de statu mona.

Eucharistia etiam excommunicato non, debet denegari à sacerdote sciente illum esse excommunicatum, ut homo, uel ut Deus, ut sic probare non possit. no. Abb. Sicu. in c. si sacerdos. de offi. ordi.

Eucharistia per religiosos non ministratur. xvj. quæstio. j. alia. & cap. seq. & cap. interdicimus. de pœni. & re. omnis. Cardi. in cle. j. in prin. & no. in xj. q. de priuil.

Eucharistia differt à uiatico, quod ꝓpriè datur morituris. per Card. in d. cle. j. xj. q.

Eucharistia si deficit, nō potest dari panis pro ea: sed sufficit, ꝙ moriturus credat. de conse. dist. ij. ut quid. Car. ubi s. x. q.

Eucharistia facta caro, & sanguis miraculosè, non est sumenda. Card. in clem. ij. §. hoc est. pe. q. de reli. & uene. sanc.

Eucharistię fractio denotat passionem Christi, nec inducit fractionem corporis Christi. clem. j. §. hæc est cōnumeratio. & ibi Card. in prin. & in §. præce. q. viij. de reli. & uene. san.

Eucharistia impinguat animam, non carnem sumentis. & Car. in cle. j. §. singularis. de reli. & uene. sanc. Item trahit ad se, & non trahitur: ut ibi. Et an descendat in stomachum, & per quantum tempus: ibidem per gloss. & Card. & gloss. de Iudæis. & si Iudæos. de conse. dist. ij. non iste. & c. tribus. Thomas iij. par. q. lxxvj. arti. j.

Eucharistiæ materiam supple. j. Sacramentum. & in cle. j. de reli. & uene. sanctorum.

Euentus litis dubius est. l. quo tempore. §. fin. & ibi Bartol. ff. de pecu. l. proinde. si cer. pe. l. quidam. de re iu.

Euentus diei an interpellet, ꝓ homine. s. uerbo, Dies. uer. lxiij.

Euentus futurus an inspiciatur. Bar. in l. j. de in lit. iur. in l. inter stipulātem. §. sacram. & ibi per Alex. de uerbo. oblig. l. si quis domum. §. j. ff. loca. Spe. de aduo. §. vj. uersicu. sit gloss. quod sic. in cle. j. ut lite pen. & ibi Card.

Euentus conditionis an interpellet, & constituat debitorem in mora. doct. Bartol. & Io. de Por. in l. quoties in diem. ff. de uerb. obli. & ibi Alex. quòd sic, secundum communem opi. Bartol. ibi, & in l. ita stipulatus. iij. q. prin. eo. tit. & Bald. in repetitione l. quod te. vj. col. si certū pet. & in l. & si post tres. vj. colum. si quis cau. Quod limita secundum Bald. in d. l. ita stipulatus. in fi. nisi esset tempus adiectū causa multiplicandæ obligationis, ut in legato: sed ibi Imol. in hoc cōtrà. Item nisi

nisi conditio esset adiecta executioni. Bald. in d. l. & si post tres.ultim.colum.& in l.pe.§.j.C.ad Treb.& Alexand.ubi s.

* Io.Cro.in con.46.nu.17. Æmilius Maria Manolessus.

† Euetus posterior ex primordio tituli firmat.do.Bar.Soc.in consi.lxxxvij.inc.In præsenti.circa fi.vij.col.in j.parte.]

Euictio est ex natura cōtractus.l. nō dubitatur. & ibi Bal. C.de euic.& Pau.de Cast.con.l.inci. Visis omnibus, * hinc est: quòd eius nomine tenetur uenditor,& si de ea nihil fuerit in uenditionis contractu dictum. Salic.in d.l. non dubitatur.Iac.Phi.Port.Imo.con.xxxij. num. 4. Æmilius Maria Manolessus.

Euincere,est uenire contra emptionem.Baldus in l.finali.§. in computatione.ultima colum. C.de iure delib.

Euictio si fiat uenditori,non cōmittitur stipulatio duplæ. Bal. in d.§.in computatione.ij.col.C.de iure deliberan.

Euictio in feudo habet locum Bald.in l.penultima.C. de condi.infer.ij.colu.Bald.contrà in cap.j.uer. demum. de prohi. feu.alie.per Fede.& j.eod.uersicu.xiiij.

Euictio debet solenniter,id est,per stipulationē promitti.Pau. de Cast.consi.xlvij.

Euictionis pœna stipulata sub nomine duplæ cōmittitur pro parte,re euicta pro parte, sicut euictio ad interesse, uel precium.Io.de Imo.in l.si uenditori.xv.col.de emp.& uend.

Euictio non debetur pro legato. l. cùm pater. §. euictis. & ibi Bartol.de leg.ij.

* Euictione donator, nisi pmiserit, nō tenetur.l.ij.C. de euictio.l. Aristo.§.fin.& ibi Bart.ff de donatio. And. Alcia. con. cccxl.num.2. Æmilius Maria Manolessus.

* Euictio danda est aduersus eum,qui officijs, meritis, beneficijsq; alicuius erga se deuinctus, ut se memorē gratumq; præstaret ac præberet,ei dono aliquid dedit.Bartol. in l. Iulianus.§.qui fundum.ubi etiam Iason col.v.ff.de uerbo.obligatio.l.idem.cum seq.l.si uerò.ubi & Bart.ff.mand.l. Aristo. & ibi Bart.in extr. ff. de donatio.Iason in l.ex hoc iure.colu. pen.xviij.effect. ff. de iusti.& iur.in l.si non sortem. §. libertus.xvij.effect.ff.de cond.ind.Iac.Phi.Por. Imo. con. clxvij. num.100.Aym.Cra.con.lxiiij.nu. 3. uolum. post Alex. con. xlvij.col.2.uol.3. Æmilius Maria Manolessus.

* Euictionis beneficium non est ei concedendum, qui lucratiuo rem titulo quæsiuit.l.Aristo.in extr. ff. de donat. gl.fin. in ext.in l.ad res donatas. ff. de ædi. edict. Bartol. in l. si domus.§.de euictione.circa med.ff.de leg.j.And.Alc.con.cccxl.num.j.Ioan.Ceph.con.clxviij.nu.2.uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Euictio nō debetur,quando diuisio fit à testatore. d. §. euictis. & s.uerb.Diuisio.uer.xliiij.

Euictio non debetur ex contractu uenditionis à lege prohibito.gl.in l.imperialem.de prohi.feu.ali.per Fede. Lau. de Fa. in l.in quorum.xij.colum.de pigno.

10 Euictio non debetur ab eo,qui transigendo dimittit:secus, si tradit rem.Bal.in d.l.imperialem. & Bartho. Cep. in sing. uer.cxlij.uide in l.si pro fuudo. C.de transact.

Euictio non habet locum in re uendita à fisco. l. ij. in princip. C.de quadr.præsc.Bartol.in l.si procurator Cæsaris.in prin. ff.de iure fisci.Item,

Euictionis actio datur ementi à fisco, etiam qui succubuit per sententiam iustam.Casus est fin.secundum le c.glo.in l. ij. §. si generi.de admi.re.ad ci.per. Secus, in ementibus ab alio. l.si per imprudentiam.de euic.c.fi.de emp.& uend.secundū Ludo.Pont.in sing.uer.Euictio.uer.dicitur in l.si per imprudentiam,&c.& j.uer.Fiscus conuenitur.uer.xix.

Euincens non sequitur forum clerici uendentis suscipientis iudicium pro emptore.gl.xj.q.j. clericum nullus. Sed communis opinio est in contrarium: ut infrà, Venditor de euictione.uer.xxxviij.

Euictio quando fit ex natura rei uenditæ, quæ uendi non potuit,de iure,nunquam emptor habet regressum contra uenditorem.gloss.& Angel.in l.familia. C.fa.er.l.necessariò.§.fi. de peri. & comm. rei uendi. l. si quis domo. §. huic loca. l. si seruus. de euict. Lud. in sin. uerb. Euictio. uer. ubicunque fit.& ponit exemplum in usufructu & feudo. Vide Bald. in l. non dubitatur. in fi. C. de euicti. & in c. j. uer. demùm.de prohi.feu.ali.per Fede.ubi dicit emptorem feudi non agere de euictione,etiam sibi promissa.& probatur in l.ij. §. fin. & ibi per Bal.C.communia de leg.sed Bal.in l.pen. C. de condictio.infer.ij.col.dicit in feudo locum esse euictioni.

Euictionis actio licet ex pacto non competat emptori: tamen agi potest ad precium.l.emptorem.§.qui autem.uersi.ibidē, ff.de act.empti.l.ij.§.fi.& ibi Bal.C.communia de leg. Quod uerum,si pactum fuit in genere, quod de euictione non teneretur uenditor: secus, si certæ personæ.l. qui libertatem. in princip.ff.de euic.Item uerum, nisi dictum pactum sit factum inter mutuò uendentem & ementem: quia tunc neuter agit ad precium.gl.sing.in l.si familię.C.fa.erc.& ibi Bar. dicit non habere locum in diuisione.& tenet Bald. in l. non dubitatur.in fi. C.de euic. Lud.in sing.uer.Euictio.uer.uendens. Item uerum est, si sine causa est renunciatum actioni de euictione: secus, si cum causa expressa: quia tunc etiam precium non repetitur.Bal.in l.j.ij.q.C. de pericu. & cōmo. rei uen.Bart.in d.l.qui libertatem.de euic

Euictio debetur pro re data in solutum, si fuit facta denunciatio litis motæ.l.libera.& ibi Bart.C.de senten.

Euictio si immineat,dandus est fideiussor emptori.Bald. in l.j. C.de bo.ma.l.pen. §. ante. & ibi Bartol.ff.de peri. & comm. rei uen.

Euictio non habet locum si fundus emphyteuticus in diuisione contingit uni, cuius filiæ fit euictus ab ecclesia, nisi expressa stipulatio de euictione tali casu facta sit. gloss. fin. & Bartol.in l.si familiæ. C.famil.ercis.

Euicta re in solutum data, nō agitur prima actione contra debitorem,sed utili ex empto.l.eleganter.in prin. & ibi Barto. ff.de pig.act.l.si quis aliam.de solu.& per doct.in l.libera. C. de sen.ubi Bart.dicit, quòd prima actio durat.

20 Euictio an tollatur,si emptor succedat uenditori. & econtrà.in l.diei.§.si is,qui.& ibi Bartol.ff.de euictio.

Euictio intelligitur promitti cum clausulis consuetis. Bartol. in l.pignore.§.fi.ff.de pig.act.

† Euictio debetur etiam scienter ementi rem alienam ab eo, qui promittit rem defendere,& litem suscipere.do. Pe. Phi. Cor.in consi.xx.incip.in litera G.in iij.parte.]

Euictio non debetur emptori, qui causam iuramento euincentis decidi passus est. Bart.in l.manifestæ.de iureiur.

Euictio in contractu permutationis, & contractibus innominatis,habet locum.l.si permutationis.& ibi Bal. C.de euic.

Euictionis cautio debet præstari in cōtractibus innominatis. l.fin.& ibi Alex.de condi.ob causam.Item,

Euictionis cautione præstita,si res sit euicta, non agitur prima actione,sed ex stipulatu de euictione. Bartol. in l. cùm quis. §.si hominem.& in l.si aliam.in fi. de so.& Alexand.in d. l. finali,de condiction.ob causam.& s.Creditor recipiens. uer. lj.cum duob.præcedentibus.

Euictionis cautio potest peti uigore sententiæ latæ contra uenditorem ad tradendum.s.Cautio.j.uersi.xxix.

Euictionis cautio quibus casibus sit præstanda emptori. gloss. in l.qui rem.C.de euict.Bartol.& Alexan.in l.j.§. stipulationem.de præto.stipu.

Euictio pro re hæreditaria uendita per executorem testamenti debetur ab hærede, non ab executore uendente, & promittente,Bart.in l.alio.in fi.de alim.& cib.leg. quia

Euictio non debetur ab eo, qui uendidit ex necessitate officij sibi iniuncti.Bartol.in l.si pignora.ff.de euict.& l.qui erat.in prin.fam.erc.

Euictio pro re legata casu quo debetur ab hærede, semel tantùm debetur. Cy.in l.cùm alienam. C. de leg. Io. de Por.in l. si domus.§.de euictione.de le.j.sed

Euictio pro re legata quando debeatur,uide in d.§.de euictione.& in l.si à substituto.§.j. eo.ti.& j.eod.uer.antepe.

Euictio debetur pro parte.pro qua fit.l.fi.& ibi Bal.C. de commun.re.alie.& j.eo.uer.xlij. * l.j.ff.de euictio.l.j.§. uēditor. ff.de action. empt. l. iurisgentium. §. adeò. & ibi Iason. ff. de pact.l.quæ de tota.ff.de rei uendicat.Spe.in tit. de rei uend. in prin. Dec. con. ccccIxxxiij. numero 18. Iacob. Phi. Port. Imo.con.xxxij.nu.4.5. Æmilius Maria Manolessus.

Euictio non debetur,nisi fiat in iudicio. l. non tamen. & in l. si dictum.§.j.ff.de euic.l.utique.de rei uen.l.sin autem.de neg. gest.doc.& Io.de Port.post gloss.in l.si domus.§. de euictione.de leg.j.

* Euictionis promissio locum nō habet, cùm res uendita fuit

arbitri

arbitri euicta sententia, nisi in contractu additū esset, quandocunque euincatur. l. si edictum. §. si compromisero. ff. de arbitr. glos. fin. in l. cum pœna. §. fin. ff. de recept. arb. Bald. & Imol. in l. si domus. §. de euictione. ff. de lega. 1. Alex. con. cij. num. 5. uol. vj. Iacob. Phi. Port. Imo. con. cxlij. num. 33. Æmilius Maria Manolessus.

Euictionis cautio non debetur uxori soluenti æstimationem rei. gl. & Bar. in l. si propter. in prin. ff. re. amo. Dy. in regula, pro possessore. j. q. in vj.

Euictio fieri potest etiam de palatio ædificato in solo uendito. not. in l. si controuersia. per Bald. C. de euictio.

Euictio an debeatur, si emptor cadit à possessiōe rei culpa sua. Baldus in l. si controuersia. ad fin. C. de euictio.

Euincens iure dominij an teneatur ad precij restitutionem. gl. ord. & Bald. in l. si super. in fi. C. de euic. & in l. inciuilem. C. de furtis.

Euictio non debetur de prælegato. s̄. e. uer. vij.

Euictio an debeatur à recipiente æstimationem rei, uel litis. Bar. in l. iij. ff. pro empto.

40 Euictio si fiat, an requiratur denunciatio litis motæ. s̄. uer. Denunciatio. uer. ix. xvij. cum tribus seq. xxj. xxvij. & l.

Euictio non debetur, quando actio cedi non debet. Bartol. in l. in deposito. ff. de re iudica. & in l. iij. ff. pro emptore.

Euictio si fiat pro parte rei uenditę. no. in l. j. & ibi gl. & ibi Alexand. & Bartol. ff. de euic. l. ex mille. l. naue. l. si dictum. §. in stipulatione. eo. titu. & ibi Bartol. quòd non agitur, nisi ratione partis euictæ incōmodaretur totus usus rei: & s̄. eod. uersi. xxxij. & Paul. de Liaza. & Ioan. de Imo. in c. si uenditori. de emptione & uenditione.

Euictionis actio locum habet, etiamsi euincatur ius patronatus. Bald. in l. j. in fi. C. de peri. & comm. rei uen. per l. Titius.

* ff. de acti. emp. * Bald. in l. fi. C. de peri. & comm. rei uen. Dec. con. ccccLxxxiij. num. iij. Iacob. Phi. Por. Imo. cō. xxxij. nu. 4. Æmilius Maria Manolessus.

Euicta re est in electione obligati de euictione restituere rem, uel interesse. j̄. uerbo, Venditor de euictione. uer. lij.

Euictio debetur, licet emptor non opposuerit exceptionem à statuto prohibitam. Bar. in l. at qui. §. cum me. de neg. gest.

† Euicta res qualiter propriè dicatur, & an & quando quis ad precium, & duplum de euictione agere potest, quando res euincatur hypothecaria, & qualiter, & quomodo. l. de euictione. ff. de euic. intelligatur. uide do. Barth. Socin. in con. cxcix. incipien. In causa tract. uersi. postremò defendi. cum uer. seq. in ij. parte.]

Euinci propriè non dicitur res, quando nuda possessio euincitur, sed quando dominium sic. Bald. in l. j. in fi. C. de pericu. & commo. rei uen. l. si cùm uenditor. in prin. de euictio. Bartol. in l. actio. ff. de actio. emp. † Et adde Franc. Are. in l. si rem. de acqui. possess.]

Euictionis actio quando detur contra uenditorem, uide in tit. ff. & C. de euic. & in Spe. de emp. & uend. & s̄. uer. Emptor agit. uersi. 24. & 32. & j̄. uer. Venditor de euictione. uer. xlvij. & de interro. quæ fit ante lit. contesta. §. fina. uersic. sed qualiter. & de euictio. §. fina.

Euictionis actio an detur contra uenditorem, qui fuit arbiter, & sua sententia abdicauit rem ab emptore. in Specu. de arb. §. ij. iuxta finem.

Euictionis actio an detur emptori, cui in causa euictionis iuramentum exhibetur de calumnia. in Spe. de iura. cal. §. v.

50 Euictio nō debet ab hærede legatario pro re euicta. in Spe. de instru. edi. §. xiiij. uersi. sed quæritur. & s̄. eodem.

Euictionis exceptio repellit eundem, quem agentem tenet actio. in Spe. de emp. & uen. §. iij. uer. itē pone. & l. uendicantem. ff. de euic.

Euictio an debeatur emptori rei dotalis. eo. §. uersic. sed in casu. & seq.

Euidens quid dicatur, & quomodo differat ab expresso. Bartol. in l. prætor ait. in prin. de ope. no. nun. & s̄. uer. Cicatrix. uer. iij. & v. ubi melius.

† Euidens quid sit, & quomodo differat à manifesto. uide gl. in c. constitutionem. de uer. sig. lib. 6. in uerbo, Manifestum.

Euidentissima probatio dicitur per priuilegia, uel instrumenta. c. licet. & ibi Abb. de prob. sed euidens quæ. j̄. Probatio. el j. uer. xvij.

Euidenter, id est, expressè, uel simpliciter, uel ad literam. l. in testamento. & ibi Bal. C. de suis & leg.

Euidentissimè an & quando inducat notoriū. Bart. in l. si constante. in principio. iiij. col. soluto matrimon.

Euidentissimè, id est, notoriè, quando refertur ad actum affirmatiuum, non si ad negatiuum. per Bart. ibi, & Alexand. in l. si uerò. §. qui pro rei. qui satisd. cog.

† Adde, quòd illud dicit̄ euidentissimè constare, quod cōstat per instrumentum publicum. Iason in l. j. ff. de no. oper. nun. Feli. in c. licet causam. extrà, de proba. uel etiam per ttes testes idoneos, uel duos multùm excellentes. Specul. in titu. de prob. §. fi. uer. ult. Franc. de Cur. in c. j. §. j. quibus mod. feu. amit. collati. x. Iason in l. sciendum. ff. de uerbo. oblig. in

* iiij. colum. * c. licet causam. uer. ex præmissis. & ibi Anton. But. col. xij. de proba. c. cùm dilecti. uersi. ex tenore instrumenti. de donation. & ibi Abb. Ioan. Cr. con. cxxxvij. num. 89. Æmilius Maria Manolessus.

Euidenter dicitur apparere, quod apparet ex legitimis coniecturis, sed non fit expressum. Bartol. in l. licet Imperator. in princip. ff. de legat. j. & infrà, uerbo, Probatio. el j. uersicu. xv. & xvij.

Euidentia facti an sufficiat ad probationem. in Specul. de proba. §. iij. uer. iiij.

Eunuchus potest testari. l. eunuchus. C. qui testa. fac. poss.

Eunuchus dicitur morbosus, & redhiberi potest. Aul. Gel. lib. iiij. c. ij.

Ex, & Propter an & qualiter inter se differant. in l. j. C. si seruus extero. per Bar. in l. non dubiū.

† C. de legi. & per Alex. in l. j. §. j. de incen. rui. naufr. † Et per Bald. in l. socium. §. socius. ff. pro socio.]

Ex, significat causam immediatam. Bald. in c. iniuria. ad fi. de pace iur. fir. Bart. in l. j. §. si plures. iiij. col. ff. de exercito. & in l. non dubium. C. de legib. & in l. quo tempore. §. seruus. ff. de pecu. & Bal. in l. maximum uitium. iij. col. C. de libe. præte. & Abb. in capitulo. inter dilectos. de fide instru. post Bartol. in l. liberorum. de uer. sig. ubi etiam dicit, quòd ob, dicit

† causam remotam. † Et uide Franc. Aret. in l. qui liberis. §. hæc uerba. de uul. & pupi. & in l. causa cognita. e. tit. & in l. prætor ait. in prin. ij. col. de acqui. hære. & in l. quoniam. C. de inoff. test. in fi.]

Ex, dicit formam: ut cùm dicitur, Actio ex contractu. Item,

Ex, dicit qualitatem, ut cùm dicitur, Sanguis ex uulnere. Bald. in l. ex arrali. C. de act. emp.

Ex, & A`, uel Ab, idem important, uidelicet separationem. no. Bald. docto. & Alexan. in l. j. ff. si quis cau. † Et per Felin. in cap. placuit. de præscrip. in j. col.]

Ex die, facit non computari de momento ad momentum. Bal. in l. fina. C. de iure do. impe. Alexand. in l. pater. §. sexaginta. de adul.

Ex, denotat principium temporis. Bartol. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. l. j. §. dies. de lib. leg. l. j. §. j. de itin. actuq; priua. Old. consi. xlix.

Ex, quid importet, uide Bal. in d. l. j. C. si seruus ext. & in l. ex arrali. C. de ac. emp. in l. ij. C. de fideius. & in l. petens. viij. colu. C. de pact. Bartol. in l. prætor. §. j. ff. de bo. autho. iudi. poss. & in l. j. §. j. ubi per Alexand. de incendio, ruin. naufra. & in l. liberorum. iiij. colum. de uer. sig. & in l. cùm oportet. in prin. C. de bon. quæ lib. Pau. de Cast. in con. xxxix. & Old. con. xlix. ubi plenè. & Host. in ca. cùm in cūctis. de election. Bal. in l. ex hoc iure. de iustitia & iure. Petr. de Ancha. in c. si propter. de rescriptis. in vj. & gl. in c. penultim. §. fina. de offic. delegati. Quod, denotat causam proximam, uide Feli. in c. nolit. de maio. & obe. & do. Socin. cons. xiiij. incip. Sequendo ordinē. uer. tertiò probatur. in j. parte. Car. Ro. & do. Pet. Phi. Corn. in consil. xxv. incip. In præsenti. in litera C. in iij. col. & in consi. cxliiij. incip. Viso. in litera O. in iij. parte. & in consi. ccxc. incip. Tota. in litera B. in quarta parte, & in consi. cxxij. incip. Circa. in litera Et. in ij. parte. & in consil. xxvj. incip. In hac. in litera G. & in consi. cc. inci. Consuluerunt in subscriptione. in litera G. in tertia parte. & per Franc. Aret. in l. si pupillus. de acquir. hær. in j. uolu. quod aliquando exponitur pro Popter. & Bald. in l. eo tempore. §. seruus. de peculio.]

Exactio dotis an & quomodo fiat. in l. j. §. exactio. C. de rei uxo.act.& s̄.uer. Dotis exactio.per totum.

Exactiones illicitæ debent restitui duplicatæ.cap.conuenticulas.& ibi Bald.secunda col.de pace iuramen.firm.

Exigere, est ab inuito in iudicio extorquere. l. fideicommissa. §.si rem.de le.iij. l. non solùm. & ibi gloss. soluto matrimo.l. falsus.C.de furt.Sed quandoque etiam extraiudicialiter significat.glos.not. & doct.in l.si plures.§.assiduè.ff.de administratione tutorum. & j̄. Procurator. & Card. in cle.j.§.j.j. quæ.de exces.præla.

Exactionem bis fieri non patitur bona fides.in Specu.de instr.edi.§.14.uer.denuò.

Exactio illicita si fiat à uasallis per dominos,quid iuris.in Spe.de proprieta.§.j.uer.si uerò dominus.

Exactionum libellos uide in Spe.de censi.§.ij.

Exigere ab uno melius est,quàm à duobus.in Specul. de loca.& condu.§.6.uer.69.

Exactiones illicitas prætor fieri uetat.in Spe. de propriet. §. j. uer.si uerò dominus.

Exactiones illicitæ & insolitæ fieri non possunt à clericis, per prælatos.clem.j.§.j.& ibi gl.& Car.de exces.præla.

10 Exactiones indebitæ dicuntur insolitæ.x.q.iij. quia cognouimus.18.q.2.hinc tãtum.de uita & hone.cle.cùm ab omni. Card.in clem.j.§.j.4.q.de excess.præla.

Exactiones debitæ & solitæ sunt ex causis in iure expressis, uidelicet pro hospitali.de præscrip. cap. cùm ex officij. Et in procuratione annexa uisitationi. de censi. capitu.primo. in vj. In procuratione ob consecrationem ecclesiæ,uel altaris. de simonia.cap.cùm sit. Vel ob recõciliationẽ altaris ecclesiæ pollutæ:ut per Car.ubi s̄.& in c.proposuisti.v.q.de consecra.eccle.uel alta.& s̄.uerbo,Ecclesia.

Exactiones à clericis,& eorum bonis,si fiant.in Spe. de cleric. coniu.& s̄.uer.Clericus conuenitur. uersi. lj.& 53. & uerbo, Collecta in quibus imponi possit.uers.xx.& xxj.& j̄. uerbo, Gabella per quos.uer.viij.& xiiij.

† Exactio nominis debitoris si ad aliquẽ pertineat, & ille fuerit negligens in culpa in exigendo,an teneatur ad quantitatem illius nominis,ac si exegisset: uide dom.Bartho. Socin. in consil.cclxxiij.incip.In præsenti. uersic. confirmatur ista conclu.iij.parte.]

Exactor tributorũ excusatur à tutela pro tempore exactionis. l.exactores.& ibi Bartol.C.de excu.tutorum.

Exactor publicus nõ debet res uendere gratiosè, nec in subhastationib.fraudẽ cõmittere.l.si quos.& ibi Bal.C.de resc.uẽ.

Exactor gabellarum, uel collectarum, dolo exigens, & prætextu officij,dicitur furtum committere. l. etiam. & ibi Bal. C.de furtis.

Exactor collectarum debet seruare statuta, & consuetudines loci exigendo,etiamsi habeat mandatũ à superiore de compellendo debitores.Bal.in l.j.C.si propter pub.pens.

Exactor collectarum papæ in certa diœcesi dicitur negotiorũ gestor.cameræ Apostolicæ,& potest substituere plures, scilicet unum post alium,non omnes simul. Rota in decisi. cclxix.si collector. in nouis. Item debet probare de potestate sua per literas, sed substitutus eius potest probare p testes. Rota in deci.cclxx.dixerunt,&c.in nouis.

Exactor communis tenetur satisfacere communi de suo,quatenus fuit negligens in exigendo : sed repetit ab his, quos exigere debuit.l.missi.& ibi Bartol.C.de exac.trib.lib.xj.& Bart.in l.iiij.§.si actor.de re iudi.sed Bar. aliter loquitur in l. munerum.§.mista.ff.de mune.& hono.

Exactor publicus tenetur in foro cõscientię ad lucrũ, qd' facit de cãbio pecuniarũ.l.j.& ibi Bar.C.de auri pub.psecu.li.x.

* Exigi id,quanti interest,pœnæ adiectio non impedit.l.prędia.ff.de actio.empt.l.si quis à socio.cum l.seq.& l.duo societatem.ff.pro socio.Bart.in l.ita stipulatus.ff. de uerbo. obligatio. & in l. si pacto, quo pœnam. ff. de pact. Corn.con.xx. col.v.& seq.uol.3.Illustris.Card.Parisi.con.cix.num. 35. uol. j.Æmilius Maria Manolessus.

20 Exactoris materiam supple s̄.uer.Bancherius.& uersi. collecta quibus.& uer.Officialis exactor.per discursum.

Examinatio summaria, quæ debet præcedere missionem in possessionem, qualiter fiat.in Sp. de contu.§.iij.uer.porrò.& de pri.& sec.decre.§.ij.

Adde,quòd examinatio Græcè dicitur βασανισμός.

† Examinatio testium,an,si non fuerit denunciatum aduersario intra annum,secundum dispositionem: c. quoniam frequenter.in prin.ut lite non contesta. noceat, & annulletur, & annus incipit currere die receptionis,licet agere non potuisset.uide do.Bar.Socin.in con. ccxxiiij. inci. Considerata.uer.vj.principaliter.cum uer.seq.in ij.parte.]

Examinatio probat qualitatem scientiæ.in Spe. de proba. §.j. uer.restat uidere.

Examinatio eligendi fieri debet.in Spe.de elec.§.j.& iij.s̄. uer. Episcopus.el ij.uersi.xiiij.& uerbo, Episcopus qualiter eligatur.uer.ij.& iij.

Examinatio clericorum fieri debet in collatione beneficiorũ. Innoc.in c.quia diuersitatem.de conces. præben. & Bald. in Mar.uer.examinatio.uersic.j. & in promotione, scilicet per se,non per procuratorem.j̄.eo.uer.xij.

* Examinatus si fuerit clericus à iudice seculari,eius testimonio nulla est fides præstãda, nisi superior id permisisset. Ay. Cra.con.ij.nu.7.uol.1.Æmilius Maria Manolessus.

Examinans testem debet relegere dicta testi examinato scripta prius per notarium, ut corrigatur, si quis error sit commissus.Bal.in l.fin.C.plus ualere quod agitur.

Examinatio testium fieri debet parte citata, saltẽ ad iuramenta,aliàs est nulla. l. is, apud quem.& ibi no. C. de eden. l. pe. de cri.expil.hære.l.si quando. & ibi doc. C. de test. & j̄. uer. Testis parte citata.uer.j.

Examinatio testium pertinet ad iudicem,& ad eius solicitudinem,non ad partes, in quarum potestate nõ ex examinare. Bald.in l.si quando.j.col.C.de testi.

* Examinatio testium non potest fieri à iudice incompetenti, cùm periculum non est in mora.Lud.Rom.in l.si uerò.§. de uiro.ff.solu.mat.Aym.Crau.co.ij.nu.7.uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Examinare testes potest iudex incompetens, ubi periculũ est in mora:& ualet dictum testium,& probat, non obstante incompetentia,secundum Bart.in l.ij.per illum tex.C. de naufr.lib.xj.sequitur do.Ias.in l.ij.in v.col.uer.secundò moueor.ff.de iuris. omnium iudi.*

Examinatio testium in ecclesia fieri potest.Bald. & doc. in l. ij. C.de sacrosan. eccle. ubi dicit uerum, si iurauit extra ecclesiam:sed imò & iuramentum in ecclesia potest testibus pręstari.Bald.ibi.ultim.quæstio.post Bar.

10 Examinatio testium si nõ fiat,sed stet per iudicem, non debet dari noua dilatio,sed debet tempus suppleri. Bal. in authen.at qui semel.in fi.C.de proba.Car.in cle.ij.x. quæst. de testi.dicit,quòd iudex tenetur ad interesse.& in Spe.eodem tit.§.qualiter.uer.quid si quis.

Examinatio testium fieri potest etiam die feriata in honorem Dei,sed non iuramentum.Card.gl.& doc. in cle.iudices. de offi.deleg.doc.in l.si quando.& ibi Bar.C.de testi. Lanfran. in cle.sæpe.uer.de plano.de uerb.signi.& in c.quoniam contra.uer.testes.xj.char.de proba.dummodò iuramentũ præcesserit præstitum die non feriata, secundum Bald. in d.l. si quando.vj.q.& in Spe.de ferijs.§.ij.uer.quid si tunc.Fed. de Senis,in cons.Diffinitiua,&c.Bal. in l.omnes.C.de fer.& in addi.Spe.eo.ti.uer.secundò, nisi sit remissa solennitas iuris. s̄.Clausula sine iuris solennitate.in clausul.Rescrip.

* Examinatio testium,& quæstio etiam aduersus insignes latrones,diebus feriatis fieri potest, maioribus solẽnitatibus exceptis.glo.& Bal.in l.prouinciarum.C.de feri. Pau. Grilan.in tracta. de relaxa. carcerato. tit. de absolut. Innocent. numero 2.Æmilius Maria Manolessus.

Examinatio personæ si est commissa conscientiæ alicuius, nõ potest appellari ab examinatione,& potest subdelegari alteri.Rota in decis.ccccxviij.fuit dubitatum,&c.in nouis.

Examinatio personæ si fieri debet, non admittitur procurator examinandi,ut l.ij.cum gloss. ibi: per seipsum. C. qui ue. æta.impe.& Lud.in fin.uer.Procurator.uer. quæro, utrum in causa,&c.

Examinari absens non potest,nisi de gratia papæ.in cle. j. §. ij. per Card.de iureiu.

Examinatio personæ fieri potest, etiam nemine citato.j̄. Idoneus.& uer.Executor sententiæ.Car.in cle.j.q.j. de conces. præben.nec requiritur libellus,& ordo iuris.ibi.q.iij.

Examinatio testiũ fieri potest, etiam sine articulis non productis, quia non sunt necessarij. ĵ. Testes deponũt. uer. clxxxij.

Examinatio præcedẽs missionẽ in possessionẽ, debet esse summaria, sed qualiter fiat. in Spe. de contu. §. iiij. uer. porrò.

Examinator testium potest recusari suspectus. ĵ. uerbo, Recusatio. uer. x.

* Examini qui ultrò non uocatus se offert, est suspectus. Spe. & Ioan. And. in tit. de testibus. §. qualiter. uersi. uolens ergo. Bar. in l. post legatum. §. is uerò. ff. de his quib. ut indig. & in l. uxori. ff. de fal. Illustriss. Card. Pari. con. lxxxiij. nu. 18. uol. 1. Æmilius Maria Manolessus.

* Examinator in inquirenda ueritate cùm summã fidem, tum summum etiam studium ac diligentiam adhibere debet. Æmilius Maria Manolessus.

* Examinandorum testium, cui est munus demandatum, aliũ suo loco substituere nullo modo potest. glos. in c. iudicis. de offi. dele. in Clem. Lanfran. ab Ariano in tract. de depositio. testium. nu. 14. Æmilius Maria Manolessus.

Examinatio testis non examinandi nisi per torturam, impeditur per quamlibet exceptionem. Barto. in l. j. §. quis dicatur. ff. de quæst.

20 Examinatio testium debet fieri per iudicem, adhibito notario. l. nullam. & ibi doc. C. de testi. & Bartol. in l. curent. ff. eo. tit. Item an per notarium sine iudice. in Specul. de teste. §. j. uer. sed pone, ecce. & ĵ. Notarius actorum ciuilium. uer. xxj. & xxiij.

* Examinandos testes in causa criminali iudex, si ipse sit occupationibus distentus, alteri demandare potest. l. j. §. huius rei. ff. de off. eius cui mand. est iurisdict. Lanfran. ab Ariano. in tract. de depositio. testium. num. 14. Æmilius Maria Manolessus.

Examinatio testium potest committi notario causæ à iudice ordinario, uel delegato principis. & tunc per notarium fieri potest. in auth. apud eloquentissimum. C. de fide instru. non à delegato inferioris à principe, nisi sit auditor cameræ, uel papæ. in Spe. de te. §. j. uer. sed nunquid. & ibi Bald. in addi. uersi. ij. Et intellige uerum, fieri posse per notarium, absente iudice, secundum Innoc. in c. quoniam contra. de proba. & in c. cùm Bertoldus. de re iu. & ibi. doc. & in c. ij. de iureiu. in vj. in cle. j. de offic. delega. & in c. causam. de testi. non tamen sine commissione, secundum Bald. post Dy. in l. hac consultissima. §. pe. C. de testa. & Bal. in Mar. uer. iudex. uer. lxviij. & in uer. Testis. vij. col. & in c. item sacramenta. v. col. de pa. iur. fir. & ĵ. uer. Iuramentum. & uer. Testis deponit. uer. xiij. ubi dicetur, an examinati sine iudice probent, & an iuramẽtum testis possit committi notario. de quo etiam uide Bal.
† in addi. Spe. de teste. uer. testiũ iuramẽta. & Bart. † Et Bal. & quod ibi dixi in apostil.] in l. scire. §. oportet. de excu. tut. & si notario cõmittatur examinatio super certis capitulis & interrogatorijs, & testes addat, ualet attestatio tota, etiã super additis contingentib. & cõnexis. Inno. in c. cùm Bertoldus. de re iud. & Alex. in l. ij. j. col. de iuris. om. iudic. Item dic uerum etiam in criminalib. quibuscunq; ex necessitate. Bal. in d. auth. apud eloquentissimum. uide Bart. & doc. in l. instar. C. de iure fisc. lib. x. doc. & Pet. de Su. in l. solum. & in l. nullum. C. de testi. Bal. & Pe. de Su. in l. præcipimus. C. de app. & in cle. j. de off. deleg. & Host. & doc. in d. c. cùm Bertoldus. Item uerum, nisi in causis grauibus & indelegabilibus. Bal. in rub. de cõtrouersia inuest. in usib. feu. Item de materia uide singu. per Alex. in l. hac cõsultissima. §. si quis. C. de testib.
† Et per Feli. in ca. cùm causam. de testi. in col. xvj. & quod Io. And. in Nouella in ca. pręsentium. ad fin. de testi. in vj. & per Franci. Are. in l. cùm & iudices. C. de iur. cal.]

Examinatio testium in casibus prohibitis per iudicem cõmitti non potest, etiam de consensu partium, cùm non reperiatur iure cautum. Bal. in tit. de pa. Constan. §. in causis. in fi.

Examinatio testium etiam infirmorũ in causa criminali committi non potest notario. Sed

Examinatio testium in casu ciuili potest cõmitti notario. Bar. in l. hæc sententia. de testa. tut. & Bald. in l. iudices. C. de fide instrumentorum. & in Mar. Iudex. uer. lxviij.

Examinatio testium per principem committi debet, etiam in causis arduis. l. j. & ibi Bal. C. noua uectigal.

Examinatio testium non potest iterum committi eidem, nisi de consensu partium. Bald. in Marg. uerb. Testium examinatio. & est gl. in c. iudices. de offic. deleg. Lanfr. in c. quoniã contra. uer. Testis. vj. col. de proba. & Innoc. in cap. cùm Bertoldus. de re iudica. ubi dicit uerum, nisi prima commissio sit facta per papam. cle. j. de offi. deleg. & suprà, uer. Delegatus. el j. uer. liij.

Examinatio testiũ commissa uni potest alteri per eum subdelegari de consensu partium. in Spec. de teste. §. qualiter. uer. hoc autem. & in §. vij. uer. debet ergo. sed Rota tenet cõtrarium in decisi. cclxij. si auditor. in nouis. uidelicet quòd

Examinatio testium potest committi partibus per auditorem papæ uel Rotæ, de consensu partium, sed commissarius etiam de consensu partium non potest eam alteri committere. uide ibi, & nota.

Examinatio testium semel cõmissa extra curiam in prima instantia, non potest iterum committi in secunda instantia, licet noui articuli admittantur, qui sunt in curia examinandi. Rota in deci. ccxix. si prima. in nouis.

† Examinatio testium, & delatio iuramenti, quando est commissa alteri quàm notario, qui scripsit, an ualeat: uide do. Barthol. Socin. in consi. ccxliij. incip. Considerata. uersi. sed huic obiectioni. in ij. parte.]

30 Examinatio testium iuratorum coram iudice non potest fieri per honestas personas, puta per notarios. l. testiũ. uer. generaliter. & ibi Bald. penulti. col. C. de testi. sed hîc Romæ & Florentiæ seruatur contrarium.

Examinatio testium in causa criminali potest & debet cõmitti iudici testium. Card. in cle. j. vj. q. de offi. deleg.

Examinatio personæ an possit subdelegari. ĵ. Executor sententiæ. uer. xcviij.

* Examinatio testis, in qua scriptum est, Hic testis, ut superior deposuit, non ualet. Spe. in §. nunc tractandum. uer. cautum quoque. de testib. Boer. in sing. in uer. Testis. nu. 1. Æmilius Maria Manolessus.

Examinatio personæ, quæ nota est, fieri non debet. no. in cle. j. §. ij. p Car. de elec. uel leuis fieri debet. gl. & Car. ibi. De qua examinatione uide in cle. j. & ibi gl. & Car. de cõcess. pręben.

Examinationis commissio an probetur per scripturam ipsius notarij, cui facta est. Ang. tenet, quòd non, in auth. ut spon. largi. §. & hoc insuper. col. ix. Pro quo facit dictum Fede. de Senis consil. cxix. ubi dicit non probari certiorationem de beneficio Velleiani factam à notario ex uerbis suis in instrumento asserenti se eam mulierem certiorasse. Quod no. & plenius per Alex. in l. sciendum. de uer. ob. & uide Bal. in l. iudices. de fide instru. & melius per Bal. in l. ad egregias. de iureiur. quòd debet alius notarius rogari de causa commissionis, non ipsemet, nisi in loco sit tantùm unus notarius, quia tunc sibi creditur. Host. uerò, & Io. And. in d. c. quoniã contra. de proba. dicunt simpliciter, cautius esse, quòd alius notarius rogetur de commissione: ut tenet Bal. in Mar. uer. iudex. uer. lxiij. Bar. in l. hæc sentẽtia. de test. tu. dicit credi notario eidem, cui est facta commissio. & uide in l. si consul. de adopt. & ibi Bal. Idem Bald. tenet contrariũ in l. si iurisiurandi. C. de testi. & in d. l. iudices. quòd non creditur, maximè in arduis & sibi lucratiuis. Sed Bal. tenet credi eidem. in l. fi. §. cùm igitur. vj. col. C. de iure deli. uide Ioan. And. in c. cùm quis iura. de restit. in integ. & in sua q. notarius procurator
† meus, & c. adde s. Delegatio. el ij. uer. 86. † Vide omnino Alex. consi. ccxiij. col. ij. & iij. uolu. ij. & consi. lxx. col. penul. Et an credatur notario dicenti, Talis iuratus. Alexand. consil. xlij. uol. iiij.

Examinatio testium an & quomodo committatur iudici alterius territorij. in l. iudices. & ibi Bald. doc. & Salic. C. de fide instr. ubi dicitur, partem aduersam esse admonendam, ut accedat ad locum, ubi committitur fieri examinatio testium. & Bar. in l. cùm ab initio. quemad. testa. ape. & ibi dicit mittendos articulos: & interrogatoria ad commissarium. Vide omnino Ange. in auth. de testi. §. & quoniam. el ij. colu. vij. Barto. in d. l. cùm ab initio. dicit quòd si testes sunt extra territorium, debet scribi ad iudicem territorij, quòd examinet eos, & remittat attestationes sigillatas, cùm ad examinantem non spectet publicatio, sed ad committentem, si uerò sunt in territorio, debet notarius mitti ad recipiendum iuramenta, & dicta. Quod etiam probatur in d. l. iudices. ubi etiam

etiam Bald.idem dicit, subdens quòd talis commissio exa- † minationis est interlocutoria.j̄.Remissoria.uer.unico. † Et * per Feli.in c.cùm causã.de testib.in xv.col.] * Parisi. consi. xxvj.nu.32.uolu.1.Æmilius Maria Manolessus.

Examinatio testium facta per iudicem alterius territorij commissarium, ualet, si pars fuit monita ad interessendum: sed monita non cogitur ire ad locum illum. Bald. in dicta l. iudices.Item,

Examinatio testium non debet committi extra territorium, si calumniosè petatur.Bald.in d.l.iudices. & ideo debet iurari de calumnia, cùm petitur remissoria.j̄.uer. Remittere. uer. iij.& melius in uer. Remissoria.uer.unico.

Examinatio testium, etiam cum iuramento, potest committi extra territorium,etiam notario, secundum Bal.in d.l.iudices.de fide instru.per cle.j. de offi. deleg. Quod est uerum in causa ciuili, secundum Bald. ibidem: non in criminalibus, nisi ex necessitate,etiamsi sunt corporales.Et ita seruatur in practica, secundum Baldum.in d.authen.apud eloquentissimum.& suprà,eod. uer.xx.

Examinator si non interrogat de causa scientiæ, an teneatur. Abb.in c.cùm causam.de testib. *

40 Examinator testium debet uulgarizare capitula testibus de uerbo ad uerbum. s̄.Capitula.uersi.ij.

Examinator testium potest recusari ut suspectus. infrà, Recusatio.uersi.x.

Examinatio testium, iudice præsente facta, probari potest,etiam per testes. Bartol. & Alexand. in l. curent.ff. de testi. & gl.in l.quoties.ff.de prob.

Examinatio testium potest committi etiam non habenti iurisdictionem de consensu partium,ut arbitro.Barto.in d.auth. apud eloquentissimum.de fide instru.

Examinatio testium potest committi notario, qui scribat com missario,iudice dictante.Bal.in d.l.iudices.de fide instru.

Examinatio testium facta à iudice incõpetente,est nulla. Pau. de Cast.in consi.xlviij.

† Examinatio testium de mandato, seu commissione iudicis incompetentis, an ualeat: uide domin. Bartholo, Socin. in consil.ccxliij.incip.Considerata.in principio. ibi, & primo respectu.cum uersicu.seq.in ij.parte.]

Examinatio testium de consensu partiũ fieri potest, etiam ante litis contestationem.gl.in c.cùm olim. de causa possessio. & propriet.& doc.& Pe.de Su.in l.prolatam. C. de senten.

Examinatio testium debet esse secreta partibus. l. nullum. & ibi doc.C.de testi.Ang.in auth.eo.tit.§.fin.Item etiam contestibus,ne unus sciat quod alter deponat.docto.& Petr. de Su.ibidem, licet glossa sit contraria in l. minimè. ff. de legibus.ubi uide per Pau.de Castr.& per dominũ Matthe. Matthesi. in no. ccclxx. Vide in Spe.de teste. §. hic tractandum. j.colum.& glos.in l.laudabile.de aduoca.diuerso.iudic.& in auth. de testi. §. hic non multa.de elect. ca. quia propter. de testi.c.ij.in causis tamen arduis consilium est, secundũ doc. & Bald.in d.l. nullum. quòd fiat examinatio coram aliquibus testibus,qui iurent non reuelare: & hoc ne examinator sit suspectus partibus. Et ita quandoq; practicaui. Item debet esse secreta aduocatio.glos. & Bart.in l.custodias.de publi.iud.Bartol.in l.si postulauerit.§.quæstioni.ff.de adult.& Pau.de Castr.in l.legis uirtus.ff.de legibus.

Examinatio testium ad perpetuam rei memoriam an,& quando fieri posisit,& qualiter,dicemus j̄.uer.Testis ante lit.contest.per discursum.

Exauthoratio militis qualiter fiat. in l. ij. §. sed eum. cum gl.ff.de infamibus.

Exauthoratio an infamet,& quot processus requirantur in ea. Bart.in d.l.ij.§.ignominiæ causa.ff.de infamibus.

Excellentia personæ fit,quod aliàs non fieret. in Spec. de arbitris.§.ij. uer.j. & plenius per do. Alexand.in l.cùm quid.si cer.petatur.

Excellenti in arte sua decapitando parcendum est: ut j̄. uer. Mors.uer.lxxv.

Excellentia alicuius debet probari per nouem testes. text. fin. in l.unicuiq;.C.de proxi.sac.scri.libr.xij.Alex.ubi s̄.

Exceptio dicitur libellus rei. l. j. & ibi Bar. C.de his, qui poten.nomi.titulo prædicto.

Exceptio est actionis exclusio.Instit.de excep.in princip. & in Spe.de rescrip.præsenta.§.iiij. uersi. sed pone. de lit. conte- † stat.§.ij. † Et per Felin.in cap.de excess.]

Exceptio continetur appellatione actionis.l.j.§. ait prætor. & ibi Bartol.ff.de dolo.& Bart. in l. eleganter. in princip. eod. titul.& per Alexand.in l. uerbum Oportebit. §. actionis. de uerbo. sign. Quod est uerum in exceptione intentionis & facti.Bartol.in d.l.j.§.idem Pomponius.e.tit.Item nisi in statuto tollente actionem: ut infrà eo.uer.liij.& Bald.in l. peremptorias.v.col.

Exceptio competens principali competit etiam fideiussori.l. exceptio.ff.de excep.l.tam mandatori.& ibi Bald. & docto. C.de non nume.pecunia.l.iij.& ibi Bartol.C.de usur.rei iudi.l.si ea.& ibi Bald.in fi.C.de fideiusso. min. Quod uerum, etiamsi non rogatus fideiussit.l.si mulier.§. fin. ff. ad Vellei. Ludo. in sing. uerbo, exceptiones quæ.& j̄. uer. Fideiussor excipit.uersi.xij.cum duob.præcedentib. & multis seq per discursum. & in Spe. de accu. §. vj.uer. item quæritur.de fideius.§.j.uerb.& not.& j̄.eo.uer.xlix.& lxxxviij.xcj.& seq.

Exceptio perpetua dicitur, quæ opponitur ad actionem perpetuam.l.purè.in fi.ff.de doli excep.gl.in l.nam & postea. §. si minor.de iureiur.

Exceptio requirens altiorem indaginem in causis summarijs non admittitur, sed in causa principali reseruatur. l. in hac. in prin.ff.ad exhi.sed quæ statim probari potest,admittitur. Bartol.in l.fi.si ex fal.instr.& plenius per Card. in cle. sæpe. † viij.opp.de uer.sig. † Et per Ias.May.Insti.de acti.§.præterea.numer.50.cum seq.]

Exceptio opposita est probanda in sua forma, ita quòd conclu datur eius effectus.Bal.in l.j.C.de condi.ob tur.causam.

Exceptionis forma debet attendi.Bald.in d. l.j. de condict.ob turpem cau.Innoc.in c.super literis.de rescrip.quia

Exceptionis conclusio stat in forma opponendi.Bald. in d.l.j. per l.j.§.Labeo.ff.de fluminibus.

10 Exceptio datur multo fortius ei,cui daretur actio.l.iij.& ibi Bal.C.de cond.ind.in Spe.de filiosa.§.iij.uer.sed pone

Exceptio,quæ non inest pacto,uel stipulationi, potest opponi per iudicem.Bartol.in l.eum,qui ita.de uer. obli. & Fran. de Padua in l.in bonę fidei.antep.col.C.de pactis.

Exceptio debet cognosci,& opponi coram eodem iudice per reum petentem se nõ inquietari, coram quo actor agere deberet.Bart.no.in l.societatem.§.arbitrorum.pro soc.& But. in c.si clericus.ad fin.de foro competent.& Ludoui. Pon.in consi.Omnipotentis Dei postulato suffragio:pro habenda, &c.& in singu.suis,uerbo,Officium.

Exceptio an sit de regula.Bart.in l.in his.ff.de legibus. & in l.j. ff.de reg.iuris.

Adde,quòd exceptio firmat regulam in non exceptuatis. Panorm.in cap.quoniam frequenter. extrà, ut lite non contesta.Alexand.in consi.xxvij. in j.uolum. & consi.lix. ibidem. * Bartolus in l. quæsitum. §. denique. ff. de fundo instructo. Decius in l.j.nu.27.ff.de regu.iuris. & in capit. cùm dilecta. col.ij.de cõfir.util.uel inuti.& cõs. dlij.nu. iij con. dciiij.nu. 7.Lauren.Sylua.con.lxxiiij.nu 13.uol.ij.idem con.lij.nu. 17. uol.1.Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio firmat regulam in esse.l.quæsitum. §. denique. & ibi Bartol. ff.de fundo instru.l.nam quod liquidè. in fi. de penu leg.l.legata inutiliter.in princip. & ibi Bartol.in fi.de lega.j. Bal.in l.j.C.de posthum.hære.instit.l.tribunus.§.fi.de testa. mi.xxxij.q.vij.dominus noster.Dyn.in rubr.de regu.iur. in fi.lib.vj.Card.in cle.exiui.§.cùm autem.de uer.sig. & Barto. in l.generaliter. §. uxori. de usufructu legato. dicit uerum, nisi in his, quæ aliàs non comprehenduntur sub regula. & tenet Bartol.in d. §. denique. Lud.in consi.cclv.& s̄.uerbo, Concessio,& hoc per Alexand.in l.fi.quod quisq; iu. non tamen exceptio excludit casus similes exceptuatis,glos.fin.in l.j.C.de cond.indeb.Abb.in cap. quoniam frequenter.ut lite non contesta.& in capitulo. omnes de constitu.v. colum. & in c. pastoralis.in princip.de rescrip. & Alexander consil. † cvij.iiij.parte. † Adde Felin.in d.c. quoniam frequenter. & do.Socin.consil.xxv.incip.Dom.Fran.uersi. xiiij. circa medium.in j.parte.colum.xlix.& in consil.xlvij.incipien.In lege præsentis consultationis.circa fi. ij. colum. in j. parte,fo. 89.& domi.Pet.Phi. Cor. in consi.lvij.incip. Placet.per totum.& Bald.in l.in his.de legi.]

D Exceptio

Exceptio nihil operat, si nihil reperit qđ excipiat. l. in lege. de contrah. emp. & Ang. in l. certo. de serui. rust. præd. unde legatum prædij exceptis uineis, si uineæ nullæ sunt, nō comprehendit uineas, ut ibi. & l. si quis legauerit. de leg. j.

Exceptio oritur ex sententia super interlocutoria, non actio. gl. & Card. in cle. fi. de appel.

Exceptio quando non ampliat regulam. Alexan. in l. fin. quod quisque iur.

† Exceptio non dicitur negatio, ut ĩ. Negatio. uersi. xx. † Et per Fel. in c. j. de excep.]

Exceptio ad processum dicitur emergens. Sed

20 Exceptio ad merita causæ dicitur incidens. Bar. in l. de qua re. ff. de iudi.

Exceptio omissa, est donatio. l. iij. per Bal. C. de rebus alie. non alie. per l. qui procuratorem dat. § j. ff. de procura.

Exceptio, quæ obstat creditori, non obstat alteri nouanti. l. doli. & ibi Alexan. post Bartol. & l. j. §. si Titius. ff. de noua. & per Bald. in l. uitia. de acqui. poss. post gl. ibi: an exceptio authoris noceat successori.

Exceptio omissa per partem potest opponi per iudicem contra agentem sine exceptione. glo. in cle. j. de elec. in vj. Pe. de Su. in l. exceptionem. C. de proba. & adde ĩ. eo. uer. cxj.

Exceptio in causa summaria debet summariè expediri. l. à diuo. §. super rebus. l. iiij. §. condemnatum. de re iudic.

Exceptio in causa summaria opponi præsumitur causa dilatandi iudicij, nisi probatio offeratur in promptu. Bald. in l. j. C. ut in poss. le.

Exceptio obstans principali sorti, an obstet pœnæ, & accessorijs. in l. ij. in prin. ff. si quis cautio.

Exceptio competens debitori, & fideiussoribus, non potest renunciari à debitore in præiudicium fideiussorum. l. sed & si quis. §. fi. ff. si quis cau. & l. fi. ff. de pactis.

Exceptio competens hęredi an competat etiam fideicommissario capienti ab hærede. in l. j. §. j. ff. ad legem Falci. in l. de eo. & l. seq. & ibi Pe. de Su. ff. de iudic.

Exceptio potest opponi etiam corā notario actoris. Bald. post Bart. in auth. quæ supplicatio. C. de preci. Impe. off.

30 Exceptio in scriptis opponi non debet de necessitate. Bar. in l. j. ff. de excep. Lanfr. in c. quoniam contra. uer. sentētias. uer. sed dubitatur de huiusmodi quæstione. de probatio. uide in Spe. de exceptio. uersic. sed nunquid iudex. Barto. in l. scire. §. oportet. ff. de excu. tuto. dicit idem: sed potest postea redigi in scriptis apud acta. gl. & Innoc. in c. quoniam contra. de proba. & ĩ. §. j. Card. in cle. sæpe. §. j. in fi. de uer. sig. & potest probari testibus. ĩ. eo. Exceptio qualiter. uer. ij.

Exceptio superueniens, pendente iudicio, prodest reo. l. cùm mulier. & ibi Bar. cōtra Pe. sol. mat. & ibi Io. de Por. & in l. si cùm dotem. §. eo aūt tempore. eo. tit. doc. & Pet. de Su. in l. si quis acceptū. de iudi. nisi superueniat ex culpa rei. Bart. in l. si post. de rei uen. Vide Bart. in l. j. ff. de excep. & in l. excusatur. §. j. & in §. numerū. per Nico. de Neap. ff. de excus. tuto.

Exceptio procuratoria, & aliæ non concernentes factū, dicuntur de apicibus iuris. Bal. in l. si pro ea. C. man. ult. col.

Exceptiones de apicibus iuris non possunt opponi in curia mercatorum, ubi de æquitate debet procedi. Bald. in d. l. si pro ea. v. col. mandati.

Adde, quòd licet exceptio excussionis sit de apicibus iuris, tamen non potest opponi coram arbitro. Ita Alexan. de Imo. in l. si constante. ff. soluto matrimonio.

Exceptio, quæ potest incontinenti probari, admittitur, quæ aliàs non admitteretur. in Specul. de li. contest. §. ij. uer. quid si reus. Et dicitur incontinenti, id est, intra triduum. glo. in l. ij. C. de erro. aduo.

Exceptio requirens altiorem indaginem dicitur ea, quæ intra tempus instantiæ non potest liquidari. Ang. in l. ille à quo. §. si de testamento. ad Treb. & Alex. consi. lxxxij. iiij. parte. & ĩ. Exceptio nullitatis. & Alex. in l. ij. C. de edi. diui Adri. post Bal. & Sal. ibi, & Bar. in l. si is, à quo. ut in pos. leg.

Exceptio friuola debet reijci officio iudicis. Card. in cle. sæpe. ix. oppo. de uer. sign.

Exceptio non impedit restitutionem in integrum. ĩ. Restitutio quibus. uer. xj.

Exceptio facta à regula extenditur ex idētitate rationis. infrà, uer. Exceptio.

Exceptio non oritur ex pacto de non petendo. Bald. in l. ij. in fi. C. quando liceat ab emp. disce.

40 Exceptio obstans cedenti non obstat cessionario. l. apud Celsum. §. si cùm legitima. & ibi Bart. ff. de do. excep. Vide Bald. in l. si cùm dotem. §. si patri. sol. ma. gl. & Alex. in l. si donaturus. §. fin. ff. de condi. ob cau. Bal. in l. fi. C. de iure dotiū. Contrarium no. in l. doli. ff. de noua. & quod not. in l. si quis delegauerit. eod. tit. gl. in c. j. de iure pat. in vj. in Sp. de proc. §. fi. circa princ. & no. in l. an uitium. de diuer. & tem. pręscri. & l. uitia. de acqui. pos. per Pau. de Castro, consi. xlv. & cons. xlvj. & Ioan. de Pra. in l. seruum quoq;. §. si quis. de procu. & s̃. uer. Cessionarius. uersi. ix. & ĩ. uer. Exceptio compensationis. uersi. v. exceptio solutionis. uers. vij. & uerbo, Exceptio Macedoniani. uer. iiij. † Vide dom. Alexand. de Imo. in consi. liij. in fin. ulti. col. in ij. parte.]

Exceptio opposita per eum, qui laborat eodem morbo, eliditur replicatione. c. cùm ecclesias. de except.

Exceptio contraria primæ non potest opponi. gloss. in c. constitutus. de reli. do. Contraria gloss. est in c. pastoralis. de excep. uide not. in l. j. C. de fur. per Bald. & s̃. uer. Allegans. uer. ij. & ĩ. eo. uer. cxlix.

Exceptio si opponat debet expectari an iudex admittat: quo non admittente, potest appellari, non aliàs. c. dilecti. & ibi doc. de appel. & c. dilecto. e. ti. & s̃. uer. Appellatio ab admissa appellatione. uer. vij. & fi. & ĩ. uerbo, Excipiens. uer. lj.

Exceptio superueniens successori, non prodest authori. l. si à te. §. Iulianus. ff. de exceptio. rei iudi. Bald. in l. iij. in fi. C. quod me. cau.

Exceptio potest opponi per tertium in iudicio pro interesse suo. l. Titia. & ibi docto. & Bart. ff. solu. matrim. Item pro interesse alterius: ut ĩ. uerbo, Tertius. uer. ij.

Exceptio debet admitti in causa summaria. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi.

Exceptio sub conditione an, & quando admittat. in l. & si quidem. & ibi glo. & doc. C. de excep.

Exceptio etiam merè personalis competens principali, competit etiam fideiussori cōparenti procuratorio nomine domini. Bartol. in l. & si fideiussor. ff. de re iudic.

Exceptio incidens an impediat processum in causa principali. gl. & doc. in l. Titia. solu. mat. in l. quoties. & ibi Bald. C. de iudi. & in l. ij. C. de ord. cog.

50 Exceptio obstans primæ obligationi, non ob. secundæ nouanti, id est, agenti ex prima nouata. l. si dari. ff. de uer. obli. Io. de Por. in l. si decem cùm petiero. in fi. de uerb. oblig.

Exceptio datur ad retinendum id, pro quo datur actio ad repetendum. l. si donaturus. in fi. ff. de condic. ob caus.

Exceptionum appellatione in statuto, quæ contineātur. ĩ. Statuta de iudicijs. uer. ccvij.

Exceptio si sit admissa de facto, & ꝓbata, potest iudex ex officio repellere actorē. Bal. in l. ubi pactū. in fi. C. de transactio.

Exceptiones quando uideantur reprobatæ per sententiam in contrarium latam: uide Abb. in ca. suborta. de re iudi.

Exceptio precij soluendi non impedit executionem iuramenti contra uenditorem, qui iurauit uendidisse fundum. Alex. post Bart. in l. si duos. §. si quis. de iureiu.

Exceptio obstans deleganti, an obstet etiam delegato. gloss. in l. si donaturus. §. fi. ff. de condi. ob. cau. Dyn. & Bartol. in l. doli mali. ff. de dona.

Exceptio debet esse uera, cùm proponitur. Bartol. in l. si is qui tres. in prin. ff. de excu. tut.

Exceptio, quæ non releuat, non debet admitti. Bald. in l. cùm seruum. C. de seruis fugitiuis.

Exceptio competens contra confessionem tertij præiudicantem sibi, competit etiam confesso. l. si filius, qui absti. §. fi. de interro. acti.

60 Exceptio affirmatiua debet probari. Sed

Exceptio negatiua non debet probari. l. asseueratio. & ibi Bal. C. de non num. pecu. & uide per Barto. in l. in illa. de uerbo. obli. in Spe. de excep. §. iiij. & ĩ. eo. uer. cxxiiij. & de proba. §. j. uer. primum est.

Exceptio quando potest opponi, nō remouetur propter præsumptam calumniam opponētis: sed officio iudicis fic. Bal. sing. in l. in contractibus. de non nume. pecu.

Exceptio requirit altiorem indaginē, quādo intra tempus instantiæ

stantiæ principalis non potest liquidari. Ang. in l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Treb. no. in l. is, à quo. ut in pos. leg.

Exceptio contra testem debet opponi specificè, & probari. Ioan. And. in c. præsentium. de testi. in vj. in Nouella. in pe. colum. Vnde

Exceptio criminis contra testem debet specificè opponi, declarando qualitatem criminis: nec sufficit dicere esse criminosum. Bar. no. in l. iij. §. lege Iulia. ff. de test. & in c. iiij. de testib. in vj. quod est c. præsentium. Et intellige, scilicet cum loco & tempore commissi criminis. Bald. in auth. si dicatur. in fi. C. de testibus. Item,

Exceptio infamię debet opponi specificè declarando delictũ, propter quod sit infamis. Bal. in l. j. ij. q. C. de testa. Bart. post gl. in l. cum lege. ff. eo. tit. & in d. l. j. in fi. per c. pręsentium. de testi. in vj. & j. Exceptio qualiter. uer. xlij.

Exceptio cessionis bonorum an prosit hæredi cedentis. no. in l. fi. & ibi Bal. qui bo. ce. pos.

Exceptio contra partem petitionis ualet. Bal. in l. si nõ transac. C. de iur. & fac. igno.

Exceptio alternatiuè opponi potest, Dico pecuniã solutam esse, prout confessus est testator, uel si soluta nõ esset, uidetur mihi relicta liberatio. Bart. in l. j. C. de fal. causa adie. leg.

70 Exceptio, quæ non interest excipientis, non tenet. Flo. in l. proprium. & ibi no. ff. comm. præd.

Exceptio superueniens uni ex correis debendi, prodest alteri antè condemnato. Pau. de Cast. in l. & post rem. de transa.

† Et do. Alex. de Imo. in consi. clxvij. in j. col. in ij. parte.]

Exceptio, quæ incipit competere uenditori, post contractũm, transit ad emptorem. l. illicitæ. & ibi Bartol. & Nico. de Nea. de rebus eo.

Exceptio competens fideiussori, competit etiam principali, ut exceptio discussionis cedendarum, & epistolæ diui Adr. Bal. in l. tam mandatori. iiij. col. de non nu. pec.

Exceptio competens pluribus, etiã ex persona unius tantùm, potest opponi ab omnibus, etiãsi alter excipiens succubuerit, quia alteri non nocet. Bal. in l. si cui. de non nu. pec.

Exceptio temeraria nõ prodest, quin finaliter excipiens condemnetur in fructibus & expensis. Bal. in l. ij. in fi. C. de fruc. & li. expen. & j. eo. uersi. lxxviij.

Exceptiones quando non opponuntur, debet iudex uti iure stricto, id est, forma iuris. Bal. in l. fi. C. de compensatio.

Exceptio inepta nihil ualet, sicut libellus ineptus. Angel. in l. Titiæ textores. de legatis. j. Bart. in l. si quis libertatem. iiij. col. ff. de peti. hær. & in l. j. de excep. unde facit excipientem condemnari in expensis. Bartol. ibi. & inf. uer. Excipiens. uer. xl.

Exceptio non tollit actionem ipso iure. Bart. in l. fi. in oppo. C. de edic. di. Adri. tol. per Bartol. in l. iij. de excep.

Exceptio contra notorium admittitur, non ad notorium perimendum in substantia ueritatis, sed ad eligendam actionem agentis. Bal. in l. fin. xv. opp. de edi. diui Adri. tol.

80 Exceptio iussa impedit processum fieri, uel accusationem recipi, & super recepta procedi, uel litem cõtestari: ut quòd potuit impunè occidi, & simil. Bart. in l. si seruus. C. de his, qui ad eccle. confu. & potest opponi per quemcunq;. Barto. fin. in l. ubi pactum. C. de transa.

Exceptio, qua non probata dominus inciderat in pœnam, nõ potest opponi per procuratorem sine speciali mãdato. Bar. & doc. in l. iij. §. si procurator. ff. quod quisque iur. & in l. si procurator. de con. ind.

Exceptio competens uni ex correis debendi, an competat etiam alijs. Bartol. in l. ex duobus. in fi. de duobus reis.

Exceptio an debet habere conclusionem de necessitate. Bart. in l. j. ff. de excep. & Bald. in l. edita. pe. col. de eden. quod no. & Ang. in l. emptor. de præscrip. lon. tempo. & But. in c. j. de lit. contest.

Exceptio notoria an debeat proponi. Bar. in l. j. ff. de excep.

Exceptio etiam præsumptiuè potest concludere. Bartol. in l. ij. ff. de excep. sed de necessitate debet cõcludere, sicut actio. Bald. in l. eos. de usu.

Exceptio competens fideiussori, competit etiam, pro pignore dato. l. si alius pro muliere. ff. quæ res pig. ob. poss.

Exceptio competens principali, ut mulieri competit etiam fideiussori. d. l. si alius. ff. quæ res pig. obli. poss.

Exceptio turpis lucri non potest opponi repetenti mutuum. l. non nudæ. & ibi Bald. C. si cer. pe.

Exceptio delegationis inualidæ opponi potest à debitore delegato contra creditorem, cui est delegatus. l. si uir uxori. & ibi Bart. ff. de donation. inter uirum & uxo.

90 Exceptio competens reo competit etiam fideiussori iudicij, non fideiussori contractus, statu rei mutato. Bal. in l. tam mandatori. C. de non nume. pecu. Item,

Exceptio pacti facti cum debitore ad eius commodum, prodest etiam eius fideiussori. l. iij. §. si is. secundum Alexand. quod quisque iur. per l. hæredi. §. fi. ff. de pac. & l. exceptio, quæ. §. rei. de excep.

† Exceptio taciti pacti an noceat. do. Pet. Phi. Corn. in consil. ccxlvij. incip. Consultus. in litera F. in iiij. parte.]

Exceptio an possit nouari. Bartol. in l. j. §. iudiciales. de præto. sti. & in l. ita stipulatus. v. opp. de uer. ob. & Ang. in l. si insulam. eo. tit.

Exceptio, quæ non congruit petitioni, non potest opponi. l. aduersus. & ibi Bald. C. de non nu. pe.

Exceptio fauorabilis oritur à statuto, quòd minor nõ contrahat sine consensu propinquorum. Sed

Exceptio odiosa oritur à statuto, q. nõ assignãs rem in catasto cadat à iure suo. Bar. in l. qui exceptionẽ. ff. de condi. inde.

Exceptio fauorabilis, uel odiosa, iudicať ex causa, ex qua principaliter est inducta. Bartol. in l. qui exceptionẽ. in prin. de cond. indeb.

Exceptio transit in singularem successorem. l. in hoc iudicio. §. fi. ff. cõmuni diui. l. ideq;. §. fi. & l. seq. ff. pro soc. Pau. cõs. cxlj.

Exceptiones, etiã diuersæ, possunt opponi p plures cõtra eundem. Innoc. in c. super his. & c. cùm olim. de accu. Bald. in Marga. uer. Admissus. uer. antepe. Item & per eundem, in Spe. de excep. §. v.

Exceptiones possunt opponi per criminosos. Innoc. in d. c. super his. & Bal. ubi s. uer. pe.

100 Exceptio legitima excusat à mora. l. si pactus. & ibi Barto. ff. de pactis.

Exceptio contra emancipationem an possit opponi. Bald. in l. cùm oportet. §. cùm autem. C. de bo. quæ libe.

Exceptio omissa per procuratorẽ an possit opponi per minorem. j. uerbo, Minor conuenitur. uersicu. penul.

Exceptio criminis inducẽtis priuationem beneficij ipso iure, obstat agenti interdicto de restitutione spoliatorum. Secus, si per sententiam: non autẽ obstat agenti possessorio. Innoc. in c. inter dilectos. de excess. præla. Bald. in Mar. uer. Agens. uer. fi. & s. Agens. uer. xc.

Exceptionis ualidæ debent admitti, non inualidæ. Bal. in addi. Spe. de excep. uer. Exceptiones.

Exceptio contra sententiam opponi non potest. Bald. ubi supra, uer. fin.

Exceptio criminalis dicit, licet eius uigore pœna nõ applicet fisco. Bal. in addi. Spe. de inciden. quæst. uer. incidit ciuilis.

Exceptio in præsenti oritur ex pacto deliberandi in futurum. Bar. in l. si intra. in fi. ff. de pact.

Exceptio oritur ex præscriptione triginta annorum, quæ est merè odiosa. Bal. in l. fi. xvj. opp. C. de edic. diui Adri. tol.

Exceptio de nouo peruenisse ad notitiam, probatur etiam iuramento. Bal. in addi. Spe. de exce. uer. quòd exceptio.

110 Exceptio licet non opponatur, debet reus absolui, quando cõstat in iudicio, reum carere actione. gl. & Bart. in l. si unus. §. pactus. vij. col. ff. de pact. gl. in l. ubi pactum. C. de transact. & gloss. in c. licet causam. de prob. & c. exceptio. de excep. Sed an tunc possit iudex supplere pro reo non opponente. Bar. in d. §. pactus. vij. col. & ibi Bald. in xiij. col.

Exceptio perpetuatur per solam conuentionem, quando exceptio est temporalis. Bartol. in l. cùm notissimi. in prin. C. de præscr. tri. an. per gl. ibi, & l. si ueritas. C. de non nu. pec.

Exceptiones coram arbitro an possint opponi. Bald. in addi. Spe. de ar. uer. per prædicta.

Exceptio contra prælatum agentem qualiter opponatur. in Spe. de actore. uer. fi. & in Spe. uer. item contra prælatum.

Exceptio criminis nõ potest opponi ordinario, quãdiu residet in officio. Bal. in addi. Spe. de leg. uer. exceptio criminis.

Exceptio non uerisimilis non debet admitti. Anton. de But. in c. super hoc. de renun.

Exceptio opposita post terminum, etiam probata, nõ releuat. Bal. in l. properandum. in prin. antepe. col. C. de iudi.

Exceptio, & petitio, an possint simul cumulari. Bal. in l. edita. xxxj. colum. C. de eden.

Exceptiones an possint per iudicem reseruari reo condemnato. Bal. in l. peremptorias. v. col. C. sen. rescin. non posse.

Exceptiones introductæ causa publicæ utilitatis possunt opponi etiam per iudicem, parte non opponente: ut quòd inquisitus occiderit bannitum, qui potuit impunè offendi. Bar. in consilio, Visis omnibus statutis prædictis. & in consilio, A domino Cy. de Bono. imò etiam per quemcunque. sup. eod. uer. xj. & xxiij.

120 Exceptio gabellæ, non solutæ opposita non uidetur reijci per processum ad ulteriora, stante statuto, quòd instrumentum, de quo non sit soluta gabella, non mereatur executionem, imò processus sit nullus. Antonius de Bu. in c. si super literis. j. col. de rescrip. & Alexander consi. lxv. ult. colu. iiij. parte.

† Exceptio non solutæ gabellæ an & quando tollatur per replicationem non solutæ gabellæ. uide Felin. in cap. dilecti. de excep. in iij. col. uersi. aliud exemplum.]

Exceptiones per processum ad ulteriora an & quando uideantur reiectæ. infrà uerbo, Iudicis potestas. uer. ccxcj. & ccxciiij. & dic quòd sic. c. ex parte. & ibi doct. de app. in l. fi. C. de excep. Bart. & doc. in l. prolatam. C. de sent. Sed si supersedeat in causa, si ter interpelletur, & differat, potest appellari. Ioan. And. in c. dilecto. de app. Abb. & Phi. in c. ex parte. eo. tit. Imò etiam, si semel tantùm. l. Titia. §. usuras. & ibi Barto. de lega. ij. & in l. mora. de usur. uide omnino per Pau. de Castro consi. cccxxv. & suprà, uer. Appellatio à non admissa appellatione. uers. fin. facit uer. Appellatio à tarditate. uer. unico. & in Spe. de appel. §. iiij.

Exceptio datur bannito, cui ex forma statuti denegatur actio. Bald. in l. peremptorias. vj. col. C. sent. rescin. non poss. Bartholo. Cep. in l. uerbum Oportebit. de uerb. signi. & Salic. in l. fi. C. de peric. & commo. rei uen.

Exceptio negatiua debet probari per excipientem. Bartol. in consi. Martinus. de Eugubio.

Exceptio cõtra socium criminis accusantem, uel testificantẽ, qualiter opponatur. gl. & Bal. in l. si filium. C. de lib. causa.

Exceptio superueniens, pendente iudicio, eligit actionẽ. Bart. in l. his. ff. de uaca. muner. & in l. j. ff. de exceptio.

Exceptio contra libellum obscurum quomodo opponatur. ĩ. uer. Libellus incertus. uersi. xxxv. & seq.

Exceptiones contra electum opponi non possunt. Bartol. in l. rescripto. §. si is. de mu. & ho.

Exceptiones, quæ impediunt executionem sentẽtiæ. per Bar. in l. iudicati. C. si ex fal. instru. Item,

Exceptio contra executionem sententię opponitur sic, Quam offero statim probare. Bar. in l. fi. C. si ex fal. instru.

130 Exceptio contra testem non examinandum, nisi cum tortura, quæcunque sit, impedit examinationem. Bartol. in l. j. §. si quis dicatur. ff. de quæst.

Exceptiones an summatim cognoscantur. Bal. in l. peremptorias. j. colum. C. sen. rescin. non poss. in Specul. de offi. om. iud. §. viiij. uer. iij.

Exceptionis productio uel repulsio, potest probari per testes. Bald. in l. fi. iiij. col. C. de re iud. & sup.

Exceptiones emendari possunt per excipientem. Bald. in l. edita. antep. col. C. de eden.

Exceptio nulla est pœnalis, quando libellus est ineptus: & si reus tunc mentiatur, dicendo se possidere nomine alterius, cùm pro se possideat, siue alter calumnietur, non punitur. Bal. sing. in d. l. edita antepe. col. C. de eden.

Exceptiones contrarias an debeat reus probare intra terminum sibi communem cum authore. Bald. in l. j. antep. col. C. de fur. & infrà, uer. Terminus currit. uer. xxxvij. & uer. Terminus ad probandum. uer. xxxiiij.

Exceptio per statutum tolli potest, etiamsi sit exceptio innocentiæ. Bald. in d. l. edita. antep. col. C. de eden.

Exceptio concepta in unum casum, extenditur ad similem per identitatem rationis. Tex. est in c. cùm dilecta. de confir. uti. quem dicit meliorem de iure. An. Bar. in consi. liij. inci. Prȩclarè scripsit. in vj. col. uersic. & certum est. in ij. uol. Et facit, secundũ eum, tex. elegans in l. si tamen. §. in ædilitijs actionibus. uer. cæteris rebus similibus. ff. de ædil. edi. & ibi Ang. dicit, quòd licet statutum permittat certas exceptiones opponi, & non alias, tamen non excludit similes.

Exceptio iuri contraria non debet admitti, nec in actis poni. Bal. in d. l. edita. pe. col. de eden.

Exceptio reiecta, non ut impertinens, sed ex defectu mandati, potest iterũ opponi. Bal. in add. Spe. de procu. uer. exceptio repulsa. Quod uerũ etiam in causa appellationis. Inno. in c. consultationem. de re iudi. & Bal. in Mar. uer. exceptio. uer. xj. uide in Speculat. de procu. §. j. uer. sed pone, capitulum. & sequen.

Exceptio contra processum uitiosum non potest opponi per eum, qui requisiuit iudicem, quòd ferret sententiã, licet appellatio ei permittatur. Host. & Ioan. And. in c. causam quæ. de re iudicata. ubi not. Quod est uerum, secundũ Io. de Imo. ibi, si facultas tollendi illud uitium processus dependet à potestate partis requirentis ferri sententiam. aliàs secus.

140 Exceptio contra unum ex testibus nihil ualet, si superest numerus testium omni exceptione maiorum. gl. in l. j. C. de quæst. Bal. in addi. Spe. de testi. uer. nihil prodest.

† Excipiens contra testes de aliquo crimine, & non probans, an teneatur actione iniuriarum, dic quòd sic. Vide Felin. in c. dilectus. col. viij. de excepti. Et quid de opponente contra agentem. Soc. consi. cxlvj. v. col. uer. sed his nõ obstantibus. in j. uol. Felin. latè in cap. j. colu. fi. de excep. Ias. in l. fi. ff. quod quisque iuris.

Exceptio competit, quando actio denegatur à lege, uel statuto. quod est uerum, in ciuilibus, quia in criminalibus ipso iure quis est repellendus, cui actio denegatur. Bartol. in l. j. §. sublata. ff. ad Treb.

Exceptiones si reseruentur per iudicem in interlocutoria, operatur, ut illis uerificatis factum habeatur pro non facto. Bar. in l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Treb.

Exceptionis unius positio nõ remouet alias exceptiones in iure expressas, nisi in uerbis exceptionis aliæ excludantur. Vnde,

Exceptio limitat regulam, sed non limitat alias exceptiones, nisi expresis uerbis aliæ excludantur. Bald. in l. j. pe. colum. C. de condi. indeb.

Exceptio implicita non debet declarari. Sed

Exceptio generalis, quæ consistit in facto, debet declarari. Bal. in l. fi. j. col. C. de fideius.

Exceptio debet specificè cum loco & tempore opponi, & probari: aliàs non prodest. Bald. in l. matrem. C. de proba. & ĩ. uerbo, Exceptio qualiter. uersi. xxx. cum tribus seq. & xxxviij. & s̃. eo. uersic. lxiiij. & ĩ. eo. uer. clj.

Exceptiones contrariæ simul & semel opponi possunt à reo. Innoc. in c. cùm uenerabilis. de excep. & omnino per Abb. in ca. pastoralis. eod. tit. & ĩ. Reus. Bald. in l. j. C. de fur. & in auth. contra qui propriam. de non nu. pecu. Bar. in auth. qui testamento. de excu. tuto. & in l. cùm de indebito. in prin. ff. de pba. not. in l. nemo. ff. de excep. Dy. in regula, nullus plurib. in vj. Lanf. in c. quoniã contra. uer. exceptiones. de proba. Quod intellige, scilicet disiunctiuè, ut practicatur, nõ copulatiuè, secundũ gl. in c. auditis. de præscrip. nisi excipienti incumbat onus probandi super utraq;: secundũ Imo. post gl. ibi. & in d. l. nemo. & ibi Bart. de excep. & s̃. eo. uer. clxij. Bal. in Mar. uerb. Exceptio. uersi. xj. & in Spec. de except. §. iiij. & de sententia. §. viij. uer. sed nunquid talis.

Exceptione una opposita, & non probata, potest opponi alia exceptio etiã contraria. c. cùm dilectus. de reli. do. gl. & doc. in c. auditis. de pręscrip. & suprà, in Speculat. de inquisi. §. fi. uer. fi.

150 Exceptiones habentur pro non oppositis, quando quis litem contestatur, saluis exceptionibus suis, quia specificari debuerunt: nec quando est clausula, alijs saluis, quia saluæ non sunt, nisi specificentur. Nic. de Neap. in l. scire oportet. ff. de excu. tu. ĩ. Exceptiones qualiter. uer. xxxij.

Exceptio opposita coram iudice incompetenti, qui cognoscere nõ potest de ea, si remittatur ad competentem, debet expediri secundum formam & ordinem processus primi iudicis, coram quo fuit opposita. Innoc. no. in c. actor. qui fil. sint legi. contra Spe. de ordi. cog. §. j. circa prin. secundum Lud.

Pont.

Pon.in fin.in uerb.exceptio opposita.ubi ponit exemplũ in exceptione usuraria, & dicit seruari in palatio Apostolico.

Exceptio contra maritum petentem debitum ab uxore, si non elidatur replicatione, an impediat executionem sententiæ. Casus no.in l.spõsus.§.si uxor.ff.de donatio.inter ui. & uxo. Bart.in l.cùm allegas.C. de usuris.

Exceptio licet non opposita, si tamen est probata per productionem instrumenti, ex quo iudici notoriè cõstet ex actis, habetur pro opposita, ut reus absolui debeat, secũdum Bar. fin.in l.ij.ff.de exce. Sed Bald. contrà in l. scire. §. scire. ff. de excu.tut.& glos.in c.licet causam.& ibi Abb.de proba. uide Bar. & Io.de Por.in l.eum, qui ita.§.qui ita.de uerb.oblig. & Frá. de Padua in l. in bonę fidei.antep.col.C.de pactis.& infrà, uer.Iudex supplet.uer.xij.& xxj.uide ĩ. Exceptio qualiter.uer.xvij.& Bart. in l.j.ff.de excep.

Exceptio nõ probata in termino speciali ad probandum eam dato, non potest probari in termino generali dato ad se defendendum. Bald. in l.j. in fin. C. sen. rescin. non poss. & in Spe.de dila.§.uidendum.uer.item attende. Lud. in fin. uer. Exceptio.uersicu.quæro, quidam.

Exceptio facit quẽ puniri extraordinariè.Bald.in l.j. C. si quis ali.testa.prohib.

Exceptio datur, ubi causa cognita datur actio.Bald.in rub.C.si quis omis.cau.test.

Exceptio contra promouendum ad curam animarum potest opponi per quemlibet.Innocentius in cap.super his. de accu.Bal.in Mar.uerbo, Exceptio.uersi.iij.

Exceptio semel opposita ád eligendum contra rescriptum, & reiecta, si ex eodem rescripto ad aliud agat, nõ potest iterum opponi.Innoc.in c.cùm dilectus.de pur.ca.Bar.in Mar.uer. Exceptio.uer.iiij.

Exceptione opposita debet iudex interloqui admittendo uel respuendo, secundum Ább. antiq. in c. si duobus. de app. & Bald.ubi s̃.uer.vij.

160 Exceptiones diuerso tẽpore oppositæ, scilicet una hodie, altera cras, præsumuntur maliciosè oppositę.Inn. in c.pastoralis.de excep.& Bal.in Mar.uer.exceptio.uer.xiij.

Exceptio inutilis in personam principalis, est etiam inutilis in personam defensoris, nisi in certis casibus.Bartol. post glos. in l.& hæredi.§.nos autem.ff.de pactis.

Exceptio hypothecaria quæ dicatur.infrà, uer. Hypothecaria. uer.xxxix.

Exceptio manifestè ostensa an impediat absolutionem. Inno. in c.coram.de off.dele.

Exceptio quæritur inuito, & ignoranti.Innoc.in c. cùm pridẽ. de pac.Bald.in Mar.uer.exceptio.uer.xxvj.

Exceptio quibus casibus opponatur non agenti. Innocen. in c.ij.de ordi.cogni.

† Exceptio ista, Nullatenus audiatur: est exceptio dilatoria. Abb.Io.de Ana.in c.quia frustra.de usuris. Vide Angel. in l. uenditioni.in uerbo, non audietur.C.de usucapion.pro empto.uel transac.& uide Bart.in l. omnes.C. de fundis patrimonia.li.xj.quòd ista exceptio introducta per statutum impedit litis ingressum, scilicet quòd pars non debeat audiri. & uide plenè Barba.in c.fi.de ord.cogn.

Exceptiones impediẽtes litis ingressum sunt exceptio transactionis, solutionis, acceptilationis rei finitæ, iuraméti, quòd actio non datur notoria, quòd statutum est obscurum, quòd tua non interest, quòd ius non competit, quòd non es audiendus, cessionis bonorũ contrarietates allegatę, inuentarij, pacti de non eundo ad iudicẽ, loci nõ tuti, tutelę finitę, laudi emologati, banni, peremptoria etiam non notoria, præscriptionis, pacti iurati, præiudicialis, pact lite pendẽte, discussionis, allegatio iuris cõmunis, uel statuti, & quando offert se incõtinenti probaturũ, quòd bannitus potuit impunè offendi, ineptitudinis laudi, quòd non confert bona, quòd sit accusatus, quòd sit absolutus, quòd durat tempus inuẽtarij conficiendi, quòd quem de euictione tenet actio, quòd continentia causæ nõ diuidatur, quòd est elapsum tempus procedendi: ut plenè ponit Alex.in l.uir bonus.ff.iud.sol. † Et per dom.Socin.in cons.xxxviij.incip.Pro decisione præcedente.uer.cùm ergo.de iure.cum uers.seq.usq, ad fi.cons.& per Feli.in c.exceptionem.de excep.in viij.col.in prin.]

Exceptio potest opponi, etiamsi sit clausula, non obstante exceptione.gloss.in cap. sine exceptione.xij.q.ij.

Exceptio de eo, quod non peruenit, est annalis, sicut actio. Innoc.in c.cùm dilectus.de ordi.cog.& Bald. in Mar. uer. Exceptio. uer.xxix.

Exceptiones sunt de iure gentium, sicut omnes actiones. Bar. in l.ex hoc iure.in fi.ff.de iust.& iure.

170 Exceptio contra unum statutum non potest fieri per eum qui se fundat in alio statuto eiusdem uoluminis. Bal. in l. omni innouatione.C.de sacrosan.eccle.

Exceptionũ tres sunt species, quia quædam opponuntur in iudicio, quædã sentẽtiæ, & quædam executioni.Inn.in c.cùm super.de or.cogn.& Bal.in Mar.uer.exceptio.uer.xxxij.

Exceptio unius canonici electi non suspendit effectum confirmationis.Innocen.in c.cùm olim.de causa poss.& propri.& Bal.ubi s̃.uer.xxxiij.

Exceptiones legitimæ sunt à iudice admittendæ, licet præcisè scribantur.in Spe.de iudi.dele.§.v.uersi.item legitimas.

Exceptio notoria nõ indiget probatione.eo.tit.§.vj.uer.item si est.& Pau.de Cast.consi.cxvj.per doct.in l.iiij.§.condẽnatum.de re iud.

Exceptiones ante litis contestationem, quando requirant iuramentum calumniæ. in Specul. de offi. om.iu. §. vj.uer. illud autem.& præcedenti.

Exceptio sępe datur contra petentem, & non est qui opponat. in Spe.de arbitro. §.fi.uer.pe.

Exceptiones à iudice sunt arctandæ.in Specul.de off.om. iud. §.vj.uer.& generaliter.

Exceptio obstans uenditori, obstat & emptori.in Spe.de recu. §.vj.uer.sed quid.& de procu.§.fin.uer.sed nũquid contra.

Exceptiones semel reiectæ, uel non oppositę intra terminum, an possint in eadem causa, uel in causa appellationis iterum opponi, uel proponi.in Spe. de procu.§.j. uer. sed pone, capitulum.& seq.

180 Exceptio est accessoria negotio principali.Item,

Exceptionum quarta productio an detur. Item,

Exceptiones sunt odiosæ. in Specul.de teste. §. iij.uersicu. sed cùm quæritur.

Exceptiones personales nõ transferũtur ad alias personas, sed reales sic.in Sp.de cõpe.iud.adit.§.j.uers.sed pone, clericus.

Exceptionum aliæ sunt peremptoriæ, aliæ dilatoriæ, alię anomalæ, aliæ mistæ.in Spe.de excep.§.j.

† Exceptionem non debet admittere iudex, quando uehementer præsumit contra excipientem, quòd malitiosè excipit; nec in tali casu debet de appellatione curare: quia illa non prodest, nisi probetur ueritas causæ.no.Inn.in c.post electionem.in fi.de conces.præben. Abb.in c.super.eo.el j.de appe.uide s̃. Exceptio licet sit legitima.

† Exceptio firmat regulam in contrarium.xxxij.q.vij.in c. dominus. Et sit nota, quòd cùm Christus solam excepit causam fornicationis, uidetur quòd omnibus alijs casibus coniunx non potest dimittere coniugem: ut in capit. quoniam. de coniug.lepro.& ibi Abbas.

† Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.c. Dominus.xxxij.q.vij.& c.dicit Dominus.xxxij.q.j.c.ij. de coniugio leproso.& ibi Abb.in c.nostra.de sepul. & ibi Anto. in l. nam quod liquidè.ff.de penu lega.cum similibus.

Exceptionum renunciatio non comprehendit ignoratas. eo. titu.§.ij.ubi etiam uide an ualeat generalis renunciatio exceptionum.in tit.de renun.& conci.uer. & scias.

Exceptione repelli, uel actionẽ non habere, paria sunt.Item,

Exceptio debet probari per excipiẽtem: aliàs condemnari debet in expensis.Item,

Exceptio non debet per delegatũ prius recipi, quàm libellus. eo.§.post uer.porrò.

Exceptione probata an possit fieri replicatio.Item,

190 Exceptione omissa per procuratorẽ militis, uel minoris, quid iuris.eo.tit.§.iij.

Exceptione perpetua tutus si soluit, an repetat.eodem §.

Exceptio est perpetua, licet actio sit corporalis ad idem competens.eodem titu.ante medium.& §. v. quia nunquam excipitur, nisi agatur.ibi.& ĩ.eo.uer.ccvj.

Exceptiones quo ordine proponantur.eodem tit.§.iiij.

Exceptiones propositæ qualiter scribantur per notariũ. Item,

Exceptiones legitimas si iudex non admittat, punitur.

Exceptionibus cogitur actor respondere, instante reo. Item,
Exceptione probata, uel non, quæ sit forma pronunciandi. eo. §. uer. notarius autem. & seq.
Exceptionibus differtur causa in lōgū ex cautela aduocati nō fouentis iustitiā super causa. eo. tit. §. v. post uer. in summa.
Exceptiones an sint plures, quàm actiones. Item,
200 Exceptio est quælibet actio, secundum quandam considerationem. eo. §. uer. postremo. & seq.
Exceptiones diuersæ reo competentes ponuntur eod. §. j. uer. item nota.
Exceptionibus renunciatur expressè & tacitè. eo. §.
Exceptio an requirat litis contestationem. in Spe. de inciden. quæstio. uer. & ut j. uerbo, Litis contestatio in quibus causis requiratur. uer. ij. & antep. & de li. conte. & §. v. & in titul. de ord. cogni.
Exceptiones qualiter præstari possint per respondentē libello. in Spe. de lit. contesta. §. ij. uersi. & scias.
Exceptiones omnes sunt perpetuæ. in Spe. de sententia. §. viij. uer. fi. licet actio sit temporalis. eo. tit. §. ix. uer. & no. & suprà eo. uer. cxciij.
Exceptiones & replicationes legitimæ sunt admittendæ. in Spe. de inquisi. §. iij. uer. debet autem.
Exceptionum omissio an faciat ecclesiam, uel minorem in integrum restitui. in Spe. de in integ. restit. §. ij. in princ.
Exceptio cōpetens fideiussori ex persona principalis, si omittatur ab eo, an sibi imputet. in Specul. de iudi. §. iij. uer. quid si fideiussor.
Exceptio utilis quæ sit, & de eius materia. in Spe. de proprie. §. j. uer. fi. & de iureiu. in prin.
210 Exceptio an interrumpat præscriptionem. in Spe. de præscrip. uer. & nota.
Exceptio requiritur quandoque, etiam in eo, quod est nullum ipso iure. in Spe. de loca. & condu. §. vj. uersic. xlvij.
Exceptionum renunciatio non tollit legitimas exceptiones, sed malitiosas tantùm. in Spe. de obl. & solu. §. j. in j. forma. uer. sequitur.
Exceptiones obstantes creditori, obstant etiam habenti causam ab eo. eo. tit. & §. uer. fi. de procu. §. sequitur. per totum. ff. de do. excep. l. apud Celsum. §. de authore.
Exceptio debet aptè concipi, sicut actio. l. j. §. Labeo. de flu. & ibi Bart. in l. j. ff. de exceptio. & Pau. consi. cxiij.
Exceptio notoria an debeat proponi. Angel. & Alexand. in l. j. ff. de excep.
Exceptio an tollatur per accusationem. Bartol. in l. ij. §. publico. ff. de adul.
Exceptio friuola dicitur, quæ à iure non approbatur, & debet reijci. Bal. in l. fi. v. col. C. de edi. diui Adri. tol. & s̄. e. uer. 36.

Exceptio qualiter opponatur. infrà eodem. per discursum.

† Exceptio licet firmet regulam in casibus non exceptis: procedit enim talis regula, ut restringatur ad casus non consimiles exceptis. Abb. in c. cùm dilecta. de confirma. utili, uel inutili. facit gloss. in l. his solis. C. de reuocandis donationibus. & ibi Bald. & uide Bartol. in l. serui. ff. de usucapio. & gloss. in l. j. C. de condic. indebi. & gloss. & docto. in l. illud. C. de sacrosan. eccle.

† Exceptio si tollatur per statutum in aliquo casu, debet intelligi, nisi quia uelis incontinenti probare exceptionem legitimam: quia eo casu debet audiri, nō obstante statuto, quia statutum uidetur exclusisse exceptiones legitimas propter præsumptam fraudem opponentium quæ præsumptio cessat in probatione, quæ offertur incontinenti. Pro hoc uide bonum textū in c. literas. de restit. spo. & quod no. gl. in l. j. §. hoc interdictum. uer. sed si falsum. ff. de tabu. exhiben. Ita notanter dicit Abb. in c. suscitata. super gl. in uerbo, effectū. de in integ. rest. quam gl. ibi profitetur se solitum esse multum adducere in consilijs ad statuta excludentia omnes exceptiones contra sententiam, seu alium actum. Istud idem uoluit Abb. in ca. sup eo. ad fi. de offi. deleg. uide dicta per eum in c. ex parte. el ij. eod. tit. Ego limito istud dictum domini Abb. esse uerum, nisi esset præsumptio contra eum, quòd calumniosè exciperet, licet offerat se probaturum incontinenti. Istud uoluit gl. quam ad hoc nescio alibi, in d. c. suscitata quæ glo. limitat dictū c. literas. Et istud dictū sensit do. Abb. in d. c. super eo. ubi Bal. singulariter dixit per illum textum, iuncta gl. quòd à summaria cognitione potest quis repelli, ubi præsupponitur quis calumniari. Quod dictū dicit menti tenendum. Putat tamen dom. Abb. in d. capitu. super eo. illud dictum gloss. & Bal. procedere, ubi opponens offert se probaturum incōtinenti, & præsumptio est de malicia: quia per talem obligationem non purgatur præsumptio maliciæ. Quod dictum ita limitatum perpetuum tene menti.

Exceptio sine scriptis potest opponi: ut s̄. eodem. el j. uersicu. xxx. & Barto. in l. j. ff. de exceptio. in Spe. eod. tit. uer. iij. uer. sed quæro. & seq. Lanf. c. quoniā contra. uer. sententias. uer. sed dubitatur de huiusmodi quæstione. de prob. & Card. in cle. sæpe. §. j. in fi. de uerb. signif. ubi etiā dicit, quòd debet in actis redigi in scriptis per notariū causæ. & per Bal. in l. nec causas. C. de app. Ang. in l. j. de eden. & per Alexan. in l. contrahitur. de pigno. nisi exceptio nō numeratæ pecuniæ. Spe. ubi s̄. & Bal. in auth. hanc querelam. C. de nō nu. pecu. Item nisi exceptio compensationis uel alia, quæ in modum actionis proponatur. Bart. in l. scire. §. oportet. el ij. in lec. Nico. de Neap. de excu. tut. Caue tamen, quia loquitur in specie de exceptione compensationis: aliàs secus, ut ibi no. ubi dicit esse in electione rei. & j. eo. sicut est in electione auctoris, an in scriptis, uel uerbo petant. Car. post gl. in cle. sæpe. §. j. xiij. q. de uer. sig.
Exceptio in summarijs causis debet summariè expediri: ut s̄. §. prox. uer. xxiiij.
Exceptio potest opponi etiam coram actore. ut j. eo. sed Spec. eo. tit. de excep. §. iiij. dicit, quòd
Exceptio debet opponi apud iudicem in scriptis, & coram testibus, & præsente aduersario. uide ibi.
Exceptiones contrariæ debent opponi alternatiuè: ut s̄. eo. uerbo, Exceptio. el j. uer. cxlix.
Exceptio cùm opponitur, debet reus expectare an iudex admittat, uel non: ut s̄. eo. §. j. uer. lxiij.
Exceptio alternatiuè potest opponi, uidelicet quòd pecunia est soluta, prout testator cōfessus est, uel si soluta nō esset, est mihi relicta liberatio. Bar. in l. j. C. de fal. causa adie. leg.
Exceptio contra testem excōmunicatū, uel infamem, qualiter formetur. j. uerbo, Exceptio contra testem. uer. v.
10 Exceptio concludere potest, etiam præsumptiuè. Bar. in l. ij. ff. de excep. & s̄. §. prox. uers. xxxiij. ubi etiā uide, an exceptio debeat habere conclusionē, quòd non: quia tacitè inest, ut actor repellatur. Bald. in l. edita. de eden. antep. col. & per Bart. in l. j. de excep.
Exceptio contra prælatum agentem formetur sic: Tu non es prælatus, nec es in possessione prælaturæ, nec haberis pro prælato. Non autem simpliciter, Tu non es prælatus: ut in Spe. de actore. §. sed pone, quidam dicens. & Bald. in addi. uer. fin. per Car. in cle. in plerisq. §. primo. ij. q. de elect. & in cle. j. in fi. de exces. præla. facit l. non ignorat. cum gloss. C. † qui accu. non pos. † Et per Feli. no. in c. exceptionē. de excep. in xiij. col.]
Exceptio criminis debet opponi coarctata loco, & tempore. Bald. in l. edita. viij. col. C. de eden. no. in c. præsentium. de testib. in vj. Bald. in l. matrem. C. de proba. & s̄. e. §. j. uer. lxv. & s̄. eo. uer. xxxix.
Exceptio an possit cumulari cum petitione. Bald. in l. edita. xxx. colum. C. de eden.
Exceptiones an possint simul cumulari. Bal. ibid. xxxj. colum.
Exceptio. Frustra petis quod es restituturus: concipitur sic, Non es audiendus, quia tua non interest, cùm sis alteri restituturus. Ang. in l. si patroni. §. si fideicōmissam. ad Treb. quia talis exceptio debet ex forma sui cōtinere ius opponentis. Bal. in l. cùm seruum. de ser. fug. de qua exceptione uide in l. fi. ff. ad Tre. in l. pen. si pars hæredi. pe. in l. pater. de do. præle. in l. fideicommissa. §. interdum. de leg. iij.
Exceptio non debet esse inepta. Old. con. ccv.
Exceptio sufficit, si opponatur in effectu, id est, per nominationem facti, ex quo resultet exceptio, licet non dicatur exceptio. Bar. in l. j. ff. de excep. & sic sine conclusione ualet, ut ibi. & s̄. Exceptio. el j. uer. lxxxiij. & s̄. eo. uer. x. Idem si non narretur factum, sed producatur instrumentum, ex quo resultet exceptio. Bartol. in l. ij. ff. de excep. & s̄. Exceptio. el j. uer. cliij. & infrà §. prox.

Exceptio opposita parte non citata, nō facit puniri excipientem pœna statuti punientis opponētem exceptionem. Bal. & Alex.in l.libertus aduersus.de in ius uoc. & Alexan. post Bal. in l.j. §.j.ff.quod quisq; iur.quòd si statutum puniat opponentem exceptionem, non habet locum in opponente ineptè.l.j.§.accusatione.ff.ad Turpil.

Exceptio inuentarij non confecti qualiter concipiatur. ĵ. uerbo,Exceptio inuentarij.uer.iiij.

20 Exceptio contra socium criminis accusantem,uel testificātem,qualiter formetur. Bal.in l.si filium.C.de lib.causa. & ĵ. Exceptio criminis.uersi.v.

Exceptio contra executorem sententiæ opponitur sic, Quam exceptionem offero me statim probare.Barto.in l.fi.C.si ex fal.instru.

Exceptiones an summatim cognoscantur. Bal.in l.peremptorias.ult.col.C.sen.rescin.non pos.

Exceptio rei iudicatæ formatur sic:Non teneor, quia fui absolutus per sententiam.c.sicut.& ibi doc.de re iu.

Exceptiones malæ oppositæ possunt emendari per excipientem.Bal.in l.edita.antep.col.C.de eden.

Exceptio debet formari, ut de necessitate concludat, sicut actio.Bal.in l.eos.in fi.C.de usu.& supra.§.j.uer.lxxxv.

Exceptio contra iudicem quomodo formetur. ĵ.uer.Exceptio contra iudicem. per discursum. & maximè in uersic. xxxvj. aliàs xxx.

Exceptio implicita non debet declarari,sed generis sic.s̄.eo.§.j.uer.clxv.& seq.

Exceptio hæredis grauati in testamento non solenni, quando conuenitur ad præstandum legatum, uel fideicommissum, formatur sic, uidelicet, Dico tibi ius non competere: non autem debet relictum negari: quia tunc debet iurare, aut soluere.l.fi.& ibi Bal.C.de fideiuſ. Nam si negat,& conuincatur, non potest postea allegare,quòd testamentum sit non solenne:ut ibi.Vnde

Exceptio solennitatis omissæ non competit ei, qui primò negauit indistinctè.d.l.fi.& ibi Bal.j.col.de fideiuſ.

30 Exceptiones debent opponi in specie,non in genere.glo.& doc.in c.pastoralis.de excep.l.scire.§.scire.& ibi Barto.ff.de excuſ.tut.gl.& Lanfr.in c.quoniam cōtra.uer.exceptiones.
† in iij.col.de proba.& s̄.§.j.uer.cxlvij.† Et per Fel.in c.pastoralis.de excep.& Car.in consi.lxxx.] Item,

Exceptiones in genere oppositæ non possunt postea declarari.Bal.in auth.si dicatur. C.de testi.quem etiam uide in l.fi.j. col.C.de fideiuſ. Quod uerū,etiamsi uelit iurare,quòd pōst superuenerit.cle.constitutionem.de elect. Item,

Exceptiones habentur pro non oppositis, quando sunt in genere oppositæ, cum clausula, Saluis exceptionibus suis: quia specificari debuerunt. Nec cum clausula, Alijs saluis: quia saluæ non sunt,nisi specificentur. gl. in c.pastoralis.de excep. secundum And. Barba. in consi.quod est post consi. Alex.ciij. iiij.parte.ij. col. & Nic.de Neap.in l.scire.de excu.
† tu.Item in Spec.de aduo.§.viij.uer.item quod si uobis. † Et per Feli.in d.c.pastoralis.]

† Exceptiones ubicunq; certo casu tolluntur in statuto, uel alia dispositione, non uidentur illæ exceptiones sublatæ, quæ ueniunt ad detrahendum illam qualitatem, super qua se fundat dispositio in tollendis exceptionibus,no.Bar.in l.j.§. denique. ff. de acq. pos. Et ideo si statutum dicat, quòd contra instrumentum confessionatum non admittatur exceptio, potest opponi quòd non sit confessionatum. facit l. non ignorat. C. qui accu. non pos. Idem si dicatur, quòd contra instrumentum publicum non admittatur exceptio, si opponitur exceptio simulationis,quæ probatur præsumptione iuris,& de iure:quia tunc nihil est contractus: ut authen.sed iam necesse.C.de dona.ante nup. Item potest opponi contra instrumentum, quòd non sit publicum: quia tunc tollitur illa qualitas.Idem si opponatur contra sententiam,quòd non est lata à iudice: quia hoc probato, nō esset sententia. De quo plenè & notabiliter per Abb. in c. item cùm quis.de resti.spo.in ij.col.

Exceptio debet opponi clarè,non obscurè: aliàs habetur pro non opposita, & opponens debet succumbere. Barb. in l. Titiæ textores. in princip. de legat.j. & in l. scire. §.scire. de excu.tuto.& Bar.in l.j.ff.de exceptio.per l.j.§.Labeo.de fluminibus.& Alexand.consi.xxxj.iiij.parte.Quod uerum est, si opponitur,aliàs impedit in causis summarijs.Alex.consil. xxxj. iiij.parte. ubi dicit, quòd exceptio generalis in causa summaria procedit, si non opponitur, sicut libellus: ut ibi. Item aptè,sicut actio. Pau.de Castr.cōsi.cxiij.Bar.in l.j.ff.de
† exceptio.†Et per Feli.in d.c.pastoralis.]

Exceptio manifestæ offensæ in genere sufficit opponi contra petentem se absolui ad cautelam. Rot. in decisio. liiij. sufficit.in nouis.

Exceptio contra libellum incertum & obscurum, qualiter opponatur,uide ĵ. Libellus incertus.uersi.xxv.& sequēti.quia forma est, ut dicatur libellus incertus, & petatur reijci,non autem declarari.

Exceptio contra petentem se absolui ad cautelam,si opponitur,non est necesse,quòd dicatur,Excipiēdo proponit. Rota in deci.cccxxix.si in termino.in nouis.

Exceptio ineptè opposita ipso iure non obstat. Alex. in l.j. §.j. ff.quod quisque iuris.

Exceptio criminis debet opponi specificè,nō in genere: quia debet qualitas criminis declarari per modum,locum, & tēpus,secundum Bart. in l.iij.§.lege Iulia.ff.de testi.& in l.j. & ibi Bald.in ij.q. C.de testib.& Bart.in l.cum lege.post glo.ff. eo.tit.& Card.in cle.constitutionem.§.j. de elect.& no.in c. præsentium.de testi.in vj. Item Rota in deci.cclix. in nouis. ubi dicit esse specificandum locum, annum, & mensem, nō diem, uel horam, nisi essent de substantia materiæ. & ĵ. Exceptio criminis. uer.iiij. & potest fieri specificatio, etiā post terminum. Car.ubi s̄.iij.q.

Exceptio manifestæ offensæ in genere sufficit opponi contra petentem se absolui ad cautelam. Rota in decisio.liiij. sufficit.in nouis.

40 Exceptio contra petentem se absolui ad cautelam,si opponitur,non est necesse, quod dicatur, Excipiendo proponit. Rota in deci.cccxxix.si in termino.in nouis.

Exceptio in genere opposita, licet in specie probetur, non re-
† leuat. Bal.in auth.si dicatur.in fin. C.de testi.† Vide do.Pet. Phil.Cor.in cōsi.iv.incip.Visis.in litera,& in iij.parte.Et an releuet,quo ad merita: uide do.Alexā.de Imo.in cōsi.lxxvj. in iij.col.in ij.parte.] Item,

Exceptio turpis causæ in promissione adiectæ releuat, licet causa non fuerit declarata. Bartol.in l.j.in fin.& ibi no.C.de condi.ob tur.cau.

Exceptio infamiæ concipitur sic: Tu es infamis propter tale delictum,pro quo infamis haberis. Bald. in l.j. ij.q.C.de testibus.Bar.in d.l.cum lege.post gl.ibi.ff.eo.tit.& in d.l.j. per c.præsentium.de testib.in vj.

Exceptiones an diuersis tēporibus opponi possint,& an præsumantur maliciosè. Bal.in Marg. uer.exceptio. uer.xiiij.& Inn.in c.pastoralis.de exce.quòd sic.& s̄.

Exceptio irregularitatis contra electum opposita, habet uim accusationis,& debet super ea lis cōtestari. Inno. & Host.in c.super eo.de elect.& Bal.ibi.s̄.uer.xxiij.

Exceptio an requirat libellum.in Spe.de offi.om.iu. §.iij.uers. sed quæritur.& seq.& in tit.de exceptio.

Exceptiones ante litis contestationem propositæ quando ex officio iudicis recipiunt iuramentum calumniæ.eo.ti. §. vj. uer.illud autem.& de excep.§.ij.& ĵ.eo.uer.pe.

Exceptiones an requirant plenam causę cognitionem,uel sufficiat semiplena.eo.ti.§.viij.uer.iij.

Exceptiones peremptoriæ, & dilatoriæ, quomodo proponantur & probentur. ĵ.uer. Exceptio peremptoria. per discursum.

50 Exceptiones qualiter,& quibus uerbis,& quo ordine proponantur.in Spe.de excep.§.iiij.

Exceptiones falsitatis qualiter formētur.ĵ.Exceptio falsi.uer. iij.xj.& seq.

Exceptiones excommunicationis quomodo formentur.eod. ti.& §.& ĵ.uerbo,Exceptio excommunicationis.uer.xix. & per discursum.

Exceptiones an requirant litis contestationem.in Spec.de incidenti quæstio.uer.& ut.& in tit.de ord.cogni.

Exceptiones an & quando requirant iuramentum calumniæ, suprà eod.uersi. xlvij.in Spec. de iure.calum.§.j.uersi.in casibus.& seq.& §.ij.in princi. uer.quid.uersi.pone. & uer.sed

nunquid. & de possess. §. iiij. in princip. & uersic. v. ubi etiam ponitur.

Exceptiones an requirant positiones. Specul. ibidem.

Exceptio quando opponi possit, dicetur infrà eod. per totum.

Exceptio excommunicationis quando possit opponi. ȷ̃. uerbo, Exceptio excommunicationis.

† Exceptio de illegitima ætate personarum, seu accusatoris, est dilatoria: & ideo est proponenda ante litem contestatam. facit tex. in l. si maritus. §. præscriptione. ff. de adul. & in c. exhibita. de iudi. & plenè in ca. exceptionem. de excep. & gloss. in l. reum. C. de procu. & Bart. in l. j. §. accusatus. ff. ad Turpil. Abb. in c. j. de accu. in ij. no. Adde rationem, quia in primis legitimanda est persona. l. quid referunt. ff. de iure codil. l. si quæramus. ff. de testa. ij. q. vij. c. alieni. c. non potest. & d. c. j. de accus.

† Exceptio, Tua non interest, an sit dilatoria: uide Abb. in c. j. de accusatio. & ibi per Ioan. de An. per Innocen. in ca. super his. de accusa. & gloss. & Abb. in ca. ex parte Adæ. de testib. uide Bar. in l. posthumus. §. si quis ex his. ff. de inoffi. testa. & Inn. in c. in nostra. de procurato. Et adduco Ang. in l. ex cōuentione. C. de pac. ubi dicit, quòd ista exceptio, Tua non interest, potest opponi quandocunque, etiam post sententiam, etiamsi essemus in causa appellationis. & Ang. in l. j. C. sine censu, uel reliquis. & hoc tenet Ioan. de Imo. in l. ille, à quo. §. de testamento. ff. ad Trebellia. & Ange. in l. mater decedens. ff. de inof. testa.

Exceptio quælibet reddens factum impunibile, potest opponi in criminali causa ante litis cōtestationē. Bart. in l. nam & postea. in prin. de iureiur.

Exceptio cōtra libellum obscurum & incertum, debet opponi ante litem contestatam. ȷ̃. Libellus incertus. & si ea opposita excipiens procedat ad litis contestationem, ea non reseruata, uidetur renunciare. ibidem.

Exceptiones dilatoriæ, uel declinatoriæ, debent opponi intra terminum datum reo ad deliberandum, an uelit cedere, uel contendere. Bald. in l. j. in prin. ff. de eden. & ȷ̃. Exceptio declinatoria. uer. ij.

Exceptio simulationis intra biennium debet opponi. ȷ̃. Exceptio simulationis. uer. ij.

Exceptio falsi quando opponatur. infrà, Exceptio falsi. per discursum.

Exceptio pacti de nō petendo quando opponatur. ȷ̃. Exceptio pacti liberatorij. uer. iiij. & xiij.

Exceptio contra procuratorem potest quandocunque opponi, nisi doceatur de ratihabitione, uel mandato. Bar. in l. Pōponius. §. rati. ff. de procur. & in l. licet. C. eo. tit. ubi dicit uerum, etiamsi sit legitimatus per iudicem, quia nō nocet domino absenti, & non citato. & infrà, Exceptio mandati. uersicul. j.

10 Exceptio omissa non potest opponi tempore allegationum. in l. eum, qui ita. §. cùm ita. de uerbor. obliga. Fran. de Padua in l. in bonæ fidei. antepen. colum. C. de pac. gl. sing. in c. j. de elect. in vj. Pet. de Sun. in l. exceptionem. de proba. & in l. peremptorias. C. sen. rescin. non pos. Bald. in l. scire. §. scire. de excu. tut. & in l. properādum. in prin. iiij. col. de iudi. Lanfr. in c. quoniam contra. uersi. exceptiones. de proba. in iij. col. & ȷ̃. eo. uer. cxviij.

Exceptio annullans processum, uel inepti libelli, potest opponi, etiam post sententiam, & in causa appellationis. glos. no. Insti. de obli. in prin. Bald. in l. licet. C. de procur. & in l. edita. xxxvij. col. C. de eden. & in l. exceptionem. de proba. in iij. col. & Lanfr. in ca. quoniam contra. uer. sententias. xvij. colum. de probati. & Alexand. in l. si expressim. de app. nisi ineptitudo sit purgata per litis contestationem. Bal. in l. nuda. in fi. C. de cōtrahen. & commit. stipu. & not. in c. cùm dilecti. de emp. & uen. Iac. But. in cōsi. Quidam fratres. Bal. in l. j. ut quæ desunt aduo. par. & Flo. in consi. Quatuor puncta. & Alex. in l. si patronus. de iureiur.

† Exceptio iuris nouiter cogniti an & quādo opponi possit, uide Fel. in c. pastoralis. de excep. in vj. col. uersi. post terminum. & de quo hîc.]

Exceptio ne teneatur ultra, &c. quando potest opponi. ȷ̃. Exceptio, ne teneatur. uersi. iij. & per discursum.

Exceptio compensationis an opponatur in causa appellationis. ȷ̃. uerbo, Exceptio compensationis. uer. ij.

Exceptio falsi tutoris quando possit opponi. ȷ̃. Exceptio mandati. uer. ij.

Exceptio non numeratæ pecuniæ quando opponatur. ȷ̃. Exceptio non nu. pec.

Exceptio falsi procuratoris quando opponatur. ȷ̃. Exceptio mandati. uer. iij.

Exceptio minoris ætatis debet opponi ante litis contestationem, non post. Bal. in l. exigendi. C. de procura.

Exceptio mendaciorum contra rescriptum. Vel

Exceptio, Non contraxi, uel deliqui in foro tuo: quando opponatur, & an ante litis contestationem, uel post: & an bis. Bartol. in l. præscriptione. C. si contra ius, uel uti. publi. & ȷ̃. Exceptio contra iudicem.

20 Exceptio incompetentiæ non opponitur in causa reconuentionis. l. cùm Papinianus. & ibi Bartol. in princip. C. de senten.

Exceptio, Tu non es, uel esse non potes procurator: quando opponitur. ȷ̃. Exceptio mandati. uersi. iiij. cum tribus seq. & per discursum.

Exceptio omissa in causa principali an possit opponi in causa appellationis. dic quòd non, in l. ita demùm. & ibi docto. & Bart. C. de procur. Quod uerum in dilatoria: secus, in peremptoria ignoranter omissa: non si per dolum, & causa dilatandi iudicij, secundum But. & Sicu. contra Io. de Imo. in c. inter monasterium. de re iud.

Exceptio, Sum paratus defendere, ac si possiderē: opponitur ante litis contestationem, & eam impedit super actione ad interesse: sed cùm opponitur, debet promitti sub pœna restitutio rei, non interesse. l. quia etiam. §. quid ergo. cum glo. & Bar. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa.

Exceptio post didicita testificata potest opponi. Bar. cōtra gl. in l. peremptorias. C. sen. rescin. non posse.

Exceptio expensarum, uel melioramentorum, & aliæ non redarguentes sentētiam de iniquitate, possunt opponi etiam post sententiam, & impediunt sententiæ executionē. Bald. fin. in l. in fundo. ff. de rei uen. & Lanfr. in c. quoniam cōtra. uer. testes. uer. sed dubitatur de huiusmodi quæstione, &c. de prob. in Spe. de excep. §. iij.

Exceptio, Quòd non est ille, de quo cantat instrumentum, dicitur litem finire, debet opponi ante litis contestationem, & impedit processum. Bart. in l. si unus. ff. de pac. quē etiam uide in l. fina. ff. de ta. exhi.

Exceptio erroris circa iurisdictionem potest opponi quandocunque, etiam post sententiam. gl. in cle. j. de prohi. seq. pos. & fru. secundum Pe. de Sun. in l. ij. ff. de iud.

Exceptio præuentionis debet opponi ante litis contestationem, & dicitur declinatoria fori. Bald. in auth. sed nouo iure. iij. col. C. de ser. fugi.

Exceptio fori competens domino potest opponi per procuratorem, etiam post litis cōtestationem, licet sit declinatoria. ȷ̃. uerbo, Exceptio contra iudicem. uer. xiij.

30 Exceptio intentionis & facti quando opponatur. ȷ̃. Exceptio intentionis. per discursum.

Exceptio doli quando opponatur. ȷ̃. Exceptio doli. uersi. vj. & per discursum.

Exceptio excommunicationis quādo opponatur. ȷ̃. Exceptio excommunicationis. per discursum.

Exceptio orta ex lege denegante actionem, impedit litis ingressum: ideo ante litis contestationem debet opponi. Pau. de Cast. consi. cxlj.

Exceptio retentionis rei, donec restituatur precium emptori, potest opponi tempore sententiæ. Pau. de Cast. consi. cxlj.

Exceptio de iure tertij quando opponatur. ȷ̃. Exceptio de iure tertij. per discursum.

Exceptio dilatoria quando opponatur. ȷ̃. Exceptio dilatoria. uer. xiij. & per discursum.

Exceptio peremptoria quādo opponatur. ȷ̃. Exceptio peremptoria. per totum.

Exceptio, Tu non habes actionem, impedit litis ingressum, & debet opponi ante litis contestationem. Bart. in l. si pupilli. §. uideamus. de neg. gest. nec potest post sententiam. Bar. in l. cùm putarem. famil. ercis. & Pau. con. cxlj.

Exceptio

Exceptio banni quādo opponatur.j.Exceptio banni. uer.viij. & x.per discursum.

40 Exceptio gabellæ non solutæ quando opponatur.Bar.in l. eleganter.§.si quis post.ff.de condi.indebi.

Exceptio nullitatis non est propriè exceptio, & potest opponi,etiam post terminum statuti.Bald.in l.j.iij.col.C.de iuris & fac.igno.

Exceptio retētionis rei pro pecunia soluta in ea, potest opponi post sententiam,& in executione.Pau.consi.cxlj.

Exceptio contra procuratorem potest opponi quandocunq;. per Alex.in l.penul.ad fin.de publi.iudi.

Exceptio contra iudicem, quòd non possit inquirere, potest opponi,etiam post litem contestatam.Bald.in l.licet.iij.col. C.de procur.& Alex.in l.pen.in fi.de publi.iudi.

Exceptio inhabilitatis contra accusatorem opponi potest quandocunque, si inhabilitas prouenit iure naturali, uel gentium: sed si de iure ciuili, debet opponi ante litis contestationem. Bald.in rubric.C.qui accu.non pos.sed Bar.in l. hos accusare.in prin. ff.de accu.& in Spe.eo.tit.uer.item repellitur.dicunt, quòd usque ad litis contestationem potest. † Et Fel.in c.j.de accusa.]

Exceptio diuisionis inter fideiussores an opponatur post litis contestationem.j.Fideiussor excipit. uer.xxxix.

Exceptio rei iudicatæ quando opponatur. j. uerbo,Exceptio rei iudicatæ.

Exceptio, quòd quis non audiatur, impedit litis ingressum, & debet opponi ante litis contestationem. Bartol. in l. omnes.C.de fund.patrimon.lib.xj. Item & pòst potest.Bart. in l.eleganter.§.si quis.de condi.indeb.Bal.in l.fi.iij.opp.de edi.diui Adri.Ang. in l.j. C. de bo.uac.lib.x.& j.& Alex.in l. fi.de fideiuss.

Exceptio die feriata non potest opponi. Bartol. in l. miles.§. sexaginta. ff. de adul. Specu. contrà, de dila. §. j. uersic. sed pone.

50 Exceptio contra uenditorem euincentem potest quandocunque opponi, etiam contra sententiam, non tamen ante litis cōtestationem. Bar.in l.iij.C.de fide instru.& iure hast. fisc.lib.x.Alex.in l.uendicantem. ff. de euic.ubi etiam dicit, quòd non potest post sententiam.Bal.in l.uendit.C.de reb. ali.non alien.

Exceptio,quòd titulo possidet,contra agentem petitione hęreditatis,potest opponi,etiam post litem contestatam.Bartol. in l. cogi. C. de petitio.hæredita. & ibi Bald. & Paul. de Castr. consil.cxlj. & tunc probata facit actorem succumbere diffinitiuè: sed ante litis contestationem repellit à limine iudicij.

Exceptio,Tua non interest: debet opponi ante litis contestationem.Bar.in l.si unus.§.ante omnia.ff.de pac. Inn.in c.super his. de accu. de qua exceptione uide doct.ibi. & in l.sin autem.§.si homo.ff.de rei uend. & Ang. in l. pater filium.C. de inof.testa. quia est dilatoria. not. Abb.in c.ex parte Adæ. † de testi.† Et per Feli.in d.c.ex parte.& in c.exceptionem.de excep.ubi se remittit ad Bald.in repeti.l.ij.ff.de iureiur. & c. super his.de accus.in penul.col.statim post medium.]

Exceptio feriarum,etiam post litis contestationem potest opponi, sicut omnis dilatoria habens actum successiuum. Angel.in l.j.ff.de ferijs. Lanfr. in cle.sæpe.uersi.necessitatis.de uerbor.signi. Ioan.de Imo.in ca.fin.de fer.Phi.in c.ex parte. de app.Math.in clem.j.de iudi. in Spe.de fer. §.fin.uer. quid si reus.

Exceptio omissa propter dubitationem, potest opponi etiam post terminum,postquam de ea fuerit certificatus. Bal.in l. fi.in prin.C.de fur.per c.pastoralis.de excep.

Exceptio post litem cōtestatam opposita potest per sentētiam terminari, licet principaliter per se possit in iudiciū deduci.Bar.in l.si pupilli.§.si quocunque.ff.de neg.gest.

Exceptio omissa ante litis contestationem an possit opponi post. Item,

Exceptio omissa in causa principali potest opponi in causa restitutionis in integrum. doct. & Bald. in l. ita demùm. C.de procur.& Bar.in l.fin. C. si aduer.rem iudi.Ioan.de Pra.in l. Pomponius.§.rati.ff.de procu.

Exceptio dilatoria omissa per minorem, rusticum, uel mulierem,an possit opponi quandocunque, etiam post litem cōtestatam.Bald.& Ange.in l.de die.§.minori. ff.qui satis.cog. & ibi omnino Alexā. Io.de Pra. in l.Pomponius.§.rati.ff.de ꝓcur.in Spe. de rest.in integ.§.ij. Quod uerum ignoranter: aliàs secus. Et ibi uide omninò de exceptione fideiussionis † non idoneæ omissa ante litis contestationem.† Et per Feli. in c.exceptionem.de excep.in x.col.

Exceptio omissa scienter, uel ignorāter, ante litis contestationem non potest opponi.do. Salic. in l.ita demùm. de ꝓcur. Ioan.de Pra.in d.§.rati. ff.eod.Petr.de Sun.in l.exceptionē. C.de proba.contra gl.in l.qui procurator.§.si quis omiserit. & ibi uide per Io.de Pra.eo.tit.de proc.

60 Exceptio in causa prima non opposita per malitiam, non opponi potest in causa appellationis,secundum Abb.fin.in c.j.de exceptio.Item,

Exceptio in termino non opposita per dolum, non potest opponi post terminum.Abb.in d.c.j. Sed argu.contra in cap. exceptionem. de excep. quòd imò opponitur,sed opponēs in fine termini debet condemnari in expensis.

Exceptio post terminum an possit opponi : adde j.Terminus ad opponendum.per discursum.

Exceptio orta ex renunciatione litis debet opponi ante litis cōtestationem,& impedit litis ingressum. Bart.in l.postquā liti.in fi.C.de pac.in criminali,nisi sit ꝓtestata.Bald.in addi. Spe.de accu.uer.exceptio.

Exceptio emergens post litem contestatam,non impedit processum,sed debet eius cognitio reseruari in tempus diffinitiuæ,nisi probetur incontinenti. Bald. in auth. si dicatur.ij. colum.C.de testi.& glo. ordi.in c.cùm contingat.de iureiu. Bart. in l.j. ff.de excep.tenet eam prodesse,& opponi posse, & Alex.in l.fin.in prin.ulti.col.ff.si cer.pet.& j.Exceptio dilatoria. & Alex.in l.eleganter.§.si quis post.de condi.indeb. & ibi no. & in l.ij.de consor. eius. litis. & in cap. insinuante. de offi.deleg.

Exceptio præscriptionis quando opponatur. j. uerbo,Exceptio præscrip.uer.vj.

Exceptio opposita, & non probata ante litis contestationem, potest iterum opponi pòst,& probari.Arch.& Ioan.And.in c.j.de lit.contest.in vj.in Nouella.in iiij.col.

Exceptio discussionis nō factæ potest opponi ante, & post litis contestationem.Bar.in consil. quæro,si tertius.& Benedic. de Barzis in tractatu Discus.vj. q.imò etiam post sentētiam. Pau.de Cast.& Alex.in l.fi.ff.si cer.pet.& Io.de Por.in l.decem.in fi.de uerb.obli.& ibi Pau.de Cast.& Alex.consil. xxxj. iiij.parte. sed non in causa appellationis, cùm sit dilatoria, sicut exceptio præposterationis. Alex. in consi.xxxj. iij.parte.post Cy.& Bal.in l. per hanc.vj.col.C.de tēp.appe. † Et per Fel.in c.exceptionem.de excep.in xiiij.col.]

Exceptio orta post conclusum in causa potest ex causa opponi, etiam sine restitutione in integrum. Inn.in c.cùm uenissent.de testi. & per Abb. in c.pastoralis.de exce.Alex.in d.l. admonendi. viij.col.de iureiur.

Exceptio expensarum an possit opponi post sententiam. Bartol.in l.Paulus. ff.de dol.excep.in Specu.de sententia.§. postremo. uersi.quid si bonæ fidei. Bald. in addi. Specu. de exec.sen. uer. an post sententiam. Bald.& Pe.de Sun. in l.in fondo.de rei uend.

70 Exceptio suspicionis quādo opponatur. j. Exceptio suspicionis.uer.iij.& iiij.

Exceptio,quòd possidet à me clàm,uel precariò,uel ui,an debeat opponi ante litis contestationem,uel pòst. Bar.in l.j.§. quod ait prætor.ff.uti possid.

Exceptio contra testes, etiam publicatis attestationibus, potest opponi,si ipso iure sunt inhabiles.Ang.in authen.de testib.colum.vij.

Exceptio contra accusatorem opponitur usque ad litis contestationem. Bart.in l.hos accusare.in princip.ff.de accu.in Spe.eo.tit.uer.item repellitur.

Exceptio lenocinij debet opponi antequam nomen sit receptum inter reos,& est dilatoria. Barto.in l.ij.§.qui hoc.ff.de adul.Et quando sit peremptoria, per Bar.in d.l.ij.§.si publico.eo.ti.& in l.si maritus.§.præscriptiones.eo.tit.Et quid operetur.Bar.in l.si uxor.§.iudex.eo.tit.

Exceptio post conclusum in causa non potest opponi. l.quoniam indubitati. C.de adul.Bald.in Marg. uerb.Conclusio. uer.ij.

uer.ij.& doct.in d.l.quoniá.in addi.Spe.de renun.& cōclu. uer.j.Bal.& Ang.in l.officium.de rei uen.Lanfr.in c.quoniā contra.uer.exceptiones.de prob. Et si est orta pōst.Sicu.in c.pastoralis.de excep.& ĩ.e.uer.cxvij.

Exceptio subreptionis cōtra literas, uel rescriptum, omissa in causa principali, non potest opponi in causa appellationis. gl.& doc.in c.ad audientiam.de rescrip.el ij.

Exceptio spoliationis quando opponatur. ĩ. Exceptio spoliationis.uer.j.& iiij.

Exceptio opponi potest, etiā prima die termini dati ad opponendum.Bal.in addi.Spe.de dila.uer.habens octo dies.

Exceptio non potest opponi lapso termino peremptorio.Bal. in addi. Spe. de dila.uer.lapso.& Card.in clem.constitutionem.§.j.vj.q.de elect. & in vij.q. ubi melius. Quod uerum, nisi post terminum superuenerit. Bar.in l.error.C.de iur.& fac.ignoran. quod probatur iuramento. Bal. ubi suprà,uer. quod exceptio.& Bald.in c.j.vj.col.de mil.uasal.qui contu. est.& Card.ubi suprà,ubi etiam dicit uerum:nisi pōst uenerit ad notitiam.per c.pastoralis. de excep.sed non statur iuramento, secundum Card. ubi suprà.j.q.ubi plenè.& infrà, Exceptio peremptoria.uersi.xiij.nisi in peremptoria. infrà, Exceptio peremptoria.uer.xiiij.

Exceptio superueniens post conclusum in causa potest opponi.Car.in cle.constitutionem.§.j.pe.q.de elect.Alex.contrà in l.admonendi. de iureiur. in viij.col. But. & Abb. in c.pastoralis.de excep.

80 Exceptio formæ non seruatæ potest opponi ante litem contestatam, quia est de re finita, & infert nullitatem. Cardin.in clem.constitutionem. §.fin.in opp.ij. de elect.in causa appellationis non potest opponi, nisi ante ꝓductionem articulorum, & termini probatorij assignationem, ut ibi in ult.colum.quia

Exceptio opponenda ante litis contestationem non potest opponi in causis,in quibus lis non contestetur,scilicet post actum,qui prior solet fieri post litis contestationem. Card. ibi ad fin.

Exceptiones ante receptum libellum nō possunt opponi.Bal. in addi.Spe.de excep.uer.antequam.& in l.edita.xxiiij.col. C.de eden.& Bal.in Mar.uerbo,Exceptio.uer.ix.

Exceptio post terminum opposita,etiam probata, nō releuat. Bal.in l.properandum.in prin.C.de iudi.antep.col.

Exceptio contra cumulationem quando debeat opponi. Bal. in l.edita.xxiiij.col.C.de eden.

Exceptio nata simul cum actione potest per iudicem suppleri,etiamsi non opponatur. Bart.in l. lecta.uer.dicebam. ubi no.si cer.pe.& Bart. in l.si unus.§.pactus.ff.de pactis.& Ale. in l. Iulianus. §.offerri.de act.empt. & ĩ.uer. Iudex supplet. uer.xij.& xxj.& xxxix.

Exceptio precij nō soluti an opponatur per uenditorem, qui negauit uendidisse.ĩ.Venditor tenetur.uer.lij.

Exceptio precij non soluti, uel rei non traditæ, potest opponi per uenditorem condemnatum ad tradendum emptori, etiam post sententiam in executione sententiæ. Bart.in l. j.§.non tantùm.ff.de tu. & ra.di. Bald. aliter arguens pro & contrà, in l. peremptorias. iij.colum. C.sen.rescin.non pos. & in addi. Spe.de execu.sen.uer.an exceptio precij.& in l.j. ij.colum. C. de iuris.& fac.igno.& in addi.Spe.de exce.uer. exceptio rei. quòd non, nisi executioni iuramenti. Vide Bartol.in l.si quis iurauerit.de iureiurand.Specu. de execu. sen. §. fina. uersi.item illud. & de excep.§.iij.sed Pau.consil. cxlj.dicit in executione opponi.Spec.de excep.d.§.uer.sed pone,precij. dicit exceptionem precij non soluti non posse opponi in executione. Contrarium tenet in tit. de execu. sen.§.fina.uersi.item pone, quòd emptor. uide Alex.in l.Iulianus.§.offerri.de act.emp.

Exceptiones contra personam omissę in causa principali, non possunt opponi in causa appellationis. Bal. in l.per hanc.C. de tem.appel.& Pau.de Cast.in consi.lxxij.

Exceptiones omissæ in speciali dilatione non possunt opponi in generali.Bal.in d.l.peremptorias.

90 Exceptio transactionis.Item,

Exceptio iuramenti potest opponi post terminum datum ad opponendum exceptiones impedientes processum. Bal.in l.peremptorias.pe.col.C.sen.resc.non pos.

Exceptiones,quæ possunt opponi post sententiam,possunt etiam opponi post quadrimestre tēpus datū iudicatis : quia in executione,quæ fit post quadrimestre,opponi potest. gl. & Bar.in l.ab executore.C. quorum app.non reci.

Exceptio de beneficio inuentarij , etiam post sententiam potest opponi. gl.& Bart.in l.j. C.de iur.& fac.igno.& in l.peremptorias.j.col.C.sen.rescin. non pos.Bar.in l.cùm fideicōmissum.in prin. ff. de cōfes. & in l.Nesennius.§.fi.de re iudi. & in l.ex diuerso.§.fi.so.ma.Pau.consi.cxlj.

Exceptio Macedoniani quando opponatur. ĩ. Exceptio Macedoniani.per discursum.

Exceptio Velleiani quando opponatur. ĩ.Exceptio Velleiani. per discursum.

Exceptio de beneficio auth. si qua mulier. ad Velleian. potest opponi,etiam post sententiam.Bal.ibidem.

Exceptio quælibet non impugnat sententiam. l.ex diuerso. §. fi.& ibi Bar.so.ma.

Exceptio computationis fructuum in sortem an possit opponi post sententiam. Bald.in l. peremptorias. iij. col. sen.rescin.non posse.

Exceptio termini præfixi ad agendum elapsi impedit processum. Bald.in l.fin. xiij. oppo. C. de edi. diui Adr.tol.& Pau. consi.cxlj.

100 Exceptio litis pendentis quando opponatur. ĩ.Exceptio litis pendentiæ.uer.antep.& per discursum.

Exceptio,Non sum hæres: dicitur intentionis,nec opponitur post sententiam.Bal.in l.j.ad fi.C.communia de leg.

Exceptio statuti prohibitorij potest opponi quandocunque. Bal.in l.fi.xiij.opp.C.de edi.diui Adri.tollen.

Exceptio banni , uel excommunicationis contra testem,quādo opponatur. ĩ. Exceptio excommunicationis. uer.xxiij. & xxv.& uer.Exceptio banni.uersi.vij.& uer.Exceptio cōtra testes.uersi.xiiij.

Exceptio contra priuilegium quando opponatur. in Spec. de exce.§.iij.uer.sed quæro.

Exceptio intentionis & facti, quando opponatur. ĩ.Exceptio intentionis.per totum.

Exceptio transactionis in criminali opponi non potest , nisi pōst superuenerit. Bald. in addi. Spe. de accu.uer.Exceptio renunciationis.

Exceptio reiecta non ut impertinens,sed ex defectu mandati, potest iterum opponi. Bald.ubi s̃.eod. titul. de procur.uersic.exceptio repulsa. Quod est uerum,etiam in causa appellationis.Innoc.in ca.consultationem.de re iudi.Bal.in Mar. uer.exceptio.uer.xj.

Exceptio contra syndicum constitutum à minori parte uniuersitatis,uel illegitimè,quādo opponatur. infrà, Exceptio mandati.uersi.xx.

Exceptio post sententiam potest opponi, quando lex remouet potentiam cohærentem personæ ab ea persona. Bal. in l.fi.ad fi.C.ad Macedo.

110 Exceptiones post sententiam debent opponi coram iudice cōpetenti,nō coram executore. Bal.in addi. Spe. de execu.senten.uer.exceptiones.& ibi Spe.uer.fi.

Exceptio minoris ętatis contra procuratorem quando opponatur.ĩ.Exceptio mandati.uer.xxij.

Exceptio potest quandocunque opponi contra eum, qui non potest stare in iudicio pro se, nec pro alio. Cyn.in l.ita demùm.C.de procur.

Exceptio defectiuę narrationis,uel positionis,non potest opponi post litis cōtestationem.Bal.in l.exceptionem.iij.col. C.de proc.per l.fi.C.de anna.exce.& ĩ.Exceptio inepti.

Exceptiones, quæ opponuntur ante litis contestationem, nō sunt propriæ exceptiones, sicut est exceptio de beneficio inuentarij.Bal.in addi.Spe.de excep.uer.ij.

Exceptio Falcidiæ post sententiam, uel post iuramentum , nō potest opponi.Bald.in l.fi.C.de rebus credi.

Exceptio potest opponi,& probari post publicatas attestationes,licet non post conclusum in causa. Bal. & Ang.in l.officium. de rei uend. Lanfran.in c.quoniam contra.de proba. uer.exceptiones.& s̃.eo.uer.lxv.

Exceptio debet opponi expressim in termino, nō pōst, etiam in allegationibus, etiamsi in termino non sit probata, puta per instrumentum solutionis productum in iudicio,etiam cum

cum clausula, Saluis alijs exceptionibus. Bald. in l.scire. §. scire. ff. de excus.tuto. Lanfran.in ca. quoniam contra. uer. exceptiones.iij.colum.de proba.& ibi glo. Sed Bar.contrà, in l.ij. ff. de excep.dum dicit,quòd reus,etiamsi non opposuit exceptiones solutionis, sed produxit instrumentum quietationis, debet absolui, cùm constet iudici de exceptione quamuis omissa. Sed Bald. contrà, ubi s. & ibi per Abb. & gloss. in c. licet causam. de prob.& Bald.in l.properandum.in prin. C.de iudi.Barto. & Io.de Por.in l.eum,qui ita.§.qui ita.de uer.obl.Fran.de Padua in l. bonæ fidei.antepe.col.C.de pac.& j.uer.Iudex supplet.uer.xij. & xxxj.& s. eo.uer.Exceptio.el j.uer.cliij.& s.eo.uer.ix.

Exceptio habens causam successiuam potest opponi etiã post litis contestationem, ad futuros actus impediendos. Ioan. And.& Imo.in ca. dilectus.de rescri.

Exceptio infamiæ cõtra iudicem uel Imperatorem quomodo opponatur.in Spe.de excep.& repli.§.ij.uer.sed quæro.

120 Exceptio litis finitæ, uel peremptoria, requirens altiorem indaginem,potest reseruari discutienda post litis contestationem.per Bart.doct.& Alexan.in l.ille,à quo.§.si de testamento. Ad Trebel.& Bar.in l.penult.C.deposi.& in l.fin.C. de compensa.& Sal.Pau.& Alex. in l.nam & postea.in prin. de iureiur.& Archi.iij.q.vij.si quis episcoporum. Et quid si non requirat altiorem indaginem.gl.& doct. in c.cùm contingat.de offi.deleg.Bald.in l.perẽptorias.& in l.j.pen.char. & in l.si criminis. C. qui accus.nõ pos. Io.de Imo.in l.si quã-

† do.de legat.j.& in d.§.si de testamento. † Et per Fel.in c.exceptionem.de excep.in col.xij.circa medium.]

Exceptio quòd contumax uerus non appellet,potest opponi in uim dilatoriæ ad repellendum appellantem, & impedit processum,& omissa ante litis cõtestationem, potest opponi pòst,& usq; ad sententiam in uim peremptoriæ,ut appellans succumbat.Bal.fin.in l.diffamari.C.de inge.ma.

Exceptio recusationis debet opponi ante litis cõtestationem, quia est dilatoria.j.uerbo,Recusatio.uer.iij.& iiij.

Exceptio rei iudicatæ quando opponatur,infrà uerbo, Exceptio rei iudicatæ.

Exceptio ad impediendum processum opposita, & non probata ante litis cõtestationem, potest opponi pòst ad merita causæ.Bar.in l.eleganter.§.si quis.post fi.de cõd.indeb.Pau. de Cast.consi.cxlj.Item si sit reiecta per iudicem.Bar.ibi. & per Bal.in l.nam & postea.in prin.de iureiu.

Exceptio, Tibi non competit ius agendi: potest opponi post sententiam, nec reddit iudicium retrò nullum.l.cùm putarem.& ibi Bartol. ff. fam.ercis.sed ante litis contestationem debet.s.eod.

Exceptio contra personam debet opponi, & examinari ante litis contestationem. Inn.in ca.pen.de dolo & contumacia. Bal.in Marg.uer.Exceptio.uer.antep.

Exceptiones semel repulsæ, uel nõ propositæ intra terminum ab homine, uel à iure statutum, an possint in eadem causa, uel in causa appellationis ulterius produci, uel opponi. in Spe.de procur.§.j.uer.sed pone,capitulum.& seq.

Exceptio contra citationem de duabus dietis an possit opponi post litis contestationem. in Spec. de cita.§.j.uersic.quid si reus.

Exceptionum proponẽdarum terminus si detur.in Spe.de dila.§.j.uersi.& not.& seq.& de excep.§.ij.

130 Exceptiones an possunt protestari in responsionibus ad libellos.in Spe.de litis contestatione.§.ij.uer.& sciam.

Exceptiones post sententiam quæ opponi possint sine appellatione,& restitutione in integrum. in Spe. de sen.§.ix.uer. item generaliter.& doct.Dy.& Bal.post gl.in l.j.C.de iur.& fac.igno.& in Spe.de app.§.ij.uer.v.& seq.

Exceptio contra electum confirmatum non admittitur, quæ ante confirmationem admitteretur, nisi se obliget ad aliquam extraordinariam. in Specul. de libel. concep. §. xv. j. columna.

Exceptio contra rescripta quæ opponatur.in Specu. de excep. §.iij. & in tit. de rescri. & infrà,uer.Rescriptum impugnatur. per totum. & j. uer.Exceptio subreptionis.uersic.penult. & per Bartol. in l. præscriptione.C.si contra ius uel util. publi. in Specul. de rescript. præsenta.§. primò igitur.

Exceptio contra iudicem si non opponatur per emptorem conuentum de euictione, uel per fideiussorem conuẽtum pro principali,eis non imputatur.Bart.in l.at qui natura.§.cùm me absente.ff.de neg.gest.

Exceptio incompetentiæ si non opponatur à principio, ualet processus.c.fi.& ibi Inno. de foro compe.& Alex.in l.obseruare.de offi.proconsu.& leg.& j.Processus.uer.xij.

† Exceptiones oppositę contra iudicem an dicantur propriè exceptiones.Feli.in rub.de excep. circa fi.secundæ col. uer. demum scias.]

Exceptio contra iudicem inquirentem, scilicet quòd nõ possit inquirere,potest opponi quandocunque,etiam post litis contestationem.Bald.in l.licet.iij.col.C.de procura.& Alexand.in l.penult.ad fin. ff.de publi.iudic.& per Salic.in l.ea quidem.C.de accu.

Exceptio incompetentiæ notoria facit citatum non teneri ad comparendum.Anto.de Butr.in ca.super literis.de rescript. sed ibi Ioan.de Imol. tenet cõtrarium. & Alexand. in l.ij. de appellatio.recipiendis.

Exceptio infamiæ contra iudicem an possit opponi per infamem.Bart.& Bald.in l.cùm mulier.ff.sol.mat.Bald.in l.arenam.C.de inoffi.testa.

Exceptio incompetentiæ contra iudicem quando & quoties opponatur,& quando liquidetur. Bar.in l.pręscriptione.C. si contra ius uel utili.publicam.

Exceptio incompetentiæ non opponitur in causa reconuentionis.l.cùm Papinianus.per Bar.C.de senten.

Exceptio erroris circa iurisdictionem potest opponi, etiam post sententiam.gloss.in clemen.j.de prohib.seq.pos.& fru.

† Petr.de Sun.in l.ij.ff.de iudic. † Adde Felin.in ca.inter monasterium.in prin.vj.col.de re iudi.]

Exceptio præuentionis dicitur declinatoria fori, & debet opponi ante litis contestationem.Bald.in auth. sed nouo iure. iij.col.C.de seruis fugitiuis.

10 Exceptio declinatoria fori omissa per errorem non potest opponi post litis contestationẽ. gl. Ang.& Petr.de Sun. in l. ij.§.conueniri.in fi.ff.de iudi.

Exceptio contra iudicem debet expediri causa cognita. l. ij.§. omnes.& ibi doct.& Petr.de Sun.ff.de iudic.

Exceptio incompetentiæ debet examinari ante litis contestationem.uide per Tan.in Summa,titul.de iurisdi.xij.q.

Exceptio fori competens domino contra iudicem, potest opponi per procuratorem,etiam post litis contestationem, licet sit declinatoria, secundum Innoc. in c.capitulum sacræ crucis. de rescript. Petr.de Sun. in l.uenditor. ff.de iudi.sed competens sibi non potest opponi. d. l.uenditor.in prin. & ibi doct.& in l.j.C.ubi in rem actio.nisi esset clericus,secundum Ang.& Pe.de Sun.in d.l.uenditor. Vide Bal.in d.l.j.& in Spe.de pri.& sec.decre.§.restat.uersi.quid si dominus. & gl.x.q.j.in c.clericũ nullus. Peremptoria uerò etiam competens procuratori,sic.l.procurator.§.j.ff.rem ra.habe.

Exceptio iurisdictionis tertij an admittatur. Bal. in l.cùm seruum.C.de seruis fugitiuis.

Exceptio incompetentiæ potest opponi quandocunque. l. fi. per Bald. C.de except.quę uide in l.exceptionẽ.ij.col.C.de pba.& in l.j.C.de iur.& fac.igno.& no.per doc.in l.licet. C. de pcu.& per Bar.qui tenet cõtrariũ in l.eleganter.§.si quis post. ff.de condi.inde.& j.eo.uer.xxxix. circa fi.imò ante litis contestationem.Io.And.in c.j.de lit.contest. in vj.in no-

† uella.in iij.col.†Et per Fel.in c.dilecti.de foro compe.]

Exceptio incompetentiæ contra iudicem potest opponi ad impediẽdum litis contestationẽ,etiam stante statuto, quòd super accusatione pcedatur reseruata exceptionis substantia.Bal.in l.exceptionem.ult.col.C.de proba.

Exceptio incompetentiæ contra iudicem opposita simpliciter,operatur, ut opponens dicatur cõtumax, nisi cum clausula,nisi quatenus sit competens.ut s.uerbo,Contumax dicitur.el ij.uer.j.

Exceptio priuilegij fori per errorem omissa, licet error in tribuenda iurisdictione impediat eam.gloss.no.in l.ij.§.j.uersi. consensus. de iudi. & Alexand. in l.si conuenerit.de iurisdi. omn. iudi.

Exceptio incompetẽtiæ omissa in prima instantia perempta, quę induxit prorogationem, non obstat in secũda instantia

cœpta coram eodem iudice, à qua durat prorogatio. ĵ. Prorogatio. & ĵ. Iurisdictio.

20 Exceptio, quòd non intendit in iudicem consentire, quid operetur. in Spe. de aduo. §. ix. uersi. item si iudicium.

Exceptio infamiæ nõ admittitur contra ordinarium gerẽtem officium publicum. Inn. in c. sciscitatus. de rescri. & Bal. in l. & militibus. C. de testa. mili. & ĵ. eo. uer. xxx. & xlvj.

Exceptio incompentiæ omissa in processu potest opponi ad sententiam, & facit iudicium retrò nullum. l. quidam cõsulebat. de re iud. Ioan. Pa. in Summa, in secũdo libello. uersic. nec fuisse iudicem competentem.

Exceptio fori, &

Exceptiones declinatoriæ quo ordine proponantur. Bald. in addi. Spe. de excep. uer. quo ordine.

Exceptio incompetentię non potest opponi per eum, qui fuit cõtumax in processu cõtra ipsum agitato, si pronunciatum est super competentia. Innoc. in capit. pręterea. de dila. Bar. in l. ij. ij. colum. & ibi Alexand. si quis in ius uo. non ie. & ĵ. uer. Pronuncia. uersic. xv.

Exceptio incompetentiæ contra iudicem an posit opponi per eum, qui p̃misit de iudicio sisti, & parere mandati eius iudicis. Bald. in addi. Spec. de reo. uersi. sed an reus. quòd nõ. Vide Bal. & Pet. de Sun. in l. ij. C. de bo. auth. iud. pos. & not. in auth. offeratur. C. de lit. contest. quòd sic: per Io. Pap. in d. uer. nec fuisse. & But. tenet quòd sic, in c. j. de iudi. & ĵ. Exceptio declinatoria. uer. xix. & per Alexand. in l. j. si quis in ius uoc. non ie.

* Exceptio incompetentiæ iudicis per procuratorem etiam opponi potest in capitis causa. Innocen. in c. ueniens. de testib. Bart. in l. pen. §. crimen. ff. de pub. iud. Bald. in l. seruum quoque. §. publicè. ff. de proc. Thom. Gram. con. lxxj. num. 45. Æmilius Maria Manolessus.

† Excipere prohibitus an de incompetentia iudicis dicere possit. uide Feli. in c. pastoralis. circa fi. ij. colum. uer. collige hanc doctrinam. de excep. ubi etiam habes nonnulla ad gl. uulgatam. in cle. fi. ad fi. de causa pos. & propriet.]

Exceptio criminosa contra iudicem ordinarium opponi non potest, quandiu residet in officio. Bald. in addi. Spec. de leg. uer. exceptio criminis.

Exceptio de impotentia iuris & facti non potest opponi contra ordinarium, quandiu non remouetur. Bal. in Spe. de iudi. ordi. uer. exceptio de impotentia. & ibi Spe. §. iiij.

Exceptio incompetentiæ contra iudicem opposita non potest cognosci per eum, si sit habiturus sportulas de causa, aliàs sic. Gl. fin. in l. de iure. §. j. ff. ad municip. quã tenet Bar. in l. si quis ex aliena. ff. de iud. Sed Rof. cõtrà in libellis suis. & Alex. in d. l. ij. Bar. uerò in l. ij. ij. col. si quis in ius uoc. non ie. dicit in hoc seruari stylum curiæ: secus, si

30 Exceptio contra personam iudicis, quòd sit furiosus infamis, & si opponitur, quia iudex cognoscit. Bartol. in d. l. ij. & ibi omnino per Alex. qui tenet contrà, ubi plenè, quẽ etiam uide in l. quidam consulebat. de re iudi. Item,

Exceptio incompententiæ, quia causa sit spiritualis, uel clericus alleget clericatum suum, remittitur ad episcopum cognoscenda. Bar. in d. l. ij. Item,

Exceptio incompetentiæ contra legatum opposita, potest cognosci per ipsum ex iurisdictione sibi attributa. c. super literis. de rescrip. l. præscriptione. C. si contra ius, uel uti. pub. Innoc. in c. pastoralis. de rescrip. & Bart. in d. l. ij. in iij. col. & in l. non solum. §. qui alieno. de proc. & plenius per Bar. in d. l. præscriptione. ubi etiam subdit, quòd sententia eius super competentia non præiudicat uero iudici.

Exceptio incompetentiæ potest opponi in executione contra sententiam per clericum contumacem. s̃. Clericus conuenitur. uer. xxxvij.

Exceptio incompetentiæ non facit dici litem non pendere. ĵ. Lis pendet.

Exceptiones declinatoriæ iurisdictionis quæ sint, uide Bal. in auth. & consequenter. iij. col. C. de sent.

Exceptio contra iudicem formatur sic: Tu fuisti infamis, uel excommunicatus tempore sententiæ, & pro tali habebaris, & tenebaris ab omnibus te cognoscentibus. Bart. in l. j. C. de test. Et hoc post sententiam: sed ante sententiam formatur sic. Tu non es iudex meus, nec es in quasi possessione iurisdictionis, nec reputaris esse iudex. Barto. in l. si arbiter. C. de sen.

Exceptio incompentiæ non potest opponi contra iudicem, cuius interlocutoriã approbauerit, qui uult excipere. Ang. & Pet. de Sun. in l. si fideicommissum. de iudi. & ĵ. Exceptio declinatoria. uersi. xiiij.

Exceptio incompetentię contra iudicem per quem probetur. Ang. & Pe. de Sun. in l. non idcirco. §. fi. ff. de iud.

Exceptio incompetentiæ contra iudicem debet prior opponi. gl. & doct. in c. pastoralis. de excep. l. fin. C. eo. tit. & doct. & Bart. in l. non uidetur. ff. de iudi. & in l. quidam cõsulebat. de re iud. & in l. elegãter. §. si quis post. de cond. inde. & Tan. in sum. tit. de iurisd. q. xij. nec potest opponi post alias exceptiones, secundum Innoc. in c. inter monasteriũ. de re iudi. † Et ibi uide Felin. in ij. col.] Et Bald. in Marg. uer. Exceptio. uer. x. Sed & tunc cum simul cum alijs exceptionibus opponatur, intelligitur prior opposita. Bartol. in d. l. quidam. Sed cautius est, secundum eum, quod prius opponatur. Et tenet Bar. in l. si per errorem. de iurisdi. om. iud. ubi dicit induci prorogationem, nisi talis exceptio prius opponatur. Idem tenet Bart. in d. l. non uidetur. ubi dicit, quòd si opponatur contra libellum, uel contra personam actoris, uidetur in iudicem consentire opponens, nec potest postea opponere exceptionem incompetentiæ: secus, si petatur tantùm copia libelli. Et ideo, secundũ Bar. ibi, cautela est, quòd prior opponatur exceptio fori, & similes, & quatenus ea nõ obstet, opponantur aliæ exceptiones. Et adde secundum Angel. & Petr. de Sun. ibi, & Ioan. de Imo. in l. non solùm. §. morte. in fin. de oper. no. nun. & Inn. in c. Cumana. de elect. quòd si quis declinat iudicem simpliciter, reputatur contumax, ita quod eo amplius nõ citato potest contra eum procedi: secus tamen est, si in exceptione dicitur. Non consentio in uos, nisi quatenus de iure tenear, non aliter, nec alio modo. & s̃. uer. Cõtumax dicitur. el ij. uer. j. Si tamẽ aliæ exceptiones opponantur, & exceptio incompetentiæ per errorem omittatur, non uidetur consentire in iudicem: secus, si scienter omiserit. Bar. in l. si fideicommissum. §. quoties. ff. de iudic. Item prædicta uera, quando iudex potuit de causa cognoscere: aliàs potest opponi quandocunque: ut si causa spiritualis incidat coram laico, & coram eo cognosci incipit: nec fuit iurisdictio declinata, quia potest quandocunq; remitti ad episcopum, secundum Pa. conf. cxlij. uide omnino infrà, Exceptio declinatoria. uer. xvij.

Exceptio competentiæ capturæ suspecti de fuga, secundum Alex. no. in l. ij. & iij. col. de iurisd. om. iu.

40 Exceptio contra iudicem opponi potest per debitorem, qui primò fuit conuentus coram alio iudice ad partem debiti, ut uelit pro residuo conueniri coram eod. Alex. in l. in commodato. §. duob. commodati. & ĵ. Exceptio declinatoria. uersi. xx.

Exceptio contra personam iudicis debet opponi, & probari ante litis contestationem. Bald. in l. exceptionem. ij. col. C. de prob. Item,

* Exceptio, Tu non es iudex: debet præcedere exceptionem, Tu es suspectus iudex: secundum Bald. ibi in iij. col. Sed si simul opponuntur, procedit dictum Bar. in d. l. quidam cõsulebat. de re iudi. quod intelligatur prior opposita: secus, si ex interuallo, secundum Bal. ibi.

Exceptio incompetẽtiæ an posit opponi in causa capitali per procuratorem. Bar. in l. pe. §. ad crimen. de pub. iudi.

Exceptio incompetentiæ nõ potest opponi contra arbitrum, quem eligit, & in eum consentit compromittendo. gloss. & Bar. in l. pe. C. de pactis.

Exceptio infamiæ cõtra iudicẽ ordinariũ opponi non potest, sed cõtra delegatum sic. Inn. in ca. cùm super. de of. deleg. & Bal. in Mar. uer. Exceptio. uer. xxiiij. & s̃. eo. uer. xx.

Exceptio excommunicationis cõtra iudicem qualiter opponatur & probetur, & intra quod tempus. in Spe. de excep. §. ij. & s̃. eo. uer. xxxvij.

Exceptio, quòd iudex sit minor, furiosus, seruus, infamis, uel fœmina, & similes, ponuntur in Specu. ubi s̃. d. §. ij. post uer. porrò. & seq.

Exceptio, quòd non sit appellatum intra decem dies, impedit iurisdictionem iudicis ad quem. uide in Spe. ubi s̃. §. iij.

Exceptio incompetentiæ contra iudicem omissa præiudicat, saltem in illa instantia. in Spec. de app. §. v. uer. & no.

Exceptionis contra iudicem materiam supple ĩ. uer. Exceptio declinatoria. & uer. Exceptio suspicionis. & uerb. Exceptio nullitatis. & uerb. Exceptio recusationis. & per discursum.

Exceptio contra inquisitorem quæ & quando opponatur. in Spec. de inqui. §. iij. uersi. quid si inquisitor. & ĩ. uer. Inquisitor. uer. xl. & uer. Inquisitio. uer. lxxxiiij.

Exceptio contra accusatorem quando opponatur. s̄. eod.

Exceptio contra arbitros quæ possit opponi, uide suprà uer. Arbiter. & uer. Compromissum.

Exceptio incompetentiæ non opponitur contra arbitrũ propter consensum in compromisso. gl. & Bar. in l. pe. C. de pac.

Exceptio contra tutorem falsum quomodo opponatur. uide ĩ. uer. Exceptio mandati. uer. ij.

† Exceptio nõ legitimi tutoris an possit opponi quandocunque, si cum tutore fuit litigatum tanquam cum procuratore, & processum ad ulteriora: uide dom. Pe. Phi. Cor. in con. cxxxvj. incip. Viso. per totum. in iij. parte.]

Exceptio contra procuratorem quæ opponatur. ĩ. uerb. Exceptio mandati. per discursum.

Exceptio contra testes concernens eorum personas, nõ impedit examinationem, sed reseruatur, secundum Bar. in auth. si dicatur. C. de testib. & ibi not. & in corpore. eod. tit. §. si dicatur. & ibi Ang. Fallit in exceptione excommunicationis. c. pia. de excep. in vj. Io. And. in c. ex parte. de testibus. Item si opponens uelit probare incontinenti. Inno. in d. c. ex parte. Item si dicitur, quòd est seruus, uel inimicus, testis dicit se liberum. d. auth. si dicatur. ubi Alber. dicit uerum, ex quacunque causa sit inimicus. Ita Lanfran. in c. quoniam contra. uer. testis. uers. pro declaratione præmissorum. de prob. Item si testis non est, nisi cum tortura examinandus. Bar. in l. j. §. si quis. de testib.

Exceptio post didicita testificata potest opponi. Bar. contra gl. in l. peremptorias. C. sen. rescind. non pos.

Exceptiones contra testes debent opponi specificè, & probari: ut s̄. uer. Exceptio qualiter. uer. xxx.

† Exceptio opposita contra testes tempore productionis, an admittatur statim. Fel. in c. ex parte. iiij. col. uer. fallit quintò. ibi gl. in uer. notabiles. de testi.

Exceptio inimicitiæ sopitæ per pacem opponi non potest, siue pax sit facta tacitè, uel expressè. Bart. in l. iij. §. non solum. ff. de adi. lega. & infrà, uer. Inimicitia. uer. vj.

Exceptio contra infamẽ, uel excommunicatum, formatur sic: Talis testis fuit tali tempore, scilicet testamenti, excommunicatus, uel infamis ex tali causa, & pro tali dicto tempore fuit habitus, & reputatus. Bart. in l. testium. §. j. ff. de testa. & in l. j. C. eod. tit.

Exceptio contra testes ipso iure inhabiles potest opponi, etiã publicatis attestationibus. Angel. in auth. de testi. in princ. ij. col. coll. vij.

Exceptio contra socium criminis testẽ qualiter formetur. glo. & Bald. in l. si filium. C. de lib. causa. & suprà, Exceptio qualiter. uer. xxxviij. & Exceptio criminis. uersi. v.

Exceptio contra testem infamem an opponatur per infamem. Bar. quòd non, in l. cùm mulier. solu. matri. & Bal. ibi, & in l. in arenam. de inoffi. testa.

Exceptio, contra personas, & dicta testium, nulla potest opponi, si iudex in publicatione testium pronunciauit eis esse fidem adhibendam. Bald. sing. in auth. si quis in aliquo. C. de edend. vj. col. post Inn. in c. Albericus. de testib.

10 Exceptiones contra testes nisi probentur, debet succumbens in eis condemnari in expensis. Bal. in Mar. uer. succumbens. Quod uerum, etiãsi iurauit, quòd dolo non opposuit. Abb. & Ant. de But. in c. præsentium. in fi. de testib.

Exceptio contra personas testium post publicatũ processum nõ potest opponi, nisi prius fuerit protestatum contra personas eorum. Inn. in c. præsentium. de testi. & ĩ. uer. Terminus ad opponendum. uer. xvj. & in Spe. de teste. §. v. uer. hac igitur. sed debet opponi quando testis iurat: aliàs uidetur approbata persona. ar. c. ex parte Adę. de testi. & Abb. in d. c. præsentium. ul. col. eo. tit. & Ab. in d. c. ex parte. in prin. & dicit tex. in d. c. præsentium. & ibi Ab. quòd talis exceptio debet opponi ante processus publicationem, non post. Sed potest post trib. casibus opponi, scilicet si iurat se per malitiam nõ facere. Secundò, si protestatus fuit ante publicationem. Tertiò, si probet quòd de nouo didicit, quod uult opponere. & ĩ. eo. Et intellige secundum Abb. ibi, quòd protestatio contra personas testium nõ debet esse simplex, uidelicet ꝙ protestetur cõtra personas. Sed debet esse specifica: ut quia uult dicere testes non idoneos. quod nota in practica. Item intellige, quòd iuramẽto potest probare de nouo didicisse exceptionem, quàm opponit, secundum Abb. in Spe. tit. de teste. §. j. uer. item quod his. pro quo dicit protestationem non esse necessariam, non examinationem. Item,

Exceptio contra testes post publicationem processus non potest opponi, nisi causa superuenerit, uel etiam notitia causæ ueteris ignoratæ. Bal. in l. si quis testium. ulti. col. C. de test.

† Declara, nisi opponatur exceptio falsitatis cum corruptione: quia talis potest opponi, & directè probari post publicatas attestationes. Ita Abbas in c. licet causam. co. ij. in iiij. no tab. de proba.

Exceptio contra testes inducta fauore opponentis, ut quòd est domesticus, uel inimicus, & simil. debet opponi ab initio productionis, uel saltem protestatio fieri, aliàs pòst non potest opponi, quia tollitur consensu tacentis. Sed

Exceptio excommunicationis, uel banni, & similes inductæ odio testis, etiam non opposita, nec protestata, potest opponi pòst. Sed cautius est generaliter protestari de omnibus exceptionib. contra personas & dicta testium examinandorum, quando quis est præsens, non absens, qui non uidetur consentire: potest omnes exceptiones quandocunq; contra personas testium opponere, secundum Bal. in d. l. si quis testium. ul. col. C. de testib. & ita practicatur.

Exceptio criminis contra testes si opponatur, non animo iniuriandi, non punitur opponens. l. fi. per Bar. Ang. Sal. & Alex. ff. quod quisq; iur. & ĩ. Excipiens. uer. xlvij. & lv.

Exceptio contra personas testium dicitur peremptoria, & potest opponi usque ad sententiam, non pòst, nisi in causa matrimoniali. gl. & Abb. Sicu. in c. j. de excep. Vide in c. præsen† tium. de testi. & ibi Ab. † Et per Fel. in d. c. præsentium. & in d. c. ex parte. Et an reguletur ut peremptoria, uide per eum in rub. de excep. circa finem. ij. colum. in uer. demùm scias.] Item potest opponi, & probari in causa appellationis. gl. & docto. in c. cùm I. de re iudi. & gl. in cap. ex parte. & capit. de testibus. & Abb. in d. c. j. Quod uerum, secundum doct. in d. c. cùm I. si in causa principali fuit opposita, & iudex ad diffinitiuam processit uigore testium non idoneorum: quia in causa appellationis potest discuti de non idoneitate: ut ibi per Abb. Sicu.

Exceptio falsi contra testes quando opponatur. infrà, Exceptio falsi.

Exceptio criminis cõtra testem debet specificè opponi. s̄. uer. Exceptio qualiter. uer. xxxviij.

Exceptio excommunicationis contra testem qualiter opponatur. in Spec. de excep. §. ij. & tit. de teste. & s̄. eo. uer. v.

Exceptiones contra testes an exigant iuramentum calumniæ. in Spe. de iura cal. §. j. uer. in casibus. & seq. & §. ij. per totum.

Exceptiones quę & quot opponi possint contra testes, uide in Spec. de teste. §. j. per totum. & ĩ. uerbo, Testes qui. & uerbo, Testis impugnatur. per discursum.

Exceptio contra instrumentum an & quæ opponi possit, stante statuto, quòd nulla opponatur exceptio: dicetur ĩ. eo. & ĩ. uer. Statutum super quibus. uer. xvij. & xix. & uerbo, Statuta. de iudicijs. uer. except. & seq. Item an exceptio cessionis bonorum. s̄. Cessio bonorum. uer. iij.

Exceptio extrinseca, id est, non pertinens ad rem, intelligitur exclusa à statuto, quo disponitur, quòd nulla exceptio opponatur contra instrumentum. Vnde

Exceptio intrinseca ad rem pertinens potest opponi, non obstante statuto, secundum doct. post Bar. in l. j. ff. si cer. pet.

Exceptio nullitatis, quia non est propriè exceptio, potest opponi etiam post terminum statuti. s̄. uerbo, Exceptio quando. uer. xlj.

Exceptio nullitatis notoriæ non censetur sublata per statutũ, quo tollitur exceptio nullitatis, secundum Abb. Sic. in con. cl. & And. Barb. Sicu. in consi. Scripsit pręclarè magnus Ecclesiasticus. in pen. char. & gl. fin. in l. j. §. cũ tabulis. ff. de tab. exhi.

exhi. Oldra. in consi. cvj. & But. & Imo. in c. inter cæteras. de re iud. & in c. quoniam contra. de prob. Inn. in c. significasti. de diuor. & in c. quia plerique. de immu. eccl. Bar. in l. ille. §. si de testamento. ad Treb. Lud. in l. si uerò. §. de uiro. xxiij. fallen. sol. mat. ubi uide. & ibi Ludo. Pon. in alio consil. & tenet Bal. in §. item sacramenta. de pa. iura. fir. & Bartol. in l. j. §. permittitur. ff. quod ui, aut clàm. & Bar. in repertorio, uer. Error. † Et per Fel. in c. ex parte. de offi. deleg. in v. fallen.]

Exceptio nullitatis potest opponi contra instrumentum, etiamsi statutum prohibeat exceptiones opponi contra instrumenta. Bar. in l. j. §. & parui. uer. permittitur. ff. quod ui, aut clàm. Bal. in l. j. C. de condi. inde. & in l. si non sortem. §. indebitum. eo. tit. & Lanfr. in c. quoniam contra. uer. exceptiones. v. col. de prob. Io. And. in addi. Spec. de execu. sententiæ. §. postremo. uer. contrarium. & in tit. de sen. §. ut autem. uer. ad hæc & ea. & infrà, Exceptio nullitatis. uer. ij. & Alex. in l. si ita. §. Chrysogonus. de uer. ob. iij. charta. & infrà. † Et per Fel. in c. ex parte. de offic. deleg. in ult. fallen.]

Exceptio præscriptionis opponi non potest, stante statuto, quòd contra instrumentum nulla opponatur exceptio, nisi solutionis & falsitatis, & non alia, etiam similis: secundum Io. de Imol. sing. in l. j. §. interdum. aliàs in l. quæsitum. xxvj. col. ff. à qui. app. non li. & Bald. in l. ita pudor. C. de adul. qui dicit posse opponi similes exceptiones expressis, nisi statutum ultra procedat, excludendo etiam similes. & Abb. in c. ex parte. de off. dele. ubi omnino uide. & do. Ioan. Bap. Caccialupi de sancto Seuerino, magister studij Senẽsis, in consi. Cor mundum crea in me Deus. ubi dicit uerum, nisi talis exceptio incontinenti probari possit, uel liqueat ex inspectione instrumenti, quia tunc potest opponi, non obstante dicto statuto, secundum do. Ant. de Canna. in suo tractatu de instrumento guarenti. xij. q. ar. no. per Io. An. in add. Spe. de execu. sent. uer. xvj. in fin. in §. postremo. & ibi Spe. quod et tenet Anto. de Bu. & Gemi. in c. ex parte. el j. de of. deleg. & Fran. de Ramp. & Matth. in d. l. ita pudor. & ibi do. Sali. & Ang. Are. in d. l. quæsitum. Vide Bal. in l. j. v. col. C. de cond. indebi. Hæc limitatio est casus in causa Romandini de Marano, affinis mei, pro quo do. Ioan. Bap. & alij docto. Papiæ consuluerunt.

Exceptio acceptilationis nõ potest opponi uigore statuti permittentis exceptionem solutionis contra instrumentum, secundum Ioan. de Im. in d. l. quæsitum. xxiiij. col. ff. à quib. app. non li. Item an exceptio cessionis bonorũ. suprà, Cessio bonorum. uersic. iiij.

Exceptio fictæ solutionis non admittitur, sed uerè probatæ per confessionem partis sic, stante statuto, quòd contra instrumentum possit opponi exceptio solutionis. Io. de Imo. in l. quæsitum. xxiij. col. à qui. ap. non li. & quod per Bald. in l. si non sortem. §. j. ff. de cond. indeb.

10 Exceptio contrarietatis potest opponi cõtra instrumentũ, etiam stante statuto, quòd nulla possit opponi exceptio. Ang. in repeti. l. tale. §. qui prouocauit. in fi. ff. de pac. Item,

Exceptio contrariæ sententiæ, & nouationis, potest opponi contra sententiam, etiam stante statuto, quòd contra sententiam nulla opponatur exceptio. Bal. & Pe. de Su. in l. si causam. C. de exec. rei iud.

Exceptiones contra instrumenta quæ, & quot opponantur, uide plenè in Spec. de instru. edi. §. postremo restat uidere. uer. j. per totum.

Exceptiones contra scripturas priuatas quæ opponantur. in Spec. eo. tit. §. satis.

Exceptio solutionis potest opponi contra instrumentum, etiam stante statuto, quòd contra instrumentum nulla exceptio opponatur. Ang. in l. & non tantùm. §. j. ff. de pet. hær.

Exceptio si nulla potest opponi, potest tamen res retineri loco pignoris. Bal. in l. si traditio. iij. q. C. de act. emp.

Exceptio, quòd conditio non sit impleta, & sic quòd nondum sit nata actio, & sic quòd instrumentum non sit liquidũ, potest opponi contra instrumentum, licet statutum disponat nullam exceptionẽ opponi posse contra instrumenta. Ang. Paul. de Cast. & Alex. in l. item quia. in prin. ff. de pac. & Bal. in l. si quidem. ij. col. de excep. & j. Guarentigiæ executio. & plenius per Alex. con. cxix. j. parte.

Exceptio rei iudicatæ potest opponi contra instrumentum, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio opponatur. doct. & Pet. de Su. in l. j. de re iud.

Exceptio, quòd non sit instrumentum, uel sententia, potest opponi, etiam stante statuto, quòd contra instrumentum, uel sententiam nulla possit opponi exceptio. Bartol. in l. diuus Traianus. in prin. ff. de test. mil. & in l. j. §. & parui. ff. quod ui, aut clàm. & Bal. in l. ij. ult. col. C. plus uale. quod agi.

Exceptio rei non traditæ, uel non liberè traditæ, potest opponi contra instrumentum, stante statuto, quòd contra instrumentum confessionatum nulla exceptio opponatur. Bald. in l. ex prædijs. C. de euic. quia oritur ex eodem fonte, ex quo oritur petitio: ut ibi, & Alexan. con. xcv. j. parte. & con. cxix. j. parte.

20 Exceptio contra exceptionem instrumenti potest opponi, etiam stante statuto, quòd contra instrumentum nõ possit opponi. Bar. in l. si filius. ff. quod cum eo. Ang. & Io. de Imo. in l. fideiussores. §. idem respondit. ff. de fideiuss. & quod per Bar. & doct. in l. j. C. de iur. & fac. igno.

Exceptio peremptoria prohibita opponi contra instrumentũ à statuto, potest opponi contra illud celebratum extra territorium statuti. Bal. fin. in l. j. v. q. C. ne fil. pro patre. † Exceptio contra instrumentum, si à statuto opponi prohibita sit, non prohibetur opponi contra executionem instrumenti. do. Pet. Phi. Cor. in consi. ccxij. inci. Placet. in litera A. in ij. parte.]

Exceptio, quòd res debita desijt esse in rerum natura, sine culpa debitoris, potest opponi contra guarentigiam, etiã stante statuto, quòd contra eam nulla possit exceptio opponi, nisi solutionis, & falsi. Bart. in consi. Statuto cauetur, quòd non admittitur.

Exceptio friuola tantùm censetur excludi per statutum prohibens exceptiones opponi contra instrumentum, non autem exceptio efficax. Barto. in d. l. j. §. & parui. quod ui, aut clàm. Sic etiam interpretatio friuola, secundum Barto. in l. omnes populi. vj. q. iiij. prin. de iust. & iure. Sic & appellatio friuola. Bar. ibidem. & in l. j. §. fi. ff. à qui. app. non li. & c. cùm friuolis. de appel. in vj. & Ang. in l. & non tantũ. §. j. de peti. hær. & ibi Bal. & plenius per Alex. in l. planè. eod. tit. ubi distinguit de rescripto & statuto de lege communi. & s. uer. clausula, Non obstante.

Exceptiones aliæ, quàm permissæ à statuto, non admittuntur: quia iudex in admittendo exceptiones debet uti stricto iure, id est, seruando formã statuti. Bal. in l. fi. in fi. C. de cõpen.

Exceptiones cõntra instrumenta confessionata licet per statutum admittantur, non tamen contra confessionem admittitur probatio. Bal. in l. antiquæ. in prin. C. ad Velleianum.

Exceptio solennitatis deficientis potest opponi contra instrumentum publicum, etiam stante statuto, quòd cõtra instrumentum publicum nulla possit exceptio opponi. Bar. in l. j. §. & parui. ff. quod ui, aut clàm. Card. in cle. j. §. fi. de seq. pos. & Alex. in §. Chrysogonus. iij. char. de uer. ob. Item Pau. de Cast. in l. iiij. §. condemnatum. de re iud. Bald. in l. fin. de fal. causa adie. leg. & j. eod. uer. xxxvj.

Exceptio omnis, per quam à principio absorbeatur omnis substantia actus, opponi potest cõtra instrumentum, etiam stante dicto statuto, secundum Bart. in d. §. & parui. & Flo. in l. si cui. ff. de serui. Non tamen excluditur condictio indebiti. Bart. ibidem. in fin. quem etiam uide in l. Iulianus. ff. de cond. inde. & Bald. in l. j. v. q. C. eod. tit. Item potest opponi exceptio, quòd contenta in instrumento non sunt uera: secundum Ang. in l. iuris gentium. de pac. per glo. in l. reos. §. cùm in tabulis. de duob. reis.

Exceptio contra instrumentum sumptum etiam authoritate iudicis, an obstet, stante statuto, quòd instrumenta manu publici notarij exequantur. j. uer. Instrumẽti executio. uer. xvij. & uer. Executio sententiæ. uer. cxix.

Exceptio contra institutionẽ potest opponi, etiamsi eius uigore præstatio annua sit facta certis annis. Ang. sing. in auth. de instru. cau. & fi. §. in his. col. vj.

30 Exceptio falsitatis, uel alia, cõtra instrumentum potest opponi, non obstante annua præstatione. j. Præstatio. uer. vj.

Exceptio peremptoria potest opponi contra instrumentum, nõ obstante dicto statuto, quòd nulla exceptio opponatur. Bal. in l. peremptorias. iiij. col. C. sen. rescin. non pos.

Exceptio-

Exceptiones aliquæ si permittantur à statuto contra instrumentum, omnes aliæ uidẽtur exclusæ, per Bar. in l. j. §. & parui. quod ui aut clàm. & in extrauagan. ad reprimendum. uer. non obstantibus. & Alex. in l. planè. de pet. hær. & ibi uide quid si sit dictio taxatiua. & Dy. in regula, in argumentum.

Exceptio, quòd nondum cessit dies appositus in instrumento, potest opponi contra instrumentum habens diem productum ante diem. Alex. con. xcv. j. parte. Idem si habet conditionem. Bal. in l. si quidem. C. de excep. & per Ale. con. cxix. j. parte. & §.

Exceptio cedendarum actionum potest opponi per fideiussorem conuentum ex instrumento, habente executionem paratam, licet statutum excludat omnem exceptionem. Bald. no. in auth. præsente. C. de fideius. & Alex. con. cxix. j. parte. & §. Fideiussor excipit. uer. v. ubi plenius.

Exceptio simulationis contra instrumentum non potest opponi, stante statuto, quòd nulla exceptio opponatur contra instrumentum. Bar. in d. l. j. §. & parui. quod ui, aut clàm. etiamsi statutum subdat, nisi exceptio solutionis & falsi, & nulla alia: secundum Bar. ibidem. & per Car. in cle. j. §. fi. de seq. pos. qui dicit posse opponi contra contractum, nõ contra instrumentum. Sed Bal. in l. j. ult. col. C. plus ual. quod agi. & Ab. Sicu. in c. item cùm quis. de rest. spol. dicunt, quòd si est probata simulatio per pręsumptionem iuris, & de iure, potest opponi: si uerò est iam probanda, aut opponitur contractui, & non potest opponi, aut obijcitur rogitui tabellionis, id est, quòd non fuit rogatus, & potest opponi. † Vide Fel. in c. ex parte. in v. col. de of. dele.] Et sic

Exceptio, quòd instrumentum non est instrumentum, propter solennitates deficientes, potest opponi: ut ibi, & §. eo. uer. xxvj. Sed imò

Exceptio simulationis potest opponi contra instrumentum, nisi statutum prohibeat etiam exceptionẽ simulationis opponi: secundum Bal. in l. fi. §. in computatione. ult. col. C. de iura. cal. Pau. de Cas. con. cxvj. dicit exceptionem simulationis obstare, nisi statutum prohibeat exceptionem opponi contra instrumentum.

Exceptio descendens ex aliquo statuto ciuitatis, potest opponi contra instrumentum, etiam stante statuto, quòd contra instrumentum nulla exceptio opponatur. Bar. in l. j. §. & parui. quod ui, aut clàm. Bal. in l. j. v. col. C. de cond. inde. Sali. in l. ita pudor. de adul. But. in c. item cùm quis. de rest. spo. Ioã. de Imol. in c. ex parte. el ij. de offi. deleg. Io. An. in addi. Spec. de sen. §. ut autem. doc. moder. in l. omnes populi. iij. q. prin. ff. de iust. & iur. Ang. in auth. ut omnes obe. iu. pro. & Angel. in l. & non tantùm. §. quod pro emptore. de pet. hær. & An. Barba. in consi. Supremi Dei, &c. quod est post consiliũ lij. Alex. iiij. parte. & An. Barba. in cons. Scripsit Ecclesiasticus. post consilium. ciij. Alex. iiij. parte. & per Alex. in l. iij. §. dato. de iureiur. quem etiam uide in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. iij. char. de uer. ob.

Exceptio de iure communi competens non potest opponi contra instrumentum, stante statuto, quòd talis & talis exceptio opponatur, & non aliæ, nisi opponantur contra personam agentis. Bar. in d. l. j. §. & parui.

40 Exceptio quando prohibetur opponi ex forma statuti, propter quod lata sit sententia contra debitorem, qui non potuit se tueri, operatur ut solutum uigore sententię possit repeti, quia sententia non facit ius super indiscussis, & sic super exceptione non opposita propter obstaculum statuti, secundum Bar. fin. in l. receptitia. C. de const. pe. & Bar. in d. l. j. §. & parui. in fi. dum dicit, Soluat, & repetat.

Exceptio intentionis & facti, potest opponi contra instrumentum, non obstante statuto: ut ĩ. Bal. in l. sancimus. ij. colu. C. de dona. ut exceptio insinuationis omissæ.

Exceptio non tollitur per statutum tollens actiones. Bal. in l. peremptorias. vj. col. C. sen. rescin. non pos.

Exceptio ex confessione partis potest opponi contra instrumentum, licet statutum non permittat opponi, nisi talem exceptionem, & non aliàs. Bal. in l. si unus. §. pactus. pe. col. ff. de pactis.

Exceptio inualidi compromissi opponitur contra laudum, etiamsi statuto prohibeatur opponi contra illud. Bald. in l. ij. C. de execu. rei iud. & Alex. in l. licet. §. si seruus. de peculio.

Exceptio quæcunque incontinenti probabilis potest opponi contra instrumentum, etiam stante statuto, quòd contra instrumentum nulla opponatur exceptio: secundum Abb. Sicu. sing. in c. suscitata. in gl. de rest. in integ. & in ca. super eo. in fi. de offi. deleg. & Card. in cle. j. §. fi. pen. q. de seq. pos. ubi idem dicit de exceptione notoria. Sed Alex. consi. lxxv. iiij. parte, tenet contrarium, dicens dictum Abb. non esse uerũ: & quòd etiamsi episcopus, uel Cardinalis illud diceret, falsum diceret.

Exceptio reiecta à statuto, uel in rescripto, intelligitur de iniusta, non de iusta: ut plenè per Abb. Sicu. in c. ex parte. de of-
† fic. delega. & Bar. in l. j. §. fi. ff. à quibus app. non licet. † Qualiter autem tale statutum intelligatur, uide do. Vin. Pallio. de Bon. in consi. liiij. in v. colum. inter consi. domini Alex. in iiij. parte.]

Exceptione prohibita per statutum opponi contra instrumentum, non prohibetur officium iudicis. Bart. in l. j. §. & parui. quod ui, aut clàm. & in l. si à domino. §. quo tẽpore. ff. de peti. hęre. & in l. & ita. §. nouissimę. ff. nau. cau. sta. & in l. planè. & ibi Angel. de pet. hęr. Angel. in l. quos prohibet. ff. de post. Cardi. in cle. j. de sequest. pos. & fru. Bald. in l. si non sortem. §. j. ff. de condi. inde. & in l. j. pe. col. eod. tit. Ang. & Io. de Prain l. filius ueterani. ff. de proc. But. & Ab. Sicu. in c. item cùm quis. de resti. spo. Inn. & Sicu. in c. fraternitatis. de frig. & male. Bal. in l. si unus. §. pactus. de pact. Bar. in l. fideiussor. §. pretor. qui satisda. cog. Inn. in c. cùm in iure. de offi. deleg. Ant. de Canna. in tracta. guarenti. q. vj. Benedi. de Barzis in tractatu cap. iij. parte. xix. q. Speculat. de sent. §. iuxta. uer. item ex nulla. Ioan. Pap. in Sum. in tit. de execu. sen. uer. Sapiens. iij. colum. quòd imò officium iudicis prohibetur. Quod dic uerum, si statutũ remouet cum exceptionibus, etiam defensionẽ omnẽ, secundũ Bald. in d. l. j. penul. col. Bar. in d. §. quo tempore. & Cardin. ubi suprà. & Paul. de Cast. in consi. lxxj. & Ang. suprà. Sed contra est, quia officium iudicis est de iure naturali, & per statutum tolli non potest, nec per principem. Bal. in Mar. uer. Statutum. uer. iiij. & Inno. in c. quæ in ecclesiarum. in glo. sua, in uerbo, Constituerunt. de consti. & infrà in uerb. Statutorum effectus. uer. cij. Si ergo actor sit locupletior, quia exceptio non opponitur propter statutum, potest intentari officium iudicis, secundum Bar. in d. §. quo tempore. uide per But. in c. ij. de offi. deleg. Item uidetur exclusa etiam restitutio in integrum, secundum Bald. in addi. Spec. de arbi. uer. quo iure. in fin. & in l. in causæ. ff. de min. & per Abb. in c. ex parte. ij. de of. dele. & per Alex. in l. j. pe. col. de iu. om. iudi. & potest implorari etiam post lapsum terminum ad opponendum. Bal. in l. domum. C. de rei uen. Alex. contra in l. filius. §. ueterani. de procur. Sed idem Alex. in l. planè. de pet. hær. sequitur Bal. in d. l. domum. uide per Alex. in l. iij. §. si is. quod quisque iur. & Sali. in l. ita pudor. C. de adul.

† Caute. Contra statuta disponentia, quòd contra instrumentum non possit opponi aliqua exceptio, ponit Felin. in c. ex parte tua. in ult. col. de off. delega. & Cep. caute. mihi ccxxv. inci. Statuta quandoque disponunt, &c.*

Exceptio prohibita per statutum opponi contra instrumentum, si nõ opponitur per emptorem in causa euictionis, uel per fideiussorem, sibi non imputatur. Bart. in l. at qui. §. cùm me absente. ff. de neg. gest.

Exceptio minoris ętatis in contrahente obligato, potest opponi non obstante statuto, quòd contra instrumentum nulla opponatur exceptio, secundum Pau. de Cast. no. in l. j. ff. de const. pec. Bald. in l. iij. §. si is. ff. quod quisq; iur. Io. An. in addi. Spec. de sen. §. ut autem. uide Bal. in addi. Specu. de proc. uel aliud, ubi dicit, quòd non excluduntur exceptiones contra personam, nisi elidatur instrumentum.

50 Exceptio nullitatis in executione sententię an opponatur, si statutum mandat intra dies decem queri de nullitate sententiæ. infrà, uerb. Exceptio nullitatis. uer. iij.

Exceptio enormis lęsionis an opponatur, stante statuto, quòd contra laudum nulla possit exceptio obijci. Pau. de Cast. in consi. lxx. quòd sic, sed tollitur restitutio in integrum. Cy. in l. j. ff. de min. & Bal. in addi. Spec. de arbi. & uersic. quo iure. Item reductio: & ĩ. Reductio. uer. xxxiiij. & ĩ. Minor. uersic. cxxiiij.

Exceptio prohibita per statutum opponi contra instrumentum guarentigiatum, potest opponi per tertium, quod statutum intelligitur de contrahentib. in instrumento nominatis, non de tertio: secundum Ang. no. in l. sed & si possessori. §. item si quis. ff. de iureiur. per illum text. & tenet idem in l. creditores. C. de pig. Bal. in l. si pro te. C. de dotis promis. & in l. ad promissionem. C. de prob. & Moder. in l. possessio. §. & si possessio. de acq. pos. & Abb. in c. super eo. de offic. deleg. ubi idem dicitur de appellatione. de quo j. uer. Tertius. uer. lij.

Exceptio, Ne teneatur ultra quàm quod potest, contra instrumentum opponitur, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio possit opponi. Bar. in l. si filius. ff. ad Macedo.

Exceptiones quæ possunt opponi contra contractum dotis, non possunt opponi contra instrumentum dotale, stante statuto, quòd contra instrumentum dotale nihil potest opponi, quia tunc solum potest opponi exceptio solennitatis instrumentalis deficientis, ut diei defectus, & simil. non exceptiones, quæ sunt contra contractum dotis, & ueritaté rei. Bal. in l. fi. C. de fal. cau. adie. leg. & s. eo. uer. xxvj.

Exceptio si non potest opponi contra instrumentum dotis ex forma statuti, non potest opponi contra instrumentũ quietationis dotis. doc. & Pe. de Su. in l. exigere. in fi. ff. de iud.

Exceptio prohibita per statutum potest opponi, si opponens offerat se probaturum incontinenti. Abb. Sicu. sing. in c. super eo. in fi. de offi. deleg. & Old. con. xlv.

Exceptio non numeratę pecunię an opponatur contra instrumentum confessionatum habens uim sententiæ ex forma statuti. infrà, Exceptio non nu. pec. uer. lviij.

Exceptio insinuationis omissæ à statuto requisitæ in testamento, aliàs hæres priuatus sit ipso iure hæreditate, potest opponi contra hæredem agentem ex testamento: secus, si statutũ non priuaret ipso iure: sed dicit quòd priuetur, quia tunc ei non obstat dicta exceptio, secundum Bar. no. in l. his consequenter. §. sed an. ff. fa. er. Item,

Exceptio, quòd possessio, quæ petitur, non est allibrata in æstimo communis, non potest opponi contra agentem, si statutum dicit, quòd non allibrans sit priuatus: secus, si dicit ꝙ priuetur: secundum no. in d. §. sed an. fa. ercis.

60 Exceptiones contentæ in statuto possunt opponi contra instrumentum, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio possit opponi: quia intelligitur de exceptionibus extra corpus statutorum. Ang. in auth. ut om. obe. iud. prouin. v. col. in fi. colla. vj. & suprà eo. uer. xxxviij.

Exceptio spurietatis potest opponi contra spurios, etiam stante statuto, quòd contra spurios non possit opponi. Bar. in l. Seius & Augerius. ff. ad legem Falc.

Exceptio nullitatis ratione omissæ citationis potest opponi contra sententiam, etiam stante statuto, quòd contra sententiam nulla exceptio opponatur. Ang. singulariter in consil. clxxij. In Dei nomine, & suæ matris: In facto proponitur, ꝙ Bal. & tenet do. Nellus, in tractatu bannitorum prima parte. quæst. viij. & in iij. parte, q. secunda. Quod est uerum, etiam stante statuto, quòd iudex non teneatur seruare solennitates iuris. Bar. & Rapha. Fulg. in l. milites. C. de testa. mili. & j. uer. Exceptio nullitatis. uer. xxiij.

Exceptio competens contra instrumentum ante conditũ statutum quo cauetur posse opponi exceptionem solutionis, & falsi, an opponi possit. Bart. in l. omnes populi. xij. quæst. quintæ prin. ff. de iust. & iure.

Exceptio contra sententiam, quæ & quot opponi possint, uide j. Exceptio nullitatis, &c. Sententia nulla. per discursum. & s. proxi. uers. per discursum. † Vide do. Alex. de Imo. in con. xcviij. in pen. col. in iiij. parte. & in consi. xcix. per totum. ea. parte.]

Exceptio contra executionem sententiæ, an & quot opponantur, uide infrà, uer. Exceptio nullitatis. & uer. Executio sententiæ.

Exceptio contra priuilegium, & confirmationem, quæ & quomodo opponatur. in Spe. de instru. edi. §. restat uidendum. & infrà, uerb. Priuilegium impugnatur. per discursum.

Exceptio contra testamentũ, & codicillos, quæ & quot opponantur. in Spe. de instru. §. cõpendiosę. & §. uiso. de impugnatione testamenti. & j. uer. Testamentum nullum, & uitiatum. per discursum. & s. uer. Codicillus. per discursum.

Exceptio declinatoria contra personam iudicis, si non opponatur per emptorem, uel fideiussorem non imputatur eis. Barto. in l. at qui. §. cùm me absente. ff. de neg. ge. & s. uer. Exceptio contra iudicem. uer. j.

* Exceptio hæc, Ego in ius uocari non possum, quia in magistratu sum, fori declinatoria exceptio dicitur. Spec. in tit. de exceptio. §. j. Bal. in l. exceptionem. C. de prob. Fra. Are. con. cxxix. nu. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptiones declinatoriæ debent opponi intra terminũ reo datum ad deliberandum, an uelit cedere, uel contendere. Bar. in l. j. in prin. ff. de eden.

Exceptio declinatoria fori debet expediri causa cognita. l. ij. §. omnes. & ibi doct. ff. de iud.

† Exceptio declinatoria euidenter nota iudici, etiam non opposita, operatur. do. Pe. Phi. Cor. in con. cciij. inc. In hac. in litera G. in ij. parte.]

Exceptio declinatoria fori omissa per errorem, non potest opponi post litis contestationem. Glo. Ang. & Pe. de Su. in l. ij. §. conuenire. ff. de iud. sed Specu. de excep. §. ij. uersic. cæterùm, dicit, quòd opponitur etiam post sententiã, si fuit ignorata: imò quandocunq;. Secus, in alijs dilatorijs. gl. in l. qui procuratorem. uersi. omiserit. de procur. secundum Alex. in l. si per errorem. in ultima limitatione, de iu. om. iud.

Exceptio declinatoria dicitur exceptio præuentionis, quę debet ante litis contestationem opponi. Bal. in auth. sed nouo iure. iij. col. C. de ser. fug.

Exceptio declinatoria & peremptoria, oritur ex iuramento. Bal. in l. exceptionem. in fi. C. de prob.

Exceptio declinatoria debet opponi ante litis contestationẽ, non post. doc. & Io. And. in c. j. de litis conte. in vj. in Nouella. in iij. col. Quod est uerum, nisi per procuratorem, secundum Inn. in c. capitulum sanctæ crucis. de rescrip. & Pet. de Su. in l. uenditor. ff. de iud. Item,

Exceptio declinatoria ex persona rei per defensorem, uel procuratorem opponi non potest. d. l. uenditor. sed per tertium comparentem pro interesse suo sic. Inn. in c. capitulum sanctæ crucis. de rescrip. & Lu. Ponta. in fin. uer. Exceptio. uer. defensor non potest, nisi sit clericus. in Spec. de primo & secundo decre. §. restat. uer. quid si dominus.

* Exceptio declinatoria, quæ ex actis clarè aperteq; apparet à procuratore etiam in causa capitis potest opponi. Bar. in l. ij. C. de accusat. Bal. in l. reos. C. e. de accusat. Thom. Gram. con. lxxj. nu. 76. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptiones declinatoriæ quo ordine proponantur. Bald. in addi. Spec. de excep. uer. quo ordine. & in Spec. §. v.

Exceptiones declinatoriæ iurisdictionis quę sint. Bal. in auth. & consequenter. iij. col. C. de sent.

Exceptio declinatoria potest opponi in omnibus causis magnis & paruis, ordinarijs & summarijs, & coram quibuscunque iudicibus. Bal. in l. pe. ad fi. C. de pactis.

Exceptionibus declinatorijs potest renunciari, etiam in causis criminalibus. Bal. in d. l. pe. ad fi. C. de pac. & Alex. in l. custodias. ff. de publ. iud. & Bal. in auth. iubemus. C. de iud.

† Et an per tutorem, uel curatorẽ renunciari possit, uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. lxxxv. incip. Videtur. in litera O. in iiij. parte.]

Exceptio declinatoria obijcitur rescripto. Bal. in addi. Specul. de rescrip. præsenta. uer. exceptio peremptoria.

Exceptio declinatoria fori non potest opponi, etiam ante litis contestationem, quando reus approbauit interlocutoriam pro se latã. Ang. & Pe. de Su. in l. si fideicõmissum. ff. de iud.

Exceptio declinatoria debet prius opponi, quàm peremptoria: aliàs nec propterea uidetur prorogata iurisdictio. Bart. in l. quidam consulebat. de re iu. & Pe. de Su. in l. si fideicommissum. de iud.

Exceptio declinatoria debet opponi ante litis contestationẽ. l. fi. C. de excep. Paul. de Cast. con. cxlij.

Exceptio fori omissa inducit prorogationẽ, quando iudex potest de causa cognoscere, nõ aliàs. Vnde si omittatur in causa spirituali incidenti corã laico, non inducitur prorogatio: sed quãdocũq; debet ad episcopũ remitti. Pau. de Ca. cõ. 142

Exceptio

Exceptio præuentionis dicitur declinatoria.ĩ.uerbo,Preuentio.uer.viij.

20 Exceptio declinatoria iurisdictionis non tollitur per satisdationem de iudicio sisti, & iudicato soluendo, factam de mandato iudicis.Ant.de But.in c.j. uer. ex his deciditur.de re iud.Bar.in l.quidam consulebat.de re iud.Item nec tollitur per alium actum,quem pars facit ante litis contestationem. Anto. in c. inter monasterium. de re iud.uersic.omnino.suprà uerbo,Exceptio contra iudicem.uer. xxvj. ubi de utroque.

Exceptio declinatoria potest opponi per debitorem conuentum coram alio iudice ad residuum debiti, qui pro parte illius fuit conuentus coram alio iudice. Alex.in l.in commodato.§.duob.ff.commodati.

Exceptio declinatoria etiam ex persona iudicis dicitur defensio,no.Abb.in c.cùm inter.de excep.

Exceptio declinatoria post terminum ad opponendum contra commissionem non admittitur ad probandum. Rota in † dec.lvj.exceptiones.in nouis.† Et per Fel.in c.pastoralis.in fi.de except.]

Exceptio etiam declinatoria proposita tollit exceptionem recusationis,uel suspicionis:secundum Abb.Sicu. in ca. inter monasterium. de re iud. nisi in exceptione incompetentiæ, quæ debet prior opponi,etiam ante recusationem,secundũ Io.And.ibi:quia talis exceptio nõ tollit exceptionem suspicionis.gl.& doc.ibi.& Bar.in l.quidã consulebat. de re iudi. & Bal. in l.exceptionẽ. C. de proba.Item nisi in exceptione falsi procuratoris, quæ similiter præcedit exceptionem suspicionis:cùm procurator falsus arbitros non eligat in causa suspicionis,secundum Bald.in d.l.exceptionem.Et idem in exceptione excommunicationis.doct. in d. c.inter. Item nisi in exceptione dilatoria, quæ tendit ad differendum iudicium cum protestatione. Inn. ibi: Item nisi in exceptione dilatoria, quæ ad differendum separatim proponatur, non si incontinenti,uel simul:ut per Bar.in d.l.quidam.& Bal.in d.l.exceptionem.

Exceptiones declinatoriæ sunt præludia iudiciorum. Bald.in Marg.uerb. Exceptio.uer.xiiij.

† Exceptio declinatoria excluditur per processum ad ulteriora.do.Pet.Phil.Cor.in con.lxxxv.incip. Videtur.in litera P. in iiij.parte.]

Exceptio declinatoria,quæ non reddit iudicium nullum, potest opponi,etiam coram iudice nullitatis:si uerò reddit iudicium nullum, debet opponi à principio siue competat ex priuilegio,siue de iure communi,siue contineat crimen,uel infamiam,siue non.Inn.in c.cùm super.de of.deleg.& Bald. in Mar.uer.Exceptio.uer.xxiij.

Exceptio declinatoria est species exceptionum dilatoriarum, & quibus ex causis competat:uide in Spec.de excep. §. j. in uer. declinatoriæ.

Exceptiones declinatoriæ quando sint proponendæ : uide in Spec.de excep.§.ij.

Exceptionum declinatoriarum materiã uide s̃.uer. Exceptio. el j.& uer.exceptio contra iudicem.per discursum.

Exceptio dilatoria debet opponi intra terminũ datum reo ad deliberandum,an uelit cedere,uel contendere.Bart.in l.j.in prin.ff.de edend.

† Adde,quòd exceptio dilatoria habens tractum successiuũ, semper opponi potest ratione actuum futurorum , non autem præteritorum.gl.est notabilis,secundum Ang. in l. j.in §.fi.ff.de ferijs.& idẽ in effectu tenet Bal.ibi,licet aliter Fulgo.uoluerit.Sed cum opinione Bal.& Ange. uidentur concordare Anto.de Bu.& Io.de Imo.in c.fin.de ferijs.& Compo.in c.dilectus.el ij.de rescrip. & notatur in c.ex parte. el j. de appella.& per Iaco.But.in l.adulteram.C.de adulte.Spe. in tit.de appel.§.testa.uer.& not. secundum Vincen. & Bal. in l.ij.in iij. q.C.de episc.audien.& in l.j.C.senten.rescin. nõ pos.ubi si iudex grauat quem,tenendo eum in carcere, potest appellare grauatus, non solùm intra decem dies à die carcerationis,iuxta auth.hodie. C. de app.sed etiam postea quandocunque,durante carceratione : quia grauamen habet causam successiuam. Pro ista opinione est etiam bona glo.in simili in cle.sæpe.de uerb.significa.in gl. quæ incipit, Videtur,&c.& est gl.magna, quæ est prope antepenultimã.

Pro ista opinione etiam faciunt notata per Bar.in l. eleganter.§.si quis post.ff.de cond.indebi.& uide Abb.in c.ex parte.preallegato.

Exceptio, Habeo ius reuocandi domum dicitur dilatoria, & debet opponi ante litis contestationem.Aret.in c.fin. col.j. de foro competenti.

* Nepos Montalbã.consi.lx.num.8.uolum.j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio dilatoria potest tolli per principem in rescripto,non autem exceptio peremptoria. l. quoties. C. de preci. Impe. offer.

Exceptio dilatoria annullans processum ipso iure, potest opponi etiam post litis contestationem. Sal. singu. in l. quod quis.C.de proc.& Fran.de Padua in l.licet. C.eo.tit.& infrà eod.uer.xiij.

Exceptio dilatoria superueniens post litis contestationem,potest opponi pòst,si in facto aduersarij superuenit.Bart.fin.in in l.ij.§.numerum.de excu.tut.& ĩ.quod iuramento probatur.ĩ.eo.uer.xiiij.& per Bar.in l.j.ff.de excep.

Exceptio dilatoria perimens ius actoris,potest opponi post litis contestationem in uim peremptoriæ, & probata facit actorem succumbere diffinitiuè:sed opposita antè,& probata,repellit à litis ingressu.Paul.de Cast.in consi.cxlj.

Exceptio tituli dicitur dilatoria,& debet opponi ante litis contestationem,ut actor in petitione hæreditatis excludatur à litis ingressu:sed opposita,& probata pòst,facit succumbere diffinitiuè.Paul.de Ca.in dicto consi.cxlj.Bald. in l.cogi.de petitio.hære.

Exceptio dilatoria dicitur etiã exceptio declinatoria iudicij. gl.& Bened.Cap.in capit.exceptionem.de exceptio.

Exceptio dilatoria intelligitur tacitè reiecta per litis contestationem.c.inter monasterium.de re iud.Car.in cle.fi.de app.

Exceptio,Tua non interest,dicitur dilatoria.s̃.Exceptio quando.uer.lij.

Exceptio dilatoria nõ probata in prima dilatione, non potest amplius probari in secunda.s̃.uerb.Dilatio noua.

10 Exceptio dilatoria non potest opponi post iuramentum calumniæ in causis,in quibus lis non contestatur.Car.sing. in cle.sæpe.§.j.vij.q.de uerb.sign.per gl.fin.in c.j.de elec.in vj. in gl.ubi enim

Exceptio dilatoria est exceptio transactionis de crimine.infrà Exceptio transactionis.uer.ij.

Exceptio dilatoria debet regulariter opponi ante litis contestationem.l.exceptionem.& ibi doc.C.de probatio.Spe.de exceptio.§.v.nisi pòst superueniat,secundum Bart. in l.ij.§. numerum.ff.de excus.tu.c.pastoralis.de exce.Sal.in l.error. C.de iuris & fac.igno.glo.doc.& Ioan. de Pra. in l. qui procuratorem.§.si quis omiserit.ff.de procu.glo. in l. ij. de consor.eius.lit.& ibi Bart.in l.eleganter.§.si quis.de condi.inde. & ibi gl.in Spec.de except.§.ij.& v.& Paul.consil.cxix.& in l. fin. de exceptio. In quibus iuribus dicitur uerum , si iuramento probetur de nouo superueniße:sed doct. ibi contrà: quia talis terminus opponendi currit etiam ignoranti.Vide ibi. & suprà eodem. uersic. iiij. dum tamen ante conclusionem in causa.Io.And.in cap.cùm dilectus. de ord.cog.Alex. in l.si per errorem.de iurisdict.om.iud. per d. glo. in d.l.qui procuratorem. quòd etiam per errorem omissa non potest opponi pòst,nisi exceptio fori declinatoria.& ĩ.Item nisi de consensu partium opponatur post litis contestationẽ.Bald. in l.pacta nouissima. C.de pact.Item nisi officio iudicis.Bal. in l. exceptionem. C. de probat. Item nisi reddat iudicium ipso iure nullum , sicut est exceptio incompetentiæ, & falsi procuratoris.l.licet.& ibi doct.& Fran.de Padua.C. de procura.Salic.in l.quod quis. eod. tit. Bald.in l.j.de iuris & fac. igno.l.fi.& ibi Bal.C.de excep.Bal.in d.l.exceptionẽ.ij. col. de prob.& s̃.eo. uer.iij.Itẽ nisi ante litis contestationẽ opponi nõ potuerit facto iudicis nõ admittentis,quia pòst potest † opponi.gl.no.in c.ex cõquestione.de rest.spo.†Et per Fel.in c.cùm Ioannes.de fid.inst.& in c.pastoralis.de exce. & plenè in c.exceptionem.in iiij.col.] Item nisi iudex reseruauerit ius opponendi post litis contestationem.Iaco.But. in l.si fideiussor.in prin.ff.qui satisd.cog.Bal.in d. l.exceptionem. ult.col.& ibi Pet. de Sun. C. de prob.text.glo.But.docto.& Sic.in d.cap.ex conquestione.& Phil.in cap.solicitudinem. de app.

de app. Item nisi per procuratorem, qui potest opponere exceptionem domino competentem, etiam post litis contestationem, secundum Inn. in ca. capitulum sanctæ crucis. de rescrip. & Ang. in l. uenditor. in prin. ff. de iudi. ubi etiam Pe. de Sun. Itẽ, nisi sit exceptio banni, excommunicationis, & feriarum, & suspicionis loci: ut ĩ. uerbo, Exceptio banni. uer. viij. & fi. Item, nisi exceptio habens causam successiuã: ut ĩ. eo. uer. xvj. Et adde omnino ad prædicta no. per Bart. in l. eleganter. §. si quis post. de condi. inde. & ĩ. eo. uer. xxvj.

† Exceptio dilatoria, uel procuratoria, an debeat opponi ante litem contestatam, & an postea opponi possit: uide latè per do. Iaso. in l. ita demùm. in j. not. & ibi per Iaco. de sanc. Geor. in j. col. & seq. C. de procura.*

Exceptio dilatoria, Non possum in ius uocari: excludit processum, sed peremptoria non. Bal. in l. exceptionem ad fi. C. de prob.

Exceptio in uim dilatoriæ opposita, & non admissa, potest opponi in uim peremptoriæ ad absolutoriam reportandam. per c. ueniens. de testi. Bar. in l. eleganter. in fi. ff. de con. ind.

Exceptio habens causam successiuam potest opponi, etiam post litis contestationẽ, ad futuros actus impediendos. Ioã. And. & Imo. in c. dilectus. de rescript.

† Exceptio ordinis est dilatoria. Bar. in l. iij. ff. de exce. † Et per Aretin. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acqui. poss.]

Exceptio, Tu non es audiendus: dicitur dilatoria, & quando opponatur, ĩ. Exceptio, Tu nõ es audiendus. per discursum.

† Hæc exceptio quando opponatur, & qualiter probari debeat, & de materia, Aret. in l. decem. ff. de uerb. obl. Alex. plenè consi. xxxij. iiij. uolu.

Exceptio in uim dilatoriæ opposita, ut exceptio excommunicationis, debet probari plenè non per unum testem de ueritate, & alios de fama publica. Spec. sing. tit. de noto. cri. §. fama. uersic. sed quid si agenti. & Ludo. in fin. uer. Testis. uer. gloss. in l. admonendi. & infrà uerbo, Testis deponit. uersic. lxxx. & clvij.

20 Exceptione dilatoria opposita ante litis contestationem, debet reus absolui ab obseruatione iudicij inducijs duplicatis: sed post litis contestationem debet absolui diffinitiuè, etiam duplicatis inducijs. Bal. in l. exceptionem. j. col. C. de probati. Inn. in c. j. de plus peti.

Exceptio, Non possum conueniri tanquam tutor: dicitur dilatoria, & potest opponi ad rescriptum, & ad processum. cap. ex parte. & ibi doct. & Phil. de appel.

Exceptio dilatoria quando potest opponi post litis contestationem, debet opponi ante primum actum fiendum, ut est receptio testium. But. in cap. cùm M. Ferrariensis. x. colum. de consti.

† Exceptio dilatoria solutionis est de impedientibus litis ingressum, & contestationem, licet non soleat inter illas numerari. in cap. j. de lit. contest. li. vj. & in l. eleganter. §. si quis post. ff. de cond. inde. Intellige tamen sanè, quando ipsa dilatoria solutionis inesset ab initio ipsi obligationi. Ita notabiliter Bar. quem ibi ponderat do. Iaso. in ult. col. uersic. pondera etiam. Bar. in l. eum, qui ita. §. qui ita stipulatur. el j. ff. de uerborum oblig. †

Exceptio dilatoria, de qua incontinenti constet, impedit iudicium: aliàs non. gl. Bar. & docto. in l. nam & postea. in princ. de iureiur. & Alex. in l. eum, qui. §. qui ita. de uer. obli.

Exceptio lenocinij an sit dilatoria. infrà, Exceptio lenocinij. uersic. j.

Exceptio dilatoria omissa in causa principali, non potest opponi in causa appellationis, quando post litis contestationem fuit appellatum. l. ita demùm. & ibi Bar. C. de procu. & Paul. de Cast. in consi. xxxiiij. & consi. lxxiiij. Quod est uerum, etiam in causa spirituali, uel beneficiali. glossa ordinaria in c. ad audientiam. el ij. de rescrip. & ibi Sicu. in iij. colu. & Phil. in c. per tuas. j. col. de appel. Item uerum, nisi scienter fuerit omissa. glossa est not. in d. c. ad audientiam. & ibi Sicu. & docto. Bartol. in l. ita demùm. de procur. Item uide Bartol. in l. hi. qui. C. de app. & But. & Sicu. in cap. inter monasterium.

† de re iudic. † Et per Felin. in d. cap. ad audientiam. in uersic. omittens dilatoriam. & in c. pastoralis. de excep.]

Exceptio dilatoria omissa ignoranter ante litis contestationem potest opponi post litis contestationem. ca. pastoralis. de excepti. & glo. iij. q. vij. c. exceptio. Hoc uerum in dilatoria fori declinatoria, non in alijs: ut suprà, eodem uersicul. xiij.

Exceptio dilatoria iudicij non habet locum in notorijs. Bald. in additio. Specul. de peti. & posses. uersic. exceptio.

Exceptio dilatoria post terminum peremptorium opponi nõ potest, nisi præstetur iuramentum calumniæ. Bald. in additio. Spec. de iuramen. calum. uer. suspectus.

Exceptio præposterationis an sit dilatoria. ĩ. Exceptio præposteratur. uer. pen.

30 Exceptio in uim dilatoriæ opposita an probetur iuramento in supplementum probationis. ĩ. uer. Iuramentum in supplementum probationis. uer. xix. in princ.

Exceptio recusationis an sit dilatoria. ĩ. Exceptio recusationis. uer. j. uer. Recusatio. uer. iiij.

Exceptio, quòd uerus contumax non appellet, potest opponi in uim dilatoriæ, ad repellendum appellantem, & impedit processum: sed omissa ante litis contestationem potest opponi pòst, usque ad sententeutiam in uim peremptoriæ, ut appellans succumbat. Bald. sing. in l. diffamari. de ingenuis manumissis.

Exceptio dilatoria solutionis potest opponi, etiam in causa appellationis. Abb. in cap. cùm Ioannes. de fide instrumentorum. & Bald. in Marga. uer. Exceptio. uer. v.

Exceptio dilatoria non opposita ante litis contestationẽ præsumitur maliciosè omissa. Inno. in c. pastoralis. de exceptio. Bal. in Marga. uerbo, Exceptio. uersic. xiiij.

Exceptio solutionis dilatoria non impedit litis contestationem super principali negotio. Inn. in d. c. pastoralis. de excep. & Bald. ubi s. uer. xv.

Exceptionem dilatoriam proponens aduocatus post litis contestationem debet puniri in una libra auri. in Spe. de aduo. §. j. uer. item quòd post. & de excep. §. ij. uer. porrò.

Exceptionũ dilatoriarum mentio in rescipto an fieri debeat. in Spec. de rescrip. præsenta. §. viij. ad finem.

Exceptionum dilatoriarum terminus dandus est proponendarum & probandarum. in Spec. de dila. §. j. uersic. & not. & §. iij. uer. in summa. & §. iiij. uersic. & nota.

Exceptio dilatoria potest opponi, etiam post litis contestationem ad consequendum commodum appositæ dilationis, nnn ad consequendam pœnam duplicationis induciarum, & ad euitandam condemnationem. Bal. in d. l. exceptionẽ. j. col. de prob.

* Exceptionem dilatoriam, qui usque ad extremum litis dolo malo proponere distulit: in expensis est condemnandus. c. exceptionẽ, ubi nò. Bal. de exceptioni. M. Antoni. Nat. cons. cxx. num. 10. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

40 Exceptio dilatoria si non opponatur, sed de ea constat iudici, an reus condemnetur simpliciter, uel duplicatis inducijs. Bal. in d. l. exceptionem. j. co. Bar. in l. eum, qui. §. qui ita. de uerb. oblig. & ibi Alex.

Exceptio dilatoria quare dicatur, & quotuplex sit, & quæ. in Spec. de excep. s̃. j. uer. Dilatoriæ.

Exceptio dilatoria non dicitur propriè exceptio, sed largè: & quare. eo. tit. & d. §. j. uer. fin.

Exceptio contra literas gratiæ, an debeat proponi dilatoriè, uel peremptoriè. Cardin. in clemen. j. iiij. q. de exce. & ibi in v. quæst.

† Exceptio obreptionis rescripti intra quantum tempus debeat proponi, uide Feli. in c. constitutus. col. xij. uer. in quantum. de rescrip.

Exceptio discussionis est dilatoria, & debet opponi ante litis contestationem, non autem in causa appellationis. s̃. exceptio quando. & uer. Discussio.

Exceptio illegitimi accusatoris dicitur dilatoria, & ante litis

† contestationem debet opponi. Abb. in ca. j. de accu. † Et ibi uide Feli.]

Exceptio loci non tuti dicitur dilatoria, & opponi debet intra terminum dilatoriarum. Cardi. in cle. xxxiiij. q. de fo. comp.

† Et per Felin. plenè in c. accedens. el ij. ut lite non conte. x. & ult. col.]

Exceptio dilatoria impedit compromissum: unde qui non cogitur litigare, non cogitur compromittere. Bal. sing. in l. sed & si restituatur. §. ex quibus. ff. de iudic.

Exceptio-

Exceptiones dilatoriæ non admittuntur in iudicio desiderante celeritatem, & quando periculum est in mora. Bal. in l. sed & si restituatur. §. ædium. de iud.

Exceptio dilatoria omissa an post sententiam opponatur in casu, quo peremptoria admitteretur. in Spe. de exce. §. ij. ante uer. porrò.

Exceptionum dilatoriarum ordo proponendi quis sit. in Spe. de exce. §. iij. & §. iiij.

50 Exceptio dilatoria solutionis qualiter intelligat: & de eius materia uide in d. §. iij. uer. fi.

Exceptiones dilatoriæ an competant excommunicato. eod. tit. §. iiij.

Exceptio dilatoria an exigat libellum, & iuramentum calumniæ. dicto §. iiij. ante uersic. sed quoniam.

Exceptio dilatoria quando opponitur, potest iudex denegare terminum probatorium, nisi opponens iuret de calumnia, uel nisi sub conditione, scilicet, opponens non probans condemnetur in expensis. in Spec. de expen. §. iij. & iiij.

Exceptiones dilatoriæ quæ & quot habeant locum in criminalibus. in Spec. de accus. §. j. uersic. post hoc.

Exceptio peremptoria prohibita per statutum opponi contra instrumentum, potest opponi contra instrumentum celebratum extra territorium. Bal. sing. in l. j. v. q. C. ne fi. pro patre.

† Adde, quòd exceptionem peremptoriam si pars malitiosè causa uexandi aduersariũ distulit opponere in prima instantia, non audit in causa appellationis. ita pulchrè sentit Host. & Io. And. in c. inter monasterium. de re iud. Et idem potest dici in qualibet exceptione, quę maliciosè tempore determinato non fuit proposita, ut post illud tempus non admittatur. ar. per locum à speciali, in c. exceptionem. de exce. Abb. in c. j. eo. tit. facit singulare dictum Inno. in c. post electionẽ. de concessio. præb. ubi quia debet repelli à facultate proponendi & probandi exceptionem peremptoriam, uel quasi propter uehementem præsumptionem de malitia. Quod dictum refert Pet. de Anch. in c. pastoralis. de exceptio. & in c. ij. de crimi. fal. Abb. in c. nullus. de præsum. & in c. pastoralis. §. quia uerò. & in c. præterea. de off. deleg. & omnes in ca. ex parte. el ij. de off. deleg. Secus, ubi leuis esset præsumptio cõtra opponentem: quia tunc non debet repelli: ut in c. licet causam. & ibi do. Abbas post Pet. de Anchar. de probatio. in ij. col. Et pro dicto Innoc. in d. c. post electionem. Bal. in d. c. licet causam. dicit esse textũ in l. satis apertè. C. de fal. & uide Abb. in c. constitutus. de fideiuss. & Ioan. And. in c. super eo. el j. de appe. & Goffr. in c. decætero. de re iud. ubi dicit, quòd si executor percipit quòd maliciosè opponitur exceptio falsitatis, ut retardetur executio quòd debet sententiã exequi: reseruata tamen exceptione falsitatis, per dictam l. satis apertè. referunt ibi Hostien. Ioan. de Imol. do. Ant. & dom. Abb. in x. colum. in uersic. quæro an executor, præsertim mistus. facit text. & quod uoluit ibi Innocen. & Hostien. in ca. cùm olim. de causa pos. & propriet. & Arch. in c. legitima. de app. lib. vj. & ibi Dom. & Arch. in c. ab arbitris. de off. deleg. eod. lib. Innoc. & Host. in c. cùm speciali. de appell. Facit quod uoluit idem Domi. in c. Romana. §. cùm autem. eod. tit. lib. vj. & in c. statutum. super uerbo, Copia. in gl. de rescrip. eodem lib. in xj. col.]

† Exceptio peremptoria ubi procedit ex causa intrinseca, ita quòd opponenti non incumbit onus probandi, sed agenti, nunquam intelligitur exclusa à statuto, nisi expressè excludatur. do. Barth. Soci. in consil. 38. incip. Pro decisione. uer. scitis etiam clarius. circa fi. in j. parte.]

Exceptio peremptoria nõ potest tolli per principem in rescripto. l. quoties. C. de preci. Impe. offe. nisi de ea fiat mentio in rescripto. Alex. cons. cxxxvj. ij. parte. per c. ex parte B. de fo. comp. & ibi doct. & But. & Innoc. in c. super literis. de rescri. Innoc. in c. j. de lit. contest. in vj.

Exceptio peremptoria potest opponi, etiam post diuturnum tractum iudicij, ut quia sit mota lis, & transierit biennium, quòd in ea nihil actum sit. l. cùm nondum. & ibi Bald. C. de except.

Exceptio peremptoria oritur ex iuramento. Bal. in l. exceptionem. in fi. C. de prob.

Exceptio in uim dilatoriæ opposita, & non admissa, potest opponi in uim peremptoriæ. s. uerb. Exceptio dilatoria. uersi. xiij. & melius in uersic. xv.

Exceptio peremptoria an impediat litis contestationem in c. j. de lit. contest. in vj. & ibi gl. & do. Ange. in auth. de litiga. §. omnem. Bald. in Marg. Exceptio. uer. xx. in Spec. de excep. §. iij. Rota in decis. cclxxxviij. si per impetrantem. in nouis. quòd non. Quod uerum, nisi sit notoria. Ioan. Ma. & Io. An. in c. j. de litis contest. in vj. & Ant. de But. in c. j. de ord. cog. & in c. super literis. de rescri. & Alex. in l. nam & postea. in prin. de iureiur. Item nisi exceptio posset probari per instrumentum, contra quod nihil opponatur, uel nihil opponi possit. Io. And. in addit. Spec. de excep. §. dicto. uersi. sed an reus. & Ant. de But. in c. fin. de lib. obl. & in ca. j. & in c. super literis. præalleg. & in ca. ex parte B. de fo. comp. & Alex. ubi s. Item nisi sint exceptiones litis finitæ. not. in d. ca. j. & Alexan. ibidem. Item si de eis statim constet, impediunt litis contestationem: aliàs secus. Ful. & Alex. in l. nam & postea. §. sed & si

† quis. de iureiurando. † Et per Felin. in ca. super literis. in fin. de rescri.]

Exceptio peremptoria est, quæ elidit actionem. Instit. de exceptio. §. perpetuæ. & ff. eod. l. iij. §. exceptio. Card. in clem. fin. de appel. Sed an ipso iure. j. eo.

† Exceptio peremptoria non inficit rescriptum, nec litis contestationẽ impedit. do. de Rota. decis. 284. in nouis. per Inn. in ca. ex parte B. de foro competenti. & in ca. super literis. de rescri. in uersic. assignatum.

Exceptio peremptoria omissa ignoranter non potest opponi post sententiam. doct. & Paul. de Castr. in l. fi. C. de re iudi. & Pet. de Sun. in l. peremptoria. C. sent. rescin. non posse.

Exceptio peremptoria an faciat litem contestari. in c. fin. de lit. contest. in vj. l. j. & ibi gl. doct. & Bal. C. eo. tit. & in addi. Spe. de lit. contest. uer. per exceptionem, quòd non. in Specu. de excep. §. iij. & iiij. de lit. contest. §. ij. uer. sed & si. & seq.

10 Exceptio peremptoria an perimat actionem ipso iure. per Bar. in l. iij. ff. de exce. in Spec. de li. contest. §. ij. quòd quandoq; est actionis exclusio.

Exceptio peremptoria contra commissionem nõ admittitur. Rota in deci. cclxxxviij. si per impetrantem. in nouis.

Exceptio peremptoria non impedit litis contestationem. in d. deci.

Exceptionem peremptoriam esse ortam post terminum, non probatur iuramento. Sic in c. pastoralis. ij. col. de exce. Rota in dec. xxxix. & Car. in cle. cõstitutionem. §. j. vij. q. de elect.

Exceptio peremptoria post terminũ potest opponi, si post superuenit, & constet aliter, quàm per iuramentum. Card. ubi s. & omnino per Alex. in l. si insulam. pe. char. de uer. obl.

Exceptio peremptoria dicitur ritè opponi, quando opponitur post litis cõtestationem ordine iuris seruato. de quo doceatur per acta, aliàs per iudicem non præsumitur. Card. in cle. fi. de appel.

Exceptiones peremptoriæ ut opponantur, potest dari terminus peremptorius causa cognita, non autem aliter. s. uer. Dilatio peremptoria. uersic. antepen.

Exceptiones peremptoriæ quæ possint opponi post publicas attestationes. Bald. in addi. Spec. de excep. uer. Vincentius. & ibi Spec. §. iij.

Exceptio peremptoria potest opponi quandocunque usq; ad sententiam. l. præscriptionem. & ibi Bald. C. de except. & infrà.

Exceptio peremptoria, etiam in guarentigia, potest opponi. Bald. in l. peremptorias. iiij. col. C. sent. rescindi non posse.

20 Exceptio peremptoria in causa criminali quãdo debeat opponi. Bal. in l. peremptorias. vj. col. C. sent. rescin. non posse.

Exceptionis peremptorię admissio post sententiam an ualeat. Bal. in l. peremptorias. præallegata.

Exceptio peremptoria non obijcit rescripto. Bal. in addit. Sp. de rescri. præsenta. uer. Exceptio peremptoria.

Exceptio peremptoria habens uim dilatoriæ potest opponi, etiam post terminum datum ad opponendum dilatorias. in Spec. de dila. §. j. uersic. item quæritur.

Exceptio peremptoria cõtra appellantem potest opponi. Bal. in addi. Spec. de instru. edi. uer. ille, qui appellat.

Exceptio peremptoria debet opponi actioni intentatæ, non libello: & ideo ante litis contestationem non debet opponi.

Bald.in additio. Spec.de appel.uersic.exceptio peremptoria.& ĩ.eo.uersic.xxxiiij.

Exceptio contra personas testium dicitur peremptoria,& potest opponi usq; ad sententiam,non post,nisi in causa matri-
† moniali.glo.in c.j.de excep.† Et per Fel.in c.ex parte.de testib.in ult.col.]

Exceptio peremptoria opposita ante litis contestationem an possit reseruari post discutienda.s̄.uer.Exceptio quando.

Exceptio peremptoria quomodo probetur post cõclusum in causa.gl.& doct.in d.l.peremptorias.

Exceptio peremptoria si opponatur prius,quàm declinatoria, non uidetur iurisdictio prorogata.Bar.in l.quidam consulebat.de re iud.Pet.de Su.in l.si fideicommissum.ff.de iud.

30 Exceptio peremptoria notoria admittitur ante litis contestationem.no.in c.j.de li.contest.in vj. Item non notoria impedit litis ingressum, si opponens offerat se incontinenti probaturum.Abb.Sicu.in c.super literis.de rescriptis. & Archid.in ca.ut circa.de elect.lib.vj.& Alexand.in l.uir bonus.
† iudica.solui. † Et per Felin.in ca.exceptionem. de excep. in fi.x.col.]

Exceptio peremptoria quæ potest esse uera simul cum facto principali,ut exceptio pacti,potest probari etiam post didicita testificata : secus, si sit incompatibilis, ut exceptio falsi, secundum Bald.in Mar.uerbo,Exceptio.uer.xvj.post Abb. antiquum.

Exceptiones peremptoriæ in iudicio possessorio oppositæ impediunt processum.Bal.ubi s̄.uersic.xvij.post Inno. & Abb. antiq.in c.ex parte.de foro compet.

Exceptio peremptoria non potest opponi procuratori post litis contestationem.Bal.in Mar.uer.Exceptio.uer.xxij.

Exceptio peremptoria petitionis non potest examinari ante litis contestationem.Innoc.in c.pen.de do.& contu.sed contra personam sic.ibidem.& Bal.ubi s̄.uer.antepen.

Exceptio peremptoria potest opponi per procuratorem.l.ꝓcurator.§.j.ff.rem ra.hab.

Exceptio per quam constat ius actori non competere,impedit litis contestationem.Bart.doct.Fulg.& Alex.in l.nam & postea.in prin.ff.de iureiur.

Exceptio peremptoria si nõ opponatur, sibi imputet reus,qui nec auditur appellans.Inno.in c.auditis.de resti.spo.& Bal. in Mar.uer.Exceptio.uer.xxiiij. Quod credo uerum,nisi in casibus,in quib.admittiť post sententiã:ut ĩ.eo.uer.xxxix.

Exceptio peremptoria potest opponi post quadrimestre omnibus casibus,in quibus posset opponi post sententiam.glo. & doct.in l.ab executione.C.quor.app.non recip.

Exceptio peremptoria regulariter non potest opponi post sententiam,nisi per minorem restitutum in integrum ad opponendum.d.l.peremptorias.C.sent.rescin.non poss.no.in l.j. C.de iuris & fact.igno.& ibi doct.Quod est uerum,etiam in instrumento guarentigiato. Bal. in d.l. peremptorias.v.col. Item uerum, etiamsi reus ignorauit eam sibi cõpetere.Paul. de Castr.in d.l.j.C.de re iud.& d.l.peremptorias.gl. & doct. in l.qui procuratorem.§.si quis omiserit.ff.de procur. Ioan. de Pra.in l.Pomponius.§.rati. eod.tit. Pet. de Su.in l.exceptionem.C.de proba.Item uerum,quãdo talis exceptio cõpetebat ad sententiam : secus, si possit competere, post l. & post rem.§.j.ff.de transact.l.ij.C.de consor.eiusd.li.l.si autem. §.j.de rei uen.l.rei iudicatæ.solu.matr.l.Paulus.ff.quib.mo. pig.sol.Bar.plenè.in l.j.antepen.q.ff.de excep.Item uerum, quando est talis,quæ impugnat sententiã.Secus,si eam modificat,puta quòd non teneatur,nisi quatenus facere potest. Bart.in l.j.C.de iur.& fac.ignor.l. Nesennius.§. fi.de re iudi. l.ex diuerso.§.fi.sol.matr. Item uerum,quando contra excipientem agitur actione inde orta ex sentẽtia, secus, si actione ueteri.gl.& Bart.in l.duobus.de exe.rei iud.Item uerum, ubi ius excipiendi erat tale,quod poterat in iudicium deduci solum.per uiam exceptionis : secus, si per uiam actionis: ut est exceptio compensationis,quæ etiam post sententiam potest opponi.l.quod in diem.ff.de cõpens.Bar.in l.qui Romę.§.duo fratres.de uerb.obl.Innoc.in c.fi.de ord.cog. Bal. in Mar.uer.Exceptio.uersic.xxxj.Item uerum,nisi exceptio esset merè odiosa,sicut exceptio banni,& Macedoniani.l.tametsi.ad Maced.gl.& Bal.in l.j.C.de iuris & facti ignor.Bal. & doct.in d.l.peremptorias.Item,nisi sit exceptio obreptionis:quia etiam post sententiam opponitur. Innoc. in c.quia ꝓpter.de elect.Item nisi sit exceptio inuentarij.Bal.in l.j.C. de iu.& fa. ignor. in d.l.peremptorias. Item nisi sit exceptio rei iudicatæ,quæ nõ omissa dolo potest opponi post sententiam.Bal.in addi.Spec.de appel.uersic.super uno libello.Itẽ nisi sit appellatum à sententia,quia etiam pòst potest opponi.gl.in c.j.de exce.Item uerum in milite.d.l.j.& ibi doct.C. de iur.& fac.ign.non in clerico,qui nõ opponit post sententiam.Bar.ibidem.& per do. Matt. Mat. in tractatu extens.ij. artic.Item nisi exceptio rei non traditæ,quia potest opponi, etiam in executione sententię.s̄.uer. Exceptio quando.uer. lxxxviij.Item per gl.ord.in d.l.tametsi.Vide in Spe.de exce. §.iij.uer.hoc tamen.ubi ponit septem casus, in quibus exce-
† ptio peremptoria admittitur post rem iudicatã. † Vide do. Barth.Soci.in consil.ccxcix.incip. Capio.uersic.secundum maiorem.ibi:nam licet.in ij.parte.ubi ponit, quòd licet exceptio peremptoria minori competat,tamen post sententiã de iure communi opponere non potest,quando transiuit in rem iudicatam,& posset dicere se grauatum:sed aduersus id restitutionem in integrum petere potest.]

40 Exceptio peremptoria post sententiam à rustico non potest opponi.doct.& Bar.cõtra gl.in d.l.j.de iu. & fac.ign.ubi dicit uerum,nisi habeat iustã causam ignorãtię:quo casu restituit in integrũ ex clausula generali,si qua mihi iustã,&c.

Exceptio peremptoria quãdo opponitur post sententiam,debet opponi contra actionem primæuam, nõn contra executionem.Bar.in d.l.j.C.de iur.& fac.ignor.

Exceptio peremptoria an sit transactio, uel pactum de crimine.in Spec.de accus.uer.item repellitur.

Exceptiones peremptoriæ requiritur ut proponantur ante litis contestationem,& probatio reseruetur pòst.Vide consilium in Spec.ubi s̄.

Exceptio peremptoria quando opponi debet, & ꝓbari. in Sp. de teste.§.iij.uer.sed opponatur.& §.ij.de exce.& §.iij.

Exceptionum peremptoriarũ mentio in rescripto an fieri debeat.in Spec.de rescri.præsent.§.viij.ad fi.& de exce.uer.iij.

Exceptio peremptoria an opponatur,& probetur post terminum peremptorium datum ad producenda instrumenta.in Spec.de dilato.§.iij.uersic.quid si post.

Exceptio peremptoria quare dicatur,& quotuplex sit. in Spe. de exce.§.j.

Exceptiones peremptoriæ ut opponanť omnes, an possit terminus assignari.d.§.ij.de exce.& §.iij.

Exceptio peremptoria an opponatur in uim dilatoriæ, d. §.ij. post uer.porro.

50 Exceptio peremptoria, notoria de qua constat per instrumentum,& quælibet alia notoria, potest opponi in uim dilatoriæ ad impediendum processum.in Spec.de except.d.§. uer.sed an reus.& uersic.ut autem.& But. in c. super literis. de rescri.xvij.col.& ĩ.uer.inquisitus.uer.xviij.

Exceptio peremptoria in causa appellationis nõ potest opponi,& an post sententiam.eo.tit.§.iij.& s̄.eo.uer.39.

Exceptio peremptoria competens minori,uel militi, si omittatur à procuratore.eo.§.iij.& quid si à fideiussore.ibi.

Exceptiones peremptoriæ quæ perimant obligationem naturalem tantùm,& quæ ciuilẽ tantùm,& quæ utramq;. d.§.iij.

Exceptiones peremptoriæ probatæ qualem pronunciam exigant.d.§.iij.ante fi.& §.iiij.

Exceptio peremptoria an possit opponi post litis contestationem reo,qui simpliciter negauit,se teneri.in Sp.de exce. §.iiij.

Exceptiones peremptoriæ an competant excommunicato.in Spec.de excep.§.iiij.

Exceptiones peremptoriæ non sunt proponendæ de consilio, donec reus uideat attestationes partis aduersæ : quia fortè non erit opus eas opponere.d.§.iiij.

Exceptio peremptoria quando opponatur, & qualiter ea probata ꝓcedatur,& ꝓnuncietur, & qualiter formetur. eod. §. post uer.super exceptione.

Exceptiones peremptoriæ ꝓponi possunt à litis contestatione usq; ad conclusionem in causa. Item,

Exceptiones peremptoriæ ante litis contestationem an ꝓponi,& ꝓbari possint.in Spec.de li.contest. §.ij. uer. sed nunquid.& uer.seq.& s̄.eo.uersic.xxx.& lege per discursum.

Exceptio

Exceptio peremptoria interdum est intentionis exclusio.eod. §.& uersic.

Exceptio peremptoria an requirat litis contestationem,& iuramentum calumniæ.in d.tit.de lit.contest.§.v.

Exceptio peremptoria omissa in causa principali, an possit opponi in causa appellationis.in Spec.de confess.§.finali.uers. prælato.& s.eod.uersic.39.

Exceptio peremptoria dicitur errorem corrigere.eo.§. & uers.

Exceptiones peremptoriæ an habeant locum in criminalibus, sicut in ciuilibus.in Spec.de accus.§.j.uersic.quid si accusatus.& eo.tit.§.iiij.

Exceptio anomala quæ dicatur, & de eius materia uide in Spec.de excep.§.j.uer.anomalæ. ubi etiam uide quare dicatur,& qualiter proponatur.

Exceptiones anomalæ sunt,de quibus dubitatur an sint perpetuæ,uel temporales,& non sequuntur normam aliarum exceptionum,secundum Spec.ubi s.

Exceptiones anomalæ dicuntur exceptio excommunicationis,exceptio non numeratæ pecuniæ, exceptio non numeratæ dotis, exceptio ne teneatur ultra quàm facere potest. Spec.ubi s.

Exceptiones anomalæ sunt proponendæ ante litis contestationem,& pòst proponi possunt. Spec.ubi s.

Exceptio mista,seu dubia dicitur, ut cùm petenti decem opponitur,quòd promisit sub conditione.dubitatur enim,an sit dilatoria,uel peremptoria: sed in dubio iudicatur peremptoria:& ideo ante litis cōtest. proponi nō debet,secundum Spe.de excep.§.j.uer.est quoq; & alia. ubi etiam dicit Vber.consuluisse, etiam ante litis contestationē proponendas esse tales exceptiones.

Exceptio intentionis & facti, non potest opponi post trāsactionem,& litem finitam. l. nec intentio. & ibi doct. C. de transact.ubi per Bal.

Exceptio intentionis,& facti,potest obijci, etiam stante statuto,quòd nulla exceptio admittatur.Bal.in l.sancimus.ij.col. C.de don.ut est exceptio insinuationis omissæ.ut ibi.Sed in l.peremptorias.v.col.tenet contrà, secundum Alex.in l.qui se debere.de condi.ob causam.

Exceptio intentionis & facti,opponitur ei, qui agit de facto,& non de iure.d.l.nec intentio.& ibi Bal.& gl.in l.qui se debere.de cond.ob causam.& est gl.in l.ij.ff.de excep. quæ etiam dicit,quòd

Exceptio iuris dicitur,quæ opponitur actori habenti actionē.

Exceptio intentionis dicitur defensio propriè, non exceptio: ut in Spec.de excep.§.j.uersi.defensionis.& uersi.fina.

Exceptio ante litis cōtestationem dicitur intentionis, & facti. Bal.in addi.Spec.de lit.contest.uersi.per exceptionem.

Exceptio,Non sum hæres:dicitur intentionis, nec potest opponi post sententiam.Bal.in l.j.in fi.C.communia de leg.

Exceptio de matrimonio,an sit iuris,uel facti. Paulus in consi. cxlij.Bar.in l.quoties.C.de iud.

Exceptio iuris,uel facti,renunciata,quid iuris.in Spe.de emp. & uen.§.j.in j.forma.

Exceptio litis pendentis coram arbitro per cōpromissum,non potest opponi coram iudice.l.si quis rem.ff.de arbit.& s.uerb.Cōpromissum.el j. uer.xviij.Vnde Paul.de Castr.& Alex.in l.pecuniam.si cer. pe.dicunt exceptionem litis pendentis per compromissum opponi posse, quando laudum ex forma statuti habet executionem, sicut sententia iudicis,& non aliter.

Exceptio præuentionis dicitur litis pendentis,& debet opponi ante litis contestationem.Bal.in auth.sed nouo.de seruis fugitiuis.& in l.si pluribus.de leg.

Exceptio litis pendentis non opponitur per contumacem.s. uerb.Contumax punitur.uersic.xij.

Exceptio litis pendentis inter duos super possessorio,non obstat tertio uolenti agere super petitorio. Rota in dec. clij. si inter.in nouis.

Exceptio litis pendentis coram iudice impedit litis contestationem,sed non coram arbitro.Ang.in auth.de iudic.§. quia uerò.col.vj.

Exceptio litis pendentis coram laico non potest opponi corā ecclesiastico,ad quem lis trahitur ratione iuramenti,secundum Bal.in l.j.ad fi.C.de rebus cre.& Alex.in l.pe.de sepul.

Exceptio pendentis litis,opposita per legatarium nominis cōtra hæredem agentem aduersus debitorem legatum, & conuentum à legatario nominis,non obstat hæredi: secundum Bal.fin.in l.j.ult.col.uer.pone,testator.C.communia.de leg.

Exceptio accusationis pendentis de eodem crimine, an sit dilatoria,& processum impediat.gloss. & Bart. in l. senatus.ff. de accusa.

Exceptio litis pendentis quādo debeat opponi.Bal.in l.peremptorias.in fi.C.sent.rescin.non pos. quòd ante litis contestationem.& in l.senatus.C.qui accus.non pos. & Alex.in l.pe. † de sepul.uio.† Et per Fel.in c.exceptionem.de excep.]

Exceptio litis pendentis an obstet correo cessionario. s.uerb. Correus.

* Exceptio litis coram uno iudice pendentis,ne controuersia coram alio agitetur,impedimēto est, cùm præsertim coram uno sentētia,coram alio rei iudicatæ exceptionem păreret. Bal.in §.j.in ex.de contro.feu.apud pares term.Thom.Gra. con.xcvj.nu.27.Æmilius Maria Manolessus.

† Exceptio litis pendentis an & quando obstet,& quid sit,uide dom.Barth.Soci.in consil.xxxviij.incip. Pro decisione. uer.j.probatur.cum uer.seq.in j.parte.]

Exceptio litis pendētis dicitur dilatoria, & potest opponi per procuratorem.Bal.in consil.Super punctis mihi Baldo,&c.

† Exceptio litis pendentiæ inter duos super possessorio, non obstat tertio superuenieti, & agere uolenti petitorio. Ita de Rota decisio.cxlix.in nouis.

Exceptio litis finitæ est triplex,scilicet iuramenti,transactionis,& rei iudicatæ.l.j.& ij.& ibi Bar.ff.de iureiur.l.fi.C.de excep.per doct.& j.eo.uer.iiij.xj. & pen. & Bal.in c.j.de contro.inter uasal.& ali. Item exceptio notorij probati.Innoc.in c.j.de off.iud.

Exceptio litis finitæ quando uideatur opponi ad impediendū processum, & an impediat litis contestationem. Alex. post Bal.in l.nam & postea.in prin.de iureiur.

Exceptio impediens litis ingressum,etiamsi sit litis finitæ, impedit processum, licet tempore oppositionis non probetur per instrumentum,dum tamen intra breue tempus probari possit. Alexand. post Bartol. in l. nam & postea. in prin.de iureiur.

Exceptio litis finitæ impedit processum:& quæ sit,uide Bal.in l.postquam liti.iij.col.C.de pact.Bar.in l.fratris.C.de transact. ubi dicit eas esse iuramenti, transactionis, sententiæ, & præscriptionis.& j.eo.uer.xj.& pen.& s.eo.uer.j.

Exceptio litis finitę opponenda ante litis contestationem, per no.in l.nam & postea.de iureiur.& ibi Bar. omissa per partē potest opponi per iudicem post litis contestationem. Ang. in l.fina.ff.de petitio.hære.

Exceptio litis finitę omissa non reddit iudicium retrò nullum. Bar.in l.eleganter.§.si quis.ff.de condi.indeb.

Exceptio litis finitæ impedit processum,& litis contestationē, nisi requirat altiorem indaginem: quo casu reseruatur post litis contestationem discutienda.no.in l.nam & postea.ubi per gl.Alexan.& doct.ff.de iureiur.& s.eod. & not.in l.ille,à † quo.§.si de testamento.Ad Treb. † Et per Franc.Aret.in d.l. nam & postea.]

Exceptio,quòd non est illegitimus, de quo cantat instrumentum,dicitur litis finitæ.Bart.in l.si unus.de pact. & in l. fi.ff. de tab.exhib.

Exceptio litis ingressum impediens si opposita reijciatur per iudicem ante litis contestationem, an possit post iterum opponi. per Bart. in l. eleganter.§. si quis post.de condictione indebi.Bal.in d.l.nam & postea.

10 Exceptiones litis finitæ per iuramentum impedit litis contestationem.Abb.in c.& si Christus.de iureiur.

† Exceptio periurij,est litis finitæ.Aret.in §.æquè.col.v.Insti. de excep.Soc.consil.xxxviij.col.xc.Ias.in l. si duo patroni.§. fi.col.ij.& in l.ait prætor.la ij.col.ij.ff.de iureiu.& in l.si quis maior.col.pen.C.de transact.

Exceptiones impedientes litis ingressum quæ sint.per Bar. in l.uir bonus.iud.sol.in l.cùm quærebatur.de sol.in l.sed si instrumenta. C.de fide instru.lib.x.& in l.ij.de apo.pu.in l.senatus.de accus.in l.fi.ff.pro suo.& in l.ex cōtractu.de bo.autho.iud.poss.& ibi Ang.& Bar.in l.j.§.fin.ad Turpil.in l.omnes.de præscript.trigin.ann.in l.penul. qui bo.ced.poss.in l.

fi .§.

fi.§.donec.de iure delibe.Bal.in l.postquam.C.de pact.& in l.fi.C.de edi.diui Adria.in l.exceptionem.de excep.Alex.in l.nam & postea.de iureiur.in prin.

Exceptio litis finitę si opponatur,non cogitur reus iurare, nec referre.j.uer.Iurans.uersic.xxiij.

Exceptio litis finitæ per iuramentum impedit litis contestationem.Abb.in c.& si Christus.de iureiur.

Exceptio litis finitæ oritur etiam ex iuramento extraiudiciali, uel coram superiore præstito,non in forma iudicij.glo.sing. Ant.de But.& Imo.in c.super hoc.de renunciatione.& probatur in l.j.secundum Alex.ff.de iureiur.

Exceptio litis finitæ non est de necessitate probanda tempore quo opponitur,sed sufficit petere terminum ad probãdum, qui si longius petatur, non dabitur: sed lis est contestanda, reseruata exceptione post litis contestationem.Paul.de Ca. & Alex.in l.nam & postea.in prin.ff.de iureiur.

Exceptio præiudicialis an sit litis finitæ. Io. An.in c.j.ut li.non contest.Et an exceptio de statuto dubio.Inn.& Io.And.in c. cùm inter.de consuet.Bal.in l.postquam.C.de pact. ubi etiã dicit,quòd debet liquidari statim talis exceptio.

Exceptiones rei finitæ quæ dicantur.Bal.in add. Spe. de exce. uer.quæ dicantur.Et an exceptio priuilegij.l.ij.& ibi Bal.C. de legi.Et an exceptio pacti.j.uer. Exceptio pacti.uer.ij.Itẽ solutionis.l.cùm quærebatur.& no.ibi Bar.de solu.

Exceptio litis finitę impedit compromissum, quod fieri debet ex forma statuti.Bald.sing.in l.fratris. C. de transact. Ludo. Pont.in sing.uer.statutum.uer.no. unum pulchrum passettum.& j.uerb.Statutum de compromisso,scilicet statutis iudiciorum.uersic.xxix.circa fin.ibi. Item non habet locum in causa finita per transactionẽ, &c. an exceptio laudi dicatur litis finitæ.Bar.in l.fi.ff.pro suo.

Exceptio criminis inducentis priuationem beneficij ipso iure, obstat agẽti interdicto de restitutione spoliatorum: secus,si per sententiam: non autem obstat agenti possessorio.Innoc.in c.inter dilectos.de exces.præla. & Bal.in Marg.uer.Agens.uer.fi.

Exceptio criminis dicitur criminalis, licet eius uigore pœna non applicetur fisco.Bal.in addi.Spec. de incid. quæst. uer. incidit ciuilis.

Exceptio criminis non opponitur ordinario, durante officio. s.uer.Exceptio contra iudicem.uer.xxvij.

Exceptio criminis debet opponi coarctata loco,& tempore,& † specificè.& s.uer.Exceptio qualiter.uersic.x.& xxxvij. † Et uide Ioan.Cald.in consil.clxxxix.]

Exceptio criminis contra socium accusantem,uel testificantẽ, qualiter opponatur.Bal.post gl.l.si filium.C.de li.causa.

Exceptio criminis non tollit accusationem, nec est sufficiens ad pœnam,nisi ex officio iudicis.Bald.in addi. Spe.de instr. edi.uer.per exceptionem falsi.Vide Bart.in l.ij.§.si publico. & ibi Alex.ubi omnino uide in fin.ff.de adult. Cyn. & doct. in l.ubi.C.de fal.Flor.in l.proinde.§.notandum. ff.ad legem Aquil.l.Lucius.& ibi docto.ff.de infam.cap.j. & ibi gloss. & doct.de excep.& s.uer.Delictum.& uer. Crimen.uer.xxiiij. & j.eod.uer.xij.

Exceptio criminis contra testem mortuum potest opponi, nõ ut puniatur,sed ut non probet.Bal.in l.fi.C.de testib.

Exceptio criminũ contra testes quando admittatur.per Inno. in c.ex parte.de testi.& j.uer.Testes qui esse possunt.per discursum. & debet specificè ꝓbari. Et licet sit generaliter opposita, non ualet: sed & opponi debet specificè cum loco & tempore.Bal.in auth.si dicatur.in fi.C.de testi. per c.præsentium. eo.ti.in vj.& s.uer.Exceptio qualiter.uersi.xxxvij.Itẽ opponi.ut ibi,& per Card.in cle.constitutionẽ.§.j.de elect.

Exceptio criminum cõtra testes, etiã in genere opposita intra terminum statuti,potest declarari post terminum. Card. in cle.constitutionem.§.j.iij.q.de elect.

10 Exceptio criminis pendens cõtra aliquem,an repellat eum à testimonio.in Spec.de teste.§.j.uer.item quod pendet.

Exceptio criminis contra impetrantem rescriptum an opponatur rescripto.in Spec.de exce.§.ij.post uer.porrò.

Exceptio criminis probata non facit criminosum condemnari in pœnã criminis obiecti.in Spec.de excep.§.v.uersi.item not.& uersi.cęterùm.& seq.in tit.de inciden.quæst.de instr. edi.§.ix.uer.pen.

Exceptio criminis probata quem habeat effectum. Spe. de inquisi.§.iiij.uer.pen.& in tit.de cri. immob. excep.ob.eccles. per totum.

Exceptio criminis facit quem puniri extraordinariè.Bal. in l.j. C.si quis ali.test.proh.

Exceptiones diuersorum criminum in specie possunt opponi:ut j.eod.

Exceptio criminis post mortem criminosi si opponatur. uide in Spec.de excep.§.iij.

Exceptio criminis cuiuslibet obstat electioni papæ.lxxix.dist. si quis pecunia.in gl.

Exceptio criminis,etiam de quo sit acta pœnitentia in foro cõscientiæ,obstat electo:non si pœnitentia iudicialis. Card.in cle.constitutionem.in prin.xvj.q.de elect.

Exceptio criminis an opponatur per Iudæum contra Christianum testẽ inductũ contra ipsum:uide j.uer.Iudęus.uer.lxij.

Exceptio criminis si obijcitur testi,potest testis probare innocentiam suam.Abb.in c.testimonium.in fi.de testib.

Exceptio de quolibet crimine potest obijci contra accusatorẽ de iure canonico.c.j.de accusa.& Alexand.in l.ij.in princ.ff. de adult.

Exceptio lenocinij an sit dilatoria, uel peremptoria. j. uer.Leno.uer.pen.gl.in l.si mulier. sol.mat.in gl.in l. quoniam Alexandrum.& in l.ita nobis.C.de adulterijs.Bart.in l.j.§.hoc crimen.& in l.qui eo. & in l. si maritus. §.præscriptiones.ff.eo.tit. quòd est dilatoria. & debet proponi ante nomẽ receptum inter reos. Bar.in d.l.ij.§.qui hoc crimen.& nõ potest opponi per bannitum,uel excommunicatum, accusatos de crimine, & prohibitos agere. Pet.& Cyn.in l.quoniam Alexandrum. C. de adult. & Alex.in l.libertus.ff.de in ius uoc.

Exceptio lenocinij quando sit peremptoria. Bart. in d.l.ij.§. si publico.ff.de adult.& in l.is,cuius.§.j.& in l.si marit9.§.præscriptiones.eo.tit.

Exceptio lenocinij quid operetur. Bart. in l. si uxor. §. iudex. de adult.

Exceptio lenocinij cõpetit libero,non seruo.in Spec. de exce. §.iiij.post uer.super exceptione.

Exceptio adulterij an competat hæredibus mariti mortui cõtra uxorem repetentem dotem.in Spec. de exce.§.iij.& in tit.de dona.inter uirum & uxo.uersi.quid si mulier agit.& ibi Bald.in addi.uer.an hæredes. docto.in l. rei.§.hæredi.solu.matr.Paul.de Castr.consil.cxix. quòd nõ. & consil.cxxvj.

Exceptio adulterij an noceat hæredi mulieris mortuę repetenti dotem à uiro.no.in l.finali.C.de adulterijs.& in l.cùm mulier.§.ob mores.& ibi doct.ff.solu.matr.

Exceptio adulterij eliditur replicatione paris adulterij,item & lenocinij,secundum Paulum de Castro,consil.cxxvj.

† Exceptio adulterij, uel alterius criminis non inducentis ipso iure priuationem beneficij,an petenti beneficium suum opponi possit:uide Felin.in ca.querelam. in princ.j. col. de iureiur.]

Exceptionis adulterij materiam supple s. uerb. Adulterium. per discursum.

Exceptio obreptionis, uel mendaciorum contra rescriptum,an & quando opponatur, & quoties, & quando liquidetur:per Bart.in l.præscriptione. C. si contra ius,uel uti.publ.

Exceptio subreptionis non tollitur per cõsensum procuratoris in iudicem,sed exceptio suspicionis sic. Bal.in addi.Spe. de rescripti præsenta.uer.consensus procuratoris.

Exceptio obreptionis quomodo impediatur. Innoc. in c.j.de lit.conte.& Bal.in Mar.uer.Exceptio.uersic.xix.

Exceptio obreptionis potest bis opponi, scilicet iurisdictioni, & gratiæ:quia opponitur ad diuersa.Inno.in c.super literis. de rescript.& Bal.in Mar.uer.Exceptio.uer.xxj.

Exceptio falsitatis contra instrumentum potest opponi, etiam post conclusum in causa, & post sententiam.c.licet causam.de prob.& Pet.de Su.in l.fi. C. de compensa.& j.uer.Falsitatis exceptio.uer.viij.& uer.Instrumentum falsum.uersi.xxxix. † Et per Fel.in d.c.licet.& in c.cùm uenerabilis. de excep.in xj.col.]

Exceptio falsi auditur post terminum peremptoriũ probatorium.

rium. c.licet.de proba.nõ poſt terminum peremptorium ad excipiendum & producendum omnia iura, quæ habet uim concluſionis in cauſa.Card.in cle.j.ij.opp.de except.& plenius in vj.q.

Exceptio falſi contra tranſactionem opponitur hoc modo: Bene ageres,niſi eſſet tranſactio facta prętextu falſorum inſtrumentorum.Bar.in l.ſi ex falſis.C.de tranſact.

Exceptio falſi,uel non ſolennis teſtamenti, oppoſita per debitorem legatum,contra legatarium nominis agentem ex legato contra debitorem ſibi legatum,nõ obſtat hæredi agenti contra ipſum debitorem.Bald.ſing.in l.j.ul.col. C.comm. de leg.

Exceptio falſi an poſsit opponi poſt publicatas atteſtationes. Bal.in addit.Spec.de exceptio.uerſic.Vincentius.

Exceptio falſi poteſt opponi contra inſtrumentũ etiam exemplatum,partibus uocatis. Bal.in auth. ſi quis in aliquo.j.col. C.de eden.

Exceptio falſi contra teſtes regulariter poteſt opponi uſq; ad uiginti annos.l. querelam.C.de fal. Sed

Exceptio falſi in cauſa matrimoniali poteſt opponi quandocunq;.gl.& doct.in c.j.de excep.

Exceptio falſi non retardat executionem ſententiæ.Inno.in c. licet.in fi.de prob.Bal.in Marg.uerſi.Exceptio.uer.pen.contra Abb.antiquum.in c.decæterò. de re iud.qui dixit eſſe ſuperſedendũ in executione oppoſita falſi exceptione. Quod etiam tenet Bal.in addi.Spec.de executione ſent.uer.& nota, quòd iſta exceptio.& Pau.de Caſt.in l.ſi feriatis.ff.de fer. & Car.in cle.j.§.pen.v.q.de foro compe.& ĩ.uerb. Executio ſententiæ.uer.118.Item retardat inſtantiam.ĩ.uerb.Falſitatis exceptio.uer.4.uer.Inſtantia.uer.xlj.

10 Exceptio falſi teſtamenti retardat eius executionem, ſi agitur actione propoſita:ſecus,ſi officio iudicis ex forma ſtatuti proueniente, niſi probetur incõtinenti. Bal.in l. ſi ueritas. in prin.C.de fideicommiſſ. & ĩ.uerbo, Executio ſententiæ. uerſic.cxviij.

Exceptio falſi oppoſita contra inſtrumentum an impediat accuſationem de falſo inſtitui ab ipſo excipiente,& an probata ſufficiat ad condemnationem de falſo.in Spe.de inſtrum. edi.§.ix.uerſic.pen.& ĩ.uer.Falſitatis exceptio.uer.ij. ubi etiam uide,an impediat proceſſum.

Exceptiones falſi materiam ſupple ĩ.uer.Exceptio mandati.& ĩ.uer.Falſitatis exceptio.per diſcurſum.

Exceptio falſi tutoris,uel falſi procuratoris, & de eius materia ponitur.ĩ.uer.Exceptio mandati.uerſic.ij.

Exceptio falſitatis cùm opponitur contra inſtrumentum, non cogitur opponens declarare partem, in qua falſitas conſtat. Bal.in l.fi. C.de fide inſtrumentorum.

Exceptio falſi an requirat ſubſcriptionem ad pœnam talionis. in d.l.fi.& ibi doct.de fide inſtr.& ĩ.uer.Excipiens.uer.xlv.

Exceptio falſi contra inſtrumentum opponi poteſt etiam poſt biennium.gl.& Bald.in l.ſi ex cautione.j.q. C.de non num. pecunia.

Exceptio falſi ſi opponatur contra teſtem, debet teſtis in iudicio cõparere,ut ipſo præſente uideatur atteſtatio facta. Bal. in l.fina.C.de fide inſtr. Et ita ſeruaui Florentiæ pro ſer.Nicolao Romena,in cauſa ardua.

Exceptio falſi contra teſtes ſuper inquiſitione,uel accuſatione receptos, an faciat ſuperſederi in inquiſitione, uel accuſatione.Cy.& Bald.in l.j.C.qui accuſ. non poſ. & Bal.in l.j.de quæſt. Salic. in l.ſi ad eius. de fal. & quod per Bart. in l. fin. eod.tit.

Exceptio falſi contra teſtem,uel aliũ oppoſita,an repellat eum à teſtimonio in alia cauſa.Bart.quòd ſic. & in l. Barbarius. antepen.col.ff.de off.præt.& ĩ.uer.Falſitas.uer.87.

Exceptio falſi contra inſtrumentum amiſſo protocollo,& eius amiſsione probata per iuramentum,non poteſt opponi.l.fi. & ibi Bal.C.de fide inſtr. Item,

Exceptio falſi non poteſt opponi contra inſtrumentum poſt ſententiam ex eo latam,quæ tranſiuit in rem iudicatam.l.fi. & ibi Bal.C.de fide inſtr. Quod eſt uerum, ſecundum Bald. ibi fin.niſi quis uelit per apertas ꝓbationes reprobare: quia poteſt etiam poſt ſententiam, cuius exceptio non obſtat,ex quo ad finem diuerſum reprobatur,ſcilicet ut producens de falſo puniatur,non ut infringatur ſententia:ut ibi.

Exceptio periurij incidens coram iudice ſeculari, an remittatur ad iudicem eccleſiaſticum.doct.& Io. de Imol.in l.Titia.ff.ſol.matr.doct.in l.ij.C.de or.cog.& in l. quoties.C.de iud.& in c.tuam.de or.cog.

Exceptio periurij eſt cauſa ſpiritualis.Bald.in Mar.uer.Iudex. uer.65.in fine.

* Exceptio periurij litis finitæ exceptio eſt. An. But.in c.dilecti.col.iij.de except.Iaſ.in l.ſi quis maior.col.vj.C. de tranſact.Hippol.Marſil.in conſil.107.num.8.uol.ij. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Exceptio periurij litis impedit ingreſſum.Doct.in c.j.de lit. cõteſt.in vj.& in l.j.l.non erit.§.dato.ff.de iureiur. Hip.Mar. con.cvij.nu.9.uol.ij. Æmilius Maria Manoleſſus.

† Exceptio periurij alterius criminis nõ inducentis ipſo iure priuationem beneficij,an petenti beneficium ſuum opponi poſsit:uide Fel.in c.querelam.in prin.j.col.de iureiur.]

Exceptionis periurij materiam uide ĩ.uerbo,Periurus.per diſcurſum.

† Adde,quòd exceptio periurij eſt exceptio litis finitæ, itaq; impedit litis ingreſſum,ſecundum Ant.de But. in c. dilecti. in iij.col.de exceptio. Quod eſt ùalde mirabile,propterea dicebat Chaſſ.in tit.des retraictz.in conſue.Burg. §. xij. quòd iſtud eſſet multum notabile,ſi eſſet uerum.

Exceptio hæreſis incidens coram iudice ſeculari,an remittatur ad eccleſiaſticum tribunal.no.in d.c. tuam.de or.cog.in l.ij.C.eo.ti.& in l.quoties.C.de iud. doc. & Io.de Imol.in l.Titia.ff.ſol.matr.Paul.conſil.cxlij.

Exceptionis hæreſis materiam ſupple ĩ.uer.Hæreticus.

* Exceptio hæreſis non impedimento eſt actori, quo minus conſequatur pecuniam,quam ipſi reus debet,niſi lata aduerſus eum,ut noſtri dicunt,declaratoria ſit.Pe.Anch.in c.cùm ſecundum.de hæret.in vj.Fran.Cur. Maior.conſil.xx.nu.33. Æmilius Maria Manoleſſus.

Exceptio uſurarum incidens coram iudice laico.uide ĩ. Iudex ſecularis.uerſic.xv.& xxvij.

Exceptio uſurarum,in qua petitur declarari contractum uſurarium,eſt ſummaria:per cle.ij.ſecundum gl.ibi & Card. in q.xxxiij.de iud.

Exceptio uſurarum omiſſa per debitorem facit ſententiã contra eum latã pro uſurario reſcindi.Bald.in l.cùm allegas.iiij. oppo.C.de uſur.& Alex.in l.ſi ſponſus.§. ſi uxor.de donati. inter uirum & uxor.& Io.de Imo.in l.ſtipulatio.§. alteri.ult. charta.de uerb.oblig.

* Exceptio uſurarum,ſi in iudicio coram iudice laico opponatur,ſtatim ad Epiſcopum cauſa remittenda eſt. Bart. in l. quoties.C.de iudi.Rolan.à Val.conſil. xcvj.num.46.uol.ij. Æmilius Maria Manoleſſus.

Exceptio uſurarum oppoſita contra inſtrumentum per unum correum debendi,impedit executionem contra alium correum nihil opponentem.Bal.in l.fi.C.de fideiuſſ.

Exceptio uſurarij contractus,uel, quòd tu es uſurarius, debet probari intra octo dies.Ioan.And.& Hoſt.in c.quod fruſtra. de uſuris.Lapus in allegatione lv.ſed Lud.in ſing.uerſi.Exceptio, dico quòd tu es uſurarius, &c. dicit terminum eſſe quindecim dierum.

Exceptionis uſurariæ materiam ſupple ĩ.uerb.Vſura.ſ̃.uerbo, Contractus uſurarius.per diſcurſum.& an ſuſpendat proceſſum iudicis laici,coram quo opponitur: Alex. quòd non,in conſil.ix.iiij.parte.ubi plenè.Et dicit uerũ,quando eſt quæſtio facti,nõ ſi iuris.& ſ̃.uer.Cauſa ſpiritualis.& ĩ.uer. Iudex ſecularis.uerſic.xxvij.

Exceptio ſimulationis an opponatur contra inſtrumentum,ſtante ſtatuto,quòd nulla exceptio opponatur.ſ̃.uer.Exceptio cõtra inſtrumentum.uer.xxxv.

* Exceptio ſimulationis,cùm perpetua ſit, temporis non tollitur lapſu.l.ſi ſub ſpecie.C.de poſtu.Barth.Soc.in l.j.co.pe. uer.ij.limita.ff.ſolut.matr.Lud.Gozad.conſil.xxviij.nu.24. Æmilius Maria Manoleſſus.

Exceptio ſimulationis debet opponi intra biennium.nõ pòſt, ſecundum Bal.in l.ſi non ſinguli.C.ſi cer.pe.& ibi not.quod eſt uerum,ſecundum Bald.in l.j. C. plus ua. quod agi.ſi opponatur loco exceptionis non numeratæ pecuniæ:aliàs eſt perpetua.

Exceptio ſimulationis competit marito, uel hæredi eius cõtra

uxorem,

uxorem, uel eius hæredes petentes dotem sibi à marito constitutam. Ioan. de Por. in l. si diuortio. de uerb. obl. per gl. fin. in l. si uoluntate. C. de do. promis.

Exceptio simulationis non dicitur propriè opponi contra instrumentum. Bal. in l. cum precibus. C. de probatio. & in l. fi. §. in computatione. de iure delibe.

Exceptio simulati, uel fictitij contractus, non potest opponi per contrahentem, sed per tertium sic. Bart. in consil. Martinus de Eugubio. in fi. & s. uerb. Contrahens. uer. 39. circa fi. ibi, item nec quis potest uenire contra cōtractum simulatū.

Exceptio simulationis an impediat executionē. Paul. de Castr. consil. 328.

Exceptio simulationis oritur ex simulatione, quæ nō habet in se substantiam obligationis, non ex ea, quæ habet ex se substantiam. Bal. & Bar. in l. si ex precio. C. si cer. pe. Vnde

Exceptio simulationis à statuto permissa intelligitur, scilicet quando est facta promissio ob causam non ueram, uel non iustam. Bar. in d. l. si ex precio. si certum pe.

Exceptio simulationis permissa à statuto, intelligitur scilicet, quando promittitur spe futuræ causæ non secutæ, & tamen illa causa in instrumento non exprimitur, uel prætextu causæ de præterito, uel de præsenti, turpis, uel inhonestæ: & ista est uerè exceptio simulationis. Secus, si promittitur ex causa uera, & honesta ex alia causa: quia tunc non obstat exceptio simulationis. Bar. in l. si sub specie. C. de postulan. Item intelligitur de ea, scilicet quando fit promissio simulatæ ob causam non ueram, uel iniustam. Bar. in l. si ex precio. si certum pe. & s. eo. uer. proximo.

10 Exceptio simulationis non obstat contra instrumentum, in quo est deductū debitum ex una causa in aliam: ut quia qui prius tenebatur ex causa mutui, obligauit se ex causa depositi, cùm debitum ex una causa possit deduci in debitum ex alia. Bar. not. in d. l. si ex precio. si certum petatur. & infrà eo. uer. antepen.

Exceptio simulationis debet continere speciem simulationis, aliàs non obstat. Paul. de Castr. in l. iurisgentium. §. dolo. de pac. & ibi Alex. sicut nec libellus. Bar. in consil. Petrus Nicolæ. & Paul. ubi sup. Barth. Cepo. in tractatu, de contractibus simulatis. in ult. præsum. in fin. & Paul. de Castr. consil. cxiij. Bal. & Sali. in l. ab Anastasio. in fi. C. man. scilicet si petatur. & Alex. ubi s. ubi idem dicit in teste probante simulationē, secundum Bar.

Exceptio simulationis contra donationem etiam insinuatam potest opponi. Bal. in l. illud. vj. col. in fi. de sacrosan. eccles.

Exceptio simulationis contra instrumentum matrimonij etiā opponitur. glo. in l. neq;. C. de nup. Bald. in §. naturales. si de feu. fue. contr.

Exceptio simulationis potest opponi contra instrumentum, uigore statuti permittentis exceptionem falsitatis. Bal. in l. si non rerum. C. de donation. inter uirum & uxorem.

Exceptio simulationis an possit renunciari. j. uerb. Renunciatio iurium.

Exceptio simulationis potest objici ubicunq; & exceptio falsitatis. Bald. in l. si non rerum. C. de don. inter uirum & uxorem.

Exceptio simulationis contra depositum non opponitur, licet depositum fuerit de debito ex alia causa. Bart. in l. Lucius. & ibi casus. ff. depo. & Bal. in rubr. C. depos. & Bar. in l. si ex precio. C. si certum petatur. & s. eod. uersi. x. & Paul. de Castr. consil. cxiij.

Exceptio simulationis opponitur etiā in actibus iudicialibus, ut in emancipatione. Bal. in l. ij. C. plus uale. quod agi.

Exceptionis simulationis materiam supple s. uer. Contractus simulatus. per totum. & j. uerb. Simulatio. per totum.

Exceptio doli non datur filijs cōtra parentes, nec etiam libertis contra patronos: aliàs tenetur actione iniuriarum. Spe. tit. de accus. uer. sed pone.

Exceptio doli eliditur per replicationem de dolo. in Spe. de excep. §. fi. & s. uerb. Dolus. uer. lxix. circa fin. & uer. cxiij. & no. in l. fi. §. sed si stipulator. in fi. & ibi Bar. & Alex. de eo, per quem fac. erit. & per Abb. in c. dilecti. de excep.

Exceptio doli concurrens cum quacunq; alia, est fauorabilis. gl. fin. in l. qui se debere. ff. de condict. ob causam. Io. de Imol. in l. ex diuerso. §. fi. solut. matr. & j.

Exceptio doli inest contractibus bonæ fidei: & ideo potest opponi, etiam per iudicem, puta quòd petens rem soluat precium. Ioan. de Por. fin. in l. sed & si ideo. solut. matr. Sed uide Bar. in l. eum, qui ita. §. qui ita. de uerb. obl. quod adde ad l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. emp.

* Exceptio doli ei, qui sibi, si causa, quod est promissum, petit, obstat. l. ij. §. circa. ff. de excep. dol. Maria. Soc. min. con. 80. nu. 7. uol. iij. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio doli, uel metus, debet opponi, etiamsi constat de dolo, uel metu: aliàs non releuat. Bart. post gl. in l. si unus. §. pactus. ix. col. ff. de pact. ar. contrà, per Bar. in l. ij. ff. de excep.

Exceptio doli dicitur odiosa, quæ oritur ab initio, nō quæ oritur ex pòst facto. Bar. in l. ij. C. de rescin. uen.

Exceptio doli potest opponi, etiam post biennium: licet secus sit in exceptione non numeratæ pecuniæ. Host. & But. in c. si cautio. de fi. instr. Bar. in l. si ex cautione. & ibi Bal. ix. q. C. de no. nu. pe. Secus in actione de dolo. s. uerb. Actio doli.

Exceptio, Dolo facis: nō potest opponi in causa appellationis. Bal. in l. per hanc. C. de tempor. appel.

Exceptio, Dolo petis quod debes restituere: habet locū, quando restitutio fieri debet excipienti, non si tertio. l. si socer. §. Lucius. & ibi Bar. Bal. & doct. solut. mat. Ang. in l. j. in fi. C. si dos, constan. ma. doct. in l. si donaturus. §. fi. & ibi Alex. ff. de condictio. ob causam. Vide in l. j. ff. & C. quorum leg. & in l. dolo. de doli. excep. doct. in l. fi. C. de edi. di. Adrian. tol. & j. eod. uer. 29.

10 Exceptio doli quotuplex sit, gl. est ordinaria in l. si extraneus. ff. de condi. ob cau.

Exceptio doli nō est in rem, sed in personam, ex parte eius cui opponitur. gl. in l. sed Iulianus. §. non solùm. ff. ad munic.

Exceptio, Dolo facis: potest opponi etiam in iudicio possessorio recuperandæ, si incontinenti probari potest: aliàs secus. gl. est in l. si de ui. ff. de iud. secundum Ang. in l. ille, à quo. §. si de testamento. in fi. ff. ad Treb. & Bar. in l. j. in prin. quorū legat. ubi dicit, quòd talis exceptio potest opponi in iudicio possessorio, si statim probetur, non aliter. per no. in l. ij. C. de edi. di. Adr. tol. uide tex. & gl. in l. dolo. ff. de doli exc. & in d. l. j. quo. legat. Item,

Exceptio, Dolo facis: obstat hæredi agenti contra legatarium interdicto, quorum legatorū, ad legatum, quando non uult uti beneficio Falcidiæ: aliàs uolenti uti non obstat, secundū Bar. post gl. in l. j. ff. quorum leg.

Exceptio, Dolo facis: in alijs possessorijs an opponatur. Bar. in l. j. C. quorum lega. & in auth. item prior. C. qui pot. in pigha. quòd nō in illo possessorio. & uide Bart. in l. j. C. quo. leg. & in l. fi. C. quorum bonorum.

Exceptio, Dolo facis petere quod es incōtinenti restituturus, potest opponi, etiam quando inter duces belli est factum pactum de restituendis hincinde ablatis. Bal. sing. in §. possessor. de pace Const. & Barth. Cepo. in sing. uer. 132.

Exceptio doli an debeat omnia continere, quę requiruntur in actione de dolo. gl. in l. sed ex dolo. §. in hac. ff. de dolo.

Exceptio doli datur in subsidium, deficiēte exceptione pacti, sicut actio in factum, uel utilis, deficiēte directa. Bart. in l. rescriptum. §. fi. ff. de pactis.

Exceptio doli obstat petenti pœnam adiectam supra legitimū modum usurarum. Bar. post gl. in l. Iulianus. §. idem Papinianus. ff. de act. emp.

Exceptio doli non tollit actionem de dolo. gl. & Bar. in l. j. §. ait prætor. ff. de dolo. uide per Bar. in l. fi. eo. tit. & Cy. in l. ij. j. q. C. eod. tit.

20 Exceptio doli obstat exactioni pœnæ compromissi. l. ita demùm. §. & si quidem. & ibi Bart. ff. de arbitr. Quod est uerum, quando sententia lata est dolo. l. arbitrorum. & ibi doc. C. eod. tit. & omnino per Alex. in l. Iulianus. de condictione indebi. Item & quando pœna est commissa ex sententia iniusta. Alexan. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ij. col. de uerbor. obliga. per gloss. ibi, & in l. tres. ff. de pact. & Bartol. aliàs consuluit.

Exceptio doli inter coniunctos non opponitur. s. uer. Dolus. uersi. lv.

Exceptio doli oritur ex confessione testatoris contra ipsum, uel eius hæredes agentes: ut s. uerbo, Confessio testatoris. uer. 18. & j. eo. uer. 28.

Exceptio

Exceptio doli uel pacti non acquiritur per alterum alteri.gl.& Bar.in l.idem in duobus.§.sed quamuis.ff.de pact. Vide in l. non solùm.§.liberationis.de lib.leg.

Exceptio doli obstat petenti, & non repetenti. Alex. in l. cùm is.§.j.de condi.inde.Bal.in l.cùm quis.C. de iur. & fact.ign. viij.col.& in l.ij.C. si aduersus sol. & Bart. in l.si socer.§. fin. solu.matr.

Exceptio doli interuenientis ab initio tempore contractus, non impedit repetitionem per condictionem indebiti.gl. sing.in l.qui se debere.de cond.ind. Alex. in l.si quis cùm aliter.de uer.oblig.

Exceptio doli opponi potest contra executionem sententiæ latæ ex falsis allegationibus contra partem. Ang. & Alex.in l.qui Romæ.§.duo fratres.x.charta. de uerb. oblig. per l.si à te.& l.si legatarius.ff.de dolo.

Exceptio doli oritur ex confessione liberatoria facta absente parte.l.non solùm.§.liberationis.de li.le. Item,

Exceptio doli oritur ex confessione testatoris.Bart.in non solùm.§.liberationis. de libera lega. Bald.in l.j.ij.col.C.de fal. causa adie.le.& s.uer. Confessio testatoris.uer.xviij.

Exceptio doli non obstat ei, qui non est incontinenti restituturus excipienti, sed alteri. Ang.in l.j.in fi.C. si dos consti.Bar. in l.si socer.§. Lucius.sol.matr.& s.eo.uer.ix.

30 Exceptio, Dolo petis, quòd incontinenti es restituturus: diuersa est ab exceptione compensationis, nisi una succedat loco alterius.Bal.in l.eius.in fi.C.de compensa.

Exceptio doli oritur ex certitudine, non ex suspicione. Bar. in l.sicut.§.superuacuum.ff.quibus mod.pig.sol.

Exceptio doli non obstat patrono, uel patri: aliàs excipiens tenetur iniuriarum.in Spec.de accus.uersic.sed pone.

Exceptio doli eliditur replicatione.in Spec.de excep. & replica.§.fin.

Exceptionis doli materiam supple s.uer. Dolus.per totum.

Exceptio excommunicationis potest opponi quandocunq;, etiam post terminum præfixum ad opponendum.gl.in cle.j.de except.& ibi per Card. in Spec.de excep.§.ij.in uer.idem quoq;. Quod uerum, etiamsi non est appellatum ab assignatione termini ad opponédum etiam excõmunicationem.gl.pe.in d.cle.j.& ibi Car.q.xvj. Quod est uerum, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio possit opponi.Bar.in l.j.§.& parui.ff.quod ui, aut clam.& j.eo.uer. xxix.imò dicta exceptio etiam expressè non potest à statuto reijci.Bal.in conclusione tit.de statu. contra liber. ecclesiæ.

† Vide Ias.in l.j.col.fi.C.de iu.& fac.ign.

† Exceptio excommunicationis an & quãdo opponi possit, & debeat.uide Fel.in c.exceptionem.iiij.col.de except. uer. fallit primò.cum seq.]

Exceptio excommunicationis debet probari intra octo dies. c.pia.de except.Bald.in l.si quando. C. de testi.& j.eod.uer. xlvij.

Exceptio excommunicationis dicitur spiritualis: & si incidit coram iudice laico, debet remitti ad forum ecclesiasticum, etiamsi à principio non fuit opposita. Paul. de Castr. consil. cxiij.Io.And.& doct.in c.tuam.de ord.cog. Imol. in l. Titia. sol.matr.doct.in l.ij.de ord.cog.in l.quoties.de iud.

Exceptio excommunicationis obstat agenti possessorio.j.uer. excommunicatus agit.uer.v.& gl.in ca. ex insinuatione. de procur.

Exceptio excommunicationis etiam in foro seculari potest opponi.Bal.in l.placet. C.de sac.san.eccles. nisi ab ea sit appel-

† latum.Bal.in l.fi.C.si à non compe.iud.† Et per Fel.in c.prudentiam.de off.deleg.in §.vj.]

Exceptio excommunicationis obstat agenti interdicto unde ui, non tamen obstat agenti officio iudicis ad reuocationem attentati, appellatione pendéte, secundum Ioanné de Imol. & Phil.& in c.bonæ memoriæ.de appel.& j.uer. Excommunicatus agit.uer.iij.& iiij.

Exceptio excommunicationis obstans cedenti, an obstet etiã cessionario.gl.in c.j.de iure patrona. Io. de Imol. in l.si cùm dotem.§.si patri.solu.matr.& Ioan.And.in d.c.j.in Nouella. Bart.in l.apud Celsum.§.si cùm legitima. de doli except. & in l.doli mali.in ult.col.in pen.q. ff. de noua. distinguit. Aut fit ex causa onerosa.aut lucratiua. Primò casu non: secundò sic.Ioan.de Pra.in l.seruum quoq;.§.fin. ff. de procur. Card. tenet quòd non.in cle.j.vij.quæ.de exce.& in Spec.de proc. §.sequitur uidere.uersic.quid si excommunicatus. & Arch. in c.pia.de except.Idem dicit Card. si excommunicatus delegat alteri debitorem suum, nec illa obstans patrono uendenti uillam obstat emptori, ut dicit Geminianus post gl.in dicto ca.j.

Exceptio excommunicationis non probata in prima dilatione ex causa impedimenti, non potest probari in secunda dilatione, quæ dari non debet ad eam probandum etiam impedito.s.uer.Dilatio noua.uer.xxviij.

Exceptio excommunicationis an opponatur in causa appellationis.Card.in cle.j.xj.q.de excep.

10 Exceptio excommunicationis si non opponatur, processus ualet.Rota in decis.318.dic, quòd si agatur, &c.in antiq. Sicu. in ca.cùm inter.iiij.col.uer.primum dictũ.& in c.exceptionem. in pen.col.in uersi.quæro, quid si excommunicatio.de excep.& in Spec.de rescripti præsent.§.ratione autem impetrantis.uer.quid autem de processu.

Exceptio excommunicationis generalis latæ ab homine, non potest opponi contra impetrantem beneficia, sed late à iure sic.Rota in dec.519.nota, quòd non admittitur.in antiquis.

Exceptio excommunicationis contra testem debet probari aliter, quàm per denunciationem. Rota in decisi. 264. si testis.in antiquis.

Exceptio excõmunicationis nõ probatur per denunciationẽ. Rota in deci.256.licet.in not. Quod uerum, si opponatur in uim peremptoriæ, non si in uim dilatoriæ: ut ibi. & Rota in dec.400.si quis petit.in nouis. Sed Car.in cle.j.x.q. de exce. dicit probari per eam, si fuit facta legitimè.

Exceptio excõmunicationis etiam post sententiam potest opponi, licet sit peremptoria.gl.Bal.& doct.in l.j. C. de iuris & fac.ign.item c.pia.de excep.in vj. Car.in cle.j. xv.q.e.tit. ubi etiam dicit, quòd est anomala.

Exceptio excõmunicationis põt opponi ad nouam audientiam; id est, semper, & quandocunq;. Bart.in l.eleganter.§.j.ff. de cõd.ind.& in l.ij.ff.si quis in ius uoca. nõ ier. Item Alex. in l.fi.de fideiuss.& in l.pe.de publ.iud.

*Exceptio excommunicationis etiam post rem iudicatam opponi põt: & qui eam opponit, illius speciem ac excõmunicationis nõ exponere, & intra octo dies ꝓbare debet.c.pia. de sent.excõ.in vj.Hier. Schurph cõsil.vij. nu.j.Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio excõmunicationis omissa ante litem cõtestatam põt opponi pòst.ca.pia.de exceptio.in vj.Ioan.de Pra.in l.Pomponius.§.rati.ff.de ꝓcur. Item,

Exceptio excõmunicationis cõtra actorem omissa in principio iudicij põt opponi in quacunq; parte, quo ad actus futuros.dicto ca.pia.& Alexander in l. penul.ad finem.de publi. iudic.

Exceptio excõmunicationis dicitur causa spiritualis. Bald. in Marg.uerb.Iudex.uersic.lxv.& Paulus cõsil.142. & suprà c. uersic.iij.

Exceptio excõmunicationis qualiter ꝓponatur: uide in Spec. de except.uersic.sed quoniam excõmunicationis. in §.v. & ibi plenè.& j.e.uersi.xxv.& per discursum.

20 Exceptio excommunicationis non potest opponi per excommunicatum.Bald.in addi.Spec.de arbit.§. hac ratione. & infrà.

Exceptio excõmunicationis nõ põt opponi per tertium, cuius nõ interest.Bald.in addi.Spec.de rescript.præsenta. uer. tertius, cuius nõ interest.cõtrarium not.in ca.cùm parati.& ibi Ioan.de Im.& Phil.uer.secundò no.de app. Sed opi.Bal. ibi.& in tit.de except.uer.iij.tenet Flor.in l.loci. §. cõpetit.si ser.uend.& Arch.in c.j.de rescript.in vj. & j.in uerb. tertius.

† uer.xj.† Et per Fel.in c.dilecti.in iij.col.in fin.de ma.& ob.& in c.intelleximus.in iiij.col.uer.iste tex.de iud.]

Exceptio excõmunicationis quandoq; est peremptoria, quandoq; dilatoria, secundum Abb.antiq.in ca.exceptionem.de de exce.& Bal.in Mar.uer.Exceptio.uer.viij.

Exceptio excommunicationis contra testes inducta, odio testium etiam non opposita, nec protestata tempore productionis, potest opponi pòst: sed cautius est protestari tempore productionis. Bald. in l. si quis testib. ulti. col. C.de testibus.

Exceptio excõmunicationis ꝓbanda in curia, quando opponatur: uide in Spec. de dila. §. j. uersi. & not. & seq. & no. in c. pia. de exceptio. in vj. & s̃. eo. uersi. 14. & 16.

Exceptio excõmunicationis cõtra iudicem, partem uel testẽ, qualiter opponatur, & intra quantum tempus probetur, & qualiter super ea ꝓnuncietur, & quòd ex officio iudicis potest deduci in iudicio. Item,

Exceptio excommunicationis in uno iudicio probata debet probari etiam in alio, aliàs non repellit. Card. in cle. j. 18. q. de except.

Exceptio excõmunicationis nõ potest renunciari. Ioan. Andr. in ca. pia. de exceptio. in vj. in Nouel. Alex. in l. sed & si quis. §. quæsitum. si quis cautionibus.

Exceptio excommunicationis per iudicem laicum debet admitti. Item,

Exceptio excõmunicationis si intra terminum datum ad opponendum dilatorias uel peremptorias non opponatur, an possit opponi pòst. in Spec. de excep. §. ij. post uersic. porrò. & clem. j. & ibi Card. de excep. ubi etiam in q. 16. dicit, quòd opponitur, etiamsi fuit datus ad opponendum dilatorias, & exceptionem excõmunicationis.

30 Exceptio excõmunicationis si non opponatur per partem, potest excõmunicatus repelli officio iudicis, etiamsi fuit datus terminus ad opponendum illam, & elapsus, nec pars appellauit, quia eius taciturnitas ꝓpter bonum publicum nocet. gl. sing secundum Card. in cle. j. 16. q. de excep. & ĩ. uerb. Excõmunicatus agit. uer. xv.

Exceptio excõmunicationis an sit similis exceptioni falsi procuratoris. Item,

Exceptio excõmunicationis an faciat iudicium retrò nullum. Item,

Exceptio excõmunicationis si nõ probetur, an excipiens condemnetur in expensis. Item quid si cõdemnatio omittatur. Item,

Exceptio excommunicationis contra iudicem proposita, per quem cognoscatur.

Exceptio excõmunicationis an tollatur replicatione alterius excõmuni. & de qua prius cognoscatur: uide in Spec. de except. §. ij. uer. porrò. usq; in fi. & de teste. §. j. uer. item qđ est excõmunicatus.

Exceptio excõmunicationis an opponatur post cõclusum in causa. in Spec. de renun. & cõclu. Card. tenet quòd nõ, licet dicatur posse opponi, etiam usq; ad sententiam. c. j. de exce. in vj. & cle. j. eo. tit. secundum Card. ibi.

Exceptio excommunicationis omissa scienter, si opponatur in fine causæ, admittitur, sed opponens debet condemnari in expensis. ca. exceptionem. ubi uide Panorm. in j. col. in fi. de excep. Quod uerum est, nisi actor sciuerit eam sibi obstare: quia dolus cum dolo cõpensatur: & ideo nõ fit expensarum cõdemnatio tunc. Item uerum, nisi sit omissa ex iusta causa, ut quia reus nõ habebat ꝓbationes paratas, secundum doc. & Bene. Capra ibi. ubi etiam per Panor. in vij. col. uer. secundò requirit. & est speciale dicto casu ut ibi. Adde ĩ. uerb. Expensarum cõdemnatio. uersic. vj. ar. cõtrà per Abb. in c. j. de excep. quòd exceptio dolo omissa in prima causa, uel in termino, nõ potest opponi pòst.

Exceptio excõmunicationis nõ admittitur post tres sententias cõformes latas super deuolutione causæ. Rota in decisi. cccxvij. not. causa fuit. in antiq.

Exceptio excõmunicationis quando dicaĩ opponi peremptoriæ, & quando dilatoriæ. gl. & Card. in cle. j. iij. q. de excep.

40 Exceptio excommunicationis latæ contra episcopum nõ obstat eius uicario delegato. Card. in clem. j. xviij. q. de rescriptis.

Exceptio excõmunicationis an probetur per unum testem, & famam. in Spec. de noto. cri. §. iij. uer. fama autem.

Exceptio excõmunicationis cõtra iudicem opposita, probanda est coram arbitro. Item,

Exceptio excõmunicationis si ꝓponatur cõtra actorem, & recusatio cõtra iudicem, de qua prius cognoscatur. in Spe. de recu. §. vj. uer. sed nunquid. & sequen.

Exceptio excõmunicationis cõtra impetrantem in audientia an admittatur. in Spec. de actore. uer. item, quòd est excommunicatus. & ĩ. eo. uer. 50.

Exceptio excõmunicationis contra procuratorem si opponatur: uide in Spec. de procur. §. j. in prin. & ĩ. uerb. Procurator quis esse potest. uersic. 33. & seq.

Exceptio excõmunicationis repellit testem à testimonio: & quid si sit absolutus. in Specu. de teste. §. j. uer. item quod est excõmunicatus. & Abb. Sicu. in c. testimonium. de testi.

Exceptio excõmunicationis si opponatur, debet probatio statim admitti ꝓpter cõmunionis periculum. Item,

Exceptione excõmunicationis cõtra testem probata, an iuret testis. eo. §. uer. recepta. uersi. quòd si modo.

Exceptio excõmunicationis contra impetrantem si opponatur, an tunc probetur. in Spec. de rescrip. præsenta. §. iiij. uer. sed si contra.

50 Exceptio excommunicationis opponitur cõtra impetrantem super alio, quàm super excõmunicatione uel super appellatione ab ea. eod. tit. §. v.

† Exceptio excõmunicationis an obstet cõtra petentem confirmationẽ: uide Feli. in c. exhibita. in ij. col. uer. in gl. in uer. exceptio. de iud.]

Exceptio excommunicationis an obstet petenti secundum decretum. in Spec. de primo & secundo decreto. viij. uersic. quid ergo.

Exceptio excommunicationis an probetur per petitionem absolutionis. Specu. in tit. de prob. §. iij. uersic. sed nunquid probatur.

Exceptionis excõmunicationis materiam uide in Spec. de except. §. fi. & ĩ. uerb. Excõmunicationis. per discursum.

Exceptio banni non competens reo potest opponi per eius fideiussorem. Bald. in l. cùm mulier. 15. co. ff. solu. matr.

Exceptio banni obstans bannito, non obstat eius procuratori. Bald. in l. si cùm dotem. §. si patri. solu. matr. gl. ord. in ca. j. de iure pat. in vj. & in l. apud Celsum. §. si cum legitima. de doli except.

Exceptio banni non potest opponi per procuratorem. s̃. uerb. Bannum. uer. vij.

Exceptio banni potest opponi ad nouam audientiam, & quandocunq;. Bar. in l. eleganter. §. j. ff. de condi. ind. in l. ij. si quis
† in ius uocat. non ier. † Ias. in l. j. colum. fin. in prin. C. de iur. & fac. ign.

Exceptio banni an sit realis, uel personalis, & an transeat contra cessionarium. Ang. & Ioan. de Pra. in l. seruum quoq;. §. fin. de procur.

† Exceptio damni, quòd potuit impunè occidi, impedit processum, & obstat, ne accusatio recipiatur, & super recepta nõ procedatur. Bart. in d. l. si seruus. C. de his, qui ad ec. confu. & ĩ. eod. uer. 9. & 12. & Bal. in l. decuriones. C. de infam. Item potest opponi per quemcunq;. Bart. in l. j. §. ubi pactum. & ibi Bal. C. de transact. & ĩ. & in l. absentem. de pœnis. & Bal. in l. ij. §. fin. C. de iur. cal. & in l. ij. C. ut ne priuatus. & Alex. in l. pen. de publ. iud.

Exceptio banni cõtra testem, etiam nõ opposita, uel protestata tempore iuramenti potest opponi, post Bal. in l. si quis testibus. ult. col. C. de testibus.

Exceptio banni, quòd nõ audiatur bannitus, potest opponi in quacunq; parte litis, & impedit ꝓcessum. Bart. in l. elegáter. §. si quis post. de cond. ind. Ale. plenius cõtra Bar. in l. fi. ff. de fideiuss. & in l. penul. ult. col. de pub. iud.

Exceptio banni contra agentẽ an elidatur replicatione banni. Bart. & doct. in l. cùm mulier. solu. matr. & Abb. in c. dilecti. de except. & s̃. uer. Bannitus auditur. uersi. 35.

Exceptio banni, stante statuto, quòd bannitus nõ audiatur, potest opponi per reum ad quemlibet actum, licet reus à principio cœperit litigare cum bannito agente, & contra ipsum nihil exceperit: quia etiam, quo ad actus futuros, potest excipere. Iac. But. in l. adulterium. C. de adult. Ioan. de Imol. in c. dilectus. in fine. de rescri. & Bal. in c. de testib. in fi. de testi. Phil. in c. ex parte. de appell.

Exceptio banni, quòd bannitus nõ audiatur, an dicatur peremptoria. Bal. in l. peremptorias. vj. col. C. sent. rescin. nõ poss.

Exceptio banni est exceptio rei iudicatæ, & impedit processum, si bannitus potest impunè offendi. Bald. in addi. Spec. de senten. uer. exceptio banni. & Bar. in l. si seruus. C. de his, qui ad eccles. confu.

Exceptio

Exceptio banni an opponatur per procuratorem in causa capitali. Bar. in l. pen. §. ad crimẽ. de pub. iu. & in l. ubi pactum. C. de transact. quòd sic: sed Bal. in c. iniuria. pen. col. de pa. iuramen. fir. dicit uerum, si stet in uinculis principalis. & per Alex. in l. pen. de pub. iud.

Exceptio banni si non admittatur ante litis contestationẽ, debet iudex eam reseruare. Bal. in Marg. uerb. Exceptio. uersi. ij. Inno. in c. ueniens. de accus. Cy. in l. præscriptione. C. si cõtra ius, uel uti. pub.

Exceptio spolij debet ꝓbari intra dies quindecim à die oppositionis. c. j. cum gl. de resti. spo. in vj.

Exceptio spolij est dilatoria, nõ peremptoria. gl. in c. j. de resti. spolia. in vj.

* Exceptionem spolij dilatoriam esse, ac reijciendam, quoties cunq; diligentem causæ cognitionem desiderat, tradit Ant. But. in c. cùm dilectus. in prin. de ord. cog. M. Ant. Nat. con. clv. nu. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio spolij debet opponi ante litis cõtestationem, etiamsi pòst superuenerit. Inno. & Ioan. Andr. in c. ij. de ord. cog. Io. And. post Arch. in Nouel. in d. c. j. & ibi doct. & Ioan. Mo. & ĩ. eo. uer. vij.

† Exceptio spoliationis an opponi posit ad impediendũ processum, cùm agitur de crimine per uiam inquisitionis, contra ꝓmouentem inquisitionem: uide do. Mari. Soci. in cõsil. xij. incip. Quando in presentiarum. uer. circa tertiam q. cum uer. seq;. usq; ad uer. circa tertiam q. in j. parte.]

Exceptio spolij non impedit executionem sententiæ. Innoc. doct. & Phil. in c. nouit. de appel. nisi talis exceptio cõcludat inopiam. doct. Panor. & Imol. ibidem.

Exceptio spoliationis, quomodocunq; opponatur, etiã in uim peremptoriæ, nõ obstat, quando crimen est notorium, & sic in notorijs. doct. & Phil. sing. in c. proposuit. de appell. Item ĩ. eo. uer. viij.

Exceptio spolij potest opponi in uim dilatoriæ. Vincen. Ioan. Andr. & doct. in ca. proposuit. de appel. c. frequens. de resti. spol. in vj. Item in uim peremptoriæ. Bart. in l. j. in fin. ff. uti pos. doct. & Phil. in d. c. proposuit. Ioan. And. Imol. in c. ueniens. de præscri.

Exceptio spoliationis nõ repellit aliquem ab agendo, nisi spoliantem, mandantem, uel ratum habentem. Ita do. de Rota deci. 438. in nouis.

* Exceptio spolij non datur aduersus tertium, sed tantùm cõtra eum, qui spoliauit. c. frequens. de restit. spol. in vj. Lapus alleg. xxvij. Ioan. Ant. Rubeu. Alex. con. 167. nu. 10. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio spolij opposita in uim dilatoriæ, excluditur per litis contestationem, ut pòst opponi non posit. ca. frequens. de rest. spo. in sexto. Inno. in c. ij. de ord. co. & s̃. eo. uer. iiij.

Exceptio spolij excluditur per notorium: quia nõ obstat quando crimen est notorium, ita quòd excipiens notoriè criminosus nõ potest se tueri per eam. Vincen. Io. And. & doct. in c. proposuit. de appell. Io. And. in c. frequens. de resti. spo. in vj. in Spe. de peti. & pos. §. ij. & s̃. eo. uer. v.

Exceptio spolij non opponitur nisi spolianti, quando agitur ciuiliter: sed quando criminaliter opponitur cuicunq;. Bal. in addi. Spe. de peti. & pos. uersi. ij.

Exceptio spolij non repellit agentem, nisi spoliantem mandantem, uel ratum habentem. Rota in decis. 443. fuit dubitatũ.

Exceptio spolij obstat siue agatur ciuiliter, siue criminaliter. Inno. in c. cùm super. de ord. cog.

Exceptio spolij obstat agenti interdicto retinendæ possessionis. Inno. in ca. cùm super. de ordi. cog. & Bald. in Marg. uer. Exceptio. uer. xxx.

Exceptio spolij an obstet cõtra impedientem patrem sepeliri, uel baptizare filiũ. in Sp. de pe. & pos. §. j. uer. quid si aliquis.

Exceptionis spolij materiam supple per Spe. tit. de peti. & pos. §. j. per totum. & ĩ. uerb. Spoliatus. per totum.

Exceptio subreptionis potest bis opponi, scilicet iurisdictioni, & gratiæ, quia opponitur ad diuersa. Inno. in c. super literis. de rescrip. & Bald. in Marg. uerb. Exceptio. uersi. xxxj.

Exceptio obreptionis non tollitur per consensum procuratoris in iudicem, sed exceptio suspicionis sic. Bal. in addi. Spe. de rescri. præsen. uer. iij. cuius non interest.

Exceptio subreptionis contra literas, uel rescriptum, omissa in causa principali, non potest opponi in causa appellationis. gl. & doct. in c. ad audientiam. el ij. de rescr.

Exceptionis subreptionis materiam supple ĩ. uerb. Scriptum impugnatur. per discursum.

Exceptio quòd nõ audiatur quis, quia recepit precium uenditionis, potest objici uero hæredi uendicanti ab hærede. Bar. in l. si minori. ff. de petit. hære.

Exceptio, Tu non habes actionem: impedit litis ingressum, uel litis contestationem. Bar. in l. si pupilli. §. uideamus. de neg. gest. & ĩ. eo. uer. xiij.

Exceptio, Non possum in ius uocari: excludit processum, sed exceptio peremptoria non. Bald. in l. exceptionem. ad fi. C. de proba.

Exceptio, Non es audiendus, quia tua non interest, cùm sis restituturus, alteri opponitur: nõ autem aliter, uidelicet, Non es audiendus, quia tua non interest: ut s̃. uer. Exceptio qualiter. uer. xiiij.

Exceptio, quòd non audiatur, debet opponi contra agentem, aliàs ualet processus ipso iure in ciuilib. ĩ. uerb. Statutum. de iudicijs. uer. 124. & uerb. Processus. uer. lxiij.

Exceptio, Tua non interest: impedit litis ingressum. Alex. post Bart. in l. posthumus. §. si quis. de inoff. testa. ubi plenè. & est dilatoria, ut ibi. & Pet. de Anch. in cle. cõstitutionẽ. de elect. & Bald. in d. §. si quis. & Bart. in l. si pupilli. §. uideamus. de inoff. testam.

Exceptio statuti, quòd quis non audiatur, impedit litis ingressum. Bar. in l. omnes. C. de fun. patri. lib. xj. & sup. eod. uer. ij. & infrà.

Exceptio, quòd non audiaris, quia tua non interest: uide doct. & Pet. de Sun. in l. sin autem. §. si homo. ff. de rei uen. Ang. in l. pater filium. C. de inoff. testa. Inno. in c. super his. de accus. & debet opponi ante litis contestationem. Bart. in l. si unus. §. ante omnia. ff. de pact. Inno. in d. c. super his. nec potest opponi contra tertium, quando iudex potest supplere ex officio suo. not. in c. cùm parati. & Ioan. de Imol. & Phil. de app. & ĩ. eod. uer. xij.

Exceptio statuti, quòd quis nõ audiatur, potest opponi, etiam post litis contestationem. l. nam & postea. in prin. ff. de iureiur. & Benedict. de Barzis in tract. Discus. vj. q. Bart. in l. eleganter. §. si quis post. de condictio. indeb. Bal. in l. fi. xiij. oppo. C. de edi. diui. Adria. tol. & ĩ. eo. uer. xvj. Item ante, secundum Ang. in l. j. C. de bo. uac. lib. x.

10 Exceptio, ꝙ bannitus non audiatur ex forma statuti, quando opponatur, uide s̃. uer. Exceptio banni. uersi. x.

Exceptio, Tu non debes audiri, quia tua nihil interest: uel

Exceptio, Non debes audiri, quia allegas turpitudinem tuam: dicitur dilatoria, & debet opponi ante litis contestationem. Inno. in c. super his. de accus. Bart. in l. posthumus. §. si quis. ff. de inofficio. testa. & in l. si unus. §. ante omnia. ff. de pact. & in l. pater decedens. de inoffic. testamen. & s̃. eod. uersic. viij. Item,

Exceptio, Tibi non competit actio, nec ius agendi, impedit litis contestationem. Bal. in l. Papinianus. §. si quis impubes. ff. de inoff. testa. & in l. pater decedens. eo. ti. ubi etiam dicit, quòd debet opponi ante litis contestationem. & in l. nam & postea. de iureiur. Paul. de Cast. in consil. cxlj. & sup. eo. uer. ij. & ĩ. eod. uer. fi.

Exceptio, Tu non debes audiri, quia non es prælatus, nec habes possesionem, nec titulum, nec mandatum: an posit opponi. Bal. in l. ij. xx. col. C. de seruit. & aqua. Vide s̃. Exceptio qualiter. uer. x.

Exceptio, Non debes audiri, quia tua non interest: opponitur per notarium contra petentem sibi edi instrumentum. Bart. in l. fi. de tab. exh. & in l. si unus. ff. de pactis.

Exceptio, Non debes audiri, quia non soluisti collectas procedentes à statuto, & similes, uidetur inhonesta. Bart. in l. idẽ. §. generaliter. ff. man. & opponitur etiam post litis contestationem. Bar. in l. eleganter. §. si quis. de cond. inde.

Exceptio statuti, quòd non audiatur bannitus, debet opponi bannito agenti ciuiliter. Secus, si criminaliter, quia tũc ipso iure repellitur, stante statuto, quòd bannitus non audiatur. Bart. in l. j. ff. ad Mace. Vide omnino ĩ. uerb. Processus. uer. lxiiij. Adde Alex. post Bar. in l. fi. ff. de fideiuss.

Exceptio, quòd bannitus nõ audiatur, an sit peremptoria. Bal. in l. peremptorias. vj. col. C. sent. rescin. non posse.

Exceptio, Non es audiendus, quia petis quod habes: obstat etiam sententiæ. l. j. & ibi Bar. C. de re iud.

Exceptio, Sibi non competit ius agendi: non opponitur post sententiam, nec reddit iudicium retrò nullum. l. cùm putarem. & ibi Bar. ff. fam. ercisc. & s. eo. uer. xiij.

Exceptio nullitatis non est propriè exceptio, & ideo potest opponi, etiam post terminũ à statuto præfixum ad opponendum exceptiones. Bald. in l. j. ij. col. C. de iuris & facti ignorant. & j. eod. uersi. xxiij. † Et per Fel. in c. pastoralis. de except.]

†

* Exceptio nullitatis non propriè exceptio, sed potius defensio est. Ioan. And. in c. j. de rescript. in vj. Feli. in c. ex parte. ij. col. pen. de off. deleg. Fran. Cur. min. consil. cxix. nu. 4. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio nullitatis an opponatur contra instrumentum, stante statuto, quòd nulla exceptio opponatur. s. uer. Exceptio contra instrumentum. uersi. vj.

Exceptio nullitatis in executione nõ debet opponi, stante statuto, quòd de nullitate agatur intra decem dies: quia tale statutum intelligitur, scilicet agendo & excipiendo. Ioan. Pa. in Summa, uer. sapiens. iiij. col. in tit. de execu. sent. uer. nullitas. quod no. pro statuto Firmano.

Exceptio nullitatis ratione incompetentiæ iudicis opponi potest contra sententiam, etiamsi latæ sint tres sententiæ conformes. gl. in cle. j. de proh. sequ. posse. & fruct. Card. ibi. & in cle. j. vj. q. de re iud. & Alex. in l. ij. §. prætor. in fi. ff. qui satisd. cog. & in suo consi. lxxxvij. parte ij. ubi uide omnino. & l. iij. †§. dato. de iureiur. † Istud sequitur do. meus Boerius in suis cõmentarijs consuet. Bitur. in tit. de iurisd. om. iudi. §. xxvij. Et per Felin. in c. ex parte. de off. deleg. in col. fi. xviij. fal.]

Quod est uerum, etiam stante statuto, quòd nulla opponatur exceptio, secundum Ang. & Pet. de Sun. in l. j. C. quando prouo. nõ est ne. & l. si ut proponis. C. quomodo & quando iudex. Bald. in l. j. C. si à non compe. iudic. & in l. generaliter. iij. col. de episc. & cler. & in Marg. uersi. iudex à quo, qui, &c. Paul. de Castr. in l. iiij. §. condemnatum. de re iudi. Item uerum, nisi iudex pronunciauerit se competentem. Inno. in c. pastoralis. & in c. super literis. de rescript. & Ang. in l. j. C. si à non compe. iud. Inno. in c. præterea. de dila. & Bart. in l. ij. ij. col. ff. si quis in ius uoc. non ier. uide Ang. & Alex. in l. de pu†pillo. §. qui opus. de no. oper. nuncia. † Vide de ueritate gl. hic alleg. per Innoc. & Moder. in l. de pupillo. §. si opus. ff. de ope. noui nunc.

Exceptio nullitatis ratione non seruatę solennitatis, potest opponi cõtra sententiam, etiam stante statuto, quòd sententia mandetur executioni, non obstante quocunq; alio statuto, uel exceptione. Io. And. in addi. Specu. in tit. de execu. sent. Paul. de Castr. in l. iiij. §. condemnatum. de re iud. Bart. in l. j. §. & parui. quod ui, aut clàm. Ang. in consil. clxxviij. & j eod. proximo uersic. & Car. in cle. j. §. fi. de sequest. pos.

Exceptio nullitatis an impediat executionẽ sententiæ. doct. & Bart. in l. iiij. §. condemnatum. de re iud. & in l. si prętor. in fi. ff. de iudi. gl. in l. j. C. de edi. di. Adr. tol. Inno. in c. cũ in iure. de off. deleg. Bald. in auth. quę supplicatio. C. de preci. Impe. offer. Ang. in l. j. nil no. appel. pen. & in l. j. & ibi Pet. de Sun. C. quando prouo. non est ne. Bart. & Pet. de Sun. in l. j. C. de execu. rei iud. & in l. fi. C. si ex fal. instru. & in l. j. §. j. quod ui, aut clàm. & in l. j. C. ne li. in ead. causa tertiò prouo. & in extrauag. ad reprimendum. uer. summariè. ult. col.

† Adde Alex. consil. xxxiij. in fin. in j. uol. ubi tenet quòd sic.] Bald. in addi. Spe. de execu. sent. uer. sed quomodo possunt. & in Marg. uer. iudex à quo, qui, &c. & Lud. in sing. uerb. Exceptio. uersic. dicit cle. &c. Lanfr. in ca. quoniam contra. uer. sententias. uer. uideamus hic. & uer. exceptiones. de proba. & j. eod. & in Spec. de libel. concep. §. v. uer. quid de causa. & melius titulo de executione sententiæ. §. ij. uer. ut aũt. & gl. in c. pastoralis. §. quia uerò. de off. deleg. Bal. & Sali. in l. si nõ cognitio. C. si contra ius uel util. publ. & Alexàn. in l. à diuo Pio. §. si super reb. de re iud. Paul. de Castr. in l. si feriatis. ff. de fer. & ibi Alexan. ubi hoc no. per illum text. & per Alexan. in l. si expressim. de app. ubi dicit, quòd si nullitas patet ex sententia, potest opponi ad impediẽdam executionem: ut quia sit lata tempore feriato. d. l. si feriatis. & C. de execu. rei iudi. l. j. quando prouo. non est ne. l. j. l. iiij. §. condemnatum. & l. si cùm nulla. de re iud. C. si ex fal. instr. l. fi. Si uerò non apparet nullitas ex sententia, sed requiritur probatio extrinseca, & executio est irretractabilis, ut quia de morte, uel simili. Idẽ est, secundũ Paul. Liaz. in cle. j. de re iud. quem sequitur Bal. hic, in d. l. si feriatis. Sed si executio est retractabilis, ut quando fuit in bonis, uel cogitur ad soluendũ, uel uenduntur pignora. l. à diuo. §. si super reb. & §. in uenditione. de re iudic. & tunc si probatio nullitatis requirit altiorem indaginem, non impedit executionem. C. de ord. cogni. l. fi. de fal. l. ij. de in integ. restit. c. auditis. debet tamen petens executionem opposita exceptione nullitatis satisdare de restituendo, si contingat eum succumbere in causa nullitatis: argu. c. suscitata. eod. tit. secundum Bart. in extrauag. uerbo, summariæ. in fi. Bart. & Pet. de Su. in d. l. fi. C. si ex fal. instr. & in l. j. quando prouoc. non est neces. Lanfr. in cle. sæpe. uer. simpliciter. de re iud. Dicitur autem exceptio requirere altiorem indaginem, quando intra tempus instantiæ nõ potest liquidari. Ang. ibi in l. j. Si uerò nullitas potest probari incontinenti, ut quia producitur processus, in quo desunt iuris solennia, secundum l. prolatam. C. de sent. impeditur executio. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhib. l. ille, à quo. §. si de testamẽto. ff. ad Treb. l. si is, à quo. in fin. ff. ut in pos. leg. Rota in decis. cclxxxiiij. licet. in nouis. Debet tamen hoc casu excipiẽs offerre se probaturum incontinenti: aliàs executio non impeditur. Bart. in l. fi. si ex fal. instr. Prædicta uera, nisi de nullitate sit bis cognitum. cle. j. de re iud. Item si apertè cõstet de calumnia opponentis. l. satis apertè. C. de fal. & quod no. per glo. in l. qui cùm maior. §. si patris. de bo. lib. Quando autẽ dicatur posse probari incontinenti, sume regulam l. si is, à quo. §. fin. ut in pos. leg. & sic intellige in falsis instrumentis, quæ habẽt executionem paratam ex forma statuti: quia non habent promptam executionem propter falsitatẽ. & j. uer. Executio sententiæ. uer. cxix. sic Paul. de Castr. ubi s. & j. eo. uer. pe. & per Card. in d. cle. j. vj. q. de re iud. & per Alex. consi. xcv. ij. parte.

† Vide Fran. Aret. in l. qui à latronib. §. si quis. in vj. col. de test. & do. Barth. Soc. in consi. clviij. incip. Visis consilijs, ex quibus breuiter sibi, si ex aliquo capiente. ij. parte.

Exceptio nullitatis si opponitur, si opponens obtinet, retractatur executio. gl. & Card. in cle. j. xxj. q. de re iud.

† Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam, si incontinenti probetur coram iudice, qui illam sententiã tulit. ita do. de Rota decis. cclxxx. in nouis. per Pet. no. in c. pastoralis. in gl. de off. dele. & Spe. tit. de execu. sent. §. j. in fi.

Exceptio nullitatis si per statutum retardat executionem sententiæ, intelligitur scilicet de ea, quæ requirit altiorem indaginem. Oldr. consil. cxvj.

Exceptio nullitatis sententię latæ per iudicem ecclesiasticum, non potest cognosci per iudicem laicum executorem. Car. post gl. Lap. in d. cle. j. vij. q. de re iud. secus econtrà: ut ibi q. viij. ubi plenè.

10 Exceptio nullitatis per quem iudicem cognoscatur. Car. in d. cle. j. x. q. Bal. in l. si suspecta. de inoff. test. & Alex. in l. si expressim. de appel. dicunt, quòd per uiam exceptionis potest opponi coram iudice à quo, etiamsi per statutum causa nullitatis pertineat ad iudicem appellationis.

Exceptio nullitatis inquisitionis potest opponi quãdocunq. s. uerb. Exceptio contra iudicem.

Exceptioni nullitatis præiudicat executio petita. Card. in cle. j. xx. q. de re iud.

Exceptio nullitatis impedit executionem, si prius in processu fuit protestatum de nullitate. Paul. de Castr. in d. l. si feriatis. ff. de fer.

Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, quando excipiens est paratus probare incontinenti. Bart. in l. j. C. quando prouo. non est neces. aliàs nõ impeditur executio. s. eod. uer. vj.

Exceptio nullitatis si proponitur, & excipiens succumbat, potest nullitas principaliter postea proponi. Bar. in d. l. j. C. quando prouo. non est neces.

Exceptio nullitatis non impedit executionem sentẽtiæ habentis executionem paratam ex forma statuti. Paul. de Castr. consil.

consil.lxxj. qui allegat singulariter Ang.in l.iiij.§.cōdemnatum.de re iud. Item,

Exceptio nullitatis impedit executionem laudi uel sententiæ. Secus uerò, quādo nullitas principaliter, & per uiam actionis producitur. Paul. de Castr. consil.lxxj.& Inno.in c.cùm in iure peritus.de off.deleg.& tenet Ang.in d.§.condemnatum.& ibi Io.de Imol.qui refert decis.Rota. cclxxj. quæ hoc nō dicit. Sed Paul. de Castr.in d.consil.refert deci.cclxxxiij. ubi dicitur,quòd etiamsi est inhibitum,non impeditur executio,& incipit decisio, item licet per uiam exceptionis. Et tenet Spec.de lib.concep.§.nunc uidendum.uer. quid si sententiam.& de lit.conte.§.quādo autē.uer. adde causam nullitatis.& ibi Io.An.in addi.& Bal.in l.j.C.ne li. ter. prouo.& in l.fin.de ord.cog.sed si sit nullitas euidens, & notoria, quæ per uiam exceptionis opponitur, impedit, secundum Paul. de Castr.consil.lxx.& s̄.uerb. Exceptio nullitatis.uer.vj.

Exceptio nullitatis sententiæ potest allegari, etiam coram executore delegato ad exequēdum.c.decæterò.de re iud. & ibi gl.& doct.uide per Car.in cle.j.§.pe.q.v.de fo.com.& j̄.Executor sententiæ.

Exceptio nullitatis in executione potest opponi,l.j. & ibi doc. & Bart. C.de execu.rei iud.

20 Exceptio nullitatis dicitur posse probari statim,si intra triduum potest probari.glo.in l.ij. C. de erro,aduo.& omnino per Abb. in c. ueniens.el ij.de testib.iiij.col.& omnino per Alex.in l.ij.C.de edi.di.Adri.tol.

† Exceptio nullitatis quæ potest probari ex actis,semper potest opponi in executione sententiæ. Aret.in ca. ueniens.de testibus.

Exceptio nullitatis ratione ordinis peruersi à iudice, parte tacente,nō impedit executionem sententię. Inn.in c.bonę.de elect.Ang.in auth.nisi breuiores.C.de sent.ex peri.recitan.

Exceptio nullitatis,uel alia contra executionem sententiæ,an admittantur per iudicem, cui commissa est executio. Paul. consil.cccxxiij.

Exceptio nullitatis,ratione omissæ citationis opponitur contra sententiam,etiam stante statuto, quòd cōtra sententiam nulla opponi posit exceptio. Ang.in consil.clxxviij. In Dei nomine,& suæ matris.in facto proponitur, quòd Bal.& do. Nellus in tractatu bannitorum,j.parte.q.viij. & in iij. parte. q.ij. Quod uerum,etiam stante statuto, quòd iudex non teneatur seruare solennitates iuris.Bar.& Raph.Ful.in l.milites.C.de testa.mili.& s̄.eo.uersi.vj.& v.

Exceptio nullitatis notoriæ nō censetur sublata per statutum tollens exceptionem nullitatis, apparentis ex inspectione actorum.Bald.in l.j.ne liceat tertiò prouo. Alex. consil.185.
* ij.parte.*Bald.in l.si unus.§.pactus.ff.de pact. Sali. in d.l.j. C.ne lic.tert.prouocare. Imol. in l.si expressim.ff. de appel. & Imol.& Alex.in l.de pupillo.§. qui opus. ff. de oper. noui nuncia.in l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iud.Alexan.consil. lxxvj.uol.ij.Carol.Rui.consil.cxxxviij.num.23.uol.v.Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio,de qua constet per cōfessionem partis,debet admitti per executorem sententiæ, & sic impedit executionem: non,si constet per testes.Io.And.post Host.in c.quod ad cōsultationem.ad fin.de re iud. Alex.in l.qui Romæ.§.duo fratres.x.charta.de uerb.obli.contra gl.in l.cùm prætor.§.Marcellus.de iud.Sed Ioan.de Imol.& Alexan.ibi contrà tenere gl.contra Hostien.

Exceptio nullitatis ex defectu iurisdictionis potest opponi cōtra processum,& bannū,etiam post terminū. Bald.in l.scire. §.fi.ff.de excu.tu.& Alex.in l.si expressim.ff.de appel.

* Exceptio nullitatis laudi,etiamsi iure municipali cautum esset,ne ulla aduersus laudū audiretur exceptio.Ang.& Alex. in l.non erit.§.dato.ff.de iureiur. Carol. Rui. consil. xvj.nu. 25.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

* Exceptio nullitatis, quia arbiter huiusmodi potestatem nō habuisse,uel habere non potuisse dicatur,admittitur aduersus laudum, etiamsi iure esset municipali cautū clarè ac expressè,ne aduersus laudum nullitatis sententiam opponens audiretur.gl.in c.j.de sequestra.posse.& fruct.in Clem.Bart. in l.ij.§.prætor.ff.qui satisd.cog.Ang.& Alex.in l.non erit.§. dato.ff.de iureiur.Carol.Rui.con.xvj.nu.25.uol.ij.consil.xj. nu.12.uol.iiij.Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio nullitatis cōtra sententiam opponitur ex multis causis:ut quia iudex in sententiæ prolatione non sedit.l.à procedente.C.de dila.& j̄.uerb. Sententia nulla.per totum.ubi uide causas omnes,ex quibus sententia redditur nulla.

Exceptio nullitatis iudicij nō est ꝓpriè exceptio. Bal. in addi. Spec.de excep.uer.exceptio quod iudicium.& s̄.eo.uer.j.

Exceptio nullitatis ratione incompetentiæ opponi nō potest, si fuit pronunciatum super competentia.Inno.in c. super literis.de præscript.& Ang.in l.j.C.si à non compet.iudi.& s̄.eo.uersic.iiij.

30 Exceptio nullitatis post tres sententias confórmes opponi nō potest.cle.j.de re iud. Ioan.de Imol.in l.de pupillo.§.qui opus.de ope.no.nun.Bald.in l.j.in princ. C.ne li.ter.prouo. nisi ratione incompetentiæ.gl.sing.in cle.j. de prohi.seque. po.& fru.Card.ibi,& in cle.j.vj.q. de re iudic. Vide omnino per Alex.consil.lxxvij.ij.parte.Item nisi sit nullitas euidens, & manifesta.Bal.in d.l.j.& Old.consil.cviij.Ioan.de Imol.in l.de pupillo.§.q opus.de oper.no.nunc.& tenet Abb. Sicu. in consil.cl.& And.Barba.in consil. Scribit præclarè,&c.& s̄,eo.uersic.vj.& xvij.Item nisi agatur de executione irretractabili.l.si feriatis.ff.de ferijs.Item uerum,si omnes tres sententiæ sunt adiudicatoriæ,uel absolutoriæ: secus, si una esset, quòd appellatio sit deserta, aliæ uerò duæ essent cōdemnatoriæ:secundum do.Rotæ in decis.xv. Item uerum siue illæ tres sententiæ sint latæ interpolatim, uidelicet tam pro una, quàm pro altera parte, mistim & inuicem plures, dum tamen pro una tres conformes appareant,siue continuatim omnes pro eadem parte,secundum Io.And.in addi. Spe. de appel.§.quoties.in j.addi.& do.Rotæ in decis.xxxviij. Item uerum,nisi in eis sit interlocutum, causam esse deuolutā ad curiam capitanei : quia tunc opponitur exceptio nullitatis contra tres interlocutorias: secundum dom.Rotæ.in decis. cccviij.& Card.in cle.j.xviij.q.de re iud.Item uerum,nisi opponatur per tertium comparentem pro interesse suo, secundum do.de Rota.in decis.ccclj.& in decis.clix. Item uerum, nisi pendeat appellatio ab una ex interlocutorijs,secundum do.Rotæ,in decis.ccxj.Ita refert Lud.Pon.in sing.uer.Exceptio,uer.dicit.cle.ut calumnijs.de re iud. Aduerte,q Card. in cle.j.§.similiter.in fi.de re iud.dicit executionē tertiæ sententiæ non impediri per appellationem ab interlocutoria. Item uerum, si sententiæ sunt diffinitiuæ, secundum Oldr. consil.cvj.Item uerum,si tres sunt latæ super eodem articulo, non si super diuersis. Card. in clem. j. prima oppo.de re iud.Item uerum,etiamsi sint tres interlocutoriæ circa idem. Card.ibi.v.quæst.

Exceptio nullitatis ratione incompetentiæ,etiam post executionem,potest uentilari.Inno.in c.ex ratione.de appel. & in Marg.uer.agens.uer.pe.

Exceptio nullitatis sententiæ non requirit litis contestationē. Spec.de libel.concep.§.v.uersic.quid de causa.

Exceptio nullitatis opposita in executione sententiæ, per quę probetur,j̄.uer. Sententiæ executio.in prin.

Exceptio nullitatis sententię potest opponi quandocunq;, etiam post triginta annos.j̄.Nullitas.uersi.xxxiiij.

Exceptio nullitatis si non opponatur, potest iudex ex officio reijcere agentem ad executionem sententiæ, quando uerba legis,uel statuti repellentis sunt directa ad iudicem. Card. in cle.j.xix.q.de re iud.

Exceptio nullitatis sententiæ debet statim probari, alias non impedit executionem.in Specu.de libel.concep.§.v.uersic. quid de causa.Secus,si de nullitate agatur per modū actionis.eo.tit.§.x.uer.pen.& s̄.eo.uer.vj.

Exceptionis nullitatis materiam supple j̄.uer. Nullitas. & uer. Sententia nulla.per totum.

Exceptio inepti libelli uel alia annullans processum potest opponi etiam post sententiam,uel in causa appellationis:& s̄.uer.Exceptio quādo.uer.xj.Abb.Sic. & no.in c.cùm dilecti.de empt.& uend. & ibi Pet. de Anc. refert se hoc audiuisse à Baldo in uoce. Sed Bal. tenet in l. C.de rescin.uen.& in auth.si quis litigantium.C.de episc. dien.& in l.maioribus.C.communia utri.iudic.& in l.j pen. colu.ut quæ desunt aduoc. part. Item etiam post terminum statuti ad opponendum.j̄.uer. Terminus ad opponendum. uersic.xxij.

† Et per Fel. in c. quoniam contra. de prob. in col. xiiij. & in c. in literis. circa fi. de off. & po. iu. deleg.]
† Vide Ias. in l. j. col. iij. C. de iur. & fac. ign.
* Pet. Ancha. in c. constitutionem. de elect. in clem. Fran. Curtin. consil. clxiij. nu. 5. uol. ij. Hip. Marsil. con. lj. nu. 72. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.
Exceptio inepti libelli potest opponi, etiam post litis contestationem. Iac. But. in consil. Quidam fratres, & quandocunq;. ut §. prox. uer. & ĵ. eo. uer. antepen.
Exceptio inepti libelli impedit processum. Bald. in l. ij. in fi. C. de formul. & ĵ. eo. uer. antepe. & in addi. Spec. de excep. uer. Exceptio ineptitudinis.
Exceptio inepti libelli non potest opponi, quando ineptitudo purgatur per litis contestationem. Bald. in l. nuda. in fi. C. de contrah. & commit. stipulatione.
Exceptio ineptitudinis contra processum non potest opponi crimine liquidato. Bal. in l. edita. xiij. col. C. de eden. & Bart. in l. si confessus. de custo. reo. & §. uer. Confessio in criminali. uer. 50. nec per confessum. Bal. in l. ij. C. de re iud. & in l. cũ mulier. sol. matr. & in l. mercalem. de cond. ob tur. causam. & §. uer. Confessus. uer. viij.
† Exceptio ineptitudinis non interrumpit præscriptionem temporis dati ad excipiendum. Bald. in l. edita. antepen. col. C. de eden. per l. accusatorus. ff. de adult. nisi processus esset nullus: quia semper potest emendari. ibidem.
Exceptio incerti libelli opposita uitiat, nõ autem si omittatur. Bal. in Marga. uer. libellus. uer. ix. & ĵ. uer. Libellus incertus. uer. xv. gl. in l. fi. C. de anna. excep.
Exceptio inepti libelli nõ est propriè exceptio: & ideo potest opponi etiam post litis contestationem, & impedit processum. Bal. in addi. Spec. de libel. concep. uer. exceptio inepti libelli. & §. eo. uersi. ij. Vide Bal. in Mar. uer. Libellus. uer. ix. in addi. Spec. defen. quid si libellus. & §. uer. iij.
* Exceptio inepti libelli retrò nullum iudicium reddit. Gul. Cun. in l. si patronus libertum. ff. de iureiur. Ang. cõ. clxxvij. Hip. Marsil. in pract. §. successiuè. nu. 77. & con. cxxviij. nu. 9. con. cxxx. nu. 18. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.
* Exceptio inepti libelli non tantùm post latam sententiam potest opponi, sed etiam postquã in rem iudicatam sententia transiuit. c. cùm dilecti. ubi Innoc. col. ij. de emp. & uend. Anchar. in c. constitutionem. de elect. in clem. l. si libertus patronum. & ibi Doct. ff. de iureiurand. Bald. in authen. si quis litigantium. C. de episc. audient. Ias. in l. eleganter. §. si quis. post num. 7. ff. de condi. indeb. Hippol. Marsil. con. cxxviij. nu. 10. con. cxxx. nu. 19. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.
Exceptio inepti libelli criminalis potest opponi in causa capitali, etiam per procuratorem. Bald. in l. pen. §. ad crimen. pe. col. ff. de publ. iud.
Exceptionis ineptitudinis materiam supple ĵ. uerbo, Libellus ineptus. & §. uer. Exceptio quando per discursum.
Exceptio iuramenti impedit litis cõtestationem. l. nam & postea. in prin. & ibi Alex. & doct. ff. de iureiur. & Bar. in l. eleganter. §. si quis post. ff. de condi. indeb. & in l. fratris. C. de transact.
† Exceptio iurisiurandi de nõ ueniendo contrà, an impediat litis ingressum & agentem interdicto unde ui, & cõpromissum. uide do. Barth. Soc. in consi. xxxviij. incip. Pro decisione. uer. non obstat ad impediendum. in j. parte.]
Exceptionis iuramenti materiam supple, ut in Spec. de excep. §. iij. post uer. sed quæro. & ĵ. uer. Iuramentum. & §. uerb. Exceptio litis finitæ. uersic. j. & per discursum.
Exceptio iuramẽti potest esse dilatoria, & peremptoria. Inno. in c. cùm uenissent. ad fin. de insti. & Bartol. in Marg. uerbo, exceptio. uer. j.
Exceptio iuramenti dicitur litis finitæ. §. uerbo, Exceptio litis finitæ. uer. j.
Exceptio ex iuramẽto patris an & quomodo filio acquiratur. gl. singularis. in l. qui iurasse. §. j. ff. de iureiur.
Exceptio iuramenti potest opponi post terminum datum ad opponendum exceptiones processum impedientes. Bal. in l. peremptorias. pen. col. C. sent. rescin. non pos.
† Exceptio iuramẽti an sit in rem, & an trãseat ad quẽlibet successorẽ. Ang. in §. æquè. col. ij. Instit. de excep. ubi etiã ponit, an sit litis finitæ. Cors. in rep. ru. de iureiu. ĩ ij. priui. iuramẽti.

Exceptio iuramenti dicitur exceptio pacti, quia deferens iuramentum uidetur pacisci stare iuramẽto. l. sed si seruus. & ibi Alex. in l. seruus. de iureiur.
Exceptio transactionis dicitur litis finitæ. §. uerb. Exceptio litis finitæ. uer. j.
Exceptio transactionis super crimine capitali, est dilatoria, nõ peremptoria: quia nihilominus potest per nouum accusatorem intentari. Ang. in l. transigere. C. de transact.
Exceptio transactionis potest opponi post terminum datum ad opponendum exceptiones processum impedientes. Bal. in l. peremptorias. pen. col. C. sent. rescin. non pos.
Exceptio transactionis in causa criminali opponi non potest, nisi superueniat. Bal. in addi. Sp. de accus. uer. excep. renun.
Exceptio transactionis impedit litis contestationem. Bart. in l. fratris. C. de transact. & in l. eleganter. §. si quis. de cond. indeb. & ibi Alex.
Exceptio transactionis de crimine an sit peremptoria. in Spec. de accus. uer. item repellitur.
Exceptionis transactionis materiam uide plenè in Spe. de excep. §. iiij. post uersic. sed quæro. & ĵ. uerb. Transactionis effectus. per totum.
Exceptio rei iudicatæ potest opponi, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio possit opponi. §. uerb. Exceptio contra instrumentum. uersic. xvij.
Exceptio rei iudicatæ dicitur litis finitæ. §. uerb. Exceptio litis finitæ. uer. j.
Exceptio laudi an dicatur litis finitæ. Bar. in l. fi. ff. pro suo.
Exceptio rei iudicatæ potest opponi in uim dilatoriæ, & impedit litis contestationem: & in uim peremptoriæ, & non impedit litis contestationem. doct. & Ioan. de Imol. in c. sicut. de re iud.
Exceptio rei iudicatæ an obstet actori, cui competunt plures actiones, & cum succubuerit in una, intentet & aliam. in Sp. de act. seu peti. §. ij. uersi. quid si in casu. & ĵ. eod. prox. uer. & uer. ix. & xxiiij.
Exceptio rei iudicatæ in rei uendicatione an obstet agenti Publiciana. §. uer. Agens. uer. xlvij.
Exceptio rei iudicatæ obstat petenti absolutionem ad cautelã. Rota in decis. cccxxx. si contra. in nouis.
Exceptio rei iudicatæ in actione reali pro reo absoluto, obstat actori iterum agenti. §. uer. Agens. uersic. ciiij.
Exceptio rei iudicatæ non potest opponi, quando denuò agitur mutata causa, & actione. Bald. in l. fi. ij. col. C. de codicill. & §. prox. uer. v. & vj.
10 Exceptioni rei iudicatæ non obstat, quando lata est absolutoria super libello inepto. Casus singu. secundum Bald. in l. tutelæ. ff. de tu. & ratio. di. & per Spec. de off. om. iu. §. vj. uer. quid si reus. & præce. & ibi uide, quid si reus est simpliciter absolutus.
Exceptio rei iudicatæ si opponatur per illum, qui ex dolo suo fuit absolutus, potest replicari de dolo. l. cum à te. & ibi Bar. ff. de dolo.
Exceptio rei iudicatę super principali, non obstat super accessorio. glo. & Bald. in l. eos. in prin. C. de usuca. nisi in fructib. Bart. in l. ex diuerso. §. ubi autem. de rei uend. Vide Bald. in l. iiij. C. depo. & §. uerbo, Accessorium. uer. xiiij. & xv. & ĵ. eo. uer. antepen.
Exceptio rei iudicatę obstat, quando est actum de eadem re, & cognitum, & pronunciatum. Bal. in l. ij. C. de exce. non si de alia re. l. cùm quæritur. & in l. si iudicio. ff. de excep. rei iud.
Exceptio rei iudicatæ, dominij, uel similis, non potest opponi persona sua agenti iure hæreditario. Bart. in l. post legatum. §. qui accusauit. ff. de his, quib. ut indig.
Exceptio rei iudicatæ in redhibitoria non potest opponi in iudicio quanto minoris. Bal. in l. fi. C. de ædil. act.
Exceptio rei iudicatæ quæ incipit competere fideiussori per absolutoriam principalis sui, non desinit ei in futurum competere: sed potest opponi quandocunq;, etiamsi iam absolutus postea ex eadem causa condemnetur. Bart. in l. fin. ff. de pactis.
Exceptio rei iudicatæ, non obstat, quando agitur ad alium diuersum effectum. Vnde exceptio falsi instrumẽti, etiam post sentẽtiam potest opponi, ad finem, ut puniatur de falso productor instrumenti: non ad finem, ut sententia infringatur:

quia

quia tunc debet opponi ante ſententiam exceptio falſi. Bal. ſin. in l. fi. C. de fide inſtr. Adde j. uer. xx.

Exceptio rei iudicatæ nõ oritur ex ſententia nulla. l. iiij. §. condemnatum. & l. ſi cùm nulla. ff. de re iud. Et ideo cautela eſt, quòd qui habuit contra ſe ſententiam nullam, denuò agat: & ſi opponatur exceptio rei iudicatæ, replicet de nullitate. Dy. ſin. in l. conſilio. §. cũ dementis. de cur. furio. & ideo non obſtat reſcripto impetrato, nõ facta mentione de ſententia nulla. Alex. conſi. xlj. iiij. parte.

Exceptio rei iudicatæ an obſtet, ſi exceptio nullitatis ſimulationis fuerit oppoſita per uiam exceptionis, & reiecta, ex quo fuit ſuper ea plenè cognitum. & an & quando per uiam principalis petitionis amplius cognoſci poſsit, uide domi. Bart. Soc. in conſi. cclxxiiij. incip. Viſis. uer. circa ſextam q. cum uerſic. ſeq. in ij. parte.]

Exceptio rei iudicatæ non obſtat agenti poſt euentum conditionis, ſi egit & ſuccubuit ante euentum. l. grege. §. ſi ſub conditione. & ibi Bar. ff. de pign.

20 Exceptio rei iudicatę non oritur ex ſententia lata ſuper exceptione oppoſita per reum, qui in ea ſuccubuit: quia poteſt reus ipſe eam poſtea deducere in iudicio per modum actionis. Bar. ſin. in l. uendicantem. ff. de euic. Sed contrariũ probatur in l. ſi autem. §. ſi quocunque. & ibi Bar. ff. de nego. geſt. Sed ibi Bar. ſoluit in fi. quòd quando actio & exceptio proponitur ad unum finem, obſtat exceptio rei iudicatæ, non ſi ad diuerſum: ut ibi. Vide Bar. in l. qui Romę. §. duo fratres. de uerb. ob. Cy. in l. peremptorias. C. ſen. reſcin. non po. Adde ſ. eo. uer. xvij. & j. eo. uer. xxiij. & Bal. in l. fin. C. de fid. inſt. & adde Pau. de Ca. con. cxciiij. an quæſtio incidens deciſa poſsit in alio iudicio refricari.

Exceptio rei iudicatæ non obſtat ex ſecunda ſententia lata per iudicem appellationis poſt inſtantiam peremptam contra primam, à qua fuit appellatum, & appellatio fuit deſerta. gl. no. in cle. ſi appellationem. de appel.

Exceptio rei iudicatæ ſuper compenſatione oppoſita non facienda impedit agi ad idem. l. ſi autē. §. fi. ff. de neg. ge. & plenius per Bart. in extrauag. ad reprimendum. uer. ſummarię.

Exceptio rei iudicatæ ex ſententia lata ſuper receptione oppoſita in uno iudicio, an obeſt in alio iudicio moto ſuper eodem, per uiam actionis. Bald. in l. qui Romæ. §. duo fratres. v. oppo. & ibi omnino. Alex. de uerb. obl. & Bar. & Bal. in l. j. C. de or. iud. & Bar. in l. fundum. de exc. & in l. j. quando prouocare non eſt neceſſe. doc. in c. cùm dilectus. & in c. fin. de ordi. cog. & in c. aduerſario. de excep. & in c. cùm eccleſia. de cauſa poſſ. & Bal. in l. iudex. de his, qui ſunt ſui, uel ali. iur. &

† in l. ſi cùm tibi. C. de iudic. & in l. j. de or. co. † Et per Fel. in d. c. aduerſario. circa fin.]

Exceptio rei iudicatę datur curatori remoto. Bar. in l. conſilio. §. j. de cura. furi.

Exceptio rei iudicatæ obſtat, ac ſi actor fuiſſet proſequutus, quando ſcienter omiſit proſequi etiam unum articulum. Bar. in l. ij. in fi. C. de iud. per text. ſin. in l. de rebus. ff. de arbi. & infrà.

Exceptio rei iudicatæ quibus caſibus non obſtat, etiam poſt quam ſententia tranſiuit in rem iudicatam. glo. ord. xxxv. q. ix. in ſum. Spec. de ſen. §. quoniam. uerſi. vij. doc. & But. in c. cùm Bertoldus. de re iud. Lud. Pon. in l. admonendi. de iu-

† reiur. Barthol. Cep. in cautela cxxviij. † Et per doc. in conſi. xcix. inci. In cauſa eximij. uer. primum eſt. cum uer. ſeq. in j. parte, char. clv. Et an & quando obſtet, uide per eum in con. cclv. incip. In cauſa illarum. uerſi. ſecundo principali fundamento. cum uer. ſeq. & uer. ſecundò dicimus. in j. parte. Vide do. Pet. Phi. Cor. in conſi. lxij. incip. Quanquam. in litera E. & in con. cxxvj. incip. Viſo. in litera S. in iiij. parte.]

Exceptio rei iudicatæ oritur etiam in non proſecutis ex ſententia generali, ſi ea ſunt de appendicijs proſecutorum. Caſus ſin. ſecundum Bart. in l. ſi cùm tibi. C. de iud. & ſ. eo. uer. xij. & xxiij.

Exceptio rei iudicatæ oritur etiam ex ſententia arbitri emologata. Ang. in auth. de iudi. §. quia uerò. col. vj.

Exceptio rei iudicatæ ex ſententia abſolutoria in ciuili, an naſcatur in criminali. Bald. in l. iij. C. ad l. Fal. in lec. antiq. & ſ. Abſolutio. el ij. uer. cxviij.

30 Exceptio rei iudicatæ ex ſententia lata contra maritum ſuper dote, an obſtet uxori agenti, mortuo marito. Bald. in l. doce ancillam. C. de rei uen.

Exceptio rei iudicatæ an obſtet agenti poſſeſſorio recuperandæ. per Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acqu. poſ. Inn. in c. conſtitutus. de fil. presb. gl. in cap. paſtoralis. de cauſa poſ. & propri. & ibi Io. An. Bal. in l. incerti. C. de interd. & in l. ordinarij. C. de rei uen. & in l. j. §. is, cui. de oper. no. nũc.

Exceptio rei iudicatæ ſuper petitorio an obſtet agenti poſſeſſorio. Car. in cle. j. xvj. q. de cauſa poſ. & propri. Dy. in regula, qui ad agendum. in vj.

Exceptio rei iudicatæ oritur ex ſententia lata ſuper inquiſitione. Bal. in c. iniuria. v. co. de pa. iur. fir. Inn. in c. fi. de collu.

Exceptio laudi dicitur peremptoria, & impedit proceſſum. Bal. in l. peremptorias. C. ſen. reſcin. non poſ.

Exceptio rei iudicatæ an competat reo abſoluto, ſi poſtea incipit poſsidere. Bal. in l. j. C. de re iud. no. in l. ſi quis ad exhibendum. ff. de exce. rei iud.

Exceptionis rei iudicatæ forma eſt, Non teneor, quia fui abſolutus per ſententiam. c. ſicut. & ibi doct. de re iud.

Exceptio rei iudicatæ an obſtet Titio agenti cum Seio ad prębendam, quando ipſe Titius prius egit cum Petro, & ſuccubuit, & mortuo Petro Seius eam impetrauit. Bald. in addi. Spec. de ſen. uer. ſi Tancredus.

Exceptio rei iudicatæ impedit litis conteſtationem. Bart. in l. fratris. C. de tranſ. & in l. eleganter. §. ſi quis. de cond. inde. & j. eo. uer. lxiiij.

Exceptio rei iudicatæ coram laico opponitur, etiamſi ſententia ſit lata per epiſcopum, & contra. c. fi. de exce. in vj.

40 Exceptio rei iudicatæ an proſit uel obſit alijs, quam pro quibus uel contra quos eſt lata ſententia. in Spec. de ſen. §. vij. & in tit. qui. res iudi. non nocet. & de confeſ. §. iij. uer. illud. per Spec.

Exceptio rei iudicatæ ſuper præbenda an obſtet agenti de eadem cum altero poſt mortem eius, pro quo fuit iudicatum. j. uer. Præbenda. uer. lxxj.

Exceptio rei iudicatæ non oritur ex ſententia ad id, quod non fuit diſcuſſum in iudicio. Bal. in l. recepticia. C. de conſt. pe. Vnde ſolutum indebitè uigore apodiſſę contra quam non potuit opponi ex forma ſtatuti, poteſt repeti, non obſtante ſententia: ut ibi.

Exceptio rei iudicatæ an poſsit opponi per procuratorem in cauſa capitali. Bar. in l. pe. §. ad crimen. de pub. iud.

Exceptio rei iudicatæ debet opponi ante litis conteſtationẽ. c. conſtitutus. de re iu. Bal. in Mar. uer. exceptio. uerſ. vj. & ſ. eo. uer. iiij. & xxxviij.

Exceptio rei iudicatæ in ſecundo iudicio, quando obſtet in alio, uide do. Pet. Phil. in con. cxxvj. incip. Viſo. in litera H. & in iij. parte.]

Exceptio rei iudicatæ in una parte obſtat agenti in alia parte, quæ accreuit primæ parti, niſi in uſufructu. l. ſi Titio. §. j. de uſufr. Quod uerum, ſi poſt ſententiam alia pars accreuit, ut ibi. Sed ſi pendente iudicio ſuper prima parte alia pars accreſcat, poteſt ſequi ſententia, etiam ſuper alia parte. l. qui repudiantis. in prin. & in l. ſi proponas. §. fi. ff. de inoffi. teſt. ſecundum Lud. Pon. in ſin. uer. uſuſfructus. uerſi. nota, quòd exceptio rei iudicatæ.

† Exceptio rei iudicatæ nunquam extenditur ad aliam rem, neque ad aliam actionem competentem ad eandem rem, licet ſententia ſit generaliter: & quid requiratur ut exceptio rei iudicatæ obſtet, uide do. Mar. Soc. in conſil. xviij. incip. Proſequendæ. uerſic. tertiò, in proprijs terminis. cum uer. ſeq. in j. parte.]

* Exceptionem rei iudicatæ non obſtare, eſt in dubio reſpondendum. l. j. ff. ſi quis cautio. Dec. con. ccccxlv. nu. 44. Æmilius Maria Manoleſſus.

Exceptio rei iudicatæ an poſsit probari per teſtes. Specul. de prob. §. iij. uer. quid. de excep.

Exceptionis rei iudicatæ materiam ſupple, ut per Spec. de excep. §. iij. poſt uer. ſed quæro. & infrà, uer. Sententiæ effectus. per totum.

Exceptio pacti liberatorij, uel appellationis, non poteſt opponi uigore ſtatuti permittentis opponi exceptionem ſolutionis. Io. de Imo. in l. quæſitum. xxiiij. colu. ff. qui. app. non lic.

Exceptio pacti de non petendo, uel non agendo, an dicatur litis finitæ. Inn. in c.j. ut lite non contest. & Bal. in l. postquam liti. C. de pactis.

Exceptio pacti prorogatiui potest opponi in uim dilatoriæ ad impediendum processum, & in uim peremptoriæ, ad impediendam sententiam. Bart. in l. lecta. si cer. pet. Item,

Exceptio pacti de non petendo uel prorogatiui potest opponi post litem contestatam per iudicem, si de ea sibi constet ante. Inn. in c. præterea. de dila. Ang. in l. fi. ff. de pet. hær. Bart. † in l. lecta. & ibi Fran. de Pad. ff. si cer. pet. j. eo. uer. ix. † Et per Ioan. And. in nouella, in c. exceptionis. in ij. col. de fo. compe. in vj.]

† Vide Ias. in l. creditori tuo. C. de pact. col. ij. quod est de impedientibus litis ingressum.

Exceptio pacti nudi inter mercatores non potest obijci, cùm inter eos debet de æquitate procedi. Barto. in l. Quintus. ff. man. Bal. in l. si pro eo. ult. col. C. eo. tit. & in c. si pro debilitate. de offi. deleg. per Bal. secundum Alex. in l. iuris gentium. §. sed cùm nulla. in fin. de pac. Vide Bal. in l. nemo. C. de sen. Secus, quando in causa proceditur, sola facti ueritate inspecta. Bar. ubi s.

Exceptio pacti de quota litis contra procuratorē repellit eum † ab agendo. l. litem. & ibi Bar. C. de proc. † Adde etiam, quòd aduocato, uel procuratori potest fieri remissio, & sic pactū de non petendo, eo quia causam in præteritum defendit. Ita dicit Ias. in l. creditori tuo. col. ij. not. ij. C. de pact.

Exceptio non oritur ex pacto de non petendo. Bal. in l. ij. in fi. C. quan. li. ab em. disce.

Exceptio pacti iurati impedit litis contestationem, uel si fuit factum lite pendente. Bald. in tit. de pa. Const. §. si qua. uer. Item uolentibus. & in Mar. uer. Exceptio. uer. xx. Inn. in c.j. de lit. contest.

Exceptio, quæ inest pacto, uel stipulationi, omissa per partem, potest opponi per iudicem. Barto. in l. eum, qui. §. qui ita. de uer. obli. & ibi per Alex. Fran. in l. in bonæ fidei. antepe. col. C. de pactis.

10 Exceptio pacti de non petendo est de iure naturali, & tollitur per principem. no. Pau. de Ca. & Alex. in l. iij. §. si is. quod quisque iuris.

Exceptio pacti debitori facta, prodest etiam fideiussori. s. Exceptio. j. eo. uer. iiij.

Exceptio pacti de non petendo debet opponi per reum: nec sufficit, quòd actor confiteatur sponte tale pactum: & debet opponi statim, quòd per reum etiam post litis contestationem in iudicio allegatur tale pactum. gl. & Bart. in l. si unus. §. pactus. vj. co. ff. de pac. Adde no. per Bar. in l. j. ff. de excep. & melius per Bar. & Ale. in l. eum, qui ita. §. qui ita. de uerb. † obli. † Adde tamen, quòd licet per pactum de non petendo non sit sublatum ipso iure debitum, tamen debitor, cui est factum tale pactum, per ignorantiam soluens, posset solutum repetere. Ita dicit Ias. in l. creditori tuo. in fi. C. de pact.

Exceptio pacti de non petendo, non potest opponi ante litis contestationem. sed

Exceptio pacti de non agendo potest opponi ante litis contestationem. Bal. in l. peremptorias. viij. col. C. sen. rescin. non poss. in Marg. uer. Exceptio. uer. xx. ubi etiam dicit, quòd impedit processum, post Inno. in c. primo. de lit. conte. & Bart. in l. si unus. §. pactus. de pac. Io. de Im. & Alex. in l. cùm quis. §. qui ita. de uer. obl. Bal. in l. eleganter. §. si quis post. de condi. inde. & in l. cùm quis. C. de iur. & fac. ign. & in l. pacta, quæ contra. in fin. de pactis. docto. in cap. constitutus. de rescript.

Exceptio pacti de non mouendo quæstionem, impedit processum. Bal. in d. uer. xx. & Inn. in c. cùm uenissent. de inst. & potest opponi in uim dilatoriæ, & in uim peremptoriæ.

Exceptionis pacti de non petendo materiam supple per Spec. tit. de exce. §. iij. post uer. sed quæro. & j. uer. Pactum de non petendo. per totum.

Exceptio ne teneatur ultra quàm facere possit, potest opponi contra instrumentum, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio possit opponi. Bar. in l. si filius. ff. ad Maced. & quandocunque: ut ibidem. & j. † Vide Ias. in l. j. co. iiij. in prin. C. de iur. & fac. igno.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. est temporalis. Bart. in l. circa. §. deficientium. ff. de mune. & hono. & in l. iij. ff. de excep. & ideo non prodest ei, qui postea locupletior factus est. l. sed maritus. & ibi Bart. C. solut. matrim. l. non tantùm. §. eos. & ibi Bar. de excu. tut.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. potest opponi etiam in executione. Pau. de Cast. con. clxj. l. ex diuerso. §. fi. & ibi docto. * sol. mat. in l. ij. C. quod cum eo. * l. ex aduerso. §. fi. ff. de solut. matrim. l. Herennius. ff. de re iud. notant doc. in l. j. C. de iur. & fact. ignorant. Roland. à Val. con. xxviij. nu. 7. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. an sit dilatoria, uel peremptoria. Bart. & doc. in l. sunt qui. de re iud. & in l. iij. ff. de excep. l. si creditores. de separa.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. non transit ad hæredes. l. sed maritus. & ibi Bar. C. sol. mat. & j. uer. Maritus conuenitur. uer. viij.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. non competit fideiussori. doc. & Pet. de Su. in l. tam mandatori. C. de non nu. pec.

Exceptio, Ne teneatur ultra, datur cuilibet debitori ex liberalitate, & extraneo promittenti dotem. l. si extraneus. de iure dotium.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. an detur marito conuento actione reali ad fundum dotalē, sicut conuento actione personali. Bal. in l. si maritus. C. solu. ma. Dyn. in l. si filiofa. data. ff. solu. matrim.

† Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. quibus personis cōpetat, & quibus non, uide suprà uer. Debitor pauper. uersi. xx. ubi plenius. Itē clerico. suprà uerbo, Clericus conuenitur. Item iudici in syndicatu, & ideo non posset carcerari. infrà, Officialis syndicatur. uer. xix.

Exceptio, Ne teneatur ultra, &c. supple j. uer. Priuilegiū quatenus facere potest, per totum.

Exceptio dominij non potest referri ecclesiæ uendicanti rem alienam, quam ipsa alienauit. Barto. in l. si alienam. solu. matrim. nec minori: ut ibi. Vide ibi plenius per Bal. & per Alexan. in l. commodare. ff. commodati. an & quando agenti obstet exceptio dominij.

Exceptio dominij an & quando opponi possit contra agentē de possessione. doct. & Pet. de Su. in l. si de ui. ff. de iud. doct. in l. ordinarij. C. de rei uen. Bart. in l. si alienam. sol. mat. Bal. in l. ij. C. de seruis fugi.

Exceptio dominij an obstet domino agenti ad seruum fugitiuum. Bal. in l. ij. in fin. C. de ser. fugi. & in l. cum seruum. eod. titulo.

† Exceptio dominij non obstat agenti interdicto recuperandæ, secundum Alex. consi. lxxviij. in princ. incip. Clarissime doctor. uol. iij.

Exceptio dominij perditi propter non obseruationem potest opponi per illum, in quem dominium est translatum, non per extraneum, secundum Bar. in consi. Martinus de Eugubio. per gl. no. in l. ij. ff. si ager uec. uel emph. pet. probatur in l. is consequenter. §. j. cum gl. ff. fam. erci.

Exceptio dominij, Tu non es dominus: potest opponi in iudicio communi diuidundo. Bar. in l. j. ff. fam. erci.

Exceptio, quòd hæreditas pertinet ad fiscum, non potest opponi contra agentem iudicio familię erciscundæ. l. his consequenter. in prin. & ibi Bar. ff. fam. ercis.

Exceptio, Tu non es hæres: potest opponi in iudicio familiæ erciscundæ, quando unus possidet totam hæreditatē. Bart. in l. j. ff. fam. ercis.

Exceptio, Tua non interest, quia non es dominus: ponitur suprà, uer. Exceptio, quòd non audiatur. per discursum.

† Exceptio, Tua non interest: uide Aquen. in l. ille à quo. §. si de testamento. post alios. col. j. ff. ad Treb.

Exceptio dominij deficientis obstat agenti interdicto, unde ui, quando est notoria. c. ad decimas. de resti. spo. in vj. Inno. in c. constitutus. de fil. presby. do. de Rota in deci. xvj. item si contra agentem. Item per Alex. consi. lxxv. iiij. parte. aliàs non. tex. fin. in l. si quis emptionis. uer. super illis. de præscrig. anno. ubi spoliato agenti rei uendicatione, non obijcitur exceptio dominij. Item nec eius hæredi. Alex. post Bart. in §. Cato. iiij. col. de uerb. obl.

10 Exceptio notoria dominij deficientis obstat agenti ad reuocationem attentatorum, appellatione pendente. Io. de Imo. & doct.

& doct. contra But. in c. bonæ memoriæ. de appell. & tenet Rota. in deci. prælleg. item si contra agentem. in fi. ubi subdit, quòd iudex ex officio potest reuocare attentata, licet constet notoriè de non dominio agentis reuocatoria: sed possessio non restituetur tunc agenti, secundum Rotam ibi, in fi. Sed contrarium not. in ca. si constiterit. de accusa. & ibi Ioan. de Imo. & Pe. de Peru. Sed dic, quòd quando uertitur periculum animæ, exceptio tituli deficientis obstat agenti reuocatoria attentatorum, appellatione pendente, secundum But. in d. c. bonæ. antepe. col. & Gemi. in d. c. ad decimas. de rest. spol. in vj.

Exceptio dominij non obstat agenti ad mutuum. & j. uerbo, Quæstio.

Exceptio dominij non obstat agenti petitorio contra spoliantem. textus sing. secundum Bal. in l. si quis emptionis. §. sed hoc super illis. C. de præscrip. trig. annor. uide Bal. in l. cùm seruum. & in l. ij. C. de ser. fug.

Exceptio dominij obstat agenti possessorio iudicio contra inuasorem clandestinum. tex. sing. in l. si de eo. §. fi. de acq. pos. secundum Ang. in d. §. sed hoc super illis. l. uitia. de acq. pos. Dy. in regula, qui ad agendum. in vj. Bartol. in l. si de ui. ff. de iud. gl. in l. cùm quærebatur. C. unde ui. ubi uide.

Exceptio dominij tertiæ personæ non obstat agenti, uti possidetis. Bar. sing. in consi. Martinus de Eugubio. per l. j. & ij. ff. uti pos. contra glo. in l. cùm seruum. C. de ser. fugit.

Exceptio dominij non obstat agenti condictione ex l. meminerint. C. unde ui. secundum Bart. ibi. secus, quando agitur condictione ex lege fi. eod. tit. secundum Bar. ibi.

Exceptio dominij incontinenti probandi obstat agenti possessorio recuperandæ pro possessione uacante ab alijs occupata, secundum glo. & Bar. in l. fi. C. unde ui. aliàs secus, secundum Bar. in l. meminerint. unde ui. & in l. j. C. si per uim, uel alio modo. Adde secundum Abb. in cap. literas. de rest. spol. quòd exceptio dominij deficientis non obstat agenti possessorio recuperandæ, etiamsi probatio offeratur in continenti, ut ibi.

Exceptio dominij opposita obstat, si opponens est admissus ad probandum. c. j. de rest. spo. Bart. & doct. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acq. pos. contra Bal. in l. ordinarij. C. de † rei uend. ad fin. † Et Fel. in c. inter monasterium. col. xvj. statim post medium. de re iud.]

Exceptio dominij obstat agenti possessorio retinendæ. Dy. in regula, qui ad agendum. in vj. Cy. in l. incerti. ad fi. C. de interdi. Card. in cle. j. xvj. q. de causa pos. ubi etiam idem dicit in possessorio adipiscendæ, non recuperandæ. & per Abb. in ca. literas. de rest. spo. glo. in l. si de ui. ff. de iud. & in l. ij. §. quædam. ff. de interdi. Bartol. in l. si coloni. C. de agr. & censi. lib. xj. Ang. in l. si de eo. §. fin. de acq. pos. & ibi Ray. Imo. & & Pau. de Ca. Cy. in l. fi. C. de edi. di. Adri. tol. dummodo opponens offerat se probaturum in continenti. glo. in d. l. si de ui. licet Bar. sentiat contrà in d. l. naturaliter. §. nihil commune. & in l. j. si per uim, uel alio modo. Quod etiam dicendum est in omnibus possessorijs. glo. in d. l. si de ui. Vide Barto. & Bal. in d. l. fi. de edi. diui Adri. tol. Et adde, quòd si pars agens possessorio protestatur ne procedatur super exceptione dominij opposita, licet postea probetur de dominio, nihil releuat. no. in c. j. & ibi doct. & Ioan. And. de rest. spo. & Barto. in d. §. nihil commune. ij. iiij. & v. combinat. & in l. j. §. sed si is. de oper. noui nun. & in l. si de eo. §. fin. de acq. pos. Vide Bar. Cep. in cautela clxiij. & omnino per Abb. in d. cap. literas. de resti. spol.

20 Exceptio dominij potest opponi agenti ex edicto diui Adriani tribus casibus de iure ciuili, sed de iure canonico simpliciter potest opponi, per c. filius. de testa. Bal. in l. j. in prin. C. si de momen. pos. fue. appel.

Exceptio dominij non obstat, quando reus possidens negauit se possidere, propter quod possessio transfertur in actorem, licet reus mendax opponat exceptionem dominij. Bar. in l. fi. ff. de rei uen.

Exceptio dominij repellit Publicianam. l. Paulus. & ibi Bar. ff. de Publiciana.

Exceptio dominij, quæ requirit altiorem indaginem, non obstat agenti interdicto adipiscendæ possessionis. l. constat. & ibi Bal. C. quorum bonorum.

Exceptio de iure tertij an & quando opponatur. in Spec. de loca. §. vj. uer. lxvj. & infrà, eo. per discursum. & Old. con. cxxxix.

† Exceptionem de iure tertij exclusiuam opponere licet. do. Pet. Phil. Cor. in consil. lxv. incip. Licet. in litera M. in prima parte.]

Exceptio potest opponi per tertium pro interesse suo. l. Titia. & ibi Bar. & doc. ff. sol. mat. Item pro interesse alterius. j. uer. Tertius. uer. ij.

Exceptio emphyteusis finitæ etiam per tertium opponitur.

† Bald. in addi. Spec. de loca. uersi. si emphyteuta. † Et quid de exceptione canonis non soluti, uide do. Pet. Phi. Cor. in consil. ccxxvij. incip. In hac. per totum. in j. parte. & j. in uerbo, Exceptio canonis non soluti. uer. j.

Exceptio de iure tertij post sententiam non potest admitti. l. is à quo. de rei uen. Bal. in l. cùm seruum. C. de ser. fugi.

Exceptio de iure tertij per possessorem an opponatur. j. Possessor conuenitur. uer. lxxvij.

Exceptio iuris seruitutis tertij non admittitur. Bal. in d. l. cùm seruum. de ser. fugi.

Exceptio de præscriptione tertij an possit opponi. j. Exceptio præscriptionis. uer. vij.

Exceptio præscriptionis tertij an admittatur. l. si quis emptionis. §. si uerò. C. de præscri. trig. anno. & Alex. in l. indebiti. §. fin. de cond. indeb.

Exceptio iurisdictionis tertij an admittatur. Bald. in l. cùm seruum. C. de ser. fug.

Exceptio confiscationis non potest objci, nisi per fiscum. glo. in l. his consequenter. §. sed an. fa. er. & Bald. in l. j. C. in quib. cau. in integ. rest. nõ est neces. in fi. & Ale. in d. §. sed an.

Exceptio de iure tertij tacentis an admittatur. Bald. in l. j. ff. de excep. rei iudi. Pau. de Cast. con. cxl.

Exceptio de iure tertij an, & quando admittatur. in l. qui liberis. §. testamento. ff. de bon. pos. secundum ta. Bald. in l. cùm seruum. de ser. fu. & in l. si cui. in fi. C. de non num. pecu. & in auth. qui rem. de sac. sanct. eccle. & in l. indebiti. §. si numi. de cond. inde. Bar. in l. ij. de excep. rei iudi. Paul. de Cast. consil. cxl. & s. eo. uersic. v.

† Exceptio de iure tertij non potest opponi, nisi funditùs absorbeat ius agentis. do. Pet. Phil. Corn. in consi. cij. incip. Visis. in litera E. la ij. in ij. parte.]

Exceptio de iure primi creditoris opponi non potest per possessorem pignorum contra secundum creditorem. in Spec. de pet. & po. §. ij. uer. item nunquid potest.

Exceptio, quòd hæreditas pertinet ad fiscum, non potest opponi contra agentem iudicio fam. ercisc. l. his consequenter. §. j. & ibi Bar. ff. fam. ercisc.

Exceptio metus purgati per actum spontaneum, obstat agenti actione, quod metus causa, ut spoliatus ante omnia restituatur: quia tunc non debet restitui. Bar. in l. ij. in fi. C. quod metus causa.

Exceptio metus facit solutum repeti. Cy. Bar. & Bal. in l. ij. C. quod metus causa. Ale. in l. si quis cùm aliter. de uerborum obligat.

* Exceptio metus, uis, malæ fidei, xxx. uel xl. annorum spacio ita prorsus tollitur, ut postea opponi nullo modo possit. Ias. in termin. consi. lxxij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio metus debet opponi etiamsi constet de metu. aliàs releuat. Bar. post gl. in l. si unus. §. pactus. ff. de pac. ix. col.

Exceptionis metus materiam supple infrà, uerbo, Metus. per discursum.

Exceptio non numeratæ pecuniæ omissa per debitorẽ, potest opponi per eius creditores. l. si cui. C. de non nu. pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ potest opponi per minorem quandocunque, usque ad annos xxix. l. fin. cum glo. C. in qui. cau. in inte. resti. non est ne. Bal. in add. Spec. de resti. in inte. uers. papa. & ibi Spec. §. ij. & j. eo. uer. xlix. & antep.

Exceptio non numeratæ pecuniæ potest opponi per confessum infra biennium in contractu mutui, non pòst, de iure ciuili. l. in contractibus. in prin. & in toto tit. C. de non nu. pe.

† Exceptio nõ numeratæ pecuniæ cui competat, contra quẽ, an sit in rem, an competat campsori, an possit opponi contra singularem successorem, & quando illam opponens non probat,

probat,an illi poſsit renunciari:& plura alia. Vide Ang.Are. in §.idem iuris.col.ix.uſque ad finem.Inſti.de actio.Sed

Exceptio rei non traditæ, uel non numeratæ pecuniæ, poteſt in alijs contractibus opponi intra triginta dies. d. l. in contractibus.§.ſed quoniam.Quod uerum,niſi confeſsio fuerit facta coram quinque teſtibus, quia tunc ſtatim præiudicat, nec poteſt exceptio opponi.gl.fi.in auth.niſi rogati. in fi.C. de teſti.Sed Bald.ibi dictam glo.reprobat,quòd imò poteſt opponi exceptio, niſi confeſsioni ſit annexa refutatio, uel pactum,ſeu diſpoſitio liberans debitorem: per l.ſi ex pluribus.in prin.ff.de ſol.& l.tale.j.reſponſo. ff. de pac. Vide Bal. in l.ſi ex cautione.in j.op.C.de non nu.pecu. & j.eo.uer.vij. Vide in Spec.de exce.§.iij.uer.quid de excep. & §.iiij.uerſi. ſuper excep.& confeſ.§.ij.uer.xvj.§. iij.uer.quod aût.& ſeq.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi, quando proceditur de æquitate.Bal.in l.ſi pro ea.C.mandati.

Exceptioni non numeratæ pecuniæ ſi renuncietur per confeſſum,probatur uera numeratio.Bal.in l.pecuniæ. C. de ſolu.

Exceptio non numeratæ pecuniæ contra confeſsionē factam in ſcriptis datur intra bienniū, ſed contra factam in uoce cōpetit etiam poſt biennium.gl.in l.ſi non ſinguli.C.ſi cert.pe. & in l.qui pecuniam.& ibi Gul.eo.tit.Vide gl.in auth.rogati.C.de teſti.& Car.in l.ſi ex cautione. ubi tenet contra glo. C.de non nu.pec.uidelicet niſi facta ſit coram quinque teſtibus rogatis:ut per d.gl.& ibi doc.Sed Bald.in d.l.ſi ex cautione.x.q. dicit, ꝙ confeſsio ſine ſcriptura cum lapſu biennij probat numerationem, ut ſuprà eod.uer.iiij.& omnino Alex.in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.de uer.obl. ubi ponit,an contra confeſsionem ſine ſcriptis coram teſtibus factam ultra biennium detur exceptio non numeratæ pecuniæ:uide ibi in v.charta.† Et per Fel.in c.ſi cautio.de fide inſtru.in xv.col.uer.fallit tertiò.]

Exceptio non numeratæ pecuniæ non limitata tempore, non habet locum in contractibus non celelebratis in ſcriptis.gl. & Bar.in l.non ſinguli,C.ſi cer.pet.& ſ.proximè.

* Exceptio non numeratæ pecuniæ, quanquam opponi poſt biennium non poteſt,debitor tamen iudicis implorare officium poteſt.l.in contractib.§.illo.C.de non nu.pe. Bal.in l. illicitas.in prin.ff.de offic.præſid.Belendin.in c.fin.de ſolu. Hip.de Marſili.in ſingul.cclxvij.Rolan.à Val.conſi.j.nu.57. uol.j.Æmilius Maria Manoleſſus.

Exceptio precij non ſoluti an & quando opponatur, & de ea uide ſuprà,uer.Exceptio.uer.lxxxvij.& ſeq.

Exceptio non numeratæ pecuniæ poſt biennium non datur uiro confeſſo,ſe habuiſſe decem ab uxore ex cauſa mutui, ſi uir allegat ſe confeſſum fuiſſe ſpe futuræ numerationis: ſed ſi allegat exceptionem ſimulationis,ſecus eſt.Bal.in l. neq;. C.de compenſa.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi per confeſſum in teſtamento cum iuramento.Bal.in l.fin.C.de non nu.pecu.ſecus,ſi in contractu confeſſus ſit etiam cum iuramento.d.l.fi.& ibi doc.& Bal.niſi ei ſit renunciatum cum iuramento:ut ibi Bart.

Exceptio non numeratæ pecuniæ competit etiam fideiuſſoribus,inuito reo.Bal.in l.ſi cui.C. de non nu.pec. no. in l.tam mandatori.eo.tit.

Exceptio non numeratæ pecuniæ in ſcriptis debet proponi coram iudice loci contractus,etiam abſente aduerſario.l.in contractibus.§.in omni.& ibi Bal.de non nu.pe.

Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt opponi etiam die feriata.Bal.in d.l.in contractib.§.fi.de non nu.pe.

Exceptio non numeratæ pecuniæ interrumpit præſcriptionem.Bal.in d.l.in contractibus.§.fi.de non nu.pec. & in d.l. hanc querelam.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi obligationi,quæ primam originem trahat aliunde, quàm ex numeratione.l.aduerſus.& ibi Bald.C.ad Velleia.& in l.aduerſus.de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ competit debitori contra confeſsionem,etiamſi pignus tradidit creditori, quando aliud cōperit actio.pignoraticia.l.j.& ibi Bal.C.de nō nu.pe.

Exceptio non numeratæ pecuniæ oppoſita reſpectu partis operatur idem quod oppoſita reſpectu totius.l.ij. & ibi Bart. & Bal. de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ ſi non competit,poteſt implorari officium iu.Bal.in l ſi ex cautione.ix.q.C.de non nu. pec.& in l.in contractibus.in prin.eo.tit.

20 Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt tolli per ſtatutū, quo ad forum laici:ſed quo ad forum epiſcopale, onus probandi non numerationem transfertur in debitorem confeſſum : quia negatiua probata non ualidat ſtatutum : ſed quo ad forum conſcientiæ,ueritas iudicatur.Bald.in l.ſi ex cautione.in fi.de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ an poſsit opponi, ſi ſtatutū prohibeat aliquam exceptionem opponi : & an eidem per generales renunciationes uideatur renunciatū : uide Dec. conſi.xxvj.per totum.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi, quando creditor in contractu mutui iurauit uera eſſe contenta in inſtrumento:ſicut nec quando ex interuallo iuratum eſt ſuper exceptione prædicta.Bal.ſing.in l.ij.ff.de iureiur.in repetitione.& Bar.Cep.in ſing.uer.cxxxij.

Exceptio non numeratæ pecuniæ in contractu mutui opponitur intra biennium.l.in contractib.in princ.C.de non nu. pec.ſed in alijs contractibus,& pòſt poteſt opponi. Cy. in l. ſi ex precio.C.ſi cer.pet. ſed ibi Bal. tenet idem in alijs,ſcilicet ut intra biennium opponi debeat. uide in l. generaliter. & in l.ſi ex cautione.& ibi Bal. C. de nō nu.pe.& in l.legem. uer.modo uenio.C.de pac.& in l.pecuniæ.C.de ſolu. ubi etiā dicit eam opponi poſſe ſolùm in contractu mutui & dotis.Et tenet Bal.in d.l.ſi ex cautione. Vide glo. Inſt. de libel. obla.in princ.& ſ.eo.uer.iiij.& infrà eo.uer.xxxiiij.& Alex. con.cxc.ij. parte.

Exceptio non numeratæ pecuniæ de iure canonico poteſt opponi,etiam poſt biennium quandocunq;, de æquitate. Dy. in regula,locupletari.in vj.Io.de Por.in ru.ff.ſol.mat.ul.col. Bald.in d. l. ſi ex cautione.& in l.cùm quis.xj.& xiiij.col.C. de iur.& fac.ign.& in l.in contractib.in prin.de non nu.pec. ubi dicit etiam,quòd tunc datur officium iudicis, niſi calumnia præſumatur : quo caſu poteſt opponi per iudicem denegati. Sed ſi exceptio opponitur intra biennium, propter præſumptam calumniam non excluditur. Bald. ibi in j. no.

† Vide j.eo.uer.xxx.& ſeq.]

† Exceptio non numeratæ pecuniæ an utrobique ſit biennalis,ſcilicet tam de iure ciuili, quàm canonico : uide pulchrè do.Iaſ.in l.cùm quis.in pe.col.uer.ſed hic moueo pulchrum dubium.C.de iur.& fact. ign. ubi concludit quòd ſic, ratione,de qua ibi per eum.Et ibi ſubdit,quòd exceptio non numeratæ pecuniæ non competit eccleſiæ, nec eccleſiaſticis perſonis poſt lapſum biennij, ut concludunt Anto. de But. Imo.& Panor.in c.fi.in ult.col. de ſol.*

Exceptio non numeratæ pecuniæ non competit, quando de numeratione conſtat publico inſtrumento.gl. & doct. in d. l.ſi ex cautione. Secus,ſi per priuatam ſcripturam.glo.in l.fi. C.de non nu.pe.& in l.ſi non ſinguli.& ibi Bar.C.ſi cer. pet. Sed Bart.in d.l.ſi ex cautione. & ibi dicit dari exceptionem non numeratæ pecuniæ, ſi inſtrumentum continet confeſſionem:ſecus,ſi numerationem.

Exceptio non numeratæ pecuniæ an detur contra chirographum liberatorium.no.in d.l.in contractib.§. ſed quoniam. & Bal.in l.cùm quis.xiiij.col.C.de iur.& fact.ign.Item,

Exceptio non numeratæ pecuniæ contra acceptilationem nō poteſt opponi.Bal.in add.Spec.de exce.uer.j. Bar. in l.ſi acceptilatum.§.apocha.ff.de acceptil. & in l.ſi ex plurib.de ſo. & j.eo.uer.xxxiij.

Exceptioni non numeratæ pecuniæ renunciari non poteſt in eodem inſtrumento : ſed ex interuallo ſic, niſi iuretur. glo. Bar.& doc.& Bal.in ij.q.in l.ſi ex cautione prealle.& in d.l. in contractib.in princ.ij.q.poſt gl. quòd ualet.& opi. glo. de conſuetudine ſeruatur:ut ibi per Bal.& Pe.de Su.in l.indubitati.& ibi Bal.& Pau.de Caſt.eod.tit.Vide omnino Ni.de Mat.in conſ.Quidam mercator.Bal.in d.l.in contractib. iij. q. dicit, quòd ſi eſt renunciatum, & factum pactum de non petenda numeratione,adhuc opponitur exceptio, & pactū non tenet.Et tenet Spec.de obl.& ſol.§.j.in j.forma. uer. ſequitur.& per Alex.con.clxxviij.ij.par.& per Io.de Imo.in c. ſi cautio.de fide inſtru.& Alex.in l.ij.§.fi.ſi cer.pe. & in conſ. 35.j.par.ubi dicit,ꝙ illa facilitate mouetur ad confitendum, quòd

quòd ideo non ualet facta eodem tempore, secundum com
† munem opi.doc.† Et per Feli. in c. si diligenti.de fo.com.in vij.col.Vide do.Pet.Phil.Cor.in consil. ccxiij.incip. In hac. litera A.in iiij.parte.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non competit,quando confessio est geminata.gl.Bal.& Ang.& Pet.de Su. in l. in contractib.§.sed quoniam.de non nu. pe. Vide Io.And.in addi. Spec.de do.inter uir.& uxor.in rubr.& Bar.in l.cùm fidem. C.de non nu.pec. Lud. in l.si uerò.§. de uiro.xxxj.fallentia. & in l.si constante.in prin.sol.mat.& Alex.in l.si duo.§.Mar-
† cellus.de iureiur.† Et per Feli.in c.si cautio. de fide instru.in fallen.v.]

* Io.Cephal.con.xl.nu.9.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio non numeratæ pecuniæ competit etiam uxori,soluto matrimonio,confitenti dotem recepisse.glo. & doct.in l. in contractib.de nõ nu.pe. Quod uerum intra triginta dies: secundum Paul.& Pet.de Su.ibidem.Vide Bald. in l. pecuniæ.C.de solut.

30 Exceptio non numeratæ pecuniæ competit ecclesiæ in perpetuum.Bal.in auth.hoc ius porrectum.v.col.C.de sac. san. eccle.& ĩ.eo.uer.antep. Spe.contrà, de resti.in inte.§.ij.uer. hoc autem.& Car.in cle.j.ix.q.de rest.in integrum.

Exceptio non numeratæ pecuniæ, ex quo lex ciuilis uolebat, quòd intra quinquennium posset opponi,& hodie sit limitata, quòd tantum intra biennium possit opponi, tamen ex quo semel competit ecclesiæ,& personæ ecclesiasticæ potestas opponendi exceptionem non numeratæ pecuniæ intra quinquennium ex dispositione legis antiquæ, hodie etiam potuit opponere intra quinquennium,& non tenetur probare,sed creditor, quia non potuit quinquennium ad biennium reduci in præiudicium ecclesiæ, & personæ ecclesia-
† sticæ. Quod est singulare. † Vide do.Bar. Soc.in con.ccxlj. incip. Circa primam difficultatẽ. uer. confirmo hoc per ea, quæ.in ij. parte.]

Exceptione non numeratæ pecuniæ opposita per mandatorẽ creditori, non uidetur reuocatum mandatum ei factum de numerando, nisi debitor mutauerit conditionem in deterius.Bal.in d.l.tam mandatori. in fi. de non nu.pec.& Alex. in l.qui mutuam.§.j.ff.mandati.

Exceptio non numeratæ pecuniæ intra biennium potest opponi, etiamsi constet de præsumpta calumnia opponentis: quia debet discuti de ea. Secùs,si eius loco proponatur officium iudicis de æquitate canonica per calumniam.Bald.in l.in contractib.in prin.de non nu.pe.

Exceptio non numeratæ pecuniæ, nõn potest opponi contra confessionem de recepta emanatam super acceptilatione. Bar.post gl.in l.si ex plurib.ff.de sol.per l.si acceptilatum.de accepti.in add.Spec.de exce.uer.j.per Bal.& s̃.eo.uer.xxvj.

Exceptio non numeratæ pecuniæ habet locum in contractu mutui,& dotis,non in alijs contractib.gl. in l.in contractib. in prin.de non nu. pec. Sed ibi Bal.in j.q.dicit,quòd in alijs contractib.confessio statim præiudicat,nisi probetur negatiua,uel error,uel simulatio.& s̃.eo.uer.xxij.

* Exceptio non numeratæ pecuniæ,qui nõ est auxilio ei, qui primò depositum se accepisse confessus est, & postea negatur.l.in contractib.§.j.C. de non nu. pec. Iason & Fra. Curt. min.in l.ij.in princi.ff.si cert.pet.Ias.in l.j.col.j.C. de edend. Felin.in c.si cautio.col.viij.uer.tertiò fallit.de fid. instr. Fra. Cur.minor in l.bona fides.col.pen.ff. depositi.Rolan.à Val. consi.xvij.nu.7.uol.j.Mar.An.Nat.cons. ccccxxviij.num.4. uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest opponi contra transactionem.l.si transactione. C.de non nu.pec. Quod est uerum,secundũ Bal.ibi.& Inn.in c.grauis.de dep.nisi transactio facta sit in fraudem usurarum.

Exceptio non numeratæ pecuniæ opponi non potest per debitorem,qui recognouit debitum ex interuallo. l. cùm fidẽ. & ibi Bar.& Bal.C.de non nu.pec. Quod uerum,secundum Bal.ibi,in fin.nisi fraus colligatur,ut quia tẽpore mutui fuit actum de recognoscendo debitum ex interuallo, & ad hoc fuit constitutus procurator ex causa fœneratoris.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest opponi per fideiussorem pro alio promittentẽ,uel se principaliter obligantem.l.frustra.& ibi Bal.C.de non nu.pe.

Exceptio non numeratæ pecuniæ potest allegari per tertium, puta creditorem uendentis dicentem alienationem in fraudem factam: do.Pet.Phil.Cor.in con.ccxxx. incip. Videtur. per totum.in ij.parte.

Exceptio non numeratæ pecuniæ opponi non potest per campsorem pro alio promittentem soluere alteri.Bal. in d.l.frustra.de non nu.pe.

Exceptio non numeratæ pecuniæ transmittitur ad hæredem, nisi sit sopita tempore.l.si intra.& ibi Bal.C. de non nu.pec. & prodest hæredi:ut ibi per Bar.

40 Exceptio non numeratæ pecuniæ , quæ incipit currere in defunctum,continuatur etiam in hæredem pupillum.Bart. in l.si intra. C.de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ,potest opponi per modum querelæ à debitore intra triennium contra creditorẽ etiam non agentem , scilicet ad domum,uel personam creditoris, uel coram iudice.d.l.si intra.& ibi Bal.C.de non nu.pec.

Exceptio de non numerata pecunia contra stipulationem an & quando possit opponi.Bal.in l. cùm ultra. C. de non numer.pecu.

Exceptio non numeratæ pecuniæ opposita per fideiussorem an obstet creditori , si principalis debitor agnoscat debitũ, & fatetur uerum esse, non obstante exceptione non numeratæ pecuniæ.ĩ.uerbo,Fideiussor excepit.uer.xxv.

Exceptio non numeratæ pecuniæ opposita per fideiussorem creditori,tollitur per numerationem postea factam per creditorem debitori.gl.in l.tam mandatori.de nõ nu.pe.Quod uerum,secundum Bald.ibi , nisi debitor sit inops, & fugitiuus:quo casu uidetur ei numeratum in perniciem fideiussoris:ideo non tollitur exceptio iam opposita.

Exceptio non numeratæ pecuniæ per creditorem confessum non numerasse potest opponi intra biennium , nõ pòst.Bal. in l.in contractib.in prin.iiij.q. C.de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ in deposito non admittitur. l.in contractib.§.sed quoniam.C.de non nu.pecu. Quod est uerum,siue per deponentem,siue per depositarium opponatur.gl.& Bald.ibi.Item uerũ,nisi fraus committatur,ut quia mutuum cantet sub nomine depositi : secundum Bald. ibi. Idem si in deposito transeat dominium , nisi de fraude constet:ut ibi per Bal.

Exceptio non numeratæ pecuniæ competit etiam post biennium,si excipiens uelit in se suscipere onus probandi.Bald. & doct.in l.in contractib.in fin.& in l. si ex cautione.de non nu.pec.ubi Bal.in ix.col.dicit,quòd post biennium numeratio præsumitur, sed potest probari contrarium. & Pet. de Su.in rub.eo.ti.ad fi. Vide in Spe.de prob.§.j.uer. primũ est. ubi ponit cui incumbit probatio.& Alex.in l.si ita.§.Chrysogonus.xv.col.de uerb.obl.

Exceptio non numeratæ pecuniæ datur etiam confesso , non tamen sub spe futuræ numerationis.Bal. in l. si ex cautione. C.de non nu.pec.& Alex.in l.ij.§.fi.si cer. pet. & Io. de Imo. in c.si cautio.de fide instru.

Exceptio non numeratæ pecuniæ potest opponi per minorẽ, etiam qui promisit soluere cum iuramento,etiam post biennium,quod ei non currit.Bal.in l.fi.C.de non nu.pec.

50 Exceptio non numeratæ pecuniæ potest opponi contra confessionem liberatoriam, & contra promissionem reddendi instrumenti cancellati,uidelicet intra triginta dies. l. in contractib. §. super cæteris. & ibi Bal. C. de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ quibus casibus opponatur per creditorem pro suo debitore contra alium creditorem. tex.gl.& & doc.& Pet.de Su.in l.si cui.C.de non nu.pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ an sit peremptoria. Bal.in l. iij.ff.de except.

Exceptio nõ solutæ gabellæ admittitur inter mercatores.Bal. in l.si pro ea.C.mandati.

Exceptio non numeratæ pecuniæ contra guarentigiam opponi potest de iure communi.Bal.in addi.Spec.de app. uersic. sed nunquid contra præceptum.Bald. post. Cyn.in l.in contractibus.in fi.prin.de non nu.pe.nisi per statututum disponatur contrà:ut ibi per Bal.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest opponi contra confessionem,uel præceptum in iudicio factum. Bal. in d.l. in contractibus.in prin.de non nu.pec.

Exceptio

Exceptio nõ numeratæ pecuniæ datur contra confessionem: sed exceptio in factum datur contra annexam promissionem. Bal. in add. Spec. de excep. uer. exceptio non nu. pec.

Exceptio non numeratæ pecuniæ an opponatur per confessum habuisse, & recepisse decem à Titio. gl. Bar. & Ang. in l. si ex pluribus. de sol. quòd sic. & s̃. eo. uer. xxxiij. & lxviij.

Exceptio non numeratæ pecuniæ opponitur contra instrumentum confessatum, etiam stante statuto, quòd non possit opponi, nisi exceptio simulationis. Bald. in l. iij. C. de postul. & in l. pecuniæ. C. de solut. ubi dicit secus, quando statutum dicit, quòd instrumentum habeat uim sententiæ.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest opponi per thesaurum, uel exactorem publicũ. l. in contractibus. §. sed quoniam. & ibi Bal. de non nu. pe. facit l. iiij. C. de iure fisci. lib. x.

Exceptionis non numeratæ pecuniæ materiam uide in Spec. de excep. §. iij. usq; ad uer. sed quæro. & de renun. & conclu. uer. item exceptio non nu. pe. & seq.

60 Exceptio non numeratę pecuniæ, an & quando currat contra ecclesiam, uel contra minorem: & an contra eam, uel ad eam opponendam in detur restitutio in integrum ecclesię, uel minori. in Spec. de rest. in inte. §. ij. uer. hoc autem. & seq. & s̃. eo. uersi. ij. & xxx. † Et per Fel. in c. si cautio. de fide inst.]

* Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest opponi, cùm animam agens defunctus pecuniam se accepisse est confessus. Bal. in l. iuxta. C. de non num. pec. Riminal. consi. xl. no. 44. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest opponi per hæredem, si testator in testamento confessus est se recepisse dotem uel mutuum. s̃. Confessio testatoris. uer. j. † Et per Feli. in dicto c. si cautio.

Exceptio rei non traditæ an opponatur contra instrumentũ, stante statuto, quòd nulla exceptio opponatur. Bald. in l. ex prædijs. C. de euic. quòd non, si oriatur ex eodem contractu actio & exceptio. Quod etiam tenet Bal. in l. peremptorias. iiij. col. C. sen. rescin. non pos.

* Exceptionem rei non traditæ opponi posse, quanquam iure est municipali cautum, nullam aduersus instrumentum exceptionem admittendam, tradit Bal. in l. ex prædijs. C. de euictionib. Alex. con. cxix. col. ij. uol. j. Dec. consi. viij. col. pe. con. ccccxxj. nu. 2. Riminal. con. lxxxix. nu. 2. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio non numeratæ dotis intra quantum tempus competat marito uel hæredibus suis contra repetentes dotem. no. in l. fin. cum auth. ibi posita. C. de do. cau. non nu. quòd intra annum, si matrimonium solutum sit intra bienniũ: sed si per decem annos, sed post bienniũ durauit, intra tres menses datur exceptio: post decennium uerò soluto matrimonio, non datur exceptio.

Exceptio dotis non numeratæ opponi non potest, si constet de numeratione per instrumentum, uel confessionem. l. in contractibus. §. sed quoniam. de non nu. pec. l. si uoluntate. C. de do. promi. l. fi. cum auth. ibi posita. de do. cau. non nu. Ioan. de Por. in l. si diuortio. de uerbor. obliga. & Barto. in d. l. fi. ubi dicit secus, si constet de ea per scripturam priuatam.

Exceptio dotis nõ numeratæ potest opponi, quando dos consistit in pondere, numero, uel mensura: non si in alijs rebus mobilibus, quia tunc confessio statim præiudicat. Bald. in l. contractibus. j. q. C. de non nu. pec.

Exceptio dotis non numeratæ competit etiam uxori soluto matrimonio, confitenti recepisse dotem. glo. & doct. in l. in contractibus. de non nu. pe. Quod uerum, scilicet intra triginta dies: secundum Pa. de Cast. & Pe. de Su. ibi. Vide Bal. in l. pecuniæ. C. de solu.

* Exceptio dotis non numeratæ nõ à uiro tantùm, eiusúe hęredib. sed etiam ab eius creditorib. potest opponi. l. si cui. & ibi not. C. de non nu. pec. gl. ij. in l. si quis posthac. C. de bonis proscrip. Lud. Gozad. consi. xlij. num. j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptio dotis non numeratæ non competit marito bis confesso se recepisse dotem, uel etiam semel, quando constat de sola promissione. Io. And. in add. Spec. de dona. inter uirum & uxo. Pet. de Sun. in l. in contractibus. post gl. de non nu. pec. & ibi casus. in §. sed quoniam. ubi Bald. in fi. dicit, quòd opi. glo. uerior est, quàm Petri, scilicet quòd confessio uiri post promissionem ei factam non nocet: quia obstat exceptio intra tempora statuta. per auth. quod locum. de do. cau. non numer.

Exceptio dotis non numeratæ an sit peremptoria. Bal. in l. iij. ff. de excep.

* Exceptionem dotis non numeratæ uir opponere non potest, cùm à tertio aliquo dotem se recepisse est confessus. Sal. in auth. sed iam necesse. C. de don. propter nupti. Ias. in §. fuerat. col. xxj. Institutio. de actio. Hip. Mar. sin. ccclxxxv. Rolá. à Val. con. xciij. nu. 26. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Exceptionis non numeratę dotis materiam supple in Spec. de exce. §. iiij. uer. super exceptione non nu. pec. usque ad uer. sed quoniam. & s̃. uer. Dos confessata. per totum. & in Spec. de renun. & conclu. uer. item exceptio non num. pec. & ueri. seq. † Et per Feli. in c. si cautio. de fide instr. in xviij. col. uer. in ea. gl. cum plurib. seq. ubi nonnulla ad materiam. & notanda.]

Exceptio mandati contra procuratorem, per constituentem potest quandocunq; opponi, nisi constet de mandato, uel ratihabitione. Bartol. in l. Pomponius. §. rati. de procu. & in l. licet. C. eod. ti. ubi dicit uerum, etiamsi sit legitimatus per iudicem: quia non nocet domino absenti, & non citato.

Exceptio falsi tutoris potest opponi post litis contestationem. l. ij. §. idem Pomponius. & ibi Bar. ff. quod fal. tut. autho. & ibi docto.

Exceptio falsi procuratoris potest opponi quandocunq; post litis contestationem. l. ij. & ibi Bar. C. de eo, qui pro tutor. & l. Pomponius. §. rati. per Bart. ff. de procu. quem etiam uide in l. eleganter. §. si quis post. de condi. indeb. Quod uerum, etiamsi opponens sciuit illud, cum quo litigauit, esse falsum procuratorem. Bart. in l. licet. j. & ulti. col. de procu. & in d. §. rati. & Alex. consi. lvij. iiij. parte. etiam post sententiam in executione. in Specul. de excep. §. iij. uer. hoc tamen fallit. & uer. quid de falsi. & de sen. §. ix. uer. in summa. Sed Ang. contrà in d. §. rati. quando procurator obtinuit: secus, si succubuit. Bartol. in d. §. rati. & Cyn. in l. optimam. de contrahen. & com. stip. & Io. de Milis, in Repertorio, uer. Executio ista.

Exceptio, Tu non es procurator: potest opponi quandocunque usque ad sententiam. Sed

Exceptio, Tu non potes esse procurator: debet opponi ante litis contestationem, non post. Bar. in l. ita demùm. C. de procu. quem uide in l. Pomponius. §. rati. ff. eod. tit. & in l. licet. & ibi Bal. C. eod. tit. sed contra monachum sic: quia non fit dominus litis per litis contestationem. Cardi. in cle. iij. ix. q. de proc. † Et per Fel. in c. exceptionem. de exce. in xiij. colu. ubi dicit, quòd opponi potest in quacunque parte iudicij. & per Bal. in l. qui procuratorem. §. si quis. de proc.] Vnde

Exceptio, Tu non potes esse procurator, quia fœmina: non opponitur post litis contestationem, sed ante. glo. & Bartol. in d. l. ita demùm.

Exceptio, Non es procurator, quia habes salarium: non admittitur. Bar. in l. litem. C. de proc. & in l. j. ff. eo. tit. Bal. in l. j. C. man. ubi dicit, quòd non repellit procuratorem ab agendo.

Exceptio pacti de quota litis contra procuratorem, repellit eum ab agendo. l. litem. & ibi Bar. C. de procura.

Exceptio contra procuratorem opponitur quinq; modis, scilicet, Tu non potes esse procurator. Item, quòd constituens non potuit constituere. Itē quia in hac causa non admittitur procurator. Item quòd non cauit. Item quòd non est procurator. Ita Bart. in l. licet. C. de proc.

10 Exceptio, Tu non es procurator: non potest opponi postquam iudex pronunciauit eum esse legitimum, uel quando productum est instrumentum publicum mandati in iudicio: nisi opponens uellet assumere in se onus probandi negatiuam: quod potest facere, probando reuocationem, uel falsitatem instrumenti, nisi de reuocatione uel falsitate iam fuerit cognitum. Bart. no. in l. licet. C. de proc. Ang. in auth. ut sponsa. largi. §. ex hoc insuper. co. ix. & j. Legitimatio mandati. uer. pe. & Alex. con. lix. ij. parte. & con. lvij. iiij. parte.

Exceptio mandati, uel aliæ procuratoriæ, & non concernentes factum principale, dicuntur de apicibus iuris, & nõ possunt opponi in curia mercatorũ, in qua de æquitate procedi debet ex forma statuti. Bal. in l. si pro ea. ul. col. C. mãdati.

Exceptio,

Exceptio, quòd non debet admitti procurator, non potest opponi in cõclusione causæ, uel post. Rot. in deci. ccccclxxxvij. si clericus, &c. in nouis. & per Alex. in l. pe. ad fi. ff. de pub. iu.

Exceptio, Tu non es procurator: potest opponi, etiamsi procurator litigans sit approbatus per partem asserentem in aliquo actu ipsum esse procuratorem: ut tenet Alex. consi. lvij. Redẽptoris, &c. circa id, de quo, &c. parte. iiij. Adde cõtrà, infrà, Mandatum legitimatũ, & omnino per Bar. in l. licet. j. & ult. de proc.

Exceptio contra procuratorem in causa capitali potest opponi quandocunq;, & impedit processum futurum, non iam iã factum. doct. & Alex. in l. pe. ad fi. de pub. iud.

Exceptio procuratoris falsi, uel non legitimi, omissa in causa principali, non potest opponi in causa appellationis. doc. in l. ita demum. C. de procur. & ibi per Bal. & s̃. Exceptio quando. uer. ix. & xxij. Ang. in l. Pomponius. §. rati. de proc.

Exceptio falsi procuratoris quãdo opponatur absq; eo, quòd opponens suscipiat in se onus probandi. Innoc. in ca. quoniam contra de proba. & ibi Ioan. And. in Nouella, contra Hostien. Sed Innocen. dicit uerum, si opponens ignorauit à principio ipsum esse falsum. Secus, si sciuerit: quia non auditur, nisi assumat in se onus probandi. Et ita procedit opi. Hosti. gl. in l. licet. C. de proc. ubi uide Bar.

Exceptio, Tu non es procurator: si non opponitur, sed petitur copia mandati, cogitur procurator officio iudicis, etiã post litis contestationem ostendere. glos. fin. in c. j. de elect. in vj. Bal. in l. exceptionem. ij. col. C. de prob.

Exceptio cessarum actionũ alteri an opponatur creditori per debitorem. Bal. in c. quid ergo. de inuest. de re ali. facta.

Exceptio contra prælatum agentem in iudicio, qualiter opponatur. Bal. in add. Sp. de acto. uer. fin. & ibi Sp. uer. item contra prælatum. scilicet, tu non es prælatus, nec in quasi possessione prælaturæ, nec haberis pro prælato.

20 Exceptio contra syndicum, quòd sit constitutus à minori parte, uel aliter illegitimè, potest opponi etiam post litis cõtestationem, & debet probari per excipientem, quando apparet instrumentum de eius constitutione: aliàs debet probari per syndicum, quòd fuerit legitimè constitutus. Bal. in add. Spe. de syn. uer. exceptio, quòd syndicus.

Exceptio falsi tutoris, exclusa principali, per cautionẽ rati spõte admissam, potest iterum opponi in causa appellationis: quia cautio non extenditur ad causam appellationis. Bal. in addi. Spe. de tuto. uer. exceptio falsi tutoris.

Exceptio, Tu es minor, & ideo non potes esse procurator, opponi potest quandocunque contra procuratorem. l. ij. §. j. ff. qui satis. cog. l. j. C. qui legit. perso. Bar. in l. minor. ff. de proc. Vide no. in l. exigendi. C. de procur. ubi dicit Bar. ꝙ post litem contestatam non potest opponi, sicut nec exceptio, Tu es miles. Item,

Exceptio, Tu es minor: non reddit iudiciũ retrò nullum: aliàs quandocunq; posset opponi. Bar. in d. l. exigendi. per l. licet. eodem titul.

Exceptio potest quandocunq; opponi contra eum, qui per se non potest stare in iudicio, nec pro alio. Cy. in d. l. ita demũ.

* Exceptio deficientis mandati & usq; ad sexcẽtos annos, ac etiam ultra potest opponi. Alex. in l. sciẽdũ. ff. de uerb. obli. Frã. Curt. mai. con. xlix. nu. 20. Aemilius Maria Manolessus.

Exceptio, Tu non es procurator: an possit opponi procuratori petenti executionem sententiæ, ad impediendũ eam. per Bal. in addi. Spe. de sen. uer. procuratori. & Io. Papi. in Summa, in libello rei. uer. Simõ procurator, quòd sic, etiamsi sit admissus de facto, uel etiam legitimatus in prima causa. Cy. in l. licet. iiij. q. C. de procur.

Exceptio, Tu non es procurator: præcedit exceptionem suspicionis, & debet gradatim opponi. Bal. in l. exceptionem. iij. col. C. de proba.

Exceptio, Tu nõ es procurator, syndicus, uel prælatus, uel tutor, an & quãdo admittantur ante litis cõtestationem, & an retardent iudicium: uide plenè in Spe. de acto. uer. sed pone quidam. & seq. Vide etiam in tit. de excep. §. ij. post uer. porrò. & in §. iij. usq; ad uer. sed quæro.

Exceptio recusationis est dilatoria: & debet opponi ante litis contestationem. j̃. uerb. Recusatio. uer. iij. iiij. & vj.

Exceptio recusationis debet prior opponi ante alias. in Spec. de recusa. & s̃. Exceptio cõtra iudicem. uersic. xxxix. j̃. uerb. Recusatio. uersic. vj.

Exceptionis recusationis materiam supple j̃. uerb. Recusatio per totum. & j̃ uerb. Exceptio suspicionis. & s̃. Exceptio contra iudicem. per totum.

Exceptio suspicionis iudicis omissa non potest amplius objici, cùm uideatur comparens in iudicẽ cõsentire. c. insinuante. de offi. dele. & j̃. Recusatio. uer. vj.

Exceptio suspicionis loci nõ tuti potest opponi per quẽcũq;, etiam sine mandato, & satisdatione. Ang. no. in disputatione, Bononiensis ciuitatis suæ bannitus. in fin. & Phil. in ca. ex parte. ij. q. de app. Inno. in c. ueniens. de accu. ubi Ioan. de Imo. aliter loquitur.

Exceptio suspicionis loci iudicij omissa per reum citatum in principio iudicij, potest opponi quãdocunq;, etiã ad actus futuros. s̃. Citatus. uersi. cxxx. & clxj.

Exceptio suspicionis loci potest quandocunq; opponi, etiam post litis contestationem. Io. de Imo. in ca. ex parte. de app.

Exceptio suspicionis cõtra iudicem, etiamsi superueniat post cõclusum in causa, opponi nõ potest. Io. And. in ca. cùm dilectus. de ord. cog. per c. auditis. de proc. quia in notorijs iudex ut suspectus non recusatur, sed conclusio in causa facit notorium. glo. in c. significauerunt. de testi. Ita Lud. in sing. † uerb. Exceptio dilatoria. † Et per Felin. in c. insinuante. circa fin. de offi. deleg.]

Exceptio suspicionis obstans deleganti, non obstat delegato. Bar. in l. prætor. ff. de iurisd. om. iud.

Exceptio suspicionis tollitur per consensum procuratoris in iudicem. Bald. in addi. Specul. de rescript. præsenta. uer. consensus.

Exceptio suspiciõis an cõcurrat cũ alijs. in Sp. de excep. §. iiij.

Exceptionis suspicionis materiam supple. j̃. uersi. Suspicio. & uerb. Recusatio. per totum.

Exceptio cedendarum actionum an opponatur per possessorem rerum mariti contra uxorem agentẽ hypothecaria. Bald. in addi. Spe. de renun. & conclu. uer. si uxor. Bart. quòd sic, in l. iubemus. C. ad Velle. & infrà, uerb. Mulier agit. uersic. xij.

Exceptio cedendarum non obstat agenti contra unum ex fideiussoribus, qui succedit eius confideiussori. Paul. de Cast. & Alex. in l. de die. §. si fideiussor. qui satis. cog.

Exceptio cessarum actionum alteri an possit opponi creditori per debitorem cessum. Bal. in ca. j. §. quid ergo. de inuest. de re ali. facta.

Exceptio cessionis bonorum an prosit hæredi edentis. in l. fi. & ibi Bal. C. qui bo. ce. pos.

† Exceptio cedendarum, ubi locũ habeat, & obstet. uide do. Barth. Socin. in consil. cc. incip. Quoniam ex forma statuti. uer. neq; obstat. cum uer. seq. in ij. parte.]

Exceptionis cedendarum actionum materiam uide in Spe. de renun. & conclu. uer. sed pone. cum seq. & omnino per Bar. in l. Vranius. de fideius. & Alex. plenius in l. de die. §. si fideiussor. qui satis. cog. & j̃. Fideiussor conuenitur. uersi. lxxiiij. lxxxv. & seq. & uersi. xc. & uerbo, Fideiussor excipit. uer. v. † Et Franc. Are. in l. j. C. de transf.]

Exceptio epistolæ diui Adriani, & de eius materia ponitur in Spe. de except. §. iij. usq; ad uer. sed quæro. & in l. fi. C. de const. pec. in l. ij. §. si dubitetur. ff. de fideius. Inst. de fideius. §. si plures. Ang. in auth. de duo. reis. Bal. in l. fideiussor. & l. sequenti. C. de fideius. & suprà, uerb. Epistola. uersi. xij. cum seq. usq; in finem.

Exceptio præscriptionis an opponatur contra instrumẽtum, stante statuto, quòd contra instrumentũ nulla exceptio possit opponi. s̃. Exceptio contra instrumẽtum. uersic. vij.

† Exceptionem præscriptionis, qui opponitur se debuisse, nõ uidetur fateri. glo. in c. exceptionem. de regul. iur. in vj. Canon. in c. cùm uenerabilis. de exceptio. Barto. in l. non utiq;. ff. de exceptio. Bartol. Angel. & Imol. in l. decem. ff. de uerbo. oblig. Bald. & Salice. in l. exceptionem. C. de proba. Bal. in l. alia. C. de his quib. ut indig. & in l. j. colum. iiij. C. de confes. Mar. An. Nat. consil. cxxxv. num. 1. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Exceptio præſcriptionis aduerſus literas Cambli, ut nũc loquuntur, permittitur, non ſecus ac ſolutionis exceptio. Io. Crot.conſi.lxxj.nu.37.Aemilius Maria Manoleſſus.

Exceptio præſcriptionis, quæ obſtat creditori, prodeſt etiam fideiuſſori præſtito poſt præſcriptionem. l. ſi quis poſtquã. cum gl.ff.de fideiuſ.non præſtito ante l.ubicunq;.eod.tit.

† Exceptio pręſcriptionis triginta, uel quadraginta annorum obſtat iuri adeundi.uide do.Barth.Soc.in conſi.lxiiij.incip. In cauſa uertenti. uerſi.quia ad hoc. circa mediũ. & uer.ſeq. circa fi.cum uer.ſeq.in j.parte.]

Exceptio præſcriptionis ſolutionis, & iuramenti, æquiparantur.gl.in l.ubicunq;.in prin. de fideiuſſ.

Exceptio præſcriptionis coram arbitratore non poteſt opponi.ſuprà,uer.clauſula ſecundum æquitatem.in clauſulis Cõpromiſſorum.

Exceptio præſcriptionis obſtans hypothecariæ, obſtat etiam iuri uendẽdi rem hypothecatam competenti creditori. Bal. in l.ſi à creditore.C.de actio.& oblig.

Exceptio præſcriptionis ante litis conteſtationem opponi nõ poteſt de conſuetudine curiæ Romanæ. Spe. de excep.§. j. uer.ſed certæ. & in §.iij.uer.ſed pone.ubi uide Io.And.d.c.j. de lit.conteſt.in vj.Nouel.in iiij.col.

Exceptio præſcriptionis non poteſt opponi per tertium. l.ſi quis emptionis.§.ſi uerò.& ibi doct. C.de præſcrip.trig. anno.& Bal.in l.ancillæ.v.opp. C.de fur. Quod uerum, ſi eius non intereſt,ſecundum Alex.conſi.clxxxiij.ult.col.ij.parte.

Exceptio præſcriptionis interruptæ ſi opponatur. in Spe.de excep.§.iij.uer.ſed pone.& ſeq.& uerſi.hoc quoq;.

Exceptio præſcriptionis licet obſtet domino agenti ad rem, non tamen poteſt dominus cogi rẽ reſtituere,quæ ad ipſum peruenit poſt præſcriptioné. infrà, Præſcriptionis effectus. uerſic.ij.

10 Exceptio præſcriptionis tanti tẽporis. quòd non ſit memoria in cõtrarium, obſtat agenti poſſeſſorio ad decimas. Rot. in deci.cclxiij.ſi rector.

Exceptio præſcriptionis quæritur ex præſcriptione cum mala fide.j.Præſcriptionis effectus.uerſi.xxv.

Exceptioni præſcriptionis renunciari non poteſt,ut j.Renunciatio exceptionis.uerſi.v.

Exceptio præſcriptionis ſtatuti contra inquiſitionem formatam poſt terminum ſtatuti,debet opponi, niſi ex facie inquiſitionis conſtaret non eſſe procedendum.Bal.& Alex.in l.ſi eum.in princ.ff.ſi quis cautio.

Exceptio præſcriptionis perditur per dationem iuramenti factam ab eo,qui præſcrip.l.ſi duo.& ibi Alex.ff.de iureiur.

Exceptiones præſcriptionis longi temporis, & longiſsimi nõ dicuntur cõtrariæ, & poſſunt opponi ſimul. Bal.in c.ſi quis per triginta. ſi de feu. fue. contro. & ſuprà uerbo, Allegans. uerſic.lxxviij.

Exceptio præſcriptionis dicitur litis finitæ,& impedit litis cõteſtationem.Bartol.in l.j.§.fi.ff.ad Tertul. & in l. emptor.C. de long.temp.præſcript. & in l.fratres. C.de tranſact.& in l. omnes.C.de præſcrip.trig.anno. Vide Bal.in l.fi.xiij.oppo. C.de edi.diui Adri.tol.Bal.in l.tranſact.de uerb.ſig.ſi opponitur in uim dilatoriæ. Bal.in l ſicut.de præſcrip.trig.anno. Vide Bal.in l.j.de quadrien. præſcrip. & per Alex.in conſil. ccxij.ij.parte.& per Bal. in auth. niſi triennale. de bo.ma.&

† in l.fi.& ibi Bart.& Ang.ff.pro ſuo. † Et per Felin. in rub.de præſcrip.in v.col.& do.Pet.Phil. Cor. in conſil.cxvij.incip. Hic.in litera L.in j.parte.]

Exceptio præſcriptionis impedit miſsionem in poſſeſsionem hæreditatis.l.fi.& ibi Bal.xv.oppo.C.de edi.di.Adri.tol.

Exceptio præſcriptionis debet admitti,etiamſi requirat altiorem indaginem.Bal.in l.fi.xv.oppo.de edi.di.Adri.tol.

Exceptio longæ præſcriptionis in re mobili, in qua cadit exceptio uſucapionis, non dicitur inepta: quia includit in ſe aptam exceptionem, ſcilicet uſucapionis.Bald.in l.j.ix.col. de ſer.fug.

20 Exceptio præſcriptionis impedit proceſſum, quando ex ea quæritur dominiũ.Bal.in auth.niſi tricennale.C.de bo.ma. & plenius per Bal.in l.fi.xiij.oppo.de edi.di.Adri.tol.

Exceptio pręſcriptionis impedit controuerſiam moueri, ſi eſt liquida, uel ſtatim liquidanda. Bal.in l. ſi is.C.ne de ſta. defunct.& in l.j.§.ſi quis per triginta. ſi de feu. fue.contro. ubi etiã dicit,quòd tunc poteſt opponi ante litis conteſtatioñẽ.

Exceptio præſcriptionis longiſsimi temporis eſt exceptio intentionis,& facti.Bal.in l.omnes.C.de præſcrip.trig.an.

Exceptio præſcriptionis longiſsimi temporis dicitur odioſa. Bal.in l.fi.C.de anna.excep.Bar.in l.fi.ff.rem ra. ha. Bal.in l. fi.xvj.oppo.C.de edi.diui Adri.tol.

Exceptio præſcriptionis debet opponi per emptorem contra euincentem:aliàs ſi ſuccumbit, non agit de euictione cõtra uenditorem.l.ſi obligata.& ibi Bal.C.de euict.

Exceptio præſcriptionis per clericum non poteſt reijci, quando clericus agit, fundans ſe in ſtatuto laicorum. Bald.fin.in l.omni.C.de ſac.ſan.eccleſ.

† Exceptio præſcriptionis inducta per ſtatutum, impedit cõpromiſſum. do. Barth.Socin.in conſil.cciij. incip. Capiendo primum. uerſic. circa ſecundum. cum uer. ſeq. in ij.parte.Pro quo etiam uide dom.Pet.Phil.Cor.in conſi.cxvij.incip. Licet. in litera L. in j. parte. & do. Barth.Soci.in conſil. xxxviij. incip. Pro deciſione.uer. octauo ad impediendum. ubi etiam impedit litis ingreſſum. De quo & do. Pet. Phil. Cor.in d.conſil.cxvij.& litera L.]

Exceptionis præſcriptionis materiam ſupple j. uerbo, Pręſcriptio.per totum.

Exceptio inuentarij non confecti obſtat executori datiuo, non teſtamẽtario.Item curatori bonorũ. Bal.in auth.ſed cùm teſtator.ad legem Fal.

Exceptio inuentarij non impedit litis conteſtationem. doct. & Pau.de Caſt.in l.fin.§.donec.C.de iure delib.Sed Bal.ibi dicit, quòd eſt dilatoria iudicij. & ſolutionis:& opponi poteſt per hæredem,ne conueniatur intra tempora inuentarij actione perſonali,ſed reali ſic.d.§. donec. & ibi Bald. & poteſt opponi, etiamſi hæreditas ſit euidenter lucroſa. Bal. in d.l.§.cùm igitur.in prin.

Exceptio de beneficio inuentarij confecti, etiam poſt ſententiam poteſt opponi.gl. & Bald.in l.j.C. de iur.& fac.igno.& in l.peremptorias.j.col.C.ſen.reſcin.non po. Bart.in l.cùm fideicõmiſſum. de confeſ.& in l. Neſennius.§.fi.de re iud.& in l.ex diuerſo.§.fi.ſol.mat.

Exceptio inuentarij non confecti formatur ſic: Tu non feciſti inuentarium: & ſi feciſti, peto copiam mihi fieri. Bar.in l.in illa.de uerb.oblig. Sed Ang.& Ioan. de Por.ibi, & Bald.in l. cùm mulier. uer.ſubſequenter.ſo.ma.& Butr.in c.ſuper his. xij.col.de accuſ.dicunt contra Bar. quòd ſufficit dicere, Tu non feciſti inuentarium: quia debet tutor legitimare perſonam ſuam, ſcilicet producendo tutelam, & inuentarium: aliàs ſuccũbit. Et ſic talis negatiua probatur, eo ipſo, quòd non producitur inuentarium, de quo non confecto eſt oppoſita exceptio.doc.ibi contra Bar.& habui de facto.

Exceptio inuentarij non cõfecti eſt exceptio nullitatis inſtantiæ: & poteſt ſemper opponi, ſcilicet à minore, non contra eũ,ſi ratificet quod iure ſpirituali cõceditur ſibi, licet ſit defectus ſolennitatis: nam inuentariũ eſt de ſolennitate. Bal. in addi.Spe.de excep.uer.exceptio non facti.

* Exceptio inuentarij in executione poteſt opponi. Bald.in l. Peremptorias.col.j. C.ſent.reſcin.non poſſ.Rol.à Val.conſ. xxviij.nu.5.uol.j.Aemilius Maria Manoleſſus.

Exceptionis inuentarij materiam ſupple j.uerb.Inuentarium. per totum.& præſertim in ſuis effectibus.

Exceptio prępoſterationis,id eſt, quod prius agi debuit rei uendicatione, quàm communi diuidũdo, obſtat agenti communi diuidundo contra emptorem, ſcilicet ſi opponatur, non aliter.l.ij.& ibi gl.& doct.C. communi diui.gl.& Bar.in l.ſi mancipium.§.ſi communi.ff.de euic. l.fundi.de excep.

Exceptio præpoſterationis coram arbitro in cauſa diuiſionis compromiſſa an poſsit opponi, ſcilicet quòd minor non petat diuiſionem. Bald.in addi. Spec. de arbit. uer. ſed quid ſi compromittitur.

Exceptio præpoſterati iudicij coram arbitro locum nõ habet. ſecundum Bal.in addi.Spe.de arbi.§.fi.

Excepto præpoſterationis eſt dilatoria, & omiſſa non uitiat proceſſum: ſed oppoſita & reiecta nõ reddit proceſſum nullum,ſed in cauſa appellationis denuò uentilatur.Bal.in addi.Spe.de app.uer.quod exceptio dilatoria. & j. uerb. Præpoſteratio.uer.v.Et opponi non poteſt in cauſa appellationis.

nis.Cyn.& Bal.in l.per hanc.C.de temp.app.& Alex.in cõsil.xxxij.iiij.parte.ubi etiam dicit,quòd est dilatoria.
† Vide Baldum in authē.contra rogatus.in fine.C. ad Treb.de exceptione discussionis opposita post litem contestatam.
Exceptionis præposterationis materiam supple ĩ.uerbo, Præposteratio.per totum.

Exceptio solutionis elidit actionē, & obligationē.Paul. † de Cast.cõsi.ccccv.† Et Bal.in l.iniuriarum. de iniu.]
Exceptio solutionis fictæ non admittitur uigore statuti,quod admittatur contra[instrumentũ]exceptio solutionis.suprà, uerb.Exceptio contra instrumentum.uer.ix.
Exceptio solutionis debet probari per instrumentum, uel per quinq; testes rogatos, quando debitum apparet per instrumentum.l.testium.& ibi Salic.C.de testibus.
Exceptio solutionis dicitur litis finitæ. l. cùm quærebatur. & ibi Bar.ff.de solu.quam si reus uelit probare ante litis contestationem, debet ei dari terminus ad probãdum.ca. j. de lit. contest.in vj.
Exceptio solutionis si non opponitur à reo, si de ea constet in actis,iudex potest supplere.ĩ.uer.Iudex supplet.uer.xij.
Exceptio solutionis,& præscriptionis, & iuraméti,& rei iudicatæ æquiparantur ad effectum liberationis. gl.no.in l.ubicunq;.in prin.de fideiuss.
Exceptio solutionis obstans cedẽti, obstat etiam cessionario. Pau.de Cast.consil.ccccv,& ccccvj.
Exceptio solutionis impedit refectionem instrumenti petitã à creditore.Bal.fin.in add. Sp.de instru. edi.uer.si creditor.
Exceptio solutionis,acceptilationis & renunciationis,non dicuntur propriè exceptiones, nec cõprehenduntur à statuto loquente de exceptionibus. Bal.in add. Sp. de excep.uer.j.
Exceptio solutionis dilatoria non impedit litis contestationē super negotio principali.Innocē.in c. pastoralis. de except. Bal.in Marg.uer.excep.uersi.xv.
Exceptio solutionis an oppponatur per debitorē, qui primo negauit numerationem sibi factam, & succubuit.in Spe.de excep. §. iiij.& suprà,Debitor.el j.uer.cxxxviij.
Exceptionis solutionis materiam supple infrà uerbo,Solutio. per totum.
* Exceptio solutionis,adeò magna firmaq; est,ut à statuto nũquam cēseatur reiecta.Dec.in l.non est nouũ. in extrem.C. de eden. Lauren.Syluan. consil.cij. num.5.uol.1. Aemilius Maria Manolessus.

Exceptio compensationis tollit obligationē naturalem & ciuilem.Bal.in l.rei iudicatæ.§.hæredi.ff.sol. ma.Pau.de Cast.in consi.ccccv,& ĩ.eo.uer.iiij.contra.
Exceptio compensationis potest opponi,etiã in causa appellationis.gl.in l.j.in fi. quæ sen.sine app.rescin. in Sp.de appel. §.pe.uer.nunquid in causa.& ibi Bal. in add.uer.pe.& in tit. de arb.uer.arbitrator an possit.& uer.hac ratione.in fi.& sic post sententiam.l.si cùm militi.§.j.de compensa.
† Ad eam impediendam adde Ias.in l.j.col.iiij.uersi. prima, ꝗ. C.de iur.& fac.igno. Feli.in c. cùm Ioannes eremita.col.pe. in fin.extrà,de fide instru.ubi dicit, quòd etiam post sententiam, quæ transiuit in rem iudicatã, potest opponi talis exceptio : & fieri possunt positiones de compensatione, & tenetur pars respondere,non obstante iudicato:ut per eum.
Exceptio compensationis potest opponi in executione sentētiæ.l.ex causa. & ibi Bald. C. de compensa. nisi executio sit pro pœna non liquida,sed commissa sub conditione Alexã.
† con.lxxiiij.iiij.parte. & in consi. seq.& sequen. † E per Feli. in cap.subortæ.de re iudic. Et quòd post sententiam opponi potest,uide Fran.Are.in l.ideo cõdemnatus. de cõpens.]
Exceptio compensationis non elidit actionem. Paul. de Cast. consil.ccccv.& s̃.eod.uersi.j.contra.
Exceptio compensationis obstans cedenti, obstat etiam cessionario. Paul. de Cast. consil. ccccv. & ccccvj. & per Alex. consi.liiij.ij.parte.
Exceptio compensationis obstans deleganti, an obstet delegato Bar.in l.doli.de nouatio.
Exceptio cõpensationis non opposita in iudicio, an impediat primum,uel secundum decretum.s̃.Compensatio.uersi.vij.
Exceptio compẽsationis coram delegato an opponatur. Bal. in l.pen.C.si à non compe.iudi.quòd sic : nõ coram arbitro, nisi ut ibi:& melius sup.uerbo, Compensatio.uersic.xlix.& liij.& lxxxviij.
Exceptio compensationis fructuum in sortem an opponatur post sententiam.Bal.in l.peremptorias.iij.col.C.senten. rescin.non pos.
10 Exceptio compensationis differt ab exceptione, Dolo petis quod debes restituere:nisi una succedat pro altera.Bald. in d.l.eius.in fi.C.de compensa.
Exceptio compensationis in deposito an possit opponi. sup. Depositarius.uer.ix.& suprà uerb.Compensatio.uer.cxij.
Exceptio compensationis in commodato habet locum. Abb. in c.ij.de deposito.
Exceptio compẽsationis an interrumpat præscriptionem.suprà,Compensatio.
Exceptio compensationis si sit per iudicem terminata contra opponentem, obstat ex ea exceptio rei iudicatæ, ut agi non possit ad idem.l.si autem.§.si quocunq;.de neg.gest.
Exceptio compensationis de debito soluto opposita facit incidere in pœnam statuti de petente.Bar.in l.amplius.in fin. rem ra.hab.
Exceptio cõpensationis non potest opponi per prohibitũ agere.ĩ.Prohibitus.& s̃. Cõpẽsatio.uer.lxxxj.lxxxij.& lxxxiij.
Exceptio compensationis si non sit opposita, an solutum possit repeti.in l.qui inuicem.& ibi Bar.ff.de compensa.
Exceptio compensationis non uidetur reprobata per iudicē pronunciantem contra eam.l.quod in diem.ff. de compensatio.& per gl.& Abb.in c.suborta.de re iud.
Exceptio compensationis an dicatur reconuentio. Bald. in l. cùm Papinianus.in fi.C.de sen.
20 Exceptio compẽsationis dicitur fictè exceptio solutionis, non propriè.Bald.in l.Iulianus.ff. de condi. & demon. & s̃. uerb.Compensatio.uersi.iiij.v.& xxx.in fi.& uer.xlv.
† Exceptio compensationis competens principali, an prosit fideiussori.do.Pet. Phil.Cor.in consil.cxj.incip. Videtur.in litera C.in iiij.parte.]
* Exceptionem qui compensationis opponit, se debere,fateri uidetur.Bal.in l.cùm Papinianus.co.fi.C.de senten.Aret. in l.decē.col.pe.ff.de uerb.oblig Mar.Ant.Nat.con.cxxxiv. nu.iij.Aemilius Maria Manolessus.
* Exceptio compensationis potest contra instrumentum admitti. Alex.con.xij.nu.xv.uol.ij.Maria.Soci. Minor consil. lxxix.nu.ix.uol.3.Aemilius Maria Manolessus.
Exceptionis compensationis materiam supple suprà uerbo, Compensatio.per discursum.

Exceptio Macedoniani non potest opponi cõtra minorem.l.uerum.& ibi Bar.in §.fi.ff.de mino.
Exceptio Macedoniani an obstet utriq; creditori, quando alter ex ipsis mutuantib. sciuit eum esse filiumfamiliàs. Alex. in l.si quis.§.si duos.ad Maced. post Bald.in l.j.C. eod.tit.& Bar.in l.ex duobus.in fi.de duobus reis.
Exceptio Macedoniani an prosit fideiussori.ĩ.uerb. Fideiussor excipit.uersi.xiiij.
Exceptio Macedoniani non datur contra cessionarium.l. doli.ij.responso.ff.de noua. Vnde cautela est ad conuincendũ filiumfa.de mutuo,quòd creditor,qui dubitat se posse repelli exceptione Macedoniani,cedat ius suum alteri:quia exceptio,quæ obstaret sibi, non obstaret cessionario:ut ibi.
Exceptio Macedoniani non tollit obligationem ciuilem, uel naturalem.Bar.in l.cùm quis.C.de iuris & facti igno.
Exceptio Macedoniani in foro conscientiæ non seruit filiofami. qui mutuum recepit ex causa necessitatis : secundũ Innoc.singulariter in c.quia plerìq;.in fi.de immu.eccles.
Exceptionis Macedoniani materiam supple ĩ. uerb. Macedonianum.& in Spe.de renun.& conclu.& ĩ.uerb. Filiusfamiliàs obligatur.per totum.

Exceptio Velleiani non tollit obligationem naturalem, nec ciuilē.Bar.in l.cũ quis.C.de iur.& fac. ign.
Exceptio Velleiani competit etiã hæredi mulieris.l.hæredes. & ibi Bal.C.ad Velleia.& l.sciens.& ibi Sali.eo. ti. quòd beneficium Velleiani competit etiam mulieri.
Exceptio Velleiani extinguitur, si mulier fideiubens succedit reo principali.Bar.in l.Stichum.§.aditio.de solut.
Exceptio Velleiani contra minorem non potest opponi.l.si apud.in fi.& ibi Bar.ff.de min.

Exceptio Velleiani competens mulieri, competit etiam fideiussori.l.si alius.ff.quæ res pigno.oblig.poss.

Exceptio Velleiani etiam post sententiã potest opponi. j. uerbo, Mulier conuenitur.

Exceptionis Velleiani materiam supple j.uerb. Mulier conuenitur.& uerbo, Mulier contrahit.per totũ.& ff.& C.ad Velleia.per totum.in Spe.de renun.& conclu.

Exceptio canonis nõ soluti an possit opponi per extraneum contra emphyteutam ecclesiæ. Ang. in auth.de nõ ali.§.si uerò.col.ij.Bal.in add.Spe.de loc.uer.exceptionẽ canonis.quòd non.& ibi Spe.§.vj.uer.lxvj. & seq. ubi tenet, quòd non.& tenet Bar.in emphyteuta priuati. in l.j.ff.si ager uec.& Bald. ubi s̃. uer. si emphyteuta cecidit. & Bal.in l.solennibus.C.de rei uen.& in auth .qui rem. de sac. san.eccl. Bar.in l.ij.C.de iure emphyt. & in tractatu Repres. v.q.prin.Io.de Imo.in c.potuit.de loc.& in c.fin.x.charta.de præscrip.& s̃.Emphyteuta soluens. uer. xxxiij. & melius in uer.xxxvj.Sal.in d.l.ij.qui dicit uerum, quando non cõstat. de uolũtate domini, quòd uoluerit eũ cecidisse: aliàs secus. † Et per Frã. Aret.in l.j.§.si uir.de acq.pos.& uide do. Pe.Phil. Cor.in consil.ccxxxvij.incip. In hac.per totum.in j.parte.]

Exceptio precij nõ soluti quando opponatur.suprà, Exceptio quando.uersi.lxxxvij.& lxxxviij.

Exceptio contra matrimonium, quòd non tenuerit, nõ admittitur, quando uir petit uxorem restitui, probatis sponsalibus,& copula carnali. Inno. in c. ex parte. de rest.spol.

Exceptio contra matrimonium an,& quando admittatur, uide j.uerbo,Matrimonij impedimentum.cũm alijs seq.uersi. per discursum.

Exceptio sequestri non obstat creditori agenti ad debitum.Bal.in l.qui legati.C.ut in pos.leg.

Exceptionis sequestri materiam uide infrà, uerbo, Sequestrũ. per discursum.

Exceptio inofficiosi testamenti potest opponi cõtra testamentũ, in qua debet concludi testamẽtum rescindi: sicut cùm datur libellus super querela inofficiosi testamenti.Bar.in l.Papinianus.§.si filius.ff.de inoffi.test.

Exceptionis inofficiosi testamẽti materiam supple infrà,uerb. Querela.& uerb.Testamentum nullum.per discursum.

Excipiens licet succumbat, non tamen repellitur, si uelit principaliter agere per uiam actionis.Bal. in Mar.uer. Exceptio.uer.Exceptio compensationis.Cy.in gl.peremptorias. C.sen.rescin.nõ posse.Bar.in l.qui Romæ. §.duo fratres.de uerb.oblig.& in l.j.C. quando prouoc.non est neces.

Excipiens non dicitur propriè actor.Innoc.in c.ij.de ord.cog. nisi quo ad onus probandi, quando asserit affirmatiuè uel ius negat.Bal.in Mar.uer. Exceptio.uerb.Excipiens nõ dicitur.per Bar.post gl.in l.j.in prin.C.de iuris & facti ignorã. & infrà eod.uersi.lix.

Excipiens dicitur agere.Bar.post gl.in l.j.C.de iur.& fac.igno. & Bar.in l.cùm seruum.C.de iuris & fac.igno. sed non dicitur petere.in Spe.de præscrip.uersi.& nota.

Excipiens habetur loco actoris.l.j.§. Labeo . de fluminibus.l. in exceptionibus.de proba.Bald.in l.eos.C.de usur.& infrà & sup.proxi.uer.

Excipiens præsumitur scire qualitatẽ iudicij, sicut agens. Bal. in l.fi.C.de litig.

Excipiens contra instrumentum an possit postea illud approbare, & niti ex eo.& Bar.in l.post legatũ.in prin.de his,qui. ut indig. in c.cùm olim. & ibi Inno. de censi. quòd non,siue impugnetur circa ueritatem, siue circa solennitatem, ut in Spe.de posi.§.viij.in prin.

Excipiens non auditur,nisi sua intersit. Bald.in l.cùm seruum. C.de ser.fugiti. Quod uerum, si replicetur cõtra eum, quòd eius non interest excipere: secundum Alex. in l.mater.ff.de inoffi.testamen.ubi dicit uerum, nisi in casu,ut per Bar.in l. Titia.& ibi Io.de Imo.in fi.so.ma.

Excipiendi ius transit contra singularem successorem.l.in hoc iudicio.§.fi.& ibi Bar.ff.cõmuni diuidundo.

Excipiens de incompetentia iudicis simpliciter,tanquam cõtumax potest puniri, & sibi audientia denegari potest,& cõtumax reputatur. Bal.in l.Barbarius.vij.col.de offi.præt. & in c.j.in fi.an apud iudi. uel domi. Item potest iudex cõtra eum in causa procedere,eo non citato, tanquam contumax esset,& cõtumacem pronunciare. Inno.in c. Cumana.circa medium.uersi.sed ecce aliquis. de elect. Ang.in l.non uidetur.de iudi.& ibi Pet.de Su.& dixi s̃. uerb. Contumax dicitur.el ij.uer.j. Quod uerum est, nisi excipiendo addat clausulam, Nisi & inquantum de iure teneat,& non aliter.Inno. & Ang. ubi s̃.& Io.de Imo. in §. morte.in fi.ff.de ope.no.nũ.

10 Excipiens contra laudum incidit in pœnam compromissi, nisi habeat iustam causam excipiendi, secundum do. Peru. in consi.In Christi nomine,amen. Viso dicto puncto,& narratis in eo,&c.

Excipiens de nullitate contra sententiam,si succumbit,potest iterum agere principaliter de nullitate.Bar.in l.j.C.quando prouoc.non est neces.

Excipiens, de cuius calumnia iudex dubitat, potest compelli sub pœna ad probandum,sicut & actor calumniosè petens. Io.An.fin.in ca.quod sicut.de elect.

Excipiens creditori perpetuat sibi opponenti exceptionẽ, nõ autem reo,uel fideiussori.l.si cui. & ibi Bal.C.de nõ nu.pec.

Excipiens de non dominio agentis, debet probare tradentem non fuisse dominum.Bar.in l.si alienam.ff.sol.mat.

Excipiens contra testem debet dicere, quòd tempore testimonij,uel testamenti reputabatur talis,puta infamis,uel excõmunicatus,secundum Bartol.in l.ad testium.§. conditionẽ. ff.de testa.

Excipiens per procuratorem punitur pœna statuti loquentis contra excipientem. Bartol. in l.iij.§. si procurator. ff. quod quisque iur.

Excipiendi ius est perpetuũ.l.purè.§. fi. ff. de doli exceptione. Bald.in l.j.ult. col. C.de fideius.

Excipiens an uideatur adire hæreditatem. Bald. quòd sic, in l. cum antiquioribus.C.de iure delib.

Excipiens si obtineat super iudicio proprietatis exceptionis iterũ agens debet iterato probare. Inno.in c.ij. de ord. cog. Bal.in Mar.uer.Exceptio.uersi.Excipiens.

20 Excipiens potest litem contestari excipiendo.Inno.in cap. cùm uenerabilis. de excep. Bald.in Mar.uer.Exceptio.uer. excipiendo. Sed in dubio non dicitur litem contestari,excipiendo cap. exceptionibus.de lit.contest.in vj.l. eleganter. §.si quis post.de cond.ind. Bal. in l. exceptionem.pe.col.C. de proba.& j.uer.Litis contestatio qualiter fiat.uer.ij.iiij.& v.ubi plenius.

Excipiens dicitur magis negare,quàm cõfiteri.Inno.in c.cũm uenerabilis.de excep.licet tutius sit excipiẽti negare expressim.Bald.in Mar.uer.Exceptio.uer.excipiens mag. † Et per Feli.in d.c.cùm uenerabilis.] Item,

Excipiens de liberatione, & sic de iure, uidetur fateri debitũ processisse:secus, si excipit de facto, puta de sententia absolutoria,uel de pacto de non petendo.Bal.in l.j.antepen.col. C.de furtis. Item,

Excipiens non probans exceptionem, uidetur fateri intẽtionẽ aduersarij.glo.in auth.de exhi.& introdu.re.§.sancimus. uer.narrationem.in fi.Bal.& Pet.de Su.in l.ij.C.quando fis. uel priua. Vide Bal.in l.alia. C.de his,qui.ut indi.Sed cõtrà loquitur,& tenet Bal.in addi.Sp.de accus.uer.qui excipiendo.& ibi Sp.uer.item repellitur. Vide in Spe. de excep.§.uiso.uer.est igitur.& ibi Bal.in add.uersi.qui excipit.& in l.cõuenticulam.iiij.co.C.de epi.& cleri.& in l.exceptionẽ.pen. col.& de proba.ꝙ non.contra d.gl. quia opponẽdo uidetur se adstringere,si actor probet:nam cõditio subauditur,scilicet,si narrata probẽtur per actorẽ. Et dicit hãc esse cõmunẽ opi.quando exigit narratiuè,non si assertiuè.Et tenet Bald. in d.l.alia. Idem Bal.in auth.si dicatur.j.oppo. C.de testibus dicit,quòd uidetur fateri solùm,quòd actor ius non habeat, nõ alia,quæ sunt in exceptione. & idem dicit in replicatione.Et subdit ibi,quòd licet excipiens nõ uideatur fateri,tamen si exceptio non est merè negatiua, præscriptio inducitur contra opponentem. Vide in Spec. de excep.§.iiij. uertu ergo.& per Alexan.in l.ij.§.publico.ad fin.de adul. † An, & quando reus excipiens uideatur fateri intentionem aduersarij,uide Feli.in ca.cùm uenerabilis.de excep.in iij. col. uersi.an,& quando reus.& Dy.in reg.excep.in vj.]

Excipiens de errore præsumpto uidetur fateri, & allegare errorem

rorem.suprà,Error præsumitur.uersi.xiiij.

Excipiens dicitur litem mouere, & se defendere,& controuersiam facere.glos.& doc.in l.j.C.de testib.not.in l. Lucius. §. tres.ad Treb.in l.non solùm.§.si status.& ibi Bar.ff. de proc. & s.uerb. Controuersia.uer.Item,

Excipiens dicitur se imbrigare,& incurrit pœnam,quã promisit,si se imbrigauerit in tali causa.Bart.in d.§.si status.

Excipiens an uideatur ponere. Bald.in addi.Spe. de position. uer.qui excipit.

Excipiens ius,etiam non cessum,transit.Bal.in authẽ.sed cùm testator.C.ad leg.Fal.

Excipiens cõtra testes,si succumbat in exceptionib. debet cõdemnari in expensis.s. Exceptio contra testes.uer.x.

30 Excipiens potest petere quem priuari iure suo. Bal.in auth. statuimus. C.de epi.& cle.

Excipiens si de facto sit admissus, & exceptio probata, potest iudex ex officio supplere, & repellere actorem. Bal.in l.ubi pactum.C.de transactionibus.

Excipiens succumbit,quando debuit implorare officium iudicis: quia exceptio & officium iudicis non est idem. j. Officium iudicis.

Excipiens de crimine præsumitur scire circunstantias criminis præscriptione iuris,& de iure,eum non admittatur probatio in contrarium. cle. constitutionem.de ele.Car.in cle. j.xiij.q.de deci.

Excipiens parte non citata, non incidit in pœnam statuti punientis opponentem exceptionem.Bald.& Alex.in l.libertus aduersus.de in ius uo.& s. Exceptio qualiter.uer.17.

Excipere quis potest impunè, licet promiserit non excipere.j. uerb.Promitto.uersic.lxxiij.

Excipiens de iure suo admittitur ad probandum, nõ si excipit de iure tertij.Bal.in l.peremptorias.vij.col. sentẽ. rescin.nõ pos.Vide Barto.& Flor.in l.loci.§.competit.ff.si serui. uend. & in l.ij.de excep. rei iudi.& in l.indebiti.§. si numi. cum gl. † de condi.inde. † Et per Fran.Are.in l.cùm seruum.] Bal.in l.cùm seruum.C.de ser.fu.& in l.si cui.in fi.C. de non nu.pe. ubi dicit, quòd

Excipiens de iure tertij illius tantùm utilitati quæsito non auditur,sed de iure quæsito utilitati multorum auditur quilibet excipiens,cuius intersit.Bald.in l.si cui.in fin.C. de non nu. pe.

Excipiens obscurè habetur pro nõ excipiente, & succumbit. Bar.in l. Titiæ textores.in prin.de legatis.j. sed cogitur declarare ambiguã exceptionem suam.Bar.in l.si quis intẽtione ambigua.de iudi.

Excipiens dicitur grauari,si nõ admittũtur exceptiones eius, quas offerat se probaturum:secus,si se non offerat probare, uel si sunt iniustę.Bar.in l.ij.ff.de rest. in integ.ubi nota,tũc dari restitutionem in integrum ex causa iusta.

40 Excipiens ineptè debet succumbere, sicut agens ineptè. Bartol. in l. si quis libertatem. iiij. col. de petit. hære. & per Old.consil.ccv.

Excipiens fundans se in tempore, debet illud probare. Bal.in l.ij.C.de pet.hære.

Excipiens de falso contra instrumentum, quod edi petit,non cogitur dicere,in qua parte uelit docere falsitatem. Bal.in l. fi.C.de fide instru.

Excipiens tardè non auditur.l.cùm fidem.& ibi Bald.in l.fi.de non nu.pe.

Excipiens iurat de calumnia.l.j.& ibi Bal.C.de iura.calum.

Excipiens de crimine an se subscribat ad pœnã talionis, sicut accusator. Bar.in l.si cui.in prin.de accus.Ang.Aret.in trac. Maleficio.uer.ad quærendam.j.col.& Bal.in l. si ueteris.C. de fide instru. quòd sic, si criminaliter excipit, non si ciuiliter. Et loquitur in opponente crimen falsi: ut ibi. Sed Bald. in l.fi.C.eod. tit.dicit hoc esse uerum in casu d. l.fi.aliàs nõ. Licet Bar.dixerit, secundum eum simpliciter, quòd debet se subscribere,aliàs succumbit: quia non auditur petens edi sibi instrumentum,quod uult arguere de falso.ut j.& omnino per Alex.in l.j.§.j.de edendo.

Excipiens non debet recedere à iudicio, nisi iudex admittat, uel respuat exceptiones. Bal. in Mar.uer. appel.uersic.xlvj. nec potest pœnitere, & cedere exceptioni notoriæ. cap. ab eo.& ibi gl.& doct.de elect.in vj.

Excipiens de infamia,& non probans, an teneatur actione iniuriarum.s.uerb. Actio iniuriarum.uersic.xx.Vide omnino Alex.in l.fi.quod quisq; iur.& j.eod.uersi.lv.

Excipiens non dicitur respondere. Bal.in addi.Spe.de procu. uersi.qui opponit exceptionem.nec negare.j.Negans.

Excipiens plura an uideatur adstringere se ad omnia probanda.Io.And.in c.si fortè.de elec.lib.vj.in Nouel. tex. & doct. in l.scire.§.sufficit.de excu.tu.Bar.in l.diuus.de re iud.& ibi doct.Card.in cle.in plerisq;.de elect. quòd opponens plura punitur,si non probat omnia.& s.uerb.Clausula nõ adstringens.per discursum. in clausulis libellorum. in Sp.uersi.excep.§.iiij.ubi etiam dicit, quid si una tantùm exceptio probetur.& Car.in cle.constitutionem.xv.q.de elect.& sufficit. unum probare,nisi ad omnia se adstrinxerit.

50 Excipiens debet probare,si aliquid ponit excipiendo.l. asseueratio.& ibi Bart. de non numerata pecunia. in Spec. de excep.§.ij.de alleg.& dispu.§.ij.uer.pen.

Excipiens non potest appellare, nisi iudex pronunciet super exceptione.Bal.in addi.Spe. de app.uer.ante sententiæ.no. in c.dilecti.& in c. dilecto. de app.quòd debet expectare an iudex admittat,uel non: & si nõ admittit, appellet, non antè. & suprà eodem. & in Spec. de except.§.iiij. uersic. notarius.& seq.

Excipiens temerè debet condemnari in expensis, secundum Bart.in l.ij. in fin.C.de usur. & fru. leg. & infrà eodem. uer. proxi.Item,

Excipiens non probans debet condemnari in expensis.c.finẽ. de dolo & contum.& c.sententiam. de pœnis. l. nõ ignorat. & ibi Barol. C. de fruct.& lit.expen.in Spec. de except.§.ij. post uer.porrò.& in §.iiij.uer.quid si reus.& ti. de expen. & §.ij.& iiij.ubi dicit uerum, si actor probat: non aliter. & in tit.de cri.noto. per totum . nec potest appellare, secundum Lud.Pon.in sing.uerbo,Exceptio.uer.quidam opponit.Vide Innoc.in cap.sæpe.de appell. Bald. in addit. Spec.de expen.uersic.ij.

Excipiens de excommunicatione,& non probans,an cõdemnetur in expensis.in Sp.de excep.§.ij.post uer. porrò. q. sic.

Excipiens de crimine, uel aliter turpẽ exceptionẽ obijciens, & non probans,tenetur actione iniuriarum.in Spec.de act. uer.sed pone. Quod uerum, nisi uerum esset crimen,uel fama esset de eo. Alex.post Bal.& Ang.in l.fi.ff. quod quisque iur.& s.eod.uersi.xlvij.ubi dicit cautius esse,quòd opponatur cum protestatione,quòd non animo iniuriandi.

Excipiens si dicit super exceptione sua tantùm admittendas probationes,qua probata,principalis quęstio sit perempta, admitti debet, si confiteatur intentionem aduersarij: aliàs non.in Spe.de teste.§.v.uersi.& nota.

Excipiens an cogatur cauere de soluendo pœnam, & expensas,si non probat ad instantiam partis. in Sp. de except.§.ij. uer.porrò.usq; ad fin.

Excipiens de crimine,debet se ad pœnam obligare, si præsumptiones sunt contra eũ:quæ si sunt uiolentæ,repellitur omnino excipiens.in Spe.de exceptio.§.iij.

60 Excipiens dicitur actor in exceptione.l.j.de excep. in Spe. eo.tit.§.iiij.& ij.& de dispu.& alleg.ij.uersi.pe.& ideo debet probare:ut s eod.uersi.ij.

Excipiens si non potest habere copiã iudicis,& terminus probationis labatur.in Sp.de excep.§. iiij.uer. notarius.& seq.

Excessus sonat in uitiũ.Car.in cle.j.in princ.de statu monach.Item intelligitur.suprà & infrà not. in cle. j.& ibi gl.& Car.de iure patron.

Excedere est terminus transigendi.de sepul.c.j. Card. in cle.ij. vj.q.de magi.

Excessus expensarum in doctoratu quare reprobetur. Car.in cle.ij.vij.q.de magi.

Excessus comprehendit omne maleficium. infrà, uerb.Maleficium.uersi.xxxiij.

Exclusus à successione de iure ciuili, an censeatur etiam exclusus de iure prętorio. Dy.in regula,indultum.in vj.Bal.in l.licet.iiij.q.in fi.C.de iure delib. quòd

Exclusus ignorãs à iure adeundi de iure ciuili per triginta annos, non potest de iure prætorio agnoscere bonorum possessionem intra annum à die scientiæ.Bald.ibi,& j.uerb.Filius hæres.uer.xxxiiij.

Exclusus à toto cẽsetur exclusus à tanto, id est, à qualibet parte totius. Bal. in c. ad hæc. ij. col. de pac. iura fir. in usib. feud.

Exclusus à iure prætorio habens substitutum uulgarẽ, potest post annum redire de iure ciuili. Bald. in l. suum. C. de iure delibe.

Exclusus ab uno de parificatis, censetur exclusus etiam ab altero Bal. in auth. post fratres. C. de legi. hære.

* Exclusus semel, semper exclusus esse censetur, authen. sed & si quis. C. de secũ. nup. Soc. consi. xix. nu. v. uol. 1. Deci. consi. lxxxvij. Carol. Rui. con. xxxvj. nu. ij. iij. uol. iiij. Mar. Soc. cõ. lxv. nu. xiij. uol. 1. Iac. Phil. Porti. Imo. consi. j. nu. lxx. Aemilius Maria Manolessus.

* Exclusus à successione aui, iureiurãdo, pacto, uel alio quouis modo, non censetur à patris successione, qui prius auo successerat, exclusus. Ias. consi. lxxxiv. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Exclusam matrem filiæ non obest, cũm sua ipsius culpa est mater exclusa. Bar. in l. liberorum. col. pen. ff. de uerb. signif. Angel. in §. reliquum. num. viij. in authen. de hæredi. ab intest. Ioan. Cephal. consi. ccxciij. num. lxviij. uol. 2. Aemilius Maria Manolessus.

* Exclusa municipali iure matre, & auia materna esse cẽsetur exclusa. Bar. in l. j. §. uidendum. ff. ad S. C. Tertyl. Bal. in l. illam. in princ. C. de collatio. Deci. consil. dcxxxiiij. num. iiij. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia si à successione alicuius municipali iure excluditur, multo magis nepos exclusa censetur. l. si uiua matrẽ. C. de bon. mater. Bal. in l. ij. C. de in ius uocan. in l. maximum uitium. col. j. C. de libe. præt. Angel. in §. reliquum. in extre. in auth. de hære. ab intest. Dec. con. dcxxxiiij. nu. v. Aemilius Maria Manolessus.

* Exclusa matre propinqui, omnes per matrem coniuncti uidentur exclusi. Bart. in l. ij. §. uidendũ. ff. ad S. C. Tertyl. Bal. in l. maximum uitium. col. j. ubi & Paul. Castren. C. de lib. præterit. Alexan. consil. cxxxiv. colum. j. in extrem. uol. 6. & consil. cxliv. eod. uol. vj. col. penul. Corn. consil. clxxxviij. uol. 2. consi. clxij. uol. 3. Dec. consi. dclxxxvj. num. iij. Aemilius Maria Manolessus.

Excommunicatio dicitur acrimonia, & est à gremio ecclesiæ separatio. Bal. in l. j. j. q. C. de hęre. insti. Item est separatio à communione fidelium. Sed anathematizatio est separatio etiã à corpore Christi. iij. q. iiij. c. fi. cum gl. ordi. † Et per Felin. in rub. de senten. excom. in fi. j. col.]

Adde, quòd excommunicatio est mortis æternę damnatio, secundum glo. in c. præsenti. de senten. excom. in vj. & dicitur Græcè ἀφορισμός.

Excommunicatio non est pœna capitalis, sed medicinalis. c. cũm medicinalis. de sen. excom. in vj. Bart. in l. fi. C. si à non compe. iud. Bal. in l. j. x. col. C. de hære. inst. in Spe. de pos. §. † vij. uer. quid si. † Et per Io. And. in ca. ut circa. de ele. in vj. in prin. j. co. in Nouel.]

Excõmunicatio, quo ad Deum & ecclesiam triumphantẽ, nihil addit, quia statim quòd quis delinquit, est excommunicatus, quo ad Deum. glo. fin. in c. quod dictum. xxiiij. q. j. secundum do. Phil. in c. dilectis. pe. col. de app.

Excommunicatio quare, & à quibus inferatur. Bald. in l. j. x. q. de hære. insti. & quibus casibus à canone. gl. ord. in c. eos. de sen. excom. in vj. & ĩ. eod. per discursum.

Excõmunicatio trahit secum executionem. glos. Bar. & doct. in l. fin. C. si à non comp. iud. Bartol. in l. si quis Titio. §. irritum. de iniusto test. c. pastoralis. de appell. & ibi doct. nisi ut infrà eod. in Spec. de sententiæ executio. §. j. uer. item sen- † tentia. de appell. §. ij. † Et per Felin. in rub. de senten. excõ.]

Excommunicatio non infringitur per appellationem. d. cap. pastoralis. & ibi doct. de appell. nisi ante sententiam appelletur. Paul. de Cast. in rub. de re iud. ad fi. Vide omnino doc. & Bart. in l. fin. C. si à non compe. iudi. Innoc. in c. ad hoc. de appel. & ibi doct. & Spe. de appell. §. ij. & c. dilecti filij. & ibi Phil. de appell. ubi dicitur uerum, etiamsi extraiudicialiter appelletur. Sed glos. in c. dilectis. eod. tit. dicit appellationẽ minus legitimam impedire effectum excommunicationis. Sed an sit uitandus, appellatione pendente, infrà Excommunicatus appellat. uersic. xvij. Item nisi excommunicatio proferatur sub conditione, puta nisi debitor soluat intra decem dies, quia si appellatur intra decẽ dies illos, intra quos excõmunicatio non fecit uires, suspenditur: secus, cùm purè profertur: quia tunc statim trahit secum effectum. Casus est no. & ibi Abb. in c. præterea. de appell. ubi Abb. dicit uerum, post Inno. etiamsi dicatur, Ex nunc te excommunico, si intra decem nõ soluas. quod no. Item uerum, nisi debitor consensit præcepto de soluẽdo intra decem dies sub pœna excommunicationis, quia tunc non potest appellare intra illum terminum, ex quo consensit semel: & sic elapso termino, nõ obstante appellatione, erit excommunicatus. Quod secus est, si debitor non consensit: quia posset appellare ad suspendendum excommunicationem nondum sortitam effectum intra terminum, secundum d. c. præterea. quod not. secundum Inno. & Abb. in c. P. & G. de offi. deleg. Adde tamen, quòd secus est in appellatione à declaratione incidisse in excommunicationem, quòd illa suspendit, ut interim non sit uitandus. Cardi. singulariter in cle. j. §. j. in fin. de sequestr. pos.

Excommunicatio non suspenditur per appellationem. d. c. pastoralis. & ibi doct. de appell. Bald. in Mar. uerb. Sententia. uersi. pe. gl. & doct. in d. c. fi. C. si à non compe. iud. in Spec. d. §. ij. per Inno. in c. ab excõmunicato. de rescrip.

Excommunicatio non incurritur propter fictam contumaciã. Bald. in l. ij. C. de procuratoribus. Sed contrà tenet glos. & doct. in cap. tenor. de re iud. Sed

Excommunicatio potest infligi ob ueram contumaciam. glos. in l. in actionibus. ff. de in lit. iuran.

10 Excommunicatio à iudice excommunicato tolerato an ualeat. ĩ. uerb. Sententia censuræ. uer. ij. cũm tribus seq.

Excommunicatio potest reuocari sine ordine iudicij. ĩ. Sentẽtia excommunicationis. uersi. v.

Excommunicatio maior repellit à communione hominum, siue à iure, siue ab homine prolata sit. Cardi. in cle. j. ij. q. de except. per c. illud. & c. postulasti. de cle. excõmunicato. xj. q. iij. cum excommunicato. Sed

Excommunicatio minor non repellit à iudicio, nec à communione hominum. c. fin. de cle. excom. Car. ubi s. j. q. Card. in cle. j. xij. q. de sepul. no. xj. q. iij. excellentissimus.

Excommunicatio minor à quibus repellat. not. Car. in d. cle. j. vij. q. de excep. & ĩ. Excommunicatus. per omnes uersi.

† Excõmunicatio minor an & quando faciat clericum ineligibilem: uide Felin. in c. ij. in ij. col. in prin. uersi. ij. post medium. uer. de excep.]

Excõmunicatio pro decimis præteritis & futuris ualet. Card. in cle. ij. xx. quæst. & sequ. de iudic. & ibi uide in q. xxij. pro monitione obtinenda, quod facit prius iudex. & suprà, decimæ. uersic. xv.

Excommunicatio illicita excommunicantem, & nõ notatum afficit. c. si habes. & c. seq. xxiiij. q. iij. Multa de excommunicatione an & quando, & pro quibus culpis infligi possit, & de excommunicato perseuerante in excommunicatione, & de ui excommunicationis, uide Io. Lup. in repeti. c. per uestras. col. xx. cum pluribus seq. de dona. inter uirũ & uxor. & an priuetur officijs, & quid possit facere, uel non, excommunicatus, plura in consuet. Burg. in titu. des iustices. §. vj. fol. clxvj. col. iij. & seq.

Excommunicans iniustè tenetur actione iniuriarum, & pœna sacrilegij, & carere debet sacra cõmunione, & arceri debet ab ingressu ecclesiæ, inquantum superior iudicauerit arbitrio suo. Quod intelligitur hodie de mense tantũm. Item tenetur ad interesse, & punitur arbitrio superioris, si culpæ qualitas postulauerit. Car. sing. in cle. j. ij. opp. de exces. pręla. Et uide aliam pœnam. in cap. j. de sen. excõ. in vj. & suprà, Episcopus in spiritualibus. uersic. xxvj.

Excommunicator an cognoscat de causa principali, uide pulchram distinctionem per Pe. de Anch. post Ioan. An. in c. ab excommunicato. uer. quærit gl. nunquid. de rescrip. *

† Excommunicationem non solũm quis incurrit, quando clericum percutit, ita quòd unus est percussor, alius percussus: sed etiam quando adinuicem se percutiunt, ita quòd nõ potest apparere quis fuit aggressor, & quis aggressus: quia constat utrunq; iniecisse manum uiolentam in clericum. Abb. in c. j. de sen. excom.

† Ad

† Ad excõmunicationem incurrendã canonis, si quis suadente.non sufficit solum factũ, sed requiritur animus iniuriandi. Item requiritur uiolentia. Abbas in d. c.j.& ibidem quid de spuente, uel deturpãte uestem clerici, an incidat in excõmunicationem.& uide Abb.in c.si uerò.eod.tit.

† Excommunicationem incurrunt minores doli capaces, sed non tenetur ire ad sedem Apostolicam pro absolutione, & episcopus potest eos absoluere. Abb. in c.j.de senten.excõ. & in c.fin.eod.tit. Vnde dispositio,seu statutum puniens generaliter committentes certum delictum, non habet in totum locum in minoribus,uel in eo, qui ex aliqua causa excusatur à totali delicto. Sed hoc putat Abb.procedere ex benigna interpretatione dicti ca. j. sed de rigore iuris, ubi pœna est ipso iure imposita, minor incidit in illam pœnã. Ad hoc quod not.Bart.in l.ij.ff.de receptato. sed per iudicem in sententia poterit alleuiari: ut no.doct.in c.ij.& ibi Abb.de delipue. Adde Bald.in l.& si seuerior.ff.de his,qui notan.infam. & quod plenè uoluit Barba.ca.j.de constit. & Ioan. de Ana. in d.cap.j.

† Nota casum,in quo percutiens clericum,non est excommunicatus, qui iniecit manus uiolentas in clericũ turpiter inuentum cum uxore,matre,sorore,uel filia propria:ut in c.si uerò.§.nec ille.de sen.excom.& ibi Abb.

† Excommunicationem non incurrit communicans excommunicato in locutione, ut eum inducat ad satisfactionem, uel ad salutem.in eo.tex.& ibi Abb.in ca.cum uoluntate.de senten.excom. quem tex. dicit facere ad statutũ disponens, quòd participãs cum bannito incurrat certam pœnã, quòd ille,qui participat, ut eum possit inducere ad satisfactionẽ, non incurrit pœnam statuti.

† Excommunicari quis potest propter excessum, seu delictũ ab homine, quod uidetur contra glos. in cap.episcopi.xj. q. iij.quæ dicit excommunicationẽ non esse ferendam ab homine,nisi ratione cõtumaciæ:ut probatur in c.sacro.de senten.excom.Sed intellige, quòd debet excommunicari propter excessum, id est, propter contumaciam insurgẽtem ex excessu,ut quia citatus ut satisfaciat pro delicto, negligit satisfacere.Abb.in d.c.officij.per illum text. & no.in c.ex parte.el j.de uer.sig.

† Excommunicatus licitè intrat ecclesiam, ut audiat uerbum Dei.Et hoc permittitur, ut inducatur facilius ad correctionem.Abb.in c.responso.per illum text.de sen.excom.

† Excommunicationem incurrit, si quis cõmunicat mortuo excommunicato, sicut si communicaret uiuo excommunicato.glos.sing.in c.ad hæc.de priuileg.Abb.in c.mulieres. in iij.col.de sen.excom.Et quid operabitur excommunicatio casu,quo aliquis iam sit mortuus.Abb.ibidem.

† Excommunicationis pœna est maxima, adeò quòd ecclesia non habet maiorẽ ea. xxiiij.q. iij. corripiantur.facit c.sacro. de sentẽ.excom. Abb.in d.c.mulieres.in iiij. col.adeò quòd Imperator uocat eam acrimoniam: ut in l.placet.C. de sac. san.eccles.

† Excommunicãdi potestatem an papa possit dare laico. Dic quòd sic,ut sunt tres glos.Vna in §.uerum.xxxij.dist.Secunda in c.bene quidem. xcvj. dist. Tertia in c. Mennam.ij.q.v. & non episcopus potest hoc facere: nam hoc est iurisdictionis,& non ordinis. Vide quod no.glos.in ca. peruenit.xcv. dist. Abb.in d.c.canonica.in c.decernimus.de iudi.

† Excõmunicatus,uel suspensus,absolui non debet,nisi prius iuramento præstito: si tamen sine scandalo iuramentum haberi nõ potest, poterit fieri absolutio per manualem, id est, nudam & simplicem promissionem. tex. & ibi Abb.in c.super eod.de sen.excom.

† Excommunicatum à iure non debemus in publico uitare, quando excommunicatio probari non potest: & si quis in una prouincia excommunicatus est publicè, & in alia mihi soli patet, quòd debeo eum uitare ibi etiã in publico. Abb. in c.cùm non ab homine.de sen.excom.

† Excommunicato nullus debet communicare ante absolutionem, quantæcunq; dignitatis existat, etiamsi sit episcopus.Abb.in c.cùm desideres.de sen.excom.

Excommunicatio de facto inducta, debet etiam de facto reuocari. Bal.in l. si pacto.j.col.C.de pactis.

Excommunicatio principalis an afficiat etiam cessionarium, uel procuratorem. suprà, uerb. Exceptio excõmunicationis.uersic.vij.

Excõmunicatio delegantis nõ nocet delegato, quo ad exercitiũ iurisdictionis.Bar.in l.& quia.ult.col.de iurisd.om.iudi. Inno.in c.licet undiq;.de offi.deleg.in Spe.eo.tit.§.vj. uersi. quid si sunt.ubi omnino.

20 Excommunicationis pœna in præcepto facto ab homine contra contumacem afficit ipso iure, non in facto à lege.gl. in c.Salonitanæ.lxiij.dist.& in c.j.de sagittarijs.

† Excommunicatio, si episcopus incipiat à præcepto de iure inualido,dicitur nulla.do.Bar.Soc.in cõsil.ccxxxvij. incip. Difficultatem.uersi.comprobatur hoc.in ij.parte.]

Excommunicari non potest ecclesia.glos.vij.quæ.j.sicut.

Excõmunicationis copia debet edi cuicunq; interest, quando infertur ad instantiam alterius. Bar.in l.j.§.j,ff. de eden.

Excommunicationis pœna contra fures adijci potest per constitutiones episcoporum, & habet locum in delicto perfecto,non in ficto.Bal.in l.si quis seruo.in fi.C.de furtis.

Excommunicatio contra non soluentem legata nõ probatur, nisi probetur negatiua, scilicet quòd legata non sint soluta. Bar.in l.item ait prætor.ff.ex quib. cau.maio.& infrà uerbo, Negatiua.el iij.uersi.lij.

Excommunicatio, etiam iudicialis, inferri potest tempore feriato.Fed.de Sen.in consil.xj. & Phil. in cap. qua fronte.ult. colum. de appell.

Excõmunicatio minor repellit à clericatu, dignitatibus,& beneficijs.infrà,uerb.Excõmunicatus.§.vij.uersi.x.

Excommunicatio prohibita à iure inferri,ualet, lata. gl. in c.j. de offic.ord.in vj.

Excommunicatio à iudice incompetenti lata, est nulla.ca.j.§. in eos.de priuil.in vj.ij.q.j.in primis.de consue.c. ad audientiam.de iudi. c. at si clerici.C.si à non competenti iudi.l.j.& ibi doct.gl.in c.præsenti.de sen.excom.in vj.

Excommunicatio permittitur etiam de iure ciuili in causa authen.credentes.C.de hæret.

30 Excommunicatio contra populum afficit etiam posteros. Dy.Bart.Ang.in l.si grege.de leg.j.Bar. in l.inter stipulantẽ. §.sacram.ad fi.ff.de uerb.oblig.doct.& Pet.de Sun.in l.proponebatur.de iudi.Inno.in c.grauem.in gl.sua,in uer.Consiliarius.de sen.excom. doct.& Bar.in l.quod rerum. §.fi.ul. q.ff.de leg.j. Addo infrà,in uerb.Vniuersitatis.uer.xxvij.& seq.ubi est arg.contra. Sed excõmunicatio non cadit in populum,uel collegium.glo.vij.q.j.sicut uir.c.Romana.§.uniuersitatem.de sen.excom.Card.in clem.j.§.pen. de hære. & † suprà, Collegium.el j.uersi.xl. † Et per Fel.de sen. excom.in c.responso.& per Are.in d.l. si grege.]

Excommunicatio,etiam iniusta,ualet.xj.q.iij.sententia.c.episcopus.§.si ergo.§.cùm autem. & c. quibus episcopi.de senten. excom.c.sacro. gl.in c.j.in fi.de offic.ordi.in vj.& in c.j. in prin.quod me.causa.eo.lib.& Bald.in addi.Spe.de appel. uer. si appellans. Vide in Spec. de positio. §. vj. post uersic. quid si pono. & impedit celebrare. per glos.xj.q.iij. non de† bet. † Et per Felin.in c.prælatis. de senten. excom.in j. col. ibi : no.qui.]

Excommunicatio,etiam iniusta,nocet ad participandũ. Ang. in authen.de episc.& cleri.§.nullum.col.ix.

Excommunicatio ex falsa causa ualet. glos. xj.q.iij.in summa. & in c.j.& in c.sacro.de sen.excom. Sed Bal. contrà in l.con* sulta.C.de test. * gl.fi.in c.si episcopum existimat ualere. x. q.iij.& in c.j.iv.q.v.& glos.fi.in c.ij.de testi.cog. Dec.consil. ccxiiij.nu.v.Aemilius Maria Manolessus.

Excommunicatio sine causa.Item,

Excommunicatio conditionalis non ualet. Angel. in d.§.nullum.in authen.de epis.& cle.j.eo. uersi. lxxxiiij. & lxxxviij. imò sub conditione ualet. Car.in cle.ij.xxj.q. de iud. per c. præterea.el ij.de app.

Excommunicatio ualet, etiamsi excommunicans non pronũciat super competentia sua.no.in ca.j.de iud.secundũ Bald. in l.ij.C.de ord.cog.

Excõmunicationis appellatione uenit maior. cap. si quem de sen.excom.& omnino per Car.in cle.j.q.xj.de sepult.

Excommunicatio lata ab homine debet publicari, non lata à iure, nisi constiterit, quòd eam incurrerit. not.Car.in clem. fin.de censi.

Excommunicatio de crimine reuelando, non afficit sacerdotem non reuelantem crimen sibi reuelatum in confessione pœnitentiali.gl.in c.sacerdos.de pœn.dist.vj. Adde no.in c. si sacerdos.de offi.ord.& ibi Abb.qui dicit secus; si sibi sit reuelatum in pœnitentia, etiam cum iuramento, non tamẽ in confessione.j.uerbo, Sacerdos.uersi.iiij.& xxx.

40 Excõmunicationes quæ sunt apud cameram episcopi, debent edi cuilibet de populo. Bar.in l.ij.§.diuus. de iure fisci.

Excommunicatio contra eligentes lata non ligat in scrutinio, quod fit ante electionem.Bal.in l.j.C.si rec.prouin.

Excommunicatio cõtra iudicem laicum ab episcopo facta, nõ ualet.Bal.in l.j.ij.col.C.quomodo & quando iudex.

Excommunicatio inferri potest uniuersitati monachorũ, sed non ciuitati.Inno.in ca.grauem.de senten.excom.c. Roma. §.uniuersitatem.eod.tit.in vj.infrà, Vniuersitas.uersi.xxvij. & sequen.

Excommunicatio lata per habentem quasi possessionem prælaturæ, nõ ualet, cùm reuerà nõ sit prælatus, licet sit in quasi possessione iurisdictionis episcopalis.Innoc.in c. cùm dilectus.de relig.do.Flor.in l.seruitutes.vij.col.ff.de serui.

† Excõmunicatio lata post appellationem extraiudicialem legitimam, est ipso iure nulla.Ita dicit Abbas post gl.in c.cùm parati.col.pen.in fi.uer.nota plura.de appel.

Excommunicatio ligat animam, & corpus priuat sepultura. c. à nobis.de senten.excom.per glos.& tenet Io.de Lig. in tracta.de senten.excom.in viij.char. uer. consequenter quæritur.ad fin.

Excommunicationis sententia nõ potest suspendi ab ipso excommunicante inferiore à papa: quia excommunicatio nõ potest tolli, nisi per absolutionem.gl.& doct.in c.dilectus.de app.& ibi.Inno.subdens, quòd denunciatio potest ex causa iusta suspendi: qua durante, si interim appellatur, suspenderetur etiam ultra tempus suspẽsionis.d.c.dilectus. & ibi Io. de Imo.& Phil.in pen.col. Item,

Excommunicationis sententia potest suspendi per solum papam, scilicet ad tempus.gl. Panor.& Phil.in d.c.dilectus.de app.ubi dicunt uerum, scilicet quo ad ecclesiam, nõ quo ad Deum.arg.gl.in c.non est.de uoto.

† Excommunicationis sentẽtiam utrum fulminare possit in facto proprio habens aliàs iurisdictionem.Fel. in c.ex parte decani.in prin.extrà, de rescrip.

Excommunicatio nunquam transit in rem iudicatam, etiamsi nunquam ab ea appelletur. de offi.ord.c. ad reprimendã.& ibi glo.no.& in c.uenerabilibus.de sen.excom.in vj.

Excommunicatio lata post appellationẽ legitimam, est nulla. c.per tuas.de sen.excõ. Secus tamẽ est, in absolutione post appellationem, quia ualet, nec suspenditur per appellationẽ.Inno.in c.ab excõmunicato.de rescrip.no.in c.qua fronte.& ibi Phil. de app.in iiij.q.& Ro. in decis. cccxcix. item si pronunciatur.& in Spe.deposi.§.vij.

50 Excommunicatio potest denunciari, & publicari, etiã pendente appellatione. c. pastoralis. de appell.doct.in c.ut nostrum.eod.tit.

Excõmunicatio non probetur per literas, quibus quis denunciatur.per gl.in c.pia.de excep.in vj.& Phil.in c.dilectis. ult. no.de appel.Rot.in decis.cclvj.licet. in nouis. & Sicul. in d. c.pastoralis.§.uerum.de appel.Sed Card.in clem.j.x.quæst. de excom.dicit probari, si denunciatio fuit legitimè facta.

Excommunicationis generalis sententia ligat subditos in genere monitos, & cõtumaces in nõ soluendo, quamuis subditus non probetur excommunicatus per tertiũ, nisi ostendat illum intra annum non soluisse. Ro.in dec. ccccxlix.extra Rotam, in nouis.

Excommunicatio contra subditum existentem extra territorium fieri potest, secundum Card.contra Pau. in cle.ij.§.deniq;.ij.q.ad fi.de re iud.& Car.in c.fi.de foro compe.

Excommunicatio & absolutio, parificantur.Inno.in c.ab excommunicato.de rescrip.de pœ.dist.j.uerbum.

Excommunicatio pro futura culpa non potest irrogari. Bald. in auth.contrà rogatus.j.col.C.ad Treb.Inno.in c.præterea requisisti.de appel.

Excommunicatio est causa breuioris uitæ hominis. glos.in c. qua fronte.de appel.

Excommunicationis uinculum tollitur etiam per absolutionem non petitam, licet impœnitens nõ possit absolui, quia remanet uinculum peccati.Butr.& Imol.in c. ueniens. el ij. de testi.& Phil.in c.qua fronte.v.q.de appel.

* Excommunicatio firma est, etiamsi in ea ferenda aduersus aliquem iuris non sit ordo seruatus.ca.j. de senten. excom. in vj.Dec.con.ccxiiij.num.v.Aemilius Maria Manolessus.

Excommunicatio lata, non seruata forma, data ab homine in rescripto, puta papa, uel legato, est nulla: sicut & absolutio concessa non seruata forma rescripti. gl. in cle.j. de iure pat. & in cle.j.de seque.pos.& fru.Abb.Sicu.in c.Pisanis.de rest. sp.Phil.in c.qua fronte.pe.char.de app. Quod dicunt uerũ, quando excommunicans aliàs non haberet iurisdictionẽ: aliàs secus.

Excommunicatio quibus casibus sit nulla ipso iure.gl.no.in c. præsenti.de sen.excom.in vj.& per totum discursum.

60 Excommunicatio ipso iure imposita requirit declarationem.c.cùm secũdum. de hære.in vj.& Alex.in l. Imperator. de iure fisc.ubi etiam dicit requiri partis citationem. per gl. in cle.præsenti.de censi.

Excommunicatio fieri non potest, nisi monitione præcedente.c.reprehensibilis.& ibi doct.de appel.xxiij.q. iij. de illicita. Inno.in c.si aduersarius. de eo qui mit.in posses.causa rei ser.& adde s.eod.& Abb.in c.si sacerdos.de offi.ord.& c.Romana. uer.sed nec.de sen.excom.in vj.& j. eod.uersic.cxiij. Quod est uerum ab homine, id est, à iudice, ut ibi. Vide ibi gl.& doct. & gl.xj.q.iij.in summa.ij.q.j.in summa. & in c. sacro.de senten.excom.in vj. Quod est uerum, etiam in delegato: per Innoc.in c.illud.de cle.excom.mi.not.in c.statuimus.de senten.excom.in vj.& ibi per doct.Item uerum, nisi à iure ipso facto irrogetur, uel constitutione, ob crimen.d. cap.reprehensibilis.& ibi doct.& Bald. & infrà. eod. uersic.

† lxxxvj.& cxli.& cap. ij. de consti. in vj. † Vide Dec.co.j.& & ij.ponentem regulam, ampliationes, & limitationes: ubi dicit, quòd tantum lata sine monitione tenet: ut ibi per eũ. col.ij.in fine.

Excommunicatio debet fieri in scriptis, & causa expressa.ca.j. de senten. excom. in vj.Ang. in auth. de san. epi.§. nullum. col.lix.& suprà eod.& infrà eod.uersi. cxxxiiij. & Abb.in c. præterea.de appel.

Excommunicatio iudicis nõ tollit iam facta per eum ante excommunicationem: & sic nec confinium suo arbitrio duraturum. Bart.in l.centesimis. in fine.de uerb.oblig. Item nec impedit reuocationem confinij ab ipso iudice faciendam. Bartol.ibi, secundum Bald.contrà in l.fi.vj.quæst.C.de con trahen.empt.

Excommunicatio æquiparatur infamiæ iuris. Bald.in c.reprehensibilis.de app.per c.decernimus.de sen.excom.in vj.

Excõmunicatio geminata quid operetur.glo.in c.ita quorundam.de Iudæis.

Excommunicationis monitio sub qua forma fiat: uide in c.cõstitutionem.de sen.excom.in vj.

Excommunicatio afficit ubiq; locorum: quia

Excommunicatio sequitur excõmunicatum, sicut lepra leprosum.Bar.in l.ex ea.de postu. Bal.in l.cunctos.x.q.de sum.tri & fid.cat.per c.quisquis.iiij.q.v.Bald.in l.j.x.col.C.de hære. inst.Car.in cle.j.§.j.de pœnis. de offi.ord. ad reprimendam.

70 Excommunicationis forma ponitur xj.q.ult.debent.

Excommunicationis sententia extra diœcesim lata nõ afficit. c.ut animarum. de sen. excom. Bal.in l.j.xix.col.de sum.tri. & suprà, Episcopus in spiritualibus.uersi.lxj.& j.Subditus. uersi.xlv. Sed gl.tenet contra.in c.nouit.de offi.lega. & Alexan.in l.fin.in prin.de iurisd.om.iud.

Excommunicatio potest ferri per sacerdotem curatum. de cõsuetudine: qua cessante, non potest ferri, nec in genere, nec in specie. Abbas in c.si sacerdos.de offic. ord. & per Inno. in ca.olim.de resti.spolia.Item,

Excõmunicatio an possit ferri ex sola quasi possessione excõmunicandi. Abb.ibi, & Io.An.in c.auaritiæ.de elec.in vj.

Excommunicatio an ualeat sub hac forma, Excommunico te, si appellas, per Abb.in c.præterea.de appel.

Excommunicatio non contrahitur per communicationem in illo actu, propter quem faciens excõmunicationem incurrit.gl.& doct.in cle.j.de consan.& aff.

Excommunicari quis potest pluries. in ca.ita quorundam.de Iudæis.

Iudæis.& Alex.in l.qui bis.de uerb. oblig.& infrà, Excommunicatus.el j.uersic.xlj.

Excõmunicatio nõ contrahitur, quãdo quis quomodocunq; sibi putat in termino satisfactũ. Inno.in c. præterea.de app. & in c.P.& G.de offic.deleg.Bald.in Mar.uer.Pars.uer.fi.& Bal.in l.per diuersas.xij.q.C.mandati.

Excommunicandi ius præscribi potest per quemcunq; clericum.Inno.in c.olim. de resti.spol.Bald.in Mar.uerb.Possessio.in Sp.de præscrip.uer.item uerum.

80 Excommunicatio probatur per instrumentum.c. de possessione.de proba.

Excommunicatio non dicitur propriè sententia.in Sp.de sententia.§.j.& ibi Bald.in add.uersic.j.& infrà uerbo, Sententia.el j.uersi.viij.

Excommunicatio non presumitur.Inno.in ca.cùm tu.de testi. no.in.c.solum.uer.fi.de sen.excom.in vj. Lu.Pon.in fin.uer. Excommunicatio.uer.dum stat dubium. nisi in eo qui asserit se absolutum. Bar.in auth. si dicatur.C.de test.quem etiã uide in l.x. de uerb.oblig.& infrà eod.uersi.cxviij.Sed an pendendo absolutionem.in Spe. de probatio.§.iij.uersi.sed nunquid probatur.

Excommunicatio non incurritur, nisi elapso termino dato ad soluendum.Inno.in c.P. & G.de offi.deleg. Bal.in Mar.uer. excommunicatus. uersi.v. Bart.in l.quoties.in prin.ff.de in diem addict. & in l.obligationum ferè.§.pe. de act. & oblig. & no.in c.præterea.de app. & ibi Abb. Et ideo si appellatur intra terminum ipsum, appellatio suspendit excommunicationem,ut ibi.

Excommunicatio non incurritur, si ob inopiam intra terminũ non soluatur debitum, nec si quoquo modo satisfiat in termino.Innoc.c.j.de dila.Bal.in Marg.uerb.Excõmunicatus. uer.v.c.quæstionis.cum gl.& doct.de app.& j.eod.uer.clv.

Excommunicatio,uel interdictum, non possunt uenire in pactum:secundum Bal.in Mar.uer. Excõmunicatus.uer.vj.

Excõmunicatio prolata in modũ exceptionis quomodo probetur,& quid operetur.Inno.& Host.in c.j.de ord.cog.

Excommunicatio illata contra Potestatem, uel uicarium, uel officialem,non afficit successorem eius.Inno.in c.aduersus. de immun.eccles.& Bal.ubi s.uersi.xv.

† Excommunicationis metus excusat respondentem libello, & litis contestationẽ impedit, maximè si de dicto metu expressè fuerit protestatus.do.de Rota dec.xxxv.in nouis.

Excõmunicatio non fertur, nisi pro contumacia. Innoc.in c.j. de exces.prę.Bal.ubi s.uer.xvij.& in uer.Missio.uer.ij.gl.xj. q.iij.episcopi.c.nemo.nisi quando ipso iure infertur:quo casu irrogatur sine citatione, contumacia,uel monitione, etiã à iudice, pro crimine eodem, pro quo quis ipso iure incurrit excõmunicationem. cap. reprehensibilis. & ibi Abb. & Phil.de app.& s.eod.uer.lxj.& s.uerb.Contumacia.el j.uer. xxiiij.& j.eod.uersi.lxxxix.

Excõmunicatio contra exemptos non tenet, etiamsi excõmunicans sit in quasi possessione excõmunicãdi : secũdũ Abb. in c.cùm dilectus.de relig.do.& Bal.ubi s. uersi.xxiiij.

Excõmunicatio non probat crimen, quia non infertur ex crimine,sed ex contumacia: licet ab homine etiam ex crimine inferatur.Inno.in c.testimonium.de testi.Bal.in d.uer.excõmunicatus.uer.xj.Inno.in c.extirpandæ.de præb.

Excõmunicatio infertur propter sententiam,non aliter.clem. eos.& ibi gl.uer.scienter.de sepul.ca.significauit.& ca. cùm desideres.de sen.excom.c.ij.de hæret.in vj.

90 Excommunicatio iudicis nõ transit ad successorem. Alex. post Bar.in l.inter stipulantem.§.sacram.de uerb.oblig.Dy. in l.si ita legatum.§.fi.de leg.j. Ray.& Bal.in l. si grege.eo.ti. ca.Romana.§.in uniuersitatis.& §.caueant.de sen. excom.

† Excõmunicationis sententia generalis ligat subditos monitos in genere,& contumaces in non soluendo,quãuis subditus non probetur excõmunicatus per tertium.Ita do.de Rota dec.ccccxliij.in nouis.

Excommunicatio generalis comprehendit etiam delictũ occultum,& sic delinquentem.not.in c.si sacerdos.& ibi Abb. post gl.de offi.ord.facit gl.in cle.j. de hære. quòd cõstitutio generalis ecclesiæ militantis ligat delictum, etiam occultũ.

† Adde, quòd hodie non fertur generaliter excõmunicatio: uide per Io.And.in Nouella.in c.j.de offi.deleg.in vj.]

Excommunicatio sine intentione non afficit. no. in c. si sacerdos.de offi.ord.ubi per Abb. ad fi. qui idẽ dicit in consecratione eucharistiæ.

Excõmunicatio sub conditione an habeat effectum, si excommunicatus pendente conditione mutet forum. Ioan.And. in Marg.in regula,cùm sint partium.in vj.

Excõmunicatio sub conditione ferri potest.Card.in clem.ij.j. oppo.de re iudi.per ca.præterea.ij.de app.

Excõmunicatio minor priuat sepultura,sicut maior. Item,

Excommunicatio minor non requirit nouam reconciliationẽ ecclesiæ.Car.in cle.j.q.xij.de sepul.

Excommunicatio minor incurritur per participationem cum excommunicato maiori,etiamsi non respondet,uel etiamsi sit surdus,uel stultus.Car.in cle.j.de sepul.q.xv.

Excõmunicatio sub cõditione impossibili nõ afficit: ut quod soluat: qui non potest soluere, non est excommunicatus.c. quæstionis.cum gl.& doc.de app.& s. eo.uer.xxxv.& xviij. & j.eod.uer.cix.

Excõmunicationis appellatione uenit maior & minor. cap. si quem.de sen.excom.

100 Excommunicationis sententia lata per episcopum putatiuum ligat in spiritualibus, quæ fiunt ratione publicæ utilitatis,& publici officij,non in alijs.Inno.in c.cùm dilectus. de consue.Bar.in l.Barbarius.in repe.xj.col.de offi.præto.

Excommunicatio maior, uel minor quando dicitur: not.in c. si celebrat.de elect.ca.quæstionem.& c.statuimus.de sentẽ. excom.in vj.& glos.in c.illam.de elect. quæ dicit maiorẽ dici, quando quis excommunicatur principaliter : sed minor dicitur, quando quis cum eo participat, non quando cum participante participat.xj.q.iij.quoniam multos.nisi quando quis est excommunicatus etiam cum fautoribus,& participantibus.xj.q.iij.excellentissimus.secundũ d.gl. † Vide Felin.in c.ij.de excep.in ij.col.statim post medium. in uersi. & scias excommunicationem. ubi ponitur qualiter differant.] Item,

Excommunicatio minor incurritur per participationem, scilicet salutatione,locutione,& osculo.xj.q.iij. cum excõmunicato.& c.qui concomitauerit.& glo.in c.illa.de elect. Quod uerum, etiamsi participat cum excõmunicato mortuo,puta in iuuando, ut ad sepulturam ducatur, uel associando funus,secundum quosdam. Sed Host.tenet contrarium,contra quem est not.in c.ad hoc. de priuil.& Lud.Pon.in uerb. Excomunicatus.uersi.nota.quòd participans.Item uerum, nisi loquatur cum eo ad salutem animæ,& sic in conuertendo.c.cum uoluntate.& ibi doct.& Sic.de senten.excom.Itẽ scribendo literas,uel mittendo nuncium ad excommunicatum.Car.in clem.fin.in prin.de senten.excom.post gl.ibi.& infrà, Participans. uel alijs signis, uel nutu. Card. ubi s.iiij. not.& iiij.q.ubi dicit uerum, si dolo.Et idem si sit mutus,ut ibi.Idem si conuiuio,oratione,uel itinere.glo.ibidẽ,nisi per papam, qui participans non est excommunicatus. glos.j.& ij. ibidem.

Excommunicatò multis modis communicatur. glos.in cle. fi. de senten.excom.& infrà.

Excõmunicatio est meri imperij. in Spec. de iur.om.iudi.uer. significasti.c.quod sedes. & ibi Abbas. & in ca.pastoralis.§. præterea.& ibi Abb. de offi.or.& Inn. in c.trãsmissa.de elec.

Excõmunicatio est mucro episcopi, & laico nõ est pmissa. Itẽ.

Excommunicatio iudici opposita an probetur corã arbitris; & si coram iudice recusato contra actorem excommunicatio proponatur,de qua prius cognoscatur. in Spe. de recus. §.vj.uersi.sed nunquid.& seq.

Excommunicatio procuratori si obijciatur. in Spe.de procur. §.j.in princ.

Excommunicari potest absens per literas, & absolui.eo.§. uer. item opponuntur.

Excommunicatio sub conditione quãdoq; ferri potest. in Spe. de aduo.§.j.uer.quid si dicit.

110 Excommunicatio repellit à testimonio.in Spe.de teste.§.j. uer.item opponitur,quòd est excommunicatus.

† Excõmunicatio nõ impedit ingressum religionis, nec professionem. Textus est in c. cùm illorum. de sen.excom.quẽ textum limita,ut per Felin.ibi in vij.not. *

Excommunicationis sententia si petatur exequi, confirmari;

uel reuocari,uel obseruari,quæ sit forma rescribendi. in Sp. de rescrip.præsenta.§.iiij.uersi.nunc circa sententias.& seq. uersi.nunc dicamus.& seq.

Excommunicationis metus quid operetur.j̃. uerbo, Metus. uersic.lxxx.& lxxxvj.

Excommunicatio debet ferri contra personaliter citatum, uel monitum,uel latitantē malitiosè. Innoc.in c.si aduersarius. de eo,qui mit.in possess.cau.rei ser.& Bal.in Mar.uer.Sententia.v.colum.

Excommunicatio & interdictum,parificantur.

Excommunicatio ipso iure quibus casibus inferatur.in glo.in cle.j.de sen.excō.& in cle.j.& ibi gl.de sepul. Item cùm quis procurat monasterium comburi.cle.j.§. quia uerò. de statu mona.Item cùm quis se opponit uisitatori.cle.fi.in fi.eo.tit. Item si contrahatur matrimonium in gradu prohibito.cle.j.& ibi Car.de consan.& affi.& in casu cle.j.§.pen.& ibi Car. de hæreti.& in casu cle.ij.§.j. eod. tit.& in casu cle. j.& ibi Car.de usuris. Item in casu cle.j.§.fi.de pœnis. ubi loquitur de reincidentia ipso facto: & in prædictis solus papa absoluit.gl.in cle.j.de sen.excom.

† Excommunicatio nunquam fieri debet nisi alterū ex his tribus præcedat culpa, mora, uel offensa. Felin.in c.ij.in j. col. circa prin.de testi.cogen.]

Excommunicatio ipso facto incurritur.in casu cle.j.§.j.secundum Car.ibi,de sequest. possess. Alios casus ponit gl.in cle.j. de sen.excom.& ubiq; per doctores.

Excommunicatio prolata, pendente causa restitutionis in integrum, requirit absolutionem, nec sufficit retractatio per uiam attentati.Rota dec.ccclxxix.in nouis.si cōmittatur.

Excōmunicatio probatur eo ipso, ꝙ petitur absolutio.in Spe. de prob.§.iij.Sed contrariū tenet Rot.in dec.cxlvj.no. ꝙ cōtra illum.in antiquis.Sed & uide in dec.cccxxx.in antiq.

† Excommunicatio non probatur ex eo solo, quòd quis pro tali denunciatus probetur. Ista est bona decisio,quā sequuntur do. de Rota ad unguem. decis.cclij. in nouis.per c.super his.de accus.

Excommunicationis sententia, uel interdicti,proferri debet, si mandetur.eod.§.uersi.nunc dicamus.

120 Excommunicatio noua in iudicem facit perdi rescriptum ad tempus.in Spe.de rescrip.præsen.§.vj.

Excommunicationis sententia sic lata quid operetur, uidelicet, Mando tibi quòd uenias tali die, uel quòd cites talem, aliàs te noueris excommunicatum: & ille habuit iustā causam non obtemperandi.Item,

Excōmunicatio si feratur contra non subditum, uel exemptum contumacem:uide in Spe.de citatio.uersi.fin.

Excōmunicatio interdum fertur ob contumaciam.Item,

Excōmunicationis contra contumacē forma, & de forma absolutionis ab ea,uide in Sp.de contumacia.§.iij.uer. sed pone,Titius.& seq.& tit.de sententia.§.vj.uer.iuxta.& seq.

Excōmunicatio contra minorem, uel dominum, an possit inferri ex contumacia tutoris, uel procuratoris. Item,

Excōmunicari an possit minor.in Sp.de primo & secundo decre.§.iij.uer.quid si reus.

Excommunicari potest quis quandoq;, id est,separari tantùm à cōmunione fideliū,non tamen à participatione sacramentorum.in Sp.de excep.§.iiij.uer.sed quoniam.

Excōmunicatio non potest infligi,nisi pro crimine mortali,& tamen non semper infertur pro crimine. in Sp. de pos.§.vij. uer.quid si pono.& seq.& de noto.cri.§.iij.uer.fama.

130 Excommunicationis sententia non dicitur propriè sententia:& potest dici pòtius pœna,quàm diffinitio. in Sp.de sententia.§.j.& sup.eod.uersi.lxxix.

Excōmunicationis sententia, uel interdicti, uel suspensionis, requirit iurisdictionem. Et

Excommunicationis sententia trahitur ad naturam interlocutoriæ potius, quàm diffinitiuæ. eod.tit.§.ij.uer. diffinitiua. & ibi Bal.in add.uer.sententia.

Excōmunicationis sententia nō transit in rem iudicatā. Item,

Excōmunicationis sententia malè lata potest reuocari per iudicem ordinarium, uel delegatum corrigi, uel mutari.eodē tit.§.v.uersi.quid ergo,si sententia.

Excommunicationis sententia causam requirit. eod.§. uersic. in quibusdam.& sup.eod.uer.lxvij.

Excommunicationis sententia plerunq; fertur in cōtradictores & rebelles.

Excommunicationis sentētia quos liget,& à quibus ferri possit.eod.tit.§.vj.uersi.& nota, quòd nullus.

Excommunicationis sententia qualiter aggrauetur,crescente contumacia.eod.§.uer.uerum quia.

Excōmunicatio sine causæ cognitione lata an ualeat,ut si episcopus excommunicat eum, qui dicit se non teneri parere ex præscriptione, uel priuilegio, uel alia causa. Spe.de app. d.§.ij.uersi.xvij.& xxxv.

Excommunicatio si generaliter inferatur per metropolitanū contra suffraganeos cōmittentes in sui fraudem appellationum causas.in Sp.de app.§.iiij.uer. sed secundū præmissa.

140 Excommunicationis sententia an requirat appellationē cum causa, uel sine.in Spe.de appel.§.vj.iuxta prin.

Excōmunicatio debet ferri monitione præcedente,sed & lata aliter, tenet Rot. in dec.cxxxix.nota, quòd excōmunicatio debet.in antiq.nisi à delegato,quia nulla est.Ro.in de. dlix. nota,quòd excommunicatio.in antiq.adde sup.uer.lxj.

Excommunicatio, forma non seruata, ualet, sicut absolutio. Car.in cle.j.xxx.q.de decimis.

Excommunicari potest citatus personaliter, & contumax in causa criminali: non si ciuiliter agatur de crimine. Rota in dec.dccxxiiij.nota,quòd si aliquis.in antiq.

Excommunicatio per testes singulares non probatur.Bald.in l.testium.C.de testibus.

Excōmunicatio,à qua est antè,uel pòst appellatū, an rata maneat,si appellatio sit deserta,quia nō prosecuta.in Sp.de appel.§.vij.circa prin.& ibi Bal.ꝙ.sic,in add.uer.si appellans.

Excommunicationi non tam facilè defertur, sicut appellationi in dubio.in Sp.de app.§.ix.uersi.circa huius.in fine.

Excōmunicatio si obijciatur actori,qualiter formetur appellatio.in Spe.de app.§.x.uer.cæterùm.& in §.iij.uer.seq.

Excōmunicatio canonis ligat etiam occulta delicta.gl.sing.in clem.j.secundum Car.ibi: de immu.eccles.

Excōmunicatio incerta an & quādo ualeat.j̃.Sentētia incerta.

Excommunicatio si feratur contra contumacem, qualiter formetur appellatio à denegata absolutione.d.§.x.uer. & quoniam.& uer.seq.

150 Excommunicationis sententia quandoq; non tenet, & tamen est seruanda.in Spe.de exp.§.iij uer.sed quis tunc.

Excommunicatio pro crimine aggrauatur post annum, nec pòst auditur pro contumacia.in Spe.de accus.§.vj.uer. porrò.ubi etiam dicit,quòd deponitur celebrans.

Excommunicatio an probetur per unum testem, & famam.in Sp.de not.cri.§.iij.uer.fama autem. Bal. quòd per famam solam.in c.j.j.col.Ioan.And.in c.prudentiam.de offi.dele.

Excommunicatio quandoq; fertur nominatim in canonicos ecclesiæ, exceptis aliquibus, qui officiant ecclesiam.in Spe. de appell.§.fin.ad fin.

Excōmunicatio iniuncta nisi soluat quis in termino,nō incurritur,si creditor dicit sibi esse satisfactum, & solutum.in Sp. de oblig.& sol.§.ij.uer.quid si lata.

Excōmunicationis sententia cùm petitur confirmari, uel grauari, qualiter procedatur: uel si quis conqueritur de excommunicatione sui prælati, tanquam iniusta: uel si quis petat aliquem uitari tanquam excōmunicatum:uel si petatur excommunicari.in Sp.de sen.excom.per totum.

Excommunicari an possint per metropolitanum subditi suffraganeorum,uel absolui.eod.tit.

† Excommunicari si fecerim debitorem meū, possum adhuc petere debitum,uel illud alicui cedere. Et est cōmunis praxis,quam tenet Guido Papæ sing.dccclxv. quamuis Barto. in l.mulieri.ff.de lege cōmissoria teneat contrà, de quo adhuc per Guido.sing.dcclj.in fin.Ias.in l.non solùm.§.morte. ff.de noui oper.nuncia.

Excommunicationis materiam supple suprà uerbo,Exceptio excommunicationis.& j̃.uerb.Sententia.& s̃.uerb.Excommunicatus. per totum.

Excommunicatus non est membrum uniuersitatis.Bald.in Mar. uerbo, Excōmunicatus.uersic.iij.

† Excommunicatus an dicatur & improbus, & inhonestus. uide do.Bart.Soc.in consil.xlv.incip. Visa.uer.quis autem. cum

cùm uersi.sequen. in j. parte.]

† Excommunicatus semel, semper præsumitur excommunicatus, nisi absolutio probetur legitimo modo. Facit regula, semel.de regu.iur.lib.vj.& bonus textus in ca.proposuit.de cle.excom.mini.Abb.in c.sicut nobis.de sen.excom.facit in simili, quòd semel dominus semper præsumitur dominus. l.siue possidetis.C.de prob.& c.præterea.el ij.& ibi Abb.de transac. & quod uoluit Inno. in c.cùm oporteat.de accus.ꝙ semel inimicus semper præsumitur inimicus: & uoluntas semel posita semper præsumitur durare, nisi probetur mutata.tex.in c.maiores.in §.fi.coniuncta gl.in uerb. perdurare.de baptis.ca.j.quod met.caus.ff.de proba.l.eum, qui.ff.de legat.ij.l.Lucius. in fi.& uide Abb. post gl.ij.in c.proposuit. de cleri.excom.& quod no.in c.si fortè.de elect.lib.vj.

† Excommunicatus non est, qui percutit clericum ignorans probabiliter eum clericum. Abb.in c. si uerò.el ij. per illum tex.de sent.excom.optimè facit l. si quis ignorans.ff.loca.& l.item apud Labeonem.§.si quis uirginem.ff.de iniur.& ca. in audientia.de sen. excõ.ubi excusatur ab iniuria, qui ignorauit personam, cui fuit illata iniuria, ex quo non erat in habitu sibi condecenti.

Excommunicatus habetur pro mortuo. Inno. in c.grauem.de sent.excom.maximè quo ad spiritualia. Bar.in l.Barbarius. x.col.ff.de offi.præto. Itẽ dicitur hæreticus. xxiij. q.iiij. ipsa pietas.& glos.iiij.q.j.cap.j.

† Excommunicatus, qui est absolutus cum reincidentia, si intra decem dies nõ satisfecerit, an lapsis decẽ diebus sit ipso iure excommunicatus, absq; aliqua declaratione: uide Decium con.146.per totum.

Excommunicatus æquiparatur deportato, uel Saraceno. per Bal.in addi. Spec.de spon.uer. pari ratione.gl. Insti. de cap. dim.§.media. & gl.in c.pastoralis.de appel.Item interdicto. cle.ij.& ibi Car.de sen.excom.

Excõmunicatus caret omnium subsidio.xiiij.q. iij. corripiantur.l.hi, qui.C. de apost.

Excõmunicatus per ordinariũ ubiq; est excõmunicatus. 4. q. v.quisquis.Bar.in l.ex ea.de postu.Bal.in l.j.C.de hær. insti.

Excõmunicati nominatim, uel interdicti, qui dicantur. Inno. in c.in Lateranensi.de præb.

Excõmunicatus simpliciter, si non paret, reincidit in excõmunicationẽ ipso iure.Ro.in de.524.nota, ꝙ ubi excõicatus.

* Excõmunicatus maiori excõmunicatione nec ipse ad dignitatis aliquem gradum eligi, nec alios eligere potest.c.postulasti.in prin.de cle.excõm.c.cum dilectus. & ibi notat de cõsue.c.cùm inter R.de elec.gl.in c.cùm bonæ. de æta. & qua. Abb.in c.illa.in extra.de elec.in c.ij.col.fin.de postul.præla. Rot.in nou.dec.195.De con.ccccxxij.nu.1. Aemilius Maria Manolessus.

Excommunicatus non potest inuestiri.j. uerbo, Inuestitura. uersic.xxxiij.

Excõmunicatus præsumitur, qui dicit se absolutũ.Bar.in auth. si dicatur.C.de testi. & in l.decem. de uerb.oblig.& ibi doc.

* Excõmunicatum aliquem fuisse, non probatur inde, ꝙ fuit absolutus. Illust. Car.in repeti.c.perpendimus.col.fi. in extre.de sen.excõm.Dec.in c.in præsentia.not.xiij. de proba. & consi.cccxxi.nu.7. Aemilius Maria Manolessus.

10 Excommunicatum se dicere uidetur, qui petit se absolui.c. uenerabilem. cum gl.de elec.

Excommunicatus debet reddere debitum carnis uxori petenti.gl.xj.q.iij.quoniam multos. Item,

Excommunicatus tenetur communicare uxori.in Spe.de donatio. inter uirum & uxorem.§.iij.quid si uir.

† Excõmunicatus potest ingredi ecclesiam causa orandi, non autem quando missa celebratur.gl.j.q.j. qui studet.Imò debet missa suspendi.Bal.in l.casus. C. de testa.per Innoc.in c. ut famæ.de sen.excõ.& j.Excõmunicatus spiritualiũ. uersi. x.& seq.ubi est arg.contrà. † Adde Decium in c.ad præsentiam.in prin.de app. ubi idem tenet. & ibi dicit, quòd excõmunicatus debet à diuinis abstinere, imò ab ecclesia expelli, nisi ut hîc causa orandi, tempore quo non celebratur.

† Adde hîc unũ notabile, ꝙ excõmunicatus gaudet immunitate ecclesiæ.Panor.in c.inter alia.de immu.eccles.

Excõmunicati dicuntur ethnici, quasi digni igne infernali mõtis Ethnæ in Sicilia: secundum Io. And. & Abb.in c. nouit. de iudi.Vel dicũtur ethnici, id est, gentiles, id est, infideles: quasi tales sint, quales geniti fuerunt.j.q.j.nonne.secũdum Hug.ut refert ibi Abb.qui tenet primam opi.

Excõmunicatus est priuatus sacramẽtis ecclesiæ.xcv.di.illud. v.di.ad eius uerò.& j. Excõmunicatus spiritualis.uer.xviij.

† Excõmunicatus non tenetur post appellationem desistere à diuinis.c.ad præsentiam.& ibi Abb.& Dec.de app.

Excommunicatus quid possit.gl.ord.iiij.q.j.in summa. & infrà, per totum.

Excommunicatus an sit tutus in ecclesia, pro crimine. suprà, Ecclesia.

Excommunicatus allegans excommunicationem iniustã, interim non habetur pro excommunicato. infrà, Excommunicatus appellat.uersi.xiiij.

† Excommunicatus reus se defendens per procuratorem, potest obtinere sententiam absolutoriam, non adiudicatoriã. do.de Rota deci.cxciiij.in nouis.per tex. in l.quamuis indubitati.in arg. C.de adul.

Excommunicatus per sententiam legis toleratur: secus, si per sententiam hominis. Inno. in cap.fin.de procur.

† Excõmunicatus potest petere restitutionẽ ad appellandũ à sententia, quæ transiuit in rem iudicatam in causa matrimoniali.Ita in Rota dec.cccclij.in nouis.

† Excommunicatus non toleratur ab ecclesia.do. Bar.Soc.in consil.xlv.incip. Visa.uer. quis autem.ibi: sed excommunicatus.in j.parte.]

20 Excõmunicatus an sit infamis.j.uerb.Infamis.uersi.xj.

Excommunicatus est euitãdus, quando non constat, an sit excõmunicatus ante appellationem, uel post.no.in c. cùm tu. † de testi.Phil.in c.dilectis.ult.col.de app. † Et per Felin.in c. nulli.de senten.excom.]

Excommunicatus an debeat soluere censum. Bar. in l.damni. §.damni.de dam.infe.

Excommunicatus perdit fidelitatem uasallorum, sicut famã: sed absolutus recuperat. gl. & Bal.in cap.j.§.fi. per quos inuesti.fi.in usi.feu.

Excommunicatus sub conditione, non dicitur excommunicatus conditione pendente: sed si interim mutet forum, remanet excommunicatus, si non facit.per Bal.in Mar.Excõmunicatus.uer.v. & Inno.in c. P. & G. de off.deleg.& per gl. & Bar.in l.obligationũ ferè.§.pe.de act. & oblig.& per Bar. in l.in diem.de in diem addi.& potest interim appellare. Innoc.& Abb.in d.c.pe.& §.ubi dicit, nisi consenserit.& no.in c.præterea.de app.& ibi Abb.

† Excõmunicatus donec satisfecerit, si satisfaciat, non tamen absolutus cẽsetur. Dec. ubi plura ponit in c.q.col.j.de app.

Excommunicatus publicè dicitur, qui in loco iuridico pronũciatur excommunicatus per iudicem.gl.in c.exceptionem. de excep.uel ex qualitate fori. glo. in cle.j. & ibi Car.q.xiij. de sepul.uidelicet multis astantibus.

Excommunicatus clericus excommunicatione maiori nõ debet in officio dicere, Dominus uobiscum: sicut nec laicus. Secus, si minori.quia potest illud dicere cũ alijs. Car. in cle. j.iij.q.de cele.mis.

Excommunicatus cõtemnens excommunicationem, potest priuari feudo.gl.xxxiij.q.v.præceptum.

† Excommunicatus potest facere acceptationem, & optionẽ, cùm sint facti, sed non collationem, & prouisionem.Ita decisum fuit in Rot.deci.cxcv. in nouis. & deci. cxl. in antiq. & deci.cccvij.in nouis.

Excommunicatum absoluit ecclesia ex toto per solam contritionem, quo ad Deum, ex quo non contemptus, sed necessitas excludit absolutionem ecclesiæ. Abbas in c. à nobis. el ij.in uersi.iiij.no.de senten.excom.

Excommunicatus licet in articulo mortis possit absolui à simplici sacerdote, tamen post mortem non absoluitur, nisi ab eo, à quo uiuens fuerat absoluendus. Et est ratio, quia post mortem cessat necessitas Abb.ubi suprà.

Excõmunicati gesta nõ ualent.gl.in d.c.præceptum.

Excõmunicati socius quomodo puniatur.Card.in cle.j. & ibi gl.Car.in xj.q.ubi s.

30 Excommunicatus appellatur hæreticus.iiij.q.j. quod autẽ. Car.in cle.ij.§.cæterùm.de elect.

Excõmunicat⁹ clericus pcuti nõ potest impunè.j. Percussio.

Excõmunicati

Excommunicati non inducunt consuetudinem. suprà, Consuetudo inducitur,

Excõmunicatus uigore periurij, de quo sit cõuictus per duos testes, non debet uitari. Bal.in l.fin.C. de fideicom.pen.col. in lect.antiq.

Excommunicata est uxor incidens sibi pulchros capillos. glo. in ca.quæcunq;.30.dist.& infrà, Vxor.uer.16.

Excommunicatus non remouetur ab administratione tẽporalium.gl.in c.ex tua.de cler.non resi. Bal. in Mar.uerb.Excommunicatus.uersi.j.

Excommunicatus non potest authorare. Bald.ubi s̄.uersi.vij. Innoc.in c.consulti.de procur.

Excommunicatus potest constituere procuratorem ad negotia.j̄.Procurator à quibus.

Excommunicatus est incapax priuilegiorum.Io.An.in c. non potest.de reg.iu.in vj.

Excommunicatus non est euitandus ab aduocato, quem consuluit.s̄.uerb.Aduocatus.uer.lxiij.

40 Excommunicatus potest offendere excommunicatum, & offendentis melior est conditio. Bal.ubi suprà, uersi.xij.

Excommunicatus potest pluries excommunicari. gl. in l.nouerint. C.ut intra cert.tempt.actio.cri.doct.in c.j. quod me. caus.in vj.Innoc.in c.ea nascitur.de senten.excom.iij.q.iiij. Engeltrudam.de Iudæis.c.ita quorundam.xj.quæ.iij. excellentissimus. xij. q.ij. de uiro.87.dist.eos. de postu. præla.ad hoc in Sp.de accus.§.vj.uer.quid si bannitus.Bar.in l.aut facta.§.fi.de pœnis.& in l.de pupillo.§.si de pluribus.de oper. † no.nun.Alex.in l.qui bis.de uerb. obli. † Et Bal.in l.palàm. §.quæ.de ritu.nup.]

† Excõmunicatus, uel bannitus semel, potest de nouo pluries excommunicari, uel banniri.Ias.in l.qui bis idem. in iiij.col. in ult.no.ff.de uerb.oblig. *

Excommunicatus ipso iure propter aliquod delictum, potest iterum excommunicari à iudice ob idem delictum, etiam sine citatione, monitione, uel contumacia de nouo contracta.ca.reprehensibilis.& ibi doct.& Phil.de app.

† Excommunicati tolerati gesta an ualeant. But.Imol.Sicu.in c.ad probandum.de re iudi.& Abb.in c.cõsultationibus. de iure.pa. qui dicit tenere gesta ratione publici officij, nõ gesta iure priuato : quia in his nõ est differentia inter excõmunicatum publicum, uel occultum.

Adde, quòd excommunicatis sunt omnes actus ciuiles interdicti.c.pia.& ibi Io.And.de excep.in vj.& ibi dicit esse intelligendum tam de actibus iudicialib. quàm extraiudicialibus, maximè ubi de eorũ utilitate agitur. Faciunt not.c.decernimus.de sen.excom.tamẽ si quis esset occultè excõmunicatus, gesta per eum ualerẽt, ut uoluit gl.in c.licet. de sen. excõ.in vj.no.in l.Barbarius Phil.ff.de offi.præto.

† Excommunicati gesta siue publicè siue occultè tolerati an ualeant, & teneant : ut quæ possint per ipsum fieri : uide latè Panor.in c.ad probandum.de re iud.

Excommunicatus in uno loco, est ubiq; excõmunicatus. Car. in clem.j.§.j.de pœnis.& de offic.ord.ad reprimendam. iiij. q.§.si quis.

Excommunicatus cogi potest soluere decem quolibet mense, quo stetit excommunicatus, ex forma constitutionis.Host. & Io.An.in c.ad aures.de simo.Lud.in fin.uer.casus pulcher est in Rota, &c.

Excommunicatus acquirit possessionem facti. j̄. Possessio acquiritur.uersic.xliiij.

Excommunicatus comparatur seruo, qui nõ potest agere, sed potest conueniri.in Spe.de acto.uer.item quod est seruus.

Excommunicati, ad quos papa scribit, non sunt in literis Apostolicis appellandi fratres, uel filij.Spe. de rescrip.præsenta. §.iiij.uer.& nota.

Excommunicatus semel, præsumitur durare excõmunicatus. in Sp.de præscrip.in fi.& de sententia.§.vj.uer.absolutione.

50 Excommunicatus ab uno, est uitandus ab omnib in Sp.de execu.senten.§.ij.uer.sed pone iudex peritissimus.

Excommunicatus denũciatur ipso iure, si factum est notoriũ etiã sine citatione: sed secus, si iudex uelit factũ declarare, propter quod est excõmunicatus.Host.& Phi.in c.reprehẽsibilis.de app.glos.& Car.in cle.j.in fi.de pœnis.ꝙ debet citari ad denunciationẽ.

Excommunicatus denunciari potest laicus à iudice ecclesiastico, quòd clericum percusserit, scilicet donec satisfecerit percusso de iniurijs.de sen.excom.parochianos. & Card.in cle.j.§.ciuitas.v.q.de pœnis.

Excommunicatus denunciatur ad cõfusionem, & terrorẽ sui, & aliorum, & ut euitetur. Car.in cle.j.§.& quia.de pœnis.

Excommunicatus denunciari potest appellatione pendente. Inno.in c.pastoralis.de app.Bald.in Marg.uerb.Appellatio. uer.lvij.& per doct.in c.ut nostrum.de appel.

Excõmunicatus per uim illatam alteri, quomodo petatur denunciari.in Spec.de rescript.præsenta.§.iiij.uer. nunc dicamus.& seq.

Excommunicati denunciati materiam supple sup. uerb. Excõmunicatio.per discursum.& in ca.pastoralis.§.uerũ.de app. & ibi doct.& Sicu.

Excommunicatus debet denunciari, & etiam non denunciatus debet uitari.d.c.pastoralis.§.uerum. & ibi Sicu. de app. & denunciari debet ad finem, ut euitetur. Car. not.in cle.j. de consang.& affi.& ibi not.xj.q.iij.curæ.

Excommunicatus denunciari non potest, qui est absens causa probabili.suprà uerbo, Absens.nec qui à iure est excõmunicatus.Car.in cle.j.§.& quia.de pœnis.

Excõmunicatus denunciari non debet, nisi constet de excommunicatione.cle.j.in prin.cum gl.& ibi Car. de priui.de cõsan.& affi.cle.j.de censi.cle.fi. & in cle.ij.§. locorum. de pœ. & remis. Sed quæ sit forma, Car.in d.cle.j.de priuile.xvj. q. & in cle.j.§.& quia. de pœn. quòd pulsatis campanis, & accensis, & extinctis candelis, & proiectis in terram.

Excommunicatus ad contumaciam qualiter denuncietur.in Spe.de contu.§.iij.uer. sed pone.& seq.

* Excõmunicatus nemo ante denunciationẽ habetur: Anch. cõ.clxxxix.Dec.cõ.dxxij.nu.13. Aemilius Maria Manolessus.

Excommunicatus ad secularem dignitatem eligi non potest.text.not.in c.uenerabilem.& ibi Abb.de elect.

Excommunicatus iudex, uel arbiter, an esse possit, uel non, uide j̄. eod.uer.vj.

Excõmunicatus publicè non potest esse iudex: secus, si occultè, & toleratus. c. ad probandum.& ibi doct. de re iudi.iij.q. vij.uerũ.xxiij.q.j.in summa.gl.in l.j. C. de iur.& fa.ign. Bal. in l.id, quod pauperibus.ij.col.de episco.& cler. Ioan.Papi. in Summa, in libello rei. uer. publicè excõmunicatus. & j̄. uerb.Sententia nulla.uer.xxj.& seq.& j̄.uer.proxi.& uer.x. Item nec delegatus: ut j̄.uerb.Delegatus.

† Et per Fel.in c. Rodulphus. de rescrip.in uer. sed declaratoria.in fi.& in c.ad probãdũ.Bal.in l.Barbarius.in v. col. uer. sed quid dices.de offi.prę.& Fran.Are.in l.j.in fi.C.de testa.]

Excõmunicatus per se non excercet iurisdictionẽ.d.c.ad probandum, sed per uicarium suum sic.c.j.de offi.ui.no.in c.licet undiq;.de offi.deleg.Sed aliter loquitur Spe.de offi.deleg.§.vj.uer.quid si sunt.adde sup.Excõmunicatio.uer. xix.

Excommunicatus delegans non potest reuocare delegationem.Inno.& Ioan. And.in d.c.licet undiq;. & Pe.de Sun.in l.iudicium.ff.de iud.

Excommunicatus iudex potest reuocare confinium suũ datũ ante excõmunicationem arbitrio suo duraturum. Bart.in l. centesimis.de uerb.oblig.ubi Alex.tenet contrà, & Bal.contrà, in l.fi.vj.q.C.de contrahen.emp.

Excõmunicatus potest esse arbitrator.Bar.post gl.in l.Pędius. ff.de arbi.& in l.cùm pater.§.hæreditatem.de legat.ij.quem etiam uide in l.ex facto.§.si quis rogatus.ad Trebel. & in l.si quis arbitratu. & in l.in illa. de uerborũ obliga. & in l. si stipulatus fuerim illud.eo.ti.Bal.in c.ad probandũ. de re iudi. & ibi do. Io. de Port.in d.l.si quis. & in Spec. de arbit.§.differt.uer.item secundum eum.Host.in c.cùm dilectus.eo.tit. Ioan.And.in regula, dolo facit.in vj.Ang.in d.§. si quis rogatus.Lanfran.in tract.de Arbitro, ij.parte, vj.q. quod Angel. ubi suprà, dicit uerum, non post annum, si fuit excommunicatus ob hæresim : secus, si ob aliam causam, quia potest etiam post annum : quinimò & testari, secundum eum.Bal. in l.nemo.in fin.C.de sen.dicit, quòd ei sunt interdicta omnia beneficia iuris ciuilis. Quid si excommunicatio superuenit post cõmissum. Alex.in d.l. si quis arbitratu. dicit impediri eius officium.

† Excommunicatus non potest esse arbiter. Ita tenet gloss. & Odof. in l. Pedius. in prin. ff. de arbit. Quod tamen limita, ut per Bapt. de sanc. Bla. in suo tractatu de Arbitro, & arbitratore. in vij. prin. q. *

Excommunicatus iudex non potest interponere decretum. Bal. in rubr. vj. q. C. qui admi. & in l. j. iiij. col. de iuris & fac. igno. ubi dicit decretum eius esse nullum.

Excommunicati iudicis sententia est nulla. in Spe. de senten. §. ix. uer. ut autem. de app. §. iij. & §. x. uer. cæterùm. & j. uer. Sententia nulla. uer. xj.

* Excommunicatio iudicis efficit ut processus, siue acta nulla omnino atq; inutilia sint. c. ad probandum. & ibi doct. de re iudic. Bald. in c. contingit. de dolo & contum. Riminal. consi. cj. num. 22. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Excommunicatio iudicis non transit ad successorem.

Excommunicatus occultè potest esse iudex, & ferre sententias in profanis. c. ad probandum. de re iud. non in spiritualibus: unde non excommunicat. Card. in clem. ij. §. uerum. in fin. eod. tit.

Excommunicati iudicis sententia non ratificatur. infrà, Sententia nulla. uer. xix.

Excommunicatus, etiam occultus, non potest excommunicare, etiam per alium. xxiiij. quæst. j. in summa. & de episcopo, qui renun. episcop. cap. ij. Cardin. in clem. j. §. j. in viij. † q. de reli. domib. † Et per Fel. in c. si uerè. de sen. exc. ad fin.]

Excommunicati laudum non ualet, quando laudum ex forma statuti habet paratam executionem. Ang. in q. duo ad inuicem. Alexand. in l. si quis arbitratu. xj. colum. de uerborum oblig.

Excommunicatus est incapax officiorum. xvij. q. iiij. constituit. l. j. C. de sum. tri. & fide. catho. & cap. uenerabilem. de electione.

Excõmunicato iudici non currunt tempora. j. uer. Tempus.

Excommunicatus testis esse non potest in cõtractibus in iudicio. in Spe. de instru. edi. §. xj. uer. quid si testis. & Bald. in l. j. x. col. C. de hære. instit. & per Alex. in l. iij. §. leg. Iul. ff. de testi. Quod uerũ, durante excommunicatione: secus, si tempore ferendi testimonij absoluatur: quod fieri potest, quando solus est, ne probatio pereat: arg. l. seruus. sol. ma. secundum Ang. in repertorio. uer. Testis. uersic. testes, quorum. Sed est tex. not. in c. ueniens. el ij. de testi. secundum Phi. in c. ad hæc, quoniam. de appel. ubi idem dicit in suspenso. & j. Suspensus. uer. xxvj. & in Spec. de teste. §. j. uer. item quòd est excommunicatus. Vide in c. decernimus. de sen. exc. in vj. & c. pia. de exce. Item nec in testamentis. Bald. in l. fi. C. de bon. pos. contra tab. Sed si excommunicatus post iuramentum absoluitur, antequam deponat, an repellatur. Ioan. And. in regula, factum legitimè. in vj. in Mercu. Item uerum, si fuit excõmunicatus post appellationem, aliàs non, secundum gloss. in d. c. ueniens. in fine. Item uerum in excommunicato per sententiam. d. c. ueniens. & Inno. in c. cum à nobis. de elect. Secus ante sententiam. Inno. in c. auditis. de excep. & Bald. in Marg. uer testis. ix. col. Sed an in causis ecclesiæ. not. in c. insuper. de testibus. Item nec contra excommunicatum. & in Spec. de teste. §. j. uer. item quod est excommunicatus. Et potest excipere excõmunicatus. Bal. in c. j. hic fi. lex Conra. & per Alex. in d. §. l. sed post absolutionem potest. doct. in c. testimonium. de testi. & Spec. ibidem. iiij. q. j. in summa. & Bald. in Mar. uer. Excommunicatus. uer. xj. nisi fuerit excõmunicatus propter delictum, puta furtum. Innoc. ibi. & per Lanfra. in c. quoniam contra. uer. Testes. uersi. iiij. de proba. Sed an absolutus repetatur, Car. in cle. testibus. de testibus. Quod dixi de absolutione ad cautelam, intellige, si sit data potestas absoluendi: aliter, secundum Old. in consi. cxlv. † adde j. Excommunicatus absoluitur. † Et an excommunicatus possit testimoniũ reddere, uide per do. Soci. in consi. xlv. incip. Visa appellatione. uer. præterea iste: sed existens. in j. parte. char. 86. quòd non. & per Fel. in c. Rodulphus. de rescrip. in uer. sed declaratoria. in fin. & in d. cap. ueniens. de testib.]

Excommunicatus procurator, tutor, & syndicus, & executor an esse possit. j. eo. uersi. seq.

Excommunicatus non potes constitui procurator. Bal. in addi. Spec. de procu. uersi. j. & in c. post cessionem. de prob. quod uerum post excõmunicationem, sed antè sic: & quando non potest constitui, non potest substituere. Card. in cle. † iij. xvj. q. de proc. † Et plenè per Fel. in c. post cessionem. de proba.] Vnde

Excommunicatio superueniens non tollit mandatum: ut ibi.

Excommunicatus non potest esse procurator excommunicati. Abb. anti. in c. ueniens. de testi. & Bald. in Mar. uer. Excommunicatus. uer. xxv.

Excommunicatus non potest esse syndicus. Bart. in l. actor. ff. rem ra. habe.

Excommunicatus tutor esse potest, & debet inuentarium conficere, quamuis in iudicio esse non possit. Bald. in cap. cùm inter. de exce. & in l. j. C. de iur. & fac. igno. in pen. col. arg. contrà in cap. ad probandum. de re iud. & in c. consulti. de procur.

Excommunicatus executor potest prouidere acceptanti beneficium. Rot. in dec. cxxvij. nota, quòd executor. in antiq.

Excommunicatus an sit executor testamenti. j. uerb. Executor testamenti quis. uer. xvij.

Excommunicatus spiritualium capax an sit: uide j. eod. per totum.

Excommunicatus potest acceptare, & optare beneficium, licet ei collatio fieri non possit. Ro. in decisi. cxcviij. acceptatio. in nouis. & j. eod. uer. vij. Sed

Excommunicatus non potest optare præbendam. c. referente. de præben. facit c. gratia. de rescr. in vj.

Excommunicatus an possit fieri monachus, & an possit per abbatem absolui intra annũ probationis. in Spe. de leg. uer. fi. & Bal. in l. qui sub prætextu. de sacrosan. eccl.

Excommunicatus non debet celebrare, aliàs debet deponi. in Spec. de accus. §. v. uersic. porrò. & in tit. de cler. excom. mi. & infrà, etiamsi est iniustè excommunicatus. & gloss. xj. q. iij. non debet.

Excommunicatus à falso prælato celebrans an sit irregularis. Bal. in l. ij. pe. col. C. de serui.

Excommunicato non potest fieri collatio beneficij ecclesiastici. s. uer. Collatio beneficij. uer. xiij. & s. uer. Beneficium. uersi. clxxxiiij.

Excommunicatus potest conferre beneficia ecclesiastica. s. uerb. Collatio beneficij. uer. lxxv.

Excommunicatus nõ potest eligi Imperator. c. uenerabilem. & ibi per glo. & doct. de elect. etiam occultus. Abb. per c. cũ dilectus. & ibi Inn. de consue. & Abb. in c. ueritatis. de do. & contu. Io. An. in c. j. de rescrip. in vj.

10 Excommunicatus excommunicatione minori est incapax beneficiorũ, dignitatis, & clericatus. c. si celebrat. per Abb. † & doct. post Inn. de clerico excõ. mini. † Et per Fel. in c. dilectæ. de exce.] Item potest ingredi ecclesiam, & interesse missæ, dum tamen non communicet. nec debet sibi dari osculum pacis, quod succedit loco cõmunionis, seu eucharistiæ. Gem. in c. is, cui. de sen. exc. in vj. & Archid. xxxiij. q. iiij. uir cum propria. Sed

Excommunicatus maiori excommunicatione non potest ingredi ecclesiam, ut oret, uel missam audiat, sed ut audiat uerbum Dei, id est, predicationem. xxv. dist. per lectis. in princ. xxiiij. q. iij. clericus. Gemi. ubi s. sed contrà s. eo. §. j. uer. xiij. † Vide Fel. in c. responso. de sen. excom. in prin.]

Excommunicatus tenetur dicere officium horarum secretè. Card. in cle. j. vij. opp. in fi. de reg. xxviij. dist. presbyterum. Item tenetur iurare præstationem oneris. cap. cæterùm. de iur. calum.

Excommunicatus ligatur iuramento. Alexand. in procemio Digestorum, in princip. super rubric. doct. in capitu. fin. de Iudæis.

Excommunicatus uitandus est in ecclesijs, & in officijs diuinis. j. Missa. uer. antep. non tamẽ quando solus sacerdos celebrans scit eum esse excõmunicatũ, ut homo; uel ut Deus. Abb. in c. si sacerdos. de off. or. & j. Sacerdos. uersi. v. & xlij. † Et per Felin. in c. ij. de exce. in c. super. de sen. exc. in j. col. in uer. item nota.

Excommunicatus non potest exercere spiritualia, sed temporalia. Item,

Excommunicatus non potest eligi ad prælaturam, si est publicatus. Host. & Inno. in c. cùm dilectus. de consue. & in c. finem. de do. & contu. & per Inno. & Bald. in Mar. uer. Excommunicatus. uer. x. quia non habet uocem in capitulo. Card. in cle. j. vij. opp. de reg. De quo per Inno. in c. nulli. de elect. & in c. consuluisti. de procu. Sed Abb. tenet contrà in cap. ex tuæ. de cle. non resi. & Bald. in d. uer. j. & uersi. ij. ubi uide. in Spec. de elect. §. j. uer. porrò. Et dic uerum, nisi sit in minori excommunicatione. glo. & doct. in c. illa. de elect. & in c. perpetuæ. eod. titu. in vj. dixi in tractatu de episcopo. j. lib. iij. parte. sed an præsentet rectorem in ecclesia patronata. j. Patronus. uer. cxxxv.

Excommunicatus est intelligibilis. gloss. & doct. in d. cap. illa. Quod uerum actiuè, & passiuè, quando est suspensus. glo. & doct. & Phi. in c. constitutis. de app. cum similib. ibi allegatis in glo. & s. prox.

Excommunicatus minori excommunicatione nō repellitur, nisi à sacramentis ecclesiæ. gloss. in d. c. illa. per c. Engeltrudam. iij. q. iiij. de sen. excom. c. à nobis. & Gem. in c. is, cui. in prin. de sen. exc. in vj. Sed potest celebrare, nec fit irregularis, c. si celebrat. & ibi Abb. de cle. excom. mini.

Excommunicato non debet eucharistia denegari à sacerdote etiam sciente. Abb. in c. si sacerdos. de offic. or. no. j. q. j. Christus.

20 Excommunicatus nō potest authorari. Inn. in c. consulti. de procur. Bal. in Marg. uer. Excommunicatus. uer. vij. & s. Excommunicatus iudex. uersi. vij.

Excommunicatus electus potest confirmari. suprà, Confirmatio. uersi. xl.

Excommunicatus est incapax priuilegiorum. Ioan. And. in c. non potest. de reg. iu. in vj.

Excommunicatus celebrans est irregularis. Idem in suspenso. Inno. in c. si celebrat. in j. col. in gloss. sua, in uer. irregularis. de cle. excom. min. Sed an absolutus repetatur. Card. in cle. testibus. de testi. Bald. in Marg. uer. Excommunicatus. uer. xvj. & à solo papa dispensatur. Addo no. in c. iij. de senten. excom. lib. vj. & infrà, Suspensus. uersi. xxviij. iuncto uersi. xx. Addo j. uer. Irregularitas. uer. xij. Et hoc uerum in maiori excommunicatione, non in minori. d. c. si celebrat. & ibi Abb.

Excommunicatus ipso facto remouetur à canonia. Inno. in c. nuper. de sen. exc. Bal. in d. uer. xviij.

Excōmunicatus patronus si uendat uillam, in qua habet ius patronatus, potest emptor præsentare. j. uerb. Præsentatio. el ij. uersi. xxv.

Excommunicatus cōtrahit. c. felicis. de pœ. in vj. Inno. in cap. ueritatis. de do. & contu. in c. si uerè. in glo. in uersi. conuenerit. de sen. excom. c. fi. de exces. prę la. c. ad probandum. de re iudi. xj. q. iij. quoniam multos. in fi. & per Alex. in l. si quis arbitratu. de uerb. oblig. & in prac. Papi. in libello rei uend. uer. ueris & legitimis. & in libello rei. uer. publicè excommunicatum, & c. ubi

† dicit uerum contra se, non pro se. † Addo do. Fel. in c. Rodulphus. de rescr. in uer. sed declaratoria. in fi. & in c. si uerè. de sen. exc. uersic. utrum contractus. Et nunquid per procuratorem, uide Io. And. in c. j. de offi. uicar. in fin. vj. in Nouella.] Vnde

Excommunicatus potest alteri se obligare, sed non potest sibi alium obligare: ut ibi, & tenet Spe. de procu. §. fi. uer. quid si excommunicatus. & Gem. in c. j. §. j. de iure patr. in vj. Item potest fideiubere. s. Fideiussor quis. uer. xij.

Excommunicatus potest delegare debitorem suum alteri, qui statim agat. Spe. ibidem. Item,

Excommunicatus potest cedere alteri sua iura, licet sit agere prohibitus. glo. in c. j. de iure pat. in vj. Lud. fin. uer. Excommunicatus. uer. licet.

Excōmunicatus potest compromittere. s. uer. Compromissum per quos. uer. xxvij. & per doct. in c. cū inter. de excep.

Excommunicatus potest cōtrahere matrimonium. de eo, qui duxit in matri. c. significasti. xc. dist. illud. in glo. Item potest uxorem ducere. de consec. dist. iiij. nullus.

Excommunicatus si acquirat negociando, non sunt acquisita per eum inter pauperes eroganda. Abb. in cap. cùm sit. de Iudæis.

Excommunicatus testator. de quo per gloss. in c. decernimus. & ibi doct. & Io. And. de sen. exc. in vj. Bald. in l. j. v. col. C. de iur. & fac. igno. Bart. & Bald. in l. si quæramus. de test. quòd sic. glo. & doct. & Ioan. Fab. Inst. de testa. §. testes. c. uoluntate. & ibi doct. de sen. exc. Bar. in consi. existens. Pet. Ang. & doct. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ad Treb. Bald. in l. j. C. de secund. nup. & in l. fi. C. si à non com. iud. & in l. j. x. col. de hære. inst. ubi dicit uerum, nisi in casu auth. credentes. C. de hęre. scilicet quando est excommunicatus pro hæresi, & in excommunicatione stetit per annum, dicit, quòd est auth. Manichæos. sumpta de c. excommunicamus: §. credentes. de hęret. & de corpore aut de statu. contra lib. eccle. §. credentes. secundum Bart. in d. l. si quæramus. & Bart. in d. auth. & Bald. in l. j. §. ij. de leg. iij. & per Spe. de instr. edi. §. xij. uer. quid si excommunicato. & per Pet. de Peru. in consi. Viso testamento, &c. Itē uerum, nisi pro anima. Inn. in d. c. uoluntate. & Bal. in Mar. uer. Excommunicatus. uer. xxj. Item uerum, secundum priuilegium iuris ciuilis, non iuris canonici, quo priuatur per excommunicationem: ut fuit opinio antiquorum, quam refert Bald. in l. eam, quam. xvj. col. C. de fideic. ubi dicit testamentum excommunicati conualescere per absolutionem. Card. in cle. j. viij. q. de excep. tenet ualere. & plenius per eū

† in c. perpendimus. q. xxxviij. de sen. exc. † Et per Fel. in c. ad probandum. in j. col. circa prin. de re iud. & in c. si uerè. de sen. exc. & in c. cum uoluntate. de sent. exc. cū nonnullis remissionib. & seruatur in l. quæramus. de testa. in ult. col.] Vide Bal. in l. j. col. ij. C. de secun. nup.

Excommunicatus testari potest, appellatione pendente. Bal. in d. l. fi. si à non comp. iud.

Excommunicatus impetrat rescriptum super appellatione, etiā non facta mentione de excommunicatione. Sic. in c. significauerunt. ult. col. de excep. & tenet Phil. in c. bonæ. uersic. xj. de appel. & Spe. de actore. uersi. item quòd est excommunicatus. & de rescrip. pręsenta. §. v. uer. ad primum. non autem super reuocatione tenutæ. Ioan. And. in c. j. de rescrip. in vj. & Card. in cl. ij. iiij. q. ut li. pen. Item nec alias regulariter. c. j. de rescrip. in vj. in Spe. de excep. §. ij. uer. licet. & uersi. sed nunquid. & de inquisi. §. j. uer. quid si in litera. Quod uerum, etiam contra sententiam nullam, secundum doct. contra Host. in cap. quod ad consultationem. de re iud. sed in executione opponit de excommunicatione: ut ibi per Sicu. & doct. nec absolutionem, nisi exprimat se excōmunicatum, & causam. ioo.

† di. uetus. & glo. de rescrip. † Et per Fel. in c. olim. de rescrip. in c. uenerabilem. de excep.]

Excommunicatus non potest impetrare beneficium ecclesiasticum. c. postulasti. de cle. excom. mi. & per Car. in cle. j. §. j. de reli. do. & §. Collatio beneficij ecclesiastici. uersi. xxxvij. Rota in deci. cxlix. nota quòd non admittitur, &c. in antiq. ubi dicit uerum in excommunicato à lege, non ab homine: nec potest optare. not. in c. referente. de præben. Vide Rot. deci. clxxiij. item quòd commissio. in antiquis. ubi dicitur, quòd ualet commissio impetrata pro excommunicato per quemcunq;, etiam sine speciali mandato.

Excommunicatus potest impetrare rescriptum contra excōmunicantem. in Spe. de rescr. præsenta. §. pe. uer. sed pone. & Lud. in fin. uer. illud, quod dicitur.

Excommunicatus si impetret delegatum, non datur iurisdictio delegato. in Spec. de recus. §. vj. uersi. sed nunquid. & sequent.

Excommunicatus ad instantiam meam, an possit à me repelli per exceptionem excommunicationis, ne impetret contra alium. in Spe. de rescrip. præsenta. §. iiij. post uersi. sed si contra.

Excommunicatus clàm per episcopum, ne admittatur ad accusandum, an impetret contra episcopum, eodem titul. §. v. in fin.

Excommunicato absoluto an impetratio conualescat. in Spe. de excep. §. iiij. uersi. præfixo. & de app. §. decem.

Excommunicatus si beneficium ecclesiasticum impetrat, quo modo formetur libellus contra eum. in Spe. de æta. & qual.

Excommunicati procurator quando impetrat. in cap. fin. de procur.

Excom-

Excommunicatus impetrat cum socio non excommunicato. ĵ. Rescriptum impugnatur. uersi. xxvij.

Excommunicatus agit, & conuenitur: ut ĵ. eod. per totum.

Excommunicatus agendo non potest stare in iudicio. c. intelleximus. & ibi doct. de iud. in Spe. de actore. uer. item quòd est excommunicatus. ubi multa allegat. Quod uerum tam per se, quàm per procuratorem, scilicet agendo, sed defendendo se sic, scilicet per procuratorem, non per se, secundum doct. communiter ibi, contra Ioan. And. & in c. cùm inter. de excep. Bart. in l. de pupillo. §. pe. & fi. de ope. no. nũ. & in l. non cogendum. §. fin. de proc. & in l. cùm mulier. so. ma. ubi uide. & in l. si fideiussor. §. si necessaria. qui satis. cog. ubi dicit eum posse comparere in iudicio ad necessariam defensionem, non ad uoluntariam. & ĵ. eod. uersic. 50. Item agendo, quando sustinet partes defensoris: ut cùm petit cancellari sibi bannum, & reuocari tenutam, & agit interdicto, ne uis fiat ei: ut tenet Bart. in d. l. non cogendum. §. fi. Sed de reuocatione tenutæ, Ioan. And. in c. j. de rescrip. in vj. tenet contrarium, post Inno. in c. dilecto. de uerb. sig. & But. in c. cùm inter. de exce. Vide in Spec. de contuma. §. fi. uer. sed pone. & Alex. in l. libertus. de in ius uoc. & Spe. de pri. & sec. decre. §. iij. uersi. quid si reus. & per Spe. de arbit. §. viij. uersi. quid si pono. & per Bart. in addi. Spec. de contu. uerb. an ueniens. Adde ad prædicta quod no. in d. c. j. & per Bald. & Pau. de Cast. in l. testamenta. C. de testa. & in l. fi. C. de edi. diui Adri. † Et per Fel. in c. intelleximus. de iud.]

* Excommunicatus quanquam apud iudicem agere ipse non possit, si tamen ab alio conueniatur, excipiendi, suisq; iuribus utendi, non est deneganda facultas. cap. cùm inter. de exceptio. Ludo. Comes. in regul. de triennal. posses. quæst. iij. & quæst. x. uersi. hinc uidemus. Æmilius Maria Manolessus.

* Excommunicatus si simpliciter, uel nominatim in iudicium sit uocatus ad iudicem uenire, suamque penes illum causam tueri potest: secus, si generatim uocetur, uel cum ea additione, si sua interesse existimauerit. Doct. in c. cùm inter. de except. Roland. à Val. consi. xxviij. num. 12. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Excommunicatus ut conueniri ipse potest, sed non alium conuenire, ita si fuerit ab aliquo conuentus, reconuenire eum non potest. c. excommunicamus. §. credentes. de hæret. c. intelleximus. de iud. c. j. post prin. de exception. in vj. c. cùm inter priorem. de except. Rot. in nouis, deci. ccccliij. num. 2. Quintilian. Mando. j. regu. xxxj. q. x. num. 16. 17. Æmilius Maria Manolessus.

* Excommunicatus, nisi ei opponatur, in iudiciũ uenire potest. c. j. §. si uerò. de excep. in vj. notat. in c. intelleximus. de iudici. Aymo Crau. consi. cxcix. nu. 12. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Excommunicatus quanquam petere non potest, potest tamen retinere. c. cùm inter. de excep. Maria. Soc. min. consi. j. num. 21. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Excommunicatus potest petere reuocari attentata, appellatione pendente. Ioan. de Imo. & Phi. in c. bonæ memoriæ. de app. ubi dicunt uerum, si appellatio sit iudicialis, si extraiudicialis: per not. per Ioan. And. in c. pia. de excep. in vj. & Imo. in c. cùm inter. eod. tit.

† Excommunicatus à canone, uel à iure, promittens stare iuri, & parere mandatis, ut absolueretur qui fuit absolutus, si non adimpleuerit quod promisit, reincidit in excõmunicationis sententiam ipso facto: secus, si ab homine excommunicatus fuit, & absolutus sub dicta forma: quia tunc reinducendus est in excommunicationẽ, donec fecerit quod promisit, eo ad hoc citato. Ita tenuerunt domini de Rota decis. cccxcix. in nouis. Et pro hoc est recurrẽdum ad Fel. in c. ad nostram. de iureiur.

Excommunicatus an agat interdicto unde ui. glo. & doct. in c. ex insinuatione. de proc. & ĵ. Spoliatus. uer. vj. Item,

Excommunicatus non potest agere interdicto recuperandæ possessionis. Io. de Imo. & Phi. in d. c. bonę. & in c. qua fronte. iij. q. eod. tit. gl. in c. dilectus. de rescrip. & in c. ex insinuatione. de proc. & in c. ad nostram. de iureiur.

Excommunicatus potest petere executionem sententiæ, quæ pro eo potuit ferri. Innoc. in cap. exceptionem. de excep. & doct. & Archid. in cap. intelleximus. de iudi. not. in c. uenerabilis. de excep. Bald. in Mar. uersic. Excommunicatus. uersi. xxvj.

Excommunicato agente, non tenetur reus contestari litem. ĵ. uerbo, Metus. uer. lxxxvj.

Excommunicato se defendente per procuratorẽ, potest ferri pro eo sententia absolutoria, non adiudicatoria. Ro. in deci. cxvij. pro eo, &c. in nouis.

Excommunicatus potest supplicare iudici pro reuocatione sententiæ. ĵ. uer. Excommunicatus appellat. uer. iij.

10 Excommunicatus conuentus super eo, pro quo est excommunicatus, non tenetur respondere, nisi prius absoluatur, doct. de causa iniusta. Rota in deci. xxxj. nota quòd ubi. in in anti. & per Abb. in d. c. cùm inter. vij. col. uer. quæro, quid de excep.

Excommunicatus excommunicatione minori potest stare in dicio. in Spe. de acto. uer. quid si minori.

Excommunicatus per contumaciam non auditur. Bart. in d. l. sed & si per prætorem. §. ait prætor. ff. ex qui. cau. maior.

Excommunicatus repulsus ab uno iudicio propter probatam exceptionem excommunicationis, non repellitur ab alio iudicio, nisi de nouo probetur excommunicatio. Card. in cle. j. xvij. q. de excep.

Excommunicatus quas defensiones facere possit. Archi. iiij. quæst. j. c. j.

Excommunicatus non potest opponere exceptionem compensationis, sicut nec posset petere. Inno. post glo. in c. cùm inter. de excep. Arch. iiij. q. j. c. j. Bart. in l. amplius. in fi. rem ra. ha. Bald. in addi. Spec. de arbi. uersi. hac ratione. Bald. & doct. in l. quoniam Alexandrum. C. de adul. Pau. de Cast. consi. lxiiij. Alex. in l. libertus. de in ius uo. ibi idem dicit in exceptione lenocinij. d. c. intelleximus. de iud. But. in d. c. cùm inter. ubi Abb. Sic. dicit uerum, si actor negat debitũ, & non acquiescit: aliàs secus. Item dicit secus in fideiussore excommunicati, ut compenset debitum excommunicati. † Et per Fel. in d. c. cùm inter.]

Excommunicatus, etiam officio iudicis repelli potest à iudicio, parte non opponenre. c. pia. in fin. de exce. in vj. & Phil. in c. cùm parati. j. col. de appel. Quod uerum est in publicè excommunicato. d. c. pia. & c. exceptionem. in fi. eod. tit. in antiq. Spec. de offic. iudic. §. ij. in fin. & §. iiij. uersi. item post. ubi etiam uide an reus appellet, si iudex non repellat eum à iudicio. & in tit. de alleg. & dispu. §. vj. uer. & breuiter. ubi etiam dicit repelli posse à procuratione. Quod uerum, etiam post terminum datum ad opponendum dilatorias, & excõmunicationem, licet pars non appellauerit. glo. penul. & fi. secundum Card. in clem. j. xvj. q. ff. de excep. Sed Bald. in c. domino guerram. hîc fi. lex. Contra. dicit cõtrarium, ut possit intra terminum tantùm, non pòst: secundum Alex. in l. filius. §. ueterani. de proc. & quod per Bald. in l. exceptionẽ. C. de proba. & Iac. de Are. in l. j. ut quæ desunt aduoca. par. & per glo. in c. j. de elect. in vj. Vide Bart. in l. inter quos. §. si alieno. de damno infecto. & Bald. in d. l. domum. C. de rei uen. & ĵ. Officium iudicis. † Et per Fel. in c. intelleximus. de iud. in v. col.]

Excommunicatus potest à iudicio repelli, etiã à tertio, cuius non interest, opponente contra eum. no. in c. cùm parati. & ibi Phil. de app. & ibi Ioan. de Imo. contrarium no. ĵ. uerbo, Tertius. uersi. j.

† Excommunicatus repellitur ab eo, quod petit extra iudicium. Item ualent cõtractus per eum celebrati. Item potest contrahere matrimonium. Item religionem ingredi. Et alia plura, de quibus ponit Decius in c. cùm parati. in princ. de app. Et quòd excommunicatus contrahat matrimonium, ponit etiam Fel. in rub. de sponsali. col. vj.

Excommunicatus repellitur etiam à petitione extraiudiciali, facta coram superiore, uel iudice. not. in dicto cap. cùm parati. & ibi doct. & Philip. Innoc. in c. ueritatis. de do. & contu.

Excommunicati cessionarius an agat. s̃. uerb. Cessionarius, uersi. xiij. & xxij.

20 Excommunicatus potest petere officio iudicis sibi uxorem restitui detentã per alium inuitam, uel uolentem. gl. xj. q. iij.

q.iij.quoniam multos. & in Spec. de peti. & pos.§.ij.uersic. sed etiam.

Excommunicatus uenditor potest excipere contra emptorē petentem rem sibi tradi de precio non soluto, & econtrà. Ioan. And. in d.c. cùm inter. facit c. si uerò. de sen. excom.

Excommunicatus potest opponere exceptionem pacti de nō petendo. glo. in c. cùm inter. de except.

Excommunicatus cogitur iurare de calumnia. gloss. & doct. in d.c. cùm iter.

Excommunicatus iniustè potest euitare iudicium, quousque absoluatur. gloss. in d. cap. cùm inter. per c. super eas. ij. q. v. & iij. q. ij. c. ij.

Excommunicatus non ritè tenetur comparere citatus. Bald. in Mar. uer. Missio. uersic. ij. & petit se absolui. Bald. in c. j. ij. col. hîc fin. lex Conra.

Excommunicatus potest comparere in iudicio ad excusandum absentem. Bal. in Mar. uer. Officium. in princip.

Excommunicatus potest implorare officium iudicis, ut pronuncietur, excommunicationem esse inualidam. de offic. deleg. c. cùm contingat. Bartol. in l. de ætate. in iij. q. primæ principalis. de minori. Vide Bart. in l. decem. de uerb. obli. & quod not. in l. de pupillo. §. fi. de ope. no nun. Et si sententia pro eo feratur in iudicio, in quo contradictor interuenit, facit fidem in omni causa, etiam contra tertium, & inter extraneos, secus uerò si contradictor defuit. Bart. in d. l. de ætate. in fi.

Excommunicatus habens exceptionem, non potest antequā cōueniatur, implorare officium iudicis, ut imponatur actori silentium, secundum Abb. Sicu. in d.c. cùm inter. ad fin. contrà, de excep. nec petere dari terminum alicui ad agendum. ĵ. eod. uersi. xlix.

Excommunicatus non petit cogi actorem persistere in lite, usque ad finem. Anto. de Butr. in cap. intelleximus. de iudi. Item,

30 Excommunicatus habens exceptionem potest implorare officium iudicis, ut imponatur silentium actori, quamuis nondum agenti, prout regulariter peti potest. iuxta no. in l. si contendat. de fideius. & per Bart. in l. si finita. §. eleganter. de dam. inf. secundum Fred. de Sen. consi. cclxxvj. & Ant. de But. in c. cùm inter. de excep. & Alex. in l. libertus. ff. de in † ius uoc. † Et per Fel. in c. cùm inter. in xj. col. in medio. de excep. in uer. dum Abb. in fin.]

Excommunicatus impetrans à papa iudicem delegatum, nō uidetur dispensare ad agendum, nec absoluitur. Angel. & Alex. in l. libertus aduersus. de in ius uoc.

Excommunicatus iniustè quibus modis agat contra excommunicantem. s. Excommunicatio. uersi. xvj.

Excommunicatus acceptans terminum ad soluendum creditori, non potest conqueri de excommunicatione. Bald. in l. ad solutionem. in fi. C. de re iudi.

Excommunicatus admittitur ad defensionem suæ ecclesiæ. Bal. in addi. Spe. de actore. uer. excommunicatus.

Excommunicatus excipere potest contra testem excommunicatum. Bal. in c. testimoniū. de testi. in vj. Bal. in c. j. ij. col. hîc fi. lex Conra. incip. consue. regni.

Excommunicatus actor non potest creare procuratorem, sed reus sic. c. consulti. de proc. & ibi doct. sed nec potest ad impetrandum absolutionem. Car. in cle. iij. q. de proc.

Excommunicatus prohibitus creare procuratorē, potest implorare officium iudicis, ut ei liceat facere necessaria. Inno. in c. intelleximus. de iud.

Excommunicatus debet causam prosequi, reo instante. Inno. in c. exceptionem. de excep.

40 Excommunicato notoriè repellitur officio iudicis. c. pia. in fi. de exce. in vj. Bal. in c. j. hic fi. lex Conra.

Excommunicatus non potest agere actione iniuriarum, secundum Sicu. in c. cùm inter. ad fi. de exce. & Fre. de Sen. consi. cxiiij.

Excommunicatus non potest reconuenire agentem. cap. cùm inter. de excep. cap. intelleximus. de iud. & in Pra. Pap. uer. publicè excommunicatum. Quod uerum, scilicet ex alia causa. Innoc. in c. si ueræ. in fin. de sent. excom. Caue, quia ibi nullum uerbum de reconuentione. infrà, Reconuentio, uersi. xxij.

† Excommunicatus an possit repetere usuras, & an impetrare rescriptum: uide Fel. in c. dilectus. col. fi. de rescriptis.

Excommunicatus non potest agere, etiam ad finem interrumpendi præscriptionem, licet actio sibi pereat tempore: secundum Abb. in c. cùm inter. ij. col. de excep. Vnde

Excommunicato currit tempus ad agendum: ut ibi nota. Sed

Excommunicato non currit tempus ad appellandum. ĵ. Excommunicatus appellat. uer. antep.

Excommunicatus nō potest accusare excommunicatum, nec replicare de excommunicatione rei accusanti. Bal. in Marg. uerb. Excommunicatus. uer. xij. post Innoc. in c. à nobis. de excep. Vide Bar. in l. seruos. ff. de accu.

Excommunicatus si est in iudicio, ut actor in casu, quo potest comparere, potest petere pro se sententiam ferri, non autem quando non potest comparere ut actor, nec quando est in iudicio ut reus: secundum Abb. in cap. cùm inter. ij. q. de excep.

Excommunicatus potest stare in iudicio ut reus necessarius, non ut uoluntarius. dicto cap. cùm inter. & ibi Abbas, & doct. Item,

Excommunicatus dicitur reus uoluntarius, quando per iudicem non necessitatur uenire ad iudicium, sed ipse uenit pro suo interesse, uel communi: ut cùm creditores minoris citantur in restitutione aduersus aditionem. per authen. si omnes. C. si ut se ab hærede. abst. secundum Abb. ibidem. Sed

Excommunicatus dicitur reus necessarius, cùm actio dirigitur contra eum, uel quando specialiter uocatur ad iudiciū. Sicu. ibidem. & citatus, si sua putauerit interesse, comparens nō debet audiri. Pau. de Cast. & Alex. in l. libertus. la j. de in ius uoc. ubi etiam dicunt, quòd nec potest petere assignari terminum actori ad agendum, iuxta l. diffamari. C. † de inge. manu. & s. eod. uer. xxviij. † Et per Felin. in c. cùm inter. de excep. in viij. col.

50 Excommunicatus reus si comparens in iudicio uult aliquid consequi, dicitur uoluntarius, & non auditur: sed si uelit damnum euitare, uel prouidere, ne quid sibi fiat, auditur: secundum Sicu. ubi s. ij. col. ubi etiam dicit, quòd si timet sibi inferri præiudicium à iudice auditur: puta in appellando, ne fiat executio sententiæ. Secus, si ab alio extra iudicium: ut si uelit spoliatus restitui. c. cùm ad sedem. de resti. spol.

Excommunicatus absolutus auditur, etiam de gestis tempore excommunicationis. infrà, Excommunicatus absoluitur. uersi. xxiiij.

Excommunicatus an repellatur à iudicio in qualibet parte litis. in Spe. de actore. uer. item quòd est excommunicatus.

Excōmunicato reseruatur quælibet legitima defensio. in Spe. de act. seu peti. §. iij. uersi. reus quoq;.

Excommunicato si non opponitur exceptio, ualet processus. ĵ. uerb. Exceptio excommunicationis. uersi. x.

† Excommunicatus spoliatus non restituitur. Regulam cum sex limitationibus posuit Fel. in c. cùm dilectus. colum. v. de rescriptis.

Excommunicatus, uel suspensus iniustè, an sit restituendus ante omnia. in Spe. de pet. pos. §. ij. uersi. j. in fin.

Excommunicatus an debeat respondere positioni, quòd ipse uel procurator suus, uel executor est excommunicatus. in Spec. de posi. §. vij. uersic. quid si oppono. & seq.

Excommunicatus tempore mandati sibi facti si absoluitur, an possit agere uirtute mandati. in Spec. de appel. §. x. uersi. cæterùm.

Excommunicatus in cōtumacia pro crimine nō auditur post annum super crimine: sed excōmunicatio aggrauatur post annum. in Spe. de accu. §. vj. uersi. porrò.

Excommunicationis exceptionem, & eius materiam posui s. uerb. Exceptio excommunicationis. per totum.

Excommunicatus appellat ab excommunicatione. c. fin. de exce. c. qua fronte. de ap. in Spe. de actore. uer. item quòd est excōmunicatus.

Excommunicatus post appellationem si obediat excommunicanti, uidetur appellationi renunciare. Innoc. in cap. cùm olim. el iij. de rest. spo. Petrus de Sun. in l. ad solutionem. de re iud.

Excom-

Excommunicatus potest supplicare coram ordinario excommunicante, ut reuocet sententiam, uel coram delegante, non coram delegato.c.qualiter.el.j.de accu.uidelicet si non opponatur. Ioan. And.post Host.in c.quod ad consultationem.de re iud.

† Excommunicatus an extraiudicialiter appellare possit: uide Fel.in c.cùm inter.de excep.x.col.uer.ad illud.]

Excommunicatus cõqueri potest de excommunicatione tam per uiam appellationis, quàm querelæ. c. qua fronte. & ibi doct.de app. Quod uerũ, etiamsi appellauit, & deserta est appellatio: ut ibi, & in c.licet.de sen.excom.in vj.quòd licet sit deserta appellatio, non remanet ualida excommunicatio. quod bene nota.

Excommunicatus appellans, deserens, medio tempore est excommunicatus, & fingitur non appellasse, sed potest principaliter agere de nullitate.Inno.in c.nouit.de appel.& Bal. in Marg.uerb. Appellatio.uersi.lij.

Excommunicatus appellans potest prosequi causam appellationis.in Pract.Pap. uer. excommunicatum.in Specu. de actore.uer. item quòd est excommunicatus. Sicul. plenè in d.c.cùm inter.de excep. Car.in cle.j.iij.q.de restit. in integ. contra.Inno.in c.significasti.eod.tit. qui tenet contrarium, nisi sit procurator: ut ibi.& per Bald. in Marg. Excommunicatus.uer.pen.

Excommunicatus potest petere reductionẽ ad arbitrium boni uiri.But.in c.significauerunt.de exce. & ibi Sicul. & in c. cùm inter. & ibi Bald. eod. tit.& ĩ. Reductio.uersi.xxxviij. † quòd sic. † Et per Fel.in d.c.significauerunt.]

Excommunicatus potest petere restitutionem in integrũ ad appellandum à sententia, quę transiuit in rem iudicatam in causa matrimoniali.Rot.in decisi.ccccl viij.fuit dubitatum. in nouis.aliàs decisi.cccclxviij.

Excommunicatus appellatione pendente potest absolui per iudicem à quo, licet appellationi non renuncietur. Innoc. Abb. & Philip. in c. qua fronte.de appel. & in c. quæstioni. eodem titul.

Excommunicato appellanti subtrahuntur fructus beneficij.c. pastoralis.§.uerum.& ibi Abb.de app.

10 Excommunicatus appellans uidetur appellationi renunciare, si pendente appellatione petat se absolui per iudicem à quo.c.gratum. de offi. dele.Innoc.in c.quæstioni.& c.qua fronte. de appel. ubi dicit uerum, si non protestetur, quòd non intendit renunciare appellationi.& tenet Phi.in c.solicitudinem.eod.tit. & per Inno.in c. cùm olim.el iij.de resti. spo.ubi dicit, quòd uidetur petere ad cautelam, & non animo renunciandi appellationi.

† Excommunicatus non appellat, quando contempsit absolui.Fel.in c.j.ij.col.uer.nota etiam.de iud.]

Excommunicatus appellans potest absolui per iudicẽ à quo, etiamsi detulit appellationi. d. c. qua fronte.secundum unã lect.de app.Item etiam per iudicem ad quem, si caueatur de iudicio sisti: ut ibi, secundum aliam lec.ut ibi doct. & Phi.& Fed.de Sen.consi.cxciij.

Excommunicatus contumax intra decem dies, non auditur appellans pòst cõquerens de iniustitia, ut euitet expensas, uel pœnas contumaciæ. Ioan. And. in c.uenerabilibus. de sen.excom.in vj.doct.c. consanguinei.de re iud.

Excommunicatus allegans excommunicationem iniustam, interim non habetur pro excommunicato. Inno. in c.solet. de sent.exc.Pau.de Ca.in l.iij.§.si seruus. de acqui.pos.Bal. in l.lite. C.de lib.cau.

Excommunicatus quibus casibus appellet. Innoc. in c.nouit. de appel.

Excommunicandus appellans à futura excommunicatione, non est citandus in extraiudicialibus glo:fi.in c.dilectus.de appel.no. in c.solet. de sen. excom.in vj. Licet superior denunciet per literas esse excommunicatum, & uitandum: cui non est parendum, si constet appellationem fuisse legitimam, & ei fuit delatum: cùm pro sententia excommunicationis, à qua est appellatum, non præsumatur.Innoc.in c. bonæ.el j.de elect.no.in d.c. solet.in fin. & Phil.in d. c. dilectis.ultimo notabili.

Excommunicatus appellans, pendente appellatione uitandus est, secundum Inn.in c.sępe.de ap.Bal.in Mar.uer.Sententia.pen.col.& Bart.contra.gloss.in l.fi. C.si à non comp. iud.per c.pastoralis.de appel. Sed Inno.contra in c.solet.de sen.excom.secundum Bald.in Mar.uer. Excommunicatus. uer.fin.adde ş.uer.Excommunicatus.uer.vj.& Car.in cle.j. §.j.in fi. de seq. pos.ubi dicit secus, pendente appellatione, à declaratione incidisse in excommunicationem. Quod dixit esse singulare. † Et per Fel.in c.parochianos.de sen.exc.]

Excommunicatus appellans potest remitti ad iudicem à quo pro absolutione. c. ad reprimendam.de off.or.c.ab excommunicato.de rescrip.

Excommunicato nõ currit tempus ad appellandum à sententia contra eum lata in alia causa: quia potest appellare intra decem dies post absolutionem: secundum Abb.in c. cùm inter.v.col.de exce.sed in v.col.tenet contrarium post Inn. quia in casu, quo potest appellare, currit ei tempus: si uerò non potest, cessat quæstio: ut ibi per eum.

Excommunicatus potest petere restitutionem in integrum: plenè per Sicu. & doct.in d.c.cùm inter.& in c.significauerunt.ad fin.eod.tit.& in Spec.de actore.uersi. item quòd est excommunicamus.nisi in casu.ĩ.uerb. Restitutio ad appellandum.uer.pe. Sed Card. in cle.j. ij. q. dicit contrarium, si petat principaliter. Idem si incidenter: ut in iij.q.ut quando petat eam contra lapsum termini peremptorij. per d.c. cùm inter. † Et per Fel.in d.c.significauerunt.in prin.ult.col.]

† Excommunicatus cum denegatione audientiæ appellare non potest.Fel.in c.intelleximus. de iud.in vj.col.uer.sexta declaratio.

Excommunicatus an, & quando possit appellare à sententia contra eum lata in alia causa, quàm excommunicationis. doct.& Sic.in d.c.cùm inter.de excep.& in d. c.significauerunt.eod.tit.

Excommunicatus absoluitur ad cautelam, etiam non allegata causa excõmunicationis. Ro. in decisi.lx.not.q. ubi pars, &c. in antiquis.

Excommunicatus petens se absolui ad cautelam, debet probare sę legitimè appellasse, & post appellationẽ fuisse latam excommunicationis sententiã. Rot.in deci.ccccciiij. si quis. in nouis.& Card.in cle.fi.vij.q.de rescrip.

Excommunicatus à iure promittens stare iuri, & mandatis iudicis parère, ut absoluatur, absolutus si non paret, reincidit ipso facto in excommunicationem. Secus, in excommunicato ab homine: quia per sententiam excommunicandus est iterum, parte citata. Rot. in deci.ccccciiij. si pronuncietur.in nouis. & in deci.ccccxcij. si excommunicatus. in nouis. Et hoc facit contra dominos Florentinos hodie tertia die Decembris prima Dominica Aduentus absolutos, solenniter in ecclesia sancti Petri, à sanctissimo domino nostro Sixto. IIII. ab interdicto, & censuris ecclesiasticis, iniuncta eis absolutionem petentib. pœnitentia per papam, de retinendis quindecim triremibus, eorum sumptibus in bello contra Turcas, qui Italiam superiori mense Iulij, die xxvij.cum magna classe ex Apollonia, quæ dicitur la Valona, oppido Græciæ, inuaserunt, & Idruntum Italiæ oppidũ extremum occupauerunt cum magna strage populi: quæ res omnibus Italis attulit cum admiratione terrorem, anno Domini M CCCC LXXX. adde ĩ.eod.uersi.xliiij.

Excommunicatus non potest absolui per auditorem tempore feriarum.Rot.in deci.ccclxxxv.sciendum est, quòd si aliquis, &c. in antiquis.

Excommunicatus impœnitens non potest absolui, sed si pœnitet, & petat se absolui. c.significasti.de eo, qui dux.in mat. xj.q.iij.cũ aliquis.de pœ.& remis. quòd quidam. Sed quandoq; inuitus, & impœnitens potest ex causa iusta absolui. doct.& But.in c.ueniens.el ij. de testib. & ibi Ioan. de Imo. no.in c.ab excommunicato.de rescrip. & in c.ad hoc. de ap. uidelicet ut testimonium ferat in causa, ne ueritas occultetur: ut ibi. quo casu absolutio fit ad certum tempus, scilicet donec examinetur: ut ibidem. Et sic excommunicatio tollitur per absolutionem, etiam non petitam, licet duret pacti uinculum.doct.ubi ş.per c.quod quidam.de pœ.& remis.

Excõmunicatus officio iudicis debet absolui præstita cautione de stando iuri, non obstante contradictione excõmunicãtis, uel eius appellatione. c. qua fronte. & ibi doct. & Phi. in ult.no.& in iiij.q.de appel.Fed.de Sen.consi.cxciij.

Excommunicatus potest absolui, non obstante appellatione, ne absoluatur. d.c. qua fronte. & ibi Sicu. & Philip.

Excommunicatus potest absolui, appellatione pendente, licet ei non renuncietur. Inno. Phi. & Sicu. in d.c. qua fronte. & in c. quæstioni. eod. tit.

Excommunicatus ab episcopo allegans se exemptum, & petens se absolui, debet ante omnia probare exceptionẽ. Inn. in c. solùm. de sen. exc. in vj. Quod uerum, etiam non plenè, sed aliqualiter. Ro. in dec. ccxxiiij. & Phi. in c. significantib. de app. aliàs in deci. cccxj. si quis. in nouis.

† Excommunicatus dicens excommunicationem iniustam, an audiatur, nisi prius absoluatur: & quid si dicat excommunicationem nullam: uide Felin. in c. per tuas. de sen. excom. in prin. cum uer. seq. ubi etiam, an archiepiscopus nullitate probata cognoscat.]

10 Excommunicatus non potest absolui per archiepiscopum sine diœcesano: uide in c. uenerabilibus. de sen. exc. in vj.

Excommunicatus per sententiam canonis concilij prouincialis potest absolui à diœcesanis. Car. in cle. j. §. quod & interdictis. de sen. exc.

Excommunicatus excommunicatione minori potest absolui, etiam per excommunicatum excommunicatione minori. Card. in cle. j. §. j. viij. q. de reli. do. ubi etiam dicit secus in maiori.

* Excommunicatus excommunicatione minori, uel à simplice sacerdote absolutionem impetrare potest. notat. in c. nuper. de sen. exc. ubi inter cæteros Abb. not. v. Dec. consi. dxxij. num. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Excommunicatus uigore constitutionis sublatæ per papam, nõ debet absolui, quia censetur absolutus eâ sublata, etiam post. j. Papa.

Excommunicatus uidetur absolui, si recipiatur ad osculum pacis. gloss. in c. uenerabilem. de elect. per c. cùm olim essemus. de priuil.

Excommunicatus non potest absolutionem recipere per procuratorem. Bald. in auth. decernimus. C. de episc. & cle. & s. Absolutio. el ij. uersi. xviij. & viij. ubi plenius.

Excommunicatus per sententiam debet absolui per excommunicantem, uel eius superiorem: sed excommunicatus ipso iure potest absolui à quolibet ordinario. Dixi s. uerb. Absolutio. el ij. uer. uer. xj. Adde Archi. in c. ij. de sen. exc. in vj. no. in c. nuper. eod. tit. uer. xj. in antiq. Quod uerum, nisi sit denunciatus per episcopum, quia debet absolui per papam: aliàs ab ipso. c. tuæ. eod. tit. & ibi per doct. & j. proxi. uer. & per Car. in cle. j. §. j. iiij. q. & seq. de reb. eccl. non alie. Et ibi etiam dicit, quòd si excommunicatus haberi non potest in articulo mortis, potest alius absoluere. c. pastoralis. §. præterea. & ibi Abb. de offi. ord.

Excõmunicatus ab homine debet absolui ab ipso excommunicante, uel successore eius, uel superiore eius: & excommunicatus à papa non potest absolui nisi à papa. Sed excommunicatus per legem, uel cõstitutionem potest absolui ab ordinario, nisi absolutio sit reseruata statuenti. In articulo uerò mortis potest absolui à quocunq;, etiam excommunicatus à papa. ita no. Abb. in d. cap. pastoralis. §. præterea. de offi. ord. & ibi uide de ituro per mare, uel ad bellũ, & de fœmina prægnante, an dicatur constitui in periculo uitæ. ut † possint ab omnibus absolui. † Vide Fel. in c. prudentiam. §. si uerò. de offi. deleg.]

Excõmunicatus in puncto mortis potest absolui ab eo, à quo aliàs non posset. cle. j. in princ. & ibi Card. de pœnis. & j. in cle. fi. §. fi. eod. tit.

Excommunicatus non eget absolutione, si excommunicatio reuocetur, ut habeatur pro non facta. gloss. fin. in clem. j. uersic. pro infectis. de immu. eccle. Phil. in cap. ut nostrum. de appel.

20 Excommunicatus potest petere se absolui, licet in iudicio non possit stare, cùm tunc dicatur se defendere. per c. inter. de exce. Bart. in l. de pupillo. §. qui remissionem. §. si procuratori. de ope. no. nunc. & in Pract. Papi. in libello rei. uersic. publicè excommunicatum. Ioan. de Pra. in l. non cogendũ. §. si procuratori. de proc.

Excommunicatus pro contumacia cauendo de expensis, an debet absolui. Bald. in addi. Spec. de contumacia. uersic. an excommunicatus. & ibi Spe. §. iiij. & in Pract. Papie. in uers. excommunicatus.

Excommunicatus proprio motu iudicis ecclesiastici potest absolui, etiam nemine citato. Bald. in l. si pacto. j. colum. de pactis.

Excommunicatus absolutus intelligitur restitutus famæ, & honoribus. Bald. in l. nulli. in fin. C. de sen. c. quia diligentia. & ibi glo. & doct. de elect.

† Excõmunicatus absolutus an restituatur ad iura lapsu temporis deperdita: uide Fel. in c. cùm inter. de excep. in princ. x. col. uer. utrum excommunicatus.]

Excommunicatus absolutus auditur, etiam de gestis tempore excommunicationis. Baldus in l. j. C. qui ad libe. perue. non pos.

Excommunicatus semel præsumitur adhuc durare, nisi probetur absolutus. infrà, uerb. Semel. uersic. xij. Tamen si est excommunicatus sub conditione, debet probari conditio. Inno. in c. olim. el iij. de priuil. & in c. proposuit. in gloss. de cle. excom. mi. & Bald. in Marg. uer. Præsumptio. uersi. fin. Sed ipse Bald. tenet contrarium in l. siue possidetis. ult. col. C. de proba. Vide in Spec. de præsump. in fin. & infrà uersi. xlij. Card. in cle. j. in fin. princ. de priuil. dicit præsumi absolutum, si est habitus pro absoluto in facto antiquo, non recenti. per Inno. in c. proposuit. de cle. excom. mi.

Excommunicatus accedens pro absolutione, si impediatur in itinere, an habeatur pro absoluto. Bal. in l. fi. in lect. anti. uer. quid in excommunicato. C. de cond. inser.

Excommunicatus absolui potest, etiam à iudice excommunicato tolerato: secundum Abb. Sic. contra doct. in c. ad probandum. de re iu.

Excommunicatus absolutus recuperat fidelitatem uasallorũ, & famam perditam per excommunicationem. glo. & Bald. in c. j. §. fi. per quos fi. inuest. & s.

Excommunicatus à iure potest absolui ab episcopo, nisi in casibus reseruatis papæ. in cap. nuper. & ibi doct. de sententia excom. Adde gloss. in cle. j. §. j. & ibi Card. v. q. de seq. pos. & & in cle. j. §. j. iiij. q. & seq. de reb. eccl. non alie. & s. eod. uer. xvj. & xvij. & in casu cle. j. de pœ.

Excommunicatus à iure potest absolui per legatum, non autem ab homine. gloss. & Bartol. in cap. quod translationem. de offi. leg.

30 Excõmunicatus absoluendus debet iurare de parendo iudici. c. ad hoc. & ibi doct. de app. & s. Absolutio. uer. lxxviij.

Excommunicatus petens se absolui debet dicere causam excommunicationis. glo. in c. dilectus. de rescrip.

Excommunicatus à papa debet absolui à papa, non ab inferioribus, nisi in articulo mortis, quo potest absolui à simplici sacerdote. gloss. in cap. j. §. pen. & ibi Cardin. de hære. & gloss. in cap. nuper. de sen. excom. & ibi doct. xxj. dist. inferior. xvj. q. j. frater. de elect. uenerabilem. Card. in cle. j. §. j. xj. notab. de priuil.

Excommunicatus petens se absolui, debet omni casu regulariter absolui, etiam cum cautione iuratoria destando iuri. gl. in c. qua fronte. de app. & Card. in cle. j. §. & quia. de pœnis. & de sent. exc. ad hoc. & c. cùm desideres. nisi agatur de recuperanda possessione ratione contumaciæ. c. j. de prohi. seq. pos. & fru. Item nisi excommunicatio sit lata ob contumaciam contra non parentem iuri: maximè si pars contradicit ne absoluatur. d. c. qua fronte. Item nisi probabiliter dubitetur, quòd excommunicatus non sit seruaturus iuramentum: arg. c. literas. de restitu. spol. facit c. clericos. de coha. cle. & mu. Item nisi sit excommunicatus pro manifesta offensa, uel contumacia. c. ex parte. & c. uenerabilibus. de sent. excom. in vj. quibus casibus non sufficit cautio iuratoria, sed fideiussio uel satisfactio: ut ibi. & tenet Phil. in d. c. qua fronte. uide in Spec. de satisda. §. fin. & Card. in clem. j. xvij. q. de excep. Item etiam pro offensa non notoria facta episcopo. in cle. j. §. & quia. de pœnis. & ibi Card. & c. fœlicis. §. cùm autem. eod. tit. † Et per Fel. in c. cùm contingat. de offi. dele.]

Excommunicatus debet absolui per solũ papam in casu cle. j. §. pe. de hære. & ibi Card. & in casu cle. j. in prin. de priuil. & ibi Card. nisi in puncto mortis. & ibi & in casu cle. j. de pœnis. ibi Card.

Excom-

Excommunicatus episcopus potest alteri committere sui absolutionem. Car. in cle. j. §. j. viij. q. de reli. domib.

Excommunicatus an inuitus absoluatur. Card. in c. ab excommunicato. de rescrip.

† Excommunicatus contemnens se absolui, non auditur, tanquam reus. Fel. in c. intelleximus. de iud. in vj. col. uersi. septima declaratio.

Excommunicatus an uideatur absolui per papam, dantem ei iudicem delegatum. Ang. & Alex. in l. libertus aduersus. de in ius uoc.

Excommunicatus, quia scienter participauit in diuinis cum excommunicato, absoluitur per solum papam, secundum Card. in cle. j. §. j. xj. no. de priuilegijs. & in c. significauit. de sent. excom. & ibi doct.

Excommunicatus si non paruit mandato iudicis, facto sibi in absolutione, propter quod iterum excommunicetur, debet difficultius secundo absolui: scilicet si incipiat satisfacere, non si caueat. c. quæstioni. & ibi doct. & Phil. de app. & c. significauit. in fi. de offi. ord. facit c. super eo. de hære. in vj. & c. j. & ij. de do. & contu.

40 Excommunicatus absolui non debet, nisi prius satisfaciat. c. fi. de of. deleg. in vj. c. quoniam. in fi. de immu. eccl. eo. lib. c. quanquam. in fin. de censi. eod. lib. c. quicunque. in fin. de hær. eod. lib. cle. j. de seq. pos. cle. eos. de sepul. & ibi Card. & de offi. ord. significauit. Car. in cle. j. de consan. & affi. c. quia sæpe. de elect. in vj. c. j. de iudi. glo. in c. uenerabilem. de elec. xxiij. q. viij. pessimam. Idem in casu cle. j. de sent. exc. secundum Car. ibi. Hoc uerum, si potest: aliàs absolui debet cum cautione. c. à nobis. de sen. exc. Card. in cle. ij. §. j. eod. tit. de hære. aliàs absolutio est nulla. Archi. in d. c. quoniam. Sed glo. tenet contrà, in d. cle. j. & ibi Card. q. xxviij. ubi tamen dicit, quòd absolutus punitur. & in cle. j. de iure pat. & uide text. in c. uenerabilibus. de sen. excom. in vj. & Ro. in deci. ccexcix. & Phil. in c. qua fronte. ult. q. de appel. quod ualet, etiam non facta restitutione rerum. & s̃. uerbo, Absolutio. el ij. uersic. xxx. Vide omnino glo. in c. de presbyterorum. xvij. q. iiij. Quandoq; tamen sufficit quod satisdet, uel præstet iuratoriam cautionem. Card. in d. cle. eos. xj. no. in d. c. qua fronte. & ibi Abb. in fin. Et intellige quod satisfaciat arbitrio boni uiri, id est, episcopi: ut ibi. In casu tamen cle. j. de consang. & affi. priusquã absoluatur, requiritur satisfactio. Car. in d. cle. j. Et quod s̃. dixi de cautione, intellige, scilicet idonea, & sufficienti. clem. j. §. & quia. & ibi Card. de pœnis. Sed an de iuratoria. s̃. eo. Et dicitur idonea, scilicet cum pignoribus, uel fideiussore: ut ibi per Card. ubi etiam ponit formam cautionis.

† Excommunicatus ob manifestam offensam an & quando absoluatur, nisi prius satisfaciat, dato quòd de sola iniustitia agatur: & an, & quando ubi offensa sit dubia, sufficiat cautio de satisfaciendo post absolutionem: & quid de excommunicatione lata ad instantiam partis: uide Felin. in c. cùm contingat. in prin. de offi. deleg.

Excommunicatus præsumitur iustè absolutus fauore animæ. c. ad audientiam. & c. pen. de homicidio. c. j. de cle. excom. mi. Ludo. in singu. uerb. Excommunicatio. uer. dum stat dubium. Sed non præsumitur absolutus, nisi probetur. glo. & Abb. in c. cùm in iure. in fin. de offic. deleg. & j̃. uerb. Semel. uersi. xij.

Excommunicatus absolutus si promittat obedire iudici, uel soluere, si non satisfaciat, nõ recidit ipso iure, sed debet iterum per iudicem excommunicari. c. quæstioni. & ibi doct. de appel. Quod uerum est, nisi sit absolutus sub conditione, uel nisi in casibus, quibus ipso iure recidit. c. eos. de sen. exc. in vj. adde s̃. eod. uersi. iij.

Excommunicatus mortuus debet absolui per papam, à quo debuisset absolui uiuus, quandó ante mortem petijt pœnitentiam, & non habuit, morte præuentus. c. à nobis. ad fin. de sententia exc. & gl. xxvj. q. vj. si aliquis. Viuus tamen potuisset absolui tunc à quolibet, etiã simplici sacerdote: licet aliàs esset absoluendus à papa, extra articulũ mortis. cle. j. de pœn. Inn. in c. decætero. de sen. exc. Abb. in c. fi. de sepul. c. ea noscitur. de sen. exc. c. pastoralis. de off. ord. Bart. in l. j. iij. q. prin. uer. de tempore. de sacros. eccl. glo. in c. fi. de sent. excom. in vj. xvij. q. iiij. si quis suadente. Imò etiam à laico potest absolui, si clericus haberi non potest. de conse. dist. iiij. sanctum. glo. in d. c. pastoralis. Si tamen conualescat, debet ire ad papam pro absolutione: ut dictis iuribus. & cle. j. in fin. de pœnis. † Et per Fel. in c. à nobis. el ij. Item quando quis uadat ad bellum contra Turcas, uel quando uult ingredi mare, uel quando periculum instat. glo. in d. c. pastoralis. & ibi doct. Et nisi statim, quod commodè potest, uadat ad papam, recidit in excommunicationem. clem. j. in fin. & ibi. Card. de pœnis.

Excommunicatus pro contumacia an absoluatur non refectis expensis, & parte nõ citata, & an excommunicatus pro offensa. in Spec. de contumacia. §. iiij. & qualiter absoluatur. in eod. §. iij. uersi. sed pone, Titius. & seq. & tit. de sen. §. vj. uersi. iuxta.

Excommunicatus potest absolui à religiosis in casib. expressis in iure. glo. in cle. j. in prin. de priuil. & ex priuilegio. Apostolico: ut ibi per glo. & Card.

Excommunicatus irregularis potest absolui à peccato, uel ex communicatione, remanẽte irregularitate, & econtrà. Car. in cle. j. xxxvij. q. de priuil.

Excommunicatus per legatum, uel delegatum papę, cuius iurisdictio sit finita, & successor non sit, absolui non debet, nisi per papam. c. quærenti. de offi. deleg. & c. studuisti. de of. or. pastoralis. de concess. præb. quia diuersitatem.

Excommunicatus in casu cle. pe. de sen. exc. potest absolui per episcopum. Item per archiepiscopum, si sit de eius diœcesi, non si de eius prouincia. Item & nec per legatum papæ, nisi satisdatione præmissa. Car. ubi s̃. in ult. q.

Excommunicatum se credens, si dat decem pro absolutione, repetit, cùm non sit excõmunicatus. Alex. post Gul. de Cu. in l. dedi. §. si quis. de cond. ob cau.

50 Excommunicatus à canone non potest absolui à religiosis, etiam exemptis, nisi in casibus in iure expressis. Card. in cle. j. de sta. mon. §. præfatæ. in fin.

Excommunicatus propter matrimonium in gradu prohibito contractum, debet absolui, licet papa super matrimonio dispensauerit, nisi expressè etiam pœnam remiserit. Car. in cle. j. de consangui. & affi. viij. q.

Excommunicatus an probetur ex petitione absolutionis. in Spe. de proba. §. iij. uersi. sed nunquid probatur.

Excommunicati sunt absoluendi, ne inquisitio in ecclesia impediatur. in Spe. de inquisi. §. iij.

Excommunicatus quando absoluitur, qualiter iuret. in Spec. de iureiur.

Excommunicatus petens se absolui ad cautelam à sententia excõmunicationis lata per ordinariũ, à quo dicit se exemptum, debet prius probare se exemptum: sed non plenè debet probare. Rota in deci. cccxj. si quis. in nouis. s̃. eodem. uersic. ix.

Excommunicatus subditus suffraganei an possit absolui per metropolitanum. in Spe. de sententia excom. ubi etiam dicit, an possit excommunicari per eum.

Excommunicatus ob iniectas manus uiolentas in clericum, à quo sit absoluendus. suprà uerbo, Percutere. uersi. xxxix. ubi plenè.

Excommunicati absolutionis materiam supple s̃. uerbo, Absolutio. per discursum.

Excommunicatus

mortuus si sit sepultus in ecclesia, quomodo formetur libellus. in Spec. de sepul. uersi. si cadauer.

Excommunicatus nõ potest sepeliri etiã prope cœmiterium ecclesiæ, secundum Abb. antiquum in cap. sacris. de sepul. Bald. in Marg. uerb. Excommunicatus. uersic. xxij. Quod uerum, nisi pœnituerit confitendo in extremis, licet non satisfecerit, secundum Abb. antiq. in cap. fi. de sepul. & Bal. ubi s̃. uersi. fin. quòd ei non interdicitur sepultura. De his in cle. j. de sepult.

Excommunicatus mortuus quãdo potest absolui, & per quẽ. s̃. uer. Excommunicatus absoluitur. uersi. xliiij.

Excommunicatio durat etiam post mortem. de sent. exc. c. à nobis. ij. & cle. j. & Car. q. xv. de sepul.

Excommunicatus sepultus exhumandus est. Ioan. And. in c. quanquam. de usur. in vj. & Car. in cle. j. xix. q. de sepul. & glo. ibi. & Card. q. xxxj.

Excommunicatum sepelientes sunt excommunicati. Item & præsentes sepulturæ, si authorantur, uel cooperantur, non aliter præsentes. Card. in cle.j.j. oppo. de bap. per cle. dudum. de sepul.

Excubiæ. Officium excubiarum est publicum, nec debet quis ab illo reuocari. in Spec. de accu. §.v. † ad fin. † de excubijs, & qui teneantur, uide Bened. in repet. c. Raynutius. fol.154. col.iiij. de testa.

Excusatio subrepticia non prodest. l.j. si ex fal. alleg. tu. fuerit excusa.

Excusatio ab officio procuratoris non admittitur. Bart. in l. spadonem. §.j. de excu. tut.

† Adde, quòd excusatio est obiecti criminis dilutio, & dicitur Græcè ἀπολογία.

Excusatio à tutela, uel ab alio onere est duplex, scilicet propria, quando qui tenetur, non potest: & impropria, scilicet quando qui non tenetur, non potest. glo. Inst. de excu. tut. §. item propter aduersam. & in §. minores. cum glo.

Excusatio à tutela fieri debet per modum exceptionis intra quinquaginta dies à die scientiæ, & in scriptis. Inst. de excu. tu. §. minores. per glo. l. quinquaginta. C. eod. tit. l. scire oportet. per totum. eod. tit. & in §. oportet. & ibi Bart. quòd uiua uoce fieri potest, dummodò postea in scriptis redigatur. Et hoc modo intelligitur quod dicit Bart. in l. de submersis. C. de naufr. lib. ix. quod in uoce, & sine scriptis fieri potest, uidelicet, dum tamen postea scribatur: ut s. Item,

Excusatio à tutela fieri debet iudice pro tribunali sedente: nec potest talis causa delegari. d. l. scire. §. oportet. & ibi Bart. ff. de excu. tut. & in l. excusare. eod. tit. & in l. ij. C. eod. tit.

† Caute. Excusare se uolens à tutela, uel cura, curet ut intra obseruationem temporũ iudex det curatorem huic liti minoris, quo defendente feratur sententia: aliàs sententia excusationis tanquã lata contra minorẽ indefensum esset ipso iure nulla. Ita docet Matth. in notabilibus suis, not. cxxxxj. incip. Not. practicam, quam pauci sciunt, &c. *

Excusatio à tutela iam cœpta fieri non potest. l. ij. & ibi Bar. C. si ex fal. alleg. tu. fue. excus.

Excusatio ab officio potest fieri etiam per procuratorem cum mandato speciali. l. nequaquam. & ibi Bartolus, ff. de excus. tut.

Excusatio debet esse uera tunc, quando proponitur. Bar. in l. si is, qui tres. ff. de excu. tut.

Excusatio an proponatur nullitate pendente. Bar. & Ang. in l. qui testamento. in prin. ff. de excu. tut.

Excusatio produci potest post terminum sine noua instantia, si in termino non est producta ob impedimentum aduersarij. Bar. in l. si cùm ipse. de excu. tut. & j. eod. uer. xxxj.

10 Excusatio facta ab offenso an prosit offensori. infrà, uerbo Inculpatio.

* Excusatione ueniaq; est dignus, qui fide dignis hominibus fidem præstans, crimen aliquod admisit. gloss. in l. Titio fundus. ff. de cond. & demonst. Aymo Cra. consi. cccxx. nu. 14. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Excusatio mandatarij an prosit mandanti. j. uerb. Mandatarius. uersi. xj.

Excusator carcerati alibi inquisiti de crimine, admittitur ad allegandum causam absentiæ. s. Carceratur. uer. lxx.

† Adde, quòd excusator indistinctè in omnibus criminibus publicis & priuatis admittitur. Barto. in l. seruum quoq;. §. publicè. ff. de proc. & ibi Alber.

Excusationes friuolæ & fucatæ, non prosunt. cle. j. in princ. & ibi Card. de sen. exc.

Excusator absentis debet cauere de repræsentando in termino. Alex. post glo. in rub. ff. in ius uoc. ut eant.

Excusator non tenetur in se iudicium suscipere animo nouandi. Alex. post Ang. in d. rub.

Excusatio durat, licet cessent causæ excusationis. l. sciendum. §. fin. & ibi doct. Pau. & Alex. qui satis. cog. Vnde

Excusatio ab oneribus propter numerum filiorum durat, licet filij moriantur. Alex. in d. §. fi.

Excusatio à delicto etiam per iuramentum fieri potest. Barto. in l. iiij. §. hoc autem. de dam. inf. Alex. in l. si non defendantur. de pœnis.

Excusationem habens ab officio cùm uocatur, habet locum officium iudicis. in Spe. de of. om. iud. §. ij. uersi. sed an.

20 Excusatio si non sit facta, an processus teneat. in Spec. de excu. per totum.

Excusatio generaliter proponi potest. in Spec. de inquisi. uer. generaliter.

Excusator quis dicatur. in Spec. de his, qui al. nomi. in iudi. interue. in prin. & in tit. de excusatore.

† Dic, quod est is, qui uenit ad proponendum causas absentiæ alicuius, qui non poterat simul commune sui uel causæ procuratorem constituere, ut in causis criminalibus, in quibus licet procurator non interueniat, ut in d. l. j. §. rei. ff. de pub. iud. tamen allegatis causis absentiæ bene admittitur. l. absens. ff. de proc. Et ita Azo in Summa, eod. tit.

Excusatoris officium quod sit, & quid si non admittatur, quando mitti debet, an teneat processus. eod. tit. & j. uer. Officiũ. el j. uer. xlix. & per Bart. in l. quæsitũ. de re iu. & l. pe. de pub. iud. Bald. in l. reos. C. de accus.

Excusator quas exceptiones patiatur. eod. tit.

Excusator quando mitti debeat. in Specul. de cita. §. j. uersic. item quòd erat infirmus. & §. vj. uersi. quid si altera. & doct. post Bartol. in l. quæsitum. de re iud. & j. Infirmitas. uersic. ij. iij. & xv.

Excusatorem mittere, est utile citato. in Spec. de accusa. §. vj. uer. sed quid si citatus.

Excusationis libellus formatur, ut j. uerb. Libellus.

Excusator delicti habet præsumptionem iuris pro excusatione. Bal. in l. precibus. vij. col. C. de impu. & alijs subst.

Excusator absentis potest appellare, si iudex non admittat excusationem. Bald. in Marg. uer. officium.

30 Excusatio etiam post terminum fieri potest, si subest iusta causa. Bart. in l. qui testamento. in prin. de excu. tu.

Excusator absentis non potest allegare priuilegium domini, uel opponere declinatoriam. Baldus ibidem. in Mar. uersi. officium.

Excusator absentis non tenetur cauere de rato, licet mandato careat. Bart. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & Bald. in d. uer. Officium.

Excusator esse potest etiam excommunicatus, uel infamis. Bald. in d. uer. Officium.

Excusatus à muneribus propter morbum, de quo non est spes ualetudinis, dicitur excusatus semper, aliàs non. Bart. in l. si cùm dotem. §. si maritus. sol. matrim.

Excussio fienda quando creditor agit hypothecaria contra extraneum possessionem rei obligatæ. authent. hoc si debitor. C. de pign. & ibi Ang. & hoc est uerũ, si obligatio est personalis. de quo latè per Chasse. in titu. des rentes uendues. §. ij. in consuet. Burgund.

† Excussio quando fit in bonis immobilibus, debent prius excuti mobilia. l. à. diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iud. Guido papæ q. ccclviij.

* Excussione, cùm debitor est absens, minimè opus est. glo. in authent. hoc si debitor. C. de pignor. Dec. in l. fin. colum. pen. ff. si cert. peta. Roma. consi. xciij. in princip. Alex. consi. 100. colum. pen. uol. v. Roland. à Val. consi. ix. num. 22. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Executio facti est misti imperij, & non competit minori magistratui. Bar. in l. non ex omnibus. in prin. ff. de arbi. per l. iiij. §. duos. & §. seq. ff. de dam. infect. not. in l. iubere. de iurisd. om. iud. Vnde & dicitur Græcè executio πλήρωσις.

* Executio rebus ipsis ac factis non est facienda, nisi prius exequi petentis ius planum factum sit. glo. & Doct. in l. j. ff. de eden. Bart. in l. proinde. §. notandum. ff. ad l. Aquil. Abb. in c. qualiter. de iud. M. Ant. Nat. consi. xxvij. num. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Executio non potest in compromissum deduci. Bartol. in d. l. non ex omnibus.

Executio laudi non potest fieri per arbitrum, qui laudauit. Bar. in d. l. non ex omnibus. de arb. & no. in l. à diuo. in prin. de re iud. in Spec. de arbitro. §. iiij. uersi. item non exequar. de execu. sen. §. ij. sed per iudicem ordinarium. j. uerb. Sententia arbitri. uersi. viij.

* Executor beneficij non potest literas Apostolicas exequi, non possidet, nisi prius citauerit, ut nostri dicunt, eũ qui in beneficij

beneficij possessione est. Old. consi.ccxxvj. Io.Crot.consi. xxiiij.num.6. Æmilius Maria Manolessus.

* Executor eum, cui collatum beneficium est, in ipsius bene-ficij possessionem mittere non potest, nisi eum prius qui beneficium possidet, citauerit. c. uolumus.xvj.q.iiij.c.licet episcopus. de præb.in vj. ubi Dominic.& doct.Ioan.Crot. consi.lxix.num.3. Æmilius Maria Manolessus.

* Executor ad faciendam gratiam, parte non citata, benefi-cium conferre non potest.Ioan And.in addi. ad Spec. tit.de petitor. & possessor.§. quoniam.Abb.in c. conquerente.ij. col.de rest.spoliat.Ioan Crot.consi.cxxiiij.num.3. Æmilius Maria Manolessus.

* Executio propter filijfamiliâs crimen ne in eius quidem bonis aduenticijs aduersus patrem, nec etiam, quo ad bono rum proprietatem facienda est. Illustrissimus Card. Abb. consi. lxvj. uol.ij. Aymo Crau. consi. xxxix. num.12. uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Executio facta, uirtute, ut nostri dicunt, infirmæ, & inuali-dæ ordinationis, nulla omnino est.l. fin. C. de natur. liber. Aymo Crau.consi.cccij.num.5. uol.ij. Æmilius Maria Ma-nolessus.

* Executio si aduersus fideiussorem petatur, non est necesse tabulas inter creditorem & debitorem confectas osten-dere, sed satis est, ut in tabulis fideiussionis earum men-tio fiat. Bald.Ange.Paul. Cast.ac alij, præsertim Mar.Soci. in l.sciendum.num.32.ff.de uerbo.obl. Æmilius Maria Ma-nolessus.

† Executio impeditur ex euidenti nullitate. do. Pet. Philip. Cor.in consi.cciij incip. In præsenti.in litera A. & seqent. in ij.parte.]

Executionis petitio sola præiudicat causæ nullitatis. Card.in cle.j.xx.q.de re iud.

Executio sententiæ an impediatur per exceptionem nullita-tis. Bald.in Marg. uer.iudex à quo, qui.&c.& s.uerb. Exce-

† ptio nullitatis.uersic.vj.† Et do. Pet. Philip. Cor.in consi. ccviij. inc. Quanquam. in litera A. B. in iij.parte.ubi quòd impeditur per exceptionē nullitatis, si offeratur incōtinen-ti probari per excipientem: secus, si opponatur exceptio litis pendentiæ super nullitate, etiam quod incontinenti

† offeratur probari.] † Vide Alexan.in l.j.§. nunciatio. ff. de oper.noui nun.col.v.& consi.liij.col.ij.uol.vj.

Executio sententiæ debet primo fieri in bonis mobilibus, se-cundò in stabilibus, tertiò in nominibus debitorum.l. à diuo.§.si super rebus.de re iudi. & in l.stipendia.C.de exec. rei iud.l. fin. & ibi Bart.ff. quod cuiu. uni.no.Ange.in l. ua-cantia. de bon.uacan.lib.x. & in Spec. de primo & secundo decret.§.iij.uersi.j. Quod uerum in diffinitiua, non interlo-cutoria, in cuius executione non seruatur talis ordo. Cy.& Bald.in l.ij.iiij.q. C. quando fis.uel priua.& glo.in §.si uerò. in authen. de exhib.re. Item uerum, nisi bona mobilia sint ad usum quotidianum necessaria: ut uestes, lectum, & si-milia. Item ad agriculturam. in authen. agricultores. & l. executores. C. quæ res pig. ob. po. Item nisi sint mobilia uilia, non necessaria: ut uasa, & scutellæ, & similia secun-dum Ioan. Pap. in Summa tit.de execu. sen.uer. sapiens.in antep.col. Item contra, nisi contra pupillum, cuius fauore fieri potest in nominibus debitorum per prius. Bald. in l. magis.§. si æs alienum. de re.eorum: scilicet in casu illius §. & ibi tenet Nic.de Neap.in §.in primis. Idem in executori-bus testamentorum, ut prius alienent nomina debitorum quàm immobilia. Item & quando debitor condemnatus non est soluendo, de quo sit prius facta defensio, quia tunc in nominibus debitorum eius executio fieri potest. l. ij. C. quando fisc. uel priuat. Quod est uerum, secundum Bald. ibi, si debitor debitoris confiteatur debitum, uel si neget ca-lumniose, & constet de debito, secundum Bal.ibi, post glo. Sed ibi Bart. dicit dari curatorem bonis, qui exigat à debi-toribus, & soluat creditoribus: sed si neget debitor, & non conuincatur, quid fieri debet. uide Bald. ibidem. Item quid si non confitetur, nec negat, sed excipit de solutione, & non probat. Bald. ibi in vj. q. quòd fit executio contra ipsum. Item uerum, si primus debitor sit condemnatus per sen-tentiam: & tunc tria requiruntur, scilicet condemnatio, discussio, & confessio debitorum debitoris: secundum Bald.ibidem. & in l.iij. & ibi Bartol. eod. tit. ubi etiam per Bald.qui idem dicit in minore, & in ecclesia, quod in fisco: in qua duo requiruntur, scilicet discussio, & confessio: ut ibi per Bald.in d.l.ij.& in d.l.iij.& ibi Bart.Item & quartum requiritur, scilicet missio in possessionem ipsius nominis, antequam exigatur, secundum Bald. ibi, in vj.q.j. eodem. uersi.cxxvj.

† Executionis commissio, si iudex interloquendo non dicat prius executionem fieri debere in rebus mobilibus, nulla est.do.Barth.Soc.in consi.clviij.incip. Visis.uer.secunda ra tio est, quia.in ij.parte.]

* Executionem primum esse faciendam in ijs bonis, quę lo-co moueri, hucq;, uel illuc transferri possunt, deinde in ijs, quę suo loco nulla ui moueri possunt, tradit & Afflict.decis. ccclviij. colum.j. Rolan. à Val. consi. xxxij. nume.32. uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Executio sententiæ contra tertium non nominatum in iudi-cio, uel in ipsa sententia, fieri non potest sine causæ cogni-tione, & citatione partis. Inno.sing. in cap.quia V. de iudi. Angel.in l.j. C. si unus ex pluri. & in l.si binæ. & ibi Bald. & Imol. ff. de iniust.testa. Cal.in l.si pro te. C. de dot. promis. & Rot.in deci.ccccl xxxiiij.si sententia.in nouis. Quod est uerum, nisi sit hæres uniuersalis, secundum Bald. & Imo.in d.l.si binæ. & Bald.in Mar.uer. condemnatio.uer.v. qui ta-

* men debet citari: ut j.eod.uersic.xiiij.& xxiij.* Ioan. Crot. consi.xix.num.10. Æmilius Maria Manolessus.

Executio sententiæ in casu litigiosi fieri potest contra tertium possessorem.l.ij.C.de litig.& Bal.in l.j. C.de alie.iud. Quod uerum, citato possessore: secundum Inno.in d.c. quia V. de iud.& Bald.ubi s.& Phi.in c.ex ratione.50.col. uer. & adde alias notabiles conclusiones.de appel. & Bar.in l.certa for-ma.ut in pos. leg.& j.eod.uer.cxvj.

Executio sententię an fiat pręstita cautione de reficiendis me-lioramentis incertis. Pau.de Cast.in consi.cccxxij.

30 Executio sententię an petatur per partem, & fiat etiam sine requisitione iudicis, qui protulit sententiam in alio territo-rio. Pau.de Cast.consi.cccxxiij.

Executio sententię cū petitur coram alio iudice, an exceptio-nes admittantur. Pau.de Cast.consi.cccxxiij.

Executio personalis fieri potest contra debitorē inopem, non aliter.glo.no.in l.iij.§.neq; tutores.de suspect.tut.& s.uerb. Debitor.

Executio sententiæ non potest fieri sine citatione, siue fiat in bonis, siue in personam debitoris: potest tamen fieri sine aliqua probatione debiti, uel primorum actorum cau-sæ. Bald.in l.si filiofami.data.in fin.solut.matri. Sed Bartol. in l. defendente.ff. de autho.tu. dicit fieri posse, etiam parte non citata. Sed uide Bart.in l. à diuo.§. in uenditione. de re iudi.doct.in l.ab executione. C. quorum appel. non reci.& Bart.in l.meminerint. C. unde ui per Innoc.in c.ex ratione. de appel.Bald.in Mar.uerb.Eexecutio.uersi.ix.& seq.& per Paul. de Castr. consi.xxvij. Innoc. ubi suprà. ubi dicit fieri posse, etiam parte non citata, quando sententia est liquida. Quod etiam tenet Bald. & Pet. de Sun. in l.si contra. C. de appel. Quòd est uerum, quando fit executio super re, super qua lata est sententia: secus, si super alia. secundum Barto. in d.l.meminerint. & Bald. in l.j.de iure emphy. & Bald. in l.si prætor.ff.de iudi. Angel.in l.qui restituere. de rei uen.& Barto.in dicto §.in uenditione. Item uerum, nisi fiat appel-latione deserta: secundum Bald. & Pet. de Sun. in dicta l. si

† quando. & Barto.in l.j. in fin.ff.nil no. appel. pen. † Et per Felin.in cap. ex parte. de rescrip. in v.colum. in uer. declara tamen. Adde do. Bartol. Soc.in dicto consilio clviij.uersic. sed ego etiam respondeo ibi, uidemus etiam, quòd licet. in ij. parte. quòd executio sententiæ, quando fit in re su-per qua lata est contra condemnatum, non requiritur al-tera causæ cognitio, uel citatio: secus, si iuret in eadem re contra tertium. Vide omnino Iason May.in l.j. C. de iur. & fac.ign.num.9. ubi etiam, quid si iudex faceret executio-nem parte non citata, & quòd pars potuerit appellare: & si iudex non uult admittere appellationem, sed uult exe-

* qui, quòd ei de facto resisti potest.] * l. de unoquoque. ff. de re iud. Ia.Phi.Por.Imo.consi.cxcij.num.13. Æmilius Ma-ria Manolessus.

* Executio sententiæ appellatione pendente facta, nullas prorsus uires habet.l.j. C. de exec. rei iud.c.dilectis.de app. in vj.Gem. & Francus in c.non solùm.de app.in vj.Iac.Phi. Por.Imo.consi.lxvj.num.22.consi.cxcij.num.13. Ioan. Cro. consi.cxxvj.num.8.Æmilius Maria Manolessus.

Executio sententiæ debet fieri causa cognita, non aliter.gloss. in l.intra utile.de min. Bart.in l.meminerint. unde ui.& Io. de Imo.in l.si filiosam.data.solu.matri. Quod uerum contra tertium,non cõtra condemnatũ. Rot. in decis.ccccclxxxiiij. si sententia. in nouis.

Executio facta iniuriosè,& iniustè,an retractetur.Bald.in l.ob seruare.xxxiij. q.de offi.procon.& lega.

Executio sententiæ corporalis debet fieri in loco consueto, non alibi,etiam in loco confœderato, nisi ex causa. Bald.in ru. C.de fide instr.in fin.& in l.cùm executorem. C.de exec. rei iud.xiij.col.& s̃.uer. Confœderatio.uer.xj.& seq.

Executio instrumẽti cõditionalis an fiat uigore statuti de exe cutione instrumenti. j̃. uer. Instrumenti executio.uer.pen. & uerb. Guarentigiæ executio.uer.xj.

Executio sententiæ tempore feriato ferijs repentinis fieri nõ potest.glo.in c.sæpe.de uer.sing. & But.in c. fi. de iud.& ibi Imola, & Alex.in l.miles.§.sexaginta. de adul. contra Ioan. And.in d.c.fi.

Executio sententiæ fieri potest tempore feriato in utilitatem hominum, non in honorem Dei. c.fin.& ibi Inno. & Bal.in Marg.uerb.Executio.uersi.ij.de iu.secundũ Pau.de Cast.in l.pe.& ibi Alex.ff.de fer. Alex.consi.cxxx.iiij.parte.in causa Strazaloroni,&c. & in l.miles.§.sexaginta. de adult. & Fed. de Sen. consi.cxxxix.& per Io. And.in Spe. de libel. conce. §.nunc dicendum.uer.xxv.Arch.ij.q.j.sicut.Bal.in l.minore. C.in quib.cau.in integrum rest. non est ne.& in l.prouinciarum.C.de fer.ubi dicit,quòd

20 Executio sententiæ capitalis contra insignem latronem fieri potest etiam die feriato in honorem Dei. d. l. prouinciarum.& ibi Bal.& Bar.C.de fer.gl.xv.q.iiij.§.j.Lanf.in c.quoniam contra.uer.citationes.de prob. Quod uerum propter criminis enormitatem:ut ibi.aliàs secus.Item,

Executio sententiæ fieri potest etiam die feriata, non præcedente libello.Inn.in c.j.de lib.obla. & Bal.in Marg.uer.Executio.uersi.j.Sed uide Pau.consi.cccxix.

† Executionis instrumenti petitio habet instantiam.Roma. consi.clxxiiij.in prin.Ias. in l. properandum. in princ.col.ij. C.de iudic.

Executio instrumentorum non potest fieri tempore feriato: quia licet fiat sine causæ cognitione,tamen postquam est facta, quæritur de eius iustitia:quod fieri non posset tempore feriato,secundum Pau.de Cast. in l.pen.ff. de fer. Item uerum tempore feriato in honorem Dei: secus autem, in necessitatem hominum,secundum Bart.in l.omnes. C.de fer. & j̃.eod.uersi.clxv.

Executio sententiæ contra hæredem condemnati mortui fieri potest,si citetur,aliàs non.Inn.in c.quia V.de iud.Bald.in Marg.uer.Condemnatio.uer.v.& Bald.in l. per diuersas. x. q.C.mandati.& in l.fi.§.& si præfatam. de iure deli. & Bald. & Imo.in l.si binæ.de iniust.test.& s̃. eod.uersic.vij.& tenet Ang.& Alex.in l.oratione. ff. de fer. & in repeti.l.j. C.de iudi.per Angel. & Alex. in l.iiij.§. si ex conuentione. & in l.ex contractu.de re iud.Ioan.de Imo.in l.j.eod.tit. Alexan. post Bart.in l.à diuo.§.in uenditione. de re iudic.& Bar.in repe. † §.qui prouocauit.de pactis.† Et per Fel.in c.licet.de accus. circa finem.]

Executio facta dicitur per missionem ex primo decreto. Bart. in l.is.qui Reipublicæ.ult.colum.ff. ex quibus cau.ma. Vide Bald. in l. consentaneum. in fin. C. quomodo & quando iudex.

Executio sententiæ in hypothecaria latæ contra unum, non potest fieri contra alium, nisi contra ipsum agatur iterum.l. si fundus.§.creditor. & ibi Bart.ff.de pigno.

† Executio ratione incerti crediti fieri nõ debet, sed eius quod certum est,incertum relinquitur examinandum, & certum solui debet.do. Mar.Soc.in consi. xxiiij. incip. Visis.uer.& primo.quia.in fi.in j.parte.]

Executio sententiæ an suspendatur per appellationem ab ea interpositam. Paul. de Cast. consi. ccxv. & quid si à tertio est interposita. doct. in c. sicut. de re iud.ubi dicunt, quòd impeditur.

Executio sententiæ non impeditur,quæ transiuit in rem iudicatam. Lanfr.in c.quoniam contra. de probation.

Executio sententiæ nõ impeditur per citatum ad sententiam, quia debuit appellare.Bal.in Mar.uer.Citatus.uer.xxxvj.& Inno.in c.ueniens.de testibus.

Executio sententiæ non ualet ipso iure, quando tertius comparens ad eam impediendam nõ fuit auditus à iudice, cùm audiri debuerit. Bal.in l.ob maritorum.C. ne uxor pro marito,&c. Pet.de Sun.in l.à diuo.§.si super rebus. de re iudicat.& j̃.eod.uersi.clxxj.& clxxvij.

30 Executio sententiæ latæ pro falso procuratore retractari debet.j̃.uerb. Sententia nulla.uersi.ix. & uer. Sententia retractatur.uersi.xix.

Executio sententiæ uniuersalis fieri debet in reb. quæ reperiuntur tempore executionis. Inno.in c.conquerente.de off. ord.Bald.in Marg.uer.Sententia.v.col.

Executio sententiæ impeditur per tertium appellantem ab illa,si doceat se iustè appellasse, non aliter.c.cùm super eo. & ibi doct. de re iud.

Executio sententiæ in bonis profecticijs filij fieri non potest propter debita patris.Ioan.Pet.de Per.post Bartol.in l.iij.§. sed utrum.de mino. & ibi per Alex.post glo.ibi,& per Bald. in l.pe.C.qui bo.ced.pos.& j̃. Addo Bal.in l.cùm filij.in ult. q.C.qui bonis ced.pos.& j̃.Peculium. uersi.viij.

Executio sententiæ cõtra filium fieri potest sine consensu patris.Bart.in l.fina.§.necessitatem. C.de bo.quæ li.per l.iij.§. sed utrum.ff. de mino. Item per Alex. & s̃.uerb. Consensus patris.uersi. cxv.& lv.

Executio sententiæ contra filium latæ non potest fieri in præiudicium patris super bonis aduenticijs, nisi patre uolente. l.& si condemnatus.& l. quoties.per Bart.ff. de noxal.Bart. & doct.in l.si filio.solu.mat. ubi dicit, quòd fieri potest tam contra personam,quàm contra peculium,& contra eum,etiam factum sui iuris.Et dicit Bart.in d.l.quoties.quòd executio non differtur contra filium durante patria potestate: contra glo.in d.l.iij.§.sed utrũ.& in l.quod si minor.§.quòd si seruus.ff.de mino. Vide Pet.de Sun.in l.si ex alio.C.quod cum eo.& in l.cùm filij. & ibi Bald. & doct. C. qui bo.cede. pos.& dic uerũ,si pater consensit filio litiganti : aliàs secus, secundũ Bar.in l.si finita.§.si de uectigalib.ff.de dam.infect. & Pet.de Sun.in d.l.cùm filij.Item uerũ post quatuor menses,non antè,secundum Bald. & Pet. de Sun.in l. sancimus. C.de usur.rei iud. Adde no.per Bart.in l.licet.§. ex furtiua. ff. de peculio. & in l.iij.§. sed utrũ.de minor.ubi dicit, quòd filius capi potest,nisi bonis cedat.per l.pen. C.qui bon.ced. poss. Item uide Bald.in l. executorem. C. de execu.rei iud. uer.modò quæro.& in l. fi. C. de usur.rei iu.& per Bart.in l. in cognitione. ad fi. ff. ad Syl.ubi uide,an cõtra patrem fiat. & j̃.eod.uer.xcix. Et an pro legitima quantitate.j̃.uer.Pater pro filio.uersi.ij.

Executio sententiæ in bonis castrensibus, uel quasi, & in profectitijs filij potest fieri. Bart.in l.quoties.ff. de noxa.per gl. in l.filio. & ibi doct. solu.matri.licet glo. sentiat aliter in l.& si condemnatus.ff.de noxal.& Institu.eod.tit.§. fin. Tu dic, quòd aut filius condemnandus fuit defensus : & procedit gloss.in d.l.si filio. Sed si per contumaciã est condemnatus, procedit contraria opi.ut tenet Bal.in addi.Spe.tit.de acto. uer.filiusf. & Pet.de Sun. post Bar.in d.l.cùm filij.Sed uide Bart.in l.si dubitetur.§.si filius.ff. de fideicom. & in l.si finita.§. si de uectigalibus.de dam. infe. & in d. §. sed utrum.& ibi per Alex.post gloss.& in l.quod si minor.§. si seruus.ff.de mino.Item,

Executio contra filium in usufructu aduenticiorum patri debito fieri potest pro debito patris ad instantiam creditoris. Ioan. And. in addi. Specul. de pecu. cle. uersic. ad materiam.

Executio sententiæ debet fieri in pupillum, non in bonis tutoris,nisi de expensis.l.j.C.quando fiscus uel priua.Bartol. in l.ij. ff. de admi.tuto. Vide in l.iiij.in princip.ff.de re iudi. & Bartol.in l.quoties.§.sicut. de admi.tut. quòd contra tutorem pro expensis. Vide in Spec. de cur.§.fin. ad fin.& de execu.sen.§.iij.uer.sed pone litem. Adde Bald.in l.fin. C. si aduer.

aduer.rem iud. & no. in l. Plautius. de proc. Vide l. j. & ibi Bar. C. quando ex facto tut. quòd non contra tutorem non fit executio, finita tutela.

Executio sententiæ expensarum latæ per iudicem appellationis ab interlocutoria, fit per primum iudicem. j. uer. Expensarum executio. uersi. iij.

Executio sententiæ latæ contra scholarem, per quem fiat. suprà, Doctor.

40 Executio sententiæ latæ contra syndicum, contra quem fiat. in Spec. de confes. §. iij. uer. fi.

Executio sententiæ in expensis an fiat contra dominum, uel contra procuratorem. Bar. & Ang. in l. iiij. in prin. de re iud. & in l. Plautius. de proc. per Bar. & Inno. in c. per tuas. de arbi. quòd sic. si sit condemnatus in expensis propter inobedientiam suam, uel propter calumniam à se factã sine mandato: ut per Bar. in d. l. iiij. Item Bald. in addi. Spec. de execu. sent. uer. sententia expensarum ex malitia.

Executio sententiæ latæ contra falsum procuratorem fieri debet contra eum, non contra dominum. not. in l. Plautius. & ibi Alexan. de procur. & in l. inter quos. ff. de dam. infect. Inno. in cap. per tuas. de arbi. & Angel. in l. iiij. in princip. de re iud. Cy. in l. licet. C. de procur. Item contra dominum in subsidium, qui sciuit, & tacuit. no. in authen. qua in prouincia. ubi de cri. agi oportet. Vide Angel. in authen. ut omnes obe. iudi. prouin.

Executio sententiæ latæ contra procuratorem, uel factorem uel laboratorem, an fiat contra dominum Bartol. in auth. qua in prouincia. in fine. C. ubi de cri. agi oportet. & j. eod. & in Spec. de exec. sentent. §. iij. uersi. sed & si. & j. uerb. Procurator conuenitur. uersi. vj. & per Io. de Pra. in l. quæ omnia. §. si aduersarius. v. col. de procur.

Executio sententiæ latæ per delegatum non habentem iurisdictionem fit officio iud. ordinar. j, secundũ Bal. in l. properandum. §. sin autem reus. j. col. C. de iudi. & infrà eod. uersi. clxxxv.

Executio quando dicatur facta à lege, uel ab homine. Bar. in l. is, qui Reipu. ff. ex quibus caus. ma. Alex. de Vinc. in c. potuit. xv. col. de locato.

Executio commissa monacho an transeat ad monasterium, eo mortuo. Ioan. de Pra. in l. si stipulatus fuerim. in prin. de de uerb. obl.

Executio parata est par solutioni. Bart. in l. fideiussor pro uenditione. ff. de fideic.

Executio sententiæ latæ contra maritum, an & quando impediatur per uxorem. Ioan. de Lig. in consi. Tria puncta, &c. in fi. & in l. ij. C. ne uxor pro mar. & in l. à diuo. §. si super reb. de re iud. & ibi Bart. & doct. & Inno. in c. cùm super. eod. tit. & Alexan. in l. interdum. ff. de fundo dota. & in l. quinque. de bon. dam. & Bald. in l. j. v. col. ne filius pro patre. s. Bona uxoris. uer. pe.

50 Executio sententiæ, uel instrumenti an retractetur per appellationẽ ratione ordinis peruersi. Inn. quòd sic, in c. proposuit. de conces. præb. Bal. in Mar. uer. Executio, uer. x.

Executio facta per nuncium iudicis dicitur facta à iudice. Bal. in addi. Spe. de execut. sen. uer. sententia lata ab uno.

Executio dicitur facta, etiam per capturam personæ. l. j. C. qui bon. cede. pos. secundum Barto. in l. is, qui Reipub. in fin. ff. ex quibus cau. ma. Bald. in addi. Spec. de sententia. uersi. an possit quis capi.

Executio laudi an suspendatur propter nullitatem propositam contra laudum. s. uerb. Exceptio nullitatis. uer. xvij. & Pau. de Cast. consi. lxxj. quòd non, si habet executionem paratam ex forma statuti. † Et uide s. eod. uer. xcij.]

Executio trium sententiarum suspenditur, donec appellatio ab interlocutoria diffiniatur. Rota in dec. cccxxv. dixerunt. in nouis. Sed maior pars dominorum Rotæ tenuerunt contra: ut ibi.

Executione sententiæ facta, non potest impugnari sententia per uictorem. Baldus in l. quod si nolit. §. in factum. de ædil. edi.

Executio sententiæ latæ in causa possessorij fieri potest, etiam appellatione pendente: & si retractetur sententia, retractabitur executio: sed si res est mobilis, debet caueri ne perdatur, quando fit executio. Bar. in l. ij. de appel. reci. & Bald. in l. ij. C. de epis. au.

Executio sententiarum, uel instrumentorũ potest fieri quandocunque, nec requirit litis contestationem: unde nunquam currit instantia. Bartol. fin. in l. litibus. C. de agri. & censi. lib. xj.

Executio sententiæ latæ contra clericum an fiat in fructibus beneficij, uel præbendæ. Bar. in l. commodis. ff. de re iu. & s. Clericus conuenitur. uer. liij. ubi plenè.

Executio sententiæ, à qua est appellatum, fieri debet per iudicem appellationis. Bart. in l. fin. C. de iudi. & in l. præcipimus. §. in officijs. de appel. & in l. eos. in prin. eod. tit. & in §. super his. ea. l. & Alex. in l. j. de cust. reo. no. in c. Romana. de app. in vj. Quod uerum, nisi appellatio sit deserta: quia tunc fieri debet per iudicem à quo, secundum doct. Bar. & Bald. & Pet. de Sun. in l. si contra. C. de appel. & Bar. plenè in d. §. in officijs. & Bald. in addi. Spec. de appel. uersi. sicut appellatio. Quod uerum, etiamsi non pronuncietur deserta, uel si pronuncietur deserta, nec citetur, secundum Inn. & Phil. in c. ex ratione. de ap. Bal. in Marg. uer. Executor. uer. ix. & in ad. Spe. de ap. uer. si nemo. & uer. iudex ex officio. Arch. in c. Romana. §. fi. de appel. in vj. Bal. in auth. si quis litigantium. C. de epis. au. & in l. eos. de app. & j. & Bart. in l. à diuo. circa princ. de re iud. nisi ex forma statuti tempora appellationis sint utilia: quia requiritur pronuncia, secundũ Bald. in d. l. eos. Phil. in c. ex ratione. ult col. Bartol. uerò in l. tale. §. qui prouocauit. ff. de pac. dicit, quòd si appellatio est deserta, fit executio primæ sententiæ per iudicem à quo, si est ordinarius, non si delegatus. per l. fi. §. fi. C. de tem. app. Sed si prima sententia cõfirmatur per iudicem appellationis, executio fit per ipsum, ut s. in prin. secundum Barto. in d. §. qui prouocauit. Idem si alio modo confirmetur, quàm cursu fatalium: ut d. §. & ibi Bart. Bald. autem. in l. pen. in fi. C. quorum appel. non reci. dicit, quòd executio pertinet ad iudicem à quo, etiamsi iudex ad quem pronunciauit super desertione, & primam sententiam confirmauit. Bar. in d. l. eos. dicit, quòd data desertione debet iudex declarare desertionem per sententiam, & absoluere partes ab obseruatione iudicij. & condemnare desertorem in expensis. Contrariũ probatur in d. l. si contra. eo. tit. quod satis est, esse desertam, ut executio fiat, nec requiritur pronunciatio: sed ipse iudex, qui habet exequi, debet de hoc cognoscere. Text. est ibi sing. & ibi Angel. dicens posse adiri iudicem à quo, qui sententiam exequaẽ, non expecta sententia iudicis ad quẽ. Et hoc dicit Angel. ibi pro cautela, ut petatur executio: & si excipitur de appellatione, debet replicari de desertione, de qua iudex aditus pro executione cognoscet tanquam de emergenti: licet principaliter adiri non possit iudex à quo pro desertione, & constito de desertione exæquatur. d. l. si contra. facit l. quoniam nonnulli. in fi. eo. tit. & glo. in l. eos. de appel. Angel. & Imo. in l. præses. de re iu. Angel. in consi. cxxvj. In Dei nomine, &c. uisis omnib. dictis, actis, &c. & in consi. cxxxvj. In Dei nomine, statutum prædictum, &c. & Phi. in c. ex ratione. ult. char. de app. Car. in cle. sicut. ij. q. de app. dicit, quòd non potest fieri executio, etiam appellatione deserta, nisi appellante citato, uel certificato, per c. personas. de appell. Vide Alexan. consi. xcv. ij. parte. † Et per Felin. in c. ex parte. de rescr. in v. col. in uer. declara tamen.] Idem si potest ostendi, quòd appellatio fuit nulla, quia post decem dies, uel sine scriptis, & simil. quia potest peti executio, & si opponitur de appellatione, replicatur de nullitate, de qua cognoscit iudex à quo, secundum Angel. d. consilio cxxvj. & Barto. in l. j. in fi. nil no. appel. pen. Bald. d. l. eos. iij. col. de appel. & Phil. ubi s. & j. eod. uide in cap. pastoralis. §. præterea. & ibi doct. & Card. post glo. de off. deleg. & Card. in cle. j. xxiij. q. de re iudi. & in q. xxiiij. quod iudex à quo potest exequi statim lapsis fatalibus. & Car. in cle. j. in prin. vj. q. de exces. præla. quòd iudex ad quem, si sententia confirmetur.

60 Executio sententiæ semel facta in æstimatione, an fiat iterum in re, si res postea reuertatur ad condemnandum. Bart. in l. sed si priori. j. col. de iureiur.

† Executio sententiæ quando petitur per priuatos, sequi debet ordinẽ statuti loci. do. Barth. Soci. in consi. clxvij. incip. Non inutilis. uer. præterea priuati. in ij. parte.]

Executio sententiæ ad literas alterius iudicis fieri non debet per alium iudicem, quando illa sumit uires non de iure cõmuni, sed à statuto: quia illud non extenditur extra territorium. Bald. singulariter in l. fina. C. si à non competen. iudice. sed aliàs secus: quia

Executio sententiæ latæ per iudicem unius terræ fieri potest per alium iudicem alterius territorij. l. argentarium. §. nomine. ff. de iud. & in l. à diuo. in prin. de re iud. & Alex. in l. pen. de iur. om. iu. Quod est uerum ad literas pronunciantis, non aliter: secundum Bart. in d. l. à diuo. §. j. Bald. in l. fin. vij. q. de edi. diui Ad. & Pau. de Cast. in consi. clxj. & in consi. xxxix. in Spec. de pri. & sec. decre. §. iiij. uer. & no. Vide Bal. in addi. Spec. de exec. sen. uer. sententia lata ab uno. & in l. episcopalis. de episc. au. & ibi Spec. §. ij. & ibi Ioan. And.

Executio sententiæ an suspendatur, si fiat statutum, quòd de omni causa intra annum decisa iterum cognoscatur. Bar. in l. Iulianus uerum debitorem. ff. de cond. indeb.

Executio sententiæ regulariter fit contra dominum, etiam quandoq; contra procuratorem. doct. & Ioan. de Pra. in l. Plautius. ff. de procur. & in l. si quis cum procuratorio. eod. tit. ubi Bart. dicit, quòd non fit contra procuratorem, nisi successerit ut hæres principali condemnato. & s. eod. uersi. xliiij. cum duobus sequentibus. Vide in Spe. de execu. sent. §. ij. uer. sed & si.

Executio sententiæ quibus casibus impediatur. Inno. in c. nouit. de app. Ioan. And. in addi. Spe. de exec. sent. §. postremo. uer. contrarium. & j. eod. per discursum. & ibi Spe. §. xj.

Executio sententiæ debet fieri per iudicem sine pronuncia. de exequendo, non obstante exceptione opposita contra executionem. Bald. sing. in addi. Spec. de sen. uer. an opposita exceptione. Sed arg. contrà, quia super oppositis exceptionibus est pronunciandum an sint admittendæ, uel non, secundum Abb. antiquum in c. si duobus. de appel. & Bald. in Mar. uer. exceptio. uersi. vij. & infrà uerb. Iudex exequitur. uersic. v.

Executio facit rem perfectam. Item,

* Executio sententiæ non est facienda aduersus eum, cui sententiæ argumentum significatum non est. l. sæpe. uer. scientibus. & ibi doct. ff. de re iudicat. Signor. de Homo. consi. c. Deci. consi. dlxiiij. nu. 8. Fran. Curt. minor consi. xxiij. nu. 8. uol. j. Ill. Card. Parisi. consi. xcvj. num. 35. uol. iij. Dec. Neap. Dec. cccxcvj. num. 6. Iac. Phil. Por. Imo. consi. clxxij. nu. 25. Æmilius Maria Manolessus.

Executio in condemnatorijs requiritur non in liberatorijs, quia trahunt secum executionem, sicut acceptilatio. Bar. in l. metum. §. sed quod prætor. ff. quod met. cau.

Executio sententiæ potest delegari per papam. c. decætero. de re iudi. Item per inferiorem à principe. doct. ibi. & j.

70 Executio sententiæ, etiam pendente appellatione, fieri potest, quando appellans non fecit fidem iudici à quo, quòd se intra terminum præsentabit iudici ad quem. Fed. de Sen. in consi. xxvij. doct. in c. personas. c. ex insinuatione. de app. & Barth. Cep. in caute. xcvj. Item alijs casibus, quos ponit Inno. in c. pastoralis. de off. deleg. & Bald. in Marg. uer. Iudex à quo, qui non. Item quando appellatur à momentanea possessione, secundum Bart. in l. ij. ff. de appel. reci. & Bal. in l. ij. C. de episc. audien. Arch. post glo. ij. q. vij. sunt quorum. Alex. in l. j. nil no. app. penden.

Executio sententiæ latæ contra monachum, an fiat cõtra monasterium. Bald. in auth. causa, quæ. C. de episcopis & cler. & in c. j. ij. col. qui suc. di. in usi. feu. Et quid si sit factus monachus, lite pendente. Angel. in authen. de litigios. in princ. iiij. col.

Executio sententiæ latæ contra principalem potest fieri contra fideiussorem. Bartol. in l. si quis pro eo. §. si numos. ff. de fideiuss. & in l. præsenti. §. cùm autem. C. de his, qui ad eccle. confu. & in l. iij. C. de execu. rei iudi. & no. in l. j. ff. iudi. sol.

Executio sententiæ an fiat contra defensorem. no. in l. Plautius. ff. de proc. in Spec. de proc. §. j. uer. sed nunquid defensor. quòd sic. si cauit iudicatum solui. & Ioan. de Pra. in l. qui absentem. de proc.

Executio an fiat prius cõtra dominum, qui promittit pro procuratore. Bar. in rub. ff. iudi. solui.

Executio sententiæ latæ contra fideiussorem iudicatum solui inopem, debet exequi contra principalem. Ang. in authen. ut omnes obe. iudi. prouinciæ. iiij. col.

Executio sententiæ latæ contra furem pro cõmodatario, non debet fieri ad instantiam commodantis, nisi facta ei cessione. Bald. in l. fi. §. pe. C. de fur.

Executio sententiæ latæ contra mandatarium fit contra mandatorem in subsidium: ut tenet Angel. in d. auth. ut omnes obe. iud. prouinciæ.

Executio plenaria dicitur, nulla cautione præstita, aut nullo grauamine iniecto ei, pro quo lata est sententia. glo. & Car. in cle. j. xxv. q. de re iud.

Executio contra captum iniustè ualet, nisi appellet. supra, uer. Captus.

† Executio in corpus mortuum fieri non potest. Franc. Aret. in l. ex facto. in ij. col. uer. utrum pro homicidio. ibi: confirmatur ista opinio. de uul. & pup.]

80 Executio sententiæ latæ contra tutorem non fit contra fideiussorem. Bald. in l. ij. C. de fideiuss.

Executio sententiæ latæ contra principalem potest fieri contra fideiussorem, etiam non producto instrumento principalis debiti, si de eo fit mentio in instrumento fideiussoris. Bal. & Ang. & Alex. in l. sciendum. de uerb. oblig. & per Bal. in l. fin. C. de usur. rei iud. Sed potest petere fideiussor sibi cedi actionem, & edi instrumentũ principalis debiti. Alex. ibi & Bald. in l. si nomen. ff. de hær. uel act. uend. ubi etiam Paul. de Cast. & de his per Alex. in l. ut fideiussor. ff. de fideiussoribus.

Executio sententiæ latæ contra dominum an fiat contra fideiussorem iudicatum solui, sine nouo processu. Bart. in l. j. ff. iud. sol. & alij doct. & Alex. quòd sic. Sed ipse Bar. aliter in l. qui iurasse. §. ergo. si quis. ff. de iureiurand. & in l. grege. §. etiamsi. ff. de pigno. per Bald. in l. ij. ff. qui satis. cog. & per gl. in c. j. de iniur. in vj. Item uide tex. & Bart. in l. fin. C. de usur. rei iudi. Item uerum etiam contra clericum fideiussorem. Bald. in additio. Spe. de comp. iudi. adi. uer. laicus. sed corã episcopo: ut ibi.

Executio sententiæ latæ contra dominum an fiat contra fideiussorem in iudicio sisti. Bart. in l. j. ff. iud. sol. quòd sic. & no. in l. authore. & ibi Bald. C. de euic. Bald. in l. qui crimen. vj. q. qui accu. non pos.

Executio sententiæ latæ contra dominum fieri non potest cõtra fideiussorem contractus, sine nouo processu. Bart. in l. j. iudi. sol. & in d. l. grege. §. etiamsi. ff. de pigno. & glo. & doct. in c. j. de iniur. & dam. da. in vj. But. & Imo. in c. peruenit. de fideiuss. nisi promittat soluere iudicatum. Bald. in l. ij. C. de fideiuss. tu. uel nisi fuerit conuentus, & condemnatus cùm reo. Bald. in d. l. fin. C. de usu. rei iudi. Et quid in fideiussore rem ratam haberi. Bart. in l. si sine. §. cùm autem. ff. rem rat. ha. Quod in fideiussore de defendendo. Alex. in d. l. j. iudic. sol. Bald. aliter dicit in addi. Spec. de executio. senten. uer. sententia lata in principalem. per Bald. in l. fi. C. de fideiuss. tut. & j. eod. uer. cxij.

Executio sententiæ fieri potest, etiam sine executore: quia potest propria authoritate uictor ingredi possessionem: & sic ipsemet esse potest executor, & nũcius in causa propria. Barto. in l. j. C. ut nemini lice. sine iudi. autho. Quod uerum est, si sibi committatur: quod fieri potest, quando non repetit resistentem: aliàs non, secundum Abb. Sicu. in c. de decætero. de re iud. per glo. in l. meminerint. & ibi Bart. C. unde ui. do. & Bart. in l. iustè. ff. de acq. poss. Item uerum, si lata est super iure incorporali. j. uerb. Victor. uer. antep.

Executio an impediatur per exceptionem simulationis. Paul. de Cast. consi. cccxxviij.

Executio sententiæ fieri potest, pendente supplicatione, licet non pendente appellatione, auth. quæ supplicatio. C. de preci. Imper. offe. Pau. de Cast. consi. xxxix. & Ioan. Papi. in Summa, tit. de sen. in causa appel. uer. causis. & in Spec. de exec. sen. §. j. & Sic. in c. suscitata. de rest. in integ. Sed an pendente tempore ad supplicandum. Ange. in authen. ut sponsa. lar. §. aliud.

Executio sententiæ non impeditur per litis pendentiam. Inn. in cap. cùm in iure. de of. dele. & Angel. in cons. Executio laudi, &c.

90 Executio laudi fieri potest, etiam pendente reductione, ad arbi-

arbitrium boni uiri, si præstetur cautio de restituendo in casu succumbentiæ. Ang. in consi. Executio laudi, &c. Bart. in consi. Statuto cauetur, quòd lauda, &c. Bart. in simili in l. defendente. ff. de autho. tuto. Sed Barto. contrà, quem uide in l. tale. §. qui procurauit. penul. q. de pac. & ibi Bald. in repe. Vide Lanfran. titu. de arbitro. vij. parte. xx. q. & xxxviij. q. Bald. contrà in ca. j. §. fina. quo tempore miles. Bald. in additio. Specu. de arbitro. uersi. quo iure. ibi: sed an pendente. tenet quòd fieri potest executio, si in longum est duratura causa reductionis: secus, si intra duos menses per statutum debet expediri. Vide Sali. in l. j. C. quando prouocare non est necesse. qui tenet fieri posse. & Ludo. in rub. de arbi. uersi. quid tamen dices. in pe. char. & per Abb. cap. Quintauallis. de iureiur. Idem cùm supplicatur ad papam contra sententiam papæ, à qua non appellatur, sed supplicatur. Car. in cle. j. x. q. de sequestr. pos. & s. Appellatio à papa, uel Imperatore. uer. unico.

† Executio laudi an impediatur ratione solennitatis laudi, stante statuto, quòd de nullitate sententiæ laudi intra triginta dies à die laudi cognosci debeat. Vide do. Petr. Philip. Cor. in consi. cxj. inci. Viso. per totum. in iiij. parte. & uide s. eo. uersi. liiij.]

Executio instrumenti guarentigiati re perempta fit in æstimatione. Bar. in l. Iulianus. ff. de cófes. Idem in executione sententiæ: ut j. eo. uersi. clix.

Executio contra filium existentem extra territorium fieri non potest uigore statuti, quòd filius teneatur pro delicto patris. Io. de Lig. in tractatu Repressal. ulti. parte. v. q.

Executio sententiæ latæ contra emptorem in causa euictionis fieri debet in bonis uenditoris, non contra emptorem. gloss. Bar. & docto. in l. uenditor. in princip. ff. de iudi. & per Bart. in authen. qua in prouincia. C. ubi de crimi. agi oportet. & in l. si procurator. §. si ignorantes. ff. mandati. nisi in fructibus & expensis. docto. & Petr. de Sun. in dicta l. uenditor.

Executio sententiæ de opere demoliendo latæ contra uenditorem, an fiat contra emptorem, uel singularem successoré. Bar. in l. quanquam. §. Iulianus. de aqua plu. arc.

Executio laudi potest fieri contra condemnatum in minori quantitate, etiam pendente reductione petita aduersus cōdemnationem in maiori quantitate. Barto. in l. Iulianus. de cond. & demon.

Executio ad interesse contra uenditorem non cauentem emptori habere licere, fieri potest statim, si cessat cauere dolo, non aliter. gloss. & Bar. in l. ex empto. §. & ex empto. ff. de ac. empt.

Executionem paratam non habet actio in factum, quæ oritur ex sententia. Bar. contra gl. in l. qui de inofficioso. ff. de inoffic. testa. & in Specu. de execut. sen. sed in ea requiritur litis contestatio, secūdum Bar. ubi s. & in l. item ueniunt. §. item rectè. in fi. ff. de pet. hær.

100 Executio sententiæ an impediatur per exceptionem spolij. s. uer. Exceptio spolij.

Executio sententiæ fieri debet, nō banni, quando diuersæ pœnæ sunt impositæ per bannum, & per sententiam: quia sententia inspicitur. Bal. in l. j. vj. col. C. de hær. inst.

Executio instrumenti guarentigiati per iudicem incompetentem fieri non potest. Bald. in l. in criminali. C. de iurisdi. omn. iudic.

Executio sententiæ contra hæredes an possit impediri per legatarios. Bald. in l. ij. §. sed & nostra. ij. colum. in lect. antiq. C. commu. de leg.

Executio sententiæ contra gubernatorem pij loci fieri potest, etiam pendente appellatione. Ang. in authen. de san. epis. & cle. §. œconomos. col. ix.

Executio contra patrem an fieri possit pro condemnatione filij. Bald. in l. fin. ij. colum. C. de usur. rei iudi. Pau. de Castr. in consil. xxx. tenet quòd non. & j. uerbo, Pater fideiussor. uer. vj. & uer. pater pro filio. per discursum. & uer. statutum. & j. eo. uer. seq. & cliij. & per Bar. in l. si finita. §. si de uectigalibus. in fi. de dam. infec. Item per Bar. in l. in cognitione. ad fin. ad Sylla. Item,

Executio contra patrem fieri non potest, etiamsi consensit filio in iudicio. Bald. in l. fin. §. necessitate. pe. col. in prin. uer. quæro nunquid consensus. C. de bo. quæ lib. & j. uer. Pater fideiussor. uer. vj.

Executio contra nouum possessorem, puta emptorem, an fieri possit. Bal. in l. executorem. x. col. C. de execu. rei iudi.

Executio sententiæ contra possessorem, qui lite pendente uel post sententiam se intrusit, fieri potest: & sic res inter alios acta sibi nocet. Rot. in dec. ccccl xxx. in supposito. in nouis. & in dec. cccclxxxiiij. & seq. in nouis.

Executio contra populum quomodo fiat. Bald. in l. etiam. v. col. C. de execu. rei iud. in Spec. de exe. sen. uer. quid si uniuersitatis. & j. Vniuersitas.

110 Executio sententiæ fit officio iudicis. Bart. in l. j. iij. colum. C. de sen. quę sine cer. quan. profe. Bar. in l. qui. de inofficioso testa. gloss. in l. minor xxv ann. in princip. de mino. & in l. iubere. de iurisdictio. omnium iud. & per Bar. per l. iiij. §. ait prętor. uer. condemnatū soluere cogatur. de re iudi. in Spe. de execu. sen. §. ij. post uersi. sed pone. & §. v. & tit. de sent. in prin. de lib. concep. §. v. ad fi. & j. eo. uer. clxvij. uidelicet officio nobili, non mercenario: ut j. & Alex. in l. iiij. ad fin. ff. de iur. om. iu. & in l. ij. ff. de iureiu. & Bar. in l. nam & postea. §. si petitor. eo. ti. ubi idem dicit pro executione iuramenti.

Executio est maioris iurisdictionis quàm pronunciatio, secundum gloss. & Bald. & Alexand. in l. j. ff. de iurisdi. omn. iud. Ideo statutum prohibens exequi non prohibet pronūciari exequendum: ut ibi.

Executio laudi super usuris lati non potest impediri, per iudicem ecclesiasticum, parte non citata. Alexand. consi. xcj. ij. parte.

Executio sententiæ suspenditur per appellationem, etiam in notorijs. Bald. in l. fi. C. de act. emp. per gloss. in l. emptor. in prin. ff. eod. tit.

Executio contra fideiussorem non fit, nisi promiserit debitum, & soluere iudicatū, uel nisi se obligauerit tam ratione iudicij, quàm contractus: secundum Bald. in l. fi. C. de fideiuss. tuto.

Executio sententiæ fieri debet secundum stylum curiæ exequentis, nō curiæ iudicantis. Bald. in l. j. C. de executio. rei iudicatæ.

Executio sententiæ contra quem fiat, si reus lite pendente desijt possidere, & in alium alienauit, an contra ipsum, uel cōtrà possessorem: omnino uide per Abb. post Innoc. in c. fi. de ali. iudi. mutan. cau. facta. Barto. in l. à diuo. §. si super rebus. ad fi. ff. de re iud. l. j. §. j. & ibi Bart. ff. si mul. uen. no. & in l. ij. C. de pigno. in repeti. quod cōtra eum, in quem per dolum transfertur possesio. Idem tenet Bald. in l. certa forma. C. ut in posses. leg. & in l. si legatorum. ff. eod. titu. Vide l. si is, à quo. de rei uen. & Ang. in auth. de litig. iiij. col. qui tenet idē. & per Cyn. in titu. de al. iud. mu. cau. fa. Insti. de act. §. item si in fraudem. Ioan. Pap. in Summa, in libello rei uen. uersi. tenet & possidet. Et tenet Bald. in l. ij. C. ne uxor pro marito. quod fieri debet contra possessorem, si est facta alienatio in fraudem executionis: secus, si in fraudē crediti, ut fit in bonis minus: quia debet agi contra possessorem uia ordinaria. Et omnino per Bal. in l. j. iij. q. C. de al. iu. mu. cau. fa. ubi loquitur, quando fuit alienata res non litigiosa. Item,

Executio contra singularem successorem debet fieri cum eius citatione, & causæ cognitione, secundum dominos Rotę in decis. lvj. item si lite. & Phili. c. ex ratione. lj. col. de app. Item per Bart. in l. creditores. C. de pign. in repe. & in l. quanquā. §. Iulianus. de aqua pluuia arcen.

Executio contra possessorem rei alienatæ an fiat, si lite pendēte fuit alienata. suprà eod. uersi. viij. & uersic. cxiiij. ubi plenius. Item,

Executio sententiæ, uel instrumenti guarentigiati fieri debet solùm contra condemnatum, uel obligatum, uel contra hæredes uniuersales, non contra singulares successores. gloss. in l. ea. C. de cōdi. ob causam. Ang. in l. ij. C. si aduer. cre. & j. uerbo, Guarentigiæ executio. uersic. j. & uerbo, Instrumenti executio. uersi. v.

120 Executio sententiæ latæ per inquisitorem contra hæreticum remissum ad iudicem laicum, ut puniatur, fieri debet per iudicem laicum sine nouo processu. Bar. in l. magistratibus. ff. de iuris. om. iud.

Executio instrumenti falsi fieri non debet statim uigore statuti, quòd

ti, quòd instrumenta habeant executionem paratam: quia per exceptionem falsi suspenditur. Baldus in addi. Specu. de execu.sen. uersic. & nota, quòd ista exceptio. & Paul. de Castr. in l. si feriatis. ff. de ferijs. & per Barto. in l. si ueritas. in prin. C. de fideicō. s̄. ubi loquitur de executione testamenti cōtra quod est exceptio falsi. & s̄. uer. Exceptio falsi. uer. ix. & s̄. Falsitatis exceptio. uer. iiij.

Executio sententiæ latæ in iudicio personali potest reuocari soluto debito principali. Bart. in l. properādum. §. sin autem reus. C. de iud.

Executio in bonis condemnati fieri potest, licet sit commissa pœna corporalis in defectum pecuniariæ imposita. j̄. uer. Pœna retractatur. uer. antepenul. & melius in uer. pœna corporalis. uer. xj.

Executio instrumenti si petatur contra filium, potest opponi beneficium edicti quod cum eo. Barto. in l. si filius. ff. quod cum eo.

Executio sententiæ latæ per iudicem laicum non potest fieri per episcopum. Bald. in l. j. C. de execu. rei iud. & infrà eod. uersi. ccxxij.

Executio sententiæ latæ contra possessorem an fiat contra colonum eius, qui pro eo detinet. Bar. in l. j. §. si necessario. ff. si mu. uen. no. Bal. in l. j. in fine. C. de execu. rei iudi.

* Executioni laudi impedimento est grauissima læsio, etiamsi ei esset renunciatum. Ioan. Anan. consi. xvj. colum. fin. l. iij. in princip. l. diem proferre. §. stare. ff. de arbi. & ibi Doct. Alexand. consi. xxxiij. col. ij. uol. iij. So. consi. lxxxv. col. iij. uol. j. con. cxxx. uol. ij. Illust. Card. Parif. consil. xlv. num. 49. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Executio laudi contra campsorem an fieri possit. Bald. in l. ij. C. de exec. rei. iud.

* Executio etiam aduersus uasalli hæredes fieri potest, cùm id uasallus crimen admisit, propter quod iure suo ipso iure cecidit. Bartol. in l. j. ff. de priua. deli. Bald. in §. insuper. de prohib. feu. alienat. per Fride. in usib. feu. Bar. Soci. consi. lxvj. col. x. in princ. uol. iij. Illustr. Cardi. Parif. con. j. num. 52. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Executio in nominibus debitorum qualiter fiat, not. in l. etiā. & ibi Bald. C. de execu. rei iud. gloss. in l. à diuo. de re iudi. & in l. j. de prætor. pigno. & in l. ij. quando fisc. uel priua. Ioan. Pap. in Summa, titu. de execu. sent. uersi. sapiens. & s̄. eod. uer. vj. ubi plenè.

Executio sententiæ usque ad triginta annos peti & fieri potest. Bald. in l. creditori. ult. col. C. de pact. non pōst: secundum Bald. in rub. ff. de re iudi. Lanfr. in l. admonēdi. ff. de iureiu. l. fi. C. de præscri. trig. an. Ioan. And. in addi. Spe. de exe. sen. §. postremò. in addi. contrarium.

130 Executio instrumenti guarentigiati an fieri possit pendēte causa usuraria, corā episcopo: uide Bart. de Popu. de Florentia. in cōsilio, In causa & quæstione, &c. & quod per Bal. in l. finali. C. de fideicom.

Executio sententiæ an & quando impediatur per appellationem interpositam, & per superiorem remotam: uide Bal. in addi. Spe. de exe. sen. uersi. iij. & ibi Specu. §. ij. & s̄. Appellatione pendente. uersi. viij.

Executio sententiæ debet fieri prius in his rebus, quæ nō sunt in cōtrouersia, quàm in his, de quibus est controuersia. Bal. in addi. Specu. de execu. sent. pro executione.

Executio sententiæ fit per iudicem maiorem. de duob. l. præcipimus. §. ex officijs. de app.

Executio sententiæ capitalis à qua sit appellatum, fieri debet per iudicem à quo. Bald. in Spec. de appel. uersi. condemnatus ad mortem. & in auth. si quis litigantium. C. de episc. audien. Bar. in l. eos. C. de appel. Ang. Are. in tract. Malefi. uersi. appellante. v. col. & s̄. Item,

Executio sententiæ per officiales iudicis à quo sit de mandato iudicis ad quē. Bart. in l. præcipimus. §. officijs. C. de app.

Executio sententiæ iudicis laici latæ contra clericum an fiat cōtra fideiussorem laicum, uel clericum. s̄. Fideiussor cōuenitur. uer. xj.

Executio sententiæ latæ contra hæreditatis iacentis curatorem, fit contra hæredem post adeuntem. Bal. in addi. Sp. de exe. sen. uer. sententia lata contra curatorem. Et quid, si lata contra hæreditatem indefensam. ibidem.

Executio sententię contra minorē quomodo fiat. Bal. in addi. Spec. de execu. sen. uersi. quando executio.

Executio sententiæ latæ contra de[c]entorem qualiter fiat. Bal. in auth. ei, qui. v. col. C. de bon. au[t]ho. iudi. poss.

140 Executio sentētiæ ciuilis fieri non potest intra tēpora appellandi. gl. in l. j. in prin. ff. nil no. app. pe. Bar. in l. addictos. C. de app. & c. quod ad con[s]ultationem. de re iud. Et si fiat, debet reuocari, ut ibi. & in Spe. de appel. §. v. uer. fi. ubi dicit uerum in diffinitiua, non in interlocutoria.

† Adde, quòd executio malefactoris, quantum ad pœnam ultimi supplicij, debet differri, si malefactor nolit confiteri & pœnitere, dico saluo omni meliori iudicio, quòd sic: quia anima est preciosior corpore. l. sancimus. C. de sacros. eccle. c. solutæ. de maior. & obed. Imò aliquando certa consideratione habita ad corpus, differtur supplicium. l. prægnantis. ff. de pœnis. doc. in l. Cicero. ff. de pœnis. Paris de puteo in trac. de Syndicatu. in uerbo, Pœna.

Executio sententiæ criminalis fieri debet post terminum appellandi, nō antè, nec expectatur quadrimestre. Bal. in addi. Spe. de execu. sen. uersic. in criminali. Vide Bart. in l. qui ultimo. ff. de pœnis. quod statim fit de iure consuetudinario. & no. in ca. non solùm. de appella. in vj. Dic quòd quando non potest appellari, potest statim fieri executio. Angel. in auth. ut sponsal. lar. §. aliud. col. iij. Pau. de Cast. consi. xxix. & per Alexand. in l. j. nil no. ap. pe. Aliàs autem intra decem dies non potest fieri executio, nisi in casu §. œconomos. in authen. de sanct. episcopis. & in ru. ff. nil no. app. pen. secundum Angel. ubi s̄. uidelicet contra gubernatorem pij loci, contra quem fit executio, etiam intra tempora appellandi. d. §. œconomos. & ibi Ang. Bald. uerò in addi. Spec. de execu. sen. uersi. in criminali. dicit, quòd in criminalibus executio fieri non potest intra decem dies præfixos ad appellandum. item Bald. eod. titu. uersic. sententia capitalis dicit idem, nisi quando quis est confessus, & conuictus: quo casu quia non potest appellare, potest fieri executio statim. Et tenet Bald. qui plenius loquitur in l. j. v. colum. C. ne ex delict. defunct. ubi etiam ponit, quomodo puniatur iudex, qui facit aliquid cum furore, & calore iræ. Bald. in l. addictos. C. de app. dicit, quòd non potest fieri executio intra tempora appellandi in criminalibus, sicut nec in ciuilibus. & Spec. tenet in tit. de execu. senten. Quod dicit uerum esse, nisi sit renunciatum appellationi: quæ renunciatio tenet, quo ad ipsum, non quo ad tertium appellantem: ut ibi uide in Spec. de appel. §. ij. uersi. ij. & Oldrad. in consi. xviij. quòd si sententia est super notorio, statim fit executio. Et tenet Bal. in l. fi. C. si à non competen. iudi. ubi idem dicit, si quis est confessus, & conuictus, uel si maleficium sit atrox, & ne-
† gari non possit, uel subitā desideret ultionē. adde j̄. eod. † Et per Feli. in c. quærenti. ff. de offi. deleg. in ij. col. & in ca. purgantium. de sen. & re iud.]

Executio sententiæ fieri potest duobus modis. Primo, quòd fiat præceptum de soluendo id, quod in sententia continetur: uel alleget causam quare soluere non debeat. Secundo modo, quòd primò citetur pars ad ostendendum causam, quare sentētia non sit exequenda contra ipsum, deinde fiat executio. Bar. in l. defendente. ff. de auth. tu.

Executio sententiæ per procuratorem ad agendum peti non potest, secundum Bartol. in l. omnium. ff. de procura. nisi sit procurator etiam ad hoc datus, uel nisi sit generalis ad omnes causas, etiam futuras. Barto. uerò in l. si procurator. ff. de proc. uel nisi sit procurator in rem suam: ut ibi per Bart. uel nisi fecerit sumptus in lite pro domino inope. l. actoris. C. eo. tit. Sed uide Bar. in l. hoc iure. ff. de sol. & j̄. uerbo, Procurator agit. uer. xix.

Executio sententię impeditur per restitutionem in integrum, nisi constet de euidenti calumnia. Bar. in l. defendente. in fi. ff. de auth. tu. & in l. si prętor. §. Marcellus. de iud. & in l. fi. C. si ex fal. instru. no. in c. auditis. de resti. in inte. uel nisi haberet altiorem indaginē: secundum Bar. in d. §. Marcellus. uel si fieret causa dilatandi. l. ij. C. de fal. secundum Bar. ibi, in fi. & j̄. uer. Restitutionis in integrum effectus. uersi. ij. & uer. x.
† & j̄. eo. uer. proximo. & uer. cxlviij. † Vide do. Bartho. Soci. in consi. ccxcix. incip. Capio primum uel secundum maiorem. circa medium. in ij. parte.]

Executio

Executio sententiæ fieri potest intra tempora petendi restitutionem in integrum. Paul. de Cast. consi. xxix. & j. eo. uersicul. cxlviij.

Executio contra socium fieri non potest, durante lite super exceptione usurarum opposita per alium socium contra instrumentum, in quo ambo sunt obligati. Bald. in l. fi. C. de fideicommis.

Executio sententię an impediatur per instrumentum solutionis postea inuentū, scilicet post sententiam. in Spe. de exec. sen. §. postremò. uersi. illud autē quæritur. per Pau. de Cast. consi. cccxxj. ubi ponit, an

Executio impediatur propter instrumenta de nouo reperta.

Executio sententiæ fieri potest, etiam pendente appellatione, quæ de iure non potuit interponi. gl. in c. non solùm. de appe. in vj. Inno. in c. pastoralis. de offi. deleg. & Bald. in Marg. uer. iudex à quo, qui non. Item,

150 Executio fieri potest, pendente restitutione in integrum maliciosè petita, si cautio præstetur, non aliter. Innoc. in c. tum ex literis. in penul. col. in glo. in uer. prin. de resti. in integ. Bald. in addi. Spe. de exe. senten. uersi. j. uide in authen. quæ supplicatio. ubi Bald. in ij. no. & Ang. & do. Ias. May. in iij. no. C. de preci. Imper. offe. Bart. in l. si expressim. de app. Lanfran. in c. quoniam contra. uer. sententias. de app. uersi. sed plus dubitatur. doct. in l. cùm prętor. §. Marcellus. de iudi. per Bar. in l. defendente. ff. de autho. tu. & suprà, uer. Appellatione pendente. uer. xxij. Pau. consi. xxix. & in Spec. de execu. sen. §. j. s. eo. uersi. cxlij. & no. Rot. decis. 382. committatur. in nouis. & c. suscitata. de rest. in integ. & Rota in dec. cccclxiij. item fuit dubitatum, utrum cautio. Et adde dictum Barto. in l. Iulianus. de condic. ind. Et executio si fiat, non retractatur per uiam attentatorum: But. in d. c. suscitata. ubi Sic. aliter in iiij. col. in fi. & Rota ubi s. & suprà, Attentata. uer. ij. Addo Imo. in l. iiij. §. condemnatum. & ibi do. Alex. in viij. col. ff. de re iudica. cum concor. & limitationibus † ibi per eum signatis. † Et per Fran. Aret. in l. si causa cognita. C. de transactionibus.]

Executio sententiæ latæ contra innocentem confessum, uel conuictum, facta cōtra eum, non prodest nocenti, quia iterum fieri debet contra ipsum uerè delinquentem. Bald. in l. ij. C. qui. res iudic. non nocet.

Executio sententiæ an fieri possit per iudicem, qui detulit appellationi, cui deferri non debuit. Bald. in addi. Spec. de appel. uersi. uerus contumax.

Executio guarentigię facta per iudicē non obstante exceptione falsi, uel alia requirente altiorem indaginē, an possit tractari. Bal. in addi. Spe. de app. uer. sed quid si iudex.

Executio interlocutorię fieri debet per iudicem à quo, nō per iudicem ad quem. l. intra utile. de minori. Bal. in addi. Spec. de sen. uer. nota, quòd quando interlocutoria.

Executio sententiæ criminalis latæ contra filium an fiat contra patrem. doct. & Barto. in l. cùm filius. de uerbor. obliga. Bald. in addi. Spe. de sententia. uersic. filiofam. confiscato. & uersic. si pater. & de exec. senten. uersi. ex sententia lata in filium. quòd sic, etiam in legitima, etiam mortuo patre. Et tenet Bar. in l. in cognitione. in fi. ff. ad Syllan. & s. eodem. uer. ciij. Pau. consi. xxx.

Executio sententiæ tacitæ fieri debet, sicut sentētiæ expressæ. Bal. in Marg. uerbo, Reus. j. col.

Executio sententiæ criminalis contra reum quando fieri debeat, & quando supersederi. s. uer. Iudex exequitur. uer. vij. & sequen.

Executio sententię an fiat pendente causa nullitatis principaliter propositæ. Pau. de Cast. in l. si feriatis. ff. de ferijs.

Executio dicitur facta per missionem ex primo decreto. Bald. in l. cōsentaneum. in fi. C. quomodo & quando iudex. Alex. in l. is, qui. ff. ex quib. cau. ma.

Executio an fiat pendente appellatione, cui deferri nō debuit. s. uer. Appellatione pendente. uer. j. circa fi. j. col. ibi: itē uerum, quando appellari non potuit, &c. & j.

160 Executio sententiæ debet fieri in æstimatione non extantis, licet æstimatio principaliter non sit petita. Bald. in addi. Spec. de sententia. uer. si res. l. si longis. & ibi doct. & Bar. C. de exec. rei iud. & in l. sed si seruum. §. fi. de uer. obliga. gl. in l. fi. quæ sen. sine app. rescind. Vide Barto. in l. Iulianus. ff. de confess. & in l. in re furtiua. de condi. fur. & in l. cùm seruus. & ibi Alex. de condi. ob causam. & in l. stipulationes non diuiduntur. de uerbo. obliga. & in l. si pecuniam. de condit. ob caus. uide j. Libellus in reali. uer. iij. & xxxij.

Executio instrumenti si post decem annos propter statutum peti non potest, debet agi uia ordinaria. s. uer. Ecclesia. & j. uer. Guarentigiæ executio. uer. xxix.

Executio fieri non potest, non præcedente scientia, nisi in notorijs, secundum Bart. in l. ictus fustium. in princip. ff. de infamibus.

Executio instrumenti intra tempora inuentarij contra hæredem debitoris fieri non potest. l. fi. §. donec. & ibi Bart. C. de iure delib.

† Executio instrumenti an impediatur per exceptionem liquidationis fiendæ per debitorem intra tempus elapsum tempore executionis petitæ. uide do. Pet. Phil. Cor. in cōsi. ccxxxv. incip. Videtur. per totum. in iij. parte.]

† Executio instrumēti an impediat exceptionē, quòd agens non impleuit ex parte sua: uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. ccxcvij. inci. In consilijs. in litera E. in iij. parte.]

† Executio scripturæ priuatæ an impediatur per exceptionē præscriptionis: uide do. Pet. Philip. Cor. in consi. ccxcvj. incip. In præsenti. in litera L. in iij. parte.]

† Executio instrumēti non liquidi quomodo petatur, stante statuto, quòd instrumēta habeāt executionē paratam: uide do. Pet. Phi. Cor. in con. xxxj. inci. Videtur. in iij. parte.]

Executio sententiæ fieri potest sine noua pronunciatione successoris, quando per præcessorem fuit pronunciatum esse exequendum. Ang. in l. j. C. de postul.

Executio condemnationis expensarum latæ contra clericum an fiat in fructibus beneficiorum. s. uer. Clericus conuenitur. uer. lj.

170 Executio peti & concedi potest tempore feriato, nisi requiratur causæ cognitio, uel si renunciatum sit ferijs. Pau. consi. cccxix. & s. eodem. uersi. xxiij.

Executio consistit in facto, & non requirit libellum. in Spec. de lib. concep. §. v. uer. xcv. & in ti. de exe. sen. uer. breuiter. & ibi Bald. in addi. uer. executio in facto. Host. & doct. in c. cùm aliquibus. de re iudicat. Quod uerum, si petatur coram eodem iudice, qui iudicauit: secus, si coram alio. Bart. in l. à diuo. §. sententiam. de re iud. & Card. in cle. j. §. pe. v. q. de foro compe. & Inn. in c. j. de libelli obla. ubi idem dicit in missione in possessionē ex primo decreto. Et tenet Bal. in Mar. in uer. missio. uer. j. Vide Bar. in l. defendēte. ff. de autho. tut. in l. iubere, de iuris. om. iud. ubi etiam dicit, quòd

Executio sententiæ petitur officio iudicis nobili, per l. iiij. §. ait prætor. de re iudic. & Barto. in l. iij. x. q. principali. C. de pig. & s. eo. uer. cviij. & Alexand. in l. iubere. ante fin. de iur. om. iud. ubi dicit etiam, quòd officium mercenarium expirat lata sententia. l. iiij. C. de fruc. & li. exp. Sed qualiter formetur petitio, in Spe. de sent. in prin.

Executio sententiæ an fiat in fundo pro mensura debiti, debet ęstimari fundus, secundum eius mensuram, non secundum bonitatem, licet una pars sit melior altera. Bar. not. in l. si ex falsis. C. de transacti.

† Executio sententiæ si fiat, ut iudex mittat actorē in possessionem ex causa indebiti licitè, qui mittitur, non incidit in pœnam: sed si propria authoritate ingreditur de licentia iudicis iniusta, sic. Bar. in l. meminerint. C. unde ui.

† Adde, quòd executio sentētiæ contra illum, contra quē est lata, fit absq; causæ cognitione: sed non sic contra tertium, cum quo nouum iudicium inchoabitur, nisi pars consentiret processui. ita do. de Rota deci. cccclxxx. in nouis.

Executio sententiæ latæ super possessorio de subiectione fit præcipiendo subiectis, ut obediant ipsi restituto. doct. in c. suborta. de re iud.

Executio sententiæ an possit impediri per tertium. Innoc. in ca. cùm super. de re iud. no. in l. à diuo. §. si super. de re iudi. Bald. in l. properandum. §. sin autem reus. C. de iud. & in Mar. uer. Executio. uer. viij. & s. eod. uersi. xxix. Et omnino per Card. in clem. j. iiij. q. de re iud. & per Alex. in consi. xvij. j. parte. & Pau. de Cast. consi. clxj. penul. col. & consi. iij. Bal. in Marg. uer. sententia. iiij. col. post Innoc. in c. ueniens. el ij. de test. dicit, quòd non, si cautio præstetur ei per eum, qui

pro se sententiam habuit. Et ibi omnino per Abb. qui sequitur Barto. in d. §. si super. Sed Bar. in l. cùm te. de pe. hær. dicit executionem sententiæ non impediri per tertium. & Bart. in d. §. si super. ubi dicit uerum, nisi possessio uacet. uide ibi Paul. in d. consi. iij. dicit, quòd executio non fit contra tertium, qui possedit ante sentētiam, & litem motam: secus, si pòst, sed incumbat probatio, quòd post possedit petenti executionem. Sed Ro. in deci. antiq. cccclxxv. itē supposito, quod P. &c. Adde ī. eod. uer. proxi. post quatuor sequentes. & per Bal. in l. ij. C. ne uxor pro mari.

Executio non impeditur per tertium comparentem pro interesse suo, quando iudex uidet eius calumniam, etiam si tertius uelit incontinenti probare. Abb. in c. super eo. in fin. de offic. delega.

Executio sententiæ non potest fieri per iudicem prorogatum, sed per iudicem, qui præoccupauit iurisdictionē in cognoscendo sic. Alex. in l. penul. de iuri. om. iudi.

Executio in bonis uniuersitatis pro condemnatione unius ex ea an fiat. Bal. in l. etiam. C. de execu. rei iudi.

180 Executio sententiæ in ciuilibus facta per partem de mandato iudicis, non rescinditur ob ordinem iuris non seruatum. Innoc. in c. ij. de resti. in integr. Bald. in Marg. uer. Executio. uer. ix.

Executio sententiæ differtur, si ex ea ius tertij lædatur. Innoc. in c. cùm super. de re iud. & Bald. in Mar. uer. Executio. uer. sic. fina. siue sit ciuilis, siue criminalis. l. à diuo Pio. §. si super. de re iu. l. j. ij. & iij. de acquiren. re. do. l. prouinciam. C. eo. ti. Quod uerum, siue tertius contradictor prætendat in re dominium. d. §. si super rebus. l. ij. C. ne ux. pro ma. siue etiam possessionem: secundum Bal. & doct. in d. l. ij. & gl. & Bar. & doct. in d. §. si super rebus. scilicet plenam, non naturalem tantùm: secundum Bald. in d. l. iiij. ubi dicit uerum, nisi possessor sit citatus ad litem inter alios actam, uel nisi sciuerit eam motā, per l. sæpe. de re iud. ut ibi per Bal. ubi uide omnino. in prin. Siue ius pignoris, secundum doc. ibi: & no. ea. l. §. quòd si res. Siue superioritatis. c. cùm ex controuersia. eod. tit. secundum doc. Siue ratione priuilegij prælationis. l. j. C. etiam ob chirogra. pec. Et adde quod dicit Bald. in l. cùm te. ff. de peti. hære. & s̄. eo. uer. prox. ante quatuor præcedentes.

Executio est nulla, quando iudex exequitur, non obstante contradictione tertij opponentis. Bald. in d. l. ob maritorum. C. ne uxor pro mari. & s̄. eod. uer. xxix. & per Paul. de Cast. consi. clxj.

Executio sententiæ fieri non debet, quando sententia concernit periculum animæ uictoris. gloss. in c. inter monasterium. de re iud.

Executio præposterè, & inordinatè facta, non debet retractari. l. non est uerisimile. quod me. cau. Quod limita, secūdum Bar. in q. Lapus captus.

Executio sententiæ latæ contra Titium fieri non potest, quādo duo sunt Titij, & non constat de quo ipsorum loquatur sententia: nisi quando alter esset incapax doli: quia contra alterum præsumitur. Bald. in l. hac consultissima. iij. col. C. qui testa. fa. pos.

Executio contra priuilegiatum si fiat. Item,

Executio in rebus ecclesiæ si fiat: per Barto. in l. à diuo. §. exequentur. ff. de re iud.

Executio sententię latæ contra ciuiliter possidentem fieri potest, etiam in ipsa corporali possessione. Bar. in l. is, à quo. ff. de dam. infec. Io. de Pra. in l. qui absente. de procura.

Executio contra fideiussorem peti potest uirtute instrumenti fideiussionis, etiamsi non producatur instrumētum debiti principalis. ī. Instrumētum ꝓbat. uer. xciiij. Et potest tunc fideiussor petere sibi tradi dictum instrumentū debiti principalis, & actionem cedi. ī. Fideiussor excipit. uer. v.

190 Executio sententiæ latæ per delegatum an spectet ad delegantem. no. in l. à diuo Pio. in princi. & ibi Bar. & docto. de re iud. Bar. in l. iubere. de iuris. om. iu. quòd ad delegantem. & in l. fi. C. de iud. & in l. præcipimus. §. officijs. de app. Bal. in l. properandum. §. sin autem reus. j. col. C. de iud. Ang. & doc. in l. cùm prętor. §. Marcellus. de iud. Ioan. de Pra. in l. ad rem mobilem. de procu. Lanfran. in cap. quoniam contra. uer. sententias. de proba. in uersi. sed quid econtrà. in Spec. de iud. deleg. §. ij. in fi. quòd sic, si est à principe: non si ab inferiore. & ī. & s̄. eod. uersi. xlvj. & tit. de execu. sent. §. ij. in vj. & s̄. Delegatus. uer. v. & uer. Delegatus principis. uer. xxxj. lj. & liiij.

Executio sentētiæ fieri nō potest, quando is, pro quo lata est, confitetur esse iniustam. Inn. in c. plerisq;. de immu. eccle. & Bal. in Mar. uer. uictor. & ī. uer. sententia iniqua. uer. viij.

Executio sententiæ capitalis an suspendatur per appellationem: dic quòd sic, etiamsi appellatio non sit admissa. Bart. in l. si quis filio. §. hi autem. de iniu. testa. uide Bald. in l. addictos. C. de epis. aud. & s̄. uer. Appellatio à sententia capitali. uer. j. ubi plenè.

Executio instrumenti nō ritè celebrati non potest fieri uigore statuti loquentis de exequendis instrumentis. Bar. in l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bon. pos. contra ta. Ioan. And. in addi. Spe. de exec. sen. §. postremò. uer. contrarium.

Executio instrumēti dotalis debet peti per uirum, cui dos est promissa: uel eo mortuo per hęredes, non per mulierem. l. si pro te. & ibi Bal. C. de do. promis. Vide not. in contrarium. l. seruo legato. & ibi Dyn. de leg. j. sed Dy. mal. gl. utrobiq;. & Io. de Imo. in d. §. si testator. dicit secus in legato.

Executio sentētiæ latæ per ordinarium potest fieri per ipsum. Et idem si sit lata per subdelegatum. in Spe. de iudic. deleg. §. ix. uer. potest etiam dare. & de iudi. ordi. §. iij.

Executio sententiæ arbitri, uel delegati, an possit delegari. in Spe. de iur. om. iud. uer. causa. & s̄.

Executio sententiæ intra quod tempus fiat. in Specu. de pri. & sec. decr. §. ix. uer. sequitur. &

Executionis tempus à iure præfixum an possit prorogari, uel arctari à iudice. in Spec. de offi. om. iud. §. vj. uersic. post sententiam. in l. ij. de re iud. per Bar. & doct. in Spec. d. §. ix. uer. sequitur.

Executio laudi an fiat per delegatū recusatum. in Sp. de recu. §. vj. uer. uerum.

200 Executio sententiæ latæ per iudicem incompetentem de consensu partium, per quem fiat. in Spec. de comp. iud. adi. §. j. uer. sed quis.

Executio sententiæ excommunicationis si petatur, qualis sit conclusio. in Specul. de rescri. præsent. §. iiij. uersi. nunc dicamus.

Executio sententiæ latæ per minorem iudicem fit per maiorem. in Spe. de contu. §. iiij. uer. sed an maior.

Executio sententiæ an fiat per delegatum tam in reb. laicorū, quàm clericorum. in Spec. de pri. & sec. decre. §. ix.

Executio sententiæ retractatur, si sententia declaretur nulla. Car. in cle. j. xxj. q. post gl. de re iud.

Executio tertiæ sententię non impeditur per appellationē ab interlocutoria. Car. in cle. j. §. similiter. in fi. de re iudi.

Executio sententiæ latæ super possessorio pro actoris uice, an possit peti cōtra reum, qui obtinuit in petitorio. Car. in cle. j. pe. q. de causa pos.

Executiuorum iudiciorum materiam uide in Spec. de dila. §. j. uer. executoriæ.

Executio potest infringi in septem casibus per exceptionem peremptoriam post sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam. in Spe. de exe. §. iij. uersi. hoc tamen fallit.

Executio sententiæ latæ in possessorio an fiat, si pro aduersa parte sit lata sententia in petitorio, & quid si is, qui obtinuit in petitorio, appellat. in Spec. de petit. & pos. §. j. uer. quid si pro uno. & seq.

210 Executio sentētiæ ut impediatur per exceptionē nullitatis, debet opponens statim probare, etiam sine litis contestatione. in Spe. de lit. contesta. §. v. uersi. quid de causa nullitatis. de lib. concep. §. quinto. ad fi.

Executio sententiæ an fiat contra uniuersitatem, cuius syndicus confessus est se debere ex causa mutui, cùm subsit causa salarij. in Spe. de confess. §. tertio. in fin.

Executionem petēs quibus exceptionibus repellatur. in Spe. de sententia. §. ix. uersi. item si petitur executio.

Executio de quibus sentētijs fieri debeat, uel possit. in Spe. de exec. sen. §. j. Item pro iure. eo. ti. §. v. & in Spe. de app. §. j.

Executio sententiæ potest fieri pendente appellatione. in Sp. de exec. sen. §. j. & s̄. uer. Appellatione pendente. uer. j. & per discursum.

Execu-

Executio sententiæ latæ contra clericum per unum episcopũ, potest fieri per alterum episcopum, in cuius diœcesi sit beneficium ecclesiasticum. in Spe. de exec. sen. §. j. in fi.

Executio sententiæ latæ per delegatum si mandet ordinario, & ei uideatur iniusta. Item à quibus iudicibus fiat. eodem titul. §. ij.

Executio sententię latę per iudicem ecclesiasticum an fiat per iudicem laicum, & contrà. eo. ti. §. ij. usque ad uer. ut autem. Bal. in l. j. C. de execu. rei iud. & s̃. eo. uer. cxxiij.

Executio mera & mista, quæ dicatur. Item,

Executio sentẽtiæ quibus exceptionibus impediatur, & quis cognoscat de exceptionibus. eo. §. d. uer. ut autem. & §. vj.

220 Executio sententię an impediatur per appellationem ab ea interpositam. in l. ab executore. C. quorum ap. non reci. & in l. ab executione. de app. reci. in Spec. de app. §. ij. uersi. in sententia. & s̃. uer. Appellatio. & s̃. eod. uer. cxxxviij. & j̃. eo. uer. ccxxij.

Executio sententiæ criminalis corporalis cùm fiat, an peccet executor. eo. §. uer. item no. & j̃. uer. Manigoldus. uer. ij.

Executio in quibus fiat, & qualiter, & cõtra quas personas. eo. ti. §. iij. & an in stipendijs. ibi in fi.

Executio sententiæ post quod tempus fiat. eo. tit. §. iiij. & s̃. eo. uersi. cxxxix.

Executio sententię in ciuilib. ex quibus impediatur, & ex quibus in criminalibus. eo. ti. §. vj.

Executio sententię quandoque fit manu militari. in Sp. de lib. conce. §. x. uer. xij. & seq.

Executio sentẽtię ut differatur, an detur libellus nullitatis sententiæ. eo. §. in fi.

Executio sententię criminalis quibus casibus impediatur per appellationem, uel non. in Spec. de app. §. ij. uer. ij. & s̃. eod. uersi. ccxij.

Executionis beneficium si denegetur, potest appellari. eo. §. uer. sed nunquid potest.

Executio quando impediatur per appellationem pendentem. Et

230 Executio facta post appellationem quãdo retractetur. eo. §. uer. uerum. & s̃. eo. & uer. Appellatione pendente. & uer. j. per discursum.

Executio est aduocati ad delegatum, qui subdelegauit causam clausula, donec uices suas duxerit reuocandas. eod. ti. §. iiij. uer. sed ad quem.

Executio si committatur, & ab ea appelletur, ad quem fiat appellatio. eo. §. uer. quid si lata.

Executio sententię an suspendatur per appellationem nõ admissam. in §. nono. uersic. item appellatio.

Executio si est facta nõ obstante appellatione, qualiter formetur litera appellationis. eo. ti. §. xv. uersi. si uerò.

Executio fit in re ꝓmissa, & debita, quamuis promissor sit paratus soluere interesse. in Spec. de fru. & interesse. §. fin. uer. item dicimus.

Executio sententię an requirat litis contestationem, & alia iuris solennia. in ti. de sententia. in prin.

Executio sententiæ pro parte qualiter petatur. Et

Executionis reuocatio, quæ facta sit appellatione pendente qualiter petatur. in Sp. de appella. §. iiij. uersi. penulti.

Executio testamenti debet fieri intra annum ab executoribus, sed post annum deuoluitur ad episcopum. c. nos quidẽ. de testa. l. nulli. & ibi Bald. & in l. id, quod pauperibus. de episc. & cler. nisi testator aliter prouiderit in casu negligentię executoris testamentarij, secundum Bald. in auth. licet. C. de epis. & cle. & in l. j. in prin. C. de cadu. toll. & in l. si fundum. §. Stichum. & ibi Rapha. & Ioan. de Por. de lega. j. Secus, si post annum sit datus ipse idem executor à testatore. Quod non potest, secundum Bald. in d. l. j. & dixi in tractatu de Episcopo, iiij. lib. in rubrica de episcopo executore. Item uerum in pia causa: ut j̃. eo. uer. iiij. & melius j̃. Executor quando & qualiter. uer. ij.

Executio testamenti si non fiat intra terminum statuti, admittitur moræ purgatio. Bar. in l. cùm quidam. de leg. ij.

Executio legatorum ad pias causas potest fieri, etiam per iudicem secularem, hærede negligente. l. hæreditas. §. fi. cum gl. ff. de pet. hær.

Executio testamenti post annum deuoluitur ad capitulum, sede episcopali uacante. in Specu. de instr. edi. §. xiiij. uersic. item circa legitimos. & ibi Ioan. Andr. in addi. ulti. colum. no. in c. j. de ma. & obe. in vj. Non tamen ad parochianum, licet uideatur idoneus, & fidelis episcopo. Ioan. Andr. in c. quia plerique. de immu. eccl. cùm tu. de usur. & in c. cùm sit. de iud. Sed

Executio testamẽti episcopo infirmo an deuoluatur ad archiepiscopum. in Spe. ubi s̃. uersi. item circa. & seq. Item an ad successorem. eo. §. uersi. sed quid. Item,

Executio testamenti an deuoluatur ad iudicem secularem. in Sp. ubi s̃. eo. uer. iij. & ibi Bal. in addi. uer. si episcopus.

Executionis testatoris materiam supple j̃. uer. Executor. per totum.

Executor testamenti multis modis appellatur: quia quandoque dicitur executor, ut per glo. in l. si quis pro redemptione. Quandoque commissarius. l. nulli. de epis. & cle. Quandoque fideicommissarius. gl. in l. diuus. ff. si cui plus, quàm per legem Fal. Quandoque prouisor. l. Theopompus. de dote præle. Quandoque procurator. l. si uerò non remunerandi. §. fina. ff. mandati. Quandoque minister. l. si quis Titio. de lega. ij. Quandoque gardiator. Sed dicitur executor, quando habet mandatum ad aliquod certum: Cõmissarius uerò ad incertum, secũdum Spe. de instr. edi. §. iiij. uersi. porrò. & ibi Bal. in addi. uer. executores.

Executor uniuersalis, & particularis, quis dicat. Bar. in l. alio. j. q. ff. de ali. & ciba. lega.

Executoris officium quod fideicõmissariæ æquiparatur tutelæ. Bar. in l. tutela. ff. de tutelis. & j̃. eod. uer. viij. & seq.

Executorem esse, probatur per famam, uel coniecturas. Bal. in l. j. C. de reb. ali. non ali.

Executor dicitur nudus minister, etiãsi sibi pro suo labore aliquid in testamento sit relictum. Bald. in l. nulli. j. col. in fi. C. de episcopis & clericis.

Executoris testamẽti tria sunt genera, sicut tutoris, scilicet testamentarij, legitimi, & datiui. in Sp. de instru. edi. §. xiiij. in prin. quorum duo ultima genera locum habet solùm in relictis pijs: secundum Bal. in add. uer. tria sunt genera.

Executor propriè non dicitur, qui assumptus est ad consulendum. in Specu. ubi s̃. uer. sed quid si dixit. & Bald. ibi in add. uer. assumptus.

Executor & tutor, æquiparantur. glo. in l. plerunq;. de tutelis. Nico. de Neap. in l. j. in prin. ff. de rebus eorum.

* Executoribus si legatum sit relictum, qui executi uoluntatem defuncti non sunt, nihil consequi possunt: & totum legatum, qui sunt executi, obtinent. l. j. §. ubi autem. ubi Cyn. C. de caduc. tol. Bar. in l. re cõiuncti. ff. de leg. iij. in l. Nesennius. ff. de execut. & ita à Rot. Thol. iudicatũ fuit. dec. Thol. decisi. ccxciiij. Æmilius Maria Manolessus.

Executor quandoq; ponitur pro tutore, uel similibus personis. in Sp. de teste. §. j. uersi. quid si aduocatus.

10 Executoris quot sunt species. in Spec. de instru. edit. §. xiiij. & j̃. dicetur. in uer. seq.

Executoris datio an excuset hęredem non implentem uoluntatem defuncti. j̃. uer. Hæres grauatus. uer. xcvj.

Executor censetur creatus etiam per uerba impropria, & non apta: ut si testator dicit, Constituo te dilapidatorem meum ad exequendum testamẽtum. Bal. in l. id, quod pauperibus. in prin. de epis. & cle. Alex. in l. j. quod cuius. uni. no.

Executor testamẽti quis dari possit, dicetur j̃. eo. & quis exequatur.

Executor testamentarius an possit reprobari per episcopum. Bal. in l. ij. §. sed & si quis. j. col. in lec. ant. C. com. de leg. & j̃. eo. uer. xvj. & j̃. uer. Executor à quo. uer. viij.

Executores testamentorum dari non possunt fratres sancti Francisci: per cle. exiui. de uerb. signifi. Bar. in l. à filio. de alle. & in l. j. iiij. col. de leg. ij. etiam cum licentia superioris: ut ibi. & Card. in cle. iij. in fi. de procu. de quo per Car. in d. cle. exiui. §. uerum. qui tenet idem. & ibi Petr. de Ancha. quòd nullatenus. Quod uerum, nisi dentur consultores ad exequendum, ut quia eorum arbitrio collata sit potestas executorum, secundum Bald. in auth. ingressi. ij. col. de sac. san. eccle. Sed Bar. in l. j. §. si plures. v. colum. de exercito. dicit, quòd nec consultores dari possunt: imò sine eorum consilio potest executor exequi. Et idem tenet Bald. in rubri. C. de insti-

de institoria.iij.colum.& ibi in iiij.colum. Et subdit contra Bart. d.§. si plures. quòd si testator ultra possedit, annullando actum executoris factum sine consilio guardiani fratrū Minorum, actus erit nullus: & consilium omnino requiritur, ut etiam de facto impleatur uolūtas defuncti. Vide Bar. in iij.lib.Minoricarum. & Alex.in d.§. si plures. & per Bart. in l.quidam.§.Papinianus.de admi.tuto.& Bal.in l.id, quod pauperibus.iiij.col.C. de episc.& cler. Possunt tamen dicti fratres eligere pauperes, secundum Barto. in l. cùm pater.§. hæreditatem.de lega.ij.ꝟ.uerbo, Fratres religiosi.uer.xxx.& seq.& per Bal.post Bar.in l.bonorum.C.qui admitti.† Vide do.Mari.Soci.in consi.xvij.incip.Supradicta causæ positio. uer.quinimò religiosus.in j. parte.]

† Singu. Executores testamentorum licet fratres Minores, seu mendicantes, & similes, esse non possint, ut per Bart.in tractatu Minoricarum, in j. cap. tertij libri, & idem in alijs ecclesiasticis, nisi à superiore suo sit petita licentia, & obtenta.cap.religiosus.de testa.in vj.clem.religiosis.eo.tit.tamen si fuerint executi illud, quod testator ordinauit, nemine se opponente, gestum per eos ualet. Ista fuit sing.conclusio Fed. de Senis in consil. cclxxxiiij. refert, & sequitur Ludo.Ro.consil.ccccix.incip.Quo ad primum propositę consultationis.uer.quo ad secundum, in quo quæritur. Et similiter refert, & sequitur do.Iaso.in l.patre furioso. in iiij.colu. uersic. secundò facit quod licet fratres.ff. de his, qui sunt sui uel alie.iur.*

Executor testamenti an prohibeatur esse quilibet religiosus. Paul.de Castr.consil.cxlvj.c.religiosus.de test.in vj.Fede.in consil.xcix.& ccxxxv.& Card.in clem.iij.in fin.de procur. quòd sic, cum licentia, nisi frater Minor. per d.cle. exiui. Et tenet Car.in cle.j.ult.opp.de testa.& Car.in cle.j. de testa.v. no.ubi etiam dicit sufficere licētiam superioris immediati, & non requiri licentiam conuentus: nec sufficit licentia tacita.gl.& Card.in ij. opp. nec etiam sufficit petitio licentiæ, nisi obtineatur. Card.ibi.iij.opp.Item uerum in Mendicantibus & Predicatoribus, nō in Minoribus. gl.& Car.ibi.iiij. opp. Item uerum, etiam in profanis, ut possit esse executor cum licentia. Car.ibi.ij.q.Item cogitur inuitus.ꝟ.eo. Itē non potest esse, si superior concessit licentiam, & reuocauit.glo. & Card.ibi.v.q.Itē nec sufficit consensus religiosi expressus sine licētia superioris. Car.ibi.q.xxj. Et an possit distribuere monasterio suo uel sibi, uel consanguineis suis. Card.ibi. quæst.xxij.

Executor testamēti an esse possit monachus claustralis, & an monachus habens curam animarū. Pau.in d.consi. & ꝟ.uerbo, Monachus executor. uersic.ij.& iij. Et an Prior ecclesiæ. ꝟ.eod.uersi.xxxvj.

* Executores testamenti, quanquam ecclesiastici esse non possunt: nisi hoc ei à superioribus sit antè concessum, atque permissum.c.religiosis.de testa.in vj.c.religiosis.de testa.in cle.si tamen religiosi ea quæ testator iusserat, præstiterunt, executio firma est. Iason in l. patre furioso. col.iiij. ff. de his qui sui uel alie.iur.sunt. An.Alcia.in trac. præsum. reg. iij.c. xviij.Fed.Sen. consi.cclxxxiiij.Roland.à Val.consi.xxiiij.nu. lxxxij.Æmilius Maria Manolessus.

Executor dari nō potest is, quē Titius elegerit. Ray.in l.nulli. de episc.& cle.Bal.in l.id quod.uersi.uenio ad quartum.eo. tit.& in l.ut in epistola.ad fi. C. de fideicom.& in l.executorem.ij.col. C. de exe.rei iudica.Ioan.And.& Gemi.in cap.j. de procura. in vj.& in cap.si pater. de testa.eod.lib.& ꝟ.uerbo, Executor à quo.uersic.iij.& Ray. in consi.Lege municipali, &c.

Executor testamenti potest constitui etiam unus ex hæredibus scriptis in testamēto.l.quidam. §. si scriptus.& ibi Fran. in apost.de lega.j.& l.si à pluribus.in prin.& ibi Bar.eod.tit. Ang.in §.si quis ædificium.in auth.de eccl.tit.

Executor sub nomine dignitatis constitutus an transmittat officium ad successorem suum, ut successor sit executor. Barto.quòd sic.Io.de Por.& doc.in l.qui liberis.§. hæc uerba.de uul.& pup. Bart.in l.à filio.de ali.& ci.le. Bal.in l.cùm proponas.C.de fideicom.libe.not.in ca.quoniam abbas. & ibi Card.& docto.de offi.delega.& Lanfran.in tract.de arb. vj.parte.ij.col.Bal.in l.fi.xxvj.q.C.de hær.institu.& in cle.j. pen.q.de testam.

† Executoris datio facta per nomen propriū an ualeat, si plures reperiantur eiusdem nominis, nec appareat de quo testator senserit: uide do.Bar.Soci.in l.quidam relegatus.in fi. uer.quinta.& ult.concl.de rebus dub.]

Executor etiam filiusfamiliàs dari potest etiam inuito patre. Bal.in l.finali.§.necessitate.ij.col.de bon.quæ libe.

10 Executor testamenti potest constituere procuratorem ante litem contestatam: uide Pau.de Cast.consi.cxlvj.in Spec. de instrum. edi.§.xiiij.uersi. sed nunquid.Bald.in l.id, quod pauperibus. vj.q. v. col. de episcop. & cle. Bald.in addi.ubi s.uer. Executor ad pias causas. Ioan. de Pra. in l. j. viij. columm. ff. de procur. & substituit in officio alterum.ꝟ.eod.uersicul.xiij.

Executor legitimus dicitur episcopus, cui succedit capitulū. Car.in cle.j.j.q.de testa. Quod uerum, etiam ad relicta prophana: ut ibi.iiij.q.

Executor ad distribuendum inter pauperes, uidetur hæres institutus.Bal.in d.authen.licet.C.de naturalib. Quod credo uerū, quando nullus alius est hæres. Vide Bal.in l.fi.in prin. C.de bon.quæ lib. & in l. precibus.xx.col. uer.sequēs quæstio est. C.de impu.& alijs substi.

Executor potest sibi substituere alterum in officio exequendi, scilicet socium suum, ut totum exequatur, & insolidum. Bar.omnino in l.in uenditione.§.fin.ff.de bo. auth.iud.pos. & ꝟ.eo.uer.liij.

† Executoris datio facta cum potestate constituendi alium executorem, an ualeat, & quid loquendo de executore relicto ad exequendum relicta ad pias causas: uide do. Bar.Socin. in l. quidam relegatus.de rebus dubijs.in ix.col.uersic. tertia conclusio.]

Executor testamenti seruus constitui non potest. Bald. in l.id quod pauperibus.ij.col.de epi.& cleric. Ioan.Andr.in addi. Spe.de instru.edi.§.xiiij.uersi.lxxvj.& in Spe.de execu.uer. potest.& Card.in clem.j.q.xvij.de testa.

Executor testamenti non potest constitui fœmina. Barto. in l. filio.§.j.de adi.leg. Vide Bart.in l.à filio.de ali.leg.& in l.fœminæ.de reg.iur.Angel.& Io.de Pra.in l.fœminis.de procu. And.de Bo.in apost.in l.si quis Titio.de lega.ij.tenet cōtrarium. Vide Bal.in d.l.id, quod pauperibus.& Lanfr.in tract. de arb.ij.parte.in prin.& ꝟ.eo.uer.xxxj. Car. tenet quòd sic, † in cle.j.xx.q.de testa.† Et Bal.in l.qui cum.in lec.antiqua.de instit.actio.]† Contrarium, quod imò mulier cōstitui possit executrix, uoluit Socin. consi.xj.col.iij. uersi. nec obstat. uol.j. Dec.consi.xcj. col.j. ubi dicit, quòd etiam non priuatur per transitum ad secunda uota.]

Executor constitui potest spurius testatoris, secundum Bal.in l.eam quam.xv.q.in lect.antiq. C. de fideic.& in l.si quis ad declinandam.de episc.& cler.

Executor an constitui possit bannitus.Bald.in d.l.id.quod.iij. q.de epis.& cle.

Executor an constitui possit excommunicatus. Bal.in d.l.id, quod.iij.q.

Executor an possit dari minor uigintiquinq; annis. Bald. ibi- † dem.v.q. † Et in l.cùm.ff.de cur.furio.] nec pupillus Car. in cle.j.xviij.q.de test.nec surdus, nec mutus: ut ibi.q.xix.

20 Executor dari potest collegium.Bal.ibidem.vj.q.

Executoris officium transit ad hæredem, si sit dictum: aliàs non.Bartol.in d.l.à filio.de ali.leg.& gloss.in c.si. de testa. in vj.Bartol.in l. tutela. ff. de tu. & Bald. in l. ij.§. sed & si quis. iij.colum.C.communia.de legatis.& in l.id, quod pauperibus.viij.q.& in l.j.C. si quis igno.rem minoris.in Specul. ubi supra, uer.insuper.& seq. no. in l.is, cuius. de cura. furio. & in Specul.ubi s.uers.sed quid in muliere.& sequen.& per Bartol.in l.alimenta.in prin.de ali.leg.Bald.in l.fi.xxv.q. de hære.institu.quòd

Executio commissa hæredi non transit ad hæredem hæredis.

Executor ad distribuendum malè ablata est episcopus loci, in quo exorta sunt.Bald.in l.j. C.de bon.autho.iud.pos.

Executore non dato in testamēto potest episcopus exequi ad pias causas. Ange.in auth.de ecclesi.tit. §. si quis autem pro. ubi dicit uerū, etiamsi testator prohibuerit, nisi hæres præuenerit.Bald.in d.l.nulli.

Executores esse possunt clericus & laicus simul.s.Clericus.

Executor debet dari, qui sit idoneus, aliàs remoueri potest.l.fi. & ibi

& ibi doc. & Bart. C. de spor. Item eius loco potest alius per episcopum surrogari. Ang. in auth. de eccle. tit. §. si quis ædificium. col. ix. uel si sit malus. Bal. in l. ij. §. sed & si quis. communia. de leg. in lect. antiq. in prin. & sup. eo. uer. ij.

Executoris incerti datio non ualet: secundum do. Ge. in c. j. de proc. in vj. & ibi no. & per Bar. in l. quidam. in princ. ff. de re. dub. & Pau. de Cast. consil. clxiij. † Vide do. Bartho. Soc. in l. quidam relegatus. in xviij. col. uer. circa q. de reb. dub.]

Executor suspectus, sicut tutor, per sententiam iudicis debet remoueri. Bal. in auth. hoc amplius. iiij. col. C. de fideicom. per gl. in l. licet. C. in qui. cau. tu. ha. Item,

30 Executor suspectus potest per iudicem ecclesiasticum remoueri. in Spec. de instr. edi. §. xiiij. uer. quid si executor. & Card. in cle. j. xxiij. q. de test. secundum Lan. in trac. de arbi. vij. parte. xxxiiij. quæst. per c. nouit. de app. uide Bal. in l. id, quod pauperibus. xxiiij. q. & Pet. de Su. in l. non distinguemus. §. cùm quidam. de arbi. Item,

Executor si remoueatur, totum officium accrescit socio, si sit: aliàs alius dari debet per episcopũ eius loci ad pias causas tantùm, secundũ Bald. in d. auth. hoc amplius. j. col. C. de fideicom. Et quid si alter moriatur. ĩ. Executor à quo. uer. si.

Executrix uxor relicta in testamento, si nubat, non perdit officium. Bartol. in l. à filio. de ali. leg. & Bald. in auth. eisdem. in fi. C. de secun. nup.

Executor potest constitui in testamento, etiam cui testator nihil reliquit. l. Theopõ. de do. præ. Bal. in l. ab eo. C. de fideic. Et dicitur nudus minister, etiamsi sibi aliquid relictũ sit pro labore suo. Bal. in d. l. nulli. j. col.

Executor absens an dari possit cum altero præsente, & acceptante officium. Bal. in d. l. nulli. in fi.

Executori mortuo succedit episcopus, uel alius ab episcopo subrogatus. Bal. in addi. Spe. de instru. edi. §. xiiij. uer. si moritur. & in Spe. uer. sed pone. & uer. sed quid erit, si sunt. Etsi omnes mortui sunt, uide ĩ. eo. uer. xlj.

Executores incertorum non succedunt sibi inuicem per ius accrescendi, sed loco mortui datur alius: sed si ad certum sunt dati, unus tantùm remanens potest exequi. in Spe. ubi s̄. uers. quid si sunt plures. & ibi Bal. in addi. uer. inter executores. & in Spe. uer. sed si alter ex.

Executor an possit creari Prior ecclesiæ. in Spe. de instr. edi. §. xiiij. uer. sæpe enim. & ĩ. eo. uer. xlvj.

Executor uidetur datus legatarius ad onus legato iniunctum. ĩ. Onus. uer. xxv.

Executor propriè non dicitur, qui assumptus est ad consulendum. Specul. ubi s̄. uer. sed quid si dixit. & ibi Bald. in addi. uer. assumptus.

40 Executor ad pias causas dicitur hæres pro pauperibus secundum Rof. Quod uerũ nomine, non re. secundũ Accurs. Item uerum impropriè, secundum Accurs. & in Spe. ubi s̄. uer. item pone, aliquis. & uer. sed si sit loco. & ibi Bal. in add. uer. distributor. Pau. de Cast. consi. cxlvj.

Executore impedito episcopus exequitur. in Spec. ubi suprà, uer. item quid si executoris impotentia. & ibi Bald. in addi. uer. executor. & Bald. in l. ij. §. sed & si quis. v. colu. C. communia. de le. quòd impedito currit annus: contra Bartol. in l. genero. ff. de infa.

Executoribus mortuis episcopus exequitur. in Sp. ubi s̄. uersi. quid si unus. & ibi Bald. in addi. uer. si omnes. nisi totidem supersint, quot mortui sunt, quia superstites exequuntur. Pau. de Cast. consi. cxlvj. & s̄. eod. uer. xxxiiij.

Executoris præoccupantis melior est conditio. Spe. ubi s̄. uer. nunquid ubi.

Executor acceptans officium an exequatur, si alter refutauit illud. Spe. ubi s̄. uer. quid si unus.

Executor officium acceptatũ non potest respuere, secundum Bartol. in l. at si quis. §. credo. ff. de reli. no. in l. nulli. de epi. & cle. Car. in cle. j. iiij. q. de relig. ubi dicit uerum in laicis: in religiosis uerò dicit eos cogi, siue petierint licentiã acceptandi, & pœnituerint, siue per superiores eis mandetur.

Executor, ad quem res peruenit, cogitur exequi. in Specul. ubi s̄. uer. item quæritur, utrum. & Bald. in addi. uers. an executor cogatur.

Executor an possit esse canonicus, prior, uel conuersus. in Sp. ubi s̄. uer. sæpe enim quæritur.

Executor, qui renũciauit, an possit postea acceptare officium renunciatum. Bald. in l. ij. §. sed & si quis. iij. q. C. communia de le. in lec. antiq. & in l. deleri. C. de fideic. lib.

50 Executor an & quando cogatur exequi. Bartol. in l. j. iij. colum. de leg. ij.

Executor religiosus cogitur, si superior ei mandet, uel si ipse petijt licentiam acceptandi, & pœnituit, secundum Car. in cle. j. iiij. q. de test.

Executor datus in testamento nõ cogitur acceptare officium, l. j. §. qui natum. & ibi Dy. ff. de uen. insp. not. in l. Imperator. de legat. ij. in l. j. §. contrarius. ubi pupi. edu. deb. l. si quis sepulchrorum. §. hoc edicto. & ibi Bald. de relig. & in l. ij. §. sed & si quis. iiij. colum. communia de leg. Angel. in authen. ut lic. matri & auiæ. in prin. Bal. in nulli. de epi. & cleric. Barto. & Ang. in l. j. de leg. ij. nisi acceptauerit legatum sibi factum. Bartol. in l. post legatum. §. amittere. de his, quibus ut indig. Sed si non acceptauit legatum, non cogitur ad officium, sed perdit legatum, secundum Bartol. in l. Nesennius. ff. de exc. tu. Idem si scripsit testamentum. l. non putauit. §. qui sua. de bono. pos. contra tab. & in l. ex sententia. de test. tute. & in l. uxori. §. j. de fal. cum gl.

Executor datus si nolit acceptare officium, non habet necesse appellare. no. in l. j. de le. ij. secundum Bald. in l. si pater. C. si pen. app. mors interue.

Executor in testamento datus non censetur reuocatus, licet alter sit datus in codicillis. no. in capit. fin. de test. in vj. secundum Io. de Pra. in l. si quis. §. unius. ff. de procu.

Executor non potest sibi substitutum dare in officio suo: per nota. in capitu. Ioannes. de testa. Archid. in c. fi. eod. tit. libr. vj. quia cùm ipse sit datus sub nomine proprio, non admittitur substitutus. Ioan. And. singulariter in capit. ut circa. de electio. in vj. no. in c. tua. de testa. Old. consi. xcv. doct. & Ioan. de Por. in l. qui liberis. §. hæc uerba. de uul. & pupi. & per Pau. de Castro consi. cxlvj. ubi dicit secus ad piam causam: quia potest etiam ante litis cõtestationem substituere. & s̄. eo. uer. x. & xiij. Bal. in l. nulli. de epis. & cler. dicit, quòd non potest alteri committere officium suum, sed solùm suę declarationis executionem: religiosus uerò executor datus potest substituere cum licẽtia superioris, quando datus est ad erogandum certæ personæ: aliàs non. secundum Archi. in c. ij. de testa. in vj. & Card. in clem. iij. in fin. de procur. Vide de materia in Specu. de instru. edi. §. xiiij. uer. quid autem si ante litem. & Bal. in l. j. xj. col. de leg. ij. & ibi Bartol. ij. col. & Ang. in l. cùm debitorem. rem ra. hab.

Executor præsens testamento, in quo constitutus est, non potest officium recusare. Bartol. in l. ex sententia. ad fi. ff. de testam. tut. Secus in procuratore, nisi sit coniunctus, uel amicissimus. Bald. in l. inuitus. C. de procu.

Executor an sit is, quem testator in testamento dixit esse dissipatorem bonorum suorum ad exequendum. Bald. in d. l. id, quod pauperib. j. col.

† Executoris datio collata in uoluntatem alterius, an ualeat: uide do. Bar. Soc. in l. quidam relegatus. in ix. colu. uer. iiij. conclu. de reb. dub.]

Executores testamentorum qui esse possint, uel non, supple plenè: ut in Spe. ubi sup. §. xiiij.

Executor testamenti à quo constituatur, dicetur infrà proximè.

Executores à testatore constitui possunt. no. in l. nulli. & in l. id, quod pauperibus. & ubique per Bald. de epi. & cle. & in Spe. de instr. edi. §. xiiij. per totum. nisi ut ĩ. proximè.

Executores eligi non possunt per testatorem, qui alteri commisit electionem. Io. And. in c. j. de procu. in vj. in Nouel. Vide Bal. in l. captatorias. ij. q. C. de testam. mil. Item,

Executoris electio non potest alteri committi. Ioan. And. in d. c. j. de procu. in vj. & Bal. in l. ut epistola. C. de fideicom. & in d. l. id, quod pauperib. uersi. uenio ad quartum. & in l. executorem. ij. colu. C. de execu. rei iu. & sup. prox. uer. Executor quis. uer. vj. & Ray. in consi. Lege municipali, &c.

Executor an constituat substitutum, & an procuratorem, qui exequatur. s̄. uer. Executor quis. uersi. x. xiiij. & lj.

Executor non potest constitui, nisi à testatore. Item,

Executor non potest subrogari loco alterius mortui, etiã à testatore. Io. And. in c. j. de procu. in vj. in Nouel. Bal. in l. executorem.

cutorem.ij.colum.C.de exe.rei iud.sed ab episcopo sic: ut s. † uer. Executor quis. uersi.xxxiiij.& xl. † Vide Fel. in c. prudentiam. circa medium.iiij.col.de offi.deleg.]

Executor etiam à donatore causa mortis cõstitui potest ad donationẽ piam causa mortis factam exequendam: uide Bald. in l. executorem.iij.col.C.de execu.re iud.

Executor potest dari à iudice, si non sit datus à testatore in testamento. l. solent.& ibi Bart.ff.de alim.& ciba.lega.

10 Executores testamentorum per statutum possunt deputari, secundũ Bald. in auth. hoc amplius.iij.col.C.de fideicom. in Spe.de instr.edi.§.xiij.post prin.Bald. in auth. omnes. C. communia.de succ.ubi dicit: sed nisi in testamento adueniẽt, in quo episcopus est legitimus executor: ut ibi.

Executor in testamento usurarij an dari possit ab ipso usurario, quando omnia bona sunt restituenda pro usuris. Paul. de Cast.con.ccclxxxiiij.

Executor unus an possit alteri committere uices suas. Bartol. in l. in uenditione.de bon.autho.iudic.pos.& s.

Executorum si unus moriatur, non potest episcopus alium eius loco subrogare. Bal. in l. nulli.ult. colu.C. de epi. & cler. Imò nec seipsum loco mortui potest subrogare: ut ibi. Sed uide omnino Specul.titul.de loca.§.nunc uerò aliqua. uers. quid si sunt plures.& ibi Ioan.And.in add.& est tex. & doct. & in capitu. fin. de testam. in vj. Quòd si totidem sunt uiui, quot mortui, uiui exequuntur, secundum Paul. de Castro consi.cxlvj.& suprà.

Executor quando & qualiter exequatur testamenta, dicetur j.prox.

Executor debet exequi intra annum. suprà, uerbo, Executio testamenti.uer.j.

Executor licet priuetur officio per lapsum anni, per not. in ca. nos quidem.de test.& Bald.in l.id, quod pauperibus. & in l. nulli. de episcopis & cle. tamen non priuatur potestate eligendi pauperes, uel declarandi personas, quibus dispensantur bona per episcopum. Bart. in l. cùm quidam. de legat. ij. & in l. executorem. de exec.rei iud.& in consi. Constitutione Camerinensis episcopi, &c. & per Bu. in c. nos quidem. prællegato. Quod est uerũ, nisi declaratio sit fienda ad pias causas: quo casu potestas declarandi post annum deuoluitur ad episcopũ. Bal.in l. captatorias. C.de testa.mi. & in d.l. id, quod. & in l. illa institutio. de hær.insti. Fran. de Pra.in l. quamdiu. C. qui admi. Pau.de Cast.consi.cxlv.in fi. & dixi in tracta.de Episcopo, iiij.libro.in rub.de episcopo executore. & cõsului pro reuerendissimo domino episcopo Firmano.

Executor testamenti an possit pendente conditione exigere ab hærede legata conditionalia distribuenda. j. Executor agit.uer.iiij.& ix.

Executor an exequatur, antequam uideat sui cõstitutionem. Bal. in l. procurator falsus.iiij.col.C.de furtis. in lectura anti.& in noua, quòd sic, si sciat: secus, si ignoret se esse executorem.& j. Executor sententiæ.uer.lxxxij.& xcv.

Executor ad distribuendum inter pauperes post mortem hæredis, non potest distribuere in uita hæredis de cõsensu hæredis. Bal. in l. post mortem. C. de fideicom. & in l. id, quod. ij.q.de episcopis & cle. Ang.in l. ex facto.§.si quis rogatus. el ij.ff.ad Trebellia. Itẽ nec potest pauperes eligere in uita hæredis, secundum Bart.in d.l. post mortem.

Executores eligentes pauperes, non tenentur citare hæredes. Bald.in l.j.§.si duobus.ij.col. C. communia de legatis. & in l. captatorias.iij.q.C.de testam.mili.

Executores testamenti non exequentes intra annum, priuantur commodo testamenti, si quod habent. c.nos quidem. de testam. Quod est uerum, si præcedat duplex monitio. in authent.de eccl.tit. §. si quis autem.iiij. col.colla.ix. de hær. & Fal.§.si quis autem non implens.colla.j.

Executores nõ exequentes intra annum, priuantur potestate exequendi. d. c. nos. & in l.id, quod.& l. nulli. & ubique per Bald. C. de epi. & cle. Quod uerum, etiamsi unica tantùm monitio præcedat, secundum glos.& Ang.in d. §. si quis autem non implens.

10 Executor priuatur officio, etiã ante annũ, quando renũciat officiũ. Bal.in l.ij.§.sed & si quis.iiij.col.C.commun. de leg.

Executor ad actũ conditionalem, non potest exequi, pendente conditione. Bal.in l. si is, qui tres.ff.de excu.tutor. quia

Executori non currit annus, nisi à die existentis conditionis. d.l. si is, qui tres. per Bar. Item,

Executori impedito nõ currit annus, nisi cessante impedimento. Bartol. in l. genero.ff.de infamibus. Bartol. contra in l.ij. §.sed & si quis. C. communia de lega.

Executor iuss⁹ exequi ab episcopo intra tres terminos, si in primo termino sit cõtumax, priuatur officio exequendi etiam ante annum, ut exequi non possit. Bald. in l.iij.C.de procu.

Executor quando dicitur negligens, ut priuetur officio, & episcopus exequatur. Pau. de Cast. con. clxv. quòd post monitionem ab episcopo factam. Item post terminum constitutionis generalis mandantis exequi: ut ibi.

Executor non exequens intra annum, priuatur officio, & succedit episcopus, nisi per testatorem sit datus alius executor, qui post annum succedat. Bald. in auth. licet. C. de episco. & cler. Bal.& Raph.& Ioan.de Por.in l. si fundum. §. Stichum. de lega.j. Bald.in l.j.in princip.in iij.col.de cad.tol. ubi dicit secus, si ipse idem sit datus post annum.& sup.uer. Executio testamenti.uer.j.

Executor an possit exequi partibus absentibus. Bartol. in l.j. de leg.ij.& in l. alio.de ali.leg.& Bal.in d.l.j.uer. quintò principaliter.de leg.ij. Ioan.de Por.in l. si quis arbitratu.de uerb. obligatio. Bartol. in l. legatum ciuitati.de usufru. leg. dicit, quòd hæres est requirendus. Quod uerum, quando uult mutare uoluntatem testatoris, non aliter: secundum Bald. in l. captatorias. in fi. C. de testa.milit. quem etiam ibi uide in tertia quæst.

Executor, etiam die feriata potest eligere pauperes, quibus distribuat bona. Bal. in l. si ut proponis. la j. C. quomodo & quando iudex.

Executor super restitutione usurarum quomodo distribuat, an primò uenientibus, an uerò omnibus pro rata. Bald. in l. executorem.j.col.C.de exec.rei iudi.

Executores iussi à testatore exequi de consilio alicuius, debent sequi eius consilium. Bart. in l. quidam. §. Papinianus. ff.de admi.tu.& Bal.in auth.ingressi.ij.col.C.de sacros.eccl. & in l.id quod.ij.q.iiij.co.de epis.& cle.& Barto.plenè in iij. li.Minoricarum.& in l.j.§.si plures.de exerci.

Executores non possunt exequi, nisi prius satisdent de distribuendis bonis ad usum destinatũ, & de reddenda ratione, si ex restitutione sentiunt commodum. Bartol. in l. si ex duobus.de legat.ij.& in l. diuus.ff. si cui plus, quàm per legẽ Falcid.l. qui à pluribus.de leg.j.l. liber.§. largius.de an. lega. ubi Bar. tenet quòd nõ.& And.de Bob.in l. si quis Titio. in apostil.de leg.ij. Distingue, ut plenè p Bar. in l. solẽt. de ali. lega. & per Bal.in l. fin. C. de his, quę sub modo. ubi uide. Item uide Dyn. in apostil.in l. si nemo. de test.tu. Item,

Executores non possunt euitare onus satisdandi, etiamsi repudient legatum. Bar. in d.l. si ex duobus.de legatis.ij.

Executor dicitur acceptare officium tacitè. ut si soluat legata: non autem sufficit præsentia cum taciturnitate. Card. in clemen.j.quæst.xxj.de testamen.

Executor non potest exequi, nisi post aditam hęreditatem, nisi in relictis pijs, quæ celeritatem desiderant, ut sunt funeralia, ut pro sepultura, & pro usurarum restitutione, & pro malè ablatis incertis. Bald. in authen. hoc amplius.iiij. colu. & in l. eam quam.v.col.de fideicom.& j. eo.uersi.xxx.& in l. id, quod.iiij.colum.

Executoris officium quo casu duret per sex menses tantùm. in auth.de eccl.tit.§. sin autem sanctissimus.con.ix.& ibi Ang.

Executori annus an currat, si fuerit impeditus ob magnitudinem operis. Feder. de Senis consi.xxiiij. Bal.in d.l. id, quod. uersicu.uenio ad tertium.de episcop.& clericis.

Executori ignoranti se constitutum esse, non currit annus, sed scienti. Bal.in l.ij.C.de excu.tu.& in c.j.ul.col.quo tem. mil. & in d.l.id, quod.iij.q. præallega. Vide omnino Baldum in additio.Specul.de instru.edi. uersi. executor debet exequi. & in l.j.in princi. C.de caduc.tol.& in l. captatorias. de testa. mi. ubi dicit executorem ignorantem & absentem excludi post annum, per capit.fi.de procu.in vj. Sed Bar.in l. genero. ff.de infam. dicit, quòd scienti currit annus, non ignoranti, etiamsi dicatur in constitutione episcopi, quòd annus currat, etiam à tempore mortis: quia subauditur, & scientiæ. Et tenet Bar.in l. quinquaginta. in fi. C. de excu.tu. Io. de Imo. in c.nos

in c.nos quidem. de test. & Alex. consi. xxxv.iiij. parte.& ĵ. Terminus currit.& Alex.in l.penul. ff. si quis testamẽto lib. Vide Bart. in consi. Constitutione Camerinensis episcopi, &c.& Fran.de Padua in l.quamdiu. C. qui admit. Et dic uerum,nisi ignorantia sit supina. Bald.in l.iij. C. de libe.causa. Item nisi in legatis conditionalibus, uel in diem. Bald. in l. quidam.§.Stichum.de legat.j. Item nisi executor simulet se ignorare. Ang. in l.j.ff.si quis omissa causa testam. Vide Baldum in l.iij.C.de procur.Item uerum, etiam in alio tempore statuti taxato ad exequendum.Bartol.in d.l.genero.& in Specul.de instrum.edi.§.nunc uerò. uer. penul. & ibi Bald. in addi.uersi.executor debet exequi.& Bartol. in d. l. quinquaginta.& ibi per Bald.

Executor per mortem testatoris monetur ad exequendũ. Bal. in auth.hoc amplius.iiij.col.de fideicom.

Executores debent simul eligere pauperes, non diuisim,aliàs si unus primò eligit,potest uariare,donec alter eligat.Bar.in l.si tibi.§.unius.ff.de op.leg. Vide Bal.in l.ij. §. sed si quis. iij. col.in lectu.antiq.C.commun.de leg.

30 Executor potest exequi,& præstare legata,etiam ante aditam hæreditatem, si testator permisit, uel iussit, secundum Bal. in l.eam,quam.vj.q.j.in lectu.antiq. de fideicom. & per Bart.in l.alio.de ali.leg.& per Barto.in l.id,quod.iiij.colum. Vide Bald.in addit.Specul.de instru.edit.uers. executor nõ potest.post Specul.

Executores an debeant uendere ad incantum.Barto.quòd sic, in l.alio.ff.de ali.& cib.leg.

Executoribus adesse potest hæres,quando exequuntur. Dyn. in l.legatum.ff.de usufru.leg.& in l.si nemo.in prin.de re iudi.in apostil.

Executorum alter sine altero an exequatur.Bald. in l.nulli. C. de episc.& cle.& in l.ij.§.j.C.communia.de leg. Et non potest eligere, nec uendere alter sine altero. Et tenet Bald. in add.Spe.de instru. edi. uers. inter executores.Quod uerum est,nisi quando unus uellet exequi,alter non:quia potest unus totum facere.c.si.de test.in vj.& Bart. in l. qui proprio. §.si duobus.de procu.Vide Bal. & Pe. de Su. in l.si apud.C. de appel.& Dy.in l.si plures.de admin.tuto.

Executorum unus an exequatur pro parte, & alter pro altera parte,uide An.de Bob.in apost. in l. si quis Titio.de legatis. ij.ubi dicit fieri secundum l.in uẽditione.§. finali. ff.de bon. autho.iudic.poss.& Instit.de satisdatio.tut.§.quod sine. Dy. dicit in d. §. fina. quòd unus potest alteri committere uices suas.& ibi per Bartol.

Executorum duo si committant tertio uices eorum,ut sic exequatur,& ille alio modo exequitur, creditur magis duobus dicentibus aliter commisisse. gloss. in c. cùm ab uno. de re iud.in vj.& ibi doc.

Executori non potest offerri cautio de exequendo per consanguineum testatoris.Dyn.in l.si nemo.de testamen.tut.scilicet uolentem exequi,ut executor impediatur.

Executori potest per episcopum terminus prorogari ex causa. Bald.in d.l.nulli.ij.col.de episco.& clericis.

Executores exequi possunt, etiam non confecto inuentario. Bal.l.nulli.de epis.& cler.unde non opponitur eis exceptio inuentarij non confecti:ut ibi. Quod est uerum, si est testamentarius : secus, si datiuus.Bald.in auth.sed cùm testator. in prin.C.ad legem Fal.Vnde

Executor testamentarius non tenetur facere inuentarium,sed datiuus sic:ut suprà eo.prox.uer.Sed Bal.in addi.Specu. de instr.edi.uer. executor tenetur facere. dicit, quòd executor uniuersalis tenetur facere inuentarium,non particularis ad certum actum datus: ut ibi per Specu.uersi. sed an teneatur facere inuentarium. Vide omnino per Angel.in l.j.§.hæc stipulatio.v.colum.si cui plus,quàm per legem Falcid.& Ioan. Andre. in addi. Specul. ubi s̃.in addi. Iacob. de Are. &c. & per Card.clem.j.xvj.q.de testamen.

40 Executore negligente priuato officio exequendi, debet episcopus exequi intra tempus præfixum executori. s̃. Episcopus executor.uer.si.

† Cautelam singularẽ,quomodo negligente executore testamentario, etiam post annũ testamẽti executio ad episcopũ non spectat,posui s̃.in uerbo, Episcopus executor.*

Executor etiam ignorans an testator sit Christianus,uel Saracenus,potest exequi ad pias causas.Bald.in d.l.nulli.iij. col.

Executor non potest bona uni tantùm pauperi dare, si pluribus danda sunt.Bar.in l.j.de opt.leg. Vide Paul. consi. cxlv. & infrà,eo.uer.xlv.

Executor potest exequi ad placitum suum,si testator ei permisit.in Spe.de instr. edi. §. xiiij. uer. sed quid si testator. & ibi Bal.in ad.uer.si testator mandat.

Executor in declarando debet iurare,& ei creditur,si interesse non habet.Bal.in l.captatorias.iij.q.C.de testamen.mil.

Executor ad alimenta pauperibus præstanda datus, debet eã præstare uiriliter, id est omnibus æqualiter, non uni plus, quàm alteri,etiamsi unus plus comedat,quàm alter:sed uestimenta debet præstare pro qualitate personarum, secundum Barthol. Cæpol. singulariter in tit. de ser. rust. tit. de aquæduc. iij.q.

Executor unus an exequatur, alijs absentibus non requisitis. in Spe.de instru.edi. §.xiiij.uersi.sed quæritur.

† Executor an possit renũciare officio executoris,Dec.quòd non.consi.xcj.col.j.post medium.

Executor cogitur exequi,postquam res ad ipsum peruenit. in Spe.ubi su.uer.item quæritur,utrum.& ibi Bal.in addi.uer. an executor cogatur.

† Executor an ab episcopo dicere cogi possit, in quã causam bona distribuere habeat: uide do.Bar.Soci.in l.quem hæredi.in j.col.uer.si tamen testator.de rebus dubijs.]

Executor an cogatur intra annum ad exequendum. in Sp. ubi sup.uer. quæritur autem qualiter.& seq.

Executor cogitur exequi ad instantiam cuiuscunque de populo.Bartol.in l.ciuitatibus.de leg.j.in Specul.ubi sup. uer. sed nónne cuilibet.

Executorum testamenti potestas quæ sit,& de eorum officio dicetur ĵ. eo. & suprà proximo uer.per totum.

Executor testamentarius ad legata datus non potest exequi legata sequentia, sed præcedentia tantùm.Ang.in l. talis scriptura.de leg.j.

Executoris officium quanto tempore duret,dixi suprà proximo uer.per discursum.

Executor testamenti non debet soluere debita præscripta à testatore.Paul.& Barthol. Cæp.de uerb.sign.l. creditores. iiij. opp.uide Ang.in repe.l.j.C.de iud.Bal.in c.si quis per triginta.si de feu.fue.contro.& in l.ij.C.de fideicommis. quòd sic. Vide etiam Bal.in d.l.id,quod pauperibus.v.q.no. in l. quibus.§.dominus.& ibi Bartol.& Ioan.de Pra.& doc. de condi.& demon.in l.is,cui.§.Flauius.de solutio.& ibi Bartol. omnino, & in l. legaui.de libe. lega. Innoc. & docto.in capit. quia plerique.de immunita. ecclesi. & infrà, Legatum quibus,uel qualiter debeatur. uer. iij. Item nec debitum,à quo testatore sit absolutus per sententiam iniustam, nisi iniustitia sententiæ sit notoria.Bald.in d.l.id, quod pauperibus. v. colum.& per Innoc.in c.quia plerique.de imm.ecc. & Alex. in l.Iulianus.de cond.ind.

Executori dato in testamento potest in codicillis,etiam inualidis dari potestas uendendi.Bald.in l.fin.ff.de reb.eorum.

Executores possunt moneri per episcopum,& negligentes priuari officio.s̃.uer.Episcopus executor.

* Executores primo quoque tempore ex defuncti sententia, & uoluntate inter pauperes diuidere debent, & qui id facere in diem differunt,dolo malo differre existimantur. c. tua nobis.& ibi doc.de test.c. fin. & ibi doc. præsertim Domini à S.Gem.& Phi.Fran.de testa.in 6.c.j. & ibi illust. Car. Zab. Imol.& alij,in ti.de test.in Clem.l.nulli.C.de epis.& cle. §. si quis autem.in auth.de ecclesiast.tit.Illust.Card.Pari.con.26. nu.20.cum seq.uol.4.Æmilius Maria Manolessus.

Executor non potest soluere debitum ex causa fideiussoria, si principalis debitor soluit.Bald.in l.fideiussor.in princip. de legatis.j.

Executor testamenti tenetur, & debet soluere debitũ naturaliter,si aliud nõ reperiatur,& ipse datus sit ad debita soluenda.Bal.& Io.de Por.in d.§.dominus.& in l.j.§.hæc uerba.ne uis fiat ei.& in l.legaui.de lib.lega.& per Bal.in d.l. id, quod pauperibus.& in l.ij.C.de fideicom. quòd sic. Secus tamẽ dicit,si tale mandatum fiat inter uiuos.

Executores testamenti nõ tenentur de leui, uel leuissima culpa,sed

pa,ſed de lata ſic.& de dolo.Bald. in l. quæ fortuitis. vij. col. C.de pigno.act.& in l.ſi ſeruus.§.cùm quid.de leg.j.

10 Executor teſtamenti an poſsit diſtribuere inter baſtardos teſtatoris.Bartolus,Ange.docto.in l.Lucius.§.j.de lega.j. & Bald.in d.l.id,quod pauperibus.quòd non.& Car.in cle.j.in fi.de teſt.& per Io.And.in addi.Spe.de inſtr.edi.§.xiiij. uerſ. ſed quid erit.ubi plenè.ſed legitimus ſic,qui ſit pauper, eligi poteſt.Bald.in c.iniuria.de pa.iu. † Et uide Fran.Aretin. in l.ſi is.in col.fi.uer.qui executor.de uulg.& pupill.]

* Executor defuncti è bonis pecuniam impendere poteſt in exigendis redditibus illius hæreditatis,in eiusq; controuerſijs gerendis.l.ſumptus.ff.de pac.c.cùm pro cauſa.de procura.Ioan.And.Archid.Geminia. & Philip.Fran. in c. fi.de teſtam.in vj.Illuſt.Card.Pari.con.xxvj.num.18. uol. 4. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Executor è defuncti bonis in itineribus impendere pecunias poteſt. Benedic. Cap. in capitu. fina. de teſtamen. in vj.Illuſtriſs.Card.Pari.con.xxvj.nu.19.uol.vj.Æmilius Maria Manoleſſus.

Executor,cui commiſſa eſt electio pauperum,& Bonorum diſtributio,non poteſt electum in pauperem grauare de reſtituendo alteri,niſi electus ſit de numero pauperum. Bart. in l.unum.§.ſed ſi fundum.de legat.j.

† Executor deputatus ad diſtribuenda bona pauperibus poſt mortem hæredis, an poſsit in uita hæredis eligere uirum. Iaſ.in l.poſt mortem.col.iij.in prin.C.de fideicommiſ.

Executor ſi non diſtribuat bona inter certos pauperes certi loci eligendos, poſt eius mortem omnes pauperes illius loci admittuntur ad bona.Bar.in l.unum.§.rogo.de lega.ij.

Executor ſi uendit bona,tenetur hæres ratificare.ſ̄.uerbo,Hęres conuenitur.uerſic. lxxxiij.& ſ̄.eodem.uerſi.lv.

Executor uendens in caſu non permiſſo transfert in emptorem uſucapiendi conditionem.Bal.in l.ſecunda.C.de uxor. mi.non do.ut ibi,ſi emptor eſt bonæ fidei, ſed ſi precium eſt uerſum in hæreditatem,non poteſt res auocari ab emptore per hæredem , niſi precio reſtituto : ſecundum Bald. ibi. & infrà,eod.uer.lx.

Executor non obligatur ex contractu, quē facit tanquā executor,ſed obligat hæredes teſtatoris,cuius bona uendit pro ſatiſdatione teſtamenti.Bart.in l.alio.in fi.de ali.& cib.le.

Executores ad piam cauſam dati poſſunt redimere captiuos, & carceratos etiam ob maleficia.Bald.& Imo.in l.quamuis. ſolu.mat.

† Executoribus duobus exiſtentibus, an unus poſsit agere contra alium.Dec.con.xcj.col.j.

Executor poteſt emere res hæreditarias ab altero conſocio. Bal.in authent.quibuſcunq;.C.de ſacroſa.eccleſ.& in l. cùm ipſe.de contrahen.emptio.Bar.in l.alio.de ali.leg.Quod eſt uerum palàm,& bona fide,non aliter.Bartol.in l.in emptione.§.tutor.ff.de contrahen.emp.& factis ſubhaſtationibus. Bal.in d.l.cùm ipſe.

† Executor an relictis unà cum alijs executoribus alicuius teſtamenti poſsit ſibi ipſi conſignare res ſibi legatas à teſtatore irrequiſitis, & inſcijs alijs executoribus. uide do. Mar. Soc.in conſi.xj.inci.circa præſentem.per totum.in j.parte.]

Executor poteſt remittere,& reſtituere uſuras.Bal.in l. etiam. C.de fideicomm.

Executor uendens poteſt habere fidem de precio,ſi habet liberam,aliàs non.Bart.in l.alio.de ali.leg.quem etiam uide in l. à diuo.§.ſed ſi emptor.de re iudica. Item uerum de minima quantitate: aliàs non. Bald. in l.inciuile. C. de rei uendi. & Bal.in l.fi.§.ſin autem legata.C.de bo.quę lib.& in add.Spe. de emp.& uen.uer.quando commiſſarij.

20 Executor quando uendit, quomodo conficiatur inſtrumentum.in Spe.de emp.& uen.§.j.uerſic.interdum.

Executor uendens nō poteſt confiteri recepiſſe precium. Bar. in d.l.alio.de ali.leg.in fi.

Executor non poteſt diſtribuere legatum factum pro maritandis puellis inter puellas non nubiles.Bald.in l.ſancimus.C. de nupt.

Executores ad diſtribuendum bona inter pauperes , non poſſunt diſtribuere inter ſe ipſos etiam pauperes , quia fratres mendicantes.Odofre.in l.ſi mandauero.§.ſi tibi centum. ff. mandati.Flo.in l.altius.ff.ſi ſeruitus uen.& Bald. in l. ei, qui. C.de diſtr.pigno.& Bald.in d.§.ſi tibi centum.& in l.ſi is. C. de fur.& in l.id,quod pauperibus.de epiſ.& cle. Vide omnino Car.in cle.j.xxij.q. de teſta.

* Fallit,niſi ſumma in inopia,ac egeſtate rerum omniū eſſent, Imo.& Ancha.in d.c.j.de teſta.in Cle.colum.fi.& q.iij.Illuſt. Card.Pari.con.xxvj.num.xxij. uol. iv. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Executor religioſus, cui à teſtatore eſt mandatum,ut bona ſua inter pauperes diuidat,eorum bonorum partem monaſterio ſuo cōcedere poteſt.Illuſt.Car. Zabar. Imo. Pet.Anc. in c.j.de teſta.in Clem.Illuſt.Car.Par.con.xxvj. nu. 24. uol. iiij.Æmilius Maria Manoleſſus.

Executores teſtamenti,in quo ſunt inſtituti pauperes eligendi per tertium,ſunt hęredes interim,donec pauperes eligantur.Bartol.in l.illa inſtitutio. de hæred. inſtit. & in l.j.iiij. q. v.principalis. C. de ſacroſa.eccle. Quod eſt uerum, ſiue ſint legitimi,ſiue teſtamentarij : quia interim ſunt hæredes nudo nomine,ut agant,& conueniantur nominibus hæreditarijs,nō ut habeant pro ſe,ſed ut reſtituant pauperibus.Bart. in l.hæreditas.la ij.ff.de hær. inſtitu. ubi etiam dicit, quòd ſi teſtator iuſsit diſtribui bona per Titium inter pauperes, uidetur Titius eſſe hæres,uel loco hæredis,ut diſtribuat.Vide Bald.in l.licet.C.de natura libe.& in l.precibus.xx.col. uer. ſequens quæſtio eſt. C. de impu. & ali. ſubſtitut. ubi tenet, quòd ſi teſtator dicit, Si pupillus ſine filijs moriatur,executores diſtribuant inter pauperes,quòd tunc executores uidentur inſtituti pro pauperibus: quia quando teſtator committit diſtributionem, uidetur eum grauare quod reſtituat pro anima,& uidetur etiam eum inſtituere , ſecundum Bal. ibi. Sed tunc talis non detrahit Falcidiam, ſecundum Bald. in l.j.C.ad legem Falc.

Executor non poteſt relictum pium ad certum uſum commutare in alium,etiamſi habuit poteſtatem à teſtatore.Bald. in l.executorem.ij.col. C.de executi.rei iudi.Sed Bald.in l. captatorias.in fin.de teſt.mil.dicit quòd poteſt,ſi requirat hæredem,aliàs non. Item poteſt, ſi eſt commiſſa diſtributio eius conſcientiæ, ſecundum Pet.in tract.quartæ epiſcopalis. cap.ix.v.colum.

Executor ad diſtribuendum bona ſimpliciter, intelligitur datus ad diſtribuendum inter pauperes pro anima teſtatoris. Bald.in d.l.executorem.ij. colum. per capit. cùm tibi.de teſtam.& plenius in tractat.quartę epiſcopalis.cap.viij.iij.colum.ij.q.argum.contrà,ſ̄.e.uer.lxxxj.

Executores , quorum unus ſit debitor teſtatoris,ſi debentur à teſtatore,poteſt alter ab eo exigere.Bartol.in l. qui proprio. §.duob.de procu.

Executor uendens rem ꝓ precio uiliori, non tenetur hęredib. ad reſiduum precij.ſ̄.uer.Executor conuenitur.uerſi.x.

Executores ad uirgines maritandas non poſſunt dare uirginibus ingredientibus monaſterium.Bal.in authent.niſi rogati.uerſicul. quæro, nunquid monaſterium.C.ad Trebellianum. † Vide Felin.in capit.eccleſia ſanctæ Mariæ. in xxxj. col.de conſt.in uer.& iſta opin.]

* Executor ad uirginibus pro matrimonio dotem dandā, poteſt etiam monaſterium ingredientibus dare,Bar. & Socin. in l.fin.ff.de his quæ pœn. nom. Iaſon in authen. ſi qua mulier.col.iij. C. de ſacroſ.eccle.Illuſt. Car.Par.con.xxvj. num. 36.uol.iiij.Æmilius Maria Manoleſſus.

* Executor ea ex pecunia , ex qua dotem uirginibus egenis dare debet,poteſt etiam dotem alicui ſupplere. Illuſtr. Car. Pariſi.con.xxvj.nu.38.uol.iiij.Æmilius Maria Manoleſſus.

30 Executor uenditurus bona , nō poteſt uendere rem meliorem.Nicol.de Neapo.in l.j. ff. de reb.eorum.per Bartol.in l. magis.§.idem prætor.eod.tit.Vide gl.in l.iij. C. quando decre.opus non eſt.Alex.in conſ.lxij.ij.parte.quòd poteſt uendere ſine dolo qui non præſumitur,ſecundum Bar.in l.alio. de ali. le. & Bald. in d. l. iij.ſed debet prius uendere nomina debitorum , quàm bona mobilia : ſecundum Nic. de Neap. in d.l.magis.§. in primis. deinde bona mobilia prius, quàm immobilia.Bal.in l.fi.§.ſi autem legata.C.de bonis, quæ lib. nec pro paruo debito poteſt uendere rē magni precij. Ang. in auth.de ali.& emphy.§.hoc etiam.v.col.collat.nona. & in d.l.j.quando decreto opus non eſt.& Bar.in d.l.alio.

Executor nō poteſt uēdere de bonis plus , quàm oporteat pro ſoluendo

soluendo debito defuncti. §. si autem legata. & ibi Bald. de bon.quæ lib.facit d.l.magis puto.§.ne passim.

Executor debet statim soluere debita testatoris. Bald. in d.§.si autem legata. Contrà tenet Bald.in Spe.de instr.edi.§.xiiij. uer.argu.quòd

Executor rogatus restituere omnia foris facta per testatorem, debet restituere omnia,quæ sunt apud eum ex delicto.Item debitũ,cui lapsus est terminus testatore uiuo.in Sp.de instr. edi.§.xiiij.uersicu.hoc autem quęre.Arch.xiiij.q.vj.si res.& Lud.in sing.uer.executor.uer.nota,quòd si testator.

Executor potest uariare in electione pauperum.Ange.in l. sed si alio.§.si quis sub conditione. ad Trebell. per no. in l. cùm pater.§.à filia.de le.ij.Item & quando duobus est commissa electio,& alter primò eligit,potest uariare, donec eligat alter.Bal.in l.si tibi.§.unius.de opt.legat.

Executor ad piam causam potest dari pro refectione domus eius,qui est pauper.Barth.Cæp.de seruit.urb.c.lix.in fine.

Executor quid faciat, si relictum ad certum opus construendum non sufficiat.in l.j.§.de impensa.ad leg.Falcidiam. Bal. in l.fina.C.de his,quæ sub modo. Ioan. de Prat. in l.in testamento.de conditio.& demonstr.

Executores discordantes cogũtur per episcopum,qui exequitur,eis discordantibus, intra terminũ ad concordiam præfixum.Bald.in d.l.id,quod pauperibus. iij. q. Item potest episcopus tunc gratificari cui uelit.Bal.& Pau.de Castr.& Alexand.plenius in l.& suum. §. hodie. de pactis. Sed Baldus aliter loquitur in l. uiduæ. C. de nup. & in addi. Specul.ubi suprà, uer. inter executores. & in uer. si executores. & in Spe. uer. sed quid erit. Et prædicta uera in relictis pijs: quia in profanis præses est difinitor.Bal.in l.ij.§.j. C. communia. † de legatis. † Vide Felin. in capitu. prudentiam. circa medium.iij.colum.de officio delega.]

* Executores si in pauperibus eligendis non conueniant inter se, & alij sint testatoris propinqui, alij non sint, propinquorũ electio uires habet.l.Imperator. & ibi Bal. ff. de pact. Rom.sing.539.Lup.in repeti.c.per uestras.§.xliv.de don.inter uir.& uxo.And.Tiraq.in trac.de retra.consang.in proœ. nu.44.Æmilius Maria Manolessus.

Executor,etiam sine mandato legatariorũ, potest recipere solutionem.Bal.in d.l.id,quod pauperib.v.q.de epi.& cle.

Episcopus uendens qualiter impediatur per hæredem.Bar.in l.alio.de ali.& cib.leg.Item debet requirere hæredem. Bart. ibi,& Alex.in con.lxij.ij.parte.

40 Executor uendens transfert possessionem in emptorem. Bar.in d.l.alio.de ali.le.& sup.e.uer.xiiij.& ĩ.

Executor potest uendere coniunctis suis palàm, & bona fide. Item,

Executor potest dare coniunctis, si sunt pauperes, & palàm, & bona fide.Bald.in d.l. id, quod pauperib. vij.q. & in capi. j.ult.col.si inter do.& uas. lis ori.in usib.feud.& Card. in cle. j.xxij.q.de testa.an filijs.ĩ.eo.uer.lxxx.

Executor ad distribuendum malè ablata, non potest soluere debita ex contractibus. Bald. in l.id, quod pauperibus.viij. q.v.colum.

Executor debet uendere cum subhastationibus,secundũ Bar. in d.l.alio.de ali.leg.

Executor an debeat soluere debitum,à quo testator fuit absolutus per sententiam iniustam.Bald. in d. l. id,quod pauperibus.vj.col.uer. similiter.

Executor an teneatur soluere pœnam commissam contra defunctum.Bald.in d.l.id,quod pauperibus.vj.col.uer. sed ponamus.& in l.post.in fi.de furt.& in l.quibus.§.dominus. & ibi Ioan.de Prat.de condi.& demon.

Executores possunt eligere pauperes ad rem,si nõ sit pecunia, quæ distribuatur.Bald.in d.l.id,quod.x.q.& ĩ.

* Executoris potestas eo mortuo cessat,& superstitibus accedit.c.religiosus.de testa.in vj.Barto.in l.tutela.ff.de tutel. in l.à filio.in princip.ff.de alim.& cibar. lega. in l. si mihi & Titio. ubi Doct. ff. de uer. oblig. Bald. in l.unica.C.quan.non peten.par.Illust.Card.Par.con. xxxv.nu. 20. & seq.uol.iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Executor an possit grauare hęredem,ut uendat rem propriam pro satisfactione testamenti. Bald. in d.l. id, quod.x.q. uer. sed an potest.

Executores iussi soluere omnibus creditoribus in tali schedula memoriali descriptis, quid faciant, perdita schedula, an soluant episcopo.Bald.in l.id,quod pauperibus.xj.q.

50 Executor inter quos pauperes distribuat usuras.Bald.in d. l.id,quod.xij.q.dicit,quòd non refert. Et in simili per Ang. in authent.de eccles.ti.§.si quis autem.Ioan.de Pra.in l.quæ conditio.§.cùm ita.de cond.& demonst.& s̃. eo. uersi. xxiij. & xlij.adde ĩ. Vsura.uer.xciij.

Executores plures an in eligendo pauperes possint separatim consentire,uel eligerè.Bal.in Spe.de instr.edi.ul.char.

Executor potest agere contra hæredem, ut exhibeat sibi res ad uidendum, quam uendere magis expediat.Bar.in l.alio. ff.de ali.& cib.lega.

† Executor legitimus,& testamentarius,an sint patris potestatis:uide Francisc.Aret.in l.centurio. xvij. colu. uer. sed utitur.de uulga.& pupill.]

Executor testamenti non impeditur exequi,si coniunctus testatoris offerat satisdationẽ, ut ipse exequatur, uel petat ab eo satisdari,cùm non teneatur. Dyn. in l. si nemo.in prin. in apostil.ff.de testa.tu.& s̃.eo.uer.xxxix.

Executor an debeat dare usumfructum uxori testatoris in uita uxoris,cui relictus est,si pòst est institutus hæres quidam alius.Baldus in d.l.id,quod.xiiij.quæst.

Executoris uenditio debet ratificari per hæredẽ.Bald.in auth. si captiui.ult.col.de epi.& cle.

Executori,cuius arbitrio fieri debet hospitale, danda est pecunia ab hærede:ut ĩ.Executor agit.uersic.iiij.

Executor uendens non tenetur ipse promittere de euictione. l.qui erat.& ibi.Bar.ff.fa.ercíscun.& ĩ.eo.uersic.lxxxvij.

Executor an mittat hæredem in possessionem bonorum. Bal. in d.l.id,quod pauperib.xv.q.

Executor an restituat fideicommissum. Bald. ibidem, xvj.q.v. col.q. non,si est merus.Bal.in addi.Spe.ubi s̃.uer.merus.

60 Executor uẽdens in casu permisso,an inuito hærede transferat dominiũ & possessionem in emptorem.Bald.in d.l.id, quod pauperib.xviij.q.& Bart.in d.l.alio.de al. le. quòd sic, nisi hæres possideat:ut ibi.

Executor an soluat legatum factum certo pauperi, uel episcopus.Bal.in l.si quis ad declinandam.§.j.de epi.& cle.

Executor uocans legatarium ad rem legatam,an transferat dominiũ statim in eum.Bal.in d.l.id quod pauperib.xix.q.

Executor quomodo distribuat legata pauperibus relicta. Bal. in l.id,quod.xj.q.

Executor non potest unum pauperem eligere ad bona pauperibus relicta:sed plures sic. Sed ad relictũ pro anima potest etiam unum eligere,uel plures,secundũ Pau.de Cast. consi. cxlv.& Alex.in l.ij.§.sed si unus.ff.ui bo.rap.Bartol.in l. j. ff. de op.leg.& in l.unum.§.si duos.de lega.ij. Vide Bald.in d.l. id,quod.xvij.& xxij.q.ubi ponit.Bal.& Ang.

Executor an possit eligere pauperem inimicũ testatoris. Bal. in d.q.xxij.ult.col.

Executor an uideatur habere arbitrium faciendi contra ius. Bal.in d.l.id,quod.ad fi.pe.col.

Executor non potest pauperibus dare fundum,quem testator iussit uendi,& precium dari pauperibus,nisi emptor nõ inueniatur.Bal.in l.uoluntatis.C.de fideicommis.facit in simili dictum Bar.in l.fi.C.de uestib.aur.lib.x.

* Executor in testamento cõstitutus ad satisdandum non est cogendus.l.pater.§.fin.& ibi Bart.& Bald.ff.de testam.tute. l.liberto suo.§.largius.ff.de usufru.leg.l.Diuus.ff. si cui plus quàm per leg.Falcid.Bart.singula.lxxxviij.Petr.Rauen.singu.x.Æmilius Maria Manolessus.

Executor ad pias causas cogitur per episcopum uendere. Bal. in d.l.id,quod.ult.col.

* Executor in testamento cõstitutus reddere rationes debet. l.si hæres.& ibi doc.ff.de condi.ob caus. Pet. Gerar. sin. 84. nu.j.Æmilius Maria Manolessus.

Executor reddens rationem potest probare per iuramentũ in minimis.in Spe.ubi sup.uer.quid si ex.per Bar.in l. diuus. si si cui plus quàm per le.Fal.Bal.in l.id, quod.ult.col.in l. nulli.& in l.si quis ad declinandam.§.in omnib.eo.tit.

70 Executori potest remitti ius reddendi rationem: quo casu intelligitur remissa scrupulosa exactio,non dolus.Bartol.in l.ne quicquã.uer. de plano.de officio procon. & lega. & in l. si seruus.

si seruus. de leg. j. gl. & Bal. in lec. anti. in l. cũ necessitate. C. de fideicom. Ioan. And. in addi. Spec. de instrum. edi. §. xiiij. uersi. notandum. in addi. quæ est in fine formæ ibi sitæ. & Card. plenè in cle. j. xj. q. de testa.

* Executor si dolo malo aliquid egerit, tenetur, etiamsi à testatore rationũ reddendarum fuerit onere liberatus. Ioan. Fran. Pauin. in tracta. de uisitat. q. v. part. ij. nu. 92. Æmilius Maria Manolessus.

Executores plures si recusant exequi, debet episcop9 exequi. l. nulli. & l. si quis ad declinandã. de episc. & cle. Sed si unus tãtùm recuset, alter potest exequi. Ang. in l. Imperatores. §. magistratus. de app. & Alex. in l. j. §. si plures. ff. de exercito.

Executor si non possit probare de expensis factis per ipsum. Baldus in dicta l. id, quod pauperibus. in fine.

Executor potest pauperes electos mittere in possessionem bonorum uacantium: aliàs nõ, quia iudex est adeundus. Pau. de Cast. con. cxlv.

Executor habens plenum arbitrium, uel liberum, uel potestatem, quid possit facere. Bart. in l. alio. de ali. le. Spe. ubi sup. uersic. sed quid si testator. & ibi Bal. in addi.

† Executor an credatur, si dicat, quòd testator commisit sibi aliquid in secreto, uide Feli. in c. cùm in iure. in medio, pen. col. de offi. deleg.

Executor quantum possit distribuere, si testator non taxauit ei quantitatem. Bal. in d. l. nulli. ij. col.

Executor potest iurare, quòd est executus. Bal. in d. l. nulli. iij. col. glo. in l. diuus. si cui plus, quàm per leg. Fal. Lu. Pon. in l. quoties. ff. qui satisd. co. Vide in Spe. de inst. edi. §. xiiij. uer. xij. & uer. xlvij. & ibi Ioan. And. in addi.

Executori si soluat hæres, liberat. l. liberto. §. largius. de adim. le. Dy. in l. si plurib. in apost. de leg. j. quod est uerũ, si soluat præstita cautione per executorem: aliàs sibi imputet hæres soluens: quia iterum tenetur legatarijs. Bartol. in d. l. diuus. si cui plus, quàm per leg. Fal. per l. Firmio. §. j. ff. quando di. leg. ced.

Executores eligentes pauperes incapaces priuantur iure iterum eligendi capaces, si scienter elegerunt, non si ignoranter. Bartol. in l. ij. §. j. ff. de op. legat.

Executor non potest sibi imbursare bona distribuenda inter pauperes. Bal. in l. si quis ad declinandam. §. in omnibus. de episcopis & cleric. & in l. id, quod pauperibus. eo. titu. & in l. si is. C. de furt. & Flor. in l. altius. si serui. uend. & in l. si mandauero. §. si tibi centum. ff. mandati. etiamsi testator suæ conscientiæ secretè commisit: ut in tract. quartæ episcopalis. c. † ix. vj. col. & seq. † An autẽ executor possit eligere seipsum in pauperem, & sibi dare quòd in pauperes sit distribuendum, uide dom. Maria. Socin. in consi. xj. incip. Circa præsentem uer. ex quib. ibi, secundò uidetur. & uer. quinimò. in j. parte.

* Executor ad bona inter pauperes distribuenda testamento constitutus potest eligere propinquos, & necessarios suos, si pauperes & egẽtes sint. ca. j. de cohabit. clericor. ubi Abb. Anch. con. ccccxxxvj. Iac. Phil. Port. Imol. con. xxvij. num. 20. Æmilius Maria Manolessus.

80 Executor potest eligere in pauperes filios suos, si sunt pauperes, & eis dare bona distribuẽda inter pauperes, si modò fraus non constat, & ipse in illis bonis usumfructum non habeat: aliàs secus. Bald. in l. si tutor petitus. §. j. de excus. tu. & quod no. Flo. in d. l. altius. si serui. uen. per Bartol. in simili. † in l. cùm quidam. la ij. de leg. ij. † Et Bald. in l. illud. quod cuiusq; uni. & in l. quoties. §. j. de hær. inst. in j. col. in uer. super hoc. & in repet. l. j. C. de sacrof. eccl. num. lvij.]

Executor simpliciter cõstitutus à testatore potest omnia exequi, nisi specialiter ad certum quid faciendum datus sit. ubi s. Spe. uer. quid ergo. & Bald. in additio. uer. si testator dixit contra. s. eo.

Executor si uendat filio naturali, uel emancipato, uel naturali, & legitimo. Bal. in l. j. v. q. xviij. col. C. de sac. san. eccl.

Executor testamenti non potest alienare contradicentę hærede, licet testator ei permiserit alienare. Alex. in l. dedi. §. quãquam. de condi. ob causam. qui dicunt, quòd id non posset obtineri de facto. uide Bar. in l. alio. de ali. leg.

Executor si malè arbitratur, uel exequitur, episcopus corrigit. in Specul. de instru. edi. §. xiiij. uersic. quid si malè. & ibi Bal. in addi. uersi. executor. si malè. & Bald. in l. ij. §. j. communia. de leg. quòd iudex corrigit.

Executrix mater finita commissaria, uel officio suo, potest retinere pecuniam, si dicit se habere conscientiam læsam de quibusdam malè ablatis per defunctum, de quibus constet, ut de ea satisfaciat. in Spe. ubi s. uer. sed pone, quædam mulier. & ibi Bald. in addi. uer. mater finita.

Executor non potest uendere de bonis, nisi testator commiserit. Item nisi sit hæres uniuersalis. Itẽ nisi non sit unde soluat aliunde. Bald. in addi. Spe. ubi s. uersic. an executor ultimæ. & in Specul. uersicu. sed an exceptio. & uer. quid si non. ad. Bartol. in l. alio. de ali. le. dicit, quòd non uendit pro soluendis legatis. Bartol. & Nic. de Neap. in l. j. §. j. ff. de reb. eorum. dicunt quòd non potest uendere, nisi testator permiserit: quo casu potest uendere etiam immobilia pupilli hæredis, sine decreto. Alex. fin. consil. lxij. ij. parte.

Executor uendens non tenetur de euictione, si constet, quòd sit executor: aliàs sic. Bald. in l. j. C. credi. euic. pign. non de. Bartol. in d. l. alio. in fi. quòd hæres tenetur, non executor. & l. qui erat. & ibi Bartol. ff. fa. er. quòd executor uendens non debet promittere de euictione. & s. e. uer. lvij. sed hæres tenetur. j. Promissio. uer. cxxxviij.

Executor eligit pauperes puellas, quas testator iussit maritari. Bal. in auth. præterea. iij. col. C. unde uir & uxor. ubi etiã dicit, quòd si malè arbitretur, uel eligat, ad iudicẽ recurritur.

† Executor, cuius conscientię est cõmissum, non potest alteri subdelegare. l. nulli. uer. pro sua conscientia. & ibi Bal. C. de epis. & cle. Ias. in l. à iudice. col. vj. circa prin. C. de iud.

Executor potest transigere, & compromittere de nõ liquidis. Spe. ubi s. uer. de illo autem quæritur. & ibi Bal. in addi. uer. an executor possit.

90 Executor an possit eligere minus pauperẽ. Cy. in l. captatorias. C. de testa. mil.

Executor non potest soluere debita. Bald. in addi. ubi s. uer. argumentum quod. & s. e. uer. iiij.

Executoris libro in redditione rationis creditur in minimis tantùm, si episcopo uideatur. Bald. in l. nulli. de epis. & cle. iij. col. & in rub. C. de fide instr. ult. char. & Pau. de Cast. con. xv. & per Bal. in d. l. id, quod pauperibus. ul. col. Dyn. in l. j. §. officium. de tu. & ratio. di. Spec. ubi s. uer. sed nunquid. & j. uer. Liber rationum. uer. unico.

Executoris pręoccupantis in exequendo melior est conditio. Spe. ubi s. uer. nunquid ubi.

Executor exequens testamentum an dicatur approbare illud. Ioan. And. in Spe. de instru. edi. §. nunc uerò aliqua. in addi. admittitur.

Executor potest cedere actionem legatarijs contra hæredes, & liberatur. Card. in cle. j. xv. q. de testa.

Executoris potestas, & officium quod sit, supple per Spe. in d. §. xiiij. per totum. & s. uersi. præcedenti, per totum.

Executor testamenti agit cõtra debitores hæreditarios, & contra possessores rerum, etiam non facta restitutione reali, uel uerbali, de rebus hæreditarijs ab ipso hærede grauato restituere ad piam causam. Bar. in quæst. Titius filium. & Bal. in l. si. v. col. C. de sacrof. eccl.

Executor testamenti non prosequens appellationem interpositam à testatore, an restituatur in integrũ. j. uer. Restitutio in integrum quibus detur, uel concedatur. uer. liij.

Executor an pendente conditione exigat. s. uerb. Executor qualiter & quando. uer. iij.

Executor habet officium iudicis contra hæredem, ut præstet sibi bona pro executione facienda. Ange. in l. Lucius. §. Męuia. ff. ad Trebel. Car. in clem. j. xiij. q. de test. quòd non agit contra hæredem, uel alium, nisi testator ei concesserit potestatem petendi. Item nisi sit particeps legati, per l. si quis Titio. de le. ij. Vide omnino Arch. lxxxviij. dist. episcopus. el ij. Vide Bal. in d. l. nulli. j. col. C. de ep. & cler. & Bar. in l. si quis ad declinandam. eo. tit. & Angel. in authen. de eccles. tit. §. si quis autem pro. colla. ix. Quod est uerum, quando non habet actionem, secundũ Bart. in d. l. si quis Titio. per l. Quintus. de an. leg. Item habet actionem, secundum Bald. in d. l. nulli. j. colu. & in d. l. id, quod pauperib. v. colu. Pau. de Cast. consi. cxlvj. l. alio. & ibi Bar. ff. de ali. le. Dic uerum in legatis pijs tantùm, non in alijs: quia est nudus minister. Et idem in causis

causis alimentorum: ut infrà, secundum glos. in d. §. Mæuia. Vide omnino Alex. in consi. clxvj. ij. parte. ubi etiam dicit, posse eos agere tam coram iudice laico, quàm coram ecclesiastico. Vide Bart. in l. quidam. §. si scriptis. de lega. j. & ibi tex. quòd habet act. denun. conditione eueniente, nô antè. Bart. in d. l. si quis ad declinandam. dicit quòd habet actionem, sicut hæres, uel episcopus. Sed Bar. in d. l. si quis Titio. dicit quòd habet exercitiũ actionũ competentiũ legatarijs, non aũt nouas actiones: sed non habet rei uendicationem, sed officium iudicis. Bald. in l. ij. in prin. C. cômunia. de leg.

Executor habeat actionẽ pro legato pio soluto per hæredem. no. in l. libertas. §. j. & ibi Dy. de magi. conue. Bar. in l. cùm quidam. C. de fideic. lib. & ĩ. eo. uer. x.

Executorum unus exigit ab altero debitum. Bal. in l. qui proprio. §. si duobus. de proc.

Executor expendens de suo an repetat ab hæredibus. Bald. in l. fi. C. de his, quæ sub modo. in Specu. ubi suprà, uer. fi. & ibi Bald. in addi.

Executor potest petere missionem in possessionem bonorum pro pauperibus institutis ex beneficijs. l. fi. C. de edicto di. Adri. tol. secundum Bald. ibi, & Bar. in vij. col.

Executor debet agere nomine suo, nô alieno côtra hęredes, ut dent sibi bona distribuenda. Bald. in d. l. id, quod. v. q. v. col. & s̃. eo. uer. iiij. & in Spe. ubi s̃. uer. illud etiam. Item liberatur cedendo actionem contra hæredem. s̃. §. prox.

Executor debet accipere bona manu sua, non de manu hæredis. Bart. in l. fundi Trebatiani. in fi. de usuf. ubi dicit uerum, si testator fecit substitutionem directam, dicens quòd bona sua uendantur, & distribuantur per executores inter pauperes: secus, si substitutio fuit fideicommissaria. Et uide Bar. in l. centurio. de uulg. & pup.

10 Executor religiosus habet actionem, quæ nô quæritur monasterio, quia non habet eam ut ipse, sed ut alter. Car. in cle. j. xiij. q. de testa.

Executor an repetat debita præscripta, & naturalia tantùm soluta, quæ solui non debuerunt. Bald. in l. cùm quis. ix. col. C. de iur. & fac. ignoran.

Executor merus nô potest agere, nisi ad pias causas, uel nisi habeat in mâdatis. in Sp. ubi s̃. uer. scias. & seq. & s̃. eo. uer. iiij.

Executor testamenti conuenitur à legatarijs ad legati præstationem, & ut caueat de pręstando legata. l. si à pluribus. in prin. de lega. j. l. diuus. si cui plusquâ per leg. Fal. Bar. contrà in l. si quis Titio. de leg. ij. per l. Firmio. §. fi. & ibi Bartol. quando di. leg. ced.

Executor non tenetur in foro conscientiæ ultra uires hæreditatis, etiam inuentario non confecto. Specul. ubi suprà, uer. sed an teneatur inuentarium. & ibi Ioan. And. in addi. Iac. de Are. &c. Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. in princip. ff. si cui plus, quàm per legem Fal.

Executor nô cogitur acceptare officium. suprà, uer. Executor quis. uer. l.

Executor non potest conueniri ex côtractu, quem fecit. s̃. Executoris potestas. uer. lxxxvij.

† Executor, cui est factum legatum à testatore, an possit res sibi legatas, alijs executoribus inscijs, & irrequisitis, accipere: uide Soci. consi. xj. col. j. & ij. uolu. j.

Executor negligens tenetur creditori ad interesse, quod si soluit, repetit à debitore, quẽ debuit exigere. Bald. in c. iudices. ij. col. de pace iura. fir. & l. missi. C. de exac. tribut. lib. x.

Executor testamenti tenetur de leuissima culpa, tanquam pro dolo. no. Cardin. in cle. j. de test. & per Bartol. in l. alio. ff. de ali. & cib. leg.

Executor non tenetur soluere de suo. Bartol. in l. alio. j. colum. † de ali. lega. † Vide in uer. xvj.]

Executor non tenetur, si facta executione per ipsum constet testamenti nullitas. arg. l. fi. ff. de rebus eorum. Trancr. in Summa, in rubrica de ulti. uolunta. vj. q. in fin.

Executor an conueniatur ut satisdet de soluendis ad usum destinatum. s̃. uerbo, Executor qualiter & quando. uer. xxij.

10 Executor uendens pro precio uiliori, non tenetur hæredibus testatoris ad residuum precij: sicut creditor uendens pignus pro uiliori precio. Bald. in l. j. C. si uen. pig. aga. & Bartol. in d. l. alio. ubi ponit, an possit uendere pro quanto precio uult.

Executor conuenitur, & cogitur exequi, etiam per capitulum, sede uacante. Io. And. in addi. Spe. de instru. edi. §. xiiij. uer. item contra legitimos.

Executor si construxit altare iussu testatoris, conuenitur ab hærede, ut restituat residuum pecuniæ, quam habuit, nec potest illud in alium conuertere. Angel. in l. j. §. impensa. ad legem Fal. Casus in l. Lucius. §. à te. de leg. ij. Ioan. de Pra. in l. in testamento. de cond. & demon. Vide Bald. in l. si quis ad declinandam. in princip. ult. colum. de epi. & cle. & in l. fin. de his, quæ sub modo. l. si hæres. & ibi Lud. & Alex. de cond. ob causam. Angel. in l. si seruus. ad legem Fal. Et quid si non sufficit pecunia. ibidem.

Executores possunt côueniri tam coram iudice ecclesiastico, quàm coram seculari. Alex. consil. cvj. ij. parte.

Executor etiam religiosus, non cogitur cauere hæredi de restituendo partem singulorum relictorum pro Falcidia. Cardi. in cle. j. x. q. de testa. Archi. in capit. ij. eo. tit. in Spe. de instru. edi. §. xiiij. xj. col. uer. sed quæro.

Executor iussus soluere omnib. probâtibus se creditores esse, à quibus conueniatur. Bal. in d. l. id quod pauperibus. xj. q. de epi. & cle. & quod per Bar. in l. iij. C. de iu. hast. fis. lib. x.

† Executor iussus soluere legata pro medietate, an teneatur soluere de sua pecunia, an de bonis testatoris, cũ dictus executor fuerit præsens, & acceptauerit, & fuerit hæredi ultimo morienti substitutus: uide do. Pe. Phi. Cor. in con. lxxvj. incip. Licet. per totum. in iiij. parte.]

Executor an teneatur reddere rationẽ, si testator remisit. Car. in cle. j. xj. q. de test. & s̃. eo. §. ij.

Executor ad pias causas cogitur per episcopum uendere. Bal. in d. l. id, quod pauperib. ul. col.

Executor côueniri potest, ut caueat de ratione reddenda. Bal. in l. fi. C. de his, quæ sub modo.

Executor, etiam religiosus exemptus, potest conueniri coram episcopo, non obstante priuilegio fori. Barto. in l. interdum. §. senator. ff. de iudi. uidelicet pro ratione reddenda, etiam de relictis profanis. Card. in cle. j. ij. q. de testa.

20 Executor conuenitur, ut reddat rationem administrationis. in Spe. de instr. edi. §. xiiij. uer. sed an simplex. & ibi Bal. in addi. uer. omnis executor. & Bald. in d. l. id, quod. ad fi. Quod uerum est, etiam in religioso executore cum licentia superioris: quia tenetur reddere rationem episcopo, etiã de relictis profanis distributis. Cardi. in cle. j. iij. q. de test. & s̃. prox. uer. Quæ ratio debet reddi episcopo superiori executoris, non testatoris. Card. ibi. vij. q. Sed uide per Arch. lxxxviij. dist. in c. episcopus. & s̃. cle. j. & ibi Card. ix. no. de testa. ubi dicit uerum, etiamsi ordinarius non petat: & de præceptis & distributis tantùm. & ibi. q. xxiiij. post gl. Et sufficit, si offerat se paratum. gl. & Card. ibi. q. xxv.

Executor dicitur delegatus. c. si super. de offi. delega. in vj. Car. † in cle. j. xij. q. de re iudi. † Et plenè per Felin. in cap. super quæstionum. de offic. delega. in iij. col.]

Executoris libro an credatur. s̃. uerbo, Executoris potestas. uer. xcviij.

Executor an conueniatur per libellum. Spe. ubi s̃. uer. quæritur autem, qualiter.

Executor ad pias causas cogitur exequi ad instantiam cuiuslibet de populo. Bald. in l. ciuitatib. de leg. j. Specul. ubi s̃. uer. sed nomine cuiuslibet.

Executor sententiæ, uel alius, in exequendo nô tenetur seruare ordinem iuris, secundum Innoc. in c. ex ratione. de app. in c. petitionem. de ac. Bal. in l. j. pen. col. C. de iur. & fac. igno. & in Marg. uer. Executio. uer. ix. & uer. x. Car. in cle. j. §. pen. de fo. comp. & ĩ.

† Adde, quòd executores in iure dicantur nuncij, uiatores, opinatores, apparitores, exceptores, massarij, baiuli, officiales Cæsariani, catholiciani, magistrarij, præfectarij, ministratores, clientes: de quibus uide in locis suis, & in consuet. Burg. titul. des iustices & droictz dicelles. §. vj. in prin.

Executor sententiæ non potest de eius iniquitate cognoscere. l. si prætor. in prin. de iud. l. executorẽ. de execu. rei iud. Bar. plenè in l. à diuo. in prin. de re iud. & in l. qui procuratorem. ff. de proc. doc. in c. decætero. de re iud. & Bald. in l. & si non cognitio. C. si contra ius, uel uti. pub. sed debet remittere ad eum, qui condemnauit. in d. c. decætero. per doct. & infrà, e. uer. viij.

† uer. viij. Ang. in l. si ut proponis. C. de exec. rei iud. † Vide declarationẽ & limitationem, per Decium consi. cxcviij.]
Executor sentẽtiæ latæ ab alio debet eã uidere, aliter nõ debet exequi. doc. & Pe. de Sun. in l. si prætor. ad fi. ff. de iud.
Executor sententiæ merus, ut nuncius, non cognoscit de nullitate eius, nec debet aliquam exceptionem admittere. Bar. in l. à diuo Pio. in prin. & ibi docto. de re iud. Bald. in d. l. & si non cognitio, si contra ius uel uti. pub. & Bu. in c. decæterò. de re iudi. & per Cardi. in cle. j. §. pe. v. q. de so. compe. quòd non tenetur admittere exceptionem, etiam nullitatis, sicut est exceptio falsi. Compostel. de rescri. super literis. Inno. in c. decæterò. de re iudi. Host. eo. ti. quod ad consultationem. Arch. in ij. q. j. sicut. in Specul. de exec. sen. §. fin. uersi. fin. & si admittat, potest appellari. Host. ubi suprà. Sed Cardin. ubi suprà. quod de exceptione nullitatis potest se instruere, nõ ut pronunciet, sed ut supersedeat, si uideat eas esse ueras. de offic. deleg. pastoralis. §. quia uerò. & ibi Cardi. nisi nullitas sit euidens: quia debet supersedere, ut ibi, nisi de nullitate sit cognitum. & de ea pronunciatum, secundum Abb. in d. c. decæterò. Item nisi committens executionem notoriè non habeat, secundum Lapum in decis. ij. & doct. ubi suprà. Item nisi opponatur contra ipsam executionem: quia non potest executor cognoscere de ea iudicialiter, sed extraiudicialiter se informare, secundum Abb. in d. c. decæterò. & † ibi doct. & j. eo. uer. xxiij. † Et per Fel. in c. pastoralis. §. quia uerò. de offic. delega. in j. colum. & in c. decæterò. de re iud. in medio. j. col.]
Executoris officium non finitur, data per eum possessione beneficij, nisi fructibus habitis. Car. in cle. iij. ij. q. de præb.
Executor beneficialis an cognoscat de contradictione. Card. ubi suprà, q. iij.
Executoris sententia non durat post annum. Card. in cle. prædicta. iij. iiij. q. de præb.
Executor sententiæ potest resistenti inferre uiolentiam, quo ad actum executionis explicandũ. per not. per Inn. in c. cùm olim. el ij. de priuil. per l. fi. C. si per uim, uel alio modo. Abb. & doc. in d. c. decęterò. contra Ang. in d. l. à diuo Pio.
† Adde hîc unũ singulare, quòd executores possunt capere pignora propria authoritate pro eorum salarijs, secundum Io. Fabr. in §. quadrupli. de actio. ubi dicit ibidem esse textum. Et idem tenet Iacob. de Bello uisu in auth. de exhib. & introdu. reis. §. illud quoq;. Tamẽ istud prohibetur in Francia per ordinationes regias: & est maximus abusus, ut idem Io. Fab. refert. & ibidem dicit Ias. quòd est imposibile, quòd ille tex. faciat pro dicto Ioan. Fabr. quod credo uerum.
Executor sententiæ in causa propria quis dari potest, quando nõ reperiat resistentem: aliàs secus, secundum Abb. & doct. in d. c. decæterò. per gl. in l. meminerint. C. unde ui. doc. & † Bar. in l. iustè. ff. de acq. pos. † Et per Paridem de Puteo in trac. syndica. in uer. Iudices.]
Executor sententiæ cognoscit an sit lata sententia præsente, contumaciter absente parte. Bartol. in l. si prætor. de iudic.
10 Executor sententiæ potest cognoscere de nullitate sententiæ. Bartol. in l. si prætor. in princip. de iudic. Vide Bart. in l. fin. C. si ex fal. instru. & in l. iiij. §. condemnatum. de re iudi. & s. eodem. uer. iiij. & j. eo. uer. xiiij.
Executor ad concedendum præbendam alicui, potest cognoscere de exceptionibus contra rescriptum, uel contra eum, cui debet præbendam conferre obiectis. de rescriptis. c. ad aures. c. cùm adeò. & ca. postulasti. & c. si proponente. & c. pastoralis. §. quia uerò. & ibi Hosti. & Ioan. And. post Hosti. & doc. in c. decæterò. de re iud. & j. e. uer. lxxv. & lxxx.
† Executor in forma, dignũ arbitramur, &c. potest examinationem alteri subdelegare. Ita in Ro. deci. ccccliij. in nouis.
Executor ad mittendum aliquem in possessionem beneficij ecclesiastici, cum clausula, Amoto illicito detentore, potest cognoscere, an quis sit illicitus detentor. doc. & Ioan. And. in d. c. decæterò. Item uerum, siue non sit notoriè illicitus detentor. c. j. de offic. dele. in vj. siue notoriè, ordine tamen iudicij seruato. Innocen. in c. cùm olim. de causa pos. & propriet. & no. in c. cum nostris. de concess. præb. Sicu. & doc. in d. c. decæterò. Bald. in Mar. uer. executio. uer. xij. & per Spe. de exec. sent. §. ij.
Executor sententiæ non cognoscit de iniustitia, quæ transiuit in rem iudicatam. doct. & Imo. in d. ca. decæterò. sed de nullitate sic, secundum Sicu. ibi arg. c. cùm ab ecclesiarum. in fi. de offi. ord. & quod no. in c. cùm in literis. de officio dele. & ibi doc. Item,
Executor sentẽtiæ cognoscere potest de retractione per uiam restitutionis in integrum, per c. pe. de res. in integ. & in Spe. de exec. sen. §. nunc uidendum. uersi. ut autem. ubi idem dicit in episcopo exequente sententiam archidiaconi.
Executor ad prouidendum, non dicitur prouidisse, nisi cum effectu prouiderit. Bald. in l. post aditam. C. de impube. & alijs substit.
Executor sententiæ debet exceptionem nullitatis oppositam remittere ad iudicem, qui eam protulit, cùm ipse non possit cognoscere, secundum Innoc. in c. cùm in iure. de of. deleg. & Ang. in l. si ut pponis. C. quomodo & quando iudex. doc. in c. decæterò. de re iud. & s. eo. uersi. ij. Secus in alijs exceptionibus, quæ opponuntur post sententiam. ibidem.
Executoris appellatio est maior, quàm potestas legati, quo ad sibi commissa. de offi. deleg. c. ij. Card. in cle. ij. de of. ord.
Executor Apostolicus an conferat beneficia. Car. in d. cle. ij.
20 Executor ad prouidendum de beneficio, si sit negligens, an præiudicet impetranti. Car. in cle. penult. iiij. q. de præbend. & ibi gl. & no. in c. ij. de concess. præb.
Executoris potestas dati ad prouidendũ, si ita inuenerit, &c. nõ expirat per mortem papę re integra. per do. de Rota decis. cccxlix. in nouis.
Executor ad prouidendũ, an inquirat. cle. j. xiij. q. de off. dele.
Executor ad prouidendum, dicitur mistus, & ideo potest assumere partes iudicis. Car. post gl. Sicu. in d. cle. j. pe. q.
Executor an inuestiget citatis citandis. Car. in d. q. pen. & per Alex. consi. cxviij. ij. parte. ubi omnino.
Executor debet iurare, & ostẽdere literas commisionis. Angel. in l. si uacantia. uer. item ex isto tex. primo sume. de bo. uac. lib. x.
Executor papæ non debet ad citandum eligere nuncios priuatos, sed publicos. Angel. in d. l. si uacantia. in princip. C. de bo. uac. lib. x.
Executor in citationibus delegati non requiritur. Bal. in addi. Spe. de cita. uer. in citatione.
Executor contra religiosos ut recipiant aliquem in monachũ, habet coercitionem. Bal. in addi. Spe. de rescripti præsenta. uer. executor. & ibi Spe. §. iiij. uersi. nota, quòd quando.
Executor dicitur omnis, qui ad aliquod officiũ necessitatur. Bal. in l. executorem. in prin. C. de exec. rei iudi.
Executor non potest facere gratiam de merito. l. his uerbis. §. j. per Ioan. de Imo. de hær. inst.
30 Executor sententiæ latæ per iudicem incõpetentem, qualiter puniatur. Bal. in l. in criminali. C. de iurisd. om. iu. & j.
Executor iustitię potest unus erigere furcas, inuito socio. Bal. in c. j. quid sit inuesti. & j. uersi. Iurisdictio. uer. ciij.
* Executio damnati ad mortem differenda est, quoad ei, cui debet, rationes reddiderit. l. j. ff. de bon. proscript. l. is qui reus. l. interdum. ff. de publ. iudic. Pari. Put. in tracta. de re militar. libr. vij. tit. an. submis. in campion. & deind. damnat. debeant serua. done. pugna exped. num. 2. Æmilius Maria Manolessus.
* Executio in capitis causa absque actis & sententia fieri potest, cùm reus non tormentorũ metu coactus, sed sua sponte se crimen admisisse est confessus. c. Romana. de appellatio. in vj. Innoc. in c. qualiter, & quando. il ij. de accusation. Fran. Brun. in tracta. de indici. & tortur. q. vij. par. ij. nu. 29. Æmilius Maria Manolessus.
Executor non tenetur seruare ordinem iudicij. Innoc. in c. ex ratione. de app. & Bald. in l. fina. iij. q. C. de contrahen. emp. Arch. in c. statutum. de rescriptis. in vj.
Executori, etiam iniustè exequenti, non licet resistere, uel uim inferre. Bartol. in l. ut uim. de iusti. & iur. per l. qui restituere. de rei uen. & l. iussioni. ff. ne uis fiat ei.
† Executores dati ad exequendum priuilegia, uel statuendũ exequendo, an possint statuere contra priuilegia concessa à summo põtifice: uide do. Bar. Soc. in con. lx. inci. Viso. uersi. circa primam dubitationem. cum uer. seq. in j. parte.]
Executor an cognoscat de uiribus sententiæ. in c. pastoralis. & in c. ad audientiam. de of. deleg. & s. eo. uer. iij. & iiij.

Execu-

Executoris pronuncia non infirmat primam sententiam.l.fi.& ibi Bartol.C.de exec.rei iud.

Executor sententiæ de quibus exceptionibus cognoscat. Bar. in l.pe.in fi.de confess. Innocen.in d.c.decætero.de re iud.& in c.ad dissoluendum.de despon.impu.& s̄.e.uer.xiij.& per discursum.

Executor sententiæ an cognoscat de errore sententiæ.Bartol. in d.l.pe.de confess.

Executor ad mittendū in possessionem remoto illicito detentore,qualiter procedat.in Spe.de exec.sen.§.ij.circa prin.

Executor datus cum clausula,Si nō potest,&c. potest alterum subdelegare.Rot.in deci.cxcv.si episcopus.in nouis.

40 Executor ad taxationem fructuum in uim sententiæ diffinitiuæ deputari non potest,qui non est in dignitate constitutus.Rota in deci.ccccvij.fuit dubitatum,&c.in nouis.

Executori Apostolico debet episcopus fauere, & exequi eius sententiam,etiam iniustam:non autem debet resistere.s̄. Episcopus circa personas.

Executores ad beneficia dicuntur habere delegatum. Card.in cle.j.de of.deleg.

Executor ad prouidendum inquirit extra iudicium, nisi sit datus cum clausula,Citatis his,quorum interest.per c.exhibita. de iud. Cardin.sing. in cle.j.j. colum.de offic.deleg.Et si committat alteri uices suas,potest, si ipse erat ad prouidendum certæ personæ, aliàs non.Card.ibi quæst.vij.Sed quid si commissarius se absentat excepto negotio, an executor committens possit prouidere. Cardin. ibi. viij. quæst. Item & ipse potest cognoscere, licet datus sit ad prouidendum. ibi.q.ix.& ibi pen.quæst.nec potest compellere, licet datus sit cum clausula,Moneas,& inducas:nisi dicatur,Et compellas:ut ibi in xj.q.Item,

Executor ad faciendum recipi aliquem in monachum,nō potest coërcere. Card.ubi s̄.ult.opp.xj.q.contra Spe.de rescripti præsenta.§.ratione formæ.uer.item si papa. Sed dicit uerum,si habet expressè potestatem coercendi.

Executor ad lites, qui fuit in principio litis, debet persistere usque ad finem.l.j. C. de spor. non tamen de consuetudine, secundum Bartol.ibi.

Executores non idonei possunt remoueri. l. fi. & ibi docto. & Bartol.C.de sportul.

Executor potest stipulari alteri.Bartol.in authen. libellum. de lit.contest.

Executor cui commissum est quod exequatur in tali negotio, non potest alium substituere ad exequendum. Secus, si in commissione dicatur,quòd compellat,uel faciat prouideri. Innocen.& Ioan. And. in cap.fin.de offi.deleg. Bal. in Mar. uer.Forma.uer.iiij.& in Specu.de dele.§.excipitur.uer.item quod iniunctum. Alexan.in l.nemo.de duo. reis. & plenius per Card.in cle.j.e.tit.

Executor bullæ papalis non habet necesse citare aliquē, quando agitur sine disceptatione.Bald.in l.quinquaginta. de execu.tu.Innocen.in cap.dudum. de præsump. & glos. in cle.j. de off.delega.& ibi Card.quęst.xiiij.uide omnino per Alex. in consi.cxix.j.parte.

50 Executor sententiæ non potest recipere probationes super iustitia causæ, nec super nullitate opposita, nisi sint in promptu.Innocen.in d.c.decætero.de re iud.& Bal.in Mar. uer.Executor.uer.v.

Executor sententię quando dicetur excedere modū. Hostien. in c.quod ad consultationem.de re iud.& s̄. uer. Appellatio ab executione.uer.j.

Executor sententiæ potest exequi, etiam non facta aliqua citatione.Innoc.in cap.ex ratione.de appel.& Bald.in uer.Executio.uer.ix.& uer.x. Arch.in c.statutum. uer. partes. de rescrip.in vj. ibi etiam dicit, quod non tenetur seruare ordinē iuris.& s̄.uer.Executio.el j.uer.xiij. Sed Rota in decisi. cccviij.si executor.in nouis.tenet, quòd licet de iure non teneatur citare,tamē de urbanitate citat ad taxationem fructuū, & expensarum,& ad dicendum contra suam potestatem.

Executor ad mittendum in possessionem debet citare possessorem. c. licet episcopus.in fin. de præbend. in vj. Innoc.in cap.cùm olim.de priui.& in c.j.de concess.præbend.in vj.facit l.fin.C.si per uim,uel alio modo.& Phili.in c.nouit.de appel.& per Old.con.ccxxvj.

Executor sententiæ pro suspecto recusari non potest. Innoc. in cap.proposuit.de appella.& Bal.ubi s̄.uer.Executio.uer. xij.c.nouit.de app.nisi excedat modū: ut ibi, & per doct. & Card.in cle.j.§.pen.de foro comp. Sed

† Executores,qui habent potestatem exequendi,& etiam cognoscendi,non possunt mutare,& impugnare in aliquo dispositionem mandantis siue superioris:sed potius si cognouerint expedire, remittunt negotium ad superiorem. do. Barth. Socin.in consi. lx. incip. Viso. uer. tertio ex defectu. in j.parte.]

Executor in literis beneficialibus potest recusari suspectus. docto.& But.in d.c.nouit.de app.Archi.ij.q. vj. sunt quorū. Quod uerum, ut ibi, si sit ad actum,qui potest grauare partem,non aliàs,secundum docto.& Sic.ibi. Item etiam in notorijs,secundum Phi.in d.c.proposuit.in fin.

Executoris sententiæ cū tertius contradicit,an super eisdē articulis testes recipiant.in Sp.de teste.§.viij. uer. quid si à sententia.& j̄.uer.Testis.q.sic.si non interfuit primo iudicio.

Executor quid sit.in Specul de iud.deleg.§.j.

† Dic quòd est officialis,per quē litis executio,uel ipsius causæ præparatio,iubente iudice suo,expeditur.Ita Spe.ubi s̄.

Executor papæ potest implorare brachium seculare. per doc. post gl.in c.j.& in c.significasti.de of.dele.& Old.consi. lxxxix.in fi.& per Car.in cle.j.de of.deleg.x.q.

Executor nō potest subdelegare alteri purificationem gratiarum,tempore commissionis sibi factæ, non factarum.Rot. in deci.cccclxij.factum circa,&c.

60 Executor sententiæ potest procedere contra intrusum, licet de intrusione non cognouerit.Rot.in decisi. cccclxxxij. si executor,&c.in nouis.

Executor papæ uolens exequi, puniendus est.c.prudentiam. & ibi Abb.de off.deleg.

Executor episcopi ad mittendum in possessionem beneficij, potest subdelegare. Rota in dec. ccclxxj.si episcopis.in nouis.Adde no.per Card.in cle.j.de off.deleg.

Executor Apostolic9 potest nudū ministeriū subdelegare,etiā notarijs,& clericis.Rota in de.ccxxxij.si in forma. in nouis. nisi sit etiā iudex,quia sit clausula,Vocatis uocandis,&c.

Executor papæ potest excōmunicare etiam exemptos,secundum Cardi.in clemen.dudum.§.nos.de sepul.

Executor ad diem non potest exequi post diem: ut plenè per Card.in cle.j.xxxij.q.de decimis.

Executor non substituit in officio sibi nondum commisso, idest,ante præsentatam sibi cōmissionem. Ro. in deci. ccxlvj. si unus ex tribus.in nouis.

Executor cū clausula,si nō poteris,&c.potest subdelegare.Itē,

Executor unus ex pluribus cum clausula,quòd si non omnes, &c.potest subdelegare. Ro. in deci. cxcv. si episcopus. & in dec.clix.si duo.in nouis.

Executor quis esse possit.Item,

70 Executor à quo sit eligendus,uel substituendus.

Executoris officium quod sit,& an sit publicum.Item,

Executori soli creditur.Item,

Executorem eligens tenetur pro eo pro gestis.in Spe. de iudi. dele.& tit.de executore.per totum.

Executor à iudice puniri potest pro malè gestis.Spe.ubi s̄.

Executor beneficialis si detur ad prouidendū alicui de beneficio uacante,uel proximè uacaturo in diœcesi, quid possit: uide in Spe.de act.seu peti.uers.in summa.& seq.in §.iiij. Et an possit prouidere nō monito ordinario, uel nō uocato, q̄ conferre beneficiū deberet:& quid si ante, quàm prouideatur,opponantur exceptiones contra rescriptum,uel contra personam.eod.§.uers.hoc quoq;.& sequen.Item,

Executor ad prouidendū an possit subdelegare. Car. in clem. j.de off.deleg.vij.q.& in cle.j.vj.q.de concess.præb.quòd sic, etiamsi sit commissum conscientiæ suæ. Rot. deci. ccclxxij. si in forma.in nouis.& in Spe.& j̄. e. Et an possit in cathedrali ecclesia prouideri.Item,

Executor ad prouidendum de beneficio habente patronum, & usq; ad quod tempus.Item,

Executor ad prouidendum datus per literas generalis,inhibitiones generales facere non potest.eo.§.uer.illud tamen.& sequen.in commissione.in Spe.de rescrip.pręsenta.§.v.uer. sed quid econtrà.& sequen.& s̄.eo.

Executor Apostolicus ad se informandum, secundum conscientiam suam, debet citare eos, quorum interest: aliàs processus non ualet. Alex.con.cxvij.ij.par.ubi etiam dicit, quod si Executor statim exequitur, processus est nullus.

80 Executor beneficialis an cognoscere possit de literis, & sua commissione. in Specul. de rescrip. præsenta. §. v. uersic. sed quid econtrà. & sequen. & s. eodem.

Executor sententiæ latæ per iudicem alienũ de consensu partium quis sit. in Spe. de comp. iud. adi. §. j. sed quis. & Bald. in l. in criminali. C. de iur. om. iudi.

Executor sententiæ, uel ad citandum datus, non tenetur exequi: nisi facta sibi fide de iurisdictione sua. in Spec. de cita. §. v. uersicul. sed pone. & suprà, Executor testamenti qualiter, & quando. uersi. v. & j. eo. uer. xcv.

Executor qualiter faciat relationem, uel missionem superiori. in Spe. de remiss. §. v. uer. pe.

Executor beneficialis, si profert sententiam excommunicationis contra rebelles, & resistentes. in Spe. de sententia. §. vj. uer. & nota, quod nullus.

Executor sententiæ an possit cognoscere de exceptionibus oppositis contra sententiam. in Spe. de exec. sen. §. ij. uer. ut autẽ. & s. eod. §. vj. de appel. Et an cognoscat, an sit bene uel malè pronunciatum. eo. §. uer. sed pone, quòd iudex. usque ad uersic. item no. & s. e. uer. ij. & iij.

Executores sentẽtiæ criminalis, ut manigoldi, an peccent exequendo. d. uer. item no. & seq. & j. manigoldus. uer. ij.

† Adde, quod iudex potest capere aliquem ad decapitandũ, uel suspendendũ malefactorẽ, ut sit tortor, dũmodo sit uilis persona. Bart. in l. fi. §. fi. ff. de pigno. act. Bal. in l. fi. C. de exe. rei iu. Lucas de Penna. l. j. C. ne quis liber. inuitus. Paris. de Puteo in tractatu de Syndicatu. in uer. Manigoldus. dicuntur tamen aliquando ministri Dei, ut refert Chassan. in consuet. Burg. tit. des iustices & droictz dicelles. §. vij. per tex. in c. qui malos. xxiij. q. v. & in ca. quæcunq;. eadẽ cau. quæst. ultima. nam olim quilibet de populo erat executor: ut patet Exod. xxij. Iosue. vij. j. Regum xv. tempore uerò Romuli lictorum, siue speculato um mos inuentus fuit. s.

Executor ad prouidendum alicui de beneficio, nõ potest prouidere de pensione, nisi in literis sit expressum. in Spe. de rescripti præsenta. §. ix. uersic. item quòd non extenditur.

Executores dati ad prouidendum de beneficio potestas non expirat morte mandantis. Rot. in decisio. ccclij. si papa, &c. in nouis. & j. Prouisio. uersic. ij.

Executoris ad prouidendum dati materiam, uide in Spe. de actio. seu pet. §. iiij. uersi. in summa. & seq & j. uer. Gratia. & uer. Mandatum. & uer. Prouisio. per totum.

90 Executor ad prouidendum mihi de quinta præbenda talis ecclesiæ, an possit prouidere mihi de sexta, si papa eam alteri contulit, id est, quintam pendente processu executoris. in Spe. de expensis. §. v. uersi. sed pone.

Executoris processus an ualeat sine inquisitione personæ, & eius uitæ. Card. in clej.. ij. q. de concess. præben.

Executor ad examinandum, & prouidendum examinato de aliquo beneficio, potest examinare, nemine citato. Card. in clem. fi. v. q. de rescrip. Adde not. per Car. in cle. j. xiij. q. de of. deleg. & in cle. j. q. j. de concess. præb.

† Executor iustitiæ: uide per tres notabiles quæstiones, per Hippoly. in l. j. colum. iiij. in fine. ff. de sicar.

Executor sententiæ quot modis nuncupetur. Item,

Executor sententiæ, si non possit exequi, an possit inuocare brachium iudicis. eod. uersic. item no. usq; ad fin.

Executor sententiæ si dubitat de mandato, non potest exequi, nisi uideat illud. in fi. d. uer. item no. & s. e. uer. lxxxiij.

Executor an cognoscat de exceptione falsi. Spe. de appel. §. vj. ubi etiam ponit, an cognoscat de alijs exceptionibus.

Executor quas exceptiones possit admittere, & si non admittat, an appelletur. e. §. uer. v. & seq.

Executor si subdelegat causam beneficialem, ad quam datus est, ad quem debet appellari, an ad ipsum executorem, ut ad papam. ibi, in §. iiij. uer. sed ad quem. & s. uer. quid si lata. ubi uide alium casum, quando ab executore appellatur. & in §. vj. uer. iij. in fi. ubi uide alium casum.

Executor ad examinandũ personam, potest subdelegare. Rot. in deci. ccccxviij. fuit dubitatum. in nouis.

100 Executor beneficialis, qui prouidit de præbenda uel beneficio, de qua nõ potuit prouidere, an iterum prouidere possit. in Spe. de expens. §. v. uer. sed pone.

† Executor ad beneficia quotuplex sit, & quãdo literæ executoriæ incipiant sortiri effectũ, uide latè per Fed. consi. mihi ccxc. incip. Quia in psenti. in ij. col. uer. debetis ergo scire.*

Executor beneficialis procedit sine libello, quia literas papæ habet pro libello. in Spe. de lib. concep. §. v. uer. vj.

† Executor ad beneficia incerta diœcesi, si illa dimembratur, exequi potest in uicarijs in parte dimembrata alteri unita. Felin. in cap. postulasti. ad fin. de foro comp.]

† Executor si processit uigore literarũ, quæ erant surreptitiæ, pcessus est nullus. Fel. in c. fi. in ul. co. in pe. q. de præsump.*

† Executores ad beneficia quibus modis, & qualiter procedere habeant, & de eorum potestate, uide latè Fel. in c. dudum. in v. col. in uer. extra gl. cum pluribus seq. de præsump. ubi etiam, quotuplices sint executores ad beneficia: remissiuè tamen, ibi in ult. col. uer. reliqua.]

Exemptio est stricti iuris, & non extenditur ultra rem, uel personam. c. cùm capella. de priui. cap. sanè. eod. tit. Io. Pap. in Summa, titulo de execu. contra instrumenta. uersic. alijs rationibus.

Exemptio capitis non arguit exemptionẽ membrorũ. Inno. in c. ex ore. de priui. Bal. in Mar. uer. Exempti. uer. fi. Vnde

Exemptio monasterij non comprehendit eius capellas, nisi expressè dictum sit. c. ex ore. de priuileg.

Exemptio non dicitur concedi ecclesiæ, quamuis papa eam suscipiat in sua protectione. d. capit. ex parte. de priuile. gloss. in cap. fin. de confir. uti. uel inuti. Bar. in l. j. C. de aur. mil. lib. x. & Ioan. Pa. in Summa, ubi s.

Exemptionis priuilegium non seruit clerico exempto ab episcopo, qui clericus successit alteri clerico subdito episcopi, cuius forum sequitur ipse successor, nõ obstante priuilegio suo exemptionis. Bar. in l. hæres absens. in prin. de iudi. & s. Clericus conuenitur. uer. xxij.

Exemptio ante contractum, siue fiat incontinenti, siue ex interuallo, idem est. Bar. in l. ab omnib. in prin. de le. j.

Exemptio concessa filijs, extenditur etiam ad nepotes. Bal. in consilio, In Christi nomine, amen: quia priuileg.

Exemptio an præscribatur. Old. consi. clxxij.

Exemptio à decimis & collectis concessa prædijs, an extendatur ad prædia postea quæsita. Bartol. in l. damni. §. si is, qui uicinas. de dam. infe.

10 Exemptio ab angarijs quomodo intelligatur. doc. in l. neminem. C. de sacros. eccl.

Exemptio per ambasiatorem principis, sine speciali mandato non conceditur. s. uerbo, Ambasiator. uer. xij.

Exemptio est inutilis in casu cle. j. de test. secundũ Car. di. ibi. etiam uide per eum alios casus.

Exemptio ecclesiæ in dubio intelligitur, scilicet de eo tantùm, quod est intra septa, uel clausuram. gl. in c. j. de priuil. in vj. Card. in cle. ij. §. ab olim. ij. q. de sepul.

Exemptioni non potest renunciari, propter præiudicium eximentis. Abb. in c. cùm tempore. de arb. & j. Priuilegium. §. j.

† uer. xxxv. † Et per Feli. in c. ij. de sen. exc. in fi.]

Exemptio probatur per confirmationem, licet de ea aliter nõ constet. Gl. no. xix. dist. si Romanorum. Alex. in l. admonendi. v. col. de iureiurando.

† Exemptio alicuius ecclesiæ respectu episcopi qualiter probetur: & de materia exemptionis. Decius consi. clij.

Exemptio nõ extenditur ad ordinaria, sed ad extraordinaria. l. hi, qui. de uaca. mu. & l. curiales. cum glos. de decu. lib. x. & Bartol. in l. uacuatis. eo. tit. & in l. ij. de iure immuni. l. j. & ibi Bartol. C. de iud.

Exemptio quæsita per contractum non potest reuocari. j. Priuilegium finitur. uer. vij.

Exemptio concessa aliquibus de uniuersitate, præiudicat alijs non exemptis, ut teneantur ad integras collectas, etiam pro parte exemptorum. Bartol. & doc. in l. ab omnibus. in prin. de leg. j. & ibi doct. Moder. & Sicu. Balio. & Abb. in c. accedentes. de præscrip. & Pau. de Cast. consi. cxxxij. Vide Spe.

† de censi. §. ij. per Car. in cle. fi. in fi. de censi. † Et per Feli. in

† c. accedentes. in viij. col.] † Vide Ab. in c. accedentibus. & ibi Fel. de præscrip.

Exemptio

Exemptio à pedagijs concessa certo populo incerto loco seruanda est, etiam per successores in illo loco, si locus ille ad alios transeat. Bald. in l. si plures. iij. col. C. de cond. inser.

20 Exemptio generalis non prodest ad munus publicum authoritate, & utilitate, & personale: item ad reale extraordinarium. Dyn. & Bartol. in l. spadonem. §. qui excepit. de excu. tutorum.

† Exemptio, quamuis generalis, an excuset à procuratione legatorum. Vide Fel. in c. accedentes. in ij. col. de præscrip. in ij. col. uer. Exemptio.]

Exemptio quandoq; conceditur propter nobilitatē. l. non tantùm. §. Iliensibus. & ibi Nico. de Neap. de excu. tut.

Exemptio allegata debet probari ante omnia, ut quando excommunicatus allegat se exemptum. s. uerbo, Excōmunicatus absoluitur. uer. ix.

Exemptio locorum non facit loca desinere esse de territorio quo ad fauorabilia. Paul. de Castro consil. cxxxij.

Exemptio impetrari potest, etiam non citato superiore s. uerbo, Citatio requiritur. uersic. lxxv. & xcviij.

Exemptio à iurisdictione papæ non ualet, etiam à papa concessa. Abb. in c. cùm instantia. de censi.

Exemptio omnimoda, etiam per Imperatorē, non potest concedi alicui. Bald. in proœmio Feud. Sic. in c. cùm non liceat. de præscri. Lap. in alleg. lxxxv. ad fin.

Exemptio potest reuocari ex causa ingratitudinis. Bald. fin. in l. ij. C. de lib. & eorum liberis.

Exemptio ecclesiarum quid operetur. Inn. in c. accepimus. de priuil. Bal. in Mar. uerb. Ecclesia. uersi. xj. & dic, quòd

Exemptio ecclesiæ inducit exemptionem rectoris, & clericorum illius, & monachorum, non tamen Prioris laici. Bal. in l. quod constitutum. ff. de test. mil.

30 Exemptio à collectis præsumitur post decem annos, quibus non soluatur, sciente, & patiente superiore, cui solui debuerit. An. Barba. in consi. Clementissimi Dei, &c. quod est ultimum in iiij. parte consi. Alex.

Exemptionis forma est, uidelicet, Concedimus priuilegium exemptionis, & immunitatis ab omnibus, & singulis oneribus realibus, personalibus, & mistis, ordinarijs, & extraordinarijs, & ab his, quæ imponunt tēpore guerræ, & alijs omnibus cuiuscunq; generis, quomodocunq;, & qualitercunq; imponerentur, nō obstante l. uacuatis. C. de decur. lib. x. secundum Bart. Cep. in cau. cxviij. & cxvj. non obstante l. nec damnosa. C. de preci. Imperato. off. & ibi Bal.

Exemptionis materiā supple. ĵ. uer. Priuilegiū. ĵ. uer. Exempti.

Exempti delinquentes in loco non exempto quomodo puniantur. Bald. in l. j. C. ubi sena. uel clari.

† Vide infrà eo. uer. xviij.]

Exempti an uiuant statutis ciuitatis. doc. in c. ij. de consue. in vj. An. de Bu. in c. fi. pe. char. de cōsue. gl. in c. cappella. de priuil. Bar. & Alex. in l. si conuenerit. §. si nuda. ff. de pig. act.

Exempti à collectis tenentur ad eas tempore guerræ impositas. Ray. & Alex. in l. in honoribus. de uaca. mu. & Ioan. de Imo. post Dy. in l. si ex toto. de lega. j. per Bal. in l. j. C. ut nemini lice. in exemp. specierum se excus.

Exempti sunt citandi in impositione onerum. cle. ij. & ibi gl. & Card. de censi.

Exempti an afficiantur bannis latis contra uniuersitatē. Inno. in c. certificari. de sepul. & in c. grauem. de sen. exc.

Exemptus à iurisdictione ordinarij, uel maioris sui, non censetur exemptus ab obsequio reuerentiali. l. fi. in fi. C. de bo. lib. no. in l. si non fortem. §. liber. de cond. inde. Ang. & Imo. in l. alia. §. eleganter. solu. ma. docto. in c. uenerabilis. de censi. & Angel. & Alexand. in l. sed si hoc. §. patronum. ff. de in ius uoc.

Exempti an gaudeāt priuilegijs ciuitatis, à qua sunt exempti. Io. de Pra. in l. falsa. de condi. & demon. & quod per Bartol. in tract. Repressa. j. q. v. principalis.

† Exemptiones & immunitates concessæ Venetis uenientibus Anchonam cum eorū nauibus, & mercantijs, an extendantur ad Venetum uenientem cum suis mercantijs in aliena naui, puta Genuensi: uide do. Pe. Phi. Cor. in cōs. lxxviij. incip. Quia per totum. in ij. parte.]

Exempti dicuntur ciues ratione originis. gloss. in l. j. ff. ad municip. Io. de Pra. in d. l. falsa.

Exempti non ueniunt in generali sermone. Bald. in l. j. pe. col. C. de fur. per l. legatorū. §. qui plures. de leg. ij. Pau. de Cast. con. cxxxij.

10 Exemptus constitutus executor testamenti potest coram episcopo conueniri, non obstante priuilegio fori. in l. interdum. §. senator. & ibi Bartol. ff. de iudic.

Exempti ab ordinarijs, an dicantur etiam exempti ab ordinarijs facti, scilicet qui sunt constituti à capitulo. Pau. de Cast. consi. cccxij.

Exempti nō tenentur ad decimas papales iniunctas uniuersitati. cap. ex multiplici. de decimis. Pau. consil. cxxxij.

Exemptus subiens onera spōnte, uidetur renunciare suo priuilegio exemptionis, nisi protestetur, quòd non intendit præiudicare suo priuilegio. l. j. & ibi Bar. C. de his, qui spon. susci. lib. x. & ĵ. uer. Priuilegiatus. uer. j.

Exempti à collectis an teneātur ad collectas postea impositas uniuersitati. Bar. Ang. & doct. in l. ab omnibus. de leg. j. Pau. de Cast. in l. si mihi, & tibi. §. fi. de leg. j. & in l. auus. ff. de pac. & in consi. cxxxij. quòd non. in Spe. de censi. §. j. uer. quid si aliqua communitas. & ibi Bald. in addi. uer. quid si damnū. & Bald. in l. etiam. ulti. colum. C. de execu. rei iudi. Gul. de Cun. in l. si unus. §. antepenul. de pac. † Et per Felin. in capit. accedens. de præscrip. in vij. & viij. col.

† Exemptus potest reuocari ad pristinum statū propter ingratitudinem. Ita dicit Bal. in l. ij. in finalib. uerbis. C. de liber. & eo. libe. Sequitur Franc. Cre. dicens perpetuò notandum, in notabilib. suis, no. xix. incip. Tu scis. *

Exemptio extenditur etiā ad ecclesias postea quæsitas. c. cum capella. de priui. & ibi glo. & doct. & per Card. in cle. j. iiij. oppo. de censi. & in ij. q. ibidem. ubi plenè.

† Exemptionem à iurisdictione ordinaria allegans à tanto tempore, de cuius contrario memoria non existit, non auditur, nisi probet, quòd alius prælatus in eo iurisdictionē præscripsit. ita do. de Rota decis. ccxxxix. in nouis.

Exempti nō tenentur ad collectas: pro quibus exigendis missus est in prouinciam collectorum papæ. Ang. in l. fi. C. sine censu, uel reliquis.

Exemptus à iurisdictione ordinarij non censetur exemptus, quo ad delictum, nec quo ad contractum. c. j. de priuil. in vj. Vide Bar. plenè in l. beneficium. de const. prin. & in c. uolentes. de priui. vj. q. iij. placuit. in gl. sed nūquid. in c. Romana. §. contrahentes. de foro comp. in vj. Innoc. in c. accepimus. de priuileg. uide Car. in cle. j. iij. q. de off. ord.

† Exemptus si delinquat circa res exemptas in loco nō exempto, puta alienando, nō potest ab ordinario puniri. Fel. in c. licet. circa prin. iij. col. uer. & adde quod si. de fo. comp.]

† Exemptus in maioribus delictis, ubi de eius fuga timetur, ab ordinario capi potest, & remitti. Felin. in d. c. & colum. uer. demùm.]

Exempti subsunt ordinario. in cle. j. in prin. cum gloss. & Card. de senten. excom. & in multis casibus conueniuntur coram ordinario: ut in cle. j. de sup. negli. præla.

20 Exemptus citatus an debeat comparere ostensurus priuilegium exemptionis. Bartol. in l. generaliter. ij. colum. de epis. & cle. doct. & Ludo. in l. ex quacunq;. ff. si quis in ius uoca. non ier. Innoc. in c. ex parte. de uer. signifi. & suprà, uer. Citatus. uersicul. lxxvij. & capit. cum primo. de priuil. in vj. Ioan. Pap. in Summa, titul. exceptio contra instrumēta. uer. alijs rationib. quòd sic.

Exempti resistentes episcopo, uel archiepiscopo, non possunt per eos puniri, sed cogendi per superiorem ad parendum. Car. in cle. fi. §. fi. de priuil.

Exempti abutentes priuilegijs possunt puniri per ordinarios. cle. ij. §. fi. & ibi Card. de pœn. & remis.

Exempti debēt seruare interdicta, sicut ecclesia matrix seruat, etiamsi sint nulla. cle. j. in princip. & ibi Card. de sen. exc. ubi per Car. in iiij. oppo.

Exempti non seruantes interdictum nullum seruatum in ecclesia cathedrali, sunt excommunicati, non tamen irregulares, nisi celebrent, postquam sunt excommunicati. Card. in cle. j. in prin. iiij. oppo. de sen. exc. ubi sin.

Exempti ligantur statutis. Alex. con. clj. ij. parte.

Exempti non excōmunicantur per executores papæ. Car. in cle. dudū. §. nos. de sepul. xj. q. sed ibi firmat contrarium.

Exempti delinquentes in diœcesi, puniūtur ab episcopo, quia sortiūtur forum ratione delicti. c. j. de priuil. in vj. & possunt absolui per episcopum, etiamsi sunt priuilegiati. contra d. c. j. Car. in cle. j. §. j. vij. q. de reli. domibus.

Exemptio & Priuilegium, differunt. Cardin. in cle. j. ubi not. de censib.

Exempti an teneantur ad procurationes legatorum. gl. & Car. in d. cle. j. iij. oppo. de censi. c. cum instantia. eo. tit. & ibi doc. † quòd sic. † Vide suprà, in uer. Exemptio. uer. xxj.]

Exempti non possunt capi à prælatis. clem. j. §. j. & ibi Card. de exces. præla.

Exempti non tenentur ad subsidium charitatiuum episcopo: secundum Car. in d. §. j.

Exempti ordinandi sunt præsentandi diœcesanis. cle. j. §. præsentatos. & ibi Card. de exces. præla.

Exempti ab oneribus tenentur ad tallias, uel collectas impositas per regem causa publicæ utilitatis. Oldr. con. xcviij. ubi omnino uide. l. iubemus. & ibi Bal. de sacrosanctis ecclesijs, & j. Priuilegium.

† Exemptus à datijs, & collectis, an si describatur in libro talium grauaminum, & sciens intra decem dies non appellet, perdat exemptionē: uide Feli. in c. cùm accessissent. in prin. xiij. col. de const.

Exemptus à pœna potest esse unus ex pluribus delinquentibus, alij non. Bald. in l. j. v. col. C. de ser. fugi.

Exempti dicuntur de uniuersitate, quo ad fauores, nō quo ad odia. Bal. in l. cunctos populos. de sum. tri. & fide cath. Pau. de Cast. con. cxxxij.

Exemptus locus non dicitur de diœcesi. c. cùm episcopus. de † off. or. lib. vj. Pau. de Cast. cō. cxxxij. † Et per Fel. in c. graue. de off. ord.]

Exemptus à iurisdictione cuiuslibet ordinarij, non est exemptus à iurisdictione delegati. Ioan. And. in ca. j. de priuil. in vj. in Nouella.

Exempti habentes populum debent habere cathedram, & ratione populi tenentur ire ad synodum. Innoc. in c. quod super. de ma. & obed. Bal. in Mar. uerbo, Exempti. uer. j.

Exemptus ratione rei non exemptæ subest ordinario. Innoc. in cap. cum capella. de priuil. Bal. ubi sup. uer. pe.

Exempti reparare debent loca sua, etiamsi prohibeat prælatus. Card. not. in cle. j. §. nonnulli. de exces. præla.

Exempta loca quomodo cognoscātur. in cle. ij. in gl. de priuil.

Exemptionis priuilegium non prodest contra diœcesanum, in casu cle. ij. de priuil. Sed uide Cardi. ibi.

Exempti non seruantes interdictum non puniuntur ab ordinario loci. Card. in cle. j. in prin. ix. q. de senten. excom.

Exemptus an dicat de nullitate sententiæ contra ipsum latæ per ordinarium. Spec. sic, in tit. de sententia. §. viij. uer. item est nulla ratione.

Exempti an possint recipere ordines à quocūq; episcopo, intelligitur posse recipere etiā ab episcopo extra diœcesim.

Exempti an possint recipere clericos alienæ diœcesis sine literis commendatitijs suorum episcoporum. in Specul. de cle. peregri. post medium.

Exēptus quid faciat, quādo ordinarius uult uti sua iurisdictione aduersus eum. Spe. ti. de app. §. ij. uer. si autem iudex.

Exemptus quomodo formet libellū contra ordinarios uolentes infringere priuilegium eius, & econtrà. Item,

Exempti quibus casibus subiaceant ordinarijs, uide j. uer. Priuilegium. & Spe. tit. de priuil. & in c. cum personæ. eo. tit.

Exemplar & Exemplum, differunt. in Spe. de instrum. edi. §. iij. in princip. & infrà, eo. uer. viij. & x. per discursum.

† Adde, quòd exemplar est id, ad cuius imitationē fit aliquid ex intentione agentis, secundum bea. Th. in quæstionib. de ueritate. q. viij. articu. viij. & dicitur Græcè ἀρχέτυπ&.

Exemplum uerò est alicuius facti, uel dicti præteriti cum certi nominis authore propositio, secundū Cic. lib. secundo Rhetor. & dicitur Græcè παράδειγμα.

Exempla multa possunt sumi ex uno originali, secundū Inno. in c. alius. de testi. & Bal. in Mar. uer. Exemplaria. uer. j.

Exemplum malum est uitandum. in Specul. de aduoca. §. vij. uer. cæterùm, si causa.

Exemplis non est iudicandum, sed legibus. in Spe. de dispu. §. iiij. ante uer. iuribus. l. nemo. C. de sent. Vide Bal. in rub. C. quæ sit long. consue. Sed uide in Spe. de senten. §. v. uer. debet. Contrariū not. in l. dedi. §. si liber. de cond. ob causam.

† Et per Fel. in c. ij. de præsump. & remissiuè in c. in causis. de re iu. in fi. c. à nobis. de sen. exc. ad fin.]

* Dec. con. ccccxx. nu. 9. Æmilius Maria Manolessus.

Exempla inducuntur ad confirmationem. Barto. in d. l. nemo. C. de sent.

† Adde hîc, quòd exemplis principum approbatis rectè iudicare possumus. Et sic limita l. nemo. C. de sen. quæ dicit, Legibus, & non exemplis, iudicandum est. Vide ad hoc gl. notabilem in c. fi. xx. distin. Et exemplis ueteris Testamenti licitè iudicam⁹, maximè si sint diuina: ut in c. qualiter & quādo. el secundo. de acc. & ij. q. j. Deus omnipotens. Abb. in c. afferte. de præsump. Adde quo ad primum dictum Bal. in d. l. nemo. quod in dubio sequenda sunt exempla uirorum magnæ authoritatis. Et ibi dicit gl. quòd ex consilijs uirorum prudentum, & ex consultationib. principum nascitur consuetudo. Quod pcedit, quādo talia sunt deducta in notitiā populi. Et subdit ibi Bal. ꝙ licet Francigenæ nō utant legib. tamen utuntur rationib. legū. Et uide do. Ant. & Io. de Imo. in c. cùm inter uos. de re iudic. ubi dixerunt, ꝙ licet exemplis non sit iudicandum, inquantum inter alios est iudicatum, tamen bene uidetur posse iudicari exemplis, inquantum inter eosdem est iudicatū, licet in diuersa instātia. Quo uerò ad secundū, adde Ioā. de Ana. & Barb. in c. qualiter & Inno. in ca. ne innitaris. de constitu. Et intellige, si dicta ueteris Testamenti sunt approbata per nouū. § his ita. vj. dist. & Io. And. in c. certificari. de sepul. & per doc. in c. causam, quę. de elec. & uide gl. fin. in auth. ut iudi. sine quoquo suf. in §. quanta. in uerbo, sacri eloquij. quā magni faciunt doc. in l. j. ff. si cer. pe. probat in c. tua. de deci. & in c. in omni negotio. & in c. licet uniuersis. de testi. & c. nouit. de iud. & in c. licet Heli. de simo. & in ca. relatum. de testa. cum simil.

Exēplis opus est multis crassantib. in Spe. de accu. §. ij. uer. ordinaria. l. aut facta. uer. fin. ff. de pœnis. & cle. ij. in fi. eo. tit.

Exemplationi si contradicitur, debet dari terminus contradictori ad ostendendum causam. Bald. in add. Spe. de app. uer. & quando formatur.

Exemplationis materia quomodo fiat, & ad quem finē, ad cuius instantiam, & an probet. in Spe. de instr. edi. §. iij. in prin. & uer. ubi autem. & seq. & §. iiij. per totū. & §. vij. & §. ix. uer. item quod non est. & j. eo. per discursum.

† Exemplatio instrumenti facta de authoritate iudicis sine citatione partis, an & quando ualeat, uide latè Iacobi. de san. Geor. post alios in auth. si quis in aliquo. in ij. col. uer. sed an hoc casu. & col. pen. uer. quæro de tali casu. C. de eden.*

Exemplaria dicuntur, quæ per aliam manum ex originali alterius manu scripto sumuntur: sed si per eandem manum, dicuntur originalia: licet protocollum prima scriptura dicatur, quæ in uulgari dicitur scheda: in authen. de tab. §. fi. l. unum. de leg. j. & l. Sempronius Attalus. de leg. ij. per Bartol. ubi dicit, quod

Exemplar est scriptura, à qua: sed

Exemplum est ea, quæ exemplatur. Bartol. ibi. & Bald. in l. humanitatis. j. colum. C. de impu. & al. sub. & in Spe. de instru. edi. §. iij. in prin. & s. eo. uer. viij.

Exempla non restringunt regulam. Inst. de gradi. §. hactenus. † & ibi doc. † Vide do. Pe. Phi. Cor. in consi. lxxxviij. incip. De subscriptione. in litera A. & in consi. cxcv. inci. Circa. in litera C. in iij. parte.]

Exēplū probat semiplenè tantùm, quando originale est deperditum. Bar. in l. admodū. vij. & viij. col. ff. de iureiu. Fl. in l. in lege. iiij. col. ad le. Aqui. Sed Bal. in l. fi. ix. col. C. de edend. dicit tunc probare plenè. Bal. in l. in bonæ fidei. iiij. col. in fi. C. de reb. cred. dicit, quòd exemplum sumptum per notarium bonæ famæ sine authoritate iudicis etiam semiplenè non probat, secundū Ray. contra gl. in l. ij. ff. de fide instru. item.

† Et per Fel. in c. fi. de fide instr.]

* Exemplum interdum propter antiquitatem probat. Raph. Cuma. in con. clviij. Fran. Aret. con. xxxvj. Dec. con. xxxvj. con. ccccxlv. nu. 15. Æmilius Maria Manolessus.

* Exemplum antiquum citatæ parte factum esse existimatur. Imo. P. M. & Illust. Card. Hosti. & alij Docto. in c. Albericus. de testib.

de testib.Raph.Cum.con.clviij.Fran.Aret.con.xxxvj.Dec. con.xxxvj.nu.2.Æmilius Maria Manolessus.

Exemplum probat, quando delegatus mittit citatorium cum tenore, uel copia rescripti in longinquas partes, secundum Inno.in c.cùm in iure.de offi.deleg. in Spe. de cita.§.iam de citatione.uer.sed pone.Lud.Pon.in fin.uer.Delegatus. uer. habes.in c.ij.de dilat.Item,

Exemplum probat contra eum, qui illud dedit de mandato iudicis, uel quando est datum de uoluntate producentis. Barto.in auth.si quis in aliquo.C.de eden.Item Alexand.in l.j.§.j.ff.eo.

† Caute.Exemplum instrumenti fidem facit, quando authoritas iudicis interponitur. glo. Bart.& alij in auth.si quis in aliquo. C. de edend. & sequitur do. Phi. Dec. dicens istam esse communem opinionem, in consil.xxxvj. in j.colu.in j. uolu.Et ideo Bar.in d.auth.si quis in aliquo.in j.col.uer.uenio ad primum. dat cautelam, quando datur tibi copia alicuius instrumenti in iudicio:ut facias quod notarius dicat, Hoc est exemplum cuiusdam instrumenti producti per talem,cuius copia datur de uoluntate dictę partis, & de mandato iudicis: ut sic semper tali exemplo adhibeatur fides contra eum.*

Exemplo non creditur. l. procurator. & ibi Barto. C.de eden.

* l.ij.ff.de fid.instrum. auth.si quis in aliquo. C.de eden. Dec. con.xxxvj.nu.j.Æmilius Maria Manolessus.

Exemplum probat contra exemplantem,qui signum suum in eo apposuit:quia uidetur approbasse contenta in exemplo. Item,

Exemplum probat contra eum,qui dat exemplum. Bar.in l.ij.

* §.si dubitetur.in fi.ff. quemadmodum testa.aperi. * Bart.in auth.si quis in aliquo. C. de eden. Dec.con.dcl.nu.7.Æmilius Maria Manolessus.

Exemplum sumptum ab eodem notario, qui fecit originale, probat.Barto.in l.si quis.§.prætor.ff.de eden.& in authen.si quis in aliquo.& ibi Bald.eo.ti.& in addi.Spe. de instr. edi. uer.exemplum.Item,

Exemplum sumptum de originali probat. Bart. in l.j.§. si quis in duobus. ff.de bon.pos.secundum tab. Item doc. & Alex. in d.§.prætor.

20 Exemplo creditur,quando habens originale non uult producere,nisi allegetur falsum.Bald.in l.publicati.viij.q.C.de test.Item,

* Exemplum instrumenti intra terminum productum non probat,nisi exemplar post terminũ productum postea fuerit.l.si donatæ.ff. de dona.inter uir.& uxor.Bal.in c.j. de fid. instr.Deci.con.dxxxix.nu.8.Æmilius Maria Manolessus.

Exemplum sumptum ex registro actoris probat.Bald.in l.nostram.pe.col.C.de test.Item,

† Exempla non restringunt regulam. cap.j. & ibi Abb.ne cle. uel mo.& in rub.eo.tit. & uide tex.in c.Romana.§.si autem. & ibi Gemi. de app.lib.vj.glo. in l.damni infecti quidam. ff. de dam.infect. & uno exemplo contenti sumus.l.ita uulneratus.ff.ad legem Aqui.& in c.de Liguribus. xxiij. quæstio. v.& exempla posita sunt,non ut ita sint,sed ut facilius addiscant, qui audiũt, ut inquit Philosophus j. Posteriorum.uel aliàs,ut ita sentiant addiscentes.

Exemplo contrario originali non creditur.Bart.in l. Sempronius Attalus.de leg.ij.sed tunc statur originali. Barto. in l.si quis.§.prætor.de eden. & j. Imbreuiatur. & uer. Protocollum.Item,

Exemplum apud acta probat, etiamsi sit perditum originale. Bar.in l.chirographis.in prin.ff.de admin.tut.Item,

Exemplum exempli an probet.Bald.in auth. si quis in aliquo. j.col.& ibi Bar.ul.col.C.de eden.& s.uer. Copia.per discursum.& Bald.dicit esse tex.fin.quòd non,in l.sancimus.C.de diuer.rescri.& Alex.consi.cxxxviij.j.parte.

Exemplatio quomodo fiat.doct. & Bald. in auth.si quis in aliquo.uer.nunc de exemplatione.C.de eden.ubi plenè.

Exemplatio fieri debet de uerbo ad uerbum,nihil addendo, uel minuendo.Bald.in l.fi.C.de preci.Impera.offe. Item fit cum toto tenore instrumenti, quod per alium exemplatur. Car.in cle.fi.in prin.de sepul.& in Spe. de instru.edi.§.ostẽso. uer. Bonifacius. & debet fieri cum die & cõsule,testibus nomine notarij,& loco. contra Spec. ibi. & in tit.de teste.§. qualiter.uer.eadem quęstio.secundum gloss.mag.& doc. & Alex.in l.j.§.æditiones.de eden.Bald.in l.fi.C.si ex fal.instr. & in c.per tuas.de testi.Io.And.in rub.de instru.edi.in addi. Specu.secundum Alex.ubi s.

† Exemplum an & quando faciat fidem,uide latè per Iaco.de sanc.Geor.in l.ij.de fide instru.& per Alex.in auth.si quis in aliquo.C.de eden.

Exemplatio instrumenti mandati, etiam parte non citata fieri potest. Bal.in addi. Spec.de instru. edi.uer.publicatio.& in auth.si quis in aliquo.pe.col.de eden.

Exemplum non potest authenticari.l.sancimus.& ibi Bart.C. de diuer.rescrip.

Exemplar si deficit,esset exemplandum.l.in testamento. & ibi Bar.de condi.& demon. Bald.in l.humanitatis.iij.col.C.de impub.& al.substi.

Exemplum testamenti productum non sufficit ad bonorum possessionem secundum tabulas, uel ex edicto di. Adri.de qua in l.fi. C. de edicto di. Adri.tol.l.j.§. si quis in duobus.& ibi Bar.ff.de bonorum pos.secundum tab.

* Exemplum sine iudicis authoritate,& partis citatione sumptum non probat.c.fin.de fide instrumen.glo.& Bart.in authen. si quis in aliquo. C. de edend. & in l. chirographis. in principio.ff.de administr.tut.Dec.con. dlxiiij.nu.12. Æmilius Maria Manolessus.

Exemplum instrumẽti extra iudicium de uoluntate partium sine decreto iudicis an sumi possit. Barto. in authen. si quis in aliquo.de eden. tenet quòd sic, nisi quando partes consentiunt exemplationi, non autem approbant primum instrumentum esse ualidum: secus,si approbent. Vide per Inno.in c.fi.de fide instr.Spe.eo.tit.§.ostenso.†Et per Fel.in d. c.fin.de fide instr.

Exempli materiam supple s.uer.Copia.per discursum.

Exercens artem uilem non potest esse de prioribus populi.l.eos.& ibi Bar.ff.de decur.sed non seruatur in usu.

Exercere artem dicitur,qui habet animum exercendi,licet nõ exerceat:quia

Exercere artem non dicitur destituisse, qui in totum non destitit,retinens animum exercendi,licet actualiter non exerceat.Car.in cle.j.v.no.de ui.& hone.cleri.

Exercere an quis se possit in duobus. Bal. in proœ. C.ideoq;. Ray.Io.de Imo.in l.ille, à quo.§.tempestiuum.ad Treb.gl.& doct.in c.iij.de proba. Pau.de Liaza. in q.j.quæritur,utrum electo.& Alex.in l.si consul.ff.de adop.

Exercens duas artes,tenetur ad munus artis, cui magis incũbit.Bar.in l.quæritur. ff. de sta.ho.l.legatis seruis.§.si unus. & ibi Dy.de leg.iij.

† Exercens artem, si illã non ualeat exercere, uel quòd non exerceat, an, & quando illius artis priuilegio gaudeat, & quando non: uide Feli.in c.cleri. in medio.j.col. ibi:an non exercens.de iudi.]

Exercitor dicitur is,ad quẽ omnes reditus perueniunt.l.j. §.exercitorem.& ibi Bartolus.ff.de exercito.

Exercitor non tenetur de facto nautarum, nisi quãdo in naui delinquunt.l.debet.& ibi Bar.ff.nau.cau.stab.

Exercitores unius nauis an teneantur insolidum. l. si cùm in plures.ff.de exercito.Bal.in rub. C. de institor.ad fin. quòd non,nisi ex consuetudine, nisi sint socij:inter quos non habet locum beneficium diuisionis.

Exercitoriæ actionis materiam uide in toto tit.ff.& C.de exercito.& s.uer. Actio exercitoria.per discursum.

Exercitus dicitur de territorio, seu territorium. l.pupillis.§.territoriũ.& ibi Bar.de uerb.sign. & Bar. in l.cunctos populos.viij.q.C.de sum.tri.& fide cath.

Exercitus si deuastat prædium unius tantùm hominis,uide in l.de usu.& ibi Bar.de uar.cog.

Exercitus non dicitur,nisi contineat legionem.Bar.post gl. in l.quid ait.§.exercitium.ff.de infa.glo.in cle.pastoralis. de re iud. dicit, quòd est hominũ collectio in expeditione, & ex quot personis constet.gl.& doc.in l.ij.C.de infami.

Exercitus debet transire per locum territorij minus damnosum.Flo.in l.fi. cui. ff. de seruit.

Exercitus Imperatoris debet habere uictualia à terris uicinis. Bal.in l.neminem.C.de sacros.eccle.

Exhæredatio est argumentum contra filium: & ideo debet concludere cum causa, Bal. in l. si pater. vj. q. C. de insti. & subst. sub condi. fac. Item,

† Adde, quòd exhæredatio quatuor modis dicitur, scilicet, propriè, & strictè, largè, largissimè, & impropriè. De quo per Chasse. in consue. Burg. tit. des succesions. §. iij. in prin. Et nota, quòd octo requiruntur ad hoc ut sit ualida. Primò, quòd fiat purè. Bart. in l. ij. ff. de lega. j. Secundò, debet fieri nominatim. Bart. in l. iij. §. filius. per illũ tex. ff. de lib. & posth. Tertiò, debet fieri à toto gradu, non à certa persona. Quartò, ab hæreditate, non à re certa. glo. in dicta l. iij. §. filius. nec à quota parte ualet. Bald. in l. j. C. de lib. præteri. Quintò, quòd in testamẽto, in quo facta est, adeatur hæreditas: quia ante aditam hæreditatem non ualet. l. filium. & ibi Bar. ff. de bono. pos. contra tab. Sextò, quòd fiat ex descendentibus, & iam natis. Bald. in auth. ex causa. C. de liber. præte. Septimò, quòd inseratur una ex causis positis in auth. non licet. C. de lib. præte. Octauò, quòd illa causa sit uera: & probetur per hæredem: & his factis, exhæredatio propriè & strictè erit ualida.

Exhæredatio requirit causam. in auth. non licet. & ibi docto. C. de libe. præte. & in corpore. & Bart. in l. liberi. de inoffic. † testa. nisi à fratre. j. eod. uersic. xxx. † Vide Fran. Are. in l. cùm filio. in vj. colum. in ea. gloss. ibi: hodie, & in uer. adde. in col. † fi. de uulg. & pup.] † Intellige quando fit mala mente: secus, si in fauorem filij. Iaso. in l. multi non notæ. ff. de lib. & posthu.

Exhæredationis causæ ponuntur in auth. non licet. C. de libe. præte. & in auth. ut cùm de appel. cognos. §. causas. & gloss. in c. Quintauallis. de iureiu. Item potest fieri ex alia causa simili habente eandem rationem, uel maiorem, per cap. j. §. porrò, quæ sit prima causa bene. amit. secundum Gul. de Cug. Sed Alexand. de Imol. in addi. in l. maximum. C. de libe. præte. tenet contrarium, quem uide in l. si quis id, quod. † de iurisd. omnium iudicum. † Et per Felin. in c. pastoralis. de rescrip.

Exhæredatio filij iustè facta, intelligitur adempta, si filius se reconciliauerit cum patre. Item not. Bart. in l. iij. §. non solùm. in fi. ff. de adi. lega. per illũ tex. sequitur do. Ias. in auth. non licet. in fin. C. de lib. præte.

Exhæredationis causa iusta non dicitur, si filius ad patriã non reuertatur. Bal. in l. si pater. vj. q. de inst. & subst. Item,

Exhæredationis causa iusta non est, quòd filia nolit diuertere à uiro. l. filia. & ibi Bar. C. de inoffi. testa.

Exhæredatio præsumitur ex odio. Bald. in l. liberti. j. col. C. de † oper. libert. † Vide Ias. in l. multi nõ notæ. ff. de libe. & posth. nisi ex coniecturis aliud appareat.

Exhæredari nõ potest filius uasalli, quia offenderit dominum patris sui. Bal. in c. insuper. j. col. de prohi. feu. al. per Fed.

Exhæredatio quotuplex sit. Bald. in auth. ex causa. xvij. col. de † lib. præte. † Et in l. suis. in c. pe. vj. col. post medium.]

Exhæredatus filius non computatur in numero filiorum in ratione legitimæ cõputandæ. Bal. in l. pater filium. ult. char. de inoffi. testa. & Pau. de Cast. consi. ccl.

10 Exhæredari potest filius uolens. j. Filius præteritus. uersicul. xxxiiij.

Exhæredationis causæ dicuntur grauia delicta. Bald. in l. solo. C. de liber. causa. & Alex. in l. leuia. de accu.

Exhæredatio simpliciter facta in alia ultima uoluntate de eo, qui in priori testamento fuit institutus, ualet. Bar. in l. paterfamil. ff. de hær. inst.

Exhæredatio filij, licet iusta, tollitur per reconciliationem factam postea inter patrem & filium. Bar. in l. iij. §. non solùm. ff. de adi. leg.

Exhæredatio matris dicitur præteritio. Inst. de exhæreda. lib. §. mater. & j. uer. Præteritio. uersi. iiij.

Exhæredatio sub conditione ualet. Bald. in l. si pater. C. de instit. & substi. in viij. & iij. oppo. gl. in l. j. ff. de condi. insti. & in l. iij. §. purè. de lib. & posth. & j. eo. uer. xxv.

Exhæredatio unius filij in numero singulari, non expresso proprio nomine, an ualeat in pluribus natis uel nascituris, si plures reperiantur. in l. ij. de libe. & posthu. & in l. qui filiabus. §. j. cum gloss. de lega. j. & gloss. in l. placet. de liber. & posthu. Secus est in institutione, uel legato facto filio: quia debetur pluribus filijs: ut ibi.

Exhæredari potest filius contrahens turpes nuptias. l. libertum. & ibi. Bar. C. de nup.

Exhæredatio instituti contrafacientis quid operetur, si nõ est datus substitutus, casu quo hæres contrafaciat. Ang. in cõsi. In Dei nomine, amen. punctus talis est: Andreas, &c. & Bal. in auth. cui relictum. iij. col. C. de indic. uidu. tol.

Exhæredatio debet fieri à toto gradu, non à certa persona.

20 Exhæredatio debet fieri ab hærede, non à re certa. Item,

Exhæredatio debet fieri nominatim. gl. ordi. in l. iij. §. filius. & ibi Bar. ff. de lib. & posth. & Bal. in l. ij. C. de libe. præte. & in l. j. iiij. q. eo. tit. & j.

† Exhęredatio, & institutio an requirantur pro forma: uide Franciscum Are. in l. morib. in vj. col. uer. circa tertium. de uulgari & pupillari.]

Exhęredatio cũ falsa causa an uitiet. Bart. in l. si posthumus. §. fi. de lib. & post. & ibi Bal. tenet, quòd error uitiet exhęredationem. Vide Bal. in auth. non licet. C. de lib. præteri.

Exhęredatio filiorum non comprehendit posthumos. gloss. & Bar. in l. Titius. in prin. de lib. & posth.

Exhęredatio unius propter factum alterius non ualet. l. paterfami. & ibi Bar. ff. de hær. institu. & Bal. in l. precib. ix. col. C. de impub. & alijs subst.

Exhæredatio substituti sub conditione ualet. Bar. in l. paterf. ff. de hær. inst.

Exhæredatio non confirmatur per existentiam sui hæredis. † Bald. in l. quidã. viij. col. C. de iure delibe. † Vide Franc. Are. in l. si filius, qui patri. in v. col. uersic. xxx. adde ultra gloss. de uulg. & pupil.]

Exhæredationis causa non cadit in posthumo: & ideo

Exhæredatio posthumi non ualet. l. si quis. §. legis. C. de inoffic. testa. & Bald. in auth. ex causa. ij. col. de lib. præte. & j. eo. uersi. xliiij.

Exhæredari potest, qui testari patrem prohibet. l. testamenti. & ibi Bar. C. de inoff. test.

30 Exhæredatio fratris, etiam sine causa, fieri potest. Bart. in l. fratres. C. de inoffic. testa. & j. eo. uer. xliiij.

Exhæredatio tollitur per reconciliationem inter patrem & filium. Bar. in l. iij. §. fi. ff. de adi. leg.

Exhæredari potest filius ob iniuriam uerbalem, grauem & inhonestam patri dictam. Ioan. And. in c. fi. de don. & Alexan. consi. ccij. ij. parte.

Exhæredatio facta per patrem ex causa ingratitudinis per iuramentum patris affirmata in testamento, an ualeat, stante statuto, quòd de ingratitudine credatur iuramento patris. Alex. consi. cxxx. j. parte.

† Exhæredare filium potest pater nedum propter aliquam causam de contentis in §. aliud quoque capitulum. in auth. ut cùm. de appel. cognos. sed etiam si committat maiorem causam illis, licet non numeretur in d. §. aliud quoque capitulum. Ita dicit Angel. in l. lex Cornelia. in princ. ff. de iniur. Quod dictum refert & sequitur pro sing. Hipp. de Marsi. sin. lxxviij. incip. Plures sunt.*

† Adde singulariter, quòd licet Mart. Lauden. tenuerit contrà in l. j. §. finali. ff. de insti. & iure. per tex. in auth. ut cùm de appella. cog. §. causas. quem uidetur sequi Alexand. in auth. non licet. C. de liber. prętę. Tamen ueritas est in cõtrarium, & idem Alex. sibi contrarius aliter consuluit in consil. cciij. in ij. uol. Aluar. in cap. j. §. prædictis. & §. porrò. quæ fuit prima cau. benefic. amit. collat. x. Ias. in dicta authen. non licet. Fel. in c. pastoralis. extrà, de rescrip.

* Exhęredari filius à patre potest, qui patrem coram populo, sine ulla distinctione furiosum uocat. Mar. Ant. Nat. consil. ccccliij. nu. 25. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Exhæredatio filij nocet etiam eius descendentib. arg. l. si uiua §. in nepotib. de bo. mater.

* Exhæredatio filij, aut filiæ, nõ trahitur ad nepotẽ, neptẽ ue ex eis. l. si quis filio exhęredato. in prin. ff. de iniust. rupt. & irrit. test. §. posthumorum. Inst. de exhær. liber. Io. Crot. consi. xvij. num. 15. Æmilius Maria Manolessus.

Exhæredatio post aditã hæreditatẽ non ualet, sed operatur fideicõmissum. Ang. in auth. de nup. §. præfatæ. in fi. col. iiij.

Exhæredatio nihil ualet ante aditam hæreditatem. l. filium. & ibi Bar. ff. de bo. pos. contra tab.

Exhę-

Exhæredatio quando reddit testamentū nullum. Bal. in auth. ex causa. iiij. q. xvj. col. C. de lib. præte.

Exhæredatio à persona hæredis an fieri possit. Bald. in l. j. ij. q. C. de lib. præter.

Exhæredatio à re certa fieri non potest. Item nec à quota parte. Bal. in l. j. iiij. q. C. de lib. præte.

30 Exhæredatio debet fieri uerbis expressis, sicut institutio. Bal. in l. pater. ix. q. C. de inst. & subst.

Exhæredari non potest filius furiosus, nec ei exhæredato fieri potest substitutio exemplaris, sed pupillaris sic. Bal. in l. humanitatis. iiij. col. C. de instit. & substi.

Exhæredatio ualet, si una causa incerta est uera, licet aliæ sint falsæ. Bal. in auth. non licet. in fi. C. de libe. præter.

Exhæredatio est dispositio expressa, uel tacita, priuans aliquē ex liberis, uel parentibus, hæreditate. Bal. in auth. ex causa. ij. col. C. de liber. præte. ubi etiam dicit, quòd

Exhęredatio non fit de transuersalibus, nec de posthumo. Bal. ibi, & s̄. eo. uer. xxviij.

Exhæredationis forma ponitur in Speculo, de instr. edi. §. xiij. uer. si autem.

Exhæredatus si sit filius, an possit pater ab eo dare tutorem, uel curatorem, uel aliquod onus imponere. in Spe. de feud. §. ij. uer. septimò quæritur.

Exhæredatus à patre homine meo, an remaneat homo meus. in Spec. ubi s̄.

Exhæredatus an excludat substitutum. Cyn. & Bal. in l. j. C. de conditio. inser.

Exhæredato potest relinqui quoquo relicti titulo. Bal. in auth. ex causa. iij. opp. C. de lib. præte.

40 Exhæredatus habetur pro mortuo. gl. & Ang. in authen. de hęred. & Fal. §. exhęredatos. l. j. §. si pater. el ij. & ibi Bar. ff. de coniung. cum eman. lib. Bald. in l. liberti. j. col. C. de ope. lib. per l. j. §. fi. ff. de bo. pos. contra tab. & Bald. in l. j. C. si quis in frau patro. & in auth. hoc amplius. pen. col. C. de fideic.

Exhæredatus non dicitur suus. sic Barto. in l. j. §. sciendum. de suis, & legi.

Exhæredatio tollit suitatem.

Exhæredatus sub conditione, non dicitur institutus sub contraria conditione. Bal. in l. ij. C. de condi. inser.

Exhæredatio fieri potest per patrem, etiam non expresso loco & tempore commissę ingratitudinis per filium. Alex. consi. ccij. ij. parte. & in auth. non licet. C. de lib. præter.

† Exhæredatio licet possit fieri per patrem, non expresso loco & tempore ingratitudinis commissæ, tamen hæres, quādo uoluerit probare causam ingratitudinis esse ueram, debebit designare locum, & tēpus, quibus fuit cōmissa illa ingratitudo. ita dicit Bald. in consi. cxcix. secundum ordinem meum, incip. Proponitur, quòd Luciarellus in suo testamēto. in quinto uolumi. quem sequitur Alex. in auth. non licet. C. de libe. præte. in iij. col. uer. item fallit. Et similiter sequitur Iacobi. de sancto Georgio ibi in ij. col. uer. sed an, & quādo. & etiam sequitur do. Ias. ibi, ad fi.*

Exhæredatus bona mente quis dicitur. Bald. in auth. hoc amplius. ul. col. C. de fideic. ubi etiam dicit, quòd

Exhęredatus bona mente pręfertur extraneis, hærede priuato propter non impletam uoluntatem defuncti. Bal. ibidem.

Exhæredatus rupto testamento, non potest uenire ab intestato ad successionē, si ꝓbetur ingratus. Ang. in auth. de nup. §. ingratitudinem. col. iiij.

Exhæredato an detur querela. Bald. in auth. ex causa. x. col. de libe. præte. & ĵ. uerbo, Querela. per discursum.

Exhæredatus quare non admittatur ad hæreditatem ablatam hæredi priuato, quia non impleuit uolūtatem defuncti. gl. Bar. & Bal. in auth. hoc amplius. C. de fideic.

Adde hîc uersus continentes causas exhæredationis.

Versus:

Bis septem causis exhæres filius est:
Si patrem feriat, uel maledicat ei:
Carcere detrusum si negligat, ac furiosum
Criminis accuset, aut paret insidias:
Si dederit grauia sibi damna, nec hoste redemit:
Testari prohibet, aut det arena locum:
Si prauos sequitur, uel amet genitoris amicam:
Non orthodoxus, quia quando coit.

Hos uersus posuit Chassa. tit. des successions. §. ij. Alios posuit Io. de Platea in §. j. de exhæredat. liber. Insti. rusticos, & incompositos:

Bis septem causis filius potest exhæreditari:
Parentes feriat, uel uerbum si graue dicat:
Crimen accuset eos, ueneno si potat illos:
Detulit in eos furientes, negligat illos:
Non fideiußit pro patre, uel hoste redemit:
Testari prohibet patrem, uel arena se miscet:
Non orthodoxus, uel filiæ luxurientur.

Exhibitio instrumentorum an peti possit. in l. in hac. §. interdum. ff. ad exhiben.

Exhibere, est in publicum ostendere, uidendi, & tangendi potestatem facere, & extra suam potestatem habere. l. j. §. ait prætor. de lib. ho. exhi. in Spec. de dispu. & alleg. §. iiij. uer. in summa.

Exhibere nolens fisco instrumenta, præsumitur furatus esse. ĵ. uer. Fiscus. el j. uer. xxj. & xxiij.

Exhibitio ad recognoscēdum, etiam in criminalib. locum habet. l. ij. & ibi Bar. C. ad exhiben. l. si exilium. de pub. item gl. in c. cùm causam.

Exhiberi debet res, uel persona, testibus cognoscenda. Bar. in l. j. & ibi Alexand. ff. si ex noxa. causa aga. & in l. ij. C. ad exhibend. & in l. iij. §. j. & ibi Alex. ff. de testi. & in l. si cùm exhibuissent. §. an autem. de publica. Item gl. in c. cùm causam. de testib.

Exhiberi res debet reo, ut deliberet, an succedat, uel contēdat. Bar. in l. j. in prin. ff. de eden. ij. col.

Exhiberi cùm petitur, summaria cognitio sufficit. Spec. de off. om. iudi. §. viij. uer. iij.

Exhibitionis actio, & rei uendicatio, an concurrant in eodem libello. in Spec. de actione seu petitione. §. ij. uer. & no. & ĵ. eo. uer. xx.

Exhibitio quando fieri debeat eodem. §. uersi. sed nunquid.

Exhibitoriorum iudiciorū materiam uide in Spe. de dilat. §. j. circa principium.

10 Exhibitio instrumentorum quando fiat, quibus, & à quibus in Spe. de instr. edit. §. v. & vj. & s̄. uerbo, Editio. per discursum.

Exhibens ultimam uoluntatem in iudicio, debet ante litis cōtestationem eligere an uelit ea uti, ut testamento, uel aliter, nec potest uariare. in Spe. eo. tit. §. xij. uer. & no.

Exhibere condemnatus an appellet. Item,

Exhibitionis iudicium non patitur moram. in Spe. de appel. §. ij. uer. sed nunquid in actione.

Exhiberi debet scriptura ei, qui in ea habet interesse, aliàs cōtra non exhibentem iuratur in litem. Alexand. consi. cxcvj. ij. parte.

Exhibitio testamenti potest peti à notario per eum, qui dubitat, an sibi sit in eo aliquid relictum, ut certioretur, si tamen iuret de calumnia: nec potest notarius dicere, quòd recolligat illud in publicā formam. Pau. de Castro. & Alex. in l. j. C. quemadmo. testa. aperi.

Exhibitio reorum, etiam inuitorum, quinque uel sex casibus fieri potest: regulariter uerò non potest sine iudicis præcepto. in Spe. de acc. §. j. uer. is igitur. & seq.

Exhibitio testamēti cùm petitur officio iudicis, an requiratur libellus. in Spe. de lib. concep. §. x. uer. sed si petitur. Et quòd petatur officio iudicis, est tex. in l. j. C. quemad. test. aper.

Exhibitionis actio an requirat libellum. eod. §. uersi. quid de actione.

Exhibitio rei petitur, si peto rem mihi exhiberi, & exhibitam uendico. in Spec. de his, quę me. causa fi. in prin. in tit. de ꝓprietate. §. j. uersi. aliæ sunt reales. & s̄. eo. uer. viij. & in tit. de rest. in integ. §. j. uer. sed nunquid. quod cumulantur eodem libello. & s̄. eo. uer. viij.

20 Exhibitionis materiam tam quo ad personas, quàm quo ad res, uide in Spe. de iud. §. v. per totum.

Exhibitæ rei petitio qualiter fiat. Item,

Exhibitio testamenti per interdictum de tabulis exhibendis quomodo petatur. Item,

Exhibitio instrumenti, uel rationū, qualiter petatur. in Spe. de instr. edi. per totum. & s̄. uer. Editio. per discursum.

Exhibitio testamenti, uel codicillorum, qualiter petatur ab eo, cu-

eo, cuius interest. in Specul. de testa. §. ij. in fi. & omnino per Pau. & Alex. in l. j. C. quemadm. test. aperi.

Exhibitionis materiam supple s. uer. Editio. & uer. Actio ad exhibendum. & ff. & C. ad exhib. per totum.

Exilium ut deputetur, qualiter fiat relatio. in Sp. de relegatio. §. iiij. uersi. cæterùm.

† Adde, quòd exilij sunt tres species, secundum glo. in extrauag. Io. XXII. de priuileg. Prima cùm à certis locis excluditur, ut non moretur in eis. Secunda, ut liceat exuli in certo habitare. Tertia, ut exul habeat habitare in loco omniũ consuetudine carente, utputa insula. l. exilium. ff. de interd. & relegat. & l. relegatorum. §. item Imperator. & dicitur Græcæ φυγή.

Exilium interrumpit præscriptionẽ. Bal. in tit. de pace Const. §. imperialis. uer. eam semper. & j. Expulsio. uer. xxiiij.

Exilium dicitur casus fortuitus, si procedit ex partialitatibus. j. uer. Partialitas. uer. fi.

Exilium ponitur pro deportatione, & ꝓ relegatione. l. ij. ubi no. de pudud. Alex. in l. ij. in prin. si quis caut.

Exilium est duplex, scilicet uirtutis amore, & propter delictũ. Bal. in auth. habita. C. ne filius pro patre.

Exilium materiam supple s. uerbo, Bannum. & j. Exul. per discursum.

Exilij pœna est maior pœna pecuniaria: quia olim expilator improbior fure puniebatur exilio. l. j. §. j. de effra. Fur uerò in pœna pecuniaria, duplo scilicet & quadruplo. Inst. de fur. & j. Fur. el j. uersi. xlviij. Improbior ergo fuit grauiori pœna punitus, quàm fur: aliàs lex fuisset iniqua.

Exigere quomodo ponatur. Bald. in l. falsus. C. de fur. & j. uerbo, Procurator ad negocia. uer. xxviij. & uer. Promittere. uer. lxxxix.

Exigere, quandoq; est recipere à sponte soluente. l. si cùm dotem. §. si post. & ibi Io. de Im. solu. ma. & per Bar. in l. j. ul. col. C. de sen. Alex. in l. hoc iure. de sol.

Exigere dotem non dicitur mulier cedens alteri actionem de dote. Bart. in repetitione auth. hoc locum. C. si secund. nup. mul. Alex. in l. amplius. rem ra. ha. in uer. si uerò.

Exigens usuras pro alio tenetur ad restitutionem. j. uerbo, Usura. uer. lxxiiij.

† Exigere aliquid an liceat pro receptione in ecclesia, uel à nouo canonico, uel à nouitijs, etiam monialib. uel similib. Vide Felin. in c. cùm M. Ferra. xj. col. ad fi. in uer. generalitatem. de const.]

Exigere, est ab inuito extorquere, nisi in casib. per gl. ord. in l. soluendo. ff. de nego. gest. gl. & Car. in cle. fi. de censi.

Exiguum quid dicatur. gloss. xij. q. ij. terrulas. xvij. q. iiij. quicunque.

Eximens aliquem de manibus officialium, uel familiæ, tenetur creditoribus ad id, ad quod tenebatur exemptus. l. quoties. C. de exac. tribu. lib. x. Adde per Bald. in l. j. C. de oper. lib. Quod uerum, nisi captus fuerit iniuste: quia tunc eximens non tenetur ad interesse. l. edictum. & ibi Barto. ff. ne quis eum, qui in ius uoca. est, ui exi. ubi Barto. in §. item si quis. in l. sed eximendi. eod. tit. sed ad pœnam sic. ibidẽ. ubi uide omnino per Alex. quòd nec ad pœnam tenetur, contra Ang. † Et per Iaso. May. Inst. de actio. §. pœnales. col. ij. cum plurib. seq.]

Eximens captum non legitimè, non tenetur. l. j. in prin. & ibi Alex. ff. ne quis eum, qui in ius uoc. est, ui exi.

Eximens captum si fiat non soluendo, potest agere creditor contra debitorem principalem ad debitum, etiam præscriptum post.

Eximens si non fuit negligens in petendo post exemptionem ante præscriptionem prius captam. Alex. in l. fi. in prin. ff. de eo, per quem fac. er. & Pau. de Cast. in d. §. fi. in fi.

Eximens confessum crimen, condemnatum, uel condemnandum, incidit in crimen læsæ maiestatis. l. cuicunque. & ibi Barto. no. ff. ad leg. Iul. ma. ubi etiam, quòd eximens non condemnatum, uel confessum, tenetur pœna mortis in casu legis finalis. de mal. & mathe. Adde Bel. in l. addictos. de episcopa. audi. † Et per domi. Iaso. May. loco allegato, not. iiij. cum sequen.]

Eximens citatum à delegato non incurrit pœnam edicti positi in titu. ff. ne quis eum, qui in ius uo. per l. iij. §. si quis. eo. tit. nisi sit delegatus principis. Bald. in rubr. de offi. delega. j. col. Sed Pau. de Cast. contra in l. j. ff. ne quis eum. & Alex. in rub. ff. de officio eius. & in l. j. in fi. ne quis eum. post Paul. de Castr. ibi.

Eximere, & eripere differũt: quia primum generalius est. l. sed eximendi. & ibi doc. ff. ne quis eum.

Eximens debitorem fisci tenetur ad interesse, quanti iurauerit procurator fisci. Alexand. in l. sed eximendi. §. in eum. ff. ne quis eum, qui in ius. & Bald. contra gl. in l. quoties. C. de exa. tribut. lib. x.

Eximens priuilegiatum, qui capi non potuit, non tenetur: sed

10 Eximens tutum exemptione in soluendo, tenetur. Bart. in d. l. sed eximendi. §. item si quis. ff. ne quis eum, qui in ius uoc. est, ui exi.

Eximens illum, qui non erat citandus, ut quia erat dubium, an esset de iurisdictione citantis, non tenetur. Alex. in l. j. & seq. ff. ne quis eum.

Eximẽs ritè captum, tenetur, etiamsi uelit probare, quòd captus non erat debitor eius, qui fecit eum capi. Alex. in l. sed eximendi. §. item si quis. ff. ne quis eum.

† Eximens debitorem rectè captum de manibus familiæ, tenetur creditori ad soluendum debitum, tanquam si pro eo fideiussisset. Textus est no. in l. quoties. C. de exact. tribu. li. x. & ibi docto. Quod amplia, ut per Hippoly. de Marsi. sing. clvij. incip. In iure clarum est.*

Eximens aliquẽ à iudicio quomodo puniatur. in tit. ff. ne quis eum, qui in ius uoc. est, ui exi.

Eximens carceratum de carcere tenetur lege Iulia maiestatis. l. iij. ad legem Iul. maie. Bal. in l. addictos. C. de epis. aud.

Eximẽs ut teneatur, qualiter fiant articuli. Bart. in l. si per aliũ. §. docere. ff. ne quis eum, qui in ius uoc. est, ui exi.

Eximere quis dicatur. in d. l. j. & ibi doc. ff. ne quis eum, qui in ius uoc. est, ui exi. & tenetur etiam qui per alium eximit. l. si per alium. eo. tit.

Exire de manibus dicitur res, non per locationem, sed per dominij translationem ex contractu. Barto. in l. manumissiones. in fi. ff. de iust. & iur. & ibi per Alex.

Exiticij possunt cedere iura sua alteri, nisi ei sit interdicta alienatio. l. de pollicitationibus. ff. de polli. Bald. in l. per diuersas. C. mandati. Io. de Pra. in l. seruum quoque. §. si quis rem. ff. de procur. Sed Bald. in l. ij. C. ne fiscus, uel Respublica. dicit contrarium, uidelicet quòd socius in domino castri expulsus per socium de castro, non potest ius suum cedere alteri, puta ciuitati, uel domino. & infrà,

Exiticij possunt facere statuta inter se. Bald. in l. j. C. de caduc. tol. & Barto. in l. si quis à filio. de legat. j. Bald. in l. ij. quemadmodum testa. aperi. & Bald. & Flo. in l. testatrix. §. fin. ff. si serui. uen. Ludo. Pon. in l. j. v. col. ff. quod quisque iuris. & j. uer. Vniuersitas. uersi. liiij. & plenè per Alex. in l. omnes populi. iij. col. † Et per Feli. in c. cùm omnes. xv. col. in medio. de const.]

Exiticij possunt creare syndicum ad compromittendum cum regentibus. per Bar. in l. si hæres. §. uitijs. de lega. j. Item per Bart. in l. si quis à filio. in fi. eod. tit.

Exiticij an sint uocandi, quando ciuitas facit statuta. Bar. & Alex. in l. omnes populi. de iusti. & iure.

Exiticij an desinant esse ciues. s. uer. Bannitus. j.

Exiticij non possunt subiugare alteri ciuitatem. doct. Barto. & Ang. in l. si quis à pupillo. §. fin. de leg. j. Bald. & Flo. in d. l. testatrix. §. fina. si serui. uen. & s. eo. uer. ij. & j. Vniuersitas. uer. lij. & j. eod. uer. antep.

Exiticij citati non tenentur comparere. Bart. in l. fin. iij. col. & ibi Alex. de resti. in integ. Bald. & Alex. in l. j. §. ij. si quis cau. & ibi Ang. in §. quod diximus. & in sua questione, Bononiẽsis, &c. iij. & iiij. q. & Io. de Im. in l. recusare. §. si quis. ad Trebel. & Alexand. in l. fi. de resti. in integ. & Bald. in tit. de pace Constan. §. sentẽtiæ. ubi dicit, quòd citatio arctat eos, si potuerint comparere per procuratorẽ: secus, si nullus procurator audebat interim uenire. & s. Processus. † Et per Fel. in c. accedens. lo ij. ut lite non contesta.]

Exiticij an possint compromittere. Bald. quòd non, in consil. Ciuitas Aretina, &c. & per Bar. in l. si quis à filio. §. j. de leg. j. ubi aliter loquitur. & s. eo. uer. iij. & Bal. in tit. de pace Constan. §. sententiæ queque.

Exiticij restituti ad gratiam, an intelligantur restituti etiam aduersus sententias latas contra eos. Bald. in d. §. sententiæ quoque.

Exiticij terrarum habentur pro residentibus. Ioan. Andr. in c. j. de cleri. residen. & Bald. in consil. Ciuitas Aretina fuit inuasa, &c.

10 Exiticij non habentur pro deportatis. Bar. in j. const. Digestorum, in fine.

Exiticij per uim expulsi de ciuitate non liberantur à creditoribus suis, etiamsi per uim sunt compulsi soluere in cômuni. Bal. in l. si te. C. de iure delib. & s. uer. Bannitus.

Exiticij non faciunt statuta, uel consuetudinem, nec possunt testari secundum consuetudinem eorum. Baldus in l. ij. C. quemad. test. aperi.

Exiticij restituti quæ bona recuperent. j. uerbo, Restitutus. uersi. xiij.

Exiticij non faciunt uniuersitatem, nec possunt subiugare alteri ciuitatem. Bald. in Marg. uer. Vniuersitas. uersic. vj. & s. eod. uer. vj.

Exiticij iustè expulsi possunt urgeri à nouis statutis côtra eos factis per intrinsecos: aliàs secus, secundum Bald. in d. l. j. C. de monopol.

Exiticij côfinati iniustè possunt spernere confinationẽ, & côparere coram superiore iusto. Bal. in d. l. j. de monopol.

Exitus acta probat. do. Barth. Soci. in consi. xlvj. inci. Cùm in præsenti. uersi. præterea. circa finem. in j. parte.]

* l. aut facta. §. euentus. ff. de pœ. l. rem non nouam. §. fi. C. de iudi. Ioan. Cro. con. cxxxij. nu. 6. Aymo Crau. con. vj. nu. 30. con. xviij. nu. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Exorbitantia sunt stricti iuris, nisi pœnæ in delictis. Bal. in l. non sine. C. de bon. quæ lib.

Exorbitantium materiam uide j. uer. Extensio. & uerbo, Statutum extendere. per discursum.

Exorcista dicitur defensor, & de eius officio uide in Sp. de his, qui ali. no. in iudi. interue. Vide text. xxj. dist. clericos. uer. Exorcista. Item dicitur incantator. l. j. §. medicus. ff. de uar. cogni.

Exorcisare, id est, adiurare. xxj. dist. §. j. xxiij. dist. §. exorcista.

Expectatiua concessa ad certum tempus, si prorogetur in aliud certum lôgius tempus, an dicatur eadem, uel noua. Pau. de Cast. consi. cxiiij.

Expectatiua tribuit ius nouũ. in cle. auditor. per Car. in princ. de rescriptis: contrarium tenet in cle. ij. iij. q. de offi. ordi.

† Expectatiuis gratijs licet papa præiudicet, quo ad beneficium uacans, de quo ipse prouidet, gratia tamen non perimitur, imò in alijs beneficijs prædictis expectantibus reseruatur, & firma manet. Per dictam tamẽ prouisionem papalem electis præsentatis minimè præiudicatur. Ita do. de Rota decis. ccxliiij. in nouis. de quo per Io. de Lig. in c. relatum. de præbendis.

Expectatiua concessa uni sub conditione, si alter non acceptauerit, expirat per acceptationem primi. Bald. in l. si legata. C. de legatis.

Expectari quantum debet absens. in Spec. de expen. §. fi. uersi. tu autem.

Expectatiuam habens non dicitur beneficiatus. s. uerbo, Canonicus. uer. xxvij.

Expectatiuam canonicatus habens est suspectus canonicis in conuersando. Bar. & Ang. in l. j. ff. ubi pu. edu. deb.

Expectatiuarum plurib. concessarum terminus quando currat. Ol. in consi. cxxxvj. & seq.

Expectatiua prima uacaturi intelligitur, scilicet per mortem, non per renunciationem. Bald. & Imo. in l. filiæ. solu. matrimo. Vnde

Expectatiuæ materiam supple s. uer. Beneficium. & uer. Clericus beneficiatus. per discursum.

10 Expectatiua ad uacaturam conceditur per papam solum, non per legatum. Card. in clem. fina. ulti. col. de rescriptis. & j. Legatus. & in clem. ij. iij. q. de offic. ordin. in c. ij. & ibi Dominicus, de præbend. in vj.

Expectantes omnes habent unicum mẽsem ad acceptandum, non quilibet unum. Cardin. in clemen. j. §. j. vj. q. de concess. præbend.

Expectatiua ad præbendam, & dignitatem primò uacaturam, non expirat, si uacat præbenda tantùm, & habens eam nolit eam acceptare sine dignitate. Car. in cle. fi. xviij. q. de preb.

Expectatiuam habens nô potest acceptare post tempus. Car. in cle. fi. q. xix.

Expectans si accepit præbẽdam, non potest postea uariare archidiaconatum cum præbenda. Car. ubi s. q. xxiij.

Expectatiuam habenti potest prouideri de præbenda habente annexum diacônatum, uel subdiaconatum. j. Præbenda. uersi. lv.

Expectatiua præbendæ uacaturæ non potest concedi. j. Præbenda. uer. lvj.

Expectatiuæ impetratio de incompatibili nô facit uacare primum curatum. s. Beneficium. uersi. cxiij.

Expectans potest intra mensem acceptare, licet executor nolit prouidere sibi, & ordinarius non potest acceptatũ, etiam nôn collatum conferre post mensem. Rota sing. in deci. xx. & Car. in cle. j. §. j. vij. q. de concess. præb.

Expectans potest acceptare beneficium post mensem adhuc uacans. gl. & Car. in d. §. j. viij. q.

20 Expectans non potest acceptare incertum, id est, beneficium primæ uacaturæ. Cardi. in cle. j. §. j. post gloss. de concess. præbend.

Expectans qualiter, & quando acceptare dicatur beneficium uacans. not. in d. cle. uer. quem etiam, & quomodo uacaturum. Archi. in c. ne captandæ. eo. tit. lib. vj.

Expectans petens beneficium sibi conferri, non dicitur ambitiosus. Car. in d. cle. j. §. quinetiam. de concess. præben.

Expectãs an acceptet, pręsente, uel absente executore: & quid utroque casu. gl. & Car. ubi s.

Expectãs uidetur acceptasse collationem factam procuratori suo. glo. & Card. ibi. ij. q. Et an possit esse laicus pcurator ad acceptandum beneficium. ibi. q. iij.

Expectatiuæ forma ponitur per gloss. in clem. j. §. fin. de concess. præbend.

Expectatiuam habenti non præiudicat quis, si renunciat beneficium in fraudem: quia nô cogitur illud acceptare, cùm possit expectare illud melius uacaturum per mortem. Bald. & Io. de Im. in l. filiæ meæ. ff. solu. matr.

Expectatiua beneficij cum cura, uel sine, an extẽdatur ad præbendam ecclesiæ cathedralis. j. Præbenda. uer. xxv.

Expectatiuam habentium parem tempore præfertur prior præsentans executori literas. Rota in decisio. ciij. si unus. in nouis.

Expectatiuæ nô pereunt, si papa prouidet alteri de beneficio. per Rotam in decis. ccxlviij. licet de more.

30 Expectatiua ualet, etiamsi non contineat modum uacationis, & habet locum, quomodocunque uacet. s. Beneficium. uersi. lxxxvj.

Expeditio fit facilius per unum, quàm per plures. l. si plures. §. quamuis. & ibi gloss. & Barto. ff. de admi. tut.

Expediri prius debet quod grauius est. c. j. & ibi Car. de sepul.

Expellens possessorem per uim, perdit ius suum. glos. & doct. in l. j. C. uti possi. in l. si quis in tantam. C. unde ui. & j.

Expellens an possit uti iure expulsi. gl. no. in l. j. ff. de superfi. l. indebiti. §. fi. & ibi Bart. quod sic. ff. de condi. inde. ubi dicit in fine. quòd

Expellens emphyteutam non potest conueniri, donec durat ius emphyteutæ: ut ibi per Barto. quem plenius uide in l. j. ff. de execu. rei iudica. & in l. fi. in fin. C. de condi. sine causa. Cyn. & Bald. in c. cùm seruum. de seru. fug. & Bald. in addi. Specu. de loca. uer. si emphyteuta cecidit. Flor. in l. loci. §. competit. ff. si ser. uen. & Alex. de Vinc. in c. potuit. x. col. de loca. & Alex. de Imol. in d. §. fin. ubi etiam Paul. de Castr. sed ibi Bald. tenet contra.

Expellẽs tenetur de interitu, & de fructibus. l. de si possessione. & ibi Bar. C. unde ui.

Expellẽs colonum uidetur expellere dominum, pro quo possidet. Bar. in l. si quis in tantam. ad fi. C. unde ui.

Expellens usufructuarium, non uidetur expellere dominum. glo. & Bart. in d. l. si quis in tantam. ad fi. C. unde ui. & potest conueniri solùm ab expulso, non à domino, nisi & dominũ expellat. Bar. ibidem.

Expellens

Expellens dominum nō uidetur expellere colonum, uel usufructuarium. Bar. in d. l. si quis in tantam. C. unde ui.

Expellens me per uim, clàm, uel precariò, non potest expelli à me ex interuallo, sed potest inquietari, & turbari: nec potest contra me uincere interdicto, uti possidetis, quia possidet, ui, clàm, uel precariò à me. Bar. in l. j. iij. col. C. uti possi.

Expellens emphyteutam, uel liuellarium de re conducta, an possit conueniri à domino directo ad recuperationem utilis dominij. glo. singularis in d. l. j. ff. de superfic. & ibi Bar. in d. l. indebiti. §. fi. de condi. indeb. Barth. Cep. in c. j. xxv. differentia. de cog. feu. in usib. feud.

10 Expellens usufructuarium si conueniatur à proprietario, non potest se tueri, si uelit soluere domino, quicquid soluebat usufructuarius, sed secus est in emphyteuta. glo. & Pau. de Castr. in d. l. indebiti. §. fina. & Bartho. Cepo. in d. c. j. de cogn. feu.

Expellens, si statim repellatur, an perdat ius suum. Bal. in l. qui possessorem. de ui, & ui arma.

Expellens de iurisdictione, an acquirat sibi eā, si ea pro se utatur. Bar. in l. sequitur. §. si uiam. in fi. ff. de usucapi.

Expellens suum expulsorem an incidat in pœnam. in l. j. §. qui à me. & gloss. & Barto. in l. idem est. §. cum igitur. de ui, & ui ar. quòd sic, si ex interuallo repellat, non si incontinenti. & tenet gl. Bart. & doct. in l. j. C. unde ui. & quod per Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuq; pri. & in Spe. de actore. uersic. item quod uult.

Expellens patrem de possessione, an incidat in constitutionē l. si quis in tantam. C. unde ui. gl. Bald. & docto. ibi.

Expellens missum ex primo decreto, non incidit in pœnam. d. l. si quis in tantam. Bald. in addi. Spec. de pri. & sec. decre. uer. si quis mittitur.

Expellens feudatarium incidit in pœnam. d. l. si quis in tātam. Bald. in l. penul. C. si à non competen. iudic.

Expellens missum in possessionem ex instrumento confessionato, tenetur interdicto unde ui. Bal. in l. cōsentaneum. viij. col. C. quomodo & quando iudex.

Expellens si timet ne expulsus reuertatur ad possessionē, imploret officiū iudicis, ut defendat eum in possessione. Bald. in l. si seruus. C. quod cum eo.

Expellens non præscribit. gl. Bar. & Bald. in l. iij. C. quod metus causa.

20 Expulsio potest probari, etiam per instrumentum publicum. Bald. in addi. Spec. de pet. & pos. uer. fi. & ibi Spe. uersi. postremò nota.

Expulsio famuli quomodo ꝓbetur. not. in l. j. ff. de diuortijs.

Expulsio de ciuitate, non dicitur deportatio. Bar. in d. j. consti. Dig. §. fin. in fi.

Expulsi de ciuitate non tenentur comparere ad locum, de quo sunt expulsi, uigore citationis: unde processus, uel sententia contra eos non ualet. Barto. in l. fin. iij. colum. ff. de in integ. rest.

Expulsio an interrumpat præscriptionem. Bartol. in l. qui possessionem. in princip. ff. de ui, & ui ar. & suprà, Exilium. uersicu. ij.

Expulsus repellens an incidat in pœnam. s. uerbo, Expellens. uersic. xiij.

Expulsus repellēs ex interuallo an agat cōdictione ex l. si quis in tantam. per Bar. post glo. in l. qui possessionem. de ui, & ui ar. & Bal. in Marga. uerbo, Expulsi. uersi. j.

Expulsus agēs uti possidetis, nō obtinet, si possideat ui, clàm, uel precariò ab aduersario. Bar. in l. j. C. uti possid.

Expulsus à simplici detentatione nō habet interdictum unde ui. s. uer. Detentator. uer. ij.

Expulsores dicuntur etiam qui non admittunt uenientem, si ipsi à principio possident, aliàs non. Card. post gl. in clem. j. xxiij. q. de foro compe.

Expulsores episcopi possunt trahi etiam ultra duas dietas. cle. j. §. j. & ibi Car. x. q. & xij. de fo. comp.

† Expellens alium de beneficio pecunia, an sit deponendus: & quid si expulsus legitimum titulum nō habeat: uide Feli. in c. qui alium. de simo.]

30 Expulsores episcopi conuenti ab episcopo proprio expulso extra diœcesim, nō possunt conqueri de processu coram diœcesano. Car. in d. cle. §. uolumus. q. xij.

Expulsus si ex interuallo, uel incontinenti repellat suum expulsorem, an perdat ius suum. Barto. in l. qui possessionem. de ui, & ui arma. & an perdat beneficium. l. si quis in tātam. C. unde ui. Bald. ibidem. Et an perdat ius accusandi criminaliter. Bart. ibidem. Item an perdat interdictum, quod habebat pro rebus annexis rei, de qua fuit expulsus. Bar. ibi. & j. eod. uersic. xxxiiij.

Expulsus non potest agere contra tertium possessorem, inuito expulsore. l. cùm à te. ff. de ui, & ui armata.

Expulsus licet statim recuperet possessionem suam, nō tamen perdit beneficium. l. si quis in tātam. Bal. singulariter in l. licet. C. de excep. & Bart. in l. qui possessionē. de ui, & ui arm. & s. eodem. uersic. xxxiij.

Expulsus de possessione debet ante omnia restitui in possessionem. l. iij. de ui, & ui arma. Bald. in l. fin. iij. no. C. de iudic. & in l. si quis ad se fundum. ad legem Iuliam. de ui. & j. uerbo, Spoliatus. uer. j. ubi plenè.

Expulsus retinet possessionem, etiamsi protestetur tempore expulsionis. Inn. in c. cùm uenissent. de resti. in integ. & Bal. in Marga. uer. expulsi. uersi. fin.

Expulsus congregans gentem pro recuperanda possessione sua, perdit possessionem, si quam habet. Innoc. in c. olim. de restit. spolia. & Bald. ubi s. uersi. fi.

Expulsus de castro à collega domini an possit cedere ius suū alteri. s. uer. Exiticij. uer. j.

Expulsus si non potest probare possessionem tempore expulsionis, uel ingressus, debet intentare condictionem ex l. fin. C. unde ui. in qua sufficit probare, quòd antè possedit, licet tunc non possederit. Bart. ibi. ij. col. Item debet probare se esse dominum, & antè possedisse. Bar. ibi pen. col.

* Expendens numos pluris, quàm sunt, pœna mulctandus non est. Aymo Crau. consi. vj. num. 107. Æmilius Maria Manolessus.

Expensæ in personam factę causa studiorum quæ dicantur. Bald. in rubric. C. de uerbo. signifi. & j. uerbo, Legatum librorum. uersi. iij.

Expensæ nuncio, qui iuit pro suo negocio, & alieno, fieri debent pro rata, scilicet quatenus plus expendit pro negocio alieno. gl. no. in c. cùm pro causa. de procura.

Expensæ in medicinis pro uxore ægra fieri debent à uiro. l. quod in uxorem. & ibi doc. & Bal. C. de negocijs gestis. nec repetuntur, ut ibi. sed secus in expensis funeris: ut ibidem, & j. eodem. Et est uerum, etiamsi maritus sit protestatus de animo repetendi. Bart. ibi. & j. uerbo, Maritus conuenitur. uersi. xviij. & xxxix.

Expensæ factæ per alium pro alio, an & quando repetantur. gl. ordin. in l. ex parte. §. j. ff. famil. ercis.

† Expensas quis faciet obsidibus, uide Feli. in ca. ex rescripto. in fine. uersic. ultimò tangit. de iureiurando.]

Expensæ factæ pro studio filij per patrem præsumuntur donatæ, nec imputantur in parte eius, nisi constet patrem expendisse animo credendi. l. quæ pater. & ibi doct. post gloss. ff. famil. ercis. & j. eo. uersi. xxvj. & Barto. in tractatu de duobus fratrib. & Fran. Porcel. in eodem tractatu, ij. parte. j. q. & per Bar. in l. Nesennius. de nego. gest. & in l. j. §. nec castrense. de castr. pec. uel de cōl. bonorum. Bald. tenet simpliciter non computari, in authen. ex testamento. x. coll. Item Bald. in l. pactum. xj. q. eod. tit. dicit computari, quando sine iuramento uiuo patre filius renunciat successioni: quia tunc expensas computat in legitimam. Vide ibi Pau. de Castr. & † per Bal. & Pau. de Cast. in auth. quod locum. eo. tit. † Et per Io. And. in prob. in v. col. j. no. & Pau. de Castr. consil. xij. ubi tenet non computari. & subdit, quòd

Expensæ factæ à patre pro studio, uel nuptijs unius filij, uel filiæ unius filiorum, non imputantur ei: sed nec uidentur totidem de cōmuni permissæ pro studio, uel nuptijs alterius post mortem suam. Pau. de Castr. consi. cij. & j. eodem. uersic. xlij. & xliij.

Expensarum quantitas factarum in aliquo actu probatur iuramento expendentis. gl. Bart. Baldus, & docto. in l. fin. §. in computatione. C. de iure delib. & in auth. contra qui. C. de non nu. pec. Quod uerum, si modicæ sunt, non aliter: ut ibi. & Flo. in l. quoniam. in fi. ff. de usufruc. Item uerum, maximè in his, quæ ueniunt reficiendæ ratione primi decreti. Bald. in Mar-

in Marga. uer. Sententia. in fin. & in eodem uersic. lxiiij. & sequen.
Expensę pro alimentis factæ compensantur cum operis, & nō repetuntur, nisi factæ sint prorsus inutili, qui nullas operas præstitit. l. in rebus. §. possunt. ff. commodati.
Expensæ funeris uxori fieri debent pro rata omnium bonorū tam dotalium, quàm paraphernalium. Bar. & Ioan. de Imol. in l. si filia. in fi. solu. mat. unde de dote sepelitur: ut ibi. & per Bal. in auth. licet. C. de iure dotium. Item pro rata lucri dotis. l. si pro rata. & ibi doc. ff. de relig. & sump. fun. l. Neratius. eo. tit. gl. in l. j. ff. de eden.
10 Expensæ funeris prælati an fiant de bonis ecclesiæ, uel de patrimonio suo, si quod habet. Pet. de Peru. in tractatu quartæ parochialis. xiij. c. ubi plenè. & s. uer Episcopus.
Expensæ funeris quæ dicantur. Pet. de Perusio in dicto tractatu, ult. quæst.
Expensæ funeris deducuntur de hæreditate antequam credita, etiamsi pro eis sint pignora. l. impensa. ff. de relig. & sic alijs creditis pręferuntur. ut ibi. & gl. in l. priuilegia. ff. de priuileg. credi. & j. uer. Funus. uer. iij. & l. fi. §. in computatione. & ibi Alex. C. de iure deli. & infrà eo. uer. xxxj.
† Adde idem esse in expensa facta in infirmitate defuncti. tex. notabi. in l. ij. C. de peti. hær. & ibi Bald. & similem text. in l. legatum. C. de relig. & sum. fun. Et idem dic in informatione testamenti, secundum Bar. in l. non ignorat. C. de fruct. & lit. exp. Anto. de But. in c. j. de proba.
Expensæ factæ bestijs deprehensis in damno dato ad quē spectent. per Flo. in §. magistratus. 50. col. ad l. Aqui.
Expensæ in medicinis pro offenso factæ, sunt per offensorem offenso reficiendę. l. antepe. ff. si quadru. pau. feci. dica. & l. fi. de his, qui deiec. uel effu. Quod uerum est, nisi sint factæ incantatoribus, & herbularijs: per l. j. §. medicos. de uar. & extraor. cognit. secundum Barth. Cep. in rubrica, de uerbo. signifi. xx. columna. Item uerum, etiam pace facta, remissa iniuria. in Spec. de accu. uersi. quid si uulneratus. ubi uide.
Expensæ operarijs per conductorem an debeantur. Bar. in l. si non sortem. §. libertus. pe. col. de cond. inde. & l. quoniam. per Pe. de Sun. C. de testi. & j. uer. Operarius. uer viij. & ix.
Expensæ in persona curanda ab infirmitate. &
Expensæ funeris parificantur. Bal. in l. in restituenda. C. de peti. hære. & Alex. in l. fi. §. in computatione. C. de iure deli.
Expensæ officiali misso ad aliquem locum, an debeātur. Alex. consi. ccv. ij. parte.
Expensæ itineris debentur officialibus à potestate. Barto. in l. super creandis. C. de iure fisc. lib. x. Quod uerum de consuetudine, non de iure. Angel. in l. si non sortem. §. libertus. de condic indeb. & infrà, Potestas.
† Expensis cuius episcopi ueniant ad deponendum, uel degradandum aliquem: uide Felin. in cap. non potest. circa fi. de re iudi. uer. ad illud. quod isti episcopi.]
20 Expensæ famulo infirmo modicæ debentur, non magnæ. Bar. & doc. in l. si cūm dotem. §. sin autem in sæuissimo. ff. soluto matrimonio. & infrà eodem. uersi. xxxvij.
Expensa pro equo præstando liberto ut seruiat, pertinet ad patronum. l. operæ. de ope. lib.
Expensæ causa pietatis factæ alicui, quando dicantur. glo. in l. ex duobus. §. Titium. de neg. ge. uidelicet ex qualitate personarum, & sumptuum: per l. utrum. de do. inter uir. & uxo.
Expensæ circa personam præsumuntur factæ animo donandi: ideo non repetuntur. & Bart. in l. si filius. C. de neg. gest.
Expensæ factæ per filium pro patre, non præsumuntur animo donandi factæ, ideo repetuntur. l. si filius. & ibi Bart. contra glo. C. de neg. gest. Quod est uerum, nisi factæ sint circa personam, ut ibi per Bar. sed si soluit pro patre, uel eum defendit, repetit: ut ibidem.
* Expensæ à filio pro patre repetendi animo factæ, repetuntur: animus uerò repetendi ex rationum libris probatur. l. si filius. C. de negoc. gest. l. Nesennius. ff. de neg. gest. Bart. in l. si paterno. C. de nego. gest. Dec. con. ccccxliij. nu. 37. Æmilius Maria Manolessus.
* Expensæ à patre factæ in curandis filijs ægris bona materna habentibus, repetendi animo factæ esse uidentur. Bar. in l. Nesennius. ff. de neg. gest. in l. si paterno. C. eo. Dec. consil. dcxvj. num. 4. Æmilius Maria Manolessus.

Expensæ circa personam priuigni non repetuntur, nisi factæ fuerint animo repetendi. l. si patrono. & ibi Bart. C. de neg. gest. Item,
Expensas esse factas animo repetendi, probatur ex præambula protestatione. l. Nesennius. de nego. gestis. uel si factus est liber, in quo scriptæ sint, & in eodem factus est debitor, pro quo expensum est, uidelicet: Talis debet mihi decem pro expensis, quas feci pro eo. Item ex coniecturis, inspecta qualitate personæ expendentis, & personæ, pro qua factæ sunt. Bart. in l. si paterno. C. de neg. gest. Item ex qualitate expensarum. l. Marcellus. & ibi Bar. ff. de do. inter uir. & uxo. Vide gl. & Io. de Por. in l. domos. & in l. quid si nulla. de leg. j.
† Expensas monachus consequitur à monasterio, quando agitur contra abbatem. Glo. in c. cūm pastoris. ij. q. vij.
Expensæ in curatione serui, uel re aliena infirma, repeti possunt. l. si seruum. & ibi doc. de neg. gest. l. in rebus. §. fi. ff. commodati. Et quid si res erat inutilis. gl. in d. l. si seruum.
Expensæ funeris repeti possunt, etiam facta prohibitione, ne fiant. gl. & doc. & Bald. in l. fin. C. de neg. gest. & tex. in l. at si quis. §. Labeo. ff. de reli. & sumpti. fune.
Expensæ pro alimentis totius familiæ factæ uiuo patre per unum ex filijs, an mortuo patre repetantur. Bald. in l. certum. penultima columna. C. familiæ ercīscundæ. & Bar. in consilio, Quidam habens tres filios, &c.
30 Expensæ alimentorum famulis fieri debent per dominos. l. in rebus. §. fi. ff. commodati.
Expensæ funeris deducuntur de hæreditate, & eam minuūt. l. fi. §. in computatione. & ibi Bar. C. de iu. deli. & ibi docto. & Alex. & s. eo. uer. xij.
Expensæ funeris non sunt præsidium animæ, sed humanitatis officium. xiij. quæst. ij. non æstimemus. & c. animæ. & ideo non detrahuntur de legato centum librarum distribuendo pro anima testatoris, secundum dom. Pet. in tractatu quartę episcopalis. c. ix. in fi.
Expensæ factæ per debitorem in curando seruum, uel animal debitum, an repetantur à creditore. Bart. Angel. & Alex. in l. seruum. §. Stichum. de uerb. obli.
Expensæ testibus fieri debent per producentem eos. s. alimentorum. l. quoniam. & ibi doct. C. de testib. l. eos. §. si quis. & ibi Bar. C. de appel. & Bal. in l. generaliter. §. his de præsentibus. de re. cre. quòd expensæ factę in mittendo pertinent ad mittentem. Quod uerum est, siue in causa ciuili, siue criminali. doc. in d. l. quoniam. Item uerum, si producantur testes de loco ad locum. doc. ibi. & Spec. de fals. §. j. uer. quid si alicui. Item uerum, etiamsi reperiantur testes deposuisse pro utraq; parte. gl. in c. statutum. de rescriptis. in vj. & doc. in d. l. quoniam. uel super interrogatorijs partis aduersæ, contra quam producuntur, quæ nō debet contribuere ad tales expensas. Ioan. And. in Specu. de teste. §. qualiter. uersic. testes autem. Item uerum, antequam testes recedant de loco. d. l. quoniam. ibi: uenturis. & ibi: producendi. Item uerū, quantum sufficiat: nam si superfit, debet restitui. docto. ubi suprà. & Ioan. And. in addit. per gl. in c. si qui testium. de testi. Item uerum, etiam pro operis amissis. Cy. in d. l. quoniam. & Flo. in l. ex hac. ff. si quadru. pau. fe. di. & in l. testium. §. Gabino. de testi. Iaco. But. in cap. si quando. C. eodem titulo. Item uerum, secundum conditionem personarum. Vnde debet testi digno dari equus, non aliàs. glo. in l. idem ait. §. idem Labeo. ff. mandati. & gloss. x. quæst. ij. episcopus. Bald. in d. l. quoniam. Bartol. in l. seruus. in princip. de leg. j. & in l. j. de alim. & ciba. & Bald. in l. etiam. C. mandati. Item cibi delicati, non grossi, secundum qualitatem personæ. glo. & Abb. in cap. cum instantia. de censibus. Item uerum, etiam procuratori proficiscenti extra ciuitatem pro domini negotijs, ut dentur alimenta, & equus, ut suprà. Bald. in d. l. etiam. Item uerum, etiam tutori eunti pro negotijs pupilli. Nico. de Neapol. in l. j. §. si pupillus. de tute. & ration. distrahen. ubi dicit conditionem personæ inspici, ut rusticus uadat pedester: sed si sit dignus homo, uadat equester. Et debentur testibus etiam uecturæ equorum, etiam suorum, etiam locari non solitorum. Ioan. Andr. in d. addi. ad finem. Item uerum, etiamsi testes ab utraque parte producantur: quo casu debentur eis expensæ, & pinguiores. Bald. & Pet. de Sun. in dicta l. eos. §. si quid. de appella. Item uerum,

etiam in loco ubi sunt producti testes, ut ibi peti possint, licet aliàs sit forus incompetens. glo. in cap. statutum. §. insuper. de rescriptis. & docto. & Petr. de Su. in l. hæres absens. §. j. vj. col. de iudic. Item uerum, deductis his, quas domi fecissent. Innocen. in cap. finem. de dolo & contuma. & Bald. in Marga. uerbo, Expensę. uersi. iiij. & Barto. in l. eum, quem temere. de iudic. per l. sed si hæreditas. §. j. ff. ad exhibend. Sed si plus expenderetur in productione testium, quàm esset ualor causæ, committi debet examinatio iudici, sub quo testes degunt. Barto. in l. mediterraneæ. C. de an. & trib. lib. x. Vide ad prædicta in Specu. de teste. §. j. uer. item opponitur. in fin.

Expensæ iudici debentur, qui uadit ad examinandos testes extra ciuitatem, quando uenire non compelluntur. glo. in c. ij. de iud. in vj.

Expensis proprijs nemo cogitur militare. l. nauiculariorum. C. de naui. lib. xj. c. cùm ex officij. de præscrip. facit l. suo uictu. in fin. de ope. lib.

Expensæ pro medicinis debentur modicæ tantùm officialibus, uel famulo, à prætore. Bal. in l. quod in uxorem. ad fi. C. de neg. gest. & in l. cùm dotem. §. si maritus. & ibi Imo. solu. mat. & ibi Bart. in §. fin autem. per Bart. in l. legatis. ff. de ali. & cib. lega. & Flo. in l. sicut impendia. ff. de usufru. & suprà eo. uer. xx. uidelicet pro pullis, & simil. non pro syrupis, & salario medici. Bar. in d. l. legatis.

Expensæ in medicinis pro socio infirmo factæ, si sunt socij omnium bonorum, fiunt de communi: sed si sunt socij unius rei tantùm, & infirmitas prouenit ob illam rem communem, idem est, si ex alia causa: fiunt enim de proprio infirmi. Ita Bal. in apostil. in l. cum duobus. §. Papinianus. secundũ Pet. de Vbal. ibi in repeti. vj. parte, ix. quæstio. ff. pro socio. per d. l. §. quidam sagariam. & l. socium. §. fin. & l. seq. eo. tit.

Expensæ mensuratori fiunt ex publico. l. iiij. §. j. ff. fin. re. Vide Bar. in l. si postulauerit. de adul.

40 Expensæ factæ uxori à marito non repetuntur, nisi uersæ sint in utilitatem uxoris. l. si proprijs. & ibi Bart. C. de do. inter uir. & uxo.

Expensa pro sepulchro an dicatur expensa funeris. not. in l. j. §. impensa. ff. ad le. Fal. Io. de Pra. in l. in testamento. de cond. & demon.

Expensæ in doctoratu filij mortuo patre non fiunt de communibus bonis fratrum, etiamsi uiuo patre fuit inchoatum studium. Bart. in l. si filiam. §. idem scribit. ff. familiæ erciscundæ. sed factæ per patrem uiuum non imputantur ei in partem suam. Baldus in authen. ex testamento. x. col. C. de coll. & s. eo. uersi. vj. & in con. Quia per suprà scriptos, &c. quod est inter consilia Ale. de Imo. iiij. par. Sed si fiant pro doctoratu nepotis præteriti ab auo per patruum, an ei computentur in legitimam. per Alex. consi. cxlij. ij. parte.

Expensæ magnæ præsumuntur factæ per filium studentem. Bal. in auth. habita. iiij. col. C. ne filius pro patre.

Expensæ nuptiarum an fiant de communi, mortuo patre, quo uiuente fuerunt contracta sponsalia. Bar. in l. j. §. sed nec castrense. ff. de colla. bo. & in l. j. C. de peri. suc. paren. lib. x. & Fran. Por. in tracta. de duo. fra. ij. parte. iiij. q. Bal. in l. filiæ cuius. C. fam. ercis. & in auth. ex testamento. x. col. C. de coll. ubi dicit factas uiuo patre non imputari in partem filij. Vide etiam Bal. in l. fi. §. ipsum. C. de bon. quæ lib. & suprà eod. uer. vj. & Alex. in l. & qui. de mun. & hon. & Bal. in tracta. de duo. fra. & dicit uerum, nisi filius habuisset patrimonium separatum à patre: quia præsumitur pater de eo expendisse. per l. fi. ff. de pe. hære. & s. Pater expendit.

Expensæ in uestimentis nurus factæ à socero an imputentur in partem filij, cuius est uxor. j. uer. Vestimenta. uersi. xliij.

Expensæ pro reductione fugitiui, qui aufugit de manibus Potestatis, pertinent ad fugientem. Bart. in l. Thracensium. C. de decur. lib. x.

Expensas esse factas, probari debet. l. fi. §. in computatione. & ibi Bal. C. de iure deli.

Expendens pro alio præsumitur expendere de suo. Bald. in d. §. in computatione. de iure deliber. & in l. in restituenda. C. de peti. hæred. l. si uentri. §. pe. & ibi Bar. ff. de priui. cre. Bar. in l. cùm seruus. de uerb. oblig. Vnde

50 Expensæ factæ pro alio censentur factæ de pecunia expendentis. ut s. eo. prox. uer. Sed Bart. in l. Nesennius. de nego. gest. dicit secus in negotiorum gestore: quia præsumitur expendere de bonis domini, in tantum, quòd talis uiolenta præsumptio tollit præsumptionem pietatis, quæ aliàs erat. Et dicit esse notabile: nam secundum Bart. ibi, licet pater, uel frater dotando filiam, uel sororem, uideantur dotare de suo, per l. fi. de dot. promiss. hoc uerum, nisi esset gestor negotiorum filiæ, uel sororis. d. l. Nesennius. & sentit glo. in d. l. fi. Item licet pater uideatur expendere de suo in filium studentem. l. quæ pater. fami. ercis. tamen secus est, si filius habet peculium quasi castrense, uel castrense, uel aduenticium, quod erat apud patrem. l. fin. & ibi Bar. ff. de petiti. hær. Bart. in d. l. Nesennius. & ibi in fin. subdit, quòd auia in dubio uidetur expendere in nepotem de patrimonio nepotis, si illud habet aliàs de suo. Vide Bartol. omnino in d. l. fin. ff. de peti. hæreditatis.

Expensæ in infirmitate alicuius factæ non dicuntur expensæ funeris, l. & si quis. §. hæc actio. de reli. & sum. fu. tamen illis æquiparantur. l. in restituenda. & ibi Bald. C. de pet. hęr. ubi habetur, an repetantur.

Expensæ in mittendo nuncium ad dominum absentem pertinent ad eius procuratorẽ, qui sine mandato comparuit. glo. in l. ij. §. defendi. ff. ex quib. cau. in poss. ea. & Paul. de Cast. in l. si actor. in fi. ff. de procura. Item,

Expensæ in mittendo nuncium ad faciendum iurare absentẽ, uel aliud faciendum, pertinent ad absentem. Bart. in d. l. ij. §. defendi. ff. ex quib. cau. in pos. ea. & Bald. in l. generaliter. §. his de præsentibus. C. de re. cre. & iureiur. Spec. de iura. cal. §. restat. in fi. dicit uerum, si uoluntariè abest: secus, si notoriè, quia infirmus, uel senex, uel ratione dignitatis. Et ita iudicaui apud Cesenam. Car. in cle. j. §. cæterùm. de iureiuran. dicit idem in absente uoluntario, sed in absente aliàs, quod sumptibus utriusq;. Vide Alex. in l. ad egregias. de iureiur.

Expensæ equo conducto ad uecturam qualiter fiant. Bart. in l. animalia. C. de curs. pub. lib. xij.

Expensæ equo pignorato præsumuntur factæ à creditore, qui equum habuit apud se: & ideo repetuntur per eum à debitore. Bart. in l. cùm seruus. de uerbo. oblig. & j.

Expensæ factæ de bonis communibus in familia inter fratres, quorum unus habet filios, alter non, imputantur in partem ei, qui habet filios. Bar. in consi. Bittoniensis quidam. & infrà, uer. Fratres socij. uer. iij. & seq. & uer. Fructus communicantur. uersic. iij. & seq.

Expensæ facilius fiunt per unum, quàm per plures. Bart. in l. si plures. §. quamuis. de admi. tu.

Expensæ factæ per legatarium pro testatore infirmo sanando, uel mortuo funerando, possunt repeti ab hærede. Bal. in l. j. C. de relig. & sump. fu.

Expensæ factæ per patrem pro obtinendo beneficio ecclesiastico pro filio, an computentur ei in partem suam, uel in legitimam. Bal. in l. omnimodo. §. siue nuper. C. de inoff. testa.

60 Expensæ factæ pro capiendo bannito, uel malefactore, repeti possunt à communi. l. mulier in opus. ff. de captiuis. secundum Ange. in auth. de collat. & alijs capit. §. iubemus. el ij. colla. ix. & maximè ex decreto prætoris. Bal. in addi. Spe. de exe. sen. uer. potestas.

Expensæ pro studio debent æstimari arbitrio boni uiri. l. j. & ibi Bal. C. de ali. pu. præstan.

Expensæ factæ in capiendo bannitum per officialem, repetuntur à fisco. Bal. in c. j. hic fi. lex Cor. per l. mulier in opus. ff. de captiuis.

Expensæ per tutorem factæ pupillo, licet non fuerint taxatæ per iudicem, imputantur pupillo. l. sumptus. & ibi Bar. C. de admi. tu. Item,

Expensæ minimæ per tutorem factæ pupillo, puta pro castaneis, & lacte, an computentur pupillo. glo. in l. si quis à liberis. §. si mater. de lib. agnosc. Ang. in d. l. sumptus.

Expensæ paruæ per tutorem factæ pupillo probantur eius iuramento. Ang. in d. l. sumptus. & C. de dona. l. si quis pro redemptione. de accusa. c. qualiter. in princip. Cyn. in l. nulli. & in l. id, quod pauperibus. de episcop. & clericis. Bald. in l. ij. ubi pupil. edu. debe. & in l. diuus. in fi. ff. si cui plus, quàm per legem Falc. Item,

Expensæ factę per tutorem uel curatorem, uel executorẽ, probantur

bantur per librum eorum cum iuramento, si uiuunt, & habent expensæ causam uerisimilem: aliàs non. Item probantur quandoque per facti euidentiã, ut in ædificijs: aliquando per rerum naturam: ut in alimentis: aliquando per alias coniecturas pro motu iudicis approbandas, de quib. tradi non potest regula certa. Bal. in ru. C. de fide inst. ul. char. uer. sequitur uidere. Item,

Expensæ probantur oculata fide. Bald. in l. j. ad fi. C. de fruc. & lit. expensis.

† Expensis cuius uiuat præstãs operas promissas: uide Felin. in c. j. in fin. iiij. colu. in uer. item cuius. de lib. obla.]

Expensæ circa personam factæ, & pro alimentis intra triennium præstandis per matrem filio pupillo, quæ debentur ex necessitate precisa: uel quia filius sit inops, non repetuntur, etiamsi fuit facta protestatio in contrarium, sed factæ ex necessitate causatiua, ut in petendo tutorẽ, ad quod mater cogitur causatiuè, scilicet ne perdat successionẽ, & factæ sunt circa personam pupilli in ducendo eum Romam, uel ad locum alium, in quo tutor petatur, repetuntur: sed factæ circa personam matris euntis ad petendum tutorem, non petuntur, quia suo uictu debet ire. l. suo uictu. de ope. lib. Factę uerò in aduocatis, procuratore, notario, & sic repetuntur. Sed factę circa personam ex mera uoluntate, si onus alimentandi non spectat ad filium, possunt repeti: si spectat ad filium, & mater gerebat negotia pupilli, imputantur filio. Sed si nõ gerebat, & fuit protestata, repetit: secus, si non fuit protestata. Ita Bartolus in l. Nesennius. de negotijs gestis. & in l. alimenta. C. eodem titu.

Expensas carcerato iudex facere non tenetur, sed ipsemet carceratus. Bartol. in l. factum. ff. de rerum diuisione.

70 Expensa facta de duob. patrimonijs, intelligitur pro rata. l. Titius. & ibi Bar. ad Treb.

Expensæ pro disciplina an ueniant appellatione alimẽtorum. s. uer. Alimenta. uer. 34.

Expensæ approbatę admitti debent tutori in redditione rationis non probatæ. l. ij. & ibi docto. ff. ubi pup. edu. deb.

Expensæ studij, uel eruditionis præsumuntur lucrari post doctoratum intra octo annos. not. per Angel. singulariter, in l. quod si artificem. ff. de rei uendicatione.

Expensæ studij dicuntur quod soluitur pro matricula, & precio librorum: item doctoratus: ut in consil. quod est post cõsilium lviij. Alexan. in quarta parte.

Expensæ pupillo fieri debent secundum reditum patrimonij. l. ius alimentorum. & ibi Bart. ff. ubi pup. edu deb.

Expensæ puero non tam pingues, sicut maiori debentur. l. iij. & ibi Bar. ff. ubi pup. edu. deb. l. uictus. §. fi. ff. de alim. leg.

Expensæ sunt augendę, uel minuendę, secundum quod facultates augentur, uel minuuntur. l. iij. §. fi. & ibi Bartol. ff. ubi pup. edu. deb.

Expensæ factæ pro militia filij à patre possunt detrahi de hæreditate filij emancipati per ipsum patrem. in Specul. de officio omni iudic. §. v. ubi etiam dicit, quòd

Expensæ quandoque retinentur per modum impensationis.

Expensarum probatio per testes qualiter fiat. in Sp. de teste. §. j. uer. qualiter.

80 Expensis medici an sit curandus infirmus. in Sp. de salar. §. 4. & ꝫ. uer. Medicus. uer. iij.

Expensæ funeris qua actione repetantur. in Spe. de sepul. uer. porrò.

Expensas factas ab uxore recedente propria authoritate à domo uiri, an uir teneatur reficere. in Specul. de sponsalib. & ma. §. v. uer. j.

Expensas pro seruitio sibi impenso factas quis non repetit. in Specul. qui filij sint legi. uersi. nunc dicimus.

Expensæ in rem factæ in ædificando reficiuntur, si ædificauit bona fide. l. si in area. & ibi Barto. C. de rei uen. in l. fin autem. §. in re. & ibi Bartol. de petitio. hæred. & in l. si in area. ff. de condi. inde.

Expensæ in funere, uel in nuptijs, uel in studijs an repetantur, & ad quos pertineant. suprà proximo uerbo, Expensæ in personam. uersicu. iij. v. vj. & per discursum.

Expendens in re aliena habet retẽtionem pro expensis, etiam quando non habet actionẽ. l. si in area. de cond. inde. l. si fundus. §. seruum. ff. si cer. pe. uide infrà eod. in uer. xxxvj.

Expensæ in re furtiua factæ à fure non repetuntur. Bar. in l. si inuito. C. de infan. expo. & alexan. in l. in fundo de rei uend.

Expensæ in re communi factæ præsumuntur de parte expendentis, & alterius socij. l. sed si lege. §. adeo. & ibi Bartol. ff. de pet hęred.

Expensæ factæ in hæreditate per malæ fidei possessorem repetuntur, sicut factæ per bonæ fidei possessorẽ. l. si quid posses. §. si tibi. & ibi Bartolus, de pet. hær. & ꝫ. uer. Possessor expendit. uer. 3.

Expensæ pro fructibus repetuntur à quolibet possessore, qui eas fecit. l. si à domino. §. fi. cum l. seq. & ibi. Bar. ff. de pet. hæ.

Expensæ culturę cõpensantur cum fructib. l. iij. ff. de impen. l. diuortio. §. impendia. so. ma. Pa. de Ca. consi. 17. pen. col. & ꝫ. eo uer. xlvij.

Expensarũ appellatione an ueniat preciũ rei. ꝫ. Preciũ. uer. 35.

10 Expensæ in captura banniti refici debent à fisco. Bal. in c. j. hîc fi. lex Cor. per l. mulier in opus. ff. de cap. & Ale. in l. j. in prin. de iust. & iure.

Expendens pro alio debet iurare nõ expendere, nisi pro commissione, nec fraudare, nisi sit famulus scholarium, de quo est suspicio periurij, & incidit in periurium, etiam pro modico, quod fraudaret. Car. in Cle. j. §. porrò. de hęred.

Epensis cuius recõcilietur ecclesia uiolata. suprà, uer ecclesia.

Expensis occupatoris fit restitutio. inf. Occupare.

Expensæ in propagando uineam compensantur cum fructib. secundum Paul. de Castr. in consil. xvij. penultim. colum.

Expensæ ad rei utilitatem factæ, quæ deduci nõ possunt, cùm deductionem non patiantur, recuperantur à possessore in casibus not. in l. fin autem. §. fin. ff. de rei uendi.

Expensæ in re factæ per bonæ uel malæ fidei possessorem, an & quando possint repeti. Barto. in l. in fundo. de rei uendicatio. Et an post sententiam, uide ibidem.

Expensæ cum fructibus computantur bonæ fidei possessori. l. sumptus. & ibi Bart. ff. de rei uen. glo. in l. in fundo. eo. ti. & ibi omnino per Ale. & infrà, Fru. cõputantur. uer. xj. & xxij

Expensæ per hæredem factæ in recolligendo instrumento testamenti à notario, detrahuntur ab hærede, tanquam ęs alienum, si hæreditas nõ est soluendo: & sic minuunt legata. Secus, si est soluendo hæreditas: sicut quando contenditur de hæreditate cum cohærede, uel cum legitimis. Bal. in l. fin. §. in computatione. j. co. C. de iure deli. & ibi Bartolus, & tex. & doc. Item,

Expensæ factæ in proxenetis, subhastationibus, gabellis, & incantis ad alliciendum emptores factis, & similes, quæ fiunt, quando uenditur res hæreditaria pro satisfactione debitorum, deducuntur ut æs alienum, & diminuunt hæreditatem. Bar. in d. §. in computatione. j. col.

20 Expensa unius anni debet detrahi de fructib. anni eiusdem, licet sit facta in alia re. casus singula. secũdum Ioann. de Pra. & Bal. in l. diuortio. §. fina. solu. matri.

Expensæ pro consequendo legato factæ ueniunt cum legato, quia pertinent ad hæredem. secus in stipulatione. gloss. no. Bart. & Bal. in l. iij. §. si rem. de lega. iij. Quod est uerum, nisi sit legatum nomen debitoris: quia hæredes liberantur cedendo actionem legatario. l. seruum filij. §. eum, qui chirographum. & ibi Ang. de leg. j. Vide in l. si seruus. & ibi Bart. eo. ti. & infrà eo. uer. lxxxviij. Item nisi res legata aufugerit post testamentum uiuo testatore: quia pertinent ad legatarium. l. si seruus legatus. & ibi Bar. in prin. eo. titu. Vide glo. in l. cùm res. in prin. eo. ti. tex. gl. & Barto. in l. si quis seruum hæredis. in prin. de le. ij. ubi plenè.

Expensæ per negotiorum gestorem factæ in re domini, inuito domino, & protestante ne fiant, non repetuntur. l. fina. & ibi docto. C. de negoti. gestis. aliàs sic, per retentionem. in Specu. de actore. uer. item quod uult.

Expensæ necessariæ, utiles, uoluntariæ, quę dicantur. in l. impensæ. in l. uoluntariæ. & in l. quod dicitur. §. fi. cum l. seq. & per totum. ff. de impen. in re dot. fac. per Bar. in l. diuortio. §. impendia ff. soluto matri, & in l. in fundo. & ibi doc. de rei uendi. & Specu. de expensis. §. j. in princ. & in tit. de dona. inter uir. & uxorem.

* Expensæ utiles & necessariæ sunt, quæ ad perpetuam prædij utilitatem spectant, & sine quibus deterius prædium erat futurum. l. j. l. ij. l. iij. l. uel si uites. ff. de impen. in reb. dota.

fact.l.planè.l.seq.ubi Bart.& Paul.Castren. ff. de petit. hær. l.impensæ.ff.de uerb.signifi.Iaco.Phi.Port.Imol.consil. xix. num.84. Æmilius Maria Manolessus.

* Expensas utiles & necessarias etiam prædones & malæ fidei possessores recuperant. l. planè. ff. de petition.hæredi.l. domum. C. de rei uendicatione. Iacob. Philip. Port. Imol. consi.xix.nume.85. Æmilius Maria Manolessus.

Expensæ licitæ factæ per procuratorem ad negotia repetuntur.l.idemque.§.idem Labeo.ff.mandati. & ibi glo. & Bart. & j.eo.uer.lxxiij.& ciij.

Expensa facta in re aliena ne pereat, potest repeti per actionē negotiorum gestorum à domino rei per eum,qui expendit. l.si pupilli.§.si Titij. de negot. ge. & ibi Bart. sed uoluntaria non repetitur.l.ex duobus.in prin.& ibi Bar.eo.ti.Item nec facta causa pietatis.d.l.ex duobus.§.Titium.& ibi Bart. & j. uer.negotiorum gestor.uer.xx.& seq.

Expendens ultra mandatum non repetit.Bar.in l.fi.C.de neg. gest.post glo.ibi,& per Paul.consi. clv. & s. uer. Emens pro alio.uer.viij.Sed si rem non tradidit mandanti, potest eam retinere,etiam pro eo,quod expendit ultra mandatum.Bal. fin.in l.qui aliena.§.libertos.de neg.gest. & Barth. Ce.in l.fi. uer.lxvij.& glo. in l.preterea.§. fi. cum lege seq.ff.manda.in Specu.de iud.§.speciali.uer.fi.

Expensæ factæ in petendo tutorem pupillo per amicum patris pupilli, præsumuntur factæ ex affectione patris eius, & non repetuntur:secus,si sunt factæ per aliquem procuratorem, uel curialem solitum uiuere ex mercede : quia repetūtur cùm pręsumantur factæ animo repetendi.Bart.in l.ij.de negoc.gest.& j.

Expensæ in petenda confirmatione pręlati,uel abbatis, an repetantur.Inn.& doc.in cap.ùt præteritæ.de elect. quòd sic. & ibi est tex. quod factę in electione repetuntur. Angel. & Pau.de Cast.in l.fina.§.in computatione.C.de iure delib.& quod per Bar.in l.ij. C.de neg.gest.

† Expensis cuius fiat cōsecratio episcopi, & reconciliatio ecclesię pollutæ:uide Felin.in c.accedentes.ad fi.in uersi.ultimò,dum tangit. de rescrip.]

Expensæ quæ fiunt à tertio deputato ad recolligendum fructus socijs discordantibus, debent esse communes utrique socio.Flor.in l.sed & loci.§.j. ff.finium regund. Et ibi etiam dic post Bar.in l.Paulus.de solu.quòd

30 Expensa,quæ fit pro ponderatione pecuniæ,est communis creditori & debitori:ut ibi.

Expensę in melioramētis factę possunt doceri post sentētiam, & retineri in executione sentētię. Bal.in l.in fundo.ff.de rei uendic.Lanfr.in c.quoniam contra.uer.testes.uer. sed dubitatur de huiusmodi.de proba.

Expensę per matrem factę in petendo tutorem filio pupilli, an repetantur.Item,

Expensę factæ à matre in accusando tutorem suspectum an repetantur.Barto.& Bald.in l.j.C.de neg.gest. & Bar.in l.ij. eo.tit.Et quid si est protestata,quod intendit repetere.Bart. in d.l.j. & ij. & s.eod.uersi.xxvij. Et quid si succumbat,nec tutor remoueatur.Bar. in d.l. ij. & Bal.in d.l.j.quod nō repetuntur. † Et per Ioan.And.in c.cupientes.in iiij.col.de elec. in uer.in ult.gl.in vj.in Nouella.]

Expensæ cum fructibus compensantur. gl.or. & Bal.in l.insulam.§.fructus.ff.solu.matrimo. & j.uerbo, Fructus computantur.uer.xj.& xxij.& j.eo.Item,

Expensę per hęredem factę in re legata,uel subiecta fideicommisso,non compensantur cum fructibus perceptis ex re.Io. de Por.post Bald.in l.domos.de leg.j. per gl.in l.emptor.de rei uen.& Bar.Cep.in fin.uer.xcviij.

Expensæ in re aliena factæ scienter, uidentur donatæ. l.si seruum.§.qui oliuam.ff.ad leg.Aqui.not.in l.si in area.& ibi gl. † ff.de cond.inde. † Vide do.Petr.Phili.Cor.in consi.ccxcvij. inci. Prima.in litera F. & in consi.ccxliij. inci.Videtur.in litera D.& seq. in ij.parte. quod ob impēsas bono iure factas in re aliena datur retentio.]

Expensæ per singularem successorem an possint retineri. in l. in hoc iudicio.§.impedia.ff.fam.ercis.quòd sic.

Expensę factę pro rebus sororis repetuntur. l. si negotium. & ibi Bar.C.de nego.gestis.

Expendens potest retinere rem pro expensis in ea factis.Bart. in l.si non inducta.C.qui.cau. pi. ta.contrah.

40 Expensæ in dote exigenda à debitoribus datis in dotem factæ per maritum non imputantur in dotem : quia ad eum pertinent.glo.Bar.& docto.in l.j.§.j.ff.de impen.in re.dota. fact.Vide Bal.in l.iiij.C.de falsa cau.adie.lega.& in l.j.C. de bo.mater.& ibi Bart.& Bald. plenè in l.ij. C.de act.& oblig. quòd compensantur cum fructibus nominis : qui si nulli sunt,repetuntur ab uxore per actionem negotiorum gestorum.Sed quid in legato dotis.in l.Mæuio.§.fi.& ibi Bart. de leg.ij.& Bal.in l.iij.C.de fal.causa adie. lega. An intelligatur deductis expensis in exigendo,uide in Spec.de dona. inter uirum,& uxorem.

Expensæ per maritum factæ in re dotali recuperanda,uel reficienda uia iuxta fundum,uel domum dotalem, an computentur in dotem.Dy.& doct. in l.neque stipendium. de impensis in rebus dota.fac.Io.de Por.in l.domos. de leg.j. Bal. in addi. Spec.tit. de expensis.uer.cessionarius.& Bald.in l.j. C.de bo.mater.Bal.in l.per diuersas. vj.q.C.mandati.ubi dicit,quòd

Expensæ magnæ non minuunt dotem, si fructus dotis superabundent oneribus matrimonij: aliàs secus,ut ibi.

Expensæ pro defendenda re legata factę per hęredem,an spectent ad legatarium.Bal.Ang.& Pau.de Cast.in d. l. fin. §. in computatione. C.de iure delib.

Expensæ præsumuntur factę de pecunia mutuata expendenti.Bart.in l.uenter.de priui.credi.& in l.Imperator.ad fin.de leg.ij.Paul.de Cast.in d.§.computatione. Vide Ang.in auth. de alie.& emphy.§.hæc etiam.vij.col.colla.ix.

Expensæ in ædificando in re communi factæ per unum sociū, an reficiantur pro parte ab altero socio. Cyn. in l. si in area. C.de rei uen & j.uerb.Socius.uersi.cxiiij.& cxxxiij.

Expensæ factæ causa custodiæ non repetuntur. Bart. in l.cùm quæritur.§.prædijs.de lega.iij. & ibi omnino per Alex.text. not.in l.si ita.§.fi.de fund.instruct.Bal.in l.j.C.de fruc.& lit. expen.& in c.j.de feu.gua.& Castal.Bar.in l.fi.ff.si cer.pe.& in l.fi. sol. mat. quòd non repetuntur, etiamsi sunt maiores, quàm fructus rei custoditæ.& Bar.tenet in d.l.fi. de impensis in re do.fac.Ang.in l.sumptus.de lega.j.Ioan.de Por.in l. quòd si nulla.eo.ti.Vide in l.cùm pater.§.pater pluribus. de lega. ij. Item nec compensantur cum fructibus per malæ fidei possessorem.Bar.in d.§.prædijs.Sed

Expensæ factæ in cultura per malæ fidei possessorem compensantur cum fructibus.Bar.in d.§.prædijs.per l.fundum.fam. ercis.& Paul.de Cast.consi.xvij.s.eo.uersi.viij.

Expensæ in re fideicommisso subiecta non computantur cum fructibus.gl.fin.in l.emptor.de rei uen. j. uer. Fructus computantur.uer.xj.

Expensæ in una re an deducātur ex fructibus alterius rei.doc. in l.diuortio.aliàs,si fundus.§.fin.ff.sol.mat.

50 Expensæ pro fructibus non natis,uel non extantibus factæ non deducuntur cum fructibus. Paul. de Cast. in l.fructus. sol.mat.& Alex.in l.in fundo.de rei uend.

Expensas an repetat colonus expulsus. suprà, uer. Colonus. uersic.cv.

Expensæ doctoratus quantæ fieri possint.in cle.ij. de mag. Et an cum libris:ibidem.Et quæ dicantur:ibidem per Cardin. quæst.vj.

Expensæ debent fieri maiores à personis notabilibus.d.cle. ij. & ibi Card.

Expensę per conductorem factę in re conducta ab usufructuarijs ad quinquennium, mortuo locatore intra quinquennium,non repetuntur.l.si quis domum. §. j. uer. idem quærit.ff.locati.

† Expensæ & melioramenta per conductorem in tertiam generationem, in construendo molendinū pro reddenda tertia,uel quarta parte lucri ecclesiæ, an ante partem detrahantur,uide do.Pet.Phil.Cor.in consi.cclxxxix.incip.Videtur. per totum.in j.parte.

Expensæ factæ in re possessa sunt possessori reficiendæ per minorem restitutum in integrum in illa re. l. intra. §. fin. ff. de minori.

Expensæ factæ in re mea per eum, qui factus est locupletior ex re mea , sunt eadem per me reficiendæ, quando contra eum ago, quia factus sit locupletior ex re mea. l. si seruus. §. seruum.

seruum. & ibi Bartolus. ff. de action. empt. not. in l. cùm fundum. §. seruum tuum. ff. si cer. pe.

Expensæ in communi causa factæ an repetantur: uide j. Expensæ in iudicio. uer. xix.

Expensæ per emptorem in re empta factæ debent sibi refici per coniunctum, uel uicinum uenditoris uendicantem illam ex forma statuti, quo cauetur, quòd habeat ius præsentandi, secundum Alb. de Rosa. in tractatu Statutorum. per tex. not. in l. intra utile. §. fi. ff. de minori. & l. tutor si sine hærede. §. interposito. uer. idem respondit. ff. de admi. tu. in l. si seruos. de pig. act. in l. pe. in prin. loca. nec cum fructibus cōpensantur. glo. in l. emptor. ff. de rei uen. Bar. in l. diuortio. §. impendia. sol. mat. Pau. de Cast. in consi. xvij. & s̄. eo. uer. lv. Bal. & Io. de Por. in d. l. domos. Angel. & Ioan. de Por. in d. l. quòd si nulla. de leg. j. & per Bal. in l. super. C. de euictio. & s̄. & probantur per iuramentum. Bar. in d. l. domos. Et attenditur tempus, quo res sit melior, quando petitur. Bal. in d. l. domos. nisi ipse fuerit procurator, uel aduocatus, secundū Bal. in addi. Spec. de expen. uer. an emptor.

Expensæ in fundo præsumuntur factæ per possessorem fundi. Bar. in l. cùm seruus. de uerb. obl. Bal. in l. fi. ff. de ali. pu. præstan. & in l. j. in fi. C. de fruct. & lit. expen.

60 Expensæ si fiant per usufructuarium. Bart. in l. cotem. §. qui in maximos. ff. de publica. text. & doct. in l. eum qui. C. de usufru. & infrà eo. uer. lxx. & xcvj. † Vide Paulum in l. fi. §. ubi autem. col. fi. eod. tit.

Expensæ si fiant per hæredem grauatum fideicommisso, uide in d. l. domus. & ibi doct. de leg. j. ubi etiam Angel. & in l. ubi purè. §. qui in distrahendis. ff. ad Treb. & j. eo. uer. lxxxviij.

Expensæ per legatarium factę in re legata, an sibi imputentur. in l. sumptus. de leg. j.

Expensæ refectionis pertinent ad hæredem, cui culpa potest imputari: aliàs secus. l. fundi Trebatiani. in fi. de usufru. leg. Bar. in l. patronus. §. fi. de leg. iij.

Expensæ in honoribus factæ repetuntur actione negotiorum gestorum. l. quæ utiliter. & ibi Bar. ff. de neg. gest.

Expensa facta circa ecclesias uel sacra tecta, pręsumitur parua. gl. in l. sumptis. de leg. j. & Io. de Por. in l. quòd si nulla. gl. Insti. de obli. ex quasi contractu. §. j. uer. idque.

Expensæ in portando rem debitam solutam creditori an pertineant ad ipsum. Bal. in l. acceptam. xv. quæst. C. de usuris. ubi etiam uide de gabella. & in l. fi. C. de condi. inser.

Expensæ in portando an pertineant ad emptorem. Bart. post gl. in l. hæres. de uino lega. & in l. j. de ali. lega. & in l. item illa. de consti. pec. & suprà, Emptor fructuum. uer. xxx.

Expensæ in reficiendo pignus conuentionale an pertineant ad creditorē. Bart. in l. si finita. §. si quis dandi. de damno infect. & quod no. per Bar. in l. si seruos. de pig. act.

Expensæ pro recuperanda re legata pertinent ad hæredem. l. cùm seruus. & ibi Bar. de leg. j. & suprà eo. uer. xxj. & xliij.

70 Expensæ pro fructibus percipiendis factæ per usufructuarium, uel colonum, an repetantur, si finiatur ususfructus, antequam fructus percipiantur. Bal. in l. si pater. in fi. C. de usufru. Et an per alium possessorem: tex. est quòd sic, in l. si à domino. §. fin. & ibi Bar. de rei uen. & j. eo. uer. xcvj.

Expensæ si fiant per patrem in aduenticijs filij. Bal. in auth. excipitur. in fi. C. de bo. mater.

Expensæ factæ pro inuenienda re alterius perdita, repetuntur per actionem negotiorum gestorum. Bar. in l. falsus. §. qui alienum. ff. de furtis.

Expensæ per procuratorem generalem factæ in exigenda pecunia domini repetuntur. Bald. in l. procuratorem. C. mandati.

Expensæ per depositarium factæ in re deposita, possunt repeti iure retentionis rei. glo. & Bald. in l. si quis uel pecunias. C. deposi.

Expensę in recolligendis instrumentis, uel testibus producendis factæ per actorem debent refici à reo, qui fuerit in mora, non aliter. Item à reo, qui prius fuerit extra iudicium interpellatus ad soluendum. Bald. in l. non ignorat. de fruc. & lit. expen. & in l. eos. §. super. C. de usuris. quod nō tenetur debitor reficere expensas prędictas, nisi ut sup. per c. peruenit. uer. alioquin. de fideius.

Expensæ circa rem factæ per matrem, uel auiam, repetuntur indistinctè. l. Nesennius. & ibi Bar. de nego. ge. l. alimenta. ij. respon. C. eod. tit. Sed circa personam factæ an, & quando repetantur, uide Bart. utrobique. & suprà, uer. Expensæ in personam. uer lxvij.

Expensæ in re conducta fieri possunt per conductorem utiles uel necessariæ, & factæ repeti, uel cum pensione computari. l. colonus. in princ. & ibi Bar. ff. locati.

† Expensæ factæ tanquam in re sua per bonæ fidei possessorē non repetuntur, quia nullum negotium gerit cum domino rei. do. Pet. Phil. Cor. in consi. ccxliij. incip. Videtur. in litera D. in ij. parte.]

Expensæ in rebus factæ ueniunt ope retentionis sine petitione. Bal. in addi. Spec. de expensis. uer. j.

Expensæ in rem quę dicantur, uide per Abb. in c. pastoralis. de decimis.

80 Expensæ cudendi monetam debent fieri de publico. Bart. in l. j. §. j. de au. & arg. glo. in l. j. ff. de contrahen. emp. contra Inno. in c. quanto. de iureiur.

Expensæ per mercatorem factæ in mercantia imputantur societati. Bart. in l. filiusfa. de donat. Pet. de Peru. in trac. de socie. xj. parte, xx. q.

Expensæ itineris per fundum spectant ad legatarium, cui legata est uia per fundum, non ad hæredem. Flo. in l. si iter. ff. de seruit.

Expensæ pro refectione muri debentis seruitutem, spectant ad eum, cui seruitus debetur, si refectio est necessaria. l. sicuti. § j. & ibi Flo. si serui. uend. & j̄. uer. Murus. uer. j.

Expensis deponentis fieri debet quicquid in re deposita fiendum est. l. si in Asia. in prin. & ibi Bar. ff. depositi.

Expensæ in ædificio super alieno solo an repetantur. Insti. de rerum di. §. cùm in suo solo. & seq. tex. & Bar. in l. sin autem. §. in re petita. de rei uen. tenet quòd sic, à bonæ fidei possessore per doli exceptionem, si actor non concedat ei deductionem. Vide omnino in l. si in area. & ibi Bart. & in l. Iulianus. quæ præcedit in l. in fundo. de rei uen. quòd qui ab initio fuit bonæ fidei, licet postea fiat malæ fidei, potest ædificium suum tollere, sed non repetere expensas, etiam per doli exceptionem, ut ibi, & suprà ædificium. uer. lxj. & in Spe. de expen. §. j. uer. si autem. & seq.

Expendens utiliter pro altero plus, quàm fuerit sibi mandatum, an repetat. Paul. de Cast. consilio clv. & suprà eod. uer. xxxvj.

Expensæ in cultura factæ per testatorem, possunt repeti per hęredem ab usufructuario, cui cedunt fructus pendentes. Flo. in l. si pendentes. in prin. ff. de usufr.

Expensæ per hæredem factæ in re legata repetuntur à legatario, habita consideratione, quantum ualeat res tempore restitutionis fiendæ, non quantum sit expensum. l. domos. & ibi doc. & Bar. de leg. j. nec computantur cum fructibus, secundum Bal. & Io. de Por. ibi gl. in l. emptor. de rei uen. & s̄. eo. uersic. xxj.

Expensæ per creditorem factæ in re pignorata in perficiendo ædificium à debitore inchoatum repetuntur. l. si seruos. & ibi Bar. ff. de pig. act.

90 Expensarum factarum in instruenda naui non fit collatio. l. iij. in prin. & ibi Bar. ff. ad legem Rhodi. de iactu.

Expensæ in re uendita factæ per uenditorem repetuntur. l. Iulianus. §. præterea. & ibi Bar. ff. de actio. emp.

Expensa de duobus patrimonijs facta dicitur pro rata. s̄. eod. uer. v. & uer. Expensæ in personam. uersi. lxix.

Expensę factæ in re aliena, ne pereat, repetuntur ab eo, cuius est res, per eū, qui eas fecit. l. si pupilli. §. si Titij. de nego. gest. & s̄. eo. uer. xxv.

Expensæ factæ per debitorem conditionalem in re debita repetuntur. l domos. & ibi doct. & Io. de Por. de leg. j.

Expensæ per uirum factæ in re dotali repetuntur per eius hæredes sol. mat. quando dotem restituunt. Item,

Expensæ, per usufructuarium factæ, finito usufructu repetuntur, si magnæ sunt. Io. de Por. in d. l. domos. & Bald. in l. eum. C. de usufru. Bar. in l. cotem. §. qui maximos. de pub. Raph. in l. si proprietarius. & in l. damni. §. j. de dam. infec. & s̄. eod. uer. lx. & lxx. & j̄. uer. Vsufructuarius.

Expensæ pro recuperando castro communi factæ per unum sociorum, repeti possunt à socio pro parte, si factæ sunt nomine

mine communi, aliàs non. Alexand. consi. clxvij. ij. parte.
Expensæ factæ à malæ fidei possessore non repetuntur. Specu. tit. de offi. om. iudi. §. v.
Expensæ quandoque probantur iuramento à iudice delato. in Spec. eo. tit. §. vj. uer. item post lit. conte.
100 Expensas factas bono animo per colonum repetit colonus à domino per retentionem. in Spec. de actore. uer. item quòd non.
Expensas procurator, & gestor repetunt retinendo. eo. tit. uer. item quod uult. & s. eo. uer. iij.
Expensarum factarum per syndicum solutio facta per uniuersitatem an inducat ratificationem gestorum. in Spec. de syndico. uer. sed pone.
Expensas repetit is, qui negotia gessit utiliter pro alio. in Spe. de salario. §. iiij.
Expensæ pro fructibus percipiendis & conseruandis, deducuntur à possessore quolibet: & quid, si excedant fructus. in Spec. de expen. §. j. uer. & hæ expensæ. & seq. & suprà.
Expensæ factæ pro custodia rei datæ in tenutam ad quem spectent. eo. §. uer. & no. & sequ. de pri. & sec. decre. §. v. uersic. quid si.
Expensæ per gestorem, uel socium factæ qualiter repetantur. in Spec. de iudi. §. ij. per totum.
Expensæ per nuncium factę missum ad exercitum an repetantur. Item,
Expensæ factæ per mandatarium, finito mandato repetuntur à mandatore. eod. titulo. §. vj. uersic. similis.
Expensæ in re commodata factæ, quæ spectent ad commodantem, & quæ ad commodatarium. & quòd
Expensarum causa potest res commodata retineri. in Spec. de commodato. §. ij.
Expensarum in rem repetitio quando competat, supple j. uer. Possessor impedit. per discursum.

Expensarum litis petitio qualiter fiat, & quomodo formetur libellus. Item,
Expensarum fiendarum in iudicio qualiter fiat protestatio. in Spec. de commoda. §. ij. & tit. de deposito. in prin.
Expensas non potest petere is, cuius interest, aduersarium nō fuisse præsentem. in Spec. de expen. §. vj. ad fi.
Expensæ quandoque petuntur condictione ex l. eum, quem temerè, de iudi. uel ex l. non ignorat. C. de fru. & li. expen. in Spe. de dolo. §. fi. uer. uerum. quandoque actione in factum, descendente ex edicto prætoris. de bo. auth. iu. pos. in Spec. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. uer. si autem.
Expensæ iudicis officio expediuntur. in Spec. de of. om. iud. §. vij. iuxta fi.
Expensæ non petitæ in causa principali an possint peti in causa appellationis. in Spe. de teste. §. viij. uer. illud autem. in fi. quòd sic. & ibi dicit esse nouum articulum.
Expensæ dicuntur petitæ, etiamsi in libello dictum est, Peto sententiam pro me ferri. Bal. in l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iudi.
Expensæ qualiter petantur. in Specul. de peti. sententiæ. in fin. tit. de dispu. & allega. §. iij. uer. pe. & §. iiij. uer. sic igitur expensas.
Expensarum petitio si sit omissa, an possit iudex supplere in causa ciuili uel criminali, & usque ad quod tempus. eod. tit. §. fin. uer. quid si de fructibus.
10 Expensæ petitæ à parte, & à iudice omissæ, an à iudice petantur. in Specul. de app. §. ij. uer. xxxiiij. & seq. & infrà eod. uer. xxxvj.
Expensæ extraiudiciales qualiter petantur. in Spec. de expen. §. j. uer. & nota.
Expensæ peti possunt per condictionem ex statuto, quòd uictus uictori condemnetur in expensis. Bart. in l. non solùm. de rei uen. & j. eo. uer. xxxj.
Expensis petentis consilium sapientis haberi debet consiliū. s. uer. Consilium sapientis. uer. xxx.
Expensæ in libello peti possunt. Iac. de Ra. & Alb. de Rosa. in l. nouissimæ. §. Pomponius. quod falso tu. au. Barth. Cep. in l. mulieris. §. res abesse. de uerbor. sig. ij. col.
Cautela est, quòd in libello pars petat expensas factas, & fiendas in futurum, & admittitur hæc petitio incerta. Et quæ ex hoc resultet utilitas, ponit Panor. in c. auditis. co. fi. de pecur.

Expensas repetit agens nomine alieno, si obtinet, non si succumbit. l. ex parte. §. respondi. & ibi Bar. ff. fami. ercis. & j. eo. uer. xxxiij. nec si malam causam agit. in Spec. de dona. inter uirum. §. fi. uer. illud.
Expensæ in causa seruitutis communis factæ per unum sociū, repetuntur actione negotiorum gestorum. l. qui aliena. §. fi. & ibi Bar. ff. de neg. gest. l. ex parte. ff. fa. erci. Quod uerum, si in causa propria non expendisset tantum: ut ibi per Bartol. quem uide in d. l. ex parte. §. respondi.
Expensæ in honoribus factæ repetuntur actione negotiorum gestorum. l. quæ utiliter. & ibi Bar. de neg. gestis.
Expensæ litis an compensentur cum fructibus. l. j. & ibi doc. & Bal. C. de bo. mater.
Expensæ promissæ quandocunque peti possunt. doc. & Bal. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen.
Expensarum appellatione damna non continentur. Bald. in l. terminato. ulti. col. C. de fruc. & lit. expen. Vide Bar. in l. j. & iij. de alie. iudi. mu. cau. fac. Pet. de Sun. in l. eum, quem temerè. de iudi. c. in nostra. de iniur. & dam. da. & suprà, uer. Damnum. el j. uer. j. Item uide omnino Alex. in l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtemp.
20 Expensarum omnium, & singularum appellatione ueniunt legitimæ & iustæ, & moderatæ. Ang. in in auth. de colla. dot. uersi. oportet autem. & gl. in l. Iberus. de serui. ur. prædi.
Expensarum appellatione non comprehenditur precium rei. Bar. in d. l. terminato. tex. Bar. & doc. in l. quibus. §. fin. ff. de condi. & demon. per Bar. post Bal. in rub. C. de uerb. sig.
Expensæ possunt per iudicem peti à parte, quam iudex omisit condemnare, quia fecit litem suam. Bal. in addi. Spec. de expen. uer. possunt. & ibi Spec. uersi. nunc uidendum. §. illud. Sed tenet Bald. in l. sancimus. & ibi docto. C. de iudi. per l. mancipia. C. de ser. fu. secundum dom. Phil. Fran. in c. sæpe. uer. ult. quæritur. de app. Vide Bal. in §. proficisci. xxij. q. de offi. procon. & lega. & infrà, Expensarum condemnatio. uersic. xliij.
Expensæ quę petuntur ex lege, uel canone, peti possunt, etiam post sententiam. Innoc. in c. ex parte. de rescriptis. & Bal. in Mar. uer. Expensæ. uer. j.
Expensæ litis, & uictus, debentur monacho litiganti cum abbate, & peti possunt ab eo. glo. in l. fin. C. de ordi. cog. & Pet. de Su. in l. uix certis. ff. de iudi. & j. Expensarum condemnatio. uersic. xcix.
Expensarum exceptio post sententiam an opponatur. s. uerb. Exceptio quando. uersi. xxv.
Expensæ promissæ petuntur tantùm iustæ & moderatæ. gl. & Ang. in auth. de iudi. §. oportet. colla. vj.
Expensæ peti non possunt, quando iudex in sententia omisit de eis. Bar. in l. à diuo. §. sententiam. de re iudi. docto. & Pet. de Sun. in l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. Sed Bal. contrà sentit in l. sancimus. j. & ult. col. C. de iudi. Quod uerum est, nisi ex forma statuti caueatur, quòd uictus uictori condemnetur in expensis: quia tunc peti possunt condictione ex statuto, licet de eis non sit facta mentio in sententia. Bar. in l. non solùm. de rei uen. & in l. iij. §. si rem. de lega. iij. Ang. & Pe. de Su. in d. l. terminato. Lanfran. in c. quoniam cōtra. uer. Expensæ de proba. Ang. in auth. de exhiben. re. in prin. & Bal. in l. generaliter. j. col. C. de epi. & cle.
Expensæ quas litigans aduocatus in causa propria fecisset in alio aduocato, non possunt peti. gl. Bar. & doct. in l. fin. C. de fruct. & li. expen. & Bart. in l. fin. C. sent. rescin. non poss. Quod uerum est, nisi uictus teneretur ad expensas litis, & propter litem, quia tunc repetuntur. Bal. in d. l. fi. & ibi Ang. & Pet. de Sun. & Bar. in l. si stipulatus es. & ibi per Alexand. de fideicom. & in l. quod si domum in fi. & ibi Rapha. ff. locati. Dy. in l. pe. §. fi. de lega. iij. Lanfran. ubi s.
30 Expensæ litis factæ per negotiorum gestorem, qui in lite succumbit, possunt repeti, si in prin. iudicium fuit utiliter inchoatum. gl. sing. in l. ex parte. in prin. fam. ercis. not. Nic. de Neap. in l. iij. §. sufficit. de contrario iudi. tut. Vide in l. etiam. & ibi Pet. & Bal. C. mandati.
Expensæ ante litis contestationem non reficiuntur. Inno. in c. sæpe. de app. contra gl. in c. finem litibus. de do. & contu. qui dicit, quòd iure actis tantùm. Sed uerius est dictum Innoc. secundum Ab. ibi. Vide Bar. in l. contumacia. §. j. de re iudi.

Expensæ ob contumaciam quando, & coram quo petantur.ĩ. uer.Expensæ ob contumaciam.per totum.

[E]xpensæ factæ ante productum mandatum non repetuntur: secundum Ang.in auth.de iud.§.oportet.in fi.col.vj.

Expensæ ob contumaciam an sint petendę, uel ueniant sine petitione.Bal.in l.sancimus.pe.col.C.de iud.

Expensarum probatio qualiter fiat, uide s̄. uerbo, Expensæ in personā.uersic.vij.xlviij.& seq. & uer.Expensę in rem.& dicetur ĩ.eo.per discursum.& Bar. in l.non ignorat.C.de fruct.& lit.expen. & in l. cùm seruus. de uerbo.obli.& Bald.in l.in restituenda. C.de peti.hære.& Fede.de Sen.consil.cxliiij.nulli dubium,&c.

Expensæ an probentur simplici uerbo creditoris, si sit promissum & conuentum sic probari.in Specu. de proba.§.iij.uer. quid si ibi.& s̄.uer.Clausula, Promittens, in clausulis Contractuum.& ĩ.uer.Expensarum condemnatio.

Expensarum dubium quam dilationem desideret. in Spec. de rela.§.ij.in fi.& §.iij.in fi.

Expensæ iudiciales, uel extra, qualiter probentur.in Specu.de expen.§.vj.uersic.& ut.Item iuramento:in Spec.de off.om. iud.§.vj.uersic.post litis contesta.

Expensas esse factas, probari debet.l.fin.§.in computatione.& ibi Bal.C.de iure deli.& qualiter per testes.in Spec.de teste. §.vj.uer.qualiter.

Expensæ probātur etiam oculata fide.Bal.in l.j.ad fi. C.de fru. & lit.expen.

Expensæ si non sunt liquidæ, potest iudex condemnare, reseruata sibi taxatione.Innoc.in c.auditis.de procur. & Bald.in Marg.uer.expensæ.uer.ij.

Expensarum condemnatio fieri potest cōtra corrigentem suum errorem.Bart.in l.rura.in fi.C. de om.agro deser.lib.xj.

† Expensarum cōdemnatio potest fieri, ubicunq; potest procedi contra absentem contumacem. Ita sentit Fre.de Senis consil.cxlvij. Quod non est uerum indistinctè: quia cōdemnatio expensarum fit ratione interesse partis.l. sancimus.C. de iud. sed nullum interesse potest pars præsens prætēdere, si procedatur contra absentem: ergo non debet habere locū cōdemnatio expensarū, sed potest fieri condemnatio expensarum in fine causæ: quia uictus uictori,&c. Tu uide pro hac materia c.j.de elect.lib.vj.in fi.ubi per Ioan. And. in Nouel. Abb.in c.sæpe contingit.in vij.col.in gl.fin.de appel.& plenius per eundem.in c.fi.de dolo & contu.& in c. Nicolao.in iij.col.de appel.

Expensæ in remittendo ad principem pertinent ad petentem se remitti, & ille condemnari debet. Bald. in l.generaliter.§. his de præsentibus.C.de reb.cred.

Expensæ in causa criminali sunt reficiendę accusato absoluto, ab accusatore.Bart.in l.cùm satis. C.de agric.& cen.lib.xj.& in l.non ignorat.C.de fru.& lit.exp.ubi doct.& Pet.de Sun. & Bar.in l.j.ad Turpil.in l.si postulaueris.§.fi.ff.de adul.& in l.fi.C.de fruct.& lit.expen.Bal.in auth.generaliter. de episc. & ele.Lanfr.c.quoniam contra.de proba. in uer.expensæ.& ĩ.eo.uer.xxij.

† Adde hîc, quòd dominus habens iurisdictionem, tenetur facere expensas, quæ fiunt in prosequutione delinquentis: ut tenet Henric. Boich in c.ad aures.de simo.nisi sint expensæ, quæ fiunt in accusando delinquentem: ut est singularis decisio Tholosana, quæst.xlj.

Expensas debet reficere litigans, qui cedit liti.ĩ.uerb.Litigans. uer.ix.no.in l.postquam liti.& ibi doct.C.de pactis.

Expensarum condemnatio fieri potest contra pupillum, licet contra tutorem temerè litigantem etiam fieri possit.l.qui solidum.§.etiam.de leg.ij.l.non est ignotū.C.de admi.tu.Bar. in l.j.§.si procurator.in fi.ff.si quis ius di.non ob.dicit, quòd si condemnatur pupillus, liberatur cedendo actionem contra tutorem.& ĩ.eo.uer.lxxxv.Vide Bar.in l.edita.ad fi.C.de eden.& in Spec.de expen.§.iiij.

Expensarum condemnatio an fieri debeat cōtra opponentem exceptionem excommunicationis in fine causæ.s̄.uer.Exceptio excommunicationis.uersic.xxxij.& xxxvij.

† Expensas ambarum instantiarum an debeat succumbens in causa appellationis, qui tamen obtinuit in prima instantia. in deci.Tholosa.ccxxij.

Expensarum condemnatio fieri potest parte nōn citata, in causa appellationis, si tamen fuit contumax in causa principali. Innoc.in c.calumnia.de pœnis.& Bald.in Marg.uer.Sententia.uer.xiij.

Expensarum condemnatio lata per iudicem appellationis interpositæ ab interlocutoria, mandatur executioni per primum iudicem.Bal.in addi.Spec.de execu.sent.uer.Sententia expensarum.

Expensarum condemnatio fieri debet contra opponentem cōtra personas testium, & non probantem, licet iurauerit se dolo non opposuisse.Abb.post But. in c.præsentium.in fin.de testibus.

Expensæ refici debent depositario petenti depositum recipi.s̄. uerb.Depositarius.

10 Expensarum condemnatio non fit, quando quis succumbit in interlocutoria ante litis contestationem, uel pòst.Bart.in l.sancimus.in prin.C.de iud.& ĩ.eo.uer.xlv.

Expensarum in recolligendis instrumētis, uel productione testium factarum condemnatio an fiat.s̄.uer.Expensæ in rem. uer.xviij.& uerbo, Expensæ in personam.uer.xxxviij.

Expensæ ueniunt, quando quis opponit dilatorias, & nō probat. Quod est uerum indistinctè. Item quando opponitur peremptoria ex causa iniusta: aliàs secus. Bal. in addi. Spec. uer.de expen.uer.ij.& in Spec.uer. nunc de hoc etiam scias. & tit.de sententia.uer.sed an succumbens.

† Expensarum cōdemnatio an habeat locum in proponente dilatorias, & an excusetur per iuramentum calumniæ, & an habeat locum in causa criminali, & an procedat in causa appellationis: & qualiter expensæ petantur, & quo iure petantur, & usq; ad quod tempus peti possunt, & qualiter probentur, uide plenè per Abb.in c.finem litibus.de dolo & contu. in ix.col.& in x.& uide eundem.in c.calumniam. de pœnis.

† In expensis, quę fiunt ratione cōtumacię, non solùm ueniūt expensæ factæ in lite, sed etiam ueniunt damna illata in rebus, quæ diminuūt dominium, uel patrimonium & damna lucri cessantis: ut quia propter litis assistentiam oportuit dimittere terras incultas: uel erat artifex, qui perdidit lucrum artis: ut not. Cy.in l.sancimus.C. de iud.& Paul.& Ang.in c. finem litibus.de do.& contu.in vj.col.uer.ulterius. & quintò in expēsis ratione retardati processus, ut quia propter dolum partis lis est ultra modum protracta. per l.non ignorat. C.de fruct.& lit.expensis.& Bart. in l.j.ff.de alie.mutan.iud. cau.fac.& in d.l.sancimus.C.de iud.ubi de hoc. In expensis autem, quæ fiunt ratione uictoriæ, quæ præstantur in fine litis, non ueniunt damna: ut gl.& Bart.in d.l.j.nisi sint damna personalia, ut quia propter assistentiam litis nō potuit exercere artem suam: nam ista damna nō sunt extranea à lite.no. Spec.in tit.de expensis.§.fi.uer.quid si uictor.Abb.in d.c.finem litibus.de dolo.& contuma.in vj.col.

† Expensas itineris repetere non potest suscipiens sponte negotium, si absentat se de certo loco principaliter pro negocijs suis, licet in consequentiam tractet negotia domini, nisi quas fecerit pro negotio sibi iniuncto: ut in d.c.cùm pro causa.de procur.& ibi per doct.

† Expensas factas per procuratorem, qui incidit in latrones, dum iret in facto domini, uel si ab eis fuit derobatus, uel infirmitate depressus, non potest procurator repetere. l. inter causas.§.non omnia.ff.man. quia est ratio, quia hæ expensæ sunt extrinsecæ à mandato, & fortius sunt imputandæ casui fortuito. Secus in duobus socijs: quia unus imputat alteri damna, quæ fuit passus ratione societatis: ut in l.cum duob. §.quidem.ff.pro socio.do.Abb.in d.c.cùm pro causa.

Expensarum condemnatio nō retractatur per appellationem, nisi excedatur modus.Bal.in Spec.uer.à condemnatione.& ibi Spec.uer.nec est obiectus.

Expensarum condemnatio an fiat hincinde, quando quis uicit in uno, & succumbit in alio.Abb.in d.c.finem.uer.sed circa hoc dicit, quòd si appellatus succumbat in parte, quando articuli sunt separati, fit compensatio: sed si unius tantùm, fit condemnatio rei, quod actor non tenebatur distinguere, sed in casu principali fiet compensatio, nisi reus iustè litigauerit super toto. Sed uide omnino. Alex.in l.qui Romæ.§. duo fratres.xiiij.col.de uer.obl.& in Sp.de expen.§.nunc uidendū.in prin.& uer.q̄d de appellato.& uer.fi. Vide Bal.in l.

 terminato.

terminato.de fruct.& li.exp.& in auth.generaliter.vj.col.C. de episc.& cle.& in l.eos.§.cautione.ad fi.C.de appel.ubi dicit,quòd si quis uicit in uno capitulo separato, & in alio uincitur,debet condemnari uictus uictori:sed in connexis debet inspici quis habet sententiam pro se, & ille dicitur uictor, alter uictus,qui debet in expensis condemnari.Bar.in auth. nouo iure.C.de iud.dicit fiendam cōpensationem, si uterq; habuit causam iustā,uel si quilibet obtinuit in dimidia. Bar. in l.si legatario.§.cum his.de fideicō.li.dicit,quòd tunc malè facit iudex,qui dicit,Et uictum uictori condemno in expensis.Vide Lanfr.in c.quoniā contra.uer.expensæ.de proba.& ī.eo.Adde,quòd si peto uiginti, & obtineo in quindecim,si iudex dicit, Et uictum uictori in expensis cōdemno, non tenet condemnatio tanquam incerta.Secus,si dicit,Victos uictoribus,&c.Bar.in l.si legatario.§. fi.ff. de fideicom. li.& Mat.Mathe.in no.uer.iiij.

Expensarum non liquidarum condemnatio fieri potest,reseruata taxatione.Innoc.in c.auditis.de proc.Bal.in Mar.uerb. Expensæ.uer.ij.

† Expensarum cōdemnatio non præcedente taxatione,an sit nulla.uide Fel.in c.significauerunt.ante medium.vj.col.ibi, & hæc uerba.de exce.]

Expensarum condemnatio potest reuocari quandocunq;ante diffinitiuam,tanquā interlocutoria.Inno.in c.sacro.de sent. excom.Innoc.in c.fin.de do.& cont.Phil.in c.cùm cessante. xj.limitatione,de appel.

Expensarum condemnatio an fiat,quando iudex à quo reuocat grauamen,ut tollatur appellatio.s̄.Appellatus.uer.xxv.

Expensarum cōdemnatio contra uictum pro uictore fieri debet.in Sp.de dona.inter uirum.§. fi.& tit.de expen.c. finem. de do.& cōtum.l.properādum.§.fin autem.C.de iud.Quod uerum,nisi in criminalibus.l.nō ignorat. de fructibus & lit. expen.nisi propter desistentiam à lite.lege tertia.C.qui accusa.nō poss.doct.& Pet.de Sun.in l.fi.de fructib.& lit. expen. & s̄.eo.uersic.iiij.Item nisi uictus habuerit iustam causam litigandi.l.iij.§.si rem.de legat.iij.& ibi doct. Bart. in l.qui solidum.§.etiam.de legatis ij.& in l.properandū.§. fin autem. & ibi Bald.de iud.& Bal.in auth.generaliter.de episcopis & clericis.& per Bar.in l.si quis inficiatus.ff.depo. utputa,si habuit uictus pro se opinionem doctoris unius,secundū doct. in c.ut debitus.de appel.Card.in cle.ij.de mag. in d.auth.generaliter.& Bart.in l.bonorum. ff. de bono. pos.& omnino per Alex.in l.iuris.C.qui admitti. nisi talis opinio sit reprobata:quia à communi opinione non debet recedi tam in cōsulendo,quàm in iudicando,secundum Phil.in d.c. ut debitus.& Card.in clem.ij.in prin.de elect.& in c.finem de do.& contu.uel si sint uariæ opiniones doctorum hincinde.l.ij.& iij.ff.de cond.ind.per Bart.in d.l.si quis inficiatus. & Ang.in l.destitisse.de iud.uel quia credidit iurisperitis & aduocatis. in Spec.de expensis.§.nunc uidendum.post prin.& ibi Bal. in addi.uer.dicitur.& Bart.in l.bonorū.Sed Alex.post Ang. in l.iuris.C.qui admitti.reprobat,scilicet quòd non excusetur ab expensis,si concilium est præstitum super eo, in quo est præstitum patrocinium:aliàs sic. Vel si uictus ante litem motam habuit in fauorem suum consilia sigillata à doctoribus,& tamen succubuit.Bald.in d.auth. generaliter. not. in l.j.C.de pœna teme. liti. Vel si sit probatū per unum testem cum iuramento partis in supplementum probationis: quia tunc non potest reus uictus condemnari in expensis. Bald. in auth.generaliter.& Lanfr.ubi s̄.& per Alex. consil.cxxij. ij.parte.licet secus sit,si ipse actor habuit pro se semiplenam tantùm probationem,puta unum testem,& succubuit: quia scire debuit,sibi non sufficere, unde debet in expensis condemnari:quia probatio semiplena non excusat ab expensis, secundum Bald.not.in l.ij.in fin.C.de episc.aud. Sed in hoc uidetur contrarium tenere.Ioan.And.in c.finem litib.de dolo & contum.& ibi Ant.de But. uer. uenio ad tertium.dum dicunt, quòd iusta causa litigandi, quo ad excusandum ab expensis,dicetur,quando probatum est, licet minus plenè, de iustitia & iure succumbentis, utputa semiplenè, uel per unum testem, secundum eos. & Alex.consil.xcvj.iiij.parte. uide Bald.in l.qui non probasse.C.de calumn.& d.auth.generaliter.v.col.& quod per Bart. in l.j. in prin. uer. ulterius. ff.ad Turpil. Vel si litigauit ob pudorem suum conseruandum.l.quę omnia.§.j.& ibi Bar.ff.de procur. ubi dicit,quòd est iusta causa litigandi.Vel si probauit per testes, qui postea reprobantur, tanquam infames, uel alia ratione. Bald. in auth.generaliter.iiij.colum. Vel si uictus est cōsanguineus, quia in expensis non condemnetur.Hostien.singulariter,& Ioan.de Imol.in d.c.finem.de dol.& contumac. Secus,si iurauit,quia iuramentum non excusat ab expensis. Bart.in l.j. §.hanc actionem.ff.si mu.uen.no.Et prædicta de causa iusta uera sunt, nisi statutum dicat, quòd uictus uictori condemnetur in expensis: quia intelligitur, etiamsi iustam habuit causam litigandi, ut aliquid operetur, secundum Bald. in l. terminato.ult.col. de fruct. & litis expen. sed non firmat. & est argumentum in l.j.§.nunciatio.de oper.no.nun. facit gl. in l.iiij.§.si rem.de lega.iij.& in auth.de exhiben.re.§.j.& ibi Ang.& Pet.de Sun.& Ang.in l.non solùm. & ibi Alex.de rei uen.& Barth.Cæpo.in sing.uer.cxxv.Sed dictum Bald.non sequitur Abbas in c.calumnia.in repe. & ibi Maria. Soci. de pœnis.Lud.de Interanen.in l.eum quem temerè. de iudi.in repe. ubi dicit, quòd non est peccare in Spiritum sanctum, tenere dictum statutum intelligi secundum ius commune. Et ita uidi semper practicari.Hoc tamen statutum operatur condictionem ex ipso statuto ad expensas, secundum Bart. in d.l.iij.§.si rem.& Alex.omnino post Bart.in d.l.nō solùm. Item prædicta uera sunt,nisi expensę fuerint promissæ:quia debentur,etiamsi uictus habuit iustam causam litigandi. gl. & Ang.in §.oportet.in auth.de iud.& Bald.post gloss. in d.l. iiij.§.si rem.Ang.in d.l.non solùm.& Barth. Cæpo. ubi s̄. & Alexan.consil.xxxij.in fi.iiij.parte.& in l.j.in prin. ad Turp. & in §.duo fratres.vj.col.de uerb.oblig. & Bald. in l.properandum.§.fin autem alterutra.C.de iudic. Quod est uerum, nisi uolens recuperare expensas sibi promissas fuerit in culpa; quia fortè emptor, cui uenditor promisit reficere sumptus litis in causa euictionis,nō petijt euincentem in expensis condemnari,& sic fuit in culpa,sicq; sibi imputet:& tunc non recuperat à uenditore promittente, quos non recuperauit ab euincente uicto.Paul.de Castr. sing. & Alexan.in l. uenditores.de uerb.oblig.& suprà,uer.Emptor. Item quòd debentur etiam post sententiam.doct.& Pet.de Sun. in d.l. terminato.& Bart.in d.l.non solùm.& ibi omnino per Alex. quòd omissæ in sententia possunt peti post condictionem ex statuto.& suprà eod.uer.xv.& xxxj. Item prædicta uera in expensis, non autem in sportulis, quæ de consuetudine reficiuntur,non obstante iusta causa litigandi. Bald.in l.fin. C.de fruct.& lit.expen.licet de iure contrarium sit, per glos. not.Instit.de act.§.tripli.

† Adde hîc in fine,quòd licet in expensis debeat condemnari uictus uictori,ut in c.calumniam.de pœn.& in l. sancimus. C.de iud.& in l.properandum.§.fin autem alterutra.C.eod. tamen si statutum dictaret,uictum uictori in expensis condemnari,habebit locum etiam in habente iustam causam litigandi:licet secus sit de iure communi. Et hoc, ut statutum aliquid addat iuri cōmuni.Ita sing. dicit Bart.in l.iij.§.si rem. ff.de leg.iij.quam opi.Bar.in d.§.si rem.expressè tenet Ang. in auth.de exhib.re.in prin.ad hoc ponderans gl. ibi,in uerbo,causam,quam dicit sing.notandam.Et idem not. Ang.in l.non solùm.ff.de rei uen.Facit quod uoluit Bart. in l. iiij. §. prætor.in uer. quæro quid si statuto.ff.de dam.infect. & in l. ij.ff.de usucap.licet contrarium sentiat.Bald.in l.terminato. ad fi.C.de fruct.& litis expen.& in l.eos.§.in cautione.C.de appel.in fi.pe.col.ubi pro hoc allegat not.per glo. in §.tripli. Instit.de act.Bene facit quod not. gloss. in auth.generaliter. C.de episc.& cle.in uerbo,iniustè. ubi notatur, an statutum debeat interpretari secundum ius commune. Hîc non examino: dicam plenè ī.in uerbo, Statutū. Teneas tamen, quòd si statutum disponat uictum uictori,&c. quòd habebit locū etiā in habente iustam causam litigandi. Et dicitur iusta causa,quando quis habet pro se opiniones doctorum. Ita dicit Pet.de Anch.in cle.ne Romani.post antiquos. de elect. uel cōsilia doc.per l.in bonorum.& ibi no. Bar.ff.de bon.pos.ti. generali.& Mod.in d.§.fin autem.Limita ut per Bart. & plenius per Bal.in l.iuris.in ij.q.C.qui admit.& ibi Bald. quòd nō sufficit cōsilium unius periti, sed requirūtur duo, si haberi possunt: ut in auth.de non alienan. §. quod autem. & per Bart.in proœ.ff.in fi.prin.& in l.j.§.fi.ff.de uerb.oblig. & ibi Mod.

Mod.doct.& Abb.in c.proposuisti.de proba. Item ubi opiniones aliquorum doct.essent pro una parte. Io.And.in c.ut debitus.de appell.Pro quo uide ibi gl. in uerbo,rationabili. & Spec.in tit.de expen.§. non uidendum.in j.col. & Io.An. in c.j.de postu.præla.in prin.in Nouella. Bal.in d.auth.generaliter.Imol.in l.qui ante Calendas.de uerb.obl. Limita,nisi cōmunis opinio esset in cōtrariū.do.Ant.in c.finem litibus. de dolo & contu.Item iusta causa præsumitur in eo, qui habet semiplenam probationem. Ant.& Pet.de Anch.in d.c.finem litibus.Bal.in l.qui nō probasse.C.de calum.& in l.j.C. de aduo.diuer.iud.Item si aliter de bo.fid.litig.constat:quia succumbēs est religiosa persona.Host.& Io.An.in d.c.finem litib.An.& Pet. in c.ij.de noui ope.nunc. Facit quod uoluit An.in c.postremò.de appel.& Ang.in l.si à bonæ fidei.ff. de rei uen.Innoc.& doct.in c.nisi essent.de præb. Item ille, qui probauit per testes, qui postea fuerunt reprobati respectu personæ.Ita no.Bal.in d.auth.generaliter.Et limita prout dicunt Moder.in d.l.properandū.§.sin autem. ubi etiā per do. Alex.de Imo.& per do.Bar.in d.c.finē litib.in apostillis suis.

20 Expensarum condemnatoria habet uim interlocutoriæ, & ferri potest etiam in uoce.Bal.& doct.in l.patris & filij. in fi. de uul.& pu. Quod uerum,scilicet eadē die, qua fuit lata sententia super principali negotio in scriptis. Io.de Imol.ubi supra,post gl.& Bar.in l.j & ij.ff.de appel.& j.

Expensarum condemnatio fieri debet etiam contra uictum in uno capitulo tantùm.Bal.in l.sancimus.j.col.C. de iud. Sed Bart.contrà in l.qui solidum.in prin.de lega.ij. ubi dicit conuentum ad plus debito habere iustam causam litigādi super toto,& in expensis cōdemnari non posse. Innoc. d.c. finem. dicit actorem,licet uincat in parte tantùm, id est, in quinq;, licet petierit decem,posse cōdemnari in expensis, per c.j.de plus pe. Imo ibi dicit uerū,etiamsi in causa principali obtinuit in decem,sed in causa appellationis in quinq;. & j.eod. Adde Fel.in c.significauerunt.in iiij.col.de excep. & in c.ad audientiam.el ij.in xij.col.uersic.cogitabam etiam.de rescr.

Expensæ per iudicem an reficiantur inquisito absoluto. Bal.& Cyn.in d.l.sancimus.ult.col.in d.auth.generaliter. pe.col.& in l.obseruare.§.proficisci.xv. q.de off.procon.& lega.Lanf. in c.quoniam contra.uer.expensæ. in fin. de proba.Card.in cle.sæpe.§.fi.vij.q.de uerbo.sig.& probatur.xxiij.q.ij.dominus.iij.q.viij.qui sine.xxiij.quæst. v. administratores. auth. ut diffi.iud.§.fi.de re iud.c.cùm æterni.in vj.per Ant. de Bu. post gl.in d.c.dilecti.de dolo & contu. scilicet an habeat locum condemnatio expensarum, quando iudex procedit ex officio.& Alex.in l.j.ad Turpil.

Expensarū condemnatio fieri non debet contra reum,qui confessus est debitū in j.responsione.auth.contra qui.& ibi Bal. l.fi.C.de non nu.pecu.

Expensarum condemnatio fieri debet contra actorē, qui temerè uenit ad iudicium,ignarus omnium, quæ scire debuit,& inuestigare quæ deducta sunt postea in iudicio. Bald.in d.l. properandum.§.sin autem.& Bart. in l.eum.quem temerè. de iud.& in l.qui in alterius.& ibi Bar.ff.de reg.iur. & sentit Bar.in l.nō solùm.§.morte.de oper.no.nun.& j.eo.uer.lvij.

Expensas an reficiat,qui liti renunciat. infrà uer. Renuncians. uersic.xxx.

Expensas reficere debet qui interrogatus de titulo noluit titulum allegare,sed post litem contestatam allegauit,& probauit,& sic litem protelauit.Bald.not.in l.cogi.pen.col.in uer. sed ulterius quæro.C.de peti.hære.& j. uer.Titulus. uer.ix. Adde s.uer.Exceptio excommunicationis.uer.xxxvij.quia sibi imputet,quare se arctauit in fine termini.c.consuluit.de off. deleg. Item expensas debet reficere, qui citatus pluries comparuit in ultimo termino.s.uer.Citatus.uer.cxvij.

Expensæ attentatorum possunt taxari ante sententiam in principali ferendam.do.de Rot.decis.xcix.in nouis.

Expensarum condemnatio fieri debet contra actorem in iudicio nō comparentem,absoluto reo ab obseruatione iudicij. Ro.in decis.lxxij.actore.in nouis.

Expensarum condemnatio non fit,cùm quis transit de petitorio ad possessorium.Car.in cle.j.xv.q.de causa possess.

Expensarū condemnatio an fiat in criminalibus, quando procedit ad denuncian.Bald.in l.sancimus.xij.q.C.de iudi.† Et per Fel.in c.accedens.de accus.in iij.col.

Expensarum condemnatio an fiat,si quis habet iustam causam litigandi super tota causa,sed habet iniustam super una exceptione.per Io.And.c.ut præteritæ.de electio. & per Bart.in l.non ignorat.C.de fruct.& lit.expen.

† Expensarum cōdemnatio an euitetur, ubi est opinio unius notabilis doctoris:uide do.Pet.Philip.Cor.in consi.clxxxj. inci.Visa.in litera M.in iij.parte. De quo etiam per Feli.in c. super his.in fi.ult.col.de accus.]

Expensarum condemnatio fit,etiamsi uictus iurauit de calumnia.Io.de Imol.in c.finem.de dolo & contu. Bart.in l.j.§.j.ff. ad Turpil.& in d.l. qui solidum.§.etiam.in l.eum,quem temerè.& ibi Pet.de Sun.& in d.l. properandum. §.sin autem utraq;.ubi omnino uide Bar. & Bald.in d.auth. generaliter. & Ang.in auth.de iud.§.oportet.Lanfr.in d.c.quoniam contra.& j.uer.Iuramentum calumniæ.uersic.50.

† Expensarū condemnationem an iudex sibi reseruare possit, uide Car. Zabarel.in c.j.uer. quęro,an iudex.de sequest.pos. & latè Panor.ibi in v.col.uer.primò enim expediam. †

Expensæ per uictorem factæ ante legitimationē personæ procuratoris sui,non reficiuntur.Ang.in d.§.oportet.

Expensæ per minorem uictum in iudicio an reficiantur. Ang. in d. §.oportet. & j.eo.uersic.xlvj.

Expensarum condemnatio non potest per iudicem reseruari, sicut nec petitio,sed taxatio sic.gl.doct.& Bar.in l.terminato.& Bald.in d.auth.generaliter.& in addi. Spec.de sententia.uer.iudex potest sibi. Odof.in Summa,de libel.ti.de fruc. & expen.in Spec.de alleg.& dispu. & Bart.in l. Paulus.de re iud.& in d.l.si tertius.§.officium.de aqua.plu.arcen. & in l.si unus.fa.erc.post glo. & ibi Alex.in l.ab executore.de appel.

† Et per Fel.in c.significauerunt.de excep.in vj.col.]

Expensarum cōdemnatio an per arbitrū fiat. Lanfr.in tract.de arbitris.vij.parte.xxvj.q.doct.& Pet.de Sun.in l.non distinguem9.§.de offic.de arbitr.& s. uer. Arbiter.uer.lxvj.& seq. & cxx.Ang.in l.si uacantia.C.de bo.uacan.lib.x.& Innoc.in c.ex parte.de arbitr.in Spec.de arbitr.§.fi.uer. sed cùm.& ti. de expensis.§.quartò nota.

Expensas non reficit qui impetrat absolutionem, siue sibi concedatur,siue nō.Bart.singulariter in l.j.uersi.iuxta hoc quæro.ff.ad Turpil.

Expensarum absolutoria non ualet, nisi causa inserta, scilicet propter iustam causam litigandi.in auth. pòst iusiurandum. C.de iud.& ibi Bald.

Expensas debet reficere etiam procurator sine mandato.Bald. in l.j.pe.col.de procur.

Expensarum condemnatio non fit, quando iudex appellationis rescindit primam sententiam in parte,& in parte confirmat:quia utraq; pars est in pari causa.Bal. in l.eos.§. cautione.C.de appel.& s.eo.uer.xv.

Expensarum condemnatio non fit,quando quis succumbit in articulo iuris,super quo iudex pronūciauit:quia potuit expediri uno momento per iudicem sine sumptu. Bald. in l.fi. C.quando prouo.non est necess. Cyn. in l. Polla. C. de his, quib.ut indig.

Expensarum condemnatio,si sit omissa per iudicem, an retractetur per appellationem.Cy.Bart & Bald.in l.fi.C.quando prouo.nō est nec.Pet.de Sun.in l.in bonæ. C. de usur.Lanf. in c.quoniam contra.uer.Expensæ.uer.sed iuxta. de proba. quòd sic,si uictus nō appellat:aliàs secus.Bal.contrà in add. Spec.de appel.§.ab omissa.& ibi Spe.§.ij.uer. xxxiiij. & seq. Rot.in decis.ccclvij.si auditor.in nouis. tenet indistinctè appellari. Card.in cle. sæpe.§. fi.pe.q.de uer.sig.dicit,quòd l.fi. præalleg.habet locum,quando uictus appellat: tunc etiā uictor non appellat,sed sufficit,quòd inhereat appellationi uictæ.& iudex appellationis reformauit sentētiā : sed si uictus non appellet, potest uictor appellare ab omissa condemnatione expensarum. Quod etiam tenet Card.in d.c.Nicolao. † de appel.† Et per Fel.in c.significauerunt.de excep.]

Expensarum condemnatio quando sit fienda,uide latè & pulchrè Pet.de Anch.in lect.in c.finem litib.in pe.col. uer. tertiò quæro.de dolo & contu. & ibi subdit quæ expensæ ueniant in condemnatione.*

Expensarum condemnationem omittens iudex facit litem suam,si fuit petita.gl.Bar.Bal.& Pet.de Sun.in l.fin.quando prouoc.non est ne. Bart. in l. quarta. §. hoc autem. de dam. infect.&

infect.& in l.j.§.magistratibus.de magi. conue. & Bald.in l. sancimus.j.col.C.de iud. & in l.properandum. §. sin autem alterutra.eo.tit.gl.& Pe.de Sun.in l.nõ quicquid.§. si iudex. ff.eod.tit.& ibi Bart. quòd sic, si fuit petita condemnatio in libello:aliàs non tenetur iudex.& Nicol. de Neapol. in d.§. magistratib.& Bart.in d.§. sin autem alterutra. & per Spec. de appell.§.ij.uersic.xxxiiij.& seq.& de do. inter uirum.§.si. uersic.illud.

Expensarũ condemnatio omissa in causa principali, potest per iudicem appellationis fieri.Bal.& Pet. de Su.in l.fi.C.quando prouo.non est necess.& iudex eam omittens uidetur absoluere,secundum Bal.in auth.generaliter.de episc.& cle.

Expensę an ueniant,quando quis succubuit in interlocutoria. Cy.in l.Polla.de his,qui.ut indig.Bald.in d.l.fi. Bar.in l.sancimus.C.de iud.quòd sic.& in l. non ignorat. C.de fruct. & lit. expen. & Lanfr.in ca.quoniam contra. uer. expensæ. de prob. Quod uerum,etiamsi idẽ obtinuit in diffinitiua. Bart. & Alex.in l.si pignore.de pig.act.

Expensæ per minorem comparentem in iudicio, licet fuerit contumax,non reficiuntur.Bald.in l. fina. C.in quibus cau. in integ.rest.non est necess.per Bart.in l.si finita.§.si fortè.de dam.infect.& Alex.in l. de die.§. tutor. qui satisda. cog. & j. uerbo,Tenuta.

Expensæ non reficiuntur per reum conuentum ad plus debito offerentem partem confessatam,quia habuit iustam causam litigandi super toto, ratione partis indebitæ, nisi actor dicat se paratum recipere partem.Bart.in l. qui solidum. in prin.ff.de legat.ij.& in l.quidam æstimauerunt.si certum petat.& ibi Alex.post Paul.de Castr.ibi. & in l. si seruus.§.bonę.de cond.fur.Ioan.de Imol.& Alex.in l.j.§.si stipulanti.de uerbo.oblig.& Paul.de Castr.in l.diuus.ad legem Falcid.& ideo Alex.in d.l.quidam.dicit esse practicam, quòd quando reus confitetur partem,& partem negat,actor debeat acceptare partem cõfessatam:& tunc reus non habet iustam causam litigandi super tota:& tenetur reus offerre partem confessatam,aliàs erit in mora.d.l.qui solidũ.Secus, si actor non acceptat:ideo reus non esset in mora,licet non offerat.text. sing.in l.fideicommissi.in prin.de usuris.& Bar.in d.l.qui solidum.& Paul. de Castr. in d.l. quidam. & s̄.& uide omnino † Alex.in l.qui Romæ.§.duo fratres.xij.col.de uerb.obl. † Et ibi per do.Fran.Aret.]

Expensarum condemnatio fieri potest in principio, in medio, & in fine causæ.Innoc.in d.c.finem.de dolo & contu.& Bal. in Marg.uer. Condemnatio.uer.iiij.

Expensæ litis factæ per unum socium,uel fratrem, in causa cõmuni,an repetantur.s̄.uer.Expensarum petitio.uer.xix.

Expensæ quarum condemnatio est omissa, an repeti possint. s̄.uer.Expensarum petitio.uersic.xxxj.

Expensæ litis per negotiorum gestorem factæ, in qua succubuit,an petantur. s̄. uerb. Expensarum petitio. uer. xviij.& xxxiij.

Expensarum condemnatio fieri debet etiam contra hæredem eius,qui non habens iustam causam litigandi ueniebat condemnandus in expensis. Bald. in l. si pater. C.si pen.appell. mors interue.

Expensarum condemnatio non fit contra uictum, qui non potuit producere testes mortuos,uel absentes, qui ante recessum suum dixerunt se scire ueritatem.Bald.in d.l.non ignorat.de fru.& lit.expen.& Lanfr.in d.c.quoniam contra.uer. expensæ.uer.unum commemoro.

Expensæ reficiuntur etiam per uictorem temerè citantẽ.Bal. in d.l.non ignorat.& in d.l.sancimus.de iud. & Lanfr. ubi s̄. Item per eum,qui sine causa citat.Innoc. in c. si aduersarius. de eo,qui mit.in poss.causa rei ser.Bal.in Marg.uer. Causa.

Expensas non reficit reus,qui non fuit legitimè citatus. Inno. in d.c. si aduersarius. de eo, qui mit. in poss. causa rei ser. & Bald.in Marg.uerb. Citatio.uer.item.

Expensarum refectio non uenit, quando reuocatur missio ex rationabili causa.Innoc.in d.c.si aduersarius.Item nec quando pupillus citatur non legitimè, & est contumax. Bald. in Marg.uer. Missio.uer.antepen.

Expensæ reficiuntur per eum,qui cognita iniustitia causæ suæ ex attestationibus,uel instrumentis partis aduersæ, destitit à lite.l.destitisse.& ibi Bart.Ang.& doct.de iudic. Bart.in l.si quis inficiatur.in prin.ff.depositi. ubi etiã dicunt, quòd debet in expensis condemnari à tempore citationis,quo nouit se fouere causam iniustam, dummodò cognouerit ex probationibus aduersæ partis ualidioribus suis : non si ex suis, quas scire debuit ante litem motam,sibi nõ sufficere:ideoq; tunc debet condẽnari in expensis.Bar.in d.l. si quis.in prin. & in l.qui in alterius.de reg.iur.& per Bar.in l.properandũ. §.sin autem.C.de iud.& in l.j.in prin.ff.ad Turpil. Item prędicta uera in reo,nõ in actore,qui sibi imputet quare in principio nõ fecit diligentiam in inquirendo de iure suo.d.l.qui in alterius.& ibi Bart.qui tenet idem in l.nõ solùm.§.morte. de ope.no.nun.& s̄.eo.uer.xxiiij.

† Expensarum condemnatio si producto instrumento aduersarius perseueret in lite,& demùm succumbat, an fiet de omnibus expẽsis,an solùm de factis post productionem instrumenti,si eius uirtute succubuit:uide Fel.in c.exceptionem. pe.col.post prin.ibi:& tu sciens.de excep.]

Expensarum condemnatio debet fieri,ubicunq; pars succumbit ex facto proprio,in quo error non potest prætendi, siue simus in prima causa,siue in appellatione:nec etiam à pœna potest excusari prætextu ignorantiæ.l.magnam. C.de contrahen.& com.stip.Bal.in l.eos.§.cautione.C.de appel.

60 Expensarum condemnatio fieri potest etiam per iudicem incompetentem.Bar.in l.eum,quem temerè.de iud. gl.in c. series.de rescript.& in cle.j.eo.tit.

Expensarum condemnatio,etiam incerta, ualet. Innoc.in c.finem.de dolo & contu.& Lanfr.in d.c. quoniam contra.uer. expensæ.& j.uer.Sententia incerta.uersic.j. circa medium. ibi, item super expensis,&c.

Expensarum condemnatio,& refectio, est pœna respectu soluentis,sed est interesse respectu recipientis.no.in d.c.finem litibus.Vnde

Expensæ si non possunt solui ob inopiam, uictus luat in corpus:ut d.c.finem.secundum Philip.in ca.reprehensibilis.in gl.de appel.

Expensarum condemnatio an fiat contra dominum, uel contra procuratorem.Bart.& Ang.in l.iiij.in prin. de re iud.& j. uerb.Procurator.& uer. Executio sententiæ.uer.xliij.cum duobus seq.

Expensarum immunitas concessa uni parti, prodest & alteri.l. fi. C.de fruct.& lit.expen.

Expensæ per neutram partium reficiuntur, quando utraq; iurauit perempta instantia reproducere omnia acta.per no.in l.quæ omnia.de procur.Barth.Cæpo.in cautela cij.

Expensæ non reficiuntur per accusatorem petentem abolitionem.Bar.in l.j.ff.ad Turp.& s̄.

Expensarum cõdemnatio fieri debet contra instigatorem inquisitionis absoluto inquisito.s̄.uer.Inquisitio.uer.xc.Idem in denunciatore nõ probante.s̄. Denunciator.uer.xx.Idem in nominatore.j.uerb.Nominans. Idem in iudice inquirente.j.uer.Iudex maleficiorum.& s̄.

70 Expensæ per actorem refici debent,quando iudex absoluit ab obseruatione iudicij.Innoc.in d.c.finem.de do.& contu. Quod est uerum,etiam lapsa instantia:quia

Expensarum condemnatio fieri potest,etiam lapsa instantia,licet non pronuncietur instantiam esse peremptam. Bart.& Bald.in l.properandum. §. illo proculdubio. C. de iudic.& Lanfr.ubi suprà,in fi.Idem,etiamsi iudex pronunciat instantiam esse peremptam.Bart.in l.ij. ut intra certum tempus.& in d.§.illo.

Expensarum condemnatio debitarum ratione uictoriæ ex officio iudicis fieri potest, & debet eadem die sententiæ latæ super negotio principali:secus,si debẽtur iure actionis.Bar. in l.j.§.fi.si quis ius di.non obtem.gl.& Bal. in l.iiij.§.si rem. de legat.iij.l.Paulus.de re iud.Sed Card.in clem.sæpe.§.fin. x.q.de re iud.dicit,quòd nec expensæ debitæ iure actionis, uel per condictionem , uel consuetudinem petuntur, lite finita.

Expensarum condemnatio fieri non potest contra iustè impeditum cõtumacem,iudice sciente impedimentum. Paul.de Castr.sing.in l.ij.§.j.ff.si quis cautio.

Expensarum condemnatio facienda in interlocutoria potest reseruari in diffinitiua,& sic etiam post decem dies non potest.Inn.in c.sępe.de app. Vide Bar.in l.terminato.C.de fru. & lit.

& lit.expen.& Sicu.in d.c.sæpe.in fi.& in ca. finem.de do.& contu.& ubiq; Innoc. & Alexan.in l.ab executore.de appel.

† Vide Fel. in c. significauerunt. post medium.v. col.in uer.j. de excep.

Expensarum condemnatio ualet,etiamsi expensæ non sint petitæ.Bal.in addi.Spec.de sen.peti.uer.j.& j̄.eo.cõtra uer.77.

Expensarum condemnatio ualet,etiam sub hac forma,uidelicet,Condemno condemnandum in expensis. Bal.in l.terminato.ij.col.de fru.& lit.expen.

Expensarum condemnatio quomodo intelligatur, quando utraq; pars uicit.Bar.in d.l.terminato.iiij.col.

Expensarum cõdemnatio,quas actor iurabit fecisse,ualet.Bal. in d.l.terminato.in fi.contra Bar.in l.cùm iudex. C. de sent. Item si promittatur earum refectio,quas Titius dicet,an ualeat.per Bar. in l.fin.de præto.stipu.& in l.Theopompus.de do.præle.Pet.& Cyn.in l.si quis in conscribendo. C.de pac. & in Spec.de prob.§.iij.uer.quid si is.

Expensarum condemnatio non potest fieri, si non fuit petita. Bart.& Bal.in d.l.properandũ.§.fin aũt alterutra. C. de iud. Bar.in l.iiij.§.hoc autem iudicium.de dam. infect. & Pet.de Su.in l.eum,quem.de iud.& s̄.eo.cõtra.uer.lxxiij.Et dicitur petita,etiam quando in libello dicitur. Peto sententiam pro me ferri, quia intelligitur etiam super expensis, secundum Bal.in d.§.fin autem.

Expensæ non reficiuntur, quando actor prius extra iudicium non interpellauit reum, quia in iudicio uocatus statim fuit confessus debitum.Gul.de Cu.in l.edita.C.de eden.Ang.in l.debitores.C.de pign.act.l.quidam Iberus.de serui.ubi etiam idem tenet Paul.de Cast.Lud.in sing.uer. Creditor.uer. de honestate.

Expensas debet reus reficere,qui non respondit in termino sibi dato ad respondendum, sed petijt terminum ad excipiendum.Bar.in l.scire.§.scire.ff.de excu.tuto.

80 Expensas debet reus reficere ob temeritatem commissam ante sententiam,etiamsi obtineat in causa principali. Bal.in l.non ignorat.de fruct.& lit.expen.& Alex.in l.si pignore.in princ.ff.de pig.act.ubi idem dicit, si quis fuit condemnatus in interlocutoria, licet obtinuerit in diffinitiua: secundum Bar.ibi:& subdit,q̃ nec repetit eas solutas, qui uicit in diffinitiua.& Sali.in l.properandũ.§.fin aũt alterutra.C.de iud.

Expensas reficit uictus,etiã pendente lite restitutionis in integrum ad appellandum,licet uictor non caueat de eis restituendis in casu succumbentiæ.Rota in dec.ccccl j.fuit dubitatum.in nouis.

Expensarum condemnatio contra contumacem an fiat, eo nõ citato.Cyn.quòd sic,in l.sancim⁹.xij.q.C. de iud.& Ioan.de Imol.contra Ant.de But.in c.j.de iud.& Alex.in l.desertorẽ. §.si ad diem.de re mil.

Expensarum condemnatio fit etiam cõtra emendantem libellum,etiamsi sit mulier,uel minor. Bald. in l.edita.ad fi.C.de eden.& s̄.uerb.Emendatio.uersic.pen.Spec.de lib.concep. §.viij.uer.j.& uer.sed & si.

Expensæ primi iudicij sunt reficiendæ per uolentem inchoare secundum iudicium super eadem re.Bal.in d.l.edita.xvj.co. & Barth.Cepo.caut.cij.

Expensarum condemnatio ob temeritatem tutoris an fiat cõtra pupillum.Bart.quòd sic,in l.edita.ad fin. C. de eden.in l. non est ignotum.de admi.tut.& j̄.uer.Tutor.& in l.Polla.de his,qui.ut indig.& s̄.eo.uer.v.

Expensarum condemnatio contra syndicum non legitimum litigantem an fiat.in Spec.de syndico.uersi.sed pone.& seq.

† Expensarum condemnatio an fiat contra personam religiosam,& ualde catholicam succumbentem in causa: & quid si non apparet de iusta causa litigandi:uide Fel. in c. super his. in fi.ult.col.de accusa.]

Expensarum condemnatio an fiat contra excipientẽ non probantem.s̄.uerb.Excipiens.in Specu.de excep.§.iiij.uer.& si reus.& uer.quid si reus. & an cõtra excipientem contra testes.s̄.uer.Exceptio contra testes.uer.x.

Expensarum condemnatio an fiat contra eum, qui negotium intra certum tempus instruendum committi impetrauit,si intra illud tempus non probauit.in Spec.de remis.§.iiij.uer. sed nunquid iudex.& §.v.in prin.

90 Expensarum condemnatio ualet hac forma,Condemno te in expensis,si in probationibus defeceris.in Spec.de sententia.§.v.uer.item nota.

Expensarum condemnatio si nõ fiat in sententia,debet exprimi causa.in Spec.de sententia.§.v.uersic.in quibusdam.

Expensarum condemnatio debet fieri tempore sententiæ latæ in causa principali,quarum taxatio potest reseruari. eod.tit. §.vj.uer.cùm fertur.

Expensarum refectio uenit iudicis officio.in Specu.de expen. §.j.ad fin.

Expensarum condemnatio an fiat,quando suspenso petitorio recurritur ad possessorium.in Spec.de expen.§.ij.& iij.

Expensarũ condemnatio quando,& qualiter fienda sit in quacunq; causa.eod.tit.§.vj.

Expensarũ condemnatio fieri debet generaliter contra quemlibet fatigantem alium temerè in iudicio. Item,

Expensarum faciendarum cõdemnatio an & quando fieri potest.eo.tit.& d.§.vj.ad finem.

Expensæ an dentur denuncianti, uel accusanti, uel inquisitionem prosequenti cõtra prælatum ad utilitatem ecclesiæ ab ipsa ecclesia.in Sp.de denun.§.ij.uer.j.in fi. & tit. de inquisi. §.j.uer.an autem.& §.iij.uer.quòd si ante.& §.fi.

Expensæ an reficiantur per ecclesiam, suo prælato remoto,uel suspenso. Item,

100 Expensæ an debeantur monacho per abbatem cõtra eum inquirentem.d.§.fi.in Spec.de inquir.& s̄.uerbo, Expensarum petitio.uer.xxviij.

Expensarum ratio habetur etiam in iudicio finium regundorum.in Spec.de iud.§.iiij.uersic.j. Item in iudicio communi diuidundo.eo.§.uer.si uerò alter.

Expensæ litis pupillo non reficiuntur per restitutum in integrum aduersus contractum cum falso tutore initum,ex quo pupillus sibi acquisierit.Nico.de Neap.in l.nouissimè.quod falso tu.autho.

Expensarum condemnatio dicitur interlocutoria.Bal.in l.patris & filij. de uulg.& pupil.& ideo sine scriptis fieri potest. ibidem.

Expensarum taxatio erronea potest reuocari per iudicem, etiamsi post secundum eam iuratũ sit,secundum Alex.in l.uideamus.§.j.de in lit.iuran.qui allegat Innoc.in c.super eo.quod met.causa.Bald.in addi.Spec. de expen.uer.potest iudex.Imol.in c.finem litibus. de do.& contu.Innoc.in c.fi.quod metus causa.in l.quod iussit.de re iud.contra Ang.ibi allegantem Innoc.in c.sacro.de sentent. excom.ubi non dicit hoc,sed dicit posse iudicem usq; ad sententiam diffinitiuam,quandocunq; reuocare cõdemnationem expensarum.& tenet Phil.in c.cùm cessante.xj. limitatione.de appel.& But.d.c.super eo.

† Expensæ requirunt taxationem iudicialem.Feli.in c.j. circa medium.v.col.in uer.tamen dicas.de iud.]

† Expensarum taxatio debet præcedere iuramentum partis. Abb.in c.fi.quod metus causa.

Expensæ fiendæ,non tamen factæ,taxari non possunt.j̄. uerb. Expensæ quales.uer.vij.

Expensarum taxatio potest reseruari per iudicem, non cõdemnatio,nec petitio.gl.Bar.& doct.in l.terminato.Bal.in auth. generaliter.de episc.& cle.& s̄.uer.Expensarum condemnatio.uer.xxxv.& in Spec.de sententia.§.vj.uer. cùm fertur.& Bar.in l.si unus.fa.er.nec declaratio. Bal.in addi.Spe.de sententia.uer.iudex potest sibi.& j̄.

Expensarum taxatio,etiam non reseruata,fieri potest.Bar.in l. terminato.C.de fru.& lit.expen.nisi ab arbitro.Bal.ibi.

Expensarum taxatio reseruata à iudice, fieri potest etiam per eius successorem.Bart.in l.ab executore.ff.de appel.Bart.& Bald.in d.l.terminato.& Bal.in addi.Spec.de sententia.uer. sed an reseruans.

Expensarum taxatio requirit tria,scilicet taxationẽ, iuramentum petentis,& declinationem iudicis auth. post iusiurandum.& ibi Bald.C.de iud.Nec ualet,si prius iuretur,deinde taxetur,ut ibi:nec ualet sententia iudicis lata, quando post delatum iuramentũ taxationem declarauit iudex in minus. Innoc.in c.fi.quod met.causa.Lanfr.in ca. quoniam contra. uer.expensæ.de prob.

Expensarũ taxatio p̄ appellationẽ potest retractari,si exprimat quãtitas excessus:aliàs secus.s̄. Appellatio à taxatiõe.uer.j.

Expensarum

Expensarum taxatio an fiat parte citata. Bal. & doct. in l. terminato. & in Mar. uer. Citatio. uer. xvj. Innoc. in c. querelam. de procur. quòd taxatio & condemnatio expensarum non requirit specialem citationem, cùm sufficiat generalis ad causam. Lanfr. ubi s. & Bal. in d. l. terminato. & Alex. in l. ab executore. ff. de appel. & doct. in c. finem. de do. & contu.

Expensæ an taxentur per delegatum, uel per delegantem. Bal. Bart. & doct. in d. l. terminato. & Lanfr. ubi s. dixi s. uer. Delegans. uer. iiij.

10 Expensæ an taxentur per arbitrum. doct. & Bal. in d. l. terminato. & Lanfr. ubi suprà, quòd sic, durante tempore compromissi: aliàs per iudicem fieri debet, ut ibi. & dic uerum, si arbiter sibi reseruauit taxationem, aliàs non. Bald. ibidem.

Expensarum primæ instantiæ taxatio fieri potest per iudicem à quo, etiam appellatione pendente. j. uer. Taxatio. uer. j.

Expensæ attentatorum taxari possunt ante sententiam in principali causa ferendam. Rot. in decis. cij. si fiat. in nouis. & tantum debent taxari factæ in causa attentatorum, quantum in causa principali, secùdum do. Io. Fran. Pauinum auditorem Rotæ, iuris monarcham, in clem. sæpe. de uer. sig. & allegat extrauag. Ioan. XXII.

Expensarum taxatio potest reseruari per delegatum, etiam ad exequendum sententiam suam, non aliter. Bart. in l. ab executore. ff. de appel. & in d. l. terminato. & ibi Bal. & per Lanf. ubi s. vij. col. uer. quæro, quis debeat.

Expensarum taxatio iniqua quomodo cognoscatur. Bar. in d. l. ab executore, in fi.

Expensarum non taxatarum depositum qualiter fiat. s. uerb. Depositum.

Expensarum declaratio facta per alteram partem de uoluntate partis, debet regulari per iudicem. Bald. in addi. Spec. de sententia. uer. si promitto.

Expensarũ taxatione reseruata iudici non potest iudex taxare damna in libello petita. Bal. in d. l. terminato. ult. col.

Expensarum taxatio sine scripti recitatione fieri potest. Bal. in d. l. terminato.

Expensarum taxatio nõ est propriè interlocutoria: & ideo potest infringi per appellationem. Bal. in d. l. terminato. & Ale. in l. ab executore. ff. de appel. Sed in Practica Pap. uer. in expensis. in libello reali, dicitur quòd est interlocutoria. per c. cordi. & c. ut debitus. de app.

Expẽsarum taxatio potest committi per iudicem notarijs, qui sciant consuetudinem, & modum, & secundum eam iudex pronunciet. Bald. in d. l. properandum. §. sin autem reus. ij. col. C. de iud.

20 Expensas legitimas debet taxare iudex, id est, quæ consueuerunt fieri. Bar. in d. l. properandum. §. & si quidem.

Expensarum taxatio quando, & qualiter fieri debeat. in Spec. de excep. §. iiij. uer. quid si reus.

Expensæ iudici debitæ taxantur pro consuetudine, quæ ualet. in Spec. de expensis. §. j. post uersic. autem.

Expensarum taxatio quando fit, est habenda ratio partis, & eius, pro quo fiunt expensæ, dignitas, & facultas. in Spec. de sepul. uer. porrò.

Expensarum taxatio qualiter fiat. in Sp. de excep. §. uiso. uersi. quid si reus. in tit. de expen. §. postremò. in prin.

Expensarum taxationis materiam supple, ut j. uerb. Expensæ quales. & j. uer. Taxatio. per totum.

Expensæ quæ, & quales reficiantur, dicitur j. prox. uer.

Expensæ factę per iudicem in inquisitione ante sententiam debent refici per inquisitum, non factæ post sententiam. gl. in c. ad aures. de simo.

Expensæ litis factæ per uictorem non legitimum non sunt reficiendæ. l. ij. & ibi Iac. de Aret. Ray. doct. & Bart. ff. ubi pupil. edu. debe. no. in c. dilecti. de for. comp. & in ca. finem. de do. & contu.

Expensæ in accusando tutorem suspectum factæ. Item,

Expensæ factæ in petendo tutorem, uel eius confirmationem, an repetantur. s. uer. Expensæ in rem. uer. xxvij.

Expensæ per emptorem factæ causa euictionis an repetantur à uenditore. doct. Bart. & Ioan. de Por. & Alex. plenius in l. uenditores. de uerb. oblig. & Bar. & Ioan. de Pra. in l. qui absentem. de procur. & Bald. in l. cùm testamento. de testa. manu. & s. uerb. Emptor agit. uer. lx.

Expensæ nõn factæ, licet fiendæ, non taxantur. Bald. in Marg. uerb. Expensæ. uer. v. Innoc. in ca. cùm uenissent. de eo, qui mit. in pos.

Expensæ ratione uictoriæ refici debent statim etiam uicto. l. qui dicit in uno capitulo tantùm, non expectata alia diffinitiua. Bald. in l. generaliter. §. his de præsentibus. C. de re. cre.

† Et per Fel. in c. qualiter & quando. de accu. in prin. xiij. col.

Expensæ in recolligendis instrumẽtis, uel testib. producendis factæ, an reficiantur à reo actori. s. uer. Expensæ in personá. uer. xxxiiij. & s. uer. Expensæ in rem. uer. xviij.

† Expensæ in reuocanda confessione erronea an refici debeant. uide Fel. in c. significantibus. in xiiij. col. in uersic. & pro hoc not. post prin. de lib. obla.]

10 Expensæ, quas quis fecisset domi, subducuntur de condemnatione expensarum, & non ueniunt in taxatione. Innoc. in d. c. finem litibus. & Bald. in Mar. uer. Expensæ. uer. iiij. Bar. in l. eum, quem temerè. de iud. Ang. in l. terminato. de fruct. & lit. expen. & in l. sed & si lege. §. quod autem. ff. de pet. hær. Lanfr. in c. quoniam contra. uer. expensæ. de prob. ubi dicit uerum, nisi expensæ ueniant ratione contumaciæ: nec quando ueniũt ex dispositione legis. Secus, si debeãtur testibus, uel delegato: quia tunc fit detractio, quatenus expẽdissent. do. Io. And. singulariter in c. statutum. §. insuper. de rescript. in vj. Ang. in d. §. quod autem. & Lanf. ubi s. licet idem Ang. contrà in l. si quis alio. ff. ad Trebel.

Expensæ, quas aduocatus in causa propria fecisset in alio aduocato, si ipse causæ non patrocinatus esset, nõn reficiuntur. s. uer. Expensarum petitio. uersic. xxxij.

Expensæ, quas fecisset uictor in aduocato, qui gratis seruiuit, non reficiuntur. Bald. in addi. Spec. de sent. uer. quidem nobilis. & Bart. in l. si domus locati. nisi in causa euictionis fecerit aduocatum emptor, stante clausula in instrumento uenditionis, Promisit reficere omnes sumptus litis, & extra: secundum Bal. in l. fi. de fruct. & lit. expen. Item uerum, si aduocatus donauit, nõ si seruiuit sub spe remunerationis. Abbas post Io. And. in c. finem. xiij. col. de dol. & cont. & in Spec. de expen. §. fi. uersi. quid si uictor.

Expensæ, quas notarius causę noluit recipere ob reuerentiam partis, quæ obtinuit, non reficiuntur à uicto. Ang. & Pet. de Su. in d. l. fi. de fruct. & lit. expen. nisi quatenus est obligatus ad antidora: quia tunc habetur ratio, quatenus uersetur in dicta obligatione. Bar. Bal. Ang. & Pet. de Su. ibi.

Expensæ factæ ante litis contestationem an reficiantur. s. uer. Expensarum condemnatio. in Spec. de expen. §. ij. & iij.

† Expensæ in casu licitæ emendationis, seu mutationis factæ reficiuntur reo, quo ad expensas secundo loco factas: quia in illis grauatur: nec iudex emendationem libelli admittet, nisi in actu reficiantur. Fel. in c. significantib. xiiij. col. in uer. in casu licitæ. de lib. obla.

Expensarum ratione uictoriæ appellatione ueniunt solùm expensæ ratione litis tantùm. l. omnes. in fi. C. de episc. & cle. l. sancimus. C. de iud. not. in l. j. in fin. de alie. iud. mutan. causa fact. Bar. tenet in l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtem.

† Expensarum refectio an ueniat in quolibet iudicio, & quo iure ueniant reficiendæ. uide latè & pulchrè Pet. de Anch. in lect. in c. finem litibus. in ij. col. uer. redeo ad primam. de do. & contu. Et quo iure petantur expensæ, & qualiter in libello, & sententia deducantur, & qualiter probentur & taxentur: uide pulchrè & latè ibi, in v. q. principali. in repe.*

Expensæ factæ ante productum mandatum nõ reficiuntur uictori à uicto. Ang. in auth. de iud. §. oportet. in fi.

Expensæ pedanei iudicis, uel ordinarij, uel delegati, uel assessoris: uide in Spe. de salar. §. j. & j. uer. Salarium. & uer. Sportulæ. per discursum.

Expensarũ occasione iudex secularis, uel ecclesiasticus, an recipiat decimam partem litis. in Spec. de satisda. §. ij.

Expensas an iudex ecclesiasticus recipiat licitè à partibus. eodem §. ij.

Expensæ, quæ fiunt ante litis contestationem, dicuntur, quæ fiunt in exceptionibus. in Spe. de expensis. §. iij. & iiij.

Expensæ iudicis quales esse debeant. Spec. eo. tit. §. vj.

Expensæ contumaciæ refectæ per contumacem in principio litis, nõ reficiuntur uictori, cui uictus, uel cõdemnatus est reus in expensis, quãdo is, cui refectæ sunt, succubuit

succubuit in diffinitiua,& cōdemnatus est in expensis. Bar. in l.si pignore.in prin.ff.de pig.actio.

Expensæ reficiuntur,etiam per contumacem in prima citatione,in Spec.de expen.§.si ante.uer.sed quæritur,quādo. Bal. ibi in addi.uersic.iij.& ĩ.uer.Vide Bar.& doct.in l.contumaciam.§.j.de re iud.gl.& doct.in c.finem litib.de dolo & contu.Innoc.in c.sæpe.de appell. ubi tenet contra omnes doct. Inno.in c.cùm dilectus.de do.& contu.tenet quòd non, nisi factæ postea.Alex.& Bart.in l.j.§.is uidetur. ff. si quis ius di. non obtempe.quòd reficiuntur,si contumacia est excusabilis.Bar.in l.sancimus. C.de iud.dicit, quòd contumax in primo & secundo edicto,si comparet in tertio,reficit expensas, secundum doct.per c.ij.de proc.& est tex.in auth.qui semel. † C.quomodo & quando iud.s̃. Contumax punit.† Vide Fel. in c.quoniam.de prob.in vj.col.uersi.item nota ex ista gl.]

Expensæ reficiuntur,quando contumacia nō impedit processum.Bal.in addi.Spec.de expen.uer.si.contumacia non.

Expensæ ratione contumaciæ possunt peti siue coram ordinario,siue coram delegato.Bald.in l.sancimus.C.de iudi.Item & per edictum,si quis ius di.non obtemp. Item officio iudicis mercenario.Item per clausulam iudicij.d.l.sancimus. Itē uerum,etiā ratione fictæ cōtumaciæ. doct. ibi. & Lanfr.ubi s̃.Item in qualibet parte iudicij possunt peti.Bal.in d.l.sancimus.& Lanfr.ubi s̃.non tamen finita instantia,secundū Bal. & Pet.ibi.Item uerum,etiam si fuit contumax in prima citatione:quia non factis alijs citationib.potest condemnari in expensis primę citationis.Bal.ibidem.& Lanfr.ubi s̃.nisi habuerit iustam causam non comparendi:secundū Alex.& Rapha.& Paul.de Castr.in l.ij.§.j.si quis cau.contra gl. in c.uenerabilib.de sent.exc.Item uerum,etiā nō facta citatione ad cōdemnationem expensarum.Inno.in c.cùm dilecti. de do. & contu.Bal.in l.sancimus.C.de iud.& in l.nō ignorat.& ibi dō.Pet.de Sun.de fru.& lit.expen. & in d.auth. generaliter. vj.col.de episcopis & cle.& Lanfr.ubi s̃.

Expensæ contumaciæ ueræ,non fictæ, sunt reficiendæ.secundum Cy.in l.sancimus.C.de iud.Sed contrarium est uerius, secundum doct. & Alex. in l.j. ff. si quis ius di.non obtemp. adde s̃.eo.

Expensæ ratione contumaciæ si reficiantur,potest iudex arbitrari,quantum expendit pars in curia, & hospitio, ubi certis diebus expectauit,& iudici constet.Bar.in l.j.§.fin.ff. si quis ius di.non ob.per l.non ignorat.de fru.& lit.expen.

Expensæ sunt per contumacem reficiendæ prius, quàm audiatur.l.sancimus.C.de iud.Quod est uerū, nisi fuerit iustè impeditus,quod est in arbitrio iudicis.Ioan.And.& doc.in c.j. de dolo & contu.in vj.in Nouella.Item uerum, etiamsi comparea tur in ultima dilatione.Bar.in auth.qui semel. quomodo,& quando iu.ubi tamen Raph.& Pet.de Sun.tenet contrarium. Item uerum, etiam in minore contumace. Bart. & Ang.in l.si finita.§.si fortè.de dam.infect. Sed an quando minor contumax restituitur, per Bart. in l. in minorum. C.in quibus cau.in integ.restit.est neces. Item peti possunt etiam post sententiam. Alexan. in l.j.§.fin.in fin.si quis ius di.non obtemp.

Expensæ ratione contumaciæ quæ reficiantur. Io. And.in c.ij. de procur.Io.de Por.in l.qui ante Calendas. de uerb. oblig. Ang.in auth.de litig.§.omnem uerò.coll.viij.quod aduocatorum,procuratorum,& citationum, sed an cum omnibus damnis.Bart.in l.j.de ali.iud.mu. causa.fac.& in l.j.§.fin.ff.si quis ius di.non ob.& s̃.uer.Damna.uer.j.

Expensæ contra contumacem an sint petendæ,uel ueniāt sine petitione.Bal.in l.sancimus.pen.col.C.de iud.

Expensæ quę reficiantur per cōtumacem passum primum decretum,si petit reuocari.Bal.in l.sancimus.C.de iud.in Spe. de pri.& sec.decre.§.v.& §.ix.& de contumace.§.iiij.

Expensę an reficiantur per contumacem coram delegato.Bal. in d.l.sancimus.

Expensæ an reficiantur per pupillum ex contumacia tutoris. Bart.& doct.in l.j.§.si procurator.ff.si quis ius di.nō obtem. & in l.contumaciam.de re iud.& s̃.uer.Expensarum cōdemnatio.uer.v.

Expensarum materiam,quæ præstantur à citato non comparente.uide in Spec.de cita.§.iij.uer.item licet.& seq.& §.iiij. uer.quid de illis. Item,

Expensarum contumaciæ materiam uide in Spe.de pri.& sec. decre.§.ij.& iij.& §.v.uer.ult.no. & seq. & §.ix.uer. quid si reus.& seq.& de expen.§.vj.& s̃. uerb. Contumax punitur. per discursum.

Expensas contumacię non potest condemnati hæres reficere. ĩ.uer.Instantia.el j.in uer.xxxv.

Expensæ in causa appellationis,quæ fiunt in remittendo appellantem ad principem,spectāt ad eum, qui se petit remitti.Bal.in l.generaliter.§.his de præsentibus.C. de reb.cred.

Expensas reficit appellans,& deferens.s̃.uerb. Appellans.uer. xxxj.c.ex parte.de rescript.c.quamuis.de elect.& ĩ.eod.uer. Expensarum condemnatio omissa per iudicem appellationis,q iudicauit super interlocutoria,potest fieri in fine causæ principalis per iudicem à quo.in Spec.de expen.§.uidendum.uer.quid si iudex.

Expensæ in causa appellationis an & quando sint reficiendæ. s̃.eo.& Bal.in addi.Spec.de appel.uersic. an in causa appellationis.& ibi Spec.

Expensæ ab interlocutoria non recuperantur per appellationem à diffinitiua.Bald.in addi. Spec.eo. tit.uer. Capitulum expensarum.

Expensæ sunt reficiendæ per appellātem, nō per appellatum. glos.ord.in l.generaliter.§.ij.de re.cre.Bald.in addi.Spec.de expen.uer.Appellans.& ĩ.eo.uer.xj.& antepe.

Expensarum condemnatio per iudicem fieri debet, etiam contra eum, qui dixit sententiam nullam,& succubuit,sicut contra eum,qui appellauit. Bald. in l. omnem. quando prouoc. non est neces.

Expensæ refici debent per uictum in causa appellationis, qui etiam succubuit in causa principali, scilicet si succubuit ex primis actis,non si ex nouis.Bart.in l.tutores. §. tutor. ff. de admi.tu.& in l.properandum.§.sin autem utraq;. C. de iud. &in l.generaliter.§.sed iuramento.in fi.C.de re.cred.Io.An. in regula,iuris ignorantia.in vj.Paul.de Castr.cons.lxxxvij. in fi.Rota in dec.cclv.licet.in nouis.& Alex. in l.si quis inficiatus.ff.deposi.Sed Innoc.in c.sępe.de appel.tenet eum indistinctè cōdemnari.Bal.uerò.in d.§.sed iuramento.ad fi.dicit esse in arbitrio iudicis æstimare an habuerit iustam causam,uel non.Idem tenet in d.l.properandum.sed in l. eos.§. fi.de app.dicit de consuetudine seruari opi. Bar. de qua sup. Sed idem Bal.in Mar.uer.Appellatio.uer.xcj.dicit,ꝙ appellans & succumbens debet indistinctè cōdemnari in expensis.Allegat Innoc.in c.finem litib.de deb.& cont & est gl.in l.fi.ff.de iud.& in c.omnino.ij.q.vj.& no.secundū Bal.in d.l. eos.§.cautione.Et ꝙ si appellās succumbit ex facto proprio, in quo nō potest error pretendi,siue in causa principali,siue appellationis,semper debet cōdemnari in expensis. & ĩ.dicetur.uer.xij. Si uerò succumbens in utraq; causa habuit pro se opinionē unius doctoris, debet absolui ab expensis, nisi talis opinio sit cōmuniter reprobata, secundū doct. & Phil. in d.c.ut debitus.de app.Bald. autem. in l.fi.in fi.C.quando prouoc.nō est neces.dicit,ꝙ appellās,& succumbēs in causa appellationis, quia etiā in causa principali succubuit,debet cōdemnari in expensis. Secus, si obtinuit quis in causa principali,& succubuit in causa appellatiōis: quia ex quo habuit pro se primā sententiā, iustè litigauit in causa appellationis, Bal.ibi.& gl.in d.l.generaliter.si iudex.de re.cre.in addi.Sp. de inst.edi.uer.an in causa appellationis. Arch.in c.cordi.in fi.de app.in vj.& ĩ.uer. Victus.uer. viij.& ĩ.Hoc ultimum est uerū,si succubuit non ex primis actis,sed ex nouis,nisi noua acta uerisimiliter fuissent nota parti:quia tunc nō excusatur authoritate sentētiæ:secundū But.& Abb.in c.finē.de do.& contu.Raph.& Ang.Aret.in l.j.ff.de re iudi.Et idem Ang.in l.negotiorū.in prin.pe.col.de app.Abb.in d.c.finem.xij.col. uer.ij.membro principali.dicit, ꝙ appellatus succumbēs in causa appellationis & ex eisdē actis,debet cōdemnari in expensis,nisi causa esset de iure dubia,quia non decisa,uel si erant de ea opiniones uariæ, & non constabat de communi, uel erat dubium de intellectu legis difficilis.

Expensæ in condemnatione possunt deduci per iudicem appellationis,uel nullitatis,etiamsi in prima sentētia nihil fuit dictum de expensis.Bald.& Pet.de Sun. in l. fin. C. quando prouoc.non est neces.

10 Expensarum condemnatio appellatione deserta, per quem iudicem fiat. Bald.& Pet. de Sun. in l.eos.§. apostolos.C.de app. Quod si fuit appellans prosecutus, debet cōdemnari in expensis per iudicem appellationis: sed si non fuit prosecutus, debet condemnari per iudicem à quo, licet etiam per iudicem ad quem possit.c.j.& ibi Io. And. de appel.in vj.no.in c.ex parte.de rescript.& in c.reprehensibilis.de app.& s̃.uer. Appellans.uer.xxxij.& j̃.eo.uer.antepen.

Expensæ sunt reficiendæ indistinctè per appellantem, qui deserit appellationē.c.ex parte.de rescriptis.no.in c.quamuis. de elect.doct.& Pet.de Sun.in l.si quis libellos. C. de appel. tex.no.& doct.in d.c.reprehēsibilis.eo.tit. Quod est uerum de iure canonico: secus, de iure ciuili: quia ultra punitur, scilicet criminaliter, arbitrio iudicis. l. eos. §. ne temerè. C. de app.ubi dicit Bal.per gl.sing.in l.j.ff.à quibus appellare non licet.quòd dictus §.ne temerè.non habet locum de iure canonico.Item uerum, nisi deserens sit inops: quia ei talis pœna temeritatis remittit: secundū Bal.in d.c.reprehensibilis.

Expensæ per uictorem reficiuntur, quādo is fuit contumax in causa appellationis.Bal.in addi.Spec.de appel. uer. in causa appellationis.Item in causa principali, quando petit decem, & obtinuit in quinq; tantùm.c.j.de plus peti. & Innoc.in c. finem.de dolo & contu.s̃.eo.uer.viij.

Expensarum condemnatione omissa potest uictor appellare, etiamsi uictus non appellet.Bal.in addi. Spec.de appel.uer. ab omissa.& s̃.

Expensarum condemnatio fit per appellantem, & succumbentem, scilicet per iudicem appellationis: & quis exequatur talem condemnationē.in Spec.de exec.sent.§.ij.uer.q̃d ergo.

Expensarum in causa appellationis factarum materiā, siue appellatum sit ante sententiam, siue pòst, siue in causa spirituali, siue ciuili, siue criminali, tam in appellatione, quàm in appellato, uide in Spec.de expensis.§.v.& s̃.de app.§.iiij.uersi. j.& §.v.

Expensæ in causa appellationis à quo tempore computentur. eod.tit.§.vj.

Expensarum executio, uel satisfactio, quando fieri debeat.in Spec.de expensis.§.vj.uer.fi.

Expensarum executio, si fieri non potest, punitur arbitrio iudicis.eo.tit.& §.vj.ad fi.& uictus luat in corpus.c.finem.de dolo & contu.

Expensarum executio in causa appellationis per quem iudicē fiat.in Spec.de execu.sent.§.ij.uersic.quid ergo.

Expensarum executio contra clericum condemnatum an fiat in bonis eius, uel in fructibus beneficij.s̃.uer.Clericus conuenitur.uer.lj. Item,

Expensarum executio an fiat contra ecclesiam in bonis ecclesiæ, quæ litigauit per procuratorem.Io. And. in c.j.ut lite nō contest.quod contra ecclesiam si procurator deliquit in his, quæ habuit in mandato: aliàs non.

Expensas qui non potest satisfacere, punitur arbitrio iudicis. in Spec.de expen.§.vj.uer.hoc etiam.

Experiri id est, agere, propriè intelligēdo: sed impropriè ponit̃ p̃ defendere.gl.no.in c.quāuis.de re iud.

Experientia supplet illiteraturam.in Spec.de iud.dele. §.viij.uer.item quod est illiteratus.

Experto credendum est.in Spec.de teste.§.vij.uersic.hoc quoque.& s̃.uer. Argumentum.

† Adde, quòd experientia est rerum magistra. ca.quàm sit. de elect.in vj.& dicitur Græcè πεῖρα, & est cognitio singulariū, secundum Aristo.lib.j.Metaphys.

Experientia est ualde necessaria ad iuris & iustitię regimen.in Spec.de lib.concep.circa prin.

Expilatio hæreditatis dicitur furtum impropriè, sed bene punitur statuto de furtis. Bal.in l.de his.C. de fur.Bald.& Lud.in l.gerit.de acq.hær.j̃.uer. Furtum.uer. viij.Sed communis opi.est, quòd non.sed pœna est arbitraria, ut ibi dixi, & habet locum etiam cōtra derobantem bannitum mortuum ante aditam hæreditatē.Sal.in l.qui sepulchra.C.de sepul.uiolato.

Expilatio hæreditatis an fiat ante aditionem, uel pòst. in l.iij. per Bald.C.fa.er.

Expilatoris hæres tenetur solùm ad restitutionem, non ad pœnam.l.quamuis.& ibi Bart.C.de fur.

Expilans est similis occupanti.j̃.uer.Occupans.uer.xiij.

Expilationis materiam uide in tit.de crimi.expil.hæred.

Explorare dicitur, quando ab eis inquiritur aliquid, qui sciunt, non quando totalis incertitudo habetur.no.in l.eum, qui.& ibi Bart.ff.de acq.hær.

Exponens partum in loco ut moriatur, tenetur lege Cornelia.de sic.Bar.in l.necare.ff.de lib.agn.

† Expositus infans à patre, uel alio, eo cōsentiente, uel ratum habente, hoc ipso, à patria potestate liberatur. Et sic paria sunt, patrem exponere, uel alium, eo sciente, & non nomine patris, uel etiam non nomine patris, & patre postea ratum habente. Abb.in c.j.de infan.expo.

Exponens filium qualiter puniatur.in Spec.de actore. uer.sed nunquid edictum.

Expositus filius, uel seruus, uel libertus, qualiter forment libellum contra exponentem.in Spec.de infanti.exposi.

Expositi ad hospitale sunt de foro, ubi est hospitale. Ang. in l. hæres absens.§.j.ff.de iud.no.in l.j.ff.ad municip.

Expositis succedit hospitale, & ultimo loco fiscus. Bald. in l. si qua illustris.C.ad Orficianum.

Exportare propriè fit dorso.gl.& Bart.in l.j.§.fi.ff.de riuis.Quod nota pro statuto.

Exportans fructus de fundo meo, dicitur me turbare, nō priuare possessione mea.Bal.in l.post sententiam.C.de sent.

Expressio per quam constet de persona, habetur loco nominis proprij.in Spec.de li.concep.§.v.uersic. sed & à quo.& §.xv.uersic.quòd si hominem.

† Expressum quot modis dicatur: uide Fran.Aret.in l.j.in vj. col.uer.circa secundam quæstionem.de uul.& pupil.]

Expressum. Vbi requiritur expressa mentio, uerba uniuersalia illum casum nō includunt. Ad hoc textus in c.ij.de præb.lib.vj.tex.& ibi Gemi.in c. quia periculosum.de sent.excom. eo.lib. Adde Bart.in l.j.ff.si quis in ius uoca.non ierit.& Bar.in l.j.in ij.col.ff. de uul.& pub.ubi dicit, quòd expressum dicitur tribus modis. Primo modo expressum, id est, illud, quod in genere dicitur: ut in l.fi.in fi. C.quod cū eo.& ibi no.Secundo modo dicitur expressum, quod specialiter exprimitur: ut ff. ad legem Cornel.de fal.l. j.§.inter filium.& in d.l.fi.C.quod cum eo. secundum aliam expositionem.Tertio modo illud dicitur expressum, quod singulariter, & per proprium nomē exprimitur: ut in l.quod in rerum.§.fi.de lega.j.& ibi gl.parua.& uide gloss. in l.negotium.in uerbo, speciali.C.de neg.gest.& in l.fi.in uerbo, specialiter.C.eod.tit.& uide domi.Gemi.in c.dudum.de præb. lib.vj.ubi dixit argum.illius text.quòd ubi requiritur specialis mentio, non sufficit generalis.Et adduco Ioan.de Ana.in c.qualiter, & quando.el j.in uer.ultimò no. de accus. quòd illud, quod uitiat omissum, non uitiat inutiliter expressum: quia expressa nocent, quæ omissa non nocēt.l. nonnunquā. ff.de colla.bon.aliàs ff.de cond.& demon.& facit l.expressa. ff.de reg.iur.

* Expressum id dicitur, quod ex uerbis infertur, & colligitur. Bal.in l.ad probationē.la j.C. de probat. Ang. in l.præterijt. ff.de oper.no.nun.ubi etiam Bart.Dec.con.lxviij.nu.3.con. cclix.nu.3.Æmilius Maria Manolessus.

* Expressum in uno capitulo, in alio repetitum censetur. l. quemadmodum.§.fi.& ibi gl.ff.ad l.Aquil.gl. in §. item lapilli.in uer.inuentoris.Instit.de rer. diuis. Bart. in l.iiij.§.eritq; hæc differentia.ff.de ui bon.rapt.Dec.consil.ccclij.num.4. Æmilius Maria Manolessus.

Expressum reputatur, etiam quod tacitè agitur inter cōtrahentes.in Spec.de loc.§.iij.uer.j.

† Expresio uitiatur tantū.do.Barth.Soc.in con.clxxij.incip. multum, uer.& confirmatur hoc.in ij.parte.]

† Expressi & taciti idem solet esse iudicium. d. Barth.Soci.in consil.ccxv.incip.uisa.uer.& in primis.ibi: & quia taciti.in]

* l.cùm quid.ff.si cert.pet.ubi Doct.l.triticum.ff.de uerb.obl. Ioan.Crot.con.lxiiij.nu.7.con.cxxxvij.nu.12. Æmilius Maria Manolessus.

Expressum facit cessare tacitū.l.cùm ex filio.§. filio. & ibi Bart. de uulg.& pup.Bal.in l.testamento.C. de impu.& alijs substitut.* Bart.in l.in multis.ff.de stat.hom.fac.l.doli clausula. ff.de uerb.obl.l.sanctio legum.ff.de pœ.Dec.con. ccccxxiij. nu.17.con.dxlvj.nu.6.Bal.cō.cxciij.in extre.con.ccclxxij. col.ij.

col.ij.uol.ij.idem in d.l.in multis.in extre.ff. de stat. ho.in l. fi.C.de donatio. ante nup. Aymo Cra. con. xxxij.nu.2.con. xcij.nu.3.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

* Expressum id uidetur,in quo eadem est ratio. l. his solis. C. de reuoc.don.l.fin. C.de indic. uid. tollen. Bal.in l.data.col. viij.C.qu.accus.& con.ccclxxxiiij.col.ij.uol.v. Alex.consil. lxxv.col.j.uol.v.Aymo Crau.consil.clxxxvj.nu.11.Æmilius Maria Manolessus.

Expressum præfertur tacito.Bald.in l.iij.iij.col.C.de hæredib. instituen.

Expressè factum contra tacitè factum præsumitur simulatum. l.ab Anastasio.& ibi Bal.C.mandati.

Expressa mentio fieri debet de eo,quod est elegans. & no.Dy. in l.item apud Labeonem.§.hoc edictum.ff.de iniur.& Ale. in l.eleganter.§.qui reprobos.in fi.ff.de pig.act.

Expresio inepta non uitiat,quando non fuit necessaria. Alex. † sing.in l.quamdiu.C.qui admit.† Vide Felin.in c.cùm ordine.de rescript.

Expressum,& euidens,an differant,& quomodo.Bar.in l.prætorait.in prin.de ope.no.nun.& in l.j.ij.col.de uul.& pup.

† Adde,quòd expressa legis dispositio facit cessare tacitam.l. cùm ex filio.§. filio impuberi.ff.de uul.& pupil.

Expressa an prosint, quæ non expressa non prosunt. Bart. in l. † nonnunquam.de cond.& demon. † Et do.Bar.Soc.in cons. cclxxvj.incip.Præmissa.uer.dici potest.in ij.parte.]

Expresio eorum,quæ tacitè insunt,nihil debet operari.l. non rectè.& ibi Bald. C.de fideicom. l. aliquando. & ibi Bart.de cond.& demon.l.iij.& ibi Bar.de leg.j.l.muto.§.j.& ibi Bar. ff.de tute. Quod est uerum,si eo modo exprimatur, quo insunt.secus,si alio modo. Bart. in l. Cornelius.de hære.instit. Vide Bart. in l. talis scriptura.§.j. de leg.j.& in l.si ita.§.illi si uolet.eo.tit.& in l.nonnunquam.de condi.& demon.& in l. † si stipulatus.de usur.† Fran.Aret.in l.sciendum.in ult.col.de leg.j.in l.procurator.ff.mandati.& do.Barth. Socin.in consil.ccxxvij.incip.Pręsens.uer. ex quibus infero.in ij.parte.]

* l.non rectè.C.de fideius.Ioan.Crot.consil.xxvij.nu.7.Æmilius Maria Manolessus.

Expresio causæ non est de forma appellationis,nec arctat appellantem,quando appellatur à diffinitiua:secus,si ab interlocutoria:secundum Abb.in c.ex parte.de app.Vide Innoc. in c.pastoralis.de off.deleg.no.in l.scio.& ibi doct. de appel. Bal.in Marg.uer.Expresio.uer.j. ubi dicit secus esse in expresio ne qualitatis:ut ibi.in ij.uer.

* Expressum id dicitur,quod ex mente colligi potest. l.tale pactum.§.fi.iunct.gl.ff.de pact.l.si pactum.ff.de prob.Bal.con. cc.in extre.uol.ij.Aymo Cra.con.cxlvij.nu.2.uol.j.Iac.Phil. Port.Imol.con.cxvj.nu.12.Æmilius Maria Manolessus.

* Expressum quod à partibus non est,omissum uidetur.l.ueteribus.ff.de pact.l.quicquid astringēdæ.ff.de uerb.obl.Illust. & excellentisimus Iureconsultus Hierony.Torniel.pręceptor noster,inter consil.Iac.Phil.Por.Imol.con.lxxxj.nu.23. Æmilius Maria Manolessus.

Expromissor propriè dicitur is, qui pro non obligato promittit.l.si quis accepto. de condi. ob causam.l.elegāter.§.seruus.de dolo.l.aliquando.ad Velleia. & l.qui libertinos.§.j.de ope.lib.& Alex.in d.l.si quis.ubi etiam dicit, quòd quādoq; ponitur impropriè pro fideiussore.per l.stipulationum alię.§.stipulatio.cùm gl.de uerb.obl. & ibi Alex.& Ang.qui dicit hoc esse singulare & glos.ord.in auth.de fideius.in prin.Adde Alex.in rub.de fideius.

† Et per Fran.Aret.in l.aliquando.]

Ex proposito quomodo intelligatur. in ca. si clericos. cum gl.de sent.excom.in vj.

Expugnatio quomodo exponitur:uide in l.expugnatur.ff.de incen.rui.nau.Ioan. An.in addi. Spec.de rapto.

Extensio statuti contra ius cōmune non potest fieri.Bal. in l.iubemus.§. fi.C.ad Treb.adde j.eo. uer.vij.

* Bart.in l.omnes populi.ff.de iusti.& iur.in l.quicquid astringendæ.ff.de uerb.oblig.in l.cōstitutionib.ff.ad munici.Iac. Phil.Por.Imo.cō.clxxxiij.n.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio uel in statutis de propria significatione ad latā est facienda.Mar.Soc.Nep.con.xxxv.nu.8.uol.j.Iac.Phil.Por. Imol.con.lxxxv.nu.35.Æmilius Maria Manolessus.

Extensio statuti ad similia fieri potest, licet sit pœnale. Bald. in c.j.§.porrò.iij.col.quæ sit prima causa bene. amit. & Innoc. in c.qualiter & quando.de accus.Card.contra in cle.j.j.q.de consan.& affin.Bal.contrà in l.iij.ad fi. C.de hære.inst.quod casus pœnales sunt stricti iuris,& non recipiunt interpretationem extensiuam,nec similitudinariam:arg.l.in testamento.la j.de condi.& demonst.Quod dixi,secundum Bal.in d. §.porrò.limita,secundū eum ibi,nisi habito respectu ad priuilegium alicuius personæ:quia tunc non extenditur ad similes personas.per glos.sing. Instit.de accus.§.item mista.in gl.si in iudicio.Vide Flor.in l.hæc actio.si quadru. pau.fecis. dica.Bald.in l.illud.ij.col.de sac.san.eccles. & Bart.in l.omnes populi.de iusti.& iur.ibi per Alex.in ult.char.& per Bal. † in l.ij.C.de patri.qui fil.di.† Et per Fran.Aret.in l.si quis hæres.§.si exclusus.de acq.hær.

Extensio statuti contra ius commune ratione speciali fit ad casum similem. Item ad consequentiam, dummodò casus, ad quem trahitur,non sit inclusus in iure communi. Bal. in l.si quis seruo.in ij.col.uer.ex hoc nota.C.de fur.

Extensio fit etiam in pœnalibus ad casum,qui sub larga significatione uocabuli comprehēdi posset sub casu expresso.l.senatus consul.de rit.nup.iuncta l.pen. C.de interdi.matr.& l. iusta.de uerb.sig.& doct.in l.si uerò.§.de uiro.solut.matr.& Alex.in l.iij.§.si procurator.in fi.ff.quod quisq; iuris.

Extensio ex causa honestatis fieri potest etiā ad casum improprium,seu significatum.Ang.& Alex.post glo. in l.j.ff.de in ius uoc.

Extensio fit ad rationem ampliorem.gl.& Car.in cle.j.de elect. & And.Barb.in consil.Spectabilis. quod est post consilium. xlvj.Alex.in iiij.parte.

Extensio legis,uel statuti,ad casum similē fit ex paritate rationis.gl.in c.j.de temp.ord.in vj.& ī l.uenia.de in ius uoc.Bar. in l.j.§.uidendum.ad Tertul.& in l. liberorum. de uerb. sig. & in l.si uerò.§.de uiro.sol.matr.& Alex. in l.omnes populi. pen.char.de iustit.& iur.Paul. de Castr. consil. cccxxxiij.& consil.cccxlvij.Bal.in l.illam.C.de colla. & Bal. in c.ad hoc. vij.col.de pa.iur.firman.ubi dicit,ꝙ statuta recipiētia extensiuam interpretationē,debent in æquitate fundari. dicta regula fallit in pœnalib.& Alex.in d.l.omnes populi. gl.in cle. ut hi.de elect.& Flor.in l.hæc actio. ff.ad l.Aquil.gl.& Bar.in l.furti.§.fi.ff.de infami.contra glo. in l.si pignore.§.si post.de pig.act.quia pœna non habet locum,nisi in casib. expresis, secundum Bal.in l.iij.C.de sacrosan.eccles.l.si quis.§.diuus. de relig.Cyn.contrà in l.j.C.de Nili agge.nō rum. & Barth. Cæp.in tractatu de Serui.rusti.tit.de aggerib.Itē fallit in exorbitantibus à iure communi.gl.& doct.in l.si cunctante.in prin.solu.mat.& in d.§.de uiro.Quod est uerum,etiamsi ratio sit expressa in lege,uel statuto. per l. j. C. de his, qui ante aper.tab.Sed contrarium probatur in cle.auditur. de rescriptis.& But.in c.fi.de consue.& Ant.Ros.in d.§.de uiro. x. fallen.& in tractatu de suc.ab intest.lxxij.col.in fin.Bald.in l.ij. C.de pat.qui fil.di.dicit,quòd etiam in exorbitantib. fit extensio ad similia,quando agit de fauore, non si de odio. Hoc uerum,si agitur de fauore publico: secundū Alex. in l.j.xxj. col. de officio eius.& in §.Chrysogonus.de uerb.ob. Et subdit ibi Bal.quòd in statutis pœnalib.exorbitantib.à iure cōmuni fit extensio,nisi alio statuto disponatur, ꝙ statuta seruentur ad literam:quo casu nunquam fit extensio, secundū Bal.ibi.Bar.in d.§.de uiro.dicit ꝙ statutum exorbitās à iure cōmuni,nō extenditur ex paritate rationis. In casibus tamē etiā in exorbitantib.fit extensio,scilicet in casu c.ij.cum glo. de confes.in vj.ubi tex.ibi exorbitās à iure cōmuni loquens in actore cōtumace extendit per gl.etiā ad reum.Item l.j.C. de rap.uirg.loquēs in masculo rapiente,extendit etiā ad fœminam:secundū gl.ibi & doct.Item textus in c.j.§. si quis rusticus.de pa.te.loquēs in rustico portante arma, extenditur per Bal.ibi,etiā ad ciuē arma portantē. Idem tenet Vin.Pallio.in cōsilio,quod est ante cōsilium xlvij. Alex. de Imol.iiij. † parte.† Et per Fel.in c.nōnulli.col.xxiij.de rescr.uer.& fauore.& per Fran.Aret.in l.centurio.de uulg.& pupil.in ij.col.]

Extensio de casu exceptuato fit ex identitate.gl.in l.j.C.de cōdi.inde.c.cùm dilecta.de confir.util. Abb. in c.j.de his, quæ fiunt à ma.parte.& Abb.in d.c.cùm dilecta.& Alex.in l.certi.§.si nummos.si cer.pe.ubi plenius.

* Extensio non dicitur fieri, ubi eadem ratio est. Pet. & Cy. in l. iura. Bal. in l. de quibus. ff. de legibus. Ioan. Crot. consi. xvj. nu. 12. Bald. in auth. post fratres. C. de legit. hære. Dec. consil. ccclxxij. nu. 7. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio ex identitate rationis, ut nostri dicunt, de casu ad casum, in qualibet materia permittitur, Io. Crot. con. cxxxv. nu. 35. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio non est facienda, nisi cùm eadem subest ratio. not. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccles. in l. illud. ff. ad l. Aquil. in l. à Titio. ff. de uerb. obli. Dec. con. ccccxliiij. nu. 17. Æmilius Maria Manolessus.

Extensio prouisionis an fiat ex paritate rationis. ꝗ. uer. Prouisio. uer. xviij.

10 Extensio statutorum ex paritate rationis, uel identitate, fieri potest ad casum, qui sub uerbis, etiam improprijs, comprehendi potest, etiam in exorbitantibus. Cyn. singulariter in l. j. iiij. oppo. C. quæ sit lon. consue. & sentit gloss. in auth. ut hi, qui ob. perhi. res mi. §. j. & gl. in cle. j. de decimis. in uer. gregibus. & in c. quia periculosum. uer. episcopo. de sent. exc. in vj. & in c. j. de elect. in vj. But. in c. fi. de consue. Ant. Rose. in d. §. de uiro. xj. fallen. & in tracta. de suc. ab intest. vj. col. in fi. & in lxij. col. in fi. & quod not per Bal. in l. si nondum. C. de fur. & in l. de his. eo. tit. Item etiã ad casum fictum. Alex. in l. adoptiuum. de in ius uoc.

Extensio statuti, uel legis, à paritate rationis dicitur fieri, quando sunt diuersæ rationes, sed pares non, quando est una in omnibus casibus: quo casu illa omnes casus pariter decidit citra uim extensionis, sed sicut genus se habet ad plures species. Bal. sing. in l. de quibus. ff. de legi. Paul. de Castr. consil. cccxxxiiij.

Extensio passiua in statutis, etiã quo ad casum fictum, fieri potest. Bart. in l. omnes populi. vj. q. prin. de iusti. & iu. Bal. in l. iij. §. hæc uerba. ff. de nego. gest. & Alex. in l. sed si hac. §. patronum. ff. de in ius uoc. & in d. §. hæc uerba.

Extensio statuti ex identitate rationis fieri non potest ad correctionem legis, uel statuti. l. præcipimus. C. de appel. l. sancimus. C. de testa. in authen. de admi. §. fi. col. iij. l. furiosi. C. de nup. in l. si uerò. §. de uiro. sol. ma. c. cùm expediat. de elect. in vj. per gl. Bar. & doc. in auth. quas actiones. de sacrosan. eccl. Bar. in l. si constante. in prin. ix. q. solu. matr. ubi loquitur singulariter. & in l. minoris. j. col. ff. qui pe. tu. ubi dicit, quòd lex correctiua debet strictè intelligi, & non debet extendi. Quod intellige, nisi ratio finalis decidendi sit expressa in lege, uel statuto. no. in auth. ut hi, qui perhi. obl. res mi. §. j. cùm gl. in uer. ad curationem. facit l. j. & ibi Bar. de legi. tu. & in l. cùm mulier. la ij. sol. ma. & gl. in l. j. de his, qui ante aper. tab. & ibi doc. & in c. j. de rerũ permu. in vj. & in cle. j. eo. tit. Bar. in l. liberorũ. in viij. col. uer. his præmissis. de uerb. signifi. & plenius per Alex. in l. si ita stipulat9. §. Chrysogonus. xx. col. de uer. obl. Secus, si ratio impulsiua est expressa: quia per eã non fit extensio. arg. l. j. §. sexum. de postu. facit quod no. in c. j. de temp. ord. in vj. & ibi Io. Mo. Arch. & Io. An. in Nouella.

Extensio passiua habet locum in lege, ut reposita per ius antiquum trahatur etiã ad iura noua correctoria iuris antiqui: arg. l. j. & ibi Bar. ff. ad legem Fal. & in l. iiij. §. erit. ff. ui bo. rap. & in l. omnes populi. in vj. art. prin. iiij. q. de iusti. & iure.

Extensio fit ad æquiparata, ut correctio unius comprehendat alterum. l. fi. C. de indic. uid. tol. facit l. fina. de acceptil. l. Marcellus. in prin. & ibi Bar. ad Treb. glo. in l. qd' uerò. ff. de legi. & in l. si quis seruo. C. de fur. c. à multis. de æta. & qualitat. & omnino per Alex. in l. si ita. §. Chrysogonus. v. col. de uerb. obligat.

Extendi potest lex noua per antiquam. Bart. in d. l. Marcellus. & ꝗ. uer. lex. uer. xxix.

Extensio non fit, quando ratio est diuersa. c. fi. cum gl. de elect. in vj.

† Extensio an fiat de parte ad totum, etiam ex dispositione hominis: uide Franc. Aret. in l. moribus. in prin. in xiij. col. uer. confirmatur. de uulg. & pup.]

* Extensio in contractibus non fit ad casum non expressum. Bald. in §. in prin. qua. oli. dom. prop. feu. pri. in usib. Feud. Dec. con. dcxcvij. nu. 2. & 4. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio de uno casu ad alium in contrahentium pacto nõ fit. Ay. Cra. cõ. clxxiij. nu. 2. uol. j. Æmili9 Maria Manolessus.

* Extensio non ita facilè fit in dispositione hominis, sicut in dispositione legis. c. susceptum. de rescript. in vj. c. cùm illis. de preb. in vj. Imol. in l. si uerò. §. de uiro. in ij. arti. prin. ff. sol. mat. Ay. Cra. consil. clxxiij. nu. 14. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio, nec in ultimis uoluntatibus nec in contractibus fit, quando dispositio nec legibus nec iuri municipali, nec æquitati, nec bonis moribus conuenit. Anchar. con. ccclvj. col. ij. Aymo Crau. consil. clxxiij. num. 8. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio non est facienda de persona ad personam. l. si quis ita. ff. de pœn. Are. in l. Gallus. §. & quid si tantùm. col. v. ff. de lib. & posth. Ias. in l. cùm res. no. vj. ff. de leg. j. Abb. consi. lvij. col. pen. uol. j. Dec. consil. lxxxv. col. iiij. Cra. con. clxj. nu. 11. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Extensio iurium limitantium fit omni casu, quo fit extensio corrigẽtium: aliàs secus, nisi per maioritatẽ rationis, etiamsi sint odiosa: arg. c. non debet. de reg. iur. lib. vj. facit glo. in l. ij. C. de pat. qui fil. di. c. ex rescripto. de reg. iur. & in l. non possunt. de legi. Item, nisi ex identitate rationis, quãdo sunt inducta fauore certarum personarũ: arg. l. pen. de consti. prin. c. sanè. de priuil. c. constitutus. de conces. præb. & quod per Bar. in l. j. C. de iur. & fac. igno. in q. an ius opponendi post sententiam concessum militibus extendatur ad clericos: & tenet, quòd non: licet in simili teneat contrà in l. miles. de re iud. Item quando iura limitantia sunt inducta fauore certæ personę specialis, non fauore certarum personarum principaliter: arg. no. in l. non possunt. de legi. & in l. cùm quidam de lib. & posthu. ar. ca. odia. de reg. iu. facit gl. in uer. alia causa. in l. illud. C. de sacrosan. eccles. & in l. fi. in uer. captiuorũ. eo. tit. Idem quando subest eadem ratio limitandi alia iura. arg. l. non possunt. & l. seq. de legi. l. de quib. eo. tit. Bart. post glos. in l. si constante. ix. q. primæ principalis. & in §. de uiro. solut. matr.

Extensio statuti pœnalis non fit à maioritate rationis. Bald. in l. j. C. de interdic. Card. contrà in cle. j. de consan. & affi. & ibi probatur cum gl. ubi uide Card. in j. q. & in iij. oppo. & omnino Alex. in l. si quis id, quod. de iur. om. iud.

20 Extensiua interpretatio non fit in statuto odioso, & pœnali. Bal. in l. si quis in colluctatione. §. Celsus. ad legem Aquil.

Extensio in pœnalibus an & quando fiat. Card. in cle. j. de resc. & in cle. j. j. q. de consan. & affi.

† Extensio non dicitur fieri, ubi per omnia est eadem ratio. gl. est magistra. in c. j. in uerb. Italiæ. de temp. or. lib. vj. ut per Iacobi. de san. Geor. in l. si quis seruo. uer. addite, quòd ubi. C. de fur. & ibi subdit, quòd in pœnalibus fit extensio fauore Reipublicæ. Adde Decium in consil. ccxxvij. in iij. col. uer. & stante præmissa conclusione. in ij. uol.*

Extensio statuti pœnalis non fit ad personas non expressas in eo. Card. in cle. j. xxij. q. de usuris.

Extensio de casu uero ad fictum fit, quãdo in utroq; est eadem ratio. c. cùm dilectus. & c. ad audientiam, & ibi doct. de cler. non resi. Ioan. And. in c. fin. de consue. in vj. doct. Bal. & Imo. in l. Gallus. §. & quid si tantũ. de liber. & posthu. & Alex. in l.

† emancipata. C. qui admitti. † Vide Fran. Aret. in l. lex Cornelia. in iij. colum. uersicu. potes etiam. in princip. col. de uulg. & pup.]

Extensio iuris permittentis impium uel crudele, fieri non potest: ut quòd pater uendat filium in casu necessitatis, non fit extensio ex identitate rationis. l. quòd uerò. cum l. seq. de legi. & d. §. de uiro. Quod uerum, siue à iure sit apposita dictio taxatiua, siue non: licet gl. sentiat contrà in regula, quæ propter necessitatem. in vj. & Bart. in d. l. si constante. ix. q. quia melius sentit Bar. ipse in §. de uiro.

Extensio non fit, quando iura limitantia sunt uoluntaria, & ratione carentia. d. §. de uiro. facit c. cõstitutionem. de reg. iur. in vj. & cle. dudum. de sepul.

Extensio fit ad casum nõ expressum uerbis fauore publicę utilitatis. l. cætera. §. pen. & ibi Ioan. de Por. de leg. j. & Bart. in l. quemadmodum. de agri & censi. lib. xj. & probatur in l. hoc modo. de condit. & demon.

Extensio constitutionis, etiam pœnalis, fit fauore ecclesiæ. gl. in c. sciant. de elect. in vj. ad fi. & Alex. de Vin. in c. potuit. xj. q. de locato.

Extensio

† Extensio in pœnis regulariter nō fit. Fran. Are. in l. moribus. de uulg. & pupil. in viij. col. uersic. nō obstat. ibi: quia in pœnis.] Ioan. Crot. con. cxij. nu. 14.

Extensio pœnalium fit omni casu, quo permittitur extensio in correctorijs: cum pœnalia sint minus odiosa: aliàs non, nisi per maioritatem rationis: arg. l. nec in ea. §. ius occidendi. de adul. l. relegatorum. §. interdicto. ff. de interdi. & rele. sentit Bar. & gl. in l. non possunt. de legi. & quod notāt Paul. & Stepha. in clem. j. de sepultu. qui dicunt pœnam excommunicationis irrogari ipso iure: à fortiori cōtra sepelientes excommunicatos, uel usurarios manifestos in ecclesijs, sicut in cœmeterijs: ut ibi.

Extensio ex identitate rationis fieri potest, nisi iura imponant pœnam ipso iure. c. j. ne cle. uel mo. in vj. in c. statutū. de electio. eo. lib. Io. And. in regula, odia. in Nouella. nisi prouisio fieret quodammodo delusoria: quia fit extensio ad casum, qui comprehendi possit sub uerbis. arg. c. si ciuitas. ibi: ne uilipendi, &c. de sententia excom. in vj. & Sicu. in c. fi. de iure patro. & est glo. in c. quanq̄. de usuris. in vj. secundum Alex. in l. j. in prin. iiij. col. de uer. obl. & Ioan. An. in d. c. odia. dicit in pœnalibus fieri extensionem ex rationis maioritate, non ex identitate. & Alex. in addi. ad Bal. in l. mancipia. C. de seruis fugi. sed imò ex identitate rationis. Card. in cle. fi. §. pen. de uita & honesta. cler. & in cle. ij. in prin. iiij. q. de pœnis. uide in cle. j. ij. q. de elect. † Et Fel. in c. tua nos. ante medium. ij. col. de iureiur.]

30 Extēsio ex eadem ratione fieri potest, nisi in priuilegijs. per Card. in cle. j. vj. q. de testa.

Extendi potest ex paritate rationis statutum præter ius commune. ĵ. Statutorum extensio.

Extensio non fit, quando ius imponit pœnam irrationabilem per sententiam iudicis, non ipso iure inferenda. l. quisquis. C. ad legem Iul. maie. Item,

Extensio iuris pœnalis non fit, quando esset nimis magna pœna, attenta qualitate delicti. argu. l. quod uerò. & l. seq. de legi. de pœniten. dist. j. pœnam. facit quod not. in l. j. ff. de uer. sign. Cy. in l. quicunq;. de ser. fug.

Extensio fieri potest, quando pœna est rationabilis pro delicto affirmatiuo principaliter commisso in faciendo. argu. l. non possunt. de legi. & l. si quis id, quod. §. j. de iurisdict. om. iud. l. sed & hæ. §. præterea. ff. de procuratori. iuncta l. j. eo. tit. & l. eum, qui uectigal. de uerb. sig. quod no. gl. & doct. in l. si quis in tantam. C. unde ui. dum extendunt legem illam ad incorporalia. Facit quod notat Cy. in dicta l. quicunq;. de seruis fugitiuis. & Bar. in l. ij. de uerbo. sign. & in l. iura non in singulis. de legi. Secus, si pro delicto negatiuo commisso in omittendo, quia tunc non fit extensio iuris pœnalis. gl. sing. Insti. de acti. §. item mista. & §. pœnales. uer. & an eam. & uersicu. item aduersus.

Extensio fit ex identitate rationis in iuribus nec pœnalibus, nec correctorijs, sed prouidentib. in casibus nouis: ar. l. non possunt. ff. de legi. & l. à Titio. de uer. obli. & in c. inter cæteras. de rescriptis. Sed Card. in clem. ij. §. xv. q. ix. de ætate. & qualita. dicit, quòd iura restringibilia cōprehendunt casum eiusdem rationis. de elect. in vj. c. si postquam. §. j. per Card. in clem. j. iij. q. de rescriptis.

Extēsio legis nouæ, etiam pœnalis, fieri potest, uel odiosæ, per regulas iuris. Bar. in l. ij. ij. quæst. ff. qui. pe. tu.

Extensio legis fieri debet ad casum non expressum ex paritate rationis, ratione uitādæ absurditatis. l. quæsitum. & ibi Bar. ff. de testi.

Extensio legis fit etiā ad antecedentia ad id, de quo est expressè in lege dispositū. l. oratio. & ibi Bar. ff. de spon. & plenius. in l. omnes populi. de iusti. & iur.

Extensio æquitatis scriptæ ad nō scriptam fieri potest ex identitate rationis. Bal. in d. l. iij. C. de insti. & substi.

40 Extensio statuti non fit ad casum sub eo comprehensum. Bar. in l. cùm ex oratione. ff. de excu. tuto. per l. iij. §. hoc edicto. de neg. gest. & Bar. in l. omnes populi.

Extensio statuti an fiat ex præsumpta mente statuētium. Paul. de Castr. consil. cccxxxiiij. & consil. ccclxvij.

Extensio non fit ad casum, etiam similem, quando est prohibita, scilicet in odiosis: secus, in fauorabilibus. Bart. in l. illud. C. de sacrosan. eccles. Vnde

Extensio iuris fauorabilis fit ad casum similem. d. l. illud. cum gloss. etiamsi sit dictio taxatiua ibi. & Paul. de Castr. consil. xcij. Item,

† Istud sequitur Chasse. in consue. Burgun. titu. des successions. §. xij.

Extensio non fit in prohibitis: ut s̄. uersic. xlj. & Paul. de Castr. consil. xxxvij.

Extensio ex paritate rationis fit ad piam causam, etiam in correctoriis. Paul. de Castr. in d. consil. xxxvij. pen. col.

Extensio legis an & quando fiat. Bart. in l. non dubium. j. q. & ibi gl. C. de legi.

† Extensio in correlatiuis non fit, ubi est diuersitas rationis. Fran. Aret. in l. filius, qui patri. in iiij. col. uer. secundò adducitur ibi ad argumentum. Bald. de uulg. & pupil.]

† Extensio an fiat in exorbitantibus: uide Fran. Aret. in l. centurio. in iij. col. uer. sed aduerte. ibi: & licet. & in col. ix. uer. uidetur tamen. & in l. cohæredi. in §. cùm filiæ. in ij. col. uer. quia facilius. circa fin. col. & in l. ex facto. in iiij. col. uer. non ui. de uulg. & pupil.]

Extensio de simili ad simile an admittatur in pœnalibus. And. Barb. in consil. lxiiij. incip. Scribitur. in viij. col. uersic. circa quod consider. in j. uol.

Extensio in correctorijs non habet locum. Alex. plenè in cons. 50. pe. col. ij. parte. nisi in lege correctoria exprimatur ratio, quæ habeat locum in alio casu comprehensibili, etiam sublata significatione uocabuli in illa glo. in cle. j. de elect. & gl. in auth. ut hi, qui. in prin. glo. & doct. in c. j. de rerum permu. in vj. Bald. in auth. quas actiones. de sacrosan. eccles. But. in ca. fin. de consuetu. & plenius per Alexan. consil. cclxxxiiij. ult. chart. ij. parte. & in consil. lij. Callimachus, &c. iiij. parte. ubi etiam dicit, quòd extensio fit etiam in correctorijs fauore animæ: per Bart. in auth. sacramenta. C. si aduer. uendi. & gl. in l. omnes. C. de fer. But. in c. fin. antepen. charta, de consue. Alex. in §. Cato. viij. col. de uerb. oblig. & in l. is, cui. eod. tit. & in l. stipulatio hoc modo. v. col. eod. tit. Item fauore publicæ utilitatis. Bartol. in l. quemadmodum. C. de agri. & censi. lib. xj. & Lud. in l. si quis in graui. §. de his. ad Syllan. ubi not. & Vincen. Pallio in consil. Visa quadam constitutione, &c. quod est post consilium lij. Alex. de Imol. iiij. parte. ubi dicit uerū, nisi uerba statuti sint in personá. † Et aliquid per Feli. in c. translato. de constitu. Et uide quòd per Fran. Aret. in l. si ita stipulat. §. Chrysogonus. in xj. col. in uer. tu autem aduerte. de uerb. oblig. & in l. ex duobus. de duo. reis. in rub. de acquir. hære. in prin. v. col. & in l. singularia. si cer. pet. & d. Ias. May. in §. sequens. nu. 9. & dom. Fran. Aret. in l. centurio. de uulg. & pup.]

* Extensio permissa censetur ad casum nō expressum, in quo militat eadem ratio, etiamsi correctoria dispositio sit. l. cùm mulier. sol. matr. Ioan. Crot. consil. cxviij. nu. 3. Æmilius Maria Manolessus.

Extensio habet locum in pœnalibus fauore Reipublicæ. And. Barb. pulchrè in consil. xlviij. incip. Præclarè scribitur. in j. col. in ij. uol. & Iac. de sanct. Georg. in l. si quis seruo. uer. adhuc addo. C. de furtis. Et an in materia pœnali fiat extensio. Soci. in consil. ccxl. incip. Circa præsentem. in iiij. col. uersi. v. dixit. in ij. col. & Decius consil. lxiiij. col. j. uer. confirmatur hoc. in j. uol. * d. l. si quis in graui. §. hi quoq;. ubi Bart. & Bald. ff. ad S. C. Syllan. l. j. §. fi. C. de caduc. toll. Bart. in l. ij. §. exercitum. ff. de his. qui notan. infam. in l. quemadmodum. C. de agri. & cens. lib. xj. Dec. con. ccclxxij. nu. 8. cōs. dcxcvij. nu. 10. l. cætera. §. hoc S. C. & ibi Iaso. v. not. ff. de leg. j. Aymo Crau. consil. ccxcj. num. 3. uolum. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Extensio in pœnis ecclesiæ gratia est facienda. Abb. in c. nihil. colum. v. de election. gloss. & Domi. in cap. sciant cuncti. de electio. in vj. Dec. in con. ccccxcvj. num. 16. Æmilius Maria Manolessus.

Extensionis materiam supple ĵ. uer. Statutum extenditur. per totum. & per do. Math. Mat. in tracta. exten. qui incipit, In Christi nomine, amen: tractatus extensionis, &c. doc. & Anton. Ros. d. §. de uiro. solu. matr. & Lud. in auth. similiter. uer. v. speciali fauore, &c. C. ad legem Falc. per Bal. in l. j. C. de interdict. & But. in c. fi. de consue. & Bar. in d. l. omnes populi. & ibi Bal. in repe.

Extorquens promissionem indebitam punitur, sicut exigens. Bal. in l. si qua. C. de oper. lib. per l. & generaliter. ff. de calumnia.
Extorquere sapit uitium & uim. cle. ij. §. sanè. & ibi Car. de pœnis. de priuileg. cùm olim. ij. de conuer. coniug. c. ad sedem.
† Extorquere, est per importunitatem potentis obtinere. gl. in c. j. circa prin. de relig. domi. in vj. in uerb. extorsit. Iason in l. eius, qui in prouincia. in ij. col. uer. v. diligenter pondera. ff. si cer. pe.*
Extorsionis pœnam uide in Sp. de salar. §. j. uersi. sed nunquid.
Extorquens pecuniam prætextu officij, tenetur crimine concussionis, & qualiter puniatur. ĩ. uer. Officialis exactor.
Extorsiones continentur nomine illicitorum, non autem debita ex cõtractu, nisi post moram. Bal. in addi. Spec. de instru. edi. uer. nomine.
† Extra, quid significet, uide Ioan. And. in ca. statutum. in fi. ij. col. de rescriptis. in vj.
Extraordinariè intelligit, id est, officio iudicis. Bart. in l. si cui legatũ. de condi. & demon. gl. Bar. in l. cùm filius. de constit. pec. uel quando principaliter maiestas cõmunis, non priuatus offenditur. Ang. in consil. Quidam Thaddæus. † Et Fran. Aret. in l. cùm filius. si cer. pet.]
Extraordinaria pœna quando imponatur, & quomódo intelligatur, uide ĩ. uerb. Pœna extraordinaria. per discursum. & in tit. ff. de uar. & extraordi. crimi.
Extraneus dicitur quicunq; non habet in potestate sua. l. j. §. extraneum. & ibi glo. & Bart. & doct. C. de rei uxo. act. & Inst. de hære. quali. & diffe. §. sui. & ibi doc.
Extranei in materia feudorum dicuntur etiam agnati. Bal. in l. uirum. ult. col. C. de fideicom.
Extraneæ personæ quæ dicuntur. in Spec. de aduo. §. j. uersic. sed si extraneo.
Extraneus dicitur etiam bastardus. Bald. in l. j. ad fi. C. de don. causa mortis.
Extraneus dicitur tripliciter, scilicet ab agnatione, à filiatione, & à suitate. Bal. in l. emancipati. C. de collatio.
† Extranei qui dicantur. And. Barb. in consil. xxviij. incip. Clementissimi. in fi. pen. col. uer. & si opponitur. in ij. uol.*
Extraneus dotans, cui restituitur dos soluto matrimonio, tenetur stare colono. Bal. in l. si filio. §. fina. ff. sol. matr.
Extraneus simpliciter promittens dotem in dubio, censetur promittere de bonis mulieris, uel eius matris, tanquam negotiorũ gestor. gl. & Bart. in l. fi. §. ubi autem. C. de dot. promis. & Bart. in l. cùm post. §. j. ff. admini. tu. Sed si est debitor mulieris, uidetur promittere animo compensandi, & sic de bonis mulieris: aliàs de suo, si non administrat bona mulieris. Bart. in l. uxorem. §. pater naturalis. de legat. iij. & Paul. de Castr. consil. cxx.
* Extraneus qui dotem mulieri dat, & simpliciter reddi stipulatur, sibi, & non alteri dotem reddi stipulatus uidetur. l. ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de uerb. oblig. Ioan. Crot. con. lxxxv. nu. 16. Æmilius Maria Manolessus.
Extraneus dotans, & stipulans dotem restitui sibi, uel sibi & mulieri, uel sibi aut mulieri, uel cui de iure debebitur, uel simpliciter, cui acquirat actionem de dote. Bart. in l. Caius. solut. matr.
Extraneus non potest cõstitui procurator ad eligendum, nec ei uxor delegari per collegiatum impeditum. ĩ. uerb. Vxor. uer. pen.
10 Extraneus dotãs per solum pactum acquirit sibi actionem. Bar. in l. auia. C. de iure dot.
Extraneus dotans non potest stipulando sibi, postea præiudicare mulieri, sed demùm tempore, quo dotem promittit. gl. Bart. & doct. in l. j. §. accedit. C. de rei uxo. act.
Extraneus promittendo dotem potest eam sibi stipulari, quando promittit, non quando tradit. l. ex morte. & ibi gl. & Bar. C. de pact. conuen.
Extraneus promittens dotem, est in mora post biennium. l. fi. §. præterea. C. de iure dotium. Paul. de Castr. consil. cxxiij. ĩ. uer. Dos promissa. uer. xxij.
Extraneus in quem est prohibita alienatio, non potest hæres institui. Paul. de Castr. consil. cxliij. & ĩ. uer. Prohibitus alienare. uer. xxxiij.

Extraneus luens pignora non acquirit dominium in eis. l. res. & ibi Bald. C. de pig. Vide gl. & Bar. in l. Aristo. ff. quæ res pigno. obli. pos.
† Extraneus quilibet offerẽs realiter solutionem pro debitore conuento impedit processum contra eum: nec debet audiri creditor, si dicat, quòd non uult recipere ab illo extraneo, sed uult quod debitor conuentus sibi soluat. Quod est perpetuò menti tenendum, secundum Paul. de Castr. in l. tale pactum. §. post diuisionem. ubi Ang. & Fulg. ff. de pactis. Istud tamen limita, nisi debitor esset emphyteuta, uel uasallus: nam cùm talis nedum teneatur ad debitum, sed etiam deberet recognoscere ius creditoris, non tenetur creditor recipere ab alio. Ita eleganter dicit Bal. in l. acceptam. in ult. col. uersic. xxv. quæritur. C. de usuris. Istam limitationem etiam sequit Iacobi. de san. Geor. in d. §. post diuisionẽ. in fi.*
Extraneus hæres nõ præsumitur adiuisse, nisi probetur. s̃. uer. Aditio. uer. cxij. & ĩ. uer. Suus. uer. xxxv.
† Extraneus post aditam hæreditatem sibi delatam ex testamento, præsumitur stare contentis in testamento, sed non contentis in codicillis. Tenet Barth. Soci. in consil. xc. incipiente, Capio primam. uer. circa secundum dubium. circa finem, in j. parte.]
Extraneus non emancipatur: sed filius. Bald. in l. ut liberis. C. de collatio.
Extraneus hęres dicitur filius matri, non suus. l. in suis. de libe. & posthu. & Bal. in l. si cui certi. C. de testa. mil.
Extraneus promittens dotem non tenetur ultra quàm facere possit. l. si extraneus. ff. de iure dotium.
Extraneus, cùm morietur, potest institui. l. extraneum. C. de hære. institu. non autem suus, secundum Bal. ibi.
Extraneus non debet esse melioris conditionis, quàm præteritus. Bal. in auth. ex causa. xv. col. C. de libe. præte.
Extraneis applicari hæreditatem, non est secundum naturalẽ affectionem. Bal. in l. j. C. de his, qui ante aper. tab.
Extranei nõ debent sperare successionem. Bal. in l. j. C. de his, qui ante aper. tab.
* Extranei non debent melioris conditionis esse ijs, qui sanguinis sunt uinculis coniuncti. l. cùm acutissimi. ubi Bald. Ang. Sal. Raph. Fulg. Corn. & alij. C. de fideicom. l. si præses. C. de seruit. & aq. l. cùm auus. & ibi Docto. ff. de cond. & demonstr. Iac. Phil. Port. Imol. con. xcij. nu. 52. Æmilius Maria Manolessus.
Extranei in feudum nõ succedunt. Bal. in l. ij. C. de suis & legi.
* Extranei non admittuntur ad feudum pro se, & quibuscunque hæredibus, alicui concessum, ut sentit Bal. in §. donare. in tit. qual. olim feud. pote. alie. in usi. feu. sequit Fran. Aret. in l. Gallus. §. & si parente. ff. de liber. præt. refert Ioan. Crot. con. ciiij. nu. 18. Æmilius Maria Manolessus.
* Extranei, & alij, qui aliàs in feudis succedere non possunt, admittuntur, quotiescunque dixit princeps feudum se pro quibuscunq; hæredibus concedere. Bald. in l. j. q. xxxiiij. q. xlviij. ff. de rer. diuis. §. j. de prohib. feud. alienat. per Frider. in usib. feu. Ioan. Crot. consil. lxxj. num. 6. Æmilius Maria Manolessus.
† Extrauagans disponens idem quod ius commune, censetur ius cõmune. Fel. in c. pastoralis. de fide instr. in prin. Et quando liceat allegare extrauagantem. Pet. de Anch. ibi. Et quando detur fides extrauagantib. Pet. Anch. in c. per tuas. el j. in j. not. de simo.*
Extunc dicit extremitatẽ temporis. ca. pastoralis. de exce. & c. super eo. el ij. de appel. Bal. ĩ c. j. vij. col. de mi. uasal. qui contumax est. & in auth. contrà rogatus. in princ. ad Treb. Bar. in l. si quis pro emptore. iiij. oppo. ff. de usucap. Lud. in l. lecta. ff. si certum pet. & Car. in cle. j. in prin. post gl. de iure pa. Idem tenet Car. in cle. ij. §. j. de æta. & qualitat. Itẽ & tempus finitum, ut ibidem.
Extunc, prout extunc, dicit extremitatem temporis. in cle. dudum. §. si uerò. & ibi Card. de sepul. & Bal. in l. præposteri. C. de testa. & in d. auth. contrà rogatus. & in l. ex illo. & ibi Pet. de Sun. C. de appella. & docto. & Alex. & Ioan. de Port. in l. hi. de uerbo. obliga. & ibi Bart. & in l. si ita. in princip. eodem titul. & cap. præterea. ij. de appell. Item tempus continuum. Bald. in d. c. j. viij. colum. de mil. uas. Et hæc dictio posita in constitutione, uel statuto, facit cõstitutionem statim ligare, ad hoc

ad hoc ut contrafactum non ualeat, non ut contrafaciens puniatur. Glo. est singularis in clem. ij. in princip. & ibi Car. de hæret. & Card. in clem. ij. de const. Adde ad dictam clausulam. no. per Bal. & Alexan. in l. lecta. si cert. peta. Archid. & Ioan. And. in cap. dudum. de præbend. in vj. docto. post glo.
† in l. j. de condi. † Et per Felin. in c. licet causam. de proba. in iiij. colum.]

Extunc ab hac hora in antea. Car. in cle. ij. in princ. post glo. de hær. xvj. q. j. peruenit. in fi.

Exul delinquens antequam uadat in exilium, debet puniri ut exul. Bartol. in l. in seruorum. in princip. ff. de pœnis.

† Adde, quòd exules æquiparantur deportatis. l. qui cùm maior. ff. de bon. lib. Ang. in l. nō solum. ff. de in integ. rest. & uide s̄. Exilium, & Deportatus.

Exul dicitur, qui in perpetuum exilium missus est, non qui ad tempus. Bal. in l. j. C. de hæred. instit. Ioan. de Pra. in l. seruū quoque. §. fi. antep. col. ff. de proc.

De litera F.

FAber non tenetur de tigno iniuncto. l. in rem. §. tignum. & ibi docto. ff. de rei uen.

Fabri non possunt statuere, quòd unus se non intromittat de laboretio alterius. Bal. in l. j. C. de monopol.

Faber non potest petere usuras mercedis. l. ij. & ibi Bal. C. locati.

Faber an dicatur conductor. glo. Bal. & docto. in l. ij. C. loca. ꝑ sic. & ideo agit ad mercedem ex conducto.

Faber est artifex, & artifex est industriosus: ut inquit Bald. in l. liberti, libertæq;. C. de oper. liber. in ij. col. uer. nunc etiam dicendum. & Pau. de Cast. in rub. C. eo. tit.

Faber impediens scholarem, uel doctorem, ne studeat propter malleationes, an & quando possit expelli de contrata, uel uicinia, Dy. Bar. doc. & Lanfran. in l. j. ff. solu. mat. & doct. in c. uestra. de loc. quod est in arbitrio iudicis. considerata dispositione locorum aptitudine, & antiqua consuetudine uiciniæ: quia fortè sit consuetum ibi legi, & alijs circunstantijs, secundum Bar. ibi: qui etiam dicit in dubio esse repellendū de uicinia: nec appellat. Bal. in l. j. in fi. C. si de momen. pos. & s̄. Appellatio à sententia contra fabrum. uer. unico. & uer. Appellatio à sententia contra turbantem. uer. unico.

† Adde doc. in l. j. C. de stud. lib. urb. Ro. li. xj.

Faber an teneatur de opere uitioso. ĵ. uer. Operarius. uersic. iiij. & x.

Fabrica comprehenditur in literis gratiæ. ĵ. Prouisio.

Fabricenses dicebantur, qui erant deputati armis faciendis, uendendis, uel reparandis. l. j. de fabri. lib. xj. C. Io. And. in c. si iudex. de sen. excom. in vj. ubi dicit, quod fabricensis dicitur qui publica arma facit, & in publicis fabricis, & non alibi, & dat primicerio, ut reponat in publicis armamentis, quorum brachia stigmate figurantur: ut in l. stigmata. C. eo. tit.

† Fabulæ dicunt incredibilia, tamen non ex toto discernendum, quod à poetis narratur. Bal. in l. antiqui. de petitio. hęred. ubi etiam & cur dicantur fabulæ.]

Facere contra legem dicitur is, qui facit id, quod lex prohibet. l. contra. & ibi Barto. ff. de legi. † Et do. Iason May. in l. non dubium. C. de legi. nu. 1.]

Facere posse intelligitur, scilicet deducto ne egeat, inspecta qualitate personæ. Bal. in l. ij. C. quod cum eo. & l. facere. & ibi doc. ff. solut. mat.

† Adde, quòd id non dicitur posse fieri quod fit per remedium extraordinarium, uel fit per principem. Singulare est dictū Inn. in c. pastoralis. de causa pos. & propriet. pro quo uidetur casus melior de iure, in l. iiij. §. si is, qui. ff. de fideic. li. quē tex. refert ibi Ange. se audisse à Bar. in l. j. ff. de inof. testa. in cathedra allegantem pro unico, & sing. quòd non dicitur posse fieri id, quod non potest fieri sine beneficio restitutionis. & idē dicit ibi Ang. si non pōt fieri sine dispensatione. Et allegat l. apud Iulianum. §. fin. de leg. j. & in l. j. §. fin. ff. de bo. pos. contra tab. Vide quod uoluit. Ba. in l. continuus. §. cum quis. post gl. & in l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de uer. ob. & in d. l. apud Iulianum. §. fi. & in l. quamdiu. ff. de acq. hær. & in l. j. ff. de cond. inst. & in l. j. ff. de uul. & pu. & in l. intercidit. ff. de cond. & demon. & in l. j. §. si quis filium. & §. fin. ff. de bon. pos. contra tab. & do. Car. in d. c. pastoralis. & in cap. super eo. de condi. appo. & in c. nisi. de off. leg. licet aliter uoluerit Raph. Cum in d. l. apud Iulianum. §. fi. ubi tenet contra Inno. Pro cuius dicti examinatione uide Barba. in repeti. d. c. pastoralis. in antepenul. col. Cui adde do. Card. & Pa. de Leaza. in cle. unica, de causa pos. & propri. & Abb. in d. c. super ep. in c. fraternitatis. de frig. & malefi. & in c. quod Dei timorem. de statu monacho. Facit secundum eum c. faciat homo. xxij. q. ij. ubi illud dicitur posse fieri, quod commodè & honestè fit. l. Nepos Proculo. ff. de uer. sig. l. si filius. ff. de cond. inst. gl. pe. & ibi Domi. in c. gratia. de rescri. lib. vj. Dynus, & Lap. in c. semel. de reg. iu. li. vj. gl. in c. episcopū. lxiiij. di. Abb. in repe. c. cum esses. in xj. co. de testa. & Ludo. Ro. in repe. auth. similiter. in co. xxj. C. ad legem Falcid.

* Facere aliud est, aliud facienti consentire. l. aliud est. ff. de reg. iur. gl. & Bar. in l. cùm pater. §. liberis. ff. de le. ij. Bald. in rub. C. de pact. in extrem. Dec. con. cccclxxv. nu. 8. 10. Æmilius Maria Manolessus.

Facere, & factum continuare, differunt. Bar. in l. eum, qui. §. in popularib. ff. de iureiur.

Facere potest tanquam alius, quicquid quis potest facere tanquam ipse. l. si pater. §. qui duos. & ibi Bartolus. ff. de adoptio.

Facere debeo per me id, quod proprio corpore facere debeo: aliàs possum facere per alium, secundum Bal. in l. j. §. ne autem. ult. col. C. de cad. tol.

Facere posse dicitur, qui cum honestate potest. & cum iustitia. xxij. q. ij. faciat. cum glo. no. & ĵ. uer. Potest. uer. xix.

† Facere posse ille dicitur, qui directè, uel indirectè facere potest. do. Pet. Phil. Cor. in consi. xxvj. incip. Hæc consultatio. in litera O. in ij. parte.]

Faciendi appellatione non continetur non facere. l. ubi. §. qui id, quod. & ibi Pet. de Anch. & Alex. de Imo. de uer. obl. ubi dicit uerum, nisi largo modo: sed contra not. in l. eum. qui. eod. tit. & in §. fi. Inst. eo. tit. ubi contrà facere dicitur, etiam qui non facit, ut sic incidat in pœnam stipulationis non faciendi.
† † Et per Ioan. And. in c. generali. de elect. in princ. j. col. in vj. in Nouella.]

Facere pro posse sufficit. cle. j. §. porrò. & ibi Car. de iureiur.

Facere per alium, est quædam fictio. Bald. in l. j. §. ne autem. C. de cad. tol. arg. l. j. §. deiecisse. de ui, & ui arma.

10 Facere, & dissimulare, differunt. Bartol. in l. j. C. de in integrum restitut.

Facere quis non debet alteri, quod non uult sibi fieri. in Spec. de aduoca. §. iiij. ante uer. cautus.

Facere, & reficere, differunt. in Spec. de expens. §. j. uer. si autē.
† Et Bal. in l. in fructu. ff. de usu, & usufructu.]

Facere quicquid placet, libertas est. in Spec. de treu. & pac. uer. sed pone.

Facere qui promittit certo tempore, si non facit, quomodo cōueniatur. in Spe. de Proprietate. §. j.

* Facere quilibet nomine suo, ut lucrum sibi quærat, non alieno præsumitur. l. magis. ff. de solutio. not. Bartol. in l. Titium & Mæuium. §. altero. col. ij. ff. de admi. tut. Bar. & Bald. in l. si patruus. C. commu. utri. iudic. Dec. consi. ccxiij. nu. 8. Æmilius Maria Manolessus.

Facere qui promisit certum quid, uel incertum, qualiter conueniatur, & qua actione. Spec. tit. de obli. & solu. §. iij. uersi. item contra promittentem. & infrà uerbo, Obligatus. per discursum.

Facere qui debet, & nō facit, censetur facere aduersus id quod facere debet. do. Pet. Phil. Corn. in consi. xcix. incip. Dominus. in princ. in j. parte.]

Faciens pacem cum inimico debet promittere pro se, & tota familia sua. Bald. in l. j. C. de episc. & cle. & ĵ. uer. Pax qualiter fiat. uer. xiij.

Faciens quod potest, non tenetur de negligentia. Bal. in l. ideo. C. ad Syllan.

Faciens contra statutum an præsumatur esse in dolo. Bald. in l. leges. la ij. C. de legi. Inn. in cap. super eo. quod met. causa. quod præsumitur in dolo, qui facit contra legem, nisi probet contrarium: quod uerum est, si facit scienter, non si ignoranter. gl. & Card. in cle. ij. §. j. de hær.

Faciens contra legem incurrit pœnam legis. l. non dubium. & ibi Bal. C. de legibus.

Faciens lege permittente, non punitur. l. Gracchus. C. de adul. l. ij. ff. quod quisque iuris.

Faciens aliquid, etiam iuris authoritate, contra aliquem, utputa de plenitudine potestatis, tenetur ad interesse. Bald. post gl. in c. ad hæc. de pace iura. firman. in usi. feu.

Faciens ex necessitate magis est dignus fauore, quàm qui facit ex uoluntate, l. quod si minor. §. restitutio. & ibi Bartol. ff. de minori. * l. si quis filio exhæredato. §. quatenus. ff. de iniust. rup. & irrit. testa. iunct. l. qui liberis. §. testamento. ff. de bono. possessio. sec. tab. l. cùm postulassem. §. j. ff. de damn. infect. glo. in c. arbitris. de offic. delegat. in vj. Ioan. Crot. consi. vj. nu. 12. Æmilius Maria Manolessus.

Faciens per alium, propriè dicitur facere in omnibus factis, in quibus uertitur adminiculum acquisitionis. Bald. in l. j. §. ne autem. in fi. C. de cadu. tol. per c. accedens. de præben. & est tex. no. in l. certæ. §. j. ff. de precario.

† Faciens per alium dicitur tunc propriè facere, & uerè, quando illud factum non radicatur in persona alterius. Bart. in d. l. si is, qui pro emptore. in xvj. col. uer. uenio ad secundum. ff. de usucap. & in l. sed si unius. §. j. ff. de iniur. Et propterea subdit Bar. ibi. in d. l. si is, qui pro emptore. & tenet, quòd si procurator, uel alius nomine meo mihi acquirat possessionem, cùm semper præstet nudum ministerium, quod ego per eum uerè & propriè possideo, non secundum fictionẽ, per tex. apertum in l. certæ. § j. ff. de precar. Sequitur do. Ias. in l. j. §. per procuratorem. in ij. col. in tertio not. ff. de acqui. poss. *

Faciens per alium, an & quando dicatur impropriè, uel propriè per se facere. Bar. in l. j. iij. co. C. de ser. fugi. & in c. j. §. si quis decesserit. si de feu. fu. con. & in d. l. j. §. ne autem. & Bar. in l. iij. §. si procurator, quod quisq; iur. & in l. j. de iure patr. ubi dicit paria esse, accusare, uel accusari facere. & p ipsum Bartol. in l. transigere. ad fi. C. de transac. & in l. sed si unius. §. si seruus. & ibi Angel. de iniur. ubi etiam Alexan. & Flori. in l. item si obstetrix. ad legem Aquil. & ĩ. uer. Mandans. uer. xv. cum duobus seq. & per discursum. & uer. Statutum de maleficijs. uersic. xxiiij. ubi plenè. Item infrà, Turbare. uer. xvij. † Et per Felin. in l. mulieres. in medio. j. colum. de sent. excom.]

10 Faciens per alium dicitur fictè facere. l. si pater. cum glo. de his, quæ in frau. cre. l. j. §. deiecisse. de ui, & ui. arm. l. si obstetrix. ad leg. Aquil. & Alex. in l. j. in prin. de uer. obl. ubi infert ad statutum de faciente, ut nõ habeat locum in faciente per alium, sed in faciente per se: & plenius in d. l. sed si unius. ff. de iniur. Et dicit non comprehendi facientem per alium, nisi expressè sit dictum. Bartol. in l. j. in princip. ff. de eo, per quem fac. erit. & Alexand. in l. diuus. §. scribere. post Bartol. de falsis.

Faciens, & fieri faciens, pariter tenetur. Barto. in l. si fundus. §. nam si uendideris. ff. locati. † Et per Felin. in cap. mulieres. de sent. excom. in fi. j. col. ubi plenè.] Item,

Faciens an ueniat appellatione mandantis. Bald. in c. j. ult. col. quibus mo. feu. amit.

Faciens per errorem iuris an possit contrauenire. Pau. de Cas. consi. cxxxiiij.

Faciens dolo quod alius delinquat, tenetur de eodem delicto. l. sed si diuortij. & ibi Bar. in prin. ff. rer. amotarum.

Faciens actum alieno nomine potest acquirere, & non renunciare. Bal. in l. si infanti. viij. opp. C. de iure delibe.

Faciens contra prohibitionem possidentis, dicitur uim facere prohibenti. l. j. §. sed si quis. & ibi Bartol. ff. quod ui, aut clàm.

Faciens uidetur scire cur facit. Bald. in l. j. C. si cer. pet. & ideo standum est eius declarationi quo animo fecerit. glo. Bart. etiam & doct. in l. admonendi. ff. de iureiurand. & And. Barba. in consil. Spectabilis, &c. quod est post consilium xlvj. Alex. de Imo. in iij. parte.

Faciens aliquid ut procurator, tenetur ad interesse totale. l. si uno. uer. ubicunque. ff. locati.

Facere quis an teneatur quod sibi non nocet, & alijs prodest. Bart. & Alex. de Imo. in l. ij. in prin. ff. sol. mat.

20 Facere quis præsumitur nomine proprio, non alterius, & ideo alteri non quæritur ex illo actu, nisi gestus esset nomine alterius. Alex. in l. solutum. §. per liberam. de pig. ac.

Faciens id, quod dominus incœpit facere, uidetur facere uoluntate domini. l. seruos. & ibi Barto. ff. de pig. actio.

Faciens per nuncium dicitur facere per se, & propriè. Sed

Faciens per substitutum dicitur facere impropriè. Bal. in rubr. C. de instito. ij. col.

Faciens illicitè plus peccat, quàm qui ordinat. Bald. in l. reprehendenda. C. de inst. & substit.

Facies dicitur à fronte ad barbam, & ab una auricula ad alteram. Ang. in l. si quis in metallum. C. de pœnis. per l. item Mela. §. j. ff. ad l. Aqui. Ang. Are. in tract. Malefi. uer. in facie, & Ale. in l. cum diuersis. de reli. & sumpt. fune.

† Adde, quòd facies hominis ad similitudinem pulchritudinis cœlestis bullari non debet. C. de pœ. l. si quis in metallũ. & no. Io. de Ana. post alios in c. ad audientiam. de cri. fal. & ibi dicit, quòd per faciem unus cognoscitur ab alio. Vide per eum.

Facies hominis est ad similitudinem Dei. d. l. si quis. Ideo bullari non potest. Glo. ibi: etiamsi statutum disponat. Ang. ibi, & Alex. in l. cùm in diuersis. ff. de relig.

Facundia requiritur in doctore, & in magistris. C. de professoribus, & medi. l. magistros. lib. x. & C. de profes. quę in urbe Constantinop. l. una. lib. xij. Abb. in c. proposuisti. in v. col. uer. & sex. de proba. ubi dicit, quòd sex requiruntur ad magisteriam dignitatem. Primò, peritia docendi. Secundò, facundia dicendi. Tertiò, subtilitas interpretandi. Quartò, copia dicendi, seu dictorum. Quintò, morum excellentia. Sextò, uirtus fortitudinis. Et quid attulerit plus utilitatis Reipublicæ, utrum eloquentia, seu facundia, an sapientia, pulchrè habetur in principio Rhetoricæ Ciceronis.

Factio testamenti ponitur duobus modis, scilicet actiuè & passiuè. l. filiusfa. la j. & ibi Bar. ff. de test.

† Adde, quòd etiam aliter sumitur factio pro diuisione ciuiũ in diuersa studia, cùm aliqui se principes, ac primarios facere in ciuitate conantur: & dicitur Græcè συνωμοσία, coniuratio. Vide Mar. Tul. inter bonos amicitia, inter malos factio est.

Factio testamenti potest reseruari militi condemnato de crimine militari, non de alio. l. & militaribus. & ibi Bald. C. de testa. mili. non autem proditori, nec condemnato de pace rupta. Bal. ibi. Item nec alijs condemnatis ad mortem. Bald. in tit. de pace Constan. §. nos Romanorum. v. col. Sed Bart. contra in l. si quis. in prin. §. fi. de lega. iij. & ĩ. uer. Testamentum qualiter. uersi. x. & xxxix.

Factor usurarij non tenetur ad restitutionem usurarum. Paul. de Cast. in l. iij. §. si procurator. quod quisque iur. Sed contrarium tenet in consi. cccxxxij. quod incipit. In causa arbitrali. Sed Arch. post gloss. in c. sicut. xiij. dist. tenet oppositum. & Alex. in l. si sciente. de parrici.

Factores, & procuratores fœneratorum an teneantur ad restitutionem usurarum, uide Iacobi. de sancto Geor. in ij. lectu. in l. iij. §. si procurator. ff. quod quisque iur. uer. ista glo. magna. ubi dicit istam quæstionem esse quotidianam.

Factor uniuersalis potest substituere alium, etiam sine speciali mandato, domino inuito: secus, si sit specialis. l. j. §. magistratũ. & ibi Bar, ff. de exercito.

Factor finita factoria an teneatur restituere pignora. Ang. in l. iij. de re iudi. & in l. eandem. de duo. re. & in l. j. §. est autem. de exercito. & in l. cùm te. C. si cer. pet. Paul. de Cast. consil. cxlvij. & an ad aliud ibi.

Factores ad solutionem tributorum pro dominis coguntur. Bar. in l. missi. C. de exacto. tribu. lib. x.

Factores fundicorum uendentes an transferant dominium, & an possint habere fidem de precio. Bald. in l. inciuile. C. de rei uen.

Factor tenetur domino suo reddere usuras ex pecunia domini redactas.glo.in c.Michael.de usuris. & Bal.tenet idem in authen.nouissimè.C.de admini.tut.
Factori,etiam ad cótrahendum deputato, potest solui. l. quod seruus.& ibi Bar.& in l.filiæ.ff.de solu.Quod est uerum,nisi sit reuocatus,& reuocatio innotuerit debitori:aliàs secus.l. uero procuratori.§.j.ff.de solut.
Factoris mandatum finitur morte.l.eius,qui.& ibi Bartol. ff. si cert.peta.
Factores hodie dicuntur, institores, & exercitores olim dicti. Bar.in l.eandem.vij.q.ff.de duo.reis.
Factor banchi uidetur soluisse confesso recepisse bancho. s. Confessio de recepto.uersi.xij.
Factores,seu castaldi, ueniunt appellatione illorum de domo. Ludo.& Alex.post gl.in l.lecta.ff.si cer.peta.
Factor contrahens an & quando obliget dominum.s.uer.Dominus.uer.cxxiij.
Factores insolidum constituti intelliguntur. l. j. §. si plures. & ibi Bar.ff.de exercito.
Factor constitui uidetur eo ipso, quòd dominus patitur eum sic facere.l.quicunq;.in prin.& ibi Bar.ff.de instito.
* Factores,ut nostri dicunt, etiamsi millies se debitores scribant,cùm nomine domini, non suo , id scripsisse uideantur, conueniri non possunt.l.fin.ff.de instito. Ang. in l. eandem. in princ.ad finem.ff.de duo.rei.Deci.consi.dxj.nu.5. Æmilius Maria Manolessus.
Factores idonei non reperiuntur, nec reperiri præsumuntur de facili,etiam in loco insigni , licet aliorum peritorum copia præsumatur esse in loco insigni:secundum Bar.singu.in l.idemque.in fi.ff.pro socio. quem etiam uide in l. in bonorum.ff.de bo.pos.

Factum de nocte.Item,
Factum coram iudice.Item,
† Adde , quòd facti quæstio de facili potest terminari. tex. est not. in c. sæpe contingit. de app. & ibi Abb. ponderat illum tex. pro statutis disponentibus super facili probatione habenda.nam facilis est probatio,quæ fit per instrumenta, uel per testes præsentes,uel confessione partium.Pro quo uide not.in c.cùm ad sedem.de resti.spo.
Facta coram populo,an dicantur notoria,dicemus j. uer. Maleficium.uersi.xxiiij.
* Factum qua de causa aliquid fit,non quid actũ fit, est spectandum. l. uerum. la ij. ff. de furt.glo. in c. & si Christus.uer.ex causa de iureiur. in c. intelligentia. uer. ex causis.cum simil. Aymo Cra.consil. ccliij.num. 2.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.
Factum iudicis malefactum non nocet iuri partis producentis.Bal.in l.testium.vj.col.C. de testi.
Factum iudicis non uidetur factum partis.Sed
Factum principis æquiparatur facto partis.Bar.in l.eleganter. in fi.prin.ff.de pigno.act.
Factum per officialem reuocatum inscium reuocationis,ualet. l. si fortè. de offic. præsi. Quod uerum est, nisi esset ex delicto suo reuocatus:quia etiamsi sit inscius,non ualet eius factum,secundum doct.in c.j.§.adijciebatur.de conces.præb. & Lud.Pon.in l.meminisse.de offic. proconsu. & lega. uide infrà,uer.Gesta.uersi.xx. & xxiij. & uer. Iudex competens. uersic.xxxv.
Factum iudicis ritè factum , dicitur factum partis absentis , & partem obligat,non iudicem.l.si ob causam.& ibi Bal.C. de euic.& Bar.in l.si plus.§.mota.ff.eod.tit. & in l.meminerint. C.unde ui.
Factum contra legem habetur pro non facto.l. non dubium. & ibi Bar.C.de legi.& infrà eod. uersi. xlv. Item est nullum, licet lex ultrà non procedat:ut ibi per doct.Bar.& Bal. & suprà,uer. Actus.uersi.xxj. Et do.Ias.May.in d.l.non dubium.
* Facta cũ non consentiunt uerbis, facta, non uerba inspicere debemus.c.solicitudinem.de appe.Bal. in l.j.col.fi.uer.xvj. quæritur.C. de his quę pœ.nomine.M.Anton.Nat.consilio cclxxxv.nume.7.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.
10 Facta indebitè non repetuntur. l. si non sortem. §. libertus. & ibi Bar.ff.de condi.indebi.
Factorum diuersitas resultat ex diuersitate personarum , uel temporũ.d.l.si nõ sortè.§.libertus.& ibi Bar.de condi.inde.

Factum metu rescinditur officio iudicis , non actione, quod metus causa.l.fi.§.si iusto.& ibi.Bar.ff.quod metus causa.
Factum ex reuerentia rescinditur officio iudicis,non per actionem metus.l.fi.§.si fœnerator.& ibi Bar.ff.quod met. causa.
Cautela.Factum alienum promittens, sub pœna, qua cautela utatur,ut euitet pœnam:dic quòd faciat quantum potest,ut factum adimpleatur,& probet se fecisse,& curasse:nam licet secutum non fuerit,euitat pœnam,secundum Panorm.post Ant.de But.in c.gemma.in pe.col.uer.ad unum tamen sing. aduerte.de sponsa.Sequitur Feli.in c.ex rescripto.in pe. col. uer.& nota,quòd promittens. de iureiur. & similiter sequitur Tho.Ferra.caute.xlij.incip.Anno præterito.
Factum ex metu cruciatus corporis rescinditur officio iudicis.
Factum metu mortis rescinditur actione,quod metus causa. l. fi.§.si fœnerator.per Bar.quod me.causa.
Factum ab uniuersitate quando dicitur. infrà , Vniuersitas. uersi.xxxiij.
* Factum unius alteri nocere non debet,nisi eius mandato actum sit.l.ab agnato.ff.de cur.furio.l.seruus furiosi.ff.de manumiss.l.fin.ff.qui,& à qui.Pau.de Ca.consi.cccxxxv.in prin. uol.j.Aym.Craue.consi.vj.nu.68.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.
Factum uxoris non nocet uiro.l.qui absente.& ibi Barto.C.de procura.
Factum continuatum est unum & idem simpliciter,& respectiuè, quandoq; secundum quid est unum , & secundum quid sunt plura.Bald.in l.de his.in fine.C.de furtis.
Factum per Priores simpliciter ignorantes de commissione sibi facta à consilio populi, an ualeat. Bald. in l. falsus.j. q. C. de fur.
20 Factum eodem tempore qualiter intelligatur. Bald. in l.j.j. col.C.de ope.lib.& in ult.colum.ubi dicit,quòd
Factum immediatè,uel antè,uel pòst, dicitur eodem tempore factum:ut ibi per Bal.Item,
Factum eodem die & loco,dicitur factum uno contextu.Bald. in l.j.ult.col.C.de ope.liber.Item,
Factũ duobus temporibus continuatis , ita quòd nullus actus extraneus interueniat, uidetur factum uno tempore. Fran. Areti. in l.si quis eum.in §.suo.iij.col.in uer.in glo.& in fin. l.lex Cornelia.in col.iiij.uer.in gl. posita super uerbo,Mox. de uulga.& pupil.
Facta eodem tempore instrumenta præsumuntur, in quibus constat de indemnitate loci,& testium.Bald.in l.petens.antepe.col.C.de pac.& in l.pe.§.mulier.ad fi. solut. matr.& infrà,uerb.Incontinenti. uersi. iiij.
† Factum non præsumitur,nisi probetur.do. Pet. Phil. Corn. in consi.clxxxj.incip.Visis.in litera R.la j.in ij.parte.& uide j.in uersi.lxxvij.
Facti qualitas denotat qualitatem intellectus.Bal. in l.libertæ. in fin. C.de ope.liber.& in tracta.Schisma.xix.col.
Factum per uim compulsiuam est ipso iure nullum , licet aliàs irritandum ueniat per actionem,quod metus causa.Bartol. in l.j.ff.de iudi.
Factum uno tempore, si fingatur factum alio tempore , extrema debent esse habilia. Bar.in l.fi.ff.communia prediorum.
Factum in consilio secretè cum iuramento , qualiter intelligatur,uel probetur:Inno.in c.literas.de præsump.
Factum sine consilio eius,cuius consilio fieri debet, an ualeat. Bart.in l.j.§.si plures.ff.de exercito.& Bald.in rub.C.eo.tit. iij.col.& suprà,uer.Actus.uersi.xij.
Factum procuratoris generalis obligat dominum,& procuratorem. Sed
30 Factum procuratoris specialis obligat dominum tantùm. Bar.in l.si ab alio.ff.de instito.
Factum nuncij non habentis mandatum speciale, non ualidatur ratihabitione. Bartol. in l.qui autem.§.constituere.ff.de consti. pec.
Factum nuncij dicitur propriè factum mittentis.Bald.in rubr. C.de instito.&exerci.ij.col.
Factum lege permittente , non est punibile. l. Gracchus. C.de adulte.& l.fi.ff. quod quisq; iur.ubi omnino per Alex.* Deci.con.dciiij.nu.9.Æmilius Maria Manolessus.
† Factum merum inspicitur in conditione. do. Bartol. Soci. consi.

consi.ccxviij.inci. Considerato testamento. uers. ad tertiam responde. circa fi. & in consi. cclxxiij. incip. In præsenti. uer. ex quibus patet. circa medium. in ij. parte.

Factum domestici an dicatur factum mandato domini familiæ. Bal. in l. ad inuidiam. C. quod met. cau. & in l. j. de episc. & cle. contra l. j. ij. col. C. de ser. fug. per Barto. & Alex. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. de ope. no. nun. & Alex. post Barto. in l. j. §. fi. quod ui, aut clam.

Factum à consanguineo, uel domestico meo, an præsumatur factum de consensu meo. Ant. de But. in c. fin. de præsump. Bart. & Alex. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. de ope. no. nuncia. Abb. in c. cùm causam, quæ inter. de testib.

Factum procuratoris facientis ut nuncius, cùm sit procurator, non ualet. Bart. in l. qui autem. §. constituere. de const. pecu.

Factum tempore inhabili collatum in tempus habile, non ualet. l. si minor. & ibi Bar. & Alex. ff. de ser. expor. uide in l. in tempus. de hæredi. institu. & suprà, uerb. Citatio quando. & Barto. & Bald. in l. quod sponsæ. C. de dona. ante nup. & in l. constante. §. quoties. & ibi Bar. sol. matr. & per Bart. in l. alia. §. eleganter. eo. tit. & in l. j. §. nuncio. de ope. noui nun. & in l. cùm filius. §. fin. & in l. quod dicitur. de uerb. oblig. & in l. si sponsus. §. si uxori. de dona. inter uir. & uxor.

Facta locari possunt, scilicet quæ sunt merè facta, ut fabricare, & similia. Item & quæ habent ius admistum, si factum est successiuum, ut agere in iudicio: non si sit factũ instantaneũ, ut manumittere: secundum Bart. in l. naturalis. §. at cùm do. ff. de præscrip. uerb.

40 Factum procuratoris an & quando noceat domino, quo ad exceptionem parandam contra ipsum ex facto procuratoris, & an quo ad actionem mouendam contra ipsum ex facto procuratoris. Bart. & doct. in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius dicen. non obtem. Item,

Factum procuratoris & si displicet domino, debet à domino reuocari, aliàs nocet. Innoc. in c. ex parte decani. de rescrip. & Bal. in Marg. uer. Factum. uersi. iiij.

Factum unius ex socijs rei credendi in acquirendo, nocet socijs, sed in amittendo iam quæsita, secus. l. si duo. in princ. & ibi Bar. ff. si quis cau.

Factum esse sufficit de mãdato procuratoris mei, sicut de mandato meo. Bar. in l. si quis. §. pertinere. ff. de edendo.

Factum simpliciter per procuratorem, licet non procuratorio nomine domini, uidetur factum uigore præcedentis mandati, ut sic procurator domino teneatur ex eo, quando est quæstio inter procuratorem, & ipsum dominum: aliàs procurator præsumeretur malus. Secus, si est quæstio inter dominum, & eum, cum quo procurator gessit: quia nisi dicatur, & constet, quòd procuratorio nomine factum sit, non quæritur ius ex eo. Bar. singu. in l. si pupilli. §. item si procuratori. ulti. col. ff. de nego. gest.

Factum in fraudem legis ipso iure non ualet. Bald. in l. j. C. si quid in frau. pa. Et dicit, quòd totum uitiatur, quando simul totum factum est: non si successiuè diuersis temporibus. l. si libertus minorem. §. fin. de iure pat. Alex. in l. stipulatio hoc modo. ulti. col. de uerb. oblig.

* Factum in fraudem legis alicui prodesse non debet. l. hæres meus. §. fin. ff. de condit. & demonst. Ioan. Cro. cons. lxxxvj. nu. 7. Æmilius Maria Manolessus.

* Factum, quod aduersus statutum est, nullas prorsus uires obtinet. l. non dubium. C. de legi. Dec. con. cclxxv. num. 2. Æmilius Maria Manolessus.

* Factum contra dispositionem legis habetur pro non facto. l. iubemus. §. j. & ibi Bart. C. de sacrosan. eccle. & l. non dubium. C. de legi. & ibi Bar. Bal. & doct. & s. eo. uer. ix.

Factum patris fauorabile prodest filijs tam natis quàm nascituris. Bal. in l. ij. ult. col. C. de lib. & eorum liberis.

* Factum patris filijs, in ijs, quæ eis aliunde obueniunt, prodesse non debet. Paul. Cast. & Soci. in l. apud Iulianum. §. sicut alicui. ff. de legi. Alex. con. lxxxix. con. cvj. uol. iiij. Ioan. Crot. con. xviij. nu. 10. Æmilius Maria Manolessus.

Factum iudicis æquiparatur facto testatoris. l. j. §. si pupillus. per Bal. de tu. & ra. distra.

Factum à summo Pontifice, à Deo Opt. Max. factum uidetur. c. quanto. de translat. Dec. con. dcij. num. 12. Aemilius Maria Manolessus.

Factum familiæ an obliget dominum. suprà, uerb. Dominus uer. xxij.

Factum patris non consideratur, nisi ad eius incommodum. l. si repetendi. C. de condi. ob causam. Bartol. in l. si ego peculiam. ff. si cer. peta.

50 Factum confessatum in modum exceptionis, non habetur pro confessato simpliciter, & non nocet. Abb. antiq. in cap. cùm uenerabilis. de excep. & Bald. in Margar. uer. Factum. uersic. j.

Factum recens dicitur intra biennium. Hosti. in c. cùm inter. & ibi doct. de re iudica.

† Factum per literas subreptitias debet rescindi, ac si esset factum per falsas probationes. Inn. in c. ad aures. de rescrip. & Bal. ubi suprà, uersi. ij. Item,

Factum per circumuentionem debet retractari. d. c. cùm Bertoldus. & ibi Hosti. Ioan. And. & doct. de re iudi.

† Factum ex literis falsis non ualet, etiam in communi errore. Inn. in c. super literis. de rescrip. & Bald. ubi s. uer. iij.

Factum per aliquos ut uniuersos, non potest reuocari per singulos. Inn. & Host. in c. bonæ. de postu. præla. & Bald. ubi s. uer. v.

Factum post appellationem iudicialem reuocatur. Sed

Factum post appellationem extraiudicialem non reuocatur. Inn. in c. quia propter. de elec. & Bald. ubi s. uer. vj.

Factum sine ui, uel metu, quomodo probetur. Inn. & Host. cap. super hoc. de renuncia.

Factum certo tempore dicitur, quod fit in ipso actu, uel parum antè, uel parum pòst. glo. & Bartol. in l. j. C. de ope. lib. s. eo. uer. xx. & seq.

60 Factum retrò an trahatur ad presens. Bart. in l. per fundum. de ser. rusti. prædi.

Factum præsumitur sumptib. facientis. Bart. in l. fin. §. in computatione. j. col. C. de iure delib.

Factum ualet etiam quando faciens putauit se nihil agere. Bal. in tract. Schisma. xviij. col.

Factum non dicitur, donec aliquid superest ad faciendum. l. pen. C. ad Sylla. nisi in delictis: secundum Bald. ibi. Unde Lucanus:

–Sed Cæsar in omnia præceps
Nihil credens actum, cùm quid superesset agendum.

Facta pro infectis haberi non possunt. l. in bello. §. facta. ff. de capt. Bal. in l. fi. C. de legi. etiam si Deus uelit, ut ibi nisi quò ad effectum iuris. c. ut nostram. & ibi. doc. de appe. & omnino s. Deus.

Factum authoris non infringitur ex persona successoris. l. si tibi. & ibi Bal. C. mandati.

Factum matris in possessorio præiudicat filio: secus in petitorio. Bar. in l. j. §. si cui. & in l. editum. ff. de uen. inspi.

Factum in codicillis habetur perinde, ac si esset factum in testamento. l. si ei, qui. §. codicillorum. & ibi Bartolus. ff. de iure codic.

Factum unius non nocet alteri. l. paterfami. testamento. de here. insti. l. si hæredis seruus. §. fi. & ibi Bar. ff. de legat. j.

Factum non dicitur, nisi duret factum. l. inter Castellianum. & ibi doc. ff. de arbi. & in l. si cùm dies. §. idem. eod. tit. & ibi doc. no. in l. in solutionibus. & ibi Bar. & Ang. de solu. & in l. si fideiussor. §. fi. de lega. j. in l. illud. §. quòd si actor. & ibi Bar. ff. quòd cuiusque uniuer. nomi. & suprà, Condemnatus. & † uer. Assumptio. † Et do. Pet. Phi. Corn. in consi. clxvj. incip. In præsenti. in litera F. in ij. parte.

70 Factum temerarium episcopi non habetur pro dispensatione. Inn. in c. j. de fil. presby. Bal. in Marg. uerb. Factum. uersi. viij. & l. bonorum. C. qui admit. per Bal.

Factum quando possit corrigi, uide Inno. in c. ex literis. de offi. delega.

Factum à non suo iudice habetur pro non facto, & ratificari non potest. Innoc. in c. prudentiam. de offic. delega. & Bald. ubi s. uersi. x.

Factum per arbitratorem, etiam diebus festiuis, & solennibus, ualet. Bal. ubi s. uersi. xj.

Factum per subreptionem non potest confirmari, etiam de consensu aduersarij, cùm deficit consensus superioris non ratificantis. Innoc. in c. cùm olim. de re iudicata. Bald. ubi s. uersic. xij.

Factum

Factum ab arbitro ualet, propter communem utilitatem, propter suadentem æquitatem, & propter superioris authoritatem. Innoc. in c. dilectus. de religio. domi. Bald. ubi suprà. uersic. xij.

Factum si probatur per unum testem singularem ex pluribus, iudicium redditur temerarium. Inno. in c. ulti. de suc. ab intest. & Bal. ubi s. uersi. fi.

† Facta non præsumuntur. l. in bello. §. facta. de cap. nisi sint consueta. l. fi. C. de fideiuss. secundum Bald. in rubr. C. de fi. † instr. iij. col. † Et per Fran. Are. in l. sed & si. in ult. col. de acq. hæred. & uide s. eo. in uersi. xxiiij.

† Adde, quòd factũ non præsumitur, nisi probetur. Abb. in c. in præsentia. in iij. col. de proba. facit c. cùm in iure. de offi. deleg. & probatur. in c. cùm Ioannes. de fi. instru. Et hoc est uerum, nisi subsit causa urgens præsumendi: ut est text. not. in c. cùm tu. de testi. secundum Abb. in d. c. in præsentia. & Abb. in c. sicut. el iij. in vij. co. de iureiur. Et non facta latent, c. cùm in cunctis. de elect. facta patent. de transla. præla. cap. quanto. Abb. in repe. §. qui uerò. cap. extirpandæ. de præb. in xj. col.

Facta non præsumuntur, est uerum, nisi in scriptura apponatur tale uerbum, quod de necessitate includat illud factum: tunc lex bene præsumit. tex. est in l. sciendum. & ibi do. Ias. j. not. ff. de uerb. oblig.

Factum superioris, quod potest referri ad ius, non præsumitur dispensatiuum. c. dudum. de deci. in Nouel. & Bald. in l. bonorum. C. qui admit.

Factum ex rescripto operatur idem, quod factum ex iure communi. l. liberos. per Bal. C. de colla.

Factum perperam debet reuocari. Sed

80 Factum ratione debet confirmari. Item,

Factum in contumacia debet confirmari, reo cõparente. Bald. in l. fi. vij. oppo. C. de edi. di. Adri. tol. & j. Tenuta. uers. xix.

Factum in conscientia iudicis quando dicatur. suprà, uer. Conscientia. uersic. xxv.

Factum legitimè non retractatur ex causa superuenienti. Bart. † post gl. in l. Barbarius. ff. de offi. præto. † Et Dy. in regula, factum. de regu. iuris. in sexto.

Factum esse sufficit à quocunque. l. cùm seruus. & ibi Barto. de uerb. oblig. & l. fi. C. si manci. ita fue. alie. nisi in operis: quia operæ unius differunt ab operis alterius. Bald. in l. pen. viij. col. C. de condi. inser. ubi etiam dicit uerum post Bar. in d. l. cùm seruus. & ibi doc. & Alex. & Bald. in d. l. penul. Item uerum, etiam quo ad euitationem pœnæ. Bart. post Dy. doct. Imo. & Alex. in d. l. cùm seruus. tenet prædicta superius uera esse, si sit factum de mandato uel nomine eius, qui facere debeat.

Factum quando dicatur habere colorem iuris, & quando non, declarat Pet. de Ancha. in c. literas. in penul. col. uersi. sed incidenter. de concess. præben. & ibi subdit quare possessio colorata magis impediat impetrationem, & collationem papæ, quàm non colorata.

Factum præsumitur ab eo, uel nomine eius, qui facere debet. Bar. in d. l. cùm seruus. & Bal. in d. l. pen. Item,

Factum præsumitur eo nomine, quo testator iussit. Bald. in l. cùm oportet. in prin. lj. col. C. de bonis, quæ libe. per tex. fin. in l. qui in negatione. in princip. ff. de admini. tu. & uide per Barth. Cep. plenè in tracta. de ser. urb. c. xl. pen. col.

* Factum non legitimo tempore non habetur pro facto. l. quoties. ff. qui satisd. cog. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iud. Bar. in l. de ætate. ff. de minor. Io. And. & Abb. in c. sicut dignum. de homic. uolu. uel casu. Iacob. Phili. Port. Imol. consi. cxxv. nu. 33. Æmilius Maria Manolessus.

Factum contra prohibitionem legis non ualet. in clem. j. §. j. & ibi Car. q. xij. de regul. l. non dubium. C. de legi.

Factum tempore habili, uel

90 Factum tempore inhabili, & collatũ in tempus habile, procedunt à pari. l. quod sponsæ. C. de dona. ante nup. & in l. in tempus. de hæred. insti. nisi natura rei repugnaret. l. inter stipulantem. §. sacram. & ibi Alex. de uerb. oblig.

Factum tempore guerræ dicitur illud, quod est factum paulo antè, uel paulo pòst: ut not. Bal. in c. j. in j. col. v. quæro econtrà. de pace tenenda. Adde do. Iason in l. diuortio. in quarto not. ff. solut. matr.

Factum hominis plus operatur, & est potentius, quàm factum legis. gl. not. in l. si cum militaribus. C. de resti. mili. ubi præscriptio conuentionalis currit contra minorem, sed non præscriptio iuris. Quod etiam tenet Bal. in c. j. quo tempore miles. per c. constitutus. de in integ. restit. facit l. legitima. ff. de pac. dicit, quòd pactum hominis disponens illud, quod ius commune, alterat ius commune, & producit actionẽ, quã non produxisset de iure communi. Item facit, quia uxor debet ali ab hæredibus uiri, nec tenetur eis operari intra annum, quando testator legauit sibi uictum, licet aliàs non facto legato: & sic facto hominis non accedente, deberet operari in domo. gl. est in l. sicut. ff. de oper. liber. & ita Sali. in l. j. §. exactio. C. de rei uxo. acti. & j. uer. Vxor. el j. uersi. ix. Item facit, quia uerbum Satisfactio, prolatum à lege, intelligitur cum fideiussore: sed prolatum ab homine, intelligitur de uera satisfactione, secundum Bal. in l. j. ff. qui satisda. cog. Item facit, quia licentia papæ concessa episcopo de noua dignitate creanda intelligitur, scilicet sine cõsensu capituli, cuius consensus aliàs de iure requireretur, suprà, Episcopus.

Factum in iudicio proponi debet. in Specul. de offic. om. iudi. §. vj. uersic. ante lit. contest. & de aduo. §. ix. uersi. sed nunquid. quòd ad factum debet responderi per principalẽ, non per aduocatos, nisi in casibus, ut ibi.

Factum illegitimè, habetur pro non facto. in Specul. de actore, uersic. quid si filiusfamiliâs.

Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur. in Spec. de procur. §. j. uer. quid si solum. & de instru. edi. §. xiiij. uer. quid si sunt. Quod uerum est, si lex ultra confirmet: aliàs secus. l. non dubium. & ibi Bar. C. de legi. & Alex. in l. ij. §. dubium. ff. quan- † do app. sit. † Et do. Pet. Phil. Corn. in consi. xlvj. incip. In causa. in litera S. la ij. & consi. liiij. incip. Videtur. in litera D. & seq. in j. parte. & Fran. Aret. in l. centurio. in iij. col. uersic. est autem multiplex.

Facienda impediuntur per aliqua, quæ non impedirent iam facta. in Spec. de actore. §. v. uersi. quid si eam.

Facto ius oritur. Item,

Facti mutatio ius mutat. in Specul. de aduo. §. iij. iuxta princ. & de teste. §. v. uer. & nota in titulo. de disp. §. iij. in prin.

Factum potest uariari, licet ius non, cùm sit certum semper. in Spec. de aduo. §. vj. uer. cùm autem.

Factum debet prius constare, quàm de iure disputetur: quia ex facto ius oritur: ut suprà iij. uersi. proximo.

100 Facta per iudicem, & præcepta iniqua, possunt reuocari. in Spec. de pri. & sec. decre. §. v. ante uersic. & nota.

Facta per iudicem non ad instantiam partis, an & quando sint nulla. Bartolus in l. iiij. §. hoc autem iudicium. de damno infecto.

Factum ab eo, qui habet authoritatem faciendi ab alio, uidetur factum ab eo, qui dedit authoritatem: uel

Factum à commissario dicitur factum à committente. l. illud. §. si decuriones. & ibi Alex. quod cuiusque uni. no. & per Io. And. in c. is, cui. de præben. in vj. in Nouel.

Factum nomine meo, dicitur factum in personam meam. Bal. in auth. eo decursum. C. de dona. ante nupt.

Factum contemplatione certæ personæ an & quando sit trahendum in consequentiam: uide do. Bar. Soc. in con. cccxcj. incip. Visis literis. uer. secundum obijcitur. in ij. parte.

Factum à testatore, à iudice, uel à principe, super re mea, uidetur factum à me. Franc. Are. in l. si is. la ij. in fi. v. col. ibi. & per hunc tex. de uulg. & pupil.

Factum partis, qui potest ingredi propria authoritate, subrogatur loco facti iudicis. Fran. Are. in l. si filius, qui patri. in ul. col. uer. illud autem. de uulga. & pupil.

Factum ante terminum, uel pòst, non ualet, secundum Bald. in l. fi. C. qui admit. sed Pau. de Cast. & Alex. ibi contra.

Facta non repetuntur. l. si non sortem. §. libertus. & ibi Alex. si cer. pe. de præscrip. l. pe. uer. nisi in casu. l. si quis accepto. de condi. ob causam.

Factum malo ordine debet reuocari. not. Bald. in c. j. ult. col. de mili. uasal. qui contu. est.

Factum qui petit, debet concludere ad factum, uel interesse. in Spec. de pri. & sec. decre. §. decem. uersi. item quæritur.

Factum unum quando dicatur, & quando plura, declarat do. Ias. in l. familia. ff. de iurisdi. om. iud. in j. col. uer. pro clara.

Facti proprij quilibet debet esse certus. in Spec. de posit. §. iij. ubi dicit ideo partes teneri ad respondendũ positionibus, quę facti sunt, & sine consilio aduocati, nisi sit quis simplex.

* Factum à se nemo ignorare præsumitur, etiam post multum temporis spacium, cùm factum est insigne. l. fin. ff. pro suo. c. quod dicitis. xvj. dist. c. cùm illorum. §. circa. de sen. excom. Abb. consi. iij. q. xvij. uol. ij. Roma. consi. cccxcj. col. ij. consi. 481. Aym. Crau. con. vj. nu. 26. Æmilius Maria Manolessus.

Facti proprij deliberatio fieri potest data dilatione ad deliberandum, non habita distinctione, an sit factum antiquum, uel recens. eod. tit. §. vj. ante uersi. item non est.

110 Factum, ex quo ius oritur, debet quis probare, non autem ius scriptum. eod. tit. §. vij. uer. xiij.

Factum si probababiliter dubitetur, non cogitur quis respondere præcisè. eo. §. uer. vij.

Facta, quæ fiunt communiter, spectanda sunt. in Spec. de instr. edi. §. viij. uer. quid si in aliquo.

Factum incautè, pro infecto habetur. eod. tit. §. xvij. uer. sed si omnia.

Factum quando est in obligatione, nõ potest agi ante moram: & quid si transiuit tantum temporis, quod intra residuum temporis fieri non possit. in Spe. de fruc. & interes. §. vj. uer. si autem.

Factum desiderat accusatio. in Speculat. de accu. §. j. uersicu. in summa.

Factum non continet aliqua realis actio. Item,

Factum petitur, quando aliquid est in obligatione. in Spec. de lib. concep. §. xvj. uer. hoc autem.

Facto ostendere plus est, quàm facto declarare. in Spec. de obl. & sol. uer. item pone, pater.

Factis, uel uerbis, uoluntatem declarare, non refert. in Spe. de successio. ab inte. uer. pone, quidam.

Factura seu malia fieri potest homini, ne consummet matrimonium. not. in authen. sed hodie. C. de repu. secundum Angelum ibi, in l. Cassius. eo. tit. xxxiij. q. j. si per sortiarias. c. laudabilem. & c. fi. de frigi. & malefi. in Spec. eo. tit. & j. uerb. Matrimonij impedimenta. uersic. xxj.

Facultas libera intelligitur, dummodo iuris ordo seruetur. Bar. in §. adhæc. de pace iura. fir.

Facultati ædificandi in proprio solo nullo tempore præscribitur. Ang. in l. qui luminibus. de ser. urb. præd. nisi aliud sit in quasi possessione seruitutis altius non tollendi. l. cum eo. eod. tit. & in l. altius. C. eod. tit. & Ang. ubi s.

Facultas emendi concessa per testatorem alicui, casu quo legatarius uendere uoluerit rem legatam, an inducat tantùm fideicommissum: uide Raph. Cu. ma. in consi. clij. per totum.

† Facultas implendi conditionẽ in ultimis uoluntatibus non transit ad hæredes. Ias. in l. cum mota. col. vij. C. de transact. quæ facultas non transit ad hæredes, si conditio sit legalis: ut ibi per eundem.

* Facultas testamentum conficiendi est de iure ciuili, ex quo infertur & statutum, & pactum iureiurando confirmatum, quo testamenti conficiendi potestas adimitur, ualere. Dy. in ca. indultum. de reg. iur. in vj. Angel. in §. j. in auth. ut fact. nou. consi. Dec. consilio dclv. num. 17. Æmilius Maria Manolessus.

Facultas concessa per testatorem alicui, quod si aliquam ex suis possessionibus uellet emere, ei daretur minori precio, an intelligatur toties, quoties uolueritis, cui concessa est facultas, an uerò semel sufficiat: uide Rapha. Fulgo. in consil. xlviij. per totum.]

Facultates sui patrimonij, an & quando quis scire præsumatur. Bar. in authen. sed cum testator. C. ad leg. Fal. & in l. quisquis. C. de rescinden. uendi. j. Scientia. uersi. v.

Facultates an intelligantur deducto ære alieno. suprà uerbo, Bona. el j. uer. xj.

Facultates, & prouentus, differunt. clem. ij. in prin. & ibi Card. de religio. domi.

Facultas iurandi non competit hæredi. Bald. in l. ij. ff. de cond. indeb. & Alex. in l. fi. ff. ne quis eum.

Facultas facti non transit ad hæredem. l. cùm quis. & ibi Alex. de uerbo. oblig. ubi uide limitationes ad hoc.

10 Facultas eligendi in alternatiuis transmitti potest ad hæredem, sed non potest cedi. Alex. in l. si stipulatus. in princ. de uerbo. oblig. † Et per Fran. Aret. in l. si seruus. de uerb. oblig.

Facultates non sufficere creditoribus, quomodo probetur. j. uer. Negatiua. uersi. lviij.

Facultas locandi dicitur esse in fructu. l. cùm antiquitas. C. de usufruct. Alex. in l. si filio. §. fi. sol. matri.

Facultas præsentandi transit in singularem successorem. Bart. in l. si quando. §. hæres. ff. de lega. j. Item,

Facultas soluendi aliud pro alio transit in singularem successorem. l. si quando. §. hæres. & ibi Bart. de leg. j.

Facultas soluendi aliud pro alio, competit, donec condemnatus conuenitur actione iudicati. l. item ueniunt. §. item rectè. ff. de peti. hæredi. Bar. in l. Titiæ. de auro & argen. lega.

Facultas filij non honorat patrem. l. cùm facultates. & ibi Bart. C. de his, qui numero libe. lib. x.

Facultas præsentandi precium non habet locum, quando uia publica non est in medio inter duos uicinos. Bald. in tracta. protomiseos. ij. col. per l. iij. §. fin. ff. finium regund. & Barth. Cepo. in tracta. de ser. rusti. titu. de uia. & j. Vicinus. uer. ij.

Facultati nullo tempore præscribitur. doct. in l. sicut. C. de prescrip. trig. an. Bar. in l. cùm notissimi. in prin. eod. titu. & in l. prætor. §. fi. de ope. noui nun. & in l. uiam publicam. ff. de uia publica. l. in filijs. & ibi Bart. C. de decurio. lib. x. Bal. in Mar. uerbo, Statutum. uersi. vj. & in l. licet. iiij. q. C. de iure delib. ubi dicit, quòd sic, quando facultas est propria, & priuata, non si est publica. Pet. de Su. in l. ne creditores. C. de pigno.

† Et per Feli. in c. cùm accessissent. xij. col. statim post med. in uer. generali. de constitu. Item,

* Facultas rem uenditam redimendi cedi potest. Paul. de Castro. con. j. uol. ij. Dec. consi. dcxiiij. num. 12. & seq. ubi reprehendit Pet. & Ang. in l. ad officium. C. commu. diuid. aliter sentientium opinionem. Æmilius Maria Manolessus.

Facultati offerendi præscribitur. Bal. in d. l. licet. iiij. q. C. de iure delib. Item,

Facultati præscribitur longissimo tempore. Bal. in l. eum qui. in fi. C. si quis om. causa testa.

Facultas soluendi ad euitandam pœnam, an transeat ad hæredem. Bar. in l. fideiussor obligari. ff. de fideius.

Falcidia debetur hæredi iure naturæ. glo. in l. j. ff. de condi. indebi. Bartol. & Bald. in l. cùm quis. C. de iuris & facti ignoran. Item,

* Falcidia cùm aduersus testatoris uoluntatẽ detrahatur, odio digna est, & ideo quod de Falcidia dictum est, extra eam nõ extenditur. Corn. consi. cciiij. col. ij. uol. iij. Dec. con. dlxxv. nu. 10. Æmilius Maria Manolessus.

Falcidia soluta indebitè non potest repeti, cùm debeatur iure naturæ, nisi per errorem fuerit soluta. not. in l. j. ff. de condi. inde. & in l. error. ff. ad leg. Fal. & in l. ij. j. responso. de condi. inde. Sed Bal. contrà in l. si quis. C. ad legem Fal. dicit, quòd qui ex certa scientia non retinuit, repetit, quia non fecit animo donandi, sed causa conditionis implendæ. Vide ibi casum, & per gl. & Bart. & Alex. in d. l. j.

† Falcidia ad quid inducta sit, uide do. Mar. Soc. in consil. xiij. incip. Sequendo. uer. quare superest. circa prin. in j. parte.]

Falcidia consideratur tripliciter: ut per Bal. in l. error. C. de iur. & facti ignoran.

Falcidia non est ita debita, sicut legitima. Bal. in l. fin. §. in computatione. penul. col. C. de iure deliber.

Falcidia dicitur ex causa lucratiua. Bald. in l. iubemus. ad Trebellianum.

Falcidia ponitur pro Falcidia. j. uer. Legatum.

Falcidia an sit debitum naturaliter tantum. glo. & doc. in l. j. C. de iur. & fac. ignorá. Bar. in l. j. §. secundo c. ff. ad leg. Fal. & in l. j. §. ij. ff. quorum lega. quod sic. & in l. patronus. de dona. & in l. j. C. ad leg. Falci. & in l. cùm quis. de iur. & fac. ignoran. post glo. ubi dicit idem in Trebellianica. Sed Bal. in l. error. eod. tit. tenet quòd non, nisi quando detrahitur ex uoluntate testatoris.

Falcidiæ exceptio post sententiam, uel iuramentum, non potest opponi. Bal. in l. fi. C. de reb. credi.

10 Falcidia est introducta, ne testator decederet intestatus, repudiata hæreditate. Bald. in l. j. ulti. colu. C. communia de legatis.

Falcidię exceptio non obstat legatario satisdanti. l. ij. & ibi Bal. C. de usur. & fru. lega.

Falcidiæ appellatione in statuto iubente filiam esse tacitam & contentam dote pro Falcidia sibi debita iure naturæ, comprehenditur legitima. Bar. in l. j. in prin. ff. ad leg. Falc. Idem quando testator relinquit pro Falcidia, intelligitur, scilicet pro legitima. Bart. in authen. unde si parens. C. de inoffi. te- † sta. & in l. fin. ff. de pecu. leg. & infrà eod. uersic. xv. † Et per Fran. Are. in d. auth. unde si parens. C. de inoffi. testa.]

Falcidia non consideratur secundum æstimationem factam à testatore. l. si fundum. §. libertus. & ibi gl. de lega. j. l. quod de bonis. §. fi. & ibi Bar. ff. ad leg. Falci.

Falcidiæ appellatione uenit Trebellianica. l. pater filiam. ff. ad leg. Fal. l. Titia. de condi. & demon. Barto. in l. Marcellus. iij. col. ff. ad Treb. Bal. in l. quoties. ij. col. C. fami. ercisc. Quod uerum impropriè, secundum Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. xiij. col. ff. si cui plus, quàm per leg. Fal. Vide Ang. authen. de hære. & Fal. §. si uerò expressim. ij. col. colla. j. Bal. in authē. sed † cùm testator. C. eo. tit. † Et per Fran. Aret. in l. cùm filio. de leg. j. in iij. no.]

Falcidia ponitur pro Trebellianica aliquando. l. ij. §. fin. de iure codicil.

Falcidiæ iure si reliquatur filio à patre, intelligitur, scilicet iure institutionis. Bar. in l. fi. ff. de pecu. leg. per gl. in l. si patronus. §. j. de dona. & in auth. unde si parens. per Barto. & per Bal. C. de inoffi. testa. & sup. eo. uersi. xj. & Bal. in l. humanitatis. C. de impu. & alijs substitu.

Falcidia debet peti per hæredem à legatarijs, aliàs non debetur. Bald. in l. si quis ad declinandum. §. in omnibus. C. de episc. & cleri. xvij. col.

Falcidia resecat ipso iure. l. linea. ad leg. Fal. Bal. in l. j. C. eod. tit. Bar. in l. j. §. ij. ff. quorum lega. Quod est uerum, si hæres uult uti beneficio Falcidiæ: aliàs secus, secundum Bal. ibidem.

Falcidia nō potest minui ex priuilegio. l. j. C. de sacro san. eccl. Et sic licet facta sint legata pia, tamen Falcidia nō diminuitur. Bar. in d. l. j. q. v. prin.

20 Falcidiæ beneficium ponitur in Spe. de excep. & repli. §. iij. uersi. & ut. & ff. & C. ad legem Falc. per totum.

Falcidia cùm debetur in una re electa per hæredem pro Falcidia, si uendatur illa res, quomodo conficiatur instrumentū. in Spe. de emptio. & uendi. §. ij. uersi. si uerò.

Falcidiæ supplementum qualiter petatur. in Spe. de testa. §. iij. ante uersi. uiso.

Falcidia detrahitur regulariter de legatis: ut in tit. ad legem Falci. nisi ut infrà dicetur. & in Spec. de testa. §. j. uersic. quando fideiussor. & uersic. pone. & de instru. edi. §. xij. uersi. iij. oppo. usq; ad fin.

Falcidia de legato alimentorum detrahitur. l. alio. & ibi Bart. ff. de ali. lega. & gl. in l. pen. §. filiæ. in fin. ff. ad leg. Fal. per l. diuus. eod. tit. Quod uerum est, nisi fuerit factum pauperibus. Bald. in add. Sp. qui filij sint legi. uersi. fi. & Bar. in d. l. diuus. ubi dicit secus esse, si sit factum certę personæ, & diuiti, quia non dicitur ad piam causam. & glo. in l. si quis Titio. de lega. ij. Bal. & Lud. Pon. in auth. similiter. C. ad leg. Falc. glos. in c. ij. de sepul. & infrà, uerb. Legatum pium. circa fin. ibi: item si relinquatur cōsanguineo, &c. Adde Bal. & Alex. in l. cùm is. §. si mulier. de condi. indebi.

* Falcidia non est detrahenda ex alimentorum legato ad pias causas relicto. Bart. in l. alio. col. iij. ff. de alimen. & cib. legat. ubi Ang. & Imo. Alex. in l. diuus. ff. ad leg. Falc. M. Ant. Nat. consil. ccxcvij. nu. viij. uol. 2. Aemilius Maria Manolessus.

Falcidia de legato alimentorum facto uxori, an detrahatur. in Spe. qui filij sint legi. in fi.

Falcidia non detrahitur per executorem testamentarium. in Spe. de instru. edit. §. xiiij. uersi. & scias.

Falcidia non detrahitur per hæredem pia causa instituta, inuētario non confecto. Bar. in auth. sed cùm testator. C. ad legē Falc. Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus, quàm per legē Falc. j. co. tex. glos. & Ang. in authen. de hæred. & Falc. §. non autem. colla. j. sicut nec per hæredem profanum: ut ibi, & j. eo. uersi. lviij.

Falcidia una detrahitur de testamento patris & filij, id est, in quo est facta substitutio pupillaris, & non duæ. l. in ratione. §. quod uulgo. & ibi Bar. ff. ad legem Falc.

Falcidia, quatenus legata excedunt dodrantē, detrahi potest, & an & quando: uide domi. Barth. Soc. in consi. xciij. incip.

Circa primum. uer. his tamen non obstantibus. in j. parte.

Falcidia non deducta ex una re, uel parte nō soluta, potest deduci ex alia re, uel parte nō soluta. l. si ex pluribus. & ibi Bar. ff. ad legem Falci. & infrà eod. uersi. ix.

Falcidia etiam ab intestato locum habet, & detrahitur. l. filiusfamiliàs, qui militauerat. & ibi Bar. ff. ad legem Falci.

Falcidia potest detrahi de alijs legatis, licet unum legatum sit solutum integrum, non retenta Falcidia. l. quod de bonis. §. non idcirco. & ibi Bart. ff. ad leg. Fal. Adde glos. & Angel. in auth. de hær. & Fal. §. si uerò expressim. iij. col. colla. j. Sed cō trariū dicit tex. in authen. sed cùm testator. uersi. item si hæres. C. ad leg. Fal. Vide l. si ex pluribus. & ibi Bart. & in l. qui quadringēta. in prin. ad leg. Fal. & Pau. de Cast. in cōsil. ccix.

10 Falcidia de relicto causa conditionis implendæ detrahitur, & priusquam quis sit hæres, & adierit. l. si quis. & ibi Bal. C. ad leg. Falci.

Falcidiā detrahit hæres, etiam qui promisit soluere legata. Cy. & Bal. in l. fi. C. ad legē Fal. nisi in solidū, uel integra promiserit soluere: ut ibi per eos. Sed do. Io. de Imol. in l. si patronus. de dona. secundum Alex. ibi tenet contrarium, etiamsi simpliciter promiserit non detrahere, nisi uno casu, scilicet quando promisit soluere id, quod debet causa legati; quia tunc intelligitur detracta Fal.

Falcidia detrahitur, quando aufert ab indigno. l. iij. & ibi Bar. Bald. & doc. C. ad legem Fal.

Falcidia detrahitur etiam per Imperatorem, à quo legata sunt relicta. Bar. & Bal. in l. iiij. C. ad leg. Fal.

Falcidia detrahitur de relictis principi. l. & in legatis. & ibi Bal. C. ad leg. Fal. ubi idem dicit, quod

Falcidia detrahitur de relictis Deo. Bald. in d. l. & in legatis. & in authen. similiter. & ibi doct. eod. tit.

Falcidia de legato pro picturis non detrahitur. Bald. in l. linea Margaritarum. §. fi. ff. ad leg. Fal.

Falcidia de legatis animæ relictis à legatarijs non detrahitur. glos. & Bart. in l. pœnales. §. si Titio. ff. ad legem Fal. & j. eod. uer. lj. lij. & lxij.

Falcidiam non detrahit hæres legatum negans. Bal. in l. fi. ulti. col. C. de fideicom. & j. uer. Hæres.

Falcidia de impensa monumenti necessaria non detrahitur: aliàs sic. Bart. in l. j. §. de impensa. in fin. ad legem Fal. & infrà eod. uer. xxx.

20 Falcidia non detrahitur per succedentes in hæreditate ablata hæredi priuato propter non impletam uoluntatem defuncti intra annum. Bald. in authen. hoc amplius. ult. col. C. de fideicom.

Falcidia non detracta per hæredem restituentem totum scienter, non potest amplius detrahi, uel peti. l. j. & ibi Bal. & doc. C. ad leg. Fal. nisi sit minor, qui soluerit totum, ex conscientia uolens uti Falcidia, quia potest postea pœnitere. doct. & Bal. ibidem. Vide in Spe. de testa. §. j. post uer. item pone.

Falcidia omnis constituta, uel inducta per constitutionem loci, non habet locum in relictis pijs. Bal. in authen. similiter. C. ad leg. Fal.

Falcidia detrahitur de omnibus donationibus, quæ morte cōfirmantur. l. si in donationibus. & ibi Bal. C. ad leg. Fal.

Falcidia detrahitur de donationibus inter uirum & uxo. l. cùm hic status. in princ. per Bartol. ff. de donat. inter uirum & uxo. Item,

* Falcidia non est detrahenda de legato uestium & ornamentorum à uiro uxori relicto. l. si usufructus. §. dos legata. ff. ad leg. Falc. Bald. in c. iurauit. in extrem. de proba. M. Ant. Nat. consil. ccxcvij. num. vij. uolum. 2. Aemilius Maria Manolessus.

Falcidia de legato usufructus omnium bonorum detrahi potest. l. omnium. & ibi doct. Flor. ff. de usufruct.

Falcidia de mortis causa capione nō detrahitur. l. si quis. & ibi Bar. & Bal. in l. si mortis. C. ad leg. Fal.

Falcidia de donatione causa mortis detrahitur. l. si mortis. & ibi Bal. C. ad leg. Fal. Pau. de Cast. in consi. cxlviij. & Bart. in l. cùm pater. §. eorum. & ibi tex. de leg. ij.

Falcidia de donatione inter uiuos confirmata morte, detrahitur. Bar. & Ang. in l. j. §. item si ita. ff. ad leg. Falc. Bart. in l. qui ex precio. de dona. causa mortis. tex. & Bart. in l. cùm pater. §. eorum. de leg. ij. gl. ord. Insti. ad leg. Fal.

Falcidia de legatis pijs nõ detrahitur. authen. similiter. & ibi doct. C. ad leg. Fal. Bald. in l. & in epistola. C. de fideicom. & in l. iiij. C. ad leg. Fal. & Pau. de Cast. in consi. cxxxj. & Alex. post Bal. in l. cùm is. §. si mulier. de cond. inde. in Spe. de inst. edi. §. xij. uer. sed cum deducto. Quod est uerum, nisi eidem personæ sit factum aliud legatum ad nõ piam causam: quia tunc detrahitur. Angel. singulariter in l. si seruus. ad leg. Fal. & in l. non est. in fin. eod. tit. & in l. qui quadringenta. in fin. princ. eod. tit. secus, si alteri, secundum glos. & doct. in d. authen. similiter. & Ang. contra glos. in d. l. non est. Item uerũ, quãdo supersunt aliqua de relicto ad piam causam, quia de residuo Falcidia detrahitur. Ang. fin. in d. l. si seruus. cũ l. Iul. Item nisi pius locus sit hæres: quia detrahit Falcidiã de alijs legatis factis alteri pio loco. Ang. in auth. de sanctiss. episc. & cle. §. sed & hoc præsenti. Ludo. in auth. similiter. Item uerũ, siue hæres sit in mora, siue non: quia non detrahitur Falci. Bar. in d. auth. similiter. Vide do. Barth. Soc. in consi. lxxvij. incip. In præsenti. circa prin. v. col. in j. parte. & do. Pet. Phil. Cor. in con. cxl. incip. Circa. in litera. L. & seq. in j. parte. ubi etiã quid si pia causa sit hæres. & in con. ccxxxvj. incip. Cõstat. per totum. in iij. parte.

30 Falcidia de legato facto pro sepulchro constituendo nõ detrahitur, quia pium dicitur, Ang. in l. j. §. de impensa. ff. ad legem Falcid.

Falcidia detrahitur etiam per hæredem hæredis. l. quanquam. C. ad legem Falc. Ang. in l. iiij. ff. eo. tit. & in l. ratione. §. quæsitum. eod. ti. quia transmittitur ad hæredem eius ius deducendi Falcidiam.

Falcidia de prælegato facto uni ex hæredibus detrahitur. Ang. in l. in lege. in princ. ff. ad leg. Falc. in l. Nesennius. eod. tit. & not. in l. quod aliàs. & in l. id quod. eod. titu. & in l. à cohæredibus. & ibi doct. & Bal. C. eod. tit.

Falcidia de indiuiduis detrahitur de æstimatione rei indiuiduæ, sed de diuiduis detrahitur de re ipsa. l. j. §. si usufructus. & ibi Bar. ff. ad leg. Falc.

Falcidia de usufructu quomodo detrahatur. in d. §. si usufructus, quia debet res æstimari: ut ibi.

Falcidia non deducitur de legato inutili. l. si à seruo meo. & ibi Bar. ad leg. Fal. & in l. in ratione. §. si. eo. tit.

Falcidia quomodo detrahatur quando sunt legata ducenta ad piam causam, & centum ad causam non piam, si in hæreditate non sunt nisi ducenta. Ang. in l. in ratione. §. quòd uulgo. ff. ad leg. Fal. in iij col. & in l. si post. eo. tit.

Falcidia de legato pro usuris, & malè ablatis, nisi constet esse debitas, debet detrahi. Bar. in l. qui uxori. de auro, & argen. leg. & in l. j. iij. q. ij. princ. C. de sacrosan. eccles. sed Bald. tenet contrarium in addi. Spe. de instrum. edi. uer. de relictis. & ibi Spec. §. compendiosè. uer. item scias. & Bald. in authẽ. similiter. C. ad leg. Falcid. sed Alexan. con. xvij. in j. parte, tenet opi. Bar.

Falcidia de omnib. legatis pro rata detrahitur, nisi uni plures species sint legatæ, quia in una detrahitur. l. ij. & ibi doct. & Bal. C. ad legem Fal. & Bal. in l. in imponenda. & ibi no. eod. tit. & per Bar. in l. in quartam. ff. eod. tit.

Falcidia de legato prohibito alienari non detrahitur. in authẽ. sed in ea re. C. ad leg. Fal. & Ang in cor. in authen. ut sponsalar. §. fin. colla. ix. ad Treb secundum Bal. in d. authen. sed in ea re. † Et per do. Pe. Phil. Cor. in con. cc. incip. In hac. in litera K. la ij. in ij. parte.]

40 Falcidia de legato dotis facto à patre detrahitur. gl. in l. taliter. §. fin. de iure dot. Sed aliter tenet Alexan. in §. si mulier. j. allegato. Secus, si fiat à marito. glo. & Bald. in l. iij. C. de fal. cau. adie. leg. ubi uide Azo. & Alexan. in l. cùm is. §. si mulier. de condi. inde. Quod est uerum, si cõstet de dote per instrumentum: aliàs si per uiam legati tãtùm detrahitur Falcidia. Bartol. in l. qui uxori. in princ. de auro, & argen. leg. uide in l. cùm dotem. ff. ad leg. Falc. Item secus, si fiat ab uxore marito. l. si prædiorum. C. ad leg. Falc. uide in l. iij. ubi suprà. & in l. in testamento. C. ad leg. Falc. Item nec quãdo dos legatur: quia legatum dotis censetur æs alienum. Bar. in l. si quæsitũ. §. j. de priuileg. credi. & Alexand. in l. cùm is. §. si mulier. de condi. indeb.

* Falcidiam de dotis legato filiabus à patre relicto, nõ detrahẽdam tradit Bal. Nouel. in tracta. dotium. par. vj. priuile. xlix. Mar. Anto. Nat. con. ccxcvij. num. ix uol. 3. Aemilius Maria Manolessus.

Falcidia debet detrahi de legato debiti facto creditori, si finaliter constet de debito per testes, & instrumenta. Bart. sing. in l. qui uxori. in prin. de auro & argẽ. leg. & in l. si creditori. de leg. j. ubi dicit uerum in cõmodo repræsentationis. & tenet Bar. in l. qui testamentum. ff. de proba. quia ualet in uim legati, non in uim debiti, de quo aliter non apparet. & Bald. in l. iij. C. de fal. causa adie. leg.

Falcidia an detrahatur in institutione facta in re certa, uide Pe. Phil. Corn. in consil. cccxxvj. incip. Constat. per totum. in iij. parte.

Falcidia de legatis relictis à pupillo per testatorem an detrahatur per substitutum pupillarem, qui fecit inuentarium. Bar. in l. in ratione. §. quod uulgo. j. ff. ad legem. Falcid.

Falcidia prohibita per testatorem de uno legato, debet detrahi tãto plus de alijs legatis, & sicut de alijs pro omnibus, secundum Bar. in l. qui quadringenta. in prin. ff. ad leg. Falcid.

Falcidia pro utraq; detrahitur de una re defalcabili, licet de alia non defalcabili relicta non possit detrahi. l. si seruus. in princ. & ibi Bart. ff. ad legem Falc. uide in Spec. de testa. §. j. post uer. pone, nullus.

Falcidia de legato facto patri, uel filio detrahitur: quia non dicitur pium. Ang. in l. nam & si parentibus. de inoffi. test. nisi filius sit monachus. Bal. in auth. similiter. C. ad leg. Falc. uide in c. Raynutius. de testa. Bar. Cepo. in fi. uer. vj.

Falcidia de legato facto matri detrahitur, nisi sit paupercula. Ioan. And. in addi. Spec. de instru. edi. §. nunc aliqua. uer. & idem scias.

Falcidia detrahitur post legitimam, sicut Trebellianica. Bal. in l. iubemus. ij. col. C. ad Trebel.

Falcidia non detrahitur, nisi quãdo quis grauatur ut hæres ad restituendum. l. accepris. & ibi Bar. ff. ad legem Falc.

Falcidiam si minor non detrahit, an restituatur. glos. & doct. in l. j. C. ad legem Falci.

50 Falcidia potest detrahi, etiam in foro conscientiæ. Bal. in l. cùm quis. ij. col. C. de iuris & facti igno.

Falcidia non detrahitur per fideicõmissarium de relictis ab eo factis. Bal. in l. ij. C. ad Trebel.

Falcidia an detrahatur per substitutum, ad quem hæreditas est deuoluta propter non impletam uoluntatem testatoris ab hærede. Bal. in auth. hoc amplius. uer. sextò quæritur. in lectu. antiq. in pen. col. de fideicom. & s. eo. uer. xx.

Falcidia non detrahitur per unum legatarium alteri legatario de eius legato. gl. & Bal. in l. j. ult. col. C. communia de leg.

Falcidia in testamento militis non habet locum. l. in testamento. & ibi Barto. Bald. C. ad leg. Falci. & in l. in testamento. de testa. mili.

Falcidia debetur hæredi sponte adeunti de legatis simpliciter relictis, ad quæ ipse tenetur. Bal. in l. ij. C. ad Treb.

Falcidia de legato facto hospitali constructo sine authoritate episcopi an detrahatur. Pau. de Cast. con. ccxcv.

Falcidia de instrumentis prædiorum legatis non detrahitur. l. si prædium. secundum unam lectu. C. ad legem Falc. nec de chartis prædij legatis: ut ibi, secundum aliam lectu. Bar.

Falcidia non detrahitur per hæredem, qui non confecit inuentarium. auth. sed cùm testator. & ibi doct. C. ad leg. Fal. l. in imponenda. eo. tit. & ibi Bald. & Ang. in authen. de hære. & Fal. §. si uerò expressim. iiij. col. colla. j. & suprà eo. uer. v. Itẽ nec quando hæres dolo subripuit aliquid de hæreditate, secundum Ang. ibi, per §. hinc nobis. eo. ti. & l. Paulus. & l. beneficium ad legem Falci. l. scimus. §. de illo. C. de iure delib. & Bar. in l. si pupilli. §. sed & si quis nego. ff. de nego. gest. Itẽ nec quando hæres dixit hæreditatem esse suspectam, & eã coactus adiuit. l. quia poterat. ad Treb. l. ita tamen. §. † si suspectus. eod. tit. & Ang. ubi suprà. Et do. Pe. Phi. Cor. in con. xxij. in litera Y. la ij. in ij. parte. & in cõ. clxviij. incip. In hac. litera I. in iij. parte.]

Falcidia non detrahitur, quando nullus est hæres, sed distributor bonorum in testamento datur, qui habetur loco hæredis, non tamen detrahit Falcidiam. Bald. in l. j. C. ad leg. Fal. in Spec. de instrumen. edit. §. nunc uerò. uer. pone, al. quis non instituit.

60 Falcidia pro Deo hærede directo instituto in testamento debet

debet detrahi, quando legata totam hæreditatẽ exhauriũt. in Spe.de instru.edi.§.compendiosè.uer.quid si Deus.

Falcidia an detrahatur de legatis particularibus. in l. lex Falcidia.§.nunquam.ff.ad leg.Fal.& Ang.in auth.de hære. & Fal. §. si uerò expreſsim.vij.col.colla.j.ubi tenet, quòd non, nisi hæres Falcidiam non detraxerit uolenti facere gratiam legatario. Et uide Bar.in l.cohæredi.§.quæ ita.de uulga. & pupil.ubi dicit quòd non. & ibi nota, quòd

Falcidia non detrahitur per legatarium certæ rei, nec Trebellianica. Et quòd non detrahitur Falcidia per legatarium singularem: dicta l.cohæredi.§.quæ ita.

Falcidia an detrahatur per hæredem in re certa institutũ. Ang. in auth.de hære.& fal.§.si uerò expreſsim.vij.col.colla.j.

Falcidia an detrahatur contra hæredem in re certa institutum. Bar.in l.quoties.ff.de hære.institu.

Falcidia in quibus testamentis cesset. not. in l. in testamento. C.ad leg.Fal.

Falcidiæ prohibitio facta à testatore an extẽdatur ad Trebellianicam. Ang. in authen. de hære. & Falc. §. si uerò expreſsim.colum.j.& Bald.in authen.sed cùm testator. C.eod.tit.

Falcidiæ prohibitio facta à testatore operatur, quòd legata cõseruentur, licet hæres, ut suprà, prohibitus nolit adire. Ia.de Bel.in d.§.si uerò expreſsim. Bart.& Rapha. in l. eam quam. C.de fideicõ.& in l.nemo potest. de legá.j. & in l. j. de sacro san.eccle.Bal.in l.j.C.si quis om.causa te.& in l.fi. C. de codi.& in d.l.eam quam.& Angel.in auth. sed cùm testator.C. ad legem Falc.& Pau.de Cast.con.ccclxxxix.

Falcidia de donatione causa mortis potest prohiberi per testatorem, & per quæ uerba prohibitio fiat. Paul. de Castr. in consil.clix.

† Falcidia, & Trebellianica contra uoluntatem testatoris detrahitur.do.Pe.Phil.Cor.in consi.xxij. incip. In hac. in litera M.la ij.in ij.parte.]

† Falcidia an prohibeatur & sine diminutione. uide do. Pe. Phi.Cor.in cõ.clxviij.incip.In hac.in litera G. in iij. parte.]

† Falcidia, & Trebellianica an de iure nouiſsimo prohiberi poſsit: uide Franc.Are. in l.centurio. in xix.col.uer.eadẽ gl. ibi: ex hoc dicto not.de uulg.& pupil.]

Falcidia potest prohiberi per testatorem.in authen.de hære.& Falc.§.si uerò expreſsim.colla.j.glos.in l. decem. de fideicõ. lib.Bar.& Bald.in authen.sed cùm testator.C.ad leg.Falc. & no.in l.fin.eod.tit.in Spec.de instru.edi.§.xiij.uer. sequitur. Ludo.in l.Marcellus. ad Treb.Angel.in d.§. si uerò. Pau. de Cast.in con.clxviij.quod est uerum expreſſe.d.§.si uerò expreſsim. Item tacitè, ut quia testator mandet præstari integra legata.Ang.ibidem. Ludo.in d.l.Marcel. Bar.& Bald.in d.authen. sed cùm testator. glos.in d.l.decem.d.l.fin. Ludo. in authen.similiter.licet secus sit in Trebellianica, quia semper potest detrahi, etiamsi testator mãdauit restitui integrã hæreditatem, secundum Ang.sing.in l.ij.C.quando, & qui. quar.pars de.lib.xij.in lectu.sua,ubi refert contrà fuiſſe consultum per multos doct.sui temporis.Sed doct.Bar.Bal.cõtrà in l.precibus.xix.col. C. de impube.& ali.sub. doct. in l. centurio.ff.eod.tit.Pau.de Cast.con.cxlviij.& ĩ.uer.Trebellianica.uer.xv. Sed an per uerba, Ponens eũ in locum suũ: Pau.de Cast.in d. con. Non tamẽ per coniecturas: ut ibidẽ, & Old.in con.ccxlvj.Et adde, quòd si testator iuſsit unũ legatum tantùm præstari integrum, licet de eo Falcidia non detrahatur,tamen de alijs potest detrahi,etiam pro illo legato.Bar.in l.qui quadringenta.in prin.ff.ad leg. Falc. & suprà eod.uer.xliiij. Item uerum, etiamsi testator prohibet hæredem amplius petere. Bald. in l. cùm patrem. in fi. C.de iure dotium.Item uerum, etiamsi testator mandet legata præstari pleno iure. Bald.in l. precibus.xix.col.uer. procedo ulterius contra Bar. C. de impube.& ali.substi. & tenet Bar.in l. si quis ad declinandam.iiij.col.C.de episcop.& cler.& Ang. in l.centurio.de uulg.& pupil. licet Ang.ipse contradicat in authen.de hære.& Falcid.§.si uerò expreſsim.j.col. Sed pro concordia uide omnino Paul. de Cast.in d.consil.cxlviij.& Old.con.ccxlvj. Secus uerò, si testator mandet legata præstari ad plenum.Ang.in d.§.si uerò expreſsim. De quo uide omnino.Pau.de Cast.con.cxlviij. Sed quid si dicat præstari in totum,uel sine diminutione.eo.consilio.† Et per Franc. Are.in l.centurio.de uulg.& pupil.in gl.ibi: paganus.

Falcidia an prohiberi poſsit testamento suo,& an de testamento alterius, uide in l.pater.§.auia.& ibi Bar.ff.ad leg.Fal.

Fallor. Dictum testis dicentis, Verũ est, nisi fallor: probat. quia uidetur magis affirmatiuè, quàm dubitatiuè uerba illa proferre.Ita dixit Ang.in l.j.in gl.in uerbo, nisi fallor.ff.de iusti.& iure.Et subdit ibi, quòd idem est, si testis dicat, Mihi uidetur.l.j.§.j.ff.de excuſ.tu. De quo ultimo uide Barto.in l.si quid tamen.§.si arbiter.ff.de arbi.Ioan. And.& Imo.in c.præterea requisiti.de app. Abb.in ca. decæterò.de homi.& c.licet.de coniu.seruo.Et quid per uerbum Credo, uide Innoc.in dicto c. præterea. Anto.in c.ij.de post.Abb.c. quoties.de testi. Et graue est, fidem fallere.l.j.ff. de cõsti.pe. & interest nostra, ne fallamur.l.j.ff.si mensor fal. mo.di. dicã ĩ.uerbo,Fides.

Falsa causa non uitiat legatum.s̃.uer.Causa falsa.nisi de uoluntate testatoris doceatur.l.cùm tale.§.falsam. de cõdi.& demonst. Bar.in l.domus.de condi.inde. Et dicut in l. Pacumeuius.& ibi Bar.ff.de hære.instituen.quòd nõ uitiat, licet uitiet institutionem, nisi falsa causa sit pariter adiecta legatis,& institutioni,ut ibi habetur. Vide plenè per Bar.in l.demonstratio.§.quod autem.ff.de conditio.& demonstra. & ibi doct.

Falsa causa non uitiat legatũ liberationis.in l.j. C. de falsa causa adiec.legato.

Falsa causa uitiat ceſsionem ipso iure, siue per errorem, siue ex certa scientia.Bal.in l.fin. C.de fal.causa adie.leg.

Falsa causa inserta uitiat ipso iure, non tacita: secundum Bart. in l.Pacumeuius.de hæred.institu.

Falsa causa an uitiet sententiam.in l.qui testamento.§. itẽ quero.& ibi glos.Bart.in j.col.in lectu.Nico.de Neapol.& doct. ff.de excu.tuto. Bar.in l.si is, ad quem.in j.colum.uersi. ulti. gl.induxit.ff.de ácq.hære.Bal.in l.ij.vj.q. C.de rescin. uend. & in l.j.v.oppo.C.de condi.indebi.Paul.de Castr.in l.fin.ff. quod cum eo.quòd sic.in tantum uitiat, quòd nõ potest postea iustificari ex uera causa talis sententia. glos.sing.in d.l.si is.Et ideo, secundũ Bal. ubi suprà.contra Bar.non potest is, qui habet sententiam pro se, contra quam petitur restitutio in integrum, propter falsos testes, probare per ueros, ut sententiam fortificet: sed causa incongrua nõ uitiat sententiã: ut per Bal.ibi per l.Titianus.ff.quod cum eo.Bal.in l.ij.§.iij. C.communia de leg.dicit, quòd reddit sententiam nullam. & infrà, uer. Sententia ex falsis.uersi.v.& in uerb.Sententia cum causa.uer.vij.& ix.& per Bar.in l.demõstratio.§.j.ff.de cõdit.& demõ.& Bal.in auth.non licet.C.de natu. lib. doc. & Sicu.in c.j.de re iudic.& in c.sicut.eod.tit. quòd non.& s̃. uerbo, Causa in sententia.uersi.j.

Falsa causa uitiat secundum decretum ex interlocutoria, non ex causa iudicati.Bal.not.in l.ex causa. ff.de publi.

Falsa causa an uitiet decretum iudicis.s̃.Decretũ.el j.uersi.lv.

Falsa causa an uitiet excommunicationem.s̃.uerbo, Excõmunicatio.uersi.xxxiij.

Falsa causa an uitiet absolutionem.s̃.uerbo, Absolutio.

Falsa causa inserta uitiat ipso iure, nõ tacita.Bart.in l.Pacumeuius.ff.de hæred.insti.

10 Falsa causa uitiat ceſsionem ipso iure, siue per errorem, siue ex certa scientia Bal.in l.fin.C.de fal.causa adiec.leg.

Falsa causa uitiat contractum, & confeſsionem. Bald.in rubri. C.de constit.pec.& in l.nec apud. de hære.instit. per Bar.in d.l.demõstratio.§.j.de cond.& demõ.& s̃.uerb.Causa falsa. uersi.vij.& sequen. Item promiſsionem. Bald.in rubr. C.de constit.pecu.

Falsa causa an uitiet rescriptum.Bar.in d.§.j.& ĩ.uerbo, Rescriptum impugnatur.uersic.xx.

Falsa causa an uitiet exhæredationem. Bart.in l. si posthumus. §.si quis ita.ff.de libe.& posthu. Bal. in authen. non licet.de libe.præte.

Falsa causa uitiat libellum.l.j.§.j.ff.si men.fal.mo.di.Bar.in l. fi. v.col.C.de edi.diui Adri.tol.

Falsæ causæ materiam uide s̃. Causa falsa. per totum. † Et per Felin.plenè in c.quod super his.de fide instru.]

Falsa demonstratio non uitiat rescriptũ, nisi dediſſet ei causam.Bal. in l.neq;. in fin. C.de proba. Vide Barto.in l. demonstratio.in princ.ff.de condi. & demon.in v.q. & glos. in cle.

in cle.j.de proba.& in c.significantibus.de rescrip.

Falsa demonstratio an uitiet institutionem.l.neq; professio.C. de testa.& in l.si pater.C.de hæred.institu. & in l. quoties.§. qui frater non est.ff.eodem titu.Barto.in l.demonstratio.de condi.& demon.

Falsa demonstratio an uitiet legatũ.in l.demonstratio.ubi doc. & Bar. de cond.& demon. & in l. si quis in fundi uocabulo. de lega.j.& in l.si seruus.§.qui quinq;.& ibi glo.Bar.& doct. de leg.j.l.iij.& l.iiij.& ibi Bald. post gl.C. de fal. causa adiec. leg.& l. his uerbis.§.pater.de leg.iij.& in l. quibus.§.qui dotalem.ff.de condi.& demon.quòd non. Item,

Falsa demonstratio non uitiat legatum quantitatis expressæ,licet in eius demonstratione sit erratum.l.cùm quidam.la j. & ibi Bar.de lega.ij.

Falsa demonstratio una non uitiat, si duæ aliæ sint ueræ.l.j.§. fi.& ibi Bar.ff.de dote præleg.& Bart.in l. demonstratio.§.j. de condi.& demon. uel si una tantùm facta per nomen officij,uel dignitatis.Bar.in l.pen.ff.de reb.dub.

Falsa demonstratio an uitiet stipulationem. in l.si seruus,§.qui quinq;.per doc.de leg.j.

Falsa demonstratio an uitiet contractum.Bar.in l.demonst.iij. col.de condi.& demon. Bal.in l.si ex precio.C. si cer.pet.tenet,quòd nõ,si causa obligationis subsistat,uel etiam si causa non subsistat, dum modò fiant ex certa scientia . & Bal.in l.fi.C.de fal.causa ad e.leg. Vide omnino Alex. con.xlij iiij. parte.& suprà uerb.Causa falsa.uersi.viij.

Falsa demonstratio non uitiat iudicium. l. si in iudicijs. & ibi Bar.ff.de iudi.& in d.l.demõstratio.de condi.& demon.& l. Pomponius.§.cùm in rem.& ibi Bar.ff.de rei uẽ.quòd circa rem petitam, uel circa materiam nomen iudicis non uitiat.

Falsa grammatica non uitiat rescriptum. Bal. in l.eam,quã. ij.col.C.de fideicom.de quo per gl.& doct.in c. forus. de uerb.signifi.Item,

Falsa Latinitas propter uitium euidens tantùm, uitiat rescriptum papæ.c.ad audientiam. de rescrip. non si est dubium, uel si potest saluari per figuras grãmaticæ, uel si est leuis error:secundum doct & Abb.ibi.& ibi glo. & in c.ex parte.de fide instru.Adde infrà, Rescriptum impugnatur.uersic.lxij.

† & sequenti. † Et per Feli.in c.ad audientiam.de rescrip.]

Falsa Latinitas non uitiat instrumentum. Bar.in l. Plautius.de auro & argen.leg.per l.Imperator.& ibi gl. & Bart.ff.de statu ho.& gl.& doc.in d.c.ad audientiam.

Falsa Latinitas non uitiat testamentum.d.l. Plautius. ibi Bart. & Io.de Pra.de condi.& demon.l.in legatis.C.de leg.glo.in d.c.ad audientiam.

Falsa Latinitas an uitiet sententiam. gl.doct & Bal.in l.ij.C.de sen.ex peri.reci.& infrà,Latinitas.& uer. Sententia corrigitur.uersic.j.

† Falsa Latinitas an & quando uitiet scripturam papæ,& aliorum principum: & quid in priuilegijs, quid in institutis, & quid in scripturis diuinis: uide Felin.in c. ad audientiam.el j.de rescript.]

Falsa relatio,cuius ueritas esset de substantia, uitiat legatũ. Bal.in l.ij.C.de falsa causa adiec.leg.

Falsa denominatio, uel appellatio alicuius qualitatis non inducit dispositionem.l.ij.& ibi Bald. C.de neces.ser. hære.insti.

Falsarius contra falsarium non potest esse testis. Inno. in c.j.de lit.contesta.& Bal.in Marg.uerb. Confessio.uersic.ij.

* Falsitatis in suspicionẽ incurrit testis, qui ea pro testimonio dicit,quæ uidere non potuit.c.ex tenore.de testib.l.optimã. C.de contrahẽ.& com.stipu. Dec.consil.ccccxlviij.nu.xxv. Aemilius Maria Manolessus.

Falsarij testes iteratò debent comparere, si petatur. Bald.in l. fin.C.de fide instru.

Falsarius testis,etiam nondum condemnatus de falso,repellitur à testimonio in alia causa,tanquam periurus. Bald.contra gl.in l.ij.C.de fide instru. sed ibi Bar.tenet gl.Sed contrà tenet idem Bal.in l.j.C.de fideicom.lib.

Falsarius testis punitur eadem pœna, qua fuit punitus is, qui falsum deposuit.l.j.ff.de sica. Alex. post Bart.in l.j.de sica. & ibi Ang.& Bal.in l.presbyteri.in ij.col.in uer.extra.quia materia,C. de epis.& cle. Bal. in c.j.de pace tenẽ.in usi.feu.&c. iniuria. in fin.de pace iura.fir.ubi dicit uerum esse, quando dolosè deponit in causa homicidij: quia punitur ut homicida.per d.l.j.& tenet Bal.in l.ij.C.de re.cre.ubi dicit uerum in casu homicidij, in alijs uerò debet teneri de falso: per l.j. in princ.ff.de fal.aliàs extraordinariè. in Sp.de teste.§.j.uer. sed nunquid iudex. glos.ij.q.iij.in summa.dicit, quòd testis calumniator punitur pœna talionis. iij. q. ix. nihilominus. xxxiij.q.v.hæc imago. sed pro falso testimonio punitur extraordinariè.vj.q.j.quicunq;. uide iij.q.ix.nihilominus.per gl.ordi. & uide Car.in cle.sæpe.§.fin.xj.q.de uerb.sig.& omnino per Bal.in l.data opera.xij.col.C. qui accus.non pos.& quod not.in c.sicut.de testib.

Falsarius testis dicitur, qui ueritatẽ deponit accepta pecunia. l.j.& ibi Bar.ff.de falsis. Ang.de Are.in tract. maleficio. uerbo,Falsario.iiij.col.

Falsarius testis an dicatur,cuius dictum non ualet.ĩ.uerb. Falsitas.uersic.xcix.

Falsarius testis,per quem iudicem puniatur.Ang.in l.si uacantia.uer.sed tunc quæro.C.de bo.uac.lib.x.doct.& Barto. in l.nullum.C.de testi.& etiam per iudicem causarum ciuiliũ, qui examinauit eum.& Bar.in l.pen.de proba. quod per iudicem, coram quo falsitas est testificata.& gl.in l. si lis.& ibi doct. C.de satisda. & Bartol.in l.diuus.ff.eod.titu. Ang.Are. ubi suprà,vj.col.& per Ioan. And. in Spec. de fal. in d.l.nullum dicit, quòd testis examinatus per iudicem Florentinũ ad instantiam capitanei Perusini, potest de falso puniri,& à iudice Florentiæ,& à Potestate Perusij, licet capitaneus Perusinus commiserit examinationem. Alex. in l. si ut proponitur.ff.de fideius. Et subdit ibi Bald. quòd præuentio facta ab uno, excludit alium: & si sit condemnatus,utrobiq; melior est conditio condemnantis & exigentis pœnam.& Bal. in l.pen.vij.col.C.de execu.rei iudic.& Alex.in l. sepulchri. de sepul.uiol.Bald.& doct.in l.si pluribus.de leg.j.& ĩ. Falsitas. uersic.lxiiij. Sed an ante sententiam in causa principali. Ang.ibidem. Et de materia uide Bald. in l. presbyteri.C.de episc. & cler. Item potest puniri à iudice ipso committente examen.Bald.in addi. Spec.de teste.uer.si causa est.Item an per iudicem incompetentem. Spec. de teste.§. j.uer.quid si litigarunt.ubi arguit pro, & contrà. Item an per iudicẽ prorogatum.Spec.ibi uer.quid si aliquis.Item testis maior iudice punitur per eum de falso.eo.§.uersi.quid si is,qui. Itẽ potest etiam sine nouo processu, & de facto ante sententiam latam in causa ciuili,uel principali,in qua falsum deposuit,scilicet ad pœnam extraordinariam: nam post sententiam nõ punit, nisi in inquisitione instituta. Bal.in l.neganda.C.qui accus. non pos.

Falsarius testis potest puniri tam per delegatũ, quàm ordinariũ:per Alex.in l.ij.ff.de iurisd.om.iud. non tamen per arbitrum:ut plenè per Io. Pe.Papi. in Summa, uersi.falsitatis.in libello de iuramento testium.ubi uide contrà in Spe. de recus.§.effectus.post uer.sed nunquid.& uide in tit.de teste.§. j.uer.sed quid de legato.& uer.quid de arbitro. Item per iudicem appellationis, licet falsum dixerit corã iudice à quo. Bal.in c.j.iiij.co.si inter dominum.& uas.lis oria.Sed an per arbitros recusatorios. infrà, Testis punitur.uer.j.& s̃.Arbiter.uersic.xxx.

Falsarius clericus testis per quem iudicem puniatur.Ang.in d. l.si uacantia.C.de bo.uac.lib.x.& doct.Bal.& Pet.de Sun.in l.nullum.C.de testi. quòd per iudicem laicum, etiamsi sit ei inhibitum ab episcopo:ut ibi Lanfran.de probat.cap. quoniam contra.uersic.confessiones.vj.colum.& Fede.de Sen. consil.lxxxviij. Archid. & Gul. de paradiso, magister Ioan, And.in cap.presbyter.el ij.v.q. vij. contrarium tenet Ludo. in sing.in uerbo,testis.uersic. potest iudex per rationem.Io. And.in cap.at si clerici.de iudi.& in c.j.de mutu. peti. & Bu. Hosti. in c. uerum. de foro compet.& per Spec. de teste.§.j. uer.sed qualiter.& per Alexã.in l.j.ff.de iudi. Vide Innoc.in d.c.uerum. & in c. pen.de pœnis.Ang.Areti. ubi s̃.& dixi in tracta.de episco.per Innocen.in c.nouimus. de uerb.signifi. Bald. in Marg. uerbo, Falsarius. quòd non semper traditur iudici seculari.

† Falsarius clericus qualiter puniatur pœna falsi, uide Abb.in c.olim;in ij.not.de rescri.& tex.in l.ad falsariorũ.de cri.falsi. Et an debeat degradari.in c.at si cleri.col.xxiiij. de iudicijs.

io Falsarius

10 Falſarius an ſit teſtis, qui latitat poſt iuramentum uel ante, ne deponat, uel qui celat ueritatem: uide omnino per Alex. poſt Ang. & Paul. & Bal. in l. argentarius. §. fin. ff. de eden. & ĩ. Teſtium coactio. uerſic. xiiij. & ſequen. uer. Teſtium punitio. uer. xxxvj.

Falſarius teſtis dicitur, etiam qui accelerat reſpõſionem prius quàm ſibi legatur capitulum. v. quæſt. v. §. illud. Alexan. in l. j. ff. de fal.

Falſarius teſtis, & producens eos, an poſsint eodem libello accuſari, & eodem iudicio condemnari. in l. j. & ibi Cy. C. ſi re. uel accuſ. mor. fue. & in l. nihil. & ibi Bar. ff. de adulte.

Falſarius non debet relaxari in feſto Paſchæ, ſtante ſtatuto, ꝙ carcerati pro maleficijs relaxentur dicto feſto. Bar. in l. pen. ff. ad Turp.

Falſarius eſt, qui utitur falſo inſtrumẽto, ſicut qui fabricat, uel qui dictat, uel qui fieri facit. l. ſi falſos. & ibi gloſ. & docto. & Salic. C. de fal. Ang. Are. ubi ſ. vj. col.

Falſarius utens falſo reſcripto, uel falſo inſtrumento, qua pœna puniatur. gl. & Salic. in d. l. ſi falſos.

Falſarius teſtis dicitur etiam is, qui ueritatẽ omittit, uel qui ex dolo loquitur obſcurè. xxij. q. ij. ne quis. cum gloſ. Bart. in l. ea, quæ. ff. de contrahen. empt. & in l. presbyteri. & ibi nota. C. de epiſc. & cle. Bald. ibi. j. col. uer. ex prædictis etiam apparet. & in l. nullum. in ij. nota. C. de teſt. & in c. j. ſi inter do. minum & uaſal. lis ori. Ang. in auth. de teſti. in princ. & Bal. in Marga. Teſtis. xij. col. l. præſcriptione. in fi. & ibi Bar. C. ſi contra ius. unde tenetur ad intereſſe, ut ibi. Addo ĩ. Teſtium punitio. uerſic. xxvj.

Falſarius utens falſo inſtrumento ſi pœniteat, an puniatur. gl. doct. & Sal. in d. l. ſi falſos. Bar. in d. l. diuus. ff. eod. ti. Bald. in l. iij. C. de infamibus. & in l. iij. C. de fide inſtru. Ioan. Papi. in Summa, ti. de falſo. uer. doloſè uſus. ubi dicit poſſe pœnitere uſque ad ſententiam. Item,

Falſarius renuncians falſo inſtrumẽto, uidetur aſſerere falſum inſtrumentum, ſed non punietur de falſo. l. ſi aduerſarius. & ibi gloſ. Bartol. & Bald. & doct. C. de fide inſtrumen. Bald. ibi dicit, quòd nõ punitur de falſo, ſi renũciat, maximè cum proteſtatione, quòd non intendit propterea fateri illud eſſe falſum. Sed Bar. ibi dicit proteſtationẽ non releuare, quãdo ſcienter falſum produxit: uide Ang. ubi ſ. ulti. col. qui tenet poſt Gandi. quòd producens falſum inſtrumentũ, & proteſtans quòd eo nõ uult uti, quatenus ſit falſum, punitur, ſi in principio litis certioratus de cauſa falſitatis non deſtitit.

† Cautelam, ut ille, qui produxit falſos teſtes, uel inſtrumentum, euitet pœnã falſi, tradit Bar. in l. aduerſarius. & ibi Bal. in fi. C. de fid. inſtru. & uide Paul. de Caſt. in l. ij. in j. col. uer. præterea licet in teſtibus. eod. titu. Et uide etiam cautelam, quam tradit Bart. in l. ſi falſos codicillos. C. de falſis. Et quot modis accipiatur falſum, uide Bar. in l. nec exemplum. eod. tit. & adde Cępol. caute. liij. *

Falſarius non debet abſolui, accuſatore non probante, niſi purget ſe. l. ubi. C. de fal. Quod eſt uerum, etiam ſi per ſacramentum. Pet. Cyn. & doct. ibi. & Ang. ubi. ſ.

20 Falſarius eſt, & punitur, qui ſcripturam falſam producit in iudicio. in Sp. de aduoc. §. ix. uerſi. item ſit cautus. Quod uerum, etiam in priuata: ut ĩ. eod. uer. pen.

Falſarius eſt aduocatus, qui ſcienter in iudicio legit falſos teſtes, uel inſtrumentum. eod. §. uerſi. quid ſi aduocatus.

Falſarius eſt, qui in literis, quas impetrauit, tacuit ueritatem, quam ſi expreſsiſſet, non impetraſſet. in Sp. de reſcrip. præſenta. §. vij. uerſi. item quod tacuit.

Falſarius dicitur, qui produxit inſtrumentum ſuſpectum, niſi probet illud eſſe uerum. Spe. de inſtru. edi. §. viij. in prin.

Falſarius literarum papæ, uel principum, quomodo puniatur. in Spe. de cri. falſi.

Falſitas literarum non præſumitur de facili. Paul. de Caſt. in conſil. cxlvj.

* Falſi pœna iure communi eſt bonorum publicatio & deportatio, niſi admodum graue crimen ſit. tunc enim qui admiſit, mortis eſt pœna mulctandus, Hippol. Marſ. in rubr. ff. ad l. Corn. de fal. num. ij. Boer. dec. lxxxij. nu. viij. Iac. Phil. Por. Imo. con. xciiij. nu. iiij. Aemilius Maria Manoleſſus.

† Falſitas quid: uide do. Pet. Phil. Cor. in cõ. xlv. incip. Eleganter. in litera. A. in iij. parte.]

† Adde, quòd falſitas cõſiſtit in æquitate rei & intellectus, ſecundum bea. Tho. in quæſtio. de ueri. q. j. art. x. Et eſt, ſecundum Auguſt. in vij. lib. Confeſſio. falſitas, qua putatur eſſe quod non eſt. & dicitur Græcè ψεῦδος.

Falſitas in acceſſorijs inſtrumenti, puta in pœna, uel in fideiuſſione, non uitiat principale. Bald. in l. ſi ex falſis. ult. col. uer. ulterius quæritur, dicitur hîc, &c. C. de tranſact. not. in l. ſatis. C. de fal. Inno. in c. fraternitas. de hæret. Item falſitas notarij in circũſtantijs non uitiat: ut ſi dicit, Actum in tali domo de contrata pilæ: & domus eſt in alia contrata. But. Imo. Capra in c. cùm cauſam. de teſtib.

* Falſitas in uno capite inſtrumẽti, alteri capiti ſeiuncto, atq; ſeparato, non obeſt: ut not. in l. ſi ex falſis. in extre. C. de tranſact. Dec. con. cccxvj. nu. viij. Aemilius Maria Manoleſſus.

Falſitas in parte inſtrumenti non uitiat in totum, quando capitula ſunt ſeparata, aliàs ſic: ut eſt gloſ. not. & doct. in c. eccleſia ueſtra. el ij. de elect. & per Bald. in d. l. ſi ex falſis. ulti. col. & in l. fin. iiij. oppo. C. de edi. di. Adri. tol. & in addi. Spec. de inſtru. edi. uer. quando inſtrumentum. & in §. iiij. ubi omninò uide per Spe. in uerſi. quid ſi aliquod inſtrumentum. gl. & doct. in l. etiam. §. j. ff. de mino. Raph. & doct. in l. ſcire debemus. de uerb. oblig. Pet. de Sun. in l. ſi uteris. C. de fide inſtrumen. Lanfranc. in c. quoniam contra. uer. inſtrumenta. xxiij. colum. de proba. Bart. in l. Quintus. de auro & argen. lega. ſe non firmat. ſed in d. l. ſi ex falſis. dicit, quòd ſi inſtrumentum eſt falſum ex uitio notarij, ſine dubio totum eſt falſum: ſi uerò ex alio defectu, & tunc aut circa ſubſtantialia, uel circa diem & conſulem, & uitiatur totum: aut circa ſubſtantiam inſtrumenti, & tunc aut defectus eſt in eodem capitulo, aut in diuerſis: ſi in eodem, & tunc totum capitulum uitiatur: ſi uerò ſunt diuerſa, & cõnexa, & idem: aliàs ſecus. Ita Franc. Tigri. ibidem in lect. quam uidi in ciuitate Phani, tempore quo fui prætor. & Paul. de Caſt. in conſil. cxxxviij. ubi etiam dicit, quòd inſtrumentum uerum in uno, præſumitur uerum in alio capitulo, niſi probetur falſum. Alexan. conſil. xlij. iiij. parte. dicit eſſe falſum totũ. & ibi allegat multa iura. uide docto. in dict. c. fraternitatis. † Et per Felin. in c. fraternitatis. de hære. & do. Alex. & do. Iaſ. May. & Salic. in d. l. ſi ex falſis. & ibi per Fran. Are. & per do. Pet. Phil. Cor. in conſi. lxj. incip. Viſa. in litera I. in iij. parte.] Sed quid in teſtibus. ĩ. Teſtis punitur. uerſ. iiij. & uerbo, Teſtium impugnatio. uerſi. xxxix. ubi melius. & in Spec. eod. titu. §. j. uer. item quod aliquid. † Et per do. Bartho. Soci. in conſi. clv. incip. Præſtantiſsime doct. uer. quibus præſuppoſitis, capio theoricam. in ij. parte. char. vij. & per Felin. in d. c. fraternitatis. de hære. & Sali. in d. l. ſi ex falſis.]

Falſum inſtrumentũ dicitur, à quo remouẽtur uerba, & mens contrahentium: ſi uerò remouetur mens, ſed non uerba, dicitur ſimulatum: ſed ſi remouentur uerba, & non mens, nõ dicitur falſum, nec ſimulatum. Bal. in l. ſi ex cautione. j. q. C. de non nu. pecu.

Falſitas in literis papalibus præſumitur, in quibus papa loquitur in numero ſingulari. c. quam graui. de cri. fal. Item ex tenore conceſsionis iniquæ: ut ibi per Abb. Item ex dictandi & ſcribendi fama, uel ſtylo, & tractu literarum: ut ibi per Abb. & cap. licet. eodem titu. & c. ad hoc. & ibi Abb. de ſenten. excom.

Falſitas tacendo non committitur, niſi à teſte. gloſ. not. xxij. q. ij. ne quis arbitretur. ad fi. & Alex. in §. duo fratres. x. char. de uerb. oblig.

Falſitas per tertium committi nõ poteſt. Bart. in l. ſed ſi unius. §. j. ff. de iniurijs.

† Falſitates multæ per comparationẽ literarum committi poſſunt, quam ſuſpicione falſitatis leges euitare conantur. do. Bartho. Soc. in conſi. clxxij. incip. Reuerẽde pater. uer. xx. principaliter. circa medium. in ij. parte.]

Falſitatis ſuſpicio etiam per iuramentum accuſati purgatur, quando accuſans non probat: ſecundum Pet. & Cy. & doc. in l. ubi. C. de falſis.

Falſitas teſtium etiam poſt ſententiam poteſt probari. Innoc. in c. licet cauſam. de proba. Bald. in Marga. uerbo, Amiſſus. uerſic. fin.

10 Falſitas eſt mutatio ueritatis. in auth. de inſtru. cau. & fid. in princ. collatio. vj. Azo in ſumma, de cri. fal. in princ. l. quid ſit

sit falsum.ff.de fal.& Pau.de Cast.in consi.cxlix.c.inter dilectos.de fide instru.in Spe.de aduoca.§.ix.uersi.item sit cautus.de executore.uer.sed quæritur.

Falsitatis crimen atrocius est, quàm homicidium, uel ueneficium,uel adulterium. Ang.in auth. de nupt. §. mitiores. *l. ubi.in princ.& ibi doct.C.ad l. Corn.de fals.Bartol.in l.Lucius in extrem.ff.ad S. C.Turpil. Chassane.con.xliiij.num. xvj.Marian.Soci.Nep.consil.xxxix.nu.vij.uol.ij. Iaco. Phil. Porti. Imola consil. vij. num. xxij. & xlij. Aemilius Maria Manolessus.

Falsitas testamenti quomodo probetur. Bal.& Pau.de Cast.in l.j.C.de bo.pos.secundum tabu.

Falsi materiam uide in decreto xxx.dist.in memoriam.& c.nouit. x.q.ult.c.fi.

Falsum nō dicitur,quod adiuuatur primordio ueritatis.l. cùm filius.§.hæres meus.& ibi Bartol. de lega.ij.Paul. de Cast.in consil.cl.

Falsum dicitur tripliciter, scilicet propriè, & proprijssimè, & impropriè.Bal.in l.falsus.j.colum. C. de fur. & infrà eodem uersic. xxx.

10 Falsitatis speciem illud nomen habet, quod multum distat à ueritate. domi. Barthol. Socin. in consil. clxxxvij. incip. In controuersia.uersic. confirmantur præmissa: circa princ. in ij. parte.

Falsitas committitur etiam interlineando. Pau.de Cast.consil. cxlix. per c. cùm uenerabilis. de relig.domi.l.fin. & l.sancimus.C.de testa.

Falsi crimine tenetur etiam quicunq; procurator alterius exigit, nisi doceat de mandato, uel nisi dominus ratificet. Bar. in l.si pupilli.§.item si fundum.ff.de neg.gestis.

Falsi crimine tenetur, qui falsam accusationem exhibuit.l.pen. & ibi Bar.C.de proba.& per Bar.& Alex.in l.si quis obrepserit.ff.de fal.& per Bal.in l.quicunq;.in fi.C.de ser.fugi.

Falsi crimine an teneatur, qui in actis scribi fecit, quod nō fuit uerè actū.Bart.in d.l.si quis obrepserit. de fal.quòd sic. quare obrepserit.

20 Falsi crimine an teneatur, qui acta dictat notario,ut aliquid dolo omittat. Bar.in d.l.si quis obrepserit. & Ang. in authē. de nō ali.§.si uerò.in fi.col.ij.quòd sic.& suprà,uer.Dictans. uer.unico.Alex.in d.l.si quis. tenet contrarium,per l.in fraudem.§.quoties.de iure fisci.

Falsi crimine nōn tenetur,qui iudici obrepserit, ut sententiam ferret in loco non congruo. Bal.& Pet.de Sun.in l.si ut proponis.la ij.C. quomodo & quando iudex.

Falsitas non est sine dolo.l.nec exemplum. & ibi Cy. & doc.C. de fal.& Paul.de Cast.in consil.cl. Sed ualet libellus contra falsarium, etiamsi de dolo non fiat mentio: ut ibi per Sali.& Bal.& tenet Alexan.contra Pau. de Cast.in l. qui iurasset.in princ.ff.de iureiuran.

Falsitas instrumenti adeò non præsumitur, quòd potius præsumitur uarietas loci, uel temporis pro eo saluando. Bal.in l.Imperator.in ij.col.de statu homi.Alex.in l.iuris gentium. §.quod ferè.ff.de pac.per gl.ibi. & Salic.in l. de tutela.C. de in integ.resti.& Alexan.in con.lxx.j.parte. Et idem in uero apto importare falsitatem, uel non. Bald.in l. j. C. de sacro san.eccles.Alexan.in l.si quis obrepserit. de fal.Alex. consil. lxxiiij.j.parte.

Falsitas nō præsumitur, si aliter scriptum reperiatur à notario, quàm fuerit dictū à partibus,nisi ex alijs circunstantijs præsumatur.Bar.singulariter in l.quoties.§.j.ff.de hære. insti.& quod not. Cyn.in l.si quis decurio. C. de fal.facit quod not. Innoc.in c.ad audientiam.de rescript. Ang.& Bart.in l.j.§.si quis.ff.quemadmo.test.ape.Paul.de Castr.in l.errore.C. de testa.Ioan.And.in addi.Spec.de sententia. §. ut autem . uer. & not.Bald.in l.ne in arbitris.ulti.col.C.de arbi.in Spec. de instru.edi.§.restat.uer.sed quid si unus.qui dicit testem non puniri de falso,dicens non sic deposuisse. Pet.de Sun.in l.in exercendis.C.de fide instru. in Spe. de teste.§.j.uer. sed pone,ecce.& ibi Bal.in addi.uer.si iudex.& j.uer. Notarius errans.uersic.iij.

Falsitas intentata per aliquem per uiam accusationis, non obstat quin accusatus succūbens postea possit dicere nullum. l.Lucius.& ibi Bar.ff.de peti.hæredi.

Falsitatis crimine tenetur etiam,qui inducit scripturam priuatam falsam,sicut producens publicam.l.fi. & ibi Bald. C. de fide instru.& no.in l.Titius.ad municip.

Falsitas ne committatur, nimia subtilitas est adhibenda.l.fi. & ibi Bal.C.de fideius.

Falsitatis causa cùm agitur, sententia non nocet absenti.Bald. in l.falsus. antepe. col.C.de furtis. Vide Bal.in l.fi.C.de fide instrum.quòd sententia lata contra testem,uel notarium ex contumacia,non nocet producenti,etiam præsenti.

Falsitas ut non præsumatur, fit interpretatio uerbi apti importare,uel non importare falsitatem,ut non importet. Bald.in l.j. C. de sac.san.eccles.Ad quod uide Bald.in l.errore. C.de testa.& Bar.not.in l.gerit.v.col.ff.de acqui.hære.

30 Falsitas dicitur pluribus modis, scilicet largissimè, quando dicitur non uerum dolo, uel sine dolo.l.si is,qui ducenta.§. utrum.de reb.dub. Item largè,uidelicet omnis mutatio ueritatis ex dolo.in authen.de instru. cau.& fide. Item strictè, scilicet ex aliquo capite legis Corneliæ de falsis. l. quid sit falsum.& ibi.Bar.ff.de fal.qui sic dicit.Item,

Falsi crimine non tenetur, nisi qui incidit in aliquod caput. l. Cor.de falsis. Bar.in l. quid sit falsum.ff.de fal. Salic.in l.nec exemplum.C.eod.tit.Card.in c.si crimine falsi.Alex. consil. lxxiiij.j.parte.

Falsitatis capita enumerantur per Azo.in Summa,in tit.de cri. fal.ij.q.& Salic.in rub.C.eod.tit.Bar.in l.quid sit.ff.eo.

Falsa charta quibus modis dicatur.glo.ord.in c.in memoriam. xix.distin.

Falsitatis crimine condemnatus non gaudet absolutione concessa per statutum condemnatis pacem habentibus. Barto. sin.in l.Lucius.ad Turpil.Alex.in l.de pupillo.§.si pluribus. in lectura,& in addit.de oper.noui nuncia.ubi idem dicit in condemnatis ob crimen læsæ maiestatis,secundum Angel. in q.renouata guerra,&c.

* Falsi crimen , in numero eorum, quæ clàm cōmittuntur,est: ad id propterea probandum admittuntur ij testes, qui aliàs non admitterentur.l.consensu.C.de repudi.c.ueniens.el ij. in extre.de testib.c.tertio loco.de proba. Ay. Cra.consi.lvj. nu.xij.uol.I. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsi crimen cùm est manifestum,uerba impropriè accipiendo,& interpretādo,excusari non potest: ut aliàs fieret.Dec. in l.ij. col. ij. ff.si certum peta. Ancha. consil. ccxxij. Roma. consi.cccj.Ay.Cra.con.cxxxiiij.nu.xxxiiij.uol.I. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsitatis crimen in re leui & modica commissum, lèue modicumq; uidetur.Bar.in l.non solùm.§.si mandato.ff. de iniuri.in l.leuia.col.j.ff.de accus. Abb.consi.xxv.dub.iij.uol.I. Aym.Crau.consil.xlvj.num.xij.uolum.I. Aemilius Maria Manolessus.

Falsi crimine condemnatus quando non admittatur ad honores,stante statuto,quòd condemnatus de falso non admittatur ad honores.Bar.in l.quid sit falsum.ff.de fal.& Ang.Are. ubi suprà. uerbo, Falsario.j.col.quod intelligitur de condemnato ex aliquo capite legis Corneliæ de falsis:unde nō intelligitur de cōdemnato ex aliquo statuto, uel reformatione inducente falsitatē: ut ibi.& tenet do.Ang.Are.ibi & do. Aug.in addi.ad Ang.Are.uersi.falsario.& omnino per Alex. in l. de pupillo.§.si pluribus.de dam.infec.in lect.& in addi. ad Bartol.

Falsitas bullæ,uel rescripti,qualiter cognoscatur.in Spe.de rescrip.præsenta.§.primò igitur.

Falsans clericus literas papæ, debet tradi curiæ seculari.j.eod. uer.lxx. Sed falsans literas legati papæ,debet mitius puniri. Abb.Sicu.in c.olim.de rescrip.falsans uerò literas principis inferioris, punitur. in c. ad audientiam.de crimine falsi. Itē falsans literas iudicum inferiorum potest priuari beneficio, & deponi debet ab ordine, & in monasteriū detrudi ad pœnitēdum. 50. distin. si episcopus.Abb.ubi s.uide in authen. presbyteri. & ibi Bal.C.de epi.& cle. Prædicta uera,etiamsi falsat literas iniustas: quo tamen casu pœna debet mitigari, secundum Abb.ubi s.

Falsificans literas iniustas superiorum qualiter puniatur: uide Abb.in c.olim.col.iij.in uer.& ex hoc nota. de rescrip. & ibi Feli.col.ij.uer.dum abbas.

Falsi crimine an teneatur notarius qui falsum instrumentū fecit,licet non solenne: per Bar.in l.si quis legatum.in prin.& ibi

ibi Alex.ff.de fal. Bal.& Salic.in l.qui ſepulchra.C.de ſepul. uio. Ang.Are.ubi ſ.& Io.Pap.in Summa.uer. tradidit in publicam formam,&c.& ĩ. Falſitatis pœna. Adde glo.in d.l.diuus.de fal. & Bar.in l.j.§.qui rationibus.eod.tit. Quid in teſte,uide ĩ.eod.uer.lxxj.& xcix.& ſeq.

Falſi crimine an teneatur notarius, qui ſubtraxit quaſdã chartas ex archiuo,ſtãte ſtatuto,quòd falſitas puniatur certa pœna:uide do.Pet.Phil.Cor.in con.xlv.incip.Delegantur.per totum in iij.parte.

Falſi crimine tenetur notarius, uel procurator, & aduocatus, qui ſcripturas unius partis alteri oſtẽdit.l.j.§.is, qui depoſitam.ff.de falſis.& ibi Bar.& doc.& Bar.in l.ij.ff.de præuarica.Bartol.in l.iij.ij.col.C.de infami. Flor.l.in lege.§.ſed & ſi quis.ff.ad legem Aquil.& Ang.Are. ubi ſuprà. Itẽ quatenus oſtendens dicta teſtium ante aperturam.ĩ. Notarius de falſo.uerſic.xxix.

40 Falſi crimine tenetur, qui literas alienas aperuit, & lacerauit uel combuſsit,ſecundum Abb. in c.cùm olim.de offi.deleg.ſed tenetur pœna extraordinaria,per glo.ibi, dum dicit, quòd tenetur quaſi falſarius. & Bal. c. olim.de reſcrip.Item qui literas mihi ſcriptas non præſentauit, ſed alteri eas dedit,& manifeſtauit.Bar.poſt glo.in l.Titio.in princ.ff.ad municip.ubi Alex.de Imo.Item,

Falſi crimine tenetur,etiã qui falſat alienas literas priuati. Bal. in rub.de fide inſtru.ult.char. uer. quæro de illo.per d.l.Titio.& ibi Bar.ad municip.& ibi.Alex.

Falſi crimine tenetur, qui aperit literas alienas, & eas oſtendit aduerſario eius: aliàs non Bar.in l. qui teſtamentũ.ff.de fal. Idem tenet Ludo. Pontanus in conſil. cccxxij. In ſecundo † dubio. † Per Felin. in cap. cùm olim tunc. de officio delega. Item,

Falſi crimine non tenetur aperiens literas alienas,in quibus nihil erat ſcriptum.Bald.in l. quòd ſi binæ. ff. de iniuſ. teſta.& ĩ. uerbo, Sigillum. uerſicul. xliiij. Et quid ſi diſsigillat acta. infrà eodem.

Falſi crimine an teneatur occultans inſtrumenta, uel ſcripturas pro alio facientes.l.Paulus.& ibi Bartol.ff.de falſis.& ibi Alex.Ang.Are.ubi ſ.quòd ſic.

Falſi crimine an teneatur qui ſigillum, uel bullam amouit de literis alienis. Bar.in d.l.Paul.& in d.l.qui teſtamẽtum.de fal. & Ang.Aret.ubi ſ.Et adde, quòd non dicitur aperuiſſe literas, qui non legit, licet ſigillum uel uizzaz fregerit.l.iij.§. ſi quis tabulas.& ibi Barto.ff.ad Syllania.Item qui falſat ſigillum, id eſt, apponit illud adulteratũ.Inno.& Abb. in c.cùm diem.de offic.deleg.

* Falſum committit, qui Magiſtratus,Principiſúe literas confingit.§.j.& ibi gl.in uer.imitatio.in authen.de inſtru.cau.& fide.c.& ſi Chriſtus.ubi gl.in uer.confirmatio.de iureiuran. Illuſtriſ.Car.Hoſt.ibid.c.beatus.ubi gl.in uer.mẽdaciũ.xxij. q.ij.Azo.in Sum.C.ad l. Cor. de fal.nu.v.Alber.in l.j.ff.eod. Alb.Dy.Iaco.Aren.Alb.Bart.in l.quid ſit falſum.ff.ad l.Cor. de Fal.Iacob.Phil.Port.Imo.conſi.vij.num.j. Aemilius Maria Manoleſſus.

Falſans,uel mutans aliquid in literis papę,an,& quãdo,& qualiter puniatur.uide Feli. in c.ij.in vj.col.uer. ſtylus curiæ. ad fi.illius uer. de reſcrip.

† Adde,quòd falſitas cõmittitur in ſcriptura,quæ probat,non autem in illa,quę fidem non facit. glo.eſt in uerbo,nomine. & ibi Abb.in c. quanto.de iureiur.cui addo Tancr.de Corn. in rub.viij.q.x.in uer.præterea quæritur,quidam produxit, &c.in ſua compendioſa.quòd aliquis non punitur de falſo, qui ſcienter dictauit notam,ex qua redditum eſt inſtrumentum falſum: quia talis nota erat ſcriptura priuata, quæ non probat. Et allegat pro hoc no.in l.domus.C.de fal.refert,& ſequitur eum d.Alex.de Imo.in quodam ſuo conſi.incip.Viſo proceſſu inquiſitionis formatæ. in ult.colum.ubi ſubdit, quòd quædam ſcripturæ ſunt non ſolennes & authenticæ, ex quibus ſumitur inſtrumentum, quòd illæ non probant, nec nocent. Allegat Bald. in l. chirographarijs. C.ſi cer.pet. ubi dicit,quòd ſcriptura notarij,quæ non habet ſolennia,dicitur eſſe priuata, & non probat:per text. in l.ſcripturas.C. qui potio.in pi.hab. & concludit Alex.in d.conſi. quòd non poteſt talis notarius ſumens inſtrumentum ex tali ſcriptura non ſolenni & authentica puniri de falſo,nec condemnari,maximè quando in not. non apponitur locus, nec cauſa. gl.in l.generali.C.de tabula.lib.x.& not. in c. inter dilectos. de fide inſtru.& in l.iuris gentium.§.quod ferè.ff.de pact.& uide Bar.in l.j.§.qui in rationibus.ff.de fal. ubi concludit,q falſum non poteſt cõmitti in aliqua ſcriptura, quæ nõ facit fidẽ,nec probat:per no.in d.c.damus.in gl.in uerbo, priuatas.ubi eſt optima gl. quæ hoc probat.& hoc probat tex. in l.ij.ff.de fal.iuncta l.ſi quis aliquid.§.teſtamentum.ff.de pœ. ubi habetur, quòd ille, qui ſcripſit falſum teſtimonium, uel ſignauerit, uel retinuerit, uenit puniendus pœna falſi: & ſi talis ſcriptura non erat ualida,non eſt imponenda talis pœna:ut in d.§.teſtamentum.Et ideo dicebat Bal.in l.legatum. in ulti.col.ff.de fal. quòd quando inſtrumentum non ualet, non poteſt quis puniri de falſo. Et ad hoc,ut quis poſsit puniri de falſo, eſt neceſſe quòd illud falſum ſit tale quod noceat alicui,& quod doloſè fuerit factum: ut in d.l.damus.& ibi Bar.& gl.in d.c.quãdo.Et ad prædicta uide Pau.de Caſt. conſil.cxlix.ubi dicit,quòd falſitas commiſſa ſuper ſcriptura,quæ nullam facit probationem,nec ordinariè,nec extraordinariè punitur. Facit quod uoluit Cy. in l. ſi quis non dicam rapere.C.de epiſcop. & cle. & facit l.inter omnes.§.rectè.cum ibi not.ff.de fur.& l.ſi librarius.& ibi Barto. de reg. iur.in c.abbate. de re iud. lib. vj. ubi notatur, quando ſolẽnia deficiunt. Et nota,quòd ad eſſe falſitatis tria requirũtur: mutatio ueritatis, dolus, & quòd alteri non ſit nocitura: quorum alterum ſi deficit, falſitas non eſt punibilis, iuxta not.per Hoſtien.Azo.& Tancre. in ſuis Summis,per tex.in l.quid ſit falſum.ff.de fal.coniuncta l.nec exemplum.& l.damus. C.eod. Pet. de Anchar. conſil. xxiij. Paulus de Caſtr. conſil.cxlix.

Falſi crimine an teneatur,qui mandat fieri falſum, ſicut qui facit falſum. Bal.in l.tranſigere.ad fi.C.de tranſac.& in l.j.§.ne autem.iiij.col.C.de cadu.tol.Item,

Falſi crimine non tenetur,qui facit ſcribi falſum.Bar.in cõſilio Tudertinus.& in l.ſi mulier.§.ſi ſeruus.ff.rerum amo. Et an qui ſchedulam falſam producit notario, ut ponat in actis. Bar.in dicto conſi.& in l.ſi quis obrepſerit.de falſis.

Falſum teſtimonium fieri mandans tenetur de mandato, & ſic de falſo, niſi ſit pupillus doli capax, qui tenetur extraordinariè.Item,

Falſam ſcripturam fieri mandans tenetur,etiamſi ſit cęcus, uel idiota literarum ignarus.Bal.in l.j.v.col.C.de ſer.fugi.

50 Falſum præſumitur inſtrumentum,non ſolenne. Barto.in l. nulli.C.de numer.& actua.lib.xij.

Falſi pœna non tenetur,ſed extraordinaria, quãdo lex dicit aliquem teneri quaſi falſarium.ĩ.uerb. Quaſi.uerſic.v.& ſuprà eod.uerſi.xl.

Falſus officialis debet habere ſalarium.ĩ. Salarium.uerſi.xliiij.

Falſum,& non ſolenne, an æquiparentur. Bal.in l.non dubiũ. vij.oppo.C.de teſta.

Falſi pœna tenetur,etiam qui fecit notulam contractus nõ ueri,& illam dedit notario publicandam. Alex.conſil.lxxvij.j. parte.c.licet.§.eos.de cri.fal.& Bar.in l. ſi quis obrepſerit.ij. q.& ſeq.ff.eod.tit.& in conſi. Tudertinus. & Abb.in c.quanto.in fi.de his, quæ fi.à præla. Secus, ſi dedit notulam notario, dicendo, Voria che faceſti quello inſtrumento,de qual ſei rogato,& che ſteſſe in queſta forma. Alex.conſil.lxxiiij.j. parte.ubi omnino.

Falſi pœna tenetur, qui accuſauit ſcripturã de falſo,& nõ probauit.l.pe.& ibi Bar.C.de proba.ubi dicit uerum,etiam per inquiſitionem officio iudicis, coram quo producitur accuſatio,etiamſi ſit iudex cauſarum ciuilium tantùm.

Falſi pœna punitur is quem cõſuetudo ſcribendi aliter, quàm ſit dictũ, excuſat. Bal.in c. Obertus.in fi.de feu.da. in ui.le. cõmiſ.Ang.Aret.ubi ſ.Bal.in rub.C.de fide inſtru. ubi dicit in v.col.quòd talis conſuetudo excuſat à dolo, & dat robur ſcripturæ. Et ponit exemplum in notario cameræ ſcribente,quòd talis recepit centum,& non ſit numeratio, ſed datur burſa.& Bal.in l.j.xj.col.C.de confeſ.

Falſitas non nocitura nõ punitur.l.damus.& ibi Cy. Bar. doc. & Sali.poſt gl.C.de fal.Ang.Aret.ubi ſ.in iij.col. & Paul.de Caſt.in conſi.cxlix.& Alex.in conſi.lxxiiij.j.parte.& Sali.in l.qui ſepulchra.& ibi doc.& Bal. C. de ſepul.uio. niſi extraordinariè:ut infr[illegible]xi.uer.& uer.lxj.

Falſitas in ſcriptura aliàs carente effectu, non punitur. Pau. de Caſt. in conſi. cxlviij. Item prædicta uera, quòd non punitur pœna falſi, ſed extraordinaria ſic, ſecundum Cyn. ſing. in l. j. † C. de ſepul. uio. † Adde Phil. in c. tua nos. de iureiur.

Falſitas teſtamenti, quod eſt nullum ex cauſa prẹteritionis, uel alia, debet puniri, licet teſtamentum ſit nullum. Bart. not. in l. quid ergo. §. cùm autem. ff. de infami.

60 Falſi pœna an teneatur notarius, qui fecit falſum inſtrumẽtum, licet non ſolenne. Bar. in l. ſi quis legatum. ff. de fal. Bal. & Salic. in d. l. ſi quis ſepulchra. Io. Pap. ubi ſ. uer. tradidit in publicam formam, &c.

Falſitatem ſi quis commiſerit in ſcriptura, quæ eſt nulla, & nullam producit probationem, an & quando poſsit de falſo puniri: uide do. Barth. Soc. in conſi. lxiij. incip. In præſenti uer. circa primam. cum uerſic. ſequent. uſque ad uerſic. circa ſecundũ. in j. parte. Et quid, ſi falſitas nulli præiudicat: uide do. Pet. Philip. Corn. in conſil. clxxxvj. incip. Videtur. in litera E. in iiij. parte. Omnino uide do. Barth. Socin. in conſil. clxxxij. incip. Poſt reditum per totum. iij. parte.

Falſi crimine clericus irretitus debet deponi. gloſ. xix. diſt. memoriam. per ca. ad falſariorum. de crimi. fal. & cap. ſi epiſcopus. 50. diſt.

Falſi pœna tenetur, qui ſcienter utitur falſo inſtrumento. Ang. in auth. de non alie. §. quia uerò. el iij. col. ij. & qui illud producit. infrà, uerb. Producẽs. uer xiij. xxvj. Quod eſt uerum, etiamſi proteſtetur, quòd non uelit uti. Bar. no. in l. iij. C. de fide inſtru. Vide Bal. in l. iubemus. §. ſanè. de ſac. ſan. eccleſ. & glo. in §. quia uerò. in auth. de non alie. Item uerũ, etiamſi utatur eo in alio capitulo uero, de quo ſit lis, quæ non ſit de capitulo falſo. Alex. in l. ſi unus. in fin. C. de teſt. & Io. And. in Spec. de inſtru. edi. §. poſtremo. al. ſe uer. huic. & infrà, uerb. Producens. uer. xxxv.

Falſitas an puniatur per iudicem, coram quo fuit cõmiſſa. Bar. in l. ſi quis obrepſerit. ff. de fal. Bar. quòd ſic. in l. iubemus. C. de proba. & in l. nullum. & ibi per Bald. & doc. C. de teſtam. Sed an in eadem inſtantia. Bal. quòd ſic, in d. l. nullum. & ſuprà, Falſarius. uer. vij.

Falſi agens ciuiliter non punitur de falſo, ſed extraordinariè. Bal. in l. Polla. j. col. C. de his, qui ut indig.

Falſi pœna non tenetur producens falſam narrationẽ: ſed producens falſas probationes, ſic. Bald. in l. quicunq;. ulti. col. C. de ſer. fugi.

Falſificans ſcripturam priuatam, quæ facit indicium, committit falſum, & punitur pœna falſi, ſicut falſificans publicam. l. pen. & ibi gloſ. C. de fal. Sed Bart. aliter loquitur in l. j. §. qui in rationibus. ubi etiam per Alex. ff. de fal. & Alex. in l. quædam. §. numularios. in fi. ff. de eden. quod non tenetur pœna falſi. Vide in l. fin. & ibi Bald. & in l. ſi quis. C. de fide inſtru. & Alexan. tenet idem, ſcilicet quod in ea committatur falſitas. in conſil. lxxvij. j. parte. per l. ſi quis decurio. & ibi Bald. C. de falſis.

* Curti. Maio. co. lvj. col. x. in principio Aym. Cra. co. xlvj. nu. j. uol. 1. Aemilius Maria Manoleſſus.

Falſi pœna tenetur, qui ſcribit falſam ſcripturam priuatã. Bal. in rubr. C. de fide inſtru. ultima char. uer. ſed quæritur. Ang. in l. quæ ueluti. C. de fal. Et adde Ang. Are. ubi ſuprà. uer. aduertas tamen. & Alex. in l. j. de falſis. Item & producens. Bal. in l. fin. C. eod. tit. Item & in libro rationum. Bald. in rub. C. de fide inſtru. ulti. char. uerſic. ſed quæritur ſi. &c. Alexan. in l. j. ff. de falſis.

Falſificans acta cadit à cauſa. l. in fraudẽ. §. quoties. & ibi Bart. ff. de iure fiſci. & Bart. in l. falſum. C. ſi ex fal. inſtru. Quod eſt uerum, ſi per ſententiam condemnetur: quia ipſo iure non cadit. Innoc. in c. intimauit, de teſta. & in c. in oppoſitionib. † de iureiur. † Et per Felin. in cap. cum uenerabilis. de excep. in v. colum.]

Falſificans teſtes, uel inſtrumenta, quomodo puniatur in l. diuus. de re iudic. in l. qui agentis. de excep. ſed nõ perdit cauſam. l. falſum. & ibi Bar. C. ſi ex fal. inſtru. & Alexan. in d. l. §. quoties. Item quid de eo, qui acta diſsigillat. Ang. & Imol. in l. j. ff. de his, quæ in teſta. delen.

† Adde, quòd falſidicus teſtis tres lẹdit: Deum, iudicẽ, & partem: & falſus eſt, qui non ſolum mendaciũ dicit, ſed qui ueritatem occultat. Et ex eodẽ delicto [illegible] eſt quis lẹdere plures perſonas, & omnibus tenetur ad ſatisfactionem. Facit quod legitur & no. in l. nunquam. ff. de priuatis delictis. & in c. parochianos. de ſen. excom. Abb. in c. j. de cri. fal.

70 Falſificans clericus literas apoſtolicas punitur etiam à iudice ſeculari. c. ad falſariorum. de crj. fal. c. ad audientiam. eod. tit. Archi. in c. cum ſit. in fi. de foro compe. & Abb. in c. olim. de reſcrip. & Alex. in l. in fraudem. §. quoties. de iure fiſci.

Falſificans literas abſolutionis perdit cauſam. ca. cum olim. & ibi Imo. de reſcrip. & Alex. in d. §. quoties.

Falſitas puniri poteſt uſq; ad uiginti annos. l. querelam. C. de fal. Quod eſt uerũ, niſi in ſpiritualibus commiſſa ſit, ut ſuper matrimonio, uſura, uel iuramento: quia in perpetuum puniri poteſt. in Spe. de ſen. §. quoniam. uer. & no. & eſt gl. no. in c. j. de excep. & Lud. Pon. in ſing. uer. falſa cauſa.

Falſi pœna punitur teſtis falſus, ſcilicet lege Cornelia de falſis, quando accuſatur: ſed extraordinariè punitur, quando contra eum inquiritur: ſecundum formam. l. nullam. C. de teſtibus. ut per gl. ibi. & in l. qui falſa. ff. eo. tit. & tenet Ang. no. in auth. de teſt. §. & licet. iij. col. coll. vij. Et ita de facto obtinui in ciuitate mea primo anno, quo fui doctoratus, ſcilicet ꝙ ſtatutum puniens falſarium teſtẽ, intelligitur, ſcilicet quando eſt accuſatus, non quando eſt inquiſitus de falſo. Et uide omnino Io. Pap. in Summa, in materia iuramẽti teſtiũ. uer. & falſitate. uide etiam Bald. in l. neganda. C. qui accuſ. non poſ. & ſ. §. præcedenti. uer. iiij.

† Singula. Falſi ſuſpicio pro falſitate habetur, niſi à parte producente, ſeu fabricante inſtrumentum, ueritas probetur, & poterit procedi ad puniendum. Ita dicit Archi. in ca. in memoria. in ulti. col. uer. & nota quòd in quæſtione falſi. xix. diſt. Quod dictum ſequitur pro ualde not. Alex. in conſil. lxxvij. incip. in cauſa accuſationis. in ult. col. uer. corroborantur prædicta. in j. uol. Et ſimiliter ſequitur Fran. Cur. dicens, eſſe ſingulare, in conſi. lvj. incipiente, ſuper proceſſu. vij. col. uerſi. ſecundò ſingularius. Et an pro priuata ſcriptura imponatur pœna falſi, dic quòd ſic: ut no. Bal. per tex. ibi in l. ſi quis decurio. C. de falſis. *

Falſi crimine an teneatur aurifex, qui facit falſum ſigillũ. Bar. in l. lege. ff. de falſis.

* Falſum ſignum factum non poteſt probari, niſi prius cõſtet forma ſigni illius, ad cuius exemplum falſum fabricatum dicitur, uel pro uero ſigno alio diploma, uel literas obſignatas eſſe opponitur. Ay. Cra. cõ. xlvj. nu. iiij. uol. 1. arg. l. diuus, & eorum, quæ ibi not. Bar. ff. de teſtam. mil. l. ſi quando, ubi Iaſ. no. iiij. C. unde ui. c. conſuluit. il j. ubi. Dec. ij. no. de app. Aemilius Maria Manoleſſus.

Falſitas unica, uel plures, an committatur per producentẽ falſum inſtrumentum, & falſos teſtes. Bald. dicit unicam committi in l. quicunq;. ſecũda col. C. de ſerui. fugi. & tenet Bar. in lege inficiando. §. infans. de fur. Flor. in l. illud. §. ſi idem. ad legem Aqui.

Falſitatis appellatione uenit etiam ſimulatio largo modo. Bal. in l. ſi non C. de dona. inter uir. & uxo. non autem propriè. in Marg. uerb. Statuti. Bart. & Alex. in l. quid ſi falſum. ff. de falſis. ĵ. Inſtrumentum ſimulatum. uer. j.

Falſi pœna tenetur ſcribens nomine alieno inſtrumentum, uel apocham, id eſt, ponens nomen alterius, ut ab illo ſcripta uideatur. Caſus not. in l. qui ueluti. C. de fal. & nunc habemus de facto hic, in capitulo contra Iac. de Alatro. Item qui abradit nomen alienum, & ponit ſuum. Alexan. poſt Bart. in l. à Titio ad muni. per l. j. §. qui in rationibus. & ibi Alexan. ff. de falſis.

Falſo inſtrumento utens prẹſumitur feciſſe illud fabricari. Bal. in l. maiorem. C. de fal. & Alexan. in l. ſi quis obrepſerit. ff. eodem titu.

Falſi pœna non habet locum contra dictantem notulam falſi inſtrumenti ex ea redigendi. Tancr. in compẽdioſa. in rub. viij. uerſi. prẹterea quæritur. & Alex. con. lxxx. iiij. parte. ſecus in dictãte falſum inſtrumẽtũ. ſ. uerb. Dictãs. uer. unico.

80 Falſitas unica committitur per teſtem, qui deponit falſum circa diuerſa. Bar. in l. inficiando. §. infans. ff. de fur.

Falſi crimine tenetur, qui facit ſe mercatoris falliti creditorẽ, cùm non ſit, uel qui negat ſibi ſolutum, quod eſt in præiudicium aliorum creditorum. l. ſi creditor. & ibi gloſ. & Sali. C. de fal. & Ang. Are. ubi ſ. iij. col.

Falſi

Falſi crimine tenetur, qui iudici oſtendit ſcienter ſtatuta correcta.l.fi.& ibi Bar.ff.de fal.& Ang.Are.ubi ſuprà.

Falſi crimine tenetur notarius actore ſcribens in actis realem productionem inſtrumentorum, cum uerbo tantùm fuerit facta.l.productio.l.fi.C.de eden.per Bal.& Ang.ibidem.

Falſi pœna impoſita notario an impediat confectionem inſtrumentorum in poſterum.gl.in authen. de tabel.§.pen.doc.in l.ex militaribus.C.de teſta.mili. Bar.in l.nõ poteſt.ff.de fur.& in ſuo conſi.Punctus quæſtionis talis eſt:quæritur an notarius.& Ang.ubi ſuprà.& infrà, uer. Notarius de falſo.uer.iij.& xxxv.Bar.in l.Barbarius.antepen.col. de offic. prætoris.& infrà.

Falſi pœna non punitur notarius, qui per obreptionem baiuli, uel partis ſcripſit falſas citationes. Bar. in l.ſi mulier.§.ſi ſeruus.ff.re. amo. & in l.ſi quis obrepſerit. de falſis.& in conſi. Tudertinus quidam. Nec pars tenetur de falſo, ſed quia obrepſit:ut tenet Abb.in c.quãto.de his,quæ fi.à præla. & Bar. in d.l.ſi quis. & Alex. in conſil.lxxiiij.j.parte. ubi idem dicit in eo,qui tradit notario falſam ſchedulam regiſtrandam.

Falſitatis cauſa pendente contra teſtem, non poteſt ipſe in alia cauſa teſtificari. Bar. in l.Barbarius.in antepe.col.ff.de offi. præto.Idem dicit in notario.& ſ.

Falſum committens in iudicio perdit cauſam.l.j.C.de pœna iudi.qui malè iudic. & Bald.in l. falſum.C.ſi ex fal.inſtru. * c. olim.ubi. Illuſt.Car.Hoſt.But.& Abb.de reſcript.Iaco.Phil. Port.Imol.con.vij.nu.xxj.Aemilius Maria Manoleſſus.

Falſitatis conatus punitur pœna extraordinaria. l. j. in prin.§. fi.ff.de extraord.cri.l.ſi fugitiui. cũ gl.ff. de ſer.fugit.& Paul. de Caſt.in conſi.cxlix.Vnde,

Falſitas inchoata,& non perfecta, punitur pœna arbitraria:ſecundum Pau.in d.conſi.cxlix.

90 Falſi pœna eſt amputatio manus de iure Lombardo, quando notarius falſitatem cõmittit. Ang.in auth. ut nulli iudic. §.quia nos.col.ix.Itẽ pœna ignis, quando notarius facit falſum inſtrumentum immunitatis ab oneribus.l.j. & ibi Bar. C.de immu.nemini.conce.lib.x.

† Falſitatis probationem non inducit paucarum literarum raſura, niſi ex tali raſura ſequeretur æquiuocatio nominis, de quo dubitatur, & quod eſt in loco ſuſpecto: ut eſt tex.optimus in c.inter dilectos.de fide inſtru.& in l. ex literis.eo.tit. Abb.in c.fin.de crim. fal. & maximè, quando raſura eſſet in loco ualde ſuſpecto, & induceret æquiuocationẽ nominis, ſeu dictionis, quæ haberet animum ſapientis in dubitationem: quia tunc inducit probationem, ſeu ſuſpicionem falſitatis: non ergo ſufficit,quòd cuiuſlibet animus in dubitationem inducatur, ſed ſapientis animus duntaxat, ſecundũ Abb.ibi.

* Falſitatis ſuſpicio eſt contra inſtrumentũ,cùm pars ſe inſtrumento uti nolle,ſed teſtibus,quod agit,confirmare,uelle dixit.l.ſi aduerſarius,ubi gl.& doc.C.de fide inſtru. Cor.conſ. ccxxiij.col.ij.uol.2. Frã. Cur.min.cõ.lxiij.col.iij. Aym Cra. cõ.cxxxiiij.nu.xxx.xxxv.uol.1. Aemili9 Maria Manoleſſus.

* Falſitatis ſuſpicionem præpropera feſtinatio, nimiaq; ſolicitudo arguit.Bal.conſi.ccxix.col.ij.uol.3. Deci.con.clxxxix. col.viij. Aym. Cra. conſil.cxxxiiij.nu.xxxij.uol.1.Hip.Mar. in l.unius.§.ſeruo.qui ultro.nu. vj. ff.de quæſtio. Aemilius Maria Manoleſſus.

* Falſitatis ſuſpicio ceſſat, cùm nulla ſubeſt cauſa, quæ ad falſum committendum reum impellere potuerit, nemo enim ſine cauſa delinquit.l.ſcire oportet.§.ſufficit.ff. de excuſ.tutor. Imol.conſil.cxxix.in extre.Guid. Pap.dec.ccccl v.Cor. Conſil.lxiij.colum.iij.in extre.uol.3.conſil.ccvij.colum.fin. uol.iiij.Hipp.Marſ.conſi.lxxvij.Ioan.Ant.Rub.Alex.conſi. xv.Aym.Cra.conſi.lxxv.nu.xiij.& xvij.uol.1. Aemilius Maria Manoleſſus.

* Falſum non præſumitur, quod non clàm, ſed palàm,& corã populo actum eſt.l. hac conſultiſsima. in extre. C.qui teſta. fac.poſſunt. Aym.Cra.conſi.lxxv.num.xix.uol.1. Aemilius Maria Manoleſſus.

* Falſitatis præſumptio ceſſat, cùm inſtrumenti, quod falſum dicitur,uirtute diuturno aliquis tempore in bonorum poſſeſſione fuit. Bald.con.xxxvij.uol.1. Aym. Cra.con.lxv.nu. xj.Aemilius Maria Manoleſſus.

* Falſitatis ſuſpicionem teſtamenti tollit qualitas,& fama teſtium,qui in eo ſunt adhibiti: nõ enim ſeptem uiri honeſti, de quo omnes bene exiſtimant,pro alio peierare uelle præſumuntur.Bal.in l.quoties. §. ſed ſi nõ in corpore.ff.de hær. inſtituen.in l.ij.C.de falſi.in l.ea quidem. col.penul. C. quia accuſ.non poſ.Aym.Crau.con.lxv.nu.xij. uol. 1. Aemilius Maria Manoleſſus.

* Falſitatis ſuſpicionem teſtium numerus tollit. l. hac conſultiſsima.ubi Bal.C. qui teſta.fac.poſ.Aym.Crau.con.lxv.nu. xiij.uol.1.Aemilius Maria Manoleſſus.

Falſarius iudicatur, ſi impetrans raſit in loco ſuſpecto, quantũcunq; raſura eſſet modica. Abb.in d.c.fi.in gl.j.in fine.

Falſum committere dicitur colludens:quia aliud agit,& aliud ſimulat.Abb.in rub.de collu.detegen.

Falſi pœna contra teſtem quæ ſit.ſuprà uerb.Falſarius.uer.iiij.

Falſitas, & corruptela, debet probari contra teſtes accuſatos de falſo.Bar. in l.Fulcinius.§. qui hoc. ex qui.cau.in poſ.ea. in l.diuus. de re iud.& in ca.licet cauſam.de proba.& ſ.uerbo,Allegans.uerſi.xvj.

Falſos teſtes producens non punitur pœna ſtatuti de producente falſa inſtrumenta.Pet.de Anch.in c.peruenit.de teſtibus.& Salic.in l.j.de fide inſtru. Item,

Falſificans acta nõ punitur pœna ſtatuti de faciente falſum inſtrumentũ.per Bart.in l.fraudẽ.§. neq; inſtrumenta.de iure fiſ.Ang. Are.in trac.Malefi.uer.falſario.Alb.de Roſ.in ij.parte ſtatutorũ.q.xxxvj.& Gandi.in trac.Malefic.in rub.de fal. uer.ſed pone,ſtatuto cauetur in ciuitate Paduę.ſed punitur pœna iuris cõmunis.Dicit tamen Gandi.ibi,quod cùm hodie deportatio, quæ erat pœna falſi,per l.j.in fi.ff.de fal.non ſit in uſu,bene faciet iudex,ſi imponit pœnam ſtatuti.Vnde ſecundum Gandi.ibi.

Falſi pœna hodie eſt arbitraria, niſi ſit ſtatutũ, quod pœnã imponat:ut ibi per Gandi. Et ſentit Io.de Imo. in l.j.ff.de pub. iud.tenet Alb.de Roſ.in l.j.in fi.ff.de falſis.

Falſitas inſtrumenti poteſt probari per collegiatos.ſ. Inſtrumẽtum falſum.uer.xlj.

Falſi pœna tenetur, qui ſupponit falſas literas bullatori Apoſtolico ad bullandum eas. c. licet.uer. illos.de cri.fal.Alexã. conſi.lxxiiij.j.parte.

† Falſi crimine an teneatur ſcriptor Apoſtolicus, ad cuius manus peruenerunt quædam bullæ imperfectæ alterius ſcriptoris, qui illis ſic utebatur, ut clericus expediret bullas, ſi eas perfecit, & ſuo nomine præſentauit. Vide do.Pet.Phil. Cor.in con.clxxxij.uer.per totum.in iiij.parte.]

Falſi crimine an teneatur teſtis, qui falſum dixit, ſi dictum ſuũ non ualet,ut quia non iurauit. Bartol.quòd ſic, in l.ſi quis legatum.ff.de fal.Bald. Ang.& Salic.in l.j. C. de ſep.uio.aliter loquuntur.& Lanfran.in c. quoniam contra.uer.teſtes.uer. ſolet dubitari,&c.de proba. Ang.Areti.ubi ſuprà,in iiij.col. Bal.in l.iuriſiurandi.in fi.C.de teſti.dicit,quòd non tenetur de falſo, qui non iuratus dixit falſum, ſed crimine ſtellionatus: ſi uerò iuratus,tenetur lege Cornelia, de falſis. Bart.in d.l.ſi quis legatum. etiam dicit, quòd ſi deponit notario tantùm,etiam iuratus,non tamen in iudicio, nõ tenetur de falſo:ſed tenetur,ſi dictum nõ tenet, quia teſtis ſit uilis,uel alia de cauſa ex perſona ſua deficiat: ſecundum Ang. in d.l.ij.de ſepul.uio.& Lanfranc. ubi ſuprà. Bald. in d.l.j. dicit quòd ſi teſtis non iurauit,quo caſu dictum eius non habet formam, non punitur, niſi ſit talis, cui ſtaretur, etiam ſine iuramento:tunc enim puniretur de falſo, ac ſi iuraſſet.l.j.de uen. inſpi. & ar. l. diuus. de cuſto.re. Si uerò teſtis iurauit, ſed eius dictum alia de cauſa non ualet, ut quia poſt terminum, uel quia eſt infamis, uel inimicus, uel aliter,tenetur de falſo,ſiue eius dictum ualeat, ſiue non: quia dictum teſtis reprobi non ualet,ſed facit teſtem teneri de falſo.l.qui falſa.ff.de teſti.ſecundum Bal.Item licet teſtis aliquo caſu non puniatur de falſo, tamen quia dolum commiſit criminaliter, punitur extra ordinem crimine ſtellio.ſecundum Cy.Bal.& doct.in d.l.j.uel extraordinariẽ.l.nullum. C. de teſti.Et dicit etiam Bal.in d.l.j.in fi. quòd idem eſt in notario cõficiente falſum inſtrumentum, quod de iure non tenet. Sali.uerò in d.l.j.dicit,quòd aut teſtis de ſe non in figura iudicij,ſed notario dixit,Scribe dictum meum ſic,&c.& non tenetur de falſo:aut in figurã iudicij,quia citatus coram iudice,uel eius commiſſario: & ſine dubio punitur. l. nullum. C. de teſti. & l.j. ff. de

de fal. licet nullitas testimonij causetur à falsa ratione, ut ibi. Si uerò ab alio uitio, & tūc si deponit iuratus super eo quod iurauit, punitur de falso, etiamsi sit nullum eius dictum ex aliquo extrinseco: ut quia pars non fuit citata, nec præsens iuramento, uel quia per iudicem non erant testimonia publicata, quia testis fecit quod potuit: secus, si super eo, quod iurauit. Si uerò nihil iurauit, quia pars remisit iuramentum: & tunc tenetur de falso. Sed si non iurauit, non quia pars remiserit, etiam tenetur de falso, secundum Sali. ibi post Bar. in d. l. si quis legatum. Item uide ibi Alex. & per Bar. in l. damus. C. de fal. & Ioan. An. in regula iuris. in Mercu. in c. cùm causam. de test. Et adde Bal. in l. ex his. de rest. mili. † Vide Fran. Are. in l. si à fratre. C. de test. mili.]

Falsi pœna punitur producens falsum testem, etiamsi nulliter deposuit. Bal. in l. fi. C. si ex fal. instrumē. per l. iij. §. j. ff. de fal. Et uide Bal. in l. si post. C. de iuris & fac. igno. & per Pau. de Cast. con. cxlviij. & s̄. uer. proxi.

100 Falsi pœna an puniatur testis deponens falsum extra articulum. Bar. & Alex. in l. si quis legatum. in fi. ff. de falsis.

Falsi crimine tenetur producens falsum testem, licet unicum, stante etiam statuto de producente falsos testes: secundum Barto. in l. ij. §. si unus. ff. ui bo. rap. & in l. iij. §. negotia. & ibi Ang. ff. de nego. gest. l. j. & ibi Bald. ff. de procur. in princ. & Ang. Are. ubi s̄. & j̄. uerb. Numerus. uersi. v. & tenet Bal. in l. Gallus. §. j. de lib. & posth. & quod per Bal. in l. j. C. de cond. inser. & in l. iubemus. §. pen. C. ad Treb. Albe. in tract. statu. ij. partis. xxvj. q. Pe. de Anch. in c. j. de lit. contest. & in c. relatum. el ij. de test. Gemi. in c. pen. de rest. spo. in vj. Io. de Imo. in clem. ij. de rescript. Bald. in l. duæ. §. diuus. de pet. hære. & Ang. in l. j. §. j. de dolo.

† Falsitas testium productorū ut non noceat producenti, debet per eum protestari, quòd aliqua falsitate uti non intendit. do. Pet. Phil. Cor. in con. ccxxiij. incip. Videtur. in litera D. in ij parte.]

Falsi crimine tenetur testis, qui unum dixit in iudicio, & aliud extra iudicium. Bart. & Alex. in l. eos. in princ. ff. de fal. licet glos. contrà in c. causam, quæ. de testi. & Spe. tit. de teste. §. j. uer. quid si idem testis. & uer. sequen. & ibi. Io. And. in addi. Bald. in l. nullum. C. de testi. l. fin. ff. eod. tit. & cap. j. §. j. & ibi Bal. quid sit inuesti. in usi. feu. & in c. j. §. notandum. de notis feu. Flo. in l. qui falsa. ff. de testibus. & Ang. Areti. ubi suprà, qui omnes tenēt contra Bar. & bene tenet Bald. in consi. Licet assessores cæci euntes post Bar. & c. & Onofrius de Perusio in consi. In Christi nomine, amen: in præsenti puncto uidetur probari casus, & c. pro Barto. casus est in c. per tuas. de proba. & glos. ord. in c. literas. de præsump. adde j̄. Testis repeti. uersi. xij. Sed pro opi. Bart. tenet But. in ca. cùm in tua. de testi. & Car. in c. per tuas. & Abbas in c. inquisitionis. de accus. in §. iij. & Pet. de Anch. in cle. iij. in fi. de testi. Sed contra Bar. tenet Angel. in consi. clxxxix. & in l. quidam tabularum. de fur. & in d. l. eos. & Ludo. in l. qui bona. §. si quis stipulatus. de dam. inf. Bal. & Abb. in d. c. per tuas. & Imo. in d. c. causam, quæ. & Abb. in consi. liij. Communis opi. est contra Bar. Non obstat dictum cap. per tuas. quia ibi respondet dominus Abb. & bene. Adde Card. in clem. ij. xj. q. de testi. quòd si testis pro utraq; examinatur, pro utraq; deponit, & sic periurus & sibi contrarius nō probat: aliàs si pro eadem parte examinatus primò dixit unum, secunda uice aliud, statur primo dicto: ut ibi, per no. in c. ueniēs. & c. cùm causam. & c. sicut. & ibi Abb. de testi. & in Spec. eod. tit. §. j. uer. quid si. Idem testium repetitio. Item, si primò deponit de credulitate, secundò de ueritate, statur dicto ultimo. Bar. in l. quidam. §. si quis. de dam. infect. & Bald. in l. de tutela. C. de in integ. restitu. Alex. in d. l. eos. Adde ad materiam quod dicit Bald. in l. gesta. C. de re iudic. quòd statur dicto iurato. Item quòd dicit in l. iij. C. de adul. quòd statur primo dicto: ut per Alex. ubi suprà. Alex. in con. lxxiiij. j. parte, dicit communē opi. esse contra Bar.

Falsi pœna tenetur subornator testium, licet eorum attestationibus non utatur. l. si falsos. & ibi Cy. & Salic. C. de falsis.

Falsi pœna tenetur, qui uitiat instrumentum alterius. l. j. §. sed si rationes. ff. de fal. Quod uerū, si dolo: Secus, si ex ira: quia tunc tenetur extraordinariè. Innoc. sing. in c. accepimus. de fide instru. & Bal. in l. j. C. eod. ti.

Falsi pœna an teneatur, qui iurauit se non debere quod debet, & econtrà. tex. & glos. Instit. de act. §. item si quis aduer.

Falsi pœna tenetur aurifex faciens aurum & argentum de minori liga, quàm debeat. Bar. in l. lege Corn. ff. de falsis.

Falsi crimine an teneatur expendens falsam monetam. Barto. in d. l. lege Corn. de fal. & j̄. uer. Moneta. uer. xxxv.

Falsi crimine tenetur, qui uēdit scienter rē duobus. l. qui duobus. ff. de fal. Quod est uerum, secundum Bar. nisi quādo facit in duobus contractibus alienationem eiusdem rei quocunq; alio titulo, quàm uenditionis. & tenet Bald. in l. quoties. C. de rei uend. & Ang. Are. ubi s̄. v. col. Item uerum, nisi uendiderit primo, nō habita fide de precio: quia aliàs, id est, habita fide de precio, à primo tenetur de falso, si uendidit alteri, aliàs non: secundum Odofr. & Bald. in reportatis antiquis, in l. uenditor ex hæreditate. de hæredi. uel act. uend. & Bald. in c. si facta. si de feu. fue. contro. & in d. l. quoties. Item uerum, si tradit secundo emptori: aliàs enim pœna non cōmittitur. Bal. in c. j. §. aut si libellario. quib. modis feu. amit. Item nisi iudex uendat pro executione sententiæ: quia potest uendere secundo, cùm primus offerens non soluit precium, secundum doct. Moder. in l à diuo. §. sed si emptor. de re iud. & domi. Ang. Ferra. in addi. ad Angel. Are. in uer. falsario. in addi. uer. quæro, an uendens. & infrà, uer. Venditor tenetur. uersi. lxxiij. ubi etiam dixi quid de feudo bis cōcesso, & quid de pignore. Sed dic secus in pignorante eandem rem duobus, per Barto. in l. si quis in pignore. §. j. de pig. act. & infrà, uer. Venditor tenetur. in uersic. lxxiij. & lxij. & tenet Bal. in c. imperialē. in ij. col. de prohi. feu. al. per Fede.

Falsitatis quæstio cognoscitur quinq; modis. Primò accusando criminaliter. Secundò, per actionem in factum ad interesse. Tertiò, per exceptionem. Quartò, per replicationem. Quintò, per inquisitionem. Bar. post glos. in l. si ex falsis. C. de transac. Imo. in l. diuus. de re iud. Salic. post gl. in l. querelam. C. de falsis. Ang. ubi s̄. vj. col. in Spec. de sententia. §. ix. uer. in summa. & seq.

110 Falsi pœna tenetur, qui sibi in testamēto aliquid adscripsit. l. j. §. ex illa quoq;. ff. de fal. l. j. & ibi doc. & Salic. C. de his, qui sibi in testa. adscrib. Quod est uerum, etiam in testamento nuncupatiuo: secundum Salic. ibi. & Bartol. in d. l. j. §. ex illa. & per Bald. in l. dictantibus. C. de testa. Item uerū, etiamsi sit filius, qui sibi in testamento patris plus adscribat, quàm sit portio sua ab intestato. Bartol. ibidem. & Salic. post glos. in l. quanquam. C. de his, qui sibi adscri. Vide Bartol. in l. quod dicimus. §. fin. de autho. præstan. Item uerum, etiamsi pater adscribat filio in testamēto, de quo ipse rogatus in aduenticijs: secundum Barto. in l. impuberem. §. j. ff. de fal. nisi scribat pro filio emancipato, uel econtrà filius pro patre. l. si patre. & ibi Bartol. & l. si filius. in princ. eodem tit. Item secus, si maritus adscribat uxori. d. l. maritus. & ibi Bartolus. & tenet Salicetus in l. qui in testamento. C. de his, qui sibi in testamen. adscri. Item secus, si filius adscribat matri. d. l. si pater. & ibi Barto. Item secus, si hæres adscribat testamentum, quod postea tradit legendum notario coram testibus: secundum Salic. in l. fin. C. de his, qui in test. sibi adscri. Bal. in d. l. dictantibus. in fin. & Ang. Aret. ubi suprà. Item secus, si clericus adscribatur ecclesiæ suæ: secundum Ioan. And. sing. in cap. cùm inter. de re iud. & Lud. Pon. in sing. uer. Notarius non potest esse, & c. Item secus, quando quis adscribit sibi sub conditione geminata. l. diuus. §. fin. secundum unā lect. & Bar. ff. de falsis.

Falsi pœna non punitur is, qui habet præsumptionem pro se. Bal. in l. si. v. q. C. de edi. di. Adri. tollen.

Falsi crimine condemnatus, uel carceratus, non debet relaxari uigore statuti, quòd carcerati relaxentur. Bartol. in l. pen. ff. ad Turpil.

Falsitatis suspicio habetur pro ueritate, nisi ueritas instrumenti probetur. Alex. con. lxxvij. j. parte & Arch. & Gem. x. dist. in memoria.

Falso instrumento utens pertinaciter, punitur de falso. Cyn. in l. si falsos. C. de fal. & Alex. in l. diuus. ff. eod. tit.

Falsitas circa diem reddit totum instrumentum falsum. c. cùm Ioānes. de fide instru. Sed uide Bal. in l. ij. C. de fal. cau. adiec. leg. & Inst. de inuti. stipu. §. item uerborum.

Falsi pœna locum habet cōtra mandantē fieri falsum testimonium,

nium,licet propriè non dicatur committere falsum. Bald.in l.j.§.ne autem.iiij.col.C.de cad.tol.

Falsificans in libro suo priuato aliquam partitã, quomodo puniatur,& an ordinariè,uel extraordinariè.Pau.de Cast.con.

† cxlix.quod nullo modo punitur.& in con.cl.† Vide omnino do.Barth.Soc.in con.clxxxvj.incip. Post redditum. uer. xxv.casus.in ij.parte.]

* Falsitas in mercatoris libro,quæ nemini nocet,nulla est pœna mulctanda. Iason con. cliij.col.iiij.uol.ij. Aym. Cra. con. xlvj.nu.j.uol.1.Aemilius Maria Manolessus.

Falsitas instrumenti , quod allegatur factum una die, si probetur factum alia die,& probetur falsitas,non debet sequi condemnatio.Pau.de Cast.consi.ccv.

Falsitatis commissæ tempus, uel locus, in inquisitione,uel accusatione potest omitti. gl.ord.Inst.de pub.iudi. circa prin. & Bal.in c.j.vij.col.qui.mo.feu.amit.in usi.feu.Angel. Aret. ubi s̃.vj.col.

120 Falsitatis quis locus sit intentandus , quando testis uno loco iurauit,& in alio loco deposuit. Bar.in l.damni.§.Sabini. de dam.inf.& Bal.in l.ij.C.de sacrosan.eccle.& j̃. Locus delicti.uer.xxj.

Falsarius utens falso instrumento, uel falso rescripto, quomodo puniatur.gl.& Salic.in l.si falsos.C.de falsis.

Falsi pœna tenetur notarius omittens unum capitulum in instrumento.Bar.in l.presbyteri. C.de epi.& cle.

† Falsitates plures si quis ex interuallo , & diuersis temporib. cõmiserit,an pro una tantùm,uel pro pluribus falsitatib. puniri debeat:uide d. Bar.Soc.in consi.lxiiij.incip.In præsenti.uer.circa dubitationem.in j.parte.]

† Falsitates plures committens , si fuerit Iudæus,qualiter puniatur,an pœna iuris communis,uel statuti, & an in statutis comprehendantur: uide do.Barth. Soc.in d.consi.lxiij.uer. circa tertium.cum uersi.seq.eadem parte.]

Falsitas non præsumitur committi præsente sacerdote. Bald. in l.fi.j.col.C.de fideicõ.& Io.An.in c.cùm esses. de test. Itẽ,

† Falsitas cõmittitur per regem, si mandat cudi monetam sub nomine patris , si credebat tempore iuramenti monetã esse defraudatam. Nam sicut in moneta tria de substantia requiruntur,scilicet materia metallica, quantitas ponderis,& publica forma : ut in l.j.ff.de contrahend.empt.ita & in quolibet illorum committitur falsitas. Abb. in d. cap. quanto.in vj.colum.

Falsitas non facilè committitur in iudicio, & apud acta. Bal.in l.fi. C.qui admitti.per l.in donationibus.C.de dona. Itẽ nec coram multitudine hominum.l.hac cõsultissima.& ibi Bal. in fi.C.qui test.fa.pos.

Falsi pœna tenetur gerens se pro notario , qui nõ est notarius. Bal.in l.j.vj.q.C.de testa. per l.eos.§.qui se. ff. de fal.& j̃.Notarius de falso. uersi. xlj. & tenetur ad interesse his pro quibus conficit instrumenta.l.qui nomine . & ibi doct. & Alex. eod.titu. Item qui gerit se pro doctore. s̃.uerbo, Doctor. & uersic.cxx.

Falsi pœna tenetur notarius,qui scripsit actum præsentibus testibus,si testes fuerunt præsentes, non tamen intellexerunt, ut ipsi dicunt.Bart.no.in l.diem.§.coram.ff.de arbi. & s̃.uer. coram.& j̃ uerb.Notarius de falso.uer.xlvij.

Falsi pœna tenetur uterq;,scilicet actor,& reus,si uterq; producit falsa instrumẽta,scilicet unus de debito, alter de solutione : & si ex forma statuti producens falsum instrumentum perdat causam , sententia tunc feretur pro reo. Bald.sing.in rubrica.C.de fide instrum.penult.char. uersi. incidenter secundò quæro.

Falsi pœna puniri non potest officialis nõ habens iurisdictionẽ.Ang.in l.si uacantia. uersi. & per hæc.C.de bo.uac. lib.x.

Falsificans literas Apostolicas est excommunicatus.in Spe.de rescrip. præsenta.§.iij.

130 Falsans mensuras, uel pondera publica, punitur per l.modios.C.de susc.& arca.lib.x.

Falsam scripturam priuatã producens punitur de falsis. j̃. uerbo,Producens.uer.xliij.

Falsitatis materiam in notario uide per Alex. con. lxx.j. parte. & in consi.lxxvij.eadem parte.

Falsi pœna tenetur, qui petit debitum solutum per falsas probationes:secus, si per obreptionem iudici factã : quia tenetur crimine stellionatus. Bal.in l.j.iij.col.C.de cond.indeb.

Falsi pœna an teneatur notarius conficiens instrumentum de prohibitis & illicitis. Bar.in l.j.C. de petitio.bo.subla.lib.x.

Falsi pœna an teneatur notarius,qui in instrumento uenditionis dixit uenditorem recepisse preciũ, quod reuerà nõ recepit,ut testes probant.Bar.in l.prædia. de acqui. pos. & Ang. Are.ubi s̃.in ult.col.& s̃.

Falsi pœna an teneatur falsificans acta,stante statuto , quòd falsificans instrumenta puniatur: uide Bart. in l.in fraudem.§. neq; instrumenta.de iure fisci.& Ang.ubi s̃.

Falsi pœna tenetur testis uacillans.gl.j.q.iiij. testimonium.iiij. q.iiij.qui falso.l.qui falsa. & ibi Flo.ff.de testibus.Ang.ubi s̃. in fi.per Bal.in l.nullum.C.de testib.

Falsi pœna punitur producens falsos testes ad falsum articulum probandum:licet eo non utatur, nisi testis deponat falsum super incidentibus , si tamen eo non utatur. Bart.in l.si falsus.C.de fal.Bar.& Bald.in l.iij.in fi. C. de fide instru. ubi Bar. ponit cautelam aduocatorũ , quòd fiat protestatio per producentem testes, quod non intendit uti dictis testium, nisi deponant ueritatem. Quod est uerum , si scienter produxit.Et dicit etiam Bal.ibidem,quòd si testis super producto dicit falsum , tenetur producens, si extra articulum, & mentem producentis:secus, si renunciet. Nam si utatur,tenebitur.Idem in instrumẽto continẽte falsum in alio, quàm ad quod producitur.j̃.uerbo, Producens.uersi.xv.& lxvj.

Falsi accusatio potest institui contra producentem falsum à se fabricatum,licet dixerit, nolo uti eo. Secus, si produxit falsum ab alio fabricatum. Bar. post gl.in l.iij.C.de fide instru. s̃.eo.uer.xliij.& l.si falsos.& ibi Salic.C.de fal.quòd tenetur de falso,qui fabricauit,etiamsi non utatur:secus, si non utatur falso ab alio fabricato.& Alex.in l.diuus.de falsis.

140 Falsitas instrumenti non arguitur , nisi tenor instrumenti arguatur.Bal.in Marg.uerb. Notarius.uersi.viij.sed Bal.in l. alia.C.ad Syllania.dicit,quòd

Falsitas instrumenti non arguit falsitatem contractus in eo cõtenti,uel testamenti,secundum Bal.in d.l.alia.

Falsi crimine non tenetur notarius, qui addit instrumento aliquid de consilio sapientis, etiamsi illud de iure addi non potuit.Bal.fin.in l.captatorias.ij.col. C.de test. mi.ubi etiam dicit, quòd nec consultor tenetur de falso,licet fecerit addi in instrumento,quod de iure non potuit.& j̃. Notarius de falso.uersic.xxj.

Falsi accusatio impedit legata interim præstari ex testamento accusato de falso.l.si testamentum.& ibi Bar.ff.de pet.hære. uide Bal.in l.si ueritas.in prin.C.de fideicom.

Falsi accusatio,uel exceptio contra testes instituta, uel opposita,præiudicat,& facit supersederi in causa principali.Bar.in l.diuus.§.diuus.& l.seq.§.si testamentum. ff. de peti. hæred. Bal.in l.si quis testibus.pen.col.C.de testi. per l. maritus. de usur. & dicit Bar.in d.§.diuus.uerum esse , si accusatio instituitur simul contra producentem & testes , uel si excipitur de falso contra testes , & contra producentem : nam contra testes tantùm nõ supersedetur in causa principali. Vide Cy. in l.j.C.qui accusa.non pos. & no. in l. Lucius.ff. de infami. & tenet Bald.in l. fin.ad fi.C.de fide instru.& per Ioan.And. in addi.Spec.de leg.§.restat.uer.sed quid in statuto.& Alex. in l.ij.§.j.ui bon. rap. & in l. quod ait. §. quod ait. de adulte.

† Et per Lanf.in c.quoniam contra. de prob.in uer. seq. de instru. produ.]

Falsi pœna tenetur,qui falsum principi obrepsit.l.si quis obrepserit.ff.de falsis.in Spec.de rescript. præsen.§.vij. uer.item quod tacuit.

Falsi pœna an teneatur producens falsum instrumentum, si ei renunciet.in d.l.iij.& ibi gl.& doct.C.de fide instru.& s̃.eo. uersic.lxiij.

Falsi crimine non tenetur hæres falsarij,nisi ea falsitate utatur. l.si proponis.& ibi gl.& doct. C.si re.uel accus.mor.fue.

Falsitatem quando adscripto in testamẽto facta ab alijs quàm filijs,lex suspicatur interuenisse , & disponit , ꝙ ex tali præsumptione incidat in crimen quasi falsi: & idem erit de filijs in his,quæ omnino non erant habituri, siue legatum sit,siue hæreditas.d.Bar.Soci.in consi.clxiij.incipiente,non fuisset opus.uersi.prima ratio.in ij.parte.]

Falsitatis pœna est deportatio,& bonor.publicatio regulariter de

de iure cõmuni. l. j. §. fi. ff. de fal. doct. in l. ij. C. de fide instru. & ibi per gl. & in Spe. de exec. uer. sed quæritur. Quod uerũ est in homine libero fabricante, ut ibi, non aliter: secundum Sal. in l. si falsos. C. de falsis.

† Falsitatis imago censetur id, quod non est uerisimile: ut not. Bald. in l. j. in iij. col. uer. idem si dicatur. C. de ser. fugi. Hinc no. Panor. in c. quia uerisimile. in ult. no. de præsumptio. per illum tex. quòd contra testes deponentes contra uerisimile est præsumptio falsitatis, ideo non faciunt fidem secũdum eum. * Bal. in l. in scripturæ. circa med. C. de fid. instru. Iason in l. si extraneus. not. iiij. ff. de condict. ob causam. Abb. consil. cxix. in extrem. uol. 1. Dec. consil. xciiij. col. ij. cõ. c. col. v. consi. clxiij. col. x. consi. cclxxij. col. fin. Curti. minor consil. xvij. col. ij. con. clxxviij. co. ij. Old. consi. xiij. in extre. Curt. Mai. consil. lxxiiij. col. fin. Alex. consil. lxxxiiij. col. j. uol. vij. Aymo Crau. consil. xxviij. num. j. consil. lvj. num. xix. consil. cxxxiiij. nu. xxxvj. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

Falsitas si instrumento opponitur, illud plenè probandum est. in Spe. de offi. om. iud. §. fi. uersi. iij. dicendum.

150 Falsitas ex quibus modis deprehendatur. in Spe. de aduo. §. ix. uersi. item sit cautus. & de rescript. præsenta. §. iij.

Falsitas testium qualiter probetur. in Spec. de teste. §. j. uer. sed qualiter. & de proba. §. fi. uersi. in summa. & seq. & ibi etiam qualiter probetur falsitas instrumenti, & de sententia. §. ix. uersi. in summa. & seq.

* Falsitas uerosimilibus coniecturis probatur aduersus notarium, de quo non omnes admodum rectè loquebantur. Cy. in l. si quis decurio. in extre. C. de fals. Ioã. Anan. cõ. xlix. Ay. Cra. con. lxxiij. nu. xxij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsitas arguitur, quotiescunq; notarius in registratione (ut nostri dicunt) instrumenti suam consuetudinem non seruauit, id est, nõ registrauit, statim. c. inter dilectos. §. ij. quia. §. rursus. de fide instru. Aym. Crau. con. xxxviij. nu. iij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum esse instrumentum quod abrogat, & irritum reddit aliud instrumentum, præsumitur, si primum instrumentũ, quod abrogatum dicitur, eodem ferè tempore confecisset, & in forma publica & solenni. Ay. Cra. consi. lvj. num. xviij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum uidetur instrumentum, quod multis ab hinc annis confectum dicitur, si recentibus literis scriptum, uel multo pòst tempore in Codicẽ à notario relatũ esse uideatur. Ay. Cra. con. xxviij. num. iij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum instrumentum uidetur, in quo conficiendo suam nõtarius consuetudinẽ omisit. c. quàm graui. de crim. fal. Dec. in cap. ij. not. iij. de rescrip. in c. ad nostram. no. iij. de confir. util. uel inutil. glos. & Bald. in l. si quis sub conditione. ff. de condit. institu. Iason in l. j. col. ij. ff. si qui. caut. in l. ut liberis. colum. iij. C. de collat. in l. testamentum. colum. j. C. de testa. Aym. Crau. consil. xxviij. num. v. uolum. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum uidetur instrumentum, cùm omnes testes, qui in eo sunt adhibiti, ab hac uita migrarunt. glos. & doct. in l. j. §. fin. ff. quem. tab. testamen. aper. Bald. in l. j. C. de fideicom. Alexan. consil. lxij. colum. j. uol. 3. Curt. mai. consil. lvj. Cornel. consi. ccxxvj. col. fin. uol. 3. con. lxx. col. ij. uol. 4. uel cùm alter mortuus est, alter superstes se non affuisse dicit. Alex. cõ. lxxvij. col. j. uol. 1. Aym. Cra. consi. xxviij. nu. vij. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum præsumitur instrumentum, cùm prope id in protocollo aliquæ cartæ incisæ reperiuntur. l. j. C. de fal. l. j. C. ad l. Cornel. de sicar. additis ijs, quæ tradit Bal. in l. cùm proponeretur. ff. de leg. ij. l. fin. C. de eden. Alexan. consil. lxxxix. col. ij. uol. iij. Aym. Crau. consi. xxviij. num. viij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum præsumitur instrumtẽum, uel apostilla, quæ apposita in instrumento in parte substantiali, alio atramento scripta uidetur. Fra. Cur. minor con. lij. in extre. Aym. Cra. con. cxxxiiij. nu. 27. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

* Falsum instrumentum quod esse præsumitur, nihil probat, nisi præsumptiones probationibus fuerint dilutæ. l. iubemus. C. de probat. Dec. in c. porrecta. col. ij. de cõfir. util. uel inutil. Bald. consil. ccccxliiij. col. ij. uol. 1. consil. ccccij. col. j. uol. v. Pau. Cast. con. ciiij. dub. ij. uol. ij. Roma. con. ccclxxvj. col. fin. Alex. con. lxxvij. col. pen. uol. 1. con. lxij. uol. iij. Soc. con. xcviij. col. ij. uol. 3. Aym. Cra. con. xxviij. num. ix. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

Falsitas rescripti appellationis quibus modis cognoscatur. in Spec. de rescript. præsen. §. iij.

Falsitatis pœna punitur producens in iudicio falsam scripturam. in Spec. de aduoc. §. ix. uer. item sit cautus. & suprà eo. uersic. cxiij.

Falsitas instrumenti producti in iudicio quæri potest, etiam post sententiam. in Spe. de rescrip. præsen. §. iij. ad fin. de instru. edi. §. v. uer. quid si actor.

Falsum asserere, est peccatum. Item,

Falsa est uniuersalis, cuius particularis est falsa. in Spec. de positio. §. vij. uersi. xj.

Falsa asseueratio, uel responsio, in iudicio punitur. eo. tit. §. viij. uer. sed secundum. & ix. uer. item illud.

Falsum confitentis, & falsum negantis, tacentis, non respondentis, obscurè respondentis, & dolum committentis circa rem, de qua agitur, par est conditio. eod. tit. §. eo. in prin.

Falso utens an possit accusari uiuente eo, qui falsum principaliter commisit. infrà, Producens. uer. xlix.

160 Falsum dicitur nullum. l. Paulus. de uerb. signif. Bald. in l. si quis testibus. iiij. col. C. de testi. ubi dicit uerum impropriè, quia propriè nullum dicitur, quod non ualet. & Alexan. in l. si quis legatum. ff. de falsis.

Falsitas contra instrumentum cùm proponitur, quandoq; reo incumbit probatio. in Sp. de proba. §. j. uersi. ix. & seq.

Falsum testimoniũ qui tulerũt an possint aliquid probare. Itẽ,

Falsitate in iudicio probata, retractatur sententia super eo lata. in Spe. de prob. §. fin. uer. in summa. & seq. de sententia. §. ix. uer. in summa.

Falsitatis fabricandæ materia submouenda est. in Spec. de instru. edi. §. iiij. uersi. sed nunquid si creditorum.

Falso instrumẽto si quis uelit uti in iudicio, quid sit: uide in Sp. de instru. edi. §. vj. uer. quid si uelis.

Falsum ne fabricetur, fieri debet editio instrumentorum sine die, & consule: nisi quis uelit de falso arguere instrumentũ, & quot probationes pro instrumento, & contra ipsum admittantur. Item,

Falsitas instrumenti qualiter probetur, & usq; ad quod tẽpus.

Falsum instrumentum an sit, potest uideri in princ. litis. eo. §. uer. Facientia. & §. uerb. Editio.

Falsitas debet probari per accusatorem quando instrumentũ, non apparet suspectũ, cùm agitur ciuiliter: aliàs debet probari esse uerum per producẽtem: sed si agitur criminaliter, uterq; probare debet. eod. tit. §. viij. iuxta principium. & suprà eodem. uersi. cxiiij.

170 Falsitas instrumenti potest probari per testes. eo. §. uer. ex præmissis. Sed quomodo. in Spe. de proba. §. iij.

Falsum instrumentum si pronuncietur uerũ esse à iudice, quid erit. eod. tit. d. §. ix. uer. item obijcitur. & seq.

Falsum testamentum si pronuncietur per arbitros in sentẽtia, quàm ferunt super hæreditate, & idem notarius rogatus de testamento rogetur, etiam de sententia ipsa, nihil protestando, an sibi præiudicet ut condemnari possit de falso. eod. §. uersi. sed pone, tabellio.

Falsum est instrumentum continens esse præsentes, qui erant absentes. Item,

Falsitas an possit puniri per uiam inquisitionis, uel accusationis, si de eadem fuit opposita exceptio. Item,

Falso instrumento utens scienter an teneatur l. Cornel. de falsis. Item,

Falsitas instrumenti an allegari possit per producentem illud. eo. §. uer. item opponitur. usq;. ad fi. §.

Falsus procurator si condemnetur, sententia est nulla. in Spe. de sententia. §. viij. uer. item est nulla.

Falsorum instrumentorum, uel testium prætextu, si sententia feratur, uel de consilio sapientis corrupti. eo. tit. §. ix. uersic. item quid de sententia. & seq.

Falsator monetę potest capi absq; pręcepto iudicis, & duci ad iudicem. in Spec. de accus. §. j. uer. hoc non. & de eius pœna, in ti. de cri. fal.

180 Falsam chartam scribens punitur pœna manus. eod. tit. §. vj. uer. sed quid si fideiussor. & j. Notarius de falso. uer. lvij.

Falsi

Falsi accusatio an teneatur generali abolitione. in Spec. de accus. §. j. uer. item nota.

Falsitatis quæstio potest sine libello, & sine accusatore agi. in Spe. de libelli concep. §. x. xiiij. xvj. & xix.

Falsis literis scienter utens. Item,

Falsificans edicta prætorum, uel quaternos curiæ.

Falsus mensor quomodo puniatur. Item,

Falsos testes instruens quomodo puniatur. Item,

Falsando delens chirographũ qualiter teneatur: uide in Spec. tit. de crimi. fal.

† Falsi crimen incurrit, qui literis Apostolicis plumbum leuat. Fel. in c. cùm olim. el ij. in fi. de offi. deleg.]

† Falsum inducit omnis actus factus, ut uerum non appareat. Fel. in d. c. cùm olim. in fi. de offi. deleg.]

Falsitatis exceptio si opponatur contra instrumentum, non debet excipiens cogi ad declarandum in qua parte consistat falsitas. s̃. Exceptio falsi. uer. xiiij.

* Falsitatis, qui exceptionem aduersus instrumentum uel testamentum opponit, ad talionis pœnã se inscribere cogendus non est. Bart. in l. si cui. in princ. col. ij. ff. de acc. Areti. in tract. Malef. in uer. & ad querelam. col. ij. Aymo Cra. consi. xxviij. num. 10. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Falsitatis qui exceptionem aduersus instrumentum opposuit, si iudici est de calumnia suspectus, & exceptionem non probet, extra ordinem à iudice mulctari pœna potest. Alex. & alij. in l. j. §. editiones. ff. de eden. Aymo Cra. consi. xxviij. num. 10. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Falsitatis exceptio probata an sufficiat ad condemnationem de falso. in Spec. de instr. edit. §. ix. uer. pen. de excep. §. v. de inciden. quæstio. uer. cæterùm.

Falsi exceptio contra instrumentum opponi potest, etiam post biennium. gloss. & Bald. in l. si ex cautione. j. q. de non nu. pec.

Falsi exceptio contra instrumentum opposita facit suspendi executionem à statuto paratam. suprà, uerb. Executio. el j. uersi. clxix.

Falsi exceptio si opponitur instrumento, illud debet probari plenè. in Spe. de off. om. iud. §. fi. uer. tertiò dicendum.

Falsitatis exceptio si sit opposita contra literas, & iudex pronunciat super ea, quòd sit falsa, an processus ualeat. in Spec. de rescrip. præsen. §. iij. ad fi.

Falsi exceptio procuratori potest opponi, etiam post sententiam. s̃. Exceptio mandati. uersi. iij.

Falsitatis exceptio etiam post sententiã opponi potest. in Spe. de instr. edi. §. v. uer. quid si actor.

Falsi instrumenti exceptio qualiter obijciatur: quid si pronuncietur pro instrumento. eod. tit. §. ix. uersic. item obijcitur. & sequent.

Falsitatis exceptio si opponatur coram executore post sententiam, an executor admittat eam. in Spe. de exec. sen. §. fin. in fin. & s̃. uerb. Exceptio falsitatis. uersi. ix.

Falsitatis exceptionis materiam supple s̃. uerb. Exceptio falsitatis. per totum.

Falx in messem alienam mitti non debet. vj. q. iij. scriptum est. de elect. c. uenerabilem. de priui. c. patentibus. & c. cùm & plantare. nisi ex causa necessitatis. glo. de cons. dist. v. discipulos. & Abb. in d. c. uenerabilem. & ideo doctor Legista non debet consulere in causa merè canonistali, & econtrà. Ioan. de Imo. & Alexand. in l. si prius. in fin. de oper. no. nun.

Fama publica facit præsumi scientiam. glo. & Bart. & Bal. Ang. & doct. in l. si tutor. C. de peri. tut. & Barto. in l. Celsus. de usucap. & in l. ij. C. si seruus, uel lib. ad decu. aspi. lib. x. & Bart. in l. is potest. de acqui. hær. & in l. si cui. §. ijsdẽ. de accusa. & in l. cùm quidam. §. fin. de admi. tu. Bald. in l. quicunque. j. col. C. de ser. fu. sed in c. de iniuria. v. colum. de pac. iur. fir. dicit contra, scilicet quòd fama non inducit scientiam. per c. inquisitionem. §. quæsiuit. de ac. sed inducit conscientiam: & si est perseuerans, inducit opinandi uehementiam, per l. cùm quidam. §. quod dicitur. ff. de acquir. hæred. Sal. tenet primam opin. in l. j. in fi. C. de his, qui à lat. Angel. in l. si scisses. C. de admi. tut. Et dic uerum, nisi in absente, uel infirmo. Bart. in l. is potest. viij. col. & j̃. Ignorantia. uersi. j.

† Adde, quòd quidam dicunt famam esse Græcum uocabulum: nam illi dicunt φήμη: & est illæsæ dignitatis status, legibus & moribus comprobatus, & in nullo diminutus. l. cognitionẽ. §. æstimatio. ff. de uar. & extraord. cogniti. Alij dicunt esse Latinum, à fando.

† Fama quid, uide Fel. remissiuè in c. v. circa medium. j. col. de præsumptio. uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. cxcv. incipiente, Visa. in litera C. & in consil. ccxxxij. incipien. Videtur. per totum. in ij. parte.] Dic ut sequitur.

† Fama, est illæsæ maiestatis, seu dignitatis status, uita, & moribus comprobatus. Vel est communis locutio ex uerisimilibus coniecturis surgens. gloss. & Abb. in c. uestra. de coha. cle. & mu. uel, secundum Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstionibus, quod fama est communis opinio uoce manifestata ex suspicione proueniens. Vel fama, secundũ Abb. in cap. super eo. de eo, qui cogn. consan. uxo. suæ. est, quando tota ciuitas, seu uicinia, uel maior pars reclamat: ut not. in c. inquisitionis. in fi. de acc. rumor uerò, quando aliqua pars clamat, puta tertia, uel quarta pars: quia in minus se habet rumor, quàm fama. & uide glo. in d. c. super eo. & in c. si duo. xxxv. q. vj.

Fama facit præsumi quem dignum, & innocentem, nisi processerit ex eius conatu. Bartol. in l. Barbarius. in fin. repe. ff. de of. præt.

† Fama inducit iustam credulitatem. Fel. in c. cùm contingat. col. pen. in fin. ex. de rescrip. Bart. in l. ij. C. si ser. uel liber. ad decur. aspir. ubi tractatur de præiudicio graui, non sufficit scientia per famam. Fel. ubi s̃. col. ij. *idem inducit ... notat Bart. ... l. si ff. de ...*

* Fama bona publica in genere nihil facit, cùm in specie eum, de quo populus bene sentiebat, crimen admisisse probatur. Inno. in c. auditis. de præscrip. Bald. in l. siue possidetis. C. de prob. Alex. consi. lxxvij. nu. 8. uol. j. Iac. Phi. Por. Imo. consi. xciiij. num. 20. Æmilius Maria Manolessus.

Fama publica facit opinionem de acquirend. hære. l. cùm quidam. §. quod dicitur. secundum Bald. in l. quicunq; j. col. C. de seruis fugi. & in l. j. C. de testam.

† Fama, & uox publica, an probetur per tres deponentes, & dicentes, Audiuimus publicè. uide Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæsti. Ioan. de Imo. in c. cùm oporteat. de accu. do. Card. in c. cùm causam. de testi. Angel. in l. ea quidem. C. de accu. Bald. in quibusdam alleg. & in l. de quibus. ff. de legi. & in c. per tuas. de proba. & in c. literas. de præsum ptio. & in c. præter ea. de testi. Sal. in d. l. ea quidem. in lxiiij. col. in uersi. quintò, ad idem, quid si pro ratione dicat, Ego scio, quia audiui dici publicè in ciuitate, &c. de accusa. & uide eundem Sal. in l. eum, qui. C. de fal. & uide Lud. de Ro. in l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. de no. oper. nun. & Barb. in d. c. per tuas. & in d. c. literas. & in d. c. præterea. & communis opin. est, quòd per hæc uerba impersonaliter prolata probetur fama, & exponatur Publicè, id est, populicè. contra Bar. in d. l. de minore. §. tormenta. Secus, si talia uerba sint personaliter prolata. Et ita procedat doctrina Bart. in d. l. de minore. §. tormenta. Et ad hoc uide omnino Salic. in d. l. ea quidem. in lxiiij. col. ubi plenè super hoc passu. & do. Alex. de Imo. in quodam consilio suo incip. Viso themate suprascripto, & his, quæ copiosè, & eleganter, &c. in ordine. lxxxiiij. in iij. uol.

Fama si ex forma statuti probat, potest tamen contrarium probari. j̃. Statuta de iudicijs. uersi. cxv.

Fama sola non sufficit ad depositionem clerici. de cohab. clericorum. glo. ij. q. j. scelus. nec contra hæreticum. Card. in cle. ij. §. j. ij. q. de hæreti.

Fama probatur per testes, etiamsi interrogati quare sic opinantur, non respondent. Sali. in l. ea quidem. x. q. C. de accus. & Alex. in §. tormenta. ad fi. ff. de quæstio.

Fama probatur, etiamsi testis non interrogatus non dicat unde habuerit ortum. Bal. in l. ubi adhuc. x. col. C. de iure do. & Sali. in d. l. ea quidem. x. q. C. de accu. & Alex. ubi s̃. & Sal. in l. proprietatis. in fi. C. de prob.

Fama bona est restituenda diffamato per diffamantem. s̃. uer. Contraria. uersi. vij.

Fama bona elidit unum indicium. Bald. in l. fin. ult. col. C. de proba. & Alex. in l. si. ff. de quæstio. j. ij. & ult. col. ubi dicunt, quòd indicium non sufficit ad torturam contra personam hone-

quid sit fama Et plurima de eius mat. ... in decisio. Capell. Tolosa. decisio 330. pag. 593.

honestam, & grauem, & bonæ famæ: sed contra uilem sic. & j. uerbo, Indicium. uersi.xv. & tenet Ang. in l. milites. C. de quæstio.

10 Fama publica plenè probat qualitatem hominis. Baldus in l.j. in j. colum. C. de test. & in l. prouidendum. C. de postulan. & infrà eodem. uersic.lxxj. & infrà uerbo, Qualitas. uersi.xxiiij.

† Fama ultima attenditur: & si sit probata bona & mala fama, attenditur bona fama rei. Fel. in c. cùm contingat. colum.ij. in prin. de rescrip.

Fama impinguat aliàs probationes, in tantum quòd probatio coniuncta famæ præfertur omnibus alijs. in l. proprietatis. C. de proba.

Fama hominis post mortem quibus casibus possit damnari. glo. Inst. de hære. quæ ab intest. defe. §. per contrarium.

Fama an & per quos restituatur infami: & an per statutum populi. Bart. in l.j. ff. de postul. Inno. in c. cùm te. de restit. in integr. & s. uer. Collegium cardinalium. uer.iij. & Bar. doct. & Alex. in l. infam. de pub. iud.

* Fama est probanda. Signor. consi.clvj. col.ij. in princ. Raph. Fulg. consi.cvij. col.ij. Dec. consi.cclvj. num.11. Æmilius Maria Manolessus.

Fama debet probari, saltem per duos testes, sicut indicium. in Spec. de noto. cri. §.j. & §. iam de notorio. gloss. & doct. in l. fin. C. famil. ercisc und. & in l. cùm proponeretur. de leg.ij. & gloss. in l.iij. §. eiusdem. ff. de testi. gloss.ij. quæst.iij. quando autem. & Bart. in l. de minore. §. tormenta. de quæstioni. Salic. in l. ea quidem. C. de accus. xj. col. uer. ad septimum per quot testes, &c. & in Spec. de teste. §. xij. uer. quid si testes. & in practica Papi. in rubr. depositi. uersic. fin. & in Spec. de inquisitio. §. nunc tractemus. uersi. qui aliàs si per uer. item si numerus. iiij. q.iij. de test. c. tam literis. & c. inquisitionis. in fi. de accus.

* Et est commun. Doct. sententia. c. iij. loco, & ibi Abb. de præsumptio. Bald. in consi.xiiij. in extre. uolum.v. Ioannes Anan. consi.j. col. pen. Dec. consi.cclxxij. num.4. Æmilius Maria Manolessus.

Fama uiciniæ etiam per duos testes probatur non esse per maiorem partem uiciniorum. Abb. in c. tertio loco. de præsum. Sed Ang. in §.iiij. in authen. quomodo oportet episcopos. dicit omnes non requiri, & duos non sufficere.

† Fama, quæ fit in ciuitate, inducit sententiam. Decius consi.

† ccxxij. col.iiij. in prin. †Et per Fel. in c. tertio loco. in iij. col. uer. principaliter. de præsumptio.]

Fama debet haberi saltem per decem homines, quando agitur de fama in uilla, uel in uicinia, & possunt testes interrogari, quot homines sint in dicta uilla. secundũ Sal. in d. l. ea quidem. xxxvij. col. uersi. ad tertiam, per quot, &c.

Fama si ex forma statuti habetur pro plena probatione, debet probari plenè per duos testes, nec probatur semiplenè per unicum. Bart. in l. admonendi. viij. col. de iureiur. & Bald. in l. in bonæ fidei. iij. col. C. eod. tit. & j. uer. Probatio semiplena. uersi.xv.

Fama per testes singulares, quorum unus dicit eam esse in una parte ciuitatis, alter in alia parte, non probatur. Bald. in l.j. viij. q. C. de test. sed infamia sic, ut ibi in viij. col. & in Spec. de inquisi. §. nunc tractemus. uersi. quid si ille. & Alexan. in d. §. tormenta.

† Fama ut probetur per testes, qualiter debeant deponere. Dec. consi.cxxiij. col. pen. & Aret. consi.lxxiij. colum. pe. & fin. Et uide quæ addo ad Bart. in §. tormenta. l. de minore. ff. de quæs.

Fama probatur etiam per testes singulares in tempore. Innoc. in cap. qualiter & quando. de accusa. & Bald. in Marg. uer. fama. uersi.v. & Spec. ubi suprà. & uide Salic. d. l. ea quidem. xliiij. colum. uer. nono modo probatur. C. de accus. ubi tenet, quòd si aliqui testes nominant unum, aliqui alium, à quibus audiuerint dici, sunt singulares, nisi addant clausulam generalem, uidelicet, & generaliter ab omnib. alijs, &c. & Bart. contrà, in d. §. tormenta.

20 Fama probatur per testem, etiamsi interrogatus quid sit fama, respondeat se nescire. Bald. in l.j. si cer. pen. Alex. in l. de æquitate. de minori. quod uerum, si in causa scientiæ concludit super famam: secundum Alex. consi. xcviij. iiij. parte. Et quid si respondet, & non bene: per Alex. omnino in l.iij. §. eiusdem. ff. de testibus.

Fama non probatur per testes, qui dicunt se audiuisse dici inter clericos. Alex. in l.iij. §. eiusdem. ff. de testibus.

Fama per decem testes, & sine causa scientiæ deponentes, probari potest, non per pauciores sine causa scientiæ. Alex. fin. in §. tormenta. iiij. col. de quæstion.

† Adde, quòd famæ probatio admittitur contra probationem famæ contrariæ. Tex. iuncta gloss. in c. cùm in tua. de sponsa. & ibi Abb. in ij. no. & uide eundem Abb. in cap. cùm oporteat. in uer. ult. quæro. in v. colum. & in fin. de accus. & in cap. inquisitionis. in fin. eod. tit. Adde Bald. in l. qui accusare. C. de eden. & in l. diuus Traianus. ff. de test. mi. & Petr. de Anch. in rep. c. canonum. de testi. & Bald. in l. si tutor. C. de peri. tut. & in l. fin. ff. de eden. ubi dixit, Statuto cauetur, quòd sola fama sufficiat contra magnates: cautela est, quòd magnas probet contrariam famam. De quo dicto fecit festum. d. Pet. de Anch. in d. c. canonum. & And. Barba. in c.j. de appel. & ibi Bald. dicit, Statuto cauetur, quòd fama probet: non intelligitur de fama nuda, sed de fama legitimis adminiculis uestita. Et allegat Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de q. in finalibus uerbis. & uide Bald. in l. proprietatis dominium. C. de prob. & sic, secundum eum ualet tale statutum.

Fama quomodo probetur per testes: uide Bart. in l. de minore. §. torméta. de quæstio. Flo. in l. scientiam. §. quicunq; aliter. ad leg. Aqui. Sali. in l. ea quidem. C. de accus. Bald. post Archi. in c.j. de accus. But. Ioan. And. post Innoc. & doct. in c. cùm oporteat. eod. tit. Arch. ij. q.v. omnibus. & c. presbyter. & Angel. in authen. ut iud. sine quo. suffr. §. si quis autem prætextu. & §. necessitatis. & in authen. ut nul. iud. §. & hoc inter. & Card. Zab. in d. c. cùm oporteat. Et quia probatur, si deponant, quòd audierint dici à maiori parte hominum, licet non dicant talis loci: secundum Bartol. in l.iij. §. eius. ff. de testi. & Sali. in d. l. ea quidem. uersi. secundò quæro, quid si testis affirmans, &c. contra Bartol. in dicto §. tormenta. & contrà Bald. in c. præterea. de testibus & Alexan. consi.xix. iiij. parte. & in l.iij. §. ij. ff. de testibus. & in d. §. tormenta. Secus, si dicat testis, quòd ita dicitur à maiori parte hominum: secundum Salic. ubi s. q.xlij. uersic. tertiò, iuxta idem quæro. Item probant, quando dicunt, quòd ita dicitur per totam ciuitatem. secundum Salic. ibi. uersic. quartò, iuxta hoc quæro. & Alexan. ubi s. & in l.iij. §. ij. ff. testi. Item probant, si dicunt, quòd audierint publicè dici per ciuitatem, secundum Sal. ibi. uer. quintò ad diem. ubi dicit, quòd Barto. contrarium tenet in d. §. tormenta. & tenet Salic. in l. eum, qui. in fin. C. de falsis. Item si dicat, quòd audiuerunt dici à pluribus non suspectis, nec malæ famæ. tenet Abb. in cap. licet. de testi. & Alexan. in d. §. tormenta. Item pro famæ probatione, uide omnino in Spec. de inquisitio. §. nunc tractemus. uer. quid si aliàs. cum duabus col. & Alex. in d. l.iij. §. ij. de testi. & §. tormenta. ff. de quæstio. Item probant, si dicunt, quòd publicè dicitur, secundum Bald. in l. testium. in fin. C. de testi. contrà Bart. in l. Labeo. ff. de sup. leg. non autem probatur, si dicunt testes, quòd hoc sentit maior pars populi: secundum Bart. in d. l.iij. §. eius. Salic. in d. l. ea quidem. xlj. col. uer. ad octauam q. nec si dicunt, quia sic dicitur à maiori parte hominum. secundum Salic. ibi uersi. tertiò, iuxta idem quæro. & s. eod. Item nec si dicunt, quia audiui sic palam dici: secundum Sal. ubi s. xliiij. colum. uersi. sextò quæro. & Bar. in d. §. tormenta. ubi plenè. & per Bal. in addi. Spec. de sententia. uersic. sententia condemnatoria, &c. & j. eod. Adde, quòd communis opinio dicitur ea quam habet maior pars populi in negocio non multùm magno: sed in negocio magno, ut est mors principis, debet haberi à toto populo: aliàs sufficit haberi à uicinis. Bar. in l. cùm quidam. §. quod dicitur. de acq. hær. & j. uerbo, Opinio, uer. xlvij. Et si testis interrogatur, quare populus sic fatur: debet respondere, aliàs non. Sali. in d. l. ea quidem. xlvj. q. † Et per Fel. c.

† cùm causam. de testi. in fin. iiij. col. & in §. cùm oporteat. de accu. in vj. col. in princ. remissiuè. & per Fran. Are. in l. ad testium. in j. col. de testa. in consi.lxxiij. Et quomodo sit probanda fama, per testes deponentes mulierem esse meretricem, uide d.o. Pet. Philip. Cor. in consi.ccxxxij. incip. Videtur. per

† tur. per totum. in ij. parte.] † De modo articulandi & probandi famam, uide Decium consi. ccxj. col. fi.

Fama publica probatur per testes, etiamsi interrogati de tempore dicunt se non recordari. Spec. tit. de inquisi. §. nunc uidendum. Item si interrogatur à quibus audiuit dici, debet nominare aliquas personas, & pòst dicat, & generaliter ab alijs. Inno. in cap. qualiter, & quando. de accu. Spec. ubi s. & Sali. in d. l. ea quidem. uer. septimò si testis. & uersi. octauò. iuxta prædicta. Et uide omnino Bald. in Marg. Testis. x. col. & Alexan. consi. iij. iiij. parte. & in consi. xciij. eadem parte, ubi allegat Ang. in d. l. ea quidem. iiij. col. Quòd si testes nō dicunt à quibus fama traxit originem, non probant: licet non sint interrogati. Quod bene not. & Alex. in l. iij. §. eiusdem. in princ. ff. de test. tamen sic probata habet uim unius testis. j. eod. uersi. cxij. & omnino per Alexand. in dicto §. tormenta. iiij. colum. Item debet cautè interrogari de origine famæ, & de coniecturis. Baldus in l. diffamari. C. de inge. ma.

Fama debet probari per testes graues & discretos, qui etiam non interrogati reddita causa scientiæ deponant. Bald. & Archi. in c. j. de accus. in vj. & Ioan. And. & But. in cap. cùm oporteat. eod. tit. in antiquis. in Spec. de inquisi. §. iij. uersi. quid si ille. Ioan. And. & But. pòst Inno. & ibi Gemi. in d. c. cùm oporteat. Abb. pòst Inn. in c. cùm causam. de testi. quòd debet reddere causam scientiæ, etiam nō interrogatus, tam super infamia, quàm super fama. & Bar. in §. tormenta. & ibi Alex. & Alex. consi. xxiiij. iiij. parte. & Lud. in l. j. de ope. no. nun. & ibi Alexan. nisi qualitas personæ, & factum, de quo quæritur, aliud exigat: ut quia quis uelit probare, quòd Titius ludens secum, uicit pecuniam sibi cum falsis taxillis: nam id probari potest per testes lusores, & infames, qui iudi peritiam habeant: secundum Salic. in d. l. ea quidem. xxxix. col. uer. ad quintam quæstionem. de accus. * Bart. in l. Labeo. ff. de sup. leg. Ang. in l. quid ergo. §. quantū. ff. de Infam. in l. solá. C. de testib. Bal. consi. cclxxv. in princ. uol. j. Anch. consi. ccliij. Raph. Cum. consi. lxviij. col. ij. & Fulg. consi. clxxxiiij. Alexan. consi. lxx. uol. ij. consi. lxviij. uol. iij. consi. xxv. consi. clxvij. uol. iiij. Dec. consi. xxxvij. num. 10. Æmilius Maria Manolessus.

Fama probatur etiam per testes non solenniter in forma iudicij receptos: ut j. eod. uer. antep.

Fama probatur etiam per literas bonorum uirorum. Innoc. in cap. cùm in tua. de sponsa. & Alexan. in dicto §. tormenta. de quæst.

Fama probatur per testes dicentes, quòd audiuerunt: quia intelligitur scilicet à maiori parte hominū, qui potuerunt intelligere, & cognoscere. Ant. de But. in c. quid per nouale. v. col. de uerb. sig. & Alex. in d. §. tormenta.

Fama repleta malis, uelocibus euolat alis.

30 Fama boni lentè uolat: inuidia retinente. Card. in cle. j. §. j. de priuil.

Fama non probat plenè instrumentum esse usurarium, etiam ex dispositione statuti. Fed. de Senis, consilio xcj. aliàs xcij. Anto. de Butr. in cap. cùm sit. de foro compe. Alexand. in l. Titia. sol. mat.

Fama publica cum possessione antiquissima probat plenè. Bald. in l. at qui. §. cùm me absente. de neg. gest. & in l. bonæ fidei. ult. colum. C. de rebus cred. & Alex. in §. tormenta. ff. de quæst.

Fama cum uno teste facit præsumptionem, nō probationem. Bal. in c. j. §. cùm autem. de controuer. inuest. Alex. in §. tormenta. penul. col. de quæstio.

* Fama cum uno teste coniuncta plenam atq; integram probationem facit. glo. & Doct. in c. ueniens. de testibus. Dec. consi. lvij. num. 3. Æmilius Maria Manolessus.

† Fama cum uno teste in causa matrimoniali nō sufficit. Dec. consi. cxxiij. col. pen. nec in causa criminali. Dec. consi. ccx. Adde, quòd fama probata iungitur dicto unius testis, qui facit semiplenam probationem ad faciendam plenam & integram probationem. Alex. consi. xix. col. j. uer. quod autem. uol. j. Multa in criminali causa. Dec. consi. ccx. in fine.

* Fama cui unus testis est adiunct9, in capitis causis, quas criminales nostri uocant, plenam non facit probationem. glo. in c. ueniens. il j. de testi. Alex. consi. cxliij. col. ij. uol. ij. Bald.

& Dec. in c. j. de appellatio. Dec. consi. clxxxix. nu. 15. consi. ccccxxix. num. 18. Æmilius Maria Manolessus.

Famæ publicæ probatio fit etiam per testes deponentes se audiuisse à personis, quas non cognoscunt. Bald. in l. fi. §. j. vij. col. C. de iure delib. Item testis debet dicere à quibus audiuit. Bart. in d. §. tormenta. & ibi Alex. Quod est uerum, secūdum eum. & Sali. in d. l. ea quidem. si interrogatus à quibus audiuit, respondeat à maiori parte hominum populi. Sed Inno. aliter in d. c. cùm oporteat. & ibi doct.

† Fama bene potest probari, etiam per duos testes: ut no. glo. ij. q. j. in c. Deus omnipotens. §. quando. & iiij. q. iij. c. placuit. §. item sæpe. & in l. iij. ff. de testib. & no. per Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstio. Abb. in d. c. cùm in tua. in ij. colum.

Fama probat iustam causam credendi. no. glo. in c. inquisitioni. de sent. excom. & Barto. in l. ij. C. si seruus uel libertus ad decuri. aspi. Abb. in c. de quarta. de præscr. & in c. cùm contingat. de præscrip. glo. j.

Fama probat semiplenè, nisi ad uerborum interpretationem, quia tunc probat plenè: secundum Dy. in l. cùm de lanionis. §. asinam. ff. de fundo instr. Regulariter ergo probat semiplenè, secundum ueram & communem opinionem, quę seruatur in practica: secundum Sal. in l. ea quidem. C. de accusatio. in ult. col. Sed Bart. in l. at qui natura. §. cùm me absente. ff. de nego. gest. dicit, quòd nec semiplenè probat, sed coadiuuat alias probationes. per l. iij. §. idem diuus. ff. de testi. intantum quòd probatio coniuncta famæ pręfertur alijs probationibus, secundū Bal. no. in l. proprietatis. C. de probatio. Sed an probet plenè, uel semiplenè, uide glo. & Bart. in d. l. iij. §. eiusdem. ff. de testibus. & in l. de minore. §. tormenta. per Bartol. ff. de quæstio. in l. admonendi. ff. de iureiur. in l. in bonæ fidei. C. eod. tit. Bal. in d. l. proprietatis. in c. j. de appel. per glo. Alex. consi. xix. iiij. parte. quod semiplenè. & idem in consi. xcvj. iiij. parte. & Abb. in c. j. de deposi. xiiij. q. iij. item sæpe. & Bald. in addi. Spe. de noto. cri. uer. j. pòst Spec. ibi. §. fama. uer. super. ubi dicit, quòd in ciuilibus probat semiplenè, non in criminalib. & Bald. in addi. Spec. tit. de sententia. uersi. quidam tenet. & per Spec. tit. de teste. §. v. uer. hic tamen fallit. & j. & Ant. de But. in c. ueniens. el j. de testi. dicit, quòd in ciuilibus, non in criminalibus plenè probat cum uno teste. & glo. iiij. q. iij. item sæpe. & per Alex. consi. xcviij. iiij. parte. quòd fama non plenè probat. & tenet Alex. in l. iij. §. eiusdem. ff. de testi. & omnino per Alex. in l. j. §. idem Corne. de quæstio. & per Imo. in l. fin. ff. de hære. insti. & Bald. in l. ij. §. j. ff. de excu. tu. & per Bart. in l. ij. §. j. ff. de excu. tu. & in d. l. admonendi. x. col. & Cy. in l. fin. C. de quæstio. Angel. Are. in tract. de malefi. uer. fama. in v. col. & per Bart. in l. j. C. qui nume. tute. ubi aliter loquitur. & Bal. in d. uersi. quidam tenet. & per Bart. in d. §. tormenta. ad fi. Bal. in d. l. proprietatis. dicit, quòd fama uerisimilis cum uno teste probat, uel facit uehementem adminiculationem: per c. ueniens. de testi. Item j. eod. & per Ioan. de Imo. in l. interesse. de acquiren. possessio. & in Spe. de teste. §. restat. uersi. xxvj.

† Et plenè per Felin. in d. c. ueniens. circa finem. ij. col. & in c. cùm oporteat. de accus. in viij. col. & per Dy. in consi. xlvj. & per do. Pet. Phi. Cor. in consi. cxxvij. inci. Licet. in litera B. in iiij. parte.]

Fama probata per plures testes iuncta cum uno teste probante de ueritate, non probat exceptionem excommunicationis, uel aliam oppositā in uim dilatoriæ: ut s. uer. Exceptio excommunicationis. uer. xlj. & j. uer. Testis deponit. uersi. lxxx. nec delictum. c. ueniens. de testi. Oldr. in consi. cxcj. Sed uide omnino per Alex. consi. xj. iiij. parte.

Fama qualiter probetur: uide Bal. in l. si quidem in fi. C. solut. mat. & s. eod. uer. xxiij. cum multis seq. & in Spe. de teste. §. xij. uer. quid si testes. † Et d. Pet. Phi. Cor. in consi. cxxvij. incip. Licet. in litera G. & H. in iiij. parte.]

Fama publica cum iuramento officialis facit fidem. in authen. hodie. & ibi Bart. C. de repu.

† Fama sola nō facit indicium. Fallit in uehementi fama: quia talis est sufficiens indicium ad torturam. Item fallit in fama, quæ habuit ortum ab honestis personis. Ita not. Hip. Marsi. sing. xcvij. incip. Fama sola non facit. ubi hæc dicit menti tenenda, quia quotidiana. *

Fama non est sufficiens indicium ad torturam regulariter, nisi sit iuncta cum alijs indicijs. Bart. & Alex. in l. de minore. §. tormenta. & in l. fin. & in l. j. §. item Cornelio. ff. de quæstio. & ibi Alex. post gloss. in l. iij. §. eiusdem. ff. de testi. & Bald. in additio. Spec. de sententia. uer. sententia condemnatoria. & infrà, Indicium. uersic. lxvj. & lxxj. & Abb. in c. j. de deposito. Cyn. in l. fina. C. de quæstio. & Alexan. in l. fi. ff. eod. tit. Item nisi sit uehemens. Ioan. And. in c. si quis. de pur. can. in Nouel. & Barto. in consilio, Domino Paci de Burgo. per l. ij. §. Labeo. de aqua plu. arcen. & Bald. in c. j. §. iniuria. vij. col. de pa. iur. fir. in usi. feu. ubi etiam dicit testes etiam uiles admitti contra nimis diffamatum. & Innoc. in cap. cùm I. & A. de re iudic. & Alex. in d. l. fi. de quæstio. Quod est uerum, si fama uehemens habet originem à iusta suspicione, non aliàs: secundum Sali. in l. ea quidem. ult. colum. C. de accus.

† Et per Fel. in c. ueniens. de testi. circa prin. v. col. & in c. cũ oporteat. de accus. circa medium dictæ col.]

* Famam indicium ad quæstionem idoneum facere, uidetur uelle Bartol. in l. de minore. §. plurimum. ff. de quæsti. Ioan. And. in tit. de not. crimi. §. fama. uer. Casus. in addi. ad Spec. sed aliud sentire uidetur. Ioan And. in addi. ad Spec. tit. de probat. §. uidendum. uer. xiij. Bald. in l. milites. §. fama. C. de quæst. Bart. consi. clxxxiiij. & est com. opi. ut refert Io. Crot. in consi. xxxiij. num. 2. & 3. quam & amplectitur in tract. Malefic. Ang. uer. fama publica præcedente, & communem affirmat Ias. in l. admonendi. num. 214. ff. de iureiu. Aym. Cra. consi. xlj. num. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fama quanquam non est idoneum indicium ad quæstionem, satis tamen esse debet ad impellendum iudicem, ut aduersus aliquem inquirat, uel in carcerem conijciat. Cyn. in l. nullus. C. de exhib. re. Bald. consilio ccclxiiij. colum. j. uol. iij. Aymo Cra. consi. xlj. num. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

40 Fama uehemens dicitur ex arbitrio iudicis, secundũ Salic. in l. fi. C. de quęstio. & Bart. in d. consi. domino Paci de Burgo, &c. & si facit ex forma statuti, intelligitur, scilicet nisi cõtra probetur. Bal. in l. qui accusare. C. de eden. * Ioan. Crot. consi. xxxiij. num. 3. Æmilius Maria Manolessus.

Fama mala probata per pauciores testes sufficit ad inquirendum, etiamsi bona sit probata per plures. in Spec. de inquisitione. §. nunc tractemus. uersi. quid si plures. sed ibi dicit uerum, si non æquè probant plures bonam, sicut pauciores malam.

Fama cum fuga sufficit ad torturam. Bald. in l. uoluntatis. ult. col. C. de fideic. † Et per Fel. in c. ueniens. in iiij. col. uer. limita tertiò. de testib.]

Fama cum dicto syndici sufficit ad torturam. Bart. in consilio, Domino Paci de Burgo, &c. per tex. cum glo. in d. authen. hodie. C. de repu. & tenet Bart. in l. excusantur. §. ætas. ff. de exc. tut. & s. eod. uer. xxxix.

Fama probat confines, & terminos. c. cùm causam. & ibi Abb. de testi. De fama qualiter se informet iudex, Ant. de But. in c. cùm in tua. ad fin. de sponsa. & in c. fi. pen. col. de consue. & Cy. in l. ij. ij. q. C. quæ sit lon. consue. & Alex. in §. tormenta. de quæstio. quod etiam à testibus non solenniter receptis, & sine ordine iudicij. & j. eod. uer. antep.

Fama simpliciter probata non probat. Alex. in l. de minore. §. tormenta. de quæstio.

† Fama non probat, nisi ortum habeat ex probabilib. causis, do. Pet. Phil. Cor. in consi. cxxx. incipiente, eleganter. in litera F. in iiij. parte.]

Fama præualet uni testi. de consan. & affi. super eod. gl. iiij. q. iij. item sæpe. Sed Car. in cle. ij. §. j. ij. q. de hære. dicit post Matthæum, quòd minor est probatio famæ, quàm unius testis. & Innoc. in c. sicut. de simo. & Alex. in §. tormenta. de quæstio.

Fama quærenda est à uicinis, quando iudex de ea dubitat. l. j. §. si præses. de magi. conue. iiij. q. iij. item sæpe. per glo.

Fama probat, quando aliàs probatio est difficilis. Bart. in l. si quidem. C. sol. ma. & in l. continuus. §. cùm ita. de uer. obl. & in authen. quas actiones. de sacrosan. eccle. & Anto. de Butr. in cap. ueniens. extrà, de testibus. & Alexand. consilio lxvj. iiij. parte. Deci. consi. dclij. nume. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Fama probata per unum testem non præualet uni testi de ueritate contraria. not. Alexan. in d. §. tormenta. de quæstio. & Innoc. in cap. cùm in tua. de sponsa. & Bald. post gloss. in cap. si duo. de pace tenenda. Sed quid si unus testis probat infamiam alicuius, an probet, si communis opinio est in contrarium. Ioan. de Imo. in cap. per inquisitionem. de elec. & in c. qualiter & quando. de accus. & Bald. in l. Chassius. ff. de sena.

50 Fama, & testes, præualent testibus contrarijs. j. uer. Probatio per testes. & s. eod. uer. xxxv.

Fama publica attenditur magis, quàm ueritas, ratione publici instrumenti. Bald. in l. j. j. col. & in iiij. q. C. de test.

Fama publica probat dominium, si de ea sit factus articulus specialis, non si generalis, ut faciunt communiter aduocati, secundum Butr. fin. in c. inter dilectos. de fide instrum. ubi refert. Host. & tenet Sal. in repertorio, uer. Fama. sed in uer. Testes. uersi. si aliquis. refert Iac. Butr. idem uoluisse, nisi sit iuratum super tota causa. Vide Bald. in l. non nudis. C. de prob. Item,

Fama publica, quòd res fuerit patris mei, dicitur causare mihi bonam fidem, & sufficit ad acquisitionem dominij. Bal. in l. proprietatis. in fi. C. de probat. & Bar. ibi dicit, quòd

Fama publica inducit iustam causam credendi. s. uerbo, Credo. uersi. lij. & sic titulum putatiuum, qui sufficit ad præscriptionem. Item,

Fama publica an sufficiat ad dominij probationem. Bart. in l. Celsus. de usuca. & in l. at qui natura. §. cùm me absente. & ibi gloss. singul. de nego. gest. Bal. in l. indicia. C. de rei uend. & in l. proprietatis. C. de proba. quòd sic, si est antiquissima, quòd res fuerit maiorum, nec in territorijs sit memoria in contrariũ. quod no. & s. eo. uer. lij. & s. uer. Dominium probatur. uersi. j. in j. col. in fi. ibi: item probatur dominium antiquum. & j. eo. uer. liij. & Ang. in l. Titius. quib. mo. pig. sol.

† Et do. Pet. Phil. Cor. in consi. cxxx. incipiente, Eleganter. in litera D. in iiij. parte.]

Fama publica probat mortem. Bald. in addi. Spec. de noto. cri. uersi. j. & j. uer. Mors. uersi. xiij. cum trib. seq.

Fama publica, etiam non uera, est iusta causa credendi, & ideo excusat denunciantem falsum. l. fi. & ibi Bart. ff. de hær. inst. l. cùm quidam. §. quod dicitur. de acq. hær. Bal. in addi. Spe. de acc. uer. sed an fama. & Alex. consi. xcvj. iiij. parte. Quod uerum, si procedat à personis fide dignis. s. uer. Credo. uer. xliij. & j. Item excusat iudicem inquirentem. j. Iudex maleficiorum. uersi. xxxij.

Fama excusat à calumnia accusatorem non probantem. Bart. in l. ij. in fin. C. si ser. aut liber. ad decu. lib. x. & Alex. in l. j. ff. ad Turpil. ubi etiam Bart.

Fama posterior tollit priorem contrariam, si ambæ sunt in eodem loco: secus, si in diuersis: quia ea præualet, quæ est in loco delicti, & in loco uiciniori, uel ea, quæ est cum causa: secundum Bald. in c. j. §. notandum. qui feu. da. pos. & in l. is potest. & ibi Bart. & Imo. de acquir. hær. quòd ea præualet, quæ procedit à dignioribus personis. Vide Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstio. & Sali. in l. ea quidem. xj. q. C. de accusa. per Ang. Are. in tractatu Maleficio. uersi. quod fama. & per Bald. in l. j. v. quæstione. C. de testa. & per Bart. in l. sed & si lege. §. de eo. in fin. ff. de petitio. hæredi. Item Bald. & Imo. in dicta l. is potest. & Alex. in d. §. tormenta. dicunt, quòd fama sufficit ad inquirendum, sed posterior contraria impedit torqueri. & j. eod. uersi. xciij.

60 Fama nocentiæ an præualeat famæ innocẽtiæ. Bar. in d. §. tormenta. iiij. col. & Bald. in l. sacrosanctæ. in fi. C. de epis. & cleri. & in l. si mater. C. ne de sta. defun. & in l. ea. quidem. xvij. col. uersi. item quæritur an aliquis. C. de accus. ubi tenet, quòd non, nisi ex coniecturis adiuuetur. Item per Bald. in addi. Spec. de inquisi. uersic. quibus testibus. post Spec. ubi suprà, uersi. quid si plures. & per Alexan. in §. tormenta. de quæstio.

Fama affirmata potest infringi per famam negatiuam probatam per plures, uel digniores testes: sed probata per testes pares omnino hincinde, nihil est, & habetur hincinde pro non probata. Bald. no. in l. j. v. q. C. de testa. Vide Bart. in d. l. ea quidem. xvij. col. uersi. item quæritur, an aliquis. & Bal. in d. l. sacrosanctæ. & s. & Sali. ubi s. in dicto uersic. quid si

aliàs

aliàs ille. & per Alex. consi. cxliiij. ij. parte. & in d. §. tormenta. pen. col.

Fama an sufficiat ad inquirendum generaliter, uel specialiter, de delicto contra certam personam. Bartolus in l. fin. ff. de quæsti.

Fama in factis antiquis facit iuris præsumptionem. Bald. in c. uasallus. ad finem. si de feud. fue. con. inter do. & uasal. in usi. feud. & in l. proprietatis. C. de proba. & in l. in bonæ fidei. uersi. quartò inspicitur. de reb. cre. doct. in c. cùm causam. de test. Flo. in l. ij. §. iudici. in fin. ff. finium reg. quòd sic, uidelicet, quòd in factis antiquis fit probatio per famam publicam. Quod est uerum in possessorijs, maximè in quibus fama cum teste de auditu probat plenè: secundum doct. in d. c. cùm causam. de testi. & domini de Rota in decis. xvj. & in decisio. xiij. & in deci. cxxij. & j. uerbo, Testes quot & quales. uersi. xv. & uerbo, Testes deponunt. uersi. lxxx. & plenè per Alex. consi. lviij. in iiij. parte. Item uerũ, maximè in probatione territorij, & iurisdictionis: secundum Bald. not. in d. l. proprietatis. Item in ciuilibus probat plenè de factis antiquis. Innoc. in c. ueniens. de uerborum signifi. & Bald. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ubi dicit per famam probari antiquissima dominia & iura patronatus. Et plenius per Alexan. consi. j. iiij. parte. & in consi. lviij. & in §. tormenta. pen. col. ff. de quæstio. ubi plenè. Vbi etiam dicit, quòd in factis de longinquo loco, & in factis antiquis fama probat: per glo. fin. in l. antiqui. §. cùm me absente. de nego. gest. Cyn. & Bart. in l. si quidem. C. solut. matrim. & Ang. in l. Titius. ff. quib. mo. pig. soluat. & tenet Flori. in l. itẽ Melã. §. legis. ff. ad leg. Aqui. adde s̃. eodem. uer. lij. & lv. Item fama sola sufficit in antiquis ultra centũ annos. But. in c. ueniẽs. de testi. ubi Abb. dicit uerum, si probetur memoriam non extare. † Et per Fel. in c. cùm causam. de probat. in ij. col. & in d. c. ueniens.]

Fama publica excusat à dolo, si longo tempore uagauit, & non fuit procurata. Bartolus in l. miles ita. §. mulier. ff. de adult. Idem Bartolus in l. cùm quidam. §. quod dicitur. ff. de acq. hær.

Fama probat in his, quæ sunt parui præiudicij, non aliter, secundum Bal. in l. ubi adhuc. viij. col. C. de iure do. & Bart. & Alex. in l. de min. §. tormenta. ff. de quæstio.

Fama an faciat probationem plenam in his, quæ excedunt tempus quadraginta annorum. per Alexand. consi. ccvij. ij. parte. adde consi. Alex. lviij. iiij. parte. † Vide do. Pet. Phil. Cor. in consi. xlvij. incip. Præsupponitur. in litera F. & G. in iiij. parte. ubi an probet in factis antiquis & recentibus, de quo etiam per eum in consi. ccciiij. incipien. Rem arduam. per totum. in iiij. parte.]

Fama non probat aliquẽ esse criminosum, quia maior est probatio per indicia, quàm per famam. Bal. in l. j. v. col. de sum. trini. & fide cathol. Inn. in c. sicut. de simo. Alex. in §. tormenta. in fi. de quæstio.

Fama omnino an oriatur, quia populi sunt multi, secundum Aristotel. vij. Ethicorum. Card. in clem. ij. extrà, de pœni. & remis.

Fama specialis de certo delicto contra aliquem probata, non præfertur bonæ famæ generali, sed econuerso. infrà uerbo, Genus. uersic. xj. & Baldus in l. ea quidem. xvij. colum. C. de accus.

Fama publica, & clamosa non indiget probatione, sicut nec notorium. no. in cap. quia nos. & ibi doct. de app. & ibi Phil. de Francho in j. no.

70 Fama probat ueritatem, & nobilitatem, & qualitatem hominis. Baldus in l. prouidendum. C. de postul. & Alexand. in l. de minore. §. tormenta. de quæstio. & suprà eodem uersic. x.

Famæ restitutio est infamiæ abolitio. Baldus in l. si qua. C. ad Tertul. Item,

Famam solus princeps restituit, quando infamia est introducta constitutionibus principum, uel edictis prætorum. Bal. in l. si qua. C. ad Tertul.

Famæ restitutio facit cessare omnes pœnas. Bald. in d. l. si qua. Item,

Fama an possit restitui per collegium cardinalium. suprà, uer. Collegium cardinalium. uersi. iij. & uerb. Cardinalis. uer. ij.

Et an per statutum. j. Statutorum effectus. uer. vj.

Fama an possit restitui per imperatorem in terris ecclesię. Bal. tenet, quòd sic, in Marg. uerbo, Collegium. uersi. j. Et an per statutum. j. Statutorum effectus. uer. vj.

Fama an possit restitui per papam. j. uerb. Papa. uersi. lij.

Fama confirmatur per confessionem, uel accusationem, quæ aliàs per se non sufficeret: secundum Abb. anti. & Bald. in cap. tertio loco. de præsum. & Bald. in Margari. uerbo, Fama. uersi. fin.

Fama plenè probat impedimentum matrimonij. c. super eo. de consang. & affi. & Ludo. in sing. uerb. Matrimonium. & Alex. in §. tormenta. ante fin. de quæstio. Sed an sufficiat ad probandum matrimonium cum uno teste de auditu uerborum, uel de uisu: Alex. consi. cxliij. ij. parte. & j. Matrimonium probatur. uersi. xxij. & melius in uer. pen.

80 Fama non excludit probationem. Inno. in c. solicitè. de rest. spo. & Bal. in Marg. uer. fama. uersi. j.

Fama non probat, sed facit adminiculum. Baldus ubi suprà, uersic. ij.

Fama elidit præsumptionem. Innoc. in c. quia. de præsump. & Bald. ubi s̃. uersi. iij.

* Famæ alicuius si est parcendum, multo magis eiusdem uitæ erit parcendum. l. si quis adulterium. §. liberto. ff. ad leg. Iuliã. de adulter. Ioan. Crot. consi. xc. num. 18. Æmilius Maria Manolessus.

Fama bona & mala, probatur per auditum communem. Inno. in c. licet. de accus. & Bald. ubi s̃. uersi. iiij. & Alex. in d. §. tormenta.

Fama uillæ non sufficit, quando in uilla non sunt nisi duo uel tres homines. Innoc. in c. significasti. de accus. & Bald. ubi s̃. uersi. penul.

Fama publica adijcit probationi qualitatis quandam qualitatem, & quasi notorietatem. Bald. in authen. quod locum. in fin. C. de colla.

Fama delicti contra aliquem debet esse publica. c. qualiter & quando. de accu. & non in occulto producta iudici. c. inquisitionis. eod. tit. sed ad banchum iuris, secundum Ang. in l. si uacantia. de bonis uac. lib. x. Angel. Are. in tract. Malefi. uer. quod fama. in prin.

Fama debet præcedere inquisitionem. cap. cùm oportet. & ibi Abb. in fine. de accus. not. in l. j. §. illud sciendum. ff. ad Syllan. & l. fin. & ibi Bar. C. de offi. præfe. urb. Quod est uerum, nisi inquisitio emanet de conscientia principis. Baldus ibi, & Bald. in l. nullus. C. ad leg. Iul. maie. & Alexand. in l. congruit. de offic. præsid. & Angel. Aret. ubi suprà. & Card. in clem. j. iiij. q. in opp. de offic. archi. ubi de papa procedere posset, etiam fama non præcedente, quia hoc est de iure positiuo, licet uideatur esse etiam de iure diuino, Genes. xviij. cap. Descendam, &c. Lucæ xvj. c. de uillico, &c. & Alexand. consilio clxxviij. ij. parte. Item uerum, si opponatur cap. fin. eod. tit. in vj. & Aret. ubi suprà, nisi in casib. no. per Alex. in l. congruit. de offi. præsi. & Ang. in l. si uacantia. C. de bo. uac. lib. x.

Fama superueniens sufficit. Bal. & Imo. in l. is potest. de acquirend. hære. & Salic. in l. ea quidem. penul. col. C. de accu. & Alex. in §. tormenta. de quæstio.

90 Fama publica de crimine non debet procedere à personis maleuolis infamati. c. qualiter. el ij. de accu. Card. in cle. j. v. q. de of. arch.

Fama publica, & rumor, differunt. j. uer. Rumor. uersi. j.

Fama publica probat consuetudinem carcerandi. Bart. in l. de pupillo. §. si quis potest. de ope. no. nun. Alex. in §. tormenta. pen. col. de quæstio.

Famæ alicuius habendæ causa potest testis, etiam infamis, & non ritè recipi à iudice. j. Testes qui. uer. xxx.

Fama ad torturam non sufficit, quando post formatam inquisitionem superuenit contraria fama, nisi alia indicia habeantur. Bald. & Ioan. de Imol. singu. in l. is potest. de acq. hær. & Bald. in l. qui accusare. C. de eden. & Angel. Aret. ubi s̃. in j. col.

Fama debet esse talis, quæ non possit tergiuersari, nec quæ possit scandalum generare. c. qualiter, & quando. de accus. Angel. Are. ubi s̃. v. col.

Fama est duplex, scilicet bona, & mala. Bona dicitur propriè fama,

fama,sed mala dicitur infamia.Bar.in l.de minore.§.tormẽta.j.col.de quæstioni.

Fama est communis opinio: & dicitur à fando,id est,loquendo:& ideo non potest esse, ubi non loqueretur. Bart.in d.§.tormenta.j.col. per Bal.in rub.C.de probatio.& in l.ea quidem.C.de accusatio.in Spe.de notor.cri.§.iij.

Fama in quo loco debeat esse.Bar.in d.§.tormenta.ij.q.& Sali. in d.l.ea quidem.xxxviij. col.uer. ad quartam quæstionem. C.de accus.

Fama per quot homines creetur.Bar.in d.§.tormenta.ij.col.& in l.cùm quidã.§.quod dicitur.de acq.hær.& in Spe.de not. † cri.§.iam de notorio.s̃.eo.uersi.xxviij. † Vide omnino Fel. in c.cùm oporteat.circa prin.ult.col.uersi. & prędicta inducuntur. de accu.]

100 Fama à quibus debeat oriri. Bart. in d.§.tormenta.in iij.q. & ibi Alex.& Sali.in d.l.ea quidem.xxxix. col. de accu.uer. ad quintam quæstionem.

Fama quo tempore debeat oriri. Bart.in d.§.tormenta.iij.q. & Sali.in d.l.ea quidem.xl. col.uer. ad sextam quæstionem. ꝙ etiam superueniens sufficit.s̃.eo.uer.lxxxviij.

Fama negatiuè an possit probari. Bartol.in dicto §.tormenta. iiij.col.

Fama publica quæ dicatur. Bar.in d.§.tormenta.in fi.& an differat à fama simplici.ibidem.

Fama quos effectus habeat.Bart.in d.§.tormenta.& Sal.in d.l. ea quidem.xlvj.col.uersi.ad nonam quæstionem.

Famam suam negligens crudelis est.in Spe. de aduo.§.iij. ante uer.habito. & tit. de denuncia.§.ij.uer. sed qualiter.ubi etiã dicit, quòd potius debet quis declarari in odore bonæ famæ,quàm infamia, nec debet quis esse prodigus suæ famæ. † & tit.de rele.§.j. uersic. sed pone. † Et per Fran.Aret. in l. si † quis.C.de postul.& in l.iiij.C.de inst.& subst.] † Adde plura per Abb. in c. magnæ.j. de uoto. notat tamen Bald.in l.j. col.v.in fin.C.de confes.ubi dicit,ꝙ bona fama,quam multi populi amant,est thesaurus homini inæstimabilis, & iocundus, & sicut lilium dat suauitatẽ odoris:& ideo unusquisq; debet sibi cauere ab infamia: quia nõ solùm in eo,in quo est infamatus, sed etiam in alijs eius opinio aggrauatur.

† Adde tex.in c.nolo.xij.q.j.Et notetur,quòd duo sunt nobis necessaria,fama scilicet, & conscientia: fama,quo ad proximum: conscientia,quo ad Deum, & quo ad nos:ut in d.c. nolo. & in c. non sunt audiendi.xj. q.iij. Panor.in c. mona- * steria.in gloss.j.de uita & honesta. cle. * Bald. in tit. de pac. tenen.col.vj. Dec. consi.dclxxxvj. num.8.9. Æmilius Maria Manolessus.

Famosæ actiones quę sint,& an infament,si ciuiliter actum sit. in Spec.de iura.dela.uersi.sicut secundum.

Famam alicuius debemus defendere. in Spe. de sententia.§.ij. uer.quid de istis.

Fama inducit manifestum. in Spec. de inquisi.§.j. in fin. contrarium tenet gloss.ij. quæst.j. Celsus.per c.super eo.de consang.& affi.

Famæ bonæ probatio an possit fieri per inquisitum. eod.tit.§. iij.uersi.quid si ille.

Famæ effectus in matrimonijs. Spec. de noto.cri. §.iij. & per Alex.in consi.cxlij.ij.parte.

Fama non sufficit ad condemnatoriam de crimine. Baldus in addi. Specul. de sententia. uersic. condemnatoria non potest.

Fama sola quãdoq; probat seruitia affictus & reditus. in Spec. de rest.spo.§.ij.ante uer.sed adhuc.

Fama habens principium ignoratum,id est, quæ à quo habuerit principium ignoratur, habet uim unius testis. Bald.in c. ueniens.de testib.& Alex.in l.de minore.§.tormenta.ij.col. † de quæstionibus. † Et per Felin. in cap. ueniens. de testi. in vij.colum.]

Famæ bonæ cura est habenda.cle.exiui.§. cæterùm.in fi. & ibi Car.de uerb.sig.de sacra unctio.c.j.§.ad exhibeudum.

Famæ probatio non requirit ordinem iudicij, nec litis contestationem,nec receptionem testium solennem,cùm summaria sufficiat sine forma iudicij.Card.in cle.j.vij.q. de offi. ord.& s̃.eod.uersi.xxvj. & xliij. Sed imò requirit ordinem iuris.ij.q.j. Deus.§.quando autem. & gloss.in c.si.ea.q.

Famæ appellatione uenit publica, & legitima, habens ortum à probabili causa. Bald.in l.proprietatis. C. de prob.& Ant. de But.in c.ueniens.j.de testib. & Alex.in §. tormenta.in fi. ff.de quæstio.

Famæ damnum grauius est pecuniæ.s̃. Damnum. uer.xxviij.

Fames est ensis acutissimus. Bald. in l. pactum. in fine. C. de colla.

† Adde, quòd fames, secundum Arist.lib.ij. de Anima,est appetitus calidi & sicci: & dicitur Græcè λιμός.

† Et notetur,quòd tempore famis diuites coguntur uendere frumentum uiliori precio. l. si pendente. ff. de usufru. & l.j. C.ut nemi.lice.in compa.preci.se excu.

* Fame nihil durius, grauius & acerbius accidere homini potest. Luc. de Pen. in l.j. C. de qui. muner. uel præsta.ne. lice.se.excu.lib.x. Deci.consi. dlv.num. 12. Æmilius Maria Manolessus.

* Fame qui coactus furtum,ne inedia interiret,fecit,nulla est pœna mulctandus.c.discipulos.in extre.de consecra.dist.v. not.in l.ij.§. cùm in eadem naue.ff.ad l. Rhod. de iact.Dec. consi.dlv.num.12. Æmilius Maria Manolessus.

Famis causa potest pater uendere filium.s̃.uerbo,Pater disponit.uersic.ij.

Familia significat personas, & hæreditatem. l. fin. C. de uerbo. sig. Sed quomodo cognoscatur, uide ibi docto.& Bart.

† Familia in iure ponitur uarijs modis. do. Petr. Phil. Cor.in consi.xl.incipiente,In hac.in litera P.in ij.parte.]

Familiæ appellatione uenit etiam seruus.l.j.§.familiæ.ff.de ui, & ui armata.l.si familia. de iurisdictione omnium iudicum. not.in l.fin. C.de uerbo.sign. Item ueniunt etiam nasciturí, sed ordine successiuo.Paulus de Castro in consilio xvij.per l.fina. de fun. instrum. & l. grege. de lega.j. & omnino per Bartholomæum Cæpollam,de serui.ur.cap.j. Item filij habitantes cum patre, non aliter, secundum Bartho. Cæpol. ibidem.& Petr. de Anch. & Ioan.de Anania in cap.quanto. de censi.Item ueniunt omnes de familia ordine successiuo, scilicet proximiores gradatim: secundum Bart. & Bald. in d. l. fin. ubi casus,de uerbo. signifi. & suprà eodem, usq; ad quartum gradum. in authen. de restitu. fideicommis.§. nos igitur.& tenet Alexand. in l.pronunciatio. ff.familiæ erciscundæ. Item uenit etiam unus tantùm, si plures non sint in familia. Bald.in l. iubemus.§. si autem.in fin. C. ad Trebel. Sed gloss.x.quæst.j. cap.j. dicit, quòd nec per duos dicitur familia.per l.de statione.de uerbor.signification.& Alexan. ubi suprà. Item uenit propria familia testatoris. Bartol.in l. filius.§.cùm pater.de leg.j. & in l.peto.§.pater. in principio. ff.de leg.ij. & Bartol.in l.si cognatis.ad fin. de rebus dubijs. Item ueniunt agnati, non cognati, etiam hodie, licet sint exæquati,quo ad successionem intestati,non aliter. Bartol. post gloss. in l. cùm ita.§.fin. de leg.ij. Pet.in l.fin. de uerbo. signifi. Item ueniunt etiam hi, qui à testatore non sunt nominati. l. is, qui. & ibi Bartol.de leg.iij. Sed an ueniant bastardi,suprà,in uerbo Bastardus.uersic.v.& sequentib.Item ueniunt seruientes tantùm. l. ædiles. §. familiæ. ff. de ædil. edic. ergo non uenit filius Potestatis, non habens aliquod officium, nec etiam ragatius, stante statuto,quòd repertus cum armis per familiam Potestatis puniatur: secundum Ray.de Forl.in d. §.familiæ. in apostil.Item & uxor.j̃. uerb. † Vxor. el j.uer.ij. Item uidua.j̃.uerb.Vidua.uersi.v.† Et qui dicantur de familia, uide do.Pet.Phil.Cor.in cõsi.ccxvj.incipiente.Viso in litera C.in ij.parte.]

Familia sacrilegi prohibetur ab actibus ciuilibus. Bald. in l.si nondum.C.de fur.per Inno.in c.uenerabilem.de ele. non à sacramentis.j̃.Sacrilegium.uersi.xv.& seq.

Familia,est nomen collectiuum,etiam sine aliquo signo parti- † culari. Bart. in l.scire debemus. in princ. de uerb.obli. † Et per Bal.in l.si familia.de iurisd.om.iudi.]

† Familia quando per nomen familiæ uocatur, intelligitur ordine successiuo gradatim. do. Petr. Philip. Cor. in consi. cxxxj. incip. Præmittendum. in litera I. in ij. parte. de quo etiam per do.Barth.Soci.in l.si cognatis.in x.colum.uersic. primum. de rebus du. ubi an si legatum factum sit familiæ, ut in familia remaneat,censeatur factum ordine successiuo, & ita quod uno admisso, alius admittatur, & sic perpetuò transeat de uno in alium.]

Familia si possidet, dicitur dominus, uel paterfa. possideri.l.si mulieri.& ibi Bart.ff.quib.mo.usufru.amit.

Familia gaudet priuilegijs patrisfa. gloss.in l. ij. C. de episc.& cleri. & in l.restituendæ. de aduo.di.iu. Et idem in familia clerici.suprà, Clericus.§.j.& Card.in clem.j.in princ.de reli. & ue.san.Idem in quolibet seruiente.Card.in cle.j.in princ. xij.no.de exces.præla.c.nullus.de fo.cõp.& ibi doct.Quod † est uerum,uiuo patrefa.Bar.post.glo.in d.l.ij. † Et per Fel. in c.quã sit.de Iudæ.circa prin.& in l.nullus.in j.col.in uersi. generaliter quando.de foro compe.]

Familia Potestatis non potest fugientem prosequi, & capere in alieno territorio. Bald.in addi.Spe.de compe.iu.adi.uer. sed pone,quòd malefactor. Bart. & Ijo.in l. sicuti.§. Aristo. ff.si ser.uend.Sali.in l.ij.C.de exhi.re.Angel.in tract.Malefi. uersi.quòd fama. in materia capturæ.vj.q.

† Familia Potestatis si insequitur obligatum ex causa ciuili, & eum secutum in propria domo capiat, an teneat captura,cùm aliena iurisdictione non læditur: & quid si eum capiat in ecclesia, an incidat in canonem: uide Felin. in cap. licet ratione.in vij. colum. circa fin. ibi postea subdit Bald. de fo.ea ma.]

† Familiæ Potestatis iuraméto si stari debeat, an repertus de nocte lumen haberet, poterit tamen contrarium probari. Fel.in c.significantibus.in iij.col.uersi.tertia conclusio.post princ.uersi.de libel.obla.]

Familiæ tot dicuntur, quot filij remanserunt ex patre.Bart.in l.cùm ratio.§.si plures.ff.de bo.dam.

Familia sine diuitijs non conseruatur.l.j. §. si seruus.de uentre inspi. And. Barba. in consi. Spectabilis ac generosus miles. ij.col. quod est post consilium xlvj. Alex.de Imo.iiij. parte. & plenius in consi.seq.

* Familiæ dignitatem masculi, non fœminæ conseruant. l.j.§.pe.ff.de uentre inspiciend.Iacob.Arena & Cyn.in l.publico. C. de adult. Bald.in l.maximum uitium. C. de liber. præt. Ioan.And.in addi.ad Spec.tit.de successio.ab intesta. in rub.Ioan.Crot.consi.xlviij.num.39.Æmilius Maria Manolessus.

* Familiæ dignitatem non conseruant sorores, etiamsi sint agnatæ.Ioan.Crot.consi.xvj.num.16.& 17. Æmilius Maria Manolessus.

10 Familia conseruatur per masculos.s̃.Agnati.uer.xiij.

Familia hospitis an possit torqueri pro furto facto in hospitio. Bartolus in l.j.in fin.ff.si fami.fur.fecis.di. & infrà, Hospes.uersi.xvj.

Familia una, potest una domus dici.Bart.in l.j.§.fin.ff.ad Syllan.& in l.si cognatis.in fin.de rebus dub.

Familiæ alicuius extranei si factum est legatum, uel hæreditas relicta, admittuntur omnes simul: non autem proximiores stipiti primo: quia omnes sunt æquales in gradu,& affectione testatori extraneo. Bart.no.in l.si cognatis.in fi.ff.de rebus dub.

Familia si fame perijt, uel si non habuit quid comederet culpa alterius,an hoc interesse consideretur. in Spec.de fru.& interesse.§.vj.j̃.in sum.& §.j.uer.in summa.

Familia si dominum occidat, qualiter fiat inquisitio.in Spec. de inquisi.§.ij.in princip.

Familiæ dominus uim facientis qualiter conueniatur. in Spe. de resti.spo.§.j.uersi.si uerò.& uersi.item circa.

Familia & proles,idem sunt.no.in l.officiales. & in auth.statuimus.C.de epi.& cle.Alex.in l.j.ff.de iure naturali.

Familiæ dominus potest agere ꝑ exactis à familia sua. in Spe. de censi.§.ij.uer.circa prin.

Familia uiri & uxoris una est. in Spec. qui filij sint legiti.uersi. quòd si uiro.

Familiæ dominus an teneatur de facto familiæ.in Spe. de fur. uel alia quoq;. & in tit.de iniur. & dam. da. uersic. antepen. & in tit.ff.si fami.fur.fe.di.& in l.si familia.ff.de iuris. om.iu. & s̃.Dominus.uer.xxij.& cxlv.

Familiaris

Familiaris iudex an sit suspectus. in Specul. de iudi.de-leg.§. vij. circa princ. & suprà, Delegatus.

† Vide plenè per Felin. in cap. insinuante. de offic. deleg.in fin.ij. colum.

† Familiaritas quomodo triplex sit, & de eius effectu, uide Bald.in l.j.C.de episc.& cleri.

Familiaris non potest accusare dominum. Sed

Familiaris non potest accusari per dominum. in Spec. de ac- † cusatore.uer. item quòd est libertus. † Per Fel.in cap.nulli. circa fin.de accusa.]

Familiari inimico nulla est maior pestis, secundum Cicero. lib.de Amici.& in Spec. de aduo.§.ix.uersi.item studeat.

Familiares & domestici à testimonio repelluntur. c.literis. de testibus. Æmilius Maria Manolessus.

Familiaritas nimia parit contemptum, & odium inter rusti- † cos,non inter prudentes.s̃.Conuersatio.uersi. fin. † Et per Fel.in c.si Iudęos.de Iudæ.

† Adde text.in l.obseruandum.ff. de offic. præsid. & bene dicitur inter rusticos & fatuos. quia inter sapientes familiaritas non parit contemptum, sed beneuolentiam & amicitiam: nam confabulatio & coniunctio inducit & conseruat amicitiam: ut refert Aristo. viij. Ethicor. & auget affectionem: ut in l. iij. ff. de pecul. Abbas in cap. & si Iudæos. de Iud.

Familiares qui dicantur. in Spec.de teste.§.j.uersi.item excipitur, quòd est domesticus.cùm quatuor uer.seq.& in c.sicut. de uerb.sig.lib.vj.& in c.in literis.de testib.

Familiaris quis dicitur, uide gloss.in c. in literis. de testibus, ubi dicit, quòd familiares appellantur consanguinei, coloni ascriptitij, & mercenarij, filius in potestate, libertus, seruus, & omnes habitantes in domo. & uide bonam gloss. in iij. quæst. v. in summa. quòd familiares largè dicuntur omnes, qui habitant in domo. & uide Abb. & doct.in d.c.in literis. Et adduco Abb.in c.cùm dilectus. de cler. non resi. ubi dicit, quòd existentes in seruitio alicuius, dicuntur sui familiares. Est tamen uerbum latum: nam & domestici dicuntur familiares. De quo in d. cap. literis. & ibidem, in d.c. cùm dilectus. quærit Abb.an familiares cardinalium gaudeant prærogatiua pręsentium. Et quid de impetrantibus literis familiaritatis cardinaliũ, qui non sunt ueri familiares cardinalium: uide per Abb. in d. cap. cùm dilectus. & in d. c. in literis. habes quis dicatur familiaris, uel domesticus, ad hoc ut repellatur à testimonio. per glo. & doct.& ibi Domini.in d.glo.summę. Videas bonum tex. de domesticis, in l.præsenti.§.sanè. C.de sacrosan. eccle.

Familiaritas non facit præsumi mandatum. Bald.in l.j.iiij.col. C.de ser. fugi. Item nec culpam,nec suspicionem criminis. facit Bald.ibi.

† Familiaritas quotuplex sit: uide Bal. in l.j.uer. circa legem nostram. C. de episc. & cleri. & ibi ponit sex effectus familiaritatis. & inter cætera unum, quòd tota familia mea potest habere suspectum iudicé, qui mihi est suspectus. Et qui dicantur propriè familiares, est text. in c.fin. de uerb. fig. in vj.ibi Ioan.Mod.& Domi.in ult.col.]

† Familiaris inimicus pessimus est retributor: & nulla pestis efficacior est ad nocendum, quàm familiaris inimicus: quia homo non sibi præcauit ab eo. Minus enim iacula feriunt, quæ præuidentur. Abb. in d.c. & si Iudæos. Tu adde gloss. in c.si inimicus. super uerbo, hostis.xciij.di. Et inquantum Abb. dicit, quòd iacula, quæ præuidentur, minus feriunt. Adde tex. & ibi Bar. in l.ij. C.de indictionibus.lib.x.& facit illud poëticum:

Nam præuisa minus lædere tela solent.

Familiaris testis unus facit indicium, & si sunt plures, plenè probant. Bart. singu. in l.ij.in princ.ff. de excu.tuto.j̃. eod. uersi. xij.

* Familiares cardinalium & episcoporũ testes esse possunt. Doct.in l.ij. C.de testibus. Bald.in l.etiam.C.eod.de testib. Are.& doct.in c.in literis.de testib. Ludo. Gomes in reg.de impetran. benef.uaca. per obitũ fam. Card. q.vij. Æmilius Maria Manolessus.

Familiares episcopi possunt esse testes pro episcopo, etiam in causa criminali. Bald.in addi. Spec. de inquisi. uer. episcopus potest.

Familiares episcoporum non debent tenere canes pro honore domini. gloss. Pau. & Card. in clem.j.§. porrò. de statu monach.

Familiares testes esse possunt, si modò non sint subditi, quibus non possit imperari. Inno.in cap.in literis.de test.& in cap.

 ueniens.

ueniens.eod.tit. & Bald.in Mar.uer.Testis.ij.col.& Alex.in l.uir mulieri.ff.de don. inter.uir. & uxo. Subditi tñ licet nõ probent,faciunt indicium.l. si quando. C. unde ui. & Bald. ubi s.in iij.col.no.in l.j.ff.de testib.Ray.& Bar.in l.ij.§.ætas. ff.de excu. tu. sed probant contra derobatorem æstimationem rerum. Bald.in l. si quando.ad fin. † Et per Fel.in d.c. in literis.in ij.col.]

Familiares episcopi possunt accusare episcopum. Innoc. in c. nonnulli.de accu. & Bald.in Marg.uer. Familiares. uer.j.

Familiares omnes possunt prohibere sicut dominus, ne quis intret domum. Alex.in l. lex Cornelia.§. domum. de iniur. per tex.ibi,& uer. attamen dubium. & in l.si iniuria. eodem tit.& l.uulgaris.§. qui furtim. de fur.

* Familiaris cardinalis, canonicus in ecclesia non numerata si decessit,cardinalis consensus desideratur de consuetudine, sed non de iure. Ludo. Gomes in reg. de impetr.benef. uacan. per obit.famuli. Cardin. q.xxj. Æmilius Maria Manolessus.

* Familiaris cardinalis, si mortuo cardi. se ad alium transtulit, & apud eum è uita decessit, an cardinalis in eius beneficijs conferendis, quæ ante familiaritatem obtinuerat, consensus desideretur. Ludo. Gomes in reg. de impetrat. benefi.uaca. per obit.fam. Card.q.xviij. Æmilius Maria Manolessus.

Familiaris principis delinquens circa mandatum transgrediendo, magis punitur, quàm alij mandatorum transgressores. C.de procu.& condu.do.Angel.l.iij.lib.xj.Bald.in c.iij. de pace iura fir. & in c. insuper. j. colum. de prohi. feu. alie. per Fede.

* Familiares quæcunq; faciunt,in ijs,quæ ad dominum pertinent, domino sciente & consentiente agere existimantur, cap.constitutus.de testibus.Alexan.in l.j. C.ne lice.potentio.M.Ant. Nat.consi.ccccl j.num.6.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Familiaris si quid fecit, præsumitur de conscientia domini factum, quod ex facto famuli immediatè res peruenit ad dominum: secus, quando peruenit alio modo. Ita dicit Bart.in l.j.§.familiæ.ff. de ui,& ui ar. sequitur Pet. de Anch. in cap.cùm ad sedem.in ult.colum.uersi.v. oppo. de restitu. spolia.

Familiarium materiam supple infrà uerbo, Famulus. per totum.

Familiæ erciscundæ actio est una de quatuor uniuersalibus, & quando locum habeat, & qualiter intentetur. in Specul. de actio. seu petitio. §.ij. uersic. & not. quòd quatuor. & suprà, Actio familiæ erciscundæ. per discursum.

Familiæ erciscundæ iudicio ius constituitur per adiudicationem.eod.tit.§.iiij.uer.cæterùm.

Familiæ erciscundæ iudicio an actor mittatur in possessionẽ, si aduersarius ad diuisionem uenire detractat.in Spe.de pri. & sec.decreto.x.§.sed quid in duplicibus.

Familię erciscundę iudicio qualiter fiat libellus, & positiones. in Spe.de iudi.§.iiij.uersi.item hæredes.& uer.seq.Item datur non possessori, si non negetur coheres.l.j.ff.eod.tit.& in l.cohæredes.§. quantum.eod.tit.

Familiæ erciscundæ iudicij materiam uide ff. & C. fam. erciscun.per totum titulum.

Famosus fur quis dicatur,uide infrà, uerb. Fur. uersiculo xxvj.

Famulus non tenetur pro domino ad impossibilia: secundum Bald. & Angel.in l. Titius.§. fin.ff.de excu. tut.

* Famulus si pecuniam, uel quid aliud, ut domini nuncius, & domini nomine accepit, nõ ipse, sed dominus obligatur. not. doct. in l.multum interest. C. si quis alteri,uel sibi.Bal. in l.si tutor.ff.si quis cauti.Bouer.in singul.tit.mista. de contract.& appendent.num.8. Æmilius Maria Manolessus.

* Famulo meo,quẽ ad aliquid dandum,accipiendum,& meo nomine agendum mittere consueueram, qui aliquid meo nomine sibi reddi postulanti dedit, amplius non tenetur.l. fi.§.j.ff. quod cum eo.l.apud Labeonem. ff. de præscr.uerb. Bar.de Capu.sing.lxxvj.Æmilius Maria Manolessus.

* Famulo qui aliquid nomine domini dedit, domino dedisse uidetur: & quanquam fugam ille arripuit, aduersus dominum agere potest.l.si mea causa.§.fin.ff.commod. Ant. Trigon.sing.lvj.num.4.Æmilius Maria Manolessus.

Famulus communi opinione bonus, fidelis, si delinquat, uel damnum inferat,dominus non tenetur.infrà uerb.Hospes. uersic.viij.

Famulus etiam infirmus debet habere salarium pro tempore infirmitatis: quia qui æger seruit, bene seruit.l.si hæres.§. Stichus. ff. de statuliberis.l. diẽ functo. & ibi Bart. & doct. ff.de of.assesso.& in consilio:Quidam ser.Gillius.& in c.consuetudinem.§. qui uerò. de cleri.non resi.glo.doct.& Flo.in l.arboribus.§. de illo.ff. de usufr.ubi dicunt uerum,nisi ipse dederit causam infirmati: ut ibi per Flo. Item uerum, si factus sanus seruiat,quatenus seruiuisset non infirmus: secundum Flor.in d.§.de illo. & tenet Bald.in l.fi.ad fi.C.de condi.inser.ubi idem dicit in stipendiarijs.Bart.uerò tenet contrarium simpliciter in l. opere. ff. de usufru. lega.l. si uno.§. item cùm quidam.& ibi Bart.ff.loca.& ibi Alex.Vide etiam Bald.in l.liberti.vj.col. C. de ope.li. uide Alex. qui tenet ei salarium non deberi, in l. si cùm dotem. §. sin autem in sæuissimo.sol.mat. & infrà, Obligatus. uersi. cl. & in Spec.de loca. §. v. uersic. quid si mercenarius. Adde l.si cui.§. fin.& ibi Bartolus, ex quibus cau.maio. & infrà Salarium.uersic. lxxv.& Stipendiarij.uersic.ix.Aduocatus uerò,etiam infirmus,debet habere salarium.Alexan.ubi suprà,& ibi quid in ambasiatore.

Famulus infirmus an debeat habere salarium:communiter tenetur,quòd non: quia casus contingens in personam illius,qui locabat operas suas,liberat cõductorẽ à præstatione mercedis.l.si uno.§. itẽ, cùm quid.& quod ibi not.ff.loca.& not.in l.in rebus.ff.commo. * Communis hæc sententia est admodum dubia, & saltem de rigore iuris locum obtinet. Ias.Curt. Maior in l.diem functo.ff.de offic. assessor.And.Barb.in c.propter sterilitatem.locati.ubi Ant. But.Pet.Anch.& Imol.communem sequuntur sententiam. de qua Laur.Syl.consi.xxviij.num.2.& 23.uol.j. Illust. Car. Host.in Sum.locat.§.quæ actiones.uersi.quid autem. Iason in l.diem functo.num.47.ff.de offi.assessor.Æmilius Maria Manolessus. Quod tamen limitat,quando salarium debetur alicui ratione personæ suę duntaxat.Secus autem,si datur sibi etiam ex contemplatione aliorum: ut datur Potestati, quia habet soluere suis iudicibus, & alijs famulis, de quorum obligatione non liberatur per mortem.De quo dicendum, ut plenè no.in l.diem functo. ff. de offi.asses.Abb. in c.j.de cle.ægro.

Famulo infirmo an debeat dominus prostarę expensas, & medicinas. Bar.& doct.in l.si cùm dotem.§.sin autem in sæuissimo.ff.sol.ma.dic ut in additione.

† Adde, quòd famulos suos pascere tempore infirmitatis tenetur dominus. Sed dubitatur,nunquid teneatur ad omnes impensas. forte enim eget magna cura, & diuturna, & in medicis est exponenda magna quantitas pecuniæ. Bart. in l. si cùm dotem.§. sin autem. ff. sol.ma. & in l. in rebus.ff. commo.concludit,quòd ad magnas expensas non tenetur: arg.d.l.in rebus. Quod intellige ratione famulatus: sed alia ratione, quia proximus, si ille non habeat unde sibi subueniat, potest implorare officium iudicis contra eum, ut sibi subueniat,si est soluendo. Et idem potest facere pauper cõtra quemcunq; diuitẽ. Vide tex.cum glo.not.xlvij.dist.c.sicut. facit c. pasce.lxxxvj.dist. Et maximè episcopi tenentur subuenire pauperibus, qui non possunt manibus laborare. lxxxij.dist.in c.j.xij.q.j.in c.euidentes. Abb.in d. c.j. in glo. fin.ibi,pascendi.

Famuli legatorum, uel absentium causa Reipublicæ, gaudent priuilegijs dominorum, ut restituantur aduersus lęsionem passam tempore absentiæ. Cy. & Bal.in l.j. C.de uxo.mil.

Famulus duorum dominorum debet habere plus salarij,si plures domini superueniant,quibus seruiat,& minus si quis ex dominis recedat. Bal.in l.liberti.C.de ope.no.nun.Bal.in l. Seio.ff. de annu. leg. ubi dicit esse in arbitrio iudicis. & tenet Barth. Cæpol.in l.iij.in prin.ff.de uerb.fig. & in tract.de serui. ur. c.50. Vnde si alter dominus recedat, alter remaneat,cui soli seruiat famulus, debetur sibi salarium pro uno tantùm:secundũ Bal.in auth.habita.in fi.C.ne filius pro pa.

Facit dictum Ang.in auth.ut deter.sit nu.cleri.in fi.de statuto, quòd habens præbendam retineat capellam, quòd habens duas retineat duos. Adde ǯ. Piscator.uer.j.

Famulus an possit seruire per substitutum.glo.doct.& Bart.in l.nemo est qui.de duob.reis.& in l.fi.ff. de diuer. & tempor. præscrip.Bart.in l.metallum.ff.de pœnis.& in l.idem Vlpianus.ff.de excu.tuto.

Famulus potestatis non portans diuisam Potestatis, potest offendi, non obstante statuto, quòd famulus Potestatis non possit offendi.Flo.in l.si putator.ad leg.Aquil.& Bar.in simili in l.prohibitum.in fi.C.de iure fis.lib.x.

* Famulus,uel famula domi occisi,à domino,uel domina,domino absente uidentur.Dy.in l.j.§.si quis in uilla.ff.ad S. C. Syllania. Ioan. Andr. in c. significasti. de homicidi. Calcan. consi.lx. & lxiij.Tho.Gram.uoto.xxiij.nu.j. Aemilius Maria Manolessus.

Famulus an teneatur seruire alteri,quàm domino, uolente domino.Bar.in l.si uerò.pe.col.de cond.ind.gl. in l. si non sortem.§. libertus. eod. titu. & Bald.in l.liberti.v.colum.C.de ope.libert.

Famulus debet dari per iudicem ei,qui timet offendi.& debet dari sumptibus eius,qui timet,& petit, secundum Bart.no. in l.sanctum.ff.de re diuisi.

Famulus quis esse probatur eo,quòd seruit ut famulus, & dominum associauit,ut alij famuli.Bartol.in l.j.§.familiæ.ff.de Publici.

Famulus tenetur adiuuare & defendere dominum. l. cùm dominus.ad Sylania.Alex.in l.j.§.sed licet. quod met. caus. & Flo.in l.scientiam.§.si quis.ad legem Aquil.

Famulus furans domino suo,ut sibi satisfaciat de salario,quod consequi non poterat de facili,non tenetur pœna furti, sed pœna arbitraria: quia non potuit sibi propria authoritate satisfacere,ex quo potuit iudicē adire.Alex.sing.cons.cxxxv. j.parte.Thom.Gram.con.l.nu. 5.

Famulus non potest esse testis pro domino.l.seruos.& ibi Sali. C.de quæstio.l.etiam. & ibi docto.C.de testi.Ratio est,quia potest ei impetrare,ideo est inhabilis.gl.est iij. q.iij. idonei. §.testis.Cyn.& doct.in l.ij.C.de test.& glo.& Abb.Sicul. in c.in literis.eod.tit. * Alex.cō.c.uol.vj.Roland. à Val.consi. xlj.num.25.uol.j.gl.Innoc.Ioan.Andr.Bal.in c. in literis. de testib.Illust.Card.Par.con.lxvij.nu.85.uol.iij.Æmilius Maria Manolessus. Quod uerum est, nisi sit famulus honestæ personæ & magni domini,nec sit uerisimile,dictū famulum deieratum,cùm sit persona honesta,aliàs secus.doct.& Bal. & Sali.in d.l.etiam.& Inn.in d.c.literis.& Alex.in l.uir.ff. de dona.inter uir. &uxo. & ibi per Bart. quem etiam uide in l. fi.§.super his.qui deie.uel effu. * Io. Fab.in §.in testib.& Angel.Aret. in §.pater.Instit.de testam. Nellus in tracta. de testib.§. domestici. Ludo.Roma.consi.ccccxx. Mars. sing. v. Æmilius Maria Manolessus. Itē nisi esset famulus alicuius magnatis,qui staret cum eo pro solis expensis: quia tunc indistinctè repellitur, secundum Car.Zaba.fin.in c.insinuante.de offi.deleg.& Lanfran.in c.quoniam contra.uer.testes. de prob.uer.quero ergo,&c.Item famulus,qui aliàs pro domino repelleretur à testimonio, potest cum consensu domini admitti.in Spe.de teste.§.j.uer. quid si aduersarius. Item, nisi ad probandum æstimationem rerum ablatarum domino.Bar.in l.si quādo.ult.col.C.unde ui. * Iac.de Are.& Cy. ibi And.Barb.in c.fi.de his quæ ui,met.ue.cau.fiu.Æmilius Maria Manolessus. Item nisi ad probandum factum esse ad defensam:quo casu admittūtur. in Spe.de inquisit.§.ij.uer. sed nunquid eos. & Bald.in l.parentes.C.de testi. Prædicta uera, si sit in domo domini tēpore iuramenti & testimonij: nam si recessit prius,sine fraude tamen,id est, animo nō redeundi ad famulandum domino, admittitur in testem pro quondam domino, secundum Ang. & Salic. in d.l.seruos. Bart.in l.j.§.item est.ff.eod.tit.doct.& Bal.in l.etiam.Lanfr. ubi s.& s.uer. Domesticus.uer.antepenul.& ǯ. & Abb. in c. in literis.& in Spec.de teste.§.j.uer. item obijcitur,quòd est domesticus.& per Bal.in l.j.C.de epis.& cle.

* Famulus aduersus dominum esse testis potest. Decis. Tholos.dec.iiij.Æmilius Maria Manolessus.

* Famulū dolo malo,ut testis esse possit,expulsum probatur, si confestim ad dominum redeat. fac.l. si uentri.§.in bonis. ff.de priuileg.cred. Bart.in l.fin. C.de donation.inter uir.& uxor.doctor. & Felin.in c.in literis.de testibus.Hip.Mars.in l.j.§.idem Numio.ff.de quæstio.num.2. Æmilius Maria Manolessus.

* Famulus,cui nulla pro seruitute merces soluitur.Spe.tit.de teste.§.j.uer.sed de quo mercenario.Lud.Ro.consi.ccccxx. Hip.de Mar.in l.j.§.idem Numio.num.4.ff.de quæstioni.& sing.v. Æmilius Maria Manolessus.

Famuli expulsio qualiter probetur: not.in l.j.ff.de diuortijs.

Famulus reportans à me librum ad te, non potest esse testis, quia deponit pro se. Bart.in l.deferre.§.idem decreuerunt. ff.de iure fis.

Famulus non obediens non debet habere salarium. Bart.in l. Nesennius.ff.de excusa.tuto.

Famulus collegij non gaudet priuilegijs indultis illis de collegio.Ang.in l.Titius.§.fin.de excus.tuto. Vide Bart.in l.j.§.si mercis.ff.de tributo.Item,

Famulus clerici non gaudet priuilegijs clerici,quia non est de familia perpetua. Archi.in c.ij.xj.q.j.Io. de Por. in consi. Omnipotentis Dei postulato suffragio. uide in l.ij. C.de epis. & cle. Vide Calcan. suo consi. lxx. per totū.ubi tenet,quòd famuli clericorum gaudent etiam priuilegio fori clericorum,ubi latè cum duobus sequentibus.

* Famulus ecclesiæ uel monasterij, ab ecclesia uel monasterio mercede conductus,non gaudet priuilegijs & immunitate ecclesiæ.Tho.Gram.in term.consi.cij. Æmilius Maria Manolessus.

20 Famulus an & quando, & quanto tempore gaudeat priuilegijs domini sui. Bald.in d.l.j. C.de epis.& cle.& ǯ.Priuilegium extenditur.uersi.xxxiiij.&xcij.

Famulus recedens à domino ante tempus, debet domino restituere uestimenta sibi tradita à domino nō ęstimata. doct. & Bald.in l.in his.§.seruis.sol. mat. Bald.in l.diuersitatis.C. de postli.reuer. & in auth. habita. in fi. ne filius pro patre.& omnino per Ang. in Repertorio,uer.uestimenta.& Alex.in d.§.seruis. ubi etiam dicit, propria authoritate domini spoliari,si fugiat cum uestibus:per Bal.in §.sufficienter.de usufru.in l.sed & si quid. & in auth.habita.ne fil.pro patre.

* Famulus fugam arripiens, furtum earum rerum, quæ tunc temporis domino desunt, fecisse censetur. glo.in §. si uerò. il iij.uer.factum.in auth.de exhib.rei.Hipol. Mars.in rub.C. de probatio.num.283. Æmilius Maria Manolessus.

Famulus si delinquat in rem,cuius custodia pertinet ad dominum.s.uerb.Dominus.uersi.lxxiiij.

Famula alicuius si stupratur per aliquem, cuius sit accusatio, & quæ sit pœna.ǯ. Stuprum.uersi.iij.

Famulus dimittens equum in pascuis de nocte,in quibus dominus suus consueuit dimittere, non tenetur de periculo,si lupus equum comedat.gloss.est in l.si negotia.& ibi Bartol. ff.de neg.gest. Cy. & Baldus in l.iij.ult.quæst. C. de episco. audi. & in Spec. de loca.§. postquam. uersic. quid si locaui. Bart.ubi s.dicit,quòd si dimittere cadit in culpam, tenetur: aliàs non.

Famulus,id est seruus. Bart.in l.iubemus. C. de præposi.sacri. cubi.lib.xij.

Famulus Potestatis potest esse famulus etiā successoris in pretura.Bart.in l.iiij.C.de prin.āgen.in re.lib.xij.

Famulus uestiendus à domino quo tempore debeat uestiri. Bart.in l.j. C. de uesti.mili.lib.xij. Item quanti precij debet habere uestem.Bar.in l.Fortissimus.eod.tit.

Famulus perpetuus debet ali & uestiri à domino, cui seruit. Bald. in l.liberti.v. colum. C. de ope.lib. per l.pen.§.j.ff.sol. matri.Item,

Famulus simpliciter conductus debet habere uictum & uestitum à domino. Flor.in l. sed & si quid.§.mancipiorum.ff.de usuf.& Alex. in l.in rebus.§.possunt.ff.commod. sed contrà probatur in l. id uestimentum. de pecul. & Alex. in l. si cùm dotem. §. fin autem in sæuissimo. solu. mat. & in l. in his.§. seruis.eod.tit.

* Famulus nulla conuentione facta alicui seruiens, mercedem petere potest, si ille cui seruitutem præstitit, famulos mercede conducere, & ipse operas suas mercede locare consueuerat. l. excepto. C. locat. Instit. locat. post prin. l. si non sortem.§. libertus.ff. de cond.ind. Feder.de Sen.consi. ccxviij.

ccxviij. M. Ant. Nat. consi. ccclxvj. num. 34. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

30 Famulus principis delinquens circa mandatum, acrius punitur. s. uer. Familiaris. uersi. penul.

Famulus occupans rem alienam non præsumitur occupasse mandato domini, etiamsi res apud dominũ reperiatur. Bal. in l. j. C. de epis. & cle.

Famulus si immittat ignem in domo conducta à domino suo, an teneatur. in l. si seruus. §. procul. ff. ad leg. Aqui.

Famulus si licentiatur à domino, uide Bald. in l. j. C. de episc. & clericis.

† Famulus locatis operis, finito tempore præstans adhuc operas patiente domino, licet ex sola patientia non dicatur renouata conducta, tamen poterit petere mercedem actione negociorum gestorum. do. Bart. Soc. in consi. cxcvj. inci. Circa. uer. iij. ista opi. in ij. parte.]

Famulus annalis debet habere salarium in fine anni: & si antè recedat, sibi imputet. Bal. in l. ij. C. locati.

Famulus recedens ante tempus non debet habere salariũ pro tempore, quo seruiuit. Bal. in d. l. fi. & in l. ędem. C. lo. ubi uide omnino per Alex. in l. si uno. §. item cùm quidam. ff. eod. tit. * Aliud tamen sentit Iason in l. diem functo. nu. 46. ff. de offici. assessor. Æmilius Maria Manolessus.

Famulus censetur reconductus pro salario solito. Bald. in l. etiam. in fi. ff. de iure dot. & Alexan. in l. idem quæritur. §. qui impleta. locati.

Famulus, pro quo dominus soluit pœnã, tenetur domino restituere quantum soluit. Spec. de iniur. & dam. da. uersi. in summa. & ibi Bald. in addi. uersi. fin.

Farina non uenit appellatione frumenti, uel fructuũ. Bal. in l. j. iij. col. C. de fruc. & lit. expen. quem etiam uide in l. non dubium. vj. col. C. de legib.

Farina an ueniat appellatione tritici grani, uel frumenti. Bar. quòd sic, in l. quæsitum. §. illud. de leg. iij. & ibi Ray. in apo. contrà Dy. Vide Alber. de Ros. in tract. Statutorum. j. parte. in princ. & in iiij. col. & in rub. an prohibitio. Bal. & Angel. de Perigl. in l. cotem ferro. in prin. ff. de public. Ioan. de Por. in l. certa. §. si conuenerit. §. fi. de leg. j. in l. triticum. per do. de uer. obl. in l. si conuenerit. §. fi. de pig. act. tenet quòd nõ, in statutis, dixi in tract. Gabellarum, & j. uer. Statutum extenditur. uersic. xvij. & uer. Gabella pro rebus inanimatis. uersic. xj.

Fasciæ ueniunt appellatione uestis, & maximè crinales, quibus utimur ad lauandum caput. l. argento. uer. fasciæ. de auro & argent. legato.

* **Fatalia.** Vide s. uerb. Appellationis fatalis. per totum. Iac. de Are. & Cyn. ibi Andr. Barb. in c. fi. de his quæ ui met. cau. fin. Æmilius Maria Manolessus.

† **Fatale.** Primus annus datus ad prosequendum appellationem, dicitur primum fatale, id est, à fato & morte: quia sicut mors extinguit hominem, ita lapsus istius termini extinguit appellationem. Ita legitur & not. in l. ij. C. de tempo. appel. & latius sequitur Bal. in l. fin. C. eo. Abb. in c. ex ratione. de appel. in iij. col.

Fatuus. Vide j. uer. Furiosus. uerb. Mente captus. & uerb. Stultus. per discursum.

† Fatui semper existimant se sapientes, arguendo à communiter accidentibus: & qualiter probetur quis fatuus, mente captus, iracundus, ebriosus, &c. uide do. Barth. Soci. in consilio lxiij. incip. In causa restitu. in integ. per totum. in j. parte.]

* Fatuum potius cõtrahentem fuisse, quàm donare uoluisse, est dicendum. Bal. in l. generaliter. q. iij. C. de no. num. pecu. Ioan. Crot. consi. xcv. num. 18. Æmilius Maria Manolessus.

Fauiana locum habet contra legatarios, & fideicommissarios. per Bal. in l. j. C. si quis in fraud. patro.

Fauor nimius æquiparatur inimicitiæ, & facit quem suspectum. Inn. in c. accedens. ut lite non contesta. & Bal. in Marg. uer. Iudex. uersi. cx.

† Dic, quòd fauor est uox bene precans alicui, siue alicuius commodum & laudem tuens: & dicitur Græcè βοήθεια.

Fauor præstatur ferendo suum robur, uel si metus aduersario inferatur. Innoc. in c. petitio. de homicid. & Bald. in Marg. uerb. Fauor.

Fauorem non dicitur dedisse, qui prouidere potuit, uel iuuare percussum, ne percuteretur & non iuuit, licet peccet. Baldus in l. j. iiij. colum. C. de ser. fugi. contrà est text. xxij. quæst. iij. cap. non inferenda. & cap. qui potest. & cap. quantę. de senten. excommuni. ubi dicitur fauere, qui non obuiat, si potest.

Fauorem quis dicatur præstare. Bald. in l. ob hæc uerba. ff. de infami. & s. uer. Auxiliator. uersi. xx.

* Fauor conuerti non debet in odium. l. quod fauore. C. de leg. nec contra. l. quoties. §. si quis nomen. & ibi Io. de Imo. de hær. insti. aliàs l. si quis solidum. in Specul. de teste. §. ij. Quod uerum, etiam in statutis. infrà, Statutum. Ioan. Crot. consi. lxvij. num. 47. Dec. consi. ccccxiiij. num. 9. Æmilius Maria Manolessus.

Fauore alicuius dicitur fieri, uel ordinari, quando principaliter, non secundariò fit propter eum. Bal. in l. ij. C. de leg.

* Fauorabile, an odiosum aliquid sit, cùm quæritur, inspicienda est potissima causa, ob quam introductum est. l. qui exceptionem. in princ. ff. de condit. indeb. Dec. in l. uenia. col. ij. C. de in iu. uocan. Calde. consi. xiiij. sub. tit. de uerb. sig. Bald. consi. cccclxxiij. col. ij. uol. v. Areti. consi. xxix. col. vij. Ay. Cra. consi. cxviij. nu. 9. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fauori, cuius ordinatio non præcessit, non potest renunciari. Bald. in l. post mortem. C. de fideicom.

Fauori animæ non potest renunciari. Bald. in l. ij. C. de usur. & fru. leg.

† Fauori an & quando liceat renunciare, uide Fel. remissiuè. in c. significauerunt. in v. col. circa fin. de iudi.]

Fauorabilior debet esse iudex in absoluendo, quàm in condemnando. l. fauorabiliores. de regu. iur. l. præses. & l. si de interpretatione. ff. de pœnis. l. Arrianus. de actio. & oblig. Item,

Fauores sunt ampliandi, & odia restringẽda. in Spec. de dispu. & allega. §. liij. uer. uel in masculinum.

Fauorabilior est reus, quàm actor, nisi in casibus. Item,

Fauor si sit pro actore, & pro reo. in Spec. de teste. §. xij. uersic. sed quid si tot. & seq.

Fauore alicuius si quid non ualet fieri, potest fieri, ut ualeat. in Spe. de dolo & contu. §. vj. uersi. xiij.

Fauor liberorum, & piæ causæ fauor, æquiparantur. Bart. in l. proximè. de his, quæ in testa. delen. Bald. in l. j. C. de sacro san. ecclesijs.

* Fauore cum quorundam & aliorum odio aliquid sit statutum, dispositio illa non odiosa, sed fauorabilis uidetur. Dec. in l. uenia. C. de in ius uocan. Ioan. Cro. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. Aymo Cra. consi. cxviij. num. 10. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fauorabilis, ut nostri dicunt, est dispositio, qua fraudibus obuiam itur. l. sedet Iulianus. in princ. & §. mutui datio. ff. ad S. C. Macedon. l. j. §. pecuniã. ff. de calumniat. c. quanto. de priuil. c. si ciuitas. de sen. exc. in vj. Dec. consi. v. in ext. consi. cxcvj. col. j. in extre. consi. cclxxvij. col. ij. consi. cccj. col. ij. Ay. Cra. cõsi. cxviij. nu. 11. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fauorabili in dispositione eiusmodi facienda interpretatio est, ut fauor extendatur. cap. cùm dilecti. de donationi. Alexand. consi. ccxiij. col. iiij. uol. ij. Dec. consi. xlix. col. iij. consi. lxxvj. col. ij. Aymo Crau. consi. cxviij. nume. 21. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fauorabilis est dispositio, qua ad ius commune redditus est. gloss. in c. statutum. uer. numerandum. de præben. in vj. Felin. in c. cùm accessione. col. iij. de constitu. Dec. in c. cùm omnes. col. j. c. cùm accessissent. col. iij. de constitut. Roma. consi. cccxvij. in extrem. Aymo Cra. consi. cxxxv. num. 13. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Febris appellatione nõ uenit febricula. l. j. §. sed sciendum. ff. de ædil. edic.

† Adde, quòd febricula leuis, ut uetus quartana, non nocet, nec excusat: ut in l. quæsitum. ff. de re iudi. & in l. j. §. proinde. aliàs §. sciendum. ff. de ædi. edic. Et educo tex. in c. placuit. coniuncta sua glo. xviij. dist. no. in c. cùm Bertoldus. de re iudi. & in c. querelam. de procu.

Febricitans citatus non tenetur in iudicio comparere. l. quæsitum. & ibi doct. & Bar. ff. de re iudi. ubi dicunt uerum, nisi in febre

in febre quartana. Item tunc debet mittere excusatorem. Bart. & doct. ibi. & s. Excusator. uersic. xxv. & j. Infirmitas. uersic. ij. iij.

Febris non est mortalis ei, qui fecit se phlebotomari. xiij. die Februarij. j. uerb. Phlebotomia. uersi. iij.

† **Fœdus** quotuplex sit, uide Felin. in c. postulasti. in iiij. col. uer. sed caue. circa princ. de foro compet.]

Felonia uasalli an censeatur sibi remissa à domino per osculum pacis. Bal. in c. j. viij. col. qui. modis feud. amit. in usib. feud. quòd non.

† Adde, quòd felonia dicitur delictum, quod committit uasallus contra dominum. habetur in usi. feu. in c. j. de alie. feu. Abb. in c. cùm uenissent. in consi. iiij. de instit. uer. aduerte.

Felonia uasalli an noceat successori. glo. & Bal. in c. decedenti. iiij. col. qui feud. da. pos.

Felonia secundi an noceat primo uasallo. Bald. quòd non, in c. insuper. iiij. col. de prohi. feu. ali. per Fede.

Felonia patris non nocet filijs antè natis, secundum Bartol. in l. ij. C. de lib. & eorum lib. uide in Spec. de feu. §. nunc dicamus. uer. sed quæritur. & in §. quoniam. uersi. xl. & s. uerb. Delictum. uersi. xxij. Item,

Felonia patris nocet filio, etiamsi dominus feudi non sit de patre conquestus, quando pater propter feloniam fuit priuatus feudo: sed si non fuit talis, qui patrem priuauerit, non nocet filio, si dominus fuit de patre uiuo conquestus, quod potuit. Bald. in §. insuper. iiij. col. de prohi. feu. ali. per Federicum. Ang. in l. generaliter. in fi. C. de reuo. dona. post gloss. ibi dicit punctualiter. glo. inducit hanc legẽ, & simul. in arg. ad feudum, quod non sit auferendum filio propter feloniã patris, patre uiuente, non fuit opposita. & melius probat hoc l. his solis. s. eod. tene mente. Angel. uide omnino Bald. in l. lege. C. de legiti. hære. & Bald. in c. j. ult. col. quibus modis feu. amit. quod non nocet, si dominus sciuit, & habuit tempus ad conquerendum, & tacuit.

Felonia si remittatur uasallo antequã priuetur per sententiã, non potest priuari. Pau. de Cast. in consi. cliiij. Vnde

Felonia non priuat ipso iure, secundum Pau. ibidem.

† Felonia domini an noceat ecclesiæ, uide Felin. in c. uerum. in ij. col. in uersi. felonia domini. de foro compe.

Feloniæ materiam supple j. uerb. Feudum. & uer. Vasallus. per discursum.

Fœmina non uenit appellatione uirorum. l. scripturas. & ibi Bal. ad fin. C. qui po. in pig. hab. Bartolus in l. j. ff. de legi. nec appellatione hominis. infrà, Homo. uersic. xxvj.

Fœminæ appellatione non uenit hermaphrodita in statuto. Bald. in l. omnes populi. xj. col. de iusti. & iure. secundum Ang. contrà, & malè tenet. Instit. de actio. §. j. & Alex. in l. ij. in prin. de uerb. obli.

Fœmina in consilio esse non potest, & uocem non habet. Bart. in l. j. in fi. ff. de legi. & Alex. in l. quod maior. ad municip. & Ioan. de Imo. in l. iij. de uerb. oblig. in §. fin.

Fœmina testis in casibus de iure permissis non æquiualet testimonio masculi. Abb. in c. forus. de uerbor. sign.

Fœmina potest scribere testamentum. l. diuus. §. matri. & ibi doct. & Alex. ff. de falsis. & Bart. in l. impuberem. in prin. & l. si quis legatum. §. si patronus. & ibi Ang. eod. tit.

* Fœminæ in causis matrimonij, testes esse possunt, & duæ mulieres tantùm matrimonium probant, c. super eo. il ij. de testi. & ibi gloss. Tancred. & Inno. P. M. Abb. antiquus. Ioan. And. Bald. num. 4. Aeg. Bel. Ant. But. num. 4. Illust. Cardin. Zabar. num. 4. Imol. num. 2. Illust. Card. & Abb. Panor. ij. & iij. not. Iac. Phil. Port. Imo. consi. xxxix. num. 1. & 2. Æmilius Maria Manolessus.

Fœmina testis in causa adulterij non probat, sed facit indiciũ. Pau. de Cast. consi. cxvij. Item,

Fœmina non potest esse testis de iure ciuili in causa criminali. l. ex eod. ff. de testi. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testa. sed iure canonico potest, si agatur ciuiliter, non si criminaliter per uiam accusationis: secus, si per uiam inquisitionis, uel denunciationis, secundum Innoc. in c. quoniam. de testi. & Lanfranc. in c. quoniam contra. uerb. testes. de prob. uersi. primò ergo quæro, &c. & Alexan. consi. clxxvj. ij. parte. & in consi. xcvj. iiij. parte. Casus est in c. forus. de uerb. sign. quòd non in criminalibus. Sed intellige ut s. in Spec. de teste. §. j. uersi. item quod est mulier. & scio do. Catald. de Viso consuluisse, fœminam non facere indicium ad torturam, quando est habilitata per statutum: quia dicitur in subsidium: ergo non est omni exceptione maior: secundum Bald. in l. j. C. qui. & aduer. quos. Quod nota pro statuto Firmano. Sed Pau. de Cast. consi. cxcv. & cxvij. dicit ex dicto fœminæ, & socij criminis, & ex coniecturis posse torqueri. & per Alex. consi. xj. j. parte. & ibi etiam, quid in crimine læsæ maiestatis. & consi. xix. j. parte, quòd non potest de iure canonico. † & per eum consi. xcix. j. parte. † Vide do. Mari. Soci. in l. j. C. de summa tri. & fide catho. in fi.]

Fœmina potest esse testis in instrumento, sed non in scriptura priuata. l. scripturas. in fin. & ibi doct. & Bald. C. qui po. in pig. ha. Item,

Fœmina non potest esse testis in testamento, scilicet de iure ciuili, & canonico. c. forus. de uerb. signi. & ibi gloss. & doct. contra Abb. in c. cùm esses. de testa. & per Alex. in ij. parte consi. in consi. clxxvj. ij. parte. & in consilio lxxxvj. iiij. parte. l. qui testamento. §. mulier. & ibi doct. ff. de testa. sed in codicillis sic, secundum gloss. Bartolus & Baldus in l. fi. C. de codicil. & gloss. & Bart. in d. §. mulier. & Abb. in c. forus. de uerbo. sign. Sed Bartol. contrà, in l. in multis. ff. de statu ho. Item in testamento inter liberos. glo. authen. quod sine. & ibi doct. C. de testa. & Bart. in §. ex imperfecto. eod. tit. in l. hac consultissima. & Barth. Cæpo. in c. j. de cogni. feud. in ij. concor. & Lanfranc. in c. quoniam contra. de proba. uer. testis. & Bald. in d. §. mulier. Item quod dixi de codicillis, intellige, si sit literata, ut se subscribat in eis. d. l. fin. & ibi Bal. Item nisi in teste ad piam causam. Bald. in l. j. in fin. in lectu. & in repetitione xx. col. de sacrosan. eccle. & Alex. in d. consilio lxxxvij. Vxor tamen non potest esse testis in testamento uiri ratione domesticitatis. gloss. in §. in testibus. Insti. de testa. & contra, ut ibi.

† Adde hîc, an fœmina possit testari, & esse testis, dicam j. in uerbo, Testamentum. & in uerbo, Testis. Vnum tamen perpetuò not. quod posuit Bald. in l. j. ff. de senato. quòd si sunt patroni ecclesiæ masculus & fœmina, & discordant in præsentando, præfertur præsentatus à masculo. quod est not. Refert, & sequitur Franc. Aretinus Moder. in c. quoniam. in fin. de testibus tene menti in practica. Et an fœmina possit succedere ex testamento, uel ab intestato, in dignitatibus habentibus iurisdictionem, & in terris, & in castris, quæ non sonant aliquam dignitatem, & in rebus feudalibus, uide Host. Inno. & Abb. in c. dilecti. de arbitr. Et an fœminæ luxuriosę detur curator, uide Abb. in c. uastoralis. de iudi. & dicam j. in uerbo, Mulier. & an fœmina succedat in dignitatibus, & in rebus feudalibus, uide Abb. in c. significauit. in j. col. de rescrip. Et an fœmina possit esse executrix, uide Io. And. in c. ij. de testa. lib. vj. Bald. in l. id quod pauperibus. & in l. si quis ad declinandam. C. de episc. & cle. Abb. in c. tua nobis. de testa.

Fœmina non potest esse testis in causa feudali. c. j. qui test. sunt necess. ad proban. no. inue. & ibi Bald. in fi. & Barth. Cæp. in c. j. ij. concor. de cog. feud. in usi. feud. Item,

10 Fœmina potest esse testis super fama publica in his, quæ cõcernunt utrumq; sexum: quia quòd uxor regis sit mortua, non aliàs, puta quòd Titius sit decurio. Sal. not. in l. ea quidem. xxxvij. col. uersi. pro euidentiori declaratione prædictorum. & C. de accus. Item,

Fœmina potest esse testis pro indicijs, quando per indicia probari potest ultima uoluntas. gloss. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. de testa. & Bald. in conclu. feu. titu. qui feu. da. pos. in fin.

Fœminæ non gaudent immunitatibus concessis mihi, & posteris meis. Bart. in l. j. de iure immu. not. in cap. ubicunque. de pœnis.

† Fœmina an & quando ad feudum admittatur: uide latè per do. Deci. in consi. cxxxix. inci. Et diligenter. in j. uol. *

Fœmina præsumitur esse prægnans, si habet lac. Bal. in rub. de probatio. Item intra tres menses. Bald. in l. decreto. C. de infami. aliàs non creditur ei. l. j. §. j. ff. de uen. in pos. mitten. & infrà, uer. Mulier prægnans. uer. antepenul. Sed gloss. & Ang. in l. illud. ff. si pars hæredi. peta. dicit credi sibi, uel obstetricibus.

ſtetricibus. Tu concorda, ut ei credatur intra tres menſes tantùm, non pòſt. Et quòd ſibi credatur, eſt gl. in l. cùm quidam. §. quod dicitur proximus. de acquiren. hære.

Fœmina prægnans præſumitur paritura tres filios. l. ſed ſi reſtituatur. §. ſi pater. & ibi doct. ff. de iudi. licet etiam quinq; parere poſsit. l. utrum. de rebus dub. uide in l. fin. ff. ſi pars hære. petat.

Fœmina prægnans non tenetur comparere in iudicio. l. ij. §. ſi uerò mulier. ff. ſi quis caut.

Fœmina prægnans non uenit appellatione infirmorum. arg. d. l. ij. §. ſi uerò mulier. & ibi doct. & Ioannes de Pract. ff. ſi quis caut.

Fœmina prægnans, etiam ex alio, quàm ex marito, gaudet priuilegijs prægnantium, ſcilicet ne teneatur in iudicio comparere, & ne torqueri poſsit. doc. in l. ij. §. ſi uerò propter inualetudinem. ff. ſi quis caut.

Fœmina prægnans torqueri non poteſt. l. prægnantis. ff. de pœnis. nec puniri in corpus. ibidem. & Bart. in l. quæ in utero. de ſta. ho. Idem ſi ſit recens in partu intra quadraginta dies. Bart. in d. l. prægnantis. imò etiam pòſt, donec partus per ſe uiuere poſsit, ſi interim aliter educari non poſsit: ſecundum Bart. ibi poſt Old. & in l. ſed ſi is. §. an autem. ff. ad Carbo. & ǰ. uer. mulier prægnans. uerſi. x.

20 Fœmina prægnans mortua ſepeliri non poteſt. l. nemo. ff. de relig. & ſumpti. funerum. niſi prius partus excidatur ex utero. ibidem.

Fœmina pro delicto carcerari non poteſt, etiamſi ſatiſdare nō poſsit. Bal. in l. iij. C. de epiſc. audi. per tex. not. in auth. nouo iure. C. de cuſto. reo. Item,

Fœmina pro debito non poteſt capi perſonaliter. glo. & do. in l. ad egregias. ff. de iureiur. & in l. conſentaneum. & ibi Bart. & doct. C. quomodo, & quando iudex. l. j. de offi. diuer. iud. ubi dicit pœnam capitalem iudici imponendam. Quod eſt uerum, niſi ſit meretrix, ſecundum Bar. & Bal. ibidem: dum modò talis meretrix non ſit coniugata. Ioan. And. in additio. Spec. in rubrica de iniur. & dam da. Pet. de Sun. in d. l. conſentaneum. & Angel. Areti. in uer. quòd fama. in materia capturæ. Item uerum, etiam pro debito publico. Bart. in l. nemo carcerem. C. de exac. tribu. lib. x. per l. j. cum authen. ibi poſita. C. de offi. diuer. iud. Item uerum, niſi etiam pro debito tutelę geſtę, ſi non renunciauit omnibus beneficijs, licet tunc non teneatur, niſi quatenus facere poteſt. Bart. in authen. matri & auiæ. C. quando mu. tu. off. fun. po. Bart. in l. ſi quis ſub conditione. vj. col. ff. de teſta. tu. in uerſi. quæro, quid ſi renunciauit. & Bart. ibid. l. fin. quando mul. tu. offic. fun. po. niſi eſſet ſtatutum contrà, cui non potuit renunciari, ſecundum Bald. ibi. & ǰ. uerb. Mater conuenitur. uerſi. ij. & Alex. in l. pleriq;. ubi plenè. de in ius uoc. Item uerum, ſi ſtatuto permittatur captura debitorum fugitiuorum: quia etiam fœmina comprehenditur, niſi ſit excepta ſpecialiter, ut eſt in hac ciuitate Firmi, ut tenet Bald. in l. ne paſsim. C. de iur. & fac. igno. & ex identitate rationis, ſecundum not. per Bart. in l. j. viij. col. in princ. in lectu. noua. ff. de pecu. nec pro repreſſalijs. ǰ. uerb. Repreſſalię contra quos. uer. xxxiiij.

Fœmina carcerata ſimul cum hominibus fugiens de carcere, cauſa uitandæ fornicationis, excuſatur. Bald. in l. j. pen. col. C. de ædil. actio. quia

Fœmina debet diuerſo carcere ab hominibus detineri. l. quoniam. C. de cuſto. reo.

Fœmina quare non ſuccedat in feudum regale. Bald. in l. quoties. iiij. col. C. de ſuis & legi.

Fœmina quare non poteſt nominari, & dominium tenere. per Bald. in d. l. quoties. de ſuis & legitimis.

* Fœminæ in emphyteuſi eccleſiaſtica non ſuccedunt. §. emphyteuſis. ubi Ang. in auth. de emphy. Iac. Phil. Port. Imol. conſi. ciij. num. 9. Æmilius Maria Manoleſſus.

Fœmina ſuccedit in emphyteuſim monaſterij, ſi uelit nubere extraneo, uolenti eſſe ſubditus monaſterij. Bart. in l. murilegulí. C. de murilegulis. lib. xj.

Fœmina ſuccedit in emphyteu. c. ij. & iij. ſi de feu. fue. cont. & in auth. de non ali. §. emphyteuſim. Alex. de Vinc. in c. potuit. de loca. Barth. Cęp. in c. j. ad fin. de cog. feud. Lud. Pont. in l. ſed ſi hac. §. liberos. v. colum. ff. de in ius uocan. & ſ. uer. Emphyteuſis tranſit. uerſi. vij.

Fœmina in feudum non ſuccedit. c. j. §. hoc autem. qui feud. da poſ. & c. j. §. filia. de ſuc. feud. Paul. de Caſt. conſi. cxxxv. Barth. Cęp. in c. j. xxxiij. regu. de cog. feud. & idem in ix. differentia. Alex. in c. potuit. de loca. ij. q. & in xj. q. uide in Spe. de feu. §. ij. uerſi. xxiiij. & ſeq. & Alex. conſi. xxix. j. parte. ubi plenè. Quod eſt uerum, niſi feudum ad nullum ſeruitium fuerit conceſſum, & maſculus non extet. Bald. ſing. in c. decedenti. qui feu. da. poſ. & in c. j. §. hoc autem. eod. tit. & in c. ſimiliter. de capi. qui curi. uen. in uſi. feu. & Lud. in ſing. uer. Feudum. uer. fœmina. Item uerum, niſi in feudum regni Apuliæ. Bal. in c. j. §. j. iij. col. de ſucceſ. feu. & in l. fin. C. de ſuis & leg. ubi etiam uide, an & quare non ſuccedat in feudum regale. Item niſi in caſibus, quos ponit Bal. in d. c. decedenti. & in c. j. in princ. quando mari. ſiue uxor. & in c. j. §. quin. etiam epiſcopum, uel abbatem. & in c. fi. de ſuc. feu. Item, niſi quando fœmina eſt apta ad ſeruiendum domino feudi. Bald. in d. l. fin. Item niſi ſit conceſſum Titio pro ſe, & filijs maſculis, & fœminis, uel cum fœminis. Bald. in d. l. fi. Item, niſi in feudum precio emptum. Bal. in d. c. decedenti. & Alex. in l. uerum. de uer. ob. † Vide pulchrum conſi. Alexan. xxxix. per totum. j. uol. ubi ponit, quando mulier ſuccedat in feudo: an & ſi ſemel fuerit excluſa, ſemper maneat excluſa: & an & quando fœmina ſuccedat in feudo. Deci. cōſi. cxxxix. per totum. Benedic. in repe. c. Raynutius. fol. 15. uel 40. col. iiij. cum ſeq.

* Fœminas in feudis regulariter non ſuccedere, tradit etiam Dec. conſi. cccxc. num. 1. conſi. cccclxviij. nume. 1. Iac. Phil. Port. in conſi. ij. num. 30. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Fœminæ ſuccedere poſſunt in feudis uigore antiquiſsimæ inueſtituræ, quæ & eas uocabant: quanquam recentiores, non niſi maſculos uocent. Bald. conſi. lxxxij. Proponitur, quòd. uol. j. Deci. conſi. cccclxviij. nu. 17. conſi. cccccxcviij. num. 18. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Fœmina pluribus in cauſis ſuccedit in feudis, præſertim cùm feudum eſt ob benemerita inſignia cōceſſum, uel cùm princeps pro feudo ea à uaſallo exigit, quæ etiam fœmina præſtare poteſt, ut cenſum annuum. uel cùm nihil omnino exigit, quod feudum francum appellatur. aut cùm fœmina feudum redemit. aut cùm inueſtitura eas apertè uocat. uel cùm feudum fœmininum eſt. aut cùm uaſallus feudum pecunia emit. aut cùm eſt cōſuetudo, ut fœmina ſuccedat. his in caſibus fœminæ ex com. doct. ſent. admittuntur. Franc. Cur. in tract. feu. Ter. per. §. cum primum principium. latiſsimè. Car. Par. conſi. iiij. uol. j. ego. conſi. iiij. Æmilius Maria Manoleſſus.

30 Fœmina an excludat nepotem ex altera filia mortua à ſucceſsione regni feudalis. Bald. in d. l. fin. iiij. col. C. de ſuis & legiti. & in auth. ceſſante. C. de legi. hære. Item,

Fœmina poteſt eſſe domina feudi, & habere uaſallos, licet non poſsit eſſe uaſalla, & habere feudum ab altero, nec in feudum ſuccedere. Bal. in c. j. §. fœmina quoq;. per quos fiat inueſti. in uſibus feud. Item,

* Filij, & deſcendentes ex fœminis in feudo non ſuccedunt, ut nec ipſæ fœminæ, è quibus deſcendunt. §. hoc autem. & filiæ uerò qui feud. dar. poſ. ubi Bald. And. Iſer. Aluar. Afflict. Soc. conſi. cclvij. num. 8. uol. ij. Fran. Curt. minor conſilio cxvj. num. x. Iaco. Phil. Por. Imo. conſi. ij. num. 30. Æmilius Maria Manoleſsus.

* Fœminæ, in feudo, quod francum à noſtris appellatur, ſuccedere poſſunt. §. j. & ibi Bal. qui feud. dar. poſſ. §. quia uidimus. ubi Bald. eod. titu. §. Obertus. ubi And. Iſern. & Afflic. ex qui. cau. feud. amit. Iac. Phil. Por. Imol. conſi. j. num. 4. Æmilius Maria Manoleſſus.

Fœmina an ſuccedat in feudum emptum. Bald. in cap. j. §. hoc autem. qui feu. da. poſ. & in c. j. quando mari. ſuc. uxo. in uſi. feu. Item,

* Odoffr. in Sum. tit. qui poſſu. ſucced. in feud. Bal. in c. ſignificauit. in princ. de reſcrip. Roma. conſi. ccclxvij. Dec. conſi. cccxc. num. 7. & 15. Æmilius Maria Manoleſſus.

Fœmina debet petere inueſtiturā feudi intra annum, qui currit ei poſt quatuordecim annos, ſicut maſculo. Bal. in c. pręterea. de probi. feu. alie. per Federicum.

Fœmina non poteſt eſſe iudex, ſicut nec ſeruus, etiamſi ei opponatur poſt litem conteſtatam. in Spec. de excep. §. ij. uer. ſed

sed quæro.text.& gloss.not.xij.q.ij.cùm deuotissimam. nisi
† sit consuetudo in contrarium,ut ibi.† Et fallit in clarissimis mulieribus,per do.Pari.de Puteo in tracta.de syndi.in c. de offi.syndi.in §.dicitur autem syndicatus. ubi ad hoc nonnulla dicit: allegat gl. nemini notam, secundum eum, in auth. de iudicijs.§.sedebunt.]

* Fœmina capere hæreditatē potest: & una iurisdictionē, quæ est hæreditati coniuncta. Abb. ca.significauit. de rescript. Abb.& alij in c.dilecta.de maior.& obed. Card. Host. in c. dilecti.de ar.Ang.in l.cùm præ or.ff.de iud. in l.fœminæ. ff. de reg.iur.Dec.consi.xxxij.nu.6. Illust.Card.Par.consi.iiij. num.12.uol.j.Dec.consi.ccccxcviij.num.21. Æmilius Maria Manolessus.

Fœmina potest esse arbitratrix.c.Quintauallis.de iureiuran.& c.dilecti.de arbi.& Bar.in l.in multis.ff.de statu homi.ubi dicit uerum inter coniunctos.

Fœmina non potest prædicare publicè. suprà, Abbatissa. uersicu. vj.

Fœmina fornicatus necessitate famis non excusatur. ĩ.uersi. Fornicatio.uersi.xj.

Fœmina non potest esse executrix testamentorum. s̃. Executor testamenti quęquis. uer.xiij.

Fœmina non recipit characteres,ut sentit Cardin. in clem.j.in fin.de æta.& quali.& infrà,Monialis.uersicul.iij.

Fœmina potest esse hospitalaria.ĩ.Hospitalarius. uersic. viij.

Fœmina non potest habere curam animarum.Car.in cle.j.iiij. q.de baptis.

Fœmina mutabilis est.ĩ.Variatio.uersi.xxj.

Fœmina succedit in ius patronatus legatum descendentibus. s̃.uerbo, Descendens uersi.ij.

Fœmina ligonizans habet partem lucri laboritij, sicut masculi.ĩ.uer. Lucrum sociorum.uersi.v.

Fœmina an possit esse tutrix.& in l.j.& in auth. matri, & auiæ. C.quādo mul.tu.of.fun.po.& ĩ.Mater tutrix.uersi.j.per discursum.

Fœmina potest esse procuratrix in iudicio uoluntariæ iurisdictionis.l.illud quoque.& ibi Bal.C. communia de suc. aliàs secus.l.fœminæ.ff.de procu.nisi pro parentibus. l.fœminis. eo.tit.Item nisi pro filijs maioribus,non pro minorib. quia habent tutores.Bart.in d.l. fœminis. ubi dicit cautius esse, quòd pro dictis casibus renunciet beneficio Velleiani. Vide l.alienam.& ibi Bar.C.de procur.& ĩ.uer.Mater.el j. uer. v.& seq. & uerbo, Mulier procuratrix. uersic.j.ij.& v.Nec procuratrix ad negocia.in Spe.de dispu.& alleg.§.iiij.uersi. uel illud.Item ubicunque potest agere iure proprio, & suo nomine.Bald.in l.id,quod pauperibus.ij.col.C. de episc. & cler. Alex.in d.l.fœminis.

Fœmina an possit alienam defensionem suscipere: & si sit constituta cum potestate substituendi, an substitutus ab ea dicatur eius defensor.uide Signo.de Homod. consi. cxxix. in quæstione uertente.

Fœmina an possit aduocare. in l. j. §. sexum.ff.de postu.& uer. Mulier procuratrix.uer.penulti.

Fœmina carcerata si non reperiat fideiussorem,debet relaxari cum iuratoria cautione.in auth. ut nullus iud. §.necessariū. Quod est uerum,etiam pro causa criminali, secūdum Ang. Areti.in tracta.Maleficiorum,uer.fideiussit.ij.col.

Fœmina non potest legitimare filios suos.Bald.in l.mulierem. in fine.de adopt.

50 Fœmina non potest adoptare filium. l. si suspecta. §.fi.& ibi Bar.ff.de inof.test.& suprà, Adoptio. uer.ix.& infrà eo. post tres sequen.uer.

Fœminæ præferuntur transuersalibus. l.quoties. & ibi Bal. C. de suis & legi.l.maximum.C.de libe.præte.

Fœmina non prohibetur discere grammaticam, uel literas, licet prohibeatur aduocare. Nico. de Neapo. in l. qui filium. ff.ubi pup.edu. Quod nota pro filia mea.

Fœmina in diuisione hæredatis facta cum fratribus haber optionem, sicut minor. Bartol. in l.j.C. de his, qui se defe.libro x.

Fœmina adoptare non potest. Instit. de adop. §. fœminæ. l. si suspecta. §. fina.& ibi Barto. de inoffic.testamen. Quod est uerum, nisi ex permissu principis, uel papæ.l.mulierem. C. de adoptio.ubi Bald. dicit, quòd ideo regina Ioanna filium adoptauit authoritate papæ.& in l.adoptione.la ij.per Baldum,eod.titu.

Fœmina an dicatur de generatione. gl. & Geminia. in c.statutum.de hære.in vj. & Alex.in l.j. ff. de iure immunita.quòd non.Et an de cippo.Lauren. de Fano in §.cæterùm. Institu. de legi.agna.suc.quòd non:quia

Fœmina non facit faldam. glo.& Bald.in c. primò notandum. qui. feu.da.pos. & omnino per Andream Barba. consi. Spectabilis ac generosus miles,&c. ij.col. post consi.xlvj. Alex. de Imo. Sed de prole, uel sobole dicitur fœmina. l.v.C.de naturali.liberis.l.fin. C. de bo. proscri. in l.j.C.ne rei do.uel
† templ.Alex.in d.l.j.ff.de iure immu. † Vide do.Pe.Phi.Cor. in consi.ccxxxiij.inci.In litera C.in iiij.parte.ubi an descendentes ex fœmina dicantur esse de sanguine, an sit fundamentū domus,& agnationis, uide per eum in conf.cclxxiij. incip.Dubia.in litera I.ea. parte.]

Fœminæ sunt minus audaces,quàm homines. l. quisquis. uer. ad filias. C.ad legem Iul.maie.nisi in actibus uenereis: secūdum Cyn.& Sali.ibi.

Fœmina non potest fideiubere,nisi in rem suam,puta pro procuratore suo.l.de die.§.primo.& ibi Gul.de Cu. & doct.qui satisda.cog.uide in auth.siue à me.C.ad Vellei.Item nisi sibi promittatur de indemnitate,uel sibi detur quantitas, ꝑ qua fideiubeat.l.si pro aliquo.& l.si mulier.ff.ad Velleia. Sed secus,si sibi detur pignus.l.quidam noluit.eod.tit. secundum Lud.Ponta.in singu.uer.fideiussor.uer.mulier.

Fœmina,cui est dos relicta,quando nubilis erit,debet interim ali ab hærede testatoris.Bald.in l.non sine. C. de bo. quæ libe. & Ioan.de Por. in l.cùm ex filio. ff.de uulg. & pupill.& ĩ. uerbo,Filia hęres,uel legataria.uer.xlij.& uer. Legatum dotis.uer.xj.& lxiij.

60 Fœmina potest habere peculium quasi castrense ex donatione principis.tex.singu. secundum Bald.in l.cùm non solùm.in prin.C.de bo. quæ libe.

Fœmina incidit in pœnam.l.si quis in tantam.C.unde ui.secūdum gl.Bar.& docto.ibi.

Fœmina præsumitur ignorare ius.Ang.in auth.de incest. nup. §.j.in fin.col.ij.

Fœmina ad quę munera admittatur.Bar.in l.fœminæ.ff.de regulis iur.sed in l.fœminæ. ff.de eden.dicit simpliciter, quòd fœminæ ab officio remoueantur.

Fœmina an admittatur ad accusandū. Bart. in l.ij.ff.de accusa. & in Sp. de accusatore. uer.item quòd est mulier.ubi ponit casus omnes. Et quid sit, si sit statutū,quòd quilibet admittatur ad accusandum.Bal.in rubr.C.qui accu.non possunt.

Fœminæ in contractu consentire non possunt uigore statuti requirentis consensum consanguineorum. Bald. in l.j.ulti. col.C.qui admit.

Fœmina fingens se pręgnantē, cùm non sit,ut mittatur in possessionem,est infamis.l.notatur.& ibi Bar.de infami.

Fœmina reperta de nocte, punitur pœna statuti: quo cauetur, quòd si quis iuerit de nocte,soluat decem.Bar.not.in l.j.ulti.col.in lectu.noua.ff.de pecu.& in l.iura.ff.de legi.in fin.& Bar.in l.quicunque.C.de ser.fugi.non tamen,punitur pœna statuti disponentis, quòd si quis rapuerit uirginem puniatur:secundum Bar.in d.l.j.de pecu.Vnde

Fœmininum genus an concipiatur per masculinum, uide ibi. & in l.si ita scriptū.in princ.de legā.ij. & ĩ.uer. Masculinum. uer.xij. & s̃.uer. Aquiliæ appellatione. uer.j.

† Fœmina an principaliter generet, sicut masculus, uide do. Pet.Phil.Cor.in consi.ccxxxiij.incip.In hac litera H.]

† Fœmina an excludatur per fratrem minorem sancti Francisci:uide do. Pe.Phil.Cor.in consi.xlij. inci. Videtur.in litera G.in iiij.parte.]

* Fœminę cùm masculorum sunt causa exclusæ, masculis deficientibus non admittuntur ex fœminis descendentes. Barto.in l.liberorum.colum.v.in extrem. ff.de uerbo.significa.Bald.in l. uenia. C. de in ius uocan.Iason in l. Gallus.§. nunc de lege. col.vij. ff. de liber.& posthu. Anton.But.consil.xlvj.Paul. Castren.con.cxcj.col.ij.consi.ccc.col.ij. uol.ij. Corne.con.lvij. col.penul. con.cxxiiij.col.iiij.cō.cxlvj.col. iij.uol.iij.Soc.con.cclj.col.viij.uol.ij.con.lxiij.col.x.uol.ij. Dec.con.lxxxv.in extre.con.ccccxj.col.ij. Ay.Cra.con.xxij. num.10.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Fœminarum materiam suppke ĩ.uer.Mulier.ubi plenè.

Fenestra in muro communi per unum ex socijs fieri non potest,inuito socio.l.in re communi.& ibi Ang. ff.de ser.ur.prædi. Bar. & Bald.in l.altius.C.eod.titu.l.sed si inter.& l.eos.& ibi Barto.& Bald.& Flori.de ser.ur.præd.& Barth.Cepo.de ser.ur.c.xxxvj.in fi.

Fenestra in muro communi existens an possit mutari, & fieri eodē muro in alio loco: uide omnino in summa per Ioan. Papi.in ulti.col.& per Bartho. Cęp. de ser.ur. c.xxx.v.q.ubi dicit,quòd

Fenestra fieri non potest in alio loco diuerso, etiam in proprio muro,quando una tantùm cōcessa est.ut ibi uide in l.si cùm meus.si ser.uendi.

Fenestra in muro proprio, ex qua prospiciatur in hortum, uel in aream uicini, non potest fieri ad æmulationem, sed ad utilitatem propriam sic. Bald. in l. altius. C. de serui. Petr. de Peru. in tracta. socie. vj. parte. viij. col. & Barth. Cęp. in tract. de ser.urb.titu.de fenestra. In dubio autem non præsumitur fieri animo nocendi uicino. Barto.in l.j.§. denique.de aqua plu.ar.per gl.in l.fluminum.§.fin.ff.de dam.infe.& s.uerbo, Animus. uersi.xxvj. de qua non facienda ualet permissio.ĩ. uerbo,Promissio.uersi.xix.

Fœnum uenit appellatione fructuum. l.pratū. ff. de uer. signif. secūdum Lud.Pont.in singu.uer.fructus. uer.nota,quòd platea,&c.

† Adde pro hoc tex. in l.si usufructuarius messem.ex quibus modis usufru.amit.Et Ludo.Roma.notab.dlx.

Ferarum appellatione non uenit canis.Floria.in §. hanc actionem.ff.ad legem Aquiliam.

Fera animalia dicuntur nocentia.c.fin.de iniurijs. & s.uerbo, Animal.uersi.xxvj.

Ferè est dictio diminutiua,id est,quasi.Bald.in l.fi.xv.oppo. C.de edic.diui Adria.tollend.C.de uete. iure enucle.l. ij.iiij.q.vij.qui fine.Oldra.consi.xlix.in fi.

Feria, id est,festum: uel dicitur quilibet dies, à fando dicta, quia qualibet die Deus loquebatur, uel qualibet die fari debet in laudem Dei.glo.in cle.j.§.nos itaque.de reli.& uene.sanc.

Feriæ sunt aut in honorem Dei, aut in utilitatem hominū, aut repentinę,ut probatur in tit.de fer.ff.& C.per totum.& ĩ.eo.per discursum.in Spec.eo.tit.§.j.

Feriæ per statutum induci possunt in compromissis, & impediunt laudum ferri,eis durantibus.Bald.in l.creditorem.C. de iure delibe.Item,

Ferię induci possunt per statutum in aditione hęreditatis.Bal. in d.l.creditorum.C.de iure delib.

Feriæ statutariæ censentur, ut feriæ de iure communi, siue in honorem Dei, siue in utilitatem hominum, siue repentinæ sint:secundum Bald.post Cyn.& Nic.de Matarel.in l.j.in fi. ff.de ferijs.

Feriæ quæ prosunt reo,prosunt etiam fideiussori,& econtrà.

Feriæ quæ prosunt fideiussori,prosunt & reo.& Bal.in l.j.C.de execu.rei iudi.

Feriæ non obstant in causa spolij.Bald.in addi.Specu.de petit. & poss.uersi.j.

Ferijs an possit renunciari in præiudicium partis.ĩ.Testium coactio.uersi.ij.

Ferijs an possit renūciari,siue sint in honorem Dei, siue in utilitatem,sine reprehensione. Ang.Instit. de exceptio.§.idem iuris.col.xxviij.in principio.

Feriæ in causis criminalibus non obstant. l. prouinciarum. & ibi doct. C.de fer.ubi Bartol.dicit,quòd etiam per statutum fieri potest,quòd in criminalibus ꝓcedatur etiam tempore feriato.& ĩ.eo.uersi.xij.

† In ferijs inductis ob reuerentiam hominum, uel repentinis,executio in causa criminali fieri potest, per cap. sicut.ij. q.j. In alijs tamen solennibus ob reuerentiam Dei fieri non potest,per c.placita. xv. q. iiij.in l. fina. C. eod. nisi esset publicus latro,uel nocturnus, uel depopulator agrorum. not. Bart.in l.omnes. C.de feri.Abb.in dicto cap.fina.de iudi. Et uide per eundem in cap. fina. de feri. ubi ponit alios casus, qui possunt diebus feriatis explicari in iudicio.

Feriæ sunt triplicis generis, de quibus in c.fi.in gloss.de ferijs. Et dicūtur feriæ,id est, cessationes,à ferio,ferias,id est,cesso ab operibus.dicuntur etiam feriæ à feriendis uictimis: quia tali tempore in sacrificijs mactabantur animalia. Ita residet do.Card.in rubri.de ferijs. & ibi Abb.dicit,quòd ecclesia omnem diem appellat feriam : quia in die Dominico dicitur feria prima,& in die Lunæ secunda feria, & sic deinceps,usque ad finē:& tunc dicitur feria à fando: quia Deus in creatione per singulos actus locutus est:Fiat lux,fiat nox:ut habetur Gene.c.j. Et de istis ferijs non loquuntur Canonistæ & Legistæ, sed considerant feriam,secundum quod capiebant antiqui,qui diem solennem appellabant feriam: & tūc dicitur à feriendis uictimis & holocaustis : uel à feria, quia illo tempore debemus uacare à malis operibus, & insistere bonis, & abstinere ab operibus seruilibus : quia feriare idē est,quod à malis operibus uacare, secundum Papiam.Abb. in dicta rubrica,& ibi Barba.

† Si diebus feriatis introductis in honorem Dei licet doctoribus,siue scholaribus studere,aut legere: uide Azo in Summa, de fer. & Ray. de Forli. in proœ. Digestorum. Nico. de Neapo.in princi.auth.Alb.de Rosa.& Rapha.Fulg.in l.ij.C. de ferijs.do. Card.Pet.Hispa.Pau.de Lea.do.Anto.do.Abb. in c.j.de ferijs.Archi.de consecr.distin.iij.c.ieiunia.Ange.in l.penult.ff.de ferijs.post Gul.de Cu.ibi Petr.de Ancha. in l. ij. C.de feri. in suis reportatis. ubi refert Io.And. post Pe.in dicto cap.j. Ioan.de Imo. in rubri. & in capit.primo, eod.titu.Thō. ij.secundæ. q. cxxij. ar. iiij. & q.xlj. arti. fi. Iaco.Aluaro. in præludijs feu. Barbat. plenius in rubric. de feri. Et communis conclusio doctorum est, quòd licitum sit studere,& legere,dummodo cesset lucri spes,& dummodo uacet debitis horis diuinis,& officijs,eundo ad ecclesiam: & talibus diebus,necessitate suadente, puto doctores posse consulere pro expediendis forensibus, secundum do.Anton.in dicto cap.primo. putat tamen Barb. in d.rubri.quòd de tali lucro talibus diebus acquisito deberet consulens aliquam portionem facere parochiæ suæ: & si sua parochia abundet, deberet largiri pauperibus illius parochiæ:si pauperes non sunt in illa parochia,tenetur exhibere parochiæ uicinæ, uel pauperibus illius parochiæ.arg. c.licet.de ferijs. Vnum tamen dicit Ioan. de Imo. in d.c.j.quòd si scholari non sufficit uidere lectiones sibi lectas in hebdomada, quòd tunc necessitas est quòd illas uideat diebus Dominicis. Quod mihi placet : quia res non patitur dilationem : quia hominum memoria labilis est: ut dicit gloss. in l. peregrè.ff.de acquirend.possess.& in capit.cùm adeò.de rescrip. & in ca.porrecta. de confir. uti.uel inut. & in c. illud. de cle.excom.mini. facit l.ij.ibi:omnium habere memoriam,&c. C.de uete. iu. enu.& c.præterea.xxiij.dist.

† In feriatis diebus, & maximè Dominicis, abstinendum est ab omni illicito opere,& seruili, & à placitis, & mercatis, & ab executione mortis,& aliarum pœnarum, & à sacramentis,nisi pro pace,uel alia necessitate. text.& ibi docto. in ca. j.de feri.& ibi Abbas.

10 Feriæ non obstant in causis ciuilibus uoluntariæ iurisdictionis. l. actus. C.de fer. Item nec in actibus iurisdictionis contentiosæ fauorabilibus, ut datio tutelæ, constitutio alimentorum, & si. l.ij. ff. de fer. & ĩ.uerbo,Tutela. uersi.iij. & suprà uerbo,Alimenta.uersic.vj. Idem si causa non est fauorabilis,sed res est tempore peritura.l.j.& ij.& iij. ff.eod.titu. Quod est uerum in ferijs inductis ob utilitatem hominum. gloss.in l.actus.C.eod.titu.Ia.de Are.& Cy. in l.fin.in princ. C.eod.titu.quod etiam procedit in ferijs inductis in honorem Dei.facit c.fin.extrà eod. Secus,si res non est tempore peritura,quia non potest procedi,nisi de consensu partium in ferijs inductis in utilitatem hominum.l.j.in princ.ff.eod. titu.& in l. si feriatis. nisi in appellatione, quæ potest interponi qualibet die.C.eo.tit.l.j.Bal.in rub.C.de in ius uoc. l.miles.§.fi.de adulte. gl.sing.in l.j.ff.de fer.in Spec.de fer.§. ij.Ita dicit Bar.in l.omnes.ff.de ferijs.

Feriæ non dicuntur iustum impedimentum appellanti ad retractandum fatalia. l.ij. §. fina. C. de tempo. appel. quia debuit appellans sibi prouidere in tempore iuridico : & hæc in ferijs ordinarijs : sed in repentinis daretur restitutio. ff. ex quibus cau.maio.l.sed & si per prætorem.§.sed si fieri.Et intellige secundum Bald. in d. §. fina.quando fuerunt feriæ longæ:secus,si breues.Vide Bal.ibi.& in cap.ex ratione. de appel.&

appel. & Philip. ibi.j.quæst.vj. impedimento. & ſ. eod. uer-ſicul.xliiij.

Feriæ in cauſa criminali locum habent, quando reus non eſt in carcere: quia contra eum procedi poteſt. l. diuus à contrario ſenſu.ff.de ferijs. Quod eſt uerum,ſi uelit reus carceratus: ut ibi,ſecundum Ang.& Paul.de Caſt. Item niſi contra famoſos latrones, etiam non carceratos. l. prouinciarũ. C.de ferijs.& ſ.eo.uer.ix.

Feriæ non ſunt inductæ fauore abſentium, cauſa Reipublicæ. Bal.in l.j.C.ex quib.cau.maio.

Feriæ ſi proſunt alicui, ne poſsit conueniri, nocent ei ut agere non poſsit.Bal.in l.die ſabbati.C.de Iudæis.

Feriati dies qui dicantur de iure communi.not.in c.fi.de fer.

Feriatus dies nõ dicitur, niſi qui eſt expreſsim declaratus à iure,uel ſtatuto.l.omnes.& ibi Bart.C.de fer.

Feriæ an ſint in citatione legali. Franciſ. de Padua in l.j.ff.de in ius uocan.

Feriæ an ſint in termino.ſ.uer.Dies.uer.lxxxj.& ſeq.

Feriæ loci in quo quis citatur, ſeruandæ ſunt,ſecundum quoſdam: per l. præſes. C.de ſeruitu.Sed ſecundum Innocen.in c.conqueſtus. de ferijs. ſunt ſeruandæ feriæ loci, in quo iudicium eſt agitandum: ut refert Bald.in Margari.uer.Feriæ. uer.ij.Item,

20 Feriæ loci iudicis,non loci litigantium,ſeruandæ ſunt: quia feriæ ſapiunt ordinem proceſſus: & tempus eſt de ordine. Inn.in c.fi.de ferijs.& Bal.in Mar.uer.Iudex.uer.lxiij.

Feriæ ſtatuto inductę intelligũtur ſecundum ius commune, etiam in caſibus de iure communi exceptis.Bald.in l.j.§.excipiuntur.de ferijs.& Alex.conſi.cvij.iiij.parte.

Ferijs renunciari poteſt,etiam extra iudicium. Barto.in l.j.§.j. ff.de ferijs.

Feriarum renunciatio intelligitur de inductis,& ſic de pręſentibus,non de futuris, id eſt, de inducendis,niſi expreſſè dicatur. Bar.in d.l.j.§.j.ff.de ferijs.& ibi plenè per Alexandrũ, ubi etiam dicit, quòd intelligitur nõ de repentinis. poſt gl. in clemen.ſæpe.de uerbo.ſigni.

Feriæ per conſuetudinem poſſunt induci, & tolli. Bal.in l.milites.ult.col.C.de teſtamen.mili.& gl.in l.quinquaginta. C. de ferijs.quòd conſuetudo ferijs derogat.& Alexan. in l.j.§. nunciatio.ulti.col.in addi.de ope.no.nuncia.

Feriæ ſeruandæ ſunt, etiam in cauſa depoſiti, licet ſit ſummaria.Bal.in l.ſi quis.C.depoſiti.

Feriarum exceptio debet opponi, aliàs proceſſus ualet. l.j. de ferijs.& Pau.de Caſt.in conſi.ccxiij.

Feriarum exceptio debet opponi, quando quis eſt præſens in iudicio:ſed ſi eſt abſens,proceſſus eſt ipſo iure nullus.l.j.§.j. & ibi Bar.ff.de ferijs.& ideo citatus pro die feriato, non tenetur comparere.ſ.Citatio die feriata.uerſi.j. Quod eſt uerum,niſi contra contumacem ſuſpectum, ſecundum Bar.in l.ea debet.eo.tit.&ĩ.uer.Iudicium.uerſ.xiij.

Feriæ non excipiuntur de dilationibus probatorijs. Inn. in c. ultra tertiam.de teſtibus.&ĩ.eo.titu.uerſi.xlvij. Bal.in Mar. uer.Feriæ.uer.fi.ubi etiam dicunt,quòd

Feriatis temporibus probari poteſt per confeſsionem partis: ut ibi. item aliter in cauſam. ut infrà eodem. uerſic.xxvj. & ſequen.

30 Feriarum renunciatio non inducitur per litigium factum tempore feriato,cùm feriarum exceptio poſsit opponi,non obſtante litigio facto,& initiato tempore feriato. in Spe. de fer.§.fi.circa fi.& Matthæ.in cle.j.de iudi.Alex.& Ang.in l.j. ff.de fer.& Io.de Imo.in c.fi. de fer. & Lanfr.in cle.ſæpe.uer. neceſsitatem.de uerb.ſig.

Ferijs etiam tacitè poteſt renunciari.no. Alexan. in l.j. in princip.ff.de fer.

Feriarum exceptio poteſt opponi etiam poſt litis conteſtationem,ſecundum Alex.& Ange.& Lanfranc.ubi ſ.uer.Exceptio dilatoria.uerſi.xiij. & in Spec.de except. §.iij.uer.quid de exceptione.

Feriæ impediunt iuramenta teſtium, ſed non depoſitionem. in Specu.de fer.§.ſequitur.uer.quid ſi tunc teſtis.& ſequen. & ibi Bal.in addi.uer.ij. & Bart.& doct. in l.ſi quando.C.de teſt.gl.in clemen.iudices.de offi.deleg. & Lanfran. in clem. ſępe.uer.de plano.de uerb.ſign.& in c.quoniam contra.uer. teſtes.v.col.de proba.Sed

Feriata die non compelluntur teſtes deponere.gloſſ.docto. & Paul.de Caſtr.l.j.in princip.ff.de fer.& ibi omnino per Alexand. Quod uerum, etiamſi partes principales renunciauerunt ferijs.Alexand.& Paul.de Caſtr.ibi, per gloſſ. in l.omnes.la ij. C.de fer.& ibi Bald.in fi. Item uerum,ſecundum Alexan.ibi,niſi cauſa eſſet talis, in qua feriæ non obſtarent. Idem in aduocato,& procuratore.gloſſ.ibi.& Alex. in Spec. de feri.§.fin.

Ferijs renunciari poteſt etiam per procuratorem.Pau.de Caſt. in l.j.§.j.in prin.ff.de fer.arg.l.ſi fideiuſſor.§.quædam,ff.mãdati.Quod uerum,etiam tacitè, litigando tempore feriato, ſecundum Alex.ibi.qui dicit uerum hoc eſſe,niſi fieret præiudicium domino circa negocium principale:quia expediret probare de dominio per teſtes, qui haberi non potuerũt propter ferias.& Ang.& Inno.in c.cùm olim.j.de off. deleg. Sed tamen procurator habens liberam poteſtatem, poteſt indiſtinctè ferijs renunciare,ſecũdum Alex.ibi,per not.per Bar.in l.qui Romæ.§.Callimachus.de uer.obli.

Feriæ non obſtant in cauſa, qua quæritur, an Poteſtas debeat admitti,uel non.Bal.in l.ſi pater.ſi pen.appel.mors inter.

Feriato tempore probationes an fieri poſsint, quando dilatio finitura eſt tempore feriato.Bal.in l.j.§.j.ff.de fer.Item,

Feriato tempore poteſt iudex procedere, ſi iuriſdictio eſt finitura.in Spec.de fer.§.ſequitur.uerſi.penulti. Quod uerum, ſecundum Ioan.And. ibi, ſi iudex non fuit in culpa:aliàs ſecus,ſecundum Alex.ubi ſ.

Feriata eſt dies ultima officij.l.pridem.ff.de ferijs.

Ferias etiam actor allegare poteſt in cauſa etiam cœpta per ipſum tempore feriato. Ange. & Alexander poſt Bald.in l.j. §.primo. ff. de fer. contra Rapha.ibi,contra quem etiam tenet Io.de Imol.poſt Anto.de But.in c.fina.de ferijs.

Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſoris.ĩ.Poſſeſſorium.

40 Feriæ ſunt inductæ fauore reorum, non actorum. l.j. ff. de fer.Bal.in l.ij.col.C.qui admit.

Feriæ non ſunt,ubi non eſt contradictor. l.actus.C.de fer. Bal. in l.j.ij.col.C.qui admit. Quod eſt uerum,niſi in ferijs Dei, quæ ipſo iure militant.Bal.ibi.in iij.col.

Feriæ non obſtant hodie in bonorum poſſeſsione,uel agnitione.Bal.in l.j.iiij.col.C.qui admitti.

Feriæ non obſtant appellationi interponendæ, ſed exercendæ.l.j. & ibi Barto. C. de fer. & l. ij. C. de tempo.appel.& ſ. eo.uer.xj.& ĩ.

Feriæ non poſſunt induci propria authoritate iudicis. l. à nullo.& ibi Bar. C.de ferijs.

Feriæ non uitiant ſententiam excommunicationis iudicialis. Fed.de Senis in conſil.xj. in Spec. de fer.§.ij. uer. porrò ea. & ſ.uer.Excommunicatio.uer.xxv.

Feriæ non excipiuntur de termino dato ad faciendum deponere teſtes.Bal.in addi.Spe.de fer.uerſi.ij.

Feriæ non ſeruantur in curia principis, etiamſi mille leges eſſent in contrarium.in Spec.de fer.§.j.uerſic.eſt autem.& ibi Bal.in additio.uerſi.j.

Feriæ an,& quæ obſtent laudo arbitrorum:& quid ſi eis ſit renunciatum:& an laudo amicabilis compoſitoris. in Spe.de arbitro.§.fin.uerſi.in for.& ſeq.& ſ.uer.Arbiter.uerſic.cc.& uer.Clauſula, Diebus feriatis, & nõ feriat.in clauſulis Cõpromiſſorum.

50 Feriato tempore iudicium impeditur, niſi in caſibus ſpecialibus.in Spec.de actio.uer.item & tempore.& tit.de reo. uer.item excipiet.& in l.j.§.fin.& ij.ff.de ferijs.

Feriato tempore an citatio fieri poſsit pro die non feriata.Et

Feriato tempore proceſſus factus non ualet. in Specu. de cita. tio.§.j.uer.item excipitur,quòd facta eſt.& ſ. Citatio die feriato.uer.j.l.j.ff.de fer. etiam contra contumacem, ut ibi. & ſ.eo.uer.xxvij.

† Feriato tempore in poſſeſſorijs procedi poteſt. do. de Rota deciſ.cxl.in nouis.per l.oratio.ff.de ſponſa.

Feriata dies ſi ſit ultima termini, uide Spec. de dila.§.j.uer.ſed pone iudex.& ſeq.& §.fi.in fi.

Ferijs quibus poſsit renunciari, & quibus non. in Specul. de fer.§.iij.& infrà proximo §. uer.ij. & ſuprà eod.uerſicu.xxij. & ſequen. & xxxv. & de renun.& conclu.uer.pone ergo. & Alexand.in l.j.ff.de fer. Et an in ferijs ſtatuti.Alexan.conſil. xxxvj.ij.parte.

Feriato tempore quid agi possit, uide eo. titu. & §. & ş. eod. per discursum.

Feriato tempore cognosci potest de recenti spolio, uel rixa. in Spe. de peti. & pos. §. j. in prin. & ibi Bal. uer. j.

Feriarum exceptio non potest in omni quæstione opponi. in Spe. de appel. §. x. uersi. item in literis.

† Feriæ quæ obstent, & quando, & quid in eis produci possit, & in quibus causis licitè allegantur, & impediunt, uel non: uide Fel. omnino in c. significauerunt. in iij. col. uer. in glo. fi. in uer. uindemias. de iudi.]

Feriæ Dei non prosunt carceratis pro enormi delicto, sed repentinæ sic. Bald. in l. iij. C. de epi. audi. l. prouinciarum. & ibi doct. C. de fer. Nec obstant torturę. ş. Tortura. uers. vj. Nec licentiæ de capiendo delinquentem. Bal. in l. fi. C. de exhiben. re. Alex. in l. pe. ff. de fer. Nec executioni criminalis sententiæ. ş. Executio sententiæ. uersi. xx.

Ferijs in honorem Dei inductis renunciari non potest, nisi in compromissis. Bald. in addi. Specul. de cita. uersi. citatio est de processu. in fi. Barto. & doct. l. si feriatis. ff. de arbi. & in l. j. per gloss. ff. de fer. no. in l. dies festos. C. de fer. cap. fin. & ibi docto. de fer. sed in inductis ob utilitatem hominum, & repentinis sic, expressè tantùm. ibidem in gl. doct. & Lanfran. in cle. sępe. uer. necessitatem. de uerb. sig. Ioan. And. in addi. Spec. de fer. §. fin. & ibi Bald. in addi. uersi. fi. ubi uide. & per Bal. in l. j. C. eo. ti. & ş. uer. Renunciatio. uer. sententia quando. uer. xix. † Vide Felin. omnino in c. significauerunt. in vj. col. uer. dum dicitur ibi: non obstat. de iudi.

† Feriata die in Dei honorem possunt fieri instrumenta per notarios, siue de contractibus initis inter partes, siue de testamentis, secundum Specul. in titu. de ferijs. §. sequitur uidere. uer. quid si in ferijs ob reuerentiam Dei. ubi dicit, quòd l. actus. C. de ferijs. non obstat, cùm intelligatur de actibus contentiosæ, non uoluntariæ iurisdictionis. Sequitur Bertachi. in suo tract. de Episcopo, j. parte primi libri. in pe. col. uer. sed quæro.*

Feriæ Dei possunt induci per statutum, uel per consuetudinem. no. in ca. ij. de fer. Innoc. in c. fin. eod. titu. Ang. & Alex. in l. præsides. ff. eod. tit. ubi uide omnino. Item possunt tolli per statutum. in tractatu Repressal. iiij. q. contrariæ principalis. Alex. in l. filiusfam. de dona.

Feriæ dierum Apostolorum inductæ contra ius commune extenduntur ad dies festos beatæ uirginis. Anto. de But. in c. fi. prima fal. de cõsuetu. Ioan. de Imo. & Dominicus in ca. quamuis. de pact. in vj. & Dominicus in cap. j. de temp. ord. eod. lib. Alex. in l. Pomponius. §. præterea. de acquiren. pos. quia fauore animæ fit extẽsio, etiam in correctorijs, & exorbitantibus.

Feriatis diebus Dei quæ causæ tractari possint, uel non. in Specul. de fer. §. sequitur uidere. & gloss. & docto. in cap. fin. de fer. quod potest agi causa pia, etiam miserabilium personarum. & in l. j. §. fi. & l. ij. ff. eod. tit. ut ibidem dicitur de datione tutoris, de causa alimentorum, & de relatione peritorum artis. † Et Paris de Puteo in tracta. Syndica. in c. an officialis. in uer. feriæ.]

Feriæ Dei obstant in causa matrimoniali, beneficiali, decimarum, uel usurarum, sed non feriæ hominum. gl. no. & Card. in cle. sæpe. in prin. xxvij. q. de uer. signific.

Feriæ Dei non obstant in causa carceratorum, siue ciuili, siue criminali. l. diuus. & ibi Alex. de fer. & in l. custodias. de publi. iudi.

Feriæ Dei obstant in causis publicis, & fiscalibus. l. publicas. C. de ferijs. & l. omnes. in fi. eod. tit. argu. contra, quia quando non appellatur, non obstant feriæ tales. Spec. in §. sequitur. ij. col. Sed in collectis & tributis non appellatur. l. abstinendum. & l. fin. C. quorum appel. non recip. & in Spec. de appel. §. in quibus. uersi. iiij.

Ferijs statutarijs renunciari non potest. Bal. in l. ij. §. excipiuntur. ff. de ferijs.

10 Feriæ Dei quæ sint, uide in c. fi. de fer. & plenius in Spec. eo. tit. §. j. Item,

Feriæ Dei possunt tolli per statutum, uel consuetudinem. l. quadraginta. & ibi glo. & Bald. C. de fer. De hoc uide omnino per Alex. in l. præsides. ff. de ferijs. maximè in criminalibus. Bar. in l. prouinciarum. eo. tit.

Feriati dies litaniarum, seu rogationum, ex forma statuti censentur feriati de mane tantùm usquequò fiunt. ş. Dies. uersicu. lxxxiij.

Feriati censentur dies quadragesimæ in causa criminali. in Sp. de fer. §. j. uer. porrò. & de actore. uer. item impeditur.

Feriæ hominum scilicet uindemiarum, & messium seruantur, etiam ubi non fiunt messes, uel uindemiæ. Inn. & doct. in c. conquestus. de ferijs. & Bald. in Marga. uer. Feriæ. uer. j. & Alex. in l. j. ff. de fer. ubi etiã dicit post Cy. ibi in addi. & in l. ligni. & ibi Bal. de uer. sig. quòd inducuntur feriæ pro castaneis recolligendis in loco, in quo homines uiuunt de castaneis, cùm frumentum non habeant.

† Adde, quòd in diebus feriatis ob reuerentiam hominũ, seu utilitatem, mandatum de exequendo, ubi executio requirit causæ cognitionem, regulariter fieri non potest: ut in c. placita. xv. q. iiij. & in l. omnes. & in l. fi. C. de feri. & no. in c. decæterò. de re iud. nudus tamẽ actus, & actualis executio facti in ciuilibus in dictis ferijs fieri potest, cũ talis executor sit nudus minister: ut in c. nouit. de appel. Et sic executor cognitionem requirens, licet peccet talem executionem faciens, ualet tamen, cùm non sit actus iudicialis: sicut dicimus in receptione testiũ, quod fieri non debet: ut no. in cle. j. de off. deleg. & in c. j. de ferijs. non tamen peccat, si immineret periculum dilationis, ut in fuga debitoris. Abb. in c. fi. de iudic. In ferijs tamen in reuerentiam Dei inductis fieri non potest, nisi res esset tempore peritura subitò, uel immineret animarum periculum: ut in cap. fin. de ferijs. & Abb. in d. c. fi. de iudi. & in penult. col.

Feriæ messium inductæ per statutum de mense Iulij nõ erunt de mense Augusti, ad quem sunt messes dilatæ propter pluuias. Bal. in addi. Spe. de sententia. uer. non ualet sententia.

Feriæ seminationum an seruẽtur sicut messium. in l. j. & ibi gl. & Bar. C. de agri. & censi. lib. xj.

Feriæ messium, uel uindemiarum non prosunt non occupatis in messibus, uel uindemijs. Barto. in l. j. C. de agri. & censi. lib. xj. & Alexand. in l. j. ff. de ferijs. sed Innoc. contrà in c. fin. de fer. & Spec. eod. tit. §. j. uer. item nota, quòd feriæ. ubi dicit, quòd prosunt etiam alijs, quàm rusticis & colonis: sed & militibus, artificibus, clericis, & alijs, qui licet personaliter non intendant, tamen per alios colonos & factores intendunt. & Ange. in l. præsides. ff. de fer. & Alexan. in l. j. eo. tit. quòd inducuntur fine & tempore quo sit prouidendum de grano, & uino reponendo, licet in loco non recolligatur.

† Vide Felin. omnino in c. significauerunt. in iij. col. in uersic. uindemias. de iudi.]

Feriæ messium de iure communi incipiunt viij. Calendas Iulij, usque ad Calendas Augusti. Sed

Feriæ uindemiarum incipiunt x. Calendas Septembris, usque ad Idus Octobris. in Spe. de fer. §. j. & Pau. de Cast. in l. præsides. ff. eo. ti. uide gl. in l. semel. ff. so. ma.

Feriæ in utilitatem hominum inductæ non obstant in causis publicis furnariorum. l. publicas. C. de ferijs.

Ferijs inductis ob utilitatem hominum potest renũciari. Bartol. & Pet. de Sun. in l. si feriatis. ff. de arbitris. Alexand. post gloss. in l. j. ff. de fer. c. fi. de fer. & glo. & doct. in l. dies. C. eod. tit. Ioan. And. & Bald. in addi. Spec. eo. tit. §. fi. & renunciari præsumitur, quando per iudicem assignatur dies feriata in utilitatem hominum scientibus & tacentibus partibus. De quo in Spe. de fer. §. fin. uer. sed quod si. † Et per Fel. in c. si diligenti. de fo. compe.]

Feriæ ob necessitatem hominum inductæ non obstant capturæ, uel executioni. l. omnes. per Barto. C. de fer. & ş. uer. Captura. uersic. xxviij. uer. Executio sententiæ. uer. xix. uer. Debitor suspectus. uer. vj. & Alex. consi. cvij. iiij. parte. & in l. j. §. nunciatio. de oper. noui nun. ubi plenius: ubi etiam dicit eas non obstare, quando causæ cognitio non requiritur. † l. j. ff. quis ordo in bon. pos. † Et per Fel. in c. significauerunt. de iudi.]

10 Feriarum ob utilitatem hominum materiam supple in Spe. de ferijs. §. j. uersi. inducere.

Feriæ hominum causa inductę non uitiant citationes, etiã per edicta. ş. Citatio die feriata. uersi. j.

Feriæ hominum non obstant in causa matrimoniali, beneficiali, decimarum, uel usurarum. ş. §. proxim. uersic. vj. nec in

causis

causis summarijs.glo. & Card.in cle.sæpe.q.xxx.de uerbor. signifi.ubi dicit uerum, etiamsi sint inductæ ab homine,statuto,uel consuetudine,quòd potest iudex eas seruare. gl. & Card.ibi.q.xxxj.

Feriæ hominum, scilicet messium, & uini declarantur à iudice,quando iudicat. l.præsides.& ibi docto.& Alexand.ff.de ferijs.

Feriæ hominum nō obstant in causa criminali carcerati: secus in alijs.not.in l.penulti.& ibi Alex.ff.de fer.

Feriæ messium, & uindemiarum, si per statutum taxatiuè inducantur,censentur sublatę omnes aliæ feriæ, de iure communi inductæ.aliàs non.j̄.Statuta de iudi.uersi.cclxj.

Ferias messium & uindemiarum licet lex non declaret, seu nō determinet tempus,statur communi obseruantię.do.Mari. Socin.in consi.vj. incip.Prædicto.uersi.ad cuius clariorem. circa fi.in j.parte.]

Feriæ repentinæ faciunt dari restitutionem in integrum aduersus fatalia appellationis. l. sed & si per prætorem.§.sed si feriæ. ff.ex qui.cau.ma.& per Bald.in l.ij.§.fi.C. de tempo.appella.& in c.ex ratione. & ibi Phil.j.q.de appel.

† Adde,quòd feriæ repentinæ æquiparátur solennibus. Ang. in §.idem uir.col.xxviij.Institu.de excep.

Feriæ propter aduentum papæ inductæ sunt mistæ, scilicet in honorem Dei, & repentinæ. Bald. in l.si ut proponis.la j.C. quomodo & quando iudex.

Feriæ statutariæ propter guerras, uel similes necessitates inductæ,dicuntur repentinæ,si propter uindemias & messes, dicuntur ob necessitatem hominum:si uerò in honorē sanctorum,dicuntur in honorem Dei. Bal.post Nico. de Mata. in l.j.in fi.ff.de fer.

Ferijs repentinis propter superstitionem inductis potest renunciari. Bald.in l.si ut proponis.la j.C.quomodo & quando iudex.Vide Bald.in l.j.C.de fer.Quod est uerū expressè, non tacitè,secundum gl.& doct.& Lanfr.in clem.sæpe.uer. necessitatem.de uerb.sig.

Feriæ repentinæ si cadunt in diem ultimum dilationis concessæ alicui,datur restitutio. in Spec.de dilatio.§.fi.ad fi. Et dicuntur repentinæ, quia repentè inducuntur. & quæ sint, uide in Spec.de fer.§.j.uer.repentinæ. & glo. in cle.sæpe.de uerb.sig. Ex qua glo.etiam no. secundum Car.ibi.q.xxviij. quòd feriæ repentinæ comparantur ferijs Dei. & s̄.eo.uers. j.Bal.& Ang.in l.j.ff.de ferijs.

Feriæ repentinæ æquiparantur ferijs Dei. Bald. in l.j. C.de ferijs.& s̄.xj.uer.gloss.in clem. sæpe.uersi.ob necessitatem.de uerbo.significa. Alexand.in l.j. ff. de fer. & in l.j.§.ij.de ope. no.nuncia.

Ferijs repentinis non potest renunciari in contractibus.Card. in cle.sæpe.xxviij. q.de uerbo.significa. & Alexand. in l.j.in prin.ff.de fer.

Feriæ repentinæ obstant in causis summarijs. gl. & Car.in cle. sæpe.xxviij.q.de uerbo.signifi.

Ferrum non dicitur hasta ferrata. Bald.sing.in addi.Spec. tit.de homici.uersi.j. Quod nota pro percutiente cum hasta etiam ferrata, ut non puniatur pœna statuti loquentis de percutiente cum ferro.

Festinans ad utrunque,neutrum bene peragit.in Spe.de assessore.§.fin.

Festinans nimium in loquendo, uel respondendo, uel faciendo,dignus est reprehēsione:ut plenè in Spe. de lib.concep. §.xiiij.uer.fit etiam.

Festinatio nimia suspicionem inducit. Bald. consil. ccxix.uolum.iij.Hip.Marsi.in l.unius. §. seruo qui ultrò.num.6.ff.de quęstion.Aymo Crau.consi.vj.num.34.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Fęstum assumptionis beatæ Mariæ uirginis est maius, quàm festum natiuitatis eius. gloss. est in c. alma. §. penulti. de senten. excommuni. in vj. Vide s̄. Assumptio beatæ Mariæ.

Festo die nō debet abesse quis à sua ecclesia: & ualet statutum, quod bonum est,puniens contrafacientes.in Spec. de consti.uer.actor.

Festa de iure communi celebranda ponuntur.in c.fin. de fer.& in Spec.eod.tit. §.j.in prin. qui addit festum corporis Christi ex constitutione Vrbani. in clem. si dominum.de reli.& uene.san.& festa Euangelistarum,& quatuor doctorum ecclesiæ,secundum Ioan. And.ibi in addi. † Vide textum in c. j.de reliq.& uener.sanct. ubi ponit de duodecim apostolis, quatuor euangelistis,& quatuor doctoribus, quorum festa sub duplici officio debent celebrari. & ibi glo. finalis declarat,quod dicatur duplex officium.

Festo die licet coquere,cibos pręparare,cœnam facere,scribere,legere,studere,prædicare,& omnia spiritualia facere: secundum Archi.de consecra.dist.iij.ieiunia.ubi uide.

Festum omnium sanctorum simul institutum, & in Calendis Nouembris.in cle.j.§.in die.cum glo.& ibi Card.de reliq.& uene.san.

Festum aliquod mobile si cadat in diem Dominicam,quomodo distribuantur oblationes, si statutum est, quòd oblationes factæ in illo festo dentur carceratis,sed facta die Dominica dentur rectori ecclesiæ. Cyn.in l.fi.C.de fer. Ang.in l.si ita.de libe.& posth.Alex.in l.si quis posthumos.in princ.eo. titu.Cy.& Imo.in l.qui solidum.§.j.de leg.ij.Ant.in c. fin.de fer. Contra est quòd inspiciatur, quæ eleemosynæ uerisimiliter fuerint factæ intuitu festiuitatis.

Fœtor oris causatur ex nimia ingurgitatione.in Sp. de teste.§.vij.uersi.de odoratu.

Fœtor corrumpit aerem,& pestem procreat.l.j.ff.de cloacis.

Fœtus ouium datarum in soccidam sunt communes,sicut lac,& lana:licet oues non sunt communes. Bald.in l.j.ij.col. C.pro socio.

Fœtus cedit ei cuius est mater,non ei cuius est pater.l.Pomponius.§.idem scribit.& ibi Bar.ff.de rei uen.

Feudatarius potest affectare commoditatem feudi ad modicum tempus,non aliter. Bal. in l. usufructu.ulti.col.ff.solu.matr.

Feudatarius priuatur feudo, si non iuuat patrem domini sui, sicut quando non iuuat dominum.Angel.in l.ij.§.si pater.ff. ad Syllania.

Feudatarius relinquens dominum in periculo, ut ipse euadat, priuatur feudo. Ange. in l.ij. §.occisori.in fin.ff.ad Syllania. Quod est uerum, si dominus fuerit conquestus de eo : aliàs secus,secundum Ange.in l.excusantur.§.si dominus.eo.tit. Et uerum,si potuit conqueri,uel sciuit. infrà, Vasallus priuatur.uer.xxxvij.

Feudatarius uendens rem feudalem ignoranter, tenetur conuertere precium in aliam rem immobilem, quæ sit loco pignoris feudi, secundum Iaco. de Bel.ar.c.j. de inuesti.de re ali.fac.secundum Bal.& Iaco.de Bel. Alua. qui tamen tenet contrarium in ca.j.de feud.non haben.pro.na.feu.& Barth. Cæp.in l.Labeo.uer.item,si dominus.de uerb.sign.

Feudatarius potest instituere primogenitum suum in feudo. Pau.de Cast.in consi.cxlj.

Feudatarius uenit appellatione usufructuarij.Paul. de Cast.in l.j.ff.ad Trebellianum.

† Feudatarij domini an appellatione officialium, & subditorum ueniát:uide do.Bar.Soc.in cons.ccclxij.inci. Non prosequendo.uer.secundo.quòd illis.circa prin.in ij.parte.]

Feudatarius præsumitur, qui diu tenuit feudum. no. in l. cùm de in rem uerso. ubi uide Bald. ad fin. ff.de usur. secundum Ang.in l.qui aliena.§.j.in princi.ff.de acqui.hær.addo j̄.Vasalligium.uer.ij.

Feudatarius alienans cum clausula, Si, & inquantum de iure potest:non incidit in pœnam. Bald.in c.j. §.hoc quoque.de suc.feud.

Feudatarius factus clericus an perdat feudum, & an si nō perdat, possit domino seruire per substitutum. Bald.in l.quisquis.paulo post princip.uersic.nunquid ergo is.C.de episc. & cleri.& Barto.in l.si finita.§.si de uectigalibus.j.col. ff. de dam.infect.Addo infrà,Vasallus priuatur.uersi.viij. † Vide omnino Alber.Brun.suo consi.xvj.ubi latè.& consi.seq.ponit de milite Hierosolymitano, an possit retinere feudum. Bal.in l.quoties.C.de suis,& legi.dicit,quòd

10 Feudatarius potest seruire per substitutū, si postquàm fuit inclusus in feudo, superuenit sibi infirmitas, non aliter, ut ibi.uide in Spec.de aduo.§.j.uer.sed pone,abbas.& j̄.Vasallus seruit.uersic.xxxviij.

Feudatarius Imperatoris uel regis, an debeat soluere censum ei nondum coronato. docto. post Cyn.in l. bene à Zenone.

C. de quadri. præscriptio. Ioan. de Pra. in l. Publius. de conditio. & demonstra.

Feudatarius alienans nõ priuatur ipso iure, sed per sententiam. Bal. in c. primo. §. fi. quæ sit pri. causa bene amit.

Feudatarius non debet dissipare feudum, nec deteriorare. Io. An. c. ad Apostolicæ. de sen. & re iudica. lib. vj. in Nouel. in j. col. in fi. & s. uer. Emphyteuta deteriorans. uer. j.

Feudatarius priuatus ob feloniam, tenetur restituere fructus, etiam perceptos ante priuationem, & post commissam feloniam. Gul. de Cu. & Paul. de Castr. no. in l. j. C. de his, qui. ut indig.

Feudatarius captiuus & relaxatus tenetur ad canonem, & seruitia medij temporis, scilicet captiuitatis. Bald. in l. liber captus. C. de captiuis.

Feudatarius non potest pignorare feudum, quo ad ius reale constituendum in feudo. cap. j. & ibi Bald. de prohibi. feu. ali. per Federicum. ubi etiam dicit Bal. quòd si pignorat generaliter omnia bona sua, nõ intelligitur de feudo: sed si specialiter dicitur de feudo, & traditur, punitur, aliàs nõ. Item nec punitur, si pignorat domino, nec si pignorat uni ex pluribus dominis feudum indiuiduum: diuiduum uerò si totũ pignorat uni, quod non potest, punitur. Bald. ibi. & plenè in Spe. de pignore. §. ij. ad finem. & ĩ. Feudum. uer. lix.

Feudatarius potest puniri de periurio per iudicẽ ecclesiasticũ, ratione iuramenti. Bal. in l. liberti. in fi. C. de ope. liber.

Feudatarius tenetur facere recognitionem domino. Bald. in l. plures. C. de fide instr.

Feudatarius debet præstare seruitium, uel feudum dimittere: secundum Bald. in l. j. §. pro secundo. in fi. de cad. tol. per c. j. de uasal. qui contra constitu. Loth. & ĩ. eo. uer. xxxij.

20 Feudatarius ipso iure non priuatur feudo, sed per sententiam. in titu. de feud. sine cu. non amit. Paul. de Castr. consil. cliiij. & ideo potest sibi remitti felonia antequam priuetur. ibidem. & ĩ.

Feudatarius passus tenutam in feudo propter debitum suum, remanet domino obligatus ad seruitia, licet sit priuatus cõmodo feudi. Barto. in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dam. infect. uide in Spec. de primo & secundo decre. §. iij. uersic. & idem in uasallo.

Feudatarij obligati domino ad certum quid, annuatim tenentur omnes simul ad illud, & non quilibet ipsorum. Bar. post Dyn. in l. si pluribus. in fin. princi. ff. de leg. ij.

* Feudatarius non est feudo à principe sine causę cognitione spoliandus. §. primo. de feud. sine culp. nõ amit. in usi. f. ud. Abb. in c. quæ in ecclesiarum. col. fin. in princ. ubi Fel. de cõstitut. Dec. con. cccx. nu. 12. Æmilius Maria Manolessus.

Feudatarius priuari non potest, nisi iuris ordine seruato. Bald. in ca. penul. de pace tenen. in usi. feud. Vnde

Feudatarius de facto priuari non potest propria authoritate domini, non habentis iurisdictionem, secundum Bald. in c. ad hoc ad fi. de pace iura. firman. in usi. feud. ubi etiam dicit, quòd si

Feudatarius dubitans priuari de facto adeat superiorẽ, à quo petat domino inhiberi, ne ipsum molestet, & si sentiat se grauatum, compareat: ut ibi per Bald.

Feudatarius non soluens an cadat à iure suo. Item,

Feudatarius an possit alienare, domino non requisito. Barth. Cępo. in cap. primo, septima differentia, de cogni. feud. glo. & doct. in c. j. §. hoc quoq; de suc. feu.

Feudatario castri habenti quartam partem omnium obuentionum in concessione castri non debetur quarta pars pœnæ, uel bonorum confiscatorum propter offensam factam in comitem, uel regem dominum castri concessi feudatario in feudum. Oldra. in consi. cxlviij.

Feudatarius tenetur soluere collectas de feudo. Bald. in cap. j. per quos fi. inue. in usi. feud. & Flor. in l. si pendẽtes. §. si quid cloacarij. ff. de usufru. † Vide do. Bar. Soc. in con. ccxvij. inc. Circa hanc q. uer. tertiò probetur. ij. parte.

30 Feudatarius si habeat feudum antiquũ, an teneatur dicere nomen cõcessoris. Bal. in c. cùm autem. de controuer. inue. per no. in c. j. §. si qua. de capi. Conradi. in usi. feu.

Feudatarius potest locare domum feudalem pari, uel meliori. ĩ. Vasallus. uer. xiiij. & xxx.

Feudatarius potest domino cedere feudum, si nolit ei auxiliari in guerra. Bald. in prælud. feu. in vj. colum. & in l. cùm Archimedoram. in fin. C. ut in pos. leg. Sed Flo. tenet contrarium in l. cùm fructuarius paratus. ff. de usufru. ubi dicit eũ non posse feudum renunciare, ne teneatur domino ad seruitia. & in Spec. de feu. §. quoniam. uersi. xxviij. tenet Bald. in tit. de prohi. feu. ali. per Federi. in usi. feud. c. j. §. calidis. & Barto. post Dyn. in l. is, cùm quo. ff. de aqua plu. arcen. Sed Floria. idẽ tenet contrarium in l. loci. §. fina. ff. si ser. uend. & in l. si absente. de usufru. per Bald. in c. fin. de capi. qui curi. uend. Dic quòd si tenetur ad seruitia ex natura feudi, potest renunciare, non si ex natura obligationis. Floria. in l. si alienus. §. Iulianus. ff. de noxal. uide Barth. Cęp. de ser. ur. c. xlvij. & ĩ. Vicinus. uersic. xlv. Vide docto. & Card. in c. quæ in ecclesiarum. de constit. quòd potest proprio motu, sciente domino, sed non tempestiuè. Card. ibi. & in cle. ij. §. denique. vij. q. de re iud.

Feudatarius potest nunciare nouum opus. Bar. in l. j. §. fi. ff. de operis no. nun.

Feudatarius finito feudo tenetur domino restituere fructus perceptos. Bal. in l. si pater. in prin. C. de usufru.

Feudatarius inuestitus per papã, de re non sua præscribit. Bal. in l. ij. ij. q. C. de serui. & plenius per Floria. in l. seruitutes. xvj. col. ff. eod. tit. Sed

Feudatarius contra dominum non præscribit. Barto. in l. malè agitur. C. de præscri. trig. an.

Feudatarius intra annum & diem debet inuestituram petere. ĩ. Inuestitura. uer. x. & seq.

Feudatarius feudatarij debet requirere consensum primi domini. Bal. in l. iij. C. ad Velle.

Feudatarius delinquẽs præiudicat descendentibus, non trãsuersalibus. Pau. de Cast. consi. clij.

40 Feudatarius ecclesię delinquens laicus an perdat feudum. Pau. de Cast. consi. clvij.

Feudatarius, de cuius felonia dominus non est conquestus, an priuetur, si hæres domini conqueratur. Paul. de Castr. in dictis consilijs.

Feudatarius concedens alteri in feudum, non possidet, sed secundus feudatarius. gl. & Bar. in l. j. C. uti possi.

Feudatarij inuestiti per papam, uacante regno de certis terris, uel comitatibus, an teneantur iurare fidelitatem regi postea creato per papam. Bald. in tit. de pace Constan. §. in ciuitate. in fine.

Feudatarius non soluens censum tempore debito, priuatur dominio, nõ possessione rei, nisi in signum subiectionis soluat ex re propria. Bald. in tit. de pace Constan. §. item societatem. ij. col. & Innoc. in ca. constitutus. de reli. dom. no. in l. fundi. C. de fun. patri. li. xj. & ĩ.

Feudatarius principis potest feudum alienare, principe incõsulto. l. hi, quibus. C. de fun. patri. lib. xj. & Bal. in c. j. uer. cõsuetudo. qui. feu. da. pos. in usi. feu.

Feudatarius an possit infeudare alteri feudum suum. per Baldum in cap. j. in fi. qui feu. da. pos. in usib. feud. & ĩ. proximo uersic. lxxiiij.

Feudatarius fundi cum animalibus, id est, qui habuit in feudum fundum cum animalibus, an finito feudo teneatur soluere domino ęstimationem animalium mortuorum. Bal. in c. ij. in fi. de cogn. feu. in usi. feu.

Feudatarius an habeat possessionẽ, uel quasi, sicut usufructuarius. Bal. in c. j. iij. col. quid sit inuc. in usi. feud.

Feudatarius papæ an debeat corporaliter inuestiri. Bald. in c. j. §. fi. de noua for. fide.

50 Feudatarius debet deducere filium suum, qui dominum offendit ad satisfaciendum domino, uel ipsum à se expellere. Quia

Feudatarius debet dominum suum iuuare, etiam cõtra filium ante factum, & post separando filium à se, non tamẽ tenetur dare filium pro noxa: nec separãdo à se perdit patriam potestatem, nec potest propterea filiũ ipsum exhæredare. Bal. in c. insuper. in prin. de prohi. feu. alie. per Fede.

Feudatarius non potest testari de feudo. c. j. de succes. feu. & ĩ. Feudum. uer. cxlij. cum seq.

Feudatarius si alienat certos uasallos, alienatio rescinditur, propter feloniam alienantis. Bal. in l. ij. §. sed quia nostra. in fin. C. communia de lega.

Feuda-

Feudatario poteſt omne dominium concedi ex pacto. Bald. in l. ſi plures. ij. col. C. de cond. inſer.

Feudatarius, cui eſt promiſſa uacua, uel plena poſſeſsio, debet habere fructus à domino feudi. Bald. in l. pen. ij. colu. C. de cond. inſer.

Feudatarius agit de euictione. Bal. in l. pe. C. de cond. inſer.

Feudatarius non priuatur feudo ſine culpa ſua. c. j. de feu. ſine culpa non amit. niſi in caſu. §. denique. qui. mo. feu. amit. item niſi in caſu §. ad hoc. uer. ſi uerò. & ibi Bal. in vj. colum. de pace iur. fir.

Feudatarius an compromittat de feudo. Bald. in addi. Spe. de arbi. uer. uaſallus poteſt. & ĩ. Vaſallus alienat. uer. xxvj.

Feudatarius poteſt agere, & cōueniri interdicto unde ui, per l. ſi quis in tantam. C. unde ui. Bal. in l. pen. ſi à nō cōpe. iudi.

60 Feudatarius, qui præſcripſit feudum, an poſsit cadere ab eo. Bal. in l. fi. C. de lib. cauſa.

Feudatarius cum pacto de nō alienando, an poſsit alteri infeudare. Bald. in c. præterea. de capi. Conra. in uſi. feud.

Feudatarius habet utile dominium. glo. & Bald. in cap. præterea. de capi. Conra. & Bal. in c. j. qui. mo. feu. amit. Innoc. in c. ſi diligenti. de præſcri. quòd directum dominium eſt apud dominum, ſed utile eſt apud feudatarium. & ibi per Panor. in iij. no. in Spe. de loc. §. vj. uer. xlv. & Pau. conſi. clvj.

* Dec. con. ccclxxxix. nu. 6. Æmilius Maria Manoleſſus.

Feudatarius alienans ſcienter cadit à iure ſuo, non aliter. Bald. ſin. in c. j. in fi. de contro. inter do. & emphy. & in l. fi. C. de iure emphy.

Feudatarius habens caſtrum in feudum, ſi malè tractat ſubditos, poteſt priuari caſtro, ſi fuerit prius monitus ad bene tractandum. Bal. in ca. publici. de pace tenen. in uſi. feu.

* Feudatarius ſi uexet ſubditos, nō amittit feudum, niſi prius à domino ei denunciatum fuerit, ut ſe æquum in ſubditos prębeat, aliàs ſe ei feudum ademptururn. §. j. & ibi not. gl. de mil. uaſal. qui cont. eſt. §. fi. de pac. iura. fir. §. publici. ubi Bal. de pac. ten. c. j. de uit. & hon. cler. in Cle. Iaſ. in auth. qui rem. col. ij. circa fi. uer. limita tamen, & intellige. C. de ſacroſ. eccl. Bald. in auth. ſtatuimus. in ul. no. uer. iij. requiſiti. C. de ep. & cle. Frā. Curt. in con. cxxxvij. num. 20. Aym. Cra. con. vj. nu. 108. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.

Feudatarius licet teneatur ſtare colono, nō tamen agit ad penſionem ſine ceſsione. Bal. in cap. primo. ult. col. an ag. uel fil. glo. mag. in l. diuortio. ſol. matr.

Feudatarius negans feudum domino, priuatur, niſi ſtatim re integra pœniteat. Bald. in addi. Specul. de loca. uerſi. ſi emphy. negauit. & in Marga. uer. Fundum. uerſ. primo. & Inno. † in cap. cæterùm. in fin. de iudi. † Et per Felin. in d. c. cæterùm. circa finem. vj. col.

Feudatarius non ſoluens cenſum domino intra triennium, priuatur feudo. Specul. de loca. §. nūc aliqua. uerſ. lxxxv. Quod eſt uerum, ſi debeatur pro penſione, & fidelitate: ſecus, ſi pro penſione tantùm, ſecundum Card. Zab. in c. potuit. de loca. & Bart. Cæp. in c. j. ulti. char. v. differentia. de cogni. feu. & ſ. uerbo, Emphyteuſis. † Vide do. Fran. de Cur. in iiij. parte. † ſui tracta. feu. in xxxix. cauſa.

Feudatarius de iure ciuili non poteſt feudum alienare, etiam pro anima. c. j. §. donare. qualiter feu. ol. po. alie. Secus tamē eſt de iure canonico, ſecundū Hoſt. in Summa, tit. de immu. eccle. §. quidam. uer. nec illa. & Lud. in ſing. uerb. Feudum. uer. de iure ciuili, &c. & ĩ. uer. Feudum. Item unam ſalmam uini pro anima ſua de uinea feudali annuatim legare. ĩ. Vaſallus alienat. uer. xxj.

Feudatarij non concordes in regimine caſtri feudalis ſunt concordandi à rege, ut regant alternis annis. gloſ. ſingul. in cap. licet. xvj. q. iij. per l. quoties. ff. de uſufru. & Ludo. in fin. uer. Feudum. uer. ubi feudatarij, &c.

70 Feudatarius alienans feudum ſaluo iure domini, an priuetur. in l. fi. C. de iure emphy. & no. in l. ſanè diui. ff. de pig. act. & ĩ. uerb. Feudum. uer. lxxvj. & melius in uer. xlv.

Feudatarius alienans ſaluo honore domini, priuatur iure ſuo. Ioan. And. do. Hoſtien. in cap. eam te. de iureiuran. & Lud. in ſingu. uer. Feudum. uerſi. uaſallus.

Feudatarius priuatus caſtro feudali propter delictum ſi reſtituatur ad bona, uidetur etiam reſtitutus ad caſtrum. Flori. ſingu. in l. loci. §. ſi cui. ff. ſi ſer. uendi.

Feudatarij hæres debet iurare omnibus hæredibus domini, ſi plures ſunt, uel uni tantùm, quando unus eſt. l. cùm unus. in princ. per Bart. ff. de ali. & cib. le. gl. in c. ſi plures. ſi de feud. fue. contro. & in l. ſi uſusfructus legatus. in prin. de uſufruct. Iacob. de Are. & Bart. in l. de pupillo. §. ſi plurium. ff. de operis no. nun. & ſi nolit plures dominos, poteſt uni eorum antiquiori præſtare ſeruitia. per Bald. in c. præterea ducatus. ul. col. de prohi. feu. ali. per Federicum. Item Bald. in l. j. §. in primo. ult. col. de cadu. tol. & in §. ne autem. de cad. tol. dicit uerum, niſi in feudo ligio.

Feudatarius æquiparatur liberto. Bald. in l. liberti. xiiij. col. de oper. liber. per l. primam. de mili. uaſal. in uſi. feu.

Feudatarij hæres tenetur iterum iurare fidelitatem domino, aliàs ex iuramento feudatarij mortui non obligatur, & ſi nō ſeruiat, non eſt periurus. Bald. in d. l. libertini. xiiij. col. C. de ope. lib. & gloſ. not. in l. ſicut. ff. de uſufruct. Quod intellige, ſcilicet intra annū: ut ſuprà, uer. Inueſtitura. uer. x. & ſeq. & ĩ. eod. prox. §. uer. iiij. Item uerum, niſi feudatarius iuraſſet pro ſe, & hæredibus: quia tunc hæres adſtringitur iuramento defuncti, & non tenetur iterum iurare fidelitatem: aliàs ſic. Bald. in l. j. §. excepto. C. de cad. tol. Vide in c. j. quo tempore miles. Sed Bal. in l. pe. in fi. C. ut in poſ. leg. dicit ſimpliciter, quòd hæres debet iurare fidelitatem domino.

Feudatarius cogitur edere domino inſtrumentum feudi. Bal. in l. inſtrumenta. C. de fideic. & ĩ. Inſtrumentorū editio. uer. xxxiij. & ſ. Editio de quibus fiat. uer. xxxviij.

Feudatarius non poteſt incidere arbores fructiferas. Bart. in l. diuortio. §. ſi fundus. ff. ſol. mat.

Feudatario mortuo ſine filijs, ſed cum hęrede extraneo, meliorameuta feudi cedunt hæredi extraneo: per quem tolli poſſunt, niſi dominus feudi ſoluat ei precium eorum. Bald. in authen. excipitur. C. de bo. quæ libe. per c. ſi uaſallus. hîc fi. lex. Conra. in ci. conſu. regni.

Feudatarius clericus poteſt conueniri coram iudice ſeculari. c. uerum. de fo. comp. in Spe. de comp. iudi. adi. uer. viij.

80 Feudatarius an poſsit recōueniri coram iudice, coram quo ipſe alium conuenit. ĩ. uer. Reconuentio. uerſi. xxiij. & ſeq.

Feudatarius habens feudum liberum, & francum, non tenetur ire cum domino ad exercitū & bellum, ſumptibus ſuis, nec tenetur domino ad ſubſidiū pecuniarū. Old. con. ccxxxiij. & ĩ. Vaſallus ſeruit. uer. xxvj. & ĩ. Feudum. uerſi. vj.

Feudatarius conuentus an liberetur nominando dominum in iudicio, & an domino contumace ipſe patiatur præiudiciū.

Feudatario cōuento rei uendicatione, ſi dominus uelit in ſe iudiciū ſuſcipere, & actor uelit potius litigare cū feudatario.

Feudatarij dominus ſi ſit, & clericus uelit feudatarium defendere in foro ſeculari. in Spe. de primo & ſec. decre. §. iij. uerſic. quid ſi emphy. & uerſi. præceden. & uer. ſeq.

Feudatarius ſi ſit contumax, contra quē dominus agere uolebat, an domin9 mittat in poſſeſsionē feudi. §. eo. uer. porrò.

Feudatario an noceat ſua cōfeſsio, quòd rem teneat in feudo. in Spe. de confeſ. §. iij. uer. quid ſi confiteor.

Feudatarius debitor alterius qualiter patiatur executionem, ſi nihil habet in bonis præter feudum. in Specul. de exec. ſen. §. iij. in fi.

Feudatarius conuentus ſi allegat rem eſſe feudalem, & nō admittatur exceptio eius, ideoq; appellet, qualiter fiat cōmiſſio. in Spe. de appel. §. x. uerſic. igitur.

Feudatarius pupillus, uel minor, ſi non petat inueſtituram intra annum, an currat ei præſcriptio annalis. in Specul. de reſtit. in integ. §. ij. uerſi. quid de præſcriptione, & reſtituitur. ĩ. Vaſallus inueſtitur. uer. ſecūdo. & ĩ. Feudum. uer. ccxlix. ĩ. Inueſtitura. uer. x.

90 Feudatari9 poſsidet naturaliter. in Sp. de loca. §. vj. uer. xlvj. & de primo & ſecūdo decr. §. iij. uer. quid ſi emphyteuta.

Feudatarius an renunciet feudum ſine uoluntate domini. eo. §. uer. cxxviij.

Feudatarius ſi ſoluat annuam penſionem alteri, quàm domino, an dominus repetat. eo. §. uerſi. cxxxvij.

Feudatarius qualiter iuret, & qualiter inueſtiatur, & de formis iuramenti, & Inueſtituræ. Item,

Feudatario tenetur dominus ad eandem fidelitatem, ad quam tenetur feudatarius domino. in Spe. de feu. §. j. uer. j.

Feudatarij nobiles appellantur uaſalli, ſed plebeij appellantur

 homines,

homines nostri à dominis feudi. in Spec. de feu. §. ij. in prin. & in j. col. uer. quid autem. addo ĩ. Vasalligium. uer. j.

Feudatarius propriorum bonorum, quæ alteri subiecit. eod. §. uer. v.

Feudatarius quis esse potest diuersorum dominorum pro diuersis feudis. Item,

Feudatarius plurium dominorum inter se guerram habentiũ, cui iuuabit. eo. §. uer. xij.

Feudatarius an debeat sequi dominum sumptibus suis. eod. §. uer. xxj. & uer. xxvj.

100 Feudatarius contra dominum qualiter formet libellum, & econtrà. uide in Spe. e. tit. §. iiij.

Feudatarij materiam supple plenius ĩ. uer. Vasallus. per totũ.

Feudum requirit quatuor, uidelicet naturam, aptitudinem, actum, & consuetudinem. Bald. in l. quoties. C. de suis & legitimis. † Adde, quòd feuda sunt redacta ad instar allodialium. Ita Io. Faber Instit. de legiti. patro. tut. circa fin. & Insti. de emp. & uendi. Ita Pet. Guido Papæ decis. lix. Benedic. in repe. c. Raynutius. fol. 109. col. j.

† Feudum quid sit: uide do. Barth. Socin. in con. clxviij. incip. Non inutilis. in prin. uer. quoniam in primis. in ij. parte.

† Dic, quòd feudum est beneuola actio, tribuens gaudium capienti cum seruitio retribuendi per quem transfertur utile dominiũ de domino in uasallum: & sic dicitur à fidelitate, quam uasallus tenetur domino præstare. c. ex diligenti. de simo. & in titu. de feud. per totum. & istam diffinitionem uidetur sequi Goffre. in Summa.

† Infeudare bona ecclesiæ an possint prælati coram feudum. Vide decisionem s̃. in uer. Consuetudo introducta.

† Feudi natura quæ sit, uide do. Pe. Phi. Cor. in cõsi. xvj. incip. Aperta. in prin. in j. parte.]

* Feuda gratiæ potius, quàm contractus naturam habent. Io. Crot. con. lxxviij. nu. 3. Æmilius Maria Manolessus.

Feuda sunt de gratia, & ideo faciliter reuocantur. Innocen. in cap. ij. de feud. & Bald. in Marga. uer. feudum. uersi. ij. & ideo feudum potest dici gratia. Bal. in prælud. feu. Alexand. in l. si mihi & Titio. de uer. oblig.

Feudi obligatio habet tacitam conditionem, scilicet quamdiu durat feudum. Baldus in l. cùm Archimedoram. in fi. C. ut in possessio. lega.

Feudum est simile usufructui: quia sicut hæres usufructuarij non tenetur cauere utendo arbitrio boni uiri, ita hæres feudatarij non tenetur denuò iurare fidelitatem domino. Bald. in l. j. §. exceptio. C. de cadu. tol. & s̃. prox. §. uer. lxxv.

Feudum inter hæredes debet diuidi, qui sunt de sanguine, nisi sit feudum francum, uel regni. Bald. in l. si plures. ij. colum. C. de condi. inser.

Feudum francum dicitur, pro quo non debetur fidelitas ex pacto, uel cõsuetudine, uel quando proprietas est feudata. Bal. in d. l. si plures. ij. col. & in auth. nisi rogati. iiij. col. C. ad Trebel. Item dicitur, pro quo non præstatur homagium, seu iuramentum fidelitatis, nec aliquod seruitium: secundum Io. And. in additio. Specul. de rescrip. & Paul. de Cast. consi. clxj. iij. col. † Declarat Alex. consi. xxx. ferè per totum. uol. j. maximè in fine. & in prin. ponit an possit alienari. Adde, ꝙ in feudo magis inspicitur tenor inuestituræ, quàm natura feudi. Deci. consi. viij. & consi. cxciij. in princ. Adde, quòd in feudo hæreditario descendentes si non sunt hæredes, non possunt admitti. Io. Campeg. inter consilia Alber. Bru. con. ij. col. fi. uer. ult. Dec. con. cxciiij.

Feudum francum transit ad ecclesiam. Bal. in d. l. si plures. per cap. inter. de fide instru. & in d. auth. nisi rogati. iiij. col.

Feudum nõ finitur mutatione formæ uel melioratione rei feudalis. Bald. in authen. excipitur. C. de bo. ma.

† Feuda regulant̃ secundũ ius cõmune, si non habent ius expressum in feudis. Textus est in c. j. de feu. cog. & ibi gl. ij. in fin. quã ibi multùm notant Iacob. de Bel. & Baldus, quẽ textum dicit esse sing. domi. Iason in l. in xiiij. col. uersi, pro ista etiam parte. C. de iure emphyt. Et alibi dicit signanter Baldus in l. ij. C. de suis & legi. & in l. cùm oportet. circa finem princ. C. de bo. quæ liber. quòd ad hoc ut discedatur à iure communi in causis feudorum, requiritur quòd expressè sit aliter decisum in constitutionibus feudalibus. *

Feudum ad filias an transeat. s̃. uer. Fœmina. uersic. xxxj.

Feudum, & liuellum, differunt. per Paul. de Cast. consi. cxxxvj.

10 Feudum simpliciter concessum, debetur filijs, & nepotib. licet de eis non sit facta mentio in concessione. c. j. de duo. fra. à cap. inue. & gl. in c. j. qui. mo. feud. consti. po. & Paul. de Castr. in consi. clx. & Alex. in l. sed si hac. §. libertas. de in ius uoc. ubi dicit idem in emphyteusi. quod etiam tenet Bal. in d. c. j. in fi. & plenius per Alex. in l. quod dicitur. ult. char. de uer. oblig. ubi tenet opi. Bald. in feudo, non in emphyteusi.

† Vide ĩ. eo. in uer. ccxj.]

Feudum ecclesiæ reuertitur ad ecclesiam mortuo prælato, ob cuius uiuentis delictũ ecclesia priuatur. doct. & Archi. in c. uerum. de fo. comp.

Feudum iurisdictionis an possit diuidi. in Specul. de feud. uersicu. xxx. & seq. & Bald. in cap. præterea ducatus. ij. colum. de prohib. feu. ali. per Fed. & in l. si plures. ij. col. C. de cond. inser. & ĩ. uer. Iurisdictio. uer. xxviij.

* Aliud est de consuetudine. Ioan. And. in add. ad Spe. rub. de feud. col. pen. Old. con. ccxxxvij. Alex. con. xviij. col. secunda. con. lx. uolum. ij. con. xxvij. colum. ij. uolum. v. Dec. con. cccxxxix. num. 3. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudorum iura & consuetudines contraria tolli consuetudine possũt. l. ij. & ibi Bald. & Alex. ff. de uulg. Bal. con. clxxxv. uol. j. Alex. con. ij. uol. j. Soci. con. cclj. uol. ij. Hieronym. Grat. con. clviij. in extre. uol. ij. ubi ualet consuetudo Galliæ, feudorum alienandorum potestatem concedens, de qua Io. Fab. in §. j. Inst. de rer. diui. §. j. Inst. de emp. & uend. & Deci. con. cclxix. nu. 6. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum rei propriæ an ualeat. in Specu. de feu. §. ij. uer. v. & ibi Bal. in addi. Spe. uer. si rem.

Feudum pro anima relinqui nõ potest. c. j. §. donare. qua. olim feud. po. ali. & ibi Bald. in conclu. & Bart. Cæp. in c. j. xxviij. differentia. de cogni. feud. & Bal. in cap. primo. vj. colum. de pace iura. firman. ubi est casus. Quod est uerum, etiá de consensu filiorum uasalli legantis, secundum Bal. in c. j. vj. colu. uer. deinde uide. de prohi. feu. ali. per Fede. in usi feud. Item nec ad causam profanam. c. primo. de succes. feu. & Iaco. Alua. in c. j. an agn. uel fil. Barth. Cæp. in ca. j. pe. col. de cog. feu. uide in Spec. de feu. §. quoniam. uer. xix. & per Bart. in auth. nisi rogati. C. ad Trebellia. & in l. ij. C. cõmunia de leg. Paul. de Cast. consil. clxj.

Feudum non uenit in legato omniũ bonorũ, etiam ad pias causas facto, secundum Bal. ubi s̃. uer. Feudatarius. uer. xvj.

Feudum an ueniat in permutatione bonorum generali. Alex. consi. xvj. ij. parte.

Feudum alteri per alterum acquiri nõ potest, sed absenti quæritur beneficio domini. c. j. §. cùm uerò Cõradus. uer. cùm autem unus. ibi: nisi hoc nominatim. de his, qui feu. da. pos. Odo. in Summa. Barth. Cæp. in c. j. xxx. differentia. de cogn. feud. † Adde Fran. de Are. in ij. parte sui trac. feu. in vij. q. prin. in ij. dubitatione.]

Feudum familiare dicitur, quod quæsitum est pro se, & familia sua, uel pro se, & filio masculo, non quod pro se, & hæredibus. Bal. in l. cùm uirum. ult. col. de fideicom.

† Feudum si recipit pro se, & filijs suis, nunquid intrando monasterium transeat cum eo: uide plenè in Spe. in tit. de loca. in §. nunc aliqua. uer. ciiij. & seq. Bald. in l. quisquis. & in l. ad similitudinem. C. de epis. & cle. do. Anto. & Abb. in d. c. in præsentia. in xxxij. col. in uer. quid ante. Et uide Pe. de Anc. in c. si is, cui. de offic. deleg. lib. vj. Et an episcopus possit succedere in feudum, Andreas Barba. in d. cap. in præsentia. dicit quòd sic: quia est persona illustris. Et allegat gl. & ibi Bal. in c. j. de benefi. fœmi. & ibi Bal. dixit, quòd Cardinalis succedit in feudum. Et hoc uoluit in l. nullus. C. de malefi. & mathe. Et mouetur per d. l. quisquis. & per d. l. ad similitudiné. Et an papa succedat in feudum, uide Bald. in authentic. nisi rogati. C. ad Trebell. ubi dicit, quòd sic: & præstabit seruitium per substitutum. Et an bona feudalia possint transire ad monasterium, uide Abb. post Ioan. And. in d. cap. in præsentia. in xxxv. colum. Et adduco. And. de Iser. in c. primo. in tit. qui. mod. feu. amit. ubi dixit, Aliquis accepit feudum simpliciter: quod intelligitur accepisse pro se, & filijs suis masculis. Et mouetur, quia ita est consuetudo fieri. Sed uerior ratio reddi potest: quia feuda dantur ꝓpter seruitia, & seruitia sunt transitoria ad filios & nepotes, & ideo uident̃ concessa feu-

cessa feuda pro se, filijs & nepotibus. Et allego tex. in cap. primo.§.cũ uerò Conradus.in uerbo,seruitia.in tit.qui feu. da.pos.ubi propter seruitia uasalli feudũ trãsit ad nepotes.

Feudum pro se,& filijs fratris debetur eis pro dimidia, etiamsi superueniant filij eius,qui feudum recepit.Bald.in l. cùm acutissimi.in fi.C.de fideic.

20 Feudum cadens in recipiente uenit in fideicõmisso, aliter non.Bal.in d.l.cùm uerum.ad fin. ubi etiam uide in lect. antiqua.in iiij.parte.quæst.& per Bartol.post Dy.in l. si patroni.in princ. ff. ad Trebel.& per gl. in l. sciendum.§.fi.de pet. hær.sed familia re non uenit:aliàs sic.Bal.ubi s.

Feudum pro se,& hæredibus,an transeat ad agnatos, si filij nõ supersunt.Bal.quòd non,in l.liberti.vij.col. C.de ope.lib. & per Bal.in c.j.de ali.feu.pa.& in c.j.de prohi. feu. al. p Fed.

† Adde Dec.consi.ciiij.col.ij.post medium.]

Feudum præscriptum transit ad eos hæredes,qui includuntur ex natura feudi in acquisitione feudi per pactum facta. Bal. in d.l.liberti.pe.col.

Feudum renunciatum fratribus reuertitur ad dominum post mortem eorum sine hæredibus.Bal.in d.l.liberti.pe. col. de ope.lib.per c.si Titius.si de feu.fue.contro.

Feudum nouum potest renunciari per patrem in præiudicium filiorum.Bal.in l.qui se patris.ix.colum. uer. item quæritur. C.unde liberi.& in l.si in personam.C.de fideicom. & Alex. de Imo.in apostil.in d.l.qui se patris.ubi tenet,quòd sic, nisi sit acceptum pro se, & filijs. Bald. Imo. & Pau.de Cast.post Dy.in l.apud Iulianum.§.si quis alicui.& ibi Ange. de legat. j.& Alexand.consi.lxxxvij.& seq.iiij. parte. quod potest per patrem alienari in præiudicium filiorum. & tenet Alexand. consi.ciiij.iiij.parte.& Io.de Imo.in l.stipulatio ista.§. si quis ita.de uer.ob.

† Feudum nouum,uel antiquum quando dicatur.Deci.consi. liij.per totum.Ias.in l.ij.col.fi.C. de iure emphy. Dec. consi. lxxviij.col.fi.]& Pau.de Cast.cons. clvj.quod incipit, Circa præsentem casum.ubi etiam dicit,quòd

Feudum non potest renunciari,ut filia inuestiatur in præiudicium agnatorum,nisi consentiant,per c.pater.de ali. feu. secundum Pau.de Cast.in d.consi.& s.eo.uer.xxxj.

Feudum an finiatur per ingressum monasterij, ut sic reuertatur ad dominum,an uerò transeat ad monasterium. Bald.in d.l.qui se patris.x.col.& in c.j. de eo, qui ar.bel. depo. in usi. feu.quòd non transit ad monasterium.

Feudum sine causa non potest per dominum auferri feudatario: secundum Bald.in l.qui se patris.x.colum. nisi sit precarium:ut ibi per Bald.

† In feudis si ius ciuile discrepat à iure canonico, casus nõ decisus deciditur per canones propter iuramentũ, quod præstatur in inuestitura feudi.Ita dicit Bald.in c.imperialem. §. fi.in iij.col.uer.porrò in feudis ratione iuramenti. de prohi. feu. alie. per Fed.sequitur Fel.in c. ecclesia sanctæ Mariæ.in xix.col.uer.sexta declaratio.de const.*

Feudum in dotem dari non potest.in Specu.de loca.§. nunc aliqua.uer.ccxcij.& in c.j.§.donare. qua. olim feu. po. ali. in usi.feu. Item in cap.primo,quando mari. suc. & in c. primo. de prohi.feu.ali.per Fed.Bart.& Im.in l.usufructu.ff.sol.ma. Alex.in c.ij.de feu.& in c.potuit.iiij.q.de loc.Bar.Cæp. in c. j.xij.differ.de cog.feud. & omnino s. eo. uer. clxiij.& Ro.in deci.ccij.pater.in nouis.

† Feudum dari potest à patre filiæ in dotem, quod uitã ipsius filiæ inuestitæ non transcendat,etiam sine consensu domini feudi:perpetuam aũt concessionem facere non potest, nisi domini consensus accesserit. ita decisum est in Rota decis. ccxcix.in nouis.per tex. apertũ & rotundũ c. nuper. de don. inter uir.& uxor.& ibi Innoc.& per Host.& Io.An.in c.ij.de feud.in gl.j.Et per Spe.in tit.de feud.§.ij.uer.xix.in fi.

Feudum pro dote an possit obligari.Bal.in c.j.§.rursus. de con tro.inuesti.Io.An.in addi.Spe.de loc.uer.cxc.

30 Feudum pro se,& filijs quæsitum, non potest renũciari per patrem in præiudicium filiorum, quibus est stipulatũ : quia tunc filij habent iure contractus. Dy. Bald. Imo. & Paul. de Castr.in l.apud Iulianum.§.si quis alicui.& ibi Ange.de leg. primo.& Alexand.de Imo.in addi.Bald. in d.l. qui se patris. uer.iij.x.colum.

Feudum concessum aduocato tanquam docto, ut patrocinetur domino concedenti,potest ei auferri per dominum,si sit indoctus.Nic.de Neap.in l.Nesennius.ff.de exc.tut.

Feudalis causa debet agi coram domino feudi. Paul. de Castr. consi.clxj.

Feudum antiquum an possit concedi per episcopum sine consensu capituli.Pau.de Cast.con.clx.quòd sic, non autem nouum constitui sine solennitate iuris requisita, in alienationibus:ut ibidẽ.ubi idem dicit in emphyteusi. † Et per Frã. Are.in ij.parte sui trac.feu.in ij.q.prin.]

† Feudum antiquũ dicitur,quod fuit acquisitum per aliquos ex antecessoribus.Dec.consi.cxliij.co.iij.uer.his tamen.

† Feudum antiquum uno ex filijs decedente transmittitur ad hæredem.Decius consi.cxliij.col.iij.

Feudum non transit ad transuersales.c.j.de grad.suc.in feu.c.j. de duob.fra.de no.bene.inue.Pau.Cast.in con. cxxxvj.

Feudum an possit dari in donatione propter nuptias. Bald. in cap.primo.§.donare.qualiter ol.feu.po alien.

Feudum potest alienari in consanguineum.c.primo.de aliena. feu.cap.j.de aliena.feu.pa.c.primo.per quos fi.inue.in §. sed ideo.Lud.Pon.in l.j.iij.col.ff.in ius uo.ut eant. & Bal.in c. j. iij.col.de prohi.feu.ali.per Fed.ubi dicit uerum, si alienetur in proximiorem aliàs successurum : quia tũc ualet alienatio in perpetuum: aliàs ualet in uita alienantis.

Feudum alienatum in consanguineum coniunctum in quarto gradu,potest reuocari ab eo per coniunctum in proximiori gradu,oblato tamen ei precio soluto.c.j.qui. mo. feud.olim po.al.& in c.Titius.el j.si de feu.fue.cõtro. inter do. & agna. Lud.in d.l.j.iij.col.in ius uo.ut eant.

Feudum mariti est obligatum uxori pro dote, sicut alia bona. Ioan.And.in addi.Spe.de loc.§.vj.uer.cxc. & per Bal. in c.j. §.rursus.de controuer.inue.

40 Feudum præsumitur perpetuum,si nõ apparet de tempore concessionis. Specul.ubi s.de loca.§.vj.uer.cxlij.Ang. in l.qui in aliena.§.primo.ff.de acquir.hæred.

Feudum simpliciter susceptum,sine expressione aliquorũ uerborum de sui natura, dicitur hæreditarium : uide Curtium Iuniorem suo consi.iij.post tractatum feudorum.

Feudi dominus non dicitur periurus,eo quòd non iurat:& ideo non potest conueniri corã iudice ecclesiastico, nisi quando non recognoscit superiorem,ut rex Francorum: quo casu quando ecclesiæ denunciatur ratione peccati potest coram ecclesiastico cõueniri.Bal.in l.liberti.ul. col. C. de ope. liber.per c.nouit.de iud.

Feuda particularia,uel singula,quæ sunt in regno Apuliæ,sunt regis,quo ad directum dominium,licet feudum generale totius regni sit ecclesiæ,& in dominio ecclesiæ Romanæ. Bal. in l.j.C.unde cogna.& ibi Alex.de Imo.

* Bal.in proœ.ff.in princ.col.iiij.Alex.con.j.col.x.uol.v.Dec. con.dxvij.nu.10.Æmilius Maria Manolessus.

Feudum etiam absenti quæri,& stipulari potest, ut per patrem pro se,& filijs.Rota decisi.cclij.si per.in nouis.

Feudum non requirit scripturam, cùm per testes probari possit: secus est in emphyteusi,secundum Bal.in rub.C. de cõd. ex lege.

Feudum non potest alienari per uasallũ,saluo consensu domini,secundum Bal.in l.j.xvj.q. C.de his, quæ pœ.nomi.

Feudum infanti,& seruo concedi potest.Bald. in l.eam,quam. xiiij.col.C.de fideicom.per c.ij.§.personam per quos fi. inuesti.& p quos reci.in usi.feu.& in l.cùm oportet.in prin.ul. col.C.de bo.quæ libe.ubi etiam dicit,ꝙ quæritur domino.

Feudum monacho concedi potest, & acquiritur monasterio. Bal.in l.cùm oportet.ulti.col.in prin.C.de bo.quæ libe.

* Conuersus,cùm in monasterio habitet, & illi seruiat, & per consequens feudo seruire non ualeat,nõ succedit in feudo. §.j.de feud.fœmi.in usi.feud.Ay.Cra.con.ccciij.nu.10.uolu. ij.Æmilius Maria Manolessus.

Feudum diuidi potest,& uni tantùm adiudicari totum. Bal. in l.si familiæ.C.fami.ercis.& in l.uoluntas.secunda colu.C.de fideicom. & omnino per Bald. in l. si plures. ij. colum.C.de condi.inser.& quod per Baldum in c.j.iiij. col. de prohibit. feud.ali.per Federi.Item,

Feudũ diuidi potest inter fratres nolentes stare in cõmunione.Bald.in d.c.primo.iiij.col.de prohibi.feu.ali. per Federi. Quod est uerum,nisi sit feudum principatus,uel ducatus.& simil.

simil. ut feudum marchię, uel ducatus: nisi consuetudo sit in contrarium, scilicet, quòd & illa diuidantur, secundum Bal. in c. præterea ducatus. in j. colum. de prohi. feud. ali. per Fede. Vide Bart. in l. & ideo. ff. de condi. fur. ubi dicit feuda diuidi posse, nisi in casibus no. in d. §. praeterea. Baldus uerò in d. l. si plures. ij. col. C. de cond. inser. dicit posse diuidi feuda inter hæredes sanguinis: uide ibi.

* Feudalia omnia bona eius, qui domino, ut uasallus seruiuit, pręsumuntur, nisi ipse ostendat, quarum rerum causa fidem, & seruitutem, operasúe præstiterit. Iacob. Butrig. & Nico. Neap. in §. uasallus. si de feud. fuer. contro. int. dom. & agna. in usi. feud. Fran. Curti. min. con. xlj. colum. ij. con. cxl. col. ij. cō. clxxxiiij. col. ij. Ay. Cra. cō. cclxxvj. nu. ij. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum in pecunia nō consistit. ca. fin. de cog. feu. in usib. feu.

50 Feudum fratri per fratrem potest acquiri. cap. j. §. fin autem unus. qui feu. da. po. Bal. & Pe. de Su. in l. fi. C. res inter al. acta. & in c. descendenti. v. col. per Bald. qui feu. da. po. ubi etiam dicit, quòd non per extraneum.

† Feudum assignatum uni fratrum, si frater decedat sine filijs, non reuertitur ad fratrem: & sic frater regulariter in feudo non succedit fratri. dom. Maria. Socin. in consil. xix. incip. Pro decisione. uer. uerum prædictis. in j. parte. Pro quo uide etiam quæ per Fran. Are. in l. qui Romæ. in §. duo fratres. in ulti. colum. de uerbo oblig. & per Bald. in l. cùm filius. §. hæres. de leg. ij.

Feudi minima pars potest alienari, etiam domino non requisito. not. in c. j. de ali. feud. Lau. de Fano in l. in quorū. xxvij. col. ff. de pig.

Feudum non reputatur in legitimam, nec in Falcidiam, nec in Trebellianicā. doc. & Ang. in l. si patroni. in prin. ff. ad Treb. Item an si sit acquisitum pro filio. Bal. in l. omnino. §. quæ nuper. C. de inoff. testa.

Feudum pro legitima filio assignari nō potest per patrē: Quia

Feudum debetur filio, ut filio. Ang. in auth. de nup. §. optimæ. colla. iiij. Item,

Feudum non debetur filio non hæredi, si hæres esse nō potest, aliàs sic. Bald. in l. ij. C. de su. & legit. & in l. si in personam. C. de fideicom. per c. j. §. ubi uerò. an agna. ue fil.

Feudum paternum regulatur secundum ius commune in successionibus, non autem feudum antiquum. Bal. in d. l. ij. C. de su. & legiti.

† Feudum hæreditarium. Dec. consi. lxxviij. col. pen. Io. Campe. inter consilia Albe. Bru. consi. ij. col. iij. & col. fi. & Socin. inter ea consilia consi. x. col. iij. Deci. consil. clxxxv.

Feudum debetur fratri etiam consanguineo tantùm, id est, ex uno tantùm latere coniuncto, sicut utrinq; coniuncto. Bal. in l. j. C. de leg. hære.

Feudum pignorari non potest. c. primo. §. quamuis. de inuesti. de re. al. fac. Quod est uerum, scilicet per uasallum cum traditione: nam uerbo tantùm potest, & non punitur uerbaliter pignorans illud, sed nec per dominum in præiudicium uasalli, nisi pro tanto, quòd nō sit spes luitionis. Domino tamen potest pignorari, uel uni ex dominis, si feudum est indiuiduum: secundum Bald. no. in c. j. ij. col. de prohi. feu. al. per Fede. Idem Bal. in l. ij. in prin. C. communia de lega. dicit posse obligari uerbo tantùm, & sine traditione animo luendi. Item pro necessitatib. domini. Bald. in l. iij. C. ut in pos. le. dicit pignus in feudo non constitui sine traditione. & Alex. consi. ij. iij. parte. sed usq; ad medietatem possit obligari pignori. Vide gloss. in c. j. de ali. feu. & qui. mo. feu. am. §. rursus. adde suprà uerbo, Feudatarius. uersi. xvj. & per Bald. in l. uoluntas. C. de fideic.

60 Feudum non uidetur hypothecatum in generali hypotheca bonorum. in Spe. de pig. §. j. uer. pen. & Bal. in l. imperialem. de prohi. feu. ali. per Fede. & Alex. consi. ij. iiij. parte. & in consi. ciiij. eadem parte. † Vide do. Maria. Soci. in consi. xix. incip. Pro decisione. uersi. uerum prædictis minimè. circa medium. in j. parte.]

Feudum transit ad agnatum feudatarij ex sententia pro eo lata, non ad hæredem extraneum. Bald. & Ioan. de Imo. in l. si marito. §. si uoluntate. ff. solut. matrimo.

Feudum an transeat ad hæredes extraneos. c. primo. de grad. suc. in feud. & c. j. de suc. feu. gl. & doc. quòd non, in l. etiam. ff. sol. ma. Paul. de Cast. con. cxxxvj. & con. cxxxvij. & Bal. in auth. nisi rogati. iiij. col. C. ad Treb. & in l. ij. C. de su. & legit. cōtra Cyn. in l. liberti. C. de ope. liber. & j. eod. uersi. cliiij. & seq. & clxxxvj. & Alex. consi. lxx. iiij. parte. & consi. seq.

Feudum præscribitur spacio triginta annorum. cap. si quis per triginta. ibi Bald. si de feud. fu. contro. & in c. fin. de feu. da. in uicem le. commis. Barthol. Cæp. in cap. primo. xiij. concor. de cogni. feu. plenè per docto. & Bald. de Perusio in c. ad audientiam. de præscri. Item,

† Feudum ut præscribi possit, quæ requirantur, uide per Decium con. cxliiij. col. ij. in fi.

Feudum contra uasallum potest præscribi. s. iure utilis domini, remanente directo penes dominum. gloss. est in c. ad audientiam. de præscrip. ubi doct. dicunt uerum, sciente, & patiente, non ignorante domino: ut ibi p do. Bal. qui concordat gloss. suprà alleg. cum Ioan. Andr. Bu. & Hosti. qui simpliciter tenent contra d. gl.

Feudū duobus concessum pro se, & hæredibus, quolibet mortuo debet diuidi inter eorum hæredes, etiamsi uni sit hæres fœmina, & alteri masculus, si uerò alter sine hęrede mortuus est, eius pars ad dominum reuertitur, nō autem alteri accrescit. Bal. not. in l. fi. iij. col. de suis & legi. & j. e. uer. clvij.

* Feudum cùm conceditur alicui his uerbis, Pro te, & quibus dederis, id uasallus, prorsus ignorante domino alienare potest. Illis enim uerbis, & quibus dederis alienationem, quæ postea fieret, approbasse, & alienādi potestatē dedisse dominus uidetur, Albe. & alij. in l. ij. C. de iur. emphyt. Bal. cō. lxxij. col. ij. uol. ij. Alex. con. clxxxviij. col. v. uol. ij. cō. ccxxviij. col. ij. uol. vj. Dec. cō. clxxj. col. ij. cō. cccxc. Aym. Cra. cō. lxxiiij. nu. 11. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Feudum concessum ab ecclesia pro se, & quibus dederit, an transeat ad extraneos hæredes. Curtius Iunior suo consil. iiij. col. secunda. post tracta. feudo. de clausula, Cui dederit, uide Decium consil. cxciij. col. ij. & iij.

* Feudum per alterum ex duobus fratribus, unà uiuentibus acquisitum, cōmune esse non debet. §. si duo. fratres. de frat. de nou. benef. inuestit. in usib. feud. Alex. con. xlviij. uol. ij. Dec. con. ccccxxxv. nu. 7. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum per duos fratres receptū intelligitur receptū à quolibet eorum pro se, & pro filijs ipsius, non pro filijs alterius. Bald. in d. l. fin. C. de suis & legi. & in l. cùm acutissimi. C. de fideic. Item in emphyteusi, secundum Bal. in l. j. §. in primo. pen. col. C. de cad. tol.

Feudum emptum de pecunia alterius acquiritur ementi, non autem domino pecuniæ. c. j. §. fin aūt unus. & ibi gl. & Bal. q feu. da. pos. & Bar. Cæp. in c. j. de cogni. feu. in xj. concor.

† Feudum emptum de pecunia cōmuni si sit emptū per unū, seu nomine unius, non pertinet ad alium pro sua parte, licet fratres starent, & habitarent cōmuniter, & pro indiuiso. do. Maria. Soc. in d. consil. xix. uer. uerū prædictis. ibi: & quamuis. & uersi. non obstat. cum uer. seq. in j. parte.]

* Feudum pro se, & quibuscunq; hæredibus concessum, ad fideicommissarium uniuersalem transit. Io. Crot. con. cxxxvj. nu. 51. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum uenit in fideicommisso, quod seruandum est feudis. Ioan. And. in Spe. de loca. §. nunc uerò aliqua. uer. quæstio non esset dubia. Bal. in l. cùm uirum. ult. col. C. de fideicommis. Paul. de Cast. in l. si patroni. ad Trebel. Alex. cons. xlvij. vj. col. iiij. parte. & per eum in consi. xcj. j. parte.

Feudum, & eius inuestitura, debet intra annum peti. j. Inuestitura. uer. x.

70 Feudum pro se, & filijs masculis quæsitum, non potest per unum ex filijs mortuo patre alienari in extraneū, etiam pro parte sua. c. primo. §. j. de suc. feu. & c. j. de ali. feud. pa. Sed illa pars redit ad fratres: ut ibi. & Alex. con. lxxxvij. iiij. parte. & ibi idem dicit in emphyteusi: ut s. uerbo, Emphyteusis alienatio. uer. iiij. & seq.

Feudum nō transmittitur de descendente in ascendentē: quia conceditur iuueni propter seruitia, ideò non debet transire ad ætatem debilem, & senilem. Bal. in l. ea lege. C. de condi. ob cau. & in auth. defuncto. j. col. C. ad Tertul. ubi idem dicit in emphyteusi ecclesiastica.

Feudum non transit ad descendentes ab intesta. c. j. & ibi Bal. de natura succe. feu. Barth. Cæp. in c. j. j. diffe. de cogni. feu.

Feudum quo casu non transmittatur ad filios hæredis.in c.j. & ibi Bald.quib.mo.feud.consti.po.& Bartol.Cæp.in c.j. viij. diffe.de cog.feu.

Feudum potest subinfeudari per feudatarium. c.j. §.similiter. de leg.Cor.gl.in c.quæ in ecclesiarum. de constit. Bald. in l. uoluntas.C.de fideicom.& in c.j.in fi.qui feu. da. po. Quod uerum,nisi fuerit concessum uasallo cum pacto de non alienando.Bal.in ca.j.de ca.qui cur.uen.Bartho. Cæp.in rub.ff. de uer.si.xiiij.col. Item nisi fiat in fraudē domini, uel agnat. Bal.in c.ij.per quos fi.inue.Item uerum est, pari, uel meliori.Bal. in auth. nisi rogati.iij.col.ad Treb. Quod uerum,etiā domino inuito. Bartol.in l. murileguli. C. de murile. lib.xj. sed ar.contrà in capitul.j.de duo.fra.

Feudum an possit legari ecclesiæ.Bald.in c.j.§.donare.qua. ol. feu.po.ali.& suprà,Feudatarius.uer.lxviij.in Specul.de feu. uers.nunquid feudum.

Feudum ecclesiæ an possit donari,saluo iure ecclesiæ. Bald. in d.ca.j.§.donare.qua.ol. feu. po.al. & tit.de pa. Constan.§.libellariæ.& s̄.Feudatarius.uersic.lxx.

† Feuda ecclesiæ antiqua de consuetudine in agnatorū præiudicium alienari possunt. Albert.Bru.con.ij. co. lxxx. Franc. Curt.in trac.feud.iiij.par.q.xix.Guid.Pap.deci. cliij. Deci. con.ccviij.Riminal.con.ccciiij.uol.ij. Gozadi.con. viij. nu. 10.Æmilius Maria Manolessus.

Feudum ecclesiasticum non egreditur tertiam personam, uel generationem,secundum Bald. in authen. defuncto.j. col. C.ad Tertul.

Feudum seculare transit ad hæredes in infinitum. Bal. in dicta auth.defuncto.

Feudum transit in agnatos usque ad septimum gradum. Bald. in auth.defuncto.ad Tertul.

Feuda regalia habentur pro peculio castrensi. Bald. in l. pe. C. de bo.mat.

Feudum alienatum potest redimi per agnatos, uel dominum, stante constitutione, quòd feudum possit alienari. Bald. in c.j.§.porrò.qua.ol.feu.po.al.

† Feudum nouum si alicui concessum esset,tanquam feudum paternum,auitum, proauitum, antiquum, & antiquissimū, dic quòd tunc accipit naturam feudi antiqui. Soc.inter consilia Alber. Bru. consil.x.co.iiij.in ij.q. & Dec. consil.cxciiij. col.ij.circa medium.

Feudum pro se, & descendentibus, an intelligatur in infinitū. Bald.in c.j.v.colum.quid sit inue.in usi. feu. & l. si in personam.ad fi. C.de fideicom.& in auth.defuncto.j. col. ad Tertul.quòd non: sed usque ad tertiam generationem, id est,ad nepotem: ut ibi.

† Feudum si stipulatur pro se,& filijs,& nepotibus an unus filius stipulatoris præferatur nepoti ex alio filio stipulatoris præmortuo : uide do. Pe. Phi. Cor. in consi.xxiiij.incip.Ad euidentiam.in litera B.la ij.in ij.parte.]

Feudum de re furtiua existente penes furem, uel prædonem, constitui potest.Bald.in cap.j.in fi.quid sit inuesti.

Feudum dicitur esse in bonis feudatarij,non in bonis domini. Bal.in c.j.per quos fi inue.& Flori.in l.si pendētes. §. si quid cloacarij.ff.de usufru.ubi etiam dicit,quòd de eo debet solui collecta per feudatarium.& tenet gl. & Bald.in d.c.j.& suprà,Feudatarius.uersi.xxix. & uerbo, Collecta quibus imponi possit.uersi.cxj.

Feudum de re prohibita uendi,uel alienari, constitui non potest.Bald.in c.j.per quos fi.inuest.

Feudū unius fratris castrati an possit uendi alteri fratri in præiudicium aliorum fratrum.Bal.in c.ij.per quos fi.inuesti.

Feudum in diuisione hæreditatis contingens uni fratri ex pluribus in partem eius,an eo mortuo sine filio uadat ad alterū fratrem,uel reuertatur ad dominum.Bald.in c.j.in princ. de consti.feu.do.Loth.& idem Bald. in pri. consti. ff. Flo.in l.j. §.interdum.de usufru.accre.quod accrescit fratri.

Feudum an possit locari per dominum.Item,

Feudum an possit hypothecari per dominum. Bald. in c. j. §.j. quo tempo. mil. in prin. & in ca.j.j.col. de prohi. feu. al. per Fede.ubi dicit,quòd non sine cōsensu uasalli, nisi obligaret pro tanto,quòd non esset spes luitionis. per l. qui habebat. de leg.iij.& dixi s̄.eo. uersi. lix. Item potest sine præiudicio feudatarij.Bal.in l.ij. C.de usufru.

90 Feudum pro se,& hæredibus, & successorib. quibuscunq;, potest legari.Bald.in ca.j.vj. colu. uersic. sed quid si concessum.de prohibi.feu.alien.per Fede.Item,

† Feudum recipiens pro se,& post mortem suam pro fratre,& filijs fratris,tamen liberi recipientis excluderent fratrem,& eius filios.Soc.post Bal.consi.xxiij.post Pad.Ia.in l.cùm acutissimi.in princip.C.de fideicom.

Feudum non potest legari.Bald.in c.j.j.colum.de succes. feud. & in d.c.j.vj.colum.de prohi.feu.al.per Fed.& in l.ij.in prin. C.communia de leg.nisi fuerit quęsitum pro se,& successoribus quibuscunque.Alex.in l.quædam.§.nihil. de edendo. per Bal.in d.c.j.pen. col. de prohi.feu. alien. per Fede.& no. per Alex.consi.xxx.j.parte.

Feudum legatum reuertitur ad dominum, non extantibus filijs,uel agnatis:aliàs illis applicatur.gloss.Bald.in d. capit.j. de prohi.feu.al.per Fede.& s̄.

Feudum an ueniat in petitione hæreditatis.gl. & Bar.in l.item uidendum.§.nunc uideamus.de petitio. hæredi. ubi distinguit inter suum,& extraneum.& Bal.in c.j.iij.co.de suc. feu. & in c.j.v.co.an agna.uel fi.in usi. feu. & per Bal. in l.liberti. C.de ope.lib.& in l.qui se patris.C.unde liberi.

Feudum non confertur inter fratres. Alexand. consil. xlviij.ij. parte. & ibidem dicit de fructibus feudi.

Feudū an sit transmissibile ad hęredes, etiā post sententiā.Bal. in l.ij.quod cū eo.& Alex.in l.si marito.§.si pater.so.mat.

Feudi dominus non habet iurisdictionē in psonā uasalli, licet quandā superioritatē.Car.in cle.ij.§.deniq;. de re iud. & ibi uide in iiij.q.ꝙ habet iurisdictionem in eum respectu rei.

Feudum an reuertatur ad dominū,uel ad agnatos priuati. Bal. in c.j.§.hoc quoq;.j. & ij. col. de suc. feu. & in c. j. §. aut si libellario.in ij.col.in fi.uer. tertius casus est.in tit.qui.mo.feu. amit.& in c.j.§.fin.quæ sit prima causa benefi.amit.& in c. j. si uasal. feud.pri. & in l.ij.C.de libe.& eorum lib. & Paul. de Cast.consi.clx.quòd sic,deficientibus agnatis,exclusis filijs delinquentis,sed in causa alienationis reuertitur ad dominum,si est nouum,aliàs ad agnatos.

Feudum an reuertatur ad dominū,& an ad filios priuati. Bald. in c.j.§.j.iij.co.de suc.feud.& in capi.primo.si uas.feu.pri. & in d.l.ij.C. de libe. & eorum lib. quòd ad dominum reuertitur,non ad filios,propter feloniam.

Feudum refutatum ad quem pertineat. Bald. in cap. j. de ali. feu.in usi.feu.

100 Feudum fratris renunciantis partem suam in manibus domini,an accrescat alteri fratri. Bald. in c.decedenti.iiij. colu. qui feu.da.pos.

Feudum paternum an desinat per refutationem patris, & an per nouam inuestituram de filijs.Bal.in c. decedenti. v. col. qui feu.da.pos.

Feudum paternum concessum filijs de consensu agnatorum, an mortuis filijs sine hæredibus,spectet ad agnatos. Bald.in d.cap.decedenti.v. col. qui feu. da.po. & gl.in cap. j. an agn. uel fil.& ī.e.uer.cl.& s̄.

Feudū pro se,& fratre quis potest recipere, non pro extraneo: secundum Bald.in d.c.decedenti.v.colum. qui feu. da. pos. & s̄.e.uer.lj.

Feudum non uenit in generali obligatione bonorum.Bal.in c. j.j.col.de prohi.feu.alie.per Fede.& in Spe.de pig.§. ij. ad fi. per Alex.in l.si constante.vj.char.solu.mat.

Feudum reuertitur ad agnatos proximiores, quando feudatarius moritur sine hærede. Bald. in capitul. primo. de al.feu. pa.& in cap.primo.iij.colum.de prohi.feu. alie. per Fede. & s̄.eo.uer.xcij.& cij.& Pau.consi.clvij.

† Feudum si sit antiquū, succedunt agnati, licet non sint hæredes.Soc.inter consilia Alberti Bruni,consi.x.col.iiij.

Feudum peti potest per fratrem,qui frater renunciauit hæreditati paternæ. Bar.in l.item uidendum.§.nunc uidendum.in fin.ff.de pet.hęr.cōtra.s̄.uer.Emphyteusis.el j.uer.pen. post medium.ibi,sextò,quia sicut,&c.

Feudi successio ponitur per Pau.de Cast.in consi.ccxv. & in c. j.de succes.feu.

Feudum an possit dari in solutum pro debitis uasalli de consuetudine.Bald.in c.primo.iij.col.de prohi. feu. al. per Fed.

† Et per Fran.Aret.in l.per hæredem.§. quid si tamen.in ij.co. de acqui.hære.] Et ibi dicit.Bald.quòd

Feudum

Feudum non potest adiudicari per iudicem creditori pro debito uasalli, ut transeat utile dominium, sed commoda feudi sic: nec ꝓpterea feudatarius debet priuari feudo, eo quòd alienauerit, quia inuitus alienauerit, secundum Bald. sing. in d.c.j.iij. colum. de prohi. feu.al. per Fede. Bartol. in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dam. infec. dicit, quòd adiudicatur commoditas feudi creditori pro debito feudatarij, tamē feudatarius tenetur domino ad seruitia, & non creditor. & idem dicit in emphyteuta.

110 Fedum redit ad ecclesiam post mortem prælati delinquentis. & s̄. eo. uer. xij.

Feudum alienatum per plures manus, scilicet per uasallum in alium, & per alium in alium, reuocatur per primum uerum dominum. Bald. in c. insuper v. colum. de prohi. feu. alienatione, per Federicum.

Feudum æqualiter debetur filijs inæqualiter institutis: quia non debetur pro portionibus hæreditarijs. Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si liber. de ope. lib. per c. primū. de succes. feu. Bal. in authen. si quis. v. col. C. de sa. san. eccl. & Pau. de Cast. in consi. cxxxv. & j̄. uer. Filius succedit. uer. xxiiij. & Pau. de Cast. cōsi. clxj. iij. col. & no. in c. j. qui feu. da. pos. & And. Barba. in consi. Illud afferam. quod est post consi. xlvij. Alexand. de Imo. iiij. parte.

* Feudum hæreditarium uendicare non potest filius à patre ritè exhæredatus. eod. in sum. de suc. feu. Iac. Ardiz. in sum. de succes. feu. ru. an. fil. succe. in feud. And. Iser. §. j. in princ. de succes. feu. Ang. in §. soluto. §. & super. in authen. de nup. col. iij. Franc. Curt. in trac. feu. iij. par. nu. 96. Illust. Car. Par. con. j. nu. 7. uol. j. & est com. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudi hæreditarij eandem partem habet filius, qui in re certa institutus est, quam alij. §. j. in princip. de suc. feud. Bart. in l. ut iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. lib. Aluar. & alij. in §. & quia uidimus. qui feud. dar. pos. Alu. §. j. col. ult. an. agn. uel fil. col. fin. Frā. Cur. iij. par. feu. nu. 8. & est com. Soc. con. xix. nu. 18. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudum hæreditarium, uni ex filijs uel ex agnatis potest uasallus, exclusis alijs, relinquere: tradit Illust. Card. Paris. qui plures adducit. con. iij. num. 19. 20. 21. 22. uol. j. Fran. Curt. latiss. in trac. feu. quar. par. num. 131. cum seq. Æmilius Maria Manolessus.

† Singula. In feudis filius uiuo patre intelligitur inuestitus, ac etiam possidere, & sic possessio in eum continuatur sine alia inuestitura. Ita dicit Bald. in l. cum antiquioribus. in vj. col. uersi. decimo. sic licet. C. de iure delibe. Quod dictum ualde exclamat, & sequitur do. Ias. dicens esse singulare, & perpetuò notandum, in l. quoties. in ix. col. uersi. nota etiam perpetuò. C. de rei uend.*

* Feudum donec esse probetur & iudicetur mortuo patre, filia in bonorum, quæ feudalia esse dicuntur, manere possessione debet. §. defuncto milite. si de feu. fue. cōtro. int. dom. & agnat. gl. j. de cont. int. mascul. & fœmi. de benefic. Io. An. in add. ad Spe. tit. de testam. §. pen. in extre. Alex. in l. fin. C. de edict. di. Adr. tollē. Dec. in termi. con. cccclxvij. con. dlxxxviij. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum guardiæ an constituatur in castro per eius custodiam concessam alicui. Bald. in c. j. ij. colum. de feud. guar. & castal. in usi. feud.

Feudum aliud nobile, aliud minus nobile, aliud aliqualiter nobile. Ista omnia declarat Alex. primo uolu. consi. xxx. col. fi. in feudis non esse prohibitum cōmercium, sed modus. Bal. in c. j. col. iiij. de prohi. feu. alie. per Fed.

Feudum ad certum tempus dari potest. Bald. in c. j. in fi. prin. de feu. guar. & cast.

Feudum an possit acceptari ante, quàm de eo habeantur literæ. per Bald. in c. j. §. j. de feu. guar. & cast.

Feudum finitum, & resolutum in persona primi feudatarij resoluitur etiam in persona secundi, qui habuit illud primo. Bald. in cap. j. §. rursus. de contro. inuest.

Feudum finitum in persona primi feudatarij non potest præscribi per secundum, qui illud habeat à primo: & ideo apud secundum non remanet iure præscriptionis mortuo primo. Bal. in d. §. rursus. ultima col. de contro. inuest.

Feudum pro se, & hæredibus proprij corporis, intelligitur pro omnibus descendentib. in infinitum. Dy. in l. j. j. q. C. de pac. & Bald. in prælud. feud. x. col. Item, intelligitur etiā pro nepote ex filia, secundum Bald. in l. j. C. de condi. inser. in j. col. & in c. j. §. fi. de suc. feu. & in auth. si quas ruinas. in fi. C. de

† sac. san. eccl. † Vide Alex. consi. xxix. in prin. j. uol. & consi. xxx. in eod. prin.

Feudum an probetur antiquum ex uerbis inuestituræ, quibus dicitur, Inuestio te de feudo antiquo, &c. Bald. in prælu. feu. xvij. colum.

* Feudum antiquum potius, quàm nouum in dubio præsumitur. Bald. in §. j. in princi. si de feud. fue. contro. inter. dom. & agn. Alex. con. xv. col. pen. uolu. v. Dec. con. cclxix. nu. 3. & 4. con. cccclxv. nu. 5. Illust. Car. Par. con. ij. num. 2. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudum nouum, si tanquam antiquū & auitum alicui concedatur, de eo tanquam de antiquo est iudicandum. Bald. in §. hoc quoq;. de succes. feud. in §. primo. in princip. col. ij. de alien. feu. pate. Alex. con. xxx. col. iij. uol. j. con. x. col. j. uol. iij. con. lv. col. xiiij. uol. iiij. con. j. col. ix. uol. v. Dec. con. clxxxv. nu. 8. Æmilius Maria Manolessus.

120 Feudum an concedi possit claudo de cursore. Bal. in præludijs feud. xviij. col.

Feudum paternum, uel antiquum quod dicatur: uide in c. j. §. his uerò. de grad. suc. in feud. & de natura succe. in feud. §. j. & in c. j. in fi. §. j. de succes. feud. & Bald. in c. primo. de uasal. decre. æta. & Pau. de Cast. in con. cliij. ubi dicit tunc, quando post finitam primam cōcessionem priuatur feudatarius per sententiam, debet alteri concedi, uel eidem. Item infrà

† eodē, sequentibus uersi. & Oldr. consil. clxxviij. † Et Fran. Are. in j. parte sui tracta. Feudo. in ix. quæst. prin.]

† Feudum hæreditarium potest dari in solutum creditori, maximè quando allodialia bona non supersunt. Io. Campe. inter consi. Alber. Bru. in consi. ij. col. iij. post medium.

Feudum antiquum dicitur post quartum gradum. Bal. in auth. defuncto. ij. col. C. ad Tertul. Item quod dari solitū est. Pau. de Cast. in consi. cxxxvij. & per Oldra. con. clxxviij.

Feudum paternum nō desinit propter nouam concessionem factam filio. Bald. in l. fina. C. de su. & legiti.

Feudum concessum pro aliquo annuo, dicitur potius emphyteusis: & ideo ꝓ eo nō est præstandū iuramentū fidelitatis.

Feudi pensio iusta quæ dicatur. j̄. uerbo, Pensio. uersic. xxiij.

Feudum auitum, mortuo uno ex pluribus fratribus feudatarijs, transit ad alium: secus, si erat feudum ipsi mortuo concessum. c. j. de suc. feu. Bal. in l. fi. C. de suis & leg. & tenet Bartol. in l. quod dicitur. ultima col. de impen. in re. do. fa. ubi etiam dicit, quòd dicitur feudum antiquū, & non nouū, quando unus ex fratribus delinquit in dominum, & dominus ei remisit feloniam, propter quod feudum iam amissum remanet apud eundem no. in l. imperialē. §. insuper. cū gl. de prohi. feu. al. per Fed. & in c. j. de uasal. decre. æta. in usi. feud.

† Feudum nouum, uel antiquum, quando dicatur, latè tradit do. Phil. Decius in con. liij. incip. Placet mihi. in j. uol.*

Feudum non transit ad filios naturales tantùm, id est, bastardos. c. naturales. si de feu. fue. contr. & Bal. in l. generaliter. §. cùm autem. C. de inst. & substi. sub condi. fa. Quod uerum, nisi cōcessum sit specialiter bastardo: quod potest, secundū Bal. in l. eam, quā. xiiij. col. C. de fideicom. Item nisi feudatarius, cui concessum fuit feudum pro se, & hęredibus, habeat solum bastardum hæredem, seu filium, & dominus feudi id sciuerit: quia ad illum bastardum transit feudum, ne cōcessio sit inutilis. Bal. in d. l. eam, quam. in xiiij. col. C. de fideic. per gl. sing. in d. l. hæredibus. in fi. ad Treb. Unde

* Feudum nouum cui uoluerit relinquere uasallus etiā filijs, & agnatis non consentientibus, potest. Bald. in §. j. de uasal. decrep. ætat. idem de inuest. de re alie. fac. col. v. And. Iser. §. j. de alie. feu. pat. Alexand. con. xviij. uol. v. Dec. Neap. dec. cxij. de. cxxxvj. ccxliij. Fran. Cur. mai. consi. lxxij. Alb. Bru. con. cv. in princ. & int. eiusdem resp. Io. Camp. con. xj. Dec. con. ccviij. nu. 11. con. cclxix. nu. 5. Fran. Curt. mi. cō. j. Illustr. Car. Par. con. iij. nu. 16. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum etiam bastardo potest dari, uel cōcedi: ut s̄. prox. uer.

Feudum ligium dicitur, pro quo contra omnes homines debetur fidelitas domino. de quo fit mentio in gl. in cle. pastoralis. de re iudi. & in c. j. de quib. alijs extraor. ca. feu. & Bald. in l. j. §. in primo. ultim. colum. de cad. tol. ubi dicit, quòd in tali

tali feudo iuranda est fidelitas uni domino tantùm, & non † omnib. † De quo uide latè Fran. Are. in j. parte sui trac. feu. † viij. q. prin.] † Et quid dicatur feudum ligium, uide Alex. in j. uol. con. xxx. col. j.

130 Feudum, pro quo priuatur uasallus, qui noluerit ire ad seruitium domini, reuertitur ad dominum, etiamsi sint agnati, siue sit nouum, siue paternum. c. ad hoc. & ibi Bald. ul. colu. de pace iura. fir.

Feudum paternum quando, & usque ad quem gradum desinat, & quando incipiat. in c. j. de uas. decre. ęta. & in auth. defuncto. ad Tertul. & ꝭ. e. uer. cxlvj.

Feudum ad utendum & fruendũ an finiatur morte. Bal. in prę lud. feu. antep. col.

Feudum concedi potest à maiori parte cõuentus fratrum. Bal. in c. j. iiij. col. qui feu. da. pos.

Feudum pro filia an ueniat in collatione bonorum. Bal. in d. l. omnimodo. §. quæ nuper. de inoff. test.

Feudi possessio nõ quæritur sine corporali apprehensione, uel inuestitura. Bald. in l. iij. C. ut in pos. le. per c. j. in princ. quid sit inue. in usi. feud.

Feudum castri concessum Titio comprehendit etiam pœnas nondum exactas, quæ domino debeãtur, nisi debebantur ex delictis commissis in personam domini. Bal. in cap. j. penul. colum. de capit. qui cur. uend.

Feudum licet gratis sit concessum, tamen etiam precio potest concedi. Bald. in l. licet. C. de lib. causa. & probatur in c. j. de natura feu. & in c. ad nostram. de emp. & uen. Sed tunc non dicitur propriè feudum. Bal. no. in l. si quam. C. de oper. lib. ideo nõ transit ad fœminam. Bal. in c. j. §. decedenti. qui feu. da. pos. & Alex. in l. utrum. de uerb. obli.

Feudum datum in pignus sine apprehensione possessionis, habetur pro non pignore. Bald. in l. iij. C. ut in pos. leg. in lect. anti. & ideo tunc feudatarius pignorans non priuatur feudo, nisi tradat, secundum Bald. in c. j. j. colum. de prohi. feu. al. per Fed.

Feudum pro se, & filijs, dicitur unum, & nõ plura. Bal. in auth. defuncto. C. ad Tertul.

140 Feudum non transit ad filium ingratum. Ang. in auth. de nup. §. soluto. & §. & super. col. iiij.

Feudum concessum masculo & fœminæ, an ualeat, quo ad masculum, stante consuetudine infeudandi masculum. Bald. in cap. j. uer. consuetudo. qui feu. da. pos.

Feudum non potest diuidi per patrem inter filios pupillos & diuisum assignari eis. Bal. in c. primo. v. co. de prohi. feu. ali. per Fed. ubi dicit uerum, nisi inter uiuos: nec in testamento, nisi de consensu filiorum puberum. De quo etiam per Bald. in c. item sacramenta. vj. col. uer. sed hîc uertuntur duo. de pa. iur. fir. in usi. feud.

Feudum potest uni ex filijs assignari, uel legari per patrẽ. Bald. in c. decedenti. in j. colum. uer. sed quæro de uno. qui feu. da. pos. sed in c. primo. v. co. uer. quæro, utrum pater. de prohi. feu. al. per Fed. dicit idem de uoluntate fratrum: aliàs non, etiam in testamento patris, nisi filij illud approbent: nec tũc, si contrà fiat, reuertitur ad dominum. Bal. ibidem. & omnino per And. Bar. consi. Illud afferam. ultima charta. quod est post consilium xlvij. Alex. de Imol. iiij. parte. Sed uide plenius per Pau. de Cast. sing. in consi. clxj. aliàs clxv. incipiente, In causa, quam magnificus dominus. & in Spe. de loca. §. † vj. uersic. lxxviij. in fi. ca. j. de suc. feu. † Et per Bal. in l. item nunc uidemus. de pe. hær.]

Feudum pro se, & hæredibus, intelligitur scilicet pro hæredibus sanguinis ex se descendentibus. Bald. in c. descendenti. ij. col. qui feud. da. po. per c. j. de gra. suc. in feu. & c. j. de duo. fra. acci. inue. & de ali. feu. c. & si cliẽtulus. in usi. feu. & Pau. consil. cxxxvj. & seq. Item intelligitur de filijs, secundum Bald. in l. j. C. de condi. inser. & Bartol. in l. ex facto. §. fina. ff. ad Treb. Sed an intelligatur de primo hærede, uide Bald. in l. antiquitas. C. de usufruct. & in l. fi. iij. colum. C. de hære. in† sti. & in d. l. j. † Qualiter ista uerba accipiantur, uide Alex. in j. uolu. consi. xxix. & cons. xxx. in princip. amborum consiliorum. Limita, nisi esset dictum, Quibuscunq;. Soci. inter consi. Alberti Bruni, consi. x. col. j.

* Feudum ad uasalli defuncti proximiores propinquos spectat. § j. in princip. de succes. feud. §. j. de grad. succes. in feud. And. Iser. in §. j. in extre. de natu. succes. feud. Barthol. Soci. consi. lxxxvj. colum. fi. uolu. iij. consi. lxxiij. con. iiij. uol. iiij. Dec. con. ccccxlv. num. 19. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudum fratris defuncti ita ad fratrem consanguineum tantùm, sicut ad consanguineum & uterinum spectat, cùm ad feudi successionem nemo admittatur, ut cognatus, sed ut agnatus. Bald. in l. j. in prin. C. de legiti. hær. & in §. j. colu. j. de grad. succes. in feud. Alex. consi. ix. uol. v. Dec. con. ccccxliiij. num. 5. 6. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum pro se, & hæredibus masculis, intelligitur scilicet descendentibus, non de hærede extraneo. Bal. in l. liberti. ult. colum. C. de ope. libe. & in l. fi. viij. opp. C. de hære. instit. & † in capit. j. de natu. suc. feud. & suprà eodem, prox. uer. † Et uide do. Maria. Socinum in consi. xix. incip. Pro decisione. uer. & posito. in prima parte, ubi quando concessio feudi facit mentionem de hæredibus, intelligitur de filijs masculis, * & non de fœminis, aut alijs extraneis. * Bal. consi. lxx. uolu. j. Angel. consi. cx. colum. j. & ij. Felin. in c. in præsentia. colum. xj. de prob. Illust. Card. Par. con. ij. nu. 23. uo. j. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum paternum dicitur etiam, quod fuit maiorum supra patrem. Bald. in cap. decedenti. ij. colum. qui feud. da. poss. usque ad quartum gradum: ab inde uerò supra dicitur antiquum, secundum Bald. in ca. j. §. j. de uas. decre. æta. & in authen. defuncto. ad Tertul. & ꝭ eod. uer. cxxij. Paul. de Castr. † consil. cxxxvj. † Vide Alexand. in primo uolu. consi. xxx. colum. ij.]

Feudum duobus fratribus concessum, mortuo uno, accrescit alteri. Bal. in c. decedenti. ij. col. qui feud. da. po. sed in l. ij. in prin. C. communia de lega. dicit ꝙ pars mortui fit caduca, ꝑ c. j. §. si. de inue. de re. al. fac. & c. j. §. rursus. qui. mo. feu. amittatur. Sed idem Bal. in l. fi. C. de su. & leg. tenet partem mortui sine hærede redire ad dominum, per c. j. §. fin aũt. qui feu. da. po. & Bart. in l. quod dicitur. ff. de impen. in re. do. fac. Vide omnino per Alex. consi. ciij. ij. parte. & ꝭ. Ius accrescendi. uer. xxix. & Alex. in l. si mihi & Titio. de uerb. obli.

Feudum fratris morientis cum hærede extraneo, an spectet alteri fratri. Bal. in d. c. decedenti. iiij. col. qui feu. da. pos.

Feudum pro se, & hærede suo, cum pacto, quòd si decedat sine hærede, reuertatur ad dominum, non reuertitur, si filius eius moriatur sine filijs. Bal. in d. c. decedenti. vij. col.

150 Feudum emptum de communibus bonis fratrum, an sit commune. per Bal. in d. c. decedenti. vij. col.

Feudo non priuatur hæres uasalli ob feloniam patris, si de patre uiuo dominus nõ fuit conquestus, cùm potuerit, nisi esset talis felonia, ob quam pater fuerit priuatus sine domini conquestione, puta per pactum, uel similiter. Bald. sing. in c. insuper. iij. col. de prohi. feu. al. per Federi. & per Bald. in c. j. ad fin. quib. mod. feu. amit.

Feudum resoluitur soluto iure concedentis. l. lex uectigali. ff. de pig. cap. primo. §. fin. & ibi Bald. de contro. inuesti. & Bartho. Cæpo. de serui. urb. cap. xiiij. & per Bald. in cap. primo. §. rursus. & ibi no. quib. mod. feu. amit.

Feudum aui pertinet ad nepotem, cuius pater deliquit in dominum. Bald. in l. qui se patris. viij. col. C. unde liberi. & plenius per Pau. con. clx.

Feudum commune duobus, si delinquat unus contra principem, non cogitur alter feudum diuidere, nec partem æstimationis assignare superiori pro delicto socij. Bald. in c. j. §. præterea ducatus. de prohib. feu. al. per Fed. in ij. col.

Feudũ pro se, & fœmina, deficientib. masculis, cui fœminæ debeatur, si plures sint. Bal. in c. j. §. hoc aũt. qui feu. da. pos.

Feudum potest reuocari ex omnibus casibus, ex quibus & donatio, & exhæredatio fieri potest. Bal. in cap. j. viij. col. quib. mod. feu. amit.

Feudum an ipso iure, uel per sententiam amittatur. Bald. in c. j. ult. col. qui. mod. feu. amit. & in c. j. §. callidis. in fi. dicit requiri sententiam, quando facta esset alienatio & traditio.

Feudũ culpa alienationis perditur ipso iure. Bal. in d. c. j. quib. mo. feu. amit. Innoc. in c. ex parte. de feud. Quod est uerum, si sit facta traditio: aliàs enim sententia requiritur, secũdum Bal. in d. §. callidis. de prohi. feu. al. per Fede.

Feudũ fratris occisi à fratre non ptinet ad fratrẽ occidentẽ, sed ad alios deuoluitur. Bal. in c. j. §. similiter. qui. mo. feu. amit.

160 Feudũ pro se, filijs, & nepotibus, an intelligitur pro nepotib. ex fratre. Bal. in c.j. §. similiter. qui. mod. feu. amit.

Feudum Apuliæ an propter delictum reginæ reuertatur ad ecclesiam, uel ad sororem reginæ. Bald. in c.j. §. rursus. iij. colu. qui. mod. feu. amit.

Feudum, etiam francum, alienari non potest sine uoluntate domini, sicut non francum, secundum Bal. contra Host. in usi.
† feud. & Paul. de Cast. in con. clxj. iij. colum. & seq. † Et per
† Franc. Aret. in j. parte sui tract. feu. in ix. q. princip.] † Vide de hoc per Alex. j. uol. con. xxx. uer. vij. & col. vj. uer. ad septimum. ubi ponit quid importent ista uerba, De feudo nobili, libero, & franco.

Feudum in dotem filiæ dari potest per patrem in uita filij, etiã sine consensu domini, non in perpetuum, nisi cum consensu. Rota deci. ccij. pater. in nouis. & s̃. uer. xxix.

Feudum de rebus non solitis infeudari, an cõstitui possit. Bal. in c.j. in princ. episcopum uel abba. & not. in c.ij. de feud.

Feudum an spectet ad agnatos uasalli, cui dominus remisit feloniam, & denuò dominus eidem concessit. Bal. in cap. insuper. iiij. col. de prohi. feud. al. per Fed.

Feudum pro se & masculis simul cum fœminis, debetur etiam fœminis simul, & non ordine successiuo. Itẽ si dicitur, quòd fœmina succedat, sicut masculus, in feudo. Baldus in l. fin. C. de su. & leg. & infrà.

Feudum auitum non potest acceptari per repudiantem hæreditatem paternam. Bal. in l. qui se patris. ix. colum. C. unde liberi. & j̃. uerbo, Filius succedit. uer. xxxij.

Feudũ pro se, & filijs masculis, & fœminis, an debeatur fœminis, & quando: uide text. & Bald. in ca. j. §. quinetiam episcopum, uel abba. & in c.j. §. fi. de suc. feu. & Bald. in l. liberti. colum. viij. C. de oper. lib. quòd ordine successiuo, scilicet post masculos, per d. c.j. & uide Bald. in l. fi. C. de suis & legi. & in § similiter. de capit. qui curi. uen. Pau. de Cast. in consi. cliiij. & Barthol. Cæp. in sing. uer. lxv. & Paul. de Castr. consi. clxj. in ult. charta. ubi etiam dicit, quòd non stipulatum filijs fœminis non transit ad eas, per c.j. §. si autem. qui feu. da. po. & plenius per Alexand. in l. quod dicitur. ult. char. de uer. ob.
† ubi multa allegat. † Vide Dyn. in con. ij. & quod ibi fuit dictum pro do. Benedic. de Vadis de Foro Sempronij, in suis apostillis. & adde do. Petr. Phil. Cor. in consi. cxlvj. inci. Circa. in litera T. & in consi. cxlv. incip. Ad euidentiam. in litera Q. in j. parte. ubi si feudum stipulatum sit pro masculis & fœminis in tertiam generationem, an stante statuto exclusiuo fœminarum, ueniant descendentes ex fœmina. Et omnino uide do. Maria. Socin. in consi. xix. incip. Pro decisione. uer. quinimò fortius. in j. parte.]

Feudum an perdatur, si feudatarius fiat mancus, uel aliter inhabilis. Bal. in c.j. §. mutus episcopum, uel abba. Item,

170 Feudum an possit per patrem assignari uni ex filijs, qui sit utilis, si alter est inutilis. Item,

† Feudum an possit pignorari: & quid de feudo franco, & an in testamento dari possit per uasallum imperij: latè Curtius consi. xiiij. per totum.

* Feudum domini accedente consensu pignori obligari potest. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudum uasalli creditoribus obnoxium non est, nec eo satis fieri creditoribus potest, sed eius fructibus tantùm. Alex. in l. si finita. §. de uectigalib. col. vij. ff. de dam. inf. Ias. in l. commodis. col. fi. ff. de re iud. §. j. & ibi Bald. qual. olim feud. poter. alienari. Aret. con. xiiij. col. vj. Ay. Cra. con. cxcvij. nu. 2. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Feudum qui post alicuius mortem obtinuit, ad æs defuncti alienum soluendum non tenetur, nisi feudi causa, uerbi gratia, pro eo meliori reddendo, esset cõtractũ. §. j. ubi An. Iser. an agnat. uel fil. in usib. feu. Bal. con. clxxxij. Petrus con. ccxxxij. fœmina. uol. iij. Alb. Bru. con. xviij. co. ciiij. Aym. Cra. con. cxcvij. nu. 1. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum an transeat ad inutilem, si ille qui est utilis, præstet seruitia domino. Bald. in c. j. §. præterea ducatus. de prohi. feu. al. per Fede.

Feudum in agnatos alienari potest sine consensu domini. Bal. in c.j. §. j. vij. colu. in vij. conclu. de suc. feud. & in l. uoluntas. iij. col. C. de fideic.

Feudum pro se, & filijs masculis, & fœminis, debetur etiam nepoti ex filia. Bald. in c.j. §. fin. de suc. feu. per l. j. & ibi Bald. C. de condi. inser. Item,

Feudum quando non debetur filiæ, non debetur nepoti ex filia in dubio. Bald. in d. l. fi. j. colum. C. de su. & leg.

Feudum concessum duobus, & cuilibet eorum, an debeatur in totum uni, altero deficiente. Bald. in c.j. §. fi. in fi. de succ. feud. Item,

Feudum an possit concedi à prælato omnino deponendo, non tamen deposito. Bald. in c.j. quid iuris, si post ali. feu. fue. inue. de feu. Innoc. in c. cùm dilectus. de suc. ab intest.

Feudum paternum an possit alienari inter quoscunque agnatos. Bald. in c.j. iiij. colum. de ali. feu. & in c.j. ij. colu. de prohi. feu. ali. per Fed.

Feudum pro se, & filijs spectat ad filios, etiam de quibus in inuestitura non sit habita mentio. Bald. in c.j. in fi. qui. mo. feu. consti. po. & Pau. de Cast. con. clx. & s̃. e. uer. xj.

Feudalis res nulla præsumitur, nisi probetur, cùm libera præsumatur. gloss. in c. quanquam. de censi. in vj. & Paul. de Castr. consi. clxiiij. quod incipit, In causa, quam agna. in j. colu. &
* Inst. de iure natu. §. ius autem gentium. * Bald. in c. significauit. colum. j. de rescrip. & in c. cæterum. in extre. de iudici. Ioan. And. & Doc. in c. nimis. de iureiur. & in add. ad Specu. tit. de feud. §. quoniam. uer. xxj. Alexand. con. cxxix. in prin. uol. j. co. xv. uolu. v. Dec. con. ccccxxiiij. nu. 8. con. cccclxvij. num. 9. consi. ccccxcviij. num. 3. con. dlxxxviij. num. 9. & 12. Æmilius Maria Manolessus.

180 Feudum transit ad filios æqualiter, licet sint hæredes pro disparibus portionibus qui feu. da. pos. §. j. in fin. l. iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. etiamsi pater contrarium disponat. c. j. in princip. de suc. feu. & Pau. de Cast. consi. clxj. iij. col. & j̃. Filius succedit. uer. xxiij.

† Feudalia bona, uel iura non ueniunt in generali dispositione, nisi de illis specialiter dictũ sit: ut no. tradit Signo. de Homo. in consi. ccxx. incip. Quidam dictus Iannolus. in j. dubio. quia natura bonorum feudalium est separata ab alijs, ideo debet fieri mentio specialis: ut ipse ibi prosequitur. Refert & sequitur do. Decius in consi. cxxxix. incip. Et diligenter. in fi. in j. uol. *

Feudum potest stipulari per fratrem uni ex filijs. Bartol. in l. j. ff. de rerum di. & And. Barba. in d. consilio.

Feudum reuersum ad dominum ex natura feudi, nunquã redit ad feudatarium. de eo, qui interfe. fra. do. sui. c. j. & Bal. in l. liberti. xiiij. col. C. de oper. liber.

Feudum non dicitur pro annua quantitate frumenti, sed emphyteusis, uel contractus innominatus. Bald. in l. liberti. ult.
* colum. de ope. liber. * Spec. in tit. locat. §. nunc aliqua. uer. quarto. Bald. in tit. de pac. Const. uer. liuellariæ. Dec. consi. cxxxviij. nu. 7. Æmilius Maria Manolessus.

Feudi possessio intelligitur esse apud filium, etiam in uita patris, nec requiritur noua inuestitura. Bal. in l. cum antiquioribus. viij. colum. C. de iure delibe.

Feudum pro se, & hæredibus, intelligitur pro filio hærede. Bal. in l. j. j. col. de condi. inser. Item per Abb. in c. in præsentia. de prob. Bar. in l. ex facto. §. fin. ad Treb.

Feudum pro Titio, qui si sine hæredibus moriatur, reuertatur ad dominum, non reuertitur ad dominum, si Titius moriatur cum filio hærede: secus, si cum filio nõ hærede, uel cum hærede non filio. Bald. in d. l. j. C. de condi. inser. & in l. liberti. ult. col. C. de ope. libe. & in c. decedenti. ij. colum. qui feu. da. po. & in l. fi. viij. opp. C. de hære. insti. & Bar. in l. ex facto. §. fin. ff. ad Treb. & s̃. eo. uer. lxij. & Barrol. in l. ex facto. §. fi. & in l. Gallus. §. etiamsi. de libe. & posthum. & per Abb. in c. in præsentia. de prob.

Feudum potest renunciari domino in præiudicium agnatorũ. c. j. §. rursus. & §. præterea. qui. mo. feu. am. & Bald. in l. fi. ult. col. C. de su. & le. & Pau. de Cast. con. clvj. incip. Circa præsentem casum. & j̃. uerbo, Renunciatio feudi. uer. j.

Feudum debetur etiam monacho, & inhabili, capienti bannitum uigore banni, uel decreti, quòd capiens bannitum habeat feudum. j̃. uerbo, Mancus. uer. Surdus. uer. ij.

Feudum non debetur filio monacho. Bartol. in l. j. ij. q. C. de legi. Item,

190 Feudum pro se, & filijs masculis & fœminis, non debetur agnatis in præiudicium fœminarum, stantibus fœminis. Paul.

Paul.de Cast.consi.cliiij.per c.j.de duo.fra.à capi.inuest.
Feudum nõ potest mutari, ut eius forma antiqua posit innouari per dominum feudi in preiudicium tertij Bal.in l.j. penul.col.C.quando non pe.partes.
Feudũ filiofami.concessum non acquiritur patri, nec filio mortuo, ad patrem deuoluitur. Bald. in l.si uxorem. in fi. C.de cond.infer.
Feudum est quædã seruitus.Bal.in l.si uxore.in fin. C. de condi.infer.& in l.fina.C.de su.& legi. & in cap. primo. de contrOuer. inuest. & gloss. in l. si cuius.de usufruct. & per Alex. consi.cxxxvj.j.parte.
Feudũ non constituitur per receptionẽ seruitiorũ, nisi sit præscripta.Bal.in c.j.in fi.de feu.da.in uicem legis cõmissoriæ.
Feudum confiscatur ob ingratitudinem & delictum uasalli, quod dominus feudi nolit ulcisci.Bald.in c.j.§.fi.ul. col. per quos fi.inue.Vnde
Feudum non reuertitur ad dominũ, qui nolit ulcisci iniuriam uasalli.Bal.ubi s.
Feudum castri an duret, si castrum trãsferatur in alium locum tutiorem.Bald.in c.j.§.econtrariò. de inue. de re alie. fac. in usi.feu.quod nota pro terra Iulia.
Feudum an reuertatur ad dominũ, si feudatarius patiatur mamaximum capitis diminutionem.Bal.in ca.j.§.si uerò in totam.qualiter ol.feu.al.pot.
* Feuda non transferuntur in fiscum.Bartol.in l.si finita. §. de uectigalibus.colum.ij.ubi & Alexan.ff.de dam.inf. Alexan. con.xxiij.colum.ij.uol.j. con. xxxviij.uol.iij. con. lxxxviij. col.j.uol.iiij.Dec.con.cccxlij.num. 29. Æmilius Maria Manolessus.
Feudum reuertitur ad ecclesiam confiscatis bonis laici pro crimine læsæ maiestatis.argu.c.fœlicis.de pœnis. in vj. Car. in clem.ij.§.ij. de iure patro. ubi refert Salic. sic consuluisse, & Card. in cle. ij. §. inquisitorib.vij.q.de hær.uide omnino ad quem reuertatur feudum propter delictum.
Feudi successor an teneatur ad debita præcessoris.per Alexan. con.ciiij.iiij.parte.
200 Feudum reuersum ad dominum propter delictum feudatarij, non debet stare apud dominum, sed debet alteri concedi.Bal.in c.j.§.si uerò, uel in totum.qua.ol.feu.po.alien.
Feudum an posit renunciari domino inuito.Bal. in capit. fin. de cap.qui curi. uen. & j. uerbo, Vasallus. & s.Feudatarius. uer.xcj.in Spe.de loca.§.vj.uer.cxxviij.
Feudum unius fratris donatũ alteri fratri, an spectet in totum ad donatarium, an uerò ad tertium fratrem. Bald. in c. j. de ali.feu.pater.
Feudum an mala fide præscribatur.Bal.in cap. primo. §. si quis per trig.in iij.col.si de feu.fue.contro.
Feudum finitur, si feudatarius malè utatur feudo. Bart. & doc. in l.elegantur.in fi.ff.de pig.actio.
Feudum debet esse gratuitum, & ideo non potest constitui precio: quia tunc nõ dicitur beneficiũ.Bal.in l.si quã.C.de ope. liber.facit cap. Obertus.§.primis.qui.mo.feu.amit.Sed Bal. in l.licet.C.de libe.causa.dicit contrà, scilicet quòd etiã precio potest concedi, licet gratis sit concedendum: nec pro eo est iuranda fidelitas. j. Iuramentum fidelitatis. uer.ix.
Feudum nõ est hypothecatum pro legato facto sorori ab uno fratre de duobus feudatarijs.Bald.in l.ij.in princip.C.communia de leg.
Feudum transmittitur, quando quis decedit sine hærede masculo.Bald. in l. ij. in princip. C. communia de le.per c.j. de gra.suc.in feu.
Feudum non potest obligari pro alio debito. Bald. in d. l. ij. in prin.C.cõmunia de leg.nisi pro necessitatibus ex causa feudi incũbentibus, ut pro seruitijs domini. Item animo luendi, & sine traditione.Bald.ibi, & s.eo.uer.lix.
* Feudum si ad ecclesiam uasalli fuerit morte reuersum, id cui uoluerit concedere antistes potest.cap.ex parte.de feud. Alex.in l.si mihi & Titio.col.pen.ff. de uerb. oblig. Rom.con. lxx.Dec.con.cxxxj.nu.1.Æmilius Maria Manolessus.
210 Feudum an deuoluatur ad papam, sicut ad ecclesiam.Bald. in auth.nisi rogati.iiij.col.C.ad Treb.
† Feudum simpliciter concessum, intelligitur concessum pro se & filijs.do.Maria.Soc.in con.xix.inci.Pro decisione. uer. & posito.circa prin.in j.parte.]

Feudum pro se, & filijs intelligitur, scilicet ordine successiuo. Bald.in l.si in personam.C.de fideicom.& transit ad filios, licet non hæredes, secundum Bartol. in l. Gallus. §. quidam rectè.de lib.& posth.& Paul.de Cast.consil.clix.Bald.in l.liberti.vj.colum.C.de ope.lib.& in l.qui se patris. C. unde liberi.ubi plenius.Sed in d.l.si in personam. dicit, quòd adeò debetur ordine successiuo, quòd etiã pro nepote debetur, licet postea concepto, si filius & nepos repudiauerint, quod transit ad filios etiam non hæredes, ut s. per c.j. §. ubi uerò. an agna.uel fil.Sed
Feudum pro se cũ filijs non intelligitur ordine successiuo.Bal. in l.j.§.ubi autem.C.de cadu.tol.& in l.quoties.de su. & leg. Bar.& moder.in §.quidam rectè.
Feudum per uiam cambij non potest alienari.Bal.in c.Conradus.de proh.feu.al.per Loth.in usi.feu.
Feudum nouum dicitur, quod à morte resurgit. Bald. in c. ad hoc.vij.col.de pa.iur.fir.& Pau.de Cast.consil.cliij.
Feudum pro se, & hæredibus concessum clerico, intelligitur, scilicet pro agnatis, cùm filios habere non posit. Bal.in c.j. §.naturalis.ij.col.si de feu.fue.cõtro.in usib.feu. & Ale. post Io.de Im.& in l.si quis posthumus.in prin.de li.& posth. ubi etiam dicunt intelligi de spurio legitimo, quando filius clerici hæredis grauati fideicommisso extaret.de quo j. uerbo, Filius hæredis.uer.j.in fi.ibi.item si filius clericus, &c.
Feudum uenit largo modo appellatione beneficij, secundum Card.in cle.j.in j.q.de pœnis.
Feudum pro se, & liberis, non debetur fœminis.Pau. de Castr. & Alex.in l.sed si hac.§.liberos.de in ius uocando.
Feudum an sit peculium castrense, uel quasi, uel aduenticium. Bal.in c.primo.§.j.de duo.fra.de no.bene.inuest.
* Feudi filij, neq; usumfructum, neq; administrationem pater habet.l.cùm multa.& ibi Bal.C.de bon.quæ lib. Bald. in l. si uxore.in extre.C.de condi.infer.Dec.con.ccccl x. num. 24. Æmilius Maria Manolessus.
Feudũ nõ potest renunciari in manib.filij domini.Bal.in rubr. de uas.decre.æta.ubi dicitur uerum, nisi dominus ratificet.
220 Feudum debet renunciari in manibus domini, non aliter. Hostien.in c.quæ in ecclesiarum.de constitu.Bald.in c.j. de ali.feu.pa.
Feudum pro se, uel hæredibus intelligitur copulatiuè, scilicet pro se & hæredibus. Bald. in c. j. de eo, qui sibi & hære. suis ma.& fœmi.in usi.feu.
Feudum non nisi ex magna ingratitudine amittitur.c.j. & ibi Bal.ex qui.cau.feu.amit.
Feudum an præsumatur ecclesiæ, uel prælati.Bald. in c.j. in fi. de cleri.qui inue. feu.
Feudum ecclesiæ uendi non potest etiã ex permissione legati de latere.Bal.in c.j.j.col.de uas.qui contra consti.Loth.
Feudum an posit obligari pro debito.Bal.in c.primo. ult. col. an agna.uel fil.Et dic, q nõ in genere, nec in specie. in Sp. de pig.§.j.in fi.& Alex.consilio ciiij.iiij.parte.& s.e.uer.lix.
Feudum probatur per inuestituram. Bald. in l. sancimus.§.sed & si sub conditione.C.de Lati.lib.tollen.
Feudum de consuetudine requirit inuestituram. Et ideo
Feudũ non dicit sine inuestitura.Bal.in rub.C.de rerũ permu.
Feudum etiam infanti potest concedi. Bald. in l. si quis seruo. C.communia de manu.
Feudũ monstruosis an concedatur.j.uerbo, Monstrum.uer.j.
230 Feudum an concedatur stultis.j.uer. Stultus.uer.pen.
Feudum hermaphrodito an debeatur.Bald.in l.quoties. C. de su.& leg.& j.Hermaphroditus.uersic.j.
Feudũ p se, & filijs legitimè nascituris, debet etiã filijs natis ex secto uentre matris.Bal.in l.quoties.iiij.col.C.de su.& leg.
* l.quod dicitur.ff.de lib.& posthu.l.j. post prin. ff. ad Tertul. in §.j.in ext.de feud.cog.Iac.Ard.tit.de suc.feu. rub. ubi frat. suc.fra.Aluar.§.j.colu.iiij. & alij. ibi. an.mut.uel ali. imperf. Fran.Cur.trac.feu.ij.p.iij.p.nu.36. & est com. Æmilius Maria Manolessus.
Feudum non transit ad filium inuitum, qui nolit sequi uasalligium patris, nisi retineat rem, ob quam domino teneretur ad seruitia, sicut pater.Bald. in l. j. C. de pa.qui.fil.distr.& in l.transactione.C.de transact.
Feudum dicitur contractus innominatus.Bald. in rubr. C. de rerum permu.

Feudum nouum an patiatur ius accrescendi. Pau. de Cast. con. clvj. Item,

Feudum aduocati an transeat ad hæredes. Bald. in addi. Spe. de aduoca. uer. an feudum. & in Spe. uer. sed pone, abbas. in §. j. Bal. in l. j. C. de priui. no. quòd sic, si datum est propter merita præcedentia, non si propter futura seruitia.

Feudum pro se, & hæredibus, dicitur hæreditarium, nõ autem feudum pro se, & filijs. And. de Iser. in c. j. in prin. & in §. hoc quoque. de suc. feu. in cap. j. qui suc. te. & in c. j. de alie. feu. & Alex. consil. xlvij. iiij. parte.

* Et idem multo magis esset, si in inuestitura essent uerba pro hæredibus, & successoribus quibuscunq;. Fran. Curt. mi. in trac. feu. uer. primo. q. viij. num. 19. latissimè Illust. Car. Par. con. iij. nu. 8. 9. 10. 11. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Feudum an possit prælegari uni ex filijs. Oldr. consi. ccxxxvj.

240 Feudalis instrumenti forma. Item,

† Feudi inuestitura prodest etiam absenti, quia in feudis de æquitate canonica acquiritur absente. do. de Rota decisio. ccxlix. in nouis.

Feudi reformationis forma. Item,

Feudi recognitionis forma quæ sit: uide in Specul. de feu. §. j. & §. quoniam.

Feudum edictale. Et

Feudum decretale differunt. in Spe. eodem titul. uersic. xxvij. quæritur. & ibi Bal. in addi. uer. in feudo.

Feudum, & Emphyteusis qualiter differãt. uide suprà, Emphyteusis. el j. uer. xvij. cum trib. sequentibus. & in Spec. de loc. §. vj. uer. iiij.

Feudum an confiscetur ob delictum uasalli. in Specul. de feud. uersic. xl. quæritur. gl. in l. si quis in tantam. C. unde ui. Bart. & Bald. quòd non. in l. j. C. de oper. lib. & in l. si finita. §. si de uectigalibus. de dã. infect. & Pau. de Cast. consil. clij. & suprà eod. uer. cxcv. & in c. primo. si uas. feu. priue. & plenius per Alex. cõs. lxx. iiij. parte. & in l. Statius. §. Cornelio. de iure fisci. quòd donec uasallus sine hærede decedat, fiscus possideat. uide ibi. † Et per Felin. in cap. uergentis. circa prin. de hær. & per do. Socin. plenius in con. cclxix. incipien. Causa, quæ uertitur. uer. postremò non omitto. in ij. parte, char. clxxvij. Bal. in l. j. de rer. diui.]

† Feudi dominus potest committere causam feudalem alteri decidendam inter uasallos suos per unam commissionem, idem commissarius non potest aliquid domino adiudicare. do. de Rota decisi. cxcviij. in nouis.

Feudi dominus nõ potest agere de proprietate rei feudalis. in Spe. de actore. uersic. item impediuntur.

Feudi ratione quis forũ sortitur. Sed quare, & qualiter. in Spe. de comp. iu. adi. §. j. uer. viij.

Feudi inuestitura si nõ petatur intra annum per minorem uel pupillum, an detur eis restitutio in integrum. Specul. de restitut. in integ. §. secundo. uersic. quid de præscriptione. Bal. in c. primo. v. colu. quo tempo. mil. quòd sic. & in c. j. §. præterea. de prohi. feu. ali. per Fede. addo š. Inuestitura. uer. xiiij. feudatarius. uer. lxxxix.

250 Feudi concessio an subiaceat dispositioni. l. ij. C. de rescin. uenditio. in Spe. de emptio. & uen. §. j. uer. sed nũquid locũ.

Feudum quomodo fœminæ debeatur, & qualiter illa seruiat domino. in Spe. de feud. uer. xxj.

* Feudum masculo mortuo ad dominũ reuertitur, non ad fœminam, quæ à masculo erat semel exclusa. Bal. & Illust. Car. Alex. in §. quinetiam episco. uel abb. in usi. feu. in §. j. de fil. nat. ex matrim. cont. ad Morg. Io. Calde. sub rub. de feud. co. iiij. Ancha. con. ccxxj. Io. Crot. con. cxiij. nu. 3. Æmilius Maria Manolessus.

* Feuda quibus est dignitas annexa, diuidi nõ possunt. §. præterea ducatus. de prohibi. feu. alien. per Fride. in usib. feu. Io. Crot. con. lv. nu. 5. Æmilius Maria Manolessus.

Feudi pacta sunt seruanda. eod. tit. §. ij. uersic. & vj.

Feudi materiam supple per Alex. consi. xxx. j. parte, & consil. cxxxvj. j. parte. ubi ponit quid sit feudum, & qualiter constituatur. & s. eod. per discursum.

Fiat hoc uerbum prolatum à papa, uel principe, significat gratiam esse factam petenti statim, etiam antequam reducatur in scriptis, & in bullis. Bal. in l. cùm apud. C. de com mun. ser. manu.

Fiet, & fit, est canon latæ sententiæ. l. si qua. & ibi Bald. C. ad Trebellian.

Fictio an sit facti. gl. & Bartol. in l. uerum est. ff. de regu. iur. fictio cessat, ubi æquitas cessat. l. nec utilẽ. & ibi Bar. ff. ex quib. cau. maio.

† Adde, quòd fictio est speciale peccatum, secundũ bea. Tho. iij. par. q. lxix. ar. ix. nam fingere dicitur ostendere dicto, uel facto quod non est: & dicitur Græcè πλάσμα.

† Fictio est, quando ius certum de aliquo facto fingit, statuendo oppositum. Exemplum, cùm fingit uxorẽ stipulatam dotem reddi sibi, licet sit certum, quòd non fuerit stipulata: sed in fauorem mulieris hoc fingit. Abb. in c. is, qui. de spon. & no. in c. quanto. de præsump.

Ficta contumacia, & de eius materia ponitur in Spe. de contumacia. §. j. uer. & no.

Fictioni locus est quandoq;. in Spe. de proba. §. ij. ad fin.

Fictiones de iure communi concurrũt, quando una oritur ex altera. Bal. in l. j. in fi. C. quando liceat ab emp. di. & per Car. in clem. quod circa. xx. q. de elec.

Fictio nunquam fingit, nisi super facto. Bart. in l. non dubium. C. de legi. & š. & quare. Car. ubi s. xviij. q.

Fictiones duæ non concurrunt circa idem. l. j. & ibi doc. & Bal. C. de dot. promi. nisi in casu l. captum. & ibi per Bald. C. de cap. & postli. reuer. Vide Bartol. in l. singularia. in princip. si cert. peta. & in l. si uerò non remunerandi. §. Marcellus. ff. mandati. & in l. cùm post. §. gener. ff. de iure do. Itẽ nisi procedant à diuersis principijs. Bartol. in l. gerit. ultima col. de acquir. hæredi. & per Card. in d. xx. q. & Bar. plenius in re-

† peti. l. si is, qui pro emptore. ulti. q. ff. de usuca. † Et per domi. Fran. Aret. in l. j. §. per procuratorem. in ulti. colu. de acquirend. poss. & do. Pe. Philip. Cor. in consi. xxiij. incip. Viso. in litera N. & O. j. parte. & do. Fran. Are. in l. interdum. de acqu. pos. & in l. si rem. eo. tit. §. fi. iiij. col. & in l. si procuratorem. §. si fideiussori. de man.]

Fictus titulus. Et

Ficta traditio non operantur translationem dominij. Bar. in d. l. si is, qui pro emptore. ult. q. de usucap.

Fictio postliminij non habet locum in his, quæ sunt facti. l. denique. per Bart. ff. ex qui. cau. ma. & in l. nec utilem. ubi uide post gl. eod. tit. nisi quia fingitur quis uiuere. Item quia fingitur mortuus monachus. Item fingitur quis natus. Item fingitur quis fuisse in ciuitate, secundum Bartol. ibi.

10 Fictio cessat, si nõ habet extrema, à quo, & ad quid. per Bart.

† in d. l. nec utilem. ex qui. cau. maio. † Dicit Soc. consi. xxiij. in vj. col. in prin. uol. j. quod fundatur super æquitate.

Fictio est in re certa cõtraria ueritatis pro ueritate assumptio. Bal. in l. siue possidetis. C. de proba.

Fictio dicitur, quando statutum dicit, quòd Florentini habeantur pro Perusinis. Sed ueritas dicitur, quando statutũ dicit, quòd Florentini habeantur pro ciuibus. Bald. in d. l. siue. ij. col. C. de proba. & in l. quæ fortuitis. iiij. col. C. de pig. actio.

Fictio, & præsumptio differunt: quia fictio non cadit in statutis, sed præsumptio sic: secundum Abb. Sicu. in consi. lxxij. In hac causa, &c. & in sua disputatione, stante statuto communiter. & Pau. de Cast. in repe. auth. sacramẽta. C. si aduer. uen. Ioan. Bapti. de sancto Seuerino, in consi. Cor mundum crea, &c. Item in quibus differant, not. in l. j. §. accedit. C. de rei uxo. actio. & Anto. Rosel. in cap. tuæ. de spon. & Bart. in l. si duo. de acquirend. hęredi. ubi dicit, quòd contra neutrum admittitur probatio in contrarium. c. is, qui. de spon. Car. in

† clem. j. §. fi. de concess. præben. † Et per Felin. se remorantẽ. in c. quarto. de præsum. & per Franc. Aret. in l. si duo. de acquiren. hæred. in j. colum. in uer. in glo. fin. ibi, quia. & dom. Barth. Soc. in l. j. §. ij. nu. 16.] Vide Barto. in l. fi. in prin. quod met. causa. ubi idem dicit, quia

Fictio est præsumptio iuris, & de iure, secundum Bartol. in d. l. fin. post gl. ibi.

Fictio una non recipit alteram fictionem. Bald. in l. si nondum. C. de fur.

Fictio unde causetur. Cardinalis in clem. quod circa. ix. quæstio. de elec.

Fictionis effectus quis sit. Card. ubi s. xxj. q. quod habet effectum ueritatis.

* Fictio idem quod ueritas efficit. c. cùm dilectus. c. ad audientiam.

tiam.de cleric.non residen.l.j.§.hoc S.C.ad S.C.Velleian. ubi not.Ioan.Cro.con.v.numer.39.Æmilius Maria Manolessus.

Fictio quãdo ueritati præferatur. Car.ubi s̃.ult.q.& do.& Ale. in l.filio,quem.de libe.& posthu.

Fictio super quibus cadat.Card.ubi sprà.xvj.q.

20 Fictio quare non super iure locũ habeat.Car.ubi s̃.xvij.q.

Fictio quotuplex sit.Card.ubi sup.xv.q.

Fictio mala reprobatur,non autem bona.cle.j.§.quia uerò.& ibi Card.de statu mona.

Fictio est amica Bononiensib.gl.in l.obseruandũ.de off.præsi.

Fictio in statutis non habet locum,ideo statutum de dominio non habet locum in eo,quod habet hæres ante hęreditatem aditam:quia est factum hæreditate iacente.Bart.in l.hæres. de acqui.hære.Et tenet Bart.in l.iij.§.hæc uerba.de neg.ge. ubi dicit,quòd si statutum disponit super ueritate,non habet locum,si illa ueritas inducitur per fictionẽ.& tenet Baldus in l.meminimus.C.de legi.hære.& Abb.in consil.lxxij. in hac causa.Quod est uerum,maximè in statutis pœnalibus.Bald.in l.j.in prin.C.qui testa.fa.pos.

Fictio cadit super certis.Bart.in l.diuus.j.col.de rest.in integ. no.in l.fi.& ibi Bart.in prin.quod me.cau.

Fictio importatur per uerbum Videtur,& per uerbũ,Vt ita dixerim.Bal.in l.sororẽ.in fi.C.ad Syllan.& per uerbũ,Quodam modo,& per uerbum,Intelligitur,& uerbum,Perinde,& uerbum,Creditur.Alex.in l.si is.de usucap.

Fictio non operatur plus,quàm ueritas,nisi sit dispar ratio in ambobus.Fran.de Padua,licet Bartol.aliter dicat in l.eius, qui.si certum pet.& l.filio,quem pater.de lib.& posthum.& † tenet Alex.in l.si filius.si cer.pe.quem uide in d.l.filio. † Et per Frã.Are.in l.si procuratorẽ.§.fi.de fideiussori.& manda.

† Adde,quòd idem operatur fictio in casu ficto,sicut ueritas in casu uero.Soc.consi.xxiij.col.vj.uolu.j.

Fictio legis non extenditur ad impossibilia.l.qui ad certum.ff. locati.& Bartol.in l.Gallus.§.si eius.ff.de lib.& posthum. Item nec super nõ existentibus.l.eum,qui sibi.de uerb.obli. l.quoties.de noua.Bartol.in l.singularia.uer.ueniamus ad tertium.si cer.pe.& in l.necessario.de peri.& com.rei uen. ubi dicit,quod

Fictio non habet locum,nisi inueniat rem,super qua figat pedes.Vide etiam Bartol.in l.sciendum.ff.ex quib.cau.ma.& probatur in l.huic scripturæ.ad legem Aquil.

Fictionis materiam ponit Bartol.in repe.l.si is,qui pro emptore.ff.de usuca.& in l.nec utilem.ff.ex quib.cau.ma.& Bald. in l.siue possidetis.C.de proba.& Car.in cle.quod circa.de ele.xiij.q.& seq.

Fictus si fiat concessio ad affictum,uel ad firmam:uide in Spe.de loca.& conduc.§.iij.

Fictus materiã uide ĩ.uerbo,Locatio.uerbo,Pensio.& suprà, Conductor.per totum.

Ficus quanto spacio debeat plantari longe ab aliena regione,uide l.fi.ff.finium regun.

Ficus fuit maledicta propterea,quia fuit esuriẽs,cùm in ea fructum non inueniret,eam maledixit Dominus.xxiiij.q.j. cùm ergo.§.j.

Ficus qui comedit in horto uicini,punitur:quia datur ei aqua calida ad uomendum.Bald.in l.quicunq;.iij.colu.C.de ser. fugi.per l.uerbum.C.de infamibus.

Fideicommissarius uniuersalis est precarius hæres.Bald.in l.cùm uirũ.ultima col.C.de fideicommis.& ĩ.eod.uersi.vj.& fin.

Fideicommissarius uniuersalis nõ gaudet priuilegio fori.Bar. in l.sed & si restituatur.in princip.ff.de iudic.

Fideicõmissarius capit manu hæredis.l.inter omnes.& ibi do. & Pau.de Cast.ff.q satis.cog.l.qd' p manus.ff.de iure codi.

Fideicommissarius debet poni per hæredem in locum ipsius hæredis.l.qui quadringenta.ad Treb.& Bart.in l.fi.§.j.viij. col.C.de iure delib.

Fideicommissarius uniuersalis non potest esse testis in testamento,sicut nec hæres.l.dictantibus.& ibi Bartol.C.de testa.l.qui testamento.ff.eo.tit.Sed particularis sic,ut ibi.

Fideicommissarius habetur loco hæredis.l.postulante.§.fi.& ibi Bartol.ff.ad Treb.& in l.si hæres.in prin.per Bartol.eod. tit.l.si filius.§.si filio.ff.quod cum eo.Bald.in auth.ex causa. xv.col.C.de lib.præt.& in l.j.v.col.C.qui admi.ubi dicit,quòd est similis hæredi.& in l.fi.vij.q.C.de hær.instit.& idẽ dicit in patre,cui quæritur per filij personã.& Pau.de Cast.consi.

* clxiij.ubi dicit uerum post restitutionem.* Dec.con.cccc xxxviij.nu.12.Æmilius Maria Manolessus.

Fideicommissarius grauatus restituere cui uelit,an possit restituere bastardo testatoris.Bartol.Angel.& doct.in l.Lucius.§.j.ff.de lega.j.

† Adde,quòd fideicommissarius si grauatur restituere hæreditatem ad pias causas,nõ debet detrahere nec Falcidiam,nec Trebellianicam.Communis est opi.doc.utriusq; iuris,quã tenet Spe.in tit.de instru.edi.§.compendiosè.uer.sed cum deductio.Cy.in auth.sed cùm testator.C.ad legem Fal.Bart. in l.Marcellus.ff.ad Treb.Abb.in d.ca.Raynaldus.in vj.col. ubi ad hoc allegat consilium utriusq; Raph.& Bal.in d.l.id, quod pauperibus.C.de episcop.& cleric.

Fideicommissarius emens bona sibi per fideicommissum restituenda,pendente fideicommisso,sibi non prȩiudicat.ĩ.uer. Fideicommissum remittitur.uersic.ij.

Fideicõmissarius uenit appellatione hæredis.l.si filius.ff.quod cum eo.& l.j.§.de illo.& ibi Bart.ff.ad Treb.& Ioan.de Por. contra Ioan.de Imo.in l.qui libertis.§.hęc uerba.ff.de uulg. & pup.Quod est uerum impropriè,secundum Pau.de Cast. consi.cxxxvj.& ĩ.uer.hæres.el j.uer.viij.Sed an in statuto, per Alex.consi.lxxxvij.ij.parte.

Fideicommissarius agit contra hæredem,quando est sibi facta cessio,non antè. Bar.in l.si quis seruum.§.si certam.de lega.ij.l.Imperator.in prin.eo.tit.& l.legatarius.de leg.iij.uide in Spe.de act.seu. pe.§.ij.uer.sed quando.& ĩ.eo.uer.xxvij.

Fideicommissarius habet utiles actiones ipso iure sine restitutione,quando hæres grauatus latitat,uel quando mortuus est sine hærede,uel quando à primo fideicommissario relictum est fideicõmissum alteri.l.pe.§.fi.C.ad Treb.uel quando bona sunt alienata per hæredem grauatum,ut ibi gloss. uel quando pauperes uel ecclesia sunt substituti:ut ibi per Bal.& ĩ.Pauperes.uer.xiiij.

Fideicommissarius agens tenetur probare hæredem decessisse,non autem quòd decesserit sine filijs:quia hoc præsumitur,& parti aduersæ incumbit probatio,quòd hęres cum filijs decesserit.Tex.est singu.secundum Dy.& Ang.in l.ex facto.§.si quis autem suscepit.ff.ad Treb.

Fideicommissarius primus non potest cogere hæredem adire sine secundo,si apud eum sit remansura quarta hæreditatis. l.si patroni.§.qui fideicommissa.& ibi Bart.ad Treb.sed secundus cogit hęredem adire,quando primus fideicommissarius repudiat:ut ibidem per tex.& Bar.

Fideicommissarius agit ex testamento,etiam non insinuato per hæredem intra mensem:quia illud sibi non nocet.Bart. & Angel.in l.facta.§.penulti.ff.ad Treb.

Fideicommissarius an possit petere cautionem de restituendo in casu euenientis conditionis:uide textum,& ibi Pau.in l. cùm Archimedoram.ut in posse.lega.

Fideicommissarius non potest propria authoritate accipere fideicommissum,aliàs cadit à iure suo,sicut legatarius.l.j.& ibi doc.C.quo.leg.l.j.§.redigantur.ff.e.tit.gl.in l.Paulus.ff. ad Treb.doc.in l.non dubium.C.de legi.nisi habeat licentiam à testatore.Item nisi sit constitutus executor testamenti,ex quo debetur sibi fideicommissum.doct.in l.non du-

* bium.& infrà,Legatarius.uer.j.* not.glo.in l.j.§.sed quoties.in uerb.actiones.ff.ad Treb.Bald.in l.pen.C.e.ad S.C. Treb.Alex.con.lxxxij.colum.ij.uol.ij.Dec.con.ccccxxiiij. nu.15.con.ccccl xxvij.nu.12.Æmilius Maria Manolessus.

* Fideicommissarius opera & ministerio hæredis non indiget,quotiescunq; uiuens testator bonorũ ei possessionem ipse concessit.Bart.Ang.Alex.& doc.in l.filiam fratrib.ff.ad S.C.Treb.Ang.in l.Lucius.ff.de leg.ij.Dec.con.ccccxxiiij. nu.15.Æmilius Maria Manolessus.

* Fideicommissarius sua bonorũ possessionem capere auctoritate potest,cùm hoc ei testator in testamẽto permisit.l.Titia cum testamento.§.j.ff.de leg.ij.Bald.con.ccccxxxij.uol. j.Rapha.Cuman.consi.lxj.in extrem.Dec.consi.ccccxxiiij. nu.15.Æmilius Maria Manolessus.

* Fideicommissarius,idemq; executor à se ipso fideicommissum

sum accipit.Io.And.in addit.ad Spec.tit.de instrum.edit.§.nunc aliqua.uer.Sed pone.Bald Angel.& Salic.in l.non dubium.C.de legi.Dec.consi.ccccxxiiij.nu.15.Hierony.Grat.con.ulti.col.ult.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

† Fideicommissarius non potest alteri cedere ante restitutionem,saltem uerbaliter sibi factã:ut probat tex.sing.& perpetuò notandus in l.si mulier.§.ex asse.ff.de iure dot.secundũ Iacobinum de sancto Geor.in l.ij.in fi.C.de pactis.*

Fideicommissarius moriens ante aditam hæreditatem, per hæredem trãsmittit ad suũ hæredem ius cõpellendi hæredẽ ad adeundum,secundũ Bal.in l.si in personam.C.de fideicom.

Fideicommissarius uniuersalis si dixit, Nolo esse hæres primi testatoris, an posit postea agere contra debitorem defuncti opponentem de repudiatione facta.Pau.de Cast.in consilio cxliiij.

Fideicommissarius an posit uendere,uel donare ius fideicommissi.Et

10 Fideicommissarius an petat per procuratorem fideicommissum.j.uerbo,Substitutus.uersi.xxxvj.

Fideicommissarius posidens est legitimus hæres cõtradictor, quo minus in possesionem mittatur, non aliter: plenè per Bartol.in l.filiam.ff.ad Treb.doct.Bart.Bald.& Ang.in l.fin.C.de edi.di.Adri.tol.Secus,si non posidet,uel posidet uitiosè,secundum doct.ibidem.

Fideicommissarius subtrahens res fideicõmisso subiectas perdit fideicommissum in eis,propter quas agere non potest.l.Paulus,& ibi Bart.ff.ad Treb.

Fideicõmissario uniuersali non datur bonorum possesio.Bal.in l fi.ult.col.C.de codi.

Fideicommissarius non potest petere à fisco hæreditatem con fiscatam delicto hæredis grauati uiuente hȩrede,sed eo mortuo sic.l.Statius.§.fi.ff.de iure fisci.

Fideicommissarius in casibus,in quibus non requiritur aditio hæreditatis, quomodo petat sibi restitui hæreditatem.Bal.in l.fi.iiij.colum.uer.item nota hic meliorem tex.C.de codi.quod officio iudicis fit executio:& sic habet beneficium diui Adriani, quando est facta sibi restitutio ex Trebelliano, uel quando non requiritur aditio ad pias causas. Et ubi est prohibita Falcidia: ut ibi per Bald.& uide per Bald.in l.penulti.§.fina.C.ad Trebel.& in l.fi.xxvj.q.C.de edi.di.Adri.tollen.& in l.eam,quam.& in auth.hoc amplius.C.de fideicommis.in iiij.colum.& j.eo.uersi.xxv.

* Fideicommissarius fideicõmissi casu adueniente bona, quȩ sunt alienata,reuocat.l.fina.§.fin autem.C.commu.de lega.Dec.con.ccccliiij.nu.8.Æmilius Maria Manolessus.

Fideicommissarius præsens,& tacens alienationi rerum fideicommisso subiectarum,quæ fit per hæredem, an sibi præiudicet,ut eas petere non posit ex fideicommisso.doc.& Bal.in l.cùm proponas.C.de pac.& j.Taciturnitas.uer.xxv.

Fideicommissarius ratificans alienationem rei factam per hæredem,quæ res fideicommisso subiaceat,agit ad precium eius,quod sibi debetur ex fideicommisso,sicut & res.Bal.no.in auth.res,quæ.in fi.C.commu.de leg.

Fideicommissarius potest uendicare rem sibi subiectam fideicõmisso alienatam per hæredem pro restitutione dotis.Bal.in l.fin.§.& si præfatam.iiij.q.C.de iure delib.

† Fideicõmissarius an & quando alienationem reuocare posit:uide do.Barth.Socin.in consi.xlix.incip.Capio primo.uer.circa secundum dubium.in j.parte.

Fideicommissario uniuersali prodest pactum factum hæredi.l.sicut.§.creditor.& ibi Bar.ff.qui.mo.pig.sol.Quod est uerũ, facta sibi cesione ab hærede.l.hæres pecuniam.& ibi Bart.ff.ad Treb.& l.hæres à debitore.ff.de fideius.

Fideicommissarius cõditionalis an cogat hæredem adire conditione pendente.gl.& doc.in l.j.§.de illo.ff.ad Treb.

Fideicõmissarius an posit petere dotem, soluto matrimonio per mortem.Bald.contra gl.renet quòd sic,in auth.res,quȩ.in iij.col.C.communia de leg.ubi idem dicit Bald.si matrimonium sit solutum per ingressum in monasterium, scilicet quando res fideicommisso subiecta fuit in dotem data.

† Fideicõmissarius an posit cogere hæredem grauati faciendo inuentarium.Guid.Pap.decis.cccij.

20 Fideicõmissarius uniuersalis an agat rei uendicatione contra possessorem bonorum ante restitutionem uerbalem sibi factam.Pau.de Cast.in consi.clxiij. quòd nõ, etiam cũ clausula, Peto ius & iustitiam ministrari omnimodo,&c.

Fideicommissarius an alienatis bonis hæreditarijs per hæredem agat contra hæredem,an uerò contra bonorum ipsorũ emptores & possessores. Ang.singula. in auth. de restitutio. colla.viij.tex.in l.fin.§.fin autem.C.communia de lega.ubi dicit, quòd potest uendicare contra possessores, nisi bona hæredis alienantis sufficiant: secundum Angel.ubi s̄.qui dicit uerum,nisi species esset restituenda fideicommissario: quia tunc ipsa species uendicatur omni tẽpore,non obstante præscriptione.Item uendicat res alienatas ante factam sibi restitutionẽ.gl.& Bar.in l.Marcellus.§.res, quæ.ad Treb. uide in l.penul.C.eo.tit.ubi idem nota.

† Fideicommissarius capiens bona sibi restituenda ab hȩrede propria authoritate, qualiter puniatur, uide Socin.notab. consil.xxxiij.col.pen.& fin.uolu.j.ubi latè declarat an ante, uel post aditam hæreditatem. Et faciunt tradita per Deciũ consi.lxxxiiij.col.j.& Corn.consi.ccj.uol.j.

Fideicommissarius emens rem sibi restituendam per fideicommissum,an perdat ius suum sibi competens in ea.Barto.in l. qui Romæ.§.duo fratres.xij.q.ff.de uerbo.oblig.

Fideicommissarius an petat se mitti in possesionem bonorũ ex beneficio l.edicto.C.de edi.di.Adri.tol.uide in Specu.de testa.& ibi Bald.in addi.uersi.sed an ex fideicommissaria.& Bal.in l.fi.xiij.col.C.de edi.diui Adri.tol.ibi dicit, quòd ante aditam hæreditatem non datur sibi beneficium d.l.fi.Item,si est adita,sed nõ restituta, nisi quando lex restituit: ut in casu l.penultimæ.C.ad Treb.Secus, si est restituta uerbaliter,uel etiam corporaliter,licet non plenè: tunc enim habet dictum beneficium. Si uerò plenè, nõ est necessarium illud,nisi ad tuitionem in possesione:ut ibi. Vide gl.in d.l. fi.quæ simpliciter dicit,quòd non.Sed dic ut s̄.Bald. autem in addi.Spe.ubi s̄.dicit competere dictum beneficium restituta hæreditate uerbotenus, antè non. Et facit secundum eum,C.de codi.l.si quis agere.§.j.etiamsi ab intestato fideicommissum sit relictum,secundum doct. quia codicillus largo modo dicitur testamentum:& beneficio scripturȩ debet gaudere dictus fideicommissarius, quia tanquam ex notorio fundat se,secundum Bald.ubi s̄.Idem tenet Bar.in d.l.fi. Et adde,quòd beneficium d.l.fi.competit fideicommissario uniuersali, in quem sunt translatæ actiones ipso iure: ut in casibus,de quibus in l.penultim.C.ad Treb.maximè quando bona sibi restituenda sunt alienata per hæredem grauatum:quo casu in fideicommissarium sunt ipso iure actiones translatæ,id est,sine restitutione,secundum gl.in d.l.penul. ideo ei datur beneficium d.l.fi. ut petat se mitti in possesionem bonorum alienatorum ex beneficio d.l.fi. Ita Bartol. in d.l.fi.& in l.penulti.C.ad Trebellian. Et ita iudicaui in ciuitate Phani,& s̄.eo.uer.j.Bal.in l.fi.C.de codi.dicit,quòd beneficium dictæ l.fi.datur fideicõmissario uniuersali, quando facta est sibi restitutio,uel quando non requiritur aditio, ut ad pias causas,uel ibi est prohibita Falcidia,quibus duobus non requiritur aditio:unde officio iudicis fit executio, secundum Bartol.ibi,& in d.l.fi.ij.q.de edi.di.Adri.& s̄.eo.uer.xv.

† Fideicommissarius an si ante aditam hæreditatem ceperit tenutam bonorum aliquorum, & possesionem occupauerit,sit in aliquo puniendus,attento quòd propria authoritate sine aliqua iustificatione occupauerit: & in quam pœnã incidat,uide dom.Barth.Soci.in consi. xxxiij. incip. Prosequendo.uer.circa quintam q.in j.parte.

Fideicommissarius ex clausula codicillari nõ habet beneficiũ.l.fi.C.de edi.di.Adri.tol.ut ibi p doctores.& tenet gl.& Sali.in l.fi.C.de codi.quæ gl.est in uer.ex morte.

Fideicommissarius non habet actionem, uel exceptionem ante factam sibi restitutionem re, uel uerbo.gloss.& doct.in l. fi.ff.de fideicommis.hære.peti.l.facta.in princip.& l.restituta.ff.ad Treb.

Fideicõmissarius petens se mitti in possesionẽ bonorũ ex beneficio l.fi.C.de edi.di.Adri.tol.in casibus,in quib.in ipsum sunt actiones ipso iure translatæ,de quib.in l.pen.§.fi.C.ad Treb.& maximè quando hæres grauati defuncti nõ reperitur, debet facere generale proclama, Si quis est hæres, &c. secundũ gl.& Bart.no.in d.l.penul.§.fin.C.ad Trebel.

Fideicom-

Fideicommissarius non agit ad fructus perceptos per hæredē. l.his uerbis.de leg.iij.& l.hæredes mei.ad Treb.uide per do. Alex.consi.lxxxij. ij.parte.ad fi. Quod uerum est,nisi creditor testatoris sibi restituat id, quod plus est ei legatū, quàm recipere debeat.l.cùm quis.§.mulier.de do.prælega. & Ludo.Pon.in fin.uer.fideicom.uer.grauatus.Itē nisi hęres fuerit in mora restituendi.l.mulier. §.si hæres.& l.in fideicommissaria.ff.ad Treb. Itē nisi hæreditas sit diminuta casu fortuito: quia sibi restituuntur fructus pro supplemento, quatenus est diminutio. l. scribit Celsus. ff.eo.tit. ubi etiam per Bar.& doct.singu.Item nisi testatoris dispositione acquirātur fructus hæredi ante testamentum: ut quia mercatori dedit mille ad lucrum decem pro centenario, deinde fecit eum hæredem,& grauauit restituere: quia & illa decem, & sic fructus sunt restituēdi fideicommissario. l. postulante.§. sed in huiusmodi.ff.ad Treb.Itē nisi hęres sit grauatus restituere ultra quàm sit in hæreditate: quia illud ultra supplēdum est ex fructibus. l.ita tamen. §. hæres ex asse.ff.ad Trebel.& Ludo.in singu. uer.Fideicommissum. uer.nota,quòd hæres. & j.uerbo,Fructus hæreditatis.uersic.iiij. Adde tex. & Bar.in l.Papinianus.§.unde.ff.de inoffi.testam.quòd fructus hodie non computantur in legitimam, quę debetur ex substantia, nec in Trebellianicam filijs primi gradus: per l. iubemus.C.ad Trebel.

30 Fideicommissario etiam prælegata sunt restituenda ab hærede grauato restituere quicquid ad ipsum ex hæreditate peruenit.l. quamuis. C. de fideicom. Quod est uerum,nisi illa prælegata sint prohibita alienari: tunc enim non debēt restitui.l.Lucius Titius. §. pluribus. & ibi Bartol.ff.ad Trebel. uide Bartol. eod.titu. in l. Marcellus. §.quidam. & not. in l.cùm uirum.de fideicom.Item uerum,nisi prælegata sint facta post fideicommissum, id est, potest grauamen iniunctum de restituendo. l. Titia testamento. & ibi Bartol. ff. ad legem Falcid. & Ludouic.Pon. in sing. uersic. dicit tex. in l. quamuis.

Fideicommissarius certæ rei, an & quando possit plus petere, & an perdat alia relicta sibi facta in testamento, si sit iussus stare contentus certæ rei: uide Bartol. in l. translato. ff. de ali.lega. & in l.Paulo Callimacho. §.primo. de legat.iij.& in l.iurisiurandi. de ope.libe.& in l.fideicommissa.de leg.iij. & Ange.in Reperto.uer.Verbum.uersic.uerba illa. & j.uerbo, Verba.ubi dixi.

Fideicommissarius moriens ante restitutionem sibi factam, & ante aditam hæreditatem, transmittit ad hæredem ius deliberandi. gloss. & Bartol. in l. cum filio. ff. de legat. primo. & Baldus in l.cùm secundum.C.de fideicommis. ubi etiam dicit, quòd potest deliberare super acceptatione fideicommissi.

Fideicommissarius secundus agere,& cogere potest hæredem adire,& restituere.l.cogi.§.si ego.& ibi Bar.ff.ad Treb.

Fideicommissario non cedunt ea quæ non transeunt in hæredem extraneum.l.si patroni.in princ.& ibi Barto. ff.ad Trebellia. Item nec ea, quæ non transeunt ad hæredem hæredis.Bald.ibidem.

Fideicommissarius habet hæreditatis fideicommissariam petitionem,ut sibi hæreditas uerbo restituta restituatur re,uel restituta re pro parte restituatur tota: non autem quando fuit restituta sibi tota res,& eam perdit.Barto.in l.ij. ff.de fideicom.hære.peti.

† Fideicommissarius,cui debet fieri restitutio, non agit mortuo instituto,ad bona hęreditatis,uel fideicommissi, nisi facta sibi prius restitutione re, uel uerbo, à succedentibus ab intestato.do.Petr.Phil.Cor.in consi.ccj. incip.Licet.in litera D.in j.parte.]

Fideicommissarius conuenitur ad legata nominatim ab ipso relicta, siue hæres sponte adiuerit,siue coactus, & non detrahit Falcidiam. Bald.in l.ij.C.ad Trebel.

Fideicommissarius uniuersalis tenetur fideicommissario particulari ad fideicōmissum.l.fi.& ibi doc.& Bal.C.ad Treb.

Fideicommissarius habet annum ad deliberandum, sicut hæres,& interim non conuenitur:unde potest conficere inuētarium.glo.singu.in l.cum filio. de leg.j.secundum Ange.in l.j.§.hæc stipulatio. iiij.col.ff.si cui plus, quàm per legē Falc. & Bal.in l.filium quem habentem.pe.col.C.fami.ercis. Bar. in l.j.§.fi.ff.de iure deli.Ioan.And.in addi.Spe.de instru.edi. §.fi.uer.quid si hæres.

Fideicommissarius debet inuentarium cōficere intra tres mēses.secundum Bal.in l.cùm secundum.C.de fideicom.

Fideicommissarius non conficiens inuentarium, tenetur ultra uires fideicommissi.Ang.in l.j.§.is,qui quadringenta.ff. ad Trebellia.

Fideicommissarius an ex persona sua possit inuentarium facere. Bartol. in l.in ratione.§.quod uulgo.ad fin.ff.ad legem Falcidiam.

Fideicommissarius an gaudeat beneficio inuentarij confecti per hæredem. Ange. in l. j. §. hæc stipulatio. iiij.colum.ff.si cui plus, quàm per legem Falcidiam. & ibi in iij. colum. Iaco. de Bel. in authentic. de hæred. & Fal. §. hinc nobis. xij. quæstio. j. Baldus in l. filium, quem. penulti. colum. C. famil.erciscund.& in l.fina.§.j.vij.colum.& ibi Paul.de Castr. in §.& si præfatam.C.de iure deli. & plenius per Baldum.in authentic. sed cùm testator. C. ad legem Falcidiam. quòd sic,facta cessione beneficij per hæredem. & per Bart.in tracta.inuentarij.j.colum. & Bartol. quod non, in l.in ratione. §.quod uulgo.ad legem Falcidiam. ubi dicit secus in substituto uulgari, cui prodest inuentarium hæredis repudiantis. Item uerum, etiam si hæres minor adiuit,& per restitutionem in integrum abstinuit, ut non teneatur facere aliud inuentarium, quam quòd minor fecit. Bald. in d. §. primo. vij.colum.† Alexand.quòd fideicommissarius gaudeat,&c. in l. centurio.colū.xiiij. de uulg. & pupil. etiam sine cessione: & dicit communem, reprobata opinione Barto. in d.§. quod uulgò.

Fideicommissarius,cui debet restitui hæreditas sub conditione,non potest cogi implere conditionem,licet cogat hæredem ad præstandum sibi fideicommissum. tex. singu.in l.fideicommissa.§.cùm esset.de leg.iij.

Fideicommissarius uniuersalis possidens est legitimus cōtradictor.uer.Fideicommissarius agit.uersi.xj.

10 Fideicommissarius conuenitur, ubi habet domicilium,uel ubi habet maiorem partem hæreditatis.l.qui ita.§.an ubi.& ibi Bar.ff.ad Treb.Item.

Fideicommissarius uniuersalis nō gaudet priuilegio fori. Bar. in l.sed & si restituatur.in prin.de iudi.

Fideicommissarius inuentario non confecto non tenetur ad legata,quando hæreditas non est soluendo.Cy.& Bald.in l. ij.in fi. C. ad Trebel. nec sibi nocet, quòd hæres non fecerit inuentarium.ibidem.

Fideicommissarius an & quando teneatur ad onera,& legata, & quatenus. in l. j. §. si is qui quadringenta. ff.ad Trebellia. & in l. qui quadringenta. eod.titu. & in l.j. & ij. & ibi Bald. C.eo.tit.quod pro rata. & Inst. de fideicom. hære.& in l.fin. C.ad Treb. Item,

Fideicommissarius conueniri debet ad onera post restitutam sibi hæreditatem: quia antè debet hæres conueniri,qui tamen potest soluere legata,& reliquum restituere,uel potest totum restituere fideicommissario, secundum Bald.in d.l. fi.C.ad Treb.

Fideicommissarius an citandus sit ad sententiam ferendam contra hæredem super hæreditate. Barto. in l. in diem.ff.de aqua plu.arcen.

Fideicommissarius detrahit,quatenus est sibi detractum ab hærede. l.Lucius. † §.hæres.& ibi Bart.ff.ad Treb. † Et an,& quando de fideicommisso detrahantur duæ quartæ,uide do.Pe.Phi.Cor.in consi.xcvj.inci.Ex themate.per totum.in cōsi.cxlvj. inci.In hac.per totum.in ij.parte.]

Fideicōmissarius grauatus restituere alteri, non detrahit Trebellianicam,si detraxerit eam primus hæres:aliàs sic.gl.in l. pe.§.fi.C.ad Trebel.& l.j.§. inde Neratius. & ibi glo.doc.& Bar.in §.denique.ff.eo.tit.ubi plenè.Vnde

Fideicommissarius de fideicommisso non detrahit Trebellianicam.Bald.in l.cùm uirum.iij.col.C.de fideicom.per l.primam. §. inde Neratius. & in l.mulier.§.ut ex Trebellia.ff.ad Treb.Bald.in l.j.ulti.col.C.communia de leg.nisi quatenus sibi detractum est.& s.proxi.uer.

Fideicommissarius an & quando detrahat Trebellianicam.infrà uer-

† frà uerbo, Trebellianica. per discursum. † Et ex quo ex fideicommisso detrahitur legitima, & Trebellianica, an dotes filiarum detrahatur ante legitimam & Trebellianicam, uel pòst: uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. cxcvij. incip. Circa. in j. parte.]

† Fideicommissarius secundus grauatus restituere, non potest detrahere Trebellianicam. do. Pe. Phi. Cor. in con. xcvj. in litera F. & seq. in ij. parte.]

Fideicommissum uniuersale nō comprehendit ea, quæ hæres non habuit iudicio testatoris. Pau. de Cast. in consi. clxij.

Fideicommissum uniuersale dicitur, etiam quando hæres in certa parte grauatus est restituere bona. Bar. in l. si quis seruum. §. fin. cum l. seq. de leg. ij.

† Fideicommissum quibuscunq; uerbis, etiam enunciatiuis, inducitur. Dec. consi. xxxviij. col. j. circa finem.

Fideicommissum an trahatur ad omnia bona, quæ quis habet ex uulgari substitutione. Bar. in l. Scæuola. ff. ad Trebel. Sed an ad bona, quæ quis habet ex pupillari. Bar. in l. Marcellus. §. quidam. & in l. ita tamen. §. qui suspectam. eod. tit. & j. eo. uer. xiij. Item an ad bona, quæ quis habet ex compendiosa. Bar. in d. §. quidam.

Fideicommissum iunctum uxori an comprehēdat eius lectū, ornamenta, & uestes. Bal. in authen. res, quæ. ulti. col. C. cōmunia de leg. j. uerbo, Vestes. uer. xxiij.

Fideicommissum factum filio, & eius filijs, intelligitur ut alienari non possit: sed factum filio, & hæredibus sic. Bart. post gl. in l. pater. §. mater. de lega. iij. Ange. in Reper. uer. Alienatio prohibita.

Fideicommissum detrahitur ut æs alienum. Bald. in l. irritum. C. ad legem Fal.

Fideicommissum uniuersale an ualeat, quando bona non sufficiunt ad legata, & onera. Bald. tenet quòd sic, in l. j. in fin. ad Treb. ubi etiam dicit Bald. quòd legata non conualent, si fideicommissarius fecit inuentarium, scilicet relicta ab eo, sed relicta ab hærede debentur ab eo, inuentario non confecto, non à fideicommissario, cui non debet nocere factum hæredis. ut ibi per Bal.

* Fideicommissum uniuersale cedi nō potest. l. si mulier. §. ex asse. ff. de iure dot. Alexand. in l. apud Iulianum. §. utrum. ff. ad S. C. Trebel. M. Anto. Nat. consi. cc. num. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fideicōmissum, si filij decesserint sine filijs, an ualeat. per Paul. de Cast. in consi. xxxvj.

Fideicommissum an retrahatur ad legitimam. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulga. & pupil. & ibi doct. in l. fundum per fideicommissum. §. fina. de lega. j. & in l. ex tribus. C. de inoffic. testam. l. cùm patronus. de leg. ij. l. ex tribus. C. de inoffic. testa. l. si arrogator. de adop. glo. in l. quoniam in prioribus. eo. ti. Dy. & Ray. in apostil. in l. si Titię. §. sicuti. de leg. j. quòd non, nisi sit factum de omnibus bonis. Pau. de Castr. consi. ciij.

10 Fideicōmissum in codicillis fieri potest. l. ij. & ibi gl. & doc. C. de codi. l. ij. §. fi. ff. eo. tit. & arg. contrà in l. si idem. C. eo. ti. Pro prima opi. est casus in l. codicillis. in princ. de usufr. leg. Bald. in auth. ex causa. vij. q. de libe. præte.

Fideicommissum an comprehendat bona confiscata uiuo testatore, & restituta hæredi grauato post mortem testatoris. Pau. de Cast. consi. ccxxiij.

Fideicommissum trahitur ad portionem accrescentem grauato. Bar. in l. Marcellus. §. quidam. ff. ad Treb. & per Bald. in l. cùm uirum. ix. & v. q. C. de fideicom. in lec. antiqua.

Fideicommissum an trahatur ad bona pupilli. Bal. in l. cùm uirum. viij. q. in lec. antiqua. C. de fideicom. & in l. ex tribus. in fi. ff. de inoffi. testam. Barto. in l. ita tamen. §. si suspectam. ad Trebel. & s̄. eod. uer. iiij.

Fideicōmissum an trahatur ad lucrū factum causa conditionis implendæ per hæredem. Bald. in d. l. cùm uirū. ult. col. in lec. anti. C. de fideicom. & in l. cui hæredi. §. cùm hæreditas. ff. de condi. & demon.

Fideicōmissum an trahatur ad dotem. Bald. in auth. res, quæ. C. communia de leg. tex. & Bar. in l. à filia. in prin. ff. ad Trebellia. quòd non, scilicet quando ipsa grauatur: secus, si ipsa grauat alium. Barto. in l. Lucius. §. filiam. eod. tit. & plenius per Barto. in l. Lucius. §. maritus. ff. eod. tit. Item trahitur ad dotem, quatenus in ea est supra legitimam. Paul. de Castr. consi. ciij. in fin. & s̄. uerbo, Dos. el j. uer. xlvj. uerbo, Dos legata. uersi. xvj.

Fideicommissum in donatione inter uiuos fieri non potest. gl. & Bal. in l. iij. in prin. ff. de leg. iij.

Fideicommissum in donatione causa mortis fieri potest. l. cùm pater. §. eorum. de lega. iij. & ibi Barto. in l. j. C. de don. causa mor. in l. iij. in princ. de leg. iij. & j̄. uerbo, Substitutio. el j. uersi. iiij.

Fideicommissum generale comprehendit etiam legata postea facta. l. cùm pater. §. fidei tuæ. de leg. ij.

Fideicommissum de communicandis bonis, ualet. l. fin. §. Lucius. de leg. ij.

20 Fideicommissum iniunctū legato inualido nō ualet. l. cùm quis decedēs. in prin. de leg. iij. sed in casu ualet: ut per Bart. in l. fi. ff. de his, quæ pro non scri. hab.

Fideicommissum legatario simpliciter iniunctum, intelligitur scilicet post mortem legatarij. glo. & Barto. in l. filios. de usufru. lega.

Fideicommissum si negatur factū non potest allegari per eundem non solenniter factum. Bal. in l. j. viij. col. C. de fur. per l. fi. & ibi uide. C. de fideicom.

Fideicommissum adiectum hæredi sub proprio nomine, puta Titio, intelligitur adiectum sibi ut hæredi. Bal. in l. eam quā. viij. col. C. de fideicom.

Fideicommissum an comprehendat feudum, uide s̄. uer. Feudum. uer. lxviij.

Fideicommissum an comprehendat relictum factum filiofam. contemplatione patris. Bald. in l. cùm uirum. iij. colu. C. de fideicommis.

Fideicommissum uniuersale non trahitur ad particularia. tex. sing. secundum Dy. in l. cogi. §. generaliter. ff. ad Treb. Ang. in l. j. §. j. ff. de hære. insti.

* Fideicommissum à filio hærede instituto simpliciter relictum, neque quo ad legitimam, neque quo ad Trebellianicam, ullum ei onus imponit. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. l. cùm patronus. ff. de leg. ij. not. in c. Raynutius. c. Raynaldus. de testa. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulg. tradit Barto. in l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. Bal. in l. filium quem. col. x. uersi. ulterius quæritur. C. fami. erciscun. & in l. si uerò composita. uer. quid ergo. ff. de testamen. mili. Roma. consil. clxxxv. col. j. consi. ccxxix. colum. j. Raph. Ful. con. xix. in princi. cō. lxxxvij. dub. ij. Ange. consi. cxxiij. col. fin. cons. clvij. col. fin. consi. cclxxxvij. col. j. consi. cccvij. in extrem. Petr. Anchar. con. clij. col. ij. Alex. cō. xliij. in extrem. uolum. ij. consi. iij. col. iij. & iiij. uol. iij. Alex. cons. ccl. dub. ij. uo. iiij. Are. con. clx. col. penult. Fran. Curt. consi. xxix. colum. fin. con. lxxv. colum. iiij. Dec. consi. xxxj. consi. ccxxviij. consi. cccxx. consi. dcxiij. nu. 4. 5. in termin. Æmilius Maria Manolessus.

† Fideicommisso semper detrahitur legitima, etiam si hæres approbauerit testamentum. Alexand. consil. ccxviij. col. j. cum sequen.

† Fideicommissum uniuersale factum ecclesię, ciuitati, uel redemptioni captiuorum, an transeat ipso iure absque aliqua restitutione reali, uel uerbali: uide do. Ias. in l. fi. in v. not. C. de sacrosan. eccle.*

Fideicōmissum nō uenit appellatione hæreditatis. l. liberto. §. filium. & ibi Bar. ff. de an. leg. & j̄. Hæreditas. el j. uer. vij.

Fideicōmissum non trahitur ad bona prohibita alienari. l. Lucius. §. pluribus. & ibi Bar. ad Trebell.

Fideicommissum uniuersale tanti æstimatur, quanti tota hæreditas. l. Marcellus. in prin. & ibi Bar. ff. ad Treb.

Fideicommissum an importet institutionem in personam grauati. Alex. consi. ccxviij. j. parte.

Fideicommissum in residuo bonorum, intelligitur, scilicet de portione hæreditaria, & non de legata. Bar. in l. Marcellus. §. quidam. in fi. ff. ad Treb.

Fideicommisso cedunt quæsita hæreditate iacente. l. ita tamē. §. si seruum. & ibi Bar. ff. ad Treb.

† Fideicommissi dies an cedat à die mortis instituti: uide do. Pet. Philipp. Cor. in consi. cccxxx. incip. Plura. in litera B. & seq. in j. parte.]

Fideicom-

Fideicommissum importatur per clausulá, uidelicet, Contentus sis tali fundo. l. fideicommissa.§.si quis ita.de leg.iij.& quód no.in l.peto.in prin.de lega.ij. Item per clausulam, Sufficiat tibi talis fundus. d. §.si quis. Item per uerba, Talem fundum custodias pro filijs tuis.l.ita.de lega.iij. Vide Bar.in l.centurio.de uul. & pupil.& in l.fideicommissa.§.hæc uerba.de lega.iij. Item per clausulam, Testator uult sequi potius animi sui rationem, quàm iuris solennitatem, ut tunc hæres petat sibi restitui à uenientibus ab intestato. l. penultim. §.fina.de lega. secundo.Item importatur ex testamento inualido. j.uerbo, Hæreditas delata. uersic. xlvj. Item per promissionem factam à testatore, etiam extra testamentum, uel codicillos. j.uerbo,Promissio.uersic.cvij.l.in tacitis.& ibi Barto.de lega.iij. Barto. in l.j. in fin.C.de delatori. & in l.non intelligitur.§.tacita.de iure fisci. Item per uerba,Pono bona mea,& animam in manibus tuis:secundum Innocen.sing.Abb.anti. in cap. cùm tibi. de testa. & Bald.in Marga. uer.Testator. in princip. Item per confessionem hæredis de restituendo alteri id quod habebit de hæreditate talis.l. non intelligitur. §. tacita.de iure fis. Item si testator reuocat testamentum, dicens se uelle mori intestatum: nam si reuocatio fiat non solenniter, debet fieri restitutio uenientibus ab intestato ex tacito fideicommisso, per no.in l.sancimus.§.fin.C. de testam.& in l.si iure.de lega.iij.& in l.miles. §.ueteranus. de testa. mili. Item per prohibitionem alienandi. gloss.in l. codicillis.§.instituto.uer.suis.de lega.ij.Item per uer.Commendo. l. fideicommissa. §. si quis ita. de lega. iij. & ibi Bartol. Item per uer. Perueniat. d. l. fideicommissa. §. hæc uerba.& ibi Barto.Item per uerb.Reseruetur. Barto.in l.filiam. ff.de aur.& argen.leg.Item per uerba dispositiua,seu præceptiua ad grauatum directa.l.peto.in princip.& ibi Barto.de lega.ij.uide in l.miles.§.pro parte.eod.titu.

† Et an per uerbum,Volo, uide do. Petr. Philipp.Corne. in consil. ccxxxj. incip. In præsente. in litera B. in consil. cccxx. incip. Dubia.in litera M.in iiij.parte. & uide do.Barth.Socin. in consil.cclj.incip. Quoniam.uer.confirmatur ista conclusio. ubi dicit, quòd fideicommissum quibuscunque uerbis enunciatiuis,quibus de mente constare potest,inducitur, & uirtute clausulæ prohibitionis alienationis. Et ex quibus uerbis inducatur,uide per eum in consi.ccxxvij.incip.Presens. .uer.secundò fortius.cum uer.seq. & uer.capiamus primum caput.cum seq.in ij.parte. & in consil.ccxlix.incip.Materia. uer.postremo.circa medium.ea parte.ij.]

Fideicommissum tacitum non præsumitur, quando uxor hæres instituta,& grauata de restituendo cui sibi uidebitur,restituit spurio testatoris. Barto. in l.Lucius.§.in testamento. de lega.j.

Fideicommissum tacitum dicitur, quando testes, & notarius rogantur tenere secretum quod actum est. Bart.in l.in fraudem.in prin.ff.de his,quib.ut indi.

Fideicommissum non inducitur ex coniectura uoluntatis. l. Lucius.§.tres.ad Treb.Bal.in l.cùm uirum. ult.col. C.de fideicom.Vide Pau.de Cast.in consi.cxlviij.& gl. & Bart.in l. cùm proponeretur.de leg.ij. Sed contrariú per Alex.in consi. lxxxj.iiij.parte.& consi.lxxxiiij.

Fideicommissum inducitur ex qualitate rei,quam testator uoluerit uerisimiliter remanere in familia. l. quoties. la j. & ibi Bal.C. de fideicommis. Contrarium not.per Bald.in l.cùm uirum.eod.tit.adde not.in l.cùm proponebatur. & ibi Bartol.de leg.ij.

† Ex qualitate rei relictæ, ad quam testator uerisimiliter habuit affectionem, inducitur tacitum fideicommissum, quod testator uoluerit talem rem in agnatione sua permanere,& præsumitur fęcisse tacitum fideicommissum. Quod est ualde notandum, secundum Bald. in l. quoties. in j. columm.uersi.nota ex qualitate rerum. C.de fideicom. Refert, & sequitur And.Barb.consil.xxxij.incip.Sapienter scripsit. post princ. in ij.uolum. & similiter sequitur do. Iason in d.l. quoties.*

Fideicommissum ultimo morienti sapit reciprocam substitutionem.j.Substitutio reciproca.uersi.iiij.

Fideicommissum tacitum non censetur repetitum in secundo testamento.l.cùm tacitum.& ibi Bar.ff.de proba.

Fideicommissum iudicatur potius ex mente testatoris, quàm ex uerbis.in Specul.de instrumen.edit. §. xiiij.uersic.pone, testator.

Fideicommissum probatur per septem testes in testamento, & quinque in codicillis. no. in l. cùm proponebatur. de lega.ij.

Fideicommissum per mortem omnium hæredum uidetur factum ab ultimo moriente.l.codicillis.& ibi Bart.in princ.ff. de usufru.leg.Bar.in l.hæredes mei.§.cùm ita.ubi uide.ff.ad Treb.& in l.quidam testamento.de uulga.& pup. & Pau.de Castr.consi.lvij.consi.xiiij.cxx.& consi.ccxxxiiij.ubi etiam tenet post Barto.ubi suprà,quód relictum post mortem aliquorum, uidetur factum post mortem omnium. Vide in l. Lucius. §. Caio. ff.ad Trebel. Vide omnino Anton.de Praueteri consilio, Adsit Spiritus sancti gratia. vij.col. quod est post consi.xiij.Alex.de Imo.in iiij.parte,ubi contrarium,secundum Bar.in l.centurio.ult.char.de uulg.& pup.& in d.l. codicillis. & Bald. in l. ab eo. de fideicom. & in l.precio.ult. charta.& omnino per Alex.consi.lxxxiiij.iiij.par.& in consi. xcj.j.parte.

† Vide Barth.Soc.in consi.cxiij.inci.Subscripti. uersi.ultimo loco.cum uersi.seq.in j.parte.

Fideicommissum uniuersale non dicitur ex uerbis, in omnibus autem bonis residuis à dictis legatis,&c. Bart.in l.cogi. in prin.ff.ad Treb.

* Fideicommissum induxisse uidetur testator,cùm ut bona in familia maneant,in testamento decreuit. *Alex.*& Aret. in l. qui Romæ.§.cohæredes.ff.de uerbo.obliga. Decius consil. ccccIxxxj.nu.5.Æmilius Maria Manolessus.

* Fideicommissum induxit testator, cùm ne bona alienétur, prohibuit.Raph.Cum.in l.cùm ita.§.in fideicommisso.ff.de leg.ij. Aret.& Barth. Soc.in l.qui Romæ.§. cohæredes.ff.de uerbor.obliga. Anchar.consil.clij. Dec.consil. dxiij.num.8. Æmilius Maria Manolessus.

* Fideicómissum relinquitur per uerbum,Volo.l. ij. C. commu.de leg.§.fi.Instit.de singul.reb.per fideicom.relict.Dec. con.ccccxxv.num.4.Æmilius Maria Manolessus.

Fideicommissum pium,etiam sine aditione,debetur. s. Aditio hæreditatis. uersicu.iiij.

† Fideicommissa relicta ad pias causas, etiam hæreditate non adita,conseruantur.do.Barth.Socin.in consi.cxvj.inc.Non potest.uer.xx.respondetur.in j.parte.]

Fideicommissum pium ualet,etiamsi hęres uiuo testatore moriatur. Bald. in l.eam, quam. vij.quæst. in l.antiqua.C.de fideicommis.

Fideicommissum pium legato iniúctum facto coram duobus testibus, & sic inualido, remanet ualidum, quia ab hærede debetur,cui legatum remanet.Bar.sing.in l.fi.ff.de his,quæ pro nó scrip.ha. Item si institutio fuit nulla.l.ex facto.§.Lucius.de uulg.& pupil.adde l.fideicommissum.in prin.de lega.j. Argu. tamen contrà est, quia licet duo testes sufficiant ad piam causam,per c.cùm esses. de testa. id est uerum,si pia causa instituatur: secus, si laicus sit hæres, & legata sint ad pias causas: quia non sufficit, etiam quo ad legata,solennitas pię causæ,secundum Anto.de But.in c.quod clericis. de fo.compe. & Salic.in auth. cassa.ij.col. de sacrosf.eccle.& Alex.in consi.clxxvij.iij.col.

Fideicommissum pium transit,etiam sine restitutione.Bald.in l.fi.v.col.C.de sacrosan.eccle.& in addi.Spe.de testa.uersic. fi.& per Bal.in l.fi.C.de cond. & in l.fi.ij.q. C.de edi.diui Adri.tol.& Bar.in q.Titius filium.& in l.j.vj.q.vj.princi.C.de sacrosf.eccle.quód sic,per d.l.fi.& ibi Bart. & Pau.de Cast. in consi.cxxxj. & docto.in l.j,§.de illo. ff.ad Trebel.& omnino per Alex. consi.lxij.ij.parte. Alex.plené in l.j.§.sed quoties. ff.ad Trebellia.

Fideicommissum pium importatur ex eo quod testator relinquat animam suam,& bona sua in manibus Titij. Inn.in c.si tibi.de testa.Bal.in Marg.uer.Testator.

Fideicommissum à quibus relinquatur,uide j.proximo uersic.

Fideicommissum à spurio grauato restituere rem sibi donatá à testatore,ualet.Bal.in l.adeó.C.de fideicom.

Fideicommissum per extraneum testatorem relictum à patre filio,remanet patri ex persona sua, si filius præmoriatur,cui

patet

pater fuit iussus restituere. Bald. in l. iubemus. penult. col. C. ad Trebel.
* Fideicommissum à filio relictum, intelligitur si ipse filius absque liberis decesserit. l. cùm acutissimi. C. de fideicom. l. cùm auus. ff. de condit. & demonst. Dec. consi. cclxxxiiij. nu. 11. Æmilius Maria Manolessus.
* Fideicommissum à filio relictum si filius sine liberis decesserit, debetur, si filius decesserit superstite filia, quę in rerum natura erat, tempore testamenti auiti, cuique legatum auus reliquerat. Roma. con. ccclxx. Dec. consi. cclxxxiiij. num. 11. Æmilius Maria Manolessus.
Fideicommissum à pupillo, uel monasterio relictū, potest restitui per solum prælatum & tutorem. Bar. & Bald. in l. pen. in princ. C. ad Trebel.
* Fideicommissum decedentibus filijs relictum, illis non natis debetur. Dec. consil. ccxxvij. nu. 12. Æmilius Maria Manolessus.
Fideicōmissum à spurio legitimato de facto, uel non legitimato hærede instituto debetur à uenientibus ab intestato excludentibus dictum spuriū. Bal. in l. eam, quam. xvj. q. C. de fideicom. in lec. antiqua. uide in l. si fidei. de leg. iij.
Fideicommissum à fratre Minore sancti Francisci hærede instituto debetur à uenientibus ab intestato, excludentibus dictum hæredem incapacem. Bald. in d. l. eam, quam. xvij. q. C. de fideicom.
Fideicommissum in dubio uidetur relictum ab ipso filio instituto impubere, licet relinquatur post mortem suam. Bartol. singu. in l. cohæredi. §. quod si hæredem. de uulga. & pupil.
† Ia. in d. l. j. §. cùm filiæ. ubi latè, col. pe.
Fideicōmissum relinqui potest à uenientibus ab intestato pupilli. l. si Titio. §. sicuti. & ibi Bart. de leg. j.
Fideicommissum relictum à substituto pupillari, an & quando debeatur. in l. si fundum per fideicommissum. §. j. & ibi Bar. & doc. de leg. j.
Fideicommissum relictum post mortem simpliciter, an intelligatur relictum à filio pupillo, an à substituto pupillari. Bartol. & docto. & Ioan. de Por. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. de uulga. & pupil. & Paul. de Castr. in l. ex tribus. C. de inoffic. testam.
Fideicommissum à donatario potest relinqui, ut s̄. uerbo, Fideicommissum. el j. uers. xvj. & seq.
Fideicommissum relinqui potest etiam à patre instituto hærede per filium. l. filiusfam. §. qui militis. & ibi Bartol. ff. ad legem Falcid.
Fideicōmissum à filio ut legitimo, cùm non sit, ualet, quamuis institutio non teneat. Bald. in l. eam, quam. ix. colum. C. de fideicom.
Fideicōmissum à præterito relinqui non potest. l. ij. & ibi Bart. plenè. de leg. iij.
Fideicommissum relinqui potest ab abbate monasterij hæredis. Bar. in l. si fuerit. de leg. iij.
Fideicommissum an in dubio uideatur relictum à filio, an uerò ab hærede filij: & an in legitima ualeat. doc. & Io. de Por. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. de uul. & pup.
Fideicommissum relictum post mortem omnium filiorum, an uideatur relictum à uenientibus ab intestato, qui successerunt ultimo morieñti, & sic an in eo ueniat legitima. Paul. de Cast. consi. cxcviij.
Fideicommissum compendiosum relictum post mortem duorum, an uideatur relictum ab uno tantùm, & sic an habeat locū post mortē unius tantùm. Pau. de Cast. cōsi. ccxxxiiij.
Fideicommissum à fisco debetur, quando hæreditas restituēda sit confiscata ob delictum hæredis. l. Marcellus. §. fi. & ibi Bart. ff. ad Treb.
Fideicommissum debetur etiam à uenientibus ab intestato. l. recusare. §. meminisse. & ibi Bar. ff. ad Treb.
Fideicommissum ab intestato potest relinqui. l. & si fine. C. ad Trebellia.
Fideicommissum factum, si filius sine filijs moriatur, & filij sine filijs, an uideatur factum à filio, an uerò à filijs filij. Bar. in l. fi. de legat. iij. & in l. codicillis. in princ. ff. de usufr. leg. Vide Pau. de Cast. in l. ex facto. §. pe. ff. ad Treb. & Io. An. in addi. Spec. de testa. ad fin. ubi ponitur, an fideicommissum, si sine filijs decesserit, habeat locum, si filij sine filijs moriantur.

Fideicommissum quibus relinquatur, uel non: uide j̄. proxi. uer. per discursum.
Fideicommissum dicitur relictum uenientibus ab intestato, quando hæres prohibetur testari. l. qui filium. in prin. & ibi Bart. ad Treb.
Fideicommissum uniuersale non potest relinqui fratribus Minoribus sancti Francisci, sed particulare sic. Bart. in l. pen. ff. de leg. j. & in tracta. Minoricarum. uide Cyn. in auth. ingressi. de sacrosan. eccle.
Fideicommissum relinqui potest uenientibus ab intestato. l. si Titio. §. sicuti. & ibi Bar. de leg. j.
Fideicommissum fieri potest uni ex filijs Titij, declarando per ipsum Titium: & si Titius non declaret, omnes filij Titij uocantur. Et intelligitur de filijs natis in uita hæred. s, nō post mortem: ut sing. tenet Io. And. in addi. Spec. in rub. de testa. & Alex. consi. xiij. iiij. parte. & in consi. seq. quod est do. Ant. de Pra. ueteri.
Fideicōmissum factum cippo alicuius [domus, intelligitur secundum ordinē graduum. Ita no. Ang. in l. fin. dicens per illum tex. de facto consuluisse. C. de uerb. sign. quem sequitur Pau. de Castr. ibi, circa fi. & similiter sequitur Soci. cōsi. xlix. incip. Capio primam huius. in prin. in j. uol.*
Fideicommissum in legato relictum ei, quem testator declarauit, hæredi, & legatario, si hæres dicit de uno, & legatarius de alio, debetur ei, cui testator uerisimilius habuit maiorē affectionem: de quo tamen si non constet, ratione incertitudinis efficitur inualidum, & remanet apud legatariū. Bar. in l. quem hæredi. ff. de rebus dubijs.
Fideicommissum donatario inter uiuos fieri non potest. gl. & Bar. in l. iij. in prin. ff. de leg. iij.
Fideicommissum donatario causa mortis fieri potest. l. j. C. de donat. causa mort. & l. iij. in prin. de leg. iij. l. cùm pater. §. eorum. & ibi Bar. de lega. ij.
Fideicommissum usufructuario fieri potest in usufructu concesso habenti proprietatem rei: & ualet in eo, quòd usufructuarius consequatur uiuo concedente. l. iij. §. fin. & ibi Bartol. de lega. iij.
Fideicommissum relictum Titio, & hæredibus, non debetur hæredibus extraneis. Barto. in l. Gallus. §. etiam si. ff. de libe. & posthum. uide in l. in annalibus. C. de lega. & Bald. in c. j. de natu. suc. & j̄. uer. Substitutio. el j. uer. viij. & xj. & in uer. Substitutio expirat. uersi. xviij. & melius in uer. Substitutio interpretatur. uersi. xxx. & uer. Hæres extraneus. uersicul. vij.
Fideicommissum familiæ relictum an debeatur proximioribus, & quo ordine. tex. no. & glo. in l. cùm ita legatur. §. in fi-
† deicommis. de lega. ij. & §. proximo. uersi. xj. † Et do. Barth. Soci. in consi. ccxxvij. incip. Præsens. uersi. circa quartam & ultimam. in ij. parte.]
Fideicommissum factum cippo alicuius domus, intelligitur secundum ordinem graduum, & proximiores de cippo intelliguntur. do. Barth. Soci. in cons. xlviij. inci. Capio primū huius. in princ. ibi: hæc sententia. in j. parte.
Fideicommissum ciuitati fieri potest. l. iij. & ibi Bald. C. ad Trebellia.

Fideicommissum transmittitur ante restitutionē, etiam ad hæredem non attinentem defuncto. l. si in personam. & ibi Barto. C. de fideicommiss.
† Fideicommissum uniuersale in quibus casibus transmittatur, etiam non facta restitutione, uide Alexan. in l. j. §. quoties. ff. ad Treb. Adde, quòd ante restitutionē fideicommissum nō transit in fideicommissarium, ut agere possit. Alex. cons. xxxij. col. ij. uersi. præterea. iij. uol. & consi. xl. j. col. eo. uol. Fallit in pia causa. Alex. consi. lvij. in fi. ij. uol.
Fideicommissum uniuersale transmittitur ad hæredem per fideicommissum mortuum ante aditam hæreditatem ab hærede. Bar. in l. cum filio. ubi uide. de lega. j. ubi etiā dicit trāsmitti per eum ius deliberandi. De quo per glo. ibi & Azo. in Summa. C. ad Trebel. uide etiam in l. ille. §. si de testamento. ff. eo. tit. & ibi Bar. quod extinguitur, si hæres moriatur ante aditam hæreditatem. Item uide Bar. in l. iij. C. de fideicom. ubi etiam tex. & doct. & per gl. in l. quidam. ff. ad Treb. & l. j. in prin. C. de his, qui ante aper. tabu.

Fideicom-

Fideicommissum importatum per clausulam codicillarem nō agnitum, non transmittitur ad hæredem. Barto. in l.j. ff. de iure codicill. de quo per doctores Modern. in l. finali. C. de codicill.

Fideicommissum de Titio, & filijs eius nepotibus, non extenditur ad conceptos post mortem hæredis, uel natos. Alex. consil. xiij. & seq. in iiij. parte. & ī. Substitutio interpretatur, uersic. xvj.

Fideicommissum de proximioribus non transit ad hæredem unius ipsorum proximiorum mortui. Bald. in consilio, Qui proximiores, &c. & Anto. de Prato ueteri cōsilio, Adsit Spiritus sancti gratia, &c. quod est post consilium xiij. Alex. de Imo. in iiij. parte.

Fideicommissum non transit ad cessionarium. Casus sing. in l. mulier. §. ex asse. de iure dot. & Alexand. in l. si stipulatus. in prin. de uerbo. obli.

Fideicommissum non transmittitur ad hæredem fideicommissarij mortui ante diem fideicommissi. glo. Bartol. & Baldus in l. j. C. de his, qui ante aper. tabu. ubi Baldus dicit post gloss. ibi, quòd si constaret ex coniecturis, testatorem id sensisse de nepotibus, illi succederent fideicommisso, aliàs non. Adde, quòd ius substitutionis non transit ad hæredem substituti. l. si ex plurimis. cum gloss. ff. de suis & legi. & Alexand. consil. lxxxiiij. iiij. parte. vj. colum. uide gloss. quòd sic. & docto. contra eam in l. is, cui. ff. de actionibus & obligat. Dyn. & docto. in l. à Titio. de condition. & demonstration. gloss. & Bartol. in l. cum filiofam. de legatis. primo. & Bartol. in l. j. iiij. colum. de legatis. primo. ubi dicit, quòd uniuersale non transmittitur, si pendente conditione fideicommissarius moriatur, sed singulare sic. & Bartol. in l. si quis Titio. de lega. secundo. & Bald. in l. si plures. x. colum. C. de condi. inser. ubi tenet glo. in dicta l. j. contra glos. in dicta l. ij. Sed Bald. in l. j. §. sin autem. de caducis tollendis. dicit nō esse differentiam inter utrunque, quo ad transmissionem. & in l. cùm seruum. de fideicom. Item quòd fideicommissum non transmittitur ad hæredem fideicommissarij mortui, pendente conditione. tenet Baldus in dicto §. sin autem. per tex. ibi. Sed Rapha. in d. l. j. tenet, quòd transmittatur. & est opi. humanior. Idem quod tenet Bald. in l. si in personam. C. de fideicom. uide Bald. & Imol. in l. cùm ex filio. de uulga. & pupil. uide bonum text. in l. j. §. si quis sub conditione. ff. ut lega. no. cauea. † Vide do. Petr. Philip. Cor. in consil. clxxx. incip. Multitudo. in litera A. B. C. in iiij. parte. ubi an fideicommissum transmittatur ad hęredes uniuersales, cùm substitutus obierit ante euentum conditionis.] Dec. consil. lv. & Soci. consil. vj. col. iiij. uersic. restat nunc. uolum. ij. Ia. inter consilia Alber. Bru. consi. viij. ubi ponit etiam unam limitationem ad regulam, quòd non transmittatur.

Fideicommissum non transmittitur ad hæredem fideicōmissario mortuo, post diem fideicommissi cedentem, & ante restitutionem sibi factā. gl. & Bar. in l. filiusfa. §. diuus Seuerus. in fi. de lega. j. & not. l. cum filio. eo. tit.

Fideicōmissum debetur etiam filio substituti mortui post diē fideicōmissi cedētem ante factam restitutionē, licet de filio non fuerit dictum in testamento. l. postulante. in princ. ff. ad Trebel. l. cogi. §. inde Neratius. eo. tit. l. à testatore. de condi. & demonst. gl. & Bar. in l. apud Iulianum. §. utrum. ad Treb. Bar. contra glo. in l. cum filio. penult. col. de leg. j. & ibi uide omnino Bar. in ult. col. in l. uini. eo. tit. Item pro hoc l. generaliter. §. cùm autem. in fi. ibi: quæ omnia. C. de insti. & substi. scilicet in fideicommisso particulari.

Fideicommissum an transmittatur ad hæredem fideicommissarij mortui uiuo hærede, nisi etiam hæredi nominatim sit factum. Pau. de Cast. consi. ccclj. item consi. cccxlix.

Fideicommissum uniuersale conditionale transmittitur de liberis ad liberos. Bart. in l. si in personam. C. de fideic. contra glo. in l. is, cui. ff. de actio. & oblig.

Fideicommissi possessio an transmittatur: & quomodo. ī. Possessio transfertur. uersi. x. † Alex. in l. j. §. sed quoties. col. fi. uersi. non tamen. ff. ad Trebel.

Fideicommissum ab intestato transmittitur, etiam per ignorātem. l. fi. & ibi Bal. C. quando dies leg. ced.

Fideicommissum de maiore natu non transmittitur ad filium maioris natu. Alexand. consil. xl. iiij. parte.

† Fideicommissum non agnitum an transmittatur: uide do. Petr. Philipp. Corn. in consi. cxlix. incip. Licet. in litera F. in iij. parte.]

Fideicommissum restituitur etiam per tutorē, uel prælatum solum. Bar. & Bald. in l. pe. C. ad Treb. † Adde, quòd ante restitutionem non transit. Alex. consi. xxxij. & consi. xl. uol. iij.

Fideicōmissum restitui debet filio per patrem grauato ad certam diē, & debet restitui filio petenti etiam ante diem, quādo pater est dissipator bonorum, & filio aliter nō posset esse consultum. Bar. in l. Imperator. ff. ad Treb.

Fideicommissum an restituatur, quando abbas molestat monachum institutum sub conditione, ne molestetur. Bal. in l. Lucius. §. tres. ff. ad Treb.

Fideicōmissum reciprocum factū de institutis, an restituatur etiam filiæ in re certa institutæ. Bart. in l. fin. ff. ad Treb. & ī. uer. Filia hæres, uel legataria. uersi. xliiij.

Fideicommissum an habeat locum, quando duo inuicem sunt substituti, & si alter eorum decesserit cùm filijs, & filij sine filijs, si alter substitutus, & unus decessit cum filijs, & filij sine filijs. Bal. in l. j. §. pro secundo. C. de cadu. tol.

Fideicommissum post mortem hæredis relictum, debet restitui post mortem naturalem, non post mortem ciuilem, & sic post ingressum in monasterium. Bart. in l. Statius. §. Cornelio. ff. de iure fis. & ī. eod. proxi. uer. Vide omnino Bart. in iiij. lib. Minoricarum. & in l. cùm pater. §. hæreditatē. de leg. ij. Item nec post bannum, quod non dicitur mors naturalis. Bal. in l. cùm acutissimi. C. de fideicom.

Fideicommissum relictum alicui post mortem hæredis, debetur post mortem ciuilem, scilicet quando hæres ingreditur religionem sancti Francisci tantùm: secundum Barto. in libro iiij. Minoricarum. & in l. cùm pater. §. hæreditatem. de lega. ij. & in l. Statius. §. Cornelio. ubi uide. ff. de iure fis. & ī. eo. proxi. uersi.

Fideicommissum incapaci relictum, tacitè applicatur fisco pro duabus partibus, pro tertia uerò debetur grauato releuanti: sed si uxori sit restituendum incapaci, & ipsa accuset, lucratur dimidiam, & cum fisco diuidens habet electionē. l. j. & ibi Bar. C. de his, qui se defer. lib. x.

Fideicommissum iniunctum legato inualido non ualet. l. cùm quis decedens. in prin. de leg. iij. nisi in casu: ut per Bart. in l. fin. ff. de his, quæ pro non script. ha. ad fi. & ī. uer. Fideicommissum. el j. uersi. xx.

10 Fideicommissum legatario iniunctum simpliciter, intelligitur, scilicet post mortem legatarij. gloss. & Barto. in l. filio. ff. de usufr. lega.

Fideicommissum restitui non potest spurio testatoris, nisi sit pauper: quia tunc restitui potest ei pro alimentis tantùm, tanquam pauperi, non tanquam filio testatoris. Bald. in Marga. uer. Testator. in prin. & ī. uerbo, Pater naturalis. uersic. penul.

Fideicommissum debet restitui, deducto eo, quod debetur hęredi. l. ab omnibus. §. fin. & ibi Bar. de leg. j.

† Fideicommissum ex causa dotis restituendæ an minui possit: uide do. Petr. Phi. Cor. in consi. ccvij. incip. Quoniam. in litera M. la ij. & seq. in j. parte.]

Fideicommissum post mortem hæredis instituti relictum Titio, si hæres institutus non sit hæres, quia testamentum sit nullum, propter quod hæreditas deueniat in alium, quia conseruantur legata, & fideicommissa, per auth. ex causa. debet restitui Titio ab hærede legitimo post mortem hæredis scripti, non autem post mortem ipsius legitimi, ad quē deuenit hæreditas. Barto. sing. in l. fundum. ff. de actio. emp. Facit dictum Barto. in l. peculium. §. fin. in fi. de leg. ij. & in l. cùm pater. §. ab instituto. in fin. de lega. iij. & ī. uer. Legatum conseruatur. uersi. viij.

Fideicommissum in primo testamento non debetur ex repetitione facta in secundo testamento non solenni, in quo sunt instituti uenientes ab intestato, unde res reducta est ad causam intestati. Bal. in l. eam, quam. viij. col. C. de fideicom.

† Fideicommissum quando est factum sub nomine hęreditatis, nō ueniunt in restitutionem prælegata. do. Pe. Phi. Cor. in consi. cv. in litera A. in iiij. par.]

* Fidei-

* Fideicommisso ex bonis subiectis si dotem mulier accipiat: & dotem soluto matrimonio recuperet bona quę in dotem accepit, non sunt amplius fideicommissario restituenda, gl. in auth. res quæ. C. commu. de lega. Ay. Crau. consi. clxxxvj. nu. 14. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fideicommisso è bonis subiectis, si dotem mulier accipiat, stante statuto, ut uiri lucro dotis pars cedat, defuncta uxore, uir partis dotem lucratur, nec fideicommissarijs restituere cogitur. Bal. in auth. res quæ. col. ij. C. commu. de lega. & con. lxxix. uol. j. con. ccclvj. uol. ij. con. ciij. col. cccxxvj. con. cccxxvij. ubi loquitur etiam, si ad pias causas esset fideicōmissum relictum. uol. iiij. Ay. Cra. con. clxxxvj. num. 4. & 15. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fideicommissum restitui debet, deducto ære alieno. l. successores. & ibi Bal. C. ad legem Falcid.

Fideicommissum indigno relictū debet restitui fisco. j. Fiscus succedit. uersi. j. & xxiij.

Fideicommissum utile debet restitui mortuo hærede scripto, quando hæreditas peruenit ad uenientes ab intestato. Bar. in l. peculium. §. fi. de lega. ij. facit l. iiij. de noua. & l. cùm pater. §. ab instituto. de lega. iij. & s. eo. uer. xiij.

Fideicommissum in familia relictum, quibus & quo ordine restituatur. no. in l. cùm ita legatur. §. in fideicō. ff. de leg. ij.

Fideicommissum restituitur hæredi fideicommissarij, etiā sub conditione, si uolet acceptare, nō necessatiuè. Ioan. de Por. in l. si decem cùm petiero. de uerb. obli.

20 Fideicōmissum debet restitui hæredi fideicōmissarij, etiāsi de eo nihil fuit dictum in testamento. l. generaliter. §. cùm autem. uer. quæ omnia. C. de fideiuss.

Fideicommissum relictum post mortem hæredis, potest indistinctè præstari ante mortem eius. l. uxorem. §. Scæuola. cū glos. de leg. iij. & Alexand. in l. stipulatio. §. si quis dolum. de uerbo. obliga.

Fideicommissum tutori uel curatori restitui potest. l. penul. in prin. & ibi Bar. C. ad Treb.

Fideicommissum quibus casibus non sit restituendum actualiter. in l. pen. §. fi. & ibi gl. & doc. C. ad Treb.

Fideicōmissum cum clausula, Deductis legatis: quomodo restituatur, & an habeat locum Trebellianica. in l. Marcellus. §. j. & ibi Bar. ff. ad Treb.

Fideicommissum in residuo bonorum intelligitur restituendum de portione hæreditaria, non de legatis. Bar. in l. Marcellus. §. quidam. ad Trebel.

Fideicōmissum restitui debet fisco, quādo hęreditas ex delicto hæredis confiscata est. l. Marcellus. §. fi. & ibi Bar. ad Treb.

Fideicōmissum potest restitui etiam simplici procuratori. l. restituta. in prin. & ibi Bart. ff. ad Treb. & Bar. in l. sancimus. in prin. C. eo. ti. Vide in Sp. de act. seu pe. §. ij. uer. ij. item an ꝓcurator. sed non procuratori in rem suam. Bald. in l. iij. C. de fideicom. & in d. l. sancimus. & ibi Barto. in d. l. restituta. ubi Bar. allegat l. mulier. §. ex asse. ff. de iure dotium.

Fideicommissum restitui potest per procuratorē. Bal. in l. cùm secundum. C. de fideicom.

Fideicommissum per tutorem & curatorē restitui potest. Bar. † in l. pe. in prin. C. ad Trebel. † Declara, ut per Alex. in l. j. §. si filio. & ibi Iason ff. ad Trebel.

30 Fideicommissum restitui potest etiam infanti cum tutore. l. seruo inuito. §. pupillo. ff. ad Treb. Barto. in l. pen. in prin. C. eodem titu.

Fideicommissum petitur post diem, & non ante. l. cùm Archimedoram. C. ut in possessio. legatorum.

* Fideicommissum qui petit, probare debet bona quæ petit testatoris, à quo sibi est fideicommissum relictum fuisse. Bald. consi. lxxxiiij. in extre. con. lxxxix. uol. j. co. iiij. uo. iiij. Pau. Castren. con. xciiij. co. cij. col. ij. uol. ij. Aret. con. cx. col. pe. Alex. consi. lxxxij. col. fi. uol. ij. con. cxxxix. col. iij. uol. iiij. Ay. Crau. con. lxj. nu. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fideicommissum rei alienatæ quomodo petatur. Pau. de Cast. in consi. x.

Fideicōmissum duobus factum post mortem eorum, peti potest pro parte, quando alter moritur, altero superstite. l. Lucius. §. Caio. & ibi Barto. ff. ad Treb. Vide in l. pe. C. de insti. & substi. & in l. codicillis. in prin. & ibi Barto. de usuf. leg. & per Pau. de Cast. in cōsi. xiiij. consi. lvij. & consi. cxx. & consi. ccxxiiij. & per Bar. in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Treb. & in l. quidam testamēto. de uulga. & pup. in l. Titia. §. Seio. & ibi Bar. de leg. ij. & Bar. in l. ab eo. C. de fideicom.

Fideicommissum factum animo compensandi, nō potest peti. l. fideicommissa. §. item si quis. de lega. iij.

† Fideicommissum quando petitur, qualiter libellus formetur: uide do. Pe. Phi. Cor. in consi. xviij. incip. In præsenti. in prin. & in litera A. in iij. parte.

Fideicommissum remittitur, uel reuocatur per pœnitentiam testatoris. l. fideicommissum. & ibi Baldus, C. de fideicom. Item per inimicitiam superuenientem. Bald. ibi. & j. uerbo, Inimicitia. uersi. xxiiij.

† Qualiter inter fratres censeatur remissum, Decius consi. xj. colum. vij.

Fideicommissum non remittitur, si frater, etiam sciens, emat à fratre partē hæreditatis, in qua inter eos est fideicōmissum: sed cedente die fideicommissi petit precium bonorum sibi restituendorum ex fideicommisso. in Spe. de testa. §. in primis. uersic. quid si fideicommissarius emit. Ang. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ult. q. de uerb. obliga. Alexan. ibi. vj. char. & in sequen. ubi dicit idem, si fideicommissarius emat totā hæreditatem sibi restituendam, uel unam rem. & Bart. ibi. l. quæ dotis. solu. matrimo. & in l. si fundum per fideicommissum. de lega. j. & Ioan. And. in Specu. de emp. & uen. §. tertio loco. ad finem.

Fideicommissum uidetur remitti, si in quietatione fit mentio de testamento. Bal. in titu. Impera. Lotha. ult. col. in usi. feu. Alex. in d. §. duo fratres. xiij. char. post Bart. in v. q. idem si in instrumēto diuisionis, dicitur, quòd remittūt inuicē omne ius, quod habent, & habere sperant in dictis bonis. Bart. ibi. vj. q. etiam ibi Alex. plenius in ulti. charta.

Fideicommissum nō uidetur remissum per quietationem generalem: ut j. uer. Quietatio. uersi. x.

Fideicommissum non uidetur remissum per licentiam alienādi inuicem datam. Pau. de Cast. in consi. xc. Sed Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. viij. q. & ibi Ange. in repeti. de uerbor. obli. tenet contrarium. & Alex. consi. clxxxviij. ij. parte. & in d. §. duo fratres. pe. char. ubi plenè.

* Fideicommissum uidetur, quotiescunque bona diuisa sunt, & diuisores dederunt sibi ad inuicem, ac acceperunt bona diuisa alienandi potestatem. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. viij. ff. de uerbo. obliga. Bald. in consi. lxxxix. uolu. j. Alexand. con. clxxxviij. col. v. uol. ij. consi. viij. uol. v. Socin. con. xliij. uol. iiij. Corne. con. cxliiij. col. fin. uol. iij. Dec. con. xj. col. v. Aym. Crau. consi. xxiiij. nu. 8. uol. j. Lud. tamen Gozadin. consi. xxxvj. col. fin. & consi. xlv. colum. v. aliud sentit. Æmilius Maria Manolessus.

Fideicommissum an uideatur remitti in fratres diuidēres bona. Pau. de Cast. consi. xc. & Bar. in l. sub prætextu. C. de trāsact. qui tenet quòd non, nisi cōstet, quòd habeant notitiam testamenti. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. de uerb. oblig. & ꝑ Bar. & doc. & tenet Bar. in l. tres fratres. ff. de pac. & Alex. † plenè cōsi. xxxix. iiij. parte. † Et per Fran. de Are. in d. §. duo fratres. in col. vij. in uersic. secundò principaliter. Adde do. Pet. Phil. Cor. in consi. cij. incip. Licet. per totum. in iiij. parte, ubi an fideicommissum cōditionale censeatur remissum per diuisionem factam inter hæredes ad inuicem substitutos, cum clausula de non ueniendo contra.]

Fideicommissum post diuturnitatem temporis præsumitur remissum tacitè, facto calculo rationis sæpius inter partes, in quo nihil dictum sit de fideicōmisso. l. Procula. & ibi Bar. ff. de proba. Vide Bart. post glo. in l. libertis. §. j. ff. de alimen. & ciba. lega.

Fideicommissi præscriptio an procedat, & qualiter. Dec. consil. ccij. in fine.

Fideicommissum conditionale uidetur remitti, quando conditio remittitur. Barto. in l. j. C. de pac. sed ibi Salic. loquitur aliter.

Fideicommissum expirat morte fideicommissarij, sed remanet apud grauatum, nō autem apud hæredem. l. si à filio. de leg. ij.

Fideicommissum nō extinguitur morte grauati: quia debetur ab eius hærede. l. cùm ita. §. quod à legatario. de leg. ij.

Fideicommissum in testamento continente præteritionem posthumi, conseruatur per clausulam codicillarem. Paul. de Ca. in l. j. in fin. C. de posthu. hære. insti. ubi dicit se sic consu luisse apud Bononiam. & infrà, Testamentum nullum. uersic. lxxv.

Fideicommissum perpetuatur per iussum de adeundo factum hæredi, ut non extinguatur morte hæredis ante aditá, quòd aliàs extingueretur. per l. eam quam. C. de fideicom. secundum Bal. in l. non iustam. C. ad Trebel.

Fideicommissum non expirat deportatione legatarij, penden conditione. Bal. in l. j. §. sin autem. C. de cadu. tol.

Fideicommissum deficit per ingressum in religionem. no. in authen. nisi rogati. C. ad Treb. Vide omnino Bart. in l. si ita. §. primo. de leg. ij. & omninò per Bald. in consil. In nomine Domini, amen: uiso dicto puncto, dico quòd per ingressum, &c. per Alexand. consi. cxxj. ij. parte. & consi. lxxiij. iiij. parte. ubi plenè. Quod est uerum, etiamsi testator expressè contrarium uoluerit in testamento: ut infrà, uer. Monasterium succedit. uersi. xxx. Item uerum, nisi testator dixerit, si decesserit sine filijs ex proprio corpore natis: quia tunc mo nasterium non habetur pro filio, nec facit deficere fideicom missum. gloss. sing. in capit. Raynaldus. de testa. Bald. in l. si quis posthumos. ff. de lib. & posthum. licet idem Bald. contrarium teneat dicto casu in d. authen. nisi rogati. ij. colum. uer. & per hoc soluitur quęstio. & in l. Deo nobis. j. col. C. de episc. & cler. uidelicet quando testator dixit, sine filijs ueris, & non interpretatiuis. Sed uide omnino Angel. in authent. de sanct. episcop. & cler. §. sed hoc in princip. & in l. ex facto. ff. ad Trebellian. & Bartol. post Ray. in l. cùm quis. de lega. ij. Communis tamen opi. est in fauorem religionis, ut siue sint uerba prædicta, siue non, fideicommissum deficit per ingressum in religionem, & debetur monasterio, quod habetur pro filio, secundum docto. ubi suprà. & per Alexand. in dicto consilio xxxvij. iiij. parte. Item uerum, nisi fideicom missarius sit pius locus: quia ipse excludit monasterium, quod tunc non habetur pro filio. infrà, Monasterium succe dit. dicto uersic. xxx.

† Fideicommissum si frater alteri fratri substitutus decesserit cum filia fœmina, talis filia non facit deficere fideicommissum in eum factum à patre. dom. Barthol. Soci. in consilio ccxlix. incip. Materia. uersicu. & confirmatur ex his. in ij. parte.]

Fideicommissum expirat, si hęres moritur uiuo testatore sciente, & testamentum non mutante, cùm posset: secus, si ignorauit, & testamentum non potuit mutare. l. tractabatur. ff. de testa. mili. & Bart. in l. j. xij. col. de uulg. & pupil. uersic. ulterius quæro, &c. quem uide etiam in l. si pater. iij. opp. eo. tit. ubi dicit uerum in pupillari, non in uulgari. Vide text. cum glo. in l. Thais. §. Splendoforus. ff. de fideicom. lib. Rapha. tamen contra, secundum dominũ Fran. de Capilist. in l. eam, quam. C. de fideicom. Ludo. Pon. in auth. similiter. C. ad legem Fal. in xiij. char. uer. secundo casu dicendum, quòd aut hæreditas, &c. dicit idem, si testator sciuerit mortem hæredis, & potuerit iterum testari, quia tunc fideicommissum expirat: non si ignorauit. per d. l. tractabatur. per Pau. de Castr. consi. xviij. Item uide per Alex. consi. clxj. ij. parte.

Fideicommissum pium non expirat, sed debetur, etiam si hæres uiuo testatore moriatur. Bal. in l. eam, quam. vij. q. in lec. anti. C. de fideicom. Spec. in tit. de instru. edi. §. xiiij. uersicu. lxj. & ibi Ioan. And. in addi. dicunt indistinctè deberi pia legata, hæreditate non adita.

Fideicommissum factum alicui contemplatione infirmitatis expirat, si cesset infirmitas. Bartol. in l. alumnæ. uer. fin. ff. de adi. leg.

10 Fideicommissum de filijs, uel nepotibus, intelligitur ordine successiuo. Alex. consi. xxx. ij. parte. & melius in consil. xiij. & in consil. xxiiij. iiij. parte. Sed

Fideicommissum de Titio, & filijs hæredibus eius, intelligitur quòd simul omnes admittantur, & non ordine successiuo. c. Raynutius. de testa. & Alexan. in l. quod dicitur. pe. col. de uerb. oblig. & quod not. in l. Gallus. §. j. de lib. & posthu. Adde infrà, uerb. Substitutio interpretatur. uersic. vij. & xxv.

Fideicommissum in legato relictum ei, quem testator declarauit hæredi, & legatario, si hæres dicit de uno, & legatarius de alio, debetur ei, cui testator uerisimiliter habuit maiorẽ affectionem: sed si de ea non constet, expirat ratione incertitudinis, & remanet apud legatarium. Bartol. in l. quem hæredi. ff. de re. du.

Fideicommissum factum reciprocè filijs sub conditione, si sine filijs decederent, uidetur ademptum, quando conditio, si sine filijs, postea in codicillis remouetur per testatorem. Bart. in l. si quis seruum. ff. de condi. & demon.

Fideicommissum factum filiæ in legato restituendo Titio, cuius arbitrio iussa est nubere, si non nubat eius arbitrio, expirat. Bart. in l. cùm tale. §. rescriptum. ff. de condi. & demon.

Fideicommissum expirat morte fideicommissarij sine hærede ante restitutionem sibi factam. l. apud Iulianum. §. utrum. & ibi glo. & doct. ad Treb. & ibi omnino per Bart. in pe. col. & in l. cum filio. de lega. j. sed debetur fisco habenti ratum. Dy. in regula, ratum. ad fi. lib. vj. & Ange. in d. §. utrum. & in l. ille, à quo. §. si testamento. eo. tit.

Fideicommissum an fiat caducum, si substitutus præmoriatur hæredi. Old. consi. cxxxj. uel transmittatur ad hæredes substituti. Pau. de Cast. in consi. ccclj. quòd sic, nisi de eis sit facta mentio in fideicommisso: unde transit ad hæredes substituti expresſim substitutos, ut ibi: ergo secundo ad tertiũ substitutum. Vide Pau. de Cast. consi. ccclxxxviij. & seq. per Bal. in l. iubemus. iiij. q. ad Treb. quod expirat. Adde ĩ. Substitutus. §. j. uer. lj. & omnino in consi. Alexan. de Imo. in iiij. parte. post consi. xiij. iij. col.

Fideicommissum an debeatur hæredi hæredis, mortuo instituto ante testatorem, uel reuertatur ad suum hæredem. Bart. in l. Titia. cùm testamento. §. fin. in prin. de lega. ij.

Fideicommissum in legato adiectum mortuo fideicommissario, remanet apud legatariũ, & nõ apud hęredẽ. l. si à filio hę rede. de leg. ij. & l. si quis Titio decẽ. & ibi gl. & Bar. de leg. ij.

Fideicommissum uel legatum fit caducum per mortem legatarij ante conditionem impletam. Pau. de Cast. con. cxxxj.

20 Fideicommissum à principio ualidè iniunctum legato, si postea deficit, remanet apud legatarium. l. pater. §. Tusculanus. de legat. iij. Idem si incertum cui factum sit, quia remanet legatario. l. quem hæredi. per Bar. ff. de re. dub.

Fideicommissum uniuersale expirat morte fideicommissarij. l. ille, à quo. §. si de testamento. ad Treb. secus est in particulari. Ang. in l. in ratione. §. tametsi. ad legem Falc. & Bart. in l. j. iiij. col. de lega. j. Sed an transeat ad eius hæredem, uide in l. generaliter. §. cùm autem. uer. fi. C. de insti. & substi.

Fideicommissum uniuersale in testamento rupto natiuitate posthumi nati uiuo testatore, conseruatur per clausulam co dicillarem. Pau. de Ca. in l. j. in fi. C. de posth. hære. insti.

Fideicommissum uniuersale conseruatur per auth. ex causa. C. de lib. præte. ibidem. & l. ita tamen. §. quoties. ad Treb. l. si seruum. §. j. si quis omi. cau. test. & Bartol. in l. peculium. §. fi. de lega. ij.

Fideicommissorum materiam supple, ut infrà, Substitutio, per totum.

Fideiussio inopis data iudice sciente de inopia, an ualeat. Bart. in l. j. ff. si quis in ius uoc. non ier.

Fideiussio an expiret morte rei non condemnati. in l. si decesserit. & in l. si uerò. ff. qui satisda. cogan.

Fideiussio debet fieri per stipulationem, & cum causa, aliàs nõ ualet. Instit. de fideius. in prin. l. blanditus. C. eod. tit. l. sciendum. per gl. & doc. de uerb. oblig. Pau. de Cast. in con. xl. nisi pro minore, uel fisco. l. cùm ostendimus. §. fi. & ibi Barto. de excu. tut. & ĩ. & omnino per Alex. in l. v. §. j. de uerb. oblig. & † nisi pro dote. ibi. & Bald. in l. fin. C. ad Velleia. † Et per Fran. Aret. in l. creditor. ff. mandati. & in l. si hæreditatem. eod. titu. in fi.]

Fideiussio nudo pacto facta non uestitur cohærentia contractus. Bal. in l. ex placito. xiij. q. de re. permu. & Barth. Cępol. in sing. uersic. cvij.

Fideiussio, qua pater tenetur pro filio, finitur, quando filius factus est sui iuris. Bal. in l. si filius. la j. ff. de tu. & ra. dist.

Fideiubendo dicitur pater consentire. s̃. Consensus patris.

Fideiussio de præsentando, apud acta præstari potest, & habet uim. Bar. in l. eum, pro quo. ff. de in ius uo.

Fideiussio præstita per unum correum debendi pro altera parte debiti, quæ restat, si alteram ipse soluat, an liberet alterum correum

correum à parte, quæ restat. Pau. de Cast. in consi. cccxiiij.

Fideiussio præsumitur cum stipulatione. glo. & doct. in l. sciendum. de uerb. obl. & tenet Bal. in l. blanditus. de fideiuss. & in auth. si quando. C. de consti. pec. ubi dicit ualere instrumentum, in quo dicitur, Talis fideiussit: licet non constet quis fuerit stipulator: quia notarius præsumitur stipulasse, secundum Cy. & Bal. ibidem. † Et adde do. Bar. Soci. in con. xciij. incip. Præstantissime. uer. præterea. in j. parte. quòd quando fideiussio iure consuetudinis simpliciter, & purè scripta sit, prout scribi solet, omnes solennitates interuenisse censentur.

10 Fideiussio super contractu, cui lex obstat, non ualet. l. cùm lex. ff. de fideiuss.

Fideiussio in iudicio nullo non ualet. Bal. & Alexan. in l. ij. §. si quis ex his. ff. qui satisda. cogan. Vnde

Fideiussio coram iudice incompetente non ualet. Bal. & Alex. ibi. Item,

Fideiussio præstita bannito, uel excommunicato prohibitis agere, non ualet. Alex. ubi suprà.

Fideiussio etiam pro absente & inscio, ualet. l. fideiubere. ff. de fideiuss.

Fideiubendo, an dicatur quis ratificare. j. Ratificatio. uer. 114.

Fideiussio præstita in uno iudicio, an duret in alio. doct. & Iac. But. in apostil. in l. ij. C. de procura. & in l. cùm apud. iud. sol. & in l. j. ff. qui satisda. cogan. & l. fideiussor.

Fideiussio mutua & reciproca, an ualeat. no. in l. Romanus. ff. de tu. & cura. da. ab his. & ibi Bart. ꝙ sic. & Bald. in l. omnes. in prin. uer. no. fideiussorem. C. de episc. & cleri. quòd sic in ciuilibus, non in criminalibus: imò etiam in criminalibus, secundum Bart. in d. l. Romanus. & Ludo. Pon. post Bart. in l. j. ff. si quis in ius uoca. non ier. & j. Fideiussor quis. uersi. vij. & j. in uer. Repertus. uersi. v.

Fideiussio habetur pro solutione. Bart. in l. rescripto. §. j. de mune. & hono. quem uide omnino in l. statuliberos. §. si quis acceperit. ff. de sta. lib. quod statutum de carcerando debitore non soluente, habet locum etiam in fideiussorem præstantē. & in l. item. §. qui paratus. qui. mo. pig. sol. & suprà uer. Condemnatus. uersi. iiij. Bal. in l. fi. C. ad leg. Fal. dicit, quòd si creditor contentatur de fideiussore, tunc fideiubere est soluere. Et refert ibi Iac. de Are. uoluisse considerari uerba: quia si datur nomen creditoris pro decem creditori, uidetur facta solutio: sed secus, si accessoriè. i. ut fideiussor. Adde s. Condemnatus. d. uer. iiij. & Alex. in l. solutionis. de solu.

Fideiussio dicitur contractus impropriè. Bal. in authen. sacramenta. uer. ulterius quæro. C. si aduer. uen.

† Fideiussio quando apparet apud acta, an & quando uideatur facta officiali, uel parti, uel iudici tantùm: uide do. Bart. Soci. in consi. xciij. incip. Præstantissimi. uer. præterea non est. circa medium in j. parte.

20 Fideiussio de repræsentando aliquem sub pœna corporali, non ualet. Bar. in l. iiij. ff. de custo. reo.

Fideiussio non probatur ex conseruatione indemnitatis præstita per debitorem fideiussori in præiudicium creditoris. l. Seia. ff. ad Velleia. Quod est uerum, siue conseruatio sit inter uiuos, siue in ultima uoluntate. Bal. in addi. Spec. de fideiuss. uer. j. & Bal. in l. j. C. ad Velleia.

Fideiussio non requiritur ab eo, qui possidet immobilia. l. sciēdum. ff. qui satisdare cog. nisi petat reuocari tenutam. glo. in auth. de exhi. re. §. si uerò.

Fideiussio debet reuocari cum prorogatione termini. l. Labeo. la ij. §. si per fideiussorem. & ibi Bar. ff. de arbi.

Fideiubere potest uir pro uxore, sed non econtrà. Bald. in l. iij. C. ne uxor. pro mari. & in authen. si qua mulier. ulti. colu. C. ad Velleia. & infrà, Vxor contrahit. uer. xx.

Fideiussionis natura est, quòd conseruetur indemnis fideiussor, etiamsi ei non sit promissa indemnitas expressè. Bald. in l. constitutionibus. C. de usur. per tex. sing. in c. peruenit. de fideiuss.

Fideiussio indemnitatis qualis esse debeat. s. uer. Cautio indemnitatis. per discursum.

Fideiussio præstari debet, si habeatur, non aliàs, dummodò iuret quis non posse. Flo. in l. si cuius rei. ff. de usufruc.

Fideiussio per uniuersitatem quomodo fiat, uide infrà uerbo, Vniuersitas. uersic. lxv.

30 Fideiussio etiam in causa inæstimabili debet præstari de certa quantitate expressa. l. ij. in fin. qui satisda. cog. secundum Bar. in l. non solùm. §. si status. ff. de procura.

Fideiussio facit cessare tacitam hypothecam in bonis inuectis in domo conducta. l. pe. ff. quib. mo. pig. uel hypo. sol. Quod est uerum, si agatur expressè à principio, ut ibi per Bar. & in l. item. §. qui paratus. in fi. ubi casus. eo. tit.

Fideiussio filiæfami. etiam cum consensu patris nō ualet, propter beneficium Velleiani. Bald. in l. fin. §. necessitatem. viij. col. C. de bonis. quæ liber.

Fideiussio mulieris secunda post biennium ualet. l. si mulier. C. ad Velleia. sed non trahitur retrò ad tempus primæ inutilis. Bald. in authen. si qua. ad fi. eod. titu. quod est utile, secundum eum, propter creditores.

Fideiubere dicitur mulier, cùm defendit eum, qui habiturus est regressum contra eam. ff. ad Velleia. l. ij. §. fi. & l. seq. & in Spec. de defensore. §. sed pone, fideiussor.

Fideiubere si mulier sit confessa in instrumento, uide Spec. de instru. edi. §. v. uer. & nota.

Fideiussionis de repræsentando formam, uide in Specul. de accu. §. j.

Fideiubendi facultas non debet alicui prohiberi. in Specul. de treuga & pace. uersi. sed pone.

Fideiussionis pro minore uendente formam, ponit Specul. de emp. & uendi. §. iiij. in prima forma.

Fideiussionum uarias formas uide in Specu. de fideiuss. §. j. per totum. de forma indemnitatis promissæ, uide eo. tit. §. ij. Itē,

Fideiussio pro dote ad cautelam qualiter præstetur. in Specul. de dona. inter uir. & uxor. §. ij. uer. illud quoque.

40 Fideiussio domini pro procuratore non ualet. Card. in cle. j. & ij. oppo. de procura.

Fideiussor quot modis dicatur. Pau. de Castro in consilio lxxix.

Fideiussor propriè non dicitur in rem propriam. Ioan. de Pra. in l. si defunctus. j. colum. ff. de procura. sicut nec procurator in rem suam dicitur propriè procurator. Bald. & Pet. de Su. in l. j. C. de actio. & obli. no. in l. qui stipendia. C. de proc.

† Fideiussor an differat à principali, uide do. Bart. Soc. in con. cxcix. incip. In causa facta. uer. ad secundum respondetur. in ij. parte.]

Fideiussor an possit esse testis pro confideiussore. Bald. in l. dictantibus. C. de testamen.

Fideiussor an possit esse testis in causa principalis sui. in Spec. de testibus. §. j. uer. quid de fideiussore. quòd sic pro debitore, qui sit soluendo, aliter non. Bart. & Bald. in l. si cui. §. fi. de lega. j. Et dicit uerum Bart. ibi, si fideiussor habet beneficiū discussionis: aliàs secus: quia tunc nullo modo regressus est contra ipsum. Vide etiam Dy. & Bart. in l. si quis. de re dub. Lanfran. in cap. quoniam contra. uer. testes. de prob. & per Alex. consi. lxxviij. j. parte.

Fideiussor mercedem potest recipere pro fideiussione. l. si uerò. §. Marcellus. ff. mandati. sed an computet sibi mercedem in sortem. Bal. in l. antiquæ. C. eod. tit.

Fideiussor ex stipulatione obligatur, licet non ex contractu principalis debitoris dicitur debitor. Ange. & Alex. in l. stipulationum aliæ. §. j. de uerb. oblig.

Fideiussorem certū qui dare promisit, liberatur dando alium æquè idoneum. Ang. in l. qui autem. §. si quis. de consti. pe.

Fideiussor potest esse iudex in causa principalis sui, qui sit soluendo, & fideiussor habet beneficium excussionis. Bald. in d. l. si cui. §. fi. de lega. j. Item,

Fideiussor potest esse delegatus in causa, si committatur in dubium, an contractus fuerit simulatus, uel non. Dy. docto. & Bar. in d. l. si cui. §. fi. de lega. j. & in Spec. de iudi. deleg. §. superest. uer. sed nunquid fideiussor.

Fideiussoris frater. j. eo. uersi. xxxij.

10 Fideiubens pro bannito dicitur opem & auxilium præstare bannito, & incidit in pœnam statuti de auxiliante bannitis. Bar. in l. post legatum. §. sunt qui. ff. de his, quib. ut indig. Itē,

Fideiussor, & eius hæres possunt defendere principalē reum. Bal. in l. sancimus. in fin. C. de fideiuss.

Fideiussor an dicatur debitor. s. uer. Debitor. el j. uer. ij. j.

Fideiussor dicitur reus. gl. no. in l. Stichū. §. quod uul. ff. de sol. sed eam reprobat ibi Alex. & Ioan. de Imo. in l. j. ff. de fideiuss.

Fide-

Fideiussor,& expromissor differunt: quia fideiussor dicitur qui pro obligato promittit, expromissor uerò pro non obligato.s̄.uer.Expromissor.uersi.unico.

Fideiussoris & principalis obligatio an sit una.ĩ. Obligatio. el j.uersic.xj.

Fideiussor dicitur malè uti substantia sua.Ang.in l. in persona. §.j.ff. de pac.Alex.in l.si constante.iiij.char.solu.mat.

Fideiussori debet dari cautio de indemnitate cum fideiussore. Bal. & Nico. de Neapo. in l.actione. §. hæc actio.ff.de tut.& ra.distra.nisi promiserit fideiubere.Bal.in l.sancimus.de uerborum significationibus.

Fideiussor, mandator & constitutor, quid differant.gl.ordi.in l. si uerò non remunerandi. §. si post creditam. ff. mandati. Bald.in l.blanditus. C.de fideiusso.& glo. in auth.eod.tit.in prin.& in Spec.eo.tit.§.j.

Fideiussor,& intercessor, quid differant, & sub qua uerborum forma obligentur.no.in l.ubi autem.§.qui uerò. ff. de uerb. obliga.

20 Fideiubere cogitur,etiamsi non conseruetur indemnis,qui fideiubere promisit.Bald.in l.sancimus.C.de uerb.sig.

Fideiussor si non inueniatur, potest quis se excusare à tutela. Bal.in l.j.ad fi.C.quod cùm eo.

Fideiussor in rem suam quis dicatur.glo.Raph.& Fran. Porcellinus.in l.qui satisdare.ff.de fideius.

Fideiussor fideiussoris an sit dandus. Bart. in l.j.ff. si quis in ius uoc.non ie.

Fideiussor dicitur etiam, qui promittit quod Titius debet. Raph.& Alexan. in l. ubi. §.illud.de uerb.oblig.effectus est, quia habet locum discussio, ut ibi dicit, per gl.sing.in auth. de fideius.in princ.uersic.fideiussorem.

Fideiussor dicitur,etiam qui promittit pro alio. Bart.in consil. An si tertius,&c.& in con.Bal.Titius promittit mihi.& Bal. in l.fi.C.ad legẽ Falc.Ioan.de Imo.in l. pen. de prætor.stipu. Alex.in l.ubi.§.illud.de uerb.oblig.

Fideiussor in prima causa datus, an teneatur etiam in causa appellationis.in l.cùm apud.iudi.sol.Bart.in l.Græcè.§.j.de fideius.& in auth.de his,qui ingre.ad app.colu. v.quòd non tenetur post sententiam.

Fideiussor tenetur,etiamsi causa delegetur.Bart. in d.l. cùm apud. iudi. sol. sed nõ tenetur perempta instantia,secundum Bar.in d.§.j.

Fideiussor reuocari an possit inuito creditore. in l. si pater. & ibi Bald. C. de colla.& per Alex.in l.Lucius.ff.mandati.& ĩ. Fideiussor agit.uersi.xvij.

Fideiussor ut principalis habendus est. l. sed & si fideiussor.& ibi Bar.ff.de pactis.

30 Fideiussor præsumitur alter de duobus principaliter obligatis,si ad alterum principaliter spectat negotium. gloss. sing. in l.sed Iulianus.§.item si duos.ad Macedo.Pau.de Ca. con. lxxix.Ludo.Pon. in l.generaliter.in fin.ff.de fideius.& ĩ.Rei plures.uersic.xxviij.

Fideiussor de lite prosequenda dandus est à reo contumace.in Spec.de primo & secundo decre.§.ix.uers.quid si reus.

Fideiussoris frater potest esse delegatus in causa usuraria. in Specul.de iudi.deleg.§.superest uidere.& ibi Bald.in addi. uer.si petitur.

Fideiubere non tenetur, qui possidet immobilia.l. sciendum. in princ. ff. qui satisd. cogan. etiam emphyteutica. d.l.§.sed & qui uectigal.uel dotalia,tam uxor,quàm uir.ea.l.§. si fundus.Item uerum,etiamsi nudam proprietatem habeat. ea. l. uer. item qui solam. Item uerum, etiamsi de immobilibus pendet lis contra possessorem,etiam per appellationem.ea. l.§.si fundum. Item uerum, etiamsi post cautionem alienauit.d.l.§.pen.Non autem usufructuarius dicitur possidere, d.l.§.eum uerò.Nec creditor.d.§. creditor. ergo debet fideiubere,ut ibi.Secus in tutore: ut uersi.tutores.Item debet fideiubere etiam qui habet actionem personalem ad fundũ. d.l.uer. diuersa causa. Item tenetur,si est quæstio de re ipsa. ĩ.uerb.Possessionis effectus.uer.iij.& plenè per Alex.in d.l. sciendum.Item nisi in causa criminali,& in causa naufragij, & in capto per officiales uolente non duci. Item nisi possideat in loco periculoso. Item nisi possideat sterilia. Alexan. post Angel.in d.l.sciendum.

Fideiubere tenetur, qui non possidet immobilia.l.sciendum. qui satisd.cogan.nisi in casibus,in quibus lite non contestata potest procedi ad diffinitiuam,secundum Angel.ibi. Sed Rapha.& Alex.contrà, ibi.Item nisi possideat multa mobilia,uel sit magnus mercator,uel carceratus.Ang.& Alexan. ibi.Item nisi quis non cauerit, cùm debuerit, quia non potest petere sibi caueri.Angel.& Alexand. ibi & Ludoui.in l. qui bona.§.si quis.de dam.infec.

Fideiussor etiam pro ignorante ualet.suprà,uer.Fideiussor.el j. uer.xiiij.

Fideiussor fideiussoris mei non dicitur fideiussor meus: sicut socius socij mei non dicitur socius meus. Alex. in l. si seruũ. §.nunc uideamus.de uerbo.obliga.

Fideiussor uenit in legato nominis.Bal. in l.j.ij.col.C.communia.de leg.

Fideiussor uenit in cessione facta contra principalem. l. creditor.de actio.emp.Bal.in l.j.ij.col.C.communia de lega.contrarium no.suprà,uer.Cessio.el j.uersi.j.

Fideiubens pro inimico eius, cum quò fecit pacem,an uideatur rumpere pacem.in Spec.de treu.& pace.uer.sed pone.

40 Fideiussore uergente ad inopiam,iudex ex officio faciat alterum præstari.in Specul.de offi.om. iud. §. vj. uer. ante lit. contest.

Fideiussorem inuenire,graue est. Item,

Fideiubendi facultas non debet alicui prohiberi.in Specu. de treu.& pace.uer. sed pone.

Fideiussor an dicatur,uel principalis, is: qui promisit aliquem iudicio sisti.in Spec.de dolo & contu.§.fi.uer.sed pone.

Fideiussor quis esse possit, & quis non: uide infrà eo. & ĩ.uer.Fideiussor idoneus.per discursum.

Fideiussorio nomine potest obligari, etiam qui tenetur actione,quòd iussu,uel de in rem uerso.Bald.in l.si mandator.C. quod cum eo. per text. sing. in l. in eum. §. tabernæ. ff. de instito.

Fideiussor auditur, qui promittit pro creditore creditoris sui. infrà,uer.promittens.uer.xliiij.

Fideiussor debet dari de eadem ciuitate, de qua est reus principalis.gl.& Bart. in l.si fideiussor.§.si necessario. ff. qui satisd. cog.ubi etiam dicit,quòd

Fideiussor debet dari in loco,ubi satisdari promittitur. Sed

Fideiussor ex causa potest dari de ciuitate propinqua.Bartò.in l.sciendum.§.possessor.ff.qui satisd.cog.Sed uide Bar.omnino in l.j.ff.si quis in ius uoc.non ierit.

Fideiussores inuicem esse possunt plures simul inquisiti,uel accusati de crimine, qui etiam possunt se inuicem approbare, & approbatores possunt fideiubere.Dy.& Bald.in l.Romanus.ff.de tut.& cura.da.ab his.& s̄.Fideiussio.el j.uer.xvij.

Fideiussor,& debitor esse potest, ut ibi. & plenius per Alex.in l.hæres.§.seruò.de fideius.

Fideiussor esse non potest, qui habet priuilegium fori. ĩ. uer. Fideiussor idoneus.uersic.viij.& melius in uersi.xxij.

Fideiussor etiam pauperrimus dari potest, quando principalis est ditissimus,& idoneus.Bal. in l.mulier. C. de iure dot. post gl.& tenet do. Alex.in l.ij.qui satis.cogan. Item uerum inter coniunctas personas.& ĩ. Fideiussor idoneus. uersicu. xxiiij.Item quando principalis est pauper, secundum gloss. singu. in d. l. mulier. & Franc. de Capilist. in l. fideiussor. in princip. ff.qui satisda.cogan. Sed illa gl.dicit contrarium, ut non admittatur fideiussor pauper,nisi pro principali diuite. Item uasallus pro ecclesia.ĩ. Vasallus.el j.uer.fin.

Fideiussor esse potest filiusfa. per statutum prohibitus se obligare.ĩ.§.prox.uer.x.† Vide Dy.in con.xxxiiij.]

† Fideiubere potest excommunicatus, & contrahere. Alex. in l. ij.§.si quis.qui satis.cog.& no.in c.si uerò.de sent.excom. & in c.ueritatis.de do.& contu.& ĩ.Excommunicatus contrahit.uer.ij.

Fideiussor esse potest filius pro patre.l.ij.§.prætor.uer.sed si filius.ff.qui satis.cog.& ibi Alex.de Imo.qui dicit uerũ, secundũ Ang.in fideiussore de iudicio sisti:tamẽ ibi Raph.contrà.

Fideiussor potest esse filius,si sit idoneus facultatib. nisi in casu speciali pro patre,in d.uer.sed si filius.Raph.Pau.de Cast.& Alex.post Bal.in d.l.ij.§.prætor ait.

Fideiubere potest etiam,qui iurauit non fideiubere,etiam clericus,si uertitur præiudicium corporis,uel animæ non fideiubendo. Old.con.xc.ubi alias secus dicit: sed non qui pro- testatus

testatus est prius, quòd non intendit fideiubere: secundum Angel. in l. mora. ff. de usuris. j. uer. Fideiussor qualiter. uer. iiij. & xiij.

Fideiussor minor, miles, uel mulier, dari non potest, nisi in rem suam, ut quia fideiubeant per procuratorem. l. de die. §. j. qui satisda. cogan. & ibi Gul. de Cu. & doct. Item nec clericus, nec scholaris, nec alius priuilegiatus. ibidem. & in l. ij. eo. tit. per Barto. Quod dixi de clerico, dic uerum, nisi de iudicato soluendo, non de iudicio sisti. Bar. in l. iiij. ff. de fideiuss. xj. q. j. te quidem. cum glo. lxxxv. dist. non satis. de fideiuss. c. clericus. & gl. in l. curialis. C. de loca. in §. alium. in auth. de episc. & cler. Item nec pro gabellarijs. Ang. in d. §. alium.

Fideiussor quando censeatur pater obligatus per statutum ad pœnam pro filio. Bald. in l. j. C. ne fil. pro patre. & in auth. ex testamento. de collat.

† Fideiubere licet monachus non possit, si tamen fideiubeat pro utilitate capituli, ualet. Felin. in cap. causam. in iiij. colu. uersic. tertiò contra. in fi. uer. de iudi.

† Fideiubere licet clerici & aliæ personæ ecclesiasticæ prohibeantur, tamen si fideiusserint, ualet fideiussio. Ludo. Rom. in consil. ccccix. incip. Quo ad primum propositæ consultationis. uersi. quo ad secundum. Ias. in l. si patre furioso. in iij. col. uersi. tertiò facit. ff. de his, qui sunt sui, uel ali. iuris.

Fideiussor idoneus non dicitur, si non habet bona in loco, in quo fideiubere uelit, licet in alijs locis possideat. gl. in auth. de exhib. re. §. sancimus. & Benedi. de Barzis in tract. Discuss. xij. q. & Paul. de Cast. in l. si filius. qui satisd. cog. not. Bart. in l. fi. C. de prin. ag. in re. lib. xij. Quod est uerum, nisi in coniunctis personis: secundum Bartol. in l. sciendum. in fi. principij. ff. qui satisda. cog. per l. j. & ij. ff. de in ius uocan. ut ibi uide.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui est de proximo recessurus ultra mare. glo. in l. si ita stipulatus. §. possum. de uer. oblig. Item,

Fideiussor idoneus non est, qui est cauillosus, uel rixosus uel litigiosus, ut procurator, uel notarius. Bart. in l. ij. ff. qui satisd. cog. facit lex prima, in fi. & l. ij. ff. de ali. iud. mu. causa fac. & l. si conuenerit. pro socio.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui est in loco tuto, & inexpugnabili. gl. & Bart. Lud. Pon. & Alex. & doct. in l. ij. ff. qui satisda. cog. & infrà eod. uersi. xj. Quod uerum est, si locus ubi est, sit alterius domini, non si sub eodem rege, secundum Ang. sed alij contrà.

Fideiussor idoneus nō dicitur, qui est tutus aliquo priuilegio, ut clericus, uel scholaris, & simil. glo. Bart. & doct. in d. l. ij. qui satisd. cogan. & l. si fideiussor. & ibi Alex. ff. qui satisd. cogan. & infrà eo. uersic. viij. & in Spec. de compe. iud. adit. §. j. uer. quid si pactum. & de satisda. §. ij. & l. j. & ibi Alexan. si quis in ius uoc. non ie. & ibi dicit uerum, nisi in subsidium, quia alius non reperiatur.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui non possidet immobilia. glo. in auth. de exhi. re. §. suscepto. aliàs §. sancimus. secundū Pau. de Cast. in l. si filius. ff. qui satisda. cog. & suprà eod. uers. j. & in l. sciendum. eo. titu.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui non potest conueniri de iure, & de facto simul. l. qui satisdare. & ibi gl. & Bar. ff. de fideiuss. gl. in l. ij. & ibi Bar. qui satisda. cogan.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui est de alieno foro. Alexan. post Bart. in l. j. ff. si quis in ius uoc. non ie. & Bal. in l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satisd. cog. Alexan. post gl. in l. is, qui proprio. §. neque. de procur. Quod uerum est in fideiussore de iudicio sisti, non in alio, secundum Alex. in d. l. j. per Bar. in l. iij. ff. de fideiuss. Bal. in l. fi. C. per quas personas nobis acquiritur. Quod uerum est, nisi ex causa, secundum Bar. in l. sciendum. §. possessor. qui satisda. cog.

Fideiussor idoneus non dicitur minor, mulier, & miles. suprà §. proximo. uer. pen.

Fideiussor idoneus non dicitur filiusfamiliâs, etiam pro patre, nisi habeat proprium peculium. l. filiusfa. & ibi Bal. C. de fideiuss. Vide Bal. in l. fi. C. ad Maced. Item pro patre in casu l. ij. uersic. sed si filius. ff. qui satisd. cogan.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui conueniri non potest, nisi cum difficultate. Bald. in l. sententia. C. de fideiuss. in Specul. de satisda. §. ij.

Fideiussor idoneus non dicitur, qui in iudicio esse non potest. l. ij. §. si quis. & ibi Bartol. qui satisda. cogan.

Fideiussor idoneus dicitur, qui possidet bona stabilia. l. sciendum. qui satisd. cog. uel multa mobilia, secundum Pet. & Io. de Peru. in l. quoties. §. si satisdatum. eod. tit. Item qui habet magnum creditum, & authoritatē, etiamsi nihil possideat. l. si quis stipulatus sit Stichum. ff. de uerb. obl. & Ang. & Alex. in l. ij. qui satisd. cog. quòd dicitur idoneus etiam quis, si habet multa bona mobilia, ut mercator, & alius non possit in-

† ueniri, qui possideat immobilia. † Habes ad regulam, quòd fideiussor debet esse idoneus facultatibus, uide latè in l. ij. ff. qui satisd. cog.

Fideiussor si non præstetur idoneus scienti, uide s. uerb. Debitor suspectus. uer. lvij.

Fideiussor non idoneus, si scienter recipiatur à muliere, uel minore. glo. Bar. & doc. in l. de die. §. si seruus. qui satisd. cog. & glo. in l. mulieribus. ff. de regu. iur.

Fideiussor non idoneus habetur pro nō recepto, & tenetur iudex. Bal. per gl. in l. quoties. ff. qui satisd. cog. & debet iterum dari. ibidem.

Fideiussoris non idonei approbator tenetur in subsidiū. l. cùm uideamus. §. fi. ff. de fideiuss. tu. Adde suprà, Approbator. uer. xij. & xiiij.

Fideiussor idoneus dicitur etiam inops, dum tamen sit persona legalis, & multum fidelis, & qui consueuit seruare promissa. Pau. de Cast. in l. ij. in princi. qui satisda. cog. ubi Alex. tenet contrarium.

Fideiussor possidens prædia urbana, quæ ruina, uel incendio consumi possunt, dicitur minus idoneus, quàm possidens rustica, secundum Bar. in l. ij. C. de debi. ciui.

20 Fideiussor idoneus effectus non soluendo, debet renouari, id est, alius pro eo pręstari. Bar. in l. litibus. C. de agri. & censi. lib. xj. facit l. si quo tempore. de peti. hære. & l. arbiter. ff. qui satisda. cog. Quod est uerum in casibus, in quibus iudicis officio præstatur: secus, quando promissione. Bart. in l. prætoriæ. la ij. ff. de præto. stipu. & infrà eod. uer. fin. & per Alex. in d. l. ij. in prin. qui satisd. cog.

Fideiussorem pro idoneo approbans, non tenetur de dolo, nisi lucrum sentiat ex approbatione non idonei, uel ex fideiussione eius. s. uer. Approbator. uer. xiij. Bar. uerò in l. cùm ostendimus. §. fin. de fideiuss. dicit approbatorem fideiussoris teneri, tanquam eius fideiussorem.

Fideiussor non idoneus dicitur, qui habet priuilegium fori. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. uersic. quid si pactum, nisi renunciet illi, cui fideiubet. l. j. & ibi Bart. secundum unam lecturam. ff. si quis in ius uoc. non ie. ubi etiam dicit, quòd debet renunciare priuilegio, nec sufficit quòd renunciet exceptioni: si tamen non renunciat priuilegio fori, obligatur fideiubens, ut tunc possit conueniri coram iudice suo, nō coram iudice, coram quo fideiubet. Bar. ibidem. Vide omnino ibi per Alexan. & melius in l. si fideiussor. qui satisda. cogan. & an tunc recusetur. ibidem.

Fideiussor idoneus recusatus pro non idoneo, agit actione iniuriarum contra recusantem. in Spec. de accusatore. uer. sed pone. & no. in l. si uerò. §. qui pro rei. & ibi Bar. doct. & Alex. ff. qui satisd. cog. & qualiter format libellum. in Specu. de satisd. §. ij. uide in Spec. de do. & contu. §. fi. uer. notandū. Item punitur in pœna quinquaginta aureorum, si fideiussor erat coniuncta persona. l. ij. in ius uo. ut eant. Alex. in l. si uerò. §.

† qui pro rei. in fi. qui satisd. cog. † Et do. Barth. Soci. in consi. clxxviij. incip. Visis. uer. confirmatur hæc opi. circa mediū. ibi: nam ille. in consi. cxlvj. incip. Viso. circa princ. sexta col. in j. parte.]

Fideiussor, etiam inops, dicitur idoneus, quādo principalis est diues, glo. fin. in l. mulier. C. de iure do. & Fran. de Capilis. in l. fideiussor. in prin. qui satisd. cog. & tenet Alex. in l. ij. ff. qui

† satisd. cogan. † Et Paris de Pu. in tract. fin. in uerb. Iudex.] & suprà §. proximo. uersic. xj. maximè inter coniunctas personas, inter quas qualiscunque fideiussor, id est, non idoneus, quo ad facultates, non quo ad forum, & alia potest præstari. glo. & Bar. in l. j. §. pretor. ff. qui satisd. cog. & in l. sciendū. in fi. principij, eo. tit. per l. j. & ij. ff. in ius uoc. ut eant. ubi dicit, quòd etiamsi non possidet immobilia, dicitur idoneus pro coniuncta persona. & suprà, Coniuncta persona. uersic. xvij. &

xvij.& Alexand.in l.ij.in princip.qui satisda.cogan.

Fideiussor contractus debet esse idoneus tam facilitate conuẽniendi, quàm facultatibus, secundum Alex.in l.ij.in fi. prin. ff.qui satisda.cogan.

Fideiussoris non idonei exceptio quando opponi possit, omnino in l.de die.§.minori.& ibi Alexan.post Bal.Ang.& Paul. de Cast.qui satisd.cog.

Fideiussor non idoneus recipi debet ex dispositione testatoris.Bal.in l.j.C.de usufruc.& Alex.in l.tribus. ff. de usufruc. earum rer.

Fideiussor idoneus pro tutore qualis esse debeat.infrà,uer.Fideiussor tutoris.uer.v.

Fideiussor inhabilis si scienter acceptetur, uide Bart.in l.iij.ff. de fideius.

† Fideiussores eo ipso quòd recepti sunt à iudice, & non sunt reprobati,censentur approbati.do.Bar.Soc.in consil.xciiij. incip.Præstantissimi.uers.præterea cum alio.in fi.in j.part.]

30 Fideiussorem idoneum qui repetit, dicitur soluere posse. l. nemo dubitet.ff.de regu.iur.Bar.in l.item.§. qui paratus.ff. quibus mod. pign.uel hypothe.sol.

Fideiussor idoneus si fiat non soluendo, iudex facere debet iterum satisdari.in Specul. de offi. om.iudi.§.vj.uersic.ante lit. contest.ultra medium.& Bar. in l.litibus.C.de agric.& censi.lib.xj.& suprà eod.uersi.xx.

Fideiussor qualiter præstetur,& obligetur,dicetur j.eo. & ad quid.& s.Fideiussio.per discursum.

Fideiussor non tenetur se obligare sine principali.Bal.in l.sancimus.C.de uerb.sign. & tenetur constituere se principalẽ, ut ibi per Bal.licet promiserit fideiubere,ut ibi.

Fideiussor in dubio intelligitur obligari etiam ad usuras,l.quęro.& ibi gl.& doc.in princ.ff.loca.Cy. & doc.in l.fideiussor. C.de fideiuss.glo.& doc.in c.constitutus.eo.tit. uers. accessiones.& in l.centum Capuæ.de eo,quod certo loco.& Ale. in l.si cùm dotem.§.sin autem in sæuissimo.solu.mat. Quod est uerum,secundum Bar.in d.l.quæro.si sit fideiussor in omnem causam,ut ibi:uel si sit fideiussor iudicatum solui:uel si sit fideiussor indemnitatis.& infrà eod.uersi. xix.& xxviij. & in Spec.de fideius.§.j.sed non ad pœnam.j.Fideiussor conuenitur.Item nisi fideiusserit pro sorte tantùm.gl.& doct.in d.l.quæro.& Alex.in d.§.sin autem.

* Fideiussor obligatus censetur in omnem causam,& casum, quo principalis tenetur, quique ex obligationis natura est. l.si seruum.§.nunc uideamus.l.mora rei.ff.de uerbo.oblig.l. quæro.ff.locat.Paul.Cast.consi.xxiij.col.iij.in extre.uolu.j. Ay.Crau.consi.xlv.nu.6.uol.j.consi.cclxxij.nu.2.& 5.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Fideiubens contra iuramentum de non fideiubendo, an sit obligatus.doc.in c.fi.de fo.compe.lib.vj.& Old.in con.89.

Fideiussor renuncians beneficio ordinis,an præiudicet creditoribus suis.Bal.in rubr.ff.de his quæ in frau.cre.

Fideiussor nõ rogatus intercedens an sit priuilegiatus.l.si mulier.§.si ad ea.ad Velleian.

Fideiussor scriptus in libro per negotiorum gestorem an obligetur domino sine ratihabitione, uel sine cessione.Paul.de Cast.consi.lxxix.

Fideiussor accusati,uel inquisiti,si patitur se apud acta scribi in fideiussorem, & non contradicit, uidetur obligari,secundũ Nico.de Neap.& Bart.in l.cùm ostendimus.§.fin. ff. de fideius.tuto.Sed in ciuilibus.

Fideiussor non obligatur, quem debitor offert præsentem & tacentem,nisi ipse loquatur.Bar.in l.ij.§.uoluntate.ff. solut. mat.contra Dy.ibi per l.ij.ad municipa.& l.honores.§.fi. de decur.& d.l.cùm ostendimus.§.fi.& Bald.in l. blanditus.C. de fideius. sed dictum Bal.uerum est regulariter. Fallit pro minore,& fisco.d.l.cùm ostendimus. §.fi.& ibi Bar.Nico. & doct.infrà eod. Sed Car.in clem. j. ij. oppo. de procu.quòd idem in quolibet fideiussore patiente se scribi in actis pro fideiussore.Idem tenet Card.ibi,j.q.Paul. de Cast.tenet idem in l.sciendum. de uerb.oblig.

10 Fideiussor quando offertur,debet esse præsens.l.si decem.§. idem respondit.de sol.Ioan.de Imo.in l.prætor.§. si quis. de ope.no.nun.Alex.in l.de pupillo.§.is.cui,de ope.no.nun.& infrà uer. Oblatio debiti.uer.lv.

Fideiussor potest stipulari,& recipi pro forensi,etiam per iudicem,uel notarium.Cyn. Bal.& Salic.in l.ij.C.per quas personas no.acquir.dum dicit ualere,quando dominus constituit procuratorem contra forensem, & pro eo promittit fideiubens pro eo.

Fideiussor ex causa potest prohibere creditori,ne numeret debitori,non sine causa.Bal.in l.tam mandatori.ad fi. C.de nõ nume. pecunia. † Vide Bald.in l.si ergo.si cer.pet. ubi quid fideiussor uidens debitorem sua bona dilapidantem,& protestatus fuerit creditori,quòd exigat debitorem,& creditor hoc nòn facit.

Fideiussor antequam fideiubeat,si protestatur, quòd non uult obligari casu quo fideiubeat, postea fideiubendo non obligatur,nisi renunciet protestationi iã factæ.Dy. Bar.& doct. in l.si quis quis.in prin.de leg.iij.& Franc.Padua.& Alex. in l.pacta nouissima. C.de pac.sed contrarium est uerius:quia protestatio præcedens actum, qui dependet à uoluntate utriusq; partis,non operatur:secundum Bart.in l.qui in aliena.§.Celsus.in fi.de acqui.hære.& infrà,Protestatio. uersic. xcvj.Ange.tenet primam opi.in l.mora.ff.de usur.& Specu. de fideius.§.j.uer.quid si fideiussor prius.Sed limitatur sing. per Ioan.And.in addi.Spec.de iureiur. in rubr. & Alex. in l. non solùm.§.morte.in addi.de ope.no.nun.uidelicet nisi fideiussor obliget se pro moriente : quia etiamsi iuret in protestatione,obligatur. † Et per Felin. in c. sicut tuis.de simo. circa princ.

Fideiubendo quis dicitur consentire.l.exceptio.& ibi Bald.C. de euic.

Fideiubendo debet quis omnia sua bona obligare creditori, si iudici uideatur:quia arbitrio iudicis ad hoc tenetur.Bartol. in l.prætoriæ.la iij.ff.de præto.stipu.

Fideiussor intelligitur promittere in omnem causam. l. si quis pro eo.§.si nummos.de fideiuss.Vide Bartol.in l.si de magistratu.in princ.eod.tit.glo.in l.quæro. locati. & in l.centum Capuæ.de eo,quod certo loco.in Specu.de satisda.§.iij.uer. sed quæritur.

Fideiussor promittens post moram,non obligatur ad interesse propter moram.l.fi.de eo,quod certo loco.Sed.

Fideiussor intercedens ante moram obligatur ad usuras, non ad interesse.Dyn.in l.mora.de uerbo.obliga.& in l.centum. per Bart.de eo,quod cer.loco.

Fideiussor non obligatur in plus ex mora principalis.l.j. de in lit.iura.Ioan.de Por.in l.cùm filius.de uerbo.oblig.in l.si seruum.§.nunc uideamus.& in l.mora. eod. titul.nisi intercedat in omnem causam.Bartol.in l.quæro.loca.& suprà eod. uersic.iij.& infrà eo.uersic.xxviij.& Alex.post glo.in l.iij. ff. qui satisda. cog.

20 Fideiussor intercedens post sententiam latam super sortem, & interesse,obligatur ad omne iudicatum.Bar.in l.j.ff.de in lit.iuran.

Fideiussor de iudicio sisti non tenetur promittere ad pœnam. glo.& Bartol.in l.ij.§.fi.ff.qui satis. cog. nisi in quatuor casibus,quos ponit Bar.in l.fi.ff.de præto.stipu.& in d.§.fi.uide licet,nisi esset consuetudo.Item nisi res sit inæstimabilis,super qua præstatur fideiussio.Item nisi ad purgandum morã, uel pœnam euadendam.Item nisi nuda cautione promittatur,ut ibi.& uide Bar.in l.si quis reum.ff.de custo.reo.& per gl.Institu.de satisd.§.sed hodie.& infrà eo.uer.xxxiiij.

Fideiussor nõ potest obligari ad aliud, quàm sit obligatus principalis.l.Græcè.§.si quis Stichum.de fideius.Vide etiam gl. in l.cùm Stichus.§.si stipulatus.de uerb.oblig.Io. de Por. & Alexand. plenius, & Fran.de Capilist.in l.ij.§.mutuum.ff.si cer.pet.nec ad aliud tenetur.Bar.in l.j.de mune.& hono.nõ conti.inter pat.& fil. lib. x. nisi accessoriè : ut infrà eod. uer. xxix.† Et per Fran.Are.in l.si pupillus.de uer.obl.in ea.gl.]

Fideiussor potest obligari ad interesse,licet principalis promittat factũ.Bar.in l.j.ff.de ac.em.per l.stipulationes.de fideius.

Fideiussor obligati ad factum potest obligari,ad interesse non, si principalis teneatur dare. glo. not. & Alex.in l.cùm filius. §.si stipulatus.de uerb.oblig.ubi etiam dicit idem,si obligetur simpliciter fideiussor,quia intelligitur promittere interesse dicto casu.per l.ubi autem.§.qui uerò.eo.tit.

Fideiussor potest se obligare sub maiori pœna, quàm principalis teneatur.Bal.in l. qui crimen.viij.q.C.qui accu.non pos. & Alex. in l. si quis reum.de custo.reo.

Fideiussor obligatur ex mora sua in obligatione facta, non ex mora principalis. Bar. & Io. de Por. in l. cũ filius. §. si stipulatus. de uerb. obl. & ibi Alex. in l. centum Capuæ. de eo, quod cert. loc. & in l. fi. eod. tit. & in l. quæro. in princ. ff. loca. & suprà eo. uersi. xix.

Fideiussor ad unum actum, non intelligitur obligatus ad aliũ, licet pro eadem persona, nec ad eundem ex interuallo factum, nisi largè se obligauerit. Bart. in l. qui in aliena. de acquiren. hæred. & est argumentum gloss. in l. quod seruus. uersi. potest. ibi: rebus sic stantibus. ff. de condi. ob causam.

Fideiussor datus simpliciter, censetur datus solũ in uera quantitate petita: unde non tenetur ad usuras, uel interesse propter contumaciam rei principalis. l. j. & ibi not. ff. de in lit. iur. & suprà eod. uer. iij. & xix. Item nec tenetur ad sumptus litis. gloss. & docto. ubi suprà. l. ij. & l. cùm apud. ff. iudic. sol. Quod est uerum, nisi fideiubeat in omnem causam. Bart. in d. l. j. & in l. ij. de publi. iudi. & in l. quæro. ff. loca. & Angel. Aret. in tract. Malefi. uer. fideiusit. Item uerum, nisi in causis arbitrarijs, in quibus etiam ad interesse intelligitur obligari. in d. l. prima. de in lit. iuran. Item nisi usuras promittat, † quod potest. infrà eod. proxi. uersic. † Et per Fran. Aretin. in d. l. j.]

Fideiussor non potest in plus obligari, quàm principalis, sed efficacius sic. l. si pupillus. de uerb. oblig. l. si ultra. & ibi Bal. C. de fideius. l. Græcè. §. illud. & ibi Bart. eod. tit. quòd tunc etiam non tenetur in eo, in quo principalis erat obligatus, ut ibi, nisi iuramentũ interueniat: quo casu tenetur ut principalis, non ut fideiussor, secundum Bartol. singu. l. si quis pro eo. ff. de fideius. & Barth. Cæp. uer. xxxviij. in sing. Et si plus promittat, non obligatur etiã in minus, uel in eo, quod principalis debet. l. Græcè. §. illud. cum gloss. de fideius. & Alexand. in l. j. §. si stipulanti. de uerb. oblig. contra Bald. in l. si ultra. C. de fideius. ubi etiam Sal. contra Bald. sed potest in plus obligari accessoriè, scilicet quo ad usuras, & quo ad pœnas per principalem non promissas. Alexand. in d. §. illud. & in l. hi qui. ubi not. eod. titu. & glo. singu. Ang. & Imo. in l. sicut. eod. tit. & Bald. in l. si pro ea. ulti. q. C. manda. in l. si testamento. §. fin. de fideiusso. & Bartol. in l. centum. de eo, † quod certo loco. † Et per Franc. Aretin. in d. l. si pupillus: in uersic. in ead. glo. ibi. & do. Pet. Philip. Corn. in consi. ccxiiij. incip. Quòd dictis. in litera D. in ij. parte.

Fideiussor debet se subscribere obligatum in eadem charta principalis obligationis. no. in l. sciendum. de uer. obli. & in l. cùm de indebito. de proba.

Fideiussor potest obligari ad æstimationem, licet reus principalis sit ad sortem obligatus. Ioan. de Pra. in l. ij. ff. si cer. pet. & Bart. in l. si ita fideiussorem. ff. de fideiusso.

Fideiussor in una causa datus, an cogatur in executione alterius causæ. in l. si quis. ff. si quis caut.

Fideiussor etiam de nocte præstari potest. gl. in l. more. ff. de ferijs. & Bal. in Marg. uer. testium receptio.

Fideiussor ad pœnam corporalem non potest obligari. Bald. in tit. de pace Constan. §. damna. in fi. Barto. & Alex. in l. iiij. de custo. reo. glo. xxiij. q. v. cùm homo. facit l. liber homo. ff. ad legem Aquil. & tenet Ange. in tracta. Malefic. uersic. fideiusit. in princ. ubi etiam dicit post Bartol. ubi suprà, idem in fi- † deiussore de repræsentando. † Et per Feli. in c. contingit. in medio col.]

Fideiussor an sit, qui promittit pro alio. Bart. quòd sic, in consi. An si tertius. & Bal. in consi. Tertius promittit mihi. Item,

Fideiussor si se obliget ut principalis. in Spec. de renun. & conclusi. uer. sed si fideiussor. gl. in auth. de fideius. in prin. & Ab. in c. ij. extrà, eo. tit. & Io. de Imo. in l. hi qui. ff. eo. tit.

Fideiussor cùm præstatur, sufficit quòd exhibeatur in iudicio per eum, qui præstare debet, nec habet ultra exprimere: & si creditor non uult eum recipere, debet dicere eum non esse idoneum in facultatibus, uel propter priuilegium fori: & tunc fideiussor debet dicere. Renuncio priuilegio fori. Bartol. in l. si fideiussor. in princip. ff. qui satisda. cog. & suprà eo. uers. ix.

Fideiussor sub pœna an possit se obligare pro eo, qui tenetur purè. Bar. in l. hi, qui. ff. de fideius. suprà eo. uer. xxix.

Fideiussor potest se obligare sub guarentigia, licet principalis non sit obligatus ex guarentigia. Bartol. in d. l. hi qui. ff. de fideius. quo casu potest petere se liberari etiam ante, quàm conueniatur. Alexand. post docto. in l. fideiussor. eod. titulo. ubi dicit idem, si sit obligatus per scripturam priuatam habentem ex forma statuti executionem paratam: secundum Cy. in l. certum. C. famil. erciscun. & ibi Bald. & plenius. infrà, uer. Fideiussor agit. uer. xv. circa medium. ibi: item quando fideiussor est obligatus ex guarentigia, &c.

Fideiubens pro alio patiente, dicitur eius mandato fideiubere. l. si fideiussor. & ibi Bald. C. mandati. nisi pro re turpi fideiubeat. Bar. ibidem.

40 Fideiussor iudicij, uel contractus obligatur, etiam sine expressione causæ, propter quam obligatur. Bal. in addi. Spe. de dolo & contu. uer. pen.

Fideiussor obligatur, licet in actis dicatur, Fideiusit, &c. nec dicatur, Renũciauit, &c. quia censetur renunciasse. gl. in l. inter stipulantem. in princip. & l. cùm filius. de uerbo. obligatio. & Bartol. in l. si quis pro eo. de fideius. & Angel. Areti. in tract. Malefi. uersicul. fideiusit.

Fideiussor debet iterum se obligare in prorogatione termini: aliàs soluta est obligatio prima. l. Labeo. §. si per fideiussorem. & ibi Bartol. ff. de arbit. Vide melius per Alex. in l. ubicunque. ff. de fideius. & infrà, uer. Fideiussor liberatur. uer. iij. & uer. Fideiussor conuenitur. uer. xiij. & lxxxij. & uer. prorogatio termini. uer. vij.

Fideiubere uidetur mulier, cùm defendit eum, qui habiturus est regressum contra eam. in Speculat. de defensore. uer. sed pone.

Fideiussor quibus causis accedat, uel non, uide infrà eo.

Fideiussor dandus non est, quando principalis præsumitur idoneus præsumptione iuris, & de iure. Bald. in l. cum clericis. C. de episc. & cleri.

Fideiussor an possit accedere obligationi ciuili. l. si cui. & ibi Bal. C. de non nu. pec. in l. j. ff. de fideius.

Fideiussor accedit obligationi ad antidora. Fran. Por. in l. j. & ibi not. ff. de fideius.

Fideiussor quibus obligationibus accedat. glo. docto. & Fran. Por. in l. j. ff. de fideiusso. an in obligatione facti, in l. si quis pro eo. & ibi Bart. de fideiussoribus.

Fideiussor pro debito futuro accipi potest. l. quo tempore. & ibi Bar. in prin. ff. de peculio.

Fideiussor an possit accedere post mortem debitoris. Bart. in l. postquam. in princ. ff. ut lega. no. cauea.

Fideiussor non tenetur, quando principalis obligatio non ualet. l. si seruus. in prin. & ibi docto. & Alex. ff. si quis caut. Sed contrarium tenet Bal. in l. j. ff. de fideiuss. & Alex. in l. Marcellus. eod. tit. & infrà eo. uersic. x. & seq.

Fideiussor pro muliere mandante non obligatur, nec pro ignorante. l. si mulier contra senatus. §. j. ad Velleia. & Alexand. in l. si constante. §. j. soluto matrimonio. post Bald. in l. j. C. ad Velleia.

Fideiussor potest obligari, etiam pro eo, qui tenetur officio iudicis nobili. l. cùm quis. §. si quis pro eo. de fideiuss. uel mercenario. l. centum. & l. fin. ff. de eo, quod cer. lo. & plenè per Bart. in l. Marcellus. & ibi Alex. de fideiuss. & Alexand. in l. ij. §. si quis. qui satisda. cogan. per Bald. in l. penult. C. quod cum eo.

Fideiussor pro filio famil. per statutum prohibito obligari, potest obligari. Bal. no. in l. j. ff. de fideius. Alex. in l. Marcellus. eo. tit. Adde Cy. in l. decretum. C. eod. tit.

Fideiussor accedit constituto. Bar. in l. ij. ff. de fideiusso. & Alex. in l. j. §. fi. ff. de consti. pecu.

Fideiussor accedit etiam actioni reali, sicut officio iudicis. Bal. contra Cyn. in l. dominium. C. quod cum eo. & Alexan. in l. Marcellus. de fideius.

Fideiussor in pupillari actione non accedit. in Spec. de procu. §. j. uer. sed præcedens.

Fideiussor in criminalibus datus, si soluit pro condemnato, quo remedio repetat. Bal. in l. si cum uendente. C. ubi causæ fisca. Paul. de Cast. & Io. de Pra. in l. si quis cum procuratorio. in fi. prin. ff. de procur.

Fideiussor inquisiti, uel accusati, obligatur, si in iudicio patitur se scribi in fideiussorem, & non contradicit. suprà, Fideiussor qualiter. uer. viij.

Fideiussor

Fideiussor pro uulnere mortali tenetur de morte secuta ex uulnere. Flor. in l. ait lex. in prin. ff. ad legem Aquil. & in l. si uulnerato. eo. tit. Lud. Pon. Alex. & Bal. in l. fideiussor. §. in fideiussore. qui satisda. cog. quia in dubio uidetur promittere in omnem causam. l. si quis pro eo. §. si numos. de fideiuss. & s. uerb. Fideiussor qualiter. uersic. xvj. & per Dy. & Bart. in l. fideiussores magistratuum. de fideiuss. & Alex. in l. j. de in lit. iuran. & Bal. in l. fine. qui satisd. cog. Sed Bal. tenet contrariū in additio. Spe. de fideiuss. uer. v. & ibi Spec. uer. sed pone, T. † in §. j. dicit non teneri, si uulnus non sit lethale, aliàs sic. † Vide do. Barth. Soc. in consil. cclxxiij. incip. In præsenti uer. ij. promittūt. circa medium. in ij. parte. ubi quid, si formata inquisitione pro uulnere alicui, pro quo imponenda erat pœna centum, & demùm secuta fuerit mors, pro qua imponat pœna mille, an tunc teneatur ad illa mille.] Item,

Fideiussor ad pœnam corporalem nō potest se obligare. suprà, uerbo, Fideiussor. qualiter. uersic. xxxiiij. & Pet. de Anch. in rubr. de fideiuss. ubi etiam Ioan. de Imol. & tenet Alex. in l. si quis. de cust. reo. & per Bald. in l. j. C. ne fideiuss. doti. den. & † in l. pen. C. de pact. & in l. quoties. de noxa. † Et per Fel. in c. contingit. de sent. excom. & per Franc. Aret. in l. si quis post. in fi. de testa.

† Adde hîc, an fideiussor possit interuenire in causa criminali, uide Bar. in l. si quis reum. ff. de custo. & exhibi. reo. & Cy. in l. ad cōmentariensem. C. eod. Et conclusio est, quòd non: quia non potest quis ex contractu ad capitalem pœnam se obligare: quia nemo est dominus membrorum suorum. l. liber homo. ff. ad legem Aquil. & xxiij. q. v. in c. si nō licet. Sed distinguitur utrum fideiussores fuerint in dolo, & tunc pœna erit arbitraria: si extra dolum, punientur pœna pecuniaria, ad quam obligauerunt se: & si non fuit expressa quantitas, iudex arbitrabitur. Abbas in d. rub. Tu adde Barba. in d. rub. ubi allegat gl. sing. in c. cùm homo. xxiij. q. v. quòd consuetudo loci possit disponere, quòd fideiussor punietur pœna corporali. Quod est bene notandum pro illa ardua dubitatione, quæ fuit Florentiæ: quidam rebelles occiderunt ambasiatores Aretij: fuit factum statutum Florentiæ, quòd consanguinei occidentium, nisi intra certum tempus occidant, uel faciant occidere, quòd fieri potuit, quòd illi consanguinei occiderentur. Refert illam q. Pet. de Anch. in repe. c. j. de consti. & illā gl. d. c. cùm homo. allegat Bal. in c. ex rescripto. de iureiu. & in l. j. C. ne filius pro patre. & in l. si qua. ff. de his, qui sunt sui uel alie. iur. & in rub. res inter alios acta.

Fideiussor de repræsentando accusatum an liberetur, si uulneratus moriatur, Iac. de Bel. in l. sancimus. C. de fideiuss.

Fideiussor in criminali an statim exigat reum condemnatum. Bal. in addi. Spec. de sententia. uersi. Titius fideiussit. & Bar. in l. fina. C. de usur. rei iud.

Fideiubere possunt sibi inuicem inquisiti uel accusati de crimine. Bar. in l. Romanus. de tuto. & cura. da. ab his.

Fideiussor an admittatur, cùm pœna est corporalis in defectū pecuniariæ. Bar. in l. j. ff. de cust. reo. & in l. item soluit. §. qui paratus. ff. quib. mod. pign. uel hypo. sol. quòd sic, quando dicit statutum, quòd si reus non potest soluere pœnam, amputetur ei manus: secus, si dicit, si non soluerit. & per Bart. post Dyn. & ibi Io. de Imo. in l. ij. ff. de pub. iud. Ang. Aret. in trac. Malefi. uer. fideiussit. ij. col. & in uer. quòd fama. x. & xj. q.

Fideiussor relaxari non debet, qui ex forma statuti tenetur ad centum pro pœna, & ad alapam recipiendam pro alapa data alteri. Bart. in l. quoties. in princ. ff. de noxa. ubi etiam dicit, quòd nec per alium potest tunc defendi.

Fideiussor relaxari non debet, qui appellauit à sētētia capituli. Bar. in l. eos. §. super his. C. de appel.

Fideiussor an possit præstari per homicidam cōdemnatum pecuniariter ex forma statuti. Bal. in addi. Spec. de appel. uersi. dicit statutum, quòd homicida.

Fideiussor pro crimine capitali non tenetur ad pœnam corporalem, sed ad pœnam pecuniariā sic. gl. xxiij. q. v. cùm homo. Vide Abb. in rubr. de fideiuss. & Alex. in l. si quis. de cust. reo. & s. eo. uer. Fideiussor qualiter. uer. xxj. & xxiij.

Fideiussor in criminalibus nō habet beneficium discussionis. Lud. & Alex. in l. ij. §. si quis. in fi. ff. qui satis. cog.

Fideiussor in criminalibus causis debet præstari, etiam ab eo, qui possidet bona immobilia. Alex. post Bal. in l. sciendum. † qui satisd. cog. † Et per Fran. Are. in l. reis. in j. col. uer. utrum autem. de duobus reis.

Fideiussorem non recipiens iudex ab inquisito, uel accusato, tenetur. Bal. in auth. generaliter. ult. col. C. de episc. & cler. & Alex. in l. j. de cust. reo.

Fideiussor licet sit præstitus per citatum, tamen ex indicijs superuenientibus potest cogi ad comparēdum, captis pignoribus. s. uer. Citatus. uersic. xxxij.

Fideiussor non tenetur ad quartum plus auctum pœnę ob contumaciam condemnati intra terminum non soluentis. l. j. & ibi Bart. & Alex. ff. de in lit. iur. Quod est uerum, nisi expressim se etiā ad illud obligauerit. Bar. ibi, & Ang. Aret. in tract. Malefi. uersi. fideiussit. ij. col. Item nisi in omnem casum, uel de iudicato soluendo fideiusserit. Bart. in l. quæro. in prin. ff. loca. Sed uide omnino Bar. in l. ij. in q. an quartū plus sit pœna, uel non. ff. de publ. iud. & quod per Alex. in d. l. post Bart. ubi etiam dicit uerum, secundum Rapha. nisi una sententia feratur condemnatoria etiam in quarto pluri.

Fideiussor non tenetur ad quartum plus, quod creuit propter negationem, uel per iuramentū in litem præstitum post sententiam. Bar. post gl. in l. iij. ff. qui satisd. cog. facit. l. si ab uno. ut in poss. leg. & per Alex. in d. l. j.

Fideiussor cùm in causa criminali non reperitur à fœmina, sufficit cautio iuratoria. in auth. ut nulli iud. §. necessarium. & Ang. Aret. ubi suprà, ij. colu. Idem in causis ciuilibus, secundum doct. in l. in omnib. ff. de iud. & s. uer. Cautio iuratoria. uer. iij. & xij. Sed secus in causis criminalibus, quo ad homines masculos. Bald. in addi. Spec. de accusa. uersic. in causa criminali.

Fideiussor non debet relaxari cōdemnatus ad soluendum, nisi dentur fideiussores de soluendo. Odofr. & Bart. in l. neq; impuberes. §. j. ff. de in ius uoc. Bal in l. fin. §. in cōputatione. de iure delib. per l. si pecuniæ. in fi. ut in pos. leg. l. his cōsequenter. in fi. ff. fam. erc. Lud. in sing. uerb. Fideiussor. uersic. quæro, quidam. Item nec qui post bannū captus est. l. lege. cum gl. & ibi do. And. in apostil. ff. ad Syllanianum.

Fideiussor si recusetur à iudice, quādo pro crimine reus est relaxandus fideiussore, tenetur reo iudex actione iniuriarum. Bar. in l. si uerò pro cōdemnato. §. j. ff. qui satisd. cog. & Ang. Aret. ubi s. ij. col.

Fideiussor in criminalibus datus liberatus per sententiam absolutoriam latam pro reo principali, non potest obligari per statutū postea cōditum, quòd processus reuideantur iterū: quia licet postea principalis condemnetur per reuisores, nō tenetur amplius fideiussor, qui sit aliàs per sententiam liberatus. Bar. in l. fi. ff. de pactis. Ang. Aret. ubi s. uersi. pen.

Fideiussoribus an & quando sit quis relaxandus pro crimine. in Spec. de accus. §. j. uersic. sed pone. & uersic. cùm autem. & uersic. præmissa. & Bal. in l. eos. §. super. C. de appel. quòd nō pro crimine capitali: aliàs sic, etiam clericus. s. Clericus conuenitur. uersic. xxxix.

Fideiussor dotis restituendę soluto matrimonio dari potest per uirum. Bar. in l. generali. post gl. in l. j. C. ne fideiuss. dot. den. l. si constante. §. quoties. & ibi doc. & Ioan. de Por. sol. matr. Ang. in l. j. C. ne fideiuss. dot. den. & gl. in l. creditor. §. j. ff. mandati. quæ limitat d. titulum, ut habeat locum in uiro, non in uxore: unde & pro dote danda datur. Bar. ubi s. Vide in Spec. de dote post diuor. resti. §. ij. & omnino per Alexan. in d. §. quoties. ubi limitat uerum, nisi fideiussor de dote reddenda præstetur ante nuptias, casu quo matrimoniū non sequatur, per l. Titio. §. Titio genero. uersi. sed cùm ante nuptias. de condi. & demon. Item nisi cum iuramento: ut ibi, & infrà eod. uersi. vj. Item nisi sponte detur. Iac. de Aret. & Cy. in l. ij. contra Bart. C. ne fideiuss. dot. den. & Ioan. Andr. in Spec. de dona. inter uirum. §. pen. uer. illud. secundum Alexan. qui tenet contra Bar. ubi suprà. Item nisi † dos sit data ab extraneo. Alex. ibi. & Bart. in l. ij. vj. q. † Vide Alexan. in d. §. quoties. ubi plenè examinat, & plures fallentias ponit.

Fideiussor pro dote, si non est datus, sed expromissor, & maritus eum promisit conseruare indemnem, non propterea ꝓbatur fideiussio, & simulatio, ut tenet Alex. in l. si constante. §. quoties. solut. matr.

Fideiussor ut in fraudem legis detur pro dote contra titul. ne fideiuss.

fideiuſ.do.den. cautela eſt, quòd Titius marito abſente obliget ſe pro dote ſeruanda, & reſtituenda. Alex. in l. ſi conſtante. §. quoties. ſolu. matr. ubi tamen non bene firmat eam traditam per Paul. de Caſtr. conſil. clvij.

Fideiuſſor pro dote conſeruanda, uel reſtituenda, non eſt dandus. Alex. plenè poſt doct. in l. ſi conſtante. §. quoties. ſolut. matr. & in l. ſi cùm dotem. §. ſi mulier. eod. tit. ſed poteſt dari expromiſſor, uel delegari poteſt debitor pro dote. Alex. poſt Ang. & Moder. in d. §. ſi mulier. ubi dicunt uerum, niſi expromiſſor, uel delegatus debitor eſſet diues, & ſoluendo: ut ibi per Ang. Imol. & Alex. qui etiam ponit plenius in d. §. quoties. ubi uide: & ibi dicit ualere, etiamſi uir promittat eum conſeruare indemnem.

Fideiuſſor dotis ex nudo pacto obligatur. Bald. in l. fina. C. ad Velleia. & Alex. in l. v. §. j. de uerbo. oblig.

Fideiuſſor de dote cõſeruanda per maritũ non debet dari. l. j. & ij. C. ne fideiuſſ. do. den. niſi ſit pauper, & uergat ad inopiam. c. per ueſtras. de dona. inter ui. & uxo. & Bart. in l. ſi conſtante. §. quoties. & ibi Alex. §. ſi pater. ſolut. matr. Item niſi cum iuramento: ut per doct. in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. Io. de Imol. in c. cùm contingat. lvij. charta. de iureiur. x. membro. & ibi Abb. ad fi. & Paul. conſil. clxij. uel ſeq. & in d. l. ſi cõſtante. §. quoties. ſolu. matr. & in d. l. ſi quis pro eo. contra Anto. de But. in d. c. cùm contingat. & contra Bar. ibi in ij. col. contra quem tenet Paul. de Caſt. conſil. clxviij. ubi plenè loquitur. Item niſi coniunctus, uel extraneus principaliter ſe obliget pro dote, non ſimul cum marito, ſecundum Paul. in d. conſil. & in conſilio præcedenti. Item niſi duo fratres, uel pater & filius, per Bar. & Alex. in d. §. quoties.

Fideiuſſor dotis eſt triplex, per Bald. in l. dotis cauſa. in fin. ff. ſolut. matr.

Fideiuſſor in dotem dari nõ poteſt, ſed correus ſic, ſcilicet principalis. in Spec. de do. inter uir. & uxo. §. ij. uerſic. illud quoque. & ibi Bal. in addi. uerſic. ij. & Bart. in l. fin. in fi. C. de do. cau. non nu. ubi not. Quod tene menti pro cautela dotis. & plenè per Alex. in d. §. quoties. ubi Bart.

Fideiuſſor pro dote an dicatur, qui promittit tempore contracti matrimonij ſe obligare pro dote. Paul. de Caſtr. in conſil. clxvij. & clxiij.

† Fideiuſſores duo, puta pater, & filius, quando promittunt dotem filiæ, ille, ad quem pertinet totum negotiũ, ſeu onus dotandi, intelligitur principalis, & alter fideiuſſor. d. Pet. Phil. Cor. in conſil. cxxiij. incip. Viſo: in litera C. in j. parte.

Fideiuſſor ſocietatis an, & ad quæ teneatur, uide Pet. de Peru. in trac. Societa. xv. parte. iij. q. in iiij. col.

Fideiuſſor ſocij an teneatur in ſolidum, uide ibidem ij. col. Et dic, quòd ſic. l. uerum. & ibi Bar. ff. pro ſocio.

Fideiuſſor ſocij non habet beneficium competens principali, ſcilicet ne teneatur ultra, quàm poſſit. d. l. uerum. Sed cautela eſt, quòd faciat reum principalem cõparere, qui ſuſcepto in ſe iudicio opponat exceptionem prædictam. Bar. ibi.

Fideiuſſor ſocietatis an teneatur finita ſocietate. ibidem. Pe. de Peruſ. in d. xv. parte. iij. col.

Fideiuſſor de euictione datus nõ poteſt petere ſe eximi ab obligatione, niſi re euicta, niſi fortè diu ſteterit obligatus. Bal. & Io. de Imol. in l. facere poſſe. ff. ſol. mat. Cy. in l. ſi pro ea. C. manda. & ibi Bal. contra. Sed Bart. in d. l. facere. tenet, quòd etiamſi diu ſtetit obligatus, non agit ut liberetur, niſi prius euincatur. & Bald. in l. ſi pater. de colla. & Io. And. in addi. Spec. de iud. §. ſpecialia. uer. ſi uerò. in prin. Item per Alex. in l. Lucius. ff. mandati. dicit poſt Bald. in d. l. facere. quòd põt petere ſe liberari à promiſſiõe, nõ ab obligatiõe.

Fideiuſſor de euictione efficitur, & conueniri poteſt ex proceſſu agitato contra principalem, etiamſi ipſe nunquam fuit citatus ad illum proceſſum. l. authorem. & ibi Bal. C. de euictio.

Fideiuſſor pro euictione obligatus an teneatur de euictione, quando uenditor ipſe agit contra emptorem cõdictione ex lege. l. ij. C. de reſcind. uenditio. Item,

Fideiuſſor pro euictione an teneatur de euictione, ſi uenditor ſit reſtitutus aduerſus cõtractum uenditionis. Bar. quòd ſic. in l. j. C. de fideiuſ. mi. uide gl. in l. ij. eo. tit.

Fideiuſſor de euictione non tenetur, quando contractus uenditionis eſt contra legem. l. cùm lex. & ibi doct. de fideiuſ. Alex. conſil. xc. iiij. parte.

Fideiuſſor de euictione obligatus habet electionẽ an uelit reſtituere feudum euictum, an intereſſe. l. ſi fideiuſſor. ff. de doli. excep. & Bar. in l. ſi inſulam. iij. oppo. ff. de uerb. oblig.

Fideiuſſor de euictione debet præſtari per obligatum ad dandum, quando dat. j. uerb. Obligatus. uerſic. xxxvj.

Fideiuſſor de euictione quomodo præſtetur. Bart. & Alex. in l. j. §. ſtipulationũ. ff. de præto. ſtipu. & in l. fi. ff. de reſcin. uend. ubi dicit dandũ eſſe pro omni euictione à quocunq; facienda. Quod etiam tenet Bar. in l. pen. §. fi. ff. de peri. & commo. rei uend. & in l. ſi poſt. C. de euict. ubi etiam dicit Bart. quòd actor & emptor debent iurare, quòd nõ fraude agant. Item,

Fideiuſſor de euictione dari debet, quando euictio imminet in limine contractus. l. ſi poſt. C. de euict. & Bar. in l. j. C. de bo. mat. l. pen. §. ante. de peric. & commo. rei uend. Bal. in l. ij. §. non idcirco. C. de contrahen. emp. ubi etiam dicit non dari, ſi actum ſit, ne detur. Item nõ debet dari, niſi ſit euicta. d. l. ſi poſt.

10 Fideiuſſor pro euictione ſi offeratur nouus, quando primus non uult amplius ſtare in obligatione, an detur creditori inuito. Bald. in l. ſi pater. C. de colla. & in l. j. §. j. ff. ſi cert. petat. Ang. in Repertorio. uer. Venditor dicit, quòd nõ, ſed uolenti dandus eſt æquè idoneus.

Fideiuſſor de euictione poteſt appellare à ſententia lata in cauſa euictionis. l. à ſententia. iij. reſponſo. & ibi Bar. ff. de appe. & j. Fideiuſſor appellat. uerſic. iij.

Fideiuſſor de euictione per uenditorem non eſt dandus, niſi actum ſit. gl. in l. pacta cõuenta. de contrahen. empt. l. emptori duplam, in prin. de euict. quo caſu debet dari idoneus. Et quid ſi fuerit actum de dando certum hominem, & ille noluit fideiubere, uel deceſſit: uide in Spec. de emp. & uend. §. j. uer. ſed quid ſi in inſtrumento. & uer. præce. & uer. ſeq. l. nõ idcirco. & ibi Bart. de contrahen. empt. nec debet dari non ſubditus. Io. de Pra. in l. neq; fœminis. ff. de procur. arg. l. ſi fideiuſſor. qui ſatiſd. cog.

Fideiubendi de euictione pro minore uendente quę ſit forma, uide in Spec. eo. tit. §. iiij. in prima forma.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti an liberetur, ſi reus ſiſtendus in iudicio deceſſit antè, quàm fideiuſſor ipſum ſiſteret. Bart. poſt gl. quòd ſic, in l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſda. cog. ſi fuerit adiecta pœna, aliàs non: ut ibi, & in l. cùm ſtipulatus ſim mihi à Proculo. de uerb. oblig. unde non tenetur ſiſtere hæredem, ut ibi not. Alex. l. ſancimus. ad fin. C. de fideiuſſ. Item uerum eſt, ſi deceſſerit ante moram. ibi.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti nõ uolens ſiſtere reum, qui fugit, uel eſt abſens, ſit cautus, ut euitet pœnam, ut offerat ſe paratum eum defendere, dummodo non requiratur præſentia eius. Caſus ſing. in l. ſi eum. in prin. & ibi Alex. ff. ſi quis cau. & in l. ſancimus. uer. & ſi quidem. C. de fideiuſ. & j. in Spec. de accuſ. uer. ſed quid ſi.

Fideiuſſor de repræſentando idoneus eſſe debet, niſi ſit cõiuncta perſona. l. j. & ibi doct. & Alex. ff. in ius uoc. ut eant.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti debet de nouo præſtari per hęredem defuncti ſiſtendi. not. Bald. & Alexan. in l. ſi deceſſerit. qui ſatiſda. cogan.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti, uel de ſoluendo, tenetur ſoluere, ſi bannitus ſit is, quem ſiſtere promiſit. infrà uerbo, Promittens. uer. lv.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti, & iudicato ſoluendo, nõ tenetur ad quartum plus propter contumaciam, uel negationem principalis. Bart. in l. j. ff. de in litem iuran. niſi una ſententia tantùm feratur condemnatoria, & in quarto pluri, ſed Raph. & Alex. ibi.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti non dicitur propriè fideiuſſor. no. in gloſſ. in l. ij. §. ſi quis. ff. qui ſatiſda. cogan. ſed ibi Alex. tenet contrà, ſecundum omnes doct. uide gl. & Bal. in rubrica. C. de fideiuſſ.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti habet beneficiũ diſcuſſionis, ut plenè per Alex. poſt Bald. Paul. & Lud. in d. §. ſi quis. ubi dicit uerum in ciuilibus, nõ in criminalibus. Item dicit uerum in ciuilibus, ſi conueniatur ad intereſſe, & præcedat obligatio principalis: ſecus, ſi cõuenitur officio iudicis ad ſiſtendum, ſecundum Bald. ibi. Item,

Fideiuſſor de iudicio ſiſti ad intereſſe conueniri debet uia ordinaria, ſed executiuè ad ſiſtendum. Ang. & Rapha. & Paul. de Caſtr.

Castr.in l.ij.§.in fideiussorem.& ibi Alex. qui satisd.cog.Interesse autem probatur probando debitum principale. Ale. in d.§.& l.iij.eo.tit.

10 Fideiussor de iudicio sisti,potest esse filius pro patre. s. Fideiussor quis.uer. xiiij.

Fideiussor de iudicio sisti pro deportato,liberatur per deportationem.no.in l.natura.& ibi Bart. qui satisd.cog.Quod uerũ est,nisi in casu,quo deportatus potest stare in ciuitate : ut in l.is,qui reus.de publi.iud. secundum Ang.& Alex.in l.si decesserit.qui satisd.cog.

Fideiussor de iudicio sisti, & de prosequẽda lite, usq; ad finem, debet præstari etiam per actorem,licet immobilia posidentem.Alex.in d.l.de die.§.j.in fi.qui satisd.cog.per auth. generaliter.C.de episc.&.cle.& Alex.in l.sciendum.qui satis.cog.

Fideiussor de iudicio sisti,non potest peti post litem contestatam.s.uer.Cautio de iudicio sisti.uer.iiij.

Fideiussor de iudicio sisti liberatur succedendo actori , uel econtrà,& alius est præstandus. l. de die.§. si fideiussor. qui satisd.cog.

Fideiussor promittens sistere aliquem in iudicio, non uidetur prorogasse iurisdictionem, & renũciasse priuilegio fori.no. in l.j.& ibi Alex.si quis in ius uoc.non ie. nisi promiserit parere mandatis curiæ illius iudicis.Bald. Paul.Rapha.& Ale. in d.l.j.

Fideiussor actoris de prosequenda lite præstitus à procuratore sine mandato,liberatur per superueniens mandatũ.Ang. & Alex.in l.Iulianus.qui satisd.cogan.

Fideiussor si promittit simpliciter repræsentare,uel toties,quoties,uel semel,rursus,& iterũ,uel ad omnem iudicis uoluntatem,quando liberetur,omnino per Alexan. post Paul. de Cast.& Lud.in l.si finita.in prin.de dam.infect.& j.e.uer.xx.

† Et per Fran.Aret.in l.duob. reis.de iureiur.§.si ei, qui.& perdo.Alex.de Imol.in consil.cxliij.in j.col.in ij.parte.]

Fideiussor de præsentando non respectu alicuius litis, tenetur perpetuò ad presentandum.Bald.in l.iij.ff.qui satisd.cogan. Sed Bart.contrà in l.pen. C.de fideius.quòd si non fuerit requisitus intra duos menses, si non exhibeat, liberatur : uide ibi,& in l.sancimus.eod.tit. Sed Bart.ubi s.dicit de quatuor mensibus.

Fideiussor de iudicio sisti,an liberetur perempta instantia, uel actore non prosequente. Alex.in d.l.iij.& Bart. in l.grege.§. & post lit.in d.l.cùm apud.iud.solui.

20 Fideiussor de repræsentando,& faciendo omnia,quæ in iudicio sunt facienda,non tenetur repræsentare post sententiam,secus si toties, quoties iudex uoluerit. Alex. in d.l. iiij. Bart.in l.si quis reum.de custo.re.per Alex. in l.legem.de fideiuss.& Bald.in d.l.iij.Sed Bald.aliter loquitur in l.qui crimen.C.qui accusa.non pos. Et quid si promisit præsentare quandocunq;.Alex.in d.l.iij.& s.uer.clausula, Pœna toties. uer.pen.in clausulis Contractuum.

Fideiussor de defendendo,non tenetur post sententiam.l.cùm quærebatur.& ibi Bart.in fi.prin.iud.sol. Alex.post Paul.de Castr.in l.Græcè.in prin.de fideiusso.

Fideiussor de repræsentando laicum coram iudice laico, non tenetur repræsentare illum factum clericum. Card. in cle.j. ix.q.de censi.

Fideiussor de iudicio sisti tenetur ad pœnam,si nõ sistat,& pœna non sit apposita.l.fi.& ibi doct. & Alexan. ff. si quis in ius uoc.non ier.

Fideiussio de iudicio sisti coram iudice incompetenti, non ualet.Bal.& Alex.in l.ij.§.si quis.ff.qui satis.cog. Idem dicunt, quandocunq; iudicium nõ ualet,uel si præstetur excommunicato,uel bannito prohibitis agere.

Fideiussor de iudicio sisti, & de parendo mandatis curiæ, non tenetur post sententiam.Bal.in Spec.de reo.j.col.& Alex.in l.Græcè.de fideiusso.& in l.si quis. de custod.reo. & melius in l.si finita.in prin.de damno infect.

Fideiussor de præsentando liberatur per primam præsentationem,quando promisit pro absente. Alex.in d.l. Græcè. & in consil.xv.iiij.parte.Paul.de Castr.in l.duobus.§.j.de iureiuran.& Ioan.And.in Spec.de accus.in addi.Odof. Vide etiam Paul.de Castro omnino in l.ij.§.finali.ff.qui satisd.cog.& ibi Alexand.qui tenent idem.& in l.si finita. in princ. de damno infecto.

† Et per Fran.Aret.in l.duobus reis.§.si ei,qui.de iureiur.]

Fideiussor liberatur, si præsentatus fugit de carcere. Bald.in l. qui crimen.x. col.qui accusa. non pos.& Alex.in l.si quis.de cust.reo.

Fideiussor si promittit de iudicio sisti,uel præsentare certo loco:uide in Spec.de dolo & contuma.§.ij.

Fideiussor de iudicio sisti non tenetur se obligare sub pœna.l. iij.§.fin.ff.qui satisda.cogan. & suprà uerb. Fideiussor qualiter.uer.xxj.

30 Fideiussor aliquis est de iudicio sisti usq; ad sententiam, de quo in auth.offeratur.C.de lit.contest.& in l.j.qui satis. cog. Aliquis est qui datur nuncio, uel officiali de eundo ad iudicium: de quo in l.j.ff.si quis in ius uoc.nõ ierit.& in l.j.in ius uoc.ut eant.Ita Bart.in d.l.j.si quis in ius uoc.non ierit. nec debet sistere negotio transacto.in Spec.de salar.§.iij. uersic. sed pone.

Fideiussor de soluendo po. liberatur, licet principalis mutet statum.Bart.in l.capitis. de fideiuss. & Alex. in l. si uerò.qui satisda.cogan.

Fideiussor de iudicio sisti an conueniatur prius, quàm principalis.Ang.in auth.de fideiuss.in prin.colla.j.

Fideiussor de iudicio sisti an detur post sententiam : & quid de fideiussore de parẽdo mandatis curiæ.in Spec.de reo.uersi: sed quid,si quis generalius.& per Alex.in l.si finita.in princ. de dam.infect.& not.in d.l.Lucius.

Fideiussor de iudicio sisti an petat se liberari ante tempus.in l. si mandato.ff.mand.quòd sic.& Bal. in l. si pro ea.j.oppo.C. eo.tit.contrà tenet Bal.in d.l.si mandato.Lud.in l.Græcè.in fi.de fideius.Alex.in d.l.Lucius.

Fideiussor de iudicio sisti tenetur sistere usq; ad sententiam, si actor litem prosequitur:aliàs tantùm tenetur sistere usq; ad sex menses. gloss. & Bart.in l.iij. ff. qui satisd. cogantur.& l. sancimus.C.de fideiuss.no.in l. Græcè.ff.eod.tit. Vide Bart. in l. si quis reum. de custo.reo. & infrà eodem uersic.xxxvj. imò ad duos,secundum Bar.& Alexan.in d.l.iij. sed aliter loquitur Bar.in l.pe. C. de fideius. Bald.in l.qui crimen.C.qui accus.non pos.

Fideiussor de iudicio sisti, debet possidere immobilia. not. in auth.de exhi. reis.§.sancimus.col.v.secũdum Gul. uide per Bar.l.j.& ibi Alex.in l.possessor.qui satisd.cog.

Fideiussor de iudicio sisti non tenetur sistere post sententiam eum,qui est cõdemnatus,& pro quo fideiussit.l.Græcè.post litem.ff.de fideiusso.Bar.in l.si quis reum.de custo.reo. Bar. in l.iij.qui satisda.cogan.l.cùm apud.& ibi Bart.iud. solui.& Bald.in addi.Spec.de accus.uer.no.qualiter.l.cùm apud.iudica.sol.Idem in promittente aliquem sistere, per Alex.in l. eum,pro quo.de in ius uocan.& in l.j.si quis in ius uoc. non ierit.Vide Bald.in addi.Spec.de reo.j. colum. & Alexan. in d.l.iij. Quod est uerum, siue à sententia sit appellatum, siue non,secundum Bald.in addi.Spec.de appel.uer. quidã promisit. Quod est uerum,nisi obligauerit se ad sistẽdum quandocunq;,& coram quocunq; iudice, & in causa appellationis,secundum Angel.Aret. in tract. Malefic.uer.fideiussit.j. col. Sed Bald.in l.Iulianus.vj.col.qui satisda.cogan. sing.dicit,quòd si est appellatum,& prima sententia est simpliciter cõfirmata,cùm ex prima detur actio, fideiussor tenetur etiã in causa appellationis. Secus, si sententiæ iudex appellationis aliquid addidit,uel detraxit: quia tunc agitur ex secunda,fideiussor non tenetur. Item fideiussor prædictus liberatur,sublato iudice,coram quo fideiussit.d.l.cùm apud.iudicat.solui.quæ habet locum,etiamsi iuramentum interuenit, secundum Bald.in d.l.Iulianus.vj.col.per gloss.no. iij. q.iiij. quod bene:nec tenetur sistere coram successore iudicis, nisi dictum sit, uel nisi promiserit sistere ad mandatum curiæ.d. l.cùm apud.& ibi doct.& tenet Abb.antiq.in c. præterea.de testib. & Bald.in Mar.uer. promittens. uer.ij.allegat l.j.iud. sol.& tenet Gofr.Ioan.An.& Butr.in c.j. quod me. causa. & do.Phil.in c.ad hæc.de appel.& uide in Spec. de reo. uersic. sed quid si generalius.

Fideiussor de iudicio sisti,& iudicato soluendo procuratore Titij,aut pro substituendo ab eo,tenetur pro utroq;. Bald.in l. cùm quidam.C.de uerbo.signifi.

Fideiussor de iudicio sisti qualiter recipiatur, & de eius materia,uide in Spec.de satisd.§.ij.

Fideiussor

Fideiussor de repręsentando aliquem in iudicio quando teneatur, si nō repræsentat. in Spec. de accus. §. j. uersic. quando autem. & in §. vj. uer. sed si dedit. & seq. & s̄. eo. uer. xvij. cum tribus seq. ubi uide, quid si nō possit repræsentare. & s̄. eo. uer. † v. xj. & xxvij. † Et Dy. consil. xxix.

Fideiussor de repræsentando, an teneatur repręsentare bannitum, uel excusetur, dum bannum durat. in Spec. ubi s̄. uersi. item quæritur. ecce. & not. in l. sed si quis. §. rei capitalis. ff. si quis cau. & in l. si decesserit. qui satisd. cogan. & in Virgiliana, tit. de comparatione. iij. col. quòd si ante latum bannum sit præceptum de repræsentando, debet repræsentari, non si pòst: ut ibi. & uide omnino Bar. in l. si uerò pro cōdemnato. in fi. principij. ff. qui satisda. cog. ubi dicit, quòd non liberatur, si opera sua fuit bannitus reus repræsentandus: aliàs sic, nisi quādo bona banniti nō essent publicata: ut ibi plenius per Bar. & melius per Alex. & Bar. in l. capitis. de fideiuss.

Fideiussor de repræsentando an incidat in pœnam, si principali non sit factum præceptum pœnale de se repræsentando. Bal. in addi. Spec. de do. & contu. uer. ij. ubi sing. loquitur.

Fideiussor de repræsentando aliquem sub pœna corporali, nō potest obligari. Bar. in l. iiij. ff. de custo. reorum.

Fideiussor de repræsentando aliquem cogitur tam actione ad interesse, quàm officio iudicis, ut repræsentet. Bar. in l. eum, pro quo. ff. de in ius uocando.

Fideiussor de repręsentando intra decem dies, an constituatur in mora, si ei nō præcipiatur, quòd repræsentet intra decem dies. Paul. de Castr. in consil. clxvj.

Fideiussor si promittat de iudicio sisti, uel præsentare certo loco, uide in Spec. de do. & contu. §. ij.

Fideiussor iudicatum solui pro Titio, uel eius procuratore, debet soluere pro utroq;, secundū Bal. in l. cùm quidam. C. de uerborum significa. & qualiter obli† gatur. Bart. in l. j. in fi. ff. iud. sol. † Vide textum, & ibi Bart. & Paul. in l. cùm apud. ff. iud. solui. & in l. ij. C. de proc. Glos. ibi.

Fideiussor iudicatum solui debet etiam defendere, & iudicio sistere. l. iudicatum solui. ff. iud. solui. Io. de Pra. in l. si defunctus. §. fina. ff. de procurato.

Fideiussor iudicatum solui tenetur etiam ad usuras. Bart. in l. † quæro. in prin. ff. locati. † Et per Fran. Aret. in l. j. de in litem iuran.

Fideiussor iudicatum solui cōuentus potest petere terminum ad denunciandum domino principali, qui ueniat defensurus: Casus est in auth. ut om. obe. iu. pro. secundū unam lect. & Ang. col. vj. in iiij. col.

Fideiussor iudicatum solui potest conueniri etiam coram iudice rei principalis. Bal. in addi. Spec. de compe. iud. ad. uer. laicus. Item,

Fideiussor iudicatum solui in una instantia datus non tenetur, si iudicatur ex alia instātia. l. si quis alio. & ibi Bar. ff. de iud.

Fideiussor iudicatum solui habet beneficium diuisionis. Bal. in l. fi. ij. col. C. de usur. rei iud.

Fideiussor iudicatum solui parēre mandato iudicis, non tenetur parēre mandato successoris: secus, si ꝓmisit parēre mandato curiæ. Gof. Io. And. & Ant. de Butr. in c. j. quod met. causa. & Phil. in c. ad hoc. de appel.

Fideiussor iudicatum solui patitur executionem paratam. Bal. in addi. Spec. de sententia. uers. quare fideiussor. Bar. in l. j. ff. iud. sol. Secus, in fideiussore contractus: ut ibi per Bart. & s̄. Executio sententiæ. uer. lxxxiij. & lxxxv.

Fideiussor iudicij, uel contractus, obligatur etiam sine expressione causæ, propter quam obligatur. Bald. in addi. Spec. de dolo & contu. uersic. pen.

Fideiussori iudicatum solui nocet sententia lata contra principalem. j̄. Sententiæ effectus. uersic. xxj.

Fideiussor iudicatum solui post litem cōtestatam non petitur. s̄. uer. Cautio, iudicatū solui. uer. iij. & melius in uerbo, Cautio, de iudicio sisti. uersic. iij.

Fideiussor iudicatum solui coram iudice incompetenti, nō ualet. Bal. & Alex. in l. ij. §. si quis. qui satisd. cogan.

Fideiussor iudicatum solui datus in causa criminali non tenetur in causa appellationis, nisi aliud actum sit. l. cùm apud. iudic. sol.

Fideiussor iudicatum solui tenetur etiam in iudicio sistere. s̄. Cautio iudicatum solui. uer. iiij.

Fideiussor iudicatum solui nocet sententia cōtra principalem etiam cōtumacem lata. l. iudicatum. j. & l. cùm quærebatur. iud. sol. & j̄. uer. Sententiæ effectus. uer. xxj.

Fideiussor indemnitatis etiam de iure Digestorum facta renunciatione non cōuenitur, nisi discusso principali. Bart. in l. quæro. in prin. ff. loca. & in l. j. C. de conue. fis. debi. lib. x. & s̄. uer. Discussio. uer. xiiij. circa medium. ibi. item nec quando est renunciatū, &c. j̄. Fideiussor officialis. uer. ij.

* Fideiussor, cùm aliquem indemnem se præstiturum promittit, se ea, quæ debitor soluere non posset, præstaturum, promittere uidetur. l. j. C. de conuen. fis. deb. lib. x. l. ij. C. de sent. quæ sine cert. quant. gloss. & Bart. in l. curatores. §. fin. C. de admi. rer. ad ciui. pert. Bald. & Salic. in l. si pro ea. C. mand. Iac. Philip. Port. Imol. consil. clxxvj. nume. 21. & 38. Æmilius Maria Manolessus.

Fideiussor indemnitatis ad quid teneatur. no. in l. ij. C. de sent. quæ sine certa quanti. profe. quod tenetur defendere. j̄. Indemnitas. uer. iij. & seq.

Fideiussor indemnitatis pręstitus syndico ne denunciet maleficium, non obligatur: quia non ualet promissio. j̄. Promissio. uersic. xcix. & uer. Syndicus denunciat. uer. xvij. Secus in iudice. j̄. uer. Iudex punitur.

Fideiussor indemnitatis obligatur statim, sed exactio suspenditur. Bald. in l. j. de conue. fis. debi. lib. x. & Alex. consil. xxxj. iiij. parte.

Fideiussor indemnitatis si præstetur, sufficit, quando socij diuidunt mercantias locorum cum creditis, & debitis singulorum locorum, nisi sit lata sententia condemnatoria, uel nisi sit obligatio ex scriptura habente executionem paratam. Ang. & Alex. in l. frater à fratre. de condict. indeb. Adde Bal. in l. certum. C. fami. ercisc. & Bart. in l. fideiussor cum uenditore. de fideiuss.

Fideiussor indemnitatis potest peti per obligatum ad certum diem, si superuenerit noua causa suspicionis: aliàs non: licet possit ille se liberari ante diem petere. Alex. in l. Lucius. ff. mandati. & in l. facere. sol. matr.

Fideiussor indemnitatis est præstandus per tutorem ex forma statuti: & si tutor eum non inueniat, non excusatur tutor. Bal. in consil. Considerandum est, quòd fideiussor. & Alex. in l. Lucius. mandati. Item,

Fideiussor indemnitatis creditori uolenti liberare alium fideiussorem, præstari debet fideiussori ipsi per debitorem. l. si mandato. §. j. & ibi Bal. ff. mand. Cyn. & Bald. in l. certum. fa. ercisc. & Alex. in l. facere. sol. matr. contra Bal. in consil. Considerandum est, quòd fideiussor, &c. ubi dicit contrariū, nisi causa noua suspicionis in debitore superuenerit.

† Fideiussores, qui iurant creditorem indemnem seruare, iuramentum seruare tenentur. Fel. in c. ex rescripto. in prin. de iureiur.]

Fideiussor indemnitatis de alio foro si præstatur. Bal. in l. ij. per quas perso. no. acquir.

Fideiussor de indemnitate officialis non tenetur de falso. Bart. in l. si quis uxori. §. si fugitiuus. & Alex. ff. de fur. & Bald. in l. obseruare. §. proficisci. ix. q. ff. de off. procon. & lega. Adde Bal. in l. j. C. de cond. ob tur. causam.

Fideiussor indemnitatis præstitus uniuersitati, non tenetur singulis de uniuersitate, ut quia unus ex ea sit derobatus: nam pro tali derobatione nō tenetur fideiussor. Bar. in l. j. in prin. ff. de magi. conue.

† Fideiubere aliud est, & aliud promittere quem indemnem conseruare. Fel. in d. c. ex rescripto. de iureiur. circa fi. in uer. ex. gl. circa medium. uer.]

Fideiussori indemnitas si præstetur, uel promittatur, qualiter instrumentum conficiatur. in Spec. de fideiuss. §. ij.

Fideiussor minoris non restituitur, nec restitui uidetur, nisi dolus accesserit contractui. l. j. & ij. C. de fideiuss. mi. in Spec. de execu. sent. §. iij. uer. quid si sententia.

Fideiussor minoris potest petere restitutionem in integrum, etiam inuito principali suo. Bar. post gl. in l. fi. & ibi Bald. C. de fideius. mi.

Fideiussor minoris læsi sui facilitate, & restituti, non gaudet beneficio restitutionis concessæ minori: secus, si esset læsus dolo aduersarij. l. fi. & ibi Bar. C. de fideiuss. mi. Item,

Fideiussor

Fideiussor an petat sibi concedi restitutionem, quæ cócessa est suo principali minori. Bald. in l. ij. C. de fideiuss. mi. Bart. ibi in l. fi. post gl. dicit quòd debet aliam petere pro se, nec sufficit sibi ea, quæ concessa est minori.

Fideiussori minoris an succurratur, not. in l. j. & ij. ff. de fideiuss. mi. & in l. Marcellus. de fideius. per glo. & in l. si minor. & ibi gl. & Bar. ff. de proc. & gl. in l. iij. §. sed utrum. ff. de mino.

Fideiussor minoris nõ habet actionem mandati. l. si uerò remunerandi. §. si adolescens. & ibi Bart. ff. mand.

Fideiussor datus à patre minoris an possit defendi per ipsum minorem. in Spec. de defensore. uersic. sed pone.

Fideiussor minoris an uideatur restitutus ex restitutione minoris. in Spec. de execu. sent. §. iij. uersic. quid si sententia. & s̄. eo. uersic. iij. & tit. de restit. in integr. §. ij. iuxta prin. & §. fi. uer. hoc quoq;.

Fideiussor minoris uendentis sub qua forma obligatur. in Spec. de emptio. & uend. §. iiij. in prima forma.

Fideiussor pupilli, qui sine tutore compromisit, tenetur ad pœnam compromissi. j̄. Pœna compromissi. uersic. xxxij.

Fideiussor pupilli nõ habet priuilegium, quod habet pupillus. Bart. & Alex. in l. quæsitum. §. fi. ff. de priui. cred. & per Bart. in l. quia tale. soluto. matr.

Fideiussor pupilli, quem tutor liberare promisit, potest liberari à tutore, pupillo recusante. Io. de Imol. & Alex. in l. usufructu. ff. sol. matr.

Fideiussor tutoris non tenetur de gestis per tutorem finita tutela. l. Lucius. §. Paul9. ff. de admi. tu. l. tutor pro. & ibi Bart. ff. eo. tit. Et an unus pro omnibus tutoribus. in l. si duo. & ibi Bar. ff. de admi. tu.

Fideiussor tutoris non potest esse tutor pupilli. Ang. in auth. ut hi, qui perhi. obl. res mi. in fi. prin. col. vj.

Fideiussor tutoris qualiter extrahatur de damno. Bal. in l. quanquam. C. de sent. quæ sine cer. quanti. profe. ubi dicit, quòd eo ipso, quòd alter æquè idoneus offertur. Bald. in l. Labeo. §. si per fideiussores. de arbitr. Adde j̄. Fideiussor agit. uersic. xv. ante fi. ibi: item quando fideiussit pro tutore, &c. ubi dicitur an fideiussor tutoris petat, durante tutela, se liberari.

Fideiussor tutoris tenetur in subsidiũ. l. j. & ibi Bar. ff. de magi. conue. uide in l. ij. per gl. & Bar. ff. de adm. tu. Item,

Fideiussor tutoris non debet esse de necessitate tantum diues, quantum pupillus. Bar. in l. ij. §. idoneus. ff. ad Tertul. per l. mulier. C. de iure do. sed tutor sic, ut ibi. Sed contrarium no. in l. si tu. & ibi Bald. C. de magi. conue.

Fideiussor pro tutore rem pupilli saluã fore, quem tutor promisit extrahere de obligatione, quomodo extrahat de obligatione. Bal. in d. l. si pater. in fi. C. de col. & quomodo conueniatur, & de forma libelli, in Spec. de pig. §. ij. uer. contra fideiussorem. & de iud. §. ij. post uer. sequitur uidere.

Fideiussor tutoris, approbator seu affirmator, tenetur in subsidium. l. cùm ostendimus. §. fina. ff. de fideius. tuto.

Fideiussor tutoris condemnati non patitur executioné. j̄. uer. Executio sententiæ. uer. lxxxj.

* Fideiussor tutoris iudicio ordinario, & non executiuo est cõueniendus, etiamsi aduersus tutorem sententia lata sit. l. grege. §. si à debitore. ff. de pignor. l. à sententia. in prin. ff. de appellatio. l. præsenti. §. adijcientes. C. de his qui ad ecclesi. confug. gl. in c. j. uersic. prægrauetur. de iniur. & dam. dat. Spec. in tit. de execut. sent. §. sequitur. uersic. sed nunquid sententia. Bart. in l. j. ff. iud. sol. Alex. consil. cxxxj. col. ij. uol. ij. Fran. Aret. con. lxxviij Marc. Anton. Nat. consi. cccxlv. nu. 1. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Fideiussor officialis an teneatur ad interesse tantũ, uel etiam ad quod officiales tenebantur. text. & Bar. & ibi Bald. in l. j. C. de pericu. eor. qui pro mag. inter. lib. xj. & no. in l. si fideiussores. ff. de fideius.

Fideiussor officialis de indemnitate non potest prius cõueniri, nisi principali excusso, etiamsi renũciauit huic beneficio de fideiussoribus. l. j. & ibi Bar. C. de conue. fisc. debi. lib. x. & in l. quæro. ff. loca. & Alex. in l. curatores. §. pro magistratu. ff. de administra. re. ad ciui. perti. † Adde Paridem de Puteo in tracta. Syndi. in uer. Subijci.]

Fideiussor officialis de indemnitate non tenetur de falso. s̄. Fideiussor indemnitatis. uersic. antepe. & potest præstari officiali laturo sẽtẽtiam. Bar. & Alex. in d. l. si quis uxori. §. si fugitiuum. de fur. & per Bal. in l. j. C. de condi. ob tur. causam.

Fideiussor officialis non tenetur pro reo refirmato in officio. Bal. in l. si cùm Hermes. C. locati.

Fideiussor agit sine libello contra principalem, quando executio est facta contra ipsum. Bar. in l. fina. C. de usu. rei iud. & in l. ij. §. fi. ff. qui satisd. cog. & in l. j. in fin. iud. sol. ubi uide.

Fideiussor potest mittere creditorem in tenutam rei, pro qua fideiussit. Bar. in l. si procuratoré. §. si ignorantes. ff. mandati.

Fideiussor agit actione mandati contra principalem, repetendo solutum. gl. doct. & Io. de Pra. in l. Titius. ff. de procur. no. in l. ij. & in l. si negotia. ff. de nego. gest. Quia

Fideiussor uidetur habere mandatum de soluendo. l. indebitã. & ibi Bar. ff. de condi. indeb.

Fideiussor etiam iniustè condemnatus, si fecit in iudicio quicquid potuit pro sui defensione, & sic non est in dolo, habet regressum cõtra principalem debitorem. Bal. in l. uenditor. §. solet. ff. de hære. uel act. uend. sed potest petere à creditore sibi cedi iura cõtra debitorem, & sic repellet eum: quia tunc creditor nõ habet quid cedat ei, cùm iniustè obtinuerit sententiam pro se contra fideiussorem. Bald. sing. in l. si nomen. eo. tit. & Alex. sing. in l. sciendum. de uerb. oblig.

Fideiussor exactus potest petere restitutionem in integrum de indemnitate contra principalem, etiam non condemnatum in sentẽtia ipsi fideiussori. l. fi. C. de usur. rei iudi. Quod est uerum, etiam coram iudice aliàs incompetenti ipsi reo. Bald. Ang. & Pet. de Sun. ibi.

Fideiussor condemnatus ad soluendum potest statim agere cõtra principalem, ac si soluisset. l. j. C. de fideius. mi. l. fideiussor pro uenditore. & ibi Bart. ff. de fideiusso. & ibi Ang. l. si pro ea. & ibi Bal. C. mandati. & gl. in c. fi. de foro compe. li. vj. Itẽ uide in c. fin. de fideiuss. & Ang. & Alex. in l. frater à fratre. de condi. inde. & Bal. in l. certum. fa. er. & Alex. in d. l. fideiussor.

† Et per Fran. Aret. in l. hominem. ff. man.]

† Fideiussor condemnatus sicut potest agere contra principalem debitorem, ita quando apparet euidenter, quòd est de breui condemnandus, ut uult Bal. in l. si pro ea. in ij. col. uer. vj. quæro. C. manda. sequitur do. Ias. in auth. si qua mulier. in viij. col. uer. nota diligenter. C. de sac. san. eccles.*

Fideiussor petit sibi caueri de indemnitate cum fideiussore. Nicol. de Neapol. & Bald. in l. actione. §. hæc actio. de tut. & ra. distra. nisi promiserit fideiubere. Bal. in l. sancimus. C. de uerbor. significatio.

Fideiussor potest implorare officium iudicis, ut imponatur creditori perpetuum silentium. l. iij. qui bo. ce. pos.

10 Fideiussor renunciatus pro nõ idoneo, agit actione iniuriarum contra iniurantem, id est, recusantem. in Spec. de accus. uersic. sed pone. & no. in l. si uerò. §. qui pro rei. ff. qui satisda. cogan. & ibi Bart.

Fideiussor petens se eximi ab obligatione, an debeat producere instrumentum principalis debiti. Ang. in auth. ut sponsalar. sa. §. & hoc insuper. iij. col. colla. ix.

Fideiussor carceratus an petat à reo principali factum, id est quòd extrahatur de carcere, an uerò interesse, quòd detinetur pro debito. Bal. in l. quanquam. C. de sent. quæ sine cer. quan. profe. & in l. fi. C. de usuris rei iud.

Fideiussor pro ignorãte potest petere se eximi ab obligatione. gl. in l. sed uideamus. de neg. gest. Bald. in l. si pro ea. in fin. C. mand. Alex. in l. Lucius. ff. eo. tit. contrà gl. in l. ij. ff. de neg. gest. Idem in negotiorum gestore: ut ibid.

Fideiussor soluẽs an possit petere à creditore sibi caueri de indemnitate. Bal. in l. cùm eorũ. C. de sent. & in l. cùm uendente. C. ubi causa fis. uide gl. in l. j. in fi. C. ad l. Rho. de iact. Alex. in l. Modestinus. de solut.

† Fideiussor antequam soluat, non agit contra principalem, qui tempore fideiussionis erat dilapidator taliter, quod uerisimiliter timere debuit fideiussor: quia tunc sibi imputet. Secus si dilapidabat nõ multũ, adeò q̃ nõ erat habẽda suspicio, sed cõtinuata dilapidatio ad suspicioné ꝓsiliens dat causam agendi. Bald. in l. si pro ea. j. col. C. mandati. & j̄. Secus, si postquam cœpit dissipare, se correxit. j̄. eo.

† Fideiussor iudicij similis est condemnato: & ideo agit etiam antè, quàm soluat. Bal. in l. si pro ea. j. oppo. C. mãdati. & no. in l. si mandato. in fi. ff. eo. tit. & ibi Bar. & s̄. Debitor. Item,

Fideiussor

Fideiussor potest petere se eximi ab obligatione per principalem, quãdo principalis dilapidator esse incœpit. l. Lucius Titius. in fi. ff. mandati. l. si pro ea. C. eo. ti. nisi suspicio erat tempore fideiussionis: ut ibi per Bald. in j. col. & s. eo. uersic. xij. Item quando fideiussor diu stetit in obligatione. l. Lucius. ff. mandati. & Bal. in d. l. si pro ea. iij. oppo. nisi sit fideiussor de euictione, secundum Ioan. And. sing. in addi. Spe. de iud. §. specialia. uer. si uerò. in prin. & s. uerb. Fideiussor. de euictione. uersi. j. & Bald. in l. Lucius. & ibi Alex. refert. Bald. in l. facere. ff. solut. matr. quòd potest petere se liberari à promissione, non ab obligatione. & per Bart. in d. l. facere. ubi etiam Alex. Item quando fideiusit ad certum tempus: quia post petit se liberari. d. l. si pro ea. & ibi doct. Item quando est abfuturus ex causa utili, uel necessaria, ut ad studium, uel simil. in Spe. de iud. §. specialia. uersi. quid si fideiussor. & Lud. in sing. uer. Fideiussor uult, &c. Abb. in c. fi. de fideiuss. Alex. in l. Lucius. ff. mandati. Item quando inter ipsum & principalem superuenit inimicitia non leuis, & sine culpa sua, secundum Ioan. And. not. in addi. Spec. de iudic. d. §. specialia. uersic. si uerò. in addi. hîc no. quòd cùm lex. Item quando fideiusit sine mandato: per glos. in l. sed uideamus. ff. de neg. gest. secundũ Ang. in l. Lucius Titius. ff. mandati. in apostil. Sed Bald. contrà in d. l. si pro ea. in fi. nisi dominus ratum habuit: secundum Bald. ibi. Item quando fideiussor est obligatus ex guarentigia, secundum Bart. in l. fideiussor pro euictione. ff. de fideiuss. & Bald. in d. l. si pro ea. iiij. q. & in l. certũ. C. fam. er. licet Ang. contrà in d. l. fideiussor. & in l. si dubitetur. & ibi Paul. de Castr. eo. tit. Ang. & Alex. in l. frater à fratre. de condi. inde. Item quando esset obligatus ex scripto mercatoris habente executionem paratam ex forma statuti, secundum Cy. & Bald. in d. l. certum. & Alex. in l. fideiussor. Item quando est obligatus sub cõditione. l. facere posse. & ibi doc. in fi. ff. solu. matr. Sed contrarium tenet Bald. in d. l. si pro ea. & Alex. in d. l. Lucius. & in d. l. facere. Item quando est fideiussor contractus, non iudicij de iudicio sisti, & iudicato soluendo, secundum Bar. Ang. in l. j. ff. iud. sol. & Bal. in d. l. si pro ea. & in l. si mandato. §. si iudicio. & Alex. in d. l. Lucius. ff. mandati. & j. s. Debitor. Item quando fideiusit pro tutore, qui ei promisit de indemnitate: quia etiam ante finitam tutelam, licet non possit petere se eximi ab obligatione. Bal. in d. l. Lucius. & ibi Alex. potest tamen petere cautionem indemnitatis iam promissæ. Bal. in d. l. si pro ea. ix. q. Item, quãdo quis fideiusit pro me, ut fideiubeam pro ipso: nam ne sua mora faceret cadere fideiussorem in pœnam posset agi prius contra eum. Bald. in d. l. si pro ea. in xj. q. & in v. q. Adde ad prædictos casus gl. Instit. de fideiuss. §. si quis autem. & in auth. de exhi. re. §. sancimus. & in l. Lucius. ff. mandati. Sed fideiussor de iudicio sisti an petat se liberari ante tempus. Bald. q. sic, in d. l. si pro ea. j. oppo. & not. in l. si mandato. ff. mandati. & s. uerbo, Fideiussor. de iudicio sisti. uer. xxxiiij. & s. Et de materia uide in Spec. de iud. §. iiij. & de actore. uersic. item excipitur contra fideiussorem.

* Fideiussor, cùm debitoris cõditio in deterius est immutata, agere potest, ut ab obligatione & fideiussione liberetur. l. de ætate. §. ex causa. ff. de tutel. gl. in l. planè. ff. ut in possess. lega. l. Lucius. ubi gl. Bart. Bald. & Ang. ff. mand. l. si pro ea, ubi gl. Bar. Bald. Ang. Sal. C. eo. mandat. l. ubi adhuc. & ibi Bald. C. de iure dotium. c. fina. ubi glo. Butr. Anchar. Imol. & Abb. de fideiussor. Iac. Phil. Port. Imol. consil. cxcvij. nu. 5. Æmilius Maria Manolessus.

Fideiussor quando ante tempus non potest se petere eximi de obligatione, cautela est, quòd dentur sibi pignora. d. l. fideiussor indemnitatis. Bal. in l. si pater. C. de collat.

Fideiussor an renouetur, inuito creditore. in d. l. si pater. & ibi Bald. C. de colla. & in l. Labeo. §. si post. de arbit. per Bald. & Cyn. in l. ij. C. de sent. quæ sine cer. quanti. & in l. qui autem. §. sed & si quis. de consti. pe. & Alex. in l. Lucius. ff. mandati. & Bald. in consil. Considerandum est, quòd fideiussor. quòd non: quia requiritur cõsensus creditoris: ut ibi. & adde s. Fideiussor tutoris. uer. iij. & Alex. in l. facere. sol. mat.

Fideiussor exactus sua culpa non recuperat à debitore principali, qui non poterat exigi. not. in l. iij. §. si is. & ibi Alexan. ff. quod quisq; iur. & l. exceptione. de fideiuss. & l. si procuratorem. §. ignorante. ff. manda.

Fideiussor cùm petit se conseruari indemnem, liberatur debitor offerens alium æquè idoneum. Bal. s. uer. Fideiussor tutoris. uersic. ij. & s. proximè.

20 Fideiussor petens se liberari, quia diu stetit in obligatione, debet liberè dicere se diu stetisse in obligatione: non autem debet dicere, quòd diu fideiusit. Bal. & Alex. in l. facere. sol. mat. Sed si est carceratus, qualiter agat: per Bald. in l. ij. C. de sent. quæ sine cer. quanti.

Fideiussor agit contra principalem antè, quàm soluat, quando id conuenit posse fieri quandocunq;. Bald. in d. l. si pro ea. & ibi not.

Fideiussor agens cõtra principalem antè, quàm soluat, quomodo formet libellum. uide Bal. in d. l. si pro ea. iiij. quæst. & no. in l. si mandato. §. si in iudicio. ff. eod. & in l. si quis mandato. de neg. gest. & in l. Lucius. ff. mandati. quòd agit ut liberet, non ut sibi soluatur, uel agit ut conseruetur indemnis: secundum Bar. d. l. si mandato. per Bal. in l. fi. C. de usur. rei iud.

Fideiussor potest agere cõtra principalem obligatum ad diem sub pœna, ne mora sua faciat pœnam committi. Cyn. & Bal. in d. l. si pro ea. v. quæstione.

Fideiussor agere potest, etiam post conclusum in causa, contra principalem. Bal. in d. l. si pro ea. vj. quæstio.

Fideiussor potest agere cõtra principalem, etiam pendente appellatione principalis sui, si appellatio est euidenter frustratoria: aliàs debet expectari litis euentus. Bal. in d. l. si pro ea. vij. quæstione.

Fideiussor non agit contra principalem, qui quamuis incœperit dissipare bona, tamen postea redijt ad bonos mores. Bal. in l. si pro ea. viij. quæstio. C. mandati.

Fideiussor iniuriam passus agit contra principalem. Bald. in d. l. si pro ea. in fine.

Fideiussor ex causa potest inhibere creditori, ne numeret debitori. Bal. in l. tam mandatori. ad fi. C. de non nu. pecu.

Fideiussor non agit contra principalem tempore feriato, quo ipsemet conueniri non posset. Bald. in l. j. C. de execu. rei iud. Item,

30 Fideiussor conuentus pro executione sententiæ, an possit petere executionem contra principalem. Bal. in l. cùm antiquitas. ij. col. C. de exec. rei iud. & potest conueniri, etiamsi non constet de instrumento principalis debiti, si tamẽ de eo facta sit clara mentio in instrumento fideiussoris. Bald. Ang. & Alex. in l. sciendum. de uer. obl.

Fideiussor carceratus qualiter agat contra principalem. Bal. in l. fi. vij. col. C. de usuris rei iud.

Fideiussor, qui se obligauit, ut alter pro ipso fideiubeat, non agit, nisi prius soluat. Bal. in l. si pro ea. xj. quæstione. C. manda. ubi etiam uide in v. quæstio. & s. eod. uersic. xv. circa. fin. Item, quando quis fideiusit pro me, ut ego fideiubeam pro ipso, &c.

Fideiussor an prius, quàm soluat, possit agere ut liberetur: uide in Spec. de actore. uersic. item excipitur cõtra fideiussorem. & s. eod. uersic. xv. & per discursum. & in Spec. de iud. §. iij. ubi plenius.

Fideiussor soluens ex causa iudicati habet regressum contra principalem. in Spec. de procur. §. j. uer. sed nunquid defensor. & de iud. §. iij.

Fideiussor agit contra principalem, etiamsi omisit opponere exceptionem mandati contra procuratorẽ. in Spec. de procura. §. iij. uersic. item no. & de iud. §. iij.

Fideiussor ante, quàm conueniat, an agat, ut sibi cedatur actio. Cy. in l. ij. C. de fideiuss. Bar. in l. fideiussoribus. ff. eo. tit.

Fideiussor debitoris, qui etiam sua bona hypothecauerit creditori, si factus est debitor non soluendo, an agat cõtra pignorum possessores. in Spec. de obligatio. & solu. §. j. in fine. ubi etiam uide, quòd obligatio diuiditur tũc inter possessorem & fideiussorem.

Fideiussor repetit solutum per actionem mandati. s. eo. prox. §. uer. iij.

† Fideiussori quomodo & quando detur repetitio eius quod soluit pro debitore, & maximè si soluerit usuras: & quid si non debuit soluere, & soluit: uide do. Alex. de Imol. in consil. lvij. per totum. & in consil. ccxvij. per totum. in j. parte. ubi ponit de soluente usuras, & non opponente, an possit repetere à debitore.]

Fideiussor

Fideiussor datus in testaméto, ut quia hæres uel legatarius grauatus sit fideiubere, non repetit solutú. l. tribus. ff. de usufru. ea. re. & Bal. in l. si pro ea. j. col. C. mandati. Quod est uerum, nisi plus soluerit, quàm à testatore fuit consecutus. Bal. in l. j. §. ne autem. uer. secúdò quæro. C. de cadu. tol. & Lud. Pon. in sing. uer. Fideiussor si soluit. & infrà, uer. Hæres grauatus. uer. cxlj. Item,

Fideiussor soluens, cùm repetit, an habeat executionem paratam cótra principalem. in l. si cùm. & ibi Ang. & Pet. de Sun. C. de priuil. fis. & Bart. in l. si. C. de usur. rei iud. & in l. ij. §. fin. ff. qui satisd. cog. quòd non requiritur libellus. & per Bar. in l. j. ff. iud. solui.

Fideiussor soluens pro cõdemnato quo remedio repetat. Bal. in l. si cùm uendente. C. ubi cau. fisca. Paul. de Castr. & Io. de Pra. in l. si quis cum procuratorio. in fi. prin. ff. de procur.

Fideiussor solués usuras repetit à creditore, qui eas recepit, nõ à debitore, pro quo soluit. Bald. & Petr. de Sun. post Cyn. in l. constitutionibus. C. de usur. ubi dicit uerum Bald. etiamsi scienter soluit, & eas sub iuramento promisit. & probatur in cap. peruenit. de fideiuss. & ibi gl. & doct. & cap. damnum. de regul. iur. in vj. & gl. in c. fin. de fo. compet. in vj. Vide omnino Alexan. consil. ccxc. ij. parte. Et Bald. in l. & in contraria. de usuris.

Fideiussor potest luere pignora à creditore, sed tenetur ea restituere debitori offeréti sibi pecuniam, sicq; repetit quod soluit in pignoribus. l. j. C. de dolo.

Fideiussor soluens non animo liberandi reum, sed in precium cedendarum sibi actionum, repetit à reo principali, quod creditori soluit ex dicta causa. Bal. in l. si ꝓ ea. j. q. C. mãdati.

Fideiussor gratis liberatus à creditore an repetat à debitore. in l. si uerò non remunerandi. in prin. ff. mandati. gl. in l. duob. §. à fideiussore. ff. de iureiurando. Bart. in l. & si fideiussor. §. qui ita. de exception. & j.

Fideiussor soluens indebitum repetit illud per condictionem indebiti. l. si indebitam. & ibi Bal. C. de fideius. l. frater à fratre. §. fi. & ibi Bart. de cond. inde. Quod uerum, si proprio nomine soluit, sed si soluit nomine debitoris, repetit debitor. l. si indebitam. & ibi Bart. eo. tit.

Fideiussor iudicatum solui repetere potest coram iudice, corã quo soluit, licet non sit competens principali. Bald. in l. cùm eorum. C. de sententijs.

10 Fideiussor repetens solutum, an probet solutionem per solã confessionem creditoris. Alex. consil. xxv. ij. parte. & s. Confessio creditoris. uer. j.

Fideiussor perpetuat obligationem cõtra suum fideiussorem. Ang. & Paul. de Cast. & Alex. in l. si seruũ. §. nunc uideamus. de uerborum obligatio.

Fideiussor, qui fideiussit in minus, repetit: sed qui fideiussit in plus, non repetit illud plus. l. rogatus. & ibi Barr. ff. mandati. Item,

Fideiussor repetit solutum, scilicet debitum, & quicquid ultra soluit. l. si is, qui. §. si cùm. ff. mandati.

Fideiussor repetit à principali id, quod alius soluit pro ipso fideiussore, qui tenetur soluenti pro eo. d. l. si is, qui. in prin. & ibi Bar. ff. mandati.

Fideiussor succedens reo, pro quo fideiussit, non repetit ab eo quod fideiussit. l. j. C. de filiofam.

Fideiussor soluens creditori non habet ius in pignoribus, nisi creditor ei cedat. l. mandaui. & ibi Bal. C. de fideius. adde. in Spec. de cessio. act. §. j. uersic. sed pone.

Fideiussor solués simpliciter, uidetur soluere nomine proprio, & sic pro obligatione sua accessoria, non pro principali, licet principalis debitor liberetur, saltem ope exceptionis. l. Papinianus. ff. mandati.

Fideiussor non opponens exceptiones competentes, an repetat à principali. gl. ordin. in l. fideiussor. §. quædam. ff. mandati. Bart. in l. at qui. §. cùm me. ff. de nego. gest. dicit, quòd sibi non imputatur, si opponit metu pœnæ, ut quia prohibitus sit per statutum. Et subdit ibi, quòd fideiussori non opponenti exceptionem declinatoriam iudicis, non imputatur, nec etiam emptori. Vide in Spec. de procu. §. iij. uersic. item no. Adde no. in l. idemq;. §. generaliter. & in l. Quintus. mandati. Io. Imol. in l. sub impossibili. & l. seq. de fideiuss. Et quid si non opposuit exceptionem discussionis: per gl. in l. si mandati. Bal. in l. si cùm. (continued) cipium. §. si communi. de euictionibus.

Fideiussor sponte intercedens pro alio, & soluens, uidetur donare, & non repetit. l. quod dictum. ff. de pactis.

20 Fideiussor delegando debitorem uidetur soluere, & repetit. l. inter causas. §. abesse. & ibi Bart. ff. mandati.

Fideiussor soluens pro debitore liberato, uel tuto legitima exceptione, repetit, nisi fuerit in supina ignorantia. l. si fideiussor. in prin. & ibi Bar. ff. mandati.

Fideiussor, etiam tempore liberatus, soluens repetit. l. si fideiussor. §. fideiussor. & ibi Bart. ff. mand. & Bald. in l. si pro ea. ij. oppo. C. eo. tit.

Fideiussor, qui succubuit, an repetat sumptus à principali. Bar. in l. exceptione. in fi. ff. de fideiuss. & an lite pendente contra ipsum petat sumptus pro lite. ibi. Adde Bal. in l. si testamento. de testa. manumis.

Fideiussor soluens pro principali, licet habeat instrumentum, quo creditor confiteatur recepisse, tamen nisi aliter probet de uera solutione facta per eum, nõ repetit à principali. Bar. sing. in l. qui iurasse. §. à fideiussore. de iureiuran. per Paul. de Castr. in consil. cccxxvij. & s. eo. uersic. xj.

Fideiussor carceratus agere potest contra reum, etiam coram iudice incompetenti. j. §. prox. uersic. xx.

Fideiussor iurans ad delationem creditoris se ei soluisse, potest repetere à debitore, etiamsi aliter non constet, quòd soluerit. Bart. in consilio, Titius promisit. & Alex. in l. duobus. §. j. de iureiur.

Fideiussor solutum repetens an computetur sibi in sortem id, quod recepit pro mercede fideiussionis. Bald. in l. antiquæ. C. mandati.

Fideiussor intra tempus moratoriæ concessæ principali non repetit intra illud à principali. Alex. in l. cùm filius. §. j. l. fi. de uerb. oblig.

Fideiussor ex contractu obligatus fideiubere, soluens non repetit. Bal. in l. sancimus. ad fi. C. de uerb. signifi.

30 Fideiussor habens consocium pariter obligatum, si soluat totum, non repetit à socio partem suam. l. cùm aliter. & ibi Bal. C. de fideiusso.

Fideiussor repetit à principali, quod soluit pro eo. in Spec. de iud. deleg. §. vij. ad fi. & in Spec. de procur. §. j. uersic. sed nunquid defensor. & de iud. §. iij.

Fideiussor conuenitur ad id, quod principalis facere tenetur, non ad plus. Bar. in l. j. C. de mun. & hono. non conti. inter pa. & fi. lib. x.

† Fideiussor lata sententia contra principalem, an sine nouo processu conueniri possit: uide Rapha. Cu. in consil. xxxij. circa medium.]

Fideiussor cessionarij an teneatur etiam pro cedente. Ioan. de Pra. in l. si actor. iij. col. ff. de procur.

Fideiussor ex contractu usurario an possit conueniri, si episcopus inhibuit laico, quòd non cogeret principalem debitorem. Bal. in l. j. C. de diuer. rescrip.

Fideiussor pro uno creditore an teneatur etiam pro alijs. Bald. & Pet. de Sun. in l. fi. in fi. C. de bo. autho. iu. pos.

Fideiussor conductoris tenetur etiam pro deterioratione domus, uel massaritiarum. Casus sing. secundum unam lect. in l. amissi. §. fideiussores. ff. de fideiuss. secundum Lud. Pon. in sing. uersic. ccccxxv. sicut & ipse conductor. text. sing. in l. ij. ff. in quib. cau. pi. ta. contraha. Et adde, quòd quis fideiubendo uidetur res suas prius pignori datas confirmare, sed dandas postea uidetur nolle obligari in pignus. l. si gratuitam. §. j. eo. tit. ubi uide.

Fideiussor conuentus an possit soluere de bonis rei principalis. in l. si procuratorem. §. si ignorantes. & ibi Bart. quòd sic. & ibi Alexan. ff. manda. & in l. iiij. §. Cato. & in l. ij. §. ex his. de uerbo. oblig. & ibi Alexan. & in authen. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi opor. gloss. & ibi Bald. in c. fin. de foro compe. in vj. Bart. in authen. si captiui. C. de episc. & cle. Ioan. de Pra. in l. Plautius. & in l. si quis cum procuratorio. in fi. ff. de procura. & infrà eod. uersic. xiiij. gloss. in l. uenditor. de iudi. nisi habeat de suo: quia non potest uendere bona principalis, ut soluat. Bart. & Bald. in d. authen. si captiui. & Alexan. ubi suprà.

Fideiussor si datis pignoribus creditori pacto ut uendere liceret, & si minus uenderetur, id à debitore satisfieret, pro quo intercessit,

intercesſit, an poſsit exigi, niſi uenditis pignoribꝰ, uide do. Barth. Soci. in conſil. cclxxij. incip. In præſenti. uerſi. ij. quia. circa medium. in ij. parte.]

Fideiuſſor indemnitatis quando conueniatur. s. Fideiuſſor indemnitatis. uerſic. iiij.

Fideiuſſor famuli tenetur etiam pro eius dolo, ſi furtum committit patrono. Bart. in l. quod Nerua. iiij. col. ff. depoſiti.

Fideiuſſor ad uſuras, an & quando teneatur. Bar. in l. quæro. ff. locati. & s. Fideiuſſor qualiter. uerſic. iij.

Fideiuſſor an poſsit conueniri intra tempora data iudicatis ad ſoluendum, uidelicet intra quatuor menſes de iure communi, uel intra alium terminum à ſtatuto præfixum. l. ſancimꝰ. C. de uſuris rei iud.

Fideiuſſores ſi ſunt duo, ſcilicet clericus, & laicus pro clerico, quis eorum conueniatur pro reo executione ſententiæ latę per laicum iudicem. Bald. in addi. Spec. de compe. iud. adi. uer. laicus.

Fideiuſſor promittentis reddere caſtrum ſub pœna, non tenetur ad pœnam, in quam ſit condemnatus promittens. Bald. & Alex. in l. j. ff. de in litem iuran.

Fideiuſſor pro certo tempore non poteſt conueniri finito tempore. Dy. & doct. in l. Lucius. §. Paulus. ff. de admi. tut. † Vide do. Alex. de Imol. in conſil. xxxiiij. per totum. in ij. parte. ubi ponit, quid ſi fideiuſſor promiſerit ſoluere certam pecuniam pro debitore principali, uſq; ad annum ſextum, & interim debitor principalis moritur, an fideiuſſor remanet obligatus, aliàs ſtatim tenetur.]

Fideiuſſor diues conuentus non poteſt uendere bona principalis, ut ſoluat: aliàs ſic. Bal. poſt Bar. in auth. ſi captiui. C. de epiſc. & cler. not. in l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. ff. de procur. & s. eo. uerſic. vj.

Fideiuſſor qui iurauit non fideiubere, an conueniatur ad id, de quo fideiuſsit, uel poſsit ſe tueri iuramento, quòd nō potuerit ſe obligare. doct. in ca. fin. de foro compe. in vj. & Oldr. in conſil. lxxxix. † Vide Fel. in c. cùm M. Ferra. de conſti. in fin. xxiiij. co. in uer. & hinc eſt.

Fideiuſſor ſcholaris conuentus non gaudet priuilegijs ſcholarium. Bal. in auth. habi. vj. col. C. ne fil. pro pa.

Fideiuſſor compromiſsi non tenetur pro eo, quod augetur in cauſa reductionis, ſed tantùm pro eo, quod continet laudū arbitri. gl. no. in l. in propoſita. ff. pro ſocio. Ioan. de Pra. in l. multa. ff. de condit. & demon. per Bald. in l. ſi. x. q. C. de contrahen. empt. & Alex. in l. cùm apud. iud. ſol. † Vide omnino Decium conſil. xciiij. per totum. ubi latè & notabiliter.

Fideiuſſor conuentus & exactus, poteſt petere reſtitutionem in integrum de indemnitate contra principalem, etiam non condemnatum in ſententia ipſi fideiuſſori. not. in l. fin. C. de uſuris rei iud. & ibi Bald. & Alexan. Quod eſt uerum, etiam coram iudice aliàs incompetenti ipſi reo. Bald. & Petr. de Sun. ibi. & ſuprà in uerſic. vj. & Bald. in l. cum eorum. C. de ſentent. & Alexan. in l. hæres. §. probandæ. de iud. & in l. j. in fin. ff. iud. ſol.

Fideiuſſor non eſt citandus de neceſsitate ad ſententiam ferendam contra principalem. Bar. & Ang. in l. j. ff. iud. ſol. Ang. in l. in cognitione. in fi. ff. ad Syllan.

20 Fideiuſſor uolens ſtare carceratus pro alio ſub ſpe concordiæ, ſi concordia non ſequatur, an poſsit retineri prætextu primæ obligationis, & an teneatur ad plus quàm principalis: per Paul. de Caſtr. in conſil. xl.

Fideiuſſor abſentis cauſa Reipublicæ non poteſt conueniri. l. ſi is, qui fideiuſ. ff. ſi quis cau.

Fideiuſſor conueniri poteſt, licet principalis ſit confiſcatus. l. ſententia. & ibi Bal. C. de fideiuſſ.

Fideiuſſores minoris partis creditorum poſſunt ab eis conueniri, licet eis ſit præiudicatum per maiorem partem creditorum, qui remiſerunt debitum alicui. Caſus eſt ſing. ſecundū Io. de Prat. l. ſi præcedente. §. Lucius. ff. mādati. & Lud. Pon. in ſing. uer. Maior. uerſic. ſcis uel, &c.

Fideiuſſor ad tempus interpellatus, etiam extra iudicium, ante tempus, ſi non ſatisfacit, remanet obligatus etiam poſt tempus. Caſus ſing. in l. mandato. §. ille. ff. mādati. ſecundū doct. in l. eum, qui ita. §. qui ita. de uerb. oblig.

Fideiuſſor promittens poſt moram, non conuenitur ad intereſſe propter moram. l. fi. ff. de eo, quod cer. loco.

Fideiuſſores ſi duo ſunt, & unus habuerit à principali pecuniam, & alter non, ſi prius conueniatur per creditorem, is, qui non habuit, poteſt petere quòd ſuo ſumptu agat creditor prius cōtra alium, qui pecuniam habuit. Ang. ſing. in l. unde quæritur. ff. commodati.

Fideiuſſor quando conuenitur, debet creditor probare debitum, ſecundum gloſſ. & Bart. in l. ij. § fin. ff. qui ſatiſd. cogan. ſed Angel. & Lanfran. contrà in l. ſciendum. ff. de uer. oblig. Vide omnino s. uerb. Executio ſententiæ. uerſic. lxxxiij. & Alex. in l. ut fideiuſſor. ff. de fideiuſſo. & in d. l. ſciendum.

Fideiuſſor, & eius hæres, poſſunt defendere principalem. Bal. in l. ſancimus. in fi. C. de fideiuſſo.

Fideiuſſor ad quantum tempus teneatur, & an ad intereſſe. gl. in auth. de exhib. re. §. ſancimus.

30 Fideiuſſor noh conuenitur ad plus ex mora principalis. l. j. ff. de in lit. iur. Ioan. de Port. in l. cùm filius. de uerb. oblig. in l. ſi ſeruum. §. nunc uideamus. & in l. mora. eod. tit. niſi intercedat in omnē cauſam. l. quæro. in prin. per Bar. ff. loca. unde non tenetur ad quartum plus incurſum, ſecundum do. Petr. Alber. Papien. in conſilio, Fideiuſsit pro amico, &c. & omnino per Alex. in l. j. de in lit. iur.

Cautelam notabilem, quando non uis fideiubere pro aliquo tuo amico, cui magna pœna pecuniaria ueniebat imponenda, licet ei promiſeris intercedere, tradit Angel. in l. mora. in princ. in ij. col. in vj. notabili. ff. de uſuris. ubi refert fuiſſe determinatum in contingentia facti per quendam egregium doctorem in caſu quotidiano. Aliquis erat accuſatus pro quodam delicto, pro quo ueniebat imponenda magna pœna pecuniaria, ita quòd oportebat eum dare fideiuſſorem, aliàs fuiſſet incarceratus: iſte rogauit amicum, ut pro ſe fideiuberet, qui promiſit uerbo, & non animo ſe facturum, unde talis amicus incontinenti iuit ad iudicem, apud quem debebat fideiubere, & dixit ei: Domine iudex, talis rogauit me, ut pro eo fideiuberem coram uobis. ego non ſum auſus denegare, & ei promiſi: pro tanto, ſalua reuerentia, proteſtor, quòd ſi me receperitis in fideiuſſorem, non uolo teneri: fuit determinatum quod propter talem proteſtationem factam iudici expreſſè non cōtradicenti, ſi poſtea fideiubeat, quòd non teneatur. Refert, & ſequitur do. Iaſon dicens eſſe not. quia quotidianum. in l. non ſolùm. §. morte. in xij. colum. uerſic. item pro iſta concluſione. ff. de oper. noui nun. Et ſimiliter refert & ſequitur Petr. Gerar. ſingul. lij. incip. nota, quòd perpulchrè.*

Fideiuſſor dandus poſt ſententiam latam ſuper ſorte, & intereſſe, obligatur ad omne iudicatum. Bartol. in l. j. ff. de in lit. iuran.

Fideiuſſor obligatus ad faciendum, conueniri poteſt, ut faciat, ſi ſciat, non aliter. Ioan. de Por. in l. cùm filius. §. ſi ſtipulatus. de uerb. oblig.

Fideiuſſor ad unum actum, non tenetur ad alium, licet pro eadem perſona: nec ad eundem ex interuallo factum, niſi largè ſe obligauerit. Bart. in l. qui in aliena. ff. de acquir. hæred. & eſt arg. gloſ. in l. quod Seruius. uerbo, Poteſt. ibi: rebus ſic ſtantibus. ff. de condi. ob cauſam.

Fideiuſſor conueniri poteſt in foro iudicis, coram quo fideiubet. Bar. in l. j. ff. ſi quis in ius uoc. non ierit.

Fideiuſſor poteſt uti defenſione, quæ ipſo iure competit principali, ſicut ope exceptionis: ut l. cōſtitutionibus. & ibi Bar. C. de uſur. & j. Fideiuſſor excipit. uerſic. xix.

† Fideiuſſor ex contractu an ſit exigendus ex ſententia lata cōtra principalem: uide do. Pet. Phil. Cor. in conſil. ccxj. incip. Quanquam. in litera D. in iij. parte.]

Fideiuſſor non poteſt prius conueniri, quàm principalis. gl. & doct. Bart. Bald. in auth. præſente. & ibi caſus, C. de fideiuſſ. Bar. in l. libertus. §. j. ff. ad municip. & in l. decem. & ibi gloſſ. de uerb. oblig. & in l. fin. §. ſed & ſi. ff. ſi cer. peta. in l. Marcellus. circa fi. ff. de fideiuſſ. & in auth. eo. tit. §. ſi uerò. Quod eſt uerum, niſi quando eſſet notoriū, principalem non eſſe ſoluendo: ſecundum Bart. in l. fin. ff. ſi cer. pet. Vide Bart. & Io. de Port. in l. ſi ſeruum. §. uideamus. & in d. l. decem. eo. tit. & in l. ſi dubitetur. de fideiuſ. Item uerum, etiamſi promiſit factum ſuum, ut quia promiſit ſe facturum & curaturum: quia tenetur, ſed habet beneficium diſcuſsionis. Pro quo eſt textus, ſecundum Alex. in l. ſicut. ff. de fideiuſ. Item niſi fideiuſſerit.

ferit cum iuramento.Bald.sing.in c.ex rescripto. de iureiur. & Alex.in d.l.Marcellus. Vbi etiam uide, quid si se obligauit ut principalis,de quo l.si fideiussor.& ibi Bar.ff.de pact.Sed an cõstitutus pro alio habeat beneficiũ fideiussorum : Bald.

† in rubr.C.de fideiuss.& in auth.præsente.per Cy.eo.tit. † Et in quibus casibus fideiussor cõueniatur, nõ facta discussione,uide Fran.Aret.in l.si ego.si cer.pet.& do.Ias. May. Instit. de act.in §.item si quis.nu.68.]

Fideiussor an teneatur ad id,quod tenetur principalis condemnatus ad mortem,& non soluens creditoribus.in l.si uerò.in prin.ff.qui satisda. cogan.& in l. sed & si quis. in princ. ff. si quis cau.

Fideiussor possidens rem debitoris,an possit conueniri prius hypothecaria,quàm actione personali.Ang.in auth.de fideiuss.§.sed neq;.col.j.

Fideiussor an possit conueniri à cessionario. s̃. uerbo, Cessio. el j.uersic.j.

40 Fideiussor mercatoris habentis pecunias ad negotiandum pro sex annis,potest conueniri ante sex menses, mortuo debitore principali.Alex.in consil.xxxiiij.ij.parte.

Fideiussor in quo foro sit conueniendus.Bald.in l. cùm Archimedoram.C.ut in poss.leg. Item,

Fideiussor clerici conueniri potest in foro seculari. in Spec. de compe.iu.adi.§.regulariter.uer. sed pone, clericus. Bald. in rubr.C.de priuil.dot.no.in l.si reus.iud.sol.& in l.sed & si restituatur.§.j.ff.de iud.Lud.in sing.uer. Fideiussor.uer.quæro,utrum. Item,

Fideiussor contractus,uel iudicij, cõueniri debet coram suo iudice,non coram iudice principalis debitoris. Bald. in addi Spec.de compe.iud.adi.uer. laicus. ibi Spec. uer. sed pone, clericus. Item,

Fideiussor iudicatum solui potest conueniri etiam coram iudice rei principalis.s̃.Fideiussor iudicatum solui.uersi.v.

Fideiussor liberatus per dationem rei insolutum datæ creditori per debitorem,potest conueniri re data euicta, si in instrumento dationis in solutũ fuerit clausula,Et si contingat rem euinci,sit saluum ius contra fideiussores. Bar.in l.si quis aliam.ff.de sol.& Barth.Cæpo.in cautela cccxvij.

Fideiussor contractus potest conueniri redhibitoria.Bald.in l. fi.in fi.C.de ædil.act.

Fideiussor an teneatur,si laudum reducatur ad arbitrium boni uiri.Bal.in l.fi.x.q.C.de contrahen.emptio.

Fideiussor in uenditione fundi dotalis an obligetur. Bal. in l.si prædium.C.de iur.dotium.

Fideiussor conuentus debet habere terminum ad denunciandum principali.Bart.in auth.qua in prouincia.C.ubi de cri. agi opor.

50 Fideiussor Reipublicæ non tenetur de damno priuati. Bar. in l.quoties.ff.ad municip.

Fideiussor de defendẽdo an teneatur satisdare, & an debeat habere fideiussores paratos.Bar.quòd sic,in l.si quis.§. nunc uideamus.ff.iud.solui.

Fideiussor in prima causa an teneatur etiam in causa appellationis,nisi aliud actum sit:uide in l.cùm apud.iudi.sol. Bart. in l.Græcè.§.j.ff.de fideiusso.& in auth. de his, qui ingre.ad appel.colla.vij. Item,

Fideiussor tenetur mortuo principali sine hærede.l. sine hærede.in prin.& ibi Bar.ff.de admi. tu. Vide Bart.in l.Stichum. in fi.principij.ff.de sol.ubi dicit,an teneatur de æquitate.

Fideiussores conueniuntur insolidum à creditoribus, licet bona debitoris pro parte sint confiscata, & sic debitor pro parte remaneat obligatus,& pro alia fiscus.l.j. & ibi Bald. C. de fideiuss.

Fideiussor si succedat debitori cum beneficio inuentarij, uide Bart.in l.generaliter.ff.de fideiuss.Cy.in l.fin.§. in computatione.C.de iure delib.doct.Paul.de Castr.& Salic. in l.debitori.C.de pactis.& in l.si mandato.& ibi Paul.de Castr.ff.de fideiusso.& Bald.in l.si uxor.C.de bo.authori.iud.poss.Bar. in l.debitor.de separatio.& in l. Stichum.§. quod uulgo.de solut.

Fideiussor mihi promittens pro alio de mandato meo,non tenetur mihi,sed tutus est doli exceptione contra me. Bart.in l.si debitor.ff.de solut.

† Fideiussor si promiserit pro Titio, si Titius non soluerit, interpellatꝰ à creditore,& nõ soluerit,tenetur:uide do.Barth. Socin.in consil.cclxxiij.incip.In præsenti.uer.cõfirmo hoc. in ij.parte.]

Fideiussor perempta instantia non tenetur.Bart.in l. Græcè.§. post litem.ff.de fideiuss.

Fideiussor hæres debitoris cum beneficio inuentarij, an possit conueniri.Bart.in l.debitor.ff. de separa. & in l.generaliter. de fideiuss.& in l.Stichum.§.quod uulgo.de solu.

Fideiussor debitoris obligati ad faciendum intra certum tempus id,quod possibile sit fieri,an teneatur. Bald.in c.ad hoc. hîc fi.lex Cor.incip.consue.re.in usi.feu.

60 Fideiussor si pòst fiat inops.Bar.in l.iij.in fi.ff.de fideiuss.

Fideiussor conuenitur ad pœnam pacis ruptæ, etiamsi principalis,qui pacem rumpit,banniatur,uel decapitetur.Bar.in l. capitis.ff.de fideiuss.

Fideiussor tenetur de dolo, & lata culpa, non aliter. Bart. in l. eum,qui.§.fi.ff.de fur.& in l.si fideiussor.in prin.mandati.

Fideiussor spontaneus prius potest conueniri.Bar.in l.ordine. aliàs,libertus.§.filium.ff.ad municip.

Fideiussor socij an,& ad quantum conueniatur.s̃.uer. Fideiussor societatis.per totum.

Fideiussor conueniri potest, ut restituat pignus debitori, qui soluerit,uel soluere paratꝰ est creditori. l. fideiussor.in prin. & ibi Bar.ff.de pignori.

Fideiussor conductoris non tenetur pro secunda cõductione. l.si cùm Hermes.& ibi Bal.C.locati.

Fideiussor in eodem libello cum principali non potest conueniri propter beneficium discussionis, nisi ei sit renunciatũ. gloss.& Bald.in l.j.C.de fideiuss.tu.Alexan.in l. in duobus.§. j.de duobus re.

Fideiussor emens pignus à creditore, tenetur illud restituere debitori offerenti sibi precium,uel secundo creditori similiter offerenti.l.fideiussor.& ibi Bart. & l.cùm seruus.§.si secundus.ff.de distra.pig.

Fideiussor usurarij obligatus cum usurario ꝓ restitutione usurarum,an sit correus debendi, an uerò fideiussor. Bald. in l. executorem.vij.col.C.de execu.rei iud.

70 Fideiussor tenetur,licet uelit absentem excusare, & defendere, pro quo promisit de rato, quando dubitatum fuit de mandato,de quo producendo fuit datus fideiussor. Bald.in addi.Spec.de excusa.uersic.fi.

Fideiussor uendens rem hypothecatam de cõsensu creditoris, an possit conueniri à creditore.Bald.in addi.Spec.de ces.actio.uersic.sed creditor.in fi.

Fideiussor actoris pro expensis in casu succumbentiæ, non tenetur reo absoluto ab obseruatione iudicij. Bald. in consil. Proponitur,quòd quidam pro quodam actore,&c.

Fideiussor datus apud iudicem ordinarium sub nomine officij,tenetur etiam apud delegatum eius,si postea causa delegetur.Bart.in l.cùm apud.iud.sol.

Fideiussor conuentus negans se fideiussisse,perdit beneficium discussionis, & cedendarum. Bald. in auth.contra qui propriam.C.de non nu.pe.& Ang.in l.si dubitetur.ff. de fideiuss. & ibi Alex.in §.j.ubi etiam dicit,quòd illud recuperat, si pœniteat ante litis contestationem.Bald. in l.electio. §. si is. de noxa.& Ang.in d.§.j.& in l. sed hoc ita. §.j. & ibi Imol. de re iud.uel si pœniteat antè,quàm creditor probet.l.de ætate.§. fi.& ibi Bal.de interroga.act.& tenet Alex.ubi s̃. & per eum in l.ex diuerso.§.licet in dotalibus.ff.solu.matr.

Fideiussor conueniri potest mortuo principali debitore in mora constituto,etiam non facta discussione de hæredibus debitoris.Pet.& Bald.post glo.in l.pe.ix.co. C. de condi.inser. Secus,si principalis non fuit in mora.Bal.ibi.Item intellige, quòd hæres prius interpelletur.Bal.ibidem.

Fideiussor castellani non tenetur post tempus. Dy. in apostil. in l.Lucius.§.Paulus.in addi.quibusdam fuit commissa,&c. quòd non.& ibi Bar. Item,

Fideiussor ad tempus non tenetur de gestis per principalẽ post tempus.d.l. Lucius.§.Paulus.& ibi Bar.& doct.

Fideiussor fisci,conueniri non potest,nisi prius facta discussione fisci.gl.sing.in l.sententia. C.de fideiuss. Lud.Pon.in sing. uerbo,Fideiussor.uer.quæro,utrum.

80 Fideiussor conuenit ad pœnã actioni implicitæ cohærentẽ. in Sp.de fideiuss.uer.sed pone,egi.& ibi Bal.in addi.uers.iiij.

Fideiussores simul obligati habent inter se beneficium diuisionis, scilicet, ut quilibet conueniatur pro parte tantùm. l. fideiussor. & ibi Bal. C. de fideiuss. Sed uide Bart. in l. creditor. §. duobus. ff. mandati. & l. si Titius. ff. de fideiuss. & ibi dicitur, quòd tenentur in solidum. Quod est uerum, nisi animo nouandi se obligauerint: quia tunc quilibet tenetur pro parte. l. si paternam. & ibi Bald. C. ad Velle. Vide etiam Bar. ibi, qui dicit, quòd in dubio tenetur in solidum, per §. si plures. Insti. de fideiuss. & l. non rectè. eod. tit. nisi alter cesserit, ut ibi. Si tamen pro alio se obligauit ut principalis, & cum eo non habet beneficium diuisionis. Bal. in l. pen. C. de execu. rei iud. & in l. dictantibus. C. de testa. Alex. in l. hi, qui. de fideiuss. sed prius debet conueniri, qui recepit à principali pecuniam, si alter hoc petat fieri suo sumptu. Ang. in l. unde quæritur. ff. commodati. † Et per Fran. Aret. in l. eadem. de duo. reis. in ij. colum.]

Fideiussor omisso pignore conueniri potest. l. omissis. & ibi Bald. C. de fideiusso.

Fideiussor tenetur, licet reo principali terminus solutionis sit prorogatus, l. fin. in fin. C. de usu. rei iud. Quod est uerum, quando solutio erat collata in diem: secus, si obligatio. l. pe. ff. de præto. sti. l. si cùm Hermes. C. loca. Item uerum, nisi prorogatio facta sit repetita, & renouata principali promissione, & per modum nouationis. in Spe. de fideiuss. uer. illud autem quæritur, ecce. & Bald. in addi. uer. pe. & Bart. in d. l. pe. ubi uide. & Cyn. & Bar. in l. quoties. C. de preci. Imper. offe. sed in l. Labeo. §. si per fideiussorem. & ibi Bart. ff. de arbit. dicitur, quòd fideiussor debet iterum se obligare in prorogatione termini: aliàs soluta est prima obligatio. Vide omnino Alexan. in l. ubicunq;. ff. de fideiuss. & doct. in c. constitutus. eod. tit. ubi per Abb. & ꝟ. Fideiussor liberatur. uersic. xij. † Et Paris de Puteo in tractatu Syndi. in uerb. Fideiussor officialium. circa fi. & Fel. in c. ij. de spon. in xij. col. post prin. in uer. secundò adduco.]

Fideiussores unius habent beneficium diuisionis, quod possunt implorare pro officio iudicis, sicut possent illud in iudicio deducere per uiam exceptionis. l. si contendat. ubi per Alex. post Bart. ff. de fideiuss. ubi Alex. sing. dicit, quòd illud officium iudicis debet implorari coram iudice ipsius qui fuisset reus in causa: ut infrà uerb. Officium iudicis. el ij. uer. xliiij. ubi plenè.

Fideiussor potest conueniri uigore instrumenti fideiussionis, licet non producatur cōtra eum instrumentum debiti principalis. ꝟ. Instrumentum probat. uersic. xciiij.

Fideiussor conueniri non potest, nisi prius fiat discussio principalis debitoris. in Spec. de actore. uersic. item repellitur creditor. & s. uer. Discussio. uersic. xij. in prin.

Fideiussor unus ex tribus, uel pluribus, si conuenitur, an ei sit contra reliquos actio cedenda, & in quantum. Item,

Fideiussor an possit conueniri, si debitor principalis dedit pignora, uel hypothecauit bona creditori, qui consensit uenditioni bonorum. in Spec. de cessio. actio. §. j. uersic. sed pone. & seq.

Fideiussor an possit cōueniri ex actione, quę uidetur cessa contra ipsum per cessionem factam contra principalem. in Sp. eo. tit. & §. j. uersic. sed nunquid.

Fideiussor clerici an possit conueniri coram iudice seculari in casu, quo clericus ipse non possit. in Spec. de compet. iud. adi. §. j. uersic. sed pone, quòd sic.

90 Fideiussor conuentus habet priuilegium de cedenda sibi actione à tutore: & si hanc exceptionem ante sententiam nō opposuit, potest eam opponere post sententiam, quę transiuit in rem iudicatam, ad executionem impediendam. in Sp. de exce. §. iij. uer. hoc tamen fallit.

Fideiussor an patiatur executionem sententię latæ contra principalem. in Spec. de execu. sent. §. iij. uer. quid si sententia.

Fideiussor an possit conueniri, debitore condemnato. in Spe. eo. tit. & §. uer. sed pone.

Fideiussori cōuento subuenitur, ubi & principali subuenitur. in Spec. de restit. in integr. §. ij. circa prin.

Fideiussor rem pupilli saluam fore, cùm conuenitur, qualiter formetur libellus. in Spec. de pigno. §. ij. uer. contra fideiussorem.

† Fideiussores an, & quando teneantur, uide dom. Barth. Soc. in consil. cclxxiij. incip. In præsenti. in prin. cum uersic. seq. in ij. parte.]

Fideiussor excipit compensando, quando reo principali debetur, etiam naturaliter tantùm. Bal. in l. tam mandatori. iij. col. C. de non nu. pec. per l. uerè. ff. de compensa.

Fideiussor an iuuetur præscriptione principalis. ꝟ. uer. Præscriptionis effectus. uersic. xvij.

Fideiussor post præscriptionem non obligatur. ꝟ. uer. Præscriptionis effectus. uersic. xxx.

Fideiussor an gaudeat beneficio statuti concedentis moratoriam principali. Bald. in l. quoties. C. de preci. Impera. offe. Bar. in l. cùm filius. §. stipulatio. de uerborum obligationib. & ꝟ. uerb. Moratoria. uersic. vij.

Fideiussor in executione petita contra eum potest opponere de beneficio cedendarum, id est, quòd sibi actio cedatur cōtra principalem, & quòd sibi tradatur instrumentum debiti. Bald. l. nomen. ff. de hære. uel act. uen. & sing. per Alexan. in l. sciendum. iij. col. ff. de uerb. oblig. & Alexan. in l. si dubitetur. in prin. de fideiuss. & Paul. de Castr. in l. si mādato meo. eo. tit. & per Bald. in authen. præsente. C. eod. tit. ubi dicunt, quòd etiam ante sententiam potest excipere. Vide etiam Bart. in l. iij. §. fin. de duo. re. Item habet fideiussor pro beneficio cedendarum nedum exceptionem, quando conuenitur, sed etiam officium iudicis, quod principaliter ipse potest proponere pro eo impetrando. l. si contendat. per Bart. & Alex. de fideiuss. & plenius ꝟ. Officium iudicis. uer. xxxiiij. Quod est uerum, etiamsi statutum prohibeat omnem defensionem, secundum Bald. not. in auth. præsente. C. de fideiuss. & Alex. consil. cxc. j. parte.

Fideiussor scholaris non gaudet priuilegijs scholaris. Bald. in auth. habita. vj. col. C. ne fi. pro pa.

Fideiussor excipiens de discussione principalis omissa, non auditur, si sua non intersit: & ideo debet probare principalem non discussum, esse soluendo: quia si est non soluendo, non prodest sibi talis exceptio: quia potest conueniri ipse fideiussor, quando principalis non est soluendo. Ioan. de Imol. in c. fi. de empt. & uen. Ang. in l. decem. de uerb. oblig. gloss. in l. nisi hoc actum. de pact. Alex. in l. non solùm. §. morte. de ope. no. nun.

Fideiussor rei conuenti an possit inuito creditore suscipere iudicium pro reo animo nouandi. Bart. & Alex. in l. solutioné. ff. de sol. Bar. & Bald. in l. j. ult. col. C. de sent. Ang. l. Iulianus. ij. qui satisda. cogan.

Fideiussor excōmunicati potest opponere exceptionem compensationis de credito principalis sui contra creditorem debitoris excommunicati, pro quo fideiussit. doct. in cap. cùm inter. de excep. & ibi Sicu.

10 Fideiussor potest opponere exceptionem cōpetentem reo, quam reus opponere non potest. Bald. in l. si mulier. xij. col. ff. solut. matr. & Sicul. ubi s.

Fideiussor comparēs tanquam procurator principalis, gaudet beneficio, & exceptionibus ei competentibus, etiam merè personalibus. Bar. in l. & si fideiussor. ff. de re iud. Item,

Fideiussor mulieris fideiubentis pro alio, etiam iuuatur beneficio Velleiani. l. si mulier contra senatus. §. fi. ff. ad Velle. l. mulierem. & ibi Bald. C. eo. tit. & Bald. in l. j. C. eo. tit. ubi dicit. uerum esse, etiamsi fideiussor intercessit non rogatus. Item uerum, etiā in eo, qui fideiussit mandato mulieris. l. si uxor. C. eo. tit. ubi etiam dicit, quòd

Fideiussor mulieris potest opponere exceptionem Velleiani post sententiam, secundum Bal. in d. l. si uxor.

Fideiussor filijfamiliàs iuuatur etiam beneficio Macedoniani. ar. d. l. si mulier cōtra senatus. §. fi. ff. ad Velleia. l. sed si pater. §. non solùm. ff. ad Macedo. & ibi Bart. & not. in l. si filius pro muliere. ff. quæ res pig. ob. pos. & Bald. in l. fi. C. ad Macedo. ubi dicit uerum, nisi pater ratum habeat mutuū factum à filiofa. quia reconciliatur mutuum. d. l. fi. etiam ad pręiudiciū fideiussoris, cui erat quæsita exceptio Macedoniani: ut ibi.

Fideiussor mariti non gaudet beneficio mariti, ne cōueniatur, ultra quàm facere possit. doct. & Petr. de Sun. in l. tam mandatori. C. de non nu. pecu. & l. & si fideiussor. ff. de re iud.

Fideiussor nō opponens exceptiones sibi competentes, an repetat. s. Fideiussor repetit. uersic. xix. & in Spec. de iud. §. iij.

Fideiussor

Fideiussor sine mandato an habeat priuilegium.glo.no.in l.uideamus.ff.de neg.gest.

Fideiussor an gaudeat exceptionibus competentibus principali.in l.si eum.§.j.ff.si quis cau.& l.si alius pro muliere.ff.quæ res pig.ob.po.quòd sic.& l.constitutionibus.& ibi Bal.C.de usuris.& l.tam mandatori.C.de non nu.pe.& l.si quis postquàm.& l.ubicunq;.de fideiuss.

† Fideiussores ostendentes omnia fuisse exigibilia,an indubitanter probât negligentiam,& culpam exigentis: & de quibus,& qualiter,& quando de eius exigentis negligentia,& culpa argui potest, uide do.Barth. Socin. in consil. cclxxiij. incip.In præsenti.uersic.j.ostendendo.cum uersic.seq.in ij. parte.]

Fideiussor potest uti defensione,quæ ipso iure competit principali,sicut ope exceptionis.l.constitutionibus.& ibi Bald.C.de usur. Item,

20 Fideiussor renuncians exceptionibus an possit conueniri.in l.j.ff.si quis in ius uoc.non ierit.

Fideiussor an renunciet exceptionibus. doct. in d.l.j.ff.si quis in ius uoc.nô ie.ꝙ specialiter priuilegio fori:ut ibi per Bart.

Fideiussor non gaudet inhibitione facta per episcopum laico,ne cognoscat de côtractu usurario.l.creditor.in prin.ff.mandati.Bal.in l.j.C.de diuer.rescript.

Fideiussor potest opponere exceptiones ex persona sua, quas non posset principalis.Bar.& Alex.in l.j.ff.iud.sol.

Fideiussor contra executionem sententiæ potest opponere. Alex.in d.l.j.ff.iud.sol.post Bal.in l.fi.C.de usu.rei iud.

Fideiussor conuentus facta discussione de principali debitore, potest excipere de pinguiori fortuna principalis,quæ super uenerit post discussionem,ut sic reuertatur creditor contra debitorem.Ludo.in l.Stichus.§.& habet. in addi.nouis.de ope.no.nun.Alex.in l.si mulier.sol.mat.contra Bal.in l.peremptorias.ad fin.C.sent.rescin.non pos.& in l.fi.& ibi Paul. de Cas.ff.si cer.pe.& Sal.in auth.hoc si debitor.de pignorib.

Fideiussor conuentus prius, quàm principalis, an excipiat de ordine post litis contestationem.Bart.in l.si dubitetur.ff.de fideiuss.in Spec.de excep.§.iij.uer.quid de excep.

Fideiussor absoluti per sententiam semper est tutus exceptione rei iudicatę sibi quæsita,licet postea ex noua constitutione principalis suus condemnetur.Bar.in l.fi.ff.de pactis.

Fideiussor mihi promittês pro alio de mandato meo, tutus est exceptione doli côtra me.Bar.in l.si debitor.ff.de sol.

30 Fideiussor liberatus si conueniatur,an opponat exceptioné cedendarum.Bald.in l.stipulatus esses.§.si ex duobus. ff. de fideiuss.

Fideiussor renuncians exceptionibus,quibus principalis non renunciauit,an teneatur.Bart.in l.hi,qui.ff.de fideiuss.

Fideiussor debet conueniri in foro suo, nisi renunciauerit fori priuilegio:quia tunc non est tutus exceptione,sed conueniri potest in loco contractus,si ibi sit repertus: non autem nô repertus,nisi renunciauerit priuilegio fori: sed si non renunciauerit,potest remitti ad locum contractus,uel si ibi promiserit se repræsentare,id est,certo loco solutionis,uel contractus,non si generaliter ubi uelit creditor, quia tunc potest remitti ad libitum creditoris: sed in dubio debet remitti ad locum solutionis destinatæ, non ad locum contractus. Bal. sing.in l.cum Archimedoram.C.ut in pos.lega.

Fideiussor non potest opponere exceptionem de non numerata pec.sibi.l.frustrà.& ibi Bal.& doct.C.de non nu.pecu.

Fideiussor potest excipere ex persona rei,reo inuito.Bal.in l.tâ mandatori.ult.col.C.de non nu.pecu.per glos.in l.si cui.eo.tit.& in l.si stipulatus esses.ff.de fideiuss.Vnde

Fideiussor excipit de nô numerata pecunia,licet debitor principalis compareat, & debitum agnoscat, côfitendo pecuniã fuisse sibi numeratam:& hoc,si debitor est pauper: secus, si diues.Bal.in l.tam mandatori.ult.col. C.de non nu. pecu.& in l.si cui.& ibi Bal.eo.tit. Item,

Fideiussor potest excipere, ꝙ contractus est usurarius, etiamsi principalis confiteatur contractum esse uerum, & non usurarium,quando ipse principalis est pauper,aliàs non.Bal.in d.l.tam mandatori.de non nu.pecu.

Fideiussor an gaudeat beneficio pacti liberatorij factireũ principali.Bart.in l.nisi.ff.de pact. Vide in l.fideiussoris. eod. tit. Alex.in l.duobus.§.quod autem.ff.de iureiur.

Fideiussor si omittat exceptionem mandati,an agat.in Spec.de procur.§.iij.uer.item nota.

Fideiussores etiam tempore executionis possunt opponere de beneficio diuisionis.Bal.in l.fi.C.de constit.pe.& in l.exceptione.de proba.per l.bona.§.fi.de iu.fis.& per Alexan.post Bar.in l.si dubitur.de fideius.in prin.ubi dicit, quòd post litem contestatam quando dubitatur,an sit soluendo fideiussor:uide Bal.in l.inter eos.§.fi.eo.tit.

40 Fideiussores si à principio diuidunt obligationẽ,quia unus pro altero non uelit teneri,ut si pro debitore obligato in uiginti unus fideiubeat pro decem, & alter pro residuo, si ille alter non sit soluendo,non tenetur pro residuo ille, qui promisit pro decem tantùm.Bald.in l.fin.§.j. C. de usur. rei iud. Alex.in l.ij.C.de hære.instit.post Gul.de Cu.ibi.

Fideiussor opponit exceptionem compensationis ex persona debitoris,etiam reo inuito.l.uerum.de compensa.Bald.in l.tam mandatori.C.de non nu.pe.& s̃.uerbo, Compensatio. uer.xxxix.

Fideiussor non opponens exceptionem an repetat. s̃.uerbo,Fideiussor repetit.uer.xix.

Fideiussor habet priuilegium de cedenda sibi actione à tutore,& si hanc exceptionem non opponit ante sententiam,potest opponere post,ad impediendam executionem. in Spec. de excep.& repli.§.iij.uer.hoc tamen fallit.

Fideiussor quibus beneficijs iuris iuuetur,& quid si eis renunciauit:uide in Spe.de renun.& conclu.uer.nota ergo, quòd quatuor,& seq.

Fideiussori subuenitur,quando & principali.in Spec.de restit. in integ.§.ij.iuxta prin.

Fideiussor eius, qui sine causa promisit, tutus est exceptione.in Spec.de feu.§.ij.uer.iiij.

Fideiussori,qui animo donandi fideiussit,non prodest pactum de non petendo.in Spec.de obl.& sol.§.j.uer.pone,T.

Fideiussor appellat à sententia lata contra principalem suum.l.à sententia.ij.respon.& ibi Bart.ff. de appel.& ibi doct.in Spec.de appel.§.j.

Fideiussor quomodo appellet à sententia lata contra principalem.Bar.in l.j.§.pen.ff.quando appel.sit.

* Fideiussor appellare potest,& si is,pro quo fideiussit,nô appellat.l.à sententia.ubi Imol.not.iij.ff. de appellat. Iac. Phil. Por.Imol.con.clxxij.nu.10. Æmilius Maria Manolessus.

Fideiussor uenditoris potest appellare à sententia lata contra emptorem in causa euictionis. l.à sententia. iij. responso. & ibi Bart.ff.de appel.etiam inuito uenditore. in Spec. de appell.§.j.

Fideiussor qui à sententia contra se lata non appellauit,an sit in culpa,& non repetat.in l.exceptione.& ibi Barto.ff.de fideiuss.& in l.si procurator.§.si ignorantes.ff.mandati.ubi dicit Bart.quòd si est pauper,non tenetur prosequi appellationẽ: aliàs sic,sed appellare tenetur indistinctè:ut ibi.Vide tex.& Bald.in l. si pro ea. C. mandati. quòd dicitur dolo uersari,si sibi constat de iniustitia sententiæ ex facto proprio:unde sibi imputet,& non repetit.Aliàs in dubio pro sententia præsumitur. Item,

Fideiussor condemnatus iniustè, si non appellat, non repetit à principali.l.si pro ea.& ibi Bal.C.mandati.

Fideiussor appellans à sentẽtia capitali relaxari nô debet.Bart. in l.eos.§.super his.C.de appel.

Fideiussor an teneatur appellare.in Spec. de appel. §.j. & d.l.à sententia.

Fideiussor liberatur contrario chirographo, quo obligatus est.Bald.in l.tam mandatori.iiij.col.C.de non nu.pecu.

* Fideiussor liber ab omni obligatione est,si obligatio, ad quã fideiussor accessit,nulla atq; infirma est. ca. accessorium. de reg.iur.in vj.l.cùm principalis.ff.de reg.iur.fac.l.j.ff.de usuf. l.eius qui.§.quod si stipulatus. & ibi Alex. & Dec.nu.5.ff. si cer.pet. Aymo Crau. consil.cclxxij. numer.2.& 3.uolum.ij. Iac.Philip.Port.Imol.consil.v.num.11. Æmilius Maria Manolessus.

Fideiussor an intelligatur liberatus ex parte actoris uel rei,mutato iudicio.in l.Iulianus. ff. qui satisd. cog.ubi per Alex. & in l.si ante acceptum.ff.iud.sol.doct.& Io.de Pra.in l.in causa.§.ex parte.ff.de procur.

Fideiussor ad tempus, liberatur finito tempore. Dy. & doct. in l. Lucius. §. Paulus. de admi. tu. Bal. Ang. & Alex. in l. si unus. in prin. ff. de pactis. ubi dicunt uerum, etiamsi tempus proro getur principali. & per Alex. plenius. in l. ubicunq;. ff. de fideius. & s̄. uer. Fideiussor conuenitur. uer. lxxxij. & j̄. eo. uer. xij. & per Alex. in l. dies. de dam. infect.

Fideiussor liberatus intelligit, si debitori tempus ad soluendum præstitutum, à creditore fuerit prorogatum. Ang. in l. si unus. §. si cum reo. ff. de pact. Abb. post alios in c. constitutis. in extre. de fideius. Illust. Card. Zab. in c. j. §. nos itaq;. de iureiur. in Clem. Dec. con. xciij. nu. 2. Dec. in l. lecta. nu. 12. ff. si cert. pet. affirmat communem hanc esse sententiam, & ibi Fran. Cur. & Cagnol. nu. 90. Iac. Phil. Por. Imol. con. v. nu. 15. Æmilius Maria Manolessus.

† Fideiussor an & quando per receptionem partis liberatus esse uideatur: uide do. Maria. Soc. in consil. xviij. incip. Prosequendo. uer. circa secundam. cum uer. seq. usq; ad uer. circa tertiam principalem q. in j. parte.

Fideiussor pro omni eo, in quo constabit Titium esse debitorem, liberatur, si moritur Titius non liquidato debito. Paul. de Castr. singu. & ibi Alexan. in l. qui Romæ. §. Augerius. de uerb. oblig.

Fideiussor accedens sententiæ latæ liberat in ipso iure statim, quòd illa sententia reuocatur per secundam. Bald. in l. tam mandatori. iiij. col. C. de non nu. pecu.

Fideiussor non liberatur per missionem in omnibus bonis factam contra principalem. l. hæres. §. quod si stipulatus, & ibi Alex. de fideiusso.

Fideiussor non liberatur, si actum sit hypothecaria contra possessorem, uel contra debitorem. Bal. in l. etiam. C. de fideius. & Alex. in l. hæres. §. quòd si stipulator. ff. eo. tit.

Fideiussor liberatur per pactum liberatorium factum principali. Bal. in d. l. tam mandatori. pen. col.

Fideiussor nō dicitur liberatus, si principalis scribit literas creditori, & promittit se soluturū, si sit clausula, Saluo iure con tra ipsum principalem, ut cōtra fideiussorem, secundū Paul. de Castr. consil. cccj. Item credo sine dicta clausula, per l. nouatione. in fi. C. de fideius. ubi dicitur non liberari, si fideiussor principalis iterum se obliget.

10 Fideiussor nō censetur liberatus in dubio per restitutionem in integrum concessam principali, nisi actum sit expresim. l. j. C. de fideius. mi.

Fideiussor si uelit liberari, & is, cui datus est, nolit consentire. uide j̄. uer. Venditor. cautela est, quòd uenditor offerat emptori idoneum fideiussorem: qui si recusetur, offerat fideiussori cautionem indemnitatis aduersus creditorem. Bal. Sali. Paul. Lud. & Alex. in l. si pater. C. de col. & Bal. in l. ij. de sen. quæ sine certa quantitate profe. in l. Labeo. §. fi. de arbit. in l. qui autem. de arbit.

Fideiussor compromissi liberatur, quando cōpromissum prorogatur in aliud tempus: quia respectu fideiussorum dicitur nouum compromissum. Dy. & doct. & Bal. sing. in l. Titius. ff. de excusa. tu. & ibi Bar. & omnino per Alex. in l. dies. in fi. de dam. infect. Item per prorogationem termini. l. Labeo. §. per fideiussorem. & ibi Bart. de arbit. & omnino per Alex. in † l. si unus. in prin. de pact. † Et per Fel. in c. de causis. de off. & po. iu. dele. circa fi. ij. col.]

Fideiussor censetur liberatus per sententiā latam pro reo. Bal. in l. properandum. §. sin autem reus. ij. col. C. de iud. & Bart. in l. fi. ff. de pact. ubi dicit uerum, etiamsi pòst principalis cōdemnetur, quia perpetuò fuit liberatus fideiussor. Item,

Fideiussor an, & quando censeatur liberatus, liberato principali. in l. tam mandatori. per doct. & Petr. de Sun. C. de non nu. pe. Quid econtrà. s̄. uer. Absolutio. uer. eo. quod no. l. aduersus. & ibi Bart. de arbitr. & in l. adulter. ff. de adult. & in l. qui iurasse. §. à fideiussore. de iureiur. & in l. fin. eod. tit. ubi dicit post gloss. secus, quando fideiussor habet regressum contra reum, ut quia sit in rem suam fideiussor, & per Dy. in regula, rati. in vj.

† Fideiussorum obligatio ex quo refert se ad obligationē principalium, an, & quādo procedit, quòd illa deficiente deficiat illa fideiussorum, quia ea sublata, eorum obligatio remanet sine causa: uide do. Barth. Soc. in con. cclxxiij. incip. In præsenti. in uer. præterea obligatio. in ij. parte.]

Fideiussor liberatur nouatione obligationis, nisi iterum obligetur. l. nouatione. & ibi Bal. C. de fideius.

Fideiussor liberatur delegando debitorē: quia uidetur soluere. l. inter eos. §. abesse. & ibi Bar. ff. mandati.

Fideiussor quomodo possit tempore liberari sine principali. gl. in l. fideiussor. & ibi Bar. ff. mandati.

Fideiussor castellani liberatur finita castellania, licet successor nondum uenerit. Bal. in l. ex diui. C. locati. per l. si cùm Hermes. eo. tit. Item uerum, si refirmatur ad aliud tempus. Alex. post Bald. & Ang. in l. si unus. in prin. suprà, de pact. & s̄. eo. uer. iij.

Fideiussor an liberetur reducto laudo ad arbitrium boni uiri. Bal. in l. fina. x. quæstio. C. de contrahen. empt. gl. in l. in proposita. pro socio. quòd non. & Bar. in §. arbitrorum. ij. col. eo. tit. Ioan. de Prat. in l. multa. de condi. & demon. secus, in pœna. Bart. ibidem.

20 Fideiussor prior an liberetur per donationem secundi. Bal. in l. Valerianus. in fi. ff. de præto. stipulat.

Fideiussor liberatur solutione debiti facta in totum, uel in partem, per principalem. l. ij. & ibi Bar. C. de fideius. tut.

Fideiussor an liberetur per acceptilationem factam principali. Bart. in l. fideiussor. §. qui ita. ff. de accepti. & Alex. quòd sic, in l. ij. §. si tamen. de uerb. obl. Quid econtrà, s̄. Acceptilatio. uer. viij. cum tribus sequentibus.

Fideiussor per sententiam liberatur. l. Grecè. §. post litem. ff. de fideiuss. & s̄. Fideiussor. de iudicio sisti. uersi. xxxv. & xxxvij.

Fideiussor conductoris liberatur finita prima cōductione, nec tenetur pro secunda. l. si cùm Hermes. & ibi Bal. C. loc.

Fideiussor liberatur per redditionem instrumenti debiti factā debitori per creditorem, sicut liberatur principalis. l. si hæres pecuniā. ff. ad Trebellia. secundū Bal. in auth. ad hoc. C. de Lati. lib. tol.

Fideiussor nō censetur liberatus, licet actum sit hypothecaria. l. etiam. & ibi Bald. C. de fideius.

Fideiussor quando petit se liberari, uide s̄. Fideiussor agit. uer. xv. & per discursum.

Fideiussor de iudicio sisti liberatur, si actor ei succedat, uel ecōtrà. l. de die. §. fideiussor. & ibi doct. qui satisd. cog.

Fideiussor procuratoris sine mandato non liberatur superueniente mandato. l. Iulianus. & ibi doct. & Alex. q. satisd. cog. nisi sit procurator actoris, qui cauit de lite prosequēda, quia superueniente sibi mandato, liberatur fideiussor. Alexan. ibi post Ang.

30 Fideiussor iudicatum solui præstitus à defensore, liberatur, superueniente mādato, & debet alius præstari ab eo ut procurator. s̄. Denfensor. uersic. xlvj. & Alex. post Rapha. in d. l. Iulianus.

Fideiussor ut liberetur, cogi potest debitor ad soluendum debitum liquidum, & purum: sed si est conditionale, uel non liquidū, sufficit quòd debitor ei caueat de indemnitate, quan do creditor non uelit liberare fideiussorem. Bald. no. in l. qui autem. §. j. de consti. pecu. & Alex. l. si pater. C. de colla. & s̄. eo. uersic. xj. & s̄. Creditor inuitus. uer. xxx.

Fidelitas potest iurari per syndicum, uel procuratorem. Bal. in c. j. §. fi. per quos fi. inue. & in c. j. ult. col. quo tempore mil. in usib. feu. & in l. j. §. ne autem. in fi. C. de cadu. tol. & c. j. §. uerum. de statu. reg. in vj.

Fidelitatis forma quando iuretur, uide glos. & Bald. in c. fi. in j. col. per quos fi. inuest. in usi. feu. Card. post gl. in clem. j. §. cæterùm. de iureiur. dicit quòd sex requiruntur, id est, iuranda sunt, scilicet, Incolume, tutum, utile, facile, possibile, consilium, auxilium. & in Spec. de feu. §. ij. & ibi dicitur, quòd seruanda est forma.

Fidelitas qualiter promittatur domino per uasallos. Bal. in dicto c. fi. per quos fi. inue. & in c. j. de forma fideli. & tit. de nofor. fide. & xxij. q. ult. de forma.

Fidelitatis sacramentum repræsentat quandam speciem seruitutis. in Spec. de teste. §. j. uer. sed nunquid uasallus.

Fidelitatis sacramentum non omnibus dominis præstandum est per uasallum. Bald. in l. j. §. in j. C. de cadu. tol. & per Spec. de feu. §. ij.

Fidelitas intra annum debet iurari, & inuestitura peti. j̄. uerb. Inuestitura. uer. x. Caue, quia de fidelitate uerbū dixi. j̄. uer. Vasallus iurat. uersic. j.

Fideli-

Fidelitas per hæredem feudatarij debet iurari: secundum Bal. in l.pe.in fi.C.ut in pos.leg.& in l.j.C.de patri.qui fil.distr.& suprà, Feudatarius.uersic.lxxv.

* Fidelitatem quis alicui iurare non est ea tantùm de causa compellendus, quia in eius territorio bona possidet. Innoc. in c.postulasti.de for.compet.doct.in c. nimis.de iureiuran. Alb.Bru.con.xxxv.col.iiij.Ay.in.Crau.con.ccj.nu.10.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Fidelitas est iusiurandum, quod à uasallo præstatur domino, quod debet fieri post iusiurandum.x.col.tit.j.c.j. & in tit. de forma fideli.Card.in §.cæterùm.de iureiuran.in cle.j.

Fidelitas iuratur, non obedientia regulæ. j. Obedientia. uersic.xij.

Fidelis præsumitur is, qui eligitur ad officium.l.amicissimos.& ibi Bart.ff.de excusa.tuto.

Fidelis, id est, catholicus.glo.& Card.in clem.j.§.regula.de sta.mona.

* Fidelis nemo pro parte nō esse potest, ut nec pro parte liber, pro parte seruus, pro parte ingenuus, pro parte libertinus. Bal.in §.j.de contro.inuest.in usib.feu.Iaso. in con.cxxxiiij. uol.vj.post medium.uol.iiij.Ay.Cra.con.ccj.num.17.uol.ij. Aemilius Maria Manolessus.

Fideles Imperij non tenentur sequi Imperatorem, si fructus feudi non sufficiunt ad sumptus.Dyn.Bart.in l. Mæuia.§.u-

† xore.de an.leg.† Et per Felin.in c.j.de lib.obla.]

Fideli totus mundus diuitiarum est, infideli nec obolus. in Spec.de positi.§.v.uer.sublatis.

Fideli extraneo an debeat quis potius subuenire, quàm patri infideli.in Spec.qui fil.sint legi.uer.quid si pater.

Fidelis contrahens matrimonium dum infideli, qualiter ad diuortium prouocabit.in Spec.de diuor.

Fides hosti non est seruanda.l.j.ff.de dolo.Quod est uerum à priuato, sed à duce belli sic.Bart. in l.conuentionū. de pact.& in l.fi.ad leg.Iul.ma.Paul.consilio xxxij. Item pacta hosti sunt seruanda.Alex.in d.l.j. Vide limitationem in-

† frà. † Adde, quòd fides multipliciter sumitur: nam quandoque dicitur sponsio, quandoque fidelitas, quandoque conscientia, item creditum, item sacramentum, item fides infirmis.de qua j.ad Corinth.xiij.item fides uiua, de qua ad Heb. xj. & isto modo sumpta diffinitur, quòd est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium. & dicitur Græcè πίστις.

Fides est una.cle.j.§.fi.& ibi Card.de excel.præla. & in clem.j. de summa.trini.& fide cath.de consecra.distin.j.in princ.de sentent.excom.& ibi Car.

* Fides appellatur quia fiat quod dictum est. Cice. Off.lib.j. Æmilius Maria Manolessus.

Fidei unicæ caput est Christus.de sacra unc.cap.j.in fi.

Fides de precio in contractibus innominatis haberi non potest.Bal.in l.traditionibus.j.col.C.de pac.ubi etiam per Sal. Sed uide etiam Alex.in l.si seruus.§.quod uerò.de furtis.

Fides iudici facienda est.l.quinquaginta.de prob.scilicet quanta faciat plenam probationem.Ioan. And. in c.cupientes.§. quòd si quis.uersicul.fidem.de elec.in vj.& cle.constitutionem.§.insuper.& ibi Car.de elec.

Fides seruanda est bannito.Bar.in l.conuentionem. ff. de pac. uide Bart.in l.quid ergo.§.si seruus.& ibi Ange.de lega.j. & Bal.in l.j C.quando liceat se si.iudi.uin.

† Fidem bonā ille recognoscit, qui iustè distribuit, & qui reddit unicuique quod suum est, & agit secundum naturam ad bonam conscientiam, ita quod nec se, nec alium uelit cum aliena iactura locupletari.do.Bar. Soci.in consi.xxxvj.inci. Rectè.uersic.tertiò hic ostenditur.in j.parte.

Fides præstari non debet ei, qui multa pollicetur.Bart.in l.qui cum uno.§.fi.ff.de re mil.

Fides testis quo tempore inspicienda sit.Bar.in l.iij.§.duæ causæ.ff. ad Carbo.& infrà, uer. Testes deponunt.uersic.xij.& sequenti.

Fides testis dependet ab arbitrio iudicis.Bartol.in l.Lucius.ff. de infa.

Fides data ante contractum censetur repetita in contractu. l. si uerò.& ibi Bald.ff.de ædil.edi.

10 Fides non seruatur frangenti fidem. l. solicitationem.& ibi

† Bar.C.de do.ante nup.l.qui fidem.ff.de transac.† Et per do. Soci.in cons.ccxiij.inci.In prçsenti consultatione.uer.confirmatur.nam circa medium.in ij.parte.char.xcviij. & plenè not. per do. Iason May. in l. cùm proponas.C.de pact.& per Feli.in c.si cautio.de fide instru. & in c.peruenit.el ij. de iureiur.& aliquid in c.dilecti filij.de excep.ante medium.vj. col.& per Felin.in d.l.cùm proponas.]

† Fidei causas solus papa potest cognoscere, & decidere. In contrarium tamen facit glo.in cap.Anastasius.xix.dist. quæ uidetur uelle, quòd papa in causa fidei debet congregare concilium: & in tali causa concilium est supra papam. Vnde aliqui ruditer intelligentes illam glo.ueniunt contra tex. in c.maiores.de baptismo.Vnde dic, quòd regulariter solus papa potest decidere causam concernentem fidem, & sacramentum ecclesiæ, ut probatur in d.c.maiores.& in c.hæc est fides.xxiiij.q.j. & d. c. Anastasius. dic quòd ibi papa uoluit decidere contra aliquod statutum per ecclesiam, quod non poterat sine concilio: quia ubi in causa fidei constat de iudicio totius ecclesiæ, papa non potest aliquid decernere contra statutum ecclesiæ: quia posset papa esse hæreticus, & sic errare in fide.xl.dist.si papa.sed tota ecclesia errare non potest: ut in c.à recta.xxiiij.q.j.& ibi bona gloss.Abb. in d. cap. maiores.

Fides quid sit.Bald.in cap.j. de capi. Cor. in usi.feud.Dic ut in postilla.

Fides quot modis exponitur.doct.in rubrica, & in c. j. de sum. tri.& fide catho.

Fides de precio quando dicatur haberi. infrà, Venditor. el j. uersic.xxx.

* Fides quo ad precium, habita uidetur, quotiescunque sine precio res tradita est. glo. in l. quod uendi. ff.de contrahen. empt.l.procurator.§.planè.ff.de tribu.Cy.& Sali.in l.inciuile.C. de rei uendic. Alexand.in l.traditionib.col.j.C.de pac. M.Anto.Nat.consilio clxxj.num.6.uolum.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Fides habita censetur, etiam cui modica dilatio ad pecuniā soluendam est concessa. Cyn. & Salic. in l.inciuile.C.de rei uendi.Ang.in §.uenditæ.Insti.de rer.diu.M.Anto.Nat.con. clxxj.nu.5.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Fides de precio an possit haberi per executores testamentorum uendentes bona testatoris, suprà uerbo, Executorum testamenti potestas. uersi. ix. Et an per procuratorem uendentem, j. uerbo, Procurator ad negotia.uersi.iiij.& an per creditorem uendentem pignus, s. Creditor in pignore. uer. xviij.& infrà, Subhastatio.uersic.pen.

Fides ubi electa est, non requiruntur testes.Bald.in l.fin.in fin. C.de fideius.

Fidei articuli quot sint, & qui.Hos.in c.j. de sum.tri.& fid.cath.

Fides seruanda est, sicut iuramentum: aliàs periurium committitur, & infamia incurritur.in Specu. de arbitris.§.qualiter. uer.sed idem est, si fides.Imo.in §.sequitur. uer.sed pone, quod compromissum.Ioan.And.in c.j.de sepul.lib.vj.in Nouel.& Lanfr.in tract.de arbitrio. v. par.pe.q. ad fi.Io.de Pra.in l.mutus.§.qui non cogitur.ff.de procu.gl. in c. peruenit. de fideiusso.Ioan.And.in c.in tempore.de arbi.Alex. in l.iiij.§.dato.in fi.de iureiu.ubi idem dicit, quando promissio est facta sub periculo animæ promittentis, quòd obligat, secundum Ang.sed clericus rumpens iuramentū magis punitur, quàm rumpens fidem.doc.& But.in c.querelam. ubi etiam Ab.ne præla.uic.su.& in c.ad aures.quod met. causa. & s. Clericus

† delinquit.uer.iij.& Archi.xxij.q.v.iuramenti.† Et per Fel.in d.c.querelam.de iureiur.& in c.preterea.de spon.in iiij.col. & do.Ias.May.Insti.de act.§.item si quis.nu.54.& nu.55.

Fidem frangenti, fides frangatur eidem.l.quæro. §. inter locatorem.ff.loca.& l.cùm proponas inter.ubi glo.& doct. C.de pact.Et hoc procedit, etiamsi interuenisset iuramentum, secundū Iacobi. de sanc. Geor. ibi in d. l. cùm proponas. uer. uersic.nota illud uulgatum.Limita tamen prædictam regulam quatuor notabilibus modis, ut ibi per eum.Hippo.Mar. in sing.clv.inci.Frangenti fidem.ubi ponit unam aliam notabilem limitationem ad prædictam regulam.

* Fides frangenti seruanda non est.l.qui fidem. ff. de transact. l.quæro. §. inter locatorem. ff.locati.l.cùm proponas.& ibi post gl.& ali.doc.Iacob.à S.Geor.C.de pact.l. si quis maior. C.de transact.l.pollicitatione.ubi Bar.C.de dona.ante nup.

Felin.in c.si cautio. de fid. instrum. & in c.dilecti.de except. Soc.con.ccxiij.uer.confirmatur.uol.ij.Lud.Gozad.consi.j. num.1. Et hoc locum sibi uendicat, etiamsi iusiurandi religio ad fidem accessisset.gl.pe.in §.j. de noua form.fidel.quę uasallum domino fidem necessario seruare nō debere, cùm Princeps non seruat quod promisit, affirmat: iusiurandum enim tacitam conditionem habet, si is cui datur fidem non uiolauerit.fac.l.quidam cùm filium. ff. de uerbor. obliga.d. l.quæro.d.§.inter locatorem. Oldra.con.ccxciij.nu.j.Imo. consi.lxxxj.In casu præmisso adducit nota.in d.l. cùm proponas.l. siue apud acta. C. de transact.in c.iij.ubi & Abb.de iureiur.idem Abb.consi.lxj.Videtur j.colu.j.uolu.ij.Roma. consi.ccxliiij.per euidentia.Dec.consi.cclxv.nu.4.Bauer.in lxxij.priuil.iuramenti.Hip. Marsi.sing. xlij. Æmilius Maria Manolessus.

Fidem non seruans per negligentiam, tenetur crimine stellionatus, quo ad periurium.Bald. in cap. j.iiij. colu.quo tempo. mil.

20 Fidei fundamentum est Christus. suprà, Christus. uer. xvj. Item baptismus,ut de presbytero non bapti.ueniens.

Fides potest esse de monstrabilibus. Cardin.in clem.j.§.porrò. de summa trini.& fid.ca.

Fides est duplex,scilicet formata,& informis.Car. in clem.j. §. ad hoc.in prin.de summa trini.

Fides ueritatis non requirit adminicula uerborum.l. j. C. si ut se ab hære.absti.de dona.l.fi.de formu.l.j.

Fides contractus si non seruetur inter dominum & uasallum, uide infrà uerbo, Vasallus priuatur.uersic.xxx.

* Fidem qui non seruauit, nec promissa patrauit,in dolo esse uidetur.l.dolus.& ibi gloss.fin. l. si procuratorem.§.dolo.ff. mandat.l.j.§.est autem.ff.depos.Alexan.cons.lij.col.j.in extrem.cons.lxxxiiij.col.ij.uol.vj. Corn. cons.cxvj.in extrem. uol.j.cons.cxxviij.col.ij.uol.iij.Aym.Crau.con.cxcij.nu.15. uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Fidem rumpens tenetur crimine stellionatus. Bald. in capit. j. iiij.col.quo tempore miles.in Vsi.feudorum.

Fides & fideiussio,parificantur:quia idem est dare fidem,& fideiubere.facit l.solutum.§.solutam.de pig.actio.& Ioan. de Pra.in l.mutus.§.qui nō cogitur.ff.de procura.facit l.si rem. §.omnis.ff.de pigno.actio.

Fides implicita sufficit ad excusandum ab hæresi, secundum Innoc.in c.j.de sum. tri. & fide cath. nisi factum contradicat uerbis, secundum Host. ibi. & Bald. in Margar. uer. fides. uersic.j.

* Fidem contractus non seruare nihil aliud est, quàm mentiri. Bald.con.xxiij.uol.ij.Ay.Cra. cons. ccxlj.num.19.uolum.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Fidei præstatio uim iurisiurandi obtinet. gl. in ca. pe.de iureiur.& in ca. ad aures.quod met.caus.Iason in l.iij.§.iurari. col.j.ff.de iureiur.in l.si quis maior.col.fin. C. de transact.in §.item si quis.col.j.Instit.de action.Ay.Cra.consi. ccxlj.nu. 11.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Fides hosti siue ante bellum, siue pòst data sit,est seruanda. ca.innocens.xxij. q.iiij.c.noli.xxiij.q.j.Bart.in l.nam & seruus.ff.de nego.gest.Raph.Cuma. in l. conuentionum.ff. de pact.Dec.in l.debitorem.col.ij.C.de pact.Bal. con.ccclviij. uol.ij.Guid.Pap.Dec.ccccxviij.Aym.Crau.con.vj.num.81. uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Fiendum de proximo habetur pro facto. l. j. §. sed si in eo.per Bartol.ff.ad Syllan.& in l.pen. ff. de testa.mil.

Fieri de facto non sufficit.l. dedi. §.si liber.& Alexan.de condictio.ob causam.Bart.in l.ubi.de transact.

Figura iudicij dicitur,quando contradictor comparet: & sic tres personæ sunt in iudicio, scilicet, iudex, actor,& reus.Bal.doct.& Alex.in l.j.C.qui admitti.& ibi Sali.& Bal.in l.ne quisquam.uer.de plano.de offic. proconsul.

† Et Ioan.And.in Nouella,in c.identitatibus.de elec.in vj.]

† Adde, quòd figura, est forma quanti,secundum beat. Tho. in j.par.sum.quæstio.vij.articu.j. & in hoc contra Gentil.& dicitur Græcè τύπος:secundum autem Iuristas,est cuiuscunque rei ipsius apparens forma,uel facies,in qua rei substantia fingitur.l.non figura.ff.de action.& obliga.tex.in c.cùm. Marthæ.in uersi.ex eo.de celebratio.miss.

Filiatio probatur,probando quòd quis fuit filius talis, & ab eo fuit tractatus ut filius.Bar.in l.j. & ibi Alex. §.per contrarium.ff.de lib.agno.& in l. filium. ff. de his, qui sunt sui,uel ali.iur.& in l.non nudis. C.de proba.Item etiam per coniecturas,secundum Bald.in cap.decedente. v. colu. qui feu.da.po.in usi.feu. de quo per Innoc. in cap. Michael. de fi.presby.& Lanfran.post Inno. in cap. quoniam contra. uer.testes.de proba.ubi dicit Inno.nō probari, nisi præsumptiuè.l.j.& ibi Bal.& Bar.C.quorum bonorum.ubi dicit sufficere probari,natum esse in domo,scientibus uicinis ex uiro,& uxore.& Bar.in l.si uicinis.C.de nup.glo.in d.cap.Michael.& Pet.de Sun.in d.l.non nudis. Bart. in l. Titia. solu. mat.Pau.de Cast.in consil.clxxj.incipien. Super primo dubio uidetur.† Et per Felin.in cap.per tuas.de proba.]

* Filium aliquem alicuius esse ex eo probatur, quia & filius appellatus, & pro filio habitus semper fuit.Barto.in l.j.§.ad quæstionē.in extre.ff.de quæstio.Raph.Fulg.con. cxxxviij. col.ij.Anton.Butr.in c. ex transmissa. col.iij.qui fil.si.legiti. Ang.consi.lxxxvij.in extrem.Alex.con.lj.uol.j.Dec.consil. cccxxj.nu.1.Æmilius Maria Manolessus.

Item quòd est habitus & reputatus pro filio talis ab omnibus, secundum Abb.in c.per tuas.de proba.& Bal.in Marga.uer. Filius.uer.ij.& uer.fi.& per glo.in d.c.Michael.& Bart.in l.j. ff.de quæstio.Lanfran.ubi suprà,& Alexan.consi.xxiiij.iiij. parte.& per eum consi.lj.j. parte. Item uerè & directè,ut quia uir & uxor,soli steterunt per annum carcerati simul, & duo steterunt ad custodiam: quia illi duo custodes possunt probare natum esse filium in carcere, & nullus intrauit in carcerem,nec intrare potuisset, quin ipsi uidissent:secundū Bartol.in d.l.j.C.quorum bonorum. Item directè, quo ad matrem tantùm, ut per obstetrices, quæ nascentem puerum ex tali fœmina parturiente recollegerunt: per gloss.no. in l. j.ff.proba.no.in l.Lucius.de condi.& demon. Lanfran.in d. cap.quoniam contra.uer.testis.uer.subsequenter. Adde per Angel.in authen.de trien.& se.§.consideremus.Franci.Por. in tract.de duo.fra.q.xxxvj.& seq.in iij.parte.Bal. in d.l.j.ff. de prob.Bal.in l.neque natales.C.eod.tit. & in Spec.de nocri.§.viij.in princip. & de maio.& obe.uer.eodem modo.in Specul.de testa. §. ij. & de conuer. in fin.de uer.porrò.& in

† Spec.qui fil.sint legit.in princip.† Et per Felin. in d.cap. per tuas.& plenè. & an ex educatione facta à patre: uide domi. Pet.Philip.Corn.in consilio lxxviij.incipiente,Viso.in litera O.in iij. parte.

† Filiatio quomodo probetur.uide Abb.cons.cj. in ij.colu. & plenè per doct.in l.Lucius.ff.de condit.& demon.Bald.in l. filium.ff.de his,qui sunt sui,uel alie.iur. & plenè per doct. & ibi Abb.in gl.fi.in c.transmissæ.qui fil.sint legi. & in cap.per tuas.& ibi Ab. de proba. in iij. no. ubi dicitur, quòd filiatio probatur præsumptiuè:uerè autem, saltem ex parte patris probari non potest.ut in d.l.Lucius.& probatur filiatio per communem reputationem & nominationem parentum,& aliorum. Quod intellige uerum,quando nōn potest probari de necessitate. Aliàs autem ex quo quis natus est in domo mariti ex uxore sua,adeò præsumitur filius mariti,ut nō admittatur uolens illum dicere suum non esse filium,nisi probet secum tempore conceptionis filij non concubuisse, uel propter absentiam, uel infirmitatem, uel quid aliud: ut est bonus text.in d.l. filium. facit l. si uicinis. C. de nup. Idem dic in nato ex concubina retenta in domo: ut est gloss. no. in cap. Michael. de filijs presby.facit gloss. iuncto text.in l. fina. ff. de proba. Abb. in dicto capit. per tuas. & ibi uide Barba.

* Filiatio,ut nostri dicunt,probari nullo modo posse uidetur, nec de ea matri est præstanda fides. l. Lucius. ff. de cond. & demonst.l.fin.ff.de probat.Bart.in l.filium.ff. de his qui sui. Franc.Rip. in l.Centurio.num.92.ff.de uulg. Æmilius Maria Manolessus.

Filiatio posthumi probatur, probando quòd Berta fuit uxor Titij, & cum eo stetit in matrimonio, & quòd peperit Seiū post mortem Titij intra nouem menses, quo tempore possibile est nasci suum. Bart. in l.j.§.fi.de libe.agno.

Filiatio nō probatur ex eo quòd fuit alimentatus, & tractatus ut filius, maximè facta protestatione, quòd alat amore Dei. Alex.consi.xxiiij.ij.parte.

† Adde

† Adde hic, quòd sola nominatio incidenter facta constituit quem in quasi possessione filiationis, donec contrariũ probetur, quando fit in actu, qui magis conuenit filio, quàm extraneo: puta, si dixit, Beneueniat filius, quem uolo habere & tenere res meas. Bart. in l. j. §. Iulianus. ff. de lib. agno. etiam in nato extra domum. ar. l. quidam. ff. de proba. & uidetur eum sequi domi. Anto. in cap. per tuas. de proba. Quod tamen dictum Abb. non credit procedere, per text. not. in cle. si summus pontifex. in ij. responso. de sen. excom. ubi dicitur, quòd si papa nominet aliquem, seu quouis modo tractet titulo alicuius dignitatis, etiam scienter, non per hoc uidetur eum approbare in illa dignitate. Ad idem c. si papa. de priuileg. lib. vj. & l. neque professio. C. de testa. maximè quia uerba prædicta solent quandoque dici ei, qui diligitur ut filius, licet non sit filius. Et sic non probat hoc esse, quòd ab hoc contingit abesse. c. ij. de transla. præla. l. neque natales. C. de proba. nisi esset confessio de filiatione directè facta in iudicio, quæ bene constitueret nominatum in possessione filiationis: ut no. in d. §. Iulianus. Et idem putat in confessione extraiudiciali directè, & propter se facta, nominato præsente. ar. l. certum. §. si quis absentem. ff. de confess. cum materia sua, quod no. in c. si. eod. tit. Et ita residet ibi Abb. Et hanc opi. uidetur sequi Barto. in d. cap. per tuas. Sed domi. Franc. Are. ibi uidetur sequi opi. Barto. & domini Anto. per text. in l. j. §. ad quæstionem. ff. de quæstionibus. Non obstat text. in d. clem. si summus. quia nominatio cum tractatu probat in præiudicium tractantis, sed non in præiudicium tertij: nam si ex assertione summi pótificis probaretur aliquis esse prælatus, hoc præiudicaret ecclesiæ, uel tertio. Vnde dicit text. in cap. ex ore. de his, quæ fiu. à ma. parte capituli. ubi no. quòd si aliquis tractat aliquem ut prælatum, præsumitur contra ipsum pro prælatura. Ponderat etiam text. in capit. licet ex quadam. de testi. quòd quamuis tractatus duorum, qui se habent pro consanguineis, probet ad eorum præiudicium, tamen non probat ad præiudicium descendentium ex eis, nisi aliud concurrat. Et sic concludit, quòd si aliquis nominatur filius in actu proportionabili soli filio, tunc per talem nominationem probatur filiatio, per dictam l. j. §. ad quæstionẽ. & ita ibi residet, in vij. col. Ego pro opi. Ab. adduco textum Instit. de adop. in fin. ubi, si dominus actis interuenientibus nominauerit seruum filium suum, licet constituatur liber, tamen propter hoc non acquirit ius filiationis, nec sufficit hoc ad accipiendum ius filij: & tamen prima facie uideretur, quòd illa uerba prolata in iudicio, Veni huc, fili mi: deberent operari omnem effectum non solùm libertatis, sed etiam filiationis: & tamen contrarium ibi deciditur. Tamen, iudicio meo, opi. Bartol. & Angel. posset procedere, ubi ex euidentissimis coniecturis apparet, testatorem seu nominantem hoc uoluisse in tali actu proportionabili magis filio, quàm extraneo, per iura allegata per eos, & argu. eorum quæ notantur in ca. per tuas. qui fil. sint leg. aliàs in dubio procederet opi. Abb. quia uerba generalia, & simpliciter prolata non obligant. cap. cùm uenissent. de insti. & no. in l. si Rufinus. C. de testa. mili. cùm talia uerba aliquando dicantur ad complacentiam. Nec obstat dictus §. fi. quia cùm ibi posset agi de præiudicio aliorum, debemus interpretari uerbum, ut minus lædat. & sufficit ut aliquid operetur, scilicet libertatem, & non ius filiationis. item quia ibi non sumus in actu proportionabili magis filio, secundum opi. Bartol.

Filiatio per famam solam non probatur sine alijs adminiculis. Salic. in l. j. in princ. iij. col. ff. de testa. & Alexan. consi. xxiiij. iiij. parte. & in consil. lj. j. parte.

Filiatio legitima an probetur de matrimonio parentum. Bart. & Alex. in l. filium. de his, qui sunt sui iur.

Filiatio an probetur per confessionem patris iudicialem, uel extraiudicialem. Bartol. in l. j. §. idem per contrarium. ff. de lib. agno.

Filiatio per matrem non probatur. l. etiam. cum glo. ff. de probationibus. ubi uide.

Filiatio per duos testes probari potest. Paul. de Cast. in l. error. C. de testa.

† Filiatio qualiter probetur, & an p testamentũ: uide do. Bart. Soc. in con. lxxxix. inci. In causa agitata. uer. secundo principaliter. cum uer. seq. in j. parte. & uide infrà, eod. in uer. antepen.]

† Filiationis probationi quid requiratur: uide do. Bart. Soci. in consi. xxxix. incipien. Visis uersi. secundus tractatus. in j. parte.]

† Filiatio præsumptione iuris probatur. do. Pet. Phil. Corn. in consi. v. incip. Viso. in litera A. la ij. in ij. parte.]

Filia illegitima probatur sicut legitima, scilicet præsumptione, ut quòd fuerit habitus & reputatus pro filio talis, uel quòd fuit natus ex Berta concubina talis. glo. in d. c. Michael. de fil. presby. Lanfran. ubi s. Bal. in l. si uicinis. C. de nup. Bald. & Pe. de Sun. in l. etiam. C. de appel. licet possit probari contrarium. gl. & Inn. in d. c. Michael. Bal. in l. iij. in princ. de lib. & posthu. Inn. in c. ex parte. de resti. spo. Vide Bar. in l. Titia. solut. mat. Paul. consi. clxxvj. incip. Super primo dubio. & Alex. consi. xxiiij. iiij. parte. & consi. lj. j. parte.

10 Filiatio quomodo probetur, si mater est in matrimonio. per Pau. de Cast. in consi. clxxiij.

Filiatio illegitima probatur per causas extrinsecas, secundum Bal. in l. humanitatis. xij. colu. C. de impub. & alijs substi. & Pau. de Cast. in d. consi.

Filiatio illegitima non probatur per assertionem matris, dicentis esse filium ex alio, quàm ex marito suo. Bar. in d. l. filium. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & Pau. in d. consil. clxxiij. sed per assertionem suam, id est, filij, sic. in d. consi.

Filiatio ex quo præsumatur, si mater asserat esse bastardum. Cynus & Raph. Fulg. in l. si uicinis. C. de nup. Lau. de Fano in l. in quorum. xxxj. col. de pigno.

Filiatio nõ probatur ex assimilatione: quia ex cogitatione fœminæ tempore conceptionis contingit partum assimilari ei, de quo fœmina cogitauit. l. quæreret aliquis. de uerb. sig. Bart. in l. Gallus. in princ. ulti. col. ff. de libe. & posthu. & gl. in l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. Pau. de Cas. in d. con. clxxiij. Et quid de duobus fratribus similibus in facie, uide Dyn. in l. iij. §. si duobus. de adi. leg. & in quæstionibus sabbatinis.

Filiatio non potest negari per matrem, uel per patrem, quibus non creditur, si dicant, Tu non es filius meus. Bar. in d. l. filium. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & ideo nocet filio: ut ibi. & Bar. in l. j. §. si quis. ff. ad Carb. & in l. si posthumus. §. si quis ita. de li. & post. & no. in c. per tuas. qui fi. sint leg. Quod est uerum, si prius fuit tractatus ut filius à patre, uel matre, uel appellatus pro filio: quia negatio parentum non nocet, nec ei tollit querelam. l. si instituta. §. j. ff. de inoffi. test. & glo. ordi. in c. literas. de præsum. & ibi doc. & Bart. in l. si mulier. de proba. & in d. l. Gallus. & ibi Bal. & in l. neq;. C. de proba. per Bal. Vnde tunc negatiua debet probari per negantem. l. non nudis. & ibi Bal. de proba. Et ibi etiã dicit esse respondendum positioni, quòd non est filius: aliàs uerò, scilicet quando non est in possessione filiationis, si negetur, debet probari per filium. Bartol. in d. l. si posthumus. §. fi.

Filiatio probatur coram iudice laico, coram quo quæstio incidit. Bart. & doct. in l. Titia. ff. sol. mat. Paul. de Cast. in consil. cxlij. Bal. in l. ij. C. ad Carbonian.

† De probatione filiationis, & de quasi possessione filiationis, tradit latè Dec. in consi. liiij. incip. In causa. in j. uol.

Filiationis proprietas probata præfertur probationi præsumptiuæ. cap. cùm dilectis. de causa pos. & propriet. Lanfranc. in cap. quoniam contra. uer. testes. de proba.

Filiatio dicitur probata, licet articulus sit de ipsa, & ipsius ueritate, & testes dicunt de fama, quòd fuerit habitus pro filio: sed nõ econtrà, si articulus est de fama, & testes dicũt de ueritate filiationis. Bald. sing. in l. non nudis. in fi. C. de proba. & Alex. in l. si quis libertatem. de peti. hæredi.

Filiatio præsumitur legitima ex marito, etiamsi constet, quòd uxor cum alio concubuerit. no. in l. septimo mense. ff. de sta. ho. l. miles. §. defuncto. de adul. Bal. in l. si uicinis. C. de nup. & in rub. de proba. Ang. in l. ij. ff. eod. tit. & Bart. Cep. in sing. uer. cxxxviij. & Pau. de Cast. consi. clxxiij. & Alex. in d. §. defuncto. & Bald. in l. si à matre. C. de suis & legi. Item uerum, etiamsi natus sit in prostibulo, non post decem menses, sed intra menses decem, quo mulier fugit à marito: secundum Cyn. & Bald. in d. l. si uicinis. & in rubri. C. de proba. & Ang. in l. ij. ff. eod. tit.

20 Filiatio negata quomodo probetur, id est, quòd quis non sit filius

sit filius talis. per Fran. de Por. in tract. de duob. fra. iij. parte. † xxxviij. q. † Et Bal. in l. j. de proba.]

Filiatio negata per quem sit probanda. per Fran. Por. in tracta. † de duo. fra. iij. parte. xxxix. q. † Et per Bal. in d. l. j.]

Filiatio probatur si fiat unus articulus, quòd est filius, & alter, quòd habetur pro filio. Bart. in l. j. C. quorum bonorum.

Filiatio probatur per summariam cognitionem, & probationem. Bald. in Marg. uerbo, Iudex. uer. lxv. & in l. ij. C. ad Carbo. ubi dicit uerum esse, etiam coram iudice seculari, & posse probari per coniunctos, secundum Bal. ibi. de quo etiam per Bart. in l. Titia. sol. mat. Vnde

Filiatio etiam per coniunctos probari potest. Bald. in d. l. ij. ff. ad Carbo. & l. iij. §. duæ causæ. & ibi Bar. ff. eod. tit.

Filiatio non probatur ex eo, quòd quis appellatur filius in testamento. l. non nudis. & l. non epistolis. & ibi Bald. C. de probatio. & l. neque. & ibi Bal. & Bar. ff. de testa. sed tunc præsumitur, nisi contrarium probetur. d. l. non epistolis. & ibi Bald. Quod est uerum, quando est in quasi possessione, secundum Bart. in d. l. non nudis. & in l. j. C. quorum bono.

† Filiationis, seu filij probatio tam de spurio, quàm de legitimo quomodo fieri debeat, uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. j. In præsenti. in litera Con. & Re. in iij. parte.]

Filiationis quæstione pendente, debet filius deponi apud matrem. l. denique. §. pen. & ibi Bar. ff. de libe. exhiben.

Filiationis quasi possessio expirat morte, sed non præsumptio causata ex ea. Bald. in l. non nudis. C. de proba.

Filia probatur, & præsumitur libera, si mater est libera. Bal. in l. neque natales. C. de proba.

Filia non cogitur exire de ciuitate, de qua pater est bannitus, stante statuto, quòd filij bannitorum cogantur exulare. Bal. in l. quicunque. iiij. col. C. de ser. fugi.

Filia potest habere peculium quasi castrense, uidelicet quando princeps donat ei. text. singu. secundum Baldum, in l. fin. in princip. C. de bonis quæ libe.

Filia in adulterio inuenta per patrem potest impunè occidi, etiamsi est prægnans. Bartol. in l. Imperator. la ij. ff. de statu hominum.

† Filia impudica potest exhæredari. Felin. in c. pastoralis. in ij. col. uer. filia etiam. de iudi.]

Filiafamiliâs, etiam consensu patris, nõ potest fideiubere. Bal. in l. fi. §. necessitatem. viij. col. C. de bo. quæ libe.

Filia bastarda an admittatur ad uindictam patris occisi. Bar. in l. ij. ff. de accusa.

Filia præsumitur consentire patri. Bald. in l. si fine. lj. col. C. ad Velleia.

Filia an ueniat appellatione omnium filiorum in substitutione. Paul. de Cast. consi. ccclvj.

† Filia an ueniat appellatione filiorum in statutis: uide Fel. in rub. de fide instru. ad fin. uersi. similiter dicitur.]

† Filia pupilla an debeat morari penes illum, qui sperat successionem, uel an sit in arbitrio iudicis: & quid si pater expresserit: uide do. Bar. Soci. in consi. cxciij. incip. Circa primum uer. iij. q. cum uersi. sequen. in ij. parte. Pro quo etiam uide Rapha. Fulg. in consil. cxcvj. in princ. & Signo. de Homo. in consi. xliij.]

Filia agit ad dotem, etiam sine consensu patris: sed debet cauere de rato, licet pater non teneatur cauere agens sine consensu filiæ. gl. sing. secundum Ioan. de Imo. in l. si cùm dotem. §. j. in uer. uoluntate. in fi. ff. sol. mat. Itẽ uerum, quando pater est suspectus de dilapidatione. Bart. & Bal. Ange. & Imo. & Alex. in l. post dotem. solu. mat.

Filia agens ad dotem profecticiam debet facere citari patrem, non autem quando agit ad aduenticiam. Bald. in auth. quod locum. iiij. coll. C. de collat.

Filia agit contra matrem, ut reddat ei rationem, non obstante liberatione legata matri in testamento. Paul. de Cast. consi. ccxxxiiij.

Filia an petat pensionem domus sibi relictæ pro tempore, quo stetit uidua. Paul. de Cast. consi. ccxxxvj.

Filia debet habere legatum sibi factum à patre sub conditione uiduitatis, etiam si nubat: secus in uxore. Paul. consi. cclv.

Filiæ an currat præscriptio contra bona materna, uiuo patre. Bart. in consilio, Quidam habuit uxorem.

Filia legataria alimentorum à patre, si uidua erit, non potest petere alimenta, etiam cauendo restituere, si non erit uidua. Bal. in auth. cui relictum. iiij. col. C. de indict. uidui. tol.

Filia, cuius patri uiuo in diuisione cum fratribus facta contingit fundus emphyteuticus, eo sibi euicto ab ecclesia, non agit de euictione contra patruos suos, nisi in tali casu constet de stipulatione euictionis facta tempore diuisionis. gl. sing. & Bar. in l. si familiæ. C. familiæ erciscundæ.

Filia prohibita alienare potest seipsam dotare de bonis prohibitis alienari. Bal. in l. uoluntas. C. de fideicom.

10 Filia repetit dotem à uiro uergente ad inopiam, etiam patre contradicente. Ang. in authen. de æqual. do. §. fi. col. vij. Vide Bar. in l. si constante. in prin. j. q. ij. prin. ff. solu. mat.

Filia petit relictum sibi factum in codicillis, licet dotem non conferat. l. à patre. & ibi Bal. C. de collat.

Filia habet actionem ad dotem promissam marito à patre suo, licet uerba promissionis sint concepta in personam mariti, in effectu promissio interest filiæ. l. seruo legato. §. si testator. & ibi Dy. in apost. ff. de leg. j. & in simili no. in l. ij. ff. ad Tertul. Sed Ioan. de Imo. & glo. in d. §. si testator. dicit contrariũ in stipulatione, quæ alteri per alterum non quæritur: secus, in legato, ut ibi. & est tex. contra Dy. in terminis in l. si propter. C. de dot. promis. & ibi glo. & doc. & Bald.

Filia passa se maritari sine consensu Titij non contradicendo, an possit petere hæreditatem patris, quando pater instituit filios cum onere maritandi filiam de consensu Titij, aliàs instituit eam hæredem: uide Paul. de Cast. in consi. lxxxvj. & ibi ponitur, an talis filia ueniat iure directo, uel per fideicommissum.

Filia ingrata patri non potest petere dotem ab eo. Bald. in l. fin. C. de dot. promis.

Filia cui pater reliquit decem, & eam iussit stare tacitã & contentam, an plus possit petere condictione ex l. hac edictali. C. de nup. Baldus ibi in v. col.

† Filia an si pater ei reliquit in testamento decem, iubens eam esse contentam & tacitam, ita quòd de bonis suis non possit plus petere, uel habere occasione legitimę, uel alia quacunque ratione, an acceptans legatũ, id recipiat à fratre, faciendo finem & refutationem, possit agere ad supplementum legitimæ, ex quo agnouit iudicium defuncti: uide do. Bart. Soci. in consi. cciij. incip. Viso. uersi. iiij. dico nullo modo. in ij. parte. pro quo uide etiam quæ habentur per Franc. Areti. in l. si testamento. C. de impub. & alijs substitu.]

Filia cui pater reliquit quinque solidos, si nubat indigno, nubens indigno non potest agere ad supplementum legitimę, imò posset tunc exhæredari. Bal. in l. si pater. C. de sponsa. & Fran. Por. de duobus fratribus. iiij. parte. xvj. q.

Filia licet dotem ante tempus ætatis nubilis non possit petere, tamen potest petere alimenta ab hæredibus patris. Bald. in l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. & iure. Ioan. de Imo. in l. Titio centum. §. Titio genero. de condi. & demon. & in l. qui filium. & ibi Ang. ff. ubi pup. edu. debe. ubi etiam dicit Nico. de Nea. post Bar. quòd non computat sibi alimenta in legato. doct. & Paul. de Cast. con. lxxv. Item,

Filia an possit petere legatum dotis antè, quàm nubat, stante statuto, quòd filia non succedat, masculo stante. Pau. de Ca. in d. consi. lxxvj. Sed

Filia petit legatum super dotem, etiam antè, quàm nubat. Pau. de Cast. in dicto consi. lxxvj.

20 Filia etiam minor, potest agere in iudicio ad dotem, & pro causa matrimonij, uel alia spirituali sine consensu patris. c. si annum. cum glo. de iud. in vj. & Ludo. Ponta. in l. ij. xvij. col. uersi. occurrit etiam in dote. solut. matrim. & Alexan. in l. si constante. vj. charta. solu. matr. & infrà, Vxor agit. uersic. xl. & xliij.

Filia legataria patris prohibita maritari sine consensu Titij potest petere legatum, etiamsi nubat sine consensu Titij. Bart. in l. j. ff. de his, quæ pœ. no. & j. uer. Legatum dotis. uer. liij.

Filia potest uenire contra quietationem factam matri de administratione tutelæ, etiam iuratam, Pau. de Cast. in consilio cccvj. Sed

Filia non potest uenire contra quietationem factam patri de non succedendo iuratã. Pau. de Ca. in con. cccvij. ubi plenè.

Filia cui factum est legatum dotis, si maritetur uiuo patre, consequitur legatum. Pau. de Ca. consi. cxcviij.

Filia,

Filia, cui est promissa dos, & cui est factum legatum dotis, an petat utrunque: uide Franc. Por. de Padua in tractatu, de duob.fra.iiij.parte,xxxj.q.& Bart.in consi.In quæstione do minæ Miglitię.ubi tenet,quòd non. Dic,quòd si est promissa pro dote certa quantitas à proprio patre,& eadem quantitas postea legata est ab eodem patre, debetur una tantū.l. huiusmodi.§.cùm pater.de le.j.& ibi Bar.l.Titia.§.qui inuita.& ibi Bar.de le.ij.ubi omnino uide per Odof.in apost.magna.& l.cū pater.de iure dot. Sed si pater legat,& postea dotat,& est nobilis,debetur legatū dotis, etiamsi matrimoniū nō ualuit.Bal. tenet in l.filia legatorū. C. de lega. Sed si unū promittitur,& aliud legatur,debetur utrumq;.l.si pater pro filia.de colla.dot.& Bar.in d.§.cùm pater.& Bar.& Bal.in d. l.filia.j.co.Item si primò pater dotat,& tradit dotē,& postea eidem legat eandem rem,debetur æstimatio.l.cùm pater.§. pater filiæ.de leg.ij.& Fran.de Rampo.in consi.Iacobus maritauit filiā.Sali.contrà in consilio,In quæsito prædicto utar paucis. Sed plenius uide Bart. in d.§.cū pater.ubi dicit post Oldr. & Iac. quòd quandocunque pater postea legat ipsum corpus hæreditarium,quod erat traditum, & tunc ualet legatum,& filiæ debetur ęstimatio.d.§.pater filio. Sed si legat dotem simpliciter, & tunc ualet legatum,non quòd filia aliquid de nouo consequatur,sed quia dos tanquam legata nō uenit in collatione.d.§.qui inuita.& ar.l.filiæ.& l.à patre.C. de colla.Si uerò legatur aliud à dote, & corpore rei dotalis, ualet legatum,& id non confertur,sed dos confertur.l.filiæ. de colla. & ff. eod.titu.per totum. Si uerò primò legat,& postea dotat,uidetur de primo legato dos data.l.Lucius.la j.de lega.ij.& ibi omnino per Bar.quando primo plus legauit,& minus in dotem dedit. per Alex. in l.huiusmodi. §.cùm pater.de leg.j.& Bal.in d.l.filia.ubi tenet indistinctè opi.Oldr. scilicet,quòd residuum debeatur. Vide ibi Ange.in d.l.filia. & ibi Bart. & Bal.C.de leg. Sed si primò legauit simpliciter, & postea dotauit,debetur utrunque.l.quinquaginta.de proba.& no.in l.planè.§.j.de leg.j.sed Alex.in d.l.filia.reprobat Bar. quo ad hoc. Item si pater legauit genero,cui antè promiserat,nō ualet legatum factum nomine dotis, sed factum simpliciter debetur utrunque.Ita dicit Bart. in d.§. cùm pater.& ibi Dyn.doct.& Paul.de Cast. Quid autem si pater legat,& frater dotat:collige ex dictis Bart.in l.uxorem. §. pater.de lega.iij.Paul.de Cast.consi.cviij.

Filia an, & quando, & ad quid agere possit,supple j.uerb.Filia dotata.& uer.Filia nupta.& uer. Filia instituta. & uerb. Filia præterita.& seq.per discursum.

Filia conuenitur ad onera hæreditaria,si ei emancipatæ pater donauit hæreditatem sibi relictam.Casus sing. in l. hæreditatem.ff.de donatio.

Filia, cui factum est legatum dotis cum onere,si recepit legatum in uita patris,an teneatur ad onus.Pau.de Cast.con.cx. & consi. ccxxxiiij.

Filia non tenetur dotare matrem. Bald. in l.iij.C.de lon.temp. præscrip.& in l.si à matre. C. de iure dot.

Filia tenetur alere matrem inopem,si ipsa sit diues.l. filia. & ibi Bald.ff.de patria potesta.

Filia usurarij an sit obligata creditoribus hęreditarijs,id est,patris,ad restitutionem usurarum.Bald. in l.rem, quam.C.de iure dotium.

Filia succedit in totum patri eam instituenti in relicto dotis,etiam cum clausula,quòd sit tacita, & contenta dicto relicto,quando filius hæres uniuersalis repudiat hæreditatem,secundum Flo.qui refert sic fuisse consultum in l.dominus.§.per fideicommissum.in j.col.ff.de usufru. Sed uide Bart.in consi.Matiolus,&c.& no.per Barto.in l.quoties.§.si duo.ff.de hæredi.institu.† Adde.quòd filia regulariter succedit, sicut masculus, uide amplè materiam per limitationes,& ampliationes.Benedict.in cap. Raynutius.fo.10.col. xij.& seq.Item,

† Filia patri non est hæres extraneus.§.sui.Insti.de hæred.qu. ab intest.Ay.Cra.consi.cclxxxix.nu.1.uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Filia,cui pater reliquit pro dote,potest agere ad suppletionem legitimæ, in qua succedit. l. si non mortis. de inoffic. testa. secundum Bald. sing. in l. fin. C. de dot.promis.Vide etiam Bald.in l.pactum.vj.opp.de coll. in iij. col. ubi dicit uerum, quando pater testatus decesit: sed si intestatus, filia uocatur iure taciti iudicij.sed ibi Alex.contra ad fi.Item uerum,si statutum sit,quòd filia dotata non succedat patri ab intestato,secundum Ant.de Rosel.in tracta.de succes.ab intest. cv. col.uer.unum not.& in xcvij.col.uer.unum restat. & Bal. in consi.Præsupposito statuto.& sentit Barto.in l.cùm ex filio. de uulg.& pup.& in l.Titio centum.§.Titio genero.de condi.& demon.Bal.in auth.res,quæ.ij.col.communia de lega. & Paul.de Cast.in consilio cccxlvj.& in consil.cxiij. ubi tenet idem. & per Lau. de Fano in §.cæterùm. Insti.de leg.ag. suc.viij.col.Vnde

Filia prohibita per statutum succedere ab intestato, non potest agere ad supplementum legitimæ: ut suprà proxi.uer. Item omnino per Alex.in consil.vij.ij. parte. Item per Alex. consi.lxix.j.parte.& consi.cxxviij.ea.parte.

Filia prohibita succedere ab intestato per statutum,non succedit etiam in legitima:secundum doct.& Dyn.regula,indultum.in vj. Cyn.in l.sancimus.C.de nup.Bart.in l.Titio centum.§.Titio genero.de condi.& demonstrati.& Paul.consi. lxxvj. & per Alex. in d. consilio vij.ij.parte. & in consil.liiij. iiij.parte.& idem in l.si conuenerit.§.si nulla. de pign. actio. Anto.de Rosel. ubi suprà. d. uer. unum non omitto.& Lan. ubi suprà, vij. col. & Paul. consilio cxviij. & consi.cxxxv.& Ange.consi.ciij.Statuto cauetur,&c.

Filia ex primo matrimonio habens fratrem utrinque coniunctum,& fratrem ex altero matrimonio,non potest tanquam præterita rumpere testamentum patris in fauorem fratris utrinque coniuncti, quando filius ex secundo matrimonio est hæres uniuersalis, & frater utrinque coniunctus est hæres in decem tantùm. Bald. in l.maximum.ulti.q. C.de libe. præte.

Filia Iudæi non succedit matri,extante patre, ex consuetudine Hebraica,secundum do.Anto.Rosel. in tracta. de suc.ab intesta.penul.col.

Filia comminando fratribus de petendo hæreditatem, uidetur adire.Bart.in l.posthumus.§.fin.de inoffi. testa. & transmittit,ut ibi.

Filia prohibita succedere ab intestato,an debeat institui de necessitate: & an præterita rumpat testamentum. infrà, uer. Prohibitus.el j.uer.vij.Item,

Filia non debet habere legitimam,stante statuto, quòd filia sit contenta dote pro sua Falcidia.Bar.in l.j.ff.ad leg.Fal.

10 Filia eius,qui commisit crimen læsæ maiestatis,patitur pœnam:quia non succedit patri,sed matri sic in legitima tantū. l.quisquis.§.ad filias. C. ad legē Iuli. maiesta.sed extraneus succedit tam ex testamento, quàm ab intestato: tum quia non reperitur prohibitum: tum quia in eis debet esse mitior sententia: tum etiam, quia illa lex loquitur tantùm de successione paterna & materna,secundum Sali.ibi singu. filij uerò masculi nullo modo succedunt etiam extraneis. ut ibi,in uersi. filij autem.

Filia instituta in dote cum clausula,quòd plus non petat: si filius masculus hæres moriatur, & soror testatoris substituta adiuit cum beneficio inuentarij, potest petere supplementum legitimæ,stantibus agnatis non institutis,nec substitutis.Item fructus legitimæ à tempore mortis patris,licet petierit legatum dotis.Alex.consi.lxvij.j.parte.

Filia non dotata succedit exclusa filia dotata, stante statuto, q filia dotata non succedat. Bal.in l.si uiua.C.de bonis mater. & Paul.de Cast.consi.cvj.

Filia, cui pater legauit ducenta pro dote, si postea maritetur cum dote centum,an petat alia centum ex legato.Bald. in l. iij. C.de fal.causa adiec.le.l.Lucius.& ibi Bar.de leg.ij.

Filia an succedat in feudum excluso nepote ex altera filia mortua.Bal.in l.fi.iij.col.C. de suis, & legi.in auth.cessante.post Cy.C.de legitimis hæredib.

† Filia non succedit in feudo,pro quo nullum præstatur præmium.Dec. consi. lxxxv.col iij.uer.uenio ad secundum. Et adde, quòd filia regulariter non succedit in feudo. Socin. consi.xix.col.j.& ij.uol.j. Et an succedat in feudo emptitio, Alber.Bru.consi.xviij.col.iij.in ij.dubio.

Filia pupilla sponsa,cui est promissa dos, an succedat cum fratribus,stante statuto,quòd filia dotata non succedat. Bal. in l.non fine.C.de bonis,quæ libe.

Filia an ſuccedat matri, ita quòd uendicet mortuo patre bonorum partem, ſcilicet maternorum datorum in dotem alteri filiæ per patrem communem, ſi ipſa fuit præſens & conſentiens. Bal. in l. j. C. de bo. mater. quòd ſic.

Filia hæres matris ex teſtamento ſuccedens poteſt adire ab inteſtato poſt annos triginta, ſi antè non adiuit ex teſtamento. Baldus in l. licet. iij. q. C. de iure deliberan. Item ſi intra triginta annos non uenit ad ſucceſsionem per unde liberi. nec adiuit, poteſt uenire pòſt intra alios triginta annos per unde legitimi: & poteſt uſq; ad quadraginta annos petere dotem matris. Bal. in d. l. licet.

Filia ſuccedit matri, excluſa auia materna. l. j. & ibi Bald. & doc. C. ad Orficianum.

Filia baronis non ſuccedit in baronia de conſuetudine, extantibus fratre ſuo, uel filijs fratris, ſed ſtantibus alijs agnatis ulterioribus ſic. quo caſu ſuccedit etiam filius ex ea. Bald. in auth. ceſſante. C. de legiti. hære. & ĩ. Nepos ex filia. uer. viij.

20 Filia fratris excluditur à feudo per filium ſororis. Baldus in auth. ceſſante. C. de legi. hære. per cap. j. de eo, qui ſibi, & hære. ſuis maſcu. & fœmi. in uſi. feud.

Filia in feudo potior eſt, & ſuccedit, excluſo nepote. Bald. in dicta authen. ceſſante. C. de legi. hære.

Filia ſuccedit in relicto facto in codicillis, etiamſi dotem non conferat. l. à patre. & ibi Bal. C. de colla.

Filia an ſuccedat, uel dicatur exhęredata ex uerbis teſtamenti, Volo eam eſſe dote contentam. Barto. in l. qui uolebat. ff. de hæred. inſtituen.

Filia quæ cum iuramento promiſit non ſuccedere patri, non poteſt ſuccedere, ne incidat in periurium. Bal. in l. pactum. xviij. col. C. de collat.

Filia de iure communi ſuccedit ſimul cum fratribus. l. maximum. C. de liber. præte. Sed ſi repellitur à ſtatuto, an ueniat in inſtitutione facta de his, qui debẽt de iure ſuccedere. Bar. Cæp. in l. nominis. §. uerbum. xj. col. C. de col.

* Filiam unà cum fratrib. ad patris hæreditatem communi iure uocari, & interdum etiam ſtatuto, tradit Dec. cõſ. cxxxix. nu. 2. Æmilius Maria Manoleſſus.

Filia ſuccedit matri inteſtatæ, excluſo auunculo, id eſt, fratre matris, & ſtante ſtatuto, quòd ſi quis deceſſerit ab inteſtato, ſuperſtite agnato, fœmina non ſuccedat: quia intelligitur ſtatutum de maſculo decedente, non de fœmina. Sali. ſin. in l. ij. C. de noxa. & Alex. conſil. lxvj. ad fi. iiij. parte.

Filia præfertur tranſuerſalibus in ſucceſsione. l. fi. & ibi Bal. C. de ſuis, & legitimis.

Filia an ſuccedat cum maſculis in feudum quæſitum per patrem pro ſe, & filijs maſculis, & fœminis. Bal. quòd ſic, ſcilicet ordine ſucceſſiuo, non ſimul. in l. liberti. viij. colu. C. de bon. lib. per c. j. & ibi Bal. epiſcopum, uel abbatem. & in c. fi. per Bald. de ſuc. feud. in uſi. feu. & per Fran. Por. in tract. de duo. fra. iiij. parte. xxviij. q.

Filia ſuccedit in emphyteuſim ſtipulatam pro ſe, & filijs, quando eſt conſuetudo, quòd filia dotata ſuccedat in emphyteuſim. Bart. in l. iuriſiurandi. §. ſi liberi. de oper. liber. & Ioan. de Imo. ibi. & in repeti. c. potuit. in fi. de loca. & Andr. Barba. in conſi. Spectabilis. quod eſt poſt conſilium xlv. Alex. 4. par.

30 Filia unius hæredum, quibus fuit facta ſubſtitutio, ſi ſine filijs deceſſerit, an excludat ſubſtitutum: & ſi non excludat, an detrahat Falcidiam & Trebellianicam. Paul. de Caſtr. in conſi. cclv.

† Filiæ an cenſeantur poſitæ in conditione ſubſtitutionis. uide do. Pet. Philip. Corne. in conſi. cj. incipien. per totum. in iiij. parte.

Filia an excludat ſubſtitutum omnibus filijs teſtatoris datum, ſi filij maſculi ſunt mortui. Paul. de Caſt. in conſi. cclv.

Filia an ſuccedat, ſi maſculus deceſſit ante aditam hæreditatẽ relictis filijs, ſtante ſtatuto, quòd filio maſculo non adeunte, fœmina ſuccedat. per Paul. de Caſt. in conſi. ccclxxxviij. & conſi. ccclxxxix.

Filia monialis an excludatur à ſucceſsione patris inteſtati, ſtante ſtatuto, quòd filia nõ ſuccedat propter agnatos. Pau. de Caſt. conſi. cccxxxv. & Lau. de Fano in §. cæterùm. xx. q. Inſtit. de legi. ag. ſuc. & But. in c. quod clericis. de foro compe. & plenius in ſtatuto de ultimis uoluntatibus. & ibi uide, quid ſi extat filius maſculus clericus.

Filia an non ſuccedat patri inteſtato, ſtantibus maſculis, ſtante ſtatuto, quòd non ſtantibus maſculis filia ſuccedat: per Bal. & Sali. in l. conuenticula. C. de epiſco. & cler. Bal. Ange. & Imo. in l. ſi cùm dotem. in princip. ff. ſoluto matrimon. & Dyn. in conſilio, Statuto ciuitatis Piſtorij, &c. Anto. Roſel. Bald. in l. inter ſocerum. §. cùm inter. de pact. dota. in tracta. de ſuc. ab inteſta. lxxiiij. colu. uer. ſed pone, quòd ſtatuto. & Lau. de Fano. in §. cæterùm. xxix. colum. Inſtitu. de legi. ag. ſuc. Et hanc primam quæſtionem publicè diſputaui in ſtudio Paduano, in quarto anno ſtudij mei, M. CCCCLIX. & ſuprà, uer. Argumentum. uerſi. xviij. & per Paul. de Caſtr. conſi. cccxxxiiij. & Alex. in l. j. ff. de officio eius. & in d. l. ſi cùm dotem. penul. colum. ubi tenet, quòd non ſuccedit contra Ludo. ibi.

Filiæ ſucceſsionis materiam ſupple ĩ. uerſic. ſeq.

Filia hæres, uel legataria, an & quando ſuccedat, uel non, dicetur ĩ. eod.

Filia meretrix poteſt exhæredari à patre, uel matre. l. ſi filiam. & ibi Bar. & doct. C. de inoffi. teſt. & in l. in arenam. C. de inoff. teſt. niſi mater ſit meretrix, ſecundum Bal. ibi. Item nec eſt alenda. in Spec. qui fil. ſint legi. uer. quid ſi filia. & ibi Bal. in add. uerſi. iij. qui dicunt, quòd poteſt exhæredari, & non debet ali.

Filia, etiam in uno numo hæres inſtituta, non poteſt querelare teſtamentum. gloſſ. in authen. ut cùm de appel. cog. §. aliud quoque. & §. cæterùm. not. in c. j. de teſta. in vj. Poteſt tamen agere ad ſuppletionem legitimæ. l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffi. teſta.

Filia in dotem inſtitui poteſt hæres à parentibus. gloſſ. & ibi Alex. in l. iij. §. ſed utrum. ff. de mino. Bald. in l. quoniam nouella. C. de inoffic. teſta. Sed glo. & Bart. in d. §. ſed utrum dicunt conſilium eſſe, quòd inſtituatur in quinque ſolidis, & in dote ſua: tunc enim non poteſt conqueri de teſtamento, ut ibi. & tenet Bal. in l. non ſine. C. de bonis, quæ libe. ſecus ſi non ſit inſtituta, ut ibi. & Paul. de Caſtr. in conſilio cx. & infrà eo. uerſic. x. & per Alex. conſi. clxxvj. ij. parte.

Filia inſtitui non poteſt hæres in dote ſibi data, quia eſt quæſitum patrimonium: ſecundum Bal. ſingu. in l. ſuus quoq;. de hæred. inſt. & Alex. in conſil. clxxvj. ij. parte. ubi dicit ſecus, ſi dos non eſt ei data. & in Spec. de inſtr. edi. §. xiij. uer. ſed ſuper. & ibi Io. And. in addi. ubi omnino uide.

Filia iuſſa per teſtatorem ſtare tacitam & contentam relicto ſibi facto ab ipſo patre, non poteſt querelare teſtamentum, & relictum ipſum capit pro legitima. Bald. in l. ſi adulta. C. de hæred. acti. & ibi Pe. de Sun. & Bald. in addi. Spec. de inſtru. edi. uerſi. filia. & in Spec. Imò præterita non dicit teſtamentum nullum: ſecundum Bar. in l. j. ff. de bo. poſ. contra tabu. Vide Fran. Por. in trac. de duobus fra. viij. & ix. q. & per Paude Caſtr. in conſilio cvj. & cxviij. & conſilio lxxvj. & infrà, eo. uer. xxij.

Filia, cui pater reliquit pro dote, non petit ſupplementum legitimæ, ſi renunciauit ſucceſsioni paternæ. Bald. in l. lex Cornelia. de uul. & pup. & Io. de Por. in l. cùm filius. de uer. obli. aliàs ſic. ut ſ. uer. Filia ſuccedit. uer. ij.

Filia poteſt inſtitui ſub conditione fauorabili, ſi nupſerit. l. ſi quis hæredem. C. de inſtit. & ſubſt. l. hæc conditio filiæ. & ibi Io. de Pra. de condi. & demon. & Bal. in l. ſi quis. licet alij contrà in l. filius matrem. C. de inof. teſt. Item,

Filia poteſt inſtitui ſub conditione, ſi nupſerit, uel cùm nupſerit, & ſic in dotem futuram. Bal. in l. ſi pater. iij. col. C. de inſtit. & ſubſtit. & infrà, uerſi. Pater dotat. uerſic. v. & in uerb. Pater teſtatur. uerſic. xlvj.

10 Filiæ debet à patre relinqui aliquid titulo inſtitutionis, nec ſufficit relinqui pro dote. Bald. in l. non ſine. in fin. C. de bo. quæ lib. & per Pau. de Caſt. conſi. cxcvij. & cccxlvj. Adde omnino ĩ. uerſic. Legatum dotis. uer lviij.

Filia an teneatur ad onus iniunctum legato dotis, ſi recepit legatum in uita patris. Paul. de Caſtr. in conſilio ccxxxiiij. & conſil. cx.

Filia hæres nõ poteſt uelle legitimam iure inſtitutionis, & reliquũ dimittere ſubſtituto. Bal. in l. iij. C. de impu. & ali. ſubſt.

Filia inſtituta in certa ſumma, non computat ſibi legatum factum ſibi in eodem teſtamento. in Spec. de teſta. §. j.

Filia hæres poteſt petere miſsionẽ in poſſeſsionẽ hæreditatis, & feudi

& feudi paterni, non obstante contradictione agnatorum. Io.And.in Spe.de testa.§.pen.in fi.& Alex.in l.fin.ad fi.C.de edi.diui Adri.tollen.

Filia cui parer dotem promisit, & non soluit, si instituatur hæres simul cum fratre à patre, computat in totum sibi in partem hæreditatis dotem promissam, & ideo partē dotis promissæ non petit à cohærede. Alex.post Ludo.in l.post dotē. v.char.sol.ma.per text. sing. in l.j.§.filiā.de col.dot.quod est mirabile.

Filia substituta fratri si uidua erit, si postea secundo nubat, altera sorore postea remanente uidua: uide Ioan. de Pra. l. hæc conditio filiæ.de condit.& demonst.

Filia hæres instituta cōminando fratribus de petendo hęreditatem, uidetur adire, & tanquam aditam transmittit. Bar. in l.posthumus.§.fi.ff.de inoffi.testamen.

† Filia si uirtute institutionis non consequitur integram legitimá, an pòssint alia relicta impugnari, & illa reseruari usq; ad instantiam integræ legitimæ. d. Bart.Soc. in con.ccxxx. incip. Viso.uer.circa primam.cùm uer.seq.in ij.parte.]

Filia instituta à patre in bonis maternis tantùm, an dicat testamentum nullum. Pau.de Cast.consi.ccclxvj.

20 Filia hæres grauata fideicommisso an computet sibi dotem in Falcidiam uel Trebellianicam.j. uer. Filia dotata.uer.vij.

Filia debet habere legatum sibi factum sub conditione uiduitatis, etiamsi nubat: licet secus sit in uxore. Paul. de Castro consil.ccxlv.

Filia instituta in dote potest expresse grauari fideicommisso. Bal.in authen res, quę.iij.col.uer.ex hac autem. C. cōmunia de legat.quem etiam uide in l.quoniam nouella.C. de inoffic.testa.& in l.cùm uirum.de fideicom. & in l. cùm patrem. C.de iure do.& in Spec.de instru.edi.§.xiij.uer. sed super.& ibi Io. And.& per Bar.in l.Lucius.§.maritus.ff.ad Treb.& in l.fi.§.fi.de leg.ij.Cy.& Bald.in l.j.§.uideamus.C. de rei uxo. act.& per Bar.in l.à filia.in prin.ff.ad Treb. ubi dicunt uerū, si filia habet legitimam ultra dotem, aliàs nō. Vnde Paul.de Castr.in consil.ccxxx. Item uerum, nisi sit exclusa à statuto. quia dotata, secūdum Pau.de Cast.in consi.cxviij. & consil. cxj.uide etiam in consi.cxcvj.& lxxvj.& j.eod.uer.xxxv.

Filia, cui pater reliquit aliquid in testamento pro legitima sed non iure institutionis, non potest querelare testamentum tanquam præterita, stante statuto, quòd filia non succedat, extantibus masculis, sed stet contenta relicto sibi facto in testamento. Bal.sing.in l.maximum.vj.col.C.de libe.præte. & Pau.de Cast.in l.fi.§.in computatione. C. de iure delib.& per Paul.de Cast.consi.cxcvij.& s.eo.uer.xvj.& j. Legatum dotis. uersi.lvj.

Filia instituta à patre sub cōditione, si intrabit in monasteriū, habet hæreditatem, etiamsi nubat. Barto.in consil.Domina Nuctia,&c.

Filiæ potest legari dos à patre de bonis fideicōmissi, sicut potest dotari de illis à patre uiuo, dummodo congrue legetur. Bar.no.in l.à filia.in prin.ff.ad Treb.

Filia hæres in re certa an ueniat ad legatum cum fratribus hæredibus uniuersalibus factum ab extraneo hæredibus Titij.Bald.in l.liberti.xv.col.uer.sed quid si quidam.C. de bo. quæ liber.

Filia cui est relictum pro dote, non dicitur habere cum onere, ideo testamentum ualet.Bal.in l.si quis in suo.C. de inoffic. testa.adde Pau.de Cast.consi.cvj.& seq.

Filia iussa stare tacita, & contenta relicto sibi facto in testamento, etiamsi fecit quietationem fratri pro legato facto sibi, & soluto, potest petere suppletionem legitimæ, nisi & illi renunciauerit expresse. Bald. in l. scimus.§.cùm autem.C.de inoffic.testa.& Alex.con.lxx.utrum emphytheusis, &c. iiij. parte.& per Alex.consil.lxix.j.parte.

Filia etiam in re certa instituta, & prohibita plus petere, cedit in emphyteusim. Bal.in auth.si quas ruinas. de sac.san.eccl. & Flo.in l.dominus.§.per fideicōmissum. de usur. & in Spe. de loca.§.vj.uer.lxxvij.quod est uerum, ut filia, nō ut hæres, secundum Bal.in l.si adulta.C.de hæred.actio.sed Bal.aliter dicit in l.liberti.ix.col.C.de oper. liber. & uide Fran.Por.in tract.de duobus fra.iiij.parte.xxix.q.& per Bar.in cōsi.Dominus Iacobus,& cætera.

Filia, cui pater legauit ducenta pro dote, si postea eam maritat cum centum, an petat alia centum: per Bald.in l.iij.C.de fal. ca.adie.leg.in lec.antiqua & noua.& tex. in l. Lucius.de leg. ij.& ibi plenè per Bar.

30 Filia instituta ultra legitimam suam, & ultra dotem maternam, & prohibita plus petere, non potest petere dotem maternam. Bar.in l.liberti.ix.col.C.de ope.libe. & in l. quoniā nouella.C.de inoffic.testa.& Bar.in l.iurisiurandi.§.si liberti.ff.de ope.lib.& per Pau.de Cast.in con.cviij.quòd sic. Itē,

† Filia instituta in legitima sibi contingente secundum formā iuris, & in dotibus, & rebus dotalibus, & indumētis sibi traditis per testatorem, & iussa ne plus petere posit, an ab hærede uniuersali posit petere legitimam uirtute copulatiuę, & in dotibus, &c.do.Pet.Phil.Cor.in consi.cc.incip. Cōsuluerunt.per totum.in iij.parte.]

Filia infans an transmittat legatum dotis sibi factū, si decedat innupta.Bal.in l.non sine.de bo.quæ lib.quòd non.

Filia hæres patris maritans se extra territorium mortuo patre, & adita hæreditate, an priuetur hæreditate, stante statuto, quòd filia maritata extra territorium patri nō succedat: per Bald.in l.si matre.C.de suis & legi. quòd non. sed an ex pacto reseruet sibi succesionem.Bald.in l.fin.C.de pactis.Itē,

Filia legataria partis hæreditatis an rumpat testamentum, tanquam non instituta.per Bald.in l.fi.C.fa.er.tex.sing. in cap. Raynaldus. de testamen. Ioan. de Imol.in l. cùm ex filio. de uulg.& pup.

Filia hęres matris ex testamento potest adire ab intestato post triginta annos, si antè non adiuit ex testamento. Bald.in l.licet.iij.quęst.de iure deliberandi.& suprà, uer.Filia succedit. uersic.xviij.

Filia instituta in certa quantitate, & grauata fideicommisso, si decedat sine filijs, ea decedente debet detrahi Falcidia & Trebellianica. Bartol. in l. cohæredi. §. quæ ita. in fin. de uulg.& pup.

Filia, cui pater reliquit cùm nupserit, si decedit antequam nubat, an transmittat legatum ad hęredes, stante statuto, quòd filia sit contenta relicto sibi facto à patre. Alexan. consil. lv. ij. parte.

Filia non succedebat patri, stante filio masculo, secundum legem Mosaicam, Nume.cap.xxvij. Ang.in q.nobilis quidam genere, &c. And.Barb.in consi. Spectabilis ac generosus miles.ij.col.quod est post consi.xlvj.Alex.iiij.parte.

Filia instituta in minus legitima, si agit ad supplementum legitimæ, obtinet, & computat sibi quicquid habet iuris supplementum contra uoluntatem patris in dimidia parte, in qua ipsi fuit fratri substituta, si frater suus sine filijs moriatur. Bar.sing.in l.liberto.§.filium.in fi.ff.de an.leg.

Filia, cui est relicta dos, non dicitur præterita, & ideo non potest querelare testamentum patris de iure canonico. not.in c.Raynutius.& ibi doct.& But.de testa. secus de iure ciuili, Bar.in l.his uerbis.de hæredi.insti. Vide Bal.in l.fin.C.fam. erc.& Bal.in l.si adulta.de hære. act,& in addi. Sp.de instru. edi.uer.filia potest.

40 Filia instituta in certa quantitate, an succedat uni fratrum uniuersalium hæredum patris, excluso altero fratre.Pau.de Cast.consil.lxxvij.

Filia instituta in testamento, in quo altera filia est præterita, an reducta re ad causam intestati per filiam præteritam, succedat ab intestato in plus, quàm habuerit ex testamēto, in quo erat ipsa hęres particularis.Bar.post gl.in l. pater decedens. de inoffic.testa.

Filia, cui pater legauit dotem, debet interim ali ab hærede, donec nubat, & non computat sibi alimēta in legato dotis. Ni. de Nea.in l.qui filium.ff.ubi pu.edu.de.& Paul.de Cast.consil.lxxvj.suprà.

Filia sacerdotis nata post sacerdotium an posit hæres institui simul cum filio nato ante sacerdotium, an non. Fran.Por.in tract.de duo.fra.iiij.parte.xxx.q.

Filia instituta hęres in re certa in testamento patris, in quo filij masculi sunt hæredes uniuersales, non succedit in fideicōmissum factū filijs reciprocè, ut quòd uno moriente succedant superuiuentes, quando masculi sunt plures: secus, si est unus tantùm, quia etiam filia uenit ad fideicōmissum: quia participium, Superuiuentes, non potest uerificari in uno. Bar.no.in l.fi.ff.ad Treb. quia prædilecti in institutione, uidentur

dentur etiam prædilecti in fideicommisso, ut ibi, ubi etiam subdit, quòd si apparet uerbum scriptum abbreuiatim, puta in superuiuente, in dubio, debet interpretari in numero plurali, ut omnes instituti uideantur, etiam substituti inuicem, & sic etiam filia cum masculis, secũdum Bar. ibi. & omnino per Pau. de Cast. in con. xxxvij. Adde And. Barb. in cõsil. Spectabilis ac generosus miles. post consilium xlvij. Alexan. iiij. parte.]

Filia ex altero matrimonio instituta à matre in minus legitima, an petat suppletionem legitimæ, non obstante statuto, quòd filia dotata non succedat, sed sit contenta dote, & relicto sibi facto nec supplementum petere possit: uide omninò in consi. d. Contis de Perusio, In Christi nomine, amen: Punctus quæstionis, super qua, &c. ubi tenet, quòd sic.

† Filia exclusa instituta in aliqua parte, an possit petere supplementum legitimæ: uide do. Bar. Soci. in consi. ccxxxviij. incip. Visa. uer. probatur. circa medium in ij. parte.]

† Filia si sit instituta sub conditione usq; ad legitimam, conditione reiecta, an purè illa censeatur instituta: uide do. Bartho. Soc. in consi. xcij. incip. Circa primum huius uersic. vj. & ult. in j. parte.]

Filia præterita potest mortuo uel uiuo masculo fratre suo contratabulare testamentum, etiam stante statuto, quod extãte filio masculo fœmina nõ succedat ab intestato: quia non contratabulando non dicitur uenire ab intestato, sed contra testamentum. Quod est uerum, si ueniat per bonorũ possessionem contra tabulas post aditam hæreditatem per fratrem ex testamento scriptum: quia tunc contratabulæ nõ deducunt rem ad causam intestati: secus, si ante aditam, quia nõ potest propter causam intestati, à qua repellitur per statutum. l. ut liberis. & ibi glos. & Bald. C. de colla. secundũ Pau. de Cast. in authen. ex causa. C. de lib. præteri. & in l. certum. & ibi Bald. in pen. col. C. unde cog. & l. filiæ. & ibi Pau. & Alex. contra Angel. C. de colla. & Franc. Por. in tracta. de duob. fra. iiij. parte, xij. q. Ant. Rose. in tract. de succes. ab intest. xcvj. col. & Lau. de Fano in §. cæterùm. Insti. de leg. agn. suc. viij. col. & quod per Bar. in l. Gallus. §. quid si tãtùm. de libe. & postũm. & ibi per Bald. viij. col. Bartol. in l. fin. ff. ad Trebel. & per Bald. in l. ij. C. de libe. præte. ubi Alexã. & in l. si quis posthumos. §. si quis filium. de lib. & posth. ubi Alex. & in l. si quis filium. & in l. si quando. C. de inoffic. testa. & in l. maximum. C. de libe. præter. & in l. emancipati. iiij. col. de colla. ubi dat consilium, quòd dicta filia ueniat per bonorũ possessionem contra tabulas nõ per ius dicendi nullum. uide omninò per Alex. in d. l. filiæ dotẽ. de colla. & ubi suprà, & Ang. in d. l. certum. & per Pau. de Cast. consil. lxxvij. cvj. cxviij. ccccxlv. & seq. & Pet. de Anch. in consi. Hæc quæstio iam uulgaris, &c. Et quid de filio ex filia præterita mortua uiuo patre suo, an rumpat testamentũ aui post mortẽ auunculi sui, id est, fratris suę matris. Bald. in l. si quis filium. C. de inoffic. testa.

Filia præterita, cui pater legauit centum simpliciter, non iure institutionis, dicens de nullitate testamenti, non debet habere legatum. Bald. in authen. ex causa. viij. q. pen. col. C. de libe. præter.

Filia præterita, sed dotata, exclusa per statutum à successione, non dicit de nullitate testamenti, & potest in dote grauari. Pau. de Cast. con. cvj. cx. cxviij. lxxvj. cvij. ccxlvij. & cccxvj. & suprà, Filia hæres, uel legataria. uersi. xxij. Et an petat suppletionem legitimæ. j. eod.

Filia, cui sit relictum pro legitima, non dicitur præterita. s. eo. Filia hæres. uer. xxij.

Filia præterita an mortuo masculo, propter quem per statutũ excluditur, possit rumpere testamẽtum. Bal. in l. si quando. C. de inoffic. testa. & j. Filia exclusa. uer. xx.

Filia præterita debet dotari ab hærede extraneo, si nolit agere de nullitate testamenti. Bal. in l. fi. C. de do. promis.

Filia præterita substituta pupillariter an tacendo approbet testamentum. Old. con. clxxj.

Filia instituta in dote sibi iam data, dicitur præterita, & testamentum non ualet: secus, si dos non erat ei data. s. uerbo proximo. uersi. v.

Filia instituta in centum, si nupserit, & in ducentis si monasterium ingrediatur, dicitur præterita, si fiat soror tertij ordinis sancti Francisci. j. Institutio. el j. uersi. lxxvij.

10 Filia an dicatur exhæredata ex uerbis, Volo filiam dote esse contentam. Bar. in l. qui uolebat. de hære. instit.

Filia rumpens testamẽtum mortuo masculo, an rumpat ut ex nũc, an ut ex retro. Bar. in l. fi. ff. ad Tertul. & in l. si quis posthumos. §. fi. de libe. & posthumis. & in suo cons. Do. Iambertus, &c. Bal. in l. ij. C. de lib. præte. Lau. de Fano Insti. de legi. agna. suc. §. cæterùm. xvj. col. ubi plenè. Item,

Filia pręterita decedens ante masculum, an transmittat ius rũpendi testamentum, uel dicendi nullum ad filios: per Bal. in l. ij. C. de libe. præte. Item, an transmittat ius petendi legitimam. Bal. in d. l. ij. ad fi.

Filia præterita, uel exhæredata in testamento patris, in quo sit instituta mater, uel soror, & non agnati, quorũ respectu excluditur per statutum ab intestato, potest rumpere testamẽtum, secundum Abb. in consi. & Lau. de Fano in d. §. cæterùm. x. colum.

Filiæ præteritæ materiam supple j. uer. seq.

Filia exclusa per statutum, extãtibus masculis, à successione intestati, potest succedere ex testamento. Itẽ potest sibi successionẽ reseruare ex pacto: secus, si excludatur per statutum tam ex testamento, quàm ab intestato: quia tunc pactum sibi non prodest. Bartol. singul. in l. fin. C. de pact. Quod uerum est, secundum Bald. ibidem, nisi dicto pacto fratres consentiant.

* Filiæ fœminæ à successione stantibus masculis exclusæ, si uel non extẽt masculi, uel extantes succedere nolint, admittuntur: tũc enim exclusionis causa cessat: ac per cõsequens ipsa exclusio. l. j. §. fortissimum. ff. de offic. eius. Bar. in l interstipulantem. §. sacram. ff. de uerb. oblig. Gl. Bald. & Salic. in rub. C. de amit. & retin. posses. Abb. consi. xxxvj. nu. vj. uol. I. Iaco. Phil. Por. Imol. consi. cxxxj. num. xiij. xviij. Aemilius Maria Manolessus.

* Fœminæ cùm masculorum causa ab hæreditatibus municipali iure excluduntur, non censentur exclusę, si masculi sint excommunicati, deportati, uel alia deniq; de causa capere hęreditatem non possint. Bald. in l. maximum uitium. uer. quęro quid si statutum. C. de libe. pręter. Abb. in c. quod clericus. nu. xl. de restit. in integ. Iaco. Phil. Por. Imo. con. xxiij. nu. ix. Aemilius Maria Manolessus.

* Filię à statuto propter masculum si ei nõ sit data dos idonea pro facultatibus & dignitate patris, ad dotis supplemẽtum agere potest, dosq; nõ uidetur idonea, si minor legitima sit. Bal. in l. fi. col. ij. C. de dot. prom. Salic. in authen. res quę in ij. not. C. cõmu. de leg. Alex. con. lxix. uol. 2. Dec. consi. cciij. co. cccxcij. Aemilius Maria Manolessus.

Filia expulsa per statutum, & iussa stare contenta dote, si non uelit dotari, ne perdat successionem, nõ succedit, si dos fuit ei à fratribus oblata. Bal. in l. fi. C. de pact. in l. pactum. xx. q. de colla. & Alex. in l. qui decem. de solu. & Franc. Por. in tractatu, de duobus fratribus. iiij. parte, xxiiij. quęst. Vide Bal. in l. pen. v. col. in lectu. antiqua. C. de cond. inser. & j. Soror. uersi. antepe.

* Filia, quã ius municipale masculis existentibus à patris successione excludit fratri, qui patri hæres extitit, succedere potest. Alex. in l. j. §. ueteres. ff. de acq. poss. Angel. consi. lij. Roma. con. xl. con. clxviij. Dec. cõ. dcxxvij. nu. ix. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia, cùm à statuto, masculo hęrede existẽte, excluditur, intelligendum est, filijs existentibus. Dec. con. cccxcv. nu. viij. Aemilius Maria Manolessus.

Filia prohibita succedere ab intestato per statutum nõ potest agere ad supplementum legitimæ. suprà, Filia succedat. uersic. ij. & iij.

Filia per statutum exclusa à successione, si est competenter dotata à patre, an possit dicere se incompetenter dotatam, si non fuit dotata à curatore. Paul. de Castr. in consil. cviij. & infrà, §. ij. uersi. antepen. Item uidetur exclusa etiam à legitima. suprà, §. Filia succedit.

Filia exclusa per statutum non potest testari de relicto dotis sibi facto à patre. Paul. de Castr. in consil. cvj. & sequen. ubi etiam dicit Pau. quòd non exclusa per statutum potest testari de relicto dotis.

Filia per statutum exclusa an censeatur à patre instituta in testamento

ſtamento per uerba, Inſtituo filios meos in partibus, quæ ſibi de iure tangunt. Bald. quòd ſic, uidelicet in partibus ſibi tangentibus de iure cõmuni, & ſic in uirili: in l. quicunque. iiij. col. de ſer. fugi. Barth. Cæpo. in l. nominis. §. uerbum. de uerborũ ſignifi. & omnino per domi. Alexan. conſil. cxxvij. j. parte.

* Filia à ſtatuto maſculorum cauſa excluſa, ſi maſculi hæredes eſſe non poſsint, hæres eſt, fac. l. ut ſi ex modica. §. ſi filius. ff. de bon. lib. l. ſiue. §. fin. ff. de iure. patron. l. j. §. quib. ff. de ſuc. edict. l. ij. §. & ſi ſint ſui. ubi Bart. ff. ad Tertyllian. idem in l. j. §. filium. ff. de bon. poſſeſ. cont. tab. Bald. in l. maximum. col. pen. C. de libe. prӕte. Dec. conſi. ccxcvj. nu. v. Aemilius Maria Manoleſſus.

Filia excluſa ab inteſtato, uidetur excluſa etiam iure rumpendi, & dicendi nullum teſtamentum. Bal. in l. poſthumus. §. ſi quis ex hoc. de inoffic. teſt. quia poteſt prӕteriri. & infrà, per Alex. in l. filiæ. C. de colla. & s. §. prox. uer. j. & iiij.

Filia excluſa per ſtatutum à ſucceſsione inteſtati propter fratres, ſi in teſtamento ipſa ſit prӕterita, & etiam fratres, & extraneus non ſit hӕres ſcriptus, poteſt contratabulare teſtamentum. Ang. Imo. & Alex. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. de libe. & poſthu. Ludo. in l. ut liberis. C. de colla. & plenius per Alexã. in l. filiæ. eod. tit. ubi dicit uerum, quando filia eſt in poteſtate, uel ſi eſt emancipata, & præterita ſine cauſa, nõ ſi cum cauſa, & hӕreditas eſſet adita. & per Abb. Sicu. in cõ. & Lau. de Fano, Inſtit. de ſuc. agn. §. cæterùm. x. col.

† Filia, quæ ab inteſtato excluditur, non petit legitimã. Et iſta eſt communis opinio, ſecundum do. Phil. Deciũ poſt alios, quos refert ibi in conſil. ccxvj. incip. In caſu propoſito. in ij. col. uer. ſimiliter filia. in ij. uolum. Hoc tamen declara, ut ibi per eum.

Filia excluſa per ſtatutum propter agnatos poteſt grauari in relicto dotis, uel legitimæ. Pau. de Caſt. conſi. cxcvij. in princ. Adde ſuprà, Filia hӕres. uerſic. xxj.

Filia excluſa ab inſtitutione uniuerſali, uidetur etiam excluſa à ſubſtitutione reciproca. Bar. in l. fin. ff. ad Trebel. & Pau. de Caſt. conſi. lxxvij.

10 Filia per ſtatutũ excluſa poteſt ſuccedere in emphyteuſim. Bal. in authẽ. ſi quas ruinas. v. col. C. de ſac. ſan. eccle. quem etiam uide in l. quoniam nouella. C. de inoffi. teſt. & plenius in l. liberti. ix. col. C. de ope. lib. & in l. quoties. de ſuis & legi. quòd etiam in emphyteuſi, uel feudo, ordine ſucceſsiuo, uide omnino Bar. in l. ut iuriſiurandi. §. ſi liberi. de oper. lib.

Filia excluſa à ſucceſsione paterna propter dotem, non ſuccedit in ius patronatus eccleſiæ. Fed. de Senis in cõſ. cxxxix. Item quæritur, an filius.

Filia excluſa propter maſculos, non dicitur ſua hæres. Bar. in l. j. §. ſciendum. de ſuis & legi. & per Alex. con. cxxviij. j. parte. & conſil. cxxxj. & Lau. de Fa. in §. cæterùm. xv. col. Inſtit. de leg. agn. ſuc. nec poteſt inſtitui in teſtamento coram duob. teſtibus, per §. ex imperfecto. qui non habet locum in ea, ſecundum Raph. Fulg. in §. per nuncupationem: in l. hac conſultiſsima. C. de teſta: ſed ſe non firmat in hoc. & Ioã. Pet. de Peru. reprobat ibi. Item,

Filia excluſa habetur pro extranea, & æquiparatur filio ingrato, quo ad ſucceſsionem. Ang. in authen. de nupt. §. optimè.

† Et do Barth. Soc. in con. cl. incip. Et nos. uer. prӕterea illud. in fin. in j. parte.]

Filia excluſa propter fratres, nõ ſuccedit in partem ab uno ex fratribus repudiatam per ius accreſcendi, nec in partem fratris mortui. Bal. in l. j. iiij. q. princ. C. quando non pen. par. & Bart. in l. mulieri de condi. & demon. & in l. re coniuncti. de lega. iij. niſi unicus tantùm ſit ei frater, & is repudiet, quia ſoror ſuccedit. Bal. in l. nõ pro numero. C. ad Orfi. & infrà, Statutum de ultimis uoluntatibus. uer. xxiij.

Filia excluſa ob maſculos per ſtatutũ ſuccedit, ſi maſculus, qui unicus extat, eſt incapax, puta frater ordinis Minorum ſancti Franciſci. Bar. in l. j. §. filiam. in j. col. in fi. uer. quæro, quid ſi extat. ff. de bon. poſ. contra tabulas. & in l. filiusfam. §. cùm quis. in fi. ff. de lega. j. Bald. in authen. ingreſsi. in fi. C. de ſac. ſanc. eccleſ. & in l. fratres. in fin. C. de inoffi. teſt. & in l. maximum. vj. col. uer. item quero, nunquid ſtatutum. C. de libe. prӕte. Bar. in l. ij. §. ſed ſi ſint. ad Tertul. & Bar. in l. ſi. C. quando & quib. quarta pars deb. lib. x. & per Lau. de Fano. in §.

cæterùm. ij. col. Inſtit. de legi. agn. ſuc. & in xxviij. col. Secus tamen, ſi ſit clericus ſecularis, ſecundum Paul. de Caſt. in l. omnes populi. de iuſti. & iure. & Bal. in l. apud hoſtes. C. de ſuis & legi. Idem in epiſcopo, Bal. ibi. & Bar. in l. ij. in fi. ff. de his, qui ſunt ſui uel alie. iur. Item ſi maſculus eſt exhæredatus, quia non ſuccedit filia, ſecundum Bald. in d. l. fratres. in fin. Barto. in l. j. §. filium. de bõ. poſſeſ. contra tab. & Bar. in l. j. §. ſi pater. el ij. de coniung. cum emancip. lib. in j. col. Sed an ſi ſit monachus, uel ſeruus pœnæ. Bald. in l. Deo nobis. §. hoc etiam. j. & ij. col. C. de epiſc. & cle. quòd monachus ſuccedit, ea excluſa. Sed quid de bannito. j. Statutũ. de ultimis uoluntatibus. uer. xxiij. & xxix.

† Filiæ nõ dotatæ ſi excluduntur à ſucceſsione ex forma ſtatuti, & an per legitimatos excludantur, aut cũ eis ſimul ſuccedere poſsint. uide do. Bar. Soc. in conſi. ccxlvj. incip. Eleganter. uerſi. circa tertium & ultimũ. cũm uer. ſeq. & uer. ſed poſito, quòd exiſtentibus. cum ſeq. in ij. parte.]

Filia excluſa licet ſit indecenter dotata, poteſt agere ad dotis ſuppletionem arbitrio boni uiri, niſi ſtatutum excludens ultra procedat, iubendo eam eſſe contentam dote. Bal. in l. fin. C. de dot. promiſ. quem uide in auth. res, quæ. ij. col. C. communia de le. & in cõſi. Prӕſuppoſito ſtatuto, &c. & Ant. Roſ. in tract. de ſuc. ab inteſt. xcvij. col. & per Pau. de Caſt. conſi. cvij. & j. uerb. Statutũ, quòd filia dotata in ſtatutis ultimarũ uoluntatum. uer. xiiij. &c. & per Alex. conſil. lxiiij. iiij. parte. quòd poteſt petere ſupplementum uſq; ad legitimã. & con. lxix. j. parte. ſed quid de dotata à fratre. j. Soror. uerſic. xxij. & ſequen.

Filia per ſtatutum excluſa, ſtante hӕrede maſculo, an ſuccedat patri ab inteſtato, ſtante agnato. Paul. de Caſt. in conſil. cxv. Et an excludatur per neptem ex filio. ibidem, quòd ſic. Vide Roſel. de ſucceſ. ab inteſt. lxiiij. col. Io. And. in addi. Sp. in rubri. de ſucceſ. ab inteſt.

Filia excluſa per ſtatutũ propter agnatos debet dotari ab agnatis. Item debet habere ſibi dotẽ liberatam, & debet liberari à ſtipulatione de dote reſtituenda patri. Bald. in l. fin. in ij. col. uerſic. ſed pone quòd ſtatuto. & uerſic. ſequen. C. de dotis promiſ.

20 Filia excluſa per ſtatutũ ꝑpter maſculos, an ſuccedat mortuis maſculis. Fran. Por. in tract. de duo. fra. iiij. parte, xxvij. q. & omnino Alex. in l. j. §. ueteres. de acqui. poſſeſ. & ſuprà, Filia præterita. uer. j. & v. & Bal. in authen. ſed & ſi quis. col. iiij. C. de nup. & in l. ſi Pontianilla. quando di. leg. ce. & in l. j. de lib. prӕte. & in l. ſi quãdo. C. de inoffi. teſta. & in l. in quib. de ſec. nup. Ang. in authen. de hӕred. & Fal. §. ſi quis. Lau. de Fano in §. cæterùm. v. col. Inſtit. de legiti. agna. ſuc. & omnino ſuprà, uerb. Amita. uerſi. antepe. & Bal. in c. j. epiſcopum, uel abbatem. per Bar. in l. ſi. ff. ad Tertul. & in ſuo conſi. Proponitur, quòd pater filiam: tenet quòd ſic. Contrarium tenet in alio conſil. quidam nomine dominus Iacobus, & in l. ut iuriſiurandi. §. ſi liberi. de oper. liber. & in l. Titius. & ibi probatur de excu. tut. Sed Bal. in l. Gallus. §. & quid ſi. de libe. & poſthu. dicit filiam non admitti, niſi ſtatutum ſub conditione loquatur. idem tenet in l. ſi quis. §. ſi filium. eodem. tit. & ibi Alexan.

† Vide do. Mari. Soci. in conſi. xix. incip. Pro deciſione. uer. & poſito in caſu fortiori. circa princ. & do. Barth. Soc. in conſi. cxij. incip. Circa primum huius. uerſi. circa quartam dubitationem. cum uer. ſeq. in j. parte. ubi an & quando maſculis ceſſantibus filia reintegretur.]

Filia excluſa per maſculum à ſtatuto, nõ ſuccedit, ſtante nepote ex filio. Bart. in l. liberorum. in vij. col. in uer. his præmiſsis. ff. de uerb. ſig. Idem Bar. in l. hæredes. §. cùm ita. ad Treb. Bal. & doc. in l. cum antiquioribus. de iure delib. Idem Bald. in l. ſi uerò. §. de uiro. ad fi. ff. ſol. mat. ſi extat maſculus ex alia filia. l. j. C. de cond. inſer. & Bar. in d. l. liberorum.

Filia excluſa per ſtatutum ob maſculos, an præterita rumpat teſtamentum patris, mortuis maſculis. Bald. quòd non, in l. ij. C. de libe. prӕte. & Bar. in l. ſi. ff. ad Tert. per Bal. in l. ſi quãdo C. de inoffic. teſt. & s. Filia præterita. in princ.

Filia per ſtatutum excluſa propter agnatos an debeat inſtitui, uel poſsit præteriri, uel exhæredari. Pet. de Su. in conſi. Stat dubitatio, &c. & Bald. in l. in ſuis. de lib. & poſthu. in repetitio. & in l. pater filiã. C. de inoffic. teſta. in repetit. Alexã. ple-

nè in l.si quis posthumos.§.j.de lib.& posthu. Lau. de Fano. in d.§.cæterum.xij.q.Pau.de Cast.in authen. ex causa.C. de lib.prete.& in consil.cxcvij.& Bart.in l.fi.ff. ad Tertul.& ibi Bald.in l.maximum.de lib.prete.& plenè per Alex.in l.filiæ dotem.C.de collat.ubi reprobat opi. Ang.& suprà §. proximo,in princ.& Pau.de Cast.tenet cum Bar. quòd non expugnet testamentum. & in consi.cccxlv. ubi ponit an tunc instituto filio debeat etiã ipsa institui, uel præterita dicat nullum.& in con. cvj.& seq. Sed quid si instituatur extraneus. Pau.de Cast.con.cccxlv.& sequen.

Filia per statutum exclusa à successione patris,an computetur in numero filiorum ratione legitimæ.Pau.de Cast.cõ.ccv.

Filia exclusa per fratrem uigore statuti an excludatur per hæredem fratris mortui ante aditionem ex iure excludendi in ipsum transmisso. Pau.de Cast.consi.cccxlv.quod incip.Vltimum est de intellectu.quòd sic.

Filiæ exclusæ materiam supple infrà uersi.seq.& infrà,Statutũ de ultimis uoluntatibus.per multos uersi.

Filiæ exclusæ pars deuoluta masculo non adita transmittitur ratione suitatis.Lud.Pon.in sing.in l.uentre.de acqui.hęre. Caue,quia Lud.non firmat, sed relinquit cogitandũ.& Bal. in cõsi.In Christi nomine,amen: factum sub hac forma proponitur,quidam,&c.& suprà hæreditas transmittitur. uersic. finali.

Filiæ mortuæ ante fratrem hæres non succedit ex persona matris exclusæ per statutum fratri mortuo. Bar.in l.fi. ad Tert.

Filia nupta desinit esse in potestate patris, & transit in potestatem mariti,quo ad debitum carnis tãtummodo. gl. Insti.ad Tertul.§.j. & Insti.de iniur.§.itaq;.Bal.in l.uxorem. C.de cond.inser.post gl.dicit quòd est in potestate uiri,quo ad residentiam,quo ad operas,& quo ad thorum, in alijs uerò remanet in potestate patris: uide Bal. in l.j.C.de bo.quæ lib.& per Bar.in d.l.si uxorem.& in l.rei.§.socero.ff.solu.matrimo.xxxiij. q. ulti.c.fin.c.est ordo. & seq. & Abb.in c.in literis.in fi.de testibus.& in consi. Verè crudelis. quod est pe

† nul.consi.do. Alex. * Dec.cõ.dcxxiij.nu.v. Aemilius Maria Manolessus. *

Filia nupta dicitur de genere, & de agnatione patris, & uenit appellatione descendentium. suprà uerb. Descendens.uer.

† pen.& ulti. † Et per Felin. in c.super eo.el ij.de testa.& omnino do. Barh.Soci.in con.ccxxvij.incip.præsens.in ij.parte.ubi plenè,an uideatur amittere genus,&familiam patris: & transire in familiam mariti, nec esse amplius ex descendẽtib.patris:& an efficiatur de domicilio mariti, & perdat domicilium originis propter matrimonium. De quo etiã uide do.Pet.Phil.Cor.in con.xlj.incip.Videtur.in litera A,& G, in iiij.parte.] Item,

* Filia nupta, quæ etiam paternæ successioni renunciauit,patri,fisco excluso,succedit. Oldr.con.ccxciij.Guid.Pap.dec. ccxxviij.Deci. consil. ccxxxv.num.v. Aemilius Maria Manolessus. *

Filia nupta si patitur iniuriam,datur actio iniuriarum patri.l.j. §.fi.de iniur.& tenet Alex.in l.pen.de iurisd.om.iud.

Filia nupta retinet domicilium patris, uel originis, in his per quæ non subtrahitur à seruitio uiri.per Bart. in l.fi.§.pen.ad municip.Bal.& Alex.in l.pen. de iuris.om.iud.Bal.in rub.ff. sol.mat.& in l.j.C.de iuris.om.iud.

Filia iam nupta non potest postea dotari de bonis fideicõmisso subiectis.Bart.Salic.& Rapha.in auth.res,quæ.C.cõmunia de leg.& Alex.con.xxxij.iiij.parte.

Filia nupta acquirit bona aduenticia patri,quo ad usumfructũ sibi,non proprietatem,non uiro, cui acquirit ex operis tantum. Bal.in l.j.C.de bo. quæ liber. & ibi etiam dicit quid de lucris nuptialibus,& de donatione propter nuptias. Item,

Filia ex se nupta non potest petere dotem sibi constitui. l. obligamur.§.lege.de acti. & oblig.& ibi Bar. contra Bal.in authen.res,quæ.C.cõmunia de leg.& in l.fin.C.de do.promiss. xx.q.j.c.fi. per gl. xxvj.q.v.de raptoribus. & ibi Arch.& Ni. de Neap.in rub.ff.sol.mat. Quod est uerũ, si patri fecerit uerecundiam in nubendo uili,uel indigno.l.iij.§.si emancipatus.de bo. poss.contra tabu. Vide Pau.de Cast.consi.lxvj.& cix.secũdum Bal.in l.j.iiij.col.ff.sol.mat. Vide Pau.de Cast. consi.lxvj.& cviij.& Alex.consi.lviij.iiij.parte. & in d.l. obligamur.& glos.in c.si non factum. xxij.q.j. uide singul. per Io.de Imo.in d.l.j. vj. col.& Paul.de Cast.in l.si filiam. C. de inoffic.testa.Lau.de Fano,Insti.de leg.agna.suc.§. cæterum. col.xxxiij. Item uerum,nisi patre mortuo, si statutum excludit dotatam.Pau.con.cxxix.

† Filia nupta sine dote potest cogere patrem ad dotãdam. do. Barth.Soc.in con.ccxlvj.incip. Eleganter. uer.quinimò potius.cum seq.in ij.parte.]

Filia nubere an possit sine consensu patris.in authẽ.sed si post. & ibi doc.C.de inoffi.test.Fran.Por.in tract.Societa.iiij.parte.xvj.quæst. uide l.eum, qui.aliàs, Paulus. de statu hominum.quòd sic.

Filia nubens sine consensu patris contra formam statuti incidit in pœnam,sed tenet matrimonium.Bald.in l. omnem.in fi.C.ad Tertul.

10 Filia nupta cum dote centum florenorum post factum sibi legatum pro dote de ducentis,an possit,mortuo patre,petere alia centum:uide Bar. in l.Lucius.de leg.ij.& doc. & Bal. in l.filia legatorum.C.de legib. Io.de Pra.in l.hæc conditio. & in l.Publius.de condi.& demon.Bald.in l.iij.in lect.antiqua.C.de fal.causa adiec.leg.& Flor.in l.dominus.§. fideicõmissum.in fi.ff.de usufruct.Bart.in d.l.Lucius.dicit, quòd si est legatum pro dote, debetur residuum:non si pro filia maritanda.Sed Bald.in d.l.filia.tenet indistinctè idẽ.Opinionẽ Bar.sequitur Io.Pe.contra Bal. in d.l.filia.Ioan.de Imo.in d. §.cũ pater.in l.huiusmodi.de leg.j.tenet opi. Dy. cõtra Old. & Bal.ut non debeatur residuum. Vide Alex.in d.§.cùm pater.Item si maritatæ pater legat pro dote: quia debetur filię. Bartol. in d. l. Lucius. Sed quid si iam dotatæ legat pro dote. Bartol.in d.l.huiusmodi.§. cùm pater. de legatis.j. & infrà eodem.

Filia nupta si ex forma statuti habeatur,ac si esset sui iuris, quomodo intelligatur.Bar.in l.maritus.§.legis.de adulte.

Filia nupta sine dote, cui frater in testamento legauit certam quantitatem,cum clausula, quòd de bonis patris plus petere non possit, potest dotem petere ab hæredibus fratris, stante statuto, quòd fœmina dotetur, & non succedat in plus: & hoc siue quietauit, & siue acceptauit legatũ ipsum. Adde Paulum de Castro in consilio ccxxxiiij.& in consilio cxxix. quod est idem, & bis positum inter eius consilia. Itẽ an acceptando legatum fratris sibi factum cum dicta clausula possit petere dotem, quatenus plus est in debito dotis, quàm in legato. eod. consil. Item an sibi præiudicet faciendo quietationem generalem, dum accipit legatum.eodem consilio.

Filia nupta non præsumitur dotata, nisi constet. Bal.in authẽ. res,quæ.ij.col.C.communia de legat.

Filia nupta an petat alimenta à patre, uel eius hæredibus,quãdo pater sibi legauit alimenta, donec nupserit.Bal.in authẽ. cui relictum.ij.col.C.de indi.uidu. tol.dicit, quòd post nuptias ea non petit.

Filia maritanda ex dispositione testatoris habentis mille in bonis, non debet maritari habenti mille cum multis debitis, quibus detractis non haberet mille. Bald. in l.j.iij.col. C.de fruct.& lit.expen.

Filia pupilla nupta & dotata debet habere alimenta dotis, etiã interim, licet matrimonium propter ætatem nõ teneat.Bal. in l.non fine.C.de bonis quæ libe.

Filia nupta & dotata per patrem de bonis maternis, uidelicet de tertia parte, si postea consentit patri,quòd dotet aliam filiam de duabus alijs partibus bonorũ maternorum, potest mortuo patre petere à sorore, quæ plus habuit de bonis maternis tantum, quòd æqualiter succedant.Bald.singu.in l.j. C.de bonis mater.

Filia passa se maritari sine cõsensu Titij,nõ contradicendo, an petat hæreditatem patris, in qua fuit substituta sub conditione, si hæredes eam maritarent sine consensu Titij: & an iure directo,uel per fideicõmissum admittatur. Pau. de Castro in consi.lxxxvj.

Filia nupta à patre in pupillari ętate potest postea alteri nubere, si ei non placet primus uir. Cyn. & Bald. in l. si pater. C. de sponsa.

20 Filia nubens indigno non agit ad suppletionem legitimæ, sed posset exhæredari. Bald.in d.l.si pater.& per Franc.Por. de duo.fratribus.iiij.parte.xvj.q.& seq.

Filia

Filia nupta, sed non dotata tempore mortis patris, potest dotẽ petere, stãte statuto, quòd filia dotata nihil possit petere de bonis patris. Pau. de Cast. consi. cxxix.

Filia nupta extra territorium potest à statuto fieri incapax, & excludi à successione patris, etiam ex testamẽto, ut ei relinqui non possit. Bal. in l. ij. j. col. ad fi. uer. sed quid si statutum. C. ut in pos. leg. & per Bal. in l. fi. in iij. col. uer. ex hoc arti. C. de pac. Sed uide not. per Bar. in l. fin. §. penul. in j. col. uer. & hoc inducebam. ff. ad munic. Vide infrà, Statua de ultimis. uer. xv. & xcj. & per Alex. consil. clj. ij. parte. & in l. si conuenerit. §. si nuda. de pig. act. quòd dictum statutũ ualet, ut excludat etiam à legitima.

Filia nupta extra territorium, prohibita succedere per statutũ, potest succedere antè, quàm nupserit, non pòst: unde si prius quæsiuit hæreditatem, deinde contingit ipsam nubere, habebit bona. Secus, si erat nupta, quia non potest hæreditatem post sibi delatam acquirere. Bal. sing. in l. si matre. C. de suis & legi. De quo dicto facit mentionem Rapha. Cu. in cõsil. ut tenet Alex. in l. j. §. ueteres. de acq. posses. & per Bald. & Bar. in l. fin. C. de pac. sed Alex. contrà in l. si conuenerit. §. si nuda. de pig. actio.

Filia nubens extra territorium an possit sibi ex pacto reseruare successionem, stante dicto statuto, quòd nupta extra territorium non succedat. Bar. in l. si. iiij. col. C. de pac.

Filia nupta consentiens uiro alienanti non præiudicat patri, sed sibi, mortuo patre. Bal. in l. ij. §. fin. sol. matri.

Filia dotata exclusa per statutum à successione patris intestati propter masculos, an succedat ex testamẽto, & reseruet sibi successionem ex pacto. Bal. in l. fi. C. de pac. & ibi Bar. & s̃. Filia exclusa. uersi. j. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. de uerb. oblig.

* Filiæ dotatæ, si sint stantibus masculis exclusæ, cùm quæritur, quanta masculorum legitima sit, nõ sunt spectandæ: sed ita respondendum, ac si nullæ essent. glos. Bald. & Ang. in l. Papinianus. §. unde si quis. ff. de inoffic. testa. Ang. in authẽ. nouissima. in extre. C. de inoffi. testa. in l. j. §. in primo. C. de cad. toll. in l. planè. §. si duobus. col. ij. ff. de leg. j. ubi Imo. & Alex. Ang. con. ccc. Raph. consi. xxxv. Alex. con. xxx. uol. 4. Corn. consi. cxcix. uol. 3. aliud tamen sentit Bald. in l. huiusmodi. §. si Titio. ff. de lega. j. in l. j. q. vj. C. quand. nõ petẽ. par. in l. j. §. in princ. colum. iij. C. de cad. tol. Franc. Cur. consi. v. Deci. consil. dcvij. num. xv. ubi utramque opinionem refert, neque quid ipse sentiat, explicat. Aemilius Maria Manolessus.

† Filia dotata à successione exclusa, stãtibus filijs, uel agnatis, an censeatur esse in mera causa intestati exclusa etiam à legitima. do. Bar. Soc. in consi. cl. incip. Et nos. uer. succedit alia fundamentalis. cum uersic. seq. in j. parte.]

Filia dotata, etiam in uno numo instituta ultra dotem, non potest querelare testamẽtum patris. gl. sing. in l. iiij. §. sed utrũ. ff. de mino. Bal. in l. non fine. C. de bo. quæ liber. Secus, si nõ sit instituta, ut ibi & Pau. de Cast. consi. cx. & s̃. Filia hæres. uersic. iiij.

Filia dotata à matre potest etiam petere legitimam in bonis paternis, cùm mater præsumatur ei donasse dotem, quam dotare non tenebatur: ideo eius dos in legitimam filiæ non cõputatur. gl. sing. in l. iij. §. sed utrum. de mino.

* Filia à patre si dotem accepit, non propterea, quo minus matri succedat, prohibetur. gl. Bal. & Pau. Cast. in l. j. C. de legiti. hæred. Alex. consi. xxix. in extre. uol. 1. con. clj. col. j. in extre. uol. 2. Dec. con. cccxlvj. consi. dcxxxiiij. nu. 3. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia, cui pater, uel fratres ex bonis eius ipsius, ac proprijs dotem dederunt, à patre, uel fratribus dotata dici non potest: nec in ea habent locũ iura municipalia, quæ de filiabus dotatis loquuntur. Bal. in l. mater. C. de iur. dot. in l. j. C. de legiti. hære. Fran. Cur. mai. con. xxvij. col. pen. Aym. Cra. con. cxlij. nu. x. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

Filia dotata, exclusa per statutum, præterita in testamento, nõ dicit testamentum nullum. s̃. Filia exclusa. uer. xxiij.

Filia dotata à patruo an petat bona patris, & an computet sibi dotem in illis bonis. Pau. de Cast. in con. cxxj. quod incipit, Si dicta Cornelia. quòd sic. Addo Baldum in l. neq; mater. C. de iure dot.

Filia dotata à matre potest dotem exigere, constante matrimonio sine consensu patris. not. in authen. quod locum. C. de colla. per Pau. de Cast. Ratio est, secundũ Bal. ibi. iiij. quæst. quia in ea parte non habet usumfructũ, constante matrimonio, cùm non habeat onera matrimonij: quinetiam dicit ibi Bald. quòd nec pater debet citari. Secus, quando filia agit ad dotem profecticiam. Idem in qualibet dote aduenticia, quia pro ea agit filia, ut ibi no. & tenet ibi Bald. Item si pater est absens, uel sine causa non uult consentire. Bald. ibi in j. & ij. colum.

Filia dotata, & hæres instituta, & grauata fideicõmisso, an computet sibi dotẽ in Falcidiam, uel Trebellianicam. in l. pater filiam. & ibi doct. & Ang. ff. ad leg. Falcid.

Filia dotata, & grauata simpliciter de restituendo, an debeat restituere etiam dotẽ. Bal. in auth. res quæ. iij. col. C. cõmunia de leg. l. à filia. in prin. & ibi Bar. quòd non. ff. ad Trebel.

Filia dotata à patre, præsumitur dotata de bonis aui uiuentis. Alex. con. xxx. iiij. parte.

10 Filia dotata à patre non succedit, stante statuto, quòd in rubrica dicat filiam dotatam non succedere, & in nigro dicat, filiam dotatam à matre uel auia nõ succedere. Pau. de Cast. con. cccxxxiiij. Alex. in l. j. ff. si cer. pet. & con. j. iiij. parte.

Filia potest dotare se de bonis patris, etiã inuiti. Bal. in l. fin. in fin. C. de dot. promis. Alex. in l. obligamur. de act. & oblig.

Filia legitimata an dotetur de bonis fideicommisso subiectis. Bal. in auth. res, quæ. iij. col. in lec. antiq. C. cõmunia de leg.

Filia bannita an perdat dotem. Bal. ubi s̃.

Filia dicitur dotata, etiamsi ei pater reliquit dotẽ in testamento. glo. & Bar. in l. cùm plures. §. cùm tutor. ff. de excu. tut. & in l. non est. de ritu nup. Bal. in l. si pater. & in l. mulier. C. de spon. & in l. nõ sine. C. de bo. quæ libe. Bar. in l. qui filium. ff. ubi pu. edu. debe. Pau. de Cast. in con. cvj. ubi comprehẽditur, statuto loquente de filia dotata, secundum Bar. ubi s̃. & in l. qui pupillam. de adulte. & in l. Titio centum. §. Titio genero. de condi. & demon. Quod est uerum, etiamsi ei simpliciter sit factum relictum: quia intelligitur pro dote. l. quod autem. & ibi Bart. ff. de iure dotium. Baldus in l. nulla. C. eo. tit. & in l. j. pen. col. uer. item facit ad aliam quæstionem. C. de condi. infer. & per Lanfran. in §. cęterùm. xxxij. col. Insti. de legi. ag. suc. † Et per do. Mari. Soc. in rub. sol. mat. in uer. secundum corollarium.]

Filia dotans seipsam de bonis patris, an excludatur per statutum excludens filiam dotatam. Bal. in auth. res, quæ. ad fi. in lect. antiq. C. communia de leg.

Filia dotata partim de bonis patris, partim de bonis matris, uel alienis, an dicatur dotata à patre. Item,

Filia dotata de bonis maternis non dicitur dotata à patre. Bal. in d. auth. res, quæ. in lect. antiq. Bal. in l. neq; mater. in fi. C. de iure do. & in consil. suo, si statutum dicit, quòd filia. ubi etiam dicit, quòd statutum de dotata à fratre, intelligitur, scilicet de bonis fratris. & Bal. in dicta l. neq; mater. in fi.

Filia dotata à fratribus mortuo patre, uel quam fratres uolunt dotare, quæ non erat nupta tempore mortis patris, sed fuit posthuma, uel parua, & à patre non dotata, an succedat, stante statuto, quòd filia dotata à patre non succedat. Bald. in d. auth. res, quæ. in fi. in lectu. anti. & Bar. in consil. xxxj. quod incip. Quidam decessit intestatus, &c. quòd sic. & Bal. in l. penul. x. col. uer. iuxta prędicta. C. de condi. infer. & Pau. de Cast. consi. cx. incip. Super eo, de quo quęritur.

Filia non dotata succedit, non obstante statuto excludente filiam dotatam. Bal. in l. si uiua. de bonis maternis. & Paul. de Cast. in consi. cx. incip. Super eo, de quo quęritur.

20 Filia dotata an petat legatum dotis postea sibi factum. Bal. in l. filia legatorum. in fine. in lectura antiqua & noua. C. de lega. no. in l. si iam facta. de conditio. & demonstra. & j. Legatum dotis. uersic. xlix.

Filia non dotata mortua an trãsmittat ad hæredem eius, quod ipsa habebat in hæreditate restituenda per fideicõmissum alteri, quæ hæreditas sibi pro dote debebatur. Bal. in d. authen. res, quæ. ij. col. uersi. quid si neq; dotauit, &c. in lectu. antiq. C. cõmunia de lega. & in lectu. noua, in j. col. uer. plus peto. & in ij. col. uer. quęro, si filia, &c.

Filia dotata semel an iterum debeat dotari, si dos est perdita. Bald. in d. authen. res, quæ. ij. col. glos. doct. & Bart. & Alex. in l.

in l.si cùm dotem.§.si post.sol.mat.quòd sic, si est perdita sine dolo,& culpa filię.& Fran.Por.in tract.de duo.fratribus, iiij.parte,xiiij.q.Bald.in authen.quod locum.j.quæst. C. de colla.tenet,quòd si est perdita culpa filię, non tenetur pater iterum dotare sine causa. Item constante matrimonio: sed soluto sic. Vide tex.& doc.in authen.sed quamuis.C. de rei uxo.act.& Pau.de Cast.consi.xiij. Item non tenetur iterum dotare pater, si filia fuit negligens in petendo dotem à uiro † inope.doct.& Alexan.in d.l.si cùm dotem.§.j.† Et quid si eã consumpsit,uide dom. Bartho. Socin.in consil.lxxv. incip. Circa præsentem. uersic. primo quia.circa princ.in j.parte. & domi. Iason May. Institu. de actio.§.fuerat.num.clxxj. & num.cxxxv.]

Filia dotata de bonis fideicõmisso subiectis an faciat pactũ uiro de lucro dotis.Bal.in dicta auth.res,quæ.iij.col.lectu.antiq.C.communia de lega.quòd non.

Filia dotata à patre, si cum iuramento renunciet, & promittat plus non petere, an succedat in bonis maternis, quæ pater possidet.Pau.de Cast.con.clxxvj.& si absoluatur à iuramẽto,quia actione agat.ibidem.

Filia infans,cui factum est legatum dotis,an moriens transmittat illud Bal.in d.l.non sine C.de bo.quæ lib.

Filia dotari debet secundum facultatem patrimonij, & conditionem personarum.l.quero.ff.de iure do.Quod est uerum, etiam stante statuto,quòd filia dotetur, & non succedat,extante masculo. Bar.in l.filiæ.de leg.iij.& Ang. in auth.de restitu.& ea, quæ par.in fin. princ. collat.iiij.& interim debet ali ab hærede. Bald. & Angel,in l. qui pupillum. ff. ubi pup. educ.deb.

Filia dotata potest renunciare successioni paternæ tã in manibus fratris sui,quàm patris.Fred. de Senis in cõ. cxxxj. Bal. in l.pactum.viij.& ix.q.& ibi Lud. Pon.C.de coll. & in con. cxcj.maximè cum iuramento.per auth.sacramenta.C.si aduer.uendi.Adde ĩ.in uerb.Soror.uer.xxiiij. & per Alex.in l. stipulatio hoc modo. de uerborum obligationibus. ubi dicit de consensu patris.

† Filia dotata à patre an possit petere supplementum dotis cõgruæ, & quæ dicatur dos cõgrua,uide latè per do.Phil.Decium in consi.xxviij.incip.Et diligenter.in j.uol.

Filia dotari debet de bonis patris confiscatis, s. à fisco. Bald. in l.fi.C.de dotis promis.

Filia dotata,& iussa stare contenta dote,an debeat conferre dotem fratri suo hæredi instituto.suprà uerbo, Dos confertur. uersic.antepenul.

30 Filia dotata debet fratribus offerre collationẽ dotis. l. filiæ. & ibi Bal.C.de colla.

Filia dicitur dotata ex eo, quòd pater sibi dotẽ promisit, & nõ potest succedere,stante statuto, quòd filia dotata non succedat.Bal.no.in l.si plures.pen.col.uer. item iuxta hoc quæritur.C.de condi.insert.Franc. Por.in tract. de duobus fratribus.iiij.parte,x.q.

Filia dotata & iussa stare contenta dote, an possit agere ad dotem contra maritum.Bal.in l.ij.in fi. C. de iure dot.

Filia dotata ex forma statuti,& iussa plus non petere,potest petere dotem, etiamsi nolit nubere, sed uelit stare casta.Bal.in l.pactum.xx.q.de colla.

Filia,cui pater dotem promisit, si fiat hæres patris,an petat dotem promissam,uel perdat ĩ.Filia hæres.

Filia dotata de bonis maternis non excluditur per statutum à successione patris.Bald.in l.neq; mater.in fin. C.de iure dotium.& Lau.in d.§. cæterùm.xlj.col.institu. de legi. ag. suc. & ĩ.eo.uer.xvij.

Filia dotata exclusa per statutum à successione, non succedit in ius patronatus ecclesiæ. Fred. de Senis in consi. cxxxix. item quæritur,an filius.

Filia dotata non potest testari de dote tantùm,& intestata mori de alijs bonis.Bal.& Ang.in l.si cùm dotem.in princ.solu. mat.& Alex.de Imo.in consi.& in addi.ad Bal.in authen.cessante.C.de legi.hære.secundum Io. de Imo.in d.l. si cùm dotem.tenet contra Bal.& Ang.

* Filia patre defuncto, auo superstite, dotata, ex auitis bonis dotem accepisse præsumitur. Deci. consil. cccxlvj. num. v. Aemilius Maria Manolessus.

Filiæ dotandæ onus pertinet etiam ad hæredem patris. infrà, Onus uersic. vj. & ideo.

Filia debet dotari, etiamsi per statutũ excludatur à successione.suprà,Filia exclusa.uer.xvij.& xix.Bald.in l.fi. C.de dot. promis.Alex.in l.post dotem.v.charta.sol.mat.

40 Filia dotata per statutum exclusa potest pacisci de succedẽdo patri cum ipso patre de consensu filiorum:quorum fauore factum fuit statutum.Bald.Ang.& Salic.in l.fi.C. de pact. Lud.Imo.& Alex.in l. stipulatio hoc modo. xij.col.de uerb. oblig.& suprà,§.proxim. filia exclusa. uersic.j. & suprà eod. in princ.

Filiæ dotatæ delictum non nocet patri in dote. ĩ.uerbo, Delictum.uersic.lxix.

Filia dotata an succedat in iure stipulationis factæ à patre pro se filijs & hæredibus. Bald.in l.j.§.uideamus.in fin. C.de rei uxor.act.

Filia dotata an possit petere hæreditatem maternam, uel bona materna à fratre suo legitimato, stante statuto, quòd filia dotata nõ succedat in bonis matris.Fra.Por.in tract. de duo fra.4.parte,xxvj.q.

* Filia dotata, quamuis nõ excludatur à bonis maternis, cùm simpliciter statutum filiam dotatam excludit, aliud tamen est, cùm nominauit personas,à quarum hæreditate eam uoluit exclusam: tunc enim cùm ab uno ex ijs dotem accepit, ab aliorum successione repellitur. Roma.consi. cccclxxxv. Alexan.consi.xxix.uol.1.Corn.con.cxxiij.col.ij.uol.2.con. cxxiij.col.ij.uol.3.Deci.consi.cccxlvj.consi.dcxxxiiij.Aemilius Maria Manolessus.

Filia,cui est relicta dos à patre,an eam petat ante tempus nubĩlis ætatis.Bar.in consi.Vbertus,&c.& in l.qui negotiationẽ. §.pupillæ.ff.de admi.tut.& in l.Titio centũ.§. ante nuptias. ff.de condi. & demonst. in l. qui pupillum.ubi pu.edu.deb. & Franc.Por.de duobus fratribus.in quarta parte.vij.q. & ĩ. Legatum dotis.uersi.xxxij.& seq.ĩ.Dos.

Filia dotata à fratre post mortem patris testantis, non agit ad supplementũ legitimæ,stante statuto, quòd filia dotata non succedat,& non agat ad supplementum legitimę.Bar.consi. quidam decessit, &c. Item.

Filia dotata an agat ad supplementum legitimę. Paul.de Cast. consi.cccxlvj.

† Filia dotata, quòd stante filio sit exclusa ab intestato, cũ hoc, ut sit dotata, uel possit petere se dotari, an si fuerit instituta in testamento patris in aliquo,& habeat dotem, possit petere aliquid in supplementum legitimę.uide do.Bartho.Soc. in consi.cl.incip. Et nos.uer.succedit tertio illa.cum uersic. seq.in j.parte.]

Filia, cui pater pro matrimonio constituit dotem, habet conditionem ob causam, nuptijs non secutis. Alex.in l. Pomponius.fam.ercis.per l.si extraneus.de condi.ob causam.

Filia hęres grauata fideicommisso potest se dotare de bonis fideicõmisso subiectis. Alex.con.xxxij. 4.parte.per auth. res. quę.C.communia de leg.

Filia dotata per statutum arbitrio propinquorum, stante masculo,debet dotari non minus, quàm pro quantitate legitimę.Sali. & Fulg. in authen.res quę.C.cõmunia de leg.Ang. consi.cccxj. Dominus Gregorius. & Bal. in consi.In Christi,&c. Antonius plures.& Alex.consi.lxix.j.parte.& ĩ.Filia exclusa.uersic.xvij.adde Pau.de Cast.con.cccxlvj.

50 Filia dotata per statutum exclusa potest petere supplementum dotis arbitrio boni uiri, nisi statutum iubeat esse contẽtam dote. Bal.in l.fi.C.de dot.promis. quem uide in auth. res quę.C.communia de lega.& in consi. Pręsupposito statuto.Ros.in arbo.col.xcvij.

Filia dotanda à fratre an perdat ius dotis, si fratri succedat,& inuentarium non conficiat.Pau.de Cast.tenet quòd non,in consi.cxij.sed an computet fructus in dotem.in d.consi.

Filia demùm dotata, uel si dotetur, excluditur per statutũ disponens,quòd filia non succedat, & non aliàs: per glos.in l. ij.C.de legi.hæred.& Lau.in d.§.cæterùm. xxxij. colum.Institu.de legi.agna. suc. Bald. in l.fin.in ij.co.uer.pone statuto.C.de dot. promiss. & Bartol. in l. si matrito.§. si uoluntate.solu.matri.

Filia dotata ante conditum statutum disponens, quòd filia dotata non succedat, non excluditur per dictum statutũ. Baldus in l.omnes populi.in iij. char. de iusti.& iur.& per Bar. in

in consi. Statuto ciuitatis Asisij. & Lauren. in d. §. cæterùm. xxxiij. col. Angelus in authē. de his, qui ingred. mo. in princ. Bartol. in d. l. omnes populi. ij. q. v. princ. uide ibi Alex. contra. in ix. colum.

* Filia, quæ minorem dotem alijs filiabus & sororibus accepit, agere potest, ut tantundem sibi dotis detur, quantũ alijs est sororibus datum. Bal. in l. fi. col. ij. C. de dot. promis. Dec. consi. xxvij. nu. j. Aemilius Maria Manolessus.

* Filiæ cùm dos non à patre, sed ab alio datur, danda secundũ magnitudinem patrimonij est. l. quæro. ff. de iure dot. Deci. con. xxvj. nu. ij. Aemilius Maria Manolessus.

* Filiæ cùm à patre dos datur, patrimonij magnitudo inspiciẽda non est. Alexan. consil. cxxj. uolum. 6. Franc. Cur. mai. consil. lxxx. colum. fin. Iason consil. ccxxj. uol. 2. Cardi. Rui. consi. xxvij. co. xxxiiij. uol. 3. Deci. consil. xxvj. nu. iij. Aemilius Maria Manolessus.

Filia non potest conqueri de dote parua, & incondecenti, nisi constet euidenter esse paruam in magno excessu, attenta cõditione personarum, & quantitate facultatum: sed in dubio præsumitur condecenter dotata. Pau. de Cast. sing. in consi. cvj. in ij. articulo. & Alex. con. xxij. iiij. parte. & melius in cõ. lxiiij. & omnino Ioan. And. in Spec. de instru. edi. §. xiij. uer. sed super. in princ. & per Alex. in consi. lxix. j. parte. & infrà, & Lauren. in d. §. cæterùm. xxxv. col. & s. eod. uersic. xxvj. si tamen est dotata de bonis patris ab alio, quàm à patre, ut à curatore, potest dicere se dotatam in genere, secundũ Pa. in d. consil.

Filia dotata à patre succedit matri ab intestato, stante statuto, quòd dotata non succedat. Bal. post glo. in l. j. C. de legi. hæred. & in l. neq; mater. C. de iure dot. & Ang. de Peru. in cõsi. In Christi nomine, amẽ. punctus quæstionis, super qua, &c. Pau. de Cast. consi. cviij. & in consi. cccxxxvij. & Lau. de Fano in d. §. cæterùm. xlj. col. uer. nunc quæro. Institu. de legi. agna. suc. Quod uerum, nisi statutum exprimat personas, quibus nolit succedere, secundum Bal. in d. l. j.

Filiæ dotatæ materiam supple ĩ. uerb. Statutum quòd filia dotata, in statutis de ultimis uoluntatibus. consi. xiiij. cum iiij. sequentibus, per discursum.

Filia renuncians successioni paternæ, iurans se maiorem xxv annis, cùm sit minor, sibi nõ præiudicat, stante statuto, quòd minor non possit contrahere sine curatore. Bal. in d. l. de tutela. C. de in integ. rest. Item,

Filia renuncians successioni paternæ ipsi patri, potest succedere ab intestato, cùm intelligatur renunciasse successioni ex testamento, secundum Zenze. & Imol. in c. ij. de pac. lib. vj. Quod est uerum, secundum doct. ibi, si agnati. uel masculi non extant: quia tunc etiam ab intestato non succedit. Sed Bal. in l. pactum. iij. q. C. de colla. dicit eam tunc posse succedere ex testamento, non ab intestato. & tenet Bald. in l. fi. in iiij. col. uer. uenio ad secundam quæstioem principalem. C. de pac. ubi etiam dicit post Bar. quòd ea potest renunciare successioni ab intestato, non ex testamento. & ĩ. Renunciatio successionis. uer. viij. & in uer. Repudiatio. uer. ix. & plenius per do. Alex. in l. stipulatio hoc modo. de uerb. oblig.

† Vide plenè Alex. con. xxix. per totum. uol. 3. ubi tenet, quòd non poterit succedere, stantibus alijs liberis.

* Filia etiamsi paternæ successioni renunciauerit, in feudo ei succedere nõ prohibetur. Bal. in l. j. col. fi. q. l. ff. de rer. diuis. Dec. con. cclxvj. nu. ij. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia, quæ paternæ uel maternæ successioni, etiam, cum iureiurando renunciaui t, nõ prohibetur quam minus capiat lucra, quæ ei lex parentibus ad secunda uota transeuntibus defert. Sali. in l. fœminæ. §. illud. C. de secund. nupt. Old. cõ. ccxcix. Guid. Pap. dec. cccxviij. Dec. in termi. cõ. ccc. Aemilius Maria Manolessus.

Filia renuncians successioni paternæ cum iuramento, ob metum, uel reuerentiã patris, potest contrauenire, si prius absoluatur à iuramento. Bald. in d. l. pactum. 50. q. & ibi tenet idem Pau. de Cast. & ibi dicit Bal. renunciari de consuetudine cum iuramento.

Filia renuncians successioni paternæ potest succedere mortuis masculis uiuo patre suo. Bald. in d. l. pactum. iiij. q. & ibi Pau. de Cast. & doct. Item Pau. consi. cccviij. Alex. in d. l. stipulatio hoc modo. vj. col. † Et in l. qui Romæ. §. duo fratres. circa fin. de uerborum obliga.]

Filia renũcians successioni propter fratrem, an mortuo fratre, cui pars eius accreuit, admittatur. Pau. de Cast. con. cccviij. quòd sic. & Alex. ubi suprà. & in l. j. §. ueteres. de acqui. pos. & Ang. consi. lj. In Dei nomine, Dominus Gilius, &c. eã admittendam tradit. Bal. in l. pactum, quod. q. iiij. C. de collat. Sali. in l. pactum quod dotali. col. pen. C. de pact. Doct. in c. quamuis. colum. fin. de pact. in vj. Roma. consi. xxij. dub. ij. Alexan. consil. xxix. uol. 3. Deci. con. ccccxxxij. nu. j. consi. dlxviij. num. v. & in termi. consil. diiij. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia quæ paternæ successioni renunciauit, non excluditur, nisi à persona, à qua ipsam excludi uoluisse testatorem, uero uidetur simile. Bald. con. ccclxxij. uol. 3. ubi eam à sororibus non excludi respondit. Dec. consi. ccccxxxiij. nu. ij. cõs. dvj. nu. ij. consi. dlxviij. nu. v. Aemilius Maria Manolessus.

Filia renuncians simpliciter successioni paternæ, non uidetur renunciare legitimæ, nisi expressum sit. Gul. de Cun. in l. de his. de transac. & Pau. de Cast. consi. cxxxij. incip. Licet ista domina Lisa. & consil. ccxxxvij. & est idem quod est consil. cxxxij. quem etiã uide in con. cxxij. inci. Si dicta Cornelia. & consi. ccxxix. incip. Sub primo dubio. & per Cyn. & Pau. de Cast. in l. iij. C. de impu. & ali. substi. ubi aliter dicunt. & infrà, Renunciatio successionis. uer. xvij. Bald. idem in l. sancimus. §. cùm autem. C. de inoffic. test. Sed contra tenet in l. lex Cornelia. de uul. & pupil. Ioan. de Pra. in l. cùm filius. de uerb. oblig. Item nec doti, nec alimentis, quæ potest petere Io. de Imo. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. iiij. col. de uerb. oblig. & Ioan. de Imo. in l. qui superstitis. de acquiren. hęre. Imò nec ualet renunciatio expressa, etiam cum iuramento successionis, doti, & alimentis: secundũ Io. de Imo. & Alex. in d. l. stipulatio. † Et per Franc. Areti. in l. qui superstitis. de acqui. hęred. j. col.]

Filia potest renũciare successioni paternę, saluo iure legitimę. Bar. in l. gerit. de acq. hęre. Bald. contrà, in l. j. eod. tit. in l. iij. C. de impub. & alijs substi. & ibi Pau. de Cast. & in l. j. C. de his, quę ante apert. tab.

* Filia quę paternę successioni renũciauit, si hęreditas patris ad fratrem deueniat: fratri defuncto succedere potest. Alex. in l. j. §. ueteres. col. pen. ff. de acq. poss. Bar. cõ. lviij. Ang. cõ. lij. Roma. consi. clxviij. Bened. Cap. con. xij. Corn. cõ. cl. col. iij. uol. iiij. Dec. con. cccxviij. nu. v. consil. ccccxxxiij. num. v. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia, quę maternę successioni renunciauit, fratri matris hęredi succedere potest: Pau. Cast. in l. Paulus. §. j. ff. de acqui. hęred. ubi & Aret. Alexan. in l. j. §. ueteres. ff. de acquir. poss. Aretin. consil. clxj. Roma. cõ. clxviij. Bened. Cap. consil. xij. Corn. consi. cccv. uol. 4. Dec. consi. ccxix. nu. iij. Aemilius Maria Manolessus.

Filia renũcians iuri, quòd habet in bonis, & hęreditate patris, an uideatur renunciare iuri, quòd habet ex causa dotis maternę. Bal. in l. liberti. xiiij. col. C. de operis lib. uersi. quid ergo, si filio.

Filia potest renunciare doti maternę. Pau. de Cast. in consi. Filia potestate patris, &c. & Angel. in consil. suo. & per Oldr. consil. cxxxij.

Filia renũcians successioni paternę fratris causa, qui nolit adire, non prodest hęredibus extraneis, nisi aliud actũ sit. Bald. in d. l. pactum. ix. colum. de colla. & Gul. de Cu. in l. auus. ff. de pactis.

Filia non potest renunciare iuri hypothecę in pręiudicium patris, nec hypothecę sibi concessę pro dote. Bald. in addit. Specul. de donat. inter uirum & uxor. uer. filia. Item si consentit uiuo patre alienationi dotis fiendę per maritum, non pręiudicat patri, sed sibi, mortuo patre. Specul. ibi. uersicul. quid si filia. & Bartol. in l. ij. §. quòd si in patris. in fin. ff. solu. matri.

Filia renuncians successioni paternę, an noceat filijs suis. Bal. in l. fin. iiij. colum. uer. sed hìc incidẽter quęritur. C. de pac. Barto. in l. qui superstitis. in j. col. uer. quęro secundum pręd. ff. de acquir. hęred. & omnino Paul. de Castr. in l. pactum. C. de colla. & ibi in ij. quęst. ubi tenet quòd sic, si erat dotata, aliàs non, sicut nec nocet, quando ipsa moritur, uiuo patre suo, & superstite filio: ut per Bald. ibidem. & ĩ. Re-

nunciatio successionis. uer. x.

† Filia si promiserit non succedere, intelligitur ultra legitimã. & legitimam petere potest. do Barth. Soci. in consi. cl. incip. Et nos. circa princ. iiij. col. in j. parte.]

Filia iurans corã testibus nolle renunciare successioni paternæ, si postea renunciat etiam cum iuramento, sibi non præiudicat. gl. sing. in c. licet. de iureiu. lib. vj. Vnde nota ex hoc cautelam ad obuiandum renunciationibus mulierum. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. viij. col. de uerb. oblig.

Filia renuncians successioni paternæ, an excludatur à successione, stante statuto, quòd mulier non possit contrahere sine consensu propinquorum, & iudicis: per Franc. Por. in tra cta. de duobus fra. iiij. parte. xviij. q.

Filia quæ renunciauit patri prætextu enormis læsionis, quando contrauenire possit, & quando nepotes ex ea, nõ obstante renunciatione matris, ex eorum persona admittãtur: uide per do. Decium in con. clxxx. incip. Satis nota. in j. uol. & ibi in iij. co. uer. secundò responderi potest. Vide cautelam pro patre, si uelit, quòd neptes ex filia non succedant. †

Filia substituta filio masculo quietando an renunciet fideicõmisso. Pau. de Cast. con. ccxxxvij. incip. Dubitatio uertitur de bonis. in iij. col. uer. secundò uidendum est, quòd non.

Filia non potest, etiam cum iuramento, renunciare successioni, mortuo patre, cum graui deceptione, id est, si nõ recipiat saltem dimidiam partem eius, quod sibi aliàs de iure spectaret. Pet. de Ancha. disputat in ca. cùm laicus. & in cap. canonum statuta. xj. quæst. principali. de constit. uer. quid dices de iuramento. & in ca. ea, quæ. de reg. iur. in vj. in quibus locis tenet, non habere locum cap. quamuis. de pac. lib. vj. in casu prædicto. Quod etiam sentit But. in c. cùm contingat. in quarto casu principali. de iureiur. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. v. colum. de uerbo. oblig. ubi dicit uerum, quando filia ignorauit ualorem hæreditatis: secus, si sciuit, quia scienti dolus non infertur. Et sentit Bart. in simili. in l. ij. C. de rescinden. uen. Sed Ioan. de Imo. dubitat in cap. cùm cõtingat. xxxj. charta. & in cap. Quintauallis. eod. tit. in antepen. char. propter glos. in d. l. ij. & c. pen. de empt. & uen. quę uolunt, quòd læsus ultra dimidiam iurans non uenire contrà, non auditur. Sed Alex. ubi s. dicit posse concedi absolutionem à iuramento.

Filia renuncians successioni patris uiuo patre, & inscio, fratribus suis, etiam cum iuramento, sibi non præiudicat: secus, si pater consensit: quia primo casu non habet locum cap. quãuis. de pac. in vj. Raph. in l. pactũ. de colla. & Alex. in l. stipulatio hoc modo. vj. col. de uerb. oblig. contra Lud. in l. qui superstitis. de acq. hære. cõtra quẽ etiam tenent Pet. de Anch. Imo. & Gemi. in d. c. quamuis.

* Filia, quæ coram patre, & fratribus etiam cum iuramẽto renunciauit paternæ hęreditati, si pater in testamento, nõ obstante illo iureiurando, eam hæredem instituerit, hæreditatem paternam adire potest. Bal. in c. ad nostrum. il ij. de iureiurã. col. pe. Pau. Cast. cõ. ccccxlviij. uõl. 1. con. cclxxxviij. uol. 2. Dec. in l. j. in prin. C. de colla. con. ccccl xxv. nu. 5. Dec. Thol. Dec. cccclvj. Aemilius Maria Manolessus.

† Filia renuncians hæreditati paternæ, intelligitur renunciasse sub cõditione: si successio ad eam deuoluatur. d. Bar. Soc. in consi. xcj. incip. Visa circa fi. ij. col. in j. parte.]

† Filia quando uni eius contemplatione renunciat hæreditati iam delatæ, uidetur prius adire, & successiuẽ illam hæreditatem renunciate. do. Bar. Soc. in con. cxlvij. incip. Visa. uer. secundus effectus. circa medium. in j. parte.]

Filiæ renunciantis materiam supple j. uerbo. Quietatio. uersi. xij. xix. cum sequenti.

Filia testatur de legato dotis sibi facto, cùm moritur, antequam nubat: quia potest illud matri relinquere. Vide omnino Pau. de Cast. in consi. ccxxxj.

Filia de dote testari non potest in præiudicium filiorum. doct. in l. iij. §. in filij. ff. ad Trebel. Bald. in l. iij. C. de bo. quæ libe. doct. in l. pe. C. qui testamen. fa. possunt. & in l. senium. §. j. & ibi doct. & Bald. eo. ti. in l. pro hæreditarijs. C. de hæred. act. quòd nõ potest testari de dote, facto pacto de lucrãdo propter filios. Lau. de Fano. in l. quorũ. xx. col. ff. de pig. doct. & Bartol. in l. filiæ meæ. solu. matr. glos. in l. iij. §. sed utrum. de mino. & glos. in l. quoniam nouella. de inoffic. testa. & Bald. in l. si dotem. de fal. causa adiec. leg. & in l. si uxorem. de condi. inser. Sed succedunt ei filij, quibus deficientibus, ei succedit pater dotans, non ut hæres, sed per consolidationẽ. Bal. in d. l. senium.

Filia non potest de dote tantùm testari, & intestata mori, quo ad alia bona. s. uer. Filia dotata. uersi. xxxvij.

Filia licet de dote testari non possit, tamen, cõsentiente patre, potest eam donare causa mortis, uel etiam inter uiuos sine cõsensu patris: per Bal. in l. si dotẽ. C. de fal. causa adiec. leg. & in l. iiij. C. de bo. quæ lib. & in l. si uxorem. in lectu. antiq. de condi. inser. & in lectu. noua, j. col. ubi dicitur, quòd testari non potest, sed donare causa mortis cum consensu patris, uel sine consensu, dummodo postea pater ratificet. De quo etiam per Bartol. in l. tam is. in fin. ff. de donat. causa mortis. Item,

Filia nõ potest dotem donare causa mortis patri suo, etiam cũ consensu patris, nec etiam fratri suo sub patris potestate cõstituto cum consensu patris. Bald. in d. l. si uxorem. sed Old. contrà, in consi. xxvj.

Filia uidua potest iocalia matrimonij lucrata à uiro mortuo donare ad pias causas, sine consensu patris. Pau. de Cast. in consil. cxxv.

Filiafamiliâs habet hæredem in dote profectitia. Bar. in l. filię. solu. matri. & in l. post dotem. v. quæst. & glos. & doct. in l. si cùm dotem. in prin. eo. tit. Bal. in l. si dotem. de fal. causa adiec. leg. & in l. quod scitis. & ibi Bar. C. de bo. quæ lib. & per Bal. in l. pro hæreditarijs. iiij. col. C. de hære. ac. & in ult. col. ad fin. ubi dicit, quòd l. dos à patre. C. solu. mat. intelligitur ab intestato, & in filia in potestate patris, non in emancipata. Pau. de Cast. in consil. cxxij. dicit quòd non habet hæredem. uide ibi. & Ioan. de Imo. in l. nupta. §. quoties. ff. sol. ma. qui tenet idem. & per Bal. & Pau. de Cast. in l. senium. C. qui testa. face. possunt. & per Alex. plenè in d. l. post dotẽ. & ibi uide quid de dote aduenticia: in quo tenet, quòd sic, in penchar. post Bar. ibi, in iij. & iiij. q.

* Filia dotem, uiuente patre, donare alicui non potest. Bald. Angel. Salic. & Pau. Castren. in l. fi. §. filius autem. C. de bon. quæ liber. Fran. Curti. minor con. clij. Aym. Cra. con. xxxix. in termi. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia de dote, cuius pater usumfructum habet, nec inter uiuos, nec in ultima uoluntate aliquid decernere potest: nec ualet dispositio, etiamsi esset iureiur. confirmata. l. fin. §. filijs autem. & ibi gl. Bald. Ang. Sali. Pau. Castren. C. de bon. quæ lib. Fran. Cur. min. cõ. clij. Alex. in con. clxvj. Aym. Cra. con. lxxxiiij. nu. j. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Filia cum dotem, uel alia bona, in quibus pater usumfructũ habet, donauit, morte patris donatio, quæ ab initio nulla & infirma erat, non cõfirmatur. l. quod ab initio. l. quæ initio. ff. de reg. iur. Paul. Cast. con. ccccxcj. uol. 1. Alex. cõ. cxxviij. in extre. Fran. Cur. mi. con. clij. Bal. & do. in l. fin. §. filijs autem. C. de bo. quæ liber. Aym. Cra. con. xxxix. num. x. uol. 1. aliud tamen sentit Corn. con. cccx. uol. 4. Aym. Cra. con. lxxxiiij. nu. xvj. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

Filia monialis, uel quæ uelit stare casta in domo patris, potest dicere nullum testamentum patris, in quo fuit instituta in certa summa, si maritabitur, uel si ingrediatur monasterium, nec fuit expressa conditio de stando in monasterio. Bartol. Angel. & Imol. in l. commodissimẽ. de liber. & posthum.

Filia ingrediens monasterium ob metum, uel reuerentiam patris, non ligatur ex professione. glo. not. xx. q. iij. patris. quia Christus non coactum, sed uoluntarium militem sibi eligit. xiiij. q. v. si quid inuenisti. secũdum Ioan. de Imo. in l. si cùm dotem. §. eo autem tempore. ff. solu. ma.

* Filia, cui pater centum, si nupserit: quinquaginta, si monasterium introiuit, reliquit, potest centum obtinere, etiamsi introierit monasterium, Dhom. Thomag. in q. sua incipiente, paterfamiliâs centum. Io. And. in rub. de stat. mona. circa med. Bar. in l. ij. in princ. ff. de his qui pœ. nomi. Alber. Rosa. in l. Deo nobis. col. ij. C. de episco. & cler. & in ij. parte Stat. q. iiij. Roma. in l. stipulatio hoc modo. col. v. ff. de uerb. oblig. Alexan. consil. cxxj, colum. iiij. uolum. 2. Alexan. consil. xxxv. col. iij. uol. 3. Calca. con. lxviij. Matth. sing. lij. Deci. cõ. dclxxiiij. aliud tamen respondit con. cclix. con. ccccxxviij.

Aemilius

Aemilius Maria Manolessus.

Filia ingressura monasterium debet habere dotem, sicut si maritaretur. Bal. in l. fi. C. de dot. promis. Quod est uerum, etiã de bonis fideicõmissi, sec. Bal. sing. in authen. res, quę. ij. col. † C. communia de legat. † Et per Felin. in cap. non satis. de simo. in fin.]

Filiæ ingressæ monasteriũ potest pater relinquere ultra quod ei statuto permittatur. Bal. in l. ij. C. ut in pos. leg.

Filia ingrediens monasterium, si protestatur sibi saluũ esse ius succedẽdi, an succedat, stante statuto, quòd ingrediens monasterium non succedat. Bald. in l. fin. vj. col. post Bartol. C. de pact. & Bald. in l. Deo nobis. de episcop. & cler. quòd sic: secus tamen, si statutum loquitur de ingressa, secundũ Bart. ibi. Item,

Filia monialis an succedat patri intestato, agnatis exclusis, stãte statuto, quòd filia non succedat propter agnatos. Pau. de Cast. in consi. cccxxxv. & Lau. de Fano in §. cæterùm. xx. q. Instit. de legi. agn. suc.

† Filia ingressa religionem dicitur mortua mundo. do. Barth. Soci. in con. clxxxiij. incip. Eleganter. uersic. confirmatur. nam. ibi: filia. in ij. parte.]

Filię monialis materiã supple j. uer. Monalis. per discursum.

Filia spiritualis, quam quis leuauit de sacro fonte baptismi, non potest in uxorem accipi. l. si quis alias. & ibi Bald. C. de nupt.

Filia spiritualis non potest esse testis pro compatre, nec econtrà. Bald. in l. generaliter. ff. de in ius uoc. & in l. j. C. qui accusa. non poss. & aliter loquitur Bald. in l. parentes. C. de testi. & debet ali in subsidium. Bald. in authen. nisi rogati. ad Trebel. Item,

Filia uel filius spiritualis non agit actione furti contra compatrem, qui eos leuauit de sacro fonte. Bal. in fi. iij. col. de prohi. feu. al. per Fred. in usib. feud. † Et per Felin. in c. cęterùm. de iudi. circa fi. v. col.]

Filia uel filius spiritualis, non dicitur filius, quo ad successionem, sed debet ali in subsidium à suo compatre, à quo leuatus est de sacro fonte. Bal. in authen. nisi rogati. C. ad Treb. & si occidat patrẽ spiritualem, dicitur parricida. infrà, Occidens coniunctum. uersi. xij.

Filius spiritualis leuatus de sacro fonte non excludit substitutum ab hæreditate compatris mortui sine filijs. Bal. in d. authen. nisi rogati. pe. col. C. ad Trebel. * Dec. consi. cccxcix. nu. 2. Aemilius Maria Manolessus.

† Filius nõ dicitur de familia matris. l. j. §. de matris. & ibi Bar. ad Syllania. † Adde, quòd filius sequitur conditionem patris, nõ matris. Benedic. in repet. c. Raynutius. fol. 5. col. j. & ibid. col. iiij. ponit an ualeat priuilegium, quod sequatur conditionem matris.

† Adde, quòd filius dicitur per carnis propagationem, & morum imitationem. c. quæritur. §. item opponitur. xxij. q. ij. & dicitur Græcè υἱὸς, υἱεύς.

Filiusfami. habetur pro patrefam. in castrensibus uel quasi. l. ij. ff. ad Maced. l. errat. de castren. pec. lib. x.

Filij ingrati qui dicantur. l. j. & ibi Bal. C. de ingra. lib. & in authen. non licet. de lib. præte.

Filius an præsumatur præmortuo patre. Pau. de Cast. in consi. cxcix. Item,

Filius dicitur possidere, cùm pater possidet, & econtrà. Bal. in l. ij. C. de legi. hære. per l. fi. C. de usufruct.

Filius non honorans matrẽ, impius est. Bal. in l. congruentius. in fi. C. de pat. potesta.

Filius legitimus præsumitur in patria potestate. Bald. in l. Titia. solu. mat.

Filius debet imitari gesta boni patris. in Spec. de procur. uer. cæterùm.

Filius non habet amicum meliorem, quàm patrẽ. glos. in l. quidam cùm filium. de hæred. institu.

10 Filius potest denominari à matre, quæ sit nobilior patre. c. Raynutius. in prin. & ibi doct. de testa. uel quando pater est mortuus. doc. ibid. & no. in l. ij. ff. de lib. & posthu.

† Filius secundũ medicos, plus accipit de matre respectu carnis, ut Galenus ait, sperma hominis est uelut fides ad terrã, id est, instrumentum ad matrem. do. Mar. in consi. 50. incip. In casu s. narrato. uer. cum ergo. in fi. in j. parte.]

Filius regulariter sequitur conditionem patris. glos. xxxij. q. iiij. liberi. no. in cap. ij. de conuersio. in fide. in l. liberos. & ibi Bald. in l. filiam. & l. fœminæ. ff. de senato. Bart. in l. fi. ad municip. in Spec. de procur. §. j. uer. econtrà. de feu. §. ij. per totum. Adde xxxviij. quæst. j. Iudæi. c. fin. de ser. non ord. c. licet. de coniug. seruo. Bartol. in consil. In nomine Domini, dubia occurrentia. Alex. in l. assumptio. §. j. ad municip. ubi dicitur uerum, etiam quo ad originem: & quid si est natus alibi, uide ibi.

Filius sequitur agnationem patris in concernentibus commodum. Bal. in l. fi. C. de seruis fugitiuis. Quod est uerum, etiã stãte statuto, quòd filius denominetur à matre. Bar. in l. exẽpto. de decur. lib. x. Sed uide Bart. in l. j. ult. col. ff. ad munic. & j. uersi. iiij. & infrà.

Filiorum genera quot sunt, & quæ. Insti. de adop. in prin. Bald. in l. si qua illustris. C. ad Orfic.

Filius, de quo est quæstio, debet deponi apud matrẽ, pendente quæstione. l. deniq;. §. pen. ff. de lib. exhib.

Filij mortui non computantur in numero filiorum ad excusationem à tutela. l. j. & ibi Bar. C. qui nu. lib.

Filio culpa leuis non imputatur. Bald. in authen. contrà rogatus. C. ad Treb.

† Filio an noceat confessio patris, quo ad suam legitimam: utputa, si pater confiteatur debitum absorbens totum matrimonium: uide Cy. in l. j. C. de confes. & Spec. eod. tit. §. nũc uidendum. uersi. sed nunquid. Do. Ant. & Abb. in c. quamuis. de re iud. in xv. col. Et conclusio est, quòd non præiudicat: quia filius in legitima est quasi debitor. argu. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. test. & glos. in l. si emancipata. C. de iuris & fac. igno.

Filius tenetur potius iuuare patrem, quàm patriam. no. in l. uoluti. secundum Pau. de Cast. de iusti. & iure. in Sp. de aduoc. §. si pater. uer. quid si procurator. & uer. cùm autem. Arch. xlv. dist. cùm beatus. Cyn. in l. ij. C. de patri. qui fil. distr. Sed Bart. contra in l. post filium. §. filius. ff. de cap. & j. uer. Pater. el j. uer. xv. & xx. & no. in l. minimè. ff. de relig. & quòd filius potest occidere patrem hostem patriæ.

Filiusfamiliàs an quis præsumatur. gl. doc. & Bar. in l. sed si de sua. de acquir. hæred. & in l. Titia. solu. mat. Fred. de Senis in consil. ccix. & debet probare se esse sui iuris. l. circa. de probatio. nisi sit in quasi possessione sui iuris. gl. in l. Titia. soluto matrimonio.

Filij gaudent ciuilitate & æstimo patris. Bart. in l. ij. ult. col. C. de lib. & eorum lib. l. ij. C. qui æta. lib. x. per glos. & s. uerbo, Æstimum. uersi. ix. & seq.

20 Filij in dubio debent habere inter se bona cõmunia. glos. & Ang. in l. Lucius Titius. in princ. ff. ad Trebel.

Filij scientia lętificat cor patris. in authen. constitutio, quæ de dig. §. generaliter. Bald. in l. Macedoniani. C. ad Macedon.

Filius potest sibi eligere sepulturam. c. fi. de sepul. in vj. Bart. in l. si filius. ff. de test. Ang. in auth. de nup. §. uenient. col. iiij.

Filius naturaliter contristatur de morte patris, sed econtrà magis cõtristatur pater de morte filij. Bal. in l. j. ij. col. C. de his, qui ante aper. tab.

Filius substitutus in officio patris dicitur fungi eodem officio, non nouo. Bar. in l. j. §. hi, quibus. de lega. iij.

Filius debet uti reuerentia in partem. no. Card. in cle. j. §. ij. de iureiur. ij. q. vij. quæritur.

Filius decurio fieri potest, etiam sine consensu patris. l. honores. in fi. ff. de decur. Alex. in l. si cùm dotem. §. transgrediamur. solu. mat.

Filius Guelsi potest esse Gebellinus, & ecõtrà. Bal. in l. filium. C. de suis & legi. Item,

Filius potest esse nobilior, & alterius conditionis, quàm pater. d. l. filium. & ibi Bar. de suis & legiti.

Filius præsumitur dominus rerum patris, uel matris. Bal. in l. j. C. ad exhiben.

Filius potest iurare de pacto patris. glo. & Bald. in c. j. §. fi. si inter do. & uasal. lis oriatur.

Filius indignus nõ habetur pro filio. l. si filius. de iure pat. Bal. in l. liberti. j. col. de ope. lib.

Filius an debeat sequi consilium patris. suprà, uer. Consilium. el j. uersic. ix.

Filij factum nocet patri. l. contra. & ibi Bar. C. de repudiatio.

Filius

Filius legitimus ex fratre bastardo non dicitur coniunctus in materia Statutorum. Pau. de Cast. in consi. clxxxj.

Filij capti ab hostibus nõ prosunt patri ad excusationem à tutela. l. ij. §. remittit. per glos. no. & Barto. ff. de excusa. tut. Sed contrarium not. in l. in bello. & ibi Bart. glos. in secunda lectura, eod. tit.

Filius lenonis dicitur uilis persona. Bald. in l. humilem. C. de incest. nupt.

Filius filiæ non est agnatus, sed est ad instar agnatorum. Bald. in c. j. pen. col. an agna. uel fil.

Filius natus ante quæsitam nobilitatem à patre, nõ dicitur nobilis. Bar. in l. j. §. fi. ff. de decuri.

Filius an debeat subuenire potius patri infideli, quàm amico fideli. in Spec. qui fil. sint legi. uer. quid si pater.

40 Filius præsumitur habere eandem affectionem, & uoluntatem, quam pater habuit. Bal. in l. liberti. ij. col. C. de ope. lib. per l. si operarum. ff. eod. tit.

Filij faciunt patres præferri alijs hominibus non habentibus filios. l. cùm ratio. de bo. dam. l. in albo. C. de decur. lib. x. & in Sp. de aduoc. §. iiij. ante uersi. caueant. Item prosunt patri in excusatione à tutela. C. qui num. liberorũ. per totũ. Quæ uera sunt, si sunt legitimi, non si bastardi. l. ij. §. legitimos. cũ gl. ff. de excu. tu. Facit tex. in auth. de nup. in prin. Itẽ. secus, si sunt adoptiui. Instit. de excusa. tu. §. j. secundum Lud. in fin. uerb. Filius. uer. pater, &c.

Filijs & nepotes, sunt à iure pariformiter tractandi. Bal. l. maximum uitium. in princ. C. de lib. præte.

Filius dicitur à philos, quod est amor, Bart. in l. liberorum. de
† uerb. sig. Bald. in l. maximum. v. col. de libe. præte. † Et in l. si filius. de libe. & posthu. in prima causa.

Filius magistratus est præferẽdus patri priuato, nisi in actibus non publicis. Aulus Gel. lib. ij. cap. ij.

Filios habens præfertur nõ habenti. Aul. Gel. lib. ij. cap. xiiij.

Filiorum similitudo si contingat, uide Dy. in l. iij. §. si duobus. in apostil. ff. de adi. leg.

Filius nõ tenetur obedire patri in delictis cõmittendis: ut per Alex. post Bar. in l. liber homo. ad l. Aquil. & plenius per eũ post glo. & Bald. in l. si familia. si fa. fur. fecis. dica. Adde j. uer. pater. j. uer. xvj. Quod uerum, nisi aliàs filius esset periturus. Alex. post Bar. in d. l. si familia. secundum glo. ibi. Adde Bar. in l. si seruus. de noxa.

Filius ingressus religionem inuito patre, tenetur potius obedire patri reuocanti eum, quàm Deo. gl. xx. q. ij. c. de his.

50 Filius, & pia causa, procedunt à pari. s̃. uerb. Argumentum. uersi. lxxvij.

Filius est in prima generatione ex uiro & uxore. Bal. in l. maximum uitium. iij. col. C. de lib. præte.

Filius non afficitur ingratitudine patris. Bal. in d. l. maximum uitium. iij. col.

Filius emancipati dicitur agnatus. per Franc. Por. in tracta. de duo. fra. iij. parte. lxxv. q. & an succedat auo, ibi. in q. lxxiiij.

Filius, & pater, una persona censetur. Et

Filij uox dicitur patris. in Spe. de teste. §. j. uer. itẽ quòd est parens. de loca. §. vj. uersi. vij. de feu. §. ij. Et dicitur pars corporis patris. l. cùm scimus. de agri. & censi. lib. xj. l. fin. §. si quis.
† C. de nup. † Et do. Fran. Are. in l. quod dicitur. in prin. j. col. de uerb. oblig. & do. Maria. Soci. in consi. xxxj. incip. Prosequendo. uer. circa tertiam quæstionem. circa medium. cum uer. seq. in j. parte.]

Filius filij mortui intrat locum patris in successione ad auum. in Spe. de instru. edi. §. xiij. uersi. iij.

Filij continentur appellatione familiæ. in Specul. de loc. §. vj. uersic. lxxviij.

Filius præsumitur quis in tempore. in Spe. de feu. §. ij. uer. iij.

Filius est pars paterni corporis. Vnde

60 Filius est talis, qualis est pater. in Spe. de feu. §. ij. post uersi. v. Item est talis filia, qualis est mater. ibidem. Vnde uersus:

Sæpe solet filius similis esse patri:
Et sequitur leuiter filia matris iter.

vj. quæstio. j. si quis.

Filius an debeat obedire patri in cũctis. Aulus Gel. lib. ij. c. vij.

Filius maioris natu non intrat locum patris in actu, in quo pater & maior est deputatus. Alex. consi. iiij. iiij. parte.

Filius à patre non est separandus. eo. §.

Filius non debet dedignare sequi dignitatem patris. eod. tit. & §. ij. post. uersi. vj.

Filio præsumitur prouidere uelle pater, sicut sibi. eod. §.

Filius excusatur ex præcepto patris. eod. §. uersi. xv.

Filius, uiuo patre, est quasi dominus rerum paternarũ. l. in suis. de suis & leg. & in Spec. de dona. uer. quid si pater.

Filiorum & nepotum fauore est interpretatio facienda. in Sp. de test. §. j. uer. pone.

† Filij caro dicitur quodammodo caro patris agmentata. Licet ergo efficiatur nouus homo propter nouam animam, tamen non dicimus primum hominem omnino extinctum: quia quando una res extinguitur, & altera eius loco subrogatur, prima non dicitur omnino extincta. do. Barth. Soc. in consi. clij. incip. uisis. uersi. ad tertiũ respondetur. circa medium. in ij. parte.]

Filius quis esse quomodo probetur, uel non esse uide s̃. uerbo, Filiatio. per discursum.

Filiorum appellatione, uel filij in numero singulari, comprehenduntur omnes filij, nisi sit adiectum nomen proprium. Bart. in l. si quis ita. ff. de testa. tut. & in l. qui filiabus. §. j. de lega. j. & in l. Gallus. §. instituens. ad fin. de libe. & posthu. Item nisi in materia odiosa. l. j. §. sed incertum. & ibi Barto. ff. de uen. in posses. mit. Vnde statutum de sorore locum habet, etiamsi sint plures: ut not. in d. l. si quis ita. & ibi Bartol. & in d. l. qui filiabus. §. j. Item non uenit is, quẽ testator credebat esse mortuum. Bart. in d. l. si quis ita. Item
† nec is, quem testator non credebat habere. Bar. ibidem. † In substitutione fideicõmissaria non uenit nepos. Decius consil. ccxviij. col. iij.

† Adde hîc, quòd filius licet regulariter sit denominandus à patre, ut in ca. ij. de conuer. in fin. tamen sæpe fastus superbiæ recognoscit cognatos potius, quàm agnatos, secundum Ioan. And. & Hostiẽ. in c. Ray. de test. & ibi dom. Abb. in principio dicit, ꝙ filius quãdoq; denominatur à matre, sicut ille, qui uocabatur Rayn. de Clera. Cõtrariũ tamẽ debet esse de iure. debet enim filius denominari à patre, & nõ à matre. c. Rayn. eo. ti. Et hoc, quia sequitur familiã & agnationẽ patris, & non matris: ut in d. c. ij. Insti. de legi. agna. tu. §. j. sed hoc contingit, secundum Io. An. aut propter fastũ superbiæ, quia mater erat nobilis: uel quia fortè dudum decesserat pater, & sic denominatus fuit à matre, aliàs nõ. ex quo infert ibi Abb. ꝙ in dispositione filij fit quandoq; mentio de patre, uel de matre, non quòd dispositio, uel eius effectus cõferatur in patrẽ, uel in matrẽ, sed causa demõstrationis: per id, quod uoluit Bart. in l. cùm aliquis. C. de iure delibe. Ego addo, ꝙ legitur & no. in l. nullus. C. de decu. lib. x. & ibi uide Bar. ꝙ in honoribus & dignitatibus quis sequitur patrem, & non matrẽ: quia nemo potest habere ab ipsa matre, quod mater non habet. & uide gl. in c. dicat aliquis. xxxij. q. iiij. & Bal. in l. fi. C. de seruis fugi. ꝙ filius non est nobilis, quamuis mater sit nobilis: quia cùm nobilitas sit quædam dignitas à parentibus deriuata, quæ denominatur à potentiori causa: & certum est, ꝙ potentior est forma, quàm materia, cùm forma sit agens, & materia patiens, & omne agens sit nobilius patiente: de quo uide per doc. in d. c. ij. Tamẽ in Frãcię cõstitutionib. aliter obseruatur, puta in consuetudinib. Senonũ, ubi mater nobilitat filios. Alibi tamẽ dicitur, ꝙ Iesus Christus denominat⁹ est à matre, quia dict⁹ est de stirpe Dauid. & in c. nouit. de iud. Potes dicere, ꝙ negari non potest, quin natus ex nobili muliere non dicatur nobilis, & sic participet aliquid de nobilitate, cùm omne compositum participet de materia & forma. xxxij. q. iiij. c. fi. & Spe. in tit. de feu. §. quoniam. uersic. v. Ita dicit Bal. in d. l. fi. Vide gl. no. in d. c. dicat, quæ ponit tres casus, in quibus filius sequitur patrẽ, & unum in quo sequitur matrem.

Filij nasciturj an ueniant appellatione filiorum natorũ. Old. *in con. xciiij. * §. fi. Inst. de tut. Aemilius Maria Manolessus.

Filiorum appellatione in legato alimentorum an ueniant filij nati tẽpore testamenti tantùm, uel etiam alij pòst. per Alex. consi. clxx. ij. parte.

† In substitutionibus filiorum appellatione an ueniant fœminæ. Calcan. suo consi. xlvij.

Filiorum appellatione in dispositione clerici ueniunt adoptiui, & spurij legitimati. j. Posthumus. uersi. x.

Filiorũ appellatione etiam posthumi continentur.l.si quis filiab.& ibi Bart.de testa.tu.& Insti.qui da.tu.pos.§.si quid filiabus. Quod est uerum,etiam in contractibus,ut quãdo pater stipulatur pro se,&filijs.l.si quis operas.ff. de ope. libe. Insti.qui da.tu. pos.§.fin. cum glo.& Lud.Pon.in sing.uerb. Filius.uersi.quæro,utrũ.tex.& Bar.in l.qui filiabus. in prin. de leg.j.& gl.& Bar.in l.Titius.in prin.de lib. & post. ubi uide tex.& Bar.in l.qui quartam.§.fi.de leg.j.quòd

Filiarum appellatione etiam posthuma continetur, quãdo testator habet unam tantùm filiam natam. d. §.fi. Item uerum maximè,quando non sunt filij nati,quia de nascituris intelligitur.Pau.de Cast.consi.clxxviij.uel si unus tantùm natus est,& instituit filios: quia etiam de posthumo intellexit.Idẽ si de eo fecit mentionem in testamento,& patrimonium est amplum, & extraneus est hæres, uel quomodocunq; sciuit uxorem prægnantem. Bar.in d.l.qui filiabus.& Bal.in l.quicunq;.v.cok de ser. fu. † Fallit in emphyteusi ecclesiastica. Dec.consi.clxxj.col.ij.circa finem.

Filiorum appellatione uenit etiam, qui est in utero,nondũ natus.l.ij.§.filius.ff.ad Tertul. secundum Bal.in l. precibus. ix. colum.C.de impu. & ali.subst. & not. in l.qui in utero. ff. de stat.hom.

Filiorum appellatione etiam filiæ fœminæ continentur.l.si ita scriptum.in princ.& ibi Bart.de lega.secundo. & in l. si quis ita.in princ. de test. tut. Dyn. & doct. in l.qui duos.de lega. iij. Bal.in l.prima.C.de leg. hære. Bal.& Alex.in l.sed si hac. §.liberos.de in ius uoc.ubi plenè.Bartho. Cæp. in l.j.x.q.de uerb.sig.Pau.de Cast.in con.ccclvj.ubi dicit, quid in substitutione,si sine filijs decesserit.& consi.ccclv.& consi.lxxvij. Quod est uerum in materia fauorabili, non in odiosa.l.j.§. sed & si incertum.de uen.in pos.mit. & tenet Bar.in d.l.si ita scriptum. de leg.ij. Item uerum, nisi ex coniecturis colligatur mens testatoris contraria : ut si testator ostenderit plus affectionis ad masculos.Bal.in cõsi.In Christi nomine amẽ: quia allegationes. Item uerum,nisi sit statutum,quòd extantibus agnatis fœmina nõ succedat : quia institutio filiorum facta à patre, intelligitur secundum mentem statuti, uidelicet de masculis tantùm: nõ si sit facta ab extraneo : secundũ Pet.de Anch.in l.tres fratres.ff.de pact.& Alexã. consi. xiiij. iiij.parte. ubi idem dicit in substitutione de filijs. Vide plenius in his terminis per And.Barba.cõsi.Spectabilis. quod est post consi.xlvj.Alex.de Imol.in iiij.parte. Item substitutio,si sine filijs legitimis,& naturalibus decesserit, intelligitur de masculis & fœminis: secũdum Ioan.de.Imo. in l.cùm auus.de condi.& demon.& Lud.Bolo.consi. Inuocato diui ni.&c.vj.col.quod est post consilium Alexã. xlvj. iiij. parte. Quid in emphyteusi. suprà. Emphyteusis stipula.uer.lxxij. † non econtrà, quòd filiarum appellatione non ueniunt filij masculi:ut ibidem. † Adde Io. And. in Nouella,in ca.indemnitatibus.de elect.in vj. in ij.col.]

Filiorum appellatione, tam fœminæ,quàm masculi continẽtur.l.maximum uitium.C.de lib.præte. l. si quis ita.ff.de testam.tut.l.si ita scriptum.ff.de le.ij. Doct.in c. Raynaldus.de test.Dec.consi.ccccxiiij.nu.iij.& iiij.con.ccccxcj.num.ij.& iij.co.dlviij.nu.viij.co.dlxx.nu.9.Iac.Phil.Por.Imo.con.vj. nu.xix. Aemilius Maria Manolessus.

Filiorum appellatione,etiam unus filius continetur.gl. & Bar. in l.ex facto.§.si quis rogatus.el j.ff.ad Treb.l.iussu.de uerb. sig.l.pater.de cond.& demon.l.qui quartum.§. fi. & ibi Bar. de le.j.l.si quis ita.de test.tute.& j.uerb.Numerus.uersi.v.& infrà,Testator.

10 Filiorum appellatione ueniunt etiam transuersales, usq; ad quartum gradũ,non ultra. l.petitionem.& ibi Bal.C.de aduoc.diuer.iudi.

Filiorum appellatione non comprehenditur legitimatus de proprietate uocabuli.Bal.in l.eam,quam.xv.col. de fideicõ. per c. naturalis. si de feud. fue.contro. Vide Pau. de Cast.in consi.cxxj. Vide omnino j. Legitimatus.uer.j.ij.xvij.& per discursum.& Alexã.in l.sed si hac.§.patronum. de in ius uocando.† Vide Alexan.consi.ij.in j.col.uer. confirmatur secundo.uol.1. Quid in emphyteusi ecclesiastica. Deci.quòd non,consi.clxxj.

Filiorum appellatione nõ ueniunt spurij in fauorabilibus.Bal. in l.generaliter.§.cùm autem. C. de institu. & substit. quem etiam uide in l. cùm acutissimi. C. de fideicom. & omnino per do.Alex.in l.ij.de his, qui sunt sui, uel alieni iur. Vide in l.Lucius.§. Damę.& ibi glo. & doct. de leg.ij.& in l.fin.ff.de iure delibe.per glos.& doct.in cle.j.de bapti. & in d.c. statutum.de hære.in vj.gl.in c.in pręsentia.& ibi Abbas de prob. Cyn.in l.quisquis.ad legem Iul.maie. Bal. in l.tutelas. C.de cap.dimi.& in l.fi.C.de uerb.signif.& in l.parentes.de in ius uoc.& Bar.in l.pronunciatio.de uerb.sig. & in tracta. de sig. & armis. † Vide Alexan.1.uol.consi.ij.col.j.uersi. confirmatur secundò.

Filiorum appellatione ueniunt spurij in prohibitione nuptiarum.Bald.in d.l.cùm acutissimi.non tamen in odiosis,ut in statuto de filijs bannitorum expellendis : ut ibi per Bal.Vide Angelum in consi. In nomine Domini, amen: Domina Francisca condidit testamẽtum. ubi dicit, statutum de filijs uel nepotibus non habere locum in naturalibus tantùm. & tenet Cyn.in d.l.quisquis. ad legem Iul.maiest. & per Ang. in consi.xxxiij.duo sunt genera filiorum. & Gemi.in c. statutum.de hære.el ij.

† Filiorum appellatione in substitutionibus an contineantur nepotes : uide pulchrè per do. Decium post alios per eum relatos ibi.in consil.xcv.in iij. col. uer.uenio ad secundum. in j.uolum.]

Filiorum appellatione in statuto non comprehenduntur naturales tantùm,secundum Ang.in d.consi. & Cyn.in d.l.quisquis. Sed Ludo. Pon.in l. prætor.iij.col.de in ius uoc.dicit, quòd statutum de compromisso inter patrem & filium fiendo intelligitur etiam de filio naturali tantùm. uide Bald. in l.libertum.C. de inter.ma. & suprà, Bastardus. uersic.iiij.& sequen. † Et per Felin. in c.in præsentia. de proba.in princ. ix.colum.]

Filiorum appellatione an ueniant naturales tantùm, uide in l. qui filium. de iure delib. & in l. hæredibus.in fi.& in l.ex facto.§.si quis rogatus.& ibi Bar. ff. ad Treb. ubi plenè loquitur, quid in cõtractibus,& quid in sentẽtia, & quid in lege. Item uide in l.lege Iul.de ri.nup.& in l.generaliter.§.cùm autem.& ibi Bald. C.de insti.& substit. Bar.in l. pronunciatio. ff.de uerb.sig.& Bal.in l.fi.C.eod.ti.ubi doct.& in l. Lucius. §.Damę.& ibi Bar.de leg.ij.quòd sic,etiamsi sunt in seruitute concepti:ut ibi.& in l.cùm pater.§.uolo. & ibi Bar.eo.tit. & in l.ij.ff.de his,qui sunt sui,uel alie.iur.& in Spec.de loca. §.vj.uer.lxvij.& seq.& omnino per gl. & Card. in cle.j.ix.q. de baptis. & melius per Ale.in l.ij.ff. de in ius uoc. & melius per Gemi.in c.statutum.ij.de hære.in vj.ubi uide de statuto de filijs. † Et uide Franc.Are.in l.si is, qui.de uulg.& pup.in medio.j.col. † Adde,quòd in contractibus, filiorum appellatione non uenit monasterium:uide Pic.in l.Titia cum testamento. §. Titia cùm nuberet .ff. de leg.ij.colum.fin.circa finem. Et ibi quid in sententijs, quid in statutis, &c. uide ibi remissiuè.]

Filiorũ appellatione in concessione feudi an cõprehendantur bastardi, uel naturales tantùm.s.uer. Feudum.uersi.cxxviij.

† Filius non pręsumitur ex eo,quòd quis sit nutritus in domo alicuius,nec tenetur nutritor eum ut filiũ instituere: nã filij nõ semper nutriuntur in domo : ut in l. quidam cùm filium. ff.de uerb.oblig.Abb.in c.transmissæ. qui fi.sint legitimi.

Filiorum appellatione comprehenduntur etiam adoptiui.l. cùm adoptiuus.C.de decur.lib.x.l.si ita quis.in fin.de leg.ij. l.adoptiuũ.de in ius uoc.& ibi doct. & Alex. ubi ponit quid in lege,statuto,priuilegio,& contractu:& an in stipulatione clerici pro se,& filijs. Bald.& moder.in l.si quis posthumos. in princ.de lib.& posthu.sed dicitur contrarium ibi.Dy.dicit,quòd feudum non transit ad filios adoptiuos. in d.l.si ita quis.in fin.uide in l.fideicommissum.de condi. & demonst. quod impropriè. cap. si adoptiuus. si de feud. fue.contro.& doct.ubique.Bald.Ang.& Imo.in l.si quis posthumos.de libe.& posthu.l.quisquis.C.ad legem Iuliam ma.Spec.de loca.§.vj.uer.lxviij.

Filiorum appellatione an comprehendatur monasteriũ, & excludat substitutum.infrà uer. Filius hæredis.uersic.j.in prima col.circa medium. ibi. item nisi sit monasterium, &c. & in uerbo, Monasterium succedit. uer.iiij.& xxx. ubi melius in Spec.de loca.§.vj.uer.cliij.

† Filiorum appellatione an contineantur fœminæ, si in pluribus

bus locis quis fecit expressam mētionem de filijs masculis: uide pulchrè per do.Phil.Deci.in consi.xv.in j.uol. †

Filiorum appellatione etiam nepotes ueniunt, non tamen ulteriores.Bar.in l.liberorum.in prin.ff.de uerb.sig.etiam per Alex.in l.filius.C.ad Maced.l.filium.ff.eod. tit. & ibi Bar. & Bal.in d.l.filius. Sed imò in infinitum cōprehenduntur descendentes,nō transuersales.Innoc.in c.si uerò.de sen.excō. & Bal.in Marg.uer.Mater. Quod est uerum,nisi quando esset cōmunis usus loquendi,secundum quem nepos non dicitur filius.Ant.de But.in procemio Decre.& Alex.in d.l.liberorum.iij.col.quod not. item uerum, nisi quando lex derogat iuri alterius,secūdum Bal.sing.in l.secunda.C. de bo. ma. Item ueniunt filij primi gradus tantùm in dubio. Ang. in l.Lucius testamento.in prin. de lib.& posthu.tenet Alex. in l.liberorum.de uerb.sig. ubi dicit secus in appellatione liberorū.† Vide Alex.j.uol.consi.j.col.vj.Adde,quòd in substitutione fideicommissaria, filiorum appellatione non ueniunt nepotes.Dec.consi.ccxviij.col.iiij.post prin. uersi.ultimò quæritur.

* Filiorum nepotes non uenire appellatione. §.fin.Instit. de tut.l.quid si nepotes.ff.de test. tute.l.filium diffinimus.ff.de his qui sui uel alie. iur.sunt.l.iusta interpretatiōe.& ibi Dy. ff.de uerb.signifi.Bartol. in l.liberorum.in prin. ff.eo.de uerbo.signifi.Bal.in l. maximū uitium.co.iiij.C. de liber.prete. in d.l.filium.no.ij.ff.de his qui sui.in l. Gallus.§.instituens. in l.Titius.in princ. ff. de lib.& posthu. Deci.consil.xcv.nu. v.Iacob.Philip.Port.Imo.con.xv.nu.xxxiiij. Aemilius Maria Manolessus.

Filiorum appellatione etiam pronepotes continentur.l.j.§.si quis.& ibi Bar.ff.de suis & legit.

20 Filiorum appellatione an & quando ueniant nepotes:uide omnino per Alex.in l.sed si hac.§.liberos. ff. de in ius uo. & per ipsum in cō.iiij.iiij.parte.& per ipsum in con.lxxxiiij. iiij.parte.& in consi.j.parte prima.& in consi.ix.ea. parte. & in consi.cxxviij.ea.parte. Bar.plenè in d.l.liberorum.prima & ultima col.gl.in l.uxorem.§.concubinæ.de leg.iij.tex.no. quòd non.in l.quòd si nepotes.ff.de testa.tu.& Bar. idē sentit in l.Gallus.§.instituens.de lib.& posthu.sed in d.§.cōcubinæ.dicit contra,quando profertur à testatore.Vide Bald. in l.maximum. C.de libe. præte.& in ca.decedenti. qui feu. da.pos.in usi.feu. Ang.in authen. de restit. fideicom.ult.col. colla.ix.Spec.tenet quòd sic,in tit.de succes. ab intesta.& in tit.de actore.post uer.item quòd est filiusfa.in Spe. de loca. §.vj.uersi.cxlvj.Adde,quòd non cōtinentur nepotes in priuilegijs l.prohibente.l.iubemus.§.fin.& ibi Bal.C. ad Treb. & Nico.de Neapol.in l.sed si milites. de excusa. tu. in princ. aliàs sic.Bar.in consi.In Christi nomine,amen:quia in priuilegio rescrip.& per Alexā.in l.etiam.solut.matrimon. Item, nec quando non fit mentio de filijs,& de gradu : secundum Bal.in d.§.fin. & Alex.in d.l.in l.liberorum.Et quid in rescriptis.Bar.ibi.& Pet.de Anch.in clem.j.de baptis. Item nec in statuto, quòd pater non teneatur pro filio. Bal.in l.filius.C. ad Maced.Item nec in dispositione l.sed si milites.§.nisi fortassis. per Bart. ff. de excu.tu. Sed Bald. contrà in d.l.filius. Item nec priuatio filij extenditur ad nepotē. Bal. in d.l. maximum.iij.col. Item nec quando qualitas adiecta filijs non cadit in nepotibus.l.fi.& ibi Bar.C.de natura.liber.& Alex. in dicto consi.iiij.Item nec quando statutum prohibet statuta interpretari, uel subaudiri, secundum Bal.in d.l.maximū uitiū.iij.col.sed aliter dicit in l.si uerò. §. de uiro.soluto matrimonio.& Rose.in arbo.consang.lxxvj.col. & suprà uerb. Filia exclusa. uersi.xxj.Ludo.Pon. consi.cxix.quòd impropriè sic,non propriè. Item nec contra ius commune.Bar.in d.l.sed si milites.de excusat.tu. Itē nec in pœnali dispositione statuti.Bart.in l.ij.§.filijs. ad Tertul. & in l. quòd si nepotes.de testa.tut. Item nec quando filijs est prohibita alienatio.Bar.in l.Lucius.§.j.de lega.iij.Ang.in authen.de restitu. fideicom.§.fin.Cy.in l.uoluntas.C. de fideicom. Sed continetur nepos appellatione filij, quādo testator consueuit eū appellare filium: aliàs non Bar.in l.alimenta.ff.de ali.& cib. lega.Item & in feudis.c. si clientulis. uersi.& si clientulus.& ibi Bal.de alie.feu.& in c.quæ in ecclesiarum.xiiij.col.de cōstitu.Alex.in consil.ciiij.iiij.parte. Sed in substitutionibus, & in statutis,uide per Paul.de Cast.in consi.clxx. & in præceden.& Alex.consi.ix.j.parte.non in cōtractibus: per Bartolum in d.l.liberorum. & Alexan. in l. si tibi.§. si pactus.de pact.& in consi.lxxxiiij.iiij.parte.Salic.in l.ij.xxj.q.C.de iure emphy.Pet.de Ancha.in clem.j.de baptis. Ant. de But.in cap.in quibusdam.de priuileg. Ioan. de Imo.in l. quod dicitur.antepe.col.de uerb.oblig.l.cùm inter.de cond. & demō. & Bal.in l.in suis.de libe. & posthu. & l. cùm uir. de condit. & demon. & Alex.consi.cxxviij.j.parte.quòd non in cōtractibus, nec in emphyteusim. De quo etiam per Alexan. in l. etiam.solut.matri.

* Filiorum appellatione in ultimis uoluntatibus fauorabilibus,non odiosis ueniunt nepotes.l.Lucius. ff.de hæred.instit.Bar.in l.liberorum.col.iiij.ff.de uerb.signifi.Anto.Butr. in c.in quibusdam.col.pen.de pœn.Illust.Card. Zab. in c.ij. de uerb.sig.Anchar.in c.j.col.ij.de baptis.Alex.consi.ix. col. ij.uol.1.con.v.col.ij.uol.3.And.Barbat.in cō.xj.col.viij. uol. 2.Corn.con.ccvij.uol.2.Dec.con.cclxxxvij.num.vj. Aemilius Maria Manolessus.

† Filiorum appellatione an contineantur nepotes, uide Ioan. And.in c.fundamenta.de elect.lib.vj. & in c. in quibusdā.de pœnis.Inno.in c.ad extirpandas.de fi.presby. glo. & doc.in c.in præsentia.de proba. Abb. in procemio Greg.in cap.per tuas.de proba. Bal.in l.lege xij. tabularum. C.de legi.hære. & in l.si uxor.C.qui accus.nō pos. & in l. si instituta.§.de inofficioso.ff.de inoffic.test.post Bar.& uide ibi Ang. & Bald. in l.ij.C.de succes.edi. & ibi Salic.& Ang.& Bal.in l.auunculo.ff.de dona.& in l.nihil. ff. de in rem uerso. & in l.si dotali. ff.solu.matrimo.Ang.in d.l.Barba. in repeti.l. cùm acutissimi.C.de fideicom.in xix.col.tex.& ibi Bal.in c.j.§.similiter. qui mo.feud.amit.Bald.in repet.c.si pater.de testa. lib.vj. in xxix.col.Gul.de Cu.Bal.& Pet.de Anch.in l.tale pactum.§. fin.ff.de pac.Ioan.de Imo.in d.§.de inofficioso.Abb.in con. lxxx.in ult.col.Fred.de Senis consi.xxxviij.& uide Alexan. consi.lxj.in primo uolumine. Abb.in c.tua nos.de consang. & affi.glo.& doc.Insti.qui testa.tu.da.pos.doc.in l.liberorū. ff.de uerb.sig.gl.& doct.in cle.unica. de baptis.& in l.filij. ff. de uerb.sig.& in l.liberos.in fin.ff.de senato.& in c.ubicūq. de pœnis.lib.vj.Et conclude,quòd continentur nepotes,& alij descendentes,etiam in odiosis,secundum Innoc.in d.c. ad extirpandas.sed gl.in d.cle.unica.dicit,quòd appellatione libellorum cōprehenduntur nepotes ex filijs, & alij descendentes.per d.l.liberorum.appellatione tamen filiorum regulariter non comprehenduntur nepotes. per d.§.fin. Insti.qui da.tu.pos.casualiter contrà, per d.l.filij. Et in prædictis locis habes,an appellatiōe nepotis ueniat filius filij uel filiæ, uel filius fratris, seu sororis, & an appellatione filiorū comprehendatur nepos ex filia : uide Ludo.Roman. consi. cxxix.incip.Licet magna apud me fuerit dubitatio.

* Filiorum appellatione, quanquā in odiosis non ueniunt nepotes, in feudis tamen, ut fauorabilibus, ueniunt.Alexan. consil.xvij. uol.5. Deci.consil. cccxlv.num.lj.lij. Aemilius Maria Manolessus.

Filiorum appellatione inter uirum & uxorem ueniunt filij nati ex eis.l.cùm uir.& ibi Bar.ff.de condit.& demon.

Filiorum appellatione non uenit nepos ex filia. c.statutum.de hæreticis. in vj.& Bal.in l.j.uer.quæro, cùm interdū. in lec. antiq.C.de condi.inser.ubi omnino uide text. & doct. & in Spec.de loca.§.vj.uersic.cxlvj.

Filiorum appellatione an comprehendātur nepotes ex interpretatione, an uerò ex propria significatione.Bal.in l.maximum.iiij.col.de libe.præte.& Bar.in l.liberorum.de uerbo. signifi. & in l. in suis. de libe. & posthu. & Pet. de Ancha. in clem.j.de satisda.Et quæ dicitur propria significatio. Barto. & Alex.in d.l.liberorum.

Filius putatiuus non cogitur adire hæreditatem sibi delatam,iubente sibi patre putatiuo incerto. Bald.in l. j. ix.q. C. qui admitti.in ix.col.an acquirat patri. Fran.Por.de duo.fra.ij.parte.xv.q.

Filius putatiuus an repetat alimenta patri præstita, quem postea inueniat non esse patrem,& econtrà.Bart.in l.j.§. competit.ff.si mul.uen.no.an succedat in feudum.Franc.Por. de duo.fra.ij.parte.xiiij.q.

Filius in potestate patris est,& esse præsumitur, nisi sui iuris esse probetur.Insti.de pa.po.& l.j. C.eod.tit.& ibi doct.

doct.& l.ij. eod.tit. & ibi Bald.in l.circa. de proba. & ī. eod. uersi.iij.iiij. & fin.

Filius præscribit libertatem aduersus patriam potestatem, gerendo se pro patrefa. & pro libero per uiginti annos, sciente, & patiente patre suo.l.j. cum gloss. & doct. C. de pa. po. gloss.& doct. per Bald.in l.ij.C.si aduer.rem iud.in Spec.de actore. post uersi. item quod filiusfam.& Andr.Barb.consi. Clementissimi Dei. quod est ultimum. in iiij. parte. consi. Alex.de Imo.

Filius quia in potestate patris esse præsumitur, non præsumitur dominus rerum, quas habet. l. ij. & ibi Baldus, C. de pa. po.

Filius legitimus præsumitur esse sub potestate patris. Bart. in l.Titia.ff. sol. mat. nisi sit in possessione existentiæ sui iuris. gloss.ibi.

Filius quando dicatur gerere se pro libero.Bald.in l.ij.C.si aduer.rem iudi.l.ij.& ibi Bar.ff.ad Macedon.

Filiusfa. sui iuris non tenetur actione negotiorum gestorum, nisi quatenus factus est locupletior: per titu. quod cum eo. Bart.in l.Pomponius.la ij.ff.de nego.gest.

Filius in potestate patris constitutus uendi potest ex causa famis.l.ij.C.de pa.qui fil.di.secundum Ioan. de Imo.in l.j.iiij. col.ff.de uulg.& pupil.in Spe.de feu.§.ij.post uer.v.

Filius in potestate patris habentis æstimum in libro communis, non excluditur ab officio per statutum excludens non allibratos.glo.sing.in l.j.C.qui æta.lib.x.

Filius in potestate, uel etiam emancipatus, uel adoptiuus, habitans cum patre, insultatus ad domum patris, dicitur insultatus ad domum suam, ut insultans puniatur pœna statuti,licet domus sit patris, uel matris. Ang.in l.j.§.domini. ff.ad Syllania.

10 Filius natus ante deportationem patris est legitimus, sed non in potestate patris. Bartol. in l. ex facto. §. ex facto. ad Trebel. & ibi Angel. secus in filio banniti,nato post bannum.Ang.ibi.

Filius etiam suus hæres, licet non præscribat titulo pro hærede, tamen præscribit, si uenit ex capite agnatorum,& ita si possideat. Bald.in rubri.extrà,de præscr.v. colum. Alex.in l.j.pen. col. C. qui admitti. & in l.in suis.iiij.col. C. de libe. & posthu.

Filius prohibitus succedere ab intestato,definit esse suus. Bar. in l.j.§.sciendum. de suis & legi.

Filius gerens se pro patrefam.non iuuatur Macedoniano.l.iij. in princ.ff.ad Maced.l.ij.C.eod.tit.

Filius Gallicus non est in potestate patris, ideo potest testari de iure ciuili, etiam de bonis aduenticijs.Bal.in c.j.§.j.in fi. de duobus fratri.de no.bene.inuesti.

Filius à patria potestate liberatur per monachationem patris. Barto.in l.patri.ff. de adulte. & ī. Patria potestas.l.patre.de his,qui sunt sui,uel alie.iuris.per Bar.

Filius non est in potestate matris,uel auię,nisi sit tutrix mater, uel auia: quia tunc ipsa tutrix dicitur habere filium, uel nepotem sub potestate sua. tex.sing.cum glo.secundum Bald. Phil.de Fran.in c.ex parte.de appellatio.

Filius bastardus non est in potestate patris. infrà uerbo, Filius bastardus. uersi. xxvj.

† Filius bastardus non dicitur de domo. Deci. consi. lxxxv. circa finem.

Filius est in potestate patris,nō matris.l.furiosę. ff.de cur.furi. & Institu. de pa. po.

Filius nondum natus non est in potestate patris. Barto.in l.si à primo.ff.de libe.& posthu.

20 Filio in potestate patris constituto, quando, & ad quid sit dandus curator, in Spe.de actore.post uer.item quod est filiusfamiliâs.

Filius quibus casibus liberetur à patria potestate. Instit. quibus mod.ius pa. po. sol. per totum. & in Spec. de tutore. §. iij.uer.sed quæritur.& ī. Patria potestas.uersi.x.cum tribus sequentibus.

Filiusfam.non est sui iuris,sed sub patria potestate.Spé.de sen. §.vj.uer.quid de filiofam.

Filiusfam. præsumitur esse in potestate patris, nisi probetur esse emancipatus. in Spec.de obli. & sol.§.iij. uer. quid si filius aliquis.& ī.eod.uersi.j.

Filius emancipatus si non alat patrem inopem, potest in potestatem reuocari.l.j. C. de ingra.lib. & Bart.in l. alimenta.§.fin. de libe.agno. & in tract.alimentorum,uersi. quæro circa hoc,&c.

Filius rixosus, & ingratus, potest inuitus emancipari, & ex omni causa, ex qua posset præteriri in testamento. Angel.& doct.in l.utrū.ff.de uerb.oblig.Bald.in l.nec auus.de eman. lib.& in l.quamuis.C.de fideicom.

Filius emancipatus esse non præsumitur, nisi doceatur.l.ij. & ibi Bal.C.de pa.po.& ī.uer.Emancipatio.uer.xvj.

Filius emancipatus potest dotem suæ uxoris à patre repetere. Bal.& Ioan.de Por.in l.si constante.§.si exhæredato.sol.ma. per Bal.in l.ij.C.fami.ercis.

Filius etiam emancipatus,uel adoptiuus,habitans cum patre, uel cum matre, potest agere contra insultantem,quia insultatus dicitur ad domum suam, ex quo habitat in ea, licet sit patris,uel matris.Ang.in l.j.§.domini.ff.ad Syllan.& ī.eod. §.j.uersi.xxix.

Filius an petat se emancipari à patre grauato emancipare.glo. & Bart.in l.cogi.§.si pater.ad Treb. & infrà, Pater emancipat.uersi.iij.

Filius nimis molestus patri cogitur consentire emancipationi.Bal.post Bar.in l.nec auus.C.de emanci.lib.

Filius emancipatus quomodo propter ingratitudinem reuocetur ad patriam potestatē. in Spe. de natis ex lib. uen. uer. sed & liberti.& seq.

Filius emancipatus an grauetur in testamento patris computare sibi in legitimam id,quod habuit ex causa emancipationis.ī.Emancipatus.uer.xx.

10 Filius emancipatus ab intestato,non succedit simul cum filio in potestate: quia quo ad successionem intestati, non est submota differentia emancipationis, & patriæ potestatis,secundum Albe.de Rosa.& Ang.de Vbal.in rubr.C.qui admit.ad bo.pos. penult.col.

Filius emancipatus non tenetur pro contractibus antè celebratis,nisi quatenus potest facere.l.ij.& l.si ex alio. C. quod cum eo.& ibi Bal.& doct. Item nisi post multos annos.l.sed si ex parte.§.pen.eo.tit. Item nisi pro delictis antè commissis.d.l.sed si ex parte.§.quanquam.ff.eo.tit. Item nisi incontinenti post contractum fecerit se emancipari. l. j. §. j. & ibi Bart.ff.si quis testa.lib.& Barth. Cæp.in cau.xxvij.

Filius emancipatus mercator non potest carcerari pro quocunque debito.Bal.in l.si ex alio. C.quod cum eo.an emancipetur ad unum actum. Bart. in l. cum filius. de uerb.obli. Item,

Filius sui iuris factus quibus casibus teneatur, quatenus facere possit.in l.j.& ibi Bar.ff. quod cum eo.

Filius emancipatus non potest testari in præiudicium patris, licet pater ex priuilegio possit testari in præiudicium filij emancipati.Bal.in l.fi.C.de fruct.& lit.expen.

Filius emancipatus moriens uiuo patre an transmittat ad patrem hæreditatem matris sibi relictā sub conditione emancipationis.Bal.in l.filius.in fin.C.de inoffi.testa.

Filius emancipatus facta sibi cessione à patre de dote ei promissa, an gaudeat beneficio statuti disponentis, quod ad ipsius petitionem instrumentum dotis promissæ habeat executionem paratam.Bald.in l.ubi adhuc.vij.col.C.de iure dotium.

Filius emancipatus non excusatur à delicto propter iussum patris.Bar.in l.filius.ff.de falsis.

Filius emancipatus an succedat in feudum. Fran.Por.in tra.de

† duo. fra.ij. parte.vj.q. † Et per Fran. de Cur. in iij. parte sui tract.Feud.in ij.q.prin.]

Filius emancipati an dicatur agnatus auo. Fran. Por. in tra.de duo.fra.iij.parte.lxxv.q. & an succedat auo. lxxiij.q.

† Filius emancipatus hodie succedit ad similitudinem suorum, licet sententia loquens in suis nō habeat locum in eo. do.Barth. Soci.in consi.cclx.incip.In causa.uer.præterea in casu.circa prin.in ij.parte.

† Filius emancipatus habet reliquias præcedentis seruitutis; & ideo eius præteritio pro exhæredatione nō habetur. do. Barth.Soci.in d.consi.cclx.eo. uer.& loco.]

20 Filij emancipati materiam supple ī.uerb.Emancipatio.per totum.

Filius bastardus uulgo quæsitus an succedat matri. Instit. ad Tert. §. fi. & l. si qua illustris. C. ad Orficia.

* Filius ex matrimonio incestuoso per coniugum ignorantiam, palàm & publicè, secundum ecclesię consuetudinem, (quòd apertè demonstrat, coniuges nõ incestum se admittere, sed matrimonium cõtrahere existimasse. c. ij. ubi Abb. qui fil. sint. legit. c. cùm inhibitio. & ibi Abb. de clandestin. despon. Bar. in l. ij. C. de his qui. ex publi. rati. mut. pecu. accep. lib. x.) contracto natus, quo ad omnia est legitimus, & non tantùm ut legitimus succedere alijs in bonis parentib. possunt, uerùm etiam & in feudis, atq; adeò ad sacros ordines promoueri. glo. in l. qui contrà. C. de incest. nup. in l. mariti. §. pen. ff. ad l. Iul. de adulter. Abb. in c. ex tenore. in extr. qui filij sint legit. & c. ij. c. referente. eod. tit. Bal. in §. naturales. col. fi. si de feud. fue. contr. int. dom. & agnat. Iason consi. clvj. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius ex incestuoso matrimonio, quod coniugum alter uerum & legitimum esse existimabat, natus, non quo ad ignorantem, tantùm est legitimus, ut sentit glo. in l. qui contra. uer. acerrimo. C. de inces. nup. & sequitur Bart. in l. fin. col. ult. ff. de cond. sin. cau. sed quo ad utrumq;, cùm nemo pro parte legitimus, pro parte spurius esse posit, ut nec pro parte liber, pro parte seruus, & parentum utrique succedit. cap. ij. & ibi Abb. c. ex tenore. & ibi Abb. qui fil. sin. legit. Iacob. Are. Alber. & Bald. in dicta l. qui contra. Spec. in tit. de successio. ab intestat. uersi. sed pone. Iason consilio clvj. uersi. item quò ad legitimationem. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Filius bastardus an & quatenus succedat, non extantibus legitimis. gloss. Instit. quib. mo. na. effi. leg. §. fin. & in l. si qua illustris. C. ad Orfi. & Anto. Rose. in tracta. de succes. ab intesta.

Filius incestuosus non potest esse testis in testamento patris. ĩ. Incestuosus. uersi. vj.

Filius naturalis tantùm succedit in emphyteusim stipulatam pro se & filijs, secundum Dyn. arg. in l. Lucius. §. Damæ. de lega. ij. l. ex facto. §. si quis rogatus. ad Trebel. uide in Spec. de lo. §. nunc aliqua. uersi. lxvij. & in c. in pręsentia. de prob. per Ioan. And. & doct. & suprà uer. Emphyteusis stipulata. uersic. xiiij.

Filius natus intra decem menses post mortem patris, præsumitur legitimus, non bastardus. Bartolus & doct. in l. Gallus. in prin. & infrà, ff. de lib. & posth. & ibi uide cuius patris præsumatur, quando uxor die sequenti post mortem uiri transiuit ad secunda uota: uide ibi Bartol. Ioan. de Imo. & doct.

Filius naturalis tantùm licet posit admitti ad successionem secundum, uel pręter uoluntatem patris, non tamen admittitur. contra glo. sing. in l. j. §. j. ff. de bon. pos. contra tab. secundum Ioan. de Imo. in l. ex facto. in prin. viij. col. de uulg. & pupil.

† Filius spurius an admittatur ad successionem paternam, in his maximè, quæ delata sunt in signum nobilitatis & dignitatis. Et dic, quòd non meretur inter nobiles nominari. l. humilem. C. de incest. nup. nec capit nomen appellatiuum ascendentium suorum: ut in l. fin. C. de naturalibus liberis. nec familiæ agnationem habet. §. uulgo. Instit. de cogna. succes. l. pronunciatio. §. familiæ. de uerb. sign. nec capit nobilitatem suorum, secundum Bald. in l. cùm nuptiæ. ff. de statu hominum. nec potest portare arma nobilium, secundum Bald. in l. filium. ff. de his qui sunt sui uel alie. iuris. uide Anton. de Butr. consilio suo, Videtur primo. & in c. per uenerabilem. qui fi. sint legi. & ibi Abb. in vij. colum. in fine. cum princ. seq.

Filius spurius an posit emere bona patris. in l. j. §. siue itaque. ff. de natu. lib. gloss. & doct. in l. qui testamentum. ff. de prob. Barr. & doct. in l. si is, qui ex bonis. de uulg. & pupi. in Spec. de suc. ab intesta. uersi. quid si pater. ĩ. Venditio quibus fiat. uersic. iiij.

† Filius spurius an cõprehendatur prohibitione testatoris, in qua uoluit, quòd bona prohibita nõ exirent de dominio filiorum, & descendentium: uide do. Barth. Soc. in consi. cclj. incip. Quoniam. uer. sed ad hanc difficultatem. ibi: succedit nunc quarta difficultas. circa fi. cum uer. seq. in ij. parte.

Filius naturalis tantùm uel spurius hæredis, an excludat substitutum. ĩ. Filius hæredis. post principium. in uersi. j.

Filius bastardus quibus modis posit habere de bonis patris. s. uerb. Bastardus. uersi. xxx. cum quinq; seq. & ĩ. uerb. Pater naturalis. uersi. xj. ubi plenè.

Filius ex legitimo matrimonio scienter contracto inter gradus de iure prohibitos, nõ legitimatur per dispensationem papæ postea secutam. Bar. in l. Paulus. aliàs l. eum, qui. & ibi Alexan. ff. de sta. ho. sed si ignoranter, sunt legitimi. l. qui in prouincia. de ritu nup. per glo. in l. qui contra. C. de incest. nup. Idem si alter tantùm sciuit, & alter ignorauit. Card in cle. j. secunda quæst. de consangui. & affi. Vide Bald. in l. qui contra. C. de incest. nup. & Bald. in cap. naturalis. si de feu. fue. contro.

Filius bastardus ex rege uel tyranno, potest matri succedere ex testamento, & ab intestato. Bald. sing. in l. eam, quam. C. de fideicommis.

Filij ex marito & uxore nati post ingressum in monasterium, dicuntur spurij. gloss. sing. in c. minister. lxxxj. dist. Innoc. in c. dudum. de conuer. coniu. Lud. in sing. C. de religio. uerb. Maritus, & uxor.

Filius spurius an posit inuestiri de feudo paterno. Bald. in c. j. j. col. qui feu. da. pos. in usib. feud.

Filia ex concubina postea maritata an præsumatur ex concubinario, an ex marito. Bal. in l. si matre. C. de su. & legi.

Filius natus post x menses à morte mariti, nõ pręsumitur eius filius, & ei non succedit. l. intestato. §. fi. de suis & leg. sed uide glo. in auth. de testitu. & ea, quæ parit.

* Filij nati ex soluto & soluta simul habitantibus, censentur legitimi, etiamsi de matrimonio non constet, nisi per assertionem presbyteri eos matrimonium inter se contraxisse affirmantis. cap. illud. de præsump. cap. peruenit. ubi gloss. & Abb. qui fil. sint. legit. Abb. in cap. lator. qui filij sint legi. & Iason consi. clxviij. num. 1. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Filius quomodo probetur esse spurius, si mater erat in matrimonio. Pau. de Cast. consi. clxxiij. & s. Filiatio. uer. x. & melius ĩ. Spurius. uersi. vj.

Filius natus pendente lite super matrimonio, an efficiatur sententia lata contra matrimonium. Baldus in l. fin. C. de lib. causa.

† Filius natus ex soluto, & soluta, licet in furtiuo accessu, & si mater non fuerit concubina, legitimatur per sequens matrimonium, fauore legitimationis, & matrimonij: ut sentit gl. in c. innotuit. de electio. & in c. qualis. xxx. q. v. per c. tanta. qui filij sint legitimi.

Filius potest esse legitimus, etiamsi pater sit in sacris constitutus, si ante sacerdotium eum genuit, & ex legitimo matrimonio, ut contingit in personam. Ioan. And. cuius pater fuit magister grammaticæ, & genuit eum tempore quo erat laicus, & postea fuit promotus in sacerdotem. Ita narrat ipse Io. And. in addi. Spec. tit. de fil. presby. super rubric. ubi excusat se contra aliquos sibi impugnantes, quòd erat spurius filius sacerdotis: ut not. Abb. in c. inter cæteras. de rescrip. in princ.

† Filius punitur propter crimen læsæ maiestatis à patre commissum: nam efficitur infamis & excluditur ab omni successione patris, & uita ex sola misericordia sibi conseruatur: ut in l. quisquis. C. ad leg. Iul. maie. canonizata. vj. q. j. quisquis. in §. uerum. uer. item si quis cum militibus. Et est ratio, quia sæpe solet filius similis esse patri: ut no. gloss. in d. l. quisquis. & in d. uer. item si quis. & glo. in l. quod si nouit. in §. mancipia. super uerbo, non infamatæ. ff. de ædil. edict. Vide doct. de materia in c. uergentis. de hęreti. ubi per doctor. & in c. fœlicis. de pœnis. lib. vj. Abb. in c. uenerabilẽ. de electio. in ix. col. & in d. c. uergentis. ubi, an filius posit puniri temporaliter, & spiritualiter pro patre.

* Filiæ eius, qui læsæ maiestatis nomine est damnatus, agnatis & propinquis succedere ab intestato, aliorumq; ex testamento consequi hæreditatem possunt. Sal. in l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiesta. Ioan. Plat. in §. publica autem. col. pen. Instit. de public. iud. Angel. in tract. Malef. uer. tu hai tradito la tua patria. Iason consi. cvj. in termi. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Filij & nepotes per masculinum sexum descendentes, & filiæ tantùm eius, qui læsæ maiestatis nomine sunt damnati, pœnas ob parentis crimen patiuntur, sec. com.opin. c.statutum fœlicis.de hæret. in vj.iunctis ijs quæ tradit Salic. & gloss.in l.ij. C.ad leg.Iul.maiest. Cy.Alber.Bald.Ang. Sali.in l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiesta. Ioan.Plat.in §.publica.Inst.de publ.iud.Iason consi.cvj.in term.dub.ij.uol.iiij. Æmilius Maria Manolessus.

† Licet olim erat honorabile, descendere ex prosapia sacerdotum, tamen hodie est ignominiosum, & uituperabile: quia propter prohibitionem ecclesiæ, coitus sacerdotalis est damnatus. lxxxj. dist. & lj. dist. per totũ. & de filijs presbyterorum. per totum. Abb.in c.solitæ. de maio.& obed.in iij. colum.

Filius bastardus non tenetur instituere patrem, sicut econtrà. Bal.in auth.licet.in fin.C.de na.lib.

Filius bastardus non habet usumfructum in bonis patris relictis filio legitimo.j.uer. Vsufructus.

20 Filius legitimus ex fratre bastardo nõ dicitur coniunctus in materia statutorum. Pau.de Cast.in consi.clxxxj.

Filius ex matrimonio inualido de iure, per errorem tamen contracto, an succedat in feudum. gloss.in l.qui contra. C. de incest.nup. Bald.in c.naturales.iij.colum. si de feud.fue. controuer.in usib.feud.

Filij ex illegitimo matrimonio an dicatur legitimi, uel spurij. Bald.in l.qui contra.C.de incest.nu.

Filius ex cõcubina an succedat cum nato ex eadem postea desponsata.Bal.in l.neq; fine.C.de nup.

Filij ex uxore Titij prius despõsata cõsanguineo Titij, an sint legitimi, & an succedant patri. Bald.in addi.Spec.de spon. uersi.puella.

Filius incestuosus non dicitur habere coniunctam personam, quæ pro eo possit exigi. Innoc. in cap.nonnulli. de rescrip. Baldus in Marg. uerb. Filius. uersic.j. nec potest agere sine mandato: ut ibi.& Bald.in l.ij.de accusa.& Alexan.in l.non solùm. §. qui alieno. de procura. & s. Coniuncta persona. uersic.lxxj.

Filius bastardus non est in potestate patris. l. item in in potestate.ff.de his, qui sunt sui, uel alie.iur. Insti. de nup.§.fin.& gl. Instit. de patri. po.nisi legitimetur in authen. quib. mo. nat.effi. sui. §. generaliter. Quod uerum, nisi filius ipse saltem tacitè, consentiat illegitimationi. gloss. sing.in l.in adoptionibus.ff.de adop.& Bartol.in l.fin.ff.de his, qui sunt sui uel alie. iur. & ibi Alex. quòd inuitus non legitimatur. & s. Bastardus.uersi.xxvij.

Filij bastardi an dicantur de domo, & an de patrimonio, & an de familia.per Bart.in l.pronunciatio.§.familiæ. ff. de uerb. sig.doct.in l.si. C.eod.tit.& Bald.in l.libertũ. C.de interdict. matri.inter tu.& pupil.& Alex.post Bar.in l.tutelas.de capi. dimi.& s.uerb.Bastardus.uersi.vj.& seq.

Filius ex concubina in articulo mortis desponsata an succedat cum legitimo ex altero matrimonio. infrà, Filius succedit.

Filius naturalis excludit fratrẽ in substitutione.in Spec.de locato.§.vj.uersi.clxxij.

† Singula, Filius naturalis, uel spurius, licet prohibeatur succedere patri, tamen non prohibetur succedere fratri etiam ex iudicio & dispositione patris. casus est de filio naturali, secundum Bart.ibi.& in l.si is, qui ex bonis.de uul.& pupil. De quo spurio glo.est in §. fin. in uersi.participium.in auth. qui mo.na.effi.sui. quam allegat & sequitur Bart. in d.l.si is, qui.& illam similiter sequitur do. Ias. dicens esse ualde notabilem, & reputatam singularem in d.l. si is. qui. in primo not.& do.Alex.ibi,in ij.col.in ult.no.†

30 Filius bastardus non potest hæres institui coram duobus testibus.j.Testamentum imperfectum. uer.xxij.

Filius ex unica cõcubina dicitur naturalis tantùm: sed ex una de pluribus dicitur spurius.j. Spurius.uersi.xxxvij

Filius incestuosus non tenetur petere ueniam, quando agit contra patrem: sed uulgo quæsitus sic, quando agit contra matrem. Alex.in l.ij.& seq.de in ius uocando.

Filius naturalis occidens patrem tenetur de parricidio.j.Occidens coniunctos. uersi.xiiij

Filius bastardus potest facere pacem de iniuria patri illata, nõ autem spurius.j.uer. Pax à quibus.uersi.antepen.

Filius bastardus an succedat in feudum, stante legitimo postea nato.Fran.Por.in tract.de duo.fratrib.ij.parte. xvj.q.

Filius incestuosus an succedat patri simul cum legitimo. Fran. Por.de duo.fra.iij.parte,xxj.q.

Filius bastardus quomodo succedat patri. Fran. Por.in tracta. † de duob.fra.iij.parte,lv.q.& in Spe.de succes.ab intest.† Et Fran.Are.in l.si is,qui.de uulg.& pupil.]

Filius bastardus præteritus an rumpat testamentum. j. uerb. Bastardus.uersi.lij.

Filius bastardus an excludat patruum, id est, fratrem defuncti. in Spe.de loca.§.vj.uersi.lxxij.

Filius naturalis ut dicatur, quæ requirantur.in Spe.de succes. ab intest.& Old.consi.cxcv.

40 Filij nati post perseuerantiam in matrimonio, secutis uerbis firmantibus illud, quod à principio fuit irritum, sunt legitimi: non si uerba defuerunt. Baldus in l.ex libera. C. de suis.

Filijs illegitimis si fiat donatio, uel uenditio, & si instituantur hæredes: uide in Spe. de succes.ab intesta.

* Filium naturalem si legitimandum pater curauit, & ut legitimũ hæredem instituit: non ualet eius institutio, si nullius momenti legitimatio est.l.eam quam.& ibi Pau.Cast.col.ij. C.de fideicom.fac. l. fin.ff. de hær.instit.l.nec apud.l. si pater.C.eod.& ita in termin.resp.Dec.consi.clxxvj. Æmilius Maria Manolessus.

Filiorum bastardorum materiam uide s. uerb. Bastardus. & j. Spurius.per totum.

Filius legitimatus sine consensu legitimorũ eis non agnascitur, nec eis succedit. j. Legitimatio qualiter fiat. uersi.viij.ix.& antepenul.

Filius legitimatus an excludat substitutum patris.j. Filius hæredis.uersi.j.

† Filius legitimatus an excludat substitutũ, uide amplè Alex. j.uol.consi.ij.per totum.

Filius hæredis an possit legitimari pro parte. in l.j. C. de nata. restitu.

† Filij naturales legitimati possunt, etiam extantibus fratribus legitimis, legitimari, non tamen in maiori portione, quàm legitimi instituti. do. Barth. Soci.in consi.cxij.incip. Prima consultatione dicendum.uersi.consuluit.in fig.doct. in ij.parte est.ubi etiam in uersi.ij.quando esset.ponit, quòd filius legitimatus, quando ius delatum esset ex causa de præterito, puta ex causa fideicommissi, propter eius spem, non iniustè excluditur.]

Filij ex matrimonio illegitimo scienter contracto non legitimantur per dispensationem papæ postea secutam.Bart.in l. eum, qui.aliàs, Paulus. de statu homi.

Filius legitimatus an tanquã posthumus possit reuocare retrò alienata per patrem.Bald.quòd non.in l.ij.ad fi.C.si quid in fraud.patro.

Filius legitimatus non potest repudiare paternam hæreditatem.text.sing. secundum Angel.in authen.qui.mo.natu.effi.sui.§.& quoniam.colla.vij. unde perdit beneficium abstinendi.ibid.

Filius ex familia habitante seorsum à domino, nõ potest legitimari per subsequens matrimonium. Ang. in authen. qui. mo.natu.effi.legi.in fi.prin.

* Filij ex meretrice, rustica, quauis uel alia humili, & ignobili persona suscepti, per subsequens matrimonium legitimantur.c.j. c. tanta.qui fil.sint legiti. §.fi.in auth. de trient. & semis.§.j.in auth.ut liber.de cæter.l.humilẽ. C. de incest.nup. Bald.in l.eam quam. C. de fideicom. Iason in termin.consi. ccxxxiiij.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Filius ex meretrice, uel alia uili persona natus nõ potest legitimari per subsequens matrimonium.Ang.in auth.quib.mo. nat.effi.legit.§.sed aliud.col.vj.

Filius ex illegitimo matrimonio non legitimatur per dispensationem papæ super matrimonio concessam.Bald.in l.& si contra. C.de nup.& in l.cùm quis.in fin.de natu.li. & in l.ex libera. C.de su.& legi.doct.in l.Paulus.de sta.ho.Ant.Rose. in tract.legitima.j.lib.causa materiali.uersi.sed quæro, an agnati. & j. Legitimatio à quibus fiat.uersi.xxvj. & §. seqen. uersic.xiiij.

Filiorum appellatione an comprehendatur legitimatus.s.uerb. Filiorum appellatione.uersi.xj.

Filius ex matrimonio inualido postea dispen ato per papam an legitimetur, ut succedat cum legitimis. Fran.Por.in tracta. de duobus fratrib.ij.parte.xiij.quæst. & in iij.parte.xx. & xviij. q.

Filius legitimatus an succedat cum legitimis postea natis. Franc. Por.in dicto tracta.iij.parte.xxij.q.nec in feudum.c. naturales.si de feud. fue. contro. & Paul. de Castr. consilio clix. Item,

Filius legitimatus an succedat ab intestato. Fran. Por.in tract. de duob.frat.iij.parte.xxiij.q.nec in feudum. c. naturales.si de feud.fue.contr.& Pau.de Cast.consi.clix.

† Singula.Filius legitimatus an debeat habere legitimam. titulo institutionis,posui in uer.Legitima. †

Filius ex concubina coniuncta in gradu prohibito, an legitimetur per dispensationem, quæ fiat ante partum. Fran.Por. in tract.de duob.fra.iij.parte.xxxij.q.

Filius ex concubina an legitimetur ex sola dispensatione matris.Fran.Por.in iij.parte,lx.q.

† Filius legitimatus, & adoptiuus, æquiparantur: tamen de uno ad alium non ualet argumentum. do. Barthol. Soci.in consi.ccxxvj. incipi. Quęstio.uersi. quia responsio.circa medium.in ij.parte.]

* Filius per subsequens matrimonium legitimatus, succedit in feudo, etiam pro filijs tantùm legitimè descendentibus concesso.cap. cùm in cunctis. de electio.iuncta gloss. in c. innotuit. uersic. coniugata. de election. Bald. in §. naturales.col. fin. si de feud. fue. contro. int. do. & agna. ubi And. Isern. Abb. in c.innotuit.col.pen.de electione.c. tanta. & ibi Abb. communem hanc Doctorum sententiam esse confirmat. qui fil.sint. legit. Calder. consi.v.tit. de feud. col.ij.tit. qui fil. sint legit. Iason consi. clxviij.num.6. uol.iiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius legitimatus expressè ad feudum, uel ad emphyteusim ecclesiasticam admittitur.Dec.in iij.consi.dcxxiiij. Carol. Ru.consi. clxiiij. uol.j. aliud tamen uult Anchar. consi. cclj.Alexand.consi.cxxviij.col.pen.uol.j. Boer.Dec.cxxiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius ut legitimari non potest, nisi ipse consentiat, ita non potest, nisi consentiente patre. §.generaliter.in auth. quib. mod.natu. effic.sui. Bald.consi.xiiij.uol.ij.Pet.Anch.consi. ccxlij. Dec. consi. cccxxxviij.col.fin.consi.dlxxix. num.6. Æmilius Maria Manolessus.

Filij legitimati materiam supple j. uerb. Legitimatio. ubi plenè. & in Spec.qui filij sint legiti.in auth.qui.mo.na.effi.leg. & Ant.Rose.plenè in tract.Legitimationis.

Filius adoptiuus an succedat in emphyteusim stipulatam pro se,& hęredibus,uel filijs.in Spe.de loca.§.vj.uer. lxviij. & Alexan.in l.adoptiuos.ff.de in ius uoc.Item debet ali.j.Filius ali.uersi.ij.in fi.

Filius adoptiuus hæredis an excludat substitutum. infrà, uer. Filius hæredis. uersic.j. post medium. ibi: sed an filius adoptiuus.

Filius adoptari potest etiam à clerico.doct.in l.si quis posthumos.de episc.& cler.

Filius arrogatus an succedat in feudum. Bald.in c.j.§.adoptiuus.si de feu.fue.contro.Fran.Por.de duobus fratrib.ij.parte.xvij.q. † Et Franc.Cutri. in suo tract.feud. in iij.parte,in xj.quæstio.]

Filius adoptiuus an ueniat appellatione filiorum.s.uerb.Filiorum appellatione.uer.xvij.& Fran.Por.in d. tract. de duob. fratrib.ij.parte.xvij.quæst.

Filius adoptiuus in causa castrensis peculij non agit contra patrem, nisi petita uenia. Alexand.in l. adoptiuum. de in ius uocan.

† Filij adoptiui an succedant cū alijs: uide do. Pet. Phi. Cor. in consi.lxxxv.incip. Plura.per totum.in iij.parte.]

† Filij adoptiui an excludant sororem, stante statuto exclusiuo fœminarum: uide do.Pet.Philip.Cor.in d.consi.lxxxv. incip.ead.ij.parte.]

† Filij adoptiui an comprehendantur sub conditione, si decesserit quis sine filijs: uide do.Petr.Philip.Cor.in consi.s. allegato,in litera A. ead.parte.]

Filius adoptiuus etiam cum filijs suis fit filius patris adoptantis.in Spec.de feud.§.ij.& post uersi.vj.

Filij adoptiui materiam supple suprà uerbo, Adoptiuus. per totum.

Filius religiosus an fieri possit & ingredi religionem sine consensu patris.Insti.de nup.§.ij.in glo.fi.& in auth. de san.epis.§.nunc autem.colla.ix.

Filius clericus beneficiatus perdit beneficium ecclesiasticum ob delictum patris commissum in ecclesiam, uel in domū spiritualem,non in domū temporalem.glo. sing.in c.satis peruersum.lvj.di.iuncto c.j.de schisma.& c.quicūq;.de hæreti. in vj. & tenet Ioan. de Imo.in l.insulam.§.j.solut.mat. & suprà,Delictum.

Filius ingressus monasterium desinit esse suus patri, ideo hæreditatem non agnitam non transmittit ad monasterium. Angel.in l.j.§. qui sint. ff. si quis omiss. causa testam. contra Bald.in l. Deo nobis.C.de epi.& cler.sed tamen retinet ius prioris gradus,& ideo filius eius ab auo præteritus non rūpit testamentum, ex quo est in medio pater monachus.Bal. in auth.si qua mulier.penul.col. de sac.san. eccle. & Alex.in l.si ex causa.§.Papinianus.ff. de mino. † Et an sit liberatus à patria potestate.ar.uide Fra. Are.in l.in pupillari.in fi.j.col. de uulg.& pu.]

Filius ingressus religionem uoluntate patris,non potest reuocari per matrem.gl.xx.q.ij.c.si à qualibet.

* Filius,cui pater,si religionem profiteretur,uictum,& uestitum reliquit, si & religiosus esse nollet, hæredem omnium eum bonorum fecit,hæres est,etiamsi religionem profiteatur,ita in terminis respondit.Dec.consil.dclxxiiij.Aemilius Maria Manolessus.

Filius clericus succedit,nec excluditur à fisco,qui ultimo loco succederet.Bald.in l.apud hostes.in fine.C. de suis & legitimis. Item,

Filius ingressus monasterium non potest per patrem exhæredari,etiam ex causa ingratitudinis cōmissæ ante ingressum. text.sing.xix.q.ult.c.fin.§.pen. Sed aliter dicit gl. in auth.de monachis.in prin.Sed Bald. tenet primam opinio.in l.Deo nobis.§.hoc etiam.j. col. de episc. & cler. ubi etiam uide, an succedat patre inuito.

Filius presbyter,uel episcopus, dicitur liberatus à patria potestate,nisi in his quæ sunt ad sui commodum, ut quo ad successionem patris.Bar.in l.item in potestate. de his, qui sunt sui,uel alien.iuris.Bar.in l.apud hostes.C.de suis & legiti.

Filius si uiuo patre ingrediatur religionem sancti Francisci,sue cedūt patri proximiores:sed si post aditam hæreditatem ab eo,tunc bona uacant per ingressum.Bal.in l.si matre.in fi.C. de suis & legi.

Filius ingressus religionem est exhibendus patri uisuro, non exacturo filium de religione.Bal.in l.iij.C.de libe.exhib.sed uide melius x.q.ij.in prin.cum gl.quæ dicit patrem præsentem non posse reuocare ingressum,sed absentem sic,usq; ad annum,diem,nec eum peccare reuocando, nec filium obediendo.

Filius monachus an succedat in emphyteusim stipulatam per patrem pro se & filijs.in Spec.de loc.§.vj.uersi.clij.& si monachatur per patrem, & non contradicit,uidetur consentire.Bald.in l.fin.C.de adop.

Filius religiosus an debeat honorare patrem. infrà, Papa. uersi.cxxxiij.

Filius an remaneat in potestate patris post ingressum suum uel patris in monasterium. in Specul. de actore.post uersic. item quod est filiusfamiliâs. & in tit.de tutore. §. iij. uersic. sed quæritur.

Filius tutor, uel curator patris dari potest. l. si is, qui. in princ.& ibi Bart.& doct.ff.de tuto.& cura.da.ab his. & s.Curator.el j.uer.iij.de cur.furio.

Filius curator patris tenetur eis reddere rationem, non econtrà.Bar.post glo.in d.l.si is,qui.& s.Curator.el j.eod.uersic. iij.& j.uer.fina.

Filiusfamiliâs à tutela non excusatur ex persona patris Nico. de Neapo.in l.sed miles.§.qui nimium.ff.de excus.tut.

Filiusfami. defendens patrem an teneatur satisdare. in l. si filiusfam.ff.qui satisd.cogan.

Filius potest esse procurator, etiam inuito patre. Item, potest esse

esse aduocatus, tutor, iudex, & executor testamenti, etiam sine iussu patris, & patre inuito. Bald. post glo. in l. fin. §. necessitatem. ij. colum. C. de bo. quæ libe. & in Spe. de actore. post uersic. item quòd est filiusfam. nec uenia requiritur. Bald. ibidem. Vnde

Filiusfam. potest esse tutor: ut ibi. & l. si filius. de tut. & l. Lucius. de administ. tuto.

Filius an possit esse procurator patris ad allegandas causas absentiæ in causa criminali, & iura patris, sine mandato. Bald. in l. exigendi. iiij. q. C. de procu.

Filius patris citati, etiam minor xxv annis, comparens pro patre auditur. Bald. in addi. Spec. de cita. uersic. quando citatus. Item,

Filius potest esse curator patris furiosi. l. de his. ff. de tu. & cu. da. ab his. Quod est uerum, etiamsi est debitor, uel creditor patris. Bart. in authen. minoris. j. col. C. quando mul. tu. offi. fun. po. & ĩ. eod. uer. pe. Item petit curatorem patri furioso. l. si pater. & ibi Bar. C. de cura. fur.

Filius tutor an faciat patrem teneri pro tutela: in l. si filius. ff. de tut.

Filius potest esse procurator patris. l. illud quoq;. & ibi Bald. communia de manu.

Filius potest esse curator matris. l. furiosæ. & ibi doct. ff. de cur. fur. sicut patris. l. ij. eo. tit. & s̃. uersi. ix.

Filius curator patris an teneatur fratri suo tempore diuisionis reddere rationem. Fran. Por. in tracta. de duobus fratrib. iij. parte. lxvij. q.

Filius notarius potest publicare instrumenta patris notarij mortui: secus, si ipse non sit notarius. Angel. & Pau. de Cast. in l. quædam. §. nihil. & in l. si qus ex argentarijs. §. cogentur. ff. de eden. † Et per Felin. in c. super. de testibus in fin.]

Filius notarius esse nõ potest, uel actuarius, in causa, in qua pater est procurator, quia suspicio in eo est. Lanfr. Brixien. in c. quoniam contra. uersi. sententias. xj. col. de probat.

Filius notarius an possit instrumentum conficere pro patre, uel matre. Bart. in l. si pater. ff. de Fal. & ĩ. Notarius de quib. uersi. xxx.

Filius notarius rogatus de testamento patris, an possit sibi aliquid in testamento adscribere, & an patri in testamento extranei, & matri. s̃. uerb. Falsitas. uersi. xj.

Filius fideiussor idoneus non dicitur, etiam pro patre, nisi habeat proprium peculium. l. filiusfam. & ibi Bal. C. de fideiusso. Sed Bald. in l. ex alio. C. quod cum eo. dicit ibi esse casum, quòd pro patre potest fideiubere. † Vide Dyn. in consi. xxxiij.]

Item de iudicio sisti pro patre. l. ij. §. sed filius, qui satisda. cogan.

Filiusfam. legitimæ ætatis potest fideiubere. l. nulla. C. quod cum eo. Item,

Filius an & quando possit esse fideiussor. no. in l. si filiusfam. ff. qui satisf. cogan. & in l. sed si dubitetur. §. si filius. ff. de fideiu. & in l. filiusfam. C. eod. tit. & in l. iij. §. sed si fideiussor. ff. de pecu. in l. si patre. C. de fideius. & suprà uerbo, Fideiussor quis. uersic. xj. xiij. & xiiij. quòd sic pro patre. & suprà eodem. uersi. j.

Filius idoneus facultatibus potest esse fideiussor. Raph. Pau. & Alex. post Bald. in l. secunda. §. prætor. uersi. sed filius. ff. qui satisd. cogan.

Filiusfamiliâs prohibitus per statutum principaliter se obligare, potest fideiubere, nisi in fraudem, & colore quæsito fideiubeat, & reuerà sit principalis. Bald. not. in l. fin. C. ad Macedo.

Filiusfam. fideiubens pro patre, uel extraneo, succedens ei, nõ restituitur: aliàs sic. l. j. C. de fideiusso. mino.

Filius fideiubens cum iussu patris, nõ restituitur in integrum, sicut nec quando iuuatur Macedoniano: aliàs sic. l. fin. C. de fideius. mino. l. iij. §. sed utrum. ff. de minori.

Filius fideiubendo obligat patrem de peculio. l. licet. §. sed si. & ibi Bartol. ff. de pecu. sicut compromittendo: ut ibi, & suprà.

Filius consentiens patri uendenti bona matris præiudicat sibi in hypotheca, quam habet in illis bonis, non autem in hypotheca, quam habet in bonis patris: pro bonis matris: nec etiam præiudicat creditoribus. Paulus de Cast. in consilio cxv.

* Filius, cui pater, si religionem profiteretur, uictum & uestitum reliquit, & si religiosus esse nollet, hæredem omnium cum bonorum fecit, hæres est, etiamsi religionem profiteatur, ita in terminis respondit Deci. consi. dclxxiiij. Æmilius Maria Manolessus.

† Adde tu do. Iasonẽ in l. si unus. §. ante omnia. uer. secunda regula. ff. de pactis. & Pet. Gerar. sing. xxxij. incip. tene menti unum.]

Filio consentienti patri suo ob nimiam reuerentiam parcitur. Bal. in l. iij. C. ad legem Falcid.

Filius consentiens alienationi rerum sibi donatarum à patre postea alienante, sibi nõ præiudicat, quia potest restitui aduersus illum consensum. l. ij. & ibi doct. C. si aduer. do.

Filij consensus requiritur, quando pater suus administrator legitimus agit in iudicio. l. fin. §. ubi autem. & ibi Bald. C. de bon. quæ liber. Item quando agit procurator patris. Baldus ibidem. Quod est uerum, si filius est præsens: secus, si est absens à longe: si uerò est prope, debet exquiri eius uoluntas. Bald. ibi post glo.

Filius potest consentire patri nolenti ipsum instituere, sed præterire, uel exhæredare: nec tunc agit de inofficioso testamẽto. glo. in l. si quando. §. illud. C. de inoffi. testa.

Filius consentiens patri, præsentibus consanguineis ipsius filij, non præsumitur consentire ob metum, uel reuerentiam. Bar. & Bal. & doct. in l. transactionem. C. de transact.

Filius minor cum iuramento potest consentire patri contrahenti. Item patri alienanti bona aduenticia. Ang. in authen. de nup. §. sed quod sancti. colla. iiij.

Filij consensus, & de eius materia supple s̃. uerbo, Consensus patris, per discursum, filij, uel fratris. uersi. j. & xiiij.

Filius lucratur cum pecunia patris, ut ĩ. uerbo, Lucrum. & uer. Peculium. per discursum. De materia uide omnino Soci. j. uol. consi. xcij. col. ix. uersic. circa secundam. usque ad finem. & ij. uol. consi. x. aliàs clxij. secundum totum numerum. ubi latè de lucro facto per filium ex pecunia patris, cui acquiratur. & eod. uol. consi. xl. aliàs cxcij. col. j. ubi ponit succinctè quinq; conclusiones.

* Filius cùm ex paterna pecunia negociatur, lucri dimidia pars patri, dimidia filio cedit. Bar. in l. j. §. nec castrense. ff. de colla. bono. Dec. in l. illud. col. iij. & iiij. C. de collatio. Bald. consi. cclix. uol. v. Ay. Cra. consi. cxxv. num. 10. consi. lxiiij. num. 4. uol. j. Ludo. Roma. consi. cccclxix. Pet. Phil. Corne. consi. xxiiij. col. ij. consi. cclxvij. col. iij. consi. cclxxxv. col. ij. uol. j. col. lxxix. consilio cxxx. uol. ij. consi. cccxj. col. iij. uol. iij. Soci. consi. cxcij. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius cùm nomine paterno suo negotiatur, sibi, non patri acquirit, Doct. & Dec. in l. illud. col. fin. C. de collatio. Ang. consi. lxxxv. col. ij. Calca. consi. xix. col. vij. Aymo Cra. cõsi. cxxv. num. 10. consi. clxv. num. 4. uol. j. Lud. Roma. consilio cccclxix. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius ex bonis paternis exercuisse, lucrumque quæsiuisse præsumitur. Aymo Cra. consilio clxj. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Filius lucrans in re patris an habeat illud lucrum sibi præcipuum. Bald. in l. certum. ult. col. C. famil. ercis.

Filij an lucrentur dotem, quam dotans stipulatus est sibi reddi matrimonio soluto sine filijs. in l. inter socerum. §. cùm inter. de pac. dot. & Bald. in l. quod scitis. penul. col. de bo. quæ libr.

Filius studens non tenetur in partem suam imputare sumptus studij sibi præstitos à patre, licet eos malè consumpserit. Pau. de Cast. contra Bal. in authen. quod locum. C. de colla.

Filius studens tenetur imputare in partem suam sumptus studij sibi præstitos à patre, si renunciauit successioni paternæ sine iuramento: aliàs secus. Bal. in l. pactum. xj. q. & ibi Pau. de Cast. C. de colla. & ĩ. eod. uersi. penul.

Filius studens an teneatur imputare sibi in partem suam sumptus studij. Bald. quòd non. in authen. ex testamento. x. col. C. de colla. & plenius per Franc. Por. in tract. de duob. fratr. ij. parte. j. q. Item,

Filius studens potest cum iuramento renunciare successioni paternæ

paternæ uiuo patre, non sine iuramento: quo casu non ualet renunciatio, sed computat sibi in legitimam expensas studij: secundum Bal. in l. pactum. x. & xj. q. C. de colla. & s. eod. uersi. ij.

Filius aptus ad studium potest studere patre inuito, & petere sibi sumptus præstari à patre: quod secus est, si sit ingenij rudis. glo. & Bald. in l. Macedoniani. C. ad Macedo. ubi etiam dicit Bald. post gloss. quòd pater non potest pœnitere, si sua uoluntate filius cœpit studere.

Filius studens an conferat libros fratribus. infrà uerbo, Filius conf r. uersi. ij.

Filij habitantes seorsum à patre non dicuntur de familia patris. Petr. de Anch. & Io. de Alama. in c. quanto. de censi. & Barth. Cæp. in tract. de ser. urba. c. j. in rub. de furno. & plenius per Alex. consi. xlviij. j. parte.

Filij simul habitantes mortuo patre tenentur ad collectá pro uno æstimo, si simul inter se non diuiserint æstimum patris. Bartol. sing. in l. tria onera. la j. ff. de excu. tut. Bart. aliter loquitur in l. qui fundum. §. cohæres. in fin. ubi uide per doct. ff. ad legem Falci. s. uer. Estimum. uer. x. & seq. & per Alex. ubi suprà.

Filius habitans seorsum à patre, quia non potest uiuere cum nouerca, potest petere sibi præstari alimenta à patre. in authentic. ut licet matri & auiæ. §. si uerò. an † Dico uide quod per Fran. Aret. in l. quidam cùm. de uerbor. obligat. in j. notab.]

Filij habitantes in ciuitate, quorum pater habitet in comitatu, gaudent priuilegijs ciuitatis, nec ea perdunt uigore statuti, quòd habitantes in comitatu & filij nó gaudeant: quia tale statutum intelligitur de filijs habitantibus in comitatu. Bald. sing. in l. ij. C. de libe. & eo. lib.

Filij gaudent ciuilitate & æstimo patris. Barto. in dicta l. ij. ult. col. de lib. & eorum lib. s. Estimum. uer. x. etiamsi est emancipatus, & habitat cum patre. Bart. in l. j. §. domini. el ij. ff. ad Syllania.

Filius an dicat habitare seorsum à patre, ut comprehendatur à statuto, si pater iuit ad habitandum cum filio. Pau. de Cast. consi. clxxij.

Filius uolens habitare seorsum à parte, an possit repetere dotem suæ uxoris. tex. & Barto. in l. si filius. ff. fa. ercis. in princ. doct. & Io. de Imo. in l. si cùm doté. §. transgrediamur. solu. ma. Io. de Pra. in l. si cóstante. §. j. eo. tit. & Bart. in l. sané. ff. de iure do. ubi loquitur in simili, dicés quòd nurus, cuius mandato & consensu socer dotem restituit suo uiro eius filio, non potest à socero amplius repetere dotem.

Filius ex quibus causis possit seorsum à patre habitare: per Alex. aliquid in d. §. transgrediamur.

Filius habitans in domo patris mortui, an præsumatur hæres: uide j. Filius hæres. uersi. xxiij.

Filius habitans in domo patris, uel matris si insultetur ad illam domum, habet locum statutum de duplanda pœna contra insultantem ad domum suam. Angel. in l. j. §. domini. ff. ad Syllanian.

Filius habitans in domo matris cum ea, dicitur iure familiaritatis habitare, & non possidet. doct. & Alex. post Bart. in l. qui iure. ff. de acquiren. pos.

Filius ali debet in studio per patrem usq; ad finem studij. l. Macedoniani. & ibi gloss. & doct. C. ad Mace. Quod est uerum: si est boni ingenij, & studiosus, aliàs non. arg. l. Stichus. de leg. iij.

Filius ali debet à patre. l. si quis à liberis. in prin. ff. de lib. agno. l. nec pater. C. de pa. po. & Bart. in authen. licet. C. de nat. lib. † & in Spec. de dona. uersi. quid si pater. † Et per do. Soci. in consi. clxxj. incipien. Pro decisione præsentis consultationis. in prin. in ij. parte, charta xix. & per Fel. in c. j. in prin. de magistris. & per Bald. in l. j. de iusti. & iu. in §. ius naturale. c. j. uer. quæro quid si filius.] Est uerum, etiamsi pater sit Iudæus, & filius Christianus. Bald. in l. neq; de iure doti. Item uerum, etiamsi pater pro filio soluit pœnam de legitima: ut per Bal. in authen. hoc amplius. lv. q. C. de fideicom. in lect. antiqua. & in authen. contra rogatus. ad Treb. Item uerum, etiamsi dissipauit peculium, dum tamen sine dolo, & lata culpa, non aliter, secundum Bald. in auth. contra rogatus. C. ad Treb. & j. Item uerum, nisi legitimam sibi datam consumpsit dolo, uel lata culpa non leui. Baldus not. in l. ij. §. j. solut. ma. & in authen. si captiui. de episc. & cler. & in l. scimus. de inoffi. testa. & Alex. in l. si cú dotem. §. j. ff. solut. mat. Item uerum, etiam à monasterio patris ingressi, secundum Dy. & Bart. in l. sed si filius. §. item rescriptum. ff. de lib. agn. Item uerum, etiamsi habet proprietatem aduenticiorum, quam uendere non potest, ut uiuat ex eius precio, sed debet ali à patre. Bal. in l. fin. §. ipsum. C. de bo. quæ libe. Itē uerum, nisi ex causa, ex qua posset exhæredari. l. fi. §. idem si iudex. ff. de libe. agno. & j. eod. Item debet ali, etiam pendente causa filiationis, uel alimentorum, si est in quasi possessione filiationis, non aliter. Bartol. in l. si neget. de libe. agno. & gloss. in d. l. si quis. §. si uel parens. eo. tit. Item uerum, nisi sit ingratus: quia non debet ali ex omnibus causis, ex quibus posset exhæredari. Bart. in l. si patrem. C. de libe. alend. & in l. diuus. de parricid. & in tract. Alimentorum. uer. quæro, ex quibus. l. si quis à liberis. §. si quis ex his. de libe. agno. & s. eod. uersi. Item uerum, etiamsi mater petat patrem cogi ad alendum filium. l. ij. & ibi Bar. C. de alen. lib. Item uerum, nisi filius posset laborare, & ex labore suo uiuere. Bar. in l. j. C. de mendicá. uali. lib. xj. Item uerú, etiamsi ipse filius habeat filium suú. Ang. in l. j. C. de diuor. facto apud quem lib. edu. de. Item nisi filius sit artifex saluo honore suo. d. l. si quis à liberis. uersi. quòd si filius. & ibi Bart. in suo tracta. alimentorum. uersi. item procedit. & s. Item nisi filius habeat unde se alat. Bart. in authen. res, quæ. C. cómunia de leg. Item uerum, etiamsi alimenta iam præstita consumpta sint. Bald. in l. si cùm dotem. §. j. ff. solut. matri. ar. gloss. ibi. Item uerum, etiamsi sit naturalis tantùm: secus, si est spurius de iure ciuili, secundum glo. in d. l. si quis. §. item rescriptum. uer. iusté. & Bart. in d. tract. uersic. quæro an pater. De iure tamen canonico etiam spurius ali debet. cap. cùm haberet. de eo, qui pol. consangui. uxo. suæ. & ibi doct. Sed uide gloss. Insti. de nup. §. fin. & Bart. in d. l. si quis. §. utrum. de libe. agno. Incestuosum uerò filium non tenetur pater alere. auth. ex complexu. C. de incest. nup. Alex. in l. ij. de in ius uocan. ff. nec econtrà. ibidem. Item uerum, etiamsi sit adoptiuus. Bald. in auth. nisi rogati. ult. col. C. ad Treb. Item uerum, etiamsi sit filius spiritualis tantú, id est, leuatus de sacro fonte baptismi in subsidium. Bal. ibid. Item uerum, si cohabitet, non aliter. s. uer. Filij habitantes. uersi. iij.

† Filius spiritualis an sit alendus à patre spirituali in subsidiú. Bald. in authen. nisi rogati. col. fin. C. ad Treb. Et de his filijs uide Bened. in repeti. c. Raynutius. fol. 129. col. iij. cum seq. de testam.

Filius nisi alatur à patre, tenetur pater de sicarijs, si filius fame moriatur. gloss. & Bar. in l. necare. ff. de libe. agno. & Bart. in tracta. de alimen. uersi. quæro an in casibus, & cogitur iudicis officio. Bart. in l. si quis à liberis. in principio.

† Singula. Filius an, & quando debeat ali per patrem in domo propria, in uerbo, Alimenta. †

Filius à patre uiuente nihil præter alimenta petere potest de bonis paternis. Bald. in l. quamuis. C. de fideicommis. per l. cùm oportet. §. cùm autem. de bo. quæ lib. Cyn. in l. non potest. de adop. in addi. quod intellige ut s.

Filius debet ali à matre. l. si quis. §. j. de libe. agno. Quod est uerum, etiamsi sit uulgo quæsitus, & bastardus: ut ibi per l. fin. C. de pa. po. & tenet Bart. in d. l. sed si filius. §. si mater. de lib. agno. nisi mater sit pauper. Bartol. in d. §. si mater. Item uerum, usque ad triennium, ad minus. c. ij. de conuersi. infidelium. & ultra, si pater inops est, & mater diues. l. j. §. si mulier. de libe. agno. nisi mater sit nobilis, cui turpe sit lactare: secundum Azo. in Summa, de pa. po. in fin. & Bart. in consi. Omnes filij minores, &c. in suo tracta. Alimentorum, uersi. quæro, an mater. & Bald. in l. alimenta. C. de nego. gestis. Item nisi mater lacte careat, secundum Azo. ubi s. & Bald. † in d. l. alimenta. † Et per Felin. in c. illud. de præscrip.] Item nisi mater sit fantellastra, quæ si lactaret, non posset uiuere. l. sed si hæreditas. §. j. ff. ad exhibend. secundum Bald. in d. l. alimenta. Item etiam post terminum, si filius est inops. no. in l. quamuis. ff. solu. mat. Item uerum, quando matrimoniú esset solutum diuortio ex culpa uxoris. Item quando matrimonium tanquam inualidum esset dissolutum, extrà, qui filij sint legiti. c. ij. Item uerum in spurio, c. cùm haberet. de eo,

de eo, qui pol.consan.uxo.suæ. Item uerum, si mater est furiosa: quia debet filius ali ex dote sequestrata. doct. in l.si cũ dotem.§.sin autem in sæuissimo.ff.sol.mat.& Petr. de Sun. in l.alimenta. C.de nego.gest. quam legit pro domino meo Ioan. de Pra. Item debet ali apud matrẽ, quousq; mater remaritetur.l.j.C.ubi pu.educ.de. sed post est in arbitrio iudicis.Bald.ibidem.& Ang.in auth.de nup.§.eiusdem.coll.iiij. ubi dicit alendum esse apud matrem, quousq; remaritetur, non post. Item filij sunt alendi de dote matris. Baldus in l. si dotem.C. de fal. cau. adiect. lega. per l. si maritus. fami. ercis.

* Filius cùm sibi uictum suo labore parare ualet: nec ei labore uictum quærere dedecori,& ignominiæ est futurum, pater ei alimenta non tenetur prestare.l. si quis à liberis.§. sed si filius.& ibi Bart.ff.de lib.agn.Bar.in l.j.in extr.C.de mendicá.ualid.lib.xj. Fran.Cur.minor in termi.consilio cxlviij. dub.j.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Filia peccans in corpus suum non debet ali à patre. in Specul. qui filij sint legiti.uer. quid si filia. & ibi Baldus uersicul.iij. Imò potest exhæredari: ut ibi, & suprà, Filia hæres, uel legataria.uersi.ij.

Filius si alatur à matre, quando debuit ali à patre, potest mater repetere alimenta à patre.j. Mater alit.uer.ij.

Filius potest sequestrari bona patris dilapidantis etiam pro alimentis futuris. Bal. sing.in l. ij. C.si quid in fraudem patroni. Item,

Filius facto diuortio apud quẽ ali debeat. in Spec. qui filij sint legi.uersi.& nota.

Filius preteritus an debeat habere alimenta à fratre instituto, pendente appellatione in causa querelæ. Fran.Por.in tract. de duob.fra.iij.parte,lix.q.

Filius captiuus an redimendus sit à patre, si lusit pecuniam prius datam pro redemptione. Bald.in l.si captiui. in fin.C. de episc.& cler.

Filius alere tenetur patrem.l. si quis à liberis. in princ. de libe.agn.glo.Insti.de pa.po. Pau. de Cast. in l.j.§. ius naturale.ff.de iusti.& iur.authen.licet. & ibi Bart. C.de nat. lib. & in Spec.de actore. post uer.item quòd si est filiusfam. Quod est uerum, etiamsi est emancipatus.d.l.si quis à liberis.in prin. & in l.alimenta.eo.tit. ubi dicit, quòd si denegat alimenta, reuocatur in potestatem. Item uerum, etiamsi pater sit bannitus,& hostis ciuitatis, secundum Barto.in d.l.si quis à liberis.§.j.& in auth.incestas.& ibi Bal.C.de nu.& in l.corruptionem.in fi. C. de usufru.Angel.in auth.de incest. nup.in princ.& Barr.in tracta. alimentorum. uer.quæro,in quo loco. & seq. Sed Bald.contrà in c.j.iiij. col.de pa.te.in usib.feu. nisi sit bannitus ob pacem ruptam. Bald.in c.j.§.si quis hominem.de pa.te. & Ludo. Pon.in l.j.iiij.col.ff.in ius uo.ut eant. Item uerũ, licet ususfructus sit finitus: quia pur filius banniti patri debet alimenta. Bald.in d. l. corruptionem.ad fin. C.de usufr.Item nisi de dimidia dotis lucrata ex forma statuti per filium,& pater sit bannitus ob homicidiũ: quia illum de lucro alere nõ tenetur, secundũ Ang.in auth. ut nulli iudi.coll.ix.in §.ut autem. & Bald.in auth. bona.C. de bo.dam.& Fran.de Aret.in tract. Maleficio.uer.publicanus.Item nec patrem incestuosum: per no.per Azo. in Summa,C.de legi.here.secundum Alex.in l.ij.ff.de in ius uocan. Item nec de dimidia bonorum homicidæ reseruata filio, cũ alia dimidia confiscatur. Ang.in d.§. ut autem.& Bald.in d. auth.bona.Item uerum, nisi pater habeat artificium, ex quo possit se sustentare.l.si quis.§.quòd si filius. de libe.agno. & Bar.in tract.Alimentorum.uer.item procedit.Item uerum, si facultates utriq; suppetant ad alimenta: aliàs non tenetur quis arctare uictum suum propter alium. Casus fin.in l. j §.præterea.& doct.& Bald.ibi.ff.de tu.& ratio.dist.& predicta uera sunt ex iudicis officio. l. Imperator. in fin. ad Treb. Sed quid si pater est infidelis: per Spec. in tit. qui filij sint legi.

† Adde dom.Iason.May.Institu. de actio.uersic.sed & si quis. nume.3.]

Filius putatiuus alens patrem an repetat. s̄. Filius putatiuus. uer.ij.Item,

Filius tenetur alere matrem. l. si quis à liberis.§.j. de lib.agno., l.filia.& ibi Bald. C.de pa.po. Quod uerum, si facultates sufficiant utrique, aliàs non.l.j.§.præterea. & ibi doct. Bald. ff. de tut. & ratio. dist. etiamsi est pupillus: ut ibi. Item debet æqualiter diuidere alimenta inter patrem,& matrem, quando non potest alere utrunq;. per l. furiosæ matris.ff. de cur. fur.& Fran. Cremen. in consil. Præfato tutore.quod est ante consilium lij. Alex.de Imo.iiij. parte. † Vide Bald. in d.l. furiosæ. Benedict. in repeti. cap. Raynutius. fol. 66. col.j. de testa.

Filius non tenetur dotare matrem. Bart.in l.j.§.præterea.ff.de tute.& ratio.distra.

† Filius non tenetur dotare matrem uolentem transire ad secundas nuptias. Iason in §.fuerat.in xxij.col.uer.an autem filius teneatur.Inst.de actio. †

Filius hæres an reuocet alienata per patrem per querelam inofficiosæ donationis, uel dotis, Bart.quòd sic, in l. ij.C.si quid in frau.patro.

Filius imputat sibi peculium in legitimam.Bal.in auth.contrà rogatus. C.ad Treb.

Filius nolens institui à patre potest rumpere testamentum, si nulla causa fuit inserta: secus, si causa uera fuit adiecta. Bartol. post gloss. in l. si quando.§. & generaliter. C. de inoffic.test.

Filius hæres, etiam repudians hæreditatem patris, nudo nomine dicitur suus. Casus sing.in l.ij.§. liberti. uersic. sed si sunt.ff.ad Tertul.

Filius hæres non potest adire hæreditatem patris, uel matris, de quorum morte dubitetur, quia sint absentes.l. nec nos. & ibi Bald. C.de capti. & postli.reuer.& si adit eis mortuis, non potest reuerti ad eorum hæreditatẽ, qua priuatur tanquam indignus: ut ibi.

Filius hæres habens substitutum uulgarem, non dicitur suus, sed uoluntarius. Bald. in l. post aditam. C. de impu. & ali. substi.& j.uer. Substitutio uulgaris.el j.uersi.x. & uerb.Suitas.uersi.xiiij.

Filius institui debet hæres à matre hodie, sicut à patre.in authent. ut cùm de app. cog. §. aliud quoq; capitulum. secundum Bald. in l.in suis.de liberis & posthum. Vnde præteritus dicit nullum, si sit præteritus sine causa, secundum Ang. in d.§. aliud. & Barto.in l. filio præterito.ix. colum.uersi.ij. casu, &c. ff.de iniust.testa. Sed cum causa habet querelam: quia tunc præteritio cum causa habetur pro exhæredatione: ut ibi.

Filius hæres in re certa habetur loco legatarij, quo ad trãsmissionem. Bart.in l.ex facto.ff. de hære.insti.

† Filius incontinenti mortuo patre censetur esse hæres. dos Barth. Socin.in consi.lxiiij.incip.In causa.uer. quia ad hoc. circa.fi.in j.parte.]

Filius non præsumitur hæres patris, nisi probetur. l. nam nec emancipatus.de leg.j.l.cum bonis.de acqui.hære.gloss.in l. liber homo.de stipu.ser. Bald.in l.si cùm dotem.§.transgrediamur.sol.ma. ubi Bald.dicit, quòd creditor agens contra filium ut hæredem, debet probare eum hæredẽ. & Abb. in c. j. de solut. & per Alexand. plenè in d.§. transgrediamur. quod etiam tenet Bald. in l.j.in fin.C.communia de lega.& in l.emptorem.in fin.C.locati.dicens, quòd filius agens presumitur hæres, sed conuentus non, nisi probet actor. Vide gloss.no.in auth.ut hi, qui perhi.obli. res mi.§.quod autem: quòd filius præsumitur hæres. Quod etiam tenet Bald. in c.j. an agna. uel fil. & Bald. in l. apud hostes. C. de su.& leg. quòd suus præsumitur hæres in dubio,& tenetur ad debita patris. Sed dic ut s̄.& limita uerum quo ad commodum, ut censeatur hæres, secundum Barto.& Bald.in l.j.C.si ut se ab hære.absti.& in l.necessarijs. & ibi Bartol.de acqui.hære.& gloss. in d. authen. in §. quod autem. & in l.in suis. de lib.& posthum. & per Alexan. consi. cxxiiij.ij.parte. Bald.autem in consilio, Allegationes suprà factæ, &c.tenet, quòd in suis presumitur aditio, nec est probanda.& sup. Aditio.uer.cxij. Idem Bald.in l. si matre. de su. & leg. dicit, quòd citius aditio præsumitur in hæreditate ascendentium, quàm aliorum. Et ibi dicit text. quòd filius ipso iure succedit patri & matri. † Adde Iason in l.filio pater.colum.iij.notab.vj.ff.de lega.j. uide Alexan. in l.si cùm dotem.§. transgrediamur.ff. solu.matrimo.

10 Filius soluens debita patris, præsumitur hæres, & tanquam

hęres soluere.l.ij.per Bal.C.de iure deli.ubi dicit post Cyn. uerum esse, nisi soluendo protestatus, sit contrarium, scilicet quòd non tanquam hæres soluit.& not.in l.pro hærede. ff.de acquiren.hæredita.

† Filius, etiam infans, beneficio suitatis paternam hæreditatem non aditam in quoscunq; etiam extraneos transmittit. Et hoc communi omnium opinione firmatum est, secundum Lud.Ro.in consi.lviij. incip. Visis narratis in puncto. uersi.quantum ad secundum. Et latius istam opi.firmat do. Phil.Deci.post complures per eum relatos ibi,in consi.cclj. incip.In causa.in ij.uol.& Pau.de Cast.in consi.lxxx.secundum ordinem meum,incip. Super primo dubio,seu quæsito.in princ.in ij.uol.]

Filij ex eodem patre ex diuersis matribus nati iussi à patre æqualiter diuidere bona, intelliguntur iussi diuidere bona paterna, non autem propria & materna,quæ sunt cuilibet pręcipua,& diuidere non debent.Bart.in l.cùm pater.uersi. dulcissimis.de leg.ij. & in l.Lucius.in prin.ff.ad Treb.

Filij hęredes possunt grauari stare simul, & bona communicare.l.Lucius.& ibi Bart.ff.ad Trebel.& s.Diuisio.uersi.xx.etiam quo ad legitimam.j.Grauamen.uer.x.

Filius hæres debet habere alimenta ab hæreditate intra tempora deliberandi.l.Lucius.ff.de iure delib.

Filius petens suppletionem legitimę,non perdit commodum testamenti.Pau.de Cast.in consi.vij.

Filius agnoscens legatum patris, nō potest ulterius petere hęreditatem. in Spec.de testa.§.iij.uersi.est & alia.Adde j.Legitimæ supplementum.uersi.iij.

Filius si iuret attendere testamentum, & disposita in testamento paterno,an uideatur renunciasse detractioni legitimę, & Trebellianicæ.Guido Pap.decisi.ccccvij.

Filiusfam.legatarius si repudiat legatum in præiudicium patris,cui quæreretur ususfructus, illud quæritur patri agnoscenti. Bal.& Alex.in l.hærede.§.filia.de pac.per l.fin.§ j.de bo.quæ liber.

Filius hæres nō implens uoluntatem testatoris, licet priuetur hæreditate, non priuatur legitima.gloss.in authen.hoc amplius. C. de fideicomm. & ibi Bald.& doct.& Ang.in auth. de hæredi.& Fal.§.si quis uerò non implens.colla.j.& gloss. in c.licet.de uoto.& c.Syluester.xj.q.j.Quod est uerum,nisi hæreditas sit indiuisibilis, ut regnum; quia etiam legitima priuatur,cùm illa de re indiuidua non possit detrahi,secundum Inno.& Bart.in l.licet.de uoto.& l.si hæredes.ff.de testa.tu. secundum Flo.in l.si seruus.ff.ad leg.Aqui.& j. Item uerum: nisi pater uiuens pro eo soluisset cōdemnationem: quia tunc etiam legitima priuatur, secundum Bald. in d. authen.hoc amplius.in liiij.q.in lect.antiqua.Item nisi sit filius regis, secundum Bald.in d. auth.in ij. col.in lect.noua. & s. eo istomet uer.ubi etiam dicit, quòd nec perdit prælegata, nec fideicommissa, nec substitutionem pupillarem sibi nondum delatum,secundum Bald.ibi in penul.col. Item non perdit dotem:nec donationem propter nuptias. Bald. in dicta auth.in ij.col. Item nec baroniam,nisi ea sit res hæreditaria, id est quæsita pro se,& hæredibus: ut ibidem,& j. uerb. Hæres non implens.uersi.fi. & Fran.Por.de duob.fra. iij.parte,xlviij.q.

Filius hæres licet possit institui sub conditione potestatiua,id est, facili, non tamen potest institui sub difficili:ut si ingrediatur monasterium.Barto.post Dy.in l.fi.ff.de condi.insti. & s. uer.Conditio.uersi.lxxxvij.

Filius an uideatur hæres institutus ex uerbis, Si filius meus hæres non erit,talem substituto.Bart.post glo.quòd sic,in l. Gallus.in prin. de lib.& posthu.glo.doct. & Imo.in l.cohæredi.§.fi.de uulg.& pup.& ibi casus.& Bar.quòd

20 Filius uidetur institutus per dationem substituti,nisi extraneus sit institutus.d.§.fi.& per do. Ant.Ros. in tract. de succes.ab intest.lxxj.col.qui tenet contra Barto.ubi s.est communis opi. & Bar.in l.si quis ita. de hæred.insti.tenet,quòd ualet testamentum. & contra Bart. plenius tenet Alexand. in l.fin.C.de hæredi.insti. ad fi. & in suo consilio cviij j.parte.ubi ponit an institutus uideatur filius per uerba, Si filius sine liberis decesserit,talem substituo. per Alex. ibi. Et hæc quæstio fuit Paduæ disputata per do. Theodorum de Theramo auditorem Rotæ.

† Filij positi in aditione substitutionis, si decesserit sine filijs;& an ueniāt in dispositione substitutionis,uide do. Pet. Phi.Cor.in consi.lxvj.incip.In hac.per totū.in consi.lxxiiij. incipiente,Viso.per totum.ij.parte.]

Filius petens ut hæres id,quod non transit ad hæredem extraneum,intelligitur petere ut filius. Bart.in l. pro hærede.§.si quid tamen.de acquiren. hære. & ibi etiam dicit,quòd tunc non obligatur ad onera hæreditaria.

Filius hæres institutus cōtemplatione patris acquirit sibi, patre recusante. Barto.in l.fin.§.similiq; modo.de bo.quæ lib. Sed si adit uolente patre,acquirit sibi proprietatem,& patri usumfructum,& administrationem.l.fin.§.ubi autem.& ibi Bart.C.de bo.quæ libe. Item non potest adire sine iussu patris,secundum glo.doct.& Alex.in l.j.C.qui admit.ubi uide omnino,in pen.col.

Filius an præsumatur hæres ex habitatione in domo patris. suprà,uerb. Filij habitantes.uersic.ix. Dic quòd sic,nisi alio titulo possideat.gloss. & Bald.in l.j. C.si ut se ab hære.absti. Bald.in l.j.ij.quæst. C. qui admitti.& in l.j.ij. colum. uersic. quid autem, si non renunciat. C. quando non pe. par. ubi etiam dicit econtrà,quòd per renunciationem possessionis inducitur repudiatio. Vide Bald. in l. non hoc.in ij. col. C. unde cog. & Bart.in l. pro hærede.§. seruos.de acqui.hære. not.in l.si cùm dotem.§. transgrediamur.solu.matr. & in l.j. C.de repu. hære. ubi idem dicit in possidente fundum hæreditarium, ut præsumatur hæres,nisi alio titulo possideat, ut quia habitet in domo,uel teneat,fundum pro iure pignoris ob dotem matris: quia præsumitur ut hæres,nec adire, nisi statutum sit, quòd habitans domum defuncti teneatur ut hæres, etiamsi ex alia causa habitet, secundum Paul.de Cast.in d.l.j. nisi & tunc fecerit sibi domum per iudicem assignari:quo casu non obstat statutum.Paul.ibi.

Filius possidens domū patris titulo simulato præsumitur hæres.l.ij.& ibi Bal.in l.j.in fi. C.de repu.hære.

Filius qui repudiauit hæreditatem patris,si postea possidet sine titulo,uel cum titulo in fraudem quęsito,pręsumitur hęres.Bal.in d.l.ij. C.de repud.hære.

Filius litigans simpliciter, id est, non ut hæres,cum creditoribus hæreditarijs, uidetur adire, & succumbens potest ut hæres condemnari.Bald.in l.j. C.si ut se ab hære.absti. Vide Bald.in l.nec intentio. C.de transa.& Bartol.omnino.in l.necessarius.ff.de acquirend.hæredita.sed tunc est interrogandus,an sit hæres. & interrogatus debet respondere.ibidem. Item,

Filius faciens aliquid simpliciter ut filius, non ut hæres. non uidetur adire. l.si quis non quasi. & ibi Bartolus de acqui. hæred.

Filius petendo iuramentum fidelitatis feudi, uel rem emphyteuticam, non uidatur adire. Bartolus in l.qui putat.de acqui. hæred.

Filius faciendo pacem de morte defuncti patris, non uidetur adire hæreditatem, sicut nec faciendo uindictam: secundum Bart.in l.quæsitum.& l.sepulchri uiolati actio.in prin. ff.de sepul.uio. & Paul. de Castr. in l. conuentionem. ff. de pact. Sed uide Flor.in l.j.§. hæc autem.de his, qui deie. uel effu.& Bart.in l.pro hærede.§.fin.de acqui.hæred.Item nec accipiendo aliquid ab occisoribus pro pace, nisi statuto caueatur, quòd pax habeatur ab occisoribus,secundum Nic. de Neap.in l.cùm tutor. ff. de tut.& ratio.dist.Bart.Rayn.& doct.in l.eum. C.arbi.tute.

30 Filius paciscendo cum creditoribus hæreditarijs, quòd non uelit teneri in totum, an uideatur adire. Bald. in l.iuris gentium.§.hodie autem.ff.de pac. Gul. de Cun. in l.j.eod. tit. Item,

Filius hæres repudians hæreditatem non priuatur prælegatis.l.filio,quem pater.de leg.j.

Filius secundò genitus exclusus per statutum à successione, non intelligitur exclusus à legitima. Bald. in l. cum lege.in fi.C.de epis.& cler.

Filius hæres non conficiens inuentarium priuatur legitima: ut per Oldra.consi.cxxxv.

Filius si non adit intra triginta annos hæreditatem matris:per Alexan.consi.cxxxviij.ij.parte. & per eum in l.j.§.j.quando non pe.partes.

Filius delens testamentum patris priuatur legitima.l.qui testamentum. §. si quis eũ.secundum Alex.ff. de fal. ubi dicit secus in filio sibi adscribente in testamento patris: aliàs est l.si quis cum falso.ubi in fi.dicitur,filium grauatum in codicillis per fideicommissum perdere Trebellianicam,& sic quartam sibi debitam ex codicillis propter fideicommissum, si codicillos interdicit.quod no.facit lex.Pau.ad Tre.& ĩ.uer. Trebellianica.uer.xvij.

Filius liberans debitores patris uiuentis non præiudicat patri,sed sibi hęredi mortuo patre.l.& hæredi.§.filia.ff.de pac. & Bart.in l.filius.de sol.& in l.cũ dominus.§.filius.de pecu. leg.l.si tamen optio.de opti.leg.l.denique.§.item quæritur. uer.plus ait Sabinus.de pecu.leg.glo.in l.nec res.C.de capi. & ĩ.uer.Liberatio. el j.uersi.iiij.

Filius non petens curatorem patri furioso non succedit patri, etiamsi ab eo postea instituatur hæres.authen.liberi furiosi. C.de episcopis & clericis. Et ita practicaui in filijs Antonij Iustini,ne perderent patris successionem.

Filij ex eadem matre simul instituti disiunctiui disiunctim ab alijs fratrib. pariter institutis à patre natis ex alia uxore, cẽsentur etiam dispariter ab alijs inuicem substitui. Dy. & Io. de Imo.in l.cohęredi.§.qui discretas.& ibi Bal.Ioan.de Por. & doct.de uulga.& pupil.

Filij non uidentur inuicem tacitè substituti, quando ultimo morienti datur substitutus, sed alter succedit alteri ab intestato, & ultimo succedit substitutus. l. qui duos.de uulg.& pupil.nisi quãdo substitutus utlimo datur in omnib. bonis: secundũ Io.de Imo.ibi arg.contrà in l.Titia.§.Seia.de leg.ij.

40 Filius hæres patris potest repudiare hæreditatem, & stare contractui patris. Bal.in authen.si parens.C.de inoffi.testa. ubi dicit, quòd potest acceptare emphyteusim, & repudiare hæreditatem. Idem tenet. Bald. in l.filio, quem pater.de legat.j. uide l.fi. C. de usufru.In contrarium uidetur c.j.§.filius.de capi.qui cur.uen. Tu uide per Bald. in l. licet. C. de pac.& in l.liberti.viij.col. C.de ope.liber. in authen.de non alie.§.emphyteusim.& Bart.in l.ut iurisiurãdi.§.si liberti.de ope.libe.Bald.in authen.si quas ruinas. de sacsan. eccle. & in cap.j.an ag. uel fil. Barthol. Cæpo.in capi.j.vj.concor.de cogni.feu. & per Salic.in l.ij.xviij.q.C.de iureiurand.Alex. de Vicenc.in c.potuit.xvij.charta. de loca. Dic uerum,nisi pater quæsiuit emphyteusim pro se, & hæredibus, secundum Bald. in d.l.liberti. Vide Bart.in l. item uidendum. §. nunc uidendum. de petit. hæred. & in l.si tibi. §. pactus. de pact.& ibi omnino per Alex.& Alex.de Imo.in l.quod dicitur.vij.charta.de uerb.obli.

Filius hæres institutus à patre non potest repudiare hæreditatem,& acceptare feudum paternum. Bald.in d.l.filio,quẽ pater.de leg.j.tex.& Bal.in c.j.§.filius.de cap.qui cur.uẽ.sed agnatus sic,ut ibi. Vide Bald.in l.qui se patris.ix.col.C.unde liberi.& est text. in c.j. an agna.uel fil. secundum Bart.in l.item uidendum.§. nunc uidendum.ff.de pet. hære. & per do.Alex. de Imo.in addi. ad Bald.in d.l. qui se patris.x.col. qui dicit, quòd potest renunciari hæreditas patris, & acceptari feudum acquisitum pro se,& filijs:quia filius habet illud iure contractus. Vide per Alexan.in l.quod dicitur.vij. charta,de uerbo.obli. Vide etiam Bal.in addi.Spe.de feud. uersic. filius potest. Bald.in l.iij. C. de fideicom.dicit,quòd filius non hæres,si potest esse hæres,non succedit in feudũ: aliàs sic. Bart.in d.§.uidendum. dicit quòd filius,qui repudiauit hæreditatem patris fratribus suis, potest petere feudum paternum, quod non dicitur ius hæreditarium. Idem dicit in emphyteusi: de quo s. proximo uer. Sed an possit acceptare feudum auitum, repudiata patris hæreditate. Bald. in l. qui se patris.ix. col. & in c.j.viij. col. an agna. uel fil.Item an ex gratia sibi facta per dominum feudi possit acceptare feudum,& repudiare hæreditatem.Bald.in d.c.j.an † agna.uel.fil. † Adde Fran.Aret.in l.pro hærede.§.si quid tamen.de acqui.hæred.ad fin. & Fran.de Cu.in ij.parte sui tractatus feud.in iij. quæst.prin.]

Filius non potest repudiare feudum, & acceptare hæreditatem. Bald. in prælu.feu.viij.col. & in c.j.uol.iij.an agna.uel fil. ubi etiam dicit,an

Filius possit repudiare emphyteusim, & acceptare hæreditatem. uide per Bald.

Filius potest repudiare legatum rei alienæ,uel donationem sibi factam à patre, & habere legitimam. Bald.in c.cùm alienam.ult.col. C.de lega.& ĩ.eod.uersi.liiij.

Filius an possit repudiare hæreditatem, & habere emphyteusim.s.eod.uersi.xl.

Filius hæres habens substitutum uulgarem, & grauatus legatis, potest repudiare hæreditatem,& acceptare legitimam. Bartol, in l.gerit.viij.col. de acqui.hære. & in l.pro hærede. §.seruos.eod.tit.per l.si libertus patrono. de bo.lib. & Bart. in l.qui poterat. ad Trebel. & Alexan.in l.j.quando non pe. par. ubi dicit, quòd residuum accrescit filio acceptanti legitimam tantùm, etiam inuito, nisi habeat substitutum uulgarem.

Filius repudians hęreditatem patris,perdit ius patronatus ecclesiæ. Car.in cle.ij.vij.q.de iure patro.contra glo.xvj.q.vij. considerandum. Vide Bald.in l.j.j.q.C.quando non peten. par.ubi etiam dicit,quòd

Filius acceptans solam legitimam non tenetur facere inuentarium,sed tenetur conferre usq; ad legitimam, secundum Bald.in l.emancipati.in fin. C. de colla.per auth.unde si parens.C.de inoffi.testa.

† Filius institutus intentatis contra tabulis, non tenetur prę̈stare legata,nisi coniunctis. Franc. Aret.in l.& si contra tab. in ix. colum. uersic. in ead. gloss. ibi: quia cùm ratio sit. de uulg.& pupi.]

Filius repudians hæreditatem priuatur etiam legitima,secundum Ang.in l.quia poterat.ff.ad Treb.per l.iam dubitari.de hæredi.insti. Bald.in l.j.quando non pe.par.j.q.principali. vij.col.& in l.iij. & ibi Pau. de Cast.C.de impu. & ali.substi. & per Barto.in l.pro hærede.§.j.de acqui.hæredi.& Pau.de Cast.in consilio cclix.incipiente, Visis actis, & actitatis. & consi.cxxxij. quod incipit, licet ista domina. & consi.cxxij. quod incipit, si dicta Cornelia. & per Fran.Por.in tracta.de duob.fratri.ij.parte.xvj.q. & Abb.in c. Raynut.ad fi.de test. ubi dicit, quòd filius ab intestato non potest uelle legitimã tantùm,& repudiare hæreditatẽ: quia non potest pro parte agnoscere, & pro parte non: ar.l.j.§. si ex fundo. de hæred. insti.Sed Alex.in hoc tenet cõtra in l.quia poterat.ad Treb. & in l.j. ante fi. quando non pe.par.Sed Ang.ubi s.dicit uerum esse,quando non est filius hæres scriptus à patre, & nõ repudiat ius suum: aliàs secus, quia repudiando hæreditatem ex testamento delatam, non uidetur repudiare legitimam, nisi expressè eam repudiet, quæ expresse debet repudiare, secundum Flo.in l. Procula. ff. de probatio. & Bald. consi.In Christi nomine.amen: antiquum statutum,&c. & s.Filia renuncians.uersi.vj.& ĩ.in uerbo, Renunciatio successionis.uersi.xx.Item,

50 Filius repudians hæreditatem priuatur omni commodo sibi proueniente à testatore.l. hæredes. & ibi Bart. singul. C. de omni ag.deser. lib.xj. Quod est uerum, nisi intra triennium repudiasse pœniteat: quod potest.l. fin. C. de repudianda hæred.

Filius etiam cum iuramento renuncians hæreditatẽ uiuo patre,nõ priuatur feudo paterno. Bal.in c.j.v.col. an agna.uel fil.in usib.feud.

Filius hæres repudians hæreditatem paternã, non perdit prę̈legata.l.filio,quem pater. & ibi doct. & Bal.de legatis.j.& l. cùm ex responso. C. de leg. Quod uerum,etiamsi sit emancipatus.l.nam nec emancipatus.de leg.j.uide ĩ.uerb. Prę̈legata.uersi.xvj.ubi aliter.

Filius qui renunciauit legitimæ,non potest pœnitere.Bal.in l. fin.C.de repu.hære.in ij.col.uersi.ex.quæro.

Filius cui pater legauit rem alienam, uel donauit inter uiuos, potest repudiare legatum, ut habeat legitimam de proprijs rebus patris.Bald.in l.cùm alienam.in fin.C.de lega.in lect. antiq.& in lectu.noua.ult.col.uersic.ex.quæritur. & s.eod. uersic.xliij.

Filij tacitè substituti per uerba, si sine filijs decesserint,possunt repudiare hæreditatem,& acceptare fideicommissum. Bal. in l.j.in fine.C.de condi.inser.

Filius hæres repudians hæreditatem patris obligatam fisco pro debitis fisci priuatur omnibus bonis à patre quæsitis, quæ nõ sunt fisco obligata. Ang.sin.in l.j.ff.de acquir.hære. ubi nihil allegat ad hoc.

Filius

Filius præsumitur hæres statim quòd suscipit iudicium hæreditarium. Bal. in l. cùm dotem. §. transgrediamur. solu. matr. & in l. j. C. si ut se ab hæredi. absti. & ĵ. eo. uer. lix.

Filius non hæres non tenetur de contractu patris. Bal. in d. l. si cùm dotem. §. transgrediamur. solut. matr.

Filius conuentus à creditoribus hæreditarijs, si nõ constet de aditione sua, uel quòd sit hæres, an dicatur hæres, ut possit tanquam hæres à litigatoribus condemnari. Bal. in d. l. j. C. si ut se ab hære. absti. & in d. §. transgrediamur.

60 Filij substitui simul cum patre eorum an succedant in capita, uel in stirpes. Bar. in l. quidam. §. si tibi. de re. dub. & no. in l. Publius. in fin. de condi. & demon. ubi dicit, quòd consilium, quòd exprimatur ut succedat in stirpis.

Filius hæres ex testamento, si adit ab intestato, facit locum substituto. l. filium. & ibi Bar. & doct. ff. de acqui. hære.

Filius institutus sub conditione impossibili potest approbare testamentũ. Bart. in l. j. ult. col. de condi. insti. per l. si quis testamenti. eod. tit.

Filius etiã in uno numo institutus, potest querelare testamentum. glo. in authen. ut cùm de appel. cog. §. aliud quoq; capitulum. & §. cæterùm. eod. tit. colla. viij. glo. in l. iij. §. sed utrum. de mino. l. antequàm. & ibi Bal. C. communia. de succes. no. in c. j. de testa. in vj. & ĵ. eo. uer. xc. Addo ĵ. Testamentum nullum. uersi. cxiiij.

Filius substitutus, etiam in tota hæreditate, dicitur prçteritus. ĵ. uer. Præteritus filius. uersi. j.

Filius nõ dicitur institutus ex uerbis testatoris, uidelicet, Volo quòd habeas legitimam tuam, postquam te hæredem facere non possum ob festinantiam infirmitatis: & ideo potest contratabulare testamentum, tanquam institutus in ipsa legitima. Casus sin. secundum Ang. in l. Paulus respondit. ff. ad Trebe. Sed Bar. & Bal. contrà sentiunt in auth. unde si parens. C. de inof. testa. ubi dicunt satis esse fieri mentionem de legitima.

Filius præstando iuramentum fidelitatis uasallis patris, non dicitur hæres, nec adire, cùm ius fidelitatis ex feudo transeat ad filium, etiam non hæredem. Ang. in l. si quis non satis. ff. de acqui. hære.

Filius perseuerans in societate patris negotia expediendo, quæ fuerint per patrem cœpta, uidetur hæres, & adire. Casus sin. secundum Dy. & Ang. in l. si pupillus. §. j. ff. de acqui. hæredi.

Filius hæres matris potest, etiam precio non restituto, uendicare rem matris, quam pater, etiam cum consensu uxoris obligauit creditori, & creditor etiam alteri uendidit. Bal. in l. si sciens. C. ad Velleianum.

Filius posthumus non potest adire nisi pro quarta parte hæreditatis intra tempora pariendi: quia mater præsumitur paritura tres alios filios. Angel. sing. in l. cùm quidam. §. quod dicitur. de acqui. hæredi. in fi.

70 Filius non potest repudiare partem hæreditatis relictæ patri suo, uel matri, licet cohæres patris, uel matris repudiauerit partem suam. Bartol. & Angel. in l. cum hæreditate. in fin. ff. de acqui. hære. ubi uide omnino. Sed si cohæres filij repudiat, potest filius, qui adiuit repudiare: ut ibi sing. probatur.

Filius cui debetur legitima, non potest propria authoritate ingredi possessionem bonorum. Bart. in l. ij. C. quando & qui. quarta pars de. lib. x. Bal. in l. si quis in suo. §. legis. C. de inof. testa. Quod est uerum, nisi uelit esse hæres, secundum Bald. in auth. licentia. de epis. & cler. & Inno. in c. cùm in officijs. de testa.

Filius institutus in legitima tantùm, non tenetur ad legata ab ipso relicta, nec potest reuocare donationem factam per patrem alteri de dodrante, & sic de residuo tanquam inofficiosam, ex quo habet legitimam. Bart. post gloss. in l. j. C. de inoffic. donat.

Filius hæres, qui abstinuit ab hæreditate patris, uidetur reuocare abstensionem per actum contrarium, per quem aditio inducatur. l. pro hærede. §. Papinianus. ff. de acquir. hæred. & in l. j. C. de repud. hære. quod est contra gloss. secundum Ang. & Pau. de Cast. in l. j. C. de iure delib. in fi. gl. mag. & ibi Io. de Pra. ubi not. tenet Alex. d. glo. expressè reuocatur abstensio, non aliter, quia est contra d. §. Papinianus.

Filius hæres non implens uoluntatem patris testantis, an non dato sibi substituto priuetur hæreditate legitima. Bartol. in consilio, Proponitur, quòd in testamento Francisconi, &c. & ĵ. Hæres implere debet. uer. fi. Item,

Filius institutus in legitima habet ius accrescendi in tota hæreditate. doct. communiter in l. ex facto. ff. de hæred. institu. Bald. in l. quoties. C. de hær. insti. Bal. in auth. nouissima. C. de inoff. testam. & Alexand. in l. cùm indebitum. §. seruo. de condi. indebi. etiam inuitus, nisi habeat substitutum uulgarem. ŝ. eod. uersi. xlvj.

Filius hæres institutus non agnoscens intra annum, an agnoscere possit post gloss. & doct. in l. cum antiquioribus. C. de iure delibe. & in l. quamdiu. de acq. hæred.

† Filius licet institutus sub conditione casuali, uel mista, tamen usque ad legitimam censetur purè institutus: quia conditio reijcitur, & conseruatur testamentum. Et quid de testamento matris ita instituentis filium, quia olim dabatur querela: uide do. Barth. Soci. in consi. ccxxxiiij. incip. Omisso. uersic. substineri etiam potest. cum uersic. sequent. in ij. parte.]

† Filius institutus à patre sub conditione casuali, de iure nouissimo an possit dicere testamentum nullum: uide Franc. Aret. in l. si mater. in iij. col. uersic. sed tenendo solu. Bald. de uulgari & pupillari.]

Filius hæres nõ præsumitur scire gesta per patrem. l. qui in alterius. de regul. iur. & in c. j. §. cum domino. de notis feud. nisi in filio Dei, qui præsumitur omnia scire, quæ sunt patris. de conse. di. ult. Saluator. Bal. ibi in fin.

Filius non hæres patris an succedat in stipulatis per patrẽ pro se & filio. in l. si tibi. §. pactus. ff. de pact.

Filio hæredi instituto per extraneum coacto per patrem repudiare subuenitur post mortem patris. Bart. in l. si quis. §. neque filius. de acquiren. hæreditate. per leg. apud Celsum. §. fina. de do. excep.

80 Filius hæres repudians, & postea emens per impositã personã bona patris, tenetur ac si adiuisset. l. si is, qui bonis. de acq. hæ. & ibi Bar. & Bal. in l. iij. C. de repud. hæredita.

Filius non hæres patris an succedat in emphyteusim. ĵ. uer. Filius succedit. uersi. xviij.

Filius potest consentire patri nolenti ipsum instituere, sed præterire, uel exhæredare: quo casu non agit de inofficioso testamento: gloss. in l. si quando. §. illud. C. de inoffic. testam. Sed

Filius non potest renunciare successioni patris. l. pactum dotale. de col.

Filio homicidæ non debetur legitima, confiscatis bonis patris. Angel. consi. Amice, & frater charissime, recepi literas uestras, &c.

Filius hæres, qui cœpit soluere legata, præsumitur scire tenorem testamenti. Pau. de Cast. consi. x.

Filius hæres an possit agnoscere patre ignorante. Bald. in l. j. x. oppo. & ibi doct. C. qui admitti. & an patre inuito. Bald. ibi. xj. oppo. & in l. fi. §. fin autem. C. de bo. quæ libe.

Filius institutus hæres in proprietate bonorum patris, relicto usufructu alteri, non potest tanquam in legitima grauatus querelare testamentum: ut ĵ. Pater testatur. uer. xxv.

Filius potest priuari legitima à patre, si pater promittat bona sua alicui post mortem ex causa onerosa, nõ si ex lucratiua. Bart. in l. hæreditarium. de bon. authori. iudi. possi. Ioan. de Pla. Instit. de inutil. stipul. §. item si quis. Vide Bart. omnino in l. non usque. si quis à paren. fu. manu. Baldus in l. ij. C. si quis in frau. pat. & in l. j. C. de inof. don. & in l. j. de reno. his, quæ in frau. cred. Lud. Pon. in singu. uersic. Legitima. uersi. quidam cardinalis, &c. Vel si instituat pater filium in proprietate omnium bonorum, & usumfructum leget alteri: ut suprà proximo uersic. uel si emat seruos de omnibus bonis suis, quos postea manumittat. gloss. & Angel. in authen. de tri. & semi. §. prohibemus. & Barthol. Cæpol. in cautela xxxix. & sequen. & infrà uerbo, Pater. Vel si iactat bona sua in mare in uita, uel aliter dissipat. Angel. in authen. de immen. donatio. in fin. & doct. post gloss. in l. lex. Cornelia. de uulgari & pupillari.

Filius masculus hæres ad uitam patris potest fieri per statutum, nec tenetur satisdare, & potest omnia administrare bona fide.

na fide.Bal.in l.extraneum.ult.colum. C. de hæredibus instituend.

† Filius an sit institutus in primo gradu per ista uerba, Si filius meus me uiuo decedat, talis sit hæres: uide Franc. Aret. l.lex Cornelia.in iij.col. uersi.in glo.posita super uersi.si uiuo.de uulgar.& pupilla.]

90 Filius institutus in re certa à patre in testamento, in quo alius sit hæres uniuersalis, non potest tanquam præteritus dicere testamentum nullum, si in codicillo postea facto sit sibi ademptum relictum sibi factum in testamento iure institutionis, quia adimi non potuit. Bald.in authen.ex causa. xix.col.vj.q. C.de libe. præteritis.

Filius an dicatur adire ex eo, quòd proponit querelam, nullitatem, uel falsitatem testamenti, uel comminando de petenda hæreditate.s̃. Aditio. el ij.uersi.xxxix.&c.

Filius hæres occultans aliquid de bonis hæreditarijs, & post ea recusans adire, tenetur in solidum, & perdit beneficium abstinendi: quia dicitur adiuisse, etiam si bibit uinum hæreditarium, uel comedit frumentum, & negat, secundũ Ang. in l.si quis dederit.§.prætor.de acq.hær.

Filius hæres uiuens de fructibus hæreditarijs, dicitur adimere de bonis hæreditarijs, & ideo dicitur adiuisse, nec potest postea repudiare. Ang.no.in l.si quis dederit.§.prætor.ff.de acquirend.hæred.sed alij contrà.

Filius hæres non potest inscio patre repudiare hæreditatem aduenticiam.l.is, qui hęres.§.fin.ff.de acquirend.hæred.sed eo inuito sic.l.fin.§.j. C.de bonis, quæ libe.

Filius pro parte hæres institutus à patre, & iussus nihil amplius petere de bonis patris, potest petere dotem matris, quæ nõ dicitur de bonis patris. Bartol.in l.iurisiurandi.§.si liberi.ff. de ope.lib. Sed Bald.contrà in l.si adulta.C.de hæred.act.& in l.liberti.de oper.lib.

Filius hæres renunciat hæreditati, uel successioni paternæ, saluo iure legitimæ. Bart.in l.gerit.in vij.col.uer.sed quæro. ff.de acqui.hære. Sed Bald.contrà in l.j.C.eod.tit.& in l.iij. & ibi per doct. & Alexan. & Paul.de Cast. C. de impu.& ali. substi.& in l.j. C.de his, qui ante aper.tab.& j̃.in uer.Renunciatio successionis.uersic.xx.& seq.& s̃.eod.uer.xlix. & per doct.in l.ij.ff.de acq.hær.

Filiusfam. maior infante, doli capax, potest hæreditatem sibi delatam adire, patre nolente, & repudiante.l.fi. §.fin autem. & ibi Bal. C.de bo.quæ lib.non autem alius pupillus, secundum Bald. ibi. & potest petere dari curatorem hæreditati, etiam sine iussu patris, ut suam. ibidem.

Filius hæres adeundo cum iussu curatoris acquirit patri, non sine iussu. Bar.in l. Antistius.§.Iulianus. ff.de acq.hær.

Filius hæres an possit dotare matrem de bonis patris fideicõmisso subiectis. Bald.in auth.res, quæ.iiij.col.in lect.anti.C. communia de lega.& an filiam.ibidem.

100 Filius dicitur creditor in legitima, & ideo habet electionem pro ea. Bal. in l.scimus.§.illud.col.iiij.C.de inoffi.test. Sed etiam uide Bal.in l. filium quem habentem.xij.col.uer. ulterius quæritur.C.fam.er.& in l.ij.C.ad legem Fal.Iacob. de Aren.& Cy.in auth.res, quæ. cõmunia de leg.in auth.de hære. & Fal.§.sancimus.& §.si quis autem. Sed an uelit eam in bonis, uel in æstimatione: per Bal.in d.§.illud, ubi etiam dicit, quòd si uelit eam in bonis, debet habere unã rem mediocrem arbitrio boni uiri, non in diuersis minutatim, ut ibi. Vide etiam Bald.in l.j.vij.q. C. si quid in frau.patr. & j̃. uer. Legitima.uersi.lxxxj. & Alex.consi.cxxv.j.parte. quòd habet electionem, si tamen eligat rem mediocrem. Paul.de Cast.in consi.ccxxvij.ij.col.dicit, quòd filius alienando potest eligere sibi legitimam in una re, quæ sibi computabitur in legitimam, etiam inuitis substitutis, per no.per doct.in l. Marcellus.§.res quæ.ff.ad Treb. & in l.iiij.ff. ad legem Falc. Item Pau.in consi.xvij.dicit, quòd filius eligit sibi legitimã in una re tantùm authoritate iudicis, quando grauatus est fideicommisso uniuersali: secus, si pluribus particularibus. Item licet hęres grauatus dare extraneo certam partem bonorum, liberetur dando ei etiam inuito æstimationem, tamen nõ potest eam dare filio, cui pro legitima debetur pars bonorum, quia filius habet electionẽ, secundum Bald. sing. & Paul.de Cast.in l.non amplius.§. cùm bonorum.de legatis.j.& refert doct. Vltramontan.idem tenere contra glo.ibi per l.si in emptione. de mino. & per l. libertus soluendo.de bo.quæ lib.& l.lex.quæ.C.de administra.tut.& do. Gabriel de Perusio in consi. Omnipotentis Dei postulato suffragio, à quo omne datum, &c. Et quod dixi s̃.esse in electione filij, tenet etiã Bart.in l.suus quoq;.in fi.prin.ff.de hær.insti. Quod est uerum, secundum Bald.ibi, quando extraneus est hæres institutus, non si aliter filius. Et dicit etiam Bar.ibidem, quòd filius potest uelle corpora hæreditaria, quando sibi relicta est legitima in certa quantitate, dummodo non uelit eam sibi præstari in qualibet re minutatim. & Bal.in l. scimus.§.illud.de inof.test. Vnde Bal.in l.fi.j.q.C.de edi.diui Adri.tol. dicit legitimam esse filio assignandam in rebus à se optandis, dummodo ut bonus uir eligat, & ciuili modo. Quando autem filius agit reuocatoria ad bona per patrem alienata in fraudem, consequi debet res alienatas, etiamsi reus eas uelit, & offerat precium legitimæ, secundũ Bal.no. in l.j. C. si quid in frau.pa. Sed si filius ipse alienauit rẽ, in ea debet sibi legitima assignari: secundum Bal. in l.iubemus.j. col. C. ad Trebel.per §. quamobrem. in auth. de resti. & ea, quæ pa. & l. Marcellus.§.res, quæ. ad Trebellia. aliàs autem eam petit sibi dari in re certa arbitrio boni uiri: ut s̃. secun-Bal.ibi, & j̃. Legitima.& Per Old.in consi. cxiij. Non tamen potest filius pro legitima occupare propria authoritate, secundum Alex. consi.cx.iiij.parte.

Filius an debeat habere legitimã de bonis patris quæsitis per usurariam prauitatem. Pau.de Cast.consi.ccclxxxiij.

Filius institutus sub conditione, si nolet, potest repudiare ante impletam conditionem, non pòst. Bart. post glo.in l.iam dubitari.ff.de hæredi.instit.

† Filius institutus sub conditione, an possit impugnare testamentum patris, uel matris: uide Fran. Aret.in l.si mater.de uulg.& pup.ubi plenè.]

Filius hæres suus patri amouens aliquam rem hæreditariam, uel non ponens omnia in inuentario, perdit beneficium abstinendi. l. si seruus decem amouisse. de acq.hær. Paulus de Cast. in l.fin.§.licentia.el ij.de iure delib.& infrà eodem. uersic. clxv.

Filius institutus hæres à patre in parte sua, intelligitur in legitima.l.scimus.& ibi Bart.C.de inoffic.testam.

Filius hæres ex quibus coniecturis probetur mala fide uersari post repudiationem.Bal.in l.ij.C.de repu.hære.

Filius repudians, & postea possidens bona hæreditaria, præsumitur hæres, & reuocasse repudiationem.Bald.post Cyn. in l.ij.C.de repud.hær.

Filius emens unam rem hæreditatis iacentis à creditoribus hęreditarijs, non potest cõueniri hypothecaria ab alijs creditoribus. glo. Bald.& Pau.de Cast.in l.ij. C.de repu.hære. si nulla sequitur immistio, uel si sequitur cum beneficio inuentarij: aliàs sic.

Filius hæres hæreditatem semel aditam non potest repudiare, nisi sit minor xxv.an. Insti. de hære.qua. & diff.§.extraneis. & ibi gloss.& l.impuberibus. & l.si minor.& l.necessarijs.ff. de acqui.hæred.l.ait prætor.§. fin.ff.de mino.l.j. & ibi Bald. C. si ut se ab hæred. absti. l. pupillum.de acquiren.hæred.l. iam dubitari.§.fi.l.ei, qui. & ibi doct.& Bart.eod.tit.l.suus. & ibi Bar.& doct.C. de repudi.hæred.& per gl.in l.j.§.fin.ff. de condi. ob causam. Item nisi & cohæres repudiet partem suam.l.cùm hæreditatem.de acq.hær.

110 Filius hæres hęreditatem repudiatam potest acceptare.l.j. & l.sicut.& l.fin.& ibi doct. C.de repud.hær. Vide in Spe.de suc.ab intest.uer.pone. & uer. ꝙ si filius. & per Fran. Por.in tract.de duobus fratribus.iij.parte.xv.q.& j̃. Hæreditas repudiata. uersi.ix.

Filius dicens testamentum nullum, uidetur adire hæreditatẽ, l.suus.& ibi Bar.& Bal. C.de repu.hær.

† Filius à patre institutus an bonorum possessionem contra tabulas intentare possit: uide Fran. Aret.in l.& si contra tabulas.in ij.col.in glo.j.de uulg.& pupil.]

Filius petendo legitimam non dicitur impugnare testamentum.Bal.in l.cùm lege.C.de epis.& cle.

Filius an possit repudiare hæreditatem patris aditam, ne cogatur acceptare pupillarem. Angel. in l. qui patri. ff. de acquir.hær. doct. & Paul.de Cast.in l. quidam Eulogio.C. de iure deli.

Filij hæredes in dubio debent habere bona communia. gloss. & Ang. in l. Lucius Titius. in princ. ff. ad Trebel.

Filius heres extranei an censeatur in dubio institutus contemplatione patris. Bart. in l. si filiofa. ff. de dona. cau. mor. doct. & Ioan. de Pra. in l. filiofam. ff. de condi. & demon.

Filius accusans testamentum patris de falso, succumbens perdit etiam legitimam. no. in l. Polla. secundum Pau. de Cast. C. de his, qui. ut indig.

Filius institutus hæres in legitima, an dicatur hæres uel legatarius. glo. no. in l. si quis priore. in princ. ff. ad Treb. Bart. in l. ex facto. de hære. institu. no. in l. quoties. C. eod. tit.

Filius institutus sub conditione potestatiua potest renunciare in iudicio successioni ex testamento, & adire ab intestato. Bal. in l. si pater. ij. q. C. de instit. & substi.

Filij heredes instituti inæqualiter, succedunt æqualiter in emphyteusim, & feudum. j. Filius succedit. uer. xxiiij.

120 Filius quo casu possit de iure ciuili repudiare hæreditatem patris. in l. cum antiquioribus. uersi. & si quidam. & ibi Flo. C. de iure deliber.

Filius hæres licet de iure prætorio habeat beneficium abstinendi, tamen illud nō habet de iure ciuili, secundum quod non potest repudiare feudum hæreditarium, sed bene potest repudiare hæreditatem. Casus fin. secundum Bal. in c. j. an agn. uel fil. & Barth. Cep. in c. j. vij. diffe. de cog. feu. Adde alium casum in c. j. §. filius. de cap. qui cur. uen.

Filius hæres an succedat in feudum ex testamento, uel ab intestato. Bald. in c. j. iij. col. de suc. feu.

Filius hæres institutus sub conditione, si duxerit uxorem sibi condignam, & exhæredatus si duxerit indignam, an priuetur hæreditate, ducendo in uxorem quandam fantellastrā: per Bart. in l. si rogatus. §. matrimonij. ff. de man. uind.

Filius institutus sub conditione, si decesserit sine filijs, non dicitur institutus conditionaliter. Bartolus in l. Mæuia. de manu. testa.

† Filius an possit institui à matre sub conditione causali. uide Franciscum Aretinum in l. si mater. in fin. ij. colum. de uul. & pup.]

† Filius tacitè institutus an reddat testamentum nullum propter præteritionem: uide Fran. Aret. in l. cùm ex alio. in iij. col. uer. in ea glo. ibi: querelam. de uulga. & pup.]

Filius posthumus natus post testamentum patris, in quo hæres est extraneus, facit testamentum habere uim fideicommissi, quo ad hæredem scriptum: quia succedit filius, & ei uidetur hæres substitutus, & detrahit legitimam & Trebellianicam. Pau. de Cast. consi. lvj. & seq.

Filius hæres extranei grauatus dare legatum patri non detrahit Falcidiam. Bart. contra glo. in l. à filio. de leg. j.

Filius non computat sibi in legitimam ea, quæ ad ipsum pertinent, tanquam ad filium, scilicet feudum. Item nec lucrū dotis maternæ factum per patrem, si pater secundò nubat. Ang. in auth. de nup. §. optimæ. colla. iiij.

Filius hæres in re certa, an facta sibi ademptione in codicillo, possit rumpere testamentum. Bald. in l. omnimodo. C. de inoff. test.

Filius institutus in minus legitima, & prohibitus plus petere, an possit agere ad supplementum. in authen. ut cùm de app. cog. §. cæterùm. & Baldus in l. omnimodo. de inoffi. test. quòd sic, etiam in perpetuum, secundum Angel. in l. si quis filium. C. eod. tit.

130 Filius institutus in legitima, an uideatur institutus in quota, uel in certis rebus. Bald. in l. si quis in suo. §. legis. C. de inof. test.

Filius etiam in legitima institutus admittitur ad reuocandum totum fundum alienatum cōtra prohibitionem testatoris. Bart. in l. filius. §. cùm pater. in fi. de leg. j.

Filio instituto non potest statui terminus ad petitionem substituti, uel sequentium in gradu, sed ad petitionem creditorum sic. Bart. in l. suus quoq; §. sed si filio. de hær. inst.

Filius hæres patris si post aditionem ingrediatur monasteriū sancti Francisci, quid erit de bonis hæreditarijs. Bald. in l. si matre. in fi. C. de su. & legi.

Filius excludens filiam fœminā uigore statuti, debet ei cauere de nō alienando, si sit dilapidator. Bal. in l. si quis filium. ult. col. in prin. uersi. tertiò quæritur. C. de inof. test.

Filius hæres repudians hæreditatem, licet postea aliquid accipiat à creditoribus patris, non potest ab eis conueniri actione propter illud, quod accepit. Nic. de Neap. in l. cùm tutor. ff. de tu. & ratio. dist. uide Dy. in l. quæsitum. de sepul. uiol.

† Filius si repudiat hereditatem hodie inuito patre, an ueniat substitutus filius, uel pater: uide Fran. Are. in l. j. in prin. in ij. col. uer. quæritur etiam. Bar. hîc. de uulg. & pupil.]

Filius institutus in re certa à patre, & si eam uiuo patre recepit, an dicatur habere inter uiuos ex testamēto. Pau. de Ca. consi. ccxxxiiij.

Filij, quibus est facienda restitutio hæreditatis ab hærede, dicuntur habere hæreditatem à testatore, sed nepotes ex filijs à lege. glo. not. in l. non iustam. C. ad Trebel.

Filius institutus in minus legitima, & substitutus alteri an agat ad supplementum legitimæ. Item quid si tunc succedat alteri per ius accrescēdi. Item quid si instituatur in re sacra, uel religiosa, uel aliena. Item quid si est institutus pro legitima in certa quantitate, an possit uelle corpora hæreditaria. Item institutus in domo, an possit, ea combusta, petere legitimam. Item institutus in plus legitima cum onere, an simpliciter possit petere totam legitimam: plenè per Bald. in l. scimus. §. illud. C. de inof. test. Bal. ibi in vij. not. in d. §. illud. quòd non computat sibi legitimam, quod capit ex fideicōmisso. & probatur in c. cùm autem.

Filius institutus à patre in bonis matris an rumpat testamentum. Bald. in d. l. scimus. §. illud. de inoff. testam.

140 Filius in legitima institutus an uendicet rem suam uenditam per patrem. glo. Bart. & Bald. in l. cum à matre. C. de rei uen. & Bart. post gloss. in l. fin. §. in computatione. C. de iure deliberan. Et quid si est institutus in minus legitimā. Bald. in d. l. cùm à matre. ij. col. Et quid si non est hæres. Bart. post glo. ibi dicit, quòd non.

Filius in legitima institutus non tenetur facere inuentarium, nec tenetur ad onera. Baldus in dicta l. cùm à matre. in iij. col. Item,

Filius hæres non confecto inuentario an uendicet rem suam alienatam per patrem. Bal. in d. l. cùm à matre. pe. col.

Filius pro parte hæres an uendicet rem suam uenditam per patrem ualentem plus. Bal. in d. l. cùm à patre. ad fi. & ibi Bar. tenet quòd non pro parte, qua est hæres: & si non est heres, potest uendicare: ut ibi per Bar. in l. j. de bo. mater.

Filiusfam. nō præscribit titulo pro hærede, nec titulo pro suo, secundum Paul. de Cast. consi. cclxviij.

Filius hæres succedit in feudum. j. Filius succedit. uersic. xxxj cum duobus seq.

Filius hæres si est bonæ fidei, an prescribat ex titulo patris, qui erat malæ fidei. Pau. consi. ccxxxviij.

Filius hæres institutus in re certa, an dicatur hæres. in Spec. de testa. §. j. uer. vj. & Bald. in c. decedenti. iiij. col. qui feud. da. pos. in usi. feu. no. in l. quoties. C. de hære. institut. & s. eod. uersi. viij.

Filius in legitima an habeat ius uiuo patre. Barto. in l. fin. ff. de lib. agno. & j. uer. Legitima. el j. uersi. lxxij. & seq.

150 Filius, etiam non hæres patris, habet ius in sepulchro paterno. l. uel quæ. & ibi Bar. ff. de relig. & sumpti. fune.

Filiusfam. heres extranei si non faciat inuentarium, pater eius tenetur de peculio. Bal. in authen. sed cùm testator. ult. col. C. ad legem Falcid.

Filius hæres extranei non potest repudiare hæreditatē in preiudicium usufructus paterni. l. fi. §. necessitatem. & ibi glo. & doct. C. de bo. quæ li. & Flor. in l. sed & si quid. §. fin. ff. de usuf. Nec potest transferre dominium pecuniæ aduenticiæ inuito patre: nec de ea potest soluere creditori suo: ut ibi per Flo. post Bar. in l. frater à fratre. ff. de cond. & dem.

Filius institui potest sub conditione potestatiua. l. si pater. & ibi Bald. in j. quæst. C. de insti. & subst. & suprà Conditio. uersi. lxxxvij.

Filius hæres grauatus restituere filijs suis, non tenetur eis satisdare de restituendo, nisi secundò nubat, uel nisi testator iusserit. l. iubemus. §. in s. dictis. & ibi Bal. C. ad Treb.

Filiusfam. hæres extranei potest factus maior ratificare aditionem, & repudiationem patris factam tempore suæ infantie. l. fin. §. pen. & ibi Bald. C. de bo. quæ lib.

Filius an possit scribi heres in testamento extranei per patrem suum

suum notarium rogatum de testamento. in l. puberem. §.j. & ibi Bar. ff. de falsis.

Filius hæres habens substitutum uulgarem an potest repudiare feudum. Bal. in c.j. v. col. an ag. uel fil.

Filius possidens feudum an præsumatur immiscuisse se hæreditati, quæ per alios fratres possidebatur. Bald. in c.j. vj. col. an ag. uel fil.

Filius agnoscens bonorum possessionem post annum, an uideatur adire. Bal. in c.j. vj. col. an agn. uel fil.

Filius non dicitur hæres patris, licet acquirat ex contractu patris. leg. eum, qui. & ibi Bal. C. arbi. tutelæ.

160 Filius, qui ob iram, uel dolorem de morte patris dixit, Nolo institui: si non sit institutus, an rumpat testamentum. j. uerbo, Testamentum nullum. uer. lij.

Filius hęres ex testamento non solenni an habeat beneficium l. edicto. C. de edi. diui Adri. Bald. in addi. Spec. de test. uers. an ex testamento.

Filius hęres in re certa an succedat in emphyteusim. Bal. in addi. Spe. de loc. uer. an filius hæres. & ibi Sp. §. vij. uer. lxxviij. & uer. cxiij. & s. eo. uer. xlj.

Filius non potest renunciare legitimæ uiuo patre, quia sibi nō debetur. l. scimus. in prin. & ibi Bal. C. de inoffi. testa. ubi dicit uerum, nisi cum iuramento.

Filius hæres patris potest inuitis creditoribus repudiare hæreditatem matris. Alex. in consi. ccx. ult. col. ij. parte.

Filius hæres post mortem uxoris testatoris debet statim habere legitimam, non expectata morte uxoris. j. Vxor usufructuaria. uer. xxx.

Filius hæres subtrahens etiam paruam rem hęreditariam, perdit beneficium abstinendi, & implicatur omnibus oneribus hæreditarijs. Barto. in l. fin. §. cùm igitur. v. colum. C. de iure delib. per l. si seruum. §. prætor. ff. eod. titu. & s. eod. uersicu. ciij.

Filius non potest petere augeri sibi legitimam, auctis facultatibus patris. no. per doct. in l. si quando. §. j. C. de inoffic. testam. & ibi Bald. qui tamen aliter loquitur in l. si non mortis. ff. eo. tit. & in l. fina. C. de do. promis. & Lau. de Fano. in §. cæterùm. Instit. de legi. ag. suc. xxxv. col. uide Bald. in l. successione. C. de his quæ in frau. cred. & in l. sancimus. §. sed cùm antiquitas. C. de usu. rei iud. & in auth. contra rogatus. C. ad Treb. & in auth. res, quæ. communia de leg. & in l. si filio. sol. ma. & in l. quamuis. C. de fideic. Iac. But. in l. pactum. C. de coll. quòd non, si renunciauit cum iuramēto. Et idem in emancipato.

170 Filius institutus sub conditione turpi an rumpat testamētum. Fran. Por. in tract. de duobus fratribus. iij. parte, xlviij. q. quòd sic. Item,

Filius hæres iussus à patre in testamento cohabitare cū fratre, an possit petere diuisionem habitationis. Fran. Por. in tract. de duo. fra. iij. parte, lxxviij. q. quòd sic, si est rixosus.

Filius hæres non implens uoluntatem testatoris pro parte sua, altero fratre implente, an priuetur hæreditate pro parte sua. Fran. Por. in d. parte, lxxix. q. quòd sic, per glo. in c. licet. de uoto.

Filius hęreticus hęres patris an priuetur hęreditate. Fran. Por. in d. parte, lxxx. q. quòd sic.

Filius non hæres non succedit in acquisitis per patrem pro se & hæredibus. in Spe. de loca. §. vj. uer. clviij.

Filius quando est hæres, supple j. uer. Hæres. & uer. Institutus. per discursum.

Filius grauatus fideicommisso ad piam causam detrahit legitimam, Falcidiam & Trebellianicam. Paul. de Cast. consi. cxxxj. & c. si pater. de test. in vj. & j. eod. uer. pen.

† Adde, quòd licet filius in legitima non possit grauari, tamē eius substitutus pupillaris, uel eius legitimi hæredes bene possunt grauari: uide Ias. in l. cohęredi. §. cùm filię. ff. de uulga. & pup. & Pau. consi. xiij.

Filius grauatus fideicommisso potest testari de legitima & Trebellianica, uidelicet de tertia & quarta, & sic dimidia hæreditatis. c. Raynaldus. §. dilectus filius. de testa. & Bald. in l. filium, quem. uer. ulterius, quæritur, nunquid sicut filius, &c. C. fam. er. & Alex. cons. xxxiij. ij. parte. † Vide Ias. latè concludentem, quòd detrahit duas, in l. cohæredi. §. cùm filiæ. col. iij. ff. de uulg. & pupil.

* Testari de his duabus partibus nempè legitima, & Trebellianica, patet ex tex. in d. c. Raynal. d. §. dilectus filius, & tradit Bald. in l. filium quem. C. fam. ercis. Alex. con. xliij. uol. ij. Dec. con. ccxxxvj. nu. 8. eas etiā filio deberi, & semissem hęreditatis esse affirmant docto. in c. Raynaldus. c. Raynutius. de test. in c. si pater. de test. in vj. in l. Papinianus. §. meminisse. & ibi gl. & Bar. ff. de inoff. test. ubi etiam Ang. Alex. in l. in ratione. §. quod uulgo. ff. ad leg. Falc. in l. mulier. §. proponeretur. ff. ad Treb. Alex. consi. xxvj. col. fi. uol. j. con. xliij. con. cxlij. col. v. uol. ij. con. iij. uol. iij. Oldr. con. xxxj. Illust. Card. Zab. con. xcj. dub. iiij. Alexan. cons. lxviij. uol. iiij. Ioan. Ana. con. iij. co. lxxix. Are. con. xviij. Guid. Pap. dec. lij. Dec. con. ccxix. con. ccxxviij. nu. 5. con. ccxxxvj. nu. 8. Hiero. Grat. cō. lxviij. in extre. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius etiam si paternum probauerit testamentum, detrahere tamen potest legitimam. Petr. Anch. consi. clj. Dec. consi. ccxxxvj. nu. 7. con. dclxxxviij. num. 7. l. si quando. §. fina. C. de inoffi. test. §. cæterùm. in auth. ut cùm de appel. Æmilius Maria Manolessus.

* Filius etiamsi post mortem paternam hęreditatem restituere fuerit rogatus, legitimam tamen, & Trebellianicam detrahere potest. Ange. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulg. in l. in ratione. §. quod uulgo. in gl. j. ff. ad leg. Falci. Ang. consi. cxxiiij. con. clj. con. cclxxxvj. consi. cccvj. Fran. Are. con. clx. dub. ulti. Alexand. con. cxlij. col. v. uol. ij. con. lxviij. uol. iiij. Dec. con. ccxcix. nu. 3. Æmilius Maria Manolessus.

† Filius an in legitima grauari possit: uide Fran. Are. in l. cùm ex filio. in v. col. uer. item non apparet. & in uer. in ea. gl. ibi hodie. in vij. col. de uul. & pup.

* Filio, quo ad legitimam, nullum posse onus imponi. l. quoniam in prioribus. C. de inof. test. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulg. l. cùm patronus. ff. de lega. ij. Ang. con. cxxxj. Rom. con. clxxxv. con. ccxxxix. Raph. Fulg. con. xix. con. lxxxviij. dub. ij. Raph. Cum. con. xxv. col. ij. Alex. cons. lxviij. uol. iiij. consi. lxxviij. uol. v. Dec. consi. ccxxxvj. num. 7. Dec. consi. dclxxxviij. nu. 7. Æmilius Maria Manolessus.

Filius potest grauari in re propria à testatore. glo. no. & doc. & Ioan. de Por. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. uersi. quę ita. de uulga. & pup. Item,

Filius grauari potest ad restitutionem fructuum. Ang. in l. balista. ad Treb. & Ioan. de Por. in d. l. cohæredi. uer. quæ ita. de uulg. & pup. Item,

Filij prohibiti alienare usque ad triginta annos, si omnes alienent, an sit locus fideicommisso: & quid si aliquis alienet. Pau. de Cast. consi. ccxxxij.

Filius grauatus fideicommisso in codicillis lacerans codicillos, perdit Trebellianicam. l. si quis cum falso. §. fi. secundū unam lec. ff. de falsis.

Filius grauatus fideicommisso computat sibi in legitimam, & Trebellianicā omnia bona per ipsum alienata. Pau. de Cast. con. xiiij. & no. in l. Marcellus. §. res, quæ. ff. ad Treb. Bald. in l. iubemus. ad Treb. uide in cons. quod est post consi. liij. Alexand. in iiij. parte.

Filius grauatus fideicōmisso de consuetudine debet prius detrahere legitimam, & residuo Trebellianicam, licet contrarium probetur, secundum Ang. in l. j. §. interdum. si cui plus, quàm per legem Falcidiam.

10 Filius grauatus fideicommisso an computet sibi in legitimam, & Trebellianicam dotem datam filiæ de bonis subiectis fideicommisso. Pau. de Cast. in consi. ccxxiij.

† Filius grauatus fideicommisso cogitur adire ad petitionem fideicommissarij. Fran. Are. in l. plures liberos. in §. & si à patri. in eo. no. de uul. & pup.]

Filius grauatus fideicōmisso an possit dotare matrem suam de bonis fideicommissi, & an filium, si habet bona sua. Bald. in auth. res, quæ. in utraque lectura. C. communia de leg.

Filij grauati diuidere inter se bona, debent diuidere ęqualiter, per Bar. in l. cùm pater. §. dulcissimis. de leg. ij. Ang. in l. Lucius Titius. in prin. ff. ad Treb.

Filius hæres extranei grauatus dare legatum patri suo nō detrahit Falcidiam. Bar. contra gl. in l. à filio. de leg. j.

Filius grauatus fideicommisso an possit alienare unam rem tantùm, uel eatenus, quatenus ad ipsum spectat pro legitima, & Trebellianica: uide Bal. in l. filium quē. in xij. col. uer.

ulterius quæritur. C. fam. erc. quòd sic. duminodo non faciat in fraudem. & §. eo. uer. vj. Addo Barto. in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Treb. ubi tenet, quòd in fideicommiss. inuito tenet alienatio, & sibi computatur. & Iac. de Bel. in auth. de resti. & ea, quæ parit. in prin. ij. q. & Bald. in l. scimus. in prin. C. de inof. test. & in auth. res, quæ. C. de leg.

* Posse alienare quam rem uoluerit, & rem alienatam esse in legitimam imputandam, tradit Bald. etiam in l. potest. ff. de leg. j. in l. ij. C. ad leg. Falcid. consi. ccxvij. uol. j. Rom. consi. cclxxvj. Com. tamen opinio huic sententiæ aduersatur: quę enim res filio sit pro legitima danda, non filij uoluntati, sed iudicis arbitrio committendum affirmat, per l. non amplius. §. fin. & l. seq. ff. de leg. j. l. ij. C. quand. & qui. quar. pars debe. lib. x. ubi Bar. idem Bart. in l. suus quoque. in fin. princip. ff. de hæred. instituen. & in l. in quartam. col. iij. ff. ad leg. Falcid. Bald. in l. scimus. in princ. col. ij. C. de inoff. testa. Sal. in l. filium quem. col. vj. C. fam. ercis. Alex. in d. l. in quartam. col. x. ff. ad leg. Falcid. in l. Marcellus. §. res quæ. col. fin. ff. ad S. C. Trebel. Paul. Castr. con. ccxlvij. num. 4. uol. j. Alexand. consi. cxxxiij. uolu. iiij. Corne. consi. cclxxxij. circa princip. uolum. j. Fran. Curt. maior con. ulti. Guid. Pap. dec. dcvj. in termi. con. ccxxxvj. dub. vij. num. 15. 16. 17. & consi. ccij. nu. 8. Æmilius Maria Manolessus.

Filius grauatus fideicommisso potest detrahere duas quartas contra uoluntatem testatoris, secundum Abb. anti. in cap. Raynaldus. de testa. & Bald. in Marg. uer. Filius. uer. iiij. nisi testator prohibuerit disponendo, quòd Trebellianica computetur in legitimam. Bald. in l. si quis suo. in fin. C. de inoff. † testa. & in auth. res, quæ. cõmunia de leg. † Vide Franc. Are. in l. cohæredi. in §. cùm filiæ. in j. col. uersic. nota quartò. de uulg. & pup.]

Filius hęres in re certa, & grauatus fideicommisso, detrahit solam legitimam, non Trebellianicam: sed uniuersalis hæres grauatus detrahit utranque, nisi extraxerit prius Trebellianicam: quia tunc non potest postea detrahere legitimam, nisi quatenus una excedat aliam: secus autem, si primò extraxerit legitimam. Si uerò sit hæres uniuersalis grauatus sub conditione, Si non ualet iure testamenti, &c. detrahit utranque, scilicet triens totius, & sextans residui. Ita tradit Bal. in Mar. uer. Filius. uer. penul. Bal. in l. iubemus. in princ. C. ad Treb. dicit ibi probari, quòd filius grauatus detrahit unam quartam tantùm de iure ciuili, sed de iure canonico duas: ut ibi per c. Raynaldus. §. dilectus. de testa. & l. quanquam. C. ad legem Fal. & ibi gl. tenet idem. & est communis opinio, secundum Bal. ibi, & Bar. quem uide omnino. Item Bar. in l. Papinianus. §. meminisse. de inoffic. testamen. dicit quòd rogatus purè unam tantùm detrahit, sed rogatus sub cõditione detrahit duas, & quòd una quarta extrahitur per grauatũ in testamento cum clausula, Si nõ ualet, &c. Quod etiam tenet Bart. in l. quanquam. C. ad legẽ Falcid. & omnino per Alexand. consi. cxlij. ij. parte. in consi. xliij. & in consi. cxxxix. j. parte. & Pau. de Castr. in consi. xiiij. quem etiam uide in consi. xc. in fi. & plenius per Bald. in l. filium, quem. xvj. col. C. fam. ercis. & in auth. hoc amplius. xxxvij. q. C. de fideicom. in lec. anti. & in l. iubemus. ij. col. ad Treb. & in d. l. quanquam. post gloss. & in l. scimus. §. illud. C. de inoffic. testa. & in auth. res, quæ. ultima col. cõmunia de leg. & Ange. ibi, & in auth. de hęre. & Falci. §. si quis uerò. & in l. j. §. interdum. ff. si cui plus, quàm per legem Fal. & ibi Car. & gl. in l. in ratione. & ibi Alexand. in §. quod uulgo. ff. ad legem Fal. & in l. Papinianus. §. si quis impubes. quod institutus purè non detrahit duas quartas, sed sub conditione sic: quia eodem tempore ueniunt detrahendæ primo casu. & not. in c. Raynutius. & c. Raynaldus. de testa. uide etiam in l. ex tribus. C. de inoff. testa. & doc. Moder. in l. mulier. §. cùm proponeretur. ad Trebel. Oldrad. in consi. lxviij. & ciij. & Ang. in l. j. ff. de iure codi. & in l. cohæredi. §. cùm filiæ. de uulga. & pupil. & tenet Abb. in d. §. dilectus. post gloss. quod communis opi. est, ut utraque detrahatur, quando diuerso tempore competunt: quod est, quando filius est grauatus conditione de restituendo. & Barthol. Cæpo. in sing. in uersic. lxxviij. Item per Oldrad. consi. clviij. quod duas detrahit. & plenius per Old. consi. cciiij. & in Spec. de dispu. & alle. §. v. uer. sed nunquid in causa. & Alexand. in consi. cxlij. ij. par.

† Adde, quòd per Fran. Are. in l. j. de uulga. & pupil. §. j. in ij. colum.]

Filius hęres detrahit Trebellianicam etiam de fideicommissis ad piam causam. c. si pater. de testa. in vj. & Paul. de Castr. in con. cxxxj. secus in extraneo. l. j. ff. si cui plus, quàm per leg. Falc. secundum Bal. in Mar. uer. Filius. uer. pe. in fi. sed idem Bal. tenet contrà in auth. similiter. C. ad legem Falcid.

Filij grauati materiã supple s. uer. Filius hæres. & j. uer. Grauatus. & uer. Hæres grauatus. per discursum.

Filius præteritus, uel exhæredatus, potest renunciare iuri dicendi nullum, uel querelæ. l. filio præterito. de iniu. testa.

† Filius præteritus à matre an possit dicere testamentũ nullum, usque ad triginta annos, sicut pręteritus à patre. Guid. Pap. decis. ccccxxvj.

Filius exhæredatus sine causa, uel cum causa non probata, habetur pro præterito. Bar. in auth. ex causa. iij. col. de lib. præte. Alex. in l. si ita. §. testamentum. de libe. & posthu.

Filius ritè exhæredatus non potest dicere testamentum nullũ. gl. & Alex. in l. j. ff. de inoff. testa. Vide Bal. in l. hi, qui ad ciuilia. iiij. col. C. de appel.

Filius coiens cum concubina patris potest exhæredari. s. Cõcubina. uer. xiiij.

Filius, qui habuit in uita à patre tantum quod sufficit pro legitima, si in testamento patris sit præteritus, & pater aliqua bona quæsiuit, postquam filio dedit, potest petere supplementum legitimæ. Alexand. contra Bal. in l. pactum. ad fin. C. de coll. & Ang. Imol. & Ludo. in l. stipulatio. de uerb. oblig. & ibi Pau. de Castr. & per Bald. in l. quamuis. C. de fideicommis. & in l. in successione. de reuo. his, quæ in frau. cred. & in l. si. §. j. de usur. rei iudi. & in l. ij. de adop. & in auth. res, quæ. C. eo. de leg.

† Filius sicut olim poterat præteriri, ut non deberet sibi relinqui titulo institutionis, an ita etiam hodie possit: uide Franc. Areti. in l. cùm ex filio. in v. col. in uer. sed relinquitur dubitatio. de uulga. & pupil.]

Filius præteritus, uel exhæredatus, uidetur renunciare nullitati, & querelæ, si petat legatum ex testamento. Bar. & doct. in d. l. filio præterito. & j. uer. Testamentũ nullum. uer. lxvij. ubi plenius. Idem si accipit legatum. ut ibi & Barto. in l. post legatum. in prin. de his, qui. ut indig.

Filius suus præteritus, etiam cum causa, dicit nullum testamentum. Ioan. de Imol. in d. l. filio præterito. xxvij. col. per gloss. sing. in auth. de hære. & Fal. §. exhæredatos. colla. j. sed do. Ioan. Bap. Rosel. dicit cõtrarium in l. j. de liberis & posthum. Tu dic, quòd querelat, non dicit nullum, secundum Cyn. & doct. in l. iij. C. de lib. præte. & ibi Ang. & in d. §. exhæredatos. Imò etiam emancipatus præteritus cum causa, non dicit nullum, secundum gloss. in d. §. quæ dicit eum posse præteriri cum causa. Et tenet Ioan. de Imo. & Ioan. de Por. in l. cum filio. ff. de uulg. & pupil. sed liberatus à patria potestate propter dignitatem præteritus dicit nullum, quia retinet iura suitatis, secundum Angel. in auth. consti. quę de † digni. §. illud. colla. vj. † Et per Fran. Aret. in l. uentre. in ij. col. de acq. hær.]

Filius præteritus querelans succedit in uirili simul cum alijs dispariter institutis. Bal. in l. iij. C. de inoff. test.

Filius præteritus querelans testamentum tenetur ad legata ꝓ uirili. Bal. in d. l. iij. in fi. C. de inof. testa.

10 Filius contrahens nuptias turpes potest exhęredari. l. libertum. & ibi Bart. C. de nup. l. iij. §. si emancipatus. de bo. poss. contra tab.

Filius pręteritus si sit constitutus à patre executor testamenti, licet exercuerit officiũ, potest impugnare testamẽtum. Item si est inops, potest tanquam filius, non tanquam executor, uiuere de bonis testatoris. Io. An. sing. in addi. Sp. de loca. §. nunc uerò. uer. lvij. in addi. adiuuatur hoc dictum.

Filius non redimens patrem captiuum, etiam pro debito ciuili, potest exhæredari, nec restituitur in integrum. auth. si captiui. & ibi Bal. C. de episc. & cle. & Pau. de Cast. cõsi. xl. doc. in l. quamuis. sol. mat. & ibi Io. de Por. Vide Bal. in auth. cõtrà rogatus. ad Treb. in lectu. antiqua. Guil. contrà in l. si pater. C. qui bo. ced. pos.

Filius præteritus, uel exhæredatus, conuentus ab hærede scripto, non

pto, non opposita querela inofficiosi testamenti, si succumbit, an eam proponat in alio iudicio. Bal. in l. peremptorias. ij. col. C. sen. re. non pos. & ĩ. querela. uer. lviij.

Filius exhæredari potest post institutionem. Pau. de Cast. in l. Seius & Augerius. ad legem Fal. & in l. hæreditas. & ibi Alex. C. de his, qui ut indi. & Alex. in l. si filiũ. de lib. & posth. contra Bar. in l. paterfam. testamento. ff. de hęr. inst.

Filius præteritus annullans, uel querelans testamentum, non tenetur ad fideicommissum relictum à uenientibus ab intestato. l. ij. & ibi gl. & doct. de leg. iij.

Filius præteritus querelans obligatur ex contractu patris, sed non ex donatione causa mortis, nisi in certis casibus, de quibus in l. iij. de leg. præst. secundum Bald. in l. licet. C. de pactis.

Filius dicitur pręteritus, etiamsi sit substitutus in tota hęreditate. l. ita tamen. §. qui rogatus. ff. ad Treb.

Filius seminatus uiuus, præteritus, an rumpat testamentum. Barto. in l. quod dicitur. ff. de lib. & posthu. & ibi casus. & l. pen. C. eo. tit.

Filius monstruosus an dicatur filius, ut præteritus dicat testamentum nullum. in l. non sunt liberi. ff. de statu hominum. & in l. penul. de posthu. hęr. instit.

20 Filius non potest exhæredari ex causa, si ad patriam non reuertatur. Bald. in l. si patre. vj. q. pen. col. de inst. & substi. sub cond. fac.

Filius præteritus dicens nullum testamentum, uidetur adire. l. suus. & ibi Bart. & Bald. C. de repu. hær. sed petendo legitimam non dicitur impugnare testamentum. Bald. in l. cum lege. de epis. & cler.

Filius præteritus debet declarare, an uelit dicere testamentum nullum. gloss. in l. filio præterito. quæ incipit, uel deponens. secundum Bart. ibi in ult. charta. ff. de iniust. test. Sed quomodo agat, Bar. ibi. & ĩ. Testamentum nullum. uers. lix. & lxxxiij.

Filius præteritus, etiam tacens per annum, potest postea dicere testamentum nullum. Bald. in l. j. C. de suis, & legi. & in l. scimus. §. illud. j. col. C. de inoffic. testa. Idem tenet ipse Bald. Angel. Rapha. & Ioan. de Imo. in d. l. filio præterito. contra Barto. ibi. & in l. posthumo. de bono. poss. contra tabu. & in l. Gallus. de liberis & posthu. & in l. certum. viij. colu. unde cognati. per Bald. ibi uide omnino, & per Bart. in l. non dubium. C. de testa. & in l. ij. C. de posthu. hęre. insti. per Barto. in l. si impuberes. §. fi. ff. ad Carb. ubi contra. & Pau. de Cast. in l. suum. C. de iure delib. & Alex. in l. j. C. quando non pe. † par. quòd intra triginta annos, non pòst. † Et per Fran. Aret. in l. uentre. de acq. hęr. in fi. v. col.

Filio pręterito tacente hęres scriptus lucratur fructus interim perceptos: sed si sit minor, restituitur ad eos. Bal. in d. l. certum. x. col. unde cog.

Filius præteritus quando approbat testamentum, absente herede scripto, per Ange. in auth. de hæred. & Fal. §. si uerò expressim. iiij. col. col. j.

Filius exhæredatus an petat assignari sibi dotes uxoris à patre. Bal. in l. ij. C. fam. erc.

Filius exhæredatus si tacet per quinquennium, ut non petat suppletionem legitimæ, non auditur pòst: quia ius petendi suppletionem de directo succedit loco querelæ: sed institutus in re certa agit in perpetuũ ad suppletionem. Ange. not. in l. si quis filium. C. de inoff. test.

Filius præteritus ignoranter à patre, non potest approbare testamentum, per l. filio præterito. de iniu. testa. quæ locum habet in præterito scienter, secundum Bar. in l. cùm quis. de iur. & fac. igno. & glos. in l. Titius. de libe. & posthu. quæ dicit, quòd potest dicere nullum. Vide Bald. in l. si pater. xj. & xij. oppo. C. de institu. & substi. & in l. ij. C. de liberis præteritis.

Filius pręteritus à matre an dicat testamentum nullum. s̃. uer. Filius hęres. uersi. vij.

30 Filius quondam ingratus non potest exhæredari, si postea fuit gratus. Bald. in l. liberi. C. de inoffic. testam. no. in l. fratres. eod. tit.

Filius præteritus succedens statim debet præstare legata relicta sub conditione ab hærede scripto. Bal. in auth. ex causa. ix. q. C. de lib. præte.

Filius potest exhęredari ex alia causa, quàm expressa à iure habente parem rationem. §. exhęredatio. Item ob iniuriã uerbalem grauem & inhonestam. d. uer. Exhęredatio.

Filius pręteritus si approbet testamẽtum uiuo patre expressè, uel tacitè, & decedat, tamen testamentum remanet nullum. Bal. in l. scimus. §. cùm autem. in fi. de inof. test.

Filius potest exhęredari uolens, etiã sine causa, per uerba, Exhęredo te, quia uis exhęredari. Bald. post Bar. in l. scimus. §. cùm autem. C. de inoff. test.

† Filius ex omnibus causis, ex quibus potest exhęredari, ex eisdem possunt sibi alimenta denegari, & etiam legitimatus potest reuocari in illegitimitatem: ut not. Fran. Crem. not. xix. incip. Tu scis, quòd ex omnibus. †

Filius præteritus ex uoluntate sua an rumpat testamentum. gloss. & Bald. in l. scimus. §. cùm autem. C. de inoffic. testa. & Fran. Por. de duobus fratri. iij. parte. j. q. & Ioan. And. in Sp. de testa. §. penult. uer. illud quoque. Adde gloss. & Barto. & Bald. in l. si quando. §. generaliter. eo. tit. & Ange. & Alex. in † l. si quis posthumos. §. fi. de lib. & posth. quòd nõ. † Vide do. Barth. Soc. in consi. ccxxx. incip. Viso. uer. confirmatur ista opi. in ij. parte.]

Filius uolens potest exhæredari. l. non putauit. §. si quis sua. de bono. poss. contra tabu. Quod uerum est, si consentiat uiuo patre, licet ex interuallo post. Ange. Imol. & Alex. in l. si quis posthumos. §. si filium. in fin. de libe. & posth. Idem in pręteritione, quę fieri potest de consensu filij. Ange. & Alexan. ibi contra Io. de Imo.

Filius exhæredatus sub conditione, Si redibit in patriam, uel alia simili, non uidetur institutus sub contraria conditione, si redibit in patriam. Bald. in l. cùm patrem. C. de conditio. inser.

Filius pręteritus uolens succedere in feudo, nõ habet necesse dicere testamentum nullum. Bal. in c. j. v. co. an ag. uel fil.

Filius exhęredatus non tenetur ꝑ debitis patris, etiam stante statuto, quòd filius teneatur pro debitis patris, etiamsi non probetur hęres. Bal. in l. dotis tuæ. C. de iure dotium.

40 Filius præteritus non potest dicere testamentum nullum, qui tempore mortis, seu testamenti poterat non institui. l. si quis exhęredato. in prin. ff. de iniust. testa.

Filius exhęredatus an succedat in feudum. Fran. Por. in tracta. de duo. fra. secunda parte. xix. q. & an in emphyteusim concessam sibi, & filijs. Alex. in l. quod dicitur. vij. char. de uerb. † obligat. † Et per Fran. de Curte in iij. parte sui tractatus feu. in iij. quæst. princ.]

Filius exhęredatus an rumpat testamentum, dicendo patrem esse usurarium. Fran. Por. de duo. fra. iij. parte, xlvij. q.

Filius præteritus, uel exhęredatus, an debeat habere alimenta ex hęreditate, pendente causa querelæ per appellationem. Fran. Por. ubi s̃. lxix. q.

† Singula. Filius ex omnibus causis, ex quibus patrem exhæredare potest, quæ enumerãtur in §. & hæc quidam. in auth. ut cùm de appell. cog. ex omnibus illis potest cogere patrẽ ad emancipandum. Ita tenet Raph. Cuma. cõsi. mihi lxxxij. incip. Casus talis est. Augustinus occidit, &c. aliàs incip. Inspectis causis pręmissis, &c. Istud dictum refert & sequitur pro ualde not. do. Ias. dicens se alibi nõ legisse, in l. filijs matrem. in fine. C. de inoffic. testam. †

Filius nubens sine consensu patris an possit exhęredari. Fran. Por. ubi s̃. lxxj. q.

Filius si sine causa expressa exhęredatur, non ualet. in Spec. de instr. edi. §. xij. uer. quid si unus.

Filius exhæredatus habetur pro mortuo. in Specu. de feu. §. iij. uersic. viij. & glo. in authen. de hære. & Fal. §. exhæredato. & s̃. uerbo, Exhæredatus. uersic. 50. & sic in computatione legitimę non computatur in numero filiorum. ĩ. Legitima. el j. uer. x.

Filij præteriti materiam supple ĩ. uerbo, Præteritus. per discursum.

Filij exhæredati materiam supple s̃. uerbo, Exhæredatus. per totum.

Filius corrigitur per patrem. l. j. & ibi doc. C. de eman. propin. l. iij. & ibi Bal. C. de patria potesta. & plenius per † Anto. de Butr. in c. cùm contingat. de foro com. † Et per Fel. in c. licet. de simo. in prin.]

† Adde, quòd filiorum excessus pater corrigere tenetur, aliàs peccat: tenetur enim ad hoc, xxiij.q.iiij. duo ista. Vide bonũ tex.xlvij.dist.in §.necesse.facit c.nõ putes.xxiij.q.v. Abb.in ca.licet Heli. de simo.in j.co.facit illud Salomo. Qui parcit uirgis, odit filium. Et quos Deus diligit, corrigit, & castigat. & uide bonum tex.in c.cùm beatus.xlv.dist.& ibi bona gl.

Filius non potest corrigere patrẽ. uide in l.iij.§.si quis quasi.ff. de cond.ob causam.per gl. & Bar. in §.& ita in auth.de nup. Quod uerũ circa administrationem bonorum, nisi pater sit prodigus. Bart.ibi.sed in iure sic.d.§.si quis quasi.& Alexan. ubi dicit post Gul.quod melius facit, si conniuentibus oculis transeat.arg.l.qualem.uer.casibus.de arb. † Et per Fel.in c.cùm ex iniuncto.de hære.in prin j col.]

Filius offendens patrem debet puniri à patre, nisi sit emancipatus.l.si filius.& ibi doct.& Bal. C.de pat.pote. Itẽ nisi pater uelit eum nimis acriter punire: quia tunc debet puniri arbitrio iudicis.ut ibidem.

Filius debet ad instantiam patris puniri per iudicem ea pœna, quę iudici uideatur, quando necessaria est seuerior punitio. Bal.in d.l.si filius. & ibi casus singularis.

Filius potest occidere impunè patrem bannitum.l.minimè. ff. de reli.& sumpt.fu.secundum Ioan. de Por.in l. qui seruum. de uerbo. obliga. Quod est uerum, si fuit bannitus ob crimen læsæ maiestatis, ut ibi: aliàs secus, secundum Angel.in auth.de incest. nup.in princ. coll.ij. Pau.de Cast.in l.ueluti. de iusti.& iur.sed uide Bart.in l. postliminium. §.filius. ff.de capt.& Lud.in l.j.iiij. col.ff.in ius uocati ut eant. Ange.Are. in trac.Malefi.uer.Mortuus.

Filius non potest carcerari pro dote matri restituenda, cùm nõ teneatur, nisi quatenus facere potest. gl. & Bal. in l.liberi.in fi.C.de postliminio reuer.& j §.prox.in prin.

Filius potest in uinculis includi per patrem, etiamsi est emancipatus furiosus.Bal.in l.pe.C.de obse.pa.præstan.

Filius non potest pignorari per patrem.l.qui filios.& ibi Bald. C.quæ res pign.obli.possunt.l.fi.ff.eo.ti. nisi quando potest uendi.gl.ibi.

Filius si corrigatur à patre: uide in Spec.de feu. §.ij. post uersi. xviij.nec tunc potest patri recalcitrare, & offendere. Bar.in l.ut uim.de iust.& iur.Flo.in l.scientiam.§.qui cùm aliter.ad legem Aquil.

Filius obligatur adeò, quòd carcerari potest pro debito. Ioan.de Pra.in l.filiusfamil.ff.de procurat. post Barto.Bald.& docto.in l.filiofamil. ff. soluto matrimonio. contra gloss.in l.iij.§.sed utrum.ff.de mino.in l.si minor. §.si seruus.eod.tit.& tenet Bald.in Marg.uer.filius.uersi.iij. Quod est uerum, tam pro causa ciuili, quàm pro criminali, secundum docto.ubi s.& in tracta.carce.iiij.quęst. Item uerum, si sit in potestate: secus, si emancipatus, qui non potest carcerari, cùm non teneatur, nisi quatenus facere potest: secundum Cynum in l.eius.C.quod cum eo.Item secus pro officio malè gesto per dolum.l. si filiusfamiliâs. de iudicijs. & Baldus in authentica, sed cùm testator. in fine.C.ad legem Falcidiam.

Filius an possit tanquam fideiussor obligari. s.uer. Filius fideiussor. Item,

Filius potest obligari ex omni contractu, præterquam ex mutuo, & ex uoto. l.filiusfamil. C. de fideiusso.l.filiusfamil.de actio.& obligatio.l.si quis rem.§.uoto.de pollici. Barto.in l. tenetur.§.si filius.de actio.empt.& in l.iij.§.sed utrum.j. oppo. ff. de mino. Quod est uerum, si uotum sit in dando: secus, si in faciendo.& Ang.in authen.de sanc.episcop. §. nulli uerò. colla. ix. Sed de iure canonico obligatur: quia quæ spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege seculi. de regula. licet.xix.q.ij. duæ. Ludo.in sing. uer. Votum.uer.quod dicitur. Addo Inn.& Panor.in c.scripturæ.de uoto. & Alex.in l. si quis.ff.de pollicita. & per Io. de Imo. in c.cùm contingat. circa medium.de iureiur.

Filius habens peculium tenetur in totum ex cõtractibus suis, licet pater teneatur peculiotenus. not. in l. qui iurasse. ff. de iureiuran.& in toto tit.ff.de peculio.

Filiusfami.habetur pro patrefami.in c. castrensi, uel quasi.l.ij. ff.ad Maced.l.errat.C.de castren.pecu.lib.x.

Filius positus in diuerso fumante à patre suo, non tenetur soluere fumâtem, si soluit pater.l.si hi, qui. C.de filiof.& quęad. pater.lib.x.& Bal.in addi.Spe.de feu.uer.si sunt plures.

Filius gerens se pro patrefamil. obligatur, & non iuuatur beneficio Macedonia.l.iij.in princ.ff.ad Maced.l.ij.C.eo.tit.& j.eod.uersic.xiij.Bal.in l.ij.C.si aduer.rem iudi.ubi dicit uerum, si per decem annos se gessit. & Alex.in l.si quis patrẽ. ff.ad Maced.

Filiusfam.conducens gabellas obligatur, sicut paterf.l.iij. uer. unde Iulianus.ff.ad Maced.

Filiusfami. potest pro patre obligari in contractu.l.filiusfa.& ibi Bal.C.de fideius.nec præsumitur minis, metu, uel reuerentia se obligare.Bal.ibi.

† Filio existenti in studio bene operanti quis mutuans contra patris prohibitionem repetere potest. do. Barth.Soci.in con.cclxxxvj.incip.Visa protestatione.uer.prima ratio.ibi: nam uidemus.in ij.parte.]

Filiusfami.accipiens mutuum cum iussu patris, non restituitur, cùm pater teneatur actione quod iussu: si uerò sine iussu patris, bene restituitur.Item accipiens mutuum contra senatusconsultum Macedonianum, non obligatur: ideo non indiget restitutione in integrum: secus, si non iuuatur Macedoniano.l.fi.C.de filiofami. Primum dictum tenet Bal.& Alex.in l.singularia.viij.col.si cer.petatur.

Filiusfami.quibus casibus obligetur, & non iuuetur Macedoniano.in l.iij.iiij.& v.ff.ad Macedo.& in Spec.de renun.uer. cui autem.

Filiusfami. non iuuatur Macedoniano, nisi in mutuo. l.iiij.§. his autem solis.ff.ad Macedo.

Filius obligatur ex contractu inito per ipsum gerentem se pro libero, nec iuuatur Macedoniano.l.iiij.ff.ad Mace.l.ij.C.eo. tit.& Bal.in l.ij.C.si aduer.rem iudi.& s.eo.uer.vij.

Filiusfamil. an & quomodo obligetur ex contractibus gestis ante emancipationem.Petr.de Sun. & docto.in l.ij.C.quod cum eo.

Filiusfami.obligatur ex commodato.l.iij.§.si filio.& ibi Bar.ff. commodati. & Fran.Por.de duo. fra. ij.parte.xliij.q.ubi idẽ dicit de deposito.

Filiusfami.factus sui iuris non tenetur actione negociorũ gestorum, nisi quatenus factus est locupletior: per tit.quod cũ eo.Bar.in l.Pomponius.la ij.ff.de negocijs gestis.

Filius mercator potest obligari ad mutuum. Bald. in consil. Quidam nomine Bellus.& tenet Bald.in l.Macedoniani.in fi.C.ad Macedo.

Filius non obligatur ex contractu patris, si non est hæres. Bal. in l.si cùm dotem.§.transgrediamur.solu.matrimo.

Filiusfami.ex contractu obligatur, & habet legitimam personam in contractu ad sui præiudicium. Bart. & Bald.in l fin. §.necessitatem. C.de bo.quæ liber.l.fina. §.j. de uerb.oblig. l.omnem.& l.tam ex contractibus.ff.de iudic. Bar.in l.fina. §.filij.C.de bon.quæ liber.ubi dicit uerum, etiam sine iussu patris.

Filio non imputatur culpa leuis.Bald.in auth.contrà rogatus. C.ad Treb.

20 Filius ex mutuo obligatur cum iuramento. glo. & Innoc.in c.significante.de pig. Bar.in l. Seius.ad leg.Fal.& in l.si quis pro eo.ff.de fideius.

Filiusfami. qui recipit mutuum, peccat mortaliter, si tuetur se cum Macedoniano.j.uer.Macedonianum.uer.vj.

Filiofami.si duo mutuant, quorum alter tantùm sciat eum esse filiumfami.an utrique obstet exceptio Macedoniani. s.uer. Exceptio Macedoniani.uersi.ij.

Filius obligatur ex mendacio, non ex taciturnitate in iudicio. l.si filius.& ibi Bar.ff.de interro.actio.

Filius nõ tenetur pro debito patris uiuentis. l. patris. C.ne fil. pro pat. glos.& Barto.in l.j. C.de lib.alen.l.si quis.§.parens. de lib.agno.

Filius non tenetur pro officio malè gesto per patrem.l.ij.& ibi Bal.C.ne fil.pro pa.nec contra l.si filius.eo.tit.

Filij nati ante præscriptionem decursam contra patrem, non obligantur præscriptione paterna: unde non tenentur soluere ad factionem in loco, in quo soluit pater per decẽ annos, licet statuto caueatur, quòd soluens per decem annos teneatur in posterum ipse, & filij sui: quia intelligitur de filijs postea natis, non ante præscriptionem. Bal. fin.in l.ij.C. de liber.& eorum liberis.

Filius

Filius natus in peregrinatione patris non obligatur ad onera loci, in quo natus est. Angel. in l.huiusmodi. §.legatum.de lega.j.

Filius mandans delictum patri non obligatur de mandato, sicut nec subditus mandans superiori. Bald.in l.j. C.de seruis fugitiuis.

30 Filius obligatus aliquid dare matri, si sit inops compareat coram iudice,& dicat quòd libenter solueret matri, si haberet: unde offerat se soluturum centesimam usurarum,& ita caueat,& tunc habebit dilationem à iudice. Ang.in auth.de non eli.secundò nuben.§.illud.colla.j.

Filiusfami. obligatur ad mutuum, si creditor iustè ignorauit eum esse filiumfa. sed erat fama publica, quòd erat sui iuris. l.j.& ibi Bal.C.ad Maced.

Filius an,& quando possit obligari per patrem. Bald.in l.si infanti.v.col.C.de iure delib.ix.oppo.

Filius an possit se obligare cum patre, uel pro patre,in eodem instrumento, stante statuto, quòd filius obligari non possit sine expressa licentia patris.Bald.in addi.Spe.de reo.uer. fin.Item,

Filius ex mutuo obligatur patri.Bald.in l.iubemus.§.in supradictis.C.ad Treb.& Fran.Por.de duo.fra.ij.parte.xlj.q. & ꝑ patre.l.iij.§.item si.& ibi Bar.ff.ad Mace.

Filij factum non obligat patrem.l.contra.& ibi Barto.C.de repud.Item,

Filij habentes libram communem nõ diuisam in catasto communis,non obligantur ad mutuum in communi,stante statuto, quòd habentes libram ascendentem ad centum, teneantur mutuare communi, licet integra libra patris mortui ascendat ad centum,sed diuisa non ascendit.Bar.in l.qui fundum.§.cohæres.in fi.ff.ad leg.Falc.

Filius non obligatur ex ingratitudine patris. Bald. in l. maximum.iij.col.C.de lib.præte.

Filius an obligetur ex confessione patris.in Spec. de confes. §. ij.uer.sequitur.& suprà,Confessio patris.uersic.iiij. cũ seq. usque in fi.

Filius extra territorium potest obligari sine consensu patris, non obstante statuto.Bar.in l.ex castrẽsi.ff.de castren.pecu. & in l.j.C.de sum.tri.& fide cath.

40 Filiusfam.an ex mutuo obligetur,quando renunciauit beneficio Macedoniani. in Spec. de renun. & conclu. uer.cui autem.& ĩ.uer.Renunciatio iurium.uer.xiij.

Filiusfam.an excusetur ab excommunicatione ex iussu patris. in Spe.de sen.prolat.uer.quid de filiofami.

Filius ex delicto patris non obligatur,ut ideo perdat bona nec honores,nec statum.Item,

Filij sunt obligati ex homagio patris:& an omnes sint obligati in solidum.in Spe.de feu.§.ij.post uersi.vj.

Filius contrahens an possit obligare patrem suum. in Spe. de confes.§.iij.uersic.ultimò quæritur.& ĩ.eo.& uer. Pater pro filio. per discursum.

Filius potest renunciare patri cum consensu patris, stante statuto, quòd non contrahat sine consensu patris.Bal.in l.scimus.in prin.C.de inof.testa.

Filius stipulatus de suo patris nomine, uidetur donare patri. per Bar.in l.quæ dotis.ff.sol.ma.

Filius cõtrahens de castrensibus,uel quasi,habetur pro patrefamiliâs.l.ij.ff.ad Maced.l.errat.C.de castren.pe.lib.x.

Filius conducens gabellas habetur pro patrefami. Et idem si gerit se pro patrefami.in contrahẽdo.l.iij.in prin.& uer. unde Iulianus.ff.ad Macedo.l.iij.C.eo.tit.

Filius cõtrahens cum patre,non præsumitur læsus, & ideo nõ restituitur.l.ij.C.qui,& aduers. quos. sed contra sententiam sic:ut ibi.& per doc.

Filius potest contrahere sine consensu patris furiosi,stante statuto,quòd filius non contrahat sine consensu. Bald.& Ang. in l.cùm hæres.de acquiren.hæred.in prin.

Filius minor potest cõtrahere cum patre cum iuramẽto.Ange. in auth.de nup.§.sed quod sancitum.colla.iij.

Filius contrahens tanquam paterfam.contra statutũ, non obligatur sine consensu patris.Pau.de Cast.consi.clxxij.

Filio cedi potest actio cõtra patrem.Bal.in l.iubemus. §. in supradictis.C.ad Treb.

Filius quare non possit contrahere matrimonium sine cõsensu patris.Bart.in l.in bello.§. medio tempore.ff.de captiuis. & per Fran.Por.de duo. fratri. iij.parte,lxxj.q.& per Bart.in l.j.§.si emancipatus.de bo.pos.contra tab. nec contrahit societatem de aduenticijs sine consensu patris. Bald.in l.cùm oportet.in prin.de bo.quæ libe.

* Filius cùm contrahit in utilitatem patris,uerbi gratia, quia patri mortis causa donat, non satis est consensus patris, sed requiritur auctoritas iudicis.sed com.doc.opin.gl.& Bar.in l.j.ff.de auth.tut.Bar.in l.frater à fratre.in extre.ff.de cõdict. indeb.Bal.in l.bonorum.col.fi. C.qui admit.in l.si furiosi.in ext.C.de nup.in l.si uxorem.in prin.C.de cond.insert.Imo. & Barth.Soc.in l.j.col.iij.ff.solu.matr.Bald.consi.lx.uol.iiij. Dec.con.ccxlv. cõ.cclxix.num.5. cons.dcxij.in extr. Complures tamen contrarium sentiunt.Ang.& Alex.in l.j.§. fuit quæsitum.ff.ad S.C.Treb.Mart.Silly.Alber. & Pau.Cast.in l.senium.col.ij.C.qui testa.fac.poss. Io. And.in add.ad Spe. tit.de instru.edit.§.porrò.Oldr.consi.xxvj. Ang.con.cxliij. Rapha.Fulg.con.viij.Lud.Rom.consi.dxv.Alij,ut Bal.Soc. & Corn.con.ccxlij.col.ij.uol.iiij. & Dec.con.cclxxix.num. 6. distinguunt, aut pater filio mortis causa donanti assentitur,eique ut cui uoluerit, donec permittit,& hoc casu ualet donatio à filio patri facta, aut uerò assentitur filio mortis causa sibi donanti, & tunc non ualet huiusmodi donatio, sed sine ulla distinctione,in Ang. Albe. aliorumque sententiam eundum uidetur,unà cum Dec. in l.senium.in extr.C. qui testa. face. pos. & Steph. Bertrand. in consi.xxxij.col.ij. uol. iij. quia in huiusmodi contractibus nulla alia de causa patris cõsensus exigitur, nisi,ne iure suo, sine suo facto spolietur contra reg.quod nostrum.ff.de re.iu.ne ue ex illo cõtractu damnum aliquod sentiat:sed hæc ratio cessat in casu nostro.ergo.Æmilius Maria Manolessus.

Filius compromittit sine cõsensu patris. s̃. uer. Consensus patris.uer.xiij.

Filius compromittendo obligat patrem de peculio. l. licet.§. sed si.& ibi Bar.ff.de pecul.

Filius acquirit hæreditatem mortuo patre,quam uiuo eo non acquisiuit.l.ij.& ibi Bald.C.de legi.hære.

Filius an admittatur ad contractus patris.glos.& doc.in l.adoptiuum.§.fi.ff.de in ius uoc.

Filius uendens rem patris plus iusto precio, acquirit sibi illud plus,nec tenetur illud plus fratribus communicare. Bal. in l.cùm oportet.in prin.iij.col.C.de bo.quæ libe.

Filius adiens hæreditatem extranei sibi delatam cum uoluntate patris, acquirit sibi proprietatem, patri uerò usumfructum, & administrationem. l.fin. §.ubi autem.& ibi doct.& Bar.C.de bo.quæ libe.

Filius institutus ab extraneo intuitu patris,acquirit sibi, patre recusante.Bar.in d.l.fi.§.similique modo.

Filius in acquirendis potest præiudicare patri,non in acquisitis.Bal.in l.j.xxv.oppo.C.qui admit.no.in l.fin.C.de acquiren.pos.& in l.iij.C.de hær.instituen.

Filius negligens an possit pręiudicare patri.Bal.in d.l.j. xxvij. oppo.C.qui admit.

Filius non potest pręiudicare patri in usufructu,ei renunciando.per Alex.post gl.in l.& hæredi.§.filiusfa.de pac.

Filius in acquisitis non præiudicat patri contradicendo ꝓcuratori patris, ne agat ad bona sua, in quibus patri quæsitus est ususfructus.Bal.in l.j.C.de bo.mater.

10 Filius uiuo patre non habet ius in reditu empto per patrem pro se,& filio.Bal.in l.liberti.vj.col.C.de ope.liber.

Filius emens rem de residuo fructuum fundi sibi concessi per patrem pro alimentis cui acquirat. s̃. uerbo,Emancipatus. uer.antepen.

Filius sine consensu patris non potest contrahere societatem de bonis aduenticijs. Bald. in l.cùm oportet.in princi.C.de bo.quæ libe.

Filius acquirit patri, etiam ex linea matris. ff. de inoffic. testa. l.filius.per Barto.secundum glo.in l.is,qui hæres.de acquir. hære.Item,

Filius non acquirit bonorum possessionem patri inscio.s̃.Bonorum possessio.el j.uer.pen.

Filius acquirens ex contractu patris, non propterea dicitur eius hæres.l.eum qui.& ibi Bal.C.arbi.tut.

Filius an præsumatur acquisiuisse ex re patris,uel ex communi,uel

ni, uel ex industria sua. Instit. per quas perso. no. acquir. §. j. Ioan. And. & But. in cap. j. de pecul. cleri. Bald. in l. ij. C. de pat. potest. & per Alex. in consi. xxx. iiij. parte. Bald. in l. cùm oportet. in prin. iiij. col. C. de bo. quæ lib. in Specu. de actore. uersi. quid si dubitetur. Bar. in trac. de duob. fratri. & plenius per Franc. Por. eo. tract. j. parte, ij. q. & Bald. in authen. ex testamento. vij. colu. C. de colla. ubi dicit esse in arbitrio iudicis, qui ex coniecturis iudicet, inspecta qualitate personæ filij, & eius industria: & si administrauit alia bona, quàm paterna. Et dicit ibi Bald. in viij. colum. quòd si filius possidet bona, de quibus est quæstio cum fratribus propter collationem, & dubitatur unde quæsierit, ipse nihil habet probare: secus, si ea sint apud patrem uel fratres, quia ipse debet probare, unde lucratus est. Sed concludit, esse arbitrarium ex coniecturis: ut suprà. Bald. uerò in l. iubemus. §. in suprà dictis. C. ad Treb. dicit, quòd præsumitur quæsiuisse ex pecunia patris, nisi sit artifex, uel aliud ministerium faciat uerisimile ad tale lucrum. per l. fi. C. de pig. & l. fin. C. ubi pup. edu. deb. Io. And. in Spe. de actore. §. j. uersi. sed quid si dubitetur. prælle. dicit quòd petenti incumbit onus probandi, quòd filius quæsiuerit de bonis patris. Alex. consi. xxij. iiij. parte. † Vide omnino do. Bar. Soc. in consi. cxcij. incip. Capio. uersi. secunda conclu. cum plu. seq. in ij. parte, ubi quòd de filio habitante, & administrante unà cum patre, nec apparet ex qua pecunia fuerit quęsitum, quòd acquirens cum pecunia patris est patris, excepto eo, quòd laboribus & industrię filij esset tribuendum: & quantum sit attribuendum labori & industriæ filij, ibi uide: de quo uide eum etiam plenius in con. xcj. incip. Visa. per totum. in j. parte. Et adde do. Pe. Philip. Cor. in consil. clxxiiij. incip. Quanquam. per totum. & in consil. clxxxij. incip. Circa. in litera C. & seq. in j. parte. ubi quòd emptiones factæ per filium nomine proprio, quandoque præsumuntur factæ ex pecunia patris: & in consil. ccxxxv. incip. Circa. per totum. eadem parte j. ubi ponit, an emptiones proprio nomine factæ à filio cum pecunia patris, sint communicandæ fratribus in diuisione. Et adde etiam eum in consilio xxij. incip. In hac litera, & consi. lxxix. incip. Licet. per totū. in ij. parte. & in con. clxxv. inci. Quod quidā. in litera A. in ij. parte. & in con. cv. incip. Visis. in litera B. in con. clij. incip. Ad euidentiam. in litera A. & B. & C. in iij. parte. & in con. ccxiij. incip. Phi. in subscriptione. in litera E. ea. parte. & in consi. ccxlviij. inci. In causa. per totum. eadem parte.] † Vide Alex. iij. uol. consi. xiij. colu. ultima. an præsumatur acquisiuisse ex facultatibus patris, dicit quòd sic, concurrentibus coniecturis. Vide Ale. iiij. uol. cōsi. xxxj. Et an illud, quod habet, præsumatur habere ex hęreditate patris: Alex. consi. ciiij. uol. iiij. quòd non. Et quis debeat probare, uide Alex. con. cxj. uol. v. col. j.

Filius non præsumitur quæsiuisse de bonis patris interueniētis in ipso contractu filij. Alex. consil. xxij. iiij. parte. per no. per Salice. in l. si mater. C. de contrahen. emp.

Filius putatiuus an acquirat patri. Fran. Por. in trac. de duob. fratri. ij. parte. xv. q.

† Filius, qui administrauit bona uiuente patre, ipso mortuo potest cogi ad reddendam rationem alteri fratri. Soci. cōsil. xl. uol. ij. col. penul. uersic. quinimò.

Filius in quibus bonis acquirat usumfructum patri. in Spe. de acto. post uer. item est filiusfa. & quod in illis pater agit per se, & per procuratorem, & quid de clerico filiofa. acquirente: ut ibidem, & in tit. de procura. §. ij. uer. & no. & sequen.

† Et per Franc. Are. in l. quodcunque. de uer. obl. in ij. col. statim post medium.]

20 Filiofamiliās relictum, patri acquiritur. in Sp. de iudi. §. iiij. uer. quid si isti.

Filius acquirens an debeat communicare fratribus. ibidem.

Filio potest acquiri per patrem. in Spe. de loca. §. vj. uersi. lxix.

Filius succedens in feudum patris, non dicitur acquirere, sed acquisitum feudum capere. Bal. in c. j. §. j. de cogni. feud.

Filius an acquirat patri ex usuris. gloss. Inst. de his, qui sunt sui, uel ali. iur. & in l. cùm oportet. in princ. & ibi per Bart. quòd uterque tenetur ad restitutionē, si iussu patris mutuauit sub usuris, secundum Alex. in l. iij. §. si procurator. quod quisq; iur. & de bo. quæ lib. & ibi. & doc. Bal. & Bar. in trac. de duo. fratri. iij. q. quòd sic, si facit mandato patris: aliàs non. Vide Bald. in auth. nouissimè. C. de admi. tut. & Bartho. Cæp. in trac. de duo. fra. iij. parte. j. q. & Barth. Cæp. in caute. cxxx.

Filius stipulando de suo patri uel patris nomine acquirit patri, & uidetur donare. per Bart. & doct. in l. quæ dotis, soluto matrimon.

Filius an præscribat rem alienam sibi donatam à patre bona fide. gl. & Bal. in l. fi. C. pro donato.

Filius non præscribit titulo pro hærede, nec pro suo. l. nihil. cum gloss. C. pro hærede. Paul. de Castr. consil. cclxxxviij. Item,

Filij an acquirant ex stipulatione patris in contractu pro se & filijs. Oldrad. consil. cxxxij. & j. Pater contrahit. in princ. & per discursum.

Filijs, & patri, si quid datur, illis tantum debetur, quantū patri. in Spe. de loca. §. vj. uer. cliij. & de feu. §. ij. uer. ix.

Filius potest stipulari sibi, & patri, uel patri, etiam conferendo uerba obligatiua, & executiua in personam patris, ut, Promittis patri meo? Promitto. l. quodcunque. & ibi Alexand. & doct. de uerbo. obl. & not. in l. si filius. & in l. quod dicitur. eo. tit. Cy. in l. ij. C. de cōtrah. emp. & in l. Cai⁹. sol. ma. Bal. in l. cùm oportet. de bon. quæ lib. & in l. executorem. iiij. col. de exe. rei iud. & Bar. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. de uer. obl. Et dic uerum, nisi filius stipuletur pro patre ut extraneo, uidelicet ꝓpter benemerita, quia nō ualet. Alex. in d. l. quodcunque. in fin. prin. per l. si tibi. §. pactus. de pac. & per Alex. in l. si ita. §. Chrysogonus. v. col. de uerb. obl.

Filius stipulans patri non uidetur donare, sed econtrà fic. Bar. in l. quę dotis. iij. col. sol. ma. Alex. in l. quodcunque. in prin. de uerbo. oblig.

Filius succedit matri, etiam prohibitæ testari à marito suo. Bal. in l. pe. col. C. si quis ali. te. prohi.

Filij in emphyteusim succedunt uiriliter. Barto. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope. liber. Pau. de Castr. consi. xxxv. & s. uer. Emphyteusis stipulata. uersic. xvj. & uer. Emphyteusis transit. uersi. x.

Filij succedunt ipso iure patri, & matri. l. si matre. & ibi Bald. C. de suis, & legiti. & in Spec. de testa. §. iij. uersic. sit etiam. & sequenti. & ecōtrà, ut ibi. & j. Pater. & uer. mater. & Bal. in l. ij. C. ad Orfi.

Filij masculi proditoris non succedunt patri, nec matri, nec coniunctis. l. quisquis. & ibi Salice. & doct. C. ad legem Iul. maie. sed fœminæ matri tantùm in legitima, extraneis in totum. uer. ad filias. & ibi Sali.

Filius de iure naturæ debet succedere patri. j. dist. ius naturale. & Bald. in l. lege. C. de legi. hæred. ubi dixit secus in ulterioribus.

Filij substituti simul cum patre eorum quomodo succedant an in capita, uel in stirpes. Bar. in l. quidam. §. si tibi. ff. de rebus dub. & no. in l. Publius. in fin. de condi. & demon. quia consilium est, quòd exprimatur, quòd succedant in stirpes, secundum Bar. ubi s.

Filius succedens in legitima nō potest propria authoritate ingredi possessionem bonorum. Bar. in l. ij. C. quando, & qui. quar. pars deb. lib. x. & Bal. in l. si quis in suo. §. legis. C. de inof. test. nisi uelit esse hæres, secundum Bal. in auth. licētia. de epis. & cle. post Inn. in c. cùm in officij. de testa.

Filius ex uxore ignobili non succedit patri simul cum filio ex uxore nobili, quando sic se habet consuetudo. Pau. de Cast. in l. pactum. in fi. C. de colla. aliàs sic. Bald. in l. imperialis. C. de nuptijs.

Filius succedens simul cum patre, an succedat in parte sua, etiam quo ad usumfructum. j. uerbo, Pater succedit. uersicu. xxvj.

10 Filius non succedit uxori suæ occisæ per patrem suum ob adulterium: per l. cùm ratio. in fi. ff. de bo. dam. l. j. §. dominus. si quis ali. test. prohi. secundum Ant. Rosel. in tracta. de suc. ab intest. lxxxviij. col.

Filius homicidæ non succedit occiso à patre suo. d. l. j. §. si dominus. Item,

Filius succedere prohibitus, desinit esse suus. Bar. in l. j. §. sciendum. ff. de suis, & legi. Lau. de Fano. Instit. de legi. ag. suc. §. cæterùm. xv. col.

Filius succedit in hæreditate indiuisibili, excluso nepote ex fratre. j. Filius regis. uer. vij.

Filius non hæres an succedat in stipulatis per patrem pro se, & filijs. in l. si tibi. §. si pactus. ff. de pactis.

Filius an habeat prælegatum sibi factũ in testamento non completo. Bald. in l. fi. C. fa. ercisc.

Filius, qui habuit legitimam à patre, & promisit plus de bonis eius non petere, non potest petere suppletionem, auctis bonis. Iaco. But. in l. pactum. C. de colla.

Filius ex matrimonio contracto contra prohibitionem statuti an succedat in bonis sitis in loco statuti. Bald. in l. nemine. C. de nup.

Filius non hæres patris non succedit in emphyteusim stipulatam ab ecclesia pro se, & filijs. glo. & docto. in l. etiam. ff. sol. matrimo. secundum Bald. in l. nepotes. C. de suis, & legiti. & in l. liberti. C. de oper. lib. Sed uide per Bald. in l. iij. C. de fideicom. quòd imò succedit in uiriles. & per Bal. in authen. si quas ruinas. C. de sacros. eccl. & in l. qui se patris. C. unde liberi. & in auth. unde si parens. C. de inoff. test. & in add. Specul. de loca. §. vj. uersic. licet aliquis. & in l. filiusfam. §. cùm quis. de lega. j. quòd nec succedit in stipulatam pro se, & hæredibus. Item uide Barto. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. libe. & in l. quod dicitur. de uerb. obl. & Paul. de Cast. in l. tale pactum. §. fi. de pac. Alexan. de Imo. in c. potuit. de locat. in xv. char. & Ant. Rosel. in tract. de suc. ab intest. xxviij. colum. & uide in l. si tibi. §. si pactus. ff. de pac. & in Specu. de loc. §. vj. uer. clviij.

Filius successioni paternæ non potest renũciare: uide l. pactũ, quod dotali. C. de colla. & s. Filius hæres. uer. lxxxiij.

20 Filius homicidę non succedit in legitima, confiscatis bonis patris. Angel. in consi. Amice, & frater charissime, recepi literas uestras. & in l. j. ff. de bo. dam.

Filius succedens per contratabulas an teneatur ad legata. glo. in l. si filius, qui. ff. si quis omis. causa testa. Bart. & Ange. in l. nonnunquuam. ff. de bo. pos. contra tabul.

Filius ex filio instituto, & substituto sorori in dotem, an excludat matrem filij, id est, auiam suã à successione sororis mortuæ post fratrem sibi substitutum. Angel. in l. qui patri. in fi. ff. de acq. hær.

Filius an succedat patri in legitimam ex bonis quęsitis ex usuris. Pau. de Cast. in consi. cccxxxiij.

Filij inæqualiter instituti succedunt æqualiter in feudum, uel emphyteusim. Bald. in l. liberti. viij. col. C. de ope. li. & in authen. si quas ruinas. de sacros. eccl. & in l. filius. §. pen. de leg. j. & Bart. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. libe. c. j. in fi. qui feu. da. pos. etiamsi pater contrarium disponat. ca. j. de suc. feu. & Pau. de Cast. consi. clxj. iij. colu. & suprà, Feudum. uer. cxij. Item,

Filij an succedant in feudum præscriptum. Bald. in d. l. liberti. pe. col. C. de ope. lib.

Filius monstruosus an succedat in feudum. Bald. quòd non. in l. quoties. C. de suis, & legiti.

Filius ex nepote an succedat in locũ patris, sicut filius fratris. Bald. in authen. post fratres. la j. C. de legi. hære.

Filius mortuo patre incipit tenere locum patris, & in eius locum succedit. l. posthumorum. in princip. & ibi Bartol. de iniust. test. l. in quib. & ibi Bald. C. de secund. nup. Item matris. l. si uiua. C. de bo. mat.

Filius succedens matri an conferat dotem datam filiæ suæ ab ipsa matre auia dotante. Alex. con. xxvj. j. parte.

30 Filius natus, & post unam horam mortuus, non est in consideratione in successione feudi. glo. in c. episcopũ, uel abbatem. secundum Bal. in l. j. §. in nouissimo. C. de cad. tol.

Filius, etiam non hæres patris, licet succedat in feudum, tamẽ propter ingratitudinẽ suam erga patrem non succedit. Angel. in auth. de nup. §. soluto. & §. & super. colla. iiij. Sed uide Paul. de Castr. consi. clx.

Filius non hæres non succedit in feudum, si potest esse hæres: aliàs sic. Bal. in l. cùm secundum. C. de fideicom. Paul. consi. clx. & Cyn. in l. ij. C. de lib. & eorum liber.

Filius filij non succedit in feudum, nisi sit hæres, licet filius etiam non hæres succedat in feudum patris. Ang. in auth. de nup. §. si uerò filiorum. colla. iiij. & Pau. in dicto consi. clx.

Filius exclusi à successione intelligitur similiter exclusus. Angel. in auth. de hære. quæ ab intest. §. reliquum. coll. ix.

Filius indignus non habetur pro filio, quo ad successionem. l. si filius. de iure patro. Bald. in l. liberti. j. co. C. de oper. lib.

Filij, quorum pater stipulatus est emphyteusim pro se, & filijs, succedentes mortuo patre, dicuntur eam capere causa mortis. Bar. in l. mortis causa. ff. de don. causa mor.

Filius an succedat in feudum, si pater deliquit in dominũ, nec fuit priuatus eo. Bal. in c. j. vj. col. qui. mo. feu. amit. & s. uer. Delictum. uer. xxij. Et quid de nascituro. j. eo. uer. xl.

Filij succedunt in feudum, etiamsi de ipsis non fuit dictum in inuestitura. Bald. in cap. j. in fi. qui. mo. feu. consti. po.

Filij succedunt in lucrum dotis. Bald. in l. quod scitis. C. de bo. quæ libe.

† Filij nati in sacerdotio sunt incestuosi. Gl. Bart. & Bal. in l. ij. C. de epis. & cler. licet Salic. contrà, qui dicit esse spurios.

40 Filij succedunt in uiriles in his, quæ non respiciunt hæreditatem, ut in emphyteusi. Bald. in l. iij. C. de fideicom. & suprà eo. uer. xxiiij.

Filij ex diuersis matrimonijs succedunt matribus, quilibet matri suæ, & in bonis, quæ mater habuit à parentibus suis. Bal. in l. cùm alij. C. de secund. nupt.

Filius natus post condemnationem patris, & bonorum confiscationem, an debeat aliquid habere & bonis patris publicatis. Bar. in l. j. ff. de bo. dam. & s. eo. uer. xx.

Filij ex meretrice uera uxore succedunt patri simul cum filijs ex alia uxore nobiliori. Bald. in l. imperialis. ij. colum. C. de nupt. nisi consuetudo aliter sit. Pau. de Cast. in l. pactum. in fi. C. de colla.

Filius an uiuo patre habeat ius in emphyteusi. Bal. in add. Spe. de loc. si quis accepit.

Filius non hæres non succedit in ius patronatus. Fede. de Senis in consilio cxxxix. Item quæritur, an filius.

Filius posthumus an succedat in feudum. Fran. Por. de duobus fratri. ij. parte, xix. q.

Filius prodigus an & quomodo renunciet successioni uiuo patre. j. uer. Prodigus. uer. iiij.

Filius natus, uel nasciturus, an priuetur feudo propter delictum patris. Bal. in l. ij. C. de lib. & eorum lib. Bar. in l. emancipatum. §. si quis. ff. de adop. & sup. Delictum. uer. xxiiij.

Filius ingratus patri an ei succedat. Fran. Por. de duobus fratrib. iij. parte, lxvj. q.

50 Filius prodigi an petat sibi aliquid assignari à patre pro uita, uel legitima. Bald. in l. ij. C. si quid. in frau. patro.

Filius hæreticus non succedit patri. Franc. Por. de duobus fratri. iij. parte, lxxx. q.

Filij ex filio mortuo succedunt cum patruo in bonis aui in stirpes. in Spe. de instru. edi. §. iij. uer. iij. & j. Nepotes. el j. uer. viij. & xxix. & in Spe. de success. ab intest.

Filius non succedit in plus iuris, quàm fuerit in patre defuncto. in Spe. de feu. §. ij. post uer. v.

Filius transmittit iura, in quibus magis consideratur ut filius, quàm ut hæres, etiãsi uiuo patre moriatur. Bal. in l. cùm antiquioribus. vij. col. C. de iure delib.

Filius transmittit hæreditatem non repudiatam, quam potuisset repudiare ex forma statuti. Bald. in l. qui se patris. uersic. item dubitatur. C. unde liberi. & Pau. de Cast. in l. iij. C. de iure delibe. & j. eod. uersi. v.

Filius masculus mortuus ante aditam hæreditatẽ, an transmittat ad hæredem ius excludendi fœminam sibi competens uigore statuti. Paul. de Cast. consil. cccxlij. aliàs est cccxliiij. incipiente, primum est de intellectu. quòd sic. & j. eodem. uersicu. vj.

Filius tacens an transmittat hæreditatem ad extraneos, stantẽ nepote defuncti. Bal. in l. qui se patris. v. col. C. unde liberi.

Filius, qui beneficio statuti potest repudiare, an transmittat eã non agnitam nec repudiatam. Bald. in d. l. qui se patris. penultima col. quòd sic. & Paul. de Castr. in l. si fratris. C. de iur. delibe. & s. eo. uersi. ij.

Filius minor xxv annis moriens non transmittit ius excludendi fœminas uigore statuti sibi competens. Bald. singul. in l. non pro numero. in lectu. antiq. C. ad Orfic. Vide Paul. de Castr. consi. cccxlij. aliàs xliiij. incipit, primum est de intellectu. & s. eo. uersi. iij.

Filius legitimam, etiam non agnitam, transmittit ad quoscunque. j. uerbo, Legitima. el j. uer. lx.

Filius moriens ante aditam hæreditatem an transmittat ad suos

suos ius adeundi, & pro qua parte, stante statuto, quòd hæreditas non adita per masculum spectet ad fœminam. Paul. de Cast. con. ccclxxxviij. & seq. Et an fideicommissum uirtute clausulæ codicillaris. Bald. quòd non, in l. si Pontionilla. C. quando di. le. ce. & in c. j. episcopum, uel abbatem. Lau. in §. cæterùm. xx. col. Instit. de legi. agna. suc.

Filius an transmittat dotem, non adita hæreditate matris. doc. & Bal. in l. dos à patre. C. sol. ma.

Filius suus post annum transmittit ius deliberandi, ut legitimus, sed emancipatus transmittit ut agnatus. Bald. in l. licet. penul. quæst. ad fin. C. de iure deliberandi.

Filius an, & quando transmittat, uel non, hæreditatē. j. uer. Hæreditas transmittitur. per totum.

Filius institutus in re certa est loco legatarij, quo ad transmissionem. Bar. in l. ex facto. de hær. inst.

Filius confert omnia lucra facta per ipsum mercatorē mortuo patre ex pecunia patris, si est dubium, quantum lucri fecit post mortem patris, aliàs non. Bald. in auth. ex testamento. in fin. C. de col. ubi dicit similiter de damnis.

† Cautela. Filiusfamiliâs ut tempore diuisionis cū fratribus habeat libros præcipuos, & non solùm libros, sed quascunque res sibi donatas à patre, cautela est, quòd suscipiat saltē primam tonsuram. Et ista est utilis cautela, secundum do. Ias. in l. filiæ licet. in ij. col. uer. sed audi nouam quæstionem. C. de coll. & sequitur Pet. Gerar. sing. liiij. incip. Tene menti utilem cautelā. Et adde Cæp. caute. cxiij. incipien. Filiusfamiliâs regulariter. Et ibi, quòd quando filiusfam. uult testari inuito patre, cautela est, quòd accipiat primam tonsuram: quod facile est. Quod reputat ualde notabile, & menti tenendum.

Filius an conferat libros sibi datos pro studio à patre: per Bal. in l. j. penul. colum. sol. matr. & in l. filiæ cuius. C. fam. ercis. & in addi. Spe. de iudi. §. iiij. uer. pe. & in Spe. uer. quid si isti. & in l. si donatione. & ibi Pau. de Cast. in auth. ex testamento. v. colum. C. de coll. & per Bart. in l. j. §. nec castrense. ff. de cast. pec. uel de col. bon. Et adde, quòd filius cōputat libros in partem suam, qui eos habuit, quos pater emit pro alio filio studente mortuo, cui pater emens adiecit eos ei computandos in partem suam: secundum Bart. in l. Caio. ff. de alimen. lega. Vide Fran. Por. in trac. de duo. fra. ij. parte. j. q. & j. † Libri. el j. uer. iij. † Et per Fran. Are. in l. filiæ. C. de colla.]

Filius an, & quando conferat, & quid: uide j. uer. Hæres. & suprà uer. Collatio bonorum. & j. uer. Frater per discursum. & uer. Pecunia.

Filius non tenetur conferre fratribus rem sibi hypothecatam à patre, uel datam cum titulo. Bald. in l. si donatione. ult. colu. C. de colla.

Filius primogenitus an conferat quæsita iure primogenituræ. Franc. Por. de duobus. frat. j. parte. xj. q.

Filius testatur, & potest patrem instituere, eumque fideicommisso grauare. l. filiusfamil. & ibi Bartol. ff. ad legem Falc.

Filius hæres grauatus fideicommisso potest testari legitima & Trebellianica, uidelicet de tertia & quarta. c. Raynaldus. §. dilectus. de test. & Bal. in l. filium quem habentem. uer. ulterius quæritur, nunquid sicut filius, &c. C. locati.

Filius maior potest dispensare res sibi donatas non minor. in auth. ut liceat ma. & auiæ. §. j.

Filijfamil. testamentum de consensu patris, & cum clausula codicillari, ualet. Bal. in addi. Spe. de instr. edi. uer. filiusfam.

Filiusfami. regulariter non potest testari de bonis aduenticijs. l. senium. C. qui. testa. fa. pos. & ibi doc. & Bal. Instit. eo. tit. §. præter hos. & de test. mil. §. fin. & in l. si. §. filijs aūt. & ibi Bal. C. de bonis, quæ lib. per Pau. de Cast. in consil. cxcix. & in Spe. de instru. edi. §. xij. uer. v. & §. xv. in prin. & per Barto. in auth. in successione. C. de suis, & legi. & l. qui in potestate. & ibi doct. ff. de test. l. Imperator. per Bart. ff. ad Trebel. l. j. §. in filij. & ibi glos. & Bar. eo. tit. in auth. ut lice. matri. & auiæ. in prin. Barthol. Cæpo. in c. j. xix. concor. de cog. feu. in usi. feu. ubi dicit, quòd uerum est, etiam de feudo aduenticio. Item uerum, etiamsi in illis pater nō habeat usumfructum: ut per doc. ubi s. post gloss. Item uerum etiam de bonis patris ad piam causam, etiam ex indulgētia patris. l. sicut. §. uenditionis. ff. qui. modis pig. sol. secundum Bal. sing. in l. j. §. j. de leg. iij. Item uerum, etiamsi pater sit bannitus. Bald. tenet in l. j. ix. colum. C. de hære. instituen. nisi bannum esset pro crimine, cuius pœna de iure communi esset deportatio, secundū Bald. ibi. Item uerum etiam patre permittente. d. l. qui in potestate. & Specul. in d. §. xv. Item si testetur, & cesset impedimentum, non conualescit testamentum. l. si filius. & ibi Bar. ff. de testa. nec cōualescit per emancipationem, etiamsi constet de perseuerantia uoluntatis per duos testes. Bald. in l. seruus. C. de leg. Item nec potest codicillari. Bartol. in l. ij. de le. j. & in l. tam is. §. filius. ff. de dona. causa mor. do. in d. l. senium. Sed si pater consentit, an possit petere: per Bald. in d. l. senium. ubi etiam uide quid si ponitur clausula codicillaris. & ibi per doct. Item potest testari ad piam causam de licentia patris, etiam generali. Bal. in l. j. ix. col. de sacrosan. eccle. Alex. in l. filiusfam. de dona.

Filius potest testari de aduenticijs, si est clericus, etiam in minoribus ordinibus constitutus. gloss. in c. cùm esses. de testa. Item & de bonis quæsitis ratione clericatus, tanq̄ de castrensib. uel quasi. l. sacrosanctæ. & ibi Bart. C. de sa. san. eccl. & eius testamentum non subiacet querelæ inofficiosi. l. clericis. & ibi doct. & Bartol. C. eo. tit. & Abb. in c. quia nos. de testa. quod testamentum eius continens præteritionem filij, uel patris, ualet, etiam sine consensu patris. † Vide latè Ioan. Lud. in repe. rub. de donat. inter uirum & uxor. colu. vij. & viij. & Ias. in l. filio licet. C. de colla.]

Filiusfam. potest testari de bonis castrensibus. l. qui testamento. §. primo. ff. de testa. l. fina. C. qui test. fac. pos. & ibi docto. & Bartol. in l. filiusfam. la ij. ff. de test. uel quasi castrensibus ibi. & gl. in d. l. qui in potestate. & nisi patrē instituat, datur querela. j. Testamentum nullum. uer. cxij.

Filius potest testari de aduenticijs sibi quæsitis ex transitu patris ad secunda uota. in authent. de nupt. §. quoniam. & ibi Angel. in §. uenient. & in l. penult. C. qui test. face. pos. & in l. j. & ibi Bald. de leg. iij. & j. eo. uer. x.

Filius potest testari ad piam causam. Bald. in d. l. j. §. j. de le. iij. Ang. in d. §. uenient. de nup. Bartol. doct. & Imo. in d. l. qui in potestate. ubi dicit, quòd potest testari, uolente patre in his, quibus pater non habet usumfructum: per c. licet. de sepul. in vj. à cōtrario sensu. & tenet Bar. in l. j. iij. q. de sacros. eccl. & Bal. in d. l. senium. per Pau. consi. cxxv. & cxcix. † Et per Fran. Are. in d. l. j. in fi.

10 Filiusfam. testando potest sibi eligere sepulturam. d. c. licet. de sepul. in vj. & Bartol. in d. l. filiusf. la ij. & in l. qui in potestate. de test. Old. consi. xxv.

Filius potest testari de lucro dotis maternæ. in auth. de nup. §. quoniā infirmas. & ibi Ang. & in §. uenient. & in l. pe. C. qui test. face. pos. ubi etiam Io. de Prà. & doc. & s. eo. uer. vij.

Filius potest legare cum consensu patris, etiam per epistolam præstito. Angel. in l. qui bona. §. iussu. ff. de acquir. hær. per l. honores. & ibi Angel. ff. de decuri.

Filius Gallicus, quia non est in potestate patris, potest testari, etiam de aduenticijs. Bal. in c. j. ad fin. an mutus, uel surdus. in usi. feud. & in c. j. §. j. de duob. fra. de no. bene. inue.

Filiusfami. potest testari ex dispositione statuti. Bar. in l. si quæramus. ff. de test. sed non de bonis sitis extra territorium statuti: secundum Io. de Lig. in trac. de sen. exc. x. charta. uer. aliquando statuta permittunt, &c. quo casu potest etiam codicillari, secundum Bar. in l. ut tantum. in prin. ff. de ser. corrup. Sed si prohibetur, s. Codicillus. uer. x.

Filius potest cogi per patrem ad testandum. Bal. in l. si pater. j. q. C. de inst. & subst.

Filius potest in testamento facere donationem inter uiuos collatam in tempus mortis, licet testamentum non ualet, secundum Pau. de Cast. in con. cxxv.

Filiusfamil. an de dote possit testari. Bald. quòd non, in l. pro hæreditarijs. pen. col. C. de hęre. actio. & s. uer. Filia testatur. per discursum.

Filius non potest testari, patre suo stante apud hostes in captiuitate. l. fin. C. de sen. pas. l. si pater. ff. de iniusto test. secundū Ioan. de Imo. in l. lex Cornelia. ij. col. de uulg. & pupil. sed tunc potest habere hæredem ab intestato. l. fin. ff. de suis, & legi. secundum Ioan. de Imo. ubi s.

Filius non potest instituere patrem in testamento nō solenni. Bald. in addi. Spe. de instru. edi. uer. mater & pater.

20 Filius

20 Filius an & quando habeat hæredem. in l.j. & ibi Bartol. ff. de castren. pecu.

Filius monachi potest testari. Bart. in l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iuris. per Dyn. in l. liber homo. ff. de acquir. re. do. & per gl. in l. si ex causa. §. pe. ff. de mino. Item,

Filius an & quando possit testari. j. uer. Testamētum à quibus. & uer. Testamentum nullum. per discursum. ubi plenè.

Filius non substituit patri, uel matri furiosis. Bald. in l. humanitatis. ix. q. C. de impube. & ali. subst. Bar. in l. ex facto. de uul. & pup. iiij. col.

Filius bāniti potest testari de bonis suis sitis in ciuitate, de qua pater est bannitus: quià banno finita est patria potestas, quo ad iura illius ciuitatis tātùm. Alex. plenè in l. si cùm dotem. §. si patri. sol. mat. post Salice. in l. j. ff. de hære. institué. & Cy. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de libe. & posth. & ibi Io. de Imo. in §. ille casus. & in l. ex facto. ad Trebel. & Pau. de Cast. in d. l. j. præsertim stante statuto, quòd filius banniti succedat in partem bonorum patris. Bald. in authen. incestas. C. de incest. nupt. & Alex. ubi s. Item si statuto disponat, quòd banniti sint extra protectionem communis. Alexand. ibi & Bald. in l. iij. C. si pen. appell. mors interue.

Filius donat causa mortis. l. tam is. §. filius. & ibi Bar. & do. ff. de don. causa mor. Dy. in l. j. §. j. de leg. iij. & gl. in l. qui in potestate. in prin. ff. de testa. quæ dicit uerum, si pater promittat. uide ibi. Item uerum, nisi sit pupillus, qui etiam cum authoritate tutoris non potest. l. j. in princip. & ibi Bar. & Bald. ff. de tut. & ratio. dist. uide in Specul. de instr. edi. §. xij. uer. v. & seq. & §. xv. † Donat etiā inter uiuos patre consentiente. l. ij. & ibi Bartol. & l. filius. & l. in ædibus. §. planè. ff. de don. & in d. l. filius. Gl. quòd potest donare matri. Vide Bal. in l. si dotem. C. de fal. cau. adiec. lega. ibi, filia testatur.

† Filius iudicis authoritate, non patris, potest causa mortis patri donare. do. Barthol. Socin. in consilio lxxxvij. incip. In præsenti. in fi. j col. in j. parte.]

Filius potest donare usuras fauore animæ: arg. secundum glo. in l. præses. C. de transact. Item potest remittere debitum nō liquidum. l. contra iuris. §. fi. & l. seq. de pac. Item liquidi partem pauperi debitori. l. si plures. eo. tit. Item. Alex. in l. filius. in prin. ff. de dona.

Filius promittēs, uel soluens pro patre, an dicat donare. Alex. in l. si cùm filius. §. si uerò. de dona. dicit ꝙ sic, si filius est diues, & quantitas est modica, uel si pro alimentis paternis.

Filius potest donare pro bono pacis, & concordiæ. Angel. in l. Imperatores. de pac. & Alex. in l. contra iuris. §. si filius. eo. tit. ubi idem dicit in filio regis, uel baronis, & in tutore.

Filius potest donare causa mortis patri. Barto. & Ange. in l. j. §. fuit quæsitum. ff. ad Treb. Sed uide doc. Bal. & Fran. de Capi. li. in l. bonorum. C. qui admit. & in l. aliquando. §. j. C. de inoffic. testam. & Bar. in l. j. in fin. ff. de autho. tut. & Bal. in l. si furiosi. de nup. quòd non, nisi cū authoritate iudicis. & l. j. ff. de autho. tuto. & Alex. in l. si cùm filius. §. si uerò. ff. de do. & adde s. Donatio inter patrem & filium. uersi. xxxix.

† Filius donans causa mortis rem patris, consentiente patre, pater, non obstante consensu, poterit talem donationem reuocare. do. Bartho. Soci. in consilio clxxxix. incip. Viso. uer. unde cum testamentum. circa medium. & uer. cum ergo in casu nostro. in ij. parte.]

† Filius legando, si legatum non potest deberi ex testamento, neq; ex codicillis, an debeatur saltē in uim donationis causa mortis, accedente tali testamento uel legato consensu patris: uide do. Bartho. Soci. in consi. clxxij. multum abundè. uer. quarta difficultas. in ij. parte.]

Filius an possit donare bona aduenticia sine consensu patris. j. proxi. in princ.

* Filiusfamiliàs bona aduenticia propter nuptias donare potest, etiā non consentiente patre, ut tradit & confirmat Ay. Crau. consi. clxxxv. nu. 2. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Filius alienat bona aduenticia, in quibus pater non habet usumfructum. Bartol. in l. non solum. ff. solu. matr. Quod intellige etiam sine consensu patris: ut ibi per Lud. in authen. similiter. xij. charta. C. ad legem Falci. non autem ea, in quibus pater habet usumfructum. l. si filius. j. respon. & ibi Bald. C. de pat. po. l. fi. §. filijs autem. & ibi doct. C. de bonis, quæ libe. Quod est uerum, etiamsi filius iuret: quia iuramentum non firmat alienationem in præiudicium ususfructus paterni, secundum Bald. in d. §. filijs. & c. ij. de pac. in vj. auth. quod locum. in fin. C. de proba. Sed Ang. contrà in d. §. filijs. nisi pater consentiat: ut ibi, per Bald. de quo etiam plenius per Paul. de Castr. in l. hæredi. §. filia. ff. de pac. & in suo consi. cxxv. Sed Alex. in l. si cùm filius. §. si uerò. de dona. dicit eum posse alienare de consensu patris, si filius ipse sit maior xxv annis, non si minor, per d. §. filijs. Item uerum etiam pro alimentis. sed debet ali à patre, secundū Bal. in d. l. fin. §. ipsum. Item,

Filius potest alienare localia ad piam causam, secundum Paul. de Cast. in d. consi. cxxv.

Filiusfami. maior potest dispensare res sibi donatas, non si est minor. in auth. ut lice. ma. & auiæ. §. j.

Filius rem patris uiui non potest pignorare. l. nec maior. & ibi doc. C. si res ali. pig. da. sit.

Filius licet sit prohibitus alienare, tamen nepos potest alienare. Ang. in auth. de resti. fideicom. ultim. col. in §. fi.

Filius quādo dat rem pro patre uolente eam alteri donare. per Bartol. in l. si cùm filius. ff. de dona.

Filius etiam habens administrationem peculij, nō potest rem peculiarem pro alio pignorare. l. ij. in princip. & ibi Bart. ff. quæ res pig. ob. poss.

Filius nō potest etiam pro debito patris pignorare rem patris. l. nec sine man. & ibi Bald. C. si res ali. pig. da. sit.

Filius non potest alienare bona aduenticia, quando est in potestate patris, nec transfert dominium eorum. in Sp. de feu. §. ij. uersi. xviij. fi. & seq.

† Filius alienando subiecta restitutioni, uidetur alienare pro legitima sua. Rap. Cu. in consilio cxxxij. post medium.]

Filius delinquens uiuo patre, non perdit legitimam de iure communi. Bald. in l. j. C. de bo. liber. per Bartol. in l. si qua pœna. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. per statutum uerò potest contrarium disponi. Bartol. & doc. in l. cùm filius. ff. de uerb. obl. Vide Pau. de Cast. in consi. xxx. & j. uer. Pater pro filio. uer. ij.

Filius non computat sibi in partem suam id, quod pater suus expendit pro filio captiuo redimendo, sed id, quod expendit ipse filius malè uersando, puta ludendo, sic: sed an pœnā solutam pro delicto ipsius filij, per Bald. in authen. ex testamento. x. colum. uersi. quartò quæritur. C. de colla. & infrà, uer. Pœna criminalis. uer. vij. Addo Bart. in l. Stichus. in fi. ff. de pecu. leg.

Filius inuadens propria authoritate res peculij aduenticij, priuatur proprietate. Barto. in l. si quis in tantam. iiij. colum. C. unde ui. Item,

Filius probans falsum pro patre, uel contra patrem, punitur. Iac. But. & doc. in l. pen. C. de falsis.

Filius an possit banniri ob contumaciam. Bald. in l. fi. §. necessitatem. iiij. col. C. de bo. quæ libe.

Filij factum non nocet patri. l. contra. C. de repud. & ibi Bar.

Filius fornicans cum ea, cum qua & pater fornicauit, octo annis pœnitentiam facere debet. xxx. q. iiij. si pater & filius.

Filius furans patri, casu quo sit pœna corporalis, punitur. Bart. in l. si quis uxori. in prin. ff. de fur. Quod est uerum pro magno furto. l. respiciendum. §. furta. ff. de furtis.

Filius adulterās nouercam perdit priuilegium. l. Pomponius. ff. de parricidijs. secundum Bar. in l. diuus. eo. tit. Et

Filius occidens patrem bannitum, an ei succedat. Fran. Por. in tract. de duo. fra. iij. parte, lij. q.

Filius adulterans nouercam an succedat patri. Fran. Por. in dicto tract. ea. parte, liiij. q.

Filius petitur iudicis officio, quando à nemine detinetur. in Spe. de offi. om. iudi. §. ij. uers. item agitur. Vide in titu. de actore. post uer. item quòd est filiusfamil. ubi ponit, qualiter petatur filius. Et quid si filius, cùm punitur à patre, est contumax. in Spe. de primo & secundo decre. §. iij. uer. quid si agatur. Et qualiter agatur, & ponatur, cùm filius facit controuersiam sui, & quando inuitus per alium detinetur. in Spe. de maio. & obe. uer. eo. modo. & in tit. qui fil. sint legi. Et ingratus qualiter reuocetur ad patriam potestatem. in Spe. de natis ex libe. uen. uer. sed & liberti. & seq.

Filius iudex, uel testis an esse possit: uide infrà, eodem.

Filius potest esse testis pro patre, quando nullum commodum acquireretur sibi, uel patri, ut quia pater sit procurator in causa alterius: quia potest filius testificari pro clientulo patris in dicta causa. Bar. post Iac. de Are. in l. qui testamento. §. per contrarium. ff. de testa. & Lanfr. in c. quoniam contra. uer. testis. uer. filius autem. de probatio. non ecõtrà, ut ibidem. Sed † ibi Bar. firmat idem esse econtrà. † Et per Felin. in c. cùm oporteat. de accusa. in iij. col.]

Filius contra patrem, etiam uolentem, nõ auditur filius testis. docto. in l. parentes. C. de testi. Ioan. de Imo. in c. dilectorum. de testi. cog. uide in Specul. de teste. §. j. uer. item quòd est parens. & se.

Filiusfa. an possit esse iudex, uel arbiter in causa patris, uel alia. in Specul. de arbi. §. ij. uer. item potest. Cardin. in cle. j. viij. q. de excep. dicit, quòd sic, etiam contra patrẽ, per l. ille, à quo. in fin. cum l. seq. ad Trebel. & in l. filius. ff. de iudi. & ibi no. quòd tenetur, si per imperitiam malè iudicauit: ut ibi per Alexand.

Filius in causa famosa patris an possit esse iudex, & econtrà. in Spe. de actore. uersi. item si pater.

Filius in causa patris an possit esse iudex, uel testis. in Spe. de instr. edi. §. x. uer. item quid si filiusfamil. de testi. §. iij. & j.

Filius an possit esse testis in testamẽto patris, uel extranei, uel econtrà, an in testamento, in quo pater est hæres. in Spe. de teste. §. j. uer. potest autem. uer. item quòd est parens. & uer. sed pone, mutuaui. & j. uer. Incestuosus. uer. vj.

† Filius an conficiat instrumentum pro patre, uel pro eo testificetur: uide Felin. in c. super eo. el ij. Insti. de testi.]

Filius defenditur à patre: ut in Specul. de feudis. §. ij. post uersi. vij.

Filium an pater inuitus cogatur defendere. in Specul. de actore. post uersic. item quod est filiusfami.

† Filij condemnationem nunquid pater teneatur, saltem in legitimam filij, uel ex alimentis filio debitis soluere. Specu. in titu. de senten. excom. in §. sequitur. in uer. quid si filius. concludit, quòd non: nam uiuente patre legitima nõ potest separari à bonis patris. l. j. §. impuberi. ff. de colla. bono. facit quod no. gloss. & Barto. in authen. si qua mulier. C. de sa. san. ecclesi. Nam pater non tenetur ad pœnam pecuniariam, in qua filius condemnatur. tex. & ibi Abb. in c. ij. de deli. pu. Et ibidem quærit, quid si subesset statutum, sicut in multis locis, ut pater teneatur pro filio, remittit se ad plenè not. per Bartol. in l. cùm filius. ff. de uerbo. obliga. uide Ana. in dicto cap. ij.

Filij pater est defensor, & aduenticiorum administrator, ibidẽ. & j. uer. Pater administrator. in prin. & per discursum.

Filius agit contra patrem nomine alieno, & tanquam procurator alterius. glo. & doc. in l. lis nulla. ff. de iudi. Quod est uerum, uenia prius impetrata. l. quæsitum. cum gl. ff. de in ius uoc.

Filius non potest agere contra patrem, tanquam procurator in rem suam. glos. fin. in l. actiones. ff. de action. & oblig. Petr. de Sun. in dicta l. lis nulla. de iudi.

† Filiusfamiliàs potest stare in iudicio sine consensu patris in peculio profecticio, quando habuit administrationem à patre. Felin. in cap. cùm dilecta. col. xxvj. de rescrip.

Filius uiuo patre nihil potest petere, nisi alimenta. Bald. in l. quamuis. C. de fideicom. Cyn. in addi. in l. non potest. ff. de adop. per l. cùm oportet. §. cùm autem. C. de bon. quæ lib. & j. eod. uersi. lxiij. Item,

Filius an petat à patre usumfructum dotis maternæ. Paul. de Cast. in consi. cviij.

Filiusfa. minor non potest accusare de iniuria cum authoritate patris, sed debet sibi dari curator liti, cũ pater in ipsa causa non speret commodum ususfructus: ergo non dicitur legitimus administrator: ergo non comparet pro eo, nec sibi authoratur. Bal. in auth. excipitur. in princ. C. de bo. ma. & j. eod. uersi. fi. cum multis præcedentibus.

Filius agit contra patrem prodigum, petita uenia, ut priuetur administratione. Bald. in l. quamuis. C. de fideicom.

Filius uolens habitare seorsum à patre, an possit repetere à patre dotem suæ uxoris. in l. si filiam. in prin. & ibi Bar. ff. fami. er. doc. & Ioan. de Imo. in l. si cùm dotem. §. transgrediamur. so. ma. Ioan. de Por. in l. si constante. §. j. eod. titul. Bartol. in l. sanè. ff. de iure dot. dicit in simili, quòd nurus, cuius mandato & consensu, socer dotem restituit uiro, non potest à socero dotem repetere.

Filius potest bona, uel dotem matris petere auferri de manibus patris prodigi, & dari sibi, mortua matre. per l. imperator. ff. ad Treb. & in l. fi. C. de sen. pa. secundum Bartol. in l. si constante. in prin. so. ma. in ix. q. secundæ prin. & ibi Ioan. de Imo. in x. colum. reprobat, dicens satis esse, si pater satisdet. Vide Bar. in l. ij. uer. cæterùm. so. ma. Bal. in l. ubi adhuc. vij. col. C. de iure dotium.

Filius an petat à patre dotem, uel bona matris bannitæ, uel excommunicatæ. Bartol. in d. l. si constante. x. q. secundæ prin. ff. so. ma. in xiiij. col.

10 Filius habet hypothecã tacitam in bonis patris, etiam futuris, pro aduenticijs ministratis per patrem, sicq; etiam in futuris præfertur creditoribus patris sui, qui alienauit aduenticia. l. cùm oportet. §. fi. & ibi Bal. C. de bo. quæ lib. Item,

Filius an petat sponsalia sua per patrem contracta dissolui. no. in l. dissentientis. cum authentic. ibi. C. de repu.

Filius pro alimentis petit sequestrari bona patris prodigi. Bal. singu. in l. ij. C. si quid in frau. pa.

Filius soluens pro patre dilapidatore potest repetere ab eo, etiam uiuo. Bal. in l. si filium. C. de nego. gestis.

Filius expendens circa personam patris uidetur donare, & nõ repetit: secus, si circa res: ut quia soluit pro eo fideiussor, uel si eum defendit: tunc enim repetit. Bartol. in d. l. si filium. de neg. gest. & j. eo. uer. xxviij. Idem si promittat, & soluat animo donandi. Bartol. in l. frater à fratre. in fi. de condi. indeb.

Filius sine consensu patris petit in iudicio instrumentum insinuari. Bald. in l. j. xxj. oppo. C. qui admitti. & in l. fin. §. necessitatem. pe. col. C. de bonis, quæ liberis.

Filius agens ex pacto patris non agit ut hæres, sed ut singularis successor. Bald. in l. j. iiij. col. C. per quas perso. no. acqui.

Filius agens contra patrem officio iudicis, debet ueniam impetrare. gl. in l. cogi. §. si pater. ff. ad Trebel.

Filius agere potest hypothecaria contra bona patris pro administratione suorum bonorum. l. cùm oportet. §. cùm autem. de bo. quæ libe. per Fran. Por. de duo. fra. j. parte. q. xlvij.

Filius mutuantis non potest declarari per debitorem, ut ei restituatur mutuum, quando stipulatus est restitui cui declarabit debitor, cùm fraus præsumatur. Bald. in l. iubemus. §. primo. C. ad Trebel.

20 Filius agens obtinet, licet lite pendente adeat hæreditatem cum forma statuti. Io. de Imol. in l. hæres quandoq;. de acquirend. hæred. & in l. si filius qui patri. de uulg. & pu. & Alex. consi. clxxvj. ij. parte. ad fin. & ibi uide, quid si agit ut hæres ex testamento, & lite pedente repudiat, & adit ab intestato, & tenet sufficere.

Filius an possit accusare sine consensu patris. Bal. in auth. excipitur. in prin. C. de bo. quæ lib. in lectu. anti. & in addi. Spe. de accu. tit. ij. uer. ij. quòd non. & per Bar. in l. inter libertos. §. filius. de adul. & in l. post legatũ. §. filiusfa. & ibi Bar. ff. de his, qui. ut indig. quòd sic in publicis iudicijs, etiam inuito patre. & s. eod. uers. v. Sed Alex. tenet contrà in d. §. filius. secundum Ang. quòd imò tam in publicis, quàm in priuatis delictis requiritur patris consensus. uide ibi omnino.

† Filius an possit esse in iudicio se defendendo sine consensu patris in causa criminali: uide Fran. Are. in consi. cxxxix.]

† Singula. Filiusfa. potest agere super peculio profecticio sine patris consensu, ubi super illo à patre ei esset concessa administratio. tex. est singularis, secundum Ange. ibi, in lec. Florentina, in l. si filiusfa. ff. de dam. infec. quem refert & sequitur Felin. in c. cùm dilecta. in. xxvj. col. uersic. fallit quarto dicta regula. de rescrip. †

Filius an agat de euictione legitimæ contra patrem. Bald. in l. scimus. §. illud. j. col. C. de inoffic. testa.

Filius possidens fundum per decẽ annos, mortuo patre, si careat titulo, & cadat à possessione, quid faciat. Bald. in l. indicia. C. de rei uen. & Bar. in l. Celsus. ff. de usucap.

Filius non potest petere sibi reddi rationem administrationis à patre, uel matre, uiuentibus. Ang. in authen. de nup. §. sed quod sancitum. coll. iiij. uide in l. cùm oportet. §. ratiocinia. C. de bon. quæ libe.

Filius,

Filius, cuius pater agit tanquam administrator legitimus, potest interrogari, & cogi respődere de ueritate dicenda. Bart. in l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calum.

Filiusfam. agens pro castrensibus, uel quasi, habetur pro patrefa. & debet ipse iurare de calumnia. Bartol. in l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calum.

Filius an habeat ius in legitima, uiuo patre. Bartol. in l. fin. ff. de libe. agno. & ĩ. Legitima. uersi. lxxij.

Filius soluens pro patre, an repetat ab eo. in l. si filiű. & ibi. Bal. C. de nego. gest. & s̃. eo. uersic. xiiij.

Filius citati comparens pro patre, etiam minor, auditur. Bald. in addi. Specul. de cita. uer. quando citatus. & l. exigendi. C. de procura.

30 Filius uolens habitare seorsum à patre, an petat alimenta. s̃. uer. Filius habitans. uersi. iij.

Filius quomodo agat contra patrem prodigű. Fran. Por. in tracta. de duob. fratrib. j. parte. xlviij. q.

Filius an repetat dotem matris, patre uergēte ad inopiam. per Fran. Por. de duo. fra. j. parte. xlviij. q. & s̃. eod. uersi. viij.

Filius an recuperet à fratribus bona aduēticia per patrem dissipata. Bald. in l. filiæ cuius. C. famil. ercifcund.

Filius prodigi an petat sibi aliquid assignari in uita patris pro uita, uel legitima. Bald. in l. ij. C. si quid in frau. pa.

Filius iussus cohabitare cum fratre à testatore, potest petere diuisionem habitationis, si frater est rixosus. Fran. Por. in tracta. de duo. fratri. iij. parte. q. lxxviij.

Filius agit iudicis officio, ut emancipetur. Spe. de offi. om. iud. §. ij. uer. item agitur officio. & quibus casibus hoc petat. in tit. de actore. post uer. item quòd est filius.

Filius an, & quando possit agere cōtra patrem in ciuilibus, uel criminalibus, & econtrà. d. titul. de actore. post. d. uer. item quod est filius. & in l. lis nulla. ff. de iudi. & infrà, uer. Lis. el j. uersi. xj.

† Filius an habeat regressum contra patrem gerentē negotia sua, si negligenter se habuit. uide do. Fran. Are. in cons. clxj.]

Filiusfa. an quibus casibus potest agere, possit procuratorem constituere. & ĩ. eodem. uersi. xlix. Item,

Filius an possit constitui procurator ad agendum sine consensu patris.

40 Filij fauor est, quòd nő possit agere pro se sine consensu patris. Itē an possit filius renunciare dicto beneficio iuris. Et

Filiusfam. tutor an agat sine consensu patris in casibus, in quibus filius agit contra patrem. Item,

Filiusfam. agens sine consensu patris coram arbitro, uel iudice, an faciat acta nulla. Item,

Filiusfa. si agat actione iniuriarum, an perpetuetur, lite contestata, dicta actio sine consensu patris. Item,

Filius procurator generalis patris si agat. Item,

Filiusfa. si agat cum aduersario inscio, an ualeat processus.

Filius agenti an pater debeat consentire. in Spe. de acto. uer. item quòd est filiusfa. & seq. per tres col. & ĩ. uersi. fi.

Filij nomine pater agere potest, si est in potestate. eo. tit. uersi. item repellitur, qui alienas.

Filius contra patrem an admittatur ad accusandum. in Spe. de accusatore. uer. item quòd est libertus.

Filiusfa. an possit constituere procuratorem. titu. de procur. §. j. uersic. item quòd est filius. & §. secundo.

50 Filiusfa. agens, si propter absentiam patris petat dari curatorem liti, quomodo conficiatur instrumentum. in Spec. de curatore. §. v. uersicu. uetera.

Filius si agat contra patrem, dicens se non esse filium, uel se emancipatum, quomodo agat, & quid fiet, si pater est contumax. in Specul. de primo & secundo decre. §. iij. uersi. quid si agatur. Item,

Filio agenti sine patris consensu an opponatur exceptio contra litis contestationē. in Spe. de excep. §. iij. uersi. qd de illa.

† Singula. Filius eo casu, quo posset agere sine patris consensu, si sit minor, est illi dandus curator ad litem. gloss. est in l. si longius. §. si filiusfami. ff. de iudi. quam Ang. ibi dicit non esse alibi. & eam sequuntur Bartol. & Bald. & dicit Bald. quòd hoc sæpe contingit in scholaribus, quia omnes quasi sunt minores. †

Filio agenti contra patrem non tenetur pater respondere. in Spe. de peti. & pos. §. vij. uersi. vij.

Filiusfa. an sit mittendus ad papam pro absolutione. in Spe. de sententia. §. vj. uersic. quid de filiofa.

Filius contra patrē qualiter agat in quæstione patriæ potestatis, & pro alimentis. in Spec. de offi. om. iudi. §. ij. uer. si uerò officium. & seq. & §. viij. uersi. iij. & in ti. qui filij sint legi.

Filiusfa. potest impetrare commissionem. Rota in decisi. clxxviij. commissio, &c. in nouis.

Filiusfam. agens ut procurator alterius, debet cauere iudicatum solui. in Specul. de actore. §. j. uersic. sed an egeat. & de satisd. §. expedito.

Filius turbatus in possessione apprehensa per ipsum post mortem patris, an possit accusare de turbata possessione. Bald. in c. item cűm quis. j. col. de resti. spo. Alex. in l. in suis. de libe. & posthu.

Filius absente patre agit actione pœnali pro iniuria sibi illata. l. si libertus. j. & ibi Alex. de in ius uocand.

60 Filius si accusat, uel accusatur, debet habere patris consensum in initio litis, & quomodo scribatur talis consensus. in Spe. de accu. §. primo. uersicu. quid si.

Filio agenti tenetur pater consentire, etiamsi patri nihil acquiratur. in Spe. de libe. concep. §. xiij. uer. uerum. & ĩ.

Filius contra patrem malè tractantem ipsum quomodo agat. in Specul. de maio. & obe. uer. eodem modo. & in tit. qui filij sint legi.

Filius an agat contra patrem, qui eum non recognoscit in filium, uel sibi denegat alimenta. in Specul. qui filij sint legi. & s̃. eo. uersi. iij.

Filio agenti actione iniuriarum an præiudicet pater remittendo iniuriam. in Spec. de iniur. & dam. dato. §. j. uer. sed nunquid nocet.

Filius potest interesse iudicio publici criminis, etiam sine consensu patris. Spe. eo. tit. & uer. & ĩ. eod. proxi. uersi.

Filiusfa. non potest stare in iudicio regulariter sine consensu patris. l. fi. §. necessitatem. & ibi glo. Bartol. Bal. & doc. C. de bon. quæ lib. & in Spe. de actore. uersi. itē quod est filius. qui consensus requiritur saltem in litis contestatione, nő antè, si non opponatur. Bald. ibi, & in l. j. C. qui admit. etiam unicus in tota causa. Bald. in d. §. in vj. colum. & ibi Bart. & Pau. de Cast. consi. lij. & Specul. ubi suprà, uer. nunquid sufficit. Quod est uerum, etiamsi præstetur à curatore filijsa. minoris in toto iudicio, & in executione. Bal. in d. l. fi. §. si autem. quo casu, scilicet quando curator agit, debet similiter consentire: ut ibi, & ĩ. eo. Et requiritur consensus, etiam in casibus, in quibus pater non habet usumfructum, quia nő uult eum habere: nam in signű repudiati usussfructus debet consentire, secundum ueram opi. Bartol. in d. §. necessitatem. & Specul. ubi suprà, uer. hoc quoque. & ibi Io. And. in addi. inter uos, ubi etiam dicit in fi. quòd quandocunq; præstari potest. de hoc plenè s̃. Consensus patris. per discursum. Vide Raph. Fulg. in consi. clxv. in princ.

Filius conuenitur à creditore patris ad pecuniam mutuatam patri conuersatam in alimentis filij, si pater non est soluendo. Bart. in l. his solis. ff. de condi. inde.

† Caute. Adde tu Ludo. Ro. singu. ccx. incipiē. Pater erat pauper. ubi dicit illud dictum Bar. in d. l. his solis. s̃. alleg. esse notabile, & singulare. & sequitur Ange. ibi, dicēs illud esse menti tenendum: quia casus quotidianus est. Et ideo tu creditor sis cautus, ut dicatur in instrumento, quòd mutuas pecuniam illam, uel bona, ut pater possit alere filios, ad hoc ut res sit magis clara: ar. l. fi. ff. de exerci.

Filius positus aduerso fumante à patre, non tenetur soluere fumantiam, si pater eam soluit. l. si hi, qui. C. de filiofa. & quē ad. pater pro his te. lib. x. & Bal. in addi. Spe. de feu. uer. si plures sunt. & s̃. uer. Estimum. uer. x.

Filius conueniri potest actione commodati. l. iij. §. si filio. & ibi Bar. ff. commodati.

Filius quomodo conueniatur à patre pro alimentis, & obedientia. in Spe. de offi. om. iudi. §. ij. uer. si uerò. & seq.

Filius ad decimas pro hæreditate paterna non tenetur. gloss. in c. pastoralis. de decimis. Angel. & Alexand. in l. in suis. de li. & posthu.

Filius habens feudum pro legitima à patre, an debeat stare colono. Bal. in l. j. C. de priui. fis. lib. x.

Filius non potest conueniri ad dotem, quā pater suus recepit, nisi sit

nisi sit hæres patris.l.si cùm dotem.§. transgrediamur. & ibi doctor.& Alexand.ff.solut.matr.
Filius contumax potest banniri, etiam sine cōsensu patris. Bal. in l.fina.§.necessitatem.C.de bon.quæ libe. quia eo latitante, ualet iudicium sine consensu patris. Bald.ibi. & Paul. de Castr.consilio lij.
10 Filius non potest conueniri in domicilio patris, in quo ipse filius non habeat domicilium, nisi ibi reperiatur. Idem est in nepote. Ange.in l.hæres absens.§.j. ulti. col. ff.de iudi. Vide Bar.in l.assumptio.ff.ad muni.& Bald. in l. iuris ordinem in fi.C.de iurisdi.om.iudi.in Spe.de censi.§.ij.uer.sed an.
Filius non hæres non potest conueniri ex cōtractu patris. Bal. in l.si cùm dotem.§.transgrediamur.ff.solu.matr.
Filius pro dote matris carcerari non potest: quia non tenetur, nisi quaten9 facere potest.gl.& Bal.in l.liber.C.de captiuis.
Filius recipiens dotem uxoris suæ conuenitur in solidum, sed pater de peculio tantùm.Barto.in l.si filio.in princip.ff.solu. mat.Item,
Filiusfam.quando conuenitur, non deducitur æs alienum: secus, quando conuenitur pater de peculio.Bartol.in d.l. si filio.ij.colum.solu.matr.
Filius tenetur quatenus facere potest peculiotenus. Bartol.in d.l.si filio.ij.colum.
Filio conuento non nocet taciturnitas in iudicio, sed mendacium sic.l.si filius.& ibi Bartol.ff.de interro.act.
Filius pro patre ut filius non potest conueniri, sed ut hæres potest.l.ij.& ibi Bald.C.ne filius pro pa.& Bald.in l. si cùm dotem.§.transgrediamur. soluto matrimo.
Filius non tenetur pro officio malè gesto per patrem.l.ij. & ibi Bal.C.ne filius pro patre.nec econtrà.l.si filius.eo.tit.
Filius non potest cōueniri pro debito patris uiuentis. l. patris. C.ne fi.pro pa.gl.& Bartol.in l.j.C.de lib.alen.l.si quis.§.parens.ff.de libe.agno.
Filius sui iuris factus quibus casibus conueniatur, quatenus facere potest, non ultra.in l.j.& ibi Bart.quod cum eo.
20 Filius conuenitur, ut satisdet, etiamsi pater possideat immobilia.Bar.in l.sciendum.in fi.prin.qui satis.cogan.
Filius emens rem hæreditatis iacentis, an conueniatur hypothecaria à creditoribus hæreditatis.gloss.& Bald.& Pau. de Castr.in l.ij.C.de repu.hære.quòd non, si nulla sequitur immistio: uel si sequitur cum beneficio inuentarij: aliàs sic: ut ibi per Bald.in fi.
Filius in causa patris non potest iuramentum deferre, nisi habeat speciale mandatū, uel nisi ratificetur. l. nec filius.& ibi Bald.C.de re.credi.
Filiusfam. minor conuentus actione personali, uel criminali, non habet in iudicio legitimam personā, etiam cum authoritate patris, nisi habeat curatorem.Bar.in l.fi.de uer.obli.
Filius potest capi, ut pater absens compareat, & confiteatur crimen.Bald.in l.fi.C. de cur. fur. & Alexand.in l.penulti.ff. de quæstio.
† Caute. Vt filius non teneatur ad debita patris, licet acceptet emphyteusim, uel feudum, & quomodo procedat, tradit do. Ias. in l.si non sortem.§.libertus.in pen.col. uersi. istud facit. secundum Bar.ff.de condi.indeb. & Pe. Ger. sin. lxxxix.incip.nota quotidianam decisionem.†
Filius conuentus ut hæres patris, opponere potest exceptionem ex persona sua competentem, quæ sibi ut hæredi non competeret.l.Lucius.& ibi docto.& Alex.so.ma.
Filiusfam.debitor tenetur, quatenus facere potest, etiamsi creditor sit pauperior.Bald.in l.ij.C.quod cum eo. & Alexand. in rubr.ff.eo.tit.
Filius cōtumax in actione furti, uel lege Aquilia, an patiaṫ missionem in bonis suis.Bar.in l.licet.§.ex furtiua.ff.de pecu.
Filius si banniatur uiuo patre, quid erit de legitima.per Pau.de Cast.in consi.xxx.
Filius reus contumax potest exbanniri.Bal.in l.fi.§. necessitatem.C.de bo.quæ lib.& s.eo.uersi.viij.& j.eo.uer.xxxj.
30 Filiusfa.potest conueniri cū authoritate superioris, uel decreto, & cum consensu patris. in Spe. de actore. uer. cautela est ergo.& ibi Bal.in addi.uersi.quando conuenitur.
Filiusfam. conuentus contumax patitur primum decretum, bannum, & executionem sententiæ.Bald.in addi.Spe. de actore.uer.filiusfam.patitur.
Filius an constituat sibi domicilium in certo loco, sine consensu patris.in l.placet.& ibi Bartol.ff.ad munici.
Filius an recipiat præceptum in iudicio sine consensu patris.s. uerbo, Consensus patris.uersic.xlij.
Filius si conueniatur in casibus, in quibus requiritur consensus patris, & non comparet, quid iuris.in Spe. de actore. ante uersic.item excipitur contra actorem.
Filius non est cōueniendus, quādiu est in potestate patris, nec tenetur de rato cauere.in Spe.de actore.uer.ad præsentis.
Filius an possit accusari.in Spe.de accusatore.uers.filiusfami.
Filiusfa.si condemnetur sine patris consensu, sententia est nulla.in Spe.de sententia.§.viij.uer.item est nulla.
Filius negans se filium, uel negans reuerentiam patri, qualiter conueniatur.in Spe.de ma.& obe.uersi.ultimò nota.
Filiusfa. asserens se sui iuris, si conueniaṫ, potest uti beneficio Macedoniani.in Spe.de emp.& uendi.§.iiij.uersi.hoc etiā.
Filius contrauenit alienationi factę per patrem per querelam inofficiosæ dotis, uel donationis. Bartol. in l.ij. C.si quid in fraud.pa.
Filius non potest retractare factum patris. l. fin. §. ipsum.& ibi Bald.C.de bon.quæ lib.& j.eod.uersi.viij.
Filius defraudatus legitima ex pluribus donationibus factis à patre extraneis personis, potest eas reuocare tanquam inofficiosas, usque ad suppletionem legitimæ, licet fuerit hæres institutus. Bartol.in l. Titius.§. Imperator.de leg. ij. per l.j.C.de inoffic.dona.l.j. & ij. C. si quid in frau. pa. & in c.j. §.j. de suc. feu. per Bald. in ij. colum. per c. Raynutius.& ibi Host.de testa.
Filius potest uenire contra donationem patris, etiam iuratam, inofficiosam.Bar.in l.Titia.§. Imperator.de leg.ij.
Filius hæres non uenit contra contractum patris, uel alienationem factam de bonis filij, uel matris eius.l.siue possessio. & ibi Bald.C.de euic. Vide Bartol.& Bald.in l.fi. §. in computatione. ij. q. C. de iure delibe.& in l.j.de bo.mate. & per Fran.Por.de duo.fra.j.parte.lj.q.& seq.& j.eodem.uersi. xij. & uer.antepenul.
Filius an possit dissoluere sponsalia contracta pro ipso per patrem suum.no.in l. dissentientibus.cum authent. ibi posita. C.de repu.
Filius potest uenire contra contractum matris iuratum, & reuocare dotis alienationem. Bartol. & Angel. in l. qui super. ff.de acquiren.hære.
Filius potest uenire contra factum patris iure proprio.l. si fundum.& ibi Bald.C.de re.ali.non ali.& s.eo.uersi.ij.
Filius potest contrauenire renunciationi successionis factæ per matrem in bonis patris eius. doc. in d. l. qui super. ff. de acqui.hære.Bal.in l.fi.C.de pac.Pau.de Cast.in l.pactum.C. de colla.& in consi.suo cccvij.ubi ponit, an filius possit uenire contra quietationem matris iuratam.Item,
10 Filius an possit reuocare alienationes factas per patrem eo uiuo, uel mortuo, siue sit hæres, siue non: uide per Bartol.& Bald.in l.fi.§.in computatione: & ibi Pau.de Cast.& doc.C. de iu.deli.& in l.j.§.in nouissimo.de cadu.tol.tex. & Bal. in l.j.C.de bo.ma.mortuo patre reuocat, non obstante præscriptione: & quid de hærede extraneo.gl.Bartol. & Bald. in d. §.in computatione.penul.col.
Filius an reuocet donationem factam à patre ualidam, si pater postea dissipauit residuum bonorum in filij fraudem. Bald. in l.j.viij.col.C.de inoff.do.
Filius an reuocet donationem patris inualidam, si pater postea quæsiuit tantum, quod sufficit filio pro legitima. Bald.in l.j. viij.col.C.de inoff.dona.
Filius an reuocet uiuo patre donationem eius inofficiosam. Bald.in d.l.j.ix.col.C.de inoff.dona.
Filius an habeat querelam inofficiosæ donationis, uel confessionis patris.Bald.in d.l.j.ix.col.de inoff.dona.
Filius reuocare potest alienationem totius fundi factam contra prohibitionem testatoris, etiamsi est hæres tantùm in legitima.Bar.in l.filius.§.cum patre.in fi.de lega.j.
Filius an reuocet alienationem bonorū maternorum factam à patre.in l.j.C.de bo.mater.& per Fran.Por.de duobus fratri.j.parte.lj.q.& s.eo.uersi.v.Bar.in l.cùm à matre. C. de rei uendi.quòd sic, nisi sit hæres, per d.l.j.
Filius reuocans alienationem factam per patrem in fraudem, ante-

ân teneatur stare colono. Bald. in l.j. ad fi. C. de priui. fis. li. x.

Filius matris hæres, pro parte, qua est hæres, non potest rem suam à matre alienatam uendicare. l. cùm à matre. & ibi Bar. Bald. & docto. C. de rei uendi. aliàs sic, non obstante præscriptione. s. eod. uersi. vij.

Filius an uendicet rem suam uenditam per patrē tempore administrationis. Bal. in l. cùm à matre. C. de rei uen. & ibi Bartol. quòd non, si est hæres: aliàs sic: per l.j. de bo. ma. & infrà. Quid si est in legitima tantùm institutus: ibi per gloss. Bald. & doct. & Alexand. omnino in l. si cùm dotem. §. si pater. in fin. solut. matr. quòd sic, ut fundus alienatus non computetur filio in legitimam ei relictam. & per Bartol. & Bald. in l. fi. §. in computatione. post gloss. C. de iure deli. Et quid, si est in minus legitima institutus. Bal. in d. l. cùm à matre. iij. colum. Item si est hæres patris, non potest uendicare rem per patrem alienatam: aliàs sic. & Bartol. ibidem. Et quid, si non confecit inuentarium. Bald. ibidem penult. colum. Et quid, si est hæres pro parte, & res ualeat pluris. Bald. & Bar. ibidē. & l.j. C. de bo. ma. & s. eo. uersi. v.

Filius petit bona materna sibi legata à patre, licet pater post renunciauerit eis. in Spe. de testa. §. j.

Filius an & quando possit uenire contra factum patris. j. uerbo, Hæres contrauenerit. per totum.

Filij ex primo matrimonio licet non sint hæredes, ipsi soli succedunt in bonis patris. per Paulum de Cast. consil. clxxj. Item in lucris, quæ fecit mater ex bonis primi uiri eorum patris. ibidem. Et quid, si uni relinquatur plus, quàm alteri. ibid. Et quid si relinquatur plus filijs primi, quàm secundi matrimonij. ibidem.

Filij ex secūdo matrimonio cōtracto post latam sententiam in causa diuortij, an sint legitimi. Pau. de Cast. consi. cclxiij.

Filij ex primo matrimonio an impediant lucrum dotis ex pacto in secundo matrimonio. glos. in l. hác edictali. §. sin uerò plus, quàm. & ibi Bal. v. col. C. de secun. nup.

Filij ex primo matrimonio an impediant lucrum dotis ex statuto. Bald. in auth. præterea. ij. colum. C. unde uir, & uxor. Ange. in authen. de nup. §. quia uerò. & j. uer. Lucrum dotis. uersi. xxij. Item,

Filij ex primo matrimonio non impediūt promissionem legalem factam coniugi. Bald. in d. auth. præterea.

Filij ex primo matrimonio præferuntur in lucro dotis facto à patre ex primo matrimonio alijs filijs ex eo matrimonio. Bartol. in authen. itaq;. C. communia de succes.

Filius ex primo matrimonio excludit auū maternū à dote matris mortuæ in secundo matrimonio sine filijs. Bal. in l. fi. iiij. col. C. cōmunia utriusq; iudi. & ita cōsului. Sed Bart. & communiter alij tenent contrarium, in l. post dotem. sol. mat.

Filij ex primo matrimonio an præferātur in legatis factis matri suæ per patrem ea mortua alijs fratribus ex altero matrimonio, licet maternæ successioni renunciauerint. Ang. tenet q; sic, in consilio, Factum tale est: uir habens filium, &c.

Filij ex primo & secundo matrimonio succedunt æqualiter patri, uel matri, secundū Ang. Zaffi. in consi. In quæstione qua quæritur, si mulier habens, &c. & Cyn. se subscripsit. Franc. Por. de duo. fra. iiij. parte, ulti. q.

Filij ex primo matrimonio an succedant in dotem cum filijs ex secūdo matrimonio, stante statuto, quòd uir lucretur dotem. Pau. de Castr. consi. ccxxxv. & cclxv. cum quatuor seq. & s. eo. uersi. vj.

Filius regis ex secundo matrimonio, an excludat filium ex tertio matrimonio. j. uer. Filius regis. uersi. xiij.

Filius ex secundo matrimonio an succedat in feudum matris secundo nuptæ, stante pacto feudi in contrarium Francis. Por. in tracta. de duob. fra. j. parte, x. q.

† Filius ex alio matrimonio an ante omnia deducat legitimā, matre relinquēte marito plus quàm sibi. Raph. Fulg. in consilio xcvij. per totum.

Filius regis nō dicitur is, qui natus est, antequam pater esset rex. gl. & do. in l. imperialis. §. his illud. C. de nup. & per Alex. in l. qui ad tempus. de decur. & ideo non succedit in regno, tanquam primogenitus. Bart. in l. cùm satis. C. de agri. & censi. lib. xj. Item etiā de facto iudicauit Anaphernes frater Darij, cùm esset quæstio inter Arthemenē & Xerxem filios Darij: Xerxes enim natus post regnū patri quæsitum, rex declaratus fuit à patruo arbitro, Arthemenes uerò natus prius acquieuit: secundum Iustinum lib. ij. uer. ex his Arthemenes. Et per Feli. in c. prudentiam. de offi. deleg. in ij. col. & per Signo. de Homo. in consi. xxxviij.

Filius regis natus ante coronationem patris non succedit, sed succedit natus post coronationem. Bald. in d. l. imperialis. §. his illud. & Bald. in l. in suis. C. de libe. & posthu. ubi etiam dicit notanter, quòd

Filius natus antequam pater esset de magnatibus, non cōprehenditur statuto loquente de magnatibus. Bal. in d. l. in suis.

Filij regis, uel comitis, an habeant in solidum iurisdictionem in subditos. Bar. in l. si uni. ff. de re iudi.

Filij regis an possint uiuo patre inter se diuidere regnum: uide j. uer. Rex. uersic. xix. & uer. Regnum. uer. viij. quòd sic.

Filius regis dicitur quodam modo rex, etiam in uita patris. gl. in c. fi. xxiiij. q. j. per l. in suis. & ibi Bald. de libe. & posthum. Oldr. consi. xciiij. & ideo debet citari ad iudicium contra patrem motum. Oldr. consi. cxiiij. & debet sedere ad dextram patris. vij. q. j. quàm periculosum. & Bald. in l. liberti. vij. col. C. de oper. libert.

Filius regis succedit in regno, uel baronia, uel hæreditate indiuisibili solus: excluso nepote ex fratre, qui aliàs secum succederet, si hæreditas esset diuisibilis. Cyn. fin. l. si uiua. C. de bo. ma. per tex. ibi: non ab re. Vide Bald. & Iac. de Aluaro. in c. j. de feu. march. & Ant. Rosel. in arbo. consang. xxxvij. col.

Filius regis secundogenitus an excludat nepotem ex primogenito à successione regni. in cle. pastoralis. de re iudi. Ioan. And. in addi. Spe. de feu. Bald. Pau. de Cast. & docto. in l. maximum. C. de liber. præte. & in l. liberti. vj. col. C. de oper. liber. Bart. quòd sic, in authen. post fratres. C. de leg. & Alex. consi. xliiij. iiij. parte, quòd communis opi. est contra nepotem: ut ibi plenè Anto. Rosel. in tracta. de succes. ab intest. xxxiij. col. & Fran. Por. in tracta. de duo. fra. iij. parte, liiij. q. & Oldr. consi. cxxiij. Pro quo est, quia Ottho Imperator existens supra Rhenum prope Treuerim cum multis baronibus suis, & casus occurrisset, iudicauit q; nepos & patruus gladijs certarent, & uictor succederet in regno: pugna bis inter eos facta, nepos bis uicit, & lis iudicio gladiatorio finita est. Addo j. in uerbo, Nepos. uers. l. & in uer. Patruus. uer. xiij. cum his, quæ ibi addidi post authorem.

Filius Imperatoris debet dici Augustus, sicut pater: quia debet esse intentionis augendi Imperij, quādo erit Imperator. lxij. di. Adrianus. j.

10 Filius regis, uel baronis, potest donare. Alex. in l. contra iuris. §. si filius. de pactis.

Filius regis grauatus à patre in testamento, quòd uadat ad recuperandum terrā Sanctam, debet ire personaliter, nec potest alium mittere. Bald. in l. j. §. ne autem. C. de cadu. tol. per c. licet. de uoto.

Filij regis gemelli, quorum quis prior natus sit, ignoratur, an ambo, uel alter succedat in regno: per Bal. in l. in quibus. in ulti. colum. uersic. pone consuetudo. C. de secun. nup. j. Regnum. uersi. vj.

Filius regis ex secundo matrimonio natus excludit filium ex tertio matrimonio natum, stante statuto, quòd primogenitus ex primo matrimonio succedat in regno: quia ex quo non extat filius ex primo matrimonio, admittatur filius ex secūdo, quia dicitur ex primo respectu tertij. Bal. in l. si quis. §. talem. C. de secun. nup.

Filius regis primogenit9 factus monachus, uel frater minor ordinis sancti Francisci, nō succedit in regno: secundū Bal. in l. si quis. §. talē. C. de secun. nupt. quē uide in tit. de suc. feu. in fi. prin. & Ant. Rose. in arbo. consangui. xl. col. in fi. & Pet. de Ancha. in c. j. xiiij. q. princip. de constitu. in vj.

Filius doctoris est nobilis, & præferendus alijs non doctorum filijs. l. nemini. & ibi Bal. C. de aduo. diuer. iudi.

Filius doctoris nihil debet soluere pro doctoratu. Bald. in l. j. C. de aduo. di. iudi.

Filius doctoris bastardus potest legitimari per Imperatorem, etiam in terris ecclesiæ indistinctè. Bald. sing. in auth. habita. C. ne filius pro patre.

Filius doctoris non potest capi. s. Doctor. uersiculo cj.

† Filius doctoris naturalis tantùm, non gaudet priuilegio paterno. Rapha. Ful. in consilio cliij. in ultim. colum.

Filius uasalli uiuo patre intelligitur inuestitus de feudo, & posidere sine noua inuestitura. Bald. in l.cum antiquioribus.viij.col.de iure deliber.

Filij unius uasalli an teneantur quilibet in solidum ad præstandum seruitia domino.in Spe.de feu.uer.nonò quæritur.

Filius uasalli offendens dominum debet à patre expelli, non tamen potestatem patriam exit, nec potest exhæredari, nisi satisfaciat domino pro iniuria in uita patris, non post mortem, nisi dominus recipiat eum in amicitiam. Bal.in c. insuper.in prin.de prohi.feu.ali.per Fede.

Filius uasalli, qui cõmisit feloniam in dominum, priuatur feudo ex delicto patris.suprà, uer. Delictum.uersi.xxij. per Bal. in l.ij.C.de liber.& eo.lib.Bar.in l.emancipatus.§.si quis. de adop.in Spe.de feu.§.iij.& §.ij.

Filij succedentes in feudũ an teneantur ad debita patris. Alex. consi.ciij.iiij.parte.

Filius uasalli habens testiculos, sed carens mẽbro uirili, an succedat in feudũ.Bal.in capi.j.§.mutus episcopum, uel abba.

Filius uasalli nõ obligatur ad uasalligium patris, nisi & ipse gerat se pro uasallo.Bal.in l.transactione.C.de transa.in l.ij. C. de pa.qui fil.di.uide in Spe.de feu.uersi.v.& vj.

Filius uasalli abstinens ab hæreditate, uel exhæredatus, an sit homo domini feudi.in Spec. de feud.§. secundo. post uersi. sextò quæritur.& ibi Bald. in addi.uersi. an filius.

Filius uasalli an & quando succedat. suprà, uer. Filius hæres. per discursum.

Filius banniti uel exiticij natus post exilium patris, nõ potest impunè offendi, stante statuto, quòd exiticij possint impunè offendi.Bal.in l.j.C.de postli.reuer.

Filius banniti potest occidere patrem impunè.l.minimè.& ibi Alex.de religio.& sump.fu.Ioan.de Por.in l. qui seruum. de uerbo.oblig. Quod est uerum, si sit bannitus ob crimen læsæ maiestatis, uel duellionis, ut ibi: aliàs non, secundũ Ang. in auth.de incest.nup.in princ.& Pau.in l. ueluti. de iusti. & iur. Vide Bartol.in l.postliminium.§. filius. de capti. & Ludo.in l.j.ff.in ius uoc.ut eant.Angel.Are. in tractatu Malefi. uersi. Mortuus.per Bartol.in l.si adulterium cum incestu.§. liberto.ff.de adulte.Floria.in l.sciẽtiam. §. qui cùm aliter. ad legem Aquil.Idem si pater sit contra fidem Christi. Alexan. in dicta l.minimè.

Filius banniti mortui potest stare in ciuitate, stante statuto, quod filij bannitorum nõ possunt stare in ciuitate, secundum Vfre. de Perusio in consi. Cauetur statuto ciuitatis Asisij,&c. Bartol.in l.omnes populi.de iusti.& iur. Bartol. in l. cùm acutissimi. C. de fideicom.& Alexand.in l.eius, qui.ij.colu. si cert.pet.& in l.j.§.j.de ope.no.nun.

Filius banniti cõceptus post bannum, facit deficere conditionem,& excludit substitutum patris. Bart.in l.ex facto. §. ex facto. ff. ad Treb.Bald. in d.l. cùm acutissimi.

Filio banniti non debetur legitima, confiscatis bonis patris. Ange.in consilio, Amice,& frater carissime, recepi literas uestras, &c. & per Card.in clem. ij. in prin. q. vij. de re iudi.& per Alex.in consi.lxxv.in j.parte.

Filij bannitorum nati post bannum, sunt in potestate patris. Ang.in d.l.ex facto.§.ex facto.

Filij bannitorum fiunt sui iuris, & debet eis dari tutor, & potest mater dari. Bart. in l.si sub conditione.in fin.ff. de testa. tute.Bal.in authen.incestas. C.de incest. nup. & melius per Alex.in l.si cùm dotem.§.si patri.so.ma.

Filius banniti occidens patrem an succedat ei. Franc. Por. de duob.fra.iij.parte, lij.q.

Filij banniti à maiore ad minorem si per statutum prohibeantur stare in ciuitate, quomodo intelligatur. Bald. in l. à caligato.C.de nupt.

10 Filius bãniti succedit patri, excluso fisco.Bart.in l.si qua pœna.de his, qui sunt sui uel alie.iuris. Quod est uerum, nisi bona sint confiscata: quia etiam in legitima non succedit: ut s̃. eo.uers.v.Vide Pau.de Cast.cons.xx.Idem dicunt in proximiore banniti.& per Alex.in d.consi.lxxv.j.parte.

Filius banniti potest testari. infrà, Testamentum à quibus. uersic.vij.

Filius criminosi potest capi, ut pater compareat, & confiteatur crimen.Bald. sing. in l.fin.C.de cura.fu. & Alexand. in l.penul. ff. de quæstio. & in l. qui rei.§. si quis.ff.de his, qui mor. sibi consci. ubi dicit, quòd potest filius torqueri in conspectu patris, ut pater crimen confiteatur.

Filio banniti an deuoluatur hæreditas, qua priuatus est bannitus, an uerò fratri. Alexand. consilio lxxv. j. parte. quòd ad fratrem.

Filius Iudæi paruulus potest per principem auferri, ut baptizet eum, non ut patrem cogat: quia filios Iudæus seruus principis Christiani non habet in potestate, ideo potest eos auferre. Archi. fin. in c.qui syncera.xlv.dist. gloss.xxviij.q.j.Iudæorum.& Card.in cle.j.de Iudæis.& j̃. Iudæus. uersi.lxxvij.

Filius hæretici præscribit bona patris spacio quadraginta annorum.c.fi.in fi.cum gl.& ibi doc.de præscrip.in vj.

Filij Iudæorum ex matrimonio non contracto, secundum ius nostrum, non succedunt.j̃.uerbo, Iudæus.uer.lxxvj.& cv.

† Adde hîc, quòd filij infidelium de iure scripto sunt censendi legitimi, cùm inter infideles sit uerum matrimonium, ex quo non subest impedimentum, nisi lege canonica inductum: ut in c.de infidelibus.de consang. & affini. Et hoc intellige post conuersionem: & filij infidelium nati ex secundo matrimonio reprobato repudiata prima coniuge, secundum legem infidelium, reputantur legitimi post conuersionem.Abb.in c.fi.qui fi.sint legi.

Filius ex Iudæo, & Christiana, uel econtrà, cuius conditionem sequatur: uide xxviij.q.j.Iudæi.

Filius hæretici liberatur à patria potestate. gl. & docto. in cap. secundo.de hær.in vj.Alex.in l.patre.de his, qui sunt sui, uel alie.iur.& perdit bona patris.glos.vj.q.prima. si quis. & cap. uergentis.de hæreti.

Filius Iudæi est in potestate patris, nisi baptizetur. Alex. post Bal.in l.ij.ff.de his, qui sunt sui, uel alie. iur. ubi idem dicunt de filijs pagani.

Filius potest occidere patrem hostem fidei Christianæ. Alex. in l.minimè.de religio.

Filij Iudæi baptizati nati ante baptismum patris, an sint fratres cum natis post baptismum.xxvj.di.deinde.

Filius Iudæi factus Christianus debet ali à patre, etiam Iudæo. Baldus in l.neq; mater. C.de iure dotium.

† Adde, quòd filius habens patrem hæreticum, potius in subueniendo debet præferre ipsum extraneo bono.gloss.in c.si qui filij.xxxj.dist.& quæ ibidem dixi.& in cap.non satis. lxxxvj.dist.in uerbo, Domesticus.

Filius usurarij non conficientis inuentariũ, non tenetur ultra uires hæreditatis.Io.And.in ca. quanquã.de censi.lib.vj.in Nouel.Bar.& Bal.in ru.ff.de acqui.hæredi.

Filiorum usurarij materiam supple j̃.uerbo, Hæres usurarij. & uer. Vsurarius.per discursum.

Filij patroni nõ succedunt in ius patronatus, si supersunt alij cõpatroni: secundũ Ang. Bono.in l.iij. §. si duo. in a postil.ff.de leg.tu. Vide j̃.uerbo, Ius patronatus.uersi.viij.

Filius clerici an possit legitimari per papam. Pau. de Cast. consi.ccxxiij. & an per habentem potestatem legitimandi quoscunq;, etiam ex damnato coitu natos.eo.consi.

Filius sacerdotis non dicitur, qui natus est ante sacerdotium patris.gl.in l.imperialis. §. his illud. C. de nup.& ibi doc. Et per Signo.de Homo.in consilio xxxviij.] Item,

Filius clerici in minoribus constituti, & beneficiati, ex concubina natus, per subsequens matrimonium non legitimatur: secus, si non sit beneficiatus.Bart.in l.j.ff.de concubi.

Filius clerici gaudet priuilegijs clerici uiuentis.l.ij. & ibi gloss. & Bar. C.de episco.& cleri.

† Filius sacerdotis quomodo & qualiter repellatur aliquid. per Felin.in c.ex parte.in j.col.uersic.nota tertiò.de testi.]

Filius sacerdotis potest legitimari per principem. Bald. in l. & si contra.in fi.C.de nup. per l. qui in prouincia.§. dominus. de ritu.nup.

Filius monachi an possit testari.gl.in l.si ex causa.§.pe.ff.de minoribus. Dy.in l.liber homo.de acquir.rerũ domi.Bart. in l. patre.ff.de his, qui sunt sui, uel alie.iur.quòd sic: quia est liberatus à potestate patris.

Filius clerici præteritus in testamento, non potest illud irritare.Abb.in c.quia nos.de testa.

Filij monachorum an sint serui monasterij.in Spec. de sta.mona.uersi.lix.& ibi Bald.in addi.uer.penul.Card. quòd sic, in cle.j.

cle.j.q.ix.de decimis.& quod æquiparantur oblatis:ut ibi.
† Filius sacerdotis non semper est illegitimus.Felin.in c.inter cæteras.in prin.de rescrip.]
Filius sacerdotis rectoris ecclesiæ dicitur pars ecclesiæ. xv. q. ultim.cùm multi.secundum Ludo.in singu.uer.Filius. uersi. filij presbyterorum.
Filius sacerdotis tenens ecclesiam, quomodo conueniatur, & quæ sit forma libelli contra eum.in Spe.de filijs presb.
Filiorum presbyterorum materiam uide in titu. de fil. presby. per totum.& liiij.dist.xxiij.q.ij.per totum.
Filius ciuis sequitur ciuitatem patris.Bartol.in l.fin.§. fina. ff.ad municip.& j.Item nobilitatem patris. Bald.in l. fi.C.de seruis fugiti.Alex.in l.assumptio.§.filius.ad municipa.& j.uerbo,Nobilitas.uer.j.
Filius natus ante quæsitam nobilitatem à patre,nō dicitur nobilis.Bartolus in l.ij.§.j.ff.de decurio. & suprà uerbo, Filius doctoris.& Filius regis.uersi.j.
Filius ciuis gaudet ciuilitate & æstimo patris.Bald.in l.ij.C.de liber.& eo.lib.
Filius ciuis ex priuilegio an gaudeat priuilegio ciuis. Bald. in addi.Spe.de feu.uer.si quis facit.& in Spe.uer.quintò quæritur.& uer.sextò quæritur.Item an gaudeat ciuilitate patris. Bar.& Alex.quòd sic,in l.libertus.§.fin.ad municipa.& Bal. in l.j.C.de pa.qui fi.distr.in l.ij.C.de liber.& eorum libe.
Filius ciuis ex priuilegio perdit ciuilitatem reuocatam patri. Bald.in l.non plures.de sa.san.ecclesi.Alexand.in l. libertus. §.patris.ad muni.
Filius occisi an possit facere pactū de morte patris. in Spe. de actore.§.potest.uer.item quòd est filiusf.
Filius occisi faciens pacem occisori,an dicatur adire.s. uer. Filius hæres.uer.xxix.& per Bart.in l.pro hærede. §. fi. de acqui.hær.& in l.quæsitum.de sepul.uio.& j.eo.uer.v.
Filius occisi factus maior an possit impunè occidere occisorē patris, cui ipse minor fecit pacē, stante statuto, q̄ filius possit impunè ulcisci mortē patris.Pau.de Cast.in consi.cxcj.
Filius occisi præfertur cuilibet accusanti de morte patris. Bal. in addi.Spe.de accusa.uer.Filius occisi.
Filius occisi accipiens dimidiam pœnā à statuto impositā pro homicidio ab occisore,an dicatur adire. Bartol. in l. quæsitum.de sepul.uio.Item,
Filius occisi accipiens decem ab occisore,stante statuto, quòd filio occisi soluantur decem de bonis occisoris, non præsumitur adire, nisi statutum loquatur de filio hærede. Cyn. & Bald.in l.eum,qui.C.arbi.tutelæ.
Filius occisoris nō succedit patruo occiso à patre, eodemq; fratre occidentis.Io.And.in addi.Spe.de suc.ab inte.in ru.
Filius fratris succedit patruo suo, excluso patruo mortui patris, id est, pro patruo: secundum Bald. in consil. quod fecit pro Francisco de Castello,contra Salic. Sed uide in authentic.post fratres. la j. C. de legi.hære. & in c.primo. Impera. Loth. ante ianuam sancti Petri. Et ita referebat in scholis dominus Barth.Cæpolla.
* Filius fratris in patris sui locum non admittitur,ut unà cum patruo in fideicommisso succedat.Bald.& Raph. Cum. in l. cùm ita. §. in fideicōmisso.in extre. ff.de leg.ij. Raph. Cum. con.lxxxj.Fran. Aret.con.clxiij.Ias.con.iiij. ante.nu.1. uol.j. Æmilius Maria Manolessus.
Filij fratrum laboratorum quomodo diuidant fructus. j. uer. Fructus communicantur.uersic.iiij.
* Filij fratrum in feudo,quod patruus pro se & nepotib.impetrauit,succedunt in capita,non in stirpes.Bal.in auth.cessante.j.& ij.col. C. de suis & legitim.Iason in terminis consi.lxviij.dub.j.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.
Filius fratris an dicatur nepos.Io.And.in c. fundamenta. de electi.libr.vj.in Nouel.& in l.j.C.de suc.edi.
Filij fratrum patruelium,uel filij patruorū, an succedant simul cum matre:uide Paul.de Castro in consilio lxvj.Et an in capita,uel in stirpes,stante statuto, quòd agnati succedāt cum matre.eodem consi.
Filij duorum fratrum,non alijs extantibus, an succedant in capita,uel in stirpes.Bar.in consi.Super hæreditate.do.Nolæ. gl.& doc.in auth.cessante.C.de legi.hær.& Bar.in consi. An filij duorum fratrum.& j.uer.Nepotes.el j.uer.xxix.
Filius fratris dicitur agnatus.Sed

Filius sororis non dicitur agnatus,& ideo non excludit filiam testatoris,stante statuto,quòd agnati excludant filiam. Bal. in c.j.penul.col.an ag.uel fil.in usi.feu.& j.Soror. uersi. xvij. sororis naturalis tantùm filius excluditur à filio materteræ. j.Soror.uersi.fi.
Filij fratris quam partem habeant in emphyteusi stipulata per patruum pro se,& filijs fratris.in Spe.de loca.§.vj.uersi.clij. & Bal.in l.cùm acutissimi.in fi.de fideicom.
Filius hæredis excludit substitutum. l. cùm acutissimi. C. de fideicom.l.generaliter.§.cùm autem.C.de insti.& substi.l.cùm auus.de condi.& demon.Bartol.in l. cùm antiquioribus.C.de iure delib.& in l.j.de uulga.& pupi. uide omnino per Oldra.consi.clxxxviij. Quod uerum, etiamsi de eo non sit facta mentio expressè in testamento : ut ibi. Item uerum in testamento ascendentium continente institutionem descendentium,non in testamento extranei. d. §. cùm autem.& Oldr.ubi suprà. & Bartol. in l.j. C. de dona. causa mor.& per Alexand.consi.xxviij.j.parte. Salic.in l. cùm quidam.de impube.& alijs substitu.Pau.in l.si pater.de uulg. & pupil.Angel.in l.hæredes mei.§.cùm ita.ad Trebel. & Bald. in dicta.l.cùm quidam.Item uerum,si sit filius naturalis tantùm.d.§.cùm autem.& ibi Bald.contra in l.ex facto.§.si quis rogatus.ad Trebel.quòd excludit,etiāsi sit in seruitute conceptus.l.cùm pater.§.uolo.& ibi Bart. de leg. ij. & l.Lucius. §.Damæ.& ibi Bartol.eod.tit.Adde in Specul.de loca. §. vj. uersi.clxxij.ubi dicitur,filium naturalem excludere fratrem in substitutione. & per Alexand. omnino in consilio xciiij. j.parte. Item, etiamsi statutum uocet etiam naturalem tantùm ad successionem: quia tunc excluditur,secundum Bar. & Angel.in l.hæredibus.§.Titius.ad Trebel.Item nisi sit spurius, secundum Bald. in d. §. cùm autem. & Bartol. in d.§.si quis rogatus.& Ioan.de Imol.in l.si quis posthumos. de lib. & posthu.& in dicto uol. Item uerum, etiamsi filius hæredis uiuebat, & natus erat tempore, quo pater fuit institutus secundum do.Io.de Pra.in cōsilio, Quidam Iacobus unicam, &c. & probatur in d.l.cùm auus. Item uerum, si filius hæredis est capax, non si est incapax, puta frater ordinis Minorum sancti Francisci: secundum Bart.in l.filius.§. cùm quis. de leg.j.& in tractatu Minoricarum.& Bar.& Ang. in l. fi. C. quando,& qui. quarta pars debe.lib.x.Bartol.in l.j.§.filium. ff.de bon.pos.contra tabu.& in l.j.§. cùm pater. de coniung. cum eman.lib.& Bald.in l.fratres.in fin.C. de inoffi. testam. Vide in Specul.de statu mona.uer.tertiò quęritur. & uersic. quartò quæritur.& Bald.in d.l.cùm acutissimi. qui dicit secus in fratribus Prædicatoribus, quia sunt capaces. † Et per Felin.in cap.in præsentia. de prob.in colum. xxv.] Item secus in canonico regulari, & monacho: quia excludunt substitutum, secundum Bald.ibidem. Item uerum, etiam à legato,uel fideicommisso,in quibus sit facta substitutio.tex. sing.in d.§.cùm autem.uer.quæ omnia.Item nisi in filio spirituali leuato de sacro fonte baptismi.Bald. tenet in authen. nisi rogati.penultim. colum. C. ad Treb.Item nisi sit monasterium,licet habeatur pro filio.Bald.in d.authentic.nisi rogati. penultim. colum. uidelicet quando hæres est purè rogatus, uel ad diem certam, & non facta mentione liberorū: aliàs secus,ut ibi. Vide etiam gloss. & doc.in d.l.cùm acutissimi.& Bald.in d.§.cùm autem.& Bartol.in cons. Narnensis quidam,&c. & per Angel.in d.l.ex facto.§. ex facto. ad Trebel. Item uerum,etiam in filio substituti, qui excludit secundum substitutum.l.postulante.in princip.ff.ad Trebel. glos. & docto.in l.apud Iulianum.§.utrum.eod.tit.& probatur in dicto uersicu.quæ omnia.& Bald.in l.fin.xxv.q.C. de hæredi.institu.& Bartol.in d.l.cùm auus.Item uerum,si filius hæredis sit hæres hæredis: aliàs enim non excludit substitutum,secundum docto. in d. l. cùm acutissimi.& in l.filius.§. cum quis.de lega.primo.secundum Ioan.de Por.in l.centurio.vij. column. de uulga. & pupilla. contra gloss. in l. ex facto.§.si quis rogatus.ad Trebellian. Item uerum, etiamsi est legitimatus. Baldus in d.l.cùm acutissimi.& l.eam,quam.x. column.eodem titul.per Fran.Por.in tracta. de duobus fratri.iij.parte.q.xlix. Item uerum,nisi præsenti die, uel statim filius sit grauatus restituere: quia substitutus admittitur, excluso filio hæredis grauati.gloss.est in d.l.cùm acutissimi. Item etiam filij mortui filius, id est, nepos, excludit substitutum

tutum à legato facto poſt mortem filij.Bald.in d.l.cùm acutiſsimi. per dictum §. cùm autem. in fin. & ſuprà eodem. Item filius filij,excludit etiam patruum ſubſtitutum.Bald.in d.l.cùm acutiſsimi.ubi idem dicit in pronepote. Item filius banniti excludit ſubſtitutum patri ſuo. Bal. ibidem.Bar.& Ang.in l.ex facto.§.ex facto.ad Trebel. non tamen locus eſt fideicommiſſo, ſi hæres banniatur: quia non dicitur mortuus naturaliter, ſed ciuiliter. Bald. ibi. & l. Statius.§. fin.& ibi Bartol.de iure fiſci.& in l.cùm pater.§. hæreditatem. per Bartol.de lega.ij. Item uerum,quòd filius hæredis excludit ſubſtitutum,etiamſi incontinenti poſt mortem hæredis grauati moriatur.Bald. ibidem. Item ſi factus ſacerdos capellę, cui dederit omnia ſua bona: quia capella habetur loco filij, ſecundum Bald.in d.authentic.niſi rogati.iij.colum.de quo dic ut ibi. Item habetur loco filij epiſcopus, in cuius manibus quis profitetur, non autem conuentus ſororum tertij ordinis. Bald. ibi, in fin. Item uerum, etiamſi eſt ſubſtitutum monaſterium,quia illud excludit filius hæredis, ſecundum Pau.de Caſtr.poſt gloſſ. in d.l.cùm acutiſsimi. Sed ibi Bald.idem tenet, uidelicet quòd excludatur pius locus per filium hæredis: ut ibi per Bald. quem etiam ſequitur ibi Alexand.de Imol.& Petr.de Ancha.in conſ.xliij. Item uerum, etiamſi ſit pupillus hæres: quia etiam conditio liberorum intelligitur tacitè in ſubſtitutione ſibi facta, ut filius pupilli excludat ſubſtitutum,ſecundum Bald.in l. humanitatis. vj. col.uerſic.quarta differentia.C.de impube.& ali.ſubſti.& in l.cùm quidam.j.colu. eod. tit. Item uerum, etiamſi legatum fiat filio naturali tantùm, cui ſubſtituatur legitimus in eodem:quia filius legitimus illius naturalis excludit legitimū teſtatoris ſubſtitutum, non autem baſtardus, uel naturalis tantùm ex filio naturali,ſecundum Bald.no.in l.j. C. de dona.cauſa mor.Item uerum,etiamſi filius hęredis ſit natus ex ſecto uentre matris.Bald.in l.quoties.iiij.col.C.de ſuis,& legi.& ĵ.Natus.uerſic.j.iij.& iiij.Item uerum, niſi uxor inſtituta ſit hęres,& grauata fideicōmiſſo:quia intelligitur,etiamſi cum liberis communibus decedat, ſecundum Bald.ſing.in conſilio, In Chriſti nomine, amen: Duo puncta notabilia ſunt, &c. quod eſt mirabile: quia ſi nepos ex filio excludit ſubſtitutum filio inſtituto,dicto §.cùm autem.& l.cùm acutiſsimi. fortius filius teſtatoris debet excludere ſubſtitutū. Cogita. Sed an filius adoptiuus hæredis excludat ſubſtitutum,uide in l.ſi ita quis.§.primo.de lega.ſecundo.Item mente captus: uide in l.humanitatis. C.de impube. & ali. ſubſti. Item ſecundum Bald. ibi, expirat fideicommiſſum factum filio mente capto, ſi ſuperſunt filij ſanæ mentis, ſecundum Bald.in dicta l.humanitatis. vj. colum.uer. quarta differentia.& in l.penultim.uerſicul.vj.prin.eod.titu.Item quid ſi ſit filius patris hæredis inſtituti à filio,& ſic frater teſtatoris:uide Angel. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus.ad Trebell.Bartol. in d.l.cùm auus. dicit, quòd ſi deſcendens rogat aſcendentem,ſecus eſt,ſecundū gloſſ.in d.§.ſi quis rogatus.Sed quid ſi ſit ſeruus pœnæ: not.in l.j.§. fin. ff. de bon.poſſ.contra tabu.& Bald.in l.Deo nobis.§.hoc etiam.j.colum.de epiſcop.& cle.& in d.l.cùm acutiſsimi.quod non excludat ſubſtitutum.Item nec bannitus.ſuprà,Bannitus ſuccedit. uerſicu.j. Item ſi filius clericus hæres,cum clauſula, Si deceſſerit ſine filijs: intelligitur ſcilicet de legitimis tantùm,& ſic de eccleſia ſua: & ſi dicit etiam de ſuo corpore deſcendentibus,non ualet fideicommiſſum.Angel.Ioan.de Imol.& alij poſt Bartol.in l.hæredibus. §. Titius. ad Trebel. & Bald. in d.§. cùm autem. Sed Angel. in l. ſi quis poſthumos. in princip. & ibi Alexand.de libe. & poſthum. dicunt, quòd ſpurius clerici hæredis excludit ſubſtitutum, & malè. Sed quid ſi dicitur, ſi deceſſerit ſine filijs maſculis : ſubintelligitur, & fœminis : ſed tunc fœmina debet competenter dotari à maſculo. Bartol.in d.l.cùm auus. Item an in donatione cauſa mortis: eſt tex.& Bald.in l.j.C.de dona.cauſa mortis.Item,

Filia hæredis ex pluribus inuicem ſubſtitutis non ſuccedit in fideicommiſſum patris mortui, quando filia teſtatoris eſt in dote tantùm inſtituta. Andr. Barba.in conſilio, Spectabilis ac generoſus miles. Item quod eſt in conſil. Alexand. de Imol. iiij. parte , poſt conſilium xlvj. & ibi concludit, quòd talis filia filij hæredis non uidetur ſubſtituta, & ſic non excludit cohæredem patris ſubſtituti patris ipſius, & eidem cohæredi. ſed in conſilio ibi ſeq. dicitur contrarium.

Filius contrahentis excludit ſocium contrahentem: unde ſi in contractu dicitur,quòd res uadat de uno in alterum, intelligitur,etiamſi alter habet filios, quando contrahentes ſunt extranei: aliàs uerò filius excludit ſocium.Bald.in l.j. C. de donat. cauſa mor. Item ſtipulatus pro ſe & pro fratre poſt mortem ſuam,intelligitur frater excludi per filios ſtipulantis.l.tale.§.ſi.ff.de pac.ſecundum Bald.in dicta l.cùm acutiſsimi.in ij.not.& ĵ.Stipulatio.uer.cxiiij.Item,

Filius donatoris excludit donatarium.l.ſi unquam.C.de reuo.dona.ſecundum Bald.in d.l.cùm acutiſsimi.

Filius ſtipulātis feudum pro ſe, & filijs,excludit filium fratris, etiāſi ambo pro ſe, & filijs ſimul ſunt ſtipulati. Bal. in l.quoties.C.de ſu.& legi.in d.l.cùm acutiſsimi.Item,

Filij ſtipulantes feudum pro ſe,& filijs fratris ſui, ſtatim habēt dimidiam, etiamſi ſit facta mentiō mortis, ſecundū Bal.no. in d.l.cùm acutiſsimi.uide in Spe.de loca.§.vj.uer.clij.

Filius filij non ſuccedit in feudum,niſi ſit hæres, licet filius, etiam non hæres,ſuccedat in illud.Angel.in auth.de nup.§.ſi uerò filiorum.col.iiij.

Filij alterius hæredis ſcripto ſubſtituti intelliguntur, ſcilicet qui nati ſint uiuo hærede, non qui naſcuntur poſt mortem hæredis,ad quos fideicommiſſum non trahitur.Alex.conſi. xiij.iiij.parte.& ĵ.Subſtitutio interpretatur.uerſi.xvj.

Filij hæredis non intelliguntur tacitè ſubſtituti, ſed uocati ab inteſtato. Communis eſt opinio gloſ. ſing.Bartol.& doct.in l.Titius.ff.de hære.inſti.ut dicendo,Si filius hęres ſine filijs moriatur, talem ſubſtituo. & tenet Ioan. de Imol. in l.ex facto.§.ex facto.ad Trebel.ubi etiam Pau.de Caſtr.Ioan.And. in addi. Specul. de teſta. §. primo.uer. huic quæſtioni accedit,&c.Bartol.in l.ſi cùm dotem.in princip.ſolut.matrim.& in l.ſi ſic.de lega. iij. Old. conſi.cxlj. thema tale eſt,D. canonicus,&c.ad fin.Bald.in l.quod ſitis.penultim.colum. C. de bo. quæ lib. & in l. poteſt. de uulga. & pupilla. & in l. cunctos.xv.colum.de ſum.tri.& in l.ſi emancipati.de colla. viij. opp.Petr.de Anch. in c.ſi pater. xij. no. de teſta.in vj.& in c. licet.de uoto.& in c.in præſentia. de proba. & in ſuo conſil. cix.& cxxvj.& cccv.& Diony.in l.ex facto.de hære. inſti. & omnino per Alexand.conſi.cxxxiiij.ij.parte.& in conſi.cix. & ccxxix.& in conſi.xiij.iiij.parte.& tenet Pau.de Caſt. cōſ. xxxvj. & conſil. ccclij. & Bald. in d. l. cùm acutiſsimi. C.de fideicomm.& in l.j.§.pro ſecundo. C. de cadu.tol. & in l. ab eo.de fideicom. Vide per do.Franc.de Capitib.liſt.in l.j. C. de pac.ubi refert Paul. de Caſtr. pluries conſuluiſſe contrarium: pro qua opinione contraria eſt gloſſ.not.in l. filius. §. cùm quis. & ibi Imol. Rapha. & Paul. de leg. j. quam tenet Oldr. Bald.in l.j.in fin. C. de condi.inſer.in lectu. antiqua.& Lud.in d.l.ſi cùm dotem.in princip.& in §.ſi mulier.& Bald. in conſi.Petrus hæredem ſuum.& Lud.Bologn.in conſi.Inuocato diuino,&c.viij.colum.quod eſt poſt conſi.xlvj.Alexand. de Imo. in iiij. parte. Adde, quòd ſi teſtator addit ſic, Si filius deceſſerit ſine filijs,& filij ſui ſine filijs, &c. tunc intelliguntur tacitè ſubſtituti.Bart. ſingulariter in l. centurio. uer.quæro ulterius.de uul.& pu.Vide Pet.de Anch. in cōſi. In Chriſti nomine, amen : contra Philippum faciunt multa notata per Bartol. &c. quo caſu poſſunt repudiare paternā, & acceptare fideicommiſſum.infrà, Subſtitutus pupillaris. uer. vij. Sed contra Bartol. & Pet. de Ancha. conſuluit do. Saluſtius conſi.vij.In Chriſti nomine : ex themate ſupradicto ad duo, &c. ubi ſemper concludit optimis rationibus, tales filios cenſeri uocatos ab inteſtato, ſicut in primo caſu: uide Bald.in d.l.ab eo.

Filius hæredis inſtituti,& ſubſtituti ſorori in dotem, an excludat matrē hæredis.Ang.in l.qui patri.in fi.ff.de acqui. hære.

Filius hæredis grauati fideicommiſſo poteſt captiuus redimi, etiam de bonis fideicommiſſo ſubiectis.gl.xij.q.ij.ſanè.

Filius ſubſtituti mortui ante diem fideicommiſsi an ſuccedat in fideicommiſſum.Bal.in l.j.C. de his, qui ante aper.tab. & ſ.uerb.Fideicommiſſum tranſmittitur.uerſi.vij.

Filius maioris natu ſubſtituti non intrat locum patris in fideicommiſſo.Alex.conſilio iiij.iiij.parte.

Filum non uenit appellatione panni: quia materia nō uenit appellatione materiati.l.librorum.§. chartis. & ibi Ray.& l.Seruius.de lega.iij.& l.ligni.§.ſi lignum.eo.tit.

Fingens

Fingens cenſetur habere malam conſcientiam. Bal. in l. j. C. de lon. temp. præſcr. quæ pro lib. oppo.
Fingens non audire uerba patris, non poteſt ſe fundare in eis. l. ſuus. & ibi Bald. C. de repud. hæred.
Fingens non audire, dicitur conſentire. Bald. in l. ſuus. in fi. C. de repudian. hæredi.
Fingentis materiam ſupple ſ. uer. Fictio per totum.
Finis declarat qualis res ſit cēſenda. l. ſed & ſi quis. §. interdum. & ibi Flo. ff. de uſufruct. in Spe. de fru. & intereſſe. §. j. uer. ſed quid ſi debitor. & in epiſtola Ouidij:
Exitus acta probat: careat ſucceſsibus opto,
Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
Fines territorij, uel diœceſis, uel fundi, probatur per teſtes antiquos, uel per famam publicam. not. in c. cùm cauſam. & ibi Abb. Sicu. & doc. de teſti.
† Fines & termini quare ponuntur, uide do. Pet. Phil. Cor. in conſi. ccxiij. incip. Viſo. in litera A. &c. in iiij. parte.]
† Finis quis dicatur, uide domin. Petr. Philip. Cor. in conſil. ccxcv. incipiente, Videtur. in litera D. in iiij. parte.]
Fines agri non præſumuntur mutati, niſi cōſtet. l. in finalibus. & ibi Bald. ff. finium regun.
Finis corrigit principium. l. Stichus. Imo. de manu. teſta. Bald. in tracta. Schiſ. penul. col. & j. uerb. Imo.
* Finis interpretandus eſt ex oratione principij. Bal. in l. quāuis. C. de fideicom. Socin. con. lij. col. j. uol. j. Ay. Cra. con. ix. nu. 32. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.
* Finis natura eſt ſpectanda, & quę fiunt, ut ad finem aliquem ueniatur, ſecundum finis naturam regenda ſunt. l. & ſi non ſint. §. perueniamus. ff. de aur. & argen. legat. Bald. con. cxv. colum. ij. uol. j. Aym. Cra. conſ. cxxxvij. num. 14. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.
Finis cauſæ eſt pro termino. Innoc. in cap. ex tuæ. de cleri. non reſi. Bald. in Marga. uer. Finis. uerſi. primo.
Finis plateæ dicitur pars inferior, in quam deſcendit aqua fluens. Bartol. in l. ij. in fine. ff. de furtis. Vide Bartol. in l. j. ff. ſi quis ius di. non obtem. & in l. nemo. C. de tempo. appel. & Bald. in rub. ff. de rerū diui. uerſi. ſed quomodo cognoſcam. & Ange. Aret. in tracta. Maleſi. uer. in platea. in j. col. prope finem. dicitur etiam per ſex menſes. l. properandum. §. & ſi quidem. & ibi Bar. C. de iudi.
Finiri debet iudicium ubi cœptum eſt. l. ubi cœptum. ff. de iud. in Spe. de offi. om. iudi. §. vj. uerſi. quid ſi proponens.
† Fine canonico, hoc uerbum ponitur in literis Apoſtolicis, ubi agitur de cauſis ſpiritualibus, & potiſsimè matrimonialibus: ut in c. j. in fi. de cōſangui. & affi. In ciuilibus cauſis ponitur, fine debito: licet aliquādo promiſcuè fiat: ut in c. cùm ad ſedem. de reſti. ſpo. & in c. ex tenore. de teſt. not. Arch. in c. uno. in fi. de eo, qui mit. in poſ. & gloſſ. Ber. in c. ex conqueſtione. in ulti. gl. & ibi Abb. de reſti. ſpo. & an per iſtam clauſulam poſitam in commiſsione, ſcilicet, Decidas fine debito, uideatur data certa forma. Abb. ibi dicit, quòd nō, ſed potius eſt quædam iuriſdictio. Vnde ſententia lata non ſeruato debito fine, non eſt nulla, ſed caſſanda, per ea, quę notan. in c. cùm dilecta. de reſcri.
Fine debito. Et
Fine canonico, differunt. in Spe. de reſcrip. præſen. §. iiij. uerſi. item quod ubi. in tit. de ſententia. §. vj. uerſic. cæterum.
Finitę litis uel rei exceptio poteſt opponi ante litis conteſtationem. Item,
10 Finita res qualiter intelligatur. in Specul. de except. §. iij. uer. ſed pone.
Finis eſt litibus imponendus. eo. ti. §. iij. uer. ſed nūquid iudex.
Finem reſpiciunt, quæ in principio ponūtur. in Spe. de diſput. & alleg. §. quarto. uerſicu. ulti. in princip.
Finis ſine principio eſſe non poteſt. in Specul. de ſententia. ante uerſiculum, ſed ecce.
Finium regundorum iudicium, uel actio, quomodo formetur. in Spe. de iudi. §. iiij. in prin. & ff. & C. finium regun.
Fines prædij, quod petitur, ſunt in libello ponendi. in Spe. de proprieta. §. ſecundo. iuxta prin. l. forma. de cenſi.
* Fines, ac termini, per coniecturas, præſumptiones, & argumenta, & ſemiplenas probationes, quæ aliàs non probarēt, probantur. l. in finalib. ubi pręſertim à Floria. notatur. ff. fini. regū. gl. in c. ſi papa. de priuileg. in vj. gl. j. in c. cùm olim. de cenſib. Anto. Butr. in ca. cùm dilectus. de ſucceſ. ab inteſt. Bald. in c. cùm cauſam. col. iij. de probati. Illuſt. Cardi. Zab. in c. j. opp. iij. de proba. Dec. conſi. xlij. nu. 10. Æmilius Maria Manoleſſus.
Finis rei uenditæ debet poni in inſtrumento. in Spe. de empt. & uend. §. j. uer. ſed ſi dicit. & ſ. Confines. uer. xj.
Firmum intelligitur de facto, & ratum de iure. Bartol. in l. metum. §. uolenti. ff. quod me. cau.
Firmum ciuitas, quæ eſt patria mea, fuit colonia Romanorum, ſecundum Liuium in vj. lib. primæ Decad. & Plin. in epiſto. ad Ca. Plin. Sab. in lib. vj. qui incipit, Rogas, ut agam Firmanorum publicam cauſam, &c.
† Adde, quòd firmus dicitur à ferendo: unde & firmitas eſt uictus faciens permanentiam in opere, cōſtantia uerò in propoſito, ſecundum bea. Tho. iij. Sent. diſt. xxxiij. quæſtio. iij. art. iij. & dicitur Græcè στερεότης.
* Firmantur leges, cùm moribus utentium comprobantur. c. in iſtis temporalib. diſt. iiij. Fel. in ca. j. de treug. & pac. Anchara. con. ccxviij. Dec. con. dcxxxviij. nu. 12. quod & in priuilegijs, quæ leges priuatorum ſunt. c. priuilegia. diſt. iij. locum obtinere, tradit Anchar. con. cclx. Dec. con. dcxxxviij. nu. 13. Æmilius Maria Manoleſſus.
Firmanorum caſtellum antiquum eſt, de quo loquitur Plin. de Natura. hiſto. in capit. de quinta regione.
Fiſcus dicitur cuiuslibet ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem. ſ. Ciuitas. uerſi. cxxxj.
Fiſcus dicitur ipſum commune nō recognoſcens ſuperiorem: ſed in terris eccleſiæ dicitur eccleſia Romana. Bart. in l. item ueniunt. §. ait ſenatus. ff. de peti. hære. Item,
Fiſcus eſt etiam eccleſiæ, id eſt, prælatorum eius. not. Card. cle. † ij. §. j. de hære. † Et per Felin. in c. excommunicamus. de hære. circa prin.]
Fiſci materia poſita in titulo de iure fiſci, nō habet locū in alijs ciuitatib. Bal. in l. aduerſus. de fur. Alex. in l. ij. ff. de iure fiſci.
Fiſcus eſt ſolius urbis Romæ, non aliarum ciuitatum, ut plenè Alex. in l. non tantum. §. ait ſenatus. ff. de peti. hære.
† Fiſcus dicitur iniqui lucri iuſtus ablator. Lup. in repe. rub. de dona. inter uir. & uxo. col. lxv.
Fiſcus eſt ſaccus, uel locus, in quo publica uectigalia reponuntur: ut not. in l. omnibus. C. de numera. uel eſt burſa, ſiue camera regis, ſeu principis. no. Alberi. in ſuo Dictionar. in uerbo, Fiſcus.
† Fiſcum habere dicitur eccleſia. gl. & ibi dom. Abb. poſt alios in c. quia diuerſitatem. in uer. præter. de conceſ. præben. & no. tex. qui utitur hoc uerbo in cle. ij. de hær. facit quod not. Abb. in c. uergentis. de hære. & in c. excommunicamus. el j. in §. damnati. eo. tit. Bal. in rub. de publi. iudi. Ange. in auth. ut nulli iudi. circa prin. dicit, quòd de facto epiſcopus habet fiſcum. Hoc etiam dicit Bald. in authentic. bona damnatorum. C. de bonis damnatorum. & in rubri. ff. de priuilegijs creditorum. & reges & Imperatores habent fiſcum: ut no. docto. in præalle. locis. Facit quod uoluit Bar. in l. j. ff. de publi. iudi.
Fiſcum non habet ullus populus, niſi qui non recognoſcit ſuperiorem. Bald. in l. j. ulti. col. C. de hæredi. inſti. & in l. j. in fi. C. de hæredi. uel act. uen. Item,
Fiſcalis burſa hodie nō dicitur, niſi principis, uel curiæ Romanæ, ſecundum Bald. in l. j. C. de hære. uel act. uen. Item niſi ciuitas, quæ præſcripſit iura fiſci. Bald. ibidem. Item niſi domini terrarum, qui ex priuilegio principis, uel contractu habeant iura fiſcalia, non aliàs: ſecundum Bal. ibi in fi.
Fiſcalia dicuntur pœnę maleficiorum: item bona uacantia, turpia lucra, bona contrahentium inceſtas nuptias, bona confiſcata, reditus plauſtrorum, & nauigiorum, & collectę. Bal. in c. j. ult. col. quæ ſint rega. in uſi. feu. ubi plenè.
Fiſcus ſemper eſt ſoluendo. l. ij. C. de fun. do. Bartol. in l. j. de fideiuſ. l. j. §. ſi ad fiſcum. & ibi Bar. ut leg. no. caue. Vnde
10 Fiſcus dicitur quaſi fixus, uel firmus, quia ſemper eſt ſoluendo. Bar. in rubr. C. de iure fiſci. lib. x. Bal. in l. j. in fin. C. de hæredi. uel actio. uend. & ideo annuus reditus à fiſco debitus computatur inter immobilia. ſ. Annus. uer. vj.
Fiſcus in pœnis dicit habere cauſam lucratiuā, non oneroſam. Bar. in l. j. ff. ſol. matr. & in l. Mæuius. §. duobus. de lega. ij.
† Fiſcus qualiter ſuccedat, & in quibus bonis, & qualiter te-

neatur, uide Bened. in repet. c. Raynutius. fo. 136. colum. iij. cum seq. ubi latè.

Fiscus non uenit in tributum cum creditoribus delinquentis ad eius bona. per l. fin. §. licentia. C. de iure delibe. & gl. in l. rescriptum. ff. de pac. & in ti. C. in pœ. fi. cre. præfer. & ibi Bar.

Fiscus dicitur creditor post confiscationem bonorum. Bal. in l. alia. C. de his, qui. ut indi. & ad Sylla. & in l. aduersus. in j. col. in fi. uer. item in criminalibus. C. de fur. ubi dicit secus antè. Vide Bar. in l. j. ultim. colum. uer. quæro, utrum ille. ff. si certum petat. qui parum facit, ut dixi post authorem. & in uer. Creditor. el j. uer. vj.

Fiscus habet pro se temporis præsumptionem in dubio. Bal. in l. j. C. de hære. uel act. uen.

Fiscus est ultor delictorum. l. j. & ij. & ibi Baldus, C. si ser. ex-por. ueniat.

Fiscus, & Respublica an differant. Bartol. in rubric. C. de iure fisci. lib. x. & Bald. in l. j. in fi. C. de pœna iudi. qui malè iu. & in l. si hypothecas. C. de remiss. pig. & in l. si pignus. ff. qui po. in pig. ha. ubi tex. no.

Fiscus dicitur camera imperialis. Bartol. in rubri. C. de iure fisci. libr. x. ij. col.

Fisco applicatum debetur Cæsari, cuius est fiscus. Baldus in l. j. §. cùm autem. C. de cadu. tollend.

Fiscales res non locantur minori spacio, quàm triennali. l. uniuersi. & ibi Baldus. C. de uecti. & commis.

20 Fiscus in pœnis habet ius post sententiam, non antè. Bald. in l. fin. iiij. col. C. de fruc. & lit. expen. auth. bona damnatorum. C. de bon. dam. & plenius per Alex. in l. rescriptum. ff. de pac. & ibi Flori. & Bald. in l. j. C. de reuo. his, quæ in frau. cred. & in l. j. C. de iure fisci. libr. x. Alexand. in l. post contractum. ad fi. de donat. quod non habet hypothecam, nisi post sententiam.

Fisco qui non edit acta criminalia, præsumitur subtraxisse. Bartol. in l. ij. C. de eden. & in l. j. C. de hære. uen. per Bald. & j. eod. uersi. xxiij.

Fiscus ecclesiæ Romanæ est maior Imperatore. Bald. in l. eam, quam. xj. col. C. de fideicom.

Fisco qui non edit instrumenta, præsumitur subtraxisse. Bald. in l. j. C. de hære. uel act. uendi. per l. ij. ff. de iure fis. & s. eo. uersi. xxj. Item,

Fisci bona ut reperiatur, fieri debet acerrima indagatio, etiam per torturam. Bald. in l. j. C. de hæredi. uen.

Fiscus in causis suis habet proprios notarios. Bal. in d. l. j.

Fisco præfertur utilitas publica, seu communis. l. j. §. cùm autem. & ibi Bald. C. de cadu. tol.

Fisco stipulari non potest officialis fisci. Bald. in l. j. pen. col. C. per quas perso. no. acqui.

Fisco nocet confessio publici officialis diuitis, non inopis. Bald. post glo. in l. in contractibus. §. sed quoniam. C. de non nume. pecu.

Fiscus uenit appellatione hominis. gloss. & Bald. in l. eos. §. super. C. de usuris.

30 Fiscus in rebus tributarijs an habeat dominium utile, uel directum. Bal. & doct. in l. de his. C. de episco. & cleri.

† Fiscus non est propriè hæres. Franc. Aret. in l. ex facto. in §. Iulius Longius. iij. colum. uer. nota secundò. de uulg. & pupill.]

Fiscus habetur loco hæredis, sed non per omnia. gloss. & Bart. in l. inter eos. §. fin. ff. de fideius. & Bald. in l. penultim. §. primo, C. ad Trebel. & in l. iij. C. ad leg. Falcidiam. quod est uerum, nisi confiscatis bonis: quia tunc non habetur loco hæredis, secundum Bartol. in consi. suo primo, Taglionus de Spoleto. in fi. Sed uide Bald. in l. tam mandatori. de non nume. pecu. & j. eo. uersi. xlv. & j. Fiscus succedit. uersicu. lvij.

† Adde Franc. Aret. in l. si fideiussor. ff. de fideiusso. & Baldus in l. si maritus. ff. de fundo dot.]

Fiscus non habetur loco liberorum. Bald. in l. j. prima colu. C. de bo. liber. & iur. pa.

* Fiscus non sui, sed extranei hæredis loco habetur. Bartol. in l. iura libertorum. ff. de iure patro. in l. eum qui. in prin. ff. de interd. & releg. in l. j. C. de bon. libert. Ang. in l. eorum. ff. ad l. Iul. maiesta. Roma. consi. lxiij. colu. ij. Alexand. consi. xxiij. Soc. consi. cxxj. colum. iij. uolu. iiij. Dec. consi. cccclxij. nu. 28. Æmilius Maria Manolessus.

Fisco quæritur dominium ipso iure. Bald. in l. j. §. cùm autem. C. de cadu. tol. non possessio: ut j. eo. uersi. xlv.

Fisci contractus habet uim legis. suprà, uer. Contractus fisci. uersi. j. & ij.

Fisco non quæritur possessio, nisi apprehendat, licet habeat proprietatem bonorum uacantium. Bald. in c. j. iij. col. quid sit inuesti. & no. in l. fin. C. de bo. uacan. lib. x.

Fisci priuilegia ponũtur in l. j. C. de hæred. uel act. uen. per Baldum. & in l. j. C. de priuile. fisci. in Specul. de reo. uer. item si fiscus. & j. per discursum.

† Fiscum ecclesia habere debet. Lup. in repe. rub. de dona. inter uir. & uxo. col. lxxij.

Fiscus procuratorem habere potest, sicut ecclesia, & Imperator. Baldus in l. j. xxx. oppo. C. qui admitti.

Fiscus in genere sumptus habet iurisdictionem, non alius. Bal. in cap. ad hæc. quarta colum. de pace iur. fir.

Fisci ius remittitur facilius, quàm ius priuatorum. Baldus in l. quicunq;. ultim. colum. C. de ser. fugi.

40 Fiscus habet tacitam hypothecam in bonis futuris. Alex. post Bartol. in l. si is, qui. de iure fis. l. j. & ibi Bald. C. de priui. fisci. non ciuitas. s. uerbo, Ciuitas. uersi. cxxiiij. & Alexand. in l. si filio. §. fi. solu. matr. ubi dicit idem in fisco, non autem ecclesia: ut ibi, & Bal. in rubric. C. de priui. fis. & in l. fin. viij. col. de sacrosan. eccl.

Fiscus non est melioris conditionis, quàm priuatus, quo ad beneficium discussionis. Bald. in l. cùm eorum. C. de sen. & Alexand. in l. Moschis. per illum tex. ff. de iure fisci.

Fiscus non potest esse procurator priuati. l. fin. & ibi Bar. C. ne fiscus, uel Respubi. procura. alie.

Fiscus præsumitur posterior alijs creditoribus. Barto. in l. non puto. de iure fisci. Alexand. in l. & quæ non. §. quod dicitur. de pig.

Fiscus potest cedere priuilegium suum. l. si in te. & ibi Bart. C. de priuile. fis. & Bart. in l. j. C. de priui. dot.

Fiscus habetur loco hæredis, & ideo in eum transeunt iura, & actiones ipso iure. in Spe. de ces. actio. §. j. uersi. quid si bona.

Fisci priuilegium unum circa editionem instrumentorum ponit Spe. de instru. edi. §. sexto. uer. facienda.

Fisci inuentarium ponitur in Spe. eod. tit. §. fin. in fin.

Fisci specialia, uel priuilegia, uide in Specul. de dispu. & alle. §. quarto. uer. uel illud speciale. & s. per discursum.

* Fisci potior non debet esse conditio, nisi in causis, quibus expressè aperteque priuilegium est concessum. Aym. Cra. consil. clvj. uolum. j. Dec. consi. dxxxj. numer. 3. post gloss. in l. item ueniunt. §. in priuatorum. ff. de pet. hæred. Æmilius Maria Manolessus.

Fiscus non retinet bona, nisi fuerint publicata. in Spe. de ob. & solu. §. ij. uer. illud autem.

Fiscus agit, ut sententia contra se lata retractetur ob instrumenta de nouo reperta intra triennium. l. j. & ibi gl. & Bart. C. de senten. aduer. fis. lat.

Fiscus non potest sine causa auferre bona subditorum, secundum Bartol. in rub. C. de uectig.

Fiscus an habeat ius in legitima ꝓ filio delinquente in uita patris. Bar. in l. si qua pœna. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur.

Fiscus an habeat hypothecam in bonis delinquentis. s. Bona. uersi. xxvj. & j. eo. uersi. xij.

Fiscus potest exigere à debitoribus banniti, uel rebellis, debita. l. Paulo. §. fi. per Bartol. & doct. de lega. iij. l. iij. C. quando fis. uel pri. & s. Debitor banniti. uersi. j.

Fiscus qua actione agat ad bona priuati ad se pertinentia. Bartol. in l. facultas. C. de iure fisci. lib. x. & in l. iij. in fi. C. ad leg. Falcid. per Bald. quod contra indignum hæredem agit pro tota hæreditate petitione hæreditatis, sed rei uendicatione pro singularibus rebus.

Fiscus non potest agere contra debitorem debitoris sui ex scriptura facta manu propria debitoris fisci. l. hi, qui. & ibi Bart. C. de conue. fis. debi. libr. x. & in l. exceptionem. C. de proba.

Fiscus petit sibi applicari quod aufertur indigno. j. uerb. Hæreditatis petitio. el j. uersi. j. Quod uerum, si fiscus uelit: aliàs apud indignum remanet. Bald. in l. j. C. ad le. Fal.

Fiscus non aufert bannito hæreditatem ut indigno. Bald. in l. j. penultim. colum. C. de hære. instit. Bal. contra in l. iij. C. ad leg. Fal. & j. Hæreditas delata. uersi. xxxj.

Fiſcus aufert hæreditatem hæredi, qui teſtatorem occidit. Bal. in l.j. C. de hæred. inſti.

10 Fiſcus agit petitione hæreditatis contra indignum ad hæreditatem. l. prima. & ibi gloſſ. & doctor. & Bald. C. de his, qui. ut indig. Bald. in l.iij. in fin. C. ad legem Falcidiam. & Pau. in d.l.j.

Fiſcus pro pœnis non habet tacitam hypothecam in bonis delinquentis. Barto. in l. poſt contractum. ff. de donatio. & in l.j. in fi. C. in pœnis fiſ. credi. præfer. lib. x. Cyn. in l. ſi quis poſthac. de bo. dam. Guli. in l. reſcriptum. in prin. & ibi Alexand. plenius, ff. de pactis. Dy. in l. quod placuit. ff. de iure fiſci. Bar. in l. aufertur. §. fiſcus. de iure fiſci. Sed Bart. in d.l. reſcriptum. dicit poſt Dyn. quòd habet tacitam hypothecam, ſed non cum effectu. Item,

Fiſci debitor condemnatus non appellat. l. abſtinendum. & l. fin. C. quorum appellation. non recipiun. Ioan. Papienſ. in Summa, titul. de appella. diffinitiua. uerſic. coram uobis. & Bald. in l.j. C. de hæredita. uel act. uend. ubi etiam idem dicit in confeſſo.

Fiſcus cogit conductorem gabellarum, qui nimis fuit lucratus, ad reconducendum. l. cotem. §. qui maximos. ff. de publica. & dixi in tractatu Gabellarum. & ĩ. Gabellarum conductores. uerſi. iiij.

Fiſcus debitorem purum, uel in diem, debitoris ſui ex cauſa principali poteſt conuenire, etiam ante diem. Caſus ſingularis ſecundum Bart. in l.j. C. de condictio. ex l. ſcilicet præcedente diſcuſsione: ut ibi. & Alexand. in l. pecuniam. ff. ſi certum petatur.

Fiſcus facit debitores ſuos carcerari. Bald. in d.l.j. C. de hæredi. uend.

Fiſcus poteſt cogere ad tributa, uel collectas, unum ex conſortibus poſsidentibus pro indiuiſo. Bald. in d.l.j. C. de hæred. uen. per l. cùm poſſeſſor. ff. de cenſi.

Fiſcus cogere poteſt inquilinum ad reparationem uiarum, uel pontium. l. ædiles. de uia publica. Bal. in d.l.j.

Fiſco agenti ſi opponitur exceptio compenſationis, debet probari intra duos menſes, non pòſt. Bald. in l.j. C. de hæred. uel act. uend. per l. aufertur. §. qui compenſationem. ff. de iure fiſci.

20 Fiſcus an poſsit agere contra debitores ſuos iterum, ſi ſuus procurator non ſit ſoluendo. Cyn. & Pet. de Sun. in l. in cõtractibus. C. de non num. pecu. no. in l. fiſco. C. de conue. fiſ. debi. lib. x.

Fiſcus agere poteſt contra poſſeſſorem rei pro datijs, & tributis. argu. gloſſ. no. in l. apud Iulianum. §. hæres cogitur. de lega. j.

Fiſcus poteſt in ſubſidium conuenire debitorem debitoris, quando ſuus debitor non eſt ſoluendo. Bartol. in l.j. C. ne fiſ. uel reſpublica procura. aliàs per ti. quando fiſ. uel priua. Item,

Fiſcus quod dominiũ habeat in rebus tributarijs. doct. & Bal. in l. de his. C. de epiſ. & cleri.

Fiſcus habet bonorum poſſeſsionem contra tabulas in bonis liberti condemnati, & confiſcatis ſub delictum: quia etiam ius patronatus uenit in confiſcatione. Bald. in l.j. C. de bo. lib. in princip.

Fiſci cauſa ſummaria eſt, in qua debet de facto procedi. Baldus in l.j. C. de hæredita. uendi. per l. miſsi. C. de exactorib. tribut. lib. x.

Fiſcus creditor præfertur creditori habenti hypothecam priorem ex cõuentione, ſed parem, inſpecto domino. Bald. in l. j. ij. col. C. de hære. uendita.

Fiſcus an poſsit reuocare donationem ſui debitoris alteri factam. Ang. ſing. in auth. de tri. & ſemiſ. §. illud. & tex. not. docto. in l.j. C. de iure fiſci, lib. x.

Fiſcus præfertur cuilibet creditori in re, de qua non ſunt ſolutæ datiuæ, uel collectæ: ſed an in alijs rebus, Bald. in l.j. in prin. C. ſi propter pub. penſi. quòd ſi dies tributorum prius ceſſet, quàm hypotheca eſſet contracta, præfertur cauſa tributorum. aut econtrà: & tunc ſecus, quia creditores præferuntur: ut ibi Bald.

Fiſcus agens hypothecaria ad rem contra poſſeſſorem, non habet neceſſe probare rem fuiſſe prius ſibi hypothecatam, quàm poſſeſſori alienatam: ſed ipſe poſſeſſor debet probare fuiſſe ſibi prius obligatam, uel dotatam, quàm fiſco: & hoc fauore fiſci. Caſus ſing. ſecundum Bart. in l.j. C. de iure fiſci. libr. x. & tenet Bartol. in l. & quæ. §. quod dicitur. de pignorib.

30 Fiſcus habet hypothecam in bonis omnibus alteri non hypothecatis, pro collectis non ſolutis ob unam rem. gl. Bald. & doct. in l.j. C. ſi propter pub. penſi.

Fiſcus debet intra quinquennium uendicare res, quæ inciderunt in commiſſum propter collectas, uel gabellas non ſolutas, item & bona confiſcata per ſtatutum, ſecundum Bartol. in l. commiſſa. in fin. ff. de publica. Bald. in l. fin. C. ſi propter pub. penſi. l. ij. & ibi Bald. C. de uectigal. & commiſ. ubi etiam tenet Bald. non teneri animam fraudantis, ſi moriatur intra quinquennium. Bald. in d. l. ij. dicit, quòd poteſt fiſcus facere litem alicui poſt quinquennium propter bona allibrata in æſtimo communis. Sed Bartol. ibi tenet contrà, ſcilicet quòd intra quinquennium. uide ibi & dixi in tracta. de gabel.

Fiſcus eligit an cõueniat priorem poſſeſſorem, uel emptorem, id eſt, ſecundum poſſeſſorem rei pro collectis. Bald. in l.j. C. de mul. & in quo loco. & Ange. de Peru. gl. in l. Imperator. in prin. ff. de publi.

Fiſcus qua actione agat contra debitorem debitoris ſui. Bar. in l. non intelligitur. §. multa. ff. de iure fiſci. & l. iiij. C. quando fiſ. uel priua. & ĩ. eo. uer. xxxvj.

Fiſcus poteſt agere coram iudice ſuo, id eſt, procuratore fiſci, & coram iudice debitoris. Baldus in l. iij. quando fiſcus, uel priuatus. ubi eſt caſus, quòd agit cõtra debitorem debitoris.

Fiſcus an præferatur uxori in bonis mariti obligati fiſco, & uxori ex cauſa dotis, licet fiſcus ſit prior in tempore. Cyn. & Bald. in l. dotis tuæ. C. de iure dot. Dic quòd in hypotheca pari paſſu ambulant: ſed qui prior eſt in tempore, præfertur in iure. l. quamuis. & ibi Bart. C. de priuile. fiſ. & Pau. de Caſt. conſi. cccxij. Vide Pari. de Puteo in tracta. Syndi. in uer. Publicatio bonorum.

Fiſcus poteſt agere cõtra debitorem debitoris ſui inopis. l. iij. & ibi docto. C. quando fiſ. uel priua. facta tamen prius diſcuſsione principalis. l. non prius. & ibi Bald. & Bart. eod. tit. Quod eſt uerũ, etiamſi eſt creditor ex delicto: ut ibi plenè per Bald. Item uerum pro ea parte tantùm, qua principalis ſuus non eſt ſoluendo. Bal. ibidem, in fi.

Fiſcus præfertur creditoribus non habentibus hypothecam. l. ſi cùm pecuniam. & ibi Bar. C. de priui. fiſci.

Fiſcus non habet hypothecam in bonis ante obligationẽ uenditis. l. ſi debitor. & ibi Bar. C. de priui. fiſci.

Fiſcus poteſt reuocare pecuniam alij creditori ſolutam. l. pecuniam. & ibi Bar. C. de priui. fiſci.

40 Fiſcus poteſt cedere priuilegium ſuum. l. ſi in te. & ibi Bart. C. de priuile. fiſ. & Bar. in l.j. C. de priui. dot.

Fiſcus ſecũdus creditor præfertur priori in bonis poſtea quęſitis. Barto. in l. licet. C. qui po. in pigno. ha. per l. ſi is, qui. de iure fiſci.

Fiſcus non aufert tanquam ab indigno rem alienatam contra prohibitionem teſtatoris. Baldus in l. quoties. C. de fideicommiſſ.

Fiſcus poteſt propter ſuas neceſsitates ante tempus exigere precium gabellarum, & à conductore gabellarum. Bald. ſingul. in l. j. C. de condi. ex lege. & dixi in tractatu Gabellarum.

Fiſcus habet regreſſum contra uenditorem, ſi emptor eſt pauper, & non ſoluendo collectas pro re empta. auth. ſed periculum. & ibi Bar. & Bal. C. ſine cenſu, uel reli.

Fiſcus non reſtituitur in integrum in publicis pœnis, quando iudex condemnauit in minus, quàm debuerit. Bald. in addi. Spec. de accuſa. uerſic. quid ſi iudex. per l. auxilium. ff. de minori.

Fiſco quæ actiones competant, & quæ contra eum. in Spec. de ceſ. act. §. j. uer. illud etiam.

Fiſcus quando confiſcat ſibi bona, an requiratur ſententia, & quod uiginti annis præſcribũtur illa bona contra fiſcum. in Spe. de accuſ. §. vj. uer. ſed qualiter fiet.

Fiſci emphyteuta ceſſans in ſolutione canonis quanto tẽpore cadat. in Spe. de locat. §. vj. uer. iiij.

Fiscus præfertur prioribus creditoribus ex speciali priuilegio. in Sp. de obl. & sol. §. j. uer. item pone, obligasti. Item,

50 Fiscus agit contra debitores de suo territorio, non contra alios de alio territorio, quando delinquentis bona sunt sita in duobus territorijs, & quilibet fiscus habuit bona sua in suo territorio ex confiscatione. Bald. post Petr. in l. ex facto proponebatur. de hæred. instit. & Alexand. consil. cxix. ij. parte.

Fiscus non retinet bona, nisi fuerint publicata. eod. tit. §. ij. uer. illud autem.

Fiscus conuenitur, ut præstet domino precium rei per ipsum ablatæ. gloss. not. in l. si locus. §. fina. ff. quem. admisser. ami. l. uenditor. §. constat. ff. communia prædi. Bartho. Cæpo. in tracta. de ser. rusti. titul. de monte. Idem si rem priuati occupet officialis pro publica utilitate, ut si accipit asinum alicui pro portando reum ad furcas. Barto. in l. fi. §. fina. ff. de pign. act.

Fiscus æquiparatur successori necessario, & non tenetur stare colono, nisi sit successor uniuersalis. j. uerbo, Fiscus succedit. uersi. vj.

Fiscus tenetur uenditoribus ad precium pro rebus emptis per condemnatum, cuius bona sunt confiscata. Bald. in simili. in l. ij. §. fina. C. communia de lega. & j. Inquisitor. uersicu. xix.

Fiscus conuenitur per restitutionem in integrū à minore. Sp. de restit. in integ. §. ij. uer. item nota.

Fiscus cogitur restituere hæreditatem fideicommissario, sicut priuatus. l. recusare. §. si fisco. ff. ad Trebellia. & j. proxim. §. uersic. vij.

Fiscus non tenetur satisdare, etiam nuda cautione: sed ciuitas sic. Bar. in l. j. §. si ad fiscum. ut leg. nom. caue.

Fiscus succedens in bonis uacātibus, iuxta l. primam. C. de bo. uacan. lib. x. non tenetur ad legata. j. §. proxi. uer. ix.

Fiscus tenetur creditoribus eius, cuius bona sunt confiscata. l. si marito. & ibi doc. solu. matri. & C. in pe. fisca. credi. præfe. per Bald. in l. ij. C. ad legem Iu. de ui. Quod est uerum, etiam pro parte, qua succedit rebelli, quia pro ea parte tenetur ad debita, per l. j. & ibi Bald. C. de fideic. Et si sunt duo fisci, quilibet tenetur pro rata bonorum sitorum in suo territorio: ut j. eo. uersi. xiiij.

Fiscus non potest conueniri, sine uenia. gl. in l. bene à Zenone. C. de quadri. præscri. uide glos. in c. primo. uer. si salua reuerentia. de mili. uas. qui contu. est. & l. sed si hac. §. qui manumittitur. de in ius uocan.

10 Fiscus conueniendus est, quando bona exiticij sunt confiscata, aliàs non, sed ipse exiticius. Bartol. in l. fin. iij. col. ff. de resti. in integr.

Fiscus tenetur restituere hæreditatem confiscatam delicto hæredis grauati fideicommisso, detracta Trebellianica. l. Marcellus. §. fin. & ibi Ang. & doct. ff. ad Trebel. scilicet mortuo hærede. j. eod. uer. xx.

Fiscus an teneatur conficere inuentarium. j. uerbo, Fiscus succedit. uer. xiij. Item,

Fiscus tenetur ad expensas, quas fecit officialis in capiendo bannitum. l. mulier inops. ff. de capti. & Bald. in c. j. hic fi. lex Conra. in usi. feu.

* Fiscus tanquā hæres creditorib⁹, eius cuius bona obtinuit, quacūq; de causa satisfacere debet, sec. cō. opin. gl. in l. nō intelligit. §. cùm ex causa. ff. de iur. fisc. Rom. cō. lxxiij. co. xciij. Ay. Cra. con. ccliij. nu. 7. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Fiscus succedens in bonis confiscatis propter crimen sitis in suo territorio, tenetur creditoribus delinquentis existentibus in territorio suo, non alijs de alio territorio: quia illis tenetur alter.

Fiscus, qui succedit in bonis sitis in ipsi⁹ territorio, nec est locus iuri accrescendi inter utrumque fiscum. Bal. post Pet. in l. ex facto quærebatur. de hæredi. insti. & Alex. cōsi. xcij. iiij. parte. ubi dicit uerum pro rata bonorum.

Fiscus ad gabellam an teneatur pro contractu suo. j. Gabella per quos soluatur. uer. xvj.

Fiscus non conuenitur redhibitoria, uel quanto minoris. l. j. §. illud. de iure fis. Bal. in l. j. C. de hære. uel actio. uen.

Fiscus conuenitur corā proprio iudice, nec succedit in instantiam alterius iudicis. Bal. in l. j. C. de hær. uen.

Fiscus ad simplū solum tenetur pro euictione rei uenditæ per suum procuratorem, licet priuatus teneatur ad duplum. l. si procurator. in prin. ff. de iure fis. & Bal. in l. j. C. de hære. uen. Quod uerum, etiam si dupla sit promissa: ut ibidem.

20 Fiscus non tenetur restituere hæreditatem fideicommissario, uiuente hęrede, delicto cuius fuit cōfiscata, sed eo mortuo. l. Statius. §. fin. ff. de iure fisc. & s. eo. uer. xj.

Fiscus an teneatur inuestire de feudo eum, quem dominus ꝓmisit inuestire antè quàm bona sua essent confiscata. Bal. in c. j. quid iur. si al. fue. inue. de feud.

Fiscus tenetur dotare filiam eius, cuius bona sunt confiscata. Bald. in l. fi. C. de do. promis. Alex. in l. quæsitum. §. si sponsa. de priui. cred.

Fiscus tenetur restituere uxori, quatenus ad fiscum peruenit de eius dote in publicatione bonorum uiri. l. si marito. in prin. & ibi Bart. ff. sol. mat. ubi subdit uirum esse liberatū ab eius uxore pro parte, quæ peruenit ad fiscum de dote, cùm fiscus teneatur, non uir: ut ibi. Item,

Fiscus emphyteuta non soluens canonē, potest statim expelli. Inno. in c. literæ. de dila. & Bal. in Marg. uer. Fiscus.

Fiscus debet conueniri prius, quàm fideiussor. glo. in l. sententia. C. de fideius. secundum Ludo. in sing. uer. Fiscus. uersic. quæro, utrum.

Fiscus quibus actionibus conueniatur. in Spec. de ces. act. §. j. uer. illud etiam.

Fiscus conuenitur, qui tenet bona banniti confiscata. in Sp. de competen. iudi. adi. §. j. uersi. quid si aliquis.

Fisco conuento sententia nulla est lata absente eius aduocato. in Spe. de senten. §. viij. uersic. item est nulla.

Fiscus succedit in bonis restitutis spurio testatoris ab uxore hærede uiri: quia præsumitur tacita fides accommodata de restituēdo ei, si est rogata statim de restituēdo, nō si post mortē suam, licet spurius decedat antè, quàm uxor. Bar. in consi. Cichus de Spoleto, &c.

† Fiscus quando admittitur ad succedendum: uide domi. Pet. Phil. Cor. in consi. cccxxiiij. inci. Cùm in Ponto. in litera I. & K. & seq. in iiij. parte.]

† Fiscus ante sententiam non habet ius quæsitū in bonis delinquentis. do. Pet. Phil. Cor. in consil. lxxxix. incip. Viso. in litera D. in iij. parte.]

Fiscus succedit & præfertur substituto uulgari. Bald. in l. fin. in prin. iij. col. C. de bon. quæ libe. per l. ex facto. §. fi. de uulg. & pupil. Quod uerum, si hæres est indignus, secudū Bar. in l. j. ix. col. de uulg. & pupil.

Fiscus succedens loco indigni, non dicitur hæres nomine, sed effectu, & tenetur creditoribus, & legatarijs. Ioan. de Imo. in l. ex facto. §. fina. de uulg. & pupil. facit l. cum fisco. ad Syllan. & ibi Barto. in l. si seruus. §. si quis ante. & ibi Bar. de leg. j. Vide Bar. in l. j. vj. col. de uulg. & pup. tex. in l. iij. C. ad leg. Falcid. ubi etiā dicitur, quòd deducit Falcidiam. & ibi Bald.

† & doc. & j. eo. uer. item. † Et per Franc. Arc. in d. l. ex facto. §. fi. in ij. not.]

Fiscus succedens priuato an & quando conueniatur coram iudice priuati. doct. in l. si constante. §. finali, sol. mat. & in l. hæres absens. in prin. de iudi. & ibi Bar. & Pet. de Sun. & tūc utitur iure priuati. Alex. doc. in d. §. fi. arg. l. cùm actum. & l. nam & Seruius. §. si uiuo. de neg. gest.

Fiscus non uindicans mortem eius, cui succedit, priuatur hæreditate. l. Marcellus. secundum Ray. ibi. ff. ad Trebel. Quod uerū, nisi succedat loco hæredis priuati propter uindictam non factam de morte defuncti. l. recusare. §. si fisco. per gloss. Angel. & doct. ff. eo. tit.

Fiscus successor uniuersalis tenetur stare colono: aliàs secus. Bald. in l. diuortio. §. j. solu. matr. per l. si fundum. ff. loca. nota. in l. fi. ff. de iure fisci. iuncta l. emptorem. C. loca. secundū Ioan. de Imo. in l. si filio. C. solu. mat. & Bal. in addi. Spec. de senten. uersic. colonus. ubi dicit idem in bonis confiscatis. Quod tamen limita, secundum Alex. in d. §. fin. & Bald. in d. l. diuortio. in d. l. si fundum. & in l. si merces. §. j. loca. quādo sola res locata confiscatur, nō tenetur stare colono eius rei: secus, si omnia bona sunt confiscata.

Fiscus tenetur restituere hæreditatem fideicommissario, sicut priuatus. l. recusare. §. si fisco. ff. ad Trebel. Alex. in l. ij. §. ex causa. de iure fisci.

Fiscus

Fiscus succedens in hæreditate tenetur ad legata, fideicommissa, & onera hæreditaria. l. si seruus. §. si quis ante. & ibi Barto. & doc. de leg. j. & l. quidam testamento. §. quoties. eo. tit. & s. eod. uer. iij. Item Bart. & Alexand. in l. ij. §. si ex causa. de iure fisci.

Fiscus succedens in hæreditate uacante, tenetur creditoribus, & legatarijs. l. cum fisco. ff. ad Syllan. l. iij. & ibi Bald. C. ad legem Falcidiam. & in l. eam, quam. iij. colum. de fideicom. & Barto. in l. j. lx. col. de uulg. & pupil. Lud. in l. si marito. sol. mat. ubi Alexand. cōtrà per l. iiij. cum gl. in §. eadem. de fideicom. liber. & per l. quod uiuo. de manumis. test. Secus dicit, si hæreditas fuit adita. Adde l. ij. §. cùm ex causa. & ibi Alexand. de iure fisci.

10 Fiscus repudiare potest hæreditatem iam acceptatam, si cōstet esse damnosam. gl. in l. j. §. an bona. de iure fisci. Ioan. de Por. in d. l. si seruus. §. si quis antè. de leg. j.

Filius an excludat substitutum ab hæreditate hęredis banniti, etiam habētis filios. tex. sing. & doc. in l. ex facto. §. ex facto. & ibi Dy. ff. ad Trebel. Bart. in l. sequens gradus. ff. ad Sylla. gl. in l. recusare. uersic. si fisco. ad Trebel. quòd sic, siue hæreditas fuerit adita, siue non.

Fiscus hæres non conficiens inuentarium non detrahit Falcidiam, & tenetur ad integra legata. tex. gloss. & Ange. in authen. de hæredi. & Falci. §. fin. & Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. j. col. ff. si cui plus, quàm per legem Falcid. Item si hæreditas peruenit ad fiscum, ut bona, non ut hęreditas, fiscus non tenetur ultra uires bonorum, etiamsi non confecit inuentarium. Bart. in rubrica. ff. de acq. hær. & Bald. in l. si infanti. ij. col. C. de iure delib. Item,

Fiscus de bonis confiscatis non tenetur conficere inuentariū. l. j. §. an bona. & ibi Barto. ff. de iure fisci. Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. iij. col. ff. si cui plus quàm per legē Fal. Ang. in auth. ut cùm de appel. cog. §. si unum. col. viij. dicit fiscum teneri conficere illud, aliàs restituitur, sicut minor. Bal. in l. fi. iiij. q. C. de iure delib. dicit nō teneri, siue succedat ex delicto, siue in bonis uacantibus: sed in l. iij. C. ad legem Falc. dicit, quòd non tenetur facere inuentarium: quia non tenetur ultra uires bonorū, & ideo liberatur cedendo hæreditati. Idem Bal. in l. j. C. de hæred. uend. dicit non teneri conficere inuentarium. Adde Bal. in l. si infanti. C. de iure delibe. & Bar. in rubri. de acq. hær. & j. uer. Inuentarium à quibus fieri debeat. uer. xix. & in Spe. de instr. edi. §. fin. in fi. ubi uide. & per Bal. in auth. si qua mulier. vj. col. C. de sacros. eccle.

* Fiscus non nisi ultimo loco succedit, cùm nemo alius nisi in subsidiū succedere potest. l. j. §. diuus. ff. de iure fisc. l. j. & per totum. præsertim l. uacantia. l. si uacantia. C. de bon. uacan. lib. x. Corn. consi. cccxxiiij. col. 4. uol. iiij. Aymo Crau. cons. cxxxviij. num. 2. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fiscus à quibus personis excludatur in successione. glo. ord. in l. j. C. de bonis uac. lib. x. Adde casum in auth. omnes. & ibi Bal. C. communia de succes.

Fiscus an debeat adire bona uacantia. gl. & Barto. in l. j. & in l. si uacantia. C. de bo. uacan. libr. x. & in l. j. §. an bona. ff. de iure fisci. quòd sic. & in Spec. de instrum. edi. §. compendiosæ. Quod uerum est, secundum Barto. in d. §. an bona. quando adit hęreditatem: secus, si ut bona uacantia, per l. commissa. ff. de publica. Idem tenet Barto. in l. sicut. §. j. ff. quod cuiusque uni no.

Fiscus intra quantum tempus debeat petere, & adire bona uacātia. gl. ordina. & Bart. in l. omnibus. de diuer. & temp. pręscrip. & gl. in l. j. de bon. uacan. lib. x.

Fiscus an consequatur prælegata facta hæredi indigno, quādo aufert bona ab indigno. sing. not. in l. eum, qui. §. pro parte. ff. de his, qui ut indig.

* Fiscus obtinet legata facta concubinæ, qua cum matrimoniū contrahi non poterat. Ay. Cra. con. ccxxix. uol. ij. nisi sit hęres alius: tūc enim ille hęres. Æmili9 Maria Manolessus.

Fiscus succedit pupillo carenti coniunctis, & pręfertur tutori, qui uenit post fiscum. Bald. in l. nutritoribus. C. communia de suc. contra glo. in l. quo tutela. de regul. iuris. per Bart. in d. l. quo tutela. & j. Tutor succedit. in prin. & Alexand. cons. xcij. iiij. parte.

Fiscus succedit etiam in nomen debitoris de alieno territorio. Alex. consi. xcij. iiij. parte.

20 Fiscus à quibus personis excludatur in successionibus. per Alexand. in d. consi. xcij. iiij. parte. & gloss. in l. j. C. de bo. uacan. lib. x.

Fiscus uterq; si sunt bona condemnati cōfiscata, non est locus inter eos iuri accrescendi. j. Ius accrescendi. uer. lix.

Fiscus quādo succedat in instantia. j. uer. Instātia. el j. uer. xlv.

Fiscus succedit in fideicommisso facto indigno ab hærede digno, quando tacita fides de restituendo indigno fuit accōmodata: aliàs non, nisi sit ei facta restitutio actualis: quia tūc ei aufertur, & applicatur fisco. Bald. in l. eam, quam. viij. col. C. de fideic. per l. postulante. §. fi. ff. ad Treb.

Fiscus excluditur per Christū à bonis aduenæ mobilibus uacantibus: quia tūc non succedit fiscus, sed Christus, & pauperes, & episcopus eā distribuit. in auth. omnes. & ibi Bald. C. communia de succes.

Fiscus succedit in bonis post bannum quęsitis bannito, exclusis eius proximioribus. Bal. sing. in l. eius, qui. §. j. ff. de testa. & Barth. Cæp. in fin. uer. clx.

Fiscus succedit in ius patronatus, quod transiret ad hæredem extraneum. gl. & Bar. in l. j. C. de bo. lib.

Fiscus succedens filio præterito ob delictum eius, non potest dicere testamentum nullum ex persona filij, cui competebat ius dicendi nullum. Bald. sing. in l. si qua pœna. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iuris. & Bartho. Cæp. sin. uer. ix. & Alex. in l. quoties. ff. de nouat. ubi reprobat. & in l. si finita. §. si de uectigalib. ff. de dam. infec.

Fiscus ultimo loco succedens non excludit filium defuncti clericum, licet liberum à patria potestate: sed talis filius succedit excluso fisco. Bald. in l. apud hostes. in fi. C. de suis, & legiti.

Fiscus succedit in fideicommissum, quādo fideicommissarius moritur sine hærede ante restitutionem. Dy. in regula, ratū. de reg. iur. in vj. Ang. in l. apud Iulianū. §. utrum. & in l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Treb. Item,

30 Fiscus succedit pupillo, cui agnati non petierunt tutorem intra annum. Quod intellige ultimo loco, quia priore excluso propter non petitum tutorem, succedit sequens in gradu, per l. ij. §. fin. ff. ad Tertul. secundum Bald. in l. sciant. C. de legi. hær.

Fiscus succedens & uendens hæreditatem, non tenetur creditoribus hęreditarijs respondere, sed emptor sic. & ibi Bal. C. de hære. uel actio. uen. nisi emptor sit pauper: quia fiscus tenetur in subsidium, quatenus ad eum peruenit, non ultra. Bal. post glo. ibidem. Item,

Fiscus an excludat ecclesiam ab hęreditate clerici indigni. tex. & Bal. in l. si quis presbyter. C. de epis. & cleri.

Fiscus an auferat à spurio testatoris, cui episcopus exequēs testamentum patris bona distribuens dedit. Bal. in l. id, quod pauperibus. antepe. col. C. de epis. & cle.

† Fiscus an auferre possit à filio, qui occidit patrem bona sibi relicta à patre: uide do. Pet. Philip. Corn. in consi. ccxxij. incip. Videtur. per totū. in iiij. parte. ubi etiam, an auferat bona ab eo, qui priuatur bonis propter suum delictum. ibi. in litera A. & B. & quæ requirantur ad hoc ut fiscus auferat. in litera D. & E.]

Fiscus auferens hæreditatem hæredi tanquam indigno, licet propriè non sit hæres, debet agere petitione hæreditatis. s. Fiscus agit. uer. vj.

Fiscus succedit indigno, siue adiuerit, siue repudiauerit in fraudem fisci: quod pręsumitur, quādo hæreditas erat locuples. Bal. in l. eam, quam. iiij. col. C. de fideicom.

† Fiscus licet non sit hæres, quando aufert hæreditatem ab indigno, tamen habet petitionem hęreditatis. do. Petr. Philipp. Corne. in consil. cclxxviij. incip. In causa. in litera I. in iiij. parte.]

Fiscus an succedat, si mulier nubat intra annum luctus. Bal. in d. l. eam, quam. pen. col.

Fiscus succedit in hæreditate, qua priuatus est hæres, qui non impleuit intra annum uoluntatem defuncti, excluso exhæredato, non extantibus alijs coniunctis, uel substituto: nec tenetur satisdare de implenda uoluntate testatoris. Bald. in auth. hoc amplius. pe. col. C. de fideic.

Fiscus nō dicitur propriè hæres, quādo succedit ex cōfiscatione: secus, si ex edicto successorio: semper tamē habetur loco hære-

hæredis. Bal. in l. pe. §. j. C. ad Treb. & in l. iij. C. ad leg. Fal. & in l. tam mandatori. C. de non nu. pe.

Filius succedit in hæreditate relicta spurio, uel incapaci, nisi alius sit substitutus. Vnde cautela est, quòd incapaci substituatur alius: nam tunc fiscus excluditur. in l. iij. C. de hæred. insti.

40 Fiscus nō succedit in hęreditate relicta spurio palàm: secus in relicta clàm, accommodata tacita fide de restituẽdo spurio. Bar. in cōsilio, Dominicus Blasij, &c. & Bal. in l. iij. C. ad legem Fal. & ĵ. Hæreditas delata. uer. xxxviij.

Fiscus succedens in hęreditate tenetur ad legata. l. cum fisco. & ibi Barto. ff. ad Syllan. & per Barto. in l. fin. ff. si quis ali. test. prohi. & in l. j. ix. col. de uulg. & pupil. l. iij. & ibi Bal. C. ad legem Fal. & in l. eam, quam. iij. col. de fideicom. & s̄. eod. uers. viij. & seq. & ĵ. & per Alex. in l. iij. §. cùm ex causa. de iure fisci. & no. in authen. de hære. & Fal. §. si qui autem. & doct. & Lud. & Alex. in l. si marito. sol. ma. & in l. iiij. §. eo. de fideicō. lib. & Ioan. de Imo. & Alex. in l. si seruus plurium. §. ij. de lega. j. quòd non tenetur ad legata, si confiscatio sit facta ex facto defuncti.

Fiscus an & quando succedat consanguineo occiso per cōsanguineum suum. Bar. in l. fi. ff. si quis ali. testa. prohi. & no. in l. cùm ratio. in fi. de bonis dam. & Bald. in l. eam, quam. v. col. C. de fideicom. ubi dicit etiam, quòd sic.

Fiscus succedit excluso occisore, & eius filio: uide ibi, & per Bal. in d. l. hæreditas. ult. col. C. de his, qui. ut indig.

Fiscus succedit in feudum, quo uasallus priuatur propter delictum, quod dominus nolit ulcisci uasallo moriẽte sine filio. Bal. in c. j. §. fi. per quos fi. inuesti. Item,

Fiscus non capit legitimam, etiam mortuo patre pro condemnatione filij, qui deliquit uiuo patre. Bal. in add. Sp. de exec. sen. uer. sententia lata in filiũ. Ego tamen aliàs consului cōtrarium, cùm asiderem Spoleti in adolescentia mea.

Fiscus succedit in his tantùm, quæ transeunt ad hæredem extraneum. glo. doc. & Barto. in l. j. C. de ope. libe. & Alex. in l. quoties. ff. de noua. & in l. in insulam. de uer. obl. & doc. in c. ex parte. de feud.

Fiscus non succedit in omnibus iuribus illius, cui succedit. no. in d. l. in insulam. & ibi doc. & Alex.

Fiscus nō succedit patri bannitorũ decedenti intestato superstite filio, uel alio proximiori cōiuncto in bonis banniti, in quibus succederet bannitus, si non esset incapax. Bar. fin. in l. si qua pœna. ff. de his qui sunt sui, uel alie. iur.

Fiscus succedit spurio, exclusis agnatis non agẽtibus ad bona intra duos annos. Bald. in l. certum. vj. col. C. unde cogna. & not. in l. j. C. de secundis nup. in fine.

50 Fiscus non succedit in hæreditate relicta ut filio, sed ueniẽtes ab intestato. Bal. in l. si pater. C. de hær. insti.

Fiscus non succedit in pro non scripto. Bald. in l. si pater. C. de hæredi. insti. per l. j. §. j. C. de cad. tol.

Fiscus succedit in bonis uacantibus, id est quando nullus hæres reperitur. l. j. & l. si uacantia. & per totũ. C. de bo. uac. lib. x. & excludit coniunctos defuncti supra decimum gradum. gl. & Bart. ibi. Sed an tũc teneatur ad legata, uide in l. iij. §. ex causa. & ibi Alex. de iure fis. & s̄. eo. uer. ix.

Fiscus habens rem communem cum priuato ex causa successionis, uel cōfiscationis, debet diuidere, & dare electionem priuato. Bar. in l. dicitur. §. senatus. in fi. ff. de iure fis.

Fiscus an succedat in bonis obsidum mortuorum. tex. gl. Bart. in l. diuus. ff. de iure fis.

Fiscus succedit in partem legati facti duobus, quorũ unus est indignus & incapax, excluso socio legatario capace. l. si Titio. & ibi Bar. de leg. ij.

Fiscus succedit ultimo expositis & iectatellis. Bal. in l. si qua illustris. C. ad Orfi.

Fiscus an sit hæres in bonis confiscatis. Bald. in l. executorem. xvij. col. C. de execut. rei iudic. & in l. sancimus. §. cùm autẽ. C. ad Treb. ubi dicitur, quòd est hęres, quando succedit per successorium edictũ, non aliter. Et ita debet intelligi l. quoties. §. fi. ff. de nouatio. Sp. contrariũ sentit in ti. de cessi. acti. §. j. uersi. quid si bona. dum dicit fiscum haberi loco heredis: Ideoq; bonis confiscatis transire in fiscum iura, & actiones. & s̄. eod. uersi. xxxviij. & s̄. §. j. uersi. xxxj. & xlv. & per Bal. in l. pen. §. j. C. ad Trebel.

Fiscus priuato succedens an præstat onera, ad quæ defunctus tenebatur. in Spe. de feudis. §. ij. uersic. xxiiij.

Fisco applicantur omnia, quæ in fraudem eius sunt alienata. in Spe. de don. uer. item pone aliquis.

Fiscus succedens fideiussori creditorum potest conueniri à creditoribus, omisso reo principali, nec potest opponere exceptionem ordinis, sed exceptionem diuisionis, quando fideiussor ille habet confideiussorem. l. non rectè. & ibi Bal. C. de fideius.

Fiscus alienat rem sibi communem cum fratre delinquente, etiam socio inuito. l. j. & ibi Bart. C. de communi re. cum fis. & priua. alie. lib. xj. l. ij. & ibi Bald. C. de communi re. ali. Bal. in l. j. ij. col. de hæredi. uel actio. uen. & Abb. Sicul. in c. quamuis. de re iudi. Secus in priuato, etiamsi precium conuertat in utilitatem fisci. d. l. ij. Item uerum, si prius socium requirat. Bal. in d. l. ij.

Fiscus alienans bona confiscata, præsumitur possedisse bona ipsa tempore alienationis. Bal. in l. ij. uer. sed quid si nō appa ret. C. de communi re. ali. ubi etiam dicit, quòd tunc ualet alienatio, etiamsi fuit facta confiscatio: quia

Fiscus alienans bona rebellis, semper præsumitur bona fide uersari. Bald. in l. ij. C. de communi re. ali. per l. si à Titio. ff. de rei uend.

Fiscus, cùm alienat bona confiscata, debet uti bona fide, quia debet tanquam sua, & cum subhastationibus alienare. Bal. in l. j. C. de hæredi. uel act. uendi. ubi dicit sic fuisse intellectam per docto. antiq. l. bene à Zenone. C. de quadrien. pręscript. cum simil.

Fiscus uendens nō tenetur redhibitoria, uel quanto minoris. l. j. §. illud. ff. de iure fisc. & Bald. in l. j. C. de hær. uend. & in l. fi. C. de ędi. act. ubi dicit secus in ciuitate.

Fiscus uendens non potest habere fidem de precio. l. j. & iij. & ibi Bar. C. de fide instrum. & iure ha. fis. li. x. & Bal. in d. l. j. ij. col. C. de hęr. uend. quòd non alienat, nisi precio soluto, per l. si procurator. de iure fisci.

Fiscus uendens res non suas, tenetur intra quadriennium domino rei. Instit. de usucap. §. pen. & fin. l. omnes. & l. bene à Zenone. C. de quadri. præscrip.

Fiscus uendens hæreditatem non tenetur creditorib. nisi emptor sit inops. Bal. in d. l. j. de hære. uendi. & ibi casus.

Fiscus uendens non tenetur de euictione, nisi ad simplũ. s̄. Fiscus conuenitur. uer. xix.

Fiscus non potest alienare, nisi cũ subhastationibus. Bal. in d. l. j. C. de hæredi. uendi. ij. col.

Fiscus creditor potest pignus alienare, etiam inuito priore creditore, dummodò ei soluat. Bal. in d. l. j.

Fiscus uendens rem non suam, licet pòst quęrat dominiũ, non potest uenire contra factum suum. Bald. in d. l. j.

Fiscus potest uendere fundũ alienum pro collectis non solutis. l. j. & ibi doc. C. si propter pub. pen. Sed an alia bona. Bal. ibidem, & s̄. Collectæ priuilegia. uer. viij.

Fiscus socius uolens uendere, debet socium requirere, & ei dare pro quanto alius offert. Bald. in l. ij. C. de communi rerum aliena.

Fiscus potest prius uendere, & postea confiscare. l. si Titio. ff. de rei uend. secundum Bald. in d. l. ij. C. de communi rerum aliena. Item,

Fiscus uendens rem alienam scienter, tenetur de euictione. l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscri. & per Bald. in l. j. C. de hære. uel actio. uend. nisi res sit communis, uel sibi obligata: ut ibi per Bald. & s̄. eod. uersic. ix. Secus, si ignoranter. glo. not. in l. multum. C. de communi re. ali. quæ dicit habere regressum contra emptorem. Ludo. tenet in sing. uer. Fiscus. uersic. si fiscus. Item uerum, siue sententia iusta, siue iniusta lata sit contra emptorem: quia de euictione tenetur fiscus: ut s̄. uer. Euictio.

Fiscus si uendat non solenniter, an faciat fructus suos. in Spec. de fruc. & inter. §. j. uer. si uerò certi.

Fiscus si uendat rem alterius hypothecatam ut suam, tollitur hypothecaria quadriennio. in Spec. de præscrip. uer. sed hypothecaria.

Fisculi seu fisci, dicuntur instrumenta ad exprimendum oleum de oliua, & non debent colono præstari per dominum feudi. l. sed addes. §. illud. ff. locati.

Fistula seu conductus aquæ ad fontem publicum per dominum priuati, debet cōseruari sumptibus publicis, & sine præiudicio priuati, nisi pactum uel cōsuetudo sit in contrarium. Flo. in l. fistulas. ff. si serui. uen.

Fistulæ cedunt domui uenditæ. l. si uenditor. §. firmus. & ibi Barto. ff. de act. emp. & ibi Alexand. & ĩ. uer. Venditio comprehendit. uer. v.

Fistula etiam in pariete communi non potest imponi. l. fistulam. & ibi Barto. ff. de serui. urba. prædi. Ang. in l. inter quos. ff. de dam. infec. nec etiam in proprio, si aqua immissa inundat parietem uicini. l. fistulas. si ser. uendi. & ibi Bartho. Cæpo. in tractat. de serui. urbanis. cap. xlix. & cap. clxvij. & s̃. Aquarolum.

Fistulæ in fundo seruiente possunt poni per eum, cui seruitus debetur sumptibus suis, etiam cōtradicente eo, qui seruitutem debet. Barth. Cęp. in tit. de ser. urb. c. xxiij. per l. si iter. ff. de seruit. & l. seruitutes. §. si domo. ff. de ser. urb. præd.

Flamines sacerdotes Gentilium, dicti à filo, quasi filamines, eo quòd festis diebus sibi pileum pro sacerdotij eminentia imponebant, quem, cùm per æstum ferre non possent, filo tantùm capita ligabant: uel, secundum alios, dicti erant à flamma, quæ in eorum sacrificantium ceruice apposito diademate inerat. Archiflamines erant, quos nunc archiepiscopos Christicolæ appellamus. Flamines non sacerdotes, sed primi flamines primates ciuitatum dicebantur ante Christi nostri Dei ueri aduentum, quorum loco surrexerūt patriarchæ. lxxx. distinc. urbes. & cap. in illis. xcix. distinc. prouincię. & dixi in tractatu de Episcopo, in prælud. ij. col. De his uide in Spec. de iurisd. om. iud. uersic. sunt quoq;.

† De quibus in cap. cleros. circa medium. xxj. distinct.

Florenus mutuatus si mutatur in ualore, & quo modo sit restituendus. Bartol. in l. in his. §. fina. soluto matrimonio. & in l. Paulus. in fin. de solu. Et dic, quòd quāti plurimi fuit à tempore moræ. Paul. de Castr. in consi. clix. in fin. & Alex. in l. numis. de in litem iuran. & l. res in dote. ff. de iure dotium.

Floreni promissi ad duos annos, si mutantur ualore, debent solui secundum ualorem tempore solutionis, nōn temporе promissionis, nisi sit mora commissa. Barto. in l. cùm certum. de auro & argen. leg. & Pau. de Cast. consi. cliij. per Bal. in l. acceptam. xvij. q. C. de usur. & in l. ij. C. de uete. numis. pote. lib. xj. & s̃. uerbo, Dos restituitur. uersi. xiiij. Nec uidētur promissi reprobi, sed boni. Barto. in l. lecta. ij. col. si certum petatur.

† Floreni relicti per testatorem, de quibus intelligantur: uide do. Petr. Philipp. Corn. in consi. iij. incip. Super. in litera G. & in consi. ccxliiij. incip. Videtur. in litera H. in ij. parte. ubi etiam, an si dixerit de florenis ad xl. in uno legato intelligatur facta repetitio in florenis in alio legato eiusdem testamenti. ibidem, in litera N.]

Florenorum æstimatio non potest minui, nisi authoritate superioris. l. ij. & ibi Bar. C. de uete. numis. potest. lib. xj.

Florenus cuius periculo decrescat. Bar. in d. l. ij.

Florenorum appellatione in contractibus, quæ ueniant. Bart. in l. semper in stipulationibus. de regul. iur. & in l. stipulationum. in prin. & ibi Alex. de uerb. oblig. quòd hi ueniunt, qui uigent in regione, aliàs uiliores. Item debet inspici qualitas rei. Bar. in d. l. semper. in prin. quem etiam uide in l. ubi autem. de uerb. obli. & Alex. consi. xxv. iiij. parte. De florenis adde ĩ. uer. Moneta. uer. xix. xx. & lxxiiij. & uer. Promissio. uersic. cxlv. & in uer. Promittens. uer. xxx. & s̃. uer. Debitor quantitatis. uer. vij. xiij. xvj. xviij. & seq.

Florentia dicitur ciuitas maior, & non maxima, quia nō habet episcopum metropolitanum. Bar. in l. si duas. §. grammatici. ff. de excu. tuto.

† Florentini in suo territorio iura principis habere dicuntur. do. Pe. Phili. Corne. in consi. lv. incip. Reperio. in litera P. in ij. parte.]

† Florentinos comprehendunt ea, quę dicuntur de principe, & in eis habent locum. Dec. consi. cxxv. col. ij.

† Florentini deferunt caputium in capite. Dec. consil. cxxv. colum. ij.

Florentini miseri sunt, secundum gloss. not. in l. j. C. de eroga. mil. anno. lib. xij. & ĩ. uer. Milites. uer. 50. quód hodie non uerificatur.

Florentia hoc anno, & mense Aprilis, M. CCCCLXXVIII. intestina seditione turbata est. Nam Iulianus Medices in tēplo sanctę Reparatæ, dum missa noua celebraretur, astāte cardinali sancti Georgij Sauonēsi nepote comit. Hieronymi, gladijs cōfossus est, Laurentio Medice à sacerdotib. defenso, & in sacristiā postibus æreis clausam reserato. Factionis author fuit archiepiscopus Pisarū Florētinus de Saluiatis, & Franciscus ac Iacobus Pactij, qui ad fenestras prætorij suspēsi, & ad terram fracto laqueo proiecti, eadem die cum socijs sceleris ad septuaginta tres turpiter obierunt.

Florentinus dicitur, qui natus est Florentiæ. lxxx. distinc. Flo. † rentinum. & Alex. in l. j. ff. ad municipa. † Et an appellatione Florentini ueniat Florentinus origine tantûm, uel domicilio tātûm, ui de Feli. in c. licet ratione. in xij. col. uer. facit gl. circa prin. uer. de foro comp.

Flumen non dicitur uia: unde non duplicatur pœna delicti commissi in flumine uigore statuti loquentis de uia publica. Sed pons fluminis sic. Bald. sing. in l. fi. ff. de seruitut. rusti. prædior. Vnde

Flumen non uenit appellatione uiæ publicæ: ut ibi. & Bartho. Cæp. de serui. urb. c. lxx.

Flumen non uenit appellatione uiæ publicæ: ut ibidem.

Flumina dicuntur esse Imperatoris uniuersaliter, sed in dominio particulari sunt locorum uicinorum. Bald. in l. pen. col. iiij. C. de cond. inser.

Fluminis usus communis est, sicut uiarum & litoris. l. fluminum. in prin. ff. de dam. infec. Vnde quilibet potest in eis facere quicquid uult, dummodò faciunt sine incommodo alicuius: ut ibi not.

Flumen an, & quando impediat seruitutem uiæ, not. in d. l. fin. & ibi Bal. & Flo. & Bar. ff. de ser. rust. prædi.

Flumina ueniūt in diuisione regnorū. Archidia. xiij. q. j. ecclesias. Bal. in c. si quis de manso. de contro. inue. & ĩ. eo. uer. ix. & seq. & melius in uer. xij.

Flumina sunt communia usq; ad dimidium aluei utrinque uicinantium. Bart. in tracta. de alueo, primo lib. vj. charta, uer. item uidendum est, utrum. & Bal. in c. ex literis. penult. col. de proba. & Barth. Cępol. de serui. rusti. c. lxxv. & tit. de fluminibus. & ĩ. uer. Iurisdictio. uersic. xxxiiij. & melius in uer. clviij. Et intellige de aqua de alueo, quia nō est communis, secundum Bal. in c. j. quæ sint rega. uide Cy. in l. quædam. ff. de rerum diui. & Barth. Cæp. in d. tract. c. lxxv.

Flumina publica dicuntur regalia. l. quo minus. ff. de fluminibus. & Bal. in c. j. quę sint regalia. in usi. feu. & in l. pe. iiij. col. C. de cond. inser.

10 Flumen præsumitur in dubio distinguere dominia, uel cōfines, quia præsumitur prima uice transductū inde pro termino territoriorū: secūdum Pau. de Cast. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. & facit l. quia magis. ff. fin. reg.

Fluminis impetus si aliquas res portet in fundū alicuius, quid iuris. Barth. Cępo. de ser. rusti. tit. de litore. & Fede. de Senis consi. cij. nomine Franciscæ, &c.

Flumina an ueniant in diuisione regnorum, quando dicitur, à tali flumine usq; ad talem. Bald. in cap. j. §. si quis de manso. vij. col. de contro. inue. & Bar. in simili in tracta. Tiberia. iiij. charta, j. lib. uer. sed quid si reperiūtur instrumenta. & ĩ. uer. Fossatum. uer. ij. & pen.

Fluminis interdictum, & ne quid fiat in eo, quod obsit nauigationi, uel aqua impediatur. &

Fluminis ripam munire licet. &

Flumine publico ut liceat piscari, & nauigare, & similia, uide Spec. de causa pos. & proprieta. §. iij. uersi. vj. & seq. usque ad fin. ff. ne quid in flumine publico.

Flumen publicum dicitur, quod perpetuò fluit. l. j. §. fluminū. ff. de fluminibus. Sed

Flumen priuatum dicitur, quod crescit, & decrescit, & in æstate parum aquæ continet, ita ut ferè laues. Bald. in l. lapilli. ff. de rerum diuisi.

Fluminis appellatione in statuto non uenit ripa. infrà, Ripa, uersic. iiij.

Fluminis publici aqua an possit impunè duci ad fundū uicini. in Spec. de cau. pos. & proprie. §. iiij. uer. aliud quoq;. & ĩ.

Federe

Fodere in profundum an liceat, sicut altiare usque ad cœlum. Pau. de Cast. in con. v.

Fodiens uenam in fundo alieno, qua actione prohibeatur. ĩ. uer. Vena. uersi. pen.

Fodere in fundo alieno pro uenis inueniendis an liceat. Paul. de Cast. dicto consi. v. clxxvj. clxxvij. & clxxviij. & Bar. Cæpol. de ser. urb. c. xlv. & de ser. rusti. tit. de monte. Sed dominus fundi præfertur in fodiendo, uidelicet uolenti fodere, non autem ei, qui inchoauit fodere. Bar. Cęp. ubi s̄.

Fodere quis potest in fundo ꝓprio, & intercipere uenã aquæ, ne fluat ad fundum uicini. no. in l. fluminum. §. fi. cum l. seq. ff. de damno infec. Pau. de Cast. in d. cons. v.

Fons in fundo priuati an sit publicus, etiam uicinis cõmunis. ĩ. Vicinus. uer. xxxv.

Fons in pariete communi fieri non potest in præiudicium socij, secundum Floria. in l. fistulas. ff. si serui. uen.

Fons si desiccatur, currit præscriptio aquæductus. Bald. in l. j. xxij. opp. C. qui admit. per l. Attilicinus. de serui. rusti. prædi. Sed si aqua reuertitur in fontem, de ęquitate conualescit seruitus. glo. & Bar. in l. foramen. circa mediũ. in uer. ex quo sequitur sequens illatio. ff. de serui. urb. prædi. & l. unus. §. si fons. de serui. rusti. prædi. ubi præscribitur seruituti, etiamsi iustum fuit impedimẽtum non utendi: sed datur restitutio ex clausula generali. Vide Bar. ibi. & Bar. Cæp. de serui. rust. ti. de fonte. & ĩ. Seruitus impeditur. uer. iij.

Fontis aquam an possit quis ad fundum ducere. in Sp. de causa pos. & propriet. §. iiij. uer. aliud quoq;. & uer. porrò. ubi etiam uide materiam interdicti de fonte. Item,

Fons dicitur omnis puteus, non econtrà. d. uersi. porrò.

Forefacti qui dicuntur, uide in Spec. de instr. edi. §. xiiij. uer. de hoc.

Forefactorum materiam uide s̄. uer. Banniti. & uerbo, Exitij. & ĩ. uer. Rebelles. per discursum.

† Forestam quid: uide Feli. in c. Rodulphus. in xiiij. col. de rescriptis.]

Forensis propriè dicitur, qui non est natus: sed si est natus, non dicitur uerè forensis. Pau. de Cast. consi. cxciij. ul. col. Sed qui desijt esse subditus, per Pau. de Cast. † con. ix. †Vide Fel. in c. quoniam. in prin. de of. or. & uide do. Pe. Phi. Cor. in consi. cxciij. inci. Licet. in litera E. in iiij. parte. ubi, quòd uarijs modis sumitur in iure forensis.]

* Forensis statutum loci, in quo contrahit, ex longa consuetudine non ignorare præsumitur. l. fin. & ibi nota. ff. de decret. ab ordi. facien. l. ij. & ibi glo. in uersic. degit. in iij. intel. C. ubi de crim. ag. oportet. Bar. in l. j. ij. q. prin. C. de sum. trinit. & fide cath. & ibi Iason ij. lectur. Pau. Cast. cõ. ccccxxiiij. col. ij. uol. ij. Alex. con. clxv. col. j. uol. vj. Ay. Cra. con. ccxlix. num. 5. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Forensis si uectigal iure municipali impositum nõ soluerit, idq; ius se ignorasse dixerit, excusatur à pœna. Anchar. con. cclxiiij. Alex. con. lxxxvj. col. fi. uol. iiij. Aymo Cra. con. cxv. nu. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Forensibus tributũ pro bonis, quæ in agro, comitatu, & ciuitate habẽt, iure municipali imponi potest. Bal. in l. fi. col. ij. C. sine cens. uel reliq. in l. j. col. vij. C. de senten. quę pro eo quod inter. Pau. Cast. in l. inter debitorẽ. ff. de pact. Bal. con. ccxviij. uol. v. Pau. Cast. cõ. cccxxxix. col. iij. uol. j. cõ. lxxxix. col. ij. uol. ij. Alex. cons. lxviij. col. iij. uol. ij. con. lij. cõl. ij. uol. v. cõ. cxlviij. uol. vj. Iason cõ. lxxxiij. uol. iij. Dec. cõ. dcxciij. col. j. Curt. mi. con. lx. col. iij. cõ. lxj. col. ij. Aym. Cra. con. ccj. nu. 14. uol. ij. aliud tamẽ sentire uidetur Corne. cõ. cclxviij. col. ij. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Forensis statutum deterioris conditionis ciuibus potest efficere. Fra. Curt. mi. con. cxxix. uol. ij. Ay. Cra. con. ccj. num. 14. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Forenses non dicuntur illi, qui sunt de castro subdito episcopatui. Bal. in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi. opor. Item dicuntur esse de populo. Alex. in l. in prouinciali. §. fin. de ope. no. nunc. in addi. & Bal. in rubr. qui accu. non pos. & in auth. de quæstore.

Forensis non dicitur nupta extra territorium, scilicet in loco originis. Barto. in l. fin. §. idem rescripserunt. ad muni. & suprà, Filia nupta. uer. iiij. Cyn. in l. j. C. de iurisd. om. iu. Bald. in l. pen. & ibi Alex. ff. eod. tit. & Bal. in rub. solu. matri. & Paul. de Cast. in l. rei iudicatæ. §. fi. ff. sol. matr.

Forensis, qui subit onera, habetur pro ciue, etiam quo ad commodum. Pau. de Cast. & Alex. in l. ij. §. fi. de ope. no. nun. per l. j. ad municip. & Barto. in trac. Repressal. iij. q. principali. & ideo potest nunciare nouum opus. Paul. & Alex. ubi s̄. & ĩ. prox. §. uer. iij.

† Forensis an dicatur, qui habet domum conductam in ciuitate, licet firmiter non habitet: uide do. Pet. Phil. Cor. in cõs. ccix. incip. In hac. per totum. in j. parte.]

Forensis agens in foro non suo, ligatur consuetudine fori, in quo agit. Bald. in l. cum clericis. in fin. C. de epis. & cle. Contrarium tenet glo. in l. j. uer. inter quos. C. de sum. trin. & fi. catho. & ibi Ray. in addi. Barto. & idem Bar. in consil. Quidam de Gualdo, &c.

Forensis agens contra ciuem, si sit diues, & non suspectus, nõ tenetur cauere de stando in iudicio reconuentionis, & de reficiendis expensis, quando uigore statuti disponentis, quòd forensis non audiatur agendo cõtra ciuem, nisi satisdet reus, opponeret causa euitandi iudicij: quia intelligitur de forensi non idoneo. tex. est no. secundum Ange. in l. cùm non facilè. ff. si cui plus, quàm per legẽ Fal. sed bene tenetur præstare iuratoriam cautionem. per gl. no. in c. quanquam. de usur. & in auth. de exhi. re. §. sancimus.

Forensis, qui subit onera, gaudet beneficio statutorum, aliàs non. arg. l. j. ff. ad muni. secundum Barto. in tract. repressal. v. q. prin. j. arti. Pau. de Cast. & Alexand. in l. ij. §. fin. de ope. no. nunc. Vnde

Forensis damnum passus ita demùm agit ad emendationem damni contra commune, stante statuto, quòd commune teneatur pro damno, quando ignoratur quis damnum dedit, si subit onera in loco, in quo est passus damnũ. Pau. de Cast. in l. omnes populi. in fi. ff. de iusti. & iur.

Forensis procurator, etiam cum satisdatione non admittitur, etiam inuito aduersario. gl. & Ioan. de Pra. in l. neque fœminis. ff. de proc.

Forensis consanguineus occisi an habeat quartam partem cõdemnationis, stante statuto, quòd proximior cõsanguineus occisi lucretur quartam partem pœnæ. Barto. in consi. Quidam de Gualdo, &c.

Forensis non accusat, quia non est de populo. Angel. in auth. de nup. §. si uerò altera. coll. iiij. & Are. in tracta. Malefi. uer. nec non ad querelam. xj. col. & Bal. in rub. C. qui accu. non pos. & in l. is, qui reus. & ibi gl. & Bald. & Imo. de publ. iud. Item Alex. in l. ij. §. fi. de ope. no. nunc. Item nec accusat clericum, nisi prius inquirat de uita & fide, & intentione eius, uel nisi habeat literas testimoniales. Innoc. no. in c. cùm P. † Manconella. de accusa. †Et ibi uide Feli. circa finem.]

Forensis si mittat procuratorem, releuatur ab onere satisdãdi: uide ĩ. Procurator absentis. uersi. xviij.

Forensis an possit nunciare nouũ opus ædificanti in loco publico ciuitatis: per Bar. in l. ij. §. si in publico. de ope. no. nũc. etiam uide ibi per Alex. & ĩ. Nunciatio. uer. viij.

Forensis conuenitur non solùm coram ordinario, sed etiam coram delegato eius loci, in quo cõtraxit, uel deliquit. Inno. in c. dilecti. de foro compe. & Bal. in Marga. uer. Forensis. Item,

Forensis contrahens tenetur ad gabellæ solutionem. Bal. in l. j. C. de contrah. emp.

Forensis non soluens collectas, uel tributum pro prędio, non potest capi, nec carcerari, cùm illud onus sit annexum rei, non personæ: sed fructus capi, & distrahi possunt. Paul. de Cast. in l. inter debitorem. ff. de pact. & uidetur casus in l. nemo carcerem. C. de exac. tribu. lib. xj. quia loquitur generaliter per uerbum, Nemo.

Forensis tenetur ad collectas impositas pro fundo. s̄. Collecta quibus. uersi. iij. cum tribus seq. & per Oldra. con. clxix.

† Forensis tenetur ad onera realia. do. Pet. Phili. Cor. in consi. cxciiij. incip. Licet. in litera C. in iiij. parte.]

Forensis an possit citari per iudicem loci contractus. Inn. doc. & Ioan. An. in c. fi. in c. Romana. de foro comp. lib. vj. in Nouel. & doc. in l. hæres absens. §. j. de iud. quòd sic. & Bal. in c. j. col. iiij. de mil. uasal. qui contu. est. Item,

Forensis hæres citandus est coram iudice insinuationum. Bal. in l. testamenta. in fi. C. de testa.

Forensis citari potest per iudicem in territorium suum. Bal. in d. l. testamenta. in fi.

Forensis non tenetur ad guardiam tempore guerræ, nec ad collectas. Bar. in l. forma. §. j. de censi. in l. cùm neque. C. de incol. li. x. & in l. j. C. de auro coron. li. x. & Bal. in l. nõ tantùm. §. inquilini. ff. de execu. tu. quòd nec ad custodiã, nec ad alias factiones personales tenetur. Quod est uerum, nisi sit usurarius, uel nisi collecta sit realis, id est, imposita pro rebus, uel nisi sit consuetudo, uel nisi ex priuilegio liceat, secundum Bar. in d. l. cùm neque. C. de incol. lib. x. Sed uide Bal. in l. j. iij. col. C. de mul. & in quo loco. eo. lib. & in l. j. C. de auro coron. lib. eo. & in l. libertus. §. sola. ff. ad munici. Sed Bal. contrà in forensibus allibratis. in l. etiam. C. de execu. rei iudi. & in l. j. ix. co. C. de sen. quæ pro eo, quod inter. profe. ubi idem dicit in statuto. & Alex. in d. §. sola.

† Forensis non potest cogi ad custodiam ciuitatis. do. Pe. Phi. Cor. in consi. lxij. in ci. In hac. in litera M. in iiij. parte.]

† Forensis non tenetur ad refectionem murorum, uel constructionem de nouo. do. Pet. Phil. Cor. in d. con. lxxij. in litera N. ea. iiij. parte.]

Forensis tenetur ad præstantias. Bar. in l. munerum. §. patrimoniorum. ff. de mune. & hono. & in l. interdum. ff. quod fal. tu. autho. & Flo. in l. pẽdẽtes. §. si quid cloacarij. ff. de usufr. Itẽ,

10 Forensis tenetur commodare equum ad guerram, si habet: non autem tenetur emere, ut commodet, si non habet, nisi sit usurarius. Florian. in d. §. si quid cloacarij. & Bart. ubi s.

Forensis inimicus cogitur cauere de non offendendo, si multùm conuersatur in loco, aliàs non. Bar. in l. sed & si susceperit. §. fi. ff. de iud.

Forensis multum conuersans in loco potest ibi conueniri, licet ibi non habeat domicilium. Bar. in l. sciens. C. ubi de cri. agi opor. & in l. ij. ubi sena. uel clar. & Innoc. in c. ex parte. de foro comp.

Forensis constituens se soluturum alteri forensi, sed non expresso loco solutionis, non uidetur promittere solutionem in loco, in quo constituit, & promittit, nisi sint ibi mansuri, uel habitantes. Bal. in rubr. C. de const. pecu.

Forensis cõpromittens Firmi, potest in causa reductionis conueniri Firmi, & sic in loco compromissi. Pet. de Bel. Pert. in consi. Quæritur, si forensis, &c.

* Forensis aliquo in loco conuentus non ligatur statuto ad causæ decisionem, spectante ex eo tantum, quia eo in loco bona possidet. cap. ex ore. de priuil. c. postulasti. & ibi notat. c. fin. de for. com. c. Romana. §. contrahentes. de for. com. in vj. Lapus alleg. cj. Gemin. con. viij. Alex. con. xix. col. ij. uol. vj. con. cxj. co. ij. uol. vij. Corn. con. clxij. con. cclxviij. uol. iij. Aym. Cra. con. ccj. nu. 15. cum seq. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Forensis contrahens potest conueniri in loco contractus, uel quasi. l. si hæres absens. §. j. & ibi doc. ff. de iud. & suprà, uer. Contrahens. uersi. xlj. nisi sit forensis uiator, & contrahens cum ipso sciat: aliàs secus. in d. §. j. & ibi gl. & doct. Item nisi solutio alibi destinetur, secundum Angel. in l. j. ff. si quis ius dicen. non obtem. & Pet. de Su. in d. §. j. & glo. in c. Romana. §. contrahentes. de fo. compe. in vj. & Bart. in l. quæro. ff. de solu. & in l. j. de bo. auth. iudi. pos. & in l. j. de eo, quod certo loco. & in l. eum, qui. ff. de consti. pecu. & Bal. in l. cùm Archimedoram. C. ut in pos. leg. Item si forensis contrahat Romę: quia cùm sit communis patria, potest sibi conueniri. l. Roma. ad municip. secundum docto. & Pet. de Sun. in d. §. j. Item si contractus eius esset implendus statim, & de præsenti. Bart. doct. & Pe. de Su. d. §. j. Item uerum, si in loco contractus obliget se conueniri posse, non simpliciter contrahat. glo. in d. §. contrahentes. secundum Pau. de Cast. in l. j. ff. si quis in ius uoca. non ie. Item si obligat se iudicialiter, puta fideiubendo, secundum Pau. de Cast. sing. in l. j. post glo. & ibi. uer. ut in mercatore aduena. ff. si quis in ius uoc. non ier. Item uerum, si reperiatur in loco contractus: alias non. d. §. contrahentes. & doct. in d. §. j. & per Bal. in d. l. cùm Archimedoram. Item uerum, si ibi reperiatur cum re, ob quam se obligauit. Bald. in l. fi. C. ubi in rem ac. & doc. in l. non alias. ff. de iudi. Vide Bar. in l. de iure. ff. ad municipa. Quod est uerum, si renunciauit priuilegio fori: quia tunc etiam ibi non repertus conueniri potest. glo. in d. l. iiij. ff. si quis in ius uoc. non ierit. & Bal. in d. l. cùm Archimedoram. Item uerum, etiam quo ad missionem in bonis sitis in loco contractus, licet ibi contrahens non reperiatur. docto. & Pet. de Su. in d. §. j. Item uerum, si forensis contrahens iurauit se ibi staturũ. tex. singul. in authen. de exhi. re. §. si uerò. secundum Angel. & Pet. de Sun. in d. §. j. Item uerum, si sit obligatus ex causa publicæ administrationis. gl. & doct. in d. §. j. & no. C. ubi de cri. agi oportet. Itẽ uerum, si agatur causa status contra seruum, qui aufugit. l. j. ubi causa sta. l. fi. ubi quis decuri. uel cohor. Item uerũ in mercatoribus ad nundinas uenientibus, quia possunt ibi conueniri ratione contractus. Barto. & docto. in d. §. j. & ibi per Alex. §. proinde. nisi habeat priuilegiũ à principe. l. j. C. de nundinis. ubi per Bald. Item uerum ab alijs forensibus, qui etiam ad nundinas uenerunt, non à ciuibus, per dictam l. j. C. de nundinis. Quod ultimum intellige, scilicet pro contractibus alibi celebratis cũ ciuibus: nam pro celebratis ibi statim implendis possunt etiam à ciuibus conueniri: ut ibi per docto. Item uerum, si forensis multum conuersatur in loco: ut suprà eod. uersic. xij. Et si citatur ad locum contractus, & neget se ibi contraxisse, an prius summatim cognoscatur, an ibi cõtraxerit, uel non. Bart. & Alex. in l. ex quacunque. si quis in ius uoc. non ierit.

Forensis an conueniri possit ut satisdet de iudicio sisti in loco domicilij. suprà Cautio de iudicio sisti. uer. ij. & vij.

Forensis citatus ad locum contractus, si sit contumax, non potest puniri. doc. contra glo. in d. l. hæres. §. j. de iudi. Innoc. in c. licet. de for. compe. Ioan. And. in c. Romana. de fo. comp. in vj. in Nouel. col. ij. & ibi Gofred.

Forensis uisitans monasterium monialium pro uidenda consanguinea sua, an conueniatur ad pœnam statuti prohibentis accessum ad monasterium. Bald. in l. j. xviij. col. C. de summa trini. & fide cathol. quòd sic.

20 Forensis delinquens potest puniri per eum, qui præscripsit iurisdictionem puniendi subditos. infrà uer. Præscriptio extenditur. uer. iij.

Forensis litigans potest cogi eligere locum, in quo uelit, & possit citari ad singulos actus. Bal. & Alex. in l. qui ante Calendas. de uer. oblig. & Bart. in extrauaganti, ad reprimendam. uer. per edictum. & in Specu. de rescrip. præsenta. §. ratione causæ. uersic. quid si non discernatur. Abb. in c. fin. de dila. & ita practicatur.

Forensis tenetur soluere passagium. l. penult. §. nauem. locati. Alexan. in l. rescripto. §. sciendum. de mun. & hono.

Forensis emens, & precium non soluens, an possit capi tanquã suspectus, & fugitiuus, ex quo uenditor tempore contractus sciuit eũ esse forensem: per Bald. omnino in rubr. C. de his, quæ in fraudem credi. Ludo. in l. ij. in princ. ff. solu. mat. Adde Bar. & Bal. in l. hæres absens. §. proinde. de iud. & tex. not. in l. iij. ff. de pig. act. qui facit ad simile.

Forensis sciens conspirationem, non reuelans, non est puniendus. infrà, uerb. Scire. uer. xiiij.

Forensis repertus cum armis tenetur ad pœnam statuti prohibentis arma portari. in Specu. de constitut. uersi. antepenul. Flo. in l. item Mela. in princ. ff. ad legem Aquil. Ang. Aret. in tract. Malefi. uersi. Armatus.

Forensis factus ciuis non tenetur ad collectas antè impositas, quando erat forensis. Bal. in l. quidam. in fin. C. de fideius.

Forensis factus ciuis nõ potest capi pro repressalijs concessis, antequam fieret ciuis. Bald. in d. l. quidam. in fin. secus ecõtrà, si ciuis fiat forensis, ut ibi.

Forensis an possit dari tutor pupillo. in l. etiam. & ibi Bar. ff. de tutel. & in l. quæro. in prin. de testa. tut. quòd sic in testamento, nõ à iudice. & l. neque à præside. & ibi Bart. C. qui da. tu. uel cura. pos.

Forensis offendens ciuem Firmanum extra territorium Firmi, non punitur statuto Firmano, nisi quo ad bona sita Firmi. Innoc. c. postulasti. de for. competen. & Ange. in l. hæres absens. §. j. ult. col. ff. de iud.

Forensis transiens cum equo alieno per ciuitatem illius cuius est equus, an possit ibi arrestari, uel detineri. in Speculat. de comp. iud. adi. uersi. quid si quis per locum. & Bald. in addi. uer. an illud, quod dicitur. & no. in l. fi. & ibi Bart. quòd non. C. ubi in rem actio. & tenet Bartol. in l. non alias. §. sed si postulatur. ff. de iudi. & Cardin. in clem. j. ix. quæst. de procura.

Sed quomodo satisdet, suprà uerbo, Equus. uersic. xl.

30 Forensis factus abbas, an fiat ciuis ciuitatis monasterij sui. Bar. in l. j. ff. ad municip. & in l. ciues. C. de incol. lib. x. qd sic.

Forensis conueniri potest in loco ubi habet mercantias suas, nisi probet se habere maiorem partem alibi, uel nisi probet quòd ibi est transitus. Bar. in l. de iure. ff. ad municipa.

Forensis delinquens in uno loco an possit citari in loco originis per iudicem loci delicti. Bal. in addi. Spec. de comp. iud. adi. uer. an ratione.

* Forensis si offendit dominum, uel ciuem loci, sub quo loco bona habet, conueniri potest eo in loco. Dec. in termi. con. dcxcvj. nu. 2. cum seq. dub. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Forensis quomodo extra territorium citari possit pro delicto in loco citantis commisso: uide do. Pet. Phi. Corn. in consil. cxliiij. incip. Licet. in litera H. & sequen. in ij. parte.

Forensis extrahens bladum quo statuto puniatur. infrà, uerb. Forensis ligatur. uer. x.

Forensis delinquens an puniatur secundum statuta, uel secundum ius commune. in Spec. de const. in fine.

Forensis ligatur consuetudine fori non sui, in quo litigat. Bal. in l. cum clericis. in fi. de epi. & cler. & suprà, uer. Forensis agens. uer. j.

Forensis factus ciuis non perdit beneficium forensium: ar. l. falsa. §. j. & ibi Ioan. de Pra. de cond. & demon. & Bar. in l. nõ tantùm. §. si emancipatus. in fin. de bono. pos. contra tab. & Bal. in l. ea lege. vij. col. C. de cond. ob causam. Item,

Forensis an ligetur consuetudine. Bal. in auth. omnes peregrini. C. communia de suc. quòd sic.

Forensis non gaudet beneficio statutorum, si non subit onera: unde eius iuramento non statur de damno illato emendando ex forma statuti. Paul. de Cast. in l. omnes populi. in fin. de iust. & iur.

Forensis habitatio habet uim contractus. Io. de Fantu. in c. j. de consti. ultimo. in iiij. parte consi. Alex.

Forensis excusatur ignorantia statutorum, nisi diu moratus sit in loco: secundum Lau. de Fano, in l. in quorum. viij. col. de pigno. Vide Bar. in l. j. uer. nunc ueniamus ad gl. in ij. q. & ibi Bal. in uer. circa maleficia aliquid uideamus. C. de sum. trin. & fide cath. Bar. in l. fi. ff. de decre. ab ord. faci. doct. in c. ut animarum. de const. in vj. & omnino Io. And. in Spec. de consti. in addi. magna. & Bal. in l. ius ciuile. de iust. & iure. & in l. j. ff. de legi. & Alex. in consil. lxvij. iiij. parte. In c. à nobis. de sen. excom. uide per do. Ias. May. in l. cunctos. num. 36. & in eiusdem repe. nu. 76. C. de sum. trin. & fide cath.]

Forensis clericus uel ecclesia, non ligatur statuto prohibente forensem acquirere, secundum doct. in l. j. C. non lic. ha. metropo. li. xj. Bar. in l. dudum. C. de contrah. emp. doc. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. Ioan. de Pla. in l. ij. C. de prædi. naui. li. xj. Bal. in l. fi. v. col. C. de sacr. san. eccl. & in l. iubemus. eo. tit. Lau. in d. l. in quorum. Bar. in d. l. fi. & in l. fi. C. de exact. trib. lib. xj. & in l. filius. §. diui. de leg. j. Paul. in consil. ccxciij. & consi. ccxcv. & Fed. de Sen. in cons. lxxvj. Io. And. in c. fi. de immu. eccle.

† Forenses an ligentur statutis, uide latè do. Ias. May. in l. cunctos. C. de sum. tri. ubi quid in contractibus, quid in delictis, & quid in ultimis uoluntatibus. & do. Pet. Phi. Cor. in cons. cxcix. incip. Circa. per totum. in j. parte.]

Forensis possidens in loco statuti ligatur statuto disponente, quòd nullus possit ædificare supra uiginti cannas per altitudinem inuito uicino. Barth. Cæp. de serui. urb. c. xxvij.

Forensis deliquens secundum quæ statuta puniatur. docto. & Bal. in l. j. C. de sum. trin. & fide cathol. & in l. j. ubi sena. uel clar. & ubique Bar. quòd secundum statuta loci delicti. Vide in Spec. de constitu. uer. quid si extraneum. Item j. Statutorum effectus. uer. xxxiij.

Forensis extrahens bladum extra districtum an puniatur secundum statuta loci. in Spec. eod. tit. uersi. pone ergo. Item,

Forensis extrahens bladum de loco, in quo habet fundum, punitur pœna statuti illius loci. l. si pendentes. §. si quid cloacarij. & ibi Floria. ff. de usufruct. ubi refert Iaco. de Aret. disputasse contrarium per l. munerum. §. præterea. de mu. & ho. uide Cy. in l. j. C. quæ sit lon. consue.

Forensis uendere domum, uel non altiari eam, uel destruere, uel reficere cogi potest per statutum. Bart. in l. j. iiij. q. j. partis. C. de summa trin. & fide cath. & infrà, uer. prox.

† Forensis an comprehendatur à statuto habilitante, uel inhabilitante personam: uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. xciiij. incip. Circa. in litera I. in ij. parte. ubi etiam, quòd filiusfami. testari possit, non extenditur ad forensem. in d. consi. in litera G. De quo etiam uide per eum in consi. xlv. incip. Duo. in litera S. in j. parte.]

Forensis prohibitus acquirere immobilia, potest recipere dotem in bonis immobilibus. But. in consil. Post inuocationẽ Christi, uiso contractu dotis. & per Lau. de Fano in l. in quorum. vij. col. de pign. Item potest lucrari dotem uigore statuti, licet aliud statutum prohibeat forenses acquirere. Sed Pe. de Anch. in con. quod fecit apud Teruisium, ut ipse refert in ca. statutum. §. cùm autem. de rescri. in vj. & cap. canonum statuta. de constit. & Andr. Barba. in consil. Clementissimi Dei. quod est ultimum, in iiij. parte consi. Alex. de Imo. & idem And. in consil. Scripsit Ecclesiasticus. quod est post consi. iij. Alex. iiij. parte.

Forensis potest prohiberi per statutum uendere. Bar. in l. fi. C. de sacrosanc. eccles. per l. j. C. non licere ha. me. lib. xj. Bar. in l. j. iiij. q. in princ. de sum. tri. ubi omnino uide.

Forensis prohibitus emere per statutũ, si emat, contractus non tenet, sed ex eo trãsfertur possessio. Bal. in l. ij. ff. de iureiur. Quod uerum est de possessione naturali, non de ciuili apta producere ciuiles effectus, ut præscriptionem & acquisitionem fructuum. Ludo. in l. j. §. si uir. de acquiren. poss. sed ibi. Alexan. sing. reprobat quod etiam ciuilis possessio transferatur: ut ibi plenè.

Forensis prohibitus per statutum acquirere, si det castrum cõmuni, debet habere præmium, scilicet podere uigore alterius statuti. Bart. in l. si quis in graui. §. utrum. ff. ad Syllania. & Petr. de Anch. in c. canonum statuta. xij. quæst. princ. de consti. in vj.

Forensis prohibitus emere potest in pignus accipere, nisi cesset spes luitionis. Bart. & Lau. de Fano in l. in quorũ. de pig. Cyn. & Bald. in l. fin. paulo post princ. C. de reb. ali. non alie. Ale. de usu. in c. potuit. x. charta, per no. in l. qui habebat. de leg. iij. Addo j. Prohibitus acquirere. uer. viij. & in uer. Prohibitus alienare. uersi. lxvj. † Et per Fel. in c. prælatorum. de accus. in iij. col. circa fi.]

Forensis prohibitus acquirere non potest stipulari, uel emere, uel aliter acquirere sub conditione, si fiat ciuis. Raph. Cu. & Ioan. de Por. in l. si rem. & in l. multum. de uerbo. oblig. post Bar. quem uide eod. tit. ar. l. in tempus. de hæred. instit. quia tunc contractus est nullus: ut ibi.

Forensis potest per statutum prohiberi acquirere. l. j. C. non licere habitatoribus metro. lib. xj. & in consi. An ualeat statutum, &c. Bar. & doct. in l. dudum. C. de contrahen. emp. & in l. si ita quis. §. ea lege. de uerbo. oblig. Paul. de Cast. in consil. cxcvj. incip. Posset quis dicere. Io. de Por. in l. stipulatio hoc modo concepta. ultima char. de uerb. oblig. Bar. & Alex. in l. si in emptione. §. omnium. de contrahen. emp. & Alex. in l. ij. §. j. de ac. emp. & Laur. de Fano in l. quorum. de pigno. & doc. in c. constitutus. de rest. in integ. Bald. in l. ij. §. fi. C. communia. de lega. dicit, quòd tale statutum est contra ius commune, non tamen operatur in amissione precij in dubio: ut ibi Barth. Cæp. in sing. uer. lxxxviij. Item,

Forensis etiam filia nupta extra territorium potest per statutũ fieri incapax successionis paternæ, adeò quòd pater ei relinquere non potest, secundum Bal. in l. ij. in j. col. ad fi. uer. sed quid si statutum. C. ut in pos. lega. Sed hoc uerum expressè. non autem tacitè: quia statutum excludens forensem à successione in dubio, nõ intelligitur de filio scilicet forensi, qui debet nominatim exhæredari: & tale statutum sapit exhæredationem, secũdum Ioan. de Imol. in l. si ita quis. §. ea lege. de uerb. oblig. & ita consuluit Benedictus Capra pro domino Troilo de Firmo.

Forensis singularis peritiæ non comprehẽditur à statuto prohibente forenses acquirere. l. sed reprobari. §. fin. uer. maximè disciplinatus, &c. & ibi Iacob. de Aret. & Bal. de excusa. tu. & Lau. in d. l. in quorũ. quia talis habetur pro ciue, & gaudet priuilegijs ciuium. ibidem.

10 Forensis prohibitus acquirere per statutum non potest acquirere sub nomine uxoris, & filiorum: aliàs præsumitur facere in

cere in fraudē. doc. & Pet. de Su. in l. acta. C. plus uale quod agi. Bal. in l. mancipia. C. si quis alteri, uel sibi. glo. xiiij. q. iij. plerique. cap. in tantum. de simo. & Lauren. in l. in quorum. de pign. sed eius uxor sic. & infrà uer. Vxor. & uer. Prohibitus acquirere. uer. xiij. & Barto. in l. Imperatores. §. idem requirit. ad municipa.

Forensis prohibitus acquirere per statutum, debet habere legatum sibi factum in æstimatione. Bald. in l. apud Iulianum. §. constat. ff. de leg. j. & Bar. in l. filius. §. si quid alie. eod. tit. uel debet habere rem legatam ut uendat, non ut retineat. Bal. in l. cùm quæstio. in fin. uer. ut scias. C. de legi. Lau. de Fano in l. in quorum. vj. colum. ff. de pign. & infrà, Prohibitus acquirere. uer. vj. Cyn. in l. Deo nobis. de episc. & cler. Fed. de Senis consi. xij. & consi. xxvj. Ab plenè in c. in præsentia. pen. char. de prob. & infrà, uer. Fratres religiosi. uer. xxij.

Forensis prohibitus acquirere inter uiuos an possit acquirere ex testamento. Io. And. in addi. Specu. in rubr. de re. permu. ult. colum. Lau. in d. l. in quorum. uersi. sed quæro, si statutū, &c. & Angel. in l. senatus. in princip. de leg. j. ubi dicit puniri hæredes pœna statuti, si alienat in forensem prohibitum acquirere, etiā de mandato testatoris. Bal. in c. quia V. de iud. quem uide in d. l. cùm seruus. §. fin. & ī. eod. uer. xv. Addo d. Alex. in con. lv. incip. Consideratis uerbis testamenti.

Forensis prohibitus acquirere per statutum, an si tempore contractus erat forensis, tempore uerò traditionis sit ciuis, an possit acquirere. Lau. in d. l. in quorum. uersic. quæro, nunquid stante, &c. de pign. & Pau. consi. ccclxl.

Forensis prohibitus acquirere non potest sibi aliquid stipulari. Bar. in l. multum. ante fi. de uer. ob. & Lau. in d. l. in quorū.

Forensi prohibito acquirere inter uiuos potest legari uel donari causa mortis. Bal. in c. quia V. de iudic. Sed uide Bald. in l. cùm seruus. §. fi. de leg. j. & suprà eo. uer. xij. & per Bart. in l. si ita quis. §. ea lege. de uer. ob. & Lau. de Fano in d. l. in quorum. uersic. hic nunc opportunæ. ff. de pig. Item,

Forensis prohibitus acquirere non potest hæres institui. gl. in rub. C. non lice. ha. metro. li. xj. & Bart. in d. l. si ita quis. §. ea lege. & ibi doct. Item nec ab intestato succedere. Pau. de Ca. con. cclxxix. & ī. uer. Prohibitus acquirere. uer. xiij.

Forensis prohibitus acquirere per statutum, si non sit allibratus, an si moriatur, dum quærit allibrari transmittat hæreditatem sibi relictam nondum aditam. Bar. & Angel. quòd sic, in l. uentre. de acqui. hær. Lud. in l. si quis in graui. §. eleganter. ad Syllanian. & Lau. in d. l. in quorum. uer. & sci. quod

† Lud. &c. † Et per Fran. Aret. in d. l. uentre.]

Forensis prohibitus acquirere, non potest acquirere etiā cum pacto soluendi aliquid annuum. Ange. in auth. de non ali. §. lex itaq;. col. j. & Lau. in d. l. in quorū. uer. opportunè quęro.

Forensis prohibitus acquirere, potest acquirere rem minimā: per l. senatus. §. Marcellus. & ibi Ioan. de Imol. de leg. j. tenet Bald. in l. j. ff. nau. cau. sta. & Lud. Pon. in fin. uerb. Statutum. uer. quæro, utrum statutū prohibens, &c. Lau. in d. l. in quorum. uersic. rursus quæro, &c. Vide etiam Bald. in l. cùm seruus. §. fi. de leg. j. Io. de Por. in l. stipulatio hoc modo. de uer. oblig. Pet. de Su. in l. ij. C. plus uale. quod agitur.

Forensis prohibitus acquirere immobilia an possit acquirere annuos reditus. Lau. in d. l. in quorum. uer. opportunè quęro, an annui reditus. in penult. col. & Fede. de Sen. in consil. clxxv. & in consi. xij. & suprà, Annuus. uer. v. & vj.

20 Forensis prohibitus acquirere, an possit acquirere nomina debitorum. Lau. in d. l. in quorum. uer. ult. quærendum. & infrà, Prohibitus.

Forensis per statutum prohibitus acquirere, si tempore testamenti est incapax, & tempore mortis capax, debet habere totum legatum. Bar. in l. fi. ulti. col. ff. de regu. Cato. Paul. de Cast. l. cætera. de lega. pri. & Alex. consi. xxviij. iiij. parte. & Bal. in l. secundum. C. de leg.

† Forensis si prohibeatur acquirere à statuto, in eum alienatio fieri non potest. do. Pet. Phil. Corne. in consi. lxxviij. incip. Quanquam. per totum. & in consi. clij. inci. Licet. in litera l. in j. parte.]

Forensis prohibiti materiam supple ī. uerbo, Prohibitus. per discursum.

† Forma dat esse rei. l. Iulianus. §. sed & si quis. ff. ad exhibendum. † Et Bald. in tract. de pac. ante med. v. colum. & in l. iussus. in repe. in vij. colum. de lib. & posth.]

† Formæ obseruantia, & quòd gesta contra formam sint nulla: & quando uideatur datum pro forma. Felin. latè in c. cùm dilecta. de rescrip. uersic. de obseruantia formæ.

Forma molendini dicitur uallatus, uel ancillæ. ī. uerbo, Molendinum. uer. xlix.

Forma est idem, quod status perfectus rei, uel dispositionis. Bal. in l. pe. iiij. col. de cond. insert.

Forma ueterana non potest reformari sine difficultate. l. pręcipiunt. secundum Bal. ff. de ędil. edic.

Forma non requiritur in postulatione. Bald. in Marg. uer. Forma. uer. j.

Forma rei perempta, definit esse res. l. adeò. §. quòd si toto. de acq. re. do. & Bart. in tract. de alueo. uersi. quid si. in princ. & ibi plenè de forma rei.

Forma iudiciorum nō seruatur in generali inquisitione, secundum Host. in c. bonæ. de elec. gl. Inst. de pub. iud. & Bald. in Mar. uerb. Forma. uer. ij.

† Adde hic, quòd forma ad unguem debet seruari. l. cùm hi. §. prætor. ff. de transa. c. cùm dilecta. de rescriptis. l. Meuius. & l. qui hæredi. ff. de cond. & demonst. & utrobiq; per docto. & per Bal. in l. ordo. in ij. col. C. de exec. rei iud. qui dicit, quòd in statutis forma data ab eis debet obseruari, etiam in tempore. & Ange. in l. ius publicum. ff. de pac. quòd illud, quod est de forma, dicitur introductum ad publicam utilitatem, & ei renunciari non potest. & Bal. in l. omnes populi. in pen. col. ff. de iust. & iur. dicit, quòd à forma statuti nunquā est recedendum. Vnde si statutum requirit tempus, & tu obserua tempus. Et idē dicit d. Car. in cle. j. in q. j. de iu. pa. & Inn. in ca. ij. de consue. quòd forma debet obseruari in faciendo, & exprimi in dicendo. Quem summè ponderat Old. consil. cxxx. incip. Omissa facti prolixitate. in ij. col. probat etiam tex. in c. sicut. de elec. Bal. in auth. quæ supplicatio. C. ut lit. pen. Arc. in c. quorundam. xxiij. dist. ubi uoluit, quòd quandò lex uel statutum dicit, quòd aliquid debeat fieri, sen. per illud dicitur de substantia: & substantia semper est talis naturę, quòd ea omissa, actus est nullus. l. j. §. j. ff. de uer. ob. & p Bar. in l. cùm quid. ff. si cer. pet. Ant. in c. cōsultationibus. de iu. pa. quòd plus est defectus formæ quàm personæ. Bald. in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iureiu. & in l. ij. & ibi per Im. ff. de li. & post. & in l. fi. & ibi per Sal. C. de sen. ex periculo reci. & pulchrè dixit Ant. in c. fi. in pe. co. de ref. spol. quòd forma debet obseruari, etiamsi non debuisset apponi. Vnde dicit, quòd si papa mandauit, quòd uniuersitas absoluatur, si eorum syndicus eleuauerit digitum ad cœlum, uel si proiecerit lapidē, quòd talis forma debet obseruari, alias absolutio non tenet. & Bar. in l. illud. §. sed si ita. ff. quod cuiusq; uniuer. nomine. quòd illud, quod fit nedum contra formam, est ipso iure nullum. & Bart. in l. j. ff. de cond. indeb. q. quando illud, quod agitur, peccat in forma, non oritur naturalis, nec ciuilis obligatio. Et adduco Bal. in l. creditor. C. de fideiuss. quòd ubi aliquid apponitur in loco formæ, ibi intelligitur, quòd non erat aliter facturus. Quinimò dixit Bal. q. forma in actib. fauorabilib. semper debet obseruari. Ita dixit in l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. in fi. pe. co. & allegat causam in l. qui Romæ. §. Flauius Hermes. ff. de uer. obli. & idē dixit in l. si alterius. C. si minor se maio. dix. & in l. fi. C. si manci. ita fue. ali. ne manumit. & in l. non omnis. in fi. prin. ff. si cer. pet. & in addi. Spec. in tit. de recus. uer. sed quid si statutum. & in tit. de tut. uer. si tutor non fecit inuentarium. & ibi dicit, q. hoc procedit, etiamsi cōmunis error est in contrariū. Et respondet ad l. Barbarius. de of. præt. & d. Ant. in c. Pisanis. de restit. spo. in ij. col. quòd omissio formæ in qualibet minima parte reddit processum nullum. Et si dicatur, nō refert quid fiat ex æquipollentibus, ut in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthu. in l. certum. ff. si certum pet. & in l. ij. C. de insti. & substi. sub condi. fac. & in cap. licet ex quadam. de testi. & in c. tua. de consang. & affi. dic quòd ubi aliquid requiritur pro forma, refert quid ex æquipollentibus fit: ut pulchrè dixit Bald. in l. si institorem. ff. si certum peta. & idem Bal. in l. ij. in fi. C. de bon. pos. secundum tab. & in c. j. §. si uerò uasallus. de controuer. inuest. & in c. j. quo tempore miles. & in c. j. §. item sacramentum. de consue. recti feu. & in l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. & iureiur. facit ad materiam

quod notatur in c.pe.de iureiur.& in c.ad audientiam.de appel.& in l.fi.§.omnem.& quod notat ibi Bart.& Bald. C. de admi.tuto.

Forma reſcripti eſt inſerenda libello.Inn.& Hoſt.in c.dudum. de elec.& Bal.ubi ſuprà,uer.iij.

Forma in electione canonicorum non eſt neceſſaria, cùm ſolus conſenſus ſufficiat.Inno.in c. ex parte. de conceſ. præb. Bal.ubi ſuprà,uer.pe.

10 Forma in abſolutione ſeruanda eſt. Inno. in c. propoſuit.de cle.excom.miniſt.& Bal.ubi ſuprà,uer.fi.

Forma delegationis ponitur per Pet.de Su.in l.ij.§.fi.ff. de iud.

Forma iuris, uel ſtatuti, non præſumitur probata, niſi probetur contrarium: & ideo opponens de ea non ſeruata, non debet probare.c.ſacro.de ſent.excom.c.in omni.de teſt. Io. And.in c.ſicut.de re iud. Innoc. in c. innotuit.de eo,qui fur. ordi.ſuſce.& infrà uer.Negatiua.uer lx.

† Forma data à ſtatuto in dubio cenſetur ſubſtantialis. Deci. conſi.ccxxij.col.ij.

Forma contractus declarat ius, quod ex eo naſcitur. l. cùm tibi.& ibi Bal.C.de euict.

* Forma cùm ſeruari non poteſt,quę acta ſunt,ualent,& ſi forma ſeruata non ſit.Ioan.And.in c.in toto.de regu.iur.in vj. Abb.con.xxv.col.ij.uol.ij.Alexand.con.ccvj.ulti.dub.uol. vj.Aym.Cra.con.xij.num.2.con.clxxv.nu.5.uol.j.Æmilius Maria Manoleſſus.

Forma debet ſeruari etiam à ruſtico,muliere, & minore. Bald. in l.iuris.in fi.C.qui admit.Pro forma non dicitur id, quod poteſt ex interuallo interuenire ad actum.Bar.poſt glo.in l. uniuerſa.C.de preci.Imper.offe.& Alex.in l.j.de li.& poſth.

Forma tradita à teſtatore non ſeruata,actus ualet, ſi teſtator ultra non proceſsit annullando actum, quando talis actus aliàs ualeret de iure,tali forma non ſeruata.Bald. in l.ſi teſtator, de lega. ij. Secus ſi lex daret dictam formam, licet ultra non procederet annullando: per l.non dubium. C.de legi. Ita tenet Alexan.in l.cùm lex.ff.de fideiuſſ.ubi dicit uerum, ſi actus haber perpetuam cauſam prohibitionis,non ſi temporalem,niſi tunc ultra procedat glo.ſingul.in cle.j. de iure patro.& Alex.in l.j.de li.& poſt.

* Formam reipſa ſeruare, & ſi per æquipollens, ut noſtri dicunt,id fiat,ſufficere debet.l.fi.ff.mandat.l.mulier.ff.ad Trebel.l.ſi mater.& ibi Dec.ij.not.C.de inſtit.& ſubſtit.Soci.in l.j.col.iij.ff.de liber.& poſthu.Pau.de Caſt.con.liij in extre. uol.j.Ay.Cra.co.clxxvij.nu.4.uol.j.Æmilius Maria Manoleſſus.

Forma dicitur ſeruata per æquipollens,quando certa uerba inducuntur in aliqua diſpoſitione pro forma,ſi alia uerba ponantur idem ſignificantia.Fran.Are.in l. qui liberis. in prin. ij.col.de uul.& pup.Vide tamen Feli.in c.cùm dilecta. xvij. col.uerſic.amplia.xj.de reſcriptis.]

Forma non ſeruata facit factum haberi pro infecto.Car.in cle. j.§.j.x.q.de re.eccle.non ali.per c.uides.x.diſt.Et ideo

Forma non ſeruata infringit alienationem rei eccleſiaſticæ:ut ibi per Car.Item alienationem rerum ciuitatis: ut per Alex. con.j.iiij.parte.

Forma in electione non ſeruata debet electus idem iterum eligi.ſuprà uer.Electus:uer.liij.

Forma cle.j.de baptiſmo, licet non ſeruetur, ualet baptiſmus. Car.ibi.in fi.

20 Formam ſtatuti non ſeruat, qui non ſeruat tempus ſtatuti. Bal.in auth.quæ ſupplicatio.in fi.C.de preci.Imper.offer.& Alex.in §.Callimachus.de uer.obl.

† Forma ſtatuti an de conſenſu partium poſsit relinqui. Feli. in c.cùm dilecta.col.xiij.de reſcrip. Soci.j. uol.cõ.xxiiij.col. vij.quòd non,etiam de conſenſu partis,quando ineſt clauſula decreti annullatiua.

Forma probatoria cenſetur tradita futuris,non pręteritis perfectis.Bal.in l.comparationes.ij.col.de fide inſtru.

Forma iuris non poteſt derogari conſenſu partium.Bal.in addi.Spec.de appel.uer.conſtitutio epiſcopi.in fin.& §. Conſenſus partium.uer.j.& iiij.in ij.col. circa medium ibi: item nec formæ.& per diſcurſum.

Forma ſuperuacua non curatur,ſed neceſſaria ſic.Bald. in l. in teſtamentis.C.de teſt.

† Forma certa procedendi ubi datur, proceſſus corruit, non ſolùm ſi aliquid attentatur directè contra formã, ſed etiam citra: quia uerum eſt dicere, iſtum exceſsiſſe fines mandati. Et ſic nota, ꝙ ubi datur certa forma,paria ſunt,agere contra, uel citra. Vide bonã gl.cum tex.in c. ſi cui. de elec. lib.vj.ubi quaſi idem probatur:nam ibi præter,& citra,ęquiparantur. Et intellige quod dixit,citra formam, quando ad actum data eſt certa forma:ſed ubi non datur certa forma,eſt differentia,utrũ agatur contra,uel præter,uel citra: nam data inſtantia,epiſcopus non poteſt ſtatuere contra ius,& tamẽ poteſt ſtatuere præter,uel citra ius,ut no.in cle.ne Romani.de ele. ubi bona gl.plenius per Io.And.in c.fi.de offi. archipresby. Abb.in c.prudentiã.in j. col. in uerſi.nota ibi,citra formam. de offi.deleg.

† Forma eſt duplex:quædam concernit utilitatem priuatam, quędam publicam:& huic,quæ concernit publicam,partes renunciare non poſſunt.Et ita intelligitur c.cùm dilecta.de reſcrip. quandoq; forma concernit utilitatem priuatã ipſarum partium, & tunc partes poſſunt expreſſè & tacitè huic formæ renunciare.Ita concludit Abb.in d.c.prudentiam.in v.col.poſt prin.ibi,nec obſtat.

† Forma facit, ut ſcholaris quantũcunq; peritus, tranſeat cũ examinatione,ſaltẽ modica.Ab.in c.cõſtitutis.de ap.in j.co.

† Forma mandati excedere non uidetur, qui conſecutiua ad illud mandatum facit.Inn.in c.prudentiam. ff. de off. deleg. facit lex ad rem mobilem.& l.ad legatum.ff.de procu. l.ij.ff. de iuriſdi.omn.iud.capit.præterea.capit.ſuſpicionis.c. prudentiam.de offic.dele.licet confinia non debeant poni, ubi locus eſt notorius:ut uoluit Bar.in l.libellorũ. ff. de accuſa. & in l.falſa demonſtratio.ff.de condi.& demõ.& uoluit do. Card.in c. olim.el j.in uerbo,ſuper domo Caluenſi.de reſti. ſpo.And.Barb.in c.cùm dilectus.de ord.cog.ubi aliàs de iure apponi debent.l.forma.ff.de cenſi.tamen ubi ſtatutũ requirit,hæc pro forma apponi debent, quantumcunq; locus eſſet notorius.per id quod notatur per Ang.& Lud.Ro.in l. hac conſultiſsima.C.qui teſta.fac.poſ.gl.& ibi Bald. in l.j.ff. de lib.& poſth.Alex.de Im.in l.unica.C.de athletis.in fi.li.x.

Forma ſtatuti, quòd demonſtratio fiat per nomen proprium in contractibus,uel inſtrumentis,per notarium debet ſeruari,etiamſi illud nomen proprium poſsit aliter demonſtrari. Bal.Ang.& Imo.in l.j.& ibi Alex.de li.& poſth.& in l. quoties.§.ſi quis nomen.ff.de hære.inſt.adeò quòd prępoſteratio in ea uitiat.Bal.in l.ambiguitates.C.de teſta.

* Forma iure municipali inducta ita prorſus eſt ſeruanda, ut per æquipollens (ut noſtri dicunt) ſeruari nullo modo poſſit.Bal.& alij,præſertim Alex.multa adducens.in l.j.ff. de li. & poſth.& in conſi.xcvj.uol.iiij.& eſt communis Doct.ſententia, ut affirmat Iaſon pluribus ęam exemplis cõfirmans. con.xcvij.uol.iiij.Æmilius Maria Manoleſſus.

* Formam ſtatuti per æquipollens adimpleri poſſe, uelle uidentur Iaco.But.Bal.& Alex.in l.fin.col.j.C.de proc.Æmilius Maria Manoleſſus.

Forma ſtatuti ſi omittatur ex errore notarij,uitiatur actus, ut bannum,ut ſi non regiſtretur.Bald.Ang. Sali.& Alex.in d.l. ambiguitates.C.de teſta.& Car.in cle.j.§.j. ad fi.C.de exceſ. præla.quòd non ualet inſtrumentum ſine forma ſtatuti: ut quia non ſit inſinuatum,uel nõ ſit ſoluta gabella; uel careat numero teſtium requiſito.

Forma ſtatuti an ſeruetur per iudicem, qui ex forma ſtatuti nõ tenetur ſeruare formam iuris.Pau.de Caſt.conſi.cxcvj.

Forma ſtatuti,uel legis,attenditur magis,quàm ratio. Bal. in l. j.ff.de lib.& poſth.

Forma dicitur tradita,ſiue expreſsim,ſiue tacitè ex uerbis colligi poſsit.Bal.in l.eos.v.col.C.de appel.& j̃.eo.uer. xlj.

Forma data à principe in cõdendo,uel ſtatuendo,nõ poteſt omitti,quia dicitur actus ſubſtãtia.Bal. in l.prolatã.C.de ſen.

30 Forma data cenſetur à ſtatuto prohibitiuo, licet ſtatutum ultra nõ procedat annullando: quia actus factus contra ſtatutum prohibens,licet non annullans,non tenet. Bald. in l. non dubium.ij.& antepen.col. C.de legi.Bald.& Sal.in l.ſtatutis.de ſen.ex peri.reci.Iaco.But.in l.fi.ff.de poſtu.Ioan.de Pra.in l.Paulus.de procura.& per Bal.in l.certa. C.quando prouo.non eſt neceſ.Sed Bald.in l.ſi quis decurio.C.de falſ. per glo. ibi,dicit contra,quòd geſta Gebellini electi ad officium ualent,licet ſtatutum prohibeat eum eſſe in officio, &

ultra

ultra non procedit annullando. Alex. consi. xxiij.iiij.parte, dicit non ualere actum, quando fit contra prohibitionē statuti, etiamsi statutum non annullet: secus, si statutum mandet fieri sub certa forma: quia actus sine forma ualet, licet statutum ultra non procedat: ut tenet Alex.con.xxxv.& consi. xxiij.in iiij.parte.in princ.& in l.j.de lib.& post.ubi uide. Itē aliàs, quando statutum, etiam non prohibitiuū, disponit aliquid fieri, & ultra procedit annullando, si id non fiat. Bal. & Imo.& Alex.in l.j.ff.de lib.& posth.& suprà, uer. Actus.uers. xxxij.† Vide omnino Decium cons.x.col.ij. in prin.ubi plura ponit de obseruantia forma statuti: & quando statutū ultra procedit, annullando quod uidetur datum pro forma: uide ibi Soci.in j.uol.con.xxiiij.col.vij.cum seq.

† Forma legis quæ dat esse, magis attendi debet quàm res. d. Maria. Soci.in con.xxiiij.incip. Visis.uer. uerum prædictis. circa fi.in j.parte.]

Forma à lege tradita in dubio est de substantia, ut omissa uitiet actum. Bald. in l. comparationes.ij.col. C.de fide instru.& l. j.C.ut in pos.leg.& in l.si tutor.C.in qui.caus. in integ. resti. † non est neces.† Et Bald.in l.item ueniunt.§.præter.de hær. pet.] Item,

Forma dicitur tradita à statuto, quando ante actum, uel in actu requiritur aliquid fieri: quia eo non facto, actus est nullus ipso iure. in auth.hoc ius porrectum.C.de sac. san. eccle. l.cùm hi.de transact.l.hac consultissima.in princip.de testamen.gl.in d.c.dudum.de elec.Pau.de Ca.in con.lxxj.Quod uerum est, nisi in præparatorijs iudiciorū, in quibus si quid antè fieri debet, ut solutio gabellæ, non intelligitur pro forma: & sic si non fiat, non uitiatur actus, secundum Bald. in auth.generaliter.v.q.C.de epi.& cle.& in auth.contra rogatus.in fi.C.ad Treb.& Alex.consi.xxxvij.ij.parte, nisi opponatur.Bart.in l.si mancipium.§.j.de euic.& ibi per glo.& infrà, Præposteratio.uersic.v.Sed si requiritur solennitas post actum, si ea non seruetur, contractus non est ipso iure nullus, sed non ualet in effectu, nisi exprimeretur expresse: ut si dicit statutum, quòd de quolibet actu iudiciali soluatur gabella, aliàs non ualeat: nam solutio fit post actum, & illud aliàs non ualeat non facit contractum nullum ipso iure, nisi addatur uerbum, Ipso iure, secundum Barthol. Veronen.& docto. in l. uniuersa.per text.ibi. C.de preci.Imper.offe.ubi etiam Bald.qui tenet idem in l.j.C.ne lic.ter.prouo.& in l.j. §.fin autem.C.de cad.tol.& in rub.C.de rescin. uend. & tenet Bartol.in l.cùm lex.ff.de fideius.& in l.ij.C.de cano.fru. urb.Romæ.lib.xj.Item si dicit statutum, quòd fiat insinuatio infra mensem, & si non fiat, non ualeat actus, intelligitur scilicet in effectu, non ipso iure.Bart.in d.l.uniuersa.& in l.si ita quis.§.ea lege.de uerb.obl.& Bal.in d.§.fin autem.& infrà, uerb. Præposteratio.d.uer.v.xj.& seq.& infrà, uer. Processus.uersic.cj.& cv.& infrà eo.uer.xlvj.

Forma doctoratus tradita in clem. ij. de magi.debet seruari, ut antè, non post doctoratū, iurandum sit: ut ibi per gl.& Car.

Formæ non seruatæ exceptio potest opponi ante litis contestationem.ut s.Exceptio quando.uersic.lxxxj.

Forma absolutionis ab excommunicatione non seruata, actus est ualidus, id est, absolutio. Card.post gl.in cle.j.vj.q.de seque.pos.in §.j.& s.uer. Absolutio.& Car.in clem.j.xxx.q.iij. oppo.de decimis.ubi idem dicit in excommunicatione.

Forma absolutionis in confessione pœnitentiali non seruata, non ualet confessio, uel absolutio.glo. in cle. dudum. §.statuimus.de sepul.& ibi Car.in fi.& s.eo.uer.x.

Forma dicitur tradita à statuto, quando per illud actus annullatur. Alex.in l.j.de lib.& posth.

Formæ traditæ per legem, uel statutum, non potest renunciari. Bal.in tract. Schisma.iiij.col.

Forma non seruata, non præsumitur utilitas minoris, uel ecclesiæ, in contractu. Bal. in l. quæcunq;.C.de bonis, quæ lib.& Bar.in l.j.C.de sol.& lib.de ciui.lib.xj.

40 Forma dicitur scriptura, quando contractus fit in scriptis. Item,

Forma dicitur, quæ resultat ex uerbis. Bald.in l.fin. C.de suis & legi.

† Formæ obseruantia non cessat, licet cesset causa, propter quam fuit introducta forma. Fran. Are. in l.moribus.in prin. in vij.col.uer.tu autem aduerte.de uul.& pup.]

Forma à iure inducta, ut quid fiat ab ordinario in eo, in quo habet iurisdictionem, licet non seruetur actus, ualet: non autem, si ordinarius recipit iurisdictionem ad illud faciendum ab ipsa lege: quia tunc actus esset nullus, forma non seruata. gloss. singul.in clem.j.de iure patro. & Phil.in c. qua fronte. ult.q.de app.

Forma à delegato debet seruari, etiam in præparatorijs iudicij: aliàs processus est nullus, secundū Inn. in c.dilecta.de rescr.

Forma tradita ab homine in rescriptis non seruata, actus est nullus: secus, si à iure, ut quando datur absolutio, uel excommunicatio non seruata forma rescripti.c.Pisanis.& ibi Ioan. And.& Abb.de resti.spoli.& gl. in cle. j. de iure pa. & suprà, Absolutio.& uer. Excommunicatio.uer.lviij.Item,

Formam traditam sibi iudex debet seruare diligenter. in Spec. de iud.deleg.§.j.in prin.

Forma non seruata, actus est nullus, etiamsi statutum ultrà nō procedat annullando, si statutum est prohibitiuum: aliàs secus. Sed Alex. consi. xxiij. iiij. parte. sic intellige quod dicit Bald. in l. non possunt. ff. de legi. & in l.si quis mihi bona.§. coram.de acquirend. hæred. & in l.j. de lib.& posth.ubi tamen arguit contra. Quod uerum est, nisi in præparatorijs iudicij. Item uerum, quando statutum denegat audientiam, secundum Alex.consi.xxxvij. Sed Bal.& Io.de Imo.contra in l.j.ff.de lib.& posth.† Et ibi uide, quod per Fran. de Aret. in §.substituere.in ij.col.post medium.] quos saluare potest in præparatorijs: ut suprà. Idem si lex ultra non procedit: quia factum contra legem, est nullum. l.non dubium.& ibi Bart. Bal.& docto. de legi.& suprà, uer. Actus.uer.xxxij ubi plenius.& inf. Adde infrà uer. Processus.uer.cj.& cv.& per discursum. Item stante statuto, quòd satisdet accusator, non intelligitur processus nullus, non data satisdatione, si statutū ultra non procedit annullando. Richar. de Sal. in consi. Licet statutum disponat, &c.& Bal.in addi. Specul. de accusa: uer.de consuetudine. Item consensus propinquorum requisitus à statuto facit contractum nullum, licet statutum non annullet. Flor.in l.j.iij.col.si men.fal.mo.di.Bal.in l.j.antepenul.col.qui admitti. Quid de forma absolutionis ab excommunicatione, si non seruetur. suprà, Absolutio. Quid de forma licentiæ non seruata. Car.in cle.fi.de elect.xij. q. dicitur haberi pro non licentia, & pœnam cōmitti. Item non tenet processus, nō petita licētia, quæ peti debuit pro forma agendi.Car.in cle.j.§.uolumus.ij.q.de foro comp.nec sufficit ratificatio pro licentia ad ualiditatem processus. ibi. in q. iij.] Vide latè Felin.in c.cùm dilecta.col.xvij. cùm præcedentibus & seq.de rescrip.ubi latè declarat.

Forma si deficit, res priuilegio caret.in Spec.de aduo.§. v. uer. cùm autem.

Forma arguit falsitatem literarum Apostolicarum. in Spec. de rescrip.præsenta.§.iiij.in prin.

Forma si non seruetur, actus est nullus.in Spec.de instru.edi.§. iiij.uer.sed nunquid.& s.eo.uer.xxxij.& xlvj.

50 Forma tradita à iure si non seruetur, actus ualet: secus in tradita ab homine. Card. in cle. j. xxx.q.in op.de decimis.uel à principe.Inno.in c.cùm dilecta.de rescrip. Alexan. in l. cùm lex.de fideius.

Forma tradita si non seruatur, actus non ualet, si forma sit tradita cum potestate alicui non habenti potestatem: sed ualet factum sine forma, quando tradita est forma aliàs habenti potestatem faciendi.gl.sing.& Card.in cle.j. in prin. de iure pat.ubi uide in vij.q.

Forma debet seruari ad unguem, & specificè, non per æquipollens: unde citatio una peremptoria non sufficit, quando statutum requirit trinam. Bald.in l.cessante.ulti.col.quomodo & quando iud.& Alexand. plenè in l. j. de libe. & posth. ubi multa allegat ar.contrà per Bar.in l.nemini.C.de aduoca.di uer.iudi.† Vide suprà eo.in uer.xvj.

† Forma data an & quādo sit seruanda, & de eius materia plenè & latissimè uide per Felin.in c.cùm dilecta.vj.col.uer.de formæ obseruantia.de rescrip.]

Fornax non cedit legato instrumentorum fundi, licet illa sit in fundo: quia non uenit appellatione instrumentorum fundi.l.fundi.§.quidā.& ibi Bart.ff. de fun.instr.

† Adde, quòd secundum matrimonium dicitur honesta fornicatio.tex.in c.in hac ratione.xxxj.q.j.

Fornicarij non cedunt legato fornacis instructæ. d. l. fundi. §. quidam. & ibi Bar. secundum aliam lectu. de fun. instr.

Fornicatio coinquinat animam, & corpus. xxxij. q. vij. quid in omnibus.

† Adde, quòd fornicatio est omnis illicitus coitus: ut habetur in c. meretrices. §. qui ergo. xxxij. q. ij. uel secundũ bea. Tho. in iiij. Sent. dist. xlj. art. iiij. est soluti cum soluta concubitus. Et dicitur Græcè πορνεία, ἀκολασία, & à fornice arcu triumphali dicitur, ubi Romæ fiebant fornicationes. Et quęlibet fornicatio, præter uxoriam, est prohibita de iure diuino: & hoc saltem interpretatiuè, adeò quòd etiam concubinatus reprobatus est, de quo est text. cum glo. in c. nemo. xxxij. q. iiij. Et per Io. An. in c. fine culpa. de reg. iuris. in vj. in Mercuri. Et an fornicatio simplex sit digna depositione, uide Ant. de But. Abb. & Barb. in c. at si clerici. de iud. Et Io. de Imo. in c. ut clericorum. de ui. & ho. cler. Panorm. in c. sicut. & in c. si autem. de cohab. cle. & mulier. & in c. fi. de purga. cano. Pa. de Liaza. in cle. j. de of. ord. Ego adduco glo. pro hoc casu, quam publicè determinaui in c. presbyter. lxxxij. distin. tenendo partem negatiuam.

Fornicatio per testes qualiter probetur. infrà, uer. Testis depo nit. uer. xxix. & clxix. & melius s̃. uer. Adulterium. uer. xvij.

Fornicatio præsumitur ex facilitate delinquendi, puta contra eum, qui sub specie famulæ retinet alienam uxorem. Bald. in l. fi. C. si man. ita fu. ali. ne prosti.

Fornicator notorius est ipso iure suspensus à sacerdotio. Ang. in authen. quomodo opor. epis. §. qui de eo. colla. j.

Fornicator publicus non potest interesse electionibus. Inn. in c. sicut. de coha. cleri. & muli. & Bal. in Mar. uer. Fornicator.

Fornicator acta pœnitentia potest promoueri ad episcopatũ, etiam sine dispensatione papæ, secundum Arch. in cap. at si clerici. de iudic.

Fornicatio non potest probari per testes domesticos ad effectum separandi thorum. no. Abb. in cap. in literis. de testi. in principio.

Fornicatio iterata una nocte cum eadẽ, habetur pro una. Card. in cle. j. §. si qui. de priuile. & suprà, Adulterium. uer. lj. Abb. contrà in c. sicut. de testibus.

Fornicatio fit inter solutos, & est crimen ecclesiasticum de iure canonico. Alex. in l. si adulterium cum incestu. de adult.

10 Fornicatio quælibet, excepta concubinaria, punitur de iure ciuili. Item Bar. in l. j. de concubinis. Alex. in l. si adulterium cum incestu. §. j. de adul.

Fornicatio sacerdotis cum soluta quod crimen sit. Car. in cle. † fi. §. vij. de hęre. † Per Fel. in c. at si clerici. de iud. in fi. xij. col.]

Fornicatio ex causa necessitatis famis non est licita. gl. & doc. in c. iij. de fur. Car. in cle. j. de homicid.

Fornicationis uitandę non committendę causa, uxorem quisque suam habeat. in Spec. de iura. calum. §. j. uer. iij.

Fornicatio præsumitur, quando duæ personæ suspectæ in loco secreto sæpius inueniuntur solæ. in Spe. de prob. §. ij. uer. uiolenta. uel de præsumpt. §. ij. uersic. uiolentia. Quod uerũ est, si essent sexus disparis, & locus sit solitarius. capit. tertio loco. & ibi Abb. de præsump.

* Fornicatio iure canonico ex masculi & fœminæ cohabitatione pręsumitur. c. aliter. xxx. q. v. glo. in c. illud. ubi Abb. de præsumptio. Abb. in c. ecclesia. de constitut. Dec. consi. cliij. nu. 2. & consi. ccccl xj. nu. 3. & 4. ubi nisi probatum fuerit matrimoniũ, non præsumi tradit. Æmilius Maria Manolessus.

* Fornicatio quanquam ex cohabitatione masculi & fœminę, non matrimonium canonico iure præsumitur, aliud tamen est, cùm sunt filij suscepti: tunc enim ut censeantur legitimi, præsumitur matrimonium. Abb. in c. lator. in gl. pe. qui filij sint legit. Dec. in c. ecclesia. nu. 39. de const. & cõ. ccliij. nu. 2. Aemilius Maria Manolessus.

Fornicationis causa qualiter contra clericum procedatur. in Spec. de inquisi. §. iij. uer. quòd si crimen.

Fornicatione contrahitur affinitas. gl. in l. j. §. penul. de concubi. & in l. non facile. §. affines. de gradi. & de ritu nup. l. & nihil. & suprà, Affinitas. uersic. xij. & glo. xxx. q. iiij. si quis unum. cap. discretionem. & ibi glo. & doct. & Abb. de eo. qui cog. consan. uxo. suæ. & cap. pen. eod. tit. c. præterea. el ij. & ibi doct. de spon. c. literas. de despon. impub. cap. in literis. & ibi Abb. de testi. De his singulariter per Card. in cle. j. q. xiij. de consan. & affi. Quod uerum est, secundum Host. in d. ca. discretionem. si uterq; emittit semen. Sed contrà, secundum Ioan. Andr. episcopum. Alexand. in arbo. in c. fin. de consan. & affi. in §. ad arborem. j. charta. ubi singulariter loquitur, & subdit, quòd si uir solus emittit semen, non fœmina, secundum communem opinionem, contrahitur affinitas: quia secundum Physicos, fit conceptio etiam sine semine fœminę: & fatuum est dicere, quòd tunc non sit contracta affinitas, ie cuta conceptione. Si uerò fœmina tantùm, secus est, ut refert Fede. in con. ccxxix. magister, &c. Et hoc facit pro matrimonio: ut j̃. uerb. Matrimonium impeditur. uer. v. & xvj. & pro statuto de affinibus: ut infrà, Statuta. de iudicijs. uersic. xxix. in ij. col. circa finem. Item si loquatur de affinibus, &c. quoniã, quo ad tutelas, successiones, & testimonia, & compromissa, non contrahitur affinitas per fornicationem, sed quo ad matrimonium impediendum tantùm. Et sic Ioan. Andr. & doct. in arbo. concordant opiniones iuris ciuilis, & iuris canonici. & tenet Hostien. in Summa de affinit. Sed gl. dicit nasci ex ea publicæ honestatis iustitia, licet de iure ciuili non nascatur affinitas. suprà, Affinitas. dicto uer. xij.

† Fornicatio sacerdotis an sit adulterium: & quid in religioso, & qui, & quando ex fornicatione deponatur: & quid in episcopo, uide Fel. in ca. at si clerici. post medium. x. col. in uer. utrum autem fornicatio. cum uer. seq. usque ad uer. quæ autem sunt crimina digna degradatione. circa fi. de iud.]

Fornicationis materiam supple s̃. uer. Adulterium. j̃. uer. Stuprum. & uer. Incestus. per discursum.

Forsan, quando non est nota dubitationis. Card. in clem. ij. §. eo tamen. de elec.

Forte, forsitan, fortasse, diuersitatem facti, non iuris denotant. gl. Bald. doct. in l. in substitutione. ff. de uulga. & pupil. & ponuntur assertiuè, non dubitatiuè, licet ex honestate. ibidem. & in Specul. de allegat. & disputat. §. post hoc. uersi. & nota. Item pro certè. l. si uerberatum. §. j. de rei uendi. l. quæsitum. §. in dolo. l. de pecu. l. mutus. de procu. Spec. ubi s̃. gl. & Card. in cle. ij. §. deniq;. de re iud. l. sed & iure. ff. si † cert. peta. † Et plenè per Felin. in c. accedens. la j. ut lite non contestata. & in cap. cùm contingat. de offi. delega. & Iason May. Institut. de action. in §. econtrà. nu. 27.]

† Fortificatio. De fortificatione, & qui teneatur. Benedic. in repet. c. Raynutius. fo. 154. col. iiij. & seq. ubi de excubijs.

Fortuna dicitur bona, & mala: sed in dubio accipitur in bonam partem. Bart. in l. si is, qui in aliena. ff. de acqui. re. domi.

† Adde, quòd fortuna est causa per accidens in agentibus à proposito semper, & frequẽter in his, quę propter hoc fiunt. in Arist. ij. Physi. & dicitur Græcè τύχη.

† Fortuna. Sine exterioribus bonis, quorum fortuna est domina, non contingit esse fœlicem. Ita dicit Philosophus in principio libelli de Bona fortuna. & paulo pòst subdit: Vbi plurimus intellectus, & ratio, ibi minima fortuna: ubi autem plurima, ibi minimus intellectus. Et inquit Demetrius: Nihil infelicius eo, cui nunquam aduenit aduersitas. Et pulchrè dixit Boetius, quem refert glo. in c. non satis. lxxxvj. dist. in uerbo, Egestatem. Inter omnes aduersitates fortunæ, infœlicissimum genus infortunij est, fuisse fœlicem.

Forus ratione contractus acquisitus non potest mutari: aliàs sic. l. cùm quædam. in princi. & ibi Bart. ff. de iurisdi. om. iudi.

Forus originis. Et

Forus contractus, in quo æquiparentur. Alex. in l. pe. de iurisd. om. iudi.

Forus domicilij est principalior, quàm originis. Item,

Forus episcopi est principalior, quàm potestatis. Item,

Forus Potestatis est principalior, quàm doctoris. Item,

Forus delicti est principalior in delictis. Bald. in l. fi. vj. q. C. de edi. di. Adria. tollend. Quod uerum est, si ibi reperiatur, aliàs non. Card. in cle. ij. §. denique. de re iudica.

Forus dicitur, ubi de criminalibus cognoscitur. glo. & Bart. in l. si duas. §. grammatici. ff. de excu. tuto.

Fori appellatione an ueniat tam ecclesiasticus, quàm secularis. Bal. in auth. qua in prouincia. ubi de cri. agi opor.

† Fori

† Fori incompetentia semper allegari potest.gl.est sing.in cle. j.de sequest.pos.& fruc.secundum doct.ibi, & Ang.in consi. exc.text.& glo.in l.non erit.§.dato.& ibi Ang.ff.de iureiur. text.in l.fideiussor.§.prætor ait.ff.qui satisd.cog. & ibi Bald. & illum text.allegauit pro sing.dom.Card.in d.clem.unica. text.& ibi Ang.in l.j.ff.de his,qui not.infa.text.in l. qui testa menta.& ibi Bald.C.de testa.tex.in l.ij.§.fi.ff. de pœnis.tex. in l.scire oportet.ff.de excu.tuto.& ibi Bald. tex.in l.si quis. ff.de iniust.rup.test.& ibi Bald.dicit,quòd si iudex secularis propter delictum condemnat clericum,& mittit ad furcas, quòd non perdit testamenti factionem.& uide Bal.in l.fina. C.de except.& in l.fina.C.de iud.& in l.licet. C.de procura. & in l.j.C.de iuris & fac.igno. Ang. in l.j. C. si à non compe. iudice. Et limita hoc non habere locum in suspecto de fuga, secundum Andream Barb.in c.at si clerici.de iudicijs.ubi dicit se uidisse dubitari de facto. Suspectus captus fuerat per incompetētem iudicem,petebatur illum relaxari tanquam captum à non iudice suo:consuluit,quòd ubi est periculum moræ propter fugam,nunquam admittitur exceptio incompetentiæ. Allegauit elegans consilium Petr.de Anch.consil. clxxx.facit glo.sing.in l.nullus.C.de Iudæ. & quod habetur in l.ait prætor.§.si debitorem.ff.quæ in frau.credi. Limita secundò, quòd non habet locum exceptio incompetentiæ fori,si iudex est incōpetens super principali, quia super incidenti bene poterit pronunciari,& ualebit pronunciatio super incidenti.Istud uoluit gl.in c.fi. de rescript. probatur in text.meliori de iure.in cle.j.de rescript.& in c.dispendia.eo. tit.lib.vj.Facit quod uoluit Spe.in tit.de excep.§. iuxta.uer. ix.cuius dictum non procedit, per c.cùm appellationib. de appel.lib.vj.& per l.pen.ff. de re iud.& per c.ut debitus. de appel.& damnauit do.Abb.in c.fi.de rescri.& Ioan.de Imol. in l.iudex.ff.de re iud. † Limita tertiò,nisi iudex pronunciasset se competentem, nec fuisset ab eo appellatum: quia actus postea ab eo gestus ualebit. Non obstant incompetentia. Singulare fuit dictum Innoc.in c.super literis.de rescri. uoluit Lap.Abb.in cap.j.eod.tit.lib.vj.quod Do.ibi reputat sing.uoluit Ang.in l.j.ff.si quis in ius uoc.non ierit. & in l.ij. C.si à non compe.iudi. & Barba.in d.c.super literis. Limita quartò,non habere locum in electione Romani pontificis: quia si electus est à duabus partibus cardinalium, remouetur exceptio incompetentiæ cōtra eius electionem.Ita probatur in c.licet.de elect.Vide ibi do. Ant. Idem uoluit Bald. in addi.Specul.in tit.de except. Et est ratio,quia in illo actu proceditur secundum merum ius naturæ,nec ex toto subijcitur iuri positiuo: secus, si opponeretur exceptio naturæ, scilicet quòd cardinales non consenserant. Limita quintò, si non esset persona, cum qua iudicium nullitatis intentari posset,ut in papa, cui omnis creatura subdita est:ut dixit Innocen.in cap.j. de constit.facit cap. cuncta per mundum.ix. quæstio.iij.ideo non posset opponi, quòd papa sit incompetens. Limita sextò, nisi esset talis actus, qui non tenderet ad præiudicium uocati,quia licet quis non erat subditus iudicis eum uocantis,tamen actus ualebit.Text.est in l.non tantùm.§.senatus.in uerbo,præsides prouinciæ cognoscunt.ff. de fideicom. liber. ubi est casus mirabilis, secundum unum intellectum.ubi dicit Ang.quòd nullo modo subditus iurisdictioni uocantis uocari potest per iudicem ordinarium, & actus per eum gestus tenet. Et ratio est, secūdum eum,quia actus ille non tendit ad præiudicium uocati: & per consequens,nō obstabit exceptio fori incompetentis. Limita septimò:nam iudex secularis,quo ad clericum, est incompetens.c.si diligenti.de for.compe.tamen si secularis iudex citat clericum, ut compareat coram eo ad uidendam confectionem inuentarij,quòd talis citatio ualet, & tenet, nec potest infringi,tanquam facta fuerit ab incompetenti. Ita pulchrè dicit Ang.in l.j.§.hæc stipulatio.ff.si cui plus,quàm per legem Falcid.Dicit tamen ibi,quòd si de facili posset haberi copia superioris ipsius clerici,quòd iudex laicus, corā quo debet cōfici inuentarium,debet scribere illi superiori,quòd moneat clericum,si sua putauerit interesse,ut compareat coram dicto iudice laico ad uidendum confici inuentarium: & est uia tutior,secundum eum, tamen prima practica ualida est,& procedit de iure,secundum eum. Sequitur ibi Ioā. de Imol.& uide Pet.de Ancha.in c.significasti.de foro competen.ubi quærit,quidam petit se mitti in possessionem ex edicto diui Adriani:de quo in l.fi.C.de edict. di. Adria. toll. facit proclama, Quicunque putauerit sua interesse,compareat:ut uoluit gloss.singularis.in l.ea quidem.C.si manci.ita fue.alie.modò comparet clericus:dubitatur, si processus coram eo factus ualeat. Refert quendam solennem doctorem consuluisse in contingentia facti processum non tenere, per dictum c.si diligenti.non tamen commemorat nomen indiuiduum consulentis.Ipse uerò distinguit: Aut clericus possidebat res hæreditarias, & sic censeretur reus: & isto casu processus non teneat,per dictum c.si diligenti. Aut non possidebat:& tunc censeretur actor:& ualeret processus, per c. si clericus laicum.eo.tit. Et dicit esse dictum suum nouum. Quod dictum magnificat Ioan.de Anan. in d.c. significasti. & uide eundem Pet.in repe.c.ea, quæ.de regu. iur. lib.vj. in xvij.q.ubi format eandem quæstionem, & dicit, quòd ille doctor consulens fuit do. Rai. de Monte Vbiano,egregius aduocatus Perusij. Ita refert ibi in lviij. col. Et uide Bart.in consil.incip.Diambra porrexit. ubi tangit, an clericus posset à laico iudice citari,quando quis mittitur in possessionē ex edicto diui Adriani.Et uide Bald. C.de testa.in l.publica ti.aliàs in l.testamenta.ubi dicit,statuto cauetur, quòd legata non ualeant, nisi insinuentur coram capitaneo populi: modò quidam clericus fuit institutus in testamento, in quo fuerunt legata relicta quibusdam laicis, qui petunt insinuationem legatorum,& fecerunt citari ipsum clericum hæredem coram uicario capitanei: quo non comparente,iudex pronunciauit dicta legata insinuata esse: quia clericus non potuit trahi directè:uel indirectè ad forum seculare per dictum c.si diligenti.In contrarium uidetur: nam si hoc esset, sequeretur quòd dicta legata non ualerent, cùm insinuari non possent:alius enim,quàm iudex,citare non posset.Non obstat, quòd iudex laicus debet scribere iudici ecclesiastico,ut citet suum clericum, ut compareat ad opponendum de insinuatione: nam aut citabit quòd compareat in curia episcopali:& hoc est impossibile. quia nec per formam statuti, nec de iure communi habent hanc iurisdictionem cognoscendi super hac insinuatione:ut in d.l. testamenta.& in l.consulta.eod.tit.& in l.repetita.de episc. & cler.aut citabit clericum,ut compareat coram iudice seculari: & hoc uidetur impossibile.per d.ca.si diligenti. Decidit,quòd dicta insinuatio ualet:quia super talibus est iudex competens secularis,non autem aliquis iudex ecclesiasticus. Si ergo erit iudex causæ,& per consequens omnium, qui dictæ causæ debent adesse,& quilibet uolens opponere, siue sit clericus,siue laicus, oportet quòd opponat coram eo, qui est iudex causæ.l.à diuo Pio.§.si super rebus.ff.de re iudicata. citatio, quæ fit de hærede,non est simplex, nec absoluta citatio, sed potius conditionalis in effectu, scilicet si uult se opponere: si autem non opponit,nō est aduersarius:ut d.l. ea quidem. in glo.ideo talis citatio omnes attingit. c. fina.qui matrimo. accus.pos.c.fin.de elect.lib.vj. & potius uidetur esse citatus ad ueritatem exquirendam, quàm ad causam. Idem si citatus esset forensis:quia iudex bene potest citare forenses intra suum territorium.Ita dicit fuisse consultum Perusij per antiquos sapientes.dominus Andreas Barba. in rubr.de fo. competen.dicit pro hoc dicto fore casum meliorem de iure in d.l.non tantùm.§.senatus.ff.de fideicommiss.liber.Limita octauò, nisi essent tres sententiæ uniformiter latæ: quia tunc non posset opponi exceptio incompetentiæ propter authoritatem illarum trium sententiarum.Gloss. est singularis in cle.j.de re iud.de quo dicendum,ut ibi not. nisi sententia lata à non suo iudice fuisset confirmata per superiorem ex certa scientia:quia tunc non posset opponi nullitas incōpetentiæ.Allegatur singu.dictum Innoc.in c.j.de confir.uti. uel inuti.Sed Baldus in l.j.C.si à non competenti iudice.ad fi.quærit an sententia lata à falso iudice delegato possit ratificari per ordinarium, cuius nomine exercitata est: & dicit,quòd non,per gloss.ordin.in l.instar.C.de iure fisc.lib.x. quia hoc negotiū spectat ad ratificantem:ideo oportet præcedere delegationem.Et dicit idem esse in iurisdictione ordinaria superuenienti,non habenti,quia initium debet spectari: ideo non firmatur, secundum eum, actus iam gestus. Sed cōtra dictū Bal.alleg.gl.in l.j.C.qui ꝓ sua iurisdictione.

Facit quod uoluit idem Bal. in l. falsus. C. de furt. Limita nonò, nisi iudex à principio esset incompetens, sed pendente processu esset adeptus iurisdictionem: quia tunc processus confirmabitur, nec obstabit exceptio incompetentiæ. Ista est glo. singu. in l. j. C. qui pro sua iurisdictione. uide ibi doct. Limita decimò, nisi iudex incompetens delegasset causam cuidam habenti iurisdictionem ordinariam, non tamen in illa causa, & partes scienter litigauerunt, quòd nihilominus ualet iudicium. Ita dixit glo. in l. j. C. qui pro sua iurisdictione, quia ualet tanquã factum coram ordinario, de quo uide ibi per scribentes. Limita undecimò, nisi inferior episcopo haberet iurisdictionem in clericos, uel ex præscriptione, uel priuilegio, uel consuetudine, & clericus ille fuisset conuentus, uel inquisitus coram proprio episcopo, & non coram illo iudice inferiori, nec opposuisset incõpetentiam: quia ualeret processus contra illum clericum factus coram episcopo: nec obstaret, quòd non interuenerit consensus illius iudicis, iuxta c. significasti. de fo. compe. quia non requiritur quando aditur suus iudex naturalis: quia res de facili reuertitur ad naturam suam. ca. ab exordio. xxxv. dist. l. si unus. §. pactus ne peteret. uersic. quod in specie. ibi, formæ suæ redditur. ff. de pact. Ita consuluit Abb. in consil. incip. Attingam prædicta dubia conclusiuè. Limita duodecimò, non habere locum in episcopo expulso à propria sede: quia tunc in foro alieno poterit expulsores & fautores eorum citare, & excõmunicare, nec poterit opponi exceptio fori incompetentis: text. est sing. in cle. j. de foro competent. Limita tertiodecimò, nõ habere locum in episcopo expulso: quia in alieno foro poterit reddere subditis proprijs ius. text. sing. in d. cle. j. Limita quartodecimò, non habere locum in statuto populi: poterit enim statuere populus, quòd reus sequatur forum actoris. Ita sing. dixit Bal. in l. iuris ordinem. C. de iuris. om. iud. Limita quintodecimò, non habere locum in uagabundo: quia poterit puniri in foro, in quo deprehẽditur, nec poterit petere se remitti ad forum ad se spectantem. gl. est in l. eius. ff. ad munic. in l. iiij. §. prætor ait. de damno infect. & l. j. C. ubi de cri. agi opor. & in l. hæres absens. ff. de iud. & ibi dicit Bart. quòd multi ribaldi suspenduntur in ciuitatibus alienis. Sequitur Ioan. Cal. in c. j. de rapto. aliter tamen sentit ibi Innoc. uide do. Barba. in c. fi. de fo. compet. Limita sextodecimò, nisi iudex pronunciasset territorium esse suum: quia tunc præiudicaret iudici illius territorij: quia non fuit appellatum, poterit ibi conueniri, nec admittetur exceptio incompetentiæ. Elegans fuit dictum Innoc. in c. super literis. de rescript. Limita decimoseptimò, nisi iudex citaret in alieno territorio. Est tamen dubium egens declaratione Cæsaris: ut per Ang. in l. fi. C. de iurisd. om. iud. Bart. in l. j. ff. de requi. reis. scribentes in cle. pastoralis. de re iud. & in c. Romana. §. contrahentes. de foro compe. lib. vj. & in c. ij. de consti. eo. li. cum similibus. Limita decimooctauò, nisi partes prorogassent expressè, quòd delegatus in uno loco cognosceret in alio: quia tunc non posset opponi incompetentia. sing. est text. in c. statutum. §. in nullo. de rescrip. in vj. in uer. expressus ad id partium cõsensus, secundum Ang. in l. fi. de iurisdi. omn. iud. Aliter tamẽ dixit do. Abbas in c. cùm olim. de offi. delega. uide ibi per do. Bart. Limita decimononò, nisi esset iudex ordinarius: quia posset partes prorogare iurisdictionem in alieno territorio. Ita uoluit Pet. Cy. & alij, in l. fi quis ex consensu. C. de episc. audi. Vide plenè per Bald. in l. fin. ff. de iurisd. omn. iud. Limita uigesimò, non habere locum in absolutoria ab excommunicatione, propter eius magnum præiudicium, quòd pateretur extra proprium territorium. Ita dixit Innoc. per uerbum Fortè, in c. nouit. de off. lega. sequitur Angel. in d. l. fi. ff. de iurisdi. omn. iudi. uide quæ dixit Barb. in d. c. nouit. Limita uigesimoprimò, si prẹses duarum prouinciarum abest ab una prouincia, & abest in alia: quia in eadem poterit expedire negotium utriusq; prouinciæ. Ita uoluit Innoc. in d. c. nouit. Ang. in d. l. fi. Facit quod habetur in l. si proponis. C. quomodo & quando iudex. Limita uigesimosecundò non habere locum, si propter partium consensum iudex dimittat solitum locum causarum, & cognoscit in alio loco. Ita dixit Bald. in l. fi. de iurisd. omn. iudi. Allegat d. l. si ut proponis. & sufficit, secundum eum tacitus partium consensus. Limita uigesimotertiò, nisi esset clericus communi opinione reputatus laicus: quia citatus coram iudice seculari comparuit, & confessus est debitum, & recepit præceptum à iudice seculari de soluendo, quòd tale præceptũ ualet, & tenet, & illa confessio præiudicat sibi, saltem ut extraiudicialis. Ita pulchrè consuluit in cõtingentia facti Gaspar. de Cal. in suis consil. in tit. de foro compet. consil. xij. quod addes ad ea, quæ dixit do. Barb. in c. at si clerici. §. de iud. Limita uigesimoquartò, non habere locum, quando emittitur edictum per plebanum pro factis ecclesiæ cathedralis de ecclesia posita in suo plebanatu, sine licentia sui episcopi: potuit enim committi edictum in foro alieno: nec admittitur exceptio in foro competentiæ. Ita pulchrè consuluit do. Domini. quod cõsilium inuenitur inter consilia Ioan. Cal. in tit. de elect. consi. ij. Limita uigesimoquintò non habere locum in causa reconuentionis, cùm iudex in ea sit competens. l. cùm Papinianus. auth. & consequenter. C. de sententijs & interlo. omn. iud. c. j. de mu. peti. glo. in c. at si clerici. de iud. Vide plenè dicta ibi. Licet ergo requiratur, quòd forus sit competens, per iura allegata superius: ad unum tamen aduerte, quòd posito, quòd iudex sit competens, tamen si modus procedendi est incompetens, potest opponi de incompetentia modi. Ita dixit Iac. Butr. quẽ refert & sequitur Bal. in l. licet. C. de procur. Pone exemplum, quando in iudicio non sunt omnes personæ, quæ ad iudicij substantiam requiruntur, ista exceptio opponi potest quandocunq;, quia reddit iudicium retrò nullum. Limita uigesimosextò, nisi incidenter esset iudex incompetens: quia si esset competens super principali negotio, & super incidenti esset incompetẽs, quòd nihilominus potest principaliter pronunciare super principali & super incidẽti. Exemplum in iudice maleficiorum, qui duntaxat potest cognoscere de crimine, sed nõ de causa ciuili, quòd nihilominus cognoscendo de crimine, pronunciat super causa ciuili incidẽter, ut fur restituat rem quã furatus est. textus est singu. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. Quod nota pro limitatione l. solemus. §. latrunculator. ff. de iud. facit l. iiij. §. si dicantur. ff. fin. reg. Facit quod uoluit Cyn. in l. si quis ad se fundum. C. ad legem Iul. de ui pub. & ibi per Bart. Bald. & alios, licet Sali. aliter ibi loquatur. Vide Bald. in l. fin. C. ubi causa fisc. Innoc. Ioan. Andr. & alios in c. cùm oporteat. de accus. Bald. in l. is, apud quem. C. de eden. facit text. in l. quoties. C. de iud. Vide Ant. in c. qualiter. el ij. in fi. de accu. Bald. in l. ij. C. si à non competen. iud. ubi dicit, quòd fur in eadem sententia mittitur ad furcas, & condemnatur ad rem restituendam. Et dicit se ponere unum nouũ, quòd ubi imponitur pœna mortis, potest accumulari ciuilis, & criminalis causa. Et uide Bald. in rubric. de iudi. ubi limitauit hanc doctrinam non habere locum in iudice delegato. Et ratio esse potest, quia eius iurisdictio est stricti iuris: ut no. gl. in c. j. de rescript. lib. vj. & in cle. ij. de offic. ordi. uoluit Abb. in c. cùm dilectus. de cle. non resi. Limita uigesimoseptimò, per gl. in d. l. interdum. §. qui furem. Sed illa glo. communiter damnatur, scilicet quando quis daret se torquendum passo furtum, quia tunc passus furtum posset torquere, & non esset incompetens. Limita uigesimooctauò, nisi laicus occupasset rem ecclesiæ: quia nihilominus posset conueniri coram ecclesiastico, licet regulariter sit incompetens, respectu laici. Et addi possunt omnes casus, qui enumerantur per gloss. & doct. in c. cùm sit generale. de foro competen. Limita uigesimononò, ubi quis esset priuatus homo, & consuetudo daret sibi iurisdictionem: quia licet esset priuatus, nõ tamen posset opponi incompetentia iudicis: nam consuetudo dat iurisdictionem homini priuato. Ista est glo. singu. in l. fina. C. de eman. libe. secundum Angel. in l. imo. ff. de legi. & uide bonum textum in c. cùm contingat. de foro competen. quem Ioan. Andr. ibi dicit esse meliorem de iure. Limita trigesimò, ubi iudex non haberet territorium, & haberet iurisdictionem in personas, ut est rector scholarium: ut in auth. habita. C. ne fil. pro pa. Limita trigesimoprimò, quòd licet iurisdictio diuidatur per partes, uel per quarteria, & unus iudex unius quarterij non possit se impedire de quarterio alterius, tamen si esset pestis in ciuitate, & iudex unius quarterij, seu portæ absentaret se, nihilominus iudex alterius quarterij seu portæ poterit se impedire. Ita pulchrè dixit Angel. in repe. l. si uacanti. C. de bo. uac. lib. x. refert & sequitur

sequitur Barb.in rubr.de fo.competen. Limita trigesimosecundò,non habere locum in foro pœnitentiali: ut in ca.j.de rapto.& in c.fina.de foro competen.quia in tali foro non attenditur forum delicti, sed attenditur duntaxat forum proprij sacerdotis:& ideo iniungitur sibi pœnitētia à sacerdote proprio parochiali.Gloss.est unica,& singu.in l.placuit.el j. xvj.q.j.quam gl.magnificauit doct.& ibi Abb. in c. cùm contingat.de foro competen. & sic in uno foro delinquit, & in alio imponitur pœnitētia.Et est ratio,quia offenditur Deus in foro pœnitentiæ,& Deus est ubiq;:ergo iudex est ille,qui est in loco Dei:& huiusmodi est proprius sacerdos: quia iura parochialia non concernunt locum, aut territorium, sed personas.Facit c.super eo.de parochia.Et si aliter diceremꝰ, sequeretur quòd confessio fieret per partes. quod nō est dicendum:ut uoluit gl.in c.non tibi dico.de pœ.dist.j. Limita trigesimotertiò,non habere locum, ubi delictum esset factū in exercitu huius ciuitatis,quæ esset contra Mutinam,in territorio Mutinensi, & in tali exercitu unus forensis occideret alium forēsem:quia tunc Potestas huius ciuitatis potest illum homicidam punire:quia ex quo ciuitas ista habet ibi exercitum,uidetur habere territorium ibi : ideo delictū ibi factum,uidetur factū in territorio huius ciuitatis. Pulchrū dictum Marti.de Silli.quod sequitur Iacob.But.Bart.Bal.& alij in l.cunctos populos. C.de sum.tri. Et mouētur per l.pupillus.§.territorium.ff.de uerbo. signifi. & est commune dictum omnium.Sed Barbar.in d.rubr.de foro compe.in fi.dicit,quòd si subtiliter ponderetur text.d.§. territorium.confunditur per illum textum dictum eorum : nam ibi dicitur, quòd potestas,cuius est territorium, habet potestatē terrendi:ergo sequitur,quòd non alius. Nam territorium est uniuersitas agrorum: ergo ad locum refertur, & non ad gentes loci:& maximè si iurisdictio adhæreat loco:ut per Bart.in l. j.ff.de iurisd.omn.iud.facit etiam,quia in territorio hostium debet seruari ius commune.l.quia à latronib.in princ. ff. de testa.& per consequens,non rectè loquuntur doct. secundū eum.Ego dicerem cōmune dictum doct.posse saluari : quia eo tempore,quo exercitus est in alieno territorio, & dicitur ibi terrere, quia bona efficiuntur capientium in bello, uel saltem publicantur,si sunt bona immobilia:ut not.per Bart. in l.si quid in bello.& in l.si captiuus.§.j.& in l. hostes. ff. de capt.& not.Abb.in c.sicut.el ij.de iureiur. in iiij. col. Vnde negari non potest, quin ille locus, in quo est exercitus, non sit ipsorum capientium:unde qui ibi deliquit : iuris fictione dicitur delinquere in territorio eorum. Et per consequens, tollitur motiuum Barbat. Limita trigesimoquartò, non habere locum in ciuitatibꝰ: ut pulchrè dixit Bart.in l.cunctos populos.C.de sum.tri.& in l.non dubito. per illum textum ad hoc singularem.ff.de capi. Limita, seu amplia trigesimoquintò,quòd forū capitur pro mari: nam si capitur pro territorio,ut dicunt doct.quòd eodem modo cōprehendit mare adhærens territorio.Et ad hoc adduco Bar. in l.insulæ.ff. de iud.ubi per illum textum. dicit se semel dixisse Pisis contra quosdam piratas, qui derobabant in urbe, & reducebant se in quadam insula prope Pisas,quòd licet dicatur, quòd mare est commune,& sic ibi non possint conueniri, tamen ipse dixit,quòd illa insula est pars illius, cui adhæret. Facit gloss. ualde singularis in c.licet.de fer.ubi mare censetur esse eiusdem iurisdictionis, cuius est territorium adiacens. Et uide gl.in c.ubi periculum.§.porrò.de elect.lib.vj.& tex.in l.j.C. de classi.lib.xj.quem text.reputat sing.Angel.in d.l.insulæ. & uide gloss.Institut.de actio.in §.rursus. Bald. in l.fin.C.de test.& in c.licet.de fer.& in c.accedens. el ij. ut lite non contest.& c.ex literis.& in c. licet causam. de proba. & in l.iij. ff. quemadmo. testa. ape. & in l.j. C. ubi de cri. agi. opor. & per dom. Barba. in rubri. de foro compe. & in d. c. licet causam.

Fori cōsuetudo seruanda est,in quo iudicium motum est. Bal. in l.ij.C.quemadmo.testa.aperi.

Fori priuilegium non prodest agenti,uel negotianti in loco,in quo est exemptus:quia ubi cœpit,debet finiri negotium,nō obstante fori priuilegio.l.interdum.§.senator.& ibi Bart.ff. de iud.

Fori priuilegio debet renunciari specificè. Bart. in l.j.in fi.ff. si quis in ius uoc.non erit.

Fori priuilegio qui renunciauit, potest remitti ad locum contractus,ad quem aliàs remitti nō posset, cùm ibi tantum repertus conueniri possit.Bart.sing.post glo.in l.j.ff. si quis in ius uoc.non ierit.

† Forum licet propriè quis sortiatur ratione domicilij, non tamen potest dici quis propriè subditus ratione delicti,seu cōtractus.not.gloss.in cle.unica,super uerbo: subditos.de for. compet.quam nota pro statutis.Abb.in c.proposuisti.de fo. compet.circa prin. Vide aliā gl.in ca.nuper.de sent.excom. in gl.v.quę dicit quod ratione delicti dicitur subditus largè. & ibi Abb.in iiij.col.dicit per illam glo. & idem allegat gl.in d.cle.unica. Quod est ualde notandum pro statutis, & alijs dispositionibus odiosis,faciētibus mentionem de subditis, ut appellatione subditorum in materia stricta non comprehendantur forenses delinquentes in territorio. Et idem dic in cōtrahentibus eadem ratione. & uide eundem Abb.in c. j.de fo.compe.& ad fi.& in c.iij. de appel. in prin. ubi dicit, quòd monachi possunt dici subditi abbati eorum. Et uide eundem in c.dilecti.de arb. Dom.in c.Romana.§.j. de sent. excom.lib.vj.facit gloss.in c.statutum. §. cùm uerò.de rescr. lib.vj.

† Subditus ratione domicilij,licet desinat esse subditus mutatione domicilij.xiij.q.ij. item si quis. secus tamen est, si est subditus ratione originis propriæ, uel paternæ : tunc licet mutet domicilium,non tamen propter hoc desinit esse subditus : ut l.origine. C. de mune.& hono.lib.x. & in l.assumptio.& in l.incola.ad munic.unde tenetur subire onera personalia,& ubi habet domicilium,& ubi est ciuis ratione originis propriæ,uel paternæ,licet inde recesserit : & hoc,si ibi repeiatur.not.Bart.in d.l.assumptio.& Abb.in c.proposuisti.de fo.compe.in ij.col.& in c.fi.de parochijs.

Forus pœnitentialis de cura animarum nō pertinet ad forum iudiciariū.Innoc.in c.cùm satis.de off.archi.& Bal.in Marg. uer.forum.uer.j.

Forum rei sequitur actor.l.fi.C.ubi in rem act. c. si diligenti. de for.compet.& s̄.uer.actor. Quod uerum est in contentiosis, non in his, quę sunt uoluntariæ iurisdictionis: secundū Pet. de Anch.in q.ea,quæ fiunt à iudice,&c.per l. fi. C. de eman. libe.& Lud.in sing.uerb. Forus.uer.actor. Item uerum, siue actor sit laicus,siue clericus,nisi certis casibus. in Specul.de compet.iud.adi.§.j.Item uerum,etiam quo ad dissolutionē contractus : ut l.ij. C.ubi,& apud quem. & s̄.eo.proxi.uer.& uer.xxviij.Et per Fran.Aret.in l.ij. criminalibus. C. de iuris. omn.iud.

Forum quis sortitur ratione contractus, etiam quo ad dissolutionem cōtractus:ut ibi debeat dissolui,ubi fuit celebratus, & ibi pars citanda. Alexand. sing.in l.hæres absens.§. si quis tutelam.de iudic. text. singularis in l. in contractibus. §. in omni.& ibi Bart. C.de non nume. pecun.Lapus in allega.x. & Ant.de But.in c.postulasti.de fo. compet.licet contrà notet in l.ij. C.ubi,& apud quem.ubi actor sequitur forum rei, quo ad dissolutionem cōtractus. Et an & quando,& quibus modis quis sortiatur, & quando non, & de eius effectu copiosè & not.uide Fel.in c.licet ratione.in ix.col.uer.ad illud. cum seq.de foro compet.

† Delinquens si nescitur ubi est,poterit citari per edicta:sed si non comparet,nō potest distringi persona,sed tantùm proceditur respectu bonorū:ut in l.j.ff.de requi.reis. nam quando delinquens est extra districtum, iudex delicti non habet iurisdictionem in persona: ut in d.cle.pastoralis.& sic processus reperietur factus ab eo, qui nullam habet iurisdictionem,uel qui non est certus de sua iurisdictione, & eam ignorat,& sic nō ualeret processus.arg.l.si is,ad quem.& l.si quis in aliena.ff.de acqui.hære.Bar.in l.ij.ff.de iud. Abb.in d.c.fi. Et est ratio,secundum eum,quia forus delicti est forus accidentalis,& non debet extendi ad constitutum alibi, nisi inquantum reperitur à iure permissum per uiam recursus ad alium iudicem,& per remissionem fiendam. Abb.in d.c.fi.

† Si ciuitas misit exercitum, delinquens in exercitu potest ibi puniri.no.Bar.in l.si pupillus.§.territoriū.ff.de uer. sig. quia satis dicitur ibi territorium,quod dicitur à terrendo : ut ibi Abb.in d.c.fi.in xv.col.

† Testis examinatus per iudicem proprium ad instantiam alterius iudicis, corā quo causa uertebat, si dixit falsum testimonium,

monium, & sciebat eius dictum debere mitti alibi, potest de hoc delicto puniri per iudicem ad quē transmissa fuit eius attestatio, & ubi eius dictum fuit publicatum. Spe. in tit. de test. §. j. uer. quid si quis. Sed si testis ignorabat eius dictum alibi mitti, tunc punitur pœna falsi in loco, ubi fuit examinatus: si tamen agitur de pœna uacillationis, tunc attenditur locus examinationis: ut in l. nullum. C. de testi. Abb. in d. c. fi. in xv. col. Et ibidem per eundem de notario falsificante instrumentum producendum ad alium locum. Tu, quo ad primum dictum, adde Bal. & Sali. in d. l. nullum. ubi Bal. arguit pro & contra, & decidit quòd iudex, qui commisit examinationem, puniet eum: nam testimonium ipsius uidetur offendere aures committentis examinationem: quia iudex examinans recipit uicem iudicis committentis: ideo perinde est, ac si iudex delegatus reciperet ex commissione iudicis ordinarij: quo casu certum est, quòd ordinarius puniet: ut in authen. de testi. §. si uerò ignotum. Allegat Innoc. in c. dilectus. de pœnis. Concludit etiam Bald. quòd uterq; iudex puniet, ex eo, quia uidetur deliquisse in loco examinationis, & in loco occisionis, sed unica pœna punietur: quia nemo debet duplici pœna conteri. c. at si clerici. de iudi. l. senatus. ff. de accusa. Et de hoc uide Bar. in l. diuus. ij. ff. de falsis. & Inno. in d. c. dilectus. & in c. peruenit. de fideiuss. & Barba. in d. c. fi. in xviij. col.

Forum quis sortitur ratione distractus, sicut ratione contractus. Ang. & Alex. in l. Pomponius. §. præterea. de ac. pos.

Forus, id est, locus iudicis.

Forus, id est, territorium, uel locus nundinarum. Abb. in c. forus. de uerb. signi.

20 Forum quis sortitur ratione delicti, scilicet contentiosum. not. in c. Romana. §. contrahentes. de foro competen. in vj. non autem pœnitentialem. gloss. est xvj. q. j. secundum Car. in clem. ij. §. rursus. de re iud. in oppo. Vnde delictum commissum per forensem non potest cōfiteri sacerdoti loco delicti, sed proprio sacerdoti loci, scilicet originis, uel domicilij, ut ibi.

Forum quis sortitur ratione destinatę solutionis, etiam quo ad accessoria contractus, ut damna, & expensas. c. dilecti. & ibi Abb. de foro comp. & Alex. in l. qui Romæ. ff. de solut.

Forum ratione delicti sortitur etiam prælatus, ut archiepiscopus delinquens in diœcesi suffraganei sui. not. Card. in cle. j. de testa.

Forum quis sortitur ratione commorationis in loco iniuncto delicto, non aliter. c. fina. ubi no. de foro compe. & cle. fi. §. fi. & ibi Card. de hære. & ī. uersic. xxvj.

Forum qui sortitur ratione delicti, non dicitur subditus iudici illius loci. gl. no. in cle. j. de foro compet. & gl. in c. nuper. de sent. excom. & Lud. Pon. in sing. uerb. Forum. uer. quæro, utrum. nisi ibi reperiatur: aliàs secus. no. Card. in clemen. ij. §. deniq;. de re iud.

* Forum rei quis ratione sortitur. c. sanè. c. fi. de foro compet. l. fi. C. ubi in rem actio. Dec. con. dcxcvj. nu. 13. Æmilius Maria Manolessus.

* Forum sortiri, & statutis subesse, idem est: qui enim forum sortitur, & statutis subest, & econtrà, Innoc. S. P. in rubr. de consuet. ubi & Ant. But. & Calder. in dispu. Statuto. Arch. in c. quo iure. dist. viij. Spec. in tit. de constitutio. §. j. Fed. Sen. consil. xcvj. Raph. Cu. consil. cxxxix. col. ij. Alex. consil. ccix. col. j. uol. j. Dec. consil. cclxxxiij. post. nu. 9. consil. dcxxxix. nu. 11. Æmilius Maria Manolessus.

* Forus domicilij potentior est originis foro. gl. in ca. statutū. §. cùm uerò. de rescr. in vj. ubi etiā Domi. gl. in c. j. uer. subditos. de for. compe. Dec. in c. ad nostram. el j. nu. 3. de appel. l. prouinciales. ff. de uerb. sign. Ant. Butr. con. xxj. Dec. consil. ccclij. nu. 2. Æmilius Maria Manolessus.

* Cùm quis uno in loco domicilium, ex altero uerò originem habet, & dubitatur, an sit iudicandum secundum locum domicilij, uel originis, subiecta materia est inspicienda: & si ad domicilij locum spectat, secundum iura ciuitatis, in qua domicilium habet, est iudicandum. Bal. in l. j. col. iiij. C. de sum. trini. Mar. Soci. in c. fi. col. vj. de for. compet. Dec. con. ccclij. nu. 4. Æmilius Maria Manolessus.

Fori priuilegium non transit ad fideicommissarium uniuersalem. Bart. in l. sed & si restituatur. in prin. ff. de iud.

Forum quis sortitur ratione actionis. l. fin. C. ubi in rem actio. † Item ratione domicilij. l. ij. C. de iurisd. om. iud. † Et per Fel. in c. dilectus filius. de rescr. uer. ad domicilium.] Item ratione quasi domicilij, id est cōuersationis. s. Cōuersatio. uer. ij. Itē ratione contractus. l. hæres absens. §. j. ff. de iud. & l. contraxisse. de act. & oblig. Item ratione delicti. l. j. C. ubi de crimi. agi opor. & auth. qua in prouincia. eo. tit. contra glo. xvj. q. j. c. j. quæ intelligitur de pœnitentiali: ut s. eo. uer. xx. Item ratione possessionis. l. fi. C. ubi in rem act. Item ratione conditionis. l. j. in fi. de iud. Itē ratione negotiationis. l. hæres absens. §. si quis. ff. de iud. Item ratione conuentionis. l. pe. C. de sen. Item ratione extraneæ uoluntatis. d. l. hæres absens. in prin. Item ratione ꝓfessionis. in auth. de cler. apud proprios episcopos. §. fi. Item ratione constitutionis. l. non utiq;. ad municip. Item ratione originis. l. assumptio. & l. fi. §. fi. ff. ad municip. scilicet propriæ, uel paternæ. cle. ij. §. rursus. per Card. & Matth. de re iud. per l. filios. C. de mun. & hono. lib. x. Item ratione manumissionis. l. si quis. §. miles. eo. tit. Item ratione familiæ. l. municipes. el ij. eo. tit. Item ratione pœnæ. l. nihil. eo. tit. Item ratione dignitatis. l. filij. §. senatus. eo. tit. Item ratione matrimonij. l. ea, quæ. eo. tit. l. cùm quædam. de iurisd. omn. iud. Item ratione ꝓcurationis. C. de prin. agen. in iud. l. ij. Item ratione ordinationis ad sacra. c. ij. & per totum. de tempo. ord. in vj. Ang. Item ratione quasi contractus, secundum Bar. in d. l. hæres absens. §. j. & in l. qui certo. & ibi tenet Alex. de Imol. post Ang. de condi. inde Ange. in l. exigere. de iud. Item ratione defuncti, & ex eius persona. d. l. hæres. & s. Item ratione contractus per alium celebrati. d. l. hæres absens. §. apud Labeonem. & ibi Bar. Item ratione studij debitorum in loco studij contractorum, non pro alijs antè contractis. gl. & Bart. in d. l. hæres. §. proinde. Item ratione solutionis factæ ob contractum alibi celebratum: secundum Angel. in d. l. hæres. iiij. col. per l. exigere. eod. titu. Item ratione mandati. d. l. hæres. uer. apud Labeonem. & Angel. Item ubi quis habet maiorem partem fortunarum. Nicol. de Neapol. in l. cùm res. de le. j. Alex. in d. §. proinde. & in l. lex. Cornelia. §. si tamen. de iureiur. & ī. uerbo, Habitatio. uer. xvj. Item ratione capellæ, & expositionis ad hospitale. Ang. in d. l. hæres. §. j. in fi. & Bart. in l. j. in fi. ff. ad municip. Item ratione clericationis, uel abbatiæ, uel præbendæ acquisitæ. Bart. in d. l. j. Prædictis casibus adde omnino per Specul. de compet. iudic. adit. §. j. per totum. & de iudi. deleg. §. viij. uer. item quòd non est.

Forum ecclesiasticum qui procurat in fraudem, potest coram laico iudice conueniri. in Spec. de cessio. act. §. j. uer. ex præmissis. Item,

Forum quis sortitur ratione contractus, etiam quo ad dissolutionem cōtractus, ut ibi debeat dissolui, ubi fuit celebratus, ut ibi pars sit citanda. Alex. sing. in l. hæres absens. §. si quis tutelam. de iud. per tex. sing. in l. in contractibus. §. in omnibus. & ibi Bart. C. de non nume. pe. Lapus in alleg. x. & Ant. de But. in c. postulasti. de foro compe. licet contrarium not. in l. ij. C. ubi, & apud quem. ubi actor sequitur forum rei, quo ad dissolutionem contractus.

30 Forus mutatur mutatione domicilij, si non est facta præoccupatio iurisdictionis per iudicem. Quod uerum est, quo ad forum ratione domicilij, non ratione contractus.

Forum quis sortitur per conuersationem decennalem, etiam interpellatim. Cyn. in l. j. C. ubi sena. uel cla. & Alex. in l. hæres absens. §. pen. ff. de iud. & s. eo. uer. xxvj. Item per habitationem. ī. Habitatio. uer. xvj.

Forum non sortitur quis ratione indebiti soluti, & sic ex quasi contractu. l. qui certo. & ibi Bart. de condi. indeb. & ibi Ang. & Alex. & suprà eod. uer. xxvj. Sed Ang. contrà tenet in d. l. hæres absens. §. j. iiij. col. per d. l. qui certo. Item nec ratione contractus celebrati coram iudice Firmano extra territoriū Firmanum. Innoc. in c. Romana. de fo. compe. & Ang. in d. l. hæres absens. §. j. iiij. col. de iud. Item nec per habitationem banniti, cùm in loco banni conuentus debeat comparere per procuratorem: secundum Ang. in d. l. hæres absens. §. j. pen. col. & in Spec. de compet. iudi. adit. uer. sed pone, quidam Lucanus. sed nec etiam in loco banni potest conueniri, si bona sunt confiscata: quia omnes actiones transeunt in fiscum: per l. ij. ad legem Iuliam. de ui. Item nec ratione baptismi.

baptismi.Bar.in d.l.j.ad munic.& Ang.in d.l.hæres.§.j.ad fi. Item nec per cõstitutum.Bal.in rub.C.de consti. pecu.j.col. & Alex.in l.hæres.§.proinde.de iud. Sed an per distractum. Bar.in l.de eo.de iud.& Ang.in l.exigere.eo.tit.

† Adde hic,quòd licet forũ rei regulariter debeat sequi actor, ut in ca.cùm sit generale.& in c.si clericus.de fo.competen. cum si.hoc habet uerum, quando de aliqua re principaliter contenditur. Secus,si reus originarius futurus antequã con ueniatur,agat coram suo iudice super exceptione sibi competente,si contra eum ageretur:ut in casu l. si contendat.ff. de fideiuss.& ibi gl.in c.j.de iureiur. si fideiussor habet exceptionem, ut non cõueniatur in totũ, sed ut fiat diuisio inter alios fideiussores,ut quilibet teneatur pro parte sua, si sunt omnes soluendo:ut Instit.de fideiuss.§.si plures.tamen unus ex fideiussoribus, si uult,antequam conueniatur,implorare potest officium iudicis,ut fiat illa diuisio,& pro reliqua parte imponatur silentium creditori. Hoc idem clarius no.gl.in l.Aurelius.§.centũ.ff.de liber.legat.quæ apertè sentit, quòd tutus exceptione potest agere,antequam conueniatur implorando officium iudicis, ut silentium imponatur actori: sicut in negatiua,quæ datur possessori:ut in l.& si fortè. ff. si ser.uend.& no.in c.examinata.de iud. Quod intellige,quando reus futurus molestatur de facto, uel timet molestari uerisimiliter,ar.in l.diffamari.ff.de inge.man.& in c. cõquerente.de off.ord.Bart.in l.si finita.§.eleganter.ff.de dam. infect. Idem Fed.de Senis cons.cxxx.incip. In examinatione testiũ ad perpetuam rei memoriam. Idem Lap. alleg. ccx.& idem in casu c.j. de iureiur,quod procedit in exceptione propriè dicta,quę tantùm competit stimulato, seu stimulãdo stimulo actionis:secus in exceptione,quę competit contra electũ ne confirmetur.Ita sunt uerba formalia Abb.in c.si quis con tra clericum.tam in lectura,quàm in rep. de fo.compe.Adde do.Ant.in c.si clericus laicum.in fi.eo.tit.ubi hæc omnia ferè dicta refert Barb. in d.c. si quis contra clericum. adducit Bar.in l.cùm hi.§.transactiones.ff.de transact.ubi dicit se allegasse semel in contingentia facti illum text. ad q. reus uult petere testes examinari ad perpetuam rei memoriã, coram quo iudice fiet illa examinatio, decidit,corã quo causa uentillatur.ar.illius l.& l.ij.ff.de usur.pupil.& l.j.C.ubi, & apud quem:quod Ang.in d.§.transactiones.limitauit, nisi ex causa recurreretur coram alio iudice, ponit exemplum in quodam Perusino percusso in guerra domini Paduani,qui fecerat testamentum suum:hæres suus petebat testes examinari ad perpetuam rei memoriam, propter periculum illorum testium,qui & armigeri erant: consuluit illos examinandos coram alio iudice,& dicit se allegasse casum in l. quoties.C. de naufr.lib.xj.& pro gl.in d.l.si cõtendat.& in d.l.Aurelius. §.centũ.Vide casum in l.iij.C.de ces.bon.ubi est text. ualde sing.secundum Bar.ibi pro illis glo.cum quibus gl. transiuit Io.de Imol.in c.significauit.de testi.& in c.sin autem.de resc. & ibi do.Ant.& Bal.in l.iij.C.ut lite pend. & in l. diffamari. C.de inge.manu.& in l.j.§.cõtrarium.ff.de contra. tute. act. & in l.iij.C.de cess.bo.& Ang.in d.l.si contendat.& in l.si inter.ff.de pact.& in d.l.iij.ubi Salice.impugnat illas gl. & aliquid dixit:contra eas,quod attribuit sibi tacito authore. Io. de Imol.in d.l.si contendat.Tu uide Barb.in d.c.si quis contra clericum.in v.& vj.col.& plenissimè per eundem in d.c. sin autem.in ix.col.& uide Abb.in c.j.de iureiur. & in ca.ex parte.de resti.spol.& in rub.de excep.

Forum quis ex quibus casibus sortiatur:uide in Spec.de iudic. deleg.§.vij.uer.item quòd non est iudex.& §.eo.per discursum.† Et ex quibus non,uide remissiuè tamen, Fel.in rubr. de foro competen.in prin.]

Forum iudicis ex quibus casibus quis possit reuocare, uel declinare.eo.tit.& §.uer.item,quòd sum pupillus.

Forum seculare potest clericus declinare tam pro ciuili, quàm criminali causa,siue trahens sit laicus, siue clericus. in Spec. de actore.uer.item si trahit.

Forum quæ personæ possint declinare perpetuò, uel ad tempus: & coram quo iudice sit conueniendus miles clericus, scholaris,& doctor:uide plenè in Spec.de rescr.per totum.

Forum ecclesiasticum quibus casibus laici sequantur,& econtrà iudex laicus quibus casibus cognoscat de rebus & personis ecclesiasticis.in Sp.de compe.iud.adi.§.j.per totum.Itẽ,

† Forus conscientiæ an differat à foro cõtentioso:uide remissiuè Fel.in c.uigilanti.ult.col.in uer.superuenientia.de præscrip.& in c.canonum.in xij.col.in med.de constit.]

Forum alienum quibus casibus quis sortitur,& qualiter ratione cõtractus uel criminis,& ratione prorogationis, uel destinatæ solutionis, & de clerico conuento corã iudice non suo,uide plenè in Spe.de compe.iud.adi.§.j.per totum.& §. eo.uersic.xxvj.

Forum non sortitur quis per literas Apostolicas, ut conueniatur de his,quæ non pertinent ad forum ecclesiasticũ. in Spe. de rescr.præsenta.§.iiij.uer.item multi.

40 Foros diuersos habens coram quo compareat citatus ab omnibus simul.in Spec.de cita.in fi.

Forus contractus,& delicti,an faciant reum ad se remitti, & de pœna iudicis non remittentis.in Spec.de primo & secundo decre.§.iiij.ad fi.

Forum ratione domicilij,& originis propriæ, uel paternæ, uel auiæ,qualiter quis sortiatur. Bart. in l.assumptio.§. filius.ad munic.& Alex.ibi.& Ant.de But.in c.accedens.ij.ut lit.non contest.& per Imol.in c.fi.de fo.compe.

Fori mutatio post citationem ad causam non prodest. c.proposuisti.de fo.compe.

Forum declinans quando debeat cauere de respondendo corã iudice competenti.in Spec.de satisda.§.j.uer. illud quoq;.& seq.& §. Cautio.de iud.sisti.uer.antepen.

Fori priuilegio nõ potest clericus renunciare, aliàs punitur.in Spec.de posi.§.vij.uer.ij.& de renun.uer.cui autem.& §.eo. uer.antepen.† Et per Fel.in c.j.de iud.in prin.iiij.col.]

Foro cuilibet an possit quis se obligare ex pacto. Sp.de renun, & conclu.uer.sed secundum hoc.& §.Debitor in loco contractus.uersic.vij.& xj.cum quinq; sequentibus.

Fori priuilegium tam secularium,quàm clericorum, ponit Sp. eo.tit.uer.item est & beneficium.& sequen.

Foro alieno an possit clericus consentire.in Spe.de sent.§.iiij. ad finem.

Forus iudicis non declinatus ante litis cõtestationem cùm potuit,non reddit sententiam nullam.eo.§.ad fi.

50 Foro qualiter renuncietur in contractibus. in Spec.de compe.iud.adi.uer.circa hoc.& seq.& tit.de loca.§.iij.ante uer.illud quoq;.

† Fori priuilegium competẽs clericis est de iure diuino, ideo per papam mutari non potest.Fel.in c.ij. in prin. de maio.& obedient.]

Fossata possunt plantari per eum,cui constituta est seruitus uiæ.Flor.in l.si inter. ff.de ser.

Fossata inter prædia præsumuntur communia.l.ij.§.perpetuę. cum gl.de aqua plu.arcen.secundum Bar.in tract.Tyberiadis.j.lib.iiij.chart.& in ij. char. uer. item intelligo. & Barth. Cæpo.de ser.rub.tit.de aucup.& de ser.ur.c.lxxv. † Vide de materia per Fel.in c.quia iudicante.de præscr.]

Fossata fundi ueniunt in legato uel emptione fundi. & §. uer. pen.& ideo sunt mensuranda cum fundo, Bart. in l.litora.ff. de cõtrahen.emption.per l.prædia.§.ita legatum. & ibi Bar. de fun.instru.& Bar.in l.pe.de impen.in re.do. fa.per Bal.in rubr. C.eo.iiij.q.Sed qualiter mensurent,uide Bart.in tract. Tyberiadis.ij.charta,uer.sed dubitatur, qualiter illæ Foueæ, &c.& Barth. Cæpol.de ser.rust.tit.de ripa.

* Fouea quæ facta est muniendæ domus,uel castri causa, non debetur castro,uel domo legato,si inter parietẽ, uel murum domus, & castri & fossam est uia in medio, cùm nec sit ad usum, sed tantùm ad munimentum destinata, nec sit adiacens, & domo legata non ueniant ea, quæ domui non sunt adiacentia,nec ad eius usum destinata, l.fundi.in prin. ff. de action.empt.l.si cui ædes.l.prædijs.§.antepen. §. pen.§.fi.ff. de leg.iij.Iason in termin.consil.cxcj.dub.ij.ij.uol.j. Sed ego aliud sentio.cùm enim domus causa facta sit, uel castri, domui profectò accedit,nec à domo, uel castro est seiũgẽda: & quanquam non sit immediatè cõiuncta, cùm tamen proxima adeò sit, ut tueri domum possit, legata domo, uel castro,cuius causa facta est,ad legatariũ transire debent. Æmilius Maria Manolessus.

Fossata an ueniant appellatione uiarum, uide Bald.in l.riparũ. ff.de rerum diui.& in l.item lapilli.eo.tit. Ang. Aret. in tract. Maleficiorum.uer. in platea.

Fossata data pro finibus rei emptæ an cedant cum re. Barto. in tractatu Tyberia. j. lib. iij. charta, uer. sed quid si reperiantur instrumenta. & Barth. Cæpo. de ser. rusti. titu. de torrente. & s. uer. Flumen. uersic. xij.

Fossata an sint mundanda per colonum. Bart. quòd sic, in cons. Commune Lucignani, &c. in l. pen. de impen. in re. do. fact. & in l. prædia. §. pen. de fun. instru. quòd sic, si sunt pro utilitate illius anni, non si ad perpetuam utilitatem. & s. uer. Colonus. uersic. lxxx.

Fouea iuxta ædificium alienum quantũ distans fieri possit. not. in l. fina. ff. fini. regun.

† Et quantum spacium debeat relinqui, ut quis possit facere foueam, uide do. Petr. Phil. Cor. in consil. cclxxxij. incip. In hac. in litera D.E. & seq. in ij. parte.]

Fractor carceris non dicitur, qui recedit de carcere, & cedit. Bald. in l. j. de ser. fugit.

Fouea ante domum an ueniat in uenditione domus. s. uer. Domus. uer. xliiij.

† Fouea & Puteus, differunt. do. Petr. Philip. Corn. in consil. cclxxxv. incip. In hac. in litera D. in iiij. parte.]

† Fouea quæ dicatur, uide do. Petr. Phil. Corn. in dicto consil. cclxxxij. in litera H. ea. parte iiij.]

Fragmenta mensæ prælatorum sunt eroganda pauperib9. clem. ij. §. j. & ibi Car. de censi. xlj. dist. non cogantur.

Fractor carcerum dicitur, etiam qui semel fregit. l. j. ff. de effra. & Ang. in l. Titius. §. fi. de excusat. tuto.

Fractorum pœna triplex est. in l. j. ff. de effract.

Fractor monasteriorum est excõmunicatus. xvij. q. iiij. omnes. de sent. excom. conquesti. Card. in cle. ij. in prin. de censi. xj. q. iij. charta.

Fractoris materiam supple ut in tit. ff. de effractoribus.

Francum dicitur, quod sui iuris est. secundum Bald. in c. j. in fi. de capita. qui cur. uend. in usib. feudorũ.

† Francorum ius in feudis quid sit, uide Soci. j. uol. consil. xix. col. iij.

Franchi feudi materiam supple s. uer. Feudum. uersic. cxlij. & per discursum.

Fratalia seu fraternitas est permissa, & capax. xj. q. j. si qui clericorũ. in gl. ord. & tenet Bald. in auth. hoc ius porrectum. ij. q. C. de sacrosan. eccles. Paul. consil. clxxix. & an adeat. ibi. & Alex. in l. fi. ff. de colle. illici.

Fratalia potest res suas uendere sine solennitatibus iuris. Bal. in auth. hoc ius porrectum. ij. q. C. de sacrosan. eccles. An ꝓhibeatur institui per statutum. Paul. consil. clxxix.

Frataliam ingredi an possit per statutum ꝓhiberi, nisi soluantur decem: uide Arch. ij. dist. si quis despicit. secundum Lud. Pon. in fin. uer. Fraternitas. uer. quædam, &c.

Fraternitates an sint personæ ecclesiasticæ. doct. in c. j. de simo.

† Et an dicantur loci pij, uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. xviij. incip. Circa. in litera C. & I. & in consil. cccxlvij. incip. Videtur. in litera E. & in consil. cccvij. incip. In hac. in litera O. in iiij. parte. & in consil. cix. circa. in litera Re, in ij. parte.]

† Fraternitas dicitur locus pius. Deci. consil. lxxxij. col. ij. in fine.

Frater germanus dicitur ex parte patris tantùm: sed germanus cosinus dicitur frater patruelis, secundum Lombardos: secundum Bal. in l. lege. C. de legi. hæredi.

† Adde, quòd frater secundum Aul. Gellium in Noct. Atti. dicitur quasi ferè alter. Tamen quis potest dici frater ex fide. c. ad mẽsam. xj. q. iij. & etiam iuris interpretatione. c. nunquid xxviij. q. j. Et etiam communione dignitatis. ca. præterea. lj. dist. c. fratres nostros. de pœnit. dist. v. Item dicitur nomine naturæ. c. ex merito. vj. q. j. Item similitudine. ca. Iacobus. de consecrat. dist. j. Item facti compassione. c. immolans. in fin. xiiij. q. v. item frater dicitur religione. c. uos autem. xvj. q. j. & dicitur Græcè, ἀδελφός.

* Fratres patrueles cùm non simpliciter dicantur fratres, sed cùm adiectione, & per quandam extensionem, quę in statutis non fit. Bart. in l. Lucius. §. quæsitum. ff. de leg. iij. Bal. in l. iubemus. §. fi. C. ad S.C. Treb. non ueniunt in statutis fratrũ appellatione, nec stante statuto, quòd fratres, & fratrum filij sorores excludant, ipsi secundum communem doct. sententiam excluduntur. §. j. ad fi. & ibi Bal. de feud. March. in usib. feud. Bal. in l. iubemus. §. fi. C. ad S.C. Treb. & in l. si uxor. C. qui accus. non possu. & in c. quæ in ecclesiarum. col. xix. de constitut. Angel. in l. j. ff. de inoff. testam. & in auth. matri & auiæ. C. quan. mul. tut. offic. fungi poss. Paul. de Castr. in l. tres fratres. ff. de pact. Alex. in l. si dotali. ff. solut. matr. & consil. ccxxxix. uol. ij. Iason in termin. consi. ccv. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Frater uterinus non dicitur germanus. Bald. in l. lege. C. de legitimis hæredi.

Fratres sunt in secundo gradu de iure ciuili. l. Iurisconsultus. de gradi. & Bal. in l. meminimus. de legi. hære. sed in primo de iure canonico. c. non debet. de consan. & affini.

Frater gaudet ciuilitate fratris acquisita per scientiam. Ang. in auth. ut lice. ma. & auię. §. ad hoc. in fi. colla. viij.

Frater dicitur de familia, non extra familiam, ideo in eum potest fieri alienatio prohibita extra familiam. l. uolũtas. & ibi Bald. C. de fideicom.

Frater uterinus an ueniat appellatione lineæ maternæ. Pau. de Castr. consil. ccclix. sed non appellatione fratris. Pau. in con. cccxlvj. & Bal. in consil. Ego Bal. & in consil. In nomine Domini, amen: uiso statuto Corton. uen. &c.

† Fratres iurati. Ioan. Lup. in repe. tit. de dona. inter ui. & uxo. col. cxxij. Ias. in l. quidam cùm filium. col. ij. de uerb. oblig.

Fratris appellatione uenit frater carnalis, id est, in primo gradu cõiunctus. Bar. in l. Lucius. §. quæsitum. de lega. iij. & per Bal. in l. j. C. de succes. edi. & Ant. Rosel. in tractatu de successio. ab intestat. xlvij. col. & Alex. consil. xcvij. ij. parte. & Bal. in l. iubemus. §. fi. C. ad Trebellia. & in l. si uxor. C. qui accus. non pos. & plenè per Alex. in l. si dotali. solu. matr. Ang. in l. j. ff. de inoff. testa. & in auth. matri & auiæ. C. quando mul. tu. ofif. & Pet. de Anchar. in c. canonum statuta. uer. dicto de filijs, & nepotibus. & Bal. in c. j. de beneficio fratris. in usibus feud. ubi tex. & omnino per Io. And. in rub. de suc. ab intest. in addi. Spec. & j. Statutum de ultima uolunta. nõ autem frater consobrinus: ut ibi etiam in materia statutorum: secundum Bald. in c. si capitanei. de feu. Marchiæ. in usib. feu. & in d. l. j. & uide Fran. Por. de duob. fra. iij. parte. ix. q. & tenet Io. de Imol. in l. si dotali. ff. sol. matr. & Paul. de Cast. in l. tres fratres. ff. de pact. & Bald. in l. iubemus. §. fi. C. ad Trebel. & in l. sancimus. §. illud. C. de inoff. testam. Si statutum de uicinis intelligitur de proximioribus. j. Vicinus. uersic. xxj. Sed an uterinus. Paul. de Castr. consil. cccxlvj. quòd non. Item nec frater germanus: secundum Angel. in auth. matri & auiæ. C. quando mul. tu. off. fun. po. & Fran. Albergo. in consil. In hac quæstione dicendum est, &c. Sed an cõsanguineus tantùm: Paul. quòd sic, in d. consil. & per do. Alex. in consil. xcvij. ij. parte. Vide Bal. in consil. In nomine Domini, amen: uiso statuto ciuitatis Cortoñ. &c. & in consil. Ego Bald. &c. & Guli. de Perusio in consi. Viso puncto, reducẽdæ sunt causæ. Contrarium tenet Fran. Albergo. in consil. Factum, super quo cõsilium petitur, tale est: Domina Nicolutia. & in consil. Vltra prædicta. & tenet Alex. in d. l. j. Item an bastardus. uide Pau. de Castr. in consil. clxx. Item an legitimatus. Paul. in consil. ccxxj.

* Fratrum appellatione in testamento non ueniunt sorores, stante statuto, ut masculis existentibus, fœminæ non succedant. Alex. in l. Gallus. §. j. in extre. ff. de libe. & posth. in l. hæredis mei. §. cùm ita. col. vij. ff. ad Treb. Alex. consil. cxxvij. uol. j. Dec. con. xv. nu. 4. Æmilius Maria Manolessus.

Fratrum appellatione etiam soror comprehẽditur. l. tres. ff. de pact. & ibi doct. & l. Lucius. §. Titia. in prin. ff. fam. erc. l. Lucius. §. quæsitum. & ibi Bar. de lega. iij. l. Lucius. §. Mæuia. & Bart. ff. ad Treb. Quod uerũ, siue à lege, siue ab homine præferatur: secundum Ang. in d. l. tres. per d. §. Mæuia. Item uerum, si fratres in numero plurali proferantur, non in singulari: secundum Paul. in d. l. tres fratres. Item uerum, etiamsi in statutis, secundũ Paul. in consil. cccxxxviij. Item nisi ex coniecturis aliud appareat, per l. si quis seruum. §. inter duos. de leg. ij. & Alex. consil. xiiij. iiij. parte. & Bal. in d. l. tres fratres. & melius per Alex. in consil. lxvj. iiij. parte. & consil. ccxxvj. j. parte. unde dicit priuilegium concessum fratribus sancti Francisci non extendi ad sorores eorum, secundum Bal. ibi.

* Fratrum appellatione sorores non uenire, cùm aliud ex coniecturis apparet, probatur etiam in l. Lucius. §. quæsitum. in extre. ff.

extre.ff.de leg.iij.Dec.consil.xv.nu.5. Æmilius Maria Manolessus.

Fraternitatis uinculum est inter canonicos.in Spec.de rescrip. præsenta.§.v.uer.sed an pro canonico.

Fraternitas est inter omnes Christianos.in Spec.de renun.§.ij. uer.item opponitur.

Frater consanguineus, & uterinus, an & quando differant. in Spec.de testam.§.ij.uersic.illud quoq;.

Fraternitas probatur etiam per coniecturas, sicut filiatio.gl.in l.Lucius.de condit.& demon.& Bald. in c.decedenti.v. col. qui feu. da. pos. Vide in l.j.C.quorum bonorum. & ibi Pet. de Su. Item,

Fraternitas non probatur ex epistolis, in quibus quis scribit alteri tanquam fratri, ut moris est.Bal.in l.neq;.C.de testa.

Frater agit contra fratrē ad bona aduenticia dissipata à patre uiuo. Vide omnino per Bald.in l.filiæ cuius.pen. col.C.fa.ercisc.

Frater hæres fratris, qui uendidit rem fratris, non potest uendicare rem suam à fratre, cuius est hæres.Bal.in l.fi.§.in computatione.in fi.C.de iure delibe.

Frater minor natu non potest maiorem prouocare ad diuisionem.l.si pupillorū.ff.de reb.eo.nisi maior sit rixosus: secundum Bart.in l.si conuenerit.ff.pro socio. uel nisi uelit tenere concubinam.Bald.ubi s̄.Sed uide Bart.in l.ij.C. quando,& qui.quar.pars deb.lib.x.& Pet.de Vbal.in tract.de Socie.xj. part.iij.col.& j̄.Pupillus.

Frater non uendicat fratrem.Bal.in l.non ignorat.iij.col.C.qui accus.non pos.& Alex.in l.j.§.per hanc.de rei uen.

Frater maior dicitur dominus domus. Bart. in l. sodales.ff.de † colleg.illici.† Et per Fel.in rub.de maio.& obed.in fi.]

Fratres ex diuersis matribus nati petunt quilibet dotem matris.j̄.Frater succedit.

Frater potest se petere declarari fratrem alterius. Bar.in l.j.§.fi. ff.de lib.agnosc.

Frater emancipatus potest esse curator fratris, & agere ut curator.l.ne lucrum.C.de cur.furi.Item & tutor.l. frater. & ibi Bar.C.de legi.tu.

Fratres mortuo patre possunt retinere fundum pro rata sumptuum factorum in ædificio per patrem usufructuarium, qui ædificauit in fundo aduenticio. Bald.in auth.excipitur. C.de bo.quæ lib.

Frater an agat querela inofficiosæ donationis contra donationem, sicut contra testamentum. Ang. in auth. de immensis dona.ult.col.& colla.vij.

Fratres si omnes simul pariter administrauerint, uel si unus plus, quàm alter, quomodo conueniant se inuicem.Paul.de Castr.consil.xcj.

Frater occisi præfertur cuilibet accusanti, nisi præueniatur, & nisi mora sibi possit imputari. Bald. in addi. Spec. de accus. uer.filius occisi.

Frater potest rem communem uenditam per fratrem uendicare ab emptore, cessante soluere sibi partē precij.Bald.in rub. C.de contrah.emptio.xx.q.

Frater eligit, seu pręsentat fratrem ad beneficium, cuius est patronus.Bald.in addi.Spec. de iure patro. uer.j.& ibi Spec.

Frater potest dare uocem fratri in electionibus. l. illud.in prin. & ibi Bar.ff.quod cuius.uniuer.nomi.

Frater acquirit sibi illud plus quo uendidit rē patris, quàm ualeat, nec tenetur illud cōmunicare fratribus.Bald. in l.cùm oportet.in prin.C.de bo.quæ libe.

Frater mercator in uita patris an conferat fratribus lucrum & damnū factum post mortem patris, quando continuat traficum cum pecunia patris.Bald.in auth.ex testamento.in fi. C.de colla.& s̄.Filius confert.uer.j.& uer. Lucrum filij, uel fratris.in prin.j̄.eo.uersic.xij.

Frater præsens nihil acquirit fratri absenti, nisi pro eo acceptet actum qui fiat.Paul.de Castr.consi.lxxij. Cyn.in auth.sacramenta.x.q.C.si aduer.uen.Bar.in l.j.iij.& vj.col.C.de cōfes.

Frater acquirit feudum fratri ex contractu suo. not. in c.j.§. sin autem unus.qui feu.da.pos.& Bald.& Petr.de Sun.in l.fi.C. res.in alie.acta.

Frater emens animo contrahendæ societatis cum fratre acquirit etiam fratri, non aliàs : ut si emit, & incontinenti diuisit cum fratre: quia præsumitur nō emisse pro societate. Raph. in l.reos.in prin.de duo.re.Alex.in l.j.pro socio.

Frater non potest stipulari fratri.Bald.in l.executorem.iij.col. C.de execu.rei iud.& quod per Sali.in l.ij.C. de contrahen. & committen.stipu.Spec.de obliga. & sol.§.j.uersic.& nota quod dicit.quòd sic, sed requiritur cesio. Bal.simpliciter dicit, posse stipulari patruum pro socijs fratris.in l.cùm acutissimi.in fi.C.de fideicommiss.

Frater si emat nomine suo, & postea fundum emptum ponit in æstimo communis nomine suo & fratris sui, acquirit etiam fratri.Bart.in l.rura.C.de omni agro deser. lib.xj.& Petr.de Perus.in tractatu Societatis.iiij.parte.xij.col.

Frater si emat scienter à fratre partem hęreditatis sibi restituendam per fideicommissarium ante diem fideicommissi, an sibi præiudicet.s̄.uer.Fideicommissum remittitur.uer.ij.

Frater protestans, quòd intendit sibi soli acquirere acquirit sibi, non fratri. Bald.in c.j.ij. col. de beneficio fratris. in usib. feud. Item,

10 Frater emens an præsumatur emisse de pecunia dotali, uel de communi. Ang.in consil. Quidam Bartholomæus,&c.

Frater non potest stipulari sibi dotem restitui, quam pater legauit filiæ in testamento.& j̄.uer.Frater dotat.uersic.fi.

Frater traficans cum communi pecunia post mortem patris, an debeat lucrum communicare fratribus. Bar.in l.si patruus.C.communia utri.iud.& infrà, uerb. Lucrum filij, uel fratris.in prin.

† Frater alter si cum pecunia communi negotiatur, intelligitur negotiari nomine proprio. dom. Barth. Soci. in consil. xcij.incip.Circa primum.uer.aliquando.& tertio.circa fi.in j.parte.& ibi in uersic.j. not. habens, quòd si frater negotiatur cum pecunia communi, ignorante altero fratre, quærit sibi, & non communiter.]

Frater an teneatur communicare fratrib⁹ lucrum suum, quod fecit ex laboribus suis apud patronum.Petr.de Perus.in tracta.Societatis.iiij.parte. uer. quæro quid si unus. & j̄. Salarium.& uerbo, Fratres socij.uersic.xj.

Frater præsumitur emisse nomine proprio, licet de pecunia cōmuni : secundum Bald.in l.qui ex aliena.C.si quis alteri, uel sibi.ubi etiam dicit, quòd si non apparet cuius fuerit pecunia, præsumitur propria, nisi ex cōiecturis illud constet: per l.si defunctus.C.arb.tu.& l.si uentri.§.fi.de priuil.cre.& inf. in uer.Pecunia.uersi.lv.cū his, quæ ibi scripsi post authorē.

Frater emens nomine suo, etiam de pecunia cōmuni, sibi quærit, & non fratri dominium rei.l.qui ex aliena. C.si quis alteri, uel sibi.& ibi Bal.& plenius loquitur Bal. in l.j.eo.tit.ubi dicit, quòd tunc tenetur ad restitutionem pecuniæ, uel tenetur actione pro socio communicare fratri rem emptam. Vide Alex.consil.lxviij.ij.parte.& in consil.xxij.iiij.parte.& melius consil.xxxvj.& seq.iiij.parte. ubi dicit uerum, nisi esset socius omnium bonorū, uel esset tutor, uel socius fratris pupilli, uel nepotis minoris, uel nisi emptio sit facta p̄ unū, altero ignorante: quia dictis casibus res empta est communicanda omnibus, secundum Bal.in dicta l.j.& in l.si ut proponis. C. de rei uend.& in l.socius. ff. si cer. pet. & in l.cum duobus.§.Papinianus.in lectu.antiqua.ff.pro soc.& in l.fi.§. qui quatuor.de lega.ij.& in l.cùm oportet.in prin. C. de bo. quæ lib. Ang.consil.clxxj. Raynutius. & consil.cxxj. Filius Vgonis. & Petr. de Anch.consil.cxxxiij.& consil.ccxxxiiij. secūdum Alex.ubi s̄.uide omnino. Quid si unus clàm emat: ibidem. Vide etiam omnino per Alexan.in dicto §.Papinianus.& tex.in c.si duo.de duob. fratrib. de not. bene inue.& Bald.in c.j. de bene. fratris. Bald.& Ang.in l.fi. C.de colla.& Ang.in l.si duob.de nego.gest.& no.in c.auditis. de præscri. Et de materia uide Alex.consil.xlix.j. parte. ubi loquitur de patruo, & nepote.& uide Bart.in l.Titium.§.altero.de adm. tu. Sed antequam cōueniatur actione pro socio, potest eam legare, uel uendere, & transfert dominium : secundum Bal. in dicta l.j.uide Bar.& Bald.plenè in l.si patruus. C.communia utri.iudi. Petr. de Perus. in tractatu Societatis,iij.parte, xvj.col.Bart.& Bald.in l.ij.pro socio.& Bal.in l.in restituenda.C.de pet.hære. Item,

Frater si emit pro se, & fratre, & ipse soluit precium, potest partem repetere à fratre, aliàs habet rem sibi præcipuam, quia præsumit soluisse de propria pecunia.Bar.in l.j.C.pro soc.

Frater emens feudum, etiam cum pecunia aliena, acquirit sibi. s. uer. Feudum. uersi. lxvij.

Fratres duo si mortuo patre simul negotientur, quia unus maior natu ibat emptum merces, & alter domi remanebat ad apothecam: si alter emat proprio nomine, altero inscio, si rebus promiscuè utebantur emptis, debet res emptæ communicari utriq; fratri: quia præsumitur emptio facta de communi pecunia, secundum Bal. not. in l. si fratres. ij. col. ff. pro socio. Adde no. in l. ad probationē. la j. & ibi Bald. C. de proba. quòd si emo nomine meo, licet de pecunia tua, mihi acquiro, non tibi: ut ibi. Item,

Frater emēs præsumitur emisse de pecunia communi, & tenetur communicare fratri socio: secundum Bal. in l. cùm oportet. in prin. ij. col. C. de bo. quæ libe. & adde ĩ. uer. Vxor contrahit. uersic. viij. & xxiij. & ĩ. Frater socius. uersic. xiiij.

Frater confert, uel communicat fratri socio fructus dotis. ĩ. Fratres socij. uersic. xvij.

Fratres non tenentur post mortē patris supplere sumptus studiorum fratri studenti, qui cœpit studere in uita patris, licet teneantur ad debitum contractum per patrem pro dicto studio. Bart. in l. j. §. ne castrense. ad fi. ff. de cast. pecu. quem etiā uide in l. si filia. §. idem scribit. ff. fa. ercisc. uide Bald. in l. filiæ cuius. iiij. q. C. eo. ti. & Fran. Por. de duob. fra. ij. parte, xxxvj. q. s. uer. Expensę.

Frater studens, uel doctor, non computat sibi in partem suam sumptus studij sibi factos à patre, nec sumptus doctoratus, nec alterius dignitatis, uel factos pro libris, uel pro nuptijs, uel pro redemptione à captiuitate, sed factos pro pœna uel ludo sic. Bald. plenè in auth. ex testamento. x. col. C. de col. Vide Paul. de Castr. in consil. clxxxij. & infrà, uer. Libri. el j. uer. x. Sed

Fratres studentis, quibus libri conferuntur, debent stare contenti æstimatione, ut frater studens habeat sibi libros. Bald. sing. in l. Macedoniani. C. ad Macedo.

Frater an conferat qui non succedit. l. ex causa. C. fa. ercis.

Frater dotans filiam an computet sibi dotem in partem: uide ĩ. uer. Frater dotat. uersic. antepe. & melius in uerbo, Fratres socij. uersic. iiij. Et an id, quod ludens, uel aliter consumpsit. in auth. quod locum. de colla.

Frater an teneatur communicare fructus perceptos ex bonis paternis, uel aduenticijs. ĩ. uerb. Fructus communicentur. uersic. penul.

* Frater lucra aduēticia, etiam patre superstite acquisita, cùm fratribus diuidere non est cogendus. l. fin. C. de collat. Dec. con. lxviij. nu. 1. Æmilius Maria Manolessus.

* Frater, cùm uxorem superstite patre duxit, & eo uiuente uxoris morte lucratus uirtute iuris municipalis est dotem, eam præcipuam propriamq; habet, non autem cum fratribus diuidere est cogendus. Bart. in l. si cùm dotem. §. transgrediamur. ff. soluto matrim. in l. j. ubi & Ang. C. de bon. quę liber. Raph. Cum. Paul. Castr. in d. §. transgrediamur. gl. in l. quod scit. uer. dotis. C. de bonis quę lib. Bal. in auth. ex testamento. col. x. C. de collat. in l. si donaturus. §. j. in princ. ff. de cond. ob causam. Alia tamen est opinio Bart. distinguentis, aut statutū expressè uirum lucrum dotis facere uult, & tunc non confert: aut generaliter statuit eum, qui dotem accepit, eam lucrari, & tunc si filius matrimonij onera sustinuit, filij est propria, si pater, est diuidenda. ita sentit Bart. in l. dotem. ff. de castr. pecul. Salic. in l. ij. C. fam. ercis. Alex. in d. §. transgrediamur. aliter etiam distinguit Bart. in tracta. de duobus fratribus. q. v. j. artic. prin. aut mortuo parte hoc lucrum filio obuenit, & filij proprium est, aut superstite patre: & si filius onera matrimonij sustinuit, eius est proprium: si uerò pater, commune. & hanc opi. quanquam improbent Raph. Paul. & Alexan. in d. §. transgrediamur. uidetur confirmare text. in l. actione. §. fin. ff. pro soc. & sequuntur Bald. in l. ij. C. fam. ercisc. Paul. de Castren. in l. si donaturus. §. fin. ff. soluto matrimonio. Lud. Rom. in d. authen. ex testamento. C. de coll. Petr. Vbald. in tract. Societ. v. parte. prin. q. xij. & respondit in terminis latissimè Deci. in consil. lxviij. Æmilius Maria Manolessus.

Frater fratri quid debeat conferre: uide in Spec. de iud. §. iiij. & s. uerbo, Collatio. & ĩ. Frater succedit. & ĩ. uerb. Pecunia. per discursum.

Frater alienat partem suam rei communis, non partem fratris. l. si fratres. & ibi Bal. C. communia utri. iud. uide l. ij. & ibi Bald. cōmuni diuidun. l. nemo. ff. pro socio. l. de pupillo. §. si plurium. de ope. no. nunciat.

Frater non potest pignorare rem communem, sed partem tantùm. l. j. & ibi Bal. C. si res communis pig. da. sit.

Frater consentiens tacendo fratri alienanti rem communem præiudicat sibi. gl. in l. cùm proponas. C. de pact. Sed Bar. & Bal. ibi contrarium tenent, & ĩ. Taciturnitas. uersic. xlviij. & lxiij. Sed dicit uerum, d. gl. si frater precij partem accepit, nō aliter. gl. in l. si seruus communis. §. fi. ff. de do. inter ui. & ux. per l. quidam ex parte. de euictio.

Frater an donet fratri, uel sorori, cum consensu patris. ĩ. uer. Pater filio consentit. uer. xj.

Frater, mortuo patre, non potest expendere de cōmunibus bonis tantum, quantum pater uiuens expendit pro altero filio studente: uel in nuptijs, uel pro militia. Bald. in l. fi. §. ipsum. C. de bo. quæ libe.

Frater castratus an possit uendere feudum uni fratrum in prę iudicium aliorum fratrum. Bal. in c. ij. per quos fi. inue.

Frater si donat uxori suę rem communem sibi & fratri, licet donatio non ualeat pro parte sua, quia uir, tamen ualet pro parte fratris præsentis, & tacentis, uel scientis. l. si seruus cōmunis. §. fi. ff. de donat. inter uir. & uxo.

Frater uendēs rem communem, & promittens de rato pro fratre sub pœna, an incidat in pœnam, si alter frater uendicat rem pro parte ab emptore cessante soluere ei partem precij. Bal. tenet quòd non, in rub. C. de contrah. emp. xx. q.

Frater cōuenitur à fratre insolidum, nec habet priuilegiū, ne teneatur ultra quàm facere possit, nisi sint socij bonorum. glo. & Bar. in l. uerum. in prin. ff. pro socio. Pet. de

† Vbal. in tracta. de Socie. xv. parte. ij. col. † Et per Ias. May. Instit. de act. uer. sed & si quis. nu. 4.]

Frater, in cuius bonis pater habuit usumfructum, an teneatur reddere rationem fratribus suorum aduenticiorum, uiuo uel mortuo patre, qui noluit uti frui. Bal. no. in l. cùm oportet. §. j. C. de bon. quæ libe. Item,

Frater non tenetur reddere fratribus rationem peculij aduenticij, sed profecticij sic. Bald. in d. §. j. & not. in l. eius, qui. ff. si cer. pet.

Frater fratri tenetur de mala administratione peculij pro dolo, uel lata culpa tantùm, non de leui, uel leuissima. Bald. in d. l. cùm oportet. §. j.

† Frater, qui stetit in communione cum fratribus, tenetur reddere rationē gestæ administrationis in diuisione. do. Barth. Socin. in consil. ccxiij. incip. In præsenti. uer. unde ex præmissis. in ij. parte.]

Frater quomodo conueniat, uel conueniatur à fratre, si ambo simul administrauerunt bona communia. Paul. de Castro consil. xcj.

Fratres socij simul habitantes, uel ponentes lucrum in cōmuni, præsumuntur socij. Bart. in l. j. in fi. ff. de concubinis. & in l. Titium. §. altero. de admi. tut. & in l. societatē. ff. pro socio. & in l. cum duobus. §. Papinianus. eod. tit. & ibi per Alex. ubi omnino uide, & suo consil. xlix. j. parte. & Bal. plenè in l. si patruus. C. communia utri. iud. & in l. cùm oportet. C. de bo. quæ lib. & in l. j. C. qui te. fa. pos. & Alex. consil. xxxvj. iiij. parte. Quod uerum, mortuo patre, non autem eo uiuo, secundum Bald. in d. l. cùm oportet. in prin. ij. col. & ĩ. uerbo, Societas contrahitur. uersic. vj. Non autem si cohabitant, solum uictum communicant. per Alex. consil. xxij. iiij. parte. Sed aliud est, si unus negotiatur, alter non: & conferat in communi. Alexan. in consil. xxxvj. iiij. parte. Item nec per communionem fructuum, ut plenè in consil. quod est

† post consil. lviij. Alex. iiij. parte. † Adde, quòd frater maior, qui administrauit, tenetur reddere rationē: Dec. consil. cclv. uide Soci. latè consil. lxxiij.

Frater expendens in alimentis fratrum uiuo patre, an repetat ab eis mortuo patre. Bald. in l. certum. pen. col. C. fam. ercis. & in l. filiæ cuius. ij. col. eo. tit. & in suo consil. Super puncto prædicto mihi uidetur dicendum. & Pet. de Perus. in consil. Quidam habens tres, &c. & Franc. Por. in tractatu de duob. fratrib. ij. parte.

Frater habens filios, si alat eos de bonis communibus, non tenetur

netur reficere alteri fratri non habenti filios, quod expendit de communi sumptibus filiorum. Bart. in consil. Bittoniensis quidam. Vide Bald. in c.j. de duob. fratrib. de nouo bene. inuest. in usib. feud. & infrà uerb. Fructus communicantur. uersic. iiij.

Frater socius dotans filiam de communibus bonis uiuo patre, an imputet in partem suam. not. in l. dedit. de collat. bo. Bal. in l. si patruus. iiij. col. C. communia utri. iud. & in l. fin. C. de do. promi. & in addi. Spec. de iudic. uer. si unus frater. & ibi Spec. §. iiij. uer. si unus ex fratrib. & in l. si socius pro filia. ff. pro socio. & Petr. de Perus. in tractatu Societa. iij. parte, xv. col. & in vj. parte, ix. q. & Franc. Por. de duobus fratrib. q. lij. lxiiij. & lxvj. & Bald. in auth. ex testamento. penul. col. C. de coll. & s̄. uer. Dos imputatur. uersic. iij. per Alex. consil. xxxiij. parte, quòd præsumitur dotata de bonis aui. Et quid si post mortem patris. per doct. ubi s̄. & omnino per Alexand. consil. lxviij. iiij. parte. & in consil. quod est ante consil. xix. iiij. parte. Item uide Alex. consil. cxxxiij. ij. parte. Item si frater dotat sororem: ut in d. consil. & in consil. clij. ij. parte.

Frater dotans filiam fratris solus, uel simul cum fratre suo, patre illius dotatæ repetit partem suam à fratre illius. Bald. in consil. In Christi nomine, amen. factum tale est, &c. & Petr. de Perus. in tracta. Socie. vj. parte. x. q. Item,

Frater consentiens fratri dotanti filiam suam de bonis communibus, tenetur, & sibi præiudicat: quia dos, fratris dotantis fratri suo non imputatur in partem, nisi frater consentiens sit minor: quia restituitur aduersus cōsensum. Paul. de Cast. in consi. cxx. sed non uidetur consentire de alijs maritandis post mortem suam: ut ibidem.

Frater stans in communione cum fratribus ponens labores, & aduenticia plus quàm alij fratres, non uidetur communicare proprietatem, sed fructus, quos in diuisione non repetit, si sunt consumpti. Bal. in l. fi. C. de collat. per c. si duo fratres. de duob. fra. de no. bene inuest. Vide Ang. & doctor. in dicta l. fi. & Pet. de Perusio in tracta. Socie. vj. parte xv. quæstione. & in v. parte, vj. quæst. & Franciscus Port. de duob. fratrib. j. parte. & j. q. & in ij. parte. lxiij. q. & j̄. Fructus communicantur. uer. iij.

† Fratres licet plures sint simul habitantes, & unus administrat, & fructus percipiat ex rebus ad alium pertinentibus, præsumitur hoc facere iure familiaritatis. Quod nota ad limitationem ad illud, quod dicitur, quòd si fructus percipit, possessionem probasse uidetur. do. Barth. Socin. in consil. cxxxj. incip. in præsenti circa prin. j. partis. ubi idem dicit de marito, uxore, uel matre, & filijs simul habitantibus.]

Fratres mortuo patre simul stantes, si habent apothecam communem, in qua etiam frater minor ministrauit, an communicent lucra. Paul. de Cast. consil. clxxxiiij.

Frater socius captus bene potest se redimere de pecunia communi. Bal. in consil. Factum tale est, Damianus. & Fran. Bar. in l. cum duob. §. pen. pro socio. Fran. Por. de duob. fratri. ij. parte, xxiij. q. Etsi frater fratrem redimat, repetit, nisi redemptus sit pauper. Bald. in l. liber. C. de cap. quem uide in l. alimenta. de nego. gest. & in auth. si capti. de episc. & cle. & per † Alex. consil. xcix. in ij. parte. & in consi. cxxxiij. † Vide Alex. consil. xxx. de patruo, & nepote simul habitantibus. & consil. lxxvij. de emptis nomine proprio per alterum ex fratribus. & consil. cxxxiij. quid ueniat in diuisione, &c.

10 Frater habens domum communem, an teneatur fratri ad ratam pensionis: uide j̄. uerb. Socius. uersic. cxxj.

Frater socius non tenetur in dubio communicare lucra ex officijs. j̄. Lucrum sociorum. uersic. ij.

Fratres si sunt socij bonorum, & mercantiæ, an unus teneatur ex contractu alterius. Alex. consi. clxvij. ij. parte. & j̄. Socius. uersic. cxx.

Frater habitans cum fratre præsumitur amicitior ei, cum quo habitat, quàm alteri fratri, cum quo nō habitat. Bal. in addi. ad tractatum Bar. de duob. fratri. in fin. per l. cùm allegas. C. de castren. pecu. lib. xij.

Frater socius emens præsumitur emisse de pecunia communi, nisi emat pro se tantùm. l. si patruus. C. communia utri. iudi.

Frater non socius emens, etiam pro se, & fratre, præsumitur emere de pecunia propria. Casus est sing. secundum Bart. & Bal. in l. cùm proponas. C. pro soci. Vide Bal. in l. in restituenda. C. de pet. hære. & Pet. de Vbal. de Socie. iij. parte. xvj. col. † & s̄. uer. Frater acquirit. uersic. xvj. † Et uide Bart. in l. testator. §. quatuor. de lega. ij.]

Frater minor non cogit maiorem ad diuisionem. s̄. uerb. Frater agit. uersic. iij.

Fratres socij an communicēt fructus dotium. tex. & Bar. quòd sic, in l. fundus. ff. fam. ercisc.

Fratres diuidentes an debeant communicare lucrum factum mortuo patre. Decius consil. cclv.

Fratres domini alicuius castri debent uti iurisdictione promiscuè, non soli quilibet per se, ne alter alterius ius occupet. Flo. no. in l. an si unus. ff. si ser. uen.

Fratres si simul administrent, uide Paul. de Castr. consil. xcj.

20 Frater uidetur communi nomine possidere fundum sibi & fratri cōmunem. Bart. in l. qui uir. ff. de acq. poss. & ibi Alex. Vnde omnes fratres debēt possidere, licet unus tantùm administret, si stent in communione bonorum: ut ibi.

Fratres simul, uel seorsum habitantes uiuo patre, nō tenentur, nisi pro una fumantia. s̄. uer. Collecta quib. uer. xliiij.

Fratres iussi habitare simul, si unus habet maiorem familiam altero, non debet plus conferre quàm alter ratione maioris familiæ. Bar. sing. in l. Quintus. ff. de annu. lega.

Frater socius comparens in iudicio pro se, & fratre, nō tenetur cauere iudicatum solui. l. si cum uno. cum gloss. ff. si ex noxa. causa aga.

Fratres socij an conferant feudum, & fructus feudi. Alex. consi. xlviij. ij. parte.

Fratres socij si unus habet filios, & alter non, quomodo diuidant lucra. Alex. consil. xcix. ij. parte. & consil. cxxxiij. ead. parte. & j̄. Fructus communicantur. uersic. iiij.

Frater socius an & quando uideatur adire hæreditatem socij defuncti ex usu rerum communium. not. in l. duo fratres. & ibi Bart. ff. de acq. hære. unde j̄. uer. Socius. uersic. xlj. & Pau. consil. iiij.

Fratres diuidentes domum communem, quæ habet unicam portam, si in diuisione non faciūt mentionem de porta, quòd remaneat communis, non debetur alteri fratri exitus per portam, quæ remansit in parte alterius. s̄. Diuisio. uersic. cxxxv.

Frater minor natu non prouocat maiorem ad diuisionem, nisi rixosum. s̄. Frater agit. uersic. iij.

* Fratres hæreditatem diuidentes fideicommissum ignorasse præsumuntur, ideo diuisione nullo modo obstante petere fideicommissum possunt. fac. l. uerius, cum sim. ff. de prob. & tradit. Io. And. in addi. ad Spec. tit. de testa. §. in primis. Ang. in l. tres fratres. col. fi. ff. de pact. Alex. consi. iiij. col. pen. con. cxxiiij. col. pen. uol. ij. Soci. con. xxxj. uol. iiij. Dec. in termi. con. ccccxcv. nu. 21. Æmilius Maria Manolessus.

* Fratres hæreditatem inter se diuidentes, etiamsi uerbis amplissimis, aduersus diuisionem se non uenturos, promiserint, nō uidentur renunciare secundum communem opin. fideicommisso, quod aliquo eorum sine liberis decedente est superstitibus relictum. l. cùm pater. §. hæreditatem. el ij. ff. de leg. ij. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. j. & ij. q. & ibi etiam Alex. col. xvj. ff. de uerborum oblig. Paul. de Castr. in l. tres fratres. ff. de pact. Bald. consil. liiij. uol. j. cōsil. lxix. uol. iij. Ang. consil. cclxxvj. Raph. Fulg. consil. xlj. dub. iij. Cuma. consil. cviij. consil. cxlj. Roma. consil. ccccij. Alex. consi. xxj. uol. v. consil. ccviij. col. ij. uol. vj. consil. clxvij. uol. vij. Corn. consil. cccxl. uol. j. Socin. consil. xxxj. uolum. iiij. Dec. consil. lxxxvj. col. ij. consil. ccccxcv. num. 17. 18. Æmilius Maria Manolessus.

Fratres emphyteutæ diuidentes emphyteusim communem non perdunt ius accrescendi & inuicem succedendi, licet renuncient inuicem omni iuri, quod habent, & habere sperant in partem alterius. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. x. quæst. in fin. de uerborum oblig. & in consil. Ex themate prædicto tria dubia oriuntur. & Feder. in consil. lxxvij. Factum tale est, quidam Abbas. & Lu. Pon. in l. j. xij. q. C. quando non pet. par. & Alex. consil. lxxxviij. in fin. iiij. parte. & j̄. † Ius accrescendi. uer. 29. Æmilius Maria Manolessus. † Et per do. Fran. Aret. in dicto §. duo fratres. in ij. col. ubi loquitur de feudo.]

Fratres iussi diuidere æqualiter, habēt singuli dotes maternas per se

per se præcipuas.Bal.in l.cùm pater.§.dulcissimis. de leg.ij. Et si minor eligit partem deteriorem,sibi imputet.Angel.in auth.de al.& emphy.§.si uerò quidam.

Fratres prohibiti diuidere hæreditatem,possunt impunè diuidere ex causa:ut quia unus sit rixosus,uel molestus. Bart. in l.si conuenerit.in fi.ff.pro socio. & in l.quidam decedens.§.pen.ff.de admi.tu.Item si omnes uelint,ut ibi.& s̄.uer.Diuisio.uer.xx.& grauari possunt,nō diuidere.l.Titius.ad Treb.

Frater promittens fratri de euictione diuisa hæreditate an teneatur,si ipse faciat fratrem priuari parte sua ob non impletam intra annum uoluntatē defuncti.Bar.in l.damni.§.cùm parietem.ff.de dam.infect.

Fratres inuicem substituti diuidendo hæreditatem an uideantur remittere fideicommissum.doct. & Bart.in l.qui Romæ.§.duo fratres.de uerborum oblig.

† Fratres rustici,quorum unus habet filios cooperantes ad rusticalia,quomodo diuidant lucrum eorum tantæ societatis in capita:uide do.Petr.Phil. Corn.in consil.cccxlv.incip.In præsenti.per totum.in j.parte.

Fratrum diuisio:uide in Spec.de iud.§.iiij.& s̄. Diuisio.uersic.xcix.& uer.cij.cum alijs uer.quos posui j̄.in uerb. Societas diuiditur.uer.ult.

Frater dotat sororem, & tenetur, si aliunde non potest se dotare,sicut & alere.l.j.§.j. & ibi doct.de tu. & ratio.di.Bar.in j.constit.Digest.ult.col.in prin.& in l.alimenta.C.de neg.gest.Dy.& Bar. & doc.post gl.in l.cùm plures.§.fi.& pe.ff.de admi.tuto.Ioan.de Imol.in l.quamuis.soluto matr.gl.& Bart.& doct.in l.non omni.C.de admi.tu.Ang.in l.à filia.in prin.ff.ad Trebel.Bart.& Bald. & Ang.post gloss.in l.qui filium.ff.ubi pu.edu.deb.Bart.in auth.res, quæ.C.communia de leg.Bald.in l.cùm acutissimi.C.de fideicom. & in auth.nisi rogati.ad Treb.& in l.j.ff.soluto matrimo.& Fran.Por.de duob.fratrib.iiij.parte,v.q. Quod est uerum, etiamsi est nata ex uno parente tantùm:secundum Bald. & Ang. in dicta l.qui filium.& Bart. in dicto §.fi. Item uerum etiam de bonis fideicommisso subiectis,scilicet in subsidium, non aliter.secundum Bar.& Bald.in d.auth.res,quæ.& Bald.in l.fi.

† C.de do.pro.ubi uide.† Abb.in consil.xxij. & Instit. de act.§.fuerat.nu.105.]

Frater dotans sororem, quæ non habet aliunde dotem, potest sibi per pactum appropriare actionem de dote. Alex. in l. si cùm dotem.in prin.in ij.charta,solu.matri.

* Frater secundum dotem dans sorori, quę prius dotem de patre acceperat,errore soluisse præsumitur: hinc est, quòd repetere eam potest, etiamsi se eam non repetiturum iureiurando confirmasset,quia non est uerisimile,fratrem alteram dotem dari uoluisse, & quod uerosimile est, est inspiciendū. c.quia uerisimile.de præsumptio.Bald.in l.fin.not. ult.C.de hære.instit.Iason in termin.consil.clx.uol.iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Frater excludens à successione sororem ab ipso dotatam uigore statuti,nō tenetur eam iterum dotare, si dotem datam cōsumpsit.Bal.in l.fi.C.de do.promis. Sed uide omnino per Alex.in l.si cùm dotem.§.j.sol.matr.

Frater debet alere fratrem inopem.glo.& Bart.in l.j.C.de libe.alen.Io.de Imol.in l.quamuis.sol. matr. Bart. in l.si quis à liberis.§.utrum.in fi.ff.de libe.agno.gl.& doct.in l. qui filium.ff.ubi pu.edu.debe.Bart.& Ioan.de Por.in l.cùm ex filio.de uul.& pup.Fran.Por.de duob.fratrib.ij.parte.iiij.q. in fin.& Bald.in l.j.v.col. C. quando non pe. partes. ubi etiam dicit, quòd fratri licet alimenta debeantur, non tamen debetur legitima in bonis fratris.Item uerum,etiamsi frater sit bastardus,secundum Nicol.de Neapol.in d.l.qui filium.in fi. Item uerum,etiamsi sint nepotes ex filio : quia frater prius debet alere fratrem,quam nepotes auum:secundum Bart. in l.sed si filius.aliàs si quis à liberis.§. item rescriptū. de libe. agno.

† & infrà. † Et per d.Ias.May.Institu.de act.uer.sed & si quis. num.4.]

Frater dotans, uel alens sororem, uidetur dotare, uel alere de suo,nisi sit negotiorum gestor sororis.Bart. sing. in l.Nesennius.ff.de neg.gest.

Frater uterinus est alendus,sicut utrinque coniunctus.Cyn.& Ang.in l.j.C.diuortio facto apud quem li.edu.deb.

Frater consentiens fratri, quòd dotet filiam de bonis communibus,an uideatur consentire animo donandi. Pau.de Cast. in consil.cxx.quòd sic.nisi sit minor.& suprà uerbo, Fratres

† socij.uersic.vj.† Vide omnino d.Barth.Socin.in con. ccxcj. incip.Visis.uer.not.j.circa fi.cum uer.seq.in ij.parte.]

Frater dotans filiam de bonis communibus an imputet in partem suam.s̄.uer.Fratres socij.uer.iiij.

Frater tenetur alere sororem ante nubilem ætatē, licet dotem relictam ei ex testamento non teneatur tradere. Bald. in l.j.§.ius naturale.ff.de iust.& iu.Ioan.de Imol.in l.Titio centū.§.Titio genero.de cond.& demon.Bart.in l.si quis à liberis.§.utrum.in fin.ff.de libe.agno. & infrà uerbo, Legatum dotis.uersic.lxiij.

Frater alens sororem non potest imputare sorori alimenta in legato dotis ei facto à patre.Bald.in l.qui filium. ff. ubi pup.edu.de. Cyn.& Iac.de Aret.in l.alimēta.C.de neg.gest.Ang.Aret.Insti.de act.§.fuerat.

Frater non potest stipulari sibi dotem,quam pater legauit filię.Bald.in l.auia. C.de iure dotium.

Frater delinquens in castro communi sibi & alteri fratri,an possit puniri ab altero.Bald.in c.j.in fin.qualiter uasal.iuret fidelit.do.in usib.feud.& no.in l.fin.ff. de rerum di. Et quid si feudum est diuisum,& unus delinquit in parte alterius,uel territorio:uide infrà uer. Iurisdictio.uersic.xxvij.& per Bald.in c.j.§.præterea ducatus. de prohi. feud. alien. per Feder. Nec tunc cogitur partis fraternæ æstimationem soluere superiori alter frater.Bald.ibidem,in iij.col. uide etiam Bald.in c.j.ad fin.quib.mo.feud.ami.& j̄.uer. Vasallus priuatur.uersic.xxxij.

Fratris delictum non nocet fratri. Bal.in l.eam quam.v.col.de fideicommiss.

Frater delinquens an imputet sibi in partem pœnam solutam. j̄.uer.Pœna criminalis.uersic.vij.

Frater procurans carcerari fratrem, nō succedit ei in feudum. Bald.in c.j.§.fi.quæsit pri.causa bene.ami.

Frater occidens fratrem non succedit ei in feudum eius.Bald. in c.j.§.similiter.quib.mo.feu.ami.nec in hæreditatem eius, quæ fisco debetur,non extantibus alijs coniunctis. Bal.in l.eam,quam.v.col.C.de fideicom. uide Bald.in c.j.§. fin. quæ sit pri.causa bene.amit.

* Frater fratrem exulem,uel bannitum, ut nunc loquimur,occidere impunè non potest. Nellus in tract. suo Bannit. in ij.parte.ij.temp.q. x.& in iij.parte.ij.tempor. q.liij.Barth.Cęp.con.v.Hippol.Mar.consil.cxix.nu.18.uol.ij. & sing. suo ccx. Æmilius Maria Manolessus.

Fratres occidentes sororem adulteram simul cum uiro, an omnes teneantur pœna capitis.Paul.de Castr.consil.cxxxix.

Fratres cum eadem fornicantes,octo annis pœnitentiam facere debent.xxx.q.iiij.si pater & filius.

Frater non defendens dominū feudi, an faciat priuari fratrem feudo.Bald.in c.j.§.præterea.de prohi.feud.alien.per Fede. Lud.Pon.in l.j.in fi.ff.in ius uoc.ut eant.

Frater eligens guerram non gaudet beneficio pacis factæ per alterum fratrem cum communi hoste,nec tenetur ad incōmoda pacis,uidelicet de pace rupta à fratre, qui fecit pacē, & eam rupit. Bald.in l.fi.C.de testa.manu.

† Frater pro fratre non obligatur de iure communi : an uerò per statutū,uide do.Maria.Socin.in consil.xxxj.incip. Prosequendo.uersi.circa tertiam quæstionem. circa fi.cum uer.seq.in j.parte.]

Frater testatur,sed nō potest substituere fratri furioso. Bal. in l.humanitatis.x.q.C.de impube.& ali.substi.

Frater spurius potest institui à fratre legitimo, & naturali testante,etiam sorore præterita:secundum Sali.in consil. Casus talis est.Socinus Serminum,&c.sed Pe.de Anch. contrà in consil.Quoniam ultra prædictum thema,&c.

Frater testando non potest turpem personam instituere,& fratrem exhęredare.l.fratres.C.de inoff.test.& ibi doc.& j̄.uer. Querela.uersic.xl.

Frater an possit substituere fratri bastardo,& an possit eum instituere.doct.in l.si qui.de uulgar.& pupillar.

Frater præteritus à fratre an possit probari ingratus per hæredem scriptum.Bal. in l.fratres.C.de inoff.testa.

Frater præteritus non facit partem matri institutæ in minus legitima.Bal.in l.j.§.in primo.de cadu.tollen.

Frater

Frater ingratus an opponat de ingratitudine alterius fratris, quando agitur de successione ad fratrem. not. in l. cognatis. ff. unde cogna. & Bal. in l. fratres. C. de inoff. testa.

Frater non ingratus præteritus, turpi persona instituta, an habeat querelam in totum, quādo alter frater ingratus est exhæredatus. Bald. in l. fratres. C. de inoff. test. Adde de querela inofficiosi testamenti, quæ datur fratri præterito, uel exhęredato. in Spec. de testa. §. ij. Et quid de fratre iurato præterito, instituta turpi persona? Respondetur, quòd pœna committitur, si promisit sub pœna eum tractare ut fratrem. Ioan. de Imol. in l. ille. ff. de hære. instit. & Alexan. in l. nec apud. C. eod. titul.

* Frater per querelam in totum fratris testamentum rumpere potest, turpi persona hærede instituta, ut filia sacerdotis, cōcubina, in exilium pulso. §. j. Institu. de inoff. test. l. fratres. C. eod. ubi Bart. & Guliel. Cun. l. Pantonius. ff. si quis à parente fue. man. Ang. in l. j. ff. de inoff. testam. Sal. in d. l. fratres. q. iij. C. de inoff. testa. Ias. in termin. consil. lxxj. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Fratrem à successione ab intestato non repellunt causæ ingratitudinis, ut concludunt Guil. de Cu. Bar. & Bal. & Ang. in l. fratres. C. de inoff. testam. Idem tenet Paul. de Castr. in l. fratris. uer. quæro etiam, quid si frater. eo. tit. ubi limitat, nisi fratrem occidisset. per l. cùm ratio. §. fi. ff. de bo. dam.

Frater hæres institutus in legitima, uel ultra, potest per querelam auocare à turpi persona, etiam rem minimam ei relictā. Gul. in l. fratres. C. de inoff. testa. Paul. de Castr. consil. lix.

Frater succedit fratri simul cum auo materno. auth. quibus mod. natu. eff. sui. §. si quis. in fi. no. in auth. defuncto. C. ad Tertul.

Frater procurans mortem, uel carcerationem fratris, non succedit ei in feudum. s̄. Frater delinquens. uer. iiij. & seq.

Frater primogenitus succedens in regnum non confert fratri regnum, & alia sibi prouenientia iure primogenituræ, quando est certū, quis sit primogenitus: quia in dubio ambo succedunt in regno. Bald. in auth. ex testamento. ult. col. C. de colla. Sed Bal. in l. in quibus. C. de secundis nupt. dicit tunc esse locum gratificationi patris.

Frater excludit substitutum uenientem ex tacita uulgari, sicut mater. Guli. de Cu. in l. precib. C. de impub. & ali. subst. Bar. in l. ij. de uulg. & pup. & in l. Scæuola. ad Treb.

Frater pupilli substitutus pupillo excludit matrem. Bart. in l. ij. de uulga. & pupilla. & Bart. & Bal. in l. precib. iiij. col. ubi dicit uerum Bal. si est legitimus, non si est bastardus, nec si est ex alio uentre natus.

Fratres in testamento hæredes grauari possunt stare simul in communione. l. Lucius. in princ. & ibi Bart. ff. ad Treb. & s̄. Diuisio. uer. xx.

Frater pupilli non excludit substitutum pupillarem. Bald. in l. humanitatis. vj. col. de impub. & ali. substi. Item,

Frater furiosi excludit substitutū ei per exemplariam. Bal. ibi.

Frater nō succedit sorori in dotem, extante patre. Bal. in l. post dotem. in fi. ff. sol. mat.

10 Frater hæres habet beneficium abstinendi, sicut filius. Bart. in l. sed si plures. §. quos possum. in fi. de uulg. & pupilla. per l. si filius, qui patri. eo. tit.

Frater utrinq; coniunctus an pariter succedat fratri simul cum fratre ex uno latere tantùm, exclusis agnatis, stante statuto, quòd agnati excludant cognatos. j̄. uerb. Statutū de ultimis uoluntatib. uer. xxiiij. & j̄. eo. uer. lij.

Frater præsumitur repudiasse hæreditatem patris, patiēdo diu hęreditatis partem suam esse apud fratrem: secundum Ang. sing. in l. recusari. ff. de acqui. hær. Quod dicit uerum, si agendo cum alio tanquam expulsus hunc animum aliqualiter ostendit: secus, si diu siluit, nec unquam fecit calculum rationis cum fratre, qui totam tenet: per l. licet. & ibi Bald. in j. q. C. eo. tit. Sed si sit passus diu fratres in solidum administrare, non perdit ius immiscendi, uel adeundi. Bald. & Paul. de Castr. & doct. in d. c. licet. quia patientia, etiam longi temporis, non nocet in his, quæ sunt magni præiudicij, secundum Bart. in l. cùm de in rem uerso. de usuris. Item,

Frater non perdit ius adeundi, qui triginta annis tacuit, & non adiuit, inscius de morte, & patiens fratrem conscium mortis paternæ tenere hæreditatem. Bal. in d. l. licet. iij. q. de iure deli. Item nec perditur ius adeundi, si possedit quis hæreditatem annis triginta, & possessio est sibi naturaliter interrupta: quia possessori non prodest præscriptio, nec possessio, nec etiam iuuatur præscriptione iuris adeundi contra uerū hæredem, qui non possedit, nec adiuit. Bal. ibidem.

Frater succedit fratri in partem feudi renunciatam per ipsum, quando unus ex pluribus fratribus decessit post renunciationem. Bald. in l. j. j. q. ff. de rer. diui. Alexan. in l. j. §. ueteres. de acquir. poss.

* Frater, qui in instrumento diuisionis, omnibus bonis patris sui renunciauit fratri defuncto succedere, etiam quo ad bona, quæ paterna fuerant, non prohibetur, cùm pactum, uel transactio, de una re, & cum una persona factū cum alia persona, & in alia re non habeat locum. l. si unus. §. ante omnia. ff. de pact. l. imperatores. in prin. & ibi not. Bald. & §. fi. C. de transactio. & unius rei renunciatio ad alias res, quarum non est facta mentio, non extendit. l. iubemus. C. ad Vellei. Lud. Rom. con. clxviij. ita in termin. respondit Ias. con. clix. dub. j. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Frater spurius an succedat fratri legitimo ex testamento, etiam in bonis patris. j̄. uer. Spurius. uer. xlj.

Frater uterinus præfertur omnibus agnatis remotiorib. l. meminimus. & ibi Bal. C. de legi. hære.

Frater uterinus, & frater consanguineus, pariter succedunt fratri in rebus aliunde quæsitis, quàm à patre, uel à matre. l. de emancipatis. & ibi Bar. C. de legi. hære.

Frater uterinus succedit fratri defuncto in bonis maternis, excluso fratre consanguineo, id est, ex parte patris coniuncto. d. l. de emancipatis. & ibi Bart. & Bald. & in l. fi. & auth. itaq;. per Bar. & Bald. C. communia de succes. & ibi gl. Et an idem sit, stante statuto, quòd frater uterinus excludat consanguineum. j̄. uerb. Statutum. Item,

Frater consanguineus præfertur uterino in bonis à patre profectis. gl. Bart. & Bald. in auth. itaq;. C. commun. de suc. & in l. fi. eo. tit. & Bart. in d. l. de emancipatis. C. de legi hær.

20 Frater cōsobrinus est in quarto gradu de iure ciuili, & ideo excluditur per auunculum, qui est in tertio gradu. l. auunculo. & ibi Bal. C. communia de success.

Frater utrinq; coniunctus an excludat fratrem consanguineū tantùm. not. in auth. itaq;. C. communia de success. quòd sic: & in l. fin. & ibi Bald. C. eod. tit. Bart. & Bald. in l. de emancipatis. & Bald. in authen. post fratres. C. de legi. hære. & Ant. Rosel. in tract. de suc. ab intest. lxxxj. col. in fin. & in lxxxiiij. col. Quod est uerum ab hæreditate, nō à feudo. c. j. de gradi. suc. in feud. c. j. de natu. suc. feud. Bald. in l. j. C. de legi. hære. & Anton. Rosel. ubi s̄. xiij. & lxxxiij. col. in fin. & seq. & infrà. Item uerum, etiam stante statuto, quòd proximiores cōsanguinei ex latere patris succedant: quia intelligitur, quòd utrinque coniunctus præferatur consanguineo tantùm fratri. Petr. de Anchar. in c. canonum statuta. uer. occurrunt aliæ quæstiones. & per docto. Moder. in l. cùm ita. §. fin. de leg. ij.

Frater succedit sorori, licet statutum excludat sororem à successione fratris. Bal. in l. lege. C. de legi. hære.

Frater excludit patruum. Item,

Fratris filius excluditur per patruum. Bal. in auth. post fratres. la j. C. de legi. hær. & j̄. Patruus. uer. xiij. xxiij. & seq.

Fratres bastardi an succedāt inter se. Ant. Rosel. in tract. de suc. ab intesta. xiij. col.

Frater bastardi utrinq; coniuncti non excludunt uterinum à successione matris. Ant. Rosel. ubi s̄. xiij. col.

Frater an excludat sororem, stante matre in medio, quam excluderet ex forma statuti, non extante matre. per Bart. in l. j. §. si filium. ff. de bo. pos. cōtra tabul. & Rosel. ubi s̄. lxviij. col. & lxxj. col.

Frater an transmittat ad filios hæreditatem fratris non agnitā. not. in l. quoniam sororem. C. de iure deli. & in l. j. C. de his, qui ante aper. tabu. & Rosel. ubi s̄. lxxxij. col.

Frater uterinus succedit fratri ex primo matrimonio matris, licet ipsa mater secundo nupserit, quòd culpa matris filio nō nocet, licet ipsa mater priuetur successione filiorum primi matrimonij, quo ad proprietatem: per auth. ex testamento. C. de secun. nup. Alex. post Bald. in l. adoptiuum. §. patronū. ff. de in ius uoc.

30 Frater non transmittit ad fratrem hæreditatem fratris non agnitam. d.l. quoniam sororem. & ibi doct. Cy. & Bald. in l.j. C. de his, qui ante aper. tab.

Frater substitutus pupillariter, reciprocè, & compendiosè fratri pupillo, an excludat matrem pupilli. Paul. de Cast. omnino in l. in testamento. ij. char. C. de testa. mil.

Frater utrinq; coniunctus non excludit consanguineum tantùm, etiam stante statuto, quòd agnati excludant agnatos. Ant. Rosel. ubi s. xiij. col.

Fratres utrinque coniuncti instituti pariter cum alio fratre ex uno latere tantùm coniuncto, si omnibus est facta substitutio à patre, pariter succedunt inuicem, quando alter moritur: nec utrinq; cõiuncti uigore substitutionis præferuntur coniuncto ex uno latere tantùm. Bald. in l. in testamento. v. col. C. de testa. mil. ubi tenet contra doc. in l. cohæredi. §. qui discretam. de uul. & pup. ubi uide.

Frater cohæres uniuersalis succedit fratri exclusa sorore hærede ex re certa, licet omnes sint inuicem substituti. Bald. in d. l. in testamento. vj. q. de test. mil. & j. Soror. uer. xxxvij.

Frater spurius potest institui, etiam sorore præterita. s. Frater testatur. uer. ij.

Frater excludens sororem ex forma statuti, potest renunciare beneficio statuti, & sororem secum admittere ad successionem: & per consequens non potest conueniri in solidum à creditoribus hæreditarijs. Bald. in l. maximum. vij. col. C. de lib. præte.

Frater bastardus non potest agere de inofficioso testaméto fratris, etiam turpi persona instituta. Anton. Rosel. ubi suprà, xiij. col.

Frater non succedit fratri suo occiso à patre, nec in bonis ipsis pater acquirit usumfructum. Ang. & doct. in l. adoptiuum. §. patronũ. ff. de in ius uoc. Sed uide Barth. Cæp. in caute. ciiij. Item potest rumpere testamentum, instituto usurario, secundum But. in c. Raynutius. de testa.

Frater institutus in minus legitima uel ultra, potest per querelam auocare à turpi persona, etiam rem minimam ei relictã à fratre. Guliel. de Cu. in l. fratres. C. de inoff. test. & Paul. de Castr. consil. lix.

40 Fratres ex diuersis matribus nati, etiam iussi æqualiter diuidere, succedunt in bonis & dotibus matris quilibet matri suæ. Bar. in l. cùm pater. §. dulcissimis. de leg. ij.

Frater substitutus fratri mortuo, qui partem alienauit, admittitur mortuo fratre ad fideicõmissum, licet pars bonorum sit alienata. Bar. post gl. in l. cùm pater. §. libertis. de le. ij.

Frater sacerdotis excludit filiam eius, etiam institutam. Bar. in consil. Dominicus Blasij, &c.

Frater uterinus non excludit amitam, sed excluditur ab ea, stante statuto, quòd agnati præferantur cognatis. Bar. in cõsilio, Viso puncto sine dubio, &c. Sed Fran. de Aret. tenet cõtrarium in consil. Super puncto mihi transmisso, &c.

Frater cohæres an succedat in partem fratris occidentis defunctum testatorem. Bar. in l. cùm ratio. §. fi. ff. de bo. dan. & in l. hæreditas. per Bal. in fi. C. de his, quib. ut indig.

Frater an succedat fratri in feudũ, quod ei obuenit in partẽ in diuisione hæreditatis. Bal. in c. j. de const. feud. do. Loth.

Frater, etiam ingratus, succedit fratri intestato. Bar. in l. fratres. in fi. C. de inoff. test.

Frater consanguineus an succedat fratri simul cum patre. Bal. quòd non. in auth. defuncto. C. ad Tertul. Item,

Frater uterinus non succedit fratri simul cum matre, sed excluditur. Bald. in auth. defuncto. Item,

Frater utrinq; coniunctus non excludit auum, uel proauum à successione fratris, sed simul succedunt, si pater non est in medio, qui auum excludit, tanquam proximior, & succedũt uiriliter. Bald. ibi in iij. col.

50 Frater, qui ex forma statuti exclusit sororem ab hæreditate patris, an debeat ei relinquere partem bonorũ, si moriatur ea superstite, & filia sua, stante statuto, quòd si moriatur sine filijs, teneat eis relinquere dimidiã. Bal. in l. j. C. de legi. hær.

Frater succedit fratri emancipato in proprietate, sed pater in usufructu. l. de emancipatis. & ibi Bald. C. de legi. hær. quòd hodie corrigitur, secundum Bald. ibi in fi. propter sublatam differentiã emancipationis & patriæ potestatis: unde simul succedunt, per auth. defuncto. ad Tertul.

Frater consanguineus an excludat uterinum, stante statuto, quòd attinentes ex latere matris nõ succedant. Paul. de Castr. consilio ccclix. ubi etiam uide an uterinus ueniat appellatione lineæ maternæ.

Frater an succedat in feudum fratris mortui cum hærede extraneo. Bal. in c. decedenti. v. col. qui feu. da. pos.

Frater utrinq; coniunctus excludit matrem, stante statuto, quòd frater excludat matrem, aliàs non. Fran. de Alber. in consil. In hac quæstione dicendũ est. & Ang. in auth. matri, & auiæ. C. quando mul. tu. off. fun. potest. & Paul. de Castr. consil. ccclvj. ubi dicit statutum de fratre non intelligi de uterino.

† Frater uterinus, & frater ex patre tantùm, de iure communi parificantur in succedendo: nec inter unum & alterum differentiam facit. do. Maria. Soci. in consil. incip. In casu suprà narrato. uer. præterea licet. ibi: confirmatur contradicta. in j. parte. ubi etiam, quòd licet quantum ad succedendum nõ concurrat cum fratre utrinq; coniuncto, tamẽ est in eodem gradu, quo ipse, & dicitur frater simpliciter.]

Frater uterinus non excludit auiam paternam. Richa. & Salic. in consil. In quæstione, qua quæritur, an auia, &c.

Frater uterinus succedit per ius accrescẽdi fratri uterino simul cum fratre utrinq; coniuncto, quando de duob. ex una matre moritur unus, superstite fratre uterino, & fratrib. ex eodem patre natis: quia pars morientis accrescit omnibus pro rata. Bar. in l. re coniuncti. in pe. col. de leg. iij.

Frater portãs res fratris sui defuncti ad domum suam causa custodiæ, an dicatur adire. Paul. de Cast. consil. iiij. Et an ex usu rerum cõmunium in l. duo fratres. & ibi Bar. ff. de acq. hære.

Fratrum successionem inter se uide in Spec. de suc. ab intesta.

Fratres cõsanguinei, & uterini, an & quomodo differant: uide in Spec. de testa. §. ij. uersic. illud quoq;.

60 Fratres & sorores an differant, quo ad successionem. ibidẽ.

Frater testis pro fratre regulariter esse potest. doct. post gl. in l. parentes. C. de testi. in Spec. de teste. §. j. uer. sed nunquid frater. & ibi Bald. in addi. uer. j. But. in c. cùm oporteat. de accus. & ibi omnino per Abb. & Innoc. in c. cùm canonici. & c. insinuante. de off. delega. non tamen est integer testis. Bart. in l. admonendi. iiij. col. de iureiur. uer. uenio ad tertiam. dum dicit ibi, quòd consanguineus, uel amicissimus, non est omni exceptione maior. Quod uerum est, nisi habitent simul: quia tunc repellitur, non quia frater, sed quia cohabitans, secundum Bald. not. in l. j. C. de episc. & cle. Item nisi in causa ciuili magna, uel criminali, secundum docto. & Bald. in d. l. parentes. Bart. in l. qui testamento. §. per contrarium. de testamen. mili. nisi inter æqualiter coniunctos. Bart. ibi in fin. & infrà eod. Item si sit religiosus, & bonæ uitæ. gloss. not. iij. q. v. in summa. & Innoc. in d. c. cùm canonici. Item potest frater pro fratre contra fratres esse testis, etiam in causa criminali: secundum Bart. in §. per contrarium. per l. non solùm. de ritu nupt. & Lanfr. in c. quoniam contra uer. testes. de proba. Floria. in l. idoneus. eo. tit. & quod per Bald. in l. instrumenta. C. de proba. dum loquitur de notario domestico. Sed Bald. in l. fin. C. eod. tit. dicit, quòd frater pro fratre in instrumentis potest esse testis, non in criminalibus. Item in instrumentis potest esse testis frater rogatus ab utraque parte: quo casu etiam inuitus cogitur. per gloss. notab. in authen. de testi. §. & licet. in l. inuiti. ff. eod. tit. Item & in testamento, si rogetur. Item in iudicio, si interfit actis rogatus, & actio sit ciuilis: quia in criminalibus non rogantur testes. Ita Bald. in d. l. parentes. ubi etiam subdit, quòd si non est rogatus testis in criminalibus, sed producitur per iudicem requirentem fratris testimonium ualet, per c. literas. de præsumpt. Si uerò per fratrem frater producitur contra alium, si cohabitat, repellitur, nisi in casibus, in quibus domestica fides non est suspecta. Si uerò seorsum habitat, & quæstio est ciuilis, & parua, frater admittitur, si est persona discreta, & grauis: sed in quæstione ciuili magna, uel criminali, non admittitur ad alterius impugnationem, sed ad simplicem fratris defensionem sic, licet fisco præiudicetur in pœna. Idem dicitur in famulo. s. uer. Famulus. uersi. xxiiij. quod etiam tenet ibi Sali. & s. Domesticus. uer. xxiij. ubi plenè. Et idem dicit Bald. in quocunq; coniuncto transuersaliter, usq; ad quar um gradũ de iure ciuili, & quando non admittitur, ut quia causa est ciuilis, &

uilis,& magna, etiam semiplenè non probat, sed facit indicium, secundum Bal. ibidem. Potest tamen etiam testis induci ad purgandum fratrem de hæresi.d.c.literas.per quem text.dicit Bal.in d.l.parentes. quòd frater inductus per iudicem inquirentem ad testificandum contra fratrem inquisitum, si testificat pro fratre, admittitur, quia uidetur eius persona approbata, sicut si produceretur per partem frater contra fratrem, quia tunc crederetur ei testificanti pro fratre ad excusationem fratris.d.c.literas. Non tamē intelligas, quòd frater posit induci testis per iudicem inquirentem de iniuria facta alteri fratri, quia ei non crederetur: & hoc non dicit c.literas. Item potest esse in causa matrimonij separandi.c. consanguinei.secundum Capram, de re iud.

Frater contra fratrem inuitus an cogatur testificari.in Spec.de teste. §.j.ante uersi.sed nunquid frater.

Fratres duo in eodem testamento an admittantur in testes. d. §.j.uer.sed nunquid frater.

Frater tutor esse potest fratris pupilli, etiamsi est emancipatus.l.frater.& ibi Bart.C.de legi.tu.quia

Frater emancipatus admittitur ad tutelam, sicut ad successionem:ut ibi.* & est tex.in §.j.Institut.de fiduc.tute.Æmilius Maria Manolessus.

Frater creditor, uel debitor fratris pupilli, non potest dari tutor.Bar.in auth.minoris.C.quando mul.tu.offi.fun. potest.

Frater minor ætate an posit dari tutor, uel curator fratris pupilli.no.in l.iij.C.de testa.tu.& ibi Ang.

Frater emancipatus potest esse curator fratris.l. ne lucrum. de cur.fur.

Fratricelli montium, uel nemorum, possunt habere proprium,& testantur.Bal.in auth.si qua mulier. j.col.C.de sacrosan.eccl.§.Eremitæ.uer.v. Et non dicuntur personæ religiosæ, uel ecclesiasticæ.Card. in cle.j. in princi. de relig.do.& ibi in iij.q.

Fratricelli licet non sint personæ ecclesiasticæ, nō possunt conueniri coram iudice laico.Ang.in auth.apud quos opor.mona.col.vj.ubi uide omnino.

Fratres religiosi ordinis sancti Francisci sunt incapaces bonorum,& successionis.cle.exiui de paradiso.de uerbo.sig.& ibi per doct.& Bartol. plenè in tractatu Minori.& infrà eod.uersic.xxvij.

† Adde hîc, quòd fratres Minimi ordinis sacratissimi beati Francisci de Paula gaudent omnibus priuilegijs fratrum mendicantium, eorumque regula antiquitùs à beato Francisco de Asisio fuit prophetizata, nunc mirificis à summis pōtificibus decorata priuilegijs, in qua quamuis indignus, tamen miraculose per crurifragium fuit assumptus, ut latè uideas in præconizatione mea in Antilutheranos ad Clementem vij.pontificem maximum.

* Fratres Minores nullo modo capere posse, ac pro mortuis, & penitùs extinctis haberi. Dec.& alij, in c.in præsentia. de probat.Iaco.Butrig.& Bald.in auth.ingressi. colu.viij.C.de sacrosan.eccle.in l.cùm acutissimi.col.fi.C. de bon.quæ lib. Deci.con.cccc xix.nu.2.con.cccc xcix.nu.5.Æmilius Maria Manolessus.

* Fratres mendicantes sunt Minores, Prędicatores, Eremitani, Carmelitæ, ac Seruitę.c.exiui.de uerbo.sig.in clem.c.nimis.de excess.prælator.c.j.§.j.de religio.domi.ubi Doct.c.j. ubi glo.& Illust.Car.Zab.de regula.in clem.But.Imo.Illust. Card.& Feli.in c.in præsentia.nu.24.& 10.de probat. Bal.in l.cùm acutissimi.C.de fideicom.Iaco.Philip.Por.Imol.con. xxiij.nu.5.Æmilius Maria Manolessus.

* Fratres mendicantes omnes, minorib.exceptis, singulari iure eis ab Apostolica sede tributo possunt succedere.Ab.con sil.xxvij.uol.ij.Iac.Phil.Por.Imol.con.xxiij.nu.6. Æmilius Maria Manolessus.

* Frater minor tantū abest, ut patri succedere posit, ut etiamsi post patris mortem ex cœnobio exierit, non solùm à fratribus partem suam uindicare non posit, sed etiam posit cogi ad redeundum in monasterium.Fed.Senen.con. xxvj. Ludo.Roma.con.cclxviij.Illust.Card.Zab.consi.cxij.Alex. con.xiiij.uol.iij.con.xcij.uol.iiij.Dec.con.cclix.nu.7.consi. cccc xix.dub.j.nu.1.& 2.Illust.Car.Par.con.lxv.nu.7.8.& 18. uol.ij.Iac.Phil.Por.Imol.con.xxiij.num.12. Æmilius Maria Manolessus.

Fratres Minores possunt esse testes ad probandum professionem alicuius.c.nuper nobis.de testi.& ibi Abb.

Fratres mendicantes qui sint. in c.j.de reli.do.in vj.& infrà eo. uer.xxxij.& xliiij.

Fratres Minores, &

Fratres Prædicatores sunt in altissima paupertate.cle.exiui.& c.nauis.de excess.præla.Car.in cle.præalle.§.cæterùm.

Fratres Minores debent uti truncis seu cippis pro capsa. cle. exiui.§.porrò.& ibi Car.de uer.signi.quod non seruatur, secundum Car.

Fratres tertij ordinis sancti Frācisci an sint religiosi.§.uer.Conuersi.uer.x.& xiiij.† Vide omnino do.Barth.Soci. in consil. ccxlv.incip.Omissis.in prin.& uer.tertius ordo.cum uersi. seq.in ij.parte.ubi qui dicantur fratres tertij ordinis uiuentes in seculo,& quot ordines fecit sanctus Franciscus, & an eorum propriè sit regula,& à quo papa fuerint approbati:& quid de mulieribus talis ordinis,& an dicantur religiosi, & personæ ecclesiasticæ:de quo etiam uide d. Pet.Phil.Corn. in consi.ccv. inci. Et si uideatur.per totum.in j.parte.ubi an fratres & sorores sancti Francisci dicantur personę ecclesiasticæ, ita ꝙ sint immunes à collectis,& datijs, ut personę ecclesiasticę, maximè stāte statuto, ꝙ bona sint datijs subiecta.

Fratres mendicantes possunt conseruare uictualia, quando timor est de caristia.cle.exiui.§.rursus.& ibi Car.de uer. sig.

Fratres Minores, & mendicantes, non habent proprium in communi.cle.exiui.§.proinde.de uerbor.sign.ubi plenè. in j.q.ubi etiam dicit quomodo dicitur proprium.

10 Fratres ad quartam parochialē tenentur curatis parochiæ. cle.dudum.§.ult.& ibi Card.de sepul. non tamen coguntur per episcopos ordinarios:ut ibi per gl.& Car.

Fratres Minores,&

Fratres Prædicatores faciunt capitula prouincialia singulis annis, sed generalia in triennio.Cardin.in clem.j.§.fi.de exces. præla.& suprà uerbo, Capitulum.uer.lxix.

* Fratres diuorū Francisci & Dominici, succedere nullo modo possunt.c.exijt.§.porrò.de uerbo.sig.in vj.c.nimis.il j.& ij.& ibi.Ioan.And.Ant.But.Pet.Ancha.& Abb.de exces.prelator.c.exiui.§.cùm enim ad ueritatem, ubi Illust.Car.Zab. §.cæterùm.§.denique.de uerb.sign.in clem. Iaco. Phil. Por. Imo.cō.xxiij.nu.1.Æmilius Maria Manolessus.

* Fratres D.Fran.& Dom.ne in communi quidem aliquid habere & posidere possunt.c.exiui.ubi Illust.Card.& Imo.in §.proinde.Bar.& Bald.in auth.ingressi.nu.21.in auth. si qua mulier.nu.6.& 16.C.de sac.san.eccl.Bald.in l.cùm acutissimi.nu.12.C.de fideicom. in auth.nisi rogati.nu.5.C.ad S.C. Treb.Iac.Phil.Por.Imo.consi.xxiij.num. 2. Æmilius Maria Manolessus.

* Fratres D.Frā.& Dom.ne ex testamento quidem capere hæreditatem possunt, sed ijs exclusis proximiores admittuntur.c.nimis.de exces.præla.c.exiui.§. cæterùm. de uerb. sig. in clem.Iaco.Are.& Cyn.in l.Deo nobis. in extre.C.de epis. & cleri.Bar.Bal.Paul.Cast.& Iason nu.20. & 24. in auth. ingressi. Bart.& Bald.in auth.si qua mulier.C.de sacros.eccle. Barth.lib.iiij.minor.c.j.Iac.Phil.Por. Imol.consi.xxiij.nu.3. Æmilius Maria Manolessus.

Fratres Minores non debent habere ædificia,& domos, & ecclesias delicatas,& excessiua.cle.exiui.§. hic est.& ibi Card. murmurat de illis dicens hodie non seruari.de uer.sig.

Fratres omnino sunt incapaces successionum, non autem legatorum.Card.in clem.exiui.§.proinde.de uerb.sign. & ibi plenius.q.ij.ubi plenè, quia aliter loquitur.

* Fratrum Minorum ecclesiæ, uel operæ legatum relictum ualet.c.exiui.de uerb.sig.in clem.Bar.in l.ciuitatis.ff.de legi.in l.seruos.ff.de adimen.leg.in tract.minor.part.j.& est priuilegium Sixti, S.P.& de facto respondit Dec.con. ccxcix.conclus.ix.nu.12.Æmilius Maria Manolessus.

Fratres sancti Francisci possunt quærere pecunias eleemosynarias pro soluendo pedagio, ad quod de facto compelluntur. Car.no.in cle.exiui.§.cùm aliam.de uerb.sign.

Fratres Minores non debent se immiscere curijs secularibus. clem.exiui.§.amplius.de uerb.sign.

† Cautelam in constituendo syndicum, ne repugnet regulæ fratrum, tradit Bart.in libello Minoricarum.lib. ij. dist. viij. pen.capi.uer.item ex prædictis liquet.

Fratres Minores possunt habere hortos. d. clem. §. licet. & ibi Card. & possunt spaciari in eis causa recreandi. ibidem.

Fratres postulati ad episcopatũ, uel abbatiam, habere debent sumptus à monasterio postulante pro prosecutione suæ postulationis. Old. con. xxviij.

Fratres, apud quos infirmus parochialis alterius sepulturam elegit, nõ possunt inuito rectore parochiano portare ad infirmum crucem, & corpus Christi ad domum eius sitam sub parochia illius. Oldr. in consi. lxxxij. ubi uide omnia. Contrarium tenet consi. cciij. Card. in cle. dudum. §. huiusmodi. de sepul. Sed an ad sepeliendum funus de parochia uadant cum cruce processionaliter, inuito parochiano. Oldr. in d. consi. Filijs. & Card. in d. §. huiusmodi. quòd sic: sed tutius est ire cum uoluntate.

20 Fratres mendicantes non possunt sine licentia papæ de nouo acquirere domos ad habitandum, uel loca, nec solitas dimittere. Car. in cle. j. §. non multi. de excess prælа. c. cùm ex eo. de exc. præla. in vj. & Old. con. clxxxix. & ĩ. eo. uer. xxxv. xxxviij. & xliij.

† Fratres mẽdicantes possunt esse delegati Apostolici, si sunt in dignitate, puta priores, uel guardiani, uel ministri. Ita tenet Panor. in c. cùm olim. in j. no. de maio. & obe. Gemi. in c. nullus. de elec. in vj. ubi ponderat ibi glo. in uerbo, Prælatura. quòd guardianus fratrum Minorum, & priores mendicantium, dicuntur habere dignitatẽ, & sic possunt dari delegati ab Apostolica sede. Intellige tamẽ, & declara ut per tex. in cle. & si principalis. de rescrip. ponit do. Ias. in rubri. ff. de offi. eius, cui man. est iurisd. ad fi.

Fratres Iesuati an sint religiosi. infrà, Iesuati. uersic. unico.

Fratres Minores sancti Francisci incapaces bonorum nõ prohibentur habere æstimationem rei legatæ eis in testamento, licet rem capere non possint immobilem. Bald. in l. cum seruis. §. fi. de leg. j. & Card. in §. proinde. ij. q. Bart. in l. fideicom. §. si seruo. de legat. iij. & in tract. Minori. & infrà uerb. Legatum ecclesiæ. uer. vij. Item capiunt ut uendant. ĩ. eod. uer. lij. & Bart. in l. filius. §. si quid alicui. de leg. j. & Abb. plenè c. in præsentia. penult. charta. de proba. uide plenè Fede. de Se. consi. xxj. Cyn. in l. Deo nobis. de episc. & cler. † Vide do. Pe. Phi. Cor. in con. cvij. incip. Multa. per totũ. in ij. par.]

Fratres Minores sancti Francisci non excludunt substitutum. Bart. in l. filiusfa. §. cum quis. de le. j. & in l. fin. C. quando & quibus quarta pars deb. lib. x. & s̃. Filius hęredis. uer. j. paulo post principium. ibidem. uerum, si filius hæredis est capax, &c. secus, in prædicatoribus. ĩ. eodem. uer. lvij. † Et per Feli. in c. in præsentia. de prob. in col. xxv]

* Et est communis sententia, eos substitutum non excludere. Bal. in d. c. in præsentia. col. iij. Alexan. con. xij. col. ij. uol. iij. Dec. cõ. cclix. cõ. ccccxix. nu. 2. Æmilius Maria Manolessus.

Fratres Minores sancti Francisci sunt capaces legati alimentorum. Bart. in l. seruos. ff. de ali. lega. & in l. legatum. de capit. dimi. ubi dicit uerum, nisi esset annuum: quia habet aliquid proprietatis. & suprà uerbo, Alimenta. & infrà, Legatum ecclesiæ. uer. xlvij. & ĩ. eod. uer. lj.

Fratres Minores licet non habeant actionem ad legatum consequendum, habent tamen contra hæredes officium iudicis, etiam non imploratum. Bar. in l. Quintus. ff. de annu. lega. & in l. seruos. de ali. leg. & Bar. in l. ne quicquam. §. obseruare. de offi. procon. & leg. & in l. seruo alieno. de leg. j. quem etiam uide in l. legatum. de capi. di. & ĩ.

Fratres ordinis sancti Francisci etiam legitimæ in bonis paternis sunt incapaces. Bartol. in li. Minoric. j. q. iiij. partis principalis.

Fratres Minores sancti Francisci professi, non tamen nouitij, sunt incapaces successionis. in cle. exiui. de uer. sig. per cap. nõ solum. de reg. in vj. secundum Bal. in l. j. C. de sac. san. eccle. & in l. priuilegia. in fi. & in auth. ingressi. ix. col. j. conclusio. eod. tit. Io. And. post Innoc. in c. in præsentia. de probat. & Fed. de Sen. in consi. xxj. & suprà eo. uer. j. & xxij. etiam ab intestato. ut infrà.

Fratres Minores sancti Francisci sunt incapaces fideicommissi uniuersalis, non autem particularis, secundum Barto. in l. j. pen. col. de leg. j. Vide Bart. in li. Minorica. & Cyn. in d. authen. ingressi.

Fratrum Minorum sancti Francisci ecclesia est capax legati. Bar. in l. ciuitatis. de leg. j. & in l. seruos. de ali. leg. & no. in d. clem. exiui.

30 Fratres Minores sancti Francisci non possunt dari executores testamentorum. d. c. ein. exiui. & s̃. uerb. Executor testamenti. el ij. uer. ij.

* Fratres Minores testamentorum executores esse non possunt, ne si eorum superiores quidem hoc eis permittant. gl. in c. j. uer. suscipere. de test. in cle. Domi. in c. religiosus. in gl. ij. de testam. in vj. Bar. in l. j. col. iij. ff. de leg. ij. Bal. in auth. ingressi. col. pen. C. de sacrosan. eccle. Illust. Card. & Imol. in d. c. j. Ioan. And. in d. c. religiosus. Ang. con. cclxxij. Dec. consi. ccccxciiij. nu. 7. consi. ccccxcix. num. 2. & 3. Æmilius Maria Manolessus.

* Fratres Minores, ne superiore quidem consentiente, non dicam arbitri, sed neque arbitratores esse possunt. Paul. Castr. in l. ex facto. §. si quis rogatus. col. ij. ff. ad S. C. Treb. Bal. consil. ccccxxxvij. uol. iiij. Ang. con. cclxxij. Dec. in te. mi. consi. ccccxciiij. con. ccccxcix. dub. j. Æmilius Maria Manolesius.

Fratres Minores prohibiti esse executores non possunt pro se ipsis, qui sunt pauperes, retinere legata pauperibus relicta. Odofr. in l. si mandauero. §. si tibi centum. ff. mandati.

Fratres Minores sancti Francisci dicuntur mendicantes. Bald. in auth. ingressi. viij. col. de sacrosan. eccl.

Fratres apud quos est infirmus parochialis alterius ecclesiæ, non possunt inuito rectore parochiano portare ad infirmũ crucem, & corpus Christi ad domum eius sitam sub parochia illius. Oldr. consi. lxxxij. ubi uide omnino.

Fratres mendicantes non possunt sine licentia papæ de nouo acquirere domos ad habitandum, uel loca, nec solitas dimittere. c. cùm ex eo. de exces. præla. in vj. & Old. con. clxxxix.

Fratres sancti Francisci instituti hæredes non succedunt, sed faciunt locum cohęredi, uel substituto, uel uenientibus ab intestato. Bald. in auth. ingressi. ix. col. uer. circa primum pono unam conclusionem. & Bar. in l. iij. ff. de his. quæ pro nõ scrip. ha. Addo infrà, uerb. Hæreditas delata. uer. xxiij. & infrà, Testamentum nullum. uer. xvij.

Fratres sancti Francisci non possunt construere noua loca. c. j. de priui. lib. vj. secundum Bald. in d. auth. ingressi. xiiij. colu. uersi. iuxta hoc quæro. de sac. san. eccl.

Fratres Minores etiam ab intestato succedere non possunt, sicut nec ex testamento. Bal. in d. auth. ingressi. ult. q.

40 Fratres sancti Francisci non excludunt sororem à successione patris, stante statuto, quòd filius masculus succedat exclusa fœmina. suprà, Filia exclusa. uersi. xvj.

Fratres mendicantes non possunt substituere filios. Bald. in l. humanitatis. viij. q. C. de impu. & ali. substitut.

Fratres sancti Francisci non possunt emere usumfructum, sed monachus sic, secundum Bal. in rub. C. de rescin. uen.

Frater Minor ordinis sancti Francisci succedens ex priuilegio, non recuperat bona sua quæsita alij ante impetrationẽ priuilegij. Bald. post Bar. in auth. ingressi. in fi. præalleg. per no. in l. Gallus. §. si tantum. de lib. & posthu. & Lud. Pon. in sing. in l. sed si hac. §. liberos. viij. col. de in ius uoc. arg. contrà per Bart. in l. quicunque. C. de iure hast. fis. lib. x.

Fratres sancti Francisci non possunt permutare habitationes eorum sine licentia papæ. gl. in c. fi. de pac. in vj.

Fratres sancti Francisci non possunt testari, etiam cum clausula, Cùm testari potero: nec ualet testamentum eius cum dicta clausula, licet postea licentietur per papam, & fiat testabilis. Bal. in l. eam, quam. pe. col. C. de fideicom.

Fratres minores possunt esse testes in testamento, secundum do. Signo. de Mediol. in consi. Quidam fecit testamentum, &c. & Bald. in c. si nuper. de testi. & Lanfran. in trac. de arbi. ij. parte iij. col. in principio. † Et per Feli. in c. cùm nuncius. de testi. circa finem.] Item ad probandum donationem factam conuentui eorum, secundum Bartol. in l. in tantum. §. uniuersitatis. ff. de rer. diui. Item ad probandũ donationem simpliciter, & legatum factum ecclesiæ ipsorum. Abb. Sicu. in c. cùm inter. de re iud. ubi tex. loquitur de clerico seculari: uide xiiij. q. ij. per totũ. Sed an ad probandum confessionem alicuius, not. in d. c. nuper. Item an in alijs. Spec. quòd sic, in tit. de teste. §. j. uersic. quid de monacho. & Abb. in ca. cùm nuncius. de testi. ubi dicit uerum cum licentia prælati: sed & sine ea ualeret testimonium eius.

Frater Minor ſancti Franciſci an poſsit eſſe uicarius epiſcopi. per Lanfran.in tractatu de Arbi.iij.parte, ij.col.

Frater Minor ſancti Franciſci fugiens de ordine, poteſt capi per miniſtrum ordinis,& reduci ad ordinem.Bal.in l.ſi quis curialis.C.de epiſc.& cler.

Frater Minor ſancti Franciſci factus epiſcopus,uel monachus, an quærat hæreditatem ſibi delatam tempore, quo erat de ordine Minorum.Bal.in l.fin.in ult.col.C.de epiſ. & cleri.& Pau.de Caſt.in l.non eſt dubium.C.de iure delibe.

50 Fratres Minores poſſunt celebrare,& audire diuina tempore interdicti.c.in his.de priuileg.ſecundum Io.Andr.in cap. quoniam.eo.tit.lib.vj.

Fratres mendicantes ſunt capaces relicti pro alimentis.glo.in l.ſeruo alieno.§.j.de leg.j.ſecundum Bald.in c.j.§.rurſus.iij. col.quib.mod.feu.amit.& ideo Bart.in d.§.j.dicit illud præſtari officio iudicis,licet actio denegetur.& Abb.in c.in præſentia.de probatio.

Fratres mendicantes poſſunt capere fundum ſibi relictum, ut uendant,& precium habeant:ſecundum Bal.in l.cùm quæſtio.in fin.C.de legi.& Card.in cle.eos.in fin.de regu.& per Card.in clem.exiui.§.proinde. ij. q. de uerborum ſigni.& j. Monaſterium ſuccedit.uer.xxviij.

† Singu. Fratribus ſi teſtator reliquit quindecim ſalmas uini quolibet anno,ut ſæpe fit, & hæres uelit ex bonis teſtatoris dare unam uineam dictis fratribus, ex qua percipiant dictũ uinum, & eis relinquere curam dictæ uineæ, poteſt inuitis dictis fratribus, & hoc fauore exercentis munificentiam. Ita notabiliter Bald.in l.ſi quis argentum.in fin.princip.per illum tex. C.de do. Quod dictum refert & ſequitur do. Iaſo. in l.iij.§.j.in ulti.col.uer.xvij.notabiliter fallit.ff. ſi cer.peta. dicens eſſe notandum,quia quotidianum & honorabile.

Fratres mendicantes, quibus eſt factum legatum pro pictantia,poſſunt illud petere.Bal.in l.ij.C.de fideicom.

Fratrum Minorum appellatione nõ uenit guardianus eorum ſpecialiter nominatus.Ioan.de Im. in l.cohæredi. §. qui patrem. ff. de uul. & pupill.Item nec ſorores moniales ſanctæ Claræ,ſecundum Bal.in l.quicunque.C. de ſer.fugi.& Bart. Cæp.in l.j.viij.col.de uerbo.ſig.ar.contrà in l.tres fratres.ff. de pac.Sed prima opi.uerior eſt,quam etiam tenet Cy. in d. l.quicunq;.& Dy.& Bar.in d.l.j.& Pa.de Liaza.in clem.j.de elect. Bal.in l.tres fratres.ff.de pac.& Alex. conſi.xxxiij.iiij. parte.

Fratres Prædicatores,id eſt,ordinis ſancti Dominici, & ſimiles poſſunt eligi per ſuperiorẽ pro pauperibus, quibus fiat bonorum teſtatoris diſtributio commiſſa eorum ſuperiori ex teſtamento.Bar.in l.cùm quidam.la ij.de leg.ij.

Fratres ſancti Dominici poſſunt celebrare tempore interdicti, & diuinis intereſſe.Ioã.Andr.in c.quoniam.de priuile.in vj. † per c.in his.eo.tit.† Vide Panor.ij.uol.con.xxvij.Felin.in c. in præſentia.col.xxvj.in ij.conclu.de prob.

Fratres ſancti Dominici poſſunt capere ex teſtamento, ut uendant,non ut diu poſsideant,& ſunt capaces, non ex regula, ſed ex priuilegio papæ:unde ſubſtitutum excludunt, ſecundum Bal.in l.cùm acutiſsimi.C. de fideicommiſſ.& in auth. niſi rogati.C.ad Trebel.in j.col.& Card.in cle. eos.in fin.de reg.& per Alex.conſil.lxxxiij.ij.parte,quòd poſſunt uendere pro neceſsitatibus, & poſſunt habere plures campanas. Oldr.conſi.ccxxvij.Item poſſunt habere in communi : non autem Minores.Card.in d.cle.exiui.§.proinde.

Fratres Minores immobilia bona de facto tenentes, tenentur ad onera pro illis.Pet.de Anchar.conſi.cviij.

Fratres an dicantur monachi,& qui dicantur,per Ab.in c.cauſa,quæ.de iudi.

60 Fratres militiæ templi dicuntur perſonæ eccleſiaſticæ.cap. cùm deputati.ſecundum Abb. ibi in prin.de re iudi.

Fratres religioſi non debent cogere uoto, uel iuramento ad electionem ſepulturæ in eorum eccleſijs.cle.dudum.§.huiuſmodi.& ibi Cardi. de ſepul.hoc uerum, ſi ſuaſio habet effectum,quia ſepultura ſit electa, aliàs non.Cardi.in d.§.fin.& incidunt in pœnã. cle.fi.in fi.de pœnis.& ibi Card.quia ſunt excommunicati:non tamen eligens.Car.ibi.aliàs de fraude tenentur curatis in foro conſcientiæ ad reſtitutionem : ut ibi in §.in quibus. & Card. in cle.j.§.j.de priuile. ubi etiam, quòd

Fratres mendicantes tenentur ad reſtitutionem canonicæ portionis, quam curauerunt fraudari per teſtatores. Item non debent procurare eis relinqui id,quod teſtator erat alijs relicturus.d.cle.j.§.j.& ibi Card.j.oppo.

Fratres ſancti Dominici ſunt exempti à iuriſdictione epiſcopi,nec aliquid habent facere cum eo.Bald.in l.ſi quis ad declinandam.§.in omnib.vj.col.de epiſc.& cler. Item poſſunt uendere ſine ſolennitate.infrà, Venditio qualiter fiat.uerſi. xxxvij.

Fratres ſancti Dominici dicuntur mendicantes. Bald.in auth. excipitur. C.de bo.ma.& in auth.ſi qua mulier.ij.col. de ſac. ſan.eccle. & in l. cùm quæſtio.in fin.C.de leg.Vide omnino gl.& Car.in cle.j.iij.q.in prin. de reg. quòd mendicantes de iure ſunt Prædicatores,Minores,& Eremitæ. & Car. in cle. exiui.§.proinde.de uerbo.ſig.& ſuprà eo.uer.xxxij.Bald. in auth. niſi rogati. ad Trebel. & in l. cùm acutiſsimi. de fideicommiſ.ubi dicit uerum, ſecundum regulam,ſed ex priuilegio ſecus.

Fratres ſancti Dominici non poſſunt mutare loca ſine licentia papæ.glo.in c.fi.de pact.in vj.per c.j.de exceſ.præla.

Fratres ſancti Dominici an poſsint eſſe uicarij epiſcoporum. Lanfran.in tractatu de arbi.ij.parte,ij.col.

Fratres ſancti Dominici poſſunt eſſe teſtes in teſtamentis, & contractibus.Bal.in c.nuper.de teſta.Signo.in conſil. Quidam fecit teſtamentum.& Lanfran.Brixi. in tractatu de Arbi.ij.parte,iij.col. Idem ad probandum donationem factam conuentui.Bartol.in l.in tantum.§.uniuerſitatis.de re.diui. Sed an ad probandum profeſsionem alicuius,not.in d.cap. nuper.

Fratres Eremitani ſancti Auguſtini non poſſunt mutare loca ſine licentia papæ.gl.in cap.fi.de pact.in vj.

Fratres Eremitani gaudent priuilegijs aliorum.Ange.in auth. de non alie.§.ut autem. col.ij.unde non poſſunt alienare ſtabilia bona.ut ibi.† Et per Felin.in c.in præſentia.de prob.in conſil.xviij.]

70 Fratrum Minorum uel Prædicatorum prouincialis dicitur prælatus, & poteſt eſſe procurator.Cardi.in cle.iij.xiij.q.de proc.& cle. dudum. §. ſtatuimus. de ſepul. ubi etiam dicit, quòd

Fratrum Minorum & Prædicatorum ſuperiores ſunt prælati: ut ibi in j.q.in fi.poſt gl.

Fratres poſſunt deputari ad confitendum in tota diœceſi, ſi habent loca in ciuitate,licet non in diœceſi. Car.in d.j.q.& poſſunt petere licentiam confitendi à prælato, etiam extra diœceſim,& à capitulo,ſede uacante.Car.ibi.q.xlij.& ſuprà.

Fratres confeſſores non eliguntur ante petitam licentiã à prælatis.Card.in clem.dudum.viij.q.de ſepul.

Fratres confeſſores poſſunt abſoluere tantùm à peccatis,à quibus poteſt ſacerdos curatus,non à caſibus epiſcopo reſeruatis.Card.in d.§.ſtatuimus.ix.quæſt.

Fratres confeſſores poſſunt audire confeſsiones, etiam ſine licentia parochiani ſacerdotis,cui non eſt ideo iteranda confeſsio.gl.& Car.in cle.dudum.§.ſi uerò.de ſepul.

Fratres Prædicatores ſunt capaces ex priuilegio.Cardi. in cle. exiui.§.proinde.ij.q.de uer.ſigni.

Fratribus Minoribus legatum quomodo fiat ualidũ. per Car. ubi ſuprà,ij.q.

Frater ordinis Prædicatorum nõ poteſt tranſire ad monachos. Card.in cle.j.in prin.viij.q.de regu.

Fratres ueniunt appellatione monachorum. Cardin.in cle.j.§. præfatæ.j.q.de ſtatu mona.

80 Fratres Minores uel Prædicatores nõ poſſunt uim ui repellere repercutiendo, ſed tantùm ſe opponendo uel reſiſtendo.Bart.in cle.j.q.xxj.de homicid.ubi plenè.

Fratres Prædicatores poſſunt habere in communi aliqua ut horrea,& cellaria.Car.in cle.exiui.§.proinde.j.q.de uer. ſig. & ibi.ij.q.ubi plenius.

† Fratres,qui proprium habere poſsint,& qui non, uide Iaſo. May.in auth.ingreſsi.C.de ſac.ſan.eccl.nu.27.]

Fraus propriè dicitur contra fidem,dolus uerò non. Bald. in l.quæ fortuitis.iij.col. C. de pigno. actio.uide glo. & Bartol. in l. iuriſgentium.§. ſed fraudandi.ff.de pac.& ibi Alex.plenius.† Vide Iaſon.May.Inſti.de actio.§.item ſi quis. nu.20.& adde d.Pet.Phil.Cor.in conſi.clxxxj.incip.Viſa.in litera

litera F. in iij. quòd fraus est species doli, & quòd fraus est species, & dolus est genus.]

† Adde, quòd fraus est executio iniustitię in factis, secundum bea. Tho. ij. ij. q. Bo. art. v. Et committitur propriè, quando res ad speciales usus missa retinetur, uel indebitè expenditur. c. reuertimini. xvj. q. j. & dicitur Græcè ἀπάτη.

* Fraudis suspicione, ea quæ publicè & palàm fiunt, omnino carent. l. ij. & ibi Bart. C. de curs. publ. li. xij. & in l. qui fiscales. C. de nauicular. lib. xj. l. fi. §. diuus. & ibi Bar. ff. de publi. & in l. cùm proponas. C. de nauti. fœn. Iaco. Butr. & Bal. in l. si quis non dicam. C. de episco. & cler. Bald. & Salic. in l. si fugitiui. C. de ser. fugiti. Hip. Mars. con. cxxviij. num. 24. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Fraus non debet allegari per committentem eam, nec per hæredem eius. Bar. in consi. Petrus Nicolæ. † Vide plura, quòd assertio fraudulenta noceat asserenti. Io. Lup. in repet. rubr. de don. inter uir. & uxor. col. xlij. in fi. cum prin. seq.

Fraus non debet alicui prodesse. Cy. & Bal. in l. si infantem. C. de leg. in Spec. de ces. ac. §. j. uer. ex primis. & de appel. §. iiij. uer. sed secundum.

* Fraus auctori prodesse non debet. cap. ex tenore. de rescrip. Dec. con. clxiij. nu. 18. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus ex bonorũ omniũ alienatione præsumitur, uel etiam maioris partis. l. omnes. §. Lucius. ff. de his quæ in frau. cred. glo. in l. nomen. §. filio. ff. de leg. iij. Bal. in l. j. q. iij. C. si quis in frau. patro. in l. fraus. ff. de legi. Ang. in l. ij. C. de do. inter uir. & uxor. in l. si quis post hæc. col. pen. C. de bon. proscript. Dec. con. dlix. nu. 3. Æmilius Maria Manolessus.

Fraus probatur coniecturis. cap. j. & ij. de renun. lib. vj. sed non præsumitur, si intersit iudex, uel consanguineus: ut suprà, Consanguineus. uersi. xiij.

* Fraus cùm crimen sit ad eam probandam, luce clariores probationes desiderantur. Anch. cons. ccclxxxv. col. ij. Bal. con. cccl. col. ij. uol. j. con. ccclxxxij. uol. v. Ay. Cra. con. xxj. nu. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus directò probari non potest, sed tantùm coniecturis. glo. in l. apud Celsum. in princ. ff. de dol. excep. c. ij. in princ. de renunciat. in vj. Ay. Cra. consi. c. nu. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus cùm clàm & occultè committatur, indicijs & coniecturis probatur, cùm aliter non potest probari. l. quia autẽ. §. non simpliciter. ff. si quis om. cau. testa. Old. con. cccxxiiij. Bal. con. xlix. col. ij. uol. j. Ay. Cra. consil. cxliij. num. 12. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus etiam ex minimis præcedentibus arguitur. Alex. cõs. clxxiiij. col. ij. uol. ij. cons. ix. col. j. uol. vj. Ay. Cra. consi. c. nu. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus ex maioris precij solutione arguitur. Bald. consil. clv. uol. j. Abb. con. lxxvj. col. ij. uol. j. Ay. Cra. con. c. num. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus ex uero similibus arguitur, nẽpe cùm uerosimile est, fraudem admissam. Pau. Ca. con. lxviij. col. ij. uol. ij. Dec. cõ. dclxiiij. col. j. Ay. Cra. con. c. nu. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus arguitur, quando is qui renunciauit, uel repudiauit, uel aliter alienauit, in eorundem bonorũ possessione mansit. l. iij. & ibi Bar. C. de naut. fœn. Bal. in l. ij. C. de repud. hęr. Aret. in l. si is qui bonis. ff. de acquir. hær. Ay. Cra. con. c. nu. 7. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus ex ijs, quæ statim fiunt, deprehenditur. l. si uentri. §. eorum. ff. de priuil. cred. c. officij. de elect. Paul. Castr. consil. cccxxxvij. uol. j. Io. Ana. consi. xxiij. Ay. Cra. consi. c. num. 8. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fraudem facere non dicitur, qui facit quod debet. l. qui autem. §. apud Labeonem. & ibi Bar. ff. de his quæ in frau. credi.

Fraus non uenit in generali concessione. l. si pater. & ibi Bart. de his, quæ in frau. credi.

Fraus tacentis tantum operatur, quantum uerbũ consentientis. l. ij. & ibi Bal. C. si res al. pig. da. fit.

Fraudans non perdit beneficium legis. Bald. in l. fi. C. si quis o-mis. causa testa.

Fraus in relictis, an & quando committatur. not. in l. in tacitis, de leg. j.

10 Fraudans gabellam perdit res, quas portet contra deuetum, non ipso iure, sed per sententiam. Bald. in l. si quis in tantam. xiij. col. C. unde ui. sed est tutus post quinquennium. l. ea, quæ. & ibi Bal. C. de uecti. & commis. & dixi in tractatu Gabellarum, ultima parte.

Fraudans gabellam si in itinere derobatur à piratis sibi obuiantibus, non tenetur fisco ad precium rerum, quas portabat contra deuetum. Bal. in l. ij. C. de uecti. & commis.

Fraude legis factum non ualet ipso iure. Bal. in l. j. C. si quid in fraud. patro. etiam cum iuramento. l. non dubium. C. de leg. & ibi docto. † Et per Bald. in l. fraus. eod. tit. & uide quæ ibi dixi ad materiam.]

* Fraudem renunciationis infirmitatis ratione renunciantis inualetudo demonstrat. l. filiæ meæ emancipatæ. ff. solu. matrim. ca. ij. de renunciat. in vj. Old. consi. cccxxiiij. Bald. consi. cccxxxij. in extre. uol. j. Anch. consi. ccccxxx. Rot. in antiq. dec. ccclxj. Aym. Crau. con. lxxxij. nu. 3. con. lxxxviij. nu. 17. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraudem in permutatione beneficiorũ inęqualitas indicat, cùm alterum altero opulentius est. Anch. cons. ccclxxxviij. Ro. in antiq. deci. ccclxj. Ay. Cra. consi. lxxxij. num. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraudem in permutatione beneficiorum coniunctio, & necessitudo, ac propinquitas permutantium indicat. l. data. C. de donation. Bar. in l. post contractum. ff. de donat. Rot. dec. ccclxj. in antiq. Ay. Cra. consi. lxxxij. num. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraus, nullam cessionem, alienationem, permutationem, renunciationemque reddit. cap. j. de rer. permut. in vj. Oldr. consilio cclvij. Ay. Cra. consilio lxxxij. nu. 5. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

Fraus contra ecclesiam parochialem in quarta parochiali an & quomodo fiat per parochianum, & quomodo per ecclesiam non parochialem. Pet. de Peru. in tractatu de Parochia. iiij. & vj. parte principali. pe. col. uer. sed incidenter.

Fraudati census accusatio per quos fieri possit, uel fraudatæ annonæ.

† Fraudẽ qualiter & quando uasallus uel emphyteuta faciat. Bald. in §. beneficium. tit. si de feudo defun. conten. sit inter do.

Fraus in censu, uel annona, quando dicatur committi. Specul. de accusatore. in fine.

Fraudibus est obuiandum. in Spec. de edi. instrum. §. iij. uersic. sed pone ergo. clem. j. & fi. & ibi Car. de conces. pręb. de pręscrip. sedes. de diuortijs. quanto. l. in fundo. de rei uend. clem. j. & ibi Car. & glo. de usuris.

Fraus allegata debet probari per allegantem. in Specul. de appel. §. iiij. uer. sed secundum præmissa. & de dona. uer. item ponit aliquis.

Fraude gestum non debet ratificari. Item,

* Fraudem & quæ antecedunt, & quæ sequuntur indicant. l. sed Iulianus. §. proinde. ff. ad S. C. Maced. l. si uentri. in extre. ff. de priuileg. cred. Pau. Cast. consi. cccxxxix. uol. ij. Ay. Cra. con. cxliij. nu. 9. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraudis suspicio in ijs, quæ ex interuallo fiunt, cessat longi, s. temporis, non modici. Bart. in l. pacta nouissima. col. j. C. de pac. Abb. con. lxix. col. ij. uol. ij. Alex. consi. cxix. in extre. con. cxx. col. j. uol. iiij. l. si mulier. C. ad S. C. Velle. Alex. con. xxviij. col. ij. uol. v. Cor. con. cxxxiiij. con. cclxj. con. ccclxvj. col. pen. uol. j. Aym. Crau. consi. xliiij. num. 2. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fraus quandoque præsumitur: ut infrà eod. per discursum. Item,

20 Fraudis præsumptæ ratione quandoque quis compellitur iurare. Item fraudulenta facta non releuant. in Spec. de cle. coniug.

Fraude alienata per debitorem qualiter reuocentur per creditorem. Et

Fraus non præsumitur in contractu inter patrem & filiũ, quo ad præiudicium alterius. Bald. in l. pactum. xxij. q. C. de colla. Alex. in l. post contractum. de don.

Fraus præsumitur ex præordinatione. Bald. in l. ij. C. ad Velle. & Alex. in d. l. post contractum.

Fraus ne citetur, quando committi dicatur. Bal. & Ang. in l. ij. C. de anna. excep.

Fraus

Fraus debet abesse, etiam in spiritualibus. no. Cardi. in clem. j. de rerum permu. xxij. q. ij. ne quid. xxiiij. q. v. excommunicatorum. de postulan. c. fi.

Fraus non præsumitur, si licentia fuit petita. l. ij. & ibi Bart. C. de cur. pu. li. x. & l. qui fiscales. & ibi Barto. C. de nauicu. lib. xj. Bal. & Sali. in l. fugitiui. C. de seruis fugi. & in l. cùm proponas. C. de manu. testa. & in l. si quis non dicam. de episco. & cleri. & in l. quia nonnunquam. C. quæ res uen. poss. Alex. consi. lxvij. iiij. parte.

Fraude alienata per libertum quomodo reuocentur per patronum. Item,

Fraudatorij interdicti materiam uide in Spec. de rebus eccle. non alie. uer. porrò. & uer. cæterùm ad hæc. & uer. est & interdictum. & in tit. de his, quæ in frau. credi. ff. & C. per totũ.

Fraus in donatione præsumitur, si donator percipit fructus ex re donata. in Specul. de don. uer. item pone, aliquis. & infrà, eo. uer. proximo.

† Fraus ex pactis insolitis, quæ apponuntur in contractibus, præsumitur. do. Pet. Phil. Cor. in consi. xxiij. incip. Visa. per totum. in iij. parte.]

* Fraus in alienatione à reo facta cùm admissa dicitur, clarissimis est probationibus demonstranda. l. quoties. §. qui dolo. ff. de probat. l. sed si maritus. in extre. ff. qui, & à qui. Anchara. con. cclj. M. Ant. Nat. consi. ccxij. num. 2. uolu. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraude uendere alienareq; uidetur, qui multa paruo temporis spacio alienauit. l. omnes. §. Lucius. ff. de his qu. in frau. cred. Bar. in l. post contractum. uersic. prima præsumptio. ff. de probat. M. Ant. Nat. con. clxij. num. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Fraudis causa non uidetur alienare, qui est ad alienandum necessitate impulsus. l. fin. in extre. C. de litig. l. alienationes. ff. fam. ercisc. Ang. in l. si quis post hac. col. ij. C. de bon. proscri. M. Anto. Nat. consi. ccxij. num. 3. uolu. j. Æmilius Maria Manolessus.

30 Fraus præsumitur ex actuum celeritate, & ex nimia liberalitate. Bald. in l. eam quam. xv. col. de fideicommis. Item ubicunque minor apparet læsus. glo. in l. fin. C. si aduer. uendi. Item in emptione facta per interpositam personam. l. pupillus. §. fin. & ibi Bart. ff. de auth. præstan. nisi fiat palàm, & bona fide, ut ibi. & §. Emptio. uersicu. j. & l. si is, qui bonis. & ibi Bart. ff. de acquirend. hæredi. ubi præsumitur fraus in filio repudiante, & postea emente per interpositam personam. Item præsumitur, si filius bastardus emit ab eo, cui pater uendidit, secundũ Bart. in l. si is, qui. in fi. ff. de uulg. & pup. Item præsumitur, si mutuum fiat cum pacto, quod restituatur ei, quem Titius declarabit, & Titius declaret filium mutuantis. Bald. in l. iubemus. §. j. C. ad Trebellia. Item præsumitur, cùm constet de damno, & non aliter. Bald. in l. si tutor. C. de interdic. ma. inter tu. & pupil. Item præsumitur ex nimijs cautelis. Bald. in l. etiam. iij. colum. de execu. rei iudic. & no. † in l. vj. ff. de conditio. instit. & in l. penul. C. de euict. † Et do. Pet. Philip. Corn. in consi. ccvij. incipien. Qui laicus in subscriptione. in litera I. in iij. parte. Item ex clausula insolita: ut per eum in consi. ccciij. incipiente, Videtur. in litera M. eadem parte iij.] Item præsumitur ex qualitate personæ, ut si est solitus fœnerari, secundum Bald. in l. cùm allegas. iiij. oppo. C. de usuris. Item præsumitur ex petitione clandestina. Bartol. in l. Barbarius. j. colum. ff. de off. præt. per l. non existimo. de admini. tut. Item præsumitur de facili inter coniunctas personas. l. non solùm. in princip. per Bartol. de ritu nupt. Item in donatione, quæ fit coniunctæ personæ, si fit facta in præiudicium tertij. Paul. consil. lxiij. Item in hærede repudiante, si possideat post repudiationem. Bar. in l. j. in princip. ff. si quis omis. cau. test. per l. qui autem. in princi. §. si non simpliciter. eod. tit. Item præsumitur in patre alienante in præiudicium filiorum, quando prouenit ad eam ætatem, in qua filios habere non potest. Item quando facit, ut priuet successione eum, qui deberet de iure succedere. ca. j. §. noui. per quem fiat inue. in usi. feud. Item si alienat titulo lucratiuo. l. cùm autem. uer. in his. de his, quæ in frau. cred. Item si alienat titulo oneroso pro modico precio. per l. per diuersas. C. manda. & l. si pupillus. uersi. si est. in gloss. & ibi Bartol. ff. de autho. tu. & in c. j. §. donauit. qua. ol. feu. al. pot. Quod tamen uerum est, nisi ob causam necessariam fiat alienatio. l. mutus. §. manẽte. ff. de iu. do. l. si cùm dotem. §. fin. autem. solu. matr. secundum Ludo. in fin. uer. Fraus. uer. pater. Item quoties est iuris communis præsumptio, toties præsumitur fraus, secundum Butrig. in c. pastoralis. de iure patro. Item si fiat alienatio omnium bonorum ex titulo lucratiuo. l. omnes. §. Lucius. & ibi Bart. plenè de his, quæ in frau. credi. ubi etiam Alex. & Bal. in l. j. C. si quid in frau. patr. uel de maiori parte bonorum. Bal. in l. j. antepenul. q. C. qui bo. ce. pos. & in l. j. iij. q. si quid in frau. pat. & in l. si nunquam. de reuo. do. & Alex. in consil. lxxxix. iiij. parte. quem etiam uide in l. summa. de peculio. uel etiamsi fit particulariter nominatim de omnibus rebus. Bart. in l. nomen. ibi Alex. §. j. de leg. iij. & Alexan. in d. §. Lucius. qui ponit utrumq; dictum. Vide glo. & Bar. ff. de proba. l. patronus. & in l. qui testamentũ. in fin. ubi etiam dicit, quòd fraus præsumitur eo, quòd bona patris sunt apud spurium. Quod etiam tenet Bar. in con. Cechus de Spoleto, &c. Item si fiat omnium bonorũ, etiam coniunctæ personæ. l. inter extraneos, de don. inter uirum, & uxor. Item si fiat clausula. l. hi, qui. C. de rei uend. Item si post alienationem alienans reperitur in possessione. l. sicut. §. superuacuum. quib. mod. pig. sol. nisi in donatione omniũ bonorum. suprà, uerb. Donatio omnium bonorum. uersic. viij. Item si fit de omnibus bonis: ut suprà, eodem. Item si detur in dotem filiæ extranei: ergo non si propriæ. l. fi. §. item si extraneus. ff. de his, quæ in frau. cred. Item fraus præsumitur, si quis citò post condemnationem dat bona sua in solutum ad mandatum alterius iudicis: nam tunc excluditur à beneficio cessionis. per l. fi. ff. de cessio. bo. secundum Rotam in decisio. cclxj. in causa mea. in anti. Item ex paruitate precij, uel pensionis. Bal. in c. donare. qualiter olim feu. po. al. Item nisi fiat cessio alteri, qui cedat prohibito: uel si fiat procuratori cum pacto nõ reddendi rationem, in quem per statutum cessio prohibetur. suprà uerbo, Cessio. Item si fiat à debitore sciente se esse inopem, & habere multum æs alienum. Bartol. in l. si quis cùm hæres. de his, quæ in frau. cred. Alex. in l. omnes. §. Lucius. eodem titulo.

† Fraus contra emptorem an possit allegari per creditorem uendentis, qui partem precij realiter recipit, & residuum fuit confessus habuisse: uide do. Pet. Phil. Corn. in consilio ccxxx. incip. Videtur. per totum. in ij. parte.]

Fraudans emptorem datiorum, uel gabellarum, non dicitur fraudare commune, uel pecunias communis, nec punitur statuto defraudante pecunias communis: quia mutatione personarum mutantur priuilegia, secundum Pet. de Anch. in consil. In Christi nomine, eiusque matris, &c. & Anto. de But. se subscripsit, quorum consil. propria & sigillata uidi in ciuitate Paduæ.

† Adde hîc, quòd fraudatur licitè gabella, quæ iustè non est imposita: iuxta no. per Bar. in l. uectigalia. ff. de publican. & per Abb. in proœm. Grego. & in c. j. de constit. & in c. innouamus. de censi. & in c. dilectus filius. el iij. de præb. & in c. ex parte. de his, quæ fi. à ma. par. capit. & per Bal. in l. ueluti. ff. de iusti. & iure. facit quod notat Abb. post Inno. in c. olim. el j. de resti. spoli. ubi limitatur hoc esse uerum, nisi in fraudẽ gabellæ uertatur scandalum: nam tunc non iustè fraudatur gabella, cùm nihil cum scandalo sit faciendum: ut in c. nihil. de præscrip. c. cùm teneamur. de prob. c. ij. de no. oper. nun.

Fraus in contractu ex quibus deprehendatur. in Specu. de do. inter uirum & uxorem. §. ij. uer. & sic no.

Fraus legi fit quatuor modis. glo. in l. fraus. ff. de legi. Bald. in l. non dubium. C. eod. tit.

† Fraus contra legem quot modis dicatur: uide do. Bar. Soci. in consi. lxvij. incip. Circa primam quæstionem. uersic. tertiò etiam. ibi: & quamuis ipsi. in j. parte.]

Freneticus non potest contrahere, uel testari, nec ligatur iuramento. Bal. in l. ij. x. quæst. C. de rescin. uend.

Freneticus non est propriè furiosus. no. in ca. mutus episcopum, uel abba. Bal. in c. j. in fi. an ille, qui interfe. fra. do. ubi etiam uide, an priuetur feudo propter crimen antè commissum.

Freneticus non potest eligi episcopus. Car. in cle. constitutionem. in prin. pen. q. de elec.

Frenum

Frenum & sella uenit in uenditione equi, nisi aliter actū sit. l. ædiles aiunt. in princ. & ibi gl. & Barto. ff. de ædil. edic. & Barto. in l. eum, qui. §. non solùm. ff. de furtis. in l. si ut certo. §. usq; adeò. per Gu. ff. commoda. Quod uerum, si cum dictis ornamentis equus fuerit onerosus emptori. Ang. in d. l. ædiles. §. uendendi. & Bal. in l. ij. C. de ædi. actio. Vide Alex. in l. de quibus. in fi. de legi. & in d. §. nō solùm. ubi idem dicit de ornamentis omnibus, quæ erant in equo: per d. l. ædiles. §. uendenti.

Frequens dicitur cum interuallo: sed assiduum sine interuallo. Ioā. And. in c. j. in princip. de restitut. spo. in vj. in nouella, post Archi. ibi.

Frequenter quomodo ponitur. gl. est in auth. de defen. ciui. §. fin. col. iij. & in c. monasteria. de uita & honest. cle. Barthol. Cæpo. in c. j. viij. col. de cogni. feu. quòd bis intelligitur.

† **Frequentatio** ad monasteria monialium inducit si nistram suspicionē contra accedentes ad ipsa monasteria: nam periculosa est sexus commistio: ut est tex. cum glo. in c. mulieres. de iudi. lib. vj. & ideo clericus prohibetur solus immiscere fabulas cum muliere. lxxj. di. c. clericus. & c. clerici. Abb. in c. monasteria. in princip. de ui. & honestate cleri.

† Frequentare monasteria quot requirantur, ut quis possit impunè stare. Et dic quòd duo, scilicet causa rationabilis, & quòd sit manifesta. Non enim sufficit causam rationabilem allegare, nisi illa sit manifesta. Abb. in d. c. monasterium. & ibi gloss. ij. dicit illam gl. esse notandam ad statuta facientia mentionem de frequentatione, ut ex duabus uicibus inducatur frequentatio. Pro qua glo. facit dictum Archi. in ca. illud. xij. dis. ubi dicit, quòd ex duabus uicibus inducitur consuetudo ob beneficium. facit l. iij. C. de epis. audien. Et de hoc ultimo uide Abb. in c. fin. de appel. facit l. quis sit fugitiuus. ff. de ædil. edic. & per Barto. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. de no. ope. nun. & xxv. q. ij. ita nos. & glo. in c. mos. j. dist. & in c. consuetudo. ead. di. & no. in c. cum ecclesia Sutrina. de cau. pos. & propriet. & in c. fi. de consue. & in c. abbate. de uerb. signi. & in l. de quibus. ff. de legibus. & in rubr. & in l. j. & ij. C. quæ sit lon. consue. & Abb. in c. cùm decorem. in fi. de uita & hone. cleri. & in c. cùm non liceat. in ij. col. de præscrip. Et de uerbo, Frequentia. facit, quod habetur in l. item apud Labeonē. §. aliud. ff. de iniurijs. & in c. frequens. de resti. spo. & ibi Archi. & Domi.

Frigiditas qualiter probetur, quę est in potentia coeundi. in Spec. de teste. §. vij. uer. hoc quandoque. iuxta finem.

Frigiditas intra quod tempus probetur. in Specul. de dila. §. j. uer. aliæ experitoriæ.

Frigiditatis causa si petatur diuortium, quomodo formetur libellus.

Frigiditas quanto tempore probetur. in Spec. de frigi. & malefi. per totum.

Fructus dicuntur accessiones rei naturales, & ueniunt in condictione ob causam. l. qui se. cum gl. & l. cùm quis. ff. de cond. ob causam.

Fructus intelliguntur deductis expensis in contractu lucratiuo. l. non amplius. de leg. j. glo. in l. si quis argentum. §. j. C. de dona. & in l. j. & ibi Bald. C. de fruc. & li. expen. Item uide † in Spec. de expen. §. j. uer. Expensæ. † Et per Fel. in c. ad nostram. de iureiur. & Bal. in l. si à domino. §. fructus. de pet. hære. Et appellatione fructus quid contineatur, uide Bald. in l. uideamus. de usuris.]

† Singula. Fructus an & quando deducantur, & quando non: uide Bar. in l. fructus. ff. sol. mat. Et adde, quòd si boues empti gratia arandi terram, & seminandi eam, perdantur, tales impensæ non deducuntur de fructibus. Ita dicit Bald. in l. j. in fi. C. de fruct. & lit. expen. Quod dictum sequitur pro ualde notabili, dicens esse quotidianum in rusticis. Fran. Cremo. nota. cxxxiij. incip. Tu scis, quòd fructus.*

Fructus fundi locati ad dimidiam debentur, non deductis expensis factis à colono: quia dimidia fructuum debetur colono pro sumptibus, & operis. Bart. in l. fructus. solu. matri. & Bald. in l. si quis domum. loca. Item,

Fructus dicuntur non percipi, quando non est deducta impensa. per l. fructus. secundum Bar. in l. si merces. §. uis maior. ff. loca. nisi in colono partiario: ut s̄. not. & ibi tenet Bald. in l. cum duob. §. si in coeunda. ff. pro socio. ubi dicit, quòd si colonus cogatur soluere datia, uel collectas, computat domino quod soluit. & s̄. Colonus. uer. cxxxix.

Fructus fructuum debentur, quando debetur fundus cum omni causa. l. cui fundus. & ibi Angel. & Alex. in princ. si cer. pet. & in l. sed & partus. & ibi Ang. ff. quod me. causa. & in l. Iulianus scribit, si hominem. & in l. præterea. de rei uend. & idem dicitur de partu partuum.

Fructuum archidiaconatus appellatione non uenit quod datur ei in suo aduentu, idque non uenit in uenditione dictorum fructuum. Oldr. in consi. cxxix.

Fructuum appellatione non ueniunt distributiones quotidianæ. Ioan. And. in addi. Specul. de concess. præbend. in rubr. & Geminia. in capit. consuetudinem. §. qui uerò. de cle. non resi. in vj. Oldra. in consi. cxvij.

Fructus, id est usufructus. l. necessario. §. fi. de periculo, & com. rei uen. Bal. in l. fructus. ff. solu. mat. & Bar. in l. fundi Trebatiani. & in l. pe. eo. tit. ubi loquitur de emptore fructuū quid uideatur emere. & uide bonum text. in l. per seruum. §. usufructus. cum l. seq. ff. de usu, & habita. & infrà, Vsufructus. §. j. uer. xix.

Fructus unus dicitur, qui semel percipitur, etiam intra biennium. Bart. & Imo. in l. diuortio. §. quod in anno. soluto matrimonio.

† Fructus & obuentiones qualiter differant: uide Ias. in l. si urbana. col. ij. in fi. ff. de condi. indebi.

10 Fructuatio probat possessionem. l. ij. C. de acquir. posses. l. Titia. de sol. & j. Possessio. Quod est uerum, secundum doctogl. & Bar. ibi, quod fieri præsumitur tanquam à domino, etiamsi testes non dicant, quòd fructauit tanquam dominus.

Fructus aridi dicuntur frumentum, & fabæ. Sed

Fructus liquidi dicuntur uinum, oleum, & similia, à liquando, id est, à fluendo dicti. doc. & Bal. in auth. ad hoc. j. col. C. de usuris.

Fructuum quantitas magna respectu precij facit contractum suspectum. Bald. in l. fi. C. de condi. inser.

Fructus dicuntur illi, quibus excisis alij renascuntur. l. diuortio. §. si fundum. & ibi doct. sol. mat. & per Abb. in c. pastoralis. de deci. & infrà Bar. in l. quidam. §. nihil. de eden.

† Fructus dicuntur deducta impensa & onere, & non aliàs. latè Ioan. Lud. in repet. rubr. de donat. inter uir. & uxor. colu. xlvij. ubi infert ad plura. uide ibi.

† Fructus agri, sicut sunt poma, sic eligere est fructus iuris eligendi. Fel. in c. cùm olim. in ij. colu. uer. unde dicit Innoc. de maio. & obe. Et ibi subdit idem Fel. quòd fructus quasi possessionis iurisdictionis est ipsum exercitium iurisdictionis.

Fructus non possunt durare triennio regulariter. glo. Bald. & Imo. in l. diuortio. §. interdum. solu. mat. Item Alex. de Imo. consi. xxxvj. iiij. parte.

Fructus dicuntur res tempore perituræ. l. procurator totorū. & ibi Bar. ff. de procurato.

Frúctus possunt alienari per minorem sine aliqua solennitate. Alexand. consi. xxxvj. iiij. parte. & infrà, Minor alienat. uersic. lxiiij.

Fructuum appellatione non uenit fructus hominum. Flo. in l. uerus. ff. de usufr. quod no. pro gabella. & Sicu. in c. salubriter. ad fin. de usuris. in Spec. de loc. §. j. uer. sed pone. ubi dicit secus appellatione redditus.

Fructatio qualiter probetur. Bald. in l. si fundum. C. de rei uend.

20 Fructus ueniunt appellatione interesse. l. loci. §. ij. si serui. uen. Bal. in addi. Spec. de eo, qui mit. in pos. causa rei ser. uer. item no. Floria. in d. §. ij. ubi etiam dicit saluari libellum, quo petitur res, & interesse, ut comprehendat etiam fructus.

Fructus omnes ueniunt appellatione glandis. l. qui seruandarum. §. fin. & ibi Bar. ff. de præscr. uerb. & l. j. ff. de glan. leg. & in Spec. de iniur. & dam. da. §. ij. uer. porrò.

Fructus donati an debeantur deductis expensis. Bal. in l. j. pen. col. C. de fruc. & lit. expen.

Fructus non dicuntur redditus protocollorum notarij. Barto. Ang. & Alex. in l. quædam. §. nihil. de eden. ubi dicit uerum, nisi ex eisdem scripturis pluries perciperentur fructus, ut sunt exempla scriptorū, liber statutorum, & reformationū, qui

qui ostenditur ibidem, nec dicuntur in bonis. Bart. & Bald. in l. diuortio. §. si uir. sol. matri. & infrà, Vxor usufructuaria. † ubi melius. uer. x. † Vide do. Bar. Soc. in con. 100. incipiente, In causa Baptistæ. circa medium. iij. col. in j. parte.]

Fructus appellatione an ueniant annui redditus. Bald. in addi. Spec. de loc. uer. an colonus. Nec ueniunt bona mobilia. supra, Bona mobilia. uersic. v.

Fructus alieni fundi possunt impunè edi, non asportari de iure diuino. de consecra. dist. v. discipulos. Bartho. Cæpo. de serui. rusti. tit. de serui. pas. iiij. q.

Fructus & redditus, an sit idem. ĩ. uerb. Redditus. uersic. vj.

Fructus archidiaconatus non sunt prohibiti fratribus Minoribus, quia sunt incerti, licet annui. Card. in clem. exiui. §. licet. de uerb. sig.

† Fructus canonicatus est præstatio uocis. Felin. in cap. cùm olim. in ij. col. uersi. unde dicit. Inno. de maio. & obe.

Fructuum appellatione in statuto ueniunt pensiones domorum. Alex. consi. clxxx. ij. parte.

Fructus certi fundi si promittantur, debitor liberatur, si nō nascantur, uel nati consumantur. s̃. Debitor generis. uer. xij.

30 Fructuum appellatione ueniunt etiam immaturi. l. si absente. §. fin. ff. de usufru. l. pe. de usufru. leg. l. si ex sylua. cum glos. de usufruct.

† Fructuum appellatione an ueniant mercedes, & pensiones? uide textum in l. mercedes. ff. de petitio. hæredi. & Alex. in l. diuortio. col. j. ff. solu. mat. Et si testator legat in testamento uxori suæ omni anno decem saccos frumenti, donec castè uixerit, & talis mulier post mortē mariti intra duos aut tres menses capit uirum, uel moritur, nunquid pater, uel hęredes sui debent habere decem saccos frumenti: uide tex. in l. à uobis. ff. de annuis legatis. Ias. in l. diuortio. co. j. in fin. cum seq. ff. solu. mat.

Fructuum iurisdictionis appellatione ueniunt pœnæ, unde data iurisdictione in dotem pœnæ sunt cōmunes uiro & uxori, tanquam fructus dotis. Bald. & doct. in l. diuortio. §. si uir. solu. matri. & Bartol. in l. fin. eod. tit. qui dicit pœnas cedere lucro mariti.

Fructuum appellatione an ueniant arbores ceduæ. Bal. in addi. Spec. de loca. uer. an colonus. quòd sic. & Sicul. in c. salubriter. in fin. de usuris.

Fructuū appellatione ueniunt aues, & feræ solitæ capi in fundo, si nullus alius fructus solet ex eo percipi. Bar. in l. cùm in plures. ff. locati. per l. item si fundi. §. occupationē. ff. de usufruct. ad de l. usufructuarium uenari. de usufruct. Item,

Fructuum appellatione uenit palea. l. usufructuarius messem. uer. stipulam, quæ in messe. ff. qui. mo. usufr. ami. in Spec. de deci. §. j. uersi. fin. Pet. de Vbal. de soci. xj. parte, xij. col. Bald. in l. fin. iij. col. C. de cond. inser. l. certo. de serui. rusti. prę. no. in l. cum manu. §. j. de contrahen. emp. Item,

Fructuum appellatione uenit fœnum. l. partum. ff. de uerb. signifi. etiam immaturum cæsum. l. si absente. §. fi. de usufruc.

Fructuum appellatione uenit uua, & habitatio. ĩ. uerb. Habitare. uersic. xlj. Vide Ioan. Papi. in Summa, uer. fructibus. in libello reali. & infrà §. secundo. uer. ij.

Fructuum appellatione uenit electio. Inno. in cap. in literis. de resti. spolia. Item uox. ĩ. Vox. uersic. vij. Sed an præsentatio: Innoc. in c. ad postulationem. de iure patro.

† Fructuum appellatione an ueniant pœnæ maleficiorum, uide do. Pet. Phil. Corn. in consil. ccliiij. incip. Circa. in litera G. in iij. parte.]

Fructuum appellatione quid comprehendatur. uide de inter. quę. fi. in iudicio. §. secundo. uer. uerum. & Innoc. in rub. de re iud. & Io. And. in c. j. eod. tit.

Fructus appellatio strictior est, quàm redditus: quia

Fructuum appellatione non ueniunt operæ. in Spec. de hære. in princ. Sed habitatio sic. ĩ. uerb. Habitare. uersi. xlj.

Fructus quotuplex sit: dic q aliqui sunt naturales, aliqui industriales, aliqui percepti, aliqui percipiendi, aliqui extantes, aliqui cōsumpti: ut infrà uer. seq. per discursum. & plenè in Spec. de fruct. & interesse. §. j. per totum. Itē aliqui sunt aridi, aliqui sunt liquidi: secundum Bal. in auth. ad hæc. j. col. C. de usuris.

Fructus naturales uel industriales dicūtur ex arbitrio iudicis, secūdum quod natura uel industria magis prępōderat. Cyn. in l. certum. C. de rei uend. ar. l. quæritur. de sta. ho. Bart. in l. ex diuerso. j. col. ff. de rei uend. & ibi Pet. de Su. & doct. Vide de his in l. j. ult. col. C. de usu. & fruct. le. Ius eligendi quis fructus dicatur. Bal. in l. si mancipium. C. de rei uend. Flor. in l. loci. §. secundo. si ser. uend. † Vide do. Pet. Phil. Cor. in consi. cxxix. incip. Ad euidentiam. in prin. & in litera A. iiij. parte.]

Fructus naturales dicuntur ficus, poma, cerasa, & similia.

Fructus industriales dicuntur granum, uinum, & oleum, pensio, & opera iumentorum, & similia: secundum do. Maria. Soc. in consi. An fructus. Bar. in d. l. ex diuerso. de rei uen. & ibi Alex. in suo consi. Quæstio talis est, Titius habens uxorem, &c. & Bal. in l. ancillæ. iiij. col. C. de fur. ubi etiam dicit de lignis, oliuis, & uuis. & per l. si eius. ff. de rei uen. & Cyn. in l. certum. C. eo. tit. post gl. in c. grauis. de resti. spo.

Fructus industrialis dicitur, quicquid seminatur. Bal. in l. j. C. de usuris & fruc. lega.

Fructus industrialissimi qui dicantur. Bal. in l. si traditio. in fi. C. de ac. empt.

Fructus pendentes sunt pars fundi. l. fructus pendentes. & ibi doc. ff. de rei uend. in Spec. de fruc. & interesse. §. j. uer. sed pone. Flor. in l. si fur. de usufru. in Spe. de dec. sad fin. l. in lege Falcidia placuit. & ibi Bar. ff. ad leg. Fal. & † melius per Alex. in l. si filius. §. j. de uerb. oblig. † Et per Frā. Are. in l. cum filio. in viij. col. de leg. j.]

Fructus pendentes tempore stipulationis ueniunt in stipulatione. l. fructus. de his, quę in frau. credi. & Alex. in l. si filius. §. j. de uerb. oblig.

Fructus pendentes in re donata nō augent donationem, quo ad effectum insinuationis. Bal. in l. fi. C. pro donato. per l. filiusfami. §. ex rebus. & ibi tenet Alex. de don.

Fructus pendentes intelliguntur esse fructus anni præcedentis, & pertinent ad usufructuarium, cui relictus est fundus, habens fructus pendentes. l. si pendentes. in prin. & ibi Flo. de usufruc. Vide Bal. in c. j. in fin. an agna. uel fil. Sed an tunc hæredes repetant sumptus culturæ ab usufructuario, cui cedunt fructus. Flor. ubi s̃. & ĩ. Hæres.

Fructus pendentes finito tempore conditionis pertinent ad colonum partiarium, nō ad colonum, qui numis colit. Flor. in l. defuncta. j. col. ff. de usufr. & in l. si absentem. §. syluā. eo. tit. & s̃. Colonus. uer. cxxxvij.

Fructus pendentes pertinent ad dominum, quandocunq; uasallus moriatur. Flor. in l. defuncta. in fi. princ. ff. de usufr.

Fructus pendentes possunt pignorari. l. & quæ nondū. in prin. ff. de pigno. l. si colonus. §. j. & ibi Bar. ff. qui po. in pig. ha. ubi sufficit, rem esse in bonis tempore obligationis fructuum. Item faciunt fundum preciosiorē. Bart. in l. in lege Falcidia placuit. ad legem Fal.

Fructus pendentes tempore mortis testatoris ex legato sunt restituendi legatario, tanquam pars legati, non autem percepti. Bal. in l. j. ij. col. C. de usur. & fruc. lega. & in l. si quis bonorum. de lega. j. & ĩ. Fructus legati. uer. xvij.

Fructus pendentes tempore testamēti an ueniant appellatione bonorum mobilium. Pau. de Cast. in consi. ccxxxij.

10 Fructus pendentes non dicuntur bona mobilia, sed separati à solo sic. in Spe. de fruc. & interesse. §. j. uer. sed pone. & Flo. in l. si fur. de usufruc. aliàs l. Iulianus. Vnde

Fructus pendentes non ueniunt in legato bonorum mobiliū. Bal. in addi. Spe. de fruc. & interes. & §. j. & per Pau. de Cast. consi. ccxxxvij. an computentur in legitimam. ĩ. Fructus cōputantur. uer. iiij. Sed an ueniant appellatione immobiliū. Alex. in l. mouentium. de uerb. signif.

Fructus cadētes in fundo uicini possunt recolligi per dominum eorum, inuito domino fundi. in Spec. de iniur. §. ij. uer. item si. Bar. in l. j. in fi. ff. de glande legenda.

Fructus cadētes in fundo uicini possunt per uicinum, uel eius animalia pasculari impunè. l. qui seruandarū. §. fi. & ibi Bart. ff. de præscrip. uerbis. sed tenetur dominus animaliū actione in factum domino fructuum: ut ibidem.

Fructus percepti per fratres posſidentes diu bona pro diuisis non ueniunt in collationem bonorum: quia præsumitur inter eos facta diuisio, Bald. in l. j. vij. quæst. C. qui admitti.

* Fructus emphyteuta perceptos post elapsos tres annos, qui-

bus canonem domino non soluit, domino restituere est cōpellendus. Spec. in tit. locat. §. nunc aliqua. uer. x. Alb. in l. ij. col. viij. C. de iur. emphy. Ang. in §. si uerò. in authen. de non alie. Ias. con. xxix. nu. iij. uol. I. Aemilius Maria Manolessus.

† Fructuū qualiter fiat diuisio inter hæredem grauati, & fideicōmissarium. Soc. iij. uol. consi. xlij. col. ij. uide Cor. iij. uol. consi. clviij. col. fin.

* Fructus à filio, cui onus fideicōmissi testator imposuit, postquam legitimā detraxit percepti, sunt computandi in Trebellianicam, licet aliàs si una tantùm quarta detraheretur, nō essent. l. in fideicommissaria. ff. ad S.C. Treb. l. iubemus. C. eo. Pau. Cast. in l. scimus. in princ. C. de inoffic. testa. in l. mulier. §. cùm proponeretur. ubi & Alexan. consi. antepen. ff. ad S.C. Trebel. Ias. in consi. xliij. dub. ij. in termi. uolum. 3. Aemilius Maria Manolessus.

Fructus percepti ex fundo alieno nō transeunt in dominium perceptoris. Bald. in l. ex nominis. C. de hæredi. uel ac. uen. uide l. si fur. ff. de usufr.

† Fructus percepti ex prædijs alicui obligati, cùm sint eiusdē naturæ cum re obligata. d. Bartho. Soc. in consi. xciij. incip. circa primum. uer. confirmatur. in j. parte.]

Fructus perceptus semel intra biennium dicitur unicus. Bart. & Io. de Imo. in l. diuortio. §. quod in anno. sol. ma.

Fructus percepti pēdente dilatione an cedant debitori, cui est concessa dilatio. not. in l. mulier. §. alia. ad Treb. & infrà, Fructus dotis. uersi. xvij. Et an hi computentur in Falcidiam, & Trebellianicam. in d. §. alia.

Fructuum perceptorum æstimatio debetur ab his, qui perceperunt licitè, ut tutor, creditor, maritus, & similes, aliàs debentur ipsi frnctus, qui decætero possunt crescere. & Bar. in l. diuortio. §. ob donationes. in fin. sol. ma.

Fructus percepti post innouationem, appellatione pendente, ueniunt in reuocatione innouatorum. c. bonæ memoriæ. & ibi Bal. & Phil. de appel.

Fructus percepti conditione pendente, non restituuntur. glos. & Bar. in l. emptor. in princ. de rei uen. Bal. & Ioan. de Imo. in l. domos. de lega. j.

Fructus percepti dicuntur statim quòd à solo separati, etiā nō reconditi in horreo. Bar. & Ang. & Pet. de Sun. in l. ex diuerso. de rei uen. Cyn. & doc. in l. certum. C. eod. tit.

Fructus percepti ex bonis bāniti distractis, an restituātur bannito restituto. Ang. in auth. de hæred. & Fal. §. j. colla. j. Item,

Fructuum perceptio qualiter probetur. Bald. in l. si fundum. in fi. C. de rei uend.

Fructus percepti per uxorē de bonis uiri uigore legati, an extenuent dotem. Pau. de Cast. consi. ccclxxxv.

Fructuum perceptorum quantitas probatur iuramento. gl. & doc. in l. si traditio. in fi. C. de act. emp. & in authē. de nup. §. quia uerò. & Lud. in l. admonendi. ff. de iureiu. & per testes. Bal. in l. j. C. de fru. & li. expen.

Fructus percepti authoritate iudicis, non sunt restituendi. l. fi. C. ad Carbon. Bald. in l. non ignorant. in princ. C. de fruc. & litis expen.

* Fructus ex re alienari prohibita percepti restituēdi sunt. fac. l. si pater. C. de usufr. faciunt quæ in simil. quæst. tradūt Spe. tit. locat. §. nunc aliqua. uer. x. Alber. in l. ij. col. viij. C. de iur. emphy. Ang. in §. si uerò. in authen. de non alie. Ias. in termi. consi. xxix. dub. iij. nu. iij. uol. I. Aemilius Maria Manolessus.

* Fructus à fructuario post usumfructum extinctum percepti restituendi sunt. l. si pater. C. de usufr. Ang. in §. si uerò. in authen. de nō alien. Ias. con. xxix. nu. iij. uol. I. Aemilius Maria Manolessus.

Fructus percepti dicuntur duobus modis. in Spec. de fruc. & interesse. §. j.

Fructus perceptos tenetur restituere, qui renūciauit liti & causæ, & beneficio, nisi de facto dimiserit possessionem. j. uer. Renuncians liti. uer. xvij.

† Fructus percepti ante restitutionem fideicōmissi pertinent ad rogatum. do. Pet. Phil. Cor. in consi. lx. incip. In hac. in litera H. in j. parte.

† Fructus percepti post moram sunt restituendi fideicommissario. d. Pet. Philip. Corn. in consil. clviij. incip. Viso. in litera H. in iij. parte.]

† Fructus percepti ex patrimonio mulieris, & sic in re uniuersali, augent ipsam rem. do. Barth. Soc. in con. xciij. incip. Circa primum. uer. confirmatur. in j. parte.]

Fructus percipiendi quando debentur, qui percipi potuerunt à petitore, non à possessore. l. apud Iulianū. §. j. & ibi Bar. de lega. j. l. si nauis. de rei uen. nisi possessor habuerit causam à domino, ut creditor in pignore: quia tunc consideratur qui percipi potuerunt à possessore creditore habente causam à debitore domino pignoris: aliàs considerantur percipiendi à domino. l. ij. & ibi Bal. C. de pig. act. & dicit Bar. in l. creditor. eo. tit. quod probatur, probādo quòd domus potuisset pro tanto locari annuatim.

Fructus percipiendi, qui dicantur, & quomodo. gl. & Bar. omnino in l. ex diuerso. iiij. col. ff. de rei uen. & in l. si nauis. §. generaliter. eod. tit. & suprà eod. & Rapha. de Cu. in l. apud Iulianum. §. j. de leg. j. & Raph. Fulg. in d. l. si nauis.

Fructibus percipiendis legatis, debetur ius usufructus. Bart. in l. Trebatiani. ff. de usufr. leg. Bal. in l. fructus. ff. sol. ma.

Fructus percipiendi non possunt in summa deduci per iudicē glos. in l. Iulianus. §. j. ff. de rei uend. Ang. & Alexā. in l. si marito. §. si fundum. ad fin. sol. matri. Angel. in l. ubi. §. j. de uerb. oblig. contra Bal. in l. j. C. de sen. quæ sine cer. quan. profe. in l. j. C. si secundo nup. mul. Et cum opi. Ang. tenet Imol. in l. si stipulatus. §. cùm stipulamur. de uerb. oblig.

Fructus percipiendi probantur per coniecturas, sicut interesse lucri cessantis, scilicet per proximas cōiecturas illius anni, quo percipiuntur, & per redditus terrarum uicinarum, non per redditus ueterum præteritorum annorum, sed percepti probātur per testes. Bal. in l. j. C. de fruc. & lit. expen. quem uide omnino in l. fundū. C. de rei uen. ubi dicit, quòd quando probantur per coniecturas, potest iudex deferre iuramentum in supplementum probationis, quod not. in l. in bonæ fidei. C. de re. credi. & in l. admonendi. de iureiur.

Fructus percipiendi dicuntur duobus modis: & de eorum materia uide in Spe. de fruc. & interesse. §. j.

Fructus percipiendi an non debeantur propter titulum. infrà, Malæ fidei possessor. uer. xxvj.

Fructus separati quomodocūq; pertinent ad usufructuarium. infrà, uer. Fructus usufructuarij. uer. j.

Fructus beneficij à solo separati cuius sint, mortuo rectore. j. Fructus beneficij. uer. xvij.

Fructus separati à solo existentes in facie fundi uenditi, pertinent ad uenditorem, & occupati ab emptore sunt restituendi: qui emptor ui occupans tenetur actione ui bonorum raptorum. l. ij. & ibi Bal. C. de actio. emp. Item separati sunt coloni. Bar. in l. ex diuerso. de rei uendi.

Fructus à solo separati per quemcūq;, fiunt bonę fidei possessoris. Flor. in l. si fur. aliàs l. Iulianus. de usufr. & l. si eius fundi. & ibi Bar. de rei uend.

Fructus extantes præscribuntur à bonæ fidei possessore, etiam sine titul. Bald. in l. j. ij. colum. C. de usuf. & fruc. leg.

Fructus tam extantes, quàm consumpti, præscribuntur triennio. l. sequitur. §. fructus. & ibi Bartol. ff. de usucap. Bald. in l. j. j. colum. C. de usur. & fruc. lega. Pet. de Sun. in l. eos. in fi. C. de usuris.

Fructus extantes quomodo petantur. infrà, Fructuum petitio. uersic. iij.

Fructus renascentes an debeantur. glos. doc. in l. damni. §. si is, qui uicinas. ff. de da. infe. facit glos. in l. obligationum ferè. §. placet. ff. de act. & obliga. in l. item. ff. arbofur. ce. & Flor. in l. defuncta. in fi. principij. ff. de usuf. glo. in l. rem. §. item quęcunq;. ff. de rei uend. & tex. in l. qui fundum. §. fundi uenditor. de contrahen. emp. & infrà, Fructus futuri. uersic. j. & ij.

Fructus consumpti ex bonis uiri per uxorē possessis percepti extenuant summam dotis. Bal. in l. si cui. C. de non nu. pec. no. in l. Titia. de sol. Innocen. in cap. ad nostram. de iureiur.

Fructus consumptos non reddit bonæ fidei possessor. suprà, Bonæ fidei possessor. & Bart. & doc. & Alexan. in l. insulam. §. j. sol. matri.

Fructus consumpti dicuntur, quando de eis nihil super est, nō quando conuersi sunt in patrimonium, adeò quòd quis est locupletior factus ex illis, secundum do. Mari. Soc. in consi.

An

An fructus rerum paraphernalium, &c. per l. idem seruandū. de lega.ij. & l. non amplius. in princ. & l. planè. circà medium. de lega.j. & Bal. in l. ubi adhuc. pen. col. ubi etiam per Bart. C. de iure do. dicit non dici consumptum, quando aliquid est emptum uel permutatum, uel aliter in corpus matrimonij conuersum: per dictam l. idem seruandum.

Fructus consumpti petuntur in æstimatione. infrà, Fructuū petitio. uer. iij. & xx. & præsumuntur consumpti ex longo tēpore. Bar. in l. eum. de his, qui ut indig.

Fructus futuri uenditi pro uno anno de uinea, uel fundo, debentur primi, non secūdi, si fundus bis fructat anno ex diuersa cultura: secus si ex uno tantùm. Flor. sing. in l. defuncta. ff. de usufr. Idem tenet Bald. in l. diuortio. solu. mat. & Alex. consi. xv. iiij. parte. & in l. bonę. §. hoc sermone. de uerb. signifi.

Fructus secundus renascens ex stipula. non debetur emptori fructuum. suprà, uer. Fructus renascentes. uer. unico.

Fructus futuri incerti anni dari possunt pro usuris. l. cùm non frumentum. & ibi Bald. C. de usuris. & l. si enim. eo. tit.

Fructus futuri, & incerti, an possint licitè emi, soluēdo preciū tēpore cōtractus sine reatu. Innoc. in c. in ciuitate. de usuris. Ioan. And. in addi. Spec. de usuris. in rubr. l. necessariò. de peri. & commo. rei uen. l. nec emptor. de contrahen. emp. Pau. de Cast. consi. xix. ij. col. quòd sic. & quòd non habet locum l. ij. C. de rescin. uend. no. ff. loca. Item §. fin. ubi dicitur, quòd nec emere, nec conducere eos quis prohibetur uili & paruo precio: licet contrarium exclament hodie prædicatores in pulpitis post sanctum Bernardinum: & tamen in hoc ualde aduertendum, secundum doc. ad conscientiam, quæ habet multos angulos: ut tenet Bald. in Marg. §. fructus. uer. ij. ubi dicit de iure, ut suprà, maximè in fructibus industrialibus, qui non habent certam quantitatem, uel naturam: arg. l. Modestinus. de don. l. sancimus. C. eod. tit. l. si ea lege. C. de usuris. Sed Bald. in rub. C. de usuris. iij. quæst. dicit, quòd est usura, si præsens numeratio precij ex causa damni uenditoris, non si sola promissio. & j. uer. fin.

Fructus futuri sunt incerti. l. si ea. & ibi Bal. C. de usur.

Fructus futuri incerti si uendantur, ualet contractus. j. Venditio de quibus. uersic. xix.

Fructus immaturi an colligi possint per usufructuarium finito usufructu ante tempus, quo erunt maturi. Bal. in l. si pater. C. de usufruct.

Fructus immaturi cedūt usufructuario finito tempore usufructus. l. si absente. §. syluam. ff. de usufr. Item,

Fructus immaturi cedunt emptori fructuum certi prædij pro certis annis: ut ibi per Flori. Sed non colono numis colenti. Flo. ibidem. & no. per gl. in l. pen. ff. de usufr. lega. & Flo. in l. defuncta. de usufr.

Fructus in alieno fundo seminati cedunt fundo, & solo. l. qua ratione. in princ. ff. de acqui. re. do. & Instit. de re. diui. §. qua ratione.

Fructus in herba an emi possint. s. uerb. Fructus futuri. uersic. iiij. & s. uer. Emptio.

Fructus computantur in Trebellianicam. Bald. in l. ij. C. ad Treb. nisi in filijs primi gradus. l. iubemus. & ibi doc. & Bal. eodem tit. Vide doc. & Ioan. de Por. in l. cohęredi. §. cùm filiæ. de uulg. & pup. Quod est uerum, etiam iussu testatoris: ut ibidem, & Bald. ubi suprà, & Barto. in l. Papinianus. §. unde. de inoffic. testa. Et uide Ang. in l. quod de bonis. §. quod auus. ad leg. Falc. & ibi Bar. dicit, quòd nepotib. imputantur, per l. in fideicōmissariam. ad Treb. Item percepti negligentia nō petētis non computantur in Trebellianicam. l. mulier. §. si hæres. ad Trebel. Sed percepti iudicio testatoris cōputantur in quartam: secus, si percipi potuissent à diligentissimo patrefami. l. deducta. §. ante diē. & ibi Bar. ff. eod. tit. Item percepti ante aditam imputantur in quartā, non percepti post. Bald. in d. l. iubemus. iiij. col. Vide omnino Pau. de Cast. consi. xc. & xcij. & in Spe. de testa. §. j. uersi. an fructus. † Et per Franc. Areti. in l. cum filio. de leg. j. in x. col. & uide Ang. in consi. cclxxxvj.]

Fructus non computantur in Falcidiam. no. in l. in fideicommissariam. ad Trebel. & Ang. in l. iij. ad leg. Falc. & in l. quod de bonis. §. fructus. eod. tit. per Bal. in l. ij. C. ad Trebel. & in l. iubemus. eod. tit.

Fructus computantur in Trebellianicam, etiam parentib. primi gradus institutis à filijs. l. filiusfamil. §. qui militis. & ibi. Bar. & doc. ff. ad legem Fal. Ang. in l. quod de bonis. §. quod auus. eod. tit.

Fructus pendentes computantur filio in legitimam, secundū Raph. in cōsi. & Ioan. de Por. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. uer. quæ ita. de uul. & pupil. Vide omnino l. iubemus. & ibi Bal. iij. col. C. ad Treb. & Bald. in authen. nouissima. j. col. C. de inoffic. test. ubi omnino uide. & in l. cùm scimus. §. illud. eo. tit. & in l. filium quem habentem. ff. fami. erci. doc. & Pet. de Sun. in l. fructus pendentes. de rei uen. Vide etiam Bald. in l. non est. C. fam. erci. Bartol. in l. Papinianus. §. unde. ff. de inoffic. test. ubi tenet fructus non computari in legitimam, nec Trebellianicam filijs primi gradus. & Paul. de Castr. in con. cxij. Item an in legitima parentum, per Bal. in repe. c. si pater. de testa. in vj. † Et Bald. in l. Papinianus. ff. de inoffic. testa. §. unde si quis.]

Fructus legitimæ an sint filio restituendi à bonæ fidei possessore. Bal. in d. l. non est. fam. erci.

Fructus an computentur in precium uenditionis factæ in fraudem usurarum. Bal. in l. j. C. de pig. actio.

Fructus pignoris an computētur in sortem. infrà, uer. Fructus pignoris. uer. j. & vj.

Fructus computantur in expensis: ut infrà eod. uersic. xj. glos. ordin. & Bald. & doct. in l. insulam. §. fructus. sol. mat. Quod uerum, etiam per malæ fidei possessorem, qui eos imputat in expensis factis causa culturæ, non in factis causa custodiæ. Bartol. in l. cùm quærtiur. §. prædijs. de legat. iij. & ibi omnino per Alexan. post Bartol. qui fuit sibi contrarius, nisi pro custodia antiqua, & ideo non repetuntur, secundū Angel. & Ioan. de Por. in l. quòd si nulla. de leg. j. uide Bart. in d. §. prædijs. Vnde

† Adde, quòd fructus in sortem computare non tenetur creditor habens proprietatem rei pignoratæ, quasi consolidetur tunc usufructus cum proprietate. text. & ibi Abb. in c. conquestus. de usur. Et nota etiam, quòd fructus etiam ex arboribus contingens debet computari in sortem, maximè si arbores sunt fructiferæ, puta uiridariū uel nemus, in quo incidūtur ligna, & uendūtur, & generaliter omnes fructus, quātumcunq; modici computantur in sortem: Abb. in cap. ij. de usur. Et an fructus rei pignoratæ attenuent sortem, & creditor teneatur computare sibi fructus in sortem, si erant percipiendi. uide plenè per Abb. in cap. j. eodem tit. & in c. conquestus. eodem tit. & in cap. j. de feu. & in c. ad nostram. el j. de iureiur.

Fructus per custodem rei perceptis ex re, an computentur in sumptibus factis pro custodia rei. s. eod. proxi. uer.

10 Fructus extenuant sumptus meliorationis. Bald. in l. super. C. de euic.

Fructus percepti ex re aliena computantur cum expensis factis in ea per possessorem bonæ fidei. l. in fundo. & ibi doct. de rei uend. non si res est propria fidei commisso subiecta. Alex. ibi per gl. sing. in l. emptor. eod. tit. & Bald. in l. in insulam. §. fructus. & ibi Alex. in fi. sol. mat. Bald. & Imo. in l. domos. de leg. j. ubi allegauit. d. gl. pe. singulariter.

Fructuum computandorum cum sumptibus exceptio quādo opponitur. Alex. in l. in fundo. de rei uend.

Fructus computantur in sumptibus factis etiam à bonæ fidei possessore in utilitatem rei, & non cedunt illi. Bal. in d. l. super. C. de euic.

Fructus non computantur in sumptibus factis per hæredē in re legata. Bald. & Io. de Por. in l. domos. de leg. j. per glo. in l. emptor. ff. de rei uend.

Fructus rei fideicommisso subiectæ non computantur in dotem. Bartol. in l. mulier. §. cùm proponeretur. ad Trebel. ubi etiam dicit, quòd

Fructus consumpti per uxorem computantur sibi in dotem, si malitiosè consumpsit, nō aliàs. & Pau. de Cast. cons. cxxviij. & infrà.

Fructus cum pecunia, uel usuris, compensantur. l. minores. §. prædia. & ibi Bar. ff. de minori.

Fructus percepti pendente conditione, uel modo, computantur in Falcidiam, & Trebellianicam. l. mulier. §. alia causa. ff. ad Trebell.

Fructus cum precio cōpensanrur. l. emptor. in princ. & ibi Bar. ff. de rei uendic.

20 Fructus percepti à bonę fidei possessore computantur cum usuris, & sic indistinctè non cedunt eius lucro. Barto. in d. l. emptor. in principio, de rei uendic.

Fructus dotis an cōputentur in dote. infrà, Fructus dotis. uer. xiij. & per discursum.

Fructus compensantur cum sumptibus factis in re. Bal. in l. in insulam. §. fructus. ff. sol. mat. & glos. in l. emptor. de rei uendi. glos. & Bartol. in l. si mortis causa. ff. de don. causa mortis. Quòd uerum, etiam in bonæ fidei possessore, qui non recuperat sumptus, si debet restituere fructus: quia tunc computantur. in l. sumptus. & ibi Bart. & glos. in l. in fundo. ff. de rei uen. & suprà eo. uer. xj.

Fructus rei legatæ extenuant debitum, ad quod testator tenebatur legatario. l. quod de bonis. §. quod auus. ad leg. Fal. & ibi Ang. Quod uerum est, etiamsi sit naturale tantùm. l. mulier. §. cùm quæreretur. ad Treb.

† Fructus percepti per grauatum an computētur in legitimā, uel Trebellianicam ex dispositione expressa testantis: uide Raph. Cu. in consil. xxv. in iij. & iiij. col. circa medium. & in consil. lxv. in medio. uide eum in consil. lij. per totum. ubi pulchrè.]

Fructus beneficij an computentur cum sumptibus. infrà uer. Fructus beneficij. uersic. xxvij.

Fructus ueniunt ex possessione ciuili, non ex sola naturali. l. si fur. per Bart. de usufr. & in l. ij. §. ex cōtrario. de acqui. pos. & j. uer. Possessio naturalis. uersi. iiij. & in uer. Possessor lucratur. uer. ultimo.

Fructus non ueniunt in stipulatione de tradenda uacua possessione, nisi à tempore moræ. l. ratio. §. j. & ibi Bartol. ff. de ac. empti. uide in l. si stipulatus. & ibi Bar. ff. de usur.

Fructus an ueniant in donatione. in l. in ædibus. §. ex re. ff. de don. gl. & Bar. in l. Nesennius. §. fundum. de re iudi.

Fructus non ueniunt in uerbis, Quicquid ad te peruenerit. l. hæredes mei. in princ. ff. ad Trebell. Bartol. in l. Mæuio. §. à me. in fin. de lega. ij. uide in l. Lucius. eodem tit. & j. uerbo, quicquid. uersic. ij.

Fructus non ueniunt in petitione hæreditatis, & iudicio familiæ erciscundæ, communi diuidundo, finium regundorum, nisi quatenus quis sit locupletior factus. Bal. in l. j. iij. col. C. de usur. & fruc. lega. & infrà, l. non est. & ibi Bartol. C. famil. ercis. l. pen. & ibi gl. & doct. ff. eod. tit. & j. Fructus hæreditatis. uersic. antepen.

Fructus ueniūt in restitutione, etiam quos actor petiturus nō fuisset. l. cùm hæreditas. & ibi Bar. ff. de peti. hæred.

Fructus in actione rescissoria ueniunt. l. nec non. §. in actione. ff. ex quibus cau. maio.

Fructus non ueniunt ante moram in fideicommisso uniuersali. l. iubemus. C. ad Treb. secūdum Bal. in l. j. j. col. C. de usu. & fruc. lega.

Fructus non ueniunt in restitutione, si quatuor interueniant: primò bona fides: secundò, si sunt industriales, uel quasi: tertiò, quòd bona fide consumpti sint: quartò, ut ad eos nō sit obligatus. Bald. in l. j. iij. col. C. de usu. & fruc. lega.

10 Fructus ueniunt in iudicio possessorio recuperandæ possessionis. c. grauis. de resti. spolia.

Fructus ueniunt in reuocatione attentatorum. c. bonæ. & ibi Phil. & Bal. de appell.

Fructus ueniunt usq; ad id tempus, quo desierint posse percipi. l. si hominem. & ibi Bar. ff. de rei uen. & à quo tempore ueniant. Bartol. in l. penult. ff. de tritica. & in l. uideamus. §. j. ff. de usuris.

Fructus non ueniunt ex officio non excitato. l. j. in princ. per Bald. C. de his, qui ut indig.

Fructus non ueniunt ex possessione authoritate sentētiæ, quę sit nulla. infrà, Fructus lucratur. uersi. iiij.

Fructus non ueniunt in obligatione rem tradi, nec rem dari. l. si stipulatus. & ibi Bar. ff de usuris.

Fructus an ueniant in restitutioné ab eo, qui habuit titulum. Bar. quòd non, quando agitur rei uendicatione. in l. in fideicommissi. in princ. de usuris.

Fructus ueniūt ex mora. Bal. in l. si soror. C. de coll. per l. filius. in fi. ff. de col. dot. & infrà eod. uersic. xxxj.

Fructus hæreditatis an & quādo ueniant in substitutione. infrà, Fructus hæreditatis. uersi. v. cum duobus seq.

Fructus non ueniūt, nisi à tempore litis cōtestationis in actionibus stricti iuris. l. si filius. §. cùm fundū. & ibi doct. & Alex. de uerb. oblig.

20 Fructus officio iudicis ueniunt etiam in cōtractibus bonæ fidei. Ang. & Alex. in l. si marito. §. si fundum. sol. mat. Bal. in l. j. C. de usuris, & fruc. lega. in fi.

Fructus ueniunt in iudicio communi diuidundo inter socios cōmunicandi. infrà, Fructus cōmunicantur. uer. iij. & fin.

Fructus bonorum confiscatorum ipso iure cedunt fisco simul cum bonis. Sed

Fructus bonorum confiscandorum per sententiam, percepti ante sententiam, non ueniunt in confiscatione, unde nō cedunt fisco. Bald. in auth. incestas. in fi. C. de incest. nup. Vide gl. no. in auth. eod. tit. in prin. & per Bald. in c. j. in fi. de pace tenen. in usi. feu. & infrà, uerb. Publicatio bonorum. uersic. iiij. cum duobus seq. & Ang. Are. in trac. Maleficiorum. uer. Bona publicamus.

Fructus ueniunt post litem contestatam. l. uideamus. §. j. & ibi Bar. ff. de usuris. l. cùm fundū. in prin. ff. si cer. peta. l. si filius. §. j. de uerb. oblig. Item,

Fructus ueniunt post litem cōtestatam in interdicto, quorum legatorum: nam legatarius, uel fideicōmissarius conuenti ut restituant hæredi rem legatam, uel ex fideicōmisso debitam, ut de manu hæredis recipiant, debet etiam fructus restituere post litem contestatam perceptos, non antè. glo. est in l. diuersum. §. ex hoc. ff. quorum lega.

Fructus percepti post conclusionem in causa ueniunt officio iudicis. Bal. in l. cùm propria. in fin. C. si quis alteri, uel sibi.

Fructus ueniunt in hypotheca, nisi sit præscriptum. Bald. in l. eos. C. de usuris. & not. in l. si fundus. §. in uenditione. ff. de pig. ubi dicitur, quòd fructus extantes ueniunt, nisi sint seminati ab emptore, possessore conuento. Item non extátes mala fide consumpti, alij non: ut ibidem.

Fructus percepti negligentia non petentis, non restituuntur etiam ab hærede coacto. l. ita tamen. §. si seruum. & ibi Bart. ff. ad Treb.

Fructus, etiā non petiti, ueniunt in sententia in uniuersalibus, non aliàs. Baldus in l. cùm propria. C. si quis alteri, uel sibi. & Bald. in l. j. C. de fruc. & lit. expen. & Alexan. in l. item uidendum. §. item non solùm. de peti. hære. glos. in §. j. Instit. de offic. iudi. & Alexan. in l. ex diuerso. §. j. ubi de rei uendi. & per Bal. in l. properandum. §. sin autem alterutra. de iudi. & in rub. C. de fruct. & lit. expen. & Bar. in l. ij. C. de peti. hæred. Item sententia condemnatoria ad rem restitui comprehendit etiam fructus. Bald. in d. rub. & Alexan. in d. §. ubi. in fin. Et de materia uide infrà, §. Fructuum petitio. uersi. ix. & §. seq. uersi. pen. & per Alexan. plenius in l. si marito. §. si fundum sol. mat.

30 Fructus medij temporis an ueniant, quādo post multos annos peremptos una instantia iudiciū denuò inchoatur. gl. & doc. & Bal. in l. ij. C. de fruc. & lit. expen.

Fructus in actionibus bonæ fidei ueniunt ex mora. in Spe. de offic. om. iudi. §. vj. in princ.

Fructus adeò ueniunt in restitutione rei, quòd nisi & hi restituantur, non dicitur res restituta. in Spec. de primo & secundo decreto. §. iij. uer. in reali.

Fructus post litis contestationem percepti ueniunt officio iudicis. in Spec. de appel. §. x. uer. sed pone. in Spec. de expen, §. iiij. uer. hoc quoq;.

Fructus an ueniant in fideicōmissi restitutione. in Spec. de testa. §. j. uer. an fructus. & j. Fructus hæreditatis. uersi. iiij.

Fructus ueniunt in rei uendicatione. in Spe. de actio. seu peti. §. ij. uer. & not. quòd iudicium.

Fructus præscribuntur etiā sine titulo, & bonæ fidei possessore, si extant. Bal. in l. j. ij. col. C. de fruct. & lit. expen. uidelicet triennio. l. sequitur. §. fructus. & ibi Bar. de usucap. & Pet. de Sun. in l. eos. in fine. C. de usuris. scilicet si petūtur ut sui, uel debentur officio iudicis. Bald. ibi. & per Alex. in d. §. fructus.

Fructus rei mobilis percepti intra terminum usucapionis per usucapientem bonæ fidei possessorem, an sint usucapientis. Barto. in l. iij. C. quod metus causa. & suprà, Bonæ fidei possessor,

sessor,&c.uersic.xviij.& melius in uersic.x.

Fructus ultimi anni percepti ex re præscripta, intelliguntur etiã esse præscripti, sicut res ipsa. Bal. in l.terminato.j.col.de fruc. & lit.expen.

Fructus communicantur inter dominum animalium, & pastorem.infrà, Fructus animalium.in princ.

Fructus percepti per fratres posidentes diu bona pro diuiso, nõ ueniunt in collationem bonorum: quia præsumitur inter eos facta diuisio.Bal.in l.j.vij.q.C.qui admit.

Fructus aduenticiorum unius fratris ex pluribus, qui diuiserunt, communiter consumpti in uictu communi, non repetuntur, sed sunt effecti communes, licet alter frater nihil, uel minus posuerit in communi, quamuis proprietas communicata non censeatur. Bal. & Ang. in l.fi. C.de colla. per Bal. & Iac.de Aluaro, qui refert Bart. cõsuluisse id esse uerũ, quatenus consumpti sunt, non quando supersunt, quia illi cedunt domino: sicut dicitur in fructibus paraphernaliũ non consumptis, qui cedunt uxori. Vide omnino Pet. de Perusio in tractatu de societa. vj.parte, xv.q. & in v. parte.vj.q. & Franc. Por. de duob.fratrib.j.parte, xxj.q.& in ij.parte, lxiij. q.& j.eod.& per Alex.consi.xlviij.j.parte.

Fructus laboritij qualiter diuidantur inter fratres, uel socios, quorum alter habet liberos, alter non. Bal. in l.si patrono.C. de neg.gest.& per Barth.in consi.Bittoniensis,&c. & in cõs. Duo fratres.Bal.in l.j.xj.q.C.p socio.& Pe.de Vbal.in trac. de Societa.iiij. parte, uersi.quæro, quid si filij.& in xj.co.Et quid si filij sint impuberes, ibidẽ. Et uide omnino per Alex. consi.xcix.ij.parte.& Bar.in consi.Cucciareli.& Ang.consi. x.Vanutius, &c.Ang.in l.ex duob.de neg. gest.& Bal. in l.si patruus.pen.q.communia utri.iudi.& in addi.& Bar.in tracta. de duob.fratribus. quod lucrũ diuiditur in capita inter omnes, qui operas posuerũt. quid de bladis, & quid de meliora mentis. Alex.in d.consil.& in consi.cxxxiij.ij.parte. Et do.Ias.May.Insti.de act.§.sequens.nu.xlvij.

Fructus percepti per unum filiorum ex bonis paternis conferuntur fratribus.l.certum.C.fami.ercis.Sed percepti ex aduenticijs, sciente parte, & patiente, non conferuntur.l.cùm oportet.§.fin autem.C.de bo.quæ libe.& glo.in l.dotem. de castren.pecu.& Bal.in auth.testamento.vj.col.C.de colla.& ibi Bald. in ix.col. ubi idem dicit de fructibus dotis datæ filio, cuius pater subierat onera matrimonij.

Fructus uiuentium communiter sunt communicandi pro necessitate uictus tantùm, non abinde suprà, sed sunt præcipui cuiuscunq;.Bal.in c.j.de duob.fratrib.de no.bene inuesti.in usi.feu.Vide Bald.& Ang.in l.fin.C.de colla. & Pet. de Vbal.de Socie.vj.parte,xv.q.& Bart.in consil.Bittoniensis. Et an ueniant in iudicio communi diuidundo. in l.si quis.§. siue.& ibi Bar.ff.communi diui.

Fructus lucratur, & suos facit, qui posidet ciuiliter, non qui naturaliter tantùm.l.si fur.per.Bart.de usufr. & in l.iij.§.ex contrario.ff.de acq.pos.

Fructus separatos facit suos bonę fidei possessor.l.si eius. & ibi Bar.ff.de rei.uen.non eius hæres.Bart.in l.ex diuerso.in fin. princ.ff.de rei uend.per l.ij.C. de fruc.& lit. expen. uide l.si fur.de usufruc.

Fructus suos an faciat qui à principio fuit bonæ fidei possessor, si post superuenit sibi mala fides.Bar.in l.ex diuerso.ult. colum.ff.de rei uend. & ibi Alexan.& suprà, Bonæ fidei possessor.uersic.xiij.

Fructus non lucratur posidens bona, authoritate sententiæ, quæ est nulla.Bal.sing.in l.ij.xxj.col.C.de serui.& aqua.Sed Bar.& Ang.& Imo.contrà, in l.si fur.§.j.ff.de usucap.& Bar. & Pau.de Cast.in l.sed si lege.§.scire.ff.de peti.hære.& Lud. Pon.in sing.uer.xciij.& quod per gl.& Flori.in l. iuris ignorantia.C.de iuris & fac.igno.& Io.de Imo.in c.pen.de rebus ecclesi.non alie.Item.

Fructus an lucretur, qui errat in iure: uide in legibus s̃.alleg.& s̃.uer.Error iuris.uersic.vj.& x.uide plenè.& Alex.consi.cc. iiij.parte.& ibi dicit eos restitui ab eo, quatenus est factus lo † cupletior. † Et per Fel.c.iiij.de rescrip.in ix.col.]

Fructus suos facit colonus, statim quòd hi sunt à solo separati per eum, uel aliũ eius nomine.l.si seruus.§.locaui.ff. de fur. secundum Bar.in l.ex diuerso.j.col.ff.de rei uen.

Fructus perceptos lucratur hęres scriptus interim, donec præteritus uenit per contra tabulas: quia hæres percipit cum titulo, & ex mora præteriti non petentis. Bald. in l. certum.j. col.C. unde cognati. ubi etiam dicit, quòd si præteritus est minor, restituitur ad tales fructus.

Fructus suos an faciat missus ex primo decreto iudicis.Spe.de primo & secundo decre.§.iij.uer.hoc autem no.& j.uer. Missus.uersi.xiij.& xv.& xvj.s̃.Decretum primum.uersic.xlvj. quòd sic, quòd reus ueniens intra annũ, & satisfaciens debitum, eos recuperat.eod.tit. §. v.uer. missus ergo. & uide de materia eod.tit.§.xij.uer.sed nunquid missus.& plenius per Alexan. post Bar. & doct.in l.si finita.§. Iulianus.pe.char.de dam.infec.

Fructus quandoq; non lucratur bonæ fidei possessor. in Spec. de expensis.§.j.uer.expensæ.& seq.

Fructus suos aliquis possessor facit, & aliquis non.in.Spec.de propriet.§.j.post uer.porrò.

Fructus suos quis possessor faciat.infrà, uer. Possessor lucratur. per totum. & in Spec. de fruct. & interesse.§.j.& suprà, Bonæ fidei possessor. & infrà uerbo, Malæ fidei possessor. per discursum.

Fructus suos ex arboribus an faciat suos uir, & an colonus.in Spec.de loca.§.j.post uersi.sed pone,&c.

Fructus an quis lucretur ex negligentia alterius.Bar.in l.si mora.sol.matri.

Fructuum acquisitio potest habere locum, ubi habet locũ usucapio: ut l.ij.& ibi Bal.C.si quis rem mino.& Alexan.consil. xxxiiij.iiij.parte.

Fructus hæreditatis non ueniunt ante moram in fideicõmisso uniuersali.l. iubemus. C. ad Treb. Bald.in l.j.C.de usur.& fruc.lega.

Fructus hæreditatis legatæ percepti, & consumpti per legatarium, cedunt ei, & non ueniunt restituendi alteri legatario. cui legetur ab illo.l.cùm pater.§.filia mea.& ibi Bart.de leg. ij.& l. cùm filius.§.Lucio.eod.tit.per Bald. & in l. Lucius.§. quæ marito.& ibi Bar.eod.tit.

Fructus percepti ab hærede grauato restituere, debẽt restitui simul cum bonis, nec cedunt lucro hæredis, quando bona sufficiunt oneribus hæreditarijs.l.ita tamen.§. ex asse. & ibi Bart.ff.ad Treb.Item si sit rogatus, & ipse tacitam fidem accommodauit de restituẽdo: quia tenetur etiam ad fructus. l.eum, qui.& ibi Bar.ff.de his, qui ut indig.Item,

Fructus hæreditatis fideicommisso subiectæ non ueniunt in fideicommisso regulariter, sed cedunt lucro hæredis.l.in fideicommissariam.ff.ad Trebell.& per Alexan.consi.lxxxij. j.parte, ad fin. Fallit, nisi hæres sit granatus etiam eos restituere, ut ibi. Item quando est grauatus restituere ultra uires hæreditarias.l.ita tamen.§.ex asse.eod.tit.Item quãdo restitutio fideicõmissi fuit dilata in aliquod tempus fauore mero fideicommissi.d.l.in fideicõmissariam. §. cùm Pollidius. & ibi Bart.in §.nonnunquam. Vide in l.liberto.§. filium.& ibi Barto.de annuis lega.& Bar.in l.qui fructus. de usufruc. leg.& in l.ex asse. & in l. Lucius.§.hæredum. ad Treb. Item quando hęres est grauatus restituere quantacunq; pecunia ad ipsum peruenit.l.balista. & ibi plenè per Bartol. eod.tit. Itẽ quãdo hæres est grauatus restituere quicquid ad ipsum peruenit ex hæreditate.l.cum filio.de leg.j.& ibi tenet Bart. in l.nemo.§.à me.de leg.ij.Sed contrarium no.in l.hæredes. in princ.& ibi Barto.ff.ad Trebel. quòd grauatus restituere quicquid ad eum peruenit, non intelligitur grauatus de fructibus.Vide Barto.in l.cùm filio.ix.col.de leg.j.quod grauatus restituere extraneo, non restituit fructus: secus, in filio suo: ut l.quod his uerbis.de leg.iij. Item quãdo fructus sunt percepti ante aditam hęreditatem, quia eam augent, & cum ea restituuntur, si hæres fuit in mora adeundi.l.ita tamen.§. si seruum.& ibi Angel.ad Trebel.Dy. & Cyn.in l.iubemus. C.eod.tit.& infrà eod.uersi.antepen.Item in fructibus gregis, quia cedunt loco mortuorum.l.deducta.§.hæreditas.ff. ad Trebel. Item quando fructus sunt percepti propter moram hæredis grauati fideicommisso. l. in fideicommissariã. uer.mora.& ibi Angel.eod.tit. & Bartol. in l. postulantes.§. fin.ff.ad Trebell.ubi dicit eos restitui per fideicommissum, etiam à liberis primi gradus: ubi de hoc uide plenius.Item quando hæreditas est diminuta casu fortuito, puta terræmotu: quia suppletur ex fructib.l.scribit Celsus. & ibi Bart. ff.ad

ff. ad Treb. Item quando fructus sunt quæsiti mandato, uel prouisione testatoris hęredi antè, quàm esset hæres: ut quia testator habens centum, dedit ea mercatori ad usuras, deinde fecit illum hęredem, & grauauit restituere: quia debet restituere etiam usuras, & sic fructus. l. postulante. §. sed in huiusmodi. & ibi Bar. ff. eodem tit. & Ludo. Ponta. in sing. uer. Fructus. uer. not. quòd hæres. Item quando hæres est extraneus, uel nepos: non si filius, secundum Bartol. & Ang. not. in l. quod de bonis. §. quod auus. ad legem Fal. & in l. fideicō missariam. ad Trebel. & no. in l. iubemus. C. eod. tit. & suprà uer. Fructus computantur. uersic. j. Itē quando hæres est grauatus restituere quicquid superest ex bonis: quia etiam fructus sunt restituendi. Non si dictū est, Quicquid superest ex hæreditate: secundum Bart. not. in l. Titio. in prin. ff. ad Trebel. & in l. deducta. §. fin. eod. ti. ubi dicit, quòd non tenetur ad fructus, nec ad luendum res bona fide pignoratas, hæres grauatus restituere quicquid ex hæreditate superet. Item adde suprà, uer. Fructus ueniunt. uersic. iiij. & pen.

Fructus post mortem percepti ueniunt in directa substitutione. l. centurio. de uulg. & pupil. non in fideicōmissaria. l. in fideicommissariam. ad Treb. secundum Bald. in l. precibus. x. col. C. de impube. & ali. substitu. & in l. humanitatis. iij. q. eodem tit. Item,

Fructus ueniunt in substitutione exemplaria, sicut in directa. Bald. in d. l. humanitatis. iij. q.

Fructus an ueniant in substitutione uulgari. Bal. in l. iubemus. in princ. pen. col. C. ad Treb.

Fructus percepti ex negligentia fideicommissarij non petentis hæreditatem sibi restitui, non ueniunt in fideicommisso. l. mulier. §. si hæres. j. responso. ad Trebell. & Angel. in l. in fideicommissariam. eod. tit. Item nec percepti absente fideicommissario, etiam non negligēte petere fideicommissum. Pet. & Cyn. in d. l. iubemus. C. eod. tit. per l. ita tamen. §. si seruum. ff. eod. ti. & suprà eod. uersic. iiij. & Ang. in d. l. in fideicommissariam. Item nec percepti post aditam hæreditatem ab hærede coacto adire, si fideicōmissarius fuit in mora petendi fideicommissum. Casus singularis secundum Dy. & Ang. in l. ita tamen. §. si seruus. ff. ad Treb. & ibi Bar.

Fructus augent hæreditatem, & ueniunt in petitione hæreditatis. l. item ueniunt. §. item non solùm. & ibi Bar. & Alex. ff. de peti. hęredi. Quod est uerū, etiamsi sunt consumpti: quia ueniunt quatenus possessor sit factus locupletior, secundū Bald. in l. j. ij. col. C. de usur. & fruc. lega. & suprà, Fructus ueniunt. uersic. v.

10 Fructus rei hæreditariæ non dicuntur res hæreditariæ. l. iubemus. uersi. sed per ipsas. in fin. C. ad Trebel.

Fructus hæreditatis obuentæ patruo positi in domo, an repetantur per eū à nepote cohabitante. Alex. consi. xlij. j. parte.

Fructus legati percepti cōditione, uel die pendente, sunt hæredis, nō legatarij. l. Licinius Locusta. in prin. & ibi Bar. de lega. secundo. & l. filium. & ibi. Bar. de opti lega. Quod est uerum, nisi dies, uel conditio sit apposita fauore legatarij, quæ fingit retrò, secundū Bal. in l. ij. §. sed quia nostra. C. communia de lega. & probatur in l. si ita. §. Pegasus. de lega. ij. Vide Bald. & Imo. in l. domos. de leg. j. glos. & Bal. in l. emptor. de rei uendi.

Fructus rei fideicommisso subiectæ non computantur in dotem. suprà, uer. Fructus computantur. uersi. xv.

Fructus rei legatæ purè percepti ante aditam hæreditatem, an sint hæredis, uel legatarij. gl. in l. quod seruus. de leg. ij. & in l. Herennius. de usuris. Cyn. & Bald in l. fi. C. de usur. & fruc. leg. not. in l. balista. ad Treb. & in l. si quis bonorū. de leg. j. & l. cùm pater. §. filia. & ibi doc. de legat. ij. Flori. in l. liber homo. §. si seruus. ad leg. Aquil. no. in l. omnia. in princ. de lega. ij. & Bald. in l. j. C. communia de lega. quòd sunt hæredis. & in l. j. j. co. C. de usur. & fruc. leg. Adde gl. no. in l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. nisi sit facta traditio per testatorem, uel nisi sit data licentia capiendi rem legatam propria authoritate. d. l. fin. & ibi Bald. † Vide do. Pe. Phil. Corn. in consil. clxxxvij. incip. Circa. per totum. ij. parte]

Fructus rei legatæ percepti post testamētum, & ante mortem testatoris, an sint hæredis. l. cùm pater. §. filia. & in l. cum filio. §. Lucio. & ibi Bart. de lega. ij.

Fructus rei legatæ qualiter debeantur legatario post moram in l. apud Iulianum. §. j. de lega. j. & in l. si quis bonorum. eo. tit. quòd debentur qui percipi potuerunt à legatario, non ab hærede. d. §. j.

Fructus legati ex certo fundo annuatim si uno anno non nascantur, an suppleantur ex eodem fundo alijs annis, uel ex alio. Barto. & doc. in l. inter stipulantem. §. sacram. de uerb. oblig. gl. & doc. & Pet. de Sun. in l. si fideicommis. ff. de iudi. & plenius infrà eod. uersic. xiiij.

Fructus à legatario percepti ante aditam hæreditatem sunt restituendi hæredi. gl. in l. nihil. §. fin. de lega. j. Bal. in l. ij. C. de usu. & fruc. lega. Quod est uerum, secundum Bal. ibi, nisi hęres fuerit in mora adeundi, & infrà, uerbo, Pensio. uersic. iiij. Item,

Fructus hæreditatis legatæ percepti, & consumpti per legatarium cedunt ei, & non ueniunt restituendi alteri legatario, cui legetur ab illo. l. cùm pater. §. filia mea. & ibi Bart. & in l. cùm filius. §. Lucio. & in l. Lucius. §. quę marito. per Bartol. de leg. ij.

Fructus fundi legati debentur, deducta portione coloni. l. fundi Trebatiani. & ibi Bar. de usufruc. leg.

20 Fructus ex legato percepti per hæredem inscium de legato facto, & consumpti ante litis contestationē, non restituuntur legatario, si fuerunt seminati ab ipso hærede, uel ab alio post mortem testatoris: secus, si tempore mortis pendebāt, quia restituuntur legatario. Item secus in fructibus post litis contestationem. Bald. in d. l. j. ij. col. C. de fruct. & lit. expen. Item,

Fructus ex legato rei, pro qua testator habet Publicianam, ueniunt in legato, sicut in rei uendicatione. Bal. in l. j. pen. col. C. de usu. & fruct. leg. per l. eum qui. §. in Publiciana. ff. de pub. Item,

Fructus ex legato percepti post aditam hæreditatem restituuntur legatario, etiamsi fuit in mora recipiendi legatum sibi oblatum. Bal. in l. j. ij. col. C. de usu. & fruc. leg. Item,

Fructus rei legatæ extenuant debitum, ad quod testator tenebatur legatario. l. quod de bonis. §. quod auus. & ibi doc. & Ang. ff. ad leg. Fal. Quod est uerum, etiamsi sit naturale tantùm. l. mulier. §. cùm quæreretur. ff. ad Treb. Item,

Fructus unius anni supplentur de fructibus alterius anni legato annuo. l. legatū. §. uini. & ibi Bart. de an. lega. in l. Lucius. de ali. legat. Cyn. in l. si quis argentum. C. de dona. & quod per Bartolum in l. inter stipulantem. §. sacram. de uerborū obligati. Bar. in l. si seruus. §. qui quinq;. de leg. j. & dicit Bar. in d. l. Lucius. quòd si fructus non sufficiunt ad alimēta, debent expectari fructus anni sequentis. Item dari debent integra alimenta, quia fundus est adiectus legato alimentorū, gratia demonstrationis, non gratia taxationis. Bart. ibi. non tamen debet uendi fundus pro alimentis, si fructus eis non sufficiunt, sed ea præstari debent secundum quantitatem facultatū. Bar. in l. cùm alimenta. in princ. de ali. lega. per l. imperator. ad Treb. & suprà, Alimenta. uersi. lxxiiij. & lxxx. & infrà eod. uersi. pen. & fin.

Fructus debentur usufructuario post moram hæredis, etiam non præstita cautione. Baldus. in l. ij. in princ. C. communia de legat.

Fructus rei legatæ percepti per hęredē ante moram sunt hęredis, & non legatarij. l. j. & fin. C. de usufruc. lega.

Fructus pendentes ex re legata tempore mortis testatoris peti possunt indistinctè per legatarium. Bal. in d. l. j. C. de usuris & fruc. leg. & in l. si quis bonorum. de lega. j. & Alex. in l. si filius. §. cùm fundum. de uerb. oblig. & suprà, Fructus pendentes. uersic. viij.

Fructus à legatario percepti post præstitam cautionem Mutianam, si contrà facit, sunt ab eo restituendi. Ang. in authē. de nupt. §. si uerò usus fruc. colla. iiij.

† Fructus rei legatæ an pertineant ad legatariū. do. Pet. Phil. Corn. in consi. cc. incip. Ad euidentiam. in litera. F. G. & M. in iiij. parte.]

Fructus fundi relictus ad cultum capellæ, si supersint, cui debeantur. Pau. de Cast. consi. ccxlj.

30 Fructus ultimi anni succedunt loco fructuum primi anni. Bartol. in l. si seruus. §. qui quinq;. de lega. j. per l. fructus. sol. mat. Vnde

Fructus succedūt loco fructuum. l. usufructuarius uenari. ff. de

de usufruct. per Flo. in fin. & glo. fin. in l. fructus. ff. sol. matri. & suprà eod. uersic. xiiij. & vj.

Fructus arborum in uinea existentium censentur fructus uineæ. l. certo generi. & ibi Flor. ff. de serui. rusti. prædi. & ibi Bar. & Ang. & tenet Sp. iiij. parte. tit. de loca. §. j. uer. illud. & ibi Io. And. in addi. & sunt communes domino, & colono: ut ibi dicit Ang. ubi suprà, quòd plantans uineam ad partem de fructibus dandam domino per decem annos, debet dare etiam de fructibus arborum plantatarũ.

Fructus arborum fundi dotalis non sunt uiri, nisi sint cæduæ, licet uir sit dominus fundi. in Spec. de loca. §. j. uer. illud autem quod. adde ad l. doce. C. de rei uendic. & infrà eodem uersic. fin. Item,

Fructus arborum, ut uua, & ficus, & similia, alieni possunt impunè comedi, non asportari de iure diuino. de conse. dist. v. discipulos. Barth. Cæpo. de serui. rusti. tit. de serui. pasc. iiij. quæst. princ.

† Fructuum appellatione uenit arundo. text. est in l. qui fundum. ff. de contrahend. empt. Alibi dicitur, quòd uenit appellatione arboris. l. iij. ff. arb. fur. cæs. Item uenit palea, & fœnum. l. si usufructuarius messem. ff. quibus modis ususfructus amittatur.

Fructus dicuntur arborum redditus. suprà Arbor. uer. vj.

Fructus arborum an cedant pro parte colono partiario. in Sp. de loca. §. v. uer. sed pone.

Fructus arborum an cedant marito. in Spe. ubi suprà, & suprà eod. uersic. ij.

Fructus animalium, puta uaccarum datarum ad pascendum & gubernãdum alicui, sunt cõmunes inter dominum & pastorem, sicut fructus fundi dati ad laborandum: sed animalia ipsa sunt domini, sicut fundus, nec pastori communicantur, licet fructus sic. Bald. sing. in l. cùm duobus. §. si in coeunda. pro socio. Quod uerũ est in dubio, nisi aliud actum sit: hodie enim prouidetur pastoribus de salario, & non habent partem in fructibus.

Fructus pecorum emptorum pertinent ad emptorem. l. post perfectam. & ibi Bald. C. de actio. empt.

Fructus uaccarum nõ intelliguntur deductis sumptibus. Bal. in l. j. iij. col. C. de fruc. & lit. expen. Item precium pro boum laboritijs non deducitur de fructibus. Bal. ibidem.

Fructus pecudum an intelligatur deductis sumptibus. Bal. in l. j. pen. col. de fruc. & lit. expen.

Fructus feudi pendentes ad quem spectent, feudo alienato: & an possint obligari pro debito. Bald. in ca. j. pen. col. an ag. uel fil. in usi. feu.

Fructus feudi an conferantur fratri socio. Alexan. consil. xlviij. ij. parte.

Fructus feudi concessi non traditi, an sint restituendi feudatario. Bal. in l. pen. C. de condi. inser.

Fructus feudi ad quem spectent mortuo uasallo. gl. & doc. in l. defuncta. ff. de usufruc. & in §. his consequenter. hic si lex Cor. incip. consue.

Fructus pendentes in re feudali, quòd diuidãtur moriente uasallo: uide Rapha. Cu. in consil. xcix. ad fin. & Ang. in consil. ccxliiij. ubi etiam, quid in prælato.

Fructus feudi uendicantur per dominũ à possessore sicut feudum. Bal. in ca. si. iiij. col. de prohi. feu. ali. per Federi.

Fructus feudi, emphyteusis, uel ususfructus sunt domino restituendi quando uasallus, uel emphyteuta priuantur ob canonem non solutum. Ang. in auth. de non alie. §. si uerò. Vide Bal. in l. si pater. C. de usufruc. & not. in d. l. defuncta.

Fructus pupilli possunt uendi, & per tutorem, etiam sine decreto iudicis. l. fi. §. fi. & ibi doc. C. de admi. tut. Item debent uendi ne pereant. ij. uer. Tutor.

Fructus usufructuarij non pertinent ad eum quolibet separante. Bald. in ca. j. iiij. col. de prohib. feu. alien. per Feder. l. si fur. de usufruct. & quibus mo. usufruct. amit. l. si usufructuarius messem. & l. qui scit. §. si alieno ff. de usur. Vide omnino Bart. in d. l. si fur. qui dicit contrarium, quando separantur per alium nomine eius. Et dic uerũ, quando sunt ab eo recõditi in horreo, sed bonę fidei possessoris sunt tunc demùm, cùm sunt à solo separati. d. l. si usufructuarius. & ibi Bar. Vide gl. in c. præsenti. de offi. ord. in vj. & l. defuncta. & ibi Bar. de usufruct.

Fructus immaturi an cedant usufructuario, finito tempore. s. uer. Fructus immaturi. uersic. ij.

† Fructus pendentes, mortuo usufructuario, ad quem spectare debeant: uide Rapha. Cuma. in consi. xx. post prin.]

Fructus rei locatę sunt obligati domino pro pensione fun di, uel rei. glo. & docto. in l. si in lege. §. si colonus. ff. loca. l. in prædijs. in princ. & ibi Bart. ff. quib. mo. pig. taci. contra. & non cedunt conductori, nisi soluta pensione. Bal. in l. ij. C. de rerum permu. gloss. in l. si seruus. §. locaui. de furtis.

Fructus rei locatæ possunt per dominum retineri loco pignoris, uel sequestrari. Bald. in l. ædem. j. col. C. locati.

Fructus uineæ locatæ an comprehendant fructus arborum. s. uer. Fructus arborum. uersi. j. & adde s. Fructus pendentes. in principio.

Fructus rei emptæ pertinent ad emptorem contractus, etiamsi precium non soluit. l. Iulianus. §. ex uendito. & §. si fructibus. & ibi Bart. ff. de actio. emp. l. fructus. l. curabit. & l. si traditio. per Bartol. & plenè. C. eo. titu. & Barto. in l. fistulas. §. qui fundum. de contrahend. empt. per l. fin. & ibi Bartol. ff. de fun. dota. qui dicit fructus emptori cedere pro rata precij soluti. & Bart. in l. Iulianus. §. offerri. uersi. sed quæro. ff. de act. emp. & infrà, uer. Venditor agit. uersic. xij. & Bartol. in l. fin. in fin. de fun. dota. & Sali. in d. l. curabit. & Bal. in d. l. si traditio. xj. q. & omnino per Alex. consi. lxxij. ij. parte. † Et Rapha. Cuma. in consi. xx. per totum.]

Fructus pendentes in re uendita cedunt emptori, secundum doct. & Pet. de Su. in l. fructus pendentes. de rei uendi. Sali. & Bal. in d. l. fructus. & no. in l. fi. per Bar. ff. de iure fisci.

Fructus ab emptore percepti an restituantur, rescisso contractu propter precium non solutum. suprà, uer. Emptor lucratur. uersic. pen. & infrà eod. uersi. proxim. & adde l. nec non. §. in actione. ff. ex quib. cau. maio.

Fructus rei emptæ sub conditione soluendi preciũ certo tempore, aliàs contractus sit nullus, annullato contractu propter non factam solutionem precij intra terminum, sunt restituendi uenditori cum re, nisi retineatur pro parte precij soluti. l. cui fundus. in prin. & ibi Bal. ff. de lege commis.

Fructus à solo uendito separati existentes in fundo pertinent ad uenditorem: & si occupantur per emptorem, restituentur. Sed si occupentur per uim, tenetur emptor ui bonorũ raptorum. l. iij. & ibi Bald. C. de acti. empti.

Fructus pecorum sunt emptoris. l. post perfectam. & ibi Bald. C. de actio. empti.

Fructus percepti ex re empta cum pacto de retrouendendo, an sint restituendi, quando res reuenditur. s. uerb. Emptor lucratur. in princ.

Fructus rei emptæ per procuratorem meum nomine meo, & diu possessi per eum, an computentur ei in precio à me restituendo. Bald. in rub. C. de contrahen. emp. xv. q. qui dicit, quòd si ille emit simpliciter, uel nomine suo, licet mandato meo non computet sibi fructus in precium: secus, si emit nomine meo. & tenet Barth. Cæp. in sing. uersi. cx.

Fructus rei accedens cedit emptori, etiamsi precium non suppleat. Bald. in rub. C. de peri. & commo. rei uendi. in fine.

Fructus percepti post moram commissam in retrouendendo, debétur uenditori. l. fi. & ibi Bal. C. de pac. inter empt. & uẽ.

Fructus ex re uendita tradita emptori pro certo tempore ad experientiã rei faciendam, debent uenditori restitui, etiamsi emptor lucratus cum re uelit eam emere, quia facta experientia dicat sibi placere. l. apud Labeonem. in princip. ff. de præscrip. uerbis.

Fructus rei emptæ sub conditione non pertinent ad emptorẽ, pendente conditione. l. necessariò. §. si pendente. ff. de peri. & commo. rei uendi. nisi in casu deficientis conditionis emptor perdat precium. tex. sing. in l. si fundus. §. sed quid ait. ff. de lege commis. & Lud. Pon. in sing. uer. Emptor non, &c. s. uer. Emptor lucratur. uersi. ulti.

† Fructus, qui percipiuntur ante contractum perfectum, sunt uenditoris, do. Bartho. Soc. in consi. clxx. incip. In præsenti. uersi. j. quod contractus. in ij. parte.]

* Fructus rei uenditæ, postquam est perfecta uenditio, emptoris sunt. Deci. consi. dxliiij. num. xvij. Aemilius Maria Manolessus.

Fructus fundi locati, & post locationē uenditi, an sint emptoris. in Spec. de locato. §. v. uersic. sed pone.

Fructus beneficij ecclesiastici, uel præbendæ percepti, transeunt ad hæredes. gl. & Bar. in l. j. C. de anno. ciui. lib. xj. Bar. doct. & Io. de Imo. in l. diuortio. sol. mat. glos. & doc. in c. præsenti. de offic. ordi. in vj. Hosti. in c. j. de pecu. cle. doc. in c. statutum. §. assessorem. de rescript. in vj. Archi. in c. consuetudinem. in fin. de cleri. non resi. dicit quòd ille tex. optimè facit pro sententia eorum, qui dicunt, quòd clericus facit fructus beneficij suos, secūdum Vincen. Sed ipse credit, quòd habeat, quo ad usum & dispensationem: sed in morte perdit utrūq;. Ad hoc de testa. c. j. secus in usufructuario. & s. uerb. Clericus. & j.

Fructus beneficij est uox. infrà. uerb. Vox. uersi. vij.

Fructus beneficij debentur clerico etiam suspenso pro uictu tantùm, si non habet aliunde. Card. in clem. ij. ij. q. de uita & hone. cle.

Fructus beneficij filijfamiliâs non acquiruntur patri. Io. Lup. in repe. rubri. de dona. inter uir. & uxo. col. lxxxix. in princ. uersi. ex his infero, &c.

Fructus beneficiorum permutandorum debentur ei, cui debētur fructus beneficiorum uacantium, scilicet de rigore, non tamen de æquitate scripta, quæ præfertur rigori. Card. in d. clem. j. xiij. q. de rerum permu.

Fructus superflui hospitalis sunt erogandi in usus aliorū pauperum, uel reseruandi alijs pauperibus superuenturis. Car. in cle. j. ix. q. de decimis.

Fructus decimarum possunt locari, seu concedi ad annuū censum etiam laicis. text. & ibi Abb. in c. uestra. de loca. & ibidē per eum, an beneficiatus posit locare fructus beneficiorū sine consensu, & licentia superioris.

Fructus hospitalis, etiam separati à solo, non cedunt hospitalario. gl. & Car. in cle. ij. in prin. j. oppo. de religi. domib.

Fructus beneficij appellatione non ueniunt animalia in concessione illius gl. & Car. in cle. iiij. §. abbates. de excep. prel.

Fructus beneficiorum uacantium si concedantur, an intelligatur de exemptis. s. uerb. Concessio. uersi. lviij.

Fructus beneficij, de quo est quæstio possunt sequestrari lata sententia contra possessorem. cle. j. de sequest. poss. & Salic. in l. j. C. eod. tit. & infrà, Sequestrum. uersi. lj.

10 Fructus canonicatus sunt hæredum canonici pro rata anni, quo canonicus seruiuit ecclesiæ. Bartol. in l. diuortio. in princ. ff. sol. mat.

Fructus ecclesiæ uacantis percepti à capitulo non compensantur cum sumptibus litis factis per capitulum. Bal. in l. j. ulti. col. C. de bo. mater.

* Fructus beneficij, antistite defuncto, successoribus sunt reseruandi. c. relatū. de testam. Iac. Phil. Por. Imo. con. clxj. nu. ix. & xvj. Illus. Car. Zab. cō. cx. Aemilius Maria Manolessus.

Fructus beneficij debet restituere clericus non seruiens diuinis. Bal. in l. j. C. de his, qui. ut indig.

† Fructus beneficij si clericus uoluptuosè consumit, tenetur ad eorum restitutionem, quasi fur. Felin. in c. postulasti. in viij. col. uer. & scias, quòd si clericus. de rescrip. & ibi subdit, nunquid clericus percipiens fructus beneficij, & non dicit officiū. ex sua negligentia, teneatur ad restitutionē fructuū.

Fructus beneficij percepti medio tēpore, quo rector eius fuit excommunicatus, si postea absoluatur, cuius sint. Inno. in c. ex insinuatione. de appell. Bald in Marga. uerbo, Clericus. uersic. xxvj. per Bart. in l. cum allegatis. C. de re mili. lib. xij. ubi loquitur de suspenso. & in Spec. de fruc. & interesse. §. fi. uer. quid si aliquis. & Sicu. in c. pastoralis. §. uerū. de appell. quòd eos perdit.

Fructus beneficij an posint dari in tenutam actori ad contumaciam clerici. Archi. & Host. doc. & Ioan. And. in c. j. de eo, qui mit. in pos. lib. vj. in Nouella. nec possunt sequestrari reo contumaci in causa beneficiali. Io. And. ibidem, in Nouella. & ibi doc. Addo infrà, Sequestratio. uersic. xv.

Fructus beneficij uacātis non debentur successori ad tempus, id est, habenti ecclesiam in commendam, sed conuertuntur in usum ecclesiæ, debentur uerò successori perpetuo, id est habenti titulum in ecclesia. cap. fin. & ibi doc. de offic. ordin. in vj.

Fructus capellæ uacantis possunt occupari à superioribus, sed non fructus ecclesiæ uacantis. doc. in d. c. fi. de offic. ordi. in vj. & in c. quia sæpe. de electio. eod. lib.

Fructus prælati à solo separati tempore mortis eius debentur hæredibus eius, uel legatario. in Spec. de actore. §. j. uer. rector. & tit. de fruc. & interess. uer. pone, prælatus. & omnino in Spec. de sta. mona. uersi. lviij. quæritur. & dixi in tract. de Episcop. lib. iiij.

Fructus beneficij de gratia concessi per biennium absenti, debentur impetranti pro uno anno tantùm, si post annū præsentauit rescriptum, ut sibi imputet, secundū Old. con. lvj.

Fructus beneficiorum uacaturorum per decennium, si concedantur fabricæ, debentur etiam fructus beneficij, quod uacauit in fine ultimi anni, licet percipiantur post annū. Old. in consil. cxij.

20 Fructus beneficiorum debentur studentibus Romæ, non obstante constitutione ecclesiæ. Old. con. cxvij.

Fructus beneficij debet restituere etiam qui habuit iustā causam litigandi. Rota in dec. clxxxv. probabilis. in nouis. Item qui possedit beneficium mala fide. Rota in dec. xxiiij. Abb. in c. cùm dilectus. de iure patrona.

Fructus percepti lite pendente de beneficio, etiam non petiti, possunt per iudicem in sententia deduci, qua pronunciatur beneficium pertinere ad aliquem. Rota in decis. clxxxix. auditor. in nouis.

Fructus ecclesiæ superabundantes debentur pauperibus. infrà, Pauperes. uersi. lxvij.

Fructus beneficij debentur clerico studenti, non obstante cōstitutione. Old. consi. cxvij.

Fructus prælato, uel rectori ecclesiæ subtracti ante dimissam ecclesiam, pertinent ad ipsum, ut repeti posint per eū, etiā post dimissam ecclesiam. in Spe. de actore. §. j. uer. rector.

Fructus beneficiorum clerici priuati beneficijs ex delicto, etiā percepti ante priuationem, sunt restituendi à tempore cōmissi delicti. Gul. de Cu. & Pau. de Cast. fin. in l. j. C. de his, qui. ut indig. Item tenetur de furto Bald. in c. iniuria. iij. col. de pace iura. fir.

Fructus beneficij computantur in expensis per hæredem clerici mortui. Bald. in auth. excipitur. in fi. C. de bo. quæ libe.

Fructus beneficiorum intelliguntur deductis expensis. Bald. in l. j. ij. col. C. de fruc. & litium expen.

Fructus ecclesiæ possunt uendi. c. fi. ne præla. uic. su. & infrà. & cle. j. §. fi. de reb. eccle. non alie. & Fed. de Senis con. cxxxiij. Quæritur, an constitutio.

30 Fructus ecclesiæ possunt locari. ca. uestra. de loca. Quod uerum est ad modicum tempus, non ad longum. cle. j. in fi. de reb. eccle. non alie. & ibi Car. q. xxvij. ubi plenè. Sed Abb. in d. c. fi. dicit posse etiam ad uitam rectoris. Fed. de Senis con. 50. & infrà, Rector. uersi. xv. & s. proximo.

Fructus ecclesiæ non possunt obligari. glos. est j. q. iij. altare. & infrà, uer. Obligatio inter quas personas. uersi. xxj.

Fructus beneficij possunt alienari per prælatum. in Spe. de hæretic. in princ. & suprà eodem uersic. antepen. & suprà eod. Fructuum locatio, uel uenditio ad modicum tempus. Item est d. cle. j. & ibi Imo.

Fructus dotis sunt mariti propter onera matrimonij, & sic post inchoationem operum uel onerum, non antè. l. de diuisione. sol. mat. Io. de Por. in l. quoties in diem. in fi. de uerb. obli. Bart. in l. si constante. in prin. pen. col. sol. ma. † Vide Ias. in l. diuortio. col. j. & ij. ff. sol. mat.

Fructus dotis non ueniunt in restitutione dotis. l. pro onerib. de iure do. Ioan. de Por. in l. ij. §. j. sol. mat.

† Fructus rei dotalis sunt uiri cōtracto matrimonio, licet fundus non sit traditus. do. Bartho. Soci. in consi. cxxj. incip. In præsenti. uersic. tertio, & ultimo. circa fin. cum uersic. sequ. in ij. parte.]

Fructus dotis pertinent ad hæredes uiri pro rata æstimationis reficiendę per uxorem, cuius uir impendit in fundo dotali: quia donec uxor reficiat fructus, cedunt uiro, & eius hæredibus. l. fi. §. fi. de fun. dota.

Fructus an computentur sorori dotandæ in dotem. Paul. de Cast. consi. cxij.

Fructus dotis percepti ab uxore possunt repeti per maritū, etiamsi maritus restituerit ei dotē cōstante matrimonio, licet sine causa. l. si fructibus. C. de dona. inter uirū, & uxo. Io. de Por.

Por.in l.ij.iij.col.sol.ma.uel si cũ causa, ut quia uergit ad inopiam.l.ubi ad hoc.& ibi Bar. C.de iure dot. & Bar.& Alex. contra.Lud.in l.si constante.in princ.pen.col.sol.mat.

Fructus dotis consumpti petuntur in æstimatione, sed extantes non.Bald.Ang.& Io.de Imo.in l.diuortio.§.ob donationem.sol.mat.Item,

Fructus dotis quatenus supersunt ad onera matrimonij, possunt repeti per uxorem ab hæredibus uiri mortui, secundũ Pau.de Cast.in con.cxxiij. Sed Bart.contrà in l.si constante.pen.col.sol.mat.& infrà.eo.uersic.xiiij.& contra Bart.tenet Bald. in l.fin.§.præterea. de iure do.& Alex.in l.in insulam.§usuras.solu.matri.facit l.creditor.§.si inter.& ibi Bar. mandati.

Fructus dotis semel perceptus intra biennium dicitur unus. Bar.& Io.de Imo.in l.diuortio.§.quod in anno.ff.sol.ma.

Fructus rei pignoratæ pro dote an computentur in dotem.infrà,Fructus pignoris. uersic.iij.

10 Fructus fundi dati in dotem cum pacto,quod soluta æstimatione marito fundus sit uxoris,sunt uxoris pro rata æstimationis solutæ marito, cui partem soluit uxor.l.fin.§.fin.ff.de fun.do.ubi casus fin. secundum Alexan.con.lxxiij.ij. parte. Adde suprà,Fructus rei emptæ.in princ.

Fructus dotis putatiuę an sint uiri.infrà,uer. Maritus lucratur. uersic.xj.

Fructus dotis restituendæ uxori uiro uergente ad inopiam, si supersunt oneribus matrimonij,sunt uiro restituendi.Bart. in l.si constante.vij.q.iiij.parte. sol. mat.& ibi Alex.pe.char. ubi etiam dicit,quòd si non sufficiunt,uir debet supplere de suo.Bar.ibi.q.vj.iiij.parte.& s̃.eo.uersi.v.

Fructus dotis restituendæ uxori,soluto matrimonio, percepti ab ea missa in possessionem bonorum uiri pro dote,computantur in sortem.l. Titia. de solu.Ang. in l.diuortio.sol.mat. Alex.in l.si constante.antepen.col.eod.titul.non autẽ percepti ab ea ex bonis uiri, consecutis eo uergente ad inopiam: quia illi cedunt pro onerib. matrimonij. l. ubi.C.de iure dotium.ut tenet Alex.ubi suprà.

Fructus dotis restitutæ uxori uiro uergente ad inopiam, si supersunt oneribus matrimonij, debet de eis ali etiam socer, id est, pater uiri. Item filij uxoris ex alio matrimonio. Cyn. in l.ubi.iiij.q.C.de iure dot.& quod per Bal. in l. si paterno. C.de nego.gest.& Alex.in l.si constante. in fi.princ.sol.mat. post Bar.ibi in q.iiij.ultimæ partis.

Fructus dotis promissæ marito non augent dotem : quia non debentur,nisi post biennium, uel lite contestata.l.fi.§. præterea.C.de iure do.& Alex.in l.si marito.§.si fundũ.sol. mat.

Fructus dotis an peti possint post receptam dotem.infrà,Maritus agit.uer.xxj.

Fructus dotis percepti intra annum dilationis datæ ad restitutionem dotis,an sint hæredum mariti uel uxoris.no.in l.j.§. exactio.& §.cùm aũt. C. de rei ux. ac.& ibi Bar.dicit,ꝙ sunt uxoris à die soluti matrimonij. & per doc. in l. diuortio. §. nõ solùm.ff.sol.mat.& in l.si constante.§.quoties.eo.ti.uide Bart.in d.l.si constante.in princ.v.q.tertiæ principalis.xvij. col.& in d.l.diuortio.in princ.in ij.col.ubi tenet, quòd sunt hæredum uiri,qui uxorem alere debent intra annum: ut ibi per glos.Plus dicit ibi Bar.in ij.col.uersic.quæro,quid si hęredes. quòd si fructus dotis superabundant,quia minus expendat hæres in alimẽtis uxoris,hęres lucratur:quia si plus expenderet,de suo suppleret. Et tenet Alexan.in l.creditor. §.si inter.ff.mandati.Item si deficiunt fructus,hæres supplet alimenta de suo,secundum Bar.in d.l.si constante. in princ. pen.col.ubi etiam dicit, quòd si supersunt, cedunt lucro uiri,constante matrimonio. Sed Pau. de Cast. contrà tenet in consi.cxxiij.& suprà eod.uersic.vij. Adde not.in l.mulier.§. alia.ad Treb. Sed Bal.& Io.de Por.contra glos.& Barto.in l. diuortio.§.interdũ.sol.mat.dicunt, quòd fructus dotis pendentes in fundo dotali debent statim restitui uxori simul cũ fundo soluto matrimonio, nõ expectato anno, licet sint mobiles:sed secus dicunt in perceptis,uide ibi per doct. Addo etiam ĩ.in uerb. Vidua.uersi.xxij.

Fructus fundi in dotem dati æstimati an ueniant in restitutione fundi,soluto matrimonio. Ang.& Io.de Imol.in l.diuortio.§.j.in fi.ff.sol.matri.

Fructus cum dote restituuntur, & computantur. l. cùm pater. §.si fundum.sol.ma.l.fructus. C. de pac.conuen. Vide Bart. in l.mulier.§.cùm proponeretur.ad Treb.

20 Fructus dotis non sunt dos, nec res dotalis, sed dotem augent.d.§.si fundum.& ibi Bar.& doct.

Fructus dotis an sint petendi in libello, uel sufficiat petere dotem : & an petantur sub certa quantitate.Bald. omnino in l. cùm pater.§.si fundum.sol.ma.

Fructus dotis, uel pro rata dotis in bonis mariti,an ueniant in fideicommisso restituendo per uxorem hæredem grauatã. Paul. de Castr. in l. sed si damnum. ff. de pecu. & infrà, uerbo,Vxor.

Fructus percepti de bonis uiri ab uxore uidua uigore legati sibi facti in testamento,an extenuent dotem.Paul.de Castr. consi.ccclxxxv. per Bal.in l.si cui.C.de non nu.pec.l.Titia. de sol.Inno.in c.ad nostram.de iureiur.

Fructus dotis an ueniant in ratione dotis iure actionis. Bald. in l.fin. C. de senten.quæ sine cer.quanti.profer.

† Fructus rerum dotalium, & bonorum cõmuni nomine emptorum,cuius sint: uide do.Pet.Phil.Cor.in con.cclj.incip. Licet.in litera E.in iiij.parte.]

Fructus arborũ dotalium non sunt uiri,nisi sint ceduæ.in Spe. de loca.§.j.uer.illud autem.

Fructus dotiũ debent esse fratrum sociorum, non autem facta diuisione inter eos.l.fundum.in princ.& ibi Bar.ff.fa.er.

Fructus dotis dicuntur etiam pœnæ iurisdictionis datæ in dotem.s̃.uerb.Fructus.el.j.uer.xxxj.

Fructus dotis quando uxor erat minor duodecim annis, non pertinent ad uirum.Bar.in l.si ante.ff.sol.mat.

† Fructus dotis matris pupilli consumpti in administrationẽ patrui, sunt examinandi.do.Pet.Phil.Corn.in consil.cxcix. incip.Ad euidentiam.in litera H.in iij.parte.]

Fructus dotis materiam supple ĩ. uerb. Vsura.per discursum.

Fructus donationis propter nuptias,constante matrimonio,non sunt uxoris, sed uiri, sicut fructus dotis. Bar.in auth. siue à me.C.ad Velleia. Vide gl.Instit.de dona. §.est & aliud.uer.exequatur. & facit in similibus in authen. de eccles.ti.§.illud.colla.ix.

Fructus rerum donatarum inter uirum & uxorem percepti in uita donantis, & sic tempore, quo donatio non ualebat,an pertineant ad donatariũ post mortem donatoris, & sic post confirmatam morte donationem. no.in l.donationes. in fi. & ibi gl.& doc. C.de dona.inter uirum & uxo. glo.Angel.& doc.in l.talis scriptura.in fi.de leg.j.& in l. sequens quæstio. de leg.ij. & in l.filiæ.fami.ercis.& in l.ij.de inoffi.dona.Ang. in l.j.in fin.C.de donatio.in Augu. ꝙ cedũt donatario. Sed Bar.in l.ij.§.si uerò.ff.de donatio. inter uirum & uxorem.ꝙ confirmatio non trahitur retrò. Caue, quia ibi nõ loquitur de fructibus: sed illud uerum,quo ad dominium,nõ quo ad fructus.l.si is seruus.& ibi Bart.ff.eod.tit.& tenet Barto.in l. nec utilem.in ij.col.ad fin. uer. item uides,quòd donatio.ff. ex quibus cau.maio. Vide Bar.in l.si fructus. C.de dona.inter uirum & uxor. Addo Ang.in l.fin.C.de don. inter uir. & uxo.& sup.Donatio inter coniuges.uersi.xxij.

Fructus an ueniant in donatione rei donatæ.in l.in ædibus.§. ex re.ff.de dona.glos.& Bar.in l. Nesennius.§.fundum.ff.de re iudic.

Fructus paraphernalium bonorum uxoris,qui supersunt soluto matrimonio, pertinent ad uxorẽ.l.ubi adhuc.& ibi glos.Bald.& doc. C.de iure do.l.fin. & ibi glos.& doc.C.de pac.conuen.Bal.in c.j.§.j.de duo.fra.de no.bene. inue.Barto.in consi.Titius habens uxorem,&c.& do.Mari. Soc.in consi.An fructus,&c.Vide plenè per Bar.in l.pen.ff. ad leg.Falcid.& per Paul.de Cast.in consi.clxxxiiij.& Bald. in consi. Quidam sunt fructus. & in alio suo consi. In Christi nomine, amen. quædam sunt res. & in l.assiduis.iij.col. C.qui po.in pig.ha.& in l.si uina. in fi.C. de bo.mater.& per Franc.de Are.in consi.In Dei nomine,amen. Res sic se habere dicitur,&c.uide Alex.con.lxiij.ij.parte.& in j.parte cons. xlij.& Pet.de Perusio in tractatu Societatis. vj. parte, xv.q. Bald.uerò in d.l.ubi.pe. col.dicit quòd aut res paraphernales sunt traditæ uiro ad utendum, aut non, sed uir propria authoritate percepit fructus. Primo casu quatenus uir consumpsit,nõ tenetur,sed quatenus non consumpsit. Dicitur autem cõsumptum, quatenus nihil restat. Sed si aliquid restat,

ſtat, uel ipſum idem, uel permutatum, uel emptũ, id non dicitur cõſumptum, quia in corpore patrimonij retinetur. de lega.ij.l.idem ſeruandũ. Vnde uir tenetur ad reſtitutionem illius, quia locupletior. Viro ergo permittitur conſumptio fructuum paraphernalium: ſed quatenus locupletior inuenitur, tenetur ad reſtitutionem. Secundo caſu, quando noluit mulier uiro credere, tunc quia contra uoluntatem uxoris uir percepit tenetur præciſè ad reſtitutionem, cùm non habeat titulum, nec aliquam occaſionem fruendi inuita domina rerum. Et ita dicit Bal. ſe conſuluiſſe de facto. Cõmunis opin. eſt, quòd

Fructus induſtriales conſumpti nón reſtituuntur, ſed extãtes ſic: naturales uerò indiſtinctè reſtituuntur. Vide ad s̄. dicta do. Pet. Phil. Cor. in conſi. cxxix. incip. Ad euidentiam. per totum. uſq; ad literam M. in iiij. parte.]

* Fructus bonorum paraphernalium, & aliorum dotaliũ, aut conſtat uirũ uxore nolente percepiſſe, aut ea uolente. ſi nolente, tunc, ſiue induſtriales ſint, ſiue naturales, ſiue extent, ſiue non extent, ſunt uxori reſtituendi: ſi uolente, tunc fructus qui ex induſtria proueniunt, conſumpti non ſunt reſtituendi, extantes ſunt. quos uerò natura fert, ſunt reſtituendi, etiam conſumpti, quatenus locupletior factus eſt uir. ſi non conſtat, aut, utrum uolente, an nolente perceperit, noluiſſe præſumitur. Alex. in l. maritus. ff. ad l. Falci. conſi. xlij. uol. j. Aret. con. clix. Cor. con. cxxxj. uol. iiij. Soc. con. lxxxij. col. ij. & ſeq. uol. 4. Dec. con. dxxj. Ay. Crau. conſi. cxciij. nu. xv. uol. I. Aemilius Maria Manoleſſus.

Fructus pignoris cedũt pignori, id eſt, ſunt obligati ſicut pignus. l. quamuis. qui. mo. pig. ta. cõtra. l. ij. §. pe. ff. de his, quæ in frau. credi. Barto. & doct. in l. ſi. conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pign. actio. Bald. in d. l. quamuis. dicit, quòd extantes ſunt obligati pro ſorte, ſed conſumpti extenuant ſortem. Quod eſt uerum in naturalibus: ſed ſi conſiſtunt in pecunia, ut penſiones, extenuant ſortem indiſtinctè. Et uide Bald. in l. j. & ibi doc. C. de pig. ac. & Ang. in auth. de alie. & emphy. l. & hoc etiam. & j̄. eod. uerſic. vj. Sis ergo cautus in articulando conſumptionem, ſecundum Baldum, in d. l. quamuis.

Fructus pignoris extenuant pignus. l. reſcriptum. §. ſi aliena. & ibi Bartol. ff. de diſtra. pig. * & debitum, l. j. l. ij. C. de pignor. actio. l. j. C. de diſtra. pig. Bal. in rub. C. de contrah. empt. xv. q. in l. quamuis. C. in qui. cau. pign. tacitè contrah. in l. j. l. fin. C. de pign. act. Ancha. in c. j. de uſur. Ant. But. in c. ad noſtrã. ij. de iureiur. Iaſ. conſil. xciij. nu. iij. uol. I. Aemilius Maria Manoleſſus.

Fructus pignoris pro dote conſtituti non computantur in dotem. not. in l. Titia. ff. ſoluto matrimo. cap. ſalubriter. de uſuris. & ibi Abb. dicit eſſe de hoc tex. ſing. Vide Bart. in conſil. Super eo, quod quæritur, an fructus, &c. Adde infrà, Vſura. uerſic. clij. Quod uerum eſt, ſi non multum excedant onera matrimonij. Bald. ſing. in l. fi. §. præterea. C. de iure do. Alex. ubi s̄. Quod eſt uerũ, quando res eſt pignorata uiro pro dote ei perſoluenda, non ſi uxori pro dote reſtituenda. not. in d. l. Titia. Innoc. & Ioan. And. in d. c. ſalubriter. Ludo. Pon. in ſing. uerb. Pignus. uer. fructus rei. & j̄. eod. uerſi. viij. nõ pro reſtituenda: quia computantur, ut ibi, niſi pactum ſit in contrarium. Bar. in d. conſi. Vide Franc. Por. de duo. fratribus. j. parte, xxiiij. q.

* Fructus rei pignori mulieri datæ, donec dos ei reddatur: ut non computentur in dotem, ſed mulier ſuos faciat, ualet cõſuetudo. gloſſ. & Bartol. in l. j. §. exactio. C. de rei uxo. actio. Bald. in l. fin. §. præterea. col. ij. C. de iure doti. Pau. Caſtren. in l. diuortio. in princ. col. v. ff. ſol. matrim. Abb. in c. ſalubriter. col. fi. de uſur. Iaſ. con. xcij. poſt nu. iiij. uer. quarto principaliter. uol. I. Aemilius Maria Manoleſſus.

† Fructus prædiorũ, quæ in ſolutum, nec pignoris nomine ob dotem ſuam uxor accepit, facit ſuos, nec cõputantur in dotem, l. Titia. ff. de ſolutio. Illuſt. Card. Hoſtien. in Sum. tit. de uſur. §. an aliquo caſu. uer. quod in cõuerſo caſu. Iaſ. cõ. xcij. poſt num. iiij. uerſic. iij. princ. uolu. I. Aemilius Maria Manoleſſus.

* Fructus rei, quam pignoris nomine uir in teſtamento pœnes uxorem eſſe iuſſit, ita ut fructus ſuos faceret, donec ei hæredes dotem numerarent, ſunt uxoris, nec computẽtur in ſortem. Iaſ. latiſsimè in termi. conſi. xcij. uol. I. Aemilius Maria Manoleſſus.

Fructus pignoris percepti à bonæ fidei poſſeſſore non ueniũt in obligatione fundi pro pignore. l. j. §. cùm prædium. & ibi gloſ. & Bar. ff. de pig.

Fructus pignoris pro quibus creditor paſſus eſt multos labores, ſunt creditoris. ſuprà, uer. Creditor in pignore. uer. clj. † & uer. clx. infrà, uer. proximo. † Et Franc. Are. in l. quod pignori. de acqui. poſſ.]

Fructus pignoris regulariter computantur in ſortem, & extenuant. l. ſi dominium. & ibi doc. C. de pig. & in l. j. & l. fi. C. de pig. actio. Quod uerũ eſt, ſiue extantes, ſiue conſumpti ſint, ſecundum Ang. in authen. de ali. & emphy. §. & hoc etiam. ij. colla. ix. Sed Bald. tenet contra in extantibus: ut ponit in Marg. uerb. Fructus. uer. fin. & in l. iij. C. qui. mo. pig. ta. contra. & in d. l. j. & in l. fin. C. eod. tit. de pig. actio. & tex. & Bal. in l. ex prædio. C. de uſuris. Vide Bar. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſol. mat. Item uerũ eſt in his, qui potuerunt percipi à creditore habente cauſam à domino: aliàs conſideratur perſona domini, quod dominus percipere potuiſſet, ſecundum Bald. in l. ij. C. de pig. act. Item uerum, niſi creditor pro fructibus ſubierit maximos labores: quia tunc fructus cedunt in compenſationem laborum, ſecũdum Hoſt. ſing. tit. de uſuris. §. in aliquo. uerſi. xij. Ioan. And. in c. coqueſtus. eod. tit. in Nouella. & ibi Abb. s̄. eod. uer. proxi. & uer. Creditor in pignore. uer. clx. Item uerum, niſi dominus utiliter ut emphyteuta, uel ſimilis, pignoret domino directo. Caſus ſing. in c. j. de feu. & in d. c. conqueſtus. Item niſi debeantur uſuræ per ſtipulationem, pactum, uel officio iudicis, ſecundum Bar. in l. cùm debitor. ff. qui. mo. pig. ta. contra. Item uerum, ſiue ſint percepti à creditore, uel alio habente cauſam ab eo, ſecũdum Cal. in d. l. j. C. de pig. ac. Item uerum tam in perceptis, quàm in percipiendis. l. ij. & ibi Bald. C. eod. tit. Item uerum, quãdo fructus cum ſorte recipiunt functionẽ, ut penſio, & fructus conſumpti: quia diſcerni non poſſunt, ſecundum Bald. in d. l. fi. de pig. act. Vide Rapha. Cu. in con. xix. ad finem. Vide Iaſ. in l. diuortio. §. ob donationes. col. fi. uer. modò diligenter. ff. ſol. mat. Vide Alexã. ibid. col. ij. ubi dicit, quòd non fit compenſatio de quantitate pecuniæ ad quantitatem fructuum extantiũ. Et uide Bald. in Mar. uer. ult. hic alleg. Quod facit ad libellum formandum, in quo ponuntur fructus in ſortem computari. quia debet dici de conſumptis, uenditis, uel commiſtis. Ita dicit Bal. ubi ſuprà. & eſt menti tenendum, quia uidi rem abſolui. Et cadunt iſta ſuper uer. j. & uide ſuprà, Creditor recipiens. uerſic. ubi dat triginta caſus, ubi fructus non computantur in ſortem.

Fructus pignoris prætorij uel conuentionalis computantur prius in uſuras, quàm in ſortem. in l. is, cui. §. quæri. ff. ut in poſſeſ. leg.

Fructus pignoris dati pro dote reſtituenda cõputantur in ſortem. l. Titia. ſol. ma. niſi pactũ ſit in contrariũ: ſecundũ Bart. in conſi. Super eo, quod quæritur, an fructus. Vide per do. Fran. Por. in trac. de duob. fra. j. parte, q. xxiiij. & ſuprà eod. uerſic. iij.

Fructus pignoris ſi conuertantur in emptionem prędij, faciũt prædium emptoris. l. quamuis. & ibi Bald. C. quib. mo. pig. taci. contrah. nec dictum precium cedit in obligationem: ut ibi etiam tenet Bar.

10 Fructus equi pignorati, dati, uel locati ad naulum, extenuãt ſortem, quatenus eſt ſuprà ſumptus factos equo: ſecundũ Bald. in l. ij. C. de pact. pigno. & Alexand. in l. ſi ſeruos. ff. de pigno. actio.

Fructus pignoris an computentur in ſortem facto pacto. gloſ. & Bal. in l. j. C. de diſtra. pig.

Fructus pignoris debẽt reſtitui debitori domino pignoris, niſi pro uſuris debitis ex contractu, uel officio iudicis computentur. Bar. poſt gloſ. in l. ſi is, qui. §. j. ff. de pig. & l. cùm debitor. ff. quib. modis pig. ta. contra. Item,

Fructus pignoris ex pacto cedunt pro uſuris. l. j. §. pacto. & ibi Bar. ff. de pig. l. ſi is. qui. §. j. & ibi Bar. eo. tit. uel quando officio iudicis debentur: ut ibi. Bar. in d. l. cùm debitor.

Fructus pignoris non durabiles poſſunt uendi per creditorẽ. Bal. in l. j. C. de pig. act. ubi etiam dicit, quòd

Fructus pignoris non durabiles uenditi, uel conſumpti, computantur

putantur in sortem, non aliter: uide in d.l.diuortio,§.ob donationes.& ibi glos.& doc.sol.mat.

Fructus pignoris pro dote dati non lucratur hęres mariti, cùm posit quandocunq; restituere pignus. Innocē.& Abbas Sicul.in l.salubriter.de usuris.

Fructuum petitio qualiter fiat, uide infrà proximè.

Fructus quo remedio petantur. Barto.& doc.Pet.de Su.in l.ex diuerso.ff.de rei uen.& j̄.eo.per discursum. & in Sp.de fruc. & interesse.§.j.

Fructus extantes expetuntur in libello, non eorum æstimatio, quando in specie, id est, ex certo fundo debentur, uel quando in genere, puta decē corbes uini, & similes, nisi tunc mora præcesserit: quia tunc æstimatio petitur. l. uinū.si cer.pe. sed consumptorum æstimatio petenda est.Bar.in l.eum. in prin.ff.de his, qui.ut indig.& gl.& doc.in l.diuortio.§.donationes.sol.ma.& Cy.in l.j.C.de pig.act.& Bar.in l.ex diuerso.§.j.& ibi Alex.ff.de rei uen. & in l.is, cui.§.qui seruandorum.ff.ut in poss.lega.& s̄.uerb. Estimatio.uersi.xxix.

Fructus si petuntur rei uēdicatione, eodē libello nō possunt peti.Bar.in d.l.ex diuerso.§.j.de rei uen. ubi etiam dicit eos peti posse officio iudicis, ut ibi: uide gl.& Pe.de Su. & Bal.in l. edita.xxiij.col. C.de eden.& j̄.eo.uersi.xix.& pen.

Fructus si debentur ut fructus, petendi sunt omnes, qui percepti fuerunt: si uerò debentur ut interesse, petitur quatenus interest.Bar.in l.ratio.§.j.ff.de actio.emp.

Fructus uidentur petiti in libello, quo petitur res, & interesse, quia ueniunt appellatione interesse. Bal.in addi.Spe.de eo, qui mit.in poss.causa rei ser. uer.item not. & Flor. in d.§.ij.l. loci.si serui.uendi.

Fructus ut interesse petuntur, scilicet quos creditor percipere potuisset secundum qualitatem suæ personæ, non quos debitor percipere potuisset.Bar.in l.uideamus.§.j.ff.de usuris.

Fructus à prædone condicuntur per condictionem furtiuam. gl.& Bar.in l.si urbana.ff.de condictio.indebiti.

Fructus petiti, & sententia omissi, non possunt peti.Bald.in l. cum propria.C.si quis alteri, uel sibi.Innoc.in c.grauis.de restit.spo. Item,

10 Fructus non petiti uenire possunt in sententiam in iudicijs uniuersalibus, nō aliàs. Bal.in d.l.cùm propria.& s̄.Fructus ueniunt.uersi.xxix.

Fructus an & quando debeant peti. per Bal. in l.j.ulti.co.C. de fruc.& lit.expen.& in l.edita. C.de eden.& Bar.in l.ex diuerso.C.de rei uen.

Fructus ante litis contestationem percepti si petantur, debet quantitas declarari. Bart. in d.l.ex diuerso.§.j.& j̄. Libellus incertus.uersic.xxxiij.

Fructuum quantitas certa in libello non debet declarari, quando lite pendente percipiuntur. Bar.in d.l.ex diuerso.§.j.ubi etiam dicit, quòd potest iudex condemnare tūc ad fructus, quorū declarationem sibi reseruet, quā potest facere quandocunque.

Fructus accessoriè cum fundo peti possunt, sic uidelicet, Peto fundum cum fructibus.j̄. Libellus generalis.uersic.xlviij.

Fructus eodem libello peti debēt. Bal. in l.j.ult.col.C.de fruc. & lit.expen.nisi percepti post litem contestatam. Inno. in c. grauis.de restit.spo.Item nisi in iudicio uniuersali.l.iij.§. fructus.ff.de peti.hære.l.fundus.de excep.& Bal. in Marg. uer. Fructus.uersic.j.

Fructus peti non possuut, si lata est sentētia absolutoria super re.Bar.in l.ex diuerso.§.j.de rei uen.

Fructus tacitè ueniunt in consequentiam petitorum. Bald. in l.j.in fi.C.de fideicom.per l.ædiles.§. item sciendū.de ædil. edi.Bal.in rub.C.de usuris,& fruc.leg.dicit, quòd

† Fructus quandoq; iure actionis principaliter petūtur, quandoq; accessoriè. Feli.in c.pen.de except. in fin.pen.col. uer. ad illud. de petitione fructuum.]

Fructus post litis contestationem ueniunt, etiamsi non petantur: sed ante litis contestationem non, nisi petantur: per l.si quis missum.§.fi.de dam.infec.secundum Bal.in d.rub.& in l.j.in prin.C.ut in poss.leg.ubi dicit, quòd non debet iudex se intromittere de non petitis, nisi de his, quæ ueniunt incōsequentiam post litis contestationem. Idem tenet Bald.in l. cùm Archimedoram. eod.tit. & ibi idem dicit de pensionibus.& omnino per Ale.in l.si marito.§.si fundū.ad fi.sol.ma.

Fructus petuntur, sic uidelicet, Titius possedit trib. annis fundum meū,& dicto tempore collegit decem corbes frumenti: quare peto declarari fundū ad me pertinere,& ipsum cōdemnari ad restituendum mihi fundū cum fructibus perceptis,& qui percipientur usq; ad sententiam. Bar. in d.l.ex diuerso.§.j.de rei uen. Vide Bal. in l.certum. C.eod.tit.& in l. cum propria.C.si quis alteri, uel sibi.doc.in l.diuortio.§.ob donationes.sol.ma.

20 Fructus petuntur sic: Peto fructus, si extant: aliàs peto eorū æstimationem.gl.Bar.doc.Bald.& Ang. in d.§. ob donationes.& Alex.in d.l.ex diuerso.§.j.ubi dicit sing. uerū in actione personali: sed in reali dicit posse uendicari à malæ fidei possessore, ac si extarent.

Fructus usufructuarij debiti post mortē hæredis peti possunt, etiam non præstita cautione: quæ si petetur, debet offerri, aliàs non. Bald. in l.j.pen.col.C.de usuris,& fruc.leg.quem. etiam uide in l.j. C.de his, quæ sub mo.& text.in l. si usufructus mihi in biennium.ff.de usufr.leg.

Fructus rei meæ per alium detentæ qualiter petantur. in Spe. de offic.om.iudic.§.ij.ante uer.item imploratur.& de fru.& inter.§.j.& de proprie.§.j.& ij.

Fructus retinentur per ædificantem in solo alieno. in Spec.de expen.§.j.post uer.expensæ.

Fructuum actio datur colono pro fructibus, secundum Spec. de locato.§.j.post uer.sed pone.

Fructus condici non possunt, pendente lite super rei uendicatione.j̄. uer.Rei uendicatio.uersic.xix.

Fructus remitti possunt. Car.in clem.j.j.q.de sequest.pos.

Fructuum condemnatio omissa facit eos iterū non posse peti, si iam petiti sunt. Bald. in l. cum propria.C.si quis alteri, uel sibi.

Fructus percepti post conclusum in causa ueniunt in sententia officio iudicis.Bal.in l.cum propria.& Bar. in l.si tertius. §.officium.ff.de aqua plu.arcend.

Fructus taxari debent per iudicem.d.l.cū propria. & ibi Bald. si quis alteri, uel sibi.

Fructuum non petitorum condemnatio fieri potest in iudicijs uniuersalibus, non aliàs. Bal.in d.l.cū propria.& s̄. Fructus ueniunt.uersic.xxix.

Fructuum non petitorum condemnatio fieri non potest regulariter: ut infrà.uer.sententia qualiter.uersi.xij.fallit in iudicijs uniuersalibus: ut s̄. proxi.uer.per Bal.in d.l.cū propria. & in l.iij.§.fructus. de petitio.hæredi. l. fundum. de except. Bal.in Marg.uer.Fructus.uer.j.Item nisi quando petitur restitutio, uel nisi sint percepti post litis contestationem. Innoc.in c.grauis.de restit.spolia. & Bal.in d.uer.j.& in rubrica de usur. & fruc. leg. & in l. cùm Archimedoram. C. ut in poss.leg.& s̄.uer.Fructuum petitio.uersi.xviij.Item nisi ueniant, & percipiantur post publicationem, uel conclusionē causæ: ut s̄.eo.uer.ij. Vide omnino in Spe.de fruc. & interesse.§.v.uer.hoc autem.Item nisi in causa beneficiali. s̄. uer. Fructus beneficij.uer.xxij.

Fructus sunt restituendi per condemnatum restituere rem, licet in sententia de fructibus non sit dictum. Quod uerū est, si de iure fructus sunt restituendi. Bal. no.in rub.C. de fruc. & lit. expen. Contrarium not.in l. ex diuerso.§.ubi.ff.de rei uen. & infrà, uer. Sententia incerta. uer.iiij. & omnino per Alex.in d.§.ubi. & in l. si marito.§.si fundum.sol.ma.

Fructus debentur usque ad id tempus, quo desierit posse percipi.l.si hominem,& ibi Bart.ff.de rei uend.

Fructuum sententia qualiter formetur per iudicem. in Spe. de senten.§.vj. uer. si uerò reali.& infrà, uer. Sententia incerta d. uersi.iiij. & j.ibi: item super fructibus.& de fruc.& interesse.§.j.

Fructuum sententia per arbitrum an & quando feratur. in Sp. de dispu.& alleg.§.fin.uer. sed nunquid de fructibus.& uer. uerum arbiter.& tit.de expen.§.iiij.in fi.

Fructuum sententia incerta quando ualeat.j̄. Sententia incerta.uer.j.ibi: item super fructus.

Fructuum suppletio an per iudicem fieri posit in sententia.in Spec.ubi s̄.

Fructuum sequestratio fieri debet, cùm contenditur de possesiōe, ne partes ueniāt ad arma, si iudici uideatur,

uideatur, aliàs non. Bald. in d. l. fi. iiij. col. C. de edi. di. Adria. tollen. Item,

Fructus describunrur pendente lite contra possessores, si iudici uideatur. Bal. in d. l. fi. iiij. col. & Bar. in l. facultas. C. de iure fisc. lib. x.

Fructus sequestrati si conseruari non possunt, uendantur, & precium retineatur in sequestrum. Bar. in l. is, cui. §. cui seruandorum. ff. ut in poss. leg.

Fructuum sequestrationem supple in tit. C. de prohi. sequest. poss. & fruc. & ĩ. uer. Sequestrum. uersi. vj.

Fructatio, id est, fructuum perceptio, probat possessionem. l. ij. C. de acqui. pos. l. Titia. de sol. ubi gl. Bar. & doc. dciunt præsumi fieri tàquam à domino, etiamsi testes non dicant.

Fructatio obligat ad solutionem collectarum. Bald. in l. prædia. C. de fideicom.

Fructatio qualiter probetur. Bald. in l. si fundnm. in fin. C. de rei uendi.

Fructatio fundi, etiam à domino, nõ nisi per uiginti annos impedit præscriptionem: quia fructatio est possessionis retentio. in Spe. de actio. seu petitio. §. ij. uer. quid si ago.

Fructatio continua annua probat possessionem continuam. in Spec. de prob. § j. uersi. sed quæritur.

Fruges etiam arbores ceduæ dicuntur. in Spec. de locato. §. j. uer. pen. de his. in l. frugem. de uerb. sig.

Frugibus nocet arboris umbra. in Spe. ubi suprà.

Frumentum quod dicatur. Bald. in l. j. §. de eo. ff. de aqua pluuia arcẽ. & in l. triticũ. & ibi doc. ff. de uerb. oblig.

Frumenti appellatione nõ continetur farina. Bal. in l. j. iij. col. C. de fruc. & lit. expen. Vide Bart. in l. quæsitum. §. illud. de leg. iij. Vnde

Frumentum si nõ potest extrahi de territorio propter statutũ, farina tamen potest extrahi, secundum Bal. in l. si conuenerit. §. fi. ff. de pig. actio. & dixi in trac. Gabellarum, ix. parte.

Frumentum non uenit appellatione panis. l. j. & ibi Bart. C. de frumen. urbis Constan. lib. xj. & econtrà.

Frumenti appellatione non uenit panis. Bar. in l. quæsitum. §. illud. in fi. de leg iij.

Frumentum tempore caristiæ potest uendi ultra iustum precium. l. ij. primo responso. ff. ad legem Iul. de anno. & Bar. in l. j. in fi. C. ut ne. lice. in emp. spec. se excu. lib. x.

Frumentum communis deputatum pro caristia, si conseruari non possit, debet uendi cuilibet de populo, etiam inuito, & non indigenti. Bart. in d. l. j. ij. not. C. ut ne. lice. in empt. spe. se excu. lib. x.

Frumentum si legatur, & postea consumitur per testatorem, & aliud eius loco ponitur, illud debetur. Bart. in l. si seruus. §. qui quinq;. de leg. j. & in l. si ita. in fi. de auro & arg. lega.

Frumentum pupilli an tutor uendere teneatur. ĩ. uerb. Tutor alienat. uer. xxix.

10 Frumentum uenale repertum in domo testatoris non debetur uxori, cui uir legauit omnia reperta in domo sua. Bar. in l. generali. §. uxori. de usufr. lega. & in l. pediculis. §. itẽ cùm. de auro, & argen. lega. & in l. nam quod. §. j. de pen. lega. Bal. in rub. C. de uerb. sig. * Dec. consi. ccccl xij. num. lij. Aemilius Maria Manolessus.

Frumẽtum qui promittit, tenetur ad nobilius. Bar. in l. frugẽ. ff. de uerb. sig. ubi omnino uide. Item,

Frumenti appellatione in statuto uenit frumentum, id est, granum in potiori significatu, non hordeum. Bar. in l. frugem. de uerb. sig. Alex. in l. triticum. de uerb. oblig. Quod uerum est ex cõmuni usu loquendi, ut ibi: secus, ex proprio significatu, ex quo habet spicam. d. l. frugem. uide in l. modios. C. de suscep. & arcar. lib. x. & Bar. in l. j. §. de eo. de aqua plu. arcen. ubi tenet idem. & Abb. in c. ex multiplici. de decimis. ubi dicit idem: & quod bladum seu triticum largius habet significatum, comprehendens etiã legumina, & omnia quæ terra conteruntur, etiam semen lini: & ideo Alex. ubi suprà, tenet asportantem semen lini, & hordeum, puniri pœna statuti de frumento loquentis.

† Frumentum annuum si legatur ex tali fundo, debet solui eo tẽpore, quo recolligitur. Tex. est in l. Firmio. §. pater. ff. quando dies leg. ced. quem text. dicit ad hoc esse not. Ias. in l. j. in prin. in iiij. col. uer. item quid iuris. ff. de iust. & iure.

Adde, quòd si maritus reliquit uxori omni anno ex tali fundo decem corbes frumenti, & decem libras, quòd sicut frumẽtum debet solui tempore messium, ita & decem libræ, propter copulam. Et ita determinat Bar. in l. si legatarius. §. fin. ff. de leg. iij. & seq. do. Ias. in d. l. j.

Frumentum ex certo fundo relictum debet præstari, quando recolligitur, non in principio anni. l. Firmio. §. pater. ff. quando dies lega. ced. & Bar. l. si legatarius. §. cùm ita. de leg. iij.

Frumento legato uxori, debetur id quod reperitur tempore mortis testatoris. l. Lucius. & ibi Bart. ff. de fun. instruct. & Barto. in l. quidam. de uino, triti. & oleo leg. & Barto. in rub. C. de uerb. sig.

Frumentum dicitur instrumentum fundi. Bar. in l. quæsitum. in princ. ff. de fun. instru.

Frumentum in herba ualet quatum uulgus opinatur tantum posse percipi communiter. Bald. in l. cùm non frumentum. C. de usuris.

Frumentum unius mercatoris ex pluribus, si restituatur mercatori per nautam, & alia frumenta aliorum suffocata naue perdãtur, an & quomodo debeatur alijs mercatoribus pro rata. tex. & Bar. in l. in naue. ff. locati.

Frumentum dicitur fructus industrialis. Bald. in l. ancillæ. iiij. col. C. de fur. & Bart. in l. ex diuerso. de rei uen. & s̃. uer. Fructus naturales. uer. iij.

Frustra importat nullitatem actus. l. si cùm reus. de fideius. l. cùm donationis. C. de transac. Quandoq; tamen importat ope exceptionis. ut l. j. C. de non nu. pe. l. si Titius. de fideius. Sed uide Bart. in l. pen. §. ad crimen. de pub. iud. † Io. de Pra. in l. seruũ. §. publicè. x. co. de procu. † Et per Feli. in c. Rodulphus. de rescrip. in uersi. ult. iij. col. & Franc. Are. in l. cùm ea, quę. C. de transf. & in l. uerbis ciuilibus. in prima co. uersi. uerum autem. de uulgar. & pupillar.

Frustra petis quod intus habes. l. loci corpus. si ser. uẽn. no. in l. ij. ff. de eden. & in l. si quis. §. prohibet. eod. tit. & in l. j. C. de execu. rei iud.

* Frustrà expectantur ea, quæ cùm aduenerint, nihil efficiũt, l. aliquando. §. fi. ff. ad S. C. Velleia. l. cùm hæres. §. j. ff. de acq. hære. l. hæc stipulatio. §. diuus. ff. ut legat. nom. cauea. c. cùm contingat. de offi. deleg. c. per tuas. de simon. Hip. Mar. consi. xxj. nu. lvij. consi. lj. num. xvij. consi. lxvj. num. xvj. consi. lxx. num. ij. consil. lxxiij. num. lxvij. uolum. 1. Aemilius Maria Manolessus.

Frustratorum collegium non est reprobatum, & ideo capax est legatorum. Bar. in l. cùm senatus. ff. de rebus dubijs.

Fuga serui, uel animalis, impedit eius præscriptionem. l. j. & ibi Bal. C. de seruis fugi.

Fuga facit quem suspectum. l. impuberibus. §. præterea. & ibi Bar. ff. de suspe. tuto.

* Fuga dolum arguit. l. impuberibus. ff. de suspec. tut. Bal. con. ccccxxxij. casus talis est, campsor. col. j. uolum. 1. con. ccliiij. proponitur, quòd uxor. uol. ij. Aym. Cra. con. vj. nu. xxxvij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

Fuga an & quando probet delictum: uide latè & pulchrè per Felin. ubi ponit regulam cum sex fallentijs, in c. nullus. de præsumpt.

Fuga est leue indicium ad torturam. Bal. in l. non hoc. C. unde cogna. & ĩ. Indicium. uersi. lxvj.

Fuga triplex est, scilicet uoluntaria, causaria, & ignominiosa. Bal. in l. j. C. de ædil. actio.

Fuga est triplex: uoluntaria, & ea suspicionem inducit. Causaria, scilicet cum causa: & ista nullam suspicionem inducit. Ignominiosa, ut dicit Bal. in l. j. colum. ij. C. de ẽdil. actio. Io. Lup. in repe. rub. de dona. inter uir. & uxo. col. lxj.

Fuga probatur per testem de uisu. Inno. in c. statutũ. de offi. deleg. & doc. in l. fi. C. de prob. & Bal. in Marg. Testis. vj. col.

† Fuga an, & quando faciat indicium sufficiens ad torturam: uide do. Phil. Dec. in con. ccxxxiiij. inci. In effectu. in ij. col. uer. nec obstat. in ij. uol. & latius per do. Ias. in l. admonendi, in repe. col. lxiij. uer. circa primum casum. Bar. quãdo fuga. ff. de iureiur. Et an suspectus de fuga possit capi ab incompetenti iudice. uide do. Dec. in con. lxxv. in j. uol.

* Fuga in capitis causis indicium ad quæstionẽ facit Bald. in l. fin. ff.

fi.ff. de quæst. Bald. in l. uoluntatis. num. 11. C. de fideicom. Imo. & Felin. in c. nullus. num. 3. de præsump. Hipp. Marſ. in §. diligenter. num. 41. in pract. cri. Iac. Bel. in pract. de quæst. nume. 1. Angel. in tract. Malef. in uerb. quod fama publica. nume. 46. Marc. Antonius Blanc. in tracta. de ind. & tor. num. 258. Roma. in l. admonendi. nume. 57. ff. de iureiur. [& ibi Iason in lect. num. 88. & in rep. num. 169. ubi hanc doct. communem eſſe ſententiam affirmat. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Fuga, non facit indicium aduerſus eum, qui iuſto timore impulſus aufugit, ut quia ſe accuſatum, uel aduerſus ſe prętorem inquirere, comperit. Bartol. in l. j. ff. de bon. eor. qui ante ſenten. ſibi mort. conſciu. Angel. in l. fin. colum. pen. ff. de quæſtio. Lud. Rom. in l. lege Cornel. col. ij. ff. ad S. C. Sylla. Ang. in trac. Malef. in uer. fama publica. uer. an fuga. Mat. ſing. cliij. Hip. Mar. conſi. xlix. num. 37. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus

* Fuga indicium nō facit, cùm is qui aufugit bonus uir à populo habeatur. Archid. in c. decernimus. iij. q. ix. Hip. Mar. conſi. xlix. num. 38. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.

Fuga dicitur etiam quando quis latitat, ut fugiat, ſed non comprehenditur à ſtatuto de fugiente talis latitans. Bald. in l. j. iij. col. C. de ædil. actio. & in l. j. C. de ſeruis fugi. ubi dicit, ꝙ fugiens dicitur latitare, & id dicitur contractare. & Alex. in l. pe. de cuſt. reo. quòd non dicitur fugere de carcere, ne carceretur, ſecundum Bal. in d. l. j.

Fuga facit haberi pro confeſſo. l. j. & ibi Baldus C. de aſſeſ. & s̄. Carceratus. uerſi. vj.

† Fuga an & quando arguat homicidium manifeſtum, & punibile: uide Felin. in c. afferte. in fi. iij. col. uer. & pro intellectu. de præſum.]

Fugere de carcere poteſt mulier cauſa uitandę libidinis. Bald. in l. j. C. de ędil. actio.

Fugere nemo tenetur, præſertim ſi in fuga ſit periculum. Bald. in l. j. in fin. C. de condi. ob turp. cau. Bart. in l. ſi ob turpem. ff. eod. tit.

Fuga ſerui quomodo noceat domino. Bald. in l. j. pen. col. C. de ſer. fugi. ubi tenet, quòd quo ad eius precium, quod uilius fit per fugam, non quo ad ſui præſcriptionem, uel alienationem. Bal. ibi.

† Fuga ſola non probat delictum. Bartol. in l. ſi quis in graui. §. utrum. ad Sylla. Et plenè per Felin. in cap. nullus. de præſump.]

Fuga eſt coniuncta opinioni populi. Bald. l. uoluntatis. ult. col. C. de fideicom.

Fuga qualiter probet, & in quibus caſibus, uide Hippoly. in rubr. C. de proba. col. liij. cum ſeq. poſt Felin. in c. nullus. de præſump.

Fuga facit præſumi fugientem fuiſſe bannitum, quando duo ſunt Titij, & unus eſt bannitus, ſed ignoratur quis eorum ſit. Bal. in d. l. uoluntatis.

† Singula. Fuga caſu quo inducat aliquam præſumptionem, uel indicium contra aliquem, tunc talis præſumptio taliter inducta per fugam tollitur per iuramentum ipſius fugientis. Ita no. dicit Cyn. in l. fi. C. de requi. reis. Quod dictū refert, & ſequitur pro ualde not. do. Fran. Brun. de ſancto Seuerino, in ſuo tract. de indicijs & tortura. in iij. charta. in ij. col. in fin. uerbis. Refert ſimiliter, & ſequitur Hip. de Marſi. dicens eſſe menti tenendum ad adiuuandum amicum: in ſing. cxv. incip. fuga non ſemper.

† Adde hîc, quòd fuga ſola à loco iudicij an ſufficiat ad condemnationem: uide Abb. in c. nullus. de præſump. & in c. ueritatis. de do. & contu. De quo per Bart. in l. admonendi. ff. de iniur. & in l. lege Cornelia. ff. ad Sylla. Vide Io. And. in addi. Spec. in tit. de præſump. §. ij. uer. uiolenter. Adde Bart. in l. iij. C. de aſſeſ. ubi dixit ibi eſſe caſum ſingu. in quo fuga facit quem haberi pro confeſſo. Ex quo colligit, quòd officiales, qui inculpantur de aliquo, ſi aufugiunt, pro confeſsis habentur. Facit quod not. in cap. ij. de pig. & ibi Abb. dicit, quòd ſi ſuſpectus de fuga capitur, & carceratur pro debito ciuili, maximè quando dubitatur, utrum bona ſua ſint ſufficientia, uel quando nondum uenit dies ſolutionis & debitor eſt ſuſpectus de fuga, tunc poteſt carcerari, ut faciat tutū creditorem: puta præſtando fideiuſſores uel pignora, quod uoluit Abb. in dicto c. lator. poſt Ioan. And. ibi. & facit text. in l. ſi fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cogan. & in l. in omnibus bonæ fidei. ff. de iud. Et intellige, quando ſuſpicio fugæ accidit poſt contractum debitum: ſecus, ſi erat tempore contractus: nam tunc de ſe conqueratur: ut not. per Barto. in §. ſi debitores. l. ait prætor. ff. quæ in frau. credi. facit quod not. Abb. in. cap. propter. de locat. Adde Bald. in l. j. ff. de condi. ex lege. ubi allegat tex. not. in l. quæſitum. ff. de pig. & uide eundem Bald. in l. ij. C. de hære. uel act. uendi. qualiter intelligatur. d. l. omnibus. & uide gloſſ. in l. pen. C. de ope. lib. & Bald. inſtan. Et quid proſit iſta cautio, uide gloſſ. in l. ij. ff. ſol. ma. in princ. Bart. in l. generali. C. de decur. lib. x. Roma. & alios in l. ij. ff. de iuriſd. om. iudi. Ang. in l. nemo carcerem. C. de exa. tribu. lib. x. Iac. Bu. Bal. & Sal. in l. conſentaneum. C. quomodo & quando iud. Ang. Are. Inſtitu. de acti. in §. fi. in uer. præterea ſunt uera. Adde etiam de fuga, Bart. in l. impuberibus. §. præterea. ff. de ſuſpe. tu. Iac. de Bel. in auth. de exhib. reis. in §. ſi uerò. coll. j. per Bul. & Cyn. in l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. & iureiur. Ioan. de Imo. in d. c. nullus. Et limita prędicta, niſi quis incontinenti poſt fugam ſe pręſentaſſet coram iudice: quia tunc habetur pro non fugiente. Ita dixit. Bald. in l. j. C. de ſer. fugi. poſt gloſſ. & in l. iij. §. manſor. & in l. qui cum uno. §. edictum. ff. de re mili. Adde ſing. dictum Bart. in l. quis ſit fugitiuus. §. j. ff. de ædil. edic. quòd ille, qui fugit propter timorē familiæ, ſi incontinenti præſentat ſe, ceſſat illa ſuſpicio. Idem dicas, ſi quis aufugit fracto carcere: quia punitur, ac ſi eſſet conuictus pro illo crimine, pro quo fuit captus. l. in eos. & ibi Bart. ff. de cuſto. reo. niſi carcer eſſet apertus. Ita dixit Bald. poſt Gul. de Cu. in l. ſuccurritur. ff. ex quib. cau. ma. faciat notabile dictum Barto. in l. j. ff. de bo. eorum qui mor. ſibi conſci. quòd fugiens ante accuſationem, habetur ſuſpectus de delicto: ſecus, ſi fugiat poſt accuſationem. Adde text. ſing. l. iij. C. de exact. trib. lib. x. ubi faciens debitorem fiſci fugere de carcere, tenetur fiſco ad illud debitum, licet fugiens ſit poſtea reductus ad carceres. Quod bene notabis pro debitore eccleſię. Et uide tex. ſing. in l. fi. §. interdictum. ff. de cuſt. reo. quòd ſi ſunt duo cuſtodes carcerum, & carceratus fugit cum altero eorum, quòd alter cuſtos eorum non tenetur. Adde gloſſ. d. §. ſi uerò. & quædam, quæ dicit, quòd ſi famulus aufugit, præſumitur ſubtraxiſſe omnia, quæ non reperiuntur in domo. Et uide glo. fin. in d. l. lege Cornelia. quòd qui ſemel aufugit, ſi poſtea reducatur ad carceres, debet diligentiùs cuſtodiri. Per quam limitatur gl. in l. ſi pecuniam. ff. de condi. ob cau. quę dicit, quòd ille, qui uenit liberandus, non eſt ita ſtrictè cuſtodiendus in carcere: quia procedit, niſi ſemel aufugiſſet. Et ita limites glo. notabilem in l. in commodato. §. ſi certo. ff. comm o. quę dicit, quòd ſenex non eſt ita cuſtodiendus in carcere ſtrictè, ſicut iuuenis: quia procedit, niſi ſemel aufugiſſet. facit textus, & quod uoluit ibi Ang. in l. à bonæ fidei. ff. de rei uendi.

Fuga in actu operatur idem quod fuga in procinctu. l. pignoris cauſa. & ibi glo. & Bald. C. de pig. act.

Fuga conſtituit in mala fide. l. mala fide. & ibi Bald. C. de lon. temp. præſcrip. quæ pro lib. op.

Fuga facit probationem ſemiplenam. in Spe. de prob. §. fi. uer. ult. not. ſed non totam, etiamſi ſtatuto diſponatur. j̄. Statuta de maleficijs. uerſi. xxvij. † Vide Pari. de Puteo in tracta. Syndicatus, in uer. Probatio.]

Fugiens de carcere, quod apertum inuenit, non facit indicium contra ſe. Bal. in l. ſuccurritur. C. ex qui. cau. maio. Pet. de Su. in l. bonæ fidei. C. de iureiur. & s̄. Carceratus. uer. lij. ubi plenius.

† Fugiens clericus delinquens poteſt capi per iudicem ſecularem. Abb. in cap. cùm non ab homine. de iudi. in iij. col. Et de iſta fuga uide per Bar. in l. lege Cornelia. ff. ad Syl. & doc. in c. fi. de iureiur. & in c. ueritas. de dolo & contuma. & in c. nullus. de præſump.

† An probata fuga ſit probatum delictum: & an per fugam ſit inducta plena, uel ſemiplena probatio, ſeu ſuſpicio: & uide Inn. in c. ex parte. de reſti. ſpo. ubi dicit, quòd fuga facit quē ſuſpectum, ſi abeſt à loco, ubi debet reſidere ex iuris diſpoſitione: ut ſi iudicio cœpto ſuper delicto reus ſe abſentauit: quia tunc redditur ſuſpectus.

Fugam capere potius, quàm proximum occidere, clericus debet, si fugiendo poterit euitare homicidium. Abb. & doct. in c. suscepimus. de homi. In laico uerò Bart. tenet contrarium in l. j. C. unde ui. quia cùm fugari sit opprobriosum, & iniuriosum, potest licitè resistere, ut se liberet ab illa iniuria, secundum Abb. in d. c. suscepimus. facit quod no. in c. significasti. el ij. eod. tit.

† Fugiens religiosus ter à monasterio, non est amplius recipiendus, maximè si est de ordine sancti Benedicti: sed fugitiui religiosi reiecti annuatim sunt requirendi, & cogendi ut ad monasterium reuertantur, seu commutent. tex. & ibi Abb. in c. fi. de regula.

† Fugitiuus quis dicatur: dic secundum Io. And. fugitiuum esse religiosum, qui moratur extra monasterium, & celat se suo abbati. Pro hoc l. quis sit fugitiuus. ff. de ædil. edic. Et quid si fugitiuus aliquid acquirat extra monasterium, cui acquirat, uide Abb. in c. fi. de regula. Et ibidem dicit, quòd eiectus dicitur, qui à suo superiore fuit eiectus à monasterio, culpa sua fortè exigente: & cui acquirat eiectus, uide eum ibi.

Fugitiuus dicitur qui non possidet. s. uer. Debitor suspectus. uersi. xxvij.

Fugitiuus esse dicitur, etiam qui nō est absens. Bal. in l. j. C. de ædil. actio. per l. quis sit fugitiuus. §. j. ff. de ædil. edi.

Fugitiuus dicitur res furtiua. l. j. & ibi Baldus in princ. C. de seruis fugi.

Fugitiuus semper est in dolo. Baldus in d. l. j. ix. colum. C. de seruis fugi.

Fugiens in familiam Potestatis de nocte, an puniatur pœna dupli, stante statuto, quòd fugiens ante familiam potestatis inquirentem pro armis, puniatur pœna statuti deportante arma, & alio statuto, quod de nocte pœnæ duplentur. Bart. in l. j. de recepta.

Fugiens de uno carcere ad alium intrans sub eiusdem custodia, dicitur fugisse de carcere, si distinctæ sunt habitationines, non tamen per cellas. Bal. in l. j. pe. col. C. de ædi. act.

Fugientis appellatione in statuto non uenit latitans. supra, Fuga. uersi. vj.

Fugitiuus præsumitur qui repertus est in crimine. c. ut famæ. de sen. excom. Alex. in l. si quis. de fur. Item qui accusatus est de crimine. Alex. ibi per l. j. & ibi per Barto. de his, qui mor. sibi consciuerunt.

10 Fugiens pro bono publico capi potest. l. generali. C. de decuri. lib. x. & Alex. in l. si quis. de fur.

Fugiens hostem persequentem si per uim aufert equum clerico ad equitandum, ut uelocius fugiat, ne capiatur, uel occidatur ab inimico, non incidit in canonem; si quis suadente diabolo. xvij. q. iiij. secundum Archi. ibi in princ. omnino ibi uide.

Fugiens de carcere si reuertitur, non dicitur fugere, nec tenetur pœna statuti de fugiente de carcere. Bald. in l. j. vij. col. C. de ser. fug. & in l. j. C. de ædil. actio. ut si uadat ad indulgentiam: ut ibi.

Fugiens si cadit, & se percutit, an teneatur de uulnere is qui eum insequitur fugientem. Bart. in l. si gemina. ff. arbo. fur. cæsarum.

Fugiens de carcere, uel aliter, habetur pro confesso. l. j. & ibi Bart. C. de confessor. nisi in fuga capiatur. Barto. in l. raptores. C. de epis. & cler. Item uerum in fugiente pro delicto, secundum Old. in consi. lxiiij. in prin. Et quid si prius fuit tentus iniustè. Alex. in consi. cxliiij. ij. parte. & omnino supple uer. Excommunicatus.

Fugiens ob metum publici hostis non perdit possessionem: secus, si capitur. Inno. in c. cùm ex iniuncto. de ope. no. nuncia. & Bal. in Mar. uer. Fugiens. uer. j.

Fugiens in domum suam non potest in ea capi, & extrahi per officialem pro debito ciuili. Bald. & Alex. in l. pleriq;. de in ius uocan. contra Bart. in l. j. viij. charta. C. de summa tri. qui tamen loquitur, quando fuit captus extra domum, sed euasit, & in domum aufugit, quia potest denuò extrahi incontinenti: quia inspicitur initium. Et sic tenet Alex. in l. quod ait. §. quod ait. de adul.

Fugiens de uno territorio in aliud incontinenti non potest capi per familiam Potestatis insequentem. Bal. in addi. Spe. de compe. iud. adi. uer. sed pone, quòd malefactor. Bald. & Flo. in l. sicuti. §. Aristo. ff. si ser. uen. Sal. in l. ij. C. de exhi. reis. Ang. Are. in tractatu Maleficiorum, uer. quod fama. contrà facit dictum Bart. in l. quod ait. §. quod ait. & ibi Alexan. de adulter. Bald. in l. quicunq;. C. de ser. fugi. & Ang. Are. ubi s. uersi. in platea. & s. Captus. uer. viij. & uerb. Captura. uersi. xxij. & omnino j. uer. Incontinenti. uer. j. & per discursum, ubi arg. contrà.

Fugiens ad corpus Christi, uel ad cardinalem, quibus obuiat, cùm ducitur ad mortem, an liberetur. s. uerb. Confugiens. uersi. vij. & si.

Fugiens ad ecclesias an sit tutus: uide tit. C. de his, qui ad eccle. confu. Bart. in consi. Statuto ciuitatis Tuderti, &c. & s. Debitor in domo. uersic. j. & Old. in consi. iiij. quod nota etiam pro debitore, si statutum est, quòd debitor capiatur: imò si captus ducatur per ecclesiam, potest extrahi de ea. Old. ibi, & Arch. xvij. q. iiij. antiquitùs. Sed idem Old. in consi. cliiij. dicit, quòd

20 Fugiens in ecclesiam captus in ea pro membri mutilatione debet ecclesiæ restitui, in qua capi non potuit: & quòd ecclesia nō tuetur latronem publicum, nec raptorem: aliàs sic. Vide ibi notata.

Fugiens cū gladio de domo, in qua reperitur homo mortuus, præsumitur occidisse. doct. & Bal. in l. fi. C. de prob. in l. neq; natales. j. col. de prob. & Ang. Aret. ubi s. uer. quod fama. ij. col. Adde Ang. & Alex. post Bart. in d. l. ij. ff. de fur. † Et per Fel. in c. afferte. de præsump.

Fugiens de terra sua propter guerram, ubi cōueniatur. in Spe. ubi loquitur de guerra.

Fugitiuus seruus ut reperiri possit, inuestigari & perquiri possunt cubicula Senatorum. in Spe. de instr. edi. §. vj. uer. pone instrumenta.

Fugitiuus debitor capi potest propria authoritate creditoris. in Spec. de renun. & conclu. uersi. item est beneficium. & s. Debitor suspectus. uer. ij. Quod uerum, ut iudici præsentetur, non ut occidatur. in tit. de accusa. §. j. uer. hoc tamen.

Fugitiui serui dominium, & possessio retinetur per dominū. eod. tit. & §. & uer.

Fugitiuus cùm conuenitur, non requiritur libellus. in tit. de libel. concep. §. x. uer. xiiij.

Fullo. uide de eius materia in Spe. de exec. sen. §. vj. uer. x. & de fru. uer. sed nunquid. in eo.

Fumantia est onus personale, uel saltem mistum, & debet solui per quemlibet ex pluribus habitantibus in eadem domo ad eundem focum, si habent bona diuisa, & diuisim uiuunt. Ray. de For. & Bar. in l. tria onera. de execu. tu. & per Bald. in l. etiam. uer. modò uiuendum. C. de execu. rei iud. ut consuluit do. Pet. de Emandula, pro communi castri nostri Petrituli.

Fumantia patris & filiorum est eadem, non diuersæ, uiuo patre. l. si hi, qui. C. de filijsfam. & quemadmodum pater. lib. x. & Bald. in addi. Spec. de feu. uer. si sunt plures. in glo. & in l. ij. C. qui æta. lib. x. quia unum patrimonium censetur patris & filij: ut ibi: & tenet Bald. in l. qui se patris. ix. colum. C. unde liberi.

Fumantia focularia, & familiæ, sunt synonyma, & idem important. Bal. in auth. defuncto. ad Tertul.

Fumus fieri non potest in parte inferiori domus, ut noceat habitanti in solario, id est, in parte superiori. l. sicut. §. Aristo. ff. si ser. uen. & j. eod. uer. fi.

Fumus si uicinos lædat, prohiberi potest. Bartho. Cæp. de ser. urb. tit. de igne.

Fumus potest fieri per dominum partis inferioris domus, non tamen ad iniuriam partis superioris, & ultra solitum. Bar. in l. sicut. §. Aristo. ff. si ser. uen. Vide no. in l. pen. ff. de iniur. & Barth. Cæp. de ser. urb. cxxxj. & in tit. de igne.

Fundamentum si deficit, non potest ædificium stare. in Spec. de aduo. §. vj. uersi. post hoc. l. in uniuersis. C. qui da. tut. possunt. j. q. j. cū Paulus. de presby. non bapti. ueniens. l. alterius. §. fin. cum l. seq. ff. de aqua plu. arcen. & l. j. de execu. rei iud. Bartolus in quæst. Lapus.

Fundamentum non est, ubi Christus non est. in Spe. de instru. edi. §. j. uer. ante omnia. de sum. tri. & fide cath. in prin.

Fundator ecclesiæ potest præsentare rectorem eius episcopo, quem episcopus debet confirmare, si idoneum reperit.not.in c.ex frequentibus. de insti.& ĩ.uer. Patronus.Item uidetur tacitè se obligare ad dotandum sufficienter ecclesiam, uel capellam fundatam, & ad hoc cogi potest, secundum Abb.in c. ad audientiam.j. de eccle.ædi. per c. cùm sicut. & ibi etiam Abb. de consecra. ecc.uel alta. & ĩ.Ius patronatus.uersi.xxxij.

Funditùs, id est, ipso iure. gloss. in l.decernimus. C. de episco. & cler. Barto. in tractatu de Tyranno, vij.q.principali.

Fundus cuius fructus sunt legati pro alimentis, est obligatus alimentario pro illis.l. Lucius. & ibi Bart. ff. de alimen.& ci.leg. & in l.cùm hi.§.si uni.cum glo.de transact.& in l.Caius.de annu.leg.

† Fundus an sit quid uniuersale: uide do. Bartho. Soci.in l.j. in iij.colum.uersi.iiij.de rebus dubijs.Et adde, quòd in uno fundo possunt esse plures res numero & specie differentes.do. Petr. Phil. Cor.in consi.xxiij.inci.Videtur, in litera C.in iiij. parte.]

Fundus constituitur sola destinatione patrisfa.l. quod in rerũ. §.si quis post. de leg.j. Vide Ioan. de Por.in l.si ita stipulatus. de uer.ob.Bar.in l.si quis.§. si quis. communia prædio.

Fundo legato uenit tantùm pars, quam habet in eo testator.l. Iulianus.de leg.iij.

Fundus quando dicitur uendi ad mensurã. Bart.in l. Iulianus. §.si Titius.de actio.emp.

Fundus ad alimenta legatus quomodo intelligatur. in l. cùm hi.§.si uni.de transact.

Fundus diuidi prohibitus potest diuidi per sepes, & fossata gratia uberioris culturæ.Bart.in l.quemadmodum. de agri. & censi.lib.xj.& in l.si solus.de acqui.hær. Pau.cõsi.clxxvij. per l.Caius.de leg.ij.

Fundus retrouendendus ex pacto, an debeat retrouendi cum fructibus.Io.de Por.in l.diuortio.§.j.so.mat.

Fundus dotalis non dicitur, qui datus est in dotem ęstimatus, nisi uir sit pauper: quia non potest alienari. Bal.in l.interest. C.de usufru.

† Fundus datus in dotem æstimatus, intelligitur datus cum omnibus oneribus,& obligationibus suis,nisi partium consensu expressim sit contrarium.Ita dicit Iason per illum tex. in l.ex conuentione.in ij.not.C.de pac.

Fundi appellatione uenit etiam rusticus, & urbanus. l. quæst. de uerb.sig.

10 Fundo legato uidetur legata proprietas.l. filios hæredes. & ibi Bartol.ff.de usufru. leg. & in l.si fundum tradi.de uer. oblig.Item,

Fundi appellatione non ueniunt fructus eius.l. si filius.§. fi.de uer.ob. nisi in legato fundi, in quo uenit etiam usus fructus, licet sit alienus.l.Mæuius.§.fundo.de leg.ij. Vnde.

Fundus dicitur proprietas, & usus fructus simul.l.si Titio fundus.de usufr.leg.l. qui usumfructum. de uerb.ob. & Pau.de Cast.consi.cij.& ĩ.eod.

Fundi appellatione ueniunt etiam pascua.l.Seiæ.§. Tyrannæ. de fun.instr.l.testatrix.§.j. & ibi Bart.ff.si ser.uen.Itẽ & pars fundi, quæ fundus dicitur.l.planè. §.fi.de leg.j. Quod uerũ, si est diuisus:ut ibi.& in Spe. de prob.§.j.uer. quid si pars.& uide l.dotale.§.j.uer. quid si pars.& uide l.dotale.§.j.de fun. dotali.

Fundi appellatio generalis est.gloss.in l.iubemus. de sacrosan. eccle. † Et quid contineatur appellatione fundi, uide do. Pet.Phi. Cor.in consi.xxx.incip.Visa.in litera A.& in consi. ccxxxvj.incip.Diligenter.in litera G.in iiij.parte.]

Fundus filij per patrem alienatus nõ computatur filio in legitimam ei per patrem relictam in testamento, & ideo potest uendicari.Bald.in l.cùm à matre.C.de rei uen.& Alex.in l.si cùm dotem.§.si pater.in fi.ff.sol.ma.

Fundi appellatione ueniunt etiam fossata eius, non uia.l.prædia.§.pe.& ibi Bar.de fun.instru.

Fundi legati appellatione non uenit domus sita in eo.l. testatrix.& ibi Flo.si ser.uen.& ĩ.uer.Palatium.uersi.j.

Fundi instructi appellatione ueniunt etiam eius instrumenta. l.j.& ij.& ibi doct.C.de uerb.sig.ubi etiam Bal.

Fundi integro statu appellatione uenit fructus, & instrumenta.l.ij.C.de bo. ua.lib.x. & Bald.in l.ij. C.de uerb.sig.

20 Fundus instructus in dubio censetur legatus. Bar.in l.Seię. §.ij.quod adijcit. ff. de fun. instr.

Fundi usufructuarij appellatione ueniunt etiam instrumenta. l.sed & si quis.§.proprietatis.ff.de usufru. Bald.in l.ij. C.de uerb.sig.

Fundo uendito non cedunt emptori instrumenta, ut boues aratorij, uegetes, & alia non affixa, nisi actum sit.Bald.in l.ij. C. de uerb.sig.& Flo. in l.sed & si quis.§.proprietatis.de usufr. Vide in Spe.de emp.& uen.§.j.uer.ad euidentiam.

Fundo legato an ueniant instrumenta eius.in l.fi. cum gloss.& doct.ff.de sup.leg.

Fundo legato uti est, nõ ueniunt reliqua colonorum.l. qui habebat.§.fi.de le.iij. sed perinde est, ac si esset legatus fundus instructus.l.pridie.§.pen.& ibi Bar.ff.de fun.instr.

Fundi instructi appellatione non uenit fornax in eo sita.l.fundi.§.quidam.& ibi Bart.ff.de fund.instruct.

Fundus pignoratus intelligitur cum omnib. inductis, ut in eo sint perpetuò, non aliter.l.debitor.ff.de pigno.

Fundus preciosior bonorum mariti non debet dari insolutum uxori pro dote minori. Bal.in auth.nisi debitor.C.de sol.

Fundus dotalis potest permutari tam cum marito, quàm cum extraneo.Bald.in addi.Spe.de don. inter uirum & uxorem. uer.fundus.

* Fundus dotalis nisi ex causa necessitatis, nec consentiente quidem uiro,& uxore, alienari potest.§.j.Inst.qui.alie.licet, uel non.l.j.ff.de fun.dot.l.ij.& ibi gloss. C.eod.de fund.dot. Æmilius Maria Manolessus.

* Fundus dotalis nec ob æs quidem alienum uiri & uxoris alienari potest, etiam utrisque consentientibus, nisi ob ius, quod quis illo in fundo habet.ut no.in l. cùm te. C. ne uxor pro mar.in l.sed & si alia.ff.de bon. damnat. Bal. & Sali.in l. ob meritorũ. C. ne uxor pro mari. Ias. in termi. consi.xliiij. dub.iij.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Fundus dotalis si euincatur, debet ab hærede defuncti, si uxor eademq; filia abstinuit ab hereditate patris.l.creditor.§.prędium.& ibi Bar.ff.de euic.

30 Fundus dotalis datus inæstimatus non potest alienari, etiã uxore uolente.l.fin.& ibi Bart.ff.de iure do.l.j.§.& cùm lex. C.de rei uxo.actio. & Alex.in l.si æstimatis.solut.matri.& ĩ. Maritus alienat.uersi.xj.

Fundus dotalis non potest præscribi.l.si fundum. & ibi Bar.ff. de fun.dota.nisi sit datus æstimatus. d.l.fi. de iure do. & l. si æstimatis.& ibi Bar.ff. sol.matr.& s̃.uerb. Dos alienari non potest.uersi.xij. Item nisi præscriptio incœperit, antequam constitueretur dotalis. Alex. sing.in l.si filiofa.in princip.& §.j. sol. ma.

Fundus dotalis potest dari etiam non libero à seruitutib. Bal. in l.si ex cõuentione. C. de pact.& Alex.in l.binas. de serui. urba.prædi.secus in fundo uendito:ut ibi. Bal. in l.si quando.C.de compen.

Fundus dotalis soluto matrimonio antequam uxori restituatur, nõ potest alienari.Bal.in l.j. C.sine cen.uel reli. & Alex. in l.interdum.ff.de fun.dotali.

Fundo dotali potest seruitus imponi. per Alex.in l.fi.post Bar. ff.de fun.do.per l.lex Iulia.cum seq.eod.tit.

Fundo dotali uendito, an detur actio de euictione.ĩ.Venditor de euictione.uer.xvj.

Fundus dotalis si alienatur per uxorem de consensu uiri, no. in l.si prædiũ.C.de iure do.& s̃. Dos alienatur.uer.xx.Bart. contra Cyn.in l.si æstimatis.so.ma. per Bald.in l.j.§. & cùm lex.C.de rei uxo.ac.& Ioan.de Imo.in l. cùm uir.de usucap. & in c.cùm contingat.xj.chart. de iureiu.in Spec.de emp.& uen.§.iij.uer.sed pone, uxor.

Fundus dotalis non patitur missionẽ pro debito uiri, uel uxoris, uel utriusq;.Bal.in l.ij.in fi.C.ne uxor pro ma.

Fundus dotalis non potest alienari per uxorem, uolente uiro. Bart.in l.si extraneus.in fi.ff.sol.ma.contra Cyn.

Fundus dotalis etiam à uidua alienari non potest. l. etiam dirupto.ff.de fun.do. Bartho.Cæp. in sing.uersi.cxj.nec à patre uiduæ.gloss. Cy.& Bald.in l.rem, quam. C.de iure do.& in d.l.etiam.

† Fundus dotalis quid si etiam detractis expensis sit preciosior quàm fuerit tempore donationis in dotem, & hoc causatum

satum sit ex sola mutatione temporum, an debeant conferri: & quid si esset effectus uilior, uel preciosior propter plantationem, & non propter mutationem temporis: uide do. Barth. Soc. in consi. lxvj. inci. Prouiso. uer. sed conclu. cum uer. seq. in j parte.]

40 Fundus prohibitus alienari per testatorem potest alienari ex causa dotis uel donationis propter nuptias. Bart. in l. filius. §. diui. de legat. j.

Fundus uenditus ad mensuram, si chasmate deuastetur antè, quàm mensuretur, periculum est uenditoris: secus, si pòst. l. si in uenditione. §. j. & ibi Bar. ff. de pericu. & com. rei uen.

Fundus dotalis præsumitur æstimatus ea æstimatione, quę facit emptionem. gloss. in l. si inter uirum. de iure do. Cyn. in l. † iiij. C. commo. Bartho. Cæp. de ser. urb. c. xiiij. † Vide Iason in l. ex conuentione. C. de pactis.

Fundus dotalis non dicitur, nisi tradita possessione. Bart. in l. de diuisione. sol. matrim. no. in l. dotale. §. j. de fun. dotali.

Fundus an & quando præsumatur habitus pro derelicto. in l. qui agros. & ibi Bar. C. de omni agro deser. lib. xj. & Bar. in l. rem, quæ nobis. de acquir. possess.

Fundus ad mensuram uenditus debet mensurari totus tam in loco sterili, quàm fertili. Bal. in l. sicut periculum. in fi. C. de ac. emp. per glo. no. in l. qui libertatis. §. fi. ff. de euic.

Fundus uenditus si publicatur ob delictum uenditoris, periculum est uenditoris. l. si fundus. uersi. nam & si uendideris. & ibi Bar. ff. locati.

Fundus uenit in diuisione, excepto loco religioso, qui est in fundo. l. fundus. ff. fam. ercis.

† Fundo relicto, tacitè censetur relicta uia ad fundum. Fran. Are. in l. centurio. in xxix. col. uersic. ideo quia uult. consequens id. de uulg. & pup.]

Fundum petens an debeat causam exprimere quare petat. in Spec. de lib. concep. §. xv. uersi. sed nunquid. & uer. non ualet. & j. Libellus.

Funiculus triplex difficulter rumpit. in Spec. de disput. & allegati. §. viij. uer. iudicat.

Funus, & de eius materia, uide. ff. de relig. & sumpti. fune. per totum. & in Spe. de sepul.

Funeris impensa est una species legatorum. in Spec. de instru. edi. §. xiij. uer. circa legata.

Funeris expensæ quomodo reputentur. in Spec. de sepul. uer. porrò. & præferuntur alijs creditoribus. cum antè, quàm credita, deducendæ sint. l. impensa. ff. de relig. & gloss. in l. priuilegia. ff. de priui. credi. & Io. And. in Spe. de sepul. uersi. porrò. l. fin. §. in computatione. & ibi Alex. C. de iure delib. Et ibi dicit idem in impensa infirmitatis, quia æquiparantur, secundum Bal. in l. restituenda. C. de pet. hær.

† Funerandi ius an possit possideri per laicum: uide Decium post alios in c. quanto. col. pe. C. de iud.

Funeralia dicuntur ea, quæ ad ecclesiam ducuntur cum cadauere. gloss. in cle. dudum. & ibi Card. q. iij. in §. uerum. etiam equi, & arma, secundum Card. ibi. v. q. de quibus dicit deberi quartam canonicam. Item dicuntur funeralia, seu mortuaria ea, quæ causa funeris obueniunt, etiam præter uoluntatē morietis. Car. ibi. q. xxviij. de sepul. & Pet. de Peru. in tract. de canonica episcopali. vij. q. principali. ult. chart.

† Et an sint à iure permissa, & quæ dicantur, uide do. Pet. Phi. Corn. consi. ccxcvj. in litera A. in iiij. parte. ubi etiam ponit ibi. in litera E. an aliquid exigere pro funeralibus, sit species simoniæ.]

Funeralia debentur tam clericis quàm sacerdotibus. cle. dudum. §. ab olim. & ibi Car. de sepul.

Funus dicitur à funibus, quibus olim cadauera ligabantur. Card. in d. §. uerum. iij. q.

Funeralia durant, quatenus sit memoria defuncti. Cardin. ubi suprà, quæst. iiij.

Funus est prius portandum ad ecclesiam parochialem, quàm ad ecclesiam sepulturæ, ut ibi recipiat ultimum uale: sed de consuetudine non seruatur. Card. ubi s. q. xxvj.

† Funeralia an exigi possint ab uniuersitate per episcopum, cuius præcessores eam exegerunt ab hominibus dictæ uniuersitatis, tanquam per dictas exactiones sit inducta consuetudo: uide do. Pet. Philip. Cor. in cōsi. cccxvj. incip. Circa. per totum. in iiij. parte.]

Furca pro suspendendis latronibus est signum iurisdictionis. j. Iurisdictio. uer. cij. † Adde, quòd priuatus potest cogi ad dandum locum pro erigendis furcis. Hippol. in l. j. col. iiij. uer. pro quibus facit. ff. de sicar.

Furca existens in fundo uendito, nō potest amoueri, uel comburi per emptorem, quia non cedit ei cum fundo, sicut nec iurisdictio. Bal. fin. in l. à procuratore. C. mandati.

† Furcas an possit exigere unus sine alio ex dominis, si sunt plures domini eiusdem loci habentes iurisdictionem. Dec. consi. cclxj.

Furiosus dicitur carere uoce, ex quo cum loquitur non intelligit quid loquitur, sicut dormiens. Bal. in l. sancimus. in prin. C. ad Trebellia.

Furiosus conualescens tenetur dotare filiam. Bald. in auth. res quæ. j. col. C. communia de leg.

Furiosum esse, dicitur positio implicita, nec affirmatiua, nec negatiua. Bal. in l. nec codicillos. C. de codicil.

Furiosus olim potest petere quòd iudex declaret ipsum redijsse ad sanam mentē, & curatorem sibi datum adimi, & administrationem bonorum sibi restitui. Bar. in l. de ætate. iij. q. primæ principalis. ff. de mino.

Furiosus non tenetur actione negociorum gestorū, sed actione in factum de eo, quod peruenit ad ipsum ex administratione. Bar. in l. iij. §. alterius. de neg. gest.

Furiosus testari non potest. l. furiosum. C. qui testa. face. pos. & l. is, cui lege. de testam. l. qui testamento. §. nec furiosus. eod. tit. & infrà, uerb. Furor. uersi. j. nisi tempore interualli dilucidi: ut ibi. & j. eod. uersic. xxxv. in Spec. de instr. edi. §. xij. uersi. uerum.

Furiosus testabilis reddi non potest etiam per statutum. Bart. in l. si quæramus. ff. de testa.

Furiosus non potest esse testis in testamentis, nec in alijs actibus. l. qui testamento. §. nec furiosus. ff. de testa. l. is, cui. ff. de testa. & in Spec. de teste. §. j. uersic. item quòd est furiosus. * §. testes. Instit. de testament.

Furiosus est hæres necessarius, sicut infans. l. ij. & ibi Bart. ff. de condictio. fur.

10 Furiosus non citatur in iudicio, sed eius curator. Bart. in l. ij. ff. de condi. fur.

Furiosus non dicitur esse in culpa. cle. j. & ibi Card. de homicidio. & ideo non incurrit irregularitatem. ibidem.

Furiosus occidens, uel mutilans, non fit irregularis. cle. j. & ibi Card. de homi.

Furiosus custodiendus est à uenientibus ab intestato. l. diuus. de off. præsi. aliàs ei non succedunt. in auth. ut cùm de app. cog. §. si quis de prædictis. Car. in cle. j. de homi.

Furiosus si culpa sua factus est, & delinquit, non excusatur. Card. in cle. vj. q. de homi.

Furiosus non potest ingredi religionem. de reg. sicut. in vj. gloss. in cap. ex eo quod. de elect. in vj. Item nec ordinari in sacris. dicta glo.

Furiosus comparatur ignoranti. l. filiusfam. la j. & ibi Bart. ad fin. de testa. Item prodigo. l. j. & ibi Nic. de Neap. ff. de cu. furio. Bart. in l. is, cui lege. ff. de testa. nisi in casu, de quo per Bald. in l. furiosum. in fin. C. qui testa. fa. pos. Item mortuo. Bald. in l. humanitatis. iiij. col. C. de impu. & ali. substi. per l. † si quis alicui. de acqui. hær. † Adde Fran. Are. in l. ex facto. de uulga. & pupil. in pen. col.] Item absenti. l. sed si unus. §. filiofam. ff. de iniu. l. ij. §. furiosus. & ibi Bart. de iure codi. & Bart. in l. j. §. dari autem. ff. de procura. & in l. ij. §. fi. sol. mat. & Bald. in l. furiosum. in fi. C. qui testa. fa. pos. † Et per Fran. Are. in l. Pantonius. in prin. iiij. col. de acquir. hær.] Sed an prodigo in delictis. glo. in l. si quis in tanta. vj. q. C. unde ui. & Nico. de Neap. in l. j de cur. fu. Item infanti. Spe. de pri. & sec. decreto. §. iiij. uersi. sed pone, quòd pupilli. Item minori, & pupillo, etiam quo ad priuilegia. j. eo. uer. xxx. & Alex. in l. Fulcinius. §. adeò. ex qui. cau. in pos. ea. Item dementi. † Bal. in l. certum. x. col. C. unde cognati. † Vnde an habeat priuilegium minoris, uide Fel. in c. cùm non liceat. de præscrip. circa princ. in iij. col. in uersi. dum abbas.]

† Furiosus quis dicatur, & qualiter probetur furor: uide Alexand. j. uolum. consilio liiij. & ibi, an possit contrahere matrimonium, & an ingredi monasterium. & Deci. consilio cxij.

Furio-

Furiosus dicitur infirmus. l. ij. §. si non propter. in fine. ff. si quis cau.

Furiosus ligatur consuetudine. Bal. in l. ij. v. col. C. quæ sit lon. consue. Sed

20 Furiosus non ligatur pacto uniuersitatis. Bal. ibidem.

Furiosus pro repressalijs capi non potest, sed eius bona sic. j. uerb. Repressaliæ contra quos. uersi. xv.

Furioso offendenti licet resistere, cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ. Bar. in l. ut uim. ij. col. ff. de iusti. & iure.

Furiosi curator petit bonorum possessionem, & restituit fideicommissario, uel substituto furiosi. Bald. in l. certum. x. col. C. unde cognati.

Furiosus efficitur hæres, quando debet restituere alteri. Bald. in l. pe. in fi. prin. C. ad Treb.

Furiosus punitur satis suo furore. l. pen. ff. de parrici. & l. diuus. de off. præsi.

† Furiosus delinquens an puniatur, uide Hipp. ubi plura ponit de furioso. in l. j. col. vij. de sicar.

Furiosi pater agnoscit hæreditatem pro furioso, & non restituitur in integrum, si læditur, sed curator sic. Sali. in l. iij. C. qui admitt. ad bo. poss.

Furiosus aliquando fingitur. l. obseruare. de cur. fur.

Furiosus heres non implens uoluntatem defuncti intra annũ, an priuetur hæreditate. Bal. in authen. hoc amplius. in lect. anti. j. q. C. de fideicom.

Furiosus hæres patris etiam non agnitam hæreditatem transmittit ad hæredem, etiam extraneum, sed hæreditatem extranei non. Ang. in l. Antistius. §. fi. ff. de acq. hær. no. in l. fi. §. pe. C. de cu. fur. & ibi Bar. & tenet Bal. in l. potuit. C. de iure delib. legata uerò transmittit. Bald. ibidem.

30 Furiosus non tenetur de delicto, uel homicidio commisso, etiam ante furorem, ut ex eo possit criminaliter puniri. Bal. & Iac. de Alua. in c. j. an illi qui interfe. fra. do. sui. nisi constaret de simulatione furoris. l. obseruare. de cur. fu. l. diuus. de off. præsi. & Bart. in l. congruit. eod. tit. & Bald. in l. si furiosum. C. qui te. fa. pos. & Barth. Cæp. in cautela viij. Et est uerum, etiamsi ante furorẽ fuit condemnatus, secundum Bar. in l. ex facto. vj. col. uersi. quintò requiritur. de uulg. & pup. & per Alex. ubi s. sed eius bona cõfiscantur, secundum Bal. in d. l. furiosum. † Et per Franc. Aret. in d. l. ex facto. in penul. col. in medio.]

Furiosus gaudet omnibus priuilegijs pupilli, & minoris. gloss. ord. in l. ij. C. de cura. fur. Bald. in l. ij. C. qui admit. & in c. j. ij. col. de benefi. pa. in usi. feu. Ioan. And. in addi Spe. in rub. de præscrip. & Barth. Cæpo. in l. eum, qui uectigal. vij. col. de uerb. sig. † Adde Felin. in c. cùm non liceat. de præscrip. circa fin. iij. col.]

Furiosus non potest contrahere matrimonium. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. c. dilectus. de sponsalibus. xxxij. q. vij. neq; furiosus. gloss. in c. ex eo. de elect. in vj. & Alex. consi. liiij. j. parte. & in Spe. de spon. & matri. §. iij. ad fi. ubi ponit qualiter formetur libellus, ut matrimoniũ soluatur: si uerò furor superueniat, non rescindit matrimoniũ antè contractum. l. furor. ff. de spon. & Bart. in d. l. patre. & l. si cùm. §. si maritum. ff. sol. ma.

Furiosus per interualla dilucida non potest esse arbiter. sed iudex sic. glo. in l. cùm furiosus. ff. de iudi. & ibi Bart. sed Ang. & Mod. ibi contrà.

Furiosus restituitur in integrum, sicut minor. l. sanctionis. & ibi Bald. C. de excus. tuto. l. ergo. & ibi Bart. ff. ex quib. cau. maio. Bald. Pau. & Alex. in l. Marcellus. de fideius. per Bart. in l. j. de bono. poss. furio. in fan. dela. & in l. si infanti. post Cyn. C. de iure delib. & Bald. in l. fi. in fin. C. qui admitti. in l. si procuratorem habens. de in integr. resti. mi. & Io. And. in Spec. de rescrip.

Furiosus perdit possessionem, si eam diu non retinuit per se, uel per alium. Bald. in l. si is, qui. ff. de acquir. poss.

Furiosus per dilucida interualla an præsumatur contraxisse, uel testatus esse tempore interualli, uel tempore furoris. in Spec. de prob. uer. sed pone. & ibi Bald. in addi. uer. an habens. & omnino per Bal. & Alex. in d. l. furiosum. & Bar. in l. nec codicillos. in fin. C. de codicil. ubi dicit, quòd fiant positiones, quòd semel tantùm fecit testamẽtum, & quòd tunc loquebat fatuè, & similia. & omnino per Alex. consi. lxxxvj. ij. parte. Et sciendum, quòd si fuit furiosus antè, debet probari, quòd tempore contractus fuit sanæ mentis: aliàs non ualet. glo. not. in c. fin. de succe. ab intest. Lanfran. in c. quoniam contra. uersi. testes. pen. char. de prob. Io. And. in Nouella. in d. c. fi. & Bal. in Mar. uer. testator. uer. pe. & j. §. proximo. uersi. viij. Et de testamento furiosi habentis interualla dilucida, uide Alex. consi. cxlj. j. parte.

Furiosum quem esse, debet probari per allegantem. l. nec codicillos. C. de codicil. quia nõ præsumitur. j. eo. uer. xxxviij. & §. prox. uersi. ij.

Furiosus non ligatur iuramento. Bar. in l. qui habet. §. si pupillus. ff. de tutel. Bald. in l. ij. x. q. C. de rescind. uen. ubi dicit idem in demente, & phrenetico, qui non potest contrahere, uel testari.

Furiosus quis non præsumitur. l. fi. & ibi Bald. C. de hære. inst. l. nec codicillos. C. de codicil.

40 Furioso interdicitur administratio per iudicem, nõ à lege. glo. Bart. & Nico. de Neap. in l. j. ff. de cur. fur. Sed Alex. in l. is, cui bonis. de uer. obl. dicit secundũ omnes in d. l. j. quòd ipso iure est interdicta.

Furioso quomodo detur curator. no. in l. obseruare. de cur. fur.

Furiosus in bonis curatoris præfertur alijs creditoribus. l. & mulieri. §. in bonis. ff. de cur. fur.

Furiosus an succedat in feudum. Bald. quòd non, in l. fin. C. de suis, & legi.

Furiosus inuasor an teneatur ad pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui. per glo. & doct. ibi.

Furiosus dicitur, qui loquitur fatuorum more: uel qui à patre uel consanguineis reputatus est furiosus: uel si publicè & communiter reputatus est furiosus: uel si nescit exprimere quod uelit: uel quòd ordinatam memoriam non habet. Ita Alex. consi. liiij. j. parte. & j. §. proximo. uersi. j. & plenius per Alex. in l. si cùm dotem. §. si maritus. sol. matri. ubi etiam dicit probari ex eo, quòd est retentus in carcere à coniunctis, uel quòd uadit ridendo per uicos, uel quòd corpus suum iussit proijci in mare, uel quòd iussit se sepeliri de nocte, uel cum sonis & cantibus, & sine luctu. Quod ultimum tenet Lud. in l. j. in prin. de uerb. oblig.

Furiosus dicitur ex consuetudine, quòd proijcit lapides more insanorum, & non calore iracundiæ. Et hoc articulandum, & probandum est, non quòd simpliciter lapides proijciat: quia etiam sapientes quandoq; lapides proijciunt, ut pro sui defensione, uel in uenatione, uel ex alia causa iusta. Bal. in §. item furiosi. Insti. qui te. fa. pos. & Alex. in l. si cùm dotẽ. §. si maritus. sol. ma.

Furiosus, & mente captus, quomodo differant. Bald. in l. si furiosi. C. de nup. & in l. ij. C. de cur. fur. & Ang. & Imo. in l. ex facto. xliij. col. ff. de uulg. & pupil. & Bald. in l. humanitatis. iiij. col. C. de impu. & ali. substi. ubi declarat de mente capto dupliciter. consi. liiij. iij. parte, quòd furiosus est cum impetu & rabie: mente captus uerò sine rabie. Ang. ubi s. dicit, q leges loquentes de uno non habent locum in alio. & tenet Alex. in l. si cùm dotem. §. si maritus. sol. ma.

Furiosus tutor authorando habetur pro nõ tutore. l. nec mandante. de tu. & cu. da. ab his.

Furiosus non consentit. l. ij. & ibi Bald. C. de contrah. emp. & in Spe. de libel. concep. §. xiij. uer. item. in fi. nisi consentire non possit propter solum furorem: ut j. eod. uer. lxiiij.

50 Furiosus etiam ad piam causam non testatur. Bartol. in l. j. j. q. de sacrosan. eccle. in repeti. * Ioan. Crot. consi. v. nu. 23. * Æmilius Maria Manolessus.

Furiosus filius institutus debet habere alimenta & fructus interim, donec resipiscat. Bald. in l. humanitatis. xvj. col. C. de impub. & alijs subst.

Furiosus incidens testamentum conditum ante furorem, non uidetur illud reuocare. l. fin. & ibi Bartol. ff. de iniust. testamento.

† Furiosi, uel fatui donatio, an reddatur inualida, & an incũbat onus probandi furorem, uel sanam mentem: uide do. Pet. Phi. Cor. in consi. ccxix. Licet per totum. in iij. parte.]

Furiosus conualescens potest retinere, & repudiare hæreditatem per procuratorem suum aditam tempore furoris. Bal. in l. potuit. v. q. C. de iure delibe.

Furiosi frater posthumus excludit substitutum exemplarem

datum fratri furioso. Bald. in l. humanitatis. v. differentia. C. de impu. & ali. subst.

Furiosi filius excludit substitutum patri furioso: quia facit deficere substitutionem. Bald. in l. humanitatis. iiij. differentia. C. de impu. & alijs subst.

Furiosus tempore dilucidi interualli reuocare potest substitutionem sibi factam à parentib. Bald. in d. l. humanitatis. viij. differentia. & in iiij. opp.

Furiosus dicitur carere dolo, & exhæredari non potest. Bal. in l. humanitatis. iiij. col. de impu. & ali. substit.

Furioso per dilucida interualla dari debet curator, qui habet intercapedinem temporis, sicut furor. Bal. in l. furiosum. C. qui testa. fa. pos.

Furiosus per sententiam condemnari non potest. in Spec. de sententia. §. viij. uer. item est nulla. & j. uer. Sententia nulla. uersi. lx.

60 Furiosi confessio facta non ualet. in Spec. de confessis. §. ij. uersic. xiij.

Furiosus si concedat titulum rei, habetur pro non titulo. j. uer. Titulus. uer. lxx.

Furiosus non agit pro se, uel filijs, sed eius curator pro eo. in Spe. de lib. concep. §. iij. uer. item. in fi.

Furiosus si cótrahat matrimonium cum aliqua credente eum esse sanæ mentis, qualiter formetur libellus, ut matrimoniũ rescindatur. in Spec. de sponsa. & matrimo. §. iij. in fin.

Furioso facta nunciatio noui operis ualet. in Spe. de ope. noui nun. §. j. ad fi.

Furiosus habetur pro consentiente, cùm propter furorẽ consentire non potest, si non subeat alia causa contradictionis. Pau. de Cast. consi. clxxiiij. ubi dicit uerum, si esset casus, in quo cogeretur consentire, si esset sanæ mentis: ut ibi per l. ij. §. uoluntate. so. ma. aliàs non habetur pro contradicente, & inuito. l. inuitum. ff. de serui. urb. præd.

† Furiosus habetur pro consentiente in casu, in quo si fuisset sanæ mentis, non habuisset causam contradicendi: aliàs secus. Alex. in l. ij. §. uoluntatem. in ij. col. in ult. no. & Ias. in iij. col. in vij. no. ff. so. ma.

Furiosus an citetur. not. in l. condictionem. de cond. fur. & ibi per Bartol.

Furiosus an possit baptizari. s. uer. Baptismus. uersi. xxxj.

Furiosi sunt in uinculis, uel carcere detinendi. no. Alexan. post Bart. in l. congruit. de off. præsi.

Furiosi iudicis sententia quando ualeat. infrà, Sententia. nulla. uersi. xxxix.

Furiosi coniunctus potest omnia, etiam requirentia speciale mandatum. s. Coniuncta persona. uersi. xxxij.

Furor dicitur esse in eo, qui habet uoluntatem in habitu, licet non in actu. Inno. in c. j. de baptismo. Bal. in Mar. uer. furiosus. Item qui eligit malum, cùm possit eligere bonum. j. uer. Stultus. in principio. Item qui legat imposibilia. in l. apud Iulianum. in fin. de leg. j. Item qui proijcit lapides uel panem. glo. & doct. in l. si cùm dotem. §. sin autem in sæuissimo. & §. si maritus. ff. so. ma. & s. l. ij. C. de Iudæis. nisi proijciat causa se defendendi: secundum Ludo. Pon. in fin. uer. Furiosus. ubi nihil allegat. Et pro furore probando uide omnino Alexand. in consi. liiij. j. parte. & s. §. proximo. per discursum. Item qui clamat per ecclesiam præsente populo: per no. in l. quidam in suo. de cond. inst. & in l. ob quæ uitia. de ædil. edi. & in d. l. ij. C. de Iudæis. Item in eo, qui stultè loquitur. l. is, qui. §. diuus. de tuto. & cura. da. ab his. & ibi Bar. & idẽ Bart. in l. ij. ff. de bon. posses. infan. fur. dela. & in l. ij. ff. de testa. & glo. in l. nec codicillos. de codicill. & Lanfr. in c. quoniam contra. uersi. testes. pen. charta, de probatio. & in d. l. quidam in suo. & gloss. xvij. q. ij. Consaldus. xlvj. distin. c. j. de successio. ab intesta. c. fin. per Host. & Card. in clem. j. de homici. quod probatur ex dictis & factis. Vide omnino Alexand. in l. furiosum. qui testa. face. pos. Quod uerum est etiam in testamento, si proferat uerba stulta. l. apud Iulianum. §. constat. & ibi Bart. de lega. j. Et si dubitatur, an sit sanus mente, debet consuli medicus. Bart. in d. l. ij. de testam. Item scias, quòd Bart. in d. l. quidam in suo. dicit posse probari contrarium, scilicet quòd clamans per ecclesias non faciebat ex furore, sed ex loco, uel causa contritionis, & humilitatis, propter quam se, & corpus suum contemnebat. Item qui malè agit, j. Stultus. uersi j. & per Bald. in Marg. uer. Testis. xvij. col.

† Adde, quòd furor est ira accensa non differens re ab ira, sed secundum magis & minus, secundum beat. Tho. super Psal. xxxvj. & dicitur Græcè ὀργή.

† Furor & infirmitas mentis, licet non uideatur, tamen præsumitur ex sermonibus, qui conueniunt furiosis, & fatuis. do. Pet. Philip. Corn. in consi. xxij. incip. Visis. & in litera E. in iiij. parte.]

Furor non præsumitur, nisi probetur. Bartol. in l. filium. de acquiren. hæred. l. fi. & ibi Bald. C. de hære. insti. & l. nec codicillos. C. de codicil. Quod uerum est, etiam ex infirmitate, nisi constet ex actibus, uel uerbis: sed in dubio standum est iudicio medici. Bar. in l. ij. ff. de testib. uide glo. xvij. q. ij. Cósaldus. quod debet probari per allegantem. & j. eo. uer. ix.

† Furor per quos actus probetur: uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. xxij. incip. Visis. per totum. in iiij. parte.]

Furor superueniens impedit gerenda, non autem ântè gesta: & sic reuocat mandatum, quo ad gerenda, non quo ad iam gesta. l. qui seruum. & l. si quis alicui. & ibi Bart. de acq. hær. no. in l. furor. de sponsa.

Furor superueniens in gerente negotia aliena, & promittente de rato, non impedit ratificationem. l. bonorum. ij. respon. ff. rem ra. hab.

Furor superueniens non tollit dignitatem uel dominiũ. l. qui furere. & ibi Bart. de sta. ho. & an mandatum. j. uer. Mandatum finitur. uersi. xviij.

Furor est uitium. Bal. in l. iij. C. qui admitti.

Furor aliquando fingitur. l. obseruare. de cura. fur.

Furor ex præterito non præsumitur in præsenti, nisi probetur, cùm præsumatur cessasse. Bart. in l. ij. de bon. pos. furi. infandela. & Bald. in l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. & s. §. proxi. uersi. xxxv. & tenet gloss. singu. & ibi Card. x. oppo. in c. fin. de succes. ab intest. & Car. in cle. j. ij. q. de homicidio. ubi infert ad quæstionem, quòd si agitur ex cótractu mutui, & opponitur, quòd debitor erat furiosus tempore contractus, si replicatur, quòd habebat dilucida interualla, certè probato furore infringitur cótractus, dummodò probetur furor antè: nec sufficit probari dilucida interualla, nisi specialiter probetur, quòd tempore contractus erat nõ furiosus, secundum Car. ubi s. facit iij. q. viij. indicas. & in regula, semel. in vj. & s. §. proximo. & d. uer. xxxv. & plenius per Alex. in l. furiosum. C. qui testa. fac. pos. & j. & Alex. in consi. lxxxv. ij. parte. & in consi. lxxxvj. ead. parte.

Furor debet probari per allegantem. Card. in clem. j. de homicid. ij. q. & per gloss. in d. c. fi. de succes. ab intesta. & s. eod. uersi. ij. in fin. Quod uerum, si aliàs non fuit furiosus: aliàs secus. Alex. in l. furiosum. C. qui testa. fa. po. & in suo consi. lxxxvj. ij. parte.

10 Furor à natura inducitur quandoque, scilicet quando parentes furiosè concipiunt, & furiosè cogitant in coeundo, secundum Naturales, & Ludo. Pon. in sing. uerbo, Filius. uersi. pater.

Furor probatur per signa. Bar. in l. si quidem. C. so. matrim.

Furor filij superueniens post conditum testamentum, nõ tollit testamentum. per Bal. in l. humanitatis. iiij. q. C. de impube. & ali. substi. & Bart. tenet in l. ij. & in l. qui in potestate. §. sed & si. de testa. & in l. eius, qui. §. j. eod. tit. & in l. j. §. exigit. de bo. poss. secundum tab. sed secus, si antè. Bar. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. eod. tit.

Furor præsumitur durare triennio. Bald. in § item furiosi. Institu. de testa. Alex. in l. furiosum. C. qui testamen. face. pos. imò perpetuò: ut ibi plenius per Alex. & s. eodem. uersic. viij. & Card. in cap. cùm inter canonicos. de elect. ubi dicit idem, licet alius morbus anno durare præsumatur. Sed certè textus in d. c. cùm inter. loquitur de furore, ut post annũ cessasse præsumatur.

Furiosus licet loquatur mistim sapienter, & fatuè, præsumitur semper furiosus. Alex. ubi s. & Bart. in tract. de teste. in articulo, opposita prudentiæ, &c.

Furor superueniens non tollit contractum prius factum. l. furere. & ibi Alex. de sponsa.

Furoris signum est, non præponere filios extraneis. Alex. cósi. cxlj. j. parte.

Furor

Furor æquiparatur morti. Bald. in d. l. humanitatis. per l. si quis alicui. de acq. hær.

Furor non tollit iurisdictionem, sed impedit exercitium. l. iudex. & ibi Bart. ff. de iud.

Furor non tollit patriam potestatem. l. patre furioso. & ibi Bar. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iuris.

10 Furor non probatur per testem non reddentem rationem sui dicti. Bald. in l. furiosum. & ibi Pau. de Cast. C. qui test. fa. pos. Quod est uerum, etiamsi de causa scientię non interrogetur, secundum Pau. de Cast. & ibi Bald. in l. solam. C. de testib. & in l. cùm hi. §. j. ff. de transact. & Inno. in c. cùm causam. de testib. sed probatur per testem dicentem esse furiosum, quia uidit. Angel. in authen. ut cùm de appel. cog. §. si quis.

Furori cedendum est. Vnde uersus:

Dum furor in cursu est, currenti cede furori.

in Spe. de aduo. §. v. uer. item stando.

Furnum rurale dicitur prædium rusticum. Bald. in l. certi. iiij. q. C. locati.

Furnum iuxta parietem communem an liceat habere. in l. si seruus seruum. §. si furnum. ff. ad l. Aquil. & in l. quidam Iberus. de serui. urba. prædio. & Bartho. Cæp. in tract. de serui. urb. cap. de furno.

Fur esse quis non debet, sed potius mori. gloss. est xij. q. ij. fraternitatis. nisi ob necessitatem famis. de conces. dist. v. discipulos. & de fur. c. iij. Card. in cle. j. v. oppo. de homici. † Dicitur lingua Græca κλέπτης.

Fur moroso comparatur, & contrà. Bartol. in l. quod te. ff. si cer. pet.

Fur furans frumentum de horreo communis debet deportari. l. nulli. C. de cond. in horre. pub. & ibi Bart. lib. x.

Furi depositum restitui debet, nisi bona sua sint confiscata, uel nisi dominus rei petat rem sibi restitui. Bal. in rub. C. depositi. per l. bona fides. ff. eod. tit.

Fur ubi reperitur potest suspendi. Bal. & Pet. de Su. in l. ij. C. de sen. ex pericu. rec. quod dic uerum, ut j. eod. uer. xxxiij.

Fur debet habere pacem ab offenso, id est à domino, cui furatus est, si uult relaxari uigore statuti, quòd habens pacem relaxetur de carcere: secundum Bart. in l. licitatio. §. quod illicitè. ff. de publica.

Fur licet restituerit rem domino, tamen potest conueniri actione furti ad pœnam. Bart. l. sed & si unius. §. si ea mente. ff. de iniurijs. uide Bar. in l. hoc edicto. ff. de publica. l. qui ea mente. ff. de furtis. Idem est in raptore restituente rem ante iudicium motum. l. non prodest. ff. de ui bon. rapt. glo. in c. quòd sicut. §. fi. de electio. quæ dicit secus in gabellario auferente rem. per l. j. §. j. ff. de publican.

Fur repertus in domo, qui nondum cœpit furari, qualiter puniatur. no. in l. saccularij. in prin. & ibi Barto. quòd punitur pœna arbitraria. ff. de extraord. crimi. & Bald. in l. si quis non dicam rapere. ij. col. de episc. & cle. Dic quòd aut quæris de ciuili: & dic ut in l. uulgaris. §. qui furti. de fur. & ibi per Bar. Aut de criminali: & non punitur ut fur, sed damnatur in opus publicũ: uel si uult, debet damnari pœna fustigationis. d. l. saccularij. §. j. Itē potest puniri actione iniuriarum arbitrio iudicis. l. qui domũ. ff. de iniur. secundũ Lud. in sing. uer. utrum ille. Sed etiam uide Ant. de But. in c. j. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser. & per Archi. plenius, xvij. q. j. qui bona. & per Bald. ubi s. & per Cataldi. de Visso. in tract. singu. q. cxcvj. quod etiam in pœna fustigationis, uel ex arbitrio iudicis potest puniri.

† Furem capiens propria authoritate, & illum ducens ad iudicem, an perdat commodum pœnæ legalis: & quid si caperet rem à fure propria authoritate: uide Ias. Inst. de actio. in prin. in x. col. uer. item aduerte, quòd capiens.

Fur in foro conscientiæ nō tenetur ad pœnam dupli, uel quadrupli. glo. sing. xij. q. ij. fraternitas. Bald. in l. quibus diebus. §. dominus. in fi. & ibi Io. de Pra. ff. de cond. & demon. Bald. in l. post. in fin. C. de fur. & in l. id, quod pauperibus. ix. q. C. de epi. & cle. vj. q. j. imitare. Ludo. Pon. in rub. de arbit. in fi. & j. in uer. pone, petitio. uer. xxij. † Et Ias. May. Inst. de ac. §. sed istæ. num. 119.

10 Fur non repetit expensas ab eo factas equo, uel rei furtiuæ. glo. & Bal. in l. si inuito. C. de infan. exposi.

Fur absolutus in actione furti potest condemnari in condictione furtiua ad restitutionem rei. l. si pro fure. & ibi Bart. ff. do cond. fur.

Fur tenetur ad fructus perceptos, & percipiendos. l. si urbana. in fin. de condi. inde. l. si pignore. §. si prædo. ff. de pig. act. l. in re furtiua. in fin. de cond. fur. l. si nauis. §. fin. de condi. furt.

Fur consuetus quis dicatur. gloss. & Bald. in l. nemo. C. de episcopa. audi. Cyn. in l. ij. C. de re. credi. & iureiur. Bartol. in l. capitalium. §. famosos. de pœnis. Bald. in authen. sed nouo. C. de ser. fugi.

Fur liberatur à pœna, si rem præsentem domino promittat stipulanti. Rapha. Cu. in l. scire. §. fin. de uerb. obl. & per Bal. in l. subtracto. C. de furtis.

Fur tenetur ad rei restitutionem per condictionem furtiuam, sed re perempta tenetur ad æstimationem. l. scire. in fi. & ibi doct. & Io. de Por. de uerb. ob. Item potest conueniri ad restituendum rem, uel etiā ad dandum, maximè re perempta. Bart. ibidem & per Bald. in d. l. subtracto. Sed. Bart. in l. j. C. quod me. causa. dicit posse peti rem & æstimationem, etiam re perempta.

Fur in tortura an possit interrogari de socijs. Bart. in l. repeti. §. j. de quæstionib.

Fur capi potest per quemcunq;, & duci ad iudicē. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. in Spe. de actore. uer. sed pone, nemo. † & de accu. §. j. uersi. sed tamen. † Et per Fel. in c. ij. de hom. in princip. quòd potest capi, dummodò repręsentet iudici intra uiginti horas.]

Fur nocturnus si recognoscatur, occidi non potest. Barto. in l. furem. ff. de sica. & in Spe. de actore. uersi. item quod uult. & de accu. §. j. uersi. hoc tamen. Item nec pro furto paruo; ut j. eod. uersi. xxvij. Vide Alex. consi. cxlij. ij. parte. & j. uerbo, † Malefactor. uer. vij. † Et per Fel. in c. ij. circa medium. j. col. uide Fran. Are. in l. j. C. quando liceat unicuiq;. & do. Ia. Insti. de iud. in prin. nu. 68.]

Fur confessus potest ex eodem processu condemnari ad interesse partis. Inno. in c. omnimodam. de accusa. Bald. in l. ij. ad fi. C. de eden.

20 Fur tenetur ad dandum. l. eum, qui. §. j. & ibi Alexand. ff. de iureiur. ubi infert, quòd ideo ualet stipulatio dandi facta cum fure.

Furis appellatione in statuto non uenit is, qui ingreditur propria authoritate possessionem beneficij, furans rem sibi debitam. Alex. in l. eum, qui. de fur.

Fur tenetur stare iuramento furtum passi de ualore rerum, sicut inuasor: per l. si quando. unde ui. j. Iuramentum quibus, & contra quos. uersi. xiiij.

Fur non dicitur auxiliator, uel consultor furis, licet pœna furti teneatur. Instit. de obliga. quæ ex quasi delic. nascun. §. interdum. & Alex. in l. iij. §. si rem. de acq. poss.

Fur semper est in mora, & ideo tenetur de periculo rei furtiuę, etiamsi res fuisset eodem modo peritura apud dominum. Bart. in l. merito. ff. de ui, & ui ar. & in l. qui furtũ. & ibi Bart. de condi. fur. & in l. fi. eo. tit. & l. subtracto. & ibi Bart. & Bal. C. de fur. ubi dicitur uerum, nisi moram purgauerit offerendo. Vide in l. parui. de condi. fur. Item nisi mora esset extincta nouatione uoluntaria. Item nisi interuenerit stipulatio, non animo nouandi: quia fur de interitu rei non tenetur. Bald. ibidem.

Fur deprehensus in furto debet puniri, nec punitus debet relaxari, nisi rem furtiuam restituat domino. Bal. in addi. Spe. de sententia. uer. captus.

Fur famosus, & publicus dicitur, qui tria furta fecit, & suspendi debet laqueo. Bald. in l. nemo. C. de episcopa. audi. quam etiam uide post glo. in auth. sed nouo iure. C. de seruis fugi. & Bar. in l. capitaliũ. §. famosos. & ibi Ale. de pœnis. & Ang. in d. auth. non autem, si una uice plura subtrahantur, secundum Ang. ibi per l. eũ qui. §. idem. ff. de fur. Item nec si pluribus uicibus continuatis quis uadat ad dolium uini, & de eo extrahat plura uasa diuersis uicibus continuatis horis: uel si uadit ad aceruum frumenti pluries tempore continuato: quia unicum furtum censetur. Ang. ibi. adde j. Receptator. uersi. xj. Item qui armis, uel ui aufert. Alex. & Ang. in d. §. famosos. & infrà, Latro. Item qui fecit unum furtum magnum:

gnum: secundum Bald. in d. authen. Sed ibi Sali. tenet contrà: & sequitur Rapha. & Paul. de Cast. contra Bald. & do. Alexan. de Imol. in consi. obijcitur carcerato, &c. Idem tenet Bald. in c. j. §. iniuria. uersi. furtum. de pace iur. fir. ubi allegat Cy. in d. authen. sed nouo iure. sed Cy. ibi nihil dicit, & idem tenet Abb. in c. inter alia. de immu. eccle. xj. col. qui sequitur Bald.

Fur pro tribus paruis furtis potest suspendi, quando scilicet famulus furatur domino res uiles in pluribus uicibus. Bal. in l. apud antiquos. §. si. post glo. & Cy. C. de fur. Vide Bal. in d. §. iniuria. iij. col. de pace iur. fir. in usi. feu. sed do. Cataldi de Visso. in tractatu Syndicatus. q. cxlix. tenet contrarium, scilicet quòd pro tribus furtis paruis nō dicatur famosus fur, nisi cum armis. & tenet do. Aug. in addi. ad Ang. Are. in tractatu Maleficiorum, uersi. uestē. in addi. ij. Vide Alex. consi. xcj. iiij. parte. in d. §. famosos.

† Fur an propter unum furtum multum enorme possit furca suspendi: uide pulchrè do. Iason. in l. j. in ij. col. uer. item per dictum. C. de preci. Impe. offe.

Fur dicitur, etiam qui de fundo alieno certam terram, uel lapides accipit, domino inuito. l. si certæ. ff. de furtis. Bald. in l. j. xj. col. C. de ser. fugi. Angel. Are. in tract. Maleficiorum. uer. uestem cœlestem.

Furās boues tenetur actione furti, & crimine abigeatus, etiāsi alius postea accipiat, & furetur primò eosdem boues. Bald. in l. fin. C. de condi. ob tur. cau.

30 Fur insignis carere debet aduocato. Bald. in auth. sed nouo iure. C. de furtis.

Fur si ex forma statuti debet suspendi pro primo furto leui, potest per iudicem pœna alterari, & mitior imponi. Ludo. Pon. in consi. cccclxix. & do. Aug. in addi. ad Angel. Are. in tractatu Maleficiorum, uer. uestem. in addi. tu autem. in hac materia. in fi.

Fur, qui fecit tria furta parua, non ascendentia inter omnia ad summam uigintiquinq; librarum requisitam à statuto, non debet suspendi, licet quartum furtum excedat dictam summam, quando statutū dicit, quòd si furta tria ascendant ad uigintiquinq; libras, pro furto quarto suspendatur fur, quātacunq; sit quantitas. Alex. sing. consi. xcj. iiij. parte.

Fur contrectans rem furtiuam de loco ad locum, potest suspendi in loco factæ contrectationis. Bart. in l. si dominium. & ibi Alexan. ff. de fur. & in l. sed nec. de cond. fur. & in l. si abducta. & ibi Bald. C. de fur. Angel. Aret. ubi suprà. Sed Io. de Lig. Sali. & totum collegium Bononiense consuluit contrarium in consi. In nomine Domini, amen: quidam scholaris, &c. Item contra Bart. tenent doct. & But. in c. j. de rap. & Bald. in c. iniuria. iij. col. de pa. iur. fir. & Angel. in d. l. si dominium. & in l. si de his. in lect. Florentina. & in l. si abducta. in lectu. Paduana. C. de fur. Sed opi. Bart. seruatur in usu, & limitatur, uidelicet si contrectatur res, non si precium eius. Alexand. ubi suprà, per Bald. in l. j. ij. col. C. de confes. & in xij. col. ubi tenet opi. Bar. quando fur habet rem secum: nō si uendidit. & Alexand. in d. l. si dominium. dicit opi. Barto. procedere in uagabundis, uel quando fur prorogauit iurisdictionem, uel quando per contrectationem primo loco factam non esset nata actio furti priuato: uel quando eodem die furti in aliud territorium cōtrectasset: ut ibi plenè per eum. Sed an prædicta procedant in raptore contrectante, Bald. in c. j. §. iniuria. de pa. iur. fir. l. qui uas. §. fin. ff. eod. tit. secundum Ang. Aret. ubi suprà. Item uerum, si fur contrectans moretur per diem in loco cum re furtiua: secundum do. Alex. sing. in consi. obijcitur carcerato, &c. ubi allegat Bald. in l. qui furere. ff. de sta. ho. cuius dictum non reperi in aliquibus lecturis.

* Fur si Pataiuij furtum admisit, furtumq; Ferrariam detulit, & ibi per diem commoratus est, pœna furti ibi mulctari potest. Bald. in l. furem. ff. de stat. hom. Hipp. Mar. in l. fin. num. 144. ff. de iuris. om. iud. consi. cxxxvj. nu. 17. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Furis hæres non tenetur ad pœnam, sed ad restitutionem rei. l. furti. C. de furtis.

Fur suspendendus, si fecit se uenenari in carcere, est in arbitrio iudicis, an mortuus ueneno suspendatur. Bartol. in l. ij. C. qui testa. face. poss.

Fur contrectans rem furtiuam per diuersa territoria, non dicitur plura furta committere ex pluribus contrectationib. eiusdem rei. l. inficiando. §. infans. & ibi Bartol. ff. de fur. & Bart. in l. nunquā. de priua. delic. Bart. uerò & Ang. contrà in l. uulgaris. in princ. de fur. & Bal. in auth. sed nouo. uersi. ulterius quæro, nunquid plura. C. de fur. & in l. qui furere. de stat. hom. & ibi Pet. de Anch. in sua lect. quā pauci habēt: & no. in l. ei, qui. ff. de fur. & Alex. de Imo. in d. consi.

Fur pro primo & secundo furto non debet suspendi, sed pro tertio sic. l. capitalium. §. famosos. ff. de pœnis. Bald. & Ang. in dicta authen. sed nouo iure. & Bald. in l. nemo. C. de episcopa. au. Angel. in d. authen. dicit, quòd de iure nouissimo, per §. quinq; solidos. in c. j. de pace tenen. debet suspendi: sed non est in usu, ideo habet locum ius nouum. d. authen. sed nouo. secundum quod etiam pro pluribus furtis quis morte non damnatur: ut ibi secundum Ang. nisi in aggressoribus stratarum. per §. famosos. in l. capitalium. ff. de pœnis. qui etiam pro primo nō suspenditur, ut ibi. Et aduerte, quòd §. quinq; solidos. habet locū, quando cum furto pax rumpitur: ut ibi. & hodie non seruatur. Vide per Alex. in c. inter alia. de immuni. eccle.

Fur purgat moram offerendo rem furtiuam domino. l. parui. & ibi Bar. de cond. fur. & Bal. in l. subtracto. C. de fur. Quod uerum, nisi offerat rem deterioratam, & dominus non recipit: secundum Bald. in l. j. C. de condi. fur. & no. in l. eligant. §. non solùm. ff. de dolo.

Fur reuelatus per incantatorem an agat cōtra eum actione iniuriarum. glo. in l. nemo. C. de male. & math.

40 Fur famosus potest etiam per delegatum puniri, si esset periculosum differre executionem usq; ad reditum delegantis absentis. Barto. sing. in l. j. in princ. j. col. de officio eius, cui man. est iurisd.

Furans in ludo nō tenetur, si probet quòd furatus est tempore quo ludebatur in illo loco. l. j. & ibi Bar. ff. de aleator.

Fur licet per statutum sit prohibitus facere concordiam, intelligitur quo ad crimen, non quo ad rei restitutionem. Bal. in l. iuris gentium. §. si paciscar. ff. de pactis.

† Fur est, qui alienam laudem occultat: ut dicit Bal. in proœmio Feudorum. in ij. col. uer. & quia occultator. Franc. Cur. in consi. lxvj. incip. Super præmissa. in v. col.

Fur tenetur minori pœna, si in libello non est expressa quantitas rei furatæ. Bart. in l. Pedius. §. diuus. ff. de incen. rui. nau. & in l. aut facta. §. quantitate. ff. de pœnis. Sed potest liquidari quantitas in processu: ut sentit Bart. ibidē. & do. Ang. in additio. ad Angel. Aret. in uer. Valoris. & ī. uerbo, Valor. uersic. xxj.

Fur sicut ex forma statuti non potest post annum puniri ad pœnam, ita nec ciuiliter ad rei restitutionem. Bald. sin. per illum tex. in l. j. §. quod ait. ff. de aleato.

Fur officialis an possit durante officio cōueniri. ī. uerb. Iudex punitur. uersi. cxxxiiij.

Fur indicari debet de iure canonico. c. qui fures. de fur. l. idem est. §. si tibi. de cond. fur. Bart. in l. ciuile. C. de fur. & ibi Bal. post glo. dicit, quòd excommunicari possunt per episcopū scientes furtum, & non reuelantes, non autem scientes furem, quod etiam tenet ibi Bart.

Furans rem sacram de sacro non punitur ut fur, sed ut sacrilegus. l. si nondum. C. de fur. l. aut facta. §. locus. ff. de pœnis. Quod est uerū de iure ciuili, sed de iure canonico potest puniri etiam ut fur: secundū Arch. de consecra. dist. j. corpora. per capit. quid ergo. xxiij. q. iij. ut refert Ludo. in sing. uersi. fur, cuius pœna arbitraria. ī. Sacrilegium. Sed uide omnino. † xvij. q. iiij. si forte. & in paleis sequentibus. † Et Ioan. And. incip. Generali. circa fi. de elect. in vj. in Nouella.]

Fur non manifestus tenetur in duplum, & ad rei furtiuæ restitutionem de iure communi: sed fur manifestus in quadruplum, & ad rei restitutionem. Insti. de obli. quæ ex delic. nas. §. j. Item fur pecuniæ populi tenetur ad duplum, sed pecuniæ ecclesię ad quadruplum. xvij. q. iiij. in pecunia. in palea. Item potest fur extraordinariè puniri criminaliter. l. fin. & ibi Alex. ff. de fur.

† Fur & morosus, æquiparantur. l. inter stipulantē. §. pe. ff. de uerb. obl. Dicit tñ do. Ias. ibi in ult. no. q. talis æquiparatio ibi fit, quantum ad hoc, ut utrunq; teneatur de interitu.

Fur ma-

Fur manifestus dicitur, qui uisus est fugere, & contra eum fuit acclamatū l. si quis in serui. §. j. & ibi Bart. ff. de fur. & Cy. in l. falsus. iij. oppo. & Bald. ibi in v. col. C. eod. tit. & Bart. in l. siue manifestè. de condi. furti. ubi dicit non requiri apprehensionem eius, sed sola acclamatio sufficit. & Bart. in l. ij. in princ. ff. de fur, uide Insti. eod. tit. §. fur manifestus. & in Spe. de acto. uer. sed pone, nemo. Item qui repertus est in domo. l. ij. & ibi Bart. & Alex. plenè, ff. de furtis. per Bartol. in l. ij. in fin. de adul. & per Bald. in authen. quas actiones. de sac. san. eccle. Ioan. And. in Spec. de probatio. §. j. uersi. ix. & in Spec. de præsump. §. j. & per Bal. in l. fi. C. de prob. & Ioan. de Imo. in l. fi. ff. de hær. inst.

50 Fur inquisitus de unico furto tanquam publicus, & famosus fur, uel latro, licet confiteatur omnia contenta in inquisitione, non tamen potest puniri tanquam publicus & famosus fur: quia illam qualitatem, scilicet se esse publicum & famosum furem, non uidetur confessus, nisi aliter conuictus sit: secus, si fecit plura furta, secundum Angel. singu. in consi. Proceditur per inquisitionem contra Pet. &c. & j. Inquisitus. uersi. ij.

Fur dicitur etiam qui furatur rem hodie, ut cras restituat: quia temporis & usus furtum fit. l. qui iumenta. ff. de fur. secundum Bal. in l. j. vj. col. C. de ser. fugi.

Fur dicitur continuare possesionem: & ideo furis & domini est eadem possesio. Bal. in l. si abducta. C. de furtis.

* Fur in tormentis interrogandus non est de alijs furtis, de quibus indicia non sunt. Gandi. in tract. suo Malef. sub rub. de quæst. & tormē. uer. sed quid de quæstione. Ang. Are. in tract. suo Malefi. uer. fama publica. ubi Ang. Arimin. in additio. Hipp. Mar. in l. repeti. co. fin. ff. de quæstio. & co. xxij. num. 20. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Fur accusatus de uno furto confessus illud, & alia furta, non præiudicat sibi in alijs: secus, si sit inquisitus de uno, quia eius confesio de alijs prodest alijs furta alia confessata passis. Ioan. And. in Spec. de accusa. iij. parte. uer. quid si latro. Vide Bald. in l. ij. ad fi. C. de eden. & Ang. in l. j. C. de iudi. & Alex. in l. interdum. §. qui rem. de fur. & s. Confesio in criminalibus. uersi. xxxj.

† Singu. Furi promittens, quòd si indicat fures, non agetur contra eum: si fur indicat fures, poterit tamen agi contra eū, non obstante tali promisione: ut not. Hipp. Marsil. singul. clxxvij. incip. Malitijs hominū. circa medium. dicens istud perpetua memoria dignū: quia quotidie occurrit aliquod furtum, & fiunt proclamationes, quòd indicanti furtū parcetur, si est de socijs.

Fur restituens rem furatam commodatario, est liberatus à cōmodante. l. fin. §. penul. & ibi Bal. C. de furtis.

Fur non patitur executionem sententiæ latæ pro commodatario ad instantiam commodātis, nisi sit facta cesio commodanti. Bal. contra Cy. in l. fi. §. pen. C. de furtis.

Fur an teneatur ad duplum precij, uel ad duplum interesse pro re furtiua. in l. si quis. §. j. de fur. & in l. in furti. in princ. eod. tit.

Fur occisus in furto non potest in ecclesia sepeliri, nec pro eo est orandum. xiij. q. ult. c. fures. Secus, si fuit uulneratus, & confessus est sacerdoti. ibi. & glo. xxiij. q. v. placuit.

Furem occidens qualiter puniatur. xiij. q. ult. c. si fur.

Fur puniendus est pœna quadrupli, & fustigandus, si de tertio furto non constet, licet duo sint uerificata: secundum do. Diony. de Peru. in consi. In nomine Domini, amen: ex triplici furto, &c.

60 Furi auferens rem furtiuam domino rei an teneatur. glo. & doct. in l. si quis in tantam. C. unde ui.

Fur contra furem habet actionem triticariam. l. manifestissimi. & ibi Bald. in princ. C. de fur. uide l. qui re. §. si quis. & ibi Alex. ff. de fur.

Fur non dicitur, qui contrectat scienter rem alienam, quam à principio bona fide posidebat. gloss. & Bar. in l. item si res. de alie. iud. mut. causa facta.

Fur nocturnus potest impunè occidi. Item,

Fur diurnus se telo tutans potest occidi. Bar. in l. sed si quicunque. in prin. ff. ad l. Aquil. Vide in l. furem. ff. de sic. per Spec. de actore, uer. item quod uult. & de accusa. §. j. uersi. hoc tamen. Quod est uerum, si furtum erat magnum, nō si paruū, arbitrio iudicis. Angel. in l. si ut allegas. C. de sica. & in l. j. C. unde ui. & But. in c. olim. xviij. col. de restit. spolia. Pro quo est casus fin. in l. si ex plagis. §. tabernarius. ad l. Aquil. secundum Ang. Are. in tractatu Maleficiorum. uerb. Vestem. uer. & nota bene, quod de iure, &c. tenet. Alex. in d. l. furem. ubi plenius. & Bald. post gloss. in d. l. si ut allegas. C. de sica. † Et per Fel. in c. ij. de homi. circa medium. j. col. ubi dicit, quòd res parua & uilis esset duorum aureorum. & in iij. ubi plenius. eod. tit. & dom. Pet. Philip. Corn. in consi. xxvij. incip. In primo. in litera I. in iij. parte. ubi dicit, quòd lege humana & diuina est permissum, furem nocturnū telo se defendentem occidere.]

† Fur nocturnus occidi potest, ubi imminet periculum, dummodo res non sint uiles: & dici possunt uiles à duob. aureis infrà: ut no. Matthesil. no. mihi cxxxv. incipiēte, nota, quòd leges. & sequit dominus Ias. Inst. de actio. in princ. in x. col. uer. in ead. glo. ibi. C. quando lice.

Furasse præsumitur, qui non uult fisco exhibere instrumenta, suprà, Fiscus.

Fur ultra interesse partis potest condemnari extraordinariè officio iudicis ad uindictam publicam. l. fi. ff. de furtis.

† Fur debet suspendi furcis erectis in loco furti cōmisi. not. in l. capitalium. §. famosos. de furtis.

Fur non dicitur alienans rem possessam bona fide à principio, licet pòst superuenerit mala fides. infrà, Possessor desinit. uersic. viij.

Fur debet suspendi pro tertio furto, etiamsi fuit punitus pro primo, & secundo. per l. capitalium. §. famosos. de pœnis. secundum Gandi. in tractatu Maleficiorum. tit. de furibus. & plenius per Alex. in l. si cui. §. fin. ff. de accusa. Bald. in authen. sed nouo. C. de ser. fug. Angel. Are. in tract. Maleficiorum, uer. uestem. iij. col. Idem si habuit gratiam de primis, secundum Bal. & Ang. ubi s. Idem si priora furta sunt alibi commissa, secundum Sal. in l. seruos. C. ad l. Iul. de ui publica. & Ang. Aret. ubi s. sed Cataldi. in tract. Syndici. q. cxlix. tenet contrarium. & do. Gandi. in tractatu Maleficiorum, in rub. de furibus. Sed Bart. & Ang. in l. si cui. §. fin. & ibi Abb. de accu. tenet primam opi. & Bal. in d. auth. Sed uide Bald. in l. fin. ff. de iurisd. omnium iud. & in auth. qui semel. quomodo & quando iudex. Alb. de Ros. in tractatu Statuto. q. xxxix. Pet. de Ancha. in cle. j. de pœnis. qui tenet opinionē Bart. Vide Salice. in l. iij. de episcopa. audientia. Sed quid si de primo furto non potest procedi propter prēscriptionem statuti. j. Furtum. uersi. xxij. Item quid in homicidijs. j. Homicidium. uersi. xiiij.

70 Fur confessus furtum, si moriatur ante sententiam, facit hęredem teneri. Bart. in l. j. ad fin. ff. de priua. delic. in Spec. de accus. uer. quid si latro. & Floria. in l. notandū. ff. ad l. Aquil. & Ang. Are. ubi s.

Fur confessus commisisse plura furta diuersa non potest puniri, nisi uerificentur illa. Bald. in d. authen. sed nouo. uersi. sed pone, quòd quis confitetur. & ibi etiam dicit, quid si confitetur cōmisisse plura furta eodem loco, sed diuersis temporibus: quod debet intelligi diuersis temporibus continuatis, ut sic sit unicum, & interpretatio fiat pro fure, & in mitiorem partem. quod nota.

Fur punitur, si constet de furto, licet nō constet de persona furtum passa, cuius nomē ignoret fur, uel iudex. Bal. in d. auth. sed nouo. uersi. sed quid si apparet. & Ang. Are. ubi s. vj. col. arg. ij. q. viij. libellōrum.

Fur contumax potest poni in banno furcarum ex forma statuti. Bald. in d. auth. sed nouo. uer. sed dubitatur de statutis. & Ang. Aret. ubi s.

Fur an simul & semel posit inquiri, uel accusari de furto ciuiliter, & criminaliter. Bartol. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. & Ang. Are. ubi s. uersi. quæro, an simul.

Furans res ecclesię, uel clericorum, potest puniri in quocunque foro, scilicet ecclesiastico, uel seculari. c. cùm sit. & ibi doct. de foro competen. xxiiij. q. iij. si quis de.

Furti datur etiam pro cōsilio ad furandum dato. Inn. in c. querelam. de elec. Bal. in l. ij. xv. col. C. de ser. & aqua.

Quod uerum, si furtum factum est, aliàs non. in Spe. de accus. §. fin. uer. sed quid si à.

Fur dicitur etiam qui ex beneficio, quo de iure priuatus est, fructus

fructus percipit. de electio.cap.dudum.el ij. c. de multa.de præbend. Bald. in §. iniuriam. de pa.iur. firm. l. urbana.de cond.ind.c.sicut.per Innoc.de iureiur.

Furatæ res an probentur per iuramentum.s̄.Amissio.

Fur fustigatus,& sic criminaliter punitus,non debet de carcere relaxari, nisi restituat rem furatam.l.interdum.§. qui furem. ff. de fur. in authen. ut iud. sine quoquo suffra.§.oportet.in authen.ne liceat matri,& auiæ.§.illud.Bald.in l.quod euitandæ.in fi.C.de condi. ob tur.cau.

80 Furans saccum plenũ tenetur de furto,etiã pro sacco: licet nõ fuerit animus furandi saccum, sed quod erat intus. l.qui saccum.ff. de furtis.

Fur confessus non habet terminũ decem dierum ad restituendum.per l.si debitori.de iu. secundum Alex. ibi Bal. in l.fi.j. col.C.de exec. rei iud.

Furans rem sibi debitam tenetur actione furti, & ut prædo. Bart.in l. si ex stipulatione. & Alex.in l.eum, qui.post Bart. ff.de furtis.

Fur est etiam qui possessionem ecclesiæ, uel beneficij acquirit sine authoritate superioris.c.dudum ecclesia Rothomagensis.de elect.& Alexan.in l.eum,qui.ff.de fur. ibi etiam dicit, quòd statutum de fure uel prædone non uerificatur in eo, nec in furante rem sibi debitam.

Fur dicitur spoliare.Bald.in l.si abducta.& in l.manifestissimi. † ij.col.C.de fur. per l.rem, quæ nobis.de acqui.pos. † Vnde tuendus est in possessione, secundum do. Pet. Phi. Cor.in consi.ccxxxvij.inci. Primæ.in litera C.in ij.parte.]

Fur non dicitur, qui bestias alienas in uinea damnum dantes conduxit ad domum, secundum Angel. Aret. ubi s̄.uersic. quæro quis repetit. Vide omnino Bal.in l.requirendi.C.de ser. fugi. ubi dicit, quòd potest dominus fundi tenere, donec sciat cuius est animal inuentum dare damnũ in uinea. Vide Bart.in l.prætor.§. de his.de dam.infec.& ibi Ludo.& Ioan.And.& But.in c.si læserit.de iniur.& damno dato.glo. in l.de pecoribus.C.ad leg.Aqui.

Fur est etiam qui libro,uel equo commodatis ad unum usum, utitur ad alium.l.si ut certo.§. denique .ff.commodati.l.qui furtũ.in prin. de cond. fur.l.si is,qui pignori. de fur.& Ang. Are.ubi s̄. uersi. quæro si commodo. ubi dicit uerum esse,si sciebat, uel uerisimiliter scire debebat dominum non permissurum.glo.in d.§. deniq;.

Fur dicitur, etiam falsus procurator petens debitum à debitore Titij, cuius mandatum non habet. Bald. in tit. de pace iura.fir.c.j.uersi.in rubrica,&c. ubi dicit, quòd non dicitur tunc fur manifestus: uide in l.falsus. C. de fur.& Angel. Aret.ut suprà.

Fur quomodo teneatur, si dominus rei furtiuæ fuit uolens,licet fur non credebat.Ang.Are.ibidem.& per Bart.in l.inter omnes.§.rectè.ff. de fur.& ibi casus.& per Bal.in l.transigere.C.de transact.

Fur cõuentus actione furti,quibus exceptionib.repellat agentem.in Spe.de act.uer.item excipitur contra uolentem.

90 Furans in societate tenetur actione furti, & pro socio.in Spe.de actio.seu pet.§.j.ante medium.

Fur ciuiliter conuentus si confiteatur,an condemnetur ex illa confessione in iudicio criminali contra eum moto pòst. in Spec.de confes.§.iij.uer.pe.

Furem condemnatum de furto sequitur infamia, etiamsi iudex nolit.in Spe.de sententia.§.ij.

Fur accusatus de furto an sit relaxandus fideiussoribus.

Fur qua pœna puniatur.in Spec.de accu.§.j.uer. sed pone, Ti. Et quid si sit statutum de pœna furti,an iudex possit seruare ius commune.Bal. in c.j.§.iniuria.de pace iur.fir.

Fur non est, qui conuertit rem alienam mobilem in proprios usus, non tamen animo furandi. in Specula. de iud. §. ij. uersi.porrò.

Fur uerus debet suspendi, licet alius sit confessus se illud furtum fecisse, & ideo fuerit suspensus. per l.qui seruum.& ibi Alexand.de Imol. de interroga.ac. Bald.in c. iniuria. ad fin. de pa.iur.fir.

Furans tempore ruinę,incendij, uel naufragij,qualiter puniatur.in Spe.de rapto.uer.cæterùm.

Fur cùm conuenitur ciuiliter, uel criminaliter, quæ sit forma libelli,& positionum.in Spe.de fur.

Fur improbior dicitur, qui ui rapit bona: qui etiam dicitur la- * tro.Bar.in d.auth.sed nouo.* §.j.Inst.de ui.bon.rapt.

100 Furaturus tenetur pœna extraordinaria,si non furat, quia non potuit.l.saccularij. & ibi Bar.ff.de extra.cri.& ibi Alex. & omnino j̄.uer.Pœna extraordinaria.uer.xij. & per Bal. in l.si quis non dicam.de epis.& cle.

† Fures differunt à latronib. do.Pet.Phi. Cor.in consi.xxviij. inci.In hac.in litera A.in ij.parte.]

Furta Lacedęmonij & Ægyptij permittebant pro exercitio,& disciplina rei bellicæ.Aul.Gel.lib.x.c.fin.

*Furtum fit etiam de re immobili,& de homine fugitiuo.Aulus Gel.ubi suprà.

Furtum est etiam rei minimæ, & de modico: ut in procemio Gregoriano.& Car.in cle.j.§.porrò.de hære.

Furtum est contrectatio fraudulenta rei alienæ, inuito domino,animo lucrandi. Institut. de ob. quæ ex delic.nas.§.furtum.l.j.ff.de fur.& ibi Bart. & doct.& in Spe. † eod.tit. † Et do. Pet.Phi. Cor.in consi.cclx.inci. Visa.in litera A.in iij. parte.]

† Concordat bea. Tho.ij.ij. q. lxvj. art.iij . & dicitur Græcè κλοπή.de quo in c.pœnale.xiiij.q.& in cap.meretrices.circa medium.xxxij.q.iiij.

Furtum ergo non fit sine contrectatione:ut ibi.& l.iij.§.si rem. de ac.pos.& ibi doct.& Alex.qui dicunt uerum,nisi quando quis præstat opem, uel consilium furto: secundum glo.ibi & ualet libellus concludens ad condemnationem furti,licet qualitas aliqua in narratione omissa sit,ut quòd accepit rem meam,nec dico contra uoluntatem meam,quia præsumitur.j̄.Libellus in criminali.uer.xx.& xvij.

* Furtum acerrimè puniri à Scytharum gente consueuisse, tradit Iustin.lib.ij.Histo. Æmilius Maria Manolessus.

Furtum est delictum iure naturali prohibitum. Instit. ubi s̄. & Bal.in rub.C.de ser.fugi.

Furtum dicitur à furuo Græcè, Latinè obscuritas.l.j.ff.de fur.

Furtum est triplex, scilicet simplex, improbius, & improbissimum.glo.& Bart.in l.si te. C.de infami.

† Furtum est triplex, uidelicet furtum improbum,ut est simplex furtum.Furtum improbius,ut est crimen expilatæ hereditatis.Furtum improbissimum, ut est rapina cum armis. Ita declarat glo.in l.si te.C.de infamib.

Furtum minus est, quàm derobatio, uel rapina, quæ est per uim.l. si cum exceptione. §. qui uim. ff. quod metus causa. per Baldum in authen. sed nouo. C. de ser.fu.xiiij.q.v.pœnale.& ibi glo.

Furtum dicitur priuatum delictum, etiamsi sit pœna mortis pro eo. Baldus in cap. ij. de pace iur.fir.per gloss. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. & Alexand.in rubr. ff. de fur. gloss.in l.pen.de condi.ob causam.& Bald.in l.pen.C.ne ex delic.defun.

Furtum dicitur impropriè crimen expilatæ hæreditatis. gloss. & Bald.in l.de his. C.de fur.sed in statuto de furto comprehenditur etiam expilatio hæreditatis.Bald.ibi. Sed ibi Sali. contrà.& Lud.in l.gerit.de acqui.hæred. & Sali.in l.si te.C. de infamibus. Est autem pœna arbitraria, secundum Pau. de Cast.consi.xxxj.in fi.& sentit Alber. in opere Statutorũ, iiij.parte. q. xcj. si statuto cauetur, &c. pro quo est l.j.§.j. de effract.& l.j.de cri.expil. hære.

Furta hostibus fieri licitum est. l.ij. & ibi Bald. C. de commer. & merca.

10 Furtum est largiri de alienis.l. filius.§.j. ff. de do. secundum Bart.in l.quamuis.so.ma.

† Furtum gratia auariciæ committitur.do. Pet.Phil. Corn.in consi.xiij.incipiente,Plura.in litera C.in ij.parte.]

Furtiuæ rei emptio an ualeat,s̄.uer.Emptio.uer.xxxv.

Furtum, est spoliatio, ideoq; e furtum passus est restituendus ante omnia.Bal.in l.inciuilem.C.de furtis.

Furtum non præscribitur.l. si abducta.& ibi Bal. C.de fur.nisi fiat hæreditati iacenti. Bald.ibi in fi.per l.si homo. de usuca. Ang.in l.sed si in conditione.§.j. de hær.inst. Io. de Por. in l. ad diem.de uer.ob. Sed Bal.contrà in l.qui se patris.C.unde liberi.& j̄. Præscriptio de quibus. uer.iij. & melius uerb. Præscriptio contra quos.uer.x.

Furtum non præsumitur contra personam honestam ex possessione rei furtiuæ.Bald.in l.inciuilem,in fin. C.de fur.nec contra

contra aliam, nisi esset consueta emere res furtiuas. ibidem. & j. eod. uer. xxviij.

Furtum an committatur per malæ fidei possessorem percipientem, & consumentem fructus. infrà, uerb. Malæ fidei possessor. uer. ij.

Furtum fieri non dicitur hæreditati iacenti. glo. & Bald. in l. si abducta. C. de fur. & Pau. de Cast. cõsi. xxxj. Sed dicitur expilatio hæreditatis. j. Expilatio. in princip.

Furtum non fit de re, quæ possidetur. Bald. in d. l. si abducta. & in l. de his. C. de fur. Bart. in l. nec legatario. de cond. furti. & in l. falsus. §. fi. de fur.

Furtum dicitur iniuria realis, non personalis. Bald. in l. manifestissimi. in prin. C. de fur. Vide Bart. in consi. clxxiij. Satuto castri plebis.

Furtum an dicatur uenditio rei alienæ. Bald. in l. alienum. C. de furtis.

20 Furtum facit etiam falsus creditor, qui scienter exigit indebitum. l. quoniam. & ibi Bart. ff. de cond. fur.

Furtum unicum dicitur, quod de uno loco uno contextu etiã de pluribus rebus, fit simul. Bartol. in l. eum, qui. §. idem respondit. ff. de fur. & Bald. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Angel. Aret. in tractatu Maleficiorum, uersi. uestem. ij. col. Alex. in l. si familia. de iurisd. om. iud. Quod est uerum, etiamsi plures res furatæ sint simul diuersorum: per not. in l. j. §. si ad plures. & ibi Bartol. ff. de sepulchro uiolato. & in dicto §. idem respondit. Item unicum dicitur, etiamsi plures simul unam rem furentur. Bartol. in l. si familia. ff. de iurisd. om. iud. & Angel. Aret. ubi suprà, iiij. col. Vide omnino

† Angel. in authen. sed nouo iure. de ser. fugi. † Vide do. Bar. Soc. in consi. xxxiij. inci. Prosequendo. uer. item facit quod in j. parte.]

† Furantes, seu spoliantes naufragium patientes, magis puniuntur, quàm spoliantes nauigantes: nam contra istos nõ fertur excommunicatio ipso facto, sed est ferenda contra illos. tamen fertur ipso facto, dum tamen præcedat admonitio, & debent ablata restituere. Abb. in c. iij. de rapto.

Furtum, de quo non potest cognosci propter præscriptionem ex forma statuti, aggrauat furtum de nouo commissum, & in numero furtorum computatur. Barto. in l. si cui. §. fin. de accus. & Bald. in auth. sed nouo iure. & Ang. Are. ubi s. Secus est in homicidio impunibili ex forma statuti, ut de bannito, quia non computatur in numero homicidiorum requisito per statutum. Sal. in l. Gracchus. C. de adulte. & Bal. in l. ubi pactum. in fine. C. de transactio. in simi. & j. Occidens bannitum. uersi. xx.

Furta iam punita aggrauant furtũ, & computantur in numero. Bal. in d. auth. sed nouo. ij. col. & l. seruos. C. ad leg. Iul. de ui. Alex. in l. si cui. §. fi. de accusa.

Furtorum materiam uide in Decretis. xiiij. quæst. v. per totum. ij. q. iij. antiqui. c. deuotissimam. cap. in legibus. & cap. fraternitas.

Furtum domesticum non est punibile. l. respicientem. §. furta. ff. de pœnis. nisi pœna sit corporalis. Bartol. in l. si quis uxori. in prin. ff. de fur. Item nisi sint plura, licet leuia. Bald. in l. apud. in fi. C. eod. tit. ut si famulus furatur res domino in pluribus uicibus.

* Furtum à domestico admissum, fortuitus casus esse dicitur, sec. comm. doct. opinion. l. eum qui. in princ. ff. de furt. Bal. in l. pignus. col. ij. C. de pig. ac. Ang. Are. in §. sed istæ. Inst. de act. Ant. But. & Abb. in c. j. commodato. Ias. consi. xlij. nu. 3. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Furtum uxoris factum uiro leue, non potest puniri, uiro non agente: secus, in magno. Bart. in l. j. ff. rerum amotarum.

Furta domestica quæ dicantur. text. cum gloss. in l. respiciendum. §. furta. ff. de pœnis. l. præsenti. §. sanè. de his, qui ad eccle. confu.

Furtum præsumitur commissum ab eo, apud quem reperitur res furtiua, si sit homo malæ famæ, & uitæ, nisi doceat à quo habuerit. Bald. & Ioan. de Imol. in fin. ff. de hæredi. instit. & Ang. Aret. ubi s. in vj. col. & per Bal. in l. inciuilem. C. de fur. & s. eod. uersi. xiiij.

† Furtum an committatur per cõmodantem pignus, uel utentem: uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. cclx. incip. Visa. in prin. in iij. parte.]

Furtum an fiat de communi. in l. si socius. ff. de fur. & in l. merito. ff. pro socio. & Angel. Aret. ubi s. viij. col. quòd sic. d. l. si socius. licet in dubio non præsumatur. d. l. merito. Præsumitur autem, quando alter socius priuatur commoditate rei communis, quia socius abutatur ad alium usum. Bart. in d. l. si socius.

30 Furtum factum domini uoluntate non est punibile. l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt. & Bald. in l. transigere. ix. col. C. de transactio. & s. Fur. uer. lxxxviij.

Furtum per indicia probatur. in Spe. de fur. & ibi Bal. in additio. in prin. Item per Alex. consi. liij. ij. parte. Item,

Furtum esse factum, probatur per testes, etiam socios, & familiares, qui senserint strepitum de nocte, & uiderint res antè esse in domo, & constet de fractura ostij, uel muri, & res in domo non reperiatur. Bart. & Bald. in l. si quando. C. unde ui. & j. uersi. lj. & fi. & in Spec. de testa. §. ij. in fi. ubi etiam dicit probari per testes domesticos. & in tit. de furtis. uersi. in summa. & per Alexan. in consi. liij. ij. parte. & ibi etiam dicit tutius esse furi articulum, quòd allegans furtum erat bonus, fidelis, & ueridicus reputatus.

Furtum facere an dicatur, qui surripit rem mihi cadentem. Ioan. de Imo. in l. interdum. §. j. ff. de acqui. poss. & quod per Baldum in l. fin. C. unde ui. & not. in l. falsus. §. fin. de furtis.

* xiiij. quæst. v. cap. multi sine peccato putant esse, si alienum quod inuenerint, teneant: & dicunt, Deus mihi dedit. cui habeo reddere? discant hoc peccatum simile esse rapinæ, si quis inuenta non reddat, quod & tradidit I. C. in l. falsus creditor. §. qui alienum. ff. de furt. Æmilius Maria Manolessus.

† Furtum propriè non committitur detinendo beneficium minus canonicè: quia furtum committitur in re mobili. Quod procedit respectu corporis beneficij, & iurium ad illud pertinentium: sed respectu fructuum, quos percepit malæ fidei possessor, cõmittitur uerè furtum: ut notat Bart. in l. sequitur. §. fructus. ff. de usuc. & Cyn. in l. ancilla. C. de furtis. Abb. in d. c. dudum. in vij. col.

Furtum rei propriæ dicitur permissum, quando aliter recuperari non potest. Inno. in c. olim. de restit. spo. Lud. in fin. uer. Furtũ. uer. quandocũq;. Ale. de Vinc. in c. potuit. de loc. Bal. in l. si manumissori. in fi. C. de obseq. pa. præstan. & Inn. in c. quia pleriq;. de immu. eccle. quod clàm & furtiuè licet prospicere sibi pro damnis proprijs. & Bald. in l. ij. xxv. col. C.

† de ser. & j. eod. uer. xl. † Et per Fel. in c. quoniam. de simo. in ij. col. circa medium.]

Furtum dicitur casus fortuitus. l. j. & ibi Bald. in j. q. C. depositi. & per Sali. l. quæ fortuitis. de pign. ac. ubi Bald. dicit uerum, quando ibi est factum ab eo, de quo erat cõfidendum, quia coniunctus, uel famulus: non aliàs. & tenet Bald. in d. l. j. & in l. si creditor. C. de pign. act. & Alex. in l. argentum. ff. cõmodati. & in l. quod Nerua. ff. depositi. & tenet Abb. Sic. in c. j. de cõmodato. ubi omnino uide. & ꝓbatur in l. si quis. §. Imperator. ff. loca. & est bonus tex. in l. eum, qui. in princ. ff. de furtis. quòd est casus fortuitus. Item si de nocte rumpatur apotheca in platea: non autem, si culpa possit imputari, secundum Bal. in d. l. j. C. depositi. Bar. uero in l. si quis. §. an uero hæredi. de edendo. dicit esse casum fortuitum occultũ. Adde glo. Instit. quibus mo. re cõtra. obli. §. sed propter. no. in l. nauta. ff. nau. cau. stab. gloss. & Bart. in l. cum duobus. §. damna. ff. pro socio. & l. fi. C. de cond. inser. Item,

Furtum præsumitur factum culpa patientis illud. d. l. cũ duobus. §. damna. & ibi Barto. Insti. qui. mo. re contrahi. obl. §. penul. & s. Culpa. el j. & in uerbo, Culpa in societate. uersi. viij. & ix. Item non dicitur culpa factum, si fit ab eo, de quo erat confidendum. Bal. in l. si creditor. C. de pig. ac. per l. argentum. ff. commodati. Idem tenet Bald. in d. l. quæ fortuitis. j. col. Item,

Furtum factum in loco, in quo consueuit reponi res causa custodiæ, ut in sacristia, non dicitur culpa factum, secundum Bartol. in l. si creditor. in fin. C. de pig. ac. per l. pignus. cum glo. eod. tit.

Furtum præsumitur factum à uicinis, sicut damnum illatum. Bart. in l. si ita. ad fin. ff. de fun. instrum. Addo latius infrà in uerbo, Tortura, uersi. xlj. nisi uicini sint bonæ famæ. Baldus in l. j. C. loca.

Furtum

Furtum præsumitur factum à custodibus rei, à quibus est inchoandum in tortura, secundum Bar. in l.j. & ibi casus. ff. de offic. præfe. uigi. † Vide d. Pet. Phi. Cor. in consi. xxviij. incip. In hac. in litera M. in iij. parte.]

40 Furtum rei propriæ, uel alienæ æquiualentis, permissum est, quando res aliter recuperari non potest. doct. & Innoc. in c. olim. de resti. spo. & in c. quia pleriq; de immuni. eccle. Bald. ubi s. in Marg. uer. Castrum. uer. fi. & Bald. in l. ij. C. de serui. & aqua. & s. eod. uer. Flo. in l. si seruus. iij. col. ad legem Aquil. Alex. de Vicen. in c. potuit. de loca. Quod est uerum, etiam tertio, si non restituat domino, cui fuit furata. gloss. in c. qui cum fure. de fur. & Alex. ubi s. uide Bald. in l. j. & in l. si quis in tantam. ix. col. C. unde ui. qui tenet idem. Item uerum, etiam post decem annos, si facultas datur. Bal. in l. fin. C. si à non domino manu. sunt. Item uerum, etiam cum coadunatione gentium: ut j. Recuperatio. uer. vij. & seq. & per discursum. & Barto. in l. hostes. de capti. uidelicet incontinenti, secundum Bal. in l. licet. C. de excep.

† Furtum, uel rem meã surripere pro necessitate an & quando liceat; uide Felin. in c. quoniam. circa fi. ij. col. in uersi. in glo. j. de simo.]

Furtum etiam sola mente fit sine contrectatione, ut dicit Aul. Gel. lib. x. cap. ultimo. † Et quid de eo, qui dicit, Sum contentus de furto: uide Felin. in cap. nulli. de accusa. post medium. j. col. uersi. item in quantum. do. Abb. alleg. Bart. in l. inter omnes.]

Furtum de fructibus mala fide perceptis & cõsumptis, an fiat. j. uer. Malę fidei possessor. uer. ij.

Furtum dicitur, etiam rei debitæ furi. suprà uerbo, Fur. uersiculo lxxxij.

Furtiuè, id est, clàm. Bart. & Alex. in l. clàm possidere. in princ. ff. de acq. pos.

Furtum manifestum non dicitur fieri per falsum procuratorem. Bald. in cap. iniuria. ij. col. de pace iur. fir. & suprà, Fur. uersi. lxxxvij.

Furtum sui met fieri potest per hominem præscriptibilem, ut per statuliberum, adscripticium, uel censitum: ut per Bal. in l. j. ult. col. C. de ser. fugi.

Furtum de re quasi mea, uel mihi obligata, si sit factum, datur contra hæredem incerti condictio.

Furtum uenit appellatione damni dati, quia furtum est species, sed damnum est genus: & ideo statutũ de damno dato, non habet locum in furto. Baldus in l. nauta. §. quemcunque. ff. nau. cau. sta. Alexan. in l. damnum. de damno infect. ubi omnino.

50 Furtum dicitur, quod fit clàm, non si per uim: quia tunc est derobatio, seu rapina bonorum. l. si cum exceptione. §. qui uim. ff. quod metus causa. ubi etiã dicitur, quòd fur improbior est, qui per uim rapit bona: qui etiam dicitur latro, secundum Bar. in auth. sed nouo. C. de furtis.

Furti inueniendi causa potest domus alicuius perscrutari ad instantiam domini damnum passi, suspicantis rem esse in aliqua domo. l. ij. & ibi per Bald. C. de ser. fugi. Quod uerum est, etiam ex leuibus indicijs, non citato domino domus, ne instructus contrectet rem, secundum Bald. ibi. Item uerum, etiam in alieno territorio. Bal. ibidem. Item uerũ pro seruo fugitiuo tantùm, non pro alia re, secundum Bald. in l. is, qui fugitiuum. de ser. fugi. quod no. Rapha. contrà in d. l. ij. nisi sint indicia, & nisi gratia publicæ utilitatis: ut sic procedat opi. Bart. & Bald. ibi. & Ang. & nisi agatur de leui præiudicio, ad quod sufficit iuramentum: ut ibi. & Pet. de Ancha. in cle. j. §. j. de usuris. & in Spec. de instrum. edit. §. dicendum. uersi. pone.

Furtum probatur etiam per coniecturas: ut quod ostium fuerit fractum, uel famulus aufugit, & similia. Bart. in l. si quis. §. an uero hæredi. ff. de eden. & s. eod. uer. xxxij.

Furta, & alia delicta, punienda sunt consuetudine, & statuto locorum, in quibus commissa sunt. de extraordi. cri. l. saecularij. §. sunt quædam. secundum Bald. in auth. sed nouo. C. de ser. fugi.

Furtum etiam rei minimæ committitur. xiij. q. vj. c. fi.

† Furtum an committat recipiens res naufragij: uide Felin. in cap. dilecti. in vj. colum. in fin. de accusa. in uersi. in glo. j. de simo.]

Furtum sciens, & non reuelans, potest excommunicari per episcopum, non autem sciens furem. gloss. & Bald. in l. ciuile. C. de fur.

Furtum receptans non euitat pœnam, licet restituat: quamuis secus est in seruo fugitiuo. l. j. & ibi Bar. ff. de seruo cor. uide in l. eos. C. de fur.

Furtum esse factum qualiter, & per quos testes probetur. in Spe. de prob. §. ij. in fi. & s. eod. uer. xxxij.

* Furtum custodis in dubio culpa factum præsumitur. Bald. in l. iij. §. cognoscit. ff. de off. præf. uig. Angel. in l. fi. in extre. ff. de cust. reo. Cor. consi. xxiij. uol. iij. Dec. consi. ccccclxxiij. num. 6. Æmilius Maria Manolessus.

Furtum cùm est admissum, custodes à magistratibus subijci possunt. Vt fures indicent. l. j. & ibi Bar. in iiij. not. ff. de offi. præf. uigil. & in l. j. ff. furti aduersus naut. Angel. in tracta. Malef. in uerb. uestem. col. iiij. Ioan. Imol. consi. ij. Bar. uerò consi. xviij. Deci. consi. ccccclxxiij. num. 6. Æmilius Maria Manolessus.

* Furtum cùm pecuniæ publicę est admissum, quæstorq; uel alius custos, eam diligentiam in ea custodienda adhibuit, quæq; adhiberi consueuit, ob casum fortuitum non tenetur. l. j. C. depos. l. si quis fundum. §. imperator. ff. locati. Bar. in l. si negotia. ff. de neg. gest. Anch. consi. cccxlix. Ro. consi. viij. consi. cccxcv. Bar. uerò consi. lxix. Dec. in termin. consi. ccccclxxiij. Æmilius Maria Manolessus.

Furti actio an detur contra recipientem pecuniam ecclesiæ pro precio rei ab emptore. Bald. in l. etiam. in fi. C. de fideicom.

Furti actio datur contra receptatorem scienter rei furtiuæ, uel furis. l. eos. & ibi Bal. C. de fur. Quod limita secundum Bar. & Bald. in l. furtum. ff. eod. tit. & j. uerbo, Receptator. uidelicet ante perfectum furtum, non pòst: ut ibi. & Angel. Are. ubi s. v. col. Adde Bald. in l. j. C. ad leg. Iul. de ui. tex. & doct. in l. j. C. de his, qui latro. & per Bartol. in l. in furti. §. ope. de fur. quòd tenetur pœna extraordinaria. & per Gand. in rub. de recep. fur.

Furti actio datur cõtra usurarium, qui sciens recepit in pignus rem furtiuam. Bald. in l. eos. C. de fur.

Furti actio datur contra pastorem factum lupum. l. si seruum. & ibi Bal. C. de fur.

Furti actio datur contra eum, qui surripit in incendio, uel naufragio. in l. eum. & ibi Bal. C. de fur.

Furti actio datur creditori pro pignore sibi furto subtracto. l. eum, qui. §. idem scribit. & l. creditor. ff. de fur. Quod uerũ, etiam contra debitorem furantem pignus. l. si pignore. ff. de pig. ac.

Furti actione an & quando teneatur creditor falsus. infrà uer. Creditor propria authoritate. uersi. x. & in l. quoniam. ff. de cond. fur.

Furti actio non datur contra barros. suprà uerbo, Barataria. uersi. ij.

Furti actio datur etiam contra mandantem. Aulus Gel. lib. x. cap. ultimo.

10 Furti actio datur etiàm pro re furata sibi debita. s. uerb. Fur. uersi. lxxxij.

Furti actio datur ei, cuius interest. l. manifestissimi. in prin. & ibi Bald. C. de furtis.

Furti actione tenetur, qui scienter exigit gabellam iniustã prętextu officij. l. etiam. & ibi Bal. C. de fur. Item & qui per uim res accipit: ut ibi per Bald.

Furti actio non datur ei, qui nunquam possedit. Bald. in l. si is. C. de fur. per l. si abducta. & ibi Bald. in l. manifestissimi. in prin. C. eod. tit.

Furti actio datur mittenti, & recepturo. per Baldum in l. si is. C. de fur.

Furti actio an proponatur per uasallum contra dominum. j. uer. Vasallus. uer. v. & an contra patrẽ spiritualem. & s. uer. Filius spiritualis. uer. iij. Et an contra parochianum. j. uerb. Parochianus. uersi. iij.

Furti actione tenetur etiam uxor furans uiro rem alienam in subsidium, id est, quando uir non est soluendo domino rei, non aliàs. Casus sin. secundum doct. & Bald. in l. manifestissimi. §. fi. C. de fur.

Furti actione tenetur, qui scienter emit à fure rem furtiuam. l. in ciui-

inciuilem. & ibi doct. & gloss. C. de fur. Item qui scienter eam à fure recepit in pignus. l. si seruus cuiusdam. de condi. inde. Bald. Rapha. in l. eos. C. de fur. non si ignoranter, quia non tenetur si nominat furem, ut ibidem: sed tenetur domino rei rem restituere, etiam precio non recepto. l. inciuile. & ibi doct. & Ange. Are. ubi s. Item qui receptauit sciens furem, & furtum, ante perfectum furtum, non post. l. eos. & ibi doc. C. de fur. Bar. & Bal. in l. furtum. ff. eo. ti. An. Are. ubi s. & s. eo. uer. ij.

Furti actione tenetur, etiam qui accipit rem ab uno dádam alteri de mandato sibi facto, & eam pro se retinet. l. si mandauero. §. si tibi centum. ff. mandati. & l. si is, qui. & ibi Bald. C. de fur. ubi dicit Bald. post gloss. quòd tenetur mittenti, si est nuncius mittentis: sed si est nuncius recepturi, tenetur recepturo, & quid si accipit, ut det cui uelit. Bald. ibid. per d. §. si tibi.

Furti actione tenetur, etiam qui furens credidit dominum permissurum, nisi ex coniecturis præsumi possit credulitas, & permissio: ut quia dominus commodauit equum usque ad uillam, & commodatarius usus est eo ad alium locum. l. inter omnes. §. rectè. de fur. per gl. Inst. de oblig. quæ ex male. na. §. placuit. Item creditur furi cum iuramento, quod crediderit dominum permissurum. Bart. ibi. & Anto. de Pra. uete. consil. Pulchrè respondit. quod est post consil. cvj. Alex. iiij. parte.

20 Furti actione tenetur, etiam quem dominus excusat, dicendo factum uoluntate sua, nisi ex coniecturis præsumi possit contrarium, ut quia fit consanguineus, uel amicus, & res sit parua, & commodari solita. Bart. in d. §. rectè. Bal. in l. transigere. C. de transa. & per Ang. Areti. in trac. Maleficiorum. uer. ad se defendendum. iij. col.

Furti actio an detur contra eum, si dominus rei furtiuæ dicit, si sciuisset, permisisset. Bald. in l. falsus. iiij. colum. C. de fur. quòd non, si sit persona grauis, & non suspecta de collusione. Item nec si iuramento id asserat: item nec si res furtiua sit uilis.

Furti accusatio an sit publica, uel priuata. Bald. in l. aduersus. C. de fur. no. in l. fi. de priua. delic. & Bald. in l. j. in fi. C. ne ex delic. defun.

† Furti accusatio, uel inquisitio inter alia substantialia debet cõtinere, quòd res furata pertinebat ad talem iure dominij, uel quasi, aliàs non procedit. do. Mar. So. in consi. viij. incip. Visis. uer. ij. principaliter. in j. parte.]

Furti accusatio an detur hæredi. j. uer. Heres agit. uersi. xviij.

Furti actio quibus exceptionibus infringatur. in Spe. de actore. uersi. item excipitur contra uolentem.

Furti actio datur contra separantes fructus de fundo, si animo contrectandi separant. l. arboribus. §. Iulianus. aliàs l. si fur. ff. de usuf. & in Spec. de fruc. & interesse. §. j. uersic. sed pone, prælatus.

Furti actio datur pro solis mobilibus bonis. Spe. ibidem per §. quod autem. Inst. de usuc.

Furti actio non datur contra consultorem & fautorem, nisi furtum sit secutum. in Specul. de accusa. §. fina. uersicu. sed quid si A.

Furti actio non datur contra conuertentem rem alienam mobilem in proprios usus, nõ animo furandi. in Spe. de iudi. §. ij. uer. porrò.

Furti actio an detur commodatario cõtra commodantem, qui subrepta per eum re commodata recipit precium pro ea à commodatario. in Sp. de commodato. ad fi.

Furti actio contra nautas, caupones, stabularios, & de actione rerum amotarum, quando uir furatur uxori, uel econtrà: & de actione arborum furtim cæsarum. in Spe. de fur. & de iniur. & dam. da. §. ij. uersi. item si quis.

Furti actionis materiam supple s. Actio furti. per totum.

Fustes non ueniunt appellatione armorum. l. ij. C. de ui, & ui arma. l. armorũ. de uerb. sig. Quod uerũ propriè, nam impropriè sic, secundum Ang. in l. si de pignore. §. furẽ. ff. de fur. Lud. in l. j. §. occisorũ. ad Syl. Ang. Aret. in trac. Maleficiorum, uer. Armatus. & s. uer. Arma. uer. xxj.

Fustes non ueniunt appellatione telorum. d. l. j. §. occisorũ. & ibi Lud. Pon. ff. ad Syllan. & Ang. Aret. ubi s.

Fustigatio an sit meri imperij. in Spe. de iur. om. iu. uer. quid de relegatione.

Fustigatio an sit pœna capitalis. Bald. & Sali. in l. transigere. C. de trans.

Futurum an & quando debeat inspici in iudicijs. in l. si idem. de iur. om. iud. & doct. in l. sciendum. §. si fundus. ff. qui satisda. cogan.

† Adde, quòd futurũ est, quod nondum aduenit, cùm aduenturum sit: & dicitur Græcè μέλλων.

Futurũ trahitur ad præteritum. l. Plotiana. de iure codi. l. si iam facta. de cond. & demon. Bar. in l. si seruum. §. fi. de acq. hær.

† Et Bal. in l. si ita. §. si pater. de leg. ij.

Futurum est spectandum. no. in cle. j. & ibi Car. in prin. de reb. eccl. non alie. & c. j. de seruis non ordi.

Futurus euentus inspicitur. l. diuortio. & ibi Bartol. ff. de negocijs gestis.

Futurum est prospiciendum. Spec. in proce. uersic. nouissimè. cle. j. §. nos. & ibi Card. de iureiur.

Futura an deducantur in compromissis, & in iudicijs. in Spec. de arb. §. fin. uer. quid ergo.

Futuræ causæ comprehenduntur etiam in mandato simplici, & generali. in Spe. de proc. §. iij. uer. sed quid si pcuratoriũ. & j. uer. Mandatum extenditur. uers. xv. & xxvj. & uer. Procurator qualiter. uer. vij. ubi plenè. Item,

Iura ueniunt etiam in obligatione bonorum generali. Item,

Futurum argẽtum, sicut præsens, uenit sub nomine æris. Idem in lumine. in Spe. ubi s. & s. uer. Bona.

Futuras lites non comprehendit rescriptum. in Spec. de resc. presenta. §. ix. uer. itẽ excipit, quod est ad futuras. & in fine.

Futuras lites impedire debet iudex. in Spe. de peti. & pos. uer. sed nunquid intentati.

Futurum omne censetur incertum, & ideo dubitationem in-† ducit. in Spec. de renun. & conclu. uer. quid si quis. † Et do. Mar. Soc. consil. vj. incip. Prædicta. uersic. cuius clariorem. circa medium. in j. parte.]

Futuro iuri, &

Futuris exceptionib. an quis possit renunciare. in Sp. ibidem. & j. uer. Renunciatio exceptionum. uer. xiiij.

De litera G.

Gabella non est Latinè dictum, quia non reperitur lex hoc utẽs uocabulo, quo usus loquendi ac statuta utuntur: sed equiuocum est ad nomen uectigal, quod dicitur octaua pars ei9, quod uehitur, quæ pars fisco præstatur. l. uniuersi. & l. à legatis. & l. ex præstatione. C. de uectig. & commis. gl. in l. j. §. hic titulus. ff. de publi. l. ij. C. no. uec. Sal. in l. uectigalia. C. no. uec. post Azo. in Summa, eo. ti. gl. in l. eum, qui uectigal. ff. de uerbo. sig. & dixi in trac. Gabel. in prælud.

† Gabellas uolentes euitare in loco, ubi degunt, si exeant districtum loci illius, & uadunt ad contrahendum alibi, euitant eas: quia sortiuntur forum ibi ratione contractus. facit l. si fundus. ff. de euic. l. ij. C. quemad. testa. aperi. Abb. in c. fin. de foro competen.

‡ Gabellas, uel aliqua pedagia, non tenetur soluere clericus de proprio patrimonio. ad hoc cle. præsenti. de censi. &c. quanquam. eod. titu. lib. vj. Et idem dic, si aliquid donatur, uel relinquitur ecclesiæ, ut non teneatur soluere certum quid pro libra, secundum statuta quorundam locorum. & uide tex. xxiij. quæst. viij. quamuis. cum duobus sequentib. Et idem dic, si donatio fieret clerico. ar. bonum in c. ex literis. & ibi do. Abb. in ij. col. de ui. & hon. cle. & ibidem habetur, quòd clericus tertiò monitus non desistens potest collectari, & cogitur soluere gabellas.

* Gabella noua nec à rege, & principe in odium ciuitatis, quæ est imperio subiecta, imponi potest l. j. & per totum. C. nou. uectig. institui non pos. Lucas de Pen. in l. si diuina domus. C. de exac. tributo. lib. x. Tho. Gram. con. lxix. num. 10. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellas primus imposuit nouas pro his, quæ uehebantur, & pro

pro rebus diurnis Caius Caligula quartus Imperator, teste Suetonio, uersi. ex gerulorum diurnis, &c.

Gabellarum edictum habet locum etiam pro rebus, quæ non uehuntur de loco ad locum, sed quæ sunt intra oppida, ob rationis identitatem: secundum Salice. in d.l. uectigalia. in principio.

Gabellæ, siue uectigalis nomine etiam tributū comprehenditur, sed non propriè. gl. & doc. & Ang. de Perig. in l. Imperatores. ff. de publica. & ibi uide qualiter differant.

Gabella pro rebus mobilibus tantùm debetur. l. uniuersi. & l. ex præstatione. sed tributum pro immobilibus. l. ij. §. si quid. de hære. uel actio. uen. in glo. xj. q. j. si tributum. & gl. in c. generali. de elec. vj. & glo. in d. §. hic titulus. l. j. & ij. C. de anno. & tri. lib. x. l. ij. & fi. C. sine censu, uel reli.

Gabella debet tātùm solui de eo, quod superest, deducto omni onere. l. non amplius. de leg. j. Io. Lup. in repe. rub. de dona. inter uir. & uxo. col. xlvij.

* Gabellarum exactio, odio digna est, hinc in statuto quod uectigal imponit, non sumitur argumentum de similib. ad similia, nec extra territorium statuentis porrigitur: ideoq; nō debetur ꝓ cōtractib. extra territoriū celebratis. l. ex ea. in extre. ff. de postu. l. ij. C. nou. uectig. Bar. in l. uectigalia. in princi. ff. de publica. in l. j. col. xj. C. de sum. trini. Bald. in l. j. col. ij. C. quæ si. long. consuet. Ang. con. ccclxxxv. Abb. con. lxix. col. ij. uol. j. Alex. con. xvj. con. cxxviij. uol. j. And. Barb. con. xxxviij. col. x. con. lxxv. col. iij. uol. iij. Bened. Cap. con. xlij. Corn. cons. cxv. con. ccij. co. iiij. uol. ij. cō. lxxxv. col. iiij. uol. iij. Dec. in termi. cō. ccccluij. dub. j. Æmilius Maria Manolessus. *

* Vectigal nō esse soluēdū est in dubio iudicandū. Bar. in l. si pupillus. in extr. ff. ad le. Fal. Cor. cons. cvj. uol. iiij. Dec. con. ccccluij. num. 8. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella noua dicitur, siue de nouo imponatur, siue ultra solitum minuatur, uel augeatur. l. uectigalia. in prin. ff. de publi. Salic. post Azo. in d. l. uectigalia. C. no. uectig.

Gabella à quibus imponatur, dicemus infrà eo. & dixi in tractatu Gabellar. j. parte. secundum ordinem rectum.

† Gabellarum exigendarum ius arguit imperium. do. Barth. Soci. in con. clxxxvij. incip. In controuersia. uersi. ius autem exigendi. in ij. parte.]

Gabellæ à solo principe imponūtur, cùm talis impositio sit de maximo imperio, non autem ab inferiori à principe. d. l. uectigalia. & ibi Sal. & l. non solent. cum gl. & doc. in l. fi. C. no. uec. & ibi Azo in Spec. de causa pos. §. j. uer. quid de colligētibus. *

* decis. Thol. cccclij. nu. 3. Æmiliꝰ Maria Manolessus.

Gabellæ à rege non recognoscente superiorem de iure, ut est rex Francorū, imponi possunt: aliàs secus: imò nec quando de facto non recognoscit Imperatorem in superiorem. Sali. in d. l. uectigalia. ij. co. C. noua uectig.

Gabellę à barone regis indici non possunt. Salice. in d. l. uectigalia. ij. co. Flo. in l. filia nuptura. ff. fam. ercis.

Gabellæ per ciuitatem non recognoscentem de iure superiorē, ut in Thuscia, uel Lombardia, possunt imponi. Sali. in d. l. uectigalia. Sed si habent merum imperium ex priuilegio principis, uel consuetudine, uel constitutione, de pace Cōstantiæ: ut ibi per Salice. & tenet Abb. post Ioan. Andr. in d. cap. super quibusdam. de uerbo. signif. Sed si superiorem recognoscunt, secus est: ut in ciuitatibus Marchiæ Anchonitanæ: quia requiritur licentia superioris earum. Salic. ibidē. & d. l. uectigalia. per doc. & l. non solent. & ibi Bal. in fi. & l. j. & ibi Sal. eo. tit. & Bar. in l. si publicanus. §. in omnibus. ff. de publi. & ita loquitur Spec. de cau. pos. & pro. §. j. uersic. quid de colligentibus. Item,

Gabella noua si colligatur per ciuitates contra iuris formam, debet restitui. d. l. non solent. cum gl. & docto.

Gabellę per adunantiam populi generalem indici possunt, nō per decuriones, nec per concilium populi, nisi habeat authoritatem ab adunantia generali, quæ est superior. Salice. in d. l. uectigalia. C. nou. uectig.

Gabellę pro mercibus à Venetis possunt imponi. Bald. in rub. ff. de re diui. Barth. Cæpo. de serui. rusti. c. de mare. Sali. post Bal. in l. iij. C. de nau. fœno.

Gabellæ per castella, & uillas ciuitati subditas nō possunt imponi. Bal. in l. fi. C. no. uectig.

10 Gabellæ per priores ciuitatis imponi possunt in casibus quibus dictum est, ciuitatem posse imponere, si priores habeant liberum arbitrium super statu, dummodò ciuitas cōsueuerit gabellas imponere, & necessitas subsit: aliàs non, nisi fuerit ei specialiter commissum. Bar. in l. ambitiosa. uersic. item an possint ex uigore alicuius arbitrij. ff. de decre. ab ordi. faci.

Gabellæ possunt imponi per habentem ad hoc priuilegium à principe, siue sit uniuersitas, siue specialis persona. cap. super quibusdam. §. præterea. de uerbor. signifi. & Bald. in l. si plures. in penul. col. C. de condi. inser. in Spec. de cau. pos. & propriet. §. j. uersic. quid de colligentibus. ubi dicit posse dictum ius concedi authoritate cōcilij Lateranen. & regum: per d. §. præterea.

† Collectam exigentis pro oneribus publicis non debent aliquam utilitatem consequi, imò puniuntur, si plus exigant quàm impendunt, & statuitur pœna contra eos. tex. & ibi Abb. in c. quia pleriq;. de immuni. eccl.

† Collectam imponere, & exigere, pertinet ad superiorem pro legato procurando, seu alijs oneribus communiter imminentibus persoluendis. Et nunquid alij possint imponere: Abb. in c. quia pleriq;. de immu. eccl. Et quid de gabellis generalibus: dic quòd non possunt imponi sine permissu principis: ut in l. j. C. de exacto. trib. li. x. & de excu. mu. l. placet. Collectam seu gabellam tamen specialem unaquæq; ciuitas, uel uniuersitas potest imponere pro necessitate sibi incumbente. C. de nou. ope. nun. l. omnes. no. gl. ff. quod cuiusq; uni. l. j. §. quòd si nemo. Bart. in suis consi. cōsilio, quod incipit, Si aliqua possessio. Et gabellam, seu collectas nō arctantur clerici soluere pro possessionibus, quas à laicis acquisierunt, nisi in fraudem collectarum facerent possessiones in eos transferri. Vide Bar. in præalle. suo consi.

Gabellarum imponendarum ius concessum ex priuilegio non potest reuocari, quia transiuit in forma pacti. l. quod semel. & ibi Barto. ff. de decre. ab ordi. fa. & in l. hi. in fin. de iure immuni.

Gabellarum iuris concessio facta à principe alicui loco grauato alijs oneribus, & pedagijs, non ualet, secundum Ioan. Andr. in addi. Spec. de cau. pos. & propriet. §. j. uersi. quid de colligentibus.

Gabellarum, uel pedagiorum ius inducitur etiam consuetudine tanti temporis, quòd non sit memoria in contrarium: sicut priuilegium. c. super quibusdam. §. pręterea. de uerbo. sig. c. innouamus. de censi. Bar. in repetitione l. uectigalia. & in l. si publicanus. §. in omnibus. ff. de publica. Salice. in d. l. uectigalia. Bal. in l. si plures. de condi. inser. & in l. fin. C. de uect. & commis. & in c. j. quæ sint rega. & gloss. in l. domini. C. de agr. & censi. lib. xj. & Sali. in l. iij. C. de nau. fœno. contra Bar. in l. si prouincialium. C. nou. uectig. Quod est uerū, etiam sine iussu, uel licentia principis, cum quodlibet per se sufficiat. d. l. uectigalia. & l. sequen. & l. j. eod. tit. Bartol. in d. §. in omnibus. Salic. in d. l. uectigalia. per d. §. præterea. Cyn. in l. ij. C. noua uectigal. contra gloss. in l. minus propriè. de uerbor. significa. Item uerum, quando ius gabellarum non est alteri quæsitum: quia requiritur tanti temporis præscriptio, de quo non sit memoria in contrarium. Si autem sit alteri quæsitum, sufficit minus tempus, habita ratione bonæ fidei uel malæ, tituli, uel non tituli: prout dicitur in usufructu. Bartol. in d. §. in omnibus. Salice. in d. l. uectigalia. & in l. ij. C. de serui. & per Alexand. consil. vj. & vij. j. parte. Item uerum cum scientia eius, contra quem præscribitur tale ius secundum omnes docto. Si uerò tale ius non sit alicui quæsitum, sufficit scientia iudicis territorij, in quo noua gabella exigitur, quo iudice absente, præscriptio non procedit, secundum Barto. ubi s. Sed domi. Signoro. de Mediolan. tenuit requiri scientiam Imperatoris, quæ non præsumitur, nisi probetur. Et hoc uerius, secundum Salic. in d. l. uectigalia, ubi etiam dicit requiri talem scientiam, & patientiam à principio præscriptionis cum perseuerantia, secundum Salic. ibi: qui dat cautelam, quòd allegetur titulus, id est, concessio iuris gabellarum facta à principe, & probetur exactio per tantum tempus, quod non sit memoria in cōtrarium. Dixi plenè in tractatu Gabellarum, j. parte, x. q. & per Alex. in d. consi.

Gabel-

Gabellarum ius quæſitum perditur præſcriptione longiſsimi temporis. Bartol. in l. licitatio. §. earum. de publi. & Salic. ubi ſuprà.

Gabellarũ ius ex præſcriptione acquiritur territorio, non perſonis. Bald. in c. j. iij. col. quæ ſint regalia.

Gabellarum iuris quaſi poſſeſsio, uel iuriſdictio retinetur animo, & dicitur habere cauſam continuam. Barto. in l. iuſto. §. non mutat. ff. de uſucap.

Gabellarum iuris præſcriptio procedit tantùm in ijs rebus, de quibus conſueuit ſolui gabella, non de alijs. Barto. in l. ſi publicanus. §. in omnibus. de pub. & in l. licitatio. §. earũ. eod. titul. & in l. j. §. ſi quis hoc. de iti. actuq; priua. Salic. in d. l. uectigalia. not. in cap. auditis. & ibi Innocen. de præſcriptionibus.

* Gabellæ non ſoluendæ ius eo tempore, cuius memoria non eſt, præſcribitur. Rip. reſpon. uol. j. c. xviij. Ioan. Ceph. con. clxxvij. nu. xxvj. uol. ij. Alex. con. vj. uol. j. Dec. conſi. lxxxvj. Rube. Alexan. con. xxj. Æmilius Maria Manoleſſus.

* Gabellæ, uel pedagij non ſoluendi ius etiam contra principem xv an. ſpacio præſcribitur, ut tradidit Riminal. conſil. xxxj. num. xxix. uol. j. Æmilius Maria Manoleſſus.

Gabellarum ius conceſſum à principe tranſit etiam ad hæredes. Bald. in l. j. §. exceptio. C. de cad. tol.

* Gabellæ ſola lucri cupiditate ſine iuſta & idonea cauſa non ſunt à principibus imponendæ. Sanct. Tho. ij. parte, quæſt. liij. Innocen. in c. innouamus. de cenſib. c. ſuper quibuſdam. de uerbor. ſignific. Cardin. Hoſtien. in Sum. de cenſib. §. Ex quib. Matthæ. Afflic. in tit. qu. ſint. reg. in uer. uectigalia. l. fi. & ibi Hubert. Zuceard. in repet. num. 6. C. de edict. di. Hadr. tollend. Roland. à Val. conſi. xcj. uol. ij. Æmilius Maria Manoleſſus.

20 Gabellarum ius nõ competit emptori territorij, ſicut uenditori, etiamſi emit cum omnibus iuribus eius, ſed remanet apud uenditorem, qui poteſt uti cãpanis in fundo, uel territorio cõſtructis ad uſum iuriſdictionis. Bald. in l. à procuratore. C. mandati. Secus, ſi ſit uendita iuriſdictio. Barto. in l. j. in fin. de iuriſd. omn. iudi. & in l. j. §. cùm urbem. de offic. præfe. urb. in l. ſi quando. de bo. uacan. lib. x. & in l. j. §. damus. de ſuſpec. tuto. & Pau. de Caſtr. conſil. cxxxij. Bald. in ca. j. de cap. qui curi. uen. & in c. j. de controuer. inueſt. & in c. j. §. item ſi quis. quib. mod. feudum ami. & in c. j. §. ad hoc. de pac. iur. fir. & in l. penulti. C. de condi. inſer. Vide etiam Bald. in c. j. v. col. quid ſit inueſti. & in d. l. à procuratore. & in l. arboribus. §. de illo. ff. de uſufru. & ſ. uer. Iuriſdictio. uer. lxxxj. & xciij.

Gabellarum ius conceſſum per principem cuidam nobili, nõ poteſt uendi per eum ſine conſenſu principis concedentis. Bar. in l. in diẽ. ff. de aqua plu. arcen. & dixi plenè in tractatu Gabellarum. j. parte. xiiij. q. principali.

Gabellarum ius conceſſum duobus, an uno mortuo accreſcat conſocio pro parte. Anton. Roſel. & Franc. Padua. in l. j. C. quando non pe. par. & dixi ubi ſ. xv. q.

Gabellarum ius cõceſſum alicui poteſt pignorari ab eo creditori ſuo. Bart. in l. ſi is, qui. §. iura. ff. de pign. ubi dicit uerũ, ſi ex eo percipitur commodum pecuniarum, aliàs non.

Gabellarius habens ius ab alio, conuentus poteſt nominare in iudicio dominum ſuum, à quo habet ius. Bal. in l. ij. ubi in rem actio.

Gabellarum iure conceſſo, uidetur ius exigendi conceſſum, ſecundum Bar. in l. Aquilius. ff. de dona.

Gabella an poſsit exigi in ſolidum à quolibet ex duobus ſocijs caſtri, diuiſo caſtro. dic ut dixi plenè in dicto tractatu Gabellarum. j. parte. pe. q.

Gabellarum exactio ſi fiat, poteſt prohiberi à domino territorij per interdictum negatorium, ne pedagium colligat. Spe. de cau. poſ. & propriet. §. primo. uerſ. quid de colligentibus, & ibi omnino per Io. Andr. in addi.

† Gabellã cõcedens nõ poteſt ſtatuere aliquid quod minuat, uel infringat primam conceſsionem. Pet. Phi. Cor. in conſi. clxxxj. incip. Viſa. in litera A. in iij. parte.]

Gabellarum iure ſpoliatus agit interdicto utili unde ui, uel utili actione ſubrogata eius loco, uel utili conſtitutione, ſi quis in tantam. in Specul. de reſti. ſpo. §. ij. uerſi. ſed & ſi aliquis.

Gabellarum locatio dicitur propriè non uenditio. l. penes. & l. fi. & ibi Bart. C. de uect. & cõmiſ. & ibi Sali. Barto. in l. locare. ff. loca. Flo. in l. arboribus. §. uſusfructus. ff. de uſufru. Vide Bart. in §. qui maximos. ff. de publica. & Bar. & Sali. in l. j. ij. opp. C. de iure emp. & Bar. in q. publicanus. & omnino per Alex. conſi. iij. j. parte. & in l. ſi filio. ſol. ma. & Ioan. de Imo. in c. quia propter. de loca. quod ſunt paria uendere, & locare.

Gabellarum locationis formam ponit Spec. de loca. §. j. uerſi. porrò. & ibi Bal. in addi. uer. j. dixi in tractatu Gabellarum. ij. parte. q. ij.

Gabellæ non poſſunt locari cum alijs pactis, quàm ſolitis. l. j. & ibi Bar. C. de paſcu. pub. lib. xj.

† Adde, quòd ſi clericus locat fructus ad firmam, emptor non gaudet priuilegio eccleſiæ, imò ſi portat ad ciuitatem, ſoluit gabellam ad portam. Ad hoc ff. de pu. & uec. l. licitatio. §. fin. uide ibi Bar. & alios. Facit quod uoluit Fede. de Senis in cõſil. cvj. uoluit hoc Do. in c. quanquam. in fi. de cenſi. lib. vj. & ita in facto aliàs reſpondi.

Gabellarum iure locato, uel uendito, intelligitur locata, uel uendita perceptio, uel commoditas percipiendi gabellas. Bar. in l. cotem. §. qui maximos. iij. q. de publica.

† Gabellam ſi cõmune mihi acenſauerit, tandem cõtingat, quòd tertius mihi auferat ſine culpa mea, an tenear ad ſolutionẽ cenſę. Alex. in l. cùm mulier. ff. ſo. ma.

Gabellarum iure locato, intelligitur transferri in conductorem ius utile. Barto. Angelus de Periglis in d. §. qui maximos.

Gabellas conducere tenetur is, qui eas conduxit anno præcedenti, ſi lucrũ fecit ex eis. d. l. cotem. §. qui maximos. Bald. in l. j. C. de hære. uel actio. uend. Quod uerum ab alio non offerente tantundem: ut ibidem.

Gabellæ locari poſſunt poſt triennium de iure communi, non pro minori tempore. l. penes. & ibi doc. & Bal. C. de uect. & commiſ. & ibi Sal.

Gabellarum locatio requirit ſubhaſtationem. d. l. penes. & ibi doc. l. licitatio. in prin. de pub.

Gabellæ locantur plus offerenti in ſubhaſtatione. d. l. penes. & ibi doct. Quod uerum, ſi plus offerens, non tamen calore iracundiæ, præſtet idoneos fideiuſſores: ut ibi per gloſſ. Bald. & Sal. in l. licitatio. in princ. ff. de pub. Imò eo non cauente, primus licitator, etiamſi minus obtulerit, non eſt liberatus. l. quod autem Sabinus. de in di. addic. niſi expreſſè actum ſit contrarium. l. Sabinus. ad fi. eo. ti. Bar. in d. l. licitatio. & Sali. in d. l. penes.

10 Gabellæ cùm ſubhaſtantur, offerens poteſt pœnitere. Bartol. in d. l. licitatio. in principio. Quod uerum, ſi publicè pœniteat, ſicut publicè obtulit: ſecundum Bart. ibi: ſed Ang. de Periglis dicit uerum eſſe dictum Barto. ſi publicè expediat eum pœnitere.

Gabellæ cùm ſubhaſtantur, ſi duo ſunt pares in offerendo locus eſt gratificationi. Bald. in l. fin. C. de ma. teſta.

Gabellæ cùm ſubhaſtantur, obligatur etiam qui ſoli notario, uel ſubhaſtatori obtulit. Barto. in d. l. licitatio. in princip. & in l. ſi tempora. C. de fide inſtrum. & iure haſt. fiſca. lib. x. Sed an ſit danda ſecunda dilatio, ut alius poſsit offerre, Barto. ibidem.

Gabellarum conductor primus fugiens, uel factus inops ſi alteri locauit, poteſt communitas agere contra ſecundum conductorem ad precium. Pe. de Vbal. in tracta. Societa. x. parte. j. col. arg. l. j. de inſtitoria. ſed tenetur primus, ſi ſecundus fugit. ibidem.

Gabellarij hæres ſuccedit in ſocietate gabellarum conductarum per duos, altero eorum mortuo, ſi hæres eſt aptus, & de eo dictum ſit in contractu: aliàs non. l. adeò. & ibi Barto. pro ſocio. gl. in l. j. ff. quod cuiuſ. uni. no. Bald. in rub. C. pro ſocio. Pe. de Vbal. in trac. de Socie. xj. parte, in prin. & q. xiij. non tamen hæres hæredis. gl. in l. nulla. ff. pro ſocio. ubi etiã uide Bar. & Pe. de Vbal. ubi ſ.

Gabellarij plures ſi diuidant ſocietatem de conſenſu communitatis, uel fiſci locantis, tenetur quilibet in ſolidum ad precium, & alter pro altero: ſed ſi cum conſenſu fiſci, tenetur quilibet pro parte ſua. l. licitatio. §. ſocij. & ibi docto. ff. de publica. & Pe. ubi ſ.

Gabellarum locatio potest ante tempus reuocari, si tempore debito non fuit solutum precium: aliàs non. l. uectigalia. §. non solutis. & ibi doc. & Barto. ff. de publi. & Bar. in l. fundũ uectigalem. C. de iure Reipublicæ. lib. xj. & l. quod semel. de decre. ab ordi. fac.

Gabellarum conductores coguntur etiam ante tempus precium soluere fisco, si necessitas subsit. Bald. in l. j. C. de condi. ex lege.

Gabellis locatis, si uendantur, cui soluatur precium, an uenditori, an emptori: uide no. per Barto. in l. fin. §. Triphonino. de iure fis. & dixi in tractatu Gabellarum, in ij. parte, xvj. quæst. Et quid si idem conductor emat ius gabellarum, dixi ibidem.

Gabellarij dicuntur propriè hi, qui de præsenti habent eas conductas principales, non autem participes, nec fideiussores, nec qui in præteritum conduxerunt, si finita est eorum conditio. l. eum, qui. uer. qui conductum. & ibi doct. & Bartho. Cæpo. de uerb. sign.

20 Gabellæ conduci possunt salua conscientia. Bald. in cap. j. quæ sint rega. & in l. j. & ibi Angel. de rerum diui. & l. ueluti. de iust. & iur. in Spec. de censi. §. ex quibus. uersic. exactiones autem pedagiorum. Petr. de Ancha. in regula, Possessor. iiij. q.

Gabellarum locatio comprehẽdit etiam pœnas fraudantium. docto. & Alexand. & Cyn. in l. creditor. §. j. in addi. ff. de act. emp. Bald. in ca. ij. de cog. feu. l. si quis. & ibi Bald. & doct. & Salic. C. de uec. & commis. & ibi Bald. in l. j. iiij. col. de fruc. & lit. expẽ. & Ang. in l. si quis id, quod. de iurisdi. om. iudicũ. Barth. Cæp. in l. inter publica. §. publica. iiij. q. de uerb. sign. etiamsi in contractu non sit dictum, si tamen contrarium non sit actum, secundum Salice. ubi suprà. Item uerum, etiamsi rescriptum principis sit in contrarium. Sal. ibi: & per Alexand. in l. agraria. de termino moto. & per Abb. in rubr. de iud. & ĩ. Pœna applicatur. uersi. xviij. & Alexan. in l. j. §. j. † de publica. & in l. ij. §. fin. de ope. no. nun. † Et uide ĩ. in uer. Gabellarij. uer. ix.]

Gabellarij dicuntur habere ius in re. Barto. in l. uectigalia. §. non solutis. ff. de publica. glos. & Barto. in l. j. ff. de lo. pu. fru. & in l. j. §. quod autem. ff. de superfici. & ideo possunt uendere bona, quæ inciderunt in commissum pro gabella non soluta. Bald. in l. j. in fine. C. si propter public. pensi. & Bart. & Alex. in l. ij. §. fin. de oper. noui nunci. & ĩ. Gabellarũ fraudes. uersic. xij.

Gabellæ in confinibus duorum territoriorum per quem locentur. Bald. in l. penulti. C. de conditio. inser. dicit quòd per utrunque superiorem eorum, ut quod exigitur, communiter diuidatur. & tenet Pet. de Vbal. de societa. xj. parte, xxij. quæst.

Gabellis locatis si durante locatione augetur territoriũ, & introitus gabellarum, augetur etiam pensio, uel preciũ. Ange. in auth. ut determinatus sit nume. cle. in fi.

Gabellis locatis uidetur actum, ne quid fiat per locatorem in prçiudicium conductoris, ne utatur redditu gabellarũ. Flo. fin. in l. Proculus. §. fi. ff. de usufru. & Bal. in §. ad hoc. de pac. iur. fir. facit l. quæsitum. ff. de usufru.

Gabellario, seu conductori gabellarum non fit remissio propter guerras, si sit facienda de eo unica solutio pro pluribus annis, uel pro uno. Barto. in l. cotem. §. qui maximos. ff. de publi. ij. & iij. q. & in sua q. Publicanus, &c. & per Bald. in l. si ea. de usuris. Quod uerum, secundum Bar. ibi, & in l. si merces. §. culpæ. & ibi Alex. in §. uis maior. & in d. §. qui maximos. ff. loca. quando guerra non est illata ex causa, uel culpa ciuitatis, uel superioris locantis. Idem tenet Bal. in d. l. si ea. ubi etiam dicit quid in conductore rei corporalis.

Gabellarum locatio ad plures annos precio annuatim soluendo, propriè dicitur locatio, etiam per uerbum, Vendidit: quo casu fit remissio propter guerram. Barto. in d. §. qui maximos. & ibi Alexand. ij. q. & in d. q. Publicanus, &c. & Bald. in addi. Spe. de loca. uer. j. & in d. l. licet. iij. q. C. loca. & quod per Barto. in l. j. C. de iure emphy. & Ange. in consil. In Dei nomine, &c.

Gabellarum conductori an fiat remissio propter pestem. Bal. in d. l. licet. iij. q. quòd non, argu. contra per Bartol. in l. si in lege. §. si domus. in fin. ff. loca. & omnino per Alexand. in consil. iij. j. parte.

30 Gabellarum conductori fit remissio ob sterilitatem: arg. l. si actum. ff. de actio. empt. & per Bald. in d. §. qui maximos. non autem emptori: ut ibi. & Bart. in d. q. Publicanus. & in l. j. C. de iure emphyt. & Salice. in l. penes. C. de uecti. dixi in † tractatu Gabellar. ij. par. xxv. q. ubi plenè. † Et do. Petr. Philipp. Corne. in consil. cxxxviij. incip. Videtur. per totum. in ij. parte.]

Gabellarum, uel pedagij emptori, non fit remissio ex eo, quòd pauci transierint per territorium. Bald. in l. si ea. de usuris.

Gabellarum precium locatarum per tyrannum postea expulsum solui debet communitati, uel fisco loci. Glo. sing. in l. si operas. de usufru.

Gabellarum lucrum factum per filiumfami. dicitur aduentitium, & in eo debetur patri ususfructus. Bal. in l. cùm oportet. pe. col. C. de bo. quæ libe.

Gabellarum locatio cum pactis, seu pacto inter communitatem, & gabellarios inita, ligant totum populum, & singulos. Bartol. in l. donationes. C. de donationib. inter uirum & uxorem.

Gabellarum redditus debetur uxori usufructuario bonorum uiri, qui uiuens conduxit gabellas. Bald. in l. j. C. de usufruc. ubi etiam dicit, posse uxorem gabellas exigere, præstita tamen cautione hæredi.

Gabellarum conductores qui esse possint, uel non, uide ĩ. eo. per discursum.

Gabellas conducere possunt omnes, nisi qui sunt de iure prohibiti: arg. l. pręcipimus. C. de appel. & quòd per Bal. in l. uirum. ul. col. de fideicom.

Gabellas conducere non potest clericus. in authen. de sanc. episc. §. aliũ. & no. in c. j. de oblig. ad ratio. Ioan. de Pra. in l. filiusfa. §. ueterani. in fin. de procu. Imò nec potest fideiubere pro conducente eas. d. §. alium, & ibi Ange. & dixi in tracta. de Gabel. iij. parte. ij. q.

Gabellas conducere cogitur, & potest is, qui anno præterito conduxit, & de eis lucrum fecit. l. cotem. §. qui maximos. & ibi doct. & Barto. de publica. & Bald. in l. j. C. de hære. uel actio. uendi. Quod est uerum, si alius non offerat tantundem. ibidem.

Gabellas non potest conducere tutor, uel curator, siue duret tutela, siue sit finita, si ratio administrationis non sit reddita: aliàs punitur pœna falsi. l. j. cum gl. Bar. & doct. C. ne tut. uel cur. uectig. condu. Secus econtrà: quia gabellarius non excusatur à tutela. l. spadonem. §. qui uectigalia. & ibi doct. & Nico. de Neapo. ff. de excu. tut. Adde l. j. & ibi Bar. C. qui mune. nemi. se excu. lic. lib. x.

Gabellas non possunt conducere officiales communis, quorum præsentia requiritur in earum locatione ex forma statuti. Angel. in authen. de alie. & emphyt. §. œconomus. columnn. ix.

Gabellas non possunt cõducere officiales communis ab ipso communi. Bald. in l. quisquis. C. si cer. pe. facit l. non licet. & l. qui officij. de contrahen. emp.

Gabellas possunt plures simul conducere. l. j. cum glo. ff. quod cuius. uni. no. & l. adeò. ff. pro socio.

Gabellas Iudæi conducere non possunt. cap. penulti. extrà, de Iudæis.

Gabellarij quomodo agãt, uel cõueniantur, & ad quid, uide ĩ. eodem. per discursum.

Gabellarij si iniustè exigant, quomodo formẽtur libelli & positiones contra eos. in Spe. de censi. §. ij.

* Gabellarum conductoribus remittendum aliquid est cum fortuito & inopinato aliquo casu grauissimum damnum passi sunt, etiamsi conductionem illam publicani iureiurando confirmassent: uerbi gratia, si uel præter expectationem bellum, pestis, aut summa sterilitas ei uenisset. Alber. in l. fistulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emptio. Imol. in l. precia rerum. ff. ad leg. Falcid. Iason in l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si qui caution. Ang. con. lxxxiij. co. clxxiiij. Alexan. con. xviij. uol. j. con. cxviij. uol. iij. Raph. Fulgo. con. cij. Socin. con. cxxiij. uol. iiij. Corn. consi. xxiij. uol. ij. cons. xij. uol. iiij. Rip. in tracta. de Peste. ij. par. nu. xcvij. Feli. in c. sedes. de rescri-

rescripti. Iacob. Philip. Port. con. cxliiij. num. ix. nisi suo periculo conduxissent. Odof. Pau. Cast. Ale. & alij in l. sed & si quis. §. quæsitũ. ff. si quis cautio. l. item querit. §. si gemma. ff. locati. l. litis. §. j. ff. de nego. gestis. Bar. in l. si is, qui. ff. de acq. hær. Alex. consi. cviij. col. pe. uol. iij. Soci. con. cxxiiij. uol. iiij. quo casu nihil sibi remitti petere possent, nisi damnũ quod culpa & facto Principis locatis incurrissent. l. opus. ff. locati. l. Aristoni. iuncta gl. ff. mandati. l. damnũ. uer. quã nullius criminis, à cont. C. locat. Cor. con. cxxviij. col. ij. uo. lij. Laurent. Sylua. con. xxxv. nu. xij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellarij agunt condictione ex statuto ad solutionem gabellæ contra debitores gabellarum. Bald. in l. ex placito. pe. col. C. de rerum permu. & dixi in tractatu de Gabel. iiij. parte, in prin.

Gabellariorum libris credendum est. Bar. in l. quædã. §. nummularios. ff. de eden.

Gabellarij tenentur edere libros suos. Bald. in l. j. C. de condi. ex lege.

Gabellam iniustam exigens scienter, tenetur actione furti. l. etiam. & ibi doct. & Bald. C. de furt. si ignoranter tenetur ad duplum. c. j. §. cõuenticulas. & ibi Bal. C. de pace iur. firman. & dixi ubi s. iiij. q. ubi posui practicam.

† Gabellarij quid si in pedagijs soluẽdis iniustè grauant mercatores, an conqueri possint coram iudice ecclesiastico: & quid de negociantibus in nundinis: uide Feli. in c. significãtibus. statim post medium. j. col. de offi. delega.]

Gabellarius auferens merces non portatas illicitè, tenetur ui bonorum raptorum, & ad duplum intra annum. l. j. §. j. & l. hoc edicto. per Bar. ff. de publica. no. in l. ij. C. de infamibus. Item tenetur actione furti. d. l. etiam. & ibi Bart. sed post annum tenetur ad simplum. in Spec. de censi. §. ij. in prin. & Io. And. in addi. per l. j. de pub. in prin.

† Gabellarij an lucrentur pœnas fraudantium eas: uide Feli. in c. ad audientiam. de præscrip. ante medium. ij. col. in uer. duæ. j. gl. ibi: dixit tamen Ange.

Gabellarius restituens res per eum ui ablatas antè, quam conueniatur, an sit puniendus: dic quòd non. l. j. §. j. de publi. gl. in c. quod sicut. §. fi. de elec. Bar. & doc. & Ang. de Perig. in l. hoc edicto. de publi. & Bart. in l. qui ea mente. de fur. sed alij communiter contrarium tenent, secundum Ang. de Perig. ubi s. in l. si multi. arg. l. pe. ui bo. rap.

Gabellarum ius habens in territorio tenetur custodire territorium à latrunculis: unde tenetur ad emẽdationem dãni, si potuit prouidere, & non prouidit, secundum Flori. in l. j. §. summa. de his, qui deiec. uel effu. per nota. per glo. & Bart. & Alex. in l. ne quid. de incen. rui. nau. & tenet Flo. in l. sciẽtiam. in prin. ff. ad legem Fal. & Bartho. Cæpo. in l. eum, qui uectigal. ad fi. de uerbo. signif. & in tracta. de serui. rusti. ti. de uia. xxv. q. & ti. de aquæductu. viij. q. principali. per Archid. xxj. q. iij. si quis peregrinos. & Bald. in c. conuenticulam. de pace iur. fir. † Et per Feli. in c. licet. de proba. in medio ix. col. ubi refert alias cõsuluisse. & do. Pe. Phi. Cor. in consi. clxxxj. in litera P. in iij. parte.]

* Gabellarum conductorib. pensio augeri non potest, nisi casu aliquo duplum eius, quod homines ab initio conductionis sperare poterant, lucrati essent. l. si merces. §. uis maior. & ibi gl. Bar. & doc. ff. locati. Mar. Soci. con. lxviij. nu. vj. viij. uol. ij. quanquã. Raph. Fulg. in d. §. uis maior ab alijs dissentit. ut refert Soc. d. cõ. lxviij. nu. x. Æmili9 Maria Manolessus.

10 Gabellarius molestus transeuntibus tenetur communitati ad interesse, si propter molestiam per eum illatam transeuntes destiterint in futurum, sicq; communitas præiudicium patitur. Bal. in l. iij. ad fi. C. de nau. fœno. Spec. de loca. §. j. ij. forma. uer. porrò. ibi: item uerò B. promisit, &c.

Gabellarij sunt exempti ab oneribus ciuitatis. l. j. & ibi Bar. C. qui muner. nemi. se excusa. lic. li. x. Quod est uerum in principalibus conductoribus, non in participibus: ut ibid.

Gabellarij non liberantur à solutione precij cedendo bonis: argu. l. propter honorem. & ibi doc. C. qui bo. ced. pos.

Gabellarij domus destrui non potest ob precium non solutum, quia sit inops. Angel. in l. cætera. §. hoc senatus. el j. de lega. j.

Gabellarius permittens ire contra decretũ, quomodo puniatur. in l. mercatores. C. de commer. & mercat.

Gabellarum conductor non tenetur ad precium promissum, si ei gabellæ auferantur sine facto suo per aliũ. Ioan. de Imo. in l. cùm mulier. sol. matri. & Alexan. in l. cotem. §. qui maximos. de publi. & plenius tenet post Bald. Ange. & Imo. in d. l. cùm mulier.

* Gabellarũ cõductorib. syndici, & magistratus ciuitatis sarcire tenentur damnũ quod passi sunt ob eorum decretum, ne frumentum, fruges, uel alia similia in ciuitatem importentur, uel exportentur. Laurent. Sylua. in termi. con. xxxv. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellarius creditor communitatis, à qua conduxit gabellas, non potest cõpẽsare cum precio gabellarum, ad quod tenetur communitati, si illud ex forma statuti est applicandũ fabricæ, uel stipendiarijs: arg. l. in ea. cum gl. C. de compen. secundum Abb. & tenet Alex. in rubrica. ff. de public.

Gabellarij plures non possunt quilibet insolidum exigere gabellas, sicut usufructuarij. Bart. in l. fi. in fi. ff. uti possi. potest tamen unus exigere gabellam de animalibus, alter de uino, & simil. Bartol. ibi. Sed Pau. de Cast. contrarium not. in l. si unus. in princip. & in l. j. in princip. cum gloss. ff. de loco publi. fru. & dixi plenè in d. tractatu de Gabel. iiij. parte, xij. quæstio.

Gabellarij fraudem committentes in officio exigendi, tenentur in solidum, sed non exiguntur in solidum, nisi alter non sit soluendo. l. si multi. & ibi doc. & Bart. ff. de publi. ubi etiã Ioan. de Imo. & Ange. de Perig.

Gabellarij exigunt in solidum in precio communitati persoluendo, si se obligârunt in solidum, uel si alter sit inops, uel absens, aliàs non. in auth. de duo. re. in princ. cum gl. & Ang. in auth. hoc ita. & ibi Bal. & Bar. in repeti. q. primę principalis. C. eo. ti. & Bar. post gl. in l. j. C. quo ordi. quis conue. li. xj. gl. & doc. in l. reos. de duo. reis. & Inst. de fideiuf. §. si plures.

20 Gabellarius exigere prohibitus agit utili interdicto unde ui, uel utili actione pro eo surrogatã, uel utili constitutione: si quis in tãtam. C. unde ui. in Spec. de restit. spol. §. nunc dicamus. uersi. si aliquis. ubi uide formam.

Gabellarij cõtra fraudantes agũt rei uendicatione ad res, quæ inciderunt in commissum. l. commissa. in prin. & ibi doct. & Bart. ff. de publi. sed requiritur factum hominis, id est, quòd auferatur possessio: secũdũ Bal. in l. si quis in tantã. xiij. col. C. unde ui. Quod intellige, scilicet quòd iudicis sententia declaretur res incidisse in commissum: ut dixi ibi s. q. xvj.

Gabellarius agens rei uendicatione ad res, quæ inciderint in commissum, debet probare se esse gabellarium, & talem, qualem se asserit, & sic titulum: nec sufficit probare quasi possessionem iuris exigendi gabellas. Fl. in l. sicuti. §. si queratur. ff. si ser. uen. Item debet fraudem probare: ut j. uer. Gabellarum fraudes. uer. viij. & xvj.

Gabellarius tenetur pro sua familia, si quid fraudis committat in exigẽdo gabellas. l. quantæ. & ibi doc. ff. de publican. nisi exhibeat famulum, qui malè uersatus sit in officio, non si mortuum. ibidem.

Gabellarius agit contra hæredem fraudantis ad pœnã. l. fraudati. & ibi Bart. ij. lec. ff. de publica. Quod uerum, quatenus ad eum peruenit. gl. ibi.

Gabellarij hæres factus locupletior tenetur pro malè gesta exactione gabellarum. d. l. fraudati, secundum aliam lecturam. de publi. & l. si publicanus. in princip. & ibi glo. & Bartol. eod. tit.

Gabellarij nõ coguntur ad testificandum. in Spec. de teste. §. de testium. in prin.

Gabella quoties soluatur, uide infrà eodem. per totum.

* Gabella de una, & eadem re, & eodem contractu sæpius soluenda non est. Deci. consi. ccccl vij. num. iij. Riminal. consil. lxxxvij. nu. xiiij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Gabellarũ quis duplici munere grauari non debet. do. Bartho. Soci. in consi. ccclj. incip. Videbatur primò. uersi. secundum corollarium. cum subscriptione do. Feli. uersi. quintò facit. in ij. parte.]

Gabella semel tantùm debet solui de testamento in pluribus chartis scripto, nisi statutum ultra procedat, quod pro quolibet testamento scripto soluatur gabella. Bart. in l. j. in prin. ff. de testa. dixi in tractatu Gabel. v. parte, j. q.

Gabella si sit soluta pro fructibus, non iterum debet solui pro pensione, quę similiter fructus est. Bar. & doct. in l. fi. §. quoties. ff. de publi. post Inno. in c. fin. de deci.

Gabella soluta de promissione de uendendo, non debet iterū solui de uenditione, quæ postea sequatur. doc. & Bar. in l. fi. §. quoties. de publica. Bart. & Ang. in l. si pupillus. ad legem Falci. & Pau. de Cast. con. clxxxv. in prin.

Gabella soluta de ꝓmissione facta de centum ducatis., in qua fuit dictum, quòd si dicta centum non soluerētur intra terminum mensis, liceret creditori propria authoritate intrare tenutam, & corporalem possessionem bonorum debitoris, & ea uendere pro libito uoluntatis, an de acceptione tenutæ bonorum sit iterum soluenda. Pau. de Castr. quòd sic, consi. clxxxv. In Christi nomine, amen: uidetur dicendum, quòd dictus. dixi ubi s̄. q. iiij. Item,

* Gabella si in grosso, ut mercatores dicunt, semel fuerit soluta, ab eodem, cùm minutim & paulatim easdem merces uēdit, soluenda non est. fac. l. interdum. §. quoties. ff. de publica. Deci. Tholo. q. ccccliij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella unica solui debet pro promissione dotis, & pro datione rei insolutum pro ipsa dote. Ang. in l. cum eiusdem. ff. de ædil. edic. sed Pau. contrà in d. consilio.

† Gabella si soluenda est de quolibet contractu ex statuto, non comprehendit cōtractum nullum. Roma. consi. lxxviij. Item non procedit in rescisso de uoluntate. Roma. ubi s̄. in fi. consi ij.

Gabella soluta pro contractu, non debet iterum solui pro distractu, & quando uenditio rescinditur contrario cōsensu. Bal. in l j. ij. q. C. de rescin. uen. Sali. in l. j. C. quando liceat ab emp. di. nisi res ipsa retardatur. Ange. & Pau. de Cast. in l. ab emptione. de pac. Vide omnino Bald. in l. j. §. sed quia nostra. post Cy. C. communia. de lega. & in l. ij. & ibi Sali. C. de eunuch. & per Bar. in l. iuris gentium. §. adeò. ff. de pac. dixi ubi s̄. v. quæst.

Gabella soluta de protocollo, id est, de primo rogitu notarij, non debet iterum solui de eo refecto per partes: quia primum sit perditum. Barto. in consi. satis dubiè quæritur. dixi ubi s̄. vj. quæst.

Gabella quoties soluatur, quādo in uno libello quis accusatur de pluribus delictis. Bart. in l. ij. §. sed si aliud. ff. de accu. dixi ubi s̄. vij. q. ubi etiā uide quid si plures de pluribus delictis accusantur eodem libello: ut ibi, in viij. q. Et quid si plures de uno delicto, puta furto, accusantur: dixi ubi s̄. x. q.

Gabellę plures solui debent, quādo quis accusat pluribus nominibus. Io. de Pra. in l. si defunctus. §. qui ad communi. & ibi not. de procur. dixi ubi s̄. x. q.

10 Gabella soluta de instrumento, non debet iterum solui de eodē refecto, nisi ei sit additū. j̄. Gabella iudiciorū. uer. vij.

Gabella soluta de libello non debet iterum solui, si ei addatur ex eadem causa. j̄. Gabella iudiciorum. uersi. vij.

Gabella soluta tempore contractus de contractu conditionali, non debet solui iterum de implemento contractus tempore existentis conditionis. Bart. in l. sancimus. la j. de consul. non asper. lib. xij.

Gabella solui debet tempore contractus, non tempore existētis conditionis. Bar. in d. l. sancimus.

Gabella soluta de contractu uenditionis factæ procuratori emptoris, non debet iterum solui de cessione postea facta per procuratorem domino suo, nec de acceptione possessionis rei emptæ. Bal. & Sali. in l. cùm per eos. C. si quis alteri, uel sibi. & per Pau. de Cast. in consi. clxxxv. † Vide quę ad materiā habētur per Fran. Are. in l. an duobus. in §. ubi duo. de duo. reis. & remissiones ibi datas per do. Benedictū Vadum Forosempronienſem in suis apostillis.]

† Gabella si aliquis accipit uxorem forensem, & in domicilio dictæ uxoris cum ea consumat matrimonium, & ibi soluit gabellam dotium, an teneatur soluere iterum gabellam in proprio domicilio, postquam ibi transducit uxorem, stante statuto domicilij mariti, uolente quòd qui acciperent uxorem extra territorium, teneantur ad solutionē gabellæ dotium: uide do. Pet. Philip. con. xvj. incip. Quanquam. per totum. in iiij. parte.]

Gabella unica solui debet, quando in dotem datur res ęstimata. Bal. in l. cùm dotem. C. de iure dot.

Gabella unica solui debet, quādo uir uendit de consensu uxoris renunciantis omnibus legum auxilijs. Bal. in l. ij. in lect. anti. C. de condi. inser. ad finem.

† Gabella una soluatur ꝑ testamento patris & filij, stante statuto, ꝙ de quolibet testamēto soluatur gabella. Fran. Are. in l. patris. in j. no. in uersi. arguit hic Ang. de uulg. & pup.]

† Gabella soluenda de legato usufructus, qualiter æstimabitur. Ioan. Lup. in repet. rub. de dona. inter uir. & uxo. colum. xlvij. in princip.]

Gabella unica solui debet, licet in contractu plures res sint comprehensæ, sub unico tamen precio: secus, si pro qualibet re sit precium specificatum de per se. Ang. in l. cum eiusdem. ff. de ædil. edi. post Bald. in l. cùm quidam. §. præterea. de iure dotium.

Gabella de acquisitione usufructus nō debet solui, si fuit soluta de acquisitione proprietatis. Barto. in l. si proprietati. ff. de iure dotium.

20 Gabella unica debet solui de societate, stante statuto, quòd de qualibet societate soluatur gabella: quia intelligitur de una, licet eadem societas iuret qualibet die. Alex. in l. eum, qui. §. in popularibus. de iureiuran.

Gabella unica debet solui per mercatorem transeuntem cum mercibus per uiam communem duobus territorijs: sed quod soluitur, debet diuidi inter utrumque. Bald. in l. pe. vj. col. C. de condi. inser. & Pe. de Vbal. in tract. de Societa. xj. parte, xxij. q.

Gabella de frumento in portum delato soluta, non debet iterum solui de eodem, quod extrahitur de portu: quia statutum, quòd gabella soluatur de frumento, quod extrahitur, intelligitur scilicet quod recollectū sit in loco illo, non de aliunde delato. gl. & Cy. in l. si quis post hanc. C. de ędi. priua. & Bar. Ang. & Pau. de Cast. & Imo. & Io. de Por. in l. cætera. §. si quis ad opus. de leg. j. dixi ubi s̄. ix. q. & Io. de Imo. in c. j. de cler. non resid. & Alex. plenè in consi. lxvij. iiij. parte.

Gabella ubi soluatur: uide j̄. eodem, per totum.

Gabella solui debet in loco celebrati cōtractus, licet eius conditio impleatur alibi. Fed. de Capitib. Listæ in cōs. Pone, statuto ciuitatis cauetur, quòd de qualibet re, &c. † & dixi plenè in tract. de Gabel. vj. parte, q. j. † Et ꝑ do. Soci. consi. ccij. incip. Videbatur primo aspectu. uersi. prima conclusio. cum uersi. seq. in ij. parte, char. ccxxiij. & per Fel. in d. c. fi. de fo. compe. in ix. col. & in c. j. de spon. in xiij. col. & per Fran. Are. in l. hæres. circa fi. de acqui. hære. & in l. j. C. ubi de pos. agi opor.]

Gabella solui debet in loco, ubi fit conuentio inter partes, nō in loco, in quo de ea celebratur instrumentum. glo. in l. exigere. iij. lectu. de iudi. Bald. in l. uniuersa. in fi. de preci. Impera. offerendis.

Gabella debet solui in loco contractus, licet res in contractu deducta sit in alio loco. Bald. in l. j. C. de contrahen. emp.

Gabella debet solui in loco destinatæ solutionis, non in loco contractus, id est, promissionis. Bal. & Salic. in l. multū. in fi. C. si quis alteri, uel sibi. licet in contrarium sentiat in l. j. C. † ubi conue. quæ certo loc. da. promi. † Vide plenè per Feli. in d. c. fi. de foro compe.

Gabella de uitulo nato extra territorium dato opere rustici, qui duxit uaccam ad pariendum extra territorium, solui debet in loco statuti, quod uult solui gabellam de quolibet uitulo nascente in territorio. Barto. in l. cùm satis. in fi. C. de agri. & censi. lib. xj.

Gabella solui debet in mari, sicut in terra. Bal. & Sali. in l. iij. C. de nauti. fœno.

Gabella solita exigi certo ponte fluminis, ponte diruto, non debet ibi solui, si transitus sit per flumen: sed eo refecto ibidem sic, non si alibi. Bald. in l. pe. in iij. col. C. de condi. inser. Vide Barth. Cæpo. in tract. de serui. urba. c. viij. & per Bald. in l. si eum. C. de priuil. fis. & per Bal. in l. iij. de priuil. fis. & in simili. in l. non modus. per Bald. C. de serui. Sed si quis uult transire per flumen, & nō per pontem, tenetur ad gabellam. si sit consuetudo. Bald. in d. l. si eum.

Gabella non debet solui in ponte alienato, si alienans prius eam remiserat. Bal. in d. l. pe. de cōdi. inser. dixi ubi s̄. ult. q.

Gabella per quos soluatur, uel non: dicetur j̄. eodem. per totum.

Gabel-

Gabella solui debet per emptorem, non per uenditorem, stante statuto, quòd de emptione & uenditione soluatur gabella. l. debet. in fi. ff. de euictio Bald. in l. si prædium. C. de ædi. acti. Quod uerum, etiam facto pacto, quòd non teneatur ad gabellam, si res euinceretur, & res euincatur facto suo. Bald. † Imol. & doc. moder. in l. cùm mulier. la ij. sol. matr. † Et do. Bartho. Socin. in consi. ccxlvij. incipien. Circa primum. uer. ista conclusio. cum uersi. seq. & uer. aliquando, & tertio. in ij. parte.]

Gabellam soluere debet creditor de contractu usurario: aliàs non, sed debitor de simplici mutuo. Salic. Petr. de Su. post Bald. in rubr. C. de reb. credi. sed de promissione de donando, solui debet per creditorem habiturum commodum ex † ea. Salic. ibi. & dixi in tract. de Gabel. ij. quæstione. † Vide do. Bartho. Socin. consil. cclxvij. uersi. quartò corroboratur. ea. parte ij.]

Gabellam mulio debet soluere pro mulo, non pro mercibus, uel salma: nisi cõsuetudo se aliter habeat. l. cùm in plures. §. uehiculum. & ibi doc. & Bar. post gl. ff. loca. doc. & Bar. in l. j. §. hic titulus. ff. de publica. & si mulio soluit pro salma, repetit per retentionem salmæ. Bal. in l. fi. C. commodati. & si dominus salmæ habet licentiã transeũdi, & in bulleta sit nomẽ eius, non mulionis, qui eam portat, non potest mulio molestari à gabellarijs. Bar. in l. parippus. C. de curs. pub. li. xij.

Gabellam nauta soluere non tenetur pro mercibus in nauim delatis. Bar. in l. j. C. de nauicu. li. xj. ubi dicit idem de pedagijs pro personis, quas defert in naui. & no. in l. cùm in plures. §. uehiculum. & ibi gl. & Bart. ff. locati.

Gabella per forensem contrahentem solui debet in loco contractus uigore statuti. Bal. in l. j. C. de contrahen. emp. & Ludo. in sing. uer. Gabella. uer. statutum, &c. Bal. in l. cunctos. ulti. char. C. de sum. tri. ubi dicit, quòd

* Gabellam immunis semel, & pluries soluens, sibi non infert præiudicium, quo ad futuras solutiones, nisi pro xxx anno solueret. Cyn. & Salic. in l. uoluntariæ. C. de excusat. tutor. & in l. falso. ubi alij doct. C. de diuers. rescript. Bart. in l. ij. ff. de priuilegi. ueter. Ludo. Gozad. con. xxiij. num. j. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella solui debet per forensem transeũtem cum mercibus, aliàs incidit in pœnam: ut ibi per Bald. qui tenet idem in c. j. quæ sint rega. & Bar. in l. j. ult. col. C. de mul. & in quo loco.

Gabella per clericum solui non debet de cõtractibus, nisi ipse uelit uti beneficio statuti secularium. Bald. in l. j. C. de contrahen. emp. & dixi in tracta. Gabel. vij. parte, vj. q.

Gabellam clericus soluere non tenetur pro rebus. j. Esdræ. c. vij. uer. uobis quoq; notum. & Bar. in l. j. C. de mul. & in quo lo. & in l. j. §. hic titulus. & ibi doc. & Ang. de Perigl. de publ. & in consi. Punctus quæstionis talis est. Bald. in l. placet. C. de sacrosan. eccl. in c. quanquam. de censi. in vj. in cle. præsenti. eod. tit. & in c. j. de immu. eccle. in vj. in c. j. de deci. in c. nõ minus. de immu. ecclesi. & in capi. uerum. de condi. appo. Quod uerum est, etiam pro patrimonialibus. Abb. in capi. j. de cens. Quod uerum, nisi sit clericus negotiator: arg. in cle. fi. cum gloss. & in d. c. quanquam. & do. Io. de Por. Vicen. in cons. Omnipotentis Dei postulato suffragio. in primo sciendum. vij. col. & Spe. ti. de immu. eccle. in fi. Item uerum, etiã pro rebus, uel equis, uel alijs, quibus clericus utatur, etiam ad pompam, secundũ do. Ioan. in d. consi. uer. ex prædictis, &c. Item uerum, etiam pro rebus, quas clerici transmittunt de loco ad locum suæ habitationis pro necessitatibus suis. Io. de Por. in d. consi. uer. tertia dubitatio. & gl. in d. c. quanquam. & creditur iuramento suo, uel nuncij sui, quod portet causa usus, nisi rerũ qualitas aliter suaderet, uel nisi contraria probatio esset in promptu. gl. & doc. in d. cle. fi. & Bal. in l. iij. C. de nau. fœ. Item uerum, etiam in gabella, quæ solui tur pro introitu portæ pro rebus & fructibus clerici portantis per se, uel eius famulum, non per colonum: secundũ Io. de Por. ubi s. & do. Gemi. in d. c. quanquá. post Fed. de Sen. consi. x. Archi. xj. q. j. c. ij. & Bal. in tit. de pace Constan. §. nos Romanorum. ubi dicit ecclesiam teneri ad gabellam portæ pro plaustro. & dixi ubi s. in vij. q. ubi plenè. Sed qua pœna teneantur imponentes eam clericis, in d. c. non minus. & in c. aduersus. de immu. ecc. & in cle. j. eo. tit.

10 Gabellam soluens colonus clerici repetit à domino per retentionem fructuum. Bald. in l. j. C. de iure emphy. & in l. cum duobus. §. si in coẽunda. pro socio. Pet. de Vbal. in tract. Societa. vj. parte, xiij. q.

Gabellam colonus laici nõ partiarius pro fructibus, quos defert ad domũ domini, soluere debet: secus, si est partiarius. Bal. in l. acceptã. xv. q. C. de usur. Sed si partiarius soluit coactus, cõputat domino in fructibus. Iac. Bu. in l. j. C. de fruc. & lit. expẽ. Pe. de Vbal. ubi s. vj. parte. xiij. q. & xj. parte, xiiij. col. & per Ang. in l. item illa. de consti. pecu.

Gabellam clerici, uel laici colonus soluere nõ cogitur, etiamsi statutum sit in contrarium. Barto. in l. hi, penes. & in l. colonus. de agri. & censi. lib. xj. nisi quando ecclesia uel dominus tenetur de iure. ut s. eo. uer. ix. secundum Bal. in auth. sed periculum. C. sine cen. uel reli.

Gabellã soluere debet colonus ecclesiæ, uel fructuarius pro parte sua. Fed. de Sen. con. cxj. Quæstio talis est, an diœcesanus.

Gabellarius exigens gabellam à clerico in casibus prohibitis, si est priuata persona, excommunicatur ipso iure: si uerò est uniuersitas, incurrit interdicti sententiam, nec absoluitur, uel relaxatur, donec restituatur ablatum. d. c. quanquam. & ibi Ioan. Andr. doc. & Gemi. ubi ponitur quibus sit facienda restitutio exacti. Item & mortaliter peccat, qui exigit. d. cle. fin. de censi. Prædicta uera in exigente ab inuito, non à uolente: secundum gloss. in d. cle. fi. uer. extorquent. & Ioan. de Por. in d. consi. & dixi ubi s.

* Gabellam ementes, soluere in dubio debent. Bal. in l. si precium. col. ij. C. de æditi. action. & in in rub. C. de reb. cred. & in rub. ff. si certum petat. ubi & alij. Doc. l. debet autem. in extr. ff. de ædil. edict. Lud. Roma. sing. dlxxxviij. decis. Thol. ccccliij. Salic. in rub. C. de reb. credit. & ibi Dec. in ij. & iij. lectur. Ac Vber. Zuccharp. in repet. Alex. con. lj. uol. iij. Barth. Socin. con. ccxlvij. circa principium. consultationis articulum. uol. ij. Laurent. Sylua. con. viij. nu. xviij. uol. j. Hierony. Cag. in l. edita. nu. 118. C. de edend. Ripa, & Cagn. nu. xviij. in rub. ff. si cert. petat. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam soluere debet etiam emens fructus à clerico. glossa. & doct. in d. clemen. fin. de censi. Ioan. de Por. in d. consi. & sentit Spe. tit. de immu. eccle. ad fin.

* Gabellã ciuitas, uel uniuersitas soluens gubernatori, ultra id, quod à principe est statutũ, nullũ sibi infert præiudiciũ. Lud. Goza. in termi. cõ. xxiij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam cõmunitas soluere non debet de contractibus suis. Bar. & doct. & Ang. de Perigli. in l. citatio. §. fiscus. ff. de publica. ubi uidetur casus in fisco. & tenet Bal. & Salic. in l. emptor. C. de hære. uel acti. uen. & sentit Sali. in l. emptor. C. de hære. uel acti. uen. & sentit Sali. in l. uniuersi. C. de uectig. & commis. per quos facit, quia statutũ in dubio non interpretatur contra Rempublicã, si causa potest alios tangere. Bal. in l. creditoribus. C. an seruus ex fact suo. Sed Bar. sentit contrarium in l. j. C. de nauic. lib. xj. & ipse consuluit consi. Statuto ciuitatis Eugubij, &c.

* Gabellam non soluit uniuersitas, & princeps, si eam priuato uendidit. l. licitatio. §. fiscus. ff. de publican. ubi Dy. Bart. Alber. & Paul. Castrens. Bal. & Salic. in l. emptor. C. de hær. uel action. uendi. Iacob. Rebuf. in l. j. C. de nauicular. lib. xj. Bal. con. ij. uol. iiij. & est commu. sententia. Nicol. Boer. decis. ccxiij. Æmilius Maria Manolessus.

* Gabellam non soluit is, qui alteri eam ius exigendi concessit. Ang. in subscrip. ad con. Socin. con. cccij. colu. pe. uol. ij. Barbat. con. xxxij. col. ij. uol. iiij. Cagnol. in l. frater à fratre. nu. ciij. ff. de condic. indeb. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam unà cõmunitas alteri soluere debet, nisi ciuitas Romana, secundum do. Signo. de Medio. & doc. in l. uectigalia. C. noua uec. & Bart. in d. §. fiscus.

Gabellam soluere debet etiam qui habet rescriptũ principis, ne teneatur. l. omnium. & ibi doct. Bald. Salic. & l. quicquid. C. de uectig. & commis. nisi sit clausula, Non obstante. l. omnium. C. de uectig. & commis. secundum glos. Bar. & doc. in d. l. omnis. C. de aquæductu. li. xj. & in l. rescripta. de preci. Impe. offe. per Bal. & tenet Bar. in auth. hoc inter liberos. C. de testa. uide Bart. in l. fi. C. si contra ius, uel uti. pub. dixi ubi s. uer. ix.

Gabellam soluere non debet priuilegiatus de iure communi, facto pacto, quòd quilibet teneatur, non obstante aliquo

priuilegio: quia intelligitur de priuilegio non clauso in corpore iuris. Angel. de Perigl. & docto. in l. licitatio. §. res, quę, de pub. & sup. Clausula, Non obstante. uers. xxx. & lij. in clausulis Rescriptorum.

Gabellarum dominus pro famulis debet soluere. l. usurpatione. & ibi Bald. & Salic. C. de uecti. dixi ubi s. xj. q.

20 Gabellam soluere debet occupás rem habitá pro derelicta, quando statutũ uult solui de re donata, uel alienata. Bart. in l. quod seruus. de stipu. seruo. & in l. j. si ex noxa. cau. aga.

Gabellam soluere debet emptor salinarum pro sale, quod portat per terras ecclesiæ Romanæ, à qua emerit eas. doct. & Bartol. in l. licitatio. §. mercatores. ff. de pub. & Salic. in l. uniuersi. C. de uectig. & commis. Bart. in l. j. C. de naucul. lib. xj. dixi ubi s. q. xviij.

Gabellam soluere non tenentur officiales de arnesijs. l. si publicanus. §. de rebus. cum gl. ord. Bar. & doct. ff. de publica.

* Gabellam non soluit de contractib. suis ecclesia. l. sancimus. C. de sacrosanct. eccl. & ibi. Bald. Petr. Rauen. sing. clxxxij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam soluere non tenetur officialis, uel iudex de libris & similiter scholaris. l. uniuersi. & ibi Sali. C. de uectig. & commis. l. fi. §. diuus. & ibi Bart. ff. de public. & in l. si publicanus. §. de rebus. eod. titu. & in authen. habita. ne fil. pro pat. & per Alex. in d. §. diuus.

Gabellam officiales soluere nõ tenentur in loco, ubi officium exercent. Bar. in l. athletæ. §. gentium. de excu. tut.

Gabellam ambasiatores soluere non tenentur pro rebus, quas portant sui usus gratia ad patriam, sed pro alijs rebus sic. l. à legatis. & ibi doct. & Sali. C. de uecti. gl. in l. si publicanus. §. de rebus. eo. tit. sed ambasiatores hostium tenentur indistincte. l. fin. ff. de legi. Bar. in l. j. in prin. ff. ad legem Iul. maie. & in l. conuentionum. ff. de pactis.

Gabella pro alimentis legatis soluenda per statutum, debet solui per legatariũ, si est imposita personæ: si uerò rebus, quas hæres tenetur ferre ad domum legatarij, tenetur hęres. Bar. in l. j. in fi. ff. de ali. & cib. lega.

Gabellam soluere non debet Iudæus de Ancona in portu Firmi, si Anconitani sunt exempti ex priuilegio. do. Ioan. Bom. in consi. In Dei nomine, amen. uiso consi. s. facto, &c. & do. Prosper in con. Venditio introitus commercij, &c. in consi. In Christi nomine, amen: licet bene & subtiliter, &c. & Ang. in simili. in consi. Datus est saluusconductus, &c. arg. contra in con. Feder. de Sen. In Christi nomine, amen: statuto cauetur, quòd nullus artifex. & j. uer. Iudæus. uer. xcvj.

Gabellam soluere tenentur, qui habentur pro ciuibus ex forma statuti. Bald. in l. quod fauore. C. de legi. Quod intellige, præsupposito alio statuto, quòd etiam ciues teneantur ad gabellam, ut ibi: sed econtrà idem est: quia

30 Gabellam soluere non tenentur, qui habentur pro ciuibus, stante statuto, quòd ciues non teneatur. do. Ibbus de Peru. in l. prætor ait. §. patronum. iiij. col. de in ius uoc. arg. c. cùm dilectus. & c. ad audientiam. de cle. non resi.

Gabellam soluere tenetur clericus, uel alius exemptus, qui in fraudem gabellæ dicit res alienas esse suas. l. fi. & ibi Bartol. C. de anno. & tri. li. x.

Gabellam soluere debet debitor. Pe. de Ancha. in clemen. quáuis. de appel. in fine.

Gabella debet solui de contractu inter patrem & filiũ, nisi specialiter sit exemptus talis contractus, uel nisi sit contractus lucratiuus: quia talis non subiacet oneri gabellarum. Barto. in l. j. C. de imponen. lucra. descrip. lib. x. & do. Ibbus in l. j. ij. col. ff. in ius uoc. ut eant.

Gabella per minorem solui debet, aliàs res incidit in commissum. l. ex causa. §. in commissum. & ibi Bartol. ff. de mino. Potest tamen soluere intra dies triginta: quo casu ipso iure euadit illæsus. l. Imperatores. §. fin. & ibi. docto. & Bartol. ff. de publica. sed pòst habet beneficium restitutionis in integrũ. d. §. si in commissum. & ibi Bartol. Prædicta uera, siue in pupillo, siue in adulto, ut quilibet eorum soluens intra triginta dies sit ipso iure illæsus, & rem recuperet sine beneficio restitutionis in integrum. doc. & Bartol. & Angel. de Perig. in d. §. fi. hodie tamen pupillus ipso iure seruatur illæsus ante, & post triginta dies: per l. fi. C. in quib. cau. in integ. resti. non est necess. secundum. doc. & Angel. de Perigl. in d. §. fi. gloss. in l. si tutor. C. de admi. tut. Barth. Cæpo. in sing. suis, uersic. xxvij. Et adde, quòd minor si intra terminum statuti non soluit uectigal, restituitur. Sed si gabellæ sunt ciuitati concessæ permissu principis, quæ ciuitas non habet uigore statuti iura uectigalium, si minor non soluat, pœnam no incurrit. l. ij. & ibi Bar. C. de fun. patri. lib. xj.

Gabellam si tutor, uel curator non soluat, tenetur ad interesse, si res incidit in commissum. l. si tutoris. & ibi gl. & doc. C. de admi. tut.

* Gabellam nemo soluere tenetur pro ijs rebus quas importat, aut exportat, ut ijs domi cum domesticis utatur & fruatur, & hac de re eius iuri iurando fides præstanda est. l. uniuersi. C. de uectigal. & commis. l. si publicanus. §. j. ff. de publica. l. censoria. ff. de uerbo. signif. c. fi. de censib. in Clem. no. in c. super quibusdá. de uerb. sig. Iason in l. cætera. §. sed & si qs ad opus. nu. ix. ff. de leg. j. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam soluere non tenentur subditi episcopatus, stante statuto, quòd forenses soluant gabellam. Bald. in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi opor.

Gabellam soluere debet renuncians, non is, cui renunciatur beneficium ecclesiasticum, de quo electi sunt fructus anno quo renunciantur: secundum do. Domi. Gemi. in c. fi. de offi. ord. in vj.

Gabellam legatarius soluere non tenetur de legato, uigore statuti disponentis mercatorem, uel negotiatorem teneri. Bartol. Angel. post gloss. in l. cætera. §. si quis ad opus. de leg. j. Ioan. de Por. in consi. Omnipotentis Dei postulato suffragio. viij. colum.

Gabellam soluere non debet creditor pelliparij uendens pelles pellipario, stante statuto, quòd pelliparius uendens non teneatur ad gabellam. Bal. l. j. C. si seruus extero.

40 Gabellam miserabiles personæ si per statutum soluere non tenentur, de quibus intelligatur. j. uer. Miserabiles. uer. j. & ij. dixi ubi sup. q. xxvij.

Gabellam lenones de lucro meretricum soluere nõ tenentur. Ang. in auth. de lenoni. in prin. Sed olim tenebantur ex decreto Caij Caligulæ, teste Suetonio, uer. uectigalia noua.

Gabellam quondam scholaris de libris soluere bene tenetur, quãdo reuertitur ad studium. Bal. in l. naturaliter. §. apium. ff. de acquiren. re. do. Vide melius per Bartol. in l. aut facta. §. tempus. ff. de pœnis. & in consilio, Quidam scholaris. post Dy. in §. pauonum. Instit. de re. diui. & Flo. in l. j. §. habitare. in fi. de his, qui deie. uel effu. ubi dicunt uerum, si post recessum à studio incœpit esse mercator, uel aduocatus: secus, si ad aliud exercitium non diuertit: licet in arbitrio iudicis sit quantitas temporis absentiæ. Idem si per quinquennium abfuit à studio. per l. iij. C. de dome. & protec. lib. xij. & not. in l. ij. C. de primip.

Gabellam doctor de salario lecturæ soluere non debet, si fecit pactum ne teneretur. Et hoc uerum, etiamsi sit statutum, quòd camerarius communis non teneatur soluere salaria salariatis communis, nisi retenta gabella duorum solidorũ pro libra: imò si retineatur, debet doctori restitui. doc. & Bartol. in l. si socer. §. idem quærit. ff. de dote prælegata.

Gabellam nouitij si per statutum soluere non tenentur, intelligitur scilicet intra annum. doc. & Bar. in l. interdum. §. quoties. ff. de publ. & j. Nouitius. uer. iij. & vj.

Gabellam soluere debet etiam qui per plateas tempore nundinarũ portat merces, nec eas tenet certo loco uenales. Bart. & Flo. in l. qui sellam. in prin. ff. de serui. rusti. prædio. & do. And. in apostil. in l. j. §. si insula. ff. de fluminibus.

Gabellam miles soluere tenetur non tamen res eius incidunt in commissum. l. omnibus. & ibi doct. Bald. & Salic. C. de uectig. & commis.

Gabellam hęres soluere debet pro legato, quod remanet apud eum, si statutũ uult de legato solui gabellam. Bal. in l. pe. uer. item ad quæstioné de gabella, in lec. anti. C. de condi. inser.

† Gabellarum onus soluere quis teneatur, & ex quibus, uide do. Barth. Soc. in consi. ccxlvij. incip. Circa primum. uer. & pro declaratiõne. cum uer. seq. usq; ad uer. circa secundum dubium. in ij. parte.]

Gabella pro rebus animatis an & quando soluatur. uide j. eo. per totum.

Gabella soluenda de quolibet boue extracto de territorio, nõ debet

debeat solui de boue, quem quis ducit per transitum.gl. nō. & Cy.in l.si quis post hanc.C. de ædif.priua.& Ioan. de Por. in l.cætera.§.si quis ad opus.de leg.j.nec de boue pignorato: de quo, cùm extrahitur de territorio, dissoluto pignore non debet solui gabella.doc.moder.ibi.

Gabella soluenda de animalibus, intelligitur scilicet magnis, quæ ducuntur, non de paruis, quæ feruntur ut gallinæ, & similia.Gul.de Cu.in l.de quibus.ff.de legi.Flo.in l.hęc actio. ff.si quadru.pau.fe.dic.in q. supposita consuetudine. dixi in tracta.gabel.j.parte octauæ principalis.in rubrica, de gabel. animalium.ij.quæ.

Gabella soluenda de armento, non debet solui de pecudibus, uel econtrà.Bar.in l.fi.C.de mil.ueste.lib.xij.

Gabella soluenda de quolibet animali, non debet solui de eo, quod est in utero. Angel.in l.in leg.la ij. ff. ad legem Fal.dixi plenè ubi sup.v.q.

Gabella de animalibus soluenda non debet solui de mortuis, sed de uiuis tantùm, nisi aliud statuto caueatur.Bar.in l.cùm de lanionis.in princip.ff.de fun.instru.

Gabella pro rebus inanimatis an & quando soluatur: uide ĭ.eodem, per discursum.

Gabella pro rebus ad usum necessarijs non soluitur.l.uniuersi. & ibi doc.Bald.& Salic. C. de uecti.& commis. l.fi. §. diuus. & ibi Old.Dy.& doc.& Bar.in l.si publicanus.§.de rebus.ff. de publi.Bart. & doc. & Ioan.de Por.in l.cætera.§.si quis ad opus.de lega.j.Ioan.Por.in consi.Omnipotentis Dei postulato suffragio.vij. col. Barth. Cæpo.in l.inter publica.§.j. de uerbo.signi.Dixi in tractatu de Gabel.viij.parte, titul. de gabel.rerum inanimatarū.j.quæst.ubi plenè.Adde, quòd prohibitus extrahere grassiam, potest extrahere causa sui usus: Ang.& Alex.post Gul.in l.principalibus.si cer.pet.& ĭ.Prohibitus.el j.uersi.ix.& fi.

Gabella de annulis & uestibus, quos quis portat in digitis, & dorso, non debet solui, etiamsi sunt preciosæ.Barto.& Bald. in l.ij.§.cùm in eadem.ff.ad leg. Rhod.de iac. & in l. sed & ipsi.ibi Barto.ff.nau.caupo.stabula.& Alexan.in l.fi.§.diuus. de publican.

Gabella de re inæstimabili nō debet solui uigore statuti, quòd de qualibet re soluatur iuxta æstimationem eius certū quid pro libra. Bartol.Angel.& Imo.in l.iiij.§.prætor.de dam.infecto.& ibi omnino per Alexand.post moder.& Bartol. in l. ita tamen.de admi. tut. & Paul. de Castr. in l. benignius. de legi.aliàs in l.neq; leges.& Barth.Cæpo.in rub.ff. de uerbo. signi. Quod uerum, secundum Ludo. in d. l.iiij.§. prætor.si res nullo modo potest æstimari, uel factum: aliàs secus: nec de re, cuius æstimatio non ascendit ad libram.Bartol. in d.l. ita tamen.in prin.de admin.tut.Item nec de homine libero, si statutum simpliciter diceret solui de qualibet re. Barthol. Cæpo.in l.pecuniæ.de uerborum signifi.Item nec de re sacra, uel religiosa.gl.Bartho.Cæpol.ibidem.

Gabella soluenda de quantitate petita, solui debet etiam de re petita.Bal.post gl.in auth.generaliter. C. de epi.& cler. facit l.si ita fideiussorē accepero.ff.de fideiusso.uidelicet in qualibet parte iudicij: ut ibi per Bald.pe.co.& in auth.contrà rogatus.in fin.C.ad Trebel. & per Bald. in l. exceptionem. C. de proba.& in l.per diuersas.xiij.q.C.mandati.& in l.j.§.puto.de postula. Dixi in tractatu Gabel.viij.parte, de gabel.de re inanimata.iiij.q.

Gabella de fructibus soluenda, intelligitur deductis expensis, puta de fructibus molēdini: nisi dicatur in statuto, pro quolibet corbe, sextario, uel salma.Bal.Ang. & doc. in l.fructus. sol.mat.adde s̄.uerbo, Fructus.el j.uer.ij.

Gabella solui non debet de iure communi de rebus in portū delatis ui tempestatis, uel incursu piratarum. l. fin. §. si propter necessitatem.& ibi Dy. & doct. & l. Cæsar.ff. de publi. & in leg.j.& ibi Barto.C.de naufrag.lib.xj.& Bald.in l.iij. in fi.C.de nau.fœnore.

Gabella solui non debet de rebus, quas quis portat de ciuitate, ad quam uenit ob caristiam, cùm excuset eum famis necessitas.Bar.in d.l.j.C.de nauti.fœno.lib.xj.

Gabella de rebus in exercitum delatis non soluitur.l.licitatio. §.res, quæ exercitui.& ibi docto.& Bar.ff.de publica. Quod uerum, secundum docto.& Angel.de Perigl. ibi post Bar. etiamsi sit pactum cum gabellarijs, & communitate, quòd omnes teneantur non obstante aliquo priuilegio: quia intelligitur præter quā de priuilegio clauso in corpore iuris.Bal. in auth.qua in ꝓuincia.C. ubi de cri. agi opor. & Pa. de Ca. in leg.j.ff.de legi.& s̄.Gabella per quos soluatur.uer.xix.

10 Gabella de rebus, quę portantur ad fiscum, solui non debet. l.uniuersi.& ibi doc.C.de uecti.& commis.

Gabella de margaritis, & lapillis, non debet solui uigore statuti loquentis, quòd soluatur de lapidibus.Barto.in l.fi.§.species.ff.de publican.

Gabella de frumento soluenda, debet solui etiā de farina. Ray. & Bar.contra Dy.in l.quæsitum.§.illud de leg.iij.& Bal.in l. non dubiū.C.de legi.nō.in l.triticū.& ibi doc. & Io. de Por. de uerb.oblig. Sed Albe.de Ros.in tracta. Statutorū, j.parte, ix.q.& in iiij.colu. & rubr. an prohibitio bladi, &c. sequitur Dy.Dixi in tract.Gabel.viij.parte, in rubrica de gabel. rerū inanimatarum.xj.q.

Gabella soluta de fructibus per colonum, non debet solui de pensione fundi per dominum.Bart.& doc.in l.fi.§. quoties. de publi.& docto.moder.in l.uectigalia.C.de uectig.

Gabella de cadaueribus solui non debet uigore statuti, quòd de hominibus soluatur.Flor.in l.nec corpora. ff. de relig. & sump.fune.& in l.j.§.prætor ait.eod.ti.Barth. Cæpo.in l.inter publica. §.j. de uerborum signifi.arg.tamen contrà, in l. ij.& iij.de cada.puni.& in l.funeri.ibi, uectigalia. de relig. & sumpt.funer.

Gabella de rebus emptis in nundinis solui non debet, etiamsi post ex interuallo extrahantur de ciuitate, uel si traditio rei emptę in nundinis fiat ex interuallo post nundinas.l.j.& ibi Bald.C.de nundi.

Gabella nō debet solui de rebus ad agriculturā necessarijs.l.uniuersi.& ibi doct.& Sali.C.de uecti.secundū unā lecturā.

Gabellam solui de dote an possit disponi per statutum. Lapus in alleg.cxxix.

Gabella soluenda de quolibet lucro ex forma statuti, non debet solui de lucro dotis, quod impropriè dicitur lucrum. ĭ. uer.Lucrum.in uer.xvij.

Gabella de salario simpliciter promisso solui non debet. Bart. in l.ij.§.idem quærit.de dote præleg.Paul.consi.cccxvj.

20 Gabella solui debet de rebus ad fabricam, uel refectionem, necessarijs, cùm non reperiantur dictæ res de iure exceptæ. gl.est no.in d.l.uniuersi.C.de uectig.& commis.

Gabella de uino soluenda non debet solui de aceto. Bald. in l.ij.in fi. C. de pericu.& commo. rei uen. facit l.si quis uinū. §.item acetum.ff.de uino, trit.& oleo le.& in l.j.C. de erogā. mil.anno.lib.xij.nec de oleo.Bald.in l.j.C. quæ sit lon. consue. Item nec de aquatico, secundū do.Simo.Sicul.in consi. Statuto cauetur, quòd uendens uinum.

Gabella soluenda de fructibus, non debet solui de fructu hominis.Flor.in l.uetus.ff.de usufru.Barth.Cæpol.in tract. de serui.rusti.de usufru.facit l.in pecudum.C.de usur. Secus, si statutum loquitur de reddit u.l. Paulus. §. hæres. ff. de usur. & in Spe.de loca.§.j.uer.illud.

Gabella de pecunia mutuatā communitati solui non debet uigore statuti disponentis solui gabellam de pecunijs, quæ ueniunt in communi.Bart.in l.Nesennius Apollinaris.in princ. ff.ad legem Falcid.

Gabella de fructibus soluenda non debet solui de quotidianis distributionibus.Io.And.in rub.de conces.præben.in addi. Spe.& Gemi.in c.consuetudinem.§. qui uerò. de cleri. non resi.lib.vj.& plenius s̄.uer.Fructus.el j.uer.vij.

† Gabella an de fructibus pendentib.solui debeat, quando de uenditione fructuum solui debeat: uide Fran. Aret. in l. patris.ibi: sicut dicit Bald.de uulg.& pup.]

Gabella contractuum quomodò soluatur, uide infrà eo. per totum.

* Gabella, ut nostri dicunt, si est soluenda de negociatione uini, olei, frumenti, non est soluenda ab ijs, qui uendūt res huiusmodi in prędijs suis perceptas, sed ab ijs qui emūt, & uendūt.c.eijciens.dist.lxxxviij. Abb.con.vj.in ext.uol. ij.Ias. in l.cętera. §.si quis ad opus.col.ij.in ext. ff. de leg.j. Deci. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ.col.fi.uer. limita. de constitutio. Ay. Crau. con.vj.nu.cxvj. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella soluenda de compra solui debet de permutatione de iure communi.Bar.post gl.in l.si quid earum.de lega. iij.leg. j.§.pen.

j.§.pen.cum gl.& Bart.de contrahen.empt.l.j. & ibi Bartol. & doc.C.de rerum permu.l.fin.§.in computatione.per Bar. C. de iure delib. non de consuetudine: quia differunt compra,& permutatio. Bald.in l.j.C.de rerum permu.

* Gabella de contractu nullo soluenda non est. Guliel. Cun. in l.ab emptione.ff.de pact.Bar.in l.si constante.C.de donatio.ante nupt.Bal.in l.ij.C. de euiction. & in l. non dubium. C.de legib.in l.j.C.de eunuch.in l.si duo.§.sed quia.C. commun.de legat.Ang.in §.sed quia uerò. in extr. in authen. de nupt.Ludo.Roma.in consi.lxxviij.Hippo.Mar.consi.cxvij. nu.54.con.cxx.nu.iiij.con.cxxxj.nu.xxv.uol.ij.l.fi. §. pe. & ibi.Bar.C.de leg.Angel.& doct.in l.Marcellus.§.res quæ.ff. ad S.C.Trebel.Iason in l.possideri.§.Nerua filius. nu. vij. ff. de acqui.possess. Riminald.con.lxxxvj.nu.xiij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Gabella non soluitur, nisi quando ex contractu agi potest. Bar.& Alexan. in l.lege Falcidia non habetur.in extr.ff.ad l. Falcid.Carol.Rui.con.xxxiiij.nu.ix.uolu.iiij.Maria. Socin. con.cxxx.nu.v.uol.iij.Æmilius Maria Manolessus.

* Gabella de contractu etiam in diem certum ante diei euentum non soluitur. Ang.in l.cum Titio. & Alex. in l. lege Falcidia.ff.ad l.Falci.Maria.Soc.in con.cxxx.nu.vij.uol.iij.Æmilius Maria Manolessus.

Gabella soluenda de permutatione solui debet, quando loco precij datur res, sicq; res pro re.Bald.in l.j. C. de rerum permu.Ang.in l.cum eiusdē.ff.de ædil.edi.Sed non,quando nuda possessio permutatur cum nuda possessione.Bald. in d.l. j.dixi plenè in tract. de Gabel. viij. parte, de gabel. contractuum.j.& ij.quæst.

Gabella soluenda de emptione & uenditione, solui debet etiā de permutatione.Bald.in l.sciendum.§.emptorem. ff. de ædil.edic.l.statuliberi à cæteris.§. Quintus.de statulibe. Bart. in l.fin.§.in computatione. C. de iure deli. Sed an de donatione, dixi plenè ubi s̄. iij. quæ. In quæstione tamen proposita uide Spe.de contrahen.emp.§. nūc dicendum restat. uer.sed pone,statutum.& ibi Ioan.And.in addi.in j.q. & per Alex.Vincen.in c.potuit.x.charta,de locato.

Gabella soluenda de uenditione an habeat locum in datione in solutum,ut de ea solui debeat gabella.Bart. quòd sic, in l. si pupillorum. §. si prætor.de re.eorum. & in l.j.§. cùm prædium. ff. de pigno. nisi detur in solutum species pro specie. Bar.in l.libera. C. de sen. & s̄. eod. uersi.proximo.& in alijs cōtractibus onerosis.Bar.ꝗ sic,in l.per diuersas.ff.mandati.

Gabella de precio quolibet soluenda, intelligit̄ scilicet de contractu emptionis,nisi statutum loquatur de precio communi:quia tunc adaptatur ad omnes contractus.Bald.in l.cùm dotem.C.de iure dotium.

Gabella soluenda de cōtractu alienationis debet solui de permutatione.argu.l.fin.& ibi doct.& Bartol.C.de reb.alie. Instit.qui.ali.non licet.§.j.Bald.in authen.res,quæ.C. communia de lega. in Specul. de rerum permu. uersi. in hac forma. Pau.de Cast.consi.xvj.dixi ubi s̄.vij.q.Item de transactione, Bal. in l.j. C. si aduer.transact. Quod uerum, si res tradatur, non retineatur transigendo.Bart.in l. nonnulli. de transact. Vide quod dixi viij.q.& s̄.uerb.Alienatio.uers.lxiij.in prin. & plenius in dicto tractatu,ix.q.

Gabella solui debet pro quantitate contenta in instrumento, nō secundum quod debetur.Flori. in l. in lege Aquilia.si delictum.§.si quis.in prin.ad legem Aquil.dixi s̄.x.q.

Gabella soluenda de contractu,non debet solui de transactione.Salic.& Pet.de Su.in l.contractus.C.de fide instr. nec de laudo: secundum Io.de Imo. in c. si quando. de offi. delega. & Bal.in rub.de rerum permu.in fi. Nec de donatione. glos. Bal.& Salic.in d.l.contractus.& in l.fi.C.de litig.per Bald.

10 Gabella soluenda de contractu,de quo ius oritur, solui debet de promissione de uendendo, non tamen etiam de uenditione postea sequente, cùm semel tantùm solui debeat. Bar.& Ang.in l.si pupillus.ad leg.Fal.Bartol. & doc.in l.fi.§. † quoties.de publi.Paul. de Cast. con.clxxxv. † Et per Fran. Aret.in l.hæres.circa fi.de acqui.hære.]

Gabella de cōtractu soluenda nō debet solui de distractu,quādo ex solis uerbis fit distractus.Barto.in l.ab emptione.ff.de pac.Secus,si pro primo cōtractu fuit facta traditio rei : nam si contractus rescinditur, fieri debet rei traditio: & dicitur tunc nouus cōtractus,unde noua debet solui gabella: secundum Gul.de Cu.& Paul.de Cast.ibi. Sed imò pro ipso contractu,etiam dissoluto, debet solui, ne consensu partiū præiudicetur fisco in gabella, pro quo contractu fuit fisco ius quæsitum.Angel.& Pau.de Cast.in l.iuris gentium.§.adeò. ff.de pact.& per Bald.in l.si prædium.C.de ædi.acti. & Ang. in §.quia uerò.j.in auth.de nup. & in l. acta. de re iudi. & ibi Ioan.de Imo.& Ange.& Fulgo.in l.petens.C.de pac. & Alexand.in dicto §. adeò. ubi dicit uerum, nisi incontinenti sit dissolutum, id est, antè, quàm sit peruētum ad extraneos actus.& per Alex.in l.in insulam.§. fina. solu. matri. Item nec de contractu,qui est nullus,secundum Bald. & Salic. in l.ij. C.de eunuch.& Bal.in l.non dubium.C.de legi.& Bald.in l. j.§.sed & nostra.in lectu.antiq.C.communia de lega. & in c. j.in fi.de natura feudi.dixi ubi s̄.xv.& xvj.q.& Alex.in l.eleganter.§.qui reprobos.de pigno.& in l.Pomponius. §. præterea.de acquir.pos.quòd de distractu non debet solui,uide Bal. in l.tres fratres.ff.de pactis.& in l.finali. C. quando liceat ab emp.disc.& aliquid ꝑ Bal.in l.siue apud.j.col.de trāsa.

* Gabella soluenda non est de contractu,per in integrum restitutionem rescisso.Riminald.con.cccvj.Presens articulus. uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Gabella soluenda de contractu per statutum disponens, quòd nisi soluatur, cōtractus sit nullus, si nō sit soluta,& una pars excipit de nullitate contractus ob nō solutam gabellam, an possit altera pars replicare de pari culpa.Bartol. & doc. in l. fina.§.penulti.de eo,per quem fac.er.& in l. cùm mulier. soluto matrimonio.& ibi Bald.& in l.apud Celsum.§.Marcellus.de doli excep.& Bald.in l.acceptam.xxij.q. de usuris. & in Marga.uerbo,Dolus.uersi.penul.& in l. creditoribus. de ser.pig.da.manu.& Ange.in authen.ut iudi.sine quo. suffragio.§.itaq;.coll.ij.Dixi plenius in tractatu Gabel.viij.parte, de gabel.contractu.xxvij.quæst.Alexand.in dicto §.penult. dicit post Rapha.concordando Bartol. ne uideatur contrarius in dictis ibi. & in l. cùm mulier. soluto matrimonio. quòd si actor,uidelicet uenditor,agit principaliter ad nullitatem contractus propter non solutam gabellam, & sic rei uendicatione ad rem: & tunc obstat exceptio non solutæ gabellæ:nec replicat de pari culpa.Aut agit ad preciū:& tūc replicat,si sibi emptor opponat.Vide Bal. in l. j. §. Offilius. ff.ne quis eū,qui in ius uoca.Ant.de Bu.& Abb.in c. dilecti. in fi. de excep.& omnino Ale.in d.l. cùm mulier. pe.charta.

Gabellæ non solutæ exceptio potest objici inter mercatores, inter quos debet de æquitate procedi.Bald. in l. si pro ea. in fi.C.mandati.Dixi ubi suprà,xviij.q.

Gabella soluenda de deposito, debet solui de eo etiam, quod est factum,ut aliquid fiat.Bal.in rubri.C.depositi.& in l. per diuersas.C.mandati.Item de deposito ciuili,id est,facto sine uera numeratione,secundum Pau.de Cast.consi.ix.

Gabella non soluta de testamento,non uitiat testamentum,licet ex forma statuti uitiet contractum.Bald. post gl. in l. testamentum.C.de testa.Item,

Gabella contractuū uendita non comprendit gabellam testamentorū.Bald.in d.l.testamentum.dixi ubi s̄.quæst.xx.

Gabella non soluta licet statutum annullet instrumentum, nō tamen annullare censetur contractum: quia instrumētum, & contractus differunt.Barto.in l.si quis legatum. de fal.Io. de Imo.Pau.de Cast.& Ioan.de Por. contra Bal. in l. si seruū filij.§.eum,qui.de leg.j.

Gabella soluta de emptione,debet restitui re redhibita. Quod uerum,scilicet per uenditorem,non per gabellarios. Bal. in l.prædium.C.de ædil.actio.

Gabella de transactione soluenda, non debet solui de compromisso.Io.de Pra.& doc.moder.in l.j.de transact.

20 Gabella soluenda de quolibet instrumento,non debet solui de instrumento legitimationis.Pau.de Cast.in l.in his.ff. de leg.& j̄.in uerbo,Statutum.de iudi.uer.lxxxv.

Gabella de contractu quolibet soluenda,debet solui, etiam de contractu inter patrem & filium,nisi de lucratiuo.Bar.in l.j. C.de impo.lucra.describ.lib.x.

Gabella non soluta de contractu intra terminum statuti non reddit cōtractum nullum ipso iure,sed ope exceptionis: secundum Bartol. in l. ij. C. de cano. fru. ur. Ro.lib. xj. & in l. j.§.fin autem pri.de cad.toll.& in rubric.C.de refer. & l.si ita quis.

quis.§.ea lege.de uerb.oblig.& in l.cùm lex.de fideiuſ.Bald. in l.j.§.ſin autem.C.de cadu.tol.in rubrica.C.de refer.& l.j. ne lice.tertiò prouo.niſi ſtatutum ultra procedat annullando.Bartol.& Bal.in l.uniuerſa.de preci.Impe.offe.& ĩ.uerb. Forma.uer.xxxij.dixi plenius ibi ſup.j.q.

Gabella ſi non ſoluatur de contractu,ualet contractus: ſed pœna committitur à ſtatuto impoſita. Bald. in l. non dubium. pe.col.de legi.

† Gabella an ſoluatur de pacto appoſito iuxta cõtractum: uide Franciſ.Areti.in l.patris,& filij.in l.non ibi:& ideo poteſt ſaluari.de uulg.& pupil.]

Gabella ſoluenda de contractu conditionali, debet ſolui tempore celebrati contractus,nõ tempore exiſtentis conditionis.in l.ſancimus.la ij.C.de conſul.non aſper.li.xij.

Gabella ſoluenda de quolibet inſtrumento per ſtatutum, non debet ſolui iterum de eodem refecto. Anto. de Butr. in c.iij. in gl.ij.de iud.& Ale.in l.j.§.ſi quis ſimpliciter. de uerb.obli. ubi dicit uerum,niſi ei addatur aliquid: per no.ibi in gl.& in c.Iudæi.ij.eo.ti.& Alex.in l.j.§.ſi quis ædificium.ff. de oper. no.nuncia.in lectu.& in addi.

* Gabella de cõtractu omnino refecto,cùm nouus cenſeatur, ſoluenda eſt.Anto.Butr.in c.iij.col.pe.de iur.patro.Iaſon in l.ius ciuile.nu.xix.ff.de iuſti.& iur.Æmili⁹ Maria Manoleſ.

Gabella ſoluenda de contractu pro quantitate in eo contenta, puta duorum denariorum pro libra,intelligitur,ſcilicet deductis omnibus expenſis factis in contractu fortè in proxenetis,& ſubhaſtationibus.doc.moder.& Ang. in l. non amplius.de leg.j.in l.fructus.ſoluto matrimonio.& in l.j. de fructi.& lit.expen.& quod per Bart.in l.quantitas. ad legẽ Falc. Quod uerum eſt, ſiue ſtatutum dicat de precio rei ſimpliciter ſolui gabellã,quia intelligitur,ſcilicet quatenus remanet apud uenditorẽ,& ſic deductis dictis expenſis, ſiue dicat de precio recepto à uenditore: ſecus,ſi dicit de precio, quo res ſit uendita,quia tunc ſecus.Bar.ſingulariter in l.ſed ſi hoc.§. quidam.ff.de condi. & demonſtra.dixi ubi ſ.q.xxix.

Gabella ſoluẽda ꝓ pœna.intelligit̃ ſcilicet liquidata, nõ antè. Bal.in l.j.xvj.q.C.de his,quæ pœ.no.in lec.antiqua.

Gabella ſi non ſit ſoluta intra decem dies, ſecundum formam ſtatuti, non poteſt ſolui pòſt, quia non fit purgatio moræ: ſecundum Bald.in l.fi.no.opp.C.de condi.inſert.

Gabella pro primo anno debet ſolui illis gabellarijs, qui fuerunt illo anno celebrati contractus annui, uel legati annui facti,& pro alijs gabellarijs,qui fuerunt in principio cuiuſlibet anni,ſcilicet pro rata annorum,& ſummę.Bar.in l.in lege Falcidia non habetur.& ibi Ang.& in l. cũ Titio. per Bar. ad leg.Fal.& Bald.in l.in annalibus.C.de lega. & Flo.in l.defuncta.de uſufru. Vide Bald.in l.ij.§.ſed & noſtra.in lect.anti.C.cõmunia de leg.& Ang.Aret.in l.j.§. ſi in annos. ad leg. Fal.& Alex.con.xxxv.iiij.parte.

30 Gabella an debeat ſolui de alienatione rei ſubiectæ fideicõmiſſo,ſtante ſtatuto,quòd de qualibet alienatione ſoluatur gabella,aliàs alienans perdat rem.Bal.quòd pœna committitur,gabella non ſoluta.in l.fin.§.fi.C. communia de lega.& Ang.in l.Marcellus.§.res,quæ.ad Treb. dixi plenè ubi ſup.xxxiij.q.

Gabella ſoluenda de donatione,debet ſolui etiã de inſtitutione lucroſa,& utili. Angel.in auth.de nup.§. ſi uerò expectet. colu. iiij. Item de legato. arg.l. legatum.de leg.ij. uide ubi ſ. xxxiiij.q.non autem de remuneratione,quia nõ dicitur donatio.Bar.in j.conſti. Digeſtorum.& not. in l. Aquilius. per Bart.ff.de dona.nec de donatione modali,uel conditionali, uel habente pactum, ſecundum Pau. de Caſt. & Alex.in l.ſi tibi.ff.ſi cert.peta.& ſ.Donatio.el j.uer.xij.

Gabella ſoluenda de inſtrumento debet ſolui de apodiſſa,niſi conſuetudo probetur,quòd apodiſſa nõ dicatur inſtrumentum uſu loquendi.Bar.& Bal.in l.j.C.de iur.cal.

Gabella de contractu non tranſlatiuo dominij,nõ debet ſolui, ſtante ſtatuto, quòd de contractu ſoluatur gabella. Alex.in l.ab emptione.de pact.per not. per Bart. in l. unum ex familia.in prin.de leg. ij. quia de contractu, uel actu inutili, non debet ſolui gabella.Alex.in con.xxxv.iiij.parte.

Gabella de contractu incluſo in altero,uel acceſſorio,an ſoluatur.Bal.in l.cùm dotem.C.de iure dot.

Gabellam contractus ſoluere non tenentur collegiati ſupernumerarij,ſicut nec numerarij.Alex.conſi.clxxvij.ij.parte.ubi dicit uerum,etiamſi poſt uenditas gabellas ſupernumerarij ſint additi collegio.

Gabella ſi integra non ſoluatur pro contractu,an uitietur contractus. Bald. quòd ſic, etiamſi per errorem minus ſit ſolutum: ſecus, ſi plus quàm debeat.in l.qui petat.de acquiren. hære.& in l. fi. & ibi Pet. de Su. de tempo. app. dixi plenius ubi ſuprà,xxxvj.q.Sed Io.de Pra. poſt Bald. Imo. & Rapha. in l.quamuis.de condi.& demon.& Ang. de Aret. in tractatu Maleſi.uer.amputetur ei manus.ult. colum. Bald. contra in l.j.C.ſi aduer.rem iudi.& in add.Spe.de appel.uer. ſed pone, dicit ſtatutũ,quòd ille.& in l.ij.ff.de reſcin.uen.& Flo. in l.res bona.de contrahen. emp. & omnino per Ang. & Alex. in l.ſi ſeruus.§.j.in fi.ſi quis cau.

Gabella de quolibet inſtrumento ſoluenda non debet ſolui de electione pauperum ad bona teſtatoris facta per executores teſtamentorum.Bar.in l.unum ex familia.de leg.ij.

Gabella de contractibus ſoluenda ex quibus ius acquiratur, debet ſolui etiam de contractu commodati, ſcilicet facta æſtimatione uſus rei commodatæ, in quo ius quæritur commodatario.Bar.in l.j.§.huius edicti.de conſti.pecu.

Gabella pro contractu extra territorium celebrato ſolui non debet.Anto.de But.& Moder.in c.licet.de foro compe.

40 Gabella de contractibus ſoluenda, non debet ſolui de renunciatione ſimplici.Bal.in rubrica.C.de pactis.& in l. ſiue apud.C.de tranſact.& in l.penulti.C.de dolo. licet aliter ſentiat in l.j.C.ſi aduer.do.& in l.pactũ.xxj. q. C. de colla.& de ea,quæ fit per pactum,non de ea,quæ fit per ſolutionem,ſecundum Baldum ſingu.in l.iij.§.contrarium.in fi.ff. de contrario iudi.tutelæ.

† Gabella an ſolui debeat de quolibet contractu,quando duo contractus ſubordinãtur ad inuicem:uide Fran.Are. in l. patris & filij.ibi,unde debes conſiderare.de uulg.& pup.]

Gabellæ de contractu non ſolutæ exceptio competit etiam fideiuſſori.Bal.in l.ſi ea.C.de fideiuſ.mino.

Gabella iudiciorum, uel litis, fuit prius impoſita à Caio Cæſare Caligula Imperatore quarto, teſte Suetonio.uer.Vectigalia noua.

Gabella ſoluenda de ſententia,non debet ſolui de iuramento, & confeſsione. Bartol.& Rapha. Cu. in l. j. de confeſ. argu. contrà in l.ij.ff.de iureiur.& in l.j.C.eo.titu. & Pau. de Caſt. in conſi.xl.dixi in tractatu,de Gabel.viij.parte,tit.de gabella iudiciorum,uel litis.j.q.

Gabella ſoluenda de quantitate petita tantùm pro libra,debet ſolui de re petita facta rei æſtimatione.Bal. in auth. generaliter.penul.col.C.de ſacroſan.eccle.

Gabella ſoluenda in cauſa appellationis, ſi nõ ſit ſoluta ob paupertatem,non inducit deſertionem.Bal.ſing.in l.ij. §. ſi quis in iudicio.ff.ſi quis cautionibus. per c.licet. de cenſi. & Bal. in l.acceptam.xxiiij.quæſt.de uſur.gl.in l.eos.C.de appel.& Innoc.in c.ex ratione.eo.tit.

Gabella de lite ad piam cauſam mota non debet ſolui,licet ſtatutum ſit,quòd de omnibus litibus ſoluatur.Bald.in l.nulli. ff.de epiſ.& cle.& Bar.in auth. ſed hodie. eo. tit. licet contrà ſentiat Bal.in l.cum clericis.C.eo.tit.

Gabellæ nõ ſolutę exceptio oppoſita uigore ſtatuti contra inſtrumentũ,non tollit̃ ꝑ proceſſum iudicis ad ulteriora, ſi ſtatutũ eſt, ꝙ inſtrumentũ,de quo nõ ſit ſoluta gabella, nõ mereatur executionẽ,ſed proceſſus ſit nullus.Anto. de But. in c.ſup literis.de reſcri.j.col.& Alex.cõſ.lxv.iiij.parte. in fi.

* Gabella cùm de libello eſt ſoluenda, de libello nullo ſoluenda non eſt.Iaſon,Claud.Seyſel.Deci.Rip.& Cagnol.in l.edita.nu.cxvij. C. de eden. quo tamen in loco aliud uult. Bart. Æmilius Maria Manoleſſus.

Gabella pro additione ad libellum ſolui nõ debet, quando additur ex cauſa,non ſi ex alia cauſa.Pau.de Caſt.poſt Ang.ſecundum Alex.de Imo.in l.ſcire.de uerb.oblig.

Gabella non ſoluta de lite euictionis mota contra emptorem per ipſum emptorem,nõ poteſt repeti per eum à uenditore obligato ad ſumptus litis.Pau.de Caſ.& Ang.& Alex.ſin.in l.uenditores.de uerb.oblig.& ſ.uer.Emptor agit.uerſi.lx.

Gabella non ſoluta pro petitione in iudicio facta nõ reddit iudicium retrò nullũ, ſed poteſt ſolui in quacunq; parte iudicij,cùm non cenſeatur de forma,ex quo eſt de pręparatorijs iudicij.

iudicij. Bald. in authen. generaliter. penult. colum. C. de episc. & cle. in l. per diuersas. xiij. q. C. mandati. & dixi s. de gabel. rerum inanimatarum. uersi. v.

10 Gabella solui debet pro summa, quæ petitur, nõ pro ea, quæ debetur. Ang. & Pet. de Su. post Bart. in l. in offerendis. C. de appel. & not. in l. si idem cum eodẽ. de iur. om. iud. post Bart. & Bald. in l. cùm quædam. eo. tit. Ang. in auth. de defen. ciui. §. decreto. co. iij. Io. Papi. in Summa. in libel. rei. uer. non tamen animo litis contestandæ. in fi.

Gabella soluenda de æstimatione litis, intelligitur, scilicet secundum quod æstimatur in processu litis, non secundũ æstimationem factam ab initio. Bart. in l. fi. C. de appel.

Gabella pro æstimatione soluẽda, si sit quæstio de possessione, debet ęstimari possessio, & res. Bar. in l. si duo. §. fi. ff. uti pos.

Gabellæ non solutæ exceptio competit etiam fideiussori, etiamsi reus nolit ea uti. Bald. in l. si ea. de fideiuss. mi. & Salic. in l. placuit. C. de iudi. an opponatur in causa mercatorum, uel alia, in qua de æquitate proceditur.

Gabellæ non solutæ exceptio per quẽ probetur. Ang. in repe. l. j. C. de iure fis. li. x. Quòd si solutio gabellę habet se per modum solennitatis ad contractũ, debet probari per eum, qui nititur ex eo, & petit executionẽ: aliàs uerò excipiens probet, cùm agentis intentio sit ex instrumento fundata.

† Gabellæ à mora soluendi quis per pendentiã iudicij excusatur. do. Bartho. Socin. in consi. lxxvj. incip. Visa. uer. confirmatur. in j. parte.]

Gabella ultimarum uoluntatum de iure communi solui non debet: quia sublata est ex eis omnis deductio. per l. fin. C. de edic. diui Adria. & ibi hoc tenet Bald. in quarto notabili: & ibi Pau. de Cas. & ideo iniquũ est statutũ, quod fit in contrarium: si tamen fiat, est seruandum. Dixi in tractatu Gabel. viij. parte, tit. de gabel. ultimo uol. in prin.

Gabella de quolibet legato soluenda uigore statuti ad rationẽ decem pro centenario intelligitur scilicet de eo, quod restat legatario, deducto grauamine, & sumptibus. Dyn. Bald. & Ang. in l. non amplius in prin. de lega. j. facit l. sicuti. §. circa. & ibi doc. & Ang. ad legem Falcid. & quod per Bart. & doc. in l. quoties. eodem titul. & in l. sed si hoc. §. cuidam. de con-

† di. & demon. dixi ubi s. ij. q. † Vide do. Barth. Soci. in cons. lxxvj. incip. Visa facti. uer. confirmatur alia bona ratione. circa medium. in j. parte.]

* Gabella si de legato, uel hæreditate est soluenda, si nullum legatum, uel hæreditas emolumentum attulerit, soluenda non est: & si attulerit aliquod commodũ, pro commodo tantum, quod consequit̃ soluere debet. Bal. Pau. de Cast. Raph. Alex. & alij, in l. non amplius. in prin. ff. de leg. j. Mar. Socin. consi. xxxiij. nu. x. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella solui debet etiam de legato liberationis, quando soluenda est de legato, ex quo ius acquiritur. Ang. & doct. in l. quærebatur. ad legem Falci. & quod per Bal. in l. si creditoris. C. de fideicom. dixi plenè ubi s. iij. q.

Gabella de legato annuo solui debet pro rata quolibet anno, scilicet legatarijs, qui erunt à principio cuiuslibet anni. Bar. & Ang. in l. in lege Falcidia nõ habetur. & in l. cùm Titio. ff. ad legem Falci. Bald. in l. in annalibus. C. de lega. & in leg. ij. §. sed & nostra. in fin. in lec. anti. C. cõmunia de lega. & Flor. in l. si defuncta. ff. de usufru. & Alex. consi. xxxv. iiij. parte.

* Iason in l. si Stichũ. §. stipulatio. ff. de uerb. obliga. Riminal. con. cccvj. nu. ij. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella de legato soluenda, non debet solui de inutili. ar. l. non est dubium. ff. ad legem Fal. Facit quod tenet Bald. in l. ij. C. de eunuch. & Alexand. in d. consi. xxxv. nec de legato pio. ar. d. l. non est dubium. iuncta auth. similiter. ad legem Fal. & dixi ubi sup. q. v.

Gabella de legato solui debet, quatenus est utile. Vnde si testator mandat hæredi, quòd uendat rem ualentem uiginti pro decem, debet solui gabella pro decem tantùm. Ang. in l. qui fundum. ff. ad legem Fal.

* Gabella si de legato soluenda est, non debet solui, si debitor creditori, quod purè debebat. legauerit. l. j. & ibi. Bartol. C. de imponen. lucra. descript. lib. x. l. si seruo. & ibi Bald. & Angel. ff. de hære. instituen. Iason in l. si creditori. num. ij. ff. de legat. j. Mar. Soc. consi. xxxiij. nu. xij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Gabella pro legato dotis non debet solui, quatenus est etiam dos, sed quatenus est utile uxori ob commodum præsentationis. Bald. in l. iij. C. de fal. causa adie. legato.

Gabella de testamento soluenda, intelligitur, si hæreditas est lucrosa: aliàs solui non debet. Pau. de Cast. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. in auth. de nup. §. si uerò expectet. & ibi Ang. col. iiij.

Gabella de legato facto pro anima consanguineo pauperi non debet solui, stante statuto, quòd soluatur de quolibet legato, nisi de pio: quia illud dicitur pium. gloss. & doc. in c. ij. de sepultu. Secus, si fiat consanguineo diuiti, quod non dicitur pium. gloss. & Bald. in l. illud. C. de sacrosan. eccle. & in l. j. eodem titu. & in auth. similiter. ad legem Fal. Bart. in l. alio. de alimen. lega. & in l. diuus. si cui plus, quàm per legem Fal. nisi testator legans credat eum esse inopem: quo casu licet sit diues, dicitur legatum pium. Idem si est diues, sed non quantum pertinet ad eius conditionem. Bar. in d. l. j. ij. q. secundæ principalis. dixi ubi s. viij. q. & j. Legatũ pium. uersi. j. circa principium, & per Vincen. Paleot. in con. In hac hæsitatione prius. quod est post con. xv. Alex. iiij. parte.

Gabella si uigore statuti solui debet de quolibet legato, & alio statuto, cauetur quòd uir uxori non possit legare ultra centum, si uir uxori legauit centum, & grauauit testator hæredem ad solutionem gabellæ, ualet legatum, & solutio gabellæ nõ computatur in legato facto de centũ, quia si non computaretur, excederet summam statuti, & non ualeret. Bald. in l. ij. §. ij. in fi. in lec. anti. C. communia. de lega. & quod per Bar. in l. sed si hoc. §. j. de condi. & demon. dixi s. ix. q.

† Gabella, stante statuto, quòd de relictis, & rebus, uel quãtitatibus donatis soluatur, exceptis cõiunctis, usq; ad quartum gradum, an in exceptione comprehendatur uir, uel uxor: uide do. Petr. Philip. Corn. in consi. cliij. incip. Licet. per totum. in iij. parte.]

Gabella de legato remissiuo cautionis solui non debet. Bal. in l. ij. in lectu. anti. C. de condi. inser.

Gabella pro legato post terminum statuti solui nõ potest. Bal. in l. fi. ix. opp. in lec. anti. C. de condi. inser.

Gabella pro legato repudiato debet solui p hæredẽ, apud quẽ remanet legatum cum onere. Bal. in l. pen. uer. item ad quæstionem de gabella. C. de condi. inser. dixi ubi s. xij. q.

Gabella p legato malè ablatorũ incertorũ solui nõ debet, quia pium est. Bal. in l. si seruo. de hæredi. institu. Bar. in l. j. iiij. q. secundæ principalis. de sacrosan. eccl. dixi ubi s. xiij. q.

Gabella de omni liberalitate soluẽda, debet solui de legato facto per patrem filio adoptiuo: quia ei nõ tenebatur aliquid relinquere. Baldus in l. cum in adoptiuis. vj. co. C. de adop.

Gabella pro alimentis alicui relictis debet solui per hæredem, si imponitur pro rebus, quas hęres portare tenetur: sed si imponitur personæ, non ratione rei, debet solui per legatariũ. Bar. in l. j. in fi. ff. de ali. & cib. lega.

Gabella, de hæreditate soluenda, non debet solui de paterna filio relicta. Ioan. de Platea in rubrica Insti. uersi. Alemanicus. Ange. & Raph. in l. in suis. de lib. & postu. & ibi Alexan.

* dixi ubi sup. xvj. q. * Imol. & Iason in d. l. in suis. nu. xj. fac. gloss. in c. pastoralis. de decim. Rim. con. cccvij. nu. viij. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellarum fraudes qualiter cõmittantur, & puniantur, dicetur j. eodem, per totum.

Gabella res odio digna est contra quàm in dubio interpretatur, & iudicatur. Iason in l. j. colum. j. ff. si ex noxal. caus. agat. Ang. con. ix. Anchara. con. cclxiiij. Corneus con. cxcix. col. iiij. uol. j. con. cliij. uol. iij. Dec. con. xlviij. col. fi. con. cccclxij. col. ij. Aym. Crauet. con. ccxxxj. nu. xvij. l. ij. C. uectigal. non insti. non pos. l. uectigalia. & ibi. Bartol. ff. de publica. Bal. in l. j. q. j. C. quæ sit lon. cons. Abb. con. lxix. uol. j. M. Anto. Nat. con. cclxxiiij. nu. viij. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellæ inductæ à principe, uel legitimè quomodocunq;, nõ possunt sine peccato fraudari tam à ciue, quàm à forensi: sed inductæ à non habente potestatem, possunt licitè fraudari tam à ciuibus, quàm à forensibus, nisi inferior, qui eas induxit, habeat priuilegiũ à principe, uel ex præscriptione, quia fraudari possunt à forensibus tantùm, nõ à subditis, sine peccato. doc. mod. & Angel. de Perig. & Alexand. in l. uectigalia. in prin. post Bar. ff. de publi. & Bald. in c. j. quæ sint reg. & uide

uide Bal. & Ang. in l. ij. C. de iure aure. annu. & in l. j. per Bal. C. de cadu. tol. & in l. iij. C. de nau. fœno. & in l. j. ij. co. de rerum diui. & in l. ueluti. de iusti. & iure. & Hosti. ti. de censi. §. ex quib. causis. uer. exactiones. Pet. de Anch. in regula, possessor. iiij. q. li. vj. & dixi in tractatu Gabel. xj. parte, j. q. & uide Abb. in c. innouamus. de censi. quòd etiam clericis licet fraudare imposita laicis, non tamen ciuibus, qui eas sibi imposuerunt. Adde Alex. in l. si publicanus. §. in uectigalibus. de publicanis. † Et per Felin. in c. canonum. in xj. colum. in fi. in uersic. ex quibus uerbis. de consti.]

* Gabellæ iniustę fraudem faciens, neque Deo, neque hominibus tenetur. Ioan. Bapt. Asin. in l. j. nu. lxx. ff. de religio. & sumpt. funer. Iacob. But. & Bal. in l. ij. C. de iur. aur. annul. & ibi Ang. Bald. in l. cùm proponas. C. de. nauti. fœnor. & in l. ueluti. in j. lect. in extre. ff. de iustit. & iur. & in rub. de consuetudi. Abbas in procem. Decreto. Rex pacificus. col. iiij. & in c. j. de constitutio. in c. innouamus. de censi. Anton. Trigon. singul. lxxxix. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam fraudans si moritur intra quinquennium, potest fiscus uendicare res, quæ incidit in commissum: & interim eius anima non damnatur. Bald. in l. ij. C. de uecti. & con. de quo ego satis dubitaui in dicto tractatu.

* Gabellæ fraudem factam ex cõiecturis potest probari. Alex. con. clxxxviij. post. pri. uol. vij. Aymo Crau. con. cxv. num. j. Æmilius Maria Manolessus.

Gabellam fraudare dicitur, qui cum mercibus transit: & non soluit, etiamsi gabellarius eum non interpellat ad soluendũ gabellam, cùm tacere possit, donec transeat mercator: quo non offerente, uel soluente gabellam, possunt ei merces auferri. l. fi. §. diui. el j. & ibi doc. & Bar. ff. de publi. Quod uerũ, si dolose transiuit, non si per errorem: quo casu res liberantur solutione dupli. d. §. diui. el ij. dixi ubi s. ij. q. Item uerum, nisi gabellarius remiserit transeũti gabellam, d. l. fin. §. si quis professus. & ibi Bart. & doct. qui dicunt uerum, quando gabellarius exigebat gabellas pro se, sed commune soluebat aliquid pro eis, uel etiamsi exigebat pro communi, habens generale mandatum ad exigendum & ministrandum gabellas: secus uerò, si exigebat ex speciali mandato, quia nõ posset eas remittere: arg. l. mandato generali. de ꝓcura. & l. j. §. magistrum. de exercit. & Bar. ubi s. & j.

Gabellarius si dedit licentiam transeundi cum mercibus, durat illa septem dies: unde si transit quis pòst, dicitur fraudare gabellam. Bar. in l. j. C. de exactio. lib. xij. Ludo. de arbi. in rub. ff. de arbi. xxij. colu. Pet. de Sun. in l. j. iiij. con. C. de sen. quæ pro eo, quod inter. profer. Quod uerum est, etiamsi illi septem dies transeant in tempus successoris in gabellis, secundum Ludo. Pon. in l. mancipia. §. interdum. ff. de publi. & consuluit Bald. in consi. uisa licentia. ar. contra in gl. in l. j. C. de postu. dum loquitur de interlocutoria.

Gabella cùm fraudatur, res incidit in commissum, id est, perditur ipso iure tota, & eius dominium transit in gabellarium, quãdo scilicet est omissa professio, & solutio gabellæ. l. commissa. & ibi. Bartol. de publi. non tamen possessio. gl. Bar. ibi & no. in l. fi. C. de sacrosan. eccl. l. cũ duobus. §. idem respondit. & ibi Bar. ff. pro socio. uidelicet si dolo omittatur ꝓfessio, & solutio, non si per errorem: qui si contingeret facto gabellarij, res nõ incidit in commissum: aliàs sic. d. §. diui. el ij. Aut professio non est omissa, sed solutio tantùm: & tunc duplicat qđ solui debuit ꝓ gabella. d. §. diui. Ita Sal. in d. l. ij. C. de uect. & Bar. & Mod. post gl. in l. cõmissa. ff. de publicanis.

Gabella si fraudatur, debet res de iure communi confiscari. & si gabella communi fuit soluenda, uel fisco. l. j. & ij. C. de uecti. & commis. l. commissa. in prin. ff. de publi. Si uerò gabellæ sint locatæ priuato, debet res ipsa ei applicari, sicut & pœna. l. si quis sine. & ibi Bald. & Salic. C. de uectiga. ubi Salic. dicit uerum, etiamsi nihil de hoc fuit dictum in locatione: cùm sufficiat non esse actum contrarium. Idem tenet Salic. in l. j. C. eodem tit. & Cy. in l. creditor. §. primo. de act. empt. Bald. in c. ij. de feu. cog. Bal. in l. j. C. de fruc. & lit. expen. Bartho. Cęp. in l. inter publica. §. publica. de uerb. sign. Quod uerum intellige, scilicet quòd factum hominis, id est, sententia interueniat, secundum Bald. in l. si quis in tantam. xiiij. col. C. unde ui. Vide omnino Alex. post Ang. in l. si quis id. de iuris di. om. iud. & in l. j. §. fi. de oper. no. nun.

Gabellæ fraudator intra quinquennium non tenetur de casu fortuito contingente in rebus, quæ inciderunt in commissum, nec de culpa leui, uel leuissima, sed de lata, & dolo. Bal. in l. ij. C. de uectig.

Gabellarius, uel fiscus, potest uendicare res, quæ inciderunt in commissum, tam ab hærede fraudantis, quàm ab ipso fraudante, & à singulari possessore. d. l. commissa. in princi. & ibi doc. & Barto. ff. de publi. l. si publicanus. in principio, eo. tit.

* Bartol. in l. ij. C. de uectig. Ioan. Bapt. Asin. in l. j. num. 90. 91. ff. de religios. & sump. fune. Æmilius Maria Manolessus.

10 Gabella non dicitur fraudare, si mulio portans merces portet buletam, in qua descriptũ sit nomen patroni merciũ, nõ mulionis, ita quòd nõ potest mulio molestari à gabellario. l. parahippum. in fin. & ibi Bar. C. de cur. publico. lib. xij.

Gabellarius ex coniecturis cognoscit an fraus cõmittatur, scilicet ex qualitate rerum, & literarum, quas portat quis. Bal. & Sal. in l. iiij. C. de nau. fœno. dixi, ubi s. vj. q.

Gabellam fraudare dicitur, qui portat res alienas, & dicit esse suas, cùm ipse sit exemptus à gabellis, & res tunc incidunt in commissum. l. j. & ibi Bar. C. de naui. non excu. lib. xj. l. fi. C. de anno. & trib. lib. x. per Bar.

Gabellarius potest uendere, sicut fiscus, res, quæ inciderunt in commissum. l. creditor. §. primo. & ibi Bartol. ff. de acti. emp. Bartol. & Alexand. in l. j. §. fin. de oper. no. nun. & Bald. in l. j. in fin. si propter publ. pen. Quod uerum, etiã pro pœna fraudis. Alexand. ibi & Bal. in l. edicta. C. si aduersus fiscum. Item est uerum, etiam eidem, cuius fuerunt, id est, quondam domino, qui fraudauit gabellam. l. fin. in princip. & l. cotem. §. eam rem. & ibi Bartol. & l. commissa. per Bartol. ff. de publican. Cy. in l. j. quæstio. j. C. si seruus extero. Bald. & Sal. in l. iij. C. de nau. fœn. Imò potest dominus alteri cõmittere redemptionem, secundum Bald. in d. l. j. Item potest uendere hæredi eius, cuius fuerunt res ipsæ. gl. Bar. & doc. in l. commissa. in prin. dixi ubi s. q. vij.

Gabellæ fraudatæ occasione non incidunt in commissum omnes res, quando portantur res licitæ cum illicitis, sed illicitæ tantùm. l. si publicanus. §. de rebus. & ibi Bartol. de publica. Vide plenius per Salic. in l. iij. C. de nau. fœno. & in l. cotem. §. dominus. de publica. & Bartol. In d. l. iij. dixi plenius ubi sup. q. viij.

Gabella fraudata, confiscatur animal, uel currus, cum quo sint merces extractæ, etiamsi sint aliena, & sciens fuerit dominus: aliàs non nisi statutum, uel consuetudo disponat, quod etiã aliena animalia, uel currus cõfiscentur. Bar. & ibi ꝑ Ale. & doc. in l. cotem. §. dominus. de publican. dixi ubi s. q. ix.

Gabellæ fraudator licet perdat salmam mercium ex forma statuti, non tamen perdit animal, uel currum cum quibus fuit facta extractio mercium de territorio. Bald. & Salic. in l. iij. C. de nau. fœn. Item econtrà, uidelicet

Gabellæ fraudator licet perdat animal, & currum uirtute statuti, non tamen perdit merces. Bal. & Salic. in d. l. iij.

Gabellæ fraudator licet perdat currum, cum quo fit fraus, non tamen perdere debet boues, uel asinos ducentes currum. Salic. in d. l. iij. de nau. fœn.

Gabellæ fraudator licet perdat salmam grani, non tamen perdit saccum, cum quo fuit portatum granum sine solutione gabellæ. Bald. in l. iij. C. de nau. fœnore.

Gabellæ fraudator licet perdat animal, uel nauim, non debet perdere pullum, uel scapham. Bal. in d. l. iij. de nau. fœn. dixi ubi s. xiij. q.

20 Gabellam dicitur fraudare is, qui transit cum mercibus per uiam non rectam, & inusitatam. l. qui fiscales. & ibi Bart. C. de nauicul. lib. xj. l. iij. & ibi Bald. & Salic. C. de nau. fœno. Bartol. in l. præsidibus. C. de cur. publico. lib. xij. & Bald. in l. j. C. de ædil. acti. & in l. cùm ante. C. de dona. ante nupt. Quod uerũ, nisi iusta causa sit, ut quia uia usitata erat inundata, uel guastata, uel à latrunculis occupata: secundum Salic. in d. l. iij. in fin. Item uerum, etiamsi repertus in loco suspecto pœniteat, postquam repertus est ab officiali gabellæ: quia non est liber tunc, secundum Flor. in l. arboribus. §. idem tractat de usufruct. & Bald. in l. si fugitiuus. C. de ser. fugi. Ioan. And. in addi. Specul. de const. §. primo. in addi. uersic. sed incidit. ubi etiam dicit secus esse, si sponte pœniteat nondum inuẽtus ab officiali, quia fortè reuertebatur uersus

domum: non si requiescebat cum animalibus in cassina, & ibi repertus sit ab officiali: non enim credetur ei, quòd pœnituerit sine alijs indicijs: ut ibi per Ioan. And. fin. & dixi plene ubi s. xiiij. q. Item uerum, etiamsi extractio nondum sit consummata: quia sufficit esse repertum in uia non recta, licet nondum exiuerit de territorio: ut per Bart. in d. l. qui fiscales. & Alberi. de Rosa. in tractatu Statutorum, ij. parte, iiij. q. Quod uerum est, si statutum dicat de extrahente, & sic per uerbum præsentis temporis, uel præteriti imperfecti: secus, si per uerbum præteriti perfecti extraxerit: quo casu requiritur actus consummatio, secundum Iaco. But. & Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cle. & in l. si fugitiuus. C. de seruis fugi. & in d. l. iij. & ibi Salic. de nau. fœno. Bald. & Ang. in d. §. idem tractat. & Bal. Alex. in l. qui Romę. † §. Callimachus. de uerbo. oblig. † Et per Fel. in c. significauit. de Iudæis. ad fin. & ibi, quòd portans extra territorium aliquas merces prohibitas, & aliquas nõ prohibitas, perdit solùm prohibitas, & non omnes, licet etiam non prohibitas: secus autem, si statutum aliàs esset in contrarium, ibi uide per eũ. & adde Bal. in l. arboribus. §. Iulianus. ff. de usufruc.] Sed contra primũ membrum uidetur facere quod dicit Bal. in l. cùm antè. C. de dona. ante nup. ubi dicit, quòd statutum de accedente ad domum alterius armata manu, habet locũ in eo, qui accedit totaliter, non in eo, qui est in itinere: sed tunc mitior pœna debet imponi, scilicet arbitraria, secundũ Bal. in d. l. si quis non dicam. & in d. l. si fugitiuus. scilicet dimidia eius, quæ aliàs imponeretur pro actu consummato: secundũ Bal. sing. in d. l. iij. Sed fuit originale dictum Spec. tit. de consti. §. j. uer. pone ergo statutũ. ibi: dic tamen, quòd pœna debet mitigari, ut si pœna sit dupli, simplum amittat: si simpli, tũc medietatem. Et si repertus cum mercibus prohibitis in uia non recta confiteatur uelle extrahere de territorio, pœna cõmittitur, ut s. Si uerò negat, dicens uelle portare ad domum suam, uel ad uicinũ, uel ad molendinum, si portet frumentum contra deuetum, inspici debet an per illam uiam ultra locum, in quo repertus est, sit domus sua, uel uicini, uel molendinum, ut tunc excusetur, aliàs non, secundum Ioan. And. in addi. Spe. de const. §. j. uer. sed incidit hæc quæstio & Salic. in d. l. iij. licet non alleget Io. And. Conuincitur etiam de fraude, si testes probent, quòd ille prius dixerit se uelle ire contra deuetum, uel per alias coniecturas ex qualitate personarum, & rerum, & arbitrio iudicis, secundũ Salic. in d. l. iij. & Floria. in d. §. idem tractat. & Bald. in d. l. si fugitiuus. Item si quis reperitur in loco suspecto, puta in litore cum rebus prohibitis, ut cum frumento, uel grassia: secũdum Bald. in l. non quia. C. quę res uendi non pos. Idem si sit repertus in limine territorij, secundum Floria. ubi suprà, & Bal. in d. l. si fugitiuus. reperto uerò in uia recta credi debet cum iuramento, quòd non portet contra deuetum. Baldus in d. l. si quis non dicam. iij. col. per l. j. C. de iti. custo. lib. xij. ubi uide Bar. pro cautela. dixi ubi s. d. xiiij. q.

Gabellarius non tenetur dicere transeunti cũ mercibus, quòd soluat gabellam: sed qui transit debet soluere etiam non interpellatus: quia scire debet se teneri. l. fi. §. diui. el j. & ibi Bartol. & doct. ff. de publica. Quod uerum, si gabellarius extet, cui fiat assignatio: aliàs transiens non est in culpa, & non punitur. Alex. con. clxj. ij. parte.

Gabellam non dicitur fraudare, qui repertus in uia non est passus se perquiri à gabellario, sed de sola resistẽtia debet puniri. l. iij. & ibi Bar. C. de cursu publico. li. xij. dixi ubi s. q. xvij.

Gabellam qui fraudat, potest capi pro repressalijs: sed eam soluens capi non posset. Bald. in cap. primo. quæ sint regal. post Odof. in authen. habita. C. ne filius pro patre. & Barth. Cæp. in l. eum, qui uectigal. de uerb. sig.

Gabellã si nõ soluit uenditor, nec emptor, & emptor precium petit, potest exceptione repelli. Bal. & Salic. in l. fin. C. de pericu. & commo. rei uend. cõtra Bar. in l. bona fides. de actio. emp. dixi plenius ubi s. q. xix.

Gabellæ fraudator si ex forma statuti non debet audiri in causa ciuili, uel criminali, non potest etiam iudex ex officio inquirere pro iniuria ei illata. Bart. in l. non solum. §. quanquã. de iniur. & in l. quæsitum. de in ius uoc Bal. in l. j. C. si à non comp. iudi. & in l. cùm mulier. antepen. colum. solut. matr. dixi ubi s. q. xx. & plenius per Alexan. in d. l. quæsitum. & in d. §. quanquam. & in consi. cvij. iiij. parte. & in d. l. cùm mulier. & j. Inquisitio.

Gabellam dicitur fraudare forensis intrans ad portam ciuitatis non præsentans merces: quia dicitur facere contra consuetudinem generalem, quæ est, quòd ubiq; soluatur gabella. Bal. in l. leges. la iij. in fi. C. de legi. ubi dicit uerum, nisi gabella esset noua, & insolita. dixi ubi s. q. xxij.

Gabellę fraudator potest diffinitiuè condemnari, etiã lite non contestata, ar. l. secundæ. secundum Bald. & Bart. & docto. C. ubi quis decurio. & dixi ubi s. xxij. quæst. ubi etiam posui casus, quibus sententia ualet, lite nõ contestata. & j. uer. Sententia sine litis contest. uer. unico.

Gabellæ fraudator nõ audiendus ex forma statuti, intelligitur scilicet tã in foro ciuili, quàm in ecclesiastico. Bal. in c. j. §. si quis per triginta. in v. col. si de feu. fue. contro. in usi. feu.

Gabella ne fraudetur, potest gabellarius interesse mensurationibus rerum, quæ uenduntur, ut oleum, & frumentum, uinum, & si l. l. si quis. & ibi Bal. C. de uecti. & commis.

30 Gabella uini non dicitur fraudari ex uenditione aceti. do. Simon Sicul. in consi. Statuto cauetur, quòd uendens uinũ. per l. si quis uinum. ff. de uino, tri. & oleo legat.

Gabella non dicitur fraudata, quando reperitur à gabellario mulus oneratus mercibus sine mulione, uel ductore. l. fin. §. serui. & ibi doct. & Bart. ff. de publica.

Gabella si sit pluries fraudata, non debet nisi semel animal confiscari, cum quo fuit fraus cõmissa. Bar. in l. Mæuius. §. duobus. in fin. de lega. ij. dixi ubi s. q. xxvij.

Gabella dicitur fraudari, si transeuntes per territorium cum mercibus de ea non explorent. Bal. in l. iij. C. de nau. fœno. & s. eo. uersi. iij. & xxj. & dixi ubi s. q. xxviij.

Gabellarijs debent assignari res, quæ portantur à transeuntibus, etiamsi sint tales, de quibus non soluatur gabella. l. fi. §. diuus quoque. & ibi Bartol. ff. de publ. ubi uide de scholare portante libros à gabellis exemptos. Vide etiam in d. l. fi. §. quoties. ubi contrarium not. Ideo dic secundum Bartol. & doc. ibi. quòd si quis portat ea, de quibus liquet gabellario, quòd solui non debet gabella, ut quia iam soluit: & tunc nõ debet peti bulleta. d. §. diuus. Si uerò portet ea, de quibus gabellario non liquet, ut quod quis ducat causa sui usus: & tũc debet peti bulleta. Vnde cùm gabellario non constet, eum esse scholarem, debet peti bulleta, aliàs libri incidũt in commissum. dicto §. quoties. Secus, si sit res, ex qua nõ debet solui gabella ex forma statuti: quia tunc bulleta non est petenda, & res non possunt incidere in commissum. doct. & Bar. & dixi ubi s. quæst. xxiij.

Gabella si fraudetur per unum ex socijs portantem rem communem, debet res confiscari pro parte socij tantùm fraudantis. l. fraudati. §. j. & ibi doc. ff. de publica. ubi per Bar. Idem si sunt res plures separabiles: quia solùm res fraudatoris confiscantur, non aliorum sociorũ insciorum, secus consciorũ. l. si publicanus. §. j. & l. cotem. §. dominus. eod. titul. & tenet Ang. de Perigl. in d. l. fraudati. & dixi ubi s. q. xxx.

Gabella si sit priuato locata per communitatem, & fraudetur, non dicitur fraudata pecunia communis, uel publica. Pet. de Anch. consi. In Christi nomine, eiusque matris. & dixi ubi s. q. pen.

Gabellæ fraudator denunciatus à muliere potest conuinci etiam testimonio dictæ mulieris. Salic. consi. In nomine Domini, amen: Casus talis ponitur: cauetur in pactis datij uini, &c. & in l. ea quidem. de accus. Sed contrariũ consuluit Bal. in consi. In nomine Domini, amen: an mulier admittatur ad denunciandum, &c. dixi s. q. ult.

Gabella non dicitur fraudata, si in bulleta facta per gabellariũ de extrahendis certis ballis pannorũ, uel rerum sint descriptæ pauciores ballæ, quàm fuerint assignatæ gabellario. Alexand. con. ccxiiij. ij. parte.

Gabellam non dicitur fraudasse, qui petijt licentiam à gabellarijs. s. uer. Fraus. uer. xxvj.

40 Gabellam fraudans an sit liberatus, si res, quæ incidit in commissum, perijt. Bal. in l. j. aliàs. ij. C. de uecti. & commis. & suprà.

Gabellam si fraudet mulio portans merces, suum est periculum. no. ex dictis Bartol. secundum Alexand. in l. cotem. §. dominus. de publican. & Bartol. in l. fi. C. de naui. non excu. lib. xj.

lib.xj.Sed quid si mulio non est soluendo.Alexand.ubi s. & ibi Ludo.Pon.in rub.de consue per Innoc.

Gabbia ad carcerationem est prohibita. s. uerbo, Carceratio.uer.xxij.

Gallus gallinaceus debet insui in corio bouis, cũ simia, & uipera, ad cruciandũ parricidam in mari, uel in flumine proiectum. Instit. de publi.iud.item l.Iulia.§. de parricidis.

Gallus uẽditus si habet annulũ in corpore, an sit emptoris, uel uenditoris talis annulus.j.uer. Venditor animaliũ.uer.viij.

Gallinæ, & anseres, non ueniunt appellatione animaliũ. Gul. de Cu.& Flor.in l.hæc actio.in fi.si quadr.pau. fe. di. & Gul. in l.de quib. ff. de legi.sed appellatione auium sic. l. auibus. de leg.iij.

Gallici quia non sunt in potestate parẽtum, possunt testari etiam de aduenticijs.Bartol.sing.in cap.j.§.fi. de duo.fratri.de no.bene.inuest.

Gastaldus dicitur, qui habet curam rerum exteriorum. in Specul.de his, qui al.no.in iudi.inter. uer. Gastaldus.

Gaza dicitur uniuersitas bonorum.l.Titia.§.Lucius. & ibi gl.ff.de leg.j.

Gazophylacium dicitur locus, ubi diuitię reponũtur.Abb.in ca.j. de proba. post gl. ibi, & in c.ij.xc. dist.

† Adde, quòd gazophylacium est dictio composita ex Persico & Græco.nam gaza lingua Persica signat apud nos opes, & φυλάττω Grecè custodio: & est locus in quo preciosior supellex cõseruatur.Abb.in c.primo.de prob.Archid.in cap.oblationes.xc.distinct.

Gebellini dicuntur iustè timere intrare in terram Guelforum, & econtrà.gl. in c.statutum. de rescriptis.in vj.Quod est uerum, etiamsi sua culpa sit expulsus, secundum Arch.& Ioan.And.ibi.& Phi.de Fran.in c.ex parte. de appel. † Adde, quòd partis Gebellinæ, & Guelfæ nulla dicitur esse maiestas: quia talia nomina ab inuidia, ira & iniustitia sunt orta, & non illustrãtur nomine maiestatis. Soc. j.uol.consi.xxij.col.ij.

Gebellinus audiri prohibitus per statutum, audiri debet per procuratorem.Bal.in l.seruum.§.publicè.de proc.

Gebellini gesta in officio ualent, licet statutũ prohibeat esse in officio, si ultra nõ procedit.Bal.l.si quis decurio.C. de falsis.

Gebellinus factus Guelfus gaudet beneficijs Guelforũ in loco.Bald.in l.lex Viscellia.C.ad leg.Iul.Viscel.

Gebellini dicti sunt qui secuti sunt Federicum Imperatorem, cuius titulus fuit de Gebello: secundum Bartol. in tract. de Guelfis & Geb.

Guelfi dicti sunt, qui secuti sunt ecclesiam, secundum Bartol.

Gebellini filius potest esse Guelfus, & econtrà.Bal. in l.filium. C.de suis, & legi.& ibi Alex.de Imo.in apostil.

Gebellini possunt & publica utilitate, non ad commodum priuatum, facere statuta contra Guelfos: & econtrà. Bal. in l.j. C.de monopol.

Gebellini non possunt mutare ea, quæ sunt facta per Guelfos expulsos, & econtrà.Bald.in l.j.C.quod quisque. iur. & in l. j.in prin.C.de cad.tol.

Gebellinorum & Guelforum materiam uide per Bart. in tractatu de Guelf. & Gebel.& Bal.in l.j.C.ad legem Iul. Vis. & in l.j.quod cuiusq; uniuer.no.& Alexan. de Imo. in addi.ad Bart.in §.nos.in procemio Digestorum.

Geminatio actus prohibiti non dat robur actui.auth.si qua mulier.& ibi Bal.ff. ad Vellei. nisi post bienniũ.d.l.si mulier.& ibi Bal.& in d.auth.si qua.Vnde

* Geminatio magnam uim habet. uoluntatem enim hominum firmum constantemq; demonstrat.l.balista. ff. ad S.C. Treb.l.j. C.de emend.C.Iustinia.l.j.C.de plus petitio. Bart. in l.cùm scimus.C.de agricol.& censit.li.xj. Old.con. ccliij. Pau.de Cast.con.cxv.uol.j.Ay.Cra.cõ.ccj.nu.42.uol.j.Bal. in c.eã te.col.ij.de rescript.Æmilius Maria Manolessus.

* Geminatio actus suspicionem deceptionis excludit.l. si mulier.la ij. C.ad S.C.Velleia.Aym.Cra.con.ccj. num. 42. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Geminatio uerborum, quæ sui natura boni uiri arbitrium significant, liberam uoluntatem indicant, & præseferunt ac præbent.Corne.con.cccij.col.iij.uol.iiij.Aym.Cra.con.ccj. nu.42.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

* Geminatio donationẽ, quæ aliàs causa mortis iudicaretur, inter uiuos efficit.Corne.con. ccxxiij.col.iij. uol.j. Ay. Cra. con.ccj.nu.42.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

* Geminatio efficit, ut priuilegiũ exemptionis à decimis latè pro eo, cui est cõcessum, interpretetur.Dec.con.cxiij.col. ij. Ay.Cra.con.cc.j.nu.42.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Geminata fideiussio mulieris post biennium excludit exceptionem Velleiani.d.l.si mulier.& ibi Bal. Quod est uerum, etiamsi non fuit certiorata de beneficio Velleiani:ut ibi per Bald.quod no.ad auth.si qua.

Geminatio actuũ ualidat actum priorem inualidum.l.talis scriptura.& ibi doc.& Angel.de leg.j.& in l. legata inutiliter. & † ibi Bart.e.tit.& Bald. in tractatu Schisma. xix.col. † Et per Fel.in c.quoniam.de off. deleg. & in c. si quando.de rescrip. uersi.geminatio rescripta.& aliquid per Fran.Are.in l.centurio.de uulg.& pupil.in gl.ibi, paganus.]

Geminatio quietationum, uel confessionum de recepto debito præsumitur, ne inducatur obligatio recipientis ad singulum, tanquam indebitum:puta si debeo tibi centum, & soluo, tu facis mihi duas quietationes diuersis temporibus, nõ possum contra te agere ad centum, tanquam indebitè soluta ex ui unius quietationis superfluè, cũ præsumatur geminatio. Casus sin.in l.ne casu.C.de discu.libr. x. secundũ unã lec.ut tenet Bald.ibi fin.contra gl.ibi.& tenet Bald.in l.fi.C. de eden.& Io.de Imo.in l.planè.§.si eadem.de leg.j. & Alex. in l.ueluti.§.hæc uxor.ff.de eden. ubi ponit quæ instrumẽta geminata per iudicẽ, uel non.& per eum, l.Publia.deposi.

* Geminata confessio, tanquam per errorẽ facta, erroris causa probata, reuocari potest.& est com. opi. ut affirmat Dec. in l.j.iiij.not. C.de error.calc.Lud.Roma. con. cccxcj. Soci. con.ccxxviij.col.j.uol.ij.Ay. Crau. con. clj. nu.32.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Geminata interlocutoria non potest reuocari.gloss. fin.in cle. cùm à repulsione.de appel.

Geminata electio ualet.Bald. in tractatu Schisma.xix.colum.

Geminata confessio, etiam extraiudicialis, probat contra confitentem.l.cùm scimus. & ibi Bart. C. de agri.& censi.lib.xj. Paul.de Castr.consi.clxxij.& Alex.in d. l. Publia. Quod uerum, etiamsi cuilibet confessioni adsit unus testis tantùm, secundum Pau.de Cast.consi.ccc.& non potest reuocari.gl. in c.ex literis.de diuor.Bald.in l.error.de iuris, & facti ignorantia.Alex.in rub. de uer. oblig.Item excludit exceptionẽ non numeratæ pecuniæ:ut suprà, Exceptio non nu.pe.uer. xxviij.& de hoc uide Bar.& doc.in l.triticum. de uerb. obli. & per Ale.in rub.de uerb.obli.& in l.capite quinto. de adul. ubi etiam per gl.fin.ibi dicit idem in criminali, ut geminata confessio extraiudicialis ualidet confessionem in tortura.

† Et in c.olim.de rescrip.& per Felin.in c.de hoc.de simo. in j. colum.ibi:tertiò limita.]

Geminata fuga de carcere operatur, ut fideiussoribus non relaxetur.l.cum lege.ff.ad Syll.

Geminata interlocutoria quid operetur.Bar.& Ale.in l. quod iussit.in fin.de re iudi.& in l.cùm procurator.§.j.de ope.no. † nun. † Et per Felin.in c.si cautio de fide inst.]

10 Geminata productio prodest, & non tollitur prima per secundam.j.Productio.uer.lxj.

Geminatio actus operat in casu.l.cùm maritus.§.fi. de pac.dot.

Geminatum pactum de non petendo quid operetur.j.uer.Pactum de non petendo.uer.iij.

Geminata promissio facit constitutum:ut in rub. de const. pecu.& ibi per doct.& Pet. de Sun. uide Alex. in l.iurisgentiũ. † §.sed cùm nulla.de pac.& in rub. † de uer.obli.] Alex. in apostil.ad Bal.in l.aduersus. & l. generaliter. ibi : quartò oppo.C.de non nume.pec.& s.uerb.Confessio.

Geminata confessio de dote recepta tollit exceptionem non numeratæ dotis.Ioan. And. in addi. Spe.de do.inter uirum & uxo.in rub.& gl.& doc.in l.in contractib. C. de non num. † pec.& j.uer.Maritus conuenitur.uer.xlv. † Et per Fel. in c. si cautio.de fide instr.in ulti.fal.]

Geminatio appellationis non nocet.Inn.in c.dilecto.de appe. Bal.in Mar.uer.Renuncians.uer.xij.& plenius per Barto.& Alex.in l.cùm procurator.§.j.in fin.de ope.no.nun.

Geminata cōditio adiecta legato, quod quis sibi ascripsit propria manu in testamento alicuius, excusat scribentem à pœna de his, qui sibi ascribunt.l.diuus.§.fi.& ibi Bar.ff.de fals.

Geminatum rescriptum principis tantum ualet, quantum unum cum clausula, Proprio motu.Bal. in l.nec damnosa. C. † de preci.Impe.offe. † Et per Felin.in loco s̄.alleg.

Geminata obligatio naturalis parit actionē.j̄. Obligatio natu- † ralis.uer.xiiij. † Et p̄ Fel.in c.si cautio.de fide instr.in d.fal.]

Geminatio uerborum enunciatiuorum facit ea disponere. Alexand.in l.ex hac.de donatio.

20 Geminata mora uel interpellatio impedit moram purgari. j̄.Mora purgatur.uer.xiiij.

Geminatum pactū nudum parit actionem l.j.§.pe. ff. de const. pe.iuncto §.de constituta.Institu.dē act.Bald.& Angel. in l. fi. C. ad legem Falc. doc.in cap. per tuas. de arbitr.Anto. de But.in c.cùm contingat.de iureiur. Alex. de Imo. in l. iuris- † gentium.§. sed cum nulla. ff. de pac. † Et per Fel. in loco s̄. alle.& d.Petr.Philip.Cor.in con.lxviij.incip.Ardua. in litera T.in iij.parte.]

Geminatū uerbum relatum ad personā,inducit industrię personam.Bal.fin.in c.fi.de of.dele.per l. balista.ff.ad Treb.

Geminatio delicti eiusdem eodem loco & tempore, facit unū delictum censeri, ut si quis sæpius cum eodem uno loco & die adulteret, uel ludat, uel uestes prohibitas portet. Bald. in l.quicunq;.ij.col.C.de ser.fugi.

Geminatio uerborum, Hæres esto,quid importet.in l.liber homo.§.Titius.& ibi Bartol.de hæred.inst.

Gemma legata in auro cedit auro,quando est aurum positum causa gemmæ,uel gemma causa auri: non si fiat annulus causa ornandæ uxoris.Bart. in l. cùm aurum. §.proueniamus.de auro & argen. leg. qui etiam loquitur de annulo signatorio,in quo dicitur argentum poni causa gemmæ:sed in dubio gemma non cedit auro,secundum Bartol. in l.pediculus. §. auro. de auro & arg.leg. & uide in l.rerum mistura. ff. de usuc.imò aurum cedit gemmæ, non econtrà. de pœ.di.ij.principium.uer.foramina.Cardi.in cle.j.§.ij. de iureiuran.

Gēmæ ueniunt in legato auri.d.l.pediculus.§.auro. & ibi Bar.

Gemma legata ex annulo separata debetur.l.si gemma.eo.tit.

Gemmæ,& alia ornamenta uxoris,soluto matrimonio sunt uiri,& eius fratribus bonorum socijs communicanda. Bal. in l.cùm te.C.de donatio.ante nup.

Gemmæ dicuntur bona mobilia, & ideo possunt alienari siue solēnnitate requisita in rebus immobilibus. Angel. in auth. de nupt.§.& quia parum.col. iiij. nec ueniunt appellatione immobilium,ut ibi.

Gemmarum materiam supple j̄.uerb.Lapides.& uer. Margaritæ.per discursum.& per Plin.de Natura.histo.ult.lib.

Generatio tertia quæ dicatur.s̄.uer. Emphyteusis stipulata.uer.liij.quomodo computetur. Ang. in auth.de alie.& emphy.

† Adde,quòd generatio est mutatio ex nō ente in ens, secūdū Aristo.lib.de Genera.& corrup.& dicitur Græcè γένεσις.

Generationis appellatione continentur fœminæ, & bastardi. gloss.in c.statutum. & ibi do. Domi. Gemi. de hæreti. in vj. Alex. de Imo. in ca. potuit.ix.q. de loca.Item descendentes per lineam masculinam.gloss. in d.cap.statutum. & Bald. in cap.si pater.de testa.in vj. Lau.de Fano,in §.cæterùm.x. col. de legi.agna.suc.Vide omnino s̄.uer. Descendentes. uersic. fin.quòd fœminæ dicuntur de genere patris, per l. j. de iure immu.& ibi Alexand.

† Et an nepos ex filia dicatur de generatione aui materni: uide do.Pet.Phi.Cor.in consi. lj. incip. Videtur.in litera C. & D.& seq.in iij.parte. Et an nati ex fœmina ueniant appellatione generationis,uide per eum consil. cxc. incip. Pluries. in litera C.in iij.parte.

† Adde,quòd ille dicitur esse de genere alicuius, qui descendit ab eo per lineam maternam. Vide Aret.in c. nouit. colu. ij.de iudic.Adde quomodo probetur,aliquem esse de tali genere.Aret.consi.xxxvij.co.j.& ij.per totum.

Generatio,& genus,sunt idem.Bal. in l. j. C.de iure emphy.& Alex.in l.j.§.personis.ff.de iure immu.

† Generatio quid comprehendat, uide do. Petr. Phil. Cor. in consi.ccxxxiij.incip.In hac.in litera D.& in iiij.parte.

† Generatio est nomē uerbale, & habet significationē actiuā, & passiuā.d.Pe.Phi.Cor.in d.con.ccxxxiij.in litera F.

† Generatio filiorū an requirat semē mulieris : uide d.Pe.Phi. Cor.in con.cxc.incip.Pluries.in litera C.in iij.parte.]

† Generatio prima alicuius est filiorum,quia ipsemet non potest dici prima generatio,quia nemo generat se ipsum, ut de se patet.Sed inter generantem & generatum debet esse distinctio:& quid sit,& à quo incipiat,uide dom.Mari. Socin. in cōsi.xxv.incip. D.Fran.uer.quare assumo.circa medium. in j.parte.]

Gener non potest assignare terminum socero ad dotis solutionem.Ioan.And.in c.salubriter.de usuris.

Gener contra socerum non compellitur testificari, nisi in defectum.Abb.in cap.in literis.in fi.de testi.

* Generi,& nurus appellatione ueniunt,& sponsi. l. in legib. ff.de testib.Æmilius Maria Manolessus.

Generalis renunciatio priuilegiorum, uel exceptionū, in l.sed & si quis.§. quæsitum. ubi per Bartol. in repe.& gl.in l.fi.ff. si quis in ius uo. nō ie. quod non ualet. & per Specul.de renun. uersi. pone ergo. & per Alexand.in d.§.quæsitum.

* Generalia uerba obscuritatem interdū pariunt.l. in tradendis.ff.commu.præd.l. Prætor edixit. §. quod autem prætor ait.ff.de iniur.l.cùm Stichus.ff.de sol.l.ita fidei.in prin. ff.de iure fisc. Aym.Cra.con.lxx.nu.20.uol.j.Dec.con.cxcj.num. 5.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalia uerba, generaliter non sunt intelligenda, sed restringenda,ne altera pars maneat decepta, damnumq; sentiat.l.pe.ff.ad exhib.l.cùm Aquiliana.ff.de transac.l.tres fratres.ff.de pac.l.obligatione generali.ff.de pig. l. si idem cum eodē.ff.de iur.om.iud.l.iij.§.j.ff.de recep.arbit.l.sed si pupillus.§.sed si alius.ff.de inst.Ant.But.con.ix.Calder.cō.fin.de don.Pau.de Cast.con. ccv.con. cclxxxv.con. cccxvij. uol.j. Ay.Cra.con.lxx.nu.28.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalia uerba mens,qua cōtrahentes fuisse uero uidetur simile,restringit.Ang.con.ccxlviij.col.ij.Paul.de Cast. con. cccxxxij.col.j.uol.j.Dec.con.dxxxij.col.ij.Ay.Cra.cō. lxx. nu.25.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Generalia uerba non extenduntur ad non cogitata, sed ad id tantùm, de quo agitur. l. emptor. §. Lucius. & ibi Bartol. de pactis.

Generalitas restringitur ad similia expressis. Cardi. in clem.ij. de procur.& plenius j̄. Verba.el j.uer.xiiij.

* Generalia uerba generaliter nō sunt intelligenda. cùm non est par eademque ratio omnium casuum, qui sub uerbis illis generalibus possunt comprehendi. Bart. in l.si pluribus. ff.de leg.ij. Doc.in c.ut circa.de elect.in vj.Pau.de Cast.con. clxxxvij.uol.ij.Aym.Crau.con.lxx.num.27.uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Generalia uerba sufficiunt etiā derogatoria.gl.& Car.in clem. j.de sepul.xiij.no.& in iij.oppo.Item,

Generalis reuocatio debet idem operari, quo ad omnia, quod specialis,quo ad expressa.Cardi.in d.clem.j.ul.no.

Generalis renunciatio cum clausula, quòd habeantur pro expressis,& non ualet.j̄. Renunciatio iurium.

Generalis,& incerta obligatio ualet.Abb.fin. in c. ex parte. de censi.uide fin.per Alexand. in l. si ita stipulatus. xiij.colum. de uer.obl.]

Generaliter dici tantum ualet, quantū singula specialiter enumerare.gl.in l.omnes.§.primo. C.de præscrip.trig.ann.

Generalis transactio extenditur ad omnes causas, etiamsi de una tantùm tractetur.no.in l.emptor.§.Lucius.ff. de pactis. & per Bartol. omnino in l. Aquilia. de transact.& j̄. Transactio super quibus. uer. xxxiiij.

10 Generalis uisitator non potest remouere officiales ab officijs.Inno.in c.dilectus.de rescrip.nisi habeat speciale ad hoc mandatum.Host.ibi,& Bal.in Marg.uer.generalis.uer.j.

Generalis possessio iurisdictionis qualiter acquiratur.Innoc. in c.dilectus.de capel.monach.

Generalis clausula sequens refertur ad specificata. l. legatorū. §. fi. & ibi Bartol. de leg.ij. uide l.Titia. §. Lucius. el ij. & ibi Bart.de leg.ij.& s̄. Clausula. el j. uer.xvj. Bald.in l. pactum. xiiij.q.de colla.

* Generalia uerba, quæ sequuntur, secundum ea, quæ antecedunt,

dunt,restringenda sunt.l.non est nouum.l.nam & posteriores.ff.de legibus.l.hæres meus.§.j.ff.de leg.iij.glo.in l.sciendum.in principio.ff.qui satisda.cog.in auth. offeratur. C.de lit.cõtesta.Dec.con.clxxix.col.fin.& co.iij.col.j.Anch. con. ccclxxix.col.j.Corne.consi.cxlij.col.iij.con.clxxvij. col. iij. uol.ij.Ay.Cra.con. lxxxvj. nu. 5.uol.j.con.ccxxj.nu. 15.uol. ij.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalia uerba, quæ in una tantùm re locum habere possunt,non autem transferri ad multa, eius expressè mentionẽ facere uidentur.l.fundus qui locatus.ff.de fund.instruct. Bart.con.cxcvj.Angel.con.cccxxxvj. col.j. Aym.Cra. con. clxij.nu.v.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis dispositione incõueniens si sequatur,restringenda omnino est.gl.in c.literas.de rescript.in clem.Imol. in l.si uerò.§.de uiro.ff.sol.matr.Pau.de Cast.con.l.colu.ij.uolu.ij. Soc.con.lxxxiiij.col.iij.uol.j.Ay.Crau.con.lxx.nu.21. uol.j. & con.lxxxvj.nu.8.e.uol.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis dispositio ita intelligenda est, ne quæ antecedũt, corrigere uideatur,Roma.consi.ccccxcix. colum. iij. Alex. con.clxvij.colum.v.uol.vij.Aym.Cra.con.lxx.num. 21. uol. j.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalia uerba,ne inæqualitas sequatur,sunt restringẽda. Fran.Are.con.vj.col.vj.con.cliij.Soc.con.xcviij.col.iij.uol. j.Ay.Cra.con.lxx.nu.23.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

* Generalia uerba,ne iniquum aliquid sequatur,sunt restringenda.Iason in l.à diuo Pio. §. in uenditione.col.iij. ff. de re iud.in l.si seruũ Stichum.§.sequitur.ij.no.ff.de uerbo.oblig. Bal.con.ccccxxxiij.uol.j.Soc.con.xliiij.in extre.uol. j. Ay. Cra.con.lxx.nu.24.uol.j.Aemilius Maria Manolessus.

Generalis quietatio fratris non extenditur ad rem, quam potest uendicare.Bal.in l.pactum.xij.q.C.de colla. & in l. cùm necessitatem.C.de fideicom.l.Aurelius.§.Mæuia.& ibi glo. & Bartol.de lib.leg.

Generalis oppositio non iuuatur ex probatione speciali.Bald. in auth.si dicatur.in fi.C.de testib.

Generalia uerba restringuntur per specialia, uel speciem oppositam generi,uel limitantem genus.Bald.in l.fi.in fi.C.de hær.uend.

Generalis renunciatio restringitur ad contractum, super quo interponitur.l.iubemus.& ibi Bald.C.ad Velleia.

Generalis consensus,uel licentia sufficit,nisi in his,quę requirunt speciale mandatum.Bald.in l.fi.§.necessitatem.ul. col. C.de bo.quæ lib.

Generalis permissio nõ sufficit, quando indefinita non æquipollet uniuersali.Bal.in d.§.necessitatem.ulti.col.

Generalis licentia,uel consensus patris, non sufficit ad petendum restitutionem in integrum.Bal.in d.§.necessitatem.

20 Generalis dispositio nõ includit exemptos, uel priuilegiatos.gl.in c.j.de cap.mona.in vj.& Pau.de Cast.con.cxxxij.

† Generalis dispositio non comprehendit ea quę quis specialiter non concessisset.dom.Pet.Philip.Cor.in consi.lxxxix. incip.Viso.in litera O.in iij.parte.]

Generalis remissio habet exceptiones.l.fi.& ibi Bald.C.de bo. quæ lib.

Generalis renunciatio ponitur per Bald.in l.pactum.xiij.xiiij. xv.& xvj.q.C.de colla.

Generalia uerba in renunciatione operantur.Bald. in l.pactũ. xvj.q.C.de colla.

† Generalis probatio non prodest, quando quælibet species generis non consequitur illum effectum, ad quem proponitur.Abb.in d.c.in præsentis.in iiij.col.de proba.per tex. no. iuncta gl.in c. pia.de excep.lib.vj.in uer.si quis.& per tex.in d.c.in præsentia.Ex quo etiam nota,quòd probatio generalis non declaratur secundũ materiam subiectam, seu intentionem articulãtis.Idem dicitur, quando genus simpliciter est prolatum,intelligitur à iure in potiori specie opp.facit l. j.§.in perpetuum.ff.si ager uecti.uel emphy.peta. & si genus proferatur à testibus,in nullo releuat probantem: sicut si à iure proferretur,uel à iurisperito.pro hoc tex.iũcta gl.in l. j. C.de usu.secundum Abb.ubi s.

Generalis exceptio,uel reseruatio seruitutis,est inutilis.l.quicquid.& ibi Bart.C.communia prædio.

Generalis ratio iuris cõmunis trahitur etiam ad statuta.Bal.in l.ea,quæ.xj.q.C.de de condi.inde.Bar.in q.per Italiam, &c.

† Generalis ratio amplificat dictum.d.Barth.Soc.in l.j.de acqui.pos.num.22.

Generalis causa posita in pacto,uel transactione, an extendatur ultra casum,de quo agitur de præsenti.Bal. in l. emptor. §.Lucius.ff.de pac.& in l.prima.C.eod.tit.& in l.si pluribus. de acceptila.& in l. si decreta. de transact. & in l.qui Romæ. §.duo fratres.ff.de uerb.obl.

Generalis renunciatio iuri futuro,etiam ex causa de futuro,an ualeat.per Bartol.in l.qui cum tutoribus.in prin.ff.de transact.& d.§.Lucius.cum si.s.alleg.

Generalis clausula derogatoria sufficit,quando unum tantùm præcedit,ad quod solum, & nõ ad aliud,referri potest, quia circa id tantùm operatur.Bald. in authen. hoc inter liberos. C.de testa.

Generalis permissio,seu licentia,nõ includit casus fraudulentos.in l.j.ij.col. C.si quis omi.causa testa.Item illicitam. Bar. in l.si procurator.de condi.indeb.

30 Generalis sermo non comprehendit prohibita.Bal.in l.uoluntas.in fi.C.de fideicom.per ca.j.de c.qui curi.uen.

Generalis immunitas extenditur etiam ad collectas impositas ratione guerræ,uel necessitatis.Flor.in l. si seruitutis. in prin.ff.de ser.urb.præd.

Generalis quietatio restringitur solũ ad id,quod est satisfactũ. l.si ex maiore.& ibi Bal.C.de exceptioni. uide omnino Bar. in l.Aquiliana.de transactio.j.uerbo, Quietatio.uer.xxviiij.

† Generalis refutatio,uel renunciatio,an restringatur ad specificata, auth. quod pluries dicatur de dantis bonis. uide d. Pet.Phi.Cor.in consi.vj.inc.In hac.per totum.& in consi.clxviij.incip.uisa.in litera N.& O.in j.parte.]

Generalis sermo nõ comprehendit personam loquentis. l. inquisitio.& ibi Bald.C.de sol.ff.de act.emp.l. si mercedem. §. fi.& ibi Bart.gl.& Bald.in l.j.ff.de senato.l. qui insulam. §. fi. cum glo.ff.loca.nisi in casu l.Paulus.§.fin.ff.de pig.Adde dictum Bald.in l.cùm acutissimi.C.de fideicom.& infrà, Persona.uersic.j.& j. Promittens.uersi.lxij. & omnino Alexan. in addi.Bartol.in l. Paulus. §. si sciente.de pigno. & in addi. Bald.in l.cùm acutissimi.prealle.& in d.§.fin.post Barto. & in l.si quis legauerit.de lega.j.

Generalis restringitur ad habilitatem.l.ut gradatim. §. primo. de mune.& hono.glo.Instit.de uerb.oblig. §. sed hæc solennia.nisi fauore Reipublicæ: quia tunc comprehendit etiam inhabiles.l.iij.§.utrum.& ibi Ray.& Bar.ff.ad Syllan.

Generalis petitio sufficit ad interrumpendũ præscriptionẽ in omnibus casibus, & delegationibus contra eundem citatũ commissis. Casus sing.secundũ Bar.in l.fi.ff.de anna excep.

Generalis concessio facta per episcopum alicui sacerdoti de absoluendo pœnitentes, nõ extenditur ad casus specialiter episcopo reseruatos.cap.ij.de pœ.& re.in vj.

† Adde,quòd generalis sermo restringitur.gl.& do.Abb. in c. primo.de const.glos.in c.si quis omnem.j.q.vij.gl.in c. nunquam.de cons.dist.v.& glo.in cap.si uerò.el j.de sen. excom. & in c.significasti.el ij.de homi.gl.& ibi do.in l.inter omnes. ff.qui satisd.cog.gl.in l.sententiam.§.cùm aliter.ff.ad legem Aquil.Bart.in l.j.§.nunciatio.ff.de no.ope.nun.doc.in l.j. ff. sol.mat. Ang. in auth. ut determinatus sit numerus clericorum.in uerbo,semper.gl.in l.j.C.de sacros.ecc.do. Ant.Ioan. de Imo.& alij,in d.c.j.gl. & ibi Abb. in proœmio Gregoriano,in §. sanè. post d. Ant. Faciat quod habetur in c. re uera. de conse. dist. ij. & gloss. in c. nemo.de simonia. Angel.post Gul.de Cu.in d.l.inter omnes. Archidia.Do. in c. sacrosancta.xxij.dist.& in c. frequens. de resti.spo.lib.vj.glo.in l.j.C. communia.de legat.& ibi dixit Bald.quòd quædam sunt uera per generalẽ enumerationẽ, quę nõ sunt uera per enumerationem specierum,per illam gloss. quam inducit ad quæstionem: dictat instrumẽtum, quòd omnes consiliarij interfuerunt,& tamen quidam exempti non interfuerunt, quòd saluatur instrumẽtum, tanquam loquens de generibus singulorum,non tãquam de singulis generum. Allegat d.l. inter omnes.uide eundem Bald.in l.j.§.huius studij.ff.de iust. & iur.& in c.cùm omnes.de consti.& in cap. j. eo. tit. & in l. omnes.C.sine censu uel reliquis.post gloss. ibi: & Innoc. in c.ex literis.de iure pa.& Bald.in c.j.de feu.cogni.& Barb. in c.j.de const.in xxij.col.

† Adde, quòd in generali concessione non ueniunt ea, quæ quis in

quis in specie uerisimiliter concessurus non esset. tex. in c. fi. de off. uica. lib. vj. & in c. in generali. de reg. iu. in eodem lib. facit quod notatur in cap. ex frequentibus. de insti. & pro d. c. fi. uide Ludo. Ro. no. dcxj. incip. Fundatores ecclesiarum. & no. dcij. incip. De longæua & inueterata.

Generale dictum restringitur per rationé expressam subsequentem, uel tacitè inhærenté. Bal. in l. si quis seruo. C. de furtis.

Generalis inuestitura intelligitur, scilicet de iustè possessis. Bald. in l. cùm oportet. iij. col. C. de bo. quæ liber.

Generalis confirmatio statutorum uel priuilegiorũ an extendatur ad reuocata. Bal. q sic in l. priuilegia. C. de sacros. eccl.

40 Generalis confirmatio statutorum, uel priuilegiorum, trahitur ad iniqua. Bald. in l. j. C. de monopol. & in c. j. j. col. per quos fi. inue. & in l. cùm oportet. C. de bo. quæ lib. in prin.

Generalis concessio castri an comprehendat merũ imperium ei cohærens. Bal. in c. j. iiij. co. de cap. qui cur. uen. in usi. feu.

Generalis mentio de aliqua persona non sufficit, quando specifica requiritur. gl. in c. inquisitionis. de hære. in vj. Alexan. con. ciij. iiij. parte. & And. Barb. in cons. sequenti, Scripsit Ecclesiasticus. j. colu. & no. in constitutione secundum Ioan. ibi de elect.

Generalis renunciatio non ualidatur iuramento. Ioan. And. in c. fi. de commodato. in Nouella. & ibi Abb. & Bald. in c. primo. de controuer. feud. apud pa. termi. gl. in auth. sacramenta. C. si aduer. uend. & Bal. in l. ij. ix. q. C. de rescin. uen. & no. in l. fi. C. de non num. pe. & per Bar. in l. sed & si quis. §. quæsitum. si quis cau. Sed Io. An. tenet cõtrariũ in c. ij. de pac. in vj. no. Bart. in l. si duo. ff. de iureiu. & Pet. de Su. in d. l. fi. C. ad Vell. quod imò extenditur ad non cogitata. Et est casus in c. ex rescripto. de iureiur. & tenet do. Prosdoci. cont. in c. si diligenti. de foro comp. & Bal. in Marg. uer. Mulier. & in l. j. ij. q. C. commodati. ubi dicit, quòd uinculum iuramenti habet uim casus specialiter expressi, per l. cùm pater. §. filijs matrem. de leg. ij. & ideo generalis renũciatio cum iuramento ualet, quando de consensu constat saltẽ in genere, aliàs non. Et omnino per Alexand. in l. j. §. si quis ita. de uerb. oblig. & infrà, uer. Iuramenti effectus. uer. lxxvij. & omnino per Alexand. in l. sed & si quis. §. quæsitum. si quis cau. Io. de Imo. in d. c. j. & in c. cùm contingat. xxxviij. charta, quòd ualeat. Item adde, quòd iuramentum non extenditur ad non cogitata. c. ueniens. de iureiur. c. ij. de renũcia. Fed. de Sen. in cõs. cxciij. aliàs. ccviij. quæritur, an domina Margareta, &c. nec ad ignorata, secundum Pau. de Cast. consi. lxvij. & consi. ccvj. & con. cccxlvij. Imò extenditur, quia ualet transactio super testamento non uiso, si sit iurata, secundum d. Alexand. in consi. xj in ij. uol. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. antepe. charta, de uer. obli. Pro quo facit, quia allegationi ignorãtię potest renunciari. Bal. fin. in l. qui iure. ff. de testamento mil. & per Alexan. in d. §. ubi plenè. & ibi ponit cautelam, quòd renunciatio generalis extendatur ad incognita, uidelicet q sic exprimatur in ea, secundum Angel. ibi. & in d. l. qui iure. † & in l. sicut. C. eo. tit. † Et per Are. l. Claudius. de acq. hær. in j. colum.]

Generalis liberatio non extenditur ad actionem realem, nisi expressè de ea dicatur. l. & uno. §. primo. ff. de acceptil. Bart. in l. Aurelius. §. Mæuia. de libe. leg. ubi casus. & tenet Bald. in l. cùm necessitatem. C. de fideicom. & in l. pactum. xij. q. de collat. & in l. j. C. de fal. cau. adie. le. Inst. de act. §. j. & ibi Ang. de Aret. & j. eo. prox. uer.

Generalis remissio nõ comprehendit dolum. per gl. & doc. in l. transactione. C. de transa. & in l. Aurelius. §. Caius. de libe. leg. & in l. si unus. §. illud. ff. de pac. p Bar. in l. tres fratres. eo. titu. l. aduersus. & ibi Bald. C. de excep. Bartol. in l. Pomponius. ix. colum. de neg. gest. quod non comprehendit dolũ, uel reliqua. Sed comprehendit culpam preteritam. d. l. tres. non futuram, secundum doc. in d. §. illud. & in d. §. Caius. & in d. l. transactione. Item nec extenditur ad rei restitutioné, secundum Bartol. in d. l. tres. per l. ei, cui. de lib. leg. & in l. Aurelius. §. Mæuia. de lib. le. & Bald. in l. cùm necessitatem. C. de fideicom. & in l. pactum. xij. q. de colla. facit d. §. Caius. & l. si seruus uetitus. de leg. j. & suprà, proxi. uersi. ubi plenè. Vide tamé no. in l. sub pretextu. C. de transa. & Pau. de Cast. in d. l. tres fratres. Prædicta uera, nisi remissio generalis fiat patri quondam tutori filij sui à filio. l. Aurelius. §. si Titius. ff. de lib. leg. quia est speciale in patre: aliàs secus, secundum Bartol. in d. l. tres fratres.

Generalis remissionis forma est, secundum Pau. de Cast. in dicta l. tres fratres. hoc modo uidelicet, Et dicta remissio, seu liberatio, seu quietatio sit, & esse intelligatur plena, & plenissima, & extendatur etiam ad ignorata, & incognita dolo aduersarij, uel non dolo, super his, de quibus de præsenti competit actio, uel in futurum competi posset. & j. uer. Remissio. & uer. Renunciatio.

* Generalis fideicommissorum acceptatio, fideicõmissa, quæ acceptanti sunt allatura damnum, nõ comprehendit. l. si peculium. §. sicut autem. ff. de pecul. leg. l. si procurator. & ibi Doc. ff. de cond. inde. Ay. Cra. consi. xxxiij. num. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis fideicommissorum acceptatio, fideicommissa inutilia non comprehendit. l. legata inutiliter. in princip. ff. de leg. j. Aym. Crau. consi. xxxiij. num. 17. uolu. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis impugnatio, uel renunciatio, nõ comprehendit, quæ impugnanti commodum allatura sunt. Salic. in l. cùm precium. C. de lib. cau. Alexand. in l. etiam. §. licet in dotalibus. §. fi. ff. sol. matrim. Aym. Crau. consi. xxxiij. num. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Generalis obligatio bonorum non comprehendit ea, quæ specialiter non obligarentur. l. j. & ibi gl. & Bar. C. quæ res pig. ob. po. l. specie. & ibi Bart. eo. tit. l. obligatione generali. & in l. seq. ff. de pigno. ubi uide Alex. qui ponit formam, ut comprehendat omnia. & per Matthæum Mathesi. in no. cxliiij. in l. item quia. de pac. Bartol. & Io. de Por. in l. stipulatio hoc modo. de uerb. oblig. & s. Bona. Idem in prouisione generali. glos. in c. cùm iuramento. de homicidio. Alexan. in l. ita stipulatus. la grande. iij. colum. de uerbo. oblig. Item nec seruos, nec alia se mouentia. Bartol. in l. quintus. §. argento. ff. de auro & arg. leg. & in l. qui potest. de autho. tu. Io. de Prato in l. procurator totorũ. de procura. Item nec res prohibitas alienari. Bald. in l. uoluntas. C. de fideicom. & in l. j. C. quæ res pi. ob. pos. & ibi Bar. & per Alex. in l. si constante. vj. charta. sol. ma. & Bar. in l. codicillis. §. instituto. de le. ij. Item nec bona hæredis. l. Paulus. ff. de pig. Cy. in l. assiduis. C. qui po. in pi. ha. Item nec bona patris prodigi assignata filio pro alimentis, & legitima, Bal. in l. ij. C. si quid in frau. patro. Itẽ nec bona quæsita post mortem obligantis. Bald. in l. cùm tabernam. in fi. ff. de pig. facit l. Paulus. eo. tit. & Paul. de Castr. consi. cclxxiiij. Sed comprehendit bona subiecta fideicommisso, gl. & Angel. in auth. de resti. & ea, quæ pa. colla. iiij. Itẽ emphyteusim, secundum Ange. ibi. Item nec feudum, suprà, uer. Feudum. uer. lx. & per Alex. in d. l. si constante. vj. char. ubi etiam de emphyteusi. Item nec bona liuellaria, secundũ Ang. ubi s. & Alexand. ibi. Item merces, d. l. cùm tabernam. & ibi plenè per Alex. in d. l. si constante. vj. charta. & Bal. in l. ubi adhuc. C. de iur. do. Quod est uerum, etiam uenales, secundum Bal. in d. l. cùm tabernam. Qui subdit, quòd si merces uendãtur, preciũ succedit in hypotheca & obligatione. Item pecuniam. d. l. cùm tabernã. §. fi. Quod intellige de pecunia accepta mutuò ab alio creditore, non de accepta ab eodem, cui fit obligatio: quia non est uerisimile, quòd quis uelit eidem obligare pecuniam ab eo mutuatam, secundum Bal. ibi sing. Vide Bald. in l. certi. vj. q. C. loca. & Alexand. in d. §. fin. aliàs est l. creditor. & Alexand. in l. generaliter. de usufr. le. nec bona dotalia, Cy. Bald. & Alexand. in l. si constante. §. maritus. sol. matr. Sed an comprehendat bona futura, no. in l. fi. & ibi Bald. C. quæ res pig. ob. pos. & in d. l. ubi adhuc. ulti. col. & Bartol. in l. si is, qui. ff. de iur. fis. & uer. Bona futura, uer. x. quòd sic. & Bar. in l. j. in prin. ff. de pig. maximè cum clausula precarij. Bart. in d. l. fi.

Generale mandatum cum libera concessum à lege, ut patri legitimo administratori, intelligitur quod possit constituere procuratorem. Bald. in l. j. C. de bo. mat.

Generaliter iniunctum minus timeri solet quàm specialiter. in Spe. de iud. dele. §. v. uer. sed nunquid potest.

* Generalia uerba restringenda sunt, ne quis indebitè lucrũ faciat. l. Marcellus. in prin. & ibi Ias. not. iiij. ff. ad Treb. Bart. in l. non est dubium. col. ij. C. de legib. Ay. Cra. consi. lxx. nu. 26. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis

* Generalis dispositio ea, quæ expressè nominatimque prohibentur, non complectitur. l. quanquam. ff. de ri. nuptia. c. à nobis. de sent. excom. c. j. de iureiu. in vj. Barto. in l. si quis sub conditione. in extre. ff. de condi. institut. Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iure deliber. Paul. Cast. con. cccxvij. col. iij. uol. j. con. xxiij. col. j. uol. ij. Alex. cõ. xcv. col. ij. uol. vj. cõ. x. in extre. uol. vj. Ias. in l. filius à patre. §. fi. ij. no. ff. de lib. & post. Corn. con. clxxxj. col. ij. uol. iij. gl. in l. j. ff. de off. eius. Dec. in c. ex literis. col. fi. de const. Ay. Cra. con. cvj. nu. 6. cõ. clxx. nu. x. con. cc. nu. 6. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalia uerba restringenda nõ sunt, cum nulla restrictionis ratio subsit. Bal. con. xlviij. uol. iiij. Ay. Cra. con. lxxxiiij. nu. 14. uol. j. con. cxxxiij. nu. 6. eo. uol. Ang. cõ. cclxxxj. col. j. Abb. con. j. col. ij. con. xliiij. col. ij. con. lj. col. fi. con. xliiij. col. pe. uol. j. con. lv. col. j. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis dispositio etiam cùm in odiosis sumus, est generaliter intelligenda. Ang. in l. fin. col. fi. ff. de consti. princip. Dec. consi. v. in extre. Aym. Crau. con. cxix. num. 14. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis dispositio, cùm ad omnia referatur, nihilq; intactum relinquat, omnia comprehendit. l. j. §. quod ait. ff. de aleator. l. j. §. generaliter. ff. de le. præstan. l. de precio. ff. de Publician. Bald. consi. cxcj. ccv. uol. j. Ay. Cra. con. cxxxiij. nu. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Generalis conuentio an trahatur ad ignorata: uide do. Pet. Phi. Cor. in con. cxvj. inci. Circa. in litera V. in j. parte.

50 Generalis absolutio per laudum, uidelicet, Absoluo ab omni eo, quod petere posset, quomodo intelligatur. Alexan. consi. xlvj. j. parte.

Generale mandatum concessum procuratori non comprehendit donationem. l. contra iuris. in fin. ff. de pac. l. procurator totorum. & Bart. in l. procurator. cui libera. in fi. ff. de proc. Bald. in l. fin. in princ. C. quod cum eo. Quod uerum est, etiamsi dictum sit ad faciẽdum, quicquid uult. l. j. ff. quod iussu. Item nisi dominus esset consuetus donare. Alex. in l. solutum. §. fin. de pig. actio. Item uerum, si sit dictũ, quod facere possit tanquam dominus de re sua: quo casu nec donare, nec dilapidare potest, secundum Bald. in l. j. C. de bo. mater. & in l. fi. C. de contrah. emp. in fin. Item nec comprehendit inhonesta. l. si procurator. ff. de cond. inde. l. nam & nocere. & l. seq. ff. de pac. Item nec solutionem indebiti, ut ibi: Nec receptionem, ut ibidem. Item nec alienationem. l. procuratorem. & ibi Bald. C. de proc. & tenet Bar. in d. l. si procurator. Alexand. consil. j. iiij. parte. Item nec facultatem cõpromittendi de iure, & de facto. Item nec quod possit fideiubere pro alio. Paul. de Castr. in l. contra iuris. §. fin. ff. de pac. infrà, uer. Procurator generalis. uersi. xx. nisi habeat liberam litis, uel generalem, quia cõpromittit tunc. Barto. in l. mandato. de procur. Item nec ea, quæ dominus non concessisset, nisi specificè. l. cùm quis. de sol. l. Stichum. §. usufruc. ff. de fideicom. liber. l. qui peculij. & l. quam Tuberonis. ff. de pecu. glos. & Ioan. Fab. Institu. de emp. & uen. §. partum. Item nec actus obligatorios domini celebrare, si non habet liberam procurator generalis, secundum Bald. in l. mandatum. ij. col. C. mandati. Item nec possit impetrare ius iniquum, nec comprehendit licita, ex quibus possit pœna inferri. l. iij. §. si procurator. & ibi Barto. ff. quod quisque iuris. ubi dicit uerum post glos. etiamsi habeat generale cum libera. Item nec quòd possit aliquid facere contra gesta domini. l. si hominem. & ibi Bart. ff. mandati. Bart. in l. si ambitiosa. de decre. ab ordi. faci. & in prima constitutione C. §. ideoque. & Bart. in l. actione. §. renunciare. pro soc. ubi dicit uerum sine causa. Item nec indebitum. Bald. & Lud. in l. iij. §. si procurator. ff. quod quisque iuris. Quod est uerum, etiamsi in generali sit libera, secundum gloss. & Barto. ibi. Item nec quòd faciat dominum incidere in pœnam: ut ibi no. & docto. & Alex. in l. ij. §. si procurator. quod quisque iur. & in l. sed & si quis. §. j. ff. de dam. infect. de his, quæ in fraud. cred. l. si fraudator. l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. non obtem. Vide Ioan. de Pra. in l. ignorantis. ff. de procur. & omnino per Barto. in d. l. si procurator. §. j. de cond. inde. Item nec ea, quæ sunt extra patrimonium domini mandantis. l. nec mulierem. de manu. uind. Sed an quod possit renunciare exceptionib. domino competentibus, Bart. in l. si fraudator. ff. de his, quæ in frau. credito. Itẽ nec potestas cõferendi beneficia. c. ij. de præb. cle. ij. iij. q. de procura. Venit tamen in dicto mãdato, quòd possit pcurator soluere creditoribus. l. si procurator. in princ. & ibi Bar. ff. de condi. indeb. Item omnia, quæ faceret quisque diligens paterfamiliâs. Bart. in d. l. si procurator. Item ea, quæ dominus facere consueuit. Barto. in l. solutum. §. fin. & l. uel uniuersorum. de pig. act. & in l. si fraudator. ff. de his, quæ in fraud. credi. & in l. Seio. §. medico. de annu. lega. & ibi dicit uerum de his, quę dominus consueuit facere ordinariè, non extraordinariè. Quod etiam tenet in d. §. fin. post Bartolum, ubi plenè dicit, quòd potest etiam pœnam apponere procurator in contractu. & infrà, Procurator contrahit. uer. viij. & uerbo, Procurator generalis. uersi. xviij. & suprà, Ambasiator. Item comprehendit, quod dominus consueuit facere etiamsi sit ei pręiudiciale. Alexand. ubi s. secundum Lud. in xj. singulari. per l. qui remissis. de usufr. Item comprehẽdit, quòd possit uti bona fide. Bald. in l. fi. in fine. C. de contrahen. emp. Sed non comprehendit maiora: ergo nec causæ criminales, quę sunt de maioribus. Card. in cle. j. xviij. q. de off. uic. & j̃. Procurator qualiter. uer. lxiiij.

Generaliter dictum, uel rescriptũ, debet intelligi generaliter. in Spe. de arbi. ad fi. & de proc. §. ij. uer. sed quando. l. de precio. ff. de publi. & in Spe. de feu. §. ij. uer. xv.

Generale mandatum an tantum ualeat, quantum speciale. in Spe. de actore. uer. sed quid si pater.

Generale mandatum sufficit, nisi dicatur, quòd requiritur speciale. ibidem.

Generale mandatum quibus casibus non sufficiat, sed requiritur speciale. in Sp. de proc. §. j. uer. item opponitur. & j̃. uer. Mandatum generale. uer. xij. xiij. & per discursum,

Generale tantum ualet in omnibus, quantum speciale in singulis. eo. tit. §. iiij. uersic. sed opponitur. & de instru. edi. §. xj. uer. & scias. de loc. §. iij.

Generalibus, ambiguis, & duplicibus uerbis uti debent cauti aduocati. in Spe. de aduoca. §. vij. uersic. item cautus.

Generales actiones quæ sint, & qualiter in eis formentur libelli, & sententiæ. in Spe. de act. seu peti. §. iiij. in princ. & de iud. §. ij.

Generalis responsio omnia complectitur. in Spe. de libel. concep. §. ij. post princip.

Generalis positio an sit admittenda. Item,

Generalis parit obscuritatem. in Spec. de posi. §. vij. uersi. ix. & uer. illud autem.

* Generale mandatum, ut fratribus prouideatur, non refertur ad fratres, quibus est expressè, nominatimque prouisum. l. alimenta. §. basilicæ. l. Stichus nutrici. in prin. ff. de alim. & cib. lega. Aymo Crau. consi. lxxxvj. nu. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generale mandatum principis, aut priuati, quæ non licent, non complectitur. l. j. ff. de his, qui sui uel alie. iur. l. si procurator. ff. de cond. indeb. c. j. de iureiur. in vj. Aym. Cra. consi. lxxviij. nu. 9. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generale rescriptum principis, non est trahendum ad ea, quæ princeps concedere non potest, uel ad quæ concedenda difficilem se admodum princeps præstare, præbereque solebat. l. si pater. ff. de his, qui in frau. cred. l. Lucius. §. pen. ff. ad municip. c. à nobis. & ibi Abb. in iij. not. de sen. excom. gloss. ij. in c. j. de fili. presbyt. in vj. Bald. in §. naturales. in extrem. si de feud. fue. contro. Bar. Veron. co. fin. colum. ij. Aymo Crau. consi. clxxij. num. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis dispositio aut ratihabitio illicita non complectitur, sed tantùm ea includit, quæ disponentem inclusurũ, uero uidetur simile. l. si procurator. & ibi not. ff. de cond. inde. l. obligatione generali. ff. de pigno. Old. consi. cccxxx. col. ij. Ay. Cra. con. clx. nu. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Generalis dispositio eandem uim in genere habet, quam in specie specialis. l. si duo. ff. de administ. tu. l. si chorus. ff. de lega. iij. l. omnes. C. de præs. xxx. an. Barto. in l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. in l. prætor ait. In princ. ff. de ope. no. nunc. Ay. Cra. cõ. clxij. nu. 2. uol. j. Æmili9 Maria Manolessus.

10 Generalem clausulam subdi post specialiter præmissa, non est nouum. Spe. d. uer. illud.

Generalis positio si sit negata, non est postea respondendum positioni speciali.eo.§.uer.xv.

Generaliter facto præcepto de non recedendo donec responderit omnib. positionibus, an intelligatur tam factis, quàm faciendis.eo.tit.§.x.uer.item pone.

Generalis libellus non admittitur. Specu. de libell.concep.§. xv.uersi.item non ualet.& infrà, Libellus generalis. per discursum.

Generaliter dicta uidentur negligi, nisi dicantur specialiter. in Spe.de treu.& pace.in fi.

Generalium iudiciorum materiam uide in Spe.de iud.§.ij.

Generale quo ad genus, facit quod species, quo ad speciem.in Spe.de locato.§.iij.

Generali derogat speciale.in Spec.de feu. §.ij. uer.xvj.& j̄.uer. Genus.uer.antep.

Generalitati standum est, quando casus non excipitur à regula.in Spe.de offi.om.iud.§.viij.uer.dicamus.

20 Generalis clausula trahitur ad specificata. in Specul. de loca. §. iij.

Generalitas admittitur in accessorijs. Old.consi.ccv.

Generalitas parit obscuritatem.in Sp.de posi.§.vij.uer.ix.

Genitiuus casus importat dominium. Bart.& docto.in rubric.ff.de oper.no.nunc.doct. & Fran.Pataui.in j.const. C. ut domus Titij. de relig.l.ij.§.j.Car.in cle. j.§.terra. de pœnis.l.ij.§. in locum.ff.de reli.Alexã.in rub.ff. † de iur.om.iud. † Et per Feli.in c.quia V.de iud.& Fran.Are. in l. qui absenti. de acqui.pos. §. si quis possessionem.& do. Petr.Philip.Corn.in consi.cclxxxij.incip.In hac.in litera P. in iiij.parte.& Lanfran. in cle. dispendiosam. de iudi.& latè do.Ias.May.in rub.de no.ope.nun.nu.13. & Bartho.Soc.in l. rem.de acq.pos.nu.2.]

† Adde ad hoc Abb.Ioan.de Imo. & Barb.in c.j.de postu.prę la. Spec. in tit. de prob. §.sciendum. uersi.sed pone.Bald.in addi.ad Spec.ti.de confes. idem Bald.in l.j. §.idem Pomponius.ff.nau.cau.stab. facit gloss.in l.ij. ff.de orig.iur. & quod nota.in l.lex Cornelia. §.demùm.ff.de iniurijs. Bal.in l.si de proprietate.C.si à non compet. iud. Pet.Ancha. in c.postulasti.de cle.excom.mi. Car.in c.j.de autho.& usu pal.Domi. in c.j.de usur.in vj.

Genitiuus casus importat etiam possessionem sine dominio. Barto.plenè in l.j. §.potestatis.ff.de peculio. Item uerificatur etiam ratione possessionis. l. parui. & ibi Barto. ff. nau. cau.sta.no.in l.j.ff.de relig. & ibi Bart. & Bald.qui etiam dicit, quòd dominus possessionis dicitur, qui possidet etiam in materia statutorum. & Alexand. consi.v.iiij.parte,& plenius in rub.ff.de oper.no.nun. Adde Ang.in l.lex Cornelia. §.domum.de iniu.& in Spec. de prob. §.uidendum.uer.sed pone, statutum.& Barto.in j.consti.C.ubi dicit, quòd statutum de dante damnum in re alterius, non intelligitur ex natura causæ efficientis, sed alterius, ut significet dominium, & in usu loquendi uerificatur, etiam ex sola possessione: unde potest dici res alterius, id est, possidentis tantùm. Vide omnino Bald. in l. ut in priuatorum. C. si à non compet.iudi. & per Abb. in cap.quia V. de iud. per Alex. in † d.cõsi.& in d.rubrica. † Et adde, quòd natura genitiui multis modis sumitur in iure, puta ꝓ domino, possessore, ut per do.Pe.Phili.Corn.in consi.ccj. incip.Licet.in litera G.& H. in j.parte.

Genitiuus quandoque dicit causam efficientem: ut Io.Iac. Sali.in proœ. C. & Alexand. in d.rubric. de operis no.nuncia. iij.charta.

Genitiuus casus propriè de sui natura dicit dominium directum.l.si domus.§.fi.de leg.j. & quandoque refertur ad usufructuarium.l.j.in princ.iuncto §.non solum.arbo.fur. cęsarum. Et ideo interdictum cõtra terras regis positum, afficit etiam terras, in quib. rex habet usumfructum. Io.And.in c.si sententiam. de sen.excom.in vj. Imò quandoque dicit causam finalem.l.cùm aliquis. C. de iure delib. l. filiof.de cond. & demon. Quandoque dicit iurisdictionem.c.j.& ibi Bald. de postul.præla.doc.post gl.in c.accedens.ij. ut lite nõ contestata. Et in dubio potius restringit, quàm demonstret.c. cùm capella.& ibi Ant.de But.de priui. Ita Alexã.in rub.de ope.no.nun.iij.charta. De qua materia per Bal.in l.pe.C.si à † non comp.iud.& in l.iij.ff.de neg.gest. † Cuius autem naturæ sit, uide per do.Soc.con.lxxiiij.incip.In præsenti consultatione. uer.præterea dictum. ibi: quod & secundo etiã clarius.in j.parte, charta cxxvij. & con. xcj. inci. Visa,& diligẽter.circa prin.ij.col.in d.parte, char.clij.& cõ.xciij. inci. Circa primum præsentis cõsultationis. uer.præterea dicta uerba.in d.parte, chart.clvj.& uide do.Pe.Phi.Cor.in cõ.ccxlij. inc.Viso.in litera G.in ij.parte: ubi an eius natura sit importare dominium, uel possessionem, & detentionem, & quod solet etiam adaptari ad aliud, quàm ad dominium, uide per eũ in con.xxiiij.incip.Licet.in litera F.in iiij.parte. Et quòd nõ semper importet dominiũ, uide per eum in consi.cccxiiij. incip.Rem arduam.in litera L.in iij.parte.]

Genitalia hominis sunt membrum. Bal.in l.data opera. in xv.col.magna. uersic.item genitalia. C.qui accu.non pos.addo j̄.Membrum.uer.ij.

Gens ex quatuor hominibus constat. Bar.in l.j.ff.de prob. & in l. prætor. in prin. & ibi Alex. la ij.ff.ui bo.rap.& in l.oues.de abige. Vide Bald.in l.j.in fi.ff.de iusti.& iure.& Barto. in l.omnes populi.de iusti. & iure.& Insti.de iure nagen. & ciui. §. omnes. Quid de turba, j̄.uer.Turba.uersic.j. † Et Bald.in l.j.de prob.]

Gens etiam mulieres comprehendit. l.j. §. ius gentium. & ibi Paulus de Castr. ff.de iusticia & iure. Quod nota pro statutis.

Gens in uno loco potest facere castrum, dummodo sine æmulatione & iniuria alterius. Bar.in l.j.in princi. ff.quod cuiusuniuer.nomi.

Gens non comprehendit spurios. Alex. in l. pronunciatio. §. familiæ.de uerb.sign.

Gens, & genus, quomodo differant. Barto.post glo.in l.j. ff.de prob. & comprehendit agnatos, & cognatos, ut ibi,& Alexand.in l.j.ff.de iure immun.& in l.pronunciatio.§.familiæ. de uerbo.signif.

Gens adunata si facit guastum, quilibet tenetur de facto suo, non de facto consocij in foro conscientiæ, & in foro iudiciali, si factum potest per se discerni. Innoc.in c.sicut.de homi. & Bal.in Mar. uer.Gens.ubi etiam dicunt cætero liberari, si unus totum emendet.

Gentiles dicuntur, quasi sint tales, quales geniti sunt, id est, infideles. j. q. j. non ne. secundum Hug. & Abb.Sicul.in c.nouit.de iud.

Genus perire non potest. l. incendium. C.si certum petatur.

† Adde, quòd genus secundũ Arist.in libro Prędica. est, quod prædicatur de pluribus differentib.specie, in eo quod quid: ut animal prædicatur de homine,& asino, quæ differũt specie: & dicitur Græca lingua γένος.

Genus est numeratio singularum specierum, cognatione, uel affinitate coniunctarum, quoto gradu una persona distet ab alia, optimè dijudicans.gl. Insti.de gradi.§.hactenus. Vnde

Genus propriè dicitur affinitatis, non consanguinitatis. gl.in d.§.hactenus.& no.in c.non debet. de consan.& affi.

Genus ad unam speciem redactum assumit eius naturam. Bal. in auth.hoc inter liberos.C.de test.

Genus non possidetur, nec est in dominio alicuius. Bal.in l.ij. in fi.principij.C.communia de leg.

Genus in medio positum declaratur ex præcedentibus, & sequentibus.l.quæsitum.§.Mæuij.per Bart.de leg.iij.

Genus generalissimum est, quod nullum genus habet supra se.Bar.in l.j.in prin.de iur.om.iud.

Genus per testes singulares probari potest, ut super infamia in genere.Bal.in l.j.viij.q.de testa.

Genus,& posteri, sunt idem. Bal.in c.j.de feu.mar.& Alex.in l. qui ob hoc.§.personis.de iure immu.

† Nota casum, in quo non operatur tantùm genus, quo ad omnia, sicut species, quo ad speciem: nam licet sub genere comprehendantur omnes species generis: ut no. in l.iuris gentium.§.si fraudandi. ff.de pac.tamen ubi requiritur notabilis expressio speciei, non sufficit facere mentionẽ: quia expressio per speciem possit retardare principem à cõcessione Abb.in c.in nostra.in j.col.de rescrip.

† Vbicunq; species ponit aliquid ultra genus suũ, appellatione generis non uenit illa species. Abb.in c.bonæ memoriæ. in j.

in j.col. de postu. præl.& ibi allegat tex. ualde notabilem in c. statutum. de elec. lib. vj.

10 Generis appellatione ueniunt descêdentes per lineam masculinam. Bal. in c. si pater. de test. in vj. Alexan. post Bart. in l. qui ob hoc. §. personis. de iure immunit. & in l. pronunciatio. §. familiæ. de uerbo. signifi. gl. in c. statutum. de hær. eod. lib. nisi fauore libertatis. l. j. & ij. ff. de lib. cau. & Alex. in l. qui ob hoc. §. personis. de iure immu. Itê frater. l. cùm quidã. de interdic. & relega. Item legitimati. l. quoniam. & ibi Bart. de natura. libe. Non tamen bastardi. Bal. in l. fi. C. de uerb. signi. Lau. de Fano, Institu. de legi. agna. succes. §. cæterùm. xj. col. & melius per Alex. in l. pronunciatio. §. familiæ. de uerb. signi. Item nec consanguinei. Ang. in auth. de incest. nup. §. j. in fin. De quo uerbo per Bald. in l. Arethusa. de sta. hom.

† Vide Bald. in l. j. de proba.]

Genus masculinum an concipiat fœmininum. ĩ. Masculinum. uersi. xij.

† Generi per speciem derogatur. regula, generi. in vj. † Et ibi uide Dyn. & domi. Socin. in consil. iij. incip. In causa interpellationis. uersi. prima regula. in ij. parte, char. ccxx. & Are. in rub. ff. si cer. pe.]. Gloss. in l. uxorem. §. fœlicissimo. de leg. iij. l. Titia. §. Luci⁹. el ij. de leg. ij. l. Seruius. §. si alij. de leg. iij. l. Titia. §. qui Marco. de annu. leg. & in l. quæsitum. §. si quis. de fun. instru. & in l. libertis, quos. de ali. lega. in Spe. de feu. §. ij. uer. xvj. & d. l. uxorem. §. codicis. de leg. iij. l. legatorum. §. fin. de leg. ij. & Pau. de Cast. con. clxxxv. Quod est uerum, etiã ex tacita uoluntate côtrahentium. l. sed & si. & ibi Bart. ff. pro socio. Item uerum etiam in priuilegijs. Io. And. in ca. ueniens. de præscrip. Item uerum, etiamsi unum sit legale, alterum uero procedat ex dispositione hominis. Bald. in l. si quis. §. cæterùm. in fin. C. de secundis nupt. Item uerum, etiam in præsumptionibus: quia specialis derogat generali. l. cùm de indebito. per Bart. de probat. Item uerum, nisi infamia: quia generali non derogat specialis mala de crimine prodita, nisi coniecturis alijs iuuetur specialis, secundum Bar. no. in l. ea quidem. penul. colum. C. de accu. Item nisi in concessionibus beneficiorum: quia generalis côcessio uacaturi præfertur speciali concessioni de uacaturo in tali ecclesia. Bar. in l. si domino. de leg. j. Item nisi in casu l. curatore. C. qui da. tu. pos. Item nisi legatum speciei sit inualidum. l. fi. §. fi. & ibi Bar. ff. de auro & argento lega. Item & si prioribus sunt facta legata duo, scilicet generale, & speciale, debetur utrumque. Barto. in l. si consul. ff. de ado. & in l. Titia. §. qui Marco. de annu. lega. Item nisi quando duobus committitur officium, uni generaliter, alteri specialiter, quia tenetur utrique, discusso tamen prius officiali specialiter deputato. Bald. in l. ij. iij. colum. C. quando fiscus, uel priua. Sed quid in hypotheca, an generalis anterior præferatur speciali posteriori, uel econtrà, no. in l. generali. C. qui po. in pigno. ha. & infrà, uerb. Hypotheca. uer. x. & xxix. & uer. speciales. Item ĩ. Procurator reuocatur. uer. xxxiij. Quid in mandatis procuratorum. infrà, Procuratores plures. uersi. antepenul.

* Generis uetustati multum est tribuendum. Iac. Phil. Port. Imol. con. lxx. nu. 25. Æmilius Maria Manolessus.

* Generi derogat species. c. j. & ibi no. de rescrip. c. generi. de reg. iur. in vj. Iac. Phi. Por. Imol. con. xv. nu. 32. Æmilius Maria Manolessus.

Generalis prouisio non comprehendit, eum, cui specialiter est prouisum. Pet. in tractatu quartæ episcopalis. c. ix. in viij. col. per l. alimẽta. §. basilicæ. de ali. leg. l. hæres. §. j. de fun. instru. & per Bar. in l. si seruus communis sibi. de stipula. ser. Contrarium probatur in l. libertis, quos. in prin. de ali. leg. ubi legatum speciale in testamento factum tollitur per generale

† factum in codicillis. † Et do. Pet. Phil. Cor. in consi. ij. incip. Circa. in litera M. in iij. parte.]

Generale statutum quãdo restringitur per speciale. ĩ. uer. Statutorum effectus. uer. xiij. & xiiij. & omnino per Alex. cons. ciij. & seq. iiij. parte.

* Genus à quo remouetur, & omnes species eius generis cêsentur remotæ. l. si causa cognita, & ibi no. C. de trans. l. si. & ibi no. C. de usur. rei iudic. l. j. in extr. ff. de suis, & legiti. Pau. Castr. con. cxij. col. j. uol. j. Aymo Cra. cons. cxiij. nu. 13. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Genus, & species cùm circa unam & eandem personam ponuntur, nõ limitationis, sed demonstrationis causa species censetur adiecta. l. quæsitum. §. item si fundum. ff. de fund. instr. Dec. in l. in toto iure. ff. de reg. iur. Ay. Cra. cõ. ccxxvij. nu. 9. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Geometræ cogũtur ad tutelam. l. geometræ. & ibi doc. & Bar. ff. de exc. tut.

† Adde, quòd geometria est dictio Græca, composita ex γέα, siue γαῖα, quod est terra, & μέτρον mensura.

Gerere per se dicitur, qui per alium gerit. in Spec. de ce ssi. actio. §. j. uer. item quæritur. & ĩ. uer. Qui.

Gerere se pro hærede, id est, Pro domino. Bal. in l. potuit. vij. q. C. de iure deliberandi.

Gerens actum pro alio, an possit renunciare, sicut acquirere. Bal. in l. si infanti. C. de iure delib.

Gessisse dicitur, etiam qui fecit aliquid, etiam minimum, per se, uel alium. l. ita. §. gessisse. & ibi Barto. de admi. tu. siue in iudicio, siue extra: secundum Barto. in l. j. de offic. proc. Cæsaris.

Gerens rem alteri commissam potest petere salarium, quod debet restituere ei, cui fuit commissa. l. Titio. cum glos. ff. ad municip.

Germanus, id est, frater carnalis ex parte patris tantùm.

Germanus cosinus, id est, frater patruelis. Bald. in l. lege. C. de legi. hæredi.

Germania dicitur à gigno, is; propter fœcunditatem generandi, secundum Io. And. & Abb. in c. uenerabilem. de ele. Vel dicũtur germani, id est, nobiles. gl. xxxiiij. dist. c. j. & hi sunt Theutonici, secundum Abb. ubi s.

Germani dicuntur frater & soror consanguinei, non uterini: quia germen attribuitur patri generanti, non matri: cùm actiuum sit dignius passiuo. Et hoc uerum, nisi cum adiũcto, ut germanus cosinus, secundum Lombardos: quia tunc, secũdum eos, est frater patruelis: sine adiuncto, frater est carnalis, eodem patre natus. Bal. in d. l. lege.

Gerundium dicit actum uerbi. Barto. in rubric. C. de edendo.

Gerundium an importet necessitatem. glo. & docto. in rub. ff. & C. de eden. & de in ius uocan. & Lauren. de Fano in rubrica, Institu. de actio. contra gloss. ibi, & per Barto. in tractatu, Gerundia dicuntur quasi duo, &c. & in l. si tu ex parte. de acquir. hæredita. Sali. in l. j. C. de his, qui latro. Bald. in l. falsus. iij. colum. C. de fur. ubi etiam dicit in iiij. colu. quòd ideo dicitur gerundium, quia gerit actum uerbi. Vide etiam Bald. in l. si ex cautione. v. quæst. C. de non nume. pec. & ideo per uerba insultauit uulnerando: non uidetur deductum uulnus in libello, sed insultus tantùm, secundum Iac. But. & Salic. in l. j. C. de his, qui latro. in Spe. de lib. con-

† cep. §. iam nunc uidendum. in prin. † Et per Felin. in c. j. de ac. petitio. & in c. exceptionem. de excep. ante medium, iij. colum. & per do. Barth. Soci. in rub. [C. de eden. & per Fran. Are. in d. l. si tu ex parte. & in d. rub. C. de edẽ. & do. Ias. May. in rub. de act. inst. in nu. 27. cum seq. & Fran. Are. in l. si quis in pignori. de pigno. actio.]

Gerundium an faciat conditionem. Bar. in l. j. ult. col. de cond. & demon. & in l. si tu ex parte. de acq. hær.

† Et adde, quòd gerundium relatum ad uerbum futuri temporis, importat conditionem: ut per do. Pet. Phi. Cor. in cõsi. xc. incip. In causa. in litera E. & in consil. cxliij. inci. Licet. in litera E. & F. in iij. parte, de quo etiam in cons. clxxij. inci. Visa. in litera H. in iij. parte.]

* Gerundium, Veniendo à morte, &c. in testamento, cum resoluatur in hoc, Si moriatur, conditionem inducit. Bar. in l. si ex parte. in extre. ff. de acquir. hæred. Corn. con. xc. col. ij. con. cxliij. col. iij. uol. iiij. Deci. consi. cccc xxxiij. nu. 6. Æmilius Maria Manolessus.

* Gerundium præstando cautionem, cùm resoluatur in hoc, si cautionẽ præstiterit, conditionem inducit. l. si ex parte. in extr. ubi Bar. in ult. not. ff. de acq. hær. Bal. in l. falsus. col. ij. C. de fur. Dec. con. dcvij. nu. 5. Æmilius Maria Manolessus.

† Gerundium in ablatiuo casu qualificat uerba quib. adijcitur, significando modũ uel formam rei, declarãdo actũ uerbi: ut per do. Pet. Philip. Cor. in consi. cv. incip. Visis. in litera H.

ra H.in ij.parte,in conſi.ccxliiij. incip. Conſiderata.in litera T.in iiij.parte.]

Gerulum dicitur, quod aptum eſt ad portandũ ſine grauitate ponderis. Arch. xxviij.q.[ult.tributum. in gl.& hoc uerbo utitur tex.ibi cũ gl. & Suetonius de Caio Caligula.uer.ex regulis diurnis.

Geſta à maiori parte ualent, niſi ad præiudicium abſentis. Bald.in c.primo.j.col.de cogni.feu.per c.quanto. de his,quæ fi.à prę la. Vide in l.quod maior.& ibi Bar.ff.ad muni.Quod uerum,etiam in geſtis cardinalium.Card.in cle.ij. §.eo ipſo.vij.q.de elec.

Geſta à maiori parte ratificata à minori,nõ ualent.Flo.in l.per fundum.ff.de ſerui.ruſt.præd.

Geſta per priores an & quando, & intra quantum tempus, & per quos reſcindantur. Bartol. in l. ambitioſa. de decre.ab ordi.faci.

Geſta per uicarium epiſcopi non ualent, niſi conſtet de mandato.Bar.in c.j.§.fi.in fi.ſi inter.do.& uaſ.lis ori.

Geſta per excommunicatum an cõualeſcant eo abſoluto. Bar. quòd non, in l.ex libera. C. de ſuis,& legi.quia non ualent. gl.xxxij.q.v.præceptum.

Geſta per eum toleratum an ualeant.§.excommunicatus.el j.

Geſta per ciuitatem ſponte tempore tyranni ualent: ſecus, ſi non ſponte. Quod præſumitur,quando fit in eius fauorem, cùm factum metu præſumatur. Bald.in Marg.uer.Fugiens. uerſic.j.

Geſta faciunt fidem non ſolum in archiuis publicis,ſed priuatis notariorum.Inn.in c.j.de procur. Bald.in Marg. uer.Geſta.uer.ij. & omnino s̃.uer.Acta. uerſi.xxxv.ubi etiam dixi, quæ dicantur geſta, & quæ acta, & quæ documenta, & quæ munimenta,& quæ regiſtra.

Geſta quæ ceſſent poſt appellationem. Innocen. in c. dilecti. de appella.

Geſta per officialem putatiuum an,& quando ualeant. Bar.in l.Barbarius.pe.col.ff.de off.præto.

Geſta coram uicinis non poſſunt ratificari. Bal. in l. falſus.iiij. col.C.de fur.

Geſta per aliquem tanquam nuncium, cùm non ſit, non poſſunt ratificari.Bar.& doc.in l.multum.C.ſi quis alteri,uel ſibi,& Bar.in l.Pomponius.ad fi.de neg.geſt. Bald.in l.falſus. ij.col.C.de fur.l.certæ.§.j. ſecundum unam lectu.& ibi Barto.ff.de precario. & Bart.in l.qui autem.§.fin.de conſti.pec. & Alex. ibi. & in conſil.lxxij. iiij.parte, ubi dicit uerum,niſi quo ad actum dilationis epiſtolæ, uel ſimul,ſecundum Bal. in l.ſi procuratori falſo. pen.col. de cond. ob cauſam. & in l. Caius.ult.col.& ibi Io.de Imo.ſol.mat.

Geſta nomine uentris ueniunt in actione tutelæ,uel negociorum geſtorum.l.cùm pater.& ibi Bar.ff.de neg.geſt.

Geſta priorũ ignorantium de arbitrio iudicis eis conceſſo per concilium,an ualeant.Bal.in l.falſus.j.q.j.C.de furtis.

Geſta contra formam mandati an ualeant. infrà, Procurator. uerſic.xij.

Geſta per infamem ualent.infrà, uerb.Infamis.per diſcurſum. & infrà.

Geſta per legatum de latere,non oſtenſo mandato an ualeant. j̃.uer. Legatus.el j.uer.xvj.

Geſta per prodigum manifeſtè, ualent, ſi ei non eſt interdicta adminiſtratio. Bar.in l.tres. §.non ſolùm.de admin.tut. & j̃. Prodigus.uer.xxiij.& per diſcurſum.

Geſta per prælatum poſtea remotum ualent. Bar.in l.quoties. ff.de acquir.hær.

20 Geſta per epiſcopum remotum,uel tranſlatum, inſcium de remotione,ualent.Bal.in l.falſus.ix.col. C.de fur. Vide Bar. in l.Barbarius.xiij.col.de of.prætor.

Geſta per prælatum, qui poſtea pronunciatur non eſſe prælatus,ualent.Bar.in l.iuſiurandũ,quod ex conuentione.§.j.ff. de iureiur. & in l. Barbarius.de offi.præt.x.col.& Bald.poſt gl. in l.ſi tutor.C.in qui.cau.in integ.reſt. non eſt neceſ.& in l.ij.ix.col.C.de ſerui.& Inn.in c.nihil.de electione.

Geſta per prę latum non iure electum non ualent,niſi ex communi opinione ſit prælatus, uel niſi electio uitietur ex poſt facto. Barto. in d.l.iuſiurandum, quod ex conuentione. §.j. quem etiam uide in l.iij.§.idem Pomponius. ff.quod fal. tu. aut.ſed Alexand.aliter dicit in con.cxxxviij.j.parte.

Geſta per iudicem reuocatum inſcium ſuæ reuocationis, ualent. Caſus eſt ſin.in l.fortè. ff. de of.procon.niſi eſſet remotus ob delictum ſuum. c.j.§.adijciebatur.de conceſ.prę ben. in vj.Inno.in c.qualiter,& quando.de accu.& in c.ueritatis. de do.& cõtu.Ioan.de Pra.in l.ſi quis.§.unius.ff.de proc.uide l.meminiſſe.de off.procon. & Bal.in l.falſus.xj.col.C.de fur.& tenet Card.in cle.j.xiij.q.de renun. Adde s̃.in uerbo, Collatio beneficij.uerſi.lvij.& j̃.in uerbo,Reuocatio.uer.v.

† Et per Fel.in c.cæterùm.de reſcrip.

Geſta per iudicẽ,qui poſtea detegitur excõmunicatus ualent. Bar.in l.Barbarius.in fi.ff.de of.præt.in ix.col.

Geſta per iudicem furioſum tempore furoris non ualent, ſed tempore interualli ſic.l.cùm furioſus.de iud.

Geſta per officialem infamem ualent antè, quàm condemnetur, niſi ſit publica fama de eius delicto, & infamia,quia nõ ualent.Bal.in auth.habita.vij.col.C.ne fil.pro patre.

Geſta per iudicem falſum an ualeant, ſi ius ei ſuperueniat.j̃. uer.Ius ſuperueniens.in prin.

Geſta per officialem ualent, donec officio priuetur per ſuperiorem.Bald.in l.iubemus.§.ſanè.C.de ſac.ſan.eccleſ. Vide Bart.in l.Barbarius.de off.prætor.

Geſta per officialem inhabilem toleratum ualent.Card.in cle. ij.§.j.iiij.q.in fi.de magi.

30 Geſta per habẽtem duo arbitria ualent ex arbitrio pleniori.Bald.in l.humanitatis.v.col. C.de impu. & al.ſub.per l.ij. de teſt.mil.

Geſta per falſum procuratorem non poſſunt poſt concluſum in cauſa ratificari per dominum, niſi ad ſui præiudiciũ. Inn. in c.ex parte.de reſcriptis. contra gl.in l.ſi mater.§.hoc iure. de exec.rei iudi.& j̃.Procurator falſus.uer.x.

† Geſta per falſum procuratorem in audientia principis non poſſunt per dominum ratificari propter uitium obreptionis, quod eſt ualde deteſtabile in auditorio principis, & ideo puniendum:ut not.Bald.in l.falſus.C.de furtis.in j.colum. uer. ſecundò præmitte. Iſtud dictum ſequitur Iacob. de ſan.Georg.dicens eſſe perpetuò not.ibi in prima colum. uerſic.& nota perpetuò. & ibi ſubdit, quòd geſta cum falſo procuratore coram alijs iudicibus bene poſſunt per dominum ratificari.

Geſta per falſum tutorem an poſſint ratificari per pupillum. Bald.& doc.& gloſ. in l.ſi tutor.C.in quib.cau.in integ.reſt. non eſt neceſ.

Geſta per tutorem, qui non fecit quod debuit in ſuſceptione tutelæ, ualent ad commodum pupilli.Bar.in l.legitimos.in fi.principij.ff.de leg.tu.

Geſta per falſum procuratorem legitimatum à iudice, an ualeant. j̃.uer.Tutor falſus.uer.ij. & melius in uer. Procurator falſus.uerſ.xiiij. quòd ſic,in conſi.In Chriſti nomine,amen: uiſo puncto.& per do.Alexan.conſ.cxxxviij.j.parte,ubi dicit non ualere geſta pro tutore, per l.ij. ff.de eo,qui pro tutore.& l.qui neque.ff.de reb.eo.

Geſta per falſum tutorem legitimatum an ualeant. j̃. uer.Procurator falſus.uer.xiiij.quòd non,ut in d.conſilio.

Geſta per procuratorem ualent, ſi non opponitur, quando procurator fecit quod non potuit. gl.in auth. qui.mo.natura.effi.legi.§.ſi quis ergo.uer.ſi igitur.Bar.in l.poſt mortem. §.fi.ff.de ado.

Geſta,& acta, differunt. s̃.uer.Acta.uer.xxxv.

Geſta apud acta tantum ualent, quantum geſta coram tribus teſtibus. Et dicũtur geſta apud acta, ſi interſunt duo teſtes, & notarius.Bal.in l.ſancimus.de teſta.

Geſta per procuratorem dubitantem de mandato, ſunt nulla. Bar.in l.qui manumiſſus.de teſt.

Geſta uigore mandati, quod quis non reputatur habere, non ualent.Bal.in l.falſus.x.col.de fur.

40 Geſta per executorem teſtamenti inſcium ſui officij, non ualent: ſecus,ſi ſciat,licet teſtamentum non ſit ſibi notificatum.Bal.in d.l.falſus.x.col.C.de furtis.

Geſta per procuratorem reuocatum an & quando ualeãt.Bar. in cle.j.v.q. de renun.& in q.xiij.

Geſta coram iudice ſunt ualidiora. Alex. in l. ſi conuenerit. ff. de iur.om.iud.

Geſta coram iudice parte abſente, nocent gerenti, ſi iudex ad ea intendat, & impendat ſuum officium. Petr. de Ancha. in

c.j.de

c.j. de renun. Alexand. in l.ij. ff. rem pupil.sal.fo. ubi uide omnino.

Gesta nomine defuncti possunt ratificari per hæredem, in l. si fine.§.procuratori. rem ra.hab. gloss. & Alex.in l.eius,qui.si cer.pet.Bart.in l.bonorum.rem ra.ha.& Bald.in l.si ab uno. de neg.gest.& ibi Bald.

Gesta per nuncium reuocatum non ualent,si est propriè nuncius:secus si impropriè. Bal.in l. falsus. xij.col.& in l.si liberam.C.quod cum eo.& in l.mandatum.C.mandati.

Gesta per procuratorem reuocatum an possint ratificari per dominum.Bal.in d.l.falsus.x.col.in lec.antiq. & noua.quòd non:sed Bar.in l.Pomponius.in fi.de neg.gest.quòd sic.Vide Bar.in cõsi.Factum tale est. Pe.de Pont.ubi ponit,an dominus obligetur. Vide Alex.in l.dispensatorem.de sol.& l.si tutor.post Bar.in qui.cau.in integ.rest.

Gesta per procuratorem ante præsentatas literas mandati nõ ualent.Bal.in l.licet.j.col.C.de proc.& in l.falsus.iij.q. C.de fur.& plenius per eum in Marg. uer. Litera.uersi.xij. contra Archi.in c.is,qui.de procu.in vj. Sed dic non ualere, si non erit certificatus de mandato:aliàs sic. Car.in cle.ij.in fi.eod. tit.& j.Procurator.§.j.uer.xx.

Gesta per procuratorem reuocatum per constitutionem secundi, an ualeant, si non fuit facta ei notificatio reuocationis. Bald.in d.l. falsus.x.col.de fur.Io.de Pra.in l.si quis.§.unius.iiij.col.ff.de proc.& Pau.de Cast.in cõs.lix. quod incipit,Venerabilis uir.& j.Vicarius.& s.eo.uer.xxiij.

Gestus boni uiri debet esse tardus, & grauis, non celer.in Spe.de aduo.§.v.uer.cùm autem.

Gestus dicitur continere omnem contractum, uel quasi. l.ait prætor.in prin.& ibi Bal.ff.de minorib.

Glans dicitur omnis fructus.in Spe. de iniur.& da.da.§.ij. uer.porrò.& seq.& uer. item si fructus.l.j.ff.de glan. legen.l.qui seruandarũ.§.fi.& ibi Bar.ff.de præscrip.uerb.

Glandes non sunt poma,secundum Pli. de Natu. historia, lib. xv. c.xxiiij.

Gloria debet æstimari plus,quàm uita.in Specu.de noto. cri.§.iij.in prin.secundum Apostolum.

† Adde,quòd gloria,secundum Ambro. est clara noticia cum laude,uel secundum Tullium in Rheto. est frequens de aliquo fama cum laude.Et dicitur Græcè δόξα.

Glossa sufficit pro textu, quando textus non reperitur. Ioan. de Imo. in l.j. ij. colum. de uulga. & pupil. & Fran.Por.de duob.fratrib. ij.parte, q.xlvij. & dicitur sublata cum textu.Bald.in l.fin. de edi.diui Adri. † De authoritate glossæ, Dec.consil.lxxiiij.col.iij.circa fin.Sylua nuptialis colum.lxxij.

Glossa dicitur idolum aduocatorum.Cy.in l.non moriturum. C.de contra.& commit.stip.

Glossatio prohibita intelligitur, id est, quòd non dicatur, Intelligo sic, uel sic, sed ut iacet,& intellectus non extorqueatur.cle.exiui.§.& quia sub colore.de uerb.sig.& Bald.in authen.si qua.in fi.de sacrosf.eccl.

Glossæ creditur de consuetudine alicuius legis. gl.in l.rem nõ nouã.C.de iud.& in l.si locus.quemad.ser.amit.c.cùm multæ.xv.q.ult.& in c.j.de treu. & pac. & in c.dolentes. de cele. mis.& in c.fi.de præscrip.& in c.in causis.de testib.

† Glossæ authoritas quanta sit,uide pulchrè And.Bar.in cõsi. ix.in fi.v.col.uersi.quanti est.in ij.uol.

* Glossa cùm illustre admodum ingenium habuerit,iusq; ciuile omniũ optimè tenuerit,& in iure dicundo, & in respõsis cõsulentib.dandis ab eius sententia,& opinione recedere Iurisc̃õsulti nullo modo debent.Cy.in l.non moriturum. C.de contr.& cõmit.stip.Iac. But. in l.j. C.qui. pro su.iurisd. Bar.in l.ut uim.co.fi.[ubi & nos diximus, quęque hac de re nostra sit sentẽtia,explicauimus, nempe uidendũ non quid gl.dicat, sed qua de causa dicat, quibusq; rationib. quibus argumentis, quib. deniq; iuribus quod dicit confirmet.c.ego solis.c.quis nesciat.ca.noli.c.neq; quorũlibet.dist.ix.] ff. de iust.& iur.Bald.& Imo.in l.j.ff.de uulg.in l.ij.C.de sent.quæ sine cer.quant.in l.cùm hęreditas.C.depositi.in l.fi.§.necessitate. col.iij.C.dę bo. quæ libe.in l.precib.col.ix. C.de impub.§.j.in tit.imp.Loth.Eugen.papæ.colum.iij.in usib.feu. Ange.in l.ij.ff.de accus.Iason consi.xix.nu.3.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Glossa in dubio semper est tenenda.Bal.in l.ij.C.de sen.quę sine cer.quant.profe. Iac.But. in l.j. C.qui pro sua iuris.Io.de Im.in c.cùm contingat.v.char.de iureiu.& Bal.in l.hæreditas.C.depositi.& in l.precib.ix.col.C.de impu.& al.subst.& j.uer.Opinio.uer.xxviij.Bal.in l.j. de uul.& pup.& in c.j.de succes.feu.& in c.cessante.de legi.hęr. Bar.in cõs.Andreolus, gl.in l.q.filiũ.§.Sabinus.ad Treb.Io.An.in c.j.& c.ne innitaris.de cõst.Cy.in l.nõ moriturũ.C.de cõtrah.& cõmit.stip.

† Glossæ authoritas est maxima. do.Pe.Phi.Cor.in consi.lix. incip. Diu pòst.in litera M. in ij.parte.] Vide in additione mea hîc latè.

† Adde,quòd glossa cæteris opinionib.præponẽda est per id, quod dicit Iac.But.in l.j. C. qui pro sua iuris. ubi dixit iudicandũ esse secũdũ opi.gl. nisi in cõsuetudo esset in cõtrariũ. & pulchrè dixit Cy.in l.j.C. de actio.& obliga.quòd glo.est iuris idolum. & Bal.in peculio suo referens Cy. in l.nõ moriturum.C.de contrah.& commit.stip. dixit loqui de aduocato.& dic,audi idolum tuum.& Bar.in consi.inci.Andreolus,dixit sequere gl.ordinariam,quę melius præ cæteris intellexit.Bal.in l.cùm hęreditas. C.depositi.dixit,quod authoritas gl.omnes alios antecellit.Et idẽ Bal.in l.fi.§.necessitatẽ. C.de bo.quæ li.Adhæreas Odo. ueritati, id est gl. & in perpetuũ nõ errabis. & Bal.in c.j.de natura succes.feu. quod in consulendo multũ sequitur gl.ordinariã:quia nõ potest adhærere meliori. Idem dixit in l.precib.C.de impub.& in l.j. ff.de uul.& pu.& in auth.cessante. C. de legi.hęr.& in l.ij.C. de sen.quæ sine cer.quant. Bal.in l.fi.C.de pœ.iud.qui malè iud. quod non debemus recedere ab opinio.sapientũ,& maximè glossarũ: nec pręsumitur pro sentẽtia iudicis, qui solitus est sequi opiniones insolitas. Et idẽ Bal.in c.contingit.de dolo & contuma.dixit, quod Bart. somniauit in quodã passu,de quo ibi, quod dicit accidere doctorib. uolentib. infringere opiniones glossarũ.Et idẽ Bald.in c.j.§.iudices.de pace iu.fir.quod propter opiniones doctorũ non debemus recedere ab opinionib.approbatis. Allegat Io.Mon.in c.cupiẽtes.de elec.lib. vj.dicit etiã,quòd nõ debemus recedere à tex. & regulis.Facit quod uoluit Bal.in c.infirmitas.de const.& in l.obseruare.§.proficisci.ff.de off.procõsul. & Ang.in l.ij. ff. de accusa. dixit non esse tutum recedere ab opinionibus glossarum.& adduco Salic.in l.traditionibus.C.de pac.dicẽtem,quòd ita debemus inhærere opinionibus glossarũ, sicut Bononiẽses carotio.De quo dicit gl.fi.esse in l.omnis diffinitio.ff.de reg. iu.Sed illa gl.dicit standum esse regulæ, sicut Bononienses, &c.& idem Sal.dixit in l.ij.C.de sen. quæ sine cer.quãtitate profe.quod ille,qui nescit equitare,tenet se super arzone.Ita dicit de iudice qui nescit iudicare, ut sequatur opiniones glossarum. Et adduco Io.de Imo.in c.pastoralis.in princ.de off. or.quòd potius est standũ opinioni gl.quã dicto Inn.Et idẽ Imo.in c.cùm cõtingat. de iureiu.dixit nõ esse tutum iudici recedere ab opinio.glossarum. Facit quod uoluit Matthęus de Mathesil. in celebri tractatu suo de eligen. opinio. Hanc partẽ tenuit Barb.in c.capellanus.de fer.& Bart. in l. j. ff.de iust.& iur.quod authoritas glo.omnes antecellit.& ibi uide do. Ias.May.Bal.in c.j.in prin.in tit.Imperator Lotharius.in usi. feu.Bald.auth. cessante.in ij.col.C.de leg.hære. Ioan.de Im. in l.j.in ij.col.ff.de uulg.& pup. In contrarium facit glo.in l. sed licet. ff.de off. præsi. quæ dixit no.arg.contra eos,qui in defectum legum probationem glossarum inducũt respon. gl.procedere, nisi opiniones doctorum moueantur melioribus & subtilioribus rationibus: argumentum optimum in dicto c. capellanus. & ibi Abb. uel quando loquitur sine lege: quia intantum creditur gloss. & doctori, in quantum mouetur lege,uel ratione:ut est bonus tex.in c.ego solis.ix. dist.& ideo pulchrè dixit Bal. in l.Respublica. C.quibus ex cau. maio. in integ. rest. quòd gl. nihil allegans loquitur ex capite suo. Et quòd standum sit gl.adde Bar.in consi.incip. Testator in suo testamento. Pau.de Cast. in consi.lix.incip. Ad primum uidetur dictas sorores.circa fin.& Io.de Imo.in l.centurio.in v.col.ff.de uulga.& pupil.Et hæc sunt,quę hîc commemorare uolui pro ornatu glo.

Gracciatura non uenit appellatione uulneris: unde statutum de uulnere non intelligitur de leui, & sic de gracciatura. Baldus in l. fin. C. de ædil.actio. & in l.prima. §. sciendum. de ædil. edict. Angel. in l. si de pigno-

pignore.§.furē.ff. de fur. ubi loquit de sciſſura cutis facta cū ungue.& Angel.in l.extat. ff. quod met.cau.ubi loquitur de uerbis,Ferire,& uulnerare. Et de cicatrice uide Bal.in l.edita.C.de eden.& ibi Bald.xxj.col.& Ang.in l.ſi gemina.ff.arbo.fur.cęſarum. Vide Bart.in conſi. Contra Titium proceſſum fuit,&c.& Old.conſil.lv.& Cataldi.de Viſo.in tractatu Syndicatus.q.cxxxv.& in q.cij.& dicit Ang.in d.l.extat.pœnam eſſe arbitrariam. Quod etiam tenet Ang. in d. §.ſciendum.& Alex.in l.denunciaſſe.§.qui tamen.de adul. Bald.in c.non adeò.de reſcriptis. dicit non habere locum,cùm quis cum pugno extrahat parum ſanguinis alicui. & Pet.de Ancha.in c.primo.xiiij.q.principali.de conſt.in vj. & gloſ. in c. cùm illorum.de ſen.excom. & Lau.de Fano in l.in quorum. ff.de pign. Bald. in c.non adeò. de reſcrip.Pet.de Anch.in c. primo.xiiij.q.iiij.mēbro principali. de reſcriptis.in vj. Ang. Are.in tractatu Maleficiorū. uer. percuſsione. in fi.& ſ.uer. Vulnus.uer.ij.& uer. Syndicus denūciat.uer.iiij.& uer. Statutum de maleficijs. uer.lj. & gl. in c.cum illorū.de ſen.exc. Et facit,quia ſtatutum pœnale non comprehendit minima. no.in l.ſenatus.§.Marcellus.de leg.ij.& Alex.in l.eleganter. §.qui reprobos.de pig.act.

Gradus eſt enumeratio perſonarum cognatione uel affinitate coniunctarum, quoto gradu una diſtet ab alia optimè dijudicans.gl.Inſti.de gradi.§.hactenus.

† Dicitur Græcè βαθμὸς.

† Gradus continentiæ in matrimonialibus eſt, quòd quoto gradu diſtat remotior à ſtipite, eodem gradu diſtet à quolibet deſcēdente à ſtipite.do.Pe.Phi.Cor.in conſi.ccj.In hac. per totum.in ij.parte.]

† Gradus eſt menſura diſtinctè collationis factę ad rationem ſtipitis, ſecundum canones, quod non contingit inciſiuè. do. Bar.Soci.in cōſi.lviij. inci.Caſus legis municipalis.uer. j.in caſu.circa fi.j.parte.]

Gradus in matrimonijs debet computari ſecūdum ius canonicum, ſed in ſucceſsionibus ſecūdum ius ciuile. Bar.in l.ij. † C.de ſucceſ.edic.per c.ante ſedē.xv.q.v. † Vide do.Pe.Phil. Cor.in conſi.ciiij.In litera C.in iij.parte.]

* Gradus iuris ciuilis, non canonici, cùm de ſucceſsionibus agitur,ſunt inſpiciendi. cap.ad ſedē.xxxv.q.v.gl.in §.hactenus.Inſtit.de gradi. & in l.Iuriſconſultus. §.item liberi.ff.de gradi.Bar.in l.fi.C.de ſucceſ. edict.Dec.conſi.cccxxxiv.nu. 1.Æmilius Maria Manoleſſus.

* Gradus iuris ciuilis,non canonici,quanquam in ſucceſsionibus ſunt inſpiciendi,aliud tamen eſt agēdum,cùm ut gradus ſecūdum ius canonicū iudicentur, municipali eſt cautum iure. Bal.in l.fi.in extre.C.de ſucceſ.edic.Dec.in termi. cō.cccxxxiv.cō.ccccxliv.nu.4.Æmili9 Maria Manoleſſus.

Graduum computatio quomodo fiat de iure canonico. xxxv. q.v.per totū.& in c.non debet.de conſang.& affi. Vide Bal. in l.ij. C.de ſuc.edi.

Gradus debet probari quilibet per duos teſtes, nec ſufficit unum probari per unum teſtem, alterum per alterum,quādo conſanguinitas probanda eſt in tertio gradu. Bald.in l.j. viij.q. C.de teſta.Inn.in c.ſeries.de teſtib.

Gradus in ſtatutis debet computari ſecūdum ius ciuile in dubio, à quo ſtatuta formam recipiunt, non ſecundum ius canonicum. Bart. Bald. & Pau.de Caſtr.in l.iij.C.de ſuc.edic. Quod uerum eſt in materia ſucceſsionis,uel alia ciuili.c.ad ſedem.xxxv.q.v. Io. Palior. in conſilio, Præſuppoſito quodam ſtatuto. & Ioan.And. in addi.Spe.de ſucceſ.ab inte.§.j. uer. & an filij. Anto. Roſel.de ſucceſ.ab inte. xlix.col. Item uerum,etiam in feudis in materia ſucceſsionis.c.j.§.hoc autem.in fi.& ibi Bald.qui feu. da.poſ.& Bartho.Cæpol.in c.j. xviij.concor.de cogni.feu. Vide omnino Pau.de Caſt.conſ. clxxxvij. Et ualet ſtatutum,quòd computetur ſecūdum ius † canonicum.Bald.in d.l.ij.in fi.† Et Fran.de Are.in ſuo tract. Feu.in iiij.parte,iij.q.uide do.Pe.Phi.Cor.in conſi.xl.incip. In hac.in litera E.& in conſil.lvij. incip.Videtur. in litera A. & in conſi.ccj.incip.In hac.in prin.in ij.parte,in cō.ccxlviij. incip. Videtur. in litera E.in iij.parte. & in conſi.ciiij.incip. Conſtat.in litera B.in iiij.parte.]

Grammatica falſa an uitiet ſententias. gloſ.& doct.in l.iij. C.de ſen.ex peri.reci. & ſ.uer. Falſa grammatica.uer.fi.

† Adde ſecūdum Ariſtot.in vj. Topico. quòd grammatica eſt ſcientia ſcribendi, & cognoſcendi quod præfertur,& dicitur Græcè γραμματική.

Grammatica falſa uitiat literas principis. Inn. in c.ad audientiam.de reſcrip.& Bal.in Mar.uer.Litera.uerſi.vj.

Grammatica an uitiet teſtamentum. in l. Plautius. de auro & argen.leg.& ſ.uer.Falſa grammatica.uer.pe.& glo.in d.c.ad audientiam.quòd non.

Grammatici excuſantur à tutela & cura, & alijs muneribus. l. ſi duas.§.grammatici.& ibi gl.ff.de excu.tut.

Granarium publicum quādo fit tempore cariſtiæ. Bal. in l.j.C. ut ne.li.in empt. ſpe. ſe excu.lib.x. & in l.j.& ij.ff.ad legem Iuliam.de anno.

Granarium domus uenit in legato domus, ſi eſt ei coniunctū: ſecus,ſi ſit ſeparatum,aut per ſe ſolitum locari.Bar.poſt glo. in l.uxori.in princip.de leg.iij. Adde caſum in l.granaria.ff. de actio.emp.

Grani appellatione an ueniat farina. Io. de Por. in l. triticum. de uerb.obli.& ſ.Farina.uer.j.& ij.

Granum dicitur fructus induſtrialis.doc.& Bar. in l.ex diuerſa.ff.de rei uen.

† Gratia abſenti facta ualet. Bart. in l.abſenti. de dona.& in l.Labeo.ff.de iureiu.in l.fi.in prin. C.arbi.tut. dummodò interueniat nuncius, uel epiſtola:ut ibi per Bar. tenet Bal.in addi.Spec.de confeſ.uer.Renunciatio.& Alex. conſi.cviij.iiij.parte.

* Adde,quòd gratia,ſecundum bea.Tho.ij. ij.q.xxiiij.arti.iij. nihil aliud eſt quàm quędam inchoatio gloriæ in nobis, uel auxilium, quo indiget homo ad beatitudinem conſequendam,& dicitur Græcè χάρις.

† Gratia Apoſtolica impetrata per appellantem poſt inſinuationem appellationis factam aduerſario, cuius gratia erat inualida, de qua mentionem non fecit,ualet, nec poteſt ꝑpter taciturnitatem eius de ſurreptione impugnari: ita ſingulariter fuit deciſum in Rota,deciſ.cccx.in nouis.

† Gratia Apoſtolica nō probatur,niſi per literas: ſed eius circunſtantiæ bene poſſunt probari per teſtes. Ita in Rota,deciſ.cccxxxij.in nouis.

† Gratia in forma pauperum purificari poteſt per executorem ex officio, etiam in abſentia impetrantis ad inſtantiam coniunctæ perſonæ. Et eſt ratio, quia in huiuſmodi purificatione non requiritur cauſæ cognitio, nec partis uocatio, ſecundum Innoc. & Hoſt. in c. fi.de præſump.& Pau.in cle. cùm ei,quem.de conceſ.præbend. Et ita do. de Rota deciſ. ccxcvij. in nouis.

† Gratia non redditur ſubrepticia, ſi impetrans non probat creationem beneficij, uel dotationem factam per eum, nec illā probare tenetur.Ita do.de Rota,deci.lxxxiiij.in nouis.

† Gratia ante cōfectionem literarū eſt quædā res informis,& imperfecta,ſed ꝓbabiliter perficitur ex ipſarū literarū confectione, in quibus executoriæ dantur, & neceſſariæ clauſulæ apponuntur.Ita in Rota deciſi.ccclviij.in nouis.

† Gratiam habens ad maiores, & minores præbendas poteſt etiam medias acceptare. do.de Rota,deciſ.ccvij.

† Gratiarum uerba extendūtur iuxta formam iuris communis,ut ampliorem,quàm poſsint,cōſequantur effectum. Ita Rota deciſ.ccccxlviij.in nouis.

Gratia cedit à die impetrationis,nō à die præſentationis. Old. in conſi.lvj.

Gratia per uerbum Fiat, prolatum à papa, uel principe, antequam fiat ſcriptura,an dicatur facta. Bald. in l.ij. C.de communi ſer.ma. & in l.fi.pen.col. C.ſen.reſcin. non poſ. & Bal. in Mar.uer.Gratia. & ſ.eo.uer.vij. & Rot. in deciſ.cccxxxv. licet.in nouis.

Gratia papæ debet probare per literas, licet circunſtātiæ pro† bentur etiam per teſtes. † Et per Felin.in c.ex diligentia.de ſimo.circa fi.]

† Gratia an debeat probari per ſcripturā, an uerò poſsit probari per teſtem. Chaſſa.in conſuet.Bur.fo.lxiij.col.j.

Gratia principis poteſt priuilegium appellari.Ioan.Andr.in c. olim.de uer.ſig.Bal.in c.ij.ad fi.de noua for.fidel.

Gratia de pœna ſecundi delicti facta, non ualet, niſi habeatur mentio de primo.Bal.in l.iij.C.de epiſcop.audien.

Gratia non ſcripta an proſit.Bald.in l.humanum.in fi.C.de legi.&

gl.& in c.j.ij. col. per quos si.inue.Inno.in c.constitutus.de appel.& Bald.in Mar.uer.gratia.quòd non,si sit facta per papā:sed facta per aliū, potest probari per testes.Et uide Bald. in l.si qua per calumniā. C.de episc.& cle.Card.in proœ.in §. nec sanè. dicit non probari gratiā Apostolicā sine bullis, licet non sint de substantia.Et tenet Car.in cle.j.§.j.ij.opp. de priui.& Rot. in decis.item quòd licet curia Romana.& Car. in cle.ij.de præben.in princip.quòd hodie gratia papæ non probatur sine literis.Sed gl.& Car.in cle.dudum. §. nos. de sepul. dicunt, quòd etiam sine scriptura ualet. Alex. contrà † in l.contrahitur.de pig.† Et per Fel.in d.c.ex diligenti.

Gratia potest reuocari,sicut priuilegium.Paul.de Cast.in con. clix.xvj.col.

Gratia de pœna soluta non ualet,nisi facta sit mentio specialis. Bal.in l.nec damnosa.C.de preci.Impe.offe.uer. & hoc facit ad quæstionem.& j̃.Rescriptum interpretatur.uer.viij.

10 Gratia semel recusata non potest amplius acceptari. Bal. in l.fi.x.opp.C.de condi.inser.ul.col.

Gratia de pœna non ualet, nisi narratum sit crimen, propter quod fuit condemnatus.Bar.in l.præscriptione.C.si contra ius uel util.pu.& Anto.de Rose.in tractatu legi.l.ij. li. causa formali.j.col.

Gratia pro delicto non præcedente non infunditur.Bald.in c. quæsitum.de capi.qui curi.uendi.

Gratia debet fieri post condemnationem:sed si fit antè, debet pronunciari superuacuo petitam.Bald.in l.ij. C.de erro.aduo.Inn.in c.G.perpetuus.de fide instru.

Gratia de pœna si petatur, sed minor est pœna quam dictū sit in supplicatione,non nocet sibi confessio erronea. Bal. in l. ij.C.de erro.aduo.

Gratia facta condemnato in omnibus bonis,non extenditur ad bona alienata,ne fiat præiudicium emptori.l. ij. §. si quis à principe.ne quid in loco publi.Bal.Ang. & Lud.in l. sed si hac.§.liberos.ff.de in ius uoc.licet Bar.contrà,in l.quæcunque.C.de iure ha.fis.li.x.& infrà, Restitutus.uer.j.ubi plenè.

Gratia Dei infinita,& quotuplex est.Card.in cle. fin. in princ. de hære.

Gratia Dei quid operetur.cle.j.in prin.& ibi Cardin.de magi. quod retrahimur à malo,& conuertimur ad bonum, & sine ea nihil boni facimus.

Gratia est duplex,scilicet operans,& cooperans.per gl.& Car. in cle.j.de magist.sed melius ibi in iij.q.quòd est triplex.

Gratia est donum,quod uenit ante preces.s̃.uer. Donatio.§.j. uer.xxxiij.

20 Gratiosè,id est,cum gratiarum actione.gl.& Car.in cle.ij.§. j.de censi.

Gratia,quòd prouideatur alicui de beneficio electiuo,uel spectante ad electionē alicuius,quomodo intelligatur.s̃.Commissio.uersi.xl.nec de patrono.j̃.Mandatum. el j. uer. xvj.

Gratiarum actio est agēda.in cle.dudum.§. si idem. & ibi Car. & gl.de sepul.

Gratia generalis,quòd prouideatur de beneficio ad cuiuscunque episcopi collationem spectante, uel de beneficio in regno,ualet.Card.in cle.penul.de præben.

Gratia de beneficio uacaturo expirat morte concedentis : secus,in gratia de beneficio uacāte.Car.in cle.fi.v.q.de rescri.

Gratia beneficialis est restringibilis omnino. c. quamuis.j.de præbend.Car.in cle.j.v.opp.de supl.negli.præla.

Gratia gratum faciens,&

Gratia gratis data an conferantur per baptismum.Card.in cle. j.§.fi.de sum.tri.De utraque.per Car.cle.j.de magistr.

Gratiæ concessio intelligitur,scilicet,sine præiudicio ordinarij.per Card.in cle.auditor.ij.col.de rescrip.

Gratia de uno altari obtenta an extinguatur per acceptationē alterius altaris.Car.in cle.gratiæ.xj.q.de rescrip. quòd non, nisi requirat residentiam.

30 Gratia non extinguitur per electionem ad episcopatum, etiamsi petatur confirmatio.Car.ubi sup.xv.q.

Gratia pendente si quis consequatur secundum incompatibile beneficium,uide Car.ubi sup.xvj.q.

Gratia non recuperatur,si quis uelit renunciare impetrationi. Card.ubi s̃.q.xviij.

† Gratia impetrantis non extinguitur per prouisionem, quæ fit conditione pendente. Oldr. consilio clxxv.

† Adde,quòd si in gratia papæ apponitur illa clausula consueta, seu quocunque modo uacet, uel per alterius cuiuscunq; personæ, &c.non poterit tunc ordinarius se opponere contra impetrantem à papa per deuolutionem concilij.Lateranensis, nec allegare ignorantiam. Et est semper utile hanc clausulam apponere,ut euitetur dispositio.c. susceptum. de rescrip.lib.vj.Abb.in c.ex parte. de conces. præb. in iiij.col. Et nota singulariter,quòd gratia quandoque assumitur pro contēplatione,seu intuitu:ut in c.unico.de commo.in prin. Quandoque gratia sumitur pro concessione alicuius beneficij,seu iuris ad obtinendum beneficium, ut in c. gratia. de rescrip.li.vj.& in cle.gratiæ.eo.tit.Quandoq; assumitur pro donatione spiritus sancti.j.q.j.gratia.Et secundum Theologos duplex est gratia:alia gratis data,alia gratum faciens.de quibus in secundo Sententiarum, di.xvj.& in ca.j.de magistris.ibi gl.in uerbo Cooperante.quæ dicit, quòd gratia est duplex,operans,& cooperans.not.Ab.in d.c.unico.in prin.

Gratia tertia non ualet,si facit mentionem de secunda, & non de prima,licet secunda faciat mentionem de prima.Rota in deci.ccxxxiiij.si habens,&c.in nouis.

Gratiæ reformatio non requirit expresionem expressorum in prima gratia.Rota in deci.cclxxviij.licet.in nouis.

Gratia de beneficio uacaturo per promotionem alicuius non habet locum in uacante per mortem eiusdem. Rota in deci. cccxliiij.no.quòd si facta.in antiquis.

† Gratia ad beneficium uacaturum cōcessa alicui perceßum, uel deceßum,iuncta clausula, seu per quemuis alium modum uacare contingit:quæ uacationes ueniunt, & qualiter intelligatur,uide do.Mari.Soci.in consi.xxxij.in cip.Ex his. uersi.ulterius etiam.cum uer.seq.in j.parte.

Gratiæ si sunt pares in tempore datæ,præfertur,qui prius processum fieri fecit.Rota deci.ccccciij.nota,si unus.in antiquis.

Gratias plures pares in data habens,& una utens,non uidetur renunciare alteri.Rota in dec.clxxx.nota,quòd ubi aliquis. in antiquis.

Gratia de beneficijs an extendatur ad beneficia postea creata. in cle.literas.de rescrip.& Baldus in l. placet.in fine.C.de li. & posthu.

40 Gratia nondum scripta,nec bullata,an expiret morte concedentis.per do.Geminia.in procemio vj.lib. §. uniuersi. & ibi Ioan.And.& Archi.& domini de Rota in deci.xxij.in anti.Bal.in l.falsus.xj.co.C.de fur.quòd sic.& suprà eo.uer.vij. & xxxiiij.

Gratia ad certum tempus concessa si prorogetur, an dicatur eadem,uel noua.Pau.de Cast.in consi.cxiiij.

Gratia potest impetrari,parte non citata,nisi stylus curię sit in contrarium,secundum Sicu.& doc.in c.cùm olim.de re iudi.& Inn.in c.nisi cùm pridem.de renun. & infrà, Rescriptū impetratur.uersic.vij.cum additionibus, quas ibi dedi post authorem.Item,

Gratiam potest facere princeps de plenitudine potestatis,etiā nemine citato, si ex causa facit, quæ præsumitur ex clausula,Ex certa scientia,secundum Ab.Sicu. & Capram in cap. cùm olim.de re iudi.per c.quæ in ecclesiarum.de consti.

Gratia nō ualet,nisi contineat etiam ius partis aduersæ, quod elidi dicitur.Innoc.in c.cùm ordinem.de rescriptis.Bald.in Marg.uer.Litera.uer.v.

Gratia dicitur de eo, ad quod quis tenetur ratione naturali. Bal.in c.ad hæc.ij. colum. de pace iur.fir.facit l.Titius.ff.de obsequi.

Gratia impeditur per ingratitudinem.Bal.in c.insuper.de pro hib.feu.ali.per Fede.

Gratia fieri potest de merito,scilicet per dominum,uel testatorem,non per executorem.Io.de Imo.in l.his uerbis.§.j.ff.de hæredi.instit.

Gratia in posterioribus habentibus expectatiuam præbendæ primo uacaturæ,expirat per exceptionem primæ, nec eius morte reuiuiscit.Bal.in l.si legata.C.de legatis.

Gratiam facere dicitur,qui minus nocet quàm poßit.l.si depositi.& ibi Bal.C.depositi.

Gratia in dubio intelligitur sine præiudicio tertij. cap. quamuis.de rescrip.in vj.secus,si ex iustitia.Bald.in l.fi. C. de sen. pas. Idem si concedatur à iure sine ministerio hominis. Ioā. de Imo.& doc.in c.j.de præscrip.Adde j̃.uerbo, Rescriptum inter-

interpretatur. uersi. v. cum his, quæ ibi addidi post authorẽ.
† Gratia est contra iuris dispositionem. do. Bartho. Socin. in consi. cclx. incipien. In causa. uer. secundò, quod circa medium. in ij. parte.
Gratia de beneficio uacaturo in tali ecclesia habet locũ etiam in eo, quod uacat tempore datæ. glo. in cle. j. de concess. præbend. Ioan. de Imol. in l. hoc articulo. de hæred. insti. & in l. hæc conditio. de condi. & demonst. ubi dicit uerum, nisi papa sciuisset illud tunc uacare. & tenet Cy. in l. uxori. C. quando di. leg. ce. & Bal. & Ang. in l. Titius. §. j. de li. & posthu. & Alex. in l. cum stipulante. de uerb. obli.
Gratia æquiparatur magis ultimæ uoluntati, quàm cõtractui. Bald. in l. ij. §. sed & si quis. v. col. C. communia de lega. uide not. in c. quia cunctis. de concess. præben. lib. vj. & Paul. de Cast. consil. clix. xvj. col.
† Singu. Gratia super homicidio secundo, non facta mentione de gratia obtenta super primo, non ualet, ut not. Gul. de Cug. per illũ tex. in l. iij. C. de epi. aud. Et per hoc dicit Andr. Sicu. in c. super literis. de rescrip. se uidisse quendam decapitari, non obstante gratia obtenta, tacito de prima. quod ualde tenendum cordi dicit do. Ias. in l. præscriptione. in fi. C. si contra ius uel uti. pub. * Iason in l. nec damnosa. C. de prec. imperat. offeren. Fel. in c. postulasti. colu. iiij. de rescript. Carer. in prac. cri. §. circa. nu. cxvij. Hip. sin. xj. Dec. con. dcxcv. nu. 33. Lauren. Sylua. consi. 50. num. 1. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.
* Gratia cùm ob unum crimen alicui est concessa, ualet & altera concessio, & gratia ob aliud crimen facta, quanquam in secunda prioris mentio facta non est. fac. l. capitalium. §. solent. ff. de pœn. & ea, quæ tradit. Barb. consi. xlvij. nu. xxj. uol. j. & ita confirmat Laur. Sylua. con. 50. nu. xij. uol. j. Tho. Gra. not. xvij. Æmilius Maria Manolessus.
* Gratia ab uno Principe ob crimen concessa, ualet etiamsi nulla mentio facta sit, alterius gratiæ antea ab alio Principe concessæ. Lauren. Sylua. consilio 50. nu. xij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.
Gratia æquiparatur indulgentijs, & legatis. Bald. in l. falsus. xj. col. C. de fur. ideo
Gratia quæritur ignoranti, & sic à die signaturæ, uel à die datę, etiam ante præsentationem rescripti, & morte concedentis non reuocatur. Bal. in d. l. falsus.
Gratia delinquentibus facta non comprehendit criminosos lęsæ maiestatis. Ang. in q. exorta guerra. & Alex. in l. j. ff. ad legem Iuli. maiest.
Gratia surreptitia non prodest impetranti. c. super eo. de coha. cle. & mul. c. ad audientiã. ij. & c. dilectis. primo. de rescript. & Alex. consi. cxlij. j. parte.
† Gratia an per taciturnitatem reddatur subreptitia, & quando strictissimè, aut latissimè, recipiat interpretationem, uide do. Maria. Soc. in consi. xiij. incip. Præsens. uer. secundo principaliter. cum uer. seq. & uer. ad ultimũ argumentum. ibi: nunc uerò superest. in j. parte.]
Gratiam expectatiuam facere potest solus papa, non inferior. c. ij. de concess. præben. Item solus rex in beneficijs regalibus, dummodo intra mensem acceptetur. cle. j. de concess. præben. secundum Lud. Pon. in sing. uer. Gratia.
† Gratia quatenus concordat cum transactione omnino ualere debet, cùm iuri alterius non præiudicetur. do. Barthol. Soc. in cons. clxxviij. incip. Circa primum. uer. postremo. in ij. parte.]
Gratiam, seu dispensationem impetrans super pluralitate beneficiorum, si non facit mentionẽ, quòd illa beneficia prius tenuerat illicitè, recipiendo inde fructus, non ualet dispensatio. not. Compo. & Io. And. in c. dudum. el ij. de elect. Abb. ubi suprà.
Gratia ad beneficium obtinendum ad instantiam impetrantis non ualet, nisi fiat mentio ualoris ipsius beneficij, ut scilicet non excedat ualorem tantæ quantitatis: ut no. Abb. in c. fin. de præsum. & hoc de stylo curiæ. & est utile & necessarium, ut fiat talis expressio. ar. c. postulasti. de rescrip. Abb. in d. c. ad aures. in iij. col.
Gratia non omnium communis est. Item,
Gratiarum diuisionem ponit Spe. in procemio. ante uers. sanè.
Gratiosus dicitur, qui libenter flectitur ad gratiam faciendam, & repellitur ab accusatione. in Spec. de accusatio. uer. item quòd est gratiosus.
† Gratiosa concessio non præsumitur in his, quæ non solent de facili concedi, ut uult Inn. in gl. in c. bonæ. el ij. de postu. præla. & ibi Abb. in v. col. & Bart. in l. j. §. quę hoc interdicto. ff. de itine. actuque priua. in his uerò, quæ solent gratiosè condi, præsumitur facilis concessio.
† Gratiosa concessio nõ debet præsumi in exercitio alicuius iuris. Abb. in d. c. bonæ memoriæ. el ij. in gl. in uerbo, gratię. ubi infert hoc ad q.
* Gratia absolutionis secundum petitionis formam est intelligenda. l. j. C. de diuers. rescrip. c. inter dilectos. & ibi Bal. de fid. instrum. Abb. in c. ij. de treug. & pac. in c. cùm pro causa. colu. ij. de senten. excom. Anto. Butr. consi. cix. Dec. consil. cxxxviij. nu. viij. Æmilius Maria Manolessus.
* Gratia alicui à populi consilio tributa, ita demùm firma est, si preces ueritate nituntur. l. præscrip. C. si contra ius, uel util. pub. c. ij. c. ad aures. c. ad audientiam. il ij. ubi Abb. & alij. de rescript. Old. consi. lxxxj. Bal. consi. ccccxcv. col. j. uo. iiij. Dec. con. ccccij. nu. 16. Æmilius Maria Manolessus.
* Gratia etiam motu proprio alicui concessa, alteri damnum detrimentumq; inferre non potest. Illu. & Reuerendissimi. Cardinales Hosti. & Abb. in c. causam quæ. il ij. de testi. Dec. con. ccccl xvij. nu. 20. Aemilius Maria Manolessus.
* Gratia alicui solo uerbo à S. P. concessa, Pontificis maximi morte non extinguitur. c. si super gratia. de offic. deleg. in vj. Bal. in l. humanum. in extre. C. de legi. Dec. con. ccccvij. nu. 17. Æmilius Maria Manolessus.

Gratificatio an & quando locum habeat. gl. in l. fin. §. j. ff. de reli. & sump. fu. & Spec. de dila. uer. quid si actor. de feu. §. ij. uersi. xij. & sequen. & infrà eo. per discursum. & per Bal. in l. fi. de ma. test. & in l. si quis ad declinandam. de episcopis & cleri.
Gratificat iudex quandoque. in Specul. de inciden. quæ. uer. quòd si plures. Item,
Gratificat iudex, quando comparatio literarum facta de scriptura priuata contradicit testibus. Bartol. in l. admonendi. vj. col. ff. de iureiur.
Gratificatio commodatarij locum habet, quando habet duas res à diuersis in commodato, & periculum superuenit: quia potest saluare quam uult, si ambas non potest. Bart. in l. si ut certo. §. quod uero. ff. commodati. & ibi gl. uer. proinde. per l. iij. §. ij. ad Syllanian.
Gratificationi locus est, quando plures sunt fœminæ, si masculis deficientibus, feudum ueniat ad fœminas ex pacto: quia dominus feudi gratificatur cui uult ex fœminis: per Bald. in c. j. §. pe. qui feu. da. pos. & in l. si quis seruũ. §. si inter. de leg. ij. Alex. in l. j. §. j. de lib. ho. exhi.
Gratificatio patris habet locum, quando dubitatur quis ex duobus fuerit primogenitus, ut sciatur de successione regni. Bald. in l. quibus. C. de secundis nup. & Alex. in l. j. ff. de lib. ho. exhib. Sed idem Bal. in auth. ex testamento. ult. colu. de coll. dicit ambos succedere.
Gratificatio superioris habet locum, quando duo pares sunt electi, id est, pares uoces habentes, ut confirmet magis merentem, qui tamen semper fuerit bonus, & concurrat cum altero, qui semel fuerit malus. Arch. xij. di. nos consuetudinem. per c. statuimus. & c. nec. lxj. di. Sed gl. 50. di. fidelibus. tenet contrarium, scilicet quòd præferatur is, qui de malo factus est bonus, secundum Lud. in sing. uer. gratificatio. uer. ubi sunt duo. Sed cæteris paribus, locus est gratificationi. gl. in ca. uenerabilem. de ele. & dixi in tractatu de Episcopo. iij. lib. tit. de confir. episcopi. & in l. ij. & per Abb. & doc. in c. cùm autem. ubi no. de iure pat.

† Grauamen hæredi iniunctum, intelligitur etiam iniunctum substituto, quando testator dixit: Instituo Titium hæredem, ut faciat mihi capellam, aliàs sibi substituo Caium. l. legatum sub conditione. de condit. & demon. Io. de Pra. in l. si separatim. eo. tit. ar. contra per gl. Ang. & doc. in l. recusare. §. si fisco. ff. ad Treb.
† Adde, quòd grauamen est mediata causa appellationis. c. omnis oppressus. ij. q. vj. c. ad nostram. & c. suggestum. de appel. Abb. in c. super. eod. el ij. eod. tit.
Grauamen in uno legato adiunctum an censeatur repetitum in alio.

in alio. in l. repetendis. & ibi gloss. & docto. de lega. iij.

Grauamen in testamento adiunctum an uideatur iniunctum omnibus hæredibus, & an substitutis. in l. quæ conditio. & ibi doc. & Ioan. de Pra. de condi. & demon.

* Grauamen uni nominatim iniunctum ad alios non extenditur. docto. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulg. Ay. Cra. con. xcviij. nu. vij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Grauamen in legitima adiunctum debet reijci. l. quoniam in in prioribus. C. de inoffic. testa. Et ideo licet filius sit grauatus, ut ultra petere non possit, tamen potest petere usque ad legitimam: ut ibi. & tenet Bar. in l. j. ff. de his, quæ pœ. no. Et intellige etiam de grauamine temporis. Io. And. in Spec. de pigno. Alex. in l. extraneum. C. de hæredi. instituen. & infrà, Vxor usufructuaria. uersi. xxx. & ualet testamentum, reiecto grauamine. Bal. in l. si quis suo. C. de inoffi. testa. & ibi etiam dicit ualere, si in eo relinquatur filię pro dote: sed grauamen fauorabile nō reijcitur, ut prohibitio alienandi. Paul. de Ca. sing. consi. ccxxxij. & ualet relictum cum grauamine factum filiæ exclusæ propter agnatos per statutum. Paul. de Cast. consi. cxcvij. * Onus aliquod legitimæ imponi non potest. hinc est, quòd filius, à quo est fideicommissum relictum de legitima, conficere testamentum potest. c. Raynaldus. §. dilectus. de testam. Bal. in l. filium quem. col. x. in extrem. C. fa. ercis. Alex. con. xliij. uol. ij. l. quoniam in priorib. C. de inoff. testam. in l. cùm patronus. ff. de leg. ij. nota. in l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulg. Ang. con. cxxj. Raph. consi. xix. Roma. consi. clxxxv. Alex. con. lxviij. uol. iiij. Deci. in termi. consi. ccxliij. dub. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Onus fideicommissi, si filio à patre impositum est, ad eum, cui fideicommissum est relictum, non spectant bona, quæ non de patre accepit, sed aliunde filius quæsiuit. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de uulg. l. sequens quęstio. ff. de leg. ij. l. iij. §. uxor. ff. de dot. prælega. Alex. con. xx. col. iiij. uol. iij. Dec. con. ccxliij. dub. j. Æmilius Maria Manolessus.

† Grauamini & oneri imposito si filius consentiat, an ualeat. Io. Lup. in repeti. rubr. de don. inter uir. & uxor. col. lxxxvij. qui non audet decidere.

Grauamen transit in rem iudicatam, si intra decem dies non sit appellatum ab eo. l. cùm l. & ibi doc. de re iud.

† Grauamen in receptione secundi consideratur habito respectu ad identitatem collatoris, & non identitatem ecclesiæ, & an respectu iuris patronatus possit quis uti exceptione grauaminis. Abb. in c. abbatem. de rescrip.

Grauamen irreparabile per appellationem à diffinitiua dicitur, quando habet aliquid facti, uel continet laborem expensarum. Pau. de Cast. con. xxvij.

Grauari quis non potest, nisi honoretur, & quatenus honoretur. l. ab eo. & ibi Bal. C. de fideicom. & l. ciuilibus. §. fi. & ibi Bart. de lega. j. l. non amplius. in prin. eo. tit. Quod uerum, si honoratur commodo pecuniario, non aliàs: l. Titius. & ibi Bal. C. de oper. li.

Grauamen prælegato potest imponi etiam ultra uires prælegati. l. Pamphilo. §. fi. ibi Bar. de leg. iij. ubi ponit an, & quando præsumatur iniunctum causa legati, uel ne.

Grauamen an & quando potest iniungi ei, ad quem aliquid peruenit ex hęreditate per mediam personam alterius. doc. & Bart. in l. cum filio. de lega. j.

10 Grauamen de bonis communicandis inuicem iniungi potest. l. Lucius. in prin. ff. ad Trebel.

Grauamen uerbale debet uerbaliter operari, sed reale actualiter. ĩ. Reuocatio. uer. xxij.

Grauamen à iudice illatum sub qua forma reuocetur. Item melius est, ꝙ ipsemet illud reuocet, quàm alius: & uerecundari non debet. in Spec. de excep. & repli. §. iiij. uer. ut autem.

Grauamen an possit iniungi ei, ad quem peruenit aliquid de bonis meis per mediam personam alterius. Bart. & doc. in l. cum filio. de leg. j.

Grauamina extraiudicialia nunquam transeunt in rem iudicatam. c. legitima. de appell. in vj. secundum Abb. ibi. c. cùm in tua. in fi. qui ma. accu. pos.

Grauamen iniunctum sub nominibus appellatiuis, & nō proprijs, ut filius, uel uxor, intelligitur scilicet pro hæreditarijs portionibus. Casus singul. secundum omnes in l. Lucius. §. Mæuia. ad Trebel. Alex. in l. si mihi, & tibi. de uerb. obli. Sed Alex. post Pau. de Ca. in l. j. C. de impu. & a l. sub. dicit uerum in hæredibus, non in legatarijs, qui indistinctè censentur grauati uiriliter. & infrà, Legatarij. uer. ccxxix. & uer. Onus. uersi. xxj.

Grauamen qui eligit, sibi imputet. in Spec. de inquisi. §. v. uer. item pone, abbas.

Grauaminis materiam uide ĩ. uer. Onus. per totum.

Grauatus præstare certos redditus ex tali fundo, liberatur præstando fundum ad fructandum. Paul. de Cast. con. xx. uide l. filiusfam. §. apud Marcellum. ante fi. de leg. j. & infrà, uer. Obligatus. uersi. xj.

Grauatus soluere legata, an cogatur soluere etiam prælegata. Pau. de Cast. consi. ccxlij.

† Grauatus, & honoratus, regulariter differunt. Frā. Are. in l. fi. §. Titius. in iiij. col. uer. in glo. posita super uerbo, quid ergo. ibi, nam inter grauatum idem. de uulg. & pupil.]

Grauatus restituere hęredi potest alienare irreuocabiliter, sed grauatus restituere filio, secus. Barto. fin. in l. pater. §. mater. de leg. ij. & Ang. in Repertorio. uer. Alienatio.

Grauatus facere aliquid de consilio alicuius, si non facit, an factum ualeat. Bart. in l. j. §. si plures. ff. de exercitoria. & s. uer. Consilium. el j. uer. viij.

Grauatus dare cùm potuerit, constituitur in mora, si non dat, quando habet facultatem dandi, sine alia interpellatione. Bal. in l. j. xiij. q. C. de his, quę pœnę no. in utraque lec. & no. in l. hæc conditio. la ij. ff. de condi. & demon.

Grauatus construere hospitale debet illud construere intra annum. Bal. in l. orphanotropho. C. de epis. & cler.

Grauatus probare incontinenti, potest probare intra triduū. Bal. in l. fi. j. col. C. de iudi. & in l. fin. C. de erro. aduo.

Grauatus expendere certam quantitatem, si expendit plus in l. cum in testamento. de uerb. sign. in l. qui aliena. §. libertos: de neg. ge. gl. in l. fin. C. eod. tit.

Grauatus facere aliquid, intelligitur tacitè priuari, si non facit. glo. mag. in princ. in l. ij. C. de condi. ob causam.

10 Grauatus mutuare non potest idoneam cautionem recipere à debitore. l. fideicom. §. si hæres rogatus. & ibi Bald. ff. ad Trebel.

† Grauatus portare nomen & arma. Benedic. in repeti. c. Raynutius. fo. viij. col. ij. de test.

Grauatus uendere, uel reuendere alicui, debet illum interpellare, & expectare per duos menses, ut deliberet. Bart. & doc. in l. qui Romæ. §. cohæredes. de uerb. oblig. ubi etiam Alex. & ibi Ioan. de Por. ar. l. fi. C. de iure emp. Quod uerū, etiamsi sit obligatus reuendere ex stipulatione ad uendendum: secus, si in testamento, quia non potest unquam uendere, nisi quibus uoluerit testator: secundum Rapha. & Ioannem de Por. ibi. licet Bart. aliter loquatur. Idem Bart. in l. codicillis. §. instituto. de lega. ij. dicit, quòd grauatus per testamentum uendere, uel pignorare alicui, potest tunc uendere, uel pignorare, si ille, cui grauatus est, interpelletur & expectetur, iuxta §. cohæredes. Sed Rapha. & Pau. de Cast. in d. §. cohęredes. dicunt tempus esse arbitrarium, secundum Ioan. de Por. ibi. & quòd sufficit unica interpellatio: ut ibi per Bart. & doc. sed Alexan. ibi. & Io. de Imol. tenet opi. Bar. in addit. ibi Alex. post Pau. de Cast. quòd re integra, id est, non facta uenditione alteri admittatur moræ purgatio post dandum tempus, ut uolenti emere sit uenditio facienda.

Grauatus facere post certum tempus, non liberatur, si facit antè. l. cùm pater. §. à filia. & ibi Bar. de leg. ij. Item,

Grauatus restituere post mortem an possit restituere in uita. Bar. & doct. in l. post mortem. C. de fideicommis. Item,

Grauatus restituere Titio, si superærit tempore mortis hæredis, aliàs restituat Seio, non potest in uita sua restituere Titio. Bald. in d. l. post mortem. item Alex. in l. patrem. de his, quæ in frau. cred.

Grauatus restituere monasterio post mortem, potest restituere in uita. Bald. in d. l. post mortem. pen. col.

Grauatus ad picturam imaginis domini Iesu Christi cum Apostolis, intelligitur scilicet de duodecim Apostolis. Bart. in l. Titia. §. Seia. de auro & argento leg.

Grauatus dare hæredibus, si tempore dandi reperit se hæredē pro parte, deducit pro parte, & dare debet alijs pro parte. l. qui hæredi. §. fi. & ibi Bar. de condi. & demon.

Grauatus reddere rationem, & reliqua, potest petere, quòd ponantur calculatores, qui iudicent de reliquis. leg. si cui libertas. & ibi Bart. de condi. & demonstra.

Grauatus restituere domum, detrahit Falcidiam, si grauatur ut hæres. Bar. in l. acceptis. & ibi no. ff. ad legem Falc.

20 Grauatus non testari uidetur grauatus restituere uenientibus ab intesta. l. qui filium. in princ. & ibi Bar. ff. ad Trebel.

Grauatus restituere non potest restituere procuratori in rem suam, sed potest restituere per procuratorem. Bald. in l. iij. C. de fideicom. Bartol. in l. restituta. in princ. ff. ad Treb. sed simplici procuratori sic, ut ibi.

Grauatus stare in societate an succedat socio morienti. Bar. in consi. Dominicus fecit testamentum, &c.

Grauatus uendere alicui pro certo precio, debet pro eo uendere: sed grauatus uendere simpliciter debet uendere pro precio iusto, arbitrio boni uiri. l. fideiussor. §. meminisse. de le. j. & tenetur actione ex testamento ad omnia, quæ sunt de natura contractus. l. si hæres. de actio emp. Paul. de Ca. in consilio xxiij.

Grauatus locare debet etiam stare locationi factæ per ipsum, nec liberatur solùm locando, si sit grauatus locare, & stare locationi: aliàs sufficit locare. Bar. in l. fideiussor. §. fi. de le. j.

Grauatus restituere an computet sibi fructus in legitimam, uel Trebellianicam. sup. uer. Fructus computantur. uer. j. cum tribus sequen. & uer. Fideicommissarius agit. uer. xxix.

Grauare quis dicitur etiam per suos officiales. cle. j. §. abbates. & ibi Card. de exces. præla.

Grauati recurrant ad principem. cle. ij. in prin. de pœnis. ij. q. vj. ad Romanam. & c. omnis oppressus. de ele. in vj.

Grauatus restituere alteri potest testari de bonis restituendis. gl. secundum Azo. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccl. & Cy. in fin. in l. fœminæ. C. de sec. nup. & Alexan. in l. stipulatio hoc modo. x. col. de uer. obl. Sed dic uerum pro quarta, tanquam Trebellianica ad ipsum pertinente.

Grauatus dare, uel facere, an debet ire ad domum eius, cui debet dare, uel facere. in l. tales. §. priscus. de condit. & demon. in l. item illa. de consti. pecu. Bald. in l. j. vij. q. C. de insti. & substi. & in l. pen. C. de condi. inser.

30 Grauatus in testamento fideiubere si soluit, non repetit. Bald. in l. sancimus. C. de uerborum signi. & infrà, uer. Hæres grauatus. uer. cxlj.

Grauatus ire ad sanct. Iacobum pro anima testatoris, potest alium mittere. Bald. in l. j. §. ne autem. C. de caduc. tol.

Grauatus facere an debeat facere sumptibus suis. infrà, uer. Hæres grauatus. uersi. cxlij. & uer. Legatarius. uer. ccxx.

Grauatus in uno debet releuari in alio. in Spe. de teste. §. j. uer. sed quid si admissus.

Grauatus semel non debet amplius grauari, etiamsi tacuit ad primum grauamen. in Specul. de accu. §. j. ante uer. illud quoque.

Grauatus suo facto sibi imputet. in Specu. de inquisi. §. v. uer. item pone, abbas.

Grauatus falso leuamen accipit. in Spec. de censi. §. ij. uer. quæ autem.

† Grauare non possum quem non honoro. Fran. Are. in l. centurio. in xxvij. col. uer. extra gl. ibi: mouetur per regulam. de uulga. & pupil.

* Grauatus, ut nostri dicunt, hæreditatem restituere alicui, eiusque hæredib. masculis, nepotibus eius ex filia restituere non tenetur: si enim filiæ restituere non est compellendus, quo pacto ad restituendũ descendentibus ex filia compelli poterit? Ioan. And. in addi. ad Spec. in rub. de testa. col. pe. Dec. consi. ccxxxix. nu. v. Æmilius Maria Manolessus.

* Grauatus restituere aliquam rem, detrahit quod in eam necessariò utiliterque impendit. l. ubi purè. §. fi. l. mulier. §. sed & ipsa. ff. ad S.C. Treb. Ioan. Athan. consi. xcix. in extre. Car. con. lv. dub. iij. Ay. Cra. con. cij. nu. 51. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Grauati materiam supple j. uer. Obligatus. per discursum.

Grauaria quæ currit ad certum fundum, non potest diuerti inuito domino fundi. l. si manifeste. C. de seruitutibus.

Grauaria si per te impeditur ire ad fundum meum, teneris mihi utili actione. Bar. in l. de qua. ff. communia prædiorum.

Grauis uel grauissima pœna, quæ dicatur in statutis, uel legib. gl. in l. j. C. ne lice. si. sal. no. in l. j. C. de eunuc.

† Adde, quòd graue, secundum Arist. in j. de Cœlo & mundo, est, quod natum est ferri circa medium. Et dicuntur graues personæ hi, qui sunt bonæ famæ, & opinionis, & antiquus homo. gl. in c. licet ex quadam. in uerbo, graues. de testibus. quam gl. dicit ibidem Abbas facere ad statuta, quæ in multis casibus requirunt homines graues.

Græci ecclesiæ Romanæ subijci nolunt, licet eam fateantur esse primam, & sublimiorem. xxij. dist. de Constantinopolitana. & de hæreticis uidentur. ead. dist. omnes. cxij. di. qui cathedram. xxiiij. quæstio. j. hæc est fides. xxiiij. quæstio. v. nos. uersi. quisquis. Sed fortè secus, cùm scienter eis communicet ecclesia Romana. Archidia. xj. q. j. magnũ. † Et uide Io. And. in c. j. de sum. trini. in vj. in Nouella. & in c. cùm nullus. in j. colum. de tempo. ordin. eo. lib.]

† **Gregorius** interpretatur uigilans in legendis sanctorum, uel quasi gregem custodiens. Item not. in proœmio Gregoriano, & ibi dixit Ioã. Andr. quòd in cathedra Petri non sedit excellentior homo, quàm Gregorius nonus: fuit enim summus Legista, & primo scripsit Seruus seruorum Dei, secundum Alb. in suo Dictio. in uerbo, Gregorius. & uide Abb. in d. proœmio in uerb. Gregorius, ubi de hoc. Alij uerius sentiunt, Gregorium primum, qui Dei seruorum seruum se pronunciauit, cõtra quàm faciunt moderniores pontifices, qui reges cunctos sibi subdere conantur, orbis dominos sese iactitãtes: ut est uidere in Decretis & Decretalibus uarijs in locis.

Gremium non debet ecclesia claudere redeuntibus quandocunque. in Spec. de restitu. in integ. §. iiij. in fine.

Grex ex decem uel quinque pecudibus simul pascentibus constat. gl. Instit. de re diui. §. sed gregis. Insti. de lega. §. si grex. per Bart. in l. oues. ff. de abige. & per Alex. in l. prætor. ij. ui bo. rap. gl. no. x. q. j. c. j. dicit, quòd decẽ oues faciunt gregem, sed porci quinque uel quatuor faciunt gregem porcorum. Sali. contrà in l. j. C. de abige. quod imò decem porci uel equi, uide ibi omnino. † Et per Fran. Areti. in l. grege. de leg. j.]

Grex etiam ad unum pecus reduci potest. l. si grege. de leg. j.]

Grex, & armentum, differunt. Bar. in l. fi. C. de mil. uasal. li. xij.

Gregem an equi faciant. Sali. quòd sic, in l. j. C. de abigeis.

Grex dicitur idem, etiam quando per mortem, & supernascentiam filiorum pecudum renouatur totus. d. l. grege. in prin. ff. de pign. & l. proponebatur. ff. de iud. & l. si cum testamento. §. si petiero. de execu. rei iudica.

Grex licet pronuncietur esse meus, tamen debet restitui mihi, detractis capitibus alienis. l. j. §. per hanc. el ij. per Bart. ff. de de rei uendi.

Grex æstimatus per unum socium positus in societate, si pereat casu fortuito, ut hostium incursu, periculum est commune inter socios, ut sic dominus repetat partem æstimationis à socio, non totam. Bald. in l. j. C. commodati.

Grex dotalis restituitur scilicet in tot capitibus, quot fuit datus: & si unum mortuum sit, debet suppleri de fructibus: residuum uerò uir lucratur. Bart. in l. fi. ff. solu. matri. Angelus in l. j. C. eo. tit.

Gregis legatum quid contineat. in l. grege. de legat. j. & in l. si grege. & ibi Bar. eo. tit.

Guarentigia dicitur contractus habens executionem paratam iussu notarij, habentis iurisdictionem mandandi, ex forma statuti, secundum docto. & Fran. de Padua in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. & Bald. in l. iubemus. §. sanè. vj. q. de sac. sanct. eccle. & Paul. de Castr. consil. lxxj. Angel. in l. si debitori. ff. de iudi. Idem tenet Bald. in l. penul. C. de fideiusso. ubi etiam dicit uerum esse, nisi tale præceptum notarij fiat ex interuallo post contractum, quod nota. Item,

Guarentigiata instrumenta quæ dicantur. per Bart. in l. j. C. de confes. in prin. & Pau. de Cast. consi. lxxj. & lv. ubi etiam uide, an habeant executionem paratam.

† Guarentigia quæ dicantur, uide do. Pet. Phil. Corn. in consi. cclviij. incip. Visa in litera A. & consi. cclvij. incip. Visa. in litera D. in iiij. parte.]

Guarentigia habet uim confessionis. Cyn. & Bart. in l. j. C. de confes. & Bart. in l. non fatetur. ff. eod. tit. & in l. possessio. §. & si possessio. de acqui. pos. quę confessio habetur pro facta in iudicio, & reuocatur eo modo, quo aliæ iudiciales confessiones. Bar. in l. error. C. de iur. & fac. igno.

Guarentigia habet uim sententiæ diffinitiuæ. Cy. & Bart. in l. j. C. de confess. no. in l. si debitori. ff. de iudi. in auth. de exhi. re. §. suspecto. & Bar. in l. uinum. ff. si cer. pet. & in l. j. §. in hac. ff. commodati. Bar. & Alex. in l. cùm unus. de bo. auth. iudic. pos. & per Bal. in l. non solùm. §. necessitatem. de bo. quæ li. quòd habet uim interlocutoriæ. Angel. in auth. de hære. & Fal. §. illud. ubi etiam dicit, quòd non potest reuocari. & infrà, eo. uer. xxxiij.

Guarentigia habet uim præcepti iudicis ordinarij. Bar. in con. Ziliolus. Alexan. in l. cùm unus. de bo. auth. iudi. poss. & in l. si cùm dotem. §. eo autem. sol. mat.

Guarentigiæ uigore captus potest carcerari. Inn. in c. ex rescripto. de iureiur. & Alex. in l. cùm unus. de bo. auth. iudi. poss.

Guarentigia quare dicatur, uide in c. ij. & ibi Bal. de lege Contra. in usi. feu. gl. in c. j. §. si duo. uer. si unus. de testi. & glo. in §. si plures. eo. tit.

Guarentigia debet interuenire in acceptilatione, etiam stante statuto, quòd per guarentigiam debitor liberetur. glo. in l. ait prætor. §. si quis. ff. de dolo. & in l. nihil tam naturale. de regul. iuris. & in tractatu Guarentigiæ. uer. illud diligenter.

Guarentigia, etiam sine causa, ualet. Bald. in l. sicut. C. de repu. hære. & Alex. in l. toties. ff. de interroga. act. & in l. à Titio. de uerbo. oblig. Ioan. de Imo. in l. fi. ff. quis, & à quo app. & Bal. in l. ij. C. de execu. rei iud.

10 Guarentigia non fit procuratori generali, nisi habeat speciale mandatum. l. Plautius. ff. de procur. & plenius in tractatu Guaren. uer. quæro, utrum procuratori generali.

Guarentigia potest obligare fideiussoré, licet principalis suus purè & simpliciter sine guarentigia obligetur. Bald. in l. hi, qui. ff. de fideius. quia non durius, sed efficacius est obligatus fideiussor.

Guarentigiæ beneficium etiam hæredi concessum est. in con. Continetur statuto, &c.

Guarentigia potest fieri sub conditione tacita, uel expressa: qua pendente non potest executio fieri. in d. tractatu vij. col. uer. ad hoc no. arg. &c.

Guarentigia non uitiatur per errorem confitentis, qui reuocari potest. Bar. in l. non fatetur. in fin. de confes. & in l. error. post Cyn. C. de iur. & fac. igno. d. tractatu, uer. quæro, quid si instrumentum, &c.

Guarentigia dicitur interlocutoria, & habet executionem paratam, & fieri potest etiam minori sine curatore. Bal. in addit. Spec. de appe. uer. minor xxv. annis. Vide Bald. in l. fi. §. necessitatem. de bo. quæ liber. & in l. j. v. q. de condi. inde. & infrà eo. uer. ij. & omnino per Alex. in consi. 50. ij. parte. & l. cùm unus. de bo. auth. iud. pos.

Guarentigia an pariat actionem, uel officium iudicis. Bald. in addi. Spec. de ap. uer. nunquid ex præcepto.

Guarentigiæ statuta quomodo intelligantur, & quando habent locum. in consi. Statuta guarentigiæ, &c.

Guarentigia non liquida potest peti liquidari officio iudicis. Bal. in addi. Spec. de app. sed nunquid ex præcepto.

Guarentigia contra fideiussorem facit eum, etiam antè, quàm soluat, posse petere, & agere, ac si esset condemnatus. Bar. in l. fideiussor pro uenditione. ff. de fideius. & Bal. in l. certum. C. fam. ercis. & in l. si pro ea. C. mandati.

20 Guarentigia in instrumento an ualeat. ĩ. Guarentigiæ executio. uer. xx.

Guarentigia operatur etiam, ne cadauer debitoris humetur, si creditor protestetur. Ang. in auth. ut defun. à credi. non iniur. colla. v.

Guarentigia inter affines impedit fieri compromissum inter eos à statuto mandatum. Bartol. in l. ambitiosa. iij. regula. de decre. ab or. fa. & in tractatu de guarentig. uersic. item pone, statuto. in ultima char. & uer. item nō porrigitur. & per Bar. in l. causa. C. de transac.

Guarentigia habet uim interlocutoriæ. Ang. post glo. in auth. de hæred. & Falc. §. si uerò non plures. & §. illud. ubi dicit etiam habere uim diffinitiuæ, & reuocari non posse. & in tractatu uersic. quæro præceptum. & s̃. eo. uer. iiij. & Alex. in l. cùm unus. de bo. auth. iud. pos.

Guarentigiæ præceptum fieri potest, etiam per nuncium, de mandato iudicis. Ange. in auth. de hæredi. & Falc. §. illud. ad fi. col. j. & ĩ. in uerbo, Præceptum. uer. xlj.

Guarentigiam non potest facere notarius non matriculatus, stante statuto, quòd notarius facit guarentigiam. Bald. in l. ex eo tempore. ff. de test. mili. in l. petitionem. C. de aduo. di. iudi.

Guarentigia habens paratam executionem uigore statuti, nō dicitur contra ius commune. infrà, Statutum de contractibus. uer. fin.

Guarentigię clausulam non cogitur debitor facere poni in instrumento. Ang. in l. si pupillus. de noua. & in l. in omnibus. de iud. & ĩ. uer. Instrumentorum executio. uer. iiij. & Alex. in l. si finita. §. eleganter. de dam. infec.

Guarentigia si est summaria ex forma statuti, etiam hypothecaria ex ea est summaria. Bal. in l. j. communia de lega. ubi dicit uerum, nisi agatur contra Titium possessoré, non si contra debitorem.

Guarentigia non potest fieri, nisi per notarium habentem iurisdictionem specialem, & ordinariam ad eam. Bald. in l. adoptio. C. de adopt. & sunt notarij creati ab Imperatore, uel comite Palatino, qui dicuntur iudices chartularij: ut infrà, uersic. Instrumentorum executio. uer. ij. & uerb. Notarius. el j. uersic. viij.

Guarentigia si restituatur debitori per creditorem, non resultat liberatio, sed uiæ executiuæ remissio, ut sic possit agi uia ordinaria. Barto. in l. planè. ff. quod falso tu. authore. & ĩ. uer. Redditio. uer. pe. & fi.

Guarentigia non patitur transactionem, nisi ex aliqua causa reuocetur in dubium. Bar. in l. si causa. C. de transact.

† Guarentigia an prosit, uel noceat tertio non nominato in instrumento, uide Fran. Are. in consi. lxxxvj.]

Guarentigiæ contra filiumfami. ualent. infrà, Pręceptum. uersic. lxxx.

Guarentigiæ executio contra possessorem rei debitæ fieri non potest: nisi in subsidium, secundum Ang. in l. j. §. si hæres. ff. ad Treb. Vide fin. per Bal. in l. si pater. C. de do. promis. & in l. j. in princip. C. de rei uxo. act. & in l. ad probationem. C. de proba. glo. in l. ea. C. de condi. ob causam. Angel. in l. ij. C. si aduer. credi. & suprà, uer. Executio. el j. uer. cxvij.

Guarentigiæ executio fit per iudicé sine iuris solennitatibus, & sine causæ cognitione. Bart. in l. cùm unus. ff. de bo. auth. iudi. po. & in l. à diuo. de re iudi. Item non requirit libellum, nec litis contestationem. Barto. & Bald. in l. si causam. C. de execu. rei iudi. & in l. qui pecuniæ. C. de sen. quæ sine certa quantitate profe.

Guarentigię executionem non petit generalis procurator, nisi habeat speciale mandatum. l. si procurator. §. j. in fi. ff. de procur. & in tractatu Guarentigiæ, uer. de illo. ij. col.

Guarentigiæ executio fit etiam pro cessionario. Bart. in l. j. ff. de act. & oblig. & Bald. in l. ex legato. C. de leg. & in l. per diuersas. x. q. C. mandati. Io. de Pra. in l. per procuratorem. in fi. ff. de procur. Odofre. consi. Sed quid de illo. & suprà, uer. Cessionarius. uersi. xxvij. Vel pro domino, cui quæritur utilis sine cessione ex guarentigia procuratoris. ibidem. Item,

Guarentigiæ executio an fiat contra debitorem debitoris. l. ij. C. quando fi. uel priua. de re iudi. l. à diuo. §. sicut. Bartolus in l. creditores. C. de pigno. & in d. tractatu. uer. item quæritur, an debitor.

Guarentigiæ executio an fiat per iudicem incompetenté. Bal. quòd non, in l. in criminali. C. de iur. om. iu. & in d. tractatu, iij. col. uersi. item, nunquid executio.

Guarentigiæ executio fit etiam contra hæredem debitoris, licet statutum loquatur de debitore principali. Bart. & doct. in l. postuláte. in prin. ff. ad Treb. no. in l. sicut. §. debitori. ff. qui. mo. pig. uel hypo. sol. l. promittendo. de iure do. & in d. tractatu, iiij. col. uer. quæro, si statuto.

Guarentigiæ executio etiam hęredi concessa est. in con. Continentur statuto, &c.

Guarentigia an habeat executionem paratam, quádo de eius tenore probatur per testes, non per instrumentum. per Bar. in l.

in l.j.ff.de his, quæ in testa.delen. & in l.j.si certum petatur. & ĭ.Instrumentum.

10 Guarentigia an habeat executionem contra hæredem, pendente termino inuentarij.doc.Bar.& Pau.de Ca.in l. fi.§.donec.C.de iure deli.quòd non. Sed post terminum sic, & in uentario non confecto: aliàs tenetur hæres, quatenus est in hæreditate.Bar.in d.l.fi.§.in computatione.

Guarentigiæ executio fieri non potest pendente conditione tacita,uel expressa.in d.tractatu,vij.col.uer.ad hæc no.& Io. de Imo.contra glo.& Ang.in l.fi.§. Titius hæres. de uulg. & pu.Alex.in l.qui balneum.ff.qui po.in pig.hab.

Guarentigia speciei habet executionem paratam.Bal.in l.j.C. de sen.quæ pro eo,quod inter.profe.Pet.de Sun.in l.j. ff. de act.emp.Fran.Padua.in l.certi condictio.§.j.ff.si cert.petat. per l. qui restituere. ff. de rei uend. ubi dicit esse casum singularem.

Guarentigia per procuratorem celebrata an habeat executionem paratam.Bar.in l. possessio. §. & si possessio.de acquir. pos.Pau.de Cast.in l.in causæ.§.fi.de procur.quòd sic, etiam sine cessione:ut ibi.& s̄.

Guarentigia non habet executionem,debitore non citato, etiam stante statuto, quòd eá habeat executionem paratam. Bal.in l.si quis curialis.C.de epis.& cleri.quod uerum est,etiamsi causaretur.fuga, dummodo non sit suspicio de fuga. secundum Iac.Butr.in l.consentaneũ.C.quomodo & quando iudex.& Paul.de Cast.in l.si cùm nulla.de re iud. Angel. contrà in l.si sic.de leg.j.

Guarentigiæ executio an possit impediri per iudicem ex officio,quando per patrem opponi non potest.Iac.But.in l.ubi pactum.de transact.

Guarentigiæ executio re perempta fit in æstimatione eius. Bar.in l.Iulianus.ff.de confessis. Item interesse quanti pluri mi fuit uinum,uel granum debitum à tempore moræ. Bart. in l.j.§.in hac.ff. commodati. Contrarium tamen sentit in l. uinum.ff cert.petat.& requiritur interpellatio,ut constituatur in mora.Bartolus in l. eum, qui.§.si iurauero.ff.de iureiurando.

Guarentigia contra tutorem an mandetur executioni contra pupillum.Bal.in addi.Spec.de appel.uer.tutori. quòd sic, si eius præceptũ factũ sit in prouisione,non si in confessione.

Guarentigiæ executio an possit peti pendente causa usuraria coram episcopo:uide in consi.In causa & quæstione, &c.

Guarentigiæ executionem petens, pro qua ex forma statuti debet solui gabella,an probet gabellam esse solutam, si opponitur quòd non sit soluta.Ang.in l.j.C.de iure fisci.li.x.& in tract.de Guarentigia,ul.charta,uer.quæro quid si statuto.

20 Guarentigia ad uoluntatem creditoris quomodo dicatur exequi,no.in l.item liberi. ff. de pigno. act.& in l.à diuo. de re iud.& in tractatu Guaren.ult.charta,d.uer.

Guarentigia habens executionem paratam uigore statuti, an liget clericos,& an seruetur in curia episcopi.Bart.& Bal.in l.cunctos populos.C.de sum.tri.& fide cathol.& in d.tractatu.ult.charta,uer.item an per statutum.

Guarentigia ex instrumento nullo an habeat executionem paratam.Lud.Pon.in consi.Omnipotentis Dei,&c. ad fi. Bal. quòd non in l.si absentis.C.si cer.pet.& in l.si causam. C. de execu.rei iud.& probatur in l.fi.ff.de consti.pec.& ibi Alex. qui etiam ponit in l.j.§.si quis ita.de uerb.obli.& in §.Chrysogonus.iij.charta,eo.tit.& tenet Bald. in l. etiam.ij.colum. C.de execu.rei iu.& Pau.de Ca. in l.Lucius.de consti.pecu. Vide Bart.in l.diuus.ff.de testa.mili.& in l.j. in §. hoc interdictum.ff.quod ui,aut clàm.j. colum. & Ioan.Andr.in addi. Spec.de senten.§.ut autem.circa principium.& per Bar.in l. iiij.§.condemnatum.in fi.ff. de re iud. & in l. non putauit.§. non quęquis.ff.de bo.pos.secundũ tab.Adde Bar.in l.certi.§. si nummos.in ul.col.si cer.pe.& per Ale.in l.j.§.si uir.de acq. poss.† Et per Feli.in c.cũ uenerabilis.de excep.in viij.col.]

Guarentigiæ executio impedit cadauer debitoris humari si uelit creditor.Ang.in auth.ut defun.à credi.nõ iniur.coll.v.

Guarentigia inconsultè cancellata habet executionem paratam. Bar. in l.j.ff.de his,quæ in testa.delen.Bal.in l.j.C.ut in pos.le.& in d.tractatu, ult.char. uer.item quid si instrumentum,&c.adde ĭ.uer.Guarentigia si ex forma.

Guarentigia habet executionem, etiamsi sit facta solutio, de qua tamen non constet per instrumentum, per quod debet apparere ex forma statuti,sed est locus condictioni sine causa aduersus primam solutionem factam testibus præsentibus.Bar.in l.Iulianus.ij.lec.ff.de condi.ind. & in d.tractatu, uer.Item quid si debitor.& uer. fi. Item est locus condictioni indebiti,secundum Bart.in l.j.in fin. ff. quod ui,aut clàm. Sed Bal.contrà in l.j.v.q.C.de condi.inde.tenet, quòd non repetatur prius solutum.& ibi per Pe.de Su.qui dicit, quòd statutum tollens omnes defensiones aduersus instrumentum,non intelligitur de condictione indebiti.

Guarentigia mandatur executioni,nisi obstet pręscriptio quadraginta annorum.ĭ.Guarentigia infringitur.uer.xxiij.

Guarentigia habet executionem paratam ubique locorũ.Bar. in l.à diuo.§.j.& in fi.de re iud.& ĭ.eo.uer.xxxj.

Guarentigia continens summam incertam , uel aliter non liquidam,habet executionem paratam, sed pòst debet liquidari.Bartol. in l.j.in fin. de legat. ij.in l.j. iudi. sol.& Paul.de Cast.in l.fin.ff.si cer.pet.& Barto.in l.proinde.§.notandum. ad legem Aquil. Quod est uerum in iudicijs uniuersalibus, non in particularibus,secundum Lud. Pon. in consil. ccxv. Vide Bartol.in l.j.ff. de edendo.& in l.ij.C.de sent.quæ sine cer. quanti. profe. Vide Bald. in l. si quidem.ij.colum.C.de excep.& plenius per Alexan.in l. item quia. in princ. de pactis.ubi dicit,quòd instrumentum conditionale non habet executionem,nisi conditione liquidata,& in addi. Spec. de app.uer.sed nunquid ex præcepto.per Bald. in l.ij.C.de execu.rei iud:& in l.si cum exceptione.§.ut autem.ff.quod metu cau.& in l.ij.C.quando fis. uel priua. & in d.l. j. de leg.ij.ubi tenet idem.& per Angel.& Imol.in l.ita stipulatus.ij.col.de uerb.obl. Bart.no.in l.creditores.iij.q.principali.C.de pig. dicit,quòd si exercitium executionis firmat executionem, & liquidat contractum, potest fieri executio sine liquidatione,aliàs non. Et subdit ibi,quòd in liquidatione instrumenti requiritur libellus,litis contestatio,& citatio partis.& infrà uerb.Liquidatio.in principio. Sed Bal. in l.si cum testamento. in fi. de testa. manu.dicit,quòd si guarentigia habet conditionem reuerà purificatam, sed in iudicio nondum probatam, dicitur pura,& non conditionalis: sed ad executionem facti non potest procedi, donec liquidatur iudici. per l.hoc iure.& ibi Alex.ubi omnino uide, de uerb.obliga. Idem Bal.in l.ij.C.de execu.rei iud. dicit quòd statutum de instrumento guarentigiato exequendo,intelligitur de liquido, ita quòd obstat exceptio, quòd non est liquidum, non autem exceptio pacti nudi:& si est instrumentum dotis,debet liquidari matrimonium esse contractum. Et subdit ibi Bald.quòd in liquidatione possunt omnia opponi,& probari per omne genus probationis, quæ non possent opponi contra instrumentum. Et sciendum, quòd quando instrumentum non est liquidũ, quando debet liquidari ante executionem,debet procedi uia ordinaria, non executiua, secundum Pau.de Cast.con.ccxcvij.uide in d.tractatu, uer.in ciuitate tamen Pistorij,&c.& Pau.con.clxv.& per do.Alex. in consi.clxxxvij.ij.parte,& in consi.xxv.eadem parte.

Guarentigia si ex forma statuti post quinque annos non meretur executionem,sed impeditur præscriptione, potest creditor agere uia ordinaria,non executiua post quinque annos, & producere instrumentum guarentigiæ ad probationem debiti, quod non posset producere per uiam executiuam, quia obstaret statutum,secundum Bar.Nic.de Neap.& Bal. in l.planè.ff.quod falso tu.autho.& Bal.in Marga.uer. Ecclesia.uer.j.& Barth.Cæpo.in sing.uer.clij.Sed dicit in d.l.planè. quòd inspicienda sunt uerba statuti : quia aut loquitur, quòd post quinque annos non fiat executio : & uerum est, quod suprà dictum est, aut quod præscribatur actioni, uel obligationi: & tunc etiam uia ordinaria non potest agi. Ex quo infertur, quòd nec cancellatio obstat quin instrumentum guarentigiæ cancellatum prosit ad probandum : nam cancellatio,quæ parit liberationem,per l.Labeo.ff. de pact. & in l.inductum. C. de solutio. æquiparatur præscriptioni, quæ similiter liberationem producit.l.fin.& ibi Bar. ff. rem ra.ha.not.in l.at qui natura.in prin.ff.de neg.gest. & quod p Barto.in l.iij.ff.quod quisque iur. Vnde quod dicitur in uno de ęquiparatis,habet locũ in reliquo.l.si quis seruo.C.de fur tis. ergo sicut in guarentigia præscripta uidetur remissa sola uia exe-

uia executiua per præscriptionem: & sic non resultat liberatio, ex quo potest agi uia ordinaria, secundum Bar. in d.l. planè. ita in cancellatione dicendũ est, ut in guarentigia, ut nõ arguat liberationem, sed solùm uiæ executiuæ remissionẽ, ut sic possit agi uia ordinaria. Cogita. Sed Bart. contrarium tenuit in l.j.ff. de his, quæ in test. delen. & Bald. in l.j. C. ut in poss. le. & in tractatu de Guarẽtigia. ult. char. uer. item quid si instrumentum. ubi dicunt, quòd si guarentigia est consultè cancellata, habet executionem paratam: ergo si consultè, secus est. Sed responde ut s. quòd licet executio non sit parata, potest tamen agi uia ordinaria per prædicta. Item,

30 Guarentigia habens executionem paratam ex forma statuti, si producitur in uim probationis, non releuat, cùm debeat produci in uim executionis. Bald. in d.l. planè. ubi refert se hæc audiuisse uiua uoce à Bart. in scholis. Sed hoc Bart. non dicit. in d.l. planè. sed dicit in l. si filius. ff. quod eo. & ibi Bald. qui etiam idem refert in l. si non sortem. §. iuramentum. ff. de condi. inde. & Lud. Pon. in consil. cclxxxix. Omnipotentis Dei postulato suffragio, in casu proposito prima fronte, uidetur dicendum, &c. ubi sic dicit ad literã: ut s. & tenet Ang. in l.j. in repe. C. de re iud.

Guarentigia etiam extra territorium confecta meretur executionem sine citatione, uigore statuti. Bal. in l.j. C. ne filius ꝓ patre. Vide Pau. de Cast. & Alex. in l.ij. C. quemad. test. aper. ubi etiam dicit secus in instrumento confecto in loco statuti, ut non habeat illam executionem extra territorium.

Guarentigiæ executio summaria uigore statuti habet locum etiam in hypothecaria ex ea contra debitorem, non contra tertium possessorem. Bal. in l.j. C. communia de legatis.

Guarentigia habẽs executionem paratam intelligitur, scilicet in expressis, non in tacitis, & simulatis, id est, in eo quod expressè continetur in instrumento, non in eo quod tacitè, & simulatè actum est. Bald. in l. ab Anastasio. C. mandati. Item intelligitur etiam pro contentis in ea indirectè. Bar. & Imo. in c. cùm olim. de censi. Item etiam pro interesse, licet de eo instrumento non fiat mentio. Lud. & Alex. in l. certi condictio. in prin. si cer. pe. Vide per Alex. in l. iurisgẽtium. §. quod ferè. de pact. in l.j. de leg. ij. Sed Ant. de But. & Ioan. de Imol. contrà in c. translato. de consti.

Guarentigia cedi potest per Potestatem alteri, ut executio fieri possit, etiam durante officio cedentis, ad instantiã cessionarij, quę fieri non posset ad instantiam cedentis, secundum Ang. sing. in l. pars literarum. ff. de iud. Ex quo nota cautelã, quòd qui agere non potest, cedat ius suum alteri: ut ibi per Ang. & ita practicatur in hac ciuitate nostra Firmana per patritios tempore prioratus.

Guarentigia cleri contra laicum habet executionem paratam uigore statuti, sicut guarentigia laici. Bal. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. & fide catho. & Paul. de Cast. con. cccxcvj.

Guarentigiæ executio fieri potest tempore feriato in utilitatẽ hominum, non in honorem Dei. Bart. in l. omnes. C. de fer. per c. significauerunt. & ibi Innoc. & doct. de iudi. sed statutum Firmanum aliter disponit in hoc.

Guarentigia infringitur per appellationẽ. Bal. in addi. Spec. de appel. uer. sed nunquid ex pręcepto. Sed contrarium tenet in uer. à præcepto. Vide in uerb. Minor xxv annis. & j. eo. uer. v. & xx.

Guarentigia patitur exceptione non numeratæ pecuniæ. Bal. in addi. Spec. de appel. uersic. sed nunquid contra pręceptũ. Cy. & Bal. in l. in contractibus. C. de non nu. pecun. ubi uerum dicunt, nisi per statutum disponatur contrarium, sicut est hîc Firmi.

† Guarentigia quid sit, declarat pulchrè dom. Ias. in l. error. in pe. col. uer. nota. etiam ex uerbis. C. de iur. & fac. igno.

Guarentigia nõ patitur exceptionem Macedoniani, nec exceptionem Velleiani, cùm sit contra ius cõmune: ut in tractatu de Guarentigia. j. col. Dicitur etiam, quòd filiumfa. obligat etiam sine consensu patris, secundum Bal. in addi. Spec. de sententia. in ij. charta, uer. filius potest. Sed Bald. in l. fi. §. necessitatem. C. de bo. quæ lib. iiij. col. uersic. & ideo præcepta tenent, quòd non ualet sine consensu patris, nisi pater sit absens, uel nisi sit filius in quasi possessione sui iuris cum fama publica, nisi sit mentio de emancipatione, uel morte patris. & j. uer. Præceptum. uer. lxx.

Guarentigia an patiatur exceptionem inutilis promissionis: uidetur quòd sic: quia nec ualet accessorium, si nec principale: ut in regula, cum principale. In contrarium facit l. nemo ex his. §. quoties. de re. iur. Solu. Aut est stipulatio inutilis, de qua nec confessio, nec instrumentum ualet, quia est impossibilis naturæ: & tunc potest opponi talis exceptio aliàs non: ut in d. tract. de Guaren. ij. col. uer. quid si inutilis.

Guarentigia, contra quam oppositę exceptiones pronunciantur, nõ obstare, infringitur per appellationem cum causa, & in scriptis. Bal. in addi. Spec. de appel. uer. sed nunquid.

Guarentigiæ executio facta, non obstante exceptione opposita, an possit retractari. Bald. in addi. Spec. de appel. uer. sed quid si iudex.

Guarentigia patitur exceptionem peremptoriam, etiam stante statuto, quòd mandetur executioni. Bald. in l. peremptorias. iiij. col. C. sent. rescin. non pos.

Guarentigia patitur exceptionem simulationis, etiamsi statutum permittat tantùm exceptionem solutionis, falsitatis & compensationis. Bald. in l. si non rerum. C. de dona. inter uirum & uxo. Mar. de Fano in extraord. uer. pone quæstionẽ. & j. eo. uer. xiiij.

Guarentigia an patiatur exceptionem falsitatis. uidetur quòd sic, cùm sit præiudicialis, propter quam concluditur non esse. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pig. act. In contrarium facit, quia interim habetur pro uero. l. cum precib. C. de prob. & facit l. ij. C. de resti. in integ. quia talis exceptio requirit altiorem indaginem, ideo non impedit executionem. l. ille. §. si de testamento. ff. ad Treb. & in d. tractatu, iij. col. uer. item an executionem.

Guarentigia an patiatur exceptionem ordinis peruersi. argumentum quòd sic. C. si contra ius, uel utilitatem pub. l. si nõ cognitio. de re iud. l. à diuo. §. si super reb. & in l. cùm unus. in pri. de bo. autho. iud. poss. & in tractatu Guar. iiij. col. uer. illud quæro, an possit.

Guarentigia patitur exceptionem, quòd res debita perijt, etiã stante statuto, quòd non possit opponi exceptio simulationis. Bar. in consil. Statuto cauetur, quòd nõ admittatur, &c.

Guarentigia subiacet regulæ, Qui prior est tempore, &c. Bart. in l. cùm unus. in fi. principij. ff. de bo. autho. iud. poss.

Guarentigia an patiatur exceptionem, quòd conditio tacita nondum uenit. in d. tractatu, v. col. uer. sed quid si statutum. & in vij. col. uer. ad hoc not. arg.

Guarentigia an patiatur exceptionem usurarij contractus, uel simulationis, uel excommunicationis. in d. tractatu, vij. col. uer. pone, statuto, &c. s. eod. uer. viij. Bald. & Salic. in l. consulta. C. de testa.

Guarentigia an patiatur exceptionem compensationis. in tractatu Guaren. vij. col. uer. pone, statuto cauetur. quòd sic, etiam stante statuto, quòd nulla exceptio possit opponi. arg. contrà, s. uerb. Compensatio.

Guarentigia patitur exceptionem discussionis. in d. tractatu, viij. col. uer. item pone, fideiussor. & Cyn. in l.j. C. de confes. sed Benedic. de Barzis contrà in suo tractatu de Guaren.

Guarentigia in instrumento, quo obligatur una pars tantùm, non præcedente obligatione alterius partis, non ualet. Bal. in l. exceptionem. ij. col. C. de execu. rei iud.

Guarentigia ex falsa causa nõ meretur executionem, sicut nec sententia, uel bannum contra absentem ex falsis allegationibus, uel probationibus prolata. An. Imol. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. x. charta, de uerb. obl.

Guarentigiæ potest opponi exceptio rei iudicatæ & iuramenti. in d. tractatu, viij. col. uer. item an exceptio rei iud. & seq.

Guarentigia infringi potest per restitutionem in integrũ à minore xxv annis, non per appellationem. Bald. in addi. Spec. de appel. uer. minor xxv annis. & s. eod. uer. j. uide Bald. in l. fi. §. necessitatem. C. de bo. quæ li.

Guarentigia, contra quam nulla potest obijci exceptio ex forma statuti, non obstat, quin solutum ex metu carceris possit repeti. Bal. in l. ij. in fi. C. quod me. cau. & ibidem tenet Bart. quòd debitor prohibitus obijcere per statutum, si soluat, potest repetere, cùm uideatur soluisse metu, ne caperetur.

Guarentigia an extra locum statuti patiatur exceptiones, quæ possint opponi de iure communi. Bald. in l. j. C. ne filius pro patre. & Bart. in l. à diuo. de re iud. & s. uer. vij.

Guarentigia mandata executioni ex forma statuti, non obstante aliqua præscriptione, non tollit præscriptionem triginta, uel quadraginta annorum. Bal. in c. j. §. præterea. ad fi. de ca. Conra. & not. in l. uniuersitas. C. ne rei domi. uel templo. & C. de decur. l. si quis decurio. lib. x. & C. de metal. l. j. & l. fi. de fun. limi. cum simil. & j. Præscriptio tollitur. uer. vj.

Guarentigia non liquida, si liquidari petatur, potest per exceptiones infringi post liquidationem, etiam stante statuto, quod contra eam non possint opponi, nisi certæ exceptiones, secundum Bal. in l. si causam. C. de execu. rei iud.

Guarentigia, contra quam statutū prohibet opponi exceptiones, intelligitur, scilicet à debitore, non à tertio, qui potest opponere. Ang. no. per illum textum. in l. sed & si possessori. §. item si quis. ff. de iureiur.

Guarentigia an & quibus exceptionibus infringatur, supple s. uer. Exceptio contra instrumentum. per discursum.

Guardianus specialiter nominatus, non uenit appellatione fratrum. Ioan. de Imol. in l. cohæredi. §. si patrem. de uul. & pup.

Guardianus, cui est commissa electio pauperum, potest eligere fratres sibi subditos. Bar. in l. cùm quidam. la ij. de lega. ij.

Guardianus non potest esse executor testamenti, nec eius consilium sequendum est per executorem. Bal. in rubr. C. de institoria. vij. col. ubi dicit uerum, nisi testator ultra procedat annullando actum. cōtra Bar. in l. j. §. si plures. ff. de exercit. dixi plenè in tractatu de Episc. & s. uer. Consiliū. el j. uer. xj.

Guastum si fiat per gentem armigeram, an debeat emendari à quolibet per se in foro cōscientiæ, uel iudiciali. s. uer. Gens. uer. fi.

Guastum fieri in re pignorata non potest ob delictum debitoris in præiudicium creditoris, cui non potest aliter esse consultum, nec in bonis uxoris in præiudicium uiri, nec in bonis uiri obligatis pro dote in præiudicium uxoris, nec in bonis locatis obligatis colono, uel inquilino specialiter: aliàs sic. Bald. in l. pignus. C. de pignora. actio. Vide omnino per Ioan. And. in addi. Spec. de loca. §. j. uer. sed pone. & j. Publicatio bonorum. uersic. xxj. Item an comprehendat domum alteri uenditam, & non traditam, uide per Gand. in ult. rub. uersi. insuper pone.

Gubernator prouinciæ an possit condere statuta? Dic, quòd non, nisi de consuetudine, uel speciali concessione papæ, uel nisi cum concilio prouinciæ, secundum Bar. in l. omnes populi. iiij. q. primæ principalis. ff. de iusti. & iur. ubi secus dicit in legato de latere. & j. uer. Legatus de latere. uer. xlvij.

† Gubernator, seu præses prouinciæ quis dicat. do. Pet. Phil. Cor. in con. ccliij. incip. Viso. in litera A. in iij. parte.]

Gubernatores prouinciarum dicuntur clarissimi: sed legati dicuntur illustres. Bar. ibidem.

Gubernator scholarium deputatus à testatore an possit alium eligere, & an succedat ei episcopus, & an succedatur ei de uoluntate testatoris, quòd tales eligerentur. Paul. de Castr. consilio cxliij.

Gubernator ciuitatis, uel prouinciæ, an habeat imperiū. j. uer. Habens. uer. pe.

Guerra an interrumpat præscriptionem. Bart. in l. naturaliter. §. j. ff. de usucap. Vide Signo. de Homod. in consil. ccliij.

† Guerræ generales patriæ non excusant à personali comparitione, dummodo tutus saluusconductus haberi possit. ita fuit decis. in Rota, dec. cccxv. in nouis.

Guerra an numeretur inter casus fortuitos. no. in l. fi. C. de condi. inser. Bal. in tit. de pace Constan. §. uasalli qui tempore. quod sic, nisi tempore contractus potuerit prouideri.

Guerra, & treuga parificantur. Bal. ibidem.

Guerra per priores populi an possit moueri. Bar. in l. ambitiosa. iij. col. de decre. ab ord. fac.

Guerra probatur præcessisse per treugā, licet finita treuga non inducatur guerra, nisi de nouo inducatur. Bar. in l. legata. ff. de adi. leg.

Guerra superueniens facit pensionem defalcari cōductori rei corporalis, non autem conductori iurium, & emptori pedagij, & simul: quia tenetur indistinctè, nisi culpa possit imputari locatori, qui guerras induxerit: secundum Bald. sing. in l. si ea. C. de usuris. & uide per Bart. & doct. in l. cotem. §. qui maximos. ff. de publica. & in l. item si uno. §. item quærit. ff. locati. & dixi plenè in tractatu Gabellarū, ij. parte pricipali.

† Guerræ tempus est iusta causa impartiendi secundum annum appellanti. Signo. de Homo. in consil. ccliij.

Guerræ materiam supple s. uer. Bellū. & j. uer. Treuga. per discursum.

Guidagia dicuntur quæ dantur alicui, ut tutè ducatur per terram alterius. c. super quibusdam. §. præterea. & ibi gl. & Abb. de uer. sig. ubi Io. An. secundum Abb. tenet illa licitè recipi, & sine pacto, quia est propter locationem operarum. quod nota.

De litera H.

† Habere de præsenti præsumitur, qui habuit in præterito. Bald. in l. ex persona. pe. co. in fi. C. de prob. facit gl. in l. creditor. §. si intra. ff. mandati. contrà Bald. in l. ciuile. C. de fur. & uer. Confessus.

Habere licere quid importet: in l. stipulatio ista, habere licere. & ibi gl. & Bart. de uerb. oblig. Bald. in l. j. in fi. C. de act. empt. quod de iure intelligitur. d. l. stipulatio. §. hi. qui. & ibi doc. † Et per Fran. Aret. in l. quod dicitur. de uerb. obl. in j. col. in uer. ij. no.]

† Adde, quod habere dicimur id, quo uti uel frui possumus, secundum B. Tho. in j. parte, q. xxxviij. art. j. & dicitur Græcè ἔχειν.

Habere rem non dicitur, quam quis recuperare per restitutionem in integrum potest. Quod facit pro statuto de habentibus rem, &c. Bar. sing. in l. nemo. ff. de resti. in integ. Spec. cōtrà, de dona. inter uirum. §. iij. uer. illud.

Habeo, uerificatur siue res habita sit in domo, siue in possessione. Vnde habere dicitur, etiam qui possidet: quia uerbum Habeo, non dicit existentiam dominij tantùm. Bart. in l. j. §. potestatis. ff. de peculio. & omnino per Alex. in l. stipulatio ista. §. hoc quoque. de uerb. oblig. ubi etiam dicit, quòd statutum de habente, & possidente, intelligitur, quòd uerbum Habens, referatur ad ciuilem possessionem: & uerbum Possidens, ad naturalem. per l. si in emptione. §. omnium. cum glossis, secundum Bal. ibi. ff. de contrahen. empt. & idem tenet Alex. in l. iij. §. ex cōtrario. pen. charta, de acqui. pos. Sed Bart. in l. j. C. de nautis Tyberi. lib. xj. dicit testē probare possessionem, non dominium, dicendo, Vidi T. habere nauim.

† Addo j. Testes deponunt. uersic. lxxiij. † De quo uerbo etiā uide aliquid per Bald. in l. j. de sta. ho. & per Aret. in l. ij. post fi. j. col. de acquir. hær.]

† Habere quid importet: an sit uerbum directum, an denotet dominium, & quomodo differant, habes penes, & apud te. Chassa. in commen. consuet. Burg. fo. 26. col. ij. super uerbo, dauoir, & prendre.]

Habet, id est, habere debet, quandoque exponitur. l. si uxori. §. cùm ita. & ibi Bart. ff. de auro & arg. leg.

Haberi pro tali, dicit improprietatem. Bar. in l. j. in fi. principij. ff. de suis, & legi. & in l. prætor. §. si quis. de ope. no. nun. l. mercis. cum gl. de uerb. sign. & Bart. in l. si is, qui pro emptore. ff. de usuca. & s. uerb. Fictio. uer. xij.

† Haberi pro tali, aliud: & aliud, esse talem. Fran. Aret. in l. patris. in j. no. de uulga. & pupil. & per Fel. in c. cùm olim. Fran. de constitu. circa prin. uer. nu. 1.]

10 Habeat, positum in substitutione, est uerbum cōmune. Bart. in l. centurio. de uulg. & pupil. [& in pen. col. quem uide in l. qui concubinam. §. j. de leg. iij. & in l. fideicommissaria. §. si filio. eo. tit. ubi dicit, quòd trahitur ad fideicommissarium, & intelligitur de manu hæredis.

Habeto dicitur directum, non ciuile. Bal. in l. humanitatis. iiij. q. prin. C. de impub. & ali. substi.

† Habere dicitur, qui de iure habet, & cui res auocari non potest, non autem qui de iure non habet, & potest sibi res auocari. Spec. de empt. & uend. l. j. uer. ad euidentiam. † Quis autem dicatur habere, uide Fran. Aret. in l. centurio. in ult. col. uer. iiij. adde de uerbo, Habeat. de uul. & pup.]

† Adde,

† Adde, quòd ista uerba, Habeo ius, uidentur prima fronte cõcludere ius proprietatis, & non possessionis. ut no. in c. cùm ecclesia. de causa. pos. & propriet. Aliquando fit largè interpretatio, ut importet etiam possessionem. tex. est sing. secundũ Abb. ibi in c. bonæ memoriæ. el ij. in ij. col. de post. præla.
Habere rem dicitur is, qui habet actionem ad rem. in Specu. de dona. inter uirum & uxo. §. iij. uer. illud etiam. l. qui actionẽ. de re. iur. Bar. cõtrà in l. nemo. ff. de rest. in integ. & s̃. eo. uer. iij. & Card. in cle. ij. §. j. de ui. & ho. cle.
Habens nihil non potest aliquid perdere. in Spec. de iud. dele. §. fi. uer. sed quæritur. facit l. decem. de uerb. oblig.
Habere facilius impeditur, quàm perdere quod habet. in Spe. de tuto. §. iiij. uer. quid si tutelam.
Habens apud se, frustrà petit illud. in Spec. de pri. & sec. decre. §. x. uer. uerum si agitur.
Habens dicitur etiá, qui habere potuit, sed non habuit, nec habet. Flor. in l. in l. §. ob id. ff. ad legem Aquil. ubi dicit de statuto habente.
Habere dicit perfectionem, id est, quòd habeat in actu. l. nomẽ filiarum. §. hærede. de uer. sig. Card. in cle. j. xx. q. de off. uica. & Alex. consil. xxxv. iiij. parte.
Habens nihil, nihil potest alienare. in Sp. de loca. §. vj. uer. xix.
Habens molendinũ in flumine, an possit prohibere alium uolentem construere aliud supra. s̃. uer. Molendinum. uer. viij.
Habens molendinum in feudum, an possit prohibere dominum, uolentem construere aliud. s̃. uer. Molendinũ. uer. xj.
Habens ius hospitandi in domo alicuius, potest propria authoritate rumpere ostium domus clausæ, & intrare impunè, secundum Abb. Sic. in c. j. de iure immunita. post Innoc. & Io. And. Item,
20 Habens ius ususfructus in certo fundo, uel horto, potest ingredi ad libitum suum, secundũ Abb. Siculum in d. c. j. Sed Flor. in l. j. §. traditio. ff. de serui. ru. prædi. refert Innoc. tenere contrarium, scilicet quòd nec clerico in rebus ecclesiasticis, nec laico in rebus profanis liceat ingredi propria authoritate, & ostiũ rumpere, uel sepem: sed bene potest resistentem expellere. Idem etiam concludit, licet cõtrarium attentet ipse Flor. in l. si eo loco. ff. si serui. uend. in prin.
* Habens ius plura respiciens, si in quibusdam utatur ius suũ, & quo ad alia, quibus non utitur, conseruat. l. si is qui usumfructum. ff. de usufr. l. ut pomum. in extre. ff. de seruitu. l. una est uia. ff. de seru. rust. præd. l. stillicidij. §. fi. ff. quemad. seruitus amit. Paul. Castr. consil. clxxix. col. iiij. uol. j. Corn. consi. cclxxviij. col. j. uol. iiij. Aymo Crau. consil. xxvij. nu. ij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.
Habens ius eligendi rectorem in ecclesia, non perdit illud, etiamsi per centum annos non eligit, si non fuit opus eligere. Bart. in l. in filijs. C. de decu. lib. x.
Habens expectatiuam canonicatus, est suspectus alijs canonicis in conuersatione. Bal. & Ang. in l. j. ff. ubi pu. edu. debe.
Habens plures uias, potest eligere leuiorem. l. cum duobus. §. idem respondit. el ij. & ibi Bar. ff. pro socio.
Habens iustam causam litigandi, non condemnatur in expensis. Innoc. in c. sacra. de sent. excommu. & s̃. uer. Expẽsarum condemnatio. uer. xix.
Habens cerebrum debile post potum uini, debet ieiunus ire ad testificandum. glo. in l. j. C. de Iusti. Codi. compo. Bald. in Mar. uer. Habens uer. ij.
Habẽs potiora iura debet in possessorio, sicut in petitorio obtinere. Abb. in c. licet causam. de proba.
Habens castrum in gubernio, & protectione, non dicitur habere iurisdictionem in eo, sed tantummodò ius defendendi de iure, uel de facto cum armis. Bar. in l. j. C. de excu. mune. lib. x. & est casus in c. ex parte. de priuil. Item,
Habens regimen ciuitatis nõ dicitur habere imperium merũ, & mixtum: secus, si habet regimen prouinciæ. Bart. in l. j. C. de excu. mun. lib. x.
Habens priuilegium largum, si eo utatur strictè, non potest postea uti largè, sed eatenus, quatenus est cõsuetus uti. Bart. in l. usum aquæ. C. de aquæductu. lib. vj.
Habitare quis dicitur in loco, si pro maiori parte anni in eo habitet causa manẽdi. l. si quis ita. & ibi Bar. ff. de condi. & demon. Bart. in l. cùm de lanionis. §. Sabinus. ff. de fun. instru. & s̃. uer. Ciuis. uer. sic, iij. Item si habitat cum uxore, uel cũ familia sua, Bar. in l. si mulieri. ff. qui. mo. usufr. ami. & l. uxori. in pri. de leg. iij. l. j. §. habitare. de his, qui deie. uel effu. l. j. §. j. de libe. agno. & s̃. eo. in duobus seq. uer. Item si quis donat domos, quas inhabitat, uidetur donare domos, quas habitare solet in ciuitate, non quam tunc habitat in rure tempore pestis. Bal. in l. j. ff. de sta. ho. & Alex. in d. §. habitare. † Et per Fel. in c. quoniam. de off. iud. Arch. & per Fran. Aret. in l. senatores. C. ubi senatores. ubi se remittit ad Bart. in d. §. habitare.]
Habitans in ciuitate cum sua familia, dicitur esse de ciuitate, & in ciuitate manere, licet ibi non sit præsens. Bart. in l. j. §. j. ff. de li. agno. Item habetur pro ciue, stante statuto, quòd habitans die conditi statuti habeatur pro ciue, licet is dicta die sit extra ciuitatem: quia sufficit tunc habuisse familiam in ciuitate, & domicilium. Bar. ibidem. Item,
Habitare dicitur, qui de loco recedit sine familia, & bonis suis, & retinere domicilium: secus, si familiam remouet inde ac bona. Bar. in l. prædia. §. affin. ff. de fun. instructo.
† Habitare quòd quis dicat in loco, licet non habitet, est quid facti, nec aliter induci potest, nisi per uiam fictionis. d. Barth. Soci. in consil. cxxxviij. incip. Præstantissimi. cum uersic. ij. respondeo. circa medium in j. parte.]
† Habitatio de iure competens alicui, est quædã seruitus personalis. do. Pet. Phil. Cor. in consil. cliij. incip. Licet. in litera D. in iiij. parte.]
Habitatio facit quem esse de illa contrata, in qua habitat. gl. in c. statutum. §. nulla. de rescrip. in vj. Item de illa parochia. gl. & Card. in cle. j. in prin. de priuil.
† Habitatio non facit quem esse de iurisdictione alterius. Fel. in c. quod clericis. post prin. de fo. compe.]
Habitans in domo aliena, sciente & patiente domino, tenetur ad pensionẽ, licet de locatione nõ constet, quando dominus domus domũ illá consueuit locare, aliàs non. Io. An. in add. Spec. de loca. §. post quam. uer. porrò. Bald. in l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loca. Bart. in l. in summa. §. & sic. de condi. inde. quòd si cõduxit à domino indebitè, repetitur quantum conducturus fuisset: si habitat simpliciter, agetur condictione sine causa ad quanti cõduxisset. Cyn. & Salic. post gl. in l. excepto. C. de loca. & gl. in l. litibus. C. de agri. & censi. li. x. dicit, quòd tenetur ad pensionem solitam, & congruentẽ. Et idem dicunt de cultore fundi, secundũ Pau. de Cast. con. cccxv. Salic. post gl. ubi sup. not. quòd locatio intelligitur facta solita mercede. Adde etiam secundum Bald. in l. contractus. C. loca. quòd uidua remanens in domo locata, uiro uiuente, tenetur ad pensionem congruam, arbitrio iudicis taxandam. Et sequitur Alex. in d. §. & sic. ubi dicũt, uerum, nisi constet quòd cum hæredibus uiri remanserit iure familiaritatis. Prædictis omnino adde Alex. consil. clxxx. ij. parte, in prin. ubi ponit quid debet peti & probari.
Habitare an dicatur, qui stat in loco per decẽ annos: uide Feli. in c. dilectus. ij. in x. col. uer. tertius casus. de rescript.†
Habitans gratis in domo an teneatur ad refectionem uel purgationem uiæ. Bart. in l. ædiles. ff. de uia pu. & Barth. Cæpo. de serui. urb. c. lix.
Habitatio commodari potest. l. j. §. huius edicti. & ibi Bart. ff. commodati.
Habitatio potest locari. l. cùm antiquitas. & ibi Bart. C. de usufruct. Insti. de usu, & habita. §. sed si cui.
Habitatio in ecclesia non potest concedi laicis. Bal. in l. ij. C. de sacrosan. eccles.
10 Habitans non præsumitur habere animum recedendi, si habet in loco tabernã, uel officinam, uel domum: aliàs sic. Bar. in l. hæres absens. §. proinde. & ibi no. ff. de iud.
Habitans in domo aliena, uoluntate domini, si quid in ea ædificet, ut fenestras panni, uel quid simile, uendicat à domino domus. l. habitator. & ibi Bart. ff. de rei uend.
Habitans in parte inferiori domus potest fumum facere, non tamen ultra solitum, & animo iniuriandi habitantem superius. Item,
Habitans superius potest per solarium emittere aquam, dum tamen non ultra solitum, & sine animo nocendi. Bart. in l. sicut. §. Aristo. & ibi casus, si ser. uendi. no. in l. pe. ff de iniur.
Habitatio in remotis habetur pro non habitatione. Car. in cle. causam. §. j. v. q. de elect.

Habitare in remotis quis quando dicatur, est arbitrariũ. Card. ubi s̃.vj.q.

Habitatio sola non facit quem sortiri forum, nisi constet de uero animo, uel præsumpto contrahendi incolatum. Angel. in consi. Quidam Victor de Ca.&c.& Alex. in l. lex Cornelia. §. si quis tamen. de iniur. ubi etiam dicit de uero animo constare, si stetit per decennium. per gl. in l. est uerum. C. de incol. lib. x. uel si ibi habitat cum maiore parte fortunarũ, per l. absentem. cum gl. de iud. & in l. ciues. C. de incol. & Cy. in l. ij. C. ubi sena. uel cla. & per Butr. in c. quod clericis. de foro compe. & Abb. in c. fi. de paroch. per Bar. in l. prædia. de fun. † instru. † Ioan. de Imol. in l. ex facto. la grande. de hær. instit. † Et per Fel. in d. c. quod clericis.]

† Habitatio uera præferri debet fictæ, sicut origo naturalis præfertur ciuili. do. Barth. Soci. in con. cxxxviij. incip. Præstantissimi. uer. iij. respondetur. in j. parte.]

Habitatio forensis habet uim contractus. s̃. Forensis conuenitur. uer. v.

Habitatio debet concedi stipendiarijs à cõmunitate, ubi sunt. j̃. uer. Stipendiarij. uer. xij.

Habitare non debet clericus cum fœminis, etiam consanguineis, propter suspicionem fornicationis, nisi sit mater, uel soror carnalis. Ang. ĩ auth. quomodo oportet episcopos. §. iiij. & not. xxxij. di. interdicit. & c. hospitiolũ. lxxxj. dist. legitur. & c. uolumus. xxxiiij. dist. c. j. de coha. cle. & mulie. c. j. & c. à nobis. lxxxj. dist. c. cum omnibus. c. fœminas. & c. cùm in iuuentute. de præsum. l. eum, qui. de episcopis, & cle. in Spec. de denun. §. ij. uer. vij. qualiter.

† Habitationis domus dicitur domus mansionis, non domus peregrinationis. Bal. in l. ea, quæ. in fi. C. quomodo, & quando iud. Et adde, quòd qui est in hospitio, non dicitur ibi habitare: ut no. Bar. & Bal. in l. j. §. habitare. per illum. tex. ff. de his, qui deie. Vnde dicit glos. in l. & habet. §. j. ff. de precari. ꝙ hospites dicũtur potius haberi, seu detineri in domo, quàm ipsi habere aut retinere domum.

Habitans an teneatur de igne immisso per familiam suam. in l. si seruꝰ. §. procul. ff. ad le. Aquil. & j̃. uer. Incendiũ. uer. j. & i. j.

20 Habitatio dicitur fructus. l. si is, qui. §. j. & ibi Bar. ff. de pign. cum gl. & per Io. Papi. in Summa, in libello rei uen. uer. cum fructibus. in fi.

Habitator non præsumitur esse oriundus, nisi constet. Bald. in tit. de pace Constan. §. nomina uerò.

Habitationis appellatione ueniunt etiam alimenta. Bal. in l. fi. iij. col. C. de ind. uidu. tol. non autem hortus domus, etiamsi per eum sit aditus ad domũ, nisi iudicetur accedere domui, secundum Flor. in l. Olympico. in prin. ff. de serui. ur. prædi. & Barth. Cæp. tit. de serui. ur. c. de habitatione. Item nec dominium domus habitatione legata, nisi ex communi usu loquendi. gl. & Bar. in l. cùm antiquitas. C. de usufruct. Barth. Cæpo. ubi s̃. Sed an ueniat etiam habitatio futura. Paul. de Castr. consil. ccxxviij.

Habitatio uenit appellatione alimẽtorum. l. legatis. ff. de ali. & ci. leg. Bar. in tractatu Alimentorũ, in prin. Quod est uerum, nisi in transactione alimentorum. l. cùm hi. §. qui transigit. & ibi Bar. ff. de transactio. & s̃. Alimenta. uer. xxxiiij.

Habitatio non uenit appellatione supellectilis. l. pen. ff. de supel. legata.

Habitantium appellatione non ueniunt, qui gratis habitant: unde reseruata habitatione domus habitantibus in ea usq; ad Pascha, non intelligitur de habitantibus gratis. l. si mercedem. §. fi. ff. de acti. empt. & ibi Bar. & j̃. Venditio cõprehendit. uer. antepen.

Habitatio in domo hęreditaria arguit aditionem, nisi probetur * alia causa. l. j. & ibi Bar. C. de repud. hæred. * Laurent. Sylua. con. xxiij. nu. 9. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Habitator ciuitatis cogitur ad præstantias. Bar. in l. interdum. ff. quod fal. tu. autho.

Habitare seorsum à patre an dicatur filius cum quo pater fuit ad habitandum. Paul. de Castr. consil. clxxxij.

Habitationis legatum quomodo intelligatur. j̃. uer. Legatũ domus. uer. xvij. cum duobus seq. & xxj. & per discursum.

30 Habitans dicitur possidere, etiamsi habitatio non habet aditum ex publico. l. si duo. §. cæterùm. & ibi Bart. ff. uti possi. Barth. Cæp. de serui. tit. de habitatis.

Habitantium appellatione non ueniunt habitantes ani mo recedẽdi, ut scholares. Sali. Lud. & Alex. in l. cũ filius. si cer. pe.

Habitationis seruitus est indiuidua. gl. in l. j. §. si usus fructus. ad leg. Fal. Raph. & Alex. in l. stipulationes non diuiduntur. xj. col. de uerb. oblig.

Habitatio, & apotheca, differunt. l. lex Cornelia. §. si tantùm. uer. mercatoria. de iniu. l. j. §. habitare. de his, qui deie. Bar. in l. iiij. §. prætor. de dam. infect. Alex. consil. 50. j. parte.

Habitatores pro qua rata contribuunt ad refectionem murorum castri. Gul. de Cu. in l. sacra. §. fi. ff. de rerum. diuisi.

Habitatio relicta uxori non debetur ei in domo testatoris, si sit relicta simpliciter, non expresso in qua domo: quia potest dari ubi uult hæres. Bald. in l. si domus. in prin. de legatis. j. Sed Rapha. Cu. & Ioan. de Por. ibi tenent contrarium. & j̃. uerb. Legatum uxori. uersic. x. & uerbo, Legatum domus. uersic. xviij. & uide Barth. Cæp. de seruitu. tit. de habitatis. ubi etiã dicit, quòd si testator habet plures domos, scilicet unam in domicilio, alteram extra, intelligitur de ea quæ est in domicilio. Vide omnino Bald. in l. in annalibus. in fi. C. de lega. ꝙ debet ei dari in loco honesto, ubi uult hæres, non in domo testatoris in dubio.

Habitatio patris dicitur habitatio filij. Bald. in l. illud quoq;. C. communia de manu.

Habitatio quomodo probetur. doct. & Bal. in l. j. C. de leg. & s̃. eo. uer. j. Item,

Habitare non dicitur quis sine aliquali familia. Bal. in auth. habita. C. ne fi. pro pa. nec quando alibi deducatur: quia

Habitare dicitur, ubi quis alitur. Bald. in l. j. C. de lega. Item ibi, ubi quando non est, dicitur peregrinari. Bar. in d. l. j. §. habitare. ff. de his, qui deie. uel effu. & s̃.

† Habitatio solita quæ dicatur, uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. lij. incip. In hac. in litera B. in iiij. parte. ubi etiam, an solitus habitare dicatur, qui semel habitauit. ibidem. in litera B.]

40 Habitatio non est usus, nec ususfructus, sed alia seruitus personalis, quæ debetur à re personæ. Inst. de usufruct. §. sed si cui. cum gl. & tenet Bal. in l. j. j. q. C. de hære. insti. uide in l. si habitatio. ff. de usu, & habita.

Habitatio potest concedi alteri ab eo, cui relicta est. Item,

Habitatio non finitur, nisi morte usuarij, cui debetur. Instit. de usufruct. §. sed si cui. cum gl. Sed Bart. in l. habitationis quæstio. ff. de usufr. leg. dicit etiam finiri morte, sicut ususfructꝰ, & non transmitti ad hæredem. Et probatur in l. habitatio. & ibi Bart. C. de usufr. quòd

Habitatio finitur morte, & alienari non potest.

Habitare in quo loco dicatur communitas. s̃. uer. Communitas. uersic. xij.

Habitatio domus pignoratæ nõ dicitur usura. l. si ea. C. de usuris. nisi in foro episcopi, in quo fit æstimatio pro quanto domus fuisset locata: & illud forte extenuat, secundũ Bal. ibi.

Habitatio si concedatur loco usurarum, inspicitur si per creditorem fuerit locata, nõ quantum locari potuerit. d. l. si ea. C. de usuris.

Habitationis materiam supple. ff. de usu. & habita. per totum.

Habitus clericalis dicitur in uestibus, & tonsura simul. Bal. in l. si qua per calumniã. C. de episc. & cler.

Habitus non facit monachum. in auth. de mona. §. j. & in cle. j. & ibi Card. de statu mona.

† Adde hîc, quòd habitus non facit monachum duntaxat, sed professio regularis tacita, quæ resultat quandoq; ex habitus susceptione, seu delatione, & ita debent intelligi iura, quæ fundantur super habitus susceptione, seu delatione, uel professione expressa. Ex quo infertur, quòd professio est illa, quæ facit monachum, & non habitus: & sic habitus non est de substantialibus, sed de accidentalibus. Hinc est, quòd si quis portaret habitum religionis multo tempore extra monasterium, nõ censeretur professus: ut in c. ut clerici. de reg. no. gl. in cle. eos. eo. tit. quia hoc casu cessat præsumptio tacitæ professionis. Nam si uellet profiteri, intraret monasteriũ. Pro hoc bonus text. in c. unico, de uoto. lib. vj. & uideas de materia in d. c. ut clerici. & in c. sicut. de regula. Abb. per illũ text. eo. tit.

† Habitus tertij ordinis assumptio, an & quando faciat quem de foro ecclesiæ, & eximat eum à iudicio seculari: uide Fel. in c. nullus. in iij. col. uersi. de illis, qui sunt. de foro compe.]

Habitus

Habitus nouitiorum ordinis Minorum est cappa cum caputio non suto. in cle. eos. secundum Car. de regu.

Habitus qualis est, talem præsumi facit. l. ij. & ibi Bart. C. si ser-† uus expor. ueni. † Et per Dy. in consil. liij.

Habitus nouitiorū est triplex. per gl. & Car. in cle. eos. de regu.

Habitus mutari potest in domo causa pœnitentię. Card. in cle. j. §. fin. ubi no. de uer. sig.

Habitū religionis qui fert ludo, uel fraude, cogitur ad religionem ipsam. gl. xxvij. q. j. mulieres.

Habitus facit præsumptionem. Bald. in l. directis. C. de manu. test. & Alex. in l. item apud. §. si quis uirginem. de iniur.

Habitum præsupponit priuatio. l. decem. de uerb. obl. & j. Priuatio. uer. j.

Habitus proximus actui habetur pro actu. Bald. & Paul. in l. fi. si ex noxa. causa aga.

Habitus episcoporū qualis esse debet, dixi in tractatu de Epis. iiij. lib. j. parte, & s. uer. Episcopi uita. uer. xxx.

† Habitus ex dispositionibus priuatiuis nō inducitur. do. Maria. Soci. in consil. xxx. incip. Quamuis. uer. iij. principaliter. circa finem. in j. parte.]

Habundantia. Vide j. uer. Officiales habundantiæ. per totum. Sed sine aspiratione scribi debet: quare non est in loco congruo.

Hasta ferrata an dicatur ferrum. suprà, uerb. Ferrum. uersic. unico.

Haud, id est, nō. l. j. & ibi Bar. C. qui. mu. exc. reci. li. x. & gl. in l. j. uer. cōtrouersia de so. sed sine h, quomodo ponatur, uide s. uer. Aut. uer. unico.

Hæreditas & bona, an & qualiter differant. in l. si quis seruum. §. fi. cum l. seq. & ibi Bart. ff. de leg. ij. & in l. Titius. in prin. ff. ad Trebel. quòd desijt esse hæreditas per aditionem, & incipiunt dici bona hæredis: secundum Bar. ibi. gl. & Alex. in l. eius, qui. si cer. pe. sed l. fi. §. fin autem. C. de bo. quæ lib. & ibi Bald. dicunt, quòd etiam post aditionem dicitur hæreditas. Vide gl. & doct. in l. j. §. ueteres. ff. de acquir. poss. & in l. hæres per seruum. de acquir. hæred. & in l. per hæreditatem. de acquir. re. do. & j. eod. uersic. xxiiij. Et ideo filia exclusa per statutū à successione patris potest succedere fratri mortuo post aditam, secundum doct. in d. §. ueteres. & s. uer. Filia exclusa. uer. xx. & uerbo, Filia præterita. uer. j. Item per repudiationem factam ab omnibus dicuntur bona uacantia, non autem hæreditas. l. postquam. in prin. & ibi Bart. ff. ut leg. no. caue. & Angel. in consil. Gagliardus de † Boncianis. & j. Hæreditas uacans. in prin. † Et qualiter differant hæreditas, & legatum, per Fran. Aret. in l. si hæreditatem. ff. mandati.

† Adde, quòd hæreditas est successio in uniuersum ius, quod defunctus habuit. l. nihil. de uerb. signific. & dicitur Græcè κληρονομία.

* Hæreditas ut testamento, ita etiam donatione omnium bonorum, & iurium præsentium, ac futurorum, ecclesiæ, & pię causę dari potest. Dy. in c. quod semel placuit. de regu. iur. in vj. Cyn. in l. j. q. fi. C. de sacrosan. eccles. Bald. in l. hæredes palàm. §. fi. ff. de testam. Old. con. cxiiij. Ias. consi. clxix. uol. iiij. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreditatis appellatione etiam uenit pars eius. gl. in l. Lucius Titius cùm duos. de lega. j. Vnde institutis duobus hæredibus sub conditione, quòd si unus sine filijs moriatur, hæreditas pauperibus debeatur, intelligitur, scilicet pars, non tota: ut ibi est casus. & Paul. de Castr. & doct. Item ueniunt omnia bona futura, & præsentia. Bar. in l. fi. C. de pact. & j. Item in contractu fauore fisci intelligitur etiam deducto ære alieno, per l. primam. C. de hære. uel act. uen. Ang. in l. si marito. sol. mat. Alex. in l. princeps. de uer. sig.

† Hæreditatis appellatione an ueniat hæreditas fideicommissaria, uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. xciiij. incip. In subscriptione. in litera D. in iiij. parte.]

Hæreditas iusta dicitur, quæ obuenit ab intestato. l. iij. §. de illo. ff. pro socio.

Hæreditas tota potest in prælegatis distribui per testatorem. no. in l. quid ergo. de leg. j.

Hæreditas uenit appellatione rerum. Bart. & Bald. in l. licet. in prin. C. de pact. Sed

Hæreditas bene uenit appellatione legati. l. & fideicōmissum. & ibi Bart. de leg. iij. non econtrà. unde Hæreditatis appellatione non ueniunt legata. l. si Titius. & ibi Bart. de leg. iij. nec fideicommissa, ut ibi. l. liberto. §. filium. & ibi Bart. de annu. lega.

† Hæreditas propriè loquendo, an ueniat appellatione bonorum immobilium. uide do. Pet. Phil. Cor. in consil. ccxxxvj. incip. Diligenter. in litera B. in iiij. parte.]

Hæreditas matris non ita debetur filijs, sicut hæreditas patris. l. iij. C. de iur. & fac. igno. Ang. in auth. de hær. & Falc. §. j. ult. col. colla. j.

10 Hæreditas apud Theologos quomodo intelligatur. Bart. in rub. ff. de acquir. hæred. & Bal. in l. fi. C. de iure delib.

Hæreditas filijs tantùm debetur iure naturali, non alijs. Bal. in l. lege. C. de legi. hæred.

Hæreditas patris dicit quasi debita filio emancipato. l. si emancipata. & ibi Bart. C. de iur. & fac. igno.

† Hæreditas patris, uel aliorum ascendentium, nedum uiuo patre, sed nec etiam post mortem patris dicitur filio debita, sed quasi debita: ideo si ea priuat, non dicitur uerè pati damnum. Vnde licet error iuris in uitandis damnis non noceat: attamen obest in uitando quasi damno. gl. in l. si emancipata. quam ad hoc multum not. Bart. & Bald. ibi. C. de iuris, & facti ignor. Ludo. Rom. in consil. cxxv. incip. Mater, & soror prædictæ. uersic. ij. quia hæreditas. & ponit do. Iaso. in d. l. si † emancipata. in ij. col. uer. circa secundam. † Adde, quòd infans hæreditatem præsens non aditam transmittit ad patrē. Hanc communem dicit Decius suo consi. ccxxvj. col. j. cum prin. seq.

Hæreditas non dicitur uiuentis, sed mortui. l. j. ff. de hæred. uel act. uen. ar. contrà per gl. & Bar. in l. quæsitum. §. cùm seruus, de leg. j. ubi dicit, quòd hæreditatis donatio ualet, quamuis d nec donans uiuit, dicantur bona, & non hæreditas uerè, sed fictè. Vnde

* Hæreditas pacto dari non potest, cùm quia nemo liberam testamenti conficiendi potestatem sibi adimere posset, tum etiam se alicuius bona habiturū certus eius mortem, ut bona obtineat, paret. l. ex eo. C. de inut. stipul. l. stipulatio hoc modo. ff. de uerbo. oblig. l. fi. C. de pact. Rom. consil. ccxciij. dub. j. Aymo Crau. consil. xix. nu. 6. uol. j. consi. cxxxix. nu. 2. eo. uol. Alex. consi. xxviij. col. ij. uol. iij. Dec. consi. cccclxxv. col. iij. Æmilius Maria Manolessus.

Hęreditas dicitur uiuentis in spe, licet non uerè, secundum gl. & Bar. in d. §. cùm seruus. Item dicit Bart. in l. j. iiij. q. principali. C. de sacrosan. eccles. quòd ualet institutio de hæreditate testantis.

Hæreditate uendita transeunt in emptorem actiones præsentes, non futuræ, nisi dictum sit in instrumento, Cessit omne ius, qd habet, & habere sperat. l. hęredē. & ibi Bar. ff. mādati.

Hæreditas aliena non potest relinqui, licet res aliena possit legari. Bal. in l. fina. xviij. oppo. C. de hæred. instit.

Hæreditas delata dicitur, quę potest adiri. Bald. in l. potuit. vij. quæst. C. de iure delibe. per l. data. de uerbo. sig.*

Hæreditas dicitur data in testamento, non in codicillis, quando in testamento, dicitur, Hæredem esse uolo quem in codicillis fecero. l. asse toto. de hære. institu.

Hæreditas in codicillis directò dari non potest, sed per fideicōmissum sic. j. uer. Institutio. el j. uer. ij. & iij. & l. hæreditas. & ibi Bar. C. de his qui. ut indig. l. ij. & ibi Bar. & doct. C. de codicil. Inst. eod. tit. §. fi. Item nec adimi: ut ibi. Item & in Spec. de instr. edi. §. xv. in prin.

Hæreditas in codicillis dari potest uenientibus ab intestato, & adimi data extraneo in testamento. Bart. in l. ij. ff. de iniusto testamento. §. iij. l. hac cōsultissima. §. si quis. in fi. C. de testa. mil. & in l. codicillis. de test. mil. Sed moderni cōtrà in d. l. si quis. & per Bal. in §. ex imperfecto. ea. l. & j. uer. Substitutio pupillaris. uer. xxix. & per Alexandrū. con. cxlvj. ij. parte.

Hæreditas patris debetur filio repudiabiliter, licet ipso iure sit ei applicata. Bal. in l. non pro numero. C. ad Orficia.

† Hæreditas matris nō agnita an & quando transmittatur per filias fœminas ad earum filios, qui nati sunt post mortē auię. uide Corneum j. uol. consil. clxv.

Hæreditas indefensa non patitur diffinitiuam, nec secundum decretum. Bald. in addi. Spec. de exec. sent. uersic. sententia lata contra curatorem.

Hæreditas

Hæreditas testatoris, & pupilli sunt diuersæ. l.ij.§. illud. ff. de hæred.uel actio.uend.
Hæreditas sustinet uicem personæ defuncti. l. cùm hæreditas. & ibi Bald. C.depositi.
Hæreditas dicitur ante aditionem, sed post dicuntur bona. gl. & doct.in l.eius,qui.& ibi Bar.ij.oppo.iij.parte.ff. si cer.pet. & s.uer.j.
Hæreditas acquirit sibi per rem hæreditariam.l.eius,qui.§.qđ si stipulatus.& ibi Bar.& gl.si cer.pet.
Hæreditas dicitur possidere fictè,non uerè.d.l.eius, qui. & ibi gl.& Bar.ad fi.si cer.pe. Sed Bal.in l.si adducta.in fi. C.de fur. dicit,quòd hęreditas non dicitur possidere,nec detinere.& tenet Bal.in l.fi.in prin.C.de edi.di.Adri.tol.
Hæreditas potest acquiri,licet bona non possideantur.l. si sorori.& ibi Bal.C.de iure delib.
Hæreditas aduenies patruo habitanti cum nepote,an sit ei cõmunicanda,& quid de fructibus eius. Alex.con.xlix.j.parte.
30 Hæreditatis titulus an sit lucratiuus.j̃.uer.Titulus.uer.lx.
Hæreditatis quæstio debet agi,ubi est maior pars hæreditatis. l.j.C.ubi de hær.agi oportet.secundum Bal.in l.fi.vj.q.C.de edi.di.Adri.tol.
Hæreditas pro absente non habetur.Bal.in l.prosecutione.C. de pignori.
Hæreditatis possessor potest se tueri in possessione ex edicto diui Adriani,licet illud sit adipiscendæ.Bal.in l.j.C.ad Carbonian.
Hæreditas augetur propter fructus,partus, & accessiones honestè perceptas.l.si bonæ.§.agent.& ibi Bar.ff.de pet.hær.
† Hæreditas quid sit, & an dicatur esse in nostris bonis : uide do.Pet.Philip.Cor.in con.ccxxxix.incip. In hac.in litera C. in iiij.parte.]
Hæreditas non dicitur in bonis ante aditionem eius.Bald.in l. pupillorum.C.de rep.hære. per l.precia.ff.ad le.Fal.† Et do. Pe.Phil.Cor.in cõ.xj.incip.In præsenti.in prin.in iij.parte.]
Hæreditas expilata debet prius restaurari.Bal.in l.fi.vj.q.C.de edict.di.Adri.tol.
Hæreditas opulẽta dicitur,quæ sine uexatione affert opes:sed
Hæreditas locuples dicitur,quæ uexationem nõ habet.gl.fin. l.si quis mihi bona.§.si fisci.ff.de acqui.hær.& ibi Ang.
Hæreditas directò relicta non potest tacitè adimi,nec dari : secus tamen in legato,& fideicommisso. Bal.in l.fideicommissum.C.de fideicom.
Hæreditas non possessa per hæredem uendi non potest,sed donari.j̃.uer. Hæres alienat.uer.xvj.
40 Hæreditas pleniori iure debetur descendentibus,quàm ascendentibus.auth.in successione.C.de suis,& leg.& Bal.in auth.defuncto.C.ad Tertul.
Hęreditas profecticia dicitur,quę filiofam.relicta est patris intuitu,quę filio quæritur,si pater recuset.Bar.in l.fi.§.similiq; modo.C.de bo.quæ lib.
Hæreditas in contractu dari non potest.l.hæreditas.C.de pac. conuen.l.cum donationib.C.de transact.l. uerba gesserunt. de uerb.sig.nisi inter patrem & filios.Bar.in l.tale pactum.§. fi.ff.de pact.Lud.in l.j.pe.col.ff.de in ius uoc. Item nisi in milite,& pia causa.Bar.in d.§.fi.Item nec per pactum.l.stipulatio hoc modo concepta.de uerb.obl. Item nec per donationem causa mortis.gl.& Bar.in l.licet. C.de pact. Item nec in codicillis.ut s.eod.uer.xviij.& seq.
Hæreditas ex testamẽto,etiã nõ solẽni,in foro cõsciẽtię põt retineri.Inn.in c.quia plerique.de immu.eccl.Bal.in l.j.ij.col.C. de testam.Io.de Imol.in l.nemo põt.de leg.j. Sed Bald.aliter in l.si post donationẽ.C.de iur.& fac.igno.sed nõ in foro ciuili:ut plenè p Alex.con.lxx.ij.parte.& j̃.Hæres.j.uer.lxiij.
Hæreditas non potest dari per donationem causa mortis. l. licet.& ibi Bar.& Bal.& doct.C.de pact. & ibi Sali.nisi quando nullus uellet adire hæreditatẽ ex testamento, uel ab intestato.Salice.in l.fi.iij.col.eod.tit.& Alexan.in l.mortis. ff.de don.cau.mor.
Hæreditas per uerbum Lego,dari potest. Casus est singu. in c. Raynaldus.& ibi doct.de testa.& j̃.uer. Legatum.el j.uer.x.
Hæreditatis pars non dicitur una res tantùm.l.& si non. & ibi Bar.ff.si quis omis.causa testa.
Hæreditas ignoranti non quæritur,sed legatum sic.Bald.in l.si auiæ.C.de iure deli.& in l.si fratris.j.col.eo.tit.

Hæreditas pupilli non debet separari à paterna. Bal.in l. quidã Eulogio.C.de iure delib.
50 Hæreditas ex testamento defectiuo, uel condito ab eo, qui non potuit testari, cui debeatur. j̃. Hæreditas defertur. uer. xlvj.& xxix.& seq.
Hæreditatis infanti delatę dies an cedat in ætate infantili. Bar. & Bal.& doct.in l.si infanti.C.de iure delib.
Hæreditas eius,cui sum successurus ab intestato, non dicitur mihi debita spe.Bar.in l.fin.in fi.C.de pact. & in l.si post.§.j. de lib.leg.
Hæreditas cùm petitur,debet probari,quòd petens est hæres, & quòd adiuit.Bald.in l.fi.C.qui admitti.Item debet exprimere,an sit hæres ex testamento,uel ab intestato.Bal. in l.ij. C.de succes.edi.& Spec.de adi.§.j.uer.item qui se dicit.
Hæreditas peti non potest iure directo, & per fideicõmissum, ex eadem scriptura.l.fi.& ibi Bal.C.de codicil.
Hæreditas nutu dari non potest.l.iubemus. C. de test.l. nutu. de leg.iij. Quod est uerum,etiam filijs. Ang. in d.l.iubemus. per l.in fraudem.§.j.ff.de testa.mil.nisi ad piam causam.gl.in c.cùm tibi.& ibi doct. de test.nisi testator esset excommunicatus.c.decernimus.de sent.excom. Sed uide Bald.in l.j.ij. col.C.de sacrosan.eccles.
Hæreditas quandoq; est in nominibus. in Spec. de instru. edi. §.xiiij.ante uer.quid si hæres.
Hæreditas est durioris conditionis,quàm hæres,quia non adita gerit uicem defuncti.in Spec.de loca.§.vj.uer.xx.
† Hæreditas,est nomen collectiuum, complectẽs uniuersum ius defuncti actiuum,& passiuum.do.Pet.Phil. Cor.in con. xviij.incip.In præsenti.in litera B.in ij.parte.]

Hæreditas iacens dicitur,donec est spes adeundi. Bart. in l.si quis hæres instituatur. la grande. ff. de hære.inst.Sed
Hæreditas iacere nõ dicitur,extante suo,id est,filio,etiam ante aditionem.gl.& doct.& Bald.in l.cùm hæreditas. C.depositi.& Io.de Pra.in l.mutus.§.is,qui.iij.col.ff.de proc.
Hæreditas iacens repræsentat personam defuncti, non personam hæredis futuri.l.si Titio.§.si eo.& ibi Bart.de leg.ij.l.cũ hæreditas.& ibi Bar.C.depositi.l.hereditas. de acqui.re.do. l.mortuo.ff.de fideiusso.Bar.in l.nam & Seruius.§. qui negotia.ff.de nego.gest.Bald.in rubr. C. de suc. edict.& in Spec. de loca.§.vj.uer.xx.
Hæreditas iacens non possidet.l.j.§. Scæuola.de acq.pos.licet fingatur possidere.l.eius,qui.cum gl.& ibi Alex.ff. si cer.pe. facit l.cœpta.de usuc.& l.gerit.de acq.hær.& Lud. ĩ d.l.eius.
Hæreditas iacens,& curatorem non habens, non patitur processum contra se. Ang.Alex.& Ioan.de Imol.in l.ad diem.de uerb.oblig.& Ang.& Imol.in l.si seruus.ij. de stipu. seruo.& Ang.& Imol.& Alex.in l.iiij.§.prætor.de dam. infect. Quod uerum, quo ad secundum decretum, non quo ad primum: ut j̃.eo.uer.pe. Adde Bald.in l.cùm hæreditas. C.depositi.& Alex.in l.si constante.§.j.sol.matr.
Hæreditas iacens nõ patitur iudicium, nisi in causis desiderantibus celeritatem.Ang.& Alex.in l.iiij.§.prætor.de dam.infect.& Alex.in l.fin.in prin.per illum text.ff.de cur. bo.dan. & ibi etiam dicit,quòd ea patiatur primum decretum, non secundum.per d.§.prætor.ubi per Ioan. de Imol. Sed de secundo decreto uide Bald.in l.debitores.C.de iudic.& infrà eodem uersic.pen.& per Alex.in l.si constante. §. primo. soluto matr.
Hæreditati iacenti an continuetur instantia cœpta cum defuncto.j̃.uer.Instantia.el j.uer.lxiij.
Hęreditas iacens an possit pręscribi.j̃.Præscriptio cõtra quos. uer.x.quòd sic.
Hæreditas iacens an possit in mora constitui.Bald.in c.libet.si de feu.fue.controuer.& in l.licet.in fi.C.de iure delib.
10 Hæreditati iacenti an currat terminus biennij, uel triennij ad soluendum canonem pro emphyteusi. in Spec. de loca. §.vj.uer.xix.& no.in l.debitor.de neg.gest.
Hæreditas iacens non potest de nouo inchoare pręscriptionẽ, sed potest inchoatam à defuncto finire.l.cœptam.& ibi doc. & Bar.ff.de usuc.Bal.in l.licet.in fi.C.de iure delib.Sed
Hæreditas incipit præscribere ab aditione,non antè.l.fi.§.fi.& ibi gl.& doct.ff.eo.tit.Et de materia omnino per Alex. in l.si constante.§.j.sol.matr.

Hæreditas

Hæreditas iacens non dicitur esse alicuius: unde statutum de dante damnum in re alterius, non habet locū in dante damnum in hæreditate iacente. Bar. in l. si ex re. §. fi. ff. de stip. ser uo. & in l. hæres. de acquir. hære. † Et per Fran. Aret. in l. gerit. in 50. col. de acquir. hær.

Hæreditas iacens non dicitur domina. Bart. in l. licet. in lectu. noua. de peculio. Item hæreditatis iacentis hæres est fictus dominus. Bart. in d. l. hæres.

Hæreditas iacens non adit. Bald. in l. cum antiquiorib. in iij. q. de iure delib.

Hæreditas iacens est priuilegiata, ut attentata contra eam debeant de facto reuocari. Bal. in rub. C. de suc. edi.

Hæreditati iacenti non fit furtum. gl. & Bald. in l. si abducta. ad fi. C. de fur.

Hæreditas iacens potest incurrere pœnam ex cōtractu defuncti. Bald. in rubr. C. de su[c].edi. & in l. fi. de iure emphyt. & in l. fi. si pen. appel. mors interue. Bar. Ang. Imol. & Alex. in l. ad diem. de uerb. oblig. & Bar. in l. is, cui. §. cessatum. ut lega. no. caue. Quod uerum, si pœna uenit committenda sine hominis interpellatione: aliàs secus, ut per Alex. ubi s. etiam dicit hæredem postea restitui in integrum ex clausula generali, Si qua mihi, &c. aduersus pœnam commissam contra hæreditatem iacentem, quando ipse distulit adire ex causa iusta: aliàs non. Et sic concordat opi. Dyni, & Bartoli, & aliorum ibi tenentium, quòd restituatur simpliciter. Quod etiam tenet Ang. & Imol. in l. sed & si in conditione. §. seruus. de hær. insti. & quod per Bart. in l. cùm filius. §. j. de uerb. oblig. contra Bart. uerò tenet Raph. in l. ad diem.

Hæreditati iacenti non currunt tempora utilia. Bald. in d. rub. C. de suc. edi.

Hæreditas iacere potest pro parte, & pro parte non. gl. doct. in l. eius, qui. ff. si cer. pe. Ioan. de Pra. in l. mutus. §. is, qui. ff. de proc. in iij. col.

20 Hæreditas iacens nō tenetur ad legata. Bal. in l. eam, quam. iiij. col. C. de fideicom.

Hæreditas iacens tenetur hæredi. Bal. in l. fi. §. in computatione. ij. col. C. de iure delib.

Hæreditati iacenti datur curator ad instantiam creditorum, & qualiter, uide in Spec. de iud. §. ij. uer. item bonis. Quod est uerum, suo non extante: aliàs secus, secundum Bal. in l. cùm hæreditas. C. deposi. & Bart. in l. si constante. §. si exhæredato. sol. matr. & ibi Alex. Vide Bart. in l. si bona. C. de bo. auth. iud. poss. & in l. si quis instituatur. §. fi. ff. de hære. instit. Bald. & Paul. de Castr. in rubr. C. de succes. edi. & s. uerb. Curator bonis. uer. vij. & uer. Curator hæreditatis. per discursum. & per doct. & Alex. in l. fi. ubi no. ff. de cur. bo. dan.

Hæreditatis iacentis curator qualiter conueniatur à creditoribus. in Spec. de iud. §. ij. uer. item bonis.

Hæreditas iacens non patitur præscriptionis principium, sed eius finem sic. j. Vsucapio. uer. xix.

Hæreditatis iacentis materiam supple s. uer. Curator hæreditatis. per discursum.

Hæreditas iacens tenetur stare colono, sicut hęres. Bal. in l. emptorem. in fi. C. locati.

Hæreditas iacens non patitur secundum decretū. Bar. in rubr. de suc. edi. sed primum sic, secundum Bald. ibi. & l. si diu. ex qui. cau. in pos. ea. l. si bona. & ibi Bar. C. de bo. auth. iud. pos. l. cùm debitoris. & ibi Bal. C. de iud. & Bal. in c. j. de mil. uas. qui cōtu. & in l. fi. C. de testa. man. Bar. in l. si quis instituatur hæres. in fi. de hær. inst. Alex. in l. ad diem. de uerb. obli. & in l. iiij. §. prætor. de dam. infect. & in l. fi. de cur. bo. dando. & s. eo. uer. v. & in l. si constante. §. j. sol. matr.

Hæreditatis iacentis curator si sit condemnatus creditoribus, & de executione sententiæ contra eum. in Specu. de execu. sent. §. iij. uer. item pone.

Hæreditas uacās dicitur post repudiationem factam ab hærede, non autem dicitur simpliciter hæreditas. l. postquam. in prin. & ibi Bar. ff. ut lega. no. ca. Item,

Hæreditas uacans dicitur, quādo facta diligēti inquisitione, & citatione de his, quas prima causa successionis cōtingit, nullus inuenit, q uelit esse hæres. l. sancimus. & ibi gl. & Bar. C. ad Treb. & Ang. in consi. Gagliardus de Boncinis, &c. Item,

Hæreditas uacans dicitur, cùm deficit spes adeundi. l. j. §. an bona. ff. de iure fis.

Hæreditas uacans non potest occupari pro derelicta. secundū Bal. in l. qui se patris. xj. col. C. unde liberi. Ioan. de Por. in l. si cōstāte. §. si exhæredato. sol. mat. no. l. ea, quæ. C. de in integ. resti. pe. Bald. contra in auth. licentia. de episc. & cle. & tenet Alex. opi. primam, in rubr. ff. pro derelicto.

Hæreditas uacans non est corpus, sed ius, licet corpora contineat. Bald. in l. qui se patris. xj. col. C. unde liberi. & ideo occupari non potest, ut ibi.

Hæreditati uacanti dandus est curator ad instantiam creditorum, qui curator qualiter conueniatur, uide in Spec. de iud. §. ij. uer. item bonis.

† Hæreditatis portio uacans per repudiationem an accrescat cohæredi: uide d. Pet. Phil. Cor. in consil. vj. incip. Licet. in litera G. in iiij. parte.]

Hęreditatis uacantis materiam supple s. uer. Bona uacantia. & uer. Curator bonis. per discursum.

Hæreditas delata dicitur, quæ potest adiri. Bald. in l. potuit. vij. q. C. de iure delibe. per l. delata. de uerb. sign.

Hæreditas in codicillis an & quomodo deferatur. s. Hęreditas. el j. uer. xviij. & seq.

*. Hæreditas delata ei, qui in exilium bonis publicatis est expulsus, si ab ipso adita non est, non spectat ad fiscum: publicatis enim bonis bona acquisita, non acquirenda ad fiscum spectant. l. si tibi mandauero. §. is cuius. ff. mand. gl. in l. nam ad ea. ff. de condi. & demonstr. Bar. in l. j. col. fi. ff. de bo. dam. Alex. in l. iij. §. illud. ff. qu. quis. iur. Nellus in tract. Bannit. in j. parte, ij. temp. q. xviij. Rom. con. ccxliij. Dec. con. ccccxxxviij. nu. 7. 8. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreditas delata per testamentum ei, cui debeatur ab intestato, uenit communicanda cum socio, cum quo contraxit societatem de communicanda hæreditate iusta, quæ alteri sociorum obuenerit. Bart. in l. iij. ij. q. de le. j. & l. iij. §. de illo. ff. pro socio.

Hæreditas delata uni sociorum non confertur socijs. l. ea uidetur. §. j. & l. nec adiecit. ff. pro soc. & j. Socius. uersi. xxxvj.

Hæreditas delata Titio in uita eius tantùm, ad quem deuoluatur mortuo Titio, ad hæredem Titij, an ad hęredem testatoris. Paul. de Castr. consil. cc.

Hæreditas defertur proximioribus, quādo filius defuncti ante mortem patris factus est incapax, id est, frater Minor sancti Francisci: sed si post aditam, tunc bona uacant. Bal. in l. si mater. in fi. C. de suis, & legi.

† Hæreditatem is, cui delata est siue paterna, siue aliàs, potest recusare citra omnem contractum. do. Pet. Phil. Cor. in con. ccxxxvj. incip. Diligenter. in litera A. in iiij. parte.]

Hæreditas pupilli habentis extraneum substitutum an debeatur matri, uel substituto, si neuter petit tutorē pupillo. Bart. plenè in l. ij. ij. col. ff. qui pe. tu.

Hæreditas matris relicta filio sub conditione emancipationis an deferatur patri, mortuo filio emancipato, an uerò ad coniunctos à matre. Bal. in l. filius. in fi. C. de inoff. test.

Hæreditas pupilli mortui sine tutore, à qua mater repellitur: defertur uenientibus ab intestato, non fisco. l. sciant. C. de legi. hære. & ibi doct. post gl. l. nepotib. C. qui da. tu. po. l. quid ergo. in prin. ff. de infamib. Bal. in l. ij. C. si aduersus delict.

10 Hæreditas relicta cognationi, uel familiæ alicuius extranei, defertur omnibus pariter, non habita ratione proximitatis: quia oēs sunt pariter testatoris: secus, si cognatio non esset testatori extranea. quia admitterētur primò nominati: aliàs uerò proximiores in gradu. Bar. sing. in l. si cognati. ff. de rebus dub. tex. cū gl. in l. cùm ita. §. si fideicōmissario. de leg. ij.

Hæreditas relicta filio si extat de monasterio, defertur monasterio, reiecta conditione. Bald. in l. ij. in lect. antiq. C. de con dict. inser.

Hæreditas per fideicommissum relicta alicui ratione certæ infirmitatis, non defertur propter cessationē infirmitatis. Bar. in l. alumnæ. §. fi. ff. de adi. lega.

Hæreditas defertur cohęredi, si alter non impleuit intra annū, etiamsi inuicem renunciauerunt iuri, quod alteri contra alterum competere posset in hæreditate. Bar. in auth. hoc amplius. in fi. C. de fideicom.

Hæreditas defertur ad hæredes ab intestato uenientes testamento inciso per testatorem, qui uelit mori intestatus: sed

defertur fisco, si testator inciserit illud, quia reputauerit hæredem indignũ, uel in dubio. gl. & Bar. in l. nostrã. C. de test.
Hæreditas in dotem dari non potest. l. pactum, quod dotali. secundum Bal. ibi. C. de pactis.
Hæreditas, qua priuatur hæres nõ implens uoluntatem defuncti intra annum, defertur coniunctis. Item substituto uulgari. Item exhæredato bona mente. Item fisco. doct. & Bald. in auth. hoc amplius. pen. col. C. de fideicom. nec amplius reuertitur ad hæredem priuatum, etiamsi alij recusent eam. gl. & Bar. in l. si quis solidũ. de hæred. instit. Vide omnino Bart. in d. auth. hoc amplius. & ibi Bal. in repe. iij. q. & pe. col. uer. iiij. quæritur. gl. in auth. de hære. & Falc. §. si uerò. nulli tenetur. & Bart. in l. uxorem. §. hæres. de leg. iij. & in consil. Proponitur, quòd in testamento. Bal. in l. j. vj. q. de his quæ pœno. & in auth. cui relictum. de indi. uidu. tol.
Hæreditas defertur pleniori iure ad descendentes, quàm ad ascendentes. in auth. in successione. C. de suis, & legi. Bald. in auth. defuncto. C. ad Tertul.
Hæreditas delata filio ab extraneo contemplatione patris dicitur profecticia, & filio quæritur, si pater eam recuset. doct. & Bar. in l. fi. §. similiq;. C. de bo. quæ lib.
Hæreditas in contractu an & quando possit deferri. s̃. uer. Hæreditas. el j. uer. xlij.
20 Hæreditas occidentis testatorem defertur cohæredi. Bar. in l. cùm ratio. §. fi. ff. de bo. dam. doct. & Bal. in l. hæreditas. C. de his, qui. ut indig. qui tenet contra Bart. Vide per Ludo. in sing. uer. Homicida. uer. quæro, tu scis. & j̃. eo. uer. xxxij.
Hæreditas delata filiofam. an censeatur relicta patri. per Bar. in l. filiofa. de dona. cau. mor. & in l. fi. C. de usufru. & in l. filiofa. & ibi doct. & Io. de Pra. de condi. & demon.
Hæreditas ex testamento, etiam non solenni, delata potest retineri in foro conscientiæ. s̃. Hæreditas. el j. uer. xliij.
Hæreditas delata fratribus Minoribus sancti Francisci, habetur pro non scripta: ideo debetur uenientibus ab intestato. Bar. in l. si in metallum. ff. de his, quæ pro non scrip. ha. & ita dicit se consuluisse. & tenet Bal. in auth. ingressi. in viij. col. uer. circa primum pono. C. de sacrosan. eccles. & in l. si mater. C. de suis, & legi. & s̃. uerbo, Fratres religiosi. uer. xxxvij. Bald. in l. si pater. C. de hære. instit. & j̃. Testamentum nullũ. uer. xvij.
Hæreditas materna filio delata non quæritur patri habenti filium in potestate de iure antiquo. Bar. in l. si filius. ff. de acq. hær. quem uide in l. is, qui hæres. §. fi. de uul. & pup. Sed contrarium tenet Bar. in l. si filius. ff. si quis om. causa testa.
Hæreditas monacho delata, & adita per illum post ingressum in aliud monasterium, uel factum episcopum, an quæratur primo monasterio, uel secundo, seu ecclesiæ, cuius est episcopus. Io. And. in c. in præsentia. de proba. Cyn. in l. lege. C. de condi. ob cau. Paul. de Castr. in l. non est dubiũ. C. de iure delibe. Bar. in l. ij. §. fi. ff. de bo. pos. secundum tabul. quem etiam uide in l. j. de uul. & pup. & per Bald. in l. j. xx. col. C. qui admit. & in l. fi. ult. col. C. de episc. & cle. & Paul. de Cast. consilio cv. quod debetur sibi facto episcopo, uel ingresso monasterium capax. & Fed. de Sen. consil. xxvj.
Hæreditas delata apostatæ, cui debeatur. Bald. in l. fi. in fi. C. de episc. & cler.
Hæreditas delata uxori sub conditione, si castè uiueret, & restituenda alteri sub contraria cõditione, an statim quòd uxor transit ad secunda uota, sit restituẽda, an uerò post mortem ipsius. Io. An. in addi. Spe. de sec. nup. & Lud. Pon. in l. si quis hæres. ff. de acq. hær.
Hæreditas relicta spurio an deferatur ad legitimos, uel ad fiscum. not. in l. j. de natu. libe. & in l. hæreditas. & ibi Bart. C. de his, qui. ut indig. & in l. fi. ff. eo. tit. & Bar. in l. j. C. de delator. lib. x. & Ang. in l. non est dubium. ad l. Fal. & omnino per Bar. in consi. Dominicus Blasij, &c. & in l. in tacitis. de legat. j. ubi dicit, quòd relicta palàm defert̃ legitimis: sed si clàm, defertur fisco. & Bald. in l. iij. C. ad le. Falc. & s̃. uer. Bona confiscata. uer. vj. & uerb. Fiscus succedit. in princ. & j̃. eod. uer. xxviij.
Hæreditas intestabilis, id est, eius, qui nõ potuit testari, cui deferatur. Bar. in d. l. hæreditas. C. de his, qui. ut indig.
30 Hæreditas ex testamẽto defectiuo delata cui deferatur. Bar. in d. l. hæreditas.

Hæreditas ablata ab indigno defertur fisco, secundum Abb. in c. sicut. de suc. ab intest. l. Papinianus. §. meminisse. & ibi gl. & Bart. ff. de inofficioso testam. Quod uerum est, secundum Bar. in l. si pater tuus. C. de hære. instit. si sui culpa aufertur, aliàs non. & tenet Bar. in d. l. hæreditas. & in l. hæredes. j. col. C. de his, qui. ut indig. & uide omnino Bal. in l. j. ij. col. C. de sec. nup. & in l. j. pen. col. C. de hæred. instit. ubi dicit, quòd hæreditas delata bannito non aufertur ei per fiscum ut indigno: secundum Bald. contrà. in l. iij. C. ad leg. Falc. Item uerum, si fiscus uelit, aliàs remanet indigno: ut infrà eod. uer. xxxiij.
Hæreditas delata hæredi, qui testatorem occidit, aufertur ei, & defertur fisco, uel populo non recognoscenti superiorem. Bal. in l. j. ult. col. C. de hære. instit. & j̃. uerb. Occidens punitur. uersic. xvj. & xxij. Sed si occidens habet cohęredem, defertur cohæredi pars eius: secundum Bart. in l. cùm ratio. §. fi. ff. de bo. dam. contrà in d. l. hæreditas. C. de his qui. ut indig. & s̃. eo. uer. xx.
Hæreditas ablata indigno defertur fisco, si fiscus eam uelit, ut s̃. eo. uer. xxxj. aliàs remanet apud indignum, qui tenetur ad onera deducta Falcidia, secundum Bal. in l. iij. C. ad leg. Falc. & cum uult, fiscus agit contra indignum petitione hæreditatis. l. j. & ibi Bal. C. de his. qui. ut indig. & in d. l. iij.
Hæreditas ablata prohibito acquirere non defertur fisco, nec ea, à qua quis ipso iure repellit̃. Bal. in Marg. uer. Hæreditas.
Hæreditas ablata indigno ob delictum defertur fisco: secus, si hæres delinquit tantùm contra bonos mores, quia defertur cohæredi. Bal. in l. j. C. de secundis nuptijs.
Hæreditas ex testamento cancellato per testatorem an debeatur fisco, uel uenientibus ab intestato. Oldr. consil. cxliiij.
Hæreditas incapaci, uel spurio relicta, defertur fisco, nisi incapax habeat substitutum capacem, qui fiscum excludit. Bal. in l. ij. C. de hær. instit. Item nisi sit pauper hæreditatis: quia ei potest relinqui. Bal. in l. j. C. de iure aur. annul.
Hæreditas incapaci relicta palàm, defertur uenientibus ab intestato, uel cohæredi: sed si clàm & fraude, defert̃ fisco. Bart. in l. Lucius. §. in testamento. de leg. j. & in consil. apud quem debeat, &c. & per Bar. in l. hæreditas. C. de his, qui. ut indig. & in l. fi. ff. eod. titulo, per Baldum in l. iij. C. ad legem Falc. & s̃. eo. uer. xxviij.
Hæreditas relicta filio putatiuo defertur uenientibus ab intestato, non fisco, sicut nec pro non scripta: secundum Bal. in l. si pater. C. de hær. inst. & in auth. ingressi. ix. col. C. de sacrosan. eccl. & in l. si matre. C. de suis, & legi. & Bar. in l. si in metallum. ff. de his, quæ pro non scrip. ha. & s̃. eo. uer. xxiij. j̃. eo.
40 Hæreditatis delatæ infanti dies an cedat in ætate infantili. Bal. in l. si infanti. vj. opp. C. de iure deli. & ibi Bar. & doct.
Hæreditas paterna delata infanti an deferatur matri, an patruo infanti, etiam non agnita. Bal. in d. l. si infanti. j. q.
Hæreditas clerici relicta fratri eius grauato restituere spurio ipsius clerici, aufertur fratri tanquam indigno, & defertur fisco, & non ecclesiæ. Bald. in l. si quis presbyter. C. de episc. & cle. Vide Bar. in consil. Dominicus Blasij.
Hæreditas relicta alicui ut fratri, cùm non sit frater, ei non defertur. l. nemo. §. qui frater non est. & ibi doctores. ff. de hær. instit. & no. in l. quoties. in prin. eo. tit. & in l. si pater. C. eod. tit. & in l. neq; professio. C. de testa. Item,
Hæreditas uxori relicta, cùm reuerà non sit uxor, an debeatur ei. no. in l. fin. de leg. ij. & in l. pen. de his, qui. ut indi. & in d. l. nemo. §. qui frater. Bar. in d. l. quoties. in prin.
Hæreditas delata seruo quæritur domino, si seruus adeat, non aliter. l. iij. & ibi Bal. C. de hær. instit.
Hæreditas in testamento non solenni delata debetur hæredi scripto per fideicommissum à uenientibus ab intestato, quibus illa defert̃. gl. sing. & doct. in l. ex ea. §. j. ff. de testa. secundum Paul. de Castr. in l. j. in fi. C. de posthu. hær. insti. & probatur in l. quærebatur. de testa. mil. & in l. posthumus. §. si paganus. & ibi doct. ff. de iniu. test. not. in l. unum ex familia. in fi. de leg. ij. ut dicit Dy. in d. gl. Et ita intulit Bald. in auth. ex causa. vij. q. & Bar. in ult. q. de lib. præte. Vide Bald. in Marg. uerb. Testator. in prin. & in auth. ex causa. vij. q. & ibi Bar. ul. q. C. de libe. præte. & per Bal. in l. fi. C. de codicil. per no. in l. quoties. C. fam. ercisc. & uerum est, maximè si sit confirmatum in codicillis. per gl. in l. ij. §. fi. ff. de iure codicil. & j̃. uerb. Hæres.

Hæres.& uerb.Venientes,ab intestato.uersi.vij. & xvij.& s̄. uer.Clausula codicillaris.uer.iiij.in clausulis Testamentorum.& tunc debet tota restitui hæredi scripto in testamento imperfecto.Bart.in d.§.j.in l.ex ea.de test.

Hæreditas nutu deferri nō potest:ut s̄.uer. Hæreditas. el j.uer. antepen.

Hæreditas collegio,uel ciuitati,per quos adeatur.j̄.Hæreditas adita.uer.xxij.& xliij.

Hæreditas in familia relicta,quib⁹ de familia debeatur,& quo ordine.tex.cum gl.no.in l.cùm ita legatur.§.in fideicōmisso.de leg.ij.Bar.in l.si cognati.de re.dub.& s̄.eo.uer.x.

50 Hæreditas delata pauperibus quibus deferatur,& per quos distribuatur.Bald.in l.si quis ad declinandam. C.de episcopis & clericis.

Hæreditas delata alteri propter factum hæredis non defertur cum eadem pœna,qua tenebatur primus hæres.Bar.in l.recusare.§.si fisco.ff.ad Trebel.

Hæreditas quæ aufertur alicui contemplatione alterius, applicatur,uel defertur ei,cuius intuitu aufertur alteri. l.ij.§. fi.& ibi Bart.ff.de coll.bonorum.l.pen.C.de leg.l.si defunctus.& ibi Bald.C.de suis,& leg. Vide Bart. omnino in l.uxorem.§. hęres.de leg.iij.Bald.in auth.cui relictum.iij.col.C. de indi. uidu.tol.& in l.j.vj.q.C.de his,quæ pœ.no.& j̄.Legatum reuocatur.uer.viij.

Hæreditas delata monacho an nō adita quæratur monasterio. in Spec.de sta.mon.uer.uerum.

Hæreditas defertur indifferenter, sublata differentia emancipationis,& patriæ potestatis, & sexus. in Spec. de testa.§.ij. uer.sed nunquid homo.

Hæreditas ingressi,qui testatus est ante ingressum, cui defertur.in Spec.de statu mona.§.ij.uer.lj.

Hæreditas ex testamento, uel ab intestato, qualiter deferatur. in Specu.de suc.ab intest.in prin.& in auth. & Instit.eod.tit. per totum.

Hæreditas adita non dicitur amplius hæreditas,sed bona.Bart.in l.Titius.in prin.ff.ad Treb. & in l. si quis seruum.§.fin.de leg.ij.& s̄.uer.Hæreditas.el j.uer.j.& gl.& Alex.in l.eius,qui.si cert.pet.† Et quod dicitur tunc patrimonium adeuntis, uide do. Pet.Phil. Cor. in consil.ccvj. incip.Viso.in litera Z.in iij.parte.]

* Hæreditas adita defuncti non dicitur amplius patrimoniū, sed hæredis qui eam adiuit.gl.in l.j.§.ueteres.ubi Doc.ff.de acq.poss.gl.in l.hæres per seruum.ubi Doct.ff. de acq.hære. Ias.consil.clix.nu.2.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

Hæreditas ab intestato adiri non potest,quādo duo ex septem testib.instrumentarijs non recordantur de tenore testamenti.l.ij.C.de bon.poss.secundum tabu.Bal.in l.hæc sententia. la j.C.de sent.quæ sine cer. quantita. profer.uide Bart.in l.j. in fi.ff.quemad.test.ape.& Pet.de Sun.in l.in exercendis.C. de fide instr.

† Hæreditatis aditio per quos actus inducaī, uide d.Pet.Phil. Cor.in cō.clxv.inci.Circa.in litera P.& seq.la ij.in ij.parte.]

Hæreditas agnosci nō potest per actum extraiudicialem.Bart. in l.j.C.de repu.hær.uide Bal.in c.j.de succes.feu.

Hæreditas per alium adiri non potest. l. Paulus. ff. de acquir. hæred.nisi consensus alterius sit necessarius : quia tunc per illum potest adiri,sicut est patris,& filij.l. filio.& ibi Bald.C. de iure delib.& adde omnino j̄.eo.uer.xxij.

Hæreditas furioso dalata debet adiri per procuratorem eius, quæ potest retineri, & repudiari per furiosum, qui redierit ad sanam mentem.Bal.in l.potuit.v.q.de iure delib.

Hæreditas filiofam.furioso delata potest adiri per patrem.Bal. in d.l.potuit.v.q.

Hæreditas filiofam.relicta an possit adiri per patrem in articulo mortis filij.Bal.in l.si.iiij.col.C.de bon.quæ lib.& Bart.in l.j.v.col.ff.de uul.& pup.

Hæreditas adita per filium, qui postea factus est frater Minor ordinis sancti Francisci,cui applicetur. Bald.in l.si matre.C. de suis,& leg.& s̄.Hæreditas delata.uer.vj.

Hęreditas adita per filiam postea nuptam extra territorium,ei non aufertur:quia statutum,quòd filia nupta extra territorium non succedat patri,non obstat ei, quæ tempore succedendi non erat nupta.Bal.in l.si matre.C.de suis,& legi.

10 Hæreditas non adita per hæredem uniuersalem non accrescit hæredi in re certa adeūti.Bar.in l.si.nemo.in fi.ff. de test. tu.per l.j.§.si ex fundo.ff.de hær.inst.

Hæreditas non adita per occisum nō potest ab hærede suo adiri,quia est omni beneficio destitutus.Bal.in l.j.in prin.C.de cad.tollen.

Hæreditas pupillo delata non potest adiri per tutorem eius. Bar.in l.curator.ff.de tutor.& cura.da.ab his. Contrariū no. in l.seruo.§.pe.& ibi Bar.ff.ad Treb.

Hæreditas etiam parentum,de quorum morte dubitetur,adiri non potest per filium.l.nec nos.& ibi Bal. C. de ca.& postli. reuer.ubi etiam dicitur, quòd illis mortuis adiens hæreditatem non potest reuerti.& s̄. Aditio.uer.xxxj.& lij.

Hæreditas adita,uel non,an & quando transmittatur. j̄. Hæreditas transmittitur.per discursum.

Hæreditas dicitur adiri statim,quòd petitur ab hærede scripto ꝑ uenietes ab intestato.Bal.in l.fi.v.col.C.de petit.hær.& sic agendo ad eam ibi.& Bar.in l.gerit.de acq. hær. & in l.filius. de tute.ubi uerum dicit,dicendo hæreditatē ad se spectare.

Hæreditas monacho delata an adeatur per eum, uel per monasterium.Bald.in addi.Spec.de statu mona. uer.si hæreditas. in l.j.C.qui admit.in l. quoties.C.de hære.instit. Ioan. And. in c.in præsentia.de proba.Bart.in l.j.de uulg. & pup. Ioan. de Pra.in l.filiofam.de condi.& demonstr.& per Alex.in l.j. §.per primum.de acquir.poss.

Hæreditas potest adiri etiam ante apertas tabulas,tam à suo,q̄ à necessario.l.eius qui.& ibi gl.Bar.& doct.ff.si cer.pe.

Hæreditas adita per hæredem defunctum,non potest repudiari per hæredem hæredis,sed non adita per eum defunctum intra tempus deliberandi sic.l.si quis filium.§. fin.& ibi Bar. de acq.hær.& Bar.in l.fi.uer.circa quartum.eo.tit.

† Hæreditas adita repudiari non potest.do.Pet.Phil.Corn.in consil.lxj.incip.Licet.in litera F.in iiij.parte.]

Hæreditas adita per cohæredem potest repudiari,uel acceptari tota,altero cohærede repudiāte partem suam. Casus sing. in l.cum hæreditate.& ibi Bar.& doctores,de acq.hære.Idē in hærede hæredis,ut ibidem:nisi creditores eum noluerint molestare pro parte abstinentis:ut ibi.

* Hæreditas adita,in eius,qui adiuit, præiudicium, repudiari potest:nō autem in creditorum, uel aliorum detrimentum. Ang.inter Bal.consil.co.ccccciij.col.iij.dub.iij.uol.iij.Aymo Cra.con.xxiiij.nu.6.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

† Hęreditas an censeatur adita ex impensa funerali,ex alia administratione facta cum protestatione, quòd non uult esse hæres:uide do.Pet.Phil.Cor.in consil.cccx.incip.Principaliter.per totum.iij.parte.]

20 Hæreditas an presumatur adita,uel repudiata per heredem ex lapsu termini.Bald.in l.j. xvj. opposi. C. qui admitti.& j̄. uerbo,Hæres.

† Hæreditatis aditio præsumitur ex possessione, præcedente titulo delationis hęreditatis.do. Pet.Philip.Corn.in consil. xxxvij.incip.In hac.in litera Q. & in con.cxlvij.inci.In hac. in litera F.& G.in j.parte.]

Hæreditas potest agnosci per procuratorem.l.iij. §. acquirere. ff.de acq.pos.Sed

Hæreditas adiri non potest per procuratorē.l.Paulus.ff. de acquir.hær.gl.& doct.in l.non solùm.in prin.ff.de proc.Bal.in l.pen.in prin.C.ad Treb.nisi in procuratore Cæsaris,qui potest adire hæreditatem pro Cæsare.l.j.& ibi Bart.ff.de offic. procur.Cæsa.Item nisi sit necessarius consensus alterius : ut s̄.eo.uer.iiij.Item nisi casu,de quo j̄.uer.Vxor.

Hæreditatis aditæ tempus inspicitur.l.non est.& ibi Bald.de C.iure delib.

Hæreditas filio relicta nolenti adire non quæritur patri.l.cùm proponas.C.de hære.instit.Bald.in l.Papin.in prin.ff.de inoff.testa.

Hæreditas non agnita non dicitur in bonis. Bald. in l.pupillorum.C.de repudia.hæred.l.precia rerum.ad l.Falc.

Hæreditas aui an possit adiri,& repudiari paterna.gl.& Bar.in l.si quis filium.§.j.ff.de acquir.hær.

Hæreditas ex testamento non insinuato potest adiri, etiā stante statuto, quòd testamentum non insinuatum non ualeat. Bal.in auth.hoc amplius.lvij.q.in lect.antiq. C.de fideicom. Hæreditas adiri potest etiam die feriata,si statutū non prohibet.Bal.in l.cretionum.C.de iure deliberandi.

Hæreditas adiri poteſt mortuo teſtatore, licet in uita eius fuerit repudiata.l.qui ſuperſtitis.ff.de acquir.hære.

30 Hereditas monacho delata poteſt adiri per abbatem inuito monacho,& repudiante,ſed non poteſt repudiari, eo inuito.Bal.in l.j.x.q.C.qui admitti. ſed Bal. contrà in l.bonorũ. eo.tit.& Alex.in l.j.§.per ſeruum.ff.de acquir.poſ.

Hæreditas delata filiofam.pupillo doli capaci, maiori infante, poteſt adiri per eum,uolente patre,& repudiari,& repudiata poteſt per patrem adiri.l.fi.§.ſi autem.C.de bo.quæ lib.& ibi Bal.Quod uerũ,etiamſi ſit caſtrenſis.l fi.§.ſimili.& Bald. prælleg.& repudiata per patrem quæritur ipſi filio. d.§.ſimili.per Bar.& j.eo.uer.lxix.

Hæreditas non adita intra annum poteſt adiri poſt annum.l. cum antiquioribus.& ibi gl.& doct.C.de iure deli.Quod uerum,ut ibi,niſi ſit expreſſè renunciata,uel terminus à iudice præfixus ad adeundum.& j.eo.& in Spec.de inſtr.edi.§.fi.

Hæreditas ſolo animo,& nuda uoluntate aditur.j.uer.Voluntas.uer.xxxiij.& s.Aditio.uer.lxxxvj.in Spe. de lit.conteſt. §.ij.uer.& nota.

Hæreditas,etiam non adita,à prohibentibus alium teſtari, defertur fiſco.Bar.in l.fi.ff.ſi quis ali.teſta.prohi.

Hæreditas pro parte adita,& pro parte repudiata, habetur pro adita in totum,niſi ſit conditionalis.l.j.& ibi Ang.ff. de acq. hær.& j.Hæreditas repudiata.uer.xj.

Hereditas delata pupillo,& diu poſſeſſa per eius tutorem, preſumitur adita authoritate tutoris, licet aliter non conſtet. Ang.in l.qui in aliena.§.j.de acq.hær.

Hæreditas adiri poteſt etiam per matrem non prægnantẽ, quę tamen fingat ſe prægnantem.l.cùm quidam.uerſi.ſed ſi ipſa. & ibi Ang.ff.de acquir.hæred.

Hæreditas agnita coram iudice incompetenti habetur pro nõ agnita,unde non tranſmittitur ad hæredes. Paul. de Caſt.in l.puberem.C.de iure deliber.

Hæreditas poſt triginta annos adiri non poteſt.doct. & Bal.in l.licet.iij.q.C.de iure delib.& per Alex.conſil.lxxxix.ij.parte,niſi per fratrem,qui paſſus eſt alium fratrem ſcientem de morte patris tenere totam hæreditatem ipſo inſcio. Bal.ibi, & s.uerb.Frater ſuccedit.uer.xiij. Item niſi per fratrem, qui paſſus eſt cohæredem tenere totam hæreditatem. Bal. ibi.j. q.Item niſi quando poſſeſſori hæreditatis eſt interrupta naturaliter poſſeſsio intra triginta annos:quia tunc uerus hæres,etiam poſt triginta annos poteſt adire. Bal. in d.iij.q.uide in Spec.de inſtr.edi.§ fi.† Vide do.Pet.Phil. Cor.in con. ccij.incip.Circa.in litera Q.in ij.parte.]

40 Hæreditas ſi non ſit adita per teſtatorem ignorantem intra quadraginta annos,an hæres reſtituatur in integrum. Alex. con.clxij.ij.parte.

Hæreditas nõ adita etiam bona fide,& cum titulo poſſeſſa per longum tempus ab aliquo non hærede, non poteſt præſcribi,ſed quãdoq; poteſt ab hærede uindicari.doct.Cy.& Pau. de Caſtr.in d.l.licet.C.de iure delib.

Hæreditas non adita,quæ non tranſmittitur,defertur cohæredi,uel ſubſtituto,uel uenientibus ab inteſtato.l.fi.§. cùm autem.& ibi Bar.C.de cadu.tol.

Hæreditas aditur,etiam patiendo alium gerere ſe pro hærede. Bart.in l.ſi filius.ff.de tutel.

Hereditas an poſsit pro parte adiri,& pro parte repudiari:uide in l.ſi tu ex parte.§.item ſi tu.ff.de acq. hær. Bal. in l.quidam elogio.j.& ij.oppo.& ibi not.C.de iure delib.

Hæreditas an cenſeatur adita per non factũ,id eſt,ſi hæres conſtitutus debitor non ſoluit debitum.s.Aditio.uer.lxiiij.

† Hereditatis aditio non preſumitur ex ſolutione facta creditori hæreditario:quia poteſt quis pro alio ſoluere,& ſic citra & ius nomen hæredis.do.Pet.Phil.Cor.in conſil.100.incip. Conſuluit in ſubſtitutione. per totum.in j.parte.]

Hæreditas lucroſa poteſt adiri,etiam ſine inuẽtario.l. fi.§.cùm igitur.in prin.& ibi Bal.C.de iure delib.ſi tamen uelit hęres uti beneficio inuentarij,& termino ad inuentarij confectionem,ne interim conueniatur,poteſt,etiamſi ſit locupletiſſima hæreditas.Bal.ibi.

Hæreditas pupilli non adita an tranſmittatur ad matrem.Old. in conſil.xx.

Hereditas non adita infanti delata ab auo materno,debetur patri,& matri,& fratri æqualiter:per auth.defuncto. C.ad Tertul.ſecundum Bal.in l.ſi infanti.iiij.oppo.& ibi Bar.qui non decidit.C.de iure delib.

Hæreditas adita per procuratorem Cæſaris habetur pro non adita,ſi eſt damnoſa.l.j.& ibi Bar.de off.proc.ubi dicit idem in minore per l.j.C.ſi ut ſe ab hære.abſti.

50 Hereditas filiofam.delata poteſt adiri per patrem, licet non repudiari,explorato tamen prius,an filius uelit adire.Bal.in l.j.v.& vj.q.C.qui admit.uide l.fi.§.ſi autem. & ibi Bal. C.de bo.quæ lib.& j.Pater adit.uer.xix.& per diſcurſum.

Hereditas per infantem adiri,uel repudiari non poteſt, ſed per † eius patrem ſic.l.fi.§.pe.C.de bo.quæ libe. † Et an per patrẽ infantis cenſeatur adita hæreditas, ſi retinet dotem per annum:uide do.Pet.Phil.Cor.in conſil.cccxxj. incip. De pluribus.in litera E.in iij parte.]

Hereditas per adultum an poſsit adiri ſine curatore.l.pupillus. & in l.in plurib.de acq.hæred.

Hereditas aui,cuius mortem filius ignorauit, & deceſsit, non poteſt per ſuum nepotem agnoſci de iure prætorio per bonorum poſſeſsionem, ſtante ſtatuto, quòd filij non poſsint repudiare hæreditatem paternam.Bald.in l.qui ſe patris.xj. col.C.unde liberi.ſed dicuntur bona uacantia,ut ibi.

Hæreditas ſi non adeatur,quia hęres nolit,uel non poſsit,quid fiet de legatis pijs.in Spec.de inſtr.edi.§. xiiij. uerſic. quid ſi hæres.& ſeq.de teſtam.§.j.

Hæreditas intra quantum tempus ſit adeunda, uel repudianda:uide in Spec.de inſtrum.edi.§.fina.& in l.licet.& ibi doc. C.de iure deli.& s.eo.uerſic.xxxviij.

Hæreditas uaſalli adita an faciat adeuntem dici hominem eius domini,cuius erat uaſallus. Item,

Hæreditatis aditio non facit hæredem poſſeſſorem. Item,

Hæreditatis aditio obligat ad onera hæreditaria. Item,

Hæreditatis aditio facit quem ſolo animo dici hæredẽ. in Spe. de feu.§.j.& ij.uer.xxvij.

Hereditatis aditio diſſoluit obligationem fideiuſſoriã.in Spec. de fideiuſ.§.j.ad fi.uide in tit.de ſucceſ.ab inteſt.poſt prin.

† Hæreditatis aditio an impediat, ſtante ſtatuto, quòd minor non poſsit ſe obligare ſine certa ſolennitate.ita quòd minor poſsidendo non uideatur tacitè adire hæreditatem : uide d. Pe.Phil.Cor.ĩ cõ.cccxxviij.inc.Dictos.ĩ litera L.in j.parte.]

60 Hæreditatis aditę materiam ſupple s.uerb. Aditio. & j.uer. Hæres adit.& j.prox.uer.per diſcurſum.

Hæreditate repudiata,dicuntur bona uacantia.s. Hereditas.el j.& uer.Hæreditas uacans.

Hæreditas tranſmiſſa an poſsit repudiari.gl.& doct.in l.j. C.de his,qui ante aper.tab. quòd ſic.

Hæreditas an præſumatur repudiata,uel adita ex lapſu termini.Bal.in l.j.xxvj.oppo.C.qui admitti.

Hæreditas quæſita alicui ſiue iure inſtitutionis,ſiue per modũ præteritionis,ſiue per cauſam inteſtati,non poteſt repudiari.Bal.in d.l.j.ij.q.C.qui admitti.

Hæreditas adita an & quando poſsit repudiari.no.s.Filius heres.uer.cviij.

Hæreditas repudiata non poteſt adiri, niſi ad commodum alienum.Bal.in l.non iuſtam.ad fi.C.ad Treb.

† Hæreditas exhauſta propter legata,uel occaſione pœnæ inflictæ à teſtatore,facit ut poſsit hæres detrahere Falcidiã,& ſic quartã partẽ.tex.& ibi Abb.in c.Raynal.de teſt.in iiij.co.

† Hæreditas,ſeu portio hæreditatis ſi aufertur uni ex hæredibus,tanquam ab indigno,non applicatur fiſco ſeculari,licet hæres ſit ſecularis,ſed potius fiſco eccleſiæ, habito reſpectu ad qualitatem relinquentis,quia fuit clericus.Abb.in c.ij.de ſucceſſ.ab inteſta.

Hæreditas repudiata licet amplius adiri non poſsit.l. ſicut. C. de repu.hære.l.fi.eo.tit.tamen cogitur hęres adire ad ſui incommodum.Bart.in l.nam quod.§. ſed & qui.ff. ad Treb.& d.l.ſicut.per Bar.& j.eo.uer.xviij.

Hæreditas,cuius ius deliberandi tranſmiſſum eſt,poteſt repudiari per hæredẽ tranſmittẽtis.Bar.in l.q duos.ff. de re.dub.

Hæreditas repudiata per filium an poſsit amplius adiri. in Sp. de ſuc.ab inteſt.uer.pone.& uer.q d ſi filius. Bar.Bal.& doct. in l.fi.C.de repud.here.& in l.ſi quis ſuus.& ibi doct. & Bar. C.de iure delib.& in l.pro hærede. §. Papinianus.ff. de acq. hær.& j.eo.uer.ſeq.uer.xxj.& per diſcurſum. per Fran.Por. de duo.fratrib.iij.parte,xv.q.

10 Hæreditas

10 Hęreditas per suum repudiata potest intra terminum adiri, si mutet uoluntatem.gl.in l.fina.ff.de inter.act.d.l. fin. & ibi doct.Bar.& Bal.C.de repu.hære.Bal.& Bar.in d.l.cum igno rantia.C.de iur.& fac.igno.ubi dicit uerum, nisi sit in iudicio repudiata:quia tunc non est locus pœnitentiæ. Sed contrà tenet Bal.in d.l.fina.de repu.hær.& ibi Alex. quem uide. in l.j.vij.quæst.C.qui admit.ubi dicit non admitti pœnitentiam in iure repudiato,maximè post annum.per l.filij.§.j.ad Tertul.Alexan.in d.l.fi. quod etiam repudiata in iudicio potest adiri.

Hæreditas,pendente conditione repudiata, quo casu non ualet repudiatio,impeditur aditio,existente conditione.Bart. in l.is,qui hæres.in fi.ff.de acq.hæred.

Hæreditas aui repudiata an possit adiri. Bart.in l.nonnunquá. ff.de colla.bono.& in l.fi.de repud.hæred.

Hæreditas repudiata per emancipatum an possit adiri. Bar. in d.l.nonnunq̃.& in d.l.fi.& ibi per Bald. quòd sic intra annũ.

Hæreditas relicta filiofa.& repudiata per eum potest adiri per patrem.l.fi.§.necessitatẽ.& ibi doct.C.de bo.quæ libe. Flor. in l.sed & si quid.§.fina.ff.de usufr.

Hæreditas matris repudiata potest acceptari intra annum de æquitate.l.filij.§.j.ff.ad Tertul.secundum Bar.& Bald.in d.l. fi.C.de repu.hær.Alex.& Bar.in l.ij.C.de iur.& fac.igno.

Hæreditas transuersalium repudiata non potest amplius adiri. Bal.in d.l.fi. Item,

Hæreditas descendentium delata ascendentibus repudiata, potest amplius adiri de æquitate intra annum,sicut hæreditas matris.Bal.in d.l.fi.sed uide in l.non iustam.ad Treb. & ĩ.eo.uer.xix.

Hæreditas repudiata non potest amplius adiri,quãdo est substitutus uulgaris. Bal.in d.l.fi. nisi cum clausula, Vulgariter, pupillariter,& p fideicõmissum.Bal.in l.nõ iustam.ad Treb.

Hæreditas ascendentibus delata,& repudiata, non potest adiri:quia lex finalis C.de repu.hær.non habet locum in ascendentib.Bal.post gl.in l.non iustam.ad fi.C.ad Treb. & s̃.eo. uer.xvij.& in l.fi.C.de repu.hær.& ibi Alex.

20 Hæreditas patris an possit repudiari,& acceptari auita. gl.& Bar.in l.si quis filium.§.j.ff.de acq.hær.ĩ.eo.uer.xxxvj.

Hæreditas repudiata per filium non potest de iure ciuili adiri per eum,uel per alium,sed de iure prætorio sic.l. prætor. §. prætermittente.& ibi per Bart.ff. si quis omi. cau. test. uide Bal.in l.fi.C.de rep.hær.

Hæreditatis repudiatio in uita testatoris facta non inspicitur. l.qui superstitis.de acq.hær.

Hæreditas ab intestato repudiari uidetur per eum, qui sciẽter acceptauit legatum.Bar.in l.post legatum. in prin. ff. de his, qui.ut indig.per l.Clodius.de acq.hær.

† Hæreditas repudiata per institutum in testamento non deuoluitur ab intestato, sed accrescit instituto in re certa. do. Pet.Phi.Cor.in cõ.lxxxviij.inc.Licet.in litera L.in j.parte.]

Hęreditas monacho delata non potest repudiari per abbatẽ eo inuito,sed adiri põt,eo repudiãte.Bal.in l.j.x.q.C.q admitti.

Hæreditas ecclesiæ delata an repudietur per rectorem ecclesiæ.ĩ.Rector.uer.xxj.

Hæreditas delata filiofam. pupillo an possit repudiari per patrem.l.fi.§.sin autem.& ibi Bald.C.de bo.quæ lib.& in l.j.C. qui admitti.

Hæreditas an possit repudiari per filium sine consensu patris. Bar.& doct.in l.qui in aliena.in prin.ff.de acq.hær. quòd sic hodie.& tenet Bar.in l.si quis.§.neq; filius.in fi.eo.tit.

Hæreditas repudiata per filium inuitũ de mandato patris, potest mortuo patre uendicari per filium. Bart.in d.l.si quis.§. neq; filius.in fi.de acq.hære.per l.apud Celsum.§.fi.ff.de do. except.

Hęreditas repudiata,uel adita,uidetur repudiata, uel adita omni meliori modo,& forma,quibꝰ melius potest de iure. Bal. in l.j.iij.col.C.quando non pe.partes.

30 Hæreditatem an dicatur repudiare hæres qui fatetur se non habere ius.in l.si filius.ff.de interrog.actio.

Hæreditas pro parte repudiata habetur pro repudiata in totũ, nisi dixerit hæres se uelle de alia parte deliberare: quia tunc nulla pars habetur pro repudiata.glo.not.& Ang.in l.j.ff.de acq.hæred. Sed Paul. de Castr. tenet contrarium in l.quidá elogio.C.de iure delib.

Hæreditas infanti delata non potest repudiari per tutorẽ. Bar. & Ang.in l.fi.ff.de acq.hær.& in l.remittẽte. & in l.si infanti. C.de iure deli.per Cy.in l.pen.C.de repu.hæred. & Bal.in l. bonorum.C.qui admitti.nisi cum decreto iudicis, & pręsentia coniunctorum pupilli.& gl.& Bar in l.tutor.ff. de bonorũ poss.sed acquiri potest.l.seruo.§.pe.& ibi Bar.ff.ad Treb.

Hæreditas an dicatur repudiata,si hæres petat à iudice dari curatorem bonis,uel hæreditati.Paul.de Castr.consil.clxiiij.

Hæreditas etiam repudiata in fraudem fisci per hæredem indignum debetur fisco,sicut adita.Bald.in l.eam,quam.iiij.col. C.de fideicom.

Hæreditas locuples,& expediens fisco, præsumitur repudiata ab hærede indigno in fraudem fisci. Bald. in d.l. eam, quam. iiij.col.C.de fideicom.

Hæreditas patris potest repudiari, & acceptari auita, si ambæ ex diuersis testamentis deferantur.l.fina.& ibi doct.& Bald. C.si ut se ab hære.absti.uide gl.& Bart.in l. si quis filium.§.j. de acquir.hæred.

Hæreditas an,& quando præsumatur repudiata per diuturnã patientiam sororis patientis omnia bona diu esse apud fratrem.Ang.in l.recusari.de acq.hæred. no. in l. licet.C.de iure delibe.quòd non per solam patientiam, uel taciturnitatẽ, uel reuidendo calculum: sed secus, si tanquam expulsa agat contra fratres,quos diu possidere passa sit.

Hæreditas paterna semel adita,an possit repudiari,ut repudietur etiam pupillaris, ne hæres, idemq; substitutus pupillo, cogatur acceptare pupillarem.Bal.& Paul.de Castr.in l.quidam elogio.C.de iure delib.& Ang. in l. qui patri. ff.de acq. hæreditate.ubi nota.

Hæreditas pupillo delata etiam damnosa, non potest per eum sine tutore repudiari,sed cum decreto iudicis sic, conuocatis amicis,& coniunctis pupilli. l. pupillorum. & ibi Bal. C. de repu.hær.& ĩ.uer.Pupillus.uer.lxxxviij.

40 Hæreditas ecclesiæ delata an possit repudiari per prælatũ ecclesiæ.ĩ.

Hæreditas repudiata adiudicari potest ei, qui repudiauit. per laudum arbitratoris.Paul.de Castr.consil.lxxv.

Hæreditas repudiata per filium trãsit per successorium edictũ. Bar.& Ang.in l.j.§.qui sint.ff.si quis omis.causa test.Contrariũ tenet Ant.Rosel.in tractatu de succes. ab intest. xxx. col. post Cy.& Bar.& Dy. in l.j. C.de his, qui ante aper. tabul.& Bal.in l.qui se patris.pen.col.unde liberi.

Hæreditas per infantem repudiari non potest, sed per patrem sic.l.fi.§.pen.C.de bo.quæ lib.

Hæreditas repudiata per hæredem potest agnosci de iure prętorio.Bal.in rub.C.qui admit.vj.q.& ibi Ang.de Vbal. xiiij. colum.

Hæreditas intra quantum tempus sit repudianda.in Specu.de instr.edi.§.fi.& no.in l.licet.C.de iure delib.

Hæreditatis pars repudiata per unum ex cohæredibus an accrescat alteri.in Sp.de feu.§.ij.uersic.xxxvj.& in l.j.C. quando non pe.partes pe.accresc.

Hæreditas repudiata an possit adiri,& iterũ repudiari. in Spe. de suc.ab intesta.post prin.

Hæreditatis repudiatæ materiam supple ĩ.uerbo,Hæres repudiat.& uer.Repudiatio.per totum.

Hæreditas cum onere legatorũ transmittitur ad substitutum.l. qui quadringenta. & ibi Bart. ff. ad Trebel.& ĩ.Legatum à quib.relinquatur.uersic.v.cum duobus seq.& melius in uer.xxj.& xxxvj.

Hæreditas patris etiam non adita per filium, transmittitur ad matrem,sicut materna ad patrem. Bar.in l.Lucius.ff.de iure fisc.& in l. hæreditas. §. filius. de castren.pecul. & in l.j. per Bal.C.de his,qui ante aper.tab.& doct. in l. apud hostes.C. de suis,& legitimis.& no.in l.liber homo.§. apud Labeonẽ. ff.de stipula.ser.& in l.j.§.quæ sunt. si quis omis. causa testa. & plenè per Iac.de Aret.in con.In quęstione tali,&c.uide gl. & Bar.in l.si infanti.iij.col.C.de iure deliber.& in d.l.j.C. de his qui ante apertas tabu. & in l. uentre.de acquir.hæred.& Iac.de Bel.in auth.de triente & semis.in prin. & Bal. in d.l.si infanti.j. q. ubi plenè. & ibi ponit, quid si cum matre extat patruus infantis.& ĩ.eo.uer.x.

Hæreditas furioso delata, quæ debet adiri per curatorem, non adita non transmittitur ad hæredem, sed legata sic. Bal.in l.

potuit. v. q. C. de iure delibe. l. fi. §. pen. & ibi Bart. C. de cura. furioso. & ſ. eo. uer. antepen.

Hæreditas non transmittitur, si hæres medius est extraneus, licet extrema sint habilia, ut quia testator sit ascendens, & is, qui allegat transmissionem, sit descendens: quia requiritur, quod etiam hęres medius sit de linea; aliàs per eum nunquã fit transmissio. Bal. fin. in l. si auia. C. de iure delib.

Hæreditas fratris, uel extranei, nõ agnita non transmittitur in alium fratrem. Bal. & doct. in l. j. C. de his, qui ante aper. tab. l. quoniam. & ibi Bar. & doct. C. de iure deliber. & ſ. eo. uersi. † xxvij. † Vide Fran. Are. in l. qui duos. in iij. col. uersi. in gl. de uulg. & pup.]

Hæreditas infantis an transmittatur ad matrem, uel ad auiam paternam. Bald. in l. j. C. de his, qui ante aper. tabul. non determinat, sed allegat casum. in l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad Treb. ubi uide Bar. in l. si filius. de uulga. & pupil. & per Bal. in l. j. §. in nouissimo. C. de caducis tollend. & in l. apud hostes. C. de suis, & legi. & ſ. uer. Mater an succedat. uer xliiij.

Hæreditas non adita non transmittitur, si sit datus substitutus. Bal. in l. apud hostes. C. de suis, & legit. Vide Bald. in l. iij. C. de hær. instit. & omnino. & ſ. eo. uersic. xvij. & per Bart. in l j. vj. col. ff. de uulg. & pup. Sed ius deliberandi transmittitur: per Bald. in d. l. apud hostes.

* Hæreditas non adita transmittitur, cùm hæreditatis aditionem in certum tempus testator distulit. Old. col. cviij. in fin. iij. q. Aymo Crau. consil. cxxvij. num. 10. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreditas non adita transmittitur per filium, etiam clericum, uel episcopum, uel monachum, licet non sit in patria potestate: quia quando agitur de fauore suo, censetur esse in potestate, & sic non perdit beneficium suitatis, & transmissionis. Cy. & Bal. in l. apud hostes. C. de suis & legi.

* Hæreditatem descendentis non aditã, ascendens non transmittit. l. quoniam sororem. C. de iure deliber. gl. in l. cùm antiquioribus. C. de iure deliber. Socin. in l. qui duos. §. cùm in bello. not. j. ff. de reb. dub. Paul. Castr. consil. ccciiij. in extre. uol. j. Corn. con. v. col. ij. uol. ij. Aymo Crau. con. xxxvij. nu. 4. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Ius legitimæ ad hæredes etiam extraneos transmittitur. Salic. in l. j. q. j. C. de inoff. testam. Alex. con. lv. col. iij. consi. ccl. consil. fin. uol. ij. Dec. consil. lxxxj. col. j. consil. ccciij. in prin. Aym. Cra. cõ. cccxij. n. 5. uol. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreditas non adita transmittitur ad filios, etiam post mortẽ aui conceptos. Cy. & Bal. in l. si quando. ij. col. C. de inoff. testam. & in l. j. C. de his, qui ante aper. tab. ſ. eo. uer. xij.

10 Hęreditas patris non adita transmittitur ad quemcunq; hæredem, etiam extraneum, & ad matrem, propter suitatem. Bar. in l. hæreditatis filius. de castren. pecu. no. in l. filius, qui patri. de uulga. & pupil. per doct. & in l. ex militari. in fine. cum l. seq. ff. de testa. milita. & in l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad Tertul. & tex. & doct. in d. l. apud hostes. Bart. & Bal. in l. iij. C. de iure delibe. Bart. in l. si quis filium. de acquir. hæred. & in l. uentre. ubi plenius post gl. eo. tit. Si tamen allegatur filium adiuisse, & non probatur aditio, non potest fundari in trãsmissione: aliàs sic, secundum Lapum allegatione lij. & Ant. de Butr. in c. sæpe. de resti. spol. per text. in l. habebat. ff. de instito. actio. uide per Alex. cõsil. lxxx. j. parte, in prin. & per Fran. Aret. in l. qui se patris. in repe. C. unde liberi.

Hæreditas ascendentium, etiam nõ adita, transmittitur ad descendentes, etiam non suos, per tit. C. de his, qui ante aper. tabu. ut ibi no. & Paul. de Castr. consil. vj. & consil. cxvj. & ſ. † eo. uersic. xxij. Bar. in d. l. uentre. † Et ibi per Fran. Aret. in colum. antepen.

Hæreditas non agnita transmittitur ad descendentes, scilicet institutos: aliàs non. gl. & Bart. in l. j. C. de his, qui ante aper. tabul. Item intelligitur, scilicet natos post mortem eius, de cuius hæreditate agitur. gl. & Bart. ibidem. & s̃. eo. uersic. ix. Cy. & Bald. in l. si quando. ij. col. C. de inoff. test. in j. q. & Dy. in l. Gallus. de lib. & posthu.

Hæreditas transmittitur, etiamsi hæres ignoret se hæredem, & interim decedat. gl. & Bart. in d. l. uentre. iiij. col. Quod uerũ est, etiamsi sint uenientes ab intestato. Bar. ibidem. Item,

Hæreditas, etiam non adita, facto alterius transmittitur. Bart. ibi post gl. Item,

Hæreditas non adita, etiam ob timorem pœnæ legalis, transmittitur. Bart. ibi. in v. col. post glo. Quod est uerum, etiamsi non sit adita timore pœnæ statuti, quia sit forensis prohibitus succedere ciui, & moriatur ante aditam, secundum Bar. ibi singulariter. Item,

Hæreditas transmittitur per suum ad quoscunq;, etiam extraneos. Bar. ibi, in v. col. & Paul. de Castr. consil. lxvj. Quod est uerum de iure ciuili. Bar. ibi. ubi dicit uerum cum beneficio abstinendi, sicut hæres suus habebat. & tenet Cyn. in d. l. apud hostes. Item uerum, etiam momento, & perpetuò. Bal. in d. l. apud hostes.

Hęreditas non transmittitur per suum furiosum, uel infantem, etiam ad ascendentes. Bart. ibi. in vj. col. post Iacob. de Bel. in disputatione. Sed Bart. tenet ibi contra Iac. dicens, quòd filius siue sciens, siue ignorans etiam impeditus quomodocunq;, transmittit hæreditatem paternam, non agnitam de iure ciuili, si est in potestate: aliàs non, puta si habet substitutum uulgarem: quo casu nõ transmittit nisi agnitam, ne excludatur substitutus: ut ibi. uer. concluditur ergo. & s̃. eod. uer. vij. Item,

Hæreditas materna non adita non transmittitur. Bart. ibi pen. col. per l. ij. C. ad Orfi. & ſ. eo. uer. xxxiij.

Hæreditas non subditi Romano Imperio non transmittitur. doct. in l. j. ff. de testa.

20 Hæreditas non adita non transmittitur per emancipatum. Alex. in l. sub conditione. de lib. & posthu. qui dicit hãc esse opin. communem contra Bar. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. de quo in l. uentre. ult. col. per Bar. ff. de acquir. hæred.

Hæreditas paterna trãsmittitur hodie per emancipatum, sicut per suum. Bar. in d. l. uentre. pen. col. in l. j. ubi uide omnino. C. de his, qui ante aper. tab.

Hæreditas ascendentium non adita, nec repudiata, transmittitur ad descendentes, etiam non suos. Bar. in d. l. uentre. pen. col. s̃. eo. uer. xj.

Hęreditas infantis non adita transmittitur ad ascendentes per lineam paternam. Bart. in d. l. uentre. gloss. Bart. Bal. & doct. in l. si infanti. C. de iure deliber. & per Bal. in l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. & in l. j. ult. colu. C. de his, qui ante apertabul. & Bar. in l. hæreditatis. §. filius. de castren. pecu. & in l. Lucius. de iure fisc. imò etiam ad matrem: ut s̃. eod. uer. vj.

† Et per Fran. Aret. in d. l. uentre. in ult. col.]

Hæreditas per patrem non agnita transmittitur in filium. Bal. in l. si auia. C. de iure delib.

Hęreditas transmittitur per nepotem institutum ab auo simul cum patre suo ad filios suos, si habet, aliàs non, secundũ Bal. in l. j. §. in nouissimo. C. de cad. tollen.

Hæreditas non adita regulariter non transmittit. l. iij. & l. quoniam sororem. C. de iure deli. nisi inter filios. l. j. & ibi doct. C. de his, qui ante aper. tabul. & in l. j. §. in nouissimo. de caduc. tollen. & s̃. eod. uersic. x. cum duobus sequen. & per † discursum. † Et per Franc. Aret. in l. uentre. de acquiren. hæred. & in l. qui liberis. in princ. in ij. col. in uer. in gloss. in princ. & in l. si mater. in j. col. uersic. in gloss. ibi: quia etiam. de uul. & pup.

Hæreditas transuersalium non adita nõ transmittitur per ignorantem. l. quoniam sororem. & ibi Bal. C. de iure delib. & tenet Bal. in l. j. ad fi. C. de his, qui ante aper. tab.

Hęreditas non adita transmittitur ad eum, qui potest adire, uel repudiare, non aliter. Bar. in l. quis filium. §. j. ff. de acq. hær. Bal. in l. j. de his, qui ante aper. tabu.

Hæreditas delata substituto pupillari transmittitur ad quemcunq;, sicut hæreditas data filio per institutionẽ. Casus sing. secundum Io. de Imol. Bart. & Ang. in l. sed si plures. §. quos possum. de uulg. & pup. Item,

30 Hæreditas fratris transmittitur ad quemcunq; per filium, sicut hæreditas patris: ut ibidem.

Hæreditas, cuius ius deliberandi transmissum est, potest repudiari per hæredem transmittentis. Bart. in l. qui duos. ff. de reb. dub.

Hæreditas non adita, nec repudiata per filium habentem potestatem repudiandi ex forma statuti transmittitur. Bald. in l. qui se patris. pen. col. C. unde lib. Paul. in l. si fratris. C. de iure delib.

Hæreditas

Hæreditas matris non adita transmittitur ad hæredem in casu l.primæ.§.si ea.secundum Bart.ibi.ff.ad Tertul.
Hæreditas facta transmissibilis durat transmissibilis etiam in persona hæredum sequentium in gradu.docto.& Bart. in l. cum antiquioribus.C.de iure delibe.& Bartol. in l. si pater. §.xv.de lega.iij.
Hæreditas monachi non adita, nec repudiata, an transmittatur ad monasterium.Bal.in l.Deo nobis.§.hoc etiam.ij.col. C.de episc.& cler.& in l.j.x.q.C.qui admit.quòd non. Vide Bar.in l.iij.C.de hære.inst.& in l.j.vj.col.de uulg.& pup.& Pau.de Cast.consi.j.& s. Hæreditas delata.uer.xxv.& liiij. Angel.in l.j.§.qui sint.si quis omis.caus.test.& per Bald.in l. cùm in adoptiuis.C.de adop.viij.col.& Alex.post doct.in l. sub conditione.de lib.& posth.quòd sic.& infrà,Monachus succedit ut agnatus.uersic.pen.
Hæreditas agnita coram iudice incompetenti habetur pro nõ agnita,& ideo non transmittitur ad hæredes. Paul. de Cast. in l.puberem.in fin.C.de iure delibe.
Hæreditas repudiata per suum non transmittitur, etiam ad suos.Bal.in l.j.C.de his,qui ante aper.tabu.
Hæreditas non adita,quæ non transmittitur,defertur ad cohæredes,uel substitutum, uel uenientes ab intestato, & ultimo loco ad fiscum.l.fi.§.cùm autem.& ibi Bar.C.de cad.tol.
Hęreditas pupillo ignoranti delata non adita an transmittatur ad hæredem pupilli ex sola scientia tutoris.doct.in d.l.cum antiquioribus.de iure deli.Bartol.in l. qui duos.de re.du.& Bar.in consi.Perusinus,&c.& infrà,uer.Hęres minoris.uer. pe.& uer.Scientia.uer.viij.
40 Hęreditas extranei delata infanti,& non agnita,non transmittitur per infantem. Bal.in l.si infanti.ij.q. de iure delibe. nisi ad patrem, qui potest adire ex iure suo sibi competenti, mediante persona filij.Bar.& Bal.ibi.in j.col.& ibi no. Item potest adiri pro infante uiuo,& eius nomine:ut ibidẽ etiam per quemlibet eius nomine, antequam decedat, si tutorem non habet.Alex.in l.infantis.C.qui admit.post doct.& Pau. de Cast.in l.fin.C.unde legi.contra Sali. in d. l. infantis. qui dicit requiri ratihabitionem. Sed an possit adiri pro maiori infante sine consensu suo.Bald. ibi. iij. oppo.& si plures sint delatæ, non potest una adiri altera repudiari pro infante.
† Bald.ibi.ij.col.† Et per Fran.Aret.in l.uentre.in ult.colu. de acq. hær.]
Hæreditas infanti delata, non adita transmittitur ad matrem, & lineam maternam.Bald.in d.l.si infanti.iiij.col.& in d.l.j. de his,qui ante aper.tabu.
Hæreditas patris non adita transmittitur per infantem in potestate constitutum.Bartol.in d.l.si infanti.
Hæreditas patris per furiosum non agnita transmittitur ad hæredem,etiam extraneum:secus,si sit extranei. l. Antistius.§. fi.& ibi Ang.de acq.hær.l.fi.§.pe.C.de cura.furio. Bald. in l. potuit.v.q.de iure delibe. tenet nõ transmitti hæreditatem, sed legata sic.& est text.& Bartol. in d.§. pen. & suprà eod. uer. iij.
Hæreditatis pars deuoluta ad masculum uigore statuti excludentis fœminam,transmittitur,etiam non adita, iure suitatis.Bal. singu.in consi.In Christi nomine,amen:factum pro ponitur sub hac forma:quidã nomine,&c.& Lud.Pon.sing. in l.uentre.ff.de acq.hær.& Alex.con.xx.j.parte.
Reliqua circa transmissionem supple j.uer.Hæres,& j.Transmissio.& suprà eo.per discursum.Alex.præalleg.consilio.

Hæreditas restituitur fideicommissario cum onere suo. l.qui quadringenta.& ibi Bart.ff.ad Treb.
Hæreditas auferenda indigno hæredi, restituẽda per fideicommissarium,an debeatur fisco,uel substituto.Bar.in l.sequens gradus.ff.ad Syl.gl.in l.recusare.§.si fisco.ad Treb.
Hæreditas restituenda ipso iure sine actu restitutionis transit in fideicommissarium,uel eius hęredem.Io.de Por.in l.si de cem.ff.de uer.obli.
Hæreditas restituenda per fideicommissarium, non uenit in confiscatione bonorum.Bar.in l.legatarius.ff.de exc.tut.
Hæreditas restituenda alicui ratione infirmitatis, non debet restitui cessante infirmitate.Bar.in l.alumnę.§.si.ff.de adi.le.
Hæreditas restituenda post mortem hæredis an debeat restitui post mortem ciuilem,id est, post ingressum in monasterium.Bart.in l.Statius.§.Cornelio.ff.de iure fisci.
Hæreditas restituta per Trebellianum,fit hæreditas,quæ antẽ non fit.l.filius.& ibi Bartol.ff.ad leg.Falc.
Hæreditas debet restitui pauperibus substitutis pupillo,retenta tantùm legitima ex persona pupilli, non Trebellianica. infrà uerbo,Legitima.el j.uersi.cvij.
Hæreditas restituenda per uxorem,si castè non uixerit, an debeat restitui ea nupta,uel ea mortua.Ioan.Andr. in additio. Spec.de secundis nuptijs.Lud.Pon.in l.si quis hæres.de acquirenda hæreditate.
10 Hæreditas fideicommisso subiecta an possit restitui spurio testatoris.suprà,uer.Fideicommissum restituitur. uer. xj. & j.uerb.Pater naturalis.uersi.xj.per discursum.
Hæreditas clerici relicta suo fratri cum onere restituendi bastardo clerici,applicatur fisco.Bald.in l.si quis presbyter.C. de epis.& cler.uide Bar.consi.Dominicus Blasij,&c.
Hæreditas restituenda an restituatur post bannum hæredi,uel debeatur filijs banniti,an fisco.tex.singu.& ibi doct.& Ang. in l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Trebel.
Hæreditas restituenda per pupillum tutori suo, non potest ei restitui cum ipsius authoritate,licet curatori sic per adultũ. l.j.§.fuit quæsitum.& ibi Bar.ff.ad Treb.
Hęreditatis restitutio qua actione petatur. in Spec. de act. seu petit.§.ij.post uer. quæ autem.
Hæreditaria re una tantùm restituta, an censeatur facta restitutio in omnib.ibidem.
Hæreditas si sit restituenda incapaci, uide s. Fideicommissum restituitur.uer.viij.
Hæreditas an possit restitui procuratori fideicommissarij. in Spec.ubi s.post.d.uer.quæ autem.
Hæreditas restitui potest per procuratorem.in Specul. de ces. actio.§.j.uer.item quæritur.
Hæreditatis restituendæ materiam supple s.uer.Fideicommissum restituitur.& uer. Grauatus.& j. uer. Hæres grauatus. per discursum.

Hæreditatis diuisio post annos triginta fieri non potest: quia dicitur præscriptum iudicium familiæ erciscundæ,gl.& doct. in l.j.ff.fam.ercis. Vide Bald. in l.licet.C.de iure delib.
Hæreditatis diuisio facta cum non legitimo hærede nõ nocet.
Hæreditatis diuisio cùm petitur,& cohæres sit contumax,qualiter contra eum procedatur.in Spec.de contuma. §. x. uer. quid.Et
Hęreditatem diuidere nolens quomodo cogatur à uolente.in Spec.de iud.§.iiij.uer.item hæres.& seq.
Hæreditas cùm diuiditur, quid sit de debitis cõmunibus, uel per unum cohæredem contractis. eod. tit. uer. quid si duo. & sequen.
Hęreditatis diuidendæ materiam supple suprà uerbo,Diuisio. & infrà,uerb.Hæres.per discursum.

Hæreditatis petitio datur fisco contra hæredem indignum.l.j.& ibi Bald.C.de his,qui.ut indi. & in l.iiij.in fin.per Bal.C.ad legem Fal.
Hæreditas peti potest per procuratorem. l. qui ita. §.j. ff. ad Treb.Io.de Por.in l.si stipulatus fuerim.ff.de uerb.oblig.
Hæreditatis quæstio debet agi,ubi est maior pars hæreditatis. Bald.in l. fin. vj. q. C.de edi.diui Adri.& l.j.C.ubi de cri.agi oport.
Hæreditatem petens debet probare se esse hæredem, & adiuisse.Bald.in l.fi.C.qui admitti.Item debet exprimere an sit hæres ex testamento, uel ab intestato.Bald.in l.ij.C.de suc. edi.& in Spec.de acto.§.j.uer.item qui se dicit.
Hæreditas peti non potest ex eadem scriptura iure directo,& iure fideicommissi.l.fin.& ibi Bal.C.de codicil.
Hæreditatis petitio est uniuersalis, tamen potest pro una re proponi.Spec.de tuto.§.fin.uersi.quid si quis.
Hæreditatis petitio directa,uel utilis cùm intentatur,quid aduertat agens.Et
† Hæreditatis petitio tutior est,quàm rei uendicatio, uel Publiciana.d.Pet.Phil.Corn.in consi.j.incip.In præsenti.in litera H.la ij.in iij.parte.]
Hæreditatis petitio in dubio uidetur intentata directa.Et
Hæreditatis petitio an computetur inter iudicia generalia utilia.in Spec.de act.seu peti.§.ij.uersi.sed & si.& seq.
Hæreditatis petitio debet præcedere iudicium, familiæ erciscundę.

scundę. in Spec. de actore. uer. item qui se dicit. cum uers. sed pone, quidam.

Hæreditatis petitio directa si proponatur pro utili, an sit exprimendum in libello utilis, uel directa. in Specu. de actio. seu pet. §. ij. uer. quid ergo. & seq.

Hæreditatis petitio est mista, siue in rem scripta. Item,

Hæreditatis petitione conuentus qualiter se defendat eod. tit. §. iij. uer. si autem. & de contumacia. §. iiij. uer. quòd si fortè.

Hæreditatis petitione intentata, qualiter fiat missio contra contumacem. in Spec. de primo & secundo decre. §. iij. uer. uerum.

Hæreditatis petitione conuentus an cogatur dicere titulum suæ possessionis: & de interrogationibus in tali iudicio in Spec. de inter. quæ fi. ante litis contesta. §. j.

Hæreditatis petitio non datur pro re, quam quis possedit aliquo tempore post mortem defuncti. in Specul. depositi. §. v. uersic. in summa. & §. x. uersic. hoc quoque.

† Hæreditatis petitio non competit contra titulo possidentem. d. Pet. Phi. Corn. in con. cclxxviij. in litera I. & L. in iiij. parte. & in consil. lxv. incip. Licet. in litera K. in j. parte. ubi quòd datur, quando titulus est erroneus, ut quia emit in subhastatione, non seruatis solennitatibus.]

Hæreditatis petitio, & rei uendicatio, an differant. in Spec. de contu. §. iiij. uer. quòd si fortè.

Hæreditas an petatur per querelam inofficiosi testamenti: in Spec. de lib. concep. §. x. uer. sed nunquid in querela.

Hæreditatis petitio contra quos, & inquantum detur, & qualiter in ea fiant positiones. in Spec. de iudi. §. j. per totum.

Hæreditatis petitione qualiter fructus petantur à possessore. in Spec. de propriet. §. illud. uersic. porrò.

Hæreditatis petione intentata, fit condemnatio etiam ad ea, quæ postmodum sunt possessa. in Specul. de iureiur. uer. sed opponitur.

Hæreditatis petitionis materiam supple j. uer. Petitio hæreditatis. per totum.

Hæreditatis possessor an cogatur dicere titulum. infrà, Possessor hæreditatis. uersic. v.

Hæreditatis possessori quandoque causa uitandi scandali potest iudex iubere, ut caueat de non peiorando hęreditatem. in Spec. de seque. pos. & fruc. circa medium.

Hæreditatis possessorio iudicio quomodo formentur libelli. in Spec. de causa pos. §. j.

Hæreditatis possessio multiplex ponitur in Specul. de iud. §. j. per totũ. De hac materia supple j. uer. Possessor hæreditatis.

Hæres proprijssimè dicitur is, qui est hæres re & nomine, non qui est hæres ex re certa. Bald. in l. si non speciali. penul. col. C. de testa. † In materia feudi hæredis appellatio qualiter intelligatur, uide Ioan. Lup. in repeti. Rub. de donat. inter uir. & uxor. fol. 172. in fine, & Soci. in consil. xix. col. j. Quod intellige de masculis tantùm, & non de fœminis: etiam non ueniunt extranei, nisi sit dictum quibuscunque. Et quid in emphyteusi ecclesiastica. Decius con. clxxj. col. ij. circa finem.

† Adde, quòd hæres, secundum bea. Tho. super epistolã Pauli ad Rom. viij. est ille, qui principalia alicuius bona percipit: & dicit Gręcè κληρόνομος.

Hæres non dicitur is, qui agere, & conueniri non potest ut hęres. no. in l. cùm à matre. C. de rei uen. & Bal. in l. quoties. in prin. C. de hær. insti.

Hæres esto, dicitur uerbum directum, sicut uerbum, Hæredẽ facio. Bal. in rub. C. de impu. & ali. subst. & in l. fin. de sacrosf. eccle. Sed

Hæredem faciat, est uerbum obliquum. Bald. in d. rubr. quam etiam uide in l. humanitatis. iiij. q. principali. C. de impub. & alijs subst.

Hæres dicitur fictè, non uerè possidere. l. eius, qui. & ibi glo. & Bar. ff. si cer. pet.

Hæres pro parte temporis unus fieri potest, & pro parte alius. Bal. in l. extraneum. C. de hær. inst.

Hęredis appellatione uenit etiam bonorum possessor. l. j. §. bonorum. & ibi Bart. Lud. & doct. ff. ad Trebel. in l. in conditionibus primum locum. §. si patronus. de cond. & demon. l. filius. ff. quod cum eo. Bar. in l. fin. x. col. C. de edic. diui Adri. tol. & Alexand. in l. j. unde liberi. & Bald. in c. si pater. xviij. col. de test. in vj. Sed quid in statuto excludente filiam propter hæredem masculum. Pau. de Cast. in con. cxv. & infrà, † uer. Statutum. † Et per Franc. Aret. in l. pro hærede. §. Papinianus. de acquir. hær. in pe. col. & in l. j. C. unde liberi. & in l. precibus. C. de iure pa.]

Hęredis appellatione uenit etiam fideicommissarius. l. si filius. quod cum eo. & ibi Alexand. l. j. §. de illo. & ibi Bar. ad Treb. & ibi Alex. Sed Ioan. de Imo. tenet contrà in l. qui liberis. §. hæc uerba. de uulg. & pup. ubi Ioan. de Por. tenet contra Io. de Imol. Sed Pau. de Cast. in consi. cxxxj. ubi dicit, quòd uenit impropriè. Vide Bald. in c. si pater. vj. & xviij. col. de testam. in vj. in repet. & Alex. in rubri. C. de impu. & ali subst. Item uide Pau. in consi. clxij. & sequen. Item an in statuto. Alex. consi. lxxxij. ij. parte.

† Hæredis appellatione an & quando intelligatur de primo, an uerò de alijs usq; in infinitum: uide Ioan. Lup. in repet. rub. de dona. inter uir. & uxor. col. clxxij.

Hęredis appellatione uenit etiam legatarius. l. in tempus. in fine. ff. de usuca. doct. & Ludo. Pon. in l. j. §. bonorum. ad Trebel. Bart. in l. in conuentionalibus. de uerbo. significa. Bart. in l. instrumenta. C. de fideicom. in Specul. de testa. §. j. post uerbum, pone nullus. & per Alexan. in cons. ix. ij. parte. & in d. l. in conuentionalibus. quòd improprijssimè dicitur hæres: secundum Bald. in l. si abducta. C. de furtis. & per Bald. in l. quædam. §. nihil. de eden. in Specul. de loca. §. vj. uer. cxij. & seq.

10 Hæredis appellatione uenit etiam hæres pro parte. l. in conditionib. §. fi. de cond. & demon. Item,

* Hæredis appellatione singularis successor, quo ad ius agendi, non uenit, quo ad ius excipiendi. l. j. ff. de excep. rei uen. Bar. in l. si tertius. §. si quis prius. ff. de aq. plu. arcé. Alex. in l. quædam. §. nihil interest. ff. de edend. Ias. consil. xcij. num. 5. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Hæredis appellatione uenit etiam hæres in re certa institutus impropriè, non propriè. Bald. in l. liberti. C. de ope. lib. x. & xv. colu. & in l. si non speciali. C. de testa. & not. in l. quoties. & ibi per Alexan. C. de hær. inst. Sed glo. in l. si quis priore. in princi. ff. de testa. dicit esse loco legatarij, si alius sit hæres uniuersalis, uel ex quota. Vide in Spec. de test. §. j. uer. vj. & per Io. de Imo. in l. ex facto. la grande. uer. ulterius ultra prędicta. de hæredi. instituen. & Angel. & Imo. in l. Gallus. §. etiam. de libe. & posthum. Item uide omnino Alexand. in l. quædam. §. nihil. de edendo.

Hæredum appellatione ueniunt soli filij. l. ex facto. §. fin. & ibi glo. & Barto. ff. ad Trebel. doc. Bald. & Paul. in l. antiquitas. C. de usufr. Bar. in l. j. C. de condi. inser. & in l. j. §. ubi autem. uer. ex hoc apparet. C. de cad. tol. & c. j. §. si cliẽtulus. de feu. alie. & ibi Bal. & per Alexan. in l. quædã. §. nihil. ff. de eden. ubi dicit uerum in his, quæ sui natura non transeunt nisi ad filios: per l. pro hærede. §. si quid tamen. & ibi Bart. ff. de acquiren. hæred. & Alex. consi. lxxxviij. iiij. parte, & consi. cvj. j. parte. & Bar. in l. j. C. si liberalitat. Imperi. soci. lib. x. ubi plenè. & Bald. in l. pen. C. de lib. & eorum libe. ubi dicit nomen hæredis quandoque poni pro filio.

† Adde, quòd hæredis appellatione in ultimis uoluntatibus liberi solùm intelliguntur: sed in contractib. intelliguntur etiam extranei hæredes, si liberi non extant: ut in l. in conuentionib. ff. de uerb. sig. & ff. de ope. li. in l. patronus. Bar. in l. ex facto. §. ult. & ibi per alios doct. ff. ad Treb. Bal. in rep. c. si pater. de test. li. vj. & no. in l. iij. C. ad leg. Iul. de ui pu. & in l. nõ intelligitur. §. cũ ex causa. ff. de iure fis. & in l. nouatio. ff. de noua. Bart. in repe. l. cùm acutissimi. in xxij. char. C. de fideic. & Abb. in c. cùm dilecti. de don. & in c. in præsentia. in vj. & viij. col. de prob.

Hæredes, id est, filij, secundum uulgus. c. in præsentia. de prob. Alex. in l. id quod dicitur. de uerb. obli. vj. charta.

Hæredum appellatione non ueniunt extranei, etiam in fideicommisso. Bart. in l. Gallus. §. etiamsi. de lib. & posthu. & in l. si quis filium. §. fi. de acquir. hær. & per Bal. in c. j. de natura suc. feu. & omnino per Bar. in l. pro hærede. §. si quid tamen. de acquir. hær. & infrà, uer. Substitutio interpretatur, uer. xxx. Item nec in feudo. Pau. de Cast. consi. clxxvij. Secus tamen in emphyteusi. & j. secundum Pau. de Ca. con. cxxxiij. & s. Emphyteusis stipulata. uer. j. Item,

Hęredis

Hæredis appellatione uenit hęres directò,non per obliquum. l.qui liberis.§.hæc uerba.& ibi Bald. & docto. ff. de uulg. & & pup.Item,

Hæredis appellatione non uenit hæres hæredis. d. l. qui liberis.§.hæc uerba.ubi Bald. no. dicit uerum,quando uerbum Hæres,profertur à testatore. Vide tamen Bartol. in l.filius. §. diui. de lega.j. & in l. paterfami. de uulga. & pup.& in l.si quis filium.§.fi.de acqui.hær.& in l.j.ff.de const. prin.& no. in l. qui per successorem. de regul. iur. & in l. sciendum. de uerb.signi.& Oldr.consi.xxj. contrarium probatur in l. fin. C.de hęr.inst.& ibi Bal.xxj.q.tenet contrarium in pœnalib.

† Per d.Fran.Aret.in l.cum filio.de uulga.& pup.& Fran.Are. & do.Iason May.in l.pater.de uulga.& pup.& Fran. Aret.in l. cum filio. in vj. col. de leg.j.& dom.Iason May.Institut.de act.§.actionum.nu.2.10.& do.Pet.Phil.Cor.in con.cclxxix. incip.Videtur.in litera D.in iij.parte.] Item,

Hæredis appellatione an ueniat primus hæres. tex. & Bald. sic.& doct.in l.cùm antiquitas.C.de usufru.& in l.in annalibus.& ibi glo.& Bart.& Bald.C.de leg.& Bart.in l.quia personale.sol.mat.Bart. in l. Gallus.§. etiamsi parente.de lib.& posthum. & in l. si quis filium. §. fin.de acquiren.hær.& in l. j.iij.col.de const.princ.Bald.in l.fin.iij.col. C.de hær.instit. & adde infrà,Societas finitur.uer.iiij.& v.& infrà, uer. Priuilegium extenditur.uersi. lxxxvj. & in Specul. de arbi. §.j. uer.sed ubi.

Hęredum uiuentium appellatione ueniunt tenentes primum gradum.Angel.in consi.clxxxv.Charissime frater,&c.Alex. in l.si quis Titio.de usufr.accres.

Hæredis appellatione uenit qui fuit hæres, si scriptus esse noluit.Bal.in l.multū. C. si quis alteri, uel sibi.per l.peculium. §.fi.de usufr.leg.Item,

20 Hæredis appellatione non uenit pater,uel alius extraneus. Bald.in c.j.de natu.suc.feu.& sup.eod.uer.xiiij. & Bald.in l. liberti.ulti.col.C.de ope.lib.Item,

Hæredis appellatione uenit pater acquirens per personam filij instituti ab extraneo: quia tunc pater loco hæredis est. Bald.in l.fi.C.de hæredi.instit.in vij.col.Item,

Hæredis appellatione uenit etiam monasterium,stante statuto,quòd hæres occisi habeat bona occisoris,quando occiditur monachus:ut infrà, uer. Monasterium succedit. uersic. xxix. & Baldus in authen.ingressi.vj.q. C. de sacrosan.eccl.

Hæredum appellatione ueniunt etiam executores testamenti ad distribuendum inter pauperes: quia ipsi uidentur hæredes instituti,& grauati dare pro anima testatoris. ca. cùm tibi.de testa.Bald.in l.precib.xx.col.C.de impu.& ali.subst. & in auth.licet.C.de natu.lib.& in l.j.C. ad legem Falci. ubi dicit tunc non deberi sibi Falcidiam.& tenet Bart.in l.hæreditas.la ij.& in l.illa institutio. de hær.inst.& suprà , Executorum testamenti potestas.uer.xxiiij.Item,

Hæredis appellatione uenit etiam fiscus, quando succedit per successorium edictum,non quando per confiscationē.Bald. in l.pen.§.j.C.ad Treb.Item,

Hæredis appellatione ueniunt etiam plures, quando plures sunt.l.si plures.& ibi Bartol.de legat.iij.Item,

Hęredum appellatione ueniunt etiam uenientes ab intestato, quando in testamento est unus tantùm hæres , & dicitur in eo,Quisquis mihi hæres erit.no.in l.ex duobus.§. filium. & ibi Bartol.de uulga.& pupillar.

Hæres dicitur etiā qui de iure prætorio succedit.l.j. & ibi Bal. C.unde liberi.

Hæres repræsentat personam defuncti pro ea parte, pro quà est hæres:& eatenus contra eius factum non potest uenire. l.cùm à matre.& ibi Bart. C.de rei uen. Quod uerum,nisi in hærede testatoris non subditi Romano Imperio.docto.in l. j.ff.de testam.

Hæres quomodo repręsentet personam defuncti in l.eum,qui ita.§.te & Titium.& ibi Ioan. de Por.de uer. oblig.

30 Hæredis appellatione in feudis uenit masculus, non fœmina , nisi etiā de fœmina sit facta mentio in concessione. Bal. in l.fi.C.de suis,& legitimis.

* Hæredum masculorum appellatione,uel hæredum utriusq; sexus,aut ex suo corpore procreatorum , non ueniunt filij, nisi hæredes sint,sec.com.opin.Bar.in l.ut iurisiurādi.§.si liberi.ff.de oper.libert.Bal.in l.liberti,libertæq;. C. eo. de op. libert.Dec.in l.j.col.ij. C. quan.non pet.part.Bal.cō.ccccl v. uol.iij.con.cc.co.ccij.col.ij.uol.v.Pau.Cast.con.cclix.col.ij. con.ccciij.col.pe.uol.j.con.xciij.col.fi.con.cxlvj.col.j.consi. ccxliiij.col.pen.dub.iiij.uol.ij.Alex.con.x.uol.ij.con.xxvj. col.ij.uol.v.Corne. con.cccix.col.iiij.uol.j.con.cxcix.colu. xiiij.uol.ij.Dec.consi.lxxviij.col.ij.consi.ccviij.col.iij. consi. cccxc.col.iij.con.ccccxlv.col.ij.Ias.con.lvij.col.j. & ij.uolu. j.con.clxxx.col.v.uol.ij.Fran.Curt.min.con.cxxxviij.colu. iiij.in extre.Io.Ant.Rub.Alex.con.xviij.Ay.Cra.cōs.cxxxj. nu.7.con.cxcvij.nu.5.uol.j.aliud tamen nonnullis uidetur, inter quibus est Pau.Cast. in l.ex facto.§.fi.ff.ad S.C.Trebel. Crot. in l. qui Romæ.§.duo fratres.ff.de uerbo.oblig. Ias.in l.si non sortem.§.libertus.col.fi.ff.de condic. indeb.con.vij. col.ix.uol.iij.con.cxviij.col.iij.uol.iiij.Dec.cōs.clxxxv.col. ij.& iij.con.cccxcv.col.ij.Io.Ant.Rub.Alex.con.lxxxv.col. ij.consi.cx.col.j.consi.clxiiij.dub.iij.Lu.Gozad.consi.xxvj. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæredes filios esse,necessarium non est,cùm sunt sub hæredum nomine uocati, cùm omnino ad eos uoluit bona spectare, qui uerbo hæredum eos ideo uocauit, quia utplurimùm hęredes sunt.Dec.con.xxxviij.col.v.Aym.Crau.con. cxxxj.nu.9.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

Hæres an quis præsumatur,& ex quibus actibus.Item,

Hæres quomodo probetur.Bald. in l.non hoc.C.unde cogna. & Bar.& doct.in l.gerit.de acq.hær.

Hæredem non potest habere,qui mori non potest.l.j. in fin. ff. si quis ius di.non obtempe.Bald.in l.generaliter.in princip. ij.col.C.de re.cred.& iureiur.

Hæres tenetur exonerare conscientiam defuncti.c.fi.de sepul. & j.Hæres conuenitur.uer.xiij.

Hæres purè institutus simul cum altero instituto sub conditione,an sit dominus totius hæreditatis,pendente conditione adiecta cohæredi.Bar.in l.planè.§.si coniunctim. de leg.j.& in l.ij.si pars hær.peta.Io.de Por.in l.uerbis.ff.de uulg.& pu.

Hæredes an sint, uel non requirendi sunt per generale proclama ad instantiam fideicommissarij petentis se mitti in possessionem bonorum ex beneficio l.edicto.C.de edi.di.Adr. secundum Bar.ibi:post gl.& j.Proclama.uer.viij.

Hærede dicitur carere is, qui cùm est mortuus , non reperitur qui uelit hæreditatem eius.glo.in d.l.fin. Quod intellige secundum Bar. ibi scilicet facto generali proclamate. & tenet Bald.in l.pe.§.j.C.ad Treb.scilicet quando nemo uult hęreditatem,nec consanguineus, nec fiscus:ut ibi.

Hęres an intelligatur institutus per uerba, Si filius meus hęres non erit,talem substituo.Barto.in l.Gallus.in prin.ff.de lib. & posthu.& suprà,Filius hæres.uer.xix.

Hæres fictè dicitur ante aditionē : unde non comprehenditur à statuto loquente de conditione.Bar.in l.hęres.de acq.hęr.

40 Hæres an possit allegare turpitudinem defuncti. j. Hæres conuenitur.uer.xviij.l.filios.& ibi Bartol.C.de his, quæ in frau.credito.

Hæres instituitur per uerba,Hæres sit,iubeo:uel,Hæres sit,rogo. Bal. in l. quidam elogio. C. de iure deli. Sed an per uerba,Volo te instituere.Pau.de Cast.consi.cxcij.

Hæres in uita institutus dicitur insolidū hæres,licet post mortem suam alter sit institutus.Bal.in addi.Specu.de instr.edi. uer.si duo sunt.Vide Alex.in l.extraneum.C. de hære. insti. & Ang.in §.hæres.Insti.eod.

Hæres si quis instituatur malis artib9 ipsius,qui se institui procurauit,dicitur in dolo.Bal.in l.j.in fi.C.si quis ali.test.proh.

Hæredum appellatione ueniunt ultimi in ultimo testamento scripti, quando fit donatio hæredibus Titij uiuentis, si Titius post primum testamentum ante donationem factam fecit aliud,in quo alios hæredes instituit, nisi constet de affectione donantis ad primos hæredes. Car. singu. in clem. j. §.fi.iiij.q.de iureiur.

Hæredum appellatione quando ueniant etiam extranei, uide latè per do.Phi.Deci.in consi.ccxciiij.incip. In testamento comitis.in ij.uol.

Hæres esse nō probatur, qui comparauit citatus ut hæres.Bal. in l.eam,quam.vj.col.C.de fideicom.

Hęres dicitur tripliciter,s.uniuersalis,& quasi uniuersalis, qui instituitur in legitima: & particularis, qui instituitur in re certa.Bal.in l.fi.v.q.C.de hęredi.insti.Item,

Hęres ponitur tribus modis, s. pro filio etiam repudiante: item pro hærede in habitu, non in actu: item pro hærede habitu, & actu. Bal. in l. si fratris. in fin. C. de iure delib.

Hęres censetur eadem persona cum defuncto. in auth. de iureiur. à morien. præsti. post prin. & in Spec. de iur. cal. §. ij. uer. sed nunquid hæres. de locato. §. vj. uer. xviij. de feu. §. ij. uer. xxvij. Sed legatarius non nisi improprijssimè. Bal. in l. si abducta. C. de furtis. & ideo tenetur ad interesse, nō ad pœnas † pro defuncto. Bal. in l. j. C. ne ex delic. defun. pe. col. † Et per Fran. Aret. in l. si sub una. §. si quis uiam. in prin. ij. col. de uer. oblig. & do. Pet. Phi. Cor. in consi. cxij. incip. Quanquam. in litera R. in ij. parte.]

Hæredem qui se dicit, intelligitur scilicet insolidum, nisi aliter limitetur. l. si defensor. §. j. de interro. act.

50 Hæres etiam de quo non est facta mentio in contractibus, subintelligitur. l. ueteris. & ibi Cyn. & doc. C. de contrahen. & commit. stip. l. si pactum. de prob. l. si necessarias. §. de uendendo. de pig. act. l. ij. & ibi gl. & Bal. C. de pac. inter. empt. & uen. Bart. in l. si marito. §. si pater. solu. matr. & Bald. in addi. Spec. de emp. & uen. uer. iij. & ibi Spec. §. j. de obl. & sol. §. j. l. si uxor. & ibi gl. & Barr. C. de pig. l. sicut. §. si debitori. & ibi Bar. ff. qui. mo. pig. sol. & per Bart. in l. qui in futurum. §. j. ff. de pact. Hoc non procedit in promissione de stando iuramento alicuius: quia nō intelligitur de hærede illius. ĩ. Promissio. uer. lv. Item uerū in transitorijs ad hæredes, aliàs nō. Vnde constituens se soluturū pro alio, etiam hæredes obligat. l. j. & ibi Bal. C. de consti. pe. & Bal. in l. j. ult. colu. C. per quas perso. no. acqui. dicitur, quòd si dico, Promittis mihi: uideor prouidere etiam hęredi meo. per l. si pactum. de proba. Sed quid in rescriptis. infrà, Rescriptum. el j. uer. x. Secus in stipulatione ususfructus: quia non transit in hæredem in dubio, nisi actum sit. l. stipulatio. §. si quis ita. de uerb. obli. & ideo promittens sistere Titium, non debet sistere hæredem Titij. l. si decesserit. & ibi docto. & Alex. qui satisd. cog. l. scimus. ad fi. C. de fideius. Item secus in stipulatione continente factum personale stipulatoris: quia hæres agit, si de ipso sit facta mentio in stipulatione. l. si ita stipuler. & ibi Alex. & doc. de uer. obl. & ibi dicit Ange. & Alex. ꝙ facultas iurandi propria authoritate concessa alicui, transmittatur etiam ad hæredem: per gl. ibi in fi. & ĩ. uer. Licentia. uersic. xxvj. Item secus in legatis, quæ in dubio nōn transeunt ad hæredem. l. apud Iulianum. §. si quis alicui. & ibi doct. & Bart. de leg. j. & & l. si Augustæ. de lega. ij. Adde omnino Bal. in l. ambiguitate de usufr. & infrà, Legatum quibus. uer. x. xxix. xlj. & xlvij, cum trib. seq. & lij. & in uer. Legatum transmittitur. per totum. & text. in l. iiij. & in l. huiusmodi. quando dies leg. ced. nisi legatario esset facta substitutio in legato: quia intelligitur, scilicet si sine filijs decesserit. l. generaliter. in fi. C. de insti. & substit. De quo scilicet an legatum debeatur hæredi, uide etiam in l. à testatore. de condi. & demon. & in l. mortuo. §. j. de leg. j. Secus autem in testamentis. l. cùm acutissimi. C. de fideic. & l. generali. §. cùm autem. de instit. & substi. Item secus in iure patronatus relicto, alicui: ut ĩ. uer. Ius patronatus. uer. v. cum duobus præcedentibus. Item,

* Hęredum appellatione in substitutione ueniunt omnes descendentes eius, cui facta est substitutio, cuique eius hæredes omnes substituti. doct. & præ alijs Ias. in l. Gallus. §. & si parentes. col. vj. ff. de li. & posth. Alex. con. cxxxix. col. j. uol. j. Ay. Cra. con. clv. nu. vj. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæredum appellatione in Gallia etiam extranei ueniunt. Guid. Pap. dec. ccxxx. Ay. Crau. con. ccciij. nu. v. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæredum masculorum, utriusq; sexus è suis corporib. procreatorum, non ueniunt extranei etiam in materia, quæ ad extraneos transire potest. Alex. Iason Soc. & alij in l. Gallus. §. etiam. ff. de li. & post. Alex. con. cv. col. ij. uol. j. con. cxxxix. col. ij. uol. vj. Dec. con. lxxviij. col. j. con. ccviij. col. iiij. consil. cccxcv. col. ij. Soci. con. xij. uol. iij. Ay. Cra. cons. xxxviij. nu. ij. & v. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Hæredis mentio in statuto licet non fiat, tamē subintelligitur. Bar. in l. postulante. in prin. ff. ad Treb. Secus in pacto, quòd quis capi possit. Barto. in l. si decesserit. qui satisd. cog. Quid in statuto, quòd credatur iuramento damnum passi. infrà eod. Idem dicit ibi d. Alexand. qui limitat uerum in hærede qui non confecit inuentarium: aliàs secus, secundum Salic. in l. fin. §. in computatione. C. de iure delib.

Hæredis mentio subintelligitur in dispositione, etiam habente dictionem taxatiuam Tantùm, uel Solummodo: quia sub intelligitur persona hæredis, cùm persona extranei censeatur exclusa, non persona hæredis. Bal. in l. fi. C. de act. empt. per l. stipulatio ista. §. sed si se. de uerbo. oblig. & ibi omnino per Alex. in prin. ij. col. ubi plenè.

Hæres in inuestitura subintelligitur. infrà, uerb. Inuestitura. uersic. xxvj.

Hæres promittentis facere compromissum toties, quoties erit lis finita, non tenetur compromittere, si de ipso non fuit facta mentio in contractu. Pau. de Cast. consi. xxix.

Hæredem se putare, uel successorē, sunt paria. l. item ueniunt. §. fi. & ibi Bar. ff. de peti. hære.

Hæres institutus in parte, quæ sibi de iure tangit, intelligitur hæres in parte sibi tangente de iure communi, non de iure municipali, si sint diuersæ. Bal. in l. quicunque. iij. col. de ser. fugi. & Barth. Cæp. in l. nominis & rei. §. uerbum. de uer. sig.

Hæres anomalus sapit qualitatem omnis hæredis. Bald. sing. in l. eam, quam. v. col. C. de fideicom.

Hæres uerbum est, quod semper subauditur in denominatione nominis proprij: ut cùm testator legat Titio, intelligitur ut hæredi. Baldus in l. eam, quam. viij. colum. C. de fideicommiss.

Hæres, cui est relicta hæreditas per uerbum, Volo, quòd talis capiat pleno iure, intelligitur institutus directò, non per fideicommissum, ideo non patitur detractionem Trebellianicæ. Innoc. in c. ueniens. de sen. excom. & in c. inter nos. de re iudi. Petr. de Sun. in l. Iulianus. §. idem Iulianus. ff. de rei uend.

60 Hæres fingitur hæres à tempore mortis testatoris licet diu pòst adierit hæreditatem. l. si ex re. §. fi. ff. de stipu. seruo.

Hæredes simul instituti, uidentur inuicem substituti, quando ultimus eorum moriens grauatus est restituere. Casus sing. secundum Bart. in l. Titia. §. Seia. de leg. ij. & Paul. in l. cùm quidam. C. de impu. & alijs substi.

Hæres potest relinqui executor testamenti. l. quidā testamento. §. si scriptus. & ibi doc. de leg. j. & sup. Executor testamenti quis dari possit. uer. vij.

Hæres non solenniter institutus, etiam in foro conscientię, potest repelli à cohærede solenniter instituto. Bald. in l. si post diuisionem. C. de iur. & fac. igno. Sed Bald. in l. j. C. de testa. & Ioan. de Imo. in l. nemo potest. de leg. j. & Innoc. in c. quia plerique. de immu. eccle. dicunt, quòd hæres ex testamento non solenni potest salua conscientia retinere hæreditatem, sed non potest fieri iure ciuili, per Alex. in consi. lxx. vij. col. ij. parte. ubi dicit, quòd non competit ius retinendi legata sic. per d. l. si pòst. & ibi Bar. & Bal. & per Bald. in l. j. xiiij. col. de sacrosan. eccl. & in uersi. super primo quæsito. & Bald. in l. cùm quis. iiij. col. C. de iuris & fac. igno.

Hæres non habet titulum in legato ante aditam hæreditatem, nec pòst. Bald. in l. j. pen. col. C. de usur. & fru. leg.

Hæres in testamento scriptus habetur pro substituto filijs natis post testamentum, & sic succedit post mortem filiorum iure fideicommissi. detracta tamē per filios legitima, & Trebellianica. Pau. de Cast. con. lvj. & consi. lvij.

Hæres institutus in legitima dicitur hæres in quota. Ange. in l. ita tamen. §. si patronus. ff. ad Treb.

Hæres institutus, etiam ante mortem testatoris per quadraginta annos, succedit in bonis etiam quæsitis post testamentū. Paul. de Cast. in l. sancimus. C. de testa.

Hæres dolum passi iurat in litē contra dolosum: sed hæres dolosi non patitur iuramentum in lit. ĩ. Iuramentum in litem. uer. xiij. & xx.

Hæres damnum passi non iurat uigore statuti, quòd stetur iuramento damnum passi. infrà, uer. Damnum. uersic. lxj. & uerbo, Statutum de damno dato. uersic. xxv.

70 Hæredes legitimi, & naturales, qui dicantur. Alex. consl. lvj. ij. parte.

Hæres in usufructu tantùm, an sit etiam in proprietate. ĩ. Institutio. uer. cviij.

Hæres, & prohæres, an differant. in Spec. de interro. quæ fiunt ante lit. contest. §. j.

Hæres

Hæres per alium quis esse potest.l.j. & ibi Bald.C.ad Tertul.
Hæredem habere,honor est.Bald.in l.j. pe. col.C.si quis omis. cau. testa.
Hæres non præsumitur,qui ex uerbis non exprimitur.Bart.in l.Nesennius.de excu.tut.& in l.Labeo.de supel.leg.
Hæredis appellatione in statuto uenit hæres, qui fecit inuentarium.Bal.& doct.in l.fi.§.in computatione.pen. col. & ibi Bar.C.de iure delib.
Hęres potest approbare testamentum,in quo legata sunt ultra dodrantem.Barto.in l.non dubium.C.de testa.per auth.sed cùm testator.C.ad legem Fal.
Hæres dicitur tripliciter,scilicet datus,natus,factus. Bald.in l. humanitatis.iiij.quæ.C.de impub.& ali.substi.
Hęredem à principio esse institutum solum,uel post reduci ad solum,paria sunt.Bald.in l. quidam elogio. viij.colu. de iure delib.
80 Hæredis nomen potest exprimi etiam à notario, qui rogatur de testamento.infrà, uer. Nomen.el j.uer.iij. & uer.Testamentum qualiter.uer.xxxviij.ubi plenè.
Hæres nudo nomine habet effectum hæredis in omnibus,quę concernunt suum commodum.Bartol.in l.si is,qui patri.de uulg.& pup.
Hæres non declarat libellum, positionem, exceptionem, uel confessionem defuncti.Bal.in Mar.uerb.Confessio.uer.xij. Sed potest interpretari uoluntatem, & uerba dubia testatoris,nisi agatur de damno tertij.Bart.in l.si quis à filio.§. j. de lega. j.
Hæres, qui non potest institui, non potest esse legatarius. in Spec.de instru.edi.§.xij.uer.oppono.& seq.
Hæredum institutio tractatur in Spec.de testa.& ĩ.uer. Institutio.per discursum.
Hæres in suo patrimonio non potest quis institui.in Specu.de instr.edi.§.xiij.uer.sed super
Hæredis institutio directa,uel fideicommissaria,ponitur,& de eius forma.in Spec.ubi sup.uer.tertiò dicendum.
Hæres filia si instituatur in dote,uide ubi s̃.j.col.s̃.uer.Filia hæres.per discursum.
Hæredibus suis quis pręsumitur uelle prouidere ut sibi,nisi in contrarium actum sit.in Spec.de emp.& uen.§. j. & de obli. & sol.§.j.

Hæres suus præsumatur immiscuisse se hæreditati,uel abstinuisse.Item,
Hæres suus an habeat hęreditatem etiam non apprehensam.in Spec.de succes.ab intest.j.col.& infrà,uer. Seruus.uer.v.xv. xxvj.& fin.
† Hæres spontè adiens hæreditatem,potest compelli per priuationem hæreditatis, & etiam per excommunicationem, adimplere uoluntatem defuncti : nam adeundo quasi contraxit,ut legitur,& no.in l.more.ff.de acq.hæredi.& est text. in c.si hæredes.de testa.ubi no.Ab.in c.licet.de uoto.in fin.
† Hæres institutus in re certa non dato alio cohærede,an obtinebit hæreditatem in totum : & an sit totus in foro animæ assumendo totam hæreditatem:uide Fede.con.cxxvj.& Io. Calder. post beatum Thomam in procemio compilationis, de testa. Abb.in c.ij.de testa.in fi.
† Hæres non præsumitur hæreditatem adire, nisi hoc probetur.per gl.& Bar.in l.necessarijs.ff.de acq. hære. & per Abb. in c.j.de sol.
† Hæres suus quando dicatur,an cùm delata est hęreditas,an uerò cùm adita sit.Raph.Fulg.in consi.xcviij. circa mediũ.
Hæres pręsumitur habere testamentum apud se.l.ij.& ibi doc. ff.de eden.& ĩ. Testamentum.el j.uer.xxviij.
Hæres suus,& necessarius, non præsumitur scire tenorem testamenti : quoniam potest adire, etiam clauso testamento,non extraneus,qui cùm non possit adire,nisi testamento aperto, præsumitur scire tenorem.gl.& Bar.in l.eius,qui.ff. si cer.pet.& Pau.de Cast.in consi.xvij.& uide in l.cùm hæres.de libe.leg. Quod uerum,nisi fuerit absens.d.l.eius,qui. & Bal.in l.si tutor.C.de peric.tut.Sed idem Paul.in consi.x. dicit,quòd hodie hæres,etiam suus, præsumitur scire tenorem testamenti,cùm hodie non fiat in scriptis, & maximè si incepit hæres soluere legata.In d.uerò consi.xvij. dicit Pau. quòd hæres suus non pręsumitur scire tenorem testamenti, nisi sint alię cõiecturę in contrariũ.& tenet Bar.in l. qui Romæ.§.duo fratres.de uerb. obli. & plenè per Alexan. in xiij. char.& ĩ.uer. Scientia.uer.xxxix.
† Hæres suus,& necessarius per beneficium prætoris,an ęquiparetur hæredi extraneo:uide Fran.de Aret. in l.si filius,qui patri.in ij.col.uersic.ultimò no.ibi: non obstat tex. in l.nam nec.de uulg.& pupil.]
Hæres suus non præsumitur,uel extraneus,scire tenorem codicillorum. l. non est. uer. si tamen. & ibi Pau. de Cast.ff.de transact.& Bart. in d. l. eius,qui.uer.ueniamus ad quartam. in fi.& melius in l.certa.§.sed si parauerit.de leg.j.& in l.tres fratres.ff.de pac.& per Barto.in l.is potest.de acqui.hære.& Alex.in l.ij.ff.de eden.& per Bar.in l.qui Romæ. §. duo fratres.de uer.obl.in xiij.charta.& Dy.& Bal.in l.cætera.§. fin. de lega.j.Item,
Hæres ante aditionem non præsumitur scire testamentum, etiamsi est coniuncta persona,sed post aditam sic.l. quoniam sororem.& ibi Bal.C.de iure del.Item secus post aditionem. Bald.in l.certa.§.fi.de lega.j.Alexan. in d.§. duo fratres.xiij. charta. † Et per Franc.Aret.in l.is potest.de acquiren.hære. ad finem.]
Hæres si non sciat tenorẽ testamenti,dicitur in culpa. Bar.in l. si seruum.§.de illo.de uer.obl.
Hæres suus intra tempora deliberandi debet habere alimenta ab hæreditate.l.filius.ff.de iure delib.uel etiam extraneus,si est pupillus,non aliàs.glo.ibi.
Hæres suus abstinens,si postea emat bona hæreditaria bona fide,non uidetur reuocare abstentionem suam.l.ij.& ibi Bar. C.de repu.hære.secus si mala fide: quod præsumitur, uel si emat omnia bona : uel si emat per interpositam personam: uel si incontinenti pòst abstentionem.Bar.in d.l.ij.
† Hęres suus an si staret ultra triginta annos,quòd se non immisceret hæreditati,per hoc perdat facultatem se immiscendi,cùm incontinenti mortuo patre censeatur esse hæres. uide do.Bartho.Soc.in consi.lxiiij.incip.In causa.uer.quia ad hoc,circa fin.& uer.primo capiendo.ibi: & ad rationem. in j. parte.]
Hæres suus,& extraneus tenetur alere spurium testatoris.Bal. in auth.licet.C.de natu.libe.
Hæredis sui materiam supple ĩ.uer.Suus.per totum.

Hæres extraneus an ueniat appellatione filiorum. suprà, uer.Hæres.el j.uersic.xiiij.& xlvij.
Hæres extraneus an teneatur dotare filiam testatoris. s̃. uer. Dos.el j.uer.cx.& Bal.quòd sic,in l.fi.C.de dotis promis.
Hæres extraneus præsumitur scire tenorem testamenti.s̃.uer. Hæres suus.uer.iij.
Hæres extraneus eius in quem testator iussit rem peruenire,si alienaretur ab hærede suo,an habeat ius uendicandi rem alienatam contra prohibitionẽ testatoris.Pau.de Cas.cõ.xij.
Hæres extraneus mariti,cui est facta substitutio à socio sub cõditione si sine filijs decederet, an ueniat ad substitutionem. Paul.de Cast.consi.clxxxviij.
Hæres extraneus præfertur in renouatione emphyteusis agnatis emphyteutæ mortui, non institutis hæredibus ab eo. ĩ. Renouatio.uer.antepe.
† Hæredes extranei instituti an ueniant appellatione hæredum in materia feudi:uide do.Pet.Phi.Cor.in consi.xvj.incip.Aperta.in litera F.& G.in j.parte].
Hæres extraneus fideicommissarij,uel substituti,non admittitur ad fideicommissum factum Titio,& hæredibus,sed hæres suus sic,id est,filius.Bar.in l.Gallus.§.etiamsi. ff. de libe. & posthu.
Hæres extraneus tenetur stare colono,si filius repudiauit hæreditatem,etiamsi instrumentum locationis dicit, per se, & filios suos.Flo.in l.arboribus.§.quicquid.ff.de usufruct.in l. emptorem.in fin.C.locati.
Hęres extraneus mortuus ignorans nõ transmittit ius adeundi,sed sciens sic,intra annum. secus uerò perpetuò. Bart. in l.cum antiquioribus.C.de iure delib.
Hæres extraneus an possit uendicare rem suam alienatam per defunctum.Bart.& Bal.in l.fin.§.in computatione.C.de iure deli.tex.& Bald.in l.uenditrici.de re.ali.non ali. Barto.& Pau.de Cast.post glo.in d.l.fin.§.si uerò.& ipsi dicunt,quòd sic,si fecit inuentarium.
Hæres extraneus succedit in ius patronatus ecclesiæ. Bald. in c.dece-

c.decedenti.ij.col.qui feu.da.pof.glo. in l.ſi ad operarum.ff. de ope.li.uide Bal.& doc.in l.uenia.C.de in ius uoc.

Hæres extraneus filiæfam.teſtantis ex forma ſtatuti an habeat partem in dote ſimul cum filio cohærede.Bald.in l.fi.v.col. C.communia utri.iudi.

Hæres etiam extraneus tenetur alere filium teſtatoris ſpuriũ. Bal.in auth.licet.C.de natu.li.

Hæredi extraneo iuſſo manumittere per teſtatorem non poſſunt operæ promitti, etiam ex teſtatoris diſpoſitione: quia debet manumittere ſine promiſsione operarum, licet teſtator promiſerit operarum reſeruati‹o›nem.Bald. poſt glo.in l. mater.C.de ope.lib.per l.cerdonem.ff.eod.tit.

Hæres extraneus an ſuccedat in emphyteuſim conceſſam Titio,& hæredibus.Pau. conſi. ccxxxiij. & in Spec. de loca.§. vj.uer.cxiij.

† Et Rapha.Cu.in con.lvij.ꝑ totũ.ubi pulchrè.]

Hæredi extraneo transferre rem,an ſit alienare.in Spec.de loca.§.vj.uer.cxiij.

Hæres grauatus reſtituere quicquid ex hæreditate ſupererit,poteſt alienare ſine fraude.Bart. in l.ſed & ſi lege.§.pe.ff.de pe.hære.Vide in l.Titius.& ibi Bar.ff.ad Treb. & in auth.contrà rogatus.C.eod.tit.& ĩ.eo.uer.xcij.

Hæres grauatus reſtituere poteſt retinere expenſas factas in re reſtituenda.l.domos.& l.quòd ſi nulla.de leg.j.

† Hæredi grauato magis fauendum eſt,quàm legatario. dom. Pet.Phil.Corn.in conſi.lxxj.incip. Ad euidentiam. in litera B.in iiij.parte.]

Hæres grauatus conſtruere eccleſiam, debet eam conſtruere in domo teſtatoris in dubio,id eſt quando alius locus à teſtatore non ſit expreſſus. Ange. Rapha.& Io.de Por.in l.qui inſulam.ff.de uerb.oblig.

Hęres grauatus fideicommiſſo debet reſtituere etiam bona ſu peruenientia in hæreditate.l.Lucius.§.fi. & ibi docto. ff. ad Treb.quod eſt ſingulare.

Hæres reſtituens tenetur reddere rationem fideicommiſſario. gl. & Bar.in l. cùm talis.§.Titius.de condi.& demon.& in l. Marcellus.in prin.pe.q.ad Treb.& Bal.in l.filium, quem.in fi.C.fami.erciſc.

Hæres grauatus dare uxori decem annua,incurrit pœnam,nõ dando decem uxori , ſi teſtator in fine teſtamenti appoſuit pœnam hæredi contrafacienti in aliquo ex diſpoſitis in teſtamento: quia hæres non faciendo quod iuſsit teſtator dicitur contrà facere.Alexan. contra Pet.de Ancha.in l.ubi.§. qui id quod.de uerb.oblig.

Hæres grauatus ſoluere,uel dare fundum , ſub pœna poteſt ſine nouo libello conueniri ad pœnam,ſi interpellatus recuſat ſoluere,uel præſtare legatum.glo. & Bart.in l.ſi quando. §.fi.de legatis.j.& Bal.in l.j.viij.col.C.de his,quæ pœn.no.

Hæres grauatus non moleſtare uxorem ſub pœna priuationis hæreditatis,an priuetur ipſo iure, uel per fideicommiſſariũ. Paul.de Caſt.conſi.clxxxix.

Hæres grauatus ſoluere legata pleno iure,uel omnia bona,nõ detrahit Falcidiam.ſ.Falcidiæ prohibitio.uer.pe.

10 Hæres grauati poteſt ſtare in communione per decem annos.Bar.in l. Quintus. ff. de annu.leg.Item per quindecim. l.ſi quis ita.& ibi Ang.ff.de cond.inſti.& in l. in hoc iudicio. §.ſi conueniat.fam.erciſc.no.in l.filiusfam.§.diui.de leg.j.& Bar.in conſi.Bitonienſis quidam,&c. & ſic ad tempus , non autem in perpetuum.Pau. de Ca.& Alex.in l.ſi non ſortem. §.ſi centum.de condi.inde.& tunc debet omnia bona communicare.l.Lucius.& l.fin.§.Lucius.de leg.ij.& l.Lucius.in prin.ad Treb.Quod uerum , ſi uerbum communiter prolatum à teſtatore refertur ad res,ſed ſi refertur ad actum ſtandi communiter,& hæredes habent patrimoniũ diſtinctum, & ſeparatum,intelligitur quòd conferant ſimul ſumptus ui ctus:ſed ſi hęredes habent patrimonium coniunctum,tunc iuſsi ſtare ſimul,uel communiter, debent æqualiter fructus colligere , & expenſas æqualiter facere,etiamſi unus habet maiorem familiam altero:ſecundum Bar.in d.l. Quintus.& in d.conſi.Bitonienſis.& adde ĩ.Hęredes diuidunt.per Bar. in l.ſi quis ita.de condi.& demon.

† Hæres grauatus cõmunicare cohęredi certas res per ipſum hæredem emptas , an ſoluendo legata in dicto teſtamento relicta dicatur habere notitiam dicti oneris communicandi,quòd communicando dictas res,uideatur ſatisfacere dictæ conditioni, & non ut conſequeretur quietationem bonorum per eum alienatorum:uide domi.Pet.Phil.Corn. in conſi.cclxxxiij.incip. Pars.per totum.in iiij.parte.]

Hæres grauatus fideicommiſſo conditionali an detrahat Trebellianicam.Bald. in l. iubemus. uer. opponitur, & uidetur quòd Treb. C. ad Treb. Et an legitimam , Bald. in l. filium, quem.xv.col.C.fam.erciſc.

Hæres grauatus reſtituere pupillo,an,& cui,& quomodo reſtituat.in l.facimus.in prin.C.ad Treb.

Hæres grauatus ueſtire uxorem teſtatoris uiduam , debet ueſtire,donec in uiduitate manebit, & ſecundum eius perſonæ qualitatem.Bal.in l.j.ij.col.C.de fideicom. Sed an omni anno debeat eam ueſtire,Bal.ibidem.

Hęres grauatus fideicommiſſo non cogitur iurare de rebus fideicommiſſo ſubiectis:& ſi iurat,non præiudicat fideicommiſſario.Bart. in l.eum, qui. §.ſi libertus.ff.de iureiur.& in l. manifeſtæ.eo.tit.

Hæres grauatus reſtituere,cui reſtituat,ſi non eſt ei datus ſubſtitutus certus.in l.Lucius Titius.§.fin.de leg.j.

Hæredes grauati an intelligãtur pro uirilibus , uel quomodo. in l.ſi hæredes nominati.de leg.j.Item,

Hæredes grauati dare aliquid alicui,ſi unus totum ſoluit,repetit partem à cohærede.Bal.in l.ſancimus. C.de uer.ſig.

Hæredes grauati ad opus conſtruendum , puta ad faciendum capellam,uel eccleſiam,tenentur inſolidum.l.fideicommiſſa.§.interdum.& ibi Bart.de leg.iij.doct.moder.Pau.de Ca. in l.in executione.in princip.de uerb.oblig.Quod eſt uerũ, ſi ſunt omnes in mora.d.l.fideicommiſſa.§.ſi in opere.ſecundum Pau.de Caſt.ubi ſ.Secus tamen,ſi hæredes fuerint grauati ad pecuniam ſoluendam in opus conſtruendum ab alio,ſecundum Bar.in d.§.interdum.per l.mortuo.§.fi.& l.legatorum. de leg.ij.& tenet Alex.in l.ij.§.j.de uerb. obli.& ĩ. Legatum dotis.uerſic.xliij.

Hæres grauatus facere poteſt cogi præciſe.l. fideicommiſſa.§. fi.& ibi Dy.& Bar.de leg.iij.

* Hæres cui onus impoſuit teſtator dandæ dotis filiab. in pecunia numerata,& ſi non poſſet pecuniam numerare, tunc bona immobilia daret:bona immobilia dotem petentibus offerendo,niſi prius conſtet eum dotem in pecunia numerata dare non poſſe,liberatur.Lud.Roma. conſ.clxiij.Iaſon in termi.con.xliij.dub.ul.uol.j. Æmilius Maria Manoleſſus.

20 Hæres,in cuius manibus teſtator poſuit animam ſuam,præſumitur grauatus reſtituere bona ad piã cauſam: ſecundum Innoc.& Abb.ſing.in c.ſi tibi.de teſta.& Bald.in Marg. uer. Teſtator.in princ.

Hæres grauatus dare, uel facere, cùm potuit, conſtituitur in mora ſtatim quòd habet facultatem dandi , uel faciendi, & non dat,nec facit.Bal.in l.j.xiij.col.in lec.anti. C.de his, quæ pœ.no.uide in l.hæc conditio.de condi.& demon.

Hęres grauatus in cõſcientia ſua ſine teſtibus ad aliquid faciendum,ſi dicit,quòd non uult habere conſcientiam, tenetur illud facere. Bald.in l.ij.in fi.in lec.anti. C.de fideic.Sed ſi ipſe non fatetur,non cogeretur reſpondere tali petitioni.Bar.in l.fi.ff.de his, qui.ut indig.& ĩ.eo.uer.cviij.

Hæres grauatus fideicommiſſo poteſt retinere ſibi debitum à teſtatore,& reſtituere reſiduũ fideicommiſſario.l.ab omnibus.§.fi.de leg.j.& Pau.de Caſt.conſi.cxij. Quod uerum, etiamſi non confecit inuentarium:ſecundum Ioã. de Imo. & Pau.de Caſt.ubi ſ.& in l.ita tamen.§.ſi ex Tre.ff.ad Tre.ubi dicit Pau.de Caſt.ſe ſic de facto conſuluiſſe.& tenet Paul.in d.conſi.cxij.clxij.& ſeq.& tenet idem Pau.in l.fin.C.de iure deli.ſed Ang.tenet contrarium in conſi.lxij.Sed an computet ſibi fructus in defalcatione crediti,uide in d.conſi.cxij.

Hæres grauatus inſtituere alium hæredem dicitur grauatus fideicommiſſo.l.filiusfa.§.cùm quis.& ſeq.de leg.j.

Hæres grauatus facere capellam in eccleſia fratrũ Minorum, uel alio loco,ſi nõ poteſt eam ibi facere, quia fratres nolint, debet alibi facere,authoritate epiſcopi , uel in alium pium uſum conuertere quantitatem illam: aliàs uerò priuatur hæreditate.Bald.in l.j.iiij.col.C.de his,quæ pœ.nomi.

Hæres grauatus reſtituere ad piam cauſam,an cogatur adire & reſtituere.Bal.in l eam,quam.vij.q.vij.col.C.de fideicom.

Hæres grauatus dare partem bonorum extraneo teſtatoris, poteſt ei etiã inuito dare æſtimationem,& non bona: quòd tamen

tamen secus est, si debet dare filio pro legitima. Bald. sing. & Pau. de Cast. in l. non amplius. §. bonorum. de leg. j.

Hæres grauatus restituere hæredibus, & successoribus, potest alienare: secus, si filijs, uel alijs certis personis. suprà, Grauatus. uersic. iij.

Hæres grauatus restituere certam rem post quadraginta annos, potest interim alienare cōmoditatem rei, non proprietatem. Bald. in l. ij. §. sed si nostra. C. cōmunia. de legat.

30 Hæres grauatus in testamento non solenni, sit cautus quando conuenitur, ut non neget relictum, sed dicat non competere actori ius, uel actionem ex testamento nō solenni: aliàs si neget relictū, debet iurare ita esse: & si iurat, periurus est: si uero non uult iurare, cogitur soluere. l. fin. & ibi doct. & Bal. C. de fideicom. Si enim negat relictum, & conuincitur, non potest postea dicere, quòd non est solenne testamentū, quia priuatur beneficio solennitatis amissæ, de qua non potest obijcere, ut ibi. ubi etiam dicit Bald. quòd illa lex non habet locū, quando testator est intestabilis, ut quia minor, qui per statutum prohibetur testari sine consensu propinquorum.

Hæres grauatus restituere alteri si sine filijs masculis decesserit, an possit dotare filiam de bonis restituendis, ex quo nō habet filios masculos. Bald. quòd sic, in auth. res, quæ. iij. co. uer. quæro, nunquid ista authen. C. communia de lega.

Hęres grauatus fideicōmisso conditionali an cogatur adire, & restituere ad petitionem fideicommissarij conditione pendente. glos. & doc. in l. j. §. de illo. ff. ad Treb.

Hæres grauatus fideicommisso si habet bona sua, an possit dotare de bonis fideicōmisso subiectis. Bal. in d. auth. res. quæ. iij. col. in lec. antiq. C. communia de leg.

Hæres grauatus fideicommisso alienans bona ex iusta causa, propter inopiam, si perueniat ad pinguiorem fortunam, an debeat restituere fideicommissario, quatenus alienauit. Bal. in d. authen.

† Hæres fiduciarius quid sit, & ad quid teneatur. uide Ias. in l. multi non nota ff. de lib. & posthu.

Hæres grauatus soluere alicui, an possit soluere eius hæredi. Bal. in l. pen. v. col. C. de condi. infer.

Hæres grauatus dare usumfructum alteri, habet optionem, an uelit stare iuratoriæ cautioni usufructuarij, non ualentis satisdare: an uerò uelit possidere, & reddere fructus usufructuario. Bal. in auth. cui relictum. ij. col. C. de indi. uidu. tol.

Hæres grauatus fideicōmisso, uel legato, si negat, priuatur Falcidia, & Trebellianica, non tamen legitima. Bal. in l. fin. ult. col. C. de fideicom. Bar. in l. rescriptū. ff. de his, qui ut indig. facit l. Paulus. ff. ad leg. Falc.

* Hæres grauatus non tenetur restituere, quę non ex testamēto, sed aliunde, non ut hæres acceperat. l. uenditor ex hæreditate. ff. de hære. uel. actio. uen. lit. l. postulante, prope fin. l. debitor. §. si. ff. ad Treb. l. iij. ff. ad l. Fal. l. qui hæred. §. cùm hæreditas. ff. de condit. & demōst. Pau. Cast. con. lxxvij. dub. ij. uol. 2. Alex. consi. xcj. col. viij. uol. 1. con. ccxvij. col. iij. uol. 6. Cor. con. cxcvj. col. pe. uol. 2. con. xvij. in extre. uol. 4. Aym. Cra. con. cxliiij. nu. iiij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Hęres grauatus etiamsi inuentarium nullum fecerit: ea, quę defunctus ei alijs de causis debebat, detrahere potest, & etiamsi soluisset, ut indebitè soluta, repetere potest. l. irritum. C. ad l. Fal. Bal. in l. debitori. & ibi Dec. col. j. C. de pac. Alex. in l. ita tamen. §. ex Trebelliano. ff. ad S. C. Treb. Paul. Cast. con. xix. dub. ij. & iij. con. lxxvij. con. clxxxvj. con. clxxxviij. co. ij. uol. 2. Bald. con. ccccxxj. uol. 5. Alex. con. cxxiiij. in extre. uol. 7. Ias. con. xxviij. col. ij. uol. 3. Socin. con. xliiij. uol. 3. Calcan. con. xxxvij. col. iiij. Aym. Cra. con. cxliiij. nu. v. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

* Hæres uniuersam hæreditatem restituere rogatus detrahere potest fideicommisso, quæ ei à maioribus relicta in testamentis sunt. Aym. Cra. Iurecōsultus clarissimus con. cxliiij. uol. j. Aemilius Maria Manolessus.

Hæres grauatus fideicommisso restituens detracta Trebellianica, tenetur ad onera hæreditatis, pro rata tantùm. l. j. & ibi Bal. C. ad Treb. quod est uerum, si dictam quartam detraxit de iure: secus si ea fuit sibi relicta in testamento, quia pro ea non tenetur ad onera. Insti. de fideicom. hęred. §. si quis una. Vide in l. ij. C. ad Treb. & in l. j. §. si hæres. ff. eod. tit. Item uerum, secundum Bal. in d. l. j. si hæredi remansit quota, non si res certa, uel quantitas, etiam æquiualens quadranti, id est, quartæ parti: ut ibi.

† Hæres de restituendo grauatus interpellatus nō restituens, nō perdit detractionem Trebellianicæ, nisi fuerit monitus per iudicem: uide Ang. in con. cclxxxvj.]

Hæres grauatus fideicommisso soluens creditoribus post restitutā non uidetur donare, sed repetit à fideicōmissario. Bar. & Bal. in l. j. C. ad Treb.

40 Hæres grauatus fideicommisso an teneatur ad legata. in l. ij. & ibi Bal. C. ad Treb. quòd pro rata tantùm ipse, & fideicommissarius. l. j. §. si hæres. & ibi doc. ff. eod. tit. & l. ij. & ibi Bar. ff. eod. tit. Item.

Hæres grauatus fideicommisso soluens creditoribus hæreditarijs ultra ratam suam, repetit à fideicommissario. in l. ij. & ibi Barto. Bald. & doct. C. ad Treb. Quod intellige, scilicet actione negotiorum gestorum contraria, si soluit post restitutam: si uerò antè, & tunc agit utili actione, uel actione in factum: ut ibi per Bar.

Hæres grauatus fideicommisso an coactus adire statim cogatur restituere fideicommissario. Alex. Bart. & Bald. in l. & si fine. C. ad Treb.

Hæres fideicommisso grauatus post restitutionem uerbo factam, non conuenitur actionibus hęreditarijs, nisi pro rata. Bal. post gl. no. in l. j. in fi. C. ad Treb.

Hæres habens substitutum uulgarem habet licentiam abstinēdi, & desinit esse suus, nisi in testamento sit clausula, Substituit uulgariter, pupillariter, & per fideicommissum. Bart. & Bal. in l. non iustam. C. ad Treb. & j. eod. uersi. cxxxv.

Hæres grauatus fideicommisso non tenetur restituere prælegata. l. Sextiliā filiam. & ibi doc. de leg. iij. nisi coactus adeat. Ang. in l. ita tamen. §. si patronus. & ibi Dy. & in l. si patroni. §. qui fideicommissariam. & in l. qui totam. ff. ad Treb.

Hęres grauatus dare legatario certam pecuniam, quæ sit apud campsorem, uel in arca, & sic pecuniam in specie, nō potest eam expendere, & aliam dare legatario. Dy. & Bar. in l. talis scriptura. de leg. j. uide in l. quidam. eod. tit.

Hæres grauatus fideicommisso, si sine liberis decedat, potest testari, licet fideicommissum sit deducendum. l. irritum. & l. quanquam. C. ad legem Fal. Item potest testari, etiamsi est prohibitus à testatore. d. l. irritum. & ibi Bal.

Hæres grauatus post mortem dare pauperibus, uel maritare uirgines pro anima testatoris, an in uita sua eligat uirgines, uel pauperes. Bald. quòd sic, in l. post mortem. C. de fideicō. Contrarium probatur in l. cùm pater. §. à filia. de leg. ij.

Hæres grauatus sub pœna facere aliquid arbitrio executoris, si elapso anno episcopi arbitrio non facit, non incidit in pœnam. Bar. in l. mulcta. ff. de condi. & demon.

50 Hæres debet ponere fideicommissarium in locum suum. l. qui quadringēta. ad Treb. Bal. in l. fi. §. j. vij. col. C. de iure del.

Hæredes grauati simul stare, debent simul uiuere. Barto. in l. si quis ita. de condi. & demon. & suprà eo. uersi. x.

Hæres grauatus restituere hæreditatem alterius, quæ obuenerat testatori, non detrahit Trebellianicā. l. cogi. §. sed si miles. per Bar. ff. ad Treb.

Hæres tacitè grauatus restituere alteri, qua actione conueniatur. in l. quidam cùm filium. & ibi Bar. de hære. insti.

Hæres grauatus uendere, an teneatur de euictione, si res euincatur, uel quomodo. Bar. in l. si fideiussor. §. meminisse. de legat. j. Et quid si nolit uendere. Bart. ibi. & no. in l. uxorem. §. agri plagam. de leg. iij.

Hæres grauatus emere, si nōn emit, tenetur ad æstimationem. l. qui concubinam. §. fin. & ibi Bar. de leg. iij. per glo. ibi: & l. patronus. & ibi Bar. eod. tit. quæ æstimatio, uel interesse aliter debet probari, quàm per iuramentum in litem: ut ibi per Bar. in l. is, qui fideicommissum. eod. tit.

Hæres grauatus legatis, tenetur etiam ad prælegata, secūdum Pau. de Cast. consi. cxliij.

Hæres grauatus dare aliquid monacho, potest cōueniri actione mādati, & actione ex testamento, & actione negotiorum gestorum. Bar. in l. quidam cùm filium. de hæred. instit.

Hæres grauatus uendere si uendat citra dimidiam iusti precij, potest uti beneficio l. ij. C. de rescin. uend. Secus, si fuit grauatus uendere certo precio, etiam infrà dimidiam iusti precij. Bal. sing. in l. Imperator. §. si centum. de leg. ij. Lud. in l. si quis

quis cùm aliter. de uerb. oblig. Pet. de Su. in l. ij. C. de rescin. uend. Dy. Bald. Raph. & Ioan. de Por. in l. si fideiussor. §. meminisse. de leg. j. Item,

Hæres grauatus uendere simpliciter intelligitur, scilicet pro iusto precio. d. §. meminisse. & ibi Bar. & tenet Bal. in l. j. pe. col. C. communia de leg. ubi etiam dicit, quòd tempore uẽditionis debet precium declarari. Item,

60 Hæres grauatus uendere, si non uendit, tenetur ad interesse dupli, ad quod potest conuenire actione ex testamento. Bal. in l. j. pen. col. C. communia de leg. Item,

Hæres grauatus uendere pro quanto Titius arbitrabitur, si Titius nolit arbitrari, debet uendere arbitrio boni uiri. Bald. sing. in l. fi. iij. opp. C. de contrahen. emptio.

† Hæres rogatus restituere an possit bona hæreditaria alienare in ultima uoluntate: uide do. Pet. Phil. Corn. in consil. cclij. incip. Circa. in litera. P. in iiij. parte.]

Hæres grauatus fideicommisso non potest retinere legata, & restituere reliquum hæreditatis fideicommissario: sed potest, si uelit, totum, etiam legata restituere fideicõmissario, ut legatarij agant contra fideicommissarium: uel potest soluere legata, & restituere reliquum fideicommissario: & si à nemine conueniatur, potest ipse soluendo creditoribus & legatarijs præuenire. Ita Bald. in l. fi. ad Treb. Et si præuenit soluendo æs alienum, liberatur à fideicõmisso. Bal. in l. successoris. C. ad legem Falc.

Hæres in testamento purè institutus potest in codicillis grauari fideicommisso. l. ij. & ibi gl. C. de codi. & l. ij. §. fi. ff. eod. tit. & s. uer. Fideicommissum.

Hæres ex testamento non solenni censetur grauatus restituere uenientibus ab intestato, & confirmatione testamenti facta in codicillis. l. ij. §. fin. ff. de iure codicil. uide l. quoties. C. fami. ercis. & Bal. in l. fi. j. col. C. de codicil.

Hæres grauatus restituere alteri post mortem suam, non tenetur restituere statim, quod ingressus est monasterium, sed demùm mortuus naturaliter, nõ autẽ ciuiliter. Bart. in l. Statius. §. Cornelio. de iure fisc. & s. Fideicõmissum restituitur.

Hæres grauatus post mortẽ suá distribuere bona inter pauperes Christi, uidetur ut pauper institutus, si est persona pauper, uel pia causa, non si est diues, uel filius. Bar. in l. unum. §. si duos. ff. de leg. iij.

Hæres grauatus instruere, uel docere seruum, debet eum docere artem, secundum eius ingenium. l. Stichus. & ibi Bart. de leg. iij.

Hæres in prælegato grauari potest ultra uires prælegati. Bart. in l. Pamphilo. §. fin. de leg. iij. ubi uide an, & quando uideatur grauatus ex causa prælegati.

Hæres grauatus non præsumitur duplici præstatione. l. uxorem. §. j. & ibi Bar. de leg. iij.

70 Hæres grauatus implere conditionẽ, an possit purgare moram. j. Mora purgatur. uersi. ix.

Hæres grauatus ad legatũ annuum, an teneatur ad illud, si hæreditas est diminuta propter legitimam filij. Ioan. de Pra. in l. Plautius. pe. col. de condi. & demon.

Hæres grauatus annuatim præstare certá quantitatem, an liberetur præstando rem, ex qua quantitas percipiatur. Pau. de Cast. consil. xx.

Hæres grauatus dare aliquid monacho, non dicitur satisfacere dando abbati illius monachi. Io. de Pra. in l. qui hæredi. de condi. & demon. Item,

Hæres grauatus dare hospitali uel ecclesiæ, uel pupillo, uel furioso, non liberatur soluens orphanotropho, clerico, tutori, uel procuratori, nisi procuret solutum conuerti in eius utilitatem. Ang. no. in l. Stichum. §. usumfructũ. ff. de sol. secundum. Ioan. de Pra. in d. l. qui hæredi. de condi. & demon.

Hæres grauatus soluere omnia debita testatoris, non tenetur ad naturale tantùm. l. si is, cui. §. Flauius. de sol. & Bal. in l. id quod pauperibus. ix. q. de episc. & cle. Quod est uerum, nisi testator dixerit pro exoneratione conscientiæ suæ. Bal. in l. ij. in lec. antiq. C. de fideicom. Ioan. de Pra. in l. quibus. §. dominus. de condi. & demon. & suprà, uer. Executorum testamenti potestas. uersi. viij. Sed debitum in diem uel sub conditione sic. s. Debitum. uersic. xxxv. & xxxix.

Hæres grauatus dare decem uni ex seruis, debet eligere quẽ primùm potest: aliàs tenetur omnibus seruis ad illa decem. l. si quis Titio. §. fi. & ibi Bar. de lega. ij. ubi etiam dicit Bart. quòd tunc potest purgare moram, & eligere unum usq; ad litis contestationem ab uno.

Hæres grauatus soluere omnia debita testatoris, debet etiam soluere debita præscripta, si aliud non obstet debitum. per Bald. in d. l. ij. C. de fideicom. & in l. id quod pauperibus. C. de episc. & cleri. per Bart. & doct. in l. sequitur. §. si uiam. de usuca. & in l. is, cui. §. Flauius. de sol. Io. de Pra. in l. quibus. §. dominus. de condi. & demon. Sed an debeat soluere pœnas dupli, uel quadrupli pro furto iniũctas. Bal. in l. id, quod. ix. q. & Io. de Pra. ubi s.

Hæres grauatus soluere, liberatur, si det fideiussorem uolenti, aliàs non. l. fi. & ibi Bal. C. ad legem Fal.

Hæres grauatus fideicommisso, potest facere procuratorẽ ad restituendum, & retrahendum Trebellianicam. Dy. sing. & doc. in l. apud Iulianum. §. utrum. ad Treb. & Fran. de Padua in l. j. iiij. regula. C. qui admit. Item,

Hæres grauatus fideicommisso an possit uendere, uel donare ius fideicommissi, & ius Trebellianicæ Fran. de Padua post Bar. in l. j. C. ad Treb.

80 Hæres grauatus fideicommisso non registrans testamentũ intra terminum statuti, non præiudicat fideicommissario, obstante statuto, quòd testamentum registretur, aliàs non ualet. Ang. in l. facta. §. si quis bonorum. ff. ad Treb.

Hæres grauatus fideicommisso conditionali, uel ad tempus, potest interim alienare, usque ad quartam, quam detrahere possit per Treb. Ang. in l. si hæres. §. si hæres. ad Treb. probatur in l. j. C. de pac.

Hæres ab intestato grauatus alienare, non tenetur restituere quod reperitur alienatum. Bal. in auth. contrà rogatus. ulti. col. C. ad Treb.

Hæres institutus intuitu alterius, cui grauatus est restituere, non detrahit Trebellianicam. Bal. in l. post mortem. iiij. col. C. de fideicõ. & cogitur adire iudicis officio. Flori. in l. si serui. ff. de usufruct.

Hæres grauatus fideicommisso, si negat aliquas res esse hæreditarias, priuatur Trebellianica in totum. Pau. de Cast. post Bart. in l. fin. §. licentia. el ij. C. de iure deli. & Bart. in l. rescriptum. de his, qui. ut indi.

Hæres grauatus fideicommisso coactus adire, non tenetur restituere fructus post aditionẽ perceptos, si substitutus fuit in mora petendi fideicommissum. text. sing. secundum Dy. & Ang. in l. ita tamen. §. si seruus. ad Treb. sed bene priuatus Trebellianica: ut ibi. & l. qui tamen. eod. tit. imò etiam legitima. l. quia poterat. eod. tit.

Hæres grauatus fideicommisso, non cogitur adire, quando tertius mouet quæstionem de uiribus testamenti. glos. & Ang. in l. ita tamen. §. quoties. ff. ad Treb.

Hæres grauatus fideicommisso, cogitur adire iudicis officio. gl. & doct. & Ang. in l. si legatũ. ff. ad Treb. & Bar. in l. & sine. C. ad Treb. & Bart. in l. quia poterat. ad Treb. & in l. non est cogendum. post. gl. eod. tit. Flo. in l. si serui. de usufruct.

Hæres grauatus fideicommisso, cogitur restituere actione ex testamẽto: adire uerò cogitur officio iudicis. gl. in l. non est cogendum. & in l. si legatum. ad Treb. & ibi Ang. & gl. in l. fi. ff. de fideicom. hære. peti. & in l. restituta. §. j. ad Treb. & in l. & sine scriptura. C. eod. tit. gl. Bar. & Dy. ibi. & est gl. & Ang. in l. facta. §. si is, qui. ad Treb. nisi testator disposuerit non cogi eum adire ad instantiam substituti: quod potest, secundũ Ang. post gl. in l. debitor. in prin. eod. tit. sed non uidetur id concedere testator per uerba, Si uelit esse hæres. Ang. ibidẽ.

Hæres dicitur grauatus fideicommisso in dimidia, quando est rogatus ut cohæredem recipiat. l. pater filium. §. ex parte. de leg. iij.

90 Hæres grauatus post mortem suam restituere ecclesiæ, uel pauperibus eligendis ab eo, potest restituere in uita. Bald. contra Barto. in l. post mortem. pen. col. C. de fideicom. Sed Bar. contrà in l. cùm pater. §. à filia. de lega. ij. & plenius per Alexá. post Ang. in l. stipulatio ista. §. si quis dolum. de uerbor. oblig.

Hæres grauatus restituere quicquid ex hæreditate supererit, potest alienare tres partes, & quartam debet seruare substituto. authen. contrà rogatus. C. ad Treb. uide l. Titius. & ibi Bart. ff. eod. tit. & per Bart. in l. Imperator. §. fin. de leg. ij. Sed an possit

an poſsit detrahere Trebellianicam. Bar. in d.l.Titius.in fi. Item an teneatur ad precium rei,ſi alienauit.tex.& Bar.in d. l.Imperator.§.fi.Vbi etiam uide an, & quãdo uideatur alienare in fraudem fideicommiſſarij: & quid ſi uendidit unam rem hæreditariam,& aliam emit.per Bar.in d.§.fi.Item prędicta uera ſi alienat inter uiuos.Idem ſi in teſtamento relinquat,ſecundũ Bal.in d.auth. ult.col. Sed Io. de Peruſio poſt Ang.& ibi Alex.de Imo.in addi.tenet contrariũ. Et pro hac parte hoc anno cõſului pro domino Petro Paulo de ſancta Anatolia,uicario epiſcopi Firmani, doctore inſigni,& graui,contra conſiliũ domini Amici:& conſilio meo plures doctores ſub ſcripſerunt.

† Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, quæ ſupererit à ſupradictis legatis,an teneatur reſtituere id quod ſupererit tẽpore mortis ſuæ:an uerò omnia, quatenus ſuperſunt ſuprà, ſeu ultra legata:uide do.Pet.Phil.Cor.in conſi.ccxlij.incip. In litera F.& G.& ſeq.in iiij.parte.]

Hæres grauatus reſtituere alteri, ſi banniatur de ciuitate,relictis filijs, an perdat hæreditatẽ excluſo ſubſtituto. tex. ſing, & ibi Ang.in l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Treb.

Hæres grauatus legato dotis poteſt conueniri actione de dote ab uxore nolente legatũ,ſed potius dotẽ.l.cùm ab uno.& ibi Bar.de leg.ij.

Hæres clericus an poſsit grauari ad dicendum miſſam pro anima teſtatoris.Bal.in l.Labeo.C.de fideicom.

Hæres grauatus uendere forenſi non tenetur uendere, ſtante ſtatuto,quòd non liceat uendere forenſi. Ang. in l. ſenatus. de leg.j.& in l.ſi dignum. ad legem Falc. & in l. qui fundum. in princ.eod.tit. unde ſi uendat, punitur pœna ſtatuti, nec excuſatur mãdato teſtatoris. Ang.ibi.& Io.de Imo.in l.ſi ita quis.§.ea lege.in fi.de uerb.oblig.

Hæres grauari non poteſt aliqua pœna,ſi executor teſtamenti non faciat capellam.Bal.in l.j.v.opp.C.de.his,quæ pœ.no.

Hæres grauatus uendere totam hæreditatem alteri, nõ poteſt cogi adire,cùm poſsit tunc detrahere Trebellianicã.Angel. in l.repetitione.§.tametſi.ff.ad leg. Fal.

Hæres grauatus inſtituere alterum,nõ cogitur inſtituere,cùm teſtamentum ſuum non eſſet liberum.l.ille autem. de hæredi. inſtit. ſecundum Bald. in l.j. viij.colum. C. de his, quæ pœn.nomi.

Hæres grauatus conſtruere capellam intra terminum prorogatum ab epiſcopo,ex cauſa iuſta, nõ conſtruens incidit in pœnam:ſecus,ſi ſine cauſa fuit terminus prorogatus. Bald. in l.j.x.q.C.de his,quæ pœ.nomi.

100 Hæres grauatus ſub pœna conſtruere hoſpitale in domo teſtatoris,non incidit in pœnam, ſi non cõſtruat illud,ideo quia epiſcopus uoluit ei dare licentiam: nec ſi conſtruxit hoſpitale alibi,ubi permiſit epiſcopus:ſecus, ſi mãdauit epiſcopus certo loco conſtrui.Bal.in l.j.xj.quæſt.C.de his,quę pœn.nomi.

Hæres grauatus dare decem intra terminum,ſi dat nouem tantùm,incidit in pœnam lapſo termino. Bal.in l.j.xiiij. quæſt. C.de his, quę pœnæ nomi. ubi dicit, quòd recuperat nouẽ, ſoluta pœna.

Hæres grauatus ſub pœna ſoluere decem intra menſem poſt mortem teſtatoris, non incidit in pœnam, niſi lapſo menſe poſt aditam hæreditatem.Bal.in l.j.xij.quæſt.C.de his,quæ pœnæ nomi.

Hæres grauatus reſtituere cui uidebitur ſibi, intelligitur grauatus reſtituere arbitrio boni uiri,& ſic non poteſt reſtituere ſpurio teſtatoris.gl.no.in l.cùm quidam. de leg.ij. & Bar. Cæpo.in cau.lxxxv.

† Hæres grauatus dare pro eleemoſynis, ſi qua bona ſuperfuerint pro anima teſtatoris ſuo arbitrio,& prout ei uidebitur, an cadat ab hæreditate, ſi non diſtribuit intra annũ omnia, quæ ſ.legata ſunt,uide do.Pet.Phil.Cor.in con.ccclj. incip. Præmittendum.per totum.in iiij.parte.]

Hæres grauatus reſtituere ſpurio,uel incapaci,poteſt retinere ſibi pro ſe, & ei non reſtituere.l.non intelligitur. in princ.ff. de iure fiſc.& arg.Inſtit.de fideicom.hære.in princ. ſecundũ Barth.Cæpo.in caute.lxxvj.ſed reuelans lucratur tertiã hęreditatis. uxor uerò incapax, cui reſtituere eſt grauatus,reuelans lucratur dimidiam.l.j. & ibi Bar. C. de his, qui ſe defer. lib.x.

Hæres grauatus conſtruere hoſpitale, debet conſtruere intra annum.Bal.in l.orphanotrophos.de epiſ.& cle.

Hæres ex primo teſtamento cum clauſula codicillari,non intelligitur grauatus fideicommiſ. ad reſtituendum hęredi ex ſecundo teſtamento.Bald.in l.fi.ult.col.C. de codicil. & per Bar.in l.j.xv.q.ff.eod.tit.

Hæres clàm rogatus à teſtatore de reſtituenda hæreditate Titio,cogitur reſpondere poſitioni ſub iuramento, ſcilicet an fuerit rogatus reſtituere. Bar.in l.fi.ff.de his, qui.ut indig.& ſuprà eo.uer.xxij.

Hæres poteſt grauari uendere, ut ſibi reuendatur per legatarium.Bal.in l.fi.in fi.C.de condi.inſer.

Hæres grauatus ſoluere legata,an cogatur etiam ad prælegata. Pau.de Caſt.conſi.ccxliij.

Hæres grauatus nõ moleſtare uxorem teſtatoris in uſufructu ei relicto ſub pœna, non incidit in pœnam,ſi eam cogat metu pœnæ ad præſtandum ſibi cautionem de bene fruendo. Ang.& doc.in l.quod de bonis.§.frater.ad legem Fal.& Bar. in l.j.C.de uſufru.& ſ. uer. Contrauenire.uer.iij.Nec quando moleſtat non malo animo. Bal.in l.j.viij.col. de his, quæ pœ.no.Secus, ſi ei litem moueat iniuſtam, ſecundum Alex. conſi.lij.ij.parte.

110 Hæres grauatus expendere, ſi non expendit quantum teſtator iuſsit,non dicitur indignus.l.non oportet. & ibi. Bal. C.de his,qui.ut indi.

Hæres grauatus fideicommiſſo an cogatur conficere inuentarium.Ang.in l.j.§.hæc ſtipulatio.iij. col. ff. ſi cui plus, quàm per legem Falci. Bald. in l. filium quem habentem. pen.col. C.fa.erciſ.

Hæres fideicommiſſo grauatus ſi expẽdat in re ſubiecta fideicommiſſo,an compenſet expenſas cum fructibus.gloſ.ſing. in l.emptor.ad fi.ff.de rei uen.& ſ.eo.uer.ccxix.

Hæres grauatus à teſtatore aliquid facere, aliàs priuetur,intelligitur ſcilicet ipſo iure,nec requiritur ſententia.Bald.in l.j. in fi.C.de his,quæ pœ.

Hæres non poteſt grauari à teſtatore ad legatũ ſub pœna relegationis,uel torturæ, imò nec liberatur à legato, etiamſi ex forma ſtatuti debeat poni in banno.Bald.in l.j.viij.col.C.de his,quæ pœ.no. ubi etiam dicit, quòd tunc non debet poni in banno exilij,uel uitæ,ſed pecuniæ.

Hæres grauatus ſub pœna ad compromiſſum incidit in pœnã, ſi non ſtat laudo contra ſe lato: quia intelligitur etiam grauatus ſub pœna parére laudo. Bald. in l.j.iiij.q.xj. col. C. de his,quæ pœ.no.

Hæres grauatus facere aliquid ad ſimilitudinem alicuius rei, an & quomodo teneatur facere, ſi illa ſimilitudo non reperitur.in l.in teſtamento.la j.de condi.& demon.

Hæres grauatus fideicommiſſo an repetat expenſas à fideicõmiſſario,cui reſtituit.in l.domos.& ibi doc. & Ang. de leg.j. & in l.ubi purè.§.qui in diſtrahendis.ff.ad Treb.

Hęres grauatus fideicommiſſo an computet ſibi rem legatã in Trebellianicam.l.j.§.ſi hæres.in gl.ff.ad Treb.quòd ſic.]

Hæres grauatus ad uſumfructum domus, non poteſt eam obſcurare in totum.ſ.Hæres agit.uer.xiiij.

120 Hæres ad quid teneatur, ſi in ſuis omnibus ſunt commiſſa bona,& anima teſtatoris.ſ. Fideicõmiſſum importatur.uer. j.circa medium.& in uer.Fideicommiſſum.in prin.uer.fi.

Hæres poteſt grauari ad aliquid annuũ alicui eccleſiæ, rei conuentui fratrum præſtandum. Abb.in c.quanto.de cenſi.

Hæres grauatus fideicommiſſo, an teneatur etiam ad onus legati ſibi facti.in l.j.§.ſi hæres.ff.ad Treb. uide l.j.C.eo.tit.& ſ.eo.uer.xxxviij.& xl.

Hæres grauatus fideicommiſſo ſicut poteſt alienare pro redẽptione captiuorum,auth.res,quæ.C.communia.de lega.ita & pro redemptione perſonæ ſuę.Bal.ibi & in l. quemadmodum.C.de agri.& cenſi lib.xj.& Angel.in l.Marcellus.§.res, quæ.ff.ad Trebel. Item pro redemptione ſui filij. gloſ.xij.q. ij.ſacrum.

Hæres grauatus fideicommiſſo ſub cõditione, ſi ſine filijs deceſſerit, præſumitur deceſsiſſe ſine filijs, niſi probetur contrarium.tex.ſing.ſecundũ Dy. & Ang.in l. ex facto.§.ſi quis autẽ ſuſceperit.in fin.ff.ad Treb.& ibi Imo. & Lud.& Alex. in l.quatenus.ſol.mat.ubi omnino.

Hæres grauatus fideicommiſſo licet fuerit in mora adeundi,

non tamē dicitur in mora restituendi fideicommissum, nisi de nouo interpelletur. Ang. sing. in l. ita tamen. §. si seruū. ff. ad Trebel.

Hæres grauatus fideicommisso, tenetur soluere creditoribus hæreditarijs, sed imputat quod soluit fideicommissario. l. j. C. ad Trebell. l. deducta. §. qui post tempus. & ibi Angel. ff. eodem tit.

Hæres grauatus fideicommisso non cogitur mercari cum pecunia hęreditaria, ut sic teneatur fideicommissario ad lucrū cessans, si non sit mercatus. Ang. in l. deducta. §. cùm autem post. ff. ad Treb.

Hæres grauatus specialiter aliquid soluere, si soluit, non repetit partem à cohęrede, nisi etiam cohęres sit obligatus, uel grauatus specialiter soluere. Bar. in l. si tibi homo. §. j. in fi. de leg. j. & suprà, Cohæres. uersi. v.

130 Hęres grauatus emere à testatore, intelligitur, scilicet cum pecunia ipsius hęredis. l. Titia. in fin. princ. & ibi Bar. de leg. ij. & in l. his uerbis. §. j. & in l. Stichus. de leg. iij.

Hæres grauatus fideicommisso potest alienare in dotem filię. auth. res, quę. C. communia de leg. uel promittere pro dote, uel testari pro dote de bonis fideicommissi. Bart. & Ang. in l. filia in prin. ff. ad Treb.

Hæres grauatus restituere quicquid ad eum peruenerit, de bonis testatoris, non debet restituere ea, quæ ei prouenerunt ab illo uiuente ex causa inter uiuos. Ang. in l. à filia. in princ. ad Trebel.

Hæres grauatus fideicommisso potest cōueniri ab emente ius fideicommissi, ut restituat fideicommissario, quia emptori non cogitur restituere. Bal. sing. in l. pe. C. ad Treb. & Franc. de Padua, in l. j. iiij. regula, C. qui admitti.

Hæres habens substitutum uulgarem, uel cohæredem, nō potest repudiare in fraudem fideicommissi uniuersalis. l. non iustam. & ibi Bal. C. ad Treb. & Bal. in l. j. C. si quis omis. cau. te. ubi dicit uerum, etiam cum clausula codicillari. Item potest abstinere, si per fideicommissum nemo est substitutus, nō si sit clausula, Substituit uulgariter, pupillariter, & per fideicōmissum: quia tunc remanet suitas, & tollitur licentia abstinendi. Bal. sing. in d. l. nō iustam. & suprà eod. uer. xliiij.

Hæres grauatus fideicommisso transmittit ad hæredem suum ius alienandi dodrantem. glo. & Bal. in auth. cōtrà rogatus. C. ad Treb.

† Hæres grauatus si decesserit sine liberis, si ingrediatur monasterium, & decedat sine filijs, an sit locus fideicommisso. uide do. Pe. Phil. Corn. in consi. ccliij. incip. Ardua. in litera. A. & B. & seq. in iiij. parte.]

Hæres grauatus uendere fundū, & dare precium pauperibus, non potest dare fundum eis, si non reperiat emptorem. Bal. in l. uoluntas. in lect. antiq. C. de fideicom. & quod per Bar. sing. in l. fi. C. de uesti. aura. lib. xj.

Hæres grauatus facere capellam in certa ecclesia arbitrio executorum testamenti, debet exbursare pecuniam executoribus, recepta cautione de capella construenda: nec auditur uolens ipse soluere operarijs. Io. de Pra. in l. quibus diebus. §. Termilius. de condi. & demon.

Hæres iussus facere, quòd legata in alieno testamēto facta soluantur, intelligitur iussus, & grauatus, quòd ipse ea soluat, & non curet ea solui per hęredem illius testamenti. Ang. no. in l. si hęres iussus. de leg. j. ubi dicit se sic consuluisse. facit l. stipulatio ista. §. si quis insulam. de uerb. oblig. & Insti. de inutil. stipul. §. si quis alium.

Hæres grauatus dare sclauam uxori, donec uiuat, debet dare aliam sclauam, si prius data infirmetur. Pau. de Cast. sing. in l. à substituto. §. hæres. de leg. j.

140 Hæredes grauati nominatim in testamento ad certa legata, tenentur ad illa, licet in codicillis postea factis sint grauati omnes hæredes. l. legatorum. §. fi. & ibi Bar. de leg. ij.

Hæres à quo est legatus fundus, cuius usufructus pertinet ad alium, uidetur grauatus ad fundū cum usufructu. l. Mæuius. §. fundo. de leg. ij.

Hæres grauatus fideiubere pro aliquo, si soluat, non repetit ab eo, pro quo soluit. l. tribus. de usufruct. earum re. quę usu consum. Bal. in l. si pro ea. j. col. C. mādati. & Alex. in d. l. tribus. Secus est autē, si sit obligatus fideiubere per cōtractū: secundum Bald. in l. sancimus. ad fi. §. fi. de uerb. sig. Item secus, si quantitas soluta esset maior lucro, quod hęres fideiussor habuit ex testamento: secūdum Bal. sing. in l. j. §. ne autē. C. de cad. tol. in pen. col. Item secus in hærede fideiussoris: soluente mandato fideiussoris: quia tunc repetit. Tex. sing. in l. si fideiussor. de lega. j. Ita tenet Lud. in sing. uer. Fideiussor si soluit, &c. & s. Fideiussor repetit. uersi. ij. Vide Bal. in l. Arethusa. de statu hominum.

Hæres grauatus ædificare, debet ædificare sumptib. suis, si hæreditas, est ampla. Vide Bald. not. in l. j. §. ne autem. j. q. C. de cad. tol. & l. Titius. de lega. tertio.

Hęres grauatus sponte restituens, tenetur ad debita, nō si coactus. l. qui totam. ad Treb.

Hæres grauatus fideicommisso an cogatur adire & restituere. no. in l. eam, quā. C. de fideicom. & in l. ille, à quo. §. si ex testamento. in fi. & in l. quia poterat. ad Treb. suprà eod. uersi. xxxij. & lxxxvij. cum duob. seq.

Hæres grauatus restituere filio suo, non tenetur ei cauere, nisi testator iusserit, uel nisi transiturus sit ad secunda uota. l. iubemus. §. j. & ibi Bal. C. ad. Treb.

Hæres grauatus amplius non petere quid possit. Bal. in l. ij. ad fi. C. de iure do. & in l. liberti. C. de ope. libe. & Bar. in l. ut iurisiuran. §. si liberi. ff. eod. tit. & dic, ꝙ nec tunc potest detrahere Falcidiam. Bar. in l. cùm patrem. C. de iure dotium.

Hæres iussus soluere debita testatoris, non tenetur ad illud, ad quod testator tenebatur ut fideiussor, si principalis debitor soluerat. Bal. in l. si fideiussor. in princ. ff. de legatis primo.

Hæres grauatus fideicommisso si pignoret fundum, tenetur fideicommissario. l. Lucius §. Titia. & ibi Bartol. ff. ad Trebellianum.

150 Hæres grauatus dare uinum Titio, debet dare uinū, quod est in hæreditate: aliàs debet emere & dare. l. si cui. in princ. & ibi Bar. ff. de uino, triti. & oleo leg.

Hæres grauatus legatis non tenetur portare ad domum legatarij. l. si damnatus. & ibi Bar. de ui. tri. & oleo leg.

Hęres grauatus fideicommisso alienans pro dote, cùm potest, si dos ad eum reuertatur, debet restituere fideicōmissario. Ang. in auth. de resti. coll. viij. & Bald. in auth. res, quæ. in iij. col. in lec. antiq. C. communia de legatis.

Hęres grauari potest recipere pauperem fideiussorē pro fruendo arbitrio boni uiri. Bald. in l. j. C. de usufruct. & in l. si pro ea. C. mand. & Alexan. in l. tribus. ff. de usufruct. earum rerū.

Hæres grauatus adiens periculo fideicommissarij, non detrahit Trebellianicam. l. quia poterat. ff. ad Trebell.

Hæres grauatus fideicommisso dicens hæreditatem suspectā, an perdat legitimam. Bar. in d. l. quia poterat.

Hæres grauatus ire ad sanctum Iacobum pro anima testatoris, potest mittere alium. Bald. in l. j. §. ne autem. C. de cadu. tollend.

Hæres cogitur adire & restituere hæreditatem repudiatam. l. nam quod liquidē. §. j. ad Treb. & j.

Hæres grauatus fideicommisso an possit testari. in l. irritū. C. ad legem Fal. & s.

Hæres grauatus dare decem Titio, an liberetur dando fideiussorem. Bald. in l. fin. C. ad legem Fal. in l. statulibe. rationem. de statulibe.

160 Hæres iussus præstare usumfructum certi fundi Titio, debet fundum colere, ne destruatur, non tamen tenetur de casu fortuito. Bald. in l. j. §. excepto. aliàs §. libertatibus. C. de cad. tol. per text. sing. in l. fundi Trebatiani. ff. de usufruct. in prin. & ibi dicitur hæredem teneri, si culpa sua fundus sit factus deterioris redditus: aliàs non.

Hæres grauatus restituere totam hæreditatem potest detrahere Trebellianicā. l. qui totā. ff. ad Treb. uel si est grauatus restituere integram, secundum Ang. singul. in l. ij. C. quando, & qui. quar. pars de. lib. xj. Vide glos. in l. decem. ff. de fideicommis. lib. Vide etiam Angel. in authen. de hæred. & Fal. §. si uerò expressim. j. colum. coll. j. & s. Falcidiæ prohibitio. uersic. iiij.

Hæres grauatus fideicōmisso particulari, non potest cogi adire. l. cogi. §. generaliter. ff. ad Treb.

Hæres grauatus fideicommisso conuentus in iudicio reali, an possit nominare fideicommissariū in iudicio, ad quem spectant onera. Bal. in l. ij. v. col. C. ubi in rem actio.

Hæres grauatus soluere ad piam causam, etiam non monitus, priuatur

priuatur hæreditate, si non soluat. Ang. in authē. de hęre. & Falc. §. si quis. col. j.

Hæres negans legatū, tenetur ad duplum. gl. & Ang. in authē. de tri. & semis. §. studium. col. iij.

Hæres grauatus fideicommisso conditionali debet cauere de restituendo in euentum conditionis. Ang. in auth. de resti. in fi. col. viij. Vide Bar. post gl. in l. cūm tale. §. Titius. de con di, & demō. ubi dicit, quòd tenetur, nisi sit rogatus restituere fratri, uel filio. uide gl. & doc. in l. iubemus. C. ad Treb. & l. cūm Archimedoram. & ibi Bal. ut in pos. leg.

Hæres fideicommisso grauatus cogitur adire etiam per hęredem fideicommissarij mortui ante aditam ab hęrede ex iure cogēdi sibi transmisso per fideicōmissum. Bal. in l. si personam. C. de fideicom.

Hæres grauatus fideicommisso iussus adire, etiamsi moriatur ante aditionem, fideicōmissum non expirat, sed perpetuatur. l. non iustam. & ibi Bal. C. ad Treb.

Hæres grauatus fideicommisso particulari conuentus à fideicommissario, si negat illam rem fuisse in hæreditate, & conuincatur, perdit Trebellianicam. Bart. in l. fi. §. licentiam. C. de iure delib.

170 Hæres fideicommissum negans non potest postea confiteri, & se defendere ex nō solenni testamento. l. fi. & ibi Bar. C. de fideicom.

Hæres grauari non potest de remunerando aliquem. Bar. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac.

Hæres grauatus facere capellam, & deponere pecuniā apud campsorem, non cogitur deponere ad instantiam campsoris. Bal. in l. ex uerbo. C. de fideicom. liber.

Hæredum unus si non impleat, nōn priuatur alter implens, etiamsi testator uoluerit. j. Hæres implet. uersi. xx.

Hęres grauatus ædificare capellam pręsumitur ædificasse, si capella sit ædificata, & non constet per quem. Bar. & doct. in l. cūm seruus. de uerb. obli. si tamē hæres fuit in mora, & post moram capella sit ædificata, non excusatur à pœna, de qua in auth. hoc amplius. C. de fideicom. secus, si ante moram sit ædificata, etiam per aliū, quia hæres excusatur à pœna. Pau. & Alex. ibi.

Hæres an præsumatur scire fideicommissum in testamento factum. Bar. in l. qui Romæ, §. duo fratres. iij. q. de uerb. oblig.

Hæres grauatus facere hospitale in domo testatoris, & uicini, cogitur emere partem, uel domum uicini. Bal. in l. j. in fin. C. de communi seruo manu.

Hæres incapax grauatus fideicōmisso an cogatur adire, & restituere. Bald. in l. eam, quam. vij. col. C. de fideicom.

Hæres iussus manumittere, uel liberare uasallum, debet liberare sine reseruatione aliqua seruitiorum. Bald. in l. ij. C. de oper. liber.

Hæres si grauatus est fideicommisso ad restituendum recepta certa quantitate pecuniæ, debet conditio impleri. in Spe. de actore. §. j. uersi. item excipitur.

180 Hæres grauatus fideicommisso qua actione conueniatur ad restituendū: & si ipse erat creditor testatoris, & restituit, an postea possit repetere debitum, & qua actione. in Sp. de acti. seu peti. §. ij. uer. quę autem. & seq.

Hæredi grauato potest substitutus remittere conditionem. in Spe. de renun. & conclu. uer. item beneficium conditionis.

Hæres grauatus fideicōmisso cūm petitur cogi adire, an libellus requiratur. in Spec. de lib. concept. §. x. uer. sed nunquid dandus.

Hæres grauatus fideicommisso qualiter caueat. in Spec. de pigno. §. fi. uer. rogatus.

† Hæres rogatus restituere quicquid supererit, an possit aliquid retinere, uel possit alienare dodrantem. uide do. Pet. Philip. Corn. in consi. ccxlij. incip. Circa. in litera O. & C. in iiij parte.]

Hæredis grauati materiam supple s̄. uerb. Grauatus. & j. Hæres detrahit. per discursum.

Hæres prohibitus alienare extra familiā, intelligitur prohibitus etiam alienare partem sibi obuenientē iure accrescendi. Bald. Imo. & Ioan. de Por. in l. si in testamento. de uulg. & pup.

Hæres prohibitus alienare an & quando possit alienare. j. uer. Prohibitus alienare. uersi, xxij. & per discursum.

Hæredes prohibiti alienare, intelliguntur tacitè substituti. gl. in l. codicilli. §. in testamento. de leg. ij. not. in l. cūm pater. §. libertis. de leg. ij.

Hæredes prohibiti diuidere usque ad triginta annos sub pœna, possunt uolentes diuidere, id est, nullo ipsorum contradicēte. l. quoties. C. de fideicō. l. cūm pater. §. libertis. de leg. ij. l. nihil. §. omnibus. de leg. j. & Bar. consi. Domine Iacobe, &c. & Oldr. consi. ccxl. ubi dicit uerum, etiamsi iurauerint. Item possunt impunè diuidere ex causa, scilicet si alter sit rixosus, uel molestus. Bar. in l. si conuenerit. ff. pro socio. & in l. ij. C. quando, & quibus quar. pars. de. lib. xj. uel quando alter uellet tenere concubinam: secundum Bald. in d. l. si conuenerit. & Pet. de Perusio in tractatu Societatis, xj. parte, iij. colum.

Hæres prohibitus alienare an possit permutare meliorando. Pau. de Cast. consi. xvj. quod incipit, Dubitatur, nunquid. ꝙ sic. & per Bald. in auth. res, quæ. ult. col. uer. quæro ad ea. C. communia de leg. & j. Prohibitus alienare. uer. xxx.

Hæres prohibitus alienare extra familiam, etiam ecclesiæ donare uel legare non potest. Bal. in l. uoluntas. C. de fideicō.

Hæres prohibitus non adire, nisi executores prius soluerint legata testamenti, an possit adire uerbo, uel animo tantùm. Old. consi. cciij.

Hæredes prohibita alienare, uel locare sine cōsensu uxoris, incidunt in pœnam priuationis testamento adiectam, si locāt sine consensu uxoris, etiam stante statuto, quòd non liceat uxori relinquere ultra centum. Alex. consi. lvij. ij. parte.

Hæres prohibitus alienare an possit alienare ex necessitate. Bald. in d. l. uoluntas. in lec. antiqua. C. de fideicō. Addo infrà, Prohibitus alienare. uersi. xxij. & uersi. xlij.

10 Hæredes prohibiti alienare, an possint facta diuisione. glo. in c. j. §. sed res per quos fi. inuesti. in usi. feu.

Hæredes prohibiti alienare possunt inuicem inter se alienare. arg. l. cūm hi. §. si uni. & hi inter se transigunt. ff. de trans. secundum Pau. de Cast. post Gul. ibi uide in l. uoluntas. & ibi Bald. C. de fideicom. & in l. cūm pater. §. xv. de leg. iij. arg. contrà ex not. per Bartol. in l. j. C. de impo. lucra. descript. lib. x.

Hæredes prohibiti molestare uxorem testatoris, dicuntur molestare excipiendo contra eum. Ioan. de Pra. in l. non solùm. §. si status. ff. de procur. facit glos. in l. j. C. de testi. & in l. Lucius. §. tres. ad Treb.

* Hæres, etiamsi testator prohibuerit, ne à fructuario cautionem peteret, & si peteret, ei ademptam esse hæreditatē uelle declarauit, cautionem tamen petere, & exigere impunè potest. l. siue debetis. ubi gl. & doct. C. ut in posses. legat. iuncta l. Seius & Augerius. ff. ad l. Falcid. & ita in terminis respondit Iason in consil. xl. dub. iij. uolum. I. Aemilius Maria Manolessus.

Hæres prohibitus in testamento alienare extra familiam simpliciter, & in codicillis est iniuncta pœna, si alienet, soluendo pœnā liberatur, & tenet alienatio: sed non soluendo pœnam hæreditas debetur familiæ, cuius fauore facta est prohibitio. Bald. in l. j. xvj. q. C. de his, quæ pœ. no.

Hæres prohibitus alienare sub pœna, potest impunè cōstituere hypothecam in bonis, nisi interueniat rei traditio in pignus. Bald. sing. in cap. j. §. rursus. ult. col. qui. mo. feu. amitt.

Hæres prohibitus alienare feudum sibi prælegatum, non potest illud alteri infeudare. Bal. in c. j. per quos fi. inue.

† Hæres prohibitus alienare bona hæreditaria irrequisito cohærede, requirens cohæredem an uellet emere, qui accepta uit emere pro iusto precio, an possit ex his per dictum cohęredem ad sibi uendendum cogi, & an ex talibus dicatur cōtracta emptio & uenditio, & an dictus hæres offerens se & bona prædicta monasterio, uideatur alienare, & uenire contra prohibitionem testantis, & an per talem oblationem hæredis possit dictus cohæres etiam ipse, ut suprà prohibitus donare sibi obuenta filio suo emancipato: uide domi. Pet. Philip. Corn. in consil. xxv. incipien. Circa. per totum. in iiij. parte.]

Hæredis prohibiti materiam supple infrà uerbo, Prohibitus. per totum.

Hæres sub conditione institutus debet ea pendente cauere de restituendo in defectū cōditionis primo substituto.

stituto.l.inter omnes. qui satisd.cog.l.ij.§.si conditione. ff. de bon.pos.secundum tabu.non autem ultimo substituto,l. Paulus de præto.stipul.secundum Rapha.Fulg.& Fran. Padua.in d.l.inter omnes. Item uenientibus ab intestato,si nõ sit substitutus,secundum Pau.de Cast.in d.l.inter omnes.& in Spec. de testa.§.pen. uer. quid si quis est sub conditione. & est arg. in consi.Proponitur, quòd in testamento.& infrà eod.uersic.

Hæres unus si sit purè institutus, & alter cohæret sub cõditione,an pendente conditione purè institutus sit hæres in totum.Bar.in l.planè.§.si coniunctim.de leg.j. & in l.ij.si pars hære.pet. & Io.de Por.in l.uerbis ciuilibus.de uulg. & pup. Item potest agere, uel conueniri pro parte.Bart.in l.si marito.§.cùm patri.sol.mat. Vide Bar.in d.§.si coniunctim. uide in l.si quis ita scripserit. de hære.instit. per Bar.in l.filium.in pri.quando di.leg.ced.

Hæres sub conditione institutus non dato sibi substituto, debet restituere uenientibus ab intestato, per authen.de nup. §.præfatæ.& ibi Ang.col.iiij.Bar.in con. Proponitur, quod in testamento,&c.& Ang.in consi. In Christi nomine, amẽ. Punctus talis est: Andreas,&c.Paul.de Castr.in l.inter omnes.qui satis.cog. in Spe.de testa.§.pen.uer. item quid si institutus.& Bald.in l.j.xj.col.C.de his, quæ pœ.no.ubi dicit. quòd nõ dato cohærede suo substituto,debet restituere uenientibus ab intestato,quibus deficientibus,fisco debet restituere. Vide Bart.in l.uxorem.§.hæres. de leg.iij.ubi dicit hæreditatem deberi cohæredi, uel substituto, non ei,cuius intuitu iniunctum fuit onus, uel conditio. Et uide Bar. in l. pater.in fin.de hæred.instit.& tex.no.in l.filiusfa.§.diui.ibi: nisi inueniatur persona,&c.de leg.j. ubi dicitur non ualere. Vide Bald.in authen.cui relictum.iij.col.C.de indic. uidui. tol.Sed Per.de Perusio in tract.Societatis,iij.parte,ix.col.dicit,quòd tunc debet restituere pauperibus.per c.cùm tu.de usur.secundum Io. Cal. in c.fi.eod.tit.& j. Hæres alienans. uersic. xxvj.

Hæres non cogitur conditione pendente ad soluendum legata conditionalia.l.quidam.§.si scriptus.& ibi doc.de leg.j.

Hæres sub cõditione potest adire, conditione pendente,& nõ potest restituere,si grauatus est fideicõmisso,nec potest donare rem hęreditarium.Bald.in l.post mortem.in fi.C. de fideicom.& infrà.

Hæres institutus sub turpi conditione, licet non teneatur implere conditionem, si tamen impleat,debet habere hæreditatem,quæ ei non aufertur ut indigno.l.reprehendenda.C. de insti.& substi.

Hæres sub duabus conditionibus alternatiuis institutus, non potest adire,nisi utraq; conditio extet.l.generaliter.in prin. C.de insti.& subst.& s.

Hæres institutus sub conditione potestatiua, non implens cõditionem mortuo testatore statim cum potest, nõ priuatur hæreditate.glo.sing.in l.si quis instituatur. de hęre.insti.sed legatarius sic.l.hæc conditio.la ij.de condi.& demon.secundum Io.de Pra.in l.hæc conditio. la j.eod.tit.

Hæres conditione pendente debet cauere de pręstando fideicommisso, non debitores hæreditarij. l. cum Archimedoram.& ibi Bal.C.ut in pos.lega.

Hæres uniuersalis dicitur institutus etiam in alijs bonis post legata,per uerba, In alijs autẽ bonis:& dicitur institutus cum onere legatorum.Pau. de Cast.consi.ccclxv.

Hæres uniuersalis succedit in malam fidem defuncti. l. litigator.& ibi doc.C.de fruc.& lit. expen. l.cùm hæres.de uar.& extraor.cogni.l.j.de præscrip.lon.temp.& j.uer. Mala fides. uer.xliiij.& j.Hæres succedit.uersi.j.

Hæredis uniuersalis materiam supple j. uer. Hæres ex re certa. & suprà, uer. Hæres. & in omnibus uer. Hæres. & infrà uerbo, Institutus.

Hæres uniuersalis dicitur etiam qui est institutus in quota, ut in dimidia, uel tertia, uel quarta. Abb.in c.Raynutius.ad fi. de testa.

† Hęredis uniuersalis loco habetur successor ex certa re, nullo dato cohęrede,uel dato,sed repudiãte.Ang.in con.lxxxiij.]

† Hæres uniuersalis institutus cum duobus alijs in re certa, an debeat habere tertiã partem residui precij exigendi pro quodam fundo uendito à testatore, non habita consideratione portionis & ratæ.uide do. Pet.Phil. Corn.in consil. cclvij.incip.Præmitto.per totum.iij.parte.]

Hæres ex re certa uenit appellatione hæredis.s.uerbo, Hęres.el j.uer.xj.

Hæres ex re certa an succedat in legato facto per extraneũ hęredibus Titij.Bar.in l.liberti.xv.col.uer.sed quid si quidam. C.de oper.li.in Spe.de testa.§.j.uer.vj.gl.in l. si quis priore. ad Treb.doc.in l.quoties.C.de hęre.instit.

Hæres ex re uel quantitate certa usque ad quadrantem,non dicitur hæres in quota, quo ad onera, ut sic teneatur ad onera pro rata: quia nõ tenetur.Bal.in l.j. C.ad Treb.per §.si quis una.Instit.de fideicom.hęre.

Hæres ex re certa dicitur uoluntarius, non necessarius. Bal.in l.quoties. C.de hęre.instit.

Hæres ex re certa decedens ante aditionem transmittit.per l.si quis filium.C.de inoffi. test. non autem ex iure suitatis. Vide Bart.in l.ex facto.j.q.ff.de hęre.instit.Bal.in l. quoties.C. de hęre.instit.& ibi per Alex.

Hæres ex re certa aliena debet habere æstimationem. Bal. in l. humanitatis. antepe.col.ij.q.C.de impu.& ali.substi.

Hæres ex re certa ignorans non transmittit hęreditatẽ, sed legatum sic.Bal.in l.quoniam sororem.C.de iure delib.

Hæres in re certa nõ transmittit ius adeundi. Bal. in l.quidam. pen.col. C.de iur. delib.& Bar. in l.ex facto. de hęre.instit.& in d.l.quoniam.de iure delibe.

Hæres in re certa an succedat in emphyteusim stipulatam pro se,& hęredibus.Bal.in l.ut iurisiurãdi.§. si liberi. de ope. lib. Alex.in c.potuit.xv,col.de loca.& suprà, uer. Emphyteusis stipulata.uersi.xlix.& Alex.in l.quoties.C.de hęre.insti.ubi † plenè.& ibi uide,q̃d si cohęres uniuersalis repudiauit. † Frãcis.Are.in l.Lucius.in x.col.uersi.quid autẽ iuris sit.de uulg. & pupil.]

Hęres ex re certa grauatus plus non petere, non est hęres in solidum,si alium cohęredem uniuersalem non habeat, sed reducitur ad causam intestati.Bar.in l.quoties.§.si duo. de hęre.instit. Sed non grauatus,ut s.si habet cohęredem uniuersalẽ,qui sit mortuus,sit uniuersalis per ius accrescendi. Bar. ibi.& in l.seruo.de condi.indeb.

Hæres ex re certa non succedit in totum per ius accrescendi,si hæres uniuersalis repudiat, sed uitiatur testamentum. Bal. & Alex.in l.quoties.in fi. & ibi per Bar. C.de hęre.instit.unde ueniunt uenientes ab intestato,secundum Bald.ibi.item nec si hęres uniuersalis moriatur, hęres ex re certa, ecclesia, uel alius non succedit per ius accrescendi. Bal. ibidem.Sed Bar.contrà in d.§.si duo.& d.l.seruo.suprà proximẽ.

Hæres ex re certa habetur loco legatarij, si alius est uniuersalis hęres,uel in quota.l. quoties.& ibi Bartol.C.de hęre. instit. & ideo non tenetur ad onera passiuè, nec potest uti actio, ut ibi.

Hęres ex re certa grauatus non detrahit Trebellianicam, sed hęres uniuersalis tantùm. Abb. Sicu. sing. in c. Raynutius. ulti.colum. de testa. ubi etiam dicit hęredem uniuersalem eum, qui in quarta est institutus, ut in dimidia, uel tertia,& similia.

Hæres in re certa potest propria authoritate occupare possessionem.j.Hęres.in posses.uersi.j.

Hæres ex re certa an patiatur Falcidiam.Barto.in l.quoties.C. de hęre.institu.per l.quoties. C.famil.ercisc.& l.ex facto.ad Trebell.

Hæres ex re certa cogitur adire, & restituere.l.cogi.§.sed si miles.& ibi Bar.ff.ad Treb.

Hæres in re certa an habeat beneficium l.fi. C. de edi.di.Adri. Bal.in addi.Spec.de testa.uer.hæres scriptus.& doc.& Bar. in d.l.fi.& in l.quoties.de hęre.instit.& in l.ex facto.eod.tit. † quòd sic.Alex.in d.l.quoties. † Et do.Pet.Phil.Cor.in consi. cciij.incip.In causa.per totum.in ij.parte.]

Hæres incapax an usucapiat titulo pro hærede.Barto.in l. constat.ff.pro hærede.

Hæres incapax grauatus fideicommisso an cogatur adire,& restituere.Bal.in l.eam,quam.vij.col.C.de fideicom.

Hæres incapax est,quicunq; non potest esse legatarius.& ecõtrà.in Spec.de instru.edi.§.xij.uer.oppo.no.& seq.

Hæres incapax quot modis dicatur. Bald. in l.eam, quam.vij. col. C.de fideicom.

Hæres incapax, & hęres indignus differunt: quia stante incapace, succedunt uenientes ab intestato. l. in metallú. de his, quę pro non scrip. ha. Bar. in l. fi. de his, qui. ut indig. sed stante indigno, succedit fiscus. l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. test. & in tit. de his. qui. ut indig. Bal. & doc. in l. hęreditas. C. eod. tit. & in l. j. C. de hære. insti.

Hæres incapax ex testamento, est incapax etiam ex codicillis. Bal. in l. fi. C. de códicil. per l. qui testamentum. de proba. & l. cùm quis. §. Titia. de leg. iij.

Hæres incapax bene potest institui sub conditione, si erit capax. l. in tempus. de hære. insti.

Hæredis incapacis materiam supple infrà. uerbo, Incapax. per totum.

Hæres indignus, & hæres incapax, differunt, ut suprà proximè.

Hæres indignus non usucapit titulo pro hærede. glos. & Bart. in l. constat. ff. pro hærede.

Hæres indignus dicitur, qui accommodauit tacitam fidem testatori de restituẽdo hęreditatem totam, uel partem spurio testatoris. l. iij. & ibi Bald. C. ad legem Falcid. & Alexan. in l. non intelligitur. de iure fisc. uel bannito ciuitatis. Bald. ibidem. & ideo ea priuatur, quæ fisco applicatur: ut ibi, nisi palàm accommodauerit. Bartol. in consi. Dominicus Blasij. & suprà, Hereditas.

Hęres indignus priuatur administratione bonorum. l. iij. & ibi Bal. C. ad legem Fal.

Hæres indignus, apud quẽ remanet hęreditas, fisco repudiante, tenetur ad legata, & detrahit Falcidiam, non obstante exceptione, quòd sit indignus, sibi opposita à legatarijs. Bald. in d. l. iij. C. ad legem. Falc. Unde

Hæres indignus non repellitur exceptione indignitatis, à fisco. Bald. in d. l. iij.

Hæres uulnerans testatorem, non dicitur indignus. Bald. in l. hereditas. C. de his, quib. ut indig. sed an qui instituitur ex metu illato per alium. Bal. in l. j. C. si quis ali. testa. prohi.

Hæres ingratus incipit esse indignus, à quo fiscus aufert. Bal. in l. fideicommissum. C. de fideicom.

Hæres non dicitur indignus, si minus expendit, quàm iussus est. l. non oportet. & ibi Bald. C. de his, qui. ut indig. nec qui non soluit expensas funeris, nisi testator iusserit: ut ibi etiá per Bartol.

Hæres indignus non perdit successionem, nisi condemnetur. doc. Bar. Imo. in l. ex facto, §. fi. de uulg. & pu. glos. in l. his cõsequenter. fa. ercisc. Bal. in l. hęreditas. & in l. j. C. de his, qui. ut indig. quòd non requiritur sententia.

Hæres non uindicans mortem defuncti, priuatur hæreditate statim, quòd transiuit tantum tempus, intra quod commodè potuisset uindicare, & non fecit, uel expectatur, quòd desinat posse uindicare, glos. not. & ibi Barto. in l. j. ff. de his, qui. ut indig. & Alexan. in l. ita stipulatus. la grande. iiij. col. de uerb. oblig.

Hæres non uindicans mortem testatoris occisi saltem accusando, dicitur indignus, & priuatur eius hæreditate. l. j. C. de his, qui. ut indig. quod uerum intra terminum à iudice pręfigendum: ut ibi, aliàs quamprimùm potest. Bal. ibi. aliàs dicitur in mora, si habet testes, & fingit non habere: non aliàs. Et in dubio non pręsumitur in mora, nec habere testes. Bal. ibi in fi. præuentus tamen ab alio excusatur. l. sororem. & ibi Bal. eod. tit. nec potest purgare morã. Ang. in l. si insulam. v. col. de uerbo. oblig. & in l. necessarios. §. ubi quis. ad Syllan. not. in l. & ideo. C. eod. tit.

Hæredis indigni materiam supple infrà, uer. Hæres priuatur. & in tit. ff. & C. de his, qui. ut indig.

Hæres ab intestato dicitur ecclesia defuncto prælato. in Spe. de suc. ab intest. in princ.

Hæres ab intestato adiens hæreditatem repudiatam ab hęrede scripto, potest respondere creditoribus hęreditarijs. in Spe. de execu. senten. §. iij. uer. item pone.

Hæres ab intestato an ueniat appellatione hęredum. s. uer. Hęres. el j. uer. xxvj.

Hæres ab intestato nõ implens uoluntatem defuncti intra annum, an priuetur hęreditate. Bald. in auth. hoc amplius. xix. q. in repe. in lect. antiq. C. de fidei.

Hæres ab intestato grauatus alienare, non tenetur restituere quod reperitur alienatum. Bald. in authen. contrà rogatus. ult. col. C. ad Treb.

Hæres ab intestato debet petere se mitti in possesionem bonorum hæreditariorum, sicut scriptus. Bal. in c. j. de controuer. inter mas. & fœ. & doc. in l. fin. C. de edi. diui Adri. Vide Bal. in addi. Spe. de test. uer. an hæredes.

Hæres ab intestato an esse possit, qui sit ex testamento. Bar. in l. fi. ff. si quis omis. cau. test. Cyn. & doc. in l. j. C. eod. tit.

† Hæredes ab intestato qui expulerunt uxorem testatoris relictam ab ipso usufructuariá cum hoc, ne posset ab aliquo in dicto usufructu molestari, an inciderint in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui. uide do. Pet. Phil. Cor. consi. clviij. incip. Videtur. per totum, usq; ad literam M. in iiij. parte.]

Hæredis ab intestato materiam supple, ut in authen. de hære. quæ ab intest. defe. & Instit. eod. ti. per totum. & in Spec. eo. tit. & j. uer. Venientes ab intestato. per totum.

Hæres hęredis an ueniat appellatione hęredis. s. uer. Hæres. el j. uers. xvj.

* Hæres hęredis primi testatoris dicitur hæres. l. fin. C. de hęre. instit. Aym. Crau. consil. ccxcviij. nu. ix. uol. 2. Aemilius Maria Manolessus.

Hæres hęredis grauari potest à testatore. l. si fuerit. §. si quis. cũ l. seq. de leg. iij.

† Hæres hęredis non potest grauari sub nomine proprio, sed bene potest grauari sub nomine appellatiuo. Franc. Aret. in l. uerbis ciuilibus. iij. col. ibi tunc quæstio est magis dubia. circa princ. col. ult. de uulg. & pupil.]

Hæres hęredis non admittitur ad substitutionem pupillarem, nec ad reciprocam. doc. in l. qui plures. de uulg. & pup.

Hæres hęredis, qui poterat alienare, an habeat ius alienandi. Bal. post gl. in authen. contrà rogatus. C. ad Treb. quòd sic.

Hæredes hęredis mortui intra annum quilibet per se possunt adire. Bar. in l. cùm seruus. de acqui. hære.

Hæres instituti adiens ex iure transmisso ad ipsum, excludit substitutũ uulgarem. Bal. in l. cũ proponas. C. de hęre. instit.

Hæres hęredis an habeat legatum relictum alicui ad uitam, ut eo mortuo reuertatur ad hęredem. Barto. in l. Titia. §. fin. de leg. ij. & omnino Pau. de Cast. in l. fi. C. de leg. not. in l. hęres meus. de condi. & demon.

Hæres hęredis an cogatur adire, & restituere. Bald. in l. eam, quam. xj. q. C. de fideicõ. post gl. ibi in fi. prin. & Bar. in iij. q. Ang. in l. ille. §. si de testamento. ff. ad Treb. quòd sic. Bald. in vij. col. dicit uerum, si ad eum sit transmissum ius adeundi, uel deliberandi: aliàs non, nisi pręcesserit iussus iudicis in persona grauati. per d. §. si de testamento.

Hæres hęredis monitus non implens uoluntatem testatoris non impletam per primum hęredem, an priuetur hęreditate, & an debeat implere intra residuũ anni restantis primo hæredi, uel habeat alium annum. Bal. in repe. auth. hoc amplius xxv. q. C. de fideicom. in lect. antiq. Bart. in consil. Andreas Ioan. de Pra. in l. in testamẽto. de condi. & dem. & omnino per Alex. in l. fi. C. de hęre. instit.

* Hæres hęredis ut indignus hęreditate spoliari non potest, quia hęres non adimpleuerit modũ, de quo in testamento, cùm nulla ea de causa hæredi est molestia illata, glos. in c. fi. in extr. de donat. in l. fi. C. de reuoc. donat. Abb. con. iij. q. ix. uol. 2. Alex. & alij. in l. rei iudicatæ. ff. sol. ma. Aym. Crau. consil. lix. nu. viij. uol. 1. Aemilius Maria Manolessus.

10 Hæres hęredis grauati fideicõmisso uidetur grauatus restituere: quia onus restituendi uidetur iniunctum etiam hæredi hæredis. Bal. in l. post mortem, pen. col. C. de fideicom.

Hæres cohæredis pupilli an admittatur ad hęreditatem pupilli, si substitutus pupillo, & cohæres eius moriatur uiuo pupillo, & pupillus moriatur post substitutum. Bal. in l. quidá elogio. ix. col. C. de iure delib. uer. modò queritur.

Hæres hæredis, qui nõ adiuit, ignorans, uidetur adire per actũ aditionis intra annum, uel si dicit, Si non apparet de aditione defuncti, cui fuit relicta hæreditas, ego adeo. Bar. in l. gerit. antep. col. ff. de acqui. hære.

Hæres hæredis an transmittat ius deliberandi ad hæredẽ. Bal. in l. cum antiquioribus. C. de iure deli. & Bar. in l. qui duos. ff. de reb. dub.]

Hæres hæredis potest repudiare hæreditatem ad ipsum transmissam intra tempora deliberandi. Bart. in d. l. qui duos. ff.

de reb.dub.& in l.si quis filium.§.fi.de acqui.hæred.& Bart. in l.fi.uer.circa quartum.eod.tit. ubi melius loquitur, quòd potest repudiare eam,& esse hæres hæredis, non si ea hæredi delata sit adita.

Hæres hęredis an detrahat Falcidiam. s̄. Falcidia detrahitur. uersic. xxxj.

Hæres hęredis an gaudeat beneficio inuentarij.in l.si quis à filio.de leg.j.per Ray.& doct.

Hæres hęredis non potest adire, si ius adeundi sit præclusum tempore.Bal.in d.l.eam,quam.vij.col.C.de fideicom.

Hæres hęredis debet petere missionē in hęreditate ex beneficio.l.fi.C.de edi.diui Adri.Bald.in l.ij.ff. de peti. hęre.& infrà, uerb.Missio.uersi.xxxiij.& Bar.in d.l.fi.vij.col.

Hæres hęredis non succedit in officiū executoris, cōmissum hæredi.j̄.uer.Executor quis dari possit.uer.xix.& seq.

20 Hæres hęredis nō uenit in iudicio testatoris. sed legis. Bal. in l. quidam elogio.C.de iure delibe.Sed Bald.in l.ab eo.C. de fideicom.dicit quòd uenit iudicio transmissionis, nō iudicio principali.Vide Bar.in l.si fuerit.§.j.de leg.iij.

Hæres hęredis, testatoris est hęres. l. fin. cum glos.C. de hęre. instit.& l.iij.ff.de pet.hære.ubi etiam Bar.in l.fin.& ibi glos. & Bal.in iij.oppo.C.de hære.insti.ar.contrà, in l.qui liberis. §.hæc uerba.de uulg.& pupil. Idem tenet Spec.de arbitrio. §.j.uer.sed ubi.

Hęres hęredis prohibiti alienare non potest alienare, secundū Bar.in l.filiusfami.§.diui.de leg.j. Sed uide melius per Bar. in l.Lucius.§.j.de leg.iij.& j̄.uer.Prohibitio alienandi.uersi. octauo.Sed

Hæres hęredis in pœnalibus non uenit appellatione hęredis. Bal.in l.fi.xxj.q.C.de hære.instit.& in q.xxij.

Hæres cohæredis dicitur hæres primi testatoris.Bal.in l.fi.xx. q, C.de hęre.instit.

Hæres hęredis an admittatur ad fideicommissum, si hęres est mortuus uiuo testatore.Bar.in l.Titia.§.fi.de leg.ij.

Hæres hęredis grauari potest fideicommisso sub nomine appellatiuo, non sub nomine proprio.l.sed & si sic. & ibi Bart. de leg.iij.uide Bal.in l.ab eo.C.de fideicom.

Hæres hęredis tenetur ad onus alimentotū prælegato iniunctum.l.cùm unus.in princ.& ibi Bar.ff.de ali.& cib.leg.

Hæres hęredis tenetur ad alimenta.l. alimenta. in princ. & ibi Bar.ff.de ali.leg.

Hæres hęredis nō tenetur exprimere in libello, ꝙ est hęres hęredis Titij: sed sufficit dicere se hęredē Titij, nisi impediretur per hoc deliberatio aduersarij. Bart.in l.si defensor.§. illud quæritur.ff.de inter.act.Vide Bar.in l.si quis filium.§.in omni.ff.de acq. hęre.& j̄. Libellus in ultimis uoluntatibus. uer.iiij.doc.& Alex.plenè in l.fi.C.de hęre.instit.

36 Hæres hęredis an succedat in ius arbitrandi cōmissum hæredi.Bal.in l.uoluntatis.pen.col.C.de fideicom.

Hæres hæredis grauati fideicōmisso succedit in beneficio.authen.res, quæ.C.cōmunia de leg.ut possit alienare bona fideicō.in casibus ibi expressis; sicut posset hæres grauatus. Bal.ibi.in j.col.

Hæres hęredis habet beneficium abstinendi, & potest abstinere in fraudem creditoris.Bal.in l.j.ult.col.C.de his,qui ante aper.tabu.

Hæres hęredis potest uendicare hęreditatem primi defuncti. l.ij.& ibi Bar.C.communia.de succes.

Hæres hęredis mortui intra tempora deliberandi adiens præfertur substitutio hæredis.Bar.in l.iij.C.de hęred.instit.

Hæres hęredis non succedit in societatem gabellarum. gl.in l. nulla.ff.pro socio.nisi expediat Reipub.Pet. de Vbal.in tractatu Societatis,xj.parte, lxiij.q.

Hæres hęredis an detrahat Trebellianicam. no.in l. quanquā. & ibi doc.& Bal.C.ad legem Falcidiam.

Hæres hęredis tenetur actiōe, quod metus causa. licet ex metu nihil ad ipsum peruenerit, dummodò peruenerit ad primum hæredem.Casus sing.secundum Bart. in l. quod diximus.§.in hęredem.quod met.cau.

Hæres hęredis absentis, & ignorantis sibi delatam esse hæreditatem mortui ante aditionem, restituitur in integrum aduersus omissam aditionem. Bar.Imo.& Pau. de Cast.in l.Pātonius. de acqui. hære. & Ang. in l.uentre.in repet.eod.tit. Alex.in consi.xx.j.parte,& consi.clxij.ij.parte.

Hæres hęredis scientis mortui intra annum post delatā scienti sibi hæreditatē, licet ignorās, potest adire ex beneficio iuris deliberandi sibi transmisso, sicut poterat primus hæres. Bar.sing.in l.quod diximus.§.in hęredem.ff.quod met.causa.uide Bar.in l.qui duos.iiij.col.de rebus dub.

† Hæres hęredis an teneatur ad pœnam, si testator mandauit hęredi sub certa pœna, quòd faceret aliquid, si hæres moritur, antequam sit in mora: uide Franc.Aret.in l.paterfam.in in iij.col.uersi.hęc etiam iura.de uulg.& pupil.]

Hæres fideicōmissarij potest acceptare, uel repudiare hæreditatem, quæ fuit patri per fideicommissum restituenda.l.postulante.ad Treb.Io.de Por.in l.si decem cū petiero.de uerb.oblig.

Hæres fideicommissarij an teneatur ad legatum relictum à fideicommissario.in l.j.§.fi.de leg.iij.

Hæres substituti pupillaris an cogatur acceptare hęreditatem pupillarem, quam substitutus acceptare tenebatur, cùm acceptauerit paternam, & eam transmiserit ad suum hęredē. Pau.de Cast.quòd sic, in l.quidam elogio. C.de iure de libe. per tex.sing.in l.qui patri.ff.de acq.hęre.arg.contrà in l.si filius qui patri.de uulg.& pupil.

Hæredis substituti appellatione non uenit pater eius, nec alij extranei, sed filij tantùm.Bal.in c.j.de nat.succes.feu.

Hæres legatarij petens legatum, uidetur approbare testamentum.l.fi.§.fi.& ibi Bar.ff.de iniusto testa.

Hęres legatarij grauati de restituēdo, tenetur restituere.l.cùm ita legatur.§.quòd à legatario.de lega.ij.

Hæres legatarij an teneatur ad onus relictū à legatario. in l.j. §.fi.de leg.iij.l.cùm ita.§.quod à legatario.de leg.ij.

Hæres legatarij an repudiet legatum in pręiudicium creditorū legatarij.Bal.in l.ij.ad fi.in lec.antiq.C.cōmunia de leg.

Hæres legatarij non dicitur legatarius. Bald.in l.fi.xj.oppo.C. de hęre.instit.per l.cùm quidam.C.de legatis.

† Hæres rogati an possit aliquid retinere, si rogatus in uita nihil retinuit, uide do. Pet.Phil.Corn.in consi.cclij.incip. Circa.in litera Q.quarta parte.

Hæres delinquentis non tenetur ad pœnā pro delicto defuncti.l.j.C.ne ex delic.defuncto.l.j.§.pe.cum gl.ff. de hęred.uel actio.uend.nisi sit lucratus hęres.l. idem est.in princ.de ui.& ui arma. & in tit.ne ex delic.defunc.Item nisi in casib. numeratis per gl.ord.Instit.de hęre. quæ ab intest. defe.§.per contrarium.Vide in l.si pœna.ff.de pœnis.& in l. † in hęreditarijs. cum gl.C.de hęred. actio.† Et per Fran.Are. in l.curatoris.C.de neg.gest.]

Hæres an teneatur ex dolo defuncti. Bal.in d.l.j.pen.col.C.ne ex delic.defunc.

Hæres furis tenetur ad restitutionem rei furtiuæ condictione furtiua.l.si pro fure.ff.de condi. fur.secundum Bal. in l.j.ult. col.C.ne ex delic.defunc.Item tenetur condictione incerti, quando res furata erat nō propria, sed obligata ei, cui furata est.Bald.in d.l.j.ulti.col.& suprà.uerb.Condictio incerti. uersi.j.& uerbo, Condictio furtiua.uersi.vij.

Hæres an agat ex delicto defuncti.Bal.in l.j.ix. & ult.col. C.ne ex delic.defunc.& Bar.in l.fi.de priua.delic.

Hæres plus petentis mortui lite pendente non tenetur ad pœnam.Bald.in l.j.ad fin.C.de plus peti. Alex. in l.eius, qui.de iure fisci.

Hæres ficti confessi hæresim, uel crimen læsę maiestatis, tenetur.Bar.in l.j.ad fi.de bo.eorum.Alex.in d.l.eius,qui.

Hęres furis est successor uitiorū.l.si ego.§.partus.ff.de public.

Hæres tenetur ad pœnam commissam contra hæreditatem iacentem, nec restituitur in integrum, aduersus eam.Ioan.de Por.in l.ad diem.in fi.ff.de uerb.oblig.

Hæres non tenetur ex confessione testatoris nondū condemnati.Bar.in l.eius,qui delatorem.de iure fisci.& Lanfranc.in ca.quoniā cōtra.uersi. positiones.de probat. Vide omnino Bal. Sali.& doc.in l.j.C.ne ex delic. defunc.& per Alex.in l. j.ff.de priua.delic.Quod est uerum, etiamsi habetur pro cōfesso: quia requiritur iudicis sententia, secundum Bar.in l.j. §.sed hæc constitutio.ff.de calum.ubi etiam dicit, quòd

10 Hæres corrumpentis non tenetur, si corrumpens ante sententiā moriatur: secundū Bar.in d.l.j.§. sed hæc constitutio.

Hæres tenetur ad pœnam promissam per defunctum, etiā non interpellatus ad obligationem defuncti.glo.no.in l. fideiussor

sor

ſor obligari.§.fi.ff.de fideiuſ. Vide Io. de Pra.in l.in teſtamẽto.de condi.& demonſt.arg.contrà, quia facultas purgandi moram tranſit ad hæredes.l.in inſulam.de uerb.oblig. Vide Bar.in l.j.ff.de priua.delict.& Io.de Por. in l.ſi ſeruũ.§.uideamus.de uerb.oblig.

Hæres tenetur ciuiliter, & criminaliter, de delicto confeſſato per defunctum.in Spec.de accuſ.§.j.uerſi.quid ſi latro. Pau. de Caſt. in l.iij.§.quod autem. & ibi Alexã.quod quiſq; iur. Salic.in l.j.C.ne ex delict.defunct. Et ibi tenet Bal. in ij.col. dicens idem eſſe, quando quis moritur poſt concluſum in cauſa,& poſt ſententiam, ſicut poſt confeſsionem, ut hæres teneatur. Et Alex.in l.j.ff.de priuat.delict.Et eſt uerum,ſiue pœna ſit confiſcatio bonorum, ſiue pecuniaria, ut de centũ, uel mille.Bal.in d.ij.co.Bal.uerò in addi. Sp.ubi ſ.uer.an ex confeſsione.dicit, quòd hæres tenetur ciuiliter tantùm.Itẽ uerum, ſi confeſsio fuit uera, non ſi ficta, ut cùm contumax habetur pro confeſſo:quia tunc niſi iudex pronũciet, quòd habeatur pro confeſſo,non nocet hæredi contumacia, & ſic ficta confeſsio, ſecundum Bar. in l.j.§.ſed ſi hoc. de cal.& in l.eius,qui delatorem.de iur.fiſc.& ibi Alex.& Flor.in l. inde Neratius.§.hanc actionem. ad leg. Aqui. De quo etiam per Bald.in l.tranſigere.ult.col.C.de tranſ. & in c. uaſallus.ſi de feu.fue.controuer.& in l.j.iiij.col.ne ex delic. defun. ubi dicit idem, niſi confeſsio ficta tranſeat in condemnationem: quia tunc hæres tenetur.Et ſubdit ibi Bald. in v.col.quòd ſi contumacia negatur, eſt per iudicem pronunciandũ ſuper ea,quòd contumax habeatur pro confeſſo,& talis confeſsio nocet hæredi:& tunc debet ſic intellligi dictum Bart.in d.l. eius,qui.aliàs non eſt interloquendum de contumacia,quę conſtet ex actis : & ideo nocet hæredi. Idem ſi defunctus ſit poſt litis conteſtationem, quia tenetur ciuiliter tantùm,nõ criminaliter.d.l.j.& ibi doc. ne ex delic.defun.Item tenetur hæres, ſi contra defunctum confeſſum crimen ſit cõceſſum primũ decretum,ſecundùm Flo.in d.§.hanc actionem. Sed

Hæres de iure canonico tenetur in ſolidũ, id eſt, quatenus eſt in hæreditate tã pro debito,quàm pro delicto defuncti,ſiue aliquid ad eum uenerit, ſiue nõ: ſiue lis fuerit conteſtata,ſiue uidelicet ad intereſſe,non autem ad pœnam.c. parochiano.de ſep.c.in literis.de rap.cũ.gl.c. quãquam. de uſur. Bal. in d.l.j.pe.col.C.ne ex delict.defun.& Flor.in d.§.hãc actionem.Quod eſt uerum, etiamſi confecit inuentarium:ſecundum Bal.in l.furti.C.de fur.uide gl.in c.tua nos.de uſuris.& Alex.in l.j.de priua.delict.

Hæres aſſaſsini tenetur,ſi lucratus eſt ex crimine patris, etiam lite non conteſtata contra aſſaſsinum. Ang. in l.j.§. fi.de eo, per quem fac. erit.

Hæres an teneatur, ſi defunctus mortuus eſt poſt latum bannum pro crimine. Bal.in d.l.j.C. ne ex deli.defun.& ſ.uerb. Bannum.uerſi.xxij.& lxxiij.

Hæres furis confeſsi furtum, & ſuſpenſi per iudicem, poteſt conueniri ad reſtitutionẽ uigore confeſsionis furis inquiſiti, nõ autem accuſati,uel denunciati:quia confeſsio nõ prodeſt accuſatori abſenti : ſecundum Ioan. And. ſing. in addi. Spec. de accuſa. §.j. uerſic.quid ſi latro.in addit.mag.ad fin. Item tenetur, etiamſi fur confeſſus moriatur ante condemnationem. Bald.in l.j.iij.colum.ne ex delict.defunc.ubi idẽ dicit ſine confeſsione, ſi ſit in cauſa concluſum : ſecundum Alexan.in l.j.de priua.delict. Vide Ioan.de Imol.in l.defuncto.de pub.iudic.

Hæres tenetur ex confeſsione teſtatoris, quòd damnum dederit.Bar.in d.l.j.ult.col.

Hæres criminoſi poteſt petere ferri ſententiam pro defuncto ſuper crimine,ut purgetur fama eius.Bald.in d.l.j.ij.col.per tex.ſing.in l.filio.§.Seia.de ali.leg. Sed quomodo formetur ſententia tunc, id eſt, mortuo delinquente. gl.in l.ſi ſeruus, in fi.ff.de bo.auth.iudic.poſ.

Hæres banniti mortui ante condemnationem non poteſt condemnari ex ficta contumacia defuncti. Bar.in l.eius,qui delatorem.de iure fiſc.& Bal.in l.ij.C.de eden.& ſ.

20 Hæres banniti an teneatur ad pœnam. Bar.in l.ex iudiciorum.ff.de accuſ.

Hæres condemnati mortui intra tempora appellandi, an poſsit appellare pro defuncto.Bar.ſing.in d.l.ex iudiciorum.de accuſ.& in l.ſi qua pœna.de uerb.ſig.& in l.j.iiij.col.C.ne ex delict. defunct.text.& doct.in l.iij.ſi pen.appel.mors interue.ubi dicitur quòd hæres debet proſequi appellationem, quãdo pœna pecuniaria eſt principalis, ſicut corporalis:ſecus,ſi acceſſoria,ſecundum Bal.ibi. & ſ. uer. Publicatio bonorum.uerſic.iij.

Hæres abſoluti de crimine poſt ſententiam, pendente appellatione interpoſita ab actore debet proſequi appellationẽ. Bald.in d.l.j.iij.colum.C.ne ex delict.defunct.per l.Lucius. ff.de iure fiſci.

Hæres condemnati ad mortem, & confiſcationem bonorũ,an poſsit appellare intra decem dies, ut recuperet bona.Bald. in d.l.j.v.col.C.ne ex delic.defunc.

Hęres ad pœnam tenetur per libelli oblationem ſolùm contra defunctum.glo.ſing.in §.pœnales. Inſti.de perpe.& tempo. act.Alex.in l.j.ff.de priua.delict.

Hæres raptoris mortui poſt confeſsionem, & promiſsionẽ de reſtituendo factam epiſcopo, tenetur reſtituere eis,quibus epiſcopus declarauit illam quantitatem, quæ per epiſcopũ declaretur,à quo non poteſt appellari: nec ordo iudicij ſeruandus eſt, etiamſi hæres nihil ſit lucratus. Ioan.And.ſing. in Sp.de confeſ.§.poſtremo.uerſi. ſed nunquid confeſſus.& But.in c.cùm ſpeciali.§.j.de app. Alex.in l.j.de priua.delic.

Hæres cõtumacis ficti, uel ſe occidentis in carcere,poteſt probare contra fictam confeſsionem, ſcilicet quòd defunctus non deliquit.l.ſi rei.§.fi.& ibi Bar.ff.de his, qui mor.ſibi conſci.gl.& doct.in l.ij.ff.ſi ex noxa. cauſa agatur. Quod eſt uerum,ſcilicet ante ſententiam, ſecundum Bald.in l.j.ij.co.C. ne ex delict. defunct. & Io. de Por. in l.cùm filius.de uerbo. oblig.& ĩ. prox.uer.

Hæres criminoſi defuncti,qui ſe occidit, quomodo probet innocentiam eius.Bar.in l.fi.§.fi.ff.de his,qui mor.ſibi conſci.

Hæres banniti non cogitur ſoluere bannum defuncti. Ang.in auth.ut nul.iudi.§.ut autem.coll.ix.ſ.eod.uerſi.j.& xv.

Hæres cõdemnati debet citari in executione ſententiæ facienda contra defunctum. Bal. in Marg. uerbo, Condemnatio. uerſi.v.& Inno.in c.quia.de iudic.

† Hæres delinquentis, qui promiſit reſtituere omne damnũ, an teneatur: uide do.Pet.Phil.Corn.in conſi.cccxiiij.incip. In litera A.& B.in j.parte.]

Hæres uſurarij,etiam non conficiens inuentarium, nõ tenetur ultra uires hæreditatis.Ioan.And.in c.quanquam,de.uſur.in vj.in nouella.Bar.& Bald.in rub.ff.de acq. hæred.& Ang.in l.j.§.hæc ſtipulatio.ſi cui plus,quàm per legem Falc.ſicut nec uſurarius : ut in regula, peccatum. in vj. gl.& doct.in c.cùm tu.de uſur.ſecundum Bal. in l.j.pen.col. C.ne ex delict. defunct. dixit eum teneri ad reſtitutionem uſurarũ indiſtinctè:licet Nic. dixerit non teneri, niſi ex indicijs conſtet de mente teſtatoris: ut quia eſſet confeſſus in articulo mortis,uel ſuſceperit ſacramẽta eccleſię. Vide Bar. in l.j.ff.de priua. delict.ubi ponit an,& quando teneatur. & ibi Alex.qui dicit, quòd teneatur, ſecundum Bar.ibi.& Bal. in d.l.j.vj.col.& in authen.ad hæc.C.de uſur.vij.col. & Fed. de Sen.conſi.xj.& omnino per Alex.poſt Bar.in l.quamuis. C.ſi pen.appel.

† Et per Franc.Aret.in d.rubr. de acquirenda hæred. in princ. ſecunda col.& in l.cum hæreditate.eod.tit.& in l.pen.eo.ti. circa fin.& per d.Iaſ. May.Inſtitu.de act.§. ſed iſtæ.nu.124.]

Hæres uſurarij, apud quem liber non remanſit, excuſatur,ſi librum non edat: aliàs tenetur edere.Bal.in l.fi.C.de fide inſtru.per gl.in cle.j.de uſur.& ſuprà,Editio.el j.uer.x.

Hæres uſurarij,licet inuentarium confecerit, quando reſtituit uſuras, non debet ſoluere primis uenientibus, niſi recepta cautione de reſtituendo: quia ſcire debet etiã eſſe alios uenturos, quibus reſtitui debeat. Arch.in c.non ſanè.xiiij.q.v. & Pau.de Caſt.in l.fi.§.& ſi præfatam.C.de iure delib.

Hæres uſurarij nõ conuenitur ex quaſi contractus condictione indebiti.Inno.in c.nihil.de uſur.& Bald.in Mar.uer.Hæres.uerſic.ij.

Hæres uſurarij obligatur ex facto defuncti,& in eodẽ foro cõueniri poteſt. Bald. in authen.ad hæc. vij. col.de uſur. per c. quanquam.eod.tit.in vj.

Hæres uſurarij non præſumitur habere librum rationum teſtatoris. Bald.in l. alio iure. C. de iure dot. niſi ſit litigatum cum teſtatore : quia iudicium trãſit ad hæredes cũ ſua cauſalitate,

salitate,& qualitate.Bal.sing.in c.uasallus.el ij.in fi. si de feu. fue.controuer.argu. cōtrà per notata per Bal. in c. uasallus. in eod.tit. quod hæres si habet, uel sit confessus habere, debet edere librum, uel instrumenta: non si iuret non habere, ut ibi,sicq; sentit quod præsumitur habere.Quod tenet Angel.in l.j.§.edenda.ff.de eden. Idem per gl. & Car. in cle.j.§. j.q.x.de usuris.ubi dicunt,quòd usurarius,& hæres,debent probare amissionem librorum casualiter, non creditur eis dicentibus non habere.Sic ergo patet,quòd præsumitur habere. ut sentit gl. in uer.compellendos. uer.iuro ergo.& ibi Card.ix.q.qui dicit Lapum sic tenuisse, quòd ex quo hæres succedit in uniuersum, præsupponitur ad eum peruenisse, secundum Card.ibi.x.q.dic post Pau. quòd si dicit se perdidisse,ut nō credatur eius iuramento,nisi probet:& hoc pręsupposito,quòd habuerit apud se,quasi uelit quòd non pręsumitur habuisse. Si uerò dicit librum non confecisse, creditur eius iuramento. quod nota.

Hæres occisi transmittit ad hæredem ius petendi bona homicidæ sibi debita per statutum.Bald.in auth.imò. C.de act.& oblig.

Hæres non accusans occisorem incognitum, non punitur.l.si ideo.C.de his,qui.ut indig.

Hæres cogitur accusare de morte defuncti per iudicem.glo.& Bald.in l.j.de his,qui.ut indig.facit l.si quis homicidij.C.de accus.in Spe.de lib.concept.§.x.uersi.xliiij.

Hæredi ad accusandū de morte occisi præfigi debet terminus à iudice.Bal.in d.l.j.C.de his,qui.ut indi.& j.eo.uer.vij.

Hæres occisi non potest adire hæreditatem nō aditam. suprà, uer.Hæreditas adita.uer.xj.

Hæres passi furtum potest accusare de furto. Bar. in l.fin.ff.de priua. delic.Bal.contrà in l.j.in fi.C.ne ex delic.defun.

Hæres occisi debet accusare de morte, aliàs ut indignus priuatur hæreditate.l.j.C.de his,qui.ut indi. Quod uerum est,secundum Bald.ibi,præfixo sibi termino à iudice: aliàs quam primum potest.ibidem.& suprà, Hæres indignus.uersic.xj. ubi plenius,nisi sit minor.l.j.cum glo.C.in qui cau.in integ. resti.non est necessa.

Hæres occisi non hàbens testes,excusatur,si non accusat occisorem.Bal.in l.j.in fi. C.ad Sylla.nisi fingat nō habere:ut ibi. Item nisi subsit inculpatio defuncti. l. qui cùm maior. ff. de ope.lib. quia excusatur hæres: ut ibi, licet iudex ei non credat.l.si quis in graui.§.j.ff.ad Sylla.

Hæres non uindicans mortem occisi, punitur,etiam ex sententia lata contra occisores.Bar.in l.j.C.de his,qui.ut indi.

Hæres occisi potest facere pacem occisori, etiamsi repudiauit hæreditatem.Bal.Ang.& Imol.post Bar.in l.si filius, qui patri.de uul.& pup.

Hæres occisi si sit filius occisoris,non tenetur accusare patrem occisorem. Bald. in l. athletæ. §. dat remissionem.de excusatio. tuto.

† Adde,quòd hæres nō uindicans necem defuncti an incidat in pœnam ipso facto. Et dic,quòd eo ipso pœna cōmittitur, cùm hæres habuit opportunitatem uindicandi,& non uindicauit.glo.est sin.in l.j.C.de his,qui.ut indi. de qua magnū festum fecit Bal.in l.in cognitione.ff.ad Sylla.ubi per illam. gl.dicit,quòd pœna inflicta propter non factum incontinētè committitur, cùm affuit facultas actum faciendi, & actus non fuit gestus:nam hoc uidetur procedere de mēte disponentis. Abb.in repe.§.qui uerò.c.extirpandæ. de præbend. in xij.col.uide hîc,& in lec.

Hæres usufructuarij,qui locauit fundum in quinquenniū, non tenetur stare conductori: quia morte usufructuarij finitus est ususfructus.& locatio.l.si quis domum.§. j. ff. locati.

Hæres usufructuarij an debeat cauere de utendo arbitrio boni uiri.suprà, Cautio per usufructuariū: uer.ij.& infrà, Vsufructuarius cauet.uer.iiij.& per Bald.in l.j.§.excepto. C. de cad.tol.Et intellige,quando usufructus transit ad hæredē.

† Hæres usufructuarij si ad eum transiuit ususfructus quomodocunq;, an debeat præstare cautionem de utendo & fruendo arbitrio boni uiri, sicut primus usufructuarius: uide Angel.in consi.ij.]

Hæres prælati, sicut & prælatus, est obligatus ecclesiæ ad indemnitatem,quando per negligentiam prælatus passus est præscribi rem ecclesiæ.glo.est xvj.q.iij.placuit.& dixi in tractatu de Episcopo,iiij.lib.& j.uerb. Prælatus.& §. uer.Episcopus circa res.uersi.xxxiiij.

Hæres clerici occupans bona clerici, etiam sibi relicta in testamento, quæ sint ecclesiæ, incidit in constitutionem,si quis in tantam. C. unde ui. Innoc.in cap. cùm in officijs. de test. Bal.in auth.licentia.C.de episc.& cleri.

Hæres clerici quomodo teneatur de malè gestis clerici.Inno. in c.cùm præsentium.de pig.

Hæres clerici tenetur reddere rationem administrationis bonorū ecclesiæ.Bal.in l.si quis presbyter.C.de episc.& cler.

Hæres clerici mortui quid faciat, ut habeat bona eius.§. uerb. Clericus acquirit.uersi.iij.

Hæres prælati computat fructus cum expensis factis in beneficio,uel rebus ecclesiæ. Bald. in authen.excipitur.in fi.C.de bon.quæ libe.

Hæres prælati repetit expensas pro ecclesia factas per prælatum de suo proprio. Old.consi.ccxlviij.in fin.

Hæredum clerici materiam supple suprà uerb. Clericus.& infrà uerb. Prælatus.per discursum.

† Adde hîc quis hæres clerici dicatur proximior ab intestato. & dic, quòd nullus uidetur proximior quàm ecclesia, quæ ipsum domino sociauit, baptizando scilicet,& ordinando illum:ut in c.ij.de pe.unde ecclesia succedit ab intestato presbytero defuncto, tanquam proximior consanguineus: ut no.ibi Pet.Inno.& Io.And.in c.cùm in officijs.de test.

Hæres minoris mortui ante aditam hæreditatem restituitur in integrum aduersus non aditam.Bar.in l. Pantonius.de acq.hęre.& in l.j.C.de rest.mil.& in l.si infanti.de † iure delib.& infrà eod.uersi.v. † Et Raph.Fulg.in consi.xxj. & in consi.lxxxv.post princ.ut uidetur contra.]

Hæres pupilli non pręfertur alijs creditoribus in actione personali,licet pupillus præfertur.Bart.in l.ex plurib. ff. de admi.tut.contra glos.in l.dabimus.§.j. de priuil. credi. & infrà uerb.Priuilegium extenditur.uersic.lxxx.

Hæres adulti non restituitur aduersus testamentum, uel donationem causa mortis adulto factam sine curatore.l. Aurelio. §. Caius.ff.de libe.lega.& Bar.& doct.in l.j.in princ.ff.de tute.& ratio.dist.

Hæres minoris an restituatur in integrū aduersus annum pręfixum ad deliberandum.not.in l.Pantonius. de acq.hære.& in l.j.C.de rest.mil.Pau.de Cast.in l.si infanti.C. de iure delib.ubi dicit, quòd sic, licet Raph.contrarium disputauerit. & Bal.in l.cū antiquioribus.vj.q.de iure delib.& suprà.

Hæres minoris restituitur in integrum aduersus non aditam hęreditatem,licet minor ipse non potuerit restitui,quia adhuc poterat adire:sed ideo hæres restituitur,quia læsio perficitur in puncto mortis minoris. Bart. in l.non solùm.ij. de resti.in integ.per l.qui duos.de reb.dub.& Io. And. in ca. in præsentia.de prob.& suprà uersi.j.& infrà uerbo, Restitutio quibus.uersi.lxvij.

Hæres pupilli restituitur in integrum aduersus hæreditatem pupillo ignoranti delatam, & non aditam.Bar. in consi.Perusinus,&c.& in l. Pantonius.de acq.hære. Iac.de Aret. in l. qui duos. ff. de re. dub.& ibi etiam per Bart.Quod est uerū, etiamsi tutor sciuit.ibidem.

Hæres minoris, etiam maior,restituitur in integrum ex persona minoris.l.minor autem magistratus.§.fi. de min.ergo ad hæredem transit beneficium restitutionis in integrum. De quo infrà, Restitutio quibus.uersi.cix.& uerbo, Restitutio transit.uersic.v.

Hæres debitoris non potest carcerari ui pacti de carcerando initi cum debitore.Barto.in l.si decesserit.ff. qui satisd.cog.

Hæres debitoris debet interpellari per creditorem ad soluendum,aliàs non potest conueniri fideiussor. Bal. in l.pen.ix. col.C.de condi.inser.

Hæres debitoris non potest cōueniri, uel citari in ius intra nouē dies funeris.in auth.sed nec ante nouē.C.de sepul.uio.

Hæres litigantis mortui lite pendente debet habere nouā dilationem à iudice,etiamsi defunctus habuit omnes dilationes.gl.& Bar.in l.edictum.ff.de iudi.

Hæres debitoris sui an agat contra correum debitoris in solidum.Pau.de Cast.consi.ccclvij.

Hæres

Hæres debitoris capi non poteſt uirtute licentiæ de capiendo debitorem. Bal.in Mar.uer.Hæres.uerſi.fin. & infrà eo.uer. xiij.& xvj.

Hæres debitoris poteſt capi perſonaliter, ſtante ſtatuto, quòd debitor capiatur.Item,

Hæres tenetur approbare ſecundum decretum,etiam præciſè, ſtãte ſtatuto, quòd debitor teneatur approbare ſecundũ decretum.Bart.& Ang. in l.poſtulante.ad Treb.Vide Bald. in l.quædam.§.nihil.ff.de eden.& Alex.in l.ſi deceſſerit. qui ſatiſd.cog.& ſuprà eo.§.j.uerſic.lj.

Hæres debitoris dicitur habere iuſtã cauſam litigandi, uſquequò probatur debitum,& non poteſt condemnari in expẽſis:ſecus,in actore.l.qui in alterius. & ibi Bart. de reg.iur.& infrà, Expenſæ. ſed poteſt hæres condemnari in expenſis, quando poterat defunctus iam conuentus. Bal.in l.ſi pater. C.ſi pen.app.mors inter.

10 Hæres excõmunicari non poteſt ex proceſſu contra defunctum.Rota in deci.cccxxviij.nota, quòd ex proceſſu. in antiquis.

Hæres ſi ſuccedat creditori pro parte, fit confeſsio debiti pro parte ſua tantùm, in qua ſuccedit.in Spec.de loca.§.vj.uerſic.lxxj.& lxxv.

Hæres minor debitoris obligati ſoluere ſub pœna, ſi ſit ſciens, & ſit doloſus, incidit in pœnam, ſi non ſoluat certa die, nec reſtituitur in integrũ, reſpectu ætatis: ſed ſi fuit inſcius promiſsionis defuncti, reſtituitur ex clauſula generali, propter cauſam ignorantiæ.Bar.in l.cùm filius.§.in hac.de uerb.oblig.& ibi Alex.quem omnino uide.

Hæres debitoris obligati ad non faciendũ, ſi facit ſciens, tanquã doloſus tenetur ad pœnam ſtipulationis.l.cùm filius.§. in hac. & ibi Alexan. & doct. de uerbor. obligat.ubi dicunt uerum, ſi ſit maior, uel etiam pupillus doli capax, & ſciens: aliàs non.

Hæres debitoris non poteſt capi ſine citatione, ſtante ſtatuto, quòd debitor,etiam non citatus poſsit capi. Bal.in l. per diuerſas.x.q.C.mandati.& Ioan.de Imo. in l.ſi quis legauerit. de lega.j.Sed aliter dicit Bal.& Pet.de Sun.in l.j. quomodo & quando iud. Item,

Hæres debitoris non tenetur ſoluere officiali mercedem pro executione pœnæ, quam ſtatutum dat ei pro exactione cõdemnatorum.Bal.in l.j.C.de execu.rei iud.

Hæres probans debet habere præmium ſtatuti,Quod daretur probanti.Io.de Por.in l.ſi decem cùm petiero. de uerb.obli.

Hæres promiſſoris an capi poſsit,ſtante ſtatuto, quòd promiſſor capi poſsit. Angel.in d.l.poſtulante. & ibi Bart.quòd ſic. ad Treb.& Bal.in l.fin.§.& ſi præfatam.iij.q.C. de iur.delib. ubi dicit hæredem confecto inuentario non capi perſonaliter ex mora defuncti,ſed ex ſua ſic. Salic.ibi in §. in computatione dicit dictum ſtatutum intelligi de hærede, qui non fecit inuentarium:aliàs ſecus,ſecundum Alex.in d.l.ſi deceſſerit.qui ſatiſ.cog.

Hæres debitoris eſt tutus exceptione ceſsionis bonorum, factæ per debitorem.Bal.in l.fi. C.qui bo.cede.poſ.

Hæres non facto inuentario an habeat ſaltem ius retinendi,licet non habeat actionem.Bal.in l.creditori. C.de pac.

20 Hęres,etiam non facto inuentario, non tenetur ultra uires, quando teſtator ceſsit bonis.Bal.in l.fi.C.qui bon.ced.poſ.

Hæredes unius debitoris ſoluentes quilibet partem ſuam creditori,liberantur, licet debitor ipſe non liberetur ſoluendo partem debiti.Bart.in l.iij.C.de neg.geſt.

Hæres debitoris tenetur, etiam in foro conſcientiæ, expurgare conſcientiam defuncti.c. literis.de rap.c. cùm à nobis.de ſenten.excom.not.in c.ſi diligenti.de præſcrip.Abb.& doc. in cap.nihil.eod.tit.& in regula, cùm quis.in vj.c.fin.de ſepul.ideo non pręſcribit, ſi defunctus debitor fuit in mala fide.& ibi not.Alex.conſi.lij. Callimachus, &c. iiij.parte.& ĩ. Mala fides.uerſi.xliiij.

Hæres debitoris ex contractu, qui non trãſit ad hæredes, nõ tenetur.l.quæſitum.§.fi.ff.de preca.ſecundũ Bal. in c.j.ulti. col.qui ſuc.di.in uſi.feu.

Hæres debitoris obligati ad homagium pro certa re, tenetur ad homagium ſolus,ad quem peruenit res, non alij cohæredes.Flo.in l.ſi pendentes.§.ſi quid cloacarij.ff. de uſufruc.& in Spe.de feu.§.quoniam.uer.modò quæritur.

Hæres creditoris plus petentis mortui lite pendente, non perdit ius ſuum, nec punitur pœna plus petentis. Bal.in l.j.in fi.C.de plus petitio.

† Hæres creditoris cedendo alteri hæreditatem, an poſsit poſtea exigere debitum: uide do.Pet.Phil.Cor.in conſil.xiiij. in litera D.& ſequen.in iij.parte.]

Hæres creditoris,cui papa pignorauit caſtrum eccleſiæ, an ſuccedat in ius pignoris.Pau.de Caſt.conſil.cclxxx.

Hæres ſibi ipſi ſoluere poteſt, & eligere,in qua re ſibi uelit ſatisfieri.Bal.in l.fi.§.in computatione.de iure deliber.

Hæres creditoris facit capi debitorem uigore ſtatuti, loquentis de creditore. Io. de Imo.in l.ſi ſic.§.fin.de lega.j.& ſuprà, Debitor ſuſpectus.uerſi.xlij.

Hæres mariti lucrantis partẽ dotis per prædeceſſum uxoris ex forma ſtatuti, conſequitur illam partem non aditam per patrem, eundemq́; maritum.Bald.in l.ſi arrogator.ff.de adop.& infrà, Lucrum dotis.uerſi.j.& Barth.Cæpo.in ſing.uerſi.xxxvj.

Hæres mariti alens uxorem defuncti intra annum poſt ſolutũ matrimonium, non tenetur ei reſtituere reſiduum fructuũ bonorum eiuſdem uxoris.gl.& Alex.in l.creditor.§.ſi inter. ff.mandati.& Bar.in l.diuortio.ſol.ma.& ſuprà,Fructus dotis.uerſic.xvij.

† Hæredes uiri,qui uiduam alimentauerunt,an lucrentur fructus dotis ſuæ:uide Ang.in conſi.cxlij.]

Hæres mariti habet priuilegium,nec tenetur ultra quàm facere poteſt pro dote etiã legata uxori: ut tenet Alex. in l. etiã. in fi.prin.ſol.ma.per l.quod ſi maritus. de conſt.pec.

Hæres mariti tenetur in totum liberare uxorem defuncti à dote promiſſa,& non tradita uiro.l.depoſui.§.ſi nuptam.de pecu.Alex.in l.etiam.in fi.princ.ſol.mat.

Hæres mariti confeſsi recepiſſe dotem, an preciſe teneatur ad reſtitutionem.Bart.& Alex.in l.pen.§.ſi uir.ff.ſol. mat.contra Bal.in l.legatum. C.de pact.j.col.

Hæredes mariti tenẽtur reſtituere dotem, & fructus eius perceptos,conſtante matrimonio,quatenus ſuperſunt, ad onera matrimonij.Pau.de Caſt.conſi.cxxiij.

Hæres mariti grauatus non moleſtare uxorem ſub pœna priuationis,an priuetur ipſo iure, uel per fideicommiſſarium. Pau.de Caſt.conſi.clxxxix.

Hæres extranei mariti, cui eſt facta ſubſtitutio à ſocru cum cõditione,ſi ſine filijs decederet,an ueniat ad ſubſtitutionem. Pau.de Caſt.conſi.clxxxviij.

Hæredes mariti an ſuccedant in dotem, excluſo ſocero, quando prius deceſsit uxor,deinde filij, & poſtea maritus incontinenti.Bar.& Bal.in l.ſi cùm dotem.de ſal.cau.adie.legat.

Hæres uiri habet actionem negotiorum geſtorum contra uxorem de geſtis,conſtante matrimonio.l.hæres. & ibi Bart.ff. de neg.geſt.

Hæres mariti non poteſt petere uſuras dotis non ſolutæ. Bar. in l.uir.uſuras.ff.de donat.inter uir.& uxor.

Hæres mariti iuſſus dare ſclauam uxori ad uitã,ſi dedit,& infirmata ſit,debet dare alteram.Pau.de Caſt.ſing.in l.ſi à ſubſtituto.§.hæres.de legat.j.

Hæredes mariti an repetant iocalia miſſa ſponte. Bal. in l.cùm te.C.de dona.ante nupt.& ĩ.Iocalia.

Hæredes uiri non poſſunt petere lucrum dotis promiſſæ arbitrio ipſius uiri,qui nunquam ſit arbitratus quantitatem dotis,niſi probet maritum fuiſſe impeditum, & ideo non arbitraſſe.Bal.in l.iij.C.de dotis promiſ.

Hęres mariti poteſt excipere de non numeratione dotis.Ang. in auth.de temp.non ſol.pe.ſuper do.col.vij.

Hæres uiri an debeat ueſtire uxorem uidualiter. infrà, uerbo, Veſtis.uerſic.xxxiij.

Hæredes primi uiri an teneantur dare alimenta uxori nuptæ pro tempore, quo dotem non rehabuit uxor. Bart.in conſi. Franciſcus habuit.

20 Hæres uiri an opponat uxori repetenti dotẽ except.adulterij. in Specu. de donat. inter uirũ & uxo. uer. quid ſi mulier.& ibi Bald.in addi.uer.an hæredes.& Ray.de For.quòd non, in l.ij.§.fi.ad Syllan. ubi dicit uerum, ſi uir uiuens non fuit conqueſtus de adulterio.& ſuprà uer.Exceptio adulterij.uer.j.& infrà uer. Vxor adultera. uer.antepe. & per Pau. de Caſt.in conſi.cxix.& cxxvj.

Hæres

Hæres uxoris potest petere dotẽ uxori legatam à uiro præmortuo, licet ipsa uxor incumbens bonis uiri propter usumfructum ei relictum dotem non petierit. Paul. de Cast. consi. cxl.
Hæres uxoris defunctæ non tenetur stare colono per maritũ posito in fundo dotali mala fide, & quia locauit tẽpore, quo uxor erat grauiter infirma: secus, si bona fide locauit. Cyn. sentit in l. emptorem. C. de loc. Alex. in l. si filio. §. fin. ff. solu. mat. qui tex. sic limitatur.
Hæres uxoris non potest retractare uenditionẽ factam ab uxore de rebus uiri sibi hypothecatis iure hypothecario. Ludo. Pon. in consi. In Christi nomine, amen. hæc uenditio, &c.
† Hæres uxoris, cui alimenta legata à marito sunt, & non fuerunt præstita ab hæredib. uiri, an dicta alimenta petere possit: uide do. Pet. Phil. Cor. in consi. clxxxiij. incip. Quamuis. in litera C. & seq. in j. parte.]
Hæres mulieris gaudet beneficio Velleiani. l. hæredes. & ibi glos. & Bal. C. ad Velleia.
Hæredum uxoris materiam supple infrà uerbo, Vxor. per discursum.
Hæres tutoris tenetur de dolo, & lata culpa, etiam non generis. l. j. & ibi Bar. C. de hęred. tuto. non de leui. & Alex. in l. quod Nerua. depositi. & j. Tutor tenetur. uer. viij.
Hæres tutoris an patiatur iuramentum in litem. infrà, Iuramẽtum in litem. uersi. v.
Hæres gestoris nõ tenetur, nisi de dolo, & lata culpa defuncti. Bar. in l. curatoris. in fi. C. de negot. gest. Item,
Hæres gestoris tenetur de leui culpa sua, quãdo gerit aliquid, quod non tenetur gerere: aliàs secus. Bart. in d. l. curatoris. per l. cùm ostendimus. de fideiuss. mino. & j. proximè.
30 Hęres tutoris tenetur pro inchoatis à tutore, & perfectis ab ipso. l. si tutoris. & ibi Bar. ff. de admin. tut. uidelicet actione tutelę. Sed si ipse de nouo inchoat, tenetur actione negotiorum gestorum. d. l. cùm ostendimus. & ibi Ni. de Neap.
Hęres tutoris an teneatur de culpa leui. j. uerb. Tutor tenetur. uersic. ix. & s. eo. uersi. j.
† Hæres tutoris non succedit in tutela, tamen tenetur finire iam cœpta per tutorem. Rapha. Fulg. in consil. clxxxij. in iij. parte.]
Hæredum tutoris materiam supple infrà, Tutor tenetur. per discursum.
Hæres procuratoris ad iudicia mortui non succedit in officio, & mandato patris. Sed
Hæres procuratoris ad negotia perficit negotia iã cœpta, sed non de nouo inchoata. Bal. in l. mandatum. C. mandati.
Hæres aduocati, uel medici, nõ tenetur ad restitutionem, etiã in foro conscientiæ, licet eis magna salaria data sint. suprà uerbò, Aduocatus. uersi. lxxvj.
Hæres aduocati an debeat restituere fundum aduocato datũ à clientulo, si decessit causa non finita. Bar. & doct. in l. continuus. §. si ab eo. de uerbo. obliga. & uide Bald. in l. j. C. de priuileg. dot.
Hæres iudicis, uel officialis, non tenetur de leui culpa. in l. in hæredes. C. de magi conuen.
Hæres officialis mortui in officio tenetur alijs officialibus ad salarium pro toto tempore, si ipse principalis officialis habuit totum salarium à communitate. Paul. de Cast. & doct. in l. diem functo. de assesso. & Bar. in l. j. §. diuus. ff. de uar. & extraor. cog. & in d. l. diem. idem sentit.
Hæres arbitri an succedat in ius arbitrandi. doct. & Io. de Por. in l. si quis arbitratu. de uerb. oblig. in Spec. de arbi. §. j. uersi. item morte.
Hæres iudicis, qui fecit suam litem negligendo, an teneatur. Ang. in auth. scenicas nõ solùm. col. v. no. in l. si filius. de iud.
Hæres iudicis filiusfa. qui malè iudicauit, etiam non facto inuentario, non tenetur, nisi quatenus tenetur iudex, scilicet quantum æquum uideatur bono uiro: nec potest carcerari, nisi propter dolum. Bal. in auth. sed cùm testator. in fi. C. ad leg. Falci. Vide in l. filiusfa. & ibi doct. ff. de iud. & infrà, uer. Iudex punitur. uer. cxl. & uer. Officialis syndicatur. uer. xix.
Hæredum iudicis materiam supple infrà, Iudex. & uerb. Officialis syndicatur. per discursum.
Hæres officialis mortui intra tempus officij, an petat salarium totum. infrà, uerb. Salarium. uersi. lxxvij.

Hæres depositarij si uendat rem depositam tanquam suã, quid iuris. in l. j. §. fi. & l. seq. & ibi doc. & Pau. de Ca. ff. depositi. & suprà, Depositarius. uer. vij.
Hæres depositarij negligens in exigendo partem suam depositi non potest agere contra hæredẽ, qui diligens exegit partem suam. l. superuacuum. C. depositi.
Hæres fideiussoris potest defendere reũ principalem. Bal. in l. sancimus. in fin. C. de fideiuss.
Hæres fideiussoris de euictione obligati potest euincere emptori ex persona sua, non ex persona fideiussoris: sed tenetur de euictione ex persona fideiussoris. Casus sing. in l. fi. & ibi Bal. C. de euictio.
Hæres patroni potest præsentare rectorẽ ecclesiæ, etiamsi non sit missus in possessionem hæreditatis. Bald. in l. fin. ult. col. C. de edi. di. Adri. tol. per no. per Inno. in c. cum nostris. de præb.
Hæres unicus pluriũ patronorũ habet plures uoces in præsentando. gl. in clem. ij. de iure patro. in gl. secus econtrà: ut ibi in tex. & gl. & infrà, Patronatus. uersi. cxxj. & seq.
Hæres accusatoris non probantis, si probat, debet habere præmium statuti. Ioan. de Por. in l. si decem cùm petiero. ff. de uerb. oblig.
Hæres accusatoris mortui lite pendente debet habere nouam dilationem à iudice, etiamsi defunctus habuit omnes dilationes. gl. no. & Bar. in l. edictum. ff. de iud.
Hæres fratris extraneus non gaudet priuilegio fratris. argumen. l. cùm patronus. de leg. ij.
Hæres fratris an possit dotare sororem, quæ fratri renunciauit successionẽ sub conditione, si dotaretur. Bald. in l. pe. col. v. C. de cond. inser. in lec. antiq.
Hæredes fratrum sub cõditione, ne ultra petant in bonis promittentium sorori certam summam, non tamen dantiũ, possunt dare, & excludere sororem patris, id est, amitam suam. Bal. in l. diem proferre. ff. de arbi. Ioan. de Por. in l. si decem cùm petiero. de uerb. oblig.
Hæres conductoris nõ restituens possessionem domino, tenetur condictione ex l. nõ ab re. C. unde ui. si fuit sciens de conductione: secus, si ignorans. Bar. ibi in fine.
Hęrede conductoris deficiẽte potest alteri res locari. l. si uno. §. fin. & ibi Barto. ff. loca. Item potest expelli propria authoritate locatoris. suprà, Conductor non restituens. uer. clxx. & sequen.
Hæres coloni partiarij non tenetur stare contractui societatis. Sed
Hæres coloni colentis nummis tenetur stare contractui. Bar. in l. si merces. §. uis maior. in fi. locati.
Hæres extraneus locatoris tenetur stare colono, quando defunctus locauit per se, & filium, & filius repudiauit. Bal. in l. emptorem. in fi. C. locati. & Flor. in l. arboribus. §. quicquid. de usufruc. aliàs non. l. si quis domum. & ibi Alex. post doc. ff. locati. & per Bar. in l. si filio. §. fi. ff. sol. ma. Quod limitatur per Bal. in l. j. in fi. C. de iure fis. lib. x.
† Hæres locatoris potest propter necessitatem suę habitationis sibi superuenientem de nouo expellere conductorem. Idem in quolibet habente causam à locatore. Angel. in consil. ij.]
Hæres uenditoris potest petere sibi reuendi ex pacto de reuendendo inito cũ uenditore, qui noluit reemere. gl. & Bal. in l. ij. C. de pact. inter emp. & uend.
Hæres executoris testamenti an possit exequi testamentũ, ut sic succedat in officio exequendi. Dy. & doc. in l. alimenta. de ali. & ciba. legat. & s. Executor. testamenti quis. uer. xxj. & j. uerb. Officium. el j. uer. v. & in Spec. de instru. edi. §. xiiij. uer. insuper.
† Hæres donatoris non potest reuocare id, quod silentio transiuit donator. Raph. Fulg. in con. ccxiij. post medium. ij. col.]
Hæres notarij potest publicare protocolla, & instrumenta patris, si sit notarius. Angel. & Paul. de Castr. in l. quædam. §. j. ff. de eden. Quod uerum cum iudicis commissione, non aliter. c. cùm P. tabellio. de fide instru. §. ostenso. uersic. illud. & Paul. de Castr. in l. si quis ex argentarijs. de eden. & plenius per Alexan. qui idem tenet contra Bar. ibi, quem Abb. sequitur in d. cap. cùm P. uide j. Notarius quis. uersic.

uersi.xxxiij. Idem in legatario protocollorum. ut ibi, secundum doct. & Alex. ibi. & j. Protocollum. uer.ij.

Hæres notarij, qui cõfuse, & defectuose scripsit protocollum, ut publicari non posit, tenetur ad interesse Abb. in c. cùm P. de fide inst. & Ioan. And. in Spec. eodem titu. §. ostenso. uersi. illud.

Hæres socij non succedit in hæreditate. in Spe. de iud. §. ij. uer. circa hoc.

Hæres socij non est socius, sed potest explicare cœpta per defunctum. l. hæres socij. ff. pro socio. Et tenetur de dolo, ut ibi, in fine.

Hæres non succedit in societatem, etiamsi pactum sit in contrarium, nisi in societatem gabellarum si actum est. l. adeò. ff. pro socio.

Hæres emphyteutæ nullo tempore præscribit contra dominum. Bal. in l. neq;. C. de usufr.

Hæres emphyteutæ an detrahat melioramenta finita emphyteusi. Bald. Angel. Ioan. de Port. in l. senatus. §. Marcellus. de leg. j.

† Hæres emphyteutæ, qui repellitur ab ecclesia, potest tamẽ petere melioramẽta facta in dicta re. Raph. Cum. consi. lvij. per totum.

Hæres emphyteutæ an teneatur præstare legatum emphyteusis finitæ morte legantis. Bartol. in l. quòd in rerum. §. j. de leg. j. & infrà.

Hæres emphyteutæ alienans rem emphyteuticam ignoranter inuito domino, non cadit à iure suo, nisi per dominum probetur scientia. Bald. in c. si uasallus. si de feu. fue. contro. Lanfran. in tract. de Arbi. vij. parte. ix. q. iij. col.

Hæres emphyteutæ legantis emphyteusim finita morte legantis, ad nihil tenetur legatario. Dy. & Bar. in l. quod in rerum. §. j. ff. de leg. j. & Bal. in l. uxor. in princ. C. de lega.

Hæres emphyteutæ nõ soluens canonem intra biennium cadit, sed restituitur in integrum, ne cum effectu cadat ab emphyteusi. Dyn. in regula, cũ quis in ius. in vj. Bar. in l. ij. in fi. C. si aduer. uend. pig. Dy. in l. diẽ. de uer. oblig. Ang. in auth. de iureiur. à morte præsti. col. v. & in authen. de alie. & emp. §. si uerò quis. col. ix. Quod uerũ est, si ignorauerat rem esse emphyteuticam: aliàs non: ut ibi no. & in glo. in l. ij. C. de iure emphy. uide ibi per Ale. & Bar. in l. cùm filius. §. in hac. & ibi per Alex. & doct. de uerb. obl. in Spe. de loca. §. vj. uer. xix. Lanfran. de arbi. vij. parte, ix. q. Bal. & Pet. de Sun. in l. fi. C. si pen. app. mors interue. Item,

Hæres minor emphyteutæ non soluens canonem, licet ipso iure cadat ab emphyteusi, tamen restituitur in integrũ propter ignorantiam, quæ in minoribus toleratur. Bart. in d. l. fina. C. si aduer. uend. pign. Io. de Por. in l. cùm quidam. de uerb. obli. & s.

† Hæredi emphyteutæ an exceptio non soluti canonis opponi posit, uide Rapha. Cu. in consi. cxliiij. per totum.

Hæredum unus non soluens canonẽ, facit omnes priuari emphyteusi. s. Emphyteusis reuertitur.

Hæres feudatarij debet petere inuestituram intra annum, aliàs perdit feudum. c. j. quæ sit prima causa bene. ami. & j. Inuestitura. & omnino per Alex. cõsi. lxxix. j. parte.

Hæres feudatarij debet iurare fidelitatem intra annum. Bald. in l. pe. in fi. C. ut in pos. leg. & j.

Hæres uasalli, qui intra biennium nõ petijt inuestituram feudi ab alio occupati mortuo uasallo, si occupans feudum nõ iurauit fidelitatem, an hæres sit priuatus eodem. Bald. in l. solennibus. C. de rei uen.

Hæres feudatarij an teneatur præstare nouum iuramentum fidelitatis domino. Bald. in l. j. §. excepto. C. de cad. tol. & suprà.

Hæredis appellatione in feudis uenit masculus, non fœmina, nisi actum sit. Bal. in l. fi. C. de suis & legi.

Hæres an succedat in feudum præscriptum. Bald. in l. liberti. pen. col. C. de ope. lib.

Hæres feudatarij non præstans seruitia domino, an sit periurus. Bald. in d. l. liberti. pe. col. quòd non.

Hæres unius uasalli potest seruire per substitutum domino. Bald. & Pet. de Sun. in l. fin. C. si plu. una sen.

Hæres regis, uel comitis domini feudi, non potest agere contra uasallum, qui uiuente domino feudum alienauit, si dominus uiuens non sit conquestus. Pau. de Cast. consi. clvj. & consi. seq. & j. Querela.

Hæredes regis, uel comitis, an quilibet habeat iurisdictionem in subditos. Bart. in l. si uni. de re iudi.

Hæres agit ad debitum purum sub conditione legatũ debitori, sed debet cauere de eo præstando in euentũ conditionis. l. purè. in princ. ff. de doli excep. l. omnia. §. j. & ibi Bart. de leg. ij. & j.

Hæres accusantis non probantis, si probet, debet habere præmium statuti. Ioan. de Port. in l. si decem cùm perieris. de uerb. obl.

Hæres agens ut hæres, an debeat in libello exprimere, si est hæres ex testamento, uel ab intestato. suprà uerbo, Agens. in Spec. de act. uersic. item qui se dicit. & ibi Bald. in ad di. uer. qui agit.

Hæres appellantis habet ad prosequendum quatuor menses, ultra tempus datum appellanti. tex. secundum Bart. in l. fin. C. si pen. appel. mors interue. sed appella. intra residuum tẽporis defuncti. Bald. ibi.

Hæres agens de sepulchro uiolato non dicitur adire. infrà, Hæres adit.

Hæres filij masculi lucrantis totam hæreditatem ex forma statuti, stante fœmina, an agat ad partem hæreditatis non aditam. doct. in l. cum antiquiorib. C. de iure delibera.

Hæres ex testamento nuncupatiuo petens bonorum possessionem secundum tabulas, uel hæreditatem ex testamento, debet prius probare per septem testes in testamento scriptos se esse hæredem, & postea debet petere hæreditatem. l. j. in princ. C. de bo. pos. secundum tab. l. ij. quemad. testa. aper. doct. & Petr. de Sun. in authen. si quis. C. de testi. & j. Missio.

Hæres petens bona hæreditaria, dicendo ea pertinuisse ad testatorem iure dominij, uel quasi, an uideatur agere petitione hæreditatis, uel rei uendicatione. Paulus de Cast. consi. vj.

Hæres intrans religionem mendicantium, desinit esse hæres, & agere non potest ut hæres: sed postea intrans aliud monasterium, quod posidet bona in communi, acquirit illi monasterio. Bald. Ang. Ioan. de Imo. in l. ex facto. §. fi. de uul. & pup.

10 Hæres an posit agere ad supplementum legitimæ, ad quod poterat suus author. j. uer. Ius succedendi. uer. ij.

Hæres potest uendicare rem legatam à legatorio, pendente conditione etiam cum fructibus. l. omnia. §. j. & ibi Bartol. de leg. ij. & s.

Hæres non repetit ab usufructuario feudi, cui cedunt fructus pendentes, expensas agriculturæ factas à testatore, sed factas ab ipso hærede sic. Flor. in l. si pendentes. in princ. ff. de usufr.

Hæres ex testamento falso, uel non solenni, uolens stare testamento, sit cautus, ut agat contra debitorem hæreditarium legatum Titio, quando ipse debitor conuentus à legatario excipit contra testamentum de falso, uel non solenni: & sic tollitur calumnia talis debitoris opponentis: quia talis exceptio non obstat hæredi agenti directis actionibus uolenti obseruare testamentum, licet falsum, uel non solenne. Bald. singu. in l. j. pen. col. C. communia de lega. ubi etiam dicit, quòd hæredi sic agenti non obstat exceptio litis pendentiæ opposita per legatarium.

Hæres non potest in totum obscurare lumen domus usufructuariæ ædificando. l. is, qui binas. de usufr. l. binas. de serui. urb. præd. & Barth. Cæpol. de serui. urb. col. xxxix.

Hæres potest cogere per officium iudicis nouercam ad indicandum res hæreditarias, quæ ponantur in inuentario. Bal. in l. de his. C. de fur. not. in l. ij. C. quando, & quibus quarta pars deb. lib. x.

Hæres debet appellare intra tempus, quod restat defuncto. Bal. & Pet. de Sun. in l. fi. C. si pen. ap. mors interue.

Hæres potest requirere creditores hæreditarios ad transactionem per ipsum faciendam, ut consentiant. Bar. in l. controuersia. ad fi. ff. de transactio. per c. fin. de ma. & obed.

Hæres potest accusare de furto facto defuncto. Bar. in l. fi. ff. de priua. delic. Bal. contra in l. j. in fi. C. ne ex deli. defuncti.

Hæres agens potest probare de damno dato etiam per iuramentum.

mentum. Bald. in l. ij. ff. de iureiur. & Lud. in l. fin. §. fi. in fi. ff. ne quis eum, qui in ius uoc.

20 Hæres pro parte in testamento si succesit cohæredi mortuo, potest agere tanquam hæres insolidum. Bald. in l. fin. xvij. q. C. de hæredi. instit. Et idem si dixit se hæredem ex testamento. Bald. ibi. in xviij. q. Item, si repudiauit ex persona sua, & succedit cohærede mortuo: quia agere potest, secundum Bald. ibi. xix. q.

Hæres debet prius agere contra emptorem, quàm contra executorem testamenti, qui uendidit in casu non permisso, etiã sine solennitate. Bart. in l. alio. ad fi. de ali. & ci. leg. sed glo. in l. fin. iij. & iiij. lect. dicit quòd imò debet prius agere contra executores. Et quando agit contra emptorem debet ei offerre, & restituere precium conuersum in suam utilitatem, aliàs non recuperat rem. Bal. fin. in d. l. fi. in fi.

Hæres missus in possessionem hæreditatis potest petere confirmari in possessione, si molestetur in ea: non aliàs. Bald. in l. fi. vj. & vij. q. C. de edi. diui Adr. tol. & infrà, Missus. uersic. xviij. & xx.

Hęres malæ fidei possessoris nõ facit fructus suos, etiamsi ipse sit in bona fide. l. ij. C. de fruct. & lit. expen. Bal. in l. ex diuerso, in fi. prin. ff. de rei uend.

Hæres an agat interdicto recuperandæ, uel quorum bonorum, contra tertium possessorem, stante statuto, quòd possessio defuncti continuetur in personam hæredis. Cyn. in l. lege. C. de cond. ob cau. Pau. de Cast. in l. si sorori. C. de iure delib.

Hæres agere potest contra contractum usurarium, contra quẽ non egit defunctus, secundum Alb. in c. ad nostrã. de emp. & uen. & Bal. in Marg. uerb. Defunctus.

Hæres scriptus lucratur fructus, interim, donec præteritus tacet, qui præteritus minor restituitur in integrum ad tales fructus. Bal. in l. certum. x. col. C. unde cognati.

Hæres debet luere pignus legatum à testatore ei, qui pignorauit alteri. l. si tibi homo. in prin. de leg. j.

Hæres scriptus in testamento post annum statim petit bonorum possessionem secundum tabulas, ex quo suus nihil dicit. l. si impubes. ad Carb.

Hæres non potest petere decem, ad quæ tenetur ex forma statuti intrans possessionem alienam, quando quis intrauit possessionem rei hæreditariæ ante aditam hæreditatem. j. uerb. Statutum.

Hæres petere potest sibi edi instrumentum testamenti in totum, sed legatarius in particula tantùm institutionis, & legati. Angel. in l. iij. §. diem. ff. quemad. te. ape. & s. Editio. el j. uersic. v.

Hæres debet iurare de calumnia, etiamsi defunctus uiuens iurauit. gloss. in c. ij. de iur. cal. in vj. Bald. & doct. in auth. principales. eod. tit. C.

Hæres post triginta annos potest petere bonorum possessionem. Bal. in l. licet. iij. q. de iure delib. & in rub. C. qui admitti. vj. q. & Pau. de Cast. in l. quandiu. C. eod. tit. Quod est uerum, si per ignorantiam non adiuit intra dictũ tempus: quo casu potest agnoscere pòst, licet non adire. Bald. in d. l. licet. iij. q. & Pau. ibi in fi. & in l. fi. C. unde cog. Itẽ põt petere restitutionẽ in integrũ ex clausula generali. Bar. in l. j. §. si propter. ff. de iti. actuque priua. & gloss. in l. si pater. §. per fundum. ff. quemad. serui. ami. & in l. sicut. C. de præscri. trigin. anno. Lud. in d. l. fi. Angel. & Bald. in rub. C. qui admitti. xv. col. Item potest pòst adire per unde legitimi, si antè non uenit per unde liberi. Item si antè non adiuit ex testamento, potest pòst adire ab intestato. Bald. in d. l. licet. & s. Filia succedit. uer. xix. † Vide do. Ias. May. in l. si emancipata. de iuris & facti igno. num. 7. & seq.

Hæres habet interdictum quorum legatorum contra legatarios, qui occuparunt propria authoritate legatum, ut restituant hæredi, non obstante exceptione, Frustrà petis quod incontinenti restituturus es. l. j. in princ. cum gloss. Bart. & doct. ff. quorum lega. Quod est uerũ, secundum glo. & Bart. ibi, quando heres uult uti Falcidia: aliàs non. tunc enim obstat exceptio. ibidem.

Hæres petens se mitti in possessionem bonorum, debet dare libellum, etiam stante statuto, quòd in hæredem continuet possessio, & dominium rerum hęreditariarum. doct. in l. ea lege. C. de condi. ob cau. & j. uer. Libellus necessarius. uersi. xx. in Spe. de libel. concep. §. x. uer. xxviij.

Hæres, etiam ab intestato, debet petere tenutam bonorum. s. Hæres ab intestato. uersi. antepen.

Hæres potest petere sibi retrouendi, licet testator non petierit. Bald. in l. ij. C. de pac. inter emp. & uend.

Hæres agens debet diligenter inuestigare de iurib. suis prius, quá agat: aliàs non excusatur ex ignorantia. Secus in hærede cõuento. l. qui in alterius. & ibi Bar. ff. de reg. iur. Et ideo si sit hæres ex testamento, succumbit, si agit ut hęres abintestato. Alex. consi. cxxj. j. parte.

Hæres an uendicet rem emptam per possessoré ab aliquo falso executore. Bal. in l. j. C. de re. alie. non alie.

40 Hæres non potest agere redhibitoria, cohærede nolente agere, nisi tractetur de quantitate, uel de re indiuisibili. Bal. in l. fi. C. de ædil. act.

Hæres agens contra debitorem legatum alteri, per testatorem repellitur exceptione. Bal. in l. ex legato. C. de legatis.

Hæres potest agere contra contractum usurarium, contra quẽ defunctus non egit. Alb. in c. ad nostram. de emp. & uenditio. & Bal. in Marg. uerbo, defunctus.

Hęres potest exigere pedagium concessum defuncto. Bal. in l. j. §. exceptio. C. de cadu. tol.

Hæres non declarat, nec interpretatur libellum, positiones, exceptiones, nec confessiones defuncti. Bal. in Marg. uerb. Confessio. uersi. xij. sed uoluntatem defuncti sic, nisi agatur de damno tertij. Bar. in l. si quis à filio. §. j. de leg. j.

Hæres debet probare causam ingratitudinis insertam testamento hodie, licet olim secus, text. & Angel. in auth. ut cùm de app. cogno. §. siue igitur. col. viij.

Hæręs an repetat hæreditatem per fideicommissum à filio pręterito succedente rupto testamento, habente clausulam codicillarem. glo. & doct. in auth. ex causa. C. de libe. præte. & Ang. in auth. ut cùm de app. cogno. §. fi. in fi.

Hæres an possit iurare de eo, de quo poterat defunctus. Bald. in cap. j. j. colum. si inter do. & uasal. de inue. lis ori. in usi. feudorum.

Hæres an agat ad pœnam debitam defuncto. Bart. in l. j. §. hæredes. ff. de priua. delic.

Hæres potest prosequi appellationem defuncti à sententia lata contra defunctum per ipsum, antequam esset eius hæres. Bal. in l. si creditoribus. C. de communi seruo manu.

50 Hæres petens missionem in bonis debet iurare de calumnia, si habet aduersarium. Bald. in addi. Spec. de test. uersic. an petens.

Hæres semel missus in possessionem, an petat iterum se mitti, si cadat. Bald. ibidem. uer. an semel.

Hæres an habeat beneficium guarentigiæ ex instrumento defuncti: uide in consi. Continetur in statuto, &c. quòd sic.

Hæredi non currit tempus prosequendæ appellationis, nisi à die scientiæ. Bald. in addi. Spec. de appel. uer. nota, quòd hæredi.

Hæres exigens partem suam à depositario, non tenetur eam conferre cohæredi. l. fi. & ibi Bal. C. depositi.

Hęredes plures debent constituere unum procuratorem, non autem separatim agere. l. si familiæ. ff. familiæ erciscundæ. Bal. in l. fin. si plu. una senten. fu. condem.

Hæres non potest agere intra tempora deliberandi. in Spe. de actore. §. j. uer. item quod est hæres. nec intra tempus inuentarij. doct. Bart. post gloss. in l. fin. C. de fruc. & lit. expen. sed Bart. contrà in l. fi. §. donec. de iure delib.

Hæres ab hæretico institutus non potest agere pro hæreditate. eod. tit. uer. item quod est ab hæretico.

Hæres agens si dicit se hæredem ex testamento, & pars negat, nõ tenetur probare incontinenti, sed in processu: unde obstat exceptio, quòd non est hæres. eo. tit. uer. item qui se dicit. & uersi. sed pone, quidam. Item,

Hæres debet prius agere petitione hæreditatis, quàm familiæ erciscundæ. Spec. ubi sup. & suprà, Hæreditatis petitio. el ij. uersi. iij.

60 Hæres cùm petit sibi caueri à legatarijs, uel econtrà, quomodo formentur libelli. in Spe. de act. seu peti. §. ij. uer. qualiter autem. & de pig. §. fin. uersi. sed etiam hæres. & seq.

Hæres prohibitus mitti in possessionem bonorum, an agat contra

contra hæredes prohibentis actione in factum descendente ex edicto, ne uis fiat ei. in Spe. de primo & secun. decre. §. v. uer. hoc quoq; nota.

Hæres agens petitione hæreditatis, si reus negat se possidere, quid faciat. in Specul. de interro. quæ fin. ante lit. contest. §. j.

Hæres agens ad debitum hæreditarium an possit postea inquirere, si est hæres, uel non. in Spe. de inciden. quęst. uersi. cæterùm.

Hæres qualiter agat pro exhibitione testamenti. in Spec. de instru. edi. §. vj. uer. hoc quoq;.

Hæres quando petit se mitti in possessionē bonorum, an porrigat libellum. in Spec. de libel. concep. §. x. uersi. xxviij. & ĩ. Libellus necessarius. uersi. xxij.

Hæres agens querela inofficiosi testamenti an porrigat libellum. in Spec. de libel. concep. §. x. uersic. sed nunquid in querela.

Hæres cùm agit ut legatarius, caueat quomodo formetur libellus. in Spe. de pign. §. fi. uer. sed etiam hæres. & seq.

Hæredi quæ interdicta directa competant. in Specul. de testamen. §. ij.

Hæredi quæ uariæ bonorum possessiones competant ex diuersis causis. eod. tit. §. iij. ubi etiam de querela inofficiosi testamenti.

70 Hæredi quæ constitutiones & senatusconsulta competant ex uarijs causis. eod. tit. §. iiij.

Hæredi, & contra hæredem an detur actio in factum descendens ex edicto, nautæ, cau. stabul. in Spec. de fur. ante uersi. de prima.

Hæres conuenitur ad usuras legatario præstandas à tempore moræ. l. cùm res. in prin. & ibi Bar. de lega. j. & l. j. & ibi Bar. & doct. C. de usu. & fru. leg.

† Adde, quòd hæres conueniri potest per rescriptum impetratum contra usurarium, etiam re integra: quod quidam non admittunt. dictum tamen in se est uerum. & idem in quocunque alio, ut hæres possit conueniri, etiam re integra, si tempore datæ uiuebat defunctus: quia censetur eadem persona cum defuncto. in authen. de iureiur. à moriente pręsti. xxxv. q. iij. §. hac autho. De hac tamen materia plenè not. in c. significauit. de rescri. & in c. his qui. de re. iu. lib. vj. Abb. in d. c. tua nos. de usur.

Hæres conuentus ut hęres, potest uti defensionib. competentibus sibi non ut hæredi. Bar. in l. Lucius. in fi. ff. so. ma.

Hæres, qui conuenitur ex persona defuncti, & ex obligatione eius, non debet in plus teneri, quàm defunctus. Franc. Aret. & in l. si contra tab. in ix. col. in fi. uersi. & ad argumentum in oppositum, de uulga. & pupil.]

Hæres institutus intuitu meo cogitur adire officio iudicis. Flor. in l. si serui. ff. de usufru.

Hæres conuentus ad legatum eligit cui ex duobus eiusdem nominis uelit pręstare illud. l. si quis seruum. § si inter duos. & ibi Bart. de leg. ij.

Hæres tenetur præstare legatū illi Titiæ de tali parochia, nec potest dicere, quòd non est illa Titia, cùm possit esse alia in eadem parochia. Bart. in d. §. si inter duos.

Hæres, etiam pupillus, conuenitur ex mandato patris. l. si tibi. & ibi Bald. C. mandati.

Hæres tenetur ad legata simpliciter relicta, retenta Falcidia, si sponte adiuit. Bal. in l. ij. C. ad Trebellian.

Hæres tenetur ad pœnam commissam contra hęreditatem iacentem, nec restituitur in integrum aduersus eam. Ioan. de Por. in l. ad diem. in fin. ff. de uerb. oblig.

Hæres tenetur ad onus iniunctum legato repudiato. gloss. & Bartol. in l. hæredi. in fin. princ. & in l. fideicommissum. de leg. j. & in l. si ab eo. de usufru. leg. uel facto caduco. & infrà eod. uersi. xxviij.

10 Hæres tenetur defendere fundum dotalem euictum, si filia dotata abstinuit ab hæreditate paterna. l. creditor. §. prædium. & ibi Bar. ff. de act.

Hæres an teneatur de mora & culpa, & delicto defuncti. Bart. in l. j. ff. de priua. delic. & in l. eius, qui. de iure. fi. glo. in l. fideiussor obligari. §. fi. ff. de fideiuss. Io. de Por. in l. si seruum. §. nunc uideamus. de uerbo. oblig. & s̄. Hæres delinquentis. uersi. xj. & per discursum.

Hæres non tenetur ad speciem legatam, quæ non repéritur, nisi culpa sua esse desierit. l. cùm ita. §. species. & ibi Bartol. de legat. ij.

Hæres tenetur exonerare conscientiam defuncti de iure canonico. c. literis. de rapt. & c. cùm à nobis. de sen. excom. no. in c. si diligenti. de præscri. Abb. & doct. in c. nihil. eod. tit. & † in regula, cùm quis. lib. vj. † Et Aret. in l. Pomponius. §. cū quis. de acq. pos. & in rub. de acqui. hære. in fin. ij. col. & in l. cum hæreditate. eod. tit.]

Hęres cōuentus potest opponere de beneficio inuentarij, etiā post sententiam. per Bal. post glo. in l. j. C. de iur. & fac. igno. & Bald. in l. ex diuerso. §. fi. solu. matrimo.

Hæredes patris dotantis filiam, & stipulantis dotem sibi, uel hæredibus suis restitui, tenetur restituere dotem exactam uxori, & eam iterum redotare. Baldus in l. pe. §. filiofam. ff. solu. ma. Adde infrà, Onus. uersic. vj. quòd onus dotandi transit ad hæredem patris. & ĩ. Pater dotat. uersi. j. in fi. & ĩ. eod. uersi. xix.

Hæres conuentus an teneatur respondere positioni, uel interrogationi, an sit hæres. Barto. in l. fi. de his, qui. ut indi. & an sit hæres ex testamento, uel ab intestato. infrà uerbo, Interrogationes.

Hæres non ligatur cōstitutionibus episcopi, nisi ad piam causam. Bal. in l. j. vj. q. in lect. anti. C. de his, quæ pœ. no.

Hæres promittens factum suum, tenetur etiam de facto defuncti. ĩ. uerb. Promittens. uer. xxxix.

Hæres tenetur dare, sicut defunctus. uide Alex. in l. sicut. §. si debitor. post Bar. ff. qui mo. pig. solu. Adde Bar. in l. ij. §. si uoluntate. sol. mat. & plenius ĩ. uer. Onus. uersi. vj.

20 Hæres institutus post mortem uxoris testatoris usufructuariæ conueniri potest ad dandum ei usumfructum, & ea uiuente erit hęres in proprietate tantùm, & non in usufructu. Bal. & Ioan. de Imo. in l. si seruus communis. §. fi. cum l. seq. de uulg. & pup.]

Hæres an, & quando teneatur de euictione cohęredi, uel legatarijs. in l. cùm pater. §. euictis. de leg. ij. glo. & Bald. in l. si familiæ. C. fami. ercisc. Barto. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in fi. de uerb. oblig. & tex. & Bar. in l. si à substituto. §. j. de leg. j. quod non pro legato speciei, sed pro legato generis sic, nec quando testator diuisit.

Hæres non tenetur ad legata à substituto. l. quoties. la ij. & ibi Bald. C. de fideicom. sed econtrà sic. Bald. ibi.

Hæredes conueniendi sunt ad debita pro portionibus hæreditarijs, non habito respectu ad prælegata. l. j. & ibi Barto. C. si cer. pe. & not. in l. pro hæreditarijs. C. de hære. act. l. j. eod. tit. uersi. xxxv.

Hæres non potest conueniri ante aditam hæreditatem. l. controuersia. de transact. gloss. in l. si cùm dotem. §. pen. ff. solut. mat. & Bal. in l. quemadmodum. de inoffi. testa. no. in l. si curatoris. C. de iure delib. & in Spec. de actio. seu petitio. §. ij. uersi. sed quando. nec agere intra tempora inuentarij. gloss. & doct. in l. fin. C. de fruct. & lit. expen. in Spec. de reo. uersi. item unus hæres.

† Caute. Inuentarium nedum excusat hæredem ab obligationibus hæreditarijs, ne teneatur ultra uires hæreditarias, sed etiam excusat à uexationibus facti. Istud est solenne dictum Bald. in l. fi. §. & si præfatam. in ultimo notabili. C. de iure deli. Et uide cautelā pro hærede, si uult habere dilationem aliquam, intra quam non possit conueniri à creditoribus hæreditarijs, uel legatarijs post aditam hæreditatē. per Cæpo. cau. ccxxij. incip. Institutus hęres. Et adde, quòd hęres intra tempus trium mensium ad conficiendum inuentarium non potest conueniri à creditoribus, nec à legatarijs. Quod limita. ut per Pau. de Cast. Alexan. & Iaco. de san. † Geor. in d. l. fina. §. donec. †

Hęres usufructuarius tenetur ad onera hæreditaria. l. fin. & ibi Bart. ff. de usu. lega. facit l. j. C. de bo. mater. Sed contra tenet Bald. in auth. causa, quæ. in fi. C. de episc. & cle. & ĩ. uer. Vsufructuarius conuenitur. uer. xxj.

Hæredes insolidum conueniri possunt, quando quilibet fuit in mora soluendi. l. fideicommissa. §. si in opere. & ibi Bart. de lega. iij. & s̄. Hæres grauatus. uersi. xviij.

Hæres tenetur actione ex testamento cedere legatario actiones contra debitores hæreditarios. gloss. in l. si seruus. §. qui marga-

margaritam. de leg. ij. Ioannes de Por. in l. si pecunia. de legat. j.

Hæres pecuniam legatam tenetur soluere, etiamsi pecunia nō sit in hæreditate: quia debet uendere res hæreditarias. l. si pecunia. de leg. ij. Quod est uerũ, inuentario non confecto: quia aliàs potest dare rem pro pecunia, si nō reperit emptorem. Bar. ibidem. & j. eod. uer. cxc. & cxij.

Hæres tenetur ad onus iniunctum legatario, quod caducum remaneat apud hæredẽ. l. Celsus. aliàs, pater meus. de leg. ij. l. j. §. secundò. & ibi Baldus C. de cadu. tol. uidelicet conditione ex illa lege, uel actione utili ex testamento. Bald. ibi. in §. ne autem.

Hæres animo deliberans adire, in foro conscientiæ non tenetur creditoribus hæreditarijs. Bal. in l. pro hærede. in princ. de acqui. hæredi. & in l. gerit. ij. col. eod. tit.

30 Hęres quibus casibus teneatur luere rem alienam legatam. in l. si res. & ibi Bart. de leg. j. l. prædia. & ibi doct. & Bart. C. de fideicom.

Hæres conuentus ad legatum condemnatus non potest appellare, imò cogitur cauere de eo præstando. in Spe. de appel. §. xj. uersi. j.

Hæres conuentus ad legatum an possit condemnari ad interesse. in Spec. de fruc. & inter. §. vj. uersi. quid autem.

† Hæres citatus, contra quem agitatur iudicium, si colludet, uel non defendat, nō præiudicat substituto. do. Barth. Soci. in consi. cclj. incip. Quoniam in præsenti. uer. cōfirmatur, nam uidemus. in ij. parte.]

Hæres an cogatur conducere domum pro uxore testatoris, alimentaria, quando ipse habet multas domos hęreditarias, & uult ei unam assignare potius, quàm aliã conducere, & an teneatur præstare ei alimenta ubicunq; uoluerit habitare, quando in domo testatoris nō fuit relicta. Bal. in l. annalibus. C. de lega. quòd non tenetur conducere, & debet ei dare alimenta, ubi uelit hæres, in loco tamen honesto conditioni uxoris. & s. Habitatio.

Hæredes tenentur pro hæreditarijs portionibus actione personali, sed hypothecaria in solidum. l. j. & ibi Bart. C. de hæredi. act. & l. ij. eod. tit. sed reali, quatenus possident. d. l. ij. & s. eod. uersic. xxiij. Et si dicit statutum, quòd proximiores ex parte patris habeant stabilia, sed proximiores ex parte matris habeant mobilia, creditores cōueniunt pro rata bonorum. Gul. de Cu. in l. hinc quæri potest. de pecu. & Alex. consi. xcij. iiij. parte. Quod dixi de hypothecaria, adde pro legato competit pro hęreditarijs portionibus: ut j. eod. uer. cxxj. Item quod dixi de actionibus hæreditarijs, dic uerum, nisi in casu singulari, scilicet quando pater promittit dotem pro filia, & eam postea instituit hæredem cum masculo fratre: quia frater cohæres non tenetur ei ad dimidiam dotis promissæ, sed dos ipsa tota promissa confunditur cum parte hęreditatis relicta filiæ creditrici. Casus est fin. & mirabilis in l. j. §. filiam. de codicil. doct. & Alex. in l. post dotem. & ibi Lud. Pon. solu. mat. & s. uer. Filia.

Hæres an teneatur legatario de culpa leui, uel leuissima. l. cùm res. § culpa. & ibi doct. de leg. j. & in l. si seruus. §. cùm quid. & ibi. Bart. eod. tit.

Hæres tenetur legatario de interitu & periculo rei post moram. d. l. cùm res. §. fin. & ibi Bartol. de leg. j. & l. si seruus. §. si seruus. eod. tit.

Hæres cedens actionem legatam legatario contra debitorem, tenetur ad interesse legatario agenti contra debitorem cessum opponentem exceptionem compensationis ex persona hæredis cedentis. Bart. in l. qui duos. in prin. de leg. ij.

Hæres obscurans domum usufructui destinatam, potest conueniri. l. si is, qui binas. de usufru. l. binas. de serui. urban.

Hęres tenetur soluere preciũ uenditori pro re empta per testatorem, & nō tradita, & legata alteri per testatorem. Bal. in l. cùm rem alienam. ij. col. C. de legatis.

40 Hæres an teneatur filiæ testatoris dotatę de centum ad alia centum, quando pater legauit filię ducenta pro dote, & postea eam maritauit cum centum. Bal. in l. filia legatorum. in princ. C. de lega. & s. uerbo, Filia nupta. uer. x.

Hæres cogitur uendere, & soluere creditoribus, si sibi nihil potest nocere: aliàs secus, ut quando ipse tenetur de euictione promissa, si sit cautus, ut consentiat creditoribus, quòd uendant, & protestetur, quòd non uult teneri de euictione. Bal. in l. fi. §. & si præfatam. j. q. C. de iure delibe.

† Cautelam pro emente ab hęrede res hæreditarias, uide s. in uerbo, Emptor hæreditarius.†

Hæres percipiens fructus ex legato post aditam hæreditatem, tenetur eos restituere legatario, etiam qui fuit in mora recipiendi legatum sibi oblatum per hæredem. Bald. in l. j. ij. colum. C. de usu. & fru. leg. per l. si mora. solu. matr. nisi ignorauerit probabiliter legatũ: quia tunc seminatos à se, uel alio post mortem testatoris, consumptos ante litis contestationem lucratur, non autem consumptos post litem contestatam, uel pendentes. Bald. ibidem. & s. uerbo, Fructus legatorum. uersi. x.

Hæres patris tenetur dotare filiam, sicut pater. Bart. in l. si marito. §. si uoluntate. sol. mat.

Hęres non est citandus in electione pauperum facienda per executores, uel arbitros. Bal. in l. ij. §. j. in utraq; lect. C. communia de lega. & in l. captatorias. de testam. mili.

Hæres tenetur soluere gabellam de legato repudiato remanente apud ipsum. Bald. in l. pen. vij. col. in lect. antiq. C. de condi. inser.

Hæres dissipator bonorum grauatus fideicommisso an teneatur cauere fideicommissario, si testator ei remisit cautionẽ. Bal. in l. iubemus. ij. col. uersi. ex. quæro. C. ad Trebel. gloss. in l. scire. C. ut in pos. leg. & j. eod. uersi. xlviij.

Hæres tenetur de facto de cōtractu, uel quasi. & de delicto defuncti. Bal. in l. iubemus. §. sanè. in fin. C. de sacrosan. eccle.

Hæres dilapidans, cui testator cautionem remisit, de qua dilapidatione uerisimiliter cogitare potuit, non tenetur cauere: aliàs sic. Sed omni casu potest sibi administratio interdici, uel fieri sequestrum bonorum. Bald. in l. iubemus. C. ad Trebellian. & s. eod. uersi. xlvij.

Hæres tenetur ad pœnam, quam testator promisit, si non daret, si testator non dedit, nec debet hęres aditam pœnam interpellare. glo. in l. fideiussor obligari. §. fi. de fideius. Sed uide Io. de Pra. in l. testamento. de condi. & demon.

50 Hæres habens matrem prægnantem non potest cōueniri, nisi pro quarta parte, cũ in uentre matris præsumantur esse tres alij filij. l. sed & si restituantur. §. fin. & ibi Bar. ff. de iudi. & nota. in l. j. §. interdum. & ibi Bart. ff. de peti. hæred. quod propter numerum nascendorum admittitur petitio hæreditatis incerta.

Hæres conueniri non potest intra nouẽ dies funeris, auth. sed nec ante nouem. C. de sepul. uiol. & in Spe. de reo. §. j.

Hæres sortitur forum, & conueniri potest in loco defuncti uel eius foro. l. hęres absens. in prin. & ibi doct. ff. de iudi. Quod uerum est, siue ibi reperiatur, siue non: ut ibi. & l. si is, qui Romæ. & ibi doct. eod. tit. Item uerum, etiamsi habet priuilegium aliud, quàm de iure communi. Bart. ibi, dum loquitur de clerico, qui non potest conueniri in foro laici. Item secus in fideicōmissario uniuersali. Bar. in d. l. sed & si restituatur. in princ. de iudi.

Hæres mercatoris potest conueniri in curia mercatorum. per l. hæres absens. & ibi doct. de iud. secundum Frá. de Alb. ibi in lect. Quod est uerũ, etiamsi est in statuto dictio taxatiua: ut est Florentiæ: quia talis dictio nunquam excludit personam hæredis: ut s. uer. Dictio. uersi. xv. & pe. Sed hoc intellige sanè, quando aliqua qualitas non est in persona patris requisita per statutũ, ut matricula: quia filius ex matricula patris non obligatur ad professionem in illa mercatura, uel societate. Bal. sin. in l. j. C. de patri. qui fil. dist. & j. uer. Matricula. uersi. xiiij. Et aduerte, quòd primum dictum non decidit ibi do. Fran. sed remittit se ad not. per ipsum. in l. quædã. §. is autem. de eden. & ibi nihil dicit in lect. quam uidi Florentiæ. Sed hoc tenet Lud. Pon. in cōsi. Omnipotentis Dei postulato suffragio, prima fronte dicendum uidetur. Bald. nota. singu. in l. nemo. ff. pro socio. dicit, quòd si quis de collegio decedit, eius hæres nō intelligitur esse de collegio patris, cuius ius non transmittitur ad hæredem.

Hæres pro contractibus defuncti conuenitur in foro defuncti. l. hæres absens. de iudi. & s. eod. uersi. xxv.

Hæres pro legato uel fideicōmisso conuenitur, ubi habet maiorem partem bonorum. l. si fideicommissum. in princip. & ibi Bartol. ff. de iudi. Item ubi per testatorem est destinata solutio.

solutio.ut ibi.ij.resp.ubi etiam tenet Bart. & doct. Item ubi habet domiciliũ. Bart.ibi.& est tex.ead.l.§. sed & rescriptũ. sed pro alimentis debet soluere hæres legatum in loco, ubi est alimentandus, ut in studio, si est scholaris. l. sed & si susceperit.§.si libertis.& ibi Bar.eod.titu. Item in loco,ubi est usitata mensura,secundum quam testator iussit aliquid præstari.d.§. si libertis.& ibi Bart.& s̃.uer.Alimenta.uer.liij. Itẽ si testator uelit hæredem ubiq; posse conueniri, intelligitur scilicet dum modo non conueniatur ut aduena. Bald. in l. ij.§.sed & si quis.pe.col. C.communia de lega. Et subdit ibi Bald.quòd si hæres in uno loco respondeat,non potest hæres uariare circa optionẽ loci.Item si est clericus, nõ potest conueniri in foro seculari, etiamsi testator iusserit. Bald.in l.ij. C.ut in pos.lega.

Hæres potest ubiq; conueniri, ut satisdet nomine legatorum. doct. & Pet.de Sun. in l.sed & si susceperit.§. si hæres. ff. de iudi.uel ut soluat speciem legatam,quia potest cõueniri ubi est species,nõ obstante, quòd alibi sit maior pars hæreditatis:ut ibi etiam per Bart.Sed quid si testator remittat,j̃. Testator. uersi. xx.

Hæres transigens cum uxore defuncti,dicente sibi esse factum legatum à marito, cùm non sit, tenetur seruare transactionem,si non uiderat testamentum.arg.glo.in l.de his,secundum Pau.de Cast.ff.de transactio.

Hæres absolutus per sententiam à legato, an teneatur, si postea appareat testamentum continens legatum.Gul.& Pau. de Cast. quòd non, in l.de his.ff.de transactio.

Hæres an teneatur de dolo testatoris commisso circa rem alienam, & an de dolo proprio. in l. si in rem.la j. & la ij. de rei uendi.

60 Hæres tenetur ad interesse propter moram, quod alio modo probandum est,quàm per iuramentum in litem.Bart.in l.qui concubinam.§.fin.de leg.iij.post glo.ibi & l. qui fideicõmissum.& l.patronatus in prin.eod.tit. † Vide do.Barth. Soci.in consi.cxlvij.incip. Circa primum.uer.circa tertium dubium.cum uer.seq.in ij.parte.

† Hæredis mora non debet esse sibi in lucro, & nociua legatario, nec hæres ex sua mora cum aliena iactura lucrari debet.do.Barth.Soci.in d.consi.cclvij.uer. primo, quia mora. in d.ij.parte.]

Hæres etiam in gradu remotissimo tenetur de euictione. l. cũ successores.& ibi Bal. C.de euiction.

Hæres non tenetur ex eo, quòd testator alienauit in fraudem creditorum.Bar.in l.j.in fin.C.de iure.fis.lib.x.

Hæres non tenetur ultra uires hæreditatis ad legatum alimentorum,uel pro dote, uel arbitrarium, etiam inuentario non confecto, sicut nec quando testator iussit præstari legatum, secundum uires patrimonij. Bald.in l. uoluntatis.iij.col. C. de fideicom.

Hæres non cogitur pendente conditione ad soluendum legata cõditionalia.l.quidã testamento.§.si scriptus. & ibi doct. de leg.j.

Hæres non possidens, lite contestata, cum defuncto absolutur.l.in rem.& ibi Bart.ff.de rei uen.

Hæres, in quem transfertur iudicium uniuersale,post litis cõtestationem tenetur de dolo, & culpa defuncti,non ante litis contestationem, nisi quatenus sit factus locupletior.l. si in rem.& ibi Bart.ff. de rei uend.

Hæredes possessores ante litem contestatam conueniuntur rei uendicatione,secundum quod possident, non pro partibus hæreditarijs. l. si possessor. & ibi Bartolus, ff. de rei uendi.

Hęres tradens solam possessionem, quam habebat testator legans,an liberetur.Bal.in l.cùm alienam. C.de legatis.

70 Hæres non confecto inuentario quomodo teneatur. infrà uerb. Hæres inuentarium. per totum.& uerb. Hæres delibérat.uersi.fin.

Hæres tenetur emere à uicinis rem legatam,quę non sit in bonis testatoris.glo.singu.in l.legato.de lega.j.

Hæres tenetur uni ad rem alteri ad ęstimationem,quando eadem res est legata duobus in solidum.l.qui duos.§.fin.& ibi Bart.de leg.ij.

Hæres tenetur ad legatum alternatiuum factum duobus semel tantùm, quia soluens illud uni,liberatur ab altero : sed si nõ solueret alicui,tenetur utriq;.l.si Titio, aut Seio. & ibi Bart.de leg.ij.

Hæres an possit soluere legatario aliud pro alio,est in arbitrio iudicis.no.in l.si domus.§.qui confitetur.& §.seq.de leg.j.

Hæres potest iurare se nescire,quando agitur de facto defuncti.c.j.§.cum domino.& ibi Bald. de natu.feud.

Hæres potest condemnari in expensis, quando defunctus nõ habens iustam causam litigandi, erat condemnadus.Bald. in l.si pater.C.si pendente appel.mors interue.

Hæres promittens testatori per stipulationem soluere integrum legatum,tenetur,nõ autem,si per pactum nudũ. Bal. in l.ij.C.ad leg. Falcid. Quod uerum est de iure ciuili:secus de iure canonico.c.quamuis.de pac.in vj.

Hæres promittens soluere legata,non intelligitur promittere uelle soluere integra. sed cum beneficio Falcidiæ. fin.& ibi Bal.C.ad leg.Falcid.

Hæres an debeat soluere gabellam pro alimentis legatis alicui uigore statuti.s̃.uer. Gabella per quos soluatur.uersi.xxvij. & uerbo, Gabella ultimarum uoluntatum.uer.pen.

Hæres soluens legata sine executore, an liberetur. in Spec. de instrum.edi.§.xiiij.uer.x.

Hæres tenetur satisdare de iudicio sisti mortuo eo, qui erat sistendus, quia fideiussor eius morte fuit liberatus.l. si decesserit.& ibi Bal.& Alex.qui satis.cogan.

Hæres primi testamenti continentis exhæredationẽ filij præteriti in primo testamento, non conuenitur ad legata. Bald. in auth.ex causa.v.q.C.de libe.præte.

Hæres tenetur de euictione pro re uendita per executorem testamenti.Bar.in l.alio.in fin. ff. de ali.& cibar. lega.

Hæres habens unam rem pro alia, ad quam teneatur in petitione hæreditatis.Bar.in l.Imperator.§.fin.de leg.ij.

Hæres tenetur ad fructus legatario post moram.l. apud Iulianum.§.j.de leg.j.& j̃.eod.uersi.cx.

Hæres an teneatur ad collectas pro rebus legatis.Bal.in l.pręd ia.j.col. C.de fideicommiss.tenet quòd sic, nisi postquã legatarius incipit possidere:ut ibi.uide in l.apud Iulianum.§. hæres.de legatis.j.

Hæres tenetur ad legatum de re aliena, præsente domino rei legatæ : sed habet actionem mandati contra dominum rei, qui consentiendo testatori leganti uidetur mandasse. Bart. in l.cùm quis decedens.in princ.de leg.iij.

Hæres cogitur officio iudicis præstare relictum pro alimentis fratribus Minoribus, licet ipsi id petere non possint,secundum Bart.in l.seruo alieno.in prin.de leg.j.

Hæredes conuenti debent unum procuratorẽ constituere, & non plures.l.iam tamẽ.§.pe.ff.iud.sol.Bal.& Pet. de Su.in l. fi.C.si plu.una senten.fue.condem.l.si familiæ.ff.fa.er.

Hæres unus in solidum potest conueniri actione personali ad quantitatem à creditore hęreditario. Casus sing.secundum Bar.in l.cùm ab uno.de leg.ij.ubi dicitur,quòd hæres grauatus legato dotis à testatore,potest conueniri actione de dote ab uxore nolente legatum dotis,sed potius dotem. Quod adde ad l.pro hęreditarijs. C.de hær.uel actio.uen.Item potest in solidum conueniri quilibet.

90 Hæredes qualiter teneantur ad legatum dotis, uel factum pro capella construenda. j̃.Legatum ecclesiæ.uer.xxviij.& uerb. Legatum dotis.uer.xliij.

Hæres an teneatur ad sumptus litis factos pro re legata.glo. & doct. in l. si rem. de lega.iij. Lanfran. in c. quoniam contrà. uer.Expensæ.ij.col.de proba.

Hæres non tenetur exigere sumptibus suis debitum à debitore, cuius nomen est legatum : sed liberatur cedendo actionem legatario contra eum. l. seruum filij.§. eum, qui. & ibi Ang.de leg.j.sicut nec maritus à creditoribus datis in dotẽ. glo.in l.j.ff.de impen.in re.do.fa.

Hæres spoliatus omnibus bonis, uel maiori parte bonorum, non potest conueniri à creditoribus,nisi prius restituatur. Bart.sing.in l.si te. C. de iure deli.& in q. Lapus captus.per c.j.de rest.spo.in vj.

Hæres nolentis iurare,uel referre mortẽ, antequã iudex pronunciauerit eum haberi pro confesso, non potest condemnari ex tacita & ficta cõfessione defuncti:secus,si sit pronũciatum:ut s̃. Bart.in l. manifestæ.ff. de iureiur. & quod per eum in l.eius,qui.de iure fisci.

Hęres approbans testamentum, tenetur ad legata etiam inualida. l. non dubium. & ibi Bald. C. de testa. Quod est uerum, si ex certa scientia approbauit, non aliter, secundum Bald. ibidem.

Hæres tenetur luere pignus legatum à testatore, & qui pignorauit alteri. l. si tibi homo. in prin. de lega. j.

Hæredes tenentes bona distribuenda ad pias causas, possunt per episcopum cogi per inquisitionem ad distribuendum. Bar. in l. si uacantia. C. de bo. ua. lib. x.

Hæres debet soluere de fructibus perceptis, quando bona non sufficiunt oneribus hæreditarijs, & eos tenetur restituere fideicommissario: ut suprà, uerb. Fructus hæreditatis. uersi. iij.

Hæres an conueniatur ex iuramento defuncti. Item,

100 Hæres an ex iuramento adstringatur ad forum episcopi. Bart. in l. cùm quis. §. codicillis. de leg. iij. & infrà uerb. Iuramentum seruandum. uersic. lxxx. & uerb. Iuramenti cognitio. uersi. fi. & j.

Hæres an teneatur seruare iuramentũ in articulo mortis præstitum per defunctũ. in l. cùm pater. §. filius matrem. de leg. ij. & j. uer. Iuramentum seruandum. uer. xxxviij.

Hæres conuentus ad legatum generale habet electionẽ, dummodo non eligat rem peiorem. l. legato generali. & ibi glo. & Bart. de leg. j. Quod uerum est, si res nõ est in patrimonio legantis: aliàs est legatarij. l. si seruus. §. cũ homo. & ibi Dy. de leg. j. & j.

Hæredes nominati per nomina propria in legatis tenentur pro uiribus: sed nominati per nomina appellatiua, tenentur pro hæreditarijs. l. turpia. §. fin. & ibi gloss. & Bartol. & doct. de leg. j.

Hæres tenetur legatario ad precium rei legatæ emptæ per legatarium. l. planè. §. quod si rem. de leg. j. Quod est uerum, scilicet ad iustum, licet ipse emerit pro maiori: secundum Bart. ibi. & doct.

Hæres tenetur soluere precium rei emptæ, & legatę per testatorem alteri. l. his uerbis. §. fi. & ibi Bart. de leg. iij. & l. apud Iulianum. §. si Titius. de leg. j. & Bald. in l. prædia. j. col. C. de fideicom. & in l. cùm alienam. C. de legatis.

Hæres habet electionem in legatis alternatiuis temporum, uel quantitatum, & eliget minus. l. si ita. §. si ita. & ibi Bart. de leg. ij.

Hæres tenens hæreditatem tanquam bona uacantia, nec uolens eam ex testamento, nec ab intestato, tenetur ad legata omnia, etiam profana. l. quia autẽ. §. certæ. secundum Ang. ibi ff. si quis omis. cau. testa.

Hæres opponit exceptionem simulationis contra instrumentum defuncti, etiam stante statuto, quòd hæres non possit opponere, uel uenire contra instrumentum, nisi statutum prohibeat etiam exceptionem simulationis: ut s. uer. Exceptio contra instrumentum. uersic. xxxv. & xxxvij. & uerbo, Exceptio simulationis. uer. j.

Hæres tenetur ad pecuniam legatam, etiamsi nulla sit in hæreditate: quia debet uendere de bonis. l. si pecunia. de leg. ij. Quod uerum, inuentario non facto: aliàs potest dare rem pro pecunia, si non reperit emptorem. Bart. ibi suprà eod. uersi. xxvij.

110 Hæres post moram tenetur ad fructus, etiam non præstita cautione per usufructuarium. Bald. in l. ij. in fi. principij. C. communia de legatis.

Hæres an teneatur relaxare feudum fratrib. ecclesiæ propter usumfructum eius relictum ad cultum capellæ, sitæ in ecclesia ipsorum. Pau. de Cast. consi. ccxlj.

Hæres conuentus potest dare in solidum creditoribus etiam inuitis, quibus pecunia deberetur, quando pecunia non est in hæreditate: aliàs secus: nec cogitur uendere bona, & soluere pecuniam, si confecit inuentarium. Angel. in l. j. §. hæc stipulatio. xj. col. ff. si cui plus, quàm per leg. Falcid.

Hæres obligatus propter hæreditatem potest eam dimittere creditoribus, sicut dominus noxaliter pro seruo obligatus. Angel. in d. §. hæc stipulatio. xj. colum. si cui plus, quàm per leg. Falcid.

Hæres non tenetur ad fructus pro tempore iacentis hęreditatis, & sic ante aditam. Bald. & Pet. de Sun. in l. litigator. C. de fruc. & li. expen. per no. in l. j. §. Scæuola. ff. si quis test. lib.

Hæres an teneatur emere aditum fundo legato non habenti aditum. Ang. in l. si seruum filij. §. duos. de leg. j. & no. in l. j. de serui. leg. & in l. testatrix. ff. quemad. serui. amit.

Hæres tenetur ratificare uenditionem factam per defuncti executores. Bald. in authen. si captiui. ult. colum. de episco. & clericis.

Hæres potest per iuramentum probare testamentum non esse apud ipsum, licet præsumptio sit in contrarium. Paul. de Cast. in l. publicati. in fin. C. de test.

Hæres debet iurare de calumnia, etiamsi defunctus iurauit. gloss. in c. ij. de iur. calum. in vj. Bal. & doct. in authen. principales. C. eod. tit.

Hæres non tenetur ad legatum solutum legatario per testatorem uiuum. l. Lucius. & ibi glo. & Bart. de leg. ij.

120 Hæres tenetur ad legatum, nisi doceat testatorem mutasse uoluntatem. d. l. Lucius. in fi. de leg. ij.

Hæredes tenentur ad legata pro hæreditarijs portionibus. l. legatorum. in prin. de leg. ij. l. si à plurib. & ibi Bart. de leg. j. Quod uerum tam actione personali, ut ibi, quàm hypothecaria. doct. & Bart. ibi text. in l. j. in fin. C. communia de leg. Adde l. j. & ibi Bart. & doct. C. de hære. act. quòd hypotheca datur in solidum creditori hæreditario, & s. eod. uer. xxxiij. Nec unus tenetur pro altero cohærede. d. l. legatorum. ij. responso. Item uerum, nisi nominatim sint grauati aliqui, non omnes, licet in codicillis etiam grauati sint. d. l. legatorum. §. fin. & ibi Bar. facit l. Titia. §. Lucius. el ij. & ibi Bar. eod. tit. Item nisi in casu l. fideicommissa. §. pe. de leg. iij. & j. Legatũ dotis. uersi. xlj.

Hæres potest opponere exceptionem declinatoriam contra legatarios, & creditores hæreditatis, etiamsi hæreditas sit lucrosa & locuples, & dicere quòd uult conficere inuentarium, ut sic differat soluere intra tempora inuentarij. Bal. in l. fin. §. cùm igitur. C. de iure delib. Vnde.

Hæres non potest conueniri intra tempora inuentarij, etiamsi hæreditas est lucrosa: ut ibi. & §. donec. & ibi doct. & Bal. ea. l. Quod uerum actione personali: sed reali sic. Bal. in d. §. donec. & per Spec. de actio. seu. peti. §. ij. uer. sed pone. Vide omnino j. Hæres deliberat. uer. fin.

Hæres tenetur colere fundum, in quo est legatus ususfructus alteri, non tamen tenetur de casu fortuito. l. fundi Trebatiani. ff. de usufr. leg. secundum Bald. in l. j. §. exceptio. de cad. tol. Potest tamẽ legatarius, si uult, colere, si antè protestetur, quòd causa iuris utendi facit, non causa acquirendæ possessionis. Bald. ibi.

Hæres, cuius est res legata, habens cohæredẽ, tenetur pro parte tantùm ad rem legatario: quia ad aliam partem tenetur cohæres. l. si tibi homo. §. si fundus. de lega. j.

Hæres non potest retinere usumfructum, uel partem rei legatæ, sed alias seruitutes sic. l. cùm filius. §. dominus. & ibi Bar. de leg. ij.

Hæres an teneatur ad expensas refectionis. s. uer. Expensæ in rem. uersi. lxiij.

Hæres non tenetur soluere officiali executionis mercedẽ pro exactione pœnæ, quam statutum dat ei pro exactione condemnatorum. Bald. in l. j. C. de execu. rei iudi.

Hæres emptoris obligati non exercere artem aliquam in domo empta, obligatur ex acto emptoris. Bar. & Flor. nota. in l. uenditor. in princ. ff. communia prædiorum.

130 Hæres tenetur etiam ad sumptus factos pro recuperanda re legata, absente, uel fugitiua. l. cùm seruus. & ibi Bartol. de lega. j. Vide omnino in l. si seruus legatus. in princ. eod. tit. & j. eod. uersi. clv.

Hæres pro euictione tenetur legatario pro legato generis, nõ speciei. l. si à substituto. §. j. & ibi Barto. ff. de lega. j. & l. si domus. §. de euictione. eod. tit. Et intelligitur, quòd semel tantùm tenetur, non bis, si bis euincatur, secundum doct. & Ioan. de Por. in d. §. de euictione. & Cyn. in l. cùm alienam. C. de lega.

Hæres eligere debet locum, per quem legatario detur uia legata, dummodo fiat electio sine captione legatario. l. si uia. & ibi Bart. ff. de seruit. rusticorum prædio.

Hęres tradens legatario rem uitiosam generaliter legatam, tenetur de dolo. l. si hæres. & ibi Bart. de leg. j.

Hæres tenetur cedere legatario actionem contra debitorem, cuius

cuius nomen est legatum.gloss.in l.si seruus.§.qui margaritas.de leg.j.nota.in l.si pecunia.eod.tit.

Hæres non tenetur ultra uires, quando testator cessit, etiamsi non fecit inuentarium.Bal.in l.fin.C.qui bo.ce.pos.

† Cautela ualde not. ad excusationẽ hæredis non conficientis, uel minus iuridicè inuentarium conficientis, uide in uerb. Inuentarium. †

Hæres conuentus excipit de cessione bonis facta per defunctum.Bald.in d.l.fi.

† Hæres conuentus actione litem contestandi, an habeatur pro hærede:uide do. Pet. Phil.Cor. in consi.cxlv.incip. Ad euidentiam.in litera C.& D.& seq.in j.parte.]

Hæres ex testamento non solenni non potest pro peccato coram episcopo conueniri.Bald.in l.cùm quis.v.col.C.de iur. & fact.igno.

Hæres exigens nomen debitoris alteri legatum, tenetur restituere legatario id quod exegit. Baldus in l.j.ij.colum.C. de usufr.

Hæres ad sumptus funeris cogitur, etiam per episcopum. Bar. in l.non oportet.C.de his, qui.ut indig.

140 Hæres promittens testatori aliquid dare, uel facere, obligatur ex ui contractus, licet non accesserit solennitas testamenti.Bart.in l.nemo potest.j.col.de legat.j.

Hæres emptoris obligati reuendere, tenetur reuendere. l. ij. cum gloss. C. de pac.inter emp.& uendi.facit l.si pactum.ff. de probatio.

Hæres an ligetur iuramento defuncti præstito per se, & suos hæredes.Bald.in l.ij.iij.col.C.de fruct.& lit.expen. & suprà eod. uersi.100. & seq.

Hæres non tenetur de fructibus deprædatis. l. litigator. C. de fruc.& lit.expen.

Hæres tenetur alere filiam testatoris ante tempus nubilis ętatis, licet ei dotem à patre legatam dare non teneatur. Bald. in l.j.§.ius naturale.ff.de iusti. & iur. Ioan.de Imo.in l.Titio centũ.§.Titio genero.de condi.& demon.Item nec alimenta illi præstita imputat dotis legato. Bart.in l. qui filium.ff. ubi pu.edu.deb.Cy.& Ia.de Are.l.alimenta. C. de neg.gest. Ang. Are.Insti.de act.§.fuerat.not.in l.si quis à liberis.§.rescriptum.de lib.agnosc.

Hæres patris tenetur remittere filiæ dotatę stipulationem dotis, quam pater sibi fecit, & hæredibus, si uolunt uti beneficio statuti, quòd filia dotata non succedat.Bald.in l.fin.C. de dot.promiss.

Hæres cogitur ad petitionẽ cuiuscunq; de populo ad soluendum legata pia. Angel.in authen.de ecclesia.tit.§.fin autem sanctis.col.ix.

Hæres non tenetur ex contractib. defuncti, qui non transeunt ad hæredes.l.quæsitum.§.fi.ff.de precar. secundum Bald.in c.j.ult.col.qui suc.di.

Hæres filij an teneatur alere patrem filij.l. si quis à liberis.§.itẽ rescriptum.ff.de lib.agno.

Hæres non tenetur dare legatario fundi instrumentum fundi, sicut nec uenditor emptori: sed debet cauere de præstando illud, quando opus fuerit.doct. & Bart.in l.quæsitum.§ Papinianus.ff.de fun.instruct.per l. Titius.de act.emp. contra Spe.de instru.edi.§. nunc uerò.uer.sed queritur.& per Bal. in l.si prædiorum. C.ad legem Falcid.quòd sic, si tota res est legata.

150 Hæres, à quo est legatũ uinum alicui, debet dare id, quod est in patrimonio:aliàs emat, & det legatario.l.si cui.in principip.& ibi Bar.ff.de ui.tri.& oleo lega.

Hæres non tenetur portare uinum, uel rem legatam, ad domũ legatarij.l.si damnatus. & ibi Bar.de uino, tri.& oleo lega.

Hæres promittens soluere omnia legata, intelligitur, scilicet retenta Falcidia.Cy.& Bal.in l.fi.C.ad leg.Falcid.

Hęres tenetur portare usumfructum relictum alicui exbannito post legatum ei factum ad confines loci, de quo est bannitus. Ang.not. in authen.de incest.nup.in prin.Caue, quia hoc non dicit, sed ecclesia. ut dixi infrà in uerbo, Vsusfructus legatur.uersic.v.& uide in uerbo, Vsusfructus finitur. uersi. xxiij.

Hæredes diuersi fori, quia unus sit clericus, alter laicus, conueniri debent coram episcopo pro relictis pijs: aliàs cognoscant simul episcopus, & iudex laicus: uel cogat laicus laicum ire coram episcopo. Bartol. in l.solent.de ali.lega.

Hæres conueniri potest ad præstandum legatum in loco conditi testamenti.l.si seruus.in princ.& ibi Bart. de leg.ij. Et si res legata sit alibi, fortè in fuga, debet hæres ire ad eam rereducendam sumptibus legatarij. si ante mortẽ, & pòst testamentum conditum aufugit res legata.ibidem. & debet habere equum à legatario, si deceat conditioni hæredis ire equester, aliàs non. Bart.ibi.per gloss. in l.idem.§. Labeo.ff. mandati.& s̃.eod.uersi.cxxx.

Hæres, apud quem remanet legatum inualidum factum coram duobus testibus, tenetur ad onus iniunctum legato pium: quia debet illud restituere ecclesiæ, sicut legatarius fuit grauatus.Bar.fin.in l.fi.ff.de his, quæ non pro scri.ha.

Hæres negans legatum, conuenitur ad duplum.glo.& Angel. authen.de trien. & semiss.§. studium.

Hæres conueniri potest pro legatis pijs, etiam coram iudice seculari. Angel. in authen. de ecclesi. tit. §. si quis ædificium.colla.ix.

Hæres nolens inuestire uasallum propter iustam causam, an teneatur ad interesse. Baldus in cap.j. quid iur.si ali. de feu. fue. inue.

160 Hæres an teneatur ad aliquid, si testator non tractauit in filium illum, quẽ pro filio acceptauit. Bart. & doct.in l.quidam cùm filium.de uerb.oblig.

Hæres tenetur ad onera iniuncta uiuo testatori, non ad iniuncta mortuo.Bar.in l.Lucius.§.idem respondit.ff.ad munici.

Hæres tenetur, etiamsi contra ipsum sit iuratũ ex dolo defuncti.l.licet.& ibi Bald. C.de in litem iurando.

Hæres negans legatũ non potest postea cònfiteri, & se tueri ex non solenni testamento.l.fi.& ibi Bar. C.de fideicom.

Hæres tenetur ad legatũ non solenne, quando testator confidit de fide hæredis.Bar.in d.l.fi.ij.col.C.de fideicom.

Hæres obligati ad homagium pro certa re, tenetur ad illud solus is, ad quẽ reus peruenit, nõ cohæres.Flor.in l.si pendentes.§.si quid cloacarij.ff. de usufr.& Spe.ti.de feu.§.quoniã. uersi.nonò quæritur.

Hæres confessus tenetur soluere legatum intra decem dies.l.si domus.§.in pecunia.& ibi Bar.post glo. de leg.j.

Hæres cogit cedere, & liberatur: sed nõ tenetur agere, quando cedere est in solutione.in Spec. de instrum.edit. §. nunc uerò aliqua. uersi. sed an executor, uel etiam.& ibi Bald.in addi.uersi.quo iure.

Hæres tenetur cedere legatario actionem contra debitorem, cuius nomen est legatum.in l.si seruus.§. qui margaritas.de lega.j.no.in l.si pecunia.eod.tit.

Hæres quibus casibus teneatur edere testamentum legatario. s̃.Editio à quo.uersi.ix.

170 Hæredes debitoris ad factũ tenẽtur in solidum ad patiendum, sed ad pœnam pro rata tantùm. Alex.post gloss.in l.in executione.in prin.de uerb.oblig.

Hæres ex testamento an cogatur respondere in iudicio, si uelit uti scriptura testamenti, ut institutione, an ut fideicommisso. Bald.in addi. Spec.de instru.edi.uersi.ante litis contestationem.

Hæres an possit conueniri per literas impetratas cõtra defunctum.in Spec.de iudi.dele.§.vj.uer.quid si impetraui.de rescrip.præsen.§.vij.uersic.item quòd is.

Hæredes compromittentium, uel arbitrorum, an ligentur cõpromisso.in Spec.de arbi.§.j.uer.item morte.& uer. quod si actum.& s̃.Hæres iudicis.uersi.iij.

Hæredum personæ an faciant mutari conditionem obligationis.eod.tit.§.viij. uersic.sed nunquid obligatio.& de cle. coniu.quòd non.

Hæres, qui suscepit, uel suscipere sperat, iudicium petitionis hæredis, non potest conueniri ab eo, qui petit libertatem, uel aliquid ex testamento. in Spe.de actore.§.j.uer.item repellitur qui libertatem.

Hæres prohibentis an conueniatur actione in factum descendente ex edicto, ne uis fiat ei.in Specul.de pri.& sec.decr.§. quinto.uersi.hoc quoq; notandum.

Hæredi conuento quæ interrogationes fiant ante litem contestatam.in Spe.de interro.quæ fi.ante lit.contest.§.j.

Hæres tenetur ex quasi contractu defuncti confessi aliquid, & mortui ante litis contestationem, uel ante sententiam. eod.tit.

eod.tit.§.vij.uer.quid si is.de accu.§.j.uer. quid si latro.& s.

Hæres condemnati,uel delinquentis.uer.ix.& xij.

Hæres, qui abstinuit ab hæreditate, si conueniatur ut hæres, an teneatur respondere positioni, quòd est hæres.in Spec. de posi. §. ij. uersi.vij.

180 Hæres conuentus si positionem, quòd est hæres,negauit, nō cogitur iterum respondere alteri positioni, quòd sit hæres pro parte:secus, si prima positio fuit facta,quòd est hæres in totum.eod.§.uersi.xv.

Hæres qualiter conueniatur à legatario, ut exhibeat instrumentum. in Spec. de instru.edi.§.vj.uer.hoc quoq;.

Hæres an conueniatur ab executore testamenti. in Spe.de instrum.edi.§.xiiij.uersi.ad secundū.& s.Executor testamenti.uersi.iij.& viij.

Hæres cùm conuenitur querela inofficiosi testamenti, an requiratur libellus.in Spec.de libe.concep.§.x.uersi.sed nunquid in querela.

Hæredes quilibet an teneantur in solidum ex facto defuncti. in Spe.de feu.§.ij.uer.ix.

Hæredis bona non ueniunt in obligatione defuncti. in Spec. de oblig.& sol.§.j.ante uer.sed pone,contraxi.

Hæres quomodo conueniatur à legatarijs, si in fraudem adiuit ab intestato cum potuerit ex testamento. in Specul. de testam. §. j.

Hæres scriptus qualiter conueniatur ab eo, qui dicit testamentum nullum.in Spe.de succes.ab intest.in prin.

Hæres an conueniatur actione in factum descendente ex edicto,nautę.cau. stab.in Spe. de fur.ante uer.de prima.

Hæres potest retinere quanti pluris ualet legatum massæ aureæ, quam testator putauit æream.supra, Error in nomine. uersi. xciiij.

Hæres contrauenit donationi factæ per defunctum non insinuatę intra terminum statuti,licet iuratæ.Fede. de Sen.consi.ccliij. Casus talis est:statuto cauetur, &c. Sed Ioan. de Imo. & doct. communiter contrarium tenent,in c. cùm contingat. de iureiur.dixi plenius j. Iuramentum. el j. uersi.ix.& uer.Iuramenti effectus.uersi.lxxx.

Hæres an teneatur stare colono. uerbo, Hæres conductoris. uersic.fin.

* Hæres potest oppugnare contractum, quem & defunctus poterat,ob dolum,fraudem & grauem,ut nostri dicunt,læsionem.l.si pactum.ff. de probat.Ias.in l.si arrogator.col.vij. ff.de adoption.Dec.consi.cciij.prope fin. Ay.Cra.con.cxlij. num.xxviiij.uol.j.Æmilius Maria Manolessus.

* Hæres adeundo hæreditatem non censetur probare, quæ defunctus contra legis præcepta fecit, uel iussit:quinimmò ea impugnare potest. l. j. in extre. C. de his quæ pœn. no. Steph. Bert.in l.hac edictali.§. si uerò pius.nume.xij. C. de sec.nupt.l.dotale.§.fin. de fund.dot. Bald.consi.clxi.consi. clxxxiiij.uol.v. Pau. Cast.consi.ccxxj.col.ij.uol.j. Ias.consi. xl.col.ij.uol.j. Aymo Cra.consi.cc.nume.v. uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæres acta defuncti probare debet,neq; ea oppugnare potest, cùm defunctus de hæreditate & bonis,ut uoluerat,disponere potuit. Pau. Cast. cōsi.cxcvij.col.ij.cōsi.ccccxlviij. col.fin.uol.ij.Æmilius Maria Manolessus.

* Filius hæres,quanquam quædam,ut hæres,rata habere debeat, ut filius tamen ea oppugnare potest.Alex.consi.xviij. dub.ij. consi.xxviij.uol.v. Iason consi.vij.col.v.cō.viij.con. lvj.col.iiij.& vj.consi.lxiiij. col.iij.uol.iij. consi.cxxxvj.col. pen.consi.clxviij.col.pen.uol.iiij. Corn. consi. cccj. col.iij. uol.j.Aymo Cra.consi.cc.nu.vij.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Hæres potest ratificare omnia gesta defuncti, ut quæratur sibi actio in eis. Dy. in regula, ratum.in vj.& in l.si sine.§.si procurator.rem ra.ha.& j.eod.per discursum.

Hæres pro ea parte, qua repræsentat personam defuncti,scilicet quatenus est hæres, non potest uenire contra factū defuncti.l.à matre.& ibi Bart.C.de rei uendicatio.

Hæres debet habere ratum factū defuncti inualidum, ex quo habuit lucrum. Bald. in conclu.feud.in iij.lib.& Mar. Lauden.in suis notab.

Hæres an & quando debeat habere ratum factum defuncti. Bar.in l.Pantonius.in fine principij.ff.de acqui.hær.

Hæres indistinctè debet habere ratum factum defuncti. c. j. §. item hæres. & ibi Bald. de natu. feu. & c. j. qui suc. dic. l.si ego.§.j.ff.de iure dot.l.in ipsius. C.fami.ercis. secundū Bal. in l.ij.C.de liber.& eorum libe.& Bar.in l.Lucius.solu.mat. Dy.in regula,ratum.lib.vj.

Hæres suus, cui hæreditas est debita, potest uenire contra factum defuncti : non autem extraneus,qui habet causam lucratiuam in hæreditate. Bald. in l. ij. C. si quid in fraudem patro.post glo.ibi.

Hæres non potest uenire contra factum defuncti,quando obligatio ex facto defuncti descendit in hæredem : aliàs sic. Bald.in d.l.ij.C.si quid in fraud.patr.

10 Hæres obligatur ex iuramento defuncti,ut non possit contrauenire, sed non quo ad reatum periurij. l. generaliter.§. super his.& ibi Barto. C.de rebus credi.ubi etiam Bald.per cap.ueritatis.& ibi Inno.de iureiur.& c. fin. de foro compe. in vj. & Bart. in l.cùm quis.§.codicillis. de leg.iij. & melius per Paul. de Cast. consi.lxiij. & lxv. & infrà eod. uersic.xiij. & xv.& Angel. in authen.de iureiu. à mo.præst.col.v.Bald. in l.scimus.in prin.de inof.test.sed quo ad alios effectus sic: ut quia robur contractus, uel litis decisio transit ad hæredes.c.ij.de pact.in vj.in Nouella,secundum Bald.ubi suprà. & ibi Petr. de Sun. & doct. Salic. plenè. Item uerum est,etiamsi quis contrahit cum iuramento contra prohibitionem statuti, annullantis iuramentum. Alex. consi. xxxvij. † iij.parte. † Et per Fran. Are.in l.qui superstitis.in ult.col.de acqui.hære.]

Hæres non obligatur iuramento defuncti, etiam præstito per se, & hæredes, & successores : secundum Bald.in l.ij. C.de fru.& lit.expen. & Car.in cle.j.§.fi.vij.q.de iureiur. & j.uer. Iuramentum fidelitatis. uersi.viij.& uerb. Iuramentum seruandum.uersi.lxxxij.

Hæres donatoris potest uenire contra donationem inofficiosam,licet iuratam : quia potest uenire contra iuramentum in sui fraudem præstitum. Bald.in l.j.vj.colum. C.de inoffi. donat.

Hæres obligatur iuramento defuncti, quo ad uinculū temporale, non quo ad spirituale, nec quo ad forum episcopi sortiendum. per no. in c.fi. de fo.compe. in vj. in Nouella. & j. eod.uersi.xv.& uerbo,Iuramentum seruandum.uer.lxxx.

Hæres filius cōtrauenit alienationi matris iuratæ.Bal.& Ang. in l.qui superstitis.de acq.hære.

Hæres contraueniens iuramento defuncti non est periurus, nec habet necesse petere absolutionem à iuramēto. Ang. in authen.de iureiur.à mori.præ.co.v.Bald.in l.iij. C plus ua. quod agitur.Inn.in d.c.ueritatis.Ioan.And.in d.c.fi.

† Hæres quando teneatur de iuramento defuncti, & quomodo,uide pulchrè do. Mar. Ant. Baue.in suo tract.de uirtute Iuramenti.in xlv.casu.

Hæres feudatarij non est periurus, si non præstet seruitia domino : & ideo debet iterum iurare,mortuo feudatario.Bal. in l.liberti.xiiij.col.C.de ope.libert.

Hæres non potest uenire contra factum defuncti.l.cum à matre.C.de rei uen. Quod est uerum, quando à defuncto non habet,nisi id,quod necesse fuit sibi relinqui.Bar.in l.ij.C.de inoff. dona. per not.in l.j.& ij. C. si quid in frau.patro.& ibi † Bart.quem uide. † Et uide do.Pet.Phi.Cor.in consi.ccciij. incip. Rem arduam. in litera F. in iij. parte. & in consi.xcij. inci.Licet.in litera I.in iiij.parte.

Hæres non potest allegare turpitudinem defuncti, & dicere alienationem esse factam pro defuncto in fraudem creditorum.l.filios.C.de reuo.his,quæ in frau.cre. & ibi gl.& doct. in l.si creditoribus. C. de ser.pig.da.ma.sed simulatam,& fictam,ut ibi per Bart.

Hæres non potest retractare litem sopitam per defunctum. l. Polla.& ibi Bald.C.de his,qui ut indig.

20 Hæres matris potest uenire contra alienationem factam à patre de re matris, etiam cum cōsensu matris,etiam precio nō restituto emptori, qui emit à creditore patris.l.si sciens. & ibi Bal.& doct.C.ad Velleianum.

Hæredes an possint habere ratum compromissum, & alia, quæ erant ratificanda per testatorem, qui morte præuentus non potuit ratificare. Dyn.in regula,ratihabitionem. in vj. Bart. in l.pen.ff.rem ra.ha.& in l.Pantonius.in fin.princ. de acqui.

de acqui.hære. & Lanfr.in tract.de arbi.vij.parte,xiij.quęst.
Hæres non potest reuocare factum defuncti. l. successores. & ibi Bald. C.de sol. etiamsi factum est de re hæredis: ut quia uendiderit rem hæredis. l. siue possessio. & ibi Bald. C. de euic.l.quæ pater.cum glo. C.de resti.mil.nisi in fraudem factum.l.j. & ij. C. de reuo.his,quæ in frau.pa.l. cùm à matre. C.de rei uend.
Hæres potest impedire alienationem rei promissam à testatore.no.in l.dedi.§.quanquam. & ibi Alexand. de condi.ob causam.
Hæres potest facere quicquid potest defunctus.l.hæredem de regu. iur. nisi quando ex contractu defuncti ueniebat ius tertio quærendum, quia non potest hæres renunciare, uel reuocare ad præiudicium tertij, licet potuisset defunctus contrahens. doct. & Alex.in l.qui Romæ.§. Flauius.penul. col.de uerb.oblig.
Hæres potest reuocare confessionem defuncti. Bal.in l.error. in fin.C.de iur.& fac.igno. & no.in l.non idcirco.eod.tit.& tenet Bal.in l.j.ij.col.C.ne ex delic.defun.
Hæres non potest ratificare gesta nomine defuncti,quæ de sui natura non sunt transmissibilia ad hæredem.l. Pantonius. uer.ratam habere nō potest.de acqui.hære.secundum Ang. ibi.& Dy.in regula, ratum.in vj. Sed uide plenius in l. si is, cui.ff.rem ra.ha.& in l. si quis offerenti.§.si creditor.de solu. & ubiq; per Bart.& in l.bonorum.rem ratam habe.
Hæres non potest arguere mendacium defuncti. Bar. in l.rem alienam.ff.de pigno.actio.
Hæres an debeat seruare iuramentum præstitutum à defuncto in articulo mortis. in l. cùm pater. §. filius matrem. de leg. ij.
Hæres an uideatur ratificare gesta defuncti succedendo.ĵ. uer. Successor in dubio.uer.xij.
Hæres an possit cōtrauenire alienatiōi rei suæ factę per defunctum,stante statuto, quòd quis nō possit uenire contra suū instrumentum,uel eius hęres.gl.no.in l.fi.§.fin uerò & ipse. in fi.glo.mag.& ibi do. Bart.& Pau.de Cast.quòd sic,si confecit inuentarium.Quod etiam tenet ibi Bal.in §.in computatione.& ibi uide quid de hærede extraneo.per Bar.& Bal. in l.uenditrici.C.de re.ali.non alie.
Hæres debet ratificare uenditionē factam per executores testamenti.Bal.in auth.si captiui.de epi.& cler.
Hæres uxoris non potest retractare alienationes factas per uxorem, de rebus uiri sibi hypothecatis pro dote. s̄. Hæres uxoris. uersi. iij.
Hæres deliberat an & qualiter adire uelit, uel repudiare. in Spe.de aduocat.§.iij.uer.habito.
Hæres intra tēpora deliberandi nō potest alienare, nec agere. in Spec.de actore.§.j.uersi.item quod est hæres. de restit.in integ.§.ij.uer. Prælatus.& ĵ.eod.uer.vj.
Hæredi ad deliberandum super hęreditate adeunda,uel repudianda,quanta dilatio detur.in Spe.de dila.§.j.uersi.deliberatoriē.& s̄. Dilatio breuiatur.
Hæredi debet dari terminus ad deliberandum ad instantiam creditorū.ĵ. Terminus ad deliberandum. uersi. iij. & fin.& per totum.
Hæres ultra tempus deliberandi habet quatuor menses.l.fi.& ibi Bart.C.si pen.app.mors interue.
Hæres intra tempora deliberandi non potest uendere de bonis hæreditatis.l.non solùm.§. si maior. & ibi Bar.ff. de iure delib.& Spec.de resti.in integ.§.ij.uer.prælatus. & de actore.§.j. uersi. item quod est hæres. Quod est uerū,nisi quando hæres est maior, & causa cognita uendat, quia potest. d.§.si maior.non aliter,ut ibi per Bartol.in l.ait prætor.eod. tit. Idem in adulto, qui habeat curatorem ad bona, quia potest res perituras tempore uendere, etiā sine decreto, & causæ cognitione: secus tamen, si est pupillus. dicta l. per totam.& ibi Bartol.
Hæres suus,uel extraneus,an sit alendus intra tempora deliberandi.in l.filius.ff.de iure delib.℘.sic.& ibi glo.& doct.
Hæres animo deliberans adire, in foro conscientiæ non tenetur creditoribus hæreditarijs.Bar.in l.pro hærede.in princ. ff.de acqui.hære.& in l.gerit.ij.col.eod.tit.
Hæres deliberans potest dicere testamentum nullum. Bal. in l.suus.C.de repu.hære.
Hæres petens terminum ad deliberandum, si non deliberat, post eum elapsum,non gaudet beneficio inuentarij, sed tenetur in solidum.l.fi.§.fin autem.C.de iure delibe.
Hæres hæredis an transmittat ius deliberandi. s̄. uerb. Hæres hæredis.uer.xij.& seq.
Hæres intra tempora deliberandi,& inuentarij,non potest cōueniri à legatarijs, nec à creditoribus.l.fin. §. donec. & ibi doct. C. de iure delib.c.Raynal. de testa.xij.q.ij. hæc huius placiti.& c.charitatem.& in Spec.tit.de reo.uersi.item suus hæres. Quod uerū,nisi ipse alios conueniat.Item nisi faciat capi debitorem suspectum, & fugitiuum. Item nisi de damno infecto. Item nisi egerit pro legatis pijs,uel ad alimenta. Item nisi pro restitutione usurarum.Item nisi pro relicto ad funus. Item nisi ex commodato facto defuncto, secundum Pau. de Cast. post Bald. in d.§.donec. & Angel.in l.j.§.hæc stipulatio.xij.col.ff.si cui plus,quàm per legem Fal. Quæ omnia uera sunt,etiamsi hæreditas sit lucrosa. Bald. in d.l.fi. §.cùm igitur. Et quod dixi de legatis pijs, dic uerum,si hæres bis moneatur per iudicem intra tempora inuentarij ad soluendum illa, secundum Bal.in auth. hoc amplius.j. opp. in lect. antiqua. C. de fideicommiss. Adde s̄. Hæres conuenitur.uersi.xxiij.& cxxiij.
Hæres adit hęreditatem, & adeundo dicitur quasi contrahere. Baldus in l.fi.in princip. C.de iure delib.& in rub.C.si quis ali.testa.prohi.& cum creditoribus,sicut cum legatarijs.Bartol.in l.de eo.ff.de iudi. Sed contrarium sentit in l. apud Iulianum.§.fin. ex quibus cau.in pos. eat.& ibi Ang. quòd non repudiando,secundum Bald. ibi.& in Spe. de testa.§.j.
† Adde, quòd licet hæres adeundo hæreditatem acquirat dominium, tamen non acquirat possessionem, nisi corporaliter apprehendat eam. l. cùm hæredes. ff. de acqui. poss. Panorm.in cap.cùm super.de cau.pos. & prop. do. de Rota decisi. iiij.
Hæres adeundo obligatur secundum legis mensuram non insolidum, nisi ex proprio consensu uelit teneri ad solidum. Bald.in l.j.in prin.C.de iure delib.
Hæres institutus contemplatione alterius cogitur adire officio iudicis. Flo.in l.si serui. de usufru. Pau. de Cast. in l.nec emere.de iure delib.
Hæres coactus adire perdit pręlegatum.l.ita tamen.§.si perceptis.& ibi Bart.& in §.qui suspectam.ad Trebel.
Hęres non dicitur adire ex eo quod agit de sepulchro uiolato. glo.in l.uenditor ex hæreditate.ff. de hære.uel act.uen.
Hæres, cuius bona sunt obligata per defunctum in contractu, adeundo uidetur consentire alienationi, contra quam uenire non potest.Bald.post Cyn.singu. in l.fi.pen.col. C. qui poti.in pig.ha.Item legato rei suæ facto per testatorem.Bal. in l.j.communia de lega.
Hæres respondens per uerbum Credo positioni, quòd est hęres,uidetur adire. Bal.in l.j.in fin.C.de fal.cau.adie.leg. Sed contrà tenet.in l.j. C.de confes.
Hæres non dicitur adire, qui citatus ut hæres comparuit. Bal. in l.eam,quam.vj.col.C.de fideicom.
Hæres non adiens intra annum,potest adire pòst,nisi expressè renunciauerit,uel nisi terminus sit ei præfixus à iudice.l.cū antiquioribus.& ibi glo. & doct. C.de iure deliber.
10 Hæres cogitur adire propter fideicōmissarium.l.ij.§. interdum.& ibi Bar. de uulg.& pupil.& s̄.Hæres grauatus.uersi. lxxxvij.cum duobus seq.
Hæres adeundo uerbo, uel animo, ante executionem factam per executores testamenti,an dicatur facere contra testatoris prohibitionem,ne sit hæres,uel possessionem apprehendat.Old.consi.cviij.
Hæres agens per procuratorē,potest adire, etiam lite pendente.ĵ.Ius superueniens.uersi.v.& ix.
Hæredi ad adeundum potest terminus statui à testatore. l. si quis ita hæres.per Ang.de acqui.hæred.
Hæres adiens cum beneficio legis & inuentarij, debet adire coram iudice competenti ad actus legitimos. Bald.in l.j. C. de adop.
Hæres moriens non uidetur adire, nec repudiare: sed aut fit transmissio, aut caducitas. Bal. in l. iij. in fi. C. de hæred. insti.

Hæres antè, quàm adeat, non habet titulum in legato, nec etiã post. Bal. in l. j. pe. col. C. de usuris, & fru. leg.

Hęres adiens debet esse certus de morte defuncti. Bar. in l. qui hæreditatem. ff. de acq. hære. in quibusdam lecturis.

Hæres adiens tenetur ad omnia onera, si alius cohæres repudiauit. l. pe. §. Aristo. & ibi Ang. & doct. ff. de acqui. hære.

Hæres licet hæreditatem repudiatam non possit adire ad sui commodum, per l. sicut. C. de repu. hære. tamen ad sui incommodum cogitur adire. Bartol. in l. nam quòd. §. sed & qui. ff. ad Trebel.

20 Hæredi facienti actũ dubium actionis debet dari iuramentum, ut declaret animũ suum qualis fuerit. Bal. in l. pro hærede. in fin. principij, ff. de acqui. hæred.

Hæres adeundo an uideatur reuocare abstentionem. s̃. uerbo, Filius hæres. uer. lxxiij.

Hæres dicens, Volo adire, non dicitur adire, nisi actum gerat aditionis. Pau. de Cast. post Bar. in l. potuit. C. de iure delib. Sed Ang. in l. gerit. de acqui. hære. dicit simpliciter aditionẽ induci. Idẽ tenet in l. serui electione. de leg. j. per tex. fin. in l. Pamphilo. §. propositum. de leg. iij. ubi probatur esse uerũ, quando hæres est in actu adeundi, quando dicit, Volo adire: ut ibi. Vide omnino Bartol. in d. l. gerit. & in l. facta. s̃. si sub conditione. ff. ad Trebel. & per Bald. & Paul. de Cast. in l. fin. §. j. de iure delib. Alias, cùm essem scholaris, cogitaui concordiam opinionum sic fieri, uidelicet quòd opi. Angel. procedat ante lapsum anni, secus uerò, si post dicta uerba labatur annus: quia tunc importatur repudiatio. l. filij. C. ad Tertul. secundum Pau. de Cast. in l. fin. C. de repud. hęr. ut sic procedat prima opi. Cogita. † Et do. Pet. Philip. Cor. in consi. cccx. incip. Principaliter. in litera G. in iij. parte. ubi etiam quid si dicat, Nolo adire, an repudiare dicatur.]

Hæres, qui dicit uelle adire, si non adiuit actualiter, non tenetur in foro conscientiæ creditoribus, & legatarijs. Paul. de Cast. in l. potuit. C. de iure deliber.

Hæres non tenetur respondere positioni sibi factæ, quòd in animo quandoq; constituit uelle adire, & hoc confessus est: sed potest recusare subire iuramentum, si creditores de hoc uolunt stare iuramento hæredis. Angel. in l. gerit. de acqui. hære. Pau. de Cast. in l. potuit. C. de iure delibe. ubi tamen Bart. & Bald. tenent contrarium. Et si respondent, quòd sic, an sibi præiudicet. Bart. Bal. & Pau. ibi.

Hæres debet scire mortem talis, & illius hæreditatem esse delatam ad ipsum ex testamento, uel ab intestato: ut s̃. uerbo, Aditio.

Hæres non adiens intra triginta annos, potest agnoscere bonorum possessionem, quandocunq; ab intestato intra alios triginta annos. Bart. & Bald. & Pau. de Cast. in l. licet. in fin. C. de iure delib.

Hæres non adiens ad instantiam creditorum intra terminum, habetur post terminum pro adeunte: sed si non adeat intra terminum ad instantiam substituti, habetur pro repudiante. Bart. in l. quandiu. ff. de acq. hære. & in l. gerit. ix. col. eod. tit. Vide Bald. in rub. C. de suc. edi. & ibi Pau. de Cast. quòd post terminum non potest adire. Bal. in l. j. xxvj. opp. C. qui admitti. & in l. fi. §. cùm igitur. & Bart. in l. sin autem dubius. C. de iure deliber.

Hæres interrogatus an uelit esse hæres, si respondet, Cur non, uidet adire: arg. l. j. §. si quis ita interroget. de uer. ob. secundum Bart. & Angel. in l. gerit. de acq. hæred. Item per uerba, Gero me pro hęrede, uel Agnosco talẽ hæreditatẽ: uel Assumo, accipio, apprehendo. Bar. ibidem. iij. col. Item nolo esse hæres pro certo. Vel, si interrogatus, an uelit esse hæres, respondet, quòd sic. Barto. ibi. iiij. col. Vel, si confitetur se esse hæredẽ Titij, dummodò sit talis, qui possit esse hæres. Bart. ibidem. & Bald. in l. j. in fi. C. de fal. causa adie. lega. Vel, si in epistola scribit, Talis hæres salutem, &c. Bart. ibi. in iij. col. Sed si quis dicit Titio, quòd est hæres Caij, & Titius respondet, Sum contentus: uel, placet, uel similia, statur declarationi Titij, uel eius hæredis. Bart. ibi. v. col. Item si quis in suo testamento, etiam inualido, uel in alia sua scriptura, appellat se hæredem alterius. Bart. in v. col. Item quando quis agit petitione hæreditatis. Vel si quis interrogetur, an possideat pro hærede. Non si peto mihi ostendi testamentum, ut instruar de iuribus eius. Vel si quis moueat querelam. Bart. ibi. vj. col. ubi etiam dicit, quòd si accuset quis testamentum de falso, uel dicat nullum, inducitur aditio. Item si quis uendat rem hæreditariam, uel locet etiam simpliciter: non si habitat in domo patris, quia non uidetur adire. Bart. ibi. in vij. col. Sed si dicit tenere domum pro legitima, uidetur adire. Bartol. ibidem. Non autem si pascat familiam, gubernet domum, uel sepeliat defunctum: quæ omnia faceret uicinus, ideo non uidetur adire, nisi aliter constet. Bart. ibi. vij. col. Item nec si interrogatus, an uelit esse hæres, respondet, quòd hæreditas sibi non displicet: quia non sequitur, Ergo placet. Barto. ibi. in iiij. col. Sed si uendit domum, uel habitat eam: uel dicit se domum possidere, uidetur adire, nisi contrarium constet. Bart. ibi. viij. col. Item dicitur adire, si conuocatis amicis dicit, quòd uult esse hæres. Bart. in l. facta. §. si sub conditione. in fin. ff. ad Trebel. & Ang. in d. l. gerit. ubi Bart. aliter loquitur. & in l. serui electione. de leg. j. Itẽ si dicit, Adeo, si de iure possum. Bal. in l. potuit. viij. q. C. de iure delibe. Itẽ dicit, Adeo hęreditatẽ Titij delatam Seio, si Seius non adiuit, secundum Bald. in d. l. potuit. viij. quęst. Idem si dicit post tempus deliberandi hæreditatem sibi expedire. Bart. in l. omnes. ff. ad Trebel. Idem si dicit se hæredem Titij. Bald. in l. potuit. vj. q. C. de iure deliber. & Bar. in l. si filius. ff. de tutel. Idem si dicit, Ego sciens hæreditatem patris adeo. Bald. in d. l. potuit. vij. q. contra Bart. in l. is, qui putat. de acqui. hæredi. Reliquos casus aditionis adde s̃. Aditio. Item,

Hæres dicitur adire, dum exigit debita hæreditatis. l. pro hærede. §. Papinianus. de acq. hære. Item qui recipit à debitoribus corã iudice. Bal. in l. j. j. q. C. qui admitti. xv. col. Item qui dicit hæreditatem ad se spectare, uel qui agit ad eam. s̃. Hæreditas adita. uersi. xv.

30 Hæres dando eleemosynas necessarias pro defuncto, ut in funere candelas, & cereos, nõ uidetur adire: secus, si det nõ necessarias. Bar. in d. l. gerit. viij. col. sed si det pannos precio sos uxoris mortuę, non uidetur adire, nisi sint legati in testamento: quia soluendo legata uidetur adire. Item si det pannos quotidianos, uidetur adire. Bar. ibidem.

Hæres præsumitur adire ex non facto, ut quia hæres debitor succedat creditori, & non soluat alijs. Itẽ quia non compenset, casu quo pœna incurritur. Bar. in d. l. gerit. x. col.

Hæres pupillus dicitur adire, quando tutor in inuentario dicit. Item credit esse in bonis pupilli talem rem, quæ fuit de hæreditate Titij. Bart. in d. l. gerit. pe. col. in fin.

Hęres dicitur adire per constitutionẽ procuratoris ad adeundum. glo. & Bar. in l. Paulus. in fi. de acqui. hære.

Hæres possidens bona hæreditaria, uidetur adire. Bart. in l. j. ij. quæst. C. qui admitti. ubi dicit uerum, nisi doceatur alia causa possessionis. & suprà, Filius hæres. uersi. xxij. Item nisi protestetur per prius, quòd non intendit ea tenere animo adeundi, sed solùm, ut ea gubernet certo tempore, ut sic disbrigatis bonis adeat: quod potest, nisi terminus ad adeundum præfigeretur: quo elapso, non posset adire: & sic cautela non prodesset sibi post terminum. Bart. in l. scriptus. ff. de religio.

Hæres scriptus post annum statim petit bonorum possessionem secundum tabulas, ex quo suus mihi dicit. l. si impubes. ad Carbonian.

Hæres an uideatur adiuisse, uel repudiasse, ex lapsu termini. Bal. in l. j. xxj. op. C. qui admitti. & s̃. eo. uersi. xxvij.

Hæres institutus intuitu alterius, an cogatur adire ad instantiam illius. Pau. de Cast. in l. nec emere. C. de iure delibe. & Flo. in l. si serui. ff. de usufru. ubi dicit uerum, officio iudicis. & s̃. eod. uersi. iij.

Hæres adiens hæreditatem pro parte, uidetur adire in totum. glo. Bart. & doct. in l. j. ff. de acquiren. hære. secus uerò in repudiante pro parte, ut ibi.

Hæres faciens actum inductiuum aditionis intra tempora inuentarij conficiendi, an dicatur renunciare beneficio inuentarij, si de eo non sit protestatus. Paulus de Castr. in consilio ccx.

Hæres adire non cogitur, quando timet damnum, nisi remittatur sibi à prætore, uel nisi resarciatur. l. apud Iulianum. in prin. & ibi Bart. ff. ad Trebel.

40 Hæres

40 Hæres hæredis an cogatur adire, & restituere. s. uerb. Hæres hæredis. uer. viij.

Hæres licet fuerit in mora adeundi, non tamē dicitur in mora restituendi fideicommissum, nisi de nouo interpellettur: secundum Ang. fin. in l. ita tamen. §. si seruum. ff. ad Treb.

Hæres per solam libelli oblationem contra debitores hæreditarios uidetur adire. Ioan. de Imo. in l. pro hærede. ff. de acq. hære. Pau. de Cast. in l. j. C. de condi. instit.

Hæres post triginta annos potest petere bonorum possessionem. Bald. in l. licet. iij. q. C. de iure delib. & in rub. C. qui admitti. vj. q. & Pau. de Cast. in l. quandiu. eo. tit. Quod est uerum, si per ignorantiam non adiuit intra dictum tempus: quo casu licet adire non possit, pòst tamen potest agnoscere: ut ibi per Bald. in l. licet. iij. q. & Pau. de Cast. ibi, in fin. & in l. fin. C. unde cogna. Item potest restitui in integrum ex clausula generali. Bart. in l. j. §. si propter inundacionem. de iti. actuq; priua. & glo. in l. si pater. §. per fundum. quemad. serui. amit. & in l. sicut. C. de præscrip. triginta ann. Lud. in d. l. fi. unde cogna. & Ang. de Vbal. in rubr. C. qui admit. xv. col. Item potest adire post triginta annos per unde legitimi, si antè non uenit per unde liberi. Item si antè non adiuit ex testamento, potest pòst adire ab intestato. Bald. in d. l. licet. & s. Filia succedit. uer. xvij.

Hæres si adit ab intestato credens se esse ab intestato hæredem, cùm pòst appareat de testamento, non tenet aditio, tanquam erronea. suprà, Aditio. Sed contrà secus: ut per Bartol. in l. is potest. de acqui. hære. Nec ualet petitiō, ut ab intestato. infrà, Libellus in ultimis uoluntatibus. uersi. xxviij.

Hæres an restituatur in integrum, si testator non adiuit ignorans intra quadraginta annos. Alex. consi. clxij. ij. parte.

Hæres occultans aliqua bona hæreditaria. Item,

Hæres bibens uinum, & comedens frumentum hæreditatis, & negans præsumitur adiuisse, & repudiare non potest: & tenetur in solidum creditoribus & legatarijs. Angel. in l. si quis dederit. §. prætor. ff. de acqui. hære. Vnde

Hæres uiuens de fructibus hæreditarijs, dicitur de bonis adimere, & adire, ut repudiare hæreditatem non possit. Ang. ibidem.

Hæres non potest adire hæreditatem post terminū sibi taxatum à testatore. l. si quis ita hæres. & Ang. de acqui. hæred.

50 Hæres debet scire se hæredem, & debet uidere testamentum: aliàs non potest adire. Bart. in l. si seruum. §. de illo. de uerb. oblig. & plenius per gloss. not. in l. illud. in fin. ff. si pars hæred. pe. & in l. is potest. & ibi Bar. plenius de acquir. hæred. ubi septem requiruntur.

Hæres, qui dicit, Adeo, Non adeo: an dicatur adire, uel repudiare. Bal. in l. quidam elogio. iij. col. C. de iure delib.

Hæres cogitur adire, & restituere hæreditatem repudiatam. l. nam quod. §. j. ff. ad Tre. Item,

Hæres cogitur adire officio iudicis. Bart. in l. quia poterat. ad Treb. quem uide post glo. in l. non est cogendus. eod. tit.

Hæres ex testamento an possit adire ab intestato. Bar. in l. fi. ff. si quis omis. cau. testa. Cy. & doct. in l. j. C. eod. tit.

Hæres non faciens inuentarium, præsumitur adire hæreditatē lucrosam, & tenetur ultra uires hæreditarias. Bal. in l. filium. quem. ult. char. C. fami. er. non tamen perdit legitimam. gl. & doct. in authen. hoc amplius. C. de fideicom. & in auth. de hære. & Falc. §. si uerò non fecit. Paul. de Cast. consi. xc. & consi. cxij.

Hæres uendens coactus à iudice pro sepeliendo defuncto, nō dicitur adire. l. qui erat. & ibi Bart. fami. ercis.

Hęres cogitur adire ut soluat legata, uel restituat fideicommissario. Sed an tunc requiratur libellus. in Spe. de officio om. iudi. §. ij. uer. item imploratur. & s. Hæres. el j.

Hæres non dicitur sine animo adire. in Spe. de lit. contest. §. ij. uer. & nota. uide omnino j. uer. Voluntas. uersi. xxxiij.

Hæres non potest adire per procuratorem. l. Paulus. ff. de acqui. hæred. in Specul. de instr. edi. §. xiiij. uersic. item pone, quòd aliquis.

60 Hæres si nolit, uel non possit adire, quid fiat de legatis pijs. in Spe. s. uer. quid si hæres. & seq.

Hęres intra quod tempus debet adire, uel repudiare. Spe. eod. tit. §. fi. post uer. nunc dicamus.

Hæres adiens ab intestato hæreditatem repudiatam ab hærede scripto, potest impedire executionem sententiæ contra hæredem scriptum, si offerret se paratum respondere creditoribus. in Spe. de execu. sen. §. iij. uer. item pone.

Hæres eo ipso quòd adit, dicitur solo animo hæres, & eadem persona tunc fingitur cum defuncto. in Spec. de feu. §. ij. uersi. xxvij. Item,

Hæres si adeat ab intestato in fraudem legatariorum, qualiter eis succurratur. Item,

Hæres si nullus adeat, an legata & fideicommissa petantur. in Spe. de testa. §. j.

Hæres si non adeat, an possessio hæreditatis transferatur in eum. in Spe. de suc. ab. intest. in prin.

Hæres repudiauit partem hæreditatis, quæ accrescit cohæredi. in Spe. de feudis. §. ij. uer. xxxvj.

Hæres intra quantum tempus debeat repudiare. in Spec. de testa. §. j.

† Hæres per lapsum anni repudiare intelligitur de iure prætorio. do. Pet. Philip. Cor. in consi. ccij. Circa. in litera P. in ij. parte.]

Hæredes repudiantes an possint adire, & iterum repudiare. in Spec. de succes. ab intest. & s. Hæreditas repudiata. per discursum.

Hæres si repudiat, qualiter conficiatur instrumentum. in Spe. eod. tit. in fi.

Hæres ex testamento nō potest renunciare successioni ex testamento, ut succedat ab intestato. l. hæres instituta. & ibi doct. C. de impub. & ali. sub.

Hæres repudians successionem ex testamento, an uideatur renunciare legitimæ. Cyn. & doct. in d. l. hæres instituta. C. de impub. & ali. substi. & s. Filius hæres. uer. xlix.

Hæres respondens positioni, quòd est hæres, per uerbum, Nō credit dicitur repudiare. Bal. in l. j. in fi. C. de fal. causa adiec. leg. uide l. si filio. de interro. actio.

Hæres, qui propter creditores non uult uti iure accrescendi, debet cedere parti, quam agnouit. Casus sing. in l. cum hæreditatis. de acqui. hære. secundum Bal. in l. j. §. his itaq;. C. de cadu. tol. Imò est electio sua. Vnde hæres qui adiuit partem suam, si cohæres repudiat, potest ipse etiam repudiare, uel acceptare totam, & sic etiam partem repudiatam. d. l. cū hæreditate. & ibi Bart. Lud. & doct.

Hæres repudians, & substitutus, quomodo teneantur ad legata. Bal. in l. j. C. si quis omis. cau. testa.

10 Hæres repudians si possideat, tenetur legatarijs, quia in eorum fraudem præsumitur repudiasse. Bart. in l. j. in prin. ff. si quis omis. cau. te. Vide Cy. in l. ij. C. de repu. hære.

Hæres repudians hæreditatem tenetur creditoribus tribus casibus, scilicet quando precio repudiauit: quo casu conuenitur quasi possidens pro hærede. Item quando rem unam hæreditariam retinet. Item in subsidium, quando legitimus bona dissipauit. Bald. in rub. C. si quis. omis. cau. testa.

Hæres repudians hæreditatem dolo, & in fraudem legatariorum, tenetur in totum, nisi accepta pecunia repudiauerit: quia tenetur ipse & substitutus legatarijs. l. j. & ibi Bal. C. si quis omis. cau. test.

Hæres repudians dolo, non tenetur, nisi lucretur ex repudiatione. Bald. in d. l. j. Item,

Hæres repudians si non possideat, non tenetur ad legata, nisi in subsidium. Bald. in d. l. j. Item,

Hęres habens substitutum uulgarem, habet licentiā abstinendi. s. Hæres grauatus. uersi. xliij. & uersi. cxxxiij.

Hęres iurans adire, uel soluere legata, an possit repudiare. Bal. in l. ij. C. commu. de leg. in lect. antiq.

Hæres repudians facit contra uoluntatem defuncti, quando fuit iussus esse hæres. Bald. in l. quidam. vj. oppo. C. de iure deliber.

Hæres non definit esse hæres per instrumentum finis, & quietationis, uel renunciationis hæreditatis iam aditæ. Bal. in l. suus. C. de repud. hæredit.

Hæres moriens non dicitur repudiare. Bald. in l. iij. in fi. C. de hære. instit. ubi dicit etiam, quòd nec adire uidetur.

20 Hæres cedens alicui hæreditatem, & iura hæreditaria, an uideatur etiam cedere instantiam inchoatam per ipsum. Bar. & Ang. in l. cùm hæreditas. ff. ad Treb.

Hæres,

nisi habeat cohæredem, quia tunc prohibitio alienandi operatur reciprocam substitutionem.glo.sing.in l.codicillis. §.testamento.de leg.ij.& Bart.in l.uxorem. §. hæres.de leg. iij.& in consi.Proponitur, quòd in testamento, quòd in uenientibus ab intestato debetur, si nõ sit substitutus, uel cohæres.& per Ang.in auth.de nup.§.præfatæ.

Hæres an possit uendere domũ,cuius reditum legauit ad certum usum,puta pro alimẽtis. l.nihil proponitur. & ibi gl.de leg.j.facit l.fundi Trebatiani,de usufr.leg.

Hæres uendens hæreditatem conueniri debet à creditoribus, non autem emptor. l.ij. & ibi Bald. C.de hæred. uel actio.uend.

Hæres cogitur uendere de bonis hæreditatis pro sepeliendo defuncto, etiam ante aditionem. l. qui erat. & ibi Barto. ff. famil.ercisc.

30 Hæres alienare an possit de bonis, quando est grauatus restituere quicquid ex hæreditate superest. in auth. cõtrà rogatus.C.ad Treb.& s̃.Hæres grauatus.uer.j. & xcij.

Hæres soluens executori ante præstitam cautionem sibi imputet, quia tenetur iterũ soluere legatarijs. l.Firmio. §.j. quando di.lega.ced. Bartol.in l.diuus.ff.si cui plus quàm per leg.Fal.

Hæres soluens legata integra non detracta Falcidia, scienter non dicitur soluere plus debito:unde non potest postea petere Falcidiam,nisi sit minor.l.j. & ibi Bald. C.ad legem Falcidiam.& j̃.

Hæres an possit soluere pro pluribus annis legatum annuum. Bar.in l.si cum præfinitione.ff.quando di.le.ced. & Bal.in l. in annalibus.C.de leg.

Hæres sibi ipsi soluere potest, & eligere,in qua re uelit sibi solui.Bal.in l.fi.§.in computatione.C.de iure delib.

Hæres soluens in totum,an repetat à cohærede, non facta cessione sibi in l.in lege Falcidia.hoc esse seruandum. ad le.Fal. & in Spec. de obli. & sol.§.j.in fi.quòd ceduntur ei actiones pro parte tantùm.Item,

Hæres soluens plus debito nõ præiudicat legatarijs. l.Lucius. §.testator.& ibi Bar.de leg.ij.

Hæres soluens unum legatum integrum, non detracta Falcidia,an præiudicet in alijs. gl. & Ang.in auth.de hære.& Fal. §.si uerò expressim.colla.j.Pau.de Cast.consi.ccix. & s̃.uer. Falcidia detrahitur.uer.vij.& ix.

Hæres putatiuus soluẽs repetit solutum.l.si à patre. & ibi Bar. C.de condi.indeb.

Hæres per conscientiam soluens legatum non solenne,nõ potest repetere.l.ij.& ibi Bal.C.de fideicom.

Hæres an possit soluere legatario aliud pro alio, est in arbitrio iudicis. l.si domus.§.qui cõfitetur. & §.seq.de leg.j.uide in l. si pecuniam.& ibi Bar.de leg.ij.

Hæres soluens pro incertis malè ablatis an debeat soluere primis uenientibus. Pau.de Cast.quòd non,in l.fi.§.& si præfatam.C.de iure delib. nisi primi satisdent restituere,si alij superueniant.Item,

Hæres soluens ultra Falcidiam,an repetat.Bald.in l.cùm quis. C.de iur.& fac.igno.in l.j.C.ad legem Falcid.

Hæredes unius debitoris soluentes quilibet partem suam, liberantur,licet debitor ipse non liberaretur soluendo partẽ. Bar.in l.iij.C.de neg.gest.

Hæres non soluens legatum quantitatis intra terminum an possit purgare moram, quando testator legauit fundum, si hæres intra terminum quantitatem legatam non solueret. Bar.in l.si insulam.iiij.q.de uer.ob.& ibi doc.

Hæres soluens executoribus testamenti, liberatur. l. liberto. §.largius.& ibi Dyn.ff.de adi.lega. & Dyn.in l.si à pluribus. de lega.j.

Hæres an possit soluere ad euitãdum pœnam defuncto iniunctam.Bar.in l.fideiussor obligari.§.fi.de fideiuss.

Hæres confessus debet soluere legatum intra decem dies. l. si domus.§.in pecunia.& ibi gl.Bart.& doc.de leg.j.

Hæres non potest soluere aliud pro alio, quando defunctus debitor id non posset.l.in executione. §.j.& ibi Aldxand.de uerbo.obliga.

Hæres implere debet uoluntatem testatoris intra annum, aliàs priuatur hæreditate. authen. hoc amplius. & ibi doct. C. de fideicom. & in cor.de hęr.& Fal.§.si quis uero non implens. & ibi glo.& do.Ang.& j̃.eod. † Et do.Petr. Philipp. Corn. in consil. xcviij.incip.Dominus.in princ.in j.parte.]

Hæres non cogitur intra annum implere uoluntatem testantis,secundum Bal.in auth. hoc amplius.xlj.q.in repeti. C.de fideicom. Vide Pau.de Cast.consi.clxv.

Hæres habet annum cõtinuum ad implendum. Bal.in d.auth. hoc amplius.xliij.q.in repeti.posita.in lec.antiq.

Hæres non implens intra annum, non adita hæreditate, non priuatur successione.Bal.in d.auth.xlv.q.

Hæres pro uno numo non soluto in implenda uoluntate defuncti,non priuatur tota hæreditate.Bal.ibi.xlvj.q.

Hæres intra annum non soluens debita ex contractibus, non priuatur hæreditate. Bal.in d.auth.xlvij.q.

† Hæres non amplius uoluntatem defuncti,quæ sint requisita ad hoc,ut priuetur hęreditate. Vide do.Ias.in authen.hoc amplius.in j.col.uer.nota ex ista auth.C.de fideicom.†

Hæres ab intestato non implens uoluntatem defuncti, an priuetur hæreditate. Bal.in d.auth.lix.q.

Hæres nõ implens uoluntatem defuncti, ex quibus causis excusetur. Hosti. in c.nos quidam. de testa.Fed.de Senis consi.cxxiiij. & Bal.in d.auth. hoc amplius. 50.q.& s̃.eo.& j̃.dicetur per discursum.

Hæres qualiter debeat cauere de implenda uoluntate defuncti. Bald.in d.auth.penult.colum. uer.secundò quæritur.in lec.antiqua.

10 Hæres bis monitus à iudice ut exequatur uoluntatem defuncti ad piam causam, priuatur hæreditate, etiam ante annum licet aliàs habeat annũ ad exequẽdum. Bal.in d.auth. hoc amplius.j.opp.in lec.anti.in repeti.sed Ang.aliter loquitur in auth.de hæredi.& Fal.§.si quis autem.

Hæres si non impleat, quia sit datus executor in testamento, an priuetur. Cal.in d. auth.in lec.antiq.iiij.q. & in lec.noua. quòd si sunt ligatæ manus hæredi, non priuatur: aliàs sic. Bart. ibi dicit, quòd hæres non tenetur, nisi sit finitum officium executoris, & monitus sit à iudice: quia non implens tenetur.

Hæres monitus à iudice prorogato, uel arbitrio, an priuetur, si non impleat. Bald. in d.auth.ix.x. & xj.q.in repeti.in lect. antiqua.Item,

Hæres monitus per statutum, uel constitutionem episcopi, ad implendum, si non impleat, an priuetur absque alia monitione.Bald.in auth.præallegata,xij.q.in repeti.& Paul.de Cast.in consi.clxv.

Hæres non soluens intra annum legatum annuum, nõ priuatur hæreditate,quia legatum annuum nõ debetur in primo anno pro omnibus annis. Oldr.consi.ccxxxj.

Hæres pro implendo uoto defuncti quomodo conueniatur. Spec.de uoto.

Hæredem non impleuisse uoluntatem defuncti intra annum, debet probare per allegantem, scilicet interrogatis legatarijs,an eis sit solutũ. Bar.in auth.hoc amplius. C.de fideicõ. in lect.noua.communi.

Hæres non implens intra annum,non priuatur, si aliam pœnã testator iniunxit, & soluit:aliàs secus. Bal.in d.auth. iij.col. adde.in Spe.de loca.uer.xxxv.

Hæres ex testamento non solenni implens,non priuatur. Bal. in d. auhen.

Hæres non implens nudum præceptum testatoris factũ contra legem,nõ priuatur successione: secus, si præceptum nudum sit secundum legem.Bal.in auth.præalle.

20 Hæres priuatus hæreditate propter non impletam uoluntatem testatoris,eam non recuperat à sequentibus in gradu repudiatam.gl.& Bar.in l.si quis solidum.de hære.insti.Sed Bald.post glo. tenet contrarium in d.auth. hoc amplius.j.q. & j̃.eo.uersi.xxvj.

* Hæres ita institutus, ut si contraxerit matrimonium sine patris sui consilio & uoluntate, hæreditatem amittit. Si sine consilio & uoluntate patris matrimonium contraxit, hæreditatem utique amisit. l.j. & ibi Dec.in iij.no. C.de insti.& subst.Old.in consi.xvj.q.j. Fel.in c.j.col.ix.uer.ij.fallit. de sponsal. Gul.Bened. in c.Raynutius. in v.q.Petro.nu.xj. de testa.Bar.Calcan.con.iij.col.vj. Aym.Crau. uir clariss.in con.j.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæres qui hæreditatem amisit: quia quæ testator ei mandauit facere neglexit, non amisit directò, sed per fideicommissum restituere debet. Pau. Cast. con. lxxvij. col. ij. cō. ccc. con. cccij. uol. j. con. clxxj. in extre. con. ccxcij. col. iiij. consi. cccxxxij. col. ij. uol. ij. Alex. con. lvij. col. ij. uol. ij. Fran. Aret. con. lxvij. ij. dub. Ay. Cra. uir præstantiss. con. j. ij. dub. nu. vj. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæres cum testatoris uoluntatem omnino adimplere non potest, debet ut potest adimplere, & si quo ad potest ei obtemperauerit, non tamen hæreditatem amittit, si omnino non obtemperarit. l. in testamēto. §. ita quidam. in ext. ff. de cond. & dem. §. si quis ædificationē. in auth. de eccles. tit. col. con. Lud. Ro. con. ccccix. prope fi. Dec. cō. 50. col. j. Ay. Cra. summus I. C. cons. j. uol. j. nu. v. c. cùm dilecti. §. præterea. de dol. Fed. Senen. cō. ccxc. col. pe. Æmili9 Maria Manolessus.

* Hæres bona hæreditatis alienare prohibitus, ita ut si alienaret, hæreditatem amitteret, si aliquam rem uel minimam alienauit, uniuersam hæreditatem amisit. Ang. cons. clxviij. ex isto dubio. q. j. Ioan. Cal. in tracta. de eccles. interd. pag. clxix. Anton. in c. ult. col. xliij. de cōsue. fel. c. j. col. iiij. uer. v. limita. de sponsal. Dec. in c. de appellationib. col. ij. de appel. c. maiorib. de præb. And. Tiraq. in trac. de iudic. in reb. exig. uer. liiij. Æmilius Maria Manolessus.

Hærede priuato, quia non impleuit agens contra eum, debet cauere de implendo. Bar. in d. auth. hoc amplius.

Hærede non implente uoluntatem defuncti, hæreditas uadit ad cohæredē, etiamsi tempore diuisionis inter se renunciauerit omni iuri, quod habere posset alter in parte alterius. Bar. in auth. hoc amplius. in fine.

Hæres nō implens potest per quemlibet accusari. Bal. in auth. hoc amplius. C. de fideicom. in lec. communi.

Hæres non implens, ipso iure priuatur hæreditate, sed requiritur declaratio iudicis, scilicet priuatū esse. Bald. in d. auth. in lect. communi, quem etiam ibi uide in lec. anti. in repeti. xv. q. & Pau. de Cast. consi. clxv. Bal. in l. j. in fi. C. de his, quæ pœ. no. tenet, quòd si dicit testator, quòd hęres priuetur, intelligitur, scilicet ipso iure. quod nota.

Hæres coactus adire, si non implet, an priuetur. Bal. in d. auth. xvij. q. in repeti.

Hæres non implens intra annum, in tantum priuatur, quod his personis, ad quas deuoluitur, repudiantibus, amplius non defertur ipsi hæredi iam priuato. glo. in authen. de hæredi. & Fal. §. si uerò nulliter. & Barto. in l. si quis solidum. de hæred. insti. Sed Barto. in d. authen. hoc amplius. & s̄. eo. uersic. xx.

Hæres hæredis monitus non implens an priuetur, & an debeat implere intra residuum temporis restantis primo hæredi. Bald. in d. auth. hoc amplius. xxv. & xxvj. q. in repeti. Bar. in consi. Andreas. Ioan. de Pra. in l. in testamento. la j. de condi. & demonstra.

Hæres quoties & quomodo moneatur per iudicem ad implendum. Bald. in d. auth. xxvij. q. & in repeti. & ibi omnino per Bart. & Pau. de Cast. consi. clxv. Ang. uerò in d. §. si quis autem. in d. auth. de hæredi. & Falcid. dicit, quòd semel tantùm monendus est.

Hæredi ad implendum annus potest breuiari per testatorem. j̄. Testator. uer. lvj.

30 Hæres implens pro parte sua, non priuatur parte hæreditatis, etiamsi testator disponat, quòd alter priuetur, altero non implente. l. paterfamiliâs testamento. de hæred. inst. Lud. in fin. uer. utrum testator possit.

Hæres monitus à iudice ad implendam uoluntatem defuncti, potest purgare moram. Ang. & Alexand. in l. insulas. penult. char. de uerbor. obliga. & Angel. in l. & si post tres. ff. si quis cautio.

Hæres potest appellare à præcepto sibi facto de implendo. l. creditor. §. fina. de appella. & Bald. in d. auth. xxviij. q. in repetitio. Item,

Hæres nō implens intra annum, priuatur etiam fructibus medio tempore perceptis ex hæreditate. Bald. in auth. hoc amplius. xxxj. q. in repeti.

Hæres non implens non perdit legitimam. gloss. in c. licet. de uoto. & in d. authen. hoc amplius. & ibi doct. & Bald. in lec. communi. & j̄. eod. uer. fin. Item nec perdit dotem, nec donationem propter nuptias. Bald. ibidem. Item nec prælegata, nec fideicommissa, nec substitutionem pupillarem sibi non delatam, secundum Bald. ibi. & s̄. Filius hæres. uersicu. xvij.

Hæres priuatus propter non impletam uoluntatem defuncti, si erat eius creditor, an consequatur debitū aditione confusum. Bal. in d. auth. hoc amplius. xxxij. q. in repeti.

Hæres priuatus propter non impletam uoluntatem defuncti, potest conueniri à creditoribus hęreditatis, quando nullus reperitur, qui uelit hæreditatem. gl. & doc. in l. si seruus plurium. §. si quis ante. de leg. j. & Bald. in d. auth. hoc amplius. xxxiij. q. in repeti.

Hæres non implens non priuatur legitima, licet priuetur hæreditate. gloss. & Bald. in d. auth. hoc amplius. & gloss. in c. si hæredes. de testa. Vide etiam in corpore de hæred. & Falci. §. si quis uerò non. Quod est uerum, nisi pater soluerit pœnam pro filio: quo casu non implens priuatur etiam legitima, secundum Bald. in d. auth. liij. q. in repeti. Item nisi hæreditas sit indiuisibilis, ut regnum: secundum Flo. in l. si seruus. §. j. in fi. ff. ad legem Aqui. Innocen. & Bart. in c. licet. de uoto. facit l. si hæredes. de testa. tu. Item uerum, etiamsi non confecit inuentarium. Bald. post glo. in d. auth. xl. q. in repe. Ray. uerò, & Nic. de Neap. in l. Nesenius. §. rectè. ff. de excu. tut. & Iac. de Are. in l. fi. C. de fideicom. dicunt priuari omni commodo. & s̄. eo. uer. xxxiiij.

Hæres inuentarium facere debet. l. fin. & ibi doct. C. de iure delib. Ange. plenè in l. j. §. stipulatio. ff. si cui plus, quàm per legem Falcid. etiamsi remittatur ei à testatore cōfectio inuentarij. Bald. & docto. in d. l. fi. & in l. fi. C. arbi. tu. Fran. Cremo. in consi. præfatos tutores. quod est post consil. lj. Alex. iiij. parte.

Hęres opponit de beneficio inuentarij, etiam post sententiam. Bald. in l. j. C. de iur. & fac. igno. post gl. ibi. & in l. ex diuerso. §. fi. sol. matrim.

Hæres usurarij si non facit inuentarium, quid iuris. s̄. uerbo, Hæres usurarij. uer. j.

Hæres non conficiens inuentarium non priuatur Trebellianica. Bart. & doct. in l. Marcellus. in prin. ff. ad Treb. in l. cùm tale. §. Titius de condi. & demonst. quòd sic. Vide in consil. Visis, ponderatis, quod est post consi. ciij. Alex. de Imol. in iiij. parte. doc. in auth. similiter. C. ad legem Falci. & in auth. sed cùm testator. eo. ti. ubi Bar. tenet, quòd non. Bald. ibi tenet, quòd sic. & in l. filium quem habentem. C. famil. ercisc. Ang. plenè loquitur in auth. de hære. & Falcid. §. si uerò expressim. collat. j. & in l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus, quàm per legem Fal. ubi tenet, quòd non. & est communis opi. & Bar. con. Domino Ioanni Andreatij, &c. Vide Pau. de Cast. in consil. ix. cxij. ccvij. & clxij. Quid si est minor: Pau. in d. † consi. ccvij. † Et Rapha. Fulg. in consi. xlj. & in cons. lxxxvij. in fine.

* Eum Treb. non amittere hoc casu, est com. sententia. Iaco. de Beluis. in §. hinc nobis. quæst. xiiij. in autē. de hær. & Falc. Bar. in auth. sed cùm testator. C. ad legem Falci. Bald. in l. filiumque. col. xvij. C. famil. ercisc. in l. cùm tale. §. j. ff. de condic. & demonstr. Ang. & Imol. in l. j. §. hęc stipulatio. ff. si cui. plus quàm per leg. Fal. Io. And. in addi. ad Spe. tit. de instruedi. §. dicto. uer. nunc dicamus. Ias. con. lxxxiiij. nu. iiij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Hæres qui fecit inuentarium, non citatis citandis, an detrahat Falcidiam. Bald. in auth. sed cùm testator. C. ad legem Falci. dicit non ualere, quo ad non citatos, aliàs sic. Idē tenet Bal. in auth. si omnes. C. si ut se ab hære. absti. & in l. fin. cùm igitur. C. de iure deliberan. & per Barto. in l. j. §. prius. de uulg. & pupil.

Hæres licet fecerit inuentarium cum decreto iudicis, tamen potest probari quòd subtraxerit de rebus. Bald. in auth. sed cùm testator. C. ad legem Falcid. & potest probari per uxorem, & alios domesticos & seruos cum tortura, secundum Bald. ibidem.

Hæres, etiam facto inuentario, tenetur ex delicto, etiam defuncti, uel ex contractu de iure canonico, quatenus est in hæreditate, etiamsi nihil lucratus est. Bald. in l. furti. C. de furt. & s̄. uerbo, Hæres delinquentis. uersic. xiij. & j̄. eo. uersic. xv. in fi.

Hæres,

Hæres, etiam non facto inuentario, non tenetur ultra uires hæreditarias legatarijs, quando testator dixit se legare de bonis suis: quo casu quia si hęres teneretur ultra uires, legata præstarentur non de bonis suis, scilicet testatoris, quod expresse uoluit testator, non tenetur hæres ultra uires. ut s. Bal. sing. in l. j. in lect. ant. C. de his, quæ pœ. no. Idem quando testator dixit, Volo legata pręstari, usq; ad uires patrimonij mei. Bald. in l. uoluntatis. C. de fideicom.

Hæres confecto inuentario potest uendere de bonis sine subhastatione. l. fin. §. & si præfatam. & ibi Baldus C. de iure delib.

10 Hæres facto inuentario an ueniat contra factum defuncti, stante statuto, quòd hæres non posit uenire contra factum defuncti. Bal. in l. cùm à matre. in fi. C. de rei. uen.

Hæres inuentarij beneficio gaudet nō solùm quo ad actiones merè hæreditarias, sed quo ad mistas resultātes ex promissione propria ipsius iuncta aditione. Bal. & Alex. fin. in l. qui dotis. sol. ma. & Ang. in consilio, In Dei nomine, & suæ gloriosæ matris, beneficium inuentarij, &c. & Lud. in rubr. de acq. hæred.

Hæres non faciens inuentarium, non detrahit Falcidiam, siue sit fiscus, siue clericus, uel cuiuscunq; conditionis. Item tenetur ad legata in solidum. in authen. de hæredi. & Fal. §. fi. & ibi gloss. & in l. fin. cum gloss. de iure deli. & Angel. in l. j. §. hęc stipulatio. ff. si cui plus quā per legem Fal. quem etiam uide ibi uersi. nunc descendamus. Vide Alexand. in consi. cxxxix. j. parte. * Iason consi. lxxxiiij. num. iiij. uol. j. Æmilius Maria Manolessus.

Hæres minor non conficiens inuentarium in termino, iuxta l. fi. C. de iure delib. restituitur in integrum. Innoc. in c. constitutus. de resti. in integ. Bald. in l. fi. in princ. præallegata. & in l. fi. C. in qui. cau. in integ. resti. non est ne. & gloss. sing. in l. auxilium. in prin. ff. de mino. & Ang. in l. j. §. hæc stipulatio, si cui plus, quàm per legem Falcid.

Hæres non conficiens inuentarium tenetur regulariter ultra uires hæreditarias, etiam in foro conscientiæ, nisi sit grauatus restituere ad piam causam: quia tunc ex quo nullum commodum est habiturus, non debet pati incōmodum, quòd teneatur in foro conscientiæ. Bart. in l. j. iij. quæst. iiij. principalis. C. de sacrosan. eccle. ubi refert Cānonistas tenere contrarium, secundum Host. in Summa, de testa. uer. sed quid si bona. & Ioan. And. in cap. quanquam. de usuris. lib. vj. in nouella. & Abb. in c. j. de sol. Item nisi esset executor: quia licet inuentarium non faciat, non tenetur in foro conscientiæ. Ioan. And. in addi. Spe. de instrum. edi. §. nunc aliqua. in addi. Iacob. de Aret, &c. Item nisi sit hæres talis, qui non teneatur, nisi quatenus facere potest, ut maritus: aliàs tenetur, & pœna debet applicari creditoribus, & legatarijs. Angel. fin. in l. j. §. hæc stipulatio. iij. colum. ff. si cui plus, quàm per legem Falcid. Item nisi sit ecclesia, quæ non tenetur ultra uires hæreditarias, licet adierit sine beneficio legis, & inuentarij. Bald. in authen. licet alienatio. C. de sac. san. eccle. & in l. fin. v. q. de iure delibe. & Bartol. in l. j. iiij. q. quartæ principalis. de sacrosan. eccle. ubi idem dicit in pauperibus institutis, & in clerico iustituto intuitu ecclesiæ, non si respectu sanguinis, uel amicitiæ. & tenet Angel. in authent. de ali. & empt. §. si uerò quidam. Sed contrà tenet ipse Angel. in auth. de hære. & Fal. §. non autem. & suprà uerb. Ecclesia. uersic. cx. & adde omnino infrà eodem proximo uersic.

Hæres non conficiens inuentarium non tenetur in foro conscientiæ ultra uires hæreditarias, sed in foro ciuili sic. Bald. in l. filium quem habentem. antepen. col. C. fami. ercis. Ioan. And. in c. quanquam. de usur. in vj. per Bart. & Ang. in rub. de acqui. hære. & Bart. in l. j. iij. q. quartæ principalis. de sacrosan. eccle. & in l. in ratione. §. quod uulgo. ad legem Fal. & Ang. in l. more. de acq. hære. & in l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus, quàm per legem Fal. Ioan. And. in addi. Spec. de instrum. edi. §. nunc dicto. uersi. nunc dicamus. in addi. an in foro. Innoc. in c. in literis. de raptor. & Bald. super Innoc. uer. haberes. uersi. iij. & s. eod. uer. proxi. Bald. uerò in l. furti. C. de fur. dicit, quòd hæres ex delicto defuncti tenetur in foro conscientiæ, etiamsi non fecit inuentarium, etiamsi ad eum nihil peruenit: non tamen ultra uires hæreditatis. Et † uide Bal. in l. fin. vj. q. C. de iure deli. † Et per Franc. Aret. in d. rubr. de acq. hære. & do. Pet. Phil. Cor. in consi. xxxix. incip. Adeò. in litera F. in iiij. parte.]

Hęres, qui incepit inuentarium in principio anni, & illud non perfecit ante annum finitum, potest conueniri à creditoribus, & legatarijs. Angel. in l. j. §. hæc stipulatio. xij. col. si cui plus quàm per legem Fal. Bald. in l. fi. §. cùm igitur. v. col. C. de iure deli.

Hæres ex errore non ponens in inuentario res ponendas, uel ponens non ponendas, restituitur in integrum ex clausula generali. Ang. in d. l. j. §. hęc stipulatio. antep. col. si cui plus, quàm per legem Falcid.

Hæres purgans moram commissam in cōfectione inuentarij, non propterea potest detrahere Falcidiam, nec eius beneficio gaudet, quod iam amisit. l. j. §. item si ita. uer. in Falcidia imputari. ff. ad leg. Falc. & ibi Ang. & Moder. Vnde.

Hæres priuatus beneficio Falcidiæ licet purget moram, non recuperat illud. Ang. ibidem.

20 Hæres non conficiens inuentarium, tenetur ad legata, & onera hæreditaria in solidum, etiam ultra uires. glo. & Bal. in l. in ratione. §. quod uulgo. ff. ad leg. Falc. contra Guli. de Cug. & Rayn. de Forli. qui uoluerunt hæredem priuari solum Falcidia. Sed communis opi. est glo. & Bart.

Hæres non conficiens inuentarium an priuetur legitima. in authen. de hære. & Falcid. §. si uerò non fecit. & ibi doct. & Lud. in authen. similiter. C. ad leg. Falc. gloss. & doct. in authen. hoc amplius. C. de fideicom. & in authen. sed cùm testator. & ibi Bart. quòd non. C. ad leg. Falc. Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. xiij. col. si cui plus quàm per legem Falc. Pau. de Cast. in consi. xc. & infrà uerb. Inuentarium à quibus. uersi. xiiij. & xvj. & Pau. consi. cxij. & Abb. in c. j. de sol. quòd non tenetur creditoribus de legitima. Vide Bald. in consilio, In nomine sanctæ Trinitatis, uisis, & ponderatis. quod est post cōsi. liij. Alex. in iiij. parte. & quod Alex. consi. cxxxix. j. parte. quòd non. † Et Raph. Fulg. in consi. xlv. per totum. & in consi. cxxv. ad fi.]

Hæres non conficiens inuentarium, an detrahat legitimā aduersus fideicommissarium uniuersalem. Pau. de Cast. consi. xc. & consi. ccviij. Et an detrahat impensam funeris. eodem consi. Et an debitum, ad quod sibi tenebatur defunctus. eisdem consilijs. & consi. clxij. & seq.

Hæres facto inuentario personaliter capi non potest. j. Hæres capitur. Item,

Hæres non conficiens inuentarium præsumitur subtraxisse de bonis hæreditatis. in authen. de hære. & Fal. §. sancimus. Bart. in authen. sed cùm testator. C. ad leg. Fal. & ideo tenetur ultra uires in foro ciuili. l. fin. C. de iure delib. & s. eod. uersic. xiiij. & seq. nisi creditores confiteantur ipsum hæredem nihil subtraxisse de bonis, & quod hæreditas non est soluendo, secundum Bald. in l. filium quem habentem. C. fam. erc. antepen. col. Pau. de Cast. in l. ratione. §. quod uulgo, ad leg. Fal. & Barth. Cæp. in cautela. xxj. Item.

Hæres an debeat probare, quòd in hæreditate non sunt alia bona, quàm posita in inuentario, an uerò allegans esse alia debeat probare, Paulus de Cast. consilio ccix. Bartol. in l. fi. §. licentiam. C. de iure delib. dicit quòd probat hæres probando, quòd tantum est in hæreditate: & qui dicit esse plus, probet.

Hęres quomodo teneatur, si bona mobilia descripta in inuentario non reperiuntur, & de precio non constet. Pau. consi. ccix. Item,

Hæres non tenetur edere inuentarium legatarijs, quando dicit bona non sufficere. Bald. in l. fi. vij. col. C. de eden. per c. cùm Ioannes. de fide instru.

Hæres, qui confecit inuentarium, potest pręscribere ex persona sua, non obstante mala fide defuncti. Alex. in l. Pomponius. §. j. de acqui. possess.

Hæres tenetur conficere inuentarium, etiamsi testator fecit aliud. Bald. in l. fi. §. j. viij. col. C. de iure delib.

30 Hæres intra tempora inuentarij potest cōuenire debitores, secundū Bar. in l. fi. §. donec. C. de iure delib. Sed Bar. cōtra in l. fi. §. donec. C. de iure delib. Sed Bar. contrà l. fi. C. de fru. & lit. expen. & Spe. tit. de actore. §. j. uer. itē quod est hæres. Nec conueniri, ut s. Hæres deliberat. uer. fi. ubi plenè.

Hæres non conficiens inuentarium an computet inter uires hæreditarias id, quod accepit à legatarijs grauatis aliquid soluere hæredi pro legato, ut sic etiam ad illud teneatur in inuentario non confecto, an uerò habeat illud sibi præcipuũ. Angel.fin.in l.seruum filij.§.si idem seruus.de lega.j.ubi distinguit, an illud acceperit, ut hæres teneatur: an ut ipse,& non teneatur.

Hæres facto inuentario conuentus à creditoribus hæreditatis ultra uires, an teneatur respondere libello. doct. & Pau. de Cast.in l.fi.§.donec.C.de iure delib.

Hæres facto inuentario emens unam rem hæreditariam à creditoribus, an possit conueniri hypothecaria ab alijs creditoribus. Pau. de Cast.post gloss.& Bald.in l.ij.C.de repudi. hæreditate.

Hæres debet conficere inuentarium, etiamsi sibi remissa sit à testatore eius confectio. Bal.in l.fi.x.col. C. de iure deliber. & j.uerb. Inuentarium à quibus.uer.xxix.

Hæres non facto inuentario an habeat saltem ius retinendi, licet non habeat actionem. Bald. in l. creditori. C. de pact. Item,

Hæres, etiam non facto inuentario, non tenetur ultra uires, quando testator cessit bonis. Baldus in l. fin. C. qui bo. ce. poss.

Hæres non conficiens inuentarium intra terminum, non potest purgare moram. Angel. in repeti.l. si insulam.vj. col. ff. de uerb. obl. & ibi Alex.in pen.char.& Ang.in l.si post tres. in repet.ff. si quis cau. Nec purgans detrahit. Falcidiam. s. eod.uer.xviij.

Hæres in inuentario ponens rem hæreditariam, asserens esse suam, perdit beneficium inuentarij. Bald.in l.fi.§. cùm igitur.v.col.C.de iure delib.

Hæres omittens ponere in inuentario unam rem, priuatur beneficio Falcidiæ, non tamen tenetur ultra uires hæreditarias. Angel. in l.Paulus.ff. ad legem Fal.Ioan.in l.creditoribus.eodem titul. Baldus in l.fin.§.cùm igitur. C.de iure deliber.in v. colum.& Baldus in l. ruptum. ff. de his. qui.ut indi. & in dicta l. Paulus.& Angel. in l.j.§. hæc stipulatio.ff. si cui plus, quàm per legem Falcid.† Vide Franc. Aret.in l. ex facto. in §. Iulius Longinus. in j.col.uersi. nota tertiò.de uulg.& pupil.]

† Hæres non conficiens inuentarium, uel omittens ponere aliqua bona in eo, qua pœna puniatur tam iure antiquo, quàm nouo,& nouissimo. uide Raph. Fulgosium in cõsilio xxiiij. per totum.] Sed Bart. & Bald. in dicta l. fin. §. licentia. dicunt, quòd

Hæres omittens, uel occultans aliquid in inuentario, punitur in duplum.& j.uer.Inuentarium.

Hæres non faciens inuentarium, præsumitur adire hæreditatem lucrosam, & tenetur ultra uires hæreditarias.Bald.in l. filium.quem. ult.charta, C.famil.erciscun.

Hæres filiusfamil. si non facit inuentarium, pater eius tenetur de peculio. Bald. in auth.sed cùm testator.ult.col. C.ad leg.Falcid.Item,

Hæres literatus debet subscribere se in inuentario, aliàs notarius pro eod. & infrà uerbo, Inuentarium hæredis qualiter.uersi.ij.

Hæredis materiam supple in Spec. de instr.edi.§.xvij. & j.uer. Inuentarium.per discursum.

Hæres detrahit Trebellianicam, si sponte restituat fideicommissum.gloss.l.penul.§.fin. C. ad Trebel.l.quia poterat.& l.cogi.ff.eod.tit.not.in l.is,cui.de condi.indebi.l. ita.§.qui suspectam. & ibi Bart.ad Treb. etiamsi pœniteat.l. nam quod.§.pen.eod.tit.

Hæres grauatus soluere legata pleno iure, uel omnia bona, non detrahit Falcidiam. suprà uerbo, Falcidia prohibitis. uersi.pen. Nec legitimam, secundum Pau.de Cast.in consi. ciij.ad fin.arg.l.pœnales. §. fin. ad leg. Fal.& l. Marcellus.§. quidam.ad Treb.

Hæres prohibitus plus petere, non detrahit Falcidiam. Bal. in l.cùm patrem.in fin.C de iure dotium.

Hæres non detrahit Falcidiam de legato prohibito alienari. s. uer.Falcidia detrahitur.uersi.xxxix.

Hæres non detrahit Trebellianicam de rebus fideicommisso subiectis prohibitis alienari: secundum Baldum in d. authen. & in ea re dicentem ad hoc communiter aduocatos non aduertere.

Hæres detrahit Trebellianicam de parte cohæredis grauati de restituendo sibi accrescente per repudiationem cohæredis.Cyn.in l.non iustam. C.ad Treb.glo.& Ang.in l.quod si aliter. ad legem Fal.

Hæres institutus gratia alterius, cui grauatus est restituere, non detrahit Trebellianicam. Baldus in l. post mortem. de fideicom.

Hæres grauatus an & quando detrahat Trebellianicam, uel non. suprà, uerb.Hæres grauatus. & infrà ad Trebellia. per discursum.

Hæres non conficiens inuentarium an detrahat Falcidiam, legitimam, & Trebellianicam.suprà, Hæres inuentarium. uersic.iiij.

10 Hæres non detrahit Trebellianicam de relictis pauperibus. Baldus in l.id quod pauperibus.xvij.quæst. de episcopis & clericis.

Hæres non detrahit Trebellianicam de fideicommisso pio. j. Treb.uersi.xviij.

Hæres, qui potest detrahere Falcidiam, non computat sibi in eam, sed in Trebellianicam, quicquid accepit causa mortis. Ang.in l.j.§.item si ita.in fi.ff.ad legem Falcid.

Hæres particularis non detrahit Trebellianicam. s. Hæres ex ex re certa.uersi.xiij.

Hæres non computat sibi in Falcidiam id, quod princeps ei donauit, nec alias largitates ei factas.l. si arrogator.ff. de adopt.l.Imperator.§.si centum.de leg.j.Ang.in l.iij.ff.ad legem Falcid.Item,

Hæres in Falcidiam cõputat pœnas ex promissione sua quæsitas.l.utrum.in fi.ff.de peti.hæredi. Ang.in d.l.iij. ad legem Fal.Item,

Hæres hæredis an detrahat Falcidiam. suprà, Hæres hæredis uersi.xiiij.

Hæres detrahit Falcidiam, etiam de prælegato facto cohæredi.Ang.in lege Falcidia. in prin.tit.ff.ad leg.Fal.tex.& doct. in l.Nesennius.eod.tit.

Hæres subtrahens de rebus in fraudem legatariorum, an detrahat Falcidiam in totũ.no.in l. Paulus & in l. beneficio.ff. ad leg. Fal. & in auth.eod.tit.&.§.sancimus.col.j. & in auth. sed cùm testator. C. eod. tit. & in l.fin.§.licentia. el ij. C.de iure delib. & ibi Pau. de Cast. quòd in duplum punitur. & per Ang.in l.j.§. hæc stipulatio. si cui plus, quàm per legem Fal.& per Bal.in l.fi.§. cùm igitur.v.col. prælleg.

Hæres detrahens Falcidiam, an habeat etiam fructus eius, uel cõputet eos in Falcidiam. text. & doct.in l. quod de bonis. §.fructus.ad leg.Fal.

20 Hæres non detrahit Falcidiam, nisi eam petat à legatarijs. Baldus in l. si quis ad declinandam. §. in omnibus. C. de episc. & cler.

Hæres iussus amplius non petere nõ detrahit Falcidiam. Bal. in l.cùm patrem. C.de iure dotium.

Hæres filiæ nuptæ sine dote potest detrahere dotem pro matre de bonis fideicommissi, sicut potuit mater.Bald. in authen.res,quæ.ij.col.C.communia de leg.in lect.anti.uersic. quid si neq;.in ij.col.

Hæres an computet sibi in Falcidiam, uel Trebellianicam, id quod sibi est datum causa conditionis implendæ.s.Falcidia detrahitur.uersi.x.

Hæres surripiens de bonis, bene detrahit Trebellianicam, nõ Falcidiam. Ang.in d.§.si uerò expressim.l.Paulus.ad legem Fal.& s.eod.uersi.xviij.

Hæres in Trebellianica debet habere etiam usumfructũ, nec cogitur eam recipere in nuda proprietate bonorum. Ang. in auth.de tri.& semi.§.prohibemus.col.ij.

Hæres adiens periculo fideicommissarij, non deducit Trebellianicam.l. quia poterat.ad Treb.

Hæres quando detrahat, uel nõ Falcidiam.suprà, Falcidia.per discursum.

Hæres hæredis an detrahat Trebellianicam.s.uer. Hæres hæredis.uersi.xxxij.

Hæres priuatur relictis sibi factis in testamento quod impugnat.l.etiam.& l.Papinianus. §.meminisse. ff. de inoff.testa.& l.pen.ff. de his,qui.ut indignis.l.j. C. eod.l.filium.

lium.§. in omnibus. de leg. præstan. Bald. in auth. ex causa. viij.q. de li. præte. Paul. de Castr. in consil. vij. & Alex. post in l. qui Romæ. §. Seia. de uerb. oblig. & l. cùm pater. §. libertis. de lega. ij. Sed non priuatur donatione causa mortis facta sibi à defuncto. Bar. in d. §. libertis.

Hæres occidens defunctum priuatur eius hæreditate, nec tenetur se accusare ad uindictá. Bald. in l. j. in fi. C. in quib. cau. in integ. restit. non est neces.

Hæres minor non uindicans mortem defuncti, non priuatur eius successione, etiamsi maior factus non uindicet. d. l. j. cũ gl. in quib. cau. in integ. restit. non est neces.

Hæres an & quando priuetur hæreditate propter non impletam uoluntatem defuncti. s. uerb. Hæres implere. per discursum.

Hæres quibus priuetur, si non cõficit inuentarium. s. uer. Hæres inuentarium. per discursum.

Hæres adulterás uxorem defuncti post eius mortem, priuatur eius hæreditate. gl. & doct. & Bald. in l. sororem. C. ad Sylla. & ibi Bart. quòd sic. Vide in l. fideicommissum. de fideicommis. Item,

Hæres occidens uxorem, uel fratrem testatoris, an priuetur hæreditate. Bald. & doct. in l. hæreditas. C. de his, qui ut indig. Bart. in c. cùm ratio. §. fi. ff. eod. tit. & in l. his consequenter. §. j. de his, qui ut indig. & s. Hæres indignus.

Hæres non potest priuari hæreditate, etiam ex dispositione testatoris, propter inobedientiam tertij. Bald. in l. j. v. oppo. C. de his quæ pœn. nom. per l. paterfamiliás testamento. de hæred. instit.

Hæres non uindicans mortem defuncti punitur, etiam ex sententia lata contra occisorem. Bart. in l. j. C. de his, qui ut indig. Item,

10 Hæres proponens querelam inofficiosi testamenti an priuetur hæreditate. Paul. de Castr. consil. vij.

Hæres ex repudiatione quibus priuetur, s. uer. Hæres repudians. uer. xxix. & per discursum.

Hæres dicens hæreditatem suspectam, an priuetur legitima. Bar. quòd non, in l. quia poterat. ff. ad Treb.

Hæres non accusans occisorem incognitum, non priuatur hęreditate. l. si ideo. C. de his, qui ut indig.

Hæres non soluens expensas funeris non priuatur hæreditate tanquam indignus. l. non oportet. & ibi doct. C. de his qui ut indig. nisi testator expresserit. Bar. ibi.

Hæres scribens testamentum manu propria, an teneatur de falso, & priuetur hæreditate. Bart. in l. j. §. ex illa. ff. de fal. Si tamen tradat alteri non notario legendum, non punitur. Sali. in l. fi. C. de his, qui in testa. sibi adscri. & Bald. in l. dictantib. C. de testa.

Hæres impediens fideicommissum, ut quia furatur res hæreditarias, perdit Trebellianicam. l. Paul. ff. ad Treb. & Bart. in l. rescriptum. de his, qui. ut indig. & l. si quis cum falso. §. j. de falsis. & l. beneficio. ad legem Falc.

Hæres scriptus lucratur fructus interim perceptos, donec pręteritus tacet: sed si præteritus est minor, restituitur ad talos fructus. Bal. in l. certum. C. unde cognati.

Hæres restituitur in integrum aduersus hæreditatem minori delatam, non aditam. Bart. in l. Pantonius. in prin. ff. de acquir. hæred. & in l. j. C. de restit. mil. & in l. si infanti. C. de iure delib.

Hæres non restituitur de iure deliberandi, quod competit defuncto ignoranti. l. cum antiquioribus. C. de iure deli. secundum Io. de Por. in l. cùm quidam. de uerb. oblig.

Hæres emphyteutæ non soluens canonẽ an restituatur in integrum. s. uer. Emphyteutæ. uersic. vj. & vij.

Hæres non restituitur aduersus pœnam commissam contra hæreditatem iacentem. Ioan. de Port. in l. ad diem. in fi. ff. de uerb. oblig.

† Et per Dy. in reg. cùm quis. de reg. iur. in vj.]

Hæres adulti non restituitur in integrum aduersus testamentum, uel donationem causa mortis, sine curatore factum. l. Aurelio. §. Caius. ff. de lib. lega. Bar. & doc. in l. j. in prin. ff. de tut. & ratio. distra.

Hæres absentis mortui ante aditam, an restituatur in integrũ. Bar. l. si infanti. ult. col. C. de iure deliber.

Hæres an restituatur in integrum aduersus inuentarium non confectum. s. uer. Hæres inuentarium. uersic. xij.

Hæres non restituitur aduersus usucapionem decursam hæreditati iacenti. l. Iulianus. ff. ex qui. cau. maior. l. etiam ei. ff. de minori. Io. de Por. in l. ad diem. de uerb. oblig.

Hæres an, & quando restituatur. s. uer. Hæres minoris. uer. iiij. & vij.

Hæres præscribit, etiamsi defunctus fuit in mala fide, scilicet præscriptione longissimi temporis: quia in alijs hæres succedit in malam fidem defuncti: & ideo nõ præscribit longo tempore. Paul. de Castr. consil. lxviij. & consil. cclxxxviij. & Bart. in l. litigator. C. de fru. & li. expen. & j. Mala fides. uer. xliij. uer. liiij. Item,

Hæres bonæ fidei an præscribat titulo patris, qui erat in mala fide. Paul. consil. cclxxxviij. & s. proxi. & uide text. & docto. quòd non, in l. cùm hæres. ff. de diuer. & tempo. præscript. & in l. sequitur. §. fructus. ff. de usuca. Ioan. And. in addi. Spec. de præscri. §. fi. in addi. mag. But. Abb. & Imol. in c. si diligenti. de præscript. Paul. de Cast. in l. sequitur. §. hæres. de usuca. Lud. Pon. in l. Pomponius. §. j. ff. de acquir. hæred. Vide Bal. in l. ancillæ. C. de furtis.

Hæres potest de iure canonico inchoare præscriptionem à se ipso. Dy. in regula, malæ fidei possessor. ad fin. in vj. Paul. de Castr. consil. xlvij.

Hæres malæ fidei possessoris an constituatur in mala fide per protestationem ei factam. Paul. de Castr. consil. cclxxxviij.

Hæredis præscriptionem uide j. uer. Præscriptio.

Hæres in possessionem hæreditatis potest ingredi propria authoritate, si nemo possideat eam, non aliter. Bart. in l. ij. C. quando, & qui. quar. pars de. lib. x. per l. cùm hæredes. & ibi doct. ff. de acquir. poss. & l. non dubium. de leg. iij. & ibi gloss. & Bart. in ij. q. uide per do. Alex. in consil. lxxxiij. ij. parte. Idem tenet Bald. in authen. licentia. de episc. & cler. Ang. & Pet. de Sun. in l. ij. C. quorum bonorum. Innoc. in c. cùm in officijs. de testa. Idem tenet Bald. in l. si quis. §. legis. C. de inoff. testa. & in l. si pater. C. de act. empt. ubi etiam dicit secus in emptore, uel singulari successore. Idem etiam tenet Bar. in l. ex facto. ff. de heredi. instit. ubi etiam dicit idem in hærede ex re certa, cui datur beneficium. d. l. fin. de edict. di. Adrian. tollen. & quod potest propria authoritate rem ipsam accipere. & tenet Bar. in d. l. fi. & in l. quoties. ff. de hæred. instit. & uide Alex. in d. l. quoties. de hæredi. instit. & uide Bal. in addi. Spec. de testa. uer. hæres scriptus.

Hæres semel missus in possessionem si cadit, an iterũ mitti debeat. Bald. in addi. Spec. de testa. uer. an semel.

Hæres debet mitti in possessionem, etiam in fructibus hæreditatis. doct. in l. iij. §. hæc uerba. ff. de negocijs gestis.

Hæres in possessionem hęreditatis missus potest petere se confirmari in possessionem, si molestetur, aliàs non. Bald. in l. fi. vj. & vij. oppo. C. de edi. di. Adri. tol.

Hæres malæ fidei possessoris nõ facit fructus suos, etiamsi ipse sit in bona fide. l. ij. C. de fru. & lit. expen. secundum Bar. in l. ex diuerso. in fi. prin. ff. de rei uend.

Hæres an sine noua apprehensione possideat. in l. qui uniuersas. §. quod per colonum. de acquir. poss. & in l. cùm hæredes. eod. tit. & in l. j. §. fin. per Bart. & Paul. de Castr. eod. tit. quòd non, imò debet apprehendere possessionem cùm adit. & tenet Bal. in l. cum antiquioribus. C. de iure delib. nisi in feudis: ut ibi in uer. decimo sic.

Hæres in possessionem hæreditatis mitti debet, iuxta l. fi. C. de edi. diui Adri. non obstante appellatione. in Spec. de appel. §. ij. uer. viij. & tunc iuret de calumnia. Bald. in addi. Spec. de testamentis. Item,

Hæreditatis possessio multiplex ponitur in Spec. de iudic. §. j. de cau. pos. & proprieta. §. j. ubi ponuntur formæ libellorũ. Item,

Hæres petens se mitti in possessionem hæreditatis producens testamentum, non tenetur probare mortem testatoris, quia præsumitur mors ex productione testamenti. Bart. & Sal. & Alex. plenè in d. l. fi. C. de edi. di. Adri. tol.

Hæres succedit in malam fidem defuncti. l. litigator. & ibi doct. C. de fru. & lit. expen. l. cùm hæres. de uari. & extraord. cogni. & l. j. C. de præscr. longi tempo.

Hæres nõ succedit in tutelam. l. tutela plerunq;. ff. de tute. nec in prælaturam, nec in commissariam. gl. & doct. ibi. & s. uer.

Executor testamenti.& Bald. in l. id, quod pauperibus.de episcop.& cler. & in Specul.de instr.edi.§.xiiij.uer.insuper. Item,

Hæres furis successor est uitiorum.l.si ego.§.partus.de publ.

Hæres executor in testamento relinqui potest. l. quidam. §.si scriptus.de leg.j.secundũ Ang. in auth.de eccle. tit.§.si quis ædificium.coll.ix.& l.si à pluribus.in prin. & ibi Bart.de leg.j.& s̄.uer.Executor quis.uer.vij.

Hæres in exequendo potest præuenire episcopum, si in testamento non est datus executor. Bald. in l. nulli.ij. col. C. de episc.& cle. Item,

Hæres post annum debet declarare personam, cui detur legatum, quando Titius, cuius arbitrio commissum fuit à testatore, non declarauit intra annum: sed in legatis pijs episcopus declarat post annum. Bald. in l.ij.§.sed & si quis.C.communia de leg.& dixi in tractatu de Episcopo, iiij.lib. vj.parte principali, ubi plenè.

Hæres capitur, etiam stante statuto, quòd debitor capiat. s̄.Hæres debitoris.uersic.vij.

Hæres capi non potest uirtute licentiæ de capiendo debitorē. ibidem.

Hæresis probatur per signa, etiam lenta, quę tamen plenè probari debent.Bal.in l.fi.C.fam.ercisc.

† Adde, quòd hæresis uidetur deduci ab αἱρετίζω, αἱρετέω, αἱρέομαι, quod est, eligo, sector, uolo, decerno, & est Græca dictio, dicta ab electione, quoniam unusquisq; eligit disciplinam, quam putat meliorem, secundum Hieron.in episto.ad Galat.& habetur in c.hæresis.xxiiij.q.iij.de qua per B.Tho. in iij.Sentent.dist.xiij.q.ij.art.ij. ubi dicit, quòd hæresis ratione pertinaciæ, est species peccati in Spiritum sanctũ, scilicet impugnatio ueritatis. Et hæreticorũ pœna est triplex. Prima est spiritualis, ut excommunicatio. Secunda, corporalis, ut crematio. Tertia, pœna bonorum, quia eorum bona confiscantur: ut in c.cùm secundum.de hæret.in vj.

* Hæresis duobus tantùm casibus propriè dicitur, quando quis aliter de fidei articulis, quàm Sancta Romana ecclesia sentit, uel cùm de sacrosanctis ecclesiæ sacramentis malè sentit. c.hæc est fides. xxiiij.q.j.c. ad abolendam. in prin.de hæret.Illustriss.& reueren.Cardinalis Hostien. & Abb.in c. firmissimè.de hæret.Dec.consil.clj.num.ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Hæresis non est, facere contra articulos fidei, sed sentire, & credere, ita Bald.in c.at si clerici.de iud.& Archi.in c.fertur. j.q.j.ita Ias.in rubr.C.de sum.tri. & per Verg.in addi.ad Butrig.in l.j.C.eod.

† Hæresis suspicio ex leuibus signis oriri potest, & qualiter illa signa probantur, ut inquiri & cōdemnari possit, uide Fel. in c.literas.circa fin.in uer. in gl. in uer.j.in fin.uer.cum seq. de præsumpt.]

† Hæresis quot modis succurratur.uide Felin.in c.firmissimè. post prin.uer.in gl.j.de hære.]

† Hæresis crimen est dignum degradatione.Dec.in c.at si clerici.con.xxiiij.de iud.post Abbatem.ibidem.

Hæresis an sit poculum amatorium, & sortilegia.per Old.con. ccix.quòd non.

Hæresis an probetur per testes singulares, uide j̄. uerb. Testes deponunt.uersic.cxxxviij.Et duo sufficiunt.Card.in cle.j.§. pen.de hæret.non unus.Card.in cle.ij.§.j.eo.tit.

Hęresis non est, licet sancti discordent in opinione.Innoc.in c. ne innitaris.de constit.

Hæresis dicitur ab electione opinionum. xxiiij. quæst. iij.hæresis.

Hæresis dicitur labes.cle.j.§.j. de hæret. & dicit diuisio.xxiiij. q.iij.hæresis.& seq.Card.in cle.j.§.fi.xix.q.

Hęresis inquisitio pertinet ad episcopum iure ordinario.d.cle. j.§.j.& ibi Card.& quandoq; ex delegatione.eo.tit.ex hoc libro vj.in gl.

Hæresis est contagiosa, sicut lepra.cle.j.§.uerum.ij.& ibi Card. de hære.

Hęresis imputatio graue crimen est.cle.j.§.uerum.& ibi Card. de hæretic.

10 Hæresis, simonia, & crimen læsæ maiestatis, æquiparantur. vj.q.j.§.uerum.

* Hæreseos crimen, maius est crimine læsæ maiestatis. c.urgent de hæret.Iac.Phil.Por.Imol.consil.cxc.nu.5.Æmilius Maria Manolessus.

Hæresis imputata habet præsumptionem pro se.Card.in cle.j. §.ij.de hæret.

Hæresis in Iudæis non cadit. Card. in cle.j.§. fin.q.xix. de usu. post gloss.

* Hæresis ad crimen probandum, probationes meridiana luce clariores desiderantur.Alber.in rubr.C. de hæret.uol.iij. Iac.Philip.Port. Imol.consil. cxj.num.6.ubi enim maius est periculum, ibi maiorem adhibere debemus diligentiam.l.fi. C.de probat.c.ubi periculum.de electio.in vj.Æmilius Maria Manolessus.

Hæresis, & schisma, differunt.clem.j.§.porrò. de iureiur. & ibi Card.& in rubr.de schisma.& xxiiij.q.iij.inter hæresim.

Hæresis, & simonia, æquiparantur crimini læsæ maiestatis, ut memoria defuncti damnari possit.gl.Instit. de hære.quæ ab intest.defec.§.per contrarium. & j̄.& Card.in cle.j.§.pen.de hære.vj.q.j.§.uerum.

Hæresis dicitur atrox crimen.Bald.in Marg.uer.Hęresis.Item, publicum est.in Spec. de teste. §.j. uersic. quid de portantibus. Item,

Hæresis superueniens est causa separandi matrimonij, quo ad thorum.in Spec.de diuor.uer.item sit.

† Hæresis prælati an, & quando noceat iuribus ecclesiæ, & sit iusta causa leuandi obedientiam pręlato: uide Fel.in c.inter quatuor.in prin.de maio.& obed.]

* Hæresis qui ob crimen est damnatus, etiam post condemnationis in se sententiam latam, se corrigere atq; emendare potest, c.accusatus.argumentum à speciali, ut nostri dicunt, in mendo, de hæret.in vj.Io.And.in c. excommunicamus. il j. col.iij.ubi etiam Abb.de hæret.Dec.in c.at si clerici.col.xxj. de iud.& con.cxxxvij.post nu.3.

* Hæresim qui abiurauit, si pœnitentiam sibi ab inquisitore iniunctam, non peregerit, in eum, ut hæreticum, inquisitor animaduertere nullo modo potest.Card.consil.ij.tit.de hæretic.Dec.consil.cxxxvij.numer.6. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæresis qui in crimen incidit, ei uenia facilius datur, quàm qui aliàs deliquerint.c. ut commissi. de hæret.in vj. Aret.in c.at si clerici.de iud.Iac.Philip.Port.Imol.consi.cxj.num.4. Æmilius Maria Manolessus.

Hæresis materiam uide in Spec.de hæret. & j̄. proximè, xxiiij. q.iij.

Hæreticus non est, qui in dubijs articulis, & ubi est disceptatio inter maiores, eligit unam partem, quæ sibi magis placet.Innoc.in c.ne innitaris. de constit. & Bald.in l.captatorias.ij.col.C.de testa.mili.

† Et per Felin.in c.j.de hæret.in fine.] Plures casus in quibus quis censetur hęreticus, seu habetur suspectus de hæresi, posuit Io.Lup.in repet.c.per uestras.col. xxv. uidelicet de permanente in excommunicatione per annum: de eo, qui uxore uiuente aliam superduxit: de monacho matrimonium cōtrahente: de eo, qui post matrimonium ordinem sacrum suscepit, &c. uide Decium consil. cxxxvij. ubi etiam ponit, quis dicatur hæreticus.

Hæreticus est, qui asserit usuras non esse peccatum. in cle.j.in fi.de usur. Quod uerum, si pertinaciter, non si loco, uel lapsu linguæ.Card.ibi.Idem si tacitè, Card.ibi.Sed loco, uel lapsu linguæ pœna est extraordinaria.Card.ibi.

† Hæreticus non censetur ille, qui credit illud, quod mater ecclesia credit, quamuis errore ductus ponat in trinitate quaternitatem, dummodò pertinaciter nō duret in hac opinione.ita Innoc.in c.firmiter.ex̄.de sum.tri.& fide cat.Anto.de But.in c.j.§.sanè.ex̄.eo.Bald.& Paul. in l.j.& in addit.ad Butrig.C.eo.Alber.iij.par.Sta.q.xxxij.

Hæreticus occidens seipsum an habeat hæredem. Bald. in l.ij. C.qui testa. fac.poss.& in l.idem de Nestorianis. C. de hæretic. Item,

Hæreticorum collegio reprobato relinqui non potest. Item,

Hęretico relinqui non potest.Bar.in l.cùm senatus.ff.de rebus dubijs. Item,

Hæreticus est infamis.l.j.in fin.C.de sum.trinit. & fide catho. Bart.ibi.& in l.Cassius.de sena.

* Hæretici sunt extirpandi.toto tit. de hæret. in decret. & vj.

ubi Doct. Spec. in tit. de hæret. Iac. Phil. Port. Imol. con. iiij. nu. 83. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæreticorum libri igne concremandi omnino sunt. Cardi. Rui. con. xxiiij. nu. ij. uol. ij. col. vij. nu. vj. uol. iij. Illust. Card. Pat. con. lxxxj. nu. xix. uol. j. con. j. nu. cxxxvj. cxxxviij. con. lxxx. nu. ix. uol. iij. Iac. Phil. Port. Imol. con. iiij. nu. ix. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreticus si est condemnatus per sententiam ab inquisitore hæreticæ prauitatis, & traditur iudici seculari puniendus, potest puniri sine nouo processu. Bartol. in l. magistratibus. ff. de iurisd. omni. iudic.

Hæreticus non potest eligi papa. Bald. in tracta. Schismat. nec episcopus. dixi in tracta. de Episcopo, ij. lib.

Hæreticus quis sit. Cardina. in clemen. j. in princi. ij. q. de sum. Tri. quòd is est, qui non firmiter credit, & pertinaciter insistit. & infrà.

* Hæreticus est, qui sanctæ Romanæ ecclesiæ præcepta contemnit. c. nulli. distinct. xix. glo. in c. firmissimè. de hæretic. c. grauem. & ibi Innocen. S. P. Illustr. Card. Hosti. & Abb. de hæret. Philip. Franc. & Domin. à Sancto Gemin. in c. contumacia. de hæretic. in vj. Felin. in rubr. & in cap. ad abolendum. de hæret. Iac. Phi. Port. Imol. con. cx. nu. ij. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæreticus ut aliquis uerè dici possit, tria necessaria sunt, credulitas falsa, peruersa uoluntas in concupiscibili, pertinacia in impugnando. D. Augusti. in lib. de util. credend. D. Thom. in ij. secundæ, q. xj. articul. j. ij. & iij. D. Bonau. in iiij. Sentent. dist. xxiij. art. iij. Alex. de Ales. secund. ij. tit. de hær. gl. in c. qui aliorum. xxiij. q. iij. & in c. j. uer. pari ratione, de offic. & potestat. iudic. deleg. Iac. Phi. Port. Imo. con. cx. nu. xij. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreticus, etiam occultus, est excommunicatus. glo. & Card. in cle. j. §. pen. de hæret.

* Hæreticus est, fornicationem peccatum non esse existimás. c. ij. Apocal. Archi. in c. forum. j. quæst. j. Dec. Tholo. decis. ccxlvj. M. Mantua. Iurisconsultus claris. inter con. Iaco. Philip. Part. Imol. consilio cxj. num. 7. Æmilius Maria Manolessus.

* Hæreticus publica prædicatione, uel alia legitima probatione, plectendus est pœna, quam habemus. in c. ad abolendá. de hæret. nisi eum tamen sui peccati pœnituerit. c. pe. §. fin. de hæret. Iacob. Phil. Port. Imo. con. cxj. nu. ij. Æmilius Maria Manolessus.

Hæreticus in hęresim instructus ab eo, qui datus est sibi instructor fidei à papa, non excusatur. Cardin. in cle. j. §. fin. ij. q. de usuris.

Hæreticus occultus errans in articulo fidei in corde, an sit excommunicatus, sicut hæreticus manifestus. xxiiij. q. j. c. j. in gl. & Card. in clem. j. §. fin. de usuris.

Hæreticorum nomina & species quot sunt, uide xxiiij. quæst. iij. quidam.

Hæreticus fundans ecclesiam, non acquirit ius patronatus. ĩ. Patronatus. uer. vij.

Hæreticus clericus potest impunè percuti, non autem clericus excommunicatus. Cardin. in clemen. ij. §. cęterum. de elect.

* Hæretico pro parua hæresi manus est abscindenda, pro mágna igne ipse est comburendus. Iac. Phil. Port. Imo. con. vij. nu. xv. Aemilius Maria Manolessus.

Hæreticus papa potest de hæresi accusari, sed ei electo non obstat exceptio hæresis, sicut nec cardinalib. electoribus. Cardin. ubi suprà.

Hæretica mulier non habet priuilegia dotis. Bald. in rubri. de priuileg. dot. nec beneficium Velleiani. Archid. in ca. j. iiij. quæst. j.

Hæretica tenetur dotare filiam orthodoxam. glo. in l. mater. C. de iure dot. & ĩ. Mater. uer. iij.

Hæreticus habet beneficium Macedoniani. Archid. iiij. quæst. j. cap. j.

20 Hæreticorum fautores, & defensores, & receptatores, & hęretici, habentur pro eodem. de hæreti. c. ij. & c. accusatus. in vj. Car. in clem. j. §. uerum. eo. tit. & infrà.

Hæreticus ex officio iudicis potest inquiri. clement. j. §. fin. & ibi Cardinal. de usuris. & ibi in ultima quæst. ponit Cardinal. modum inquirendi contra hæreticum. uide ibi omnino.

Hæreticus est, qui dicit Imperatorem nõ esse dominum orbis, prout determinat ecclesia Romana. Bartol. in l. hostes. ff. de captiuis.

† Hæreticus debet iudicari ille, qui asserit illum non posse pœnitere, qui usque ad senium uixit in peccatis: & similiter qui dicit papam non posse peccata dimittere: ut not. concludit Oldra. consil. cclxxj. incip. Quæstio talis est, aliquis dixit, &c. & sequitur do. Decius in consil. cxxxvij. incip. Et diligenter. in j. uol. †

Hæretici uxor scienter cum eo contrahens perdit dotem. cap. decreuit. de hæreti. in sexto. & Alexand. in l. si constante. in princ. solu. matr.

Hæreticus docens hæresim punitur ad mortem: sed scholaris discens punitur mitius. glo. in c. pen. de hæreti. & Bart. in l. cunctos. C. de summa trini. & fide cath. Nec excusatur conuersus ad fidem instructus in hæresim à magistro, etiam sibi dato per Papam. Card. in clem. j. §. ij. de usuris.

Hæreticus an contrahat. in l. Manichęos. & in auth. credentes. C. de hære. & in c. excommunicamus. §. credentes. de sent. excom. & in practi. Papi. in libel. rei. uer. ueris & legitimis.

Hæreticus an usucapiat titulo pro hærede. Bart. in l. constat. ff. pro hærede.

* Hæreticus est, qui peccatorum suorum aliquem pœnitere non posse, affirmat. Oldra. consi. cclxxj. Dec. consi. cxxxvij. nu. 3. Aemilius Maria Manolessus.

* Hæreticus est, qui summum Pontificem peccata dimittere non posse, contendit. Oldra. con. cclxxj. Deci. con. cxxxvij. nu. 3. Æmilius Maria Manolessus.

† Hæresis intra quantum tempus post mortem damnari possit, & eius bona cõfiscata declarari: uide Fel. in c. cùm nobis. de præscrip. uer. secundum prædicta intellige.]

Hæreticus, apud quem libri hæresis reperiuntur, potest puniri. Archid. xxij. q. iiij. sanè. el ij. Ludo. in singu. uerbo, Hęreticus.

Hæreticus perdit ipso iure dominium bonorum de iure canonico. c. cùm secundum. de hære. in vj. Bart. in l. Imperator. in fi. de iure fis. & s̃. Dominium. Sed ei conuerso sunt restituenda. s̃. Bona hæreticorum. uer. j. & ij.

Hæreticus non potest esse testis. Bal. in Marg. uer. crimen. uer. hæresis. contrarium probatur in l. quoniam. C. de hæreti. & tenet Bar. in l. Cassius. ff. de senato. & ibi glo. not. & Bar. in l. cunctos populos. de sum. tri. & fide cath. Sed dic secundum Bar. in l. quoniam. quòd non potest esse testis in iudicio, sed in contractibus, uel quasi, & in testamentis sic. & ĩ. Testis. & in Spec. de teste. §. j. uer. quid de portantib. & uer. item quòd est Iudæus. ubi dicit, quòd non potest contra Christianum, sed contra hęreticum sic. Item & pro Christiano, ut ibi & de offi. om. iudi. §. iiij.

30 Hæretici non possunt habere synagogas, & in unum conuenire. Cyn. post gl. in l. ij. C. de sum. tri. & fide cath. & de Iudæ. c. Iudæus. el j.

Hæretici bona confiscata post fundatum hospitale ab eo, ante hæresim, an sint episcopi. Car. in cle. j. §. sanè. de hær. q. vij.

Hæreticus non potest accusare fidelem. iiij. q. j. c. ij. ij. q. vij. pagani. & in Specul. de accus. §. j. uer. item excipitur, quòd est hęreticus.

Hæreticus non potest uenire contra iuramentum. Cardin. in clem. j. §. j. de iureiur. per docto. in cap. fin. de Iudæis. Alex. de Imol. in rubrica. ff. post Bartol. & ibi dicit quis iudex sit in causa periurij, de quo per Pet. de Anc. in regula. ea. in vj.

Hæreticus non potest petere restitutionem rerum ecclesiæ, de quibus fuerit spoliatus. Innocent. in cap. ex parte. de resti. spol.

Hæreticus præsumitur de præsenti, qui olim fuit: sed de præsenti non pręsumitur in futurum. Bal. in l. non ignorabit. C. ad exhib. & Dy. in apostil. in l. si constante. §. si bona. soluto matrimonio.

† Hæreticis, & infidelibus non est aliquid credendum in pręiudicium aliorum: nam ex quo sunt infideles Deo, non pręsumuntur fideles hominibus: ideo in testes non admituntur contra Christianos. ij. q. vij. c. non potest. & c. pagani. Ab. in d. c. j. in fin.

† Hæreticus perseuerans, æternaliter damnatur, cui nec prodest baptismus, nec eleemosyna, uel martyrium, uel aliud quodcunq; bonum, quo ad hoc, ut consequatur uitam æternam. tex. & ibi Abb. in cap. firmissimè. de hæret.]

† Hæreticus, quatumcunq; in alijs bonus, & qualiacunque bona opera exercens, non potest saluari, si in illo errore decedit: illa tamen bona opera non sunt deperdita ex toto, sed ualent ad minus supplicium subeundũ. Abb. in d.c. firmissimè. facit quod legitur, & notatur de pœni. dis. iij. §. fi. & in c. quod quidam. de pœni. & remis.]

† Hæreticis, seu paganis, non debet aliquid relinqui in testamento, & fratri carnali hæretico, quia extraneo catholico subueniendum est potius. gl. xxx. dis. in c. j. & in c. non satis. lxxxvj. dist. & no. in c. quiescamus. lxij. di. Ab. in c. si quis. de hæretic.]

† Hæretici receptatores, & fautores ipsorum excommunicati sunt, & in hoc peccato decedentes non debent sepeliri in cœmeterio ecclesiæ, nec pro eis orari. tex. & ibi Abb. in c. sicut ait. de hære.]

† Hæreticus, seu schismaticus celebrans conficit uerum corpus Christi. Abbas & docto. in capit. j. de schisma.]

† Apostata perfidiæ punitur ut hæreticus: quia uerè hæreticus est, ex quo recessit à fide. Et si quis non uult obedire superiori, puta papæ, seu eius canonibus, & credendo eum nõ habere potestatem condendi canones, punitur ut hæreticus. xix. dist. nulli fas. Abb. in c. j. de aposta. in gl. j. & in c. ego N. de iureiuran. ubi omnino uide pro intellectu gloss. cap. sacerdotes. ij. q. vij.]

Hæreticus pertinax dicitur, qui dat aliquid secretè inquisitoribus, ne puniatur. Bar. in l. tutores. ff. de suspe. tut. Item,

Hæretici defuncti memoria potest damnari. gl. est Insti. de hæredi. quæ ab intest. defe. §. j. Quod est uerum, nisi post quinquennium, secundum Bar. in l. si quis. C. de aposta.

Hæreticus non potest habere seruum Christianum. l. Deo nobis. §. fi. & ibi Bart. C. de epis. & cler.

Hæretico post annum interdicitur officium tabellionatus. in auth. credentes. C. de hæreticis. & Bartol. in consil. ij. Ioannes de Diruto. & ĩ. uer. Notarius. & ĩ. eod. uerbo, Notarius excommunicatus. uersi. j.

40 Hæreticus non potest sua bona alienare. Bartol. in l. iij. ff. de his, quæ in fraud. credi.

Hæreticus ex sola mentis cognitione punitur, licet in eo signa hæresis non appareant. Bald. in l. si quis non dicam. C. de episc. & cler.

Hæreticus plus peccat, quàm Iudæus, & plus punitur. Angel. in l. apud Iulianum. §. constat. in fine. de legat. j.

Hæreticus est, qui pertinaciter credit. l. ij. secundum Bartol. de hæreticis. Item,

Hæreticus quis dicatur, plenè per Oldr. consi. cix. xxiiij. q. iij. hæreticus. & s. gloss. & Cardin. in cle. j. §. fi. ij. oppo. de usur. ubi plenè.

Hæreticus potest à pluribus inquisitoribus inquiri, sed ab uno tantùm puniri. Ang. in l. si pluribus. ad fi. de leg. j. doct. & Pe. de Suz. in l. si quis postea. de iudi. c. ut officium. de hæreti. in vj.

Hæreticus non potest condemnari etiam ex urgentibus suspicionibus. Oldr. consil. ccix. sed ex duobus testib. potest tamen torqueri etiam ex ui unius testis. Card. in cle. j. §. pe. de hære. & plenius per Card. in cle. j. §. fi. ult. q. de usur.

Hæreticus an excusetur ex ignorantia. Card. in clem. j. §. porrò. de sum. tri.

Hæreticus dicitur dupliciter, scilicet propriè & largè Card. in d. §. porrò.

Hæreticus quia ubiq; peccat, ubique potest puniri de hæresi. Cardinal. in clem. ij. §. deniq;. ix. q. de re iudi.

50 Hæreticus potest expelli de ciuitate, ne alios inficiat. Bald. in l. nullus. C. de sacros. eccle.

† Hæreticus an sit infirmus petens hostiam non consecratam: uide Felin. in c. abolendam. in prin. j. col. de hære.]

Hæreticus uolens baptizari, si non possit, quia aquam non habeat, habetur pro Christiano, quo ad remissionẽ peccatorum, non tamen quo ad matrimonium contrahendum, nec quo ad ordines sacros recipiendos. gl. xxviij. q. j. caue.

Hæretico redeunti ad fidem sicut parcitur, nunquid ita sit parcendum accusatori ipsius hæretici uolenti desistere ab accusatione, & pœnitere. Iaco. de Arena in l. fi. C. de accusa. quem sequitur Io. And. in c. excommunicamus. el ij. de hære. concludit, quòd non: quia speciale est in crimine hæresis: sed accusator deficiens non uenit puniendus de hæresi: sed de calumnia. Abb. in d. c. excommunicamus.

† Hæreticis obligati liberantur ab omni obligatione. text. & ibi Abb. in c. fi. de hære.

Hæreticus si conuertatur ad fidem recuperat bona, sed debet incarcerari ad pœnitentiam. Sed hodie inquisitores componunt pœnam ex arbitrio eorum. Cardi. in clem. j. §. fi. ulti. q. de usuris. per c. uergentis. de hære. & per c. ut commissi. §. & illorũ. eo. ti. li. vj. Item ius patronatus ecclesię, nisi per sententiã fuerit eo priuat9. Geminia. in c. j. in prin. de iure. pa. in vj.

Hæreticus an possit testari. ĩ. uer. Testamenta quibus. uer. 14.

Hæreticus debet inquiri per inquisitorem hæresis. Bal. in l. nemo. in fin. Cod. de summa trin. & fide catho.

Hæreticus agens repellitur officio iudicis, & à testimonio, & ab aduocando. in Spec. de offi. om. iud. §. iiij.

Hæretici hæres institutus in testamento potest agere ad hæreditatem. in Spec. de actore. uer. item quòd est ab hæretico.

Hæreticorum fautoribus & defensoribus publica pœnitentia imponitur. in Spe. de teste. §. j. uer. quid de portantibus.

Hæreticus qua forma inquiratur. eod. tit. §. vij. uer. porrò.

Hæreticus impetrare non potest. in Spec. de rescrip. præsenta. §. v. uer. item quòd Imperator.

Hæreticus notarius an possit instrumenta conficere, & an facta ualeant.

60 Hæretici contractum notarius, qui conficit, perdit officiũ tabellionatus. in Spec. de instru. edi. §. viij. uer. quid si confectum sit. Item,

Hæreticorum fautores, & defensores, & receptatores, sunt intestabiles actiuè, & passiuè. eod. tit. §. xvij. uer. iiij. prohibetur. & uer. secundò oppo.

Hæreticus ab hæresi reuertens qua forma iuret. in Spec. de iureiur. ultra medium.

Hæreticus an contrahat matrimonium, & contractum an ualeat. in Spec. de diuortijs. uer. eodem modo. & infra, uer. Matrimonium per quas personas. uersi. viij.

Hæreticorum accusationes. Item,

Hæreticorum pœnas, & de priuilegijs cruce signatorum contra hæreticos, uide in Specul. de hæreti. per totum.

Hermaphroditus succedit in feudum. Bal. in l. quoties. C. de suis, & legi. & in l. j. C. quæ sit lon. consue. & in c. j. de feud. al. paterni. & in cap. si clientulis. de al. feu.

† Adde, quòd hermaphroditus dicitur, qui habet utrumq; sexum, & dicitur ab ἑρμῆς, quod est Mercurius, & ἀφρὸς spuma, id est Venus, quæ ex marina spuma nata dicitur, secundum. Ouid. lib. iiij. Metamorph.

Mercurio puerum, diua & Cythereide natum,
Naiades Idæis enutriuere sub antris.
Cuius erat facies, in qua materq;, paterq;
Cognosci possent, nomen quoque traxit ab illis.

Hermaphroditus cùm baptizatur, debet ei nomen imponi masculinum, si in sexu masculino magis incaleat, aliàs fœmininum. Bald. in d. l. quoties. in fi. Ang. in l. de quibus. de leg.

Hermaphroditus an possit esse testis. in Spec. de instru. edi. §. xij. uersic. quid si unus. & tit. de teste. §. j. uer. item quòd est hermaphroditus. quòd sic. & quando mulier esse potest, nõ aliter, per c. hermaphroditus. iiij. q. iij.

† Hermaphroditus potest esse arbitrator, siue iudicetur tanquam fœmina, siue tanquam masculus, siue etiam æqualiter incalescat in sexu masculino, sicut in fœminino. Ita. do. Bapti. de sanc. Bla. in suo trac. de arbitro, & arbitra. in vj. princ. q. uer. sed quæro incidenter. Et ibi subdit, nunquid possit esse arbiter. & concludit, quòd sic, si magis incalescit in sexu masculino, quã fœminino: aliàs secus, ut probatur in l. quæritur. ff. de statu. homi. †

Hermaphroditus incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui. secundum Bar. ibi. ubi etiam Bal.

Hermaphroditus debet confiteri semel in anno, sicut homo masculus, & fœmina. Butr. in c. omnis utriusq;. de pœni. & remis. Ioan. de Por. in l. ij. in prin. de uerb. oblig.

Herma-

Hermaphroditus non potest esse rector uniuersitatis. ĵ. uerb. Rector. Item,

Hermaphroditus an possit unum fratrem pręeligere in feudo. Bal. in l. fi. C. de suis, & legi. ꝙ sic gratis, non autem precio.

Hermaphroditus incalens magis sexu masculino, quàm fœminino iudicatur ut masculus. l. & quæsitum. & ibi doct. & Alex. de libe. & posthu.

Hermaphrodita non comprehenditur in statuto de contractu mulieris. ĵ. Statutum. de contractibus.

Hic, hæc, hoc, est demonstratiuum rei pręsentis ad oculum. l. nemo. in princ. & ibi Bar. ff. de hære. insti. & per Bal. in l. Mæuius. de legat. ij. & in l. si stipulatus fuero. de uerb. oblig. & in l. j. in prin. de ope. no. nunc. & ibi per dñ. Alexan. contra no. in l. hoc, quod dictum. & ibi Flor. de serui. urb. prædi. quia etiã rei non præsentis ad oculos est demonstratiuũ, ut ibi. & tenet Bar. in l. j. in lect. noua. ff. de pecul. ubi dicit, quòd est demonstratiuũ ad oculũ mentis. Vide Bar. ibi. & Alex. & Bart. in d. l. j. de ope. no. nunc. in princ. dicit saluari testem, qui examinatus in palatio Potestatis, interrogatus, de loco celebrati cõtractus, dixit in palatio episcopi. & postea examinatus in palatio Capitanei, de eodẽ interrogatus, de loco dixit, in hoc palatio: quia intelligitur de hoc palatio, habita ratione ad oculum mentis, nõ
† ad oculum corporis. † Et per Franc. de Aret. in l. duobus. §. idem Pomponius. de iureiur. in ij. not. quòd hæc, & hoc, & in dubio ad proxima dicta referuntur.]

Hinc, id est, ab isto die. l. placet. cum glo. de sacrosan. eccle. gl. Inst. de iure natu. in princ. Alex. cõsi. lxxv. ij. parte.

Hoc amplius, non inducit repetitionem, quando facit comparationem actus ad actum legandi, sed quando rei ad rem. no. Bal. in l. j. §. his itaq;. C. de cadu. tol. uide in l. omnia. §. cùm ita. de lega. ij. & in l. si tibi purè. & ibi Bar. de lega. iij. & in l. cùm ita. de dot. præle. Pau. consi. cviij. quòd repetit hæc dictio. & Bart. in l. libertis. de condi. & demonst. not. in l. legata inutiliter. de lega. j. & in l.
† repetendis. de leg. iij. † Et per Frãc. Are. in l. lecta. si cert. pet. in iij. not. & Bal. in l. si seruus. §. si ita. de leg. j.

Histrio, id est, histerio, dicitur gesticulator, uel ioculator: & repellitur ab accusando. in Spe. de ac. uer. item. quòd est histrio.

Histrio an possit esse sacerdos. s̃. uerb. Episcopus quis, quòd non: quia est infamis, ut promoueri non possit. glo. lxxxv. dist. donare. & gloss. in l. ij. §. fi. ff. de infamibus. per Abb. in c. cùm decorem. de ui. & hone. cle. xxxiij. dist. maritum. & ibi Arch. declarat qui sint, & quòd sunt infames ipso iure.

Histrionum materiam uide ĵ. uer. Ioculator. per totum.

Histrioni nõ potest donari, imò donatio facta reuocat. lxxxvj. dist. donet. & seq. Alex. in l. affectionis. de dona.

Histrio non potest accusare. in Spec. de acc. §. j. uer. item excipitur, ꝙ est hæreticus. iiij. q. j. c. j. ubi Archi. dicit uerum in eo tantùm, qui gestus repræsentat cũ ludibrio sui corporis.

Histrio certans cum feris dentatis, peccat mortaliter. Item qui exercet spectacula, & qui respicit. gloss. lxxxvj. dist. qui uenatoribus.

Hodie intelligitur non solùm de una die, sed de pluribus, arbitrio boni uiri, usq; ad decem dies, non ultra; ut cùm dicitur, Hodie constat, hodie agatur. Bal. in l. j. C. ut in pos. leg. l. si is, à quo. in prin. cũ glo. ut in pos. leg. in Spec. de frig. & male. uersi. quod autem. aliàs intelligitur de tota die. Barto. & doct. in l. liber homo. §. decem hodie. de uer. oblig. aliàs de duobus mensibus. l. aufertur. §. qui compensationem. de iure fis. Aliquando de tribus. glo. in leg. j. C. de ope. nou. nunci. & Bald. in d. l. j. ut in pos. leg.

Homagium unde dicatur, & quare, & quotuplex sit. in Spec. de feu. §. quoniam. uer. & no. & uer. secundo quæritur. & uer. primo autem. & ibi Bal. in addi. uer. homagium. & Innoc. in regula, indignum. quod homagium est obedientia in temporalibus. Sed est obedientia ad Deum in spiritualibus.

* Homagium est, cùm quis se hominem alicuius futurum promittit, ibique mansurum, & ea domini causa facturum, quæ dominus uoluerit, & impetrauerit. Aluaro. in proœ. feud. q. vij. Dec. consi. ccccxiij. num. iij. Æmilius Maria Manolessus.

Homicida inquisitus in loco delicti, & contumax, potest inquiri, & puniri in loco contractus. etiam de tractatu. s̃. uerb. Contumax punitur. uersic. xlj.

De pœna homicidę, Hippol. in l. j. col. j. de sicar. & per eundem in l. j. col. j. in fine. uer. item homicida. ff. ad legem Cor. de sicar.

Homicida potest per papam promoueri ad episcopatũ, & dicitur episcopus, donec remoueatur. Sed si scienter est promotus, dicitur cum eo dispensatum. Innoc. in c. cum nostris. de concel. præben. Bar. in l. Barbarius. ff. de offic. præt.

* Dicitur enim Grecè φονεὺς, & homicidium φόνος. & est triplex, scilicet uoluntarium, casuale, & necessarium: de quibus in glo. in c. sicut dignum. in uer. consilium. extrà, de homicid. Æmilius Maria Manolessus.

† Homicida an beneficio ipso iure sit priuatus, uel priuandus, & quando. Fel. in c. inquisitio. post prin. de accu. in uer. utrum autem homicidia. & in c. querelam. post prin. statim. j. col. de iudi.]

* Homicida ut beneficio spolietur, est necessaria sententia. c. cum nostris. de concel. præben. Ioan. Anani. & alij, in c. inquisitionis. de accus. Iaco. Phil. Port. Imol. consi. cxlix. nu. 6. Æmilius Maria Manolessus.

Homicidæ bona concessa per statutũ filijs occisi debentur hęredib. filiorum mortuorũ ex iure transmisso, sed non parentibus, quando filij nolunt. Bald. in auth. imo. de act. & obli.

Homicidiæ appellatione non uenit mandator homicidij in statuto. Bald. in l. non dubium. C. de legi. & ĵ. Mandans. & uerb. Statutum. Item nec uenit ueneficus in statuto, secundum Salic. in l. j. C. de malef. & mathem. sed an parricida. ĵ. Parricidium.

Homicidis an possit fieri saluusconductus. uerb. Saluusconductus. in princ.

Homicida non potest esse tutor. Ioan. de Lig. in consi. In quæstione præmissa duo occurrunt, &c.

Homicida testis an esse possit. Bar. in l. iij. §. lege Iul. ff. de testi. & Bald. in auth. si dicatur. C. eod. tit. quòd sic, cum tortura in causa magna. Sed Ioan. And. in Spe. eod. tit. §. j. uer. item quòd est homicida. dicit post Spec. quòd non potest esse, si sit condemnatus, nisi sit restitutus.

Homicida contra quem testes deponunt, licet de die non recordentur, debet puniri per iudicem. Bald. in auth. qui semel. C. quomodo & quando iudex.

Homicida dicitur, etiam qui castrat homines. s̃. uerb. Castratus. uersi. iij.

10 Homicida nõ punitur, si licitè resistit, uel si licitè facit. Pau. de Cast. consi. cxij. & s̃. Defensio. uersi. xlj. circa fi. cum seq. & uersi. 50.

Homicida qua pœna puniatur. in l. iij. C. de epis. audien. ubi dicitur, ꝙ inspicitur quod fecit. & in tit. ff. & C. de sica. Insti. de publi. iudi. §. item lege Cornelia. de sica. quòd mortis, nisi in casu l. lege Iulia. ad leg. Iul. repetundarum.

† Homicida an in foro conscientiæ possit absolui per simplicem sacerdotem: uide Felin. in c. perpendimus. in ult. no. de senten. excommu. †

Homicida dicitur, etiam qui præbet causam homicidio. l. nihil interest. ff. de sica. Item dicitur auxiliator. s̃. uerb. Auxilium. uersic. ix. & x. ubi uide omnino. Sed non in statuto. Flo. in l. si quis fumo. ad legem Aquil. & Angel. in l. is, qui opem. de fur. consi. cxl. ij. parte. Item & qui occidit bannitũ. infrà, Occidens bannitum. uersi. ix. & xxij. Item & qui consuluit homicidium. de pœ. dist. j. periculosè. Item & qui detrahit famæ. de pœ. dist. j. homicidiorum. Item statutum de occidente suis manibus non habet locum in auxiliatore. Alexan. in l. is, qui opem. de fur. per not. in c. continentia. de cleri. percus.

Homicida Titij conuictus testibus debet absolui, si constet iudici cadauer Titij non habere uulnus. Bald. in l. si quis testium. in fin. C. de testib.

Homicida decapitandus pro duobus homicidijs per statutũ, debet decapitari etiam pro primo homicidio. Bald. in l. j. C. de ædi. act.

Homicida soluens centum filio occisi infanti, an liberetur uigore statuti, si extet etiam pater occisi. Bald. in l. pe. in lect. antiq. C. de condi. inser.

Homicida punibilis comprehenditur in statuto de homicida. Floria.in l.iiij.ff.ad leg.Aquil.

Homicida non est, qui ponit offendiculum in domo propria contra fures nocturnos.Alex.consi.cxl.ij.parte.

Homicidæ non dolosi olim habebant secundum legem Moysi tres ciuitates refugij ultra Iordanis flumen, & tres citra, ad quas poterant cõfugere,& tuti erant in eis,nisi quòd ibi poterant puniri,si propinqui occisi probarent homicidium ex proposito factũ: quo probato tradebantur illis occidendi: aliàs ibi tuti erant,usq; ad pacẽ habitam ab occisi consanguineis,uel usq; ad mortem pontificis: quia secuta,tutè redire poterant ad locum delicti.gloss. est not.xv. q.j.illa cauenda.

Homicida contumax in loco delicti potest puniri in loco contractus habiti de homicidio. Bart. & Alex.in l. & si amici.ff. de adul. Adde Bart.in l.sepulcri.de sepul.uio.& s̃.uer.Contumax punitur.uersi.xlj.

20 Homicida priuatur hæreditate eius, cuius filium occidit Bart.in l.cùm ratio. ff. de bo.dam.& quod nõ.in l.ij.§.si patris.ff.si quis ali.test. prohi. Ludo. in sing. uerb. Homicida. uersi.tu scis.

Homicida non potest puniri pœna pecuniaria, etiam ex forma statuti, cũ de iure cõmuni sit decapitandus. Arch.xxiij. q.iiij.duo ista. & in c.fin.ne cle.uel mo.lib.vj. Host. & Ioan. And.in c.fin.de consue. Vide etiam Bald.in c.j.§.iniuria.de pace iur.fir.ubi tenet idem. Vide Bart.in l.j.ff. de publi.iud. & Ang. Are. in tract. Maleficiorum.uer.ex interuallo mortuus. Sed Ang.in l.si uacantia. C.de bo.uacan.lib.x. dicit.q condemnatus in pecunia in loco domicilij, potest decapitari in loco delicti.

Homicida non dicitur, qui furem nocturnum occidit: secus,si diurnum.c.si perfodiens.de homicidio.

Homicida an dicatur qui occidit in utero.j̃.uer.Occidens punitur.uersi.xl.

Homicida iustè retinet beneficium & dignitates,donec deponatur: licet secus sit in animo incapace,ut illiteratus,& mulier. Inno.in cap.cum nostris.de conces.præben. & Bald.in Marg.uer.Homicida.

Homicida nõ dicitur, qui ob exercitium iustitiæ homines occidit.xxiij.q.v.si homicidium. & c. cùm homo.c.qui malos. & c.iudex.& seq.in Spe.de execu.sen.§.ij.uer.item nota.

Homicida an dicatur, qui percussit animo occidendi, licet nõ occiderit.in Spe.de accu.uer. quid si primò.

* Homicidio tenetur,nõ qui interfecit tantùm,sed etiam qui uulnerauit,ut interficeret: secus,si non interficiendi animo uulnerauit.l.j.§.diuus.ff. ad l.Corne.de sicar. Dec. consilio ccccl xxxij.num.12. Æmilius Maria Manolessus.

Homicida clericus,uel laicus,qualiter condemnetur. in Spec. de sent.§.vj.uer.si autem.

Homicida cùm inquiritur, qualiter formetur libellus siue sit laicus, siue sit clericus, in foro seculari, uel ecclesiastico. in Spec.de homicid.

Homicidę an fieri possit pax.de homicidio per pupillum.eod. tit.post uer.pone quarto.

Homicida serui mei qualiter conueniatur,& ad quid.in Spec. de iniur.& dam.dat.§.ij.

Homicida, cuius domus incensa est à filio occisi,ex quo incendio cõbusta est etiam domus uicini, an teneatur uicino ad interesse.eod.tit.& §.uersi.sed pone.

Homicidium unicum dicitur ex multis uulneribus. Bal.in l.quicunq;.§. eo. C. de ser.fugit.

Homicidium facit dici homicidam personam uilem, & repellit à testimonio in causa graui,nisi cum tortura.Bald.in authen.si dicatur.C.de testib.

Homicidij pœna tenetur etiam nuncius, qui portauit literas mandatum homicidij continentes, secuto tamen homicidio. Bald.in l.j.§.ne autem. C.de caduc.tol.

† Homicidij pœna an teneatur, qui aliquẽ uulnerauit,ut occideret.Hippo.in l.j.col.j.de sicar. & ibi ponit plures casus, in quibus occidens alium non punitur.

† Homicidium requirit dolum,& culpam,ad pœnam imponendam,aliàs non tenetur.do.Maria.Soc.in consi.xvj.inci. Circa prædicta.nam pro homicidio.in j.parte.]

* Homicidium qui commisit, nisi dolo malo admisit, pœna mortis non est mulctandus,ne ab eius quidẽ ciuitatis Prætore, in qua extat statutum, ut homicidæ pœna mortis plectantur.l.j.ff. ad l.Cor.de sicar.c.j. & per tot. de homici.uolun.& casua.l.quid ergo.§.pœna grauior. & ibi Bart. col.ij. ff.de infa. Bald.in l. omnes populi.xvij.col.ff. de iust.& iur. in l.data opera.col.iiij.C.qui accu.non pos.Pri.l. si non conuitij. C. de iniur. Bald.Sal. & Pau. Castre.in l.& si seuerior. C.de infa.Pau. Cast.in l.si fugitiui.col.ij.C.de fugitiu.Bald. & Sal.in l.ij. C. de noxal. Dec.in c.cognoscentes. col.iiij.de cõstitutio. Pau. Cast.consi.cclxxvij.col.j.uol.ij. Dec.consi. ccccl xxxij.col.j.Aymo Crau.consi.vj.num.100.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

† Homicidium si quis committat absq; animo occidendi, nõ punitur pœna mortis: & hoc non solum procedit inspecto iure communi,sed etiam locum habet in statutis,ut concludit do.Philip.Deci.post complures,quos refert ibi in consi. ix.incip. & pro tenui.in princip. in j.uol. & ibi qualiter deprehendatur animus occidendi. & per Alex. cõsi.cclxxxiij. secundum ordinem meum, incip. Videtur in casu proposito.in ij.uol.]

Homicidij appellatione an ueniat parricidium. per Bald.in l. fi.in ij.col.uer.iuxta prædicta. C. in quibus cau.in integ.restit. non est ne. quòd sic: non tamen uenit homicidium fictum.j̃.uerb. Pacis effectus.uersi.xxvij.

Homicidium recens acrius punitur, quàm antiquum.glo.in l. si diutino.ff.de pœnis.

Homicidium maius est sacrilegio.Item,

Homicidium in personam clerici grauius est, quàm in personam laici.glo.vij.q.iiij.sicut qui.

Homicidia licita,uide xxiij.q.viij.occidit.

Homicidium est maius, quàm adulterium. xxxiij.q .ij.si quid uerius.† Et per Fel.in c.at si clerici.de iudi.Et nunq̃d maius quàm furtum, uide do.Barth.Soci.in consi.clvij.inci. Præsens.uer. concludendum. cum septem. uer.seq.in ij.parte.]

10 Homicidij triplex est species, scilicet opere, animo,& lingua.de pœnit.dist.j.homicidiorum.

* Homicidium qui admisit,testis non est idoneus: non enim dicam extra tormenta,sed ne in tormentis.quidem.Bart.in d.lege Iulia.ff.de testi.Bald.in authen.si dicatur.C.eod.Hip. in pra.§.diligenter. nu.vj. Ioan. And.in add.ad Spe. de test. §.j.Aymo Cra.consi.ix.num.j.uol.j. Æmilius Maria Manolessus.

Homicidij tractatus punitur,ut in c.j. de homicid.in vj. & per Bart.in l.& si amici. de adulte.

† Homicidiũ fieri mandans an puniatur ut faciens. uide Hip. Marsi.sin.clxxxj. incip. Mandans fieri homicidium.]

Homicidium fieri mandans licet non sequatur, an teneatur. Hipp.in l.j.ff.de sicar.

Homicidium per ebrietatem commissum non punitur pœna mortis.Abb.in c.sicut.de testib.

Homicidium in persona affinis,uel amici, pręsumitur casuale, nõ dolosum.gl. & doct.in l.j. C.de sica. & Bal.in l.fi.xx.opp. C.de hære.instit. † Et an.& quando præsumatur casuale:& quid quando probetur mortuum habuisse maximam amicitiam cum occidente, nec apparet coniectura odij: uide Fel. in c.fin.de homicid.] * Iason in l.lex est.col.pen.uer.& nota diligenter.ff.de legib. Ioan.Ceph.consi.ccvj.num.xj.uol.ij. Æmilius Maria Manolessus.

Homicidium punitur pœna capitali, si ob primum homicidiũ soluta est pœna pecuniaria ex forma statuti.Bal.in auth.qui semel.C.quomodo & quãdo iudex.& in l.j. C. de ædil.acti. ubi dicit uerum, etiamsi statutum dicat, quòd committens duo homicidia decapitetur.& Bal.Insti.de usucap.§.aliquã do. & Bald.in addi.Spe.de loca.uersi.pro primo anno,licet homicidium impunibile nõ computetur in numero. s̃. uer. Furtum.uersi.xxij.

† Homicidij pœna non punit,qui se ipsum interfecit.do.Pet. Phi. Cor.in consi.cxcv.incip. Pro parte.per totũ in ij.parte.

* Aut quærimus de pœna,quam summus iudex imponit, & tunc ab eo.sui ipsius interfectorẽ puniri non est dubitandũ. c.si non licet.cum seq.xxiij.q.v.aut de pœna,quã iudices seculi imponũt. & tunc insulsa est dubitatio. quo enim pacto mortuus pœna multari potest. Æmilius Maria Manolessus.

† Homicidij pœna an teneatur occidens hominem uolentẽ, Hippo.in l.j.col.j.ff.de sicarijs.

* Homi-

* Homicidium ab eo, cuius in domo cōmissum est, perpetratum præsumitur. Iason in l. si quando. colu. viij. C. unde ui. Gram. consi. crim. liij. num. j. Calcan. consil. lxij. colum. iiij. Ioan. Cephal. consi. ccvj. num. xxiij. uolu. ij. Æmilius Maria Manolessus.

† Homicidium an percutiens cum claua, si mors sequatur, puniatur de homicidio: uide do. Petrum Philippum Corneum in consi. lvij. incip. in litera H. in iiij. parte.]

† Homicidium si quis neget, an quod fecit ad sui defensionē, postea probare possit: uide Fel. in cap. cùm dilecti. post medium. in uersic. octauo. de accusa.]

† Homicidium quando committitur, in quibus casibus in dubio præsumatur delinquentem motum ex consilio, & aliàs non fuisse facturum. Et ibi de domino, qui dixit famulo certa uerba in aure, & ille statim iuit, & occidit hominem: & qualiter & qua actione possit damnum passus contra consulentem agere: & qualiter qui uolens exonerare conscientiam de nudo consilio nondum adimpleto, possit & teneatur. uide Felinum in c. sicut dignum. uersi. tertia conclusio. cum pluribus sequenti. de homicid. & ibi etiam plenè, an & quando, & qualiter homicidium consulens teneatur.]

† Homicidium qualificatum non comprehenditur in statuto loquente de homicidio: ut no. Petrus de Anchar. in c. j. de homicid. & in c. cùm non ab homine. de iudi. & Panormit. in c. at si clerici. uer. & circa istam materiam. eo. titul. refert, & sequitur And. Barba. in consi. xxxviij. incip. Præclarè scripsit. uer. faciat quod pulchrè. in ij. uolu. †

† Homicidium dicitur atrocissimum delictum, & omni iure prohibitum. Decius post Angelum suo consilio lxv. post princip.

Homicidium in conspectu iudicis commissum licet aliter non probetur, potest puniri per iudicē. Angelus & Ioan. de Imo. in l. ij. ff. de ferijs. Vide gl. in l. j. C. qui & aduersus quos. Et ego sic practicaui contra blasphemos.

Homicidium primum fuit de Abel commissum à Cain fratre, & pastore ouium. glossa in l. si quis homicidij. C. de accusationibus.

Homicidium quomodo puniatur, si unus ex pluribus proiecit saxum, uel cultellum, & homo mortuus est eo ictu, si ignoretur quis eorum proiecit. in Speculatore de homicid. uer. pone, quatuor.

† Homicidium non potest puniri pœna pecuniaria, etiam forma statuti. Hippoly. in l. j. in fin. cum seq. ff. ad legem Cornel. de sicar.

* Homicidium in dubio, sui defendendi potius causa, quàm alteri iniuriam inferendi gratia præsumitur admissum, ideo nisi is qui interfecit interfectum aggressus probetur, non est pœna multandus. Angel. Aretinus in §. ius autem gentium. colum. ij. Inst. de iur. natur. gentium, & ciuili. Dec. in l. ut ui. colum. vj. ff. de iust. & iure. consi. ccccclix. colum. ij. con. ccccclix. colum. pen. consi. dclxxviij. Boer. dec. ccxxxvij. in extr. Quod uidetur falsum, cùm immo contrarium sit præsumendum. l. j. C. ad legem Corneliam. de sicar. c. j. de præsumptio. Aymo Crau. consi. clj. num. xviij. Æmilius Maria Manolessus.

* Homicidium noctu admissum difficillimè probari potest. gloss. & Angel. in l. si cum exceptione. §. in hoc. ff. de eo quod met. cau. Dec. consi. ccccxxix. num. xv. Æmilius Maria Manolessus.

* Homicidij non est reus, neque ut homicida pœna mulctari potest, qui ut hominem uulnerandum curauit, si ex uulneribus obijt. Non est enim in dolo, sed in culpa. c. si. de homicid. in vj. & nō mulctatur eadem pœna, qui est in culpa, qua qui in dolo. l. lege Cornel. & ibi Bartol. ff. ad legem Corneliam. de sicar. Bartol. in l. quod Nerua. colum. vij. ff. depo. gloss. in l. in actionibus. ff. de in litem iurando. ergo non est plectendus, ut homicida. Iaco. in l. pro hærede. §. si coram. ff. de acquirenda hæred. Mar. Boc. c. ad audientiam. colum. xxxiij. de homicid. Dec. consil. ccccclxxxij. Æmilius Maria Manolessus.

Homicidij materiam supple in Spe. de homicidio. & in titu. de iniur. & dam. da. & ī. uer. Occidens. per totum.

Homo mortalis est. l. lege. Codice, de legitimis hæredibus.

* Adde, quòd homo Grecè dicitur ἄνθρωπος, & est animal rationale, & mortale: & dicitur, secundum Varronem de lingua Latina, ab humo.

† Homo non præsumitur uiuere ultra centum annos: dominus Petrus Philippus Corneus in consilio ccviij. incipien. Quanquam. in litera E. in iij. parte. De quo uide etiam per eum in consil. ccxliij. incipien. Circa. in princip. & in litera A. ead. parte.]

Hominis appellatione etiam fiscus cōtinetur. s. uerbo, Fiscus. el j. uer. xxix.

Homo liber, quia non recipit æstimationem, non potest uendi. l. liberi. ff. de contrah. empt. l. homo liber. de uerb. oblig. in Spe. de feud.

Homo liber potest obligari pro pignore in redemptionem captiuorum. l. ab hostibus. & ibi Bald. C. de postli. reuer.

Homo non est dominus suorum membrorum. l. homo liber. ff. ad legem Aquil. & omnino per Baldum in l. ob æs. C. de prædi. mino. & ideo non potest facere se percuti. Bartol. in l. j. §. usque. de iniur. ubi omnino, & ibi Alexan. † Et per Feli. in cap. contingit. ad fin. j. colum.]

Homo non potest se obligare ad pœnam corporalem. xxv. q. j. cùm homo. Bald. in l. ob æs. de prædi. minorum.

Homo præsumitur scire ius. Angel. in authen. de incest. nupt. §. j. in fin.

Homo liber fugiens non facit furtum sui. Salic. in l. j. in fi. C. de seru. fugit. ubi etiam dicit, quòd

Homo præscriptibilis fugiens ut seruus, facit furtum sui.

10 Hominum species quot sunt. gl. in l. quicunq;. C. de ser. fugit. & Instit. de iure perso.

Homo mortuus excommunicari non potest. xxiij. distin. quorundam. nisi in casibus specialibus. not. per gloss. lxxxviij. dist. denique. & Ioan. de Ligna. in tract. de Senten. excom. † & not. x. q. ij. in summa. † Et per Felinum in c. à nobis. de sen. excommunicationis.]

Hominis pignorati luitio fieri potest nedum precio, scilicet condigno tempore luitionis, sed etiam alio homine dato pro eo. l. ij. & ibi Baldus C. de patri. qui filios distraxerint.

Homo grossi capitis nihil ualet, sed ingeniosus sic. Bartol. in l. liberti. C. de oper. libertorum. per l. fin. in princ. C. communia de legatis.

† Homo temerarius, & carere arbitrio boni uiri dicitur, qui nō uult se in ratione fundare. Feli. in cap. tua nos. statim post medium. de iureiuran.]

Homo bona fide possessus acquirit possessori. Bald. in l. si uxorem. C. de condi. inser.

Homo liber potest se obligare pro obside pro qualibet publica causa, non pro priuata. Bald. in l. ob æs. C. de prædi. minorum. post Innocenti in c. ex præscripto, de iureiur. & Bal. in Margar. uer. Homo.

Homo liber non potest in facie signari, ob reuerentiam creatoris, ad cuius similitudinem est facta facies hominis. Innocentius in cap. ad audientiam. de crimine fals. & Baldus in Margar. uer. Homo.

Homo mortuus non est homo. xxxij. quæstione ij. Moyses. de celebratione missarū. in quadam. in clem. j. de summa trinitate. & Cardinalis in clemen. j. ix. quæst. de homicid. ubi omnino uide, nisi in crimine hæresis, & in crimine notorio. xxiij. quæst. ij. in summa. de hære. si episcopus. xxiij. distinc. quorundam. lxxxviij. distinct. neque. de senten. excommunicationis à nobis. & quòd per Bartol. in l. promissor. la ij. de consti. pecu.

Homo humilis dicitur, qui caret dignitate. Bar. in l. tutor. §. tutores. de suspect. tut.

Homines non ueniunt appellatione animalium. Flor. in l. ij. ff. ad legem Aquil.

Hominis appellatione in statuto nō uenit homo nondum natus. Bald. in l. cùm in ueteres. C. de fideicomm. liber. Sali. & Iac. But. aliter dicunt. in l. pe. C. de sica. Bald. in l. quod dicitur. de lib. & posthu.

Homines alterius si quis facit confiteri, quòd sint suæ iurisdictionis, uel iurare sibi fidelitatē, uel negare iurisdictionem proprij domini, non acquirit possessionem iurisdictionis in eos. in Spe. de iurisd. om. iudi. uersi. ultimò nota.

Hominum

Hominum distributio æqua qualiter fiat, cùm ex causa mutantur de loco ad locum. in Spec. de offi. om. iudi. §. ij. uer. item imploratur. & tit. de causa pos. §. 4. ante §. porrò.

Homo meus si ingrediatur religionem, an bona sua mihi obueniant. Item,

Homo meus an posit disponere, uel testari de bonis eius. in Specul. de instru. edi. §. ij. uer. sed quid si homo, & seq. † Vide de materia & differentia hominum, latè tradita per Benedict. in repet. ca. Raynutius. fol. 149. cum pluribus seq. de testa. ubi plura: & an posit testari, & donare, uide Alber. Brun. in consi. xxvj. & consi. xliij. ubi latè.

Homines proni sunt ad malum. in Specul. de peti. sent. uer. item nót.

Hominis appellatione non uenit fœmina, quia uir est ad imaginem Dei, non fœmina. xxxiij. q. v. hæc imago. & c. si quis. ibi: homini autem mulieri. & Car. in cle. j. ix. q. eo. tit. ubi dicit uerius esse contrariũ: sed in dictis iuribus est causa maioris expressionis. & ibi per eum, in xvj. q.

Homo pronus est ad malum. in proœmio Clem. & ibi Cardin. in §. quoniam. Quod uerum est in adolescente doli capace, non aliàs: ut ibi. & v. q. j. firmissima. xxxiij. q. ij. in adolescentia.

Homo est creatus bonus. de summa trini. cap. j. Card. ubi s.

Homo habet liberum arbitrium. xxiij. quæst. iiij. Nabuchodonosor. xxiij. dist. qui episcopus. de pœn. dist. ij. si enim.

30 Homo ligius dicit, quasi ligatus fidei Imperatoris tantùm, ab omni alia fidelitate liber. gl. fin. in clemen. ij. §. rursus. de re iudicata.

Hominum appellatione uenit etiam ciuitas, & collegium, excepta propria persona. Bartol. in c. j. de noua forma fideliũ. Alex. in l. ij. de uerb. signifi.

Homo est dominus omnium rerum: quia omnia gratia hominis sunt facta. cle. j. §. ô diuini. & ibi Cardi. de reliquijs & uenerat. sanctorum.

Homo monstruosus an sit homo. j. uer. Monstruosum.

Homo factus est ad similitudinem, & imaginem Dei. Genesis c. j. & in Specu. quarta parte, in princip. adde l. iustissimè. de ædil. edic.

Hominẽ suum cùm quis uult liberare, qualiter fiat instrumentum. in Spe de ser. non ordi. uer. porrò.

Homo meus si mihi obedire recusat, qualiter formetur libellus contra eum. Item,

Homo meus in quibus mihi teneatur. in Spe. de officio ord. & de maio. & obe. uer. eodem modo.

Homo si petatur ab alio, uel si me turbet in quasi possessione sui, uel iurium meorum. in Specul. de causa pos. & propriet. l. fi. §. ij. Item,

Hominis mortui conditio nulli adstricta est. in Specul. de feu. §. ij. uer. vij.

Homo, qui est in obligatione, repetendus est: sed tamen iudicis officio pręstanda est ęstimatio, & ad eam fit condẽnatio, si homo pręstari non potest. in Spe. de oblig. & sol. §. iiij. uer. ad ulteriorem.

Homines decem faciunt turbam, uel plebem. in Specular. de rap. ante. uer. cæterùm. & l. prætor. la ij. ff. ui bonorũ. raptorum. sed rixa inter duos tantùm fit, ut ibi.

† Homini nihil prosit, si totum mundum lucretur, & animæ suæ detrimẽtum patiatur. do. Mari. Soc. in consi. xxiij incip. Circa prædicta. uer. xiij. in j. parte.]

† Homo qualis esse debeat, si exercitio legis se subijci nõ uult. Felin. in proœmio Decre. uerb. rex pacificus. in prin.]

Honestas lucro præfertur. Bald. in l. reprehendenda. C. de insti. & substi. sub condi. fact.

Honestæ personæ dicuntur notarij, & sacerdotes, & uicini, secundum Ioan. And. in c. pastoralis. §. præterea. de offi. ordi. Sed ibi Abb. reprobat, quo ad sacerdotes, & uicinos, nisi sacerdos sit prælatus habens iurisdictionem. & in Specul. de j. & ij. decreto. §. iam de effectu. uer. si quid. & per doct. in l. j. §. si quis ipsi prætori. de operis no. nunciatio. & doctores in capitul. fin. de appel.

Honestatis causa receditur à proprio significato. Alex. in l. nepos Proculo. ff. de uerb. signific.

Honestatis ius uidetur exceptũ ab omni superioritate. l. quod ex liberta. & ibi Bald. C. de operis libertorum.

Honestè actum quando dicatur. gloss. in l. quæ utiliter. ff. de neg. gestis.

Honestum non est, quicquid licet. in Specul. de aduo. §. j. uer. sed nunquid potest.

Honestus homo habet pro se præsumptionem, quòd nihil faciat dolo. in Spe. de cessi. acti. §. j. uer. sed opponitur.

† Honesto uiro remittitur onus cautionis præstandæ: quia præsumitur, quòd faciet id, quod eidem incumbit. gl. in l. unica. §. j. in gloss. in uer. qualitatem. ff. de ripa munien. quam glossam Baldus reputat sing. in c. ij. de iud. Et illam similiter reputat sing. And. Barba. in consi. iij. incipiente, Et quidem uiso puncto. uer. & adduco quod sing. uoluit Anto. in ij. uol. Et ibi subdit, quòd præsumitur pro nobilibus, & sic pro honestis uiris: ut dicit glossa reputata sing. in c. illud. xl. distinctio. †

Honestum debet esse mandatum. in Specul. de iudi. §. in sacris. in princip.

Honestas publica qualiter impediat matrimonium. in Specul. de consang. & affin. uer. si uerò.

† Honor est præstandus doctoribus à iudicib. Itẽ maioribus, & minoribus. l. ij. & fi. de offi. iudi.

† Honor quid sit: uide Fel. in cap. licet. in j. not. de probat.]

Honor est habere legatum. l. amicissimos. in princ. & ibi Bart. ff. de excus. tuto.

† Adde, quòd honos est benefacturæ, gloriæ iudicium, secundum Arist. uel secundum Tho. ij. ij. q. cxxix. artic. iiij. est cuiuslibet uirtutis præmium. & dicitur Græcè τιμή.

† Honor. Pręferendus est in honore & maioritate is, qui legitimè fuit ordinatus, uel promotus, nisi posterius promotus habuerit dignitatem à principe: ut in c. j. & in c. per tuas. de maio. & obe. & in l. fi. de albo scrib. Sed si non datur prioritas in tempore, uel officio, præferendus est is, qui functus est maioribus officijs: uel si plures assumpti sunt ad honores ciuitatis, & data paritate, præferendus est antiquior tempore: & is qui habet filios, pręferendus est nõ habenti: ut est textus notabilis. in l. j. ff. de albo scrib. & in l. albo. & ibi Bald. C. de decur. lib. x. plenè per Abb. in c. j. de maior. & obedientia.

† In honoribus deferendis si non apparet in iure ex consuetudine speciali quid iuris, recurrendum est ad consuetudines uicinorum. Abb. in c. cùm olim. in prin. de consuet.

Honores sunt æqualiter distribuendi. l. & cum. §. præses. & ibi Bart. ff. de mune. & honoribus.

Honor non debetur patrono priuato propter delictum suum. Bald. in l. fi. C. de iure patronatus.

Honor clerico illatus, Deo dicitur præstitus. ij. q. v. habet. Car. in clem. fi. de censi.

Honor præferri debet commodo pecuniario. l. Iulianus. ff. si quis omi. cau. test. Car. in cle. ij. in prin. de pœnis. l. reprehendenda. C. de instit. & substit.

* Causa, in qua de honore agitur, æquiparatur causæ, in qua de uita tractatur: quæ uitæ igitur conseruandæ causa agere licet, eadem & honoris gratia licet. l. isti quidem. in extr. ff. quod met. causa. l. iusta. ff. de manumissis uindi. l. quisquis. C. de postulan. cap. nolo. xij. q. j. Bald. consi. cccxij. colum. j. uol. iiij. consi. ccclxxxij. colum. ij. uol. v. Aymo Cra. consi. ij. num. xviij. consi. clxviij. num. 2. uolu. j. Æmilius Maria Manolessus.

Honori sedis Apostolicæ non est detrahendum. cle. ij. in prin. & ibi Card. de pœnis.

Honoris cõsequendi causa an liceat dare. in l. j. & ibi Bar. ff. ad leg. Iuliam. de ambitu. & not. in l. Barbarius. ff. de offi. pręto.

Honorificentia dicitur cultus, quo inferior superiorem honorare debet: ut cùm canonici uadunt obuiam episcopo processionaliter. Bald. in l. liberti. C. de oper. libertorum.

Honoratus commodo pecuniario potest grauari, aliter non. l. Titius. & ibi Bald. C. de oper. libertorum.

Honor alicui non debet tantus exhiberi, quòd alij scrupuloso corde moueantur. in Specular. de leg. §. ij. ante uer. patet ergo. & tit. de disputationibus. & alleg. §. vj.

Honorem, quem sibi quis capit, impendat alteri. in Specul. de aduoc. §. iiij. uer. deferat.

Honorari homo naturaliter appetit. in Specu. de citat. §. v. uer. delegatus quoque.

Honoratus potest eatenus grauari. in Spec. de instr. edit. §. iiij. uersi. item pone.

Honorare debet filius patrem & matrem. in Specul. de testa. §. iiij. uersi. illud quoque.

Honorum materiam posuit Bartol. in l. j. C. de mul. & in quo loco. lib. x.

Hora grata superueniet, non sperata. in Speculat. de exceptionibus & replication. §. iiij. uer. item nota.

† Hora in instrumento an ponatur. i. uer. Instrumentum qualiter. uer. lxxxvij.

† Adde, quòd horæ respectu censetur aliquid posterius, & anterius. glossa est singularis in l. si ex pluribus. §. fi. ff. de solut. Et an sit de iuris solennitate, ut hora apponatur in instrumentis: dic, quòd non est iure cautum: unde non uitiabitur instrumentum de defectu horæ. Ita eleganter dixit Ioannes Andr. in addi. Specul. in tit. de instrumentorum edi. in princip. Adduco Bald. in l. Imperator. ff. de sta. hominum. & in l. præscriptione. C. si contra ius uel utilit. publi. & in l. fi. C. de edic. diui Adri. tollen. & in l. cùm proponas. C. de interdi. matri. & in c. quoniam contra. de proba. & in c. ego N. de iureiur. in quibus locis reputat illam gl. sing. & in c. ij. de conf eff. & in cap. licet causam. de proba. dixit idem Bald. per illam gl. quòd nihilominus iudex ex officio suo potest interrogare testes de hora. & ad hoc allegauit textum bonum in l. si prius. ff. ad Syllanianum.

Hora sicut dies, interpellat pro homine. Bal. in l. j. ij. col. C. ne lice. in una cau. tertiò prouo. not. in l. ratio. in fi. de act. emp. Et si est de consuetudine actus, diei expresio sufficit pro actu. Bald. in ca. j. C. de mil. uasallo qui contumax est. Alexan. in rub. ff. post Bartol. & Ioannem And. in c. cùm nobis olim. ad fi. de elec. in Nouella.

Hora breuis non debet consumere uictũ longi temporis. text. in l. cùm Apostolus. de censi. & ibi Abb. dicit esse no. contra scholares, qui repentè consumunt id, quod sufficit ad uictũ longi temporis. & uide eundem tex. in c. quoniam. de uita & honest. clericorum.

Hora finiti contractus debet inspici. Bald. in l. si quis. §. sed si suo. de uulg. & pup. & i. uer. Tempus. uer. xxviij.

Horas extra ecclesiam audienti indulgentiæ an prosint. i. Indulgentia. uer. vj.

Horæ excepto matutino, sunt dicendæ à ieiuno. Cardinalis in clem. j. §. ij. ff. de reliq. & ueneratione sanctorum.

Horæ diuini officij sunt dicendæ congruis temporibus, scilicet, hora tertiarum in tertijs, &c. cle. j. §. j. & ibi Car. de celeb. missarum.

Horæ diuinorum officiorum sunt dicendæ in ecclesijs collegiatis per residentes, per alios uerò ubique. Cardin. in cle. j. xj. q. de celeb. miss.

Horæ septem diuinorum officiorum dicuntur ab orando, & dicuntur canonicæ, id est, regulares: & dicũtur uigiliæ. Car. in clem. j. iiij. q. de cele. mis. & non possunt dici per substitutum. ibi. v. q. & dici debent secundũ modum Romanę eccle. j. quæst. vij.

Horæ diuinorum officiorum sunt septem, & quare sint statutæ, & quid significent. no. in c. j. de celeb. mis. & ibi Io. And. in Nouella, & ibi Card.

Horarum appellatione septem comprehendũtur. Card. in cle. ij. §. j. xv. q. iiij. de ætat. & qualit.

Horas canonicas dicere tenentur clerici beneficiati. cle. j. & ibi gl. & Card. de celeb. mis. non tamen peccant in peccato mortali. Car. ibi. vj. not. ij. q. iij. nec pro precio, licet simonia tunc cesset. ibidem. Item deuotę, & de litera grossa, tota mente in Deum. ibidem.

† **Hordeum** non uenit appellatione frumẽti. l. modios. C. de susceptor. & arcar. li. x. & Alexander in l. triticum. ff. de uerborum obligatio. ubi uide omnino, & s. Frumentum. uersi. xj.

Horreum, id est, granarium, dicitur prædium urbanum. l. si horreum. cum l. sequen. ff. quibus ex causis pignus tacitè contrah.

Hortus, & de multiplici hortorum genere, uide i. uerbo, Ortus, orti.

Horologium, id est, horarum mensura, & diuisio, nõ uenit appellatione supellectilis. Casus singularis in l. quæsitum. §. Papinianus. ff. de fun. instructo. Item,

Horologium primò inuenit Lacedæmone Anaximenes Milesius, Anaximandri & Thaletis discipulus, quòd Græcè σκιοθήρικον uocant, teste Plinio lib. ij. c. lxxviij. Sed

Horologium Romæ primus instituit L. Papyrius Cursor, cùm ædem Quirino dedicaret à patre suo uotam ante duodecim annos, quàm cum Pyrrho bellatum esset: ut refert Plinius lib. viij. c. ult. ubi plenius uide, quando primum Romam ex Sicilia delatum fuerit, anno Vrbis ccccLxxvij.

Hortamur uerbum est etiam iurisdictionis concessiuũ. c. quia indicante. de præscrip. c. j. de testamẽ. Cardinal. in clementi. j. xj. oppo. de officio deleg. ubi dicit uerum, si addantur uerba cognitionem importantia: ut, Discutias, uel Cognoscas. Item est uerbum præceptiuum, si à superiore profertur. Cardinalis in clemen. ij. §. fina. de sepul. ubi idem dicit de uerbo, Rogamus. vij. q. ij. præsentiũ. xviij. q. ij. dudum. de testamen. c. j. Cardin. in clemen. j. de pœniten. & remis. Quandoque importat commissionem. ij. q. vij. sicut inquit.

Hospes, id est, tabernarius, promittens hospitari aliquem bis in anno, non tenetur ad æstimationem, si certis annis non hospitatus est eum. Ioannes Andr. in additio. Specul. de censi. §. fi. in addi. mag. & Lud. Pontanus in sing. uer. Hospes. uer. si promitto, &c.

† Adde, quòd hospes dicitur qui est extraneus à domo, secundum beatum Thomam super epistola Pauli ad Ephes. ij. & dicitur Græcè ξένος.

Hospes cogitur hospitari omnes uiatores. l. j. in fin. ff. fur. aduer. nau. caup. stabul. l. j. in princip. cum glo. nau. cau. sta. & Barto. in l. j. §. cura. de offi. præfec. urbis. Quod uerum, postquam incœpit tenere hospitium, non autem à principio, secundum Barto. in d. l. j. §. maxima. ff. nautę, cau. stabularij. & in l. licitatio. in princip. de pub. & in authen. omnes. C. communia de suc. & ibi per Baldum, item per Bartolum in l. mariti. §. j. de adulter.

Hospes, qui semel receptauit aliquem in hospitio, tenetur utili actione ex titulo, nautæ, cau. sta. sed directa tenetur, qui solitus est hospitari. Bartolus in l. mariti. §. j. ff. de adul. Vide gloss. in l. j. in princip. ff. de tributoria. in d. l. j. ff. nau. cau. stabularij. authentic. omnes. & ibi Baldus. C. communia. de succes.

Hospes etiam scienter receptans bannitos, non tenetur ad pœnam. Bartol. in l. omnes. C. de agricolis & censitis. lib. xj. l. sæpe. §. idem quæsijt. de fide instrumentorum. Alexand. in l. j. ff. de recept.

Hospes uendens uinum in fraudem statuti, quomodo puniatur. Bald. in l. non dubium. C. de legib.

Hospes, licet sit forensis, potest conueniri in loco hospitij, non solùm sub Potestate, sed etiam sub consulibus artis de pertinentibus ad artem. Baldus in l. hæres absens. §. si quis tutelam. ff. de iudi. & in l. iij. §. eo. ff. nautæ, caupones, stabularij. Item,

Hospes an teneatur de damno illato in hospitio hospitatibus. Bartol. quòd non, in l. quæ fortuitis. C. de pig. acti. per l. j. in fin. ff. fur. aduer. nau. cau. stabularij. & ibi do. & in l. ij. ff. nau. cau. stabularij. ubi uide per gloss. & Barto. in l. j. §. si cista. per Bartol. ff. depositi. & Bald. in rubr. C. eod. tit. in princip. & in l. j. uer. & nota ex primo. & in l. certi. in ij. oppo. C. locati. & in Spe. de furt. Quod uerum, si adhibuit diligentiam, quam bonus paterfamiliâs adhibuisset. l. & ita. §. ait prætor. & ibi Bartol. ff. nau. cau. stabularij. Item uerum, si protestatus est, quòd non uult teneri ad custodiam rerum, & dominus rerum consentit. l. fin. §. item si prædixit. & ibi omnino Alex. ff. nau. cau. stabularij. De hoc per Cy. & Bald. in l. ex diui. C. loca. & Bald. in rub. C. depositi. ff. nau. cau. sta. Sed tenet, etiamsi domino rerum simpliciter asignet claues camerę ad reponendũ res: quia non liberatur à custodia, nisi asignando protestetur: ut s. gl. & Bartol. in §. item si præallegato. & i. uer. Valisia. uers. j. ubi plenius. & in Spe. de fur. uer. quid de prima. & uer. quid si amicus. † Et per Francis. Aret. in l. qui accusare. in fin. C. de edendo.

Hospes recipiens à uicino hospite aliquos uiatores ad hospitandum, quos uicinus recipere non potuit, non tenetur eis de damno

Hospites recipi[illegible] ... pertinet cle[illegible] nobilib[illegible] ... nobilitate. 2. [illegible] 14.

de damno illato in eo hospitio, ad quod misit eos. Bald. in l. certi. C. locati.

Hospes recipiens à uicino non tenetur ut hospes: secus, si à uiatore. Bald. in l. iij. §. eodem. ff. nau. caupo. stabul. & ibi uide omnino per Alexand. in l. ait prætor. ff. nau. caupones, stabularij.

10 Hospitantes in monasterijs debent uti cibis monachorum. cle. ij. & ibi Car. in prin. de reli.

Hospes tenetur de culpa leuissima. Alexander in l. & ita. §. at hoc. ff. nautæ, caupones, stabularij. & per Barto. in l. j. ff. fur. aduer. nau. caupon. stabular. & in l. dominus horreorum. ff. locati.

Hospes inuitans ad hospitium, si pœniteat, tenetur ad interesse actione de dolo uiatori inuitato. Io. And. sing. in proœ. Dec. & Alexan. in l. j. ff. de precario. & in l. si pœnam. de uerbor. obliga.

Hospitari tenentur monasteria, & clerici. clementi. ij. & ibi Car. de censi. c. quia de præben. de monachis. c. j. de emp. & uend. Et intelligitur de clericis habentibus beneficia sufficientia hospitalitati. Card. ubi s. ubi dicit, eos etiam per excommunicationem cogi posse. De quo per Innoc. & doct. in d. c. j. Vnde

Hospitalitas est ex debito in religiosis, & clericis: ut ibi. sed quandoque non, ut ibi per Car.

Hospes potest retinere fardellum, uel ensem uiatori, pro mercede. Bal. in l. certi. ij. q. C. locati.

† Hospes antequam hospites recipiat protestari debet. Feli. in in c. cùm M. Ferra. circa prin. de constitu.]

Hospitis familia torqueri potest pro furto commisso in hospitio. Barto. in l. j. in fi. si famil. furt. fecis. dica. & Alexand. in l. j. in fi. ff. furti aduers. nau. & quod per Barto. in l. j. de offi. præfecti uigil.

Hospitans aliquem in sua domo recepta mercede pro uictualibus, licet non sit hospes, uel tabernarius, tenetur edicto nau. cau. sta. non si gratis. Flo. in l. si mensor. §. hoc iudicium. in fi. ff. si men. fal. mo. dixe.

Hospes passiuè, id est, hospitatus, & aduena, qualiter differat, in l. hæres absens. §. j. ff. de iudi.

Hospes tenetur assignare episcopo bona peregrini in hospitio defuncti intestati, ut inter pauperes distribuantur, aliàs fit intestabilis, & tenetur pœna tripli. auth. omnes. & ibi Bal. C. communia de succes.

20 Hospes an teneatur de damno dato in hospitio, stante statuto, quòd cõmune teneatur damnum passo. Pau. de Castr. consi. cccxlix.

Hospiti an fiat remissio pensionis pro tempore guerræ. Bartol. in l. cùm in plures. C. locati. & s. uerbo, Conductor. uersicu. lix.

Hospes non tenetur de furto facto post sequestrationem factã per officialem. Bal. in l. certi. C. locati.

Hospitis materiam supple infrà uerbo, Tabernarius. per discursum.

Hospitium si comburatur, nec appareat, an culpa hospitam, uel domini: uide Bald. in l. si creditor. C. de pig. act. & in l. quę fortuitis. eod. ti. & j. Incendium. in princip.

Hospitium commune inter duos, quorum unus uelit locare, alter non, locandum est arbitrio boni uiri, si consuetum est, non aliter. Baldus in l. j. in fine. C. qui testamenta facere possunt.

Hospitium non uenit appellatione domus. l. j. §. habitare. per Flori. ff. de his, qui deie. uel effu.

Hospitium in domo præstitũ à nobili annuatim semel per triginta annos episcopo eunti ad uisitandum, præsumitur potius præstitum ex urbanitate: quàm ex obligatione, & ideo potest denegari in futurum. Innocen. in cap. cùm ecclesia. de causa possessio. & propriet. Flor. in l. si cùm uis. si serui. uendi. Sed si ex obligatione debeatur, an possit episcopus propria authoritate ingredi domum. s. uer. Episcopus in spiritualibus. uersicul. xxij. & dixi plenè in tracta. de Episcopo.

Hospitale tenetur receptare pauperes. Ba'd. in l. fancimus. §. sed & si quis. C. de Latina liberta. tollenda.

de hospitalib. Menoc. S. ubi Gutier. cano. nº 29. et 21. s. v. Pia loca.

Hospitalia, quæ non sunt religiosorum, non sunt religiosa, secundum Lauren. in clemen. ij. §. præmissa. de reli. domi. ubi Cardi. quòd

Hospitalia, etiam subdita religiosis, non dicuntur religiosa, nisi in eis seruetur disciplina regularis. Vnde

Hospitalia etiam religiosorum esse possunt, ut ibi. & in cle. j. §. nonnulli. & ibi Car. de exces. prælat.

Hospitalia sunt de parochia ecclesiæ matricis. Card. in cle. ij. §. fi. de relig. domi.

† Adde, quòd hospitalitas exercenda est omnibus indifferenter. c. quiescamus. xiij. dist. & omnibus exemplo sanctorum persuadetur. §. j. xlij. dist. quę etiam per Christum commendatur in dicto §. de aqua. per bea. Paulum ad Hebræos xiij. hospitalitatem nolite obliuisci, &c.

† Adde hîc, an hospitale gaudeat eodem priuilegio, quo & ecclesia: uide Petr. de Anchara. Cardin. domi. Anto. Abb. & Barb. in ca. ex literis. de consue. Ioan. de Fant. Ioan. Andr. & alios in ca. ij. de restitu. in integr. libr. vij. Hostien. in ca. conquestus. de foro compet. lib. vj. doct. in c. de quarta. de præscri. Abb. in c. accedentibus. de priui. Bald. in l. si quis ad declinandam. C. de episcop. & cler. in authen. licentiam. C. de episc. & cler. Angel. in auth. de alie. & emphy. §. si non quidam. Archidiac. xvij. q. iiij. c. diffinitiui. Bald. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacr. san. eccles. Gul. de monte Lau. in cle. quia contingit. de reli. domi. Innocen. in c. cùm ad sedem. de resti. spol. Abb. in c. cùm sit generale. de foro competen. Pet. de Ancha. in cle. dispendiosam. de iudi. & in clemen. j. de in integrum restit. & in cle. causam. de elect. Abb. in c. fi. de testamen. Lap. in c. j. §. hoc autem. de elec. lib. vj. & in tractatu de Xenodochijs, q. xl. & lvij. Paul. in cle. constitutionem. aliàs in cle. causam. de elec. Bald. in l. orphanotrophos. C. de epis. & cle. gl. in c. quidam. xviij. q. ij. Bar. in l. omnia priuilegia. C. de sacrosan. eccle. Abb. in c. pe. de immu. eccle. Et cõclude pro parte affirmatiua.

Hospitale substitutum filio pupillo non potest uiuo pupillo remittere fideicommissum: secus, si sit substitutum puberi, & sic per fideicommissum. Paul. de Castr. in l. j. C. de pac. & Alexand. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de uerborum obligationib.

Hospitalia sunt reparanda. cle. ij. de relig. domi. Card. in cle. j. §. nonnulli. de exces. præla.

Hospitalia misericordiæ sunt permissa. Bar. in l. j. §. si permittitur. de colleg. illicitis.

Hospitale substitutum filio in bonis, an filio repudiante succedat eo uiuo. Bal. in l. j. C. de pact.

10 Hospitale substitutum substituto compendiosè per uerbum, Quandocunque, succedit instituto morienti post substitutum. Barto. & Angel. in l. quandiu. de acquiren. hæred. & Imo. ibi.

Hospitale hæres non tenetur facere inuentarium. Item,

Hospitale hæres potest dimittere hæreditatem damnosam, etiam sine beneficio restitutionis in integrũ. Bald. in l. fi. v. q. C. de iure delib. Ang. in auth. de alie. & emphy. §. si uerò quidam. el ij. & s. uerbo, Ecclesia. uer. cx.

Hospitale debet fieri intra annum ab hærede grauato illud facere. Bal. in l. orphanotrophos. de epis. & cler.

Hospitale æquiparatur minori. d. l. orphanotrophos. per Bald. Vnde

Hospitale restituitur in integrum, sicut minor. Bald. in d. l. orphanotrophos. Quod est uerum, nisi sit constructum sine episcopali authoritate. Bald. in auth. hoc ius porrectum. de sac. san. eccle.

Hospitalia eriguntur authoritate episcopi, ut sint religiosa, & habeant altare, ecclesiam, & cœmiterium. Card. in cle. ij. §. fi. de relig. domib.

Hospitalia sunt instituta ad pauperes recipiendos. cle. quia cõtingit. in prin. & ibi Car. de relig. domib.

Hospitalis fructus superflui quomodo seruentur. s. Fructus beneficij.

Hospitalium cura non est negligenda. cle. ij. & ibi gl. & Car. de relig. domib.

20 Hospitalis bona an alienentur. suprà, Bona ecclesiæ. uersicul. iiij.

Hospitalia tenentur ad onera episcopalia, scilicet cathedraticum,

ticum,& procurationem. Cardi.plenè in clemen.ij.in princip.xij.q.de relig.domib. Et ibi dicit,an possint uisitari per episcopos.

Hospitale si non habet altare de licentia episcopi, non potest in eo celebrari in magnis festiuitatibus. Cardina.ubi supra, quæst.xiiij.

Hospitalia non possunt conferri religiosis regularibus. Car.in cle.ij.xiij.q.de præben. & in cle. quia contingit.de relig.do. ubi etiam dicit,quòd

Hospitalibus clerici, & religiosi laici præfici possunt. xviij. quæst.ij. quidam.& in cle.quia contingit.§.ut autem. de relig.domib.

Hospitalia quandoque dicuntur xenodochia, id est loca senũ, uel debilium personarum: quandoque leprosaria, à leprosis: quandoq; eleemosynaria ab eleemosynis. Card.in cle.ij. de præben.& cle.ij.de relig.do.in prin.

Hospitalia non ueniunt propriè appellatione ecclesiæ. in cap. ij.& ibi Abb. de consue. nec appellatione beneficij, sed pij loci,uel religiosi sic. Cardina.in clemen.ij. in q. de iud.in q. iij.si quis omnem.uersic.quicunque.de ele.c.sciant.& c.generali. libr.vj.& Cardi. in clem.j.vij.q.de seq.pos.& fruc.sed appellatione officij sic.Car.ubi s.q.iij.per c.Apostolica.viij.

† q.j. † Et per Felin.in c.de quarta.de præscrip.in fi. & do.Pe. Philipp. Corn. in consil.iij. incip. In præsenti. in litera A.in iij.parte.]

Hospitalia in titulum non conferuntur. Card. in clem.fin.xiij. q. in opp.de procur. etiam per legatum de latere. Cardin.in cle.ij.iij.q. de præbend. nisi à principio constitutum fuerit: uel nisi sit consuetum conferri: quia potest tunc etiam per episcopum.Cardin.in d.cle.ij.ij.q. de præbend.& no.in cle. quia contingit.de relig.do. & ibi Cardi.in d.cle.ij.q.fi.quòd eleemosynaria non.

Hospitale præsumitur constructum cum authoritate episcopi,si in eo missæ celebratæ sunt. Archidiac. de conse. distinctio.j.nemo.

* Hospitia pauperum infirmorumque recipiendorum causa constructa, ijsdem gaudent priuilegijs, quibus & ecclesiæ. Spec.in ti.de instru.edit. §. nunc uerò aliqua.colum.xxvj.l. omnia. ubi Bart. C. de episco.& cleric.Abb.in c.ij.not.ij.de consuetu.Bald.con.cxxiiij.uol.iij.Abb.con.xiiij.col.ij.con. xxxij.col.fi.con.cij.col.ij.uol.ij.Ben.Capr.con.liiij.col.pen. Corne.consi.ccvj.in princi.uol.j.con.xiij.uol.iij.Dec.cons. ccccIxxxviij.nu.4.cō.diiij.nu.j.Æmili⁹ Maria Manolessus.

Hospitale constructum authoritate episcopi habet priuilegia ecclesię.clem.quia contingit.de reli.do.& Bal.in auth.quas actiones.de sacros.eccl.& ĩ.eo.uer.xxxviij.

* Hospitali, ut ecclesiæ bonorum omnium facta donatio, cùm præsentium, tum futurorum, ecclesiæ causa ualet, firmaque omnino.sec.com. Doct. opinionem, est Barto. in l. fin.C.de pact. Bald.in authen. si qua mulier.col.fin.C.de sacrosan.eccle. Alexand.in l.stipulatio hoc. col.antepen.ff.de uerbor.obliga.Abb.in c.præsentia.v.not.ubi Dec.no.vij.de probat. & in c.fi.no.j.de succe.ab intest. in c.j. de cōces.preben.c.ut priuilegia. de priuileg.Mari. in tract. oblat.libel.x. Abb.con.cij.uol.ij.Dec.con.cccclxxxviij.nu.v. Carol.Rui. con.vij.uol.iij.Aemilius Maria Manolessus.

Hospitali, ecclesiæque sine insinuatione facta donatio, rata firmaque est.l.pen.in princ.C.de donatio.Bart.in l.illud.C. de sacros.eccle. Spe.in tit.de instru.edit.§.porrò.in extrem. Anto. Canar.in tract.insinuat. q.xlj. Ias.cō.clxix.col.iij.uol. iiij.Dec.cō.cccclxxxviij.nu.7.Frā.Rip.de reuocand.donat. con.ij.col.fin. Aliud tamen sentiunt Guliel.Cune.Bal.Pau. Cast.in d.l.illud.Ma.Soci.in trac.oblatio.libel.ix.q.vj. & uidentur pro eis esse iura in d.l.pen.d.l.illud. quæ generaliter prorsus loquuntur.Aemilius Maria Manolessus.

* Hospitali si est relicta hæreditas, in testamento facto præter statuti formam, quæ in testamento ad pias causas negligi potest.Bald.in l.generali.q.j.C.de sacrosan.eccles.Abb.in c. relatum.ij. de testamen. hospitale eam capere potest. Dec. in termin.con.cccclxxxviij.Aemilius Maria Manolessus.

† Hospitali destructo, cui applicentur bona. Felin. in c. cùm dilecta. colum. fin. de rescriptis. Multa priuilegia hospitalis, & de materia, Felin. in cap.iiij. colum. ij. & iij. extrà, de præscrip.

30 Hospitale priuatum potest quilibet facere in domo propria.Inn.in c.ad hoc.de relig.domib.

Hospitale est opus misericordiæ. Bald. in Marga. uer. Hospitale.

Hospitale hæres prohibitus alienare,an possit permutare meliorando.Pau.de Cast.consi.xvj.

Hospitale substitutum compendiosè post mortem duarum filiarum an, & quomodo succedat post mortē unius tantum, uel ambarum.Pau.de Cast.consi.ccxxxiiij.

Hospitale substitutũ pluribus inuicem substitutis, an admittatur post mortem omnium.Pau.consi.ccclij.

Hospitale pauperibus in loco ubi testator instituit pauperes, debet eligi per episcopum distributorem. l. si quis ad declinandum.& ibi Bart.C.de epis.& cler.

Hospitale, sicut ecclesia, est tutum refugium confugientibus, ut in eo capi non possint.Arch.xvij.q.iiij.diffiniuit. Bal.in l. si quis.§.in omnibus.de epis.& cler.

Hospitale hæres post mortem uxoris uenit per fideicommissum, & si destruatur, pauperes loci in genere succedunt eius loco. Baldus in l. extraneum. C. de hæredibus instituendis.

† Hospitalis bona an in emphyteusim per rectorem concedi possint sine licentia episcopi, ita quòd rector successor reuocare non possit: uide do.Pe.Phi.Cor.in consi.ccvj.incip. Licet.per totum.in j.parte.]

Hospitalis bona gaudent eo iure, quo bona ecclesiæ. l.omnia. & ibi Barto. C.de episc. & cler. c. ad hoc. c.de xenodochijs. & c.quia contingit. de relig. domi. & Alexand.consi.cxx.in j.parte.& Alexand.in consi.ix.ij.parte. & in l.semper.§.fi.de iure immuni. Quod uerum, si est constructum authoritate episcopi. Bald. in authen. quas actiones. de sac.san. eccles. quia dicuntur ecclesiastica: ut in d.cle.quia contingit. & ibi Cardin. ubi ideo dicit,quòd pro eis est adeundus iudex ecclesiasticus, & eadem solennitas in alienando requiritur.in

† d.cle.§.illi.per Card.q.ix. † Et per Feli.in c.quarta.de præscrip.& per do.Pet.Philip. Cor. in consi.lvij.incip. In causa. in litera C.& F.in iij.parte.

Hospitale constructum sine authoritate episcopi potest destrui per construentem ad libitum suum.gloss. penul.in cle. quia contingit. de relig.domi. xviij.q.ij.quidam. c.inter dilectos. de donat. & Bald. in l.orphanotrophos.de episco.& cler.Item,

40 Hospitale an patiatur detractionē Falcidiæ de legatis. Pau. de Castr.consi.cclxxxviij. & consi.cclxxv.ubi idem dicit de

† Trebellianica.†Et per Feli.in c.de quarta.de prescri.iij.col. circa finem.]

Hospitalia nō permutantur cum beneficijs, si in eis instituuntur clerici,tanquam administratores: secus, si perpetui. Car. in clem.ij.de præbend.q.xj.

Hospitalia in titulum permutantur. gl.& Card.in cle.j.iij.q.de rerum permuta.

Hospitali non religioso non possunt annecti iura spiritualia: aliàs sic. Car.in cle.ij.§.fi.post gl.de præben.

Hospitalia an ueniant in literis.clem.ij.& ibi Card.in §.fina.de præbend.

Hospitalia non comprehenduntur in literis motu proprio cōcessis.Item nec concessæ super fructibus. gl. & Card.in cle. ij.de præbend.

Hospitale constructum sine authoritate episcopi non dicitur pius nec religiosus locus, nec gaudet priuilegio piorum locorum. glo.ordi.xviij.q.ij.quidam.Pau.cons.ccxcv.& s.eo. uersic.xxviij.& Cardin. post gloss. in clemen.ij. de præben. & in clementi. ij. de relig. domib.& Alexand.con.lxx.Hilarius.iiij.parte. Nec gaudet beneficio restitutionis in integrum.Bald.in auth.hoc ius porrectum.ij.col.de sacros.eccl. & in l.orphanotrophos.in prin. & in fi. de episc.& cler.uide Insti.de rerum diui.§.sacramēta. & ĩ.Restitutio quibus.uer. cxxx.Imò potest alienari.Innoc.in c.inter dilectos.de dona. & Bald.in uer.Hospitale.uer.j.

Hospitali religioso potest annecti ecclesia curata, non autem profano. gloss.text. & Cardinal. in clementi.ij. §.j. de præbend.

Hospitale succedit infantibus expositis in eo, si alij non supersunt. Bal.in l.si qua illustris. C. ad Orficianum: aliàs fiscus: ut ibi.

ut ibi. non tamen debet habere legitimam in bonis eorum. Bald. in l. fin. C. de infan. expo.

Hospitalium cura potest committi alteri, quàm episcopo, ex priuilegio papæ. glossa & Cardinal. in clement. ij. de relig. domi.

50 Hospitale, quod debebat fieri in domo testatoris, si uendatur, & de precio alia domus ematur, fieri debet in domo empta. Bartol. in l. placet. de lib. & posthumis. & in consil. xliiij. Ioan. de Pra. in l. filiæ. §. Titia. de condi. & demonst. Bartol. in simili in l. si seruus. §. quinque. de lega. j. & in l. si ita. in fi. de auro & argen. le. ubi Bartol. sing. loquitur.

Hospitalis bona sine solennitate non possunt alienari. clem. quia contingit. de reli. do. l. orphanotrophos. de epis. & cleric. Paul. de Castro consil. xvj. scilicet requisita in alienatione rerum ecclesiæ, si est religiosum. Cardinal. in d. clem. §. illi. ad fi.

Hospitali an actio requiratur per stipulationem priuatæ personæ. in Spe. de arbit. §. viij. uer. sed pone.

Hospitale committitur in perpetuum. gl. & Card. in cle. ij. §. ut autem. de relig. domib.

Hospitij causa an uideatur fecisse abbas exemptus, qui quadraginta annis soluit episcopo procuratioñe, uel episcopo acquiratur præscriptio contra abbatem. in Speculat. de instrumentorum edi. §. xj. uer. quid ergo.

Hospitalitatis causa quando aliquid fit, non sufficit probare tempus, nisi probetur titulus. in Specul. de præscri. uer. hoc etiam nota.

Hospitali si quis dat simpliciter, an etiam bona uideantur debita. in Spe. de testa. mona. uer. xxxiiij.

Hospitale collatum in titulum beneficij, habet naturam hospitalis. in alijs. Card. in cle. ij. in fi. de præbend.

Hospitalarius non tenetur seruare promissa ei, qui multa promisit hospitali, & non seruauit. Baldus in l. pollicitatione. C. de donationibus ante nuptias.

Hospitalarij iuramentum non firmat contractum aliàs nullũ. j. Iuramentum. uer. ciij.

Hospitalarius solo animo possessioñe amittit. Innoc. in c. cùm ad sedem. de resti. spol.

Hospitalarius non debet satisdare. Bal. in d. l. orphanotrophos. Vide in Specul. de instrumentorum edi. §. xvij. uer. sunt etiam. gloss. & Cardinal. quòd non, in clem. quia contingit. §. illi. iiij. quæst. de relig. domib.

Hospitalarius esse potest etiam laicus uxoratus. clement. quia contingit. de relig. domib. Bartol. in l. quod constitutum. de testamento mil. Cardinal. in cle. ij. de præben. & in cle. prædicta. §. ut autem. iij. q.

Hospitalarius non potest conueniri coram iudice laico, si fuit constructũ hospitale authoritate episcopi, aliàs sic. Hostien. in Summa, de reli. §. j. uer. quid de. & Antonius de Butr. in cap. ij. de foro compet. & j. Laicus.

Hospitalarij sunt minus religiosi, quàm monachi. Innoc. in c. in nostra. de sepul. & Bal. in Marg. uer. Templarij.

Hospitalarius, etiamsi est clericus, qui furtim subtraxit bona hospitalis, potest carcerari, & detineri, donec satisfecerit: & potest etiam excommunicari. cap. dilectis. & ibi Baldus de appellationib.

Hospitalarius æquiparatur tutori, & curatori, tam in bonis hospitalis, quàm in bonis hospitantium. l. orphanotrophos. & ibi Bart. C. de epi. & cle. in Spec. de instru. edi. §. fin. uer. sunt etiam. nisi in reddenda ratione, quam tutor non reddit, nisi finita tutela. Card. in d. clem. §. illi.

Hospitalarius non tenetur reddere rationem de bonis hospitalis administratis. l. orphanotrophos. & ibi Barto. de epi. & cle. Quod est uerum, secundũ Bal. ibi. s. pupillis & orphanis: sed episcopo, & superiori sic omni anno, secũdum Baldum in auth. licentiam. eod. tit. per cle. quia contingit. de religiosis domi. in §. illi. & ibi Cardin.

* Hospitijs publicis, pijsq; qui præsunt, cùm rationes reddere debeant. c. quod cótigit. & ibi doct. de reli. dom. in Clem. Bald. in authen. licentiam. C. de episcop. & cleri. & indicem, inuentarium uulgo appellant, rerum hospitij conficere debent. Bald. in l. orphanotrophos. C. de episco. & cler. Augus. Bero. in c. qualiter & quando. num. 70. de accusation. Andr. Barb. consi. lxj. c. x. num. 3. uol. iij. Specul. tit. de instrumentorum edit. §. fi. Æmilius Maria Manolessus.

Hospitalarij mandatum quando finiatur. Cardin. in cle. fi. xiij. quæst. de procur.

Hospitalarius esse potest etiam clericus, & religiosus laicus. xviij. q. ij. quidam. Cardin. in clem. ij. xiij. q. de præb. & plenius in cle. ij. §. ut autem. de reli. do. quòd potest esse laicus, & illiteratus, dum tamen prouidus, & non suspectus de dilapidatione, & abusu bonorum, & melius in ij. q. Sed an monachus, ibi. ij. q.

Hospitalarius, etiam non requisitus, debet omni anno reddere rationem. d. clem. quia contingit. §. illi. cum gloss. & Cardin. de relig. domibus. Sed non nisi semel in anno, si plenè reddidit. Card. ibi. q. viij.

Hospitalarius potest alienare cum decreto bona hospitalis, nõ sine, nisi quæ seruari non possunt. Card. ibi. ix. q. secundum Pau. sed ipse ibi tenet contrà, s. non requiri decretum.

† Vide Bald. in l. si prædia. de reb. eo.]

Hospitalarius potest prædicare. Card. in clem. j. in princip. vij. de relig. domib.

Hospitalarius dicitur usurarius bonorum hospitalis. Cardinal. in clement. j. in princip. in j. oppo. post gloss. de religiosis domib.

Hospitalarius non potest ministrare sacramenta, nec celebrare diuina, sed tantùm disponit de prouentibus in pauperes. Card. in cle. ij. §. ut autem. ij. q. de relig. domibus.

Hospitalaria etiam fœmina esse potest. Cardinal. in d. §. ut autem. iiij. q.

Hospitalarius minor uigintiquinq; annis esse non potest, sicut tutor, uel curator. Card. ubi s̃. v. q.

Hospitalarius an dicatur persona ecclesiastica. Bald. in addi. Speculat. de sta. monachorum. uer. an rusticus. & in Specul. §. ij. uer. xxxvj. Item gloss. xvij. q. iiij. quisquis. Cardi. in cle. ij. xj. q. de præben. dicit, quòd non est religiosus. per c. fi. de reli. do. Alex. in l. semper. §. fin. de iure immu. † Et per Feli. plenè in c. ij. de fo. compe.]

Hospitalarius non debet ali de bonis hospitalis. Bald. in d. l. orphanotrophos.

Hospitalarius an teneatur facere inuentarium. Bald. ibidem, in Speculat. de instrum. edi. §. fi. uer. sunt etiam. quòd sic. & §. xiiij. uer. sed an teneatur. & Cardin. in clem. ij. §. illi. & ibi gloss. de relig. domib.

Hospitalarius an constituat procuratorem ad iudicium ante litis contestationem. Bal. in d. l. orphanotrophos.

Hospitalarius potest cum causa alienare bona hospitalis. Baldus ibi.

Hostia domorum nõ possunt extrahi, uel capi propter debitum etiam publicum, licet de consuetudine Perusij non seruetur. Angel. & Paulus de Cast. post Bartol. in l. cætera. uer. hoc senatus. el j. de leg. j. & Bald. in addi. Specul.

† de cita. uer. quod dicitur. & infrà, uerb. Porta. † Et Bald. in l. habitator. de rei uendi.] Sed scribi debuit sine h, ab ὀστέῳ Græco uerbo.

Hostio si citatur quis, non tenet citatio. Barto. in l. j. §. habitari. ff. de his, qui deie. uel effu.

Hostij limine citatio facta an teneat. Angel. in l. plerique. de in ius uoc. Alex. in l. j. §. j. de cloac.

Hostiorum appellatione cloacæ continentur. l. j. §. j. & ibi Bar. & Alexand. de cloac.

Hostium factum an dicatur in domo. Bald. in l. data. qui accunon pos. & leg. Gallus. §. ille. de lib. & posth. Bartol. in l. meminisse. de off. proconsul.

Hostis potest hostibus furari, & prædari. l. ij. & ibi Bald. C. de commer. & mercat.

Hostis non facit suas res alienas hostibus prædatas, & si uendat, emptor domino restituit. l. latrones. ff. de cap. Bald. in l. hostes. C. eo. tit.

Hostem decipere licet priuato, non autem capitaneo belli. l. j. §. non fuit. & ibi Bartol. ff. de dolo.

Hosti fides seruanda est. s̃. uer. Fides. in prin. Qui apud hostes est, testari non potest. in Spe. de instru. edi. §. xij. uer. xv. & j. Testamentum à quibus. uer. v.

Hostes an dicantur ciuitates inter se bellantes. suprà, Ciuitas. uer. lvij.

* Hostium

Hostium incursus pro fortuito casu habetur.l.in reb.in princip.ff.commod.l.& ita.§.sed si tota.ff. nautæ, caupones, stabularij.Ioann.Crot. consil.xij.numer. xiiij. Æmilius Maria Manolessus.

Hostibus dediti ad quid teneantur. Bald. C. de Lati.lib. tol.& per Alex.in l.hostes.in fi.de capt.

Hostium materiam supple j.uer.Inimicus.per discursum.

Huius, denotat principium temporis.Bart.in l.j. §. huius. in prin.ff.de iusti.& iure.

† Huiusmodi,hæc dictio refert dispositionem ad omnia præcedentia.per Felin.in c. Apostolicæ. in medio cum concor. ibi positis per eam.]

Humanitas est, appellare pro quolibet condemnato de crimine.in Specul.de appella.§. j. uersi. est præmissa.

† Adde,quòd humanitas dicitur id,quod Græci appellant φιλανθρωπίαν, quasi amorem in homines: & sumitur aliquando pro natura hominis, & aliquando pro uirtute, quæ consistit in exteriori subuentione,condescendendo defectibus aliorum,secundum bea.Tho.in epist.ad Titum, iij. c. Et aliquando pro eruditione in bonas artes.

Humanior pars est eligenda in sententiando.l.si præses.& in l. de interpretatione.de pœnis.

Humanius,quàm potest,interpretandum est.in Specul. de arbit.§.viij.uer.econtra.

Humana natura prona est ad malum.in Speculat. in iiij. parte, in princip.

Humilis homo dicitur,qui caret dignitate.Barto.in l. tutor.§.tutores.ff.de suspec.tuto.

† Humiliari nos oportet sub potenti manu Dei,ut nos liberet in tempore tribulationis.cap.nulli.iij.q.j.

Humanitas in prælato,& in principe,splẽdet ultra alia.in Spe. de aduo.§.v.uer.commendet.

Humiliare se debet orator,& aduocatus,suam insufficientiam allegando.eod.tit.§.vj.uer.aduocatus ergo.

† Humilitas esse non potest,ubi non est ueritas.in c.cùm humilitatis. xxij. q. ij. Et qui sine humilitate uirtutes congregat, quasi in uentum puluerem portat. secundum Gregorium, quem refert gloss. in clem.j.in uerbo, humilitatis. de relig.domib.†

Humilitas est intuitus propriæ conditionis, & sui conditoris uoluntaria mentis inclinatio,& contemptus propriæ excellentiæ quæ commendatur,sicut superbia reprobatur.Card. in cle.dudum.§.statuimus.de sepul.

† Humilitatis exemplum est omnino nobis in terris relictũ, ut luce lucidius cõstat de humili Iesu Christo, Deo nostro: nam deposita maiestate, parui fecit deitatem suam, & humiliauit semetipsum, ita ut & in crucem subigeretur, ut habetur ad Philippens.ij. Ipse etiam dominus Iesus agnus mansuetissimus dicit expressè Matthæi xj. Discite à me, quia mitis sum,& humilis corde.Et etiam luce clarius constat de eius sacratissima matre regina cœli,terræq;,ac mundi domina,quæ se ancillam uocat,ut scribitur Lucæ j. & dicit extrauag.Sixti IIII.cum præcelsa.sub tit.de reliquijs,& ueneratione sanc. quòd diuina prouidentia humilitatem eiusdem uirginis Deiparæ ab æterno respexit. † Et dicitur Græcè ταπεινότης.& est uirtus,secundum Bernardum, qua uerissima sui cognitione sibi ipsi quilibet,uilescit.

Hyperdulia quæ dicatur,suprà uerbo, Dulia, uersiculo unico.

Hypocrita an teneatur ad restitutionem eorum, quæ lucratus est sub nomine boni Christiani. l. lucrum.

Hypocrita reprobandus est.clem.fin.§.ix.de hæret.& ibi Cardinal.plenè.

Hypocrisarius, quandoq; ponitur pro syndico,quandoque pro œconomo.in Speculatore,de his,qui alieno nomine in iudi.interuen.uersicul. Syndicus.

Hypostasis, id est, suppositum, id est, indiuiduum, uel substantia.not.per Cardina. & gloss.in clement.j.in princip.in x. quæst. de summa tri.ubi etiam dicit, quòd differt à persona,quæ est rationalis naturæ indiuidua substantia.

Hypotheca generalis omnium bonorum non comprehendit ea,quæ quis specialiter non obligaret.l.obligatione. & l. seq. ff. de pig.& s̃.uer. Generalis. uer. xlv.Et an merces,j̃.uerbo,Merces.uer.xiiij.

Hypothecatio rei,quæ fuit maiorum suorum,etiam pro quanto ualet res ipsa,nõ dicitur facta sine spe luitionis:quia præsumitur animus luendi, propter affectionẽ: & ideo per eam inducitur legati illius rei reuocatio:qđ secus esset in alia re, Alex.singulariter in l.iij.in fi.C.de leg.

Hypotheca uenit appellatione pignoris, etiam in statuto de pignore.Pau.de Cas.& Alex.contra Bar.in l.si rem.§. propriè. ff.de pigno.act.& j̃.Pignus.uer.xxxiiij.

Hypotheca differt à pignore tantummodo in sono uocis.l.res. §.inter pignus.ff.de pig.& j̃.uerb.Pignus.uer.xliiij.

Hypotheca perit cum re hypothecata.Barto.in l.rem alienam. ff.de pig.act.l.fœnerator.& ibi Bartol.ff.de usuris.

Hypotheca sine principali esse non potest. l. res. de pigno.l. fideiussor obligari.in prin.ff.de fideius. Bald. contrà in l. cùm oportet.§.fin.C.de bo.quæ li.per glos.sing.in l. si hęres pecuniam.ff.ad Treb.& Bald.in l.ij.C.de luit. pig. sed transfertur sine principali.Bar.in l.grege. §. cùm pignori.ff.de pig. & j̃. eod.uer.xxxiiij.

† Hypotheca tribuit ius possesionis & apprehendendæ, & adipiscendæ,& fortius retinendæ.Albe.Brun. consil.j. & ij. colum. j.

Hypotheca specialis in re operatur,ut secundus creditor,cui constituta sit,præferatur in re ipsa empta de sua pecunia alijs,etiam anterioribus.l.licet. C.qui po.in pig. ha. & ibi do. uide l.quamuis. C. de pig. & s̃.uer. Creditor.in hypotheca. uers.xxxvj.& xxxviij.& seq.

Hypotheca specialis in re cõducta operatur,ut conductor possit sibi rem ipsam retinere pro interesse & pro pensione soluta re habenda:per tex.sing.in l.creditor.§.fin.de dist.pig. secundum Ioã.de Imo.& Ludo.in l.qui absenti.§.j. de acquir. poss.& Ioann. de Imol. in l. filius. §. diuus. de leg. præstan. per Bartol.& Ioan.de Por. & Alexand. in l. si filio.§. fi. solut. matrimo.& in l.si fundum.ff.loca.& Bald.in l.emptorem.C. eod. titul. Quod est uerum, etiamsi sit uendita per locatorem. Bartol. in l. j. ff. de superfic.& infrà,& d.§.fi. & ibi Alexand. & Bald.in l.j.de fructibus,& lit. expen. Ioan. de Imo. in l.filius.§.diuus.de lega.iij.

† Hypotheca si successor uoluntarius non uult stare colono, an colonus possit retinere bona locata iure hypothecæ ex eo,quia in instrumẽto locationis omnia bona locatoris fuerunt hypothecata pro obseruatione contractus.uide d. Pet. Phi.Cor.in consi.vj.incip.Licet.per totum.in iiij.parte.]

Hypotheca tacita transit,ad quęcunq; transit actio dotis.Bart. in l.j.j.col.ff.solu.matr.

10 Hypotheca generalis an, & quando præferatur speciali, & econtrà.in l.quamuis.C.de pigno. & in l. si generaliter. & in l.licet.C.qui potiores in pig.haben.& in l.ij.in princip. ff. e. tit. Speculat.tit.de dona.inter ui.§.iij. uer. an mulier. & seq. quòd specialis posterior non præfertur generali anteriori, nisi in casu d.l.licet.

Hypotheca an constituatur per licentiam datam creditori de occupandis bonis propria authoritate, scilicet à debitore. tex.fin.l.creditor.§.qui post.ff.qui po.in pig.ha.& Bal.quòd sic,in l.creditores.in fi.C.de pignor.

† Hypotheca an per statutũ induci possit, ita quòd præualeat contra publicum iuramentum.uide d.Barth.Soci. in consi. ccxl.in uer.circa præsentem.uersi.secũdò quia.in ij.parte.]

Hypotheca constituitur per licentiam de uendendo cõcessam creditori.Bal.in d.l.creditores.in fine.

Hypotheca non tollitur per sententiam in actione personali, latam per creditorem contra principalem,uel fideiussorem, si nõ sequatur satisfactio. & ideo potest intentari cõtra possessorem,non obstante,sentẽtia.l.tuam.& ibi Bal. C. de pig. & in l.grege.§.etiamsi.& ibi Bar.ff.e.tit.

Hypotheca non reuocat legatũ præcedens.l.iij.C.de legatis.

Hypotheca non tollitur per alienationẽ rei postea factam per debitorem alteri.l.debitor.& ibi Bal.C.de pig.Sed

Hypotheca transit cum re,& eam afficit, & eius possessorem.l. si prædium.& ibi Bal.C.de euictionib.

Hypotheca per alium acquiri potest alteri, non sine cessione.

tex.doc. Cy. & Bald.in l.fi.C.per quas perso. nobis acquiri. l.& si frater.& ibi Bald. C.de pignorib.

Hypotheca non habet locum pro donatione ante nuptias, sicut pro dote. Bald. in l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. Addo Bald. in l. ubi adhuc. in penul. col. uers. item quæro, nam lex nostra. C. de iure dotium.

Hypotheca pro dote an incipiat à die promissæ, an à die datæ. Bald. in d.l. assiduis.

20 Hypotheca an competat pro dote in bonis uiri minoris. Alexand. post Bartol. in l. si constante. solut. matri. & s. uer. Bona mariti. uer. ij.

Hypotheca tacita competit uxori tam pro alimẽtis sibi ob dotem debitis, quàm pro dote in bonis uiri. Bart. & doc. & Alexand. in l. si cùm dotem. §. si autem in sæuissimo. ff. sol. mat. & ibi Pau. de Cast. & in consi. viij. ad primum responde, &c. & Bald. in l. j. §. & ut plenius. C. de rei uxo. actio. quod est uerum, etiam pro alimentis debitis uxori, soluto matrimonio. Alex. ubi s. Item,

Hypotheca tacita competit in fundo, ex quo alimenta sunt legata. l. ij. ff. de ali. lega. & Alex. ubi s. Item in fundo pro illis assignato, ar. d. l. ij. Bar. in l. Lucius. e. tit. Alex. ubi s.

Hypotheca tacita prior præfertur expressę posteriori etiam fisco. l. j. ij. respon. C. rem ali. ge. & Dy. tenet in reg. qui prior. in vj. uide gl. in l. pignus. qui po. in pig. ha. Idem credo in altera dote, ut expressa posterior non excludat tacitam priorem ad dotem competentem: per l. assiduis. §. fi. dum dicit in dotibus præferri priorem. Cogita, & per d. l. j.

Hypotheca expressa trahitur etiam ad bona futura. l. fi. C. quæ res pig. ob. po. l. j. in prin. & ibi Bart. ff. de pig. sed non ad bona hæredis. l. Paulus. & ibi Bar. in prin. e. tit.

Hypotheca tacita trahitur etiam ad bona futura. l. hac edictali. §. is illud. uer. omnibus. C. de secun. nupt. l. cùm oportet. §. fi. C. de bon. quæ lib.

Hypotheca tacita non trahitur etiam ad nomina debitorum. gloss. no. in l. hæred. C. de hære. act. Sed Bartol. contrà in l. pater. ff. de dote præleg. nisi pro dote: ut ibi per gloss. non tamen ad futura. Bal. ibi.

Hypotheca tacita competit pro legato in bonis testatoris. l. ij. C. communia de lega. Insti. de lega. §. nostra. Quod est uerũ, etiam de iure antiquo, secundum Bar. in l. non est. ff. de pig. act. & in l. j. de lega. j. & Bal. in l. iij. C. ut in pos. lega. Item uerum deducto ære alieno. j. uer. Legatarius. uer. xv.

Hypotheca competens pro legato an possit remitti per testatorem. j. uer. testator. uer. viij. & xx.

Hypotheca specialis, quam testator constituit legatario in bonis suis, non derogat generali competenti de iure communi, per l. ij. C. communia de lega. text. est no. in l. fundus. ff. de annu. lega. Facit l. Lucius. ff. de ali. & cib. le. secundum Lud. Pon. in fin. uer. legatarius. & tenet Bald. no. in l. j. C. communia de lega.

30 Hypotheca generalis cõpetens uxori in bonis uiri pro dote, tollitur per specialem sibi constitutam in una re. in l. fi. C. de pac. conuen. ubi uide per gl. & doc. Item,

Hypotheca specialis constituta conductori in una re, an tollat generalem. Bald. in l. certi. x. quæst. C. locati.

Hypotheca specialis in re certa facit, ut creditor habens etiam hypothecam generalem, non possit uenire contra tertios possessores aliorum bonorum, nisi prius constet sibi non esse consultum ex speciali hypotheca, id est, quòd illa res sibi non sufficiat. le. ij. & ibi Bald. C. de pig. & ibi Bar. & Spe. de solut. §. j. quia

Hypotheca generalis censet cõditionalis, & subsidiaria: ut ibi.

† Hypotheca non potest aduersus tertios possessores intentari, si principalis est soluendo, & exigibilis. do. Pet. Phil. Cor. in consi. ccxlvj. incip. In hac. in litera H. iiij. parte.]

Hypotheca an possit cedi sine principali. Bar. & Alex. in l. fideiussor obligari. in princi. ff. de fideiusso. gl. & Bal. & Ang. in l. fi. C. de hæred. uel act. uendi. & in Spe. de ces. act. §. j. uer. sed quid si cessi. & j. Hypothecaria. uer. viij.

Hypotheca in actione nouante non intelligitur repetita. l. nouatione. ff. de nouationibus. nisi expressè: quo casu retinet priuilegium prioritatis. l. iij. in princip. & ibi Bartol. ff. qui potiores in pig. habentur.

Hypotheca expressa habet locũ etiam in dote confessata. Ang. in consi. Punctus talis est. ser. Simon, &c. Vide tamen doc. & Bal. in l. assiduis. C. qui potio. in pig. habent.

Hypotheca uerbalis tantùm, id est, sine traditione, non uenit appellatione alienationis. sup. uer. alienatio. uersi. lxiij. post prin. ibi: Item datio in pignus, &c.

Hypotheca bonorum non posita in contractu, habetur pro posita, si notarius erat cõsuetus eam ponere in quolibet instrumento. Barth. Cæpo. in l. quod si nolit. §. qui assidua. ff. de ędili. edi. & probatur. ff. de pigno. l. & quæ nondum. §. quod dicitur. ibi: non ad illa, quæ quotidie inferi, &c. uer. futurarum rerũ, &c. & gl. in l. si fund9. uer. exigat. ff. de leg. commi. & no. in l. si filia. in princ. ff. fami. erc. & quod per Bald. in l. errore. C. de testa.

Hypotheca in instrumento omissa à partibus, si addatur à notario: per Bald. in l. j. ff. solut. mat. Et quid de pœna. j. Notarij officium. uer. xx.

40 Hypothecam nõ habet fiscus in bonis pro delicto, nisi post sententiam. j. Fiscus. el j. uer. xx.

Hypotheca, quæ datur secundo creditori, an sit eadem, quæ data fuit primo. gloss. & Bartol. in l. Aristo. ff. quæ res pig. obli. poss.

Hypotheca dissoluta per alienationẽ pignoris factam per debitorem cum consensu creditoris, non acquiritur amplius de nouo in pignore, etiamsi illud postea debitor redimat, quamuis sint hypothecata omnia bona præsentia & futura. Casus sing. secũdum Baldum, in l. soluta. C. de remi. pig. Vnde

Hypotheca futurorum intelligitur, nisi antè fuerunt in hypotheca, & desierint. ut d. l. soluta. per Bald. Sed Bartol. tenet contrarium in l. sicut. §. superuacuum. ff. quib. mod. pig. sol. ubi dicit, quòd talis res recidit in hypothecam generalem, non in specialem.

Hypotheca cõstitui potest etiam in rebus alibi sitis. gl. in auth. ut om. obediant iud. proui. §. hæc cõsiderantes. uer. hypotheca. Bal. in l. ij. in fi. C. mandati.

Hypotheca in bonis pro dote an extendatur ad bona hęredis. gl. & Bal. in l. ubi adhuc. C. de iure dot. & l. Paulus. ff. de pig. & Bald. in l. fi. C. qui po. in pig. hab. peuul. colu. quòd non, si sint separata à bonis uiri, aliàs sic.

Hypotheca pro dote tacita non præfertur priori expressę. communis opin. in l. assiduis. C. qui po. in pig. hab. Bartol. in l. idemque. ff. eo. tit. & Bal. in d. l. assiduis. & per Spe. de dona. inter ui. §. iij. uer. an mulier.

Hypotheca in dote non extenditur ad augmentum dotis. Bal. in l. si cõstante. in fi. per illum tex. in uer. iura hypothecaria. C. de donationibus. an nup. nisi expressè constituatur: quo casu cedit à tempore augmenti, non antè. d. l. si constante. & ibi Bald. & do. j. uer. Vxori hypothecam. uer. ij. & s. in uer. Augmentum. uersi. x.

Hypothecam tacitam non habet ciuitas, sicut fiscus. s. Ciuitas. in principio.

Hypotheca dicitur ius in re. l. eos. C. de pig. & Instit. de act. §. item Seruiana. Alex. in l. si filio. §. fi. sol. matr.

Hypotheca pro dote constituta eadem die præsumitur prior altera constituta ex alia causa, quando duæ eadem die constitutæ reperiuntur. Bal. in l. ad exactionẽ. C. de do. promi. per l. in ambiguis. ff. de regu. iur.

Hypotheca super guarentigia est summaria, sicut guarentigia, stante statuto, quòd summariè procedatur super guarentigia. Bal. in l. j. C. communia de legatis.

* Hypotheca generalis in omnibus bonorum præsenti uni & futurorum, non efficit, ut obligatio, uel cõtractus sit firmus eo casu, quo non esset, si hypotheca non fuisset addita. l. creditor cui non idoneum. ff. si cer. peta. Bart. in l. fin. C. quæ res pignori obli. pos. Ioan. Crot. con. cxxix. num. xvj. Æmilius Maria Manolessus.

Hypotheca constituta in omnibus bonis extenditur etiam ad rem pro qua est constituta, quia & illa uenit in hypotheca generali, ut res locata. Bar. in l. emptorẽ. C. loca. Io. de Imo. in l. si filio. §. fin. sol. matr. & est casus in l. cùm tabernam. §. fi. de pig. Albe. in Marg. tit. de pig. uer. sed pone, accepi, & s. e. uer. xxij. & j. Obligatio generalis. uer. xvj. Idem in speciali: ut s. eo. uer. xxij.

Hypotheca in bonis non extinguitur per alienationem bonorum,

norum, sed transit cum illis.l.j. C. rem alie.geren.& s.Alienatio.uer.cxliiij.

† Hypotheca an censeatur prohibita, si est prohibita alienatio.uide do. Pe.Phili.Cor.in consil.liiij.incip.Licet.in litera A.in iiij.parte.]

Hypotheca tacita non contrahitur in contractu episcopi, quia non habet fiscum.s.uer.Episcopus.§.j.uersi.v.

Hypotheca in bonis debet constitui per eum, cui est remissum onus satisdandi. Bar. & Alex.in l.j.ff.qui satisd.cogan. Item per eum, qui possidet immobilia, licet non cogatur satisdare.Alex.ibi.& in l.sciendum.post Bar.eo.ti.

Hypotheca contrahitur prius, quàm obligatio personalis. l. cùm oportet.§.fi.cum gl. & Bal. C.de bon.quæ li.& Alex.in l.fideiussor obligari.ff.de fideius.

Hypotheca constituta creditori ab emptore in re empta an resoluatur, quando uenditor uendicat rem ab emptore beneficio l.ij.de rescin.uend.per Doc.& Bal.& Pau.de Cast.in d. l.ij.Bart.in l.in diem.ff.de aqua plu.arcen.& j.uer. Venditio rescinditur.uersic.xxv. ij.col. circa fi.ibi: item si emptor hypothecauit.

Hypotheca in bonis constituta impedit alienationem bonorum, nisi remaneant alia tot, quod saluetur hypotheca. Bal. in l.executorem.j.col.C.de except.rei iudic. & j. Vsurarius. uer.xxxvj.adde l.j.C.rem ali.geren.

Hypotheca per errorem constituta à debitore credente se debitorem esse obligatum ad hypothecandum bona sua, cùm non sit, non potest rescindi ad instantiam debitoris.Bal.fin. in l.si ueritas. C. de fideicom.& Alex.in l.sed si me putem.§. j.in fi.de condi.indebi.

60 Hypotheca legatario competit in bonis defuncti. l.j. in fin. C.eo.de leg.non in bonis hæredis, ut ibi, nisi post sex menses, secundum gl.ibi.& l.certa.C.ut in pos.leg.Item nec in re alteri legata. glo.sing.doct.Bald.& Pau.de Cast.in l.si certarum. §. fin. ff. de test. mil. nisi alterum sit conditionale legatum.Bald.in d.l.j.ubi etiam uide, an idem sit, quando unum est in specie, alterum in quantitate. Sed an possit constitui hypotheca per testatorem in re hæredis pro legato, Bald.in l.j.in lectu.antiq.C.commu.de lega.glo.& Cyn. & doct.in l. assiduis. C. qui pot.in pig.ha. tenet quòd sic. Itē nec in ipsa re legata, sed in alijs pro ea.Bal.in l.j.C.commu.de lega.nec in feudo.Bald.l.ij.eo.ti.in princ.sed potest remitti per testatorem.j.Testator.uer.viij.

Hypotheca competens uxori in bonis uiri pro dote, non datur creditoribus mulieris.s. uerbo, Creditor uxoris. uersic. unico.

Hypotheca tacita non potest probari per testes.Bald.in l.conuenticula. in fin. C.de epis.& cler.sed expressa sic, quia scripturam non requirit de necessitate. l.cōtrahitur.& ibi Bart. ff.de pig. Sed an per scripturam priuatam testibus nō signatam, sed recognitam.Pau.de Cast.con.cccxcj.

† Hypothecam inducit pactum, ut liceat ingredi bona ꝓpria authoritate.ut not.Fran.Crem.nota.ij.†

Hypotheca debet constitui per aliquam obligationem, aliàs non consistit.l.contrahitur.& ibi Bar.ff.de pig.

† Hypotheca an constituatur, & à quo domino: uide do.Petr. Philip.Corn.in consi.cclxxxviij.incip. Quanquam.in litera L.in iiij.parte.]

Hypotheca solo pacto potest constitui.l.si tibi.§. de pignore. ff.de pig.act.Bar.in l.contrahitur.ff.de pignor.

Hypotheca in eadem re pluribus constituta, potest contra extraneum per quemlibet in solidum intentari: sed inter se facit meliorem possidentis conditionem, nisi sit cuilibet pro parte constituta: quia quilibet agit pro patre contra alium. l.si debitor. & ibi gl. & Bart.ff. de pig. uide l.idem.§.j.ff. qui pot.in pign.habean.

Hypotheca non extinguitur, licet rei hypothecatæ qualitas mutetur, ut quia de domo fiat hortus, uel cōtrà.l.si fundus. §.si res.& ibi Bar.ff.de pign.

Hypothecam esse expressam, uel haberi pro expressa, sunt diuersa.l.licet.& ibi Bar.ff.qui.mo.pig.tacit.contraha.

Hypotheca bonorum non soluitur, licet non seruetur noua transactio, pro qua hypotheca est constituta: quia illa durat etiam pro obseruantia prioris actionis.l.fi.& ibi Bart. quib. mod.pig.taci.contraha.

Hypotheca in bonis pupilli non potest constitui, nisi cum authoritate tutoris.l.j.ff.quæ res.pig.obliga.pos.Item requirit decretum iudicis, ut ibi gl. & Bar. Quod est uerū in expressa, quia tacita non requirit decretum. Bart.& Ang.in l.si cōstante.in prin.ff.solut.matr.

70 Hypotheca datur in bonis furis pro restitutione rei furtiuæ.Bal.in l.furti.C.de furtis.

Hypotheca an uideatur remitti per uerba contractus, Dicta bona pleno iure pertineant ad talem, & sua sint: per Alexā. consi.ccvij.ij.parte.

Hypotheca cōpetit fisco in bonis futuris, scilicet tacita.s.uer. Fiscus.el j.uer.xl.non ciuitati, nec ecclesiæ, ut ibi.

Hypotheca tacita competit mutuanti in emptionem certæ rei in illa re empta ex sua pecunia mutuata.glo.in auth.quo iure.C.qui pot.in pigno.hab.Alex.in l.si cùm dotem. §.fin.soluto matrimo.

Hypotheca etiam præfertur priori in casu.l.iij.§.fin.ff.qui pot. in pign.habean.

† Hypothecam anteriorem habere dicitur, qui anteriorē contractum habet.do.Pe.Phi.Corn.in consi.xxxvj. incip.Viso. in litera D.in iiij.parte.]

Hypotheca in feudo constitui non potest, aliàs perditur.c.imperialem.& ibi Bald.si de feu.fue.contro.& ideo non uenit feudum in ea generali: ut ibi.& Lu.& Alex.in l.si constante. solu.matri.& s.uer.Feudum.uer.lix.& seq.

Hypotheca in bonis extenditur tantùm ad bona existentia tempore contractus, non ad bona alienata, licet creditori debitor ante contractum promiserit, hypothecam etiam in illis.l.Titius.ff.quæ res pign.oblig.pos.

Hypotheca in re constituta, an diuisa re inter proprietarios remaneat salua in parte rei, quæ obuenit debitori, uel in tota re.Barto.in l.is, qui fundum.ff.de usufru.lega. tex.in l.Iulianus.§.idem Celsus.de actio.emp.adde l.iij.§.fi.& ibi Bar. ff. qui pot.in pig.hab.

Hypotheca remanet etiam post diuisionem rerum communium, in quibus fuit cōstituta. tex.sing.in l.iij.§.fi.& ibi Bar. ff.qui pot. in pign.hab.& j.

Hypotheca uenit in iudicio familiæ erciscundæ.Bart.in l.si pignori.ij.col.ff.fami.ercisc.

80 Hypotheca in fundo dotali non potest constitui per uirum, etiam de consensu uxoris.l.j. §. & cùm lex. C.de rei uxo. actione.

Hypotheca tacita inest doti. l. j. §. & ut plenius. & ibi Bart. C. de rei uxo.actio. Quod est uerum, ut soli mulieri competat: † ut ibi, non ut uiro cum priuilegijs suis.Bar.ibidem. † Et adde do.Barth.Soci.in consi.cclxiij.incip.Pro inuestigatione. uer.confirmo hoc ratione.in ij.parte.]

Hypotheca sicut potest induci & tolli solo consensu, ita & sola confessione. Barto. in l. cùm testamentum.C.de iuris & facti ignoran.

Hypotheca in multis casibus per leges sine partium conuentione inducitur.do.Bar.Soci.in cons.ccxl.incip. Circa præsentem.uer.primo, quia uidemus.in ij.parte.]

Hypotheca cōpetit à lege filio in bonis paternis, etiam in futuris pro suis aduenticijs administratis per patrem. l. cùm oportet.§.fi.de bo.C.quæ liber.

Hypotheca uera non præscribitur, etiam longa possessione creditoris, cui debitor hypothecauit rem alienam. Bald. in l.si sine.j.colum. C. ad Velleian. & Alexand. in l.ij. ff. de pigno.actio.

Hypotheca renunciata per mulierem in una re tantùm, remanet salua in alijs. Cynus & Baldus in l.iubemus. C.ad Velleianum.

Hypotheca in re uendita specialiter constituta uenditori pro precio, impedit rei alienationem.Bart.in l.si ita quis.§.ea lege.ff.de uerbo.oblig.

Hypotheca specialis in re certa nōn confirmatur per dominiū postea superueniens, si creditor tempore obligationis sciebat rem esse alienam.Ang.in l.j.ij.nota.ff.de pign.

Hypotheca in bonis soceri furiosi an remaneat nurui pro dote restituta suo filio, qui postea uiuo patre decessit.Pau.de Castr.consi.clxxiiij.

Hypotheca expressa, uel tacita, quæ dicatur.Pau.de Cast.consil.cccxcij.incip. Quanquam multa copiosè.

Hypothecæ beneficia uide in Spe. de renuncia. & conclu. uer. cùm beneficium iuris hypothecæ.

Hypothecaria actio est in rem, quia datur cōtra possessorem. l. pignoris. & ibi Bart. & Bal. C. de pigno. & l. pignoris. & ibi Bar. ff. eo. ti.

Hypothecaria datur ad rem, quæ erat in bonis debitoris tempore constitutæ hypothecæ. l. cùm res. & ibi Bartol. & doct. C. quæ res pigno. da. sit. Item ad rem, cuius dominum postea superuenit debitori, scilicet de æquitate, nō de rigore: ut ibi. Itē ad rem, si in ea ꝓbetur titulus debitoris. s̄. uerbo, Agens. uersic. lxx. & uer. Creditor in hypotheca. uersi. ij. ubi plenè. Item ad rem, quam tempore hypothecæ possidebat, & postea non desijt possidere, sed per alium detinet. Barto. & Alexand. in d. l. rem alienam. Item ad res post hypothecam sequestratas, & depositas apud alium, ut ibi, per Alexand.

Hypothecaria actio quæ, & quomodo in ea formetur libellus. Alex. v. uol. consi. cviij.

Hypothecaria utilis datur cōtra nomen debitoris datum pro pignore. l. j. & ibi Bal. C. de præto. pigno.

Hypothecaria præscribitur per x annos. l. j. & ibi Barto. & Bal. post gloss. C. si aduer. credi. & in consi. quæritur, nunquid præscriptio. in fi. & Paul. de Cast. in consi. cxv. in fi. & gloss. ordi. in l. cùm notissimi. in princ. C. de præscrip. xxx. anno. gloss. & Barto. in l. j. §. cùm prædium. ff. de pig. quòd possessor præscribit contra hypothecariam per x annos, cum bona fide. & per Oldra. in consi. xix. Item, si creditor consentit alienationi bonorum hypothecatorum: uel si sciat, & non contradicat. l. ij. C. de remiss. pig. Item non pręscribitur, si debitor possidet, quia præscriptione non obstante potest cōueniri per creditorem ad pignus. l. res creditoris, & ibi Bal. C. de pig. act. & in l. j. C. si aduer. cred. lib. vij. Quod est uerum per x annos, sed per quadraginta sic. l. j. & ibi Bal. C. de anna. excep. & Paul. de Cast. consil. cxv. uide gloss. ordin. in d. l. cùm notissimi. Vide in Spec. de act. seu peti. §. ij. uer. cæterùm. & de præscrip. uer. Sed de hypothecaria, & de solut. §. j. uer. item pone, debebas. Et quid si res aliena sit hypothecata. s̄. §. proximo. uer. lxxxiiij.

Hypothecaria si est præscripta, non potest uendi res hypothecata. Bal. in l. si à creditore. C. de act. & oblig.

Hypothecaria utilis datur secundo creditori contra primum debitorem, quando pignus pignori datum fuerit sibi. glo. & Bar. in l. grege. §. cum pignori. ff. de pignor.

Hypothecaria cùm intentatur contra possessorem, debet agēs probare rem fuisse sibi prius hypothecatam, quàm possessori alienatam. l. de rebus. & ibi doct. C. de dona. ante nupt. & s̄. uer. Agens. uersi. lxx. Quod uerum, nisi sit fiscus, cuius fauore debet possessor probare rem fuisse sibi prius obligatam, quàm fisco. Casus singu. & ibi Bar. in l. j. C. de iure fisci. lib. x. & Bar. in l. quę nondum. §. quod dicitur. ff. de pig. Vide in Spe. de proba. §. ij. uer. quid debet. Item dominium debitoris: ut j̄. eo. uer. ix. Vide in consil. ccvij. per Alex. qui etiam ponit in d. §. quod dicitur.

Hypothecaria an possit cedi sine principali. s̄. uer. Hypotheca. uersi. xxxiiij.

Hypothecariam qui intentat, debet probare dominium debitoris tempore contractus. Bald. in consil. In Dei nomine, amen. tres articuli, &c. Barto. in l. rem alienam. ff. de pign. act. & in l. cùm res. C. si res alie. pigno. da. sit. & in Specul. de probation. §. ij. uersic. quid debet. & s̄. Agens. uersic. lxx. Quod est uerum in hypotheca speciali, non in generali, in qua sufficit postea quæsitum fuisse dominium rei, ad quam agitur hypothecaria. l. & quæ nondū. §. quod dicitur. & ibi Bartol. ff. de pig. & in d. l. rem alienam. Item sufficit probare possessionem, ut detur interdictū Saluianum. l. j. C. de Salu. interdic. Et tenet plenè Alex. in d. l. rem alienam. & doct. & Cy. & Sali. in l. cùm res. C. de prob. & Instit. de actio. §. item Seruiana.

10 Hypothecaria datur creditori ad recuperandum possessionem pignoris amissam. l. ij. & ibi Bal. C. de præto. pig.

Hypothecaria an uideatur remitti, quando remittitur debitum principale. tex. & Bal. & doct. in l. debitum. C. de remiss. pig. tex. & Barto. quòd sic, in l. soluitur. ff. quib. mod. pig. uel hypothec. soluatur.

Hypothecaria datur ut in pignore prætorio. l. ij. C. de prætor. pigno. Alex. in l. j. in fin. ff. de pig. act.

Hypothecaria an detur uxori ad feudum, uel emphyteusim mariti uergentis ad inopiam. infrà, Vxor hypothecam. uersicu. viij.

Hypothecaria potest cumulari actione personali, quando agens personali repellitur præscriptione triginta annorum. Bald. in l. edita. C. de eden. Et intellige, quando agitur utraque contra debitorem, non contra tertium hypothecaria, & contra debitorem personali actione. Bald. in l. fin. C. de actio & obligatio.

Hypothecaria auocat solam nudam possessionē. l. si cùm uenditor. & ibi Bart. ff. de euictio. & Bald. in auth. contrà rogatus. C. ad Trebellia.

† Hypothecaria competit ad rem obligatam: & illa est nomen debitoris: nō autem res, uel pecunia debita, quod nomen est res incorporalis: hypothecaria autem auocat possessionem, quæ non cadit in nominibus. do. Barth. Soci. in consi. clviij. incip. Visis. uer. quinimò dubitant. circa mediū. in ij. parte.

Hypothecaria competit contra possessorem, ut soluatur debitum uel restituat rem retinendam, donec creditori satisfiat in causam pignoris. l. si fundus. §. in uenditione. & ibi Bar. & Alex. ff. de pig. l. rem alienam. de pigno. actio. & ibi Bar. plenè. & Bart. in l. si cùm uenditor. de euictio. & j̄. uerbo, Libellorum formæ. uersi. ij. ubi plenè.

Hypothecaria an detur etiam pro fructibus. s̄. uer. Fructus pignoris. in prin. ubi plenius.

Hypothecaria si unus ex pluribus cōdemnetur, an fiat executio contra alium. l. si fundus. §. si creditor. ff. de pignor.

Hypothecaria in eadem re, si pluribus creditoribus diuersis momentis constituatur, cuilibet in solidum datur pro suo debito, si eodem momento datur cuilibet pro dimidia re, nisi aliud actum sit. l. si fundus. §. si duo. ff. de pig. Vide l. idē. §. si tibi. & in l. Titia. ff. qui po. in pig. hab. Et cōpetit ei prius, cui fuit prius facta. per gl. & Bart. in d. §. si duo. sed si de prioritate non constet, melior est conditio occupantis. Bar. ibidem. Et dicitur eodem momento pluribus constituta, quādo in una uerborum conceptione, secus, si in duabus constituitur: ut ibi tenet Barto.

20 Hypothecaria pro collectis competit, sicut actio personalis. Bal. in l. prædia. C. de fideiuss.

Hypothecaria an uideatur cessa, quando cessa est actio principalis, personalis, uel econtrà. gloss. & Barto. in l. si pignori. ff. famil. erciscundæ. tex. & Barto. in l. si in solutum. C. de actio. & obligationib. quòd hypothecaria uidetur cessa cum personali, scilicet hypothecaria, quæ competebat tempore cessionis, non ea quæ pòst, siue procedebat ex obligatione generali, siue speciali: ut ibi per Bald. uer. hypotheca. & in Spec. de cess. act. §. j. uersic. sed quid si cessi. Vide Barto. post glo. in l. si hæres. ad Trebel. & in l. hæres à debitore. de fideiuss. & per Bald. in l. hæredem. C. de hæred. acti. & in l. cùm oportet. §. fi. de bo. quæ libe. & Alexan. in l. si uerò. in prin. ff. solu. matrimo.

Hypothecariæ interruptio arguit interruptionem in principali. l. fin. C. de annal. except. Barto. in l. si pignori. ff. familiæ erciscundæ.

Hypothecaria nō tollit actionē personalem pro residuo, quod per hypothecam ex pignoribus non potuit consequi creditor. l. aduersus. & ibi Bald. C. de actio. & oblig.

Hypothecaria an detur uēditori, qui cecidit à possessione rei, precio sibi non soluto. j̄. uer. Venditor agit. uersi. xvij.

Hypothecaria non potest propria authoritate occupari, sed cū decreto iudicis, nisi sit suspicio de fuga. l. pignoris causa. & ibi Bal. C. de pign. actio.

Hypothecaria ex turpi causa an detur creditori. gl. & doct. in l. ij. & per Bart. in l. j. C. de cond. ob tur. causam. Alex. in l. iuris gentium. §. si ob maleficium. ff. de pactis.

Hypotheca in bonis uiri uergentis ad inopiam datur pro quātitate dotis, non in omnibus bonis. Cyn. in l. ubi. xx. q. C. de iure dot. Bart. in l. si constante. iij. q. iiij. parte. solu. matri. ubi Alex. post Raph. & Ioan. And. in Spe. de donat. inter uirum. §. fin. in addit. & not. in d. l. ubi. sed Ludo. contrà, & malè, in d. l. si constante.

Hypo-

Hypothecaria datur ad rem,non ad precium rei. Bald. in l. fi. §. & si præfatam.in prin. C.de iure deli. Vide Bartol. in l. cùm tabernam. ff. de pig. & in l.qui à debitore. in prin. ff. de his, quæ in frau.cred.& in l.j.in princ.ff.de distr.pig.

Hypothecaria datur creditoribus hæreditarijs contra emptores,si hæres uendens precium ex uenditione redactum dissipauit, & non soluit creditoribus. Bald. in d. §. & si præfatam.ulti.col.ubi dat pro cautela, quòd emptor curet preciũ peruenire ad creditores,ne teneatur hypothecaria.

30 Hypothecaria datur legatarijs contra hæredes pro portionibus hæreditarijs,sicut actio personalis.l.j.in fi.C.commu. de lega.Bartol.& doct.in l.legatorum.in prin.de leg.ij. aliàs datur in solidum contra hæredes.l.j.& ibi Bartol. C. de hære.actio.

Hypothecaria an detur secundo creditori contra emptorem, qui emit à primo creditore rem hypothecatam, si precium rei fuit datum primo creditori.Pau.de Cast.con.ccclxviij.

Hypothecaria datur etiam per restitutionem usurarum. Bald. in l.executorem.in princip.C.de exec. rei iud.Alex.in l.j.ex quib.cau.pign.tacitè contrah.

Hypothecaria datur etiam contra possessorem emphyteusis pro canone.in authen.de non alie.§.scire.Bald in authen. si quas.C.de sacrosan.eccles.& Alexand.in l. j. ex quibus cau. pignus tacitè contrahatur.

Hypothecaria tacita inducitur à lege.l.j.in prin. & ibi Baldus. C.commu.de legat.

Hypothecaria ex fideicommisso uniuersali oritur ante restitutionem hæreditatis. Bald. in d. l. j. j. columna. C. commun. de leg.

Hypothecaria pro legato liberationis oritur.Cy.& Bald. contra gl.in d.l.j.C.commu.de legat.

Hypothecaria non oritur, quando obligatio habet diem certum,pendente die,uel ante diem.Bald.in d.l.j.

Hypothecaria uigore guarentigiæ mota habet cognitionem summariam, sicut guarentigia, & eius priuilegio gaudet. Bald.in d.l.j.j. colum. & suprà, uer. Guarentigiæ executio. uer.xxxij.

Hypothecariæ exceptio dicitur,quæ datur contra emptorem uenditori in re pro precio non soluto.per l.Iulianus.§. offerri.de actio.emp.secundum Baldum in d.l.j. C. commun. de legatis.

40 Hypothecaria commensuratur sorti.Bald.in d.l.j.

Hypothecaria pro legato an,& quando competat, uel non. suprà,uer.Hypotheca.uersi.xx.xxviij.cum duobus seq. & per discursum.

Hypothecaria non potest intentari contra possessorem bonorum, nisi actum sit prius contra principalem, qui sit condemnatus diffinitiuè præsens, uel per interlocutoriam absens. Bald. in authen. si debitor. & in l. persecutione. C. de pig. Vnde

Hypothecaria nõ potest intentari,nisi prius fiat discusio contra principalem.d.l.persecutione.& ibi Bartol. cum d.auth. si debitor.s.uer.Discusio.uersic.xij.& in xix.fallentia, cum duabus sequentibus.

Hypothecaria cõpetit legatario in re sibi uendenda iussu testatoris,donec uendat.Bal.in d.l.j.pen.col.C. commu.de lega.

Hypothecaria,& actio in rem,an cumulentur. Baldus in auth. contrà rogatus.C.ad Trebel.

Hypothecaria competens legatario potest remitti per testatorem.Bald.in l.ij.C.ut in pos.leg.& in l.j. de his, quæ pœ. no. & in l.j.commu.de leg.& Bart.in l. fi. de præto. stipu. & in l. nemo potest.de leg.j.

Hypothecaria conuentus negat se posidere, uide infrà, Negans.uer.xix.

Hypothecariæ materiam supple s.uer.Actio hypothecaria. per totum.& per Alexand. consil. cxxxij.ij.parte, quod est consilium Angel.de Aretio.

Hypothecaria cùm intentanda est, quid consideret agens, in Spe.de act.seu petit.§.ij.uer.cæterùm.

50 Hypothecaria contra contumacem si intentetur, quomodo procedatur in ea.in Spec.de cont.§.iij. uer. sed nunquid hodie. & seq.& §.x.uer. nunquid autem.

Hypothecariæ libellus quomodo formetur: uide in Specula. de pigno. §. j. uer. cæterùm. & seq. & ĩ. Libellorum formæ. † uersi.ij. † Et omnino do.Pet. Philip.Cor.in consi.lv. incip. Visis.in litera A.in iij.parte.

SECVNDI TOMI FINIS.

BASILEAE,
APVD AMBROSIVM ET AVRELIVM
FROBENIOS, FRATRES.

FRO BEN.

Repertoriū Berthini · t · 2

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm